Türkiye'de Ekonomi-Yönetim-Siyaset Üzerine IV

Editörler

Doç. Dr. Ahmet OĞUZ

Doç. Dr. Gülçin GÜREŞÇİ

Kasım - 2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6559-73-8

Kasım 2023

Kapak Tasarımı

Nurullah ÇAKMAK

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0 224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0 224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

Hakem Listesi.....i

Önsöz.....1

BİRİNCİ BÖLÜM

Türkiye'nin Sağlık Ürünleri İhracatında Karşılaştırmalı Üstünlüğünün Belirlenmesi 2

İKİNCİ BÖLÜM

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Bağlamında Suyun İktisadi Değeri Üzerine Bir İnceleme 45

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BRICS Ülkelerinde Ekonomik Büyüme ve Dış Ticaret Arasındaki İlişkinin Analizi.....81

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Covid-19 Dönemi Türkiye'de ve Almanya'da Uygulanan Para ve Maliye Politikalarının Makro Ekonomik Etkilerinin Karşılaştırılması.....104

BEŞİNCİ BÖLÜM

E-Ticaretin İhracat Üzerine Etkisinin İncelenmesi 131

ALTINCI BÖLÜM

Avrupa Birliği Ülkelerinde Yeşil İnsan Kaynağı.....152

YEDİNCİ BÖLÜM

Girişimcilik Ruhu: Türkiye Örneği Üzerinden Bilimsel Bir Değerlendirme 163

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Denetimde Kalite Anlayışındaki Değişiklikler: Kalite Kontrol Standartlarından Kalite Yönetim Standartlarına Geçiş.....205

DOKUZUNCU BÖLÜM

Kurumsal Sosyal Sorumluluk Denetimi.....230

ONUNCU BÖLÜM

Cam Tavan Sendromu: Kavramsal Bir Çerçeve.....259

ONBİRİNCİ BÖLÜM

Ekonomi Basınının Dijitalleşmesi Sürecinde Yeni Bir Mecra Alanı Olarak YouTube ve Ekonomi Haberi Paylaşan Kanalların Genel Görünümü 281

ONİKİNCİ BÖLÜM

Habermas'ın İletişimsel Eylem Kuramı Perspektifinde Siyasal Rasyonel Karar Alma Sürecinin Değerlendirilmesi 315

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İklim Değişikliği ve İnsan Hakları.....370

KAYNAKÇA

Ahmed, A., Chakraborty, D. & Bhattacharyya, R. (2020). The Recent Coronavirus (COVID-19) Pandemic: A Review of Issues for Indian Pharmaceutical Exports. Foreign Trade Review, 55(3), 418-435.

Alakbarov, N. & Erkan, B. (2017). Türkiye ve Azerbaycan'ın İhracatındaki Karşılaştırmalı Üstünlüklerin Teknoloji Yoğunluğu Bazında Analizi. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 6(6), 28-47.

Atems, B. (2019). Public health expenditures, taxation, and growth. Health Economics, 28(9), 1146-1150.

Atilgan, E., Kilic, D. & Ertugrul, H. M. (2017). The dynamic relationship between health expenditure and economic growth: is the health-led growth hypothesis valid for Turkey? The European Journal of Health Economics, 18, 567-574.

Balassa, Bela (1965), Trade Liberalization and Revealed Comparative Advantage, The Manchester School of Economic and Social Studies, 33:2

Bartolo, A. D. (1999). Human Capital Estimation Through Structural Equation Models with Some Categorical Variables. In International Workshop on Correlated Data: Estimating Function Approach, Trieste.

Behera, D. K. & Dash, U. (2019). Impact of macro-fiscal determinants on health financing: empirical

evidence from low-and middle-income countries. Global health research and policy, 4(1), 1-13.

Bernhofen, Daniel M. (2005), An Emprical Assessment of the Comparative Advantage Gains from Trade: Evidence from Japan, The American Economic Review, 95:1

Bobirca A. & Gabriel P.M. (2007). Corporate Governance: a South-Eastern European Perspective, MPRA, Paper No. 3272

Cavallaro, E., Esposito, P., Matano, A. & Mulino, M. (2013). Technological catching up, quality of exports, and competitiveness: A sectoral perspective. Emerging Markets Finance and Trade, 49(6), 4.

Chang, K. & Ying, Y. H. (2006). Economic growth, human capital investment, and health expenditure: a study of OECD countries. Hitotsubashi Journal of Economics, 1-16.

Chen, A. & Goldman, D. (2016). Health care spending: historical trends and new directions. Annual Review of Economics, 8, 291-319.

Erkan, B. (2013). Türkiye'nin tekstil ve hazır giyim sektörü ihracatında uluslararası rekabet gücünün belirlenmesi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Cilt/Vol.: 13 - Sayı/No: 1 (93-110)

Erkan, B. & Alakbarov, N. (2018). Azerbaycan'ın ihracatında uzmanlaşma ve rekabet yapısı: Türkiye ile karşılaştırmalı analiz. Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 25(1), 55-73.

Fagerberg, J. (1988). International competitiveness. The economic journal, 98(391), 355-374.

Fogel, R. W. (2004). Health, nutrition, and economic growth. Economic development and cultural change, 52(3), 643-658.

Goldin, Ian (1990), Comparative Advantage: Theory and Application to Developing Country Agriculture-Research Programme on:Changing Comparative Advantage in Food and Agriculture, OECD Development Centre Working Papers, 16,

Gürpınar, K. & Sandıkçı, M. (2008). Uluslararası rekabetçilik analizinde Mıchael e. Porter'ın elmas modeli yaklaşımı: Türkiye'deki bazı endüstrilerdeki uygulanabilirliğinin ve sonuçlarının araştırılması. Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 8(15), 105-125.

Hausmann, R. & Klinger, B. (2007). The Structure of the Product Space and the Evolution of Comparative Advantage. CID Working Paper Series.

Himmelstein, D. U., Campbell, T. & Woolhandler, S. (2020). Health care administrative costs in the United States and Canada, 2017. Annals of internal medicine, 172(2), 134-142

Hinloopen, J. & Van Marrewijk, C. (2001). On the empirical distribution of the Balassa index. Weltwirtschaftliches archiv, 137(1), 1-35.

Idris, ZZ., Ismail, NW. & Ibrahim, S. (2022). Comparative Advantage and Competitiveness of COVID-19-Related Medical Products Exporters. Journal of Competitiveness, 14(1), 61–79.

Kara, O., & Erkan, B. (2011). Türkiye'nin emek yoğun mal ihracatındaki karşılaştırmalı üstünlüklerin makro ekonomik büyüklüklerle ilişkisi. International Journal of Economic & Social Research, 7(1).

Kara, O., Şahin, Ö., Bekar, İ. & Kayacan, B. (2019). Endüstriyel ağaç ve ahşap ürünleri sektörünün uluslararasi rekabet gücü analizi: Türkiye örneği. Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 15(1), 15-32.

Liesner, H. H. (1958). The European common market and British industry. The Economic Journal, 68(270), 302-316.

Linden, M. & Ray, D. (2017). Life expectancy effects of public and private health expenditures in OECD countries 1970–2012: Panel time series approach. Economic Analysis and Policy, 56, 101-113.

Markaki, M. & Economakis, G. (2021). International structural competitiveness and the hierarchy in the world economy. World Review of Political Economy, 12(2), 195-219.

Markusen, J. R. (1992), "Productivity, Competitiveness, Trade performance and real Income: the Nexus Among Four Concepts" , Minister of Supply and Services, Canada, s: 8

Messina, William A. (2001), Cuba:A view of Revealed Export Advantage, Cuba in Transition, ASCE 2001

Murthy, V. N. & Okunade, A. A. (2016). Determinants of US health expenditure: Evidence from autoregressive distributed lag (ARDL) approach to cointegration. Economic Modelling, 59, 67-73.

Oberoi, S., Kansra, P., & Yadav, R. (2020). Export Performance and Comparative Advantage of India in Healthcare Merchandise Export. In Soft Computing: Theories and Applications. Springer, Singapore, 1349-1361.

Ozpolat, A. & Çayırağası, F. (2020). Yapısal Kırılmalar Altında Teknoloji Yoğun Sektörlerde Verimlilik ve Rekabet Gücü İlişkisi. Doğuş Üniversitesi Dergisi, 21(2), 19-36.

Porter, M. E. (1985). Competitive Advantage: Creating And Sustaining Superior Performance. New York: The Free Press.

Raghupathi, V. & Raghupathi, W. (2020). Healthcare expenditure and economic performance: insights from the United States data. Frontiers in public health, 8, 156.

Raghupathi, W. & Raghupathi, V. (2014). Big data analytics in healthcare: promise and potential. Health information science and systems, 2, 1-10.

Ramirez, Jorge (2004), Impact of Free Trade Agreements (FTA) on Competitiveness:Identifying and

Preparing for Threats and Opportunities, International Business Strategies in Latin America-Sumaq Summit 04, Colombia,

Ricardo, D. 1817 [1966]. On the Principles of Political Economy and Taxation. London: John Murray. (Reprinted 1966 in The Works and Correspondence of David Ricardo, Vol 1: Principles of Political Economy and Taxation, edited by P. Sraffa. London: Cambridge University Press.)

Sharma, Abhijit (2004), The Indian Economy Since Liberalisation: The Structure and Composition of Exports and Industrial Transformation (1980-2000), Industrial Dynamics,Innovation and Development, United Kingdom

Sisko, A. M., Keehan, S. P., Poisal, J. A., Cuckler, G. A., Smith, S. D., Madison, A. J. & Hardesty, J. C. (2019). National health expenditure projections, 2018–27: economic and demographic trends drive spending and enrollment growth. Health affairs, 38(3), 491-501.

Smith, S., Newhouse, J. P. & Freeland, M. S. (2009). Income, insurance, and technology: why does health spending outpace economic growth?. Health affairs, 28(5), 1276-1284.

Tahtasakal, D. (2021). İlaç sanayide AR-GE harcaması ve rekabet gücü ilişkisi: Türkiye örneği (Master's thesis, Kırklareli Üniversitesi).

Turan, Z., Kayıkçıoğlu, S. C. & Çağlar, A. E. (2019). Eczacılık ürünleri ihracat performanslarının belirlenen

endekslerle ölçülmesi: Türkiye–Brezilya örneği. İşletme Araştırmaları Dergisi, 11(4), 2680-2690.

Türkkan, E. (2001). Rekabet teorisi ve endüstri iktisadı. Turhan Kitabevi.

Vollrath, T. L. (1991). A theoretical evaluation of alternative trade intensity measures of revealed comparative advantage. Weltwirtschaftliches Archiv, 127(2), 265-280.

Wang, Zhi & Vollrath, Tom (2000), The Impact of Distance on U.S. Agricultural Exports:An Econometric Analysis, Technological Changes, Transportation Sector/MP-1566, Economic Research Service/USDA,

Wu, W., Zhang, H., Huang, L. & Wang, L. (2022). Measuring the Market Power of China's Medical Product Exports. Frontiers in Public Health, 10, 1-6.

Yusefzadeh, H., Rezapour, A., Lotfi, F., Azar, F. E., Nabilo, B., Gorji, H. A. & Karami, A. (2015). A Study of Comparative Advantage and Intra-Industry Trade in the Pharmaceutical Industry of Iran. Global Journal of Health Science, 7(6), 295.

KAYNAKÇA

Acar, E. (2012). Cumhuriyet döneminde türkiye'de kentsel şebeke suyu yönetiminin kurumsal ve yasal gelişimi. Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi , 4 (1) , 97-106 .

Akar, S. (2019). Su Kamusallığının Değişen Niteliğinin Değerlendirilmesinde Suyun Finansmanının İncelenmesi: Trabzon Büyükşehir Belediyesi Örneği. Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 5(2), 24-48.

Akın, M., & Akın, G. (2007). Suyun önemi, Türkiye'de su potansiyeli, su havzaları ve su kirliliği.

Aksungur, N., & Firidin, Ş. (2008). Su kaynaklarının kullanımı ve sürdürülebilirlik. Aquaculture Studies, 2008(2).

Arıcıoğlu, E. (2012). Kalkınma Kavramına Küreselleşme Prespektifinden Bir Bakış. Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 5(1), 36-53.

Aytemiz, L., & DİLER, Ö. (2015). Sanal su ekonomisi. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 4(2), 376-389.

Çalmaşur, G., & Kadir, İ. N. A. N. (2021). Hanehalkı Su Talebini Etkileyen Faktörler: Türkiye Üzerine Bir Uygulama. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, (60), 399-417.

Çelik, Y. (2006). Sürdürülebilir kalkınma kavramı ve sağlık. Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 9(1), 19-37.

Çiçek, İ., & Ataol, M. (2009). Türkiye'nin su potansiyelinin belirlenmesinde yeni bir yaklaşım. Coğrafi Bilimler Dergisi, 7(1), 51-65.

Çolakoğlu, E. (2009). Ortak bir değer olarak su ve su etiği. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 5(9), 109-116.

Dinler, Z. (2007), İktisada Giriş, Bursa: Ekin Yayınları, 65.

Drexhage, J., & Murphy, D. (2010). Sustainable development: from Brundtland to Rio 2012. United Nations Headquarters, New York, 2010, 9-13.

Hünerli, Ö. C., Bilik, M. ve Aydın, Ü. (2022), Fiziksel ve Beşerî Sermaye İyileştirmelerinin Sanayi Sektörü Katma Değerine Etkisi, Ekev Akademi Dergisi, Sayı 92, s. 195.Jeffery, J. (2006). Governance for a sustainable future. Public health, 120(7), 604-608.

Kalaycı, İ. (2013). Ortadoğu'nun Kült Sorunu-'Su': Sosyo-Ekonomik ve Jeo-Ekonomik Bir Tahlil. Avrasya Etüdleri, 43(1), 45-78.

Kanberoğlu, Z., & Yıldırımçakar, İ. (2019). Sosyo-Ekonomik Kalkınmada Sivil Toplum Kuruluşlarının Önemi. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 4(7), 30-47.

Kangal, N. (2023). Sürdürülebilir Kalkınmanın Yeni Dinamiği: Yeşil Finans ve Türkiye Üzerine

Düşünceler, (Ed) Yusuf Bahadır KAVAS ve Batuhan MEDETOĞLU, Finans: Teori ve Yaklaşımlar içinde (ss. 36-59). Filiz Yayınevi: İstanbul.

Kangal, N. & Çoban, M., N. (2022). Sürdürülebilir Kalkınma ve İklim Değişikliği, (Ed) İlhan EROĞLU, Türkiye'nin Yapısal Sorunları ve Reform Önerileri, içinde (ss 205-232) Ekin Kitapevi, Bursa.

Karabıçak, M., & Özdemir, M. B. (2015). Sürdürülebilir Kalkinmanin Kavramsal Temelleri. Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 6(13), 44-49.

Karakaya, E., & ÖZÇAĞ, A. G. M. (2001). Sürdürülebilir Kalkınma Ve İklim Değişikliği: Uygulanabilecek İktisadi Araçların Analizi. In First conference in fiscal policy and transition economies, University of Manas.

Kaypak, Ş. (2011). Küreselleşme sürecinde sürdürülebilir bir kalkınma için sürdürülebilir bir çevre. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2011(1), 19-33.

Kılıç, S. (2008). Küresel iklim değişikliği sürecinde su yönetimi. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, (39), 161-186.

Kılıç, S. (2012). Sürdürülebilir Kalkınma Anlayışının Ekonomik Boyutuna Ekolojik Bir Yaklaşım. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, (47).

Küçüksakarya, S. & Göçmen, A. H. (2019). Suyun ekonomik değeri üzerine bir inceleme. Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 20(2), 44-62.

Marangoz, M., Kara, E., Yılmaz, H. & Demirağ, F. (2022) Sanayinin Dönüşümü ve Evreleri, M.Marangoz, Özkoç,H.H.(Ed.) Endüstri 4.0 ve İşletme Yönetimi, 1. Baskı, 1-25.

Morelli, J. (2011). Environmental Sustainability: A Definition for Environmental Professionals, Journal of Environmental Sustainability, Vol: 1(1), Article 2, 1-10.

Oğuz, A. & Güreşçi, G. (2017). Water Flowing Beyond Borders and Water Problems. Eurasian Economies in Transition İçinde. Editörler: Ayşen Hiç Gencer, İlyas Sözen, Selahattin Sarı. Cambridge Scholars Publishing. ss. 440-448.

Oğuz, A. & Güreşçi, G. (2018). Sivil Toplum ve Kalkınma İlişkisinde Yeni Eğilimler. Kalkınma Ekonomisinde Yeni Eğilimler İçinde. Editör: Zafer Kanberoğlu. Ankara, Gazi Kitapevi. ss.269-284.

Parris, T. M., & Kates, R. W. (2003). Characterizing and measuring sustainable development. Annual Review of environment and resources, 28(1), 559-586.

Rogers, P., Bhatia, R., & Huber, A. (1998). Water as a social and economic good: How to put the principle into practice. Stockholm: Global Water Partnership.

Tıraş, H. H. (2012). Sürdürülebİlİr kalkinma ve çevre: Teorİk bİr İnceleme. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2(2), 57-73.

Turner, K., Georgiou, S., Clark, R., Brouwer, R. & Burke, J. (2004). Economicvaluation of waterresources in agriculture: Fromthesectoralto a functional perspective of natural resource management. Food and Agriculture Organization of the United Nations. Water Reports 27.

Ward, F. A., & Michelsen, A. (2002). The economic value of water in agriculture: concepts and policy applications. Water policy, 4(5), 423-446.

Whittington, D., Sadoff, C., & Allaire, M. (2013). The economic value of moving toward a more water secure world. Global Water Partnership.

Yıldırımçakar, İ. & Saydan, İ. Y. (2022). Küresel Ölçekte Meydana Gelen İklim Krizinin Doğal Kaynaklar Üzerindeki Etkisi: Su Örneği. Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Çalışmalar Dergisi, 3(1), 50-62.

KAYNAKÇA

Arodoye, N. L., & Iyoha, M. A. (2014). Foreign Trade-Economic Growth Nexus: Evidence from Nigeria. CBN Journal of Applied Statistics, 121-141.

Awokuse, T. O. (2008). Trade Openness and Economic Growth: Is Growth Export-Led or İmport-Led? Applied Economics, 161-173.

Aytaç, A., & Akduğan, U. (2012). Dış Ticaret ve Ekonomik Büyüme Üzerine Bir Nedensellik Analizi: 2001-2011 Türkiye Örneği. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 55-70.

Banday, U. J., Murugan, S., & Maryam, J. (2021). Foreign Direct Investment, Trade Openness and Economic Growth in BRICS Countries: Evidences from Panel Data. Transnational Corporations Review, 211-221.

Burange, L. G., Ranadive, R. R., & Karnik, N. N. (2019). Trade Openness and Economic Growth Nexus: A Case Study of BRICS. Foreign Trade Review, 1-15.

Dereli, D. D. (2018). Türkiye'De Ekonomik Büyüme ile Dış Ticaret Arasındaki Nedensellik İlişkisi (1969-2016). Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 279-289.

Göcen, C. E., & Kaya, O. (2021). Yükselen Güçlerin Ekonomilerinde Dış Ticaretin Etkisi: BRICS Örneği. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 49-71.

Guan, J. I., & Hong, Y. (2012). An Empirical Analysis on U.S. Foreign Trade and Economic Growth. AASRI Procedia , 39-43.

Gül, E., & Kamacı, A. (2012). Dış Ticaretin Büyüme Üzerine Etkileri: Bir Panel Veri Analizi. Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, 81-91.

Gür, B. (2019). Dış Ticaret Hacmi ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: BRICS Ülkeleri Örneği. Eurasian Studies Journal, 68-83.

Jenkıns, H. P., & Katırcıoglu, S. T. (2010). The Bounds Test Approach for Cointegration and Causality Between Financial Development, International Trade and Economic Growth: The Case of Cyprus. Applied Economics, 1699-1707.

Kösekahyaoğlu, L., & Şentürk, C. (2006). İhracata Dayalı Büyüme Hipotezinin Testi: Türkiye ve Yeni Gelişen Ekonomiler Üzerine Karsılaştırmalı Bir İnceleme. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 23-45.

Narman, Z. (2023). Akdeniz Ülkelerinde Dış Ticaret ve Ekonomik Büyüme İlişkisi. Al-Farabi International Journal on Social Sciences, 20-37.

Oğuz, O. (2018). Cari İşlemler Dengesi ve Büyüme İlişkisi: BRICS Ülkeleri Üzerine Panel Eşbütünleşme Analizi. Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, 443-456.

Özel, H. A. (2018). Ekonomik Büyüme ve Dış Ticaret İlişkisi: Türkiye Örneği. International Journal of Innovative Approaches in Social Sciences, 73-82.

Rahman, M. M. (2021). The Dynamic Nexus of Energy Consumption, International Trade and Economic Growth in BRICS And ASEAN Countries: A Panel Causality Test. Energy, 1-10.

Sandalcılar, A. R. (2012). BRIC Ülkelerinde Ekonomik Büyüme ve İhracat Arasındaki İlişki: Panel Eşbütünleşme ve Panel Nedensellik. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 161-179.

Sebri, M., & Ben-Salha, O. (2014). On the Causal Dynamics Between Economic Growth,Renewable Energy Consumption,CO2 Emissions and Trade Openness: Fresh Evidence from BRICS Countries. Renewable and Sustainable Energy Reviews, 14-23.

Shayanewako, V. B. (2018). The Relationship between Trade Openness and Economic Growth: The Case of BRICS Countries. Journal of Global Economics, 1-5.

Soomro, A. N., Kumar, J., & Kumarı, J. (2022). The Dynamic Relationship Between FDI, ICT, Trade Openness, and Economic Growth: Evidence from BRICS Countries. Journal of Asian Finance, Economics and Business, 295-303.

Takım, A. (2010). Türkiye'de GSYİH ile İhracat Arasındaki İlişki: Granger Nedensellik Testi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 315-330.

Topallı, N. (2017). Ekonomik Büyüme, İhracat ve C02 Arasındaki Eşbütünleşme İlişkisi: BRICS ve Türkiye Örneği. Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 685-698.

Tahir, M., & Burki, U. (2023). Entrepreneurship and economic growth: Evidence from the emerging BRICS economies. Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity, 9(2), 100088.

Zhang, Z. (2023). Are climate risks helpful for understanding inflation in BRICS countries?. Finance Research Letters, 58, 104441.

Ma, X., Zong, X., & Chen, X. (2022). Economic fitness and economy growth potentiality: Evidence from BRICS and OECD countries. Finance Research Letters, 50, 103235.

KAYNAKÇA

Adıgüzel, M. (2019). Covid-19 Pandemisinin Türkiye Ekonomisine Etkilerinin Makroekonomik Etkileri. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(37), 191-221.

Arabacı, H., & Yücel, D. (2020). Pandeminin Türkiye Ekonomisine Etkileri ve Türkiye Merkez Bankası Tarafından Finansal İstikrarı Sağlamak Amacıyla Alınan Önlemler. *Social Sciences Research Journal (SSRJ) , 9*(2), 91-98.

Arslan, İ., & Bayar, İ. (2020). Covid-19 Salgını, Ekonomik Etkileri ve Küresel Ekonominin Geleceği . *Gaziantep University Journal Of Social Sciences* , 87-104.

Bloomberg. (11.10.2023). *Bloomberg*. https://www.bloomberght.com/ adresinden alındı.

Bozaslan, B. M. (2020). Covid-19, Başarısız Kamu Politikaları, Öne Çıkan Egemenlik Arzusu Ve Parçalanan Birlikler: Avrupa Birliği Örneği. Uluslararası Afro-Avrasya Araştırmaları Dergisi, 5 (10), 241-250.

Cline, William. 2005,"Estimates of Fundamental Equilibrium Exchange Rates" Massachusetts.

Demirağ,F. (2022). Sağlık Kurumlarında Sosyal Pazarlama, B.Çelik, C.T. Kadıoğlu (Ed.) Sağlık Kurumlarında Güncel Pazarlama Araştırması, 1. Baskı, 105-122.

Destatis Statistisches Bundesamnt. (15.03.2023). *Destatis Statistisches Bundesamnt*. https://www.destatis.de/EN/Home/_node.html adresinden alındı.

Deutsche Bundesbank Eurosystem, (2023), https://www.bundesbank.de/de/bundesbank/eurosystem adresinden alındı.

Durmuş, S., & Şahin, D. (2020). Covid-19 Küresel Salgında Dünyada ve Türkiye'de Uygulanan Ekonomi Politikaları Üzerine Bir Değerlendirme. *Turkish Studies, 15*(4), 923-943.

Eryüzlü, H. (2020). Covid-19 Ekonomik Etkileri ve Tedbirler : Türkiye'de "Helikopter Para "Uygulaması. *Ekonomi Maliye İşletme Dergisi, 3*(1), 10-19.

Fedaral Ministry of Finance (15.03.2023*) Fedaral Ministry of Finance* https://www.bundesfinanzministerium.de/Web/EN/Issues/Public-Finances/Corona/pandemic-related-assistance.html adresinden alındı.

Global Vat Comliance. (12.03.2023) https://www.globalvatcompliance.com/globalvatnews/germany-covid-19-vat-implications/#:~:text=The%20reduction%20of%20the%20VAT,July%202020%20up%20to%20and adresinden alındı.

Hyams, K. C., Murphy, F. M., & Wessely, S. (2002). Responding to Chemical, Biological, or Nuclear

Terrorism: The Indirect and Long-Term Health Effects May Present the Greatest Challenge. Journal of health politics, policy and law, 27(2), 273-292.

Kanberoğlu, Z., Görür, Ç., Yıldırımçakar, İ. & Türkemnoğlu, M. (2021) International Journal of Contemporary Economics and Administrative Sciences ISSN: 1925 – 4423 Volume: XI, Issue: 2, Year: 2021, pp. 454-468

Kanberoğlu, Z. & Yıldırımçakar, İ. (2021). Covid-19 Salgınının Makroekonomik Etkileri Covid-19 Pandemısıne Dısıplınlerarası Bakış, Editörler: Doç. Dr. Nursen Vatansever Deviren, Dr. Öğr. Üyesi Filiz Daşkıran, Nobel Yayınevi,2021

Statistica, (10.02.2023) https://www.statista.com/ adresinden alındı.

T.C. Cumhurbaşkanlığı. "Ekonomik İstikrar Kalkanı Paketi". (https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/117037/-ulkemizin-maruz-kaldigi-virus-tehdidinin-en-kisa-surede-bertaraf-edilmesi-icin-devlet-olarak-tum-imk-nlarimizi-seferber-ettik-). Erişim tarihi: 10.12.2021.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (10.07.2022). *T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı*. T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı: https://www.sbb.gov.tr/istihdam/#:~:text=Mevsim%20etkilerinden%20ar%C4%B1nd%C4%B1r%C4%B1lm%C4%B1%C5%9F%20veriler%20dikkate,y%C3%BCzde

%2050%2C5%20olarak%20ger%C3%A7ekle%C5%9Fti . adresinden alındı.

TCMB. (07.10.2021). *TCMB PPK Özeti*. TCMB: https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Temel+Faaliyetler/Para+Politikasi/PPK/2021 adresinden alındı.

TCMB (12.10.2022). *Enflasyon Raporu- II*. TCMB: https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/52c62ec4-2024-4337-8c53-633890ad02d2/Kutu_6_1_2020-2.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-52c62ec4-2024-4337-8c53-633890ad02d2-n7aayCC adresinden alındı.

TÜİK. (07.10.2022). *TÜİK*. TÜİK: https://www.tuik.gov.tr/ adresinden alındı.

OECD,(09.03.2023). *OECD*. OECD: https://stats.oecd.org/ adresinden alındı.

Ülger Danacı, Ö. (2022). TCMB'nin Covid-19 Salgını Sürecinde Uyguladığı Para Politikalarının Değerlendirilmesi. *Maliye Finans Yazilari*, (118).

Yalçın, G. S., Kara, O. & Aydın, Ü. (2023). Covid-19 ile Mücadelede Ülkelerin Nispi Performansı ve Kamusal Tedbirlerin Etkisi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 18(1), 1-17

Yeldan, E., & Voyvoda, E. (2020). COVİD-19 Salgının Türkiye Ekonomisi Üzerine. *COVİD-19 Salgının Türkiye Ekonomisi Üzerine*.

Yıldıran, M. (2021). Küresel Salgında Enflasyon Problemi: Türkiye Üzerine Analiz (The Inflation Problem during Global Pandemic: The Analysis on Turkey). *Available at SSRN 3824388*.

Yıldız, S. N. & Aydın, Ü. (2022). COVID-19 Salgınının Türkiye'de Finansal Yatırım Araçları Üzerindeki Etkisi. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 23(1), 294-316

KAYNAKÇA

Acar, G. (2021). Global Ticarette Dijital Dönüşüm: E-İhracat. Dijital Gelecek Dijital Dönüşüm-2, 71.

Akpınar, E. N. (2017). Elektronik Dış Ticaret Ve İstihdam İlişkisi. The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences, 3(2), 208-217.

Artan, S., Acaravcı, A., Kalaycı, C., & Demirel, S. K. (2021). E-Ticaretin Uluslararası Ticarete Etkilerinin Analizi: G20 Ülkeleri Üzerine Bir Araştırma. Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, (33), 103-116.

Bahçeci, İ. (2022). Covid-19 Pandemisinin E-Ticaret Üzerindeki Etkisi. Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 6(25), 135-147.

Bardakçı, Ahmet (2004),"Uluslararasılaşma Teorilerinin Gelişmekte Olan Ülke Firmalarının İhracat Uygulamaları Çerçevesinde Geçerliliği: Denizli İmalat Sanayi Örneği", Hacettepe Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt:22, 55-76.

Calatone Roger JS.,Tamer Cavusgil, Jeffry B. Schmidt and Geon- Cheol Shin (2004) "Internationalization and the Dynamics of Product Adaptation An Empirical Investigation", 'The Journal Of Product Innovation Management, 21,185-198

Canbaz, S. (2006). Türkiye'de Elektronik Ticaret Uygulamasında Karşılaşılan Muhasebe Sorunları (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Trakya.

Cooper Robert G. and Elko J. Kleinschmidt. 1985. "The Impact of Export Strategy on Export Sales Performance." Journal of International Business Studies. 16: 37-55.

Çam Serdar. 2002. Hedef İhracat Pazarlarının Belirlenmesi, MÜSİAD, s31-32

Çavusgil S. Tamer and Shaoming Zou. 1994. "Marketing Strategy – Performance Relationship: An Investigation of the Empirical Link in Export Market Ventures." Journal of Marketing. (58): 1- 21.

Gregory, G. D., Ngo, L. V., & Karavdic, M. (2019). Developing e-commerce marketing capabilities and efficiencies for enhanced performance in business-to-business export ventures. Industrial Marketing Management, 78, 146-157.

Güleş, K. Hasan, Hasan Bülbül, Ali Çelebi (2003), "Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi İşletmelerinde Elektronik Ticaret Uygulamaları", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 9, ss.463-482

Hussain, A., Shahzad, A., Hassan, R., & Doski, S. A. (2021). COVID-19 impact on B2B e-commerce: A multi-group analysis of sports and surgical SME's. Pakistan Journal of Commerce and Social Sciences (PJCSS), 15(1), 166-195.

Jiang, Y., Qin, X., Virtanen, Y., & You, W. (2022). The impact of e-commerce on Chinese suppliers' upgrading in global value chains in a digitalized era. Strategic Change, 31(1), 57-74.

Kantarcı, Ö., Özalp, M., Sezginsoy, C., Özaşkınlı, O., & Cavlak, C. (2017). Dijitalleşen Dünyada Ekonominin İtici Gücü: E-ticaret. TUSİAD Yayınları, İstanbul, 46-47.

Katsikeas, Constantine S. And Leonidas C. Leonidou (1996), "Export Market Expansion Strategy: Difference Between Market Concentrationand Market Spreading", Journal of Marketing Management -12, 113-134.

Koçak Akın. 1999. "Uluslararası Ticaret Fuarlarına Katılan Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Davranışlarının Belirlenmesi", T.C.Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı Dergisi

Leonidou Leonidas C.(1996), " Product standardiztion or Adaptation:The Japanese Approach" , Journal Of Marketing Practice: Applied Marketing Science, Vol.2 No.4, 53.

Ma, S., & Liang, Q. (2021). Industry competition, life cycle and export performance of China's cross-border e-commerce enterprises. International Journal of Technology Management, 87(2-4), 171-204.

Madsen, Tage Koed. 1989. "Successful Export Marketing Management: Some Empirical Evidence." International Marketing Review, 6(4):41-57.

Mucuk, İsmet (2007), Pazarlama İlkeleri, Türkmen Kitabevi,16. Baskı, İstanbul

Oktav Mete, Alican Kavas, Günal Önce ve Mustafa Tanyeri. 1990, "Orta ve Küçük İşletmelerde İhracata

Yönelik Pazarlama Sorunları ve Çözüm Önerileri." Ankara: TOBB Yayınları.

Rahimov, E. (2022). Online Alışverişte Güvenlik Ve Risk Algılarının Tüketicilerin Satın Alma Davranışına Etkisinin İncelenmesi. İşletme Anabilim Dalı Üretim Yönetimi Ve Pazarlama Programı, Yüksek Lisans Tezi.

Sarısakal, M. Nusret, M. Ali Aydın (2003), "E-Ticaretin Yeni Yüzü Mobil Ticaret", Havacılık ve Uzay Teknolojileri Dergisi, Cilt: 1, Sayı 2, ss. 83-90.

Söylemez, F. (2006). Türkiye'deki İlk 1.000 Büyük İşletmen İçin İşletmeler Arası Elektronik Ticaretin (B2B) Durum Değerlendirmesi ve Öneriler. Adana.

Şahin, Z. & Baş, M. (2018). Sendikasyon Kredileri Dış Ticaret İlişkisi: Türkiye Örneği. Uluslararası Afro-Avrasya Araştırmaları Dergisi, 3 (6), 105-114.

Şahin, Z. & Baş, M. (2019). Türkiye'de ARGE Harcamalarının BİST Endeksleri Üzerine Etkisi. Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 8 (2), 226-234.

Takkar, I., & Sharma, S. (2021). Impact of e-commerce on India's exports and investment. International Journal of Economics and Business Research, 21(2), 206-222.

Terzi, N. (2011). The impact of e-commerce on international trade and employment. Procedia-social and behavioral sciences, 24, 745-753.

Theodosiou Marios and Leonidas C. Leonidou. 2003. "Standardization versus Adaptation of

İnternational Marketing Strategy: An İntegrative Assessment of the Empricial Research", International Business Review, 12:141-171.

Tunca, M., & Hasköse, A. (2002). Global Elektronik Ticaret. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi(18), 145-157.

Ural, Tülin. 1996. "İşletmelerin Dış Pazarlama Performansı İle Dış Pazarlama Stratejisi Değişkenleri Arasındaki İlişki ve Adana İli Dokuma Sanayi Üretici İşletmeleri Üzerine bir Araştırma." Pazarlama Dünyası. 58: 27-36.

Viu-Roig, M., & Alvarez-Palau, E. J. (2020). The impact of E-Commerce-related last-mile logistics on cities: A systematic literature review. Sustainability, 12(16), 6492.

KAYNAKÇA

Arulrajah, A. A., Opatha, H. ve Nawaratne, N. (2015). Green human resource management practices: A review. Sri Lankan Journal of Human Resource Management, 5(1).

Guerci ve Pedrini. (2014). Greening Organizational Culture: An Exploratory Study on the Role of HRM in the Italian Context, Journal of Business Ethics.

Huang, B. F. D. ve S. (2001). Achieving sustainability through attention to human resource factors in environmental managementv. International Journal of Operations & Production Management, 21(12), 1539–1552.

Kanberoğlu, Z. ve Aksoy, K. (2022). Yeşil Finansal Araçlar ve Türkiye, VI. Anadolu International Conference on Economics, May 13-15, 2022, Eskişehir, Turkey.

Kanberoğlu, Z. ve Kara, O. (2016). Finansal Sektör Gelişimi Ve Sürdürülebilir Kalkınma İlişkisi, Elektronik Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi Bahar-2016 Cilt:15 Sayı:57 (309-318).

McDonough, W. ve Braungart, M. (2002). Cradle to cradle: Remaking the way we make things. New York: North Point Press.

Mishra, P. (2017). Framework for Sustainable Organizational Development in an Emerging Economy.

Ren, S., Tang, G. ve Jackson, S. (2018), Green Human Resource Management Research in Emergence: A

Review and Future Directions, Asia Pacific Journal of Management, Springer, vol. 35(3), ss: 769-803.

Renwick, D., Redman, T., and Maguire S. (2008), Green HRM: A Review, Process Model, and Research Agenda, University of Sheffield Management School Discussion Paper, C.1. S.1 ss: 1-46.

Renwick D., Redman T. ve Maguire S. (2013). Green Human Resource Management: A Review and Research Agenda. International Journal of Management Reviews (15) 1-14.

Yüce, N. C., Güreşçi, G. ve Oğuz, A. (2021) Yeşil Ekonominin İstihdam Üzerine Etkileri, Disiplinlerarası Sosyal ve Ekonomik Değerlendirmeler, Editör: Ahmet Oğuz, Gülçin Güreşçi, S.359, ISBN:978-625-8024-52-4, Ekin Yayınevi.

KAYNAKÇA

Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., & Yıldırım, E. (2004). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, Sakarya Kitabevi, Sakarya.

Baumol, W.J. (1968). Entrepreneurship in Economic Theory, American Economic Review.

Bozkurt, R., (2000). Girişimci ve Rol Bilinci, İş Fikirleri Dergisi, Sayı: 2000/12, Aralık.

Casson, M. (1982). The Entrepreneur An Economic Theory, Oxford Pres, London.

Commission of the European Communities, (2003). Green Paper: Entrepreneurship in Europe.

Demirağ, F. & Kayabaşı, A. (2023), "The determinants of export performance: perceived psychic distance and its antecedents", *European Business Review*, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print. https://doi.org/10.1108/EBR-05-2022-0097

Demir, Ö. (1997), Bilim Felsefesi, Vadi Yayınları, Ankara.

Erdoğmuş, N. (2000). Otobiyografilerin Analizi Yoluyla Girişimci İşadamlarının Kariyer Gelişimi Hakkında Bir İnceleme, 2000 Yönetim-Organizasyon Kongresi, Erciyes Üniversitesi.

Ertübey, N. Ö. (1991). Ege Bölgesi Girişimci Profili Ön Çalışması (Modernleşmeci Ölçülerle Girişimci Kavramı), Ege Üniversitesi Edebiyet Fakültesi Sosyoloji Dergisi, Sayı:3.

Gerber, M. E. (2001). Girişimcilik Tutkusu, Sistem Yayıncılık, İstanbul.

Hoselitz, B. F. (1992). Entrepreneurs and Economic Growth, American Journal of Economics and Sociology, Vol: 12.

Kilby, P. (1971). Entrepreneurship and Economic Development, New York.

Kök, R. (2003), Etik Sorunsalı Karşısında Bilim Adamı, "Bilimsel Etik ve Bilim İnsanı Üzerine Metodolojik Bir Yaklaşım". DEÜ Yayınları, http://hdl.handle.net/20.500.12397/13891

Kuhn, T. (1970). The Structure of Scientific Revolutions, University of Chicago Press, Chicago.

Kumral, N. (1993). Bölgesel Gelişme Politikası Aracı Olarak Ekonomik Kalkınma Ajansları ve Girişimciliğin Teşviki, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir.

Landau, J.M, (1996). Tekinalp Bir Türk Yurtseveri (1883-1961), İletişim Yayınları, İstanbul.

Leibenstein, H. (1968). Entrepreneurship and Development, Amercan Economic Association, Vol: 58.

Selik, M. (1974). 100 soruda İktisadi Doktrinler Tarihi, İstanbul.

Türkiye İşverenler Sendikaları Konfederasyonu, (2004). "Avrupa Birliği'nde Girişimciliğin Geliştirilmesi", Yayın No:245, Temmuz 2004, Ankara,

TÜSİAD, (1987). Türkiye'de Girişimcilik İle İlgili Sorunlar ve Çözümler, İstanbul.

UNICE Comments on Green Paper on Entrepreneurship in Europe, 2003.

Wallerstein, I. (1997). Eurocentrism and its Avatars: The Dilemmas of Social Science, New Left Review, No: 226.

Wilken, P. H. (1979). Entrepreneurship-A Comparative and Historical Study, New Jersey.

Yıldız. B. (2004). "Girişimcilik Bir Hedef mi, Yoksa Tutku mu?", Yıldız Teknik Üniversitesi Kalite ve Verimlilik Klübü, www.ytukvk.org.tr., 20 Eylül 2004

KAYNAKÇA

Akçay, A., & Bilen, A. (2018). Denetim kalitesi ve göstergeleri. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (40), 227-256.

Al-Ajmi, J. 2009. "Audit Firm, Corporate Governance and Audit Quality: Evidence From Bahrain", Advances in Accounting, Incorporating Advances in International Accounting, 25.

Al-Khaddash, H., Al Nawas, R., & Ramadan, A. (2013). Factors affecting the quality of auditing: The case of Jordanian commercial banks. International Journal of Business and Social Science, 4(11), 206-222Amato, N. 2022. "New quality management standards approved by AICPA Auditing Standards Board", Journal of Accountancy.

Atabay, E., & Engin, Dinç (2019). Türkiye Denetim Standartlarında Adı Geçen Denetim Türlerinin Genel Yapı Açısından Karşılaştırılması. Muhasebe Ve Denetime Bakış, 19(57), 19-36.

Athavale, M., Guo, Z., Meng, Y., & Zhang, T. (2022). Diversity of signing auditors and audit quality: Evidence from capital market in China. International Review of Economics & Finance, 78, 554-571.

Atıcı, R., & Memiş, M. Ü. (2022). Denetçi Rotasyonunun Bağımsız Denetim Kalitesi Üzerine Etkisi: Borsa İstanbul'da Bir Uygulama. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 24(4), 852-880.

Brathwaıte A. & Chrıstopher A. 2021. "Getting Started on The New IAASB Quality Management Standards: An Overview. https://www.ifac.org/knowledge-gateway/supporting-international-standards/discussion/getting-started-new-iaasb-quality-management-standards-overview

CPA Canada. 2022. Audit and Assurance Alert CANADIAN STANDARDS ON QUALITY MANAGEMENT https://www.cpacanada.ca/-/media/site/operational/rg-research-guidance-and-support/docs/03036-rg-audit-assurance-alert-bridging-csqc-csqm.pdf?rev=a0b40ced14fe43a7849b2b62002b79dc&hash=CDFD498016943E0D5F69378717A3CABE

DeAngelo, L. E. (1981). Auditor size and audit quality. Journal of accounting and economics, 3(3), 183-199.

Dickins, D., Johnson-Synder, A.J., & Reisch, J. T. (2018). Selecting an auditor for Bradco using indicators of audit quality, Journal of Accounting Education, s.45, ss.32-44.

Dönmez, G., Tosunoğlu, B., & Cengiz, S. (2020). Bağımsız Denetim Kalitesi Konusunda Ulusal ve Uluslararası Dergiler Üzerine Bibliyometrik Bir Araştırma. The Journal of International Scientific Researches, 5(Ek), 78-86.

Erdoğan, N., & BULUT, N. (2019). Denetçinin mesleki şüpheciliğinin denetim kalitesine etkisi. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 21(1), 27-54.

FEE, 2016. Overview of Audit Quality Indicators Initiatives Update to December 2015 edition. The Federation of European Accountants https://www.accountancyeurope.eu/wp-content/uploads/1607_Update_of_Overview_of_AQIs.pdf

Francis, J. R. (2004). What do we know about audit quality?. The British accounting review, 36(4), 345-368.

https://www.icaew.com/insights/viewpoints-on-the-news/2022/may-2022/qm-quality-management-standards-a-tailored-approach

https://www.ifac.org/knowledge-gateway/supporting-international-standards/discussion/quality-management

https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/Bas%C4%B1n/2013-1.pdf

IAASB, Proposed Strategy and Work Plan. 2023. Proposed Strategy and Work Plan for 2024-2027. https://www.iaasb.org/sites/default/files/2023-04/2024-2027%20IAASB%20Strategy%20and%20Work%20Plan%20-%20final%20for%20submission.pdf

İlgün, G. (2022). Denetimde kalite ve denetim kalitesini etkileyen faktörler. International Journal of Disciplines in Economics & Administrative Sciences Studies, 5(11), 144-149.

KGK, 2023. Kalite Yönetim Standartları İle Bu Standartların Diğer İlgili Standartlarda Yaptığı

Değişikliklerin Yayımlanması Hakkında Duyuru https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/KKS/--KAL%C4%B0TE%20Y%C3%96NET%C4%B0M%20STANDARTLARI--%20.pdf

Kurt, A. & Özbek, C. Y. (2022). Şeffaflık Raporları ve Denetim Kalitesi İlişkisinin İncelenmesi. Denetim ve Güvence Hizmetleri Dergisi, 2(1), 58-76.

Oktay, S. (2013). Bağımsız Denetim Etkinliğinin Arttırılmasında, Denetim Hizmetinde Kalite ve Kalite Kontrol: ABD Düzenlemeleri. Maliye Finans Yazıları, 27 (100), 22-94.

Özdoğan, B., & Ata, F. İ. (2021). Kalite Kontrolden Kalite Yönetimine Geçiş: Bağımsız Denetim Kalite Standartlarındaki Değişim Üzerine Bir Değerlendirme. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 23(4), 649-664.

Selimoğlu, S. K., & Yeşilçelebi, G. (2014). Mesleki Aidiyetin Bağımsız Denetim Kalitesi Üzerine Etkisi: Bağımsız Denetçiler Üzerine Bir Araştırma. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (64), 27-52.

Şeker, Y., & Engin, Dinç. (2016). Bağımsız Denetim Şirketlerinde Kalite Kontrol Standartlarının Uygulanma Etkinliğini Ölçmeye Yönelik Bir Çalışma: Türkiye Örneği. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 18(2), 421-452.

Şenyiğit, Y., & Zeytinoğlu, E. (2015). Zorunlu Denetçi Rotasyonunun Denetim Kalitesi Üzerindeki Etkileri: Literatür Araştırması. İstanbul Üniversitesi

İşletme Fakültesi İşletme İktisadı Enstitüsü Yönetim Dergisi, 25(77), 79-98.

Tepalagul, N., & Lin, L. (2015). Auditor independence and audit quality: A literature review. Journal of Accounting, Auditing & Finance, 30(1), 101-121.

Yukcu, S., & Koçakoğlu, Ö. (2022). Bağimsiz Denetimde Risk Değerlendirme Sürecine Denetim Kalite Göstergelerinin Katkisi. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 24(MODAVICA Özel Sayısı), 1-18.

KAYNAKÇA

Cadbury, A. (1992), Report of the Committee on the Financial Aspects of Corporate Governance, Gee Publishing.
https://www.egyankosh.ac.in/bitstream/123456789/77413/1/Unit-2.pdf 25.09.2023

Iwai, Katuhito (2002). The Nature of the business corporation: its legal structure and economic functions", Japanese Economic Review, 53, (3), 243-273.

Koldovskyi A. (2015). Corporate social responsibility audit: teoretical aspects, Risk governance and control; Financial markets and institutions 5(3),135-144

Kurihama, R. (2007). Role for auditing in corporate social responsibility and corporate governance: under new corporate view, Corporate Ownership & Control 5(1), 109-119

Li J., Li M., Ji X. & Chen Z. (2022). How corporate social responsibility auditing interacts with supply chain information transparency,Annals of Operations Research,

Mautz R. K. & Sharaf H.A. (1961). The Philosophy of Auditing American Accounting Association.

Rebernak, K. (2006). Merck's 2005 corporate responsibility report: when caution curtails innovation [Online]. Available at: http://www.ethicalcorp.com/content.asp?ContentID=4329,Accessed 1 October 2023

Thottoli M.M. (2023). The interrelationship of marketing, accounting and auditing with corporate social responsibility, PSU Research Review 7 (2), 117-136

Velte, P. & Stiglbauer, M. (2012). Audit market concentration in Europe and its influence on audit quality. International Business Research 5(11), 146-161.

Zadek, S. (2004). The path to corporate responsibility. Harvard Business Review, 82(12),125-32.

KAYNAKÇA

Akdağ, G., & Üçyıldız, U. H. (2020). Seyahat Acentası Çalışanlarının Cam Tavan Sendromu Algılamaları: Ege Bölgesi Seyahat Acentalarında Bir Uygulama. İşletme Araştırmaları Dergisi, 12(3), 2540-2654.

Akpinar-Sposito, C. (2013). Career barriers for women executives and the Glass Ceiling Syndrome: The case study comparison between French and Turkish women executives. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 75, 488-497.

Ambri, S., Tahir, L. M., & Alias, R. A. (2018). An Overview of Glass Ceiling, Tiara, Imposter, and Queen Bee Barrier Syndromes on Women in the Upper Echelons. Asian Social Science, 15(1), 8. https://doi.org/10.5539/ass.v15n1p8

Alparslan, A. M., Çetinkaya Bozkurt, Ö. & Özgöz, A. (2015). İşletmelerde Cinsiyet Ayrımcılığı ve Kadın Çalışanların Sorunları. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2 (1), 66-81. Retrieved from

Akyurt, N. (2018). Kadın Çalışanlarda Kariyer Engelleri: Radyoloji Çalışanları Örneği. İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi, 6(1), 85-107.

Albar, B. Ö. (2019). Kadınlara Yönelik Ayrımcılık. Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi, 5(8), 274-286.

Aydın. Ş,, Özkul. E, Tandoğan. G, Şahin, N Otel işletmelerinde kadınların üst ve tepe yönetime yükseltilmesinde cam tavan etkisi üzerine bir araştırma. 15. Yönetim ve Organizasyon Kongresi (Tam Metin Bildiri/)(Yayın No:765803)

Baxter, J., & Wright, E. O. (2000). The Glass Ceiling Hypothesis: A Comparative Study of United States, Sweden and Australia. Gender And Society, 14(2), 275-294.

Bilim, İ. Ö. (2018). Cam Tavandan Yansımalar. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 7(1), s. 48-58.

Bilim, İ. Ö., & Bülez, A. (2018). Cam tavandan yansımalar. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 7(1), 48-58.

Can, E., Kaptanoğlu, S., & Halo, L. M. (2018). Akademisyenlerde Cam Tavan Sendromunun Güç Mesafesi İle İlişkisi. Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi, 13(50), 52-64.

David A. Cotter, Joan M. Hermsen, Seth Ovadia, Reeve Vanneman, The Glass Ceiling Effect, Social Forces, Volume 80, Issue 2, December 2001, Pages 655–681, https://doi.org/10.1353/sof.2001.0091

Demirtaş, M. (2022). Being a woman in business life in Turkey: On glass ceiling syndrome. İçinde Women Studies (ss. 15-23). Scopus.

Derin, N. (2020). Dünyadan ve Türkiye'den Örneklerle Cam Tavan Sendromu. Birey ve Toplum

Sosyal Bilimler Dergisi, 10(2), Article 2. Https://Doi.Org/10.20493/Birtop.814149

Erdirençelebi, M., & Karakuş, G. (2018). Kadın Çalışanların Cam Tavan Sendromu Algılarının İş Tatminleri ve Örgütsel Bağlılıkları Üzerindeki Etkisini Ölçmeye Yönelik Bir Araştırma. İşletme Araştırmaları Dergisi, 10(3), 95-119.

Hoşgör, H., Hoşgör, D. G., & Memiş, K. (2016). Sosyo-Demografik Özellikler ile Cam Tavan Sendromu Arasındaki İlişki ve Farklılıkların İncelenmesi: Sağlık Çalışanları Örneği/The Research of Relationship and Differences Between Socio-Demographic Features and Glass Ceiling Syndrome Healthcare Professio. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 13(35).

İpçioğlu, İ., Eğilmez, Ö., & Şen, H. (2018, Eylül). Cam Tavan Sendromu: İnsan Kaynakları Yöneticileri Bağlamında Bir Araştırma. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10(25), s. 686-709.

Karcioğlu, F., & Leblebici, Y. (2014). Kadin Yöneticilerde Kariyer Engelleri: "Cam Tavan Sendromu" Üzerine Bir Uygulama. Ataturk University Journal of Economics & Administrative Sciences, 28(4), 1-20.

Kördeve, M. K., & Kördeve, M. K. (2017). Kadın Çalışanların Önündeki Engel: Cam Tavan Sendromu. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10(1)

Lockwood, N. (2004). The glass ceiling: Domestic and international perspectives (pp. 1-10). Alexandria, VA: Society for Human Resource Management.

Lakmali, T., Madawala, R., Arachchi, D. W., & Weerarathna, R. (2019). Effect of Glass Ceiling on Women Career Blooming in Sri Lancan Academic Sector. South Asian Journal of Social Studies And Economics, 5(4), 1-12.

Nawap, S., & Shafi, K. (2021). Measuring Women's Glass Ceiling Beliefs İn Relation With Career Advancement Satisfaction – A Study Of Service Sector Of Pakistan. Research Journal of Social Sciences & Economics Review, 2(2).

Radhakrishnan, R. (2019). Cultural Variations in the Glass Ceiling Effect: A Review. Artha Journal of Social Sciences, 18(1), Article 1. https://doi.org/10.12724/ajss.48.3

Özkan, E. (2020). Cinsiyete Dayalı Mesleki Ayrımcılık: Cam Tavan ve Kraliçe Arı Sendromu. Sosyolojik Düşün, 5(2), 127-138. DOI: 10.37991/sosdus.826813

Öztürk, Z., & Bilkay, T. A. (2016). Türkiye kamu hastaneleri kurumunda çalışan kadınların kariyer engelleri ve cam tavan sendromu algıları. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3(6), 89-102

Özyer, K., & Azîzoğlu, Ö. (2014). İş Hayatında Kadınların Önündeki Cam Tavan Engelleri ile Algılanan

Örgütsel Adalet Arasındaki İlişki. Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10(1), 95-106

Patterson, C. A. (2006, Temmuz). The Glass Ceılıng Effect: Perspectıve of Afrıcan Amerıcan Women. Capella University.

Sağır, M. (2020). Cam Tavan Sendromunun Bankacılık Sektöründe Çalışan Kadınlarda İşten Ayrılma Niyetine Etkileri. Strategic Public Management Journal, 6(11), Article 11. , 91-102 https://doi.org/10.25069/spmj.634819

Sever, H. (2021). The Relatıonshıp Between Glass Ceılıng Syndrome and Organızatıonal Sılence of Female Employees in The Avıatıon Sector. Pamukkale University Journal of Social Sciences Institute(47), 139-155.

Soysal, A., & Baynal, T. (2016). Sağlık kurumlarında cam tavan sendromu: Kayseri özel sağlık kurumlarında bir araştırma. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,, 13(2), 225-264.

Sökmen, A., & Şahingöz, S. A. (2017). Kadın Çalışanlarda Cam Tavan Yansıtıcılarından Kurum İkliminin, İş Tatmini ve İşten Ayrılma Niyetine Etkisi: Otel İşletmelerinde Bir Araştırma. İşletme Araştırmaları Dergisi, 9(1), 113-133.

Tamby Chek, I., Ismail, S., Jusoff, K., Abd Razak, A. Z. A., Mat Norwani, N., & Khairuddin, M. (2011). Gender and Communication Issues in the Malaysian

Public Universities. World Applied Sciences Journal, 12, 41-45.

Tuncay, Ö., & Kaloğlu, N. (2020). Banka Çalışanlarının Cam Tavan Sendromuna İlişkin Tutumlarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 31(1), 17-30.

Tunç, S., & Özmen, A. (2016, 10). Kadın Çalışanların Cam Tavan Engelleri İle Algılanan Örgütsel Adalet Arasındaki İlişkiİ:Eskişehir Bankacılık Sektöründe Bir Uygulama. ÇKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(2), s. 97-119.

Yavuzer, Y., & Özkan, R. (2020). Cam Tavan Algısı Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Pamukkale University Journal of Social Sciences Institute, (40), 585-599. https://doi.org/10.30794/pausbed.647791

Wirth, L. (2001). Breaking through the glass ceiling: Women in management, International Labor Office, Genevo

KAYNAKÇA

Ateş, N. (2008). Türkiye'de Ekonomi Gazeteciliği -Dünya Gazetesi Örneği. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Burgess, J. & Green, J. (2013). YouTube: Online Video and Participatory Culture. Chicago, John Wiley & Sons.

Budak, A. (2012). "The French Revolution's Gift to the Ottomans: The Newspaper, The Emergence Of Turkish Media". International Journal of Humanities and Social Science, Vol. 2 No. 19, 157-169.

Dursun, Ç. (2013). İletişim Kuram Kritik. İmge Kitabevi Yayınları.

Erkul, N. (Ed.) (2008). Ekonomi Basın Tarihi, İstanbul: Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Yayınları.

Işık, M. & Eşitti, Ş. (2014). Türkiye'de Ekonomi Basınının Ortaya Çıkışı, Gelişimi Ve Bugünkü Durumu Üzerine Bir İnceleme. İstanbul Ticaret Üniversitesi. 13 (25), s. 109-131.

Işık, M. & Eşitti, Ş. (2020). Dijitalleşen Haber Ekolojisi ve Online Video Haberciliği Üzerine Bir İnceleme: +90 Youtube Kanalının Tematik İçerik Analizi. 7 th International Symposium Communication in the Millennium CIM 2020 Bildiri Kitabı, ss. 534-550.

İnuğur, N. (1992). Türk Basın Tarihi. İstanbul: Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Yayınları.

Koloğlu, O. (1989). İlk Gazete İlk Polemik: Vekayi-i Mısriye Takvimi Vekayi Tartışması. Ankara: Çağdaş Gazeteciler Derneği Y.

McCusker, J. J. & Gravesteijn, C. (1991). The Beginnings of Commercial and Financial Journalism: The Commodity Price Currents, Exchange Rate Currents, and Money Currents of Early Modern Europe. Aksant Academic Publishers.

Öner, S. (2011). Türk Basınının İlk Resmi Gazetesi Takvim-i Vekayi'de Padişah Portresine İlişkin Haberler, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Hakemli Dergisi, 29, 149-168

Roush, C. (2006). Profits and Losses: Business Journalism and Its Role in Society. Marion Street Press.

Shaw, I. S. (2015). Business Journalism: A Critical Political Economy Approach. Routledge.

Smith, R. B. (1954). The Genesis of the Business Press in the United States, The Journal of Marketing, 146-151.

Sterling, C. H. (2009). Encyclopedia of Journalism: A-C (Vol. 1). New York: Sage.

Şapolyo, E. B. (1971). Türk Gazeteciliği Tarihi: Her Yönüyle Basın. Ankara: Güven Matbaası

Tekdemir, A. (2011). Osmanlı Devleti'nde İlk Ticari Gazete: Ceride-iTicaret, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13 (1), 209-221.

Tılıç, L. D. (2003). Türkiye'de Gazetecilik, Ankara: ÇGD Yayınları

Topuz, H. (2003), II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi. İstanbul: Remzi Kitabevi

Yazıcı, N. (1999). Tanzimat Döneminde Ekonomi Basını: Takvim-i Ticaret, A. Ü İlahiyat Fakültesi Dergisi, 39, 55-68.

Yüksel, E. (1996). Türkiye'de Ekonomi Basını Gündemi ve Siyasal Gündem İlişkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

KAYNAKÇA

Acar, E. (2019). Katılımcı demokrasilerde baskı gruplarının işlev ve yöntemleri . Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (61), 235-249.

Adorno, T. W. ve Horkheimer, M. (2014). Aydınlanma'nın diyalektiği (N. Ülner ve Ö. E. Karadoğan, Çev.). İstanbul: Kabalcı Yayınevi.

Akçakaya, M.(2016). Weber'in bürokrasi kuramının bugünü ve geleceği. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3(8), 275-295.

Akkol, M. L. (2019). Jürgen Habermas'ın iletişimsel eylem kuramı ve kamusal alan kavramının analizi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (37), 171-180.

Anderson, J. E. (2003). Public policy making: An introduction 5th edition, Newyork: Houghton Mifflin Company.

Arslan, A. (2010). Felsefeye giriş, 14. Baskı, Ankara: Adres Yayınları.

Atiker, E. (2012). Rasyonellik sorunu: Habermas'ın iletişimsel eylem kuramı üzerine. İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi, 3(7), 167-192.

Aydın, Ü., ve Ağan, B., (2016)., Rasyonel Olmayan Kararların Finansal Yatırım Tercihleri Üzerindeki Etkisi: Davranışsal Finans Çerçevesinde Bir Uygulama,

Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt 12, Yıl 12, Sayı 2, 95-112.

Bayram, A. K. (2011). Topluluk, iktidar ilişkileri, birey ve müzakereci demokrasi. Liberal Düşünce Dergisi, (62), 111-120.

Benhabib, S. (1999). Demokrasi ve farklılık (Z. Gürata ve C. Gürsel Çev.), İstanbul: Demokrasi Kitaplığı.

Blau, A. (2019). Habermas on rationality: means, ends and communication. EuropeanJournal of PoliticalTheory, 0(0) 1–24.

Čečez-Kecmanović, D. & Johnson, A. M. (2001). Critical informationsystemsresearch: a habermasianapproach. The 9th European Conference on Information Systems, Bled, Slovenia.

Coleman, J.S. ve Fararo, T.J. (1992). Rationalchoicetheory: advocacy and critique. California: SagePub.

Cottingham, J.(2003). Akılcılık(B. Gözkan Çev.). İstanbul: Doruk Yayınları.

Çelebi, E. (2019). Rasyonalite ve iletişimsel eylemin doğası üzerine. I. Uluslararası İletişim Ve Yönetim Bilimleri Kongresi, 1576-1583.

Dryzek, J.S. (2000). Deliberative democracy and beyond. Liberals, Cristics, Contestations, Oxford: Oxford University Press

Ercan, S.A. (2014). Deliberativedemocracy.In: D. Phillips (Ed.) Encyclopedia of educationaltheory and philosophy, ThousandOaks, CA: Sage Publications. 214-216.

Erdoğan. M. (2012). Müzakereci demokrasi ve sınırları. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Güz (22), 25-43.

Foucault, M. (2011). Bilginin arkeolojisi (V. Urhan Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Foucault, M. (2015). Biyopolitikanın doğuşu. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Geyer, M. (2017). Communicationstudies: on therestless life and thought of JürgenHabermas. The Times LiterarySupplement.

Güven, M. (2014).Aristoteles'in ahlak öğretisinde "Altın Orta" kuralı. Yayımlanmamış Lisans Bitirme Tezi, 29 Mayıs Üniversitesi, İstanbul.

Güzel, C. (2003). Platon'un bilgi görüşü. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 20 (2), 105-115.

Habermas, J. (1996). Between facts and norms: contributionsto a discourse theory of law and democracy. Cambridge: PolityPress.

Habermas, J. (2019). İletişimsel eylem kuramı (O. Koçak Çev.). İstanbul: Metis Yayınevi.

Habermas, J. (1990). Moral consciousness and communicative action. Cambridge: Massachusetts MIT Press.

Han, B. Y. (2021). Şiddetin topolojisi (D. Zaptçıoğlu Çev.). İstanbul: Metis.

Han, B. Y. (2020). İktidar nedir?.İstanbul: İnsan Yayınları.

Heywood, A. (2000). Siyaset teorisine giriş (H. M. Köse Çev.). İstanbul: Küre Yayınları.

Horkheimer, M. (1990). Akıl tutulması (O. Koçak Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.

İspir, N. (2015). Habermas'ın sosyal bilimler eleştirisi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19(2), 71-96.

Jovanoski, A. ve Sharlamanov, A. (2021). JurgenHabermasand his contributiontothetheoryof deliberativedemocracy. American International Journal of SocialScienceResearch, 7 (1), 36-47.

Kamber, S. C. (2018). Davranışsal iktisat ve rasyonellik varsayımı: literatür incelemesi. Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi,7(1), 168-199.

Kaptı, A. (2013). Kamu politika sürecinde klasik yaklaşım modeli, A. Kaptı (Ed.), Kamu Politika Süreci içinde (s.25-46), Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Karakoç, R. ve Özden, M. (2020). Demokrasi anlayışında yeni bir yaklaşım: müzakereci demokrasi.

Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 22 (1), 579-598.

Keyman, E. F. (1999).Türkiye ve radikal demokrasi, İstanbul: Bağlam Yayınları.

Küçükalp, D.(2016), Siyaset felsefesi, (2.Baskı). Bursa: Dora Yayınevi.

Oğuz, A. ve Güreşçi, G. (2018). Sivil Toplum ve Kalkınma İlişkisinde Yeni Eğilimler. Kalkınma Ekonomisinde Yeni Eğilimler İçinde. Editör: Zafer Kanberoğlu. Ankara, Gazi Kitapevi. ss.269-284.

Özalp, A. (2009). Habermas'ta bürokratik kuşatma sorunu: yaşam evreni ile dizge ilişkisi. Mülkiye, 33(264), 199-215.

Özdikmenli Çelikoğlu, İ. (2011). Habermas'ınmodernite savunusu: eleştirel bir okuma. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11 (3), 239-258.

Özlem D. (2011). MaxWeber'de bilim ve sosyoloji,(3. Baskı). İstanbul: İnkılap Yayınları.

Ramos, I. ve Campos, E. (2012). (ed.) Citizenship in 3D: Digital deliberative democracy, Madrid: Fundacion Ideas and Foundation for European Progressive Studies (19-50).

Rawls, J. (1993). Political liberalism, New York: Columbia University Press

Sarıbay, A. Y. (2012). Demokrasinin sosyolojisi. İstanbul: Timaş Yayınları.

Sarıbay, A. Y. (2023). Siyasal toplumsallaşma. TÜBİTAK Bilim ve Toplum Başkanlığı Popüler Bilim Yayınları Ansiklopedisi, Erişim adresi: https://ansiklopedi.tubitak.gov.tr/ansiklopedi/siyasal_toplumsallasma.

Satı, S. (2013), Sofistlerin bilgi ve varlık anlayışı: epistemolojik ve ontolojik bir inceleme. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Saybaşılı, K. (1999). Siyaset biliminde temel yaklaşımlar. İstanbul: Doruk Yayınları.

Swedberg, R. (1999). MaxWeberas an economist and as a sociologist: towards a fuller understanding of Weber'sview of economicscriticalessay. AmericanJournal of Economics and Sociology.

Şaylan, G. (2016). Değişim küreselleşme ve devletin yeni işlevi, (3.Baskı). İstanbul: İmge Kitabevi.

Şen, A.F. (2012). Müzakereci demokrasi ve halkla ilişkiler: kamu yönetiminde alternatif bir halkla ilişkiler arayışı. Yaşar Üniversitesi E-Dergisi,27(7) 4589-4610.

Timur, T. (2008). Habermas'ıokumak. İstanbul: Yordam Yayınları.

Torun, T. (2016). İletişimsel eylem kuramını modern bir özgürleşimparadigması olarak okumak.

Yayımlanmamış Doktora Tezi. Uludağ Üniversitesi, Bursa.

Tozlu, A. (2016). Karar verme yaklaşımları üzerinde HerbertSimonhegomonyası. Sayıştay Dergisi, 102, 27-45.

Urhan, V. (2013). MichelFoucault ve düşünce sistemleri tarihi: arkeoloji, soykütüğü, etik. Say Yayınları.

Weber, M. (2005). Bürokrasi ve otorite (B. Akın Çev.). Ankara: Adres.

Weeks, E. C. (2000). Thepractice of deliberativedemocracy: resultsfromfourlarge-scaletrials. Public Administration Review, 60(4), 360-372.

Yıkmış, G. (2018). MichelFoucault'daepisteme ve süreksizlik kavramlarının incelenmesi. Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(16), 625-636.

Yıldırım, Y. (2006). JürgenHabermas'ınıletişimsel eylem kuramı. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(2), 249-268.

Yıldırım, Y. (2014).İletişimsel eylem kuramı ışığında siyasal iletişim ve Ak Parti örneği. Akademik İncelemeler Dergisi, 7(1), 195-225.

Yılmaz, N., Doğan K.C. ve İnankul, H. (2013). Tek parti döneminde (1923-1946) bürokrasi ve siyaset

ilişkisinin Weberian değerlendirilmesi. Atatürk Üniversitesi İltisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 27(3), 265-286.

Young, I. M. (1999). İletişim ve öteki: müzakereci demokrasinin ötesinde. demokrasi ve farklılık.S. Benhabib (Ed.), (Z. Gürata, C.Gürsel Çev.). İstanbul: WALD.

Yükselbaba, Ü.(2012). Habermas ve kamusal alan: burjuva kamusallık ilkesinden iletişimsel kamusallığa geçiş. İstanbul: On İki Levha Yayınları.

Zabunoğlu, G. (2017). Bir radikal demokrasi teorisi olarak müzakereci demokrasi. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 66 (4), 7795-817.

KAYNAKÇA

Barry, S. L & Patz, A. J. (2015), İklim Değişikliği, İnsan Hakları ve Sosyal Adalet. Küresel Sağlık Yıllıkları, Cilt 81, Sayı 3, Mayıs–Haziran 2015, Sayfa 310-322.

HRC (2016), Advance Edited Version. A/HRC/31/52;4. http://srenvironment.org/sites/default/files/Reports/2018/A-HRC-31-52-advance-edited-version.pdf

IPCC (2018), AR5 Synthesis Report- Climate Change 2014: 4,5. https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/05/SYR_AR5_FINAL_full_wcover.pdf

Oğuz, A. & Güner Ş. (2019). Mavi Ekonomi, Ekolojik İktisat, Ekin Yayınevi, 57-70

OHCHR (2022), COP27: Urgent need to respect human rights in all climate change action, say UN experts, https://www.ohchr.org/en/statements/2022/11/cop27-urgent-need-respect-human-rights-all-climate-change-action-say-un-experts. (10.09.2023)

OHCHR (2023a), Key Messages On Human Rights And Climate Change. https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/ClimateChange/materials/KMClimateChange.pdf. (10.09.2023)

OHCHR (2023b), International Human Rights Law. https://www.ohchr.org/en/instruments-and-mechanisms/international-human-rights-law#:~:textThe%20obligation%20to%20respect %20means,groups %

20against%20human%20rights%20abuses. (10.09.2023)

Sağlam, F. (2019). İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde Tüm Hak ve Özgürlüklere Yönelik Kurallar Üzerine Bir Deneme. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi • Cilt 25, Sayı 2, Prof. Dr. Ferit Hakan Baykal Armağanı, Aralık 2019, ISSN 2146-0590, ss. 1236-1252

Şahal, D. Ç. & Güreşçi, G. (2023). İklim Göçü ve İklim Mültecileri. Ekonomi, Yönetim ve Siyaset Üzerine III içinde. Bursa: Ekin Yayınevi. ss. 144-161.

UNEP (2011). Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and PovertyEradication, A Synthesis for Policy Makers,www.unep.org/greeneconomy (20.09.2023)

Yüce, C.N., Güreşçi, G. & Oğuz, A. (2021). Yeşil Ekonominin İstihdam Üzerine Etkileri. Disiplinlerarası Sosyal ve Ekonomik Değerlendirmeler içinde. Ed. Ahmet Oğuz ve Gülçin Güreşçi. Bursa: Ekin Yayınevi: 269-285.

GÜNCEL KONULAR IŞIĞINDA

E-TİCARET

Seçme Yazılar

Editörler

Prof. Dr. Emre SEZİCİ

Dr. Öğr. Üyesi Mediha Mine ÇELİKKOL

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6460-79-9

Ağustos 2023

Sayfa Düzeni/Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

ONLİNE ALIŞVERİŞLERDE KULLANILAN ÖDEME YÖNTEMLERİ İLE DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER ARASINDAKİ İLİŞKİNİN Kİ-KARE ANALİZİ İLE İNCELENMESİ 1
Safiye Süreyya BENGÜL - Mediha Mine ÇELİKKOL

DİJİTAL FİNANS, FİNTEK VE E-TİCARET İLİŞKİSİ 18
Seyfettin ÜNAL – Hakan ÇELİKKOL

E-TİCARETİN EKONOMİYE ETKİLERİ 35
Abdullah Naci DOĞRUL

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ İÇİN DENGELEYİCİ BİR FIRSAT: E-TİCARET 51
Habibe Günsel DOĞRUL

E-TİCARET FAALİYETLERİ VE TURİZM SEKTÖRÜNE YANSIMALARI 70
Kansu GENÇER – Defne KEŞKEKCİ

TURİZM İŞLETMELERİNDE SOSYAL MEDYA PAZARLAMASI 92
Ömer Zafer GÜVEN

E-TİCARETİN İTİCİ GÜCÜ: FİNANSAL TEKNOLOJİLER 107
Fatma KÖSE İÇİGEN

DİJİTALLEŞMENİN VE FİNANSAL ÜRÜNLERİN E-TİCARET ÜZERİNDEKİ ETKİSİ 119
Muhammed YILMAZ

Kaynakça

Acar, E. (2017). Neoliberalizm ve Sosyal Refah Devleti Ekseninde Üçüncü Yol Yaklaşımı, Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 18(1), 248-263.

Al-Dmour, A., Al-Dmour, H., Al-Barghuthi, R., Al-Dmour, R., & Alshurideh, M. T. (2021). Factors ınfluencing the adoption of e-payment during pandemic outbreak (COVID-19): empirical evidence. *The Effect of Coronavirus Disease (COVID-19) on Business Intelligence*, 334, 133.

Alshurideh, M. T., Shaltoni, A. M., & Hijawi, D. (2014). Marketing communications role in shaping consumer awareness of cause-related marketing campaigns. *International Journal of Marketing Studies, 6*(2), 163-168,

Antonopoulos, A. M., (2015). *Mastering Bitcoin*. CA: O Reilly Media Inc.

Arshad, A., Zafar, M., Fatima, I. & Khan, S. K., (2015). The impact of perceived risk on online buying behavior. *International Journal of New Technology and Research (IJNTR), 1*(8), 13-18.

Bhatnagar, A., Mısra, S. & Rao, R., (2000). On risk, convenience and internet shopping behavior. *Communications of the ACM, 48*(2), 98-105.

Bhatti, A., Saad, S. & Gbadebo S. M., (2018). The effect of financial risk and convenience risk on online shopping behavior with the moderating role of trust. *International Journal of Academic Management Science Research (IJAMSR), 2*(8), 38-42.

Castellacci, F., & Tveito, V. (2018). Internet use and well-being: A survey and a theoretical framework. *Research Policy, 47*(1), 308-325.

Chavosh, A., Halimi, A. B., & Espahbodi, S. (2011). Comparing the satisfaction with the banks e-payment services between degree holder and non-degree holder customers in Penang-Malaysia. *International Journal of e-Education, e-Business, e- Management and e-Learning, 1*(2), 103-109.

Çil, B. (2021). İnternet Alışverişlerinde Algılanan Risk: Karaman İlinde Kuşaklar Üzerinde Bir Araştırma. (Yayımlanmış Yükseklisans Tezi), Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.

Dolan, P., & Metcalfe, R. (2012). Measuring subjective wellbeing: recommendations on measures for use by national governments. *Journal of Social Policy, 41*(2), 409-427.

Ertiö, T., & Räsänen, P. (2019). Consumerism in online health information search and self-tracking devices. *International Journal of Consumer Studies, 43*(3), 245-252.

Hong, Z., & Yi, L., (2012). Research on the influence of perceived risk in consumer online purchasing decision. *Physics Procedia, 24*, 1304-1310.

Iconaru, C., (2012). Perceived Risk When Buying Online: Evidence from a Semi-Structured Interview, *Economics Series, 22*(2), 63-73

İzgi, B. B., & Şahin, İ. (2013). Elektronik perakende sektörü ve internet alışverişi tüketici davranışı: Türkiye örneği. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 2*(1), 9-27.

Kabir, M. A., Saidin, S. Z., & Ahmi, A. (2015). Adoption of e-payment systems: a review of literature. Paper presented at the International Conference on E-Commerce.

Keser, A., (2000). Rekabetin değişen yüzü: Elektronik ticaret. ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources, 2(1).

Koller, M., & Salzberger, T., (2008). Cognitive dissonance in retail versus e-commerce: first findings and ımplications. Proceedings of Australian and New Zealand Marketing Academy Conference, Australian and New Zealand Marketing Academy: Australia, 1-8

Liu, C., & Forsythe, S. (2010). Sustaining online shopping: Moderating role of online shopping motives. *Journal of Internet Commerce, 9*(2), 83-103.

Mashaqi, E., Al-Hajri, S., Alshurideh, M., & Al Kurdi, B. (2020). The impact of E-Service quality, E-Recovery services on E-Loyalty in online shopping: The oretical foundation And qualitative proof. *PalArch's Journal of Archaeology of Egypt/Egyptology, 17*(10), 2291-2316.

McCole, P., Ramsey, E. & Williams J., (2010). Trust considerations on attitudes towards online purchasing: The moderating effect of privacy and security concerns. *Journal of Business Research, 63*, 1018-1024.

Mehra, A., Paul, J., & Kaurav, R. P. S. (2020). Determinants of mobile apps adoption among young adults: Theoretical extension and analysis. *Journal of Marketing Communications, 27*(5), 481-509.

Murdoch, S.J., & Anderson R., (2010). Verified by visa and mastercard securecode: or, how not to design authentication. In Sion R. (Ed.), Financial Cryptography and Data Security. Lecture Notes in Computer Science, Vol: 6052 (pp. 336-342). Berlin, Heidelberg: Springer.

Ogbanufe, O., & Kim, D. J. (2018). Comparing fingerprint-based biometrics authentication versus traditional authentication methods for e-payment. *Decision Support Systems, 106*, 1-14.

Özkan, S., Bindusara, G., & Hackney, R. (2010). Facilitating the adoption of e-payment systems: theoretical constructs and empirical analysis. *Journal of enterprise information management, 23*(3), 305-325.

Premchand, A., & Choudhry, A. (2015). Future of payments–ePayments. *International Journal of Emerging Technology and Advanced Engineering, 5*(1), 110-115.

Roozbahani, F. S., Hojjati, S. N., & Azad, R. (2015). The role of e-payment tools and e-banking in customer satisfaction case study: Pasargad bank e-payment company. *International Journal of Advanced Networking and Applications, 7*(2), 2640.

Rothengatter, W., Zhang, J., Hayashi, Y., Nosach, A., Wang, K., & Oum, T. H. (2021). Pandemic waves and the time after Covid-19–Consequences for the transport sector. *Transport Policy, 110*, 225-237

Salisbury, D., Pearson, R. A., Pearson, A. W. & Miller, D.W., (2001). Perceived security and world wide web purchase ıntention. *Industrial Management and Data Systems, 101*(4), 165-177.

Sarı, S.S. & Aka, S. (2022). Finansal ödeme sistemlerinin bulanık TOPSIS yöntemiyle karşılaştırılması. *Turkish Studies - Economy, 17*(3), 815-834

Sezici, E. & Buran, A. Ç. (2021). Elektronik Ticaret Kavramı, Türleri, Dünya'daki ve Türkiye'deki Mevcut Durumu. Disiplinlerarası Sosyal ve Ekonomik Değerlendirmeler, (Ed.: Ahmet Oğuz&Gülçin Güreşçi), Bursa: Ekin Yayınevi, 202-233.

Shi, K., Shao, R., De Vos, J., Cheng, L., & Witlox, F. (2021). The influence of ride-hailing on travel frequency and mode choice. Transportation Research Part D: Transport and Environment, 101, 103-125.

Soutar, G. N. & Sweeney, J. C., (2003). Are there cognitive dissonance segments?. *Australian Journal of Management, 28*(3), 227-249.

Tombaş, H., Çelik, A. A. (2022). Genç tüketicilerin elektronik ödeme yöntemi kullanımlarının belirleyicilerine dair alan araştırması. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi, 22*(1), 47-63

Uyrun A. (2022). Fırsat Sitelerine Yönelik Kurumsal İtibar Ve Finansal Risk Algısı: Farklı Değişkenler Açısından Bir İnceleme. Sosyal ve Eğitim Bilimlerinde Yeni Yaklaşımlar (Ed: Özlem Çakır, Huriye Emen), Ankara: Berikan Yayınevi.

Wang, L., Luo, X. R., Yang, X., & Qiao, Z. (2019). Easy come or easy go? Empirical evidence on switching behaviors in mobile payment applications. *Information & Management, 56*(7), 103150.

İnternet Kaynakları

https://www.spglobal.com. Erişim tarihi: 22.05.2023

https://www.bankofcanada.ca. Erişim tarihi: 23.05.2023

https://circlelove.co/eticaret-odeme-yontemleri. Erişim tarihi: 22.05.2023

http://setvesslnedirr.blogspot.com. Erişim tarihi: 25.05.2023

www.maximum.com.tr. Erişim tarihi: 25.05.2023

www.paypal.com. Erişim tarihi: 22.05.2023

www.visa.com.tr . Erişim tarihi: 22.05.2023

https://en.wikipedia.org/wiki/Coupon. Erişim tarihi: 23.05.2023

www.eticaret.gov.tr. Erişim tarihi: 23.05.2023

https://fintechistanbul.org. Erişim tarihi: 25.05.2023

Kaynakça

Agarwal, S., & Chua, Y.H. (2020). FinTech and household finance: a review of the empirical literature. *J. China Finance Rev. Int. 10*(4), 361-376.

Agyeiwaah, E. (2019). Effects of digital finance on consumer behaviour in Ghana. *J. J. Account., Finance Audit. Stud. 5*(4), 1-14.

Ahmetoğulları, K. (2022). Pandemi dönemi çevrimiçi satın alma davranışında finansal yetenekler ve teknolojik uygulamalar için öneriler: Türkiye'den kanıtlar. *BMIJ, 10*(2), 683-702. doi: https://doi.org/10.15295/bmij.v10i2.2032.

Aktuğ, S. S.. (2020). Development of fintech sector in Turkey. *BilTürk Journal of Economics and Related Studies, 2*(3), 487-499.

Bordo, M.D. and Levin, A. (2017) Central Bank digital currency and the future of monetary policy, NBER Working Paper No. 23711, National Bureau of Economic Research.

Chang, S.J. (2013). An empirical study on factors influencing online impulse buying. *J. J. Global Business Management, 9*(2), 7-16.

Chauhan, S., Banerjee, R., Chakraborty, C., Mittal, M., Shiva, A. & Ravi, V. (2021). A self-congruence and impulse buying effect on user's shopping behaviour over social networking sites: An empirical study. *International Journal of Pervasive Computing Communications, 17*(4), 404-425.

Deloitte. (2017). Türkiye FinTech Ekosistemi (https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/tr/Documents/finance/turkiye-fintech-ekosistemi.pdf)

Gazzola, P., Colombo, G., Pezzetti, R. & Nicolescu, L. (2017). Consumer empowerment in the digital economy: Availing sustainable purchasing decisions. *Sustainability*, MDPI, 2017-9. doi:10.3390/su9050693.

Gomber, P., Koch, J. A. & Siering, M.. (2017). Digital finance and FinTech: current research and future research directions. *Journal of Business Economics, 87*, 537-580. DOI:10.1007/s11573-017-0852-x.

Hanif, M.S., Wang, M., Mumtaz, M.U., Ahmed, Z. & Zaki, W. (2022). What attracts me or prevents me from mobile shopping? An adapted UTAUT2 model empirical research on behavioral intentions of aspirant young consumers in Pakistan. *J. Asia Pacific J. Mark. Logist.. 34*(5), 1031-1059.

Hoehle, H., Scornavacca, E. & Huff, S. (2012). Three decades of research on consumeradoption and utilization of electronic banking channels: A literatüre analysis. *Decision Support Systems, 54*(1), 122-132.

Karadede, A. B. (2023). Bankacılık sektöründe devrim: Açık bankacılık nedir? (https://www.donanimhaber.com/acik-bankacilik-nedir--160168)

Li, J., Wu, Y. & Xiao, J. J.. (2020). The impact of digital finance on household consumption: evidence from China. *Economic Modelling, 86*, 317-326. https://doi.org/10.1016/j.econmod.2019.09.027.

Politika Analiz Laboratuvarı (PAL). (2020). Dijital finansal kapsayıcılık: Finansal teknolojilerin kapsayıcılık yoluyla oluşturabileceği ekonomik etkiler ve politika önerileri. Rapor Aralık 2020, s.40. https://media.iyzico.com/b/2021/05/PALREPORT_ 14_12_2020.pdf.

Rogoff, K. (2014). Costs and benefits to phasing out paper currency. *NBER Macroeconomics Annual, 29*(1), 445-456.

Ross, P., Buckley, R.P., Douglas, W., Arner, D. (2016). The evolution of fintech: a new post-crisis paradigm. *J. Georgetown J. Int. Law, 47*(4), 1271-1319.

Setiawan, M., Effendi, N., Santoso, T., Dewi, V. I. & Sapulette, M. S. (2022). Digital financial literacy, current behavior of saving and spending and its future foresight. *Economics of Innovation and New Technology, 31*(4), 320-338. DOI:10.1080/10438599.2020. 1799142.

Şahin, C. (2022). Çağdaş Bir Finans Endüstrisi: Dijital Finans Kavramına Genel Bir Bakış, *Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 133-138.

TBB. (2023). Dijital, İnternet ve Mobil Bankacılık İstatistikleri. Mart 2023, Rapor Kodu: DT22. (https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/istatistikiraporlar/ekler/4057/Dijital-Internet Mobil_ Bankacilik_Istatistikleri-Mart_2023.pdf)

Türkiye Fintek Ekosistemi Durum (TFED) Raporu. (31 Aralık 2022). T.C. Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi, İstanbul. (https://www.cbfo.gov.tr/sites/default/files/docs/2023-03/fintek-durum-raporu-2022_v0.9_digital_lowsize_ayrisayfalar-compressed.pdf)

Vijayasarathy, L.R. & Jones, J.M. (2000). Print and internet catalog shopping: assessing attitudes and intentions. *Journal of Internet Research: Electronic Networking Applications and Policy, 10*(3), 191-202.

Wang, Zhimao & Huang, Xucheng. (2023). Understanding the role of digital finance in facilitating consumer online purchases: An empirical investigation. *Finance Research Letters*, https://doi.org/10.1016/j.frl.2023.103939.

Wang, Z. & Wolman, A.L. (2016) Payment choice and currency use: insights from two billion retail transactions. *Journal of Monetary Economics, 84,* 94-115.

Yazıcı, S. (2017). (https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/tr/Documents/finance/ turkiye-fintech-ekosistemi.pdf)

Yi, X.J. & Zhou, L. (2018). Whether digital finance significantly affects household consumption: micro evidence from Chinese households. *Journal of Financial Research, 461*(11), 47-67.

Zhu, M.X., Wang, Y.P., Wei, M. & Zhen, C. (2023). How does digital finance affect consumer online shopping: a comprehensive analysis based on econometric model. *J. Finance Res. Lett. 54*(2023), 1544-6123.

İnternet Kaynakları

https://bkm.com.tr/raporlar-ve-yayinlar/donemsel-bilgiler/

https://fintechistanbul.org/2023/07/11/startups-watch-turkiye-girisim-ekosistemi-2023-2-ceyrek-gorunumunu-kamuoyuyla-paylasti/

https://fintechistanbul.org/2022/12/30/turkiye-ve-dunyadan-fintech-e-ticaret-verileri-2022/

https://mallreport.com.tr/turkiye-ve-dunyadan-fintech-e-ticaret-verileri/

https://tr.cointelegraph.com/news/digital-banking-and-finance-world-with-emre-olcer

https://turcorn.gov.tr/wp-content/uploads/2023/02/Year_In_Review_2022_v1.pdf

https://www.eticaret.gov.tr/dnnqthgzvawtdxraybsaacxtymawm/content/FileManager/Dosyalar/2022%20y%C4%B1l%C4%B1%20E-Ticaret%20B%C3%BClteni%20v2.pdf

Kaynakça

Acar, E. (2016). Dünyada ve Türkiye'de idareyi değişime iten nedenler. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Afro-Avrasya Özel Sayısı-Aralık*, 147-159.

Alegre-Vidal, J., Lapiedra-Alcamı, R. & Chiva-Gomez, R., (2004). Linking operations strategy and product innovation: an empirical study of Spanish ceramic tile producers. *Research Policy 33*(5), 829-839.

Aimeur, B., (2021). The role of e-commerce in boosting the economic growth of developing countries. *Journal of Management and Social Research, 2*(1), 5-20.

Americo, A. & Veronico, A. (2018). The effect of e-commerce on employment in retail sector. https://www.researchgate.net/publication/329371127_The_Effect_of_Ecommerce_on_Employment_in_Retail_Sector Erişim Tarihi: 10/04/2023.

Anvari, R.D. & Norouzi, D. (2016), The impact of e-commerce and R&D on economic development in some selected countries. *Procedia-Social and Behavioral Sciences, 229*, 354-362.

Armunanto, Y.N., Marselina & Suparta, I.W. (2021), E-commerce effect on economic growth in ASEAN countries. *SSRG International Journal of Economics and Management Studies, 8*(2), 100-104.

Astuti, N.C. & Nasution, R.A. (2014). Technology readiness and e-commerce adoption among entrepreneurs of SMEs in Bandung City, Indonesia. *Gadjah Mada International Journal of Business, 16*(1), 69-88.

Babenko, V., vd. (2019). Factors of the development of international e-commerce under the conditions of globalization. *SHS Web of Conferences*, 04016.

Basker, E., (2005). Job creation or destruction? Labor market effects of Wal-Mart expansion. *Review of Economics and Statistics, 87*(1), 174-183.

Belorgey, N., Lecat, R., & Maury, T.-P. (2006). Determinants of productivity per em-ployee: An empirical estimation using panel data. *Economics Letters, 91*(2), 153-157.

Biagi, F. & Falk, M. (2017).The impact of ICT and e-commerce on employment in Europe. *Journal of Policy Modeling, 39*(1), 1-18.

Bidgoli, H. (2002). *Electronic commerce: principles and practice*. Academic Press, London.

Boston Consulting Group (2019). How online marketplaces can power employment in Africa. https://www.bcg.com/publications/2019/how-online-marketplaces-can-poweremployment-africa.aspx. Erişim Tarihi: 15/04/2023.

Box, S. & Gonzalez, L. (2017). The future of technology: Opportunities for ASEAN in the digital economy. Global Megatrends: Implications for the ASEAN Economic Community, 37-60.

Boya-Morianez, A. & Lera-Lopez, F. (2007). A firm-level analysis of determinants of ICT adoption in Spain. *Technovation, 27*, 352-366.

Brookes, M. & Wahhaj, Z. (2001). The economic effects of business to business Inter-net activity. *National Institute Economic Review, 175*, 95-108.

Brynjolfsson, E., & Hitt, L. M. (2002). Computing productivity: Firm-level evidence. *Review of Economics and Statistics, 85*(4), 793-808.

Brynjolfsson, E. & Smith, M.D., (1999). Frictionless commerce? A comparison of internet and conventional retailers in Brynjolsson and Kahin (eds), Understanding the Digital Economy.

Cardona, M., Duch-Brown, N., Francois, J., Martens, B. & Yang, F. (2015). The Macro-economic impact of e-commerce in the EU digital single market. Institute for Prospective Technological Studies Digital Economy Working Paper [No. 2015/09].

Chan, J., Wang, Y., Xu, K. & Chen, X., (2021) The role of physical stores in the digital age: quasi-experimental evidence from product level analysis (January 8, 2021). https://ssrn.com/abstract=3762286. Erişim Tarihi: 16/04/2023.

Chava, S., Oettl, A., Singh, M. & Zeng, L., (2018). The dark side of technological progress? Impact of e-commerce on employees at brick-and-mortar retailers. Georgia Tech Scheller College of Business Research Paper No. 18-23, 29th Annual Conference on Financial Economics & Accounting.

Copenhagen Economics, (2021). The impact of e-commerce on the German economy. https://copenhageneconomics.com/publication/the-impact-of-e-commerce-on-the-german-economy/ Erişim Tarihi: 11/04/2023.

Coppel, J., (2000). E-Commerce: Impact and policy challenges. OECD Economics. *Department Working Papers. 252*, 45–60.

Degeratu, A., Rangaswamyand, A. & Wu, J., (2000). Consumer choice behavior in online and regular stores: the effects of brand name, price and other search attributes. *International Journal of Research in Marketing, 17*(1), 55-78.

Deloitte (2013). The Economics Impacts of Online Payments: Breaking Barriers Across Europe. https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/uk/Documents/about-deloitte/deloitte-uk-economic-impact-of-online-payments-tmt.pdf. Erişim Tarihi: 13/04/2023.

ECLAC (Economic Comission for Latin America and the Caribbean) (2002). Electronic Commerce, International Trade and Employment: Review of The Issues. UN, ECLAS, Washington Office, 1-30. https://repositorio.cepal.org/bitstream/handle/11362/28809/1/LCwasR22_en.pdf. Erişim Tarihi: 14/04/2023.

Elseoud. A. M. S., (2014), Electronic commerce and economic growth in Saudi Arabia., International Journal of Economics Commerce and Management.2(5), 1-16.

Financial Times. (2017). Amazon is creating more jobs than it destroys. https://www.ft.com/content/cf98680c-738f-11e7-aca6-c6bd07df1a3c. Erişim Tarihi: 11/04/2023.

He, Y. & Wang, J. (2019), A panel analysis on the cross border e-commerce trade: evidence from ASEAN countries. *The Journal of Asian Finance, Economics and Business, 6*(2), 95-104.

Heil, D. & Prieger, J. (2009) The macroeconomic impacts of e-business on the economy. Encyclopedia of E-Business Development and Management in the Digital Economy, edited by I. Lee, Hershey, Pa: IGI Global.

Hecker, D.E., (2001). Employment impact of electronic business. *Montly Labor Review, 124*, 3-16.

Heng, M. S. H. (2003) Understanding electronic commerce from a historical perspective. *Communications of the Association for Information Systems, 12*, 104-118.

Hoq, Z., Kamal, S. & Chowdhury, E.H. (2005) The economic impact of e-commerce. *BRAC University Journal, 11*(2), 49-56.

Gebeloff, R. & Russell, K. (2017). How the growth of E-commerce is shifting retail jobs. The New York Times, July 6.

Georgiou, M.N. (2009), E-commerce has a positive impact on economic growth: A panel data analysis for Western Europe, European Economics: Macroeconomics & Monetary Economics eJournal. Available at SSRN: https://ssrn.com/abstract=1484687.

Goolsbee, A. (2000). In a World without borders: the impact of taxes on internet commerce. *The Quarterly Journal of Economics, 115*(2), 561-576.

Greenstein, S. & McDevitt, R.C., (2009). The broadband bonus: accounting for broadband internet's impact on U.S. GDP, NBER Working Papers 14758, National Bureau of Economic Research, Inc.

Jorgenson, D. W., & Vu, K. (2005). Information technology and the world economy. *Scandinavian Journal of Economics, 107*(4), 631-650.

Jorgenson, D. W., Ho, M. S. & Stiroh, K. J. (2006). Potential growth of the U.S. econ-omy: Will the productivity resurgence continue?. *Business Economics, 41*(1), 7-16.

Jorgenson,D.W., Ho, M.S. & Samuels, J.D., (2011) Information technology and U.S. productivity growth: evidence from a prototype industry production account. *Journal of Productivity Analysis*, 36, 159-175.

Kırçova, İ. (2012). İnternette Pazarlama. Beta Yayınları. İstanbul.

Kinda, T., (2019). E-commerce as a potential new engine for growth in Asia". IMF WP/19/135. https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2019/07/01/E-commerce-as-a-potential-New-Engine-for-Growth-in-Asia-46950. Erişim Tarihi: 15/04/2023.

Kitchens, B., Kumar, A. & Pathak, P., (2018). Electronic markets and geographic competition among small, local firms. *Information Systems Research, 29* (4), 928‑946.

Lawrence, J.E. & Tar, U.A. (2010). Barriers to e-commerce in developing countries. *Information, Society and Justice Journal, 3*(1), 23-35.

Lee, S.-Y. T., Gholami, R., & Tong, T. Y. (2005). Time series analysis in the assessment of ICT impact at the aggregate level-lessons and implications for the new economy. *Information and Management, 42*(7), 1009-1022.

Liu, S. (2013), An empirical study on e-commerce's effects on economic growth, in 2013 Conference on Education Technology and Management Science (ICETMS 2013). Atlantis Press.

Liu, Tk., Chen, Jr., Huang, C. J., & Yang, Chi. (2013). E-commerce, R&D, and productivity: Firm-level evidence from Taiwan. *Information Economics and Policy, 25*, 272-283.

Lund, M. J. F. & McGuire, S. (2005). Institutions and development: Electronic commerce and economic growth. *Organization Studies, 26*(12), 1743-1763.

Mandel, M., (2017). How Ecommerce Creates Jobs and Reduces Income Inequality. *Progressive Policy Institute, 3*. https://www.progressivepolicy.org/wp-content/uploads/2017/09/PPI_ECommerceInequality-final.pdf. Erişim Tarihi: 16/04/2023.

McKinsey, 2018. The digital archipelago: How online commerce is driving Indonesia's economic development. https://www.mckinsey.com/featured-insights/asia-pacific/the-digital-archipelago-how-online-commerce-is-driving-indonesias-economicdevelopment. Erişim Tarihi: 08/04/2023.

Molla, A. & Licker, P.S. (2005). E-commerce adoption in developing countries: a model and instrument. *Information & Management, 42*(6), 877-899.

Nault, B. R. & Rahman, M. S., (2019). Proximity to a traditional physical store: The effects of mitigating online disutility costs. *Production and Operations Management, 28*(4), 1033-1051.

OECD (Organization for Economic Co-operation and Development), (2004). The eco-nomic impact of ICT: Measurement, evidence, and implications. Paris: OECD Publishing.

Okogun, O. A., Awoleye, O.M. & Siyanbola, W.O. (2012), Economic value of ICT investment in Nigeria: Is it commensurate?. *International Journal of Economic and Management Sciences, 1*(10), 22-30.

Oliner, S. D., & Sichel, D. E. (2002). Information technology and productivity: Where are we now and where are we going? (Finance and Economics Discussion Series no. 2002-29). New York.

Oxley, J. E. & Yeung, B. (2001). E-commerce readiness: institutional environment and international competitiveness. *Journal of International Business Studies, 32*(4),705-723.

Parishev, A., Hristovski, G., Jolakoski, P. & Stojkoski, V., (2020). E-commerce impact on economic growth. 1st International Scientific Conference "Economic and Business Trends Shaping the Future" At: Skopje, North Macedonia. https://repository.ukim.mk/bitstream/20.500.12188/9682/1/EBTSF-20_paper_16.pdf Erişim Tarihi: 11/04/2023.

Porter, M., (1985). Competitive Advantage. Free Press, New York.

Rao, Y., Zhang, K. & Li, L. (2010), The Econometric Analysis of the Relationship between Chinese e-Commerce Transactions and GDP. in 2010 International Conference on Management of e-Commerce and e-Government, IEEE, 248-251.

Rahayu, R.& Day, J. (2015). Determinant factors of e-commerce adoption by SMEs in developing country: evidence from Indonesia. *Procedia-Social and Behavioral Sciences, 195*, 142-150.

Saffu, K., Walker, J.H. & Hinson, R., (2008). Strategic value and electronic commerce adoption among small and medium-sized enterprises in a transitional economy. *Journal of Business & Industrial Marketing, 23*(6), 395-404.

Sanz, L.F., Pérez, J.G., Castillo-Martinez, A. & Misra, S., (2020). Analysis of mobile commerce in the smes of the EU. Technical. Gazette. 27, 2062–2071. https://doi.org/10.17559/TV-20190524075657. Erişim Tarihi:17/04/2023.

Scupola, A. (2006). Government intervention in SMEs'e-commerce adoption: an institutional approach. In Global Electronic Business Research:Opportunities and Directions,158-178.

Solow, R.M. (1987). We'd better watch out. The New York Times Book Review, July 12, http://digamo.free.fr/solow87.pdf Erişim Tarihi:13/04/2023.

Spanos, Y., Prastacos, G. & Poulymenakou, A., (2002. The relationship between information and communication technologies adoption and management. *Information and Management, 39*(8), 659-675.

Qu,L. & Chen, Y. (2014) The Impact of e-commerce on China's economic growth. Wuhan International Conference on e-Busines. WHICEB 2014 Proceedings. 101.

Terzi, N. (2011). The impact of e-commerce on international trade and employment. *Procedia Social and Behavioral Sciences, 24*, 745-753.

Teo, T.S.H. & Pian, Y., (2003). A contingency perspective on internet adoption and competitive advantage. *European Journal of Information Systems, 12*(2), 78-92.

Tichawangana, P., (2022) Driving digital economy in Africa through inclusive and secure e-commerce, Universal Postal Union. https://www.upu.int/en/Blogs/Driving-digital-economy-in-Africa-through-inclusive-andsecure-e-commerce. Erişim Tarihi: 16/04/23.

Todaro, M. P. & Smith, S.C. (2014). Economic Development. Pearson Education Publishing, New York.

Tomer, A. & Kane, J.W. (2021). Where will online orders get fulfilled? The changing local geography of e- commerce. https://www.brookings.edu/research/where-will-online-orders-get-fulfilled-the-changing-local-geography-of-e-commerce. Erişim Tarihi: 15/04/2023.

UNCTAD (United Nations Conference on Trade and Development) (2001), E-commerce and development report 2001, New York and Geneva. https://unctad.org/system/files/official-document/ecdr2001overview_en.pdf Erişim Tarihi:13/04/2023.

UNCTAD (United Nations Conference on Trade and Development) (2007). Informa-tion economy report 2007-2008: Science and technology for development: the new paradigm of ICT. New York and Geneva.

UNCTAD (United Nations Conference on Trade and Development) (2017), Information Economy Report 2017. Digitalization, Trade and Development. Geneva, Switzerland.

Wadhwani, S. B. (2001, March 20). The 'new economy': myths and realities. Speech presented as the Travers Lecture at London Guildhall University. https://www.bankofengland.co.uk/-/media/boe/files/news/2001/march/the-new-economy-myths-and-realities-speech-by-sushil-wadhwani.pdf. Erişim Tarihi: 13/04/2023.

Wen, M. (2004). E-commerce, productivity, and fluctuation. *Journal of Economic Behavior & Organization, 55*(2), 187-206.

Whinston, A.B., Stahl, D.O. &, Choi, S.Y. (1997) The Economics of Electronic Commerce. Macmillan Computer Publishing, New York.

World Bank Group (2019). E-commerce Development: Experience from China. 2019 International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank and Alibaba Group.

World Economic Forum. (2020). Jobs of Tomorrow Mapping Opportunity in the New Economy; World Economic Forum: Geneva, Switzerland.

Yasmeen, R. & Tufial, S., (2015), İmpact of internet technology on economic growth in South Asia with special reference to Pakistan. *Pakistan Journal of Social Sciences, 35*(2), 777-784.

İnternet Kaynakları

https://www.elektronikticaretrehberi.com. Erişim Tarihi:14/04/2023.

Kaynakça

Aradhya, D. (b.t.). Women Entrepreneurship. https://www.yourarticlelibrary.com/women/ women -entrepreneurship/women entrepreneurship/99813. Erişim tarihi:15.05.2023

Barua, A., vd. (2001). Driving e-business excellence. *MIT Sloan Management Review, 43*(1), 36.

Baştürk-Akça, E. & Kaya, B. (2016). Toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinden dijital bölünme ve farklı yaklaşımlar. *Intermedia International eJournal, 3*(5), 301-318.

Bengül, S.S. (2022). Güncel konular ışığında İşletme ve ekonomi yazıları. İçinde M. M. Çelikkol, H. G. Doğrul (Ed.), Elektronik pazarlarda rekabet stratejileri (s.1-22). Bursa: Ekin Yayınevi.

Botto, F. (2003). *Dictionary of e-business: a definitive guide to technology and business terms*. John Wiley & Sons.

Brush, C. G., De Bruin, A., & Welter, F. (2009). A gender□aware framework for women's entrepreneurship. International Journal of Gender and entrepreneurship.

Cardella, G. M., Hernández-Sánchez, B. R., & Sánchez-García, J. C. (2020). Women entrepreneurship: A systematic review to outline the boundaries of scientific literature. Frontiers in psychology, *11*, 1557.

Chaidi, I., vd., (2022). Women: E-entrepreneurship and emotional intellegence. *Technium Social Sciences Journal, 30*, 214-234. www.techniumscience.com

Chaffey, D. (2007). *E-business and E-commerce Management: Strategy, Implementation and Practice*. Pearson Education.

Chaffey, D., vd., (2009). *Internet marketing: strategy, implementation and practice*. Pearson Education.

Combe, C. (2012). *Introduction to E-business*. Routledge.

Cruz-Jesus, F., vd., (2016). The education related digital divide: an analysis for the EU-28. *Computers in Human Behaviour, 56*, 72-82.

Drigas, A.,& Leliopoulos, P. (2013). Business to consumer (B2C) e-commerce decade evolution. *Int. J. Knowl. Soc. Res. (IJKSR), 4*(4), 1-10.

Dhaliwal, S. (1998). Silent contributors: Asian female entrepreneurs and women in business. *Womens Studies International Forum, 21*, 463-474. Pergamon.

Eren, E. (2003). *Yönetim ve Organizasyon (Çağdas ve Küresel Yaklasımlar),* 6.baskı. İstanbul: BetaYayınevi.

European Union (2020). Education and employment of women in science, technology and the digital economy, including AI and its influence on gender equality. http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses. Erişim tarihi: 14.05.2023.

European Commission, Digital Economy and Society Index (DESI) 2022. https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/digital-economy-and-society-index-desi-2022.

Feng, L. (2007). *What is e-business*. United Kingdom: Blackwell Publishing.

Flurry, G., & Vicknair, W. (2001). The IBM application framework for e-business. *IBM Systems Journal, 40*(1), 8-24.

GEM (Global Entrepreneurship Monitor) (2022). *Global Entrepreneurship Monitor 2021/22 Women's Entrepreneurship Report: From Crisis to Opportunity*. London: GEM.

GEM (Global Entrepreneurship Monitor) (2021). *Global Entrepreneurship Monitor 2020/21 Women's Entrepreneurship Report: Thriving Through Crisis*. London: GEM.

Güleş, H. K., Bülbül, H. & Çelebi, A. (2003). Küçük ve orta ölçekli sanayi isletmelerinde elektronik ticaret uygulamaları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12*, 463-481.

Harbison, F. H. (1971). Human resources as the wealth of nations. *Proceedings of the American Philosophical Society, 115*(6), 426-431.

Hossain, T. (2018). Empowering women through e-business: A study on women entrepreneurs in Dhaka city. *Asian Business Review, 8*(3), 153-160.

(IFC) International Financial Organization, 2021a, Women and E-commerce in Africa.

(IFC) International Financial Organization, 2021b Women and E-commerce in Southeast Asia.

International Labor Organization (2022). The gender gap in employment: What's holding women back?. Infostory, Updated Feb 2022. https://www.ilo.org/infostories/enGB/ Stories/ Employment/barriers-women#global-gap.

ITU (2022). Measuring Digital Developments: Facts and Figures. https://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Pages/facts/default.aspx. Erişim Tarihi: 05.05.2023.

Kamberidou, I. (2020). "Distinguished" women entrepreneurs in the digital economy and the multitasking whirlpool. *Journal of Innovation and Entrepreneurship, 9*(1), 1-26.

Malhotra, A., & S. R. Schuler. (2005) "Women's Empowerment as a Variable in International Development." İçinde D. Narayan (Edt.), Measuring Empowerment: Cross-disciplinary Perspectives (s.219–246.). Washington, DC: World Bank.

Midgley, J. (2003). Social development: The intellectual heritage. *Journal of International Development, 15*(7), 831-844.

Moriset, B. (2018). E-Business and E-Commerce. halshs-01764594.

OECD (2011). Guide the Measuring Information Society 2011. Paris: OECD.

Pinkovetskaia, I. S., vd. (2019). Female entrepreneurship: Types of economic activity. *Journal of History Culture and Art Research, 8*(2), 253-265.

Schoof, U. (2006). *Stimulating Youth Entrepreneurship: Barriers and incentives to enterprise start-ups by young people*. International Labour Organization.

Seçgin, L. (2021). Kadın girişimciliği ve girişimcilik sürecindeki engellere sosyal hizmet perspektifinden bir bakış. *Toplumsal Politika Dergisi, 2(*1), 45-60.

Sezici, E. & Buran, A. Ç. (2021). Elektronik Ticaret Kavramı, Türleri, Dünya'daki ve Türkiye'deki Mevcut Durumu. Disiplinlerarası Sosyal ve Ekonomik Değerlendirmeler, (Ed.: Ahmet Oğuz&Gülçin Güreşçi), Bursa: Ekin Yayınevi, 202-233.

World Bank Group, 2018, Female Entrepreneurs: How and why they are different?. *Jobs Working Paper, 20*, Washington DC.

World Trade Organization, (WTO) 2022, Informal Working Group on MSMEs. https://www.wto.org/english/tratop_e/msmes_e/msmes_e.htm. Erişim tarihi: 05.04.23.

Tony Blair Institute for Global Change (2022). Supercharging Africa's Startups: The Continent's Path to Tech Excellence, 15 February, London.

UNCTAD, (2014). Empowering Women Entrepreneurs through Information and Communications Technologies, New York. https://unctad.org/system/files/official-document/dtlstict2013d2_en.pdf

UNCTAD, (2022). eTrade for Women: Fostering Women Entrepreneurship in the Digital Economy. DOI: https://doi.org/10.18356/9789210022064

United Nations University, 2019. Taking Stock: Data and Evidence on Gender Equality in Digital Access, Skills and Leadership, March 2019, Macau. https://i.unu.edu/media/cs.unu.edu/attachment/4040/EQUALS-Research-Report-2019. pdf. Erişim tarihi: 29.05.23.

İnternet Kaynakları

https://unctad.org/topic/ecommerce-and-digital-economy/etrade-for-women. Erişim tarihi: 01.05.2023.

https://unctad.org/news/covid-19-boost-e-commerce-sustained-2021-new-unctad-figures-show

https://www.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/Library/Publications/2011/10/WomensEmpowermentPrinciples-tr%20pdf.pdf. Erişim tarihi: 12.05.2023

https://www.unwomen.org/en/news/stories/2016/9/press-release-itu-and-un-women-announce-global-partnership-for-gender-equality-in-the-digital-age. Erişim tarihi: 07.03.2023.

https://www.unwomen.org/en/news-stories/explainer/2023/02/power-on-how-we-can-supercharge-an-equitable-digital-future? Erişim tarihi: 06.05.2023.

https://turkiye.un.org/tr/sdgs. Erişim tarihi: 06.05.2023.

https://intracen.org/our-work/topics/inclusive-trade/womens-economic-empowerment. Erişim tarihi: 07.03.2023.

https://www.worldbank.org/en/topic/gender/publication/female-entrepreneurship-resource-pointintroduction-and-module-1-why-gender-matters

https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/news_ext_content/ifc_external_corporate_site/news+and+events/news/bridging+the+gender+gap+in+access+to+finance

https://www.oecd.org/gender/data/do-women-have-equal-access-to-finance-for-their-business.htm

http://www.enterprisesurveys.org. Enterprice Surveys, The World Bank.

https://ncses.nsf.gov/pubs/nsb20212

Kaynakça

Afuah, A. & Tuccı, C. L. (2003). *Internet Business Models and Strategies*. New York: The Mc Graw-Hill Publishing.

Alsaad, A., Mohamad, R., Taamneh, A. & Ismail, N. A. (2018). What drives global B2B e-commerce usage: An analysis of the effect of the complexity of trading system and competition pressure. *Technology Analysis & Strategic Management*, 980-992.

Al-Somali, S. A. (2011). Electronic commerce adoption: A study of business-to-business practices ın Saudi Arabia (PhD Dissertation). Aston Üniversitesi, Birmingham.

Altınışık, U. (2003). *Elektronik Sözleşmeler*. İstanbul: Seçkin.

Alvy, M., Calvert, L. & Sandra L. (April 2008). Food marketing on popular children's web sites: A content analysis. *Journal of the American Dietetic Association*, *10*8(4), 710-713.

Andersen, K. V. & Henriksen, H.Z. (2008). *Electronic Government: Concepts, Methodologies, Tools and Applications.* Hershey: PA.

Ansen, N. ve Fırat, A. (2009). Turizm işletmelerinde elektronik pazarlama: antalya ili "A Grubu Seyahat Acentaları" örneği. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, *4*(2), 119-134.

Arslandere, M. (2010). Elektronik ticaret ve karaman'daki kobiler üzerine bir araştırma (Doktora Tezi). Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.

Artan, S., Acaravcı, A., Kalaycı, C. ve Demirel, S. K. (2021). E-ticaretin uluslararası ticarete etkilerinin analizi: G20 ülkeleri üzerine bir araştırma. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (33), 103-116.

Aylan, S., Arpacı, Ö. ve Celiloğlu, F. (2016). Bir internet şikâyet forumundaki termal otellere yönelik şikâyetlerin incelenmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7*(1), 049- 068.

Bajaj, K., K. & Nag, D. (2005). *E-Commerce*. Newyork: Tata McGraw-Hill Education.

Barashok, I.V., Rudenko, L., Shumakova, E.V. & Orlovskaia, I.V. (2021, December 8-10). Digitization: New possibilities for the tourism industry. International science and Technology Conference "Earth science" IOP Conf. Series: Earth and Environmental Science 666 (2021) 062059.

Başer, G. ve Sütbaş, R. (2002). *Elektronik ticaret temel özellikleri ve elektronik ticarette xml kullanımı*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Böhmer, M., Hecht, B., Schöning, J., Krüger, A. & Bauer, G. (2011, August). Falling asleep with angry birds, facebook and kindle: a large scale study on mobile application usage. In *Proceedings of the 13th international conference on Human computer interaction with mobile devices and services*, 47-56.

Braden P.V. & Wiener L. (1980). Bringing travel, tourism, and cultural resource activities in harmony with regional economic development. 33-41.

Canton, J. (2016). Robobutlers, morphing hotels, choosing dreams and longevity spas: check in to the smart hotels of the future. https://www.hospitalitynet.org/news/4079867.html. Erişim Tarihi: 01.04.2023

Chaudhary, H. (2020). Analyzing the paradigm shift of consumer behavior towards e-commerce during pandemic lockdown. Available at SSRN 3664668.

Chayko, M. (2018). *Süperbağ(lantı)lı: İnternet, dijital medya & tekno-sosyal hayat*. (Çev. D. Yengin ve T. Bayrak). İstanbul: Der Yayınları.

Chou, D. C. (2001). Integrating Tqm İnto E-Commerce. *Information Systems Management, 18*(4), 31-39.

Chu, H. & Lıao, S. (2007). Exploring consumer resale behavior in C2C online auctions: taxonomy and Influences on consumer decisions. *Academy of Marketing Science Review*, *11*(3), 1-27.

Çallı, L. (2022). *Hızlı Ticaret ve Karanlık Mağazalar*. Ankara: Gazi kitabevi.

Çatalbaş, Ö. (2002). Elektronik ticaretin ekonomik ve sosyal etkileri (Doktara Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Endüstri İlişkileri Bilim Dalı, Türkiye.

Çavuşoğlu M. ve R. Varlı (2007). Elektronik yiyecek-içecek işletmeleri ve Türkiye'de bir uygulama. Antalya: Akdeniz Üniversitesi 1.Ulusal Gastronomi Sempozyumu ve Sanatsal Etkinlikleri.

Danaher, P. J., Mullarkey, G. W. & Essegaier, S. (2006). Factors affecting web site visit duration: A cross-domain analysis. *Journal of Marketing Research, 43*(2), 182–194.

Ding, X., Iijima, J. & Ho, S. (2004). Unique Features of mobile commerce. *Journal of Electronic Science and Technology of China*, *2*(3), 205- 210.

Duygun, A., ve Şen, E. (2020). Evaluation of consumer purchasing behaviors in the COVID-19 pandemic period in the context of Maslow's hierarchy of needs. *Pazarlama Teorisi ve Uygulamaları Dergis*i, *6*(1), 45–68.

Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) / T.C. Dışişleri Bakanlığı (mfa.gov.tr), Erişim Tarihi: 03.04.2023.

Education at a Glance 2019: OECD Indicators | Education at a Glance | OECD iLibrary (oecd-ilibrary.org), Erişim Tarihi: 03.04.2023.

Elmas, P. (2009). Ticaretin yeni şekli e-ticaret. Peki hakkında ne biliyoruz? https://silo.tips/download/tcaretn-yen-ekl-e-tcaret-pekhakkinda-ne-blyoruz. Erişim Tarihi: 05.04.23.

Erdağ, N. ve Batuman, E. (2006). *Elektronik Ticaret El Kitabı*. İstanbul: Arıkan Yayıncılık.

Fan, M., Kumar, S. & Whinston, A.B. (2007). Selling or advertising: Strategies for providing digital media online. *Journal of Management Information Systems*, *24(*3), 143- 166.

Filipiak, B. Z., Dylewski, M. & Kalinowski, M. (2020). Economic development trends in the EU tourism industry. Towards the digitalization process and sustainability. *Quality & Quantity*, 1-26.

Friedman, M. & Sen, S. (2017). Hospitality in the digital era. The road to 2025. Cognizant. https://www.cognizant.com/whitepapers/hospitality-in-the-digital-eracodex2543.pdf. Erişim Tarihi: 04.04.2023.

Glover M. Steven S., Stephen W. L. & Douglas F. Prawitt (2002). *EBusiness*. New Jersey: Prentice-Hall.

Görçün, Ö. F. (2016). *Dördüncü Endüstri Devrimi Endüstri 4.0*. İstanbul: Beta

Gülmez, M. (2007). İnternet'in uluslararası pazarlamaya etkileri: Kavramsal bir çalışma. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, *7*(13), 337-367.

Gündüz, M. ve Aslan, P. (2009). *Yurtdışına E-Ticaret:(B2C E-Ihracat)*. İstanbul: İGEME

Hanna, R., Rohm, A. & Crittenden, V. L. (2011). We're all connected: The power of the social media ecosystem. *Business horizons*, *54*(3), 265-273.

He P., Zhang S. & He, C. (2019). Impacts of logistics resource sharing on B2C Ecommerce companies and customers. *Electronic Commerce Research and Applications, 34*, 1-15.

Heng, M. (2003). Understanding electronic commerce from a historical perspective, *Communications of the Associationfor Information Systems*, *12*(1), 114-118.

Hock-Doepgen, M., Clauss, T., Kraus, S. & Cheng, C.-F. (2020). Knowledge management capabilities and organizational risk-taking for business model innovation in SMEs. *Journal of Business Research*, 130, 683-697.

Hojeghan, S. B. & Esfangareh, A. N. (2011). Digital economy and tourism impacts, influences and challenges. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, *19*, 308-316.

Islam, A., Ahmad, T., Khan, M. & Ali, M. (2010). Adoption of m-commerce services: The case of Bangladesh. *World Journal of Management*, *2*(1), 37-54.

ITU-T Technology Watch Reports, Erişim Tarihi: 03.04.2023.

İsayev, O. & Nart, Ö. (2019). *A'dan Z'ye e-ihracat*. İstanbul: World Ecommerce Forum.

Jaganathan, A. (2021). A study on customer preference on e-shopping with Special Reference to Gudalur Town. *International Journal of Multidisciplinary Research*, *7*(5), 450-455.

Kahraman, Z. (2016). Ticari İşletmenin Devrinde Aktif ve Pasiflerin İntikali. *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, *11*(145-146), 587-630.

Kantarcı, Ö., Özalp, M., Sezginsoy, C., Özaşkınlı, O. ve Cavlak, C. (2017). Dijitalleşen Dünyada Ekonominin İtici Gücü: E-Ticaret. İstanbul: TÜSİAD.

Kasana, M. J. & Chaudhary, M. N. (2014). A comparative study of eBay and Amazon in online shopping. *Int. Res. J. Commer. Arts Sci*, *5*(2), 263-275.

Keng, S., Ee-Peng, L. & Zixing, S. (2003). Mobile Commerce: current states and future trends. Hershey PA: Idea Group Inc.

Khosla, M. & Kumar, H. (2017). Growth of e-commerce in India: An anatytical review of literature. *IOSR Journal of Business and Management, 19*(6), 91-95.

Küçükyılmazlar, A. (2006). *Elektronik Ticaret Rehberi*. İstanbul: İTO Yayınları.

Laudon, K. C. & Traver, C., G. (2021). *E-Commerce 2021-2022: Business technology society*. United Kingdom: Pearson Education.

Leva, L. (2017). Targeting International Customers in Japanese e-commerce: a web content analysis of the marketing mix in rakuten and Amazon.co.jp. Lund University, Sweden.

Moertini, V. S. (2012). Small medium enterprises on utilizing business-to-Business eCommerce to Go Global. *Procedia Economics and Finance*, 4, 13-22.

Mohtaramzadeh, M., Ramayah, T. & Jun-Hwa, C. (2017). B2B e-Commerce adoption in ıranian manufacturing companies: analyzing the moderating role of organizational culture. *International Journal of Human–Computer Interaction*, 621-639.

Mokhtarian, P.L., Salomon, I. & Handy, S.L. (2006). The impacts of ICT on leisure activities and travel: A conceptual exploration. T*ransportation, 33*(3), 263-289.

Moodley, S., Morris, M. & Barnes, J. (2001, September 10-12). Unlocking value in the "NewEconomy": eCommerce in the apparel and automotive value chains. Paper read at TIPS Conference on New Directions in the South African Economy, at Johannesburg, South Africa.

Ngai, E. & Gunasekaran, A. (2007). A Review for Mobile Commerce Research and Applications, *Decision Support Systems*, 43, 3-15.

OECD. (2015). *Digital Economy Outlook 2015*. Paris: OECD Publishing.

Oğuztürk, B. S. & Alparslan, A. M. (2011). E-Ticaret Stratejisinde Entelektüel Sermayenin Görünümü. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (13), 145-168.

OK, B. (2012). Otel işletmelerinde müşteri şikayetleri ve şikayetlerin değerlendirilmesi. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, *7*(25), 4189-4202.

Özmen, E. ve Karaman, E. (2020). E-ticaret sitelerindeki gizlilik sözleşmelerinin göz hareketlerini izleme yöntemiyle incelenmesi. *Journal of Business in The Digital Age*, *3*(2), 108-116.

Özmen, Ş. (2013). *Ağ ekonomisinde yeni ticaret yolu: E-ticaret*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Peterson, R. & Balasubramanian, S. (2002). Retailing in the 21st Century: Reflections and Prologue to Research. *Journal of Retailing*, *78*(1), 9-16.

Sarı, Y. ve Kozak, M. (2005). Turizm pazarlamasına internetin etkisi: Destinasyon web siteleri için bir model önerisi. *Akdeniz İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, *9*(2005), 248-271.

Sarıışık, M. ve Özbay, G. (2012). Elektronik ağızdan ağıza iletişim ve turizm endüstrisindeki uygulamalara ilişkin bir yazın incelemesi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, *8*(16), 1-22.

Sarısakal, M. ve Aydın, M. (2003). E-ticaretin yeni yüzü mobil ticaret. *Havacılık ve Uzay Teknolojileri Dergisi*, *1*(2), 83-90.

Sila, I. (2013). Factors affecting the adoption of B2B e-commerce technologies. *Electronic Commerce Research*, *13*(2), 199-236.

Silenaite, E. (2019). Digital Hotel-Part II: The Future. https://www.sabeapp.com/blog/hospitalit-indutry-inside/digital-hotel-part-2-the-future. Erişim Tarihi: 06.04.2023.

Soylu, A. (2018). Endüstri 4.0 ve girişimcilikte yeni yaklaşımlar. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (32), 43-57.

Statista. S. (2020). Coronavirus impact on retail e-commerce website traffic worldwide as of June 2020, by average monthly visits. https://www.statista.com/statistics/1112595/covid-19-impact-retail-e-commerce-site-traffic-global/. Erişim Tarihi: 06.04.2023.

Steyaert, J. C. (2004). Measuring the performance of electronic government services. *Science Direct, Information & Management,* 41, 369-375.

Sucharita, S. (2016). World of e-retailing today: A Vuca Analysis. Parikalpana: KIIT, *Journal of Management*, 102-106.

Şahin, E. ve Fatma, K. (2019). Tüketiciden tüketiciye e-ticaret olanağı sağlayan web sitelerinin deneyimsel pazarlama faaliyetlerinin tüketicilerin plansız satın alma davranışlarına ve tatminlerine etkisi: Konya ili örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (41), 255-280.

Şanlıöz, H., Dilek, S. ve Koçak, N. (2013). Değişen dünya, dönüşen pazarlama: Türkiye turizm Ssktöründen öncü bir mobil uygulama örneği. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 24*(2), 250-260.

Tekeli H. (2001). *Turizm pazarlaması ve Planlaması*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Terry L. E., Thomas D. J., Fernanda L. T. & Scot B., (2000). The last mile: an examination of effects of online retail delivery strategies on consumers. *Journal of Business Logistics, 24*(2), 177-203.

Toprak, N. G. (2014). B2c e-ticaret'in tam rekabet piyasası çerçevesinde değerlendirilmesi: Türkiye örneği. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *3*(1), 64-75.

Torkildsen, G. (2005). *Leisure and recreation management*. London: Psychology Press.

Tuncalı, K. (2020). E-ticaret sektöründe son dönemde yaşanan gelişmeler. *Türkiye İş Bankası İktisadi Araştırmalar Bölümü Sektör Raporları*.

Turizm Ajansı | Turizm Haberleri | Turizm Gazetesi (turizmajansi.com). Erişim Tarihi: 03.04.2023.

Vatan, A. (2010). Turizm işletmelerinde inovasyon: İstanbul'daki 5 yıldızlı konaklama işletmelerinde bir araştırma (Yüksek Lisans Tezi) Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Vural, H. ve Karabulut, A. T. (2016). Elektronik ticaret (e-ticaret) yapan işletmelerin alan adlarının, bireylerin bu işletmeleri tercihleri üzerindeki etkisi ve bir uygulama. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *15*(29), 97.

Wang, C. & Chen, C. (2010). Electronic commerce research in latest decade: a literature review. *International Journal of Electronic Commerce Studies*, *1*(1), 1-14.

Weber, M. J. (2006). A study of computer technology use and technology leadership of texas elementary public school principals. (Unpublished Doctoral Dissertation). University of North Texas.

Yamamoto, G. T. (2013). *E-Ticaret kavramlar gelişim ve uygulamalar*. İstanbul: Kriter Yay.

Yamamoto, G. T., Özgeldi, M. & Altun, D. (2018). Instructional developments and progress for open and equal access for learning, *Open and Equal Access for Learning in School Management* 117-143.

Yrjölä, M., Rıntamäkı, T., Saarıjärvı, H. & Joensuu, J. (2017). Consumer-to-consumer e-commerce: outcomes and ımplications. *The International Review of Retail, Distribution and Consumer Research, 27*(3), 300-315.

Zhao, L. & Feng, M. (2017). Study on the transformation and upgrade of e-commerce application in manufacturing industry. In *MATEC web of conferences*, *100*(1), 2-42

Bryce, J. (2001). The tecnological transformation of leisure. *Social Science Computer Review, 19*(1), 7-6.

Kaynakça

Abou-Shouk, M.A. & Hewedi, M.M. (2016). Antecedents and consequences of social media adoption in travel and tourism: Evidence from customers and industry. *International Scholarly and Scientific Research & Innovation, 10*(2), 652-659.

Acar, E. (2017). Neoliberalizm Ve Sosyal Refah Devleti Ekseninde Üçüncü Yol Yaklaşımı. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 18*(1), 248-263.

Akar, E. (2010). Sosyal medya pazarlaması, sosyal webde pazarlama stratejileri. Ankara: Efil Yayınevi.

Alan, A.K., Kabadayı, E.T. ve Erişke, T. (2018). İletişimin yeni yüzü: dijital pazarlama ve sosyal medya pazarlaması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 17*(66), 493-504.

Al-Badi, A., Tarhini, A. & Al-Sawaei, S. (2017). Utilizing social media to encourage domestic tourism in Oman. *International Journal of Business and Management, 12*(4), 84-94.

Ameer Arsath, M. (2018) Social media marketing: advantages and disadvantages. *Shanlax International Journal of Management, 6*(S1), 152-158.

Aytekin, Ç. & Mayda, İ. (2013). Sosyal medyada rekabet analizi için karşılaştırma görevine yönelik fikir madenciliği modeli. *Journal Academic Marketing Mysticism Online (JAMMO), 7*(27), 414-425.

Bozkurt, İ. (2005). Bütünleşik pazarlama iletişimi. Mediacat Yayınları, İstanbul.

Çetin, O.I. & Kumkale, İ. (2016). Sosyal medya kullanım düzeyi ve satın alma niyeti arasındaki ilişkide faydacı motivasyonun aracı etkisi. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi, 02*(04), 90-101.

Çetinkaya, A. & Özdemir, Z. (2014). Sosyal ağların pazarlama disiplinleri içinde kullanımı: Instagram üzerine bir inceleme (Sözlü bildiri). Digital Communication Impact vol.1, İstanbul, Turkey, 580-597.

Dalgın, T. & Civelek, O. M. (2015). Turistik ürün tercihlerinde sosyal medyanın etkisi: Amasya ilindeki 4 yıldızlı bir konaklama işletmesinde uygulama. 16. Ulusal Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı, 12-15 Kasım, Çanakkale.

Eryılmaz, B. & Zengin, B. (2015). Müşterilerin otel seçimlerinde sosyal medyanın rolü. I. Eurasia International Tourism Congress: Current Issues, Trends, and Indicators (EITOC-2015), 396-408. Konya: Aybil Yayınları.

Gunelius, S. (2011). 30 minute social media marketing. New York: McGraw Hill.

Hacıefendioğlu, Ş. (2011). Reklam ortamı olarak sosyal paylaşım siteleri ve bir araştırma. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi, 6*(1), 107-115.

Haşılıoğlu, S. B. & Karaman, A. (2006). Antalya bölgesindeki konaklama işletmelerinin internette'ki faaliyetleri üzerine bir uygulama. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi, 9*(1-2), 133-152.

Kara, T. (2012). Sosyal medya üzerinde yeni nesil pazarlama ve Türkiye bilgi&iletişim hizmetleri endüstrisinde sosyal ağların kullanımına yönelik bir araştırma. *Global Media Journal Turkish Edition, 2*(4), 102-113.

Karabakan, F. (2020). Bir pazarlama aracı olarak sosyal medya; spor markalarının sosyal medya pazarlamalarının üniversite öğrencileri satın alma davranışları üzerine etkisi Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Kırçova, İ. (2005), İnternette pazarlama, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., Yayım no:1206, İstanbul.

Kim, A.J. & Ko, E. (2012). Do social media marketing activities enhance customer equity? An empirical study of luxury fashion brand. *Journal of Business. Research, 65*(10), 1480-1486.

Kirtiş, A. K. & Karahan, F. (2011). To be or not to be in social media arena as the most cost efficient marketing strategy after the global recession. *Procedia Social and Behavioral Sciences,* (24), 260-268.

Köksal, Y. & Özdemir, Ş. (2013). Bir iletişim aracı olarak sosyal medya'nın tutundurma karması içerisindeki yeri üzerine bir inceleme. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 18*(1), 323-337.

Neti, S. (2011). Social media and ıts role in marketing. *International Journal of Enterprise Computing and Business Systems, 1*(2), 1-15.

Özgen, E. & Doymuş, H. (2013). Sosyal medya pazarlamasında farklılaştırıcı bir unsur olarak içerik yönetimi konusunda iletişimsel bir yaklaşım. *Online Academic Journal of İnformation Technology, 4*(11), 91-103.

Özmen, H.İ. & Villi, B. (2014). Sosyal medya ve finansal performans: borsa istanbul'da işlem gören işletmeler üzerinde bir araştırma. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14*(1), 269-293.

Öztürk, Ş. (2015). Sosyal medyada etik sorunlar. *Selçuk İletişim, 9*(1), 287-311.

Park, J. & Oh, I-K. (2012). A case study of social media marketing by travel agency: The salience of social media marketing in the tourism ındustry. *International Journal of Tourism Sciences, 12*(1), 93-106.

Say, S. (2015). Pazarlama aracı olarak sosyal medya kullanımı: gıda sektöründe facebook örneği. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.

Sezici, E. & Buran, A. Ç. (2021). Elektronik Ticaret Kavramı, Türleri, Dünya'daki ve Türkiye'deki Mevcut Durumu. Disiplinlerarası Sosyal ve Ekonomik Değerlendirmeler, (Ed.: Ahmet Oğuz&Gülçin Güreşçi), Bursa: Ekin Yayınevi, 202-233.

Solmaz, B., Tekin, G., Herzem, Z. & Demir, M. (2013). İnternet ve sosyal medya kullanımı üzerine bir uygulama. *Selçuk İletişim, 7*(4), 23-32.

Toksarı, M., Mürütsoy, M. ve Bayraktar, M. (2014). Tüketici Algılarını Etkileyen Faktörlerde Sosyal Medyanın Rolü: Niğde Üniversitesi İ.İ.B.F Örneği. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 7*(4), 1-28.

Yavuz, M. C. & Haseki, M. İ. (2012). Konaklama İşletmelerinde E-Pazarlama Uygulamaları: E-Medya Araçları Temelinde Bir Model Önerisi. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9*(29), 116-137.

Yılmazdoğan, O.C. & Özel, H.Ç. (2014). Sosyal medya pazarlamasının otellerdeki kullanımının yararlarına yönelik yönetici algılarının belirlenmesi: Antalya örneği. *İşletme Fakültesi Dergisi, 15*(1), 37-62.

Yılmazsoy, B. (2019). Sosyal ağların pazarlama üzerindeki etkileri: Instagram örneği. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7*(1), 49-58.

Yücel, N. (2013). Müşteri ilişkileri yönetiminde yeni bir anlayış: sosyal medya müşteri ilişkileri yönetimi. *International Journal of Science, 6*(1), 1641-1656.

Weinberg, T. (2009). The new community rules: marketing on the social web. 1st Edition, O'Reilly: California.

Kaynakça

A. Ghandour & Woodford, B. J. (2020).COVID-19 impact on e-commerce in UAE. 21st International Arab Conference on Information Technology (ACIT), Giza, Egypt.

Abdillah, L. A. (2020). FinTech e-commerce payment application user experience analysis during COVID-19 pandemic. Arxivpreprint.

Ahmetoğulları, K. (2022). Pandemi dönemi çevrimiçi satın alma davranışında finansal yetenekler ve teknolojik uygulamalar için öneriler: Türkiye'den kanıtlar. *Business & Management Studies: An International Journal, 10*(2), 683-702.

Bayraç, H. N. (2003). Yeni Ekonomi'nin toplumsal, ekonomik ve teknolojik boyutları. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 4(1), 41-62.

Bhatti, A., Akram, H., Basit, H. M., Khan, A. U., Raza, S. M., & Naqvi, M. B. (2020). E-commerce trends during COVID-19 Pandemic. *International Journal of Future Generation Communication and Networking, 13*(2), 1449-1452.

Coşkun, N. (2004). Elektronik ticaretin gelişiminde temel dinamikler ve gelişimi önündeki engeller. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 13*(2), 243-258.

Çetinkaya, Ş. (2016). E-Ticaret uygulamalarının makro ekonomik göstergelere etkisi swot analizi ve Türkiye'de e-ticaret gelişimi için bir eylem planı önerisi. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, 6*(11), 235-256.

Gai, K., Qiu, M., & Sun, X. (2018). A survey on FinTech. *Journal of Network and Computer Applications*, 103, 262-273.

Gudele, I., & Rivza, B. (2015, June). Factors influencing e-commerce development in Baltic rural areas. In Proceedings of the 25th NJF Congress on Nordic View to Sustainable Rural Development, Riga, Latvia.

Hava, H. T. (2022). Küresel ticarette bir eğilim olarak e-ticaret: Covid-19 pandemisi sürecinde e-ticaret ve uluslararası ticarete etkisi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 22*(2), 737-760.

Huston, S. J. (2010). Measuring financial literacy. *Journal of Consumer Affairs, 44*(2), 296-316.

Ji, W., & Zhang, J. (2022). The impact of COVID-19 on the e-commerce companies in China. *Review of Integrative Business and Economics Research*, 11, 155-165.

Kayahan, L. ve Hepaktan, C. E. (2016). Türkiye'de elektronik ticaret hacmini etkileyen faktörlere ilişkin VAR analizi (2005-2015). *Ardahan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2*(4), 159-190.

Kevük, S. (2006). Bilgi ekonomisi. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi, 1*(4), 319-350.

Kim, D. J., Ferrin, D. L., & Rao, H. R. (2008). A trust-based consumer decision-making model in electronic commerce: The role of trust, perceived risk, and their antecedents. *Decision Support Systems, 44*(2), 544- 564.

Liu, S.(2013). An empirical study on e-commerce's effects on economic growth. International Conference on Education Technology and Management Science, Xiamen, China.

Murat, D., Betül, İ. N. A. M., & Güzel, S. (2017). Relationship between knowledge economy performance indicators and selected macroeconomic variables: an application for OECD countries. *Yönetim Bilimleri Dergisi, 15*(30), 9-26.

OECD 2011. Guide to Measuring the Information Society. Paris: OECD Publishing. Available at: http://www.oecd.org/sti/measuring-infoeconomy/guide

Peker, A. E., Şanlı, İ., & Eren, E. (2019). Türkiye'de genç işsizlik ile mücadelede yeni bir yaklaşım: yeni ekonomi ve e-ticaret. *Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Bilimleri Akademik Araştırmalar Dergisi, 3*(9), 44-60.

Riemer, K., Hafermalz, E., Roosen, A., Boussand, N., El Aoufi, H., Mo, D., & Kosheliev, A. (2017). The Fintech Advantage: Harnessing digital technology, keeping the customer in focus. Available at: https://ses.library.usyd.edu.au/handle/2123/16259

Sezal, L. (2020). Fintek Hizmetlerinin Finans Sektörüne Etkileri ve Sağlanan Devlet Teşvikleri. *Ekonomi İşletme ve Maliye Araştırmaları Dergisi, 2*(3), 233-248.

Sözmezay, M. Ve Özdemir, E. (2020). E-Ticarette tüketici güvenini etkileyen faktörler ve tüketicilerin çevrim içi satın alma niyeti üzerinde güvenin etkisi. *İşletme Araştırmaları Dergisi, 12*(4), 4252-4268.

Tanoto, S., & Evelyn, E. (2019). Financial knowledge, financial wellbeing, and online shopping addiction among young Indonesians. *Jurnal Manajemen dan Kewirausahaan, 21*(1), 32-40.

UNCTAD, Global Trade Update, https://unctad.org/publication/global-trade-update-march 2023. Erişim tarihi: 02.06.2023

Vinesh R.S., & Gohain, M.(2021). Impact of Covıd-19 on Malaysıan e-commerce. International Journal on Recent Trends in Business and Tourism (IJRTBT), 5(4), 8-10.

Wang, Y., Wang, Y. & Lee, S. H. (2017). The effect of cross-border e-commerce on China's international trade: an empirical study based on transaction cost analysis. *Sustainability, 9*(11), 1-13.

World Bank (2012), https://knoema.com/atlas/topics.

Yeminoğlu, D. (2018). Finansal okuryazarlığın mobil alışveriş yapma eğilimi üzerine etkisi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Gaziantep.

Yumuşak, İ. G. (2001). Elektronik ticaretin gelişmekte olan ülkelere etkileri ve Türkiye üzerine bir değerlendirme. Uluslararası V. ODTÜ İktisat Kongresi, Türkiye.

Yurttadur, M. & Turker, C., (2017). The study of the impact of e-commerce activities on firm value and the relationship between e-marketing and firm value. *Journal of Economics, Finance and Accounting (JEFA), 4*(2), 112-120.

Zhiyuan, L. (2018). The influences of e-commerce on international trade-evidence from Zhejiang Province of China. 2nd International Conference on Management, Qingdao, China.

İnternet Kaynakları

https://www.eticaret.gov.tr/haberler/10091/detay#:~:text=2022%20y%C4%B1l%C4%B1%20itibar%C4%B1yla%20%C3%BClkemizde%20e,hacmi%20458%20milyar%20TL%20olarak Erişim tarihi: 11.06.2023

https://www.imf.org/en/Data_Erişim tarihi: 13.06.2023

https://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Pages/stat/default.aspx Erişim tarihi: 18.05.2023

https://www.statista.com/markets/413/topic/457/b2c-e-commerce/#statistic1 Erişim tarihi: 20.05.2023

https://fintechistanbul.org/2019/05/27/e-ticarete-yon-verecek-3-fintech-trendi/ Erişim tarihi: 02.06.2023

https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2023/02/pulse-of-fintech-h2-22-web-file.pdf Erişim tarihi: 11.06.2023

https://wearesocial.com/uk/blog/2023/01/the-changing-world-of-digital-in-2023/ Erişim tarihi: 12.06.2023

Kaynakça

Arısoy, Ö. (2009). İnternet bağımlılığı ve tedavisi. *Psikiyatride güncel yaklaşımlar*, *1*(1), 55-67.

Ateş, B.A. (2016). Kripto Para Birimleri, Bitcoin ve Muhasebesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7*(1), 349-366.

Baz, F. Ç. (2020). Dijital Dönüşümde Herkes İçin Elektronik Ticaret. Adana: Karahan Yay..

BKM, (2023). Bankalar Arası Kart Merkezi, raporlar ve yayınlar, dönemsel bilgiler. https://bkm.com.tr/raporlar-ve-yayinlar/donemsel-bilgiler/ erişim tarihi: 24.06.2023)

BTK, (2020). Kripto Para Araştırma Raporu. Ankara Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu https://www.btk.gov.tr/uploads/pages/arastirma-raporlari/kripto-para-raporu-5f11dfe709c25.pdf. Erişim tarihi: 12.07.2023.

Cerulus, L., & Contiguglia, C. (2018). Central Bankers Warn Of Chaos in a Cashless Society. Politico. https://www.politico.eu/article/central-bankers-fear-cybersecurity-chaos-in-a-cashless-society. Erişim tarihi: 03.07.2023.

Çarkacıoğlu, A. (2016). Kripto-para bitcoin. *Sermaye piyasası kurulu araştırma dairesi araştırma raporu*.

European Central Bank, (1998). Report On Electronic Money" European Central Bank Frankfurt am Main. https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/emoneyen.pdf. Erişim tarihi: 03.07.2023.

Fabris, N. (2018). Challenges for modern monetary policy. *Journal of Central Banking Theory and Practice*, *7*(2), 5-24.

Finans Gündem, (2021). Dünyada toplam ne kadar para var?. https://www.finansgundem.com/haber/dunyada-toplam-ne-kadar-para-var/1596635/. Erişim tarihi: 03.07.2023.

Gas, S.A. (2017). Mobil Para ve Nakitsiz Toplum: Somali ve Kenya Örnekleri, *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi,* Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Güven, V., & Şahingöz, E. (2018). Blokzincir Kripto Paralar Bitcoin Satoshi Dünyayı Değiştiriyor. 1. Basım. İstanbul: Kronik Kitap.

Jenkins, P. (2018). We don't Take a Cash: is This Future of the Money?. https://www.ft.com/content/. Erişim tarihi: 06.06.2023.

Kahraman, A. (2019). Elektronik Paraya İlişkin Avrupa Birliği ve Türk Düzenlemeleri. *Bilişim Hukuku Dergisi*, *1*(2), 149-184.

Mancini-Griffoli, T., Peria, M. S. M., Agur, I., Ari, A., Kiff, J., Popescu, A., & Rochon, C. (2018). Casting light on central bank digital currency. *IMF staff discussion note*, *8*(18), 1-39.

Thiele C. L. (2017). From Bitcoin to digital central bank money - still a long way to go. https://www.bundesbank.de/en/press/speeches/from-bitcoin-to-digital-central-bank-money-still-a-long-way-to-go-723962. Erişim tarihi:26.07.2023.

Tüik, (2023). Enflasyon ve fiyat. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Tuketici-FiyatEndeksi-Aralik-2022-49651. Erişim tarihi:26.07.2023.

Wasik, J. (2017). What's the Real Story behind Bitcoin?. https://www.forbes.com/sites/johnwasik/2018/01/19/whats-the-real-story-behind-bitcoin/. Erişim tarihi:26.07.2023.

Zafer M. R. & Tepegöz, Ş. M. (2022). Finansta Bugünü Geçmişte Bırakan Zekâ: Finans ve Teknoloji. Ankara: Nobel Yayınları.

Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Araştırmaları -1-

"Cumhuriyetin 100. Yılına Armağan"

Editörler
Prof. Dr. Cengiz ATLI
Doç. Dr. Ahmet EDİ
Dr. Harun AYDIN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

"Kitapta yer alan metinlerdeki bütün sorumluluklar ilgili bölüm yazarlarına aittir."

e_ISBN: 978-625-6637-29-0

Aralık 2023

Sayfa Düzeni/Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Tarih araştırmalarında siyasi ekonomik kültürel ve sosyal konuların işlenmesi, Türkiye Cumhuriyeti'nin günümüzde geldiği seviye göstermesi açısından oldukça önemlidir. Bir ülke için Tarih ve Kültür söz konusu ise o ülke her yönüyle ele alınacak demektir. Dolayısıyla ülke çalışmalarında ele alınan yer hiçbir teferruat atlanmadan siyasi kültürel ekonomik olarak her yönüyle araştırılmalıdır. Bu bakımdan Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. Yıl anına çıkarılan bu eserde ülkenin tarihi, kültürü, sosyal hayatı, ekonomik durumu, tarımsal potansiyelliği, yeraltı ve yeri su zenginlik problemleri… Tespitler ve çözüm önerileri birer kitap bölümü olarak değerlendirilmiştir. Ülkemizin kadim bir tarihi vardır. Bu bakımdan ülkemiz Asya ile Avrupa'yı bağlayan ana istikametin geçtiği çok önemli bir konumdadır.

Bu bağlamda Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 100 yıl dönümünde yayınlayacağımız bu eseri konumuzun öznesi kabul ettik. Cumhuriyetin 100.Yılına Armağan isimli başlıklı bu çalışma akademik bir yaklaşımla kronolojiye bağlı kalınarak tenkitçi bir anlayış ve orijinal kaynakları inilerek konu başlıkları ele alınmaya çalışıldı. Eser cumhuriyetle ilgili yapılan çalışmalara bir kapı aralama iddiası taşımaktadır Bu açıdan ortaya koyduğu sonuçlar itibariyle bu konuda tespit edilmiş eksiklere bir nebze de olsun Işık tutacaktır: Yapılan bu araştırmada elde edilen sonuçlar 100 yılında ülkemizin öneminin geçmişte olduğu kadar günümüzde de devam ettiğinin bir işaret olarak değerlendirilmelidir

Kitap 2 bölüm olarak hazırlanmıştır. Bu bağlamda kitapta coğrafya tarihi kültür ekonomi insan başlıkları altında makaleler yer verilmiştir. Eserde Cumhuriyet Tarihi ile ilgili 14 farklı konu çeşitli açılardan bilimsel olarak ele almışlardır. Ele alınan konular detaylı bir şekilde irdelenmiştir. Son olarak kitabın ortaya çıkması için kıymetli yazılarıyla bizlere destek olan hocalarımıza en samimi duygularla teşekkürlerimizi sunmayı bir borç biliriz

Editör Kurulu

İÇİNDEKİLER

LOZAN BARIŞ KONFERANSI'NIN KESİNTİYE UĞRAMASI SONRASI TÜRK ULUSAL BASININA YANSIYANLAR (5 ŞUBAT-12 MART 1923) **1**
Doğan KOÇAK

CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA EKONOMİK FAALİYETLER (1923-1930) **16**
Nurhan AYDIN
Elif ERGÜN

1929-1939 YILLARI ARASINDA TÜRK BASININDA KÖYCÜLÜK **28**
Rıdvan KIZILKAYA

OSMANLIDAN CUMHURİYETE DEMOKRATİKLEŞME ÇABALARI VE 1943 YILINA KADAR GERÇEKLEŞEN GENEL SEÇİMLER **45**
Mehmet Akif EROĞLU

RUS ARŞİVLERİ IŞIĞINDA II. DÜNYA SAVAŞI SONRASI SOVYET TEHDİDİNE KARŞI TÜRKİYE'NİN FAALİYETLERİNİN RUSYA'DAKİ YANSIMALARI **62**
Ahmet EDİ

HALKEVLERİ SOSYAL YARDIM ŞUBESİ FAALİYETLERİNİN BASINA YANSIMASI (1932-1951) **74**
Harun AYDIN

DEMOKRAT PARTİ DÖNEMİ ÖĞRETMEN YETİŞTİRME POLİTİKALARI (1950-1960) **85**
İbrahim ÖZKAL

1965 GENEL SEÇİMLERİNDE ADALET PARTİSİ'NİN MİTİNG KONUŞMALARININ BASINA YANSIMASI **105**
Ahmet EDİ
Nejla İLKHAN

CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA KARSIN EKONOMİK DURUMU (1923-1950 ..... **129**
Cengiz ATLI
Zeynep Müjde SAKAR

GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİNDE EĞİTİM (MARDİN 1923-1960) **149**
Ceylan TÜRK

ALİ SUAVİ VE TÜRKÇÜLÜK ÜZERİNE GÖRÜŞLERİ **171**
Nuri ANUŞTEKİN

ALTERNATİF TURİZM KAPSAMINDA KÜLTÜR TURİZMİ 179
Nihal SÜRMELİ

BAĞIMSIZLIK ÖNCESİ AZERBAYCAN'LA İLGİLİ GELİŞMELER VE TÜRKİYE SİYASETİNE YANSIMALARI 191
Selma GÖKTÜRK ÇETİNKAYA
Abdulkadir KILIÇ

EKONOMİDE STRATEJİK ÖNCELİK TARIM POLİTİKALARI (KARS VE IĞDIR İLLERİNDE TARIM POLİTİKALARI).....221
Zeynep Müjde SAKAR

KAYNAKÇA

AKSOY, Muammer, "*Tam Bağımsızlık ve Atatürk*", **Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi**, S:29, C:2, (Şubat-1971). s.1-77: https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/36946.

GEÇİKLİ, R. Murat, **Menderes Hükümetleri Dönemi Türkiye-ABD İlişkileri**, İleri Yay., İstanbul, 2016.

İNÖNÜ, İsmet, **İsmet İnönü'nün Hatıraları Büyük Zaferden Sonra Mudanya Mütarekesi Ve Lozan Antlaşması 1**. Cumhuriyet Yayınları, İstanbul, 1998.

İsmet İnönü Lozan Barış Konferansı Konuşma, Demeç, Makale, Mesaj, Anı Ve Söyleşiler, (Haz: İlhan Turan), Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2010.

EDİ Ahmet, POLAT Suat, ***"Atatürk Dönemi Türk-İngiliz İlişkileri",*** VII. Uluslararası Türk Sanatı, Tarihi ve Folkloru Kongresi/Sanat Etkinlikleri, Bakü 2017, ss. 57-70.

KILIÇOĞLU CİHANGİR, Çiğdem, **Lozan Barış Konferansı'nın İlk Aşaması Ve Konferansın Kesintiye Uğradığı Dönemde Yunanistan**, Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, **Atatürk Yolu Dergisi**, S:53, 129-154.

Lozan Barış Konferansı Tutanaklar Belgeler, I, (Çeviri: Seha L. Meray), Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1969

Özyürek, Mustafa, **Akşam Gazetesi Başyazarı Necmeddin Sadık (Sadak) Beyin Lozan Mektupları**, Gece Akademi, Ankara, 2019.

----------, "*Sosyolog ve Gazeteci Yönüyle Necmettin Sadık Sadak*", **Atatürk Dergisi**, S:2, C:4, (Aralık-2015), s.82-97.

Sencer, Muzaffer, **Osmanlı Toplum Yapısı**, Ant Yay., İstanbul, 1959.

SONYEL, Salahi R., **Gizli Belgelerle Lozan Konferansı'nın Perde Arkası**, TTK Yayınları, Ankara, 2006.

ŞİMŞİR, Bilal N., **Lozan Günlüğü**, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2012.

"*Balıkesir'de Fevkalade Mühim Bir Nutuk*", **Hâkimiyet-i Milliye**, 11 Şubat 1923

"*Başkumandanımızla İsmet Paşa'nın Mülakatı*", **Akşam**, 20 Şubat1923

"*Büyük Millet Meclisi Dün Gece Kararını Verdi*", **Vakit**, 7 Mart 1923.

"*Hükümetimizin notasıyla mukabil projemiz dün gelmiş ve derhal müttefik devletler mümessillerine tevdi' edilmiştir*", **Vakit**, 10 Mart 1923.

"*İngiltere Kabinesi, Sulhun Temini İçin Yeni Müsaadatta Bulunmaya Karar Vermiş*", **Akşam**, 16 Şubat 1923.

"*İngiltere Matbuatı*", **Vakit**, 12 Mart 1923.

"*İsmet Paşa'nın Konferans Hakkındaki Mühim Beyanatı*", **Akşam**, 22 Şubat 1923.

"*İsmet Paşa'nın Mühim Sözleri*", **Akşam**, 18 Şubat 1923.

"*İsmet Paşa*", **Vakit**, 20 Şubat 1923.

"*Konferans Hakkında Başkumandan Diyor*", **Yeni Şark**, 5 Şubat1923.

"*Millet Meclisi Kararını Verdi*", **Tanin**, 7 Mart 1923.

"*Mukabil Projemizin Tesirleri*", **Vakit**, 11 Mart 1923.

"*Mustafa Kemal Paşa'nın Tarihi Nutukları*", **Akşam***,* 4 Mart 1923

"*Müttefiklere verilecek mukabil proje bu akşam şehrimize gelecektir*", **Vakit**, 9 Mart 1923.

"*Müzakerat İnkitaa Uğradı*", **Akşam**, 6 Şubat1923

"*Rauf Bey'in Mühim Beyanatı*", **Vakit**, 7 Mart 1923.

"*Son Dakikaya Kadar Başlayan İtilaf Ümitlerine Rağmen Müzakerat Neticesi Yarım Kalmıştır*", **Vakit** 7 Şubat 1923.

"Sulh Meselesi Hakkındaki Nokta-i Nazarımız Bugün Devletlere Bildirilecektir", **Vakit**, 8 Mart 1923.

"*Vatan Yolunda Birlik*", **Tan**, 28 Şubat 1923.

"*Vaziyet*", **Akşam**, 15 Şubat 1923

Ahmet Emin, "*İktisadi Esarete Karşı*", **Vakit**, 7 Şubat1923.

Ali Naci Karacan, **Lozan Konferansı ve İsmet Paşa**, Maarif Matbaası, İstanbul, 1943.

Necmeddin Sadık, "*Terakki ve Tecdid Fikirleri*", **Akşam**, 5 Mart 1923.

----------,"*Paşa Hazretlerinin İnkıta Hakkında Sözleri*". **Vakit**, 6 Şubat 1923.

KAYNAKÇA

Boratav, Korkut, İktisat Tarihi (1908-1980), Türkiye Tarihi Seti, Cilt:4, Haz: Sina Akşin, Cem Yayınevi, İstanbul 2000.

Çelebican, Gürgan, *"Atatürk Döneminde Para-Kredi Siyaseti ve Kurumlaşma Hareketi"*, Atatürk Dönemi Ekonomi Politikası ve Türkiye'nin Ekonomik Gelişmesi, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1982.

Durmuş, Savaş, Aydemir, N. Kemal, *"Atatürk Dönemi Türkiye Ekonomisi (1923-1938)",* Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt:7, Sayı:12, 2016.

Eroğlu, Nadir, "*Atatürk Dönemi İktisat Politikaları (1923-1938)"*, Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt:23, Sayı:2, 2007.

Karluk, Rıdvan, Cumhuriyet'in İlanından Günümüze Türkiye Ekonomisinde Yapısal Dönüşüm**,** Beta Basım Yayım İstanbul 2005.

Kasalak, Kadir, *"Teşvik-i Sanayi Kanunları ve Türkiye'de Sanayileşmeye Etkileri",* Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:27, Aralık 2012.

Kayıran, Mehmet, Saygın, Selami, *"İzmir İktisat Kongresi",* Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Yakın Tarih Dergisi, Cilt:2, Sayı:5, 2019.

Koçtürk, O. Murat, Gölalan, Meryem*, "1923-1950 Türkiye Ekonomisinin Yapısal Analizi",* 3. Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi, Cilt:45, Sayı:2, 2010.

Kuruç, Bilsay, Mustafa Kemal Döneminde Ekonomi, Bilgi Yayınevi, Ankara 1987.

Oktar, Salim Ateş, Tunç, Zinnur, *"Aşar Vergisinin Kaldırılmasının Neden ve Sonuçlarına Yeniden Bakış",* Cumhuriyetin 100. Yılında Türkiye Ekonomisi, Editörler: Ahmet İncekara, Salim Ateş Oktar, İstanbul Üniversitesi Yayınları, Kasım 2023.

Özkardeş, Levent, *"Cumhuriyetin İlk Yılları ve 1929 Ekonomik Buhranında Dış Ticaretin Yönetimi"*, Gümrük ve Ticaret Dergisi, Sayı:6, 2015.

Pamuk, Şevket, Türkiye'nin 200 Yıllık İktisadi Tarihi, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul 2017.

Sakar, Zeynep Müjde Birinci Beş Yıllk Kalkınma Planı Süresince Türkiye'de Uygulanan Ekonomik Politikaların Kalkınmaya Etkisi (1963-1967), The Journal of Academic Social Science Studies, Number: 73 , p. 377-394, Winter 2018, s.2

Sakar Zeynep Müjde (2018), Türkiye İktisat Politikaları Çerçevesinde Ekonomik Gelişme Stratejileri ve Devlet Yatırımları Kapsamında Muş Örneği (1950-1970). Journal Of Turkish Studies, 13(26), 1008

Şahin, Hüseyin, Türkiye Ekonomisi, Ezgi Kitabevi Yayınları, Bursa 2002.

Töre, Nahit, *"Atatürk Döneminin (1923-1938) Dış Ekonomik İlişkiler Politikası"*, Atatürk Dönemi Ekonomi Politikası ve Türkiye'nin Ekonomik Gelişmesi, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1982.

https://www.tuicakademi.org/cumhuriyetin-ilk-yillarinda-turkiye-ekonomisi/

(Erişim Tarihi: 5 Kasım 2023.)

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), 051.08.2.4.9.11.

Süreli Yayınlar

Akşam

Anadolu

Cumhuriyet

Haber

Hâkimiyeti Milliye

Kurun

Milliyet

Son Posta

Tan

Türk Dili

Ulus

Ülkü Dergisi

Vakit

Yeni Asır

Araştırma Eserler

Arıkan, Zeki, "Halkevlerinin Kuruluşu ve Tarihsel İşlevi", *Atatürk Yolu Dergisi*, 6(23), 1999, ss. 262-281.

Atlı, Cengiz Kars Halkevi ve Faaliyetleri, 2013, s.176.

Aydın, Harun, Aydın, Meryem, "Cumhuriyet Döneminde Tutak İlçesinin İdari Yapısı ve Nüfusu (1923-1970), İnsan ve Toplum bilimleri Dergisi, 7(4), 2018, ss.2569-2590.

Aydın, Harun, Dayı, S. Esin Derinsu, "Erzurum'da Eğitim Alanında Yapılan Kamu Harcamaları ve Yatırımları Üzerine Bir Değerlendirme (1928-1938), Journal of History School, 16(62), 2023, ss.159-182.

Aydın, Tülay, "Cumhuriyet Dönemi İdeolojisinde İdeal Köy Söylemine Bir Örnek: Başpınar Halkevi Dergisinde Köy ve Köylü İmgesi," *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(1), 2021, ss. 239-258.

Aydoğan, Pınar, "Yunus Nadi ve Köycülük Düşüncesi", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 73(29, 2018, ss. 419-452.

Berkes, Niyazi, *Türkiye'de Çağdaşlaşma*, 27. Baskı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2018.

Bilgin, Şevket, "Köylünün Teşkilatlanması Bir Hakikat Olmalıdır", *Yeni Asır*, 31 Aralık 1935.

Çankaya, Erol, "Köy Edebiyatı ve Türk Edebiyatında Köye "İçerden" Bakış Doğuşu, Etkileri, Sonuçları", *Turkish Studies*, 8(4), 2013, ss. 473-488.

Çeçen, Anıl, *Halkevleri*, Gündoğan Yayınları, İstanbul, 1990.

Çelebi, Nurhayat, Kazancı, Erdi, "Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları ve Yabancı Eğitim Uzmanlarının Eğitimdeki Etkileri (1923-1960), *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(4), 2021, ss. 198-218.

Çelik, Hacer, "Cumhuriyet Dönemi Sosyo-Kültürel Değişim Üzerinde Türk Aydının Etkisi (İsmail Hakki Tonguç Örneği)", *U. Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(18), 2010, ss. 111-124.

Demirbaş, İbrahim, M. Talha Özalp, "Türkiye'de Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları (1923-1950)", *Tarih Okulu Dergisi*, Sayı: 59, 2022, ss. 2604-2626.

Demirci, Ümit Özgür, "Türk Dünyasında Latin Alfabesine Geçiş Süreci (Geçmişten Günümüze)", *Türk Yurdu Dergisi*, 28(31), 2011, ss. 225-229.

Dernek, Zeynep, "Cumhuriyet'in Kuruluşundan Günümüze Tarımsal Gelişmeler", *Süleyman Demirel Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 1(1), 2006, ss. 1-12.

Dik, Esra, "Türkiye'de Erken Cumhuriyet Döneminde (1923-1930) "Köy" Sorunu", Ankara Üniversitesi *Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi*, 71(3), 2016, ss. 693-729.

Eldem, Hulusi, "Yerel Yönetimler Reformunun Bir Parçası Olarak Köy Kanunu Tasarı Taslağı", *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(1), 2015, ss. 39-61.

Emgili, Fahriye, "Halkevlerinin Köy ve Köycülük Faaliyetleri", *Tarih ve Günce Dergisi*, Sayı: 8, 2021, ss.195-226.

Ersevinç, Mine, *"Cumhuriyet Dönemi'nde (1923-38 Yılları Arasında) Sağlık Politikasının Geliştirilmesi ve Sağlık Hizmetlerinde Sosyalleşme"*, 9. Uluslararası Atatürk Kongresi (12-13 Kasım 2019), Bildiriler Kitabı, ATAM, Ankara, 2021.

Ertürk, Recep, *Türk Sosyolojisinde ve Cumhuriyet Döneminde Köy Tartışmaları*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, Ankara, 1997.

Günay, Hulusi, "Köy ve Köycülük Çalışmaları, Beklenen ve Alınan Neticeler", *Kurun*, 25 Temmuz 1937.

İlgazi, Abdullah, "Atatürk'ün Halkçılık Anlayışının Türkiye'nin Çağdaşlaşmasındaki Rolü ve Önemi" *Muğla Üniversitesi SBE Dergisi*, S. 8, 2002, ss. 1-20.

Karaömerlioğlu, Asım, *Orada Bir Köy Var Uzakta*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2006.

Kızılkaya, Rıdvan, "Köycülüğün İdeoloğu Nusret Kemal Köymen'in Köycülüğü Üzerine", *Uluslararası Türk Dünyası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 1(2), 2020, ss. 161-176.

Koçtürk, Murat, "Cumhuriyet Döneminde Hükümetlerin ve Siyasi Partilerin Tarım ve Çiftçi Örgütlenmesine Yaklaşımları", *Tarım Ekonomisi Dergisi*, 15(2), 2008, ss. 45-54.

Korman, Kadri, "Gezilerde Köylünün Birçok Dertleriyle Uğraşılmaktadır", *Ulus*, 1 Eylül 1939.

Köymen, Nusret Kemal, "Köy Seferberliğine Doğru", *Ülkü*, Sayı: 5, 1933, s. 355-361.

Nabi, Yaşar, "Köy ve Endüstri", *Ulus*, 20 Haziran 1935.

Namık, Hüseyin, "Kaybettiklerimiz", *Ülkü*, 2 (12), 1933.

Örmecioğlu, Hilal Tuğba, "Cumhuriyetin İlk Yıllarında Köycülük Tartışmaları ve Numune Köyler", *Belleten,* 89, 2019, ss. 730-750.

Öz, Rıza, "Anadolu Köylerinde Cinciler Nasıl Çalışıyorlar," *Son Posta*, 20 Ağustos 1933.

Özcan, Halil, "Atatürk Döneminde Köylüyü Sağlık Konusunda Bilgilendirme Çalışmaları ve Dr. Reşit Galip'in Bu Konudaki Faaliyetleri", *Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 61(1), 2021, ss. 118-146.

Özer, Sevilay, "Burdur Halkevi ve Faaliyetleri", *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 11(22), 2015, ss. 331-362.

Öztürk, Altan, Cumhuriyet Döneminde Köycülük Politikaları: İzmir-Aydın-Denizli Örneği (1923-1950), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli, 2019.

Özer, Sevilay, "Burdur Halkevi ve Faaliyetleri", *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 11(22), 2015, ss. 331-362.

Bilgin, Şevket, "Kültürel Görünüşümüz", *Yeni Asır*, 5 Şubat 1935.

Sakar, Zeynep Müjde Tarımsal Sulama Politikalarının Ekonomiye Etkileri: Şanlıurfa – Iğdır Değerlendirmesi, Ankara, 2019,

Taş, Barış, "Türkiye'de Coğrafi Bakış Açısıyla Köy Kavramı", TÜCAUM Uluslararası Coğrafya Sempozyumu, Ankara, 13-14 Ekim 2016.

Uluskan, Seda Bayındır, *Atatürk'ün Sosyal ve Kültürel Politikaları*, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara, 2010.

Yeşilbaş, Mehmet, "Kırsal Kalkınma Politikalarının Gelişim Çizgisi ve Planlı Dönemde Kırsal Kalkınma Yaklaşımları", *Türk İdare Dergisi*, Sayı: 470, 2011, ss. 153-176.

Yılmaz, Durmuş, Nadire Emel Akhan, "İlk Dönem Halkevlerinin Eğitim Faaliyetleri "Konya Halkevi Örneği", *Karadeniz Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 59, 2011, ss. 59-95.

KAYNAKÇA

1. ARŞİVLER

A- TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANLIĞI DEVLET ARŞİVLERİ BAŞKANLIĞI, BAŞKANLIK CUMHURİYET ARŞİVİ (BCA)

BCA, 490.1.0.0.1.1.1, 16 Kasım 1924

B- TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANLIĞI DEVLET ARŞİVLERİ BAŞKANLIĞI, BAŞKANLIK OSMANLI ARŞİVİ (BOA)

BOA, HAT. 746/35242, H-29-12-1223.

BOA, HR.SYS. 1869/1, M-08-02-1856.

BOA, İ..MMS. 6/245, H-29-06-1272.

BOA, TFR.I..M. 23/2260, H-30-12-1326.

BOA, HR.HMŞ.İŞO. 1/9, R-01-07-1337.

C- TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ KÜTÜPHANE VE ARŞİV HİZMETLERİ BAŞKANLIĞI, ZABIT CERİDELERİ (TBMMZC)

TBMMZC, IV. Dönem, C.25/B.12, 5 Aralık 1934

TBMMZC, V. Dönem, C.29/B.28, 27 Ocak 1939

D- TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANLIĞI, RESMİ GAZETE (RG)

T.C. Resmi Gazete, Sayı 2875, 9 Aralık 1934.

T.C. Resmi Gazete, Sayı 3959, 14 Temmuz 1938.

T.C. Resmi Gazete, Sayı 4827, 6 Haziran 1941.

T.C. Resmi Gazete, Sayı 5258, 14 Aralık 1942.

T.C. Resmi Gazete, Sayı 5306, 15 Ocak 1943.

2. RESMİ YAYINLAR

-TBMM Yayınları

Yüzüncü Yılında TBMM Oluşumu, Çalışma Şartları ve İşlevleri, Ankara, Cilt.1, 2020.

Seçim, Seçim Sistemleri ve Türkiye'deki Uygulamalar, Ankara, 1982.

- Türkiye İstatistik Kurumu

Milletvekili Genel Seçimleri 1923 – 2011, Ankara, 2012.

-Türk Dil Kurumu Yayınları

Türkçe Sözlük, Ankara, 2005.

3. SÜRELİ YAYINLAR

Alkan, M.Ö., "Demokrasi 'Ferman'la Geldi", *Radikal*, 14 Mart 2004.

"Atatürk'ün Beyannamesi", *Milliyet*, 5 Şubat 1935.

"Atatürk'ün Ulusa Beyannamesi", *Ulus*, 9 Şubat 1935

[112] Alkan, "Osmanlıdan Günümüze Türkiye'de Seçimlerin Kısa Tarihi s.52-53.
[113] Erol Tuncer, *1946 Seçimleri*, Ankara, Tesav Yayınları, 2008, s.9.

"Büyük Önder Atatürk Neşrettiği Bir Beyanname İle Devrim Fırkasına Ulustan İtimat İstiyor.." *Yeni Asır*, 5 Şubat 1935.

"Dün Yurtta Saylav Seçimi Bitti", *Halkın Sesi*, 9 Şubat 1935.

"Saylav Seçimi Dün Bitti", *Cumhuriyet,* 9 Şubat 1935.

"Yeni Saylavlar Dün Seçildi", *Zaman*, 9 Şubat 1935.

4. HATIRALAR VE ARAŞTIRMA ESERLER

Albayrak, M., *Türk Siyasi Hayatında Demokrat Parti-1 Demokrat Parti'nin Muhalefet Yılları (1946-1950)*, (Ed. D. Ali Arslan), Mersin, Mer-Ak Akademi Yayınları, 2020.

Alkan, M.Ö., *Prof. Dr. Bülent Tanör Armağanı Milli Şef'li Tek Parti Döneminde Seçimler (1939 ve 1943 Seçimleri)*, İstanbul, Oğlak Yayınları, 2006.

Armaoğlu, F., *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi (1914-1995)*, İstanbul, Kronik Kitap, 2018.

Avcı, Ö. *Propaganda Çeşitleri. İletişim ve Propaganda*, (Ed. Mustafa Karaca & Caner Çakı), Konya, Eğitim Yayınevi, 2018.

Belge, M., *Militarist Modernleşme Almanya, Japonya ve Türkiye*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2011.

Bila, H., *Sosyal Demokrat Süreç İçinde CHP ve sonrası*, İstanbul, Milliyet Yayınları, İstanbul, 1987.

Ertan, T. F., *Başlangıçtan Günümüze Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*, Ankara, Siyasal Kitabevi, 2018.

Eryılmaz, B,. *Tanzimat ve Yönetimde Modernleşme*, İstanbul, İşaret Yayınları, 2010.

Güneş, İ., *Atatürk Dönemi Türkiye'sinde Milletvekili Genel Seçimleri (1919-1935)*, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2017.

Güneş, İ., (2010). *Parlamento ve Demokrasi Anlayışı, Osmanlı İmparatorluğunda Cumhuriyet Dönemi Demokratikleşme Faaliyetleri Sempozyumu Bildirileri 28 Ekim 2005 İstanbul*, Ankara, Atatürk Araştırma Merkezi, 2010.

Heywood, A., *Siyaset*, (Çev. Zeynep Kopuzlu), Ankara, Adres Yayınları, 2011.

Kapani, M., *Politika Bilimine Giriş*, Bilgi Yayınevi, 2009.

Karpat, K. H., *Türk Demokrasi Tarihi, Sosyal, Kültürel, Ekonomik Temeller*, İstanbul, Timaş Yayınları, 2017.

Koçak, C., *Türkiye'de Milli Şef Dönemi (1938-1945)*, C.2, İstanbul, İletişim Yayınları, 2013.

Lewıs, B., *Modern Türkiye'nin Doğuşu*, (Çev., Boğaç Babür Turna), Ankara, Arkadaş Yayınevi, 2018.

Ortaylı, İ., *İmparatorluğun En Uzun Yüz Yılı*, İstanbul, Timaş Yayınları, 2009.

Sander, O., *Siyasi Tarih, İlkçağlardan 1918'e*, Ankara, İmge Kitabevi, 2010.

Tekin, Y. ve Okuyan, M. Ç., *Türk Siyasal Hayatı*, Ankara, Orion Kitabevi, 2011.

Tunaya, T. Z., *Türkiye'de Siyasal Gelişmeler (1876-1938),* İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2002.

Tuncer, E., *Çok Partili Dönemde Seçimler ve Seçim Sistemleri*, Ankara, Tesav Yayınları, 2003.

uncer, E., *1946 Seçimleri*, Ankara, Tesav Yayınları, 2008.

Uçarol, R., *Siyasi Tarih 1914-2014*, C.1, İstanbul, Der Yayınları, 2019.

Uran, H., *Meşrutiyet, Tek Parti, Çok Parti Hatıralarım (1908-1950)*, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2017.

Yalçın, D. vd., *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi I*, Ankara, Atatürk Araştırma Merkezi, 2019.

Yayla, A., *Siyasi Düşünceler Sözlüğü*, Ankara, Adres Yayınları, 2008.

Zürcher, E. J., *Modernleşen Türkiye'nin Tarihi*, (Çev. Yasemin Saner), İstanbul, İletişim Yayıncılık, 2018.

5. MAKALELER

Aliefendioğlu, Yılmaz., *Temsili Demokrasinin "Seçim" Ayağı*. Ankara, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, (60), 2005, s. 71-95.

Alkan, M. Ö., *Osmanlıdan Günümüze Türkiye'de Seçimlerin Kısa Tarihi*. İstanbul, Görüş Dergisi, İstanbul, Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği Yayın Organı, (39), 1999, s. 48-61.

Armağan, S., *Türkiye'de Parlamento Seçimleri*. İstanbul, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 33(3-4), 1967, s. 45-100.

Aydoğan, E. ve Mahmutoğlu, T. B., *Mustafa Kemal Atatürk Döneminde Yapılan Seçimler ve Karakteristik Özellikleri*. Konya, Tarihin Peşinde Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, (10), 2013, s. 113-142.

Demirel, D., *"Oy" Deyip Geçmeyin!....* Ankara, Ankara Barosu Hukuk Gündemi Dergisi, (8), 2007, s. 57-61.

Erkmen, A., *İki Dereceli Genel Seçimlerden Tek Dereceli Demokratik Seçimlere Yaşanan Süreç*. Kahramanmaraş, Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi, 6(33), 2018, s. 608-622.

Güneş, İ., *Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nden Halk Fırkası'na Geçiş*. Ankara, Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, 1987, s. 565-581.

Kılıç, S., *1876 Meclis-i Mebusanı ve Seçim Hazırlıkları*. Ankara, OTAM Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi, 30(30), 2011, s. 27-40.

Kulaç, D., *Eşit Oy İlkesi*. İstanbul, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 18(1), 2021, s. 211-235.

Oğuz, A., *Birinci Meşrutiyet Meclisi'nin Kapatılmasının Sonuçları Üzerine*. Nevşehir, Nevşehir Barosu Dergisi, (1), 2014, s. 41-67.

Unat, K., *Tek Parti Döneminin Son Genel Seçimi: 1943 Seçimleri ve Cumhuriyet Halk Partisi'nin Seçim Propagandaları*, Ankara, Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi, 14(56), 2015, s. 209-248.

Toprak, S.V., *İlk Osmanlı Seçimleri ve Parlamentosu*. İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi, 3(26), 2013, s. 171-192.

6. KİTAP BÖLÜMÜ

Demirci, A. H., *Meşrutî Demokrasi: Dört Seçim, Dört Meclis (1908-1920) Yüzüncü Yılında TBMM Oluşumu, Çalışma Şartları ve İşlevleri*", Ed. Yusuf Tekin, Ankara, *TBMM Basımevi,* , C.I, 2020.

Us, Tarık H. ve Sezen R., (). *Türkiye Büyük Millet Meclisinin Seçim Dönemleri*. *Aylık Ansiklopedi*, 3(27), 1946

7. TEZLER

Büyüktolu, R., *Milletvekili Genel Seçimlerinde Demokrat Parti'nin Seçim Propagandaları (1946-1957)*. Doktora Tezi, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çankırı, 2017.

Demiraslan, T., *1923 Milletvekili Seçimleri ve Basın (Hakimiyet-İ Milliye, Tanin, Tevhid-İ Efkar)*. Yüksek Lisans Tezi Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir, 2013.

Ünal, S., *1923 ve 1927 Seçimleri*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2012.

8. İNTRERNET KAYNAKLARI

Selçuk, D., "Türkiye'de Seçimle Siyasal Katılımın İlk Örnekleri: Muhassıllık Meclisleri", 11 Nisan 2019, https://www.akademiktarihtr.com/muhassillikmeclisleri/ ET 18 Ocak 2021

KAYNAKÇA

Ahmet Suat Bilge, Güç Komşuluk – Türkiye Sovyetler Birliği İlişkileri 1920-1964, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1992.

Arkhiv vneshney politiki Rossiyskoy Federatsi (AVPRF) (

AVPRF, f.132, Türkiye Üzerine Deneme, Op. 56, Klasör 181, d.19, l.27

AVPRF, f.132, Türkiye üzerine deneme, op.54, klasör 173, d.11, l.186.

AVPRF, f.132, Türkiye üzerine deneme, op.54, klasör 173, d.11, l.187.

AVRFF Fonu 194. Envanter 8b. S.93. D.36. L.12.

AVRFF Fonu 194. Envanter 8b. S.93. D.36. L.14.

AVRFF Fonu 194. Envanter 8b. S.93. D.36. L.17

AVRFF Fonu 194. Envanter 8b. S.93. D.36. L.25.

AVRFF Fonu 194. Envanter 8b. S.93. D.36. L.3-4.

AVRFF Fonu 194. Envanter 8b. S.93. D.36. L.5.

Ayın Tarihi Dergisi, Nisan 1945.

Çağatay Benhür, Sovyet Dönemi Türk Rus İlişkileri, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Doktora Tezi), Konya, 2008, s, 465.

Feridun Cemal Erkin, Türk Sovyet İlişkileri ve Boğazlar Meselesi, Başnur Matbaası, Ankara, 1968

Foreign Relations of The United States, Diplomatic Papers 1945 C.II, s.1036

Ivestiya, MID. KnII-III. Petrograd, 26.05.1945.

Izvestiya, 27.07.1945; Pravda, 28.07.1945.

Izvestiya, MID. KnII-III. Petrograd (1945) 11.07.1945

Izvestiya, MID. KnII-III. Petrograd (1945) 26.07.1945

Izvestiya, MID. KnII-III. Petrograd, 19/3, 7 Haziran 1945

Izvestiya, MID. KnII-III. Petrograd, 21.03.1945.

Izvestiya, MID. KnII-III. Petrograd, 22.03.1945.

Kâmuran Gürün, Türk-Sovyet İlişkileri (1920-1953), Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara 1995, s. 286.

Mehmet Gönlübol-Haluk Ülman, Olaylarla Türk Dış Politikası, Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, 2014.

Nurcan Yavuz, Erzincan Mütarekesinin Türk Tarihindeki Yeri ve Önemi, Ankara Üniversitesi Dergisi, 203-238.

Pravda, 04.08.1945.

Pravda, 21.07.1645

Pravda, 22.07.1945

Pravda, 25.05.1945

Rossiyskiy Gosudarstvenny Arkhiv Noveyshey Istori (RGANI)

RGANI, f.89, op. 38, d.25, l.

RGANI, f.89, op. 38, d.25, l.1-2

TBMM Zabıt Cerideleri, 1 Kasım 1945.

KAYNAKÇA

T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi

BCA. 490.1.0.0.846.349.2.

BCA.490.1.0.0.11.58.16.

BCA.490.1.0.0.1464.4.2.

B.C.A.490.1.0.0.846.346.1.

BCA.490.1.0.0.1464.4.4.

BCA.490.1.0.1464.4.10.

Gazeteler

Akşam, 15 Haziran 1935, S. 5982, s.6.

Akşam, 2 Temmuz 1935, S.5999, s.11.

Akşam, 19 Şubat 1938, S.6946, s.1-4.

Akşam, 13 Ağustos 1951, S. 11795, s.1-2.

Akşam, 15 Ağustos 1951, S. 11803, s.1-2.

Cumhuriyet, 21 Şubat 1932, S. 2799, s.1-6.

Cumhuriyet, 24 Şubat 1946, S.7730, s.2.

Cumhuriyet, 24 Şubat 1947, S.8090, s.3.

Hâkimiyeti Milliye, 6 Eylül 1933, S. 4358, s.5.

Kızılay Gazetesi, 5 Mart 1936, s.188, s.8.

Milliyet, 24 Haziran 1932, S.2287, s.3.

Son Posta, 2 Mart 1939, S.3083, s.5.

Son Posta, 4 Mart 1940, S. 3446, s.5.

Son Posta, 18 Mart 1941, S. 3818, s.4.

Son Posta, 21 Ağustos 1944, S. 5045, s.6.

Son Posta, 6 Ekim 1948, S. 5638, s.6

Son Telgraf, 29 Aralık 1942, S. 2077, s.4.

Tanin, 19 Mart 1946, S.4454, s.7.

Ulus Gazetesi, 21 Şubat 1937, S.5593, s.5-6.

Ulus Gazetesi, 22 Şubat 1943, s.2.

Ulus, 26 Ocak 1945, s.2.

Ulus, 22 Mayıs 1947, s.2.

Vakit, 12 Şubat 1932, S.5062, s.5.

Vakit, 5 Mart 1932, S.5084, s.7.

Vakit, 7 Şubat 1934, S.5778, s.3.

Zaman, 4 Mart 1935, S.255, s.4.

Vakit, 21 Şubat 1943, S. 8985, s.2.

Resmî Yayınlar

Resmi Gazete, 11 Ağustos 1951, S.7882, s. 1781-1782.

Telif ve Tetkik Eserler

ATLI Cengiz, , Kars Halkevi ve Faaliyetleri, 2013.

AYDIN, Harun, "Ağrı Halkevi ve Tarihsel Gelişimi", İnsan ve Toplum bilimleri Araştırmaları Dergisi", 7 (3), 2018, s. 1483-1496.

C.H.F. Halkevleri Talimatnamesi, Hâkimiyeti Milliye Matbaası, Ankara, 1932.

CHP Halkevleri Çalışma Talimatnamesi, Zerbamat Basımevi, Ankara 1940.

CHP, Halkevleri ve Halkodaları, 1932-1942, Ankara.

CHP, Halkevleri ve Halkodaları 1944, Ankara, 1945.

EDİ Ahmet, Ağrı Halkevleri, Nahçivan ve Doğu Anadolu Abideleri Uluslararası Sempozyumu (Dünü Bu Günü Yarını), Nahçivan, 2015, ss. 464-473.

EVLİYAGİL, Şevket, "Halkevlerinin Dayandığı İlkeler", Kemalizm, S.60, 1967.

Halkevleri 1932-1935, 103 Halkevi Geçen Yıllarda Nasıl Çalıştı. CHP, 1935.

Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hulâsası, Ulus Basımevi, 1935

KAYNAKÇA

T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA)

BCA, 30.1.0.0.90.559.2, 18 Nisan 1939.

BCA, 30.1.0.0.52.312.4, 30 Ekim 1957.

BCA,30.118.1.2.138.130.16, 23 Mart 1955.

BCA,30.118.1.2.139.46.18, 21 Mayıs 1955.

BCA,51.0.0.0.4.31.27, 29 Kasım 1951

Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Ceridesi (TBMMZC)

TBMMZC, I. Dönem, C.28 / B.1, 1 Mart 1923.

TBMMZC, I. Dönem, C.28 / B.12, 28 Mart 1923.

TBMMZC, IX. Dönem C.2 / B.5, 13 Kasım 1950.

TBMMZC, IX. Dönem, C 27 /B.31, 20 Ocak 1954.

TBMMZC, IX. Dönem, C.6 / B.58, 30 Mart 1951

TBMMZC, IX. Dönem, C.11 / B.21, 24 Aralık 1951.

TBMMZC, IX. Dönem, C. 2 / B. 5, 13 Kasım 1950.

TBMMZC, XI. Dönem C.2 / B.47, 26 Şubat 1958.

Resmi Gazete

Resmi Ceride, 3 Nisan 1926, S.338.

Resmi Gazete, 22 Nisan 1940, No: 4491.

Resmi Gazete, 4 Şubat 1954, S.8625.

Resmi Gazete, 7 Şubat 1921, No:1.

Resmi Yayınlar

T.C. Maarif Vekâleti, *Beşinci Milli Eğitim Şurası 5-14 Şubat 1953,* Ankara, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1990.

T.C. Maarif Vekâleti, *Tebliğler Dergisi 13 Temmuz 1959,* C.22, S.1065.

T.C. Maarif Vekâleti, *Tebliğler Dergisi 31 Ekim 1955*, C.18, S.875.

T.C. Maarif Vekilliği, *Maarifle İlgili Kanunlar,* İstanbul, Maarif Vekilliği Neşriyat Müdürlüğü Yayınları, 1940.

Talim Terbiye Kurulu 30 Nisan 1953 Tarih ve 183 Numaralı Karar.

Demokrat Parti Programı 1946.

Devlet İstatistik Enstitüsü, *Milli Eğitim Hareketleri 1927-1966,* Ankara, Devlet İstatistik Enstitüsü Yayınları Yayın No:51, 1967.

Dağlı, Nuran ve Aktürk, Belma (haz.), *Hükümetler ve Programları I. Cilt 1920-1960,* Ankara, TBMM Kütüphane Dokümantasyon ve Tercüme Müdürlüğü Yayın No:12, 1988.

Milli Eğitim Bakanlığı, *Türkiye Eğitim Milli Komisyonu Raporu,* İstanbul, Millî Eğitim Basımevi, 1960.

Türkiye İstatistiktik Kurumu, *İstatistik Göstergeler 1923-2009,* Ankara, Türkiye İstatistiktik Kurumu Yayınları, 2010.

Türkiye İstatistiktik Kurumu, *Milletvekilleri Genel Seçimleri 1923-2007,* Ankara, Türkiye İstatistiktik Kurumu Yayınları Yayın No:3168, 2008.

Telif Eserler

Akyüz, Yahya, *Türk Eğitim Tarihi M.Ö. 1000-M.S. 2014,* Ankara, Pegem Akademi, 2014.

Albayrak, Mustafa, "Demokrat Parti Döneminde Türkiye'de Toplumsal Değişim ve Dönüşüm (1950-1960)" *100. Yılında Türkiye Cumhuriyeti'nde Siyasi, Sosyal ve Ekonomik Hayat,* Cilt II, Edt. Mustafa Sıtkı Bilgin, Ankara, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2023.

Başar, Erdoğan, *Milli Eğitim Bakanlarının Eğitim Faaliyetleri (1920-1960),* İstanbul, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 2004.

Binbaşıoğlu, Cavit, *Türkiye'de Eğitim Bilimleri Tarihi,* İstanbul, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1995.

Burçak, Rıfkı Salim, *On yılın Anıları (1950-1960),* Ankara, 1988.

Duman, Tayyip, *Türkiye'de Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme Problemi,* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Anlara, 1988.

Edi, Ahmet - Yılmaz, Uğur, Milli Birlik Komitesi Tarafından Atanan Vali Döneminde Diyarbakır'da Eğitim, Tanzimattan Günümüze Diyarbakır, Ankara, 2019, C.3.

Ergin, Osman, *Türkiye Maarif Tarihi Cild:1-2,* İstanbul, Eser Matbaası, 1977.

Eşme, İsa, "Öğretmen Yetiştirmede 130 Yıllık Bir Sürecin Öyküsü: Yüksek Öğretmen Okulları" *Milli Eğitim Dergisi,* Sayı 160,2003.

Gelişli, Yücel, *Öğretmen Yetiştirmede Ankara Yüksek Öğretmen Okulu Uygulaması,* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2000.

Karamuk, Ziya (haz.), *Cumhuriyetin 50. Yılında Milli Eğitimimiz,* İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1973.

Karpat, Kemal H, *Türk Demokrasi Tarihi,* İstanbul, Timaş Yayınları, 2021.

Kavcar, Cavit, "Tarihe Karışan Bir Öğretmen Yetiştirme Modeli Yüksek Öğretmen Okulu" *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, C.15, S.1,1982.

Kaya, Yahya Kemal, *İnsan Yetiştirme Düzenimiz Politika – Eğitim – Kalkınma,* Ankara, Nüve Matbaası, 1977.

Koçak, Cemil, *Türkiye'de Milli Şef Dönemi (1938-1945),* Cilt 2, İstanbul, İletişim Yayınları, 2020.

Koçer, Hasan Ali, *Türkiye'de Modern Eğitimin Doğuşu ve Gelişimi (1773-1923),* İstanbul, Talim ve Terbiye Dairesi Yayınları, 1974.

Oğuzkan, Ferhan, "Orta Dereceli Okul Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi" *Cumhuriyet Döneminde Eğitim,* İstanbul, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1983.

Öztürk, Cemil, "Darülmuallimin" *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* C.8, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1993.

Wofford, Kate V, *Türkiye Köy İlkokulları Hakkında Rapor,* Çev. Fatma Varış, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, Ankara,1952.

Yardımcı, Melike, Edi, Ahmet, *"1950 Seçimleri Öncesi Şemseddin Günaltay Hükümeti Dönemi Türkiye'de Dini Eğitim Alanındaki Gelişmeler*", Diyalegtolog Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, Yaz, 2019, S. 21, ss.113-124.

Yiğit, Ali Ata, *İnönü Dönemi Eğitim ve Kültür Politikası (1938-1950),* İstanbul, Boğaziçi Yayınları, 1992

KAYNAKÇA

Seçim Konuşmaları Süleyman Demirel, Adalet Partisi Merkez Genel Yayınları, Ankara, 1966.
Akşam, 09 Ekim 1965.
Albayrak, 20 Eylül 1965
Cumhuriyet, 03 Ekim 1965.
Cumhuriyet, 06 Ekim 1965.
Cumhuriyet, 07 Ekim 1965.
Cumhuriyet, 09 Ekim 1965
*Cumhuriye*t, 20 Eylül 1965.
Cumhuriyet, 27 Eylül 1965.
Demokrat İzmir, 09 Ekim 1965.
Demokrat Urfa, 01 Ekim 1965.
Demokrat Urfa, 06 Ekim 1965.
Dirlik, 03 Ekim 1965.
Doğu Ekspres, 20 Eylül 1965.
Doğu Ekspres, 25 Eylül, 1965.
Dünya, 06 Ekim 1965
Dünya, 06 Ekim 1965.
Dünya, 07 Ekim 1965.
Dünya, 09 Ekim 1965.
Haber, 02 Ekim 1965.
Havadis, 02 Ekim 1965.
Havadis, 03 Ekim 1965.
Havadis, 06 Ekim 1965.
Havadis, 06 Ekim 1965.
Havadis, 07 Ekim 1965.
Havadis, 08 Ekim 1965.
Havadis, 08 Ekim 1965.
Havadis, 09 Ekim 1965.
Havadis, 20 Eylül 1965.
Havadis, 27 Eylül 1965.
Milliyet, 06 Ekim 1965.
Milliyet, 08 Ekim 1965.
Sabah Postası, 27 Eylül 1965.
Sabah, 08 Ekim 1965
Sabah, 08 Ekim 1965.

Sancak, 04 Ekim 1965.
Sonhaber, 27 Eylül 1965.
Tercüman, 04 Ekim 1965.
Tercüman, 06 Ekim 1965
Vatandaş, 03 Ekim 1965.
Yeni Tanin, 06 Ekim 1965

KAYNAKÇA

Karabekir, *Erzincan ve Erzurum'un Kurtuluşu Sarıkamış, Kars ve Ötesi*, Erzurum,1990,

Kırzıoğlu, Kanada Kars'ına Armağan, Erzurum, 1972.

.Dayı, S.Esin , *Elviye-i Selâse'de Milli Teşkilatlanma*, Erzurum, 1997,

2002 Kars Vilayet İl Yıllığı, Kars, 2002,

Adel Allouche, *Osmanlı Safevi İlişkileri, Kökenleri ve Gelişimi*, İstanbul, 2001,

Albayrak, *13 Kanuni Evvel 336*, s.

Atak, Sadık, *Doğunun Kapısı Kars*, İstanbul, 1946

Atlı Kars Halkevi ve Faaliyetleri, Ankara, 2013

BCA, 030.10.10.430.16;

BCA, 030.18.01.02.39.61.14

BCA, 030.18.01.02.87.43.5; *Vatan (Kars İlavesi)*, 14 Ocak 1953, S.10

BCA, 490.01.495.1993.

BCA, 490.01.495.1993.

BCA, 490.01.495.1993.1, Varak No:34.

BCA, 490.01.495.1993.1, Varak No:36.

BCA, 490.01.495.1993.1, Varak No:37.

BCA, 490.01.495.1993.1, Varak No:38.

BCA, 490.01.495.1993.1, Varak No:39-40.

BCA, 490.01.495.1993.1, Varak No:4

BCA, 490.01.495.1993.1, Varak No:441.

BCA, 490.01.999.860.1, Varak No: 24.

BCA,030.018.01.02.109.51.1.

BCA. 30.18. 43.18.1

Belli, Oktay "M.Ö. I.Binyılın İlk Yarısında Urartu Krallığı ile Kars Bölgesi Arasındaki Siyasal ve Kültürel İlişkiler", *Kars 2. Kent Kurultayı Kafkasya'da Ortak Geleceğimiz Sempozyumu* 10-12 Eylül, 2004, Kars, 2004,

Boratav, Korkut *Türkiye'de Devletçilik*, II, Ankara, 1982,

Cebesoy, Ali Fuat *Moskova Hatıraları*, İstanbul, 2002,

CHP Halkevleri Bürosu, Kars, İstanbul, 1943

Dayı Esin "Azerbaycan'ın Elviye-i Selâse'deki Mücadeleye Destekleri", *Atatürk Dergisi*, III/2 (Temmuz 2002),.

dhem, İbrahim *Türkiye'nin Sıhhi İçtimai Coğrafyası*, Beyazıt Vilayeti, İstanbul, 1925,

Dilek, İbrahim Milli Mücadelede Sarıkamış ve Kars Harekâtımız, (YDT), Erzurum 1995,

Doğu, 30 II. Kanun 1938.

Halaçoğlu, Ahmet *Balkan, Savaşı ve Sonrası Rusya'nın Doğu Anadolu Siyaseti*, Kars, 199[1]

İğdemir Uuğ, *Yılların İçinden*, Ankara, 1974,

Karabekir, *İstiklal Harbimiz*, İstanbul, 1969, s.961.

Karal, Enver Ziya *Osmanlı Tarihi*, VIII, Ankara, 1983,

Kars (CHP Halkevleri Bürosu Yayınları), İstanbul, 1943,

Kars Vilayet Gazetesi, 4 Ekim 1944, S.1271

Kars Vilayet Gazetesi, 1 Eylül 1939.

Kars Vilayet Gazetesi, 27 Şubat 1942, S.1020.

Kars Vilayet Gazetesi, 5 Şubat 1940, S.782

Kars Vilayet Gazetesi, 7 Aralık 1941, S.990

Kars Yaylası, İstanbul, 1946, s.5

Kars, CHP Halkevi Bürosu Yayınları, İstanbul,1943,

Kırzıoğlu, *1855 Kars Zaferi*, İstanbul, 1955,

Kırzıoğlu, Fahrettin Kars *Tarihi*, İstanbul, 1960,

Kırzıoğlu, Kars İli ve Çevresinde Ermeni Mezalimi, Ankara, 1999, s

Kırzıoğlu, *Milli Mücadelede Kars, Belgeler*, İstanbul, 1960,

Kırzıoğlu, *Osmanlının Kafkas Ellerinin Fethi, 1451-1590*, Ankara, *CHP Halkevleri Bürosu*, Kars…, s.77.

Kopar, Metin Doğu Anadolu'ya Yapılan Kamu Harcamaları ve Yatırımları (1923-1950) , Ankara, 2009,

Kurat, Nimet Akdes Türkiye ve Rusya, Ankara, 1970, s.87; Selami, Kılıç, Türk Sovyet İlişkilerinin Doğuşu, İstanbul, 1998,

Lugat-i Çağatay ve Turk-i Osmani, İstanbul,[1]Antonio Sagona, "Ortaçağdan Önce Kars", *Kars Beyaz Uykusuz Uzakta*, İstanbul, 2006, s.12.

Ortaylı, İlber "*Çarlık Rusya Döneminde Kars", Osmanlı İmparatorluğunda İktisadi ve Siyasi Gelişim*, Ankara, 2004,

Puşkin, *Biyelken'in Öyküleri, Erzurum Yolculuğu,* (Çev. Ataol Behramoğlu), İstanbul,

Resmi Gazete, 22 Nisan 1940, No: 4491.

Savory, Roger *Safavids The Under İran*, Cambridge Üniversitesi, 1980;

Sümer, Faruk *Safevi Devletinin Kuruluşu ve Gelişmesinde Anadolu Türkleri'nin Rolü,* Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1999,

Sürmeli, Serpil *Türk Gürcü İlişkileri (1918-1921)*, Ankara, 2001,

TBMMZC, 10/54, s.7.1.

TBMMZC, 18/46, s.39.

TBMMZC, 19/29, s.234, 303.

TBMMZC, 20/68, s.332.

TBMMZC, 20/74, s.163-169.

TBMMZC, 21/82, s.21-22.

TBMMZC, 26/179, s.472;

TBMMZC, 27/186, s.139

TBMMZC, 8/29, s.309.

TBMMZC, 9/43, s.43.

Türkdoğan, Orhan *Malakanların Toplumsal Yapısı*, Erzurum, [26]İsmail Eyyupoğlu, "Batum-Rus Milli Derneği ve Kapatılması (1918)", *Atatürk Dergisi*, IV/1 (Ocak 2004),

Ural, Selçuk "*Yakınçağda Kars*" *Kars Beyaz Uykusuz Uzakta*, İstanbul, 2006,

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, Osmanlı *Tarihi*, C. III /1, Ankara, 1988,

Varlık, 8 Eylül 1921, s.2.

Y.N. Rozalvel, Türkiye'de Kapitalizmin Gelişme Özellikleri 1923-1960, Ankara, 1978,

Yaşa, Memduh *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ekonomisi, (1923-1978)*, İstanbul, 1980,[1]Hüseyin Şahin, *Türkiye Ekonomisi*, Bursa, 1995, s.83.

Yel, Selma *Yakup Şevki Paşa ve Askeri Faaliyetleri*, Ankara, 2002, s.87; S. Esin Dayı, "I. Oltu İslam Şubesi Kongresi", *Geçmişten Geleceğe Oltu ve Çevresi Sempozyumu*, Erzurum, 1998,

Yıldırım İsmail, *Cumhuriyet Döneminde Demiryolları*, Ankara, 2001,

Yılmaz, İskender *Gümrü Antlaşması*, Ankara, 2001,

KAYNAKÇA

Yıllıklar

Mardin İl Yıllığı, Mardin Valiliği, Mardin, 1967

İstatistikler

Maarif İstatistikleri (1923-32), Devlet Matbaası, İstanbul, 1933

Milli Eğitim Hareketleri (1927-1966), Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, Ankara, 1967

*Milli Eğitim İstatistikleri Orta Öğretim***,** Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, Ankara, 1951

Milli Eğitimde 50. Yıl (1923-1973), Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, Ankara, 1973

Gazeteler

Akşam Postası

Demokrat Mardin

Mardin Sesi

Ulus

Ulusun Sesi Mardin

Vatan

Yeni Mardin

Kitaplar

Adem, Mahmut, *Dünden Bugüne Eğitim (1920-2012***),** Atatürkçü Düşünce Derneği Yayınları, Ankara, 2004

Ağaoğlu, Samet, *Kuvayı-ı Milliye Ruhu***,** Ağaoğlu Yayınları, İstanbul, 1964

Akyüz, Yahya, *Türk Eğitim Tarihi,* Pegem Yayıncılık, Ankara, 2007

Alkan, Mehmet Ö., *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Modernleşme Sürecinde Eğitim İstatistikleri (1839-1924),* Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, Ankara, 2000

Arık, Remzi Oğuz, "Mardin", *Taşın Belleği*, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 2005

Atuf, Nafi, *Türkiye Maarif Tarihi Hakkında Bir Deneme*, Muallim Ahmet Halit Kitaphanesi, İstanbul, 1930

Aydın, Suavi ve Diğerleri, *Mardin: Aşiret-Cemaat-Devlet***,** Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, İstanbul, 2000

Aydın, Suvai – Emiroğlu, Kudret – Özel, Oktay, *Mardin-Aşiret-Cemaat-Devlet*, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 2000

Baltacı, Cahit, *XV-XVI. Asırlar Osmanlı Medreseleri***,** İrfan Matbaası, İstanbul, 1976

Başgöz, İlhan – Wilson, Howard E., *Türkiye Cumhuriyetinde Eğitim ve Atatürk*, Dost Yayınları, Ankara, 1968

Birinci Genel Müfettişlik Bölgesi, Cumhuriyet Matbaası, İstanbul, 1939

Cicioğlu, Hasan, "Türkiye Cumhuriyetinde Ortaöğretimin Gelişimi", *Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları Sempozyumu,* Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara, 2010

Cicioğlu, Hasan, *Türkiye Cumhuriyeti'nde İlk ve Ortaöğretim (Tarihi Gelişimi),* A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara, 1985

Cumhuriyet Halk Fırkası Programı, Devlet Matbaası, 1931

Doğu Anadolu ve Cumhuriyet Bürokrasisi (1939-1951), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2011

Duman, Tayyip, "Türkiye'de Mesleki ve Teknik Öğretimin Gelişimi", *Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları Sempozyumu,* Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2010

Edi, Ahmet – Yılmaz, Uğur, Milli Birlik Komitesi Tarafından Atanan Vali Döneminde Diyarbakır'da Eğitim, Tanzimattan Günümüze Diyarbakır, Ankara, 2019, C.3.

Ergin, Osman Nuri, *Türk Maarifi,* Cilt 1-2, Eser Matbaası, İstanbul, 1977

Ergül, Hüseyin Fazlı - Erdolu, Fatih, "Cumhuriyete Kadar Türk Hâkimiyeti Dönemlerinde Mardin'de Eğitim ve Eğitim Kurumları", *I. Uluslararası Mardin Tarihi Sempozyumu Bildirileri,* Mardin Tarihi İhtisas Kütüphanesi, İstanbul, 2006

Ertürk, Devrim, *Güneydoğu'da CHP Algısı***,** Gündoğan Yayınları, İstanbul, 2014

Fidan, Nurettin – Erdem, Münire, *Eğitim Bilimine Giriş*, Kadıoğlu Matbaası, Ankara, 1987

Göyünç, Nejat, *XVI. Yüzyılda Mardin Sancağı***,** Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul, 1969

Işık, İhsan, *Diyarbakır Ansiklopedisi***,** Cilt:2, Elvan Yayınları, Ankara, 2013

İnsanlığın Ortak Malvarlıklarına Saygı Hakkı ve Kültürel Mirası Yaşatarak Koruma Mardin, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara, 2004

Karabekir, Kazım, *Kürt Meselesi*, Emre Yayınları, İstanbul, 2004

Kılıç, Orhan, "17. Yüzyılda Mardin Tarihinden İki Kesit: Gayrimüslim Nüfus ve Kale Teşkilatı", *Makalelerle Mardin I*, İstanbul, 2007

Kodaman, Bayram**,** *Abdülhamid Devri Eğitim Sistemi*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1991

Kodamanoğlu, M. Nuri, *Türkiye'de Eğitim (1923-1960),* Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1964, s. 31-39

Özalp, Reşat – Ataünal, Aydoğan, *Türk Milli Eğitim Sisteminde Düzenleme Teşkilatı***,** Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1977

Pakalın, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C. 3, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1972

Sakaoğlu, Necdet, *Cumhuriyet Dönemi Eğitim Tarihi,* İletişim Yayınları, İstanbul, 1992

Sakaoğlu, Necdet, *Osmanlı Eğitim Tarihi*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1991

Sarı, Engin, *Mardin'de Kültürlerarasılık*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2010

Yaşar, Mehmet Ali, "19. Yüzyılın İkinci Yarısında Mardin (Salnamelere Göre)", *Uluslararası Mardin Tarihi Sempozyumu***,** Mardin Tarihi İhtisas Kütüphanesi, İstanbul, 2006

Yücel, Hasan Ali, *Türkiye'de Ortaöğretim***,** Kültür Bakanlığı Milli Kütüphane Basımevi, Ankara, 1994

Makaleler

"Akşam Sanat Okulumuz Orta Sanat Okulu Haline Getirildi", *Ulusun Sesi Mardin*, 12 Ağustos 1953, S. 6120

"Avni Çırnaz Öğretmenlerle Toplantı Yaptı", *Demokrat Mardin***,** 3 Ekim 1958, S. 1240

"Gezici Köy Kadınlar Kursu", *Demokrat Mardin*, 19 Mayıs 1956, S. 516

"Güzel Anadolu'muz: Mardin", *Akşam Postası*, 10 Mayıs 1941

"Güzel Anadolu'muz: Mardin", *Haber Akşam Postası*, 10 Mayıs 1941, S. 3309

"İlkokul Yaptırma Derneği Dün Toplantı Yaptı**",** *Mardin Sesi*, 18 Şubat 1958, S. 332

"Kamil Bora'nın Çok Yerinde Bir İsteği", *Ulusun Sesi Mardin***,** 4 Aralık 1953, S. 6217

"Mazıdağ İlkokulunun Temelleri Yarın Atılıyor**",** *Mardin Sesi,* 29 Mayıs 1958, S. 410

"Okul İnşaatları Hızla İlerliyor", *Mardin Sesi,* 11 Haziran 1958, S. 429

"Şehrimiz Çocuk Kütüphanesi Hizmete Girdi", *Demokrat Mardin,* 22 Aralık 1958, S. 1307

"Yeniden 21 Köye Okul Yapılacak", *Ulusun Sesi Mardin*, 15 Haziran 1951

Karakurt, Abdülkadir, "Mardin'de Lise de Yok", *Ulusun Sesi Mardin*, 25 Ekim 1949, S. 4117

Yalman, Ahmet Emin, "Yüz Sene Evvel Doğan Yıldız", *Vatan Gazetesi*, 21 Aralık 1940

Demirtaş, Bahattin, "Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde Eğitim ve Öğretim (1923-1938)", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi,* S:41, 2008

Buluç, Bekir, "Tanzimat Döneminde İlköğretim", *Çağdaş Eğitim Dergisi,* Yıl:22, Sayı: 232, 1997

Şavul, Cemil, "Her Şeyi Devletten Beklemeyelim", *Demokrat Mardin Gazetesi,* 26 Ocak 1956, S. 419

Yıldız, Hatip, Diyarbekir Vilayeti'nde Eğitim (1870-1920), *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Erzurum, 2007

Tezcan, Mahmut, "Köy Kadınları Gezici Kursları ve Erkek Kursları Üzerine", *A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi,* C.15, S. 131, 1982

Şatona, Necati, "Kızıltepe'de Ortaokul Açılmalıdır", *Demokrat Mardin*, 2 Şubat 1956, S. 428

Şatona, Necati, "Kızıltepelilere Hem İrfan Hem de Bereket Kapıları Açıldı", *Demokrat Mardin,* 9 Ocak 1957, S. 712

Şotonu, Şeref, "Milli Eğitim Davası Bir Milletin Hayati İşidir", *Mardin Ulusun Sesi*, 3 Ekim 1953, S. 6164

"Gükpınar İlkokulu İhaleye Verildi", *Demokrat Mardin*, 24 Mart 1958, S. 1029

"Teker İlkokulu Dün Törenle Açıldı", *Demokrat Mardin*, 31 Ekim 1956, S. 653

Atay, Falih Rıfkı, "Doğuda", *Ulus Gazetesi*, 25 Ağustos 1935.

"Maarif ve Posta İşleri", *Mardin Ulusun Sesi,* 13 Nisan 1939

"Köy Öğretmen Okulları", *Ulusun Sesi Mardin*, 17 Nisan 1939, S.1197

"Lisemiz Törenle Dün Açıldı", *Ulusun Sesi Mardin*, 25 Eylül 1951, S. 470

"Bir Enstitüye Daha Kavuştuk", *Demokrat Mardin*, 28 Eylül 1956, S. 625

"1958'de 10 İlkokul İnşa Edilecek", *Demokrat Mardin*, 4 Ocak 1958, S. 1011

"Öğretmenlerin Valilere Ziyareti", *Mardin Sesi,* 5 Eylül 1958, S. 499; "Sayın Vali Avni Çırnaz'ın Basın Toplantısı", *Mardin Sesi,* 22 Eylül 1958, S. 513

"Yolsu Köy Okulundaki Merasim", *Demokrat Mardin*, 3 Aralık 1958, S. 1292

"Derik'te Ortaokul Binası Yapılacak", *Demokrat Mardin*, 22 Kasım 1957, S. 979

" Kızıltepe Ortaokulu Bugün Açılıyor", *Demokrat Mardin*, 8 Ocak 1957, S. 711

"Valimizin İlk Basın Toplantısı", *Ulusun Sesi Mardin,* 16 Eylül 1960, S. 8265

"Köy Kütüphaneleri Tesis Edilecektir", *Ulusun Sesi Mardin*, 7 Ocak 1958, S. 297

Babağil, İffet, "Mardin'i Gördüm", *Ulusun Sesi Mardin,* 8 Ağustos 1951, S. 4648

KAYNAKÇA

Atay, Falih Rıfkı, **Baş Veren İnkılapçı (Ali Suavi),** Cumhuriyet Yayınları, İstanbul, 1997.

Çalen, Mehmet Kaan, **Ali Suavi'nin "Türk" isimli makalesine Dair Bazı Notlar**, Devlet İki Aylık Fikir ve Kültür Dergisi, sayı:458, Ankara, 2015.

Çelik, Hüseyin, **Ali Suavi ve Eserleri**, Doktora Tezi, İstanbul 1991

Çelik, Hüseyin, **Ali Suavi**, Kültür Bakanlığı, Anakara,1993.

Danişmend, İsmail Hami, **Ali Suavi'nin Türkçülüğü**, Harsiyat-İlmi ve İçtimai Araştırmalar Dergisi, Anakara, 2018.

Demir, Kenan, **Ali Suavi'nin İktisadi Görüşleri**, Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Cilt 8 Sayı 16, Bingöl, 2018.

Ertuğrul-Uyar Esen- Çağhan, **Sıradışı Bir Yeni Osmanlı Aydını: Ali SUAVİ**, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama Ve Araştırma Merkezi Eğitim Dergisi, Cilt 2, Sayı 2, Eskişehir, 2019.

Halaman, Mustafa Kemal, **19. Yüzyılda Bir Siyasal Düşünür: Ali Suavi**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2019.

İnan, Kayhan, **Radikal Ama Temkinli Bir Yenilikçi: Ali Suavi'nin Dil Üzerine Görüşleri**, Gazi Üniversitesi Türk Araştırmaları Akademik Öğrenci Dergisi, Sayı 2, Ankara 2012.

Kuntay, Mithat Cemal, **Sarıklı İhtilalci Ali Suavi**, Oğlak Yayıncılık, İstanbul, 2014.

Mardin, Şerif, **Yeni Osmanlı Düşüncesinin Doğuşu**, İletişim Yayınları, İstanbul, 2017

Ülken, Hilmi Ziya, **Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2019.

KAYNAKÇA

Acar Dilek (2015), "**Turizmin Tarihi Kökleri -1, Eski Çağlar -Mezopotamya Uygarlığı**" Anatolia Turizm Araştırma Dergisi, Sayı 3, Cilt 31 S.4

Acıelma Beyza, Güngör, Şenay, (2021), "**Kültürel Mirasın Korunması ve Kültür İlişkisi Bağlamında Altınköy Açıkhava Müzesi"** Kültürel Miras Araştırmaları Dergisi, Sayı 2, S. 73

Acuner Akın, Şule, (2016), **Turizmde Sürdürebilirlik Anlayışı İçerisinde Alternatif Turizm Türlerinin Yeri,** Verimlilik Dergisi Cilt 57, Sayı 4, S.7

Akoğlan, Meryem, (2013), **Savaş Eren Onur Çakır, Tarihsel Süreç İçinde Turizm Paradigması**, Turizm Araştırma Dergisi, Cilt 24, Sayı 1, S.13

Aksatan Manolya, (2014), **Sürdürülebilir Turizm Kavramlar, Uygulamalar, Sürdürülebilir Turizm ve Doğal Miras,** Detay Yayıncılık, S. 29-33, Ankara

Albayrak Asena, Nezcan Ömür, (2018), Turizmin **Gelişimi İle Kültürel Kimlik Olgusu Arasındaki İlişki: Alaçatı Örneği,** İletişim Fakültesi Dergisi, Cilt. 19, Sayı.1, S.25

Aleadinoğlu Mehmet Faruk, Yıldız, Zeydin (2015) "**Türkiye'de Kültür Turizmi ve Algılanışı** "Atatürk Dil Tarih Ve Yüksek Kurulu Yayınları, S.23

Bayat, Tuğrul, Özdemir Şuayip, (2020), "**Ulaştırma Altyapısı ve İmkânları Turizm İşletmelerinin Performansına Olan Etkisinin Belirlenmesine Yönelik Bir Dinamik Panel Veri Analizi",** Beykoz Akademi Dergisi, S.342,İstanbul

Civelek Ayşen, **Turizmin Sosyal Yapıya ve Sosyal Değişmeye Etkileri** Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, S.333

Çamyamaç Anıl, (2017), **Dünya Turizm Örgütü"** İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:8, Sayı:2, S.22

Çallı Sarı Didar, (2015) "**Uluslararası Seyahatlerin Tarihi Gelişimi ve Son Seyahat Trendleri Doğrultusunda Türkiye'nin Konumu**" Turizm ve Araştırma Dergisi, Sayı 1, Cilt 4 S.4

Doğaner, Suna, (1994), Mısırda **Coğrafyanın Turizm Üzerindeki Etkileri Türk Coğrafya Dergisi, Sayı** 29, S.107-110, İstanbul

Düzgün Ertuğrul, Akın Aliye, (2022), "**Yeni Bir Turist Tipolojisi Önerisi: Dijital Göçebelik"** Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AEÜSBED) Cilt 8, Sayı 2, S. 599-

Emir Oktay, (2021), **Genel Turizm,** Anadolu Üniversitesi Yayınları, S.25, Eskişehir

Er Özlem, Bardakoğlu Övünç, (2016), **"Kültürel Mirasın Sürdürülebilir Turizm Ürünü Çeşidi Olarak Değerlendirilmesi; Edirne Örneği,** İşletme Fakültesi Dergisi, Cilt 17, Sayı. 2, S.98

Erkmen Ayşe, (2014), Uluslararası Turizm Uygulamaları, Uluslararası Turizm Tarihi Gelişim Süreci, S.13, Ankara

Emre Gülderen,(2007), Kültürel **Miras ve Turizm**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, S.61, İstanbul,

Göğebakan, Yüksel, (2021), "**Dünya Üzerindeki Kültürel Varlıkların Turizme ve Ekonomiye Katkısı,** "Anadolu Üniversitesi Sanat Ve Tasarım Dergisi, S.53,Eskişehir

Gülenç Ahmet (2022**) Evliya Çelebi'nin Seyahatname Adlı Eserinde 17. Yüzyıl Cizre Ve Çevresine Dair Gözlemler,** Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Sayı 28, S.55-59

Güleryüz Umut, (20219 **Türkiye'de Turizmin Tarihsel Gelişimi**" Doktora Tezi Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü S.80, Ankara

Güleryüz, Umut, (2020) "*Thomas Cook Şirketinin Tarihçesi Ve Batışı*", Endüstri Dergisi, Sayı 24 Cilt 3, S.1443

Güngör Yüksel, (2018), "**Tarih Kültür Turizmi ve Kartepe"** Uluslararası Turizm İşletme Ve Ekonomi Dergisi, Sayı. 2, S.397-400

Güvenol Buğcan, Gündüz, Zafer, Güler Emre Mehmet**,** (2021) **Endüstriyel Devrimler Ve Toplumsal Gelişmelerin Işığında Turizm,** Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 21, Sayı 6, S.206-209,Van

Hozak, Nazmi, Hozak, A. Meryem, Hozak Metin, (2010), "**Genel Turizm, İlkler Kavramlar"** 10. Baskı. Detay Yayınları, S.23, Ankara,

Hacıbekiroğlu, Gökçe, (2017), "**Taşınmaz Kültürel Miras Alanlarının Korunmasında Ve Yaşatılmasında Alan Yönetim Planı Ve Sürdürülebilir Turizm İlişkisi**", İl Bank A.Ş., S.16

İlhan, Aylin Figen (1999), "**Avrupa Birliği Ve Türkiye'de Ulaştırma Politikalarının Turizme Etkisi** "Doktora Tezi İstanbul Üniversitesi S.14

Karakaş Turan, (1997), **Taşınır Ve Taşınmaz Kültür Ve Tabiat Varlıkları Mevzuatı,** S. 339, Ankara

Keleş Hüseyin, (2021) "**Turizmin Yerel Halkın Yaşam Kalitesi, Memnuniyeti Ve Turizme Desteği Üzerindeki Etkileri: Manavgat Örneği** Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsükonya-S,26

Kozak, Metin (2014), Sürdürülebilir Turizm, Kavramlar -Uygulamalar 1. Baskı, S.47-60 Ankara

Kuşçuoğlu Öksüz Gizem, Taş Murat, (2017) "**Sürdürülebilir Kültürel Miras Yönetimi,"** Süleyman Demirel Üniversitesi Yalvaç Akademi Dergisi, Sayı 2, S.60, Isparta

Meydan Uygur, Selma, Baykan Eda, (2007) **"Kültür Turizmin Kültürel Ve Turizmin Kültürel Varlıklar Üzerindeki Etkileri "**Ticaret Ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı.2 S.42

Özdağ, Nuri Osman, (2014).**Sürdürülebilir Turizm Kavramlar Uygulamalar, "Kültürel Mirasın Sürdürülebilir Turizm Açısından Değerlendirilmesi** "1. Baskı, S.45-47, Ankara

Şahin Derya (2019) "**Arkeoloji Ve Sanat Tarihi Nerde Başlamalı Nerede Bitmeli"** Uluslararası Edebiyat Kültür Eğitimi Dergisi, Sayı 8, S.2401-2407

Özdemir, Mehmet, (2014), "**Türklerde Turizm**" Anatolia Araştırma Dergisi Cilt 24 Sayı 1 S.124

Toker Arzu (2020), **Turizm Tarihi,** Anadolu Üniversitesi Yayınları, S. 6-11, Eskişehir

Tütüncü Özkan, (2021), **Genel Turizm** Anadolu Üniversitesi Yayınları, S.49, Eskişehir

Ürün Şule, (2016), **Dünya Kültürel Ve Doğal Mirasın Korunmasına Dair Sözleşme: Doğal Miras Alanları Başvuru, Adaylık Ve Değerlendirme Süreçleri Unesco Türkiye Millî Komisyonu Yüksek Lisans**.18

Varol Fatih, (2017**), Kültürel Miras Yönetiminde Sürdürülebilirlik; Konya Turizm Paydaşlarına Yönelik Bir Araştırma** Doktora Tezi S.75-77, Konya

Varol Fatih" 2020, **Sürdürülebilir Kültürel Miras Yönetimi Turizm Paydaşlarına Yönelik Bir Araştırma"** Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 22, Sayı 23, S .12

Yağmurlu Aslı, (2020), **Dünya Mirası Ve Kamu Diplomasısın, Göbeklitepe Örneği**, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı. 49, S.53, Isparta

Yıldırım Merve (2018) "**Turizmin Yerel Halkın Sosyo-Kültürel Yapısına Etkisi**" Safran Kültür Ve Turizm Araştırmaları Dergisi, Cilt. 1, Sayı. 1, S.83

Https://Www.Sbb.Gov.Tr/Wp-Content/Uploads/2020/04/Turizmozelıhtisaskomisyonuraporu.Pdf(Erişim Tarihi,08.12.2023)

KAYNAKÇA

Resmi Kaynaklar

Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi, Kararlar Daire Başkanlığı (CA, 30.18.1.2)

CA, 30.18.1.2/648.32.9.

CA, 30.18.1.2/642.5.5.

CA, 30.18.1.2/656.61.6.

CA, 30.18.1.2/656.73.2.

CA, 30.18.1.2/660.95.7.

CA, 30.18.1.2/667.126.1.

Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı Hukuk ve Mevzuat Genel Müdürlüğü, *İstiklal Harbi Döneminde Resmi Gazetede Yayımlanamayan 205 Kanun*, Cumhurbaşkanlığı Yayınları, Ankara 2020.

TBMMTD, Dönem 18, 64. Birleşim, C. 39, 16 Ocak 1990.

TBMMTD, Dönem 18. 67. Birleşim. C. 39, 23 Ocak 1990.

TBMMTD, Dönem 18, 68. Birleşim, C. 40, 24 Ocak 1990.

TBMMTD, Dönem 18, 70. Birleşim, C. 40, 30 Ocak 1990.

TBMMTD, Dönem 18, 71. Birleşim, C. 40, 31 Ocak 1990.

TBMMTD, Dönem 18, 80. Birleşim, C. 41, 21 Şubat 1990.

TBMMTD, Dönem 18, 88. Birleşim, C. 42, 13 Mart 1990.

TBMMTD, Dönem 18, 110. Birleşim, C. 44, 8 Mayıs 1990.

TBMMTD, Dönem 18, 71. Birleşim, C. 47, 5 Eylül 1990.

TBMMTD, Dönem 18, 10. Birleşim, C. 48, 20 Eylül 1990.

TBMMTD, Dönem 18, 49. Birleşim, C. 53, 15 Aralık 1990.

TBMMTD, Dönem 18, 49. Birleşim, C. 54, 20 Aralık 1990.

TBMMTD, Dönem 18, 49. Birleşim, C. 61, 21 Aralık 1990.

Kitaplar, Makaleler, Bildiriler

Ahmedova, Firdovsiye, "Azerbaycan-Türkiye İlişkileri: Tarih ve Çağdaşlık", *I. Türkiye Azerbaycan İlişkileri ve Gelecek Perspektifi Çalıştayı Tebliğler*, Haz. Aytuğ Tokur, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 2016, s. 21-26.

Atatürk, Mustafa Kemal, *Nutuk*, Haz. Zeynep Korkmaz, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 2018.

Attar, Aygün, *İran'ın Etnik Yapısı (Yakın Dönem ve Günümüzde)*, Divan Yayıncılık, Ankara 2006.

Attar, Aygün, *Karabağ Sorunu Kapsamında Ermeniler ve Ermeni Siyaseti*, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 2012.

Bayramov Amrah, Edi Ahmet, *"Kıbrıs Barış Harekatının Azerbaycan Basınına Yansıması",* Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Nisan 2020, S6, ss. 117-141.

Berber, Oktay, "Rus İşgalinden Demokratik Cumhuriyetin Kuruluşuna Bir Merkez Olarak Gence", *100. Yılında Azerbaycan Cumhuriyeti Uluslararası Kongresi*, Edt. Mehmet Topal, Rıza Mammadov, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir 2018, s 476-489.

Bilgin, Taner, *Bir Türk Beyi Ebulfez Elçibey*, Babıali Kültür Yayıncılığı, İstanbul 2016.

Derman, Giray Saynur, "Rus Dış Politikasında Reformların Etkisi ve Sonuçları", *Karadeniz Araştırmaları Dergisi*, 13/49, 2016, s. 79-89.

Erden, Ömer, *Türkiye'nin Doğu Sınırının Oluşumu (Antlaşmalar-Protokoller-Problemler)*, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 2017.

Ergun, Ayça, "Azerbaycan'da Sovyet Sonrası Dönemde Değişim ve Dönüşüm", *Kafkasya'da Değişim Dönüşüm (Avrasya Üçlemesi; III)*, Edt. Mustafa Aydın, Nobel Yayın, Ankara, s. 7-42

Garibov, Mahir, *XX. Yüzyılda Ermenistan-Azerbaycan, Dağlık Karabağ Sorunu*, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 2017.

Göl, Hacer, "Geçmişten Günümüze Azerbaycan", *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1/5, 2016, s. 153-170.

Kubilayhan Erman, "Sovyetler Birliği'nin Afganistan'ı İşgali ve Türkler", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 44, 2018, s. 303-320.

Musa, İsmayıl, "Azerbaycan ve Rus Kaynaklarına Göre 1921 Moskova-Kars Antlaşmaları ve Kuzey Azerbaycan'ın Toprak Bütünlüğü Meseleleri", *Belleten*, 66/246, Ağustos 2022, s. 517-530.

Mutlu, Nilüfer, "Bağımsızlığa giden Yolda Ebülfez Elçibey", *Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20/36, 2019, s. 37-57.

Oran, Baskın, *Türk Dış Politikası*, C. 3, İletişim Yayınları, İstanbul 2013.

Sadıgov, Ramin, "Azerbaycan Cumhuriyeti'nin ABD ve AB ile İlişkileri (1991-2021), *Türkiye Günlüğü*, S. 146, s.132-143.

Sert, Ömer Burak, "Ebulfez Elçibey'in Milli azatlık Hareketindeki Rolü ve Demokrasi Anlayışı", *Milli Mecmua*, S. 13, 2020, s. 172-186.

Tombuloğlu, Tuba, "Türk Basınında Elçibey", *Azerbaycan Türk Cumhuriyeti'nin Kuruluşunun 100. Yılında Er Kişi Ebulfez Elçibey'e Armağan*, Haz. Saadettin Yağmur Gömeç vd., Berikan Yayınevi, Ankara 2018, s. 465-482.

Yagublu, Neriman, *Mehmet Emin Resulzade Ansiklopedisi*, Azerbaycan Kültür Derneği Yayınları, Ankara 2015.

Yeşilot, Okan, "Kafkasya'nın Yükselen Yıldızı: Azerbaycan", *Türkiye Günlüğü*, S. 146, 2021, s. 5-19.

Gazeteler

Balcı, Ergun, "Kafkasya'daki Bunalım", *Cumhuriyet*, 18 Ocak 1990, s. 3.

Cumhuriyet, "'Soykırım' Tartışması ABD'de Yine Gündemde", 28 Aralık 1988, s. 10.

Cumhuriyet, "3 Azeri Öldürüldü", 27 Kasım 1988, s. 3.

Cumhuriyet, "ASALA Karabağ'a Yerleşiyor", 22 Ağustos 1989, s. 3.

Cumhuriyet, "Azerbaycan'da Ermeni 'S.O.S'i", 25 Kasım 1988, s. 1-13.

Cumhuriyet, "Azeri'nin Gözü Türkiye'de", 2 Kasım 1990, s. 3.

Cumhuriyet, "Bakü'de Petrole Hücum", 26 Ekim 1990, s. 20.

Cumhuriyet, "Bakü'den Moskova'ya Ultimatom", 23 Ocak 1990, s. 15.

Cumhuriyet, "Cumhuriyetler Ayakta", 29 Kasım 1988, s. 3.

Cumhuriyet, "Deprem Yardımı Gecikiyor", 16 Aralık 1988, s. 3.
Cumhuriyet, "Erivan Kana Bulandı", 29 Mayıs 1990, s. 3.
Cumhuriyet, "Ermenistan Kaynıyor", 28 Mayıs 1990, s. 3.
Cumhuriyet, "Halk Cephesi Semra Özal'a Kırgın", 26 Haziran 1990, s. 13.
Cumhuriyet, "İnanılmaz Rakam: 100 Bin Ölü", 10 Aralık 1988, s. 1-10.
Cumhuriyet, "İstanbul'da Yürüyüş", 22 Ocak 1990, s. 1, 19.
Cumhuriyet, "Muttalibov Devlet Başkanı", 19 Mayıs 1990, s. 3.
Cumhuriyet, "Özal Özür Dilesin", 20 Ocak 1990, s. 1-17.
Cumhuriyet, "Sovyetler'de Büyük Göç", 4 Aralık 1988, s. 1.
Cumhuriyet, "Tanklar Ezip Geçiyor", 21 Ocak 1990, s. 1.
Cumhuriyet, "Türkiye'den Bölgeye Hassas Yaklaşım", 19 Ocak 1990, s. 14.
Cumhuriyet, "Yardım Dünyayı Bölerdi", 4 Şubat 1990, s. 14.
Çongar, Yasemin, "Amerikan Belgelerinde Türkiye", *Cumhuriyet*, 29 Ağustos 1990, s. 6.
Hürriyet, "Her Yer Tabut Dolu", 21 Ocak 1990, s. 1.
Hürriyet, "Sovyetler Afganistan'ı ele Geçirdi", 29 Aralık 1979, s. 1-15.
Milliyet, "ABD ile Yumuşama Beklentisi", 20 Ocak 1990, s. 13.
Milliyet, "Askerler Herkese Ateş Açıyor", 21 Ocak 1990, s. 4.
Milliyet, "Azerbaycan Olaylarını Protesto", 29 Ocak 1990, s. 14.
Milliyet, "Azerbaycan'da Bağımsızlık İlanı", 28 Mayıs 1990, s. 16.
Milliyet, "Azerbaycan'la Bir Dizi Anlaşma", 15 Eylül 1990, s. 11.
Milliyet, "Muttalibov'a Yılmaz'dan Yemek", 7 Ocak 1990, s. 14.
Milliyet, "Özal'ın 'Azeri Gafı'na Tepki", 20 Ocak 1990, s. 1-13.
Milliyet, "Semra Özal Başbakan Gibi", 24 Haziran 1990, s. 9.
Milliyet, "Türkiye'ye İltihak", 21 Ocak 1990, s. 4.
Milliyet, "Dostluk Çıkarması", 23 Haziran 1990, s. 10.
Öymen, Altan, "Azerbaycan, Dünya ve Biz", *Milliyet*, 21 Ocak 1990, s. 1.
Öymen, Edip Emil, "Karabağ Sorununun Çözümü Mümkün Değil", *Cumhuriyet*, 18 Mart 1988, s. 3.

Elektronik Kaynak

Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyi, "20 Yanvar-Ümumxalq Hüzn Günü" [Erişim: 20 Temmuz 2022, https://mod.gov.az/az/20-yanvar-faciesi-414]

KAYNAKÇA

1928-1929 Türkiye Cumhuriyeti Devlet Yıllığı,
Altan, Suna, Cumhuriyet Dönemi Kentsel Kalkınma Çalışmaları: Iğdır Örneği (1923-1955)
Altan,Suna Cumhuriyet Dönemi Kentsel Kalkınma Çalışmaları: Iğdır Örneği (1923-1955)
BCA, 163-63-1, 16.12.1961
BCA, 173-52-11, 03.10.1963
BCA, 30.10.0.0.158.11.0.1
BCA, 30.18.1.1.13.28.9/10.05.1925
BCA,163-66-20, 04.01.1962.
BCA.30.10.0.0-168,166.10
BİGM, Meyve İstatistiği 1941-1945, Ankara, DİE Yayınları Yayın No: 277, 1947,
BİGM, Tarla Mahsulleri İstatistiği 1940-1945, Ankara, DİE Yayınları Yayın No:264, 1947,
BİUM, Meyve İstatistiği 1937-1939, İstanbul, Hüsnü tabiat Basımevi, 1942,
BİUM, Tarım İstatistikleri 1934-1937, Ankara, DİE Yayınları Yayın No:135, 1939,
Iğdır İli Turizm Envanteri ve Turizmi Geliştirme Planı Iğdır Valiliği, 2001,
Iğdır Tarım İl Müdürlüğü Verileri
Kars İl Yıllığı,
Kars Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü Verileri
Özkal, İbrahim Iğdır'da Siyasi, Sosyal ve Ekonomik Hayat (1923-1970)
Şimşek, Mustafa Uygun Yatırım Alanları Araştırması, Ankara s.5
Toker, Tarhan Kars: Coğrafya Tarih Ekonomi, 1939, s.34- 35.
Türkoğlu Mete, Iğdır'ın Biyo Çeşitliliği ve Doğadaki Besin Zinciri, s.24

Scientific Perspectives of Economics and Finance

Editor
Şahin KARABULUT

E K İ N
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6460-54-6

Temmuz 2023

Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

CONTENTS

Would a Fully Competitive Market Mobility Condition Be a Solution to The Unemployment Problem? A Panel Cointegration Analysis 1
Mehmet Emin YARDIMCI, Rıdvan KARACAN

What Does the Original Bhaduri-Marglin Model Tell Us About the Turkish Economy? A Descriptive Post-Keynesian Analysis 13
Ozan Ekin KURT

Emerging Market Exchange Rates and Monetary Policy Surprises 25
Burçin KISACIKOĞLU

Income Inequality and Economic Growth Nexus in Rwanda 33
Mehmet ŞENGÜR, Wilkista Lore OBIERO

An Empirical Assessment of Intra-Industry Trade Potential: Evidence from the Food Industry in Turkey 43
Hakan SÖNMEZ

Validity of Purchasing Power Parity in Türkiye During "New Economic Program 2021-2023": Evidence from More Powerful Unit Root Tests with Breaks and Non-Linearity 59
Ahmet USTA

Regional Unemployment Rates in Turkey during the 2004-2019 Period 67
Murat DEMİRCİ, Meltem POYRAZ

The Covid-19 Ripple Effect: The Impact on Firm-Level Exports and Trade Finance 79
Seda KÖYMEN ÖZER

The Factors Affecting the Financial Satisfaction: A Review of Countries by Income Levels 89
Nazife Merve HAMZAOĞLU

Socioeconomic Status and Obesity in the United States: A Micro-Level Analysis 97
Muhammet Yunus ŞİŞMAN

Performance Analysis in Renewable Energy Companies: Application of SWARA and WASPAS Methods 105
Burcin TUTCU, Hasan TALAŞ, Mustafa TERZİOĞLU

An Analysis of The Women Wage Indicators 117
Arzu ALVAN, Mostapha Farouk KABA

The Impact of Anchoring on Financial Decision Making: A Review from a Behavioural Finance Perspective 127
Yunus Emre KAHRAMAN

Financial Performance Dimension in Change of Productivity:
A Comparative Analysis for the Health Sector 139
Burçin TUTCU, Mehmet ZANBAK, Sezer SOYCAN

Provision and Financing of Global Public Goods and Services:
Problems and Solution Suggestions 159
Gökçe MARAŞ, Betül DEMİRAĞ

Is Foreign Aid Effective in Escaping from the Poverty Trap?
An Empirical Analysis of Selected Countries 169
Reyhan CAFRI

REFERENCES

Aktaş, E. E. (2022). Gelir dağılımı adaletsizliği ve istihdam ilişkisi: Seçili ülkeler için panel tobit analizi. Hacettepe University Faculty of Economics and Administrative Sciences Journal, 40 (1), 1-24.

Baltagi, B. (2005). Econometric Analysis of Panel Data. England. Third Edition: John Wiley & Sons Press.

Berta, N., Julien, L. & Tricou, F. (2012). On perfect competition: definitions, usages and foundations. Cahiers d'économie Politique, 63, 7-24. https://doi.org/10.3917/cep.063.0007

Cam, E. & Atan, M.(2018). Efficiency of Employment Policies by Province in Turkey. Bilgi Journal of Social Sciences, (1), 102-123.

Çalışkan, M. (2022). Finansal açıklığın ekonomik büyümeye etkisi = The effect of financial openness on economic growth, (Unpublished PhD Thesis). Sakarya University Institute of Social Sciences, Sakarya

Dritsaki, C. & Dritsaki M. (2014). Causal Relationship between Energy Consumption, Economic Growth and CO2 Emissions: A Dynamic Panel Data Approach. International Journal of Energy Economics and Policy. 4(2), 125-136.

Dutt, A. K. (1987). Competition, Monopoly Power and the Uniform Rate of Profits. Review of Radical Political Economics, 11(4), 55-72.

Economic Freedom (2022). About The Index, 11 December 2022 Retrieved from https://www.heritage.org/index/about

Fraser Institute, Economic Freedom Basics, Retrieved from 1 March 2023 https://www.fraserinstitute.org/economic-freedom/economic-freedom-basics

Greene, W. H. (2003). Econometric Analysis (5. Edition). New Jersey: Prentice Hall.

Gujarati, D.N. (2004). Basic Econometrics, (4th Ed.). NewYork: The McGraw-Hill Companies.

Gwartney, J., Block, W. & Lawson, R. (1996). Economic Freedomof the World: 1975–1995, Fraser Institute, Vancouver.

Hsiao, C. (2002). Analysis of Panel Data (2. Edition). New York: Cambridge University Press.

Ildırar, M., & Kıral, E. (2018). Market Structure and Concentration: An Analysis on the Turkish Automotive Sector. Bolu Abant İzzet Baysal University Journal of Social Sciences Institute, 18(1), 93-117.

Klingensmith, J.Z. (2019). Introduction to Microeconomics, Microeconomics, Affordable Course Transformation: The Pennsylvania State University, Retrieved from 21 March 2023 thttps://psu.pb.unizin.org/introductiontomicroeconomics/

Kaldor, N. (1972). The Irrelevance of Equilibrium Economics. The Economic Journal, 82, 1237-1255.

Khan, H., Khan, U., Jiang, L. J., & Khan, M. A. (2020). Impact of infrastructure on economic growth in South Asia: Evidence from pooled mean group estimation. The Electricity Journal, 33(5), 106735.

Kök, R., İspir, M. S. & Arı, A. A. (2010). An Essay on the Necessity of the Resource Transfer mechanism from Rich Countries to the Underdeveloped Countries and the Universal Distribution Parameter, Retrieved from 18 March 2023 http://kisi.deu.edu.tr/recep.kok/Rich_ispir.pdf

Mahmood, MT, Shahab, S. & Shahbaz, M. (2022). The relevance of economic freedom to energy, environment and economic growth in the Asia-Pacific region. Environmental Science Pollution Res, 29 , 5396–5405.

Munkhammar, J. (2007). The Urgent Need for Labor Freedom in Europe—and the World. Chapter 2 in 2007 Index of Economic Freedom (Washington, D.C.: The Heritage Foundation and Dow Jones & Company, Inc., 2007), pp. 27–36.

Pedroni, P. (1995). Panel Cointegration; Asymptotic and Finite Sample Properties of Pooled Time Series Tests, With an Application to the PPP Hypothesis. Indiana University Working Papers In Economics, No. 95-013.

Pedroni, P. (1997). Panel Cointegration; Asymptotic and Finite Sample Properties of Pooled Time Series Tests, with an Application to the PPP Hypothesis: New Results. Working Paper, Indiana University, April.

Pedroni, P. (1999). Critical values for cointegration tests in heterogeneous panels with multiple regressors. Oxford Bulletin of Economics and Statistics, 61(S1), 653-670.

Pedroni, P. (2000). Fully-Modified OLS forHeterogeneousCointegratedPanels. Advances in Econometrics. 15, 93-130.

Pedroni, P. (2001). Purchasingpowerparitytests in Cointegratedpanels. Review of Economics and Statistics. 83,727-731.

Peseran, M. Hashem (2001). Bounds Testing Approaches to the Analysis of Level Relationship. Journal of Applied Econometrics. 16 (3), 289-326.

Sarıkovanlık, V., Koy, A. Akkaya, M., Yıldırım, H. H. & Kantar, L. (2018). Econometrics Applications in Financial Science. Ankara: Seçkin Publishing.

Sayım, F. (2011). Characteristics of Health Finance Market, Health Market and Ethics, Bursa, MKM Publishing, 86-97.

Türen, U., Gökmen, Y., & Dilek, H. (2011). Does the Economic Freedom Index Have an Effect on the Country Election Decision of the Turkish Capital Investing Foreign Directly Abroad? Finance Journal, 161(16), 298-325.

Wright, L. M. (1982). A comparative survey of economic freedoms. Freedom in the World: Political Rights and Civil Liberties, 51-90.

Yardımcıoğlu, F. (2012). OECD An Econometric Analysis of the Relationship between Health and Economic Growth in Countries. Eskişehir Osmangazi University Journal of Social Sciences. 13(2), 27-47.

REFERENCES

Bhaduri, A., & Marglin, S. (1990). Unemployment and the real wage: the economic basis for contesting political ideologies. Cambridge Journal of Economics, 14(4), 375-393.

Blecker, R.A. & Setterfield, M. (2019). Heterodox macroeconomics: models of distribution, demand and growth. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing.

Duménil, G., & Lévy, D. (2001). Periodizing capitalism: technology, institutions and relations of production. in phases of capitalist development: booms, crises and globalizations (Eds. R. Albritton, M. Itoh, R. Westra & A. Zuege), Palgrave Macmillan, London, UK, 141-162.

Dutt, A. K. (1984). Stagnation, income distribution and monopoly power. Cambridge Journal of Economics, 8(1), 25-40.

Dutt, A. K. (1987). Alternative closures again: a comment on 'Growth, distribution and inflation'. Cambridge Journal of Economics, 11(1), 75-82.

Hein, E. (2014). Distribution and growth after Keynes: a post-Keynesian guide. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing.

[4] Duménil and Lévy (2001) discuss the competing criteria and elements for such a periodization and attempt to periodize the history of capitalism.

Hein, E. (2017). The Bhaduri–Marglin post-Kaleckian model in the history of distribution and growth theories: an assessment by means of model closures. Review of Keynesian Economics, 5(2), 218-238.

Hicks, J. R. (1937). Mr. Keynes and the "classics"; a suggested interpretation. Econometrica, 5(2), 147-159.

Kurt, O.E. (2023). A survey and an assessment of empirical post-Keynesian studies on demand regime of Türkiye. in economics and finance: theory and application (Ed. Ş. Karabulut), Ekin Yayınevi, Bursa, Türkiye, 13-26.

Kurz, H.D. (1990), Technical change, growth and distribution: A steady-state approach to "unsteady" growth. in capital, distribution and effective demand, Polity Press, Cambridge, UK, 210-239.

Kurz, H. D. (1994). Growth and distribution. Review of Political Economy, 6(4), 393-420.

Lavoie, M. (2014). Post-Keynesian economics: new foundations. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing.

Lavoie, M. & Stockhammer, E. (2013). Wage-led growth: an equitable strategy for economic recovery. Basingstoke, UK: Palgrave Macmillan.

Marglin, S., & Bhaduri, A. (1990). Profit squeeze and Keynesian theory. in the golden age of capitalism: reinterpreting the postwar experience (Eds. S. Marglin & J.B. Schor), Clarendon Press, Oxford, UK, 153-186.

Marglin, S., & Bhaduri, A. (1991). Profit squeeze and Keynesian theory. in Nicholas Kaldor and mainstream economics: confrontation and convergence? (Eds. E.J. Nell & W. Semmler), Palgrave Macmillan, US, 123-163.

Milanovic, B. (2016). Global inequality: a new approach for the age of globalization. Cambridge, Massachusetts, USA: Harvard University Press.

Piketty, T. (2014). Capital in the twenty-first century, Cambridge, Massachusetts, USA: Harvard University Press.

Rowthorn, R. E. (1981). Demand, real wages and economic growth. Thames Papers in Political Economy, Autumn, 1-39.

REFERENCES

Altavilla, C., Brugnolini, L., Gürkaynak, R. S., Motto, R., & Ragusa, G. (2019). Measuring euro area monetary policy. Journal of Monetary Economics, 108, 162-179.

Andersen, T. G., Bollerslev, T., Diebold, F. X., & Vega, C. (2007). Real-time price discovery in global stock, bond, and foreign exchange markets. Journal of International Economics, 73(2), 251-277.

Bowman, D., Londono, J. M., & Sapriza. H. (2015). U.S. unconventional monetary policy and transmission to emerging market economies. Journal of International Money and Finance, 55, 27-59.

Ehrmann, M., & Fratzscher, M. (2005). Equal size, equal role? Interest rate interdependence between the euro area and the United States. The Economic Journal, 115(506), 928-948.

Faust, J., Rogers, J. H., Wang, S.B., & Wright J. H. (2007). The high-frequency response of exchange rates and interest rates to macroeconomic announcements. Journal of Monetary Economics, 54(4), 1051-1068.

Fleming, M.J., & Remolona, E. M. (1997). What moves the bond market? Federal Reserve Bank of New York Economics Policy Review, 3(4), 31-50.

Gertler, M., & Karadi, P. (2015). Monetary policy surprises, credit costs, and economic activity. American Economic Journal: Macroeconomics, 7(1), 44-76.

Gürkaynak R. S., Kısacıkoğlu, B., & Wright, J. H. (2020). Missing events in event studies: Identifying the effects of partially measured new surprises. American Economic Review, 110(12), 3871-3912.

Gürkaynak, R. S., Sack, B., & Swanson, E. (2005). Do actions speak louder than words? The response of asset prices to monetary policy actions and statements. International Journal of Central Banking, 1(1), 55-93.

Gürkaynak, R. S., & Wright, J. H. (2013). Identification and inference using event studies. The Manchaster School, 81(S1), 48-65.

Ilut, C. (2012). Ambiguity aversion: Implications for the uncovered interest rate parity puzzle. American Economic Journal: Macroeconomics, 4(3), 33-65.

Kolscheen, E. (2014). The impact of monetary policy on the exchange rate: A high frequency exchange rate puzzle in emerging economies. Journal of International Money and Finance, 44, 69-96.

Jorda, O. (2005). Estimation and inference of impulse responses by local projections. American Economic Review, 95(1), 161-182.

Kuttner, K. (2001). Monetary policy surprises and interest rates: Evidence from the fed funds futures market. Journal of Monetary Economics, 47(3), 523-544.

Mackowiak, B. (2007). External shocks, US monetary policy, and macroeconomic fluctuations in emerging markets. Journal of Monetary Economics, 54(8), 2512-2520.

Swanson, E. (2021). Measuring the effects of federal reserve forward guidance and asset purchases on financial markets. Journal of Monetary Economics, 118, 32-53.

REFERENCES

Ali, H. E., & Galbraith, J. (2003). Military Expenditures and Inequality : Empirical Evidence from Global Data (24), 1–19.

Dennehy, E. (2020). Fighting for Equality : Analyzing Inequality in Rwanda and South Africa. 11(1), 34–46.

Khan, S., Khan, S. A., & Tariq, M. (2016). The Analysis of Income Inequality and Economic Growth Relationship : Evidence from Pakistan ' s Data. Global Economics Review, I(03), 24–35. https://doi.org/10.31703/ger.2016(I-I).03

Lumengo, B.-B., & Kinfack, E. (2019). The growth effect of trade openness on African countries : evidence from using an Instrumental Variable Panel Smooth Transition Model The grows on African countries : evidence from using an Instrumental Variable Panel Smooth. In Munich Personal RePEc Archive (Vol. 1).

Nwosa, P. I. (2019). Income inequality and economic growth in Nigeria: Implication for Economic Developmwnt. Economic Modelling, 15(1), 108–116. https://doi.org/10.1016/j.econmod.2012.02.011

Odusola, A., Mugisha, F., Workie, Y., & Reeves, W. (2015). Income Inequality and Population Growth in Africa.

Orrnert, A. (2018). Evidence on inequalities in Rwanda. (July).

Oxfam International. (2013). Even it up.

Pesaran, M. H., Shin, Y., & Smith, R. J. (2001). Bounds testing approaches to the analysis of level relationships. Journal of Applied Econometrics, 16(3), 289–326. https://doi.org/10.1002/jae.616

United Nations. (2016). Final list of Goal indicators proposed Sustainable Development Annex IV Final list of proposed Sustainable Development.

Wanyangathi, M. A. (2016). University of Nairobi School of Economics Income Inequality and Economic Growth in Kenya.

REFERENCES

Akgün, G. G. (2018). Küresel kriz sürecinde imalat sanayi alt sektörlerinde verimlilik değişmeleri ve rekabet gücü ilişkisi. IV. Internatıonal Caucasus-Central Asıa Foreıgn Trade And Logıstıcs Congress, 7-8 September, Didim, Aydın,935-947.

Akın, F. (2020). Otomotiv sektörü için endüstri içi ticaretin varlığı:grubel – lloyd`un eit ölçüm yöntemine dayalı 2000-2016 Türkiye örneği.Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 24(1), 65-80.

Azgün, S., & Yurttançıkmaz, Z. Ç. (2017). Türkiye ve OECD ülkeleri arasında düşük, orta ve yüksek teknolojili imalat sanayi sektörlerinde endüstri içi ticaretteki değişimler. Ataturk University Journal Of Economics & Administrative Sciences, 31(2), 397-411.

Bakan, S., & Selci, H. (2019). Türkiye'nin seçilmiş beş Avrupa Birliği ülkesiyle otomotiv sektöründe endüstri içi ticaretinin incelenmesi (2008-2017). Assam Uluslararası Hakemli Dergi, 6(13), 31-54.

Balassa, B. (1966). Tariff reductions and trade in manufactures among the industrial countries. American Economic Review, 56, 466–473.

Bashimov, G. (2017). Tarım ve gıda ürünlerinde endüstri-içi ticaretin analizi: Türkiye ve Rusya örneği. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi , 17(4), 155-167.

Bashimov, G. (2018). Endüstri-içi ticaretin ölçümü: MIKTA ülkeleri üzerine bir inceleme. İktisadi Yenilik Dergisi, 5(1), 17-27.

Başkol, M. O. (2005). Endüstri-içi ticaret teorisi açısından dış ticaret yapımızın değerlemesi, yayınlanmamış doktora tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Berk, A. (2019). Türkiye'de tarım ve gıda sektörünün rekabet gücünün ölçümü. Turkish Studies-Social Sciences, 14(4), 1277–1287.

Çeştepe, H., Ergün, H., & Zorlu, S. (2017). The level and structure of Turkey's intra-industry trade with countries of organization of the black sea economic cooperation. Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 8(15), 343-362.

Ergün Tatar, H. (2020). Türkiye-ekonomik işbirliği teşkilatı arasında imalat sektöründe endüstri-içi ticaretin ampirik analizi. Journal of Management and Economics Research, 18(3), 80-95.

Ersen, N. (2020). Analysis of intra-industry trade of the paper pulp, paper and paperboard machines sector: the case of turkey and CEE countries. Bartın Orman Fakültesi Dergisi, 22(1), 153-163.

Erün, G. (2010). Türkiye ile AB, gıda ve canlı hayvan sektörü dış ticaretinde endüstri içi ticaret analizi. Ekonomi Bilimleri Dergisi, 2(1), 71-78 .

Greenaway, D., & Milner, C.(1981). Trade imbalance effects in the measurement of intra-industry trade, Weltwirtschaftliches Archiv/Review of World Economics, 117, 756-762.

Grubel, H., & Lloyd, P.J. (1971). The empirical measurement of intra- industry trade. Economic Record, 470, 494-517.

Kara, O., Şahin, Ö., Bekar, İ., &Kayacan, B. (2019). Endüstriyel ağaç ve ahşap ürünleri sektörünün uluslararası rekabet gücü analizi: Türkiye örneği.Ekonomik Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 15–32.

Kaya, A. A. & Gacener Atış, A. (2007). Türkiye kimya sanayi endüstri içi ticaretinin statik ve dinamik analizi: Avrupa Birliği üye ve aday ülkeleri, Rusya Federasyonu, Ukrayna ve Çin. Ege Academic Review, 7 (1), 251-291.

Kemer, O. B., & Aydemir, M. F. (2017).Türk imalat sanayiinin endüstri-içi ticareti (2001-2014). Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10(2), 1159-1180 .

Kesgingöz, H., & Dilek, S. (2019). Türkiye'nin demir çelik sektörünün rekabet gücünün karşılaştırmalı analizi. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 8(3), 2256-2271.

Kojima, K. (1964). The pattern of international trade among advanced countries. Hitotsubashi Journal of Economics, 5(1), 17-36.

Küçükaksoy, İ., & Kopuk, E. (2020). Türkiye imalat sanayii'nde endüstri içi ticaretin ölçülmesi:1997-2017 dönemi. Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10(1), 147-177.

Kuşat, N. (2020). Türkiye-AB 28 ticaretinde su ürünleri sektörünün endüstri içi ticaret analizi. Acta Aquatica Turcica, 16(4), 535-544.

Mangır, F., & Fidan, A. (2017). Grubel-Lloyd endeksi ile endüstri-içi ticaret analizi: tarım sektörü Türkiye örneği. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 19(33), 45-51.

Michaely, M. (1977). Exports and growth: an empirical investigation. Journal of Development Economics, 4(1), 49-53.

Özdamar. G. (2014). Imalat sanayisinde Türkiye'nin AB ile ticaretinin yapısı ve rekabet gücü: teknoloji düzeylerine göre bir inceleme. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (41),11-30.

Özdemir, M., & Kösekahyaoğlu, L. (2019). Türkiye'nin ihracatçı sektörlerinde endüstri içi ticaretin payı: 1990-2017 dönemi üzerine bir inceleme. Uygulamalı Sosyal Bilimler ve Güzel Sanatlar Dergisi, 1(1), 40-56.

Özeş, Ö. R., & Zanbak, M. (2019). Dış ticarette dikey uzmanlaşma: Türkiye'de endüstrilere yönelik bazı tespitler. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 8(2), 1411-1436.

Özkaya, M. H. (2010). Tekstil sektöründe endüstri-içi ticareti etkileyen faktörler üzerine ampirik çalışma. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3(2), 136-157.

Polat, H. (2011). Türkiye imalat sanayi endüstri-içi ticaret analizi: 1980-2007. Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 1(1), 127-146.

Şahin, D. (2015). Türk tekstil ve hazır giyim sektörünün endüstri-içi ticaretinin statik analizi: AB-15 ülkeleri ile karşılaştırma. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(2), 48-66 .

Şahin, D. (2016a). Analysis of foreign trade structure of Turkey's furniture industry. Journal of Life Economics, 3(3), 7-26.

Şahin, D. (2016b). Türk beyaz eşya sektörünün dış ticaret yapısı: seçilmiş ülkelerle karşılaştırmalı bir analiz, Kesit Akademi Dergisi, (4), 105-124.

Saraçoğlu, S., & Kortan, İ. (2014). Türkiye ve seçilmiş geçiş ekonomilerinin ikili ticaret bazında endüstri-içi ticaretinin analizi. Pamukkale Journal of Eurasian Socioeconomic Studies, 1(2), 45-70.

Şentürk, C., & Kösekahyaoğlu, P. (2015). Türkiye'nin 1990-2013 dönemi için endüstri içi ticaretinin endeks yöntemine dayalı analizi. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 20(1), 169-197.

Şimşek, N. (2005). Türkiye'nin yatay-dikey endüstri içi dış ticareti, Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 20(1), 43-62.

Türkekul, B., & Abay, C. (2014). dünya tarım ürünleri piyasalarının değişen dinamikleri ve Türkiye'nin rekabet gücü, I. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi, 3-5 Eylül 2014, Samsun.

Ürüt Saygın, S. (2020). Demir çelik sektöründe endüstri içi ticaret: Türkiye ve AB ülkeleri üzerine bir analiz. Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 11, 102-116 .

Verdoorn, P. J. (1960). The intra-block trade of benelux. In economic consequences of the size of nations, (Ed. E.A.G. Robinson) Macmillan & Co., London, 291-332.

Yergin, H., Mercan, M., & Yılmaz, Ö. (2014). Türkiye-AB (15 Ülke) arasındaki dış ticaret ve Gümrük Birliği'nin marjinal endüstri-içi ticarete etkisi ve endüstri-içi ticaretle karşılaştırılması. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 18(3), 367-382.

REFERENCES

Akinboade, O. A., & Makina, D. (2006). Purchasing power parity and the real rand-dollar exchange rate. Studies in Economics and Econometrics, 30(3), 43-59.

Alba, J.D., & Park, D. (2005). An empirical investigation of purchasing power parity (PPP) for Turkey. Journal of Policy Modeling, 27, 989-1000.

Bahmani-Oskooee, M., Chang, T., Niroomand, F., & Ranjbar, O. (2020). Fourier nonlinear quantile unit root test and PPP in Africa. Bulletin of Economic Research, 72(4), 451-481.

Bahramian, P., & Saliminezhad, A. (2021). Revisiting purchasing power parity in the ASEAN-5 countries: evidence from the Fourier quantile unit root test. Applied Economics Letter, 28(13), 1104-1109.

Becker, R., Enders, W., & Lee, J. (2006). A stationarity test in the presence of an unknown number of smooth breaks. Journal of Time Series Analysis, 27, 381-409.

Chan, K. S., Lai, J. T., & Liang, X. (2023). Testing the validity of purchasing power parity for China: Evidence from the Fourier quantile unit root test. Review of International Economics, 31(2), 464– 492.

Christopoulos, D., & León-Ledesma, M. A. (2010). Current account sustainability in the US: what did we really know about it? Journal of International Money Finance, 29(3), 442-459.

Dickey, D. A., & Fuller, W. A. (1979). Distribution of the estimators for autoregressive time series with a unit root. Journal of the American Statistical Association, 74 (366), 427-431.

Doğanlar, M., Mike, F., & Kızılkaya, O. (2021). Testing the validity of purchasing power parity in alternative markets: evidence from the Fourier quantile unit root test. Borsa İstanbul Review, 21(4), 375-383.

Hepsağ, A. (2021). Critical values for FADF and FKSS unit root tests (model with a constant and a linear trend). available in https://www.researchgate.net/publication/352750116_Critical_Values_for_FADF_and_FKSS_ nit_Root_Tests_Model_with_a_constant_and_a_linear_trend (06.15.2023).

Kyei-Mensah, J. (2023). The long-run validity of PPP in some major advanced and emerging countries using alternative models. Cogent Economics & Finance, 11(1).

Lee, J., & Strazicich, M. C. (2003). Minimum Lagrange multiplier unit root test with two structural breaks. The Review of Economics and Statistics, 85(4), 1082-1089.

Lee, J., & Strazicich, M. C. (2013). Minimum LM unit root test with one structural break. Economics Bulletin, 33(4), 2483-2492.

Lumsdaine, R. L., & Papell, D. H. (1997). Multiple trend breaks and the unit root hypothesis. The Review of Economics and Statistics, 79(2), 212-218.

Nazlioglu, S., Altuntas, M., Kilic, E., & Kucukkkaplan, I. (2022). Purchasing power parity in GIIPS countries: evidence from unit root tests with breaks and non-linearity. Applied Economic Analysis, 30(90), 176-195.

Özdemir, Z. A. (2008). The purchasing power parity hypothesis in Turkey: evidence from nonlinear STAR error correction models. Applied Economics Letters, 15(4), 307-311.

Phillips, P.C.B. & Perron, P. (1988). Testing for a unit root in time series regressions. Biometrika, 75, 335–346.

Schwert, G. W. (1989). Tests for unit roots: a Monte Carlo investigation. Journal of Business and Economic Statistics, 7(2), 147–159.

Taylor, A. M., & Taylor, M. P. (2004). The purchasing power parity debate. Journal of Economic Perspectives, 18(4), 135-158.

Xie, Z., Chen, S, & Hsieh, C. (2021). Facing up to the polysemy of purchasing power parity: new international evidence. Economic Modelling, 98, 247-265.

Zhou, S., & Kutan, A. M. (2014). Smooth structural breaks and the stationarity of the yen real exchange rates. Applied Economics, 46(10), 1150-1159.

Zivot, E., & Andrews, W. K. (1992). Further evidence on the great crash, the oil price shock, and the unit-root hypothesis. Journal of Business & Economics Statistics, 10(3), 251-270.

REFERENCES

Akbulut-Yuksel, M., Cilasun, S. M., Tekin, E., & Turan, B. (2023). The intergenerational consequences of economic distress: In-utero exposure to financial crises and birth outcomes. Available in https://www.nber.org/system/files/working_papers/w30902/w30902.pdf, (05.07.2023).

Aksu, E., Erzan, R., & Kırdar, M. G. (2022). The impact of mass migration of Syrians on the Turkish labor market. Labour Economics, 76, 102183.

Aracı, D. T., Demirci, M., & Kırdar, M. G. (2022). Development level of hosting areas and the impact of refugees on natives' labor market outcomes in Turkey. European Economic Review, 145, 104132.

Aydemir, A. B., & Yazici, H. (2019). Intergenerational education mobility and the level of development. European Economic Review, 116, 160-185.

Baltagi, B. H., Baskaya, Y. S., & Hulagu, T. (2013). How different are the wage curves for formal and informal workers? Evidence from Turkey. Papers in Regional Science, 92(2), 271-283.

Blanchflower, D.G., & Oswald, A.J. (1995). International wage curves. In Differences and changes in wage structures. (Eds. Freeman R., & Katz L.) University of Chicago Press and NBER, Chicago, IL, 145-174.

Cameron, A. C., & Trivedi, P. K. (2010). Microeconometrics using stata. College Station, TX: Stata press.

Demirci, M., & Kırdar, M. G. (2023). The labor market integration of Syrian refugees in Turkey. World Development, 162, 106138.

Demirci, M., & Poyraz, M. (2021). A Practitioner's guide to handling irregularities resulting from the 2014 revisions to the Turkish Household Labor Force Survey. Bogazici Journal: Review of Social, Economic & Administrative Studies, 35(1), 1-25.

Demirci, M., & Poyraz, M. (2022). Post-compulsory schooling of youth in Turkey during the Great Recession: A case of pro-cyclical enrollment. Available in https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3961337, (05.07.2023).

Ferreira, F. H., & Schady, N. (2009). Aggregate economic shocks, child schooling, and child health. The World Bank Research Observer, 24(2), 147-181.

Gunes, P. M., & Marchand, B. U. (2020). Macroeconomic conditions and child schooling in Turkey. Labour Economics, 63, 101809.

Turkish Ministry of Development (2013). Illerin ve bolgelerin sosyo-ekonomik gelismislik siralamasi arastirmasi.

REFERENCES

Ahn, J.B. (2014). Understanding trade finance: Theory and evidence from transaction-level data. Working paper, IMF mimeo.

Abidi, N., Herradi, M.E. & Sakha, S. (2022). Digitalization and Resilience: Firm-Level Evidence During the COVID-19 Pandemic; IMF Working Papers no. 2022/034.

Amador, J., Melo Gouveia, C. & Pimenta, A.C. (2023). COVID-19, lockdowns and international trade: evidence from firm-level data. Empirical Economics, forthcoming.

Antràs, P. & Foley, C.F. (2015). Poultry in motion: A study of international trade finance practices. Journal of Political Economy 123 (4), 809–852

Copestake, A., Estefania-Flores, J., & Furceri, D. (2022). Digitalization and Resilience. IMF Working Papers no. 2022/210

Crozet, M., Demir, B., & Javorcik, B. (2022). International Trade and Letters of Credit: A Double-Edged Sword in Times of Crises. IMF Economic Review, 70(2), 185–211.

Demir, B., Michalski, T.K., & Ors, E. (2017). Risk-based capital requirements for banks and international trade. The Review of Financial Studies, 30(11), 3970-4002.

Demir, B. & Javorcik B. (2018). Don't throw in the towel, throw in trade credit! Journal of International Economics, 111, 177–189.

Demir, B. & Javorcik, B. (2020). Trade finance matters: evidence from the COVID-19 crisis. Oxford Review of Economic Policy 36 (Supplement_1), 397-408.

Jordaan, J.A. (2023). Firm-level characteristics and the impact of COVID-19: Examining the effects of foreign ownership and international trade. The World Economy, 46, 1967– 1998.

Khan, S. (2022). Financing constraints and firm-level responses to the COVID-19 pandemic: international evidence. Research in International Business and Finance, 59.

Niepmann F. & Schmidt-Eisenlohr, T. (2017). International trade, risk and the role of banks. Journal of International Economics, 107, 111-126.

Schmidt-Eisenlohr, T. (2013). Towards a theory of trade finance. Journal of International Economics, 91(1), 96-112.

UNCTAD (2021). UNCTAD Handbook of Statistics 2021. United Nations, 2021 edition. https://www.un-ilibrary.org/content/books/9789210010610

REFERENCES

Alvaredo, F., Chancel, L., Piketty, T., Saez, E., & Zucman, G. (2018). World inequality report 2018. Belknap Press.

Archuleta, K.L., Britt, S.L., Tonn, T.J., & Grable, J.E. (2011). Financial satisfaction and financial stressors in marital satisfaction. Psychological Reports, 108(2), 563-576

Atlas, S. A., Lu, J., Micu, P. D., & Porto, N. (2019). Financial knowledge, confidence, credit use, and financial satisfaction. Journal of Financial Counseling and Planning, 30(2), 175-190. https://doi.org/10.1891/1052-3073.30.2.175

Campbell, A., & University of Michigan. Institute for Social Research. (1981). The sense of well-being in America: Recent patterns and trends. McGraw-Hill.

Campo, C. (2017, December 5). What's eating at workers' financial satisfaction. CNBC. https://www.cnbc.com/2017/12/05/workers-financial-satisfaction-plummets-worries-increase.html

Downward, P., Rasciute, S., & Kumar, H. (2020). Health, subjective financial situation and well-being: A longitudinal observational study. Health and Quality of Life Outcomes, 18(1). https://doi.org/10.1186/s12955-020-01456-3

George, L. K. (1992). Economic status and subjective well-being: A review of literature and an agenda for future research. In N. E. Cutler, D. W. Gregg, & M. P. Lawton (Eds.),

Aging, money, and life satisfaction: Aspects of financial gerontology (pp. 69-99). New

York: Springer.

Gholipour, H. F., Tajaddini, R., & Taghizadeh-hesary, F. (2021). Individuals' financial satisfaction and national priority: A global perspective. Social Indicators Research, 160(1), 159-177. https://doi.org/10.1007/s11205-021-02806-4

Haerpfer, C., Inglehart, R., Moreno, A., Welzel, C., Kizilova, K., Diez-Medrano J., M. Lagos, P. Norris, E. Ponarin & B. Puranen et al. (eds.). 2020. World Values Survey: Round Seven – Country-Pooled Datafile. Madrid, Spain & Vienna, Austria: JD Systems Institute & WVSA Secretariat. doi.org/10.14281/18241.1

Helliwell, J. F., Layard, R., & Sachs, J. (2018). World happiness report 2018.

Hira, T. K. & Mugenda, O. (1998). Predictors of financial satisfaction: Differences between retirees and non-retirees Financial Counseling and Planning, 9(2), 75-83.

Ingrid, B., Majda, R. and Dubravka, M. (2009), Life goals and well-being: are extrinsic aspirations always detrimental to well-being? Psychological Topics, Vol. 18 No. 2, pp. 317-334.

Joo, S., & Grable, J. E. (2004). An exploratory framework of the determinants of financial satisfaction. Journal of Family and Economic Issues, 25(1), 162–171.

Kaur, G., Singh, M. & Gupta, S. Analysis of key factors influencing individual financial well-being using ISM and MICMAC approach. Qual Quant 57, 1533–1559 (2023). https://doi.org/10.1007/s11135-022-01422-9

Lakner, C., & Milanovic, B. (2013). Global income distribution: From the fall of the Berlin Wall to the Great Recession. Policy Research Working Papers. https://doi.org/10.1596/1813-9450-6719

Menard, L. A. (2014). Educational Attainment and Financial Satisfaction: The Changing Economic Value of a College Degree. Online Submission.

Ng, W., & Diener, E. (2014). What matters to the rich and the poor? Subjective well-being, financial satisfaction, and postmaterialist needs across the World. Journal of Personality and Social Psychology, 107(2), 326–338. https://doi.org/10.1037/a0036856

Owusu, G.M.Y. (2021), Predictors of financial satisfaction and its impact on psychological wellbeing of individuals. Journal of Humanities and Applied Social Sciences, Vol. 5 No. 1, pp. 59-76. https://doi.org/10.1108/JHASS-05-2021-0101

Riitsalu, L., Sulg, R., Lindal, H., Remmik, M., & Vain, K. (2023). From security to freedom—the meaning of financial well-being changes with age. Journal of Family and Economic Issues. https://doi.org/10.1007/s10834-023-09886-z

Vera-Toscano, E., Ateca-Amestoy, V., & Serrano-Del-Rosal, R. (2006). Building Financial Satisfaction. Social Indicators Research, 77(2), 211–243.

REFERENCES

Bowman SA, Linn M, Gerrior SA, Basiotis PP. “The healthy eating index” 1994-96. Washington, DC: US Department of Agriculture, 1998. (CNPP-5.)

Centers for Disease Control and Prevention. Available at: http://www.cdc.gov/obesity/index.html

Elia M. 2001. “Obesity in the elderly.” Obesity Research 9(4S): 244S–248S.

Finkelstein, EA, Trogdon, JG, Cohen, JW, and Dietz, W. “Annual Medical Spending Attributable to Obesity: Payer- And Service-Specific Estimates.” Health Affairs 2009; 28(5): w822-w831.

Finkelstein EA, Fiebelkorn IC, Wang G. 2003. “National medical spending attributable to overweight and obesity: how much, and who’s paying?” Health Affairs. Web exclusive, W3–219.

Flegal KM, Carroll MD, Ogden CL, Johnson CL. 2002. “Prevalence and trends in obesity among US adults, 1999–2000.” Journal of the American Medical Association 288(14): 1723–1727.

Hann CS, Rock CL, King I, Drewnowski A. “Validation of the Healthy Eating Index using plasma biomarkers in a clinical sample of adult females.” Am Journal of Clinical Nutr 2001; 74:479–86.

Himes CL. 2000. “Obesity, Disease, And Functional Limitation In Later Life”. Demography 37(1): 73–82. Iams HM, Ycas MA. 1988.

Heiat A, Vaccarino V, Krumholz HM. 2001. “An evidence-based assessment of federal guidelines for overweight and obesity as they apply to elderly persons”. Archives of Internal Medicine 161: 1194–1203.

Jeffery, R. W., Forster, J. L., Folsom, A. R., Luepker, R. V., Jacobs, D. R., & Blackburn, H. (1989). “The relationship between social status and body mass index in the Minnesota Heart Health Program”. International Journal of Obesity, 13, 59–67.

James WP, Nelson M, Ralph A, “Leather S. Socioeconomic Determinants of Health: The Contribution of Nutrition To Inequalities In Health.” BMJ 1997; 24:1545–9.

Lakdawalla DN, Goldman DP, Shang B. 2005b. “The Health and Cost Consequences of Obesity Among the Future Elderly.” Health Affairs 24: R30–R42

McMurray, R. G., Harrell, J. S., Deng, S., Bradley, C. B., Cox, L. M., & Bangdiwala, S. I. (2000). “The Influence of Physical Activity, Socioeconomic Status, And Ethnicity On the Weight Status of Adolescents.” Obesity Research, 8, 130– 139.

Mokdad, A.H., Marks, J.S., Stroup, D.F. and Gerberding, J.L. 2004. "Actual Causes of Death In The United States (2000)". Journal of the American Medical Association 291(10): 1238–1245.

NIH, NHLBI Obesity Education Initiative. Clinical Guidelines on the Identification, Evaluation, and Treatment of Overweight and Obesity in Adults.

Ogden Cl,Carroll MD,Curtin LR,Mcdowell MA, Tabak CJ, Flegal KM. "Prevalence of overweight and obesity in the United States, 1999-2004." JAMA. 2006;295(13):1549–1555

Reidpath, D. D., Burns, C., Garrard, J., Mahoney, M., & Townsend, M. 2002. "An Ecological Study of the Relationship Between Social and Environmental Determinants of Obesity. "Health and Place, 8, 141–145

Reijneveld, S. A. (1998). The impact of individual and area characteristics on urban socioeconomic differences in health and smoking. International Journal of Epidemiology, 27, 33–40.

Rosin O. 2007 "The Economic Causes of Obesity: A Survey", Journal of Economic Surveys (2008) 22, 617–647

Sharpe DL, Abdel-Ghany M. "Identifying The Poor and Their Consumption Patterns." CNPP Fam Econ Nutr Rev 1999; 12:15–25.

Sundquist, J., & Johansson, S. E. 1998. "The Influence of Socioeconomic Status, Ethnicity and Lifestyle On Body Mass Index In A Longitudinal Study." International Journal of Epidemiology, 27, 57– 63.

Sundquist, J., Malmstrom, M., & Johansson, S. E. 1999. "Cardiovascular Risk Factors and The Neighbourhood Environment: A Multilevel Analysis." International Journal of Epidemiology, 28, 841–845

Wolf AM, Colditz GA. 1998 "Current Estimates of the Economic Cost of Obesity in The United States." Obesity Research; 6(2):97–106.

World Health Organization. 1997. Obesity: preventing and managing the global epidemic: Report of a WHO Consultation on Obesity, Geneva

World Health Organization. 2000. Obesity: preventing and managing the global epidemic. Technical Report Series 894.

Zhang, Q., & Wang, Y. 2004. "Trends in the association between obesity and socioeconomic status in U.S. adults: 1971 to 2000." Obesity Research, 12, 1622–1632.

REFERENCES

Anthony, P., Behnoee, B., Hassanpour, M., & Pamucar, D. (2019). Financial Performance Evaluation Of Seven Indian Chemical Companies. Decision Making: Applications in Management and Engineering, 2(2), 81-99.

Ayan, T. Y., & Değirmenci, N. (2018). Firma Finansal Başarısızlık Öngörüsü İçin Bir Lojistik Regresyon Modeli. Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, 77-88.

Ayçin, E. (2020). Çok kriterli karar verme: Bilgisayar uygulamalı çözümler. 2.Basım, Nobel Yayıncılık, Ankara.

Bağcı, H., & Sağlam, Ş. (2020). Sağlık Ve Spor Kuruluşlarında Finansal Başarısızlık Tahmini: Altman, Sprıngate Ve Fulmer Modeli Uygulaması. Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 23(1), 149-164.

Fauzi, S. E., & Saluy, A. B. (2021). Comparative Analysis of Financial Sustainability Using the Altman Z-Score, Springate, Zmijewski and Grover Models for Companies Listed at Indonesia Stock Exchange Sub-Sector Telecommunication Period 2014–2019. Journal of Economics and Business, 4(1). 57-78.

Financial Markets and Economic Data Solutions, EquityRT, https://equityrt.com/, 01.02.2022

Kristanti, F. T., Rahayu, S., & Huda, A. N. (2016). The determinant of financial distress on Indonesian family firm. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 219, 440-447.

Nguyen, P. H., Tsai, J. F., KUMAR G, V. A., & Hu, Y. C. (2020). Stock investment of agriculture companies in the Vietnam stock exchange market: An AHP integrated with GRA-TOPSIS-MOORA approaches. The Journal of Asian Finance, Economics, and Business, 7(7), 113-121.

Sayari, N., & Mugan, C. S. (2017). Industry specific financial distress modeling. BRQ Business Research Quarterly, 20(1), 45-62.

Topak, M. S., & Çanakçioğlu, M. (2019). Banka Performansının Entropi Ve Copras Yöntemi İle Değerlendirilmesi: Türk Bankacılık Sektörü Üzerine Bir Araştırma. Mali Cozum Dergisi/Financial Analysis, 29(154).

Urfalıoğlu, F., & Genç, T. (2013). Çok Kriterli Karar Verme Teknikleri İle Türkiye'nin Ekonomik Performansının Avrupa Birliği Üye Ülkeleri İle Karşılaştırılması. Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 35(2), 329-360.

Yaman, S., & Korkmaz, T. (2021). Finansal Başarısızlık Modellerinin Çalışma Sermayesi Yatırım ve Finansman Politikaları Doğrultusunda İncelenmesi: BİST'de Karşılaştırmalı Bir Uygulama. Gaziantep University Journal of Social Sciences, 20(2), 591-610.

Yıldız, B. (2017). Finnancial Health Performance Analysis of The Football Clubs: A Study in Bist Sport Index by Using COPRAS Method. Temmuz ICOMEP Özel Sayısı, 14-24.

REFERENCES

Borchorst, A., & Siim, B. (2018). Women and the advanced welfare state–a new kind of patriarchal power? In Women and the State (pp. 128-157): Routledge.

Craswell, R. (2003). Instrumental Theories of Compensation: A Survey.

Francis-Devine, B., Powell, A., & Foley, N. (2021). House of Commons Library briefing paper: Number 8898, 3 February 2021: Coronavirus: Impact on the labour market.

Giuliano, P. (2017). Gender: An historical perspective.

Goodin, R. E. (1989). Theories of compensation. Oxford J. Legal Stud., 9, 56.

Goux, D., & Maurin, E. (2000). Returns to firm-provided training: evidence from French worker–firm matched data. Labour economics, 7(1), 1-19.

Halaskova, M., Halaskova, R., & Prokop, V. (2018). Evaluation of efficiency in selected areas of public services in European Union countries. Sustainability, 10(12), 4592.

https://www.commerce.gov/hr/practitioners/compensation-policies. (2023). Compensation Policies.

Iqbal, S. (2018). Women, business, and the law 2018. Washington, DC: World Bank Group.

Kabeer, N., Razavi, S., & van der Meulen Rodgers, Y. (2021). Feminist economic perspectives on the COVID-19 pandemic. In (Vol. 27, pp. 1-29): Taylor & Francis.

Kuokkanen, R. (2011). Indigenous economies, theories of subsistence, and women: Exploring the social economy model for Indigenous governance. American Indian Quarterly, 35(2), 215-240.

Law, T. R. P. Employment and Employee Benefits in France: An Overview.

Leppel, K. (2016). The labor force status of transgender men and women. International Journal of Transgenderism, 17(3-4), 155-164.

Multiplier. Compensation Laws in Germany.

National Labour Law Profile: An Overview.

Panda, S. (2018). Constraints faced by women entrepreneurs in developing countries: review and ranking. Gender in Management: An International Journal.

Papavizas, C. G. (2020). The Story of the Jones Act (Merchant Marine Act, 1920): Part II. Tul. Mar. LJ, 45, 239.

Parliament, U. Workplace Compensation Legislation.

Sainsbury, D. (1994). Gendering welfare states: Sage.

Sainsbury, D. (1999). Gender and welfare state regimes: Oxford University Press.

Si, C., Nadolnyak, D., & Hartarska, V. (2021). The gender wage gap in developing countries. Applied Economics and Finance, 8(1), 1-12.

Smith, A. (1937). The wealth of nations [1776] (Vol. 11937): na.

Stanfors, M. (2014). Women in a changing economy: the misleading tale of participation rates in a historical perspective. The History of the Family, 19(4), 513-536.

Tampke, J. (2018). Bismarck's Social Legislation: A Genuine Breakthrough? In The Emergence of the Welfare State in Britain and Germany 1850–1950 (pp. 71-83): Routledge.

Worker's Compensation.

Zucman, G. (2015). The hidden wealth of nations. In The Hidden Wealth of Nations: University of Chicago Press.

REFERENCES

Akın, I. (2017). Davranışsal Finans Açısından Yatırımcıların Kararlarının İncelenmesi, International Journal of Academic Value Studies (Javstudies JAVS) 3, (15); 11-21

Baker, H.K., Kapoor, S., & Khare T., (2022) Personality traits and behavioural biases of Indian financial professionals, Review of Behavioral Finance 15(3), DOI 10.1108/RBF-11-2021-0246

Bayar, Y., (2011). Yatırımcı Davranışlarının Davranışçı Yaklaşım Çerçevesinde Değerlendirilmesi" Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi (6:2)' s.133-160.

Bulut, E. & Er, B. (2018). Davranışsal Kurumsal Finans Ekseninde Kurumsal Finansal Kararlar: Bir Literatür Değerlendirmesi . Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi , (20) , 33-50. DOI: 10.18092/ulikidince.323871

Demirel, E. & Yelkikalan, N. (2020). Karar Verme Sürecinde Yatırımcıları Etkileyen Bilişsel ve Duygusal Önyargılar, International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, 6(39): 2583-2593.

Dirir, S.A., (2022) An Examination Of Behavioral Biases That Affect İnvestors' Decision-making: (A case study of Pakistanis investors). Institute of social science Master Seminar

Eskinazi N, Malula., M., Rosenboima, M., & Shavit, T.. (2022) An Experimental Study of the Effect of the Anchor of the Option's Underlying Asset on Investors' Pricing Decisions, Journal Of Behavıoral Fınance, 29:7, 1-14, DOI: 10.1080/15427560.2022.2100377

Fairchild, R. (2009). From Behavioral to Emotional Corporate Finance: A New Research Direction, Erişim Adresi http://ssrn.com/abstract=1473742 (15.06.2023).

Ferraro, P J., Messer, K.D., Shukla, P. & Weigel C., (2022) Behavioral Biases among Producers: Experimental Evidence of Anchoring in Procurement Auctions. The Review of Economics and Statistics 2022; DOİ: https://doi.org/10.1162/rest_a_01215

Hayta, A. B. (2014). Bireysel Yatırımcıların Finansal Risk Algısına Etki Eden Psikolojik Önyargılar . Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi , 183 (183) , 329-352 . Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/tsadergisi/issue/21495/230456

Kahneman, D. ve Tversky, A. (1979). Prospect theory: An Analysis of Decision Under Risk, Econometrica, 47, 263–91.

Karabıyık, H , Elgün, M . (2021). Persuading Consumers to Pay More by Using Anchoring Manipulations in Stores: An Interdisciplinary Experiment on Merchandising and Anchoring Theory . İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi , 10 (1) , 877-911. http://www.itobiad.com/tr/pub/issue/60435/811798

Karabıyık, H.G., (2011). Pazarlamaya Psikolojik Bir Yaklaşım: Merchandısıng Uygulamalarını Çıpalama Teorisi Bağlamında İnceleyen Deneysel Bir Araştırma, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı İşletme Bilim Dalı Doktora Tezi

Kleine, J., Peschke, T., & Wuschick A., (2022) Donald Duck: a Narrative That Embeds Behavioral Finance?, Studies in Economics and Finance . 39 (5), 737-753 DOI 1 0.1108/SEF-12-2021-0521

Malik, K. U., Malik, M. S., Irfan, M., & Mehdi, H. (2022). The Role of Heuristic Factors in Investment Performance: Exploring the Market Anomalies in a Volatile Environment. Apuntes del Cenes, 41(73), 61-82. DOİ: 10.19053/01203053.v41.n73.2022.13025

Oran, A. , Yılmaz, Ö. & Özer, G. T. (2011). Türkiye'de Algısal Sapmalar . Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, 12 (2), 297-307. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/ifede/issue/25420/268201

Sansar, N. G. (2016). Değişen Finansal Akımlar: Rasyonalizmden Davranışsal Finans Yaklaşımına . İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi , 3 (2) , 135-150 . DOI: 10.17336/igusbd.27952

Sezer, D. & Demir, S. (2015). Yatırımcıların Finansal Okuryazarlık ve Bilişsel Yetenek Düzeylerinin Psikolojik Yanılsamalar ile İlişkisi . Muhasebe ve Finansman Dergisi , (66) , 69-88 . DOI: 10.25095/mufad.396532

Şentürk, F. & Fındık, H. (2015). Türkiye'deki Akademik Araştırma Dergilerinde 2005-2014 Döneminde Muhasebe Alanında Yazılmış Makalelerin Literatür Taraması ve İçerik Analizi . Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 17 (2), 413-436. https://dergipark.org.tr/tr/pub/mbdd/issue/55576/761304

Tversky, A. & Kahneman, D. (1974). Judgment under Uncertainty: Heuristics and Biases,

Science, 185(4157): 1124-1131.

Usul, N. (2020). Finansal Yatırım Kararında Duygusal Faktörlerin Rolü: Bir Literatür Taraması. Muhasebe ve Finansman Dergisi , (87) , 225-238 . DOI: 10.25095/mufad.756303

Yiğit, M., (2020) Systematıc Fallacıes In The Context Of Behavıoural Economıcs: The Case Of Anhcorıng Effect, Eurasian Academy of Sciences Eurasian Business & Economics Journal, Volume: 21 (31-40)

Yuan, F., & Zhai H., (2022) Stock Market Investment Behavior Based on Behavioral Finance Based on Data Fusion Algorithm, IETE Journal of Research, DOI: 10.1080/03772063.2021.2016507

Wali, S., Rehman, S. U., & Zahid, M. (2022). Behavioral Factors and Individual Investor's Behavior: A Comparative Study of Islamabad and Peshawar using Partial Least Squares Approach. Journal of Behavioral Sciences, 32(1) 30-55.

REFERENCES

Aksoy, B., Güney, R., Aslan, T. N., İnsel, R., & Akdağ, H. C., (2021). "Remote Working and Productivity Increased with The Impact of The Pandemic", International Engineering and Technology Management Summit 2021– ETMS2021, Proceedings Book, 128.

Altıok, M., & Tuncer. İ. (2013). "Structural Change and Productivity in Manufacturing Industry of Turkey: The Period of 1980-2008". Anadolu University Journal of Social Sciences, 13(2).

Aterido, R., Hlatshwayo, A., Pieterse, D., & Steenkamp, A. (2019). "Firm Dynamics, Job Outcomes, and Productivity:" South African Formal Businesses, 2010-14. World Bank Policy Research Working Paper, (8788).

Basık, F.O. (2012). Cost Management in Competitive Strategy, Türkmen Publishing, İstanbul.

Büyükmirza, K. (2013). Cost and Management Accounting: A Uniform System Approach, Gazi Publishing, Ankara.

Coelli, T. J., & Rao, D. P. (2005). "Total factor productivity growth in agriculture: a Malmquist index analysis of 93 countries, 1980–2000", Agricultural Economics 32: 115-134.

Çömlekçi, F. (2015). Financial Statements Analysis, AÖF Publishing, Eskişehir.

Dabla-Norris, E., Kersting. E. K., & Verdier. G. (2012). "Firm productivity, innovation, and financial development," Southern Economic Journal, 79(2): 422-449.

Doğan, N., & Engeloğlu. Ö. (2018). "Effects of Financial Ratio on Productivity: Panel Data Analysis for Metal Products, Machinery and Equipment Firms." The Journal of Accounting and Finance, 80: 133-146.

Escribano, A., & Guasch, J. L. (2005). "Assessing the impact of the investment climate on productivity using firm-level data: methodology and the cases of Guatemala, Honduras, and Nicaragua," (Vol. 3621). World Bank Publications.

Escribano, A., Guasch, J. L., & Pena. J. (2010). "Assessing the impact of infrastructure quality on firm productivity in Africa: cross-country comparisons based on investment climate surveys from 1999 to 2005", World Bank Policy Research Working Paper. 5191.

Güğerçin, S., & Çavuş, M. F. (2021). "Abusive supervision, cyberloafing, and productivity at work: A study on bank employees," Business & Management Studies: An International Journal, 9(1), 164-185.

Greene, W. H. (2002). Econometric Analysis, Fifth Edition, Prentice Hall, New Jersey.

Hansen, D. R., & Mowen, M. M. (2007). Managerial accounting, South-Western.

Hausman, J.A. (1978). "Specification Test in Econometrics," Econometrica 46(6), 1251-1271.

He, D., Teruya, J., ve Shimizu, T. (2010). "Sticky Selling, General, and Administrative Cost Behavior and Its Changes in Japan", Global Journal of Business Research, 4(4), 1-10.

Hill, R.C., Griffiths W.E., and Lim. G.C. (2008). Principles of Econometrics, Third Edition, John Wiley and Sons Inc, New Jersey.

Levinsohn J. and A. Petrin. (2003). "Estimating Production Functions Using Inputs to Control for Unobservables." Review of Economic Studies, 70: 317-341.

Nguimkeu, P., & Okou, C. (2021). "Leveraging digital technologies to boost productivity in the informal sector in Sub-Saharan Africa," Review of Policy Research, 38(6), 707-731.

Olley, S., and Pakes, A. (1996). "The dynamics of productivity in the telecommunications equipment industry," Econometrica, 64(6): 1263-1297.

Subramanian, U., Anderson, W. P., & Lee, K. (2005). "Measuring the impact of the investment climate on total factor productivity: the cases of China and Brazil," World Bank Policy Research Working Paper, (3792).

Taymaz., E. ve Kılıçaslan Y. (2006). "Industrial Structure, Structural Change and productivity." Economics Business Finance, 247: 5-23.

Yerdelen Tatoglu, F. (2012). Panel Data Econometrics Stata Applied, Beta Publishing, İstanbul.

Yükçü, S., (2014). Cost Accounting for Management, Altın Nokta Publishing, İstanbul.

Wang, S., Lu, B., & Yin, K. (2021). "Financial development, productivity, and high-quality development of the marine economy," Marine Policy, 130, 104553.

Sargutan, A. Erdal. (2005). " Health Sector and Structure of Health Systems", Hacettepe Journal of Health Administration 8(3), 400-428.

WHO, (2022), (https://apps.who.int/nha/database/ViewData/Indicators/en

World Bank (2022), World Bank Data, https://data.worldbank.org/

REFERENCES

Acocella, N. (2001). Distributive problems in the provision of global public goods. Intervento Pubblico e Architettura dei Mercati, Università di Pavia, 5-6.

AFD (2019), Building tomorrow world - development aid: what's it all about? https://www.afd.fr/en/development-aid-whats-it-all-about, (21.04.2022).

Akyol, S., & Ulutürk, S. (2007). Küresel kamu malları: hegemonya ve istikrarın küresel ekonomi politiği. Akdeniz İİBF Dergisi, 7(13), 62-85.

Altınışık, İ., & Peker, H. S. (2009). Küresel kamusal mallar ve finansmanı. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 12(1-2), 323-332.

Anand, P. B. (2004). Financing the provision of global public goods. World Economy, 27(2), 215-237.

Arce, D. G. M., & Sandler, T. (2002), Regional public goods: typologies, provision, financing and development assistance, EGDI Secretariat, Ministry for Foreign Affairs.

Carbon Tax Center (2018), What's a carbon tax? https://www.carbontax.org/blog/home_post/whats-a-carbon-tax/, (15.02.2022).

Dedebek, E. (2015). Küresel kamusal mal olarak barış ve güvenlik, yayımlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Dedebek, E. (2017). Küresel kamusal malların finansmanı. Balkan Sosyal Bilimler Dergisi, 6 (11), 19-32.

Erdoğdu, M. (2006). Küresel kolektif varlıklar, finansman problemleri ve düzeltici vergileme temelli çözüm yolları. Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 21 (1), 269-295.

Güler, H. (2011). Küresel kamusal malların finansmanına bir model olarak Avrupa Birliği bütçesi öz kaynaklar sistemi. Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 30 (1), 243-261.

Günay, H. F., & Altun, N. (2019). Küresel ölçekte önerilen vergilerin mali ve sosyal etkilerinin değerlendirilmesi. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi, 10 (1), 84-96.

Jha, R. (2002). Innovative sources of development finance - Gglobal Cooperation in the 21st Century. https://crawford.anu.edu.au/acde/publications/publish/papers/wp2002/wp-econ-2002-09.pdf , (23.03.2022).

Kargı, N., & Karayılmazlar, E. (2009). Küresel probleme küresel çözüm: Tobin vergisi. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6 (1), 22-48.

Kaul, I. Grunberg, I. & Stern, M. A. (1999). Global public goods ınternational coopeation in the 21st century. (Eds. I. Kaul, I. Grunberg & M. A. Stern). Oxford University Press, 450-507.

Kirmanoğlu, H., Yılmaz, B. E., & Susam, N. (2006). Maliye teorisinin çıkmazı: küresel kamusal mallar (kalkınma yardımları içinde küresel kamusal malların finansmanı). Maliye Dergisi, 150, 25-52.

Metcalf, G. E., & Weisbach, D. (2009). The design of carbon tax. Harvard Environmental Law Review, 33(2), 499-556.

Sagasti, F. R, & Bezanson, K. A. (2001), Financing and providing global public goods: expectations and prospects, Ministry for Foreign Affairs.

Sandler, T. (1998). Global and regional public goods: a prognasis for collective action. Fiscal Studies, 19(3), 221-247.

Sandler, T. (2001), On financing global and international public goods, The World Bank.

Spahn, P. B. (1996). The Tobin tax and exchange rate stability. Finance & Development, 33(2), 24-27.

Taşcı, K., & Demirbaş, E. (2011). Küreselleşme sürecinde sermaye hareketlerinin vergilendirilmesi: Tobin Vergisi. Akademik Yaklaşımlar Dergisi, 2 (2), 78-109.

T.C. Kalkınma Bakanlığı (2018), On birinci kalkınma planı (2019-2023).

Tekin, A., & Vural, İ.Y. (2004). Global kamusal malların finansman aracı olarak global vergi önerileri. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12, 323-337.

Turan, D. (2008). Küresel kamusal mallar ve finansmanı, yayımlanmamış doktora tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Yalçın, A. Z. (2009). Küresel çevre politikalarının küresel kamusal mallar perspektifinden değerlendirilmesi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12 (21), 288-309.

REFERENCES

Alesina, A. & Dollar, D. (2000). Who gives foreign aid to whom and why? Journal of economic growth, 5, 33-63.

Asongu, S. & Jellal, M. (2013). On the channels of foreign aid to corruption. African Governance And Development Institute A G D I Working Paper Wp/13/018.

Bauer, P. T. (2000). From subsistence to exchange. Princeton: Princeton University Press

Brautigam, D. & Knack, S. (2004). Foreign aid, institutions and governance in sub-Saharan Africa. Economic Development and Cultural Change, 52(2), 255–86.

Cecchini, S., & Scott, C. (2003). Can information and communications technology applications contribute to poverty reduction? Lessons from rural India. Information Technology for Development, 10(2), 73-84.

Chong, A., Gradstein, M., & Calderon, C. (2009). Can foreign aid reduce income inequality and poverty? Public Choice, 140, 59-84.

Coyne, C. J. & Ryan, M. E. (2009). With friends like these, who needs enemies? Aiding the world's worst dictators. The Independent Review, 14(1), 26–44.

Dağ, M. & Kızılkaya, O. & Demez, S. (2018). Samaritan Çıkmazı Bağlamında Dış Yardımların Ekonomik Büyümeye Etkisinin İncelenmesi: Ampirik Bir Analiz. Maliye Araştırmaları Dergisi, 4(1) , 17-25.

Easterly, W. (2001). The elusive quest for growth: Economists' adventures and misadventures in the tropics. Cambridge: MIT

Easterly, W. (2001). The elusive quest for growth: Economists' adventures and misadventures in the tropics. Cambridge: MIT

Easterly, W. (2001). The elusive quest for growth: Economists' adventures and misadventures in the tropics. Cambridge: MIT

Easterly, W. (2006). Chapter 2: Freedom versus Collectivism in foreign aid. In Economic Freedom of the World: 2006 Annual Report. Vancouver, Fraser Institute.

Howitt, P. (2004). Endogenous growth, productivity, and economic policy: a progress report. International Productivity Monitor, Number 8 (spring), 3-15.

Koenker, R. & Hallock, K. F. (2001). Quantile regression. Journal of economic perspectives, 15(4), 143-156.

Mahembe, O. (2017). On the link between foreign aid and poverty reduction in developing countries. Revista Galega de Economia, 26 (2) 113

Marciano, A. (2013). Are Samaritans More Harmful than Parasites? A Note on Benevolence, Parasitism, and Pareto Optimality. Conference Paper. Conference: Midi éthique de la chaire Hoover At: Louvain la neuve université

Oduor, J. and Khainga, D. (2009), Effectiveness of foreign aid on poverty reduction in Kenya, GDN Working Paper Series, Working Paper No. 34.

Pigato, M. (2001). Information and communication technology, poverty, and development in sub-Saharan Africa and South Asia. Washington, DC: World Bank.

Ruhyana, N. F. & Essa, W. Y. (2020). Opportunities of using information and communication technology in reducing poverty. Jejak, 13(2), 319-331.

Sachs, J. D. (2005). The end of poverty. New York: The Penguin

Tiryakioğlu, M. (2011). Teknoloji Transferi, Teknoloji Yoksulluğu mu?. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 66(02), 169-199.

Williamson, C. R. (2010). Exploring the failure of foreign aid: The role of incentives and information. The Review of Austrian Economics, 23(1), 17-33.

Yıldız, B. (2016). Enformasyon Yoksulluğu: Yeni İletişim Teknolojilerinin Yaygınlaştırılması Yoluyla Yoksulluğun Azaltılması The Poverty Information. Internatıonal Conference on Eurasıan Economıes.

Teori ve Uygulamada Muhasebe ve Pazarlama Konuları

Editor
Doç. Dr. Şahin KARABULUT

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6460-58-4

Temmuz 2023

Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Teori ve uygulamada muhasebe ve pazarlama konularının ele alındığı bu kitapta DOĞRU DAŞTAN, elektronik ağızdan ağıza pazarlamanın türlerinden biri olarak kullanıcı tarafından yazılan çevrimiçi içeriklerin Türkiye'de yaşayan gezginlerin seyahat planlamalarına ve turistik ürün satın alma kararlarına etkisini uygulamalı bir araştırma ile ortaya koymuştur. DAMAYANTİ ve ASLANOĞLU ilk kitaptaki ilk çalışmalarında yükselen piyasada beşeri sermaye ve firma performansını, ikinci çalışmalarında ise İslami finansal enstrümanlarda beklenen kredi zararı uygulamasını tartışmıştır. HASEKİ ise kitapta sırasıyla gerilla pazarlama ve fenomen pazarlama konularını ele almıştır. ERDOĞAN çalışmasında, sektörel büyüklüğü ve önemi gün geçtikçe artan lojistik sektöründe son yıllarda görülen dijital pazarlama uygulamalarına yer vermiştir. KOÇ, nöropazarlama kavramını ve yöntemlerini ana hatlarıyla inceleyerek bu yöntemi kullanmayı düşünen pazarlama araştırmacıları ve sektör yöneticilerinin bilgilendirilmesine ve nöropazarlamanın daha iyi anlaşılabilmesine katkı sağlamayı hedeflemiştir. YILMAZ, sosyal medyada algı yönetimi ile tüketici davranışının nasıl ve ne boyutta manipüle edilebileceği bir örnek olay kapsamında etik boyutlarıyla incelemiştir. CİNTAMÜR, hizmet karşılaşmalarında hizmet robotu-insan (müşteri) etkileşimini tartışmıştır. SÜNBÜL KOÇAK, muhasebe uygulamalarında robotik süreç otomasyonunu açıklamıştır. YELGEN, kurumsal yönetim faaliyetleri ve gönüllü ifşa uygulamaları kapsamında yürütülen faaliyetlere entegre raporlamayı dahil ederek genişletmiş ve bu uygulamalar arasındaki bağlantıları bütünsel bir yaklaşımla sunmuştur. ALTUNDAĞ, , maliyet muhasebesi ve pazarlama disiplinleri arasındaki etkileşimi ve entegrasyonu vurgulayarak, işletmelerin stratejik kararlarını daha etkin ve verimli hale getirmelerine katkıda bulunmayı amaçlamıştır. IŞIK ve KILLI, "Muhasebe Eğitiminde İnteraktif Alıştırma Kullanımının Muhasebe Öğretim Elemanlarınca Değerlendirilmesi" başlıklı çalışmalarıyla kitaba katkı sağlamıştır. BİRCAN, son yıllarda ön plana çıkan ve yeni bir yaklaşım olan yeşil bütçe yaklaşımının sürdürülebilir muhasebe bilgi sistemlerindeki rolünün ve öneminin anlaşılması konusundaki farkındalığı arttırmayı hedeflemiştir. TUĞAY, Konaklama Vergisi'nde özellik arz eden hususlar ve muhasebe işlemlerini ele almıştır. Bu kitap, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi, Dicle Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Haliç Üniversitesi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi, Kırıkkale Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi ve Universitas Bandar Lampung olmak üzere 14 farklı üniversiteden 15 farklı yazarın katkılarıyla hazırlanmıştır.

Doç.Dr. Şahin KARABULUT

İÇİNDEKİLER

The Role of User-Generated Content in the Travel Planning Process 1
Hümeyra DOĞRU DAŞTAN

Human Capital and Firm Performance of Emerging Market 13
Tri DAMAYANTİ, Suphi ASLANOĞLU

Implementation Expected Credit Loss (ECL) in Islamic Financial Institutions 27
Suphi ASLANOĞLU, Tri DAMAYANTİ

Gerilla Pazarlama 37
Murat İsmet HASEKİ

Fenomen Pazarlama 49
Murat İsmet HASEKİ

Lojistik Sektöründe Dijital Pazarlama Uygulamaları 65
Uğur ERDOĞAN

Tüketici Davranışını Anlamada Disiplinlerarası Bir Yaklaşım: Nöropazarlama 73
Refik Erdem KOÇ

Londra'nın Bir Numaralı Restoranı:
Sosyal Medya, Algı Yönetimi ve Etik Üzerine Bir Değerlendirme 85
Burcu Selin YILMAZ

Hizmet Karşılaşmalarında Hizmet Robotu-İnsan (Müşteri) Etkileşimi: Hizmet Robotlarının Benimsenmesinde Antropomorfizmin Rolü 97
İsmail Gökhan CİNTAMÜR

Robotik Muhasebe: Muhasebe Uygulamalarında Robotik Süreç Otomasyonu 115
Zeliha SÜNBÜL KOÇAK

Gönüllü İfşa Uygulamaları Bağlamında Entegre
Raporlama ve Kurumsal Yönetim 129
Esin YELGEN

Maliyet Muhasebesinin Pazarlama Stratejilerine Etkisi 139
Salahattin ALTUNDAĞ

Muhasebe Eğitiminde İnteraktif Alıştırma Kullanımının Muhasebe Öğretim Elemanlarınca Değerlendirilmesi 151
Yusuf IŞIK, Mustafa KILLI

Sürdürülebilir Muhasebe Bilgi Sistemleri Açısından
Yeşil Bütçe Yaklaşımı ve Önemi 161
N. Gözde BİRCAN

Konaklama Vergisinde Özellik Arz Eden Hususlar ve Muhasebe İşlemleri 169
Osman TUĞAY

REFERENCES

Blackshaw, P. & Nazzaro, M. (2006). Consumer-Generated media (cgm) 101 word-of-mouth in the age of the web-frontified consumer. New York: BuzzMetrics, Inc.

Cox, C., Burgess, S., Sellitto, C. & Buultjens, J. (2009). The role of user-generated content in tourists' travel planning behavior. Journal of Hospitality Marketing & Management, 18(8): 743-764.

Decrop, A. (2006). Vacation Decision-Making. Wallingford, Oxon: CABI Publishing.

Decrop, A. & Snelders, D. (2004). Planning the summer vacation: An adaptable process. Annals of Tourism Research, 31(4): 1008-1030.

Dellaert, B. G., Ettema, D. F. & Lindh, C. (1998). Multi-faceted tourist travel decisions: a constraint-based conceptual framework to describe tourists' sequential choices of travel components. Tourism Management, 19(4): 313-320.

Eyefortravel (2008). Studies have shown that UGC can increase the conversion to bookings. http://www.eyefortravel.com/distribution-strategies/studies-have-shown-ugc-can-increase-conversion-bookings, (08.06.2015).

Gretzel, U. (2007). Online travel review study: Role & impact of online travel reviews. Laboratory for Intelligent Systems in Tourism. Texas A&M University.

Hermida, A. & Thurman, N. (2007). How the British News Media are Struggling with User-Generated Content. https://online.journalism.utexas.edu/2007/papers/Hermida.pdf, (11.05.2015).

Ip, C, Lee, H. & Law, R. (2012). Profiling the users of travel websites for planning and online experience sharing. Journal of Hospitality & Tourism Research, 36(3): 418-426.

Kaplan, A. M. & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of social media. Business Horizons, 53: 59-68.

Kozak, M. (2014). Bilimsel Araştırma: Tasarım, Yazım ve Yayım Teknikleri. Ankara: Detay Yayıncılık.

Lehto, X. Y., O'Leary, J. T. & Morrison, A. M. (2004). The effect of prior experience on vacation behavior. Annals of Tourism Research, 31(4): 801-818.

Litvin, S., Goldsmith, R. E. & Pan, B. (2008). Electronic word-of-mouth in hospitality and tourism management. Tourism Management, 29: 458-468.

McLoughlin, C. & Lee, M. J.W. (2007). Social software and participatory learning: pedagogical choices with technology affordances in the Web 2.0 era. Proceedings ascilite Singapore 2007 (pp. 664-675), Centre for Educational Development, Nanyang Technological University, Singapore. 2-5 Dec 2007.

O'Connor, P. (2008). User-Generated Content and Travel: A Case Study on Tripadvisor.Com. Information and Communication Technologies in Tourism 2008 (pp. 47-58). Editors P. O'Connor, W. Höpken and U. Gretzel. Innsbruck: Springer.

OECD (2007). Participative web and user-created content; web 2.0, wikis and social networking. https://www.oecd.org/sti/ieconomy/participativewebanduser-createdcontentweb20wikisandsocialnetworking.htm, (07.05.2014).

Park, D., Lee, J. & Han, I. (2007). The effect of on-line consumer reviews on consumer purchasing intention: The moderating role of involvement. International Journal of Electronic Commerce, 11(4): 125-148.

Parrinello, G. (1993). Motivation and anticipation in post-industrial tourism. Annals of Tourism Research, 20: 233-249.

Statista.com (2023a). Social media and User-generated content. https://www.statista.com/markets/424/topic/540/social-media-user-generated-content/#overview (16.05.2023).

Statista.com (2023b). Most popular social networks worldwide as of January 2023, ranked by number of monthly active users. https://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/ (16.05.2023).

Stewart, S. I. & Vogt, C. A. (1999). A case-based approach to understanding vacation planning. Leisure Sciences. An Interdisciplinary Journal, 21(2): 79-95.

Stringam, B. B. & Gerdes, J. (2010). An analysis of word-of-mouse ratings and guest comments of online hotel distribution sites. Journal of Hospitality Marketing & Management, 19(7): 773-796.

Sue, V. M. & Ritter, L. A. (2007). Conducting Online Surveys. California: Sage Publications.

Wang, Y. & Fesenmaier, D. R. (2004). Towards understanding members' general participation in and active contribution to an online travel community. Tourism Management, 25: 709-722.

Williams, R., Wiele, T. & Iwaarden, J. (2010). The importance of user-generated content: The Case of hotels. The TQM Journal, 22(2): 117-128.

Ye, Q., Law, R., Gu, B. & Chen, W. (2011). The influence of user-generated content on traveler behavior: An empirical investigation on the effects of e-word-of-mouth to hotel online bookings. Computers in Human Behavior, 27: 634-638.

Yoo, K. & Gretzel, U. (2011). Influence of personality on travel-related consumer-generated media creation. Computers in Human Behavior, 27: 609–621.

Xiang, Z. & Gretzel, U. (2010). Role of social media in online travel information search. Tourism Management, 31: 179–188.

Zins, A. H. (2009). Deconstructing travel decision making and information search activities. Information and Communication Technologies in Tourism 2009 (pp. 467-479). Editors W. Höpken, U. Gretzel and R. Law. Wien: Springer.

REFERENCES

Amankwah-Amoah, J. (2018). Human capital flows in failing organizations: An integrated conceptual framework. Journal of Intellectual Capital, 19 (4): 732-746.

Asare, N., Laryea, M.M., Onumah, J.M., & Asamoah, M.E. (2021). Intellectual capital and asset quality in an emerging banking market. Asian Journal of Accounting Research, 6(1): 55-68.

Aybars, A. & Oner, M. (2022). The impact of intellectual capital on firm performance and value: an application of MVAIC on firms listed in Borsa Istanbul. Gazi Journal of Economics and Business, 8(1); 47-60.

Buallay, A.M. (2017). The relationship between intellectual capital and firm performance. Corporate Governance and Organizational Behavior Review, 1(1); 32-41.

Crisnandani, N., Rahmawati, I.Y., Tubastuvi, N., Haryanto, T. (2021). The effect of intellectual capital and good corporate governance on financial performance in banking sector registered in Indonesia Stock Exchange with competitive advantage as intervening variables for 2016-2019. International Journal of Economics, Business and Accounting Research (IJEBAR), 5(2); 412-424.

Coff, R. & Raffiee, J. (2015). Toward a theory of perceived firm-specific human capital. Academy of Management Perspectives, 29(3), 326–341.

Delavaripour, J. & Alishiri, M. (2016). Valuation of human resources in organization. Management Issues in Healthcare System, 2:4-16.

Frank, D.H. & Obloj, T. (2014). Firm-specific human capital, organizational incentives, and agency costs: evidence from retail banking. Strategic Management Journal, 35: 1279–1301.

Gazor, H., Kohkan, F., Kiarazm, A.,, & Rasegari, H. (2013). Impact of intellectual capital on performance in audit institutes. *Asian Journal of Finance and Accounting*, 5(1): 60-70.

Gunawan, H. & Ramadhani, W. (2018). How intellectual capital effects firm's financial performance. Journal of Applied Accounting and Taxation, 3(1): 1-8.

Huggett, M. & Kaplan, G. (2011), Human capital values and returns: bounds ımplied by earnings and asset returns data. Journal of Economic Theory, 146, 897-919.

Isanzu, J.N. (2015). Impact of intellectual capital on financial performance of banks in Tanzania. Journal of International Business Research and Marketing, 1(1): 16-23.

Jarrett, J.E. (2021). The value of intangibles for decision analysis under the influence of a pandemic. Journal of Economics & Management Research, 2(1): 1-6.

Jílková, P. (2021). Sustainable corporate strategy: the role of human capital in the time of covid-19 crisis. *TEM Journal*, 10 (2): 699-706.

Kiliç, C. & Özcan, B. (2018). The impact of financial development on human capital: evidence from emerging market economies. International Journal of Economics and Financial Issue, 8 (1): 258-267.

Kogut, O. (2019). Human capital as an object of accounting in the knowledge economy. SHS Web of Conferences, 71: 1-5.

Kotsantonis, S. & Serafeim, G. (2020). Human capital and the future of work: implications for investors and ESG integration. Journal of Financial Transformation, 51:115-130.

Ma, C., Jiang, Y., & Jiang, Y. (2018). The effect of specific human capital on firm performance Improvement. Advances in Social Science, Education and Humanities Research, 182:608-612.

Marsal, N. M. (2020). Effects of intangible assets of human capital on the performance and development of modern cuban enterprise. Journal of Human Resource and Sustainability Studies, 8: 185-201.

Olatunji, O.C. & Buyide, A.A. (2020). Effect of human capital accounting on earning per share of equity owners of deposit money banks in Nigeria. African Journal of Business Management, 14(11): 485-497.

Ozkan, N.,Cakan, S., & Kayacan, M. (2017). Intellectual capital and financial performance: A study of the Turkish banking sector. Borsa Istanbul Review, 17(3): 190-198.

Pulic, A. (2004): Intellectual Capital – does it create or destroy value?. Measuring Business Excellence, 8(1): 62-68.

Rahman, M.M. & Akhter, B. (2021). The impact of investment in human capital on bank performance: Evidence from Bangladesh. Future Business Journal, 7(61): 1-13.

Rahim, A., Atan, R., & Kamaluddin, A. (2017). Human capital efficiency and firm Performance: an empirical study on Malaysian technology industry. SHS Web of Conferences, 36 (26): 1-11.

Regier, M. & Rouen, E. (2020). The stock market valuation of human capital creation. Working Paper 21-047. Harvard Business School.

Rouen, E. (2019). The problem with accounting for employees as costs instead of assets. Harvard Business Review.

Shubita, M. (2022). Intellectual Capital Components and Industrial Firm's Performance. Problem nad Perspectives Management, 20(1): 554-563.

Sisodia, G., Jadiyappa, N. & Joseph, A. (2021). The relationship between human capital and firm value: Evidence from Indian firms. Cogent Economics & Finance, 9 (1): 1-15.

Tran, N.P. & Vo, D.H. (2020). Human capital efficiency and firm performance across sectors in an emerging market. *Cogent Business & Management*, 7(1): 1-15.

UNTAD. (2021). Digital Economy Report 2021, Cross-border data flows and development: for whom the data flow. United Nations Conference on Trade and Development.

Vodák, J. (2011). The importance of intangible assets for making the company's value. Human Resources Management & Ergonomics, 5(2):104-119.

Volonte´, C. & Gantenbein, P. (2016). Directors' human capital, firm strategy, and firm performance. Journal of Management & Governance, 20 (1): 115-145.

Zingales, L. (2000). In search of new foundations. The Journal of Finance, 55 (4):1623-1653.

REFERENCES

Abdullah, A.A., Yazid, A.S., Abdullah, A., & Kamaruddin, M.S. (2014). Risk in Funding Infrastructure Projects through Sukuk or Islamic Bonds. International Review of Management and Business Research, 3 (2): 915-928

Emirates Bank. 2018. Interim Report. Publication of Emirates Bank.

Haliding, S. (2014). The Critical Aspect on Fair Value Accounting and its Implication to Islamic Financial Institutions. Global Review of Islamic Economics and Business, 1 (3):210-228

IASB. (2016). Issues in the application of IFRS 9 to Islamic Finance. IASB Publication.

Kusnandar, U. (2022). Credit Risk in Islamic Banking: A Literature Study. International Journal of Finance & Banking Studies, 11(3): 21-26

KPMG. (2016). IFRS 9: Key changes and impact on Islamic FI's. AAOIFI-World Bank Islamic Banking and Finance Conference.

KPMG. (2017). Initial analysis of FAS 30: Impairment, credit losses, and onerous commitment. KPMG Publication.

Morshed, A.. (2020). Applying IFRS 9 with sukuk by IFRS's compliant firms. International Journal of Islamic Economics and Finance Studies, 3: 318-335.

PWC. (2014). In depth a look at current financial reporting issues. PWC Publication.

Sultanoglu, B. (2018). Expected credit loss by IFRS 9 and its possibility early impacts on European and Turkish banking sector. Muhasebe Bilim Dunyasi Dergisi, 20(3): 476-506

KAYNAKÇA

Arslan, S. (2009). Turizm sektöründe alternatif bir pazarlama stratejisi olarak gerilla pazarlamanın kullanılması: Konaklama işletmelerini üzerine bir araştırma, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ay, C., Aytekin, P., & Nardalı, S. (2010). Guerrilla marketing communication tools and ethical problems in Guerilla advertising. American Journal of Economics and Business Administration, 2(3), 280-286.

Ay, C. & Ünal, A. (2002). Küçük ve orta ölçekli işletmeler için yeni bir pazarlama anlayışı: Gerilla pazarlaması. Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F. Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 9(1-2), 75-85.

Bigat, E. C. (2012). Guerrilla advertisement and marketing. Procedia – Social and Behavioral Sciences, 51, 1022-1029.

Cesur, A., & Çoban, M. S. (2017). Gerilla pazarlama. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 36, 119-132.

Chen, J. (2011). Explore Guerrilla marketing potentials for trade show. UNLV theses, University Libraries, University of Nevada, Las Vegas.

Çeltek, E., & Bozdoğan, M. (2012). Alternatif pazarlama iletişimi aracı olarak Gerilla pazarlama: Uygulanmış Gerilla pazarlama reklam örneklerinin incelenmesi ve turizm sektörü için model önerileri. Journal of Yaşar University, 28(7), 4788-4812.

Dahan, S. G., & Levi, E. (2012). Reklam ajanslarının Gerilla pazarlama uygulamaları: Türkiye örneklemi üzerinden bir inceleme. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, (42), 37-47.

Durmuş, H. (2011). Gerilla pazarlamanın marka çağrışımı ile ilişkisi ve bir uygulama, yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Eslen, N. (2005). Tarih boyu savaş ve strateji. İstanbul: Truva Yayınları.

Fong, K., & Yazdanifard, R. (2014). The review of the two latest marketing techniques; Viral marketing and Guerrilla marketing which influence online consumer behavior. Global Journal of Management and Business Research: E Marketing, 14(2), 1-4.

Groot, M., Hellberg, J., & Pitkanen, L. (2011). New marketing tools and reputational risks, unpublished Master's thesis, Linnaeus University, Sweden.

Hutter, K., & Hoffmann, S. (2011). Guerrilla marketing: The nature of the concept and proposition further research. Asian Journal of Marketing, 5(2), 39-54.

Damar-Ladkoo, A. D. (2016). Guerilla marketing of fresh organic agricultural products. Theoretical Economics Letter, 6(2), 246-255.

Kutluk, A. (2013). İnternette gerilla pazarlaması ve turizm endüstrisindeki uygulamaları üzerine bir değerlendirme. International Conference on Eurasian Economies, St. Petersburg – Russia, 673-682.

Levinson, J. C. (1990). Guerilla marketing weapons: 100 affodable marketing methods for maximizing profits from your small business. New York: Penguin Books.

Levinson, J. C. (1998). Guerilla marketing. New York: Houghton Mifflin Company.

Levinson, J. C., & Hanley J. P. (2009). Gerilla pazarlama devrimi (tüketicilerin bilinçaltını fethetmek için). (Çev. Yasemin Fletcher). İstanbul: MediaCat Kitapları.

Levinson, J. C., & Hicks, G. W. (2016). Guerrilla marketing for financial advisors. transforming financial professionals through practice management. (2nd Edition). New Yotk: Morgan James Publishing.

Levinson, J. C., Lautenslager, A. (2008). 30 Günde Gerilla Pazarlama. İstanbul: MediaCat Kitapları.

Levinson, J. C., & Rubin, C. (1996). Guerrilla marketing online weapons: 100 Low-Cost, high-impact weapons for online profits and prosperity. US: Mariner Books.

Memişoğlu, A. (2014). Gerilla pazarlama faaliyetlerine ilişkin tüketici görüş ve değerlendirmelerinin belirlenmesi: Örnek bir uygulama, yüksek lisans tezi, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Mughari, A. M. (2011). Analysis of brand awareness and Guerilla marketing in Iranian SME. Iranian Journal of Management Studies, 4(1), 115-129.

Pomeroy, W. J. (1969). Gerilla savaşı ve marksizm. (1. Baskı). Ankara: Ekim Yayınevi.

TDK, 2023. Türk Dil Kurumu. https://sozluk.tdk.gov.tr/ , 10.05.2023.

Yörükoğlu, M. C., (2014). Gerilla pazarlama ile tüketici arasında oyunlaştırma ilişkisi, yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yüksekbilgili, Z. (2011). Gerilla pazarlama: Kuramsal bir çerçeve. Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi, 22, 49-54.

KAYNAKÇA

Abhishek Srivastava, M. (2021). Mapping the influence of influencer marketing: a bibliometric analysis. Marketing Intelligence & Planning, 39(7), 979-1003.

Audrezet, A., Kerviler, G. D., & Moulard, J. G. (2020). Authenticity under threat: when social media influencers need to go beyond self-presentation. Journal of Business Research, 117, 557-569.

Backaler, J., & Shankman, P. (2018). Digital influence – unleash the power of influencer marketing to accelerate your global business. Glendale Palgrave Macmillan.

Balasubramanian, S. K. (1994). Beyond advertising and publicity: Hybrid messages and public policy issues. Journal of Advertising, 23(4), 29-46.

Boerman, S.C., & Müller, C.M. (2022). Understanding which cues people use to identify influencer marketing on Instagram: an eye tracking study and experiment. International Journal of Advertising, 41(1), 6-29.

Boone, L. (2017). Influencer marketing. Salem Press Encyclopedia, EBSCO Host.

Byrne, E., Kearney, J., & MacEvilly, C. (2017). The role of influencer marketing and social influencers in public health. Proceedings of the Nutrition Society, 76, (OCE3), DOI:10.1017/S0029665117001768.

Campbell, C., & Farrell, J.R. (2020). More than meets the eye: The functional components underlying influencer marketing. Business Horizons, 63(4), 469- 479.

Chetioui, Y., Benlafqih, H., & Lebdaoui, H. (2019). How fashion influencers contribute to consumers' purchase intention. Journal of Fashion Marketing and Management: An International Journal, 24(3), 361-380. https://doi.org/10.1108/JFMM-08-2019-0157

Coşkun, C. (2018). Marka, ajans ve youtuber üçgeninde nüfuz pazarlamasının belirleyici unsurları. Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bil. Enstitüsü, İstanbul.

Dhanesh, G. S., & Duthler, G. (2019). Relationship management through social media influencers: Effects of followers' awareness of paid endorsement. Public Relations Review, 45(3), 1-13. https://doi.org/10.1016/j.pubrev.2019.03.002

Edelman, B., & Brandi, W. (2015). Risk, information, and incentives in online affiliate marketing. Journal of Marketing Research, 52(1), 1-12.

Erdoğan, İ., Keloğlu-İşler E., & Durmuş N. (2005). Kitle iletişiminde pozitivist ampirik geleneğin kuruluşu: Lazarsfeld ve yönetimsel araştırmalar. Gazi Üniversitesi İletişim Dergisi, 20 (2), 1-48.

Ergül, Y. (2019). Dijital medya stratejisi olarak nüfuz pazarlaması: Y kuşağı üzerine bir inceleme, yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Haapasalmi, J. (2017). Advertiser perception of influencer marketing: how do advertisers see the now and the future of influencer marketing in Finland? Thesis, Helsinki Metropolia University of Applied Sciences Bachelor of Business Administration European Management.

Harrigan, P., Daly, T. M., Coussement, K., Lee, J. A., Soutar, G. N., & Evers, U. (2021). Identifying influencers on social media. International Journal of Information Management, 56, 1-11. https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2020.102246

Gomes, M.A., Marques, S., & Dias, A. (2022). The impact of digital influencers' characteristics on purchase intention of fashion products. Journal of Global Fashion Marketing, 13(3), 187-204.

Janson, A., & Pongsakornrungsilp, S. (2021). How Instagram influencers affect the value perception of Thai millennial followers and purchasing intention of luxury fashion for sustainable marketing. Sustainability, 13, 1-19.

Jiang, M. (2018). Consumer resistance to sponsored EWOM: The roles of influencer credibility and inferences of influencer movies, doktora tezi, Michigan State University.

Jin, S.V., & Muqaddam, A. (2019). Product placement 2.0: do brands need influencers or do influencers need brands? Journal of Brand Management, 26, 522-537.

Ki, C. W. C., & Kim, Y. K. (2019). The Mechanism by which social media influencers persuade consumers: The role of consumers' desire to mimic, Psychology & Marketing, 36(2), 905-922.

Lazarsfeld, P. F., & Fiske, M. (1938). The "Panel" as a new tool for measuring opinion. Public Opinion Quarterly, 2(4), 596-612. https://doi.org/10.1086/265234

Lazarsfeld, P. F. (1972). Oualitative analysis: Historical and critical essays. Allyn and Bacon; First Edition (January 1, 1972).

Lee, J. K. (2021). The effects of team identification on consumer purchase intention in sports influencer marketing: The mediation effect of ad content value moderated by sports influencer credibility. Cogent Business & Management, 8(1), 1-22.

Leung, F. F., Gu, F. F., & Palmatier, R. W. (2022). Online influencer marketing. Journal of the Academy of Marketing Science, 50(2), 226-251.

Lin, H. C., Bruning, P. F., & Swarna, H. (2018). Using online opinion leaders to promote the hedonic and utilitarian value of products and services. Business horizons, 61(3), 431-442.

Mert, L. (2018). Dijital pazarlama ekseninde Influencer marketing uygulamaları. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 6(2), 1299-1328.

Mettenheim, W. V., & Wiedmann, K. P. (2021). The complex triad of congruence issues in influencer marketing. Journal of Consumer Behaviour, 20, 1277-1296.

Özöğretmen, T. D. (2017). Influencer Marketing: Bir Kazan- Kazan Hikâyesi. MediaCat: https://mediacat.com/influencer-marketing-bir-kazan-kazanhikayesi adresinden alındı.

Pick, M. (2020). Psychological ownership in social media influencer marketing. European Business Review, 33(1), 9-30.

Reinikainen, H., Munnukka, J., Maity, D., & Luoma-aho, V. (2020). "You really are a great big sister" – parasocial relationships, credibility, and the moderating role of audience comments in influencer marketing. Journal of Marketing Management, 36(3-4), 279-298.

Rohde, P., & Mau, G. (2021). "It's selling like hotcakes": Deconstructing social media influencer marketing in long-form video content on YouTube via social influence heuristics. European Journal of Marketing, 55(10), 2700- 2734.

Russell, C. A. (2002). Investigating the effectiveness of product placements in television shows: The role of modality and plot connection congruence on brand memory and attitude. Journal of Consumer Research, 29(3), 306-318. https://doi.org/10.1086/344432

Schwemmer, C., & Ziewiecki, S. (2018). Social media sellout: The increasing role of product promotion on YouTube. Social Media + Society, 4(3), 1-20.

Shin, E., & Lee, J. E. (2021). What makes consumers purchase apparel products through social shopping services that social media fashion influencers have worn? Journal of Business Research, 132, 416-428.

Shewan, D. (2017). 8 Influencer marketing strategies to grow your reach, https://www.wordstream.com/blog/ws/2015/02/26/influencer-marketing .afresinden 01.05.2023 tarihinde alınmıştır.

Sussman, B. (2015). Influencers vs. ambassadors vs. advocates: Stop the confusion, Entrepreneur, https://www.entrepreneur.com/starting-a-business/influencers-vs-ambassadors-vs-advocates-stop-the/249947 adresinden: 01.05.2023 tarihinde alınmıştır

Tafesse, W., & Wood, B. P. (2021). Followers' engagement with Instagram influencers: The role of influencers' content and engagement strategy. Journal of Retailing and Consumer Services, 58, 1-9. https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2020.102303

Taillon, B. J., Mueller, S. M., Kowalczyk, C. M., & Jones, D. N. (2020). Understanding the relationships between social media influencers and their followers: The moderating role of closeness. Journal of Product & Brand Management, DOI: 10.1108/JPBM-03-2019-2292.

Terkan, R. (2014). Sosyal medya ve pazarlama: Tüketicide kalite yansıması. Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 6(1), 57-71.

Torres, P., Augusto, M., & Matos, M. (2019). Antecedents and outcomes of digital influencer endorsement: An exploratory study. Psychology & Marketing, 36, 1267–1276.

Tsen, W.S., Cheng, B. K. L. (2021). Who to find to endorse? Evaluation of online influencers among young consumers and its implications for effective influencer marketing. Young Consumers, 22(2), 237-253.

Türkoğlu, Y. (2019). Sosyal medya platformlarındaki muhafazakar moda fenomenlerinin (Influencer) tüketicilerin satın alma niyeti üzerindeki etkisi, yüksek lisans tezi, Bartın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bartın.

Vyatkina, O. L. (2020). The impact of influencer marketing on the global economy. In Proceedings of the II International Scientific Conference GCPMED 2019 - "Global Challenges and Prospects of the Modern Economic Development, European Proceedings of Social and Behavioural Sciences EpSBS, e-ISSN: 2357-1330.

Yasmin, A., Tasneem, S., & Fatema, K. (2015). Effectiveness of digital marketing in the challenging age: An empirical study. International Journal of Management Science and Business Administration, 1(5), 69-80.

Yuping, L, & Shrum L. J. (2002). What is interactivity and is it always such a good thing? Implications of definition, person, and situation for the influence of interactivity on advertising effectiveness. Journal of Advertising, 31(4), 53-64.

Yurttaş, Ö. U. (2010). Blog'ların marklar üzerindeki gücü. İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi, 2(8), 107- 122.

Zak, S., & Hasprova, M. (2020). The role of influencers in the consumer decision-making process. Proceedings of SHS Web of Conferences Globalization and its Socio-Economic Consequences 2019, 74(3), 03014. DOI: 10.1051/shsconf/20207403014.

KAYNAKÇA

Arunachalam, D., Kumar, N., & Kawalek, J. P. (2018). Understanding Big Data Analytics capabilities in supply chain management: Unravelling the issues, challenges and implications for practice. Transportation Research Part E: Logistics and Transportation Review, 114, 416-436.

Berman, R., & Katona, Z. (2013). The Role of Search Engine Optimization in Search Marketing. Marketing Science, 32(4), 644-651. https://doi.org/10.1287/mksc.2013.0783

Carr, C. T., & Hayes, R. A. (2015). Social Media: Defining, Developing, and Divining. Atlantic Journal of Communication, 23(1), 46-65. https://doi.org/10.1080/15456870.2015.972282

Carvalho, oão L. G. de, & Campomar, M. C. (2014). MULTICHANNEL AT RETAIL AND OMNI-CHANNEL: Challenges for Marketing and Logistics. Business and Management Review, 4(3), 103-113.

Chen, C.-Y., Shih, B.-Y., Chen, Z.-S., & Chen, T.-H. (2011). The exploration of internet marketing strategy by search engine optimization: A critical review and comparison. African Journal of Business Management, 5(12), 4644-4649.

Christopher, M. (2011). Logistics & supply chain management (4. ed). Financial Times, Prentice Hall.

Day, G. S. (2011). Closing the Marketing Capabilities Gap. Journal of Marketing, 75(4), 183-195. https://doi.org/10.1509/jmkg.75.4.183

Demir, M. H. (2013). Çağdaş Lojistik Uygulamaları, (1. bs). Anadolu Üniversitesi AÖF Yayınları.

Erokhina, T. B., Mitko, O. A., & Troilin, V. V. (2018). Digital Marketing and Digital Logistics in Consumer Communication. European Research Studies Journal, 21(2), 861-867.

Guerini, M., Strapparava, C., & Stock, O. (2010). Evaluation Metrics for Persuasive NLP with Google AdWords. LREC.

Juswadi, J., Sumarna, P., & Mulyati, N. S. (2020). Digital Marketing Strategy of Indonesian Agricultural Products. Proceedings of the International Conference on Agriculture, Social Sciences, Education, Technology and Health (ICASSETH 2019). International Conference on Agriculture, Social Sciences, Education, Technology and Health (ICASSETH 2019), Cirebon, Indonesia. https://doi.org/10.2991/assehr.k.200402.024

Khan, S., Singh, R., Haleem, A., Dsilva, J., & Ali, S. S. (2022). Exploration of Critical Success Factors of Logistics 4.0: A DEMATEL Approach. Logistics, 6(1), 13. https://doi.org/10.3390/logistics6010013

Kheng, L. L., Mahamad, O., Ramayah, T., & Mosahab, R. (2010). The Impact of Service Quality on Customer Loyalty: A Study of Banks in Penang, Malaysia. International Journal of Marketing Studies, 2(2), p57. https://doi.org/10.5539/ijms.v2n2p57

Mehralian, M. M., & Khazaee, P. (2022). Effect of Digital Marketing on the Business Performance of MSMEs during the COVID-19 Pandemic: The Mediating Role of Customer Relationship Management. 7th Digital Marketing and Customer Behavior Science Conference.

Olson, E. M., Olson, K. M., Czaplewski, A. J., & Key, T. M. (2021). Business strategy and the management of digital marketing. Business Horizons, 64(2), 285-293. https://doi.org/10.1016/j.bushor.2020.12.004

Omar, F. I., Zan, U. M. S. M., Hassan, N. A., & Ibrahim, I. (2020). Digital Marketing: An Influence towards Business Performance among Entrepreneurs of Small and Medium Enterprises. International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences, 10(9), Pages 126-141. https://doi.org/10.6007/IJARBSS/v10-i9/7709

Özoğlu, B., & Topal, A. (2020). Digital Marketing Strategies and Business Trends in Emerging Industries. Içinde U. Hacioglu (Ed.), Digital Business Strategies in Blockchain Ecosystems (ss. 375-400). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-29739-8_18

Sakas, D. P., & Reklitis, D. P. (2021). The Impact of Organic Traffic of Crowdsourcing Platforms on Airlines' Website Traffic and User Engagement. Sustainability, 13(16), 8850. https://doi.org/10.3390/su13168850

Salehi, M., Mirzaei, H., Aghaei, M., & Abyari, M. (2012). Dissimilarity of E-marketing VS traditional marketing. International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences, 2(1), 510-515.

Sestino, A., Prete, M. I., Piper, L., & Guido, G. (2020). Internet of Things and Big Data as enablers for business digitalization strategies. Technovation, 98, 102173. https://doi.org/10.1016/j.technovation.2020.102173

Şengül, O. (2019). 2 saatte A'dan Z'ye Dijital Pazarlama. Ceres Yayınları.

Tseng, Y., Yue, W. L., & Taylor, M. (2005). THE ROLE OF TRANSPORTATION IN LOGISTICS CHAIN. Proceedings of the Eastern Asia Society for Transportation Studies, 5, 1657-1672.

Weerasinghe, D. R. (2019). Impact of content marketing towards the customer online engagement. . . International Journal of Business, Economics and Management, 2(3), 217-224.

KAYNAKÇA

Alsharif, A. H., Md. Salleh, N. Z. & Baharun, R., & Yusoff, M. E. (2021). Consumer behaviour through neuromarketing approach. Journal of Contemporary Issues in Business and Government, 27(3), 344–354.

Alsharif, A. H., Md Salleh, N. Z., Baharun, R. & Rami Hashem E, A. (2021). Neuromarketing research in the last five years: a bibliometric analysis. Cogent Business & Management, 8(1), 1978620.

Antoniak, M. (2020). Benefits and threats of neuromarketing: Theoretical background and practical use. Zeszyty Naukowe.

Banks, S. J., Bellerose, J., Douglas, D., & Jones-Gotman, M. (2012). Bilateral skin conductance responses to emotional faces. Applied Psychophysiology and Biofeedback, 37(3).

Blazquez-Resino, J. J., Gutierrez-Broncano, S., & Gołąb-Andrzejak, E. (2022). Neuroeconomy and neuromarketing: the study of the consumer behaviour in the Covid-19 context. Frontiers in Psychology, 13, 822856.

Casado-Aranda, L. A.,Van der Laan, L. N., & Sánchez-Fernández, J. (2018). Neural correlates of gender congruence in audiovisual commercials for gender-targeted products: An fMRI study. Human Brain Mapping, 39(11), 4360-4372.

Cherubino, P., Caratù, M., Modica, E., Rossi, D., Trettel, A., & Maglione, A. G., & Babiloni, F. (2017). Assessing cerebral and emotional activity during the purchase of fruit and

vegetable products in the supermarkets. In Neuroeconomic and Behavioral Aspects of Decision Making, 293-307.

Colaferro, C. A., & Crescitelli, E. (2014). The contribution of neuromarketing to the study of consumer behavior. Brazilian Business Review, 11(3), 130-153.

Crease, R. P. (1991). Images of conflict: MEG vs. EEG. Science, 253(5018), 374-375.

Çubuk, F. (2012). Pazarlamada Uygulamaya Yönelik Yeni Bir Yaklaşım: Nöropazarlama,yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kadir Has üniversitesi, İstanbul.

Dinu, G., Tanase, A. C., Dinu, L., & Tanase, F. (2010). The new techniques for handling consumer behaviour. Proceedings of the International DAAAM Symposium, 21(1), 1115-1116.

Eijlers, E., Boksem, M. A. S., & Smidts, A. (2020). Measuring neural arousal for advertisements and its relationship with advertising success. Frontiers in Neuroscience, 14(4), 736-748.

Eser, Z., Isin, F. B., & Tolon, M. (2011). Perceptions of marketing academics, neurologists, and marketing professionals about neuromarketing. Journal of Marketing Management, 27(7), 854-868.

Green, S., & Holbert, N. (2012). Neuroimaging and marketing research. KadenR. J. LindaG. Prince, Leading edge, marketing research–21st-century tools and practices, 252-272.

Harrell, E. (2019). Neuromarketing: What you need to know. Harvard Business Review, 97 (4), 64–70.

Hubert, M., & Kenning, P. (2008). A current overview of consumer neuroscience. Journal of Consumer Behaviour: An International Research Review, 7(4-5), 272-292.

Pickersgill, M. (2013). The social life of the brain: Neuroscience in society. Current Sociology, 61(3), 322-340.

Javor, A., Koller, M., Lee, N., Chamberlain, L., & Ransmayr, G. (2013). Neuromarketing and consumer neuroscience: Contributions to neurology. BMC Neurology, 13(1), 1-12.

Karakaş, S. (2017). Prof. Dr. Sirel Karakaş Psikoloji Sözlüğü: Bilgisayar Programı ve Veritabanı. Available in www.psikolojisozlugu.com (8.07.2023).

Kline, J. (2004). Frontal EEG asymmetry, emotion, and psychotherapy: The first, and the next 25 years. Biological Psychology, 67(1-2), 1-5.

Lee, N., Broderick, A. J., & Chamberlain, L. (2007). What is 'neuromarketing'? A discussion and agenda for future research. International journal of psychophysiology, 63(2), 199-204.

Lee, N., Brandes, L., Chamberlain, L., & Senior, C. (2017). This is your brain on neuromarketing: reflections on a decade of research. Journal of Marketing Management, 33(11-12), 878-892.

Morin, C. (2011). Neuromarketing: The new science of consumer behavior. Society, 48(2), 131-135.

Murphy, E. R., Illes, J., & Reiner, P. B. (2008). Neuroethics of neuromarketing. Journal of Consumer Behaviour, 7(4-5), 293-302.

Murray, M. M., & Antonakis, J. (2019). An introductory guide to organizational neuroscience. 22(2), 6-16.

Telpaz, A., Webb, R., & Levy, D. J. (2015). Using EEG to predict consumers' future choices. Journal of Marketing Research, 52(4), 511-529.

Țichindelean, M., Cetina, I., & Țichindelean, M. (2018). Neuromarketing services: An analysis of international Specialists' experience. Proceedings of the 12th international management conference. 807–816.

Ohme, R., Reykowska, D., Wiener, D., & Choromanska, A. (2009). Analysis of neurophysiological reactions to advertising stimuli by means of EEG and galvanic skin response measures. Journal of Neuroscience, Psychology, and Economics, 2(1), 21.

Piccarozzi, M., Silvestri, C., & Morganti, P. (2021). COVID-19 in management studies: A systematic literature review. Sustainability, 13(7), 3791.

Perrachione, T. K., & Perrachione, J. R. (2008). Brains and brands: Developing mutually informative research in neuroscience and marketing. Journal of Consumer Behaviour: An International Research Review, 7(4-5), 303-318.

Rawnaque, F., Rahman, M., Anwar, S. M., Vaidyanathan, R., Chau, T., Sarker, F., & Al Mamun, A. (2020). Technological advancements and opportunities in Neuromarketing: A systematic review. Brain Informatics, 7(1), 1-19.

Rothschild, M., & Hyun, Y. J. (1990). Predicting memory for components of TV commercials from EEG. Journal of Consumer Research, 16, 472–478.

Shiv, B., Bechara, A., Levin, I., Alba, J. W., Bettman, J. R., Dube, L., McGraw, A. P. (2005). Decision neuroscience. Marketing Letters, 16(3), 375–386.

Ulman, Y. I., Cakar, T., & Yildiz, G. (2015). Ethical issues in neuromarketing: "I consume, therefore I am!". Science and Engineering Ethics, 21(5),1271–1284.

Yücel, A., & Şimşek, A. İ. (2018). Tüketici Davranışlarını Analiz Etmede Nöropazarlama Yöntem ve Araçlarının Kullanımı. İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 7(1), 118-142.

Zurawicki, L. (2010), Neuromarketing: Exploring the Brain of the Consumer, Springer-Verlag Berlin Heidelberg, USA.

Weinstein, S., Appel, V., & Weinstein, C. (1980). Brain-activity responses to magazine and television advertising. Journal of Advertising Research, 20(3), 57–63.

KAYNAKÇA

Alexa (2023). The top 500 sites on the web. available in alexa.com/topsites/category/Top/Recreation/Travel, (15.06.2023).

Anderson, M., & Magruder, J. (2012). Learning from the crowd: Regression discontinuity estimates of the effects of an online review database. Economic Journal, 122(563), 957–989.

Bastos, W., & Moore, S. G. (2021). Making word-of-mouth impactful: why consumers react more to WOM about experiential than material purchases. Journal of Business Research, 130, 110-123.

BBC News (2017). TripAdvisor to flag hotels with reports of sexual assault. available in https://www.bbc.com/news/world-us-canada-41932164, (28.05.2023).

Borges-Tiago, M. T., Arruda, C., Tiago, F., & Rita, P. (2021). Differences between TripAdvisor and Booking.com in branding co-creation. Journal of Business Research, 123, 380-388.

Butler, O. (2017). I made my shed the top rated restaurant on TripAdvisor. available in https://www.vice.com/en/article/434gqw/i-made-my-shed-the-top-rated-restaurant-on-tripadvisor, (28.05.2023).

Cassar, M. L., Caruana, A., & Konietzny, J. (2020). Wine and satisfaction with fine dining restaurants: an analysis of tourist experiences from user generated content on TripAdvisor. Journal of Wine Research, 31(2), 85-100.

Cornell University (2022). The Shed at Dulwich: how one journalist used ınformation cascades turn his shed ınto the top rated restaurant in London. https://blogs.cornell.edu/info2040/2022/11/06/the-shed-at-dulwich-how-one-journalist-used-information-cascades-turn-his-shed-into-the-top-rated-restaurant-in-london/, (15.05.2023).

de Langhe, B., Fernbach, P. M., & Lichtenstein, D. R. (2016). Navigating by the stars: Investigating the actual and perceived validity of online user ratings. Journal of Consumer Research, 42(6), 817–833.

Dellarocas, C. (2006). Strategic manipulation of internet opinion forums: implications for consumers and firms. Management Science, 52(10), 1577–1593.

Eltagouri, M. (2017). TripAdvisor, under fire for removing claims of rape, will now flag hotels with reported incidents. The Washington Post. available in https://www.washingtonpost.com/news/the-switch/wp/2017/11/09/tripadvisor-under-fire-for-removing-claims-of-rape-will-now-flag-hotels-with-reported-incidents/, (28.05.2023).

Filho, M. C., Rafael, D. N., Barros, L. S. G., & Mesquita, E. (2023). Mind the fake reviews! Protecting consumers from deception through persuasion knowledge acquisition. Journal of Business Research, 156, 1-14.

Fisher, M., Cox, J. W., & Hermann, P. (2016). Pizzagate: from rumor, to hashtag, to gunfire in D.C. The Washington Post. available in https://www.washingtonpost.com/local/pizzagate-from-rumor-to-hashtag-to-gunfire-in-dc/2016/12/06/4c7def50-bbd4-11e6-94ac-3d324840106c_story.html, (28.05.2023).

Harrison-Walker, L. J., & Jiang, Y. (2023). Suspicion of online product reviews as fake: cues and consequences, Journal of Business Research, 160, 1-17.

Mansor, L. (2018). Lessons from the shed. available in https://www.nst.com.my/opinion/columnists/2018/02/334046/lessons-shed, (28.05.2023).

Mayzlin, D., Dover, Y., & Chevalier, J. (2014). Promotional reviews: An empirical investigation of online review manipulation. American Economic Review, 104(8),2421–2455.

McGrath, K. (2017). How a fake restaurant in a garden shed became London's top-rated eatery on TripAdvisor. available in https://www.architecturaldigest.com/story/the-shed-at-dulwich, (23.05.2023).

Moon, S., Kim, M.-Y., & Bergey, P. K. (2019). Estimating deception in consumer reviews based on extreme terms: comparison analysis of open vs. closed hotel reservation platforms. Journal of Business Research, 102, 83-96.

Moon, S., Kim, M. Y., & Iacobucci, D. (2021). Content analysis of fake consumer reviews by survey-based text categorization. International Journal of Research in Marketing, 38(2), 343-364.

Román, S., Riquelme, I. P., & Iacobucci, D. (2023). Fake or credible? Antecedents and consequences of perceived credibility in exaggerated online reviews. Journal of Business Research, 156, 1-15.

Rosenberg, E. (2017). 'The Shed at Dulwich' was London's top-rated restaurant. just one problem: it didn't exist. The Washington Post. available in https://www.washingtonpost.com/news/food/wp/2017/12/08/it-was-londons-top-rated-restaurant-just-one-problem-it-didnt-exist/, (28.05.2023).

SafetyDetectives (2021). Amazon fake reviews scam exposed in data breach. available in https://www.safetydetectives.com/blog/amazon-reviews-leak-report, (27.06.2023).

Similarweb (2023). Top websites ranking / most visited travel and tourism websites. available in https://www.similarweb.com/top-websites/travel-and-tourism/, (15.06.2023).

Simon, S. (2017). How a fake restaurant became London's top spot on TripAdvisor. The Salt. available in https://www.npr.org/sections/thesalt/2017/12/09/569601017/opening-the-hottest-fake-restaurant-in-town, (28.05.2023).

Tanhan F. , Özok H. İ. , & Tayiz, V. (2022). Gelişmeleri kaçırma korkusu (FoMO): güncel bir derleme. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 14(1), 74-85.

The Shed at Dulwich Website (2023). Menu. available in https://www.theshedatdulwich.com/menu, (26.05.20223).

Zhang, D., Zhou, L., Kehoe, J. L., & Kilic, I. Y. (2016). What online reviewer behaviors really matter? Effects of verbal and nonverbal behaviors on detection of fake online reviews. Journal of Management Information Systems, 33(2), 456–481.

KAYNAKÇA

Abdi, E., Tojib, D., Seong, A. K., Pamarthi, Y., & Millington-Palmer, G. (2022). A study on the influence of service robots' level of anthropomorphism on the willingness of users to follow their recommendations. Scientific Reports, 12(1), 1–12. https://doi.org/10.1038/s41598-022-19501-0

Aggarwal, P., & Mcgill, A. L. (2007). Is that car smiling at me? Schema congruity as a basis for evaluating anthropomorphized products. Journal of Consumer Research, 34(4), 468–479. https://doi.org/10.1086/518544

Akdim, K., Belanche, D., & Flavián, M. (2021). Attitudes toward service robots: analyses of explicit and implicit attitudes based on anthropomorphism and construal level theory. International Journal of Contemporary Hospitality Management. https://doi.org/10.1108/IJCHM-12-2020-1406

Aubel, M., Pikturniene, I., & Joye, Y. (2022). Risk Perception and Risk Behavior in Response to Service Robot Anthropomorphism in Banking. Central European Management Journal, 30(1), 26–42. https://doi.org/10.7206/cemj.2658-0845.74

Belanche, D. (2021). Frontline robots in tourism and hospitality: service enhancement or cost reduction? Electronic Markets, 31(3), 477–492. https://doi.org/10.1007/s12525-020-00432-5

Belanche, D., Casaló, L. V., Flavián, C., & Schepers, J. (2020). Service robot implementation: a theoretical framework and research agenda. The Service Industries Journal, 40(3–4), 203–225. https://doi.org/10.1080/02642069.2019.1672666

Blut, M., Wang, C., Wünderlich, N. V., & Brock, C. (2021). Understanding anthropomorphism in service provision: a meta-analysis of physical robots, chatbots, and other AI. Journal of the Academy of Marketing Science, 49(4), 632–658. https://doi.org/10.1007/s11747-020-00762-y

Brenton, H., Gillies, M., Ballin, D., & Chatting, D. (2005). The uncanny valley: does it exist. In Proceedings of conference of human computer interaction, workshop on human animated character interaction. Available in https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=a1efc262f96d83b91986cfef14f34b7488230f67 (17.05.2023)

Cheng, L. K. (2023). Effects of service robots' anthropomorphism on consumers' attribution toward and forgiveness of service failure. Journal of Consumer Behaviour, 22(1), 67–81. https://doi.org/10.1002/cb.2112

De Keyser, A., Köcher, S., Alkire (née Nasr), L., Verbeeck, C., & Kandampully, J. (2019). Frontline Service Technology infusion: conceptual archetypes and future research directions. Journal of Service Management, 30(1), 156–183. https://doi.org/10.1108/JOSM-03-2018-0082

DiSalvo, C., & Gemperle, F. (2003). From seduction to fulfillment: the use of anthropomorphic form in design. Proceedings of the 2003 international conference on designing pleasurable products and interfaces, 23-26 June, Pittsburgh, Pennsylvania, USA. 67–72.

Duffy, B. R. (2003). Anthropomorphism and the social robot. Robotics and Autonomous Systems, 42(3-4), 177–190. https://doi.org/10.1016/S0921-8890(02)00374-3

Epley, N., Waytz, A., & Cacioppo, J. T. (2007). On Seeing Human: A Three-Factor Theory of Anthropomorphism. Psychological Review, 114(4), 864–886. https://doi.org/10.1037/0033-295X.114.4.864

Fan, A., Wu, L. L., Miao, L., & Mattila, A. S. (2020). When does technology anthropomorphism help alleviate customer dissatisfaction after a service failure? – The moderating role of consumer technology self-efficacy and interdependent self- construal. Journal of Hospitality Marketing & Management, 29(3), 269–290. https://doi.org/10.1080/19368623.2019.1639095

Ferrari, F., Paladino, M. :, & Jetten, J. (2016). Blurring Human–Machine Distinctions: Anthropomorphic Appearance in Social Robots as a Threat to Human Distinctiveness. International Journal of Social Robotics, 8(2), 287–302. https://doi.org/10.1007/s12369-016-0338-y

Goudey, A., & Bonnin, G. (2016). Must smart objects look human? Study of the impact of anthropomorphism on the acceptance of companion robots. Recherche et Applications En Marketing, 31(2), 2–20. https://doi.org/10.1177/2051570716643961

Ho, C. C., & MacDorman, K. F. (2010). Revisiting the uncanny valley theory: Developing and validating an alternative to the Godspeed indices. Computers in Human Behavior, 26(6), 1508–1518. https://doi.org/10.1016/j.chb.2010.05.015

Huang, H. L., Cheng, L. K., Sun, : C., & Chou, S. J. (2021). The effects of perceived identity threat and realistic threat on the negative attitudes and usage intentions toward hotel service robots: The moderating effect of the robot's anthropomorphism. International Journal of Social Robotics, 13(7), 1599–1611. https://doi.org/10.1007/s12369-021-00752-2

Huang, M. H., & Rust, R. T. (2018). Artificial Intelligence in Service. Journal of Service Research, 21(2), 155–172. https://doi.org/10.1177/1094670517752459

Jia, J. W., Chung, N., & Hwang, J. (2021). Assessing the hotel service robot interaction on tourists' behaviour: the role of anthropomorphism. Industrial Management and Data Systems, 121(6), 1457–1478. https://doi.org/10.1108/IMDS-11-2020-0664

Kim, H. Y., & Mcgill, A. L. (2018). Minions for the rich? Financial status changes how consumers see products with anthropomorphic features. Journal of Consumer Research, 45(2), 429–450. https://doi.org/10.1093/jcr/ucy006

Letheren, K., Jetten, J., Roberts, J., & Donovan, J. (2021). Robots should be seen and not heard…sometimes: Anthropomorphism and AI service robot interactions. Psychology and Marketing, 38(12), 2393–2406. https://doi.org/10.1002/mar.21575

MacDorman, K. F. (2005). Mortality salience and the uncanny valley. Proceedings of 2005 5th IEEE-RAS international conference on humanoid robots, 2005, 399–405. https://doi.org/10.1109/ICHR.2005.1573600

Mori, M. (1970). Bukimi no tani (the uncanny valley). Energy, 7(4), 33–35.

Murphy, J., Gretzel, U., & Pesonen, J. (2019). Marketing robot services in hospitality and tourism: the role of anthropomorphism. Journal of Travel and Tourism Marketing, 36(7), 784–795. https://doi.org/10.1080/10548408.2019.1571983

Pillai, R., & Sivathanu, B. (2020). Adoption of AI-based chatbots for hospitality and tourism. International Journal of Contemporary Hospitality Management, 32(10), 3199–3226. https://doi.org/10.1108/IJCHM-04-2020-0259

Seo, S. (2022). When female (male) robot is talking to me: Effect of service robots' gender and anthropomorphism on customer satisfaction. International Journal of Hospitality Management, 102(April), 1-8. https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2022.103166

Stroessner, S. J., & Benitez, J. (2019). The social perception of humanoid and non-humanoid robots: effects of gendered and machinelike features. International Journal of Social Robotics, 11(2), 305–315. https://doi.org/10.1007/s12369-018-0502-7

Tao, Z., Biwen, Z., Lee, L., & Kaber, D. (2008). Service robot anthropomorphism and interface design for emotion in human-robot interaction. 4th IEEE Conference on automation science and engineering, 23-26 August, Key Bridge Marriott, Washington DC, USA. 674–679. https://doi.org/10.1109/COASE.2008.4626532

Tondu, B. (2012). Anthropomorphism and service humanoid robots: An ambiguous relationshi: Industrial Robot: An International Journal, 39(6), 609–618. https://doi.org/10.1108/01439911211268840

van Pinxteren, M. M. E., Wetzels, R. W. H., Rüger, J., Pluymaekers, M., & Wetzels, M. (2019). Trust in humanoid robots: Implications for services marketing. Journal of Services Marketing, 33(4), 507–518. https://doi.org/10.1108/JSM-01-2018-0045

Walters, M. L., Syrdal, D. S., Dautenhahn, K., te Boekhorst, R., & Koay, K. L. (2008). Avoiding the uncanny valley: Robot appearance, personality and consistency of behavior in an attention-seeking home scenario for a robot companion. Autonomous Robots, 24(2), 159–178. https://doi.org/10.1007/s10514-007-9058-3

Waytz, A., Heafner, J., & Epley, N. (2014). The mind in the machine: Anthropomorphism increases trust in an autonomous vehicle. Journal of Experimental Social Psychology, 52, 113–117. https://doi.org/10.1016/j.jes:2014.01.005

Wikipedi Özgür Ansiklopedi (2023). Tekinsiz vadi, available in https://tr.wikipedia.org/wiki/Tekinsiz_vadi (28.05.2023)

Xie, L., & Lei, S. (2022). The nonlinear effect of service robot anthropomorphism on customers' usage intention: A privacy calculus perspective. International Journal of Hospitality Management, 107(July), 103312. https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2022.103312

Zhang, S., Lin, X., Li, X., & Ren, A. (2022). Service robots' anthropomorphism: dimensions, factors and internal relationships. Electronic Markets, 32(1), 277–295. https://doi.org/10.1007/s12525-022-00527-1

Zhu, D. H., & Chang, Y. : (2020). Robot with humanoid hands cooks food better? Effect of robotic chef anthropomorphism on food quality prediction. International Journal of Contemporary Hospitality Management, 32(3), 1367–1383. https://doi.org/10.1108/IJCHM-10-2019-0904

KAYNAKÇA

Aguiar, G., Gouveia, L., & Rodrigues, F. (2021). Accounting Professionals and Digital Maturity: insight from the reflections of digital transformation. Brazilian Journal of Business, 3(4), 3009-3029.

Bakulina, G., Kalinina, G., Luchkova, I., Pikushina, M., Gracheva, A. (2020). Transformation Of the Accountancy Profession During Digitalization Of Agriculture. BIO Web Conf., (17), 00188. https://doi.org/10.1051/bioconf/20201700188

Balamurugan, A., Krishna, M. V., Bhattacharya, R., Mohammed, S., Haralayya, B., & Kaushik, P. (2023). Robotic process automation (RPA) in accounting and auditing of business and financial information. Manager - The British Journal of Administrative Management, 59(161):20-31.

Bhargava, A., Bester, M., Bolton, L. (2020). Employees' Perceptions Of the Implementation Of Robotics, Artificial Intelligence, And Automation (Raia) On Job Satisfaction, Job Security, And Employability. J. technol. behav. sci., 1(6), 106-113. https://doi.org/10.1007/s41347-020-00153-8

Cooper, L., Holderness, D., Sorensen, T., Wood, D. (2019). Robotic Process Automation In Public Accounting. Accounting Horizons, 4(33), 15-35. https://doi.org/10.2308/acch-52466

Dahabiyeh, L., & Mowafi, O. (2023). Challenges of using RPA in auditing: A socio-technical systems approach. Intelligent Systems in Accounting, Finance and Management, 30(2), 76– 86. https://doi.org/10.1002/isaf.1537

Deloitte. (2019). Robotic Process Automation in Accounting and Finance. https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/us/Documents/finance/us-fas-robotic-process-automation-in-accounting-and-finance.pdf

Eulerich, M. (2022). The Dark Side Of Robotic Process Automation (Rpa): Understanding Risks and Challenges With Rpa. Accounting Horizons, 1-10. https://doi.org/10.2308/horizons-2022-019

EY (2015) Robotic process automation [White Paper]. Retrieved from https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-robotic-process-automation-white-paper/$FILE/ey-robotic-process-automation.pdfPublishing.

Fernandez, D., Aman, A. (2018). Impacts Of Robotic Process Automation On Global Accounting Services. AJAG, (9), 123-132. https://doi.org/10.17576/ajag-2018-09-11

Gotthardt, M., Koivulaakso, D., Paksoy, O., Saramo, C., Martikainen, M., Lehner, O. (2020). Current State and Challenges In The Implementation Of Smart Robotic Process Automation In Accounting And Auditing. JOFRP, 1(9), 90-102. https://doi.org/10.35944/jofrp.2020.9.1.007

Harrast, S. A. (2020). Robotic process automation in accounting systems. Journal of Corporate Accounting & Finance, 31(4), 209-213.

Hofmann, P., Samp, C., Urbach, N. (2019). Robotic Process Automation. Electron Markets, 1(30), 99-106. https://doi.org/10.1007/s12525-019-00365-8

Hong, Y., Ly, M., Lin, H. (2023). Robotic Process Automation Risk Management: Points To Consider. Journal of Emerging Technologies in Accounting, 1(20), 125-145. https://doi.org/10.2308/jeta-2022-004

Huang, F., & Vasarhelyi, M. A. (2019). Applying robotic process automation (RPA) in auditing: A framework. International Journal of Accounting Information Systems, 35, 100433.

Jędrzejka, D. (2019). Robotic process automation and its impact on accounting. Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości, (105), 137-166.

Kaya, C. T., Türkyılmaz, M., & Birol, B. (2019). Impact of RPA technologies on accounting systems. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (82), 235-250.

Kedziora, D., Penttinen, E. (2020). Governance Models For Robotic Process Automation: the Case Of Nordea Bank. Journal of Information Technology Teaching Cases, 1(11), 20-29. https://doi.org/10.1177/2043886920937022

Kokina, J., & Blanchette, S. (2019). Early evidence of digital labor in accounting: Innovation with Robotic Process Automation. International Journal of Accounting Information Systems, 35, 100431.

Korhonen, T., Selos, E., Laine, T., Suomala, P. (2020). Exploring the Programmability Of Management Accounting Work For Increasing Automation: An Interventionist Case Study. AAAJ, 2(34), 253-280. https://doi.org/10.1108/aaaj-12-2016-2809

KPMG. (2020). Robotic Process Automation in Finance and Accounting. https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2019/02/robotic-process-automation-in-finance-and-accounting.html

Kumar S, Tailor R K, (2022). Waiting Line Theory With Robotic Process Automation (RPA) In Shopping Malls: a Literature Review. J Manag Res Anal,9(4), 201-206. https://doi.org/10.18231/j.jmra.2022.040

Lacurezeanu, R., Tiron-Tudor, A., & Bresfelean, V. P. (2020). Robotic process automation in audit and accounting. Audit Financiar, 18(4), 752-770.

Langmann, C., & Kokina, J. (2021). RPA in accounting. Robotic Process Automation: Management, Technology, Applications, 243-262.

Langmann, C., & Turi, D. (2023). Basics of Robotic Process Automation (RPA). In Robotic Process Automation (RPA)-Digitization and Automation of Processes: Prerequisites, functionality and implementation using accounting as an example (pp. 5-16). Wiesbaden: Springer Fachmedien Wiesbaden.

Lehner, O. M., Ittonen, K., Silvola, H., Ström, E., & Wührleitner, A. (2022). Artificial intelligence based decision-making in accounting and auditing: ethical challenges and normative thinking. Accounting, Auditing & Accountability Journal, 35(9), 109-135.

Liu, L., Su, Y., Chiang, C. (2023). Research From RPA Advancement To AI Intelligent Automation Development: Taking the Accounting Service Industry In Taiwan As An Example., 55-91. https://doi.org/10.47260/amae/1333

Luo, H., & Luo, H. (2021). RPA and Artificial Intelligence in Budget Management Based on Multiperspective Recognition Based on Network Communication Integration. Wireless Communications and Mobile Computing, 2021, 1-13.

Madakam, S., Holmukhe, R., Jaiswal, D. (2019). The Future Digital Work Force: Robotic Process Automation (RPA). J. Inform. Syst. Technol. Manag (JISTEM), (16), 1-17. https://doi.org/10.4301/s1807-1775201916001

Marrone, M., Hazelton, J. (2019). The Disruptive and Transformative Potential Of New Technologies For Accounting, Accountants And Accountability. MEDAR, 5(27), 677-694. https://doi.org/10.1108/medar-06-2019-0508

Moffitt, K., Rozario, A., Vasarhelyi, M. (2018). Robotic Process Automation For Auditing. Journal of Emerging Technologies in Accounting, 1(15), 1-10. https://doi.org/10.2308/jeta-10589

Mohapatra, B., Mohapatra, S., & Mohapatra, S. (2023). Fundamentals of RPA. In Process Automation Strategy in Services, Manufacturing and Construction (pp. 123-166). Emerald Publishing Limited.

Morrison, M. (2019). Risk management in automation of the accounting process. In Multiple Perspectives in Risk and Risk Management: ERRN 8th European Risk Conference 2018, Katowice, Poland, September 20-21 (pp. 231-239). Springer International Publishing.

Oesterreich, T. D., Teuteberg, F., Bensberg, F., & Buscher, G. (2019). The controlling profession in the digital age: Understanding the impact of digitisation on the controller's job roles, skills and competences. International journal of accounting information systems, Elsevier, 35(C).

Plattfaut, R., Borghoff, V. (2022). Robotic Process Automation: a Literature-based Research Agenda. Journal of Information Systems, 2(36), 173-191. https://doi.org/10.2308/isys-2020-033

Roozen, F., Steens, B., & Spoor, L. (2019). Technology: Transforming the finance function and the competencies management accountants need. Management Accounting Quarterly, 21(1), 1-14.

Rozario, A. M., & Vasarhelyi, M. A. (2018). How robotic process automation is transforming accounting and auditing. The CPA Journal, 88(6), 46-49.

Sandy, D. A., Ritchi, H., Adrianto, Z., & Alfian, A. (2022). Robotic Process Automation in Action: A Use Case in Accounting Task. Journal of Digital Innovation Studies, 1(1), 51-67.

Syed, R., Suriadi, S., Adams, M., Bandara, W., Leemans, S. J., Ouyang, C., ... & Reijers, H. A. (2020). Robotic process automation: contemporary themes and challenges. Computers in Industry, 115, 103162.

Tailor R, Hiremath B V. (2023). Opportunities and threats in robotic accounting. J Manag Res Anal, 10(2):112-115. https://doi.org/10.18231/j.jmra.2023.019

Wei, L., Yu, H., & Li, B. (2022). Advanced Artificial Intelligence Model for Financial Accounting Transformation Based on Enterprise Unstructured Text Data. Journal of Organizational and End User Computing (JOEUC), 34(8), 1-15.

Wellmann, C., Stierle, M., Dunzer, S., & Matzner, M. (2020). A framework to evaluate the viability of robotic process automation for business process activities. In Business Process Management: Blockchain and Robotic Process Automation Forum: BPM 2020 Blockchain and RPA Forum, Seville, Spain, September 13–18, 2020, Proceedings 18 (pp. 200-214). Springer International Publishing.

Zhang, C., Issa, H., Rozario, A., & Soegaard, J. S. (2023). Robotic process automation (RPA) implementation case studies in accounting: A beginning to end perspective. Accounting Horizons, 37(1), 193-217. https://doi.org/10.2308/horizons-2021-084

KAYNAKÇA

Ackers, B., & Grobbelaar, S. E. (2022). The impact of the integrated reporting framework on corporate social responsibility (CSR) disclosures – the case of South African mining companies. Social Responsibility Journal, 18(6), 1106-1127.

Aliabadi, F. J., & Shahri, A. M. (2016). Transparency in financial reporting with or without IFRS: The case of Iran. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 18(Özel Sayı-1), 605-623.

Anojan, V. (2019). Perception of accounting experts on the implementation of integrated reporting in Sri Lanka. Global Journal of Management and Business Research, 19(1), 62-68.

Camodeca, R., & Almici, A. (2017). Implementing integrated reporting: case studies from the Italian Listed Companies. Accounting and Finance Research, 6(2), 121-135.

Cooray, T., Gunarathn, A. D. N., & Senaratne, S. (2020). Does corporate governance affect the quality of integrated reporting?. Sustainability, 12(4262), 1-30.

Corvino, A., Doni, F., & Martini, S. B. (2020). Corporate governance, integrated reporting and environmental disclosure: evidence from the South African context. Sustainability, 12(4820), 1-19.

de Villiers, C., Venter, E.R., & Hsiao, P. K. (2017). Integrated reporting: background, measurement issues, approaches and an agenda for future research. Accounting & Finance, 57, 937–959.

Dragu, I. M., & Tiron-Tudor, A. (2013). The integrated reporting initiative from an institutional perspective: emergent factors procedia. Social and Behavioral Sciences, 92, 275 – 279.

Dumay, J., Bernardi, C., Guthrie, J., & Demartini, P. (2016). Integrated reporting: a structured literatüre review. Accounting Forum, 40, 166–185.

ER Türkiye. (2023). Türkiye'de yayımlanan entegre raporlar. Entegre Raporlama Türkiye, available in http://www.entegreraporlamatr.org/tr/, (27.03.2023).

Hamad, S., Draz, M. U., & Lai, F. (2020). The impact of corporate governance and sustainability reporting on integrated reporting: a conceptual framework. SAGE Open, 1–15. doi: 10.1177/2158244020927431

Hoque, M. E. (2017). Why company should adopt integrated reporting?. International Journal of Economics and Financial Issues, 7(1), 241-248.

IR, Integrated Reporting. (2021). International <IR> Framework - January 2021. available in www.integratedreporting.org, (11.02.2023).

Ivan, O. R. (2018). Integrated reporting in the context of corporate governance. Case study on the adoption of integrated reporting of Romanian Companies listed on BSE. Valahian Journal of Economic Studies, 9(23-2), 127-138.

Kim, S., Shin, H., Shin, H., & Park, S. (2019). Organizational slack, corporate social responsibility, sustainability, and integrated reporting: evidence from Korea. Sustainability, 11(4445), doi: 10.3390/su11164445

Madhani, P. (2007). Role of voluntary disclosure and transparency in financial reporting. The Accounting World, Special Issue, 63-66.

Mähönen, J. (2020). Integrated reporting and sustainable corporate governance from European perspective. Accounting, Economics, and Law: A Convivium, 10(2), 1-40.

Malola, A., & Maroun, W. (2019). The measurement and potential drivers of integrated report quality: evidence from a pioneer in integrated reporting. South African Journal of Accounting Research, 33(2), 114-144.

Mohammadi, S., & Nezhad, B. M. (2015). The role of disclosure and transparency in financial reporting. International Journal of Accounting and Economics Studies, 3(1), 60-62.

Rossi, F. M. (2017). Principles, concepts and elements of integrated reporting (Eds. E. Katsikas et al.) Towards Integrated Reporting, SpringerBriefs in Accounting, 65-94.

Roxana-Ioana, B., & Petru, S. (2017). Integrated reporting for a good corporate governance. "Ovidius" University of Constantza, Faculty of Economic Sciences Series, 17(1), 424-428.

Salehi, M., Ajel, R. A., & Zimon, G. (2021). The relationship between corporate governance and financial reporting transparency. Journal of Financial Reporting and Accounting, 1985-2517. doi: 10.1108/JFRA-04-2021-0102

Smith, S. S. (2014). Integrated reporting, corporate governance, and the future of the accounting function. International Journal of Business and Social Science, 5(10), 58-63.

Suttipun, M., & Bomlai, A. (2019). The relationship between corporate governance and integrated reporting: Thai evidence. International Journal of Business and Society, 20(1), 348-364.

Utami, K., Amyulianthy, R., & Astuti, T. (2022). Good corporate governance and integrated reporting implementation of Rev. 4.0. Economics and Business Quarterly Reviews, 5(4), 268-275.

Wang, R., Zhou, S., & Wang, T. (2019). Corporate governance, integrated reporting and the use of credibility-enhancing mechanisms on integrated reports. European Accounting Review, 1–33. doi:10.1080/09638180.2019.1668281

KAYNAKLAR

Björn, A., & Göbl, M. (2017). "Business Intelligence and Analytics in Management Accounting Research: Status and Future Focus." International Journal of Accounting Information Systems, 25, 37-58.

Bowersox, D. J., Closs, D. J., & Cooper, M. B. (2013). Supply Chain Logistics Management (4th ed.). McGraw-Hill.

Christopher, M. (2016). "Logistics & Supply Chain Management." Pearson Education Limited.

Cokins, G. (2001). "Activity-Based Cost Management: An Executive's Guide." John Wiley & Sons, Inc..

Cooper, R., & Slagmulder, R. (2004). "Achieving Full-cycle Cost Management." MIT Sloan Management Review, 46(1), 45–52.

Drury, C. (2013). "Management and Cost Accounting" (9th ed.). Cengage Learning.

EPA. (2018). "ENERGY STAR® and Other Climate Protection Partnerships: 2017 Annual Report." United States Environmental Protection Agency.

Farris, P. W., Bendle, N. T., Pfeifer, P. E., & Reibstein, D. J. (2010). "Marketing Metrics: The Definitive Guide to Measuring Marketing Performance." Pearson Education Inc.

Garrison, R. H., Noreen, E. W., & Brewer, P. C. (2012). "Managerial Accounting" (14th ed.). McGraw-Hill/Irwin.

Guilding, C., & McManus, L. (2002). "The incidence, perceived merit and antecedents of customer accounting: an exploratory note." Accounting, Organizations and Society, 27(1-2), 45-59.

Gupta, S., & Lehmann, D. R. (2003). "Customers as assets." Journal of Interactive Marketing, 17(1), 9–24.

Gupta, S., & Lehmann, D. R. (2005). "Managing Customers as Investments: The Strategic Value of Customers in the Long Run." Wharton School Publishing.

Horngren, C. T., Datar, S. M., & Rajan, M. V. (2019). Cost Accounting: A Managerial Emphasis (16th ed.). Pearson.

Horngren, C. T., Sundem, G. L., Stratton, W. O., Burgstahler, D., & Schatzberg, J. (2021). "Introduction to Management Accounting" (17th ed.). Pearson.

Kaplan, R. S., & Anderson, S. R. (2007). "Time-Driven Activity-Based Costing: A Simpler and More Powerful Path to Higher Profits." Harvard Business School Press.

Kaplan, R. S., & Atkinson, A. A. (2015). Advanced Management Accounting (3rd ed.). Pearson.

Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (2004). "Strategy Maps: Converting Intangible Assets into Tangible Outcomes." Harvard Business School Press.

Kotler, P., & Armstrong, G. (2018). Principles of Marketing (17th ed.). Pearson.

Kumar, V. (2008). "Managing Customers for Profit: Strategies to Increase Profits and Build Loyalty." Wharton School Publishing.

Lambert, D. M., & Pohlen, T. L. (2001). "Supply Chain Metrics." The International Journal of Logistics Management, 12(1), 1–19.

Mentzer, J. T., DeWitt, W., Keebler, J. S., Min, S., Nix, N. W., Smith, C. D., & Zacharia, Z. G. (2001). "Defining Supply Chain Management." Journal of Business Logistics, 22(2), 1–25.

Monroe, K. B. (2002). "Pricing: Making Profitable Decisions." McGraw-Hill Higher Education.

Nagle, T. T., & Hogan, J. E. (2006). "The Strategy and Tactics of Pricing: A Guide to Growing More Profitably." Pearson Prentice Hall.

Narayanan, V. G., & Smith, J. K. (2000). Management Accounting: A Strategic Focus McGraw-Hill/Irwin.

Nixon, B., & Burns, J. (2012). "The paradox of strategic management accounting." Management Accounting Research, 23(4), 229-244.

Pride, W. M., & Ferrell, O. C. (2018). "Marketing" (19th ed.). Cengage Learning.

Ratnatunga, J. (2018). "The Relevance and Readiness of Management Accountants for the Digital Era." Journal of Applied Management Accounting Research, 16(1), 5-24.

Roslender, R., & Hart, S. J. (2003). "In search of strategic management accounting: theoretical and field study perspectives." Management Accounting Research, 14(3), 255-279.

Rust, R. T., Lemon, K. N., & Zeithaml, V. A. (2004). "Return on Marketing: Using Customer Equity to Focus Marketing Strategy." Journal of Marketing, 68(1), 109–127.

Schaltegger, S., & Burritt, R. (2005). "Corporate sustainability." In H. Folmer & T. Tietenberg (Eds.), "The International Yearbook of Environmental and Resource Economics 2005/2006" (pp. 185–222). Edward Elgar Publishing.

Smith, M. (2012). "Pricing Strategy: Setting Price Levels, Managing Price Discounts and Establishing Price Structures." South-Western Cengage Learning.

KAYNAKÇA

Atabay, İ. (2023). Muhasebe Eğitiminde Mobil Uygulama Kullanımı: Öğrencilerin Davranışsal Niyetleri Üzerine Bir Araştırma. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 25(2), 256-273. https://doi.org/10.31460/mbdd.1170433

Delice, A., & Ergene, Ö. (2015). Ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmalarının incelenmesi: Matematik eğitimi makaleleri örneği. Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi, 3(1), 60-75.

Demir, Ö. (2015). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin işgücü piyasasından beklentileri, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3 (9), 553-564.

Erdoğan, M. & Oruç Erdoğan, E. (2021), Dijitalleşme ve muhasebe-finansman eğitimine etkisi: interaktif sunum aracı uygulaması (menti uygulaması). 39. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, https://turmes2020.mehmetakif.edu.tr/files/bildiriler-kitabi.pdf Erişim Tarihi: 01.06.2022

Gaviria, D., Arango, J. & Valencia, A. (2015). Reflections about the Use of Information and Communication Technologies in Accounting Education, Procedia - Social and Behavioral Sciences, 176, 992-997, https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.01.569.

Gökbulut, B. (2021). Uzaktan eğitim öğrencilerinin bakış açısıyla uzaktan eğitim ve mobil öğrenme. Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama, 11(1), 160-177.

Handoyo, S. & Anas, S. (2019). Accounting Education Challenges in the New Millennium Era. Journal of Accounting Auditing and Business, 2(1), 35-46. https://doi.org/10.24198/jaab.v2i1.20429

https://istatistik.yok.gov.tr/ Erişim Tarihi: 01.06.2022

Karakoç, F.Y. ve Dönmez, L. (2014). Ölçek geliştirme çalışmalarında temel ilkeler. Tıp Eğitimi Dünyası, 13(40), 39-49.

Kılıç, S. (2013). Doğrusal regresyon analizi. Journal of Mood Disorders, 3(2), 90-92.

Kıllı, M. & Işık, Y. (2022). Muhasebe eğitiminin özel tasarım yazılımlarla desteklenmesine yönelik bir simülasyon: interaktif alıştırma kullanımı. 21. Uluslararası İşletmecilik Kongresi 12-14 Mayıs, Kahramanmaraş.

Phillips, C. & Trainor, J. (2014). Millennial students and the flipped classroom. Journal of Business and Educational Leadership, 211, 519– 531

Scarpati, S. & Johnson, P. (2012). Teaching and advising a new generation of accounting students, CPA Journal, 82(8), 14-17.

Seethamraju, R. (2010). Information technologies in accounting Education. Proceedings of The 2010 AIS SIGED: IAIM International Conference on Information Systems Education And Research. http://aisel.aisnet.org/siged2010/12

Taş, H. Y., Demirdöğmez, M. ve Küçükoğlu, M. (2017). Geleceğimiz olan Z kuşağının çalışma hayatına muhtemel etkileri. OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 7(13), 1031-1048.

Temelli, F. & Karcıoğlu, R. (2021), Muhasebe eğitimi alan İİBF öğrencilerinin ters yüz sınıf modeli'ne yönelik tutumları: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi örneği. 39. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, https://turmes2020.mehmetakif.edu.tr/files/bildiriler-kitabi.pdf Erişim Tarihi: 01.06.2022

Watty, K., Mckay, J. &, Ngo, L. (2016). Innovators or inhibitors? Accounting faculty resistance to new educational technologies in higher education. Journal of Accounting Education, 36, 1–15

Yükçü, S., Sarıbay, B., Sarıbay, E. & Yükçü, C. (2021), Maliyet muhasebesi eğitiminde sınıf içi simülasyona yönelik muhasebe anabilim dalı öğretim üyelerinin görüşleri: muhasebe eğitimi sempozyumu örneği. 39. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, https://turmes2020.mehmetakif.edu.tr/files/bildiriler-kitabi.pdf Erişim Tarihi: 01.06.2022

KAYNAKÇA

ACCA (2022). Green Budgeting: A Toolkit for Public Sector Finance Professionals, file:///C:/Users/USER/Downloads/PI-GREEN-BUDGETING-PS%20v5%20(1).pdf, 01.07.2023.

Avcı, M. (2022). OECD ülkelerinde yeşil bütçe girişimleri ne durumda?. Yönetim Bilimleri Dergisi, 20 (46), 885-914.

Blazey, A., & Lelong, M. (2022). Green budgeting: a way forward. OECD Journal on Budgeting, 2 (2), 1-18.

Doğan, A. & Coşkun, M.E. (2021). Çevreye duyarlı bütçe: Avrupa birliği ve Türkiye değerlendirmesi. Turkuaz Uluslararası Sosyo-Ekonomik Stratejik Araştırmalar Dergisi, 3 (4), 17-38.

Ergen, Z. (2021). Ekolojik dengeyle uyumlu yeşil bütçeler ve yerel yönetim uygulamaları. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 30 (2), 62-73.

Kete, H. (2022). Green budgeting: France and Italy practices. International Journal of Social, Political and Financial Researches (IJSPFR), 2 (2), 102-115.

Kılıçer, E. (2017). Çevreye duyarlı bütçeleme sistemi: Bologna örneği. İktisat Fakültesi Mecmuası, 67 (1), 117-139.

Vinogradova, T. (2021). Improving green budget decisions and transparency through public participation: evidence from Russia, Public Sector Economics, 46 (3), 386-401.

Yapıcı, F. (2015). Yeşil bütçe yaklaşımı ve değerlendirilmesi, yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Yılmaz, F. (2001). İşletmelerde bütçeleme. Mali Çözüm, 55 (2), 54-63.

KAYNAKÇA

Akçaoğlu, E. (2020). "Konaklama Vergisi Hakkında Kısa bir Değerlendirme", Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi 10 (2), 388-405

Akıncı, Aşcı,N. " Konaklama Vergisi: Ölçülülük Meselesi", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı: 148, Mayıs-Haziran 2020, s. 83.

Cenikli, E. ve Duran Ş. D. (2021), Karşılaştırmalı Hukukta Ve Türkiye'de Konaklama Vergisi, Eğitim Bilim Toplum Dergisi, Cilt:19 Sayı:75 Yaz: 2021 s: 86-113.

Çakmakçı, A. (2021). https://www.alomaliye.com/2021/10/04/konaklama-vergisinin-kdv-matrahina-etkisi-ali-cakmakci-ymm/#:~:text=Geceleme%20hizmeti%20olmadan%20 konaklama %20 vergisi, Konaklama%20Vergisi%20Oran%C4%B1%20%252%20dir.

Doğan, M. (2017). "Turizm ve Şehir Vergisi: Kuramsal Bir Analiz ve Türkiye Üzerine Öneriler", Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 28(2): 269-280

Gid.VK. 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu 34'üncü Maddesi,

Güzel, V. ve Yıldız S. (2019), Konaklama Vergisinin Gerekliliği Ve Türkiye'de Uygulanabilirliği, Vergi Raporu, Sayı: 243, Aralık 2019

İl Özel İdaresi ve Belediye Gelirleri Kanun Tasarısı Taslağı,2004.

KVR. Hazine ve Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı), Konaklama Vergisi Rehberi, Mükellef Hizmetleri Daire Başkanlığı, Şubat/2023, Yayın No: 453.

KVUGT. Hazine ve Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı) (2022), Konaklama Vergisi Uygulama Genel Tebliği. (14 Aralık 2022 tarihli ve 32043 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanmıştır).

Lovemoney (2020) "Tourist tax in Europe 2020: what you will pay in Spain, Italy and other hotspots", https://www.lovemoney.com/guides/52231/tourist-tax-in-europe-what-you-will-pay-in-spain-italy-and-otherhotspots#:~:text=Bulgaria%20levies%20a%20City%20Tax,) %20per%20person%2C%20per%20night.). Erişim Tarihi:13.04.2023:11:23

Serçek, S. ve Börüteçene Y. (2022), Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt: 15 Sayı: 92 Eylül 2022.

VUK'nun mükerrer 257/1-4. Vergi Usul Kanununun mükerrer 257 nci maddesinin birinci fıkrasının (4) numaralı bendi

Yamak, N. Tanrıöver N.B. ve Güneysu, F. (2012), "Turizm-Ekonomik Büyüme İlişkisi: Sektör Bazında Bir İnceleme", Atatürk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 26 (2): 205-220.

Teori ve Uygulamada Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Analizleri

Editor
Doç. Dr. Şahin KARABULUT

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6460-57-7

Temmuz 2023

Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Teori ve uygulamada siyaset bilimi ve kamu yönetimi alanındaki gelişmelerin analiz edildiği bu kitapta CESUR, başat parti sisteminin parti sistemi sınıflandırmalarındaki yerini tartışmıştır. ALKAN, eğitimde katılımcı liderlik konusunu ele almıştır. YILMAZ, önetici, lider yönetici ve aralarındaki kişisel farklılıkları incelemiştir. ALKUŞ, yönetici eğitimi, yönetici yetiştirme ve yönetici geliştirme konularından en az birini konu edinmiş yayınların bu konuları nasıl açıkladıklarını nitel olarak analiz etmiştir. ULAŞAN, yapay zekânın Amerikan kamu yönetimi üzerindeki rolü ve kamu politikalarına etkisini ortaya koymuştur. ÖZTÜRK, afetlere karşı kamu yönetiminde yeniden yapılanma örneklerini araştırmıştır. AYDEMİR DECKER, Cumhuriyetin 100. yılı vesilesiyle Türk Modernleşmesinin en kritik dönemini din siyaseti temelinde yeniden ele almıştır. AKCAGÜNDÜZ, taşrayı merkeze bağlama hamlesi olarak muhassıllık meclislerini tartışmıştır. TEKİN, Sıklıkla karıştırılan ve kargaşaya sebep olan adem-i merkeziyet ve ilgili kavramları açık ve net çizgilerle açıklamıştır. DEMİREL ve OKYAY, yeşil yönetimi konu edinmiştir. ÖKDE, Hakkari'nin çevre sorunlarını akademik bir bakışla değerlendirmiştir. DAYANIKLI, Bursa'nın ekonomi politiğini yaparak, neoliberalizm/kentleşme sürecinin yaptığı yaratıcı yıkımı mekansal pratiklerle ortaya koymuştur. Bu kitap, Aksaray Üniversitesi, Bitlis Eren Üniversitesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Hakkari Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, T.C. Adalet Bakanlığı, Trakya Üniversitesi ve Türk-Alman Üniversitesi olmak üzere 9 farklı üniversite ve kurumdan 13 farklı yazarın katkılarıyla hazırlanmıştır.

Doç.Dr. Şahin KARABULUT

İÇİNDEKİLER

The Position of the Dominant Party System in the Party System's Classifications....1
Abdulkadir CESUR

Eğitimde Katılımcı Liderlik 17
Cengiz ALKAN

Yönetici, Lider Yönetici ve Kişisel Farklılıklar.....29
Emre YILMAZ

Yönetim Literatüründe Yönetici Eğitimi
Yetiştirme ve Geliştirme Üzerine Bir Analiz 43
Oktay ALKUŞ

Yapay Zekânın Amerikan Kamu Yönetimi Üzerindeki
Rolü ve Kamu Politikalarına Etkisi.....61
Fatih ULAŞAN

Afetlere Karşı Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma Örnekleri.....81
Hasret ÖZTÜRK

Geç Osmanlı ve Erken Cumhuriyet Modernleşmesinde Devletin Din Siyaseti.....93
Suna Güzin AYDEMİR DECKER

Taşrayı Merkeze Bağlama Hamlesi: Muhassıllık Meclisleri.....105
Emre AKCAGÜNDÜZ

Bir Yönetim İlkesi Olarak Adem-i Merkeziyet: Kavramsal Bir İnceleme 115
Ömer Faruk TEKİN

Sürdürülebilirliğe ve Çevresel Yönetişime Göre Yeşil Yönetim:
Avrupa ve Türkiye Perspektifi.....139
Demokaan DEMİREL, Cihad OKYAY

Hakkari'nin Çevre Sorunları.....155
Fatma ÖKDE

Neoliberal Kentleşme Krizleri:
Bursa Kentinin Mekan Üretimine Eleştirel Bir Bakış 169
Gül Gün DAYANIKLI

REFERENCES

Ayan, V. M. (2019). Adalet ve Kalkınma Partisi Döneminde Türkiye Medyası ve Tarihsel Blokun Dönüşümü. Doctoral Thesis, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Bacon, E. (2012). Electoral Manipulation and the Development of Russia's Political System. East European Politics, 28 (2): 105-118.

Bader, M. (2017). The role of precinct commissions in electoral manipulation: does party affiliation matter? Russian Politics, 2(4) :434–453.

Baekken, H. (2015). Selections before elections: double standards in implementing election registrartion procedures in Russia? Communist Post-Communist Studies, 48: 61–70.

Blondel, J. (1968). Party Systems and Patterns of Government in Western Democracies. Canadian Journal of Political Science, 1(2): 180-203.

Bogaards, M. (2004). Counting Parties and Identifying Dominant Party Systems in Africa. European Journal of Political Research, 43(2): 173-197.

Cambaza, E. (2023). Mozambique: Country Profile, Encyclopedia, 3: 143–167.

Chaguaceda, A. (2016). The Putin System. Russian Authoritarianism Today. Revista Mexicana de Análisis Político y Administración Pública, (V)I: 75-92.

Cox, Gary, W. (1997). Making Votes Count: Strategic Coordination in the World's Electoral Systems, Cambridge: Cambridge University Press.

Daver, B. (1993). Siyaset Bilimine Giriş. Ankara: Siyasal.

Diamond, L. J. (2002). Thinking about Hybrid Regimes. Journal of Democracy, 13(2), 21-35.

Dursun, D. (2006). Siyaset Bilimi. İstanbul: Beta.

Duverger, M. (1986). Siyasi Partiler. (Trans. E. Özbudun), Ankara: Bilgi.

Duverger, M. (1990). The Two Party and The Multiparty Systems. In: Peter Mair (eds). The West Euopean Party System, Newyork: Oxford University Press, 285-295.

Edge, M. (2014). Singapore-style press control? Not in Fiji. The International Communication Gazette, 76(3): 255–274.

European Commission (2022). Commission Staff Working Document Türkiye 2022 Report, SWD(2022) 333 final, Brüksel, 12 October, 2022. p. 1-132.

European Union (2022). Election Follow-Up Mission Final Report (2022) Republic of Mozambique-2022, p.1-27.

Golosov, G. V. (2018). Russia's centralized authoritarianism in the disguise of democratic federalism: Evidence from the September 2017 sub-national elections. International Area Studies Review, 21(3): 231-248.

Greene, K. F. (2010). The Political Economy of Authoritarian Single- Party Dominance. Comparative Political Studies, 43(7): 807-834.

Harvey C. J. (2016). Changes in the menu of manipulation: electoral fraud, ballot stuffing, and voter pressure in the 2011 Russian election. Electoral Studies, 41: 105-117.

Jarabinsky, I. (2015). Appearances are deceptive: credibility of the Russian Election Commission. East European Politics, 31(1): 88-103.

Kapani, M. (1995). Politika Bilimine Giriş. İstanbul: Bilgi.

Kriger, N. (2005). ZANU-PF strategies in general elections, 1980–2000: Discourse and coercion. African Affairs, 104(414): 1–34.

Kulik, A. (2011). Can A Genuine Opposition Party Appear In Russia In Line With Medvedev's Proclaimed Modernization? Revue d'études comparatives Est-Ouest, 42(1): 115-148.

Laverty, N. (2008). Limited Choices: Russian Opposition Parties and the 2007 Duma Election. Demokratizatsiya,16(4): 363-381.

Magaloni, B. and Ruth K. (2010). Political Order and One-Party Rule. Annual Review of Political Science, 13: 123-143.

Masunungure, E. (2008). A Militarized Election: The 27 June Presidential Run-off. In: Eldred Masunungure (eds), Defying the Winds of Change- Zimbabwe's 2008 Elections, Konrad Adenauer Foundation, 79-97.

Masunungure, E. (2014). The menu of manipulation and the 2013 Zimbabwe elections – towards explaining the technical knockout. Journal of African Elections, 13(2): 94–121.

McFaul, M. and Stoner, K. (2008). The myth of the authoritarian Model: how Putin's crackdown holds Russia back. Foreign Affairs, 87(1): 68-84.

Mooketsane, K. S. (2013). The Dynamics Of Competitive Party Politics In: Molefe B. Phirinyane (eds), Elections and the Management of Diversity in Botswana, Botswana: Lightbooks: 31-46.

Mosarwe, Q. (2021). Quietly, Botswana Increasingly Becoming Hostile, In: Nashilongo Gervasius-Nakal and et all (eds) State Of Press Freedom In Southern Africa Report 2020-2021, Media Institute of Southern Africa: 28-31.

Moyo, L. (2021). One Step Forward, Two Steps Backwards. In: Nashilongo Gervasius-Nakal and et all (eds), State Of Press Freedom In Southern Africa Report 2020-2021, Media Institute of Southern Africa: 53-58.

Molomo, M. G. and Wilford M. (2017) Freedom of information: Batswana back private communication, public accountability. Afrobarometer Dispatch, No. 172: 1-12.

Mwonzora, G. and Edknowledge M. (2019). The Menu of Electoral Manipulation in Zimbabwe: Food Handouts, Violence, Memory, and Fear – Case of Mwenezi East and Bikita West 2017 by-elections, Journal of Asian and African Studies, 54(8): 1128–1144.

Nhanale, E. (2021). Armed Conflicts Worsen Plight Of Journalists, MİSA: State Of Press Freedom In Southern Africa Report 2021, 41-43.

Novak, M. (2015). Competitive Party Systems: Where do Duverger and Sartori diverge? In Revue française de science politique,65(3): 69-88.

O'Leary, B. (1994). Britain's Japanese question: 'Is there a dominant party? In: Helen Margetts and Gareth Smyth (eds), Turning Japanese, Britain with a Permanent Party of Government. London: Lawrence and Wishart, 3-8.

OSCE/ODIHR (2014). Republic Of Turkey Presidential Election 10 August 2014. Warsaw 18 November 2014, 1-29.

OSCE/ODIHR (2016). Russian Federation State Duma Elections 18 September 2016. Warsaw 23 December 2016, 1-41.

OSCE/ODIHR (2018). Republic Of Turkey Early Presidential And Parliamentary Elections 21 September 2018, Warsaw 21 September 2018, 1-39.

OSCE/ODIHR (2018). Russian Federation Presidential Election 18 March 2018. Warsaw 6 June 2018, 1-40.

Özdağ, Ü. (2011). İkinci Tek Parti Dönemi. Ankara: Kripto.

Peköz, M. (2009). İslami Cumhuriyete Doğru Türkiye'de Siyasal İslam'ın Dünü Bugünü ve Yarını. İstanbul: Kalkedon.

Ross, C. (2018). Regional elections in Russia: instruments of authoritarian legitimacy or instability? Palgrave Communications, 4(75): 1-9.

Sarıbay, A. Y. (1982). Siyasal Parti Sistemlerini Tasnif Önerilerine Eleştirel Bir Yaklaşım. Uludağ Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, (3): 145-167.

Sartori, G. (1976). Parties and Party Systems A Framework For Analysis. Cambridge

University Press.

Sartori, G. (1990). A Tyhpology of Party Systems. In: Peter Mair (eds), The West European Party System. Newyork: Oxford University Press, 316-349.

Schedler, A. (2002). Elections Without Democracy: The Menu Of Manipulation. Journal of Democracy, 13(2): 36-50.

Sözeri, C. (2015). Türkiye'de Medya-İktidar İlişkileri: Sorunlar ve Öneriler. İstanbul: Enstitü.

Türköne, M. (2010). Siyaset. İstanbul: Opus.

Ware, A. (1996). Political Parties and Party Systems. New York: Oxford University Press.

Wasserman, H. (2020). The state of South African media: a space to contest democracy. Publizistik, 65:451–465.

KAYNAKÇA

Adalı, S. (1986). Daha İyi Hizmet Görme Açısından Katılmalı Yönetim, İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları.

Alga, E. (2017). Örgütlerde Algılanan Liderlik Tarzlarının Çalışanların Tükenmişliğine Etkisi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 28, 97-124.

Babaoğlan, E. Ve Yılmaz, F. (2012). İlköğretim Okullarında Karara Katılma.Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 8(3), 1-12.

Bakan, İ. (2009). Liderlik Tarzları İle Örgüt Kültürü Türleri Arasındaki İlişkiler: Bir Alan Çalışması, TİSK Akademi, 1, 138-172.

Bass, B. M. (1990). "Bass & Stogdill's Handbook Of Leadership: Theory, Research And Management Applications", New York: Free Press.

Bektaş, Ç. (2016). Liderlik Yaklaşımları Ve Modem Liderden Beklentiler, Selçuk Üniversitesi Akşehir Meslek Yüksekokulu Sosyal Bilimler Dergisi, 2(7), 43-53.

Can, E. Ve Serençelik, G. (2017). Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin Okul Yönetimine Katılımlarının İncelenmesi, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 30, 525-542.

Dedova, R. Ve Beşka, V.P. (2012). Öğrencilerin Okulda Demokratik Katılımı. Üsküp: Eğitimde Etnikler Arası Entegrasyon Projesi El Kitabı.

Demirtaş, Z. Ve Alanoğlu, M. (2015). Öğretmenlerin Karara Katılımı Ve İş Doyumu. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 16(2), 83-100.

Dinçer, Ö. Ve Fidan Y. (1996). İşletme Yönetimi, İstanbul: Beta Basım Yayım.

Eren, E. (1993). Yönetim Psikolojisi, 4. Baskı, İstanbul: Beta Yayınları.

Eren, E. (2003). Yönetim Ve Organizasyon, İstanbul: Beta Yayınları.

Kaysılı, B.K. (2008). Akademik Başarının Arttırılmasında Aile Katılımı. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 9(1), 69-83.

Özdemir, S. Ve Sezgin, F. (2000). Etkili (Okullar Ve Öğretim Liderliği. Kırgızistan Manas Sosyal Bilimler Dergisi, 2(3) 266-282.

Öztürk, C. (2018a). Liderlik Kamu Yönetiminde Lider Yöneticiye Doğru, Ankara: Nobel Yayınları.

Öztürk, C. (2018b). "Türk Polis Teskilatı Y.neticisi Y.nünden Liderlikte Davranıssal Kuramlar", Sosyal Bilimler Siyaset ve Yönetim, (Editör: Mustafa Fedai Cavuş- M. Burhanettin Coşkun), 123-134, Ankara: Akademisyen Yayınevi.

Öztürk, C. (2020). İç-Dış Kontrol Odaklılığın Liderlik ve Cinsiyet Bağlamında İncelenmeleri: Bitlis Eren Universitesi Öğrencileri Ampirik Uygulaması: Bitlis Eren Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Akademik İzdüşüm Dergisi, 5(2), 102-113.

Özler, N. D. E. (2013). Yönetim Ve Organizasyon, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayını.

Sertoğlu, R. (2010). Stratejik Liderlik, İstanbul: Etap Yayınları.

Topaloğlu, C. Ve Dalgın, T. (2013). Algılanan Liderlik Tarzı Ve Örgütsel Bağlılık İlişkisi: Marmaris'te Yer Alan Beş Yıldızlı Otel İşletmeleri Üzerinde Bir Uygulama. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 16(29), 277-301.

Tüzün, I. Ve Sarıışık, Y. (2015). Türkiye'de Okullarda Çocuk Katılımı: Durum Analizi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Uğur, S. S. Ve Uğur, U. (2014). Yöneticilik Ve Liderlik Ayrımında Kişisel Farklılıkların Rolü. Organizasyon Ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 6(1), 122-136.

Yıldırım, G., Sökmen,Y., Taş, Y. Ve Dilekmen, M. (2017). Öğrenci Katılım Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması.Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi XV. Uluslararası Katılımlı Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, Usos 2016 Özel Sayısı.

Yılmaz, H. (2016). İnsan Kaynakları Yöneticilerinin Liderlik Tarzı, Yaratıcı Problem Çözme Kapasitesi Ve Kariyer Tatmini Arasındaki İlişkilerin Araştırılması: Ampirik Bir Çalışma. Uluslararası İşletme Ve Yönetim Dergisi, 4(3), 291-315.

KAYNAKÇA

Barutçugil, İ. (2014). Liderlik. Kariyer Yayıncılık: İstanbul.

Çolak, M. (2015). Çalışma Hayatında Liderlik. Ekin Yayınları: Bursa.

Daff, R. (1991). Management. The Dryden Press.

Eren, E. (1998). Yönetim ve Organizasyonu. Beta Yayınları: İstanbul.

Ergun, T. (2015). Kamu Yönetimi (Kuram-Siyasa-Uygulama). Todaie Yayınları: Ankara.

Eryılmaz, B. (2011). Kamu Yönetimi (Kavramlar, Fonksiyonlar, Kurumlar, Süreçler). Umuttepe Yayınları: Kocaeli.

Eryılmaz, B., Çevik, H. H. & Sözen, S. (2013). Kamu Yönetimi. Anadolu Üniversitesi Yayınları: Eskişehir.

Heifetz, R. A. & Laurie, D. L. (2013). Liderlik Çalışması. (İnan, M, Çev.). Liderlik. (ss. 77-106), Optimist Yayınları: İstanbul.

Hudgetts, R. M. (1999). Yönetim: Teori- Süreç- Uygulama. (Çetin, C. ve Mutlu, E. C., Çev.). Beta Yayınları: Ankara.

M. Biber, M. (2019). Lider yöneticilik. İşletme Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 2(2), 183 – 197.

Özel, M. (2016). Yöneticilik Dersleri. Küre Yayınları: Ankara.

Özer, M. A., Akçakaya, M., Yaylı, H. & Batmaz, N. Y. (2016). Kamu Yönetimi: Modern Yapı ve Süreçler. Adalet Yayınları: Ankara.

Öztaş, N. (2014). Yönetim (Örgüt ve Yönetim Kuramları). Otorite Yayınları: İstanbul.

Öztürk, C. (2016). Agyris'in Olgunlaşma Teorisine Liderlikte Durumsallık Yaklaşımlarından Çözüm Arayışları. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi. 5(8), 3085-3098.

Öztürk, C. (2017). Kamu Yönetiminde Liderlik Önündeki Engeller. Van Yüzüncü Yıl Universitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi(4), 646-658.

Öztürk, C. (2018). Liderlik (Kamuda Lider Yöneticiye Doğru), Nobel Yayınları: Ankara.

Öztürk C. (2020). İç-Dış Kontrol Odaklılığın Liderlik ve Cinsiyet Bağlamında İncelenmeleri: Bitlis Eren Üniversitesi Öğrencileri Ampirik Uygulaması. Bitlis Eren Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Akademik İzdüşüm Dergisi, 5(2), 102-113.

Parlak, B. (2011). Yönetim Bilimi ve Çağdaş Yönetim Yaklaşımları. Beta Yayınları: Ankara.

Sargut, S. (2015). Lider Yöneticinin Benliğine Yolculuk. Beta Yayınları: Ankara.

Tortop, N., İsbir, E. G., Aykaç, B., Yayman, H. & Özer, M. A. (2016). Yönetim Bilimi. Nobel Yayınları: Ankara.

Turan, S. (2020). Liderlik Nedir?. K. Yılmaz (Ed.), Liderlik (Kuram- Araştırma- Uygulama), (ss. 1-6), Pegem Yayınları: Ankara.

Weber, M. (2005). Bürokrasi ve Otorite. Adres Yayınları: Ankara

Yıldız, M. L. (2013). Liderlik Üzerine. M. L. Yıldız (Ed.), Liderlik Çalışmaları, (ss. 23-58), Beta Yayınları: Ankara.

KAYNAKÇA

Akçakaya, M. ve İlhan, K. (2021). Enderun Mektebi ve Türk Kamu Yönetimi İçin Bir Model Önerisi. Gazi İktisat ve İşletme Dergisi, 7(2), 169–187. https://doi.org/10.30855/gjeb.2021.7.2.006

Akın, A. (2000). İnsan Kaynakları Eğitiminde Özel Rehberlik (Coaching) Yaklaşımıyla Yönetici Yetiştirme. Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Doktora Tezi.

Akın, A. ve Ulukök, E. (2018). Bir Liderlik Tarzı Olarak Koçluk Yöntemi ile Yönetici Yetiştirme. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(2), 541–560. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/528285

Altın, F. ve Vatanartıran, S. (2014). Türkiye'de Okul Yöneticisi Yetiştirme, Atama ve Sürekli Geliştirme Model Önerisi. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 15(2), 17–35. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1489965

Arslan, E. (2021). Bürokrasiye Eleman Yetiştiren Yöneticilik Okulu Olarak Enderun Mektebi: Kurumsal Bir Değerlendirme. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 18(2), 940–964. https://doi.org/10.33437/ksusbd.872541

Arslan, İ. (1999). Değişimin Yönetici Eğitimi Üzerindeki Etkileri (Gaziantep İlinde Bir Uygulama). Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Yönetim ve Organizasyon Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Ateş, S., Arslan, S. ve Belen, İ. (2015). Harvard Üniversitesi John F. Kennedy Kamu Yönetimi Bölümü Üst Düzey Kamu İdarecileri Eğitimi Müdavimlerinin Türkiye ve Türk Algısı Üzerine Bir Çalışma. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12(29), 283–318. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/183411

Avaner, T. ve Babaoğlu, C. (2020). İdari ve Askeri Bilginin Teşkilatlanması: Enderun Mektebinde Yönetici Eğitimi. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 22(3), 805–826. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1034027

Avcı, İ. (2004). Türk Kamu Yönetiminde Yönetici Geliştirme (Mülki İdare Amirleri Örneği). Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Doktora Tezi.

Avcı, U. (2001). A Grubu Seyahat Acentalarında Orta ve Üst Kademe Yönetici Eğitimi (Muğla Örneği). Muğla: Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Ay, Ü. ve Madran, C. (2003). Yönetici Geliştirme Eğitimlerinin Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12(12), 55–68. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/50145

Aydın, E. (2004). Aile Şirketlerinde Profesyonelleşme ve Kendi Yerine Yönetici Yetiştirme Stratejileri. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Aydoğdu, H. (1996). Yönetici Eğitiminde Sistem Mühendisliği Yaklaşımının Rolü. Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yüksek Lisans Tezi.

Başalp, A. A. ve Gülova, A. A. (2021). Yönetici Yetkinliklerinin Geliştirilmesinde Zorlu Görevler ve Erişimi ile Öğrenme Odaklılık ve Geri Bildirimin Rolü. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 43, 39–60. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/966751

Başusta, H. (2006). Management Development in Human Resource Management and a Research . İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Battal, N. ve Sahan, H. H. (2002). Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesinde Düzenlenen Yönetici Eğitimi Kursunun Değerlendirilmesi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(7), 21–33. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/864484

Bilici, H. (1999). Yönetici Eğitiminin Verimlilik Üzerine Etkileri ve Bir Araştırma. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Yönetim ve Organizasyon Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans.

Böhürler, E. A. (1998). İşletmelerde Yönetici Eğitiminin Değerlendirilmesi ve Bankacılık Sektöründe Bir Uygulama. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Yönetim ve Organizasyon Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Burnaz, B. (1998). İşletmelerde Yönetici Eğitimi ve Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. Üzerine Uygulamalı Bir Araştırma. Kocaeli: Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Çaldağ, Ü. (2003). Yönetici Eğitimi ve Etkinliğinin Ölçülmesine İlişkin Bir Araştırma. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı İşletme Yönetimi Doktora Tezi.

Çelik, A. T. (1996). Bir Yönetici Geliştirme Yaklaşımı Olarak Kendini Geliştirme Kavramının Odak Grup Yöntemiyle Araştırılması. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Organizasyon ve İşletme Politikaları Ana Bilim Dalı Doktora Tezi.

Çetinkaya, B. (1987). Türk Ticari Bankalarında Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerinin Değerlemesi ve Yönetici Eğitimi Sorunları. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bankacılık Yüksek Lisans Tezi.

Çoban, S. (2006). Yönetici Yetiştirme ve Geliştirme Eğitimlerinin İşletmeler Üzerindeki Etkisi (Sigorta Şirketlerinde Bir Uygulama). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İşletme Eğitimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Durusu, B. N. (2010). Yönetici Geliştirme ve Örgüt Geliştirme: T.C. Ziraat Bankası A.Ş.'de Bir Uygulama. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Genel İşletme Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Ecer, F. (2003). Yönetici Eğitiminde Çağdaş Boyutlar ve Bir Model Önerisi. Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı İşletme Yönetimi Yüksek Lisans Tezi.

Erdil, O. (1997). Lider Yönetici Geliştirmenin Artan Önemi ve Yeni Yaklaşımlar. Öneri Dergisi, 2(8), 65–70. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/950755

Eren, M. A. (1991). Türk Eğitim Sistemi Yönetim Teşkilatındaki Yenileşmeler ve Yönetici Yetiştirme Politikasının İncelenmesi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Gök, R. (2017). Türk Eğitim Sisteminde Meritokrasi ve Liyakat Esaslı Yönetici Yetiştirme, Atama, Değerlendirme Sistemi ile Liyakatlı Yönetici Niteliklerinin İncelenmesi: Bir

Karma Yöntem Araştırması. Antalya: Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı Doktora Tezi.

Gök, R. (2019). Classifying the Variables of Merit-Based Training, Appointment and Evaluation System of Administrators According to CHAID Analysis. Bartın University Journal of Faculty of Education, 8(3), 988–1005. https://doi.org/10.14686/buefad.507641

Göncüler, Ş. (1996). Yönetici Yetiştirme ve Geliştirme Faaliyetlerinin Yönetim Sorunlarının Çözümüne Katkısı. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Yüksek Lisans Tezi.

Guliyeva, G. (2019). Türkiye ve Azerbaycandaki Okul Yöneticilerinin Yönetici Yetiştirme ve Atama Süreçlerine İlişkin Görüşleri. Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Gündüz, H. (1994). Yönetici Geliştirme ve Yönetici Geliştirmenin Yönetici Başarısına Katkıları. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Hepkaya, S. (2000). Türk İlaç Endüstrisinde Yönetici Geliştirme Faaliyetleri. Ankara: Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Eczacılık İşletmeciliği Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

İçerli, L. (1999). Örgütlerin Etkinleştirilmesinde Yönetici Geliştirmenin Önemi ve Bir Uygulama. Niğde: Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

İpek, C. (2023). Eğitim Sisteminde Yönetici Yetiştirme ve Atama Tartışmaları. Ahi Evran Akademi, 4(4), 1–18. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3000130

Kaban, İ. (2018). Üst Yönetici Yetiştirme Okulu Olarak Banka Teftiş Kurulları: Sektörel Bir Araştırma. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 5(2), 317–340. https://doi.org/10.30798/makuiibf.400008

Kara, İ. (1983). Yönetici Yetiştirme. Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Karaduman, O. (2004). Lider-Yönetici Eğitimi ve Kütahya Jandarma Eğitim Tabur Komutanlığı'nda Durum Tespiti. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Karakaya, G. (1998). Yönetici Eğitiminde Karar Verme Becerilerinin Geliştirilmesi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Karakaya, M. ve Uluğ, F. (2011). Mesleki Ortaöğretim Kurumlarında Yetki Devri. Education Sciences, 6(1), 744–759. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/185662

Kayalar, M. (2002). Yönetim ve Yönetici Geliştirme Amacıyla Gölge Yönetim Konseptinin İncelenmesi ve İşletmelerde Uygulama Olanaklarının Araştırılması. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Doktora Tezi.

Kocatopuz, S. (1994). Organizasyonlarda Yönetici Eğitimi Olgusu ve Sanayi Kuruluşlarıyla Hizmet Kuruluşlarında Orta Kademe Yönetici Eğitimi Faaliyetlerine İlişkin Bir İnceleme. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Personel Yönetimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Koç, A. (1995). Otel İşletmelerinde Yönetici Eğitimi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Yüksek Lisans Tezi.

Korkmaz, M. (2005). Okul Yöneticilerinin Yetiştirilmesi: Sorunlar-Çözümler ve Öneriler. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 25(3), 237–252. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/77239

Kurban, S. (2016). Tanzimat Sonrası Dönemden Günümüze Üst Düzey Yönetici Eğitimi. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(1), 71–81. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/271940

Kurt, T. Ö. (2018). Yönetici Yetiştirme Modeli Olarak Enderun Eğitim Sistemi ile Güncel Yönetici Yetiştirme Sisteminin Karşılaştırılması: İstanbul'da Bir İşletmede Uygulanan Yönetici Yetiştirme Sisteminin İncelenmesi ve Bir Model Önerisi. İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Küçükahmetoğlu, M. (2012). Türkiye'de Okullara Yönetici Yetiştirmenin Gerekliliği. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Marşap, A. (1992). Yönetici Eğitimi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Doktora Tezi.

Mehan, H. Ö. (2001). Yönetici Eğitiminde Seminer Yöntemi, Eğitim Hizmeti Veren Kuruluşlar ve Yöneticilere Yönelik Seminer Faaliyetlerine İlişkin Bir Araştırma. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Yüksek Lisans Tezi.

Okçu, V. (2011). Türkiye'de Okul Yöneticilerinin Yetiştirilmesi ve Atanmasına İlişkin Mevcut Durum, Beklentiler ve Öneriler. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 10(37), 244–266. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/70301

Oktal, Ö. (1999). Yönetici Eğitiminde Bilgi Teknolojisi Kullanımı ve İnternet Tabanlı Yönetici Eğitimi Programı Model Önerisi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Doktora Tezi.

Okyar, F. (2000). Yönetici Geliştirme ve Verimlilik Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Onay, Z. (1999). Değişen İş Çevresi ve İşletmecilik Eğitiminde Yeni Eğilimler. Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 17(1), 105–123. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/324384

Önder, M., Gümgüm, Y. S. U. ve Aydın, G. (2019). Dengeli Karne Kartı Yöntemi Kullanılarak Kamu Yöneticisi Yetiştirme Kriterlerinin Belirlenmesi. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 46, 123–144. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/749993

Özgül, E. (2001). İşletmelerde Yönetici Yetiştirme ve Geliştirme Çalışmaları ve Orta Düzey Yöneticilere Yönelik Bir Araştırma. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İnsan Kaynakları Yönetimi ve Kariyer Danışmanlığı Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Öztürk, Ö. F. (2013). Yönetici Yetiştirme Uygulamalarında Küresel Uzaktan Eğitim Programlarının Kullanımı: Türk Hava Yolları Örneği. İstanbul: Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Öztürk, S. (2019). Geçmişten Bugüne Üst Düzey Yönetici Yetiştirme: Karşılaştırmalı Bir Analiz. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı Yönetim Bilimleri Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Öztürk, Z. ve Çoban, S. (2008). Sigorta İşletmeleri Yöneticilerinin Katıldıkları Yönetici Eğitimlerindeki Kazanımlarını Kullanabilme Yetkinlikleri. Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, 2, 72–88. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/842668

Parlayan, M. A. (2002). Yönetici Eğitimi ile Yöneticilerin Demografik Özellikleri ve Hizmet Öncesi Eğitim Niteliklerinin İlişkilendirilmesi: Türkiye'deki İlk 500 Büyük Sanayi İşletmelerinde Uygulama. Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Doktora Tezi.

Polat, A. (1997). Bilgi Çağı Toplum ve İşletmelerinde Yönetici Eğitimi ve Türkiye'de Yapılan Kısa Süreli Eğitim Programlarında Gözlemlenen Gelişmeler. Kocaeli: Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Savaş, G. (2019). Okul Yöneticisi Yetiştirmede Dünyadaki Eğilimler ve Türkiye İçin Öneriler. Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama, 2(1), 59–72. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/685538

Sevimli, İ. (1999). Kamu Örgütlerinde Yönetici Eğitimi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Ana Bilim Dalı Yönetim Bilimleri Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Sezgin, A. A. (2010). Mağazacılıkta Yönetici Yetiştirme Programları Üzerine Bir İnceleme. Ankara: Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Ana Bilim Dalı Küresel Pazarlama Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Sığrı, Ü. (1997). Örgütlerde Yönetici Geliştirme Faaliyetleri (Kara Kuvvetleri Komutanlığı'nda Bir Araştırma). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Şen, B. (2006). Türkiye`deki Yönetici Geliştirme Programlarının Etkinliğini Belirlemeye Yönelik Nitel Bir Araştırma. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Yönetim ve Organizasyon Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Şen, O. (2021). Uzaktan eğitim yoluyla gerçekleştirilen yönetici eğitimi faaliyetlerinin yayılım süreçlerinin incelenmesi. Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı İşletme Bilim Dalı Doktora Tezi.

Taş, G. (2012). Yönetici Eğitiminde E-Öğrenme Yöntemi: Bir Elektronik İşletmesinde Araştırma. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Taymaz, H. (2019). Okul Yönetimi ve Yönetici Yetiştirme. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 19(1), 123–135. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/799155

Teyfur, M. (2000). İlköğretim Okulları ve Yönetici Yetiştirme Sorunu. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 7(7), 168–177. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/114924

Topçu, Z. (1985). Yönetici Yetiştirme Meselesinde Seçkinler Eğitimi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim ve Öğretim Yüksek Lisans Tezi.

Toprak, P. (2001). Otel İşletmelerinde Toplam Kalite Yönetiminin Başarısında Yönetici Eğitimi ve Örgütsel İletişimin Rolü (Otel İşletmelerinde Bir Uygulama). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Türkçü, N. (1994). Yönetici Eğitimi Geliştirilmesi ve Türk Bankacılık Sektöründe Eğitim ve Geliştirme Alanında Yapılan Bir Araştırma. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Personel Yönetimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Türkyılmaz, M. (2009). Osmanlı Klasik Döneminde, Enderun Mektebindeki Üst Düzey Yönetici Eğitimi ile Günümüzdeki Üst Düzey Yönetici Eğitiminin Karşılaştırılması. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Uçak, Ö. (2019). Okul Müdürü ve Şube Müdürlerinin Yönetici Eğitimi Seminerlerinin Yeterliğine İlişkin Görüşleri (Muğla İli Örneği). Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

URL 1. (2023). Güncel Türkçe Sözlük. https://sozluk.gov.tr/

Utku, G. (1999). Üst Düzey Yönetici Eğitimi Alanındaki Gelişmeler ve Türkiye'deki Eğitim Danışmanlık Firmalarının Faaliyetleri Üzerine Bir Araştırma. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Doktora Tezi.

Uygur, H. (1996). Yönetici Geliştirme ve Yönetici Eğitimi. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Yüksek Lisans Tezi.

Uzunçarşılı, A. (1995). 1) Sanayi Sektöründe Yönetici Profilinin Çıkarılması ve Yönetici Geliştirme Programlarının Hazırlanması (Marmara Bölgesi Sanayi Sektöründe Yönetici Profilinin Çıkarılması ve Yönetici Geliştirme Programlarının Hazırlanmasına. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Yüksek Lisans Tezi.

Yarım, U. S. ve Güneş, M. (2022). Fransa'da Yüksek Yöneticilerin Eğitimine Pierre Bourdieu Perspektifiyle Eleştirel Bir Yaklaşım. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 17(3), 720–740. https://doi.org/10.17153/oguiibf.1092196

Yastıklı, S. (1994). İşletmelerde Yönetici Eğitimi ve Beş Yıldızlı Otel İşletmelerinde Orta Kademe Yönetici Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Bir Araştırma. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Personel Yönetimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Yavuz, M. (2017). Klasik ve Modern Dönem Yönetici Yetiştirme Sistemlerinin İncelenmesi: Kurumlar ve Kişiler. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 31(2), 433–450. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/482847

Yazıcıoğlu, S. (2006). Yetenek Yönetiminde Bir Uygulama: Üst Düzey Yönetici Yetiştirme Amaçlı Geliştirme Programı. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Yeşiloğlu, F. (1990). Yönetici Geliştirme (Karşılaştırmalı Bir Çalışma). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Yüksek Lisans Tezi.

Yıldırım, N. (2004). Bazı Dünya Ülkelerinde Eğitim Yönetici Yetiştirme Modelleri. Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Yılmazer, A. (1997). Esnek Çalışma Ortamında Yönetim ve Yönetici Geliştirme. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim ve Organizasyon Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Yücelay, A. B. (2000). İşletmelerde ilk kademe yönetici eğitimi ve otomotiv sektöründe bir uygulama. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Yönetim ve Organizasyon Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Yüksel, B. (1992). Tarım Satış Kooperatiflerinde Yönetici Eğitimi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Doktora Tezi.

Yüktaşır, B. (2000). Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Taşra Teşkilatında Görevli Orta Kademe Yöneticiler İçin Hazırlanan Yönetici Eğitimi Programının Etkililiği. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı Doktora Tezi.

KAYNAKÇA

AAAI- The Association for the Advancement of Artificial Intelligence. (2023). https://aaai.org/about-aaai/ adresinden alındı

Akin Gump Strauss Hauer & Feld LLP ve Barone, C. (2020, Mart 03). American AI Initiative Year One Report Reinforces White House's Commitment to AI American Leadership. Temmuz 13, 2023 tarihinde https://www.jdsupra.com/legalnews/american-ai-initiative-year-one-report-89802/ adresinden alındı

Androutsopoulou, A., Karacapilidis, N., Loukis, E., & Charalabidis, Y. (2019). Transforming the communication between citizens and government through AI-guided chatbots. Government Information Quarterly, 36(2), 358-367.

Arsene, C. (2019, Kasım 24). Artificial Intelligence in healthcare: The Future is Amazing. Temmuz 15, 2023 tarihinde Healthcare Weekly: https://healthcareweekly.com/artificial-intelligence-in-healthcare/ adresinden alındı

Atlantic Council. (2022, Nisan 20). The next National Defense Strategy is coming. These seven points are key to understanding it. Temmuz 09, 2023 tarihinde https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/the-next-national-defense-strategy-is-coming-these-seven-points-are-key-to-understanding-it/ adresinden alındı

Bell, F., Moses, L. B., Legg, M., Silove, J., & Zalnieriute, M. (2022). AI Decision-Making and the Courts, A guide for Judges, Tribunal Members and Court Administrators . Australia: The Australasian Institute of Judicial Administration Incorporated.

Bughin, J., Manyika, J., Seong, J., Chui, M., & Joshi, R. (2018, Eylül 04). Notes from the AI frontier: Modeling the impact of AI on the world economy. McKinsey: https://www.mckinsey.com/featured-insights/artificial-intelligence/notes-from-the-ai-frontier-modeling-the-impact-of-ai-on-the-world-economy adresinden alındı

Bughin,Jacques; Hazan, Eric; Manyika, James; Woetzel, Jonathan. (2017). Artificial Intelligence: The Next Digital Frontier? Paris, France: Tthe 2017 Viva Technology Forum. Ağustos 27, 2022 tarihinde https://www.atlanticcouncil.org/wp-content/uploads/2019/09/Coming-to-Life-Artificial-Intelligence-in-Africa.pdf adresinden alındı

Cavelty, M. D., & Mauer, V. (2007). The Role of The State in Securing the Information Age – Challenges and Prospects. M. D. Cavelty, V. Mauer, & S. F. Krishna-Hensel (Dü) içinde, Power and Security in the Information Age. Ashgate Press.

Diaz, N. (2023, Mayıs 25). Biden administration seeks input for national AI strategy. Temmuz 13, 2023 tarihinde https://www.beckershospitalreview.com/healthcare-information-technology/biden-administration-seeks-input-for-national-ai-strategy.html adresinden alındı

Ergun, T. (2004). Kamu Yönetimi: Kuram/Siyasa/Uygulama. Ankara: TODAİE.

Executive Office of the President National Science and Technology Council Committee on Technology. (2016). Preparing for the Future of Artifiıal Intelligence.

Executive Office of the President. (2016). Artificial Intelligence, Automation, and the Economy .

Fonseca, L. (2020). An Introduction to Artificial Intelligence: The Four Types of AI. Temmuz 19, 2021 tarihinde The Difference Engine Web sitesi: https://www.thedifferenceengine.tech/blog/2019/11/an-introduction-to-artificial-intelligence-the-four-types-of-ai adresinden alındı

Gordon, C. (2022, Kasım 30). How the Private Sector Can Help Close The Public Sector AI Knowledge Gap. Temmuz 12, 2023 tarihinde Forbes: https://www.forbes.com/sites/cindygordon/2022/11/30/how-the-private-sector-can-help-close-the-public-sector-knowledge-gap-in-sustainable-ai/?sh=ca6c32d1f19e adresinden alındı

Gözler, K., & Kaplan, G. (2011). İdare Hukuku Dersleri (11. b.). Bursa: Ekin Kitabevi.

Gyuranecz, F. Z., Krausz, B., & Papp, D. (2019). The AI is Now in Session – The impact of Digitalization on Courts. EJTN Themis Semi-Final D–Judicial Ethics and Professional Conduct. Temmuz 15, 2023 tarihinde https://portal.ejtn.eu/PageFiles/17916/TEAM%20HUNGARY%20TH%202019%20D.pdf adresinden alındı

Hancıoğlu, Y., & Atay, Ö. (2019). İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye'nin Ulusal İnovasyon Sistemlerinin İncelenmesi: Türkiye İçin Öneriler. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 74(2), 511 – 547.

Heckman, J. (2021, Mart 02). AI commission sees 'extraordinary' support to stand up tech-focused service academy. Temmuz 13, 2023 tarihinde https://federalnewsnetwork.com/artificial-intelligence/2021/03/ai-commission-sees-extraordinary-support-to-stand-up-tech-focused-service-academy/ adresinden alındı

Hintze, A. (2016, Kasım 11). Understanding The Four Types Of AI, From Reactive Robots To Self-Aware Beings. Temmuz 09, 2023 tarihinde The Conversation: , https://theconversation.com/understanding-thefour-types-of-ai-from-reactive-robots-to-self-aware-beings-67616 adresinden alındı

Hollowood, E. (2019, Aralık 03). Countries in focus. Temmuz 09, 2023 tarihinde https://www.tortoisemedia.com/2019/12/03/global-ai-index-2-countries/ adresinden alındı

Jarrahi, M. H., Askay, D., Eshraghi, A., & Smith, P. (2023). Artificial intelligence and knowledge management: A partnership between human and AI. Business Horizons, 66(1), 87-99.

Joint Technology Committee. (2020, Mart 27). Introduction to AI for Courts. Temmuz 15, 2023 tarihinde https://www.ncsc.org/__data/assets/pdf_file/0013/20830/2020-04-02-intro-to-ai-for-courts_final.pdf adresinden alındı

Kağıtcıoğlu, M. (2021). Yapay Zekâ ve İdare Hukuku (Bugünden Geleceğe Yönelik Bir Değerlendirme). Hacettepe HFD, 11(1), 118-168.

Kahneman, D. (2003). A Percpective on Judgement and Choice: Mapping Bounded Rationality. American Psychologist Association, 697–720.

Kinery, E. (2023, Mayıs 04). White House announces $140 million A.I. hub investment ahead of meeting with Google, OpenAI. Temmuz 10, 2023 tarihinde CNBC: https://www.cnbc.com/2023/05/04/white-house-announces-ai-hub-investment.html adresinden alındı

Kogosowski, M. (2023, Haziran 08). AI in Military Markets Expected to Grow From $9 Billion to Almost $39 Billion in Five Years Time. Temmuz 09, 2023 tarihinde https://www.israeldefense.co.il/en/node/58438 adresinden alındı

Köylü, M., & Önder, M. (2017). Karmaşıklık Kuramı ve Kamu Yönetiminde Uygulanması: Yalova Kent İçi Ulaşım Hizmetlerinin Dijital Modelleme ve Simülasyonu. SDÜ İİBF Dergisi Kayfor Özel Sayısı, 22, 1707-1726.

Lee, K. (2016, Aralık 20). Artificial Intelligence, Automation, and the Economy. Temmuz 13, 2023 tarihinde https://obamawhitehouse.archives.gov/blog/2016/12/20/artificial-intelligence-automation-and-economy adresinden alındı

Masanja, N. M., & Mkumbo, H. (2020). The Application of Open Source Artificial Intelligence as an Approach to Frugal Innovation in Tanzania. International Journal of Research and Innovation in Applied Science , 5(3).

Maslej et al. (2023). The AI Index 2023 Annual Report. Stanford, CA.: AI Index Steering Committee Institute for Human-Centered AI, Stanford University.

Mowery, D. C. (1996). The U.S. National Innovation System: Recent Develpments in Structure and Knowledge Flows. Unpublished Paper Presented at the OECD Informal Workshop on National Innovation Systems.

Nabiyev, V. V. (2003). Yapay Zekâ: Problemler-Yöntemler-Algoritmalar. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

National Artificial Intelligence Research and Development Strategic Plan. (2016). National Science and Technology Council Networking and Information Technology Research and Development Subcommittee.

Otani, T., Toube, H., Kimura, T., & Furutani, M. (2018). Application of AI to mobile network operation. ITU journal, 1(1), 59-65.

Önder, Murat; Ulaşan, Fatih. (2016). The Impact of Public Administration on Economic Growth The Case of South Korea. International Journal of Leadership Education and Management Studies., 23-43.

Parlak, B., & Doğan, K. C. (2022). Interdisciplinary Relationship With The Concept And Phenomenon Of Public Administration. B. Parlak, & K. C. Doğan (Dü) içinde, The Handbook of Public Administration, Vol. 1. Lyon: Livre de Lyon.

Poola, I. (2017). Making Artificial Intelligence (AI) and Disrupted Business Intelligence (BI) Truly Conversational with Humanity Touch, Automated Descriptions and Talking Bots. International Journal of Advance Research Ideas and Innovations in Tech, 3(5).

Romya Bilgin, K., & Küçükşabanoğlu, Z. (2023). ABD'nin yeni güç stratejisinde yapay zekâ. Turkish Studies - Economy, 18(1), 273-289.

Ruger, T., Kim, P. T., Martin, A. D., & Quinn, K. M. (2004). The Supreme Court Forecasting Project: Legal and political science approaches to predicting Supreme Court decisionmaking. Columbia Law Review, 104(4), 1150–1209.

Sabancı Bayramoğlu, A. (2023). Bilgi Yönetimi Ve Yapay Zekâ Alanları Arasındaki Bilgi Ve Teknoloji Yakınsamasının Öngörülmesi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Bilişim Sistemleri Yüksek Lisans Tezi. Denizli.

Safavi, K., & Kalis, B. (2019, Mart 07). How AI can Change the Future of Health Care. Harv. Bus. Rev. Temmuz 15, 2023 tarihinde https://hbr.org/webinar/2019/02/how-ai-can-change-the-future-of-health-care adresinden alındı

Savage, N. (2020, Aralık 09). The race to the top among the world's leaders in artificial intelligence. Temmuz 10, 2023 tarihinde Springer Nature: https://www.nature.com/articles/d41586-020-03409-8 adresinden alındı

Saygılı, H. (2020). Public Policies On Artificial Intelligence: Comparison of the USA and China's AI Public Policies. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Yüksek Lisans Tezi.

Statista. (2020). Artificial Intelligence Dossier.

Taylor, N. P. (2019, Ocak 24). Duke Report Identifies Barriers to Adoption of AI Healthcare Systems. Temmuz 15, 2023 tarihinde MedTech Dive.: https://www.medtechdive.com/news/duke-report-identifies-barriers-to-adoption-of-ai-healthcare-systems/546739/ adresinden alındı

The White House Office of Science and Technology Policy. (2018). Summary of the 2018 White House Summit On Artificial Intelligence For American Industry.

Thormundsson, B. (2022, Mart 17). Artificial Intelligence funding United States 2011-2019. Temmuz 10, 2023 tarihinde Statista: https://www.statista.com/statistics/672712/ai-funding-united-states/ adresinden alındı

Tito, J. (2017). Destination Unknown: Exploring the Impact of Artificial Intelligence on Government. Nisan 25, 2023 tarihinde https://www.centreforpublicimpact.org/insights/ai-government-working-paper adresinden alındı

Trump Whitehouse Archive. (2020). Artificial Intelligence for the American People. Temmuz 13, 2023 tarihinde https://trumpwhitehouse.archives.gov/ai/ adresinden alındı

Trump, D. J. (2019, Şubat 11). Executive Order on Maintaining American Leadership in Artificial Intelligence. Temmuz 13, 2023 tarihinde https://trumpwhitehouse.archives.gov/presidential-actions/executive-order-maintaining-american-leadership-artificial-intelligence/ adresinden alındı

Tugay, B., & Tugay, R. (2019). Uluslararası Sistemin Geleceğini Yapay Zekâ Üzerinden Analiz Etmek. Journal of Academic Value Studies, 5(3), 376-384.

Türkiye Bilişim Derneği. (2020). Türkiye'de Yapay Zekânın Gelişimi için Görüş ve Öneriler. Temmuz 17, 2021 tarihinde https://www.tbd.org.tr/pdf/yapay-zeka-raporu.pdf adresinden alındı

Türkiye Cumhuriyeti. (2021). Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi (2021-2025). Ankara: Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanlığı ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. Temmuz 09, 2023 tarihinde https://cbddo.gov.tr/SharedFolderServer/Genel/File/TR-UlusalYZStratejisi2021-2025.pdf adresinden alındı

U.S. Department of Defense. (1995). Dual Use Technology: A Defense Strategy for Affordable, Leading-Edge Technology . Washington, D.C.: Defense Department.

U.S. Department of Defense. (2018). Summary of 2018 National Defense Strategy of the United States of America. https://dod.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/2018-National-Defense-Strategy-Summary.pdf adresinden alındı

Uba, A. (2023, Mart 02). Transforming Citizen Services – Chatbots for Government. Temmuz 15, 2023 tarihinde https://sentione.com/blog/chatbots-for-government#Serving-Citizens---Government-Chatbot-Examples adresinden alındı

Ulaşan, F. (2021). The Use of Artificial Intelligence In The Public Services: The Case of Turkish Administrative Jurisdiction. T.C. Ankara Yıldırım Beyazıt University Graduate School Of Social Sciences, Phd Thesis, Department Of Political Science And Publıc Administratıon.

Ulaşan, F. (2021). Yapay Zekânın Ayrımcılık Sorunu Ve Yapay Zekâ Hakkındaki Düzenlemelerin Zorlukları. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Kamu Hukuku Tezsiz Yüksek Lisans, Proje.

Ulaşan, F. (2023). Afrika'da Bilim ve Teknoloji: Yapay Zekânın Afrika Kamu Yönetimi Üzerindeki Rolü. In İ. Armağan, A. Boztaş, & Y. Turhan (Eds.), Dünya Siyasetinde Afrika 8. Nobel Akademik Yayıncılık.

Ulaşan, F. (2023). Çin'de Uygulanan Yapay Zekâ Kamu Yönetimi ve Kamu Politikaları. In İ. Armağan, M. Özay, & Ö. Z. Keyvan (Eds.), Dünya Siyasetinde Asya-Pasifik 5. Nobel Akademik Yayıncılık.

Ulaşan, F.; Ayhan, E. (2021). Bilgi Ve İletişim Teknolojileri Kapsamında Kamu Yönetiminin Dönüşümü: Kamu Hizmetlerinde Yapay Zekâ Uygulamaları. Ş. Karabulut (Dü.) içinde, Teori ve Uygulamada Kamu Yönetimi ve Siyaset Alanında Yaşanan Bilimsel Gelişmeler (s. 227-250). Ankara: Gazi Kitabevi.

Uzun, M. M., Yildiz, M., & Onder, M. (2022). Big questions of artificial intelligence (AI) in public administration and policy. SİYASAL: Journal of Political Sciences, 31(2), 423–442.

Villa-Nicholas, M., & Sweeney, M. E. (2020). Designing the "good citizen" through Latina identity in USCIS's virtual assistant "Emma". Feminist Media Studies, 20(7), 909-925.

Walker, J. (2017, Eylül 21). 4 Government Agencies Using Chatbots. Temmuz 15, 2023 tarihinde https://chatbotslife.com/4-government-agencies-using-chatbots-faf98702b775 adresinden alındı

WhiteHouse. (2010). National Security Strategy.

WhiteHouse. (2015). National Security Strategy.

WhiteHouse. (2017). National Security Strategy.

Yıldız, M. (2021, Haziran 20). Let's Meet MISSI! She's Mississippi's First Artificial Chatbot. Temmuz 15, 2023 tarihinde Medium: https://medium.com/technology-hits/lets-meet-missi-she-s-mississippi-s-first-artificial-chatbot-f3d48aee8dc5 adresinden alındı

KAYNAKÇA

Akar, S. (2013). Doğal afetlerin kamu maliyesine ve makro ekonomiye etkileri: Türkiye değerlendirmesi. Journal Of Management And EconomicsResearch, 11(21), 185-206. Retrieved from https://dergipark.org.tr/en/pub/yead/issue/21810/234464.

Akyel, R. (2005). Türkiye kamu yönetiminde afet yönetimi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14(1), 15-29. Retrieved from https://dergipark.org.tr/en/pub/cusosbil/issue/4371/59786.

Altay, A (2016). Doğal afetlerin makroekonomik etkilerinin analizi (Bütünleşik Afet Yönetimi içinde, Edt: Prof. Dr. Zerrin Toprak KARAMAN, Prof. Dr. Asuman ALTAY). İlkem Ofset ve Dijital Baskı, İzmir,147-163.

Altun, F. (2018). Afetlerin ekonomik ve sosyal etkileri: Türkiye örneği üzerinden bir değerlendirme. Sosyal Çalışma Dergisi, 2(1), 1-15.

Azimli Çilingir, G (2019). Türkiye'de afet yönetimi ve idarenin sorumluluğu. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü, 2021 Meteorolojik Afetler Değerlendirmesi.

Ekşi, A. (2016). Afet yönetiminde temel etik ilkeler ve ikilemler (Bütünleşik Afet Yönetimi içinde, Edt: Prof. Dr. Zerrin Toprak KARAMAN, Prof. Dr. Asuman ALTAY). İlkem Ofset ve Dijital Baskı, İzmir, 75-100,

Ersoy, P., Börühan, G. Esmer, S. (2016). Afet lojistiği (Bütünleşik Afet Yönetimi içinde, Edt: Prof. Dr. Zerrin Toprak KARAMAN, Prof. Dr. Asuman ALTAY).İlkem Ofset ve Dijital Baskı, İzmir.101-124.

https://en.mchs.gov.ru/Ministry/Competencies/competencies-of-emergencies-ministry-of-russia (E.T: 03.06.2023).

https://en.mchs.gov.ru/Ministry/Competencies/main-functions-of-the-emergencies-ministry-of-russia (E.T: 03.06.2023).

https://en.mchs.gov.ru/Ministry/Competencies/main-tasks-of-the-emergencies-ministry-of-russia (E.T: 03.06.2023)

https://en.mchs.gov.ru/Ministry/Institutions (E.T: 03.06.2023).

https://en.mchs.gov.ru/Ministry/structure (E.T: 03.06.2023).

https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bm-2022de-100-milyonun-uzerinde-kisi-yerinden-edildi/2751217 (E.T: 03.06.2023).

https://www.dcceew.gov.au/about/what-we-do (E.T: 03.06.2023).

https://www.dcceew.gov.au/about/what-we-do/legislation (E.T: 03.06.2023).

https://www.dcceew.gov.au/about/who-we-are (E.T: 03.06.2023).

https://www.dcceew.gov.au/about/who-we-are/structure (E.T: 03.06.2023).

https://www.mem.gov.cn/jg/ (E.T: 03.06.2023).

https://www.mem.gov.cn/xw/yjglbgzdt/202305/t20230508_449747.shtml (E.T: 03.06.2023).

Işık, Ö., Aydınlıoğlu, H. M., Koç, S., Gündoğdu, O., Korkmaz, G., ve Ay, A. (2012). Afet yönetimi ve afet odaklı sağlık hizmetleri. Okmeydanı Tıp Dergisi, 28(2), 82-123.

Karaman, Z.T. (2016). Afet yönetimine giriş ve Türkiye'de örgütlenme (Bütünleşik Afet Yönetimi içinde, Edt: Prof. Dr. Zerrin Toprak KARAMAN, Prof. Dr. Asuman ALTAY). İlkem Ofset ve Dijital Baskı, İzmir, 1-35.

Kemaloğlu, M. (2015). Türkiye'de afet yönetiminin tarihi ve yasal gelişimi. Akademik Bakış Dergisi, 52, 126-147.

Keyifli, N. (2021). OECD ülkelerinde doğal afetlerin bütçe açıkları üzerine etkisi: dinamik panel veri analizi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (43), 303-318. DOI: 10.30794/pausbed.829833

Köseoğlu, A. M. ve Yıldırımlı, H. (2015). Afet lojistiğine bağlı afet yönetimi sorunlarının siyasi etkileri. Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi, (49), 199-224.

Leblebici, Ö. (2014). Afetlerde kamu yönetiminin rolü ve toplum temelli afet yönetimine doğru. Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl 7, Sayı 2, ss. 457-477.

Memiş, L. ve Babaoğlu, C. (2020). Acil durum ve afet yönetiminde süreç yaklaşımı ve teknoloji. Ömer Halis Demir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 13(4), 776-791.

Özer, Y.E. (2016). Afetlerin kalkınmaya etkileri üzerine bir değerlendirme (Bütünleşik Afet Yönetimi içinde, Edt: Prof. Dr. Zerrin Toprak KARAMAN, Prof. Dr. Asuman ALTAY). İlkem Ofset ve Dijital Baskı, İzmir, 183-199.

Sancakdar, O. (2016). Afet mevzuatı ve afet hukukuna giriş. (Bütünleşik Afet Yönetimi içinde, Edt: Prof. Dr. Zerrin Toprak KARAMAN, Prof. Dr. Asuman ALTAY). İlkem Ofset ve Dijital Baskı, İzmir, 37-73.

Şahin, A. U. (2014). Afet yönetimi faaliyetlerinin kamu hizmeti kavramı çerçevesinde değerlendirilmesi. Tesam Akademi, 1(2), 7-30.

Şen, Z. (2022). İklim değişikliği ve Türkiye. Çevre Şehir ve İklim Dergisi, 1(1), 1-19.

Tekin, Ö. F. (2015). Kriz yönetimi ve kamu yönetimi için önemi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi, 18(2), 119-135.

Türk Dil Kurumu, https://sozluk.gov.tr/ (E.T. 05.06.2023).

Usta, G. (2023). Dünya'da meydana gelen afetlerin istatistiksel olarak analizi (1900-2022). Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 14(1), 172-186.

Varol, A. (2019). Afet yönetimi, afet eğitimi ve afet farkındalığı: Amerika örneği. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 29(1), 193-204.

Yaman, M. ve Düger, Y. (2017). Afet yönetiminde kavramsal çerçeve ve Türkiye'de afet yönetiminin genel tarihsel gelişimi. (Afet Yönetimi içinde, Edt. Özgür ÖNDER ve Murat YAMAN). Ekin Yayınevi, Bursa, 1-26.

Yıldırım, S. (2020) Afet yönteminde arama kurtarma ekiplerinin rolü: Adana AFAD örneği, Yüksek Lisans Tezi, Bitlis Eren Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bitlis.

KAYNAKÇA

Berger, P. L. (Ed.) (1997). Die Grenzen der Gemeinschaft: Konflikt und Vermittlung in pluralistischen Gesellschaften. Gütersloh: Bertelsmann Stiftung.

Bilgin, N. (1997). Cumhuriyet, Demokrasi ve Kimlik. İstanbul: Bağlam.

Bora T. & M. Gültekingil (Eds.) (2004). Modern Türkiye'de Siyasi Düsünce: Modernlesme ve Baticilik, İstanbul: Iletisim.

Bruckmüller E., Linhart S., Mährdel C. (Eds.) (1994). Nationalismus: Wege der Staatbildung in der außereuropäischen Welt. Wien: Verlag für Gesellschaftkritik.

Çelik, N. B. (2000). The Constitution and Dissolution of the Kemalist Imaginary. in Discourse Theory and Political Analysis (Eds. D. Howarth, A. J. Norval, & Y. Stavrakis) Manchester Univ. Press, Manchester, 193-204.

Davison, R. (1990). Essays in Ottoman and Turkish History, 1774-1923: The Impact of the West. Austin: Univ. of Texas Press.

Diner, D. (1995). Die Politisierung des Unterschieds: Über Religion und Nationalität im Osmanischen Reich der 19. Jahrhunderts. Essener Unikate 6(7), 121-129.

Eryılmaz, B. (1992). Osmanlı Devletinde Millet Sistemi. İstanbul: Ağaç Yay.

Göle, N. (2001). Modern Mahrem. İstanbul: Metis.

Grimm, R. (2007). Anmerkungen zur Geschichte der allgemeinen Wehrpflicht. available in http://www.lahn.net/dfgvk/wehrpf.htm, (25.08.2007).

Howarth D., Norval A., Stavrakkis Y. (Eds.) (2000). Discourse Theory and Political Analysis. Manchester: Manchester University Press.

Kadıoğlu, A. (1999). Cumhuriyet İradesi Demokrasi Muhakemesi. İstanbul: Metis.

Laclau E. & M. Chantal (1992). Hegemonya ve Sosyalist Stateji. İstanbul: Birikim.

Lefort, C. (1988). Democracy and Political Theory. Cambridge: Polity Press.

Lewis, B. (1996). Modern Türkiye'nin Doğuşu. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Mardin, Ş. (1997). Anmerkungen zu Normativen Konflikten in der Türkei. in Die Grenzen der Gemeinschaft: Konflikt und Vermittlung in pluralistischen Gesellschaften (Ed. P. L. Berger) Bertelsmann Stiftung, Gütersloh, 355-397.

Mardin, Ş. (2005). Türkiye´de Din ve Siyaset. İstanbul: İletisim.

Melinz, G. (1994). Vom osmanischen Mosaik zur türkischen Staatsnation. in Wege der Staatbildung in der außereuropäischen Welt (Eds. E. Bruckmüller, S. Linhart, C. Mährdel) Verlag für Gesellschaftkritik, Wien, 51-75.

Negri, A. & Hardt, M. (2001). İmparatorluk. İstanbul: Ayrıntı.

Okumuş, E. (1999). Türkiye'nin Laikleşme Sürecinde Tanzimat. İstanbul: İnsan.

Ortaylı, İ. (2007). Gayri Müslimlerin Hukuki ve Günlük Yaşamdaki Durumları: Osmanlı İmparatorluğundan Türkiye Cumhuriyetine. Available in http://www.konrad.org.tr/Cok%20dinli%20yasam%20tr/ortayli.pdf, (10.07.2023).

Pamir, M. (1997). Katkı. in Cumhuriyet, Demokrasi ve Kimlik (Ed. Nuri Bilgin) Bağlam, İstanbul, 146- 152.

Sayyid, S. (2000). Fundamentalizim Korkusu: Avrupa Merkezcilik ve Islamciligin Dogusu. Ankara: Vadi.

Toker, N. & S. Tekin (2004). Batici Siyasi Düsüncenin Karakteristik Evreleri. in Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce: Modernleşme ve Batıcılık (Eds. T. Bora, M. Gültekingil) İletişim, İstanbul, 82-106.

Wagner, P. (1995). Soziologie der Moderne. Frankfurt: Campus.

Zürcher, E. J. (1998). Modernlesen Türkiye'nin Tarihi. Istanbul: Iletisim.

KAYNAKÇA

Albayrak, S. O.(2010). Güçlü ve merkezi devletin yönetim bilgisi: kameralizm. YBAD Lisansüstü Seminer Çalışmaları, No: 9, 1-21.

Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır?. Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(2), 368-388.

Çadırcı, M. (2007). Osmanlı imparatorluğunda eyalet ve sancaklarda meclislerin oluşması 1840- 1864. İçinde: Tanzimat sürecinde ülke yönetimi (Edt. Tülay Coşkun). İmge Kitapevi: Ankara.

Çadırcı, M. (2007). Tanzimat sürecinde Türkiye: ülke yönetimi. Ankara: İmge Kitapevi.

Doğan, C. (2014). Tanzimat dönemi osmanlı merkeziyetçi bürokratik yapısının kurulması ve karşılaşılan bazı güçlükler. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 0(33), 55-68.

Efe, A. (2009). Osmanlı devleti'nde Mali Sistem Arayışının Getirdiği yerel Yönetim Uygulamaları: Muhassıllık Örneği . Tarih Dergisi, 0 (49), 59-89 .

Eryılmaz, B. (2002). Türk belediyeciliğinde demokrasi geleneği. Türkler-Osmanlı Ansiklopedisi, Yeni Türkiye Yayınları, 731-735.

Fidan, S. , Şahin, K. & Çelik, F. (2011). Osmanlı modernleşmesinin temel olgularından biri: bürokrasi osmanlı modernleşmesinde bürokrasinin etkinliği ve önemi. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 0(23), 113-128.

Fidan, S. vd.(2011). Osmanlı modernleşmesinin temel olgularından biri: bürokrasi, osmanlı modernleşmesinde bürokrasinin etkinliği ve önemi. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 0(23), 113-128.

Güneş, İ. (1998). Türk parlamento tarihi: meşrutiyete geçiş süreci: 1. ve 2. meşrutiyet cilt.1. Ankara: TBMM Vakfı Yayınları.

Gürkan, C. (2007). Kameralizm: modern yönetim ve maliye düşüncesinin doğuşu ve gelişimi. Toplum ve Bilim, 0(110), 25-40.

Gürkan, C.(2008). Kameralizm: merkantilizm ve fizyokrasi ile bir karşılaştırma. İçinde: Ekonomik Kurumlar ve Kavramlar Sözlüğü (Edt: Fikret Başkaya & Aydın Ördek). Ankara: Özgür Üniversite. 625-650.

Hocaoğlu, D.(1997). Demokrasi, kameralizm ve osmanlıdaki etkileri. Yeni Türkiye, 3(8), 375-381.

Kıral, B.(2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 0(15), 170-189.

Mardin, Ş. (1991). Türk modernleşmesi: makaleler-4. İstanbul: İletişim Yayınları.

Ortaylı, İ. (2008). Türkiye teşkilatı ve idare tarihi. Ankara: Cedid Neşriyat.

Önen, N. & Reyhan, C. (2009). Osmanlı mülki idaresinde tanzimat düzenlemeleri üzerine bir değerlendirme 1839-1859. Kök Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Merkezi Dergisi, 11(1), 9-23.

Önen, N. & Reyhan, C. (2011). Mülkten ülkeye: Türkiye'de taşra idaresinin dönüşümü (1839-1929), İstanbul: İletişim Yayınları.

Poggi, G. (2008). Devlet: doğası, gelişimi ve geleceği. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Sencer, M. (1986). Türkiye'nin yönetim yapısı. Ankara: Alan Yayıncılık.

Shaw, S. j. (1969). The origins of representative government in the ottoman empire: an ıntroduction to the provincial councils, 1839-1876. In: Near Eastern Round Table, 1967-1968, (Edt. R. B. Winder), New York, 53-142.

Ubicini, M.A. (1998). Osmanlıda modernleşme sancısı. İstanbul: Timaş Yayınları.

Yaman, T. M. (1940). Osmanlı imparatorluğu mülki idaresinde avrupalılaşma hakkında bir kalem tecrübesi. İstanbul: Cumhuriyet Matbaası.

KAYNAKÇA

Acar, M. (2003). Yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları. Yerel ve kentsel politikalar (Eds. M.A. Çukurçayır & A.Tekel) içinde, 311-338. Konya: Çizgi Kitabevi.

Atay, E. E. (2009). İdare hukuku. Ankara: Turhan Kitabevi.

Bookchin, M. (1992). Urbanization without cities: The rise and decline of citizenship. Montreal/New York: Black Rose Books.

Büyük Larousse (1986). Adem-i merkeziyetçilik. İstanbul: Interpress Basın ve Yayıncılık.

Cheema, G. S., & Rondinelli, D. A. (2007). From government decentralization to decentralized governance. In Decentralizing governance: Emerging concepts and practices, (Eds. G. S. Cheema & D. A. Rondinelli), 1–20. Washington, D.C.: Brookings Institution Press.

Council of Europe (1985). European charter of local self-government (adopted 15 October 1985, entered into force 1 September 1988). European Treaty Series, ETS 122.

Coşkun, B. & Koyuncu, B. (2008). Yerel yönetimler ve yerel özerklik. Kamu yönetiminde çağdaş yaklaşımlar, sorunlar, tartışmalar, çözüm önerileri, modeller, dünya ve Türkiye yansımaları (Eds. A. Balcı, A. Nohutçu, N.K. Öztürk & B. Coşkun) içinde, 363-386. Seçkin Yayıncılık, İstanbul.

Çevik, H. H. (2001). Türkiye'de kamu yönetimi sorunları. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Ebel, R.D. & Yılmaz, S. (2002). Concept of fiscal decentralization and worldwide overview. Washington, DC: World Bank Institute.

Eryılmaz, B. (1992). Tanzimat ve yönetimde modernleşme. İstanbul: İşaret Yayınları.

Eryılmaz, B. (2013). Kamu yönetimi – Düşünceler, yapılar, fonksiyonlar, politikalar. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

Gül, H. (2008). Yerinden yönetim kavramının gelişimi, tanımı, türleri ve özellikleri. Türkiye'de yerel yönetimler (Eds. R. Bozlağan & Y. Demirkaya) içinde, 85-118. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Gül, H. & Özgür, H. (2004). Adem-i merkeziyetçilik ve merkezi yönetim - yerel yönetim ilişkileri. Çağdaş kamu yönetimi II: konular, kuramlar, kavramlar (Eds. M. Acar & H. Özgür) içinde (ss.161-204). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Güler, B. A. (1998). Yerel yönetimler - Liberal açıklamalara eleştirel yaklaşım. Ankara: TODAİE.

Güler, B. A. (2000). Yerel yönetimleri güçlendirmek mi? Adem-i merkeziyetçilik mi?. Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 9 (2), 14-29.

Harper, D. (2018, 02 Temmuz). Etymology of decentralization. Online Etymology Dictionary. https://www.etymonline.com/word/decentralization

Heywood, A. (2015). Key concepts in politics and international relations. New York, USA: Palgrave Macmillan.

Keleş, R. (1995). Hizmette halka yakınlık (subsidiarity) ilkesi ve yerel yönetimler. Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 4 (1), 3-14.

Keleş, R. (2000). Yerinden yönetim ve siyaset. İstanbul: Cem Yayınevi.

Mardin, Ş. (1988). Adem-i merkeziyetçilik. İslâm ansiklopedisi, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.

Mengi, A. (1998). Avrupa Birliği'nde bölgeler karşısında yerel yönetimler. Ankara: İmaj Yayınevi.

Nadaroğlu, H. (1998). Mahallî idareler. İstanbul: Beta Yayınları.

OECD (2019). Making decentralisation work: A handbook for policy-makers. OECD multi-level governance studies. Paris: OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/g2g9faa7-en

Ortaylı, İ. (2000). Tanzimat devrinde Osmanlı mahallî idareleri (1840-1880). Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Ökmen, M. (2002). Yerel yönetimlerde özerklik eğilimleri, Avrupa ve Türkiye. Avrupa Birliği ile bütünleşme sürecinde Türkiye'de yerel yönetimler (Eds. B. Parlak & H. Özgür) içinde, 99-120. İstanbul: Alfa Yayınları.

Ökmen, M. (2008). Türkiye'de merkezî yönetim - yerel yönetim ilişkileri ve yerel yönetimlerin yeniden yapılandırılması. Türkiye'de yerel yönetimler (Eds. R. Bozlağan & Y. Demirkaya) içinde, 45-83. Ankara: Nobel Yayınları.

Öner, Ş. (2002). Globalleşme sürecinde yerellik: Demokratik ve katılımcı yerel yönetimin kurumsallaştırılması. Avrupa Birliği ile bütünleşme sürecinde Türkiye'de yerel yönetimler (Eds. B. Parlak & H. Özgür) içinde, 121-135. İstanbul: Alfa Yayınları.

Parlak, B. (2011). Kamu yönetimi sözlüğü. Bursa: MKM Yayıncılık.

Prens Sabahattin (1999). Türkiye nasıl kurtarılabilir? Ve izah'lar. Ankara: Ayraç Yayınevi.

Reyhan, C. (2007). Osmanlı'da iki tarz-ı idare: Merkeziyetçilik - adem-i merkeziyetçilik. Ankara: İmge Kitabevi.

Rondinelli, D. (1999). What is decentralization? In Decentralization briefing notes (Eds. J. Litvack & J. Seddon), 2-5. Washington, DC: World Bank Institute.

Rondinelli, D. (1981). Government decentralization in comparative perspective: Theory and practice in developing countries. International Review of Administrative Sciences, 47 (2), 133-145. https://doi.org/10.1177/002085238004700205.

SDC (2001). Guide to decentralization. Swiss Agency for Development and Cooperation (SDC Decentralization Team). Bern, Switzerland.

Şengül, H. T. (2001). Kentsel çelişki ve siyaset - Kapitalist kentleşme süreçleri üzerine yazılar. İstanbul: Demokrasi Kitaplığı.

Toprak-Karaman Z. (1996). Yerel yönetimler. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları.

Ulusoy, A. & Akdemir, T. (2001). Mahalli idareler, teori, uygulama, maliye. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Usui, N. (2007). Critical issues of fiscal decentralization. ERD Technical Note No. 21. Manila, Philippines: Asian Development Bank (Economics and Research Department). http://www.adb.org/documents/erd/technical_notes/tn021.pdf

Uygun, O. (2015). Yerel yönetim reformu için anayasal ilkeler. Strategic Public Management Journal. 1 (2), 1-27. https://doi.org/10.25069/spmj.290342

World Bank (2008). Decentralization in client countries - An evaluation of World Bank support, 1990–2007. World Bank Independent Evaluation Group.

Yayla, Y. (1984). Anayasalarımızda yönetim ilkeleri: Tevsi-i Mezuniyet ve Tefrik-i Vezaif. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.

KAYNAKÇA

Aksu, C. (2011). Sürdürülebilir Kalkınma ve Çevre. Güney Ege Kalkınma Ajansı.

Allen, C., Clouth, S. (2012). A Guidebook to the Green Economy. Issue 1: Green Economy, Green Growth and Low-Carbon Development-History, Definitions and a Guide to Recent Publications. UN Division for Sustainable Development.

Arslan, Y., G.. (2014). "Kentsel Dönüşümün Sürdürülebilirlik Boyutu: Hammarby (İsveç) ve Fener-Balat Örneklerinin İncelenmesi". Artium, 2 (2): 180-190.

Aşıcı, A. A., Şahin, Ü. (Eds.). (2012). Yeşil Ekonomi. İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.

Başkaya, F. (2009). Kalkınma İktisadının Yükselişi ve Düşüşü. Ankara: Özgür Üniversite.

BM (2012). İstediğimiz Gelecek. Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı (Rio+20), Rio de Janeiro, 20-22 Haziran. Konferans Çıktısı.

BM (2015). Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Devolopment. (https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf), (Erişim Tarihi: 29.05.2023).

Bozlağan, R. (2005). "Sürdürülebilir Gelişme Düşüncesinin Tarihsel Arka Planı". Journal of Social Policy Conferences. 1011-1028.

Brinkmann, R. (2016). Introduction to Sustainability. John Wiley & Sons, Chichester.

Brundtland, G. H. (1987). Our Common Future: Report of the World Commission on Environment and Development, Oxford University Press.

Caradonna, J. L. (2014). Sustainability A History. New York: Oxford University Press.

Cömertler, S., Cömertler, N. (2021). Akıllı Kentlerde Çevresel, Sosyal ve Ekonomik Sürdürülebilirlik: Kopenhag Örneği. Journal of Architectural Sciences and Applications, 6 (1): 317-333.

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı. (2021). https://www.iletisim.gov.tr/images/uploads/dosyalar/Turkiyenin_Yesil_Kalkinma_Devrimi.pdf./ Erişim Tarihi: 29.05.2023.

Çelikyay, H. H. (2021). "Türkiye'de Çevre Politikaları: Kalkınma Planları Üzerinden Bir İnceleme." İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi, 6 (15): 185-205.

Dale, A. (2011). "OECD Green Growth Strategy". FAO/OECD Expert Meeting on the Greening the Economy with Agriculture. Paris, France.

Ecer, K., Güner, O., Çetin, M. (2021). "Avrupa Yeşil Mutabakatı ve Türkiye Ekonomisinin Uyum Politikaları." İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi, 9 (2): 125-144.

Emrealp, S. (2005). Yerel Gündem 21: Uygulamaya Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı. İstanbul: IULA-EMME.

Gazibey, Y., Keser, A., Gökmen, Y. (2014). Türkiye'de İllerin Sürdürülebilirlik Boyutları Açısından Değerlendirilmesi. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 69 (3): 511-544.

Gedik, Y. (2020). "Sosyal, Ekonomik ve Çevresel Boyutlarla Sürdürülebilirlik ve Sürdürülebilir Kalkınma." Uluslararası Ekonomi Siyaset İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi, 3 (3): 196-215.

Gürtepe, E., Birpınar, M. E. (2023). Türkiye Yüzyılında Sürdürülebilir Çevre. Çevre, Şehir ve İklim Dergisi, 2 (3): 1-22.

Hafslund. (2022). Celsio_CDR-Workshop-2022.pdf. (cslforum.org), Erişim Tarihi: 29.05.2023.

İsaoğlu, A. E. (2014). Elektronik Haberleşme Sektöründe Yeşil Uygulamalar ve Türkiye İçin Öneriler. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Uzmanlık Tezi, Ankara.

Jones, R. S., Yoo, B. (2011). Korea's Green Growth Strategy: Mitigating Climate Change and Developing New Growth Engines. OECD Working Papers.

Köse, İ. (2018). İklim Değişikliği Müzakereleri: Türkiye'nin Paris Anlaşması'nın İmza Süreci. Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi, 9 (1): 55-81.

Mahzouni, A. (2015). "The Policy Mix for Sustainable Urban Transition: The city district of Hammarby Sjöstad in Stockholm." Environmental Policy and Governance, 25 (4): 288-302.

Martinuzzi, A., Elisabeth, H., Bernard, O. (2000). Ecoprofit: Promoting Partnerships between Small and Medium Sized Enterprises and Local Authorities. Greener Management International, pp. 83-96.

Mattila, O., Häyrinen, L., Tervo, M., Toppinen, A., Berghäll, S. (2015). Challenges of Municipal Greening and Multifunctional Forest Management: The Case of Finland. Urban Forestry & Urban Greening, 14 (4): 982-990.

Mengi, A., Algan, N. (2003). Küreselleşme ve Yerelleşme Çağında Bölgesel Sürdürülebilir Gelişme: AB ve Türkiye Örneği, Ankara: Siyasal Kitabevi.

Nemli, E. (2004). Sürdürülebilir Kalkınma: Şirketlerin Çevresel ve Sosyal Yaklaşımları. İstanbul: Filiz Kitabevi.

Mutlu, A. (2006). "Küresel Kamusal Mallar Bağlamında Sağlık Hizmetleri ve Çevre Kirlenmesi: Üretim, Finansman ve Yönetim Sorunları", 21. Türkiye Maliye Sempozyumu: Kamu Maliyesinde Güncel Gelişmeler, Antalya, ss.195-217.

OECD (2010). Yeşil Büyüme Stratejisi Geçici Raporu: Sürdürülebilir Bir Gelecek İçin Taahhütlerimizin Yerine Getirilmesi (Green Growth Strategy). www.oecd.org/greengrowth/45529850.pdf. Erişim Tarihi: 15.06.2023.

OECD (2011). Towards Green Growth, A Summary for Policy Makers, www.oecd.org/greengrowth/48012345.pdf. Erişim Tarihi: 15.06.2023.

Okumuş, K. (Ed.) (2002). Turkey's Environment Review and Evolution of Turkey's Environment and its Stakeholders. The Regional Enviromental Center for Central and Eastern Europe. Szentendre. Hungary.

Okyay, C. (2023). Sürdürülebilirlik Temelinde Yeşil Kalkınma Perspektifi, Avrupa ve Türkiye Örnekleri Üzerinden Karşılaştırmalı Analiz (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.

Özbakır, M., Velioğlu, M. (2010). Pazarlamaya Sürdürülebilirlik Çerçevesinden Bakış ve Bir Örnek Olay Analizi: Tüketici ve Tüketim Araştırmaları Dergisi. 2 (2): 71-98.

Özen, A., Şaşmaz, M. Ü., Bahtiyar, E. (2015). "Türkiye'de Yeşil Ekonomi Açısından Yenilenebilir Bir Enerji Kaynağı: Rüzgâr Enerjisi." Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, (1): 85-93.

Pandis I, S. (2014). Industrial Ecology for Sustainable Urban Development-The Case of Hammarby Sjöstad. PhD Thesis, KTH Royal Institute of Technology, Stockholm.

Pearce, D. W., Barbier, E., Markandya, A. (1990). Sustainable Development: Economics and Environment in the Third World. London: Earthscan.

Portney, K. E. (2021). Sürdürülebilirlik. Çev. Ali Bucak, İstanbul: Pan Yayıncılık.

Sancak, E., Bilgili, A. (2021). "Belediyelerin Çevresel Yönetişim Algısı: Çanakkale Belediyesi Örneği." Türk İdare Dergisi, 493: 241-274.

Sen, A.. (2013). "The Ends and Means of Sustainability." Transnational Environmental Law, 2 (1): 3-18.

Somersan, S. (1993). Türkiye'de Çevre ve Siyaset. İstanbul: Metis Yayınları.

Shrivastava, P. (1995). Ecocentric Management for a Risk Society, The Academy of Management Review, 20 (1): 118-137.

Stern, N. (2006). Stern Review Summary of Conclusions. (https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/ukgwa/20100407172811/https:/www.hm-treasury.gov.uk/d/Summary_of_Conclusions.pdf), (Erişim Tarihi: 27.05.2023).

Sutton, P. (2004). A Perspective on Environmental Sustainability. Paper on the Victorian Commissioner for Environmental Sustainability, 1-32.

Şahin, M. E. (2020). "Açık Deniz Rüzgâr Sistemleri Üzerine Bir İnceleme ve Danimarka Modeli." Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi, 1 (1): 54-67.

T.C. Ticaret Bakanlığı (2023). https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/yesil-mutabakat, Erişim Tarihi: 29.05.2023.

Tiryakioğlu, M. (2021). "Türkiye'de Yeşil İşlerin Politik Ekonomisi." . Yaşar Üniversitesi E-Dergisi, 16 (62): 1022-1038.

Tosun, E. K. (2019). Sürdürülebilir Kentleşme: Kent Modelleri Üzerine Bir İnceleme, Bursa: Dora Yayıncılık.

Tyrväinen, L., Silvennoinen, H., Kolehmainen, O. (2003). "Ecological and Aesthetic Values in Urban Forest Management." Urban Forestry & Urban Greening, 1 (3): 135-149.

UNEP, (2011). Towards a Green Economy Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication, PART III: Supporting the transition to a global green economy, Enabling Conditions.

UNEP, (2008). Green Jobs: Towards decent work in a Sustainable, Low-Carbon World. (https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---emp_ent/documents/publication/wcms_158733.pdf), (Erişim Tarihi: 10.06.2023).

UNEP, (2023). https://www.unep.org/about-un-environment, Erişim Tarihi: 29.05.2023.

Uzel, E. (2006). Küresel Çevresel Yönetişim (İyi Yönetim), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi SBE, Ankara.

Üner, S. (2017). Yeşil İşlerin İstihdam Yaratabilme Potansiyeli Seçilmiş Ülke Uygulamaları ve Türkiye İş Kurumu İçin Öneriler. Uzmanlık Tezi, Türkiye İş Kurumu, Ankara.

Wikipedia (2023). Hafslund, https://en.wikipedia.org/wiki/Hafslund_(company), Erişim Tarihi: 29.05.2023.

Wilson, W. G., Sassaville, D. R. (1999). Environmental Management System, John Wiley&Sons.

Wiersum, K. F. (1995). 200 Years of Sustainability in Forestry: Lessons from History. Enviromental Management. 19 (3): 321-329.

Yalçın, A. Z. (2017). Yeşil Büyüme: Çevre Kirliliği ve Eşitsizliklere Karşı Bir Büyüme Paradigması. Bursa: Ekin Yayınevi.

Yeşildal, A. (2020). "Çevre ve Sürdürülebilir Kalkınmanın Politik Ekonomisi; Yerel Yönetimler ve Çok Düzeyli Yönetişim." Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1 (39): 189-208.

Yeşilist (2019). World Cities Culture Forum Rakamlarına Göre İstanbul Dünyada En Az Yeşil Alana Sahip Olan Metropol. (https://www.yesilist.com/world-cities-culture-rakamlarina-gore-istanbul-dunyada-en-az-yesil-alana-sahip-olan-metropol/), (Erişim Tarihi: 10.06.2023).

Yılmaz, F. (2022). Yeşil İşlere Doğru: Sürdürülebilir Gelişme ve Yeşil Ekonomi, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Yılmaz, A. S. (2014). Yeşil İşler ve Türkiye'de Yenilenebilir Enerji Alanındaki Potansiyel Uzmanlık Tezi. Ankara: Kalkınma Bakanlığı Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü.

Zengin, E., Başkurt, M., Es, M. (2014). Yerel Yönetimler ve Yerel Kalkınma. Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3 (2): 95-124.

KAYNAKÇA

Acar, A. (2017) Yerel yönetimler maliyesi. Konya: Billur Yayınları.

Akın, M. & Akın, G. (2007). Suyun önemi, Türkiye'de su potansiyeli, su havzaları ve su kirliliği. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, 47(2), 105-118.

Alkan, A. (2015). Bitlis şehrinin çevre sorunları ve alınması gereken önlemler. Doğu Coğrafya Dergisi, 20(33), 11-36.

Aydınlar, B., Güven, H. & Kirksekiz, S. (2009). Hava kirliliği nedir, ölçüm ve hava kalite modelleme yöntemleri nelerdir. Hava Kirliliği ve Modellemesi Dergisi, 16(2), 83-91.

Baykal, H. & Baykal, T. (2008). Küreselleşen Dünya'da çevre sorunları. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(9), 1-17.

Bazoğlu. B. (2017). Hava kirliliği raporu 2016. TMMOB Çevre Mühendisleri Odası. https://api.cmo.org.tr/uploads/contents/2023-05-6-15-38-24-722239.pdf, (22.06.2023).

ÇDR, (2022). Hakkari ili 2021 yılı çevre durum raporu. Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, https://webdosya.csb.gov.tr/db/ced/icerikler/hakkar-_-cdr2021-20221109132242.pdf, (23.06.2023).

ÇŞB (2022). 2021 Yılında Gürültü Konusunda Yapılan Şikayetlerin Dağılımı. https://webdosya.csb.gov.tr/db/ced/icerikler/hakkar-_-cdr2021-20221109132242.pdf, (01.07.2023).

Çifçioğlu, H. & Aydın, A.H. (2019). Türkiye'de yerel yönetimler ve çevre sorunlarının çözümündeki sorumlulukları, rolleri ve önemi. Al-Farabi International Journal on Social Sciences, 3(1), 117-128.

Çukurçayır, F., Geçer, C. & Arabacı, H. (1997). Yaşam için en değerli kaynaklar, hava ve su, Meteoroloji Mühendisliği, TMMOB Meteoroloji Mühendisleri Odası Yayın Organı, 2, 24-32.

Görmez, K. (1997). Çevre sorunları ve Türkiye. Ankara: Gazi Kitabevi.

Gül A., Akın T., Dinç G. & Koçak İ.A.(2020). Kentsel açık ve yeşil alanların mevcut yasal durumu ve uygulamadaki sorunlar. İdeal Kent Dergisi, Kentleşme ve Ekonomi Özel Sayısı, 11(3), 1281-1312.

Güner, Ç. (2000). Gürültünün sağlık üzerine etkileri. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi, Temmuz Sayısı, Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi (ttb.org.tr). (26.06.2023).

Güney, E. (2004), Çevre sorunları coğrafyası. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

Gürpınar, E. (1993). Kent ve çevre sorunlarına bir bakış. İstanbul Der Yayınları.

Hava İzleme (2022). Hakkari Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri ve Ulusal Hava Kalite İndeksi Kesme Noktaları, https://www.havaizleme.gov.tr/ (01.07.2023).

Karaca, A. & Turgay, O.C. (2012). Toprak kirliliği, toprak bilimi ve bitki. Besleme Dergisi, 1(1), 1-46.

Kaypak, Ş. (2011). Küreselleşme sürecinde sürdürülebilir bir kalkınma için sürdürülebilir bir çevre. KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 13(20), 19-33.

Keleş, R., Hamamcı, C. & Çoban, A. (2009). Çevre politikası (6. Baskı). Ankara: İmge Kitabevi.

Lerner, B. W. & Lerner K. L. (2003). Forests and deforestation. Detroit: Gale.

Moran, E.F. (2000), Human adaptability. Colarado: Westviem Press.

Morar, T., Radoslav, R,. Spiridon, L. C. & Pacurar, L. (2014). Assessing pedestrian accessibility to green space using GIS. Transylvanian Review of Administrative Sciences, 10(42), 116-139.

Özden Ö. (2016). Hakkâri Vilayeti'nin sosyo kültürel ve siyasi yapısı (1923-196), Yayınlanmamış Doktora Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.

Özey, R. (2009). Çevre sorunları. İstanbul: Aktif Yayınevi.

Parlak, B. (2004). Çevre sorunlarına çağdaş yaklaşımlar. ekolojik, ekonomik, politik ve yönetsel perspektifler içinde (Editörler. Mehmet C. Marin & Uğur Yıldırım) Beta Basım Yayım, İstanbul, s:16.

Sonnenfeld, D. A. & Mol, A. P. J. (2002). Globalization and the transformation of environmental governance an introduction. American Behavioral Scientist, 45(9), 1318-1339.

Şahin, G. & Karaman, M. (2017). Hakkâri'nin turizme yönelik potansiyelleri hakkında bir değerlendirme. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Dergisi, 34, 1-21.

Tokuçoğlu, B. (1993). Çevre sorunları ve kentleşme. Çevre Dergisi, 6, 19-21.

Top, M. (2003). Çukurca'daki tarihi taş evler. Dağların Kenti Hakkâri, 22, 24– 26.

Tuncel, M. (2007). Geçmişten günümüze Hakkâri şehri. III. Uluslararası Van Gölü Havzası Sempozyumu, 06 – 08 Haziran 2007, Hakkari, 202-205.

WHO World Health Organization (2010). Urban planning, environment and health: from evidence to policy action-Meeting Report. Copenhagen: World Health Organisation.

Yılmaz, A., Bozkurt, Y. & Taşkın, E. (2005). Doğal kaynakların korunmasında çevre yönetiminin etkinliği. D.P.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 13, 15-30.

KAYNAKÇA

Ataay, F., 2015, Neoliberal Reformlar, Devletin Yeniden Yapılandırılması ve Kamu Hizmetlerinde Dönüşüm, Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi, Sayı: 30, s: 20-39.

Bahçeci, H. I., (2017), Journal of International Management, Educational and Economics Perspectives, Sayı: 5(1) s: 36–47-makale

Bal, E. (2011), Türkiye'de 2000 sonrası Neoliberal Politikalar Çerçevesinde İmar Mevzuatındaki Değişimler Yeni Kentleşme Pratikleri: İstanbul Örneği, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama ABD., İzmir.

Braudel, F., 2021, Kapitalizmin Kısa Tarihi, Say Yayınları, İstanbul.

Chomsky, N. (2021), https://www.art-izan.org/one-cikanlar/chomsky-pollin-ve-lapavitsas-neoliberalizmin-cokusune-mi-tanik-oluyoruz/ (5.07.2023).

Çelik, Z., 2012, "Neoliberalizmin Kısa Tarihi", İdeal Kent, Sayı: 7, s: 187-193. Makale

Eken, İ. "Bursa Büyükşehir Belediyesi Kentsel Dönüşüm Uygulamaları", 3 Haziran 2023 "Kentsel Dönüşüm Paneli", BAOB, Bursa.

Ekici, Y. (2015). www.sendika62.org. Türkiye Kentlerinde El Koyarak Birikimin Yasal Dayanakları Üzerine Notlar (1.07.2023).

Erez, A. (2020), Bursa Ataevler'de Kentsel Dönüşüm Sürecinin Değerlendirilmesi: Eğitimciler Sitesi Örneği, Bursa Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık ABD., Yüksek Lisans Tezi, Bursa.

Farel, A. Mimarlık ve Karmaşıklık, Janus Yayınları, A. Tümertekin (çev.)., İstanbul.

Firidin, E. (2004), Değişen Paradigmalar Ekseninde Kent Planlamaya Yeni Yaklaşımlar, Planlama Dergisi, 2004/2, s: 44-50. MAKALE

Gökce, G.. ve Gökce, O., 2022, "Neoliberalizmin Siyasal, Yönetimsel ve Toplumsal Olana Etkileri", Türk İdare Dergisi, Sayı: 494, s: 135-158.- Makale

Harvey, D., 2019, Dünyanın Halleri, Ş. Alpagut ve ark. (çev.)., Sel Yayıncılık, s: 171-201, İstanbul.

Harvey, D. (2019a). Asi Şehirler, A. D. Temiz (çev.), Metis Yayınları, İstanbulHarvey, D., 2012, 'Yaratıcı Yıkım Olarak Neoliberalizm', E. Çamuroğlu ve Ü. Çığ (çev.), Atılım Sosyal Bilimler Dergisi, 2 (2), s: 67-88. MAKALE

Harvey, D., 2022, Kent Deneyimi, E. Soğancılar (çev.)., Sel Yayıncılık, İstanbul.

Holloway, J. "Kamusalı Yeniden İnşa Etmek: Latin Amerika Deneyimleri Üzerine Düşünceler", ODTÜ 'Kamusallık Yeniden' Uluslararası Çalıştayı, 8-9 Ocak 2010, B. Özçetin, D. Özçetin (çev.)., s. 24-27, Ankara.

Kaya, Y. (2023) https://www.baskagazete.com/yazarlar/yaman-kaya-1/bursa-nin-cok-tartisilan-konut-projesinde-kanserojen-tehlikesi-241.html (21.06.2023).

Keleş, R. 2019, 100 Soruda Türkiye'de Kentleşme, Konut ve Gecekondu, s: 48-56, Cem Yayınevi, İzmir KİTAP

Keskinok, Ç. "Kentlerin Geleceği" 8 Kasım Dünya Şehircilik Günü 38. Kolokyumu, 6-7-8 Kasım 2014, İstanbul, s: 24-31.

Kılıç, E. (2016), Neoliberal Politikalar Çerçevesinde Türkiye'de Kentsel Dönüşüm ve Kentsel Mekanı Yeniden Anlamlandırmada Sözlü Tarih Bilgisi: İzmir Kadifekale Kentsel Yenileme Projesi Örneği, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir Bölge Planlama ABD., Doktora Tezi, İzmir.

Kırbaş, F. (2017), Neoliberalizmin Kent Üzerindeki Sosyomekansal Etkisi: Ankara Örneği, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, Yüksek Lisans Tezi.

Magdoff, H., 2006 Sömürgecilikten Günümüze Emperyalizm, E. Usta (çev.), s: 264-268, Kalkedon Yayınları, İstanbul.

Mutlu, A., "Neoliberalizm ve Kentleşme: Dün, Bugün ve Gelecek", Kentsel Politikalar, Uluslararası Kentsel Politikalar Konferansı, 17-20 Eylül 2017, KKTC, s: 42-60.

Ongun, M. (2012), 1980'lerden Küresel Krize Dünya Ekonomisi, Ekonomik Yaklaşım Dergisi, Cilt: 23, s: 39-76. MAKALE

Özler, Ö. (2019), "Neoliberal Politikaların Kentsel Planlamaya Etkisi: Ankara Çeper Alanı Üzerinden Bir Değerlendirme", Mimarlık Dergisi, Mimarlar Odası/ Temmuz-Ağustos, Sayı: 408, s: 28-32

Penpecioğlu, M. (2013), Büyük Ölçekli Kentsel Projeler, Mekanın Üretimi ve Neo-Liberal Hegemonya: İzmir Örneğinde Karşılaştırmalı Bir Araştırma, Megaron Mimarlık Dergisi, Sayı: 8(2), s: 97-114.

Polat, S. ve Dostoğlu, N. (2007), Kentsel Dönüşüm Kavramı Üzerine: Bursa'da Kükürtlü ve Mudanya Örnekleri, Uludağ Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi, Cilt 12, Sayı 1, 2007, s: 61-76.

Şolt, H. (2019), "Kentsel Dönüşüme Eleştirel Bakış", Balkan and Near Eastern Journal of Social Sciences, 15 (02), s: 78-89.

Teymur, N., 2020, Sosyal Bilimleri Yeniden Düşünmek Sempozyum Bildiri Kitabı içinde "Disiplinlerin Aralığında(ki) Mekan", Metis Yayınları, s: 279-290, İstanbul MAKALE

Turan, M. (2015), Kent Yönetimine Katılımda Yeni Bir Sorun Alanı: Kentsel Rantların Yönetimi, http://www.yayed.org/uploads/yuklemeler/inceleme-26.pdf (18.06.2023).

Tutar, Ö. (2019), Neoliberal Kentleşme Ekseninde Mekanın Yeniden Üretimi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Ürkmez, G., Atanur, G. (2016), İşlevini Yitirmiş Bir Sanayi Alanının Dönüşümünün Kent Kimliğine Etkisi- Bursa Sıcaksu Tabakhaneler Bölgesi, PARADOKS Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi, Aralık 2016, Cilt: 12, ÖzelSayı, s: 106-126 makale

Teori ve Uygulamada Yönetim, Strateji, Organizasyon Analizleri

Editor
Doç. Dr. Şahin KARABULUT

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6460-56-0

Temmuz 2023

Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Yönetim, Strateji ve Organizasyon alanında yaşanan teorik ve uygulamalı gelişmelerin analiz edildiği bu kitapta KUZU, yeşil yönetim konusunda Avrupa Birliği ile Türkiye'deki yasal mevzuatta yer alan düzenlemeleri karşılaştırmıştır. HAZAR ve VARDARLIER, işletmelerde uygulanan değerlendirme merkezi yöntemlerine değinmiştir. ATEŞ, işletmelerde verim ve başarının sağlanabilmesi için yönetim tekniklerini ve insan kaynağı planlamasını ele almıştır. YURDAKUL, işletmelerde sürdürülebilirlik yönetimini konu edinmiştir. BÜYÜKKEKLİK, sürdürülebilirlik, döngüsel ekonomi ve tersine lojistik konularını tartışmıştır. YETİK ve KARAKAYA, blockchain teknolojisinin işletmeler açısından stratejik analizini yapmıştır. GENÇER ÇELİK, ÖNGEL ve TAŞKIRAN, uzaktan çalışma sistemlerini ele almıştır. SEVİNÇ ve VARDARLIER, personel temininde ve iş bulma sürecinde sosyal medya kullanımının etkisini incelemiştir. GEDİK, toplumun ve organizasyonların etkin işleyişi için önem arz eden çift kariyerli eşler olgusunun olumsuz ve olumlu etkilerine değinmiştir. POLAT ve SAYĞAN TUNÇAY, "algılanan örgütsel destek" ve "pozitif psikolojik sermaye" kavramları arasındaki ilişkiyi akademisyenler özelinde incelemiştir. İÇERLİ ve BİLEN, rekabet üstünlüğü için uygulanması gereken stratejileri inceleyerek ve rekabet analizi tekniklerini kullanarak sürdürülebilir rekabet üstünlüğünün elde edilmesi için gerekli olan temel unsurları irdelemiştir. ÇATUK, küresel lojistik ile ilgili yapılmış çalışmaların bibliyometrik analizini yapmıştır. ULUSOY ve YILMAZ, Türkiye'deki Kamu-Özel Sektör İşbirliği (KÖSİ) organizasyonlarının etkinlik seviyelerini analiz etmiştir. Bu kitap, Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, Aksaray İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü, Aksaray Üniversitesi, Beykent Üniversitesi, Düzce Üniversitesi, Harran Üniversitesi, İstanbul Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul Medipol Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, İstinye Üniversitesi, Karabük Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Kastamonu Üniversitesi, Malatya Turgut Özal Üniversitesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Şırnak Üniversitesi ve Yükseköğretim Kurulu olmak üzere 17 farklı üniversite ve kurumdan 20 farklı yazarın katkılarıyla hazırlanmıştır.

Doç.Dr. Şahin KARABULUT

İÇİNDEKİLER

EU and Turkish Legislation On Green Management Practices 1
Ali KUZU

İşletmelerde Uygulanan Değerlendirme Merkezi Yöntemleri 11
Muhammet Ali HAZAR, Pelin VARDARLIER

İşletmelerde İnsan Kaynağının Sağlanması ve İşgören Seçme Teknikleri 21
Serap ATEŞ

İşletmelerde Sürdürülebilirlik Yönetimi 39
Melek YURDAKUL

Sürdürülebilirlik, Döngüsel Ekonomi ve Tersine Lojistik: Kavramsal Bir Karşılaştırma 53
Arzum BÜYÜKKEKLİK

Blockchain Teknolojisinin İşletmeler Açısından Stratejik Analizi 65
Hamza YETİK, Abdullah KARAKAYA

Uzaktan Çalışma ve İş Yaşamında Kullanımı 79
Gülşah GENÇER ÇELİK, Gökten ÖNGEL, Erkan TAŞKIRAN

Personel Temininde ve İş Bulma Sürecinde Sosyal Medyanın Rolü 95
Gülüzar SEVİNÇ, Pelin VARDARLIER

Zorluk ve Fırsatlarıyla İş Yaşamında Çift Kariyerli Eşler Olgusu 107
Yeliz GEDİK

Algılanan Örgütsel Desteğin Pozitif Psikolojik Sermayeye Etkisi: Akademisyenler Üzerinde Bir Araştırma 117
Semih Selçuk POLAT, Sahra SAYĞAN TUNÇAY

Stratejik Yönetimde Rekabet Stratejileri ve Rekabet Analizi Teknikleri Üzerine Bir Değerlendirme 133
Leyla İÇERLİ, Gül BİLEN

Biometric Analysis of Studies on Global Logistics 149
Cüneyt ÇATUK

Türkiye'de KÖSİ Modelleri Çerçevesinde Hayata Geçirilen Bazı Projelerin Etkinlik Analizi: Ulaştırma Sektörü Örneği 157
Ahmet ULUSOY, Hikmet YILMAZ

REFERENCES

A European Green Deal - Striving to be the first climate-neutral continent. European Commission (2019). https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en (accessed on 16/01/2023)

Cılız, N., Daylan B. ve Baydar, G. (2011). Temiz Üretim. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Sürdürülebilir Kalkınma ve Temiz Üretim Merkezi / Sürdürülebilir Üretim ve Tüketim Yayınları-II

Duwe, S. (2015). Governing the Transition to a Green Economy -Drawing lessons from China, the United States and the European Union. Doctoral Dissertation. Berlin Freie University, Germany.

Ertem, T. (2021). Yeni Yeşil Yol: Fırsatlar ve Zorluklar, VII.Karbon Zirvesi Sunum E-Kitabı, İstanbul. 28/09/2021 (Editor: F.E. Tolon). https://www.karbonzirvesi.com/files/VII-Istanbul-Karbon-E-zirvesi-Sunum-E-kitabi-2021.pdf (accessed on 09/01/2023)

Euractiv, Parliament votes in favour of waste recycling over incineration. (2007) https://www.euractiv.com/ section/sustainable-dev/news/parliament-votes-in-favour-of-waste-recycling-over-incineration/ (accessed on 19/01/2023)

Glavic, P. & Lukman, R. (2007). Review of sustainability terms and their definitions. Journal of Cleaner Production, 15(18), 1875-1885. https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2006.12.006

Gouldson, A. (2008). "Understanding business decision making on the environment". Energy Policy, 36 (12), 4618-4620. https://doi.org/10.1016/j.enpol.2008.09.047

https://www.iletisim.gov.tr/images/uploads/dosyalar/Turkiyenin_Yesil_Kalkinma_Devrimi.pdf, (accessed on 27/01/2023).

Kjaerheim, G. (2005). Cleaner production and sustainabality, Journal of Cleaner Production, 13(4), 329-339. https://doi.org/10.1016/S0959-6526(03)00119-7

OECD - The Organization for Economic Cooperation and Development - (2010). Transition to a Low-carbon Economy. Public Goals and Corporate Practices. Paris: OECD Publishing.

Sanalan, T.A. (2003). Sanayi Kaynaklı Kirliliğin Kaynağında Önlenmesinde Yeni Bir Açılım: IPPC. Çevre ve Mühendis Dergisi – TMMOB, 25, 28-31

T.C. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, (2021). Türkiye'nin Yeşil Kalkınma Devrimi, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Yayınları, 1. Baskı, Yayıncı Sertifika No:45482 İstanbul.

T.R. Ministry of Foreign Affairs, (2021). Sürdürülebilir Kalkınma. (https://www.mfa.gov.tr /surdurulebilir-kalkinma.tr.mfa (accessed on 21/01/2023).

TTGV (Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı – Stratejik Odak Çalışma Komisyonu) (2022). Sorumlu Yatırımcılık/ESG Perspektifinden Sürdürülebilirlik ve Kuruluşlar İçin Genel Bir Çerçeve (https://www.ttgv.org.tr/ tur/images/publications/6255588633f00.pdf (accessed on 22/01/2023).

Watkins, E. and Meysner, A., (2022). European Circular Economy Policy Landscape Overview Report: , Institute for European Environmental Policy. https://ieep.eu/wp-content/uploads/2022/11/European-Circular-Economy-policy-landscape-overview.pdf

Witt, U. (2011). The dynamics of consumer behavior and the transition to sustainable consumption patterns. Environmental Innovation and Societal Transitions, 1(1), 109-114. https://doi.org/10.1016/j.eist. 2011.03.001

Yücel, R. ve Solak, B. (2012). The Effects of Accountant Professionals' Social Responsibility Perceptions on Self Esteem and Job Performance. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 26 (3-4): 15-31.

KAYNAKÇA

Caldwell, C., Thornton III, G. C., & Gruys, M. L. (2003). Ten classic assessment center errors: Challenges to selection validity. Public Personnel Management, 32(1), 73-88.

Camgöz, S. M., & Alperten, İ. N. (2006). 360 derece performans değerlendirme ve geri bildirim: bir üniversite mediko-sosyal merkezi birim amirlerinin yönetsel yetkinliklerinin değerlendirilmesi üzerine pilot uygulama örneği. Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 13(2), 191-212.

Erol, E. S. E. N., & Erdoğan, C. (2018). Değerlendirme Merkezi-Assessment Center: Yöneticiler İçin Özel Bir Personel Seçme Modeli. Akdeniz İİBF Dergisi, 18, 78-97.

Eurich, T. L., Krause, D. E., Cigularov, K., & Thornton, G. C. (2009). Assessment centers: Current practices in the United States. Journal of Business and Psychology, 24, 387-407.

Klimoski, R., & Brickner, M. (1987). Why do assessment centers work? The puzzle of assessment center validity. Personnel Psychology, 40(2), 243-260.

Lievens, F., & Thornton III, G. C. (2017). Assessment centers: Recent developments in practice and research. The Blackwell handbook of personnel selection, 243-264.

Spychalski, A.C., Quinones, M.A., Gaugler, B.B., and Pohley, K. (1997). A survey of assessment center practices in organizations in the United States. Personnel Psychology, 50, 71-90.

Şengül, B. (2005). İnsan kaynakları yönetiminde ölçme ve değerlendirme yaklaşımı olarak değerlendirme merkezi (assessment center): Bir uygulama.

Şengül, B. (2005). İnsan kaynakları yönetiminde ölçme ve değerlendirme yaklaşımı olarak değerlendirme merkezi (assessment center): Bir uygulama.

Thornton III, G. C., & Rupp, D. E. (2006). Assessment centers in human resource management: Strategies for prediction, diagnosis, and development. Psychology Press.

Winsborough, D., & Chamorro-Premuzic, T. (2016). Talent identification in the digital world: New talent signals and the future of HR assessment. People and Strategy, 39(2), 28.

Yelboğa, A. (2012). Değerlendirme merkezi uygulamalarinin Türkiye'deki organizasyonlarda kullanimina ilişkin bir araştirma. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadı Enstitüsü Yönetim Dergisi, 23(72), 8-24.

KAYNAKÇA

Akgeyik, T. (2018). İnsan Kaynaklarının Bulunması ve Seçme Süreci. Uğur Dolgun (Ed), İnsan Kaynakları Yönetim, Ekin Yayınevi, 85-115.

Ardıç, K. & Özdemir Y. (2018). İnsan Kaynakları Yönetimi. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.

Aslan, S. & Dinçer M.S. (2017). İstanbul'daki Küçük Ve Orta Ölçekli Otel İşletmelerinde İşgören Seçimi. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, Özel Sayısı, 342 – 350.

Bingöl, D. (2010). İnsan Kaynakları Yönetimi, Beta Yayınevi: İstanbul.

Bozkurt, Ö. & Ergun T. (2014). Kamu Yönetimi Sözlüğü, Seriye Sezen (Ed), TODAİE: Ankara.

Can, H. & Kavuncubaşı Ş. (2005). İnsan Kaynakları Yönetimi, Siyasal Kitapevi Yayınları: Ankara.

Canman, D. (1995). Çağdaş Personel Yönetimi, TODAİE Yayınları No: 265: Ankara.

Coşkun, B. (2017). Türkiye İş Ve İşçi Bulma Kurumunun Yeniden Yapılanma Süreci, Turkish Journal of Marketing, 2 (3), 125-155.

Çavdar, H. & Çavdar, M. (2010). İşletmelerde İşgören Bulma Ve Seçme Aşamaları. Journal of Naval Sciences and Engineering, 6 (1), 79-93.

Çolak, A. (2007). İş Analizi, Uğur Dolgun (Ed), İnsan Kaynakları Yönetimi Ankara: Ekin Yayınevi, 59-84.

Çolakoğlu, Ü. & Kılınç U.K. (2005). Seçim. Cengiz Demir (Ed), Konaklama İşletmelerinde İnsan Kaynakları Yönetimi, Nobel Yayıncılık, 88.

Decenzo, A., Robbins S.P. & Verhulst S.L. (2017). İnsan Kaynakları Yönetiminin Temelleri. (Çev. Çetin, C ve Arslan, M.L). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Demirkol, Ş. & Ertuğral S. M. (2007). İşletmelerde Personel Seçiminde Kullanılan Teknikler ve Analizler. Sosyal Bilimler Dergisi, 2(0), 23-34.

Güney, S. (2019). İnsan Kaynakları Yönetimi, Ankara: Nobel Yayınevi.

Huang, L., Huang, K. Huang, H. & Jaw, B. (2004). Applying Fuzzy Neural Network in Human Resource Selection System, IEEE Annual Meeting of the Fuzzy Information, Processing NAFIPS '04.

Karadal, H. & Merdan E. (2020). İşgören Seçimi: Nitel Bir Örnek Olay Çalışması, 2020 International CEO Communication, Economics, Organization & Social Sciences Congress.

Noe, Raymond A. (2009). İnsan Kaynakalrının Eğitimi ve Geliştirilmesi, Canan Çetin (Ed. Ve Çev.), İstanbul: Beta Yayıncılık.

Öge, S.& Karasoy A. (2018). İnsan Kaynakları Yönetimi, Konya: Eğitim Yayınevi.

Öge, Serdar. (2017). İnsan Kaynakları Yönetimi, Ankara: Eğitim Yayınevi.

Örücü, E. (2002). Turizm İşletmelerinde Orta Ve Üst Kademe Yöneticilerin İşgören Seçme Ve Değerlendirme Sürecindeki Eğilimleri (Marmaris Ve Çevresindeki Üç Yıldızlı İşletmeler Örneği). Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 17 (2), 119-132.

Özer, M. A. & Önen M. (2017). 200 Soruda Yönetim, Ankara: Gazi Kitapevi.

Özgül, B. (2021). İnsan Kaynakları Stratejileri. Yonce Deniz Gürol- Tuğba Karaboğa (Ed), Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi ve Çağdaş Yaklaşımlar, Ankara: Nobel Yayınevi, 79-112.

Sabuncuoğlu, Z. (2011). Uygulama Örnekleriyle İnsan Kaynakları Yönetimi, Bursa: Beta Yayıncılık.

Saybaşlı, N.A. A. (2018). İnsan Kaynakları Yönetiminde Etki ve Etkinlik, Ankara: Nobel Yayıncılık.

Tortop, N.vd., (2013). İnsan Kaynakları Yönetimi, 6. Basım, Ankara: Nobel Yayın.

Tsai, H, Moskowitz H. & Lee L. (2003). Human resource selection for software development projects using Taguchi's parameter design. European Journal of Operational Research 15, 167–180.

Tunçer, P. (2011). İnsan Kaynakları Yönetimi, Bursa: Ekin Yayınevi.

Uddin, N., Meah M. & Hossain R. (2013). Discriminant Analysis as an Aid to Human Resource Selection and Human Resource Turnover Minimization Decisions. International Journal of Business and Management, 8 (17), 153-169.

Uğur, A. (2019). İnsan Kaynakları Yönetimi, İstanbul: Sakarya Yayıncılık.

KAYNAKÇA

AlJaberi, O. A., Hussain, M., & Drake, P. R. (2020). A framework for measuring sustainability in healthcare systems. International journal of healthcare management, 13(4), 276-285. https://doi.org/10.1080/20479700.2017.1404710

Boiral, O. ve Henri, J. F. (2017). Is sustainability performance comparable? A study of GRI reports of mining organizations, Business & Society, 56(2), 283-317. https://doi.org/10.1177/00076503155761

Cato, M. S. (2012). Green economics: an introduction to theory, policy and practice. Routledge

Chiarini, A., & Vagnoni, E. (2016). Environmental sustainability in European public healthcare: could it just be a matter of leadership?. Leadership in Health Services, 29(1), 2-8.

Elkington, J., & Rowlands, I. H. (1999). Cannibals with forks: The triple bottom line of 21st-century business. Alternatives Journal, 25(4), 42.

GRI. A short introduction to the GRI standards. available in https://www.globalreporting.org/media/wtaf14tw/a-short-introduction-to-the-gri-standards.pdf, (12.05.23).

Hussain, M., Khan, M., & Ajmal, M. (2019). Exploration and assessment of the motivators of social sustainability in healthcare supply chains: Multistake holder's perspective. Sustainable Development, 27(4), 573-586. https://doi.org/10.1002/sd.1922

Keijzers, G. (2002). The transition to the sustainable enterprise. Journal of cleaner production, 10(4), 349-359.

Mostepaniuk, A., Akalin, T., & Parish, M. R. (2023). Practices Pursuing the Sustainability of A Healthcare Organization: A Systematic Review. Sustainability, 15(3), 2353. https://doi.org/10.3390/su15032353

OECD (2012). The Future of Eco Innovation: The Role of Business Models in Green Transformation, OECD/European Commission/Nordic Innovation Joint Workshop.

Parker, J. (2014). Critiquing sustainability, changing philosophy. Routledge.

Prasad, P., & Elmes, M. (2005). In the name of the practical: Unearthing the hegemony of pragmatics in the discourse of environmental management. Journal of Management Studies, 42(4), 845-867.

SDG Compass (2015). The guide for business action on the SDGs. available in https://sdgcompass.org, (29.01.2020)

Sehnem, S., Lazzarotti, F., & Bencke, F. F. (2016). Sustainable practices and eco-innovations adopted by industrial companies. International Journal of Innovation, 4(2), 42-58. https://doi.org/10.5585/iji.v4i2.106

Slaper, Timothy F., Hall, Tanya J., (2011). The Triple Bottom Line: What Is It and How Does It Work? Indiana Business Research Center. available in http://www.ibrc.indiana.edu/ibr/2011/spring/pdfs/article2.pdf, (02/08/22).

Tsioumpri, K., Tsakni, G., & Goula, A. (2020). Sustainable Development in Healthcare Facilities. Case Study: Swedish and Greek Hospital. Journal of Sustainable Development, 13(4), 178-190.

Van Dijken, K., Prince, Y., Wolters, T. J., Frey, M., Mussati, G., Kalff, P., ... & Meredith, S. (1999). Adoption of environmental innovations: the dynamics of innovation as interplay between business competence, environmental orientation and network involvement (Vol. 2). Springer Science & Business Media.

Watts, N., Amann, M., Arnell, N., Ayeb-Karlsson, S., Belesova, K., Boykoff, M., ... & Montgomery, H. (2019). The 2019 report of The Lancet Countdown on health and climate change: ensuring that the health of a child born today is not defined by a changing climate. The Lancet, 394(10211), 1836-1878.

World Commission on Environment and Development (1987). Our Common Future: Report of the World Commission on Environment and Development. United Nations, available in http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf, (12.06.23).

Wilson, M. (2003). Corporate sustainability: What is it and where does it come from. Ivey business journal, 67(6), 1-5.

KAYNAKÇA

Agrawal, S., & Singh, R. K. (2019). Analyzing disposition decisions for sustainable reverse logistics: Triple Bottom Line approach. Resources, Conservation and Recycling, 150, 1-11.

Arruda, E. H., Melatto, R. A. P. B., Levy, W., & de Melo Conti, D. (2021). Circular economy: A brief literature review (2015–2020). Sustainable Operations and Computers, 2, 79-86.

Barreiro-Gen, M., & Lozano, R. (2020). How circular is the circular economy? Analysing the implementation of circular economy in organisations. Business Strategy and the Environment, 29(8), 3484-3494.

Büyükkeklik, A. (2011). Tersine Lojistik ve Atık Akümülatörler için Tersine Lojistik Ağ Tasarımı Uygulaması, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.

Büyükkeklik, A. & Afşar, Y. (2023). Döngüsel Ekonomi ve Verimlilik: Sosyal Bilimler Kapsamında Bir Literatür İncelemesi. Verimlilik Dergisi, Döngüsel Ekonomi ve Sürdürülebilirlik Özel Sayısı, 127-150.

Büyükkeklik, A. & Özoğlu, B. (2021). Lojistik Hizmetlerde Sürdürülebilirlik ve Dijitalleşme, Pazarlama Bakışıyla Lojistik Hizmetlerde Yeni Uygulamalar. Nobel Yayınevi, Ankara, 153-175.

Cui, Y., Hens, L., Zhu, Y., & Zhao, J. (2004). Environmental sustainability index of Shandong province, China. The International Journal of Sustainable Development & World Ecology, 11(3), 227-233.

de BRİTO, M.P., & R. Dekker (2004). A Framework for Reverse Logistics in Dekker, R., Fleishmann, M., Inderfurth and Van Wassenhove, L.N. (Editors). Reverse Logistics: Quantitative Models for Closed-Loop Supply Chains. Berlin, Springer, 3-28.

European Commission (2015). Circular economy package: Questions and answers. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_15_6204 (Erişim tarihi: 01.07.2023).

Fernando, Y., Shaharudin, M. S., & Abideen, A. Z. (2023). Circular economy-based reverse logistics: dynamic interplay between sustainable resource commitment and financial performance. European Journal of Management and Business Economics, 32(1), 91-112.

Geissdoerfer, M., Savaget, P., Bocken, N. M., & Hultink, E. J. (2017). The Circular Economy–A new sustainability paradigm?. Journal of Cleaner Production, 143, 757-768.

Geisendorf, S., & Pietrulla, F. (2018). The circular economy and circular economic concepts—a literature analysis and redefinition. Thunderbird International Business Review, 60(5), 771-782.

GRI Global Reporting Initiative 2002. http://www.globalreporting.org/AboutGRI/GRI_Brochure–July2000.pdf (Erişim tarihi: 10.07.2023)

Mensah, J. (2019). Sustainable development: Meaning, history, principles, pillars, and implications for human action: Literature review. Cogent Social Sciences, 5(1), 1653531.

Mensah, J., & Enu-Kwesi, F. (2019). Implications of environmental sanitation management for sustainable livelihoods in the catchment area of Benya Lagoon in Ghana. Journal of Integrative Environmental Sciences, 16(1), 23-43.

Merli, R., Preziosi, M. & Acampora, A. (2018). How do scholars approach the circular economy? A systematic literature review. Journal of Cleaner Production, 178, 703-722.

Ogunmakinde, O. E., Sher, W., & Egbelakin, T. (2021). Circular economy pillars: A semi-systematic review. Clean Technologies and Environmental Policy, 23, 899-914.

Panchal, R., Singh, A. ve Diwan, H. (2021). Does Circular Economy Performance Lead to Sustainable Development?- A Systematic Literature Review. Journal of Environmental Management, 293, 112811.

Prieto-Sandoval, V., Jaca, C., & Ormazabal, M. (2018). Towards a consensus on the circular economy. Journal of Cleaner Production, 179, 605-615.

Rogers, D.S & R. Tibben-Lembke (2001). An examination of reverse logistics practices. Journal of Business Logistics. 22(2), 129-148.

Sapmaz Veral, E. (2018). Döngüsel Ekonomiye Geçiş Doğrultusunda Yeni Tedbirler ve AB Üye Ülkelerinin Stratejileri. Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, 17(2), 463-488.

Yılmaz, V. (2019). Sürdürülebilir Kalkınma ve Döngüsel Ekonominin Bibliyometriği. Enderun, 3(2), 60-72.

Wilts, H., Von Gries, N., & Bahn-Walkowiak, B. (2016). From waste management to resource efficiency—The need for policy mixes. Sustainability, 8(7), 622.

KAYNAKÇA

Bambara, J. J., & Allen, P. R. (2018). Blockchain. New York City: McGraw-Hill Professional.

Baudier, P., Chang, V., & Arami, M. (2022). The Impacts of Blockchain on Innovation Management: Sectoral Experiments. Journal of Innovation Economics & Management, 37(1), 1-8.

Ber, A. S. (2022). Blokzincir (Blockchain) Teknolojisi Kapsamında Elektronik Çek. Journal of Marine and Engineering Technology, 2(1), 1-20.

Bhutta, M. N., Khwaja, A. A., Nadeem, A., Ahmad, H. F., Khan, M. K., Hanif, M. A., & Song, H. (2021). A Survey on Blockchain Technology: Evolution, Architecture and Security. IEEE Access, 9, 61048-61073.

Dina, S., Ahmed, M. H., & Eldahshan, K. (2020). Blockchain Applications in Human Resources Management: Opportunities and Challenges. EASE '20: Proceedings of the Evaluation and Assessment in Software Engineering, (s. 383-389). Trondheim, Norway. doi:https://doi.org/10.1145/3383219.3383274

Hackius, N., & Petersen, M. (2017). Blockchain in Logistics and Supply Chain: Trick or Treat? Digitalization in Supply Chain Management and Logistics: Smart and Digital Solutions for an Industry 4.0 Environment. Proceedings of the Hamburg International Conference of Logistics (HICL), Vol. 23 (s. 7). içinde Berlin: epubli GmbH.

Harvey, C. R., Moorman, C., & Toledo, M. (2018). How Blockchain Will Change Marketing As We Know It. SSRN 3257511.

İnan, C., Kılıç, C., & Balcı, O. (2022). Blockchain İş Modelleri. O. Yılmaz, & S. Karsu içinde, Yönetim, İş ve Strateji Bağlamında Blok Zincir (s. 3). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Kahveci, A. (2021). Dijital Dönüşüm Kapsamında Endüstri 4.0 ve Uluslararası Ticarete Olası Etkileri. Uluslararası Ticaret Ve Lojistikte Güncel Yaklaşımlar Ve Değerlendirmeler 2 (s. 33). içinde İstanbul: Efe Akademik Yayıncılık.

Kotler, P., & Keller, K. (2021). Marketing Management (15th Global Edition) (15 b.). Harlow: Pearson Education Limited.

Lai, R., & Lee, D. K. (2018). Blockchain–from public to private. Handbook of Blockchain, Digital Finance, and Inclusion, Volume 2 (Cilt 2, s. 153). içinde Academic Press. doi:https://doi.org/10.1016/B978-0-12-812282-2.00007-3

Lewis, R., McPartland, J., & Ranjan, R. (2017). Blockchain and Financial Market Innovation. Economic Perspectives, 41(7), 1-17.

Liang, Y. C. (2020). Blockchain for Dynamic Spectrum Management. Dynamic Spectrum Management. Signals and Communication Technology (s. 121-146). içinde Singapore: Springer.

Lu, Y. (2018). Blockchain and the related issues: a review of current research topics. Journal of Management Analytics, 5(4), 231-255.

Mollah, M. B., Zhao, J., Niyato, D., Guan, Y. L., Yuen, C., Sun, S., . . . Koh, L. H. (2020). Blockchain for the Internet of Vehicles Towards Intelligent Transportation Systems: A Survey. IEEE Internet of Things Journal, 8(6), 4157-4185.

Nakamoto, S. (2008). Bitcoin: A peer-to-peer electronic cash system. Decentralized Business Review(21260).

Onik, M. M., Miraz, M. H., & Kim, C. S. (2018). A Recruitment and Human Resource Management Technique Using Blockchain Technology for Industry 4.0. Smart Cities Symposium 2018 (s. 1-6). IET.

Özyürek, H. (2021). Blockchain Teknolojisinin Mevcut ve Muhtemel Kullanım Alanları. Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 22(4), 31-50.

Pal, A., Tiwari, C. K., & Haldar, N. (2021). Blockchain for Business Management: Applications, Challenges and Potentials. The Journal of High Technology Management Research, 32(2), 100414.

Raimundo, R., & Rosário, A. (2021). Blockchain System in the Higher Education. European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education, 11(1), 276-293.

Singh, S., Hosen, A., & Yoon, B. (2021). Blockchain Security Attacks, Challenges, and Solutions for the Future Distributed IoT Network. IEEE Access, 9, 13938-13959. doi:10.1109/ACCESS.2021.3051602

Uzun, H. (2020). İşletmelerin Blok Zinciri (Blockchain) Uygulamalarında Ticari Birliklerin Rolü. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 5(1), 88-109.

Varma, J. R. (2019). Blockchain in Finance. Vikalpa, 44(1), 1–11. doi:10.1177/0256090919839897

Wang, X., Feng, L., Zhang, H., Lyu, C., Wang, L., & You, Y. (2017). Human Resource Information Management Model based on Blockchain Technology. 2017 IEEE Symposium on Service-Oriented System Engineering (SOSE), (s. 168-173). doi:10.1109/SOSE.2017.34

Wieninger, S., Schuh, G., & Fischer, V. (2019). Development of a Blockchain Taxonomy. 2019 IEEE International Conference on Engineering, Technology and Innovation (ICE/ITMC) (s. 1-9). IEEE. doi:10.1109/ICE.2019.8792659

Yavuz, M. S. (2019). Ekonomide Dijital Dönüşüm: Blockchain Teknolojisi ve Uygulama Alanları Üzerine Bir İnceleme. Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 4(1), 15-29. doi:10.29106/fesa.498053

Yılmaz, F. N., & Ekşi, H. İ. (2018). Sağlık Kurumlarında Finansal Yönetim Uygulamaları: Gaziantep İli Örneği. Gazi İktisat ve İşletme Dergisi, 4(1), 1-9.

Zou, Y., Meng, T., Zhang, P., Zhang, W., & Li, H. (2020). Focus on Blockchain: A Comprehensive Survey on Academic and Application. IEEE Access, 8, 187182-187201.

KAYNAKÇA

Aczel, B., Kovacs, M., van der Lippe, T., & Szaszi B. (2021). Researchers working from home: Benefits and challenges. PLoS ONE 16(3), 1-13.

Agostoni, L. (2020). Remote working: Advices to reduce risks and boost productivity. Academic Press.

Al-Habaibeh, A., Watkins, M., Waried, K., & Javareshk, M. B. (2021). Challenges and opportunities of remotely working from home during Covid-19 pandemic. Global Transitions, 3, 99-108.

Anderson, D., & Kelliher, C. (2020). Enforced remote working and the work-life interface during lockdown. Gender in Management, 35(7/8), 677-683.

Banhidi, B. (2022). A paradigm shift for leaders to cope with the pandemic. Revista Jurídica de la Universidad de Leon, 10, 73-86.

Baruch, Y. (2000). Teleworking: Benefits and pitfalls as perceived by professionals and managers. New Technology, Work and Employment, 15(1), 34-49.

Bloom, N., Barrero, M. J., Davis, S., Meyer, B., & Mihaylov, E. (2023). Yöneticiler ve çalışanlar uzkatan çalışmaya nasıl farklı yaklaşıyor? Harvard Business Review Türkiye Dergisi, Ocak, 1-5.

Bloom N., Liang J., Roberts J., & Ying Z. J. (2015). Does working from home work? Evidence from a chinese experiment. Quarterly Journal of Economics, 130(1), 165-218.

Chen, Z. (2021). Influence of working from home during the covıd-19 crisis and HR practitioner response. Frontiers in Psychology, 12, 1-8.

Choudhury, P., Khanna, T., Makridis, A. C., & Schirmann, K. (2022). Is hybrid work the best of both worlds? Evidence from a field experiement. Harvard Business School Working Paper, 22-063, 1-83.

Choudhury, P. (2020). Herhangi bir yerden çalışma yaklaşımını benimsediğimiz bir gelecek. Harvard Business Review Türkiye Dergisi, Kasım, 64-73.

Cohn, R. (2023). Uzaktan işe alımın heyecan veren geleceği. Harvard Business Review Türkiye Dergisi, Ocak, 1-4.

Cross, T. B. (1986). Telecommuting – Future optipns for work, Oxford Surveys in Information Technology, 3 247-269.

Deloitte (2023). Rethinking the workplace: Hybrid work in the future of work. Available in https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/lu/Documents/human-capital/lu hybrid-work-in-the-future-of-work-.pdf, 30.06.2023.

Dey, M., Frazis, H., Loewenstein, M. A., & Sun, H. (2020). Ability to work from home. Monthly Labor Review, 1-19.

Ellison, N. B. (1999). Social impacts. Social Science Computer Review, 17(3), 338–356.

Hamblin, H. (1995). Employees'perspectives on one dimension of labour flexibility: Working at a distance. Work, Employment and Society, 9(3), 473-498.

Iqbal, K.M., Khalid, F.A., & Barykin, S.Y. (2021). Hybrid workplace: The future of work. In handbook of research on future opportunities for technology management education (Eds. A. K. Basheer, Koufie, H. S. M., & Suman, S.), IGI Global, USA, 28-48.

Labour Relations Agency (2021). A practical guide to hybrid working. October. Available in https://www.lra.org.uk/sites/default/files/202110/A%20Practical%20Guide%20to%20 Hybrid%20 Working%20-%20LRA%20-%20October%202021.pdf, 30.06.2023.

McKinsey (2022). Americans are embracing flexible work and they want more of it. Available https://www.mckinsey.com/~/media/mckinsey/industries/real%20estate/our%20insigh ts/americans%20are%20embracing%20flexible%20work%20and%20they%20want%2 0more%20of%20it/americans-are-embracing-flexible-work-and-they-want-more-of-it-f.pdf, 30.06.2023.

Mutebi, N., & Hoobs, A. (2022). The impact of remote and hybrid working on workers and organizations. POSTbrief 49. Available in https://researchbriefings.files. parliament.uk/ documents/ POST-PB-0049/POST-PB-0049.pdf, 30.06.2023.

Nilles, J. (1998). Managing telework: Strategies for managing the virtual workforce. New York: John Wiley

Ozimek, A. (2020). The Future of Remote Work (May 27, 2020). Available in http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3638597, 30.06.2023.

Patanjali, S., & Bhatta, N. M. K. (2022). Work from home during the pandemic: The impact of organizational factors on the productivity of employees in the IT industry. Vision, OnlineFirst, Article in Press, Ahead of Print.

Sarker, R. A., Abir, R. Z., Mone, H. F., & Albluwi, S. T. (2022). Work from home during covid-19 outbreak: Problems and remedies. International Journal of Social Sciences and Management Review, 5(1), 331-342.

Schawbel D. (2019). Uzaktan çalışanlar işe daha az bağlılık gösteriyor ve işi bırakmaya daha yatkınlar. Harvard Business Review Türkiye Dergisi, Ekim, 1-4.

Sokolic, D. (2022). Remote work and hybrid work organizations. 78th International Scientific Conference on Economic and Social Development, 24-25 February, Averio, 202-213.

Sull, D., Sull, C., & Bersin, J. (2020). Five ways leaders can support remote work. MIT Sloan Management Review, June, 1-4.

Sullivan, C. (2012). Remote working and work-life balance. In work and quality of life. International handbooks of quality-of-life (Eds. Reilly, N., Sirgy, M. J., & Gorman, C. A.) Springer, Dordrecht, 4-15.

Sullivan, C. (2003). What's in a name? Definitions and conceptualisations of teleworking and homeworking. New Technology, Work & Employment, 18(3), 158-165.

Wang, B., Liu, Y., Qian, J., & Parker, K. S. (2021). Achieving effective remote working during the Covid-19 pandemic: A work design perspective. Applied Psychology: An International Review, 70(1), 16-59.

KAYNAKÇA

Acar , A. (2013). İnsan Kaynakları Yönetimi. A. A.C. içinde İstanbul: Beta Yayınevi, İstanbul.

Akçakaya, M. (2010). İnsan Kaynakları Yönetimi İnsan Kaynakları Planlaması Norm Kadro Uygulamaları. Ankara.

Arthur, D. (2012). Recruiting, Interviewing, Selecting & Orienting New Employees. Cilt 5. baskı. USA: Amacom.

Barutçugil , İ. (2004). Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi . İstanbul: Kariyer Yayınevi.

Benli ve Şahin , A. (2004). İnsan Kaynakları Yönetiminde İş gören Bulma ve Seçme: Çınar Hotel Uygulaması. Bilgi-Sosyal Bilimler Dergisi Sayı:8, 113-124.

Bingöl, D. (2010). İnsan Kaynakları Yönetimi. İstanbul: Beta Yayınevi.

Coşkun, F. A. (2018). Sosyal Medyanın İnsan Kaynakları Seçiminde Kullanımı:Ankara İlinde Bir Uygulama. Ankara: Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü .

Çakmak, V. (2014). İletişim kaygısının sosyal medya kullanımı üzerine olan etkisi: üniversite öğrencileri üzerine örnek olay incelemesi. Konya: Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çavdar , H. (2010). İşletmelerde İş gören Bulma ve Seçme Aşamaları. Journal of Naval ScienceandEngineeringVol.6,No.1,pp, 77-93.

Demir, G. (2020). İşe Alım Süreçlerinde Sosyal Paylaşım Sitelerinin Önemi: Sanayi İşletmelerinde Nitel Bir Araştırma. Aydın: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Demirkol ve Ertuğral, S. S. (2007). İşletmelerde Personel Seçiminde Kullanılan Teknikler ve Analizler' İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Turizm İşletmeciliği Bölümü. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi İktisat Bölümü Sosyal Bilimler Dergisi, 23-34.

Doğan, A. (2012). Electronic human resource management and its functions. Journal of Internet Applications and Management 2, , 51-80.

Gök, S. (2006). 21.Yüzyılda İnsan Kaynakları Yönetimi. İstanbul: Beta Yayıncılık.

İnsan Kaynakları Terimleri Ansiklopedik Sözlük. (2007). İstihdam Kaynakları (s. 173). içinde Sakarya: Değişim Yayınları.

Nizamoğlu, Ö. N. (2018). Personel Seçimi ve İş Bulma Sürecinde Sosyal Medya kullanımının Rolü. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimlr Enstitüsü.

Okakın, N. (2009). Çalışma Yaşamında İnsan Kaynakları Yönetimi (s. 48-87). içinde İstanbul: Beta Basım.

Özışık Gürbüz, G. (2002). Personel Araştırmaları ve İşgören Seçme Süreci (1.Basım). İstanbul: Literatür Yayınları.: İstanbul: Literatür Yayınları.

Sabuncuoğlu , Z. (2013). İnsan Kaynakları Yönetimi. İstanbul: Beta Yayınevi.

Safko , L., & Brake, D. (2009). The Social Media Bible. New Jersey: Wiley.

Solmaz, B., Tekin, G., Demir, M., & Herzem, Z. (2013). İnternet ve sosyal medya kullanımı üzerine bir uygulama. Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 7 (4), 23-32.

Şimşek, M. (2011). İnsan Kaynakları Yönetimi. (Ö. S., Çev.) Konya: Eğitim Akademi Yayınevi.

Ulaştıran, T. (2014). Elektronik İnsan Kaynakları Yönetimi Uygulamaları Kapsamında Elektronik İşe alım ve Kariyer Sitelerinin Kullanımı:İSO 500 Büyük Sanayi İşletmesi Üzerinde Betimsel Bir Araştırma. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ünür, E. (2016). Geleneksel medyanın sosyal medyayı nasıl kullandığına ilişkin bir inceleme. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 20 (1), 153-170.

Vardarlier, P. (2014). İnsan kaynakları yönetiminde sosyal medyanın rolü.

Vardarlıer, P. (2016). Sosyal medya stratejisi. Nobel yayıncılık.

Yıldırım, E. (2002). Personel Tedarikinde İç Kaynaklardan Yararlanma Politikası ile İş Tatmini İlişkisine Yönelik Bir Uygulama. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi SBE,)s.33.

Yılmaz, P. (2016). Sosyal Medyanın İnsan Kaynakları Yönetiminde İşe Alım Süreci Üzerindeki Etkisi. ABMYO Dergisi, 41, 35-50.

KAYNAKÇA

Acar, A. C. (1994). İki kariyerli aileler ve işletmeler. Yönetim, 5(17), 21-29.

Aytaç, S. (2001). Çift kariyerli eşler ve çalışma yaşamındaki yeri. Bursa: Ezgi Kitabevi.

Bunker, B. B., Zubek, J. M., Vanderslice, V. J., & Rice, R. W. (1992). Quality of life in dual-career families: Commuting versus single-residence couples. Journal of Marriage and the Family, 54(2), 399-407.

Chen, Z., & Ellis, A. M. (2021). Crossover of daily job stressors among dual-career couples: A dyadic examination. Journal of Organizational Behavior, 42(5), 668-683.

Chen, Z., & Hou, L. (2021). An actor-partner interdependence model of work challenge stressors and work-family outcomes: The moderating roles of dual-career couples' stress mindsets. Journal of Business and Psychology, 36, 1109–1123.

Crossfield, S., Kinman, G., & Jones, F. (2005). Crossover of occupational stress in dual-career couples: The role of work demands and supports, job commitment and marital communication. Community, Work and Family, 8(2), 211-232.

Demirel, E. (2017). Çift kariyerli eşler (aileler) sorunu. İçinde B. Akdemir (Ed.), İnsan kaynakları yönetiminde güncel yaklaşımlar (ss. 67-90). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.

Elloy, D. F., & Smith, C. R. (2003). Patterns of stress, work-family conflict, role conflict, role ambiguity and overload among dual-career and single-career couples: An Australian study. Cross Cultural Management: An International Journal, 10(1), 55-66.

Fallahchai, R., Fallahi, M., & Randall, A. K. (2019). A dyadic approach to understanding associations between job stress, marital quality, and dyadic coping for dual-career couples in Iran. Frontiers in Psychology, 10(4), 487.

Frone, M. R., Russell, M., & Cooper, M. L. (1992). Antecedents and outcomes of work-family conflict: Testing a model of the work-family interface. Journal of Applied Psychology, 77(1), 65-78.

Gahlawat, N., Phogat, R. S., & Kundu, S. C. (2019). Evidence for life satisfaction among dual-career couples: The interplay of job, career, and family satisfaction in relation to workplace support. Journal of Family Issues, 40(18), 2893-2921.

Känsälä, M., Mäkelä, L., & Suutari, V. (2015). Career coordination strategies among dual career expatriate couples. The International Journal of Human Resource Management, 26(17), 2187-2210.

Kundu, S. C., Phogat, R. S., Datta, S. K., & Gahlawat, N. (2016). Impact of workplace characteristics on work-family conflict of dual-career couples. International Journal of Organizational Analysis, 24(5), 883-907.

LePine, J. A., Podsakoff, N. P., & LePine, M. A. (2005). A meta-analytic test of the challenge stressor-hindrance stressor framework: An explanation for inconsistent relationships among stressors and performance. Academy of Management Journal, 48(5), 764–775.

Mäkelä, L., Känsälä, M., & Suutari, V. (2011). The roles of expatriates' spouses among dual career couples. Cross Cultural Management: An International Journal, 18(2), 185-197.

Öztürk, M., Çarıkçı, İ. H., & Alparslan, A. M. (2018). Çift kariyerli akademisyenlerin iş yeri ve evdeki iyi oluşları üzerine bir saha araştırması. İş ve İnsan Dergisi, 5(2), 145-155.

Petriglieri, J. L., & Obodaru, O. (2019). Secure-base relationships as drivers of professional identity development in dual-career couples. Administrative Science Quarterly, 64(3), 694-736.

Powell, G. N., Greenhaus, J. H., Allen, T. D., & Johnson, R. E. (2019). Introduction to special topic forum: Advancing and expanding work-life theory from multiple perspectives. Academy of Management Review, 44(1), 54-71.

Rapoport, R., & Rapoport, R. N. (1969). The dual career family: A variant pattern and social change. Human relations, 22(1), 3-30.

Smith, C. R. (1997). Career transitions of dual-career couples: An empirical study. Career Development International, 2(5), 229-237.

Song, J., Jiao, H., & Wang, C. (2023). How work-family conflict affects knowledge workers' innovative behavior: A spillover-crossover-spillover model of dual-career couples. Journal of Knowledge Management, erken görünüm versiyonu.

Şener, E., Kocaoğlu, M., Baybek, H., & Kıvrak, A. (2018). Sağlık sektöründe çift kariyerli eşler: Hemşire çiftlerle nitel bir çalışma. Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 21(3), 461-472.

Tzanakou, C. (2017). Dual career couples in academia, international mobility and dual career services in Europe. European Educational Research Journal, 16(2-3), 298-312.

Unger, D., Sonnentag, S., Niessen, C., & Kuonath, A. (2015). The longer your work hours, the worse your relationship? The role of selective optimization with compensation in the associations of working time with relationship satisfaction and self-disclosure in dual-career couples. Human Relations, 68(12), 1889-1912.

Wilcox-Matthew, L. O. R. I., & Minor, C. W. (1989). The dual career couple: Concerns, benefits, and counseling implications. Journal of Counseling & Development, 68(2), 194-198.

Zhang, H., Kmec, J. A., & Byington, T. (2019). Gendered career decisions in the academy: Job refusal and job departure intentions among academic dual-career couples. The Review of Higher Education, 42(4), 1723-1754.

KAYNAKÇA

Allen, W., Armstrong, J., Reid, F., & Riemenschneider, K. (2008). Factors impacting the perceived organizational support of IT employees. Information & Management, 45(8), 556-563.

Armeli, S., Eisenberger, P., & Lynech, P. (1998). Perceived organizational support of police performance: The moderating influence of sociemotional needs. Journal of Applied Psychology, 83, 288-297.

Aslan, H. (2020). Algılanan örgütsel desteğin iş tatmini üzerindeki etkisinde psikolojik sermayenin aracılık rolü. İnsan ve Toplum Araştırmaları Dergisi, 9(2), 1452-1469.

Bartlett, J., Kotrlik, J., & Higgins, C. (2001). Organizational research: Determining appropriate sample size in survey research. Information Technology, Learning and Performance Journal, 19(1), 43-50.

Blau, P. (1964). Exchange and power in social life. New York: Wiley and Sons.

Coyle-Shapiro, J., & Conway, N. (2005). Exchange relationships: Examining psychological contracts and perceived organizational support. Journal of Applied Psychology, 90(4), 774-781.

Cömert, Y., & Yürür, S. (2017). Pozitif psikolojik sermayenin bir belirleyicisi olarak algılanan örgütsel desteğin rolü. İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi, 5(3), 17-34.

Cropanzano, R., & Mitchel, M. (2005). Social exchange theory: An interdisciplinary review. Journal of Management, 31(6), 874-900.

Çetin, F., & Basım, N. (2012). Örgütsel psikolojik sermaye: Bir ölçek uyarlama çalışması. Amme İdaresi Dergisi, 45(1), 121-137.

Eisenberger, R., Huntingon, R., Hutchison, S., & Sowa, D. (1986). Perceived organizational support. Journal of Applied Psychology, 71(3), 500-510.

George, D., & Mallery, M. (2010). SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference,17.0 update (10a ed.). Boston: Pearson.

Giray, M., & Şahin, D. (2015). Algılanan örgütsel, yönetici ve çalışma arkadaşları desteği ölçekleri: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. Türk Psikoloji Yazıları, 15(30), 1-9.

Hellman, C., Fuqua, D., & Worley, J. (2006). A reliability generalization study on the survey of perceived organizational support: The effects of mean age and number of items on score reliability. Educational and Psychological Measurement, 66(4), 631-642.

Kalaycı, Ş. (2014). SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri. Ankara: Asil Yayınevi.

Larson, M., & Luthans, F. (2006). Potential added value of psychological in predicting work attitudes. Journal of Leadership and Organizational Studies, 13, 44-61.

Lin, T. (2013). The relations among perceived organization support, psychological capital and employees: Job burnout in international tourist hotels. Life Science Journal, 10(3), 2104-2112.

Luthans, F. (2002). The need for and meaning of positive organizational behavior. Journal of Organizational Behavior, 23(6), 695-706.

Luthans, F., & Youssef, C. (2004). Human, social and now positive psychological capital management: Investing in people for competitive advantage. Organizational Dynamics, 33(2), 143-160. DOI: 10.1016/j.orgdyn.2004.01.003

Luthans, F., Avolio, B., Avey, J., & Norman, S. (2007). Positive psychological capital: Measurement and relationship with performance and satisfaction. Personnel Psychology, 60(3), 541-572.

Luthans, F., Avolio, B. J., Walumbwa, F. O. & Li, W. (2005). The psychological capital of chinese workers: Exploring the relationship with performance. Management and Organization Review, 1(2), 249-271.

Luthans, F., Luthans, B. C., & Luthans, K. W. (2004). Positive psychological capital: Beyond human and social capital. Business Horizons, 47(1), 45-50.

Luthans, F., Norman, S., Avolio, M., Bruce, J., & Avey, J. (2008). The mediating role of psychological capital in the supportive organizational climate-employee performance relationship. Journal of Organizational Behavior, 219-238.

Malatesta, R., & Tetrick, L. (1996). Understanding the dynamics of organizational and supervisory commitment. The Society for Industrial and Organizational Society. San Diego, CA.

Mert, İ., & Şen, C. (2019). Örgütsel destek, örgütsel adalet ve öz kendilik değerlendirmesinin psikolojik sermaye üzerindeki etkisi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (36), 213-231. DOI: 10.30794/pausbed.533963

Rhoades, L., & Eisenberger, R. (2002). "Perceived organizational support: A review of the literature. Journal of Applied Psychology, 2(4), 698-714.

Schier, M., & Carver, C. (1987). Dispositional optimism and physical well-being: The influence of generalized outcome expectancies on health. Journal of Perssonality, 55(2), 169-210.

Shukla, A., & Singh, S. (2013). Psychological capital & citizanship behavior: Evidence from telecom sector in Indıa. The Indıan Journal of Industrial Relations, 76(3), 281-300.

Sihag, P., & Sarikwal, L. (2015). Effect of perceived organizational support on psychological capital : A study of IT industries in Indian framework. Electronic Journal of Business Ethics and Organizational Studies, 20(2), 19-26.

Stajkovic, A., & Luthans, F. (1998). Social cognitive theory and self-efficacy: Going beyond traditional motivational and behavioral approaches. Organizational Dynamics, 26, 62-74.

Turunç, Ö., & Çelik, M. (2010). Algılanan örgütsel desteğin çalışanların iş-aile, aile- iş çatışması, örgütsel özdeşleşme ve işten ayrılma niyetine etkisi: Savunma sektöründe bir araştırma. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14(1), 209-232.

Ursel, N., & Armstrong-Stassen, M. (2009). Perceived organizational support, career satisfaction, and the retention of older workers. Journal of Occupational and Organizational Psychology, 82(1), 201-220.

YÖK, (2021). https://istatistik.yok.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 09.02.2021)

KAYNAKÇA

Akgemici T. (2008). Stratejik yönetim. (2.baskı), Ankara: Gazi Kitabevi.

Akgemici, T. (2013). Stratejik yönetim (3. Baskı), Ankara: Gazi Kitapevi.

Aktan, C.C., & Vural, İ.Y. (2004). Rekabet gücü ve rekabet stratejileri, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonları, Yayın No: 254, Ankara.

Andrews, K., (1971). The concept of strategy. Homewood:Dowjones-Irwin

Barca, M. (2009). Stratejik düşüncenin gelişimi, Ankara Sanayi Odası Nisan-Mayıs-Haziran Bülteni.

Barney, J. B. (1991). Firm Resources and Sustained Competitive Advantage. Journal of Management, 17(1), 99–120.

Barney, J., & Hesterly, W.S. (2008). Strategic management and competitive advanyage, Second Edition, New Jersey:Pearson Prentice Hall.

Battiato, S. E. (1993). Cost-benefit analysis and the theory of resource allocation, in Williams, A. and Giardina, E. (eds.), Efficiency in the public sector. Aldershot (UK): Edward Elgar.

Bhimani, A., Horngren, C. T., Datar, S. M., & Rajan, M. V. (2018). Management & cost accounting (Seventh). Harlow: Pearson Educatıon Limited.

Bood, R. & Postma, T., (1997). Strategic learning with scenarios, European Management Journal, 15(6), 663-647.

Ceylan, H., & Başhelvacı, V. S. (2011). Risk değerlendirme tablosu yöntemi ile risk analizi: Bir uygulama. International Journal of Engineering Research and Development, 3(2), 25-33.

Çevik, H. H. (2001). Türkiye'de kamu yönetimi sorunları. Ankara: Seçkin Kitapevi.

David, F. R.(2011). Strategic management: Concepts and cases, 13th Edt., New Jersey: Prentice Hall,

David, F. R., & David, F. R. (2016). Strategic management a competitive advantage approach, concept and cases. In Strategic Management (Sixteenth). Pearson Education Limited.

D'Aveni, R. A. (1994). Hypercompetition: Managing the dynamics of strategic maneuvering, New York:Free Press.

Dinçer, Ö. (1996), Stratejik yönetim ve işletme politikası, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.

Dinçer, Ö. (1998). Stratejik yönetim ve işletme politikası. İstanbul: Timaş Matbaası.

Dinçer, Ö. (2007). Stratejik yönetim ve işletme politikası. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.

Dinçer, Ö. (2013). Stratejik yönetim ve işletme politikası, 9.Baskı. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.

Ekin, D. (2016) Paydaş Analizi. [Blog yazısı] 10.07.2023 tarihinde http://www.demetekin.com.tr/paydas-analizi/ adresinden erişilmiştir.

Eren, E. (1997). İşletmelerde stratejik yönetim ve işletme politikası. İstanbul: Der Yayınları.

Eren E. (2013). Stratejik yönetim ve işletme politikası. (Genişletilmiş Dokuzuncu Baskı). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.

Eren, E., & Timur , N. (2006). Stratejik yönetim, Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayın No. 1491, 3. Baskı.

Eren, E. , & Özdemirci, A. (2018). Stratejik yönetim ve işletme politikası (10. Baskı). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.

Erkut, H. (2009). Yönetimin kanatları: stratejik yönetimin temelleri, İstanbul: Yalın Yayıncılık.

Jepsen, A. L., & Eskerod, P. (2009). Stakeholder analysis in projects: Challenges in using current guidelines in the real world. International journal of project management, 27(4), 335-343.

Johnson, G., & Scholes, K. (1989). Exploring corporate strategy: Text and cases. London: Prentice Hall International Ltd.

Ibraimi, S. (2014). Performance determinants of manufacturing firms: analysis from a strategic management perspective. International Journal of Academic Research in Economics and Management Sciences, 3(2), 92-112.

Işık A. K., & Organ İ. (2005). Kamu maliyesi, Bursa: Ekin Kitabevi Yayınları

İlgar, M. Z., & İlgar, S. C. (2019). Paydaş analizi. OPUS International Journal of Society Researches, 14(20), 1835-1860.

İslamoğlu, H., (2000). Pazarlama yönetimi (Stratejik ve Global Yaklaşım), 2.Baskı., İstanbul: Beta Yayınları.

Ginn, G.O. (1990). Strategic change in hospitals: An examination of the response of the acute care hospital to the turbulent environment of the 1980s, Health Services Research, 25(4), 565–591.

Gramlich, E.M. (1981). Cost-benefit analysis of government programs, USA: Prentice-Hall Int.

Karpuzoğlu, E. (2016). Örgütlerde stratejik yönetim; strateji formülasyonu, (Ali Akdemir, Ed.), Ankara: Orion Yayınları.

Luke, R.D., & Begun, J.W. (1988). Strategic orientations of small multihospital systems, Health Services Research, 23(5), 597-618.

Luke, R. D, Walston, S. L.& Plummer, P. M. (2004). Healthcare strategy in pursuit of competitive, Washington D.C. : Health Administration Press.

Martocchio, J. J., (2001). Strategic compensation: a human resource management approach, 2nd ed., New Jersey: Prentice-Hall Inc.

Miles, R.E., Snow, C.C., Meyer, A.D. & Coleman, H.J. (1978). Organizational strategy, structure, and process, The Academy of Management Review, 3(3), 546-562.

Miles, R. E., & Snow, C. C. (1978). Organizational strategy, structure and process, New York: McGraw-Hill Book Co

Nerur, S., Rasheed, A. & Natarajan, V. (2008). The ıntellectual structure of the strategic management field: an author co-citation analysis, Strategic Management Journal, 29(3), 319-336.

Özgeldi, M., (2002). İnsan kaynakları anlayışı ve stratejik insan kaynakları yönetimi, Maltepe Üniversitesi İİBF Dergisi, 2, 17-32.

Page, W. (1982). Global modelling reappraised, Futures, 14(2), 90-147.

Papulova, E., & Papulova Z. (2006). Competitive strategy and competitive advantages of small and midsized manufacturing enterprises in Slovakia. E-Leader.

Porter, M. E. (1979). How competitive forces shape strategy. Harvard Business Review, 57(2), 137–145.

Porter, M. E. (1980). Competitive strategy, New York: The Free Press.

Porter, M. E. (1985). Competitive advantage: Creating and sustaining superior performance. New York: Free Press.

Porter, M. (1998). Competitive strategy: Techniques for analyzing ındustries and competitors with a new ıntroduction, New York:The Free Press.

Porter, M. E. (2003). Rekabet stratejisi, (Çev. Ulubilgen, G.), İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Porter, M. E. (2004). Competitive strategy: techniques for analyzing ındustries and competitors, The Free Press, New York.

Ren, L., Xie, G., & Krabbendam, K. (2009). Sustainable competitive advantage and marketing ınnovation within firms: A pragmatic approach for Chinese Firms, Management Research Review , 33(1), 79-89.

Schoemaker, P. J. H., (1991). When and how to use scenario planning: A heuristic approach with ıllustration, Journal of Forecasting, 10, 549-56.

Schuler, R.S. (1992). Strategic human resource management: Linking the people with the strategic need of the business, Organisational Dynamics, 21, 18-32.

Schuler, R. S., & Jackson S. E. (1987). Linking competitive strategies with human resource management practices, The Academy of Management Executive, 1(3), 207-219.

Swayne, L.E., Duncan, W. J., & Gınter, P.M. (2006). Strategic management of health care organizations, Fifth edition, Blackwell Publishing.

Tanova, C., & Karadal, H. (2004). Kurumsal Strateji İle İnsan Kaynakları Politikaları Arasındaki İlişkinin Analizi, DEÜ İ.İ.B.F. Dergisi, 19(2), 123-136.

Thompson, A.A., Strıckland, A., & Gamble, J.A. (2007). Crafting and executing strategy: the quest for competitive advantage, 15th Edition, New York: McGraw Hill.

Ülgen, H., & Mirze, K. S.(2004). İşletmelerde stratejik yönetim, İstanbul: Literatür Yayıncılık.

Ülgen, H., & Mirze, K.S. (2013). İşletmelerde stratejik yönetim, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.

Ülgen, H. , & Mirze, K. S. (2014). İşletmelerde stratejik yönetim (7. Baskı). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.

Üzün, C. (2000). Stratejik yönetim ve halkla ilişkiler. İzmir: Eylül Yayınları.

Wang, D., & Shyu, C. (2008). Will the strategic fit between business and hrm strategy ınfluence HRM effectiveness and organizational performance?, International Journal of Manpower, 29 (2), 92-110.

Yüksel, F. (2002). Sürekli değişen kentsel faktörler yerel yönetimlerde stratejik planlama gereği. Çağdaş Yerel Yönetimler, 11(1), 31–41.

Zajac, E. J., & Shortell, S. M. (1989). Changing generic strategies: Likelihood, direction and performance ımplications, Strategic Management Journal, 10(5), 413-430.

Zuckerman, A. M. (2002). Improve your competitive strategy a guide for the healthcare executive, Chicago: Health Administration Press.

REFERENCES

CSCMP. (2013). Council of Supply Chain Management Professionals: http://cscmp.org/ about-us/supply-chain-management-definitions adresinden alınmıştır.

Dostsever, B. (2007). Küresel Lojistik ve Türk Firmalarının Rekabetçi Yapılarına Etkilerinin Araştırılması, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Douglas ML,Stock JR (1993).Strategic Logistics Management.McGraw-Hill, Boston,34

Ener, T. (2010). Küresel Lojistik Performans İndeksi: Mersin'de Faaliyet Gösteren Lojistik Firmalarının Sektöre Performanslarının İncelenmesi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Jaın, Subhash. (2001). Internatıonal Marketing. Thomson Learninig, United Kıngdom

Johansson, Johny. (2003). Global Marketing. Georgetown University, McGraw- Hill: Boston

Muller, EJ. 1991: Selling the process, not just the product. Distribution 90: 40–44

Qiu J. (1998). Scientifi and Technical Literature Publishing house, Çin.

Sayın, A. A., (2019). Küresel Lojistik, Küresel Pazarlama Lojistik ve Tedariz Zinciri Yönetimi. Eğitim Yayınevi-Baısm 1. 81-127.

Subramanyam, K. (1983). Bibliometric studies of research collaboration: A review Journal of information Science, 6(1), 33-38.

Tanrıverdi, İ. (2022). Lojistikte dijital dönüşüm: Bilimsel haritalama yöntemi ile bir analiz. (ed. Kutlu, H. A., Bakırcı, F., Takım, A. E Karabacak, E.). İstanbul Efe Akademi Yayınları.

Yorulmaz, M., & Kaya, S. (2021). Dokuz Eylül Üniversitesi Denizcilik Fakültesinde yayımlanan makalelerin bibliometrik analizi. Journal of Maritime Transport and Logistics, 3(2), 98-111, Doi: 10.52602/mtl.1062519.

Zacharia, Z and Mentzer, J. 2004: Logistics salience in a changing environment. Journal of Business Logistics 25: 187–209.

KAYNAKÇA

Banker, R.D. (1992). Estimation of Returns To Scale Using DEA. European Journal of Operational Research, 62, 74-84.

Banker, R. D., Charnes A., & Cooper W. W. (1984). Some Models for Estimating Technical and Scale Inefficiences in Data Envelopment Analysis. Management Science, 30(9), 1078-1092.

Behdioglu, S. & Özcan, G. (2009). Veri Zarflama Analizi ve Bankacılık Sektöründe Bir Uygulama. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 14(3), 301-326.

Boussofiane, A., Dyson, R. G., & Thanassoulis, E. (1991). Applied Data Envolopment Analysis. European Journal of Operational Research, 51(1), 1-15.

Charnes, A., Cooper, W. W., & Rhodes, E. (1981). Evaluating Program and Mangerial Efficiency: An Application of data Envelopment Analysis to Program Follow Through. Management Science, 27(6), 668-697.

Cooper, W. W., Li, S., Seiford, L. M., Tone, K., Thrall, R. M., & Zhu, J. (2001). Sensitivity and Stability Analysis in DEA: Some Recent Developments. Jounal of Productivity Analysis, 15(3), 217-246.

Cooper, W. W., Seiford, L. M., & Zhu J. (Eds). (2011). Handbook on Data Envelopment Analysis, https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=fBbrAjpSpLYC&oi=fnd&pg=PR3&dq=Data+envelopment+analysis&ots=vckx8mHt2Z&sig=Q1taE8G9vWY44AqA8V0rmX9icoQ&redir_esc=y#v=onepage&q=Data%20envelopment%20analysis&f=false (20.09.2022).

Depren, Özer (2008). Veri Zarflama Analizi ve Bir Uygulama, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Dyson, R. G., Allen, R., Camanho, A. S., Podinovski, V. V., Sarrico, C. S., & Shale, E. A. (2001). Pitfalls and Protocols in DEA. European Journal of Operational Research, 132(2), 245-259.

Ertuğrul, İ. & Işık, A. T. (2008). İşletmelerin VZA ile Mali Tablolarına Dayalı Etkinlik Ölçümü: Metal Ana Sanayiinde Bir Uygulama. Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi, 10(1), 201-217.

European Commission (2003). Public Finances in EMU, Brussels.

Grimsey, D. & Lewis, K. M. (2002). Evaluating the Risk of Public Private Partnerships for Infrastructure Projects. International Journal of Project Management, 20, 107-118.

Klijin, E. H. & Teisman, R. G. (2003). Institutional and Strategic Barriers to Public-Private Partnership: An Analysis of Dutch Cases. Public Money and Management, 23(3), 137-146.

Kocakalay, Ş. & Işık, A. (2003). Veri Zarflama Analizi. DPÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 5, 163-171.

Kocakoç, İ. D. (2013). Veri Zarflama Analizi'ndeki Ağırlık Kısıtlamalarının Belirlenmesinde Analitik Hiyerarşi Sürecinin Kullanımı. Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 18(2), 1-12.

Medda, F. (2007). A Game Theory Approach for the Allocation of Risk in Transport Public Private Partnerships. International Journal of Project Management, 25, 213-218.

NCPPP (2018). 7 Keys to Success, https://www.ncppp.org/ppp-basics/7-keys/ (21.03.2022).

Norman, M. & Stoker, B. (1991). Data Envelopment Analysis. John Wiley&Sons, 262.

Tekin, A. G. (2008). Kamu-Özel İşbirlikleri/Ortaklıkları [PPP] & Türkiye Deneyimi, http://www.angelfire.com/ok4/aligunertekin/PPPveTurkiyeDeneyimi1.pdf (23.03.2022).

The Canadian Council for PPP (2018). Definitions & Models, http://www.pppcouncil.ca/web/Knowledge_Centre/What_are_P3s_/Definitions_Models/web/P3Knowledge_Centre/About_P3s/Definitions_Models.aspx?hkey=79b9874d-4498-46b1-929f37ce461ab4bc (21.03.2022).

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı (2022), https://sgb.uab.gov.tr/ (01.06.2022).

World Bank (2018). Abouth Public-Private Partnerships, https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/about-public-private-partnerships (21.03.2022).

THE IMPACT OF SUSTAINABLE INNOVATION ON EXPORT PERFORMANCE: A QUALITATIVE RESEARCH ON TURKISH COMPANIES

Murat ÖZTÜRK

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6637-02-3

Aralık 2023

Kapak Tasarımı: Murat ÖZTÜRK

Sayfa Düzeni: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

Table of Contents

1. Chapter I: Introduction 1

1.1. Background of the Study 1
1.2. Significance of the Study 1
1.3. Research Problem, aim and objectives 2
1.4. Research Approach 2
1.5. Study Outline 3

2. Chapter II: Literature Review 4

2.1. Introduction 4
2.2. Sustainable Innovation 4
2.2.1. Innovation 4
2.2.2. Sustainability 5
2.2.3. Environmental, Social and Economic Sustainable Innovation 7
2.2.4. The Measurement and Evaluation of Sustainable Innovation 9
2.3. Export Performance of Firms 11
2.4. The impacts of Sustainable Innovation on Export Performance of Firms 12
2.5. Conceptual Model and Hypotheses 13
2.6. The Summary of the Literature Review 13

3. Chapter III: Methodology 14

3.1. Introduction 14
3.2. Research Philosophy 14
3.3. Research Approach 14
3.4. Research Strategy 15
3.4.1. Grounded Theory 15
3.4.2. Case Study 16
3.5. Sample 16
3.6. Data Collection Methods 18
3.6.1. Primary Collection Method: Semi-Structures Interviews 18
3.6.2. Secondary Collection Method 18
3.7. Data Analysis Method 18
3.8. Research Limitations 18
3.9. Research Ethics 19

4. Chapter IV: Research Findings and Analysis 20

4.1. Introduction 20
4.2. Sustainable Innovation Activities in Firms 20
4.3. Sustainable Innovation in Products, Processes and Services 22
4.4. Environmental Sustainable Innovation and Export Performance of Firms 22
4.5. Societal Sustainable Innovation and Export Performance of Firms 24
4.6. Economic Sustainable Innovation and Export Performance of Firms 26
4.7. Additional Findings 28

5. Chapter V: Conclusion 29

5.1. Introduction 29
5.2. Summary of the Research 29
5.3. Overall Conclusion 30
5.4. Discussion 30
5.5. Recommendations for Innovation and Export Implication 31
5.6. Limitations 31
5.7. Recommendations for Future Research 31

REFERENCES 33

APPENDICES 38

REFERENCES

Alim, D. A., Khatwa, M. A., Elkersh, H., Fahim, I., Hamza, R., Hatow, L. El, Ibrahim, Y., Kamel, M. and Nakhla, D. (2017) 'Sustainability and Innovation: The Next Global Industrial Revolution', *Journal of Cleaner Production*, 142(1), pp. 3355–3356. doi: 10.1016/j.jclepro.2016.10.135.

Aloisi De Larderel, J. (2005) *Sustainable Development: The role of Business*, *Public Administration and Public Policy*. Paris. Available at: https://www.eolss.net/Sample-Chapters/C14/E1-34-09.pdf.

Amara, N. and Landry, R. (2005) 'Sources of information as determinants of novelty of innovation in manufacturing firms: evidence from the 1999 statistics Canada innovation survey', *Technovation*, 25(3), pp. 245–259. doi: 10.1016/S0166-4972(03)00113-5.

Arundel, A. and Kemp, R. (2009) *Measuring eco-innovation*, *UNI-MERIT Research Memorandum*. Netherland.

Azar, G. and Ciabuschi, F. (2017) 'Organizational innovation, technological innovation, and export performance: The effects of innovation radicalness and extensiveness', *International Business Review*, 26, pp. 324–336. doi: http://dx.doi.org/10.1016/j.ibusrev.2016.09.002.

Azar, G. and Drogendijk, R. (2016) 'Cultural distance, innovation and export performance: An examination of perceived and objective cultural distance', *European Business Review*, 28(2), pp. 176–207. doi: 10.1108/EBR-06-2015-0065.

Babbie, E. R. (2010) *The Practice of Social Research*. 12th edn. Belmont: Wadsworth Cengage.

Basiago, A. D. (2001) 'Economic, social, and environmental sustainability in development theory and urban planning practice', *The Environmentalist*, 19(3), pp. 145–161.

Bell, G. G. (2005) 'Clusters, networks, and firm innovativeness', *Strategic Management Journal*. John Wiley & Sons, Ltd., 26(3), pp. 287–295. doi: 10.1002/smj.448.

Bird, A. and Stevens, M. J. (2003) 'Toward an emergent global culture and the effects of globalization on obsolescing national cultures', *Journal of International Management*, 9(4), pp. 395–407.

Boons, F., Montalvo, C., Quist, J. and Wagner, M. (2012) 'Sustainable innovation, business models and economic performance: An overview', *Journal of Cleaner Production*, 45(1), pp. 1–8. Available at: http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959652612004209.

Bryman, A. (2006) 'Paradigm Peace and the Implications for Quality', *International Journal of Social Research Methodology*, 9(2), pp. 111–126. doi: 10.1080/13645570600595280.

Calik, E. and Bardudeen, F. (2016) 'A Measurement Scale to Evaluate Sustainable Innovation Performance in Manufacturing Organizations', *Procedia CIRP*, 40, pp. 449–454. doi: 10.1016/j.procir.2016.01.091.

Cassiman, B. and Martinez-Ros, E. (2004) *Innovation and Exports: Evidence from spanish manufacturing*. Available at: http://193.174.6.11/mp/sem/past/2008/sfb_cassiman.pdf.

Cavusgil, S. T. and Zou, S. (1994) 'Marketing strategy performance relationship: An investigation of the empirical link in export market ventures', *Journal of Marketing*, 58(1), pp. 1–21.

Chen, Y.-S., Lai, S.-B. and Wen, C.-T. (2006) 'The Influence of Green Innovation Performance on Corporate Advantage in Taiwan', *Journal of Business Ethics*. Kluwer Academic Publishers, 67(4), pp. 331–339. doi: 10.1007/s10551-006-9025-5.

Cho, H.-J. and Pucik, V. (2005) 'Relationship between innovativeness, quality, growth, profitability, and market value', *Strategic Management Journal*. John Wiley & Sons, Ltd., 26(6), pp. 555–575. doi: 10.1002/smj.461.

Clark, H. (2012) *Our World in 2050: More Equitable and Sustainable – or Less?*, *UNDP*. Available at: http://www.undp.org/content/undp/en/home/presscenter/speeches/2012/11/07/helen-clark-our-world-in-2050-more-equitable-and-sustainable-or-less-.html (Accessed: 18 June 2017).

Colorado School of Mines (2017) *Sustainability*, *Inside Mines*. Available at: https://inside.mines.edu/SUS-Sustainability (Accessed: 17 June 2017).

Cooper, R. G. (2001) *Winning at New Products, Accelerating the Process from Idea to Launch*. Cambridge: Perseus Publishing.

Corbin, J. and Strauss, A. (2015) *Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*. 4th edn. Los Angeles: Sage Publications Ltd. Available at: https://books.google.co.uk/books?id=Dc45DQAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=inauthor:%22Anselm+Strauss%22&hl=tr&sa=X&ved=0ahUKEwiF0s285uPVAhVkAcAKHa6iB1MQ6AEIJzAA#v=onepage&q&f=false.

Costantini, V. and Mazzanti, M. (2012) 'On the green and innovative side of trade competitiveness? The impact of environmental policies and innovation on EU exports', *Research Policy*, 41(1), pp. 132–153. doi: 10.1016/j.respol.2011.08.004.

Creswell, J. W. (2014) *Research design: qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. 4th edn. Michigan: SAGE Publications.

D'Angelo, A. (2012) 'Innovation and export performance: a study of Italian high-tech SMEs', *Journal of Management and Governance*, 16, pp. 393–423.

Development, W. C. on E. and (1987) 'Our Common Future', in *From One Earth to One World*. New York: Oxford University Press.

Dipietro, W. R. and Anoruo, E. (2006) 'Creativity, innovation, and export performance', *Journal of Policy Modeling*, 28(3), pp. 133–139. doi: 10.1016/j.jpolmod.2005.10.001.

Fonseca, L. M. and Lima, V. M. (2015) 'Countries three wise men: Sustainability, Innovation, and Competitiveness', *Journal of Industrial Engineering and Management*, 8(4), pp. 1288–1302. doi: 10.3926/jiem.1525.

Gassmann, O., Frankenberger, K. and Sauer, R. (2016) *Exploring the Field of Business Model Innovation: New Theoretical Perspectives*. 1st edn, *Exploring the Field of Business Model Innovation*. 1st edn. Lucerne: Palgrave Macmillan. doi: 10.1007/978-3-319-41144-6_5.

Gibbs, A. and Hungerford, N. (2016) *Millennials willing to pay more for sustainable, better quality goods: Nestlé Chairman*, *CNBC*. Available at: https://www.cnbc.com/2016/11/04/millennials-willing-to-pay-more-for-sustainable-better-quality-goods-nestle-chairman.html (Accessed: 26 June 2017).

Glaser, B. G. and Strauss, A. L. (1967) *The discovery of grounded theory: strategies for qualitative research*. 1st edn. Chicago: Aldine Pub. Co. Available at: https://books.google.co.uk/books/about/The_Discovery_of_Grounded_Theory.html?id=oUxEAQAAIAAJ&redir_esc=y.

Goodland, R. (2002) 'Sustainability: Human , Social , Economic and Environmental', *Encyclopedia of Global Environmental Change*, 6(11), pp. 220–225. Available at: www.balticuniv.uu.se/index.php/download/doc_download/435-sustainability-human-social-economic-and-environmental.

Gopalakrishnan, S. and Damanpour, F. (1997) 'A review of innovation research in economics, sociology and technology management', *Omega*, 25(1), pp. 15–28. doi: 10.1016/S0305-0483(96)00043-6.

Gunday, G., Ulusoy, G., Kilic, K. and Alpkan, L. (2011) 'Effects of innovation types on firm performance', *Management Decision*, 49(8), pp. 293–312.

Haggar, S. E. (2015) *Sustainability and innovation: the next global industrial revolution*. New York: The American University In Cairo Press.

Hami, N., Muhamad, M. R. and Ebrahim, Z. (2015) 'The impact of Sustainable Manufacturing Practices and Innovation Performance on Economic Sustainability', *Procedia CIRP*, 26(5), pp. 190–195. doi: 10.1016/j.procir.2014.07.167.

Im, S., Montoya, M. and J., W. (2012) 'Antecedents and consequences of creativity in product innovation teams', *Journal of Product Innovation Management*, 30(1), pp. 170–185. doi: http://dx.doi.org/10.1111/j.1540-5885.2012.00887.x.

International Institute for Sustainable Development (2016) *Sustainable Development*, *IISD*. Available at: http://www.iisd.org/topic/sustainable-development (Accessed: 12 July 2017).

Jiménez-Jiménez, D. and Sanz-Valle, R. (2011) 'Innovation, Organizational Learning, and Performance', *Journal of Business Research*, 64(1), pp. 408–417.

Johannessen, J.-A. (2008) 'Organisational innovation as part of knowledge management', *International Journal of Information Management*, 28(5), pp. 403–412. doi: 10.1016/j.ijinfomgt.2008.04.007.

John, F. (2010) *Understanding Sustainable Development*, *UNESCO*. Available at: http://www.unesco.org/education/tlsf/mods/theme_a/mod02.html (Accessed: 12 July 2017).

Johnson, P. and Clark, M. (2006) *Business and management research methodologies*. 1st edn. London: SAGE Publication Ltd. Available at: https://us.sagepub.com/en-us/nam/business-and-management-research-methodologies/book228118.

Jowit, J. (2010) *Pollution*, *The Guardian*. Available at: https://www.theguardian.com/environment/2010/feb/18/worlds-top-firms-environmental-damage (Accessed: 16 June 2017).

Katsikeas, C. S., Leonidou, L. C. and Morgan, N. A. (2000) 'Firm-Level Export Performance Assessment: Review, Evaluation, and Development', *Journal of Academy and Marketing Science*, 28(4), pp. 493–511. Available at: http://neil-a-morgan.com/wp-content/uploads/2012/12/Katsikeas-Leonidou-Morgan-JAMS-2000.pdf.

Li, E. L., Zhou, L. and Wu, A. (2017) 'The supply-side of environmental sustainability and export performance: The role of knowledge integration and international buyer involvement', *International Business Review*, 26(1), pp. 724–735. doi: 10.1016/j.ibusrev.2017.01.002.

Milfelner, B. and Snoj, B. (2008) 'Can innovation resources influence company performance: case of Slovenia', *International Journal of Sustainable Economy*, 1(1), pp. 60–69.

Mumford, M. D. and Licuanan, B. (2004) 'Leading for innovation: Conclusions, issues, and directions', *The Leadership Quarterly*, 15(1), pp. 163–171. doi: 10.1016/j.leaqua.2003.12.010.

O'Sullivan, D. and Dooley, L. (2009) 'Understanding Innovation', in *Applying Innovation*. 1st edn. Auckland: SAGE Publications, Inc., pp. 1–30. Available at: https://www.sagepub.com/sites/default/files/upm-binaries/23137_Chapter_1.pdf (Accessed: 26 July 2017).

OECD (2005) *Oslo manual: Guidelines for collecting and interpreting technological innovation data*. 3rd edn. Paris: OECD Publishing. doi: http://dx.doi.org/10.1787/9789264013100-en.

OECD and Eurostat (2005) *Oslo Manual: Proposed guidelines for collecting and interpreting technological innovation data*. 2nd edn. Paris: OECD Publishing. doi: 10.1787/9789264013100-en.

Olivera, J. S., Cadogan, J. w. and Souchon, A. (2012) 'Level of analysis in export performance research', *International Marketing Review*, 29(1), pp. 114–127.

Palma, E. P., Gomes, C. M., Kneipp, J. M. and Rosa, L. A. B. (2014) 'Sustainable Strategies and Export Performance: An analysis of companies in the gems and jewelry industry', *Review of Business Management*, 16(5), pp. 25–42. doi: 10.7819/rbgn.v16¡50.1456.

Porter, M. (1990) *Competitive Advantage*. London: McMillan.

Roper, S. and James, H. L. (2002) 'Innovation and export performance: evidence from the UK and German manufacturing plants', *Research Policy*, 31, pp. 1087–1102.

Roxo, M. (2014) *Export Performance: The case of the exports of cork stoppers from Portugal to emergent economies*. Catholic University of Portugal. Available at: http://repositorio.ucp.pt/bitstream/10400.14/16988/1/TFM_mafalda_roxo.pdf.

Sanders, K., Cogin, J. A. and Blainbridge, H. T. (2014) *Research Methods for Human Resource Management*. New York: Routledge.

Saunders, M., Lewis, P. and Thornhill, A. (2016) *Research Methods For Business Students*. 7th edn, *Journal of Chemical Information and Modeling*. 7th edn. Essex: Pearson Education Limited. doi: 10.1017/CBO9781107415324.004.

Schumpeter, J. A. (1934) *Theory of Economic Development*. 1st edn. Cambridge: Harvard University Press.

Seebode, D., Jeanrenaud, S. and Bessant, J. (2012) 'Managing innovation for sustainability', *R&D Management*, 42(3), pp. 195–206. doi: 10.1111/j.1467-9310.2012.00678.x.

Souto, P. E. and ManzanaresFrancisco Villena (2016) 'Sustainability, Innovative Orientation and Export Performance of Manufacturing SMEs: An Empirical Analysis of the Mediating Role of Corporate Image', *Journal of Industrial Engineering and Management*, 9(1), pp. 35–58. doi: 10.3926/jiem.1532.

TFESSD (2017) *Trust Fund for Environmentally & Socially Sustainable Development*. 1. NW Washington. Available at: http://documents.worldbank.org/curated/en/833871498794041156/Completion-report-to-development-donors.

The Economist (2012) *The World's Shifting Centre of Gravity*. Available at: http://www.economist.com/blogs/graphicdetail/2012/06/daily-chart-19 (Accessed: 10 July 2017).

Tidd, J., Bessant, J. and Pavitt, K. (2009) *Managing Innovation: Integrating Technological, Market and Organizational Change*. 4th edn. Suusex: John Wiley & Sons Ltd.

Tuan, N., Nhan, N., Giang, P. and Ngoc, N. (2016) 'The effects of innovation on firm performance of supporting industries in Hanoi – Vietnam', *Journal of Industrial Engineering and Management*, 9(2), pp. 413–431. doi: 10.3926/jiem.1564.

U.S.A. National Renewable Energy Laboratory (2007) *Dollars from Sense: The Economic Benefits of Renewable Energy*. Washington.

UN (1992) 'United Nations Conference on Environment and Development (UNCED)', in *The Earth Summit*. Rio de Janeiro.

UN (2002) 'World Summit on Sustainable Development', in *Improve Lives While Preserving Earth's Resources*. Johannesburg. Available at: http://www.un.org/events/wssd/summaries.

UN (2012) 'The United Nations Conference on Sustainable Development', in *Rio +20*. Rio de Janerio, pp. 1–92. Available at: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/CONF.216/16&Lang=E.

UN (2015a) *Sustainable Development*, *Sustainable Development Knowledge Platform*. Available at: https://sustainabledevelopment.un.org/?menu=1300 (Accessed: 14 June 2017).

UN (2015b) *Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development*, *General Assembley of the UN*. New York.

UNEP (2007) 'Global Environmental Outlook', in *GEO4*. Nairobi: United Nations Environment Programme.

UNEP (2011) *Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication*. Nairobi. Available at: https://www.unep.org/greeneconomy/sites/unep.org.greeneconomy/files/field/image/green_economyreport_final_dec2011.pdf (Accessed: 14 August 2017).

United Nations Development Programme (2013) *Sustainable Development Goals*, *UN*. Available at: http://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals.html (Accessed: 13 May 2017).

Uzay, N., Demir, M. and Yildirim, E. (2012) 'The importance of technological innovation from the perspective of export performeance: The case of Turkish manufacturing Industry', *Dogus University Journal*, 13(1), pp. 147–160.

Vencato, C. H. R., Gomes, C. M., Scherer, F. L., Kneipp, J. M. and Bichueti, R. S. (2014) 'Strategic sustainability management and export performance', *Management of Environmental Quality: An International Journal*, 25(4), pp. 431–445. doi: doi.org/10.1108/MEQ-02-2013-0014.

Villena-Manzanares, F. and Souto-Pérez, J. E. (2016) 'Sustainability, innovative orientation and export performance of manufacturing SMEs: An empirical analysis of the mediating role of corporate image', *Journal of Industrial Engineering and Management*, 9(1), pp. 35–58. doi: 10.3926/jiem.1532.

Vyas, V. (2009) *Innovation and New Product Development by SMEs: An Investigation of Scottish Food and Drinks Industry*. Edinburgh Napier University.

WB (2016) *Sustainable Development Overview*, *The World Bank*. Available at: http://www.worldbank.org/en/topic/sustainabledevelopment/overview (Accessed: 12 July 2017).

White, T. L. and McBurney, D. (2013) *Research methods*. 9th edn. Belmont: Wadsworth Cengage Learning.

Willing, C. (2014) 'Grounded theory methodology', in *Introducing Qualitative Research in Psychology*. 1st edn. Johanneshov: MTM.

WTO (2011) *Harnessing trade for sustainable development and a green economy*. Geneva.

WWF (2010) *Living Planet Report 2010: Biodiversity, Biocapacity and Development*. Gland, Switzerland.

Yin, R. K. (2013) *Case Study Research*. 5th edn. New York: Sage Publication, Inc.

Yoon, E. and Tello, S. (2009) 'Drivers of Sustainable Innovation: Exploratory Views and Corporate Strategies', *Seoul Journal of Business*, 15(2). Available at: http://faculty.uml.edu/stello/Sust_Innov_Yoon_Tello_SJB_2009.pdf.

Zhang, J. and Zhu, M. (2017) 'Market orientation, product innovation and export performance: evidence from Chinese manufacturers', *Journal of Strategic Marketing*, 24(5), pp. 377–397. doi: 10.1080/0965254X.2015.1052538.

YEREL YÖNETİMLERDE SOSYAL YARDIM UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK BİR ANALİZ: UŞAK BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

Editör

Dr. Öğr. Üyesi Sakine ARSLAN ERBAŞ

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6460-75-1

Temmuz 2023

Sayfa Düzeni/Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Bu çalışmada Uşak Belediyesi tarafından kadına yönelik yapılan sosyal yardımların kadınlar üzerindeki etkileri, bu yardımlar hakkındaki görüşleri ve genel olarak sosyal yardımların katkısına yönelik bir araştırma yapılmıştır.

Bu süreçte emeği geçen, bana destek olan, akademik bilgi ve becerilerini benden esirgemeyen değerli danışmanım ve saygıdeğer hocam Dr. Öğr. Üyesi Sakine ARSLAN ERBAŞ'a sonsuz teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Ayrıca tez sürecimde ve hayatımın genelinde yanımda olan, desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, ne zaman ihtiyacım olsa anında yardımıma koşan, yoğun çalışma temposuna rağmen benden desteğini hiçbir zaman esirgemeyen değerli hayat arkadaşım Arş. Gör. Ayşegül ÖZKAN'a sonsuz teşekkür ediyorum.

Fatih Buğra EROL

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

BÖLÜM 1: SOSYAL YARDIMLARA İLİŞKİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE **5**
1.1. Sosyal Yardım 5
1.1.1. Sosyal Yardım Kavramı 5
1.1.2. Sosyal Yardımların Amacı ve Önemi 7
1.1.3. Sosyal Yardımların Genel Özellikleri ve Nitelikleri 9
1.1.4. Sosyal Yardım Türleri 11
1.1.4.1. Ayni Sosyal Yardımlar 12
1.1.4.2. Nakdi Sosyal Yardımlar 12
1.1.4.3. Şartlı ve Şartsız Sosyal Yardımlar 14
1.1.4.4. Koruma ve Tazminat Nitelikli Sosyal Yardımlar 15
1.2. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kadın 17
1.3. Kadın Yoksulluğu ve Sosyal Yardım İlişkisi 19
1.4. Kadının Güçlendirilmesinde Sosyal Yardımların Rolü 24

BÖLÜM 2: YEREL YÖNETİM VE SOSYAL YARDIM UYGULAMALARI **28**
2.1. Yerel Yönetim 29
2.1.1. Yerel Yönetim Kavramı 29
2.1.2. Yerel Yönetimlerin Tarihsel Süreci 32
2.1.3. Yerel Yönetimlerin Önemi 34
2.1.4. Yerel Yönetimlerin Temel Fonksiyonları 36
2.1.5. Yerel Yönetim Türleri 38
2.2. Sosyal Belediyecilik Anlayışı 42
2.3. Belediyelerde Sosyal Yardım Uygulamaları 44
2.4. Belediyelerde Sosyal Yardım Uygulamalarına Yönelik Temel Sorunlar ve Çözüm Önerileri 48

BÖLÜM 3: UŞAK BELEDİYESİNİN KADINLARA YÖNELİK SOSYAL YARDIM UYGULAMALARI **51**
3.1. Belediyeler ve Sosyal Yardım Uygulamalarının Modellenmesi: Uşak Belediyesi Örneği 51
3.1.1. Uşak İlinin Tarihçesi 51
3.1.2. Uşak İlinin Sosyo-Ekonomik Yapısı 52
3.1.3. Uşak Belediyesi ile İlgili Bilgiler 54
3.1.4. Uşak Belediyesinin Sosyal Yardım Uygulamaları 56
3.1.5. Uşak Belediyesinin Sosyal Yardım Uygulamalarının Finansal Yapısı 58

3.2. Uşak Belediyesinin Yaptığı Sosyal Yardımların Kadınların Hegemonik Konumuna Etkisi 59
3.3. Uşak Belediyesinin Kadının Güçlendirilmesinde Yaptığı Sosyal Yardım Uygulamalarının Etkinliğinin Araştırılması 60
3.3.1. Araştırmanın Konusu 61
3.3.2. Araştırmanın Önemi 61
3.3.3. Araştırmanın Amacı 63
3.3.4. Araştırmanın Hipotezleri 63
3.3.5. Araştırmanın Soruları 64
3.3.6. Araştırmanın Sınırlılıkları 65
3.3.7. Araştırmanın Yöntemi 66
3.3.8. Araştırmanın Bulguları 67

SONUÇ VE ÖNERİLER 70

KAYNAKÇA 74

KAYNAKÇA

Aca, Z. (2018). *Türkiye'de Kamusal Sosyal Yardımların Yapabilirlik Yaklaşımı Çerçevesinde Etkinliği Analizi: Bursa Örneği.* Yayımlanmamış Doktora Tezi. Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Adaçay, F. R. (2014). *Toplumsal Cinsiyet ve Kalkınma.* Bursa: Ekin Basım Yayınevi.

Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (ASAGEM). (2010). *Sosyal Yardım Algısı ve Yoksulluk Kültürü.* Ankara: Ermat Matbaacılık, No:144.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB). (2022). *2022 Yılı Faaliyet Raporu.* Ankara.

Akay: A. (2019). *Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Suriyeli Göçmenlere Yönelik Uyguladığı Sosyal Yardım Politikaları: Keçiören Belediyesi Örneği.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara.

Akdoğan, Y. (2002). *Ulusal Soruna Yerel Çözüm: Sosyal Belediyecilik.* Eminönü Bülteni, Sayı: Şubat 2002, İstanbul.

Arıcı, K. (1999). *Sosyal Güvenlik Dersleri.* Ankara: Sargın Ofset Matbaacılık.

Asker, A. E. (1997). *Belediyelerin Sosyal Hizmet ve Sosyal Yardım Faaliyetleri.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Ateş, H. (2009). Sosyal Belediyecilik. *Çerçeve Dergisi,* 17(49), 88-95.

Beattie, R. (2000). *Social Protection for all: But How?.* International Labour Review, 139(2), 129-148.

Beki, A. (2008). *Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları (Ümraniye Belediyesi Örneği).* Yayınlanmamış Doktora Tezi. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Ceren, A. (2017). *Sosyal Yardımların Yürütülmesi: Kahramanmaraş Örneği.* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Çakar, E. (2008). *Türk Sosyal Güvenlik Sisteminde Primsiz Rejim.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Çengelci, E. (1993). Sosyal Refahın Gerçekleşmesinde Sosyal Yardımların Rol ve Önemi. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu Dergisi,* 11(1-2-3), 9-34.

Çetin: (2009). Yerel Yönetim Birimi Olarak Türkiye'de İl Özel İdareleri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 25, 249-258.

Çöpoğlu, M. (2014). Sosyal Belediyecilik ve Sorunları. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 5(2), 223-247.

Devlet Denetleme Kurulu (DDK). (2009). *Türkiye'de Sosyal Yardımlar ve Sosyal Hizmetler Alanındaki Yasal ve Kurumsal Yapının İncelenmesi. Araştırma ve İnceleme Raporu.* Ankara: Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu. No. 4.

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT). (2001). *Sosyal Hizmetler ve Yardımlar Özel İhtisas Komisyonu Raporu.* Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Yayınları. No. DPT: 2593-ÖİK: 605.

Ecevit, Y. (2003). Toplumsal Cinsiyetle Yoksulluk İlişkisi Nasıl Kurulabilir? Bu ilişki Nasıl Çalışabilir?. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi,* 25(4), 2003 Özel Eki, 83-88.

Ersöz, H. Y. (2006). 5272 Sayılı Yasa Öncesinde Türkiye'de Belediyelerin Sosyal Politika Alanındaki Deneyimleri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi,* 50, 133-151.

Ertürk, Y. (1996). Alternatif Kalkınma Stratejileri: Toplumsal Cinsiyet, Kadın ve Eşitlik. *ODTÜ Gelişim Dergisi,* 3(23), 341-356.

Eryılmaz, B. (2007). *Kamu Yönetimi.* (Gözden Geçirilmiş Yeni Baskı). İstanbul: Erkam Matbaası.

Freeman, M. A., Chinkin, C. and Rudolf, B. (Eds.). (2012). *The UN Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women: A Commentary*. New York: Oxford University Press Inc.

Goldberg, G. S. and Kremen, E. (1990). *The Feminization of Poverty: Discovered in America.* New York: Greenwood Press.

Gough, I., Bradshaw, J., Ditch, J., Eardley, T. and Whiteford, P. (1997). Social Assistance in OECD Countries. *Journal of European Social Policy,* 7(1), 17-43.

Güneş: (2008). *Sosyal Yardım Algısı ve Yoksulluk Kültürü: Türkiye'de Kamusal Sosyal Yardım Alanların Yardım Algısı ve Yoksulluk Kültürü Araştırması.* Ankara: T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, No. 144.

Güzel, A. ve Okur A. R. (1998). *Sosyal Güvenlik Hukuku.* (6. Basım). İstanbul: Beta Basın Yayım.

International Labour Organization (ILO). (1942). *Approaches to Social Security: An International Survey.* Montreal: International Labour Office. No. 18.

International Labour Organization (ILO). (2007). *ABC of Women Workers' Rights and Gender Equality.* (2nd Edition). Geneva: ILO.

International Labour Organization (ILO). (2008). *Social Health Protection: An ILO Strategy towards Universal Access to Health Care.* Geneva: International Labour Office, Social Security Policy Briefings, Paper 1.

International Labour Organization (ILO). (2013). *World Report on Child Labour: Economic Vulnerability, Social Protection and The Fight Against Child Labour.* Geneva: International Labour Office.

Karagöl, E. T. ve Dama, N. (2015). *Geçmişten Günümüze Sosyal Yardımlar.* Ankara: Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA) Yayınları.

Kartal, N. (2010). *İl Özel İdarelerinin Yeniden Yapılandırılması: Uygulama Aşaması Üzerine Bir Çözümleme.* Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Keleş, R. (2016). *Yerinden Yönetim ve Siyaset.* İstanbul: Cem Yayınevi.

Keskin, B. (2008). *Yoksulluğa Yerel Müdahale "Sosyal Belediyecilik" Karşılaştırmasında Eminönü ve Beşiktaş Belediyeleri Örnekleri.* Yayınlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kesgin, B. (2014). *Kamu Sosyal Politikalarında Sosyal Yardım.* (2. Baskı). İstanbul: Açılım Kitap.

Keyvan: (2022). *Sosyal Sürdürülebilirlik Perspektifinden Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kurumsal Sosyal Sorumluluk.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Khavul: (2010). Microfinance: Creating Opportunities for the Poor?. *Academy of Management Perspectives,* 24(3), 57-71.

Koç, F. (2021). *Uşak İli Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi ve Turizm Senaryolarının Oluşturulması.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uşak Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Uşak.

Korkusuz, M. R. ve Uğur: (2013). *Sosyal Güvenlik Hukuku.* (3. Basım). Bursa: Ekin Basım.

Koşar, N. G. (2000). *Sosyal Hizmetlerde Sosyal Yardım Alanı (Yoksulluk ve Sosyal Hizmet).* Ankara: Şafak Matbaacılık.

Macpherson: (1987). Social Security in Developing Countries. *Social Policy and Administration,* 21(1), 3-14.

Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü (MİGM). (1995). *Yerel Yönetimlerde Mali Yönetim, Fransa ve İngiltere Örneği.* Ankara: MİGM Yayınları. No. 2.

Merriam: B. (2013). Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber. (Çev. Ed.: S. Turan). (3. Basımdan Çeviri). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Nadaroğlu, H. (1994). *Mahalli İdareler Teorisi Ekonomisi Uygulaması.* (5. Baskı). İstanbul: Beta Yayınları.

Oakley, A. (1985). *Sex, Gender and Society.* Hants-England: Gower Publishing Company Limited.

Ökmen, Ö. ve Dönmez, D. (2005). *Kamu Kurumlarında Mükemmellik.* İstanbul: Kalder Yayınları.

Ölmez, T. O. (2005). *Sosyal Yardım Sistemi İçerisinde Yerel Yönetimlerin Yeri.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Özmete, E. (2012). Kırsal Kalkınma için Kadınların Güçlendirilmesi: Sosyal Hizmet Modelleri. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(1), 117-128.

Öztürk, A. (1997). *21. Yüzyıl Türkiye'si için Yerel Yönetim Modeli.* İstanbul: Ümraniye Belediyesi Kültür Yayınları, No: 1.

Öztürk, N. ve Öztürk, Y. (2010). *Yoksullukla Mücadelede Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları.* Ankara: Palme Yayıncılık.

Parlak, B. ve Özgür, H. (2002). *Avrupa Birliği ile Bütünleşme Sürecinde Türkiye'de Yerel Yönetimler.* İstanbul: Alfa Basım.

Parlak, B. ve Ökmen, M. (2015). *Yerel Yönetimler.* Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Parsons, R. J. (2001). Specific Practice Strategies for Empowerment-Based Practice with Women: A Study of Two Groups. *Affillia-Journal of Women and Social Work,* 16 (2), 159-179.

Pearce, D. (1978). The Feminization of Poverty: Women, Work and Welfare. *Urban & Social Change Rewiev,* 11(1), 28-36.

Polatoğlu, A. (2003). Türk Kamu Yönetimi Sisteminin Yeniden Örgütlenmesi Üzerine Düşünceler. *Amme İdaresi Dergisi,* 36(4), 1-16.

Sapancalı, F. (2005). Avrupa Birliği'nde Sosyal Dışlanma Sorunu ve Mücadele Yöntemleri. *Çalışma ve Toplum,* 3(6), 50-106.

Seyyar, A. (2008). *Sosyal Hizmet Terimleri.* Sakarya: Değişim Yayınları.

Şahin, Y. (2018). *Yerel Yönetimler.* Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Şen, L. M. ve Eken, M. (2007). Belediyelerde İnsan Kaynakları Yönetimi. B. Eryılmaz, M. Eken, M. L. Şen (Editörler), içinde *Kamu Yönetimi Yazıları* (s. 542-562). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Şener, Ü. (2012). Kadın Yoksulluğu. Mülkiye Dergisi, 36(4), 51-67.

Taşçı, F. (2008). Sosyal Yardım Yapma(Ma) Gerekçeleri Üzerine Yaklaşımlar. *Kamu-İş, İş Hukuku ve İktisat Dergisi,* 12, 114-130.

Tekeli, İ. (1983). Yerel Yönetimlerde Demokrasi ve Türkiye'de Belediyelerin Gelişimi. Amme İdare Dergisi, 16(2), 3-22.

TODAİE, (1991). *Kamu Yönetimi Araştırması Genel Rapor.* Ankara: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, No: 238.

Toksöz, G. (2012). *Kalkınmada Kadın Emeği.* İstanbul: Varlık Yayınları.

Toprak, Z. (2010). *Yerel Yönetimler.* İzmir: Birleşik Matbaacılık.

Toprak, Z. (2014). *Yerel Yönetimler.* (9. Baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi.

Torjman: and Reid, E. L. (2003). *The Social Role of Local Government.* The Caledon Institute of Social Policy, March 2003.

Tuncay, A. C. (1998). *Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri.* (8. Basım). İstanbul: Beta Yayınları.

Tümer, H. (1971). *Uşak Tarihi.* İstanbul: Uşak Halk Eğitimine Yardım Derneği Kültür Yayınları, No. 14.

Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı (TESEV). (2009). *Yerel Yönetim Sistemleri Türkiye ve Fransa, İspanya, İtalya, Polonya, Çek Cumhuriyeti.* İstanbul: TESEV Yayınları.

Türkmen: (2023). *Türkiye'de Yoksullukla Mücadelede Sosyal Yardım Politikaları Kapsamında Yerel Yönetimlerin Rolü: Antalya Kepez Belediyesi Örneği.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur.

Türkoğlu, İ. ve Demirhan, Y. (2013). Yerel Yönetim Gelir ve Giderleri Bağlamında Türkiye'de İdari Reformlar. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 22(2), 315-332.

United Nations (UN). (2002). *Gender Mainstreaming an Overview.* Office of the Special Adviser on Gender Issues and Advancement of Women, New York.

Uşak İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2023.

Ünal, F. (2011). Tanzimattan Cumhuriyete Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Yasal ve Yapısal Dönüşümü. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 30, 241-248.

World Bank. (2001). *World Development Report 2000/2001: Attacking Poverty. World Development Report.* New York: Oxford University Press.

World Economic Forum (WEF). (2005). *Women's Empowerment: Measuring the Global Gender Gap.* Geneva: World Economic Forum.

Yalçındağ: (1991). Türk Yerel Yönetiminde Yeniden Yapılanma. *Amme İdaresi Dergisi,* 24(3), 123-152.

Yılmaz, A., Aksanyar, Y. ve Güler, T. (2018). Sosyal Yardım Olgusu ve Türkiye'de Şartlı Sosyal Yardım Uygulamaları. *EKEV Akademi Dergisi,* 22(73), 595-612.

Yılmaz, B. (1997). Yerel Yönetimler ve Halk Kütüphanesi Hizmeti: Türkiye İçin Bir Değerlendirme. *Türk Kütüphaneciliği,* 11(2), 113-133.

Yuvalı, E. (2018). Hak Temelli Sosyal Yardım ve Klientalizm. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi,* 2018(135), 383-404.

1870-1871/H.1287 Hüdavendigar Vilayeti Salnamesi, Def'a 1, Bursa.

1982 Anayasası, Resmi Gazete, 09/11/1982, Kanun Numarası: 2709.

Belediye Kanunu, Resmi Gazete, 13/07/2005, Kanun Numarası: 5393.

İl Özel İdaresi Kanunu, Resmi Gazete, 04/03/2005, Kanun Numarası: 5302.

Köy Kanunu, Resmi Gazete, 07/04/1924, Kanun Numarası: 422.

Ege Postası Gazetesi. (2013). https://www.egepostasi.com/haber/usak-belediyesi-nin-kurulus-tarihi-83-yil-geriye-alindi/12885 (19.06.2023).

European Commission (EC). (2000). https://ec.europa.eu/employment_social/social_inclusion/docs/approb_en.pdf (19.03.2023).

Türk Dil Kurumu (TDK). *Güncel Türkçe Sözlük.* https://sozluk.gov.tr/ (17.06.2023).

Türkiye Diyanet Vakfı (TDV). *İslam Ansiklopedisi.* https://islamansiklopedisi.org.tr/usak (18.06.2023).

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Nufus-ve-Demografi-109 (18.06.2023).

https://tr.wikipedia.org/wiki/U%C5%9Fak_(il) (18.06.2023).

ULAŞTIRMA VE LOJİSTİK SEKTÖRÜ ŞİRKETLERİNİN KARLILIKLARINI ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN PANEL VERİ ANALİZİ İLE ARAŞTIRILMASI

STATA UYGULAMALI PANEL VERİ ANALİZİ

Doç. Dr. BURCU ADIGÜZEL MERCANGÖZ

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6952-53-9

Şubat 2023

Sayfa Düzeni/Kapak Tasarımı:

Vildan YAVUZ

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Günümüz dünyası artık çok daha hızlı veri üretir hale gelmiştir. Bu verilerin analiz edilmesi bireyler, şirketler ve ülkeler için stratejik kararlarını almak noktasında çok önemlidir. Panel veri zaman serileri ve kesit verilerinin kombinasyonundan oluşan veriyi ifade eder. Birimler (bireyler, haneler, firmalar, şehirler, ülkeler, eyaletler, pazarlar, ülkeler vb.) üzerinde birkaç farklı zaman dilimindeki (yıllık, üç aylık, aylık vb.) toplu veriden oluşur. Birçok ülkeye, birçok şirkete ve binlerce birey ya da hane halkına ait her biri farklı zamanlarda gözlenmiş dikey veri setleri yayınlanmaktadır. Özellikle OECD, Eurostat gibi uluslararası kurumların ya da ülkelerin ulusal istatistik kurumlarının yayınladığı istatistiklerde birçok ülke için belirli bir zaman dönemi bazında oluşturulmuş çok sayıda ekonomik seriler mevcuttur. Ayrıca ülkelerin ulusal istatistik kurumlarında farklı şehir, şirket ve bireyler için veriler yayınlanmaktadır. Bu panel veri setlerinin stratejik kararlar açısından analiz edilmesi ve politika oluşturulması anlamlı sonuçlar vermektedir.

Böylece panel veri analizi ile yalnızca yatay kesit veya zaman serisi analizi kullanılarak ele alınamayan dinamikleri ele almak mümkün hale gelmektedir. Panel veri analizi, farklı birimler arası farklılıkları anlamak için bir yol gösterici olabilmektedir.

Araştırmanın metodolojisi olan panel veri analizi kapsamında kitapta statik panel veri analiz çalışmalarına ilişkin toplu uygulamalara yer verilerek çalışmanın okuyuculara bu alanda uygulama ağırlıklı yol haritası olması hedeflenmiştir. Araştırma kapsamında BIST Ulaştırma ve Depolama şirketlerinin aktif karlılıkları ve özsermaye karlılıklarının etkileyen değişkenler ele alınarak modeller kurulmuş ve aktif karlılığı üzerine uygun modeller tespit edilmiştir. 2017-2021 arası dönemde finansal borçluluk oranı, ticari borç devir hızı, brüt kar marjı ve Covid kukla değişkeni Ulaştırma ve Depolama şirketlerinin aktif karlılıklarını açıklamada anlamlı bulunmuştur. Kurulan modellerde finansal borçluluk oranı, ticari borç devir hızı, Covid kukla değişkeni aktif karlılığını negatif etkilemektedir. Brüt kar marjı ise şirketlerin aktif karlılığını pozitif etkilemektedir.

Bu kitabın panel verilerin yoğunluğunun bu kadar arttığı ve panel veri analizlerinin hızla ilerlediği günümüzde bu analizleri ekonometricilerin yanında ekonometrici olmayan araştırmacıların da uygulayabilmesi için yol gösterici olması beklenmektedir. Panel veri analizi ve uygulaması ile ilgilenen herkes için önemli bir referans çalışması olması dileğiyle…

Doç. Dr. Burcu ADIGÜZEL MERCANGÖZ

İÇİNDEKİLER

ULAŞTIRMA VE LOJİSTİK SEKTÖRÜ ŞİRKETLERİNİN KARLILIKLARINI ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN PANEL VERİ ANALİZİ İLE ARAŞTIRILMASI
STATA UYGULAMALI PANEL VERİ ANALİZİ

1. Panel Veri Analizine Giriş 1
1.1. Panel Veri Analizine İlişkin Kavramlar 1
1.1.1. Panel Veri 1
1.1.2. Mikro Panel ve Makro Panel 4
1.1.3. Dengeli ve Dengesiz Panel Veri 5
1.1.4. Birim Etkisi ve Zaman Etkisi 6
1.1.5. Heterojen ve Homojen Olma Durumu 7
2. Statik Doğrusal Panel Veri Modelleri 9
2.1. Havuzlanmış EKK (Pooled OLS) Modeli ("Klasik Model") 10
2.2. Modelde farklı sabitlere izin verme: Rassal ve Sabit etkiler modelleri 12
2.3. Rassal Etkiler Modeli / Genelleştirilmiş EKK 13
2.3.1. Tek Yönlü Rassal Etkiler Modeli 13
2.3.2. Çift yönlü Rassal Etkiler Modeli 15
2.4. Sabit Etkiler Modeli 16
2.4.1. Tek Yönlü Sabit Etkiler Modeli 17
2.4.2. Çift Yönlü Sabit Etkiler Modeli 18
2.4.3. Kukla Değişkenli EKK (LSDV) 18
2.4.3.1. Tek Yönlü Kukla Değişkenli EKK 18
2.4.3.2. Çift Yönlü Kukla Değişkenli EKK 19
2.4.4. Grup İçi (Within)Tahminci 19
2.4.4.1. Grup içi tahmin yöntemi farklar alarak 20
2.4.4.1.1. Tek yönlü grup içi tahmin yöntemi farklar alarak 20
2.4.4.1.2. Çift yönlü grup içi tahmin yöntemi farklar alarak 21
2.4.4.2. Grup içi tahmin yöntemi sabit etkiler seçeneği 21
2.4.5. Gruplar arası (between) tahminci 22
3. Panel Veri Analizinde Model Seçimi 22
3.1. Havuzlanmış EKK Modelinin Testleri 22
3.1.1. F Testi 22
3.1.2. Breuch&Pagan Lagrangian Multiplier (LM) Testi 23
3.2. Rassal Etkiler Modeli ile Sabit Etkiler Modeli Arasında Seçim 24
3.2.1. Hausman Testi 25
4. Varsayımlar ve Varsayimların Geçerliliğinin Testleri 26
4.1. Heteroskedastisite (Farklı Varyans) Probleminin Araştırılması 27
4.2. Otokorelasyon (Serisel Korelasyon) Probleminin Araştırılması 28
4.3. Çoklu Doğrusallık Probleminin Araştırılması 29
4.4. Yatay Kesit Bağımlılığı Probleminin Araştırılması 29
4.5. Normal Dağılımdan Sapma Olup Olmadığının Araştırılması 31
5. Varsayımlardan Sapma Olduğu Durumlarda Kullanılan Yöntemler 32

6. STATA Programında Panel Veri Uygulamaları 34
6.1. STATA Programı 34
6.2. Tek Yönlü Sabit Etkiler Modeli Örneği (wagepan.dta) 38
6.3. Tek Yönlü Rassal Etkiler Modeli Örneği (grunfeld.dta) 64
6.4. Çift Yönlü Sabit Etkiler Modeli Örneği (mathpnl.dta) 85
6.5. Çift Yönlü Karma Etkiler (zaman etkisi sabit, birim etkisi rassal) Modeli Örneği (ezunem.dta) 106
7. Ulaştırma ve Lojistik Sektörü Şirketlerinin Karlılıklarını Etkileyen Faktörlerin Panel Veri ile Analizi 128

KAYNAKLAR 155

EKLER: PANEL VERİ ANALİZİNDE KULLANILABİLECEK STATA KOMUTLARI VE AÇIKLAMALARI 157

KAYNAKLAR

Baltagi, B. H. (2013) Econometric Analysis of Panel Data. 5 th Edition. Cornwall, Wiley.

Greene, W. H. (2008) Econometric Analysis. 6 th Edition. Upper Saddle River, Pearson.

Gujarati, D. N., Porter, D. C. (2009) Basic Econometrics. 5 th Edition. New York, MacGraw Hill. [Chapter 16]

Hill, R. G., Griffiths, W. E., Lim, G. G. (2012) Principles of Econometrics. 4 th Edition. Hoboken, Wiley.

Hsiao, C. (1986) Analysis of Panel Data, Cambridge, Cambridge University Press.

Kutlar, Aziz. (2017). Eviews ile Panel Veri Ekonometrisi Uygulamaları, Umuttepe Yayınları, Kocaeli.

Selahattin Güriş vd. (2018). Uygulamalı Panel Veri Ekonometrisi, Der Yayınları, İstanbul.

Wooldridge, J. M. (2001) Econometric Analysis of Cross Section and Panel Data, MIT Press,

Wooldridge, J. M. (2013) Introductory Econometrics. A Modern Approach. 5th Edition. Mason, South-Western.

Yerdelen Tatoğlu, Ferda. (2020). İleri Panel Veri Analizi, (4. Baskı), Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.

Yerdelen Tatoğlu, Ferda. (2020). Panel Veri Ekonometrisi Stata Uygulamalı, (5. Baskı), Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.

Pesaran, M.H., 2004. General diagnostic tests for cross section dependence in panels. In: Cambridge Working Papers in Economics No. 435. University of Cambridge, and CESifo Working Paper Series No. 1229

TÜRKİYE'DE SAĞLIK HARCAMALARININ BELİRLEYİCİLERİ

Cevat TOSUN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6460-87-4

Ağustos 2023

Sayfa Düzeni/Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

1. BÖLÜM
SAĞLIK EKONOMİSİNİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

1.1. GİRİŞ **3**
1.2. SAĞLIK KAVRAMI VE GELİŞİMİ **3**
1.2.1. Sağlık Kavramı 3
1.3. SAĞLIK HİZMETLERİNİN KAPSAMI VE ÖZELLİKLERİ **5**
1.3.1. Sağlık Hizmetlerinin Tanımı 5
1.3.1.1 Koruyucu Sağlık Hizmetleri 7
1.3.1.2 Tedavi Edici Sağlık Hizmetleri 7
1.3.1.3 Rehabilite Edici Sağlık Hizmetleri 8
1.3.1.4 Sağlığın Teşviki ve Geliştirilmesi 8
1.3.2 Sağlık Hizmetlerinin Özellikleri 8
1.3.2.1 Talebin Yapısı 10
1.3.2.2 Hekimin Davranışı 10
1.3.2.3 Belirsizlik 10
1.3.2.4 Arz koşulları 11
1.3.2.5 Fiyat Yapısı 11
1.4. SAĞLIK EKONOMİSİ **12**
1.4.1. Sağlık Ekonomisinin Önemi Ve Kapsamı 15
1.5. SAĞLIK HİZMETLERİNDE ARZ **20**
1.5.1. Sağlık Hizmetlerinde Arzı Etkileyen Faktörler 21
1.5.1.1 Arz Edilen Malın Fiyatı 21
1.5.1.2 Üretim Faktörlerinin Fiyatı 21
1.5.1.3 Diğer Malların Fiyatı 22
1.5.1.4 Vergi ve Sübvansiyonlar 22
1.5.1.5 Teknolojik Gelişme 22
1.6. SAĞLIK HİZMETLERİNDE TALEP **22**
1.6.1. Sağlık Hizmetlerinde Talebi Etkileyen Faktörler 24
1.7. SAĞLIK HİZMETLERİNDE PİYASA BAŞARISIZLIKLARI **25**
1.7.1. Kamusal Mallar ve Dışsallıklar 26
1.7.2. Asimetrik Bilgi ve Belirsizlik 28
1.8. DEĞERLENDİRME **30**

2. BÖLÜM
SAĞLIK HARCAMALARI VE SAĞLIĞIN FİNANSMANI

2.1. GİRİŞ **31**
2.2. SAĞLIK HARCAMALARI VE KAPSAMI **31**
2.2.1. Sağlık Harcamalarını Etkileyen Faktörler 33
2.2.1.1. Sağlık Hizmetleri Talebi 34
2.2.1.2. Artan Hasta Beklentileri 34
2.2.1.2.1. Gelir Seviyesi 34
2.2.1.2.2. Eğitim Seviyesi 35

2.2.1.2.3. Şehirleşme....35
2.2.1.2.4. Artan Hastalık Yükü....35
2.2.1.2.4.1. Nüfusun Yaşlanması....36
2.2.1.2.4.2. Sağlıksız Yaşam Tarzı....37
2.2.1.3. Sağlık Hizmetleri Arzı....37
2.2.1.3.1. Hizmet Birim Maliyetlerinin Artması....37
2.2.1.3.1.1. Teknolojik Gelişme....38
2.2.1.3.2. Yetersiz Kaynak Tahsisi....38
2.3. SAĞLIK HİZMETLERİNİN FİNANSMANI....38
2.3.1. Sağlık Hizmetlerinin Finansman Yöntemleri....39
2.3.1.1. Kamu Kaynaklı Finansman Yöntemleri....41
2.3.1.1.1. Sosyal Sağlık Sigortası....41
2.3.1.1.2. Vergilerle Finansman....42
2.2.1.2 Özel Finansman Yöntemleri....43
2.2.1.2.1 Cepten Ödemeler....43
2.2.1.2.2 Özel Sağlık Sigortacılığı....44
2.2.1.2.3 Tıbbi Tasarruf Hesabı....44
2.4. TÜRKİYE'DE SAĞLIK HARCAMALARI VE FİNANSMANI....44
2.5. SAĞLIKTA DÖNÜŞÜM PROGRAMI....59
2.6. DEĞERLENDİRME....60

3. BÖLÜM
SAĞLIK HARCAMALARININ BELİRLEYİCİLERİNİN ANALİZİ

3.1. GİRİŞ....62
3.2. SAĞLIK HARCAMALARININ BELİRLEYİCİLERİNE YÖNELİK UYGULAMALI LİTERATÜR....62
3.3. SAĞLIK HARCAMALARININ BELİRLEYİCİLERİ: 1979-2016 DÖNEMİ TÜRKİYE İÇİN UYGULAMALI BİR ANALİZ....73
3.3.1 Kullanılan Veri Seti Ve Çalışmanın Kapsamı....73
3.3.2 Metodoloji....74
3.4. UYGULAMA VE BULGULAR....78
3.4.1. Kişi Başına Toplam Sağlık Harcamaları İçin Yapılan Uygulama ve Bulgular....80
3.4.2. Kişi Başına Kamu Sağlık Harcamaları İçin Yapılan Uygulama ve Bulgular....86
3.4.3. Kişi Başına Özel Sağlık Harcamaları İçin Yapılan Uygulama ve Bulgular....91
3.5. DEĞERLENDİRME....96

SONUÇ....98

KAYNAKÇA....100

EKLER....119

KAYNAKÇA

Abel-Smith, B. (1994). *An Introduction To Health. Policy. Planning and Financing.* New York: Longman Group Limited.

Abeykoon, P. (2003). The Implications of Technology Change for Health Care Delivery in Sri Lanka. Erişim: 1 Temmuz 2017, http://www.dcp2.org/file/39/wp24.pdf.

Acar, İ. A. ve Kitapcı, İ. (2008). Sosyal Güvenliğin Demografik Boyutu: Türkiye'deki Emeklilik Sistemindeki Değişim. *Maliye Dergisi, 154, Ocak-Haziran*, 77-98.

Acemoglu, D., Finkelstein, A. and Notowidigdo, M. (2009). Income and Health Spending: Evidence from Oil Price Shocks. *The Review of Economics and Statistics, MIT Press, 95(4)*, 1079-1095.

Acs, G. ve Sabelhaus, J. (1995). Trends In Out-Of-Pocket Spending On Healthcare 1980-92. *Monthly Labor Review*, *December*, 35-45.

Aggleton, P. (2004). *Health*. London: Routledge.

AIHW. (2008). *Australia's Health 2008*. Cat. no. AUS 99. Canberra: AIHW. https://doi.org/Cat. no. AUS 178

Aiken, H. L. (1982). The Nurse Labor Market. *Health Affairs, 1(4),* 30-40.

Akalın, G. (1986). *Kamu Ekonomisi.* İkinci Basım. Anakra Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No: 554. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Akça, N., Sönmez, S. ve Yılmaz, A. (2017). Determinants of health expenditure in OECD countries: A decision tree model. *Pak J Med Sci., 33(6)*, 1490–1494.

Akdoğan, A. (2009). *Kamu Maliyesi*. Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş Onüçüncü Baskı, Ankara: Gazi Kitabevi.

Akdur, R. (1999). *Türkiye'de Sağlık Hizmetleri ve Avrupa Topluluğu Ülkeleri ile Kıyaslanması*, Erişim: 25 Haziran 2017, http://www.recepakdur.com/upload/ab_turkiye_kiyaslamasi.pdf.

Akdur, R. (2006). *Sağlık Sektörü: Temel Kavramlar, Türkiye ve Avrupa Birliği'nde Durum ve Türkiye'nin Birliğe Uyumu,* İkinci Baskı, Ankara: Ankara Üniversitesi Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi Araştırma Dizisi Yayını, Yayın No.25.

Aktan, C. C. Işık, A. K. (2007a). *Sağlık Hizmetlerinin Finansmanı ve Alternatif Tanımlar*, Erişim: 25 Haziran 2017, http://www.canaktan.org/ekonomi/saglik–degisim-caginda/pdf–aktan/finansman–alternatif.pdf.

Aktan, C. C. Işık, A. K. (2007b). *Sağlık Hizmetlerinin Sunumu ve Alternatif Yöntemler.* Erişim: 26 Haziran 2017, http://www.canaktan.org/ekonomi/saglik-degisim-caginda/pdf-aktan/sunum-alternatif.pdf.

Aktan, C. C. (2011). Devlet mi Piyasa mı? Mal ve Hizmetler Hangi Sektör Tarafından ve Hangi Yöntemlerle Sunulmalı?. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 3(1),* 96-114

Akyol, A., Bilgiç, P. ve Ersoy, G. (2012). *Fiziksel Aktivite İziksel Aktivite, Beslenme ve Sağlıklı Yaşam*. T.C. Sağlık Bakanlığı, Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Obezite Diyabet ve Metabolik Hastalıklar Dairesi Başkanlığı. Sağlık Bakanlığı Yayın No: 729.

Altay, A. (2007). Sağlık Hizmetlerinin Sunumunda Yeni Açılımlar ve Türkiye Açısından Değerlendirilmesi. *Sayıştay Dergisi, 64(33)*, 33-58.

Ang, J. B. (2010). The determinants of health care expenditure in Australia. *Applied Economics Letters, 17(7)*, 639–644. https://doi.org/10.1080/00036840802297868

Annemans, L. (2008). *Health economics for non-economists: An introduction to the concepts, methods and pitfalls of health economic evaluations*. Gent: Academia Press.

Ariste, R. ve Carr, J. (2003). New Considerations on the Empirical Analysis of Health Expenditures in Canada: 1966 – 1998. *Health Policy Research Working Paper Series, Working Paper 02-06*. Health Canada Applied Research and Analysis Directorate.

Arrow, K. J. (1963). Uncertainty and The Welfare Economics of Medical Care. *The American Economic Review, 53(5),* 941-973.

Asefzadeh, S., Rezapur, A. and Moini Naini, M. (2009). Estimated demand for health services in Nain. *Scientific Journal of the Student Research Committee of Qazvin University, 5(18)*, 9-22.

Aslan, D. (2012). Sağlıklı Beslenme ve Yaşlılık. Dilek Aslan ve Meliksah Ertem (Eds.). *Yaşlı Sağlığı: Sorunlar ve Çözümler*. HASUDER Yayın No: 2012-1. Ankara: Palme Yayıncılık.

Ateş, M. (2016). *Sağlık Sistemleri*. İstanbul: Beta Basım A.Ş.

Atun, R., vd. (2013). Universal Health Coverage In Turkey: Enhancement of Equity, *The Lancet, 382*, 65-99.

Auld, C. (2014*). Health Care As An Economics Commudutiy*. Erişim: 26 Haziran 2017, http://web.uvic.ca/~auld/auld-jh-social.pdf

Ayşegül, M. ve Işık, A. K. (2005). Sağlık Ekonomisine Giriş. Bursa: Ekin Kitabevi Yayınları.

Azizi, K. and Pereira, C. (2005). Comparaison internationale des dépenses de santé : une analyse des évolutions dans sept pays, 1970-2002, DREES, *Dossier Solidarité et Santé, Vol. 1*.43-60.

Backhaus, U. (2007). *A History of German and Austrian Economic Thought on Health Issues.* Duitsland: Groningen.

Balıkçıoğlu, E., İyidoğan P. V., Yılmaz, H. H. (2017). Aging Effect on the Public Health Expenditures: A Re-examination. 32nd Internatıonal Publıc Fınance Conference/TR Proceedings Book. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Banta, J. E. (1987). Sir William Petty: modern epidemiologist (1623-1687). *Journal of Community Health, 12*.

Barer, M. L., Evans, R. G. and Hertzman, C. (1994). Avalanche or Glacier?: health care and the demographic rhetoric, *Canadian Journal on Aging, 14*, 193–224.

Barr, N. (1998). The Economics of the Welfare State. Stanford, California: Stanford University Press.

Barro, R. (2013). Health and Economic Growth. *Annals of Economics and Finance, Society for AEF, 14(2)*, 329-366.

Barros, P. P. (1998). The black box of health care expenditure growth determinants, *Health Economics, 7*, 533–44.

Barry, N. B. (2003). *Modern Siyaset Teorisi.* (çev: Mustafa Erdoğan ve Yusuf Şahin), Ankara: Liberte Yayınları

Belek, İ. (2001). *Sosyal Devletin Çöküşü ve Sağlığın Ekonomi Politiği*, 2. Baskı, İstanbul: Sorun Yayınları.

Belek, İ. (2009). *Sağlığın Politik Ekonomisi*. 3. Baskı. Yazılama Yayınevi, İstanbul.

Belli, P., Curtio Medical Group, & Shahriari, H. (2013). *Qualitative Study on Informal Payments for Health Services in Georgia*. Washington, DC: World Bank.

Benetti, C., Nadal, A., Salas, C. (2001). The Law of Supply and Demand in the Proof of Existence of General Competitive Equilibrium. *Procientec Documento de Trabajo, 1(2),* 1-22.

Bentham, J. (1781). *An Introduction to the Principles of Morals and Legislation*. London: Oxford.

Berki, S. (1986). A Look at Catastrophic Medical Expenses and the Poor. *Health Affairs, 5(4)*, 138-145.

Bhat, V. N. (2005). Institutional Arrangements and Efficiency of Health Care Delivery Systems. *European Journal Of Health Economics, 12(3)*. 215-222.

Bhattacharya, J., Hyde, T., & Tu, P. (2014). *Health economics*. (First Edition), New York: Palgrave Macmillan.

Bilgel, F. (2003). The Determinants of Health Expenditures in Turkey, 1924-1996: An Econometric Analysis. *Proceedings of the 6 th National Econometrics and Statistics Symposium*, Ankara: Turkey.

Bilgel, F., ve Tran, K.C. (2013). The Determinants of Canadian Provincial Health Expenditures: Evidence from a Dynamic Panel. *Applied Economics*,*45*, 201-212.

Bilgili, E., Ecevit, E. (2008). Sağlık Hizmetleri Piyasasında Asimetrik Bilgiye Bağlı Problemler ve Çözüm Önerileri. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 11(2),* 201-228.

Bilici, N. ve Bilici, A. (2013). *Kamu Maliyesi*. 3. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Birchall, J. (2002). Mutual, Non-Profit or Public Interest Company? An Evaluation of Options for the Ownership and Control of Water Utilities. *Annals of Public and Cooperative Economics, 73(2)*, 181-213.

Black, H. C. (1997). *Black's Law Dictionary*. 6th edition, St. Paul, Minnesota: West Publishing Co.

Blaug, M. (1968). Economic Theory in Retrospect. Revised Edition. Homewood, Illinois: Richard D. Irwin, Inc.

Blomqvist, A., ve Carter, R. A. L. (1993). Is health care really a luxury?. *Department of Economics Research Reports*, 9311. London, ON: Department of Economics, University of Western Ontario.

Blomqvist, A. and Carter, R. (1997). Is health-care really a luxury?, *Journal of Health Economics, 16*, 207–29.

Bonita, R., Beaglehole, R., & Kjellstrom, T. (2007). *Basic Epidemiology*. Geneva: World Health Organization.

Bornemisza, O. (2002). *Health policy formulation in complex political emergencies and post-conflict countries: a literature review*. Technical Report.

Bowling, A. (1991). *Measuring Health: A Review of Quality of Life Measurement Scales*, Milton Keynes: Open Universtiy Press.

Braveman, P.A. (2003). Monitoring Equity in Health and Healthcare: A Conceptual Framework. *Journal of Health Population and Nutrition, 21(3),* 181-192.

Breyer, F. and Felder, S. (2006). Life expectancy and health care expenditures: a new calculation for Germany using the costs of dying, *Health Policy, 75*, 178–86.

Brook, R. H. And McGlynn, E. A. (1991). Maintaining Quality of Care. Ginzberg, E. İçinde, *Health Services Research Key to Health Policy*. London: Harvard Universtiy Press, 284-314

Brown, M. C. (1987). *Caring for Profit: Economic Dimension of Canada's Health Industry*, Fraser Institute, Vancouver.

Bruce, N. (2001). *Public Finance and the American Economy*. Boston: Addison-Wesley.

Bulun, M. Demirbaş F, Kapıcıoğlu M. İ. *Koruyucu Sağlık Hizmetlerinde Bilişim Teknolojileri Kullanımının Önemi*. (t.y.). Erişim: 25 Haziran 2017, http://ab.org.tr/ab02/tammetin/57.doc.

Bülbül, D. (2011). Türkiye'de Sosyal Güvenlik Açıklarının Seyri ve Çözüm Önerileri. *Sosyal Güvenlik Dünyası, 14(74)*. 21-28.

Bülbül, D. (2013). Yerel Yönetimlerde Yeni Bir Finansman Yöntemi: Günah Vergileri. *Vergi Sorunları Dergisi, 294*, 166-170.

Bülbül, D. (2016). Sağlık Harcamalarının Kamu Tarafından Finansmanında Ortaya Çıkan Sorunlara Alternatif Bir Çözüm Önerisi. *Vergi Sorunları Dergisi, 332*, 166-170. 116-125.

Byrne, J. M. ve Rathwell, T. (2005). Medical savings accounts and the Canada health act: complimentary or contradictory. *Health Policy, 72*, 367–379.

Caldwell, C. (1998). *Sağlık Kuruluşlarında Stratejik Yönetim*, Çev., Osman Akınhay, Sistem Yayıncılık, İstanbul.

Cantarero, D. (2005). Decentralization and health care expenditure: the spanish case. *Appl. Econ. Lett, 12(15),* 963–966.

Cantarero, D. ve Lago-Penas, S. (2010). The determinants of health care expenditure: a reexamination. *Applied Economics Letters. 17 (7),* 723-726.

Cantarero, D., P. ve Lago-Penas, S. (2012). Decomposing the determinants of health care expenditure: the case of Spain. *Eur. J. Health Econ., 13,* 19–27.

Cardoso, C. (2008). Health Economics or Health Care Economics?. *Polytechnical Studies Review , 6(10)*, 189-198.

Carrion-i-Silvestre, J. L. (2005). Health care expenditure and GDP: are they broken stationary?, *Journal of Health Economics, 24*, 839–54.

Case, R., & Fair, R. (2007). *Principles of Economics*. New York: Prentice hall.

Charles, P. E. (1995). Perspectives in Health Economics. *Health Economics, Vol. 4*, 335-353.

Cingi, M. İ., Erol, K. (1996). *Farmakoloji*. T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları No:494, Açıköğretim Fakültesi Yayınları No: 223

Clayton, G. E. (2008). *Glencoe economics: Principles and practices*. New York, N.Y: McGraw-Hill/Glencoe.

Clemente J, Marcuello C, Montañés A, Pueyo F. (2004). On the international stability of health care expenditure functions: are government and private functions similar? *J Health Econ., 23(3)*, 589–613.

Colander, D. C. (2001). *Microeconomics*. New York: McGraw-Hill Irwin

Colclough, C. Ve Manor, J. (1993). *States or Markets? Neo-liberalism and the Development Policy Debate*, Oxford: Clarendon Press.

Corti, G. (1973). Risk, Uncertainty And Cost Benefit. Wolfe, J. N. (Ed.). *Cost Benefit and Cost Effectiveness* (s. 75-87). London: George Allen & Unwin Ltd.

Costa-Font, J. and Pons-Novell, J. (2007). Public health expenditure and spatial interactions in a decentralized national health system, *Health Economics, 16*, 291–306.

Crivelli, L., Filippini, M., Mosca, I. (2005). Federalism and regional health care expenditures: an empirical analysis for the Swiss cantons. *Health Econ. 10(1*), 20–26.

Cullis, G. ve West, P. (1979). *The Economics of Health: An Introduction*. Oxford: Martin Robertson Co. Ltd.

Culyer, A. (1971). The Nature of the Commodity 'Health Care' and its Efficient Allocation. *Oxford Economic Papers , 23 (2),* 189-211.

Culyer, A. J. (1981). Health, Economics and Health Economists. In J. Van de Gaag, & M. Perlman (Eds.), *Health Economics and Health Economists*. Amsterdam: North-Holland.

Culyer, A. J. (1990). *Cost containment in Europe, Health Care Systems in Transition*, OECD, Paris, 29–40.

Culyer, A. J. (2005). *The dictionary of health economics*. Massachusetts: Edward Elgar.

Culyer, A. J., & Newhouse, J. P. (2000). *Handbook of health economics: Volume 1A*. Amsterdam: Elsevier.

Cutler, D. M. (2002). Equality, Efficiency, and Market Fundamentals: The Dynamics of International Medical-Care Reform. *Journal of Economic Literature, XL*, 881-906.

Çalışkan, Z. (2009). OECD Ülkekerinde Sağlık Harcamaları: Panel Veri Analizi. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 34*, 117-137

Çilingiroğlu, N. (1997), Sağlık Ekonomisi, Bertan, M. ve Güler, Ç. (ed.), *Halk Sağlığı Temel Bilgiler.* 391-419, Ankara: Güneş Kitabevi.

Darby, C., Valentine, N., Murray, C.J.L. ve Silva A. (2000). WHO: Strategy on Measuring Responsiveness. *GPE Discussion Paper (Series: No. 23)*, Geneva: WHO.

Davis, K. and Russell, LB. (1972). The Substitution of Hospital Outpatient Care for İnpatient Care. *Review of Economics and Statistics, 54*, 109–20.

Demir, O. (1997). *Ekonomide Devlet*. Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu Yayınları. Yayın No:71.

Desai, M. (2003). Public Goods: A Historical Perspective, I.Kaul, P.Conceiçao, K.Goulven ve R. Mendoza (der.), *Providing Global Public Goods: Managing Globalization, Published for UNDP*, New York, Oxford, Oxford University Press.

Dewar, D. (2010). *Essentials of Health Economics*. Sudbury, Mass:: Jones and Bartlett Publishers.

Di Matteo, L. and Di Matteo, R. (1998). Evidence on the determinants of Canadian provincial government health expenditures: 1965–1991, *Journal of Health Economics, 17*, 211–28.

Di Matteo, L. (2005). The macro determinants of health expenditure in the United States and Canada: assessing the impact of income, age distribution and time, *Health Policy, 71*, 23–42.

Dixon, A. (2002). Are Medical Savings Accounts a Viable Option for Funding Health Care. *Croatian Medical Journal, 43(4)*, 408-416.

Donaldson, C., & Gerard, K. (1993). Economics of health care financing: The visible hand. Basingstoke: Macmillan.

Dormont, B., Grignon, M. and Huber, H. (2006). Health expenditure growth: reassessing the threat of ageing, *Health Economics, 15*, 947–63.

Dranove, D., & Satterthwaite, M. (2000). Industrial Organization of Health Care Markets. In A. Culyer, & J. Newhouse (Eds.), *Handbook of Health Economics*. Amsterdam: Elsevier.

Drummond, M. F. vd. (2003). *Methods for the Economic Evaluation of Health Care Programmes*, New York, Oxford Medical Publications.

Dworkin, G. (1972). Paternalism. *The Monist*, 56(1). 64–84, https://doi.org/10.5840/monist197256119.

Elinson, J. (1977). *Health goals and health indicators: Policy, planning, and evaluation*. Boulder, Colo: Westview Press.

Emil, F. Ve Yılmaz, H. H. (2003). *Kamu Borçlanması, İstikrar Programları ve Uygulanan Maliye Politikalarının Kalitesi: Genel Sorunlar ve Türkiye Üzerine Gözlemler*. ERC Working Papers 03/07.

Emil, F., Yılmaz, H. H., Yazıhan, N. ve Tunca, D. (2013). *Türkiye'de Sağlık Politikaları ve Sağlık Harcamalarının Etkinliği Üzerine Bazı Gözlemler*. Ankara Üniversitesi Yayınları No:396

Enders, W. (2010). *Applied econometrics time series*, 3rd ed. Hoboken: Wiley.

Engle, R. F. & Granger, C. W. J. (1987). Co-Integration and Error Correction: Representation, Estimation, and Testing, *Econometrica, 55(2)*, 251-276.

Erbaydar, N. P. (2009). Hastalık Yükü Kavramı ve Hesaplanmasında Kullanılan Ölçütler ve Daly Kavramına Kısa Bakış, *Toplum Hekimliği Bülteni, 28(1)*, 20-22.

Erixon, F., Van der Marel, E. (2011). What is driving the rise in health care expenditures? An inquiry into the nature and causes of the cost disease. Brussel: European Center for International Political Economy (Working Paper, No. 05/2011). Erişim: 30 Haziran 2017, http://www.ecipe.org/media/publication_pdfs/what-is-driving-the-rise-in-health-care-expenditures-an-inquiry-into-the-nature-and-causes-of-thecost-disease_1.pdf

Ertürk Atabey, S. (2012). *Sağlık Sitemleri ve Sağlık Politikası*. Ankara: Gazi Kitabevi

European Commission, (2013). Report on Public finances in EMU European Economy 4|2013 Economic and Financial Affairs 2013. European Commission Directorate-General for Economic and Financial Affairs. doi: 10.2765/40122

Evans, R. G., Mcgrail, K. M., Morgan, S. G., Barer, M. L. and Hertzman, C. (2001). Apocalypse no: population aging and the future of health care systems, *Canadian Journal on Aging, 20*, 160–91.

Ewans, R. G. (1974). Supplier-Induced Demand: Some Empirical Evidence and Implications. (M. Perlman). *The Economics of Health and Medical Care* , 162- 173.

Farquhar, C. M., Kofa E.W., Slutsky J. R. (2002). Clinicians' attitudes to clinical practice guidelines: a systematic review. *Med J. 177(9),* 502–506.

Felder, S., Meier, M. and Schmitt, H. (2000). Health care expenditure in the last months of life, *Journal of Health Economics, 19*, 679–95.

Feldstein, P. (1983). *Health Care Economics*. New York: John Wiley and Sons.

Feng, Y., Anita, C., Grace, M., Adam, R., ve Jon, S., (2017). What Determines the Health Care Expenditure of High Income Countries? A Dynamic Estimation*. Applied Economics and Finance. 4(6)*, 1-16.

Fişek, N. (1977). Hekimlikte Çağdaş Görüşler Açısından Sağlık Politikası, *Ankara ve İzmir Tabip Odası Bülteni, 2(17)*, 19-23.

Fişek, N. (1983). *Halk Sağlığına Giriş*. Hacettepe Üniversitesi - Dünya Sağlık Örgütü Hizmet Araştırma ve Araştırıcı Yetiştirme Merkezi Yayını, No.2, Ankara: Çağ Matbaacılık.

Fişek, N. (1985). *Halk Sağlığına Giriş*. Ankara: Çağ Matbaası.

Fişek, G., Özşuca, Ş. T. ve Şuğle, M. A. (1998), *Sosyal Sigortalar Kurumu Tarihi 1946-1996*, SSK - Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.

Fitzpatrick, R.M. (1986). *Social Concepts of Disease and Iliness*. Patrick, D. L.; Scambler, G.(eds.), Sociology as Applied to Medicine, Second Edition, London: Bailliere Tindall.

Folland, S., Goodman, A. C., & Stano, M. (2013). *The Economics of Health and Health Care*. Upper Saddle River, New Jersey: Pearson.

Frank, R. H., Bernanke, B., & et al. (2009). *Principles of Economics*. Boston: McGraw-Hill/Irwin.

Franzel, K. and McCready, D. (1979). *Health Economics: A Subdiscipline? Economic Development and Cultural Change, 27(2*), 267-282.

Freeman, D. G. (2003). Is health care a necessity or a luxury? Pooled estimates of income elasticity from US state-level data. *Appl. Econ. 35*, 495–502.

Fuchs, V. R. (1987). *Health Economics*. in Eatwell, John, Murray Milgate, and Peter Newman (eds.), The New Palgrave: A Dictionary of Economics, New York: The Stockton Press, 2, 614-618.

Fuchs, V. R. (2005). Health Care Expenditures Reexamined. *Annals of Internal Medicine, 143 (1)*, 76-78.

Fuchs, V.R. (1993) *The Future of Health Policy*, London, Harvard University Press.

Furuoka, F., Lim, Beatrice, F.Y., Kok, E., Mohammad, Z. H. ve Munir, Q. (2011). What are the determinants of health care expenditure? Empirical results from Asian countries*. Sunway Academic Journal, 8*. 12-25

Gaal, P., Belli, P., McKee, M. and Szocska, M. (2006). Informal Payments for Health Care: Definitions, Distinctions, and Dilemmas. *Journal of Health Politics Policy and Law, 31(2),* 251-293.

Gakidou, E., Murray, C.J.L., Frenk J. (2000). Measuring Preferences on Health System Performance Assesment. GPE Discussion Paper (Series: No. 20), Geneva, WHO.

Garber, A. (2000). Advances in CE Analysis. In A. N. Culyer (Ed.), *Handbook of Health Economics* (181-221). Amsterdam: Elseiver.

Gaynor, M., & Vogt, W. B. (1999). *Antitrust and Competition in Health Care Markets.* Cambridge, Mass: National Bureau of Economic Research.

Gerdtham, U. G. (1993). The impact of aging on health care expenditure in Sweden, *Health Policy, 24*, 1–8.

Gerdtham, U. G., Sogaard, J., Andersson, F. And Jonsson, B. (1992). An econometric analysis of health care expenditure: a cross-section study of the OECD countries, *Journal of Health Economics, 11*, 63–84.

Gerdtham, U. and Lothgren, M. (2000). On stationarity and cointegration of international expenditure and GDP. *Journal of Health Economics, 19(4),* 461-475.

Getrler, P. J., Locay, L. and Sanderson, W. C. (1987). Are User Fees Regressive? The Welfare Implications of Health Care Financing Proposals in Peru. *National Bureau of Economic Researh- NBER. Working Paper, 2299*, 16.

Getzen, T. E. (1992). Population aging and the growth of health expenditures, *The Journals of Gerontology, 47*, 98–104.

Getzen, T. (2000). Health care is an individual necessity and a national luxury: applying multilevel decision models to the analysis of health care expenditure. *Journal of Health Economics, 19,* 259-270.

Getzen, T. E. (2006). Aggregation and the measurement of health care costs. *Health Services Research, 41(5),* 1938–1954. https://doi.org/10.1111/j.1475-6773.2006.00558.x

Getzen, T. E., & Allen, B. (2007). *Health care economics*. Hoboken, N.J: Wiley.

Getzen, T. E. (2013). *Health economics and financing*. Hoboken, NJ: Wiley.

Giannoni, M. and Hitiris, T. (2002). The regional impact of health care expenditure: the case of Italy, *Applied Economics, 34*, 1829–36.

Glied, S. A. (2008). Health Care Fınancıng, Effıcıency, And Equıty. Nber Workıng Paper Serıes. Working Paper 13881.

Gold, M. (1984). The Demand for Hospital Outpatient Services. *Health Service Research, 19*, 384-412.

Gonzalo, J. (1994). Five alternative methods of estimating long-run equilibrium relationships. *Journal of Econometrics, 60(1–2)*, 203–233. https://doi.org/10.1016/0304-4076(94)90044-2

Gözler, K. (2004). *Anayasa Hukukuna Giriş*. Bursa: Ekin Yayınları.

Grossman, M. (1972). On the Concept of Health Capital and Demand for Health. *The Journal of Political Economy, 80(2)*, 223-255.

Grossman, M. (1982). Government and Health Outcomes. *The American Economic Review, 72(2)*, 191-195.

Guinness, L. ve Wiseman, V. (2011). *Introduction to Health Economics.* Second Edition. Maidenhead: Open University Press McGraw-Hill Education.

Gujarati, D. N. (2004). *Basic Econometrics*, Fourth Edition, The McGraw−Hill Companies.

Gümüş, S. (2017). *Hizmet Pazarlaması (Sağlıkta Güncel Konular, İnceleme ve Deneyimler).* İstanbul: Hiper Yayın

Güzel, A., Okur, A. R. ve Caniklioğlu, N. (2009). *Sosyal Güvenlik Hukuku*, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.

Hansen, P. and King, A. (1996). The determinants of health expenditure: a cointegration approach, *Journal of Health Economics, 15*, 127–37.

Hatemi-J. A., (2003). A New Method to Choose Optimal Lag Order in Stable and Unstable VAR Models, *Applied Economics Letters, 10(3)*, 135-137.

Hayran, O. (2017). *Kısırlaşan Dilimiz ve Tartışılamayan Sağlık Politikaları*. Erişim: 23 Haziran 2017, https://www.researchgate.net/publication/317101710

Hayran, O. ve Sur, H. (1998). *Hasta Yöneticiliği*. İstanbul: Nobel Kitapevi.

Head, J. (1974). *Public Goods and Public Welfare*. Durham: Duke University Press.

Hershey, P. T. (1985). A Definition ForPaternalism, *The Journal Of Medicine and Philosophy, 10(2)*, 171-182.

Herwartz, H. and Theilen, B. (2003). The determinants of health care expenditure: testing pooling restrictions in small samples, *Health Economics, 12*, 113–24.

Hitiris, T. and Posnett, J. (1992). The determinants and effects of health expenditures in developed countries, *Journal of Health Economics, 11*, 173–81.

Hitiris, T. (1997). Health care expenditure and integration in the countries of the European Union, *Applied Economics, 29*, 1–6.

Hoare, G., Mills, A. (1986). *Paying for the Health Sector*. London: EPC Publications. No 2.

Hoen, E. (2000). Dying of Market Failure. *International Journal of Risk & Fafety in Medicine, 13*, 137-142.

Holcombe, R G. (1997). A Theory of the Theory of Public Goods. *Rewiev of Austrian Economics, 10(1),* 1-22.

Holcombe, G. R. (2006). *Public Sector Economics: The Role of Government in the American Economy*. New York: Pearson: Prentice Hall.

Hornby, Peter, Ray, D. K, Shipp, Peter J, Hall, T. L. (1980). *Guidelines for health manpower planning: a course book.* Geneva : World Health Organization. http://www.who.int/iris/handle/10665/40386

Howard, M. (2001). *Public Sector Economics for Developing Countries*. Canada: University of the West Indies Press.

Hsiao, W. C. (1995). A Framework for Assessing Health Financing Strategies and the Role of Health Insurance. David M. Dunlop ve Jo. M. Martins (Eds.). *A International Assessment of Health Care Financing Lessons for Developing Countries.* Washington: The World Bank.

Huber, M., Knottnerus, J.A., Green, L., Horst, H., van der, Jadad, A.R., Kromhout, D., Leonard, B et al. Smid, H. (2011). How should we define health?.*BMJ343(jul26 2):d4163–d4163.* DOI: 10.1136/bmj.d4163. Erişim: 23 Haziran 2017, https://www.bmj.com/content/343/bmj.d4163.

Hume, D. (1739). A Treatise of Human Nature. London: White-Hart.

Hurley, J. (2000). An overview of the normative economics of the health sector.A. J. Curley and J. P. Newhouse (eds). *Handbook of health economics: Volume 1A.* Amsterdam: Elsevier.

International Labour Organization, (1999). *Social Health Insurance*, ILO - ISSA.

İyidogan P.V., Balikcioglu E., ve Yilmaz H. H. (2017). The tax effects of health expenditures on aging economies: Empirical evidence on selected OECD countries. *Romanian Journal of Economic Forecasting. 20 (1),* 116-127.

Jack, W. (1999). *Principles of Health Economics for Developing Countries*. World Bank Institute Development Studies. Washington, DC: World Bank.

Jenkins, C. D. (1992). Assessment of outcomes of health intervention. *Social Science & Medicine*. https://doi.org/10.1016/0277-9536(92)90329-O

Kalkınma Bakanlığı, (2015). *Ekonomik Ve Sosyal Göstergeler 1950 – 2014*, 253-260.

Karabulut, K. (2001). Sağlık Sektöründe Özelleştirme. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 15(1-2),* 31-39.

Karaca, Ş. (2015). *Sağlık Hizmetlerinde Pazarlama*. İstanbul: Beta Yayıncılık, 1. Baskı.

Karaçor, S. ve Arkan, A. (2014). Sağlık Kuruluşlarında Pazarlama: Sağlık Pazarlama Karması Unsurlarının Hasta/Müşteri Açısından Önemi Üzerine Bir Araştırma. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi, 8(2)*, 90-118.

Karafakıoğlu, M. (1998). *Sağlık Hizmetleri Pazarlaması*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayın No: 109- 271.

Karan, A. ve Garg, C. (2005). *Socio-Economic Determinants of Out-of-Pocket and Catastrophic Expenditure in India: A Multivariate Analysis*. Barcelona: 5. World Congress, International Health Economics Association.

Karatzas, G. (2000). On the determination of USA aggregate health care expenditures, *Applied Economics, 32*, 1085–99.

Karsten, S. (1995). Helth Care: Private Good vs. Public Good. *The American Journal of Economics and Sociology , 54(2),* 129-144.

Kaul, I., ve Mendoza, R. U. (2003). Advancing the concept of public goods. In I. Kaul, P. Conceicai, K. Le Goulven, and R. U. Mendoza (Eds.), *Providing Global Public Goods: Managing Globalization*. 78–112. Cary, NC: Oxford University Press

Kavuncubaşı, S. (2000). *Hastane ve Sağlık Kurumları Yönetimi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Kavuncubaşı, S. ve Kısa, A. (2008). *Sağlık Kurumları Yönetimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayın No: 1778, 3-32.

Kessel, R. A. (1970). The A.M.A. and the Supply of Physicians. Ronald H. Coase and Merton H. Miller (eds.), *Essays in Applied Price Theory*. Chicago and London: The University of Chicago Press. 37-53.

Kıymaz, H., Akbulut, Y. ve Demir, A. (2006). Tests of stationarity and cointegration of health care expenditure and gross domestic product An application to Turkey. *The European Journal of Health Economics, 7 (4)*, 285-289.

Kleiman, E. (1974). The determinants of national outlay on health; in M. Perlman (ed.), *The economics of health and medical care*, London: Macmillan.

Kobelt, G. (2013). *Health Economics: An Introduction to Economic Evaluation*. United Kingdom: Office of Health Economics Research

Koç, Ç. (2004). The Effects of Uncertainty on The Demand For Health Insurance. *The Journal of Risk And Insurance, 71(1)*, 41-61.

Koening, L., Siegel, J. M., Dobson, A., Hearle, K., Ho, S. and Roduwitz, R. (2003). Drivers of healthcare expenditures associated with physician services, *The American Journal of Managed Care, 9*, 34–42.

Kraipornsak, P. (2017). Factors Determining Health Expenditure in the Asian and the OECD Countries. *Economics World, Sep., 5(5)*, 407-417

Kulis, V., Getzen, T., & Thacker, S. (2007). Public Goods and Externalities: A Research Agenda for Public Health Economics. *J Public Health Management Practice , 13 (2)*, 227-232.

Kurtulmuş, S. (1998). *Sağlık Ekonomisi ve Hastane Yönetimi*, 1. Baskı, İstanbul: Değişim Dinamikleri Yayınları.

Kutzin, J. (2001). A Descriptive Framework for Country-Level Analysis of Health Care Financing Arrangements. *Health Policy, 56(3)*, 171-204.

Kuzgun, İ. K. (2002). Nüfusun Yaşlanmasının İşgücü Arzına Etkisi. *Geriatri, 5(1),* 38.

Lapavitsas, C. (2008). Neoliberal Dönemde Anyolcu İktisat Kuramı. Alfredo Saad-Filho ve Deborah Johnston (Ed.) *Neoliberalizm:Muhalif Bir Seçki*, İstanbul: Yordam Kitap, 59-75.

Larson, J. S. (1991). *The measurement of health: Concepts and indicators*. New York u.a: Greenwood Press.

Lee, K. ve Anne M. (1983). The Economics of Health in Developing Countries: a Critical Review, Kenneth Lee and Anne Mills (Eds.), *The Economics of Health in Developing Countries.* Oxford: Oxford University Press.

Lee, K. and Goodman, H. (2002). Global Policy Networks: The Propagation of Health Care Financing Reform Since the 1980s. Lee, K., Buse, K., Fustukian, S., (eds.), *Health Policy in a Globalising World.* 97-119, Cambridge University Press.

Lees, D. (1960). The Economics of Health Services. *Lloyds Bank Review, 56*, 26-40

Leftwich, R. H. ve Sharp. M. A. (1974). *Economic of Social Issues*, Texas: Busines Publications Inc.

Leigh, A., Jencks, C., Smeeding, T. M. (2009). Health and Economic Inequality. (eds). Salverda, Wiemer, Brian Nolan, and Timothy M. Smeeding. 2013. The Oxford handbook of economic inequality.

Lepine, A. and Le Nestour, A. (2011). Health care utilization in rural Senegal: the facts before the extension of health insurance to farmers. Erişim: 4 Temmuz 2017, http://www.ilo.org/public/english/employment/mifacility/download/repaper2.pdf.

Lerner, I., Veil, R., Nguyen, D-.P, Luu, V. P. and Jantzen, R. (2018). Revolution in Health Care: How Will Data Science Impact Doctor–Patient Relationships?. *Front. Public Health. 6(99)*. 1-5. doi: 10.3389/fpubh.2018.00099

Leu, R. E. (1986). The public-private mix and international health care cost, in *Public and Private Health Services* (Eds) A. J. Culyer and B. Jonsson, Basil Blackwell, Oxford, pp. 41–63.

Li, L., Yang, S., Lui, G. and Cretin, S. (1994). Forecast model for medical expenses and insurance factor analysis. *Chinese Health Service Management, 5*, 235–40.

Li, M. (1996). The demand for medical care evidence from urban areas in Bolivia. *LSMS Working Paper*, 123.

Lloyd, P., & vediğerleri. (1991). Consumerism in Health Care Setting: An Exploratory Study of Factors Underlying the Selection and Evaluation of Primary Medical Services. *Australian Journal of Public Health , 15 (3).* 194-201.

Lorenz, M. O. (1905). Methods of Measuring the Concentration of Wealth. *American Statistical Association. 9(70)*, 209-219.

Lu, C. (2008). Health Education Re-Conceptualized And Its Implications For Ontario School Health Education Curriculum. *Teaching & Learning, 4(3)*, 1–7.

Lupton, D. (1997). Consumerism, reflexivity and the medical encounter. *Social Science & Medicine, 45(3)*, 373-381.

Lütkepohl, H. (2004). Vector Autoregressive and Vector Error Correction Models, H. Lütkepohl ve M. Krätzig (der.), Applied Time Series Econometrics içinde, Cambridge University Press, 86-158.

Maisonneuve C. and J. Martins (2006). *The drivers of public expenditure on health and long-term care: an integrated approach*. OECD Economic Studies, No. 43.

Mandıracıoğlu, A. (2010). Dünyada ve Türkiye'de yaşlıların demografik özellikleri. *Ege Tıp Dergisi, 49(3),* 39-45.

Mankiw, G. (2001). *Principles of microeconomics*. 2th ed. Fort Worth, Tex. ; London : Harcourt College Publishers

Marshall, A. (1890). Principles of Economics (8th ed.). The Online Library of Liberty. A project of liberty Fund, Inc. Erişim: 30 Haziran 2017, https://eet.pixel-online.org/files/etranslation/original/Marshall,%20Principles%20of%20Economics.pdf

Maynard, A. (1991). Developing the Health Care Market, *The Economic Journal, 101*, 1277-1286.

Maynard, A. ve P. Kavanos (2000). Health Economics: An Evolving Paradigm. *Health Economics, 9,* 183-190.

McConnell, C. R., Brue, S. L. and Campbell R. R. (2004). *Microeconomics: Principles, Problems, and Policies*. 16th Edition. McGraw-HillProfessional.

McCoskey, S. K. and Selden, T. M. (1998). Health care expenditures and GDP: panel data unit root test results, *Journal of Health Economics, 17*, 369–76.

McGuire, A., Henderson, J. & Mooney, G. (2005). *The Economics of Health Care.* Taylor & Francis e-Library. https://doi.org/10.1007/978-1-4614-7735-8_11

McGuire, A., Henderson, J. and Mooney, G. (1982). *The Economics Of Health Care: An Introductory Text*, Routldege and Kegan Paul: London.

Mcintyre, D., Meheus, F. ve Rottingen, J. A.(2017). What level of domestic government health expenditure should we aspire to for universal health coverage?. *Health Economics, Policy and Law, 12(2)*, 125-137.

McPake, B. and Normand, C. (2008). *Health Economics, An international perspective*. (Second ed.), New York: Routledge, 1-25.

Meltzer, M. I. (2001). Introduction to Health Economics for Physician, *The Lancet, 358(9286),* 993-998.

Merson, M. H., Black, R. E. and Mills, A. (2006). *International Public Health: Diseases, Programs, Systems, and Policies*. Jones & Bartlett Publishers.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2016). *Sağlık Hzimetleri Farmakolojiyle İlgili Temel Kavramlar*. Ankara.

Mills, A. and Gilson, L. (1988). *Health Economics for Developing Countries: A Survival Kit*. EPC Publication Number: 17, Series Editor: Gill Walt. London: Evaluation and Planning Centre for Health Care London School of Hygiene and Tropocal Medicine.

Mooney, G. H. (1992). *Economics, medicine, and health care*. (2nd Ed.). Brington: Wheatsheaf Books.

Mooney, G. H. (2003). *Economics, medicine, and health care.* Brighton, Sussex: Wheatsheaf Books.

Moore, M. Gould, P. ve Keary, B. S. (2003). Global Urbanization and Impact on Health. *International Journal of Hygiene and Environmental Health, 206(4-5)*, 269-278.

Morris, S., Devlin, N ve Parkin, D. (2007). *Economic Analysis in Health Care*. England: John Wiley & Sons Ltd.

Mortan, K. Ve Tokgöz, T. (1984). *Sağlık Ekonomisi Ve Eğitimi*. Ankara.

Mosca, I. (2007). Decentralization as a determinant of health care expenditure: empirical analysis for OECD countries, *Applied Economics Letters*, 14, 511–15.

Mossialos, E. ve Dixon, A. (2002). *Funding Health Care: An Introduction*. Mossialos E. et al. (eds.) Funding Health Care: Options for Europe Buckingham & Philadelphia: Open University Press, 1-30.

Murray, C. J. L. and Frenk, J. (2000). A Framework for Assesing the Performance of Health Systems. *Bulletin of World Health Organisation,.78(6),* 717-731.

Murray, C. J. L., ve Lopez, A. D. (1996). *The Global burden of disease: A comprehensive assessment of mortality and disability from diseases, injuries and risk factors in 1990 and projected to 2020*. Cambridge, MA: Harvard University Press on behalf of the World Health Organization and the World Bank.

Murray, C. J., Govindaraj, R., and Musgrove, P. (1994). National health expenditures: a global analysis. *Bulletin of the World Health Organization, 72 (4)*, 623-637.

Murray, C. J. L. ve Frenk, J. (2000). A Framework for Assesing the Performance of Health Systems. *Bulletin of the World Health Organization, 78(6)*, 717-731.

Murthy R. K., Ravindran, S., Pinho, H. ve Romero, M. (2004). *Health sector reforms and sexual reproductive health services Lessons and research gaps emerging from the Initiative for Sexual and Reproductive Rights in Health Reforms Paper*, WHO.

Murthy, N. V., ve Okunade, A. A. (2000). Managed care, deficit financing and aggregate health care expenditure in the United States: a cointegration analysis. *Health Care Management Science, 3(4)*, 279-285.

Musgrave, R. A. (1959). The Theory of Public Finance. New York: McGraw Hill Book Company.

Musgrave, R. A. and Peacock, A. (1958). *Classics in Public Finance*, London: MacMillan.

Mushkin, J. S. (1958). Toward a Definition of Health Economics. *Public Health Reports, 73(9),* 785-794.

Muter, N. B., Çelebi, A. K. ve Sakınç, S. (2008). Kamu Maliyesi. 3. Baskı, Manisa: Emek Matbaası.

Mutlu, A., Işık, A. K. (2012). Sağlık Ekonomisine Giriş. (Üçüncü basım). Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Mwabu, G. (2007). *Health Economics for Low-Income Countries.* New Haven: Economic Growth Center Yale University.

Myers, B. A. (1964). *A Guide to Medical Care Administration: Concepts and Principles vol: I*. New York : American Public Health Association.

Myfanwy, M. (1994). Health Status and Health Policy: Allocating Resources to Health Care, *American Journal of Epidemiology, 139(12)*, 1226–1228. https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.aje.a116969

Nadaroğlu, H. (1998). Kamu Maliyesi Teorisi, 10. Baskı, İstanbul: Beta Basım Yayım.

Naga, R., & Lamiraud, K. (2008). *Catastrophic Health Expenditure and Household Well-Being*. University of Lausanne, Institute of Health Economics and Management.

Naidoo, J., & Wills, J. (2000). *Health promotion: Foundations for practice*. London: Elsevier Saunders.

Nentjes, A. (2002) The Structure of Dutch Health Care. Presentation at the 15th Workshop in Law and Economics, March 27-28, Erfurt. Erişim: 28 Haziran 2017, http://www.herrengrund.sk/documents/kniznica/paracelsus_life.pdf

Newhouse, J. P. (1977). Medical care expenditure: a cross national survey, *The Journal of Human Resource, 12*, 115–25.

Newhouse, J. P. (1987). Health Economics and Econometrics. *The American Economic Review, 77(2),* 269-274.

Newhouse, J. P. (1992). Medical care cost: how much welfare loss?, *Journal of Economics Perspectives, 6*, 3–21.

Niraula, B. B. (1994). Use of health services in hill villages in Central Nepal, *Health Transition Review, 4(2)*, 151-166.

Normand C. (1991). Economics, Health, and Economics of Health. *BMJ, 303,* 1572-1577.

Normand C. ve Busse R. (2002). Social Health Insurance Financing. Mossialos E. et al. (eds.) *Funding Health Care: Options for Europe*, Buckingham & Philadelphia: Open University Press.

Normand, C. ve Thomas, S. (2008) Health Care Financing and the Health System. Carrin, G. (Eds). *Health Systems Policy, Finance and Organization*. Gennova.

O'Rourke, T.W. (1988). Consumer Sovereignty in a Competitive Market: Fact or Fiction?. in Melhado, E.M., Feinberg, W. and Swartz, H.M. (Eds.) Money, Power and Health Care.

OECD (2006). Projecting OECD health and long-term care expenditures: what are the main drivers?, OECD Economics Department Working Papers No. 477.

OECD/The World Bank (2009), OECD Reviews of Health Systems: Turkey 2008, OECD Reviews of Health Systems, Paris: OECD Publishing, https://doi.org/10.1787/9789264051096-en.

OECD, (2013). *What Future for Health Spending?.* OECD Economics Department Policy Notes, No. 19.

OECD (2017), Health expenditure in relation to GDP, in *Health at a Glance 2017: OECD Indicators*, OECD Publishing, Paris.

OECD, Eurostat and World Health Organization. (2017). *A System of Health Accounts 2011: Revised edition*, Paris: OECD Publishing. http://dx.doi.org/10.1787/9789264270985-en

OECD, (2018). Health expenditure and financing: Health expenditure indicators, OECD Health Statistics (database), Erişim: 15 Haziran 2018, https://doi.org/10.1787/data-00349-en

OECD, (2018). Spending on Health: Latest Trends. Erişim: 10 Mart 2018, http://www.oecd.org/health/health-systems/Health-Spending-Latest-Trends-Brief.pdf

Oh, E., Imanaka, Y. ve Evans, E. (2005). Determinants of the diffusion of computed tomography and magnetic resonance imaging. *International Journal of Technology Assessment in Health Care, 21(1)*, 73–80.

Okunade A. A. (2005). Analysis and implications of the determinants of healthcare expenditure in African countries. *Health Care Management Science, 8(4),* 267-76.

Okunade, A. A. and Murthy, V. N. (2002). Technology as a 'major driver' of health care costs: a cointegration analysis of the Newhouse conjecture, *Journal of Health Economics, 21*, 147–59.

Olsen, J. A. (2009). *Principles in Health Economics and Policy*. Oxford, UK: Oxford University Press.

Orhaner, E. (2006). Türkiye'de Sağlık Hizmetleri Finansmanı ve Genel Sağlık Sigortası. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, *(1),* 1-22.

Orhaner, E. (2014). *Türkiye'de Sağlık Sigortası*. Ankara: Siyasal Kitabevi.

O'Sullivan, A., Sheffrin, S., & et al. (2005). *Economics : principles, applications, and tools*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall.

Öçal, T. (2014). *Mikroiktisat*. Ankara: Savaş Yayınevi.

Övgün, B., Küçük, A. (2013). Sağlık Hizmetlerinde Yeniden Ölçeklendirme: Bölge Uygulamaları. *Amme İdaresi Dergisi, 46(1),* 57-80. Erişim: 30 Haziran 2017, http://www.todaie.edu.tr/resimler/ekler/97bd1240cc6cfe9_ek.pdf?dergi=Amme%20Idaresi%20Dergisi

Özer, Ö. Ve Erkilet, M. (2012). Talep Analizi ve Talep Öngörüsü: Bir Özel Hastanede Uygulama. *Dokuz Eylül Üniversitesi Yayın Geliş Tarihi: 31.01.2012 Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14(3),* 127-142.

Özgen, H. (2007). Sağlık Hizmetleri Finansmanında Cepten Harcama: Nedir? Neden Önemlidir?. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 10(2),* 201-228.

Öztürk, M. (2000). *Çağdaş Hastane Yöneticiliği Sorunlar ve Yaklaşımlar*. İstanbul: MTM Yayın No:6.

Pan, J. ve Liu, G. G. (2012). The Determınants Of Chınese Provıncıal Government Health Expendıtures: Evıdence From 2002-2006 Data. *Health Economics. 21(7)*, 757-777.

Paneth, N. (t.y.). *Epidemiyolojiye Giriş*. Erişim: 23 Haziran 2017, https://sbu.saglik.gov.tr/Ekutuphane/kitaplar/epidemiyoloji8.pdf.

Parish, R. (1992). Aids and Market Failure. *The Economic Record, (September), 68(202),* 278-280.

Park, J. Y., Peter, C. B. (1989). Statistical Inference in Regressions with Integrated Processes: Part 2, *Econometric Theory, 5*, 59-132.

Parkin, D., Mcguire, A. and Yule, B. (1987). Aggregate health expenditure and national income: is health care a luxury good, *Journal of Health Economics, 6*, 109–27.

Pauly, M., & Satterthwaite, M. (1981). The Pricing of Primary Care Physicians' Services: A Test of the Role of Consumer Information. *Bell Journal of Economics, 12,* 488-506.

Pauly, M.V. (1993). Fairness and Feasibility in National Health Care Systems, in King, A. ve diğerleri (eds). *North American Health Care Policy in the 1990s*. New York: Wiley.

Penner, S. J. (2004). *Introduction to health care economics & financial management : fundamental concepts with practical applications.* Philadelphia, Lippincott : Williams & Wilkins.

Phelps, C. (1996). *Health Economics*. Rochester: Harper and Collins.

Phelps, C. (1997). *Health Economics*. Addison-Wesley Longman.

Phelps, C. E. (2003). *Health Economics*. 3th Edition. USA: Addison Wesley.

Phillips, C. J. (2005). *Health economics: An introduction for health professionals*. Malden, Massachusetts: Blackwell Publishing Ltd.

Pindyck, R. S. ve Rubinfeld, D. L. (1996). *Microeconomics*. New York: Prentice-Hall International, Inc.

Pindyck, R. S., Rubinfeld, D. L., (1991). *Econometric Models and Economic Forecasts*. McGraw-Hill, Inc., 3rd edition.

Pindyck, R. S., & Rubinfeld, D. L. (2009). Microeconomics. Upper Saddle River, N.J: Pearson/Prentice Hall.

Porta, M. (2014). *A dictionary of epidemiology*. 6th Edition. Oxford: Oxford University Press.

Poulantzas, N. (1980). Research Note on the State and Society. *International Social Science Journal, 32(4)*, 647-655.

Reinhardt, U. E. (2001). Can Efficiency in Health Care Be Left to the Market?. *Journal of Health Politics, Policy and Law, 26 (5)*, 337.

Reinhardt, V. (2003) Does the ageing of the population really drive the demand for health care?, *Health Affairs, 22*, 27–39.

Rice, T. (1997). Can Markets Give Us the Health System We Want?. *Journal of Health Politics, Policy and Law*, *22(2)*. 383–426.

Rice, T. H., ve Unruh, L. (2009). *The Economics of Health Reconsidered*. Third Edition. Chicago: Health Administration Press.

Robbins, L. (1932). An Essay on the Nature and Significance of Economic Science. London: Macmillan.

Roberts, M., Hsiao, W., Berman, P. ve Reich, M. R. (2004). *Getting Health Reform Right. A Guide to Improving Performance and Equity*. New York: Oxford University Press.

Roemer, M. I. (1961). Bed Supply and Hospital Utilization: A Natural Experiment. *Hospitals, 35,* 36-42.

Roemer, M. I. (1982). Market Failure and Health Care Policy. *Journal of Public Health Policy, 3(4),* 419-431.

Roemer, M. I. (1991). *National Health Systems Of The World. Vol II: The Issues*. New York.

Ron A., Abel-Smith, B. and Tamburi, G., (1990). *Health Insurance in Developing Countries: The Social Security Approach*, ILO, Geneva.

Rosen, G. (1953). *Medical Care and Social Policy in Seventeenth Century England. Bull N.Y. Acad. Med., (29)*, 420-437.

Rothschild, K. W. (1989). Political economy or economics?:Some terminological and normative considerations. *European Journal of Political Economy, 5(1)*, 1-12.

Ruger, J. P., & Kim, H.-J. (2007). Out-of-Pocket Healthcare Spending by the Poor and Chronically Ill in the Republic of Korea. *American Journal of Public Health, 97(5)*, 804-811.

Sağlık Bakanlığı, (1997). Dünya Sağlık Örgütü Ve Türkiye İle İlişkileri. Ankara: Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı. Erişim: 6 Temmuz 2017, https://sbu.saglik.gov.tr/Ekutuphane/kitaplar/dsoandturkey.pdf.

Sağlık Bakanlığı, (2004). *Ulusal AHstalık Yükü ve Maliyet-Etkililik Projesi Hastalık Yükü Final Raporu*, Refik Saydam Hıfzısıhha Merkez Başkanlığı Hıfzıssıhha Mektebi Müdürlüğü.

Sağlık Bakanlığı. (2004). *OECD Sağlık Hesapları Sistemine Göre Türkiye Ulusal Sağlık Hesapları 1999-2000*. Refik Saydam Hıfzısıhha Merkez Başkanlığı Hıfzıssıhha Mektebi Müdürlüğü. Yayın No: SB-HM-2004/08.Ankara: İ. Aygül Ofset.

Sağlık Bakanlığı. (2006). *OECD Sağlık Hesapları Sistemine Göre Türkiye Ulusal Sağlık Hesapları 2003-2004*. Refik Saydam Hıfzısıhha Merkez Başkanlığı Hıfzıssıhha Mektebi Müdürlüğü. Yayın No: SB-HM-2005/09. Ankara: Alban Tanıtım.

Sağlık Bakanlığı, (2006). *Türkiye Hastalık Yükü Çalışması 2004.* Refik Saydam Hıfzısıhha Merkez Başkanlığı Hıfzıssıhha Mektebi Müdürlüğü. HM Yayın No: SB-HM-2007/11. Ankra: Aydoğdu Ofset.

Sağlık Bakanlığı, (2007). *21 Hedef'te Türkiye: Sağlıkta Gelecek*. Sağlık Bakanlığı Yayın No : 711, Ankara: Yücel Ofset.

Sağlık Bakanlığı, (2011). *Sağlığın Teşviki ve Geliştirilmesi Sözlüğü*, Bakanlık Yayın No: 814, Ankara: Anıl Matbaacılık.

Sağlık Bakanlığı, (2016). 2017 Yılı Bütçe Sunumu, Erişim: 10 Temmuz 2017, https://www.saglik.gov.tr/TR,2655/2017-yili-butce-sunumubrtbmm-plan-ve-butce-komisyonu.html

Sağlık Bakalığı, (2016). *Türkiye Beslenme Rehberi 2015 (TÜBER)*. T.C. Sağlık Bakanlığı Yayın No: 1031. Ankara: Alban Tanıtım.

Sağlık Bakanlığı, (2017). 2017 Yılı Bütçe Sunumu, Erişim: 10 Temmuz 2017, https://sgb.saglik.gov.tr/haberler/t-c-saglik-bakanligi-2018-yili-butce-sunumu-tbmm-plan-ve-butce-komisyonu

Sağlık Bakanlığı, (2017). *Birinci Basamak Sağlık Kurumları İçin Obezite ve Diyabet Klinik Rehberi*. Türkiye Halk Sağlığı Kurumu. Sağlık Bakanlığı Yayın No : 1070. Ankara: Alban Tanıtım.

Sağlık Bakanlığı, (2017). T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2016. Sağlık Araştırmaları Genel Müdürlüğü. Sağlık Bakanlığı Yayın No: 1083. Erişim: 22 Haziran 2017, https://dosyasb.saglik.gov.tr/Eklenti/13183,sy2016turkcepdf.pdf?0

Salas, C. and Raftery, J. P. (2001). Econometric issues in testing the age neutrality of health care expenditure*, Health Economics, 10*, 669–71.

Saltman, R. B. and Figueras, J. (1997). *European Health Care Reform – Analysis of Current Strategies,* WHO Regional Publications, European Series, No:72.

Samuelson, P. (1954). Pure Theory of Public Expenditure and Taxation. *Review of Economics and Statistics, 36(4)*, 387-389.

Sandier, S. (1987). The Development of Health Economics in Europe: Problems and Prospects. George T. Smith (eds.), *Health Economics: Prospects for the Future.* London: Croom Helm.

Sarıçay, N. Y. ve Bilir, B. (2010). Tam gün Yasası ve Özel Hastanelerde Son Durum. *Ar-Ge Bülten, 2010 (Eylül),* 6-10.

Sauerborn, R., Nougtara, A. and Latimer, E. (1994). The elasticity of demand for health care in Burkina Faso: differences across age and income groups. *Health Policy and Planning, 9(2)*, 185–192.

Savedoff, W. D. (2004). Kenneth Arrow and The Birth of Health Economics. *Bulletin of The World Health Organization, 82(2),* 139-140.

Say, J. B. (1971). A Treatise on Political Economy; or The Production, Distribution, and Consumption of Wealth. New York: Augustus M. Kelley Publishers. https://mises.org/sites/default/files/A%20Treatise%20on%20Political%20Economy_5.pdf

Sayım, F (2015). Sağlık Hizmetleri Arzını Etkileyen Faktörler. *Akademik Arge Dergisi-Sosyal Bilimler*, *15(1),* 89-98.

Schieber, G. ve Maeda, A. (1999). Health Care Financing and Delivery in Developing Countries, *Health Affairs, 18(3)*, 193-205.

Schulz, R., and Johnson, A.C. (2003). *Management of Hospitals and Health Services*. Strategic Issues And Performance, Washington, D.C.: Beard Books.

Schulz, E. (2005). *The influence of supply and demand factors on aggregate health care expenditure with a specific focus on age composition*. Brussels: Eneprı Research Report No. 16.

Scott, A., Maynard, A., & Elliott, R. F. (2003). Advances in health economics. New York: J. Wiley.

Seedhouse, D. (1986). *Health: The Foundations for Achievement*. Chichester, John Wiley and Sons.

Sekhri, N. ve Savedoff, W. (2005). Private Health Insurance: Implıcations For Developing Countries. *Bulletin of World Health Organization, 83(2)*, 127-134.

Sen, A. (2005). Is Health Care a Luxury? New Evidence from OECD Data. *International Journal of Health Care Finance and Economics, 5(2)*, 147-164.

Serin, N. ve Çakıcı, L. (1990). Saglık Ekonomisi ve İşletmeciliği. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Sevüktekin, M. ve Çınar, M. (2016). *Ekonometrik Zaman Serileri Analizi (Eviews Uygulamlalı)*, 4. Baskı. Dora Yayıncılık.

SGK, (2001-2015). SGK İstatistik Yıllıkları, Erişim: 24 Temmuz 2017 http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik/sgk_istatistik_yilliklari

Shan L, Li Y, Ding D, et al. (2016). Patient Satisfaction with Hospital Inpatient Care: Effects of Trust, Medical Insurance and Perceived Quality of Care. Zhang H, ed. *PLoS ONE. 11(10)*. 1-18. doi:10.1371/journal.pone.0164366.

Shortt, S. E. D. (2002). Medical savings accounts in publicly funded health care systems: Enthusiasm versus evidence. *Canadian Medical Association Journal, 67(2),* 159-62.

Sickle, J. V. V., & Rogge, B. A. (1954). *Introduction to Economics*. Princeton, N.J: D. Van Nostrand Co.

Sims, C. A. (1980). Macroeconomics and Reality, *Econometrica, 48(1)*, 1-48.

Smith, A. (1776). *An Inquiry into the Nature and the Causes of the Wealth of Nations.* The Glasgow Edition of the Works and Correspondence of Adam Smith. https://doi.org/10.1057/9780230291652

Smith, A. (2010). *Milletlerin Zenginliği*. (H. Derin, Çev.) istanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Smith, G. T. (1987). *Health economics: Prospects for the future*. London: Croom Helm.

Smith, G. T. (1998). *Public Health In Europa*, 1. Health Planning and Organization of Medical Care, WHO. Cophenhagen, 34 -35.

Somers, H. M. (1973). Economic Issues in Health Services, Neil W. Chamberlain (Eds.) *Contemporary Economic Issues*, Illinois: Richard D. Irwin Inc.

Sosyal Güvenlik Kurumu (2016), İstatistik Yıllıkları, Erişim: 21 Haziran 2017, http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik/sgk_istatistik_yilliklari

Sözen, C. ve Özdevecioğlu, M. (2002). *Sağlık Hizmetlerinde ve İşletmelerinde Yönetim.* Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 3-6.

Staeey, M. (1991). *The Sociology of Health and Healing*. London: Routledge.

Stearns, S. C. and Norton, E. C. (2004). Time to include time to death? The future of health care expenditure predictions, *Health Economics, 13*, 315–27.

Stiglitz, J. E. (1988). *Economics of the public sector*, 2nd ed. New York: Norton.

Stoline, A., & Weiner, J. P. (1988). *The new medical marketplace: A physician's guide to the health care revolution*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.

Sugarbaker, D., Cort, D., Zeller S. (2015). *What's Driving Patient Satis-faction in Inpatient Hospitals?*. Erişim: 10 Mayıs 2017, https://www.researchgate.net/publication/327266824_The_Association_Between_Patient_Satisfaction_and_Patient-Reported_Health_Outcomes

Sur, H. (2015). *İhtiyaç, Talep, Kullanım*. İstanbul: Haged. Erişim: 2 Temmuz 2017, http://haged.istanbul.edu.tr/istanbul-universitesi-hastaneleri-yonetim-kurulu-saglik-yonetimi-egitim-sunumlari/

Tang, X. ve Zhang, J. (2009). Analysis on the Utilization and İnfluence Factors of the Outpatient Service of Rural Residents in Four Counties. *Modern Preventive Medicine*, 1255-1257.

Tarı, R. (2008). *Ekonometri*, 8. Baskı, İstanbul: Avcı Ofset.

Taylor, G. & Hawley, H. (2010). *Health and Society Key Debates in Health Care*. Open University Press.

Tengilimoglu, D., Kisa, A., & Dziegielewski, S. (1999). Patient satisfaction in Turkey: Differences between Public and Private Hospitals. *J Community Health. 24,* 73–91.

Tengilimoğlu, D. (2000). Sağlık Hizmetlerinde Pazarlama Karması Elemanları ve Özellikleri, *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 55 (1)*, 187-202.

Terris, M. (1975). The Contributions of Henry E. Sigerist to Health Service Organization. The Milbank Memorial Fund Quarterly. *Health and Society, 53(4),* 489-530. doi:10.2307/3349565

Tezcan, S. ve Seçkiner, P. (2012). Türkiye'de Demografik Değişim: Yaşlılık Perspektifi. Dilek Aslan ve Melikşah Ertem (Eds.). *Yaşlı Sağlığı: Sorunlar ve Çözümler.* HASUDER Yayın No: 2012-1. Ankara: Palme Yayıncılık.

Thomson, S. Foubister, T. Figueras, J. Kutzin, J. Permanand, G. ve Bryndová, L. (2009). *Addressing Financial Sustainability in Health Systems*, World Health Organization, Copenhagen: European Observatory on Health Systems and Policies.

Thornton, J. (2002). Estimating a Health Production Function for the U.S: Some New Evidence. *Applied Economics. 34*, 59-62.

Todaro, M. P., & Smith, S. C. (2015). *Economic development*. Twelfth Edition.USA: Pearson.

Tokat M. (2001). Türk Sağlık Sektörünün Yeniden Yapılanmasının Ekonomik Boyutu. *Yeni Türkiye Sayı: 40, Sağlık Özel Sayısı II*, 1676-1682.

Tokgöz, E. (1976). *Sağlık Ekonomisine Giriş*. Teksir, Ankara: Hacettepe Üniversitesi. Tıp Fakültesi.

Tokgöz, E. (1978). Sağlık Ekonomisi. Toplum ve Hekim, 1(5), 26-37.

Tokgöz, E. (1987). İktisat Biliminin Yeni Uygulama Alanı: Sağlık Ekonomisi. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, 45(1-4),* 12-20

Tokita, T., Chino, T. ve Kitaki, H. (2000). Healthcare Expenditure and the Major Determinants in Japan. *Hitotsubashi Journal of Economics, 41(1)*, 1-16

Top, M . (2014). Sağlık Hizmetlerinde Önceliklerin Belirlenmesi: Türkiye'de Öncelik Belirleme Sürecinde Rol Alan Tarafların Görüşleri ve Sağlık Politikalarına İlişkin Değerlendirmeleri. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 9 (1)*, 93-123.

Turan, N. (2004). *Türkiye'de Sağlık Hizmetleri ve Sağlık Sektöründe Temel Sorunlar: Çözüm İçin Sağlık Kooperatifçiliğinden Yararlanma Gereği ve Olanakları*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, Yayın No.1555.

TÜİK, (2015). Türkiye'de Katastrofik Sağlık Harcamaları. Erişim: 24 Haziran 2017, http://www.tuik.gov.tr/jsp/duyuru/upload/yayinrapor/Katastrofik_Saglik_Harcamalari_2014_TR.pdf

TÜİK, (2016). Sağlık ve Sosyal Koruma, Erişim: 21 Haziran 2017, https://biruni.tuik.gov.tr/yayin/views/visitorPages/index.zul

TÜİK, (2017). Sağlık Harcamaları İstatistikleri, Erişim: 21 Haziran 2017, http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1084

Tümerdem, Y. (1992*). Halk Sağlığı I (Tolum Hekimliği). Cilt:1*, İstanbul Üniversitesi Basımevi.

Türk Dil Kurumu. (2011). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

U.S. Department of Health and Human Services. (1997). *The public health workforce: An agenda for the 21st century*. Office of Disease Prevention and Health Promotion. Washington DC, United State of America. Erişim: 4 Temmuz 2017, https://permanent.access.gpo.gov/lps46996/pubhlth.pdf

Uğurluoğlu, E. ve Özgen, H. (2008). Sağlık Hizmetleri Finansmanı ve Hakkaniyet. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 11(2)*, 133-160.

Ulutan, B. (1978). *İktisadi Doktrinler Tarihi.* İstanbul: Ötüken.

Ünal, E. & Ateş, M. (2002). *Sağlık ve Piyasa*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sağlık Eğitim Fakültesi Yayını, Yayın No.2.

Van Doorslaer, E., O'Donnell, O., Rannan-Eliya, R., & Somanathan, A. (2007). Catastrophic Payments for Health Care in Asia*. Health Economics, 16*, 1159–1184.

Wennberg, J. E. (2005). *Variation in Use of Medicare Services Among Regions and Selected Academic Medical Centers: Is More Better?*. New York: Commonwealth Fund Publicaiton. No: 874.

What Is Health Promotion? (1986). *Journal of Public Health Policy, 7(2),* 147-151. doi:10.2307/3342250

WHO Study Group on the Financing of Health Services & World Health Organization. (1978). *Financing of health services : report of a WHO study group*. World Health Organization technical report series: no. 625. Geneva : World Health Organization. http://www.who.int/iris/handle/10665/41321.

WHO, (1978). Alma-Ata Deklarasyonu. International Conference on Primary Health Care. Alma-Ata, USSR. 6-12 September 1978,. http://www.who.int/ hpr/NPH/docs/ declaratio n_almaata.pdf.

WHO, (1993). *Evaluation of Recent Changes in the Financing of Health Services.* Technical Report Series, N.829, Geneva.

WHO, (2000). Exploring health policy development in Europe. WHO Regional Publications, European Series, No. 86. Copenhagen: Regional Office for Europe.

WHO. (2000). *World Health Report 2000: Health Systems-Improving Performance.* Geneva, Switzerland.

WHO, (2003). Introduction and methods: Assessing the environmental burden of disease at national and local levels Environmental burden of disease series No. 1. Prüss-Üstün A, et al. (Eds.). Geneva: World Health Organization.

WHO, (2004). *What are The Equity, Efficiency, Cost Containment and Choice Implications of Private Health-Care Funding in Western Europe?.* WHO Regional Office for Europe's Health Evidence Network (HEN) Report.

WHO, (2006). *Basic Documents*. Forty-fifth Edition, Supplement. World Health Organization. Erişim: 23 Haziran 2017, http://www.who.int/governance/eb/who_constitution_en.pdf.

WHO. (2007). Everybody business: strengthening health systems to improve health outcomes: WHO's framework for action. Geneva: WHO Document Production Services.

WHO. (2017). *Health Policy*. http://www.who.int/topics/health_policy/en

Williams, A. (1987). Health Economics: The Cheerful Face of Dismal Science?, A. Williams (ed.), *Health and Economics*, London: MacMillan Press LTD, 1-11.

Wolf, C. (1993). *Markets or governments: Choosing between imperfect alternatives*. Cambridge, Mass: The MIT Press.

Wonderling, D., Gruen, R, & Black, N. (2005). *Introduction to Health Economics*. London: Open University Press:McGraw Hill Education.

Woolf, S. H. (1990). Practice guidelines: a new reality in medicine. I. Recent developments. *Arch Intern Med, 150(9),* 1811–1888.

World Economic Forum, (2012). The Financial Sustainability of Health Systems A Case for Change (In collaboration with McKinsey & Company), Erişim: 7 Temmuz 2017, http://www3.weforum.org/docs/WEF_HE_SustainabilityHealthSystems_Report_2012.pdf.

World Health Organisation. (1978). Alma-Ata 1978, Primary Health Care, World Health Organization, Geneva.

World Health Organization., & UNICEF. (1978). International Conference on Primary Health Care, Primary health care: Report of the International Conference on Primary Health Care Alma-Ata USSR, 6-12 September 1978, jointly sponsored by the World Health Organisation and the United Nations Children's Fund. Geneva: WHO

World Health Organization. (1998). *Health Promotion Glossary*. Geneva: World Health Organization.

World Health Organization. (2014). *Basic Document*: Forty-eighth edition. World Health Organization.

Xu, K., Klavus J., Aguilar-Rivera, A. M., Carrin, G., Zeramdini, R., Murray, C. J. L.(2003). Summary Measures of the Distribution of Household Financial Contributions to Health. Health Systems Performance Assessment. (eds.) Murray C. L. and Evans D. B.

Xu. K., Saksena P, Holly A. (2011).The determinants of health expenditure:a country-level panel data analysis. *World Health Organization Workin Paper*, WHO: Geneva.

Yeğinboy, E. Y. (1993). *Ulusal Düzeyde Sağlık İşletmelerinin Değerlendirilmesi.* Sağlık Hizmetleri ve İşletmeleri Serisi: 1, İzmir: Doğruluk Matbaacılık.

Yıldız, Z. (1972). Sağlık Hizmetleri Piyasasının Nitelikleri ve Kamu Ekonomisi İçindeki Yeri. *Verimlilik Dergisi, 1(4)*, 79-92.

Yılmaz, F. (2012). İktisat, Kurumsal İktisat ve İktisat Sosyolojisi. *Sosyoloji Konferansları Dergisi, 45(1)*, 1-17.

Zagolov, N. A. (1976). *Ekonomi Politiğin Temelleri.* (B. Dicleli, Çev.) İstanbul: May Yayınları.

Zaporozhye State Medical University, (t.y.). *Basics in organization of family medicine in Ukraine and Worldwide.* Erişim: 23 Haziran 2017, http://medic.com.vn/wp-content/uploads/2017/03/Basics-in-organization-of-family-medicine.pptx

Zhou, Z., Su, Y., Gao, J., Xu, L. and Zhang, Y. (2011). New Estimates of Elasticity of Demand For Healthcare in Rural China. *Health Policy, 103*, 255-265.

Zweifel, P., Felder, S. and Meiers, M. (1999). Ageing of population and health care expenditure: a red herring?, *Health Economics, 8*, 485–96.

Zweifel, P., Breyer, F., & Kifmann, M. (2009). *Health Care Economics*. New York: Springer.

2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. (1982). T. C. Resmi Gazete, 17863 (Mükerrer),9 Kasım 1982.

663 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname. (2011). T. C. Resmi Gazete, 28103 (Mükerrer), 2 Kasım 2011.

694 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname. (2017). T. C. Resmi Gazete, 30165 (Mükerrer), 25Ağustos 2017.

TÜRKİYE'DE GÖRELİ YOKSULLUĞA NEDEN OLAN FAKTÖRLER:

YAPAY ZEKÂ TAHMİN YÖNTEMLERİ UYGULAMALARI

Dr. Yaşar TURNA

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6460-22-5

Mayıs 2023

Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

Bu kitap Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı'nda Prof. Dr. Abdulvahap ÖZCAN danışmanlığında Yaşar TURNA tarafından 26/10/2022 tarihinde savunulan Doktora tezinin kitap olarak dönüştürülmüş halidir.

ÖNSÖZ

Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı çatısı altında hazırlanan bu tezde büyük emeği olan, tezin başlangıcından sonuna kadar geçen süreçte görüşlerini, bilgisini, desteğini esirgemeyen, bu süreçte disiplini ve hoşgörüsü ile yol gösterici olan çok değerli hocam tez danışmanım sayın Prof. Dr. Abdulvahap ÖZCAN' a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca iktisat lisans, tezli yüksek lisans ve doktora eğitimim boyunca bilgisini bizler için sarf eden ve bizleri kapısından çevirmeyen, eğitici aynı zamanda öğretici kişiliğe sahip olan kıymetli hocam Prof. Dr. İsmail ÇEVİŞ' e, doktora tez sürecinde bilgi birikimi ve olumlu bakış açısıyla sürekli yanımda olduğunu gösteren kıymetli hocam Doç. Dr. Ramazan EKİNCİ' ye teşekkürlerimi sunarım.

Doktora sürecinin başından sonuna kadar olan tüm süreçlerde yanımda olan ve beni yalnız bırakmayarak destek olan sevgili eşim Başak TURNA'ya, bu süreçte dünyaya gelerek varlığıyla hayatımıza renk katan kızımız Azra Nisa TURNA'ya ve bugünlere gelmemde haklarını hiçbir zaman ödeyemeyeceğim aileme teşekkür ediyorum.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

BİRİNCİ BÖLÜM
YOKSULLUK: KAVRAMLAR, YAKLAŞIMLAR VE KURAMLAR

1.1. Yoksulluk ve Yoksulluk Türleri..... 4
1.1.1. Mutlak Yoksulluk..... 5
1.1.2. Göreli Yoksulluk..... 7
1.1.3. Öznel (subjektif) Yoksulluk..... 9
1.1.4. Gelir Yoksulluğu..... 10
1.1.5. İnsani Yoksulluk..... 12
1.1.6. Kırsal ve Kentsel Yoksulluk..... 13
1.1.7. Kronik Yoksulluk..... 15
1.1.8. Yoksulluk Kültürü..... 16
1.2. Yoksulluğun Sebepleri..... 18
1.2.1. Makro Ekonomik Faktörlerin Yoksulluk Üzerindeki Etkisi..... 18
1.2.2. Mikro Ekonomik Faktörlerin Yoksulluk Üzerindeki Etkisi..... 27
1.3. Yoksulluk Yaklaşımları..... 29
1.3.1. Parasalcı Yaklaşım..... 30
1.3.2. Katılımcı Yaklaşım..... 32
1.3.3. Kapasite Yaklaşımı..... 36
1.3.4. Sosyal Dışlanma Yaklaşımı..... 40
1.4. İktisadi Kalkınma Teorilerinde Yoksulluk..... 41
1.4.1. Ortodoks Kuramlar..... 42
1.4.1.1. Büyük İtiş Kuramı..... 43
1.4.1.2. Kapalı Çember Kuramı..... 46
1.4.1.3. İkili Yapı Kuramları..... 48
1.4.1.4. Tarihsel Büyüme Aşamaları Kuramı..... 50
1.4.1.5. Dengeli ve Dengesiz Kalkınma Kuramları..... 52
1.4.2. Marksizm ve Yoksulluk..... 53
1.4.3. Bağımlılık Kuramları..... 55
1.4.4. Neoliberal Kalkınma Teorileri..... 56

İKİNCİ BÖLÜM
YOKSULLUĞUN ÖLÇÜLMESİ VE YOKSULLUK HESAPLAMASINDA KULLANILAN ÖLÇÜTLER

2.1. Yoksulluğun Ölçülmesi..... 57
2.1.1. Yoksulluk Sınırı..... 57
2.1.1.1. Mutlak Yoksulluk Sınırı..... 58

2.1.1.2. Göreli Yoksulluk Sınırı..... 59
2.1.1.3. Sübjektif Yoksulluk Sınırı…….. 61
2.1.2. Eşdeğerlik Ölçeği……. 62
2.1.3. Asgari Kalori Miktarı……... 63
2.1.4. Gıda Oranı Yaklaşımı……... 64
2.1.5. Temel İhtiyaçlar Maliyeti Metodu…… 65
2.1.6. Gıda Enerji Alımı Metodu…… 68
2.1.7. Günlük Dolar Bazlı Yoksulluk Sınırı……... 69
2.1.8. Ravallion Metodu: En Alt En Üst Yoksulluk Sınırı……. 71
2.2. Yoksulluk Ölçütleri…… 72
2.2.1. Kafa Sayısı İndeksi……... 72
2.2.2. Yoksulluk Açığı İndeksi……... 74
2.2.3. Yoksulluk Açığının Karesi (Yoksulluk Şiddeti) İndeksi…….. 75
2.2.4. Watts İndeksi…… 75
2.2.5. Sen İndeksi……... 78
2.2.6. Takayama İndeksi……. 84
2.2.7. Kakwani İndeksi……... 91
2.2.8. Clark Vd. İlişkin İndeks…… 95
2.2.9. Foster-Greer-Thorbecke İndeksi……... 101
2.2.10. Atkinson İndeksi……. 104
2.2.11. Thon İndeksi……... 107
2.2.12. Sen-Shorrocks-Thon (SST) İndeksi…… 110
2.2.13. Çok Boyutlu Yoksulluk İndeksi……. 113
2.3. Yoksulluğun Tarihsel Gelişimi: Literatür Taraması……... 115
2.3.1. 1776-1900: İktisadi Düşüncede Yoksulluk…….. 116
2.3.2. 1901-1940: Yoksulluğun Kavramsal Gelişimi……. 121
2.3.3. 1937-1990: Yoksulluğun Ölçülmesi ve Matematiksel Gelişimi…….. 126
2.3.4. 1990'dan Günümüze: Yoksulluk Üzerine Ampirik Çalışmalar……... 134

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
YOKSULLUK ANALİZİ VE YAPAY ZEKA UYGULAMALARI

3.1. Türkiye' de Yoksulluğun Görünümü ve Değerlendirilmesi..... 146
3.2. Veriler ve Değişkenlerin Tanımlanarak Model Kurulması..... 151
3.3. Destek Vektör Regresyonu..... 156
3.4. Yapay Sinir Ağları..... 158
3.5. Yapay Zeka Analiz Sonuçları..... 160
3.5.1. Destek Vektör Regresyonu Uygulama Sonuçları..... 164
3.5.2. Yapay Sinir Ağları Uygulama Sonuçları..... 165
SONUÇ..... 170
KAYNAKÇA 180
ÖZGEÇMİŞ..... 196

KAYNAKÇA

Aart, K. and McKenzie, D. (2014). "Do Poverty Traps Exist? Assessing the Evidence." Journal of Economic Perspectives, 28 (3): 127-48. DOI: 10.1257/jep.28.3.127

Acı, E. ve Sezgin, F. (2007). "İnsani Yoksullukla Mücadelede Bir Sivil Toplum Proje Örneği: İnsanca Yaşam Projesi", IV. Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi: Küresel Yoksulluk Bildiriler Kitabı. Ss:573-582.

Agénor, PR. (2004). "Does globalization hurt the poor?", IEEP 1, 21–51 https://doi.org/10.1007/s10368-003-0004-3

Ahluwalia, M. (1977). "Rural Poverty and Agricultural Performance in India", The Journal of Development Stuidies, USA.

Ahmed, F. (2004). "Practices of Poverty Measurement and Poverty Profile of Bangladesh", Asian Development Bank. http://hdl.handle.net/11540/1911.

Alexis, T. Y., Daniel, N. N. Y. and Guivis, N. Z. (2020). "A Spatial Analysis Of Monetary and Non-Monetary Poverty In Cameroon Between 2001 and 2014", Jurnal Perspektif Pembiayaan dan Pembangunan Daerah.

Aligica, P. D., (2003). "Structural constraints: implications of economic dualism for the development and international integration of South Eastern Europe", Journal of Southern Europe and the Balkans, 5:3, 299-314, DOI: 10.1080/14613190310001610751

Alkire, S., Roche, J. M. and Vaz, A. (2017). "Changes Over Time in Multidimensional Poverty: Methodology and Results for 34 Countries", World Development, Vol. 94, pp. 232–249.

Alkire, S. and Santos, M. E. (2010). "A Multidimensional Approach: Poverty Measurement & Beyond", Soc Indic Res 112, 239–257 (2013). https://doi.org/10.1007/s11205-013-0257-3

Anand, S., and Sen, A. (1997). "Concepts of Human Development and Poverty: A Multidimensional Perspective", Poverty and Human Development, UNDP, Human Development Papers, New York: 1-19.

Andrew, M. (2002). "Assessing the impact of fiscal policy on poverty", WIDER Discussion Paper, No. 2002/43, ISBN 9291902098, The United Nations University World Institute for Development Economics Research (UNU-WIDER), Helsinki

Aras, A. (2012). *Türkiye'de gelir dağılımı ve yoksulluk (Sakarya ili kentsel alan örneği).* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Asra, A. ve Santos-Francisco, V. (2001). *Poverty Line: Eight Countries' Experiences and the Issue of Specificity and Consistency*. Asia-Pacific Forum on Poverty, ADB.

Atalay, M. (2015). *Zaman Serilerinde Yapay Sinir Ağları ve Bulanık Mantığa Dayalı Tahmin Ve Bir Uygulama.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Atkinson, A. B., (1970). "On the measurement of inequality," Journal of Economic Theory, Elsevier, vol. 2(3), pages 244-263, September.

Atkinson, A. B., (1987). "On the Measurement of Poverty. Econometrica", 55(4), 749-764. doi:10.2307/1911028.

Atoloye, A. S. F. (1997). "Strategy for growth-led Poverty alleviation in Nigeria", Economic and Financial Review, 35(3), 2.

Ayala, L., Cant´o, O. ve Rodriguez, J., G. (2017), "Poverty and the Business Cycle: A Regional Panel Data Analysis for Spain Using Alternative Measures Of Unemployment", J Econ Inequal, Vol: 15, pp:47–73.

Aykın, F., ve İpek, E. (2021). "Eşdeğerlik Ölçeği Seçimine Göre Yoksulluk Göstergelerinin Analizi: Türkiye Uygulaması", Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 17(2), 279–296.

Azcona, G. (2009). "Migration in Participatory Poverty Assessments: A Review", Human Development Research Paper (HDRP) Series, Vol. 56, No. 2009.

Baktır, N., S. (2014). *Yoksulluk Sorunun Çözümünde Mikro Finans Sistemi ve Mikro Kredi Uygulamaları: Türkiye'de Kadın Yoksulluğu Üzerine Bir Araştırma*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Balisacan, A. M. (1992). "Equivalence Scale And Poverty Assessment in A Poor Country", Journal of Philippine Development, Number34, VolumeXIX, No. 1.

Balistreri, E. J., Maliszewska, M., Osorio-Rodarte, I., Tarr, D. G., and Yonezawa, H. (2018). "Poverty, welfare and income distribution implications of reducing trade costs through deep integration in eastern and Southern Africa", Journal of African Economies, 27(2), 172-200.

Barrett, C. B. and Carter, M. R. (2013). "The Economics of Poverty Traps and Persistent Poverty: Empirical and Policy Implications", The Journal of Development Studies, 49:7, 976-990, DOI: 10.1080/00220388.2013.785527

Bateman, F., Ros, J., & Taylor, J. E. (2009). "Did New Deal and World War II Public Capital Investments Facilitate a" Big Push" in the American South?", Journal of Institutional and Theoretical Economics (JITE)/Zeitschrift für die gesamte Staatswissenschaft, 307-341.

Bauer, P. T. (1965). The vicious circle of poverty. Weltwirtschaftliches Archiv, 4-20.

Baye, F. M. (2005). "Alternative Methods for Setting Poverty Lines: Measuring Poverty in Cameroon. Pakistan Economic and Social Review", 43(1), 107–132. http://www.jstor.org/stable/25825265

Bayram, E. (2013). *Sosyal yardımların yoksulluk üzerindeki etkisi: Türkiye örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Belete, G.Y. (2021). "Children's multidimensional deprivation, monetary poverty and undernutrition in Ethiopia", Rev Econ Household. https://doi.org/10.1007/s11150-021-09568-5

Bernard M. S. van Praag, Spit, J. S., ve van de Stadt, H. (1982). A Comparison Between the Food Ratio Poverty Line and the Leyden Poverty Line. The Review of Economics and Statistics, 64(4), 691–694. https://doi.org/10.2307/1923954

Biggeri L. and Pratesi M. (2017). *Monetary poverty indicators at local level: definitions, methods of estimations and comparisons in real term*, International Statistical Institute Congress, Morocco, 2017

Bigsten, A. and Levin, J. (2004). "Growth, Income Distribution, and Poverty: A Review', in Anthony Shorrocks, and Rolph van der Hoeven (eds), Growth, Inequality, and Poverty: Prospects for Pro-poor Economic Development", WIDER Studies in Development Economics. https://doi.org/10.1093/0199268657.003.0012

Bluhm, R., Crombrugghe, D. D. and Szirmai, A. (2018). "Poverty accounting", European Economic Review, Vol. 104, pp: 237-255.

Bak, C. K. ve Larsen E. J. (2015). "Social exclusion or poverty individualisation? An empirical test of two recent and competing poverty theories", European Journal of Social Work, 18:1, 17-35, DOI: 10.1080/13691457.2013.878316

Batana, Y, M. and Cockburn, J. (2018). Do Demographics Matter for African Child Poverty?. Policy Research Working Paper;No. 8426. World Bank, Washington.

Booker, H. S. (1937). "Parenthood and Poverty", Economica, Nov., 1937, New Series, Vol. 4, No. 16, pp. 448-454.

Boon, B. and Farnsworth, J. (2011). "Social Exclusion and Poverty: Translating Social Capital into Accessible Resources", Social Policy & Administration, 45: 507-524. https://doi.org/10.1111/j.1467-9515.2011.00792.x

Booth, C. (1887). "The Inhabitants of Tower Hamlets (School Board Division), Their Condition and Occupation", Journal of the Royal Statistical Society, Jun., 1887, Vol. 50/2, pp. 326-401.

Bourguignon, F. (1999). *Absolute poverty, relative deprivation and social exclusion*. In Villa Borsig Workshop Series (pp. 1-4).

Bourgois, P. (2001) *Culture of Poverty*. In: Smelser, N.J. and Baltes, P.B., Eds., International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences, Waveland Press, Heights, 11904-11907. http://dx.doi.org/10.1016/B0-08-043076-7/00841-X

Bowley A., L. and Burnett-Hurst A., R. (1915). Livelihood And Poverty, G. Bell And Sons, Ltd., London.

Brock, K., and McGee, R. (2002). *Knowing poverty*. Earthscan, London.

Canalea,R. R., Liottib, G. ve Marani, U. (2019). "Structural Public Balance Adjustment And Poverty in Europe", Structural Change and Economic Dynamics, Vol: 50, pp: 227–236.

Chambers, R. (1997). Responsible well-being—A personal agenda for development. World development, 25(11), 1743-1754.

Clark, S., Hemming, R., & Ulph, D. (1981). On Indices for the Measurement of Poverty. The Economic Journal, 91(362), 515-526. doi:10.2307/2232600.

Cleaver, F. (2001). *Institutions, agency and the limitations of participatory approaches to development.* Participation: the new tyranny?, 36-55.

Cornwall, A. (2001). Making a difference? Gender and participatory development. Institute of Development Studies.

Cornwall, A., ve Pratt, G. (2003). *Pathways to participation: Reflections on PRA*. Intermediate Technology.

Ricardo, D. (1817). "The works and correspondence of David Ricardo", Vol. 1: Principles of political economy and taxation. Online Library of Liberty.

De Neubourg, C., Chzhen, Y. Main, G., Martorano, B. Menchini, L. B. J. (2012). *Child Deprivation, Multidimensional Poverty and Monetary Poverty in Europe,* Innocenti Working Papers no. 2012-02.

Debrun, X., Hauner, D., and Kumar, M. S. (2009). Independent fiscal agencies. Journal of Economic Surveys, 23(1), 44-81.

Decerf, B. (2017). *Conciliating Absolute and Relative Poverty: Income Poverty Measurement Beyond Senâ€™s Model*. Working Papers 1701, University of Namur, Department of Economics.

Demiral, N., Evin, H. ve Demiral, B. (2007). *Yoksulluğun Küreselleşmesi ve Küresel Yoksulluk. IV*. Uluslararası sivil toplum kuruluşları kongresi: küresel yoksulluk bildiriler kitabı. Ss:1-10.

Demirezen, S., ve Çetin, M. (2021). "Rassal Orman Regresyonu Ve Destek Vektör Regresyonu İle Piyasa Takas Fiyatının Tahmini". Nicel Bilimler Dergisi, 3(1), 1-15.

Demirtürk, R. B., Bozkuş, N., Cephe, A., Aktaş, B., Afşar, S. T., ve Çıngı, H. (2011). "Yoksulluk Düzeyinin Modellenmesi Üzerine Bir Araştırma", Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, 14(1), 29-67.

Doğan, E. (2014). *Türkiye'de Yoksulluğun Ölçülmesi,* (Uzmanlık Tezi), Kalkınma Bakanlığı, Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü.

Doğan, E. M., ve Tatlı, H. (2014). "İnsani Gelişme ve Yoksulluk Bağlamında Türkiye'nin Dünyadaki Yeri", Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 28(1), 99-124.

Durgun, A. ve Cansız, E. (2007). *Yoksulluğun Azaltılmasında Sürdürülebilir Turizm Kalkınma Faaliyetleri*. IV. Uluslararası sivil toplum kuruluşları kongresi: küresel yoksulluk bildiriler kitabı, Ss:137-145.

Easterly, W., and Fischer, S. (2001). "Inflation and the Poor. Journal of Money", Credit and Banking, 33(2), 160–178. https://doi.org/10.2307/2673879.

Edwards, J. R. (1995). *Alternatives to difference scores as dependent variables in the study of congruence in organizational research*. Organizational behavior and human decision processes, 64(3), 307-324.

Ehinmilorin, E., Bamidele-Sadiq, M., Udonwa, U. E. and Ekpeno, D. R. (2021). "Fiscal Policy and Poverty Reduction: the Nigeria Perspective", International Journal of Business and Social Science, Vol. 12, No. 4. doi:10.30845/ijbss.v12n4p7

Eren, M. V. (2020). "Nüfus Artışı ile Kalkınma Arasındaki İlişki: Sahra-Altı Afrika Ülkeleri Üzerine Ampirik Bir Analiz", Uluslararası İktisadi Ve İdari İncelemeler Dergisi, (27), 141-158.

Erkul, E. ve Erkul, F. D. (2018). "Neoliberal Politika Çerçevesinde Türkiye ve Şili'ye İlişkin Gelir Dağılımı ve Yoksulluk İstatistiklerinin İncelenmesi", Sosyoekonomi, Vol. 27, pp: 11-38.

Evans, M. (1998). *Behind the Rhetoric: The Institutional Basis of Social Exclusion and Poverty*. IDS Bulletin 29(1): 42-49.

Feldman, G. (2018). "Saving from poverty: A critical review of Individual Development Accounts", Critical Social Policy, 38(2), 181–200.

Fırat, M. (2013). "Gelişmekte olan ülkelerde ve Türkiye'de yoksulluk", Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 15(1), 185-206.

Foster, J., Greer, J., and Thorbecke, E. (1984). "A Class of Decomposable Poverty Measures", Econometrica, 52(3), 761-766. doi:10.2307/1913475.

Foster, E. J. (1998). "Absolute versus Relative Poverty", The American Economic Review, Vol. 88, No. 2, Papers and Proceedings of the Hundred and Tenth Annual Meeting of the American Economic Association, (May, 1998), pp. 335-341

Fujii, T. (2017). “Dynamic Poverty Decomposition Analysis: An Application to the Philippines”, World Development, Vol. 100, pp. 69–84.

Gemmell, N. (2001). *Fiscal policy in a growth framework (No. 2001/84)*. WIDER Discussion Paper.

Gibson, J., Le, T. and Kim, B. (2017). “Prices, Engel Curves, and Time-Space Deflation: Impacts on Poverty and Inequality in Vietnam”, The World Bank Economic Review, Vol:31/2, pp: 504–530.

Gomez,C. G., Perez, A. ve Alaiz, M. P. (2019). “A Review of stochastic dominance methods for poverty analysis”, Journal of Economic Surveys, Vol. 33/5, pp. 1437–1462.

Grishina, E. E., and Tsatsura, E. A. (2020). Subjective Poverty and Material Deprivation in Three Post-Soviet Countries.

George, H. (1899). *Progress and Poverty*, Doubleday & Mcclure Co., New York.

George, R. F. (1937). “A New Calculation of the Poverty Line”, Journal of the Royal Statistical Society , Vol. 100, pp. 74-95.

Hammill, M. (2009). *Income poverty and unsatisfied basic needs*. Economic Commission for Latin America and the Caribbean (ECLAC), Subregional Headquarters in Mexico.

Han, E. ve Kaya, A., A. (2006). *Kalkınma Ekonomisi Teori ve Politika*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Herrick, B., & Kindleberger, C. P. (1983). *The Theory of Economic Development*.

Heshmati, A. and Kim, J. (2014). *A Survey of the Role of Fiscal Policy in Addressing Income Inequality, Poverty Reduction and Inclusive Growth*, IZA Discussion Papers 8119, Institute of Labor Economics (IZA).

Hodrick, R. And Prescott, E.(1997): “Post-war U.S. Business Cycles: An Empirical Investigation,” Working Paper, Carnegie-Mellon, University. Reprinted in Journal of Money, Credit and Banking, Vol. 29, No. 1, February 1997.

Hulme, D. and Shepherd, A. (2003). "Conceptualizing Chronic Poverty," World Development, Elsevier, vol. 31(3), pages 403-423.

Ijaiya, G. T., Ijaiya, M. A., and Bello, R. A. (2011). “Economıc Growth and Poverty Reductıon In Nıgerıa”, International Journal of Business and Social Science, Vol. 2 No. 15.

International Labor Organization (2020). Beyond the goal of eradicating absolute poverty in China: Relative poverty indicators and social security policies. ILO Brief, China.

İlkin, A. (1988). *Kalkınma ve Sanayi Ekonomisi*, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayınları, İstanbul.

Jermain, D. O. (1975). Marx on population: a critical review including a comparison to Malthus and a new perspective on Marx. Portland State University.

Jhingan, A. K. (1985). Effect of nitrogen on the crystal texture and microstructure of sputtered Ni-Fe films. Journal of applied physics, 57(8), 3991-3993.

Kakwani, N., C. (1980*). Income Inequality and Poverty: Methods of Estimation and Policy Applications*, Published for the World Bank Oxford University Press, USA.

Kakwani, N. (2003). *Issues in Setting Absolute Poverty Lines*. Asian Development Bank. http://hdl.handle.net/11540/5477.

Karadağ, M. A. (2015). Tek boyutlu ve çok boyutlu yoksulluk ölçümleri:Türkiye uygulaması, (Basılmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kartal, C. (2020). "Destek Vektör Makineleri ile Borsa Endekslerinin Tahmini", İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 9(2), 1394-1418. Retrieved from http://www.itobiad.com/tr/issue/54141/673015

Kaya, H. D. (2018). "The Global Crisis and Poverty", Studies in Business and Economics, Vol: 13/3, pp: 63-73.

Kappel, R. and Ishengoma, E. K. (2006). Economic Growth and Poverty: Does Formalisation of Informal Enterprises Matter? Published in: GIGA Working Papers No. 20

Khan, Z., ve Slavador, M. (2017). Summarizing the Miscellaneous Criticism on Rostow's Model of Economic Growth: An Overview. International Journal of Social Science & Economic Research, 2(2), 2301-12.

Kızılgöl, Ö. (2009). *Türkiye'de Yoksulluk Sorunu: Ekonometrik Bir Bakış*, (Basılmamış Doktora Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Killick, T. (2002). *The 'streamlining'of IMF conditionality: Aspirations, reality and repercussions*. Report for UK Department for International Development, London.

Kisto, M. (2012). “Analysis of Monetary approach of Poverty Reduction among Mauritian Beneficiaries of Microfinance”. TIJ's Research Journal of Economics & Business Studies.

Kuznets, S. (1955). International differences in capital formation and financing. In Capital formation and economic growth (pp. 19-111). Princeton University Press.

Labrinidis, G., Maniatis, T., Bassiakos, Y. C. ve Passas, C. (2010). Issues in measuring absolute poverty: the case of Greece. Argumentum, vol. 2, núm. 2, julio-diciembre, pp. 87-107.

Laderchi, C. R. (2000) *The Monetary Approach to Poverty: A Survey of Concepts and Methods*, QEH Working Papers, Queen Elizabeth House, University of Oxford.

Laderchi, C.R. (2001). *Participatory methods in the analysis of poverty*, a critical review.

Letta, M., Montalbano, P. ve Tol, R. (2018). “Temperature Shocks, Short-Term Growth and Poverty Thresholds: Evidence from Rural Tanzania”, World Development, Vol:112, pp: 13–32.

Lewis, W. A. (1954). ‘Economic Development with Unlimited Supplies of Labour’, The Manchester School May, pp. 139−191.

Lewis, O. (1966). The Culture of Poverty. Scientific American, Vol. 215, No. 4, pp. 19-25.

Li, L. (2018). “Financial İnclusion and Poverty: The Role of Relative İncome”, China Economic Review, Vol. 52, pp: 165–191.

Liyanaarachchi, T. S., Naranpanawa, A. ve Bandara, J. S. (2016). “Impact of Trade Liberalisation on Labour Market and Poverty in Sri Lanka. An İntegrated Macro-Micro Modelling Approach”, Economic Modelling, Vol. 59, pp: 102-115.

Madanipour, A., Shucksmith, M., ve Talbot, H. (2015). “Concepts of poverty and social exclusion in Europe”, Local Economy, 30(7), 721–741. https:// doi.org/ 10.1177/ 0269094215601634.

Mallick, S., Ghani, N., and Sultan, M. (2005). “A Review of the Relationship between Poverty, Population Growth, and Environment [with Comments]”. The Pakistan Development Review, 597-614.

Malthus, T. (1798). An Essay on the Principle of Population, Printed for J. Johnson, in St. Paul’s Church-Yard, London.

Manjoro, A. E. (2017). 'Theories Of Poverty Reduction As They Apply To The Gorongosa-Case Study İn Alleviating Poverty Through Local Resources And İnitiatives. In Conference: Outubro 2016.

Marks, G. N., (2007). "Income Poverty, Subjective Poverty and Financial Stress", Australian Government Social Policy Research Paper, No. 29, Available at SSRN: https://ssrn.com/abstract=1728587 or http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1728587.

Marx, K. (2005). Grundrisse: Foundations of the critique of political economy. Penguin UK.

Marx, K., & Engels, F. (2005). The Communist manifesto: a road map to history's most important political document. Haymarket Books.

Marx, K. (1986). Karl Marx: a reader. Cambridge University Press.

Masika, R., Haan, A. D. ve Baden, S. (1997). Urbanisation and urban poverty: a gender analysis. Brighton, BRIDGE (development and gender), Institute of Development Studies.

McKinley, T. (2005). Economic Alternatives for Sub-Saharan Africa: 'Poverty Traps', MDG-Based Strategies and Accelerated Capital Accumulation. Draft Paper for the G-24 Meeting, 15-16 September.Mill, J., S. (1824). Essays on Economics and Society, University of Toronto Press, Canada.

Mitra, S. (2006). The Capability Approach and Disability. Journal of Disability Policy Studies, 16(4), 236–247. https://doi.org/10.1177/10442073060160040501

Muhammad, U. F., and David, J. (2019). "Relationship Between Poverty and Unemployment in Niger State", Signifikan: Jurnal Ilmu Ekonomi. Vol. 8(1): 71 – 78. doi: http://dx.doi.org/10.15408/sjie.v8i1.6725.

Nándori, S. E. (2011). Subjective poverty and its relation to objective poverty concepts in Hungary. Social Indicators Research, 102(3), 537-556.

Narayanamoorthy, A. ve Hanjra, M. A., (2010). "What Contributes to Disparity in Rural-Urban Poverty in Tamil Nadu?: A District Level Analysis", Indian Journal of Agricultural Economics, Indian Society of Agricultural Economics, vol. 65(2), pages 1-17.

Nashihin, M. (2009). An Examination of Methods to Estimate Poverty Line in Indonesia. Economic Journal of Emerging Markets, vol. 1, no. 3, pp. 165-180.

Norton, A. R. (Ed.). (2001). Civil society in the Middle East. 2 (2001) (Vol. 2). Brill.

Notten. G. (2009). "Is Monetary Poverty a Suitable Proxy for Deprivation in the Physical Environment? Children, Youth and Environments", 19(2), 20–35. http://www.jstor.org/stable/10.7721/chilyoutenvi.19.2.0020

Notten, G. ve Neubourg, C. D. (2011). Monitoring Absolute And Relative Poverty: "Not Enough" Is Not The Same As "Much Less". Review of Income and Wealth 57(2):247-269.

Nurkse, R. (1952). Some International Aspects of the Problem of Economic Development. The American Economic Review, 42(2), 571–583. http://www.jstor.org/stable/1910629

Oosterlaken, I. (2009). Design for Development: A Capability Approach. Design Issues, 25, 91-102.

Orbeta, A. C. (2002). Population and poverty: A review of the links, evidence and implications for the Philippines.

Orshansky M. (1963). "Children of the Poor", Social Security Bulletin, USA.

Osberg, L. and Xu, K. (1999) : *Poverty Intensity - How Well Do Canadian Provinces Compare?*, LIS Working Paper Series, No. 203, Luxembourg Income Study (LIS), Luxembourg.

Othman, A., Mohd Noor, A. H. ve Abdul Rasool, M. S. (2018). *A Subjective Poverty Approach as an Alternative Measurement in Identifying the Poor and Needy*. International Journal of Zakat, 3(4), 95-102. https://doi.org/ https://doi.org/ 10.37706/ ijaz.v3i4.109.

Özcan, A. (2018). *Denizli de Mutlak Yoksulluk Sınırının Belirlenmesi ve Yoksullukla Mücadele*. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (31), 1–14.

Özdemir, M. Ç. ve İslamoğlu, E. (ed.) (2017). *Gelir Dağılımı ve Yoksulluk*, Seçkin Yayınları, Ankara

Parasız, İ. (2005). *Kalkınma Ekonomisi*, Ezgi Kitabevi, Ankara

Parr, J. (1998). *On the regional dimensions of Rostow's theory of growth*, ERSA conference papers ersa98p109, European Regional Science Association.

Paton, N. and Findlay. L. (1926). "Poverty, Nutrition, and Growth", The British Medical Journal, Vol: 31, pp. 214-216.

Paul, M. and Sharma, P. (2019). “Inflation Rate and Poverty: Does Poor become Poorer with Inflation?”, Available at SSRN: https://ssrn.com/abstract=3328539 or http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3328539.

Pogge, T. and Wisor, S. (2016). *Measuring Poverty: A Proposal. In Matthew Adler Marc Fleurbaey (ed.)*, Oxford Handbook of Well-Being and Public Policy.

Ravallion, M., & Datt, G. (1996). How important to India's poor is the sectoral composition of economic growth?. The World Bank Economic Review, 10(1), 1-25.

Ravallion, M. (1998). Poverty Lines Theory and Practice, Living Standards Measurement Study Working Paper No:33.

Ravallion, M. (2002). On the urbanization of poverty. Journal of Development Economics, 68(2), 435-442.

Ravallion, M. (2012). Poor, or Just Feeling Poor? On Using Subjective Data in Measuring Poverty. Policy Research working paper ; no. WPS 5968. World Bank.

Ravallion, M. and Chen, S. (2019). “Global poverty measurement when relative income matters”, Journal of Public Economics, Vol: 177.

Ravallion, M. (2019). Ethnic inequality and poverty in Malaysia since 1969 (No. w25640). National Bureau of Economic Research.

Ricardo, D. (1817). Principle of Political Economy and Taxation, Batoche Books, Canada.

Robeyns, I. (2003, September). *The capability approach: an interdisciplinary introduction*. In Training course preceding the Third International Conference on the Capability Approach, Pavia, Italy (p. 29).

Robeyns, I. (2005). The capability approach: a theoretical survey. Journal of human development, 6(1), 93-117.

Rosenstein-Rodan, P. N. (1943). Problems of Industrialisation of Eastern and South-Eastern Europe. The Economic Journal, 53(210/211), 202–211. https://doi.org/10.2307/2226317

Roelen, K. (2017) 'Monetary and Multidimensional Child Poverty: A Contradiction in Terms?', Development and Change 48.3: 502-533

Rostow, W. W. (1959). The stages of economic growth. The economic history review, 12(1), 1-16.

Rowntree, B. S., (1901). Poverty: A study of Town Life, McMillan Press, London.

Ryan, J., A. (1930). "Poverty in the United States", An Irish Quarterly Review, Mar., 1930, Vol. 19, pp.73-85.

Saari M. Y., vd. (2016). "Estimating The İmpact Of Minimum Wages On Poverty Across Ethnic Groups in Malaysia", Economic Modelling, Vol. 54, pp: 490–502.

Schotte, S., Zizzamia, R. ve Leibbrandt, M. (2018). "A Poverty Dynamics Approach to Social Stratification: The South African Case", World Development, Vol:110, pp:88–103.

Sen, A. (1973). Poverty, inequality and unemployment: Some conceptual issues in measurement. Economic and Political Weekly, 1457-1464.

Sen, A. (1976). "An Ordinal Approach to Measurement", Econometrica, Vol. 44/2, pp. 219-231. doi:10.2307/1912718.

Sen, A. (1981). Poverty and Famines: Essay on Entitlement and Deprivation, Clarendon Press Oxford, USA.

Sen, A. (1995). Rationality and social choice. The American economic review, 85(1), 1.

Sen, B. and Uddin, M. R. (2019). "Nudging Escape from Poverty: Role of Mini Big-Push and Commitment Device in SWAPNO Project" Bangladesh Institute of Development Studies.

Sherraden, M. (2001). Toward a universal and progressive asset-based domestic policy.

Shorrocks, A. (1995). Revisiting the Sen Poverty Index. Econometrica, 63(5), 1225-1230. doi:10.2307/2171728.

Siposné Nándori, E. (2011). Subjective Poverty and Its Relation to Objective Poverty Concepts in Hungary. Soc Indic Res 102, 537–556. https://doi.org/10.1007/s11205-010-9743-z.

Siwar, C. and Kasim, M. Y. (1997). U"rban development and urban poverty in Malaysia", International Journal of Social Economics, Vol. 24 No. 12, pp. 1524-1535. https://doi.org/10.1108/03068299710193958.

Smith, A. (1776). The Wealth of Nations, Methuen & Co, Ltd., London.

Solmaz, E. (2007). "Muğla Orman Köylerinin Kalkınmasına Yönelik Uygulanan Politikaların Yoksulluk Düzeyi ve Orman Kaynaklarının Kullanımına Etkisi", (Basılmamış Doktora Tezi) Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Solmaz, E. (2008). İktisadi Kalkınma Kuramlarının Yoksulluk Konusuna Yaklaşımlarına Eleştirel Bir Bakış. Mevzuat Dergisi, 132(11).

Stapleford, F. N. (1919). "Causes of Poverty", The Public Health Journal , APRIL, 1919, Vol. 10/4, pp. 157-161.

Stiglitz, J, (1998), The Role of the State in Financial Markets, Proceedings of the World Bank Annual Conference on Development Economics, p, 19–52, Washington, D.C., World Bank,

Sullivan, S. (2005). Marx For a Postcommunist Era: On Poverty, Corruption, and Banality. Routledge, London.

Suryahadi, A., Sumarto, S. (2003). "Poverty and Vulnerability in Indonesia Before and After the Economic Crisis", Asian Economic JournalVolume 17, Issue 1 p. 45-64

Suryahadi, A., Hadiwidjaja, G. and Sumarto, S. (2012). "Economic growth and poverty reduction in Indonesia before and after the asian financial crisis", Bulletin of Indonesian Economic Studies, 48:2, 209-227, DOI: 10.1080/00074918.2012.694155

Sy, I. (2013). The Subjective Approach as a Tool for Understanding Poverty: The Case of Senegal. Procedia Economics and Finance, 5, 336–345. doi:10.1016/s2212-5671(13)00040-3.

Şantaş, F. (2017). "Yoksulluk Olgusu ve Türkiye'de Yoksulluk Ve Hane Refahının Dhs Wealth Index İle Değerlendirilmesi". Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 18(2), 23-42.

Taban, S. ve Kar, M. (2008). *Kalkınma Ekonomisi*, Ekin Yayınevi, Bursa.

Takayama, N. (1979). Poverty, Income Inequality, and Their Measures: Professor Sen's Axiomatic Approach Reconsidered. Econometrica, 47(3), 747-759. doi:10.2307/1910420.

Townsend, P. (1954). "Measuring Poverty", The British Journal of Sociology, Vol. 5/2, pp. 130-137.

Townsend, P. (1979). Poverty in the United Kingdom, Penguin Books Ltd, England.

Trung, L. D. ve Oostendorp, R., H. (2017). "Regional Labor Market Integration, Shadow Wages and Poverty in Vietnam", World Development, Vol. 89, pp. 34–56.

Tutar, E. ve Demiral, M. (2007). Türkiye' De Gelir Dağılımının İyileştirilmesi ve Yoksullukla Mücadele Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Önemi. IV. Uluslararası sivil toplum kuruluşları kongresi: küresel yoksulluk bildiriler kitabı. Ss:331-347.

Uğuz, S. (2019). *Makine Öğrenmesi Teorik Yönleri ve Python Uygulamaları ile Bir Yapay Zeka Ekolü,* Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.

Veit-Wilson, J. ve Kristian Niemietz (2011). A New Understanding of Poverty: Poverty Measurement and Policy Implications. London: The Institute of Economic Affairs. pp. 244, pbk. Journal of Social Policy, 40(4), 857-858. doi:10.1017/S0047279411000407.

Verma, V., vd. (2017). "How Precise Are Poverty Measures Estimated at the Regional Level?", Regional Science and Urban Economics, Vol. 66, pp. 175–184.

Villamil, A., Wang, X. And Zou, Y. (2020). "Growth and development with dual labor markets," Manchester School, University of Manchester, vol. 88(6), pages 801-826.

Wagle, U. R. ve Devkota, S. (2018). "The İmpact of Foreign Remittances on Poverty in Nepal: A Panel Study of Household Survey Data, 1996–2011", World Development, Vol:110, pp: 38–50.

Wahyuningsih, D., Yunaningsih, A., Priadana, M. S., Darma, D. C., & Purwadi, P. (2020). Why are Unemployment and Poverty Still Happening in Borneo Island, Indonesia?. International Journal of Economics and Financial Issues, 10(2), 235–241. Retrieved from https://www.econjournals.com/index.php/ijefi/article/view/9214

Ward, P., S. (2016). "Transient Poverty, Poverty Dynamics, and Vulnerability to Poverty: An Empirical Analysis Using a Balanced Panel from Rural China", World Development Vol. 78, pp. 541–553.

Watts, H. W. (1968). An Economic Definition of Poverty. Univercity of Wisconsin.

Westmore, B. (2018). "Do Government Transfers Reduce Poverty in China? Micro Evidence from Five Regions", China Economic Review, Vol:51, pp: 59-69.

Widyanti, W. D. & Said, A. (2002). "Poverty in Indonesia: The Impact of Economic Crisis," Economics and Finance in Indonesia, Faculty of Economics and Business, University of Indonesia, vol. 50, pages 183-243, June.

Yaşar, S. ve Taşar, M. O. (2019). "Kavramsal Olarak Yoksulluk Ve Türkiye'de Yoksullukla Mücadele Politikalarının Etkinliği". Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 19(38), 118–144.

Yolanda, Y. (2017). Analysis of factors affecting inflation and its impact on human development index and poverty in Indonesia.

Yücel, D. (2011). "Türkiye'de Yoksulluk Sorunu ve Kamu Sosyal Transfer Harcamalarının Yoksulluğa Etkileri Üzerine Bir Araştırma". Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13 (2), 383-402. Retrieved from https://dergipark.org.tr/ tr/pub/ trakyasobed/ issue /30220/326272.

Zhang, R. ve Naceur, S. B. (2019). "Financial Development, İnequality and Poverty: Some İnternational Evidence", International Review of Economics and Finance, Vol: 61, pp: 1–16.

İnternet Kaynakları:

www.tüik.gov.tr

https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators

https://www.rug.nl/ggdc/productivity/pwt/?lang=en

TÜRKİYE'DE ENDÜSTRİ 4.0 GİRİŞİMLERİ

(FİRMALARIN ENDÜSTRİ 4.0'A YÖNELİK ALGILARININ, YETERLİLİKLERİNİN VE İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMLERİNİN BELİRLENMESİ: OTOMOTİV VE GIDA SEKTÖRÜ KARŞILAŞTIRMASI)

Bünyamin ÇELEBİ

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6637-09-2

Aralık 2023

Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Dördüncü sanayi devrimine karşılık gelen Endüstri 4.0 kavramı, ilk kez 2011'de Almanya'daki Hannover Fuarı'nda ifade edilmiş ve tüm dünyanın dikkatini çeken bir dijitalleşme sürecinin başlamasına zemin hazırlamıştır. Köklü teknolojik değişimleri ve yenilikleri bünyesinde barındıran Endüstri 4.0 ile verimlilik, esneklik ve pazara çıkış noktalarında rekabet üstünlüğü elde etmek amaçlanmıştır. Nitekim dünya genelinde Endüstri 4.0'ın önemi gün geçtikçe artmakta ve ülkeler tarafından farklı aşamalarda geçiş sağlanmaktadır. Bu kapsamda ülkeler arasındaki rekabet düzeyini belirleyen Endüstri 4.0'ın etkin ve verimli bir şekilde uygulanması kritik öneme sahiptir. Dolayısıyla yeni dünya düzenine karşı hazırlıklı olmak ve gerekli önlemleri alabilmek için Endüstri 4.0'ın tam anlamıyla ne ifade ettiği ile ülkeler ve firmalar özelinde Endüstri 4.0'ın kapsamının ve öneminin ne ölçüde farkında olunduğunun ve Endüstri 4.0'a geçişte hangi aşamada olunduğunun bilinmesi gerekmektedir.

Literatürdeki Endüstri 4.0 ile ilgili çalışmalara bakıldığında, çalışmaların büyük oranda tanımlayıcı ve kavramsal nitelikte derleme çalışmalar olduğu ve uygulamalı çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Uygulamalı çalışmalarda ise genellikle firmaların Endüstri 4.0'a yönelik teknolojik yeterlilikleri üzerinde durulmuştur. Ancak firmalar, dördüncü sanayi devriminde başarılı olabilmek için teknolojik etmenlere olduğu kadar, nitelikli iş gücüne sahip olma noktasında doğru bir insan kaynakları politikasına da ihtiyaç duymaktadır. Bu kapsamda yapılan çalışma ile firmaların Endüstri 4.0'a yönelik mevcut durumlarını ve girişimlerini tespit etmenin ve değişen insan kaynakları politikaları ile çalışanlardan beklenen yeni yetenekleri ve görevleri belirlemenin, yeni dönemde birçok değişikliklerin ve belirsizliklerin olduğu mevcut iş ortamında firmaların Endüstri 4.0 sürecini daha kolay benimseyebilmesine ve eksikliklerini giderebilmesine imkân sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışmanın bu yönüyle firmaların Endüstri 4.0 yolculuğuna ışık tutması ve literatüre büyük katkı sağlaması beklenmektedir.

Türkiye açısından değerlendirildiğinde, Endüstri 4.0 kavramının son birkaç yıldır popüler olmaya başladığı görülmektedir. Bu kapsamda yapılan çalışmada Endüstri 4.0 kavramının Türkiye'deki firmalar tarafından nasıl algılandığı ile firmaların teknolojik yeterlilik ve insan kaynakları yönetimi açısından mevcut durumları ortaya konmaya çalışılmış ve Türkiye'de otomotiv ve gıda sektörlerinde faaliyet gösteren, Endüstri 4.0 uygulamaları hakkında bilgi sahibi olan ve Endüstri 4.0 teknolojilerini bünyelerinde barındıran veya barındırma potansiyeli yüksek olan, her iki sektörden eşit sayıda olacak şekilde toplam 6 firma araştırmaya dahil edilmiştir. Ayrıca Türkiye'de henüz yeni olan bir kavram olan Endüstri 4.0

için nitel veri toplama tekniklerinden olan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak, konu hakkında derinlemesine bilgi elde edilmesi amaçlanmıştır. Bununla birlikte araştırmaya dahil edilen firmaların Endüstri 4.0'a yönelik algılarının, yeterliliklerinin ve insan kaynakları yönetimlerinin tespit edilmesi ve ülke ekonomisi için kritik öneme sahip olan otomotiv ve gıda sektörleri ile ilgili sektörel bazda karşılaştırmaların yapılması, çalışmanın literatüre sunacağı diğer önemli katkıdır.

BÜNYAMİN ÇELEBİ

Gaziantep, Aralık 2023

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ ..... **ii**

İÇİNDEKİLER ..... **…v**

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM

DÖRDÜNCÜ SANAYİ DEVRİMİ: ENDÜSTRİ 4.0

1. Endüstri Devrimi Kavramı 5

2. Endüstri Devrimlerinin Tarihsel Gelişimi 5

2.1. Endüstri 1.0 (Birinci Sanayi Devrimi) 6

2.2. Endüstri 2.0 (İkinci Sanayi Devrimi) 7

2.3. Endüstri 3.0 (Üçüncü Sanayi Devrimi) 8

3. Endüstri 4.0 (Dördüncü Sanayi Devrimi) 10

3.1. Endüstri 4.0 Nedir? 11

3.2. Endüstri 4.0'ın Avantajları ve Dezavantajları 13

3.2.1. Endüstri 4.0'ın Avantajları 13

3.2.2. Endüstri 4.0'ın Dezavantajları 15

3.3. Endüstri 4.0'ı Tetikleyen Nedenler 17

3.4. Endüstri 3.0 ve Endüstri 4.0 Arasındaki Temel ve Sistematik Farklılıklar 19

3.5. Endüstri 4.0'ın Ana Teknolojileri 22

3.5.1. Yapay Zekâ (Artifical Intelligence) 22

3.5.2. Nesnelerin İnterneti (Internet of Things) 23

3.5.3. Bulut Bilişim Sistemleri (Cloud Computing Systems) 25

3.5.4. Akıllı Robotlar (Smart Robots) 27

3.5.5. Büyük Veri (Big Data) 28

3.5.6. Yatay ve Dikey Entegrasyon (Horizontal and Vertical Integration) 29

3.5.7. Simülasyon (Simulation) 30

3.5.8. Eklemeli Üretim/3D Yazıcılar (Additive Manufacturing/3D Printers) 31

3.5.9. Akıllı Fabrikalar (Smart Factory) 32

3.5.10. Artırılmış Gerçeklik (Augmented Reality) 34

3.5.11. Siber Fiziksel Sistemler (Cyber Physical Systems) 34

3.5.12. Siber Güvenlik (Cyber Security) 35

İKİNCİ BÖLÜM

İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ

1. İnsan Kaynakları Yönetimi Nedir? 37
2. İnsan Kaynaklarının Tarihsel Gelişim Süreci 41
2.1. Personel Yönetimi Kavramının Ortaya Çıkışı 41
2.2. Personel Yönetiminden İnsan Kaynakları Yönetimine Geçilmesi 43
3. İnsan Kaynakları Yönetiminin Önemi 45
4. İnsan Kaynakları Yönetiminin Amaçları 46
5. İnsan Kaynakları Yönetiminin Fonksiyonları 48
5.1. İnsan Kaynakları Planlaması 49
5.2. Personel Seçme ve Yerleştirme 49
5.3. Personel Eğitme ve Geliştirme 50
5.4. Performans Değerlendirme 51
5.5. Kariyer Yönetimi 51
5.6. Ücret Yönetimi 51
6. İnsan Kaynakları Uzmanlarının Rolleri 52
6.1. Stratejik Ortak Rolü 52
6.2. İdari Uzman Rolü 53
6.3. Çalışan Şampiyonu Rolü 54
6.4. Değişim Ajanı Rolü 55
7. İnsan Kaynakları Yönetiminde Modern Yaklaşımlar 55
7.1. Yetenek Yönetimi 56
7.2. Farklılıkların Yönetimi 58
7.3. Psikolojik Sermaye 60

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

OTOMOTİV SEKTÖRÜ VE GIDA SEKTÖRÜ

1. Otomotiv Sektörü 63
1.1. Otomotiv Sektörünün Tanımı ve Kapsamı 63
1.2. Otomotiv Sektörünün Tarihsel Gelişimi 65
1.3. Otomotiv Sektörünün Ekonomideki Önemi 68

1.4. Otomotiv Sektörünün Dünya ve Türkiye'deki Mevcut Durumu 69
1.4.1. Dünya Genelindeki Mevcut Durum 70
1.4.2. Türkiye'deki Mevcut Durum 73
2. Gıda Sektörü 75
2.1. Gıda Sektörünün Tanımı ve Kapsamı 76
2.2. Gıda Sektörünün Tarihsel Gelişimi 78
2.3. Gıda Sektörünün Ekonomideki Önemi 79
2.4. Gıda Sektörünün Dünya ve Türkiye'deki Mevcut Durumu 81
2.4.1. Dünya Genelindeki Mevcut Durum 81
2.4.2. Türkiye'deki Mevcut Durum 85

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

FİRMALARIN ENDÜSTRİ 4.0'A YÖNELİK ALGILARININ, YETERLİLİKLERİNİN VE İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMLERİNİN BELİRLENMESİ: OTOMOTİV VE GIDA SEKTÖRÜ KARŞILAŞTIRMASI

1. Araştırmanın Önemi 88
2. Araştırmanın Amacı 89
3. Araştırmanın Yöntemi 89
4. Bulgular 90
4.1. Otomotiv Sektörü 91
4.1.1. Endüstri 4.0 Tanımı (Otomotiv Sektörü) 91
4.1.2. Endüstri 4.0'ın Faydaları ve Fırsatları (Otomotiv Sektörü) 92
4.1.3. Endüstri 4.0'ın Zorlukları ve Tehditleri (Otomotiv Sektörü) 95
4.1.4. Endüstri 4.0 Döneminde Çalışanlarda En Çok İhtiyaç Duyulan Beceriler (Otomotiv Sektörü) 98
4.1.5. Çalışanların Endüstri 4.0 Becerilerine Sahip Olma Düzeyi (Otomotiv Sektörü) 100
4.1.6. Endüstri 4.0'a En Yatkın Birimler (Otomotiv Sektörü) 101
4.1.7. Endüstri 4.0'da Çalışan Sayısının Etkilenmesi (Otomotiv Sektörü) 103
4.1.8. Dijital Dönüşüme Hazır Olma (Otomotiv Sektörü) 104
4.2. Gıda Sektörü 107
4.2.1. Endüstri 4.0 Tanımı (Gıda Sektörü) 107
4.2.2. Endüstri 4.0'ın Faydaları ve Fırsatları (Gıda Sektörü) 109
4.2.3. Endüstri 4.0'ın Zorlukları ve Tehditleri (Gıda Sektörü) 111

4.2.4. Endüstri 4.0 Döneminde Çalışanlarda En Çok İhtiyaç Duyulan Beceriler (Gıda Sektörü) 113
4.2.5. Çalışanların Endüstri 4.0 Becerilerine Sahip Olma Düzeyi (Gıda Sektörü) 115
4.2.6. Endüstri 4.0'a En Yatkın Birimler (Gıda Sektörü) 117
4.2.7. Endüstri 4.0'da Çalışan Sayısının Etkilenmesi (Gıda Sektörü) 119
4.2.8. Dijital Dönüşüme Hazır Olma (Gıda Sektörü) 120
4.3. Otomotiv ve Gıda Sektörü Karşılaştırması 122
SONUÇ 125
KAYNAKÇA 142

KAYNAKÇA

Ab Market (2020, 3 Ağustos). *Endüstri 4.0'da yatay ve dikey entegrasyon*.[Erişim:11.01.2022, https://abmarketotomasyon.com/endustri-4-0da-yatay-ve-dikey-entegrasyon/]

Akbaş, B. (2020, 23 Ocak). *Endüstri 4.0 nedir?*. enpro. [Erişim:11.01.2022, https://enprobilisim.com/endustri-4-0-nedir/]

Akdemir, B., & Açan, A. M. (2017). Psikolojik sermaye ve iş tatmini ilişkisini belirlemeye yönelik bir araştırma. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 8(2), 57-79.

Akın, F. (2012). Gıda ürünleri ve içecek sanayinin ekonomik özellikleri. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(3), 17-70.

Akkuşcu, H. İ. (2019). *Endüstri 4.0'ın çalışma hayatına etkisi: Bursa örneği* (Master's thesis, Bursa Uludağ Üniversitesi).

Aksoy, S. (2017). Değişen teknolojiler ve endüstri 4.0: endüstri 4.0'ı anlamaya dair bir giriş. *SAV Katkı*, 4, 34-44.

Aktop, S., & Aktop, V. S. (2017). Gıda Endüstrisinde Akıllı Üretim Dönemi ve Endüstri 4.0. 1. *Tarım ve Gıda Etiği Kongresi (Uluslararası katılımlı)*, 135.

Alayoğlu, N. (2010). İnsan kaynakları yönetiminde yeni dönem: yetenek yönetimi. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1), 68-97.

Alçın, S. (2019). Endüstri 4.0 ve kültürel rekabette yeni eğilimler. *ASD Ambalaj Kongresi 2019 Uluslararası Ambalaj Sanayi Kongresi*. [Erişim:11.01.2022, https://ambalajkongresi.org/zcms/public/files/2019/sinan-alcin-istanbul-kultur-universitesi 3098.pdf]

Alkan, M.A. (2022). Gıda sektörü ve endüstri 4.0. endüstri 4.0. [Erişim: 20.03.2022, https://www.endustri40.com/gida-sektoru-ve-endustri-4-0/]

Arcak, C.G. (2022, 17 Mayıs). *Bireysel ve örgütsel gelişim için "pozitif psikolojik sermaye"*. CANELGURGEN.COM. [Erişim: 17.05.2022, http://www.canelgurgen.com/2014/03/22/bireysel-ve-orgutsel-gelisim-icin-pozitif-psikolojik-sermaye/]

Arık, E. (2021). *Gıda sektöründe doğrusal programlama tekniği ile üretim planlaması: sirke üretimi uygulaması* (Master's thesis, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Armstrong, M. (2006). A handbook of human resource management practice. Kogan Page Publishers.

Asiltürk, A. (2018). İnsan Kaynakları Yönetiminin Geleceği: İK 4.0. *Journal of Awareness (JoA)*, 3(Special), 527-544.

Aslam, H. D., Aslam, M., Ali, N., Habib, B., & Jabeen, M. (2013). A historical view of human resource management practice: Literature review. *International Journal of Human Resource Studies*, 3(2), 126-137.

Atasever, M., & Küçükgöl, E. (2019). *Psikolojik sermaye ve yöneticilik*. İksad Yayınevi. [Erişim: 16.05.2022, https://iksadyayinevi.com/wp-content/uploads/2020/03/PS%C4%B0KOLOJ%C4%B0K-SERMAYE-VE-Y%C3%96NET%C4%B0C%C4%B0L%C4%B0K.pdf]

Auto World (2017, 19 Mayıs). *"Endüstri 4.0 Için Daha Da Hızlanmamız Gerekiyor"*. [Erişim: 18.12.2021, https://www.autoworlddergisi.com/endustri-4-0-icin-daha-da-hizlanmamiz-gerekiyor/]

Aydın, İ. (2006). *Tarihsel gelişim sürecinde insan kaynakları yönetimi anlayışı, amaçları ve fonksiyonları* (Master's thesis, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).

Aydın, N. (2021, 1 Şubat). *Almanya'nın endüstri 4.0 vizyonu*. endüstri 4.0. Siemens. [Erişim:11.01.2022, https://www.endustri40.com/almanyanin-endustri-4-0-vizyonu/]

Baskak, M. & Mıhçıoğlu, E. (2004). *Otomotiv endüstrisinde ana firma-tedârikçi ilişkileri ve bir anket uygulaması.* TMMOB Makine Mühendisleri Odası. [Erişim:19.07.2022, http://www1.mmo.org.tr/resimler/dosya_ekler/1e567798fc9ccd2_ek.pdf]

Başbuğ, A. K., & Evlimoğlu, U. (2020). Otomotiv Sektörünün Türkiye Ekonomisini Makroekonomik Olarak Etkileme Mekanizmaları ve Sektöre Yönelik Bir Analiz. *Third Sector Social Economic Review*, 55(1), 134-154.

Baysal, Ö. (2021). *Dünyada ve türkiyede otomotiv.* Erdeğer. [Erişim:11.06.2022, https://erdeger.com.tr/assets/img/katalog/dunyada-ve-turkiyede-otomotiv.pdf]

Beardwell, J., & Claydon, T. (Eds.). (2007). Human resource management: A contemporary approach. Pearson Education.

Becker, B E, Huselid, M A, Pickus, P S and Spratt, M F (1997) HR as a source of shareholder value: research and recommendations, *Human Resource Management*, Spring, 36(1), pp 39–47.

Becosan (2020, 2 Temmuz). *Endüstri 4.0, dördüncü sanayi devrimi*. [Erişim:11.01.2022, https://www.becosan.com/tr/endustri-4-0-dorduncu-sanayi-devrimi/]

Benligiray, S. (2018). *Örgütlerde insan kaynakları yönetimi*. Anadolu Üniversitesi. [Erişim: 12.05.2022, https://ets.anadolu.edu.tr/storage/nfs/IKY102U/ebook/IKY102U-13V2S1-8-0-1-SV1-ebook.pdf]

Bıçakçı, N. (2019, 14 Ocak). *Endüstri 4.0 teknolojileri*. Sanayinin Dijital Dönüşümü. [Erişim:11.01.2022, https://www.sanayinindijitaldonusumu.com/endustri-4-0-teknolojileri/]

Blommfield, G., "The World Automotive Industry", David &Charles Inc., Vermont, 1978.

Bontis, N., Dragonetti, N. C., Jacobsen, K., & Roos, G. (1999). The knowledge toolbox:: A review of the tools available to measure and manage intangible resources. *European management journal*, 17(4), 391-402.

Boxall, P. F., Purcell, J., & Wright, P. M. (Eds.). (2007). The Oxford handbook of human resource management. Oxford Handbooks.

Bulu, M., Eraslan, İ. H., & Barca, M. (2007). Türk Gıda Sektörünün Uluslararası Rekabetçilik Düzeyinin Analizi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1), 311-335.

Bulut, E., & Akçacı, T. (2017). Endüstri 4.0 ve inovasyon göstergeleri kapsaminda türkiye analizi. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*, 4(7), 55-77.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2011). Bilimsel araştırma yöntemleri. Pegem Akademi Yayıncılık.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2014). Bilimsel araştırma yöntemleri. Pegem Akademi Yayıncılık.

Calp, M. H., Bahçekapılı, E., & Berigel, M. (2018). Endüstri 4.0 Kapsamında Akıllı Fabrikaların İncelenmesi.

Cappelli, P., & Crocker-Hefter, A. (1996). Distinctive human resources are firms' core competencies. *Organizational dynamics*, 24(3), 7-22.

Chai, W., & Sutner, S. (2020). *Human resource management (HRM)*. TechTarget. [Erişim: 17.05.2022, https://www.techtarget.com/searchhrsoftware/definition/human-resource-management-HRM]

Chulanova, Z. (2019). Professional standards as a factor of adaptation of human resources to the industry 4.0: approaches to development and implementation. *Journal of Human Resource Management*, 22(1), 12-20.

Cingöz, A., & Akdoğan, A. (2013). İnsan Kaynakları Yönetiminin Stratejik Bir Boyut Kazanması İçin Gerçekleştirilen Faaliyetlerin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (42), 91-122.

Collings, D. G., Wood, G. T., & Szamosi, L. T. (Eds.). (2018). Human resource management: A critical approach. Routledge.

Coşkun, R. (2019, 25 Ağustos). *İnsan kaynakları yönetiminin amaçları nelerdir?*. İşTeik. [Erişim: 17.05.2022, https://www.isteik.com/insan-kaynaklari-yonetiminin-amaclari/]

Çalapkulu, S. (2021, 6 Ocak). Sanayi devrimleri ve endüstri 4.0. Sektörüm. [Erişim:11.01.2022, https://www.sektorumdergisi.com/sanayi-devrimleri-ve-endustri-4-0/]

Çalık, Ç. (2016, 14 Kasım). *Beyaz yaka istifa oranları artıyor mu?*. Kariyer.net. [Erişim: 17.05.2022, https://www.kariyer.net/ik-blog/beyaz-yaka-istifa-oranlari-artiyor-mu/]

Çalık, Ç. (2016, 16 Kasım). *İnsan kaynakları uzmanının yeni rolleri*. Kariyer.net. [Erişim: 17.05.2022, https://www.kariyer.net/ik-blog/insan-kaynaklari-uzmaninin-yeni-rolleri/]

Çavdar, S. S. (2019). *Endüstri 4.0 ve işgücü piyasası'na yansımaları*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Trabzon.

Çetin, C., Arslan, M. L., & Dinç, E. (2014). İnsan kaynakları yönetimi. Beta Basım Yayım Dağıtım Yayınları.

Çevik, D. (2017, 29 Mayıs). *Sanayi devrimlerinin süreci ve 4. sanayi devrimi*. Alomaliye. [Erişim:11.01.2022, https://www.alomaliye.com/2017/05/29/sanayi-devrimlerinin-sureci-4-sanayi-devrimi/]

Davutoğlu, N. A., Akgül, B., & Yıldız, E. (2017). İşletme Yönetiminde Sanayi 4.0 Kavramı İle Farkındalık Oluşturarak Etkin Bir Şekilde Değişimi Sağlamak1 Öz. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 5(52), 544-567.

de Paula Ferreira, W., Armellini, F., & De Santa-Eulalia, L. A. (2020). Simulation in industry 4.0: A state-of-the-art review. *Computers & Industrial Engineering*, 106868.

Değirmenci, B. (2015). İnsan Kaynakları Yönetiminde Güncel Yaklaşımlar: Yetenek Yönetimi. Canik Başarı Üniversitesi, Kültür ve Medeniyet, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 63-86.

Deloitte, (2020). Understanding The Sector Impact of Covid19; Consumer Products: Food&Beverage; 25 Mart 2020.

Demir, M., & Tuncay, A. G. M. (2012). Türk Gıda Sektörünün Faaliyet Ve Kârlılık Oranları Açısından Analizi: İmkb Gıda Sektöründe İşlem Gören İşletmeler Üzerinde Bir Araştırma (2000-2008 DÖNEMİ). *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(2), 367-392.

Demir, S. (2016). *İnsan kaynakları yönetiminin bir fonksiyonu olarak iş sağlığı ve güvenliği* (Master's thesis, Uludağ Üniversitesi).

Demiral, G. (2019). Endüstri 4.0'ın İnsan Kaynaklarına Yönelik Etkileri: Teknolojik Değişim Farkındalığı Üzerine Bir Araştırma. *EKEV Akademi Dergisi*, (80), 191-208.

Demirel, Y., & Yaşarsoy, E. (2018). *İnsan kaynakları ve yetenek yönetimi ilişkisi*. ACADEMIA. [Erişim: 16.05.2022, https://www.academia.edu/26432072/%C4%B0nsan_Kaynaklar%C4%B1_ve_Yetenek_Y%C3%B6netimi_%C4%B0li%C5%9Fkisi]

Derdin, Y. (2020). *Konaklama işletmelerinde endüstri 4.0 kavramına ilişkin bilgi ve farkındalık düzeyinin belirlenmesi* (Master's thesis, Gaziantep Üniversitesi).

Derya, H. (2018). Endüstri Devrimleri ve Endüstri 4.0. *GÜ İslahiye İİBF Uluslararası E-Dergi*, 2(2), 1-20.

Dil, E., & Esmer, A. H. (2020). Firmaların Endüstri 4.0 Stratejilerine Dair Bir Araştırma. *Stratejik Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 85-110.

Doğru, B., & Meçik, O. (2018). Türkiye'de Endüstri 4.0'in İşgücü Piyasasina Etkileri: Firma Beklentileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(Endüstri 4.0 ve Örgütsel Değişim Özel Sayısı), 1581-1606.

Doğuş Otomotiv (2021). *Türkiye ekonomisi ve otomotiv sektörü*. [Erişim: 18.12.2021, https://www.dogusotomotiv.com.tr/faaliyet-raporu-2021/otomotivsektoru.html]

Douaioui, K., Fri, M., & Mabroukki, C. (2018, April). The interaction between industry 4.0 and smart logistics: concepts and perspectives. *In 2018 international colloquium on logistics and supply chain management (LOGISTIQUA)* (pp. 128-132). IEEE.

Dünya Atlası (2017, 14 Temmuz). *Otomotiv endüstrisi hakkında her şey*. [Erişim: 18.05.2022, https://www.dunyaatlasi.com/otomotiv-endustrisi-hakkinda-her-sey/]

Ege Bölgesi Sanayi Odası (EBSO) (2015). *Sanayi 4.0 uyum sağlayamayan kaybedecek*. [Erişim:11.01.2022, http://www.ebso.org.tr/ebsomedia/documents/sanayi-40_88510761.pdf]

Economy-Pedia (2022). *Gıda endüstrisi*. [Erişim: 18.04.2022, https://tr.economy-pedia.com/11032029-food-industry]

Eldem, M. O. (2017). *Endüstri 4.0*. TMMOB EMO Ankara Şubesi Haber Bülteni, 3(2). [Erişim:11.01.2022, https://www.emo.org.tr/ekler/09287020c96f18a_ek.pdf?dergi=1111]

Ergün, E., Erdal, Ş. E. N., & Osman, İ. R. İ. (2020). Endüstri 4.0 Çerçevesinde Firmaların Organizasyon Yapılarının İnsan Kaynakları Rollerine Etkisi. *Business & Management Studies: An International Journal*, 8(3), 3393-3423.

Farcas, A. C., Galanakis, C. M., Socaciu, C., Pop, O. L., Tibulca, D., Paucean, A., Jimborean, M. A., Fogarasi, M., Salanta, L. C., Tofana, M., & Socaci, S. A. (2021). Food Security during the Pandemic and the Importance of the Bioeconomy in the New Era. *Sustainability*, 13, 1-11.

Fırat, S.Ü., & Fırat, O.Z. (2017). *Gıda ve içecek sektöründe endüstri 4.0 devrimi: otomasyon ve robotlar*. ResearchGate. [Erişim: 20.03.2022, https://www.researchgate.net/publication/320268468_Gida_ve_Icecek_Sektorunde_Endustri_40_Devrimi_Otomasyon_ve_Robotlar]

Fonseca, L. M. (2018, October). Industry 4.0 and the digital society: concepts, dimensions and envisioned benefits. *In Proceedings of the international conference on business excellence* (Vol. 12, No. 1, pp. 386-397).

Foodelphi (2022, 18 Mayıs). *Gıda işleme ilkeleri ve makineleri*. [Erişim: 20.05.2022, https://www.foodelphi.com/gida-isleme-ilkeleri-ve-makineleri/]

Gabaçlı, N., & Uzunöz, M. (2017, October). IV. Sanayi devrimi: Endüstri 4.0 ve otomotiv sektörü. *In ICPESS* (International Congress on Politic, Economic and Social Studies) (No. 3).

George, A. S., & George, A. H. (2020). Industrial revolution 5.0: the transformation of the modern manufacturing process to enable man and machine to work hand in hand. *Journal of Seybold Report ISSN NO*, 1533, 9211.

Gıda ve Beslenme Derneği (GBD) (2017). *Tarımın tarihsel gelişimi*. [Erişim: 20.03.2022, http://gidabeslenme.org/tarimin-tarihsel-gelisimi/]

Gilbert, J. A., Stead, B. A., & Ivancevich, J. M. (1999). Diversity management: A new organizational paradigm. *Journal of business ethics*, 21(1), 61-76.

Gilchrist, A. (2016). Industry 4.0: the industrial internet of things. *Apress*.

Gönen, S., & Rasgen, M. (2019). Endüstri 4.0 ve muhasebenin dijital dönüşümü. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(3), 2898-2917.

Görener, A., & Görener, Ö. (2008). Türk otomotiv sektörünün ülke ekonomisine katkilari ve geleceğe yönelik sektörel beklentiler. *Journal of Yaşar University*, 3(10), 1213-1232.

Görener, Ö., & Görener, A. (2008). Otomotiv Endüstrisinin Türkiye Ekonomisindeki Yeri: Sektörel Bir İnceleme. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(26), 306-319.

Göv, S. A., & Erdoğan, D. (2020). Dördüncü Endüstri Devriminin (Endüstri 4.0) Neresindeyiz?. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 299-318.

Gubán, M., & Kovács, G. (2017). Industry 4.0 Conception. *Acta Technica Corviniensis-Bulletin of Engineering*, 10(1).

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı (2017). *Esnaf ve sanatkârlar özelinde sektör analizleri projesi gıda sektörü*. [Erişim: 18.12.2021, https://ticaret.gov.tr/data/5d418db313b87639ac9dfff1/G%C4%B1da%20Sekt%C3%B6r%C3%BC.pdf]

Gündoğmuş, E., Çolak, F., & Vardarlıer, P. (2021). İşletmelerde yetenek yönetimi uygulamaları. *Sakarya Üniversitesi İşletme Enstitüsü Dergisi*, 161-166.

Güneş, V. (2019, 30 Ekim). *Bulut bilişim (cloud computing) nedir?*. Medium. [Erişim:11.01.2022, https://medium.com/@veysel.gunes36/bulut-bili%C5%9Fim-cloud-computing-nedir-78bdc5e7b0d1]

Günindi, O. V. (2015). *Çağdaş İnsan Kaynakları Yönetimi Anlayışının Gelir İdaresi Başkanlığı İnsan Kaynakları Yönetimi Anlayışına Etkisi* (Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Gürün, F. (2019). Endüstri 4.0 ve beşeri sermayenin geleceği. *In Journal of Social Policy Conferences* (No. 76, pp. 67-88).

Haslinda, A. (2009). Evolving terms of human resource management and development. *The journal of International social research*, 2(9), 180-186.

Hatipoğlu, A. (2021). Covıd-19 Pandemisinin Küresel Gıda Tedarik Zincirine Etkileri.

Hatipoğlu, C., & Tunacan, T. (2020). Bilecik Organize Sanayi Bölgesinde Bulunan İşletmelerin Endüstri 4.0 Açısından Durum Değerlendirmesi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 12(4), 3689-3701.

Heathfield, S. (2021, February 28). *What is human resource management?*. Thebalancecareers. [Erişim: 17.05.2022, https://www.thebalancecareers.com/what-is-human-resource-management-1918143]

Humphrey, J., & Memedovic, O. (2003). The global automotive industry value chain: What prospects for upgrading by developing countries. *UNIDO Sectorial Studies Series Working Paper.*

Imm, J. (2021). *The importance of hr management*. North Central College. [Erişim: 17.05.2022, https://www.northcentralcollege.edu/news/2021/06/04/importance-hr-management]

Islam, A. (2020, December 25). *System ıntegration: a step towards ındustry 4.0*. Textile Focus. [Erişim:11.01.2022, https://textilefocus.com/system-integration-step-towards-industry-4-0/]

İçingür, Y., & Çengelci, A. (2001). Türkiye'de otomotiv endüstrisinin sektörel analizi. *Selcuk University Journal of Engineering Sciences*, 1(3).

İlhan, R. (2020). *Endüstri 4.0 nedir?*. Otonom Fabrika. [Erişim:11.01.2022, https://www.otonomfabrika.com/4-sanayi-devrimi-endustri-40/]

İstanbul Sanayi Odası (İSO) (2002). *Otomotiv sanayii sektörü*. [Erişim: 18.05.2022, https://www.iso.org.tr/]

İş'te Kobi (2012). *Gıda sektörüne bakış*. [Erişim: 20.01.2022, http://www.istekobi.com.tr/sektorler/gida-s14/sektore-bakis/gida-b14.aspx]

Jackson, S. E., Schuler, R. S., & Jiang, K. (2014). An aspirational framework for strategic human resource management. *Academy of Management Annals*, 8(1), 1-56.

Jelena (2021, May 4). *What is diversity management and how to achieve it*. firstbird. [Erişim: 17.05.2022, https://www.firstbird.com/en/hr-glossary/what-is-diversity-management-and-how-to-achieve-it/]

Kantemir Kepil, S. (2010). *İnsan kaynakları yönetimi*. Milli Prodüktivite Merkezi. [Erişim: 12.05.2022, https://docplayer.biz.tr/107181-Insan-kaynaklari-yonetimi.html]

Kara, M. (2019, 26 Şubat). *Endüstri 4.0 iyi mi? kötü mü?*. Ind4Revolutions. [Erişim:11.01.2022, https://ind4revolution.wordpress.com/2019/02/26/endustri-4-0-iyi-mi-kotu-mu/]

Karlankuş, M. (2019). *Türkiye'de gıda sektöründe iç denetim ve bir uygulama örneği* (Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Kaufman, B. E. (2007). The development of HRM in historical and international perspective. In The Oxford handbook of human resource management.

Kaygın, E., Zengin, Y., & Topçuoğlu, E. (2019). Endüstri 4.0'a Akademik Bakış. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 33(4), 1065-1081.

Kırıkkale Ticaret ve Sanayi Odası (2019). *2019 gıda sektör raporu*. [Erişim: 20.03.2022, https://www.kirikkaletso.org.tr/ktso/dosyalar/G%C4%B1da%20Sekt%C3%B6r%20Raporu.pdf]

Kredi Kayıt Bürosu (KKB), (2020). Koronavirüsün (COVID-19) Tarım ve Gıda Sektörüne Etkileri, Nisan 2020, Kredi Kayıt Bürosu.

Koc, T. C., & Teker, S. (2019). Industrial revolutions and its effects on quality of life. *PressAcademia Procedia*, 9(1), 304-311.

Koczorowska, J. (2010, January 20). *Aims of human resources management*. Human resources management. [Erişim: 17.05.2022, http://sth-about-human-resources-management.blogspot.com/2010/01/aims-of-human-resources-management.html]

Koçak, C. (2019). *Dördüncü Sanayi Devrimi:"Endüstri 4.0" ve Bir Cam Ambalaj Fabrikasında Uygulanması.*

Kozak, M. (2015). Bilimsel araştırma: tasarım, yazım ve yayım teknikleri. Detay Yayıncılık.

Kpmg (2018). *Otomobil yeniden icat ediliyor*. [Erişim: 18.12.2021, https://home.kpmg/tr/tr/home/gorusler/2018/04/otomobil-yeniden-icat-ediliyor.html]

Lemmergaard, J. (2009). From administrative expert to strategic partner. *Employee Relations*, 31(2), 182 – 196.

Llopis, G. (2011). *Diversity management is the key to growth: make it authentic*. Forbes. [Erişim: 17.05.2022, https://www.forbes.com/sites/glennllopis/2011/06/13/diversity-management-is-the-key-to-growth-make-it-authentic/?sh=349e3dd766f3]

Lorenz, M., Rüßmann, M., Gerbert, P., Waldner, M., Engel, P., Harnisch, & M., Justus, J. (2015, April 9). *Industry 4.0: the future of productivity and growth in manufacturing ındustries*. BCG. [Erişim:11.01.2022, https://www.bcg.com/publications/2015/engineered_products_project_business_industry_4_future_productivity_growth_manufacturing_industries]

Luthans, F. ve Jensen, S.M. (2002). Hope: a new positive stregth for human resource development. *Human Resource Development Review*, 1, 304-322.

Manisha, S. (2022). *Food ındustry: characteristics, objectives, risks and benefits*. Bio Technology. [Erişim: 20.03.2022, https://www.biotechnologynotes.com/food-biotechnology/food-industry-characteristics-objectives-risks-and-benefits-biotechnology/14088]

Martinelli, A., Mina, A., & Moggi, M. (2021). The enabling technologies of industry 4.0: Examining the seeds of the fourth industrial revolution. *Industrial and Corporate Change*, 30(1), 161-188.

Mbaknol (2021). *Human resource management (hrm) – definitions, objectives, scope and ımportance*. [Erişim: 17.05.2022, https://www.mbaknol.com/human-resource-management/introduction-to-human-resource-management-hrm/]

Midem, G. (2016). *İnsan kaynakları yönetiminde inovasyon (2000li yıllardan günümüze insan kaynakları yönetimi gelişim süreci)* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Mukerji, D. (2018, March 27). *Industry 4.0 defined: 4 core components*. A3. [Erişim:11.01.2022, https://www.automate.org/editorials/industry-4-0-defined-4-core-components]

Mutlu, M. (2019). *Endüstri 4.0 uygulamalarına ilişkin algılar: otomotiv ve tekstil sektörü üzerinde bir araştırma* (Master's thesis, Bursa Uludağ Üniversitesi).

Mynet (2022, 17 Ocak). *Otomotivde 2021 karnesi: 30 milyar dolara dayandı*. [Erişim: 18.12.2021, https://finans.mynet.com/haber/detay/otomotiv/otomotivde-2021-karnesi-30-milyar-dolara-dayandi/434951/]

Nik Mat, N. H., Zabidi, Z. N. & Salleh M. (2015). Linking the line managers' HRM role to HRM effectiveness: Some evidence from Malaysia. *Advanced Science Letters*, 21.

Noe, R., Hollenbeck, J., Gerhart, B., & Wright, P. (2017). Human Resources Management: Gaining a Competitive Advantage. *New York, NY: McGraw-Hill Education*.

Okşit, H. (2022, 17 Ocak). *Türkiye otomotiv sektörü 2021 yıl sonu karnesi*. OTO AJANDA. [Erişim: 18.12.2021, https://www.otoajanda.com/turkiye-otomotiv-sektoru-2021-yili-karnesi/#:~:text=T%C3%BCrkiye%20otomotiv%20sekt%C3%B6r%C3%BC%202021%20y%C4%B1l%C4%B1nda,561%20bin%20863%20adette%20kald%C4%B1.]

Otomotiv Türkiye (2020, 2 Ocak). *Otomotiv sektörünün ekonomideki yeri ve önemi*. [Erişim: 18.05.2022, https://www.otomotivturkiye.com/blogs/entry/7-otomotiv-sekt%C3%B6r%C3%BCn%C3%BCn-ekonomideki-yeri-ve-%C3%B6nemi/]

Oztemel, E., & Gursev, S. (2020). A taxonomy of Industry 4.0 and related technologies. Industry 4.0, 45.

Öcal, M. (2016). *İnsan kaynakları yönetimi*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi. [Erişim: 12.05.2022,https://avys.omu.edu.tr/storage/app/public/mustafa.ocal/135737/IKY113_unite1.pdf]

Ötleş, S., & Özyurt, V. H. (2016). Endüstri 4.0: gıda sektörü perspektifi. *Dünya Gıda Dergisi*, 89, 96.

Özkan, M. (2018). *Otomotiv sanayiin gelişimi ve türkiye ekonomisine olan katkıları*. Dergi Kara Tahta. [Erişim: 18.05.2022, http://www.dergikaratahta.com/files/10/4.pdf]

Özkurt, C. (2016). *Endüstri 4.0 perspektifinden Türkiye'de imalat sanayinin durumu: Sakarya imalat sanayi üzerine bir anket çalışması* (Doctoral dissertation, Sakarya Universitesi (Turkey)).

Özsoylu, A. F. (2017). Endüstri 4.0. *Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(1), 41-64.

Öztürk, S., & Alaşahan, Y. (2019). Türkiye endüstri 4.0 uygulamalarının değerlendirmesi: Panel veri analizi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (61), 1-18.

Pamuk, N. S., & Soysal, M. (2018). Yeni sanayi devrimi endüstri 4.0 üzerine bir inceleme. *Verimlilik Dergisi*, (1), 41-66.

Parseker, Z. (2009). *Gıda sektörü tedarik zincirinde bilgi teknolojileri kullanımının ekonomik yönden değerlendirilmesi* (Doctoral dissertation, Bursa Uludag University (Turkey).

Peker, A. (2022). *Sektör öngörümüz – gıda sanayi*. VALURA. [Erişim: 20.03.2022, https://www.valura.net/Web/Tr/SektorOngorumuz_GidaSanayi.pdf]

Personio (2022). *Diversity management: how can it help grow your business?*. [Erişim: 17.05.2022, https://www.personio.com/hr-lexicon/diversity-management/]

Petekci, A. R. (2021). Endüstri 4.0: Fırsat mı Tehlike mi?. *Bilgisayar Bilimleri ve Teknolojileri Dergisi*, 1(1), 7-15.

Pinto-Chilcott, M. (2015). *The history of human resource management (hrm)*. Consensus HR. [Erişim: 17.05.2022, https://consensushr.com/the-history-of-human-resource-management-hrm/#:~:text=The%20history%20of%20Human%20Resource%20Management%20(HRM)%20begins%20around%20the,Harshness%20of%20industrial%20conditions]

Pişkin, S. (2017). *Otomotiv sektör raporu*. TSKB. [Erişim: 18.05.2022, https://www.tskb.com.tr/i/content/3081_1_Otomotiv%20Sektor%20Raporu.pdf]

Pozdnyakova, U. A., Golikov, V. V., Peters, I. A., & Morozova, I. A. (2019). Genesis of the revolutionary transition to industry 4.0 in the 21st century and overview of previous industrial revolutions. *In Industry 4.0: Industrial Revolution of the 21st Century* (pp. 11-19). *Springer*, Cham.

Prasad, P. (2020, March 21). *Industrial revolution 1.0 to 4.0 - from there to here, we have come a long way!!!*. Medium. [Erişim:11.01.2022, https://medium.datadriveninvestor.com/industrial-revolution-1-0-to-4-0-from-there-to-here-we-have-come-a-long-way-fe3376670d04]

Pribanic, E. (2019, March 5). *Why human resources management is important for every organization*. TECHFUNNEL. [Erişim: 17.05.2022, https://www.techfunnel.com/hr-tech/why-human-resources-management-is-important-for-every-organization/]

Proente (2018, 22 Ocak). *Endüstri 4.0'ın etkileri, pozitif yönleri, zorlukları ve sonuçları*. [Erişim:11.01.2022, https://proente.com/endustri-4-0in-etkileri/]

Rameshwari, C. (2022). *Objectives of human resource management*. Accounting Notes. [Erişim: 17.05.2022, https://www.accountingnotes.net/human-resource-management/objectives-of-human-resource-management/17711]

Rifkin Jeremy, Üçüncü Sanayi Devrimi, çev. Pelin Sıral ve Murat Başekim, İletişim Yayınları, 2014.

Saha, N., & Gregar, A. (2012). Human resource management: As a source of sustained competitive advantage of the firms. *International Proceedings of Economics Development and Research*, 46(1), 1-5.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (2020). *Gıda ve içecek sektörü raporu (2020)*. [Erişim: 20.03.2022, https://www.sanayi.gov.tr/assets/pdf/plan-program/GidaveIcecekSektorRaporu2020.pdf]

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (2021). *Gıda ve içecek sektörü raporu (2021)*. [Erişim: 20.03.2022, https://www.sanayi.gov.tr/plan-program-raporlar-ve-yayinlar/sektor-raporlari/mu0111011413]

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü (2021). *Otomotiv sektörü analiz raporu ve kılavuzu*. [Erişim: 18.05.2022, https://www.kalkinmakutuphanesi.gov.tr/assets/upload/dosyalar/otomotiv-tr41-.pdf]

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü (2021). *Gıda sektörü analiz raporu ve kılavuzu*. [Erişim: 20.03.2022, https://www.kalkinmakutuphanesi.gov.tr/assets/upload/dosyalar/gida-trc3-.pdf]

Sarı, T. (2020). Endüstri 4.0 Teknolojik Olgunluk Düzeyinin Analitik Hiyerarşi Prosesi İle Modellenmesi: Gıda Ve İçecek İmalat Sektörü Örneği. *Business & Management Studies: an International Journal*, 8(3), 3526-3549.

Sart, G. (2020, 24 Temmuz). *Endüstri 4.0 nedir ve hangi teknolojileri barındırır?*. GAMZE SART. [Erişim:11.01.2022, https://gamzesart.com/2020/07/24/endustri-4-0-nedir-ve-hangi-teknolojileri-barindirir/]

Sayılar, Y. (1992). İnsan Kaynakları Yönetimi Alanında Kuram Ve Araştırmanın Gelişimi: Stratejik Olan Ve Olmayan Perspektiflerden Bir İnceleme. *Uludağ Üniversitesi. Yönetim Bilimleri Dergisi.*

Scanlan, M. (2022). *Manufacturing simulation for ındustry 4.0*. Engineering. [Erişim:11.01.2022, https://www.engusa.com/en/posts/manufacturing-simulation-for-industry-4-0]

Scarborough, H, Swan, J and Preston, J (1999) Knowledge Management: A Literature Review, *Institute of Personnel and Development*, London.

Schwab, K. (2016). Dördüncü sanayi devrimi. Optimist Yayın Grubu.

Schwab, K. (2017). The fourth industrial revolution. Currency.

Schwab, K. (2019). Dördüncü sanayi devrimini şekillendirmek. Optimist Yayın Grubu.

Sezerel, H., & Tonus, H. Z. (2016). Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi Bağlamında Farklılıkların Yönetimi: Türkiye Yazını. *Gümüshane University Electronic Journal of the*

Institute of Social Science/Gümüshane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi, 7(17).

Siemens (2016). *Endüstri 4.0 yolunda*. [Erişim:11.01.2022, http://siemens.e-dergi.com/pubs/Endustri40/Endustri40/Default.html#p=1]

Siskon (2016). *Endüstri 4.0 ' ın sektörlere etkisi*. [Erişim: 18.12.2021, https://www.siskon.com.tr/haberler/endustri-4.0-sharp39-in-sektorlere-etkisi/#:~:text=hizmetine%20sunulmas%C4%B1%20%C3%B6ng%C3%B6r%C3%BClmektedir.-,a.,bilgi%20ak%C4%B1%C5%9F%C4%B1%20ger%C3%A7ekle%C5%9Ftirmesini%20m%C3%BCmk%C3%BCn%20k%C4%B1lm%C4%B1%C5%9Ft%C4%B1r.]

Solmaz, R. (2020, 10 Kasım). *Endüstri 4.0 yapısı ve özellikleri*. teknoloji-tasarım. [Erişim:11.01.2022, https://teknoloji-tasarim.com/endüstri4.0-yapısı-ve-özellikleri/]

Soylu, A. (2018). Endüstri 4.0 ve girişimcilikte yeni yaklaşımlar. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (32), 43-57.

Sözen, M., & Mescioğlu, T. (2019). Endüstri 4.0'ın İtici Güçlerinin Türkiye Ve Çin Üzerindeki Etkileri. *International Journal of Social Inquiry*, 12(1), 287-315.

Sturgeon, T. J., Memedovic, O., Van Biesebroeck, J., & Gereffi, G. (2009). Globalisation of the automotive industry: main features and trends. *International Journal of Technological learning, innovation and development*, 2(1-2), 7-24.

Süer, E. (2019, 19 Mart). *İnsan kaynaklarında yetenek yönetimi*. Medium.com. [Erişim: 17.05.2022, https://evrensuer.medium.com/i%CC%87nsan-kaynaklarinda-yetenek-y%C3%B6neti%CC%87mi%CC%87-9c20ce39023b]

Sürmen, Y. E. (2019). *Endüstri 4.0 ve otomotiv endüstrisi: Bursa ili Swot analizi ile değerlendirilmesi* (Master's thesis, Bursa Uludağ Üniversitesi).

Sürmen, Y. E., & Güler, E. (2021). Endüstri 4.0 ve Bursa Otomotiv Sanayi: SWOT (GZFT) Analizi ile Bir Değerlendirme. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (27), 328-347.

Şener, Y. (2020, 18 Nisan). *Bulut bilişim teknolojisi (cloud computing) nedir? bileşenleri nelerdir?*. Medium. [Erişim:11.01.2022, https://yigitsener.medium.com/bulut-bili%C5%9Fim-teknolojisi-cloud-computing-nedir-bile%C5%9Fenleri-nelerdir-5ab30ec115a9]

Tanyılmaz, K., Erten, A. N., Ekonomisi, M. Ü. İ. Ç., & Dairesi, B. M. İ. S. A. (2001). Dünyada ve Türkiye'de otomotiv sektörü. *Metal sendikası yayını*.

Taş, H. Y. (2018). Dördüncü sanayi devrimi'nin (endüstri 4.0) çalışma hayatına ve istihdama muhtemel etkileri. *OPUS International Journal of Society Researches*, 9(16), 1817-1836.

Tezer, Ö. (2019, 23 Nisan). *Otomotiv birçok sektörün gelişimine katkı sağlıyor*. Tüm Oto Kiralama Kuruluşları Derneği. [Erişim: 18.04.2022, http://tokkder.org/tokkder-dergi/4298]

The Scientific World (2021, February 07). *10 key functions of human resource management (hrm)*. [Erişim: 17.05.2022, https://www.scientificworldinfo.com/2021/02/key-functions-of-human-resource-management.html]

Toker, K. (2018). Endüstri 4.0 ve sürdürülebilirliğe etkileri. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadı Enstitüsü Yönetim Dergisi*, 29(84), 51-64.

TriStar (2022). *Food and beverage ındustry overview: why bearing materials matter*. [Erişim: 20.03.2022, https://www.tstar.com/food-and-beverage-industry-overview]

Turgut, M. E. (2008). *Türkiye gıda sanayi kuruluşlarının ekonomideki yeri, rolü ve izlenebilecek stratejiler* (Master's thesis, Namık Kemal Üniversitesi).

Uludağ İhracatçı Birlikleri (UİB) (2017). *Yapay zeka ve yeni teknolojiler*. [Erişim:11.01.2022, https://uib.org.tr/tr/kbfile/yapay-zeka-ve-yeni-teknolojiler]

Uludağ İhracatçı Birlikleri (UİB) (2021). *Türkiye otomotiv endüstrisi raporu*. [Erişim: 18.05.2022, https://uib.org.tr/tr/kbfile/turkiye-otomotiv-endustrisi-raporu]

Ulrich, D. (1996). Human resource champions: The next agenda for adding value and delivering results. Harvard Business Press.

Ulukut, O. (2007). *Ülkemizde 1960'Lardan Günümüze Otomobil Tasarımında Biçimsel Yenilenmeler Ve Yenilenmeler* (Doctoral dissertation, Marmara Universitesi (Turkey).

Ulusoy, E. (2019). *Türkiye'de endüstri 4.0'ın otomotiv sektörüne yansımaları üzerine bir araştırma* (Master's thesis, Namık Kemal Üniversitesi).

Ünal Y., (2009), Bilgi Toplumunun Tarihçesi, *Tarih Okul Dergisi*, Sonbahar 2009, Sayı V, ss.123-144.

Ünlü, F., & Atik, H. (2018). Türkiye'deki işletmelerin endüstri 4.0'a geçiş performansı: Avrupa Birliği ülkeleri ile karşılaştırmalı ampirik analiz.

Vinitha, K., Prabhu, R. A., Bhaskar, R., & Hariharan, R. (2020). Review on industrial mathematics and materials at Industry 1.0 to Industry 4.0. *Materials Today: Proceedings*, 33, 3956-3960.

Vista (2021, May 31). *Industry 4.0 – an ıntro to the fourth ındustrial revolution*. [Erişim:11.01.2022, https://www.vistaprojects.com/blog/industry-4-0-fourth-industrial-revolution/]

Woodruff, D. (2022, February 28). *The top food industry trends to expect in 2022*. Food Manufacturing. [Erişim: 20.03.2022, https://www.foodmanufacturing.com/consumer-trends/blog/22081182/the-top-food-industry-trends-to-expect-in-2022#:~:text=Plant%2Dbased%20diets%20have%20increased,of%20the%20global%20protein%20market.]

Yaralı, E. (2017, 20 Temmuz). *Gıdalarda temel işlemler*. Adnan Menderes Üniversitesi. [Erişim: 20.05.2022,

https://akademik.adu.edu.tr/myo/cine/webfolders/File/ders%20notlari/gida%20temel%20islemler%20I.pdf]

Yazıcı E. ve Düzkaya H., (2016), Endüstri Devriminde Dördüncü Dalga Ve Eğitim: Türkiye Dördüncü Dalga Endüstri Devrimine Hazır Mı?, *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, Cilt (Vol): 7 Sayı (No): 13 Yaz (Summer) 2016, ss.49-88

Yelkikalan, N., Kırılmaz, S. K., & Ayhün, S. E. (2021). İşletme yöneticilerinin endüstri 4.0 ve insan kaynakları yönetimi algılarının belirlenmesine yönelik bir araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 651-666.

Yıldırım, Y. (2020). Farkli Disiplinlerde Endüstri 4.0. *OPUS International Journal of Society Researches*, 15(21), 756-789.

Yıldız, S. C., & Fırat, S. Ü. (2020). Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin endüstri 4.0 bilgi düzeylerinin belirlenmesi. *Endüstri Mühendisliği*, 31, 1-16.

Yıldız, U.C. (2008, 17 Nisan). *13 ik kongresi: dave ulrich ve ik şampiyonları*. UCY. [Erişim: 17.05.2022, https://ugurcemyildiz.com/13-ik-kongresi-dave-ulrich-ve-ik-sampiyonlari/?doing_wp_cron=1652746505.7557420730590820312500]

Yıldız, U.C. (2021, 30 Temmuz). *İk'nın rolü*. UCY. [Erişim: 17.05.2022, https://ugurcemyildiz.com/iknin-rolu/?doing_wp_cron=1644885581.3089139461517333984375]

Yüksekbilgili, Z., & Çevik, G. Z. (2018). Endüstri 4.0 bağlamında Türkiye'nin yerine ilişkin güncel ve gelecek eksenli bir analiz. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 422-436.

Yüksel, H. (2020, 9 Nisan). *Endüstri 4.0 ve erp*. theprowess.net. [Erişim:11.01.2022, http://www.theprowess.net/yazilar/endustri-40-ve-erp]

Zaim, A.H., & Çelik, M. (2011). Yetenek yönetimi yaklaşımı. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 10(20), 33-38.

Zhou, K., Liu, T., & Zhou, L. (2015, August). Industry 4.0: Towards future industrial opportunities and challenges. *In 2015 12th International conference on fuzzy systems and knowledge discovery (FSKD)* (pp. 2147-2152). IEEE.

Türkiye'de Ekonomi-Yönetim-Siyaset Üzerine III

Editörler

Doç. Dr. Ahmet OĞUZ

Doç. Dr. Gülçin GÜREŞÇİ

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6559-64-6

Ekim 2023

Kapak Tasarımı: Nurullah ÇAKMAK

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

Hakem Listesi.....V

Önsöz.....1

BİRİNCİ BÖLÜM

Yurtiçi Tasarrufların Belirleyicileri: Kırılgan Beşli Ülkeleri Üzerine Bir Uygulama..... ... 2

İKİNCİ BÖLÜM

Döviz Kurlarına Dayalı Artımsal Riske Maruz Değer Analizi: Avrasya Ekonomik Birliği Üye Ülkeleri Üzerine Bir Uygulama.....33

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Enflasyon ve İşsizlik Oranları Arasındaki İlişki: Histerezis 53

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Dijital Para ve Merkez Bankacılığı.....81

BEŞİNCİ BÖLÜM

Yabancı Kaynak Kullanımı İle Yenilenebilir Enerji Kullanımının İmalat Sanayi Karlılığına Etkisi.....122

ALTINCI BÖLÜM

İklim Göçü ve İklim Mültecileri.....144

YEDİNCİ BÖLÜM

Sözde, Eşit İşe Eşit Emek: Piyasada Kadın Emeği.....162

SEKİZİNCİ BÖLÜM

UYAP Bilişim Sisteminin Türk Yargı Sistemindeki Yeri ve Önemi 218

DOKUZUNCU BÖLÜM

Yeni-İnşacı Teori.....238

ONUNCU BÖLÜM

Modern İpek Yolu Projesindeki Ülkelere Genel Bir Bakış.....275

KAYNAKÇA

Alvarez-Cuadrado, F., & Long, N. (2011). The relative income hypothesis. Journal of Economic Dynamics and Control, Volume 35, Issue 9, 1489-1501.

Baykara, S., & Telatar, E. (2012). The Stationarity Of Consumption-Income Ratios With Nonlinear And Asymmetric Unit Root Tests: Evidence From Fourteen Transition Economies. Hacettepe University Department of Economics Working Papers 20129, 1-41.

Breusch, T. S., & Pagan, A. R. (1980). The Lagrange multiplier test and its applications to model specification in econometrics. The review of economic studies, 47(1), 239-253.

Brown, S., Gray, D., & Roberts, J. (2015). The relative income hypothesis: A comparison of methods. Economics Letters, Volume 130, 47-50.

Calderon, C., Chong, A., & Loayza, N. (2000). Determinants of current account deficits in developing countries (Vol. 51). World Bank, Policy Research Dissemination Center.

Callen, T., & Thimann, C. (1997). Empirical Determinants of Household Saving: Evidence from OECD Countries. IMF Working Paper 181, 1-26.

DeJuan, J., & Seater, J. (2006). A Simple Test of Friedman's Permanent Income Hypothesis. Economica, New Series, Vol. 73, No. 289, (Feb., 2006), 27-46.

Delican, D., & Metin, S. (2011). Tasarruf Yatırım Emeklilik. İstanbul: Optimist Yayım ve Dağıtım.

Duesenberry, J. S. (1949). Income, saving and the theory of consumer behavior. (No Title).

Edwards, S. (1995). Why are Saving Rates so Different Across Countries?: An International Comparative Analysis. NBER Working Papers 5097, National Bureau of Economic Research, Inc.

Eisner, R. (1958). The Permanent Income Hypothesis: Comment. The American Economic Review, vol. 48, no. 5, 1958, 972-990.

Friedman, M. (1957). Theory of the consumption function. Princeton university press.

Hasdemir. E, (2021). G-7 Ülkelerine Yapılan Doğrudan Yabancı Yatırımlar: Panel Veri Analizi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ekonometri Ana Bilim Dalı, Ankara.

Haque , N., Pesaran , M., & Sharma, S. (1999). Neglected Heterogeneity and Dynamics in Cross Country Savings Regressions. IMF Working Paper 128.

Jappelli, T. (2005). The Life-Cycle Hypothesis, Fiscal Policy, and Social Security. CSEF Working Papers 140, Centre for Studies in Economics and Finance (CSEF), University of Naples, Italy.

Keskin, H. İ., & Aksoy, E. (2019). OECD ve gelişmekte olan ülkelerde gelir artışı ve işgücüne katılım

arasındaki ilişki: Panel eşbütünleşme analizi. Third Sector Social Economic Review, 54(1), 1-20.

Kuznets, S. (1946). National income (p. 144). New York: National Bureau of Economic Research.

Loayza, N., López, H., Schmidt-Hebbel, K., & Servén, L. (1998). Saving in The World: Stylized Facts.

Masson, P., Bayoumi, T., & Samiei, H. (1998). International Evidence on the Determinants of Private Saving. The World Bank Economic Review, 12(3), 483–501.

Pesaran, M. H. (2004). General Diagnostic Tests for Cross Section Dependence in Panels. CESifo Working Paper Series No. 1229; IZA Discussion Paper No. 1240. Available at SSRN: http://ssrn.com/abstract=572504

Pesaran, M. H., Ullah, A., & Yamagata, T. (2008). A bias-adjusted LM test of error cross-section independence. The econometrics journal, 11(1), 105-127.

Ramsey, F. P. (1928). A Mathematical Theory of Saving. The Economic Journal, Vol. 38, No. 152, 543-559.

Savaş, V. (1973). Optimal Büyüme Teorileri. Bursa İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Dergisi, 2(2), 547-561.

Schmidt-Hebbel, K., Webb, S., & Corsetti, G. (1992). Household Saving in Developing Countries: First Cross-Country Evidence. The World Bank Economic Review, vol. 6, issue 3, 529-547 .

Tatlıyer, M. (2017). Türkiye' nin Tasarruf Oranındaki Düşüş Ne Anlama Geliyor? Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar, 91-103.

Ünsal, E. M. (2009). Makro İktisat. Ankara: İmaj Yayıncılık.

KAYNAKÇA

Ağır, O. ve Ağır, Ö. (2017). Avrupa Birliği ve Avrasya Ekonomik Birliği Kuruluş Süreçlerinin Karşılaştırılması. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 21(1), 103-128.

Baharçiçek, A. (1996). Yeni Dünya Düzeni: Barış ve İşbirliği mi, Çatışma ve Düzensizlik mi?. Bilig Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi, 1, 101-105.

Bahsi-Koçer, F. Ş., ve Gökten, K. (2021). Avrasya Ekonomik Birliği: Oluşum, potansiyel ve sınırlılıklar. Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 14(4), 1468-1485.

Batmaz, T. (2021). Avrasya Ekonomik Birliği'nin üye ülke ekonomileri üzerine oluşturduğu etkiler-beklentiler (2010- 2019). Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 14(4), 1529-1543.

Bolgün, K.E. ve Akçay, B.M. (2005). Risk Yönetimi, 2.Baskı, İstanbul: Scala Yayıncılık.

Bollersev, T. (1986). Generalized Autoregressive Conditional Heteroscedasticity, Journal of Econometrics, 32: 307-327.

Carmen M.L.(2008). Incremental Value At Risk - Selection, Criterion For Portfolio Composition. Case Study. Theoretical and Applied Economics, Asociatia Generala a Economistilor din Romania - AGER, 11(528),356-363.

DEİK (2022). Belarus Bilgi Notu. İstanbul

Demireli, E. ve Taner, B. (2007). Riske Maruz Değer Analizi. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,14(3), 127-148.

Demireli, E. (2007). Finansal Yatırım Kararlarında Risk Unsuru ve Riske Maruz Değer Analizi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9(1), 122-134.

Demireli, E. (2010). Türkiye'de Bireysel Emeklilik Sistemi ve Büyüme Amaçlı Emeklilik Fonlarının Finansal Risk Analizi. Ankara: Detay Yayıncılık.

Engle, R.F. (1982). Autoregressive Conditional Heteroscedasticity With Estimates of the Variance of United Kingdom Inflation, Econometrica, 55(2): 987-1007.

Engle, R.F. ve Patton, A.J. (2001). What Good Is a Volatility Model?. Quantitative Finance, 1(2):237– 245.

Gbenro, N., Moussa, R.K. (2019). Asymmetric Mean Reversion in Low Liquid Markets: Evidence from BRVM. Journal of Risk and Financial Management. 12(38): 1-19.

Hamzaoğlu, H. (2021). Avrasya Ekonomik Birliği'nin Tarihsel Gelişimi. Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi, 3(6), 463–473.

Kocaoğlu, M. (1996). Rusya'nın Tarihe Düşen Emperyalist Gölgesi. Bilig Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi, 3, 39-52.

Nelson, D.B. (1991). Conditional Heteroskedasticity in Asset Returns: A New Approach. Econometrica: Journal of the Econometric Society, 59: 347-370.

Öztürk, Y. (2013). Avrasya Birliği Projesi ve Türk Dış Politikasına Yansımaları. Çankırı Karatekin Üniversitesi Uluslararası Avrasya Strateji Dergisi, 2(2), 223-244.

Pirimbayev, C. ve Cunus G. (2010). Avrasya Ekonomik Topluluğu: Bir İktisadi İşbirliği Alternatifi. International Conference on Eurasian Economies 2010, 82-85.

Tasche, D. and Tibiletti, L. (2003). A Shortcut to Sign Incremental Value at Risk for Risk Allocation. Journal of Risk Finance, 4(2),43-46.

Ural, M. (2010). Yatırım Fonlarında Performans ve Risk Analizi. Ankara: Detay Yayıncılık.

Ural, M., Demireli, E. ve Aydın, Ü. (2022). Finansal Yatırımlarda Riske Maruz Değer Analizi. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Wang, Z. (2002). The Properties of Incremental VaR in Monte Carlo Simulations. Journal of Risk Finance, 3(3),14-23.

KAYNAKÇA

Akdogan, K. (2013). Asymmetric Behaviour of Inflation around the Target in Inflation-Targeting Emerging Markets, Working Papers 1342, Research and Monetary Policy Department, Central Bank of the Republic of Turkey.

Akkuş, G. E. (2012). Phillips Eğrisi: Enflasyon-İşsizlik Değiş-Tokuşu Teorik Bir İnceleme. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, 62(2): 99-151.

Ayala, A. (2012). Unemployment Hysteresis: Empirical Evidence for Latin America, Journal of Applied Economics, XV (2): 213-233

Bassi, F. ve Lang, D. (2016). Investment hysteresis and potential output: A post-Keynesian–Kaleckian agent-based approach, Economic Modelling, Elsevier, 52(PA): 35-49.

Becker, R., Enders, W. ve Hurn, S. (2004). A General Test for Time Dependence in Parameters, Journal of Applied Econometrics, 19: 899-906.

Becker, R., Enders, W. ve Lee, J., (2006). A Stationarity Test in the Presence of an Unknownnumber of Smoothbreaks. Journal of Time Series Analysis, 27: 381–409.

Blanchard, O. J. ve Summers, L. H. (1986). Hysteresis and the European Unemployment Problem. NBER Macroeconomics Annual, 1: 15-78.

Blanchard, O. J., ve Summers, L. H. (1987). Hysteresis in unemployment. European Economic Review, 31: 288-295.

Blanchard, O. J. (2018). Should We Reject the Natural Rate Hypothesis?, Journal of Economic Perspectives, American Economic Association, 32(1): 97-120.

Bolat, S., Tiwari, A. K. ve Erdayi, A. U. (2014). Unemployment Hysteresis in the Eurozone Area: Evidences from Nonlinear Heterogeneous Panel Unit Root Test. Applied Economics Letters, 21(8): 536-540.

Camarero, Mariam & Ordonez, Javier, (2006). Is There A Nonlinear Co-Movement in The EU Countries' Unemployment?, Economics Letters, Elsevier, 93(2): 157-162.

Caner, M. ve Hansen, B. E. (2001). Threshold Autoregression with a Unit Root, Econometrica, Econometric Society, 69(6): 1555-1596.

Chang, M. J. ve Su, C. Y. (2014). Hysteresis Versus Natural Rate in Taiwan's Unemployment: Evidence from The Educational Attainment Categories. Economic Modelling, 43: 293-304.

Dikmen, F. C., ve Dursun, G. (2018). Unemployment Hysteresis and Convergence: Evidence from Latin American Countries. EconWorld2018@Lisbon 23-25 January, 2018, Lisbon, Portugal.

Enders, W. ve Lee, J. (2004), Testingfor a Unitrootwith a Nonlinear Fourier Function. Econometric

Society, Far EasternMeetings, https://www3.nd.edu/~meg/MEG2004/Lee-Junsoo.pdf (Erişim Tarihi: 06. 10. 2023).

Eners, W. ve Lee, J. (2012), A Unit Root Test Using a Fourier Series to Approximate Smooth Breaks, Oxford Bulletin of Economics and Statistics, 74(4): 574-599.

Furlanett, F., Lepetit, A. Robstad, O. Rubio Ramirez, J. ve Ulvedad, P. (2021). Estimating Hysteresis Effects, Finance and Economics Discussion Series Divisions of Research & Statistics and Monetary Affairs Federal Reserve Board, Washington, D.C.

Friedman, M. (1968). The role of monetary policy, American Economic Review, March, 58(1): 1-17.

Friedman, M. (1977). Nobel lecture: ınflation and unemployment. Journal of Political Economy, June, 85(3): 451-472.

Girardi, D., Meloni, P. W. ve Stirati, A. (2020). Reverse Hysteresis? Persistent effects of autonomous demand expansions, Cambridge Journal of Economics, 44(4): 835-869.

Ghosh, D. ve Dutt, S. (2008). Nonstationarity and Nonlinearity In The US Unemployment Rate: A Re-Examination. Journal for Economic and Educators, 8: 43–53.

Gottfries, N., ve Horn, H. (1987). Wage formation and the persistence of unemployment. Journal, 97: 877-884.

Haltmaier, J. (2012). Do Recessions Affect Potential Output?, International Finance Discussion Papers 1066, Board of Governors of the Federal Reserve System (U.S.).

International Monetary Fund (2023), World Economic Update, https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2023/07/10/world-economic-outlook update-july-2023 (03.10.2023).

Karul, Ç. (2016). Esnek Fourier Fonksiyonlu Yeni Bir Panel Birim Kök Testi Önerisi ve OECD Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

Lee, C.F. (2010). Testing for Unemployment Hysteresis in Nonlinear Heterogeneous Panels: International Evidence. Economic Modelling, 27: 1097-1102.

León-Ledesma, M. A. ve Mcadam, P. (2004). Unemployment, Hysteresis and Transition. Scott J Political Econ, 51: 377–401.

Lin, C. H., Kuo, N. F. ve Yuan, C. D. (2008). Nonlinear vs. Nonstationary of Hysteresis in Unemployment: Evidence from OECD. Economies. Applied Economics Letters, 15: 483–7.

Lindbeck, A. ve Snower, D. (2001). Insiders versus outsiders. Journal of Economic Perspectives, 15: 165-188.

Mankiw, N. G. (2001). The Inexorable and Mysterious Trade-off Between Inflation and Unemployment", Economic Journal, 111(471): 45-61.

Meloni, W.P., Romaniello, D. ve Stirati, A. (2022). Inflation and the NAIRU: assessing the role of long-term unemployment as a cause of hysteresis, Economic Modelling, 113, https://doi.org/10.1016/j.econmod.2022.105900.

Nazlioglu, S. ve Karul, C. (2017). A Panel Stationarity Test with Gradual Structural Shifts: Re-Investigate the International Commodity Price Shocks. Economic Modelling, 61: 181-192.

Öztürk, M. (2021). An Essay on Inflation Hysteresis in Turkey. Premium E-Journal of Social Sciences, 5(17): 710-719.

Pesaran, H. M. (2004). General Diagnostic Tests for Cross Section Dependence in Panels. Working Paper No:0435. University of Cambridge. 1-39.

Pesaran, H. M. (2006). Estimation and Inference in Large Heterogeneous Panels with A Multifactor Error Structure. Econometrics, 74(4): 967-1012.

Pesaran, H. M. ve Yamagata, T. (2008). Testing Slope Homogeneity in Large Panels. Journal of Econometrics. 142: 50-93.

Phelps, E. S. (1967). Phillips Curves, Expectations of Inflation and Optimal Unemployment Over Time, Economica, 34(3): 254-281.

Phillips, A. W. (1958). The Relation Between Unemployment and the Rate of Change of Money Wage Rates in the United Kingdom: 1861-1957, Economica, 25(2): 283-299.

Rowthorn, R. (1999). Unemployment, Wage Bargaining and Capital-Labour Substitution, Cambridge Journal of Economics, Oxford University Press, 23(4): 413-425.

Samuelson, P. A. ve Solow, R. M. (1960). Analytical Aspects of Anti-inflation Policy, American Economic Review, 50(2):177-194.

Santomero, A. M. ve Seater, J. J. (1978), The Inflation–Unemployment Trade-Off: A Critique of the Literature, Journal of Economic Literature, XVI: 499-544.

Taylor, J. (1989), The Evolution of Ideas in Macroeconomics, The Economic Record, 65: 185-189.

Westerlund, J. (2008). Panel Co-integration Tests of the Fisher Effect. Journal of Applied Econometrics, 23: 193-233.

KAYNAKÇA

Acar, O. ve Öztürk, N. (2021). Paranın Dönüşümünde Yeni Bir Evre: Merkez Bankası Dijital Parası. Uluslararası Muhasebe ve Finans Araştırmaları Dergisi. 3(2), 85-103.

Al, İ. ve Akyazı, H. (2019). Merkez Bankası Dijital Parası ve Para Politikasına Yansımaları, BAİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19(3), 573-593.

Barrdear, J. and Kumhof, M. (2016). The Macroeconomics of Central Bank Issued Digital Currencies, Bank of England Staff Working Paper, 605, 1-92

BIS (2018). Central Bank Digital Currencies. Committee on Payments and Market Infrastructures. Bank for International Settlements. https://www.bis.org/cpmi/ publ/d174.pdf (Erişim Tarihi: 06.08.2023)

BIS (2020). Central Bank Digital Currencies: Foundational Principles and Core Features. Bank for International Settlements, Basel

BIS (2021) Central bank digital currencies: executive summary, https://www.bis.org/publ/othp42.pdf (Erişim Tarihi: 06.08.2023)

Bordo, M. and Levin, A. (2017). Central Bank Digital Currency and the Future of Monetary Policy, NBER Working Paper No. 23711.

Bordo, M.D. and Levin, A.T. (2019). Digital Cash: Principles & Practical Steps, NBER Working Paper Series, 25455,1-22.

Engert, W. and Fung, B. S. (2017). Central Bank Digital Currency: Motivations and Implications. Bank of Canada Staff Discussion Paper(2017-16), 2-8.

Erdoğan, K. (2021). Dijitalleşme Nedir? https://scientu.net/category/basyazi/ (Erişim Tarihi: 06.08.2023)

Eroğlu, İ. ve Yeter, F. (2020). Türkiye'de 1980 Sonrası İktisadi Krizler ve Politika Deneyimi, (Ed) İ.M. BİCİL ve Ö. F. BİÇEN, Temel Ekonomik Göstergeler Çerçevesinde Türkiye Ekonomisindeki Gelişmeler (ss.335-364) Ankara: Gazi kitabevi,

Eroğlu, İ., Yeter, F. Ve Kangal, N. (2021) Türkiye'de İktisat Politikalarının Temel Dinamikleri: Olaylar ve Olgular Üzerine Bir Değerlendirme, Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, ICOMEP Özel Sayısı, 149-179

Frankenfield, J. (2023) Distributed Ledger Technology (DLT): Definition and How It Works. https://www. investopedia.com/terms/d/distributed-ledger-technology-dlt.asp (Erişim Tarihi: 20.08.2023).

Grym, A., Heikkinen, P., Kauko, K. and Takala, K. (2017), Central Bank Digital Currency, Bank of Finland BoF Economic Review, 5, 1-10.

He, D., Leckow, R., Haksar, V., Mancini, T., Jenkinson, N., Kashima, M., Khiaonarong, T., Rochon, C.

and Tourpe, H. (2017). Fintech and Financial Services: Initial Considerations. International Monetary Fund Staff Discussion Note 17/05.

IMF. (2018). Casting Light on Central Bank Digital Currency. IMF Staff Discussion Note(SDN/18/08), 27-29

Kahn, C., Singh, M. and Alwazir, J. (2022) Digital Money and Central Bank Operations, IMF Working Paper, WP/22/85, 1-19.

Kocakaya, A.M. (2023). Dijitalleşme Nedir? Dijitalleşmenin Etkileri, https://analyticahouse. com/tr/blog/dijitallesme-nedir (Erişim Tarihi: 06.08.2023).

Koçdar, S. (2015). Teknoloji-, Toplum ve İnsan., (Ed. T. Volkan Yüzer ve M. Recep Okur), Temel Bilgi Teknolojileri-I, 1. Baskı, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, Haziran 2015.

Laudon, K. C. and Laudon J. P. (2011), Management Information Systems: Managing The Digital Firm, Twelfth Edıtıon, Pearson Printing, USA.

Lee, E. (2020). Central Bank Digital Currencies Tools for an Inclusive Future? Belfer Center for Science and International Affairs, 2-5.

Legner, C., Eymann, T., Hess, T., Matt, C., Böhmann, T., Drews, P. and Ahlemann, F. (2017). Digitalization: Opportunity and Challenge for the Business and Information Systems Engineering Community. Bus Inf Syst Eng.

McKinsey and Company (2023) What is central bank digital currency (CBDC)? https://www.mckinsey.com /featured-insights/mckinsey-explainers/what-is-central-bank-digital-currency-cbdc#/ (Erişim 08.08.2023).

Nuno, G. (2018), Monetary Policy Implications of Central Bank-Issued Digital Currency, Banco de Espana Economic Bulletin, 3,1-7.

Parasız İ. (2018) Para Banka ve Finansal Piyasalar, Bursa: Ezgi Kitapevi.

Peters, G. W., Panayi, E. and Chapelle, A. (2015). Trends İn Crypto-Currencies and Blockchaintechnologies: A Monetary Theory And Regulation Perspective. Journal of Financial Perspectives, 3(3).

Raskin, M. and Yermack, D. (2016). Digital Currencies, Decentralized Ledgers, and the Future of Central Banking. NBER Working Paper No. 22238.

Shirai, S. (2019). Money and Central Bank Digital Currency. ADBI Working Paper Series(922), 15-17.

Wong, P. and Maniff, J.L. (2020). The Fed - Comparing Means of Payment: What Role for a Central Bank Digital Currency? federalreserve.gov (Erişim 08.08.2023)

KAYNAKÇA

Abdulqader, R. (2022). Sermaye Yapısının Karlılık Üzerine Etkisi: Borsa İstanbul'da İşlem Gören İmalat Firmaları Üzerine Bir Çalışma. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aghion, P., Bacchetta, P. ve Banerjee, A. (2001). "Currency Crises and Monetary Policy in an Economy with Credit Constraints" European Economic Review 45 (2001), 1121-1150.

Aklan, N. ve Nargeleçekenler, M. (2010). Yükümlülük Dolarizasyonu ve Bilanço Etkisi: Türkiye Üzerine Bir Analiz. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi. 0 (43): 177-204.

Alp, B. (2013). Türkiye'deki Reel Sektör Firmalarında Borç Dolarizasyonu ve Reel Kur Değişimlerinin Bilanço Etkisi. (Uzmanlık Yeterlilik Tezi). Ankara: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası İstatistik Genel Müdürlüğü.

Aydın, Ü. (2018). Türkiye'deki Firmaların Mali Yapısı, Türkiye'de Ekonomi - Yönetim – Siyaset Üzerine adlı kitapta kitapiçi bölüm (Ed. Ahmet Oğuz). Academia Yayınevi, Kütahya. 271-287.

Baraz, E. H. (2022). Sermaye Yapısının Karlılık, Firma Değeri ve Finansal Performans Üzerine Etkisinin Ölçülmesi: BİST'te Bir Uygulama. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bleakley, H. ve Cowan K. (2005). "Corporate Dollar Debt and Deprectiations: Much Ado About Nothing?" Inter-American Development Bank Research Department Working Paper No: 532.

Burgaz, N. (2021). Türkiye'de Reel Sektör Firmaları Açısından Borç Dolarizasyonunun Değerlendirilmesi TCMB Sektör Bilançosu Örneği. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Carranza, L. J. Cayo, J. M. ve Galdon-Sanchez J. E. (2003). Exchange Rate Volatility and Economic Performance in Peru: a Firm Level Analysis. Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales Universidad de Navarra, Working Paper 12(03): 1-26.

Cedrick, B. Z. E., ve Long, P. W. (2017). Investment motivation in renewable energy: A PPP approach. Energy Procedia, 115, 229-238.

Cespedes, L. F., Chang, R. ve Velasco, A. (2000). "Balance Sheets and Exchange Rate Policy" NBER Çalışma Tebliği Serisi No: 7840.

Chien, T., ve Hu, J. L. (2007). Renewable energy and macroeconomic efficiency of OECD and non-OECD economies. Energy Policy, 35(7), 3606-3615.

Çöllü, D. A. (2021). Sermaye Yapısının Karlılık Üzerindeki Etkisi: TCMB Sektör Bilançoları Üzerine Bir Araştırma. Fiscaoeconomia. 5(3): 957-977.

Demirci, N. S. (2017). İmalat Sanayi Sektöründe Karlılığın Belirleyicileri: TCMB Sektör Bilançolarıyla Panel Veri Analizi (1996-2015). Ege Akademik Bakış. 17(3): 381-394.

Demirhan D. (2022). İmalat ve Hizmet Sektörlerinde Karlılık Oranlarını Etkileyen Faktörlerin Analizi. Muhasebe ve Finansman Dergisi. (94): 31-52.

Dumitrescu, E.I. & Hurlin, C. (2012). "Testing for Granger non-causality in heterogeneous panels", Economic Modelling, 29: 1450-1460.

Erdal, L. (2012). Türkiye'de Yenilenebilir Enerji Yatırımları ve İstihdam Yaratma Potansiyeli. Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 4 (1)

Frankel J. A. (2005). "Mundell-Fleming Lecture: Contractionary Currency Crashes in Developing Countries" IMF Staff Papers 52 (2), 149-192.

Gertler, M., Gilchrist, S. ve Natalucci F. M. (2007). "External Constraints on Monetary Policy and The Financial Accelerator". Journal of Money, Credit and Banking 39(2-3).

Hulshof, D., ve Mulder, M. (2020). The impact of renewable energy use on firm profit. Energy economics, 92, 104957.

İncekara, A., Mutlugün, B. ve Yılmaz, H.A. (2017). Borç Dolarizasyonunun Türk İmalat Sanayii Sektörü Sektörü Büyümesi Üzerine Etkisi, İktisat Politikası Araştırmaları Dergisi, (Journal of Economic Policy Researches), Cilt/Volume:4, Sayı/Issue:1, Yıl/Year: 2017, 16-38.

Kao, C. (1999). Spurious regression and residual-based tests for cointegration in panel data. Journal of Econometrics 90: 1-44.

Krugman, P. (1999). "Balance Sheets, the Transfer Problem, and Financial Crises" International Tax and Public Finance, 6, 459-472 (1999).

Menegaki, A. N. (2013). "Growth and renewable energy in Europe: Benchmarking with data envelopment analysis", Renewable Energy, 60: 363-369

Pesaran, M. H. (2007). A simple panel unit root test in the presence of cross-section dependence. *Journal of applied econometrics*, *22*(2), 265-312.

Sarafidis, V. ve Wansbeek, T. (2012). Cross-sectional dependence in panel data analysis. Econometric Reviews, 31(5), 483-531.

Swamy, P. A. V. B. (1970). Efficient inference in a random coefficient regression model. Econometrica 38: 311-323.

Syromyatnikov, D., Druzyanova, V., Beloglazov, A., Bakshtanin, A. ve Matveeva, T. (2021). Evaluation of the Economic Profitability of Using Renewable Energy Sources in Agro-Industrial Companies. International Journal of Renewable Energy Development, 10(4).

Yıldırım, H. H. (2019). Yenilenebilir Enerji Yatırımlarındaki Teşviklerin Yatırım Performansları Üzerine Etkisi. Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 4 (3), 330-345.

Yılmaz, M. S. (2022). Borç Dolarizasyonu ve Döviz Kuru Değişimlerinin Türk İmalat Sanayi Sektör Performansı Üzerine Etkisi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi

KAYNAKÇA

Yüce, N.C., Güreşçi, G. ve Oğuz, A. (2021), Yeşil Ekonominin İstihdam Üzerine Etkileri, Disiplinlerarası Sosyal ve Ekonomik Değerlendirmeler, Ekin Yayınevi, Edt: Oğuz A., Güreşçi G, s:269, ISBN:978-625-8024-52-4

Concern Worldwide US (2022). Climate Refugees: The World's Forgotten Displacement Crisis, https://www.concernusa.org/story/climate-refugees explained/#:~:text=In%20terms%20of%20internal%20displacement,929%2C000%20IDPs%20due%20to%20climate, (01.06.2023).

Ekşi, N. (2016). İklim Mültecileri. Göç Araştırmaları Dergisi, 2(2), s. 10-58.

European Commission (2023a), Climate Negotiations, https://climate.ec.europa.eu/eu-action/international-action-climate-change/climate-negotiations_en, (14.06.2023).7

European Commission (2023b), Cooperation with non-EU countries & regions, https://climate.ec.europa.eu/eu-action/international-action-climate-change/cooperation-non-eu-countries-regions_en, (14.06.2023).

European Commission (2023c), International Climate Finance, https://climate.ec.europa.eu/eu-action/international-action-climate-change/international-climate-finance_en, 14.06.2023.

IDMC (2022). Global Report on Internal displacement 2022, https://www.internal-

displacement.org/publications/2022-global-report-on-internal-displacement, (01.06.2023).

IOM (2023a), Environmental Migration Portal, https://environmentalmigration.iom.int/environmental migration#:~:text=Climate%20migration%20refers%20to%20%E2%80%9Cthe,a%20State%20or%20across%20an, (01.06.2023).

IOM (2023b), Uluslararası Göç Hukuku Göç Terimleri Sözlüğü, https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml31_turkish_2ndedition.pdf,s.17, (01.06.2023).

İklimin (2023). İklime Bağlı Göç ve İklim Göçüne Maruz Kalanların Hakları. https://www.iklimin.org/wp-content/uploads/2018/01/HatayBB_-026_%C4%B0klime-Ba%C4%9Fl%C4%B1-G%C3%B6%C3%A7.pdf, , (01.06.2023).

Sipahioğlu, B. Ö. (2022). Küresel İklim Değişikliğinin Bir Sonucu Olarak İklim Göçü, Akademik Hassasiyetler, 9(20), 543-565.

Uluslararası Af Örgütü (2023), İklim Değişikliği. https://www.amnesty.org.tr/icerik/iklim-degisikligi, (01.06.2023).

UNHCR (2023), What is a Refugee?, https://www.unrefugees.org/refugee-facts/what-is-a-refugee/, (01.06.2023).

United Nations University Institute for Environment and Human Security (2015). 5 Facts Of Climate Migrants, https://ehs.unu.edu/news/news/5-

facts-on-climate-migrants.html#:~:text=Fact%201%3A%20Climate%20migrants*%20are,are%20not%20legally%20considered%20refugees, (01.06.2023).

Worldbank Group. (2018). Groundswell Preparing for Internal Climate Migration.

Kanberoğlu, Z. ve Aksoy, K. (2022) Uluslararası Avrasya İklim Değişikliği Kongresi EURACLI'2022 29.09.2022 - 01.10.2022, Van, Türkiye

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (2013), https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6458.pdf, (01.06.2023).

KAYNAKÇA

Acar-Savran, G. & Demiryontan, N. T. (2020). Kadının Görünmeyen Emeği. (s.9- 16). İstanbul: Yordam Kitap

Adak, N. (2007). Kadınların ikilemi: iş ve aile yaşamı. Sosyoloji Dergisi, (17).

Afşar, B. & Öğrekçi, S. (2014). Tarihsel süreçte kadının gelişimi ve ekonomideki rolü: Toplayıcı kadından günümüz kadınına dönüşüm. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi, 17(1), 65-86.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2022). Türkiye'de Kadın. Erişim Tarihi: 28.04.2023 https://www.aile.gov.tr/media/97652/tu-rkiye-de-kadin_20220214.pdf

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2023). Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2018-2023). Erişim Tarihi:28.04.2023 https://www.aile.gov.tr/ksgm/ulusal-eylem-planlari/kadinin-guclenmesi-strateji-belgesi-ve-eylem-plani-2018-2023/

Andersen, G. E. (2011). Tamamlanmamış Devrim: Kadınların Yeni Rollerine Uymak. (Çev. S. Çağatay), İletişim Yayınları, İstanbul.

Archer, J. & Lloyd, B. (2002). Sex and gender. Cambridge University Press.

Aytekin, B. (2014). Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Kuramı: Türkiye'de Kadın Emeğinin Etkinlik Çözümlemesi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Malatya

Bağdatlı Vural, N. (2020). Toplumsal Cinsiyet Tartışmaları. F. Saygılıgil (Der.). (s.101-119). Ankara: Dipnot Yayınları

Barbezat, D. A. & Hughes, J. W. (1990). Sex discrimination in labor markets: The role of statistical evidence: Comment. The American Economic Review, 80(1), 277-286.

Baydar, V., Kılıç, C., Serpen, A. S. & Günay, G. (2019). Kadın düşmanlığı ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik çalışması. Fe Dergi, 11(2), 65-77.

Baydar, V., Kılıç, C., Serpen, A. S. & Günay, G. (2019). Kadın düşmanlığı ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik çalışması. Fe Dergi, 11(2), 65-77.

Baypınar, B. (2003). İşyerinde cinsel taciz. ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources, 5(2).

Beauvoir, S. (2020a). İkinci Cinsiyet Olgular ve Efsaneler (1. Cilt). Acar Savran. G. (Çev.). (s.41-175). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları

Beauvoir, S. (2020b). İkinci Cinsiyet Yaşanmış Deneyim (2. Cilt). Acar Savran. G. (Çev.). (s.13-227). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları

Berber, N. (2020). Toplumsal Cinsiyet Tartışmaları. Sayılıgil. F. (Der.). 13. Bölüm içinde (248-256). Ankara: Dipnot Yayınları

Bingöl, O. (2014). Toplumsal cinsiyet olgusu ve Türkiye'de kadınlık. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2014(3), 108-114

Birer, B. A. (2019). Kimlik-Mücadele İlişkisi: Feminist Kadınların Anlatılarında Ev İçi Emeğin Bölüşümü. Kültür ve İletişim, (44), 10-31.

Butler, J. (2020). Cinsiyet Belası: Feminizm ve Kimliğin Altüst Edilmesi. B. Ertür (Çev.). (s.27-54). İstanbul: Metis Yayınları

Buğra, A. (2008). Kapitalizm, Yoksulluk ve Türkiye'de Sosyal Politika. (s.77). İstanbul: İletişim Yayınları

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. (2017). Ulusal İstihdam Stratejisi (2014-2023). Erişim Tarihi: 28.04.2023
http://www.uis.gov.tr/media/1437/uis2014-2023.pdf

Çelik, M. & Şahingöz, S. A. (2018). İş yaşamında cinsiyet ayrımcılığı: Kadın aşçılar örneği. Journal of Tourism & Gastronomy Studies, 6(3 (Special)), 370-383.

Darley, S. A. (1976). Big-time careers for the little woman: A dual-role dilemma. Journal of Social Issues, 32(3), 85-98.

Dedeoğlu, S. (2000). Toplumsal cinsiyet rolleri açısından Türkiye'de aile ve kadın emeği. Toplum ve Bilim, 86(3), 139-170.

Demir, A. (2020). Toplumsal Cinsiyet Algısı Ve Kariyer Kararsızlığı: Sinop Örneği. Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi, 8(22), 1-17.

Donovan, J. (2019). Feminist Teori. A. Bora, M. Ağduk Gevrek ve F. Sayılan (Çev.). (s.21-319). İstanbul: İletişim Yayınları

Ekiz Gökmen, Ç. (2017). Toplumsal Cinsiyet ve Zaman Yoksulluğu: Hane İçi Ücretli ve Ücretsiz Emek Sunumu. Calisma ve Toplum, 55(4).

Ergöl, Ş., Gülten, K., Eroğlu, K. & Taşkin, L. (2012). Türkiye'de kadın araştırma görevlilerinin ev ve iş yaşamlarında karşılaştıkları güçlükler. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, (1), 43-49.

EUROSTAT (2022). Employment İn 2022 Compared With The EU Target. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Employment_-_annual_statistics#Employment_in_2022_compared_with_the_EU_target. Erişim Tarihi: 22.04.2023

Erikli, S. (2020). Çalışma yaşamında toplumsal cinsiyet ayrımcılığının görünümü. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2(1), 39-60.

Etiler, N. (2018). Kesişmeyen Kümeler: Kadın Emeği Ve Ücret. Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi (MSG), 17(66).

Fischer, C.C. (1987), "Toward a More Complete Understanding of Occupational Sex Discrimination", Journal of Economic Issues, 21(1),113 – 138.

Gelegen, D. G. (2001). ÇALIŞMA YAŞAMINDA KADIN OLMAK. TTB Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi, 2(5), 27-30.

Gough, K. (2020). Kadın Antropolojisi. B. Abiral (Çev.). Ailenin Kökeni İçinde (s.58-68). İstanbul: Dipnot Yayınları

Gök, Ş. (2022). Covid-19 Pandemisi Sürecinde Görünmeyen Kadın Emeği. Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Karabük

Günay, G. & Aydıner Boylu, A. (2016). Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığı Bakış Açısıyla Kadınların İşgücü Piyasasına Katılımı ve Kadın Yoksulluğu . International Congress on European Unions Relations, Econumics, Finance and Econometrics (pp.1-2). Aydın, Turkey

Günay, G. & Çelik, B. S. (2018). Kadınların Gözünden: Kadınların İstihdama Katılamama Nedenleri. Econder International Academic Journal, 2(2), 179-199.

Günay, G., Aksoy, A. D. & Bener, Ö. (2016). Dünyada kadın sorunları. Pegem Atıf İndeksi, 271-332

Haig, D. (2004). The inexorable rise of gender and the decline of sex: Social change in academic titles, 1945–2001. Archives of sexual behavior, 33(2), 87-96.

Hartmann, H. (2020). Kadının Görünmeyen Emeği. G. Acar-Savran ve N.T. Demiryontan (Der.). Marksizmle Feminizmin Mutsuz Evliliği içinde. (s.157-180). İstanbul: Yordam Kitap

Hopcke, R. H. (1995). Persona: Where sacred meets profane. Shambhala Publications.

İstatistiklerle Kadın. (2022). Türkiye İstatistik Kurumu. Erişim Tarihi: 24.03.2023 https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Kadin-2022-49668

İŞKUR (2018a). İşte Anne Projesi. Erişim Tarihi: 28.04.2023. https://www.skdturkiye.org/esit-adimlar/guncel/iste-anne-projesi-ile-tum-anneler-ise-basliyor

İŞKUR (2018b). Çocuk Bakım Desteği. Erişim Tarihi: 28.04.2023. https://www.iskur.gov.tr/kurumsal-bilgi/uluslararasi-iliskiler-ve-projeler/projeler/

Johnson, Z. & Mathur-Helm, B. (2011). Experiences with Queen Bees: A South African study exploring the reluctance of women executives to promote other women in the workplace. South African Journal of Business Management, 42(4), 47-55.

Kan, M. Y., Sullıvan, O. & Gershuny, J. (2011). Gender convergence in domestic work: Discerning the effects of interactional and institutional barriers from large-scale data. Sociology, 45(2), 234-251.

Kawaguchi, D. (2007). A market test for sex discrimination: Evidence from Japanese firm-level panel data. International Journal of Industrial Organization, 25(3), 441-460.

Kaya, C. (2009). Çalışma yaşamında kadın işgücü sorunları ve örgütlenme eğilimleri. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İzmir

Koray, M. (2007). Sosyal politikanın anlamı ve işlevini tartışmak. Çalışma ve Toplum, 4(15), 19-56.

Koray, M. (2000). Sosyal Politika. (s.8-120). Bursa: Ezgi Kitabevi

Korkmaz, H. (2016). Yönetimde kadın ve cam tavan sendromu. Alternatif Politika, 8(Special), 95-112.

Lordoğlu, K. & Özkaplan N. (2005). Çalışma İktisadı. İstanbul: Der Yayınları.

Mıes, M., Benholdt-Thomsen, V. & Von Werlhof, C. (2018). Son Sömürge: Kadınlar. Y. Temurtürkan (Çev.). 4. Bölüm içinde (s.101-151). İstanbul: İletişim Yayınları

Mıllett, K. (2018). Cinsel Politika. S. Selvi (Çev.). (s.365). İstanbul: Payel Yayınevi

Mill, J.S. (2020). Kadınların Köleleştirilmesi. A. Özbay (Çev.). (s.23). İstanbul: Bilge Yayıncılık

Mizrahi, R. & Aracı, H. (2010). Kadın Yöneticiler Ve Cam Tavan Sendromu Üzerine Bir Araştırma. Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 2(1), 149-156.

Nicholas, S., & Oxley, D. (1993). The living standards of women during the industrial revolution, 1795-1820. Economic History Review, 723-749.

Oakley, A. (1972). Sex, Gender and Society. P. Barker (Ed.). (s.158). England: New Society

Oğuz, A. ve Güreşçi, G. (2018). Sivil Toplum ve Kalkınma İlişkisinde Yeni Eğilimler. Kalkınma Ekonomisinde Yeni Eğilimler İçinde. Editör: Zafer Kanberoğlu. Ankara, Gazi Kitapevi. ss.269-284.

Öğüt, A. (2006). Türkiye'de kadın girişimciliğin ve yöneticiliğin önündeki güçlükler: Cam tavan sendromu. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi.

Özateş Gelmez, Ö. (2014). Kadının Bakım Emeğinin Evde Bakım Uygulaması Üzerinden Değerlendirilmesi Bir Karma Yöntem Araştırması: Ankara Mamak Örneği, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara

Özaydınlık, K. (2014). Toplumsal cinsiyet temelinde Türkiye'de kadın ve eğitim. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, (33).

Özçatal, E. Ö. (2011). Ataerkillik, toplumsal cinsiyet ve kadının çalışma yaşamına katılımı. Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 1(1), 21-39.

Özkan, D. (2021). 'Şimdiyi Sürüklemek': Ücretsiz Ev İçi Emeğin Feminist Perspektiften Değerlendirilmesi Ankara Örneği, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara

Özkaplan, N. (2009). Duygusal emek ve kadın işi/erkek işi. Çalışma ve Toplum, 2(21), 15- 23.

Sayılan, F. (2012). Toplumsal cinsiyet ve eğitim. Ankara: Dipnot Yayınları, 1-33.

Slocum, S. (2020). Kadın Antropolojisi. B. Abiral (Çev.). Toplayıcı Kadın: Antropolojide Erkek Önyargısı. (s.40-48). İstanbul: Dipnot Yayınları

Sobczak, A. (2018). The Queen Bee Syndrome. The paradox of women discrimination on the labour market. Journal of Gender and Power, 9(1), 51-61.

Sosyal Güvenlik Bakanlığı. (2019a). Kurumsal Çocuk Bakım Hizmetleri Yoluyla Kayıtlı Kadın İstihdamının Desteklenmesi Projesi (INST-CARE). Erişim Tarihi: 28.04.2023 http://www.sgkkurumsalcocukbakimi.org/

Sosyal Güvenlik Bakanlığı. (2019b). Eğitimli Çocuk Bakıcılarının Teşviki Yoluyla Kayıtlı Kadın İstihdamının Desteklenmesi Projesi (EDU-CARE). Erişim Tarihi: 28.04.2023 https://www.sgkegitimlibakici.org/

TC Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2020). 11. Kalkınma Planı (2019-2023). Erişim Tarihi:28.04.2023 https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/On_Birinci_Kalkinma_Plani-2019-2023.pdf

Tilly, L. A. (1994). Women, women's history, and the Industrial Revolution. Social Research, 115-137.

Turgut, A. Ş. (2019). Türkiye'deki Gelir Eşitsizliğinin Toplumsal Cinsiyet, Kadının İstihdamı ve Kadın Yoksulluğu Açısından Değerlendirilmesi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2(38), 315-329.

TUİK (2023). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2022-49685#:~:text=T%C3%9C%C4%B0K%20Kurumsal&text=T%C3%BCrkiye'de%20ikamet%20eden%20n%C3%BCfus,575%20bin%20441%20ki%C5%9Fi%20oldu. Erişim Tarihi: 17.04.2023

TÜİK (2023). İstatistiklerle Kadın 2022. Erişim Tarihi: 18.04.2023 https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Kadin-2022-49668

Türkkahraman, M., ve Şahin, K. (2010). KADIN VE KARİYER. Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, 2(1), 75-88.

Umutlu, S. & Öztürk, M. (2020). İŞ YAŞAMINDA KADIN VE KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 25(3), 297-306.

Vatandaş, C. (2007). Toplumsal cinsiyet ve cinsiyet rollerinin algılanışı. Istanbul Journal of Sociological Studies, (35), 29-56.

Wollstonecraft, M. (2020). Kadın Haklarının Gerekçelendirilmesi. D. Hakyemez (Çev.). (s. 30-154). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

Yıldız, S., Alhas, F., Sakal, Ö. & Yıldız, H. (2016). Cam uçurum: Kadın yöneticiler cam tavanı ne zaman aşar?. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 71(4), 1119-1146.

Yılmaz, A., Bozkurt, Y., İzci, F., BOZKURT, Y. & Ferit, İ. Z. C. İ. (2008). Kamu Örgütlerinde Çalışan Kadın İşgörenlerin Çalışma Yaşamlarında Karşılaştıkları Sorunlar Üzerine Bir Araştırma. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9(2), 89-114.

Yoğun Erçen, A. E. (2008). Kadınların Cam Tavanı Aşma Stratejileri: Büyük Ölçekli Türk İşletmelerinde Bir İnceleme, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Yörük, A. (2009). Feminizm/ler. Sosyoloji Notları, 7, 63-85.

KAYNAKÇA

Abanoz, M. ve Acar, E. (2023). Yapay zekâ ve ontolojik güvensizlik: bireysel ve toplumsal kaygı dinamikleri üzerine bir değerlendirme, LAÜ Sosyal Bilimler Dergisi (XIV-I): 22-51

Adalet Bakanlığı Bilgi İşlem Genel Müdürlüğü. (2021). UYAP bilişim sistemi (1. Basım). Ankara: Ankara Açık Ceza İnfaz Kurumu Matbaası.

Aydın, N. (2022). Klasik oylama yönteminin elektronik oylama yöntemlerine evrilmesi. Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 12(II), 711-744.

Güzel, D. ve Deligöz, K. (2014). UYAP bilişim sisteminin Türk yargı sisteminde kullanılmasının toplam kalite yönetimi açısından incelenmesi. Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4(7), 63-78.

Kırçova, İ. (2003). E-devlet uygulamaları ve ekonomiye etkileri. İstanbul: İTO yayınları.

Odaman, S. ve Özer, P. S. (1998). Türk yargı sisteminde toplam kalite yönetimi. Erişim Adresi: http://www.canaktan.org/yonetim/toplam_kalite/kamuda-toplam-kalite/serkanodaman-turk-yargi.pdf (12.07.2023).

Sarı, Ö. K. (2019). İdare hukuku bağlamında e-devlet dönüşümü ve UYAP (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.

Şahin, A. (2008). Türk kamu yönetiminde yapısal dönüşüm ve e-devlet (1. Basım). Konya: Çizgi Kitabevi.

Türk Cumhuriyeti Anayasası, T. C. Resmî Gazete, 17863, 9 Kasım 1982

UYAP Bilişim Sistemi. (2023). Adalet Bakanlığı portal ortak ekranlar. Erişim Adresi: https://vatandas.uyap.gov.tr/main/vatandas/index.jsp?v=3781 (06.07.2023).

UYAP Bilişim Sistemi. (t.y.). Tarihçe. Erişim Adresi: https://uyap.gov.tr/Tarihce#:~:text=UYAP%20Bili%C5%9Fim%20Sistemi%202000%20y%C4%B1l%C4%B1nda,kapsayan%20UYAP%20II%20tamamlanarak%20faaliyete (05.07.2023).

Ünal, F. ve Kiraz, İ. (2016). Türkiye'de e-devlet uygulamalarının kamu hizmetlerinin sunumunda etkinliği: Adalet Bakanlığı UYAP bilişim sistemi örneği. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Afro-Avrasya Özel Sayısı-Aralık, 437-450.

KAYNAKÇA

Acar, E. (2012). Cumhuriyet döneminde türkiye'de kentsel şebeke suyu yönetiminin kurumsal ve yasal gelişimi. Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi , 4 (1) , 97-106 .

Adler, E. (1997). Seizing the Middle Ground: Constructivism in World Politics. London: SAGE Publications.

Agger, B. (1991). Critical Theory, Poststructuralism, Postmodernism: Their Sociological Relevance. Annual Reviews, 107.

Arı, T. (2012). Uluslararası İlişkilere Giriş. Bursa: MKM Yayıncılık.

Arı, T. (2013). Uluslararası İlişkiler Teorileri: Çatışma, Hegomonya, İşbirliği. Bursa: MKM.

Atmaca, A. & Gözen Ercan, P. (2018). Uluslararası Güvenliği Yeniden Düşünmek: Uluslararası İlişkiler Disiplininde Feminist Eleştiriler. Uluslararası İlişkiler, 23.

Aydın Koyuncu, Ç., & Tür, Ö. (2010). Feminist Uluslararası İlişkiler Yaklaşımı: Temelleri, Gelişimi, Katkı ve Sorunları. Uluslararası İlişkiler Dergisi, 7.

Aydın, M. (1996). Uluslararası İlişkilerde Yaklaşım, Teori ve Analiz. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 86.

Aydın, M. (2004). Uluslararası İlişkilerin "Gerçekçi" Teorisi: Kökeni, Kapsamı, Kritiği. Uluslararası İlişkiler Dergisi, 37-38.

Barkin, J. (2003). Realist Constructivism. International Studies Review, 325.

Barnett, M. & Finnemore, M. (2004). The Power of Liberal International Organizations. M. Barnett, & R. Duvall içinde, Power in Global Governance (s. 162). Cambridge: Cambridge University Press.

Baylis, J. (2015). Uluslararası İlişkilerde Güvenlik Kavramı. M. Aydın, H. Günter Brauch, M. Çelikpala, U. Oswald Spring, & N. Polat içinde, Uluslararası İlişkilerde Çatışmadan Güvenliğe (s. 155). İstanbul : İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Budrich, V. (2013). Social Constructivist Theory. M. Spindler içinde, International Relations (1st ed.) (s. 197).

Çitçi, O. (2008). Yeni Siyaset: Neoliberalizm ve Post-Modernizmin Siyasal Portresi. Sosyal Bilimler Dergisi, 5-6.

David L. Rousseau, T. C. (2012). Liberalism. T. C. David L. Rousseau içinde, Handbook of Security Studies (s. 26-28). Hoboken: Routledge.

Ertoy, B. (2019). Uluslararası İlişkilerde Realist Geleneğin Dönüşümü ve Neoklasik Realizm. Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Dergisi, 9.

Fox, N. (2008). Post-positivism . L. Given içinde, The SAGE Encyclopaedia of Qualitative Research Methods. London: Sage.

Gülboy, G. & Aytaç, G. (2014). Marksizm ve Uluslararası Politik Teoride Dönüşümler. 9.

Hayek, F. A. (2009). Liberalizm. Liberal Düşünce, 206-207.

Heywood, A. (2013). Politics. London: Palgrave Foundations.

Hobbes, T. (2012). Leviathan. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Hopf, T. (1998). The Promise of Constructivism in International Relations Theory. International Security, 172.

Jackson, R., & Sørensen, G. (2013). Introduction to International Relations Theories and Approaches. Oxford: Oxford University Press.

Jepperson, R., Wendt, A., & Katzenstein, P. (1996). Norms, Identity, and Culture in National Security. P. Katzenstein içinde, The Culture of National Security (s. 10-11). New York: Columbia University Press.

Jill Steans, Lloyd Pettiford, Thomas Diez, Imad El-Anis. (2010). An Introduction to International Relations Theory Perpectives and Themes. Essex: Pearson Education Limited.

Kangal, N. & Eroğlu, İ. (2023). *Farklı Boyutları İle Özgürlük Ekonomisi*. Ekin Yayınevi: Bursa.

Kant, I. (2020). Ebedi Barış Üzerine Felsefi Bir Tasarı. Ankara: Ayrıntı Basımevi.

Kevin Harrison, T. B. (2018). Understanding Political Ideas and Movements. Manchester: Manchester University Press.

Keyik, M. & Erol, M. (2019). Realizme Göre Güç ve Güç Dengesi Kavramları. Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi, 16-17.

Machiavelli, N. (2016). Prens. İstanbul : Can Sanat Yayınları.

Macit, M. H. (2011). İnsan ve Karl Marks'ın İnsan Anlayışı Üzerine. Eskiyeni, 27.

Marx, K. & Engels, F. (2016). Komünist Manifesto. İstanbul: Can Yayınları.

Memiş, E. (2005). Ermenilerin Kökeni ve Geçmişten Günümüze Türk-Ermeni İlişkileri. Sosyal Bilimler Dergisi, 4-5.

Mutlu, M. & Zenginoğlu, S. (2019). Yeşil Teori Perspektifinden Avrupa Birliği Çevre Politikası. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 462-463.

Nye, J., & Welch, D. (2017). Küresel Çatışmayı ve İşbirliğini Anlamak . İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Oğurlu, E. (2019). Understanding the Distinguishing Features of Post-Westphalian Diplomacy. Lefke: PERCEPTIONS, Autumn-Winter 2019 Volume XXIV Number 2-3.

Onuf, N. (2013). Making Sense, Making Worlds. New York: Routledge.

Reus-Smit, C. (2005). Constructivism. Theories of International Relations (s. 195-196). içinde New York: Palgrave Macmillan.

Ruggie, J. (1998). What Makes the World Hang Together? Neo-Utilitarianism and the Social Constructivist Challenge. International Organization, 862.

Sandıklı, A. & Emeklier, B. (2011). 21. Yüzyılda Yeni Güvenlik Anlayışları ve Yaklaşımları. Uluslararası Balkan Kongresi: 21. Yüzyılda Uluslararası Örgütlerin Güvenlik Yaklaşımları ve Balkanlar'ın Güvenliği, (s. 22-23). Kocaeli.

Sayers, S. (2009). Marksizm ve İnsan Doğası. İstanbul: Yordam Kitap.

Serdar, İ. (2015). Neorealizm, Neoliberalizm, Konstraktivism veİngiliz Okulu Modellerinde Uluslararası Sistemsel Değişiklere Bakış. The Journal Of Europe - Middle East Social Science Studies, 22.

Smith, E. (2015). The Traditional Routes to Security. P. Hough, S. Malik, A. Moran, & B. Pilbeam içinde, International Security Studies (s. 14-18). New York: Routledge.

Stephen Mcglinchey, Rosie Walters, Christian Scheinpflung (2017). International Relations Theory. Bristol: E-International Relations Publishing.

Tannenwald, N. (2005). Ideas and Explanation: Advancing the. Journal of Cold War Studies Theoretical Agenda, 15-16.

Tarhan, K. (2018). Küresel Çevre Sorunlarının Politikleşmesi ve Uluslararası İlişkiler Teorileri Kapsamında Analiz. International Journal of Social and Humanities Sciences, 161-162.

Tokatlı, S. (2022). Klasik Realizm ve Neo-Realizm Kuramınınn İncelenmesi: Devlet Kavramına Yönelik Analiz. Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 128.

Uzgel, İ. & Bedirhanoğlu, N. (2015). Eleştirel Bir Literatür Değerlendirmesi: Dışlamadan Sınırlı Tanımaya, Uluslararası İlişkiler Kuramları ve Marksizm. Uluslararası İlişkiler Dergisi, 112-113.

Wæaver, O. (1996). The Rise and Fall of the Inter-paradigm. S. Smith, K. Booth, & M. Zalewski içinde, International Theory: Positivism and Beyond (s. 434-435). Cambridge: Cambridge University Press.

Waltz, K. (2021). Uluslararası Politika Teorisi. Ankara: Phoenix Yayınevi.

Wendt, A. (1995). Constructing International Politics. International Security, 71-72.

Wendt, A. (2003). Social Theory of International Politics. Cambridge: Cambridge University Press.

Zehfuss, M. (2004). Constructivism in International Relations. Cambridge: Cambridge University Press.

KAYNAKÇA

Atar, A., Şahin, H. & Çavuşoğlu, T. (2018). Geçmişten Günümüze İpek Yolu Hakkında Genel Bir Değerlendirme. ECONDER, c.2, s.2, 334-348.

Akkaymak, M. (2009). Yüksek Linsans Tezi. Avrupa-Asya Ulaştırma Koridorları Ve Yeniden Canlanan İpek Yolu . İstanbul, Merkez, Türkiye.

Alkan, N. (2006). 15. ve 16. Yüzyıllarda İran İpek Yolu'nda Kervanlar . U.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 141-157.

Atasoy, F. (2010). Küreselleşme Çağında Yeniden İpek Yolu . Bir Kültür Koridoru Olarak İpek Yolu Sempozyumu (s. 1-12). Antalya: Kültür ve Turizm Bakanlığı .

A quick guide to the US-China trade war (2019, Mayıs 14). BBC News.

Ayan, E. (2016). Yeni İpek Yolu Stratejileri Ve TransAvrasya Güvenlik Sistemleri. Tarih ve Gelecek Dergisi, 9-24.

Bakırcı, M. (2014). Coğrafi Açıdan Anadolu'nun Tarihi Ulaşım Ağı ve İpek Yolu . T.C. Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı .

Baniya, S., Rocha, N., & Ruta, M. (2018). Trade effects of the new silk road. World Bank.

Bulis, A., & Skapars, R. (2014, Eylül). Development of "New Silk Road" Northern branch through seaport of Rifa in Latvia. researchgate.net:

https://www.researchgate.net/publication/272392091_Development_of_New_Silk_Road_Northern_Branch_through_Seaport_of_Riga_in_Latvia adresinden alındı.

Costa, A. N. (2018, Ağustos 5). The early victims of Trump's trade war. BBC News.

Çakan, V. (2017). Yeni İpek Yolu Projesi: Beklentiler Sorunlar Ve Gerçekler . Asya Araştırmaları Dergisi , 35-52.

Çakmak,. M.A. & Hamarat, E. (2016). İpek Yolu Tarihinin Öğretiminde ABD Merkezli Bazı Yaklaşımlar: Teknoloji, Proje Ve Müze. Kastamonu Eğitim Dergisi, C:24, s:1, 421-430.

Çalışkan, Z. (2018, 10 17). İnsamer. İnsamer WEB SİTESİ: https://insamer.com/tr/cinin-ortadogu-politikasi_1697.html adresinden alındı

Çiçek, M. (2019, 04 20). Yumuşak Güç Bağlamında Çin'in Obor (One Belt One Road – Tek Kuşak Tek Yol) Projesi. Uluslararası Politika Akademisi: http://politikaakademisi.org/2019/04/20/yumusak-guc-baglaminda-cinin-obor-one-belt-one-road-tek-kusak-tek-yol-projesi/#_ftn16 adresinden alındı

Demirağ, F. & Kayabaşı, A.(2020) İhracatta Başarının Sırrı: Psikolojik Mesafe Algısı,Gazi Kitapevi,1. Baskı

Deniz, T. (2016). Yeni Umutların Işığında Tarihi İpek Yolu Coğrafyası. Marmara Coğrafya Dergisi , 195-202.

Duan, F., Ji, Q., Liu, B. Y., & Fan, Y. (2018). Energy investment risk assessment for nations along China's Belt & Road Initiative. Journal of Cleaner Production.

Eslen, N. (2019, 03 04). Amerika'nın İpek Yolu koridorlarını tıkama stratejisi. oda tv: https://odatv.com/amerikanin-ipek-yolu-koridorlarini-tikama-stratejisi-04031909.html adresinden alındı

Frankopan, P. (2018). The Silk Roads:A New History Of The World. İstanbul: Pegasus Yayınları.

Herrero, A. G. & Xu, J. (2017). China's belt and road initiative: Can Europe expect trade gains? China & World Economy.

International Monetary Fund. (2019, Ocak). World Economic Outlok: A weakining global expansion. https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2019/01/11/weo-update-january-2019

International Monetary Fund. (2019, Nisan). World Economic Outlook: Growth Slowdown, Precarious Recovery. https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2019/03/28/world-economic-outlook-april-2019

Kadılar, R., & Ergüney, E. (2017). One Belt One Road" Initiative: Perks and Challenges for Turkey. Turkish Policy Quarterly, C.16, S.2, 85-90 http://turkishpolicy.com/article/870/one-belt-one-road-initiative-perks-and-challenges-for-turkey adresinden alındı

Kaplan, Z. (2018, Ocak). The new silk road: The European Union, China and the future of trade. researchgate.net. adresinden alındı

Karagöl, E. T. (2017). Modern İpek Yolu Projesi. PERSPEKTİF, 1-6.

Kaya, F. (2017, 12 06). Yeni İpek Yolu Abd'nin Ulusal Çıkarları İçin Tehdit Mi? Uluslararası Politika Dünyası: http://politikaakademisi.org/2017/12/06/yeni-ipek-yolu-abdnin-ulusal-cikarlari-icin-tehdit-mi/ adresinden alındı

Kulaklıkaya, Ö. (2013). Modern İpek Yolu . Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı , 1-12.

Li, Y., Bolton, K., & Westphal, T. (2018). The effect of the New Silk Road railways on aggregate trade volumes between China and Europe. Journal of Chinese Economic and Business Studies.

Lu, H., Rohr, C., Hafner, M., & Knack, A. (2018, Ekim 29). How revival of the silk road could impact world trade. researchgate.net: https://www.researchgate.net/publication/327159506_China_Belt_and_Road_Initiative_How_revival_of_the_silk_road_could_impact_world_trade adresinden alındı

Mukwaya, R., & Mold, A. (2018, Ekim 11). Modelling the economic impact of the China Belt and Road Initiative on East Africa. ResearchGate: https://www.researchgate.net/publication/327572478 adresinden alındı

Nazarko, J., Czerewacz-Filipowicz, K., & Kuzmıcz, K. A. (2017). Comparative Analysis of The Eastern European . Journal of Business Economics and Management. Taylor & Francis Journals, vol. 18(6), pages 1212-1227, November.

Oğuz, A. ve Güreşçi, G. (2018). Sivil Toplum ve Kalkınma İlişkisinde Yeni Eğilimler. Kalkınma Ekonomisinde Yeni Eğilimler İçinde. Editör: Zafer Kanberoğlu. Ankara, Gazi Kitapevi. ss.269-284.

Özdaşlı, E. (2015). Çin'in Yeni İpek Yolu Projesi Ve Küresel Etkileri. Cross Check, 579-596.

Özdemir, M. & İsayev, E. (2011). Büyük İpek Yolu Ve Türk Dünyası . Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks , 111-120.

Pirinççi, F. (2008). Soğuk Savaş Sonrasında Abd'nin Orta Asya Politikası: Beklentiler Ve Gerçeklikler. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi , 63 (01) , 207-235 . DOI: 10.1501/SBFder_0000002058

Purtaş, F. (2011). Orta Asya İle Güney Asya Arasında Modern İpek Yolu Projesi. Ankara: Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı.

Rand Europe. (2018) China Belt and Road Initiative: Measuring the Impact of Improving Transport Connectivity on International Trade.

Sabancı, T. (2018). Yeni İpek Yolu Projesi: Tarihi Olanla Benzerlikleri ve Hakkındaki Bazı Çalışmaların Kısa Bir Değerlendirmesi . DAAD GÜZ/FALL , 82-99.

Sağlam, Y. & Güreşçi, G. (2018). Toplumsal Bütünün Uzun Dönemli Tarihsel Yapılanışında Türk Toplumu ve Türkiye Ekonomisinin Yapısal Değişimi. Makro Gelişme Dinamiklerinin Mikro Temelleri İçinde. Editörler: Üzeyir Aydın, Gülçin Güreşçi. Kütahya, Academia Yayınevi, ss.58-69.

Sevim, B. (2019, 05 07). İstanbul Gedik Üniversitesi'nde Düzenlenen "Ticaret Savaşları" Paneli. Uluslararası Politika Akademisi: http://politikaakademisi.org/2019/05/07/istanbul-gedik-universitesinde-duzenlenen-ticaret-savaslari-paneli/ adresinden alındı

silkroutes.net. (2019, 05 12). silkroutes.net. silkroutes web sitesi: http://www.silkroutes.net/Orient/MapsSilkRoutesTrade.htm adresinden alındı

Şahoğlu, H. (2019, 03 02). Keşmir'de Durulmayan Sular: Pakistan-Hindistan Sorunu. Uluslararası Politika Akademisi: http://politikaakademisi.org/2019/03/02/kesmirde-durulmayan-sular-pakistan-hindistan-sorunu/ adresinden alındı

Tunçdemir, C. (2017, 05 13). T24. T24 Bağımsız İnternet Gazatesi: https://t24.com.tr adresinden alındı

Üngör, Ç. (2014). Arap Baharı ve Çin Rüyası. orsam.

Yereli, A. B. (2013). Yeniden Canlanan İpek Yolunda Ekonomik Stratejiler. Hacettepe Üniversitesi, 1-7.

Yılmaz, E. (2017). İpek Yolu Hakkında Kısa Bir Değerlendirme. e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi, 672-683.

Zhai, F. (2018). China's belt and road initiative: A preliminary quantitative assessment. Journal of Asian Economics.

ТҰТЫНУШЫҒА БАҒДАРЛЫ БРЕНДИНГ СТРАТЕГИЯСЫ

PhD докторы Мұса Чакыр

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6460-29-4

Haziran 2023

Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

АЛҒЫ СӨЗ

Қазіргі ақпараттық-технологиялық қоғамда түрлі салаларда қарқынды өзгерістер мен даму жүріп жатыр. Бұл өзгеріс пен дамудан қалып қоймау үшін өмірдің барлық саласында ақпарат пен технологияны ерекше және тиімді түрде пайдалану қажет. Өйткені ақпарат пен технология қоғамдар мен ауқымды экономикалардың ажырамас элементтері болып табылады. Бұл тұрғыда қуатты және табысты экономикалардың локомотиві болып табылатын кәсіпорындардың үздіксіздігі үшін ақпарат пен технологияның артықшылықтарын пайдалана отырып, бәсекеге қабілетті стратегияларды дамыту өте маңызды. Осы маңыздылыққа сәйкес әрекет ететін кәсіпорындар тұрақты брендке ие болуы және брендинг стратегиясын әзірлеуі керек. Кәсіпорындардың брендингтік күш-жігері оларға сенім, бедел және сәйкестік, сондай-ақ тұрақты бәсекелестік артықшылық сияқты қосымша құндылықтар ұсынады. Екінші жағынан, тұтынушыларының сұраныстары мен қажеттіліктерін әртүрлі опциялармен қанағаттандыратын және бірегей құндылықтарды ұсынатын бизнес нақты қажеттіліктерді қанағаттандыруға үлес қосумен қатар кейбір психологиялық қажеттіліктерді қанағаттандыруды қамтамасыз ету арқылы тұтынушылардың адалдығын қалыптастыруда айтарлықтай табысқа қол жеткізе алады.

1991 жылы Кеңес Одағының ыдырауымен Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық құрылымы қаншалықты өзгереді деген сұрақ экономикалық орта мен іскерлік әлемді қызықтыратын тақырыптардың бірі болып табылады. Өйткені орталықтандырылған жоспарлы экономиканың нарықтық экономикаға көшуімен бұл елдің экономикалық және әлеуметтік өмірінің барлық саласында, барар жерін дәл болжау мүмкін емес азапты кезең басталды. Атап айтқанда, барлық экономикалардың негізгі динамикасын құрайтын өндірістік кәсіпорындар ыдыраған нан кейін өзінің тәжірибесімен, жүйесімен, құрылымымен, тіпті рухымен қайта құрылымдау процесіне түсіп, дүние жүзімен экономикалық интеграцияны қамтамасыз ету жолдарын іздестірді.

Негізінде, қазақстандық іскер топтар әлемдік экономикадан алған тәжірибелеріне сәйкес брендингтік шешімдерді жеделдетіп, елдің ұлттық экономикалық құрылымын қайта құру мен реформалауға кірісті. Осыған орай, 1996 жылы Қазақстан үкіметінің экономикалық заңнаманы жетілдіру және жеке секторды жандандыру бағытында қабылдаған шешімді қадамдарының нәтижесінде бизнес сыртқы нарықтарға жол ашып, брендтермен ел экономикасына оң үлес қоса бастады. олар өндірді. Қазақстан үшін жаһандық ауқымдағы бәсекелестік пен брендинг туралы айту мүмкін болмаса да, бүгінгі таңдағы зерттеулер мен әзірлемелер осы бағыттағы қадамдар мен реформалар жалғасын тапса, болашақта оң нәтижелерге қол жеткізу ықтималдығы жоғары екенін көрсетеді.

Белгілі болғандай, брендинг ұзақ мерзімді стратегиялық шешім болып табылады және бүгінгі күні тұтынушылық қызмет көрсетудің тиімді көрсеткіштерін жақсарту көп жағдайда соған байланысты. Осы маңыздылығына байланысты, сіздің қолыңыздағы бұл кітапта жалпы брендингтің маңыздылығы, мақсаты, дамуы және құралдары, сонымен қатар брендинг стратегиялары мен тұтынушылық өлшемдер көрсетілген. Сонымен қатар, қазақстандық тұтынушыларға жан-жақты сауалнама жүргізу арқылы нарықтық экономикаға бейімделуге тырысып жатқан қазақстандық іскер топтар мен бизнес өкілдеріне алдымен ұлттық деңгейде, содан кейін халықаралық деңгейде ғылыми деректер, талдаулар мен әдістер ұсынылды. тұтынушыларға өз брендтерін жеткізу арқылы маркетингтік стратегия.

Бұл кітап оның 2015 жылы Муса Чакырдың “Бренд танымдылығын қалыптастыруда тұтынушы іс-әрекеттерін басқаруды жетілдіру: электрондық тұтыну тауарлары мысалында” атты докторлық диссертациясынан алынған.

PhD докторы Мұса Чакыр

ÖNSÖZ

Günümüz bilgi ve teknoloji toplumunda çeşitli alanlarda çok hızlı bir değişim ve gelişim yaşanmaktadır. Bu değişim ve gelişimin gerisinde kalmamak için yaşamın her alanında bilgi ve teknolojiden olağan üstü ve etkin bir biçimde yararlanmak gerekmektedir. Çünkü bilgi ve teknoloji toplumların ve ölçek ekonomilerinin vazgeçilmez unsurlarıdır. Bu bağlamda güçlü ve başarılı ekonomilerin lokomotifi konumunda olan işletmelerin bilgi ve teknolojinin üstünlüklerini kullanarak ayakta kalabilme ve rekabet stratejileri geliştirebilmeleri süreklilikleri için çok önemlidir. Bu önem doğrultusunda hareket eden işletmeler kalıcı bir markaya sahip olma ve markalaşma stratejisi geliştirmek zorundadır. Zira İşletmelerin markalaşma çabaları kendilerine sürdürülebilir rekabet üstünlüğünün yanı sıra güven, prestij, kimlik kazandırma gibi katma değerler de sunmaktadır. Öte yandan müşterilerinin istek ve ihtiyaçlarını farklı seçeneklerle karşılayan ve özgün değerler sunabilen işletmeler somut ihtiyaçların karşılanmasına katkıda bulunmanın dışında bir takım psikolojik ihtiyaçların da karşılanmasını sağlayarak müşteri sadakati oluşumunda önemli başarılar elde edebilirler.

1991'de Sovyet bloğunun dağılmasıyla birlikte Kazakistan'da sosyo-ekonomik yapının değişiminin ne ölçüde ortaya çıkacağı sorusu ekonomik çevrelerin ve iş dünyasının en merak ettiği konuların başında gelmektedir. Çünkü merkezi planlama ekonomisinin piyasa ekonomisine dönüşme sürecine girmesiyle birlikte bu ülkede, ekonomik ve sosyal yaşamın her alanında sancılı ve varış noktası tam olarak kestirilemeyen bir dönem başlamıştır. Özellikle bütün ekonomilerin de temel dinamiğini oluşturan üretim işletmeleri dağılma sonrası uygulamaları, sistemi, yapısı ve hatta ruhuyla tam bir kabuk değiştirme sürecine girerek her şeyle birlikte yeniden yapılanma ve dünyayla ekonomik entegrasyonu sağlamanın yollarını aramıştır.

Özü itibariyle, son dönemlerde Kazak iş çevreleri dünya ekonomisinden elde ettikleri deneyimler doğrultusunda markalaşma kararlarına hız vererek ülkenin ulusal ekonomik yapısında yeniden yapılanma ve reformlar gerçekleştirmeye başlamışlardır. Bununla ilgili 1996 yılında Kazak hükümetinin hızla ekonomik mevzuatın iyileştirilmesi ve özel sektörün canlandırılması konusunda attığı kararlı adımlar neticesinde işletmeler dış pazarlara açılmaya başlamışlar ve kendi ürettikleri markalarla ülke ekonomisine olumlu katkılar vermeye başlamışlardır. Kazakistan için henüz küresel boyutta bir rekabetten ve markalaşmadan bahsetmek mümkün olmasa da günümüze kadar yapılan çalışmalar ve gelişmeler göstermektedir ki bu yönde atılan adımlar ve reformlar devam ettiği sürece ilerleyen zamanlarda olumlu sonuçlar elde edilmesi kuvvetle muhtemeldir.

Bilindiği üzere markalaşma uzun vadeli stratejik bir karardır ve artık günümüzde etkili tüketici hizmetleri performansının iyileştirilmesi de büyük oranda buna bağlıdır. Bu öneme binaen elinizdeki bu kitapda, genel olarak markalaşmanın önemi, amacı, gelişimi ve araçları, bununla birlikte markalaşma stratejileri ve tüketici boyutu üzerinde durulmuştur. Ayrıca Kazak tüketicileri üzerinde kapsamlı bir anket araştırması yapılarak piyasa ekonomisine uyum sağlamaya çalışan Kazakistan iş çevrelerine ve işletmelerine öncelikle ulusal düzeyde daha sonra da uluslararası düzeyde kendi markalarını tüketicilerle buluşturarak başarılı bir pazarlama stratejisi uygulamaları yönünde bilimsel veriler, analizler ve yöntemler sunulmuştur.

Bu kitap, 2015 yılında Musa Çakır tarafından "Marka Farkındalığı Oluşturulması ve Tüketici Davranışları Yönetiminin Geliştirilmesi: Elektronik Tüketim Ürünleri Üzerine Bir Araştırma" başlıklı doktora tezinden türetilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Musa ÇAKIR

МАЗМҰНЫ

АЛҒЫ СӨЗ

БЕЛГІЛЕУЛЕР МЕН ҚЫСҚАРТУЛАР

КІРІСПЕ 1

1 БРЕНД ТАНЫМДЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДА ТҰТЫНУШЫ ІС-ӘРЕКЕТТЕРІН БАСҚАРУДЫҢ ҒЫЛЫМИ-ТЕОРИЯЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ 5

1.1 Әлемдік нарықта брендтік өнімдерді өндірудің экономикалық мәні мен маңызы 5

1.2 Брендтің танымалдығын қалыптастыруда тұтынушының іс-әрекеті және оған әсер ететін факторлар 16

1.3 Брендтеу және бренд танымалдығын қалыптастыруда тұтынушының іс-әрекетін басқару стратегиясы 26

2 ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА БРЕНД ТАНЫМАЛДЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДА ТҰТЫНУШЫ ІС-ӘРЕКЕТТЕРІН БАСҚАРУДЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ 35

2.1 Қазақстандағы электрондық тұтыну тауарлары нарығының даму жағдайын талдау 35

2.2 Қазақстанда электрондық тауарларды тұтынудағы бренд танымалдығын бағалау 46

2.3 Қазақстанда электрондық тұтыну тауарларын сатып алудағы тұтынушының іс-әрекетіне бренд және бренд танымалдығы деңгейінің әсерін зерттеу 54

3 БРЕНД ТАНЫМАЛДЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДА ТҰТЫНУШЫ ІС-ӘРЕКЕТІН БАСҚАРУДЫ ЖЕТІЛДІРУДІҢ БАҒЫТТАРЫ 63

3.1 Тұтынушылардың іс-әрекетін тиімді басқарудың стратегиялық және әдістемелік тәсілдерін жетілдіру 63

3.2 Тұтынушылардың электрондық тұтыну тауарларын сатып алуға ынталылығын арттыру жолдары 76

3.3 Электрондық тауарлар нарығында бренд танымалдылығын қалыптастыруда тұтынушылардың іс-әрекетін басқаруды жетілдіру 82

ҚОРЫТЫНДЫ 101

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ 106

КЕҢЕЙТІЛГЕН ТҮЙІН 115

ҚОСЫМШАЛАР 123

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1 Назарбаев, Н.Ә. «Қазақстан жолы – 2050: Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ». Қазақстан Республикасы Президентінің Қазақстан халқына Жолдауы. – 2014, қаңтар - 17.

2 Назарбаев, Н.Ә. Нұрлы жол – болашаққа бастар жол. Қазақстан Республикасының Президенті Н. тың Қазақстан халқына Жолдауы. – 2014, қараша - 11.

3 Aktuğlu, I.K. Marka Yönetimi Güçlü ve Başarılı Markalar için Temel ilkeler. - İstanbul, 2008. - S. 11-134.

4 Çifci, S. ve Cop, R. Marka ve Marka Yönetimi Kavramları: Üniversite Öğrencilerinin Kot Pantolon Marka Tercihlerine Yönelik Bir Araştırma. - İstanbul, 2007. - Cilt 44. - S. 70-71.

5 Kapferer, J.N. The New Strategic Brand Management: Creating and Sustaining Brand Equity Long Term. - Kogan Page: United Kingdom, 2004. - P. 9.

6 Ar, A.A. Marka ve Marka Stratejileri. - Ankara, 2007. - S. 2.

7 Değirmenci, N. Marka Nedir? - 2008 // http://www.pazarlamamakaleleri.com.

8 Turkpatent Marka Haklarının Korunması Hakkında Kanun Hükmünde. - Kararname, 2013 // http://www.turkpatent.gov.tr/dosyalar/mevzuat/MarkaKhk.pdf.

9 Stanton, W.J. Fundemantals of Marketing. - New York: McGraw-Hill Book Company, 1975. – P. 214.

10 İsmail, L.K. Hazır Giyim Ürünlerinde Markanın Tüketici Satın Alma Davranışı Üzerindeki Etkileri. - Ankara, 2006. - S. 31.

11 Taşkın, Ç. ve Akat, Ö. Marka ve Marka Stratejileri. - Bursa, 2008. - S. 2-33.

12 Kırdar, Y. Marka Stratejilerinin Oluşturulması; Coca-Cola Örneği. - İzmir, 2007. – Vol. 3-4. – S. 234.

13 Turan, A.H. ve Çolakoğlu, B.E. "Yaşlı Tüketicilerde Algılanan Marka Değeri ve Satın alma Niyeti". - Afyon, 2009. – S. 281.

14 Uslu, A.S. ve Temelli, A. İşletmelerin Tüketici Odaklı Marka Stratejisi. - İstanbul, 2006. - S. 14.

15 Palumbo, F., ve Herbig, P. The Multicultural Context of Brand Loyalty // European Journal of Innovation Management. – 2000. – Vol. 3, №3. - P. 116-122.

16 Odabaşı, Y. ve Oyman, M. Pazarlama İletişimi Yönetimi. - İstanbul, 2004. – S. 360.

17 Keller, L.K. Strategic Brand Management: Building. Measuring And Managing Brand Equity Londra. - Prentice Hall, 2003. - P. 9-735.

18 Assael, H., Consumer Behavior And Marketing Action. - Boston: PWS-Kent Publishing Company, 1993. – P. 400.

19 Kotler, P. ve Armstrong, G. Principles Of Marketing. - New Jersey: Pearson Prentice Hall; Eleventh Edition, 2005. - P. 151-285.

20 Çakır, V. Reklamların Beğenilmesinin Tüketicilerin Marka Tutumlarına Etkisi. 2006. – S. 666.

21 Tığlı, M. ve Cesur, Z. Marka Adı Stratejisi ve Türk İşletmelerinin Yabancı Sözcük İçeren Marka Adı Belirlemelerine İlişkin Bir Araştırma. - 2006. - S. 299-303.

22 Kotler, P. ve Keller, K.L. Marketing Management. - New Jersey: Pearson Prentice Hall; Twelfth Edition, 2006. - P. 183-274.

23 Uztuğ, F. Markan Kadar Konuş. - İstanbul, 2003. - S. 30.

24 Blythe, J. Consumer Behaviour. – London, Thomson Learning, 2008.

25 Eru, O. Marka Bağımlılığını Etkileyen Faktörler. - Aydın, 2007. - S. 52-66.

26 Rong, Huang ve Sarıgöllü E. How brand awareness relates to market outcome, brand equity, and the marketing mix // Journal of Business Research. – 2012. - №65. - P. 92.

27 Cretu, A.E. ve Brodie, R.J. The influence of brand image and company reputation where manufacturers market to small firms: A customer value perspective // Journal Of Marketing. - 2004. P. 9.

28 Etzel, M.J., Walker, B.J. ve Stanton, W. J. Marketing. - Amerika: Irwin McGraw Hill, 1997.

29 Есімжанова, С.Р. Маркетинг: оқу құралы. - Алматы: Экономика, 2003. – 464 б.

30 Есімжанова, С.Р. Маркетинг практикумы: оқу құралы. ҚР Білім және Ғылым мин-гі. - Алматы: ЭКО, 2007. - 136 б.

31 Есимжанова, С.Р. Маркетинг в Казахстане: теория, методология, практика. – Алматы: Аян Эдет, 2004 г.

32 Есімжанова, С.Р. Маркетинг: оқу құралы. - 3-бас., толықт. өңд. ҚР Білім және Ғылым мин-гі. - Алматы: ЭКО, 2009. - 506 б.

33 Сансызбаева, Г.Н. Менеджмент: курс лекций для магистрантов.- Алматы: ВШЭиБ; КазНУ им.аль-Фараби, 2011. - 64 с.

34 Сатыбалдыұлы, С. ve Байтанаева, Б. Маркетинг және менеджмент негіздері: оқулық. - Астана: Фолиант, 2007. – 319 б.

35 Сатыбалды, С.С. ve Байтанаева, Б.А. Маркетинг және менеджмент негіздері: оқулық. - 2-бас.- Астана: Фолиант, 2011. - 320 б.

36 Нысанбаев, С.Н. ve Садыханова, Г.А. Маркетинг негіздері: оқулық. - Алматы: Қазақ университеті, 2002 ж.

37 Оразбаева, К.Н. Маркетинг: оқу құралы. - Атырау: Ер Төстік, 2007. - 126 б.

38 Рахимбаев, А.Б. Маркетинг теориясы және практикасы: оқу құралы. - Алматы: Заң әдебиеті, 2009. - 372 б.

39 Тоқбаева, Ж.Ж., ve Тасқынбай, Ж. Маркетинг негіздері: оқу құралы. - Астана: Фолиант, 2008. – 190 б.

40 Тойкин, С.Х. Маркетинг негіздері: оқулық. – Астана: Фолиант, 2008. - 252 б.

41 Уркунчиев, Е.М. және т.б. Маркетинг: теориясы мен практикасы. – Тараз: Тараз университеті, 2009.

42 Дюсембекова, Ж.М. Маркетинговые исследования: учебное пособие. – Алматы: Экономика, 2005. – 320 с.

43 Рахимбаев, А.Б.ve Бельгибаев, А.К. Теория и практика маркетинга: учебное пособие. - Алматы: Юридическая литература, 2007. – 375 с.

44 Сатыбалдыұлы, С. Өнеркәсіптік маркетинг: жаңа әдіснама не береді? // Ақиқат. - 2008. - №11. - Б. 40-44.

45 Зиядин, С.Т. Агроөндірістік кешендегі маркетингтің қалыптасу мен дамуының теориялық аспектілері // Транзитная экономика. - 2009. - №3-4. - Б. 111-116.

46 Тажигулова, Ж. Өнімнің бәсекеге қабілеттілігін басқару жүйесін орнықтыру // Ізденіс=Поиск. Гуманитарлық ғылымдар сериясы. - 2009. - №2. - Б. 27-31.

47 Көкебаева, А.М., Альмухамбетова, Б.Ж. ve Досжанова, А.Ш. Халықаралық маркетинг: оқу қуралы. - Алматы: Заң әдебиеті, 2007. - 156 б.

48 Каирова, А.А. Роль брендинга в масштабе национальной экономики: теоретический аспект // Экономика: стратегия и практика. - 2011. - №1. - С. 59-64.

49 Найзагарина, А.А. Опыт использования принципов брендинга на казахстанских предприятиях // Аль-Пари. - 2006. - №2. - С. 105-108.

50 Баймагамбет, А. Брендинг в прямом эфире // National Business. - 2009. - №4. - С. 98-115.

51 Тулембаева, А. ve Сейдалиева, Д. Брендинг в посткризисный период // Вестник КазНУ. Серия экономическая. – 2011. - №3(85). - С. 74-78.

52 Бейжанова, А. Елімізге жағымды бренд құру - Қазақстандағы туризмді дамытудың тиімді әдісі ретінде // Қоғам және дәуір. - 2009. - №4. - Б. 75-78.

53 Турлыбекова, Н.М. Брендинг бәсекеге қабілеттілікті жоғарылату факторы ретінде // ҚазҰУ Хабаршысы. Экономика сериясы. - 2010. - №4.

54 Кузнецова, Ю. Брендинг как эффективный метод продвижения товаров на потребительском рынке // Проблемы теории и практики управления. - 2008. - №8. - С. 73-78.

55 Ахметова, К.И. Тұтыну тауарларының бәсекелестігін қамтамасыз ету жүйесіндегі маркетинг // АльПари. - 2007. - №1. - Б. 198-200.

56 Нурпеисова, Л.С. Тауарлар мен қызметтерге сараптама жасау: оқу құралы.- Алматы: Издательство: «Халықаралық бизнес университеті», 2011.- Б. 279.

57 Глумсков, В. Брендинг-2007: все только начинается // Эксперт Казахстана. - 2007. - №15. - С. 30-34.

58 Митрофанова, И. Долгая дорога к бренду. Готовы ли казахстанские компании к построению собственных брендов // Журнал «Маркетинг товаров и услуг». – 2005. - №10 (45). - С. 4-5.

59 Ахметова, А.М. Методы оценки эффективности брендинга и расчета уровня вовлеченности покупателей в бренд // Вестник АГТУ. - 2011. - № 1(7). - С. 42.

60 Тулембаева, А.Н., Бейжанова, А.Т. ve Жакупова, Ж. Ел брендін қалыптастыру атрибуттары // ҚазҰУ Хабаршысы, Экономика сериясы. - 2011.- №3 (85). – Б. 102-105.

61 Балакирев, Ю.А. Совершенствование практики брендинга компаний на рынке Казахстана // Вестник университета «Туран».Научный журнал. - 2012.- №1 (53).- С. 121-123.

62 Нурпеисова, Л.С., Торекулова, У.А. ve Кожагулова, С.Т. Стратегия брендинга // Қазақстан жоғары мектебі = Высшая школа Казахстана. - 2011. - №4. - С. 278-282.

63 Қосаев, К. Экспорттық корпорация қазақстандық брендті әлемдік нарыққа енгізу кезінде экспорттаушылардың шығындарын өтеуді ұсынады. –Астана: Панорама, 2009, наурыз – 27.

64 Турлыбекова, Н.М. ve Сейдалиева, Д.А. Тұтыну тауарлар нарығындағы брендингті қолдану ерекшеліктері // ҚазҰУ Хабаршысы, Экономика сериясы. - 2010. - №3.

65 Казыбаева, А.М. Маркетинговое исследование по выявлению восприятияпотребителями брендов пива // Вестник университета «Туран».- Научный журнал. – 2014. - №1 (61).- С. 197-201.

66 Хандамова, Э. Управление брендингам в корпоративном маркетинге // Маркетинг. - 2007. - № 5. - С. 60-73.

67 Айтжанова, А.Е. Управление брендом на рынке услуг // Вестник университета «Туран». Научный журнал. - 2014. - № 4 (64).- С. 89-95.

68 Горзиб, Т.А. Необходимость применения брендинга в управлении услугами учреждения образования в Казахстане // Статистика,учет и аудит. -2013. - №3 (50). - С. 25.

69 Каленова, С.А. Туризм в раскручивании казахстанского странового бренда // Вестник университета «Туран». Научный журнал. – 2014. - №1 (61). - С. 65-70.

70 Нұрғали, Н. Бренд жарнама және оның қоғамдағы ролі. Қазіргі Қазақстандағы инновациялық даму және ғылымға деген сұраныс // Халықаралық ғылыми-практикалық конференцияның материалдары.– Актобе: КРМУ, 2014. – Б. 284-289.

71 Насанбекова, С.Т. Зарубежный опыт управления брендом // Аль-Пари. - 2007. - № 2. - С. 129-131.

72 Қазақстан Республикасының «Жарнама туралы» Заңы // Егемен Қазақстан. – 2003, желтоқсан – 19.

73 Қазақстан Республикасының «Тауар белгілері, қызмет көрсету белгілері және тауарлардың орналасу орындары туралы» Заңы // Егемен Қазақстан. – 1993.

74 «Терiс пиғылды бәсеке туралы» Қазақстан Республикасының Заңы // Егемен Қазақстан. – 1998, маусым - 11.

75 Çakır, M. ve Idıris, S.S. Marka ve Marka Yönetimi Kavramları // «Қазақстан-2050»: Индустриалды-инновациялық даму стратегиясын жүзеге асырудың өңірлік мүмкіндіктері. Халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары. - Түркістан, 2013. - Б. 42.

76 Aaker, D.A. Güçlü Markalar Yaratmak. - İstanbul, 2009. - S. 84.

77 Torlak, Ö. ve Özmen, M. "İki Farklı Kola Markası Tercih Eden Üniversite Öğrencilerini Ayıran Özelliklerin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma". -2006. – S. 360.

78 Marka Şehir Gaziantep. – 2013 // http://www.markasehir.com/siteic.phpid=&altno=42&back=false.

79 Pira, A.F. ve Yeniçeri, M. Küresel Pazarda Marka Yönetimi ve Halkla İlişkiler. - İstanbul, 2005. - S. 71-74.

80 Bedük, A. Marka İmajı ve İhracata Etkileri. – 2013 // http://www.foreigntrade.gov.tr/ead/DTDERGI/nisan2013/marka.htm.

81 Çavuşoğlu, S.B. İstanbul'daki Üniversite Öğrencilerinin Tüketici Davranışları Açısından Marka Sadakatinin Ölçümlenmesi Üzerine Bir Araştırma. - İstanbul, 2007. - S. 18.

82 O'Neill, J.W. ve Mattila, A.S. Hotel Branding Strategy: Its Relationship To Guest Satisfaction And Room Revenue // Journal Of Hospitality & Tourism Research. - 2004. - Sayı 28. – P. 156.

83 Turkel, B. Building Brand Value. - 2012. – P. 150. // http://www.pazarlama makaleleri.com/blog/index.php?d=08&m=10&y=07&category=1-96k.

84 Özgül, E. ve Önce, G. Marka sermayesi kavramı ve Türk markaları açısından genel bir değerlendirme. - Gaziantep, 2005. – S. 265.

85 Franzen, G. Reklamın Marka Değerine Etkisi. – İstanbul, 2002. – S. 109.

86 Aaker, D.A. Measuring Brand Equity Across Products and Markets // California Management Review. - 1996. - №38(3).

87 Biel, A. How Brand Image Drives brand equity // Journal of Advertising Research. - 1992. – Vol. 6. - P. 6.

88 Çakır, M. Geçiş Ekonomilerinde Marka Farkındalığı ve Yüksek Kalite İlişkisi Bağlamında Kültürel Faktörler // «Қазақстан-2050»: Индустриалды-инновациялық даму стратегиясын жүзеге асырудың өңірлік мүмкіндіктері. Халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары. - Түркістан, 2013. - S. 272-274.

89 http://www.turkticaret.net/marka/cesit.php.

90 YTÜ Kalite ve Verimlilik Kulübü. – 2013 // http://www.ytukvk.org.tr/arsiv/markayonetimi.htm.

91 Randall, G. Markalaştırma. - 2nd Edition. - İstanbul: Branding, 2005.

92 Yarıcı, E. Dünya Tekstil ve Konfeksiyon Sektöründeki Eğilimler Çerçevesinde Türk Tekstil ve Konfeksiyon Sektörü İçin Bir Strateji Önerisi. – İzmir: Marka Yaratmak, 2007.

93 http://www.ekitapyayin.com.

94 Mccarthy, E. Jerome; Perreault William; "Basıc Marketing–A Manegerial approach. - 10 th. – Boston: Homewood, 1990.

95 Çiftçi, Y. Finans Politik & Ekonomik Yorumlar. - İstanbul, 2012. – Cilt. 44. – S. 512.

96 Öz, M. İş Hayatında Başarının İki Temel Koşulu: Tüketici Davranışlarını Anlayabilmek ve Müşteri Memnuniyetini Sağlamak. - İstanbul, 2012. - S. 2.

97 Koç, E. Tüketici Davranışı ve Pazarlama Stratejileri: Global ve Yerel Yaklaşım. - Ankara, 2007. - S. 19.

98 Bocock, R. Tüketim. - Ankara, 2005. - S. 37.

99 Penpeçe, D. Tüketici Davranışlarını Belirleyen Etmenler: Kültürün Tüketici Davranışları Üzerindeki Etkisi. - Kahramanmaraş, 2006.

100 Hoyer, W.D. ve Maclnnis, D.J. Consumer Behaviour, Houghton Mifflin Company. - Third Edition. – Boston; New York, 2004. - P. 60.

101 Schiffman, L.G. ve Kanuk, L.L. Consumer Behaviour, Pearson Prentice Hall // İnternational Edition (Eighth Edition). - USA, 2004. - P. 89.

102 Mucuk, İ. Temel Pazarlama Bilgileri. - İstanbul, 2002. - S. 39.

103 İslamoğlu, A.H. ve Altunışık, R. Tüketici Davranışları. - İstanbul, 2008. - S. 23.

104 İslamoğlu, A.H. Pazarlama Yönetimi. - İstanbul, 1999. - S. 22-145.

105 Hisrich, R.D. Selling And Sales Management. - 1993.- P. 78.

106 Mert, S. Tüketici Davranışlarını Belirleyen Etmenler: Sosyal Sınıfların Tüketici Davranışları Üzerindeki Etkisi. – Ankara, 2001. - S. 5.

107 Çevikbaş, E. Marka Bilinirliğinin Tüketici Satın Alma Davranışı Üzerine Etkileri ve Elektrikli Küçük Ev Aletleri Üzerine Bir Uygulama. - İstanbul, 2007. – S. 5.

108 Balcı, H. Gıda Giyim ve Dayanıklı Tüketim Mamullerinin Alımına Ailede Kim Karar Veriyor?. – 2012 // http://www.odevsitesi.com/default.asp?islem=dok_ indir&odevno=4268.

109 Kara, K. Gençlerin Satın Alma Davranışı Üzerinde Marka Bağlılığının Etkisi ve Örnek Olay İncelemesi. - İstanbul, 2006. - S. 57.

110 Cömert, Y. ve Durmaz, Y. Tüketicinin Tatmini İle Satın Alma Davranışlarını Etkileyen Faktörlere Bütünleşik Yaklaşım ve Adıyaman İlinde Bir Alan Çalışması. - 2006. – S. 353.

111 Yükselen, C. Pazarlama İlkeler–Yönetim. - Ankara, 2006. - S. 103-105.

112 Erdem, A. Tüketici Odaklı Bütünleşik Pazarlama İletişimi. - Ankara, 2006. -S. 80-94.

113 Cakir, M. ve Dagdelen, O. Brand Managenend and The Factors Affecting The Brand Preferances // Аграрлық Нарық Проблемалары. – 2013, апрель-июнь. - №2. - P. 32.

114 Tek, Ö.B. ve Özgül, E. Modern Pazarlama İlkeleri Uygulamalı Yönetimsel Yaklaşım. - İzmir, 2005. – S. 172.

115 Çakmak, A.Ç. Firmaların Pazara Açılma Sürecinde Markanın Etkinliği ve Örnek Bir Uygulama. - Mado Markası: Kahramanmaraş, 2004. - S. 5.

116 Aktuğlu, I.K. ve Temel, A. Tüketiciler Markaları Nasıl Tercih Ediyor?. -Konya, 2006. - S. 46.

117 Özkan, G. Tüketici Davranışında Marka Algılamalarının Etkileri ve Bir Uygulama. - İstanbul, 2007. - S. 84.

118 Wright, R. Consumer Behaviour. – London: Thomson Learning, 2006. – P. 208.

119 Karalar, R. Tüketici Davranışları. - Eskişehir, 2006. - S. 49-127.

120 Erbaş, A. Marka Sadakatinin Tüketicilerin Satın Alma Davranışına Etkileri: Ayakkabı Sektöründe Klasik Ayakkabı Kullanıcıları Üzerine Bir Araştırma. - İstanbul, 2006. - S. 19.

121 Arslan, K. Otomobil Alımında Tüketici Davranışlarını Etkileyen Faktörler. - İstanbul, 2003. - S. 98.

122 Mucuk, İ. Pazarlama İlkeleri. - İstanbul, 2004. - S. 76.

123 Ersoy, A.F. ve Ersoy, S. Tüketici Davranışlarında Etkili Olan Bazı Faktörler. - İstanbul, 2004. - S. 10.

124 Рахимбаев, А.Б. Маркетинг теориясы және практикасы: оқу құралы. -Алматы: Нұр-пресс, 2009. - 214 б.

125 Tosun, N. Babür. İletişim Temelli Marka Yönetimi. - İstanbul, 2010. - S. 83.

126 Elden, M. Reklam ve Reklamcılık. - İstanbul, 2011. - S. 97.

127 Sönmez, E. Markalama Stratejilerine Genel Bir Bakış // Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. - 2010. - №3 (5). – P. 1308–9196.

128 Susan, P., Douglas, C., Samuel Craig, E. ve Nijssen, J. Executive Insights: Integrating Branding Strategy Across Markets: Building International Brand Architecture // Journal of International Marketing. - 2001. - №9(2). - P. 99.

129 Matthiesen, I. ve Phau, I. The Hugo Boss Connection: Achieving Global Brand Consistency Across Countries // Brand Management. - 2004. - №12(5). - P. 330.

130 Gülbuçuk, A. Yeni Ürünlerde Markalama Stratejilerinin Önemi, Seçimi ve Değerlendirilmesi. - 2009 // http://journal.mufad.org/ attachments/article/183/15.pdf.

131 Alan, H. ve Yeloğlu, O. Markalaşma ve Yenilikçilik. - Siirt, 2013. - S. 17.

132 Lin, C.H. ve Kao, D.T. The Impacts of Country-of-Origin on Brand Equity // The Journal of American Academy of Business. – 2004. - Cilt. 5, №1/2. - S. 37-40.

133 Pitta, D.A. ve Katsanis, L.P. Understanding brand equity for successful brand extension // Journal of Consumer Marketing. - 1995. – P. 12.

134 Campbell, M.C. Building brand equity // International Journal of Medical Marketing. - 2002. - Cilt. 2, №3. - P. 212.

135 Marka Yönetimi. - 2013. // http://www.alcanmarka.com/page008.aspx

136 Demir, E. Kurumsal Marka İmajının Oluşumunda Reklam Stratejilerinin Etkisi: World Of Wonders Otel İşletmelerinde Bir Uygulama. - Ankara, 2006. - S. 45.

137 Özgür, G. Marka Yönetimi, Marka Bağlılığının Tüketici Üzerine Etkisi ve Konaklama Sektörüne Yönelik Bir Uygulama. - Antalya, 2002.- S. 28.

138 Tatlıdil, R. Marka Yönetimi-Pazarlama Stratejileri.- İstanbul, 2011.

139 Caratini, R. Dictionnarie Des Nationalites Et Desminorites De L'ex-URSS, Referenceslarousse. - Paris: Histoire, 2002.

140 Reznikova, B.A. "Rasiya.Turtsiya İ İran Vı sentralni azii. // Mirovaya ekonomika İ Mejdunarodniye atnaşeniya. - 1997. - P. 56.

141 Staehr, K. Reformsandeconomicgrowth İn Transitioneconomies: Complementarity, Sequencingandspeed. - 2012. - P. 17-24. // http://www.bof.fi/bofit/fin/6dp/03abspdf/dp0103.Pdf

142 Yılmaz, A.S., Ergüven, B., Sandıkçıoğlu, A. ve Onay ve Velioğlu, M.N. Reklamcılık // http://www. ds.anadolu.edu.tr/eKitap/MAI201U.pdf, 2013.

143 http://www.ekonometrik.com/markalasma-neden-onemli.html.

144 http://www.pdfindir.com/marka-stratejileri-pdf-2.html.

145 Mendonça, S.T.S. ve Pereira ve Godinho, M. Trademarks as an indicator of innovation and industrial change // Research Policy. - 2014. - №33(9). – P. 1385–1404.

146 Davis, L. Managing trademarks to support innovation // 5th Annual Conference of the EPIP Association: Fine-Tuning IPR debates. - 2010.

147 Scott-Kolarova, E. Brand portfolio strategy in the wood products ındustry: consideration of brand associations in a co-branding environment. - University of Washington Press, 2008. - P. 16.

148 Emanuilov, I. Trade Marks, a Tool for The Protection of Companies' Investments or One to Ensure The Transfer of Accurate Consumer Information? // http://www.justicedevelopment.org/test/wordpress/wpcontent/uploads/2011/07/trade_marks_emanuilov.pdf. - 2013.

149 Zimmermann, R.U., Klein-Bölting, B. ve Sander ve Murad-Aga, T. Brand Equity Excellence Brand Equity Review. BBDO Group, Düsseldorf. – Germany, 2013. - Vol. 1 // http://www.guvenborca.com/dosyalar/files/Brand_Equity.pdf.

150 https://www.docs.google.com/viewer?embedded=true&url=http://eprints.sdu.edu.tr/881/1/TS 00938. pdf, 2014.

151 Deniz, M.H. Markalı Ürün Tercihlerinin Satın Alma Davranışlar Üzerindeki Etkisi // Journal of Social Policy Conferences. – 2011. – Issue 61, №2. - S. 249-251.

152 Anil Mathur, P. George Moschis Euehun Lee. Life Events and Brand Preference Changes // Journal of Consumer Behaviour. – 2003. - Vol.3, №2. - P. 129.

153 Pride and Ferrell Marketing. Edition. - Boston: Houghton Mifflin Co, 2010. - P. 130-131.

154 http://www.tml.web.tr/Tüketicidavranislari.pdf, 2014.

155 Ronald Hasty, T.R. Will Marketing. - San Fransisco: Canfield Press, 1975. – P. 175.

156 Zou, Shaoming; Çavusgil, T. The Global Marketing Strategy: A Broad Conceptualization of Global Marketing Strategy and its Effect on Firm Performance // Journal of Marketing. – 2002. - Vol 66, №44. - P. 40.

157 Weerawardena, J., Gillian, S.M. ve Liesch, P.W. Conceptualizing Accelerated Internationalization in the Born Global Firm: A Dynamic Capabilities Perspective // Journal of World Business. – 2007. – Vol. 42, №3. - P. 294-306.

158 Engel, J.F., Blackwell, R.D. ve Miniard, P.W. Consumer Behavior. - 7th ed. - The Dryden Press, 1993. - P. 64.

159 Bhat, S. Kelly, G.E. ve O'Donnell, K. An Investigation of Consumer Reactions to The Use of Different Brand Names // Journal of Product & Brand Management. - 1998. – Vol. 7, ıssue 1.

160 Hart, S. Brands: The New Wealth Creators. Edited by Susannah Hart ve John Murphy. McMillian Business. – Interbrand, 1998. – S. 34-43.

161 Hackinson, G. Cowking Philippa.Branding in Action. – London: McGraw_Hill Book Company, 1997. – P. 186.

162 Aytuğ Semra. Pazarlama Yönetimi. – İzmir, 1997. - S. 93.

163 http://www.akorda.kz/kz/category/kazakhstan.

164 http://www.inform.kz/kaz/article/2625459.

165 http:// www.stat.gov.kz

166 Euromonitor, Economist Intelligence Unit. - 2013.

167 http://economy.gov.kz/kz/press/58/55528/

168 http://stat.gov.kz/faces/PressServicePage/PressServiceNews/newsPagenewsPage_kk/contentQueryNews_kk_UCM_u23_dDocName_u3a_ESTAT092435?_adf.ctrl state=w2uyfewn_56&_afrLoop=666661626685176

169 Konca, K.A. Kazakistan Ülke Raporu Aralık. - Ankara, 2014.- S. 4-8.

170 Kazakistan Ülke Raporu. - 2013.

171 Kazakistan İstatistik Kurumu. - 2013.

172 «Бүгінгі Қазақстан» кітапшасы. - 2015. - 65 б. // http: //www.stat.gov.kz//

173 Розничная и оптовая торговля в Республике Казахстан 2010-2014 // Статистикалық жинақ // http: //www.stat.gov.kz//

174 http://economy.gov.kz/kz/press/58/55528/.

175 http://stat.gov.kz/faces/PressServicePage/PressServiceNews/newsPagenews Page_kk/contentQueryNews_kk_UCM_u23_dDocName_u3a_ESTAT092435?_adf.ctrl state=w2uyfewn_56&_afrLoop=666661626685176

176 // http:www.sulpak.kz

177 Kaşmer, H. Müşteri İlişkileri Yönetimi. Müşteri Memnuniyetinin Arttırılmasına Yönelik Bir Model Çalışması ve Deniz Ulaşım Sektöründe Uygulanması. - İstanbul, 2005. - S. 16.

178 Swaen, V. ve Chumpitaz, C.R. Impact of Corporate Social Resposibility on Consumer Trust // Recherce At Applications on Marketing. - 2008. - №23 (4). - P. 13.

179 Huang, J. and Zhang, D. Customer Value and Brand Loyalty: Multi- Dimensional Empirical Test // International Seminar on Future Information Technology and Management Engineering. – 2008. – P. 105.

180 Akkaya, E. Marka İmajı Bileşenleri, Otomobil Sektöründe Bir Uygulama // Ulusal Pazarlama Kongresi. – Kasım, 1999. - №4. – P. 18-20

181 Expanding Opportunities for Global Retailers. The 2011 A.T. Kearney Global Retail Development Index мәліметтері негізінде автор құрастырған.

182 Назарбаев, Н.Ә. «Қазақстан-2050» стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» // Қазақстан Республикасы Президентінің Қазақстан Халқына жолдауы. - Астана, 2012, желтоқсан – 14.

183 GFK зерттеу компаниясының мәліметтері бойынша құрастырылған.

184 Çakır, M., Küçüktopuzlu, K.F. ve Dağdelen, O. Küreselleşme Sürecindeki Ülkelerde Marka Stratejisi Oluşturulması // Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi. – Haziran: Celalabad-Kırgızistan, 2013. – S. 415.

185 Cakir, M. and Uzun, Ulvi Y. Determination of Brand Awareness in Kazakhstan and Kyrgyzstan // World Applied Sciences Journal. - 2013. - №26 (12). – P. 1574-1578.

186 Arcella, D.C. Lerclercq Cinzia Ledonne Rafaella Piccinelli Stefenia Sette Maria Eleonora Soggiu. An exploration of the influence of brand loyalty and market share on intake estimates of intense sweeteners from sugar-free soft drinks // Toxicology Letters. – 2003. - P. 140-141.

187 Babur Tosun, N. Reklam İletişimi Yönünden Tüketici Karar Verme Süreci. - 2006 // http://www.akdeniz.edu.tr.

188 Daskou, S.C. ve Veloutsou, D.A. Are the determinants of bank loyalty brand specific // Journal of Financial Services Marketing. – 2004. - Cilt. 9, №2. - P. 113.

189 Koray, A. Konca Yılmaz, M. Perakende Sektörü Yerinde Pazar Araştırması. - Ankara, 2013.

190 Türkyılmaz, A. ve Özkan, C. Müşteri Memnuniyet Modelleri ve Cep Telefonu Sektöründe Bir Pilot Uygulama. - İstanbul, 2004. - S. 1.

191 Jonson, M.D., Andreassen, T.W. Lervik, L. and Cha, J. The Evolution and Future of National Customer Satisfaction Index Models // Journal of Economic Psychology. – 2001. - №22. - P. 217.

192 Arasıl, O., Karacuha, E., Özer, G. ve Aydın, S. "Türk GSM Sektöründe Müşteri Sadakati, Memnuniyeti, Güven ve Değiştirme Maliyeti Arasındaki Dinamik İlişkiler: Yapısal Denklem Modelleme Tekniği // İktisat İşletme ve Finans. – 2004. - №19 (219). - S. 47.

193 Korkmaz, S., Eser, Z. Öztürk, S.A. ve Işın, F.B. Pazarlama Kavramlar-İlkeler-Kararlar. – Ankara, 2009. - S. 3.

194 Linn, R.L. ve Miller, M.D. Measurement and Assessment in Teaching. Ninth Edition.Upper Saddle River. - New Jersey: Pearson, 2005.

195 Mehrens, W.A. ve Lehmann, I.J. Measurement and Evaluation in Education and Psychology (Fourth Edition). - Fort Worth: Harcourt Brace, 1991.

196 Crocker, L. ve Algina, J. Introduction to Classical and Modern Test Theory Fort Worth: Holt. - Rinehart and Winston, 1986.

197 Reinhardt, B. Factors Affecting Coefficient Alpha: A Mini Monte Carlo Study // Advances in Social Science Methodology / ed. B. Thompson. – Greenwich; Connecticut: JAI, 1996. – Vol. 4.

198 Worthen, B.R., White, K.R., Fan X ve Sudweeks, R.R. Measurement and Assessment in Schools (Second Edition). - New York: Addison Wesley Longman, 1999.

199 Helms, L.S. Basic Concepts in Classical Test Theory: Tests Aren't Reliable, the Nature of Alpha, And Reliability Generalization as Meta-Analytic Method // ERIC Document Reproduction Service. - 1999. - № 427083. - P. 10.

200 Arnold, M.E. Influences on and Limitations of Classical Test Theory Reliability Estimates // ERIC Document Reproduction Service. – 1996. - №395950. - P. 105.

201 Capraro, M.M., Capraro, R.M. ve Henson, R.K. Measurement Error of Scores on the Mathematics Anxiety Rating Scale Across Studies // Educational and Psychological Measurement. - 2001. - Vol. 61. – P. 373-386.

202 Çelik, Ş. Normal dağılım ve normal dağılımla ilgili çıkarsamalar. - Ankara, 2006. - S. 14-15.

203 Kartal, M. Hipotez Testleri. – Erzurum, 1998. – S. 149.

TEMEL DENEY TASARIMLARI
ve
ANALİZLERİNE GİRİŞ

Dr. Serap ŞAHİN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6559-25-7

Eylül 2023

Sayfa Düzeni/Kapak Tasarımı:

Vildan YAVUZ

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Bu kitap, deney tasarımındaki temel konulara ve onların analizlerine odaklanmaktadır. Kitap kapsamında temel deney tasarımları arasında yer alan *tamamen rastgele tasarım*, *rastgele blok tasarımı* ve *Latin kare tasarımı*na yer verilmişti. Bu tasarımların ve analizlerinin iyi anlaşılmasının, daha karmaşık deney tasarımlarının düzenlenmesi ve analizlerinin yapılması sürecinde anahtar rol oynadığı düşünülmektedir.

Bu nedenle kitabın birinci bölümünde deney tasarımı ve istatistik analizleriyle ilgili bazı önemli konulara vurgu yapmak maksadıyla kısaca yer verilmiştir. Bir deneyi tasarlamak ve analizlerini yapabilmek için belirli bir düzeyde istatistik bilgisine sahip olmak önemlidir. Özellikle klasik istatistiğin temel kavramlarını bilmek önemlidir.

Deneyler için hangi tasarım kullanılırsa kullanılsın, deney tasarımlarının analizlerinin Varyans Analizine (ANOVA) dayandığının farkında olmak gerekmektedir. Kısaca söylemek gerekirse ANOVA, bir deney tasarımındaki, deneysel gözlemlerden elde edilen değerlerdeki toplam değişkenliğin, bilinen değişkenlik kaynaklarına bölünmesi yani dağıtılması işlemidir. Bu dağıtma işleminin doğru bir şekilde yapılabilmesi deney birimlerine uygun deney tasarımına karar verilmesiyle doğrudan ilişkilidir. Bu aşamadan sonra elde edilen sonuçların istatistiksel analizlerinin yapılması aşaması vardır. Bu aşama için istatistik bilgisine ihtiyaç vardır.

Kitabımın bu konuda çalışan akademisyenlere, lisansüstü öğrencilere ve araştırmacılara deney tasarımının istatistik analizlerinin altında yatan teorik yapıyı anlamaları açısından başvurabilecekleri ve faydalanabilecekleri bir kaynak olmasını ümit ederim.

Son olarak, her zaman yanımda olan, beni her koşulda destekleyen ve varlıkları yeterli olan aileme teşekkürü bir borç bilirim.

ve CANIM ANNEME beni Akademisyen olmam için teşvik ettiği, destek olduğu için ve her zaman yanımda olduğu için sonsuz teşekkür ederim.

Serap ŞAHİN

Eylül, 2023 – ANKARA

İÇİNDEKİLER

YAZAR HAKKINDA iii
ÖNSÖZ v
KISALTMALAR LİSTESİ ix

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
DENEYSEL ARAŞTIRMANIN TEMEL KAVRAMLARI 3
1.1 Giriş 3
1.2 Deney Tasarımının Temel İlkeleri 3
1.3 Deney Tasarımının Planlanması 5
1.4 Deney Tasarımının Temel Tanımları ve Terminolojisi 7
1.5 Temel İstatiksel Kavramlar ve Teoremler 8
1.5.1 Örneklem Dağılımları 9
1.5.2 Varyans Analizi (ANOVA) 12
1.5.3 Doğrusal Modeller 13
1.5.4 Ön Testler 17
1.5.5 Hipotez Testleri 18

İKİNCİ BÖLÜM
TAMAMEN RASTGELE TASARIM 25
2.1 Giriş 25
2.2 Tamamen Rastgele Tasarımın Doğrusal Modeli ve Varsayımları 26
2.3 Tamamen Rastgele Tasarım Modelinin Analizi 27
2.3.1Sabit Etki Modeli için İstatistiksel Analiz 33
2.3.2Rastgele Etki Modeli için İstatistiksel Analiz 35
2.3.3Varyansların Homojenlik Testi 37
2.4 Tamamen Rastgele Tasarımlarda Alt Örnekleme 38
2.4.1Alt Örneklem Modeli ve Analizi 39

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
RASTGELE TAM BLOK TASARIMI 49
3.1 Giriş 49
3.2 Rastgele Tam Blok Tasarımı 49
3.3 Rastgele Tam Blok Tasarımının Doğrusal Model ve Varsayımları 50
3.4 Rastgele Tam Blok Tasarımı için Verilerin Düzenlemesi ve Analizi 51
3.4.1 Sabit Etkiler Modeli Altında Hipotez Testleri 56

3.4.2 Rastgele Etki Modelleri Altında Hipotez Testleri 56
3.4.3 Rastgele Tam Blok Tasarımda Eksik Değerler 58
3.4.4 Bloklamanın Etkinliği 58

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
LATİN KARE TASARIMI 61
4.1 Giriş 61
4.2 Latin Kare Tasarımının Doğrusal Model ve Varsayımları 61
4.3 Latin Kare Tasarımı için Verilerin Düzenlemesi ve Analizi 62
4.3.1 Latin Kare Tasarımında Çoğaltma 67
4.3.2 Latin Kare Tasarımda Eksik Değerler 67
4.4 Bloklama Değişkenlerinin Etkinliği 68

KAYNAKÇA 71

KAYNAKÇA

Casell, G., Berger, R.L. (1990). *Statistical Inference*. Duxbury Press, California.

Christensen, R. (1996). *Analysis of Variance, Design and Regression Applied Statistical Methods*. Chapman & Hall.

Cox, D.R., Reid, N. (2000). *The Theory of the Design of Experiments*. Chapman & Hall/CRC.

Fisher, R.A. (1971). *The Design of Experiments*. 9th ed., Hafner Press, New York.

Freund, J.E. (1992). Mathematical Statistics, 5th ed., Prentice-Hall International, Inc.

Hinkelmann, K. ve Kempthorne, O. (1994). *Design and Analysis of Experiments Volume I: Introduction to Experimental Design*. John Wiley & Sons, Inc.

Lehmann, E.L. (1986). *Testing Statistical Hypotheses*. 2nd ed., Springer.

Lentner, M., Bishop, T. (1993). *Experimental Design and Analysis*, 2nd ed., Valley Book Company, Blacksburg.

Milton, J.S, Arnold, J.C. (1995). *Introduction to Probability and Statistics, Principle and Applications for Engineering and The Computing Sciences*. 3rd ed., McGraw-Hill Series in Probability and Statistics.

Montgomery, D.C., Peck, E.A., Vining, G.G. (2001). *Introduction to Linear Regression Analysis*. John Wiley & Sons, Inc.

Montgomery, D.C. (2017). *Design and Analysis of Experiments*. 9th ed., Wiley.

Neter, J., Kutne, M.H., Nachtsheim, C.J., Wasserman, W. (1996). *Applied Linear Statistical Models*. 4rt ed., IRWIN.

Newbold, P., Carlson, W.L., Thorne, B.M. (2007). *Statisitcs for Business and Economics*. 6th ed., Pearson PrenticeHall.

Ott, R.L. (1993). An Introduction to Statistical Methods and Data Analysis. 4rt ed., Duxbury Press, California.

Quinn, G.P., Keough, M.J. (2002). *Experimental Design and Data Analysis for Biologists*. Cambridge.

Rencher, A.C., Schaalje, G.B. (2008). *Linear Models in Statistics*. 2nd ed., John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey.

Satterthwaite, F.E. (1946). An approximate distribution of estimates of variance components. *Biometrics Bulletin*, Vol. 2, No.6, pp. 110-114.

Seltman, H.J. (2018). *Experimental Design and Analysis*. http://www.stat.cmu.edu/~hseltman/309/Book/Book.pdf. İndirilme Tarihi: 15.08.2023.

Toutenburg, H., Shalab (2009). *Statistical Analysis of Designed Experiments*. 3rd ed., Springer, London.

Welch, B.L., The Significance of the Difference Between Two Means Whe the Population Variances are Unequal. Biometrika, Vol. 29, 1938.

TAŞIMACILIK VE LOJİSTİK İŞLETMELERİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİR UYGULAMALARI VE FİNANSAL PERFORMANSLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Ebru DEMİRCİ

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6952-48-5

Şubat 2023

Sayfa Düzeni/Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Sürdürülebilirlik Dünya'nın en hızlı ve acil ele alması gereken konularında biri haline gelmiştir. Yaşanan iklim felaketleri ile toplumlar hayatlarının devam edebilmesi için çözüm yolları aramaya başlamışlardır. Özellikle çevre üzerindeki etkinin azaltılmaya çalışıldığı toplumsal farkındalık ile başlayan süreçler günümüzde ekonomik, sosyal ve çevresel olarak 3 boyutta ele alınmaktadır. Özellikle bireysel hareketin ötesine geçen sürdürülebilirlik kurumlar, işlemeler ve ülkelerin gündeminde yer almaktadır.

Sürdürülebilirlik kavramı, gelecek nesillerin ihtiyacı olan herhangi bir doğal kaynaktan ödün vermeden bugünün mevcut ihtiyaçlarını karşılayarak büyümeyi ve gelişmeyi sağlayacak şekilde stratejiler geliştirmeyi gerektirmektedir. Gelecek nesillerin ön plana alındığı planlamalarda ekonomik ilerleme, sosyal gelişme ve çevresel iyileştirmeler odağında hareket edilmesi gereklidir.

Son yıllarda, dünya çapındaki kurum ve kuruluşlar, mümkün olduğunca uzun süre dayanmaları için dogal kaynakları koruma konusunda giderek daha fazla endişe duymaktadırlar. İşletmeler doğal kaynakların önemli kullanıcılarıdır, bu nedenle operasyonlarının canlılığından ödün vermeden mümkün olduğunca "yeşil" olarak çalışmakla ilgilenmeleri mantıklıdır. Birçok işletme, bunu koruyarak ya da tasarruf yaparak stratejilerine, misyonlarına ve kültürlerine dahil etmeye çalışmaktadır.

Bu çalışmanın temel amacı; işletmelerin son yıllarda yayınlamaya başladıkları sürdürülebilirlik raporlarında ekonomik, çevresel ve sosyal performanslarına yönelik yaptıkları açıklamalardaki bilgi düzeylerinden elde edilen skorları ile finansal performansları arasında ilişkiyi incelemektedir. Çalışmada son dönemlerde önemi artan taşımacılık ve lojistik sektörü dikkate alınarak analizler yapılmıştır. Sektörün artan önemi ve çevre ile olan ilişkisinde en fazla kısıtlamalarla karşılaştığı ortadadır. Sürdürülebilir performansları ile finansal performans karşılaştırmasında çok yakın sonuçlar elde edilmiştir. Finansal değerlendirmelerin yanı sıra sürdürülebilirlik bilgi akışının da hem müşteri hem de yatırımcılar tarafından her geçen gün daha fazla dikkate alındığı ortadadır. Sürdürülebilirlik alanında yapılan faaliyetlerin özellikle maliyet açısından katkılarının kısa ve uzun vadede işletmelerin farklı performanslarına etkisi artarak devam edecektir. İşletmeler sürdürülebilir değerler yaratmakla risklerini azaltarak yeni yatırımcıların ilgisini çekerek öz sermayesini artırmak dahil olmak üzere uzun vadeli faydalar elde etmektedirler.

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1

GİRİŞ 1

1.1. Sürdürülebilir Kalkınma 2

1.2. Kurumsal Sürdürülebilirlik 6

1.2.1. Kurumsal sürdürülebilirlik ile kurumsal yönetimin arasındaki ilişki 7

1.2.2. Kurumsal sürdürülebilirliğin faydaları 8

1.2.1. Kurumsal sürdürülebilirliği gerekli kılan nedenler 8

1.2.1.1. Çevresel nedenler 8

1.2.1.2. Sosyal nedenler 9

1.2.1.3. Ekonomik nedenler 11

1.2.2. Kurumsal sürdürülebilirlik planı 12

1.2.2.1. Çevresel sürdürülebilirlik 12

1.2.2.2. Sosyal sürdürülebilirlik 13

1.2.2.3. Ekonomik sürdürebilirlik 13

1.2.3. Kurumsal sürdürülebilirlik örnekleri 14

1.3. Sürdürülebilirlik ile ilgili teoriler 15

1.2.4. Üçlü alt çizgi (TBL) teorisi 15

1.2.5. Politik ekonomi teorisi 19

1.2.6. Vekalet teorisi 22

1.2.7. Paydaş teorisi 23

1.2.8. Meşruiyet teorisi 26

1.2.9. Kurumsal teori 28

1.2.10. Sosyal sermaye teorisi 29

KAYNAKLAR 32

BÖLÜM 2

GİRİŞ 33

2.1. İşletmelerin Kurumsal Sürdürülebilirlik Performansının Ölçümü 34

2.2. Sürdürülebilir Performans Göstergelerinin Seçimi 39

2.3. Ekonomik Sürdürülebilirlik Performansının Ölçümü 42

2.4. Çevresel Sürdürülebilirlik Performansının Ölçümü 47

2.5. Sosyal Sürdürülebilirlik Performansının Ölçülmesi 50

2.6. İşletmelerin Finansal Performansının Ölçülmesi 52

2.7. Temel Finansal Performans Göstergeleri 55

2.7.1. Muhasebe Temelli KPI'lar: Artıları ve Eksileri 65

2.7.2. Piyasa Temelli KPI'lar: Artıları ve Eksileri 67

KAYNAKLAR 70

BÖLÜM 3

GİRİŞ 75
3.1. Sürdürülebilirlik Raporlama Çerçevelerinin Gelişimi 78
3.2. Sürdürülebilirlik ile İlgili Raporlama Çerçeveleri 87
3.2.1. Küresel Raporlama Girişimi (Global Reporting -GRI) 92
3.2.2. Birleşmiş Milletler Küresel ilkeler Sözleşmesi 95
3.2.3. OECD Çokuluslu İşletmeler Rehberi (OECD MNE Guidelines) 97
3.2.4. IFC Performans Standartları (IFC Performance Standards) 99
3.2.5. Karbon Saydamlık Projesi (Carbon Disclosure Project -CDP) 103
3.2.6. Entegre Raporlama (Integrated Reporting-IR) 104
3.2.7. Sosyal Sorumluluk 106
3.2.8. ISO 26000 Sosyal Sorumluluk Rehberi Standardı (ISO 26000) 111
3.3. Sürdürülebilirlik Raporlaması ve Sürdürülebilirlik Göstergeleri 115
KAYNAKLAR 122

BÖLÜM 4

GİRİŞ 127
4.1. Sürdürülebilir Ulaştırma 128
4.2. Tersine Lojistik 131
4.3. Atık Yönetimi 134
4.4. Sürdürülebilir Paketleme ve Dağıtım 138
4.5. Yeşil İzleme ve Değerlendirme 141
4.6. Sürdürülebilir Bilgi Paylaşımı ve Kurumsal İtibar 145
4.7. Diğer 149
4.8. Yöntem 154
KAYNAKLAR 160

KAYNAKLAR

Abdullah, N. A., & Yaakub, S. (2014). Reverse logistics: pressure for adoption and the impact on firm's performance. International Journal of Business and Society, 151.

Afif, K., Rebolledo, C., & Roy, J. (2021). Drivers, barriers and performance outcomes of sustainable packaging: a systematic literature review. British Food Journal, 915-935.

Agyabeng-Mensah, Y., Afum, E., & Ahenkorah, E. (2020). Exploring financial performance and green logistics management practices: Examining the mediating influences of market, environmental and social performances. Journal of Cleaner Production, 1-13.

Ali, A. H., Gruchmann, T., & Melkonyan, A. (2022). Assessing the impact of sustainable logistics service quality on relationship quality: Survey-based evidence in Egypt. Cleaner Logistics and Supply Chain, 4.

Ameer, R., & Othman, R. (2012). Sustainability practices and corporate financial performance: A study based on the top global corporations. Journal of business ethics, 108, 61-79.

Atmaca, M., & Çalgüner, A. (2018). EFFECT OF PACKAGING DESIGN AND DESIGNER ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT. Journal of Science PART B: ART, HUMANITIES, DESIGN AND PLANNING, 179-185.

Baah, C., & Jin, Z. (2019). Sustainable Supply Chain Management and Organizational Performance: The Intermediary Role of Competitive Advantage. Journal of Management and Sustainability, 119-131.

Baah, C., Amponsah, K. T., Issau, K., Ofori, D., Acquah, I. S., & Agyeman, D. O. (2021a). Examining the Interconnections Between Sustainable Logistics Practices, Environmental Reputation and Financial Performance: A Mediation Approach. Vision: The Journal of Business Perspective, 47-64. https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0972262920988805 adresinden alındı

Baah, C., Opoku-Agyeman, D., Acquah, I. S., Issau, K., & Abdoulaye, F. A. (2021b). Understanding the influence of environmental production practices on firm performance: a proactive versus reactive approach. Journal of Manufacturing Technology Management, 266-289. doi:10.1108/JMTM-05-2020-0195.

Bachoo, K., Tan, R., & Wilson, M. (2013). Firm value and the quality of sustainability reporting in Australia. Australian Accounting Review, 23(1), 67-87.

Bag, S. (2017). Identification of green procurement drivers and their interrelationship using total interpretive structural modelling. SAGE Publications, 1-14.

Bansal, P., & Roth, K. (2000). Why Companies Go Green: A Model of Ecological Responsiveness. Academy of Management Journal, 717-736.

Bartolacci, F., Paolini, A., Quaranta, A. G., & Soverchia, M. (2018a). The relationship between good environmental practices and financial performance: Evidence from Italian waste management companies. Sustainable Production and Consumption, 129-135.

Bartolacci, F., Paolini, A., Quaranta, A. G., & Soverchia, M. (2018b). Assessing factors that influence waste management financial sustainability. Waste management, 571-579.

Belu, C. (2009). Ranking corporations based on sustainable and socially responsible practices. A data envelopment analysis (DEA) approach. Sustainable Development, 17(4), 257-268.

Beske, P., Land, A., & Seuring, S. (2014). Sustainable supply chain management practices and dynamic capabilities in the food industry: A critical analysis of the literature. Int. J. Production Economics, 131-143.

Bucci, D., & Forcellini, F. (2007). Sustainable Packaging Design Model. Complex Systems Concurrent Engineering, 363-370.

Cannella, S., Bruccoleri, M., & Framinan, J. M. (2016). Closed-loop supply chains: What reverse logistics factors influence performance? International Journal of Production Economics, 35-46.

Carter, C. R., & Dresner, M. (2001). Purchasing's Role in Environmental Management: Cross-Functional Development of Grounded Theory. The Journal of Supply ChainManagement: A GlobalReview of Purchasing and Supply, 12-27.

Carter, C. R., & Rogers, D. S. (2008). A framework of sustainable supply chain management: moving toward new theory. International Journal of Physical Distribution & Logistics Management, 360-387. http://dx.doi.org/10.1108/09600030810882816 adresinden alındı

Carter, C. R., Kale, R., & Grimm, C. M. (2000). Environmental purchasing and firm performance: an empirical investigation. Transportation Research Part E 36, 19±228.

Carter, C., & Jennings, M. (2002). LOGISTICS SOCIAL RESPONSIBILITY: AN INTEGRATIVE FRAMEWORK. JOURNAL OF BUSINESS LOGISTICS, 145-180.

Cheng-Ru Wu, Lin Chin-Tsai, Tsai Pei-Hsuan. (2008). Financial Service of Wealth Management Banking: Balanced Scorecard Approach, Journal of Social Sciences 4 (4), s.255-263

Chhabra, D., Garg, S., & Singh, R. K. (2017). Analyzing alternatives for green logistics in an Indian automotive organization: A case study. Journal of Cleaner Production, 1-8.

Christmann, P. (2000). Effects of 'best practices' of environmental management on cost advantage: the role of complementary assets. Academy of Management Journal, 663-680.

Cochran, P. L., & Wood, R. A. (1984). Corporate social responsibility and financial performance. Academy of management Journal, 27(1), 42-56.

Colicchia, C., Marchet, G., Melacini, M., & Perotti, S. (2013). Building environmental sustainability: empirical evidence from Logistics Service Providers. Journal of Cleaner Production, 197-209.

Darnell, N., Jolley, G. J., & Handfield, R. (2008). Environmental Management Systemsand Green Supply Chain Management:Complements for Sustainability? Business Strategy and the Environment, 30-45.

de Brito, M. (2004). Managing Reverse Logistics or Reversing Logistics Management? ERIM PhD Series Research in Management. Erasmus University Rotterdam. https://www.researchgate.net/publication/34742326_Managing_reverse_logistics_or_reversing_logistics_management adresinden alındı

de Camargo Fiorini, P., & Jabbour, C. J. (2017). Information systems and sustainable supply chain management towards a more sustainable society: Where we are and where we are going. International Journal of Information Management, 241-249.

De Souza, L. L., Lora, E. E., Palacio, J. C., Rocha, M. H., Reno, M. L., & Venturini, O. J. (2018). Comparative environmental life cycle assessment of conventional vehicles with different fuel options, plug-in hybrid and electric vehicles for a sustainable transportation system in Brazil. Journal of Cleaner Production, 444-468.

Deakin, E. (2001). Sustainable Development and Sustainable Transportation: Strategies for Economic Prosperity, Environmental Quality, and Equity. Berkeley, California: University of California at Berkeley.

Dias, K. T., & Braga, S. S. (2016). The use of reverse logistics for waste management in a Brazilian grocery retailer. Waste Management & Research, 22-29.

Dubey, R., Gunasekaran, A., & Papadopoulos, T. (2017). Green supply chain management: theoretical framework and further research directions. Benchmarking: An International Journal, 184 - 218.

Ecer, F., & Pamucar, D. (2022). A novel LOPCOW‐DOBI multi‐criteria sustainability performance assessment methodology: An application in developing country banking sector. Omega, 112, 102690.

Eeseley, C., & Lenox, M. J. (2006). FIRM RESPONSES TO SECONDARY STAKEHOLDER ACTION. Strategic Management Journal, 765–781.

Fernando, R. A. (2017). Strategic Corporate Sustainability – Key Approaches for Creating Strategies for Environmental Sustainability. SAGE Publications, 1-3.

Gao, P. X., Curtis, A. R., Wong, B., & Keshav, S. (2012). It's not easy being green. ACM SIGCOMM Computer Communication Review, 211-222.

Gonzales-Benito, J., & Gonzales-Benito, O. (2006). The role of stakeholder pressure and managerial values in the implementation of environmental logistics practices. International Journal of Production Research, 1353–1373.

Govindan, K., Soleimani, H., & Kannan, D. (2015). Reverse logistics and closed-loop supply chain: A comprehensive review to explore the future. European journal of operational research, 603-626.

Guerro, L. A., Maas, G., & Hogland, W. (2013). Solid waste management challenges for cities in developing countries. Waste Management, 220-232.

Gull, A. A., Atif, M., Ahsan, T., & Derouiche, I. (2022). Does waste management affect firm performance? International evidence. Economic Modelling, 114.

Gupta, A., Singh, R. K., & Suri, P. K. (2018). Prioritizing critical success factors for sustainable service quality management by logistics service providers. Vision, 295-305.

Gustavo Jr, J. U., Vargas, A., Pereira, G. M., Bond, A. J., Viegas, C. V., & Borchardt, M. (2018). Drivers, opportunities and barriers for a retailer in the pursuit of more sustainable packaging redesign. Journal of Cleaner Production, 18-28.

Hassan, A. Y., & Nasereddin, H. H. (2018). INFORMATION SHARING CHARACTERISTICS IN SUPPLY CHAIN MANAGEMENT. EPH - International Journal of Business & Management Science, 1-9.

Hawkins, T. R., Singh, B., Majeau-Bettez, G., & Stromman, A. H. (2013). Comparative Environmental Life Cycle Assessment of Conventional and Electric Vehicles. Journal of Industrial Ecology, 53-64.

Huang, Y., & Wang, Z. (2017). Information sharing in a closed-loop supply chain with technology licensing. Internetional Journal of Production Economics, 113-127.

Khan, S. A., Dong, Q. L., Zhang, Y. U., & Khan, S. S. (2017). Research on decision-making of green reverse logistics in enterprises: A case study on electronic products manufacturers from the perspective of South Africa. 2nd International Conference on Advances in Management Engineering and Information Technology AMEIT, 11-18.

Kim, S. T., & Lee, S. Y. (2012). Stakeholder pressure and the adoption of environmental logistics practices: Is eco-oriented culture a missing link? The International Journal of Logistics Management, 238-258.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and psychological measurement, 30(3), 607-610.

Lai, K. H., & Wong, C. W. (2012). Green logistics management and performance: Some empirical evidence from Chinese manufacturing exporters. Omega, 267-282.

Lewis, H. (2005). Defining product stewardship and sustainability in the Australian packaging industry. Environmental Science & Policy, 45-55.

Li, D., Cao, C., Zhang, L., Chen, X., Ren, S., & Zhao, Y. (2017). Effects of corporate environmental responsibility on financial performance: the moderating role of government regulation and organizational slack. Journal of Cleaner Production, 1323-1334.

Li, S., Ragu-Nathan, B., Ragu-Nathan, T., & Raob, S. S. (2006). The impact of supply chain management practices on competitive advantage and organizational performance. Omega 34, 107-124.

Lin, C. Y., & Ho, Y. H. (2011). Determinants of Green Practice Adoption for Logistics Companies in China. Journal of Business Ethics, 67–83.

Maheshwari, P., Khaddar, R., Kachroo, P., & Paz, A. (2016). Dynamic modeling of performance indices for planning of sustainable transportation systems. Networks and Spatial Economics, 371-393.

Meherishi, L., Narayana, S. A., & Ranjani, K. S. (2019). Sustainable packaging for supply chain management in the circular economy: A review. Journal of Cleaner Production, 1-23.

Mitchell, R. K., Agle, B. R., & Wood, D. J. (1997). Toward a theory of stakeholder identification and salience: Defining the principle of who and what really counts. Academy of management review, 22(4), 853-886.

Mohd Taib, E., & Ameer, R. (2012). Relationship between corporate sustainability practices and financial performance: Evidence from the GRI reporting companies. Rashid, Relationship between Corporate Sustainability Practices and Financial Performance: Evidence from the GRI Reporting Companies (September 25, 2012).

Mollenkopf, D., Closs, D., Twede, D., Lee, S., & Burgess, G. (2005). ASSESSING THE VIABILITY OF REUSABLE PACKAGING:ARELATIVE COST APPROACH. JOURNALOF BUSINESS LOGISTICS, 169-197. https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/j.2158-1592.2005.tb00198.x adresinden alındı

Moskowitz, M. (1972). Choosing socially responsible stocks. Business and society review, 1(1), 71-75.

Morgan, T. R., Tokman, M., Richey, R. G., & Defee, C. (2018). Resource commitment and sustainability: a reverse logistics performance process model. International Journal of Physical Distribution & Logistics Management, 164-182.

Morhardt, J. E., Baird, S., & Freeman, K. (2002). Scoring corporate environmental and sustainability reports using GRI 2000, ISO 14031 and other criteria. Corporate social responsibility and environmental management, 9(4), 215-233.

Nagurney, A., & Toyasaki, F. (2005). Reverse supply chain man- agement and electronic waste recycling: A multitiered net- work equilibrium framework for e-cycling. Transportation Research E, 1-28.

Ntoi, H. L. (2010). The impact of corporate social responsibility on the corporate financial performance of companies listed on the Johannesburg Securities Exchange (Doctoral dissertation, University of Pretoria).

Olhager, J., & Selldin, E. (2004). Supply chain management survey of Swedish manufacturing firms. Int. J. Production Economics 89, 353–361.

Peters, R., & Mullen, M. R. (2009). Some Evidence of the Cumulative Effects of Corporate Social Responsibility on Financial Performance. Journal of Global Business Issues, 3(1).

Preston, L. E., & O'bannon, D. P. (1997). The corporate social-financial performance relationship: A typology and analysis. Business & Society, 36(4), 419-429.

Pujara, Y., Pathak, P., Sharma, A., & Govani, J. (2019). review on Indian municipal solid waste management practices for reduction of environmental impacts to achieve sustainable development goals. Journal of Environmental Management, 1-14.

Ramudhin, A., Chaabane, A., & Paquet, M. (2009). On the Design of Sustainable, Green Supply Chains. Green Supply Chains, IEEE, 979-984.

Santis, P., Albuquerque, A., & Lizarelli, F. (2016). Do sustainable companies have a better financial performance? A study on Brazilian public companies. Journal of Cleaner Production, 735-745.

Sarkis, J. (2002). A strategic decision framework for green supply chain management. Journal of Cleaner Production, 397-409.

Seuring, S., & Müller, M. (2008). From a literature review to a conceptual framework for sustainable supply chain management. Journal of Cleaner Production, 1699-1710.

Shashi, P., Centobelli, R., Cerchione, R., & Rajwinder, S. (2019). The impact of leanness and innovativeness on environmental and financial performance: Insights from Indian SMEs. International Journal of Production Economics, 111-124.

Shi, Y., Arthanari, T., Liu, X., & Yang, B. (2019). Sustainable transportation management: Integrated modeling and support. Journal of cleaner production, 1381-1395.

Sonneveld, K., James, K., Fitzpatrick, L., & Lewis, H. (2005). Sustainable Packaging: How do we Define and Measure It? 22nd IAPRI Symposium, 1-9.

Tercan, Ş. H., Eid, B., Heidenreich, M., Kogler, K., & Akyürek, Ö. (2021). Financial and technical analyses of solar boats as a means of sustainable transportation. Sustainable Production and Consumption, 404-412.

Teuteberg, F., & Wittstruck, D. (2010). A Systematic Review of Sustainable Supply Chain Management Research. Multikonferenz Wirtschaftsinformatik 2010 (s. 203-204). Göttingen: Universitätsverlag Göttingen.

Verghese, K., & Lewis, H. (2007). Environmental innovation in industrial packaging: a supply chain approach. International Journal of Production Research, 4381–4401.

Watson, K., Klingenberg, B., Polito, T., & Geurts, T. G. (2004). Impact of environmental management system implementation on financial performance: A comparison of two corporate strategies. Management of Environmental Quality: An International Journal, 622-628.

Zailani, S., Jeyaraman, K., Vengadasan, G., & Premkumar, R. (2012). Sustainable supply chain management (SSCM) in Malaysia: A survey. Int. J. Production Economics, 330-340. doi:10.1016/j.ijpe.2012.02.008

Zhu, Q., & Sarkis, J. (2007). The moderating effects of institutional pressures on emergent green supply chain practices and performance. International Journal of Production Research, 4333–4355.

Zsidisin, G., & Siferd, S. (2001). Environmental purchasing: a framework for theory development. European Journal of Purchasing & Supply Management, 61-73.

SURİYELİ GÖÇÜNÜN 10. YILINDA SOSYAL HİZMETLERİN SİVİL BİRİKİMİ İSTANBUL ÖRNEĞİ

Enver MENGÜ

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6460-98-0

Eylül 2023

Sayfa Düzeni/Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

Bu çalışma "Suriyeli Göçü Bağlamında Sosyal Hizmetlerin Sivil Örgütlenmesi ve İşleyişi: İstanbul'daki Gönüllü Kuruluşlar Üzerine Bir Karma Yöntem Araştırması" başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın önsözünü şu an Suriye sahasında yazıyorum. Henüz araştırma sürecimi tamamlamadım ve belki de teknik bir hatadır bu yaptığım. Ama doğrusu bu durumu pek önemsemiyorum, çünkü burada birçok şey önemini yitiriyor. Ben de bu 3 günlük saha ziyaretimi birkaç cümle ile araştırmaya tanık kılmak istedim.

Suriye sahasında 3 gün geride kaldı: ard arda geçilen sınırlar, alınan ve verilen kimliklerle kartlar, sınırlar sayısınca farklı duygu durumları, kasveti kalıcı bir atmosfer, savaş uçaklarının hızlandırdığı trafik, belli bölgelerde kümelenen zeytin ağaçları, 3 farklı para birimiyle alışveriş yapan esnaf, okul servisi işlevi gören motosikletler, kokusu ve görünümüyle kurban pazarlarını andıran çadırkentler, yaslanılamadığı için duvarın varlığına şükrettiren çadırlar, belli ki ziyarete gelen misafirleri görme kaygısının ötesinde olan çocuk kuşatmaları. Bu 3 günden bana bazı kalanlar…

Suriye göçünde 10 yıl geride kaldı: harabeye dönen şehirler, yıkılan hastane ve okullar, bir tarafı yıkık olmasına rağmen içinde yaşanılan binalar, en üst tabakadan en alt tabakaya düşen mahalleler, sadece Türkçe'ye değil kendi diline de yabancı çocuklar, yardımların bağımlılıklarını derinleştirdiği yoksullar, hayatlarının son evresini muhtemelen en büyük endişeyle geçiren yaşlılar, bir veya birden fazla yas yaşayan aileler, haberlerde bir sayıya indirgenen hayatlar. Bu 10 yıldan bize bazı kalanlar…

Son durağı Suriye'ye uzanan bu araştırma süreci tahmin ettiğimden çok daha zorlu geçti. Ben veri toplarken Suriyeliler özelinde birçok talihsiz olay yaşandı. Ben veri toplarken Kırşehir'de Suriyelilerin MEB okullarına alınması yasaklandı. Ben veri toplarken İzmir'de 3 Suriyeli genç evinde yakılarak katledildi. Ben veri toplarken Bolu'da ödeyemesinler diye Suriyelilerin faturalarına fahiş zamlar yapıldı. Ben veri toplarken kişisel bir husumet genelleştirilerek Ankara'da Suriyelilerin evleri taşlandı. Ben veri toplarken daha sonra doğru olmadığı öğrenilen cinsel istismar gerekçesiyle İstanbul'da Suriyelilerin evleri kuşatıldı. Ben veri toplarken yine İstanbul'da iş arkadaşıyla yaşadığı tartışma sonrasında Suriyeli bir işçi katledildi. Ben veri toplarken…

Medyaya yansıyan ve yansımayan daha bir sürü talihsiz olay nedeniyle sivil toplum kuruluşları Suriyeli göçünde edindikleri anlamlı rolü gizlemek zorunda kaldılar. Hatta araştırma sürecinde de Suriyelilere yardım ettiğini bildiğim bazı sivil toplum kuruluşları yardım etmediklerini söyleyerek araştırmaya katılmak istemediklerini belirttiler. Çalıştılar ve toplumda yeni infiale açık olan sosyal bir sorunun yönetiminde söz sahibi oldular ama bunu kendi sosyal medya hesaplarından dahi duyuramadılar. İşte bu araştırmada peşinde olunan hedef tam olarak buydu: Suriyeli göçünün 10. yılında Suriyelilere yönelik faaliyet yürütmüş olan sivil toplum kuruluşlarının sesi olmak…

Araştırma sürecinde karşılaşılan zorluklarla baş etmemde bana yardımcı olan isimler çok oldu. Hepsine burada yer vermem mümkün değil ama bazı isimlere değinmeden geçmek de yakışık almayacaktır. Bu noktada akademik ve manevi desteklerinden dolayı danışman hocam Prof. Dr. Ömer Miraç Yaman'a, İstanbul sahasında bana sahayı kolaylaştıran sosyal çalışmacı Durmuş Türk'e, yine Suriye sahasında bana sahayı kolaylaştıran sosyal çalışmacı Çetin Aldemir'e hususi teşekkürlerimi bir de buradan iletmek isterim. Yine bu araştırmaya katkı sağlayan ve yoğunlukları içinde vakit ayırarak deneyimleriyle bana birçok duyguyu aynı anda yaşatan saha çalışanlarına da teşekkür ederim. Onlara olan şükran duygum kendi adıma, Türkiye halkı adına ve tüm ihtiyaç sahibi Suriyeliler adına…

22.02.2022

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ 1

2. LİTERATÜR İNCELEMESİ 3
2.1. KAVRAMSAL TANIMLAMA 3
2.2. SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI 3
2.2.1. Dernek, Vakıf ve Diğer 4
2.3. SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI VE SOSYAL HİZMETLER 5
2.3.1. Suriyeli Göçünde Sosyal Hizmetler 5
2.3.1.1. Birey ve Aile Odaklı Sosyal Hizmetler 6
2.3.1.2. Grup ve Kuruluş Odaklı Sosyal Hizmetler 7
2.3.1.3. Toplum ve Politika Odaklı Sosyal Hizmetler 8

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ 11
3.1. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI 12
3.2. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI 13
3.2.1. Yüz-yüze Anket 13
3.2.2. Derinlemesine Mülakat 13
3.2.3. Katılımlı Gözlem 14
3.2.4. Görsel Materyal 14
3.3. VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZİ 14
3.4. VARSAYIMLAR VE SINIRLILIKLAR 17

4. BULGULAR VE TARTIŞMA 19
4.1. SURİYELİ GÖÇÜ VE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI 19
4.1.1. Sivil Toplum Kuruluşlarının Teşkilatlanması 19
4.1.2. Suriye Sahasına Yönelme 21
4.1.3. Suriyelilerin Tanımlanması 25
4.2. SOSYAL YARDIMLAR VE SOSYAL HİZMETLER 27
4.2.1. Saha Çalışmalarında Genel Görünüm 27
4.2.2. Saha Çalışmalarında Değişim Süreci 30
4.2.3. Sosyal Hizmetlerin Büyüyen Konumu 31
4.2.4. Sosyal Çalışmanın Sahadaki Yeri 34
4.3. KOORDİNASYON VE İŞBİRLİĞİ DENEYİMLERİ 37
4.3.1. Koordinasyon ve İşbirliği Durumu 37
4.3.2. İhtisaslaşma ve İşbirliği İhtiyacı 40
4.3.3. Suriyeli Göçünün Yönetimi 44

5. SONUÇ 47

KAYNAKÇA 49

KAYNAKÇA

Adıgüzel, Y. (2016). *Göç Sosyolojisi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Ağcasulu, H. (2018). "Sosyal Bilimlerde İlişkileri İnceleyen Bir Yöntem: Sosyal Ağ Analizi", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22 (2), 1915-1933.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2022), Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun. https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/07/20050707-2.htm Erişim Tarihi 30.07.2022

Akatay, A. ve Harman, S. (2017). *Sivil Toplum Kuruluşları: Yönetim, Yönetişim ve Gönüllülük*. 4. baskı. Bursa: Ekin Yayınevi.

Aktay, Yasin (2008). "Doğu-Batı Ekseninde Sivil Toplum" (içinde) *Sivil Toplum Kavramı Tartışmaları.* Editörler: Murat Şentürk ve Aynur Erdoğan. İstanbul: Kaknüs Yayınları, 53-71.

Aldemir, T. (2020). *İnsanlığın Geleceği ve Sivil Toplum.* İstanbul: Tirekitap Yayınevi.

Apak, H. (2015). "Uluslararası Göç ve Sivil Toplum: Suriyeli Göçmen STK'lar" (içinde) *Genç Akademisyenler Sempozyumu I*. Mardin: Kadim Akademi, 274-282.

Aslan, S. (2010). "Türkiye'de Sivil Toplum", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (31), 260-283.

Balcı, A. (2011). *Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem, Teknik ve İlkeler.* 9. baskı. Ankara: Pegem Akademi.

Barın, H. (2019). *Türkiye'deki Suriyelilerin Entegrasyonunda Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü: Ankara Örneği,* Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi: Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bartram, D., Poros, M. V. ve Monforte, P. (2019). *Göç Meselesinde Temel Kavramlar.* 2. Baskı. Çev. Itır Ağabeyoğlu Tuncay. Ankara: Hece Yayınları.

Bazeley, P. (2009). "Integrating Data Analyses in Mixed Methods Research", *Journal of Mixed Methods Research,* 3 (3), 203-207.

Bikmen, F. ve Meydanoğlu, Z. (2006). *Türkiye'de Sivil Toplum: Bir Değişim Süreci.* Uluslararası Sivil Toplum Endeksi Projesi Türkiye Ülke Raporu. TÜSEV Yayınları, 39.

Braun, V. ve Clarke, V. (2019). "Psikolojide Tematik Analizin Kullanımı". *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, *7* (2), 873-898.

BMYYK (2013). *Mülteci Statüsünün Belirlenmesinde Uygulanacak Ölçütler ve Usuller Hakkında El Kitabı.* https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=55fa66404 Erişim Tarihi 26.07.2022

Brody, R. ve Nair, M. D. (2020). *Makro Sosyal Hizmet.* Çev: Sema Buz ve Mustafa Çağrı Ayalp. Ankara: Nika Yayınevi.

Creswell, J. W. (2017). *Araştırma Deseni: Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları.* Çev: Selçuk Beşir Demir. 3. baskı. Ankara: Eğiten Kitap.

Creswell, J. W. ve Plano-Clark, V. L. (2018). *Karma Yöntem Araştırmaları: Tasarımı ve Yürütülmesi.* Çev: Yüksel Dede ve Selçuk Beşir Demir. 3. baskı. Ankara: Anı Yayıncılık.

Creswell, J. W. (2019). *Karma Yöntem Araştırmalarına Giriş.* Çev: Murat Sözbilir. 2. baskı. Ankara: Pegem Akademi.

Creswell, J. W. (2020). *Eğitim Araştırmaları: Nicel ve Nitel Araştırmanın Planlanması, Yürütülmesi ve Değerlendirilmesi.* Çev: Halil Ekşi. 3. baskı. İstanbul: Edam.

Çaha, Ö. (2016). *Sivil Toplum ve Devlet.* 6. baskı. Ankara: Orion Kitabevi.

Çiçekli, B. (2009). *Göç Terimleri Sözlüğü.* Cenevre: Uluslararası Göç Örgütü Yayınları, 18.

Çorabatır, M. ve Hassa, F. (2013). *Report on the Activities of Non Governmental Organisations for Syrian Refugees in Turkey*. Research Centre on Asylum and Migration. Ankara: Anıl Matbaa.

Deniz, A. Ç., Ekinci, Y. ve Hülür, A. B. (2016). *'Bizim Müstakbel Hep Harap Oldu': Suriyeli Sığınmacıların Gündelik Hayatı: Antep-Kilis Çevresi.* İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Duyan, V., Sayar, Ö. Ö., ve Özbulut, M. (2008). *Sosyal Hizmeti Tanımak ve Anlamak: Sosyal Hizmet Uzmanları ve Sosyal Hizmet Alanında Çalışanlar İçin Bir Rehber.* Ankara: Öncü Basımevi, 86.

Duyan, V. (2019). *Sosyal Hizmet: Temelleri, Yaklaşımları, Müdahale Yöntemleri.* İstanbul: Nar Yayınevi.

Eco, U. (2020). *Tez Nasıl Yazılır?* Çev: Betül Parlak. 9. baskı. İstanbul: Can Yayınları.

Emre, A. (2008). "Sivil Toplum Taleplerinin İçinde Ekonomik ve Sınıfsal Talepler Yoktur ve Ekonomik Adaletsizliğe Hiç Yer Verilmez" (içinde) *Sivil Toplum Kavramı Tartışmaları.* Editörler: Murat Şentürk ve Aynur Erdoğan. İstanbul: Kaknüs Yayınları, 87-96.

Erder, S. (2017). "Suriye Göçü ve Sonrası" (içinde) *Sosyal Hizmetlerde Güncel Tartışmalar: Sosyal Hizmet(ler)i Yeniden Düşünmek Konferansları.* Ankara: Nika Yayınevi, 125-133.

Erdoğan, M. M. (2015). "Türkiye'ye Kitlesel Göçlerde Son ve Dev Dalga: Suriyeliler" (içinde) *Türkiyenin Göç Tarihi 14. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Türkiye'ye Göçler.* Editörler: Mehmet Murat Erdoğan ve Ayhan Kaya. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 317-342.

Erdoğan, M. M. (2018). *Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum.* 2. baskı. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Erkilet, A. (2008). "Sivil Toplum Söyleminin Kapitalist Dünya-Sistemi Açısından En Önemli İşlevlerinden Biri Depolitizasyondur" (içinde) *Sivil Toplum Kavramı Tartışmaları.* Editörler: Murat Şentürk ve Aynur Erdoğan. İstanbul: Kaknüs Yayınları, 73-86.

Gençer, M. (2017). "Sosyal Ağ Analizi Yöntemlerine Bir Bakış". *Yildiz Social Science Review,* 3 (2), 19-34.

Giddens, A. ve Sutton, P. W. (2017). *Sosyoloji-7. Edisyon.* 2. baskı, Haz. Senem Tüfekçioğlu vd., İstanbul: Kırmızı Yayınları.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (2022). *Geçici Koruma.* https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638 (Erişim Tarihi, 27.07.2022)

Gümüş, K. (2008). "STK'lar Sivil Toplumun Yerine Geçemez, Sivil Toplumun Katılımı İçin Çalışırlar" (içinde) *Sivil Toplum Kavramı Tartışmaları.* Editörler: Murat Şentürk ve Aynur Erdoğan. İstanbul: Kaknüs Yayınları, 9-18.

Günaslan, E. (2022). *Muhacirler: Yaşanmış Göç Hikayeleri.* İstanbul: Tirekitap Yayınevi.

Hayata Destek Derneği (2016). *İstanbul'daki Suriyeli Mültecilere İlişkin Zarar Görebilirlik Değerlendirme Raporu.* (https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/handle/1/1505)

Hek, R. (2005). The Experiences and Needs of Refugee and Asylum Seeking Children in the UK: A Literature Review. University of Birmingham: Department for Education and Skills.

Ife, J. (2017). *İnsan Hakları ve Sosyal Hizmet: Hak Temelli Bir Uygulamaya Doğru.* Ankara: Nika Yayınevi.

İçduygu, A. (2015). "Syrian Refugees in Turkey: The Long Road Ahead", Working Paper, Transatlantic Council on Migration, Migration Policy Institute, Washington DC.

İçişleri Bakanlığı (2022). *Dernek İstatistikleri.* https://www.siviltoplum.gov.tr/yillara-gore-faal-dernek-sayilari Erişim Tarihi 21.07.2022

Kaçmazer, M. (2016). "Toplumsal Kabul ve Yaraların Sarılması İçin STK Çalışmaları" (içinde) *Göçler ve Ortak Geleceğimiz Sempozyumu.* Ed: Yahya Ayyıldız. İstanbul: Tirekitap Yayınevi.

Kara, P. ve Korkut, R. (2010). "Türkiye'de Göç, İltica ve Mülteciler", *Türk İdare Dergisi,* 467, 153-162.

Keyman, F. (2004). "Avrupa'da ve Türkiye'de Sivil Toplum", *Sivil Toplum Geliştirme Merkezi STK Kapasite Geliştirme Eğitim Programı Ders Notları,* 23, 1-14.

Kuckartz, U. (2010). "Realizing Mixed-Methods Approaches with MAXQDA" *Unpublished manuscript,* Germany: Philipps-Universität Marburg.

Mackreath, H. ve Sağnıç, Ş. (2017). *Türkiye'de Sivil Toplum ve Suriyeli Mülteciler.* İstanbul: Yurttaşlık Derneği.

Mengü, E. ve Yaman, Ö. M. (2021). "Çalışma Hikayesi Olan Suriyeli Çocukların Eğitim Sorunları Üzerine Nitel Bir Araştırma". Turkish Studies - Social, 16 (6), 2059-2075.

Mengü, E. (2021). "Sivil Toplum Kuruluşlarının Felsefi Temelleri ve Öne Çıkan Bazı Sivil Toplum Kuruluşları", Sosyal Hizmet Kurum ve Kuruluşları: Merkezi Kamu Kurumları ve Uluslararası Kuruluşlar (ed.N. Özmen&A.Beki), İstanbul: Efe Akademi Yayınları

Neuman, W. L. (2020). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri: Nitel ve Nicel Yaklaşımlar.* Çev: Özlem Akkaya. 8. Baskı. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Özdemir, U. (2018), *Sosyal Hizmetin Ne'liği -Kavramlar, Tanımlar, Metodoloji- Sosyal Hizmete Giriş.* Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Özer, M. H. (2008). "Günümüz İtibariyle Sivil Toplum Kuruluşlarının İktisadi ve Sosyal Fonksiyonları", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi,* 7 (26), 86-97.

Rah, Y., Choi, S. ve Thi Nuguyen, T. S. (2009). "Building Bridges Between Refugee Parents and Schools" *International Journal of Leadership in Education,* 12 (4), 347-365.

Rogers, M., Whitaker, D., Edmondson, D. ve Peach, D. (2019). *Sosyal Hizmet Uygulaması İçin Beceri Geliştirmek.* Çev: Seda Attepe Özden ve Merve Deniz Pak. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Sellümi, M. (2016). *Üçüncü Sektör: Sivil Toplum Kuruluşları.* 2. baskı. İstanbul: Artı Eksi Yayınları.

Sheafor, B. W. ve Horejsi, C. J. (2016). *Sosyal Hizmet Uygulaması: Temel Teknikler ve İlkeler.* Çev: Durdu Baran Çiftçi. 3. baskı. Ankara: Nika Yayınevi.

Suri, H. (2011). "Purposeful Sampling in Qualitative Research Synthesis", *Qualitative Research Journal*, 11 (2), 63-75.

Taşçı, F. (2018). *Sosyal Politikada Dezavantajlı Gruplar: Tarih, Yaklaşım ve Uygulama.* İstanbul: Kaknüs Yayınları.

Teater, B. (2019). *Sosyal Hizmet Kuram ve Yöntemleri: Uygulama İçin Bir Giriş.* Çev: Abdullah Karatay. 2. baskı. Ankara: Nika Yayınevi.

Tezel, A. (2016). *Understanding State-Civil Society Relations in Education Provision for Non-Camp Syrian Children in Turkey,* Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi: Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Theodore, N. ve Martin, N. (2007). "Migrant Civil Society: New Voices In The Struggle Over Community Development", *Journal Of Urban Affairs,* 29 (3), 269-287.

Thompson, N. (2017). *Kuram ve Uygulamada Sosyal Hizmeti Anlamak.* 3. baskı. Ankara: Dipnot Yayınları.

Tomanbay, İ. (2011). *Sosyal Çalışma ve Sosyal Hizmetlerde Önce Kavram: Sosyal Çalışmada Kavram Sorunu.* Ankara: SABEV Yayınları.

Tuncay, T. ve Tekin, H. H. (2021). *Sosyal Hizmet Mesleğinin ABC'si: Temel Kavramlar, Sosyal Sorunlar, Çalışma Alanları, Müdahale Ölçekleri.* Ankara: Nika Yayınevi.

Tuncel, G. (2011). *Sivil Toplum ve Devlet.* Malatya: Bilsam Yayınları.

Uğur, S. (2013). *Sivil Toplum Kuruluşlarının Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri.* Bursa: Ekin Yayınevi.

Vakıflar Genel Müdürlüğü (2022). https://cdn.vgm.gov.tr/genelicerik/genelicerik_945_290519/01vakiflarin-turlerine-gore-dagilimi-13082021.pdf Erişim Tarihi: 21.07.2022

Watkins, K. ve Zyck, A. (2014). *Living on Hope, Hoping for Education: The Failed Response to the Syrian Refugee Crisis.* London: Overseas Development Institute.

Zastrow, C. (2016). *Sosyal Hizmete Giriş.* Çev: Aslıhan Aykara vd. 4. Baskı. Ankara: Nika Yayınevi.

SİYASİ İKTİDARDAN BEKLENTİLER VE İDEAL SİYASİ LİDER TANIMLAMALARI

OSMAN KOYUNCU

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6460-39-3

Eylül 2023

Sayfa Düzeni/Kapak Tasarımı:

Vildan YAVUZ

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Üniversite öğrencilerinin çeşitli alanlarda ülkelerinin geleceğini inşa etmedeki rolü oldukça önemli olmakla birlikte diğer taraftan bu grup sosyolojik açıdan gençlik kümesinin bir alt kümesi olarak değerlendirilebilir. Bu bağlamda bir taraftan toplumun umutlarını ve geleceğini şekillendirme görevini yüklenen gençlik, diğer taraftan aynı toplumun yargılarının, beklentilerinin ve onların hayatlarını şekillendirme çabalarının da muhatabı olmaktadır. Bu çalışmada kişisel yaşamlarının ve kariyer hedeflerinin doğrultusunda ilerlemeye çalışırken söz konusu sorumlulukların yüklendiği üniversite öğrencilerinin perspektifinden toplumsal sorunları nasıl algıladıkları ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri tespit edilmeye, ayrıca öğrencilerin gözünden ideal bir siyasi lider tanımlaması yapılmaya çalışılmıştır.

"Üniversite Öğrencilerinin Siyasi İktidardan Beklentileri ve İdeal Siyasi Lider Tanımlamaları Üzerine Nitel Bir Araştırma" isimli doktora tezinden türetilen bu çalışma kapsamında liderlik kavramı, tarihsel süreç içerisinde ideal devlet, ideal iktidar ve ideal lider anlayışlarının gelişimi kuramsal olarak incelenmiştir. Gençlik kavramı, gençliğin sosyal değişimdeki rolü, Türkiye'de üniversite öğrencilerinin sorunları ve beklentileri üzerine değerlendirmeler yapılmıştır. Çalışmanın araştırma sorusu bağlamında nitel araştırma deseni benimsenerek 37 üniversite öğrencisi ile yapılan derinlemesine mülakatlar sonucu elde edilen veriler MAXQDA yazılımı ile analiz edilmiştir. Analizler sonucunda üniversite öğrencilerinin eğitim, hukuk, ekonomi, uluslararası ilişkiler, enerji, çevre ve teknoloji temaları altında toplanan beklentileri ve ideal siyasi lider tanımlamalarına ilişkin bulgular değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda öğrenciler, eğitim alanında niteliğin artırılması, eğitim sisteminin sınavların baskısından kurtarılması, eğitimde fırsat eşitliği, yabancı dil eğitimine ağırlık verilmesi ve mesleki yönlendirme konularını vurgulamışlardır. Hukuk alanında yargının bağımsız ve tarafsız olması, temel hak ve özgürlüklerin korunması, hukukun etkin bir şekilde uygulanması ve kuvvetler ayrılığı ilkesinin önemi vurgulanmıştır. Ekonomi alanında yerli sanayi ve üretimin teşviki, stratejik sektörlerde devletin rolü, istihdam ihtiyacına yönelik planlama ve markalaşma konuları öne çıkmaktadır. Ülkenin uluslararası ilişkilerde çözüm odaklı, dengeli, kültürel ve tarihsel değerlere uyumlu bir dış politika anlayışı benimsenmesi gerekliliği ifade edilmiştir. Enerji, Çevre ve Teknoloji alanındaki beklentilerde öne çıkan hususlar ise yerli teknoloji üretimi, çevrenin ve doğal kaynakların korunması ve alternatif enerji kaynaklarına yatırım yapılması olmuştur. Diğer taraftan öğrenciler ideal siyasi lideri hitabeti güçlü, karizmatik, yabancı dil bilen, ülke çıkarlarını her platformda savunan, toplumun her kesimi ile yakınlık kurabilen, temsil kabiliyeti olan, dış görünüşüne önem veren, birleştirici, adil, hoşgörülü ve sağlam karakterli olarak tanımlamıştır.

Hayatımın her anında olduğu gibi bu çalışma sürecinde de desteklerini esirgemeyen eşim Kamer TANIR KOYUNCU'ya ve oğlum Yiğit KOYUNCU'ya müteşekkirim. Ayrıca veri toplama sürecinde katkılarından dolayı Abdullah DAL'a, Dr. Şenol BAKAY'a, Dilek KAYA BAKAY'a, Furkan Emre GÖRAL'a, Betül Feyza EKİCİ'ye, Av. Ahmet Sedat OKTAY'a ve Av. Özge ÖZBAĞCI'ya minnettarlığımı sunarım. Eğitim ve meslek hayatımın tüm aşamalarında yanımda olmasından dolayı kendimi şanslı hissettiğim kıymetli dostum Dr. Veysel DAL'a, bugünlere gelmemde en önemli payın sahibi kıymetli anneme, babama ve kardeşime hürmetlerimi sunarım. Son olarak çalışmaya yaptıkları değerli katkılar için tez danışmanım Prof. Dr. İlker Hüseyin ÇARIKÇI'ya, kıymetli hocalarım Prof. Dr. Ramazan ERDEM'e ve Prof. Dr. Aygen OKSAY'a minnettarlığımı sunmaktan onur duyarım.

Dr. Osman KOYUNCU

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM
KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Liderlik Kavramı 5
1.2. İdeal Siyasi Lider Arayışına İlişkin Düşünceler 12
1.2.1. Konfüçyüs'ün Düşünceleri 13
1.2.2. Platon'un Düşünceleri 14
1.2.3. Aristoteles'in Düşünceleri 17
1.2.4. Farabi'nin Düşünceleri 18
1.2.5. İbn Haldun'un Düşünceleri 22
1.2.6. Niccolo Machiavelli'nin Düşünceleri 25
1.2.7. Harold D. Lasswell'in Düşünceleri 29
1.2.8. Joseph A. Schumpeter'in Düşünceleri 30
1.2.9. Max Weber'in Düşünceleri 30
1.3. Siyasi Liderlik 32
1.3.1. Siyasi Rejim ve Siyasi Parti Liderliği 35
1.3.2. Siyasal Liderlik ve Kişisel Karakteristikler 35
1.3.3. Siyasi Liderliğin Rolü ve Etki Alanı 38

2. BÖLÜM
TÜRKİYE'DE ÜNİVERSİTE GENÇLİĞİNİN PROFİLİ VE BEKLENTİLERİ

1.1. Gençlik Kavramı ve Üniversite Gençliği 41
1.2. Gençliğin Toplumsal Değişimdeki Rolü 45
1.3. Türkiye'de Gençliğin Problemleri ve Beklentileri 47

3. BÖLÜM
ARAŞTIRMA TASARIMI

1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi 55
1.2. Araştırmanın Yöntemi 56
1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları 57
1.4. Çalışma Grubu 58
1.5. Verilerin Toplanması ve Analizi 62
1.6. Geçerlilik Ve Güvenilirlik 65

4. BÖLÜM
ARAŞTIRMA VERİLERİNİN ANALİZİ VE BULGULAR

1.1. Siyasi İktidardan Beklentiler 67
1.2. Eğitim Sistemi İle İlgili Beklentiler 70
1.2.1. Eğitim Müfredatlarına İlişkin Beklentiler 73

1.2.1.1. Ezberci Eğitim Anlayışının Terkedilmesi ... 74
1.2.1.2. Uygulamayı İçeren Bir Sistemin Benimsenmesi ... 75
1.2.1.3. Öğrenme Odaklı Bir Sistemin Benimsenmesi ... 76
1.2.1.4. Eğitimde Başarılı Ülkelerin Sistemlerinin Analiz Edilmesi ... 76
1.2.1.5. İlköğretimde Bireysel Öğrenmenin Teşvik Edilmesi ... 77
1.2.1.6. Eğitim İdeolojiden Ziyade Bilimsel Bilgi Temelli Olması ... 78
1.2.1.7. Erken Yaşlarda ve Nitelikli Yabancı Dil Eğitimi Verilmesi ... 79
1.2.2. Eğitimcilere İlişkin Beklentiler ... 79
1.2.2.1. Eğitimcilerin ve Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Niteliğinin Artırılması ... 80
1.2.2.2. Eğitimcilerin Öğrencilere Bakış Açısının Düzeltilmesi ... 81
1.2.2.3. Eğitimciler İçin Performans Değerlendirme Sisteminin Kurulması ... 82
1.2.3. Mesleki Eğitime İlişkin Beklentiler ... 83
1.2.3.1. Meslek Liselerinin Olumsuz Algısının Düzeltilmesi ... 84
1.2.3.2. Mesleki Eğitimin Niteliğinin Artırılması ... 87
1.2.3.3. Mesleki Eğitimin Özendirilmesi ... 88
1.2.3.4. Mesleki Eğitim Kurslarının Yaygınlaştırılması ... 89
1.2.3.5. Özel Sektör ile İş Birliğinin Sağlanması ... 90
1.2.4. Sınav Sistemlerine İlişkin Beklentiler ... 91
1.2.4.1. Eğitim Sisteminin Sınavların Tahakkümünden Çıkarılması ... 92
1.2.4.2. Sınav Sistemi ve Muhtevası Konusunda İstikrarın Sağlanması ... 95
1.2.4.3. Sınavların Eğitim Müfredatı ile Uyumlu Hale Getirilmesi ... 96
1.2.4.4. Sınavların Güvenliğinin Sağlanması ... 97
1.2.5. Temel Eğitimin Yapısına İlişkin Beklentiler ... 97
1.2.5.1. Mesleki Yönlendirmenin Profesyonel Şekilde Yapılması ... 100
1.2.5.2. Eğitim Sisteminde İstikrarın Sağlanması ... 102
1.2.5.3. Eğitimde Fırsat Eşitliğinin Sağlanması ... 105
1.2.5.4. Farklılıklara Değer Veren Bir Eğitim Anlayışının Benimsenmesi ... 107
1.2.5.5. Aile içi eğitime önem verilmesi ... 108
1.2.5.6. Temel eğitimde niteliğin artırılması ... 109
1.2.6. Yükseköğretim Sistemine İlişkin Beklentiler ... 110
1.2.6.1. Kontenjan Sayılarının İhtiyaçlara Göre Belirlenmesi ... 113
1.2.6.2. İhtiyaç Duyulandan Fazla Üniversite/Bölüm Açılmaması ... 116
1.2.6.3. Yükseköğretimde Niteliğin Artırılması ... 118
1.2.6.4. Burs, Ulaşım ve Barınma Olanaklarının İyileştirilmesi ... 119
1.2.7. Hukuk Eğitimine İlişkin Beklentiler ... 121
1.2.7.1. Hukuk Fakültesi Açılabilmesi İçin Asgari Normlar Uygulanması ... 122
1.2.7.2. Hukuk Eğitiminde Staj Uygulamasının Müfredata Eklenmesi ... 123
1.3. Hukuk Alanındaki Beklentiler ... 124
1.3.1. Toplumsal Adaletin Sağlanması Konusundaki Beklentiler ... 127
1.3.1.1. Hukukun Etkin Bir Şekilde Uygulanması ... 129
1.3.1.2. Hukuka Güvenin Sağlanması ... 131
1.3.1.3. Hukuk ve Siyasetin Birbirinden Ayrı Olması ... 133
1.3.1.4. Tüm Yurttaşlara Hukuk ve Adalet Eğitimi Verilmesi ... 134
1.3.1.5. Toplumun Bütününe Adalet Duygusunun Benimsetilmesi ... 137
1.3.1.6. Adam Kayırmanın Ortadan Kaldırılması ... 137
1.3.2. Anayasa Çalışmaları ile İlgili Beklentiler ... 138
1.3.2.1. Temel Hak ve Özgürlüklerin Güvence Altına Alınması ... 140
1.3.2.2. Herkese Hitap Eden Birleştirici Bir Anayasa Yapılması ... 142
1.3.2.3. Anayasa ile Toplumsal Uzlaşma Zemininin Sağlanması ... 145

1.3.2.4. Anayasanın Özgürlükçü Olması ... 146
1.3.3. Yargılama Süreçleri ile İlgili Beklentiler ... 148
1.3.3.1. Yargılamaların İdeolojiden Uzak, Tarafsız ve Objektif Yapılması ... 149
1.3.3.2. Yasa Uygulayıcılarının Bağımsızlıklarının Sağlanması ... 152
1.3.3.3. Yasa Uygulayıcılarının Objektif Kriterlere Göre Seçilmesi ... 154
1.3.3.4. Yasa Uygulayıcılarının Özlük Haklarının İyileştirilmesi ... 155
1.3.4. Yasama Süreçleri ile İlgili Beklentiler ... 157
1.3.4.1. Mevzuatta İstikrarın Sağlanması ... 158
1.3.4.2. Kanunların Yapım Süreçlerinin Sistematik Olarak Ele Alınması ... 159
1.3.4.3. Kendi Kültürümüze ve Değerlerimize Uygun Mevzuat Yapılması ... 160
1.3.4.4. Yasamada Toplumun Tüm Kesimlerinin Temsil Edilebilmesi ... 161
1.3.4.5. Hak İhlallerini Azaltacak Uygulamaların Yapılması ... 162
1.3.4.6. Cezaların Caydırıcı Olması ... 162
1.3.5. İdari Yapıya İlişkin Beklentiler ... 163
1.3.5.1. Kuvvetler Ayrılığı İlkesinin Pratikte Uygulanabilir Olması ... 164
1.3.5.2. Kamu Yönetiminde Bürokrasinin Azaltılması ... 166
1.3.5.3. Yerel Yönetimlerin Güçlendirilmesi ... 166
1.3.6. Yürütme Süreçleri ile İlgili Beklentiler ... 167
1.3.6.1. Yürütmenin Gücünün Azaltılması ... 168
1.4. Ekonominin Büyümesine Yönelik Beklentiler ... 169
1.4.1. Sanayinin Geliştirilmesine Yönelik Beklentiler ... 171
1.4.1.1. Yerli Sanayinin/Üretimin Teşvik Edilmesi ... 173
1.4.1.2. Stratejik Sektörlerdeki Üretime Devletin Müdahil Olması ... 177
1.4.1.3. İşletmelerin ve Sanayi Ürünlerimizin Uluslararasılaşmasının Desteklenmesi ... 180
1.4.1.4. Sanayi Tesislerinin Potansiyeli Olan Bölgelere Kurulması ... 182
1.4.1.5. Tarımsal Üretimin ve Hayvancılığın Teşvik Edilmesi ... 183
1.4.1.6. Uzun Vadeli Küresel Marka Oluşturma Çabalarının Desteklenmesi ... 185
1.4.1.7. Az Gelişmiş Bölgelere Sanayi Yatırımının Teşvik Edilmesi ... 187
1.4.2. Ekonomi ve Sanayi Politikaları İle İlgili Beklentiler ... 188
1.4.2.1. Üniversite Sanayi İş Birliğinin Sağlanması ... 189
1.4.2.2. Verilen Teşviklerin Denetlenmesi ... 190
1.4.2.3. Özelleştirmelerin Durdurulması ... 191
1.4.2.4. Tutumlu Olma ve Tasarruf Anlayışının Teşvik Edilmesi ... 192
1.4.2.5. Toplumdaki Dezavantajlı Gruplara Sahip Çıkılması ... 193
1.4.3. Çalışma Hayatının Düzenlenmesi ve İstihdam Olanakların Artırılmasına Yönelik Beklentiler ... 193
1.4.3.1. İş Sağlığı ve Güvenliği Konusunda İyileştirmeler Yapılması ... 195
1.4.3.2. İstihdam İhtiyacına İlişkin Projeksiyonların Yapılması ... 197
1.4.3.3. İstihdam İhtiyacına Göre Eğitim Planlaması Yapılması ... 197
1.4.3.4. Kamu Kurumlarının Mülakatlarında Adaletli Olunması ... 199
1.5. Uluslararası İlişkiler Konusundaki Beklentiler ... 200
1.5.1. Uluslararası Diplomasi Yaklaşımı ... 201
1.5.1.1. Barışçı ve Çözüm Odaklı Bir Küresel Siyaset Anlayışı Benimsenmesi ... 203
1.5.1.2. Dış Politikada Menfaatler ve Toplumsal Hassasiyetler Dengesinin Gözetilmesi ... 205
1.5.1.3. Uluslararası İlişkilerde Çıkarlarımıza Odaklı Siyaset İzlenmesi ... 207
1.5.1.4. Milli Değerlerimizle Uyumlu Bir Dış Politika Uygulanması ... 208
1.5.1.5. Çok Yönlü (Dengeli) Bir Dış Politika Anlayışının Benimsenmesi ... 209
1.5.1.6. Ekonomik Bağımsızlık Vizyonunun Benimsenmesi ... 212

1.5.1.7. Dünyadaki Zulümlere Tepki Gösteren Bir Dış Politika Uygulanması 213
1.5.1.8. Komşu Ülkelerle Daha Sağlıklı İlişkiler Geliştirilmesi 214
1.5.2. Ekonomik ve Siyasi Topluluklar/İş Birlikleri 215
1.5.2.1. Ortak Kültüre Sahip Ülkelerle İş Birliği Yapılması 216
1.5.2.2. Kültürel Geçmişimiz ve Coğrafi Konumumuzun Gerçekleri ile Uyumlu Bir Dış Politika Benimsenmesi 218
1.5.2.3. Yeni Ekonomik ve Siyasi Birliktelikler Kurulması 220
1.5.3. Uluslararası İlişkilerdeki Temel Sorunlar 222
1.5.3.1. Ermenistan ile Sorunların Çözülmesi 223
1.5.3.2. KKTC Sorununun Çözülmesi 224
1.5.3.3. Ermeni Soykırımı İftiralarının Bilimsel Olarak Ortaya Konulması 225
1.6. Enerji, Çevre ve Teknoloji Alanındaki Beklentiler 226
1.6.1. Teknolojinin Geliştirilmesi Konusundaki Beklentiler 228
1.6.1.1. Teknolojik Ürünlerin Üretimi Konusunda Bir Vizyon Belirlenmesi 230
1.6.1.2. Başarılı Araştırmacıların Desteklenmesi 233
1.6.1.3. Teknolojinin Doğru Kullanımı Konusunda Eğitim Verilmesi 235
1.6.1.4. Bağımsız ve Milli Teknoloji Üretiminin Desteklenmesi 236
1.6.1.5. Beyin Göçünün Engellenmesi ve Tersine Beyin Göçünün Sağlanması 237
1.6.1.6. Doğal Kaynaklarımızın Ülke İçinde Değerlendirilmesi 238
1.6.1.7. Teknolojiye Erişimin Kolaylaştırılması 239
1.6.2. Enerji İhtiyacının Giderilmesi Konusundaki Beklentiler 240
1.6.2.1. Nükleer Enerji Tesislerinin Gerekli Güvenlik Önlemlerine Sahip Bir Şekilde Hayata Geçirilmesi 241
1.6.2.2. Enerji Temininde Dışa Bağımlılığın Azaltılması 243
1.6.2.3. Alternatif Enerji Kaynakları Konusunda Çalışmalar Yapılması 244
1.6.2.4. Enerji Kaynakları ve Madencilik Alanında Çalışan Tesislerin Kurulması 245
1.6.2.5. Nükleer Teknoloji Konusunda Çalışma Yapacak Birimlerin Kurulması 246
1.6.3. Çevrenin Korunması Konusundaki Beklentiler 247
1.6.3.1. Doğal Çevrenin Korunması Temel Politika Olmalı 248
1.6.3.2. Enerji Üretim Tesislerinin Çevreye Verdiği Zararın Önlenmesi 250
1.7. İdeal Siyasi Lider Tanımlaması 253
1.7.1. Liderin Kişilik Özellikleri 254
1.7.1.1. Hitabeti/Üslubu Düzgün 256
1.7.1.2. Karizmatik 258
1.7.1.3. Adil 260
1.7.1.4. Dik Durabilen / Boyun Eğmeyen 261
1.7.1.5. Yumuşak Mizaçlı 261
1.7.1.6. Vakarlı /Ağırbaşlı/ Babayiğit 262
1.7.1.7. Sağlam Karakterli 263
1.7.1.8. Sert Mizaçlı 263
1.7.1.9. İkna Kabiliyeti Olan 264
1.7.1.10. Tutarlı 264
1.7.1.11. Hoşgörülü 265
1.7.2. Liderlik Stili 265
1.7.2.1. Ülke Çıkarlarını Her Platformda Ön Planda Tutan 267
1.7.2.2. Birleştirici / Kapsayıcı 268
1.7.2.3. Halkın İçinden Geldiğini Hissettiren 269
1.7.2.4. Temsil Kabiliyeti Olan 270
1.7.2.5. Profesyonellerden Oluşan Bir Ekibe Sahip 271

1.7.2.6. Muhalif Olanlara Karşı Hoşgörülü ... 272
1.7.2.7. Zamana ve Koşullara Uygun Politikalar Üretebilen ... 273
1.7.2.8. Yöneticilik Bilgisine Sahip ... 273
1.7.2.9. Vizyon Sahibi / Vizyonu Geniş ... 274
1.7.2.10. Gençlerin Dilinden Anlayan ... 274
1.7.2.11. Uluslararası İlişkilere ve Diplomasiye Hakim ... 275
1.7.2.12. İletişim ve Propaganda Mekanizmalarını Etkin Kullanabilen ... 276
1.7.3. Liderin Becerileri /Yetkinlikleri ... 276
1.7.3.1. Yabancı Dil Bilen ... 278
1.7.3.2. Farklı Görüşlere Önem Veren / Eleştiriye Açık ... 279
1.7.3.3. Liyakatli ... 280
1.7.3.4. Kendini Geliştirmiş, Kişisel Gelişimini Tamamlamış ... 281
1.7.3.5. Sanatla İlgili ... 282
1.7.3.6. Hatalarından Dönmeyi Bilen, Sorumluluğunu Üstlenebilen ... 282
1.7.3.7. Hukuk Bilgisine Sahip ... 283
1.7.3.8. Görgü ve Nezaket Kurallarını Bilen ... 283
1.7.3.9. Kendine Zaman Ayıran / Sosyal Hayatı Olan ... 284
1.7.4. Toplumsal Etkileşim ... 284
1.7.4.1. Toplumun Bütün Grupları ile Yakınlık Kurabilen ... 285
1.7.4.2. Toplumsal Dinamikleri/ Hassasiyetleri Bilen ... 286
1.7.4.3. Kendi Kültürüne, Kökenine, Tarihine Hakim ... 287
1.7.4.4. Toplumun İhtiyaçlarını Bilen ve Bu İhtiyaçları Gideren ... 288
1.7.5. Fiziksel Özellikler ... 289
1.7.5.1. Dış Görünüşüne Önem Veren ... 290
1.7.5.2. Genç / Orta yaşlı ... 291
1.7.5.3. Uzun Boylu / Heybetli ... 292
1.7.5.4. Sağlığına Dikkat Eden / Sağlıklı Yaşayan ... 292

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME ... 293

KAYNAKÇA ... 309

KAYNAKÇA

Adalet Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı. (2020). *Yargı Reformu Stratejisi Eylem Planı.* Ankara: Adalet Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı.

Akkurt, M. (2022). L. Strauss, ve J. Cropsey (Dü) içinde, *Siyaset Felsefesi Tarihi.* İstanbul: Babil Kitap.

Ansell, N. (2005). *Children, Youth and Development.* New York: Routledge (Taylor and Francis Group).

Armağan, İ. (2004). *Gençlik Gözüyle Gençlik- 21. Yüzyıl Eşiğinde Türkiye Gençliği.* İzmir: Kırkısraklılar Sosyal Yardımlaşma ve Kültür Vakfı.

Arslantürk, Z., ve Amman , T. (2012). *Sosyolojiye Giriş:Kavramlar Süreçler, Kurumlar Teoriler* (8.Basım b.). İstanbul: Çamlıca Yayınları.

Ateş, D. (2013). *Pratik Siyaset Rehberi.* Bursa: Dora Basım Yayın Dağıtım.

Aydınlı, Y. (2021). Farabi. A. Tuncel, ve K. Gülenç (Dü) içinde, *Siyaset Felsefesi Tarihi* (s. 92-112). Ankara: Doğu Batı Yayınları.

Ayyıldız Ünnü, N. (2019). Politik Pazarlamada Pazar Yönlülük ve Otantik Liderliğin Önemi. *Ege Akademik Bakış, 9*(4), s. 1243-1273.

Baran, A. G. (2013). Genç ve Gençlik: Sosyolojik Bakış. *Gençlik Araştırmaları Dergisi, 1*(1), 6-25.

Bass, B. M., ve Bass, R. (2008). *The Bass Handbook of Leadership - Theory, Research, and Managerial Applications.* New York: Free Press.

Bektaş, Ç. (2016). Liderlik Yaklaşımları ve Modern Liderden Beklentiler. *Selçuk Üniversitesi Akşehir Meslek Yüksekokulu Sosyal Bilimler Dergisi, 2*(7), s. 43-53.

Benmira, S., ve Agboola, M. (2021). Evolution of leadership theory. *BMJ Leader, 5*, s. 3-5.

Bennis, W. (2009). *On Becoming a Leader.* Philadelphia: Basic Books.

Beşirli, H. (2013). *Gençlik Sosyolojisi Politik Toplumsallaşma ve Gençlik.* Ankara: Siyasal Kitabevi.

Blondel, J. (1987). *Political Leadership:Towards a General Analysis.* Beverly Hills, California: SAGE Publications Ltd.

Boyacı, N. P. (2021). Platon. A. Tuncel, ve K. Gülenç (Dü) içinde, *Siyaset Felsefesi Tarihi - Platon'dan Zizek'e* (4 b., s. 23-46). Ankara: Doğu Batı Yayınları.

Brooker, P. (2010). *Leadership in Democracy* (Seconda Edition b.). UK: Palgrave Macmillan.

Burns, J. M. (1978). *Leadership.* New York: Harper Collins.

Burns, J. M. (2012, Nisan). Leadership. Newyork: Open Road Media.

Bury, C. (2012). *Siyaset Felsefesine Giriş* (5 b.). (A. U. Kılıç, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.

Cevizci, A. (2022). *Felsefe Tarihi* (7 b.). İstanbul: Say Yayınları.

Cıvgın, A. G. (2018). Platon'un Adalet ve Filozof Kral Anlayışı. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırma Dergisi, 7*(1), s. 212-229.

Cosans, C. E., ve Reina, C. S. (2018). The Leadership Ethics of Machiavelli's Prince. *Business Ethics Quarterly, 28*(3), s. 275-300.

Couto, R. A. (Dü.). (2010). *Political and Civic Leadership: A Reference Handbook.* California: SAGE Publications, Inc.

Creswell, J. W. (1994). *Research Design: Qualitative ve Quantitative Approaches.* Sage Publications, Inc. .

Çiftçi, A., ve Yılmaz, N. (2013). İbn Haldun'un Siyaset Teorisi Ve Siyasal Sistem Sınıflandırması. *Turkish Studies -International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 8*(7), s. 83-93.

Day, D. V. (2014). Introduction: Leadership and Organizations. D. V. Day (Dü.) içinde, *The Oxford Handbook of Leadership and Organizations.* New York: Oxford University Press.

Dinç, B. (2020). Konfüçyüs'ün Otantik ve Dönüşümcü Liderliği. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama, 3*(2), s. 109-116.

Dion, L. (1968, March). The Concept of Political Leadership: An Analysis. *Canadian Journal of Political Science, 1*(1), s. 2-17.

Duverger, M. (2011). *Siyaset Sosyolojisi* (9.Baskı b.). (Ş. Tekeli, Çev.) İstanbul: Varlık Yayınları.

Efil, İ. (2002). *İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon.* İstanbul: Alfa Yayınları.

Ekşi, H. (2010). Bugünü Anlamak İçin Max Weber'i Yeniden Okumak. *Karaelmas Sosyal Bilimler Dergisi, 6*(11), s. 187-198.

Erdem, F. H. (2021). Türkiye'de Hukuk Eğitimi: Çözüm Arayışları, Sorunlar Ve Öneriler. *Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi, 13*(1), s. 302-321.

Erdem, Ö. F. (2016). Siyaset Felsefesinde Liderlik. Ş. Aslan (Dü.) içinde, *İslam Düşüncesinde Yönetim ve Liderlik.* Konya: Eğitim Yayınevi.

Eren, E. (2001). *Yönetim ve Organizasyon.* İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.

Ergüngör, B. (2021). Max Webber. A. Tuncel, ve K. Gülenç (Dü) içinde, *Siyaset Felsefesi Tarihi.* Ankara: Doğu Batı Yayınları.

Evren, M. (2022). Platon'un Politika Felsefesindeki Sınıf Ayrımı ve Yönetim Biçimlerine Dair Bir Değerlendirme. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12*(3), s. 1735-1747.

Farabi. (2020). *İdeal Devlet* (9 b.). (A. Arslan, Çev.) İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Foley, M. (2013). *Political Leadership.* Croydon,: Oxford University Press.

Gardner, J. W. (1990). *On Leadership.* New York: The Free Press.

Geçtan, E. (1981). Ergenlikten Yetişkinliğe Geçiş Dönemi Olarak Gençlik. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 91-100.

Gedikoğlu, T. (2005). Avrupa Birliği Sürecinde Türk Eğitim Sistemi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1*(1), s. 66-80.

Gerçek, M. (2018). Yöneticilerin Babacan (Paternalist) Liderlik Davranışlarının Psikolojik Sözleşme Bağlamındaki Beklentileri Üzerindeki Etkilerine Yönelik Bir Çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 13*(2), s. 101-118.

Gözübüyük, Ş. (2006). *Anayasa Hukuku:Anayasa Metni ve İnsan Hakları Sözleşmesi* (14.Basım b.). Ankara: Turhan Kitabevi.

Güç, A. (2001). Konfüçyüs ve Konfüçyüsçülük. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 10*(2), s. 43-65.

Gülenç, K. (2021). Niccolo Machiavelli. A. Tuncel, ve K. Güvenç (Dü) içinde, *Siyaset Felsefesi Tarihi.* Ankara: Doğu Batı Yayınları.

Güler, A., Halıcıoğlu, M. B., ve Taşğın, S. (2015). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma.* Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Heywood, A. (2013). *Siyaset* (4.Baskı b.). (B. B. Özipek, Çev.) Ankara: Adres Yayıyınları.

İris, M. (2020). Kamu Diplomasisinde Dijital Dönüşüm: Büyükelçilerin Twitter Üzerinden Gerçekleştirdikleri Dijital Diplomasi Faaliyetlerinin İncelenmesi. *AJIT-e: Bilişim Teknolojileri Online Dergisi, 11*(42), s. 11-54.

Kabacalı, A. (2007). *Türkiye'de Gençlik Hareketleri.* İstanbul: Gürer Yayınları.

Kantarcı, Z. (2014). En İyi Yönetime Giden Yol: Aristoteles'in Siyaset Felsefesi. *Mavi Atlas Gümüşhane Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Elektronik Dergisi, Bahar 2014*(2), s. 21-39.

Kapani, M. (2007). *Politika Bilimine Giriş* (19.Basım b.). Ankara: Bilgi Yayınevi.

Kellerman, B. (1986). *Political Leadership A Source Book.* London: University Of Pittsburg Press.

Kellerman, B. (2010). *Leadership- Essential Selections on Power, Authority, and Influence.* New York: Mc Graw Hill.

Komsuoğlu, A. (2008). *Türkiye Siyasetinde Bir Lider: Süleyman Demirel.* İstanbul: Bengi Yayınları.

Lasswell, H. D. (1948). *Power and Personality.* Newyork: W. W. Norton ve Company, Inc.

Lord, C. (2022). Aristoteles. L. Strauss, ve J. Cropsey (Dü) içinde, *Siyaset Felsefesi Tarihi* (B. Akar, Çev., s. 141-178). İstanbul: Babil Kitap.

Machiavelli, N. (2011). *Prens.* (A. Tolga, Çev.) İstanbul: Say Yayınları.

Mahdi, M. (2022). Farabi. L. Strauss, ve J. Cropsey (Dü) içinde, *Siyaset Felsefesi Tarihi* (E. Bilgin, Çev., s. 227-248). İstanbul: Babil Kitap.

Marshall, G. (1999). *Sosyoloji Sözlüğü.* Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

Masciulli, J., Molchanov, M., ve Knight, W. (2009). *The Ashgat e Research Companion to Political Leadership.* England: Ashgate Publishing Limited.

Memur-Sen. (2014). *Türkiye Gençlik Profili Araştırması.* Ankara: Memur Sendikaları Konfederasyonu.

Miles, M. B., ve Huberman, M. A. (2019). *Nitel Veri Analizi.* (S. Akbaba Altun, ve A. Ersoy, Çev.) Ankara: Pegem Akademi.

Morrell, K., ve Hartley, J. (2006). A model of political leadership. *Human Relations, 59*(4).

Northouse, P. G. (2014). *Liderlik Kuram ve Uygulamalar* (6. Baskıdan Çeviri b.). (C. Şimşek, Çev.) İstanbul: Sürat Üniversite Yayınları.

Oxford Dictionaries. (2020). *Oxford Dictionaries*. Şubat 27, 2014 tarihinde http://www.oxforddictionaries.com/us/definition/english/leader?q=leader adresinden alındı

Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11*(1), s. 323-343.

Özer, M. (2021). Türkiye'de Mesleki Eğitimi Güçlendirmek için Atılan Yeni Adımlar. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 9*(16), s. 1-16.

Özkalp , E. (1998). *Sosyolojiye Giriş* (9.Baskı b.). Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Eğitim, sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı Yayınları Yayın No:140.

Özkan Canpolat, E., Beraha, A., Çeliksoy, E., ve Türker, Y. (2010). Türk Liderlik Profili: Türk Siyasi Liderleri Üzerine Niteliksel Bir Çalışma. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 2*(2).

Öztekin, A. (2003). *Siyaset Bilimine Giriş* (Gözden Geçirilmiş 4. Baskı b.). Antalya: Siyasal Kitabevi.

Öztürk, A. (2013). Machiavelli Düşüncesinde Cumhuriyetçi Özgürlük ve Kurucu Lider İmgesi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 68*(2), s. 181-204.

Özyurt, S., ve Doğan, M. S. (2002). *Gençlik Problemleri Açısından Üniversite Gençliği Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma.* Adapazarı: Değişim Yayınları.

Özyurt, S., ve Doğan, S. M. (2002). *Gençlik Problemleri Açısından Üniversite Gençliği Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma.* Adapazarı: Değişim Yayınları.

Paige, G. D. (1977). *The Scientific Study of Political Leadership.* New York: Mac Millan.

Patton, M. Q. (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri.* (M. Bütün, ve S. B. Demir, Çev.) Ankara: Pegem Akademi.

Peral, A. N. (1997, January 1). Political Leadership: A Tentative Framework. *The Journal of Leadership Studies, 4*(3), s. 68-83.

Roobins, S., Decenzo, D. A., ve Coulter, M. (2013). *Yönetimin Esasları:Temel Kavramlar ve Uygulamalar* (8.Basımdan Çeviri b.). (M. Ç. ÖĞÜT), Çev.) Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd Şti.

Saylı, H., ve Baytok, A. (2014). *Örgütlerde Liderlik - Teori Uygulama ve Yeni Perspektifler.* Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

SEKAM - Sosyal, Ekonomik ve Kültürel Araştırmalar Merkezi. (2013). *Türkiye'de Gençlik-Gençliğin Özellikleri, Sorunları, Kimlikleri ve Beklentileri.* İstanbul: SEKAM Yayınları.

Sezgül, İ. (2010). Liderlik ve Etik: Geleneksel, Modern Ve Postmodern Liderlik Tanımları Bağlamında Bir Değerlendirme. *4*(7), s. 239-251.

Strauss, L. (2022). Niccolo Machiavelli. L. Strauss, ve J. Cropsey (Dü) içinde, *Siyaset Felsefesi Tarihi.* İstanbul: Babil Kitap.

Şahin, E. (2010). Platon ve Fârâbî'de Aristokrasi. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 51*(1), s. 111-130.

Şekerler, S. A. (2021). Derinlemesine Görüşme. F. N. Seggie, ve Y. Bayyurt (Dü) içinde, *Nitel Araştırma Yöntem, Teknik, Analiz ve Yaklaşımları.* Ankara: Anı Yayıncılık.

Şenol, H. F. (2021). İbn Haldun. A. Tuncel, ve K. Gülenç (Dü) içinde, *Siyaset Felsefesi Tarihi.* Ankara: Doğu Batı Yayınları.

T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı. (1997). *Türk Ailesinde Adolesanların Sorunları.* Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları.

T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı. (1997). *Türk Ailesinde Adolesanların Sorunları.* Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2019). *On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023).* Ankara: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı.

T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2019). *Türkiye Gençlik STK'ları Profili.* Ankara: T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı. (2011). *MEB 21. Yüzyıl Öğrenci Profili.* Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı.

Taş, K. (2010). Dindarlığa Yüklenen Anlamlar: Üniversite Öğrencileri Üzerine Uygulamalı Bir Araştırma. *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 15*(2), 47-62.

Tezcan, M. (1991). *Gençlik Sosyolojisi Yazıları.* Ankara: Gündoğan Yayınları.

Turan, S. (2020). Liderlik Nedir? K. Yılmaz (Dü.) içinde, *Liderlik Kuram - Araştırma - Uygulama* (s. 1-6). Ankara: Pegem Akademi.

Türk Dil Kurumu. (2016). *Büyük Türkçe Sözlük*. Mart 14, 2016 tarihinde http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_btsvearama=kelimeveguid=TDK.GTS.56e6b0ca89c1d5.76235474 adresinden alındı

Türk Dil Kurumu. (2020). *TDK*. Şubat 27, 2014 tarihinde www.tdk.gov.tr: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gtsvearama=gtsveguid=TDK.GTS.530ea3fa042ae4.46888475 adresinden alındı

UNESCO. (2016). *What do we mean by "youth"?* Mart 14, 2016 tarihinde http://www.unesco.org/new/en/social-and-human-sciences/themes/youth/youth-definition/ adresinden alındı

UNESCO Afrika Gençlik Sözleşmesi. (2006, Temmuz 2). *African Youth Charter.* Mart 15, 2016 tarihinde http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/FIELD/Dakar/pdf/AfricanYouthCharter.PDF adresinden alındı

UN-Habitat. (2015). *ICT, Urban Governance ve Youth.* Nairobi: United Nations Human Settlements Programme (UN-Habitat).

UNICEF. (2016, Ocak 5). *Adolescents and youth*. Mart 15, 2016 tarihinde http://www.unicef.org/adolescence/index_3970.html adresinden alındı

United Nations. (2016). Mart 15, 2016 tarihinde http://www.un.org/: http://www.un.org/en/sections/about-un/overview/index.html adresinden alındı

United Nations. (2016). *Definition of Youth.* Mart 15, 2016 tarihinde http://www.un.org/esa/socdev/documents/youth/fact-sheets/youth-definition.pdf adresinden alındı

Urhan, V. (2016). Aristoteles'in Siyaset Felsefesinde Anayasal Yönetim. *Kaygı Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi, 27*, s. 211-230.

Ünalır, M. (2021). İbn Haldun'a Göre Toplum ve Devlet. *Din Sosyolojisi Araştırmaları, 1*(1), s. 63-82.

Weber, M. (2012). *Ekonomi ve Toplum* (Cilt 1/2). İstanbul: Yarın Yayınları.

Yanardağ, A. (2017, Nisan). İbn Haldun'a Göre Liderin ya da İyi Bir Hükümetin Nitelikleri ve Tek Kişinin İktidarı. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(11), s. 271-285.

Yaşar, A. (2016). İbn Haldun'a Göre Siyasi Otorite ve Liderlik. M. Balcı (Dü.). içinde İstanbul: Hukuk Vakfı Yayınları.

Yavuzer, H., Demir, İ., Meşeci, F., ve Sertelin, Ç. (2005). Günümüz Gençliğinin Gelecek Beklentileri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi, 2*(2), s. 93-103.

Yayla, A. (2012). *Siyaset Teorisine Giriş.* Ankara: Kesit Yayınları.

Yıldırım, A. (1999). Nitel Araştırma Yöntemlerinin Temel Özellikleri ve Eğitim Araştırmalarındaki Yeri ve Önemi. *Eğitim ve Bilim, 23*(112), s. 7-17.

Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.* Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldız, H. (2015). Platon'un Siyaset Felsefesinde Yönetici Ahlakı. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 5*(13), s. 154-173.

Yıldız, L. (2013). *Liderlik Çalışmaları.* İstanbul: Beta Basım A.Ş.

Yıldız, M. L. (2013). Liderlik Üzerine. M. L. Yıldız (Dü.) içinde, *Liderlik Çalışmaları.* İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.

Yolcu, T. (2019). Türkiye'de Siyasal Kültür ve Siyasal Liderlik Anlayışının Temelleri Üzerine Genel Bir Değerlendirme. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 12*(1), s. 93-106.

Yörükoğlu, A. (2016). *Gençlik Çağı.* İstanbul: Özgür Yayınları.

Yukl, G. (2010). *Leadership in Organizations* (7th ed. b.). New Jersey: Prentice Hall.

Yüksel, N. (1988). *Türkiye'de Gençlik Sorunları ve Çözüm Yolları.* İstanbul: Bayrak Yayımcılık.

GAZİANTEP'TE SAHRE (PİKNİK) KÜLTÜRÜ

Sultan KARAKIŞ

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6559-06-6

Eylül 2023

Sayfa Düzeni/Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Bu kitabı hazırlamaktaki amacım Gaziantepte'ki Sahre (Piknik) Kültürü ve Sahre (Piknik) kültürün Gaziantep halkı üzerindeki etkisini bir yandan edebi dille anlatmak diğer yandan ise tüketicilere olan etkisini geçmişten bu yana incelemeye çalışmaktı. Yapmış olduğum yüksek lisans tezine de yer verdim,

Gaziantep'te Sahre (Piknik) kültürünün geçmişten bu yana nerde yapıldıkları , kimlerin katıldığı, sahrede yenilen yemekler, yapılan faaliyetler ve sahreyle alakalı çalışma yapan kişilerle röportajlardan bahsettikten sonra son olarak yapmış olduğum tez çalışmamın sonuçlarından oluşmakta.

Kısaca Sahre (Piknik) Kültürüne bakacak olursak, Baharın gelmesi ile birlikte Gaziantep'in piknik alanları da hareketlenmeye başlar. Pazar günü olduğu zaman rotalar piknik alanlarına çevrilir. Şehir merkezinde insan bulmak oldukça zordur. Altı gün çalışan Gazianteplileri yedinci günü kendilerine ayırırlar. Doğaya ve eğlenceye ulaşmanın en yakın yolu Gaziantep'te piknik alanlarıdır.

Pazar günleri Gazianteplileri yerel tabir ile sahrenin (piknik) yolunu tutarlar. En zenginden en fakirine kadar herkes kendi imkânları ile ailesini yeşil bir alana götürmeye çalışır. Gelir seviyesi düşük insanlar evinin en yakındaki parka giderek evde hazırladıkları malhıtalı köfte (mercimekli köfte) ve dolma gibi yiyeceklerle zamanlarını değerlendirirler. Gelir seviyesi yüksek kesim ise kendilerine ait özel mülkiyetlerinde bulunan bağ evlerine giderler. Halkın büyük çoğunluğu ise şehirde bulunan piknik alanlarına gider. Pikniğe gidemeyenler mangallarını evlerinin balkonlarında yakarlar.

Kitabımın tez aşamasından kitaba dönüştürülmesinde desteklerini esirgemeyen Merhum Annem Haney Karakış'a babam İbrahim Karakış'a, ablam Gülbahar Özcan'a yeğenlerim Beray Özcan'a, Berk Özcan'a, Özgün Ege Karakış'a, Doğan Efe Karakış'a ,Serap ablama, arkadaşlarıma, içerik konusunda desteklerini esirgemeyen Akten Köylüoğlu'na , kitabın basılmasında yardımını esirgemeyen Ekin Yayınevi'ne ve adını yazmadığım desteklerini esirgemeyen tüm Gaziantep kültürü hakkında sözlü ve yazılı desteklerini esirgemeyen Gazianteplı yazarlar ve Gaziantep halkına sonsuz teşekkürler.

Sultan KARAKIŞ
Malatya – 2023

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
GAZİANTEP TARİHİ VE KÜLTÜRÜNE BİR BAKIŞ 3
Gaziantep'in Tarihçesi 3
Gaziantep İlinin Kültür Turizmi Potansiyeli 4

İKİNCİ BÖLÜM
GAZİANTEP'TE SAHRE KÜLTÜRÜ 6
GAZİANTEP 6

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
SAHREYE GİDİLEN YERLER 10
ESKİ SAHRE YERLERİ 10
Alleben 10
Alleben 12
ALLEBEN SAHRECİLERİ 13
Hacı Ahmet Pınarı 14
Isıtma Pınarı 14
Kumlu Pınar 14
(Cuma) Dayının Pınarı 14
Değirmen Boğazı Pınarı 14
Debbo Pınarı 14
Kasarcı Pınarı 14
Köse Kiya Pınarı 14
Ali Pınarı 14
İncili Pınar 15
Ozan Sadık Serdengeçti Vaktiyle İncili Pınar İçin Yazmış Olduğu Koşuğu: 16
Meydan 16
Karadayının Bostanı 16
Değirmen Boğazı 17
Alleben Gazinosu 17
Bostanarası 17
Çiftçi Çayırı 17
Gever Ağzı 17
Sarıgüllük 17
Kavaklık 17
Humanız Pınarı 18
Şaraküstü 18
Dutluk 18
Nurkana 18
Dülük Baba 19
M. Aziz Sevük'ten Derlenen Gaziantep Türkülerinden Alleben; 19
YENİ SAHRE YERLERİ 20
Erikçe Kent Ormanı Ve Kayak Merkezi 20
Alleben Göleti 21
Dülük Tabiat Parkı 22
Karpuzatan(Oğuzeli) 22
Burç Ormanları 23
Burç Göleti 24
Nafak 24

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SAHRE ÇEŞİTLERİ 25
Kadın Sahreleri 25
Sahre Türküsü 26
Nişanlı Sahresi 27
Özel Gün Sahreleri 27
Mahalle Sahreleri 28
Erkek Sahreleri 28
Erkek Sahrelerini Mizahi Bir Üslupla Çok Güzel Bir Şekilde Özetleyen Kilisli Hacı Muhittin Zade Hüseyin Hüsnü 'Nün Gaziantep Ağzıyla Yazdığı Manzumesinin Bir Bölümü Olan Feilâtün, Feilâtun, Feilâtün, Feilun Ölçüsüyle Yazılmış Manzume 29
Erkek Sahrelerinde Yaygın Olarak Söylendiği İfade Edilen İki Türkü 32
Güveyi Sahresi 33
Koybolan Adetlerin Arasına Karışmış Olan Güveyi Sahrelerinde Söylenen Türkülerden Üç Türkü 34
Gelin Ayşe 35
Esnaf Sahresi 36
AHİLİK 37
Uzun Sahre 40
Kadın Ve Erkek Birlikte Gidilen Sahreler 40
Yatılı Sahre 40
Nevruz 40
Hıdırellez 41
Suya Yazılarak Atılan En Güzel Hıdırellez Duası; 41
Kaymak Yemeye Gitmek 41
Sandık Dibi Yemeye Gitmek 41

BEŞİNCİ BÖLÜM

SAHRE'DE OYNANAN OYUNLAR 42
Mevsimine Göre Sahreye Gidiş Amacı Ve Çocuk Oyunlarının Çeşitleri 42
Sahrede Oynanan Oyunlar 42
Pabuç Çarpmaca 43
Doğal Malzemelerden Yapılan Çeşitli Oyuncaklar; 43
Höngülüm Höç Oyunu Ve Salıncak Oyunu 45
PEÇİÇ 46
Peçiç Oyununun Şeması 47
PEÇİÇ'İN KURALLARI 48

ALTINCI BÖLÜM

SAHRE İLE ALAKALI DİYALOGLAR 50
1959 Yılında Yapılan Gaziantep Kültür Dergisinin Tertip Ettiği Yarışmadaki Diyaloğu 50
Eğlence Diyaloğu; 50
Şakir Sabri Yener Ve Cemil Cahit Güzelbey Arasında 1964 Yılındaki Diyologlarına Bakacak Olursak Ne Kadar Da Güzel Anlatmışlar Gaziantep'i 51
ŞAKİR SABRİ YENER'DEN 51
Cemil Cahit Güzelbey'e 51
CEMİL CAHİT GÜZELBEY'DEN 52
Şakir Sabri Yener'e 52

YEDİNCİ BÖLÜM
GAZİANTEP'TE SAHRE (PİKNİK) KÜLTÜRÜ ÜZERİNE YAZARLARLA RÖPORTAJLAR 54
ARAŞTIRMACI YAZAR AKTEN KÖYLÜOĞLU 54
ARAŞTIRMACI YAZAR METİN BAŞBEKÇİ 56
ARAŞTIRMACI YAZAR ZÜLAL GÖĞÜŞ ATAY 57
GAZİANTEP İL KÜLTÜR VE TURİZM MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET AYKANAT 58
ARAŞTIRMACI YAZAR SELMİN OCAK 59
SOSYAL ANTROPOLOG ARAŞTIRMACI GAZETECİ İBRAHİM ALİSİNANOĞLU 60
KÜLTÜR VE SANAT DUAYENİ FARUK LÖK 61
GAZİANTEP SAHRE (PİKNİK) GELENEĞİ 61
GAZİANTEP ESNAF VE SANAATKARLARI ODALARI BİRLİĞİ ESKİ BAŞKANI ÖMER KÜSBEOĞLU 62
ESNAF SAHRESİ 62

SEKİZİNCİ BÖLÜM
TÜKETİCİ DAVRANIŞI OLARAK GAZİANTEP'TE SAHRE (PİKNİK) KÜLTÜRÜ 63
Gaziantep'te Sahre Kültürü Üzerine Yapmış Olduğum Yüksek Lisans Tezimin Sonuçlarına Bakacak Olursak; 63
ARAŞTIRMA MODELİ 63
ANKET FORMU 66

KAYNAKÇA 68

ÖZGEÇMİŞ 70

KAYNAKÇA

Alptekin, M. Y. (2007). Medeniyet Havzalarından Küresel Trendlere Şehir ve Toplum (Şehirlerin Toplum Biçimlendirme İşlevi). Beta Yay., İstanbul.

Aydoğan, A. (2005). Şehir ve Cemiyet. 2. Baskı, iz Yay., İstanbul.

Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., ve Yıldırım, E. (2010). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: SPSS uygulamalı. Sakarya yayıncılık.

Başbekçi, Metin, Gaziantep Kırkayak Tarafsız ve Bağımsız Kültür Dergisi, Sayı:4, Haziran 2012

Baş pınar Aylık Edebiyat ve Kültür Mecmuası,Cilt:1, Şubat 1939

Beyatlı, Y. K. (1989). Aziz İstanbul. M.E.B. Yay., İstanbul.

Bozgeyik, B. (1997). Her Yönüyle Gaziantep. 2. Baskı, Gaziantep Şehitkamil Belediyesi Kültür Müdürlüğü Yayınları, No: 4, Gaziantep

Bozhöyük, Mustafa Nazmi, Gölgeler İndi Suya, GATEV Yay, Gaziantep.

Cücük Nermin, Sahre Türküsü, Gaziantep Kültür Dergisi, Cilt 3, Sayfa 127.

Deveci, B., Türkmen, S. ve Avcıkurt, C. (2013). Kırsal Turizm İle Gastronomi Turizmi İlişkisi: Bigadiç Örneği. Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi, 3 (2), 29-34.

Çiftçi, Abdullah Edip, Gaziantep, Gaziantep Kültür Dergisi, Cilt 1, Sayfa 234.

Enç, M. (2007a). Selâmlık Sohbetleri. Ötüken Yay., İstanbul.

Eren, M. V. (2012). Yerel Ekonomik Kalkınmada Girişimciliğin Rolü: Gaziantep Örneği. In International Conference on Eurasian Economies, Almaty (pp.369- 373).

Etikan, S. ve Çukur, T. (2011). Kırsal Turizm Faaliyetlerinin Çomakdağ-Kızılağaç Köyü El Sanatları Üzerine Etkisi. SDÜ Arte-Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Dergisi, 4(8).

Geniş, Ş. (2009). Gaziantep Kırsalında Sanayileşme ve Toplumsal Değişim: Dülük Köyü Örneği. University of Gaziantep Journal of Social Sciences, 8(1).

Göğüs, M. O. (t.y.). İlk İnsanlardan Bugüne Çesitli Yönleriyle Gaziantep. Cihan Ofset, Gaziantep.

Güzelbey, Cemil Cahit, Gaziantep Kültür Dergisi, Cilt:6,1963, Gaziantep.

Güzelbey, Cemil Cahit, Gaziantep Kültür Dergisi, Cilt:7, Haziran 1964

(Güzelbey, Cemil Cahit, Gaziantep Kültür Dergisi, Sayı:2…)

Güzelbey,Cemil Cahit, Baş Pınar Aylık Edebiyat ve Kültür Mecmuası, Cilt:1,Şubat 1939

Güzelhan, Mustafa, Gaziantep kültür dergisi, Cilt:8,Mart 1965

Güzelbey, Cemil Cahit, Gaziantep Kültür Dergisi, Cilt:6, Temmuz 1963, Gaziantep

Gaziantep Kültür Dergisi, Cilt: 3, Nisan 1960

Gaziantep Kültür Dergisi, Cilt: 6,Temmuz 1963

Gaziantep Kültür Dergisi, Cilt: 9, Haziran 1966

Gaziantep Kültür Dergisi, Cilt: 10, Şubat 1967

Gaziantep Kültür Turizm Derneği Dergisi, Sayı:10,2013.

Kanalıcı, K. (2012). Geleneksel Gaziantep Evleri Yapı Üretimi Analizi. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Yakın Doğu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Kaya, F. (2010). Gaziantep ve Şanlıurfa İllerinde Yapılan Bakırcılık Sanatının İncelenmesi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü El Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı, Dekoratif Sanatlar Eğitimi Bilim Dalı Yüksek lisans Tezi, Ankara.

Köylüoğlu, Akten. Kadim Şehir Gaziantep,İzmir, 2009.

Köylüoğlu,Akten, Hayatlı Evlerin Mutlu Çocukları, Çamdibi/İzmir,2015

Mitchell, R., & Hall, M. C. (2003). Consumingtourists: Food Tourism Consumer Behaviour, Food Tourism Around The World: Development, Management And Markets. Oxford: Butterworth Heinemann.

Serjeant, R. B. (1997). İslâm Sehri. Topçugil, E. (Çev.), 2. Baskı, İz Yayıncılık, İstanbul

Şenol, Ali,Gaziantep kültür dergisi,Cilt:12,Mart 1969

Şensoylar, Ali, Gaziantep kültür dergisi, Cilt 12, 1969

Tanpınar, A. H. (1995). Beş Şehir. 10. Baskı, Dergâh Yayınları, İstanbul.

Tokuz Gonca,20.yy'da Gaziantepte Eğlence Hayatı, G.Ü Basımevi,Gaziantep,2004

Tunçkan Ergün, Tüketim ve Endüstri Piyasaları ile Bu Piyasalardaki Satın Alma Davranışlarını Etkileyen Yaklaşım Modelleri, Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, Cilt: 1 Sayı: 4, 2012,s.28.

T.C. Gaziantep Valiliği (2005). Gaziantep Kültür Envanteri. Gaziantep İl Özel İdare Müdürlüğü Yay. Gaziantep

Yener, Şakir Sabri, Gaziantep Kültür Dergisi, Cilt:13,1971, Gaziantep.

Yüksel, D. (2007). Gaziantep ve Çevresinde Doğumla İlgili İnanış ve Uygulamalar. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı.

http://www.gaziantepturizm.gov.tr/TR,52368/mesire-yerleri.html

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞIGAZİANTEP İL KÜLTÜR VE TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ 08.05.2016

(http://tr.wikipedia.org/wiki/Hipotez).

Selmin Ocak sözlü kaynak; görüşme tarihi 2016

Ömer Küsbeoğlu sözlü kaynak; görüşme tarihi;2018

SAĞLIK HARCAMALARININ BELİRLENMESİNDE SOSYO-EKONOMİK UNSURLARIN ETKİLERİ: TÜRKİYE VE SEÇİLMİŞ AB ÜLKELERİ ÜZERİNE PANEL VERİ ANALİZİ

Dilek ATILGAN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6460-11-9

Mayıs 2023

Sayfa Düzeni/Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖN SÖZ

Sağlık, bireylerin ve toplumların en temel ve vazgeçilmez ihtiyacıdır. İnsanoğlunun yaşam kalitesini yükseltmesi ve sürdürülebilir bir boyut kazandırması "sağlıklı olma" durumu ile mümkün olmaktadır. Sağlıklı bireyler daha iyi öğrenebilmekte, yeteneklerini geliştirebilmekte ve verimliliklerini artırarak daha yüksek gelir ile yüksek refah seviyesine ulaşabilmektedir. Bu bakımdan hem bireysel hem de toplumsal önemi nedeniyle toplum sağlığı ülkelerin ulaşmak istediği hedefleri desteklemektedir. Ancak kalkınmakta olan ülkelerin, ekonomik kalkınmayı destekleyen bir sağlık politikası sürdürmeleri yeterli miktarda sağlık harcaması yapmalarına bağlıdır.

Sağlık hizmetlerinin sunumu, sağlık hizmetleri organizasyonu, finansmanı ve milli gelirden sağlık hizmetlerine ayrılan kaynak tahsisi siyasal ve iktisadi doktrinlere göre şekillenmiştir. Dünyada ülkelerin liberal, sosyalist ya da karma modeller tercihi değiştikçe sosyo-ekonomik unsurların sağlık harcamaları üzerindeki etkileri de değişmektedir. Pandemi gibi büyük sağlık sorunları yaratan gelişmeler, ülkelerin hangi siyasal ya da iktisadi modellere tabi olsalar da sağlık hizmetleri sunumunun ağırlıklı olarak kamusal görev şeklinde sürdürülmesini, bu alana daha fazla kaynak ayrılmasını hatta uluslararası işbirliği içinde hareket edilmesini gerektirmiştir. Özellikle küresel sağlık risklerin artması, kişisel gelirin yükselmesi, tıp alanındaki teknolojik gelişmeler, demografik yapının değişmesi, kronik hastalıklardaki artış, yetersiz beslenmeye bağlı hastalıklar, kentleşme, eğitim seviyesi ve sağlık bilincinin yükselmesi sağlık harcamalarına etki eden sosyo-ekonomik faktörlerin araştırılmasını önemli hale getirmiştir.

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ 1
2. KONUYLA İLGİLİ ÖNCEKİ ARAŞTIRMALAR 5
3. SAĞLIK, SAĞLIK HİZMETİ VE SAĞLIK EKONOMİSİ, KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE 13
3.1. Sağlık Kavramı 13
3.1.1. Sağlığın Belirleyicileri 14
3.1.1.1. Çevre 15
3.1.1.2. Yaşam Tarzı 16
3.1.1.3. Kalıtım (Genetik) 16
3.1.1.4. Sağlık (Bakım) Hizmetleri 16
3.2. Sağlık Hizmetleri, Sınıflandırılması, Özellikleri ve Finansman Yöntemleri 17
3.2.1. Sağlık Hizmetlerinin Tanımı ve Kapsamı 18
3.2.2. Sağlık Hizmetlerinin Sınıflandırılması 20
3.2.2.1. Koruyucu Sağlık Hizmetleri 21
3.2.2.1.(1). Bireye Yönelik Koruyucu Sağlık Hizmetleri 21
3.2.2.2.(2). Çevreye Yönelik Koruyucu Sağlık Hizmetleri 22
3.2.2.2. İyileştirici (Tedavi Edici) Sağlık Hizmetleri 22
3.2.2.2.(1). Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri 23
3.2.2.2.(2). İkinci Basamak Sağlık Hizmetleri 23
3.2.2.2.(3). Üçüncü Basamak Sağlık Hizmetleri 23
3.2.2.3. Rehabilitasyon Hizmetleri 24
3.2.2.3.(1). Tıbbi Rehabilitasyon Hizmetleri 24
3.2.2.3.(2). Sosyal (Mesleki) Rehabilitasyon 24
3.2.2.4. Sağlığın Geliştirilmesi Hizmetleri 24
3.2.3. Sağlık Hizmetlerinin Özellikleri 25
3.2.3.1. Sağlık Hizmetlerinin Emek Yoğun Olma Özelliği 25
3.2.3.2. Sağlık Hizmetlerinin Uzmanlaşma Seviyesinin Yüksekliği Özelliği 25
3.2.3.3. Sağlık Hizmetlerinin Ertelenemez Olma Özelliği 25
3.2.3.4. Sağlık Hizmetlerinde İkame Edilemez Olma Özelliği 26
3.2.3.5. Sağlık Hizmetlerinin Tesadüfi ve Stoklanamama Özelliği 26
3.2.3.6. Sağlık Hizmetlerinde Arz ve Talebin Eşitsizliği Özelliği 26
3.2.3.7. Sağlık Hizmetlerinde Bilgi Asimetrisinin Olması Özelliği 27
3.2.3.8. Sağlık Hizmetlerinin Kamusal Mal Olma Özelliği 27
3.2.3.9. Sağlık Hizmetlerinde Dışsallık Özelliği 28
3.2.3.10. Sağlık Hizmetlerinin Doğal Tekel Olma Özelliği 28
3.2.4. Sağlık Hizmetlerinin Finansman Yöntemleri 29
3.2.4.1. Sağlık Hizmetlerinin Kamu Ekonomisi Aracılığıyla Finansmanı 30
3.2.4.1. (1). Zorunlu Sosyal Sigorta Yöntemi ile Finansman (Bismarck Modeli) 30
3.2.4.2.(2). Vergiler Yöntemi ile Finansman (Beveridge Modeli) 32

3.2.4.2. Sağlık Hizmetlerinin Piyasa Ekonomisi Aracılığıyla Finansmanı 32
3.2.4.2.(1). Hizmet Sırasında Bedel Ödeme Yöntemi (Cepten Ödeme Modeli) 33
3.2.4.2.(2). Özel Sigorta Modeli ile Finansman 33
3.2.4.2.(3). Tıbbi Tasarruf Hesabı Yöntemi ile Finansman 34
3.2.4.3. Bütünleştirilmiş Finansman Modelleri (Karma Modeller) 35
3.3. Sağlık Ekonomisinin Kavramsal Çerçevesi 35
3.3.1. Sağlık Ekonomisinin Tanımı ve Kapsamı 35
3.3.2. Sağlık Ekonomisinin Gelişimi ve Önemi 36
3.4. Sağlık Ekonomisi ve Ekonomik Büyüme 38
3.4.1. Ekonomik Büyüme Teorilerinde Beşeri Sermayenin Yeri 39
3.4.1.1. Neo-klasik Büyüme Teorisi (Solow Büyüme Teorisi) 41
3.4.1.2. İçsel (Yeni) Büyüme Teorileri 43
3.4.1.2.(1) Nüfus Artışı ve Beşeri Sermayeye Dayalı İçsel Büyüme Modeli 45
3.4.1.2.(2). Ar-Ge'ye Dayalı İçsel Büyüme Modeli 47
3.4.1.2.(3). Kamu Sektörüne Dayalı İçsel Büyüme Modeli 49
4. SAĞLIK HARCAMASI VE SAĞLIK HARCAMASINI ETKİLEYEN UNSURLAR 51
4.1. Sağlık Harcaması Kavramı 51
4.1.1. Sağlık Harcamasının Tanımı 51
4.1.2. Sağlık Harcamasının Kapsam ve Önemi 52
4.2. Sağlık Harcamasını Etkileyen Sosyal ve Ekonomik Unsurlar 53
4.2.1. Sağlık Harcamasını Etkileyen Sosyal Unsurlar 54
4.2.1.1. Nüfusun Büyüklüğü ve Artış Hızındaki Değişimler 54
4.2.1.2. Kaba Doğum Oranı 57
4.2.1.3. Doğuşta Yaşam Beklentisi 59
4.2.1.4. Bebek ve Çocuk Ölüm Oranları 63
4.2.1.5. Eğitim Seviyesi ve Sağlık İlişkisi 65
4.2.1.6. Kentleşme ve Sağlık İlişkisi 66
4.2.1.7. Sosyal Değer Yargılarının Değişmesi 68
4.2.2. Sağlık Harcamasını Etkileyen Ekonomik Unsurlar 68
4.2.2.1. Kişi Başı GSYİH ve Sağlık İlişkisi 69
4.2.2.2. İşsizlik ve Sağlık İlişkisi 71
4.2.2.3. Enflasyon ve Sağlık ilişkisi 73
4.2.2.4. Teknolojik Gelişme ve Sağlık İlişkisi 74
5. TÜRKİYE VE AB-27 ÜLKELERİ SAĞLIK SİSTEMLERİNİN İNCELENMESİ VE KARŞILAŞTIRILMASI 75
5.1. Türkiye ve AB-27 Ülkeleri Sağlık Sistemlerinin İncelenmesi 75
5.1.1. Türkiye Sağlık Sistemi 75
5.1.1.1. Türkiye'de Sağlık Harcamalarının Gelişimi 79
5.1.1.2. Türkiye'de Sağlık Harcamalarının Sınıflandırılması 81
5.1.1.2.(1). Cari Sağlık Harcaması ve Bileşenleri 81
5.1.1.2.(2). Yatırım Harcamaları 92
5.1.1.3. Türkiye'de Finansman Kaynağına Göre Sağlık Harcamaları 93
5.1.2. Almanya Sağlık Sistemi 94

5.1.3. Avusturya Sağlık Sistemi 96
5.1.4. Belçika Sağlık Sistemi 98
5.1.5. Bulgaristan Sağlık Sistemi 99
5.1.6. Çek Cumhuriyeti Sağlık Sistemi 101
5.1.7. Danimarka Sağlık Sistemi 102
5.1.8. Estonya Sağlık Sistemi 103
5.1.9. Finlandiya Sağlık Sistemi 105
5.1.10. Fransa Sağlık Sistemi 106
5.1.11. Güney Kıbrıs Sağlık Sistemi 108
5.1.12. Hırvatistan Sağlık Sistemi 109
5.1.13. Hollanda Sağlık Sistemi 110
5.1.14. İrlanda Sağlık Sistemi 112
5.1.15. İspanya Sağlık Sistemi 113
5.1.16. İsveç Sağlık Sistemi 114
5.1.17. İtalya Sağlık Sistemi 116
5.1.18. Letonya Sağlık Sistemi 118
5.1.19. Litvanya Sağlık Sistemi 119
5.1.20. Lüksemburg Sağlık Sistemi 120
5.1.21. Macaristan Sağlık Sistemi 122
5.1.22. Malta Sağlık Sistemi 123
5.1.23. Polonya Sağlık Sistemi 124
5.1.24. Portekiz Sağlık Sistemi 125
5.1.25. Romanya Sağlık Sistemi 127
5.1.26. Slovakya Sağlık Sistemi 128
5.1.27. Slovenya Sağlık Sistemi 130
5.1.28. Yunanistan Sağlık Sistemi 131
5.2. Türkiye ve AB-27 Ülkeleri Sağlık Sistemlerinin Karşılaştırılması 133
5.2.1. Demografik ve Sosyo-Ekonomik Özellikler 134
5.2.2. Sağlık Finansmanı ve Harcamaları 136
5.2.3. Sağlık Hizmet Sunumu 140
5.2.4. Kaynak Tahsisi ve Ödeme Yöntemleri 142
6. TÜRKİYE VE SEÇİLMİŞ AB ÜLKELERİ İÇİN SAĞLIK HARCAMALARININ BELİRLENMESİNDE SOSYO-EKONOMİK UNSURLARIN ETKİLERİ PANEL VERİ ANALİZİ 147
6.1. Ampirik Literatür 147
6.1.1. Zaman Serisi Analizleri 147
6.1.2. Panel Veri Analizleri 153
6.2. Ampirik Uygulama 161
6.2.1. Veri Seti 163
6.2.2. Model 165
6.2.3. Metodoloji 166
6.2.3.1. Yatay Kesit Bağımlılığı Testi 166
6.2.3.2. Fourier LM Birim Kök Testi 167
6.2.3.3. Katsayı Homojenlik Testi 169

6.2.3.4. Yapısal Kırılmalı Eşbütünleşme Testi....169
6.2.3.5. AMG Eşbütünleşme Tahmincisi....171
6.2.4. Ampirik Bulgular....172
6.2.4.1. Sosyal Değişkenlere Ait Model....172
6.2.4.1.(1). Yatay Kesit Bağımlılığı Test Bulguları....172
6.2.4.1.(2). Fourier LM Birim Kök Test Bulguları....173
6.2.4.1.(3). Katsayı Homojenlik Test Bulguları....176
6.2.4.1.(4). Yapısal Kırılmalı Eşbütünleşme Test Bulguları....176
6.2.4.1.(5). AMG Eşbütünleşme Tahminci Bulguları....177
6.2.4.2. Ekonomik Değişkenlere Ait Model....184
6.2.4.2.(1). Yatay Kesit Bağımlılığı Test Bulguları....184
6.2.4.2.(2). Fourier LM Birim Kök Test Bulguları....185
6.2.4.1.(3). Katsayı Homojenlik Test Bulguları....187
6.2.4.1.(4). Yapısal Kırılmalı Eşbütünleşme Test Bulguları....188
6.2.4.1.(5). AMG Eşbütünleşme Tahminci Bulguları....189
7. SONUÇ ve TARTIŞMA....197

KAYNAKLAR....203

KAYNAKLAR

Aba G. & Ateş, M., (2016). The relationship between health expenditure and socioeconomic/demographic indicators, an international comparison, *Journal of International Health Sciences and Management (JIHSAM), 2 (1),* ss. 113-118.

Aba G., & Ateş, M., (2015). *Sağlıkta eşitsizlik*, Beta Yayınları,

Acar, Y. (2002). *İktisadi büyüme ve büyüme modelleri*, Vipaş A.Ş. Yayın No, 67.

Aggleton, P., (1990). *Health, J&L Composition Ltd*., London, s. 157.

Aghion, P., & Howitt P., (1992). A model of growth through creative destruction. *Econometrica. 60* (2), 323-351.

Ağır, H., & Tıraş, H, H. (2018). Türkiye'de sağlık harcama türlerinin değerlendirilmesi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 15* (2) 643-670.

Akar, S., (2014). Türkiye'de sağlık harcamaları, sağlık harcamalarının nisbi fiyatı ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin incelenmesi, *Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 21* (1), 311-322.

Akdemir, N., & Akkuş, Y., (2006). Rehabilitasyon ve hemşirelik, *Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi,* 82-91.

Akdur, R., (1999). *Türkiye'de sağlık hizmetleri ve Avrupa topluluğu ülkeleri ile kıyaslanması,* A.Ü.T.F. Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Ankara, 1-37 http,//www.recepakdur.com/upload/ab_turkiye_kiyaslamasi.pdf

Akın, A. & Ersoy, K., (2012). *2050'ye doğru nüfusbilim ve yönetim, sağlık sistemine bakış*, TÜSİAD, Yayın No, TÜSİAD-T/2012-11/533

Akın, C. S., (2007). *Sağlık ve sağlık harcamalarının ekonomik büyüme üzerine etkisi, Türkiye'de sağlık sektörü ve harcamaları*, (Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı.

Akıncı, A., & Tuncer, G., (2016). Türkiye'de sağlık harcamaları ile ekonomik büyüme arasındaki ilişki, *Sayıştay Dergisi, 102*, 47- 61.

Albreht, T., Polin, K., Pribakovıć- Brinovec, R., Kuhar, M., Poldrugovac, M., Ogrın-Rehberger, P., Prevolnık- Rupel, V., & Vracko, P., (2021). Slovenia, health system review. *Health Systems in Transition, 23* (1), pp. i-188.

Albreht, T., Prıbakovıć-Brınovec, R., Jošar, D., Poldrugovac, M., Kostnapfel, T., Zaletel, M., Panteli, D., & Maresso, A., (2016). Slovenia, health system review. *Health Systems in Transition, 18* (3), pp. 1-207.

Alexa, J., Rečka, L., Votápková, J., Van Ginneken, E., Spranger, A., & Wittenbecher, F., (2015). Czech republic, health system review, *Health Systems in Transition, 17* (1), pp. 1-165.

Alpugan, O., (1984). Sağlık hizmetlerinin ekonomik açıdan incelenmesi. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, 40*, 133-157.

Altay, A. (2007). Sağlık hizmetlerinin sunumunda yeni açılımlar ve Türkiye açısından değerlendirilmesi, *Sayıştay Dergisi, 64*, 33-58.

Anderson, G. F., Petrosyan, V., & Hussey, P. S., (2002). Multinational Comparisons of Health Systems Data, 2008, *New York, Commonwealth Fund*, 1-96.

Anell, A., Glenngård, A.H., & Merkur, S., (2012). Sweden, health system review. *Health Systems in Transition, 14* (5), pp. 1-159**.**

Ang, J. B., (2010). The determinants of health care expenditure in Australia, *Applied Economics Letters,* 17 (7), ss. 639–644.

Antonio, J. & Zamora, C., (2000). *Investment in Health and Economic Growth, a Perspective From Latin America and the Caribbean, XXXV Meeting Of The Advisory Committee On Health Research*, Havana, Cuba, 17-19 July, Division of Health and Human Development, Washington, DC.

Argüder, E., Abuzaina, O., Bakır, H., Karalezli, A., & Hasanoglu, H. C., (2019). Hasta ve yakınlarının pasif sigara içiminin oluşturduğu sağlık sorunları hakkındaki farkındalığı, *Ankara Medical Journal, 19* (2), ss. 213-225.

Arıas, E., Xu J., & Jım, M, A., (2014). Period life tables for the non-hispanic American Indian and Alaska native population, 2007–2009, *Am J Public Health, 104* (3), 312-319.

Arrow, J, K., (1962). The Economic Implications of Learning by Doing, *The Review of Economic Studies, 29 (*3), 157-173.

Arrow, K. J., (1963). Uncertainty and the Welfare Economics of Medical Care, *The American Economic Review , 5*3 (5), 941-973.

Arun, J., & Kumar, D., (2016). Public Health Expenditure of BRICS Countries – An Empirical Analysis, *International Journal of Medical Science and Public Health, 11,* 2212-2216.

Aslan, Ş., Uyar, S. & Güzel, Ş. (2018). Evde Sağlık Hizmetleri Uygulamasında Türkiye. *Sosyal Araştırmalar ve Yönetim Dergisi*, (1), 45-56.

Atabey, E, S., (2020). *Sağlık sistemleri ve sağlık politikası*, Gazi kitapevi.

Ataç, Ö., & Sur, H., (2016). Sağlı k sistemleri-1, Almanya ve Birleşik Krallık, *Sağlık Düşüncesi ve Tıp Kültürü Dergisi, 40,* 60-65.

Atamtürk, B., (2007). Büyüme teorileri ve IMF politikaları, *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi,* 22(1), 89-103.

Atasever, M., (2014). Türkiye'de Sağlık Hizmetlerinin Finansmanı ve Sağlık Harcamalarının Analizi 2002-2013 Dönemi, Bakanlık Yayın No, 983,

Atik, H., (2006). *Beşeri sermaye, dış ticaret ve ekonomik büyüme*, Ekin Kitabevi, 1. Baskı,

Atlı, Y., & Yücel, N., (2018). Sağlık kurumları, sağlık kurumlarında marka ve Elazığ ili sağlık sektörü, *Fırat Üniversitesi İİBF Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 2* (2), 45-64.

Atun, R., Aydın, S., Chakraborty, S., Sümer, S., Aran, M., Gürol, I., Nazlıoğlu, S., Özgülcü, Ş., Aydoğan, Ü., Ayar, B., Dilmen, U., & Akdağ, R., (2013). Universal Health Coverage In Turkey, *Enhancement Of Equity, The Lancet, 382*, 65–99.

Avrupa Komisyonu (European Commission), (2005). The contribution of health to the economy in the European Union, Health and Consumer Protection Directirote-General, https,//ec.europa.eu/health/archive/ph_overview/documents/health_economy_en. pdf 06.08.2021.

Ay, A., Kızılkaya, O. & Koçak, E., (2013). Sağlık göstergeleri ile ekonomik büyüme arasındaki ilişki, Türkiye örneği, *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi, 6* (1), 163-172.

Aytemur, Z. A., Basoglu, Ö. K., & Önal, A., (2009). Düzenli izlenen astım olgularında aktif-pasif sigara içme durumunun astım atakları ve hastalık şiddeti ile ilişkisi, *Turk Toraks Dergisi, 10* (4), 178-182.

Azzopardi-Muscat, N., Buttigieg, S., Calleja, N., & Merkur, S. (2017). Malta, health system review, *Health Systems in Transition, 19* (1), 1-137.

Azzopardi-Muscat, N., Calleja, N., Calleja, A., & Cylus, J., (2014). Malta, Health System Review, *Health Systems in Transition, 16* (1), 1-97.

Bachner, F., Bobek, J., Habimana, K., Ladurner, J., Lepuschütz, L., & Ostermann, H., (2018). Austria, Health system Review, *World Health Organization, 20* (3), 1-256.

Backman, G., Hunt, P., Khosla, R., Jaramillo-Strouss, C., Fikre, B. M., Rumble, C., & Vladescu, C., (2008). Health Systems and the Right to health, an Assessment of 194 countries, The Lancet, 372 (9655), 2047-2085.

Baker, T., (1996). On the Genealogy of Moral Hazard, *Faculty Scholarship at Penn Law,* 75 (2), 238-292.

Bakırtaş, İ., & Çetin, A. M., (2018). G-7 Ülkelerinde Sağlık Harcamalarının Belirleyicileri, Heterojen Dinamik Panel Veri Bulguları, 5. Uluslararası Politik, Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Kongresi (ICPESS),2 26-29 Ekim.

Bal, H., Algan, N., Manga, M., & Kandır, E. (2014). *Beşeri Sermaye ve Ekonomik Büyüme İlişkisi, BRICS Ülkeleri ve Türkiye Örneği*, International Conference On Eurasian Economies ss.1-9.

Baltagi, B. H., (2008). *Econometric Analysis of Panel* Data. John Wiley & Sons.

Baltagi, H. B., (2013). *Econometric Analysis od Panel Data*, Fifth Edition, John Wiley & Sons Publish, UK.

Banta, D., (2003). The development of health technology assessment, *Health Policy, 63* (2), 121–132 doi,10.1016/S0168-8510(02)00059- 3.

Barlas, E., Şantaş, F., & Kar, A. (2014). *Türkiye'de Bölgesel Bebek Ölüm Hızlarının Sağlık Ekonomisi Perspektifinden Karşılaştırmalı Analizi*, Uluslararası Avrasya Ekonomileri Konferansı, 1-10.

Barro, R. J., (1990). Government spending in a simple model of endogenous growth, *Journal of Political Economy, 98* (5), 103-125.

Barro, R. J., (1991). Economic growth ın a cross section of countries, *The Quarterly Journal of Economics, 106* (2), 407-443.

Barros, P. P., (1998). The black box of health care expenditure growth determinants. *Health Economics. 7,* 533-544.

Barros, P., Machado, S., Simões, J., (2011). Portugal, health system review, *Health Systems in Transition, 13* (4), 1-156.

Bartley, M., & Plewis, I. (2002). Accumulated labor market disadvantage and limiting long-term illness, Data from the 1971-1991 Office for National Statistics' Longitudinal Study, *International Journal of Epidemiology, 31*(2), 336-41

Başar, D., (2008). *Sağlık düzeyinin sosyo-ekonomik belirleyicileri, OECD ülkeleri için sağlık üretim fonksiyonuna dayanan bir uygulama* (Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Başol, E., & Abdülkadir, I., (2015). Türkiye'de sağlık politikalarında güncel gelişmeler, sağlıkta dönüşüm programından günümüze bazı değerlendirme ve öneriler, *International Anatolia Academic Online Journal Social Sciences Journal, 2* (2),1-26.

Baum, S., Ma, J., & Payea, K., (2010). *Education Pays, 2010, The Benefits of Higher Education for Individuals and Society*, Trends in Higher Education Series. College Board Advocacy & Policy Center.

Becker S. G., Murphy, M. K., Tamura, R., (1990), Human capital, fertility, and economic growth, *Journal of Political Economy, 48* (5), pp. 12-37.

Becker, G.S., (1964). *Human Capital*, Columbia University Press for the National Bureau of Economic Research, New York.

Becker, R., Enders, W., Lee, J., (2006). A stationarity test in the presence of an unknown number of smooth breaks. *Journal of Time Series Analysis 27*, 381–409.

Behmane D, Dudele A, Villerusa A, Misins J, Kļavıņa K, Mozgis D, Scarpetti G. (2019). Latvia, Health System Review. *Health Systems in Transition, 21* (4), i-165.

Belek, İ., (2001). *Sosyal devletin çöküşü ve sağlığın ekonomi politiği*, Sorun Yayınları,

Berber, M. (2006). *İktisadi büyüme ve kalkınma*, Derya Kitabevi.

Berié, H., & Fink, U., (2000). *Europas Sozialmodell-Die Europäischen Sozialsysteme im Vergleich, Eine volkswirtschaftliche Analyse*, WISO Institut für Wirtschaft und Soziales GmbH,

Bernal-Delgado, E., García-Armesto, S., Oliva, J, Sánchez-Martínez, FI., Repullo, JR, Peña-Longobardo, LM., Ridao-López, M., & Hernández-Quevedo, C., (2018). Spain, Health system Review. *Health Systems in Transition, 20*(2), 1-179.

Berthet, F., Calteux, A., Wolter, M., Weber, L., Van Ginneken, E., & Spranger, A., (2015). *Luxembourg, HiT in Brief,* World Health Organization,

Bhalotra, S., (2007). Spending to Save? State Health Expenditure and Infant Mortality in India, *Health Economics, 16* (9), 911-928.

Bhat, V. N., (2005). Institutional Arrangements and Efficiency of Health Care Delivery Systems, *European Journal Of Health Economics, 12* (3), 215-222.

Bhattacharya, J., Hyde, T., & Tu, P., (2021). *Sağlık ekonomisi*, , Çev.,Ç.E. Akyürek, Nobel Yayınları, Ankara 559s.

Bilgel, F., (2003). *The Determinants of Health Expenditures in Turkey, 1924-1996, An Econometric Analysis*, Proceedings of the 6 th National Econometrics and Statistics Symposium, Ankara, Turkey.

Blaxter, M., (1981). *The health of children, a review of research on the place of health in cycles of disadvantage*, London, Heinemann Educationa.

Bloom, D.E., Cannıng, D. & Sevilla, J., (2004). The Effect of Health on Economic Growth, A Production Function Approach, *World Development, 32* (1), ss. 1-13.

Blum, H, L., (1974). *Planning for Health, Development and Application of social Change Theory*, New York, Human Sciences Press, 662s.

Blumel, M., & Busse, R., (2015). *The German Health Care System*, International Profiles of Health Care Systems, ss. 69-76.

Blümel, M., (2018). *State of Health in the EU*. Slovenia. Country Health Profile 2017, European Journal of Public Health, 28, pp. 3-592.

Boachie, M. K., Mensah, I. O., Sobiesuo, P., Immurana, M., Iddrisu, A. A., & Kyei-Brobbey, I., (2014). Determinants of Public Health Expenditure In Ghana, A Cointegration Analysis, Journal of Behavioural Economics, Finance, Entrepreneurship, *Accounting and Transport, 2*(2), pp. 35-40.

Bowling, A., (1991). *Measuring Health*. Open University Press, Milton Keynes.

Boz, C., & Sur, H., (2016). Avrupa birliği üyesi ve aday ülkelerin sağlık harcamaları açısından benzerlik ve farklılık analizi, *Sosyal Güvence Dergisi, 9*, 23-46.

Bravo, M., San Martín, L., Casals, E., Eaton, K. A., & Widström, E. (2015). The Healthcare System and the Provision of Oral Healthcare in European Union Member States. Part 2, Spain, *British Dental Journal, 219* (11), 547-551.

Breitung, J. (2005). A parametric approach to the estimation of cointegration vectors in panel data, *Econometric Reviews, 24*(2), 151-173.

Breusch, T. S. & Pagan, A. R. (1980). The lagrange multiplier test and its applications to model specification in econometrics. *The Review of Economic Studies,* 47 (1), 239-253.

Bryndová, L., Pavloková, K., Roubal, T., Rokosová, M., Gaskins, M., & Van Ginneken, E., (2009). Czech Republic, Health System Review, *World Health Organization, 11* (1), 1-222.

Budak, F. (Ed.), (2019). Sağlık Statüsünün Belirleyicileri, Siyasal Kitapevi, Ankara, 255s.

Bukowski, H., & Pogorzelczyk, K., (2019). *Polish Healthcare Sector*, Overview, Evolution and Opportunities, Retrieved on, 4-66.

Byers, V., (2017). Health Care for all in Ireland? The Consequences Of Politics For Health Policy, *World Medical & Health Policy, 9* (1), 138-151.

Cardoso, C., (2008). Health Economics or Health Care Economics? *Polytechnical Studies Review , 6* (10), 189-198.

Casasnovas, L, G., & Bori, S, M., (2014). The Socioeconomic Determinants of Health, Economic Growth and Health in the OECD Countries during the Last Three Decades, Int. J. Environ. *Res. Public Health, 11*, 815-829.

Chaabouni, S., & Abednnadher, C., (2014). The Determinants Of Health Expenditures In Tunisia, An ARDL Bounds Testing Approach, International Journal of Information Systems in the Service Sector, *IGI Global, 6* (4), pp. 60-72.

Cheng, S. H., Chen, C. C., & Chang, W. L. (2009). Hospital Response to a Global Budget Program Under Universal Health Insurance in Taiwan, *Health Policy, 92* (2-3), 158-164.

Chevreul, K, Brigham, B, K., Durand-Zaleski, I., Hernández-Quevedo, C., (2015). France, Health System Review, *Health Systems in Transition, 17* (3), 1-218.

Chia, N.C., & Tsui, A.K.C., (2005). Medical Savings Accounts in Singapore, How Much is Adequate?, *Journal of Health Economics, 24* (5), 855-875.

Christensen, K., Doblhammer, G., Rau, R., & Vaupel, J. W. (2009). Ageing Populations, the Challenges Ahead, *The lancet, 374* (9696), 1196-1208.

CIGNA, (2016). Preventive Health Care A guide to understanding what it is and what's covered, https,//www.cigna.com/assets/docs/individual-and-families/2016/medical/cm/887209-preventive-care-flyer-2016.pdf

Coe, D. T., & Helpman, E., (1995). International R&D Spillovers, *European Economic Review, 39* (5), 859-887.

Collins, C. G., & Joyce, P. (2008). Focus on Quality in Healthcare in Ireland, *International Journal of Health Care Quality Assurance, 2* (2), 219-228.

Conroy, F., (2015). Determinants of Infant Mortality Rate, A Cross National Study https,//business.tcnj.edu/wp-content/uploads/sites/219/2015/08/ECO-495-2015_Faith-Conroy.pdf

Corens, D. (2007). Health System Review, Belgium, *Health Systems in Transition, 9* (2), 1-172.

Cura, S., (2012). Dünyada ve Türkiye'de Sağlık Sistemlerinin ve kamu Sağlık Harcamalarının Etkinliği, Karşılaştırmalı Bir Analiz, (Doktora Tezi), Celal Bayar üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Anabilim Dalı,

Çalışkan, Z., (2008). Sağlık Ekonomisi, Kavramsal Bir Yaklaşım, *H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 26* (2), 29-50.

Çalışkan, Z., (2009). OECD Ülkelerinde Sağlık Harcamaları, Panel Veri Analizi, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 34,117-137.

Çaman, Ö. K., & Çilingiroğlu, N. (2009). Ekonomik Krizler ve Sağlığa Etkisi, *Toplum Hekimliği Bülteni,* 28 (2), ss. 1-11.

Çelikay, F., & Gümüş, E., (2010). Türkiye'de Sağlık Hizmetleri ve Finansmanı, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11*(1), 177-216.

Çeştepe, H., & Gençel, H., (2019). Beşeri Sermaye ve Ekonomik Büyüme İlişkisi, Türkiye İçin Nedensellik Analizi, *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi, 8* (16), 139-146.

Çetin, M. A., & Bakırtaş, İ., (2019). Does Urbanization Induce The Health Expenditures? A Dynamic Macro-Panel Analysis For Developing Countries, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 61*, 208-222.

Çetiner, E, M., & Özer, E., (2019). Sağlık Kuruluşlarının Karşılaştığı Finansal Sorunların Tespiti ve Sorunlara Çözüm Önerileri, *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi 4* (3), 235-259. Doi, 10.29106/fesa.580651

Çevik, N., & Yüksel, O., (2019). Türkiye, Almanya ve Hindistan sağlık sistemleri, karşılaştırmalı bir analiz, *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi, 8* (16), ss. 209-218.

Çınar, S., (2010). OECD Ülkelerinde Kişi Başına GSYİH Durağan mı? Panel Veri Analizi, *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi, 29* (2), 591-601.

Çiftçi, C., & Aykaç, G., (2011). İçsel büyüme modelleri ve küreselleşme sürecinde gelişmekte olan ülkelerin konumları. *Sosyoekonomi, 14* (14), 160-180.

Çilhoroz, Y., & Arslan, İ. (2019). Sağlıkta Dönüşüm Programının Değerlendirilmesi Nitel Bir Araştırma *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *10*(26), 798-810.

Çoban, H., (2009). Sağlık ekonomisi ve Türkiye'de sağlık hizmetlerinin yeniden yapılandırılması (Doktora Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü.

Dağdemir, Ö., (2009). Sağlık ve ekonomik büyüme, 1960-2005 döneminde gelişmekte olan ülkelerde sağlık ve ekonomik büyüme arasındaki karşılıklı ilişkinin analizi, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 64* (2), ss. 75-96.

Danış, D., (2011). Nüfus ve Toplum, İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, http,//auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/sosyoloji_lisans_ao/nufus_ve_toplum.pdf (08.11. 2021).

Daştan, İ., & Çetinkaya, V., (2015). OECD Ülkeleri ve Türkiye'nin Sağlık Sistemleri, Sağlık Harcamaları ve Sağlık Göstergeleri Karşılaştırması, *SGD-Sosyal Güvenlik Dergisi, 5* (1), ss. 104-134.

Deber, R.B., Forget, E.L. & Roos, L.L., (2004). Medical Savings Accounts in a Universal System, Wishful Thinking Meets Evidence, *Health Policy, 70* (1), ss. 49-66.

Del Monte, A., & Papagni, E. (2003). R&D and the Growth of Firms, Empiricial Analysis of A Panel of Italian Fims, *Research Policy, 32*, 1003-1014.

Deliktaş, E., Usta, S., Bozkurt, S., & Helvacı, B. (2008). The Affecting Factors Of Citiy Fertility Rates In Turkey, A Path Analysis Approach. *Ege Academic Review, 8* (2), ss. 877-895.

Demir, Ö. & Tanyıldız, İ. (2017). Sağlık Harcamalarının Ekonomik Büyüme Üzerine Etkisi *Fırat Üniversitesi Uluslararası İ.İ.B.F. Dergisi, 1*(1), 89-119.

Demir, Ö., Sezgin, E. E., (2018). *Teoride ve uygulamada sağlık ekonomisi ve politikaları*, Rating Academy Yayınları, Ed., Özge Uysal Şahin, Nilay Köleoğlu,

Dertli, N., (2015). Genel sağlık sigortası ve gelir testi, statü eşitsizliğinden gelir eşitsizliğine, *Mülkiye Dergisi, 39* (3), 271-304.

Dhoro, N. L., Chıdoko, C., Sakuhunı, R. C., & Gwaındepı, C. (2011). Economic determinants of Public Health Care Expenditure in Zimbabwe, *International Journal of Economics and Research, 2* (6), 13-25.

Dimova, A., Rohova, M., Koeva, S., Atanasova, E., Koeva-Dimitrova, L., Kostadinova, T., Spranger, A., (2018). Bulgaria, Health System Review. *Health Systems in Transition, 20* (4), 1-256.

Dixon, A., (2002). Are Medical Savings Accounts a Viable Option for Funding Health Care, *Croatian Medical Journal, 43* (4), 408-416.

Doğan, İ., (2016). Verimlilik, Ekonomik Büyüme ve Sağlık İlişkisi; Türkiye İçin Doğrusal Olmayan Nedensellik Testi, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 5(2), 23-50.

Dolan, P., & Olsen, A, J., (2002). *Distributing Health Care-Economic and Ethical Issues*, Oxford University Press, Oxford 153s.

Donatını, A., Rico, A., D'Ambrosio, M. G., Lo Scalzo, A., Orzella, L., & Cicchetti, A., (2001). Health Care Systems in Transition, Italy, World Health Organization, 3 (4), 1-131.

Döring, A., & Paul, F. (2010). The German healthcare system, *EPMA Journal, 1* (4), 535-547.

DPT., (2001), VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005) Sağlık Sektörü Özel İhtisas Komisyonu. Finansman ve Maliyet Alt Komisyonu Raporu, Ankara.

Dreger, C., & Reimers, H. E., (2005). Health Care Expenditures in OECD Countries, A Panel Unit Root and Cointegration Analysis. IZA Discussion Paper Series. No,1469.

Durand-Zaleski, I., (2020). International Profiles of Health Care Systems-French Ed., Tikkanen, R., Osborn, R., Mossialos, E., Djordjevic, A., & Wharton, G. London School of Economics and Political Science, 7-228.

Durmuş, M., (2006). Sosyal (kamusal) Malların Yeniden Tanımlanması Gereği, *Ekonomik Yaklaşım, 17* (59), 65-97.

Durusoy, R., (2007). Lüksemburg, Küçük Bir Ülkede Merkezi, Liberal ama Kamu Finansmanlı Sağlık Sistemi, *Toplum ve Hekim, 22* (1-2), 121-129.

Džakula, A., Sagan, A., Pavıć, N., Lončarek, K., & Sekelj-Kauzlarıć, K. (2014). Croatia, Health System Review, *Health Systems in Transition, 16* (3), 1-162.

Džakula, A., Voˇ Canec, D., Banadinovi´C, M., Vajagı´C, M., Lonˇ Carek, K., Lukaˇ Cevı´C-Lovrenˇ cı´C, I., Radin, D., & Rechel, B., (2021). Croatia, Health System Review, Health Systems in Transition, 23 (2), i-146.

Eberhardt, M. ve Bond, S. (2009). Cross-section dependence in nonstationary panel models, A novel estimator. *MPRA Paper* No. 17692, 1-26

Ecevit, E., (2007). Özel Hastanelerde Rekabet ve Kayseri Uygulaması, (Doktora Tezi), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ecevit, E., Çetin, M., & Yücel, A. G. (2019). *Bebek Ölüm Hızının Belirleyicilerine Göre Türkiye ile Farklı Gelir Gruplarının Karşılaştırılması*, Cataloging-In-Publication Data, 301-309.

Ecevit, E., Çetin, M., & Yücel, A. G., (2018). Türki Cumhuriyetlerinde Sağlık Harcamalarının Belirleyicileri, Bir Panel Veri Analizi, *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 10* (19), 318-334.

Ecevit, E., Yaprak, Z. Ö., & Çetin, M. (2020). Türkiye'de İşsizliğin Sağlık Üzerindeki Etkisi, Ampirik Bir Analiz, *Bingöl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 4* (2), 117-144.

Economou, C., (2010). Greece, health system review, *Health Systems in Transition, 12* (7), 1-180.

Economou, C., (2018). Greece's Healthcare System And The Crisis, A Case Study İn The Struggle For A Capable Welfare State, An Inst Hig Med Trop (Lisb), 7-26. DOI, https,//doi.org/10.25761/anaisihmt.246

Economou, C., Kaıtelıdou, D., Karanıkolos, M., Maresso, A., (2017). Greece, Health System Review, *Health Systems in Transition, 19* (5), 1-192.

Eğri, T., (2019). Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde sağlık harcamalarının makro belirleyicileri, dinamik panel veri analizi, *Adam Akademi Sosyal Bilimler Dergisi, 9*(2), 423-447.

Enders, W., Lee, J., (2012a). A unit root test using a Fourier series to approximate smooth breaks. *Oxford Bulletin of Economics and Statistics 74*, 574-599.

Enders, W., Lee, J., (2012b). The flexible Fourier form and Dickey-Fuller type unit root tests. *Economics Letters 117,* 196-199.

Ercan, N. Y., (2002). İçsel Büyüme Teorisi, Genel Bir Bakış, Planlama Dergisi, Özel Sayı, DPT'nin Kuruluşunun 42. Yılı, 129-138.

Erdoğan, S., & Bozkurt, H., (2008). Türkiye'de Yaşam Beklentisi-Ekonomik Büyüme İlişkisi, ARDL Modeli İle Bir Analiz, *The Journal of Knowledge Economy & Knowledge Management, 3,* 25-38.

Erginöz, E., & Erdoğan, S, M., (2016). *Dünya'da ve Türkiye'de sağlık sistemleri*, Açıköğretim yayınları,. 1-213.

Ergün, S., & Polat, M. (2018). Türkiye'de Bölgeler Düzeyinde Sağlık Harcamalarını Etkileyen Unsurların Panel Veri Analizi İle Belirlenmesi. *Busıness & Management Studıes:An Internatıonal Journal*, *6*(4), 1296-1297-1306.

Erol, M. T., (2011). Avrupa Birliği'nde nüfusun yaşlanması ve sağlık harcamalarına etkisi, *Sosyal Güvence Dergisi, 1* (1).

Eser, K., & Ekiz Gökmen, Ç., (2009). Beşeri Sermayenin Ekonomik Gelişme Üzerindeki etkileri, Dünya Deneyimi ve Türkiye Üzerine Gözlemler, *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 1* (2), ss. 41-56.

Evang, K., (1960), *Health Services, Society and Medicare*, Oxford University Press, London.

Fattahi, M., (2015). The role of Urbanization Rate İn The Relationship Between Air Pollution And Health Expenditures, A Dynamic Panel Data Approach, *International Letters of Social and Humanistic Sciences, 53*, ss. 68-72.

Feinstein, L., Sabates, R., Anderson, T. M., Sorhaindo, A., & Hammond, C., (2006). What are the Effects of Education on Health? In Measuring the effects of education on health and civic engagement, Proceedings of the Copenhagen symposium, 171-354.

Ferguson, S. C., & Irvıne, B., (2003). Background Briefing Hungary's Healthcare System, Retrieved March, 1-7.

Ferré, F, De Belvıs, Ag., Valerıo, L., Longhı, S., Lazzarı, A., Fattore, G., Rıccıardı, W., & Maresso, A., (2014). Italy, Health System Review, *Health Systems in Transition, 16* (4) 1-168.

Filmer, D., & Lant, P., (1999). The Impact of Public Spending on Health, Does Money Matter?, *Social Science and Medicine, 49* (10), 1309- 1323.

Fişek, G,, Özşuca Ş. T., & Şuğle M. A., (1998). Sosyal Sigortalar Kurumu Tarihi 1946-1996, İstanbul, SSK-Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, 24-25.

Fişek, N., (1982). *Sağlık, nüfus ve çevre, nüfus ve çevre konferansı*, Türkiye Çevre Sorunları Vakfı Yayını Ankara.

Frank, R. G., Glazer, J., & McGuire, T. G., (2000). Measuring Adverse Selection ın Managed Health Care, *Journal of Health Economics, 19* (6), 829-854.

Frenkel, M. & Trauth, T., (1996). *The Effects of Subsidies in a Research-Driven Endogenous Growth Model*, Georgetown University, Working paper, 96-06.

Fuchs, V, R., (1972). Essays in the Economics of Health and Medical Care, Cambridge, NBER Working Paper Series No,3448.

Fuchs, V. R., (1996). Economics, Values, and Health Care Reform, *The American Economic Review, 86* (1), 1-24.

Furuoka F., Yee B.L.F., Kok E., Hoque M.Z. & Munir, Q., (2011). What Are The Determinants Of Health Care Expenditure? Empirical Results from Asian Countries, *Sunway Academic Journal, 8* (12), 12–25.

Gaál, P., Szıgeti, S., Csere, M., Gaskıns, M., Pantelı, D., (2011). Hungary, Health System Review, *Health Systems in Transition, 13* (5) 1-266.

Gaminde, I. (1999). Priorities in Healthcare, a Perspective from Spain, *Health Policy, 50* (1-2), 55-70.

Gengenbach, C., Urbain, J. P., & Westerlund, J., (2008). Panel Error Correction Testing with Global Stochastic Trends, University of Maastricht, Working paper Meteor RM/08/051.

Georgieva, L., Salchev, P., Dimitrova, S., Dimova, A., & Avdeeva, O. (2007). Bulgaria, Health System Review. *Health Systems in Transition, 9* (1), 1-156.

Gerdtham, U. G., & Löthgren, M., (2000). On Stationarity and Cointegration of International Health Expenditure and GDP, *Journal of Health Economics, 19* (4), ss. 461-475.

Gerdthama, Ulf-G., & Johannesson, M. (2002). A note on the effect of unemployment on mortality, *Journal of Health Economics, 22* (2003), 505–518.

Gerkens, S., & Merkur, S. (2020). Belgium, health system review. *Health Systems in Transition, 22* (5), i-237.

Gerkens, S., & Merkur, S., (2010). Belgium, Health System Review, *Health Systems in Transition, 12*(5), 1-266.

Getzen, E. T., (2000). Forecasting Health Expenditures, Short, Medium and Lon(Long) Term, *Journal of Health Care Finance, 26*, 56-72.

Giray, F., & Çimen, G., (2018). Sağlık Harcamalarının Düzeyini Belirleyen Faktörler, Türkiye ve OECD Ülkeleri Analizi, *Sayıştay Dergisi, 111,* 143-171.

Glomm, G. & Ravıkumar, B., (1997). Productive Government Expenditures and Long-Run Growth, *Journal of Economic Dynamics and Control, 21*, 183-204.

Golna, C., Pashardes, P., Allın, S., Theodorou, M., Merkur, S., Mossialos, E., (2004). Health care systems in transition, Cyprus, Copenhagen, *WHO Regional Office for Europe on behalf of the European Observatory on Health Systems and Policies, 6* (5), 1-113.

Gottret, P., & Schieber, G., (2006). *Health Financing Revisited, A Practitioner's Guide*, The World Bank, Washington, s. 317.

Graham, H., & White, P. C. L. (2016). Social determinants and lifestyles, integrating environmental and public health perspectives, *Public Health, 141,* 270-278.

Gray, R., Hollowell, J., Brocklehurst, P., Graham, H., & Kurinczuk, J., (2009). *Health inequalities infant mortality target, technical background*, Oxford, National Perinatal Epidemiology Unit,1-10.

Greene, W. H., (2003). *Econometric Analysis*, Fifth Edition, Prentice Hall, New Jersey.

Grıelen, S. J., Boerma, W. G., & Groenewegen, P. P., (2000). Unity or diversity? Task profiles of general practitioners in Central and Eastern Europe, *The European Journal of Public Health, 10* (4), 249-254.

Grossman, G. M., & Helpman, E. (1990). Quality ladders in the theory of growth, *The American of Review, 80* (4), 796- 815.

Grossman, G. M., & Helpman, E., (1989). Comparative advantage and long-run growth, *The Review of Economic Studies, 58* (1), 43-61.

Grossman, M., (1976). *The Correlation Between Health and Schooling*, NBER,147-224.

Grossman, M., (1999). The Human Capital Model of The Demand For Health, NBER Working Paper Series, No, 7078, April.

Grossman. M., (1972). On the Concept of Health Capital and the Demand for Health, *The Journal of Political Economy, 80* (2) 223-255.

Gruber, S., Hueber, S., Kındl, B., & Döller, M. (2015). The Austrian Healthcare System, Space-related Issues and Future Challenges, Presentations and information, 42.

Gujarati, D. N., (2004). *Basic Econometrics*, Fourth Edition, the McGraw-Hill Companies, New York.

Gujarati, D., (2003). Basic Econometrics. Forth Edition, Singapura, McGraw-Hill.

Günalan, M. (2019). *Kahramanmaraş sağlık sektörü*. İ.Örnek (Ed.), Kahramanmaraş ekonomisi içinde. Ekin Yayınevi.

Günay, E. (2020). *Tarihsel Uygulamalar Bakımından Sağlık Sistemleri ve Sağlık Harcamaları, Yükselen Piyasa Ekonomilerinde Betimsel Bir İnceleme*. M. Yılmaz, E, Günay (Ed.), Farklı boyutlarıyla sosyal problemler içinde (543-578). İksad Yayınevi.

Günsoy, G., & Erdinç, Z., (2017). *İktisadi Büyüme*, (Editörler; Güler GÜNSOY ve Zeynep ERDİNÇ), T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No, 3656, Açıköğretim Fakültesi Yayını No, 2484, 1. Baskı,

Habicht, T., Reinap, M., Kasekamp, K., Sıkkut, R., Aaben L, Van Ginneken, E., (2018). Estonia, Health system Review, *Health Systems in Transition, 20* (1), 1-193.

Ham, C., (1996). *Learning From The Tigers*, Stakeholder Health Care, Lancet, 347 (9006), 951-953.

Han, K., Cho, M., ve Chun, K., (2013). Determinants of Health Care Expenditures and the Contribution of Associated Factors, 16 Cities and Provinces in Korea, 2003-2010, *Journal Preventive Medical Public Health, 46,* 300-308.

Hansen, P., & King, A., (1996). The Determinants of Health Care Expenditure, A Cointegration Approach, *Journal of Health Economics. 15,* 127-137.

Hartwig, J. & Sturm, E., (2014), Robust Determinants of Health Care Expenditure Growth, *Applied Economics, 46* (36), 4455- 4474.

Hayran, O., (1998). *Sağlık Hizmetleri, Sağlık Hizmetleri El Kitabı* (Editör, Osman HAYRAN ve Haydar SUR), Yüce Yayım, Çevik Matbaası, Nobel Tıp Kitapevleri,

Helms, L.J., Newhouse, J.P. & Phelps, C.E., (1978). Copayments and Demand for Medical Care, The California Medicaid Experience, *The RAND Journal of Economics, 9* (1), 192-208.

Hıtırıs, T., (1997). Health Care Expenditure and İntegration in the Countries of the European Union, *Applied Economics, 29* (1), pp. 1-6.

Hildebrandt, P., & Thomas, E. A., (1991). The rising cost of medical care and its effect on inflation, *Economic Review-Federal Reserve Bank of Kansas City, 76* (5), pp. 47-58.

Hoare, G., & Mills, A., (1986). *Paying for the Health Sector*, (London, EPC Publications) No, 2

Hofmarcher, M. M., & Quentin, W., (2013). Austria, Health System Review, *World Health Organization, 15* (7), 1-291.

Holden, C. D., Chen, J., & Dagher, R. K. (2015). Preventive care utilization among the uninsured by race/ethnicity and income, *American journal of preventive medicine, 48* (1), ss. 13-21.

Hosoya, K., (2014). Determinants of Health Expenditures, Stylized Facts and a New Signal, Modern Economy, 5, pp. 1171-1180. http,//dx.doi.org/10.4236/me.2014.513109

Hoşgör, Ş. & Tansel, A., (2010). 2050'ye Doğru Nüfus ve Bilim, Eğitim, İşgücü, Sağlık ve Sosyal Güvenlik Sistemlerine Yansımalar, Yayın No, TÜSİAD-T/2010/11/505

Howitt, P., (2005). Health, Human Capital and Economic Growth, A Schumpeterian Perspective. PAHO Senior Policy Seminar on health, Human Capital and Economic Growth. October 4, 2002, Washington.

Hsiao, C., (2003); *Analysis of Panel Data*, Second Edition, Cambridge University Press.

Hsiao, C., (2005); Why Panel Data?, Instıtute of Economic Policy Research IEPR Working Paper.

İstanbulluoğlu, H., Güleç, M., & Oğur, R. (2010). Sağlık Hizmetlerinin Finansman Yöntemleri, *Dirim Tıp Gazetesi, 85* (2), ss. 86-99.

Jack, W., (1999). *Principles of Health Economics for Development Countries*, WBI Development Studies, Washington, The World Bank.

Jakubowski, E., Busse, R., & Chambers, G. R., (1998). *Health care systems in the EU, a comparative study*. European Parliament, 130s.

Jesse, M., Habicht, J., Aaviksoo, A., Koppel, A., Irs, A., & Thomson, S., (2004). Health care systems in transition, Estonia, Copenhagen, *WHO Regional Office for Europe on behalf of the European Observatory on Health Systems and Policies, 6* (11), 1-137.

Jin, R., Chandrakant, P. S., & Tomislav, J. S., (1995). The Impact Of Unemployment On Health, A Review Of The Evidence. *Canadian Medical Association Journal, 153* (5), 529-40.

Johnston, G., (2004). Healthy, Wealthy and Wise? A Review of the Wider Benefits Of Education, New Zealand Treasury Working Paper, No. 04/04, New Zealand Government, The Treasury, Wellington

Kamke, K. (1998). The German Health Care System and Health Care Reform, *Health Policy, 43* (2), 171-194.

Kanellopoulos, D., (2011). The Peculiarities of the Health System in Greece, Reviste De Management *Comparat Internatıonal/Revıew Of Internatıonal Comparatıve Management, 12* (6), 381-385.

Kao, C. (1999). Spurious regression and residual-based tests for cointegration in panel data, *Journal of Econometrics, 90*(1), 1-44.

Kapalla, M., Kapallová, D., & Turecký, L. (2010). An Overview of the Healthcare System in the Slovak Republic, *EPMA Journal, 1*(4), 549-561.

Kaplan, O. D. & Ateş, M., (2013). *Sağlık hizmetleri yönetimi*. M.Ateş (Ed.), Yayın No, 2872, İşletme-Ekonomi, 572, 2. Baskı, Beta Basım Dağıtım

Kar, M. & Ağır, H., (2006). Türkiye'de Beşeri Sermaye ve Ekonomik Büyüme İlişkisi, Eş-bütünleşme İle Nedensellik Testi, 1926-1994, *SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 11,* 51-68.

Kar, M. & Taban, S., (2003). Kamu Harcama Çeşitlerinin Ekonomik Büyüme Üzerine Etkileri, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 58* (3), ss. 145-169.

Kara, F., (2021). Şehir Hastaneleri Özelinde Kamu Özel Ortaklığı Modelinin İncelenmesi, *Journal of Health Sciences and Management, 1* (2), 82-88.

Karabulut, K., (1998). *Türkiye'de sağlık sektörü, sağlık harcamaları üzerine bir uygulama*, (Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim dalı,

Karagöz, K., & Tetik, N., (2009). *Kamu Sağlık Harcamalarını Belirleyen Faktörler, Ekonometrik Bir Değerlendirme*, Econ Anadolu 2009, Anadolu Uluslararası İktisat Kongresi, 17-19 Haziran 2009, Eskişehir, Türkiye.

Karagöz, S., (2015). Türkiye'de Sağlık Hizmetleri ve Sağlık Harcamaları, (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karagül, M., (2002). *Beşeri sermayenin iktisadi gelişmedeki rolü ve Türkiye boyutu*, TC. Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayın No,37, Anıt Matbaa, Temmuz,

Karasoy, A., & Demirtaş, G., (2018). Sağlık Harcamalarının Belirleyicileri Üzerine Bir Uygulama, Çevre Kirliliği ve Yönetişimin Etkilerinin İncelenmesi, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 7* (3), 1917-1939.

Karatzas, G., (2000). On The Determinants of the US Aggregate Health Care Expenditure, *Applied Economics, 32,*1085-1099.

Kavuncubaşı, Ş., & Yıldırım, S., (2018). *Hastane ve sağlık kurumları yönetimi*, Siyasal Kitapevi,

Kayıhan, H. & Köse, B., (2018). Türkiye'de ve Dünyada Mesleki Rehabilitasyon, *Türkiye Klinikleri J Psychol-Special Topics, 3* (1), 30-41.

Ke, X., Saksena, P., & Holly, A., (2011). *The Determinants of Health Expenditure, A Country-Level Panel Data Analysis*, World Health Organization Working Paper, 1-26.

Kelly, T., (1997). Public Expenditures and Growth, *Journal of Development Studies, 34* (1), 60-84.

Kenkel, D. S., (1991). Health Behavior, Health Knowledge, and Schooling, *Journal of Political Economy, 99,* 287-305.

Keskimäki, I., Tynkkynen, L,K., Reissell, E., Koivusalo, M., Syrjä, V., Vuorenkoski, L., Rechel, B, & Karanikolos, M., (2019). Finland, Health System Review. *Health Systems in Transition, 21* (2), 1-166.

Keskin, C., & Topuzoğlu,A., (2006). Sağlığın tanımı, başaçıkma, *Journal Of Istanbul Kültür University, 3,* 47-49.

Khanolkar, V., Khan, S. A., & Gamba, M., (2016). An insight on health care expenditure, https,//www.usi.edu/media/3654761/Insight-on-HealthCare-1.pdf (18.09.2021)

Kılıç, C., & Ünzüle, K., (2020). Kentleşmenin Sağlık Harcamaları Üzerindeki Etkisi, Türkiye İçin ARDL Sınır Testi Yaklaşımı, *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 1*1(21), 290-305.

Kılıç, Ş., & Aydınlı, C., (2015). Sağlık Kurumlarında Süreç Yönetimi Uygulamaları, *İşletme Araştırmaları Dergisi, 7*(3), 143-172.

Kibritçioğlu, A., (1998). İktisadi Büyümenin Belirleyicileri ve Yeni Büyüme Modellerinde Beşeri Sermayenin yeri, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 53* (1), 207-230.

Kidane, D., & Woldemichael, A., (2020). Does Inflation Kill? Exposure To Food Inflation and Child Mortality, Food Policy, 101838.

Kiker, B. F., (1966). The historical roots of the concept of human capital, *Journal of Political Economy, 74* (5), 481–499.

King, R. G. & Rebelo, S., (1993). Transitional Dynamics and Economic Growth in the Neoclassical Model, *American Economic Review, 83* (4), 908-931.

Kinkorová, J., & Topolčan, O., (2012). Overview of Healthcare System in the Czech Republic, *EPMA Journal, 3* (1), 1-8.

Kitamura, R., (1990). Panel Analysis in Transportation Planning, An Overview, *Tnspn. Res.-A, 24*(6), 401-415.

Kobelt, G., (2013). *Health Economics*, An Introduction to Economic Evaluation, United Kingdom, Office of Health Economics Research.

Koppel, A., Kahur, K., Habicht, T., Saar, P., Habicht, J., & Van Ginneken, E., (2008). Estonia, Health System Review, *Health Systems in Transition, 10* (1), 1-230.

Korkmaz, Ç, A., (2019). *Sağlık statüsü belirleyicisi olarak nüfus*, Ed., E. Burak Budak, Siyasal Kitapevi,

Kök, M. & F. Sayım. (2009). Sağlık Hizmetlerinde Yerel Yönetim Yatırımları, *Uluslararası Sağlıkta Performans ve Kalite Kongresi, 19-21 Mart 2009*, Antalya s. 1-14.

Kroneman, M., Boerma, W., Van Den Berg, M., Groenewegen, P., DE Jong, J., & Van Ginneken, E., (2016). The Netherlands, Health System Review, *Health Systems in Transition, 18* (2), 1-239.

Kumar, Y., (2018). *Teoride ve uygulamada sağlık ekonomisi ve politikaları,* Rating Academy Yayınları, Ed., Özge Uysal Şahin, Nilay Köleoğlu,

Kurşun, A. & Rakıcı, C., (2014). *Türkiye ve Sosyal Refah Devletlerindeki Sağlık Harcamalarının Analizi*, İnsan Hakları Yıllığı, 32. ss. 77-105.

Kurtulmuş, S., (1998). *Sağlık ekonomisi ve hastane yönetimi*, İstanbul, Değişim Dinamikleri Yayınları, s.285.

Lahelma, E., Martikainen, P., Laaksonen, M., & Aıttomäkı, A. (2004). Pathways Between Socioeconomic Determinants of Health, *Journal of Epidemiology & Community Health, 58* (4), 327-332.

Larson, J. L., (1991). *The Measurement of health*. Concepts and Indicators, Greenvvood Press, New York, pp.1-171.

Lee, C., Wu, J-L., Yang, L., (2015). A Simple Panel Unit-Root Test with Smooth Breaks in the Presence of a Multifactor Error Structure. *Oxford Bulletin of Economics and Statistics, 78* (3), 365-393.

Lewis, G. H., Sheringham, J., Kalim, K. & Crayford, T. JB. (2008). Mastering Public Health, *A Post graduate Guide to Examinations and Revalidation*. CRC Press, Taylor and Francis Group, 616s.

Li, J., Zhao, M., & Jiang, K., (2009). Empirical Analysis of the Determinants of Health Care Expenditure in China Based on Co-integration and Error-correction Model, IEEE International Conference on Grey Systems and Intelligent Services, November ss. 10-12, Nanjing, China.

Lucas, R. E., (1988). On the Mechanics of Economic Development, *Journal of Monetary Economics, 22* (1), 3-42.

Mackenbach, J. P., Slobbe, L., Looman, C. W. N., Van Der Heide, A., Polder, J., & Garssen, J. (2011). Sharp Upturn of Life Expectancy in the Netherlands, Effect of more Health Care for the Elderly?, *European journal of epidemiology, 26* (12), 903-914.

Mackintosh, N., (1996). *Promoting Health*, An Issue for Nursing. Snow Hill, Quay Books.

Magazzino, C., & Mele, M., (2012). The Determinants of Health Expenditure in Italian Regions, *International Journal of Economics and Finance, 4* (3), 61-72.

Mahdian, M., Sehat, M., Fazel, M, R., Rahimi, H., Zadeh, M. M., (2016). Life expectancy at birth in Aran-Bidgol region, Iran, 2012, A study based on corrected Health Houses Data, *International Journal of Epidemiologic Research, 3* (3), 259-267.

Malthus, T. R. (1798). *An Essay on the Principle of Population* London ss.1-26.

Malthus, T. R., (1789). *An Essay on the Principle of Population*, New York, Penguin, 118**.**

Mankiw, N. G., Romer, D., & Weil, D. N. (1992). A contribution to the empirics of economic growth. *The quarterly journal of economics*, *107*(2), 407-437.

Masuy, S. G., (2002). *The Determinants of Infant Mortality*, How far are Conceptual Frameworks Really Modelled?, In The explanatory power of models, 15-30.

Matteo, L. D., & Matteo, R. D., (1998). Evidence on the determinants of Canadian provincial government health expenditures, 1965- 1991, *Journal of Health Economics, 17* (2), 211-228.

Mazgit, İ., (2002). *Bilgi Toplumu ve Sağlığın Artan Önemi*, I. Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi, (Hereke-Kocaeli), 405-415.

Mazgit, İ., (2006). Bilgi Toplumu Ve Sağlığın Artan Önemi, https,//www.academia.edu/2136517/Bilgi_toplumu_ve_sa%C4%9Fl%C4%B1% C4%9F%C4%B1n_artan_%C3%B6nemi, 02.06.2021.

Mccallum, T. B., (1996). Neo*classical vs. endogenous growth analysis, an overview,* National Bureau of Economic Research Working Paper Series, 5844,

McDaid, D., Wiley, M., Maresso, A., & Mossialos, E., (2009). Ireland, Health System Review, *Health Systems in Transition, 11* (4), 1-268.

Mcgregor, S., (2001). Neoliberalism and health care, *International Journal of Consumer Studies, 25* (2), 82-89.

Mcguıre, A., Henderson, J.& Mooney, G., (1982). *The Economics Of Health Care*, An Introductory Text, Routldege and Kegan Paul, London.

McGuire, T.G., (2000). *Physician Agency*, Handbooks of Economics, s.461-536.

Mcpake, B., Kumaranayake, L. & Normand, C., (2002). *Health Economics an International Perspective*, London and Newyork, Routledge.

Mikkola, H., Keskimäki, I., & Häkkinen, U. (2002). DRG-Related Prices Applied In A Public Health Care System Can Finland Learn From Norway and Sweden?, *Health policy, 59* (1), 37-51.

Mills, A., & Gilson, L., (1988). *Health Economics for Developing Countries*, A Survival Kit Health Economics & Financing Programme Working Paper Series, s.130.

Mitchell, M. D., Williams, K., Kuntz, G. & Umscheid, C. A., (2011). When The Decision ıs What to Decide, Using Evidence Inventory Reports to Focus Health Technology Assessments, *International journal of technology assessment in health care, 27* (2), 127–32.

Mitenbergs, U., Brigis, G., & Quentin, W. (2014). Healthcare Financing Reform in Latvia, Switching from Social Health Insurance to NHS and Back?, *Health Policy, 118* (2), 147-152.

Mitenbergs, U., Taube, M., Mısıns, J., Mıkıtıs, E., Martinsons, A., Rurane, A., Quentin, W. (2012). Latvia, Health System Review. *Health Systems in Transition, 14* (8), 1-191.

Molina, H., (2012). The Review of Health and Nutrition Indicators in Early Childhood, UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization).

Mosadeghrad, A. M., (2014). Factors influencing healthcare service Quality. *International journal of health policy and management, 3* (2), 77-89.

Mosca, I., (2007). Decentralization as a Determinant of Health Care Expenditure, Empirical Analysis for OECD Countries, *Applied Economics Letters, 14* (7), 511-515.

Moser, K.A., Fox, A.J., Jones, D.R., & Goldblatt, P. O. (1986). Unemployment and mortality, further evidence from the OPCS longitudinal study. *British Medical Journal, 294,* 86-90.

Mossialos, E., & Dixon, A. (2002). *Funding health care: an introduction*, Mossialos, E., A. Dixon, J. Figueras, J. Kutzin (eds), Funding health care, options for Europe, (Buckingham, Open University Press), 272-301.

Murauskiene, L., Janoniene, R., Veniute, M., Van Ginneken, E., Karanikolos, M., (2013). Lithuania, Health System Review, *Health Systems in Transition, 15* (2), pp. 1-150.

Murray, C. (1996), *Rethinking DALYs, içinde*, C. Murray & A. Lopez (eds.), The global burden of disease, a comprehensive assessment of mortality and disability from diseases, injuries, and risk factors in 1990 and projected to 2020, (pp. 1-98). Cambridge, Harvard School of Public Health.

Murray, C. J., & Frenk, J. (2000). A framework for Assessing the Performance of Health Systems, *Bulletin of the world Health Organization, 78*, 717-731.

Murthy, V. N. R., & Okunade, A. A., (2016). Determinants of U.S. Health Expenditure, Evidence from Autoregressive Distributed Lag (ARDL) Approach to Cointegration, *Economic Modelling, 59,* 67-73.

Murthy, V. N. R., & Ukpolo, V., (1995). Aggregate Health Care Expenditure In The United States, New Results, *Applied Economics Letters, 2* (11), 419-421.

Musgrave, R., & Musgrave, P., (1980). Public Finance in Theory and Practice, McGrawhill- Kogakusha Ltd. London.

Mushkin, S. J., (1958). Toward a Definition of Health Economics, *Public health reports, 73* (9), 785.

Mushkin, S. J., (1962). Health as an Investment, *Journal of Political Economy, 70* (5), 129-157.

Mutlu, A. & A. Işık, (2012). *Sağlık ekonomisine giriş*, Ekin Basım Yayın Dağıtım,

NAM (National Academy of Medicine), (2003). The Future of the Public's Health in the 21st Century, US, Washington, The National Academies Press, s. 509.

Nazlıoğlu, S., & Karul, C. (2017). *Panel LM Unit Root test with Gradual Structural Shifts*, 40th International Panel Data Conference, July 7-8, 2017, Thessaloniki-Greece, ss. 1–26.

Nazlıoğlu, Ş. (2010). *Makro iktisat politikalarının tarım sektörü üzerindeki etkileri, Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için bir karşılaştırma*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). TC Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Newhouse, J. P., (1977). Medical-Care Expenditure, A Cross-National Survey, *The Journal of Human Resources. 12* (1). 115- 125.

Nolan, A., Barry, S., Burke, S., & Thomas, S., (2014). *The impact of the Financial Crisis on the health System and health in Ireland,* Economic and Social Research Institute, p.53.

Nordin, N. B., Nordin, N. B., Zainudin, N. B. & Yasin, N. H. B. M., (2017). *Effects of Rural and Urban Population On Health Care Expenditure, Case Of China and India,* Proceedings of International Conference on Economics 2017 (ICE 2017), 286-299.

Normand, C., & Thomans, S., (2008). *Health Care Financing and the Health System*, International Encyclopedia of Public Health, 160-174.

Normand, D., & Weber, A. (2009). Social Health Insurance a Guidebook for Planning, Second Edition, Germany, https,//www.who.int/health_financing/documents/shi-guidebook.pdf

Nurşen, A., (2010). Sosyal bir problem olarak işsizlik ve sonuçları, *Toplum ve Sosyal Hizmet, 21* (2), 105-116.

OECD, (2005). Health Data CD-Rom, Updated October, http,//www.irdes.fr, (Erişim Tarihi, 15.05.2021).

OECD, (2008). OECD Reviews of Health Systems-Turkey, The Performance of the Turkish Health System and its Determinants, The World Bank, pp. 3-141.

OECD, (2008). Turkey. OECD Reviews of Health Systems, OECD and World Bank.

OECD/Eurostat/WHO 2017. A System of Health Accounts 2011, Revised edition, OECD Publishing, Paris, http,// dx.doi.org/10.1787/9789264270985-en

O'hare, B., Makuta, I., Chiwaula, L., & Bar-Zeev, N. (2013). Income and child mortality in developing countries, a systematic review and meta-analysis, *Journal of the Royal Society of Medicine, 10*6 (10), 408-414.

Oktar, S., & Dalyancı, L., (2011). Türkiye Ekonomisinde Para Politikası ve Enflasyon Arasındaki İlişkinin Analizi, *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 31* (2), 1-20.

Oktay, E. Y. (2014). Türkiye'de Cumhuriyet'in ilanından günümüze uygulanan nüfus politikaları, *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, 4* (7), 31-53.

Okun, A. M., (1962). *Potential GNP, Its Measurement and Significance*. Reprinted as Cowles Foundation Paper, 190.

Olejaz, M., Juul-Nielsen A., Rudkjøbıng, A., Bırk, O, H., Krasnık, A., Hernández-Quevedo, C., (2012). Denmark, Health System Review, *Health Systems in Transition, 14* (2), 1-192.

Olivadoti, S., (2011). Social class and health Inequality in Italy Journal of US-China *Public Administration, 8*(4), 426-437.

Orosz, E., & Burns, A., (2000). The Healthcare System in Hungary, Economics Department Working Papers, 5-32.

Örnek, İ., Türkmen, S. (2019). Gelişmiş Ve Yükselen Piyasa Ekonomilerinde Çevresel Kuznets Eğrisi Hipotezi'nin Analizi, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 28* (3), 109-129.

Özdemir, O., Ocaktan, E., & Akdur, R. (2003). Sağlık Reformu Sürecinde Türkiye ve Avrupa'da Birinci Basamak Sağlık Hizmetlerinin Değerlendirilmesi, *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası 56* (4), 207-216.

Özel, H. A., (2012). Ekonomik Büyümenin Teorik Temelleri, *Çankırı Kara Tekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2* (1), 63-72.

Özkan, S., Bakar, C., Maral, I., & Bumin, M. A., (2009). Bebek Ölüm Nedenleri Üzerine Bir Araştırma, *Gazi Medical Journal, 20* (4), 169-172.

Öztürk, S., & Küsmez, T., (2019). Sağlık Harcamalarının Belirleyicileri, BRICS-T Ülkelerinin Analizi, *Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 23* (1), 31-47.

Pagano, M., (1993). Financial Markets and Growth, An Overview, *European Economic Review, 37,* 613-622.

Palm, W., Nickless, J., Lewalle, H., & Coheur, A. (2000). Implications of recent Jurisprudence on the Co-Ordination of Health Care Protection Systems, Brussels, Association Internationale de la Mutualité.

Parasız, İ., (2008). *Ekonomik büyüme teorileri*, Ezgi Kitabevi Yayınları, 3. Baskı,

Park, G. W., (1995). International R&D Spillovers and OECD Economic Growth, *Economic Inquiry, 33* (4), ss. 571-591.

Paul, K. I., & Moser, K., (2009). Unemployment impairs mental health, Meta-analyses, *Journal of Vocational Behavior, 74,* 264-282.

Pedroni, P. (1999). Critical values for cointegration tests in heterogeneous panels with multiple regressors, *Oxford Bulletin of Economics and Statistics, 61*(S1), 653-670.

Pedroni, P. (2004). *Panel cointegration, asymptotic and finite sample properties of pooled time series tests with an application to the PPP hypothesis,* Econometric theory, 597-625.

Penner, S., (2003). *Introduction to Health Care Economics and Financial Management*, Fundamental Concepts with Practical Application, Philadelphia, Lippincolt Williams and Wilkins, A Wolters Kluwer Company, 1264s.

Pesaran, M. H. & Yamagata, T. (2008). Testing slope homogeneity in large panels. *Journal of Econometrics, 142* (1), 50-93.

Pesaran, M. H. (2004). *General diagnostic tests for cross section dependence in panels*. Cambridge Working Papers in Economics, 435.

Pesaran, M. H. Ullah, A. & Yamagata, T. (2008). A bias-adjusted LM test of error cross-section independence. *The Econometrics Journal*, *11*(1), 105-127.

Pesaran, M. H., (2006). Estimation and Inference in Large Heterogeneous Panels with A Multifactor Error Structure, *Econometrica*, *74* (4), 967-1012.

PHI, G., 2017. Determinants of Health Expenditures in OECD Countries, Bryant University Honors Program, ss. 1-37.

Phillips, C. J., (2005). *Health Economics*, An Introduction for health Professional, Madlen, Massachusetts, Blackwell Publishing Ltd.

Pindyck, R.S., & Rubinfeld, D.L., (1998). Microeconomics, New Jersey, Prentice Hall.

Poerwanto, S., Stevenson, M., & De Klerk, N., (2003). Infant mortality and family welfare, policy implications for Indonesia, *Journal of Epidemiology & Community Health, 57* (7), 493- 498.

Preker, AS., Carrin, G., Dror, D., Jakab, M., Hsiao, W., & Ten-Korang, D,A., (2002). Effectiveness of community health financing in meeting the cost of illness, *Bulletin of the World Health Organization, 80,* 143-50.

Preston, S. H., Himes, C., & Eggers, M. (1989). Demographic Conditions Responsible for Population *Aging Demography, 26* (4), 691-704.

Rebelo, S., (1991). Long-Run Policy Analysis and Long-Run growth, *Journal of Political Economy, 99* (3), 500-521.

Reinhardt, U. E., (2001). Can Efficiency in Health Care Be Left to the Market? Journal of Health Politics, *Policy and Law , 26* (5).

Renelt, D., (1991). Economic Growth, A Review of the Theoretical and Empirical Literature, Working Papers, WPS 678, Macroeconomic Adjustment and Growth, Country Economics Department, The World Bank, May.

Rener, T., & Kralj, A. (2020). Slovenia. in Extended Working Life Policies, *Springer, Cham*, 417-426.

Resmi Gazete, (1961). 224 Sayılı Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Hakkında Kanun, R.G Sayısı, 10705, R.G. Tarihi, 12.01.1961.

Resmi Gazete, (2006). Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, https,//www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/06/20060616-1.htm, (05.01.2022).

Rezai, S., Fallah, R., Karyani, K. A., Daroudi, R., Zandiyan, H., & Hajizadeh, M., (2016). Determinants of Healthcare Expenditures in Iran, Evidence from a Time Series Analysis, *Med J Islam Repub Iran, 30* (313), 2-9.

Robbins, L., (1932). An Essay on the Nature and Significance of Economic Science, London, Macmillan.

Roberts, M., Hsiao,W., Berman,P., & Reich, M. R., (2004). Getting Health Reform Right. A Guide to Improving Performance and Equity, (New York, Oxford University Press).

Robınson, J., & Elkan R., (1996). *Health Needs Assessment*, Pearson Professional Limited. New York.

Roemer, M. I. (1993). National Health Systems Throughout the World, *Annual Review of Public Health, 14* (1), 335-353.

Roemer, M. I., (1993). *National Health Systems Of The World*, Oxford University Press, 360.

Roemer, M.I., (1993). National Health Systems Throughout the World, *Annual Review of Public Health, 14* (1), 335-353.

Rokosová, M., Háva, P., Schreyögg, J., & Busse, R., (2005). Health Care Systems in Transition, Czech Republic, *World Health Organization, 7* (1), 1-97.

Romer, P. M., (1986). Increasing Returns and Long Run Growth, *Journal of Political Economy, 9* (5),1002-1037.

Romer, P. M., (1990). Capital, Labor and Productivity, Brooking Papers; Economic Activitiy, Microeconomics, pp. 337-367

Ron A., Smith, A. B. & Tamburi, G., (1990). Health Insurance in Developing Countries, The Social Security Approach, ILO, Geneva.

Russell, L.B., (1975), The effects of Inflation on Federal Health Spending, *Med Care, 13* (9), 713-721.

Sagan, A., Panteli, D., Borkowski, W., Dmowski, M., Domański, F., Czyżewski, M., Goryński, P., Karpacka, D., Kiersztyn, E., Kowalska, I., Księżak, M., Kuszewski, K., Leśniewska, A., Lipska, I., Maciąg, R., Madowicz, J., Mądra, A., Marek, M., Mokrzycka, A., Poznański, D., Sobczak, A., Sowada, C., Świderek, M., Terka, A., Trzeciak, P., Wiktorzak, K., Włodarczyk, C., Wojtyniak, B., Wrześniewska-Wal, I., Zelwiańska, D., & Busse, R., (2011). Poland, Health System Review, *Health Systems in Transition, 13* (8), 1-193.

Sağlık Bakanlığı (2008). Türkiye'de sağlıkta Dönüşüm Programı ve Temel Sağlık Hizmetleri, https,//sbu.saglik.gov.tr/Ekutuphane/YayinTur/Kitap?sayfa=12 (05.01.2022).

Sağlık Bakanlığı, (2006). Türkiye Ulusal Sağlık Hesapları Hane Halkı Sağlık Harcamaları 2002-2003, TC Sağlık Bakanlığı Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığı Hıfzıssıhha Mektebi Müdürlüğü, Ankara.

Sağlık Bakanlığı, (2006). Türkiye Ulusal Sağlık Hesapları Hane Halkı Sağlık Harcamaları 2002-2003, TC Sağlık Bakanlığı Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığı Hıfzıssıhha Mektebi Müdürlüğü, Ankara.

Sağlık Bakanlığı, (2011).Türkiye Sağlıkta Dönüşüm Programı Değerlendirme Raporu (2003-2010). Ed., Akdağ, R. Ankara, 382s.

Sağlık Bakanlığı. (2011). Sağlığın Teşviki ve Geliştirilmesi Sözlüğü, Ankara, Bakanlık https,//sbu.saglik.gov.tr/Ekutuphane/kitaplar/Sa%C4%9Fl%C4%B1%C4%9F%C4%B1n%20Te%C5%9Fviki%20S%C3%B6zl%C3%BCk.pdf (18.09.2021).

Saltık, A., (1995). Sağlık ekonomisinde yeni kavramlar, *Toplum ve Hekim, 10* (68), 38-44.

Samadi, A., & Rad, E.H., (2013). Determinants of Healthcare Expenditure in Economic Cooperation Organization (ECO) Countries, Evidence from Panel Cointegration Tests, *International Journal of Health Policy and Management, 1*(1), 63-68.

Samuelson, P. A. (1954). The Pure Theory of Public Expenditure, *The review of economics and statistics, 36* (4), 387-389.

Sandier, S., (1987). *The Development of Health Economics in Europe, Problems and Prospects*, George T. Smith (eds.), Health Economics, Prospects for the Future. London, Croom Helm.

Santerre, R.E., & Neun, S.P. 1996. *Health Economics*, the USA, Irvin Book Team. 571s.

Sargutan, A, E., (2005b). Karşılaştırmalı Sağlık Sistemleri Yaklaşımı Kavram, Metot Ve Uygulamalar. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 8 (1), 81-111.

Sargutan, A. E., (2005a). Sağlık Sektörü ve Sağlık Sistemlerinin Yapısı. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 8* (3), 400-428.

Sargutan, A. E., (2006). *Karşılaştırmalı sağlık sistemleri*, Hacettepe Üniversitesi Yayınları.

Savedoff, W. D., (2004). Kenneth Arrow and the Birth of Health Economics. *Bull World Health Organ, 82* (2), 139-140.

Schäfer, W., Kroneman, M., Boerma, W., Van Den Berg, M., Westert G, Devillé W & Van Ginneken, E., (2010). The Netherlands, Health System Review, *Health Systems in Transition, 12* (1), 1-229.

Schieber, G., & Akiko, M., (1999). Health Care Financing and Delivery in Developing Countries, *Health Affairs, 18* (3),193-205.

Schmid, A., Cacace, M., Götze, R., & Rothgang, H., (2010). Explaining Health Care System Change, Problem Pressure and The Emergence of Hybrid Health Care Systems, Journal of Health Politics, *Policy and Law, 35* (4), 455-486.

Schultz, T. W., (1961). Investment in Human Capital, *The American Economic Review, 51(*1), 1-17.

Schulz, R., & Johnson, A. C., (1976). *Management of Hospitals*. Newyork, McGraw Hill Book Company, s.299.

Seedhouse, D., (1986). *Health, The Foundations for Achievement*, Chichester, John Wiley,164.

Sen, A., (2005). Is Health Care a Luxury? New Evidence from OECD Data, *International Journal of Health Care Finance and Economics, 5* (2), 147-164.

Shaw, G. K., (1992). Policy Implications of Endogenous Growth Theory, *The Economic Journal, 10*2 (412), 611-621.

Shortell, S. M., & Kaluzny, A, D., (1983). *Organization Theory and Health Care Management* içinde, SHORTELL, S. M., ve KALUZNY, A, D., Health Care Management, A Text in Organization Theory and Behavior, New york, John Wiley and Sons, 5-37.

Sickle, J. V. V., & Rogge, B. A., (1954). *Introduction to Economics*, Princeton, N.J, D. Van Nostrand Co.

Simões, J. (2012). *The Portuguese Healthcare System*, Successes and Challenges, Medical Solutions, pp. 1-6.

Skinner, J., & Chandra, A. (2017). *Managing New Health Technologies*, en.pdf?expires=1638381657&id=id&accname=guest&checksum=3CBA745AF691318339ADE7B421BD2015 (13.12.2021).

Smatana, M., Pažıtný, P., Kandılakı, D., Laktišová, M., Sedláková, D., Palušková, M., Van Ginneken, E., & Spranger, A., (2016). Slovakia, Health System Review, *Health Systems in Transition, 18* (6), 1-210.

Smith, A. B., (1986). The World Economic Crisis. Part 1, Repercussion on Health, *Health Policy and Planning, 1* (3), 202-213.

Solow, R.E., (1994). Perspectives on Growth Theory, *The Journal of Economic Perspectives, 8 (*1) 52-53.

Somunoğlu, S., (1999). Kavramsal Açıdan Sağlık, Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 4 (1), 52-62.

Somunoğlu, S., (2012). *Sağlık- Sağlık Hizmetleri ve Türk Sağlık Sistemi, Sağlık Kurumları Yönetimi-I,* (Editör, Mehtap TATAR), Anadolu Üniversitesi, TC Anadolu Üniversitesi Yayını No,2631, Açıköğretim Fakültesi Yayını No,1599, Eskişehir, ss. 2-26.

Sorenson, P, B., (1991). Human Capital Investment, Government, and Endogenous Growth. CES Working Papers, No,6, 74-93.

Soukiazis, E., & Cravo, T., (2008). Human Capital and the Convergence Process among Countries, *Review of Development Economics, 12* (1), 124-142.

Sözen, B. A., (2021). *Uzaktan Sağlık Hizmetlerinin Finansmanı, Geri Ödemesi ve Gelire Dönüştürülmesi*, İstanbul Üniversitesi Yayınevi, Ed., BOZBUĞA, N, ve GÜLSE-ÇEN, S, Tıp Bilişimi, 3-1183.

Stacey, N., (1998). Social Benefits of Education, *The Annals of the American Academy of Political and Social Science,* 559,54- 63

Stafford, M., Wagner,V, C., Perman, S., Taylor, J., Kuh, D., & Sheringham, J. (2018). Social connectedness and engagement in preventive health services, an analysis of data from a prospective cohort study, *The Lancet Public Health, 3*(9), 438-446.

STATBEL, (2021). Population. https,//statbel.fgov.be/en/themes/population (11.01.2022).

Stevens, F.C. J., & Van Der Zee, J., (2008). *Health System Organization Models (Including Targets and Goals for Health Systems*), G. Carin, K. Buse, H.K. Heggenhougen ve S.R. Quah (der.), Health System Policy, Finance and Organization içinde, New York, Academic Press, 275-284.

Szalay, T., Pažıtný, P., Szalayová, A., Frısová, S., Morvay, K., Petrovič, M., & Van Ginneken, E., (2011). Slovakia, Health System Review, *Health Systems in Transition, 13* (2), 1-200.

Şahin, D., & Temelli, F., (2019). OECD Ülkelerinde Sağlık Harcamalarının Belirleyicileri, Panel Veri Analizi, *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi, 7* (16), 946-961.

Şimşek. D., & Kesbiç. C. Y., (2020). *Sağlık Statüsünün Sosyo-Ekonomik Belirleyicileri, Sağlık Ekonomisi Sağlıkta Dönüşüm ve Fırsatlar*, Ed., M. Hakan Yalçınkaya ve İlkay Dilber, İksad yayınevi, Ankara, 60-93.

Taban, S., (2006). Türkiye'de Sağlık ve Ekonomik Büyüme Arasındaki Nedensellik İlişkisi, *Sosyo Ekonomi, 2* (2), 31-46.

Taban., S. (2016). *İktisadi büyüme kavram ve modeller*, Ekin yayıncılık,

Tambor, M., Klıch, J., & Domagała, A., (2021). Financing Healthcare in Central and Eastern European Countries, How Far are We from Universal Health Coverage?, International Journal Of Environmental Research and Public Health, 18 (4), 1-26.

Tang, C. F., (2010). *The determinants of health expenditure in Malaysia, a time series analysis,* Munich Personal RePEc Archive (MPRA), 1-16.

Taşkaya, S., & Demirkiran, M., (2016). Enflasyon, Gelir ve Sağlık Harcaması Arasındaki Nedensellik İlişkisi, *TAF Preventive Medicine Bulletin, 15* (2), 127-131.

Tatar, M. (2009). Teorik Çerçevesiyle Sağlık ekonomisi ve Türkiye'ye İlişkin Genel Bir Değerlendirme, *Sağlık Ekonomisi Dergisi, (1). http://www.saglik-ekonomisi.com/sed/index.php/dergi-arsivi/say-1/59-teorik-cercevesiyle-salk-ekonomisi-ve-tuerkiyeye-likin-genel-bir-deerlendirme*

Tatar, M. (2011). Sağlık Hizmetlerinin Finansman Modelleri, Sosyal Sağlık Sigortasının Türkiye'de Gelişimi, *Sosyal Güvenlik Dergisi, 1*(1), 103-133.

Tatoğlu, Y. F., (2013). *Panel Veri Ekonometrisi- Stata Uygulamaları*, Beta Yayıncılık,

TCMB, (1999). Türkiye de Enflasyon ve Büyüme İlişkisi, Genel Bir Değerlendirme, https,//www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/0e1115ea-f510-4dad-a934-3f80956cfbd8/15enflasyon.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-0e1115ea-f510-4dad-a934-3f80956cfbd8-m3fBeN1

TCMB, (2013). Enflasyon ve Fiyat İstikrarı, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası, https,//www.tcmb.gov.tr (07.12.2021).

Tengilimoğlu, D., Işık, O. & Akbolat, M., (2009). *Sağlık işletmeleri yönetimi*, Nobel Yayınları

Terris, M., (1978). The Three World System of Medical Care, Trends and Prospects, World Health From, *WHO Publications, 68* (11), 1125-1131.

Theodorou, M., Charalambous, C., Petrou, C., Cylus, J., (2012). Cyprus, Health System Review, *Health Systems in Transition, 14* (6), 1-128.

Tıraş, H. H., & Türkmen, S., (2020). Sağlık Harcamalarının Belirleyicilerine Yönelik Bir Araştırma; AB ve Türkiye Örneği, *Bingöl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 4* (1), 107-139.

Tıraş, H. H., (2018). *Sağlık Harcamaları ve Ekonomik Büyüme İlişkisi, Panel Nedensellik Analizleri*, (Doktora Tezi), Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tokalaş, S., (2006). *Kamu hizmetlerinin satın alınması,* (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı Mali İktisat Bilim Dalı Yayınlanmamış İstanbul**.**

Tokat, M., (2000). *Sağlık Ekonomisi*, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, No, 1033.

Tokita, T., Chino, T., & Kitaki, H., (2000). Healthcare Expenditure and the Major Determinants in Japan, *Hitotsubashi Journal of Economics, 41* (1), 1-16.

Tontus, H. Ö., (2018). Sağlık Turizmi Tanıtımı ve Sağlık Hizmetlerinin Pazarlanması İlkeleri Üzerine Değerlendirme, *Disiplinlerarası Akademik Turizm Dergisi, 3* (1), 67-88.

Tosun, C., (2018). *Türkiye'de sağlık harcamalarının belirleyicileri* (Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Turanlı, M. T., & Beşirli, A., (2008). *Impacts Of Urbanization Process On Mental Health,* Anatolian Journal of Psychiatry, 9, 238-243.

TÜİK, Türkiye İstatistik Kurumu (2021). Doğum İstatistikleri, 2020, https,//data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Dogum-Istatistikleri-2020-37229 (05.10.2021).

TÜİK, Türkiye İstatistik Kurumu, (2022). Sağlık Harcamaları Veri Tabanı, https,//data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=saglik-ve-sosyal-koruma-101&dil=1 (01.06.2022).

Tülümce, S. Y., & Zeren, F., (2013). OECD ülkelerinde sağlığın yakınsamasının analizi, panel birim kök testi, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 18* (2), 287-300.

Türk, M., (2007). Fransa Sağlık Sistemi, *Toplum ve Hekim, 22* (3), 162-170.

Tüylüoğlu, Ş., & Tekin, M., (2009). Gelir düzeyi ve sağlık harcamalarının beklenen yaşam süresi ve bebek ölüm oranı üzerindeki etkileri, *Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 13* (1), 1-31.

Ulusoy, A., & Vural, T., (2001). Kentleşmenin Sosyo Ekonomik Etkileri, *Belediye Dergisi, 7* (12), 1-17.

Ulutürk., S. (2015). Sağlık ekonomisi, sağlık statüsü, sağlığın ölçülmesinde kullanılan ölçütler ve önemi, Türkiye örneği, *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar, 52* (603), 47-63

Umenia, T., Masaki, T., Kikuchi, H., Sugishita, T., & Smith, M., (2003). Analysis of The Chronological Dynamics between Per Capita Gross Domestic Product and Infant Mortality Rate.

UNDP (2006); Human Development Report, United Nations Development Programme, http,//www.hdr.undp.org/hdr2006 (15.05.2021).

Ünal, E., 2013. Sağlık Ekonomisi ve Yönetimi, Ekin Basın Yayın Dağıtım, Bursa, 160 s.

Ünsal, E. M., (2016). *İktisadi büyüme* BB101 Yayınları,

Vachon, P, J., & Sestier, F. (2013). Life expectancy determination, *Phys Med Rehabil Clin N Am 24* (3), 539-551. Doi, 10.1016/j.pmr.2013.03.007.

Vallgårda, S., Krasnik, A., Vrangbæk, K., Thomson, S., & Mossialos, E., (2001). Health Care Systems in Transition, Denmark, *European Observatory on Health Care Systems 3*(7), 1-97.

Velasco, G, M., & Busse, R., (2005). Health technology assessment An introduction to objectives, role of evidence, and structure in Europe. doi,10.1177/0022146513501993

Vlădescu, C., Scîntee, G., Olsavszky, V., Allin, S., & Mladovsky, P. (2008). Romania, Health System Review. *Health Systems in Transition, 10* (3), 1-172.

Vlădescu, C., Scîntee, SG., Olsavszky, V., Hernández-Quevedo, C., & Sagan, A. (2016). Romania, Health System Review. *Health Systems in Transition, 18* (4), 1-170.

Voncina, L., Jemiai, N., Merkur, S., Golna, C., Maeda, A., Chao, S., & Dzakula A. (2006). Croatia, Health System Review, *Health Systems in Transition, 8* (7), 1–108.

Vuorenkoski, L., Mladovsky, P., & Mossialos, E. (2008). Finland, Health System Review, *Health Systems in Transition, 10* (4), 1-168.

Walque, D., (2004). How Does the Impact of an HIV/AIDS Information Campaign Vary With Educational Attainment?, Evidence From Rural Uganda, Washington, DC, The World Bank, WPS 3289.

Wang, E., (2007). R&D Efficiency and Economics Performance, A Cross- Country Analysis Using the Stochastic Frontier Approach, *Journal of Policy Modeling, 29* (2), ss. 345-360.

Wang, H., Chukwuma, A., Comsa, R., Dmytraczenko, T., Gong, E., & Onofrei, L. (2021). Generating Political Priority for Primary Health Care Reform in Romania, *Health Systems & Reform, 7*(2), pp. 2-10, Doı, 10.1080/23288604.2021.1898187.

WB (World Bank), (2021). Databank, World Development Indicators, https,//databank.worldbank.org/source/world-development-indicators.

Westerlund, J. & Edgerton, D. L. (2007). A panel bootstrap cointegration test, *Economics Letters, 97*(3), 185-190.

Westerlund, J. & Edgerton, D. L. (2008). A simple test for cointegration in dependent panels with structural breaks, *Oxford Bulletin of Economics and Statistics, 70*(5), 665-704.

Westerlund, J. (2005). A panel CUSUM test of the null of cointegration, *Oxford Bulletin of Economics and Statistics, 67*(2), 231-262.

Westerlund, J. (2007). Testing for Error correction in panel data, *Oxford Bulletin of Economics and Statistics, 69*(6), 709-748.

Westerlund, J. (2008). Panel cointegration tests of the fisher effect, *Journal of Applied Econometrics, 23*(2), 193-233.

Westerlund, J., & Edgerton, D. L., (2008). A Simple Test for Cointegration in Dependent Panels with Structural Breaks, *Oxford Bulletion of Economics and Statistics*,70 (5), 665-704.

WHO (2010), Global Health Indicators, World Health Statistics 2010, Geneva

WHO (World Health Organization-Dünya Sağlık Örgütü), (1978). Primary Health Care, Report of the International Conferance on Primary Health Care, Alma-Ata, USSR, 6-12 September 1978, World Health Organization, Ceneva, 79 s.

WHO, (1948). Constitution of the World Health Organization, In Basic Documents, 5th Edition,. Geneva, Switzerland.

WHO, (2000). The World Health Report 2000, Health Systems, Improving Performance, https,//books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=luqgKK2euxoC&oi=fnd&pg=PR7&dq=The+world+health+Report&ots=sNl4268HU7&sig=5Jxhm__Uezt80g2H0YPfn2SNZhI&redir_esc=y#v=onepage&q (03.01.2022).

WHO, (2003). Evaluation of Recent Changes in the Financing of Health Services, Report of a WHO Study Grup, No, 829 https,//apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/41528/WHO_TRS_829.pdf?sequence=1&isAllowed=y (17.08.2021).

WHO, (2008). The World Health Report 2008 - Primary Health Care, Now More Than Ever, The World Health Report, Switzerland, 1-119.

WHO, (World Health Organization), (2000). Health Care Systems ın Transition, Romania, https,//apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/108365/HiT-ro-2000-eng.pdf?sequence=6 (26.05.2022).

Wolff, J., (2011). How Should Governments Respond to the Social Determinants of Health, *Preventive Medicine, 53* (4), 253-255.

Wooi, Y. K., & Selvaratnam, D. P., (2018). Empirical Analysis of Factors Influencing the Public Health Expenditure in Malaysia, *Journal of Emerging Economies & Islamic Research, 6* (3), 1-14.

Xu, K., Saksena, P. & Holly, A., (2011). The Determinants of Health Expenditure, A Country-Level Panel Data Analysis, A Working Paper of the Results for Development Institute (R4D), World Health Organization, December.

Yalçın, T, & Yıldırım, H., (2001). Sağlık hizmetlerinin finansmanı, *Yeni Türkiye Dergisi Sağlık Özel Sayısı, 40*, 1-11.

Yardımcıoğlu, F., (2012). OECD Ülkelerinde Sağlık ve Ekonomik Büyüme İlişkisinin Ekonometrik Bir İncelemesi, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13* (2), 27-47.

Yaylalı, M. & Lebe, F., (2011). Beşeri Sermaye ve İktisadi Büyüme Arasındaki İlişkinin Ampirik Analizi, *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. dergisi, 30* (1), 23-51.

Yazdi, S. K., & Khanalizadeh, B., (2017). Air Pollution, Economic Growth and Health Care Expenditure, *Economic Research Ekonomska Istrazivanja, 30* (1), 1181-1190.

Yıldırım, G., Turaçlar, N., Bakır, A., & Özdemir, L. (2003). Sivas ili Ana-Çocuk Sağlığı Merkezine Başvuran Kadınların Aile Planlaması Yöntem Tercihleri ve Etkileyen Faktörler, *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 25* (3), 99-104.

Yıldırım, H, H. & Yıldırım, T., (2015). Av*rupa Birliği Sağlık Politikaları ve Sağlık Sistemleri*, Absam Yayınları,

Yıldırım, H, H., (2013). *Türkiye Sağlık Sistemi, Sağlıkta Dönüşüm Programı Değerlendirme Raporu,* Birinci Baskı, SASAM, Sağlık-Sen Yayınları, Ankara, 80s.

Yıldırım, H. H., (1999). Piyasa, Sağlık Bakımı ve Piyasa Başarısızlıkları, *Amme İdaresi Dergisi, 32* (1), ss. 1-11.

Yıldırım, K., (Ed.) (2019). *Makro İktisada Giriş*, Nisan kitabevi,

Yılmaz, A., (2018). *Türkiye'de Sağlık Politikaları ve Reformları*, Ed,. (Dilaver Tengilimoğlu), Nobel yayınevi,

Yılmaz, G., (2018). Türkiye Sağlık Sisteminde Reformlar ve Politika Transferi, *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 18* (41), 179-206.

Yılmaz, T., Fidan, F., & Karataş, V., (2004). İşsizliğin Sosyo-Psikolojik Sonuçları, Sosyo-Demografik Özelliklere Göre Bireylerin Tutumları (Bir Alan Araştırması), In Journal of Social Policy Conferences, 164-182.

Yılmaz, V., & Yentürk, N. (2015). Türkiye'de Sağlık Harcamalarına Tarihsel Bir Bakış. *İstanbul Bilgi Üniversitesi Sivil Toplum Çalışmaları Merkezi*, *1*, 17.

Yu W. (2001). A Survey of Existing Indicators for Human Capital, http,//warming.apps01.yorku.ca/library/wp-content/uploads/2013/03/NRTEE2001-A-Survey-of-Existing-Indicators-for-Human-Capital.pdf (06.08.2021).

Zahariev, B., & Georgieva, L., (2018). ESPN Thematic Report, Inequalities in Access to Healthcare Bulgaria 2018, European Social Policy Network, pp. 6-15.

Zhou, L., Wireko, A. S., Antwi, A. H., Xu, X., Salman, M., Antwi, O. M., & Afua, N. M. T., (2020). An Empirical Study on the Determinants of Health Care Expenses in Emerging Economies, *BMC Health Services Research, 20* (774), 1-16.

Teoride ve Uygulamada
PİYASA BAŞARISIZLIĞI
(MARKET FAILURE IN THEORY AND PRACTICE)

Editörler

Prof. Dr. Müslüme NARİN

Doç. Dr. Merter MERT

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6559-94-3

Aralık 2023

Sayfa Düzeni/Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

ÖN SÖZ

Alıcılarla satıcıların karşılaştığı her türlü ortama piyasa adı verilmektedir. Bu ortam alıcılar ile satıcıların yüz yüze karşılaştıkları herhangi bir ortam olabileceği gibi, bunun yanı sıra hiç yüz yüze karşılaşmadan internet, telefon gibi teknolojik araçların kullanıldığı ortamlar da olabilmektedir. Piyasada alınıp satılanın mal ve hizmet ya da üretim faktörü olmasına bağlı olarak piyasanın adı mal ve hizmet piyasaları (geniş anlamda mal piyasaları) ya da faktör piyasaları olarak adlandırılır. Bir piyasanın mal piyasası olabilmesi için alıcı ve satıcıların bulunması, alıcı ve satıcıları buluşturan bir ortamın olması, satıma ve alıma konu bir malın olması ve alıcılar ile satıcılar arasında bir iletişim kanalının bulunması gerekmektedir.

Piyasalar sahip oldukları özelliklere göre tam rekabet piyasaları ve aksak rekabet piyasaları olarak ikiye ayrılmaktadır. Bir piyasanın tam rekabet piyasası olabilmesi için, atomisite (çok sayıda alıcı ve satıcı olması), mobilite (piyasaya giriş ve çıkışın serbest olması), homojenlik (malların homojen olması) ve açıklık (alıcı ve satıcıların tam bilgiye sahip olması) koşullarını sağlaması gerekmektedir. Bu özelliklerde aksama olması durumunda piyasa aksak rekabet piyasası olarak adlandırılmaktadır.

Bir piyasanın etkin bir şekilde işleyebilmesi için piyasadaki alıcı ve satıcılar arasında haberleşmenin tam olması gerekmektedir. Bu haberleşme de fiyat mekanizması aracılığıyla gerçekleşmektedir. Fiyat mekanizması etkin çalıştığında kaynakların tahsisi tam olarak yapılmaktadır. Fiyat mekanizması çoğu zaman birtakım başarısızlıkları da bünyesinde taşımaktadır. Bu başarısızlıklara piyasa başarısızlığı denilmektedir.

Piyasa başarısızlığı, fiyat mekanizmasının kaynakları etkin bir şekilde tahsis edememesi veya fiyat mekanizmasının işleyememesi, diğer bir ifadeyle Pareto optimumunun sağlanamaması durumudur. Piyasa başarısızlığı yol açan nedenler doğal tekeller, dışsallıklar, kamusal mallar, asimetrik bilgi olarak sıralanabilir.

Tam rekabet piyasasının özelliklerinin tümünün ya da bir kısmının aksadığı durumda aksak rekabet piyasaları ortaya çıkmaktadır. Tam rekabet piyasasının tüm özelliklerinin aksaması durumunda piyasa tekel piyasası haline dönüşür. Çok sayıda alıcı karşısında satıcının tek olduğu, piyasaya girişin engellendiği ve yakın ikamesi olmayan bir malın üretildiği piyasaya tekel piyasası denilmektedir. Tekel piyasasında fiili ya da hukuki giriş engelleri söz konusudur. Fiili giriş engelleri, doğal tekel ya da firmanın stratejik bir girdinin tek sahipliği ile ortaya çıkar. Doğal tekel, piyasada tek bir firmanın ölçek ekonomilerinden yararlanarak fiyat üstünlüğü sağlaması, bu üstünlük sayesinde piyasadaki diğer firmaları piyasa dışına itmesi sonucu oluşan tekeldir. İçsel ölçek ekonomilerinin neden olduğu doğal tekellere havayolu, demiryolu, elektrik ve doğal gaz üretim ve dağıtım sektörleri örnek olarak verilmektedir. Hukuki engeller, belirli bir yasal düzenleme ya da firmalar arası anlaşmayla malın üretiminin tek bir firmaya bırakılması şeklinde ortaya çıkan engellerdir. Bu engeller, patent ve faydalı model, lisans, devlet tekeli, anlaşmalı tekel olarak sıralanmaktadır.

Üretim ya da tüketim esnasında ortaya çıkan fayda veya maliyetlerin piyasa mekanizması kapsamında fiyatlandırılamaması durumunda dışsallıklar ortaya çıkmaktadır. Dışsallıkların oluşma nedeni, özel fayda ile sosyal faydanın ve özel maliyet ile sosyal maliyetin birbirinden farklılaşmasıdır. Dışsallıklar pozitif dışsallıklar ve negatif dışsallıklar olarak ikiye ayrılmaktadır. Pozitif dışsallık, malların alıcı ve satıcılarının yanı sıra üçüncü kişilerin de yarar sağladığı dışsallık türüdür. Negatif dışsallıklar, alıcı ve satıcıların kararları ve davranışlarının zarar verici yönlerinin olması, bu zararların bir kısmının ya da tamamının üçüncü kişilere yansıtıldığı dışsallık türüdür.

Kamusal mallar, tüketimde rekabet ve dışlama özelliklerinin bulunmadığı mallardır. Tüketimde rekabet özelliği olmaması, bir kimsenin bir malı tüketmesi, başkalarının o maldan tüketimini azaltmaması durumunu ifade etmektedir. Dışlama özelliğinin bulunmaması ise bir kimsenin bir malı tüketmesi, başkalarının o malı tüketmesini engellememesi durumunu belirtmektedir. Bir başka ifadeyle kamusal mallar, bir bireyin tüketiminin bir başkasının tüketimini azaltmaması durumunu oluşturan mallardır. Kamusal malların piyasa başarısızlığına yol açma nedeni, kişilerin gerçekte tüketim tercihlerinin kesin olarak bilinmemesidir. Kamu mallarına ücretsiz sağlık, eğitim, ulusal güvenlik, savunma, adliye gibi mal ve hizmetler örnek olarak verilmektedir.

Asimetrik bilgi, piyasadaki oyuncuların bir kısmının diğerlerine göre daha fazla bilgiye sahip olmasıdır. Daha önce de belirtildiği gibi tam rekabet piyasasının özelliklerinden biri de açıklık koşulunun sağlanmasıdır. Açıklık koşulu, alıcılar ve satıcıların piyasadaki mal hakkında tam bilgiye sahip olmalarıdır. Ancak gerçek yaşamda tam bilgiye erişim çok mümkün değildir. Dolayısıyla alıcı ya da satıcılardan herhangi biri diğerine göre daha fazla ya da daha az bilgiye sahip olabilmektedir. Daha fazla bilgiye sahip taraf, karşısındaki tarafa göre daha avantajlı duruma gelecektir. Bu durumda piyasanın etkin işleyişinden söz edilemez, diğer bir ifadeyle piyasa başarısızlığı söz konusu olur. Asimetrik bilgi, iktisadi hayatta ters seçimve ahlaki tehlike sorununa yol açmaktadır. Ters seçim, bireyin asimetrik bilgi yüzünden düşük kaliteli bir malı yüksek kaliteli mala tercih etmesi durumudur. Akerlof (1970)'un çalışmasında yer alan ikinci el otomobil piyasası bu duruma verilecek en iyi örnektir. Ahlaki tehlike, bireylerin sahip oldukları bilgileri kendi yararına, dolayısıyla karşı tarafın zararına kullanması durumudur.

Piyasa başarısızlıkları yüzünden kamuya daha fazla sorumluluk yüklenmektedir. Piyasalar en uygun sosyal sonuç elde etmede başarısız olduğunda devlet piyasaya girerek müdahalelerde bulunmaktadır. Bu nedenle hükümetler, piyasa başarısızlığıyla mücadele etmek için tekelleşmeye karşı önlemler almaktadır. Piyasa başarısızlığından kaynaklanan sorunları çözmek için yasama tedbirlerinin alınması, uygun vergilendirmeye gidilmesi, mülkiyet hakları yaratılması, sübvansiyonların sağlanması, uluslararası iş birliği sağlanması gibi önlemlerin alınması gerekmektedir.

Piyasa başarısızlığı kavramı iktisatçılar tarafından yirminci yüzyılın ikinci yarısında kullanılmaya başlamasına rağmen, kökeninin çok daha eskilere gittiği anlaşılmaktadır. Özellikle on dokuzuncu yüzyıldan itibaren, rekabetin eksik olduğu piyasalar görülmüş ve bu alan iktisatçıların ilgi alanına girmeye başlamıştır. Aksak rekabetin yanı sıra dışsallıklar, kamusal malları, asimetrik bilgi gibi konulara yönelik araştırmalar, özellikle yirminci yüzyılın ikinci yarısından sonra hızlanmıştır. Piyasa başarısızlığı konusu mikroiktisat, endüstriyel organizasyon, uluslararası iktisat, büyüme teorileri ve makroiktisat gibi iktisadın farklı alt dallarının da ilgisini çekmiştir.

Türkçe iktisat literatüründe çeşitli sektörlere ilişkin piyasa başarısızlığını araştıran bir kitap bulunmamaktadır. Bu eksikliğin giderilmesi amacıyla "Teori ve Uygulamada Piyasa Başarısızlığı" adlı bu kitap hazırlanarak literatürümüze kazandırılmıştır. Kapsamlı bir tarama ile piyasa başarısızlığına yönelik çalışmalardan oluşan bu kitap, oldukça ayrıntılı on iki farklı bölümden oluşmaktadır.

Kitapta yer alan çalışmalar, teorik ve uygulamada piyasa başarısızlığını içeren iktisadi konulara değinmektedir. Bu kapsamda ilk bölümünde Stiglitz tarafından geliştirilen asimetrik bilgi sorununun tartışıldığı kitapta, Türkiye'de piyasa başarısızlığı, tekelci güç ve genişleyen yeniden üretime yönelik tarihsel yaklaşım, finansal piyasalarda bilgi asimetrisi, Türkiye bankacılık sektöründe piyasa başarısızlığı, Türk konut sektöründe piyasa başarısızlığı, Türkiye'de tavuk eti piyasası, sigorta sektöründe piyasa başarısızlığı, turizm sektöründe piyasa mekanizmasının işleyişi, sağlık ekonomisinde bir piyasa başarısızlığı örneği olarak tütün piyasası, Türkiye

çimento sektöründe piyasa başarısızlığına eleştirel bir yaklaşım, enerji sektöründe piyasa başarısızlığı ve Avrupa Birliği doğal gaz piyasasında piyasa başarısızlığı konularına yer vermiştir.

Hazırlamış oldukları bölümlerle kitabın oluşumuna katkı sağlayan akademisyenler, ünvanlarına göre, Prof. Dr. Belgin Akçay, Prof. Dr. Müslüme Narin, Prof. Dr. Filiz Elmas Saraç, Prof. Dr. Gülden Bölük, Doç. Dr. Merter Mert, Doç. Dr. Fatma Davarcıoğlu Özaktaş, Doç. Dr. İsmail Ukav, Dr. Öğr. Üyesi Erdoğan Kotil, Dr. Öğr. Üyesi Zafer Barış Gül, Dr. Öğr. Üyesi Sıtkıcan Saraçoğlu, Dr. Öğr. Üyesi Feyza Erşin Meta, Arş. Gör. Dr. Mert Akyüz, Dr. Younes Gholizadeh, Mehmet Culluk ve Onur Varol'dur. Katkılarından dolayı kendilerine teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Bu kitap, yalnızca üniversite lisans ve yüksek lisans öğrencileri için değil, aynı zamanda piyasa başarısızlığı alanında çalışma yapan akademisyenler, sektörlerdeki piyasa başarısızlığı alanında bilgilenmek isteyen tüm okuyucular için yararlı bir kitap niteliğindedir.

Ayrıca kitabın yayın sürecinde emekleri geçen EKİN Kitabevi sahibi ve çalışanlarına katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

Hak ettiği yeri, kütüphanelerinizde bir an önce alması dileğiyle…

Prof. Dr. Müslüme Narin **Doç. Dr. Merter Mert**

İÇİNDEKİLER

JOSEPH EUGENE STIGLITZ VE ASİMETRİK BİLGİ SORUNU ÜZERİNE KISA BİR NOT 1
Filiz Elmas Saraç

PİYASA BAŞARISIZLIĞI, TEKELCİ GÜÇ VE GENİŞLEYEN YENİDEN ÜRETİM: TÜRKİYE'YE İLİŞKİN TARİHSEL BİR UYGULAMA 7
Merter Mert

FİNANSAL PİYASALARDA BİLGİ ASİMETRİSİ 22
Fatma Davarcıoğlu Özaktaş

BANKACILIK SEKTÖRÜNDE PİYASA BAŞARISIZLIĞI: TÜRKİYE BANKACILIK SEKTÖRÜ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME 51
Feyza Erşin Meta

PİYASA BAŞARISIZLIĞI: TÜRK KONUT SEKTÖRÜ AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME 74
Belgin Akçay
Mert Akyüz

TÜRKİYE'DE TAVUK ETİ PİYASASI: PAZAR GÜCÜ VE REKABET 101
Gülden Bölük
Mehmet Culluk

SİGORTA SEKTÖRÜNDE PİYASA BAŞARISIZLIĞI 113
İsmail Ukav

TURİZM SEKTÖRÜNDE PİYASA MEKANİZMASININ İŞLEYİŞİ 132
Erdoğan Kotil

SAĞLIK EKONOMİSİNDE BİR PİYASA BAŞARISIZLIĞI ÖRNEĞİ OLARAK TÜTÜN PİYASASI 140
Sıtkıcan Saraçoğlu

TÜRKİYE ÇİMENTO SEKTÖRÜNDE PİYASA BAŞARISIZLIĞINA ELEŞTİREL BİR YAKLAŞIM: BORSA İSTANBUL'DAN (BIST) GÖZLEMLER 152
Zafer Barış Gül
Onur Varol

ENERJİ SEKTÖRÜNDE PİYASA BAŞARISIZLIĞI 167
Müslüme Narin

PİYASA BAŞARISIZLIĞI BAĞLAMINDA AVRUPA BİRLİĞİ DOĞAL GAZ PİYASASININ DEĞERLENDİRMESİ 182
Younes Gholizadeh

KAYNAKÇA

Econlib (2023). Joseph E. Stiglitz. https://www.econlib.org/library/Enc/bios/Stiglitz.html, (Erişim Tarihi: 21.09.2023).

Grossman, S., & Stiglitz, J. E. (1980). On the Impossibility of Informationally Efficient Markets. *American Economic Review*, 70(3), 393-408.

Koç, Ş. A. (2009). George Akerlof, Michael Spence ve Joseph Stiglitz'in Asimetrik Bilgi Üzerine Katkıları. *The Journal of Knowledge Economy & Knowledge Management*, IV(Spring), 113-124.

Rothschild, M., & Stiglitz, J. E. (1976). Equilibrium in Competitive Insurance Markets: An Essay on the Economics of Imperfect Information. *Quarterly Journal of Economics,* 90(4), 629-649.

Shapiro, C., & Stiglitz, J. E. (1984). Equilibrium Unemployment as a Worker Discipline Device. *American Economic Review*, 74(3), 433-444.

Stiglitz, J. E., & Weiss, A. (1981). Credit Rationing in Markets with Imperfect Information. *American Economic Review*, 71(3), 393-410.

Stiglitz, J. E., & Weiss, A. (1983). Alternative Approaches to the Analysis of Markets with Asymmetric Information. *American Economic Review*, 73(1), 246-249.

Stiglitz, J. E., & Arnott, R. (1991). Equilibrium in Competitive Insurance Markets with Moral Hazard. *NBER Working Papers Series*, Working Paper No. 3588.

KAYNAKÇA

Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü (1969). *Sanayi Sayımı 1927*. Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, Ankara.

Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğü (1941). *Sanayi İstatistikleri – Teşviki Sanayi Kanunundan İstifade Eden Müesseselerin 1932–1939 Seneleri Faaliyetleri*, Neşriyat No: 156, Receb Ulusoğlu Basımevi, Ankara.

Knight F. H. (1964) [1921]. *Risk, Uncertainty and Profit*. New York: Sentry Press.

Marx, K. (1979). *Kapital*. İkinci Cilt, Sol Yayınları.

Mert, M. (2023a). *1930'lu Yıllardaki Türkiye Sanayisine İlişkin Kısmi Bir Mikroiktisadi Araştırma: Kalkınma Mikroiktisadının Tarihsel Bir Örneği*. Gazi Kitabevi, Ankara.

Mert, M. (2023b). Türkiye Cumhuriyeti'ne Dönüşüm Yıllarında Devletin İktisadi Amaç Fonksiyonlarındaki Rolünün Muhtelif Sanayi Kolları İtibariyle İncelenmesi. Türkiye İktisat Kongresi 2023, 19-20 Temmuz 2023, İzmir, Türk Tarih Kurumu.

KAYNAKÇA

Acemoğlu, D., List, J., & Laibson, L. (2016). *Mikroekonomi.* Beta Yayınları. No:3391.

Akerlof, G. (1970). The Market For Lemons: Quality, Uncertainty and The Market Mechanism. *The Quarterly Journal of Economics, 84*(3), 488-500.

Aras, G., & Müslümov, A. (2004). Kredi Piyasalarında Asimetrik Bilgi ve Bankacılık Sistemi Üzerindeki Etkileri. *İktisat İşletme Finans Dergisi,* (222), 55-65.

Ayrıçay, Y., & Altıntaş, H. (2009). Türkiye'de Asimetrik Bilgi ve Kredi Tayınlamasının Ekonometrik Analizi:1992-2009. *Uluslararası 7. Bilgi,Ekonomi ve Yönetim Kongresi.*

Atiyas İ., Ersel H., & Öztürk, E. (1993). *Türk Bankalarında Müşteri Deseni ve Kredi Tayınlaması*. TCMB Araştırma Tebliği, No: 9301/A

Babacan, B. (2007). Asimetrik Bilgi ve Regülasyon:Türk Bankacılık Sektörü Üzerine Değerlendirmeler. Kocaeli Ü. SBE İktisat ABD Yükseklisans Tezi .

Bakır Yiğitbaş, Ş. (2012). *Bankaların Kredi Verme Davranışı Üzerine Asimetrik Bilginin Etkisi ve Reel Sektör Yansıması (Türkiye Analizi 2002-2010).*TBB Yayın no:288

Bebczuk, R. (2003). *Asymmetric Information In Financial Markets, Introduction and Applications.* Cambridge University Press.

Bester, H. (1985, September). Screening vs. Rationing In Credit Markets With Imperfect Information. *The American Economic Review , 75*(4), 850-855.

Blackwell, N., & Santomero, A. (1982). Bank Credit Rationing And The Customer Relation. *Journal of Monetary Economics, 9*(1), 121-129.

Can, İ. (2018). Asimetrik Bilginin Türk Bankacılık Sektörü Kredi Piyasasına Etkileri Üzerine Bir Uygulama. *International Journal of Academic Value Studies, 4*(19), 351-362.

Deshmuckh, S. (2005). The Effect of Asymmetric Information on Dividend Policy. *Quarterly Journal of Business And Economics,* 44(1-2), 107-127.

Er, S. (2011). Finansal Krizleri Önleme Aracı Olarak Finansal Sektörün Regülasyonu Mortgage Krizi ve Türkiye. *Maliye Dergisi,* (160), 307-327.

Erçoşkun, S. (2017). Bir Piyasa Başarısızlığı Nedeni Olarak Asimetrik Bilgi Problemi. *Proceedings Book of 2nd International Scientific Researches Congress on Humanities and Social Sciences (IBAD).* İstanbul.

Erdoğan, M. (2004). *Asimetrik Bilgi Sorunun Kredi Piyasasında Çözümüne Yönelik Bir Araştırma.* Anadolu Üniversitesi SBE İktisat ABD .

Erdoğan, M. (2008, Nisan). Bankacılık Sektöründe Asimetrik Bilgi:Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 20, 1-20.

Esen, F. (2015, Ekim). Finansal Piyasalarda Bilgi Asimetrisi Kaynakları ve İçerideki Bilgi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 8*(40), 700-706.

Fama, Eugene F. (1970). Efficient Capital Markets: A Rewiew of Theory and Emprical Work. *Journal of Finance*, 25(2), 383-417.

Fidan, M. M. (2011). Kobi Kredi Piyasasında Asimetrik Bilgi ve Ahlaki Tehlike:Laleli Örneği. *Maliye ve Finans Yazıları,* 1(90), 41-57.

Güngör , S., Başçı, E. S., & Karaca, S. (2021). Yapısal Kırılmalar Altında Asimetrik Bilginin Hisse Senedi Getiri Oynaklığına Etkisi:BIST 100 Endeksi'nde Bir Uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi,* 89, 133-154.

Hodgman, D. R. (1960). Credit Risk and Credit Rationing. *The Quarterly Journal of Economics*, 74, 258-278.

Jaffee D., & Stiglitz J., (1990). Credit Rationing. Chapter in H*andbook of Monetary Economics*. Benjamin M. Friedman and Frank H. Hahn (Ed.), Edition 1, Volume 2, Chapter 16, 837-888, Elsevier.

Jensen, M. C. & Meckling, W. H. (1976). Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), 305-360. https://doi.org/10.1177/0018726718812602

Karadağ, M. M. (2019). Finansal Krizler ve Asimetrik Enformasyon:Meksika ve Asya Krizleri. *Maliye ve Finans Yazıları,* 112, 119-148.

Kibar, A. F. (2018). Sermaye Piyasası Hukuku Açısından Asimetrik Bilgi Sorunsalı ve Çözüm Yolları. *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, 4*(2), 187-208.

Kılıç, Y., Buğan, M., & Özbezek, D. (2016). Asimetrik Bilgi ve Sinyal Teorisi:Temettü ve Kazanç İlişkisinde Panel Nedensellik Yaklaşımı. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (GAUN), 15*(4).

Koç, İ. (2016). Şirketlerin Temettü Dağıtımının Asimetrik Bilgi Varlığında İşaret Olarak Değerlendirilmesi. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar, 53*(613), 33-43.

Koç, Ş. A. (2009). George Akerlof, Michael Spence ve Joseph Stiglitz'in Asimetrik Bilgi Üzerine Katkıları. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi, IV*(1), 113-122.

Mishkin, F. (2000). *Finansal Piyasalar ve Kurumlar.* (Çev. İ. Işıklar, A. Çakmak, & S. Yavuz) Bilim Teknik Yayınevi.

Myers, C. S., & Majluf, S. N. (1984).Corporate Financing and Investment Decision When Firms Have Information That Investors Do not Have. *Journal of Financial Economics*,13(2), 187-221

Özbay, E. (2004). *Halka Açık Bankaların Kamuyu Aydınlatma Yükümlülüğü.* Ankara. Sermaye Piyasası Kurumu Denetleme Dairesi.

Spence, M. (1973). Job Market Signaling. *The Quarterly Journal of Economics, 87*(3). 355-374.

Spence, M. (1974). *Market Signaling, Information Transfer in Hiring and Related Processes*. Harvard University Press, Cambridge.

Spence, M. (1981). The Economics of Internal Organization: An Introduction. *Bell Journal of Economics*, 6(Spring), 163-172.

Stiglitz, J., & Weiss, A. (1981). Credit Rationing in Markets with Imperfect Information. *The American Economic Review,* 71(3), 393-410.

Stiglitz J., & Rothschild, M. (1976). Equilibrium in Competitive Insurance Markets:An Essay on the Economics of Imperfect Information. *The Quarterly Journal of Economics*, 90(4), 629-649.

Sümer, E., & Aybar, Ş. (2016). Etkin Piyasa Hipotezinin Finansal Piyasaları Açıklamadaki Yetersizliğive Davranışsal Finans. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (ERZSOSDER), IX*(11), 75-84.

Şahin, İ. (2012). Türk Bankacılık Sisteminde Asimetrik Bilgi Sorununun Giderilmesine Yönelik Müşterinin Tanınmasını Sağlayıcı Ortak Veri Tabanı Uygulamaları. *Akademik Bakış Dergisi,* (33), 1-18.

Tarı, R., Yiğitbaş Bakır, Ş., & Kurt, S. (2012). Asimetrik Bilgi, Banka Kredileri ve Reel Sektör Arasındaki İlişkilerin Ampirik Analizi. *Gaziantep University Journal of Science of Social Sciences,* 11(4), 1248-1274.

Temizel, F., Bayram, F., & Olgaç, S. (2008). İMKB'deki Aracı Kurum Üye Temsilcilerinin Bilgi Kaynakları Kullanımı Üzerine Bir Araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20, 621-636.

Timur, E., & Günay, B. (2022). Asimetrik Bilgi Sorununun Türkiye Bankacılık Sektörü Kredi Piyasasına Etkisi: Dumitrescu and Hurlin Panel Nedensellik Testi ile Bir Araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi, 14*(1), 72-84.

TMSF (2023). Mevduat Sigorta Kapsamı ve Limiti. https://www.tmsf.org.tr/tr/Tmsf/Mevduat/mevduat.kapsam. (Erişim Tarihi: 11.08.2023).

Tufan, C., & Sarıçiçek, R. (2013). Davranışsal Finans Modelleri, Etkin Piyasa Hipotezi ve Anomalilerine İlişkin Bir Değerlendirme. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 15*(2), 159-182.

Tükel, A. (2010). Asimetrik Enformasyon Işığında Halka Arzların Uzun Dönemli Performanslarının Değerlendirilmesi. *Ekonometri ve İstatistik,* (12), 102-121.

Ünsal, E. (2014). *Mikro İktisat.* Ankara: Big Bang.

Wette, H. (1983). Collateral in Credit Rationing in Markets with Imperfect Information: Note. *The American Economic Review, 73*(3), 442-455.

Yazıcı, R., Varsak, S., & Yazıcı, A. (2020). Asimetrik Bilgi Sorununun Çözümünde Bağımsız Denetimin Önemi. *BNEJSS,* 6(2), 136-146.

Yıldırım, İ. (2019). Asimetrik Bilgi: Finansal Piyasalardan Sonra Siyaset ve Bürokraside Durumu, Sakıncaları ve Tedbirler. *ABMYO Dergisi,* 55, 217-230.

Zor, İ., Bozkurt, İ., & Öksüz, S. (2016). Asimetrik Bilgi Düzeyinin Fiyat-Hacim İlişkisi Üzerindeki Etkisi: Borsa İstanbul Örneği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,*16(1), 119-135.

KAYNAKÇA

Akdoğan, A. (2002). *Kamu Maliyesi*. Gazi Kitabevi, 8. Baskı, Ankara.

Akerlof, G. A. (1970). The Market For Lemons: Quality, Uncertainty and the Market Mechanism. *The Quarterly Journal of Economics*, 84(3), 488-500.

Aktan, C. C. (2002). *Bir Piyasa Başarısızlığı Nedeni Olarak 'Gelir Dağılımında Adaletsizlik ve Yoksulluk' Sorunu: Kamu Ekonomisinin Rolü ve Kamu Politikası Araçları.* Yoksullukla Mücadele Stratejileri. Ankara: Hak-iş Konfederasyonu Yayınları.

Aktan, C. C. (2006). *Piyasa Başarısızlığının Anatomisi ve Kamu Ekonomisi Rasyoneli, içinde: Kamu Ekonomisi ve Kamu Politikası*. Seçkin Yayıncılık 2. Baskı, Ekonomi Kitapları Dizisi: 19.

Altaş, D., & Giray, S. (2005). Mali Başarısızlığın Çok Değişkenli İstatistik Yöntemlerle Belirlenmesi: Tekstil Örneği. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 13-28.

Altunöz, U. (2013). Bankaların Finansal Başarısızlıklarının Yapay Sinir Ağları Modeli Çerçevesinde Tahmin Edilebilirliği. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 28(2), 189-217.

Bator, F. M. (1958). The Anatomy of Market Failure. *The Quarterly Journal of Economics*, 72(3), 351-379. DOI: https://doi.org/10.2307/1882231

BDDK (2023). Aylık Bankacılık Sektörü Verileri (Gelişmiş Gösterim). http://www.bddk.org.tr/BultenAylik/tr/Home/Gelismis, (Erişim Tarihi: 15.09.2023.)

Beaver, W. H. (1967). Financial Ratios as Predictors of Failure, Empirical Research in Accounting: Selected Studies. *Journal of Accounting Research/Supplement*, V, January: 71-111.

Bulut, R., & Sezer, Ş. (2021). Piyasa Başarısızlığının Nedenleri ve Devletin Rolü. *Göller Bölgesi Aylık Ekonomi ve Kültür Dergisi*, 8 (96), 67-73.

Can, I. (2018). Asimetrik Bilginin Türk Bankacılık Sektörü Kredi Piyasasına Etkileri Üzerine Bir Uygulama. *International Journal of Academic Value Studies*, 4(19), 351-362.

Coşkun, M. N., Ardor, H. N., Çermikli, A. H., Eruygur, H. O., Öztürk, F., Tokatlıoğlu, İ., Aykaç, G., & Dağlaroğlu, T. (2012). *Türkiye'de Bankacılık Sektörü Piyasa Yapısı, Firma Davranışları ve Rekabet Analizi.* İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği, Yayın No 280.

Dinler, Z. (2014). *Mikro Ekonomi.* (Gözden Geçirilmiş 25. Basım). Bursa: Ekin Kitabevi Yayınları.

Dizgil, E. (2018). BIST Ticaret Endeksinde Yer Alan Şirketlerin Springate Finansal Başarısızlık Modeli ile İncelenmesi. *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 3(2), 248-267.

Donduran, M. (2023). Piyasa Başarısızlığı. Mikro İktisada Giriş Ders Notları, https://acikders.tuba.gov.tr/course/view.php?id=62 (Erişim Tarihi: 15.09.2023.)

Emre Ayşin, M., & Çalmaşur, G. (2021). Türk Bankacılık Sektöründe Piyasa Yapısı ve Rekabet. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(4), 1127-1146.

Fidan, M. M. (2011). KOBİ Kredi Piyasasında Asimetrik Bilgi ve Ahlaki Tehlike: Laleli Örneği. *Maliye Finans Yazıları,* 25(90), 41-57.

Gonzalez-Hermosillo, B., Pazarbaşıoğlu, C., & Billings, R. (1996). Banking System Fragility: Likelihood Versus Timing of Failure-An Application to the Mexican Financial Crisis. IMF Working Paper, 1996 (142).

Gündoğdu, A. (2016). *Küresel Kriz Sonrası Gelişmeler Işığında Bankacılığın Temelleri.* Nobel Yayıncılık: Ankara.

Karahan, P., & Çağlarırmak Uslu, N. (2018). Kredi Tayınlamasının Türk Bankacılık Sektöründe Geçerliliğinin Kalman Filtresi Tekniği ile Test Edilmesi. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 55 (635), 9-20.

Kurtaran Çelik, M. (2010). Bankaların Finansal Başarısızlıklarının Geleneksel ve Yeni Yöntemlerle Öngörüsü. *Yönetim ve Ekonomi,* 17 (2), 129-143.

Le Grand, J. (1991). The Theory of Government Failure. *British Journal of Political Science*, 21(4), 423-442.

MacRae, D., & Wilde, J. A. (1985). *Policy Analysis for Public Decisions*. Lanham, MD: University Press of America.

McInish, T. H. (2000). *Capital Markets*. A Global Perspective, Blackwell.

Mishkin, F. S. (1990). *Asymmetric Information and Financial Crises: A Historical Perspective.* The National Bureau of Economic Research. NBER Working Paper No.3400, 1-38.

Onifade, S. T., & Taşar, M. O. (2020). Public Choice Economics: A Critical Review of the Literature on Market Failure, Government Intervention and Arrow Theorem. *The Journal of Social Economic Research*, 20(39), 70-84.

Öztürk, N. (2004). Piyasa Başarısızlıkları. *Öneri Dergisi*, 6 (21), 173-187. DOI: 10.14783/maruoneri.680192.

Öztürk, N. (2007). *Piyasa Başarısızlığından Kamu Ekonomisinin Başarısızlığına Ekonomide Devletin Değişen Rolü*. Palme Yayıncılık, Ankara.

Ramadan, A., & Akçakanat, Ö. (2020). Finansal Başarısızlığın Tahmininde Finansal Oranların Kullanımı: Bankalar Üzerine Bir Uygulama. *Uluslararası İşletme Ekonomi ve Yönetim Perspektifleri Dergisi*, 4 (2), 44-60.

RK (2023). Terimler Listesi. Rekabet Kurumu, https://www.rekabet.gov.tr/tr/Sayfa/Yayinlar/rekabet-terimleri-sozlugu/terimler-listesi?icerik=0640e6a5-6361-4f8e-ae9d-f7ebdd49f779, (Erişim Tarihi: 15.09.2023)

Ross, S. A., Westerfield, R. W., & Jaffe, J. (2008). *Corporate Finance* (8. Basım). New York: McGraw- Hill/Irwin.

Samuelson, P. A. (1954). The Pure Theory of Public Expenditure. *The Review of Economics and Statistics,* 36(4), 387-389. DOI: https://doi.org/10.2307/1925895

Stiglitz, J. E. (1989). Markets, Market Failures, and Development. *The American Economic Review,* 79(2), 197-203.

Stiglitz, J. E., & Weiss, A. (1981), Credit Rationing in Markets with Imperfect Information. *The American Economic Review*, 71(3), 393-410.

Şahin, I. (2012). Türk Bankacılık Sisteminde Asimetrik Bilgi Sorununun Giderilmesine Yönelik Müşterinin Tanınmasını Sağlayıcı Ortak Veri Tabanı Uygulamaları. *Akademik Bakış Dergisi,* (33), 1-18.

Şen, G. Ş. (1998). Bankalarda Mali Başarısızlık ve Türkiye'de Mali Başarısızlığa Uğrayan Bankaların Kantitatif Yöntemler yardımıyla Tahmini. Yayımlanmamış Doktora Tezi.

Taşar, M. O. (2016). *Piyasa Ekonomilerinde 3R: Rekabet, Regülasyon ve Reform.,* Genişletilmiş 3. Baskı, Palet Yayınları: Konya.

TBB (2011). Bankalarımız 2010. Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, Yayın No: 276.

TBB (2012). Bankalarımız 2011. Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, Yayın No: 284.

TBB (2013). Bankalarımız 2012. Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, Yayın No: 294.

TBB (2014). Bankalarımız 2013. Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, Yayın No: 304.

TBB (2015). Bankalarımız 2014. Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, Yayın No: 311.

TBB (2016). Bankalarımız 2015, Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, Yayın No: 314.

TBB (2017). Bankalarımız 2016. Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, Yayın No: 321.

TBB (2018). Bankalarımız 2017. Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, Yayın No: 327.

TBB (2019). Bankalarımız 2018. Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, Yayın No: 331.

TBB (2020). Bankalarımız 2019. Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, Yayın No: 336.

TBB (2021). Bankalarımız 2020. Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, Yayın No: 339.

TBB (2022). Bankalarımız 2021. Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, Yayın No: 346.

TBB (2023). Bankalarımız 2022. Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, Yayın No: 351.

TCMB (2015). Finansal İstikrar-Türkiye'de Finansal İstikrar Gelişmeleri. TCMB, Ankara.

TCMB (2023). Finansal İstikrar. https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Temel+Faaliyetler/Para+Politikasi/Finansal+Istikrar/ (Erişim Tarihi: 20.09.2023)

Tekin, B., & Gör, Y. (2022). Finansal Başarısızlık Tahmin Modelleri ve Bankacılık Sektörü Mali Tabloları Üzerinden Bir Uygulama: Altman ve Springate Modelleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* (40), 373-404.

Timur, E., & Günay, B., (2022). Asimetrik Bilgi Sorununun Türkiye Bankacılık Sektörü Kredi Piyasasına Etkisi: Dumitrescu and Hurlin Panel Nedensellik Testi ile Bir Araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 14(1), 72-84.

Tokatlıoğlu, İ., Narin, M., & Öztürk, F. (2021). *Mikroiktisat.* 2. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara.

Ünsal, E. M. (2014). *Mikro İktisat.* (Genişletilmiş 10. Basım). Ankara: Bigbang Yayınları.

Yay, G. G. (2012). Para ve Finans Teori-Politika. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Yıldırım, O. (2020). Finansal Sisteme Teorik Bir Yaklaşım ve Türkiye'de Finansal Sistem, Uluslararası Bankacılık. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 74-86.

Yiğitbaş, Ş. B. (2015). Banka Kredilerinde Ters Seçim ve Ahlaki Tehlike Etkisi. *Doğuş Üniversitesi Dergisi,* 16 (1), 15-23.

KAYNAKÇA

Akyuz, M., Karul, C., & Nazlioglu, S. (2020). Dynamics of suicide in Turkey: An empirical analysis. *Eastern Mediterranean Health Journal*, 26(10), 1184-1192.

Altunöz, U. (2016). Borsa İstanbul'da Zayıf Formda Etkin Piyasa Hipotezinin Testi: Bankacılık Sektörü Örneği. *Journal of International Social Research*, *9*(43), 1619-1625.

Alp, E. & Seven, Ü. (2019). Türkiye Konut Piyasasında Etkinlik Analizi. *İstanbul Business Research*, 48(1), 84-112.

Al-Loughani, N., & Chappell, D. (1997). On the validity of the weak-form efficient markets hypothesis applied to the London stock exchange. *Applied Financial Economics*, 7(2), 173-176.

Al-Shiab, M. (2006). The predictability of the Amman stock exchange using the univariate autoregressive integrated moving average (ARIMA) model. *Journal of Economic and Administrative Sciences*, 22(2), 17-35.

Amsler, C., & Lee, J. (1995). An LM test for a unit root in the presence of a structural change. *Econometric Theory*, 11(2), 359-368.

Baltagi, B. (2008). *Econometrics*. Springer. 4th Edition. 396 pages

Borges, M. R. (2010). Efficient market hypothesis in European stock markets. *The European Journal of Finance*, 16(7), 711-726.

Dockery, E. & Kavussanos, M. G. (1996). Testing the efficient market hypothesis using panel data, with application to the Athens stock market. *Applied Economics Letters*, 3(2), 121-123.

Case, K. E., & Shiller, J. (1990). Forecasting Prices and Excess Returns in the Housing Market. *Real Estate Economics*. 18(3), 253-273

Chen, W. D. (2016). Policy failure or success? Detecting market failure in China's housing market. *Economic Modelling*, 56, 109-121.

Christopoulos, D. K., & Leon-Ledesma, M. A. (2011). International output convergence, breaks, and asymmetric adjustment. *Studies in Nonlinear Dynamics & Econometrics*, 15(3).

Clemente, J., Montañés, A., & Reyes, M. (1998). Testing for a unit root in variables with a double change in the mean. *Economics letters*, 59(2), 175-182.

Coiacetto, E. (2006). Real Estate Development Industry Structure: Consequences for UrbanPlanning and Development. *Planning, Practice & Research*. 21(4), 423 – 441.

Coskun, Y. & Seven, U. (2016). Etkin Piyasalar Hipotezi ve BİST'in Zayıf Form Etkinlik Analizi. *Finansal Piyasalar ve Kurumlar: Teori ve Türkiye Uygulamasına Güncel Bakış* içinde (Ed. Aysel Gündoğdu) Bölüm 9, Seçkin Yayınları, Ankara

Çanakcı, M. (2021). Empirical Analysis of Weak Form Efficiency Evidence from the Housing Market in Turkey: Macroeconomic Glance. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, 6(14), 130-141.

Elliott, G., Rothenberg, T. J. & Stock, J. H. (1996). Efficient Tests for an Autoregressive Unit Root. *Econometrica: Journal of the Econometric Society*, 64(4), 813-836.

Enders, W. (2008). *Applied Econometric Time Series*. John Wiley & Sons.

Enders, W., & Lee, J. (2012). A unit root test using a Fourier series to approximate smooth breaks. *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, 74(4), 574-599.

Ertuğrul, H. M., & Soytaş, U. (2013). Sanayi üretim endeksinin durağanlık özellikleri. *İktisat İşletme ve Finans*, 28(328), 51-66.

Frank, R. H. (2013). Falling behind: How rising inequality harms the middle class, *The Aaron Wildavsky forum for public policy, 4, University* of California Press.

Gozbasi, O., Kucukkaplan, I., & Nazlioglu, S. (2014). Re-examining the Turkish stock market efficiency: Evidence from nonlinear unit root tests. *Economic Modelling*, 38, 381-384.

Granger, C. W., & Newbold, P. (1974). Spurious regressions in econometrics. Journal of *Econometrics*, 2(2), 111-120.

Gujarati, D. (2014). *Econometrics by example*. Macmillan International Higher Education.

Gümüş, F. T., & Zeren, F. (2014). Analyzing the Efficient Market Hypothesis Wwth the Fourier Unit Root Tests: Evidence From G-20 Countries**.** *Ekonomski horizonti*, Septembar - Decembar 16(23), 225-237.

Haslam-Mckenzie, F. M., & Rowley, S. (2013). Housing Market Failure in a Booming Economy. *Housing Studies*. 28 (3), 373–388.

Knight Frank (2021), Global House Price Index. https://content.knightfrank.com/research/84/documents/en/global-house-price-index-q1-2021-8146.pdf. (Erişim Tarihi: 05.08.2023)

Knight Frank (2022), Global House Price Index. https://content.knightfrank.com/research/84/documents/en/global-house-price-index-q1-2022-9098.pdf (Erişim Tarihi: 05.08.2022)

Knight Frank (2023), Global House Price Index. https://content.knightfrank.com/research/84/documents/en/global-house-price-index-q1-2023-9098.pdf (Erişim Tarihi: 05.09.2023)

Koç, H. (1989), Kentsel Konut Sunumunda Konut Kooperatîflerînîn Etkînlikleri Üzerîne Bîr Araştırma. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstîtüsü, İzmir.

Koyuncu, T., & Aslan, A. (2019). An Application on Efficient Market Hypothesis and Advanced Stock Markets: Panel Data Analysis. *Kapadokya Academic Perspective Cappadocia Academic Review,* 1(1) ,17-30

Lee, J., & Strazicich, M. C. (2003). Minimum Lagrange Multiplier Unit Root Test With Two Structural Breaks. *The Review of Economics and Statistics*, 85(4), 1082-1089.

Lee, C. C., Lee, J. D. & Lee, C. C. (2010). Stock prices and the efficient market hypothesis: Evidence from a panel stationary test with structural breaks. *Japan and the world economy*, 22(1), 49-58.

Nanda, A. (2019). *Residential Real Estate: Urban & Regional Economic Analysis*. Routledge, the UK.

Neely, C. J., Weller, P. A., & Ulrich, J. M. (2009). The adaptive markets hypothesis: evidence from the foreign exchange market. *Journal of Financial and Quantitative Analysis*, 44(2), 467-488.

Ozdemir, Z. A. (2008). Efficient market hypothesis: evidence from a small open-economy. *Applied Economics*, 40(5), 633-641.

Phang, S. Y. (2013). *Housing Finance Systems: Market Failures and Government Failures*. The Palgrave Macmillen, New York.

Rayburn, W., Devaney, M., & Evans, R. (1987). A Test of Weak-Form Efficiency in Residential Real Estate Returns. *AREUEA Journal*, 15, 220-233.

Rodrigues, P. M., & Robert Taylor, A. M. (2012). The flexible fourier form and local generalised least squares de-trended unit root tests. *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, 74(5), 736-759.

SBB (2022). Temel Ekonomik Göstergeler. T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, https://www.sbb.gov.tr/temel-ekonomik-gostergeler/#1687782578718-4eac48af-7c03 (Erişim Tarihi: 05.09.2023).

Solak, A. O. (2015). TOKİ'nin Konut Üretmesinin İktisadi Etkinlik Açısından Değerlendirilmesi ve Bir Model Önerisi. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 52(609), 33-44.

Tobin, J. (1984). On the Efficiency of the Financial System. Lloyds Bank Review, 153, 1-15.

TCMB (2023a). Elektronik Veri Dağıtım Sistemi (EVDS). Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, https://evds2.tcmb.gov.tr/index.php?/evds/serieMarket (Erişim Tarihi: 02.09.2023)

TCMB (2023b). Konut Fiyat Endeksi. Metaveri. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Istatistikler/Reel+Sektor+Istatistikleri/Konut+Fiyat+Endeksi/ (Erişim Tarihi: 02.09.2023)

TRT HABER (2023). Kira davalarında 17 bin 201 başvuru anlaşmayla sonuçlandı. https://www.trthaber.com/haber/gundem/kira-davalarinda-17-bin-201-basvuru-anlasmayla-sonuclandi-812713.html) (Erişim Tarihi: 14.11.2023)

TÜİK (2023). Ücretli Çalışan İstatistikleri. Türkiye İstatistik Kurumu, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=%C3%9Ccretli-%C3%87al%C4%B1%C5%9Fan-%C4%B0statistikleri-Ocak-2023-49359&dil=1#:~:text=%C3%9Ccretli%20%C3%A7al%C4%B1%C5%9Fan%20say%C4%B1s%C4%B1%20y%C4%B1l%C4%B1k%20%257,625%20bin%20242%20ki%C5%9Fi%20oldu (Erişim Tarihi: 22.10.2023).

Wheaton, W. C. (1990). Vacancy, Search, and Prices in a Housing Market Matching Model. *Journal of Political Economy*, 98(6), 1270-1292.

KAYNAKÇA

Arıkan, R., & Bulut, B. (2018). Kanatlı Et Pazarlaması ve Oluşan Pazarlama Kanalları. *Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 83-96.

Bain, J. S. (1951). Relation of Profit Rate to Industry Concentration: American Manufacturing, 1936-1940. *The Quarterly Journal of Economics*, 65(3), 293-324.

Bain, J. S. (1970). Changes in Concentration in Manufacturing Industry in The U.S. 1954-1966: Trends and Relationships to the Levels of 1954 Concentration. *The Review of Economics and Statistics*, MIT Press, 52(4), 411-416.

BESD-BİR (2023). Beyaz Et Sanayicileri ve Damızlıkçılar Birliği Derneği. https://besd-bir.org/tr/. (Erişim Tarihi: 12.10.2023).

Canan, B., & Turhan, S. (2006). The evaluation of the Turkish broiler industry: The degree of market power. https://www.cabi.org/Uploads/animal-science/worlds-poultry-science-association/WPSA-italy-2006/10873.pdf (Erişim Tarihi: 11.10.2023).

Çakı, S. (2007). Tavukçuluk Sektörünün Türk Ekonomisindeki Yeri ve Durumu. *Ege Akademik Bakış*, 7(1), 153-189.

Demirel, O., & Hatırlı, S. A. (2014). Teorik Pazar Gücü Modelleri. *Vizyoner Dergisi*, 5(10), 96-121.

Ediz, Y., & Önder, K. (2019). İçecek İmalatı Sektörünün Piyasa Yapısı ve Yoğunlaşma Düzeyi: Türkiye'nin İlk 1000 Sanayi Kuruluşu Üzerine Bir Uygulama. *Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 60, 25-40.

FAO (2021). Meat Market Review:Emerging Trends and Outlook, https://www.fao.org/markets-and-trade/publications/detail/en/c/1469394/ (Erişim Tarihi 05.10.2023).

FAO (2022). Meat Market Review. https://www.fao.org/3/cc8200en/cc8200en.pdf (Erişim Tarihi: 10.10.2023).

Günlü, A. (2011). Çiğ süt pazarlanmasında süt sanayi işletmelerinde firma yoğunlaşma oranlarının araştırılması: Burdur ili örneği. *Kafkas Üniversitesi, Veterinerlik Fakültesi Dergisi*, 17(1), 101-106.

Hekimoğlu, B., & Altındeğer M. (2019). Kanatlı Eti Sektör Raporu, Sorunları ve Çözüm Önerleri. T.C. Samsun Valiliği, İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Samsun.

Karaman, S., Tascıoglu, Y., & Bulut, O. D. (2023). Profitability and Cost Analysis for Contract Broiler Production in Turkey. *Animals 2023*, 13(3), 2072. https://doi.org/10.3390/ani13132072.

Kaur, B., & Arshad, F.M. (2008). Broiler ChickenIndustry in Malaysia: Some Evidences on the Structure, Conduct and Performance. *Journal of Agribusiness Marketing*, 1(December), 37-62.

Keskin, B., & Demirbaş, N. (2012). Türkiye'de Kanatlı Eti Sektöründe Ortaya Çıkan Gelişmeler: Sorunlar ve Öneriler. *Uludağ Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Dergisi*, 26(1), 117- 130.

Koca, S. (2019). AK01 5.Uluslararası Beyaz Et Kongresi Açılış Konuşması.https://besd-bir.org/assets/uploaded/BESD-BIR-5.UBEK-BILDIRIKITABI-TR.pdf (Erişim Tarihi: 12.09.2023).

Mason, E. S. (1939). Price and Production Policies of Large Scale Enterprises. *The American Economic Review*, 29(1), 61-74.

OECD (2023). Meat Consumption (indicator). doi:10.1787/fa290f0-en (Erişim Tarihi 14.10.2023).

OECD-FAO (2023). Meat (6), OECD-FAO Agricultural Outlook 2023-2032.

OMU (2019). Tarım Şurası Kanatlı Raporu. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Ankara, https://avys.omu.edu.tr/storage/app/public/msarica/67003/Tar%C4%B1m%20%C5%9Euras%C4%B1-Kanatl%C4%B1%20Raporu.docx. (Erişim Tarihi: 15.10.2023).

Önder, K. (2016). Türkiye Bisküvi, Çikolatalı ve Şekerli Mamuller Sektörü: Firma Yoğunlaşma Analizi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 31(2), 179-208.

Önder, K., & Pınar, C. (2021). Etin İşlenmesi ve Saklanması İmalat Sektörünün Firma Yoğunlaşma Bakış Açısı İle Analizi. *Aydın İktisat Fakültesi Dergisi*, 6(2), 1-10.

Özbek, F. Ş., & Fidan, H. (2016). Konya ilinde buğday üretiminde kullanılan tarım ilaçları piyasa yapısının belirlenmesi üzerine bir araştırma. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Doğa Bilimleri Dergisi*, 19(2), 147-151.

Özertan, G., Saghaian, S., & Tekgüç, H. (2014). Market Power in the Poultry Sector in Turkey. *Boğaziçi Journal Review of Social, Economic and Administrative Studies*, 28(2), 19-32.

Rekabet Kurumu (2022). Yatay Birleşme ve Devralmaların Değerlendirilmesi Hakkında Kılavuz. https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/kilavuzlar/yatay-birlesme-ve-devralmalarin-degerlendirilmesi-hakkinda-kilavuz-2022-20220304105516737-pdf (Erişim Tarihi: 21.09.2023).

Saygın, Ö., & Demirbaş, N. (2017). Türkiye'de Kırmızı Et Sektörünün Mevcut Durumu ve Çözüm Önerileri. *Hayvansal Üretim*, 58(1), 74-80, 2017.

Scherer, F. M. (1971). Industrial Market Structure and Economic Performance. *The Bell Journal of Management Science*, 2(2), 683-687.

Şen M. K. C. (2013). Tavuk Karkas ve Işlenmiş Ürünlerinin Dekontaminasyonunda Güncel Yaklaşımlar. *Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi*, 32(1), 53-57.

TAGEM (2018). *Kanatlı Hayvancılık Sektör Politika Belgesi, 2018-2022*. Ankara.

TAGEM (2021). *Kırmızı Et Sektör Politika Belgesi, 2020*-2024. Ankara.

TEPGE (2021). *Durum ve Tahmin, Kümes Hayvancılığı 2021*. Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü (TEPGE), Yayın No:332, Ankara.

TEPGE (2022). *Durum ve Tahmin, Kümes Hayvancılığı 2022*. Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü (TEPGE), Yayın No:352, Ankara.

Terin, M., & Yavuz, F. (2019). Türkiye Kanatlı Eti Sektörünün Uluslararası Rekabetçiliğinin Seçilmiş Ülkelerle Karşılaştırılmalı Analizi. *KSÜ Tarım ve Doğa Dergisi*, 22(Ek Sayı 1), 188-194.

Türkkan, E. (2001). *Rekabet Teorisi ve Endüstri İktisadı*. Turhan Kitabevi, Ankara.

TKDK (2018). Kanatlı Sektörü Raporu. Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu, https://www.tkdk.gov.tr/Content/File/Yayin/Dergi/KirsalKalkinmaSayi-12.pdf (Erişim Tarihi: 10.09.2023).

Ukav, I. (2017). Market Structures and Concentration Measuring Techniques. *Asian Journal of Agricultural Extension, Economics & Sociology*, 19(4), 1-16.

USDJ-FTC (2023). Merger Guidelines. https://www.justice.gov/d9/2023-07/2023-draft-merger-guidelines_0.pdf (Erişim Tarihi: 20.09.2023).

Vukina, T. & Zheng, X. (2015). The Broiler Industry:Competition and Policy Challanges. *Choices,* 30(2), 1-6.

Yeni, A., & Dağdemir, V. (2023). Costand Income Analysis in Broiler Production: The Example of the East Marmara Region. *Journal of Animal Science and Economics*, 2(1), 7-12.

Yesefu, O. A., & Ayanwale, A. B. (2011). Structure, conduct and profitability of the broiler processing enterprices in as South-western Nigeria. *Learning Publics Journal of Agriculture and Environmental Studies*, 2(2), 1-20.

Yıldırım, K., Eşkinat, R., Kabasakal, A., & Erdoğan, M. (2009). *Endüstriyel Ekonomi.* Gözden Geçirilmiş 4.Baskı, Ekin Basım Yayım Dağıtım, Bursa.

Yıldız, T. (2016). *Tavukçuluk Sektör Analizi*. Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı, Ankara.

KAYNAKÇA

Akdemir, E. (2011). Asimetrik Enformasyon ve Türk Sigorta Sektörü: Gaziantep Kasko Sigortası Pazarı'na Yönelik Ampirik Bir Uygulama. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep, Aralık 2011, s160.

Akerlof, G. A. (1970). The Market for Lemons: Qualitative Uncertainty and the Market Mechanism. *Quarterly Journal of Economics*, 84(3), 488-500.

Aktan, C. C. (2002). Bir Piyasa Başarısızlığı Nedeni Olarak Gelir Dağılımında Adaletsizlik ve Yoksulluk Sorunu: Kamu Ekonomisinin Rolü ve Kamu Politikası Araçları. Hak-İş Konfederasyonu Yayınları, 1-22.

Alp, S., & Karakaş, A. (2008). Asimetrik Bilgi Teorisi Karşısında Hayek'in Ekonomik Yaklaşımları: Karşılaştırmalı Bir Analiz. *Liberal Düşünce Dergisi*, 52, 215-230.

Altun, T. (2019). Doğal Afet Önlemlerinin Politik Ekonomisi. *International Journal of Public Finance*, 4(1), 75-98.

Alunöz, U. (2013). Türk Bankacılık Sistemindeki Asimetrik Bilgi Probleminin Oyun Teorisi Çerçevesinde Analizi. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(5), 1-19.

Yetkin Ataer, M. (2022). Enerji Sektöründe Piyasa Başarısızlıklarına Devlet Müdahalesi ve Devlet Başarısızlıkları. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 57(2), 1094-1114.

Aubrecht, P., Essink, J., Kovac, M., & Vandenberghe, A. S. (2020). *Centralized and Decentralized Responsesto COVID-19 in Federal Systems: US and EU Comparisons*. Law & Economics of COVID-19, Working Paper Series: 3/2020. 1-39.

Auffret, P. (2003). Catastrophe Insurance Market in the Caribbean Region: Market Failures and Recommendations for Public Sector Interventions. World Bank Policy Research Working Paper, No. 2963. 4-31.

Benlagha, N., & Karaa, I. (2017). Evidence of adverseselection in automobile insurance market: A seemingly unrelated probit modelling.*Cogent Economics & Finance*, 5(1), 1-15. 1330303, DOI: 10.1080/23322039.2017.1330303

Borooah, V. K. (2003). Market failure: An economic analysis of its causes and consequences. 1-51. https://www.borooah.com/Teaching/Microeconomics/Market_%20Failure.pdf (Erişim Tarihi: 07.06.2023).

Browne, M. J., & Frees, E, W. (1999). Prohibitions on Health Insurance Underwriting: A Means of Making Health Insurance Available Or a Cause of Market Failure? (June 18, 1999). 1-33. Available at SSRN: https://ssrn.com/abstract=170535 or http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.170535

Bulut, R., & Sezer, Ş. (2021). Piyasa Başarısızlığının Nedenleri ve Devletin Rolü. *Göller Bölgesi Aylık Ekonomi ve Kültür Dergisi*, 8(96), 67-73.

Chiappori, P. A., & Salanie, B. (2000). Testing for asymmetric information in insurance markets. *Journal of PoliticalEconomy*, 108, 56–78. https://doi.org/10.1086/262111

Cohen, A. (2003). Asymmetric information and learning: Evidence from the automobile insurance market. Discussion Paper No. 371 6/2002, Revised 04/2003, 1-28.

Colquitt, L.L., Fier, S. G., Hoyt, R. E., & Liebenberg, A. P. (2012). Adverse Selection in the Credit Life Insurance Market. *Journal of Insurance Regulation*, 31, 157-180.

Cunningham, S. (2011). Understanding market failures in an economic development context. Mesopartner Press, Pretoria, South Africa, 4. 1-69.

Çelen, M. (2011). Doğal Afetlerin Doğurduğu Koşullu Mali Yükümlülükler. *Maliye Araştırma Merkezi Konferansları*, 56, 41-68.

Çevik, A. ve Yüksel, C. (2021). Yarı Kamusal Mallar ve Asimetrik Bilgi Arasındaki İlişki Bağlamında Sağlık Hizmetleri. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(21), 85-107.

Dionne, G., Gouriéroux, C., & Vanasse, C. (2001). Testing for evidence of adverse selection in the automobile insurance market: A Comment. *Journal of Political Economy*, 109(2), 444–453. https://doi.org/10.1086/319557

Dollery, B., & Wallis, J. (2001). The theory of market failure and policy making in contemporary local government. ISSN 1442 2980. Alsoaccessedvia: http://www.une. edu.au/febl/EconStud/wps.htm. Accessed: 23 Nov 2018, 1-37.

Doruk, Ö. T. (2019). İktisat Okullarında Piyasa Başarısızlıkları ve Finansal Kriz Yaklaşımı: Türkiye'de 2001 Finansal Krizi Üzerine Post Keynesyen Bir Analiz. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergis*i, 7(3), 99-105.

Durmuş, M. (2010). "Obama Sağlık Reformu" Kanseri Aspirinle Tedavi Etmek. *TTB Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi*, 10(36), 28-35. https://dergipark.org.tr/tr/pub/msg/issue/49215/628201 (Erişim Tarihi: 07.06.2023).

Einav, L., Finkelstein, A., & Mahoney, N. (2021). The IO of Selection Markets. *Handbook of Industrial Organizatio*n, 5(1),389–426.

Engin, C., & Karakuş, B. (2020). Dünya, Avrupa Birliği ve Türkiye'de Sigorta Sektörü. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10 (2), 173-189. DOI: 10.47147/ksuiibf.799597

Erdoğan, M. (2004). Asimetrik Bilgi Sorununun Kredi Piyasalarında Çözümüne Yönelik Bir Araştırma. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Yayınlanmamış, Yüksek Lisans Tezi, Ağustos 2004, s113.

Fuller, C. S. (2019). Is the market for digital privacy a failure? *PublicChoice*,180,353–381 https://doi.org/10.1007/s11127-019-00642-2 1 3

Furton, G., & Martin, A. (2019). Beyond market failure and government failure. *Public Choice*, 178, 197–216. https://doi.org/10.1007/s11127-018-0623-4

Handel, B. (2013). Adverse selection and inertia in health insurance markets: When nudging hurts. *American Economic Review*, 103(7), 2643–2682.

Hartwig, R., Niehaus, G., Qiu, J. (2020). Insurance for economic losses caused by pandemics. The Geneva Risk and Insurance Review (2020) 45:134–170 https://doi.org/10.1057/s10713-020-00055-y

He, Q. (2019). Climate change, catastrophe risk, and government stimulation of the insurance market—a study of transitional China, Climate Change and Catastrophe Management in a Changing China Monograph Book, (1-62) p288. eISBN: 9781788111867 DOI: https://doi.org/10.4337/9781788111867

Jackson, E. A., & Jabbie, M. (2021). Understanding Market Failure in the Developing Country Context. In: Leal Filho, W., Azul, A.M., Brandli, L., Lange Salvia, A., Wall, T. (eds) Decent Work and Economic Growth. Encyclopedia of the UN Sustainable Development Goals. Springer, Cham. 1-14. https://doi.org/10.1007/978-3-319-95867-5_44

Kar, M. (2021). İktisat Teorisinde İki taraflı Piyasalar. *Finans Ekonomi ve sosyal Araştırmalar Dergis*i, 6(4), 581-592. DOI: 10.29106/fesa.948372

Karaa, I., & Benlagha, N. (2015). Testing for asymmetric information in Tunisian automobile insurance market. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 6, 455-464.

Kibar, A. F. (2018). Sermaye Piyasası Hukuku Açısından Asimetrik Bilgi Sorunsalı ve Çözüm Yolları. *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi*, 4(2), 187-210.

Kunreuther, H., Hogarth, R., & Meszaros, J. (1993). Insurer Ambiguity and Market Failure. *Journal of Risk and Uncertainty*, 7, 71-87.

Lyashuk, O. (2007). Testıng For Evıdence Of Adverse Selectıon In Developıng Automobıle Insurance Market, National University "Kyiv-Mohyla Academy" Economics Education and Research Consortium Master's Program in Economics. p54.

Marciano, A., & Medema, S. G. (2015). Market Failure in Context: Introduction. History of Political Economy, 47(suppl 1), 1-19. DOI:10.1215/00182702-3130415

Marcoux, K., & Wagner, K. R. H. (2023). Fifty Years of U.S. Natural Disaster Insurance Policy. CESifo Working Paper No. 10431, Available at SSRN: https://ssrn.com/abstract=4456363 or http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4456363, 1-38.

Meyers, G., & Hoyweghen, I. V., (2020). 'Happy failures': Experimentation with behaviour-based personalisation in car insurance. Big Data & Society January—June: 1–14.

SBB (2023). Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Raporu, Strateji ve Bütçe Başkanlığı (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, Mart 2023, 140. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/03/2023-Kahramanmaras-ve-Hatay-Depremleri-Raporu.pdf (Erişim Tarihi: 11.08.2023).

Schmidt, P. (2018). Market failure vs. system failure as a rationale for economic policy? A critique from an evolutionary perspective. *Journal of Evolutionary Economics*, 28(4), 785-803.

SEDDK (2023). Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Faaliyet Raporu 2022. https://www.seddk.gov.tr/tr/raporlar/kurum-faaliyet (Erişim Tarihi: 08.08.2023).

Sparkes, S. P., Kutzin, J., & Earle, A. J. (2019). Financing Common Goods for Health: A Country Agenda. *Health Systems & Reform*, 5(4), 322-333, DOI: 10.1080/23288604.2019.1659126

Tennyson, S. L. (2010). Rethinking consumer protection regulation in insurance markets. *Networks Financial Institute*. 2010-Policy Brief-07. 1-22. https://doi.org/10.2139/ssrn.1676418

Tepecik, F. (2018). Sözleşmelerde Asimetrik Bilgi. *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4(1), 21-33.

TSB (2021). Türkiye Sigorta Birliği, Sektör Raporu 2021. s108. https://www.tsb.org.tr/tr/yayinlar (Erişim Tarihi: 05.08.2023).

TSB, (2023). Türkiye Sigorta Birliği (2023), "Mevzuat". https://www.tsb.org.tr/tr/mevzuat/ (Erişim Tarihi: 08.07.2023)

Vroege, W., Dalhaus, R., & Finger, R. (2019). Index insurances for grasslands – A review for Europe and North-America. *Agricultural Systems* 168, 101–111.

Wilson, D. H. (2001). Arrow and the information Market Failure in Health Care: The Changing Content and Sources of Health Care Information. *Journal of Health Politics and Law*, 26(5), 1031-1044.

Winston, C. (2006). Government Failure versus Market Failure: Macroeconomics Policy Research and Government Performance. AEI-Brookings Joint Center for Regulatory Studies, the American Enterprise Institute for Public Policy Research, Washington, DC, and the Brookings Institution, Washington, DC, s130. ISBN-13: 978-0-8157-9390-8.

Zülfüoğlu, Ö. (2013). Kamusal Bir Mal Olarak Sigorta Sistemin Regülasyonu: Türk Bankacılık Sektörü Örneği, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Ana Bilim Dalı Mali İktisat Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2013.

KAYNAKÇA

Asero, V., & Patti, S. (2009). Asymmetric information, tourist satisfaction and quality in tourism. *The University of Petroşani Economics*, 9(3), 5-16.

Balli, F., Shahzad, S. J. H., & Uddin, G. S. (2018). A tale of two shocks: What do we learn from the impacts of economic policy uncertainties on tourism?. *Tourism management*, 68, 470-475.

Brandano, M. G. (2015). Evaluating tourism externalities in destinations: The case of Italy.

Buhalis, D., & O'Connor, P. (2005). Information communication technology revolutionizing tourism. *Tourism recreation research*, 30(3), 7-16.

Cannari, L., & Faiella, I. (2008). House prices and housing wealth in Italy. Bank of Italy Temi di Discussione (Working Paper) No. A, 4.

Carlton, D. W., & Perloff, J. M. (2004). *Modern Industrial Organization, Overview*. Fourth edition, London: Addison-Wesley.

Crase, L., & Jackson, J. (2000). Assessing the effects of information asymmetry in tourism destinations. *Tourism Economics*, 6(4), 321-334.

Dollery, B., & Wallis, J. (2001). The theory of market failure and policy making in contemporary local government. University of New England, School of Economic Studies.

Durbarry, R., & Sinclair, M. T. (2002). Tourism Taxation in the UK. Los Autores.

Franz, S. S. (2009). Coping with Externalities in Tourism-A Dynamic Optimal Taxation Approach. Paper No, 16736. https://mpra.ub.uni-muenchen.de/16736/1/MPRA_paper_16736.pdf (Erişim Tarihi: 21.09.2023).

Ivanova, V. V. (2016). Asymmetry of information and its features in the tourist market. Маркетинг і менеджмент інновацій, (2), 31-38.

Liu, A., & Pratt, S. (2017). Tourism's vulnerability and resilience to terrorism. *Tourism Management*, 60, 404-417.

Öztürk, N. (2004). Piyasa Başarısızlıkları. *Öneri Dergisi*, 6(21), 173-187.

Pham, T. D., Simmons, D. G., & Spurr, R. (2010). Climate change-induced economic impacts on tourism destinations: the case of Australia. *Journal of Sustainable Tourism*, 18(3), 449-473.

Schubert, S. F. (2010). Coping with externalities in tourism: A dynamic optimal taxation approach. *Tourism Economics*, 16(2), 321-343.

Smorfitt, D. B., Harrison, S. R., & Herbohn, J. L. (2005). Potential economic implications for regional tourism of a foot and mouth disease outbreak in North Queensland. *Tourism Economics*, 11(3), 411-430.

Sequeira, T. N., & Nunes, P. M. (2008). Does Country Risk İnfluence International Tourism? A Dynamic Panel Data Analysis. *Economic Record*, 84(265), 223-236.

Song, Y., Zhao, P., Chang, H. L., Razi, U., & Sorin Dinca, M. (2022). Does the COVID-19 pandemic affect the tourism industry in China? Evidence from extreme quantiles approach. *Economic research-Ekonomska istraživanja*, 35(1), 2333-2350.

Sönmez, S. F. (1998). Tourism, Terrorism, and Political Instability. *Annals of Tourism Research, 25(2), 416-456.*

Sönmez, S., Backman, S. J., & Allen, L. (1994). *Managing tourism crises: A guidebook Department of Parks*. Recreation and Tourism Management, Clemson University.

Stabler, M. J., Papatheodorou, A., & Sinclair, M. T. (2010). *The Economics of Tourism*. (2nd ed.), Routledge.

Stiglitz, J. E. (1994). *Kamu Kesimi Ekonomisi*. Çeviren: Ö. F. Batırel. Marmara Üniversitesi Yayını, 2. Baskı, İstanbul, 1994, ss.90, l49-159, 263-265.

United Nations. Statistical Division (1994). Recommendations on Tourism Statistics (Vol. 83). New York: United Nations.

Van Tran, X., & Bridges, F. S. (2009). Tourism and Crime in European Nations. *E-review of Tourism Research*, 7(3), 52-67.

Wang, Y. S. (2009). The impact of crisis events and macroeconomic activity on Taiwan's international inbound tourism demand. *Tourism Management*, 30(1), 75-82.

Wiig, A. (2004). Risk and Disintermediation in Tourism, Chr. Michelsen Institute.

KAYNAKÇA

Bilgili, E., & Ecevit, E. (2008). Sağlık hizmetleri piyasasında asimetrik bilgiye bağlı problemler ve çözüm önerileri. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, *11*(2), 201-228.

Çelik, Y. (2011). *Sağlık Ekonomisi.* Siyasal Kitabevi.

Çoban, H. (2019). Health economics and reasons for government intervention in healthcare. *Biltürk Journal of Economics and Related Studies*, *1*(1), 4-27.

Ertek, T. (2009). *Mikroekonomi Teorisi.* Beta Basım Yayım Dağıtım.

Faruque, G. M., Ahmed, M., Huq, I., Parven, R., Wadood, S. N., Chowdhury, S.R., Hussain A. K. M. G., Haifley, G., Drope, J., & Nargis, N. (2020). *The economic cost of tobacco use in Bangladesh: A health cost approach.* Bangladesh Cancer Society. https://www.cancer.org/content/dam/cancer-org/research/economic-and-healthy-policy/bangladesh-health-cost-full-report-2020.pdf (Erişim Tarihi: 20.09.2023).

Finch, D., Briggs, A., & Tallack, C. (2020). *Improving health by tackling market failure.* The Health Foundation. https://www.health.org.uk/publications/long-reads/improving-health-by-tackling-market-failure (Erişim Tarihi: 20.09.2023).

Gilmore, A. B., Branston, J. R., & Sweanor, D. (2010). The case for OFSMOKE: How tobacco price regulation is needed to promote the health of markets, government revenue and the public. *Tobacco control*, *19*(5), 423-430. http://doi.org/10.1136/tc.2009.034470

Guhl, N., & Hughes, D. W. (2006). *Cigarette smoking and market failure: A determination of the economically efficient cigarette tax rate.* B>Quest (Business Quest) research articles. https://www.westga.edu/~bquest/2006/cigarette06.pdf (Erişim Tarihi: 21.09.2023).

Jha, P., Musgrove, P., Chaloupka, F. J., & Yurekli, A. (2000). The economic rationale for intervention in the tobacco market. P. Jha ve F. Chaloupka (Ed.), *Tobacco control in developing countries* içinde (s. 153-174).Oxford UniversityPress.

Koutsoyiannis, A. (1979). *Modern Microeconomics* (2nd ed.). Macmillan.

Kök, R., Kara, O., Aydın, Ü., & Ay Yalçınkaya, E. (2021). *Mikro İktisat.* Nobel Akademik Yayıncılık.

Lee, S., Ling, P. M., & Glantz, S. A. (2012). The vector of the tobacco epidemic: tobacco industry practices in low and middle-income countries. *Cancer Causes & Control*, *23*, 117-129. https://doi.org/10.1007/s10552-012-9914-0

Pekurinen, M. J. (1991). *Economic aspects of smoking: Is there a case for government intervention in Finland?* [Unpublished PhD thesis]. University of York. https://portal-uat.who.int/fctcapps/sites/default/files/kh-media/e-library-doc/2020/06/Economics-aspects-of-smoking-is-there-a-case-for-government-intervention-in-Finland.pdf (Erişim Tarihi: 12.09.2023).

Rajani, N. B., Hoelscher, J., Laverty, A. A., & Filippidis, F. T. (2023). A multi-country analysis of transnational tobacco companies' market share. *Tobacco Induced Diseases*, *21*. https://doi.org/10.18332/tid/157090

Scollo, M. M., & Greenhalgh, E. M. (2020). The economic rationale for intervention in the tobacco market. E. M. Greenhalgh, M. M. Scollo ve M. H. Winstanley (Ed.), *Tobacco in Australia: Facts and issues* içinde. Cancer Council Victoria. https://www.tobaccoinaustralia.org.au/chapter-17-economics/17-3-the-economic-rationale-for-intervention-in-the-tobacco-market (Erişim Tarihi: 15.09.2023).

Thomson, G., & Wilson, N. (2008). The tobacco industry. H. K. Heggenhougen ve S. Quah (Ed.), *International encyclopedia of public health* içinde (s. 331-337). Elsevier.

Tıraş, H. H. (2013). Sağlık ekonomisi: Teorik bir inceleme. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *3*(2), 125-152.

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (2020). *Türkiye'de tütün kullanımını kontrol altına almanın ekonomisi: İnceleme raporu -Arz, talep, sağlık ve kamu politikası boyutları.* TEPAV. https://www.tepav-he.org/files/2-626a7f725f3a3.pdf (Erişim Tarihi: 12.09.2023).

Ünsal, E. M. (2010). *Mikro İktisat* (8. baskı). İmaj Yayıncılık.

World Health Organization (2021). *WHO global report on trends in prevalence of tobacco use 2000–2025* (4th ed.). WHO. https://apps.who.int/iris/handle/10665/348537 (Erişim Tarihi: 27.09.2023).

Yalta, A. T., & Yalta, A. Y. (2019). *Modern Mikroekonomiye Giriş.* Adres Yayınları.

KAYNAKÇA

Borsa İstanbul (BIST) (2023). Halka Arzın Faydaları ve Halka Arza Karar Verme. Borsa İstanbul A.Ş. (borsaistanbul.com), (Erişim Tarihi: 15.10.2023).

Ekiz, C. (2008). Türkiye'de Tekelleşme ve Rekabet Yönetimi: Çimento Sektörü Örneği. T.C. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, Yönetim Bilimleri Ana Bilim Dalı Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara: 1-315.

Eksen, H., & Albayrak, T. (2023). Diğer Metalik Olmayan Mineral Ürünlerin İmalatı. *Türkiye İmalat Sanayiinin Yapısal Analizi: 2015-2020 Dönemi* içinde, (Ed. Ö. Genç & O. Küçükkiremitçi), T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Sanayi Genel Müdürlüğü, Ankara.

KAP (2023). Genel olarak KAP. Kamuyu Aydınlatma Platformu, https://www.kap.org.tr/tr/menu-icerik/KAP-Hakkinda/Genel-Bilgi, (Erişim Tarihi: 12.10.2023).

Kurdoğlu, B. (2022). Rekabet İktisadı Perspektifinden Teşebbüslerin Fiyatlama Davranışına Ekonometrik bir Yaklaşım. Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezi, No: 206, Ankara: 1-112.

Medcem (2023). Klinker. https://medcem.com.tr/blog/klinker-92 (Erişim Tarihi: 21.09.2023).

Rekabet Kurumu (2016). Çimento Sektör Araştırması. Ankara.

Sanayi Genel Müdürlüğü (2022). Çimento Sektör Raporu 2021. T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ankara.

Shaikh, A. (2018). *Kapitalizm: Rekabet, Çatışma, Bunalımlar*. (Çev. Ü. Şenesen), 1. Baskı, Kırmızı Yayınları, İstanbul.

TÜİK (2010). CPA 2008: Avrupa Ekonomik Topluluğunda Faaliyete Göre Ürünlerin İstatistiki Sınıflaması. Türkiye İstatistik Kurumu, Yayın No: 3437, Ankara.

TÜİK (2023). İstatistikler. Türkiye İstatistik Kurumu, https://www.tuik.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 12.10.2023).

Türk Çimento (2023). Çimento Kapasite Miktarları. Türkiye Çimento Sanayicileri Birliği, cturkcimento.org.tr, (Erişim Tarihi: 10.10.2023).

Yılmazer, I. U. E. (2015). Türk Çimento Sektöründe Sermaye Birikim Süreci: Birikim ve Bölüşüm İlişkilerinde Rekabet T.C. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı, Çalışma Ekonomisi Bilim Dalı Yayımlanmamış Doktora Tezi, Bursa: 1-295.

KAYNAKÇA

Akçollu, Y. (2003). *Elektrik Sektöründe Rekabet ve Regülasyon*. Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezi, No: 31, Ankara.

Anderton, A. (2006). *Economics*. Third Edition, Pearson, Longman, London, UK.

Aydem Perakende (2022). Nükleer Enerji Nedir? Faydaları ve Zararları Nelerdir? https://www.aydemperakende.com.tr/blog/nukleer-enerji-nedir-nasil-uretilir (Erişim Tarihi: 22.10.2023).

Berg, S., & Tschirhart, J. (1988). *Natural Monopoly Regulation*. Cambridge University Press, New York.

BP (2021). *Statistical Review of World Energy 2021*. 70th Edition, https://www.bp.com/content/dam/bp/business-sites/en/global/corporate/pdfs/energy-economics/statistical-review/bp-stats-review-2021-full-report.pdf (Erişim Tarihi: 21.09.2023).

Bulut, R., & Sezer, Ş. (2021). Piyasa Başarısızlığının Nedenleri ve Devletin Rolü. *Göller Bölgesi Aylık Ekonomi ve Kültür Dergisi*, 8(96), 67-73.

Connaly, S., & Munro, A. (1999). *Economics of the Public Sector*. England: Pearson Educated Limited.

Cooper, W.W., Seiford, L.M. & Zhu, J. (2011). Data Envelopment Analysis: History, Models, and Interpretations. *Handbook on Data Envelopment Analysis* içinde, Cooper, W.W., & Seiford, L.M. & Zhu, J. (Ed.) Springer, New York, s.3

Donduran, M. (2023). Piyasa Başarısızlığı. *Mikro İktisada Giriş Ders Notları*, Erişim Adresi: https://acikders.tuba.gov.tr/course/view.php?id=62, (Erişim Tarihi: 15.09.2023).

EEA (2004). *Energy Subsidies in the European Union: A Brief Overview*. European Environment Agency, EEA Tecnical Report 1/2004, Belgium. https://www.eea.europa.eu/publications/technical_report_2004_1/download (Erişim Tarihi: 21.09.2023).

EIA (2023). *International Energy Outlook 2023*. U.S. Energy Information Administration, https://www.eia.gov/outlooks/ieo/narrative/index.php?=all-open (Erişim Tarihi: 14.10.2023).

Einav, L., Finkelstein, A., & Mahoney, N. (2021). The IO of Selection Markets. *Handbook of Industrial Organizatio*n, 5(1), 389–426.

EPDK (2003). *Elektrik Piyasası Uygulama El Kitabı*. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, https://www.epdk.gov.tr/Detay/DownloadDocument?id=V9a11+xfURI= (Erişim Tarihi: 21.09.2023).

EPDK (2018). *Doğal Gaz Piyasası Yapısı*. T.C. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Doğal Gaz Piyasası Daire Başkanlığı, Ankara.

Erek, H. (2017). Elektrik ile Doğal Gaz Piyasalarının Yakınsaması ve Rekabet Hukuku. *Rekabet Dergisi*, 18(2), 48-84.

FTC (2023). Antiturst Laws. Federal Trade Commission, Protecting America's Consumers, https://www.ftc.gov/advice-guidance/competition-guidance/guide-antitrust-laws/antitrust-laws (Erişim Tarihi: 22.10.2023).

Hatırlı, S. (2019). *Mikroekonomi*. Genişletilmiş 6. Baskı, Beyazıt Kitabevi, İstanbul.

IEA (1999). World Energy Outlook, Looking at Energy Subsidies: Getting the Prices Right. International Energy Agency, https://www.iea.org/reports/world-energy-outlook-1999 (Erişim Tarihi: 15.09.2023).

IEA (2007). Reviewing R&D Policies, Guidance for IEA Review Teams. International Energy Agency, https://www.iea.org/reports/reviewing-rd-policies (Erişim Tarihi: 12.09.2023).

Investment Office (2021). Overview of the Turkish Electricity Market. Pwc, Presidency of the Repucblic of Turkey Investment Office, https://www.invest.gov.tr/tr/library/publications/lists/investpublications/turkiye-elektrik-piyasasina-genel-bakis.pdf (Erişim Tarihi: 12.09.2023).

IPCC (2007). IPCC Fourth Assessment Report: Climate Change 2007, Climate Change 2007: Working Group II: Impacts, Adaptation and Vulnerability, Glossary E-O. https://archive.ipcc.ch/publications_and_data/ar4/wg2/en/annexessglossary-e-o.html (Erişim Tarihi: 21.10.2023).

Jackson, E. A., & Jabbie, M. (2021). Understanding Market Failure in the Developing Country Context. *Decent Work and Economic Growth* içinde (Eds. Leal Filho, W., Azul, A. M., Brandli, L., Lange Salvia, A., Wall, T.), Encyclopedia of the UN Sustainable Development Goals. Springer, Cham. 1-14. https://doi.org/10.1007/978-3-319-95867-5_44.

Joskow, P. L. (2007). Regular of Natural Monopoly. Chapter 16 in *Handbook of Law and Economics*, vol. 2, 1227-1348, Elsevier.

Joskow, P. L. (2008). Lessons Learned From Electricity Market Liberalization. *Energy Journal*, 29(Special Issue 2), 9-42.

Kesbiç, C. Y., Baldemir, E., & İnci, M. (2010). Dışsallıkların Ekonomi Üzerindeki Etkileri ve İçselleştirilmesine İlişkin Teorik Yaklaşımlar-Çözüm Önerileri: Yatağan Termik Santrali Analizi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 8(14), 123-138.

Korkmaz, S. (2011). Enerji Sektöründeki Piyasa Aksaklıkları ve Bunların Düzenlenmesi. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Uluslararası Ticaret ve Para Yönetimi Bilim Dalı Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Narin Bal, M. (1998). Sanayiide Yoğunlaşma ve Ekonomik Yapı: Türk İmalat Sanayiine Yönelik Bir Uygulama. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

Narin, M. (2008). Türkiye'de Elektrik Enerjisi Sektörüne Yönelik Politikalar ve Uygulamalar. *IV. Ege Enerji Sempozyumu*, 21-23 Mayıs 2008.

Özkaya, S. Y. (2023). *Yenilenebilir Enerji Kaynakları*. T.C. Dışişleri Bakanlığı, https://www.mfa.gov.tr/ekonomis-sorunlar-ve-cozum-arayislari.tr.mfa (Erişim Tarihi: 15.09.2023).

Öznazik, A. (2019). Enerji Ekonomisi. Doğal Kaynaklar ve Çevre Ekonomisi içinde (Ed. Müslüme Narin, Celal Taşdoğan), Gazi Kitabevi, Ankara.

Öztürk, F. (2022). Rusya Türkiye'ye doğal gaz arzını kısar mı, başka ülkeler alternatif olabilir mi? BBC News Türkçe, https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-60615611# (Erişim Tarihi: 22.10.2023).

Öztürk, N. (2004). Piyasa Başarısızlıkları. *Öneri Dergisi*, 6(21), 173-187.

Rekabet Kurumu (2019). *Rekabet Terimleri Sözlüğü*. Gözden Geçirilmiş Altıncı Baskı. https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/geneldosya/rk-terimleri-sozlugu-2018-pdf (Erişim Tarihi: 21.09.2023).

Rekabet Kurumu (2023). Terimler Listesi. https://www.rekabet.gov.tr/tr/Sayfa/Yayinlar/rekabet-terimleri-sozlugu/terimler-listesi (Erişim Tarihi: 21.09.2023).

Resmî Gazete (2021). 30.01.2023 tarih ve 3453 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı (29.01.2021 tarih ve 3453 sayılı Cumhurbaşkanı Kararının Eki). 30.01.2021 tarih ve 31380 sayılı Resmî Gazete.

Richmond, A. K., & Kaufmann, R. K. (2006). Energy Prices and Turning Points in The Relationship Between Income and Energy Use/Carbon Emissions. *The Energy Journal*, 27(4), 157-180.

Scherer, F. M. (1980). *Industrial Market Structure and Economic Performance*. Boston.

Stiglitz, J. (2000). *Economics of Public Sector*. New York: W.W. Northan & Company.

Sweeney, J. L. (n.d.). Economics of Energy. Department of Management Science and Engineering Terman Engineering Center, Volume: 4.9 Article: 48, 323 Stanford University Stanford, CA 94305-4026, 1-28. http://web.stanford.edu/~jsweeney/paper/Energy%20Economics.PDF (Erişim Tarihi: 10.09.2023).

TDK (2011). *İktisat Terimleri Sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankaa.

Timperley, J. (2021). Why fossil fuel subsidies are so hard to kill: Behind the struggle to stop governments propping up the coal, oil and gas industries. *Nature*, 20 October 2021, https://www.nature.com/articles/d41586-021-02847-2 (Erişim Tarihi: 21.09.2023).

Tokatlıoğlu, İ., Narin, M., & Öztürk, F. (2021). *Mikroiktisat*. 2. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara.

Türfent, N. (2023). 100 kuyudan 100 bin varil üretim hedefi mümkün mü? Bianet, https://bianet.org/haber/100-kuyudan-100-bin-varil-uretim-hedefi-mumkun-mu-278477 (Erişim Tarihi: 22.10.2023).

Türkcan, B. (2014). Kavramsal Olarak Bilgi Dışsallıkları ve Bilgi Dışsallıklarının İktisadi Etkileri. *İktisat ve Toplum*, 50, 47-52.

UNEP (2003). Energy Subsidies: Lessons Learned in Assessing their Impact and Designing Policy Reforms. United Notions Foundation, UNET/ETB/2003/1. https://wedocs.unep.org/handle/20.500.11822/8079 (Erişim Tarihi: 12.09.2023).

Viswanathan, B. (2017). *Energy Sources: Fundamentals of Chemical Conversion Processes and Applications*. 1. Baskı, Elsevier, Amsterdam.

Yetkin Ataer, M. (2022). Enerji Sektöründe Piyasa Başarısızlıklarına Devlet Müdahalesi ve Devlet Başarısızlıkları. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 57(2), 1094-1114.

Zobar, G. (2021). Sel, hortum ve fırtına gibi hava olaylarının nedeni 'kuraklık'. Anadolu Ajansı, 17.08.2021, https://www.aa.com.tr/tr/cevre/sel-hortum-ve-firtina-gibi-hava-olaylarinin-nedeni-kuraklik/2318992 (Erişim Tarihi: 22.09.2023).

KAYNAKÇA

Austik, O. G. (2016). The Energy Unionand Security-of-Gas Supply. *Energy Policy*, 96, 372–382. https://doi.org/10.1016/j.enpol.2016.06.013, (Erişim Tarihi: 01.07.2023).

Aytüre, S. (2013). Avrupa Birliği'nin Enerji Politikasında Son Gelişmeler ve Türkiye'ye Yansımaları. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 3, 35-51.

Bayraç, H. N. (1999). Uluslararası Doğalgaz Piyasasının Ekonomik Analizi: Türkiye'deki Gelişimi ve Eskişehir Uygulaması. Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Eskişehir.

Bayraç, H. N., & Çildir, M. (2017). AB Yenilenebilir Enerji Politikalarının Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi. *Uluslararası Yönetim, İktisat ve İşletme Dergisi*, ICMEB 17(Özel Sayısı), 201-212.

Cameron, P. (2002). Competition in Energy Markets: Law and Regulation in the European Union. Oxford University Press, 21-23.

CEC (1988). The Internal Energy Market, COM(88) 238 final, 2 May 1988, Brussels: Commission of the European Communities, https://eur-lex.europa.eu/ procedure/ EN/107212/, (Erişim Tarihi: 01.07.2023).

CEC (2009). Directive 2009/73/EC of the European Parliament and of the Council of 13 July 2009 Concerning Common Rules for the Internal Market in Natural Gas and Repealing Directive 2003/55/EC, OJL211,14.8.2009, European Commission, Brussels, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32009L0073/, (Erişim Tarihi: 01.07.2023).

CEC (2007). Inquiry pursuant to article 17 of Regulation (EC) No 1/2003 into the European Gas and Electricity Sectors (Final Report), COM(2006) 851 final, Brussels, 10 January 2007, Brussels, https://www.eumonitor.eu/9353000/1/j9vvik7m1c3gyxp/vikqhkqxqmxy/, (Erişim Tarihi: 01.07.2023).

Chi, K. C. (2019). European Natural Gas Markets: Taking Stock and Looking. *Review of Industrial Organization*, 55(1), 89–109.

Çetin, T. (2010). Orta Asya ve Kafkaslar'da Enerjinin Politik Ekonomisi. *Enerji, Piyasa ve Düzenleme*, 1(1), 76-100.

Dokuzlar, B. (2006). *Dünya Güç Dengesinde Yeni Bir Silah Doğalgaz (Orta Asya'dan Avrupa'ya)*. IQ Kültür Sanat Yayınları, 164, Araştırma-İnceleme Dizisi, İstanbul.

Datamonitor (2010). European Wholesale Gas Market Development. February 2010 & Gas and Electricity Market Reports, https://energy.ec.europa.eu/data-and-analysis/market-analysis _en/, (Erişim Tarihi: 01.07.2023).

Estrada, J., Moe, A., & Martinsen, K. D. (1995). *The Development of European GasMarkets: Environmental, Economic and Political Perspectives*. John Wiley.

Finon, D. (2004). European Gas Markets: Nascent Competition and Integration in a Diversity of Models. *Reshaping European Gas and Electricityl ndustries*, D. Finon & A. Midttun (eds.), Elsevier, Amsterdam,183-186.

Francis, M. B. (1958). The Anatomy of Market Failure. *Quarterly Journal of Economics*, 72(3), 351–379.

GEO (2022). *Global Economic Outlook.* March 2022, CzechNational Bank,https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/en/monetarypolicy/.galleries/geo/geo_2022/gev_2022_03_en.pdf/, (Erişim Tarihi: 01.07.2023).

Glachant J. M., Hallack, M., & Vazquez, M. (2013). *Building Competitive Gas Markets in the EU: Regulation, Supply and Demand*. Cheltenham: Edward Elgar.

Göral, F. (2015). Doğalgaz Fiyatlarını Belirleyen Faktörler: Panel Veri Analizi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.

Hallack, M., & Vazquez, M. (2013). European Union Regulation of Gas Transmission Services: Challenges in the Allocation of Network Resources Through Entry/ExitSchemes. *Utilities Policy*, 25, 23–32.

Hošek, J. (2023). Developments in the European Natural Gas Market. Global Economic Outlook 03/2022, Czech National Bank.

IEA (2023). Background Note on the Natural Gas Supply-Demand Balance of the European Union in 2023, February 2023, https://www.iea.org/reports/background-note-on-the-natural-gas-supply-demand-balance-of-the-european-union-in-2023/, (Erişim Tarihi: 01.07.2023).

Mallory, J. H. (1997). Energy Policy in the European Union, Macmillan Press LTD. London.

Melling, A. J. (2010). Natural Gas Pricing and its Future, Carnegie Endowment for International Peace, https://carnegieendowment.org/files/gas_pricing_europe.pdf, (Erişim Tarihi: 01.07.2023).

Schumpeter, J. A. (1947). Vilfredo Pareto (1848-1923). *The Quarterly Journal of Economics*, 63(2), 47-173,

Sevim, C. (2012). *Küresel Enerji Stratejileri ve Jeopolitik*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Sevim, C. (2014). Kaya (Şeyl) Gazının Uluslararası Enerji Politikalarına Etkileri. *Ege Akademik Araştırmalar Dergisi*, 5(1), 49-64.

Soylu, H. (2007), Enerji Koridoru Olma Yolunda Türkiye İçin Doğalgazın Önemi. *Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 10, 1-14.

Vobořil, D. (2023). Klesající Ceny Plynu v Evropě Způsobují Nahrazování UhlíPlynem Při Výrobě Elektřiny. Březen 2023. https://oenergetice.cz/nemecko/klesajici-ceny-plynu-v-evrope-zpusobuji-nahrazovani-uhli-ve-vyrobe-elektriny-plynem/, (Erişim Tarihi: 01.07.2023).

Zeniewsky, P. (2021). Despite Short-term Pain, The EU's Liberalised Gas Markets Have Brought Long-term Financial Vains, IEA Commentary, 22 October, https://www.iea.org/commentaries/despite-short-term-pain-the-eu-s-liberalised-gas-markets-have-brought-long-term-financial-/, (Erişim Tarihi: 01.07.2023).

PANDEMİ SONRASI EKONOMİ
PARA, FİNANS ve YÖNETİM TARTIŞMALARI

Editörler:

Prof. Dr. Osman Murat KOÇTÜRK

Doç. Dr. Lale ORAL ATAÇ

Doç. Dr. Doğan BAKIRTAŞ

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6559-56-1

Aralık 2023

Dizgi: Arş. Gör. Mehmet Akif YALÇIN & Arş. Gör. Yunus EDİZ

Kapak Tasarımı: Arş. Gör. Yunus EDİZ

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

2019 yılında ilk belirtilerini gördüğümüz, 2020 yılında ise büyük bir hızla pandemi halini alan Covid-19 salgını, toplumları birçok açıdan etkilemiştir. Pandeminin erken dönemlerinde, sağlık hizmetleri ve tedavi yöntemlerine yönelik kaygılar ile bunlara yönelik çözüm gayretleri dolayısıyla meselenin tıbbi yönü ön plana çıksa da zamanla bu sürecin ekonomik, psikolojik, sosyolojik, siyasi vb. birçok açıdan mercek altına alınması gerektiği anlaşılmıştır. Söz gelimi, pandemi ile birlikte uluslararası ticari ilişkilerde önemli sınırlamalar ortaya çıkmış, hizmet sektörü kapsamındaki pek çok faaliyet durma noktasına gelmiş, imalat sektöründe kapasite kullanım oranları düşmüş, sosyal ortamların kullanımı konusundaki kısıtlamalar insanların ev dışındaki faaliyetlerinde uzun süreli duraksamalara sebep olmuş *(örneğin eğitim faaliyetleri çevrimiçi yolla sürdürülmüş, bir kısım iş gören evden çalışma sistemine geçmiş, kültür ve eğlence olanakları kısıtlanmış)*; diğer taraftan sağlık harcamalarındaki artış ve vergi gelirlerindeki düşüş nedeniyle yaşanan mali sorunlar, enflasyon sonucunda satın alma gücünde meydana gelen düşüş ve benzeri ekonomik sorunlar dolayısıyla artan belirsizlik tüm dünyada toplumsal kaygıların artmasına neden olmuştur. Bütün bunlar, esasen iç içe geçen ve birbirini tetikleyen dinamikler ile bu ilişki örüntülerinin nihayetinde ortaya çıkan sonuçların disiplinler arası bir yaklaşım ile değerlendirilmesini elzem hale getirmektedir.

Bu düşünceden hareketle, pandemi ile birlikte yaşanan toplumsal ve ekonomik dönüşümü İktisadi ve İdari Bilimler alanının olanakları çerçevesinde değerlendirmek üzere finans, bankacılık, dış ticaret, hukuk, iktisat, işletme, kamu yönetimi ve maliye gibi disiplinler çerçevesinde çok boyutlu olarak tartışmak gerekli hale gelmiştir. Bu kitap; pandemi sürecinin sonuçlarının tüm boyutlarıyla analiz edilmesine katkı sağlamak üzere bilimsel yayın kriterleri çerçevesinde ele alınmıştır.

Bu kitabın bir parçası olan değerli yazarlarımıza, hakemlik yapmak sureti ile kitap çalışmasına emek veren kıymetli Hocalarımıza teşekkür ederiz. Kitap tasarımı, dizgi ve iletişim konularında destek olan araştırma görevlisi arkadaşlarımıza ve kitabın sizlerin eline ulaşmasını mümkün kılan Ekin Yayınevi çalışanlarına teşekkürü borç biliriz.

Editörler
Prof. Dr. Osman Murat KOÇTÜRK
Doç. Dr. Lale ORAL ATAÇ
Doç. Dr. Doğan BAKIRTAŞ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ**……i**

1. ***HUKUKİ BOYUTUYLA BAKIM VE BARINMA HİZMETİ VEREN TİCARİ İŞLETMELERDE PANDEMİ SÜRECİ*****……1**

   Alper AKSU

2. ***PANDEMİ SONRASI SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLAMALARI: İÇ DENETİM VE DENETİM KOMİTESİ ETKİSİ*****……11**

   Batuhan Fatih MOLLAOĞULLARI

3. ***MALİ EYLEM GÖREV GÜCÜ'NÜN KARA PARA AKLAMA VE TERÖRİZMİN FİNANSMANIYLA MÜCADELE FAALİYETLERİ KAPSAMINDA TÜRKİYE'NİN GRİ LİSTE YOLCULUĞUNDA KRİPTO PARALARIN ROLÜ*****……23**

   Pınar Okan GÖKTEN & Burak ÖZDOĞAN & Soner GÖKTEN

4. ***COVID-19 PANDEMİSİ VE MALİYE POLİTİKALARI: BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ*****……36**

   Doğan BAKIRTAŞ & Hasan YAZAR

5. ***PANDEMİ SONRASI TÜRKİYE EKONOMİSİNDE UYGULANAN MALİYE POLİTİKALARI*****……49**

   Sezin DARGINOĞLU & Hayriye BAŞÇI NUR

6. ***COVİD-19 PANDEMİSİ ÖNCESİNDE VE SONRASINDA TÜRKİYE'DE E-TİCARETİN GELİŞİMİ*****……66**

   Özlem Arzu AZER & Semih SOYMAN

7. ***COVİD 19 PANDEMİSİNİN ULUSLARARASI TİCARET ÜZERİNDEKİ ETKİSİ*****……89**

   Filiz ERATAŞ SÖNMEZ & Yağmur SAĞLAM

8. ***COVİD-19 SONRASI DİJİTAL PARA VE CBDC (MERKEZ BANKASI DİJİTAL PARASI)*****……102**

   Melih Ünal & Hayriye BAŞÇI NUR

9. ***COVID-19 PANDEMİSİNİN İSTİHDAM ÜZERİNE ETKİLERİ VE YENİ İŞ GÜCÜ ANLAYIŞI*****.....116**

Metin Özgün YAKA & Cemal Erdem HEPAKTAN

10. ***DİJİTAL ÖDEMELERİN GELİŞİMİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA*****.....139**

Gencay TEPE & İsmail METİN

11. ***TÜRKİYE'DE PANDEMİ SONRASI KREDİ POLİTİKALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ*****.....153**

Mustafa MIYNAT & Güngör ÖZCAN

12. ***TODA-YAMAMOTO NEDENSELLİK TESTİ YÖNTEMİYLE ENFLASYON BEKLENTİSİ-BİTCOİN İLİŞKİSİNİN ANALİZİ*****.....164**

Musa OVALI & Gencay TEPE

13. ***COVID-19 SALGINININ HİSSE SENEDİ GETİRİLERİ ÜZERİNE ETKİSİ: BORSA İSTANBUL HAVACILIK SEKTÖRÜ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA*****.....174**

Musa OVALI & U. A. Koray KAYALIDERE & S. Baha YILDIZ

14. ***TÜRKİYE'DE ENFLASYONA KARŞI BİR KORUMA OLARAK KONUT FİYATLARI*****.....191**

Mustafa Ozan YILDIRIM

15. ***WEB of SCIENCE VERİ TABANINDAKİ KRİPTO PARA TEMALI YAYINLARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ*****.....206**

Pınar ÇOMUK & Selin ÇAVUŞOĞLU

16. ***UZAKTAN ÇALIŞMANIN ÖRGÜTSEL ETKİLERİ ÜZERİNE*****.....233**

Serap DEMİRLER

17. ***TOPLUM 5.0 PERSPEKTİFİNDE YENİ LİDERLİK ANLAYIŞI: ÇEVİK LİDERLİK*****.....250**

Semra TETİK

18. ***PANDEMİ SONRASI DÖNEMDE İŞLETMELERDE ÜCRET YÖNETİMİ: YAN HAKLAR NASIL DEĞİŞTİ?*****.....267**

Hilmiye TÜRESİN & Lale ORAL ATAÇ

19. ***FİNANSAL PİYASALARDA DİJİTAL DÖNÜŞÜM VE İNOVASYON: PANDEMİ SONRASI TÜRKİYE VE DÜNYA ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME*** ***277***

Türkan ELİK

20. ***COVID 19 PANDEMİ SÜRECİNİN GAYRİMENKUL PİYASALARI VE GAYRİMENKUL FİNANSMANINA ETKİLERİ*** ***299***

Gülay Selvi HANİŞOĞLU & Fidan GÜLER

21. ***COVID-19 SALGINI SONRASINDA TÜRK VERGİ SİSTEMİNİN DİJİTAL DÖNÜŞÜM PERFORMANSININ DEĞERLENDİRİLMESİ*** ***313***

Gül KAYALIDERE & Esra KESKİN

22. ***COVID-19 PANDEMİSİ MALİ KURALLARI NASIL ETKİLEDİ?*** ***331***

Muhammed Fatih CÜRE & Ayşe ATILGAN YAŞA

23. ***TÜRKİYE'DE PANDEMİ VE SONRASINDA GELİR ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLERİN HASILATLARINDAKİ GELİŞMELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ*** ***361***

Pelin MASTAR ÖZCAN & Gül KAYALIDERE

24. ***COVİD-19 PANDEMİSİ VE SONRASINDA HAFTADA 4 GÜN ÇALIŞMA SİSTEMİNİN İŞ HAYATINA YANSIMALARI*** ***376***

Halis KOÇAK

25. ***BÜYÜK VERİ VE YAPAY ZEKÂ UYGULAMALARININ EKONOMİK ARAŞTIRMALARA KATKISI: COVİD-19 PANDEMİ SÜRECİNİN ETKİSİ*** ***394***

Yunus EDİZ & Filiz ERATAŞ SÖNMEZ

26. ***COVİD 19 PANDEMİ DÖNEMİ SONRASINDA TÜRKİYE'DE E-TİCARET*** ***422***

Bahar MATUR & C. Erdem HEPAKTAN

27. ***AKILLI TEKNOLOJİLERİN COVİD-19 SONRASINDA ÜRETİM, PAZARLAMA VE FİNANS ALANINDA GELİŞEN ROLÜ*** ***434***

Merve GÜNDÜZ CÜRE & Şule ÖZTÜRK BİRİM

28. COVİD-19 PANDEMİSİNE YÖNELİK ALINAN MALİ TEDBİRLERİN TÜRK VERGİ SİSTEMİNE ETKİLERİ**……..459**

Ayşe ARMAĞAN & Ramazan ARMAĞAN & Halil İbrahim DEMİR

29. COVİD-19 PANDEMİSİNE YÖNELİK OECD'NİN VERGİSEL TEDBİR ÖNERİLERİ VE SEÇİLMİŞ ÜLKE UYGULAMALARI**……..484**

Ayşe ARMAĞAN & Ramazan ARMAĞAN

KAYNAKLAR

Akıncı, Ş. (2020). Covid-19'un borç ilişkilerine ve bazı borçlar hukuku sözleşmelerine etkisi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 38,* 62-103.

Aksu, A. (2023). *Özel huzurevine kabul sözleşmesi*, Adalet.

Çabri, S. (2021). Covid-19 sebebiyle alınan önlemlerin özel okul sözleşmelerine etkisi. *İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 6*(10)*,* 203-231.

Eren, F., & Dönmez, Ü. (2022). *Eren borçlar hukuku şerhi cilt II m. 49-82*.Yetkin.

Oğuz, A. (2020). Covid-19, mücbir sebep ve sözleşmelere etkisi. *Terazi Hukuk Dergisi, 15*(166)*,* 1275-1285.

Kazancı İçtihat Bilgi Bankası

KAYNAKLAR

Abeysekera I. (2022), "A framework for sustainability reporting", *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, Vol. 13 No. 6, pp. 1386-1409. https://doi.org/10.1108/SAMPJ-08-2021-0316

Alazzabi, W. Y. E., Mustafa, H., Karage, A. I. (2023). "Risk Management, Top Management Support, Internal Audit Activities and Fraud Mitigation" Journal of Financial Crime, 30(2), 569-582. https://doi.org/10.1108/JFC-11-2019-0147

Al-Shaer, H., Zaman, M. (2018). "Credibility of sSustainability Reports: The Contribution of Audit Committees". Business Strategy and The Environment, 27(7), 973-986.

Aprianti, S., Susetyo, D., Meutia, I., Fuadah, L. L. (2022, March). "Audit Committee Characteristics and Sustainability Reporting in Indonesia". In 7th Sriwijaya Economics, Accounting, and Business Conference (SEABC 2021) (pp. 42-47). Atlantis Press.

Aras, G. (2006). "İşletmelerde Sürdürülebilir Değer Yaratma ve İç Denetim". İç Denetim Dergisi (16), 20-21.

Arif, M., Sajjad, A., Farooq, S., Abrar, M. and Joyo, A.S. (2021), "The Impact of Audit Committee Attributes on The Quality and Quantity of Environmental, Social and Governance (ESG) Disclosures", Corporate Governance, Vol. 21 No. 3, pp. 497-514. https://doi.org/10.1108/CG-06-2020-0243

Buallay, A. M., AlDhaen, E. S. (2018). "The Relationship Between Audit Committee Characteristics and The Level of Sustainability Report Disclosure". in Challenges and Opportunities in The Digital Era: 17th IFIP WG 6.11 Conference On E-Business, E-Services, And E-Society, I3E 2018, Kuwait City, Kuwait, October 30–November 1, 2018, Proceedings 17 (Pp. 492-503). Springer International Publishing.

Buallay, A., Al-Ajmi, J. (2020), "The Role of Audit Committee Attributes in Corporate Sustainability Reporting: Evidence from Banks in The Gulf Cooperation Council", *Journal of Applied Accounting Research*, Vol. 21 No. 2, pp. 249-264. https://doi.org/10.1108/JAAR-06-2018-0085

Coetzee, P., Lubbe, D. (2014). "Improving the Efficiency and Effectiveness of Risk-Based Internal Audit Engagements". International Journal of Auditing, 18(2), 115-125. https://doi.org/10.1111/ijau.12016

Deloitte (2013). Audit Committee Brief "The Era of Sustainability Disclosure", https://www.iasplus.com/en/publications/sustainability/sustainability-disclosure/at_download/file/ACBrief_September

Deloitte. (2023). "ESG and the Role of an Internal Auditor", https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/in/Documents/in-risk-ESG-and-IA-noexp.pdf

Global Reporting Initiative (2013), Reporting Principles and Standards Disclosures, availableat: www.globalreporting.org/resourcelibrary/GRIG4-Part1-Reporting-Principles-and-Standard-Disclosures.pdf

Herzig, C., Viere, T., Burritt, R. , Schaltegger, S. (2006), "Understanding and Supporting Management Decision-Making. South East Asian Case Studies On Environmental Management Accounting", Sustainability Accounting and Reporting, Springer, Dordrecht, pp. 491-507.

Khan, M. G. S. H. (2023). "Role Of Internal Auditors and Sustainability Reporting: Mediating Effects Of Audit Committee Performance". International Journal Of Accounting & Finance Review, 14(1), 67-76.

Laplume, A.O., Sonpar, K., Litz, R.A. (2008), "*Stakeholder Theory: Reviewing A Theory That Moves Us*", Journal of Management, Vol. 34 No. 6, pp. 1152-1189.

Marx, B., Van Der Watt, A. (2011). "Sustainability and Integrated Reporting: an Analysis of The Audit Committee's Oversight Role". Journal for New Generation Sciences, 9(2), 56-71.

Paun, D. 2018. "Corporate Sustainability Reporting: An Innovative Tool for the Greater Good of all", Business Horizons

Pucker, K.P. (2021), "*Overselling Sustainability Reporting*", Harvard Business Review, Vol. 99, pp. 134-143.

Selimoğlu, S.K.,Saldi, M. (2021). "Covid-19 Etkisinde Sürdürülebilirliğin Sağlanmasi ve İç Denetimin Değişen Rotasi" Denetişim, (22), 5-14.

Tumwebaze, Z., Bananuka, J., Kaawaase, T. K., Bonareri, C. T., Mutesasira, F. (2022). "Audit Committee Effectiveness, Internal Audit Function and Sustainability Reporting Practices". Asian Journal of Accounting Research, 7(2), 163-181.

Tumwebaze, Z., Bananuka, J., Kaawaase, T.K., Bonareri, C.T. , Mutesasira, F. (2022), "Audit Committee Effectiveness, Internal Audit Function and Sustainability Reporting Practices", *Asian Journal of Accounting Research*, Vol. 7 No. 2, pp. 163-181. https://doi.org/10.1108/AJAR-03-2021-0036

Van der Zahn, M., Cong, L. M. (2019). "Exploration of the association between audit committee effectiveness and sustainability reporting during a disclosure regime change". Available at SSRN 345989

KAYNAKLAR

Atar Ö, Özen G. (2019). Yüzme Egzersizinin Serebral Palsili Hastaların Seçilmiş Fiziksel, Fizyolojik Ve Motorik Özellikler Üzerine Etkisi. (Ed. Koç, H). İstanbul: Efe Akademi Yayınları.

Savcı, H., Bayram, H. & Sökmen, N. (1997). Önbilgi, mantıksal düşünme yeteneği, laboratuvar ve kavram haritası yöntemlerinin temel kimya kavramlarının öğretilmesinde başarıya etkisi. *Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 9,* 79-88.

Akyürek, K. (2022). Mali Eylem Görev Gücü (Financial Action Task Force-FATF)'nün değerlendirilmesi ve Türkiye'deki yansımaları. Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 19(2), 429-469.

Brenig, C., Accorsi, R. & Müller, G. (2018). Economic Analysis of Cryptocurrency Backed Money Laundering (2015). ECIS 2015 Completed Research Papers. Paper 20. http://aisel.aisnet.org/ecis2015_cr/20

Campbell-Verduyn, M. (2018). Bitcoin, crypto-coins, and global anti-money laundering governance. *Crime, Law and Social Change*, 69, 283-305.

de Koker, L., Howell, J., & Morris, N. (2023). Economic onsequences of greylisting by the Financial Action Task Force. *Risks*, 11(5), 81.

FATF (2012-2023). International standards on combating money laundering and the financing of terrorism & proliferation, FATF, Paris, France, www.fatf-gafi.org/recommendations.html

FATF (2021). Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures – Turkey 1st Enhanced Follow-up Report & Technical Compliance Re-Rating, FATF, Paris http://www.fatf-gafi.org/publications/mutualevaluations/documents/fur-turkey-2021.html

FATF (2022). Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures – Turkey 2nd Enhanced Follow-up Report, FATF, Paris http://www.fatf-gafi.org/publications/mutualevaluations/documents/fur-turkey-2022.html

FATF (2023). Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures – Türkiye, 3rd Enhanced Follow-up Report, FATF, Paris https://www.fatf-gafi.org/content/fatf-gafi/en/publications/Mutualevaluations/turkiye-fur2023.html

Fatf.com. https://www.fatf-gafi.org/en/the-fatf/history-of-the-fatf.html#:~:text=The%20Financial%20Action%20Task%20Force,G7%20Summit%20in%20July%201989.

G7. (1989). Economic Decleration, http://www.g8.utoronto.ca/summit/1989paris/communique/index.html

Global Initiative Against Transnational Organized Crime. (2021). https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2021/03/The-Global-Illicit-Economy-GITOC-Low.pdf

Kida, M., & Paetzold, S. (2021). The impact of gray-listing on capital flows: an analysis using machine learning. *International Monetary Fund Working Paper*, WP/21/153. https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2021/05/27/The-Impact-of-Gray-Listing-on-Capital-Flows-An-Analysis-Using-Machine-Learning-50289

Naheem, M. A. (2019). Exploring the links between AML, digital currencies and blockchain technology. *Journal of Money Laundering Control*, 22(3), 515-526.

Nance, M. T. (2018). The regime that FATF built: an introduction to the Financial Action Task Force. Crime, Law and Social Change, 69, 109-129.

Nershi, K. (2022). How strong are international standards in practice? evidence from cryptocurrency transactions. evidence from cryptocurrency transactions.
SSRN: https://ssrn.com/abstract=4186244 or http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.41862

KAYNAKLAR

Almeida, V., Barrios, S., Christl, M., De Poli, S., Tumino, A., & van der Wielen, W. (2021). The impact of COVID-19 on households' income in the EU. JOURNAL OF ECONOMIC INEQUALITY, 19(3), 413-431. https://doi.org/10.1007/s10888-021-09485-8

Alsharif, A. H., Salleh, N., & Baharun, R. (2020). Bibliometric analysis. Journal of Theoretical and Applied Information Technology, 98(15), 2948-2962.

Arslan, E. (2022). Sosyal Bilim Araştırmalarında VOSviewer ile Bibliyometrik Haritalama ve Örnek bir Uygulama. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 22(Özel Sayı 2), Article Özel Sayı 2. https://doi.org/10.18037/ausbd.1227291

Athira, A., & Ramesh, V. K. (2023). COVID-19 and corporate tax avoidance: International evidence*. INTERNATIONAL BUSINESS REVIEW, 32(4), 102143. https://doi.org/10.1016/j.ibusrev.2023.102143

Azad, N. F., Serletis, A., & Xu, L. (2021). Covid-19 and monetary-fiscal policy interactions in Canada*. QUARTERLY REVIEW OF ECONOMICS AND FINANCE, 81, 376-384. https://doi.org/10.1016/j.qref.2021.06.009

Broadus, R. N. (1987). Toward a definition of "bibliometrics". Scientometrics, 12(5), 373-379. https://doi.org/10.1007/BF02016680

Burger, P., & Calitz, E. (2021). Covid-19, Economic Growth and South African Fiscal Policy. SOUTH AFRICAN JOURNAL OF ECONOMICS, 89(1), 3-24. https://doi.org/10.1111/saje.12270

Chen, X., & Chen, Z. (2021). Can Green Finance Development Reduce Carbon Emissions? Empirical Evidence from 30 Chinese Provinces. Sustainability, 13(21), Article 21. https://doi.org/10.3390/su132112137

Chohan, U. W. (2022). The return of Keynesianism? Exploring path dependency and ideational change in post-covid fiscal policy. POLICY AND SOCIETY, 41(1), 68-82. https://doi.org/10.1093/polsoc/puab013

Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. Journal of Business Research, 133, 285-296. https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070

Ellegaard, O., & Wallin, J. A. (2015). The bibliometric analysis of scholarly production: How great is the impact? Scientometrics, 105(3), 1809-1831. https://doi.org/10.1007/s11192-015-1645-z

Funke, M., & Terasa, R. (2022). Has Germany's temporary VAT rates cut as part of the COVID-19 fiscal stimulus boosted growth? JOURNAL OF POLICY MODELING, 44(2), 450-473. https://doi.org/10.1016/j.jpolmod.2022.03.008

Green, D., & Loualiche, E. (2021). State and local government employment in the COVID-19 crisis. JOURNAL OF PUBLIC ECONOMICS, 193, 104321. https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2020.104321

Guliyeva, S., Gadimli, N., Azizov, Y., Hajiyev, Z., & Guliyev, S. (2021). Fiscal Policy Effectiveness and Risks in the Development of Azerbaijan's Economy During Economic Shock. JOURNAL OF EASTERN EUROPEAN AND CENTRAL ASIAN RESEARCH, 8(2), 171-183. https://doi.org/10.15549/jeecar.v8i2.710

Lachapelle, E., Bergeron, T., Nadeau, R., Daoust, J.-F., Dassonneville, R., & Belanger, E. (2021). Citizens' Willingness to Support New Taxes for COVID-19 Measures and the Role of Trust. POLITICS & POLICY, 49(3), 534-565. https://doi.org/10.1111/polp.12404

Makin, A. J., & Layton, A. (2021). The global fiscal response to COVID-19: Risks and repercussions. ECONOMIC ANALYSIS AND POLICY, 69, 340-349. https://doi.org/10.1016/j.eap.2020.12.016

Robson, J. (2020). Radical Incrementalism and Trust in the Citizen: Income Security in Canada in the Time of COVID-19. CANADIAN PUBLIC POLICY-ANALYSE DE POLITIQUES, 46, S1-S18. https://doi.org/10.3138/cpp.2020-080

Sadiq, K., & Krever, R. (2021). Does tax policy fit in the portfolio of COVID-19 responses? PACIFIC ACCOUNTING REVIEW, 33(2), 212-220. https://doi.org/10.1108/PAR-08-2020-0119

Schuknecht, L. (2022). Public Expenditure and Sustainable Public Finances Post-COVID. ECONOMISTS VOICE, 19(1), 63-71. https://doi.org/10.1515/ev-2021-0011

Web of Science. (2023). Document Search. https://www.webofscience.com/wos/woscc/basic-search

WHO. (2023). Coronavirus (COVID-19) Dashboard. https://covid19.who.int

KAYNAKLAR

Çelik, Ş. (2022, Haziran 14). Covid-19 Pandemisi Sonrasında Maliye Politikaları Uygulamaları: Türkiye Özelinde Bir Değerlendirme. İSLÂM İKTİSADI ARAŞTIRMALARI DERGİSİ, s. 4-27.

Ekonomim.com. (2020, Mart 25). Sağlıkta yerli üretime 6 milyon lira destek: https://www.ekonomim.com/ekonomi/saglikta-yerli-uretime-6-milyon-lira-destek-haberi-465844 adresinden alındı

Ekonomim.com. (2020, Mart 30). Düşük gelirliye yeni kredi: https://www.ekonomim.com/finans/haberler/dusuk-gelirliye-yeni-kredi-haberi-466314 adresinden alındı

Ekonomim.com. (2020, Mart 24). 'Mücbir sebep'e giren sektörler belli oldu: https://www.ekonomim.com/ekonomi/mucbir-sebepe-giren-sektorler-belli-oldu-haberi-465734 adresinden alındı

Ekonomim.com. (2020, Haziran 28). 400'den fazla ürüne ek gümrük vergisi: https://www.ekonomim.com/ekonomi/400den-fazla-urune-ek-gumruk-vergisi-haberi-473735 adresinden alındı

Ekonomim.com. (2020, Eylül 30). Mevduat vergisine yılbaşına kadar indirim: https://www.ekonomim.com/finans/haberler/mevduat-vergisine-yilbasina-kadar-indirim-haberi-483453 adresinden alındı

Ekonomim.com. (2020, Eylül 30). Döviz ve altın alımındaki %1'lik vergi düşürüldü: https://www.ekonomim.com/finans/haberler/doviz-ve-altin-alimindaki-1lik-vergi-dusuruldu-haberi-483454 adresinden alındı

Eroğlu, E. (2020, Aralık 16). Covid-19'un Ekonomik Etkilerinin ve Pandemiyle Mücadele Sürecinde Alınan Ekonomik Tedbirlerin Değerlendirilmesi. International Journal of Public Finance, s. 211-236.

Faria-e-Castro, M. (2021, Şubat). Fiscal Policy during a Pandemic. FEDERAL RESERVE BANK OF ST. LOUIS, s. 2.

Fırat, M. (2020, Eylül 22). COVID-19 KRİZİ VE IMF DESTEKLİ MALİYE POLİTİKALARININ GEREKLİLİĞİ. Ekonomi, İşletme ve Maliye Araştırmaları Dergisi, s. 209-222.

Gökçe, H. (2020, Mart 25). Ekonomim.com. Tarımsal üretimde 28 dalda indirimli kredi: https://www.ekonomim.com/sektorler/tarim/tarimsal-uretimde-28-dalda-indirimli-kredi-haberi-465881 adresinden alındı

Gökçe, H. (2020, Nisan 3). Ekonomim.com. KOSGEB de devrede: 80 milyon liraya kadar faizsiz kredi imkanı: https://www.ekonomim.com/ekonomi/kosgeb-de-devrede-80-milyon-liraya-kadar-faizsiz-kredi-imkani-haberi-466745 adresinden alındı

ILO. (2020). Country policy responses: https://www.ilo.org/global/topics/coronavirus/regional-country/country-responses/lang--en/index.htm#TR adresinden alındı

Kartal, M. (2020, Kasım 16). Kovid-19 Pandemisinde Türkiye'de Alınan Para Politikası Tedbirlerinin Temel Finansal Göstergelere Etkileri. Bankacılar Dergisi, s. 88-106.

OECD. (2020, Kasım 15). Tackling coronavirus (COVID-19) Contributing to a global effort: https://www.oecd.org/coronavirus/en/ adresinden alındı

Pehlivan, M., Kaya, A., & Seda Selin, K. (2022, Aralık 2). COVID-19'UN MAKROEKONOMİK ETKİLERİ VE SEÇİLMİŞ ÜLKELERDE COVID-19 DÖNEMİNDE UYGULANAN MALİYE VE PARA POLİTİKALARI. Akademik Hassasiyetler, s. 105-135.

Sakarya Üniversitesi Sakarya Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Merkezi (S E S A M). (2020). Türkiye'de COVID-19'la Mücadelede Alınan Kamu Maliyesi Tedbirlerinin Değerlendirilmesi: https://sesam.sakarya.edu.tr/tr/duyuru/goster/91540/turkiye-de-covid-19-la-mucadelede-alinan-kamu-maliyesi-tedbirlerinin-degerlendirilmesi adresinden alındı

Sakarya, C. (2020, Nisan 16). Ekonomim.com. Koronavirüse karşı ekonomik önlemler içeren kanun teklifi yasalaştı: https://www.ekonomim.com/ekonomi/koronaviruse-karsi-ekonomik-onlemler-iceren-kanun-teklifi-yasalasti-haberi-467893 adresinden alındı

Şahin, İ. (2020, Nisan 08). Sözcü.com.tr. İşten çıkarma 3 ay yasaklanıyor: https://www.sozcu.com.tr/2020/ekonomi/son-dakika-isten-cikarma-3-ay-yasaklaniyor-5734999/ adresinden alındı

TCMB. (2020, Nisan 30). Enflasyon Raporu 2020 II: https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Yayinlar/Raporlar/Enflasyon+Raporu/2020/Enflasyon+Raporu+2020+-+II adresinden alındı

TCMB. (2023, Nisan 16). TCMB: www.tcmb.gov.tr adresinden alındı

Tosunoğlu, Ş., & Kasal, S. (2020, Nisan 08). Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgını ve Sağlıklı Küresel Ekonomi İçin Politika Uygulamaları: IMF'nin Rolü. Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Dergisi, s. 35-49.

TÜİK. (2023, Nisan 16). TÜİK: www.tuik.gov.tr adresinden alındı

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. (2021). 2020 ve 2021'de Pandemi Döneminde Türkiye Ekonomisi ve Para Politikası: https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/16ee1695-61a8-45d1-bf6e-5556c659e91d/2020+ve+2021%27de+Pandemi+Doneminde+Turkiye+Ekonomisi+ve+Para+Politikasi.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-16ee1695-61a8-45d1-bf6e-5556c659e91d-mr7V.uE adresinden alındı

Uysal, G. (2020, Nisan). COVID19 PANDEMİSİ VE TÜRKİYE'DE HANELERİN KORUNMASI. Sabancı Üniversitesi İstanbul Politikalar Merkezi, s. 1-9.

Ünüvar, İ., & Aktaş, H. (2022, Nisan). Dünya'da ve Türkiye'de Covid-19 Pandemisinin Ekonomik Etkileri. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, s. 124-140.

Voyvoda, E., & Yeldan, E. (2020, Mayıs). COVİD-19 Salgının Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri ve Politika Alternatiflerinin Makroekonomik Genel Denge Analizi. https://docplayer.biz.tr/187677543-Covid-19-salginin-turkiye-ekonomisi-uzerine-etkileri-ve-politika-alternatiflerinin-makroekonomik-genel-denge-analizi.html adresinden alındı

Yalman, N., Aydın Ünal, E., & Koşaroğlu, Ş. (2021, Temmuz 15). Covid-19 Salgını Sürecinin İşgücü Piyasaları Üzerine Etkisi: Uygulamalı Bir Araştırma. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, s. 1125-1144.

Yaşar Yenimahalleli, G. (2020). Covid-19 Pandemisi Sürecinde Türkiye'de İzlenen Sağlık Politikaları. (T. M. ODASI, Röportaj Yapan)

KAYNAKLAR

Balci, Y., & Çetin, G. (2020). Covid-19 Pandemi Sürecinin Türkiye'de İstihdama Etkileri ve Kamu Açısından Alınması Gereken Tedbirler. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19(37), s: 40-58.

BKM, (2023): https://bkm.com.tr/mektupla-telefonla-siparis-ve-e-ticaret-islemleri/ (Erişim Tarihi: 13.09.2023)

Çetin, O. I. (2020). Covid-19 Pandemi Sürecinde Türkiye'de Perakende E-ticaretin Durumu, https://www.researchgate.net/profile/Olgun-Cetin/publication/370715996_COVID-19_PANDEMI_SURECINDE_TURKIYE'DE_PERAKENDE_E-TICARETIN_DURUMU/links/645ea4104353ba3b3b5fa35f/COVID-19-PANDEMI-SUeRECINDE-TUeRKIYEDE-PERAKENDE-E-TICARETIN-DURUMU.pdf. (Erişim Tarihi: 09.08.2023)

E-Commerce News, (2023): https://ecommercenews.eu/ecommerce-in-europe/ (Erişim Tarihi: 13.09.2023)

ecommerceDB, (2023): https://ecommercedb.com/insights/european-ecommerce-market-worth-us-1-1-trillion-by-2026/3982 (Erişim Tarihi: 14.09.2023)

eLAC, (2022): "Post Pandemic Covid-19 Economic Recovery: Enabling Latin America and the Caribbean to better harness e-commerce and digital trade", Report. https://www.cepal.org/en/publications/46858-post-pandemic-covid-19-economic-recovery-enabling-latin-america-and-caribbean (Erişim Tarihi: 09.08.2023)

Eryiğit, V. & Özdemir, L. (2023). Covid-19 Pandemi Döneminde Yükseliş Gösteren Sektörler: E-Ticaret . Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 12 (1), s: 83-99 . DOI: 10.47130/bitlissos.1211246

ETBİS (2023): https://eticaret.gov.tr/istaistikler/ (Erişim Tarihi: 20.09.2023)

Kartal, C., & Atay, M. S.,. (2020). "Covid-19'un Elektronik Ticarete ve Muhasebeye Yönelik Etkileri", Covid-19 Pandemisinde Yönetim ve Ekonomi, Gazi Kitabevi, Bölüm-14, s: 321-346.

Özmen, Ş. (2009). Ağ Ekonomisinde Yeni Ticaret Yolu: E-Ticaret, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 3.Baskı, ISBN: 978-605-399-088-8.

Savrul Kılınc, B., & Akın, F. (2021). Koronavirüs Salgınının Türkiye'de E-Ticaret Sektörüne Etkileri, Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl 14, Özel Sayı, s: 87-97

Shevchenko, V. (2020). ECONOMIC SHOCKS OF THE PANDEMIC IMPACT: THE EUROPEAN CASE. Three Seas Economic Journal, 1(2), s: 53-59. https://doi.org/10.30525/2661-5150/2020-2-9

Statista, (2023): https://www.statista.com/ (Erişim Tarihi: 11.09.2023)

Statista, (2023) (a): https://www.statista.com/statistics/805044/total-population-worldwide/ (Erişim Tarihi: 11.09.2023)

Statista, (2023) (b): https://www.statista.com/statistics/273018/number-of-internet-users-worldwide/ (Erişim Tarihi: 13.09.2023)

Statista, (2023) (c): https://www.oberlo.com/statistics/how-many-people-have-smartphones (Erişim Tarihi: 11.09.2023)

Statista, (2023) (d): https://www.statista.com/statistics/278414/number-of-worldwide-social-network-users/ (Erişim Tarihi: 10.09.2023)

Statista, (2023) (e): https://www.statista.com/outlook/dmo/fintech/digital-payments/worldwide (Erişim Tarihi: 13.09.2023)

Statista, (2023) (f): https://www.statista.com/forecasts/1117851/worldwide-e-commerce-revenue-by-region (Erişim Tarihi: 16.09.2023)

Strauss, (2020), Steven, Some Emerging Hypotheses on the Economic Opportunities and Challenges of the Post-Pandemic World (June 22, 2020). Available at SSRN: https://ssrn.com/abstract=3633391 or http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3633391

TUİK, (2023): https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2023-49407#:~:text=Son%2012%20ayda%20%C4%B0nternet%20kullanan,y%C4%B1l%C4%B1nda%20%49%2C5%20oldu. (Erişim Tarihi: 08.09.2023)

TÜBİSAD, (2016): Türkiye'de E-Ticaret - 2016 Pazar Büyüklüğü Raporu, https://www.tubisad.org.tr/tr/images/pdf/tubisad_2016_e-ticaret%20tahminleme%20ve%20olcumleme%20calismasi.pdf (Erişim Tarihi: 10.09.2023)

TÜBİSAD, (2019): Türkiye'de E-Ticaret - 2018 Pazar Büyüklüğü Raporu, Deloitte. https://www.tubisad.org.tr/tr/images/pdf/tubisad_2019_e-ticaret_sunum_tr.pdf (Erişim Tarihi: 10.09.2023)

TÜBİSAD, (2021). "Ekonominin Dönüştürücü Gücü: E-ticaret Etki Analizi" Raporu, https://www.tubisad.org.tr/tr/images/pdf/tubisad-e-commerce_impact_assessment-launchpresentation.pdf (Erişim Tarihi: 09.09.2023)

TÜSİAD, (2022), E-ticaretin Öne Çıkan Başarısı: Tüketici Davranışlarında Değişim ve Dijitalleşme, Delloite Digitale.

World Health Organization, (2023). https://who.int/ (Erişim Tarihi: 16.09.2023)

World Trade Organization, (2023). https://wto.org/ (Erişim Tarihi: 16.09.2023)

Worldometers, (2023): https://www.worldometers.info/coronavirus/ (Erişim Tarihi: 15.09.2023)

Yılmaz, Ö. & Bayram, O. (2020). COVID-19 Pandemi Döneminde Türkiye'de E-ticaret ve E-ihracat. Kayseri Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2 (2), s: 37-54. DOI: 10.51177/kayusosder.777097

KAYNAKLAR

Atar Ö, Özen G. (2019). Yüzme Egzersizinin Serebral Palsili Hastaların Seçilmiş Fiziksel, Fizyolojik Ve Motorik Özellikler Üzerine Etkisi. (Ed. Koç, H). İstanbul: Efe Akademi Yayınları.

Akçaci, T. & Çinaroğlu, M. S. (2020). Yeni Koronavirüs (COVID-19) Salgınının Lojistik ve Ticarete Etkisi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences,* 447–456. http://dergipark.org.tr/tr/pub/jss .

Arriola, C., P. Kowalski & F. van Tongeren (2021). The Impact of COVID-19 on Directions and Structure of International Trade. *OECD Trade Policy Papers,* No. 252, OECD Publishing, Paris, https://dx.doi.org/10.1787/0b8eaafe-en.

Arriola, C., Cadestin, C., Kowalski, P. & Van Tongeren F. (2022). International Trade During the COVID-19 Pandemic: Big Shifts and Uncertainty. OECD Publishing, oecd.org/coronavirus.

Ateş, E. (2022). Impact of the COVID-19 Outbreak On World Trade in Goods and Services: A Structural Break Analysis. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi,* 24(43), 686-703.

Bai, J. & Perron, P. (2003). Critical Values for Multiple Structural Change Tests. *The Econometrics Journal,* 6(1), 72–78. https://doi.org/10.1111/1368-423x.00102 .

Barua, S. (2020). COVID-19 Pandemic and World Trade: Some Analytical Notes. *SSRN Electronic Journal.* https://doi.org/10.2139/ssrn.3577627 .

Bekkers, E., & Koopman, R. B. (2020). Simulating the Trade Effects of the COVID-19 Pandemic: Scenario Analysis Sased on Quantitative Trade Modelling. *World Economy,* 1–23. https://doi.org/10.1111/twec.13063.

Carreño, I., Dolle, T., Medina, L., & Brandenburger, M. (2020). The Implications of the Covid-19 Pandemic on Trade. *European Journal of Risk Regulation,* 11(2), 402–410. https://doi.org/10.1017/err.2020.48 .

Deardorff, A. Kim, S. & Chung, C. (2020), The Global Economy After COVID-19: Challenges and Policy Resolutions*. East Asian Economic Review,* 24(4), 305- 312.

Duran, M. S. & Acar, M. (2020), Bir Virüsün Dünyaya Ettikleri: Covid-19 Pandemisinin Makroekonomik Etkileri. International *Journal of Social and Economic Sciences,* 10(1), 54-67).

Fernandes, N. (2020), Economic Effects of Coronavirus Outbreak (COVID-19) on The World Economy. *SSRN Electronic Journal, 1*-28.

Gruszczynski, L. (2020), The COVID-19 Pandemic and International Trade: Temporary Turbulence or Paradigm Shift?. *European Journal of Risk Regulation,* 11(2). 337-342.

Hayakawa, K. Mukunoki, H. (2020), The Impact of COVID-19 on International Trade: Evidence From The First Shock. *Journal of The Japanese and International Economies,* 60(101135), 1-12.

IFC (2020), Why Trade Finance Matters, Especially Now? https://www.ifc.org/en/insights-reports/202)0/trade-and-covid-19-note-2 (15.08.2023).

IMF. (2019). Global Financial Stability Report: Lower for Longer, International Monetary Fund, Washington, DC, October. https://www.imf.org/en/Publications/GFSR/Issues/2019/10/01/global-financial-stability-report-october-2019#Chapter1 (15.08.2023)

Kaya, D. G. (2020), Koronavirüs Pandemisinin Küresel Ekonomideki İzleri: Kamu Finansman Dengesi, Ticaret Hacmi, Enflasyon, İşsizlik ve Ekonomik Büyüme, *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi,* 7(5), 221-237.

OECD. (2020). OECD Employment Outlook 2020: Worker Security and the COVID-19 Crisis, OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/1686c758-en (15.08.2023).

Jean, S. (2020), How The COVID-19 Pandemic Is Reshaping The Trade Landscape and What to Do About It, *Intereconomics,* 55, 135-140.

Maliszewska, M. & Mattoo, A. (2020). The Potential Impact of COVID-19 on GDP and Trade. In Policy Research Working Paper (Issue 9211). http://documents1.worldbank.org/curated/en/295991586526445673/pdf/The-Potential Impact-ofCOVID-19-on-GDP-and-Trade-A-Preliminary-Assessment.pdf (21.08.2023).

Ozili, P. K. & Arun, T. (2020). Spillover of COVID-19: Impact on the Global Economy Spillover of COVID-19: Impact on the Global Economy. Munich Personal RePEc Archive, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3562570 (21.08.2023).

Vo, T. D. & Tran, M. D. (2021). The Impact of Covid-19 Pandemic on the Global Trade. *International Journal of Social Science and Economics Invention,* 7(01), 1–7. https://doi.org/10.23958/ijssei/vol07-i01/261 .

World Bank. (2020). Global Economic Prospects, June 2020. Washington, DC: World Bank. https://elibrary.worldbank.org/doi/10.1596/978-1-4648-1553-9_ch1 (15.08.2023).

Vidya, C. T. & Prabheesh, K. P. (2020), Implications of COVID-19 Pandemic on the Global Trade Networks*, Emerging Markets Finance and Trade,* 56(10), 2408– 2421.

KAYNAKLAR

Acar, O., Öztürk, N. (2021). Paranın Dönüşümünde Yeni Bir Evre: Merkez Bankası Dijital Parası, International Journal of Accounting and Finance Researches.

Adrian, T. ve Mancini-Griffoli, T. (2021, Haziran). Dijital parada yeni bir çağ. Erişim adresi https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2021/06/online/digital-money- new-era-adrian-mancini-griffoli.htm

Al, İ. ve Akyazı, H. (2019). Merkez bankası dijital parası ve para politikasına yansımaları. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19(3), 573-593.

Bank of England (2021, Haziran 7). New forms of digital Money, discussion paper. Erişim adresi https://www.bankofengland.co.uk/paper/2021/new-forms-of- digital-money

Barontini, C. ve Holden, H. (2019), Proceeding with Coution A Survey on Central Bank Digital Currency, BIS Papers.

Bank of Russia. (2022). Digital ruble: start of testing. http://www.cbr.ru/eng/press/event/?id=12692#highlight=digital%7Cruble

BIS. (2020). Central Bank Digital Currencies: Foundational Principles and Core Features. Bank for International Settlements, Basel.

BIS. (2021, Eylül). Eylül 2021 tarihinde https://www.bis.org/about/bisih/topics/cbdc/wcbdc.htm adresinden alındı

Boar, C., & Wehrli, A. (2021, Ocak). Ready, Steady, Go? – Results of the Third BIS Survey on Central Bank Digital Currency. BIS Papers(No 114), s. 3-4

BOE. (2020). Central Bank Digital Currency Opportunities, Challenges and Design. Bank of England.

BOJ. (2020). The Bank of Japan's Approach Central Bank Digital Currency. Bank of Japan.

Bordo, M. D., & Levin, A. T. (2017, Ağustos). Central Bank Digital Currency and the Future of Monetary Policy. NBER Working Paper Series(23711), s. 19-21.

Carstens, A. (2019), Future of Money and Payments, Bank for International Settlements, Dublin.

ÇARKACIOĞLU, Abdurrahman; (2016), "Kripto-Para Bitcoin", Sermaye Piyasası Kurulu Araştırma Dairesi, Araştırma Raporu.

Demir, O. (2020). Para, Banka ve Finansal Piyasalar, 4T Yayınevi, İstanbul.

Demir, O. ve Esen, A. (2021). Covid 19'un yıkıcı ekonomik etkileri ve Türkiye ekonomisinde dönüşüm ihtiyacı. Journal Of Emerging Economies and Policy 2021 6(1) 88-105

Demir, O. ve Odabaşı, H. (2021). Merkez Bankası Dijital Para Sisteminin Avantaj ve Dezavantajları Neler Olabilir? Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi (61). 199-222.

Doğan, Ş. (2020). Dijital Çağda Paranın Dönüşümü: Kripto Para Birimleri ve Blok Zinciri (Blockchain) Teknolojisi: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8 (3), 859-870.

Eggertsson, T. (1992). Economic Behavior and Institutions. Reprinted, Cambridge University Press.

Erkuş, H. ve Gümüş, A. (2019). Blockchain ve Kripto Paraların Kullanımı Üzerine Bir Değerlendirme. Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7 (2), 41-49.

Engert, W. Ve Fung, B.S.C. (2017), Central Bank Digital Currency: Motivations and Implications, Bank of Canada Stuff Discussion Paper.

Ferguson, N. (2018). Paranın Yükselişi Dünya'nın Finansal Tarihi. (B. Pala, Çev.) Yapı Kredi Yayınları.

Fidan, M., Dilek, S. ve Esev, A. (2019). Dünden Bugüne Paranın Tarihi ve Türkiye'de Kâğıt Para Kullanımı. Sosyal Bilimler Dergisi, 9 (18), 141-162.

Grym, A., Heikkinen, P., Kauko, K. Ve Takala, K. (2017), Central Bank Digital Currency, Bank of Finland BoF Economic Review.

Grym, A. (2020). Lessons Learned from the World's First CBDC. Bank of Finland Economics Review(No.8/2020), s. 2.

Hedera, (2018). https://hedera.com/learning/tokens/what-is-a-central-bank-digital-currency-cbdc

Huld, A. (2022). China launches digital yuan app- all you need to know. Erişim tarihi 15 Ocak 2022, https://www.china-briefing.com/news/china-launches-digital-yuan- app-what-you-need-to-know/

IMF. (2018, Kasım). Casting Light on Central Bank Digital Currency. IMF Staff Discussion Note(SDN/18/08), s. 27-29.

Investing.com. (2020, Aralık). Mart 06, 2021 tarihinde Investing.com: https://tr.investing.com/news/cryptocurrency-news/tcmb-baskan-naci-agbaldan-dijital-para-acklamas-2079450 adresinden alındı

Jiang, J. C., & Lucero, K. (2021). Background and Implications of China's Central Bank Digital Currency: E-CNY. SSRN Electronic Journal. https://doi.org/10.2139/ssrn.3774479

Khiaonarong, M. T. (ve) Humphrey, D. (2019). Cash use across countries and the demand for central bank digital currency. IMF working paper, WP/19/46.

Kiff, M. J., Alwazir, J., Davidovic, S., Farias, A., Khan, M. A., Khiaonarong, M. T., ... (ve) Zhou, P. (2020). A survey of research on retail central bank digital currency. IMF working paper, WP/20/104.

Lee, D. K. C., Yan, L. (ve) Wang, Y. (2021). A global perspective on central bank digital currency. China Economic Journal, 14(1), 52-66. https://doi.org/10.1080/17538963.2020.1870279

Nuno, G. (2018), Monetary Policy Implications of Central Bank- Issued Digital Currency, Banco de Espana Economic Bulletin.

Orhan, O. Z. ve Erdoğan S. (2013). "Para Politikası" (İkinci Baskı). Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

P. K. OZİLİ, "Central bank digital currency research around the World: a review of literatüre", Journal of Money Laundering Control, 2022.

Popowicz, J. E. (2022). Russian banks set to use digital ruble in 2024. Central Banking. https://www.centralbanking.com/fintech/cbdc/7952291/russian-banks-set-to- use-digital-ruble-in-2024

Rodeck ve Adams (2023) https://www.forbes.com/advisor/investing/cryptocurrency/digital-currency/

Sürmen, Y. (2014). Muhasebe – 1. Trabzon: Celepler Matbaacılık.

Stavroyiannis, S. and Babalos, V. (2019). Herding Behavior in Cryptocurrencies Revisited: Novel Evidence From A TVP Model. Journal of Behavioral and Experimental Finance, 22, 57-63.

Şenbayram, E. A. (2019). Paranın Geldiği Uç Nokta: Bitcoin. Econharran Harran Üniversitesi İİBF Dergisi, 3 (4), 72-92.

Türkiye Bankalar Birliği (2015, 2020). Bankalarımız 2015 ve 2020. Erişim adresi https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/7375/Bankalarimiz_2015 -tum_kitap.pdf ve https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/7766/Bankalarimiz_2020 .pdf

Türkiye Bankalar Birliği (2021). Dijital, internet ve mobil bankacılık istatistikleri. Erişim adresi https://www.tbb.org.tr/tr/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistikiraporlar/Dijital,_Internet_ve_Mobil_Bankacilik_Istatistikleri/4001

Türkiye Bankalar Birliği (2021). TBB veri sistemi. Erişim adresi https://verisistemi.tbb.org.tr/

TCCB. (2019). On Birinci Kalkınma Planı. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Ankara.

TCMB. (2018). Central Bank Digital Currencies: Challenges & Opportunities. Basın Toplantısı, Muğla.

TCMB. (2020). Mart 2021 tarihinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası: https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banka+Hakkinda/Kurumsal+Yapi/Idare+Merkezi/ adresinden alındı

TCMB. (2021). Merkez bankası dijital Türk lirası ar-ge projesi. Basın Duyurusu (40. Duyuru). Erişim tarihi 21 Ocak 2023, https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Duyur ular/Basin/2021/DUY2021-40

Tiryaki, G. (2016). Para ve Finansın Dönüşümü. Ankara: Efil Yayınevi.

Usta, A. (2018). Paranın Serüveni: Kripto Paraların Öncesi ve Sonrası. Bankalararası Kart Merkezi Genel Müdürlüğü (BKM), https://www.bkm.com.tr/wpcontent/uploads/2018/06/PARANINSERÜVENİ-2.-BASKI.pdf.

Wu, Y. (2020). The impact of the issuance of central bank digital currency on the effectiveness of monetary policy, advances in economics, Business and Management Research, 155. Erişim adresi: atlantis-press.com.

Yıldırım, E., Afşar, K. E., ve Bektaş, R. (2023). "Merkez Bankası Dijital Para Birimi: Tasarım ve Protokol Mekanizmaları Bağlamında Karşılaştırmalı Bir Analiz", Bilişim Teknolojileri Dergisi, cilt 16, sayı:1

KAYNAKLAR

Burak, İ. L. İ., & Büyükbaykal, G. N. (2023). Yeni Medya Çağında Dijital Göçebelik: 21. Yüzyılın Gezginleri Üzerine Bir İnceleme (Doctoral Dissertation, Akdeniz University).

Çevik, V. A., & Durukan, T. (2021). Covıd-19 Pandemisinin Küresel Ticarete İlk Etkileri. Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 12(24), 1027-1055.

Deniz, A. K. (2019). Dijital Çağın Hedonist Çalışanları: Dijital Göçebeler. Ibad Sosyal Bilimler Dergisi, (5), 101-113.

Emiral, E., Arslan, Z., & Gülümser, Ş. (2020). Covıd-19 Pandemisi ve İntihar. Estüdam Halk Sağlığı Dergisi, 5, 138-147.

İnneci, A. (2023). Dijital Çağın Bir Vergi Sorunu: Dijital Göçebelerin Vergilendirilmesi. Sayıştay Dergisi, (129), 235-257.

Kara, T. (2013). Sosyal Medya Endüstrisi. İstanbul: Beta Yayıncılık, 11.

Kaya, H. P. (2023). Çip Krizinin Otomotiv Sektörü Üzerindeki Etkileri. Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 15(1), 67-78.

Koç, Y. (2014). Marksist Emek Değer Kuramı ve Emperyalist Dönemde Kapitalist Sömürü.

Özkan, G. (2021). Covid-19 Pandemisi ile Yoksulluğun Derinleşen Yüzü: Çalışan Yoksullar. Toros Üniversitesi İisbf Sosyal Bilimler Dergisi , 8 (14) , 93-108 . Retrieved From Https://Dergipark.Org.Tr/En/Pub/İisbf/İssue/63503/950232

Saraç, H. (2022). Otomasyonun Yükselişi. Kitlesel İşsizlik Mi? Yeni İstihdam Mı? İşgücü Piyasasına Etkisine Dair Bir Değerlendirme. Çalışma İlişkileri Dergisi, 13(2), 55-76.

Sav, S. (2008). Türkiye'nin İkinci Dünya Savaşı'na Fiilen Girmemesinin İç ve Dış Toplumsal Etkileri ve Sonuçları (Master's Thesis, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Taşdelen, H. (2023). Dijital Göçebeler Perspektifinden Türkiye İmaj Algısına Yönelik Nitel Bir Çalışma. Selçuk İletişim, 16(2), 293-322.

Tekir, O., & Demir, N. (2019). Çin'in Yeni İpek Yolu Girişimi ve Küresel Ekonomik ve Siyasal Sistemi Dengeleyebilme Olasılığı. Yonetim ve Ekonomi, 26(1), 263-276.

Ünüvar, İ., & Aktaş, H. (2022). Dünya'da ve Türkiye'de Covid-19 Pandemisinin Ekonomik Etkileri. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 25(1), 124-140.

Wahid, R., Hikamudin, E. Ve Hendriani, A. (2023). Yükseköğretimde Eğitim Sürecinde Öğrencilerin Chat-Gpt Kullanımının Analizi. Endonezya Pedagoji Dergisi: Siliwangi Şövalyeleri Eğitim ve Öğretim Vakfı, 1 (2), 112-117.

Yüksel, H. (2014). Emek Kavramının Ortaya Çıkışında Rol Oynayan Tarihi Dönüm Noktalarının Süreç Merkezli Değerlendirilmesi. Suleyman Demirel University Journal Of Faculty Of Economics & Administrative Sciences, 19(2).

Zeybek, Z., Bozkurt, Y., & Aşkın, R. (2020). Covid-19 Pandemisi: Psikolojik Etkileri ve Terapötik Müdahaleler. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19(37), 304-318.

WEB KAYNAKLARI

https://www.gaminginturkey.com/files/pdf/turkiye-oyun-sektoru-raporu-2020.pdf

https://www.gaminginturkey.com/files/pdf/turkiye-oyun-sektoru-raporu-2022.pdf

https://goldprice.org/

https://www.imf.org/external/datamapper/NGDPDPC@WEO/OEMDC/ADVEC/WEOWORLD

https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/teknoloji-sirketleri-yilin-ilk-5-ayinda-200-bin-kisiyi-isten-cikardi/2916297

https://www.aa.com.tr/tr/dunya/microsoft-10-bin-calisanini-isten-cikaracak/2790988

https://www.bbc.com/turkce/articles/c6p8d65prp5o

https://tr.euronews.com/2022/11/09/facebookun-sahibi-meta-11-bin-calisanin-isten-cikarilacagini-duyurdu

https://tr.euronews.com/2023/01/05/amazonda-18-binden-fazla-calisan-isten-cikarilacak

https://tr.euronews.com/2023/02/14/elektrikli-arac-yatirimlarini-hizlandiran-ford-avrupadaki-is-gucunu-3-bin-800-kisi-azaltac

https://tr.euronews.com/2023/03/14/facebookun-ana-sirketi-meta-10-bin-kisiyi-daha-isten-cikariyor

https://www.cnnturk.com/ekonomi/ofisler-bos-kaldi-pandeminin-mirasi-uzaktan-calisma-oldu?page=1

https://www.iha.com.tr/haber-kiralik-dukkanlar-bos-kaldi-1127821

https://www.milliyet.com.tr/emlak/yuzde-52si-istanbulda-bos-ofisler-bile-konuta-donusecek-6737622

https://www.statista.com/statistics/1250636/global-container-freight-index/
https://www.statista.com/statistics/280685/number-of-monthly-unique-youtube-users/
https://terappin.com/

https://www.tobb.org.tr/BilgiErisimMudurlugu/Sayfalar/KurulanKapananSirketistatistikleri.php

https://www.youtube.com/watch?v=sPojDMQWVCw&t=394s&ab_channel=Bar%C4%B1%C5%9F%C3%96zcan

https://barisozcan.com/?s=chat+gpt

https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.DEFL.KD.ZG?end=2022&start=2015

https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.DEFL.KD.ZG?end=2022&start=1983

KAYNAKLAR

Arıcı, N. D. & Ovalı, M. (2022). Yeni Nesil Finansman Yöntemlerinin İncelenmesi: Kitle Fonlaması ve Kripto Para İlk Halka Arzı. *Geçmişten Günümüze Para, Banka ve Finans Tartışmaları.* (Ed. Kargın, M, Özcan, S.E. ve Bakırtaş, D.). Bursa: Ekin Yayınevi.

Aria, M. & Cuccurullo, C. (2017). bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of informetrics*, 11(4), 959-975.

Aurazo, J. & Vega, M. (2021). Why People Use Digital Payments: Evidence from Micro Data in Peru. *Latin American Journal of Central Banking*, 2 (2021), 100044.

Bradford, S. C. (1985). Sources of information on specific subjects. *Journal of Information Science*, 10(4), 17-180.

Dünya Gazetesi, (2023). KOBİ'ler dijitalleşiyor, online ödeme 204 milyar $'a koşuyor, Erişim Tarihi: 08.09.2023 https://www.dunya.com/kobi/kobiler-dijitallesiyor-online-odeme-204-milyar-a-kosuyor-haberi-695011

Gokhale, A., Mulay, P., Pramod, D., & Kulkarni, R. (2020). A bibliometric analysis of digital image forensics. *Science & Technology Libraries*, 1, 18.

Hepaktan, C. E. & Boşkut, B. B. Ç. (2022). Geçmişten Günümüze Paranın Üçlü Açmaz Bağlamında Gelişimi ve Dijital Dönüşümü. *Geçmişten Günümüze Para, Banka ve Finans Tartışmaları.* (Ed. Kargın, M, Özcan, S.E. ve Bakırtaş, D.). Bursa: Ekin Yayınevi.

Hirsch, J. E. (2005). An index to quantify an individual's scientific research output. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 102 (46), 16569–16572.

İşler, B. & Gülaç, H. (2017). Mobil Ödemeler, Güvenlik Sorunları ve Çözüm Önerileri. *BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar*, 11(2) 53-86.

Kasri, R. A., Indrastomo, B. S., Hendranastiti, N. D. & Prasetyo, M. B. (2022). Digital Payment and Banking Stability in Emerging Economy with Dual Banking System. *Heliyon*, 8 (2022), e11198.

Martín-Martín, A., Orduna-Malea, E., Thelwall, M., & López-Cózar, E. D. (2018). Google Scholar, Web of Science, and Scopus: A systematic comparison of citations in 252 subject categories. *Journal of informetrics*, 12(4), 1160-1177.

Ovalı, M. (2022). Yeni Bir Finansman Tekniği Olarak İlk Dijital Para Arzı (ICO). *Dijital Girişimcilik Ekosistemi*. (Ed. Metin, İ. ve Özbalcı S.). Ankara: Detay Yayıncılık

Panetta, I. C., Leo, S. & Foglie, A. D. (2023). The Development of Digital Payments – Pasti Present and Future- From the Literature. *Research in International Business and Finance*, 64 (2023), 101855.

Prete, A. L. (2022). Digital and Financial Literacy as Determinants of Digital Payments and Personal Finance. *Economics Letters*, 213 (2022), 110378.

Pritchard, A. (1969). Statistical bibliography or bibliometrics. *Journal of Documentation*, 25(4), 348-349.

Sepúlveda-Velásquez, J., Tapia-Griñen, P., & Pastén-Henríquez, B. (2023). Financial effects of natural disasters: a bibliometric analysis. *Natural Hazards*, 118(3), 1-20.

Setor, T.K., Senyo, P.K. & Addo, A. (2021). Do Digital Payment Transactions Reduce Corruption? Evidence from Developing Countries. *Telematics and Informatics*, 60 (2021), 101577.

Small, H. (1999). Visualizing science by citation mapping. *Journal of the American society for Information Science*, 50(9), 799-813.

Staykova, K. S. & Damsgaard, J. (2015). The race to dominate the mobile payments platform: entry and expansion strategies. *Electronic Commerce Research Applications.* 14 (5), 319–330. https://doi.org/10.1016/j.elerap.2015.03. 004.

Szumski, O. (2020). Digital Payment Methods Within Polish Students – Leading Decision Characteristics. *Procedia Computer Science*, 176 (2020), 3456-3465.

TBB, Türkiye Bankalar Birliği. (2023). Dijital, İnternet ve Mobil Bankacılık İstatistikleri, Rapor Kodu: DT22, Erişim Tarihi: 08.09.2023 https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/istatistikiraporlar/ekler/4057/Dijital-Internet-Mobil_Bankacilik_Istatistikleri-Mart_2023.pdf

Zupic, I., & Čater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational research methods*, 18(3), 429-472

KAYNAKLAR

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu. (2021). *Kredi Tahsis ve İzleme Süreçlerine İlişkin Rehber.* Ankara: 29.06.2021 Tarih ve 9644 Sayılı Resmi Gazete.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu. (2023). *TBS Temel Göstergeler Raporu.* Ankara: BDDK Veri Yayınlama Sistemi.

Beybur, M., & Çetinkaya, M. (2021). Covid-19 Pandemisinin Türk Bankacılık Sektörü Kredileri ve Tahsili Gecikmiş Alacakları Üzerindeki Etkileri. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(28), 181-210.

Gevher, R., Edirneligil, A., & Taşar, M. (2023). Sermayenin Küreselleşmesi ve Türkiye Örneğinde Covid 19'un Bankacılık Sektörüne Etkisi. M. Tek, & A. Ay içinde, *Sosyal Bilimlerde Güncel Değişmeler* (s. 92). Konya: Çizgi Kitapevi.

Gülcemal, T., & Doğan, M. (2022). Covid 19 Pandemisinin Bankaların Finansal Performansı Üzerindeki Etkisi: Karşılaştırmalı Bir Analiz. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 25*(2), 727-735.

Özcan, G. (2022). *Bankacılık ve Mali Kurumlar.* Manisa: Enki Matbaacılık.

Resti, A. (2021). *Did the pandemic lead to structural changes in the banking sector.* Belçika: European Parliament.

Sabah Gazetesi. (2022, 04 23). *Krediyle döviz alanlara kötü haber.* Tgrt Haber: https://www.tgrthaber.com.tr/ekonomi/krediyle-doviz-alanlara-merkez-bankasi-hamlesi-2824378 adresinden alındı

Sezal, L. (2023). Covid-19 Pandemi Sürecinde Kredi Balonlarının İncelenmesi: Türk Bankacılık Sektörü Üzerine Bir Çalışma. *Press Academis, 16*(1), 138-143.

Şenol, Z., & Başer, R. (2022). COVID-19'un Bankacılık Sektörüne Etkileri: Türkiye Örneği. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, 12*(2), 28-37.

Taştemel, G. (2022). Comparison of The Economic Data During The 2000-2001-2008 Crises and The Pandemic Process. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi |, 17*(2), 27-45.

TBMM. (2005). *5411 Sayılı Bankacılık Kanunu.* Ankara: Resmi Gazete: 25983.

Tünay, B. (2022). *Koronavirüs (Covid 19) Pandemisinin Türk Bankacılık Sektörü Üzerine Etkilerinin Finansal Tablolar Açısından Analizi.* Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Türkiye Bankalar Birliği. (2020). *Koronavirüsü Salgını Nedeniyle Ekonomik Faaliyetin Desteklenmesi Amacıyla Bankacılık Sektöründe Alınan Önlemler ve Uygulamalar.* Ankara: TBB Yayınları.

Ülger Danacı, Ö. (2022). *Helikopter Para Uygulaması: Covid-19 Süreci Türkiye Örneği.* Ankara: İksad Publishing House.

KAYNAKLAR

Adriana, D. (2014). Revisiting the relationship between unemployment rates and shadow economy. A Toda-Yamamoto approach for the case of Romania. Procedia Economics and Finance, 227-236.

Alptekin, V., & Yılmaz, K. Ç. (2018). Para Kuramı: Deniz Kabuklarından Dijital Paraya. Ed., V. Alptekin, İ. Metin, & A. Akcan içinde, Kripto Para Ekonomisi (s. 5-21). Eğitim Yayınevi.

Çil Yavuz, N. (2006). Türkiye'de Turizm Gelirlerinin Ekonomik Büyümeye Etkisinin Testi : Yapısal Kırılma Ve Nedensellik Analizi. Doğuş Üniversitesi Dergisi, 7(2), 165-171.

Demirel Arıcı, N. (2021). E. C. Ed. Kılınç, & N. Şahbaz Kılınç içinde, Ekonominin Güncel Konuları (s. 129-150). Gazi Kitabevi.

Doğan, S., & Yamak, N. (2021). Kripto Para Fiyatları ile Dolar Endeksi Arasındaki Nedensellik İlişkisi. Bankacılar Dergisi, 105-123.

Gökbunar, R., Metin, İ., & Tepe, G. (2022). Sanatın Kripto Hali: NFT'lerin Bibliyometrik Profili. Geçmişten Günümüze Para, Banka ve Finans Tartışmaları (s. 144). içinde Ekin yayınevi.

Gökten, S., Okan Gökten, P., & Mollaoğulları, B. F. (2023). Stoklar ve Enflasyon Muhasebesi Uygulaması: BIST30 İmalat İşletmeleri Üzerine Bir. İşletme Araştırmaları Dergisi, 718-731.

Granger, C. (1969). Investigating Causal Relations by Econometric Models and Cross-spectral Methods. Econometrica, 37(3), 424-438.

Karğın, M., Yıldız, S. B., & Gözkonan, Ü. H. (2022). Kripto Para Piyasasında Fiyat Tahminlemesi: Bitcoin Üzerine Bir Uygulama. Geçmişten Günümüze Para Bankacılık ve Finans Tartışmaları (s. 132-144). içinde Ekin Yayınevi.

Kayalıdere, K., & Ovalı, M. (2022). Toda-Tamamoto Nedensellik Analizi Yöntemiyle Kripto Para Birimleri Arasındaki Fiyat İlişkisinin Analizi. Geçmişten Günümüze Para, Banka ve Finans Tartışmaları (s. 176). içinde Ekin.

Kayalıdere, K., Karğın, S., & Aktaş, H. (2009). İMKB ve Seçilmiş Avrupa Hisse Senedi Piyasaları Arasındaki Uluslararası Çeşitlendirme Fırsatları. Word of Accounting Science, 11(4), 89-106.

Koç, A., & Çelik, A. (2022). Covid-19 Döneminde Abd Borsaları, Altın Fiyatları Ve Vıx Endeksi İle Bitcoin Ve Ethereum Fiyatları Arasındaki İlişkinin Analizi. Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 23(4), 48-76.

Mamedov, N., & Koç, S. (2023). Bıtcoın İle Borsa Endeksleri İlişkisi: Yükselen Piyasa Ekonomileri İçin Panel Veri Analizi Uygulaması. , 19(1), 34-60. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 19(1), 34-60.

Medetoğlu, B., & Doğru, E. (2022). Toda-Yamamoto Testi ile Nedensellik İlişkisi Tespiti: Değerli Metaller Üzerine Bir Uygulama. Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 7(4), 747-757.

Metin, İ., & Yakut, E. (2018). Kripto Para Girişimciliğinde Güven Faktörü Üzerine Bir Araştırma. Girişimcilik ve İnovasyon Yönetimi Dergisi, 67-78.

Moessner, R. (2021, 12 10). Effects of inflation expectations on inflation. 08 01, 2023 tarihinde https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3982030 adresinden alındı

Rich, R. W. (2019, 05 28). What are inflation expectations, and why do they matter? Federal Reserve Bank of Clevelant. 09 11, 2023 tarihinde https://www.clevelandfed.org/publications/ask-the-expert/2019/ate-20190528-rich adresinden alındı

Sökmen, F. Ş., & Gürsoy, S. (2021). Investigation of The Relationship Between Bitcoin and Gold Prices With The Maki Cointegration Test. Ekonomi İşletme ve Maliye Araştırmaları Dergisi, 3(2), 217-230.

Tetik, M., & Kara, G. (2020). FED ve TCMB Politika Kararları Arasındaki Stratejik Etkileşimin Testi: Toda-Yamamoto Yaklaşımı. Ekoist: Journal of Econometrics and Statistics(32), 35-47.

Toda, H. Y., & Yamamoto, T. (1995). Statistical inference in vector autoregressions with possibly integrated process. Journal of Econometrics, 225-250.

Yiğit, M., & Yiğit, A. G. (2021). Türkiye'de Bitcoin'in Finansal Piyasalarla Entegrasyonuna Yönelik Bir Araştırma: Covıd-19 Öncesi ve Sonrası İçin Bir Uzun Dönem Analizi. Journal of Academic Value Studies, 7(2), 177-193.

Yıldız, Ö. Ü. (2022). Enflasyon Beklentileri Ve Bıtcoın İlişkisi: Toda-Yamamoto Nedensellik Analizi. Ekonomi, Finans ve Politika Konularında Güncel Paradigmalar İçinde.

Yılmaz, K. Ç. (2022). Time-varying causality between dollarization and exchange rate. BMIJ, 10(1), 163-175.

KAYNAKLAR

Airfrance. (2020, 03 12). airfrance. 06 14, 2020 tarihinde https://corporate.airfrance.com/en/press-releases adresinden alındı

Aktas, H., & Öncü, S. (2006). The Stock Market Reaction to Extreme Events: The Evidence from Turkey. International Research Journal of Finance and Economics(6), 78-85.

Angbazo, L. A., & Narayanan, R. (1996). Catastrophic Shocks in the Property-Liability Insurance Industry: Evidence on Regulatory and Contagion Effects. The Journal of Risk and Insuranc, 63(4), 619-637.

Arin, K. P., Ciferri, D., & Spagnolo, N. (2008). The price of terror: The effects of terrorism on stock market returns and volatility. Economics Letters, 101(3), 164-167.

Ashraf, B. N. (2020). Stock markets' reaction to COVID-19: Cases or fatalities? Research in International Business and Finance, 54, 1-7.

Aslam, F., & Kang, H.-G. (2015). How Different Terrorist Attacks Affect Stock Markets. Defence and Peace Economics, 26(6), 634-648.

Barro, R. J., Ursua, J. F., & Weng, J. (2020, Nisan). The Coronavirus And The Great Influenza Pandemic: Lessons From The "Spanısh Flu" For The Coronavırus's Potentıal Effects On Mortalıty And Economıc Actıvıty. İngiltere. 06 13, 2020 tarihinde https://www.nber.org/papers/w26866.pdf adresinden alındı

Berkman, H., Jacobsen, B., & Lee, J. B. (2011). Time-varying rare disaster risk and stock returns. Journal of Financial Economics, 101(2), 313-332.

Binder, J. (1998). The Event Study Methodology Since 1969. Review of Quantitative Finance and Accounting, 11(2), 111-137.

Brounrn, D., & Derwall, J. (2010). The Impact of Terrorist Attackson International Stock Markets. European Financial Management, 16(4), 585-598.

Cagle, J. A. (1996). Natural Disasters, Insurer Stock Prices, and Market Discrimination: The Case of Hurricane Hugo. Journal of Insurance Issues, 19(1), 53-68.

Carter, D. A., & Simkins, B. J. (2004). The market's reaction to unexpected, catastrophic events: the case of airline stock returns and the September 11th attacks. The Quarterly Review of Economics and Finance, 44(4), 539-558.

Charles, A., & Darne, O. (2006). Large shocks and the September 11th terrorist attacks on international stock markets. Economic Modelling, 23(4), 683-698.

Chen, A. H., & Siems, T. F. (2004). The effects of terrorism on global capital markets. European Journal of Political Economy, 20(2), 349-366.

Chen, M.-H., Jang, S., & Kim, W. G. (2007). The impact of the SARS outbreak on Taiwanesehotel stock performance: An event-study approach. Hospitality Management, 26, 200-212.

Chesney, M., Reshetar, G., & Karaman, M. (2011). The impact of terrorism on financial markets: An empirical study. Journal of Banking & Finance, 35, 253-267.

Corbet, S., Hou, Y., Hu, Y., Lucey, B., & Oxley, L. (2020). Aye Corona! The contagion effects of being named Corona during the COVID-19 pandemic. Finance Research Letters, 1-16.

Cayirli, O., Kayalıdere, K., & Aktaş, H. (2022). Toplam Getiri Yerine Fiyat Getirisi Kullanılmasının Varlık Fiyatlama Modelleri ve Portföy Seçimi Üzerine Yapılan Çalışma Sonuçlarına Etkisi. Muhasebe Ve Finansman Dergisi, (93), 75-92.

Duramaz, S. (2016). Küresel Rekabet Ortaminin Bankacilik Sistemine Yansimasi: Yabanci Sermayeli Bankalar ve Türk Bankacilik Sektörü 1/The Reflection Of Global Competition On Turkish Banking System: Foreign Capital Banks And Turkish Banking Sector 1. Third Sector Social Economic Review, 51(2), 24.

Duramaz, S., & Gökbunar, A. R. (2017). Ekonomik İstihbarat Sisteminin Oluşturulmasina Yönelik Türkiye İçin Yeni Bir Model Önerisi. Öneri Dergisi, 12(47), 49-69.

Eldor, R., & Melnick, R. (2004). Financial markets and terrorism. European Journal of Political Economy, 20(2), 367-386.

Ferreira, S., & Karalı, B. (2015). Do Earthquakes Shake Stock Markets? PLoS ONE, 10(7), 1-19.

Froot, K. A. (2001). The market for catastrophe risk: a clinical examination. Journal of Financial Economics, 60, 529-571.

Gjanem, D., & Rosvall, D. (2014, Haziran 4). Major World Events Impact on Stock Market Prices - An event study. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Hendricks, K. B., Jacobs, B. W., & Singhal, V. R. (2019). Stock Market Reaction to Supply Chain Disruptions from the 2011 Great East Japan Earthquake. Manufacturing & Service Operations Management.

Humphrey, P., Carter, D. A., & Simkins, B. (2016). The market's reaction to unexpected, catastrophic events The case of oil and gas stock returns and the Gulf oil spill. The Journal of Risk Finance, 17(1), 2-25.

Ichev, R., & Marinc, M. (2018). Contents lists available atScienceDirectInternational Review of Financial Analysisjournal homepage: www.elsevier.com/locate/irfaStock prices and geographic proximity of information: Evidence from the Ebola outbreak. International Review of Financial Analysis, 56, 153-166.

Kolaric, S., & Schiereck, D. (2016). Are stock markets efficient in the face of fear? Evidence from the terrorist attacks in Paris and Brussels. Finance Research Letters, 18, 306-310.

Lamb, R. P. (1998). An examination of market efficiency around hurricanes. The Financial Review, 33, 163-172.

Lee, K.-J., Lu, S.-L., & Shih, Y. (2018). Contagion Effect of Natural Disaster and Financial Crisis Events on International Stock Markets. Risk and Financial Management, 11(2), 1-25.

Lee, K.-J., Lu, S.-L., & Shih, Y. (2018). Contagion Effect of Natural Disaster and Financial Crisis Events on International Stock Markets. Risk and Financial Management, 11(2), 1-25.

Liargavos, P., & Repousis, S. (2010). The Impact of Terrorism on Greek Banks' Stocks: An Event Study. International Research Journal of Finance and Economics(51), 88-96.

Lufthansagroup. (2020, Mart 12). Haziran 14, 2020 tarihinde lufthansagroup: https://newsroom.lufthansagroup.com/english/newsroom/all/lufthansa-group-airlines-continue-operating-to-the-usa/s/24099896-cc12-419f-86d4-3fd32dd3d337 adresinden alındı

Mackinlay, A. C. (1997). Event Studies in Economics and Finance. Journal of Economic Literature, 35(1), 13-39.

McDermott, T. K., Barry, F., & Tol, R. S. (2014). Disasters and development: natural disasters, credit constraints, and economic growth. Oxford Economic Papers, 66(3), 750-773.

McTier, B. C., Tse, Y., & Wald, J. K. (2013). Do Stock Markets Catch the Flu? Journal Of Fınancıal And Quantıtatıve Analysıs, 48(3), 979-1000.

Ovalı, M., & Tepe, G. (2022) Dijital Dünyada Gündeme Gelen Haberlerin Finansal Piyasalara Etkisi: S-400 Örneği. Ed. Metin, İ., Özbalcı, S., Dijital Girişimcilik Ekosistemi, Detay Yayıncılık.

Skees, J. R. (2000). A role for capital markets in natural disasters: a piece of the food security puzzle. Food Policy, 25(3), 365-378.

Sornette, D. (2003). Why Stock Markets Crash: Critical events in complex financial systems. İngiltere: Princeton University Press.

Sorokina, N., Booth, D., & Thornton, J. (2013). Robust methods in event studies: empirical evidence and theoretical implications. Journal of Data Science, 575-606.

Tepe, G. (2022) Kripto Para Girişimciliği ve Risk Yönetimi. Ed. Metin, İ., Özbalcı, S., Dijital Girişimcilik Ekosistemi, Detay Yayıncılık.

Wang, L., & Kutan, A. M. (2013). The Impact of Natural Disasters on Stock Markets: Evidence from Japan and the US. Comparative Economic Studies, 55, 672-686.

worldometers. (2020, 06 12). 06 12, 2020 tarihinde worldometers: https://www.worldometers.info/coronavirus/?utm_campaign=CSauthorbio ? adresinden alındı

Worthington, A., & Valadkhani, A. (2004). Measuring the impact of natural disasters on capital markets: an empirical application using intervention analysis. Applied Economics, 36(19), 2177-2186

KAYNAKLAR

Adekoya, O. B., Oliyide, J. A., Olubiyi, E. A., & Adedeji, A. O. (2023). The inflation-hedging performance of industrial metals in the world's most industrialized countries. Resources Policy, 81, 103364.

Ahmed, S., & Cardinale, M. (2005). Does inflation matter for equity returns?. Journal of asset management, 6(4), 259-273.

Anari, A. ve Kolari, J.W. (2002), "House price and inflation", Real Estate Economics, Vol. 30 No. 1, pp. 67-84.

Arnold, S., & Auer, B. R. (2015). What do scientists know about inflation hedging?. The North American Journal of Economics and Finance, 34, 187-214.

Bond, M., & Seiler, M. (1998). Real estate returns and inflation: an added variable approach. Journal of Real Estate Research, 15(3), 327-338.

Christou, C., Gupta, R., Nyakabawo, W., & Wohar, M. E. (2018). Do house prices hedge inflation in the US? A quantile cointegration approach. International Review of Economics & Finance, 54, 15-26.

Dickey, D. A., & Fuller, W. A. (1979). Distribution of the estimators for autoregressive time series with a unit root. Journal of the American statistical association, 74(366a), 427-431.

Ekemode, B. G. (2021). A fresh look at the inflation-hedging attributes of residential property investments in emerging markets: evidence from Nigeria. Property Management, 39(3), 419-438.

Erol, I., & Tirtiroglu, D. (2008). The inflation-hedging properties of Turkish REITs. Applied Economics, 40(20), 2671-2696.

Essafi Zouari, Y., & Nasreddine, A. (2023). Housing in the greater Paris area as an inflation hedge?. International Journal of Housing Markets and Analysis.

Fama, E.F. and Schwert, G.W. (1977). Asset returns and inflation, Journal of Financial Economics, Vol. 5 No. 2, pp. 115-146.

Fisher, I. (1930). The theory of interest. New York, 43

Gürel, S. P. (2020). Hedging Ability of Gold, Stock Market and Housing: The Case of Turkey. Challenges in Economics and Business Studies From Researches to Practices, 105. IJOPEC Publication Limited.

Gürel, S. P. (2021). The validity of the fisher effect for an inflation targeting country: The case of Turkey. Ekonomski pregled, 72(5), 697-717.

Kim, J. H., & Ryoo, H. H. (2011). Common stocks as a hedge against inflation: Evidence from century-long US data. Economics Letters, 113(2), 168-171.

Knif, J., Kolari, J., & Pynnönen, S. (2008). Stock market reaction to good and bad inflation news. Journal of Financial Research, 31(2), 141-166.

Lee, C. L. (2014). The inflation-hedging characteristics of Malaysian residential property. International Journal of Housing Markets and Analysis, 7(1), 61-75.

Nguyen, B. T. T. (2022). Can housing investment hedge against inflation?. International Journal of Housing Markets and Analysis.

Onder, Z. (2000). High inflation and returns on residential real estate: evidence from Turkey. Applied Economics, 32(7), 917-931.

Phillips, P. C., & Perron, P. (1988). Testing for a unit root in time series regression. biometrika, 75(2), 335-346.

Salisu, A. A., Raheem, I. D., & Ndako, U. B. (2020). The inflation hedging properties of gold, stocks and real estate: A comparative analysis. Resources Policy, 66, 101605.

Shin, Y., Yu, B., & Greenwood-Nimmo, M. (2014). Modelling asymmetric cointegration and dynamic multipliers in a nonlinear ARDL framework. Festschrift in honor of Peter Schmidt: Econometric methods and applications, 281-314.

Sümer, L. (2023). Hedging Abilities of Stocks, Gold, and Real Estate Funds Against Inflation During COVID-19: Evidence From Türkiye. Doğuş Üniversitesi Dergisi, 24(2), 479-496.

Taderera, M., & Akinsomi, O. (2020). Is commercial real estate a good hedge against inflation? Evidence from South Africa. Research in International Business and Finance, 51, 101096.

Yeap, G. P., & Lean, H. H. (2017). Asymmetric inflation hedge properties of housing in Malaysia: New evidence from nonlinear ARDL approach. Habitat International, 62, 11-21.

Wang, K. M., Lee, Y. M., & Thi, T. B. N. (2011). Time and place where gold acts as an inflation hedge: An application of long-run and short-run threshold model. Economic Modelling, 28(3), 806-819.

Wolski, R. (2023). Residential real estate as a potential hedge of capital against inflation. Real Estate Management and Valuation, 31(1), 36-42.

KAYNAKLAR

Aharon, D. Y., Umar, Z., & Vo, X. V. (2021). Dynamic spillovers between the term structure of interest rates, bitcoin, and safe-haven currencies. Financial Innovation, 7(1), 1-25.

Avunduk, H. & Aşan, H. (2018). Block zinciri (blockchain) teknolojisi ve işletme uygulamaları: genel bir değerlendirme. Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 33(1), 369-884.

Bouri, E., Molnar, P., Azzi, G., Roubaud, D. & Hagfors, L. (2017). On the hedge and safe haven properties of Bitcoin: Is it really more than a diversifier? Finance Research Letters, 20, 192-198.

Bulut, E., (2023). The dark side of cryptocurrencies: an integrated bibliometric analysis. PressAcademia Procedia (PAP), 16, 96-105.

Carpenter, A. (2016). Portfolio diversification with Bitcoin. Journal of Undergraduate in France, 3(1), 1-27.

Chen, W., Zhang, T., Chen, Z., Zheng, Z., & Lu, Y. (2020). Traveling the token world: A graph analysis of ethereum erc20 token ecosystem. In Proceedings of the web conference 2020 (pp. 1411-1421).

Chod, J., Trichakis, N., Tsoukalas, G., Aspegren, H., & Weber, M. (2020). On the financing benefits of supply chain transparency and blockchain adoption. Management Science, 66(10), 4378-4396.

Corbet, S, Meegan, A., Larkin, C., Lucey, B. & Yarovaya, L. (2018). Exploring the dynamic relationships between cryptocurrencies and other financial assets. Economics Letters, 165, 28-34.

Corbet, S., Lucey, B., & Yarovaya, L. (2018). Datestamping the Bitcoin and Ethereum bubbles. Finance Research Letters, 26, 81-88.

Çarkacıoğlu, A. (2016). Kripto-Para Bitcoin. Sermaye Piyasası Kurulu Araştırma Dairesi, İstanbul.

Çetiner, M. (2018). Bitcoin (kripto para) ve blok zincirin yeni dünyaya getirdikleri. İstanbul Journal of Social Sciences, 5(20), 1-16.

Çetinkaya, Ş. (2018). Kripto paraların gelişimi ve para piyasalarındaki yerinin swot analizi ile incelenmesi. Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Bilimleri Akademik Araştırmalar Dergisi, 2(5), 11-21.

Çizmecioğlu, S. & Akman, A. Z. (2021). Blok zincir ve kripto para konularının bibliyometrik bir analizi: 2015-2020 dönemi. Business, Economics and Management Research Journal, 4 (1), 1-16

Cunha, P. R., Melo, P., & Sebastião, H. (2021). From bitcoin to central bank digital currencies: Making sense of the digital money revolution. Future Internet, 13(7), 165.

Dirik, D., Eryılmaz, İ. & Erhan, T. (2023). Post-truth kavramı üzerine yapılan çalışmaların vosviewer ile bibliyometrik analizi. Social Mucit Academic Review, 4 (2), 164-188.

Drożdż, S., Gębarowski, R., Minati, L., Oświęcimka, P., & Watorek, M. (2018). Bitcoin market route to maturity? Evidence from return fluctuations, temporal correlations and multiscaling effects. Chaos: An Interdisciplinary Journal of Nonlinear Science, 28(7), 1-12.

Dyhrberg, A.H. (2016). Bitcoin, gold and the dollar - A GARCH volatility analysis. Financial Research Letters, 16, 85-92.

Eğilmez, M. (2013). Bitcoin. http://www.mahfiegilmez.com/2013/11/bitcoin.html (Erişim Tarihi: 07.03.2022).

Fan, W., Chang, S. Y., Zhou, X., & Xu, S. (2021, October). Conman: A connection manipulation-based attack against bitcoin networking. In 2021 IEEE Conference on Communications and Network Security (CNS) (pp. 101-109). IEEE.

Fang, F., Ventre, C., Basios, M., Kanthan, L., Martinez-Rego, D., Wu, F., & Li, L. (2022). Cryptocurrency trading: a comprehensive survey. Financial Innovation, 8(1), 1-59.

Göktaş, P. & Aksu, B. (2021). Endüstri 4.0 ile beraber blok zincir (blockchaın) teknolojisi, bıtcoın ve sanal paraların gelecekteki olası etkileri. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 26 (3), 279-293.

Gültekin, Y., & Bulut Y. (2016). Bitcoin ekonomisi: bitcoin eko sisteminden doğan yeni sektörler ve analizi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 3(3), 82-92.

Kang, H., Chang, X., Yang, R., Mišić, J., & Mišić, V. B. (2021). Understanding selfish mining in imperfect bitcoin and ethereum networks with extended forks. IEEE Transactions on Network and Service Management, 18(3), 3079-3091.

Kraaijeveld, O & De Smedt, J. (2020). The predictive power of public Twitter sentiment for forecasting cryptocurrency prices. Journal of International Financial Markets, Institutions and Money. https://doi.org/10.1016/j.intfin.2020.101188

Makarov, I., & Schoar, A. (2020). Trading and arbitrage in cryptocurrency markets. Journal of Financial Economics, 135(2), 293-319.

Marian, O. (2016). Is cryptographıc currency an outstandıng tax heaven? İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 74 (2), 919-930

Misic, J., Misic, V. B., Chang, X., Motlagh, S. G., & Ali, M. Z. (2019). Block delivery time in Bitcoin distribution network. In ICC 2019-2019 IEEE International Conference on Communications (ICC) (pp. 1-7). IEEE.

Nakamoto, S. (2008), Bitcoin: A peer-to-peer electronic cash system, <https://Bitcoin.org/Bitcoin.pdf/>, (Erişim Tarihi: 14.03.2022).

Nofer, M. et al. (2017), Blockchain. Business & Information Systems Engineering, 59(3), 183-187.

Platanakis, E., & Urquhart, A. (2020). Should investors include bitcoin in their portfolios? A portfolio theory approach. The British accounting review, 52(4), 100837.

Polat, O., & Polat, G. E. (2022). Kriptopara bağlantılılığı ve covid-19: diebold-yılmaz ve frekans bağlantılılığı yöntemleri. Sosyoekonomi, 30(51), 283-300.

Shahzad, S. J. H., Bouri, E., Roubaud, D., & Kristoufek, L. (2020). Safe haven, hedge and diversification for G7 stock markets: Gold versus bitcoin. Economic Modelling, 87, 212-224.

Su, C. W., Xi, Y., Tao, R., & Umar, M. (2022). Can Bitcoin be a safe haven in fear sentiment?. Technological and Economic Development of Economy, 28(2), 268-289.

Şensoy, A. (2019). The inefficiency of Bitcoin revisited: A high-frequency analysis with alternative currencies. Finance Research Letters, 28, 68-73.

Tekin, T. G. (2023). Türkiye'de yazılan kripto para temalı doktora tezlerinin bibliyometrik analizi. Journal of History School, 64, 1217-1236.

Urquhart, A. (2016). The inefficiency of Bitcoin. Economics Letters, 148, 80-82.

Urquhart, A. & Zhang, H.X. (2019). Is Bitcoin a hedge or safe haven for currencies? An intraday analysis. International Review of Financial Analysis, 63, 49-57.

Velde, F. (2013). Bitcoin: A primer. The Federal Reserve Bank of Chicago, December 2013 (317). file:///D:/download/cfldecember2013-317-pdf.pdf.

Wang, Q., Qin, B., Hu, J., & Xiao, F. (2020). Preserving transaction privacy in bitcoin. Future Generation Computer Systems, 107, 793-804.

Wang, J. N., Liu, H. C., Zhang, S., & Hsu, Y. T. (2021). How does the informed trading impact Bitcoin returns and volatility?. Applied Economics, 53(28), 3223-3233.

Wątorek, M., Drożdż, S., Kwapień, J., Minati, L., Oświęcimka, P., & Stanuszek, M. (2021). Multiscale characteristics of the emerging global cryptocurrency market. Physics Reports, 901, 1-82.

Yalçın, D., Gürdal, T. & Uydun, U. (2023). Blok zincir alanında yazılan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi: 2017-2022 dönemi. International Journal of Economic Studies, 9 (1), 9-26.

Yaya, O. S., Lukman, A. F., & Vo, X. V. (2022). Persistence and volatility spillovers of bitcoin price to gold and silver prices. Resources Policy, 79, 103011, 1-29.

Zhang, W., Wang, P.F., Li, X. & Shen, D.H. (2018). The inefficiency of cryptocurrency and its cross-correlation with Dow Jones Industrial Average. Physica A-Statistical Mechanics and its Applications, 510, 658-670.

Zheng, Z., Xie, S., Dai, H.N., Chen, X. & Wang, H. (2018), Blockchain challenges and opportunities: A survey, International Journal of Web and Grid Services, 14(4), 352-375.

https://coinmarketcap.com/all/views/all/, erişim 07.03.2022.

https://en.bitcoin.it/wiki/Promotional_graphics, erişim 17.03.2022.

KAYNAKLAR

Abdala, E.C., Morais, G.G., & Rebelatto, D.N. (2021). Remuneration Strategies related to Charles Handy's cultural typology: A case study in a small digital market business in remote work. Brazilian Journal of Operations & Production Management, 18(2). https://doi.org/10.14488/BJOPM.2021.040

Abdulrahim, H., & Yousif, G. (2023). Remote Work Implications on Productivity of Workers in the Saudi Financial Sector. International Journal of Professional Business Review, 8(4). https://doi.org/10.26668/businessreview/2023.v8i4.1064

Amponsah-Tawiah, K., Mensah, J., & Baafi, N.K.A. (2023), Telecommuting and cyberloafing in the Ghanaian context. The role of employees emotional exhaustion. Organization Management Journal , 20(4), 143-155. https://doi.org/10.1108/OMJ-11-2021-1403

Atobishi,T., & Nosratabadi,S.(2023).Drivers and Constraints of Employee Satisfaction with Remote Work: An Empirical Analysis. Organizacija,56(2) 93-105. https://doi.org/10.2478/orga-2023-0007

Babu, D., Ramalho, N.C., & Falcão, P.F. (2020). Telecommuting potential analysis. Global Business and Economics Review.

Baek, I.G. (2022). The Effect of Telecommuting on Information Acquisition: Evidence from the U.S. Patent Office. The Accounting Review (forthcoming). doi: 10.2308/TAR-2020-0153 , Available at SSRN: https://ssrn.com/abstract=4216049

Bağış, M. (2021). Bibliyometrik Araştırmalarda Kullanılan Başlıca Analiz Teknikleri, İçinde: Bir Literatür İncelemesi Aracı Olarak Bibliyometrik Analiz (Ed. Oğuzhan Öztürk – Gökhan Gürler), Ss: 97-110, Birinci Basım: Ankara.

Bateman, K. (2022). COVID-19 hit the creative industries particularly hard. How can they be supported in future?. https://www.weforum.org/agenda/2022/02/creatives-job-losses-covid-employment/Belzunegui-Eraso, A. & Erro-Garces, A. (2020). Teleworking in the Context of the Covid-19 Crisis. Sustainability, 12(3662):3662.

Broom, D. (2021). Remote work: Team diversity and collaboration matter more than location. https://www.weforum.org/agenda/2021/11/remote-work-teams-diversity-collaboration

Chatterjee, S., Chaudhuri, R., & Vrontis, D. (2021). Does remote work flexibility enhance organization performance? Moderating role of organization policy and top management support. Journal of Business Research 139(6221), DOI:10.1016/j.jbusres.2021.10.069.

Caranto, M.M., Sergio, R.P., & Oribiana, M.Z. (2020). Telecommuting Versus Traditional Work Environment: Determinants of Job Satisfaction as Perceived by Individual Contributors and Supervisors. In: Bilgin, M.H., Danis, H., Demir, E., Tony-Okeke, U. (eds) Eurasian Business Perspectives. Eurasian Studies in Business and Economics, vol 15/2. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-48505-4_3

Chidambaram, V., Ramachandran, G., Chandrasekar, T., & Parayitam, S. (2022). Relationship between stress due to COVID-19 pandemic, telecommuting, work orientation and work engagement: Evidence from India. Journal of General Management, 0(0). https://doi.org/10.1177/03063070221116512

Díaz-Soloaga, P., & Díaz-Soloaga, A. (2022). Forced telecommuting during the COVID-19 lockdown: the impact on corporate culture in Spain and Kazakhstan. Corporate Communications. An International Journal.

Dua, A., Ellingrud, K., Kirschner, P., Kwok, A., Luby, R., Palter, R., & Pemberton, S. (2022). How has COVID-19 reshaped the way Americans want to work?. https://www.weforum.org/agenda/2022/07/covid-19-reshaped-americans-work/

Ewers, M., & Kangmennaang, J. (2023). New spaces of inequality with the rise of remote work: Autonomy, technostress, and life disruption. Applied Geography, 152, art. no. 102888.

Fuchs, C., & Reichel, A. (2023). Effective communication for relational coordination in remote work: How job characteristics and HR practices shape user–technology interactions. Special Issue: Relational Perspectives on Human Resource Management, 62(4), 511-528.

Golden, T.D., & Eddleston, K.A. (2020). Is there a price telecommuters pay? Examining the relationship between telecommuting and objective career success. Journal of Vocational Behavior, 116, 103348.

Haslam, C.R., Madsen, S., & Nielsen, J.A. (2020). Crisis-driven digital transformation: Examining the online university triggered by COVID-19. This paper was presented at The ISPIM Innovation Conference – Innovating in Times of Crisis, 7-10 June 2020. Event Proceedings: LUT Scientific and Expertise Publications: ISBN 978-952-335-466-1

Hoff, M. (2022). It's no longer about the virus - remote workers simply don't want to return to the Office. https://www.weforum.org/agenda/2022/02/its-no-longer-about-the-virus-remote-workers-simply-dont-want-to-return-to-the-office/

https://www.weforum.org/agenda/2022/02/work-schedules-pandemic-remote-work-covid19/c

ILO (2021). Working from home: From invisibility to decent Work. Erişim adresi: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/--- protrav/---travail/documents/publication/wcms_765806.pdf Erişim Tarihi: 01.10.2022.

Jamal, M.T., Anwar, I., & Khan, N.A. (2022). Voluntary part-time and mandatory full-time telecommuting: a comparative longitudinal analysis of the impact of managerial, work and individual characteristics on job performance. International Journal of Manpower, 43(6), 1316-1337. https://doi.org/10.1108/IJM-05-2021-0281

Jensen, N., Lyons, E., Chebelyon, E., Bras, R.L., & Gomes, C. (2020). Conspicuous monitoring and remote work. Journal of Economic Behavior & Organization, Elsevier, 176(C), 489-511.

Kablay, S. (2023). Akademide Tele Çalışma Deneyimleri: Niteliksel Bir Çalışma. Memleket Siyaset Yönetim, 18 (39), 1-37.

Kakar, A.S., Rauza, Misron, A., & Lateef, F. (2023). An Empirical Analysis of the Mediating Role of Fear of COVID-19 Between Telecommuting and Employees Retention. Employ Respons Rights, https://doi.org/10.1007/s10672-023-09448-3

Kogus, A., Brůhová Foltýnová, H., Gal-Tzur, A., Shiftan, Y., Vejchodská, E., & Shiftan, Y. (2022). Will COVID-19 accelerate telecommuting? A cross-country evaluation for Israel and Czechia. Transportation research. Part A, Policy and practice, 164, 291–309. https://doi.org/10.1016/j.tra.2022.08.011

Korn, L., Zigdon, A., & Davidovitch, N. (2023). Academic distress among undergraduate students during COVID-19: the relevance of SES and help-seeking behaviors. Frontiers in Psychology, 14:1181009. doi: 10.3389/fpsyg.2023.1181009

Krajcsák, Z., & Kozák, A. (2022), The moderating role of remote work in the relationship between organizational culture and OCB: case studies from the financial sector. Journal of Advances in Management Research, 19(2), 300-315. https://doi.org/10.1108/JAMR-07-2021-0247

Kuruzovich, J., Paczkowski, W., Golden, T., Goodarzi, S., & Venkatesh, V. (2021). Telecommuting and Job Outcomes: A Moderated Mediation Model of System Use, Software Quality, and Social Exchange. Information & Management, 58(3), 103431. https://doi.org/10.1016/j.im.2021.103431

Kähkönen, T. (2023). Remote work during the COVID-19 pandemic: identification of working life impacts, employees' data protection abilities and trust outcomes. Journal of Organizational Change Management, 36(3), 472- 492. https://doi.org/10.1108/JOCM-06-2022-0179

Li, B., Xue, C., Cheng, Y., Lim, E.T.K., & Tan, C. W. (2023). Understanding work experience in epidemic-induced telecommuting: The roles of misfit, reactance, and collaborative technologies. Journal of business research, 154, 113330. https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2022.113330

Li, G., Zheng, Q., & Xia, M. (2023). How do human resource practices help employees alleviate stress in enforced remote work during lockdown?. International Journal of Manpower, 44(2), 54-369. https://doi.org/10.1108/IJM-11-2021-0645

Li, J., & Li, Z. (2022). Causes of intra-organization conflict: Telecommuting triggered by the epidemic. Problems and Perspectives in Management, 20(2), 161-174. doi:10.21511/ppm.20(2).2022.14

Madero Gómez, S., Ortiz Mendoza, O.E., Ramírez, J., & Olivas-Luján, M.R. (2020). Stress and myths related to the COVID-19 pandemic's effects on remote work. Management Research, 18(4), 401-420. https://doi.org/10.1108/MRJIAM-06-2020-1065

Mahomed, F., Oba, P., & Sony, M. (2023), Exploring employee well-being during the COVID-19 remote work: evidence from South Africa, European Journal of Training and Development, 47(10), 91-111. https://doi.org/10.1108/EJTD-06-2022-0061

Matikainen, T., Kianto, A., & Olander, H. (2023), Knowledge-related tensions in remote work arrangements during the COVID-19 pandemic. VINE Journal of Information and Knowledge Management Systems, 53(2), 358-376. https://doi.org/10.1108/VJIKMS-05-2022-0160

Morikawa, M. (2023). Productivity dynamics of remote work during the COVID-19 pandemic. Industrial Relations: A Journal of Economy and Society, Wiley Blackwell, 62(3), 317-331.

Ng, P.M. L., Lit, K.K., & Cheung, C.T.Y. (2022). Remote work as a new normal? The technology-organization-environment (TOE) context. Technology in society, 70, 102022. https://doi.org/10.1016/j.techsoc.2022.102022

Ofosu-Ampong, K., & Acheampong, B. (2022). Adoption of contactless technologies for remote work in Ghana post-Covid-19: Insights from technology-organisation-environment framework. Digital Business, 2(2), 100023. https://doi.org/10.1016/j.digbus.2022.100023

Ozimek, A. (2020). The Future of Remote Work (May 27, 2020). Available at SSRN: https://ssrn.com/abstract=3638597 or http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3638597

Østergaard, S.F., & Heideker, P. (2022). Here's how the pandemic has changed societies: futurists explain. https://www.weforum.org/agenda/2022/03/here-s-how-pandemic-changed-societies/

Özkanan, A. (2022). Covid-19 Pandemisi ve Çalışmaya Etkisi: Dönüşümlü (Uzaktan - Evden) Çalışmayı Sevdik Mi?. İşletme Araştırmaları Dergisi, 14(1), 353 - 369.

Pasquel Cajas, A.F., Cajas Bravo, V.T., & Dávila Morán, R.C. (2023). Remote Work in Peru during the COVID-19 Pandemic. Administrative Sciences, 13(2), 58. https://doi.org/10.3390/admsci13020058

Pillai, S.V., & Prasad, J. (2023), Investigating the key success metrics for WFH/remote work models, Industrial and Commercial Training, 55(1), 19-33. https://doi.org/10.1108/ICT-07-2021-0053

Podolsky, M., Ducharme, M.J., & McIntyre, C. (2022). Normative telecommuting: the effects of group composition and task interdependence on telecommuter and non-telecommuter performance. Personnel Review, 51(8), 1902-1921. https://doi.org/10.1108/PR-01-2022-0047

Presbitero, A., & Aruta, J.J.B.R. (2023). Reducing employee burnout in the context of a global crisis and remote work: focusing on quality of leader–member exchange, trust in leader and organizational identification. Deakin University. Journal contribution. https://hdl.handle.net/10779/DRO/DU:23902449.v1

Perry, S.J., Carlson, D.S., Kacmar, K.M., Wan, M.M., & Thompson, M.J. (2022). Interruptions in Remote Work: a Resource-based Model of Work and Family Stress. Journal of business and psychology, 1–19. Advance online publication. https://doi.org/10.1007/s10869-022-09842-y

Rebecca, E., & Jayawardana, A.K.L. (2023). Telecommuting on Women's Work-Family Balance through Work-Family Conflicts: Mindfulness. Journal of Telecommunications and the Digital Economy, 11(2), 77–98. https://doi.org/10.18080/jtde.v11n2.694

Saura, J.R., Ribeiro-Soriano, D., & Saldana, P.Z. (2022). Exploring the challenges of remote work on Twitter users' sentiments: From digital technology development to a post-pandemic era. Journal of Business Research, 142, 242-254.

Soroui S.T. (2021). Understanding the drivers and implications of remote work from the local perspective: An exploratory study into the dis/reembedding Dynamics. Technology in Society, 64 , art. no. 101328.

Szulc, J.M., McGregor, F.L., & Cakir, E. (2021). Neurodiversity and remote work in times of crisis: lessons for HR. Personnel Review, 16.

Şimşir, İ. (2021). Bibliyometri ve Bibliyometrik Analize İlişkin Kavramsal Çerçeve, İçinde: Bir Literatür İncelemesi Aracı Olarak Bibliyometrik Analiz (Ed. Oğuzhan Öztürk – Gökhan Gürler), Ss: 7-32, Birinci Basım: Ankara.

Toygur Eroğlu, D., Gundem, R., & Eroğlu, U. (2023). Demografik özelliklere göre çalışanların uzaktan çalışma algıları arasındaki farklılıkların analizi. Business and Economics Research Journal, 14(1), 87-107.

Tüfekçi Yaman, Ü., Yıldız Bağdoğan, S., & Keser, A. (2023). Covid-19 Sürecinde Uzaktan Çalışmada İş Stresi, İş Tatmini Ve İşten Ayrılma Niyeti. Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14 (1), 163-184.

Urbaniec, M., Małkowska, A., & Włodarkiewicz-Klimek, H. (2022). The Impact of Technological Developments on Remote Working: Insights from the Polish Managers' Perspective. Sustainability, 14, 552. https://doi.org/10.3390/su14010552

Waight, C.L., Kjerfve, T.N, Kite, A., & Smith, B. (2022). Connecting and relating in Brazil: implications of remote work, Human Resource Development International, 25(2), 231-253, DOI: 10.1080/13678868.2022.2048435

Walker, A. (2021). 5 charts that explain how COVID-19 has affected employment in OECD countries. https://www.weforum.org/agenda/2021/09/oecd-employment-outlook-covid-19

WHO (2020). Alocucion de apertura del Director General de la OMS en la rueda de prensa sobre la COVI-19 celebrada el 11 de marzo de 2020, available at: www.who.int/es/dg/speeches/detail/ who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19—11-march-2020

Van Zoonen, W., & Sivunen, A. E. (2021). The impact of remote work and mediated communication frequency on isolation and psychological distress. European Journal of Work and Organizational Psychology. Advance online publication. https://doi.org/10.1080/1359432X.2021.2002299

Van Zoonen, W. Sivunen, A., Blomqvist, K., Olsson, T., Ropponen, A., Henttonen, K., & Vartiainen, M. (2021). Understanding stressor–strain relationships during the COVID-19 pandemic: the role of social support, adjustment to remote work, and work–life conflict. Journal of Management & Organization, Cambridge University Press, 27(6), 1038-1059.

KAYNAKLAR

Akdemir, Z. (2022). *Okul eğitimcilerinin çevik liderlik becerisi algısı üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Akgül, H., & Ayer, Z. (2020). Dördüncü Sanayi Devrimi (Sanayi 4.0) ile birlikte mesleklerde olası değişim ve dönüşüm. *Tarih Okulu Dergisi*, 13(45), 1326-1344.

Akın, N., Mayatürk Akyol, E., & Sürgevil Dalkılıç, O. (2021). Akademik yayınlar ışığında Toplum 5.0 kavramına ilişkin bir değerlendirme. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,* 35(2), 577-593.

Akkaya, B., & Tabak, A. (2018). Örgütsel çeviklik ölçeğinin türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *İş ve İnsan Dergisi*, 5(2), 185-206.

Akkaya, B., Kayalıdere, U., A., K., Aktaş, R., & Karğın, S. (2020). Çevik liderlik yaklaşımı ve çevik lider davranışlarını ölçmeye yönelik bir ölçek geliştirme çalışması. *İşletme Araştırmaları Dergisi,* 12(2), 1605-1621.

Altunoğlu, E., & Doğan, B. (2014). Bilgi yönetimi, çevre, teknoloji ve örgütsel performans ilişkileri. *İnternet Uygulamaları ve Yönetimi Bilimsel Dergisi*, 5(1), 21-37.

Arı, E. S. (2021). Süper akıllı toplum: Toplum 5.0. *Dokuz Eylül Üniversitesi Soayal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(1), 455-479.

Avşar, İ. İ. (2018). Endüstri 4.0 yorumu: Toplum 5.0. Al-Farabi 2nd International Congress on Social Sciences: The Book of Full Text, 6-8 Nisan 2018, 510-514.

Baltaş, A. (2018). Çevik liderlikte zihniyet değişimi. *Kaynak Dergisi*, 75, 28-32.

Bennett, N., & Lemoine, G. J. (2014). What a difference a word makes: Understanding threats to performance in a VUCA world. *Business Horizons*, 57(3), 311-317.

Bir, Y., & Koç, M. (2022). VUCA Ortamında çalışanların çevik liderlik becerisi algısı: Bir ölçek geliştirme çalışması ve saha araştırması. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 18(4), 1270-1307.

Bonner, N., A. (2020). Predicting leadership succes in agile environments: An inquiring systems approach, universty of mary hardin- baylor. *Academy of Information and Management Sciences Journal,* 13(2), 83-103.

Bulut, E., & Akçacı, T. (2017). Endüstri 4.0 ve inovasyon göstergeleri kapsamında Türkiye analizi. *Assam Uluslararası Hakemli Dergi*, (7), 50-72.

Büyükbingöl, A., & Işıklı, Ş. (2020). Toplum 5.0: Olanaklar ve handikaplar. *ISophos: Uluslararası Bilişim, Teknoloji ve Felsefe Dergisi*, 3(5), 29-47.

Çalış Duman, M. (2022). Toplum 5.0: İnsan odaklı dijital dönüşüm. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi,* 82, 309-336.

Demir, F., İlhan, E., & Kalaycı, N. (2019). Yükseköğretimde hedeflenen dönüşümü gerçekleştirme araçlarından eğitim programı 4.0. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(28), 432-466.

EBSO (2015). Sanayi 4.0. https://www.ebso.org.tr/Ebsomedia/Documents/Sanayi-40_88510761.Pdf (Erişim Tarihi: 02.11.2023)

Er, H., Turan, S., & Kaymakçı, S. (2021). Toplum 5.0 sürecinin gelişimi ve eğitime etkisinin değerlendirilmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(39), 27-66.

Henson, C. (2015). Agile leadership for a changing workplace. *Learning Quest*, 7(7). https://www.learningquest.com.au/wp-content/uploads/2015/10/Agile-Leadership.

Hökelekli, O. (2022). *Sürdürülebilir kalkınma amaçları ışığında Toplum 5.0'ın incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.

İçerli, L., & Çelik, R. (2020). Yeni bir liderlik yaklaşımı: Çevik liderlik. (Ed: Sefer Yılmaz), İçende: *Yönetim ve Organizasyon Araştırmaları* (ss. 86-100), Ankara: Akademisyen Yayınevi.

İşler, F., & Seçkin, Z. (2023). Steve Jobs ve Tim Cook'un liderlik yaklaşımları üzerine bir inceleme. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(3), 844–858.

Joiner, W. B., & Josephs, S. A. (2006). Leadership agility: Five levels of mastery for anticipating and initiating change. John Wiley&Sons.

Kabakrarlı, E. (2016). Endüstri 4.0 ve dijital ekonomisi; Dünya ve Türkiye ekonomisi çin fırsatlar, etkiler ve tehditler. Ankara: Nobel Bilimsel Eserler.

Kaya, T. (2020). *Sanayi devrimleri ışığında Türkiye'de tekstil sektörü ve çalışanları üzerine bir inceleme.* Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Ebstitüsü, Çanakkale.

Kelly, K. (2012). *Leadership agility: Using improv to build critical skills*. UNC Kenan-Flagler Business School.

Kuş, E. (2022). *Toplum 5.0'a doğru okul yöneticilerinin liderlik tarzları ile öğretmenlerin bireysel yenilikçilik profilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şanlıurfa.

Lawrence, K. (2013). *Developing leaders in a VUCA environment*. UNC Kenan-Flagler Business School.

Leventer, G. (2022). *Sanayi devrimleri sürecinde kadın istihdamı ve iktisadi gelişme: Türkiye özelinde bir inceleme*. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kütahya.

Mahiroğulları, A. (2005). Endüstri devrimi sonrasında emeğin istismarını belgeleyen iki eser: Germinal ve dokumacılar. *Istanbul Journal of Sociological Studies*, 1(32), 41-53.

Özdemir, N., & Çetin, M. (2019). Çevik liderlik ölçeğinin geliştirilmesine yönelik güvenilirlik ve geçerlilik çalışması: Eğitim örgütleri üzerine bir uygulama. *Research Studies Anatolia Journal,* 2(7), 312-332.

Özkan, M., Al, A., & Yavuz, S. (2018). Uluslararası politik ekonomi açısından Dördüncü Sanayi Endüstri Devrimi'nin etkileri ve Türkiye. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi,* 6(2), 126-156.

Özgünay, P. (2022). *Çevik liderlik özelliklerinin iş tatmini üzerindeki etkisinde kararlara katılımın aracılık rolüne ilişkin bir araştırma*. Doktora Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Öztürk, F., & Ateş, E. (2021). İnsanlık yararın teknolojik dönüşüm: Toplum 5.0. *Bilim ve Teknik Dergisi,* Mart Sayısı, 30-39.

Pamuk, N. S., & Soysal, M. (2018). Yeni sanayi devrimi Endüstri 4.0 üzerine bir inceleme. *Verimlilik Dergisi*, 1, 41-66.

Sever, E., & Paksoy, M. (2021). Örgütsel çeviklik açısından örgüt kültürü ve firma performansı üzerine bir alan araştırması. *Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi*, 7(13), 313-353.

Schwab, K. (2016). *Dördüncü sanayi devrimi* (Z. Dicleli, Çev.) İstanbul: Optimist Yaynları.

Taghizadeh, K., & Keser, G. (2015). Dördüncü sanayi devrimi: Yarının fabrikaları neye benziyor. *Taşıt Araçları Yan Sanayicileri Derneği Dergisi*, 84, 68- 70.

Turan, H. Y. (2021). *Algılanan çevik liderlik davranışının çalışanların performans düzeylerine ve işten ayrılma niyetlerine etkisi: Otel işletmelerinde bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, İskenderun Teknik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Hatay.

Türk Eğitim Derneği (2020). Toplum 5.0: İnsan merkezli toplum. https://www.tedbatman.k12.tr/wp-content/uploads/2020/05/Toplum-5.0-%C4%B0nsan-Merkezli-Toplum-.pdf (Erişim Tarihi: 30.10.2023).

Uysal Şahin, Ö. (2021). Toplum 5.0 ve kamu hizmeti: Türkiye üzerine bir değerlendirme. *Journal of Awareness*, 6(4), 229-246.

Varışlı, N., & Bayar, M. (2021). Toplum 5.0 ve işletmeler. *Euroasia Journal of Social Sciences and Humanities,* 8(6), 31-41.

Yaldız, İ. (2023). *Spor yöneticilerinin çevik liderlik ve Kriz yönetimi davranışı*. Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sakarya.

Yılmaz, F. Ç. (2021). *Okul müdürlerinin çevik liderlik özellikleri ile okul etkililiği arasındaki ilişki.* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.

Yüksekbaş, B. (2021). *VUCA dünyasında çalışanların çevik liderlik algısı: Bir devlet üniversitesi'nde araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

https://www.agilebusiness.org/page/Resource_paper_nineprinciples (Erişim Tarihi: 02.11.2023)

https://www.btk.gov.tr/uploads/pages/arastirma-raporlari/toplum-5-0-arastirma-raporu.pdf (Erişim Tarihi: 30.10.2023

KAYNAKLAR

Akbaş Tuna, A., ve Çelen, O. (2020). İşletmelerin İnsan Kaynakları Yönetimi Uygulamaları Üzerinde Covid-19 Pandemisinin Etkileri. OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 16(30), 2710–2759. https://doi.org/10.26466/opus.781324.

Aydın Göktepe, E. (2020). Kriz Döneminde İş Sürdürülebilirliğine Yönelik Yönetim Uygulamaları; Covid-19 Pandemi Araştırması. International Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences, 6(26), 630–638. https://doi.org/10.31589/joshas.311.

Cascardo, N.D. ve Kumar, S. (2010). 'Integrating Monetary and Non-Monetary Retention Incentives for The U.S. Navy Dental Corps Officers Utilizing the Combinatorial Retention Auctıion Mechanism(CRAM)', Unpublished Post-Graduate Dissertation, United States: Naval PostGraduate School.

Çağatay, A., ve Irkılata, E. (2021). Dünyada Gelişen İnsan Kaynakları Uygulamaları: COVID-19 Temelli Yaklaşım. Journal of Business in The Digital Age, 4(2). https://doi.org/10.46238/jobda.1000845.

Çakan, S. (2022). Perakende Sektöründe Hizmet Üreten Kobi'lerin Pandemiden Kaynaklanan Kısıtlamalar Süresince İnsan Kaynakları Uygulamaları Üzerinde Bir Araştırma. 19 Mayıs Sosyal Bilimler Dergisi, 3(2), 117–126. https://doi.org/10.52835/19maysbd.1054216.

Donohue, S. M., ve Heywood, J. S. (2004). Job satisfaction and gender: An expanded specification from the NLSY. In International Journal of Manpower (Vol. 25, Issue 2, pp. 211–235). https://doi.org/10.1108/01437720410536007.

Dramićanin, S., Perić, G., ve Pavlović, N. (2021). Job satisfaction and organizational commitment of employees in tourism: Serbian Travel agency case. Strategic Management, 26(4), 50–64. https://doi.org/10.5937/straman2104050d.

Erdemir, E. (2012). 'Ödüllendirme', in S Bengligiray(ed), İnsan Kaynakları Yönetimi, Anadolu Üniversitesi Yayınları: Eskişehir, Turkey.

Galanaki, E. (2013). 'Gender and the Importance of Fringe Benefits: Exploring their Link with Organizational Commitment and Job Satisfaction', 2013 European Academy of Management Conference, Istanbul, Turkey, 26-29 June 2013.

Gürbüz, D. ve Yaylacı, G.Ö. 2005. İletişimci Gözüyle İnsan Kaynakları Yönetimi, İstanbul: Yaylacık Matbaası.

Hieu, Q., ve Thuy, T. T. (2022). Job Commitment in FDI Manufacturing Enterprises During the COVID-19 Pandemic: Empirical Evidence from Vietnam. Journal of Asian Finance, 9(4), 163–0172. https://doi.org/10.13106/jafeb.2022.vol9.no4.0163.

Koçak, O., ve Erdoğan, Z. B. (2011). Bankacılık Sektöründe Yeni İnsan Kaynakları Yönetimi Yaklaşımları Hakkında Bir Uygulama. Sosyal Siyaset Konferansları, 1, 259–283. http://www.iudergi.com/tr/index.php/sosyalsiyaset.

Milovanska-Farrington, S. (2023). Gender differences in the association between job characteristics, and work satisfaction and retention. American Journal of Business, 38(2), 62–88. https://doi.org/10.1108/ajb-07-2022-0115.

Olsen, H.D. (2006). 'Wages, Fringe Benefits and Worker Turnover', Labour Economics, 13, 87-105.

Owolabi, K.A., Ajiboye, B.A., Bakare, O.D., Bello, T.O., Omotoso, A.O. ve Adeleke, O.(2013). 'Librarians'Attitude Toward Monetary and Non-Monetary Incentives in University Libraries: A Case of Selected University Libraries in Nigeria', Annals of Library and Information Studies, 60, 22-26.

Pala, T. (2017). Dolaylı Finansal Ücret (Sosyal Yardımlar) ve Finansal Olmayan Ücret . In G. Tozkoparan ve M. Çolak (Eds.), İnsan Kaynakları Yönetimi (13.Baskıdan Çeviri, pp. 248–275). Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık.

Seçer, B., ve Yazıcı, M. O. (2020). Koronavirüs Salgını Döneminde İnsan Kaynakları Yönetimi. İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 3, 1–22.

Senasi, V., Khalil-Halim, S., ve Parasuraman, B. (2021). Minimum wage policy: Is there any impact on low skilled workers in electrical and electronics companies in malaysia? International Journal of Business and Society, 22(1), 422–430. https://doi.org/10.33736/IJBS.3186.2021.

Society for Human Resource Management. (2020). 2020 Employee Benefits.

Uşen, Ş., ve Balcı, A. İ. (2020). Covid-19 Salgını Nedeniyle Alınan İstihdam Tedbirlerinin Beyaz Yakalı Çalışanların Ücret ve Yan Haklarına Yansıması.

Ülgen, S.B. 2023. https://hbrturkiye.com/dergi/maas-ve-yan-hak-stratejinizi-yenileme-zamani. Erişim tarihi: 25.05.2023.

Yurdasever, E., ve Acar Yurdasever, K. (2021). Yetenek Yönetimi Değişimi: KOMB ve COVID-19 Pandemisi Bağlamında Bir Değerlendirme. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21(1), 113–135. https://doi.org/10.11616/basbed.v21i60671.850903.

KAYNAKLAR

Afşar, A. (2007). Finansal Gelişme ile Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki. Muhasebe ve Finansman Dergisi(36), 188-198.

Aksoy, A., & Tanrıöven, C. (2014). Sermaye Piyasası Yatırım Araçları ve Analizi (5.Baskı b.). Ankara: Detay Yayıncılık.

Ali, M., Alam, N., & Rizvi, S. (2020). Coronavirus (COVID-19) — An Epidemic or Pandemic for Financial Markets. Journal of Behavioral and Experimental Finance, 27.

Auer, R., Cornelli, G., & Frost, J. (2020). Covid-19, Cash and The Future of Payments. BIS Bulletin(3). https://www.bis.org/publ/bisbull03.pdf. adresinden alındı

Baicu, C., Gardan, I., Gardan, D., & Epuran, G. (2020). The Impact of COVID-19 on Consumer Behavior in Retail Banking. Evidence from Romania. Management & Marketing, 15(1), 534-556.

Banger, G. (2018). Endüstri 4.0. ve Akıllı İşletme (2. Baskı b.). Ankara: Dorlion Yayınları.

Błach, J. (2011). Financial Innovations and Their Role in The Modern Financial System-Identification and Systematization of The Problem. e-Finanse: Financial Internet Quarterly, 7(3), 13-26.

Boston Consulting Group. (2021). The Front-to-Back Digital Retail Bank. Global Retail Banking. https://web-assets.bcg.com/89/ee/054f41d848869dd5e4bb86a82e3e/bcg-global-retail-banking-2021-the-front-to-back-digital-retail-bank-jan-2021.pdf adresinden alındı

Broby, D. (2021). Financial Technology and The Future of Banking. Financial Innovation, 7(47).

Brunnermeier, M., James, H., & Landau, J.-P. (2021). The Digitalization of Money. Bank for International Settlements. https://www.bis.org/publ/work941.pdf adresinden alındı

Crosby, M., Nachiappan, Pattanayak, P., Verma, S., & Kalyanaraman, V. (2016). BlockChain Technology: Beyond Bitcoin. Applied Innovation Review, 2, 6-19.

Eğilmez, M. (2023). Ekonominin Temelleri (7.Basım b.). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Eğilmez, M. (2023). Makroekonomi (17. Baskı b.). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Frame, W., & White, L. (2004). Empirical Studies of Financial Innovation: Lots of Talk, Little Action? Journal of Economic Literature, 42(1), 116-144.

Gambacorta, L., Gambacorta, R., & Mihet, R. (2023). FinTech, Investor Sophistication and Financial Portfolio Choices. BIS Working Papers, Monetary and Economic Department(No: 1091).

Gambacorta, L., Khalil, F., & Parigi, B. (2022). Big Techs vs Banks. BIS Working Papers, Monetary and Economic Department(No: 1037).

Greenwood, J., & Smith, B. (1997). Financial Markets in Development, and The Development of Financial Markets. Journal of Economic Dynamics and Control(21), 145-181.

Haapio, H., Mero, J., Karjaluoto, H., & Shaikh, A. (2021). Implications of The COVID 19 Pandemic on Market Orientation in Retail Banking. Journal of Financial Services Marketing, 26, 205-214.

Harvard Business. (2022). Dijital Dönüşüm. (M. Bayram, Çev.) İstanbul: Optimis Yayın.

Harvard Business. (2023). İnovasyon. (S. Talay, Çev.) İstanbul: Optimist Yayın.

Horne, J. (1986). An Inquiry Into Recent Financial Innovation. Credit and Capital Markets, 19(4), 453-471.

Jacque, L. (2001). Financial Innovations and the Dynamics of Emerging Capital Markets. L. Jacque, & P. Vaaler içinde, Financial Innovations and the Welfare of Nations (s. 1-21). Kluwer Academic Publishers.

Kaya, F. (2015). Finansal Yönetim (1.Baskı b.). İstanbul: Beta Yayıncılık.

Levinson, M. (2014). Finansal Piyasalar Kılavuzu. (İ. Ege, C. Yavilioğlu, & G. Kurt, Çev.) Ankara: Adres Yayınları.

Parasız, İ., & Yıldırım, K. (1991). Uluslararası Finansman. Bursa: Ezgi Kitabevi.

Resmi Gazete. (2023, Eylül 4). Resmi Gazete. https://www.resmigazete.gov.tr adresinden alındı

Rosengren, E. (2011). Defining Financial Stability, and Some Policy Implications of Applying the Definition. Keynote Remarks at the Stanford Finance Forum Graduate School of Business.

Silva, T., Stancato de Souza, S., & Guerra, S. (2022). Covid-19 and Market Power in Local Credit Markets: The Role of Digitalization. Bank for International Settlements.

Soh, H., Koh, Y., & Aridi, A. (2023). Innovative Korea: Leveraging Innovation and Technology for Development. Washington: The World Bank.

SPK. (tarih yok). 2021 Yılı Faaliyet Raporu.

SPK. (2023, Eylül 16). Sermaye Piyasası Kurulu. https://spk.gov.tr/yayinlar/spk-faaliyet-raporlari adresinden alındı

Stiglitz, J. (2002). Küreselleşme: Büyük Hayal Kırıklığı (2.Baskı b.). (A. Taşçıoğlu, & D. Vural, Çev.) İstanbul: Plan B Yayınevi.

Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2023). Orta Vadeli Program (2024-2026). Ankara: SBB Yayınları. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/09/Orta-Vadeli-Program_2024-2026.pdf adresinden alındı

Tapscott, D., & Tapscott, A. (2022). Blokzincir Devrimi: Bitcoin ve Diğer Kripto Para Birimlerine Ait Teknoloji Dünyamızı Ne Şekillerde Değiştiriyor? İstanbul: Scala Yayıncılık.

Theiri, S., & Alareeni, B. (2021). Perception of The Digital Transformation As a Strategic Advantage Through The Covid 19 Crisis? Case of Tunisian Banks. Journal of Sustainable Finance & Investment, 13(1), 1-22.

T.C. Ticaret Bakanlığı, https://ticaret.gov.tr/

TUİK, https://www.tuik.gov.tr/

TUSİAD, https://tusiad.org/tr/

Vigna, P., & Casey, M. (2017). Kriptopara Çağı: Bitcoin ve Dijital Paranın Küresel Ekonomik Sisteme Meydan Okuması (1.Baskı b.). (A. Atav, Çev.) Ankara: Buzdağı Yayınevi.

Vismara, S. (2016). Equity Retention and Social Network Theory in Equity Crowdfunding. Small Business Economics, 46(4), 579-590.

WorldBank. (tarih yok). https://blogs.worldbank.org/psd/digital-financial-services-and-fintech-can-play-valuable-role-madagascars-post-covid-recovery

KAYNAKLAR

Deghi, A., & Natalucci, F. M. (2021, 04). IMF: This is the impact of COVID-19 on commercial real estate. Retrieved from https://www.weforum.org/agenda/2021/04/commercial-real-estate-covid19-wfh/

Hoesli, M., & Malle, R. (2021). Commercial real estate prices and COVID-19. Journal of European Real Estate Research, 295-306. Retrieved 09 16, 2023, from https://www.emerald.com/insight/1753-9269.htm

Kennedy, G., Killeen, N., Skouralis, A., Velasco, S., & Wosser, M. (2021, June). COVID-19 and the commercial real estate market in Ireland. (Central Bank of Ireland) Retrieved 07 18, 2023, from Financial Stability Note.

Koulischer, F., & vd. (2022). COVID-19 and the Mortgage Market in Luxembourg. Journal of Risk and Financial Management, 1-24. Retrieved 07 19, 2023

Müteahhitler Birliği. (2021). https://www.tmb.org.tr/uploads/publications/60e6b78ded6d830993d559a1/1625751949522-tmb-bulten-temmuz-2021.pdf. Retrieved from tcmb.gov tr.

Nagaş, E. (2022, 03 29). Gayrimenkul Satışıyla Vatandaşlık Verilmesi Uygulamasının Türkiye, AB Ülkeleri ve Orta Amerika Ülkeleri Açısından İmcelenmesi. Atlas Sosyal Bilimler Dergisi, 1-9. Retrieved 09 20, 2023, from https://dergipark.org.tr/tr/pub/atlas/issue/69159/1078823

TCMB. (2020). Enflasyon Raporu 2020 II. Ankara: TCMB. Retrieved 09 17, 2023

KAYNAKLAR

Akkaş, F. & Şimşek, H. A. (2022). Vergi İdarelerinin Dijital Dönüşümü: Seçili Ülke Örnekleri. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi. 10(134), 394-410.

Aksoy, İ. (2018). E-Defter ve e-Fatura Uygulamasıyla Birlikte Defter Belge İbraz Etmeme Durumunun Değerlendirilmesi. Vergi Raporu Dergisi. 220, 23-30.

Avcı, O. (2021). Vergi Tahsilatında Yapay Zekânın Kullanımı ve Önemi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 22(1), 51-63.

Alenezi, M. (2022). Understanding Digital Government Transformation. arXiv preprint arXiv:2202.01797.

Aydoğan, E. (2017). Elektronik Beyanname Sözleşmesinin Mükellef Tarafından İptal Edilmesi. Mali Çözüm Dergisi. 27, 203-208.

Aykar, Ö. (2019). E- Tebligat Uygulamasına Yönelik Yükümlülüklere Uymayanlara VUK Kapsamında Uygulanan Müeyyidenin Yasal Boyutu. Mali Çözüm Dergisi. 29(153), 265-277.

Arslan, M. & Biniş M. (2016). Türk Vergi Sisteminde Tebligat ve Elektronik Tebligat. Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi. 14(1), 300-317.

Bakan, S. (2022). E-Muhasebe ve E-Vergi Uygulamalarının Vergi Tahakkuku ve Tahsilatına Etkisi: Türkiye Örneği. International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies. 8(48), 936-946.

Belyi, V. A. & Chugunov, A. V. (2021). E-Government Services Introduction Effects in the Covid-19 Pandemic: 2020–2021 Surveys Results. CEUR-WS.org/Vol-3066/Spaper3.Pdf, erişim: 10/10/2023.

Beşel, F. & Çokgezer, C. (2015). Maliye Alanında e-Teknolojiler ve Etkinliği. Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi. 1(1), 13-23.

Cura, S. (2021). Kamu Hizmetleri ve Yapay Zeka. Dijital Devlet içinde. Edt. Çelebi, K. Ve Kovancılar, B., Gazi Kitabevi, Ankara.

Çetin, G. (2010). Bilişim Teknolojilerindeki Gelişmelerin Vergilemede Kayıt Düzeni ve Denetim Uygulamalarına Etkisi. Ekonomi Bilimleri Dergisi. 2(1), 79-86.

Demirkaya, G. & Çelikkaya, A. (2022). Türkiye'de E-Fatura Uygulamasının Mükellefler Açısından Değerlendirilmesi. Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi. 15 (1), 1-19.

Dikmen, S. & Çiçek, H. G. (2020). Vergi İdaresinin Dijital Dönüşümü. Bilişim Çağında Vergi Hukuku içinde. Edt:M. G. Kaya ve E. Öz, Ekin Yayınevi, Bursa.

Elçin, R., Gerekan, B. & Usta, M. (2018). E-Fatura, e-Defter ve e-Arşiv Uygulamalarına Geçiş Sürecinde Yaşanan Sorunlar: Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Üzerine Bir Araştırma. Mali Çözüm Dergisi. 28(146), 13-42.

Eyüpgiller, S. (2023). Türk Vergi Sisteminde Dijital Dönüşümde Önemli Bir Dönem: 2017-2021. Social Review of Technology and Change. 1(1), 68-100.

Gökçen, G. & Özdemir, M. (2016). Türkiye'de Muhasebe Uygulamalarından e-Defter ve e-Fatura Uygulaması. Öneri Dergisi, 12(46), 137-154.

Narzieva, D. M., & Kudratov, A. D. (2021). the importance of digitalization of the economy and priorities in Uzbekistan. World Economics and Finance Bulletin, 2(2), 9-13.

Parviainen, P., Tihinen, M., Kääriäinen, J., & Teppola, S. (2017). Tackling the digitalization challenge: how to benefit from digitalization in practice. International journal of information systems and project management, 5(1), 63-77.

Tapscott, D. The Digital Economy-Rethinking Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence. 20th Anniversary Edition, Mc Graw Hill Education, 2015.

Taytak, M. & Vural, K. (2019). Bilişim Sistemlerindeki Gelişmelerin Türkiye'de e-Vergi Uygulamaları Üzerine Yansımaları ve Değerlendirilmesi. Finans Politik & Ekonomik Yorumlar. 647, 65-100.

Turan, A. H. & Özgen, F. B. (2009). Türkiye'de e-Beyanname Sisteminin Benimsenmesi: Geliştirilmiş Teknoloji Kabul Modeli ile Ampirik Bir Çalışma. Doğuş Üniversitesi Dergisi. 10(1), 134-147.

Türkiye Bilişim Derneği (2004). "E-Devlet Dönüşümünde Kamu Kurumlarının Yapması Gerekenler". https://eski.tbd.org.tr/usr_img/cd/kamubib17/raporlarPDF/RP1-2004.pdf, Erişim:10/10/2023. Ankara.

Yereli, A. B & Orkunoğlu Şahin, I. F. (2020). Vergi Otomasyon Sisteminin Yapay Zeka ile Etkileşimi. Vergi Sorunları Dergisi. 378, 9-16.

Raporlar:

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı (2019), "2019 Yılı Performans Programı", Yayın No: 289, Ankara, (Erişim: www.gib.gov.tr).

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı (2023), "2022 Yılı Faaliyet Raporu", Yayın No: 455, Ankara, (Erişim: www.gib.gov.tr).

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı (2022), "2021 Yılı Faaliyet Raporu", Yayın No: 429, Ankara, (Erişim: www.gib.gov.tr).

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı (2020), "2019 Yılı Faaliyet Raporu", Yayın No: 349, Ankara, (Erişim: www.gib.gov.tr).

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı (2018), "2017 Yılı Faaliyet Raporu", Yayın No: 276, Ankara, (Erişim: www.gib.gov.tr).

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı (2017), "2016 Yılı Faaliyet Raporu", Yayın No: 242, Ankara, (Erişim: www.gib.gov.tr).

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı (2014), "2013 Yılı Faaliyet Raporu", Yayın No: 187, Ankara, (Erişim: www.gib.gov.tr).

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı, "Faaliyet Raporları", (Erişim: https://www.gib.gov.tr/kurumsal/stratejik-yonetim/faaliyet-raporlari).

KAYNAKLAR

Aktan, C. C. (2010). Mali Kurallar, Mali Kurallar: Maliye Politikası Yönetiminde Yeni Bir Eğilim: Kurallar ve Sınırlamalar, Editörler: C.C.Aktan, A.Kesik, F.Kaya, T.C. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Yayın No:2010/408.

Aysu, A. (2010). Avrupa Birliği'nde Maliye Politikası Kuralarının İhlaline İlişkin Yaptırımlar, Mali Kurallar: Maliye Politikası Yönetiminde Yeni Bir Eğilim: Kurallar ve Sınırlamalar, Editörler: C.C.Aktan, A.Kesik, F.Kaya, T.C. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Yayın No:2010/408, ss. 216-228.

Barua, S. (2020). Understanding Coronanomics: The economic implications of the coronavirus (COVID-19) pandemic. Available at SSRN 3566477.

Barut, M. E., Ökten, T. (Kasım 2020). Türkiyede Mali Disiplinin Sağlanmasında Mali Kuralların Önemi: 2000 Yılı Sonrası İçin Bir İnceleme, Vergi Raporu, 254, (172-198).

Bektaş, Ç. & Saraç, Ö. (2021). Maastricht Kriterleri Avrupa Birliği'nin Geleceğinin Teminatı mı? Almanya - Britanya - İspanya - Yunanistan Analizi (1998-2018) Sosyoekonomi, 29(47), 383-406. DOI: 10.17233/sosyoekonomi.2021.01.19

Blanchard, O., Leandro, A., & Zettelmeyer, J. (2021). Redesigning EU Fiscal Rules: From Rules to Standards. Economic Policy, 36(106), 195-236.

Cangöz, M. C. (2023). Mali Kurala Neden Geçmeliyiz? Tepav Değerlendirme Notu-Ocak 2023. https://www.tepav.org.tr/upload/mce/2023/notlar/mali_kurala_neden_gecmeliyiz.pdf, Erişim Tarihi: 11.09.2023.

Caperna, G., Colagrossi, M., Geraci, A., & Mazzarella, G. (2020). Googling unemployment during the pandemic: Inference and nowcast using search data (No. 2020/04). JRC Working Papers in Economics and Finance.

Chadwick, L. (2020). How COVID-19 upended life in Europe throughout 2020. Euronews. https://www.euronews.com/2020/12/31/how-covid-19-upended-life-in-europe-throughout-2020.

Ciotti, M., Ciccozzi, M., Terrinoni, A., Jiang, W. C., Wang, C. B., & Bernardini, S. (2020). The COVID-19 pandemic. Critical reviews in clinical laboratory sciences, 57(6), 365-388.

Davoodi, H., Elger, P., Fotiou, A., Garcia-Macia, D., Lagerborg, A., Lam, A., and Pillai, S. (2022). "Fiscal Rules Dataset: 1985-2021", International Monetary Fund, Washington, D.C.

Dayar, H. (2022). Angela Merkel Döneminde Bütçe Dengesini Sağlamak İçin Uygulanan Siyah Sıfır ve Etkilerinin Değerlendirilmesi. International Journal of Public Finance, 7(2), 319-336.

Debrun, X., Epstein, N. P., & Symansky, S. (2008). A New Fiscal Rule: Should Israel Go Swiss?,International Monetary Fund. WP/08/87.

Delivorias, A. (2020). The 'General Escape Clause' Within the Stability And Growth Pact Fiscal: Flexibility For Severe Economic Shocks. European Parliamentary Research Service.

European Commission. (2019). Assessment of EU Fiscal Rules with a Focus on the Six and Two-pack Legislation. https://commission.europa.eu/system/files/2019-09/2019-09-10-assessment-of-eu-fiscal-rules_en.pdf.

European Commission. (2020). Questions And Answers: Commission Proposes Activating Fiscal Framework's General Escape Clause to Respond to Coronavirus Pandemic. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/it/qanda_20_500, Erişim Tarihi: 11.09.2023.

European Commission. (2021). Communication From the Commission To The European Parliament, The Council, The European Central Bank, The European Economic And Social Committee, The Committee Of The Regions The Eu Economy After Covıd-19: İmplications For Economic Governance.

European Commission. (2023). Fiscal Governance Database. https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-research-and-databases/economic-databases/fiscal-governance-database_en#fiscal-rules-in-eu-member-states, Erişim tarihi: 27.08.2023.

European Commission. (2023a). Fiscal Policy Guidance For 2024: Promoting Debt Sustainability and Sustainable and Inclusive Growth. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_1410, Erişim tarihi: 27.08.2023.

European Commission. (2023b). Commission Proposes New Economic Governance Rules Fit for The Future. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_2393, 01.09.2023.

Eurostat Statistics. (2023). https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/

Fairlie, R., & Fossen, F. M. (2022). The early impacts of the COVID-19 pandemic on business sales. Small Business Economics, 1-12.

Federal Ministry of Finance, (2023). Op-Ed By German Finance Minister Christian Lindner and Other European Finance Ministers on The Reform Of Europe's Fiscal Rules. https://www.bundesfinanzministerium.de/Content/EN/Standardartikel/Press_Room/Namensartikel/2023-06-15-reform-of-europes-fiscal-rules.html, Erişim tarihi: 27.08.2023.

Fernandes, N. (2020). Economic effects of coronavirus outbreak (COVID-19) on the world economy, IESE Business School Working Paper No. WP-1240-E. 1-33.

Gomez-Gonzalez, J. E., Valencia, O. M., & Sánchez, G. A. (2022). How fiscal rules can reduce sovereign debt default risk. Emerging Markets Review, 50, 100839. https://doi.org/10.1016/j.ememar.2021.100839

Hazine ve Maliye Bakanlığı. (2023). Ekonomik Göstergeler Eylül 2023. https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2023/09/aylikekonomikgosterge12092023.pdf., Erişim tarihi: 12.09.2023.

Hutchison, M. M. (2020). The global pandemic, policy space and fiscal rules to achieve stronger stabilization policies. Seoul Journal of Economics, 33(3).

Ilzetzki, E. (2021). Fiscal rules in the European Monetary Union. CEPR. https://cepr.org/voxeu/columns/fiscal-rules-european-monetary-union., Erişim tarihi: 30.08.2023.

IMF. (2022). Reforming the EU Fiscal Framework Strengthening the Fiscal Rules and Institutions. https://www.imf.org//media/Files/Publications/DP/2022/English/REFFSFRIEA.ashx.

Karayazı, M. (2017). Mali kurallar: Türkiye'deki uygulamalar üzerine bir değerlendirme. Journal of International Social Research, 10(50), 758-769.

Kennedy, S., Robbins, J., & Delorme, F. (2001, February). The role of fiscal rules in determining fiscal performance. In Fiscal Rules Conference (p. 237).

Liboreiro, J. (2023). Germany And France Still at Odds Over Reform of the EU Fiscal Rules as They Defend Opposing Views. Euronews. https://www.euronews.com/my-europe/2023/06/16/germany-and-france-still-at-odds-over-reform-of-the-eu-fiscal-rules-as-they-defend-opposin.

Liboreiro, J. and Koutsokosta, E. (2023). Brussels Makes Overture to Berlin with New EU Rules to Cut Down Deficit. Euronews. https://www.euronews.com/my-europe/2023/04/26/brussels-makes-overture-to-berlin-with-new-eu-rules-to-cut-down-deficit.

Marinheiro, C.F. (2021). The Expenditure Benchmark: Complex and Unsuitable for Independent Fiscal Institutions. Comp Econ Stud 63, 411–431. https://doi.org/10.1057/s41294-021-00151-6.

Regling, K. (2022), Fiscal rules: Drawing lessons from the past, Speech at the Interparliamentary Conference on Stability, Economic Coordination and Governance in the EU.

Romer C.D. (2021). The Fiscal Policy Response to the Pandemic, Brookings Papers on Economic Activity, SPRING 2021, pp. 89-110.

Saygılıoğlu, N., & Erduran, A. Ç. (2012). Mali Kural ve Etkinlik Sorunu: Türkiye Örneği. TISK Academy/TISK Akademi, 7(13), 18-81.

Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2023). 2024-2026 Orta Vadeli Program. Ankara. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/09/Orta-Vadeli-Program_2024-2026.pdf.

Sweeney, R. and Canelli, R. (2023). Eu Fıscal Rules: Tıme For A Reboot. https://feps-europe.eu/publication/eu-fiscal-rules-time-for-a-reboot/.

Tunalı, Ç. B., & Saruç, T. (2020). Fiscal policies in times of the covid-19 pandemic: The case of g-7 countries and Turkey. Maliye Çalışmaları Dergisi, (64), 1-14.

Valencia, O.M. and Sánchez, G.A. (2022). How fiscal rules can reduce sovereign debt default risk. Emerging Markets Review, 50, 100839. https://doi.org/10.1016/j.ememar.2021.100839

Vallée S., Cohen-Setton J. ve Buhl D. (2021). Germany's Debt Break and Europe's Fiscal Stance after Covid-19. DGAP Policy Breaf, No.1.

Von Hagen, J., & Harden, I. (1994). National budget processes and fiscal performance. European Economy Reports and Studies, 3(1994), 311-418.

Von Noten, H., Bova, E., Mourre, G., & Weise, C. (2023). Improving Compliance With The EU Fiscal Framework Through Stronger Ownership And Enforcement. Quarterly Report on the Euro Area (QREA), 21(4), 39-47.

Wei, X., & Han, L. (2021). The impact of COVID-19 pandemic on transmission of monetary policy to financial markets. International Review of Financial Analysis, 74, 101705.

Wimalawansa, S. J. (2020). Global epidemic of coronavirus—Covid-19: what can we do to minimize risks. Eur J Biomed, 7(3), 432-8.

World Health Organization (WHO) (2020), World Health Organization Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Situation Report-97. Available from: https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200426-sitrep-97-covid-19.pdf, erişim tarihi: 05.09.2023.

World Health Organization (WHO) (2023). https://covid19.who.int/, Erişim tarihi: 05.09.2023.

Wyplosz, C. (2012). Fiscal rules: Theoretical issues and historical experiences. In Fiscal policy after the financial crisis (pp. 495-525). University of Chicago Press.

KAYNAKLAR

Avcı, O., & Yeniçeri, H. (2020). Vergi Sistemlerine Pandemi Ayarı. Turkish Studies, 15(6), 123-137.

Can, U., Can, Z. G., Bocuoglu, M. E., & Dogru, M. E. (2021). The effectiveness of the post-Covid-19 Recovery Policies: Evidence from a simulated DSGE model for Turkey. Economic Analysis and Policy, 71, 694-708.

Canbay, T., Balcı Cura, H. (2021). Türkiye'de ve Seçili Ülkelerde COVİD-19 Salgını ile Mücadelede Alınan Mali Tedbirler. Pandemi Ekonomisi içinde. Edt. İbrahim Atilla Acar ve Bernur Açıkgöz, 81-97. Dora Yayınevi, Bursa.

Cengiz, V., & Sürücü, H. (2021). Covid-19'un Vergi Gelirlerine Etkisi: Türkiye Örneği. Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD), 8(4), 366-380.

Cura, S. (2015). The Impact of Sovereign Debt Crisis on the EU Economy:Is This the End of the Dream?, Regional Economic Integration and the Global Financial System (Ed:Sorhun, E., Hacıoğlu, Ü., & Dinçer, H.), Hershey, PA: IGI Global.

Çolak, Ö. F. (2020). Salgının ekonomi politiği: borçlanma ve parasal genişleme. Salgın Ekonomisi içinde. Edt. Ömer Faruk Çolak, 289-310. Efil yayınevi, Ankara.

Dokuzoğlu, S. & Tüm, K. (2022). Küresel Salgının Maliye Politikalarına Etkisi: Türkiye Üzerine Değerlendirmeler. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 31(1), 105-120.

Erdoğdu, H., Demir M., & Önder, R. (2021). Covid 19 Salgınının Türkiye'nin Vergi Gelirleri Üzerine Etkisi. Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 18(43), 6479-6506.

GİB, (2023). İstatistikler. "Https://gib.gov.tr/yardim-ve-kaynaklar/istatistikler"

GİB (2023). Tablo 2: GSYH, Genel Bütçe Vergi Gelirleri ve Vergi Yükü. "https://www.gib.gov.tr/sites/default/files/fileadmin/user_upload/VI/GBG/Tablo_2.xls.htm

Kayalıdere, G. ve Küden, A. (2021). Türkiye'de covid-19 salgınına karşı T.C. Merkez Bankası tedbirleri: devlet iç borçlanma senetleri açısından bir değerlendirme. Pandeminin Mali Analizi içinde. Edt.Mutlu Yoruldu ve Ahmet Arslan, 91-109. Gazi Kitabevi, Ankara.

Özcan, G. (2014). Sosyal Bütçe Teorik Yapısı ve Anayasal Temelleri. Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 21(2), 99-108.

Özcan, Y. (2020). Covid 19 Salgınının Vergi Gelirlerine Etkisi. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19(37), 342-354.

Padhan, R., & Prabheesh, K. P. (2021). The economics of COVID-19 pandemic: A Survey. Economic Analysis and Policy, 70, 220-237.

PWC. (2020). Covid-19 Salgını Kapsamında Dünyada ve Türkiye'de Vergi Önlemleri. https://www.pwc.com.tr/tr/Hizmetlerimiz/vergi/covid-19-kapsaminda-dunyada-ve-turkiyede-alinan-vergi-onlemleri.pdf (Erişim Tarihi: 18.09.2023)

Sonkur, G., & Kılıçarslan, A. (2021). COVID-19 Pandemisinin Türk Vergi Gelirlerine Etkisi: Merkezi Yönetim Vergi Gelirlerinin 2017-2021 Dönemi Analizi. Studies on Social Science Insights, 1(2), 12-298.

Şahan, Ö. (2021). Pandemi Sürecinde Alınan Vergisel Tedbirlerin Vergi Gelirleri Üzerine Etkisi. Verilerle Pandemi Sürecinde Türkiye içinde (Edt. Turgay Münyas), 359-385.

TCMB, (2023). Covid-19'un ekonomik ve finansal etkilerine karşı alınan tedbirler. https://www.tcmb.gov.tr (E.T. 15.10.2023).

Tekeli, İ. (2020). Salgınlar ve kentler sarmalında dünyanın geldiği nokta: COVID-19. Salgın Ekonomisi içinde. Edt. Ömer Faruk Çolak, 53-86. Efil yayınevi, Ankara.

KAYNAKLAR

Akdoğan, N., (2014). Maliyet Muhasebesi, (Editörler Ali Kartal & Erdin Gündüz), Anadolu Üniversitesi, TC. Anadolu Üniversitesi Yayını No, 2738, Açıköğretim Fakültesi Yayını No,1699, Eskişehir, 2-35.

Akdoğan, Nalan ve Sevilengül, Orhan, (2007), Türkiye Muhasebe Standartları ile Uyumlu Tekdüzen Muhasebe Sistemi Uygulaması, 12.Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara.

Avcı, M. Ve Yavuz, E. (2020). Çalışanların Esnek Çalışma Düzenlemelerine Yönelik Tutumlarının İşe Devamsızlık Algıları Üzerindeki Etkileri: Kamu Kurumlarında Bir Alan Araştırması. Yönetim Bilimleri Dergisi, 18 (35) , 37-55 . DOI: 10.35408/comuybd.510842

Centel, Tankut ve Sarper Süzek (2002) İş Hukuku, Beta Yayınları, İstanbul.

Çelenk, H., & Atmaca, M. (2010). Esnek çalışmanın işgücü maliyetlerine ve rekabet gücüne etkisi: Tekstil sektöründe bir uygulama. Yönetim Bilimleri Dergisi, 8(2), 183-202.

Doğan, A., Bozkurt, S., & Demir, R. (2015). Çalişanlarin Esnek Çalişmaya İlişkin Tutumlarini Belirlemeye Yönelik Bir Araştirma. Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, (14).

Duchac, Jonathan E., James M. Reeve ve Carl S. Warren (2007), Financial Accounting: An Integrated Statements Approach, Thomson South Western, 2nd Ed.

Dursun, B. O. Z., & AKYAZ, F. Ş. (2022). Esnek Çalışmanın İş-Yaşam Dengesi Üzerindeki Etkisi. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 26(2), 339-352.

Göçer, İlhan (1994) "İstihdam Hizmetlerinin Çeşitlendirilmesi ve Özel İstihdam Acentaları", İşveren Dergisi, 32(6), s.20-22.

Lewis, K., Stronge, W., Kellam, J. Ve Kikuchi, L. (2023). The Results Are In: The Uk's Four-Day Week Pılot. Autonomy February 2023, England.

Sert, Ü. (2013). Esnek çalışmanın kadınların çalışma hayatındaki istihdamına etkisi. (Yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

SÖNMEZ, Pelin (2006), "Küreselleşme, Avrupa Birliği ve İstihdam: Çalışma İlişkilerinde Yaşanan Dönüşüm" Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, 5 (3), 177-198.

Tenderis, A. & Kazdal, Ö. S. (2023). Hibrit çalışma modelinin örgütsel bağlılık ve çalışan performansı etkisi üzerine kavramsal bir değerlendirme. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 14 (1), 1-11. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/sobild/issue/75878/1251581

Tuncay, Can (2003) "İş Kanunu Tasarısı'ndaki Ödünç İş İlişkisi ve Eleştirisi"; Mercek Dergisi, 8(30), s.57.

İnternet Kaynakları;

4 Gün Çalışma Modeli Nedir? 4 Gün Çalışma Modelini Uygulayan Ülkeler Hangileridir? https://www.avansas.com/blog/4-gun-calisma-modeli-nedir-4-gun-calisma-modelini-uygulayan-ulkeler-hangileridir Erişim tarihi 21/09/2023

Aksa Akrilik Finansal Bilgiler. https://www.kap.org.tr/tr/sirket-finansal-bilgileri/4028e4a240f2ef470141175e189f0453 Erişim tarihi 27/10/2023

Aksa Akrilik'ten "4 Gün Mesai Devrimi", https://hrdergi.com/aksa-akrilik%E2%80%99ten-%E2%80%9C4-gun-mesai-devrimi%E2%80%9D Erişim tarihi 27/10/2023

Ayoko, R. (2023). Does a 4-Day Work wEek Help or Hinder Australian Business?. https://business.uq.edu.au/momentum/4-day-work-week Erişim tarihi 15/10/2023

Baker, C. And Kirk-Wade, E. (2023). Mental health statistics: prevalence, services and funding in England. https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/SN06988/SN06988.pdf Erişim tarihi 15/10/2023

Calvasina, J. E. Ve Boxx, W. R., (1975). Efficiency of Workers on the Four-Day Workweek. The Academy of Management Journal, Sep., 1975, Vol. 18, No. 3 (Sep., 1975), pp. 604-610 https://www.jstor.org/stable/255689 Erişim tarihi 22/10/2023

Hurst. L. (2022). İngiltere'nin dört günlük haftalık denemesi: Bu şirketler '%101 üretkenlik' sayesinde başarılı oldu. http://www.euronews.com/next/2022/11/30/we-are-at-101-productivity-these-companies-have-thrived-amid-the-uks-four-day Erişim tarihi 22/10/2023

Kuşoğlu, İ. (2022). Haftada 4 gün mesai hangi ülkelerde uygulanıyor? Artıları ve eksileri neler?. https://www.haberturk.com/haftada-4-gun-calisma-karari-hangi-ulkelerde-uygulaniyor-3534484 Erişim tarihi 21/09/2023

O'loughlin, H. (2023). 336 Companies With 4-Day Work Weeks (August 2023). http://buildremote.co/four-day-week/4-day-work-week-companies/ Erişim tarihi 21/09/2023

Öztürkoğlu, Y. (2013). Tüm Yönleriyle Esnek Çalışma Modelleri. Beykoz Akademi Dergisi, 1 (1), 109-129. Retrieved from

https://dergipark.org.tr/tr/pub/beykozad/issue/52169/682354 Erişim tarihi 18/09/2023

Rosle, F. (2021). Why Iceland's four-day week trial was an 'overwhelming success' for people and planet. http://www.euronews.com/green/2021/07/08/why-iceland-s-four-day-week-trial-was-an-overwhelming-success-for-people-and-planet Erişim tarihi 13/09/2023

Tunggal, T. A. (2023). 110 Companies That Have Adopted the 4-day Workweek in 2023. http://himalayas.app/advice/companies-with-4-day-workweeks Erişim tarihi 11/09/2023

KAYNAKLAR

Abaker I, Hashem T., Yaqoob I., Anuar N.B, Mokhtar S., Gani A., Khan S.U. (2015). The Rise Of "Big Data" On Cloud Computing: Review and Open Research İssues, Information Systems, 47, 98-115.

Adalı, E. (2012). Doğal dil işleme. Türkiye Bilişim Vakfı Bilgisayar Bilimleri ve Mühendisliği Dergisi, 5(2).

Ahmed, S., Alshater, M. M., El Ammari, A., ve Hammami, H. (2022). Artificial intelligence and machine learning in finance: A bibliometric review. Research in International Business and Finance, 61, 101646.

Alpaydın, E. (2018). Yapay Öğrenme, 4. Baskı (Ethem Alpaydın, Introduction to Machine Learning, 2. baskıdan çeviri), İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.

Atalay, M., ve Çelik, E. (2017). Büyük veri analizinde yapay zekâ ve makine öğrenmesi uygulamalari-artificial intelligence and machine learning applications in big data analysis. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9(22), 155-172.

Athey, S. (2019). The Impact of Machine Learning on Economics. In Agrawal, A., Gans, J., & Goldfarb, A. (Eds.). The Economics of Artificial Intelligence: A Review (pp.507-547). Chicago: University of Chicago Press.

Bengio, Y., Courville, A., ve Vincent, P. (2013). Representation learning: A review and new perspectives. IEEE transactions on pattern analysis and machine intelligence, 35(8), 1798-1828.

Bhattacherjee, A. (2012). Social science research: Principles, methods, and practices. Florida: University of South Florida Tampa Library Open Access Collections.

Bickel, P., Ritov Y. ve Tsybakov A. (2009). Simultaneous Analysis of Lasso and Dantzig Selector, Annals of Statistics. Vol. 37, No. 4, 1705–1732.

Bickley, S. J., Chan, H. F., ve Torgler, B. (2022). Artificial intelligence in the field of economics. Scientometrics, 127(4), 2055-2084.

Blum, A. L., ve Langley, P. (1997). Selection of relevant features and examples in machine learning. Artificial intelligence, 97(1-2), 245-271.

Ç. Akay, E. (2018). Ekonometride yeni bir ufuk: Büyük veri ve makine öğrenmesi. Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi, 7(2), 41-53.

Çağlayan Akay, E., Yılmaz Soydan, N. T., & Kocarık Gacar, B. (2022). Bibliometric analysis of the published literature on machine learning in economics and econometrics. Social Network Analysis and Mining, 12(1), 109.

Charpentier, A., Flachaire E. ve Antoine L. (2018). Econometrics and machine learning. Economie et Statistique / Economics and Statistics No:505506, 147-166.

Cox, M., ve Ellsworth, D. (1997). Application-controlled demand paging for out-of-core visualization. In Proceedings. Visualization'97 (Cat. No. 97CB36155) (pp. 235-244). IEEE.

Datareportal. (2020). Digital 2020: July Global Statshot. https://datareportal.com/reports/digital-2020-july-global-statshot, (Erişim Tarihi: 21.10.2023)

Davies, E. R. (2004). Machine vision: theory, algorithms, practicalities. Elsevier.

Demirkan, H., Earley, S., ve Harmon, R. R. (2017). Cognitive computing. IT professional, 19(4), 16-20.

Desai, A. (2023). Machine Learning for Economics Research: When What and How?. arXiv preprint arXiv:2304.00086.

Domo. (2013). Data Never Sleeps 1.0, https://www.domo.com/learn/infographic/infographic-data-never-sleeps, (Erişim Tarihi: 16.10.2023).

Einav, L., ve Levin, J. D. (2014). The Data Evolution and Economic Analysis (NBER Working Paper 19035). Cambridge, MA: National Bureau of Economic Research.

Erataş Sönmez, F. ve Liman Sağlam Y. (2020). Yeni korumacılık: Tarife dışı engeller, ticaret savaşları ve yapay zekâ kavramının ticaret savaşlarındaki rolü. Bursa: Ekin Yayınevi.

Erdoğan, M. G. (2020). Covid-19 döneminde e-ticaret ve dijital reklam yatırımları. Selçuk İletişim, 13(3), 1296-1318.

Fan, J., Guo, S., ve Hao, N. (2011). Variance Estimation Using Refitted Cross-Validation in Ultrahigh Dimensional Regression. Journal of the Royal Statistical Society, 74(1), 37-65.

Fan, J., Han, F., ve Liu, H. (2014). Challenges of big data analysis. National science review, 1(2), 293-314.

Fan, J., ve Fan, Y. (2008). High-Dimensional Classification Using Features Annealed Independence Rules. The Annals of Statistics, 36(6), 2605-2637.

Fan, J., ve Liao, Y. (2014). Endogeneity in High Dimensions. The Annals of Statistics, 42(3), 872-917.

Fan, J., ve Lv, J. (2008). Sure Independence Screening for Ultrahigh Dimensional Feature Space. Journal of the Royal Statistical Society, 70(5), 849-911.

Firican G. (2017). The 10 Vs of Big Data, https://tdwi.org/articles/2017/02/08/10-vs-of-bigdata.aspx.(Erişim Tarihi: 11.10.2023).

Goodell, J. W., Kumar, S., Lim, W. M., ve Pattnaik, D. (2021). Artificial intelligence and machine learning in finance: Identifying foundations, themes, and research clusters from bibliometric analysis. Journal of Behavioral and Experimental Finance, 32, 100577.

https://datasciencedojo.com/blog/10-vs-of-big-data/ (Erişim Tarihi: 11.10.2023)

https://intellipaat.com/blog/what-is-artificial-intelligence/, (Erişim Tarihi: 12.10.2023)

https://tr.wikipedia.org/wiki/%C5%9Eablon:Bayt_birimleri, (Erişim Tarihi: 23.10.2023).

https://www.data.ai/en/insights/market-data/coronavirus-impact-mobile-economy/, (Erişim Tarihi: 19.10.2023).

https://www.statista.com/statistics/871513/worldwide-data-created/, (Erişim Tarihi: 23.10.2023)

Katal, A., Wazid, M., ve Goudar, R. (2013). Big Data: Issues, Challenges, Tools and Good Practices, in Proceeding of the Sixth International Conference on Contemporary Computing (IC3), IEEE, 404–409.

Laney, D. (2001). 3D data management: Controlling data volume, velocity and variety. META group research note, 6(70), 1.

LeCun, Y., Bengio, Y., ve Hinton, G. (2015). Deep learning. nature, 521(7553), 436-444.

Lin, M., Lucas, H. C., ve Shmueli, G. (2013). Research Commentary-Too Big to Fail: Large Samples and the p-Value Problem. Information Systems Research, 24(4), 906-917.

Martinho, T. D. (2018). Researching culture through big data: Computational engineering and the human and social sciences. Social Sciences, 7(264), 1-17.

McCarthy, J. (2004). What is artificial intelligence?. http://jmc.stanford.edu/articles/whatisai.html, (Erişim tarihi: 12.10.2023).

McCulloch, W. S., ve Pitts, W. (1943). A logical calculus of the ideas immanent in nervous activity. The bulletin of mathematical biophysics, 5, 115-133.

Mete, M. H. (2023). Sosyal bilimlerde büyük veri analitiği, yapay zeka ve makine öğreniminin kullanımı. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 23(1), 99-120.

Mullainathan S. ve Spiess J. (2017). Machine Learning: An Applied Econometric Approach, Journal of Economic Perspectives, 31(2): 87–106.

Nabiyev, V. V. (2012). Yapay zeka: insan-bilgisayar etkileşimi. Seçkin Yayıncılık.

Nalbantoğlu, C. B. (2021). Covid 19 Sürecinin Dijital Dönüşüme Etkileri. Balkan & Near Eastern Journal of Social Sciences (BNEJSS), 7(4).

Noman, A. A., Akter, U. H., Pranto, T. H., ve Haque, A. K. M. (2022). Machine learning and artificial intelligence in circular economy: a bibliometric analysis and systematic literature review. Annals of Emerging Technologies in Computing (AETiC), 6(2), 13-40.

Novak, I. (2019). Bıblıometrıc Analyıs of Artıfıcıal Intellıgence in Busıness Economıcs. Poslovna izvrsnost, 13(2), 131-154.

Ohlhorst, F. (2013). Big Data Analytics: Turning Big Data into Big Money, New Jersey: Wiley Publicity.

Owais, S. S., ve Hussein, N. S. (2016). Extract Five Categories CPIVW from the 9V's Characteristics of the Big Data. International Journal of Advanced Computer Science & Applications, 1(7), 254-258.

Öztemel, E. (2003). Yapay sinir ağlari. PapatyaYayincilik, Istanbul.

Raghupathi, W., ve Raghupathi, V. (2014). Big data analytics in healthcare: promise and potential. Health information science and systems, 2, 1-10.

Ruiz-Real, J. L., Uribe-Toril, J., Torres, J. A., ve De Pablo, J. (2021). Artificial intelligence in business and economics research: Trends and future. Journal of Business Economics and Management, 22(1), 98-117.

Russell, S. J. (2010). Artificial intelligence a modern approach. Pearson Education, Inc..

Sengupta, N. (2015) Machine L techniques in applied econometrics. Carnegie Mellon Tepper School of Business, Doctorate Thesis.

Serdobolskii, V. (2000). Multivariate Statistical Analysis. Boston: Kluwer Academic Publishers.

Shen, T. (2021). Research on economic development strategy based on big data. E3S Web of Conferences 235, 03080 (2021).

Song, H. A., ve Lee, S. Y. (2013). Hierarchical representation using NMF. In Neural Information Processing: 20th International Conference, ICONIP 2013, Daegu, Korea, November 3-7, 2013. Proceedings, Part I 20 (pp. 466-473). Springer Berlin Heidelberg.

Spanos, A. (1986). Statistical Foundations of Econometric Modelling. Cambridge: Cambridge University Press.

Taştan, H. (2022). Ekonometri ve Makine Öğrenmesi Etkileşimi Üzerine. Ekonomi-tek, 11(2), 107-149.

Taylor L., Schroeder R., ve Meyer E. (2014). Emerging Practices And Perspectives on Big Data Analysis in Economics: Bigger and Better or More of The Same?, Big Data & Society, 1-10.

Turing, A. M. (1950). Computing machinery and intelligence. Mind, LIX (236), 433-460.

Türk Tabipler Birliği. (2020). Covid-19 pandemisi iki aylık değerlendirme raporu, https://www.ttb.org.tr/userfiles/files/covid19-rapor.pdf, (Erişim Tarihi: 22.10.2023).

Türküz, E. ve Ç. Akay, E. (2020). Ekonometri ve Makine Öğrenmesi: Tercih Modelleri ve Sınıflandırma Algoritmaları Açısından Değerlendirmeler. Social Sciences Research Journal, 9 (4), 181-194.

Varian H.R. (2014). Big Data: New Tricks for Econometrics." Journal of Economic Perspectives, 28(2): 3-28.

WHO (World Health Organization). (2020). Coronavirus disease (COVID-19) Situation Report – 107. https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situationreports/20200506covid-19-sitrep-107.pdf?sfvrsn=159c3dc_2, (Erişim Tarihi: 22.10.2023).

World Economic Forum (2012); Big Data, Big Impact: New Possibilities for International Development, http://bit.ly/2vA6qMl (11.10.2023).

Yao, J., Zheng, S., ve Bai, Z. (2015). Large Sample Covariance Matrices and High-Dimensional Data Analysis (1st ed.). New York: Cambridge University Press.

Yılmaz A. (2022). Yapay Zekâ. Kodlap Yayıncılık.

KAYNAKLAR

Aliyeva, B. (2017). Elektronik Ticaret: Dünyadaki Gelişmeler ve Azerbaycan Açısından Bir Değerlendirme

https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/274761

Koçak, O. (2004). Elektronik Ticaret ve Çalışma Hayatına Etkisi

https://www.eticaret.gov.tr/static//Pdf/bfa25568e5284758a5bed10c63af4b8b_637196206257205697.pdf

Güven, H. (2O2O). COVID-19 PANDEMİK KRİZİ SÜRECİNDE E-TİCARETTE MEYDANA GELEN DEĞİŞİMLER

https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1128148

Elibol, H. & Kesici, B. (2003). Çağdaş İşletmecilik Açısından Elektronik Ticaret

https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1722203

Aktaş, N. & Aktaş, B. & Akbıyık, A. (2021). Koronavirüs 'ün (Covid-19) Türkiye'de E-Ticaret Müşteri Memnuniyetine Etkisi: Trendyol Örneği, Bilişim Sistemleri ve Yönetim Araştırmaları Dergisi 3 (1). 39-50.

https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1645899 (Erişim Tarihi: 24.08.2023)

Alkan, Ö. & Balkan, Y. (2023). COVID-19 Pandemisi ve E-Ticaret Kullanımı: Kuşaklararası Farklılıklar, Journal of Economics and Administrative Sciences, 24(2): 170-185, DOI: https://doi.org/10.37880/cumuiibf. 1179003

http://esjournal.cumhuriyet.edu.tr/tr/download/article-file/2666187 (Erişim Tarihi: 25.08.2023)

Eryiğit, V. & Özdemir, L. (2023). Covid-19 Pandemi Döneminde Yükseliş Gösteren Sektörler: E-Ticaretτ , Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi

https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2799386

Güven, H. (2020). Covıd-19 Pandemik Krizi Sürecinde E-Ticarette Meydana Gelen Değişimler , ASEAD Cilt 7 Sayı 5 , S 251-268

https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1128148 (Erişim Tarihi: 24.08.2023)

Hacıalioğlu, A. & Sağlam, M. (2020). Covid-19 Pandemi Sürecinde Tüketici Davranışları ve E-Ticaretteki Değişimler, Medya ve Kültürel Çalışmalar Dergisi

https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1636669 (Erişim Tarihi:23.08.2023)

Kalkan, P. (2021). Pandemi Ekonomisinin İnternet Alışverişine Etkilerinin Analizi **,** Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi, 4(8): 740-758.

KILINÇ, B. & Akın, F. (2021). Pandeminin Türkiye'de E-Ticaret Sektörüne Etkileri, Cilt: 14 Sayı: 20. Bölge Bilimi ve Planlama Kongresi Özel Sayısı, 87 - 97,

https://doi.org/10.46790/erzisosbil.956829 (Erişim Tarihi: 25.08.2023)

Türk, E. (2020). "Integrating Different Channels: Showrooming and Webrooming – Evolution of Online Channels", Dirsehan, T. (Ed.) *Managing Customer Experiences in an Omnichannel World: Melody of Online and Offline Environments in the Customer Journey*, Emerald Publishing Limited, Bingley, pp. 197-210.

Yılmaz, Ö. & Bayram, O. (2020). COVID-19 Pandemi Döneminde Türkiye'de E-Ticaret ve E-İhracat, *Kayseri Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 2, Sayı: 2, 37-54, https://doi.org/10.51177/kayusosder.777097*

https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1227430 (Erişim Tarihi: 25.08.2023)

https://www.eticaret.gov.tr/istatistikler (Erişim Tarihi: 23. 08. 2023)

https://www.ticimax.com/blog/2022-yili-e-ticaret-verileri-ve-istatistikleri (Erişim Tarihi: 25. 08. 2023)

https://www.euromsgexpress.com/e-ticaret-turleri-nelerdir/?gclid=EAIaIQobChMI68CQ8oSygQMVKVNBAh1-gwgzEAAYASAAEgKCbvD_BwE (Erişim Tarihi: 26. 08. 2023)

https://bifinansbi.com/e-ticaretin-avantajlari-ve-dezavantajlari/ (Erişim Tarihi: 26. 08. 2023)

https://universitenitanit.com/makale/oku/stoksuz-e-ticarete-giris-101-dropshipping-nasil-yapilir (Erişim Tarihi: 26. 08. 2023)

https://bsscommerce.com/knowledge-base/b2b-ecommerce/b2e-ecommerce/ (Erişim Tarihi: 25. 08. 2023)

https://www.hosting.com.tr/blog/internetten-nasil-para-kazanabilirim/ (Erişim Tarihi: 26. 08. 2023)

https://www.hosting.com.tr/blog/dropshipping/ (Erişim Tarihi: 26. 08. 2023)

https://www.hosting.com.tr/blog/e-ticaret-nasil-yapilir/ (Erişim Tarihi: 26. 08. 2023)

https://www.pazarlamasyon.com/internet-uzerinden-satilan-ilk-urunun-ne-oldugunu-biliyor-musunuz (Erişim Tarihi: 26. 08. 2023)

KAYNAKLAR

Abdulquadri, A., Mogaji, E., Kieu, T. A., & Nguyen, N. P. (2021). Digital Transformation in Financial Services Provision: A Nigerian Perspective to the Adoption of Chatbot. *Journal of Enterprising Communities People and Places in the Global Economy*. https://doi.org/10.1108/jec-06-2020-0126

Adil, M., & Khan, M. K. (2021). Emerging IoT Applications in Sustainable Smart Cities for COVID-19: Network Security and Data Preservation Challenges With Future Directions. *Sustainable Cities and Society*. https://doi.org/10.1016/j.scs.2021.103311

Akturan, U., & Tezcan, N. (2012). Mobile Banking Adoption of the Youth Market. *Marketing Intelligence & Planning*. https://doi.org/10.1108/02634501211231928

Alalwan, A. A., Dwivedi, Y. K., & Rana, N. P. (2017). Factors Influencing Adoption of Mobile Banking by Jordanian Bank Customers: Extending UTAUT2 With Trust. *International Journal of Information Management*. https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2017.01.002

Aldiabat, K., Al-Gasaymeh, A., & Kwekha Rashid, A. S. (2019). The Effect of Mobile Banking Application on Customer Interaction in the Jordanian Banking Industry. *International Journal of Interactive Mobile Technologies (Ijim)*. https://doi.org/10.3991/ijim.v13i02.9262

Almomani, A. A., & Alomari, K. F. (2021). Financial Technology (FinTech) and Its Role in Supporting the Financial and Banking Services Sector. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*. https://doi.org/10.6007/ijarbss/v11-i8/10625

Antal-Vaida, C. (2022). A Review of Artificial Intelligence and Machine Learning Adoption in Banks, During the COVID-19 Outbreak. *Proceedings of the International Conference on Business Excellence*. https://doi.org/10.2478/picbe-2022-0120

Benotsmane, R., Kovács, G., & Dudás, L. (2019). Economic, Social Impacts and Operation of Smart Factories in Industry 4.0 Focusing on Simulation and Artificial Intelligence of Collaborating Robots. *Social Sciences*. https://doi.org/10.3390/socsci8050143

Birnbaum, R., Christensen, C. M., & Raynor, M. E. (2005). The Innovator's Dilemma: When New Technologies Cause Great Firms to Fail. *Academe*. https://doi.org/10.2307/40252749

Blohm, I., Antretter, T., Sirén, C., Grichnik, D., & Wincent, J. (2020). It's a Peoples Game, Isn't It⁉ A Comparison Between the Investment Returns of Business

Angels and Machine Learning Algorithms. *Entrepreneurship Theory and Practice*. https://doi.org/10.1177/1042258720945206

Burrell, J. (2016). How the Machine 'Thinks': Understanding Opacity in Machine Learning Algorithms. *Big Data & Society*. https://doi.org/10.1177/2053951715622512

Calvaresi, D., Eggenschwiler, S., Mualla, Y., Schumacher, M., & Calbimonte, J.-P. (2023). Exploring Agent-Based Chatbots: A Systematic Literature Review. *Journal of Ambient Intelligence and Humanized Computing*. https://doi.org/10.1007/s12652-023-04626-5

Chang, V., Baudier, P., Zhang, H., Xu, Q., Zhang, J., & Arami, M. (2020). How Blockchain Can Impact Financial Services – The Overview, Challenges and Recommendations From Expert Interviewees. *Technological Forecasting and Social Change*. https://doi.org/10.1016/j.techfore.2020.120166

Chasin, F., Paukstadt, U., Ullmeyer, P., & Becker, J. (2020). Creating Value From Energy Data: A Practitioner's Perspective on Data-Driven Smart Energy Business Models. *Schmalenbach Business Review*. https://doi.org/10.1007/s41464-020-00102-1

Chavali, K., & Kumar, A. (2018). Adoption of Mobile Banking and Perceived Risk in GCC. *Banks and Bank Systems*. https://doi.org/10.21511/bbs.13(1).2018.07

Chen, R., Huang, J., Huang, W., & Yu, R. (2021). An Artificial Intelligence Approach to the Valuation of American-Style Derivatives: A Use of Particle Swarm Optimization. *JOURNAL OF RISK AND FINANCIAL MANAGEMENT*, *14*(2). https://doi.org/10.3390/jrfm14020057

Cho, I.-J., Kim, J.-K., Ahn, T.-D., & Yang, H.-C. (2020). Effects of SmartFactoryQuality Characteristics &Amp; Innovative Activities on Business Performance: MediatingEffect of Using SmartFactory. *International Convergence Management Association*. https://doi.org/10.20482/jemm.2020.8.3.23

Chung, M., Ko, E., Joung, H., & Kim, S. J. (2020). Chatbot E-Service and Customer Satisfaction Regarding Luxury Brands. *Journal of Business Research*. https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2018.10.004

Deswanto, V. (2020). *Satisfaction of Using Mobile Banking in Islamic Banks: TTF and Information Quality Perspective*. https://doi.org/10.4108/eai.26-3-2019.2290688

Diao, Z., & Sun, F. (2022). Application of Internet of Things in Smart Factories Under the Background of Industry 4.0 and 5G Communication Technology.

Mathematical Problems in Engineering. https://doi.org/10.1155/2022/4417620

Farida, L. (2019). *The Effect of Mobile Banking on User Satisfaction and Loyalty Through the Quality of Mobile Banking Service (Study on Banks in East Java)*. https://doi.org/10.2991/iconies-18.2019.6

Fauska, C., & Kniežová, J. (2022). Information and Communication Integration in Smart Factory Design. *F1000research*. https://doi.org/10.12688/f1000research.122355.1

Fernandez-Vazquez, S., Rosillo, R., la García, D. de, & Priore, P. (2019). Blockchain in FinTech: A Mapping Study. *Sustainability*. https://doi.org/10.3390/su11226366

Fiorentino, R., Grimaldi, F., Lamboglia, R., & Merendino, A. (2020). How Smart Technologies Can Support Sustainable Business Models: Insights From an Air Navigation Service Provider. *Management Decision*. https://doi.org/10.1108/md-09-2019-1327

Følstad, A., Nordheim, C. B., & Bjørkli, C. A. (2018). *What Makes Users Trust a Chatbot for Customer Service? An Exploratory Interview Study*. https://doi.org/10.1007/978-3-030-01437-7_16

Gubbi, J., Buyya, R., Marusic, S., & Palaniswami, M. (2013). Internet of Things (IoT): A Vision, Architectural Elements, and Future Directions. *Future Generation Computer Systems*. https://doi.org/10.1016/j.future.2013.01.010

Hafez Kabir, M. S., Hasan Khan, Md. M., & Ibrahim, Md. N. (2022). Factors Influencing Blockchain-Based Mobile Banking Adoption: Evidence From a Developing Country. *Journal of Technology Management and Business*. https://doi.org/10.30880/jtmb.2022.09.02.001

Hansen, K. B. (2020). The Virtue of Simplicity: On Machine Learning Models in Algorithmic Trading. *Big Data & Society*. https://doi.org/10.1177/2053951720926558

Hashem, M., Chang, V., Anuar, N. B., Adewole, K. S., Yaqoob, I., Gani, A., Ahmed, E., & Chiroma, H. (2016). The Role of Big Data in Smart City. *International Journal of Information Management*. https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2016.05.002

Hassankhani, M., Alidadi, M., Sharifi, A., & Azhdari, A. (2021). Smart City and Crisis Management: Lessons for the COVID-19 Pandemic. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. https://doi.org/10.3390/ijerph18157736

Hidayat, T., & Mahardiko, R. (2021). Data Encryption Algorithm Aes by Using Blockchain Technology: A Review. *Baca Jurnal Dokumentasi Dan Informasi*. https://doi.org/10.14203/j.baca.v42i1.643

Huong Tran, T. T., & Corner, J. (2016). The Impact of Communication Channels on Mobile Banking Adoption. *The International Journal of Bank Marketing*. https://doi.org/10.1108/ijbm-06-2014-0073

Hwang, S., & Kim, J. (2021). Toward a Chatbot for Financial Sustainability. *Sustainability*. https://doi.org/10.3390/su13063173

Iancu, I., & Iancu, B. (2023). Interacting With Chatbots Later in Life: A Technology Acceptance Perspective in COVID-19 Pandemic Situation. *Frontiers in Psychology*. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.1111003

Ivanov, D. (2020). Predicting the Impacts of Epidemic Outbreaks on Global Supply Chains: A Simulation-Based Analysis on the Coronavirus Outbreak (COVID-19/SARS-CoV-2) Case. *Transportation Research Part E Logistics and Transportation Review*. https://doi.org/10.1016/j.tre.2020.101922

Javaid, M., Haleem, A., Vaishya, R., Bahl, S., Suman, R., & Vaish, A. (2020). Industry 4.0 Technologies and Their Applications in Fighting COVID-19 Pandemic. *Diabetes & Metabolic Syndrome Clinical Research & Reviews*. https://doi.org/10.1016/j.dsx.2020.04.032

Javed, A. R., Ahmed, W., Pandya, S., Reddy Maddikunta, P. K., Alazab, M., & Gadekallu, T. R. (2023). A Survey of Explainable Artificial Intelligence for Smart Cities. *Electronics*. https://doi.org/10.3390/electronics12041020

Jeong, B., & Bang, J.-Y. (2018). Developing Strategies and Current Trend of Smart Factory. *Journal of International Logistics and Trade*. https://doi.org/10.24006/jilt.2018.16.3.88

Jiang, M., Gao, Y., Jin, M., & Liu, S. (2020). Sustainable Development of the Business Environment in Smart Cities: A Hierarchical Framework. *Kybernetes*. https://doi.org/10.1108/k-03-2020-0148

Jung, S., Kim, D.-H., & Shin, N. (2023). Success Factors of the Adoption of Smart Factory Transformation: An Examination of Korean Manufacturing SMEs. *Ieee Access*. https://doi.org/10.1109/access.2022.3233811

Kang, H. J., Lee, J.-Y., Choi, S.-P., Kim, H. S., Park, J. H., Son, J. Y., Kim, B. H., & Noh, S. D. (2016). Smart Manufacturing: Past Research, Present Findings, and Future Directions. *International Journal of Precision Engineering and Manufacturing-Green Technology*. https://doi.org/10.1007/s40684-016-0015-5

Key Technologies of Secure Multi-Party Computing for Perceived Data Transmission in Internet of Things. (2021). *International Journal of Frontiers in Engineering Technology*. https://doi.org/10.25236/ijfet.2021.030504

Kim, H. K., & Lee, C. W. (2021). Relationships Among Healthcare Digitalization, Social Capital, and Supply Chain Performance in the Healthcare Manufacturing Industry. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. https://doi.org/10.3390/ijerph18041417

Ko, M., Kim, C., SeungHoon, L., & Cho, Y. (2020). An Assessment of Smart Factories in Korea: An Exploratory Empirical Investigation. *Applied Sciences*. https://doi.org/10.3390/app10217486

Köksal, M. H. (2016). The Intentions of Lebanese Consumers to Adopt Mobile Banking. *The International Journal of Bank Marketing*. https://doi.org/10.1108/ijbm-03-2015-0025

Kulvatunyou, B., Oh, H., Ivezic, N., & Nieman, S. (2019). Standards-Based Semantic Integration of Manufacturing Information: Past, Present, and Future. *Journal of Manufacturing Systems*. https://doi.org/10.1016/j.jmsy.2019.07.003

Lee, S.-E., Ju, N., & Lee, K.-H. (2021). Visioning the Future of Smart Fashion Factories Based on Media Big Data Analysis. *Applied Sciences*. https://doi.org/10.3390/app11167549

Li, Y., Yang, F., Zhang, X., Ren, F., & Chen, C. (2022). *Intelligent Manufacturing Execution Design of Gear Industry Based on Internet of Things Technology*. https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-2090613/v1

Lin, L. (2023). Investigating Risk Assessment in Post-Pandemic Household Cryptocurrency Investments: An Explainable Machine Learning Approach. *Journal of Asset Management*. https://doi.org/10.1057/s41260-022-00302-z

MBAGWU, O. N., & OBONOFIEMRO, G. (2023). Technological Disruption and Deposit Money Banks Financial Performance in the Pre and Post Covid-19 Pandemic in Nigeria. *International Journal of Management & Entrepreneurship Research*. https://doi.org/10.51594/ijmer.v5i4.468

Mogaji, E., Farquhar, J. D., Esch, P. van, Durodié, C., & Perez-Vega, R. (2022). Guest Editorial: Artificial Intelligence in Financial Services Marketing. *The International Journal of Bank Marketing*. https://doi.org/10.1108/ijbm-09-2022-617

Mogaji, E., Soetan, T., & Kieu, T. A. (2020). The Implications of Artificial Intelligence on the Digital Marketing of Financial Services to Vulnerable

Customers. *Australasian Marketing Journal (Amj)*. https://doi.org/10.1016/j.ausmj.2020.05.003

Mumtaz Bhutta, M. N., Khwaja, A. A., Nadeem, A., Ahmad, H. F., Khan, M. K., Hanif, M., Song, H., Alshamari, M., & Cao, Y. (2021). A Survey on Blockchain Technology: Evolution, Architecture and Security. *Ieee Access*. https://doi.org/10.1109/access.2021.3072849

Mustaffa Effendee, E. F., Dorasamy, M., Ahmad, A. A., Aris, A., Hargeum, S., & Kaliannan, M. (2021). Sustainable Business Model for Local Council's Smart City Initiatives: A Systematic Literature Review. *F1000research*. https://doi.org/10.12688/f1000research.73373.1

Nirala, K. K., Singh, N., & Purani, V. S. (2022). A Survey on Providing Customer and Public Administration Based Services Using AI: Chatbot. *Multimedia Tools and Applications*. https://doi.org/10.1007/s11042-021-11458-y

Niszczota, P., & Kaszás, D. (2020). Robo-Investment Aversion. *Plos One*. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0239277

Rabbani, M. R., Lutfi, A., Ashraf, M. A., Nawaz, N., & Watto, W. A. (2023). Role of Artificial Intelligence in Moderating the Innovative Financial Process of the Banking Sector: A Research Based on Structural Equation Modeling. *Frontiers in Environmental Science*. https://doi.org/10.3389/fenvs.2022.978691

Ree, J. J., & Kim, K.-S. (2019). Smart Grid R&D Planning Based on Patent Analysis. *Sustainability*. https://doi.org/10.3390/su11102907

Riquelme, H., & Rios, R. E. (2010). The Moderating Effect of Gender in the Adoption of Mobile Banking. *The International Journal of Bank Marketing*. https://doi.org/10.1108/02652321011064872

Ritter, G. (2017). Machine Learning for Trading. *SSRN Electronic Journal*. https://doi.org/10.2139/ssrn.3015609

Rustiana, D., Ramadhan, D., Wibowo, L., & Nugroho, A. W. (2022). State of the Art Blockchain Enabled Smart Contract Applications In the University. *Blockchain Frontier Technology*. https://doi.org/10.34306/bfront.v2i2.229

Sadiku, M. N. O., Ashaolu, T. J., Ajayi-Majebi, A., & Musa, S. M. (2021). Smart Factory: A Primer. *International Journal Of Scientific Advances*, *2*(1). https://doi.org/10.51542/ijscia.v2i1.1

Schonlau, M., & Zou, R. Y. (2020). The Random Forest Algorithm for Statistical Learning. *The Stata Journal Promoting Communications on Statistics and Stata*. https://doi.org/10.1177/1536867x20909688

Sharifi, A., Khavarian-Garmsir, A. R., & Reddy Kummitha, R. K. (2021). Contributions of Smart City Solutions and Technologies to Resilience Against the COVID-19 Pandemic: A Literature Review. *Sustainability*. https://doi.org/10.3390/su13148018

Sinha, N., & Shastri, S. (2021). Does Financial Development Matter for Domestic Investment? Empirical Evidence From India. *South Asian Journal of Business Studies*. https://doi.org/10.1108/sajbs-09-2020-0332

Smale, R., Spaargaren, G., & Vliet, B. J. M. van. (2018). Householders Co-Managing Energy Systems: Space for Collaboration? *Building Research & Information*. https://doi.org/10.1080/09613218.2019.1540548

Umair, M., Cheema, M. A., Cheema, O., Li, H., & Lu, H. (2021). Impact of COVID-19 on IoT Adoption in Healthcare, Smart Homes, Smart Buildings, Smart Cities, Transportation and Industrial IoT. *Sensors*. https://doi.org/10.3390/s21113838

Veerasingam, N., & Teoh, A. P. (2022). Modeling Cryptocurrency Investment Decision: Evidence From Islamic Emerging Market. *Journal of Islamic Marketing*. https://doi.org/10.1108/jima-07-2021-0234

Vermesan, O., Bahr, R., Ottella, M., Serrano, M. M., Karlsen, T., Wahlstrøm, T., Sand, H. E., Ashwathnarayan, M., & Gamba, M. T. (2020). Internet of Robotic Things Intelligent Connectivity and Platforms. *Frontiers in Robotics and Ai*. https://doi.org/10.3389/frobt.2020.00104

Walia, J. S., Hämmäinen, H., Kilkki, K., & Yrjölä, S. (2019). 5G Network Slicing Strategies for a Smart Factory. *Computers in Industry*. https://doi.org/10.1016/j.compind.2019.07.006

Wandira, R., & Fauzi, A. (2022). TAM Approach: Effect of Security on Customer Behavioral Intentions to Use Mobile Banking. *Daengku Journal of Humanities and Social Sciences Innovation*. https://doi.org/10.35877/454ri.daengku872

Wang, K., Yan, F., Zhang, Y., Xiao, Y., & Gu, L. (2020). Supply Chain Financial Risk Evaluation of Small- And Medium-Sized Enterprises Under Smart City. *Journal of Advanced Transportation*. https://doi.org/10.1155/2020/8849356

Wang, W., Hoang, D. T., Hu, P., Xiong, Z., Niyato, D., Wang, P., Wen, Y., & Kim, D. I. (2019). A Survey on Consensus Mechanisms and Mining Strategy Management in Blockchain Networks. *Ieee Access*. https://doi.org/10.1109/access.2019.2896108

Wang, Z. (2022). *Research on Financing Strategies of Small and Medium-Sized Enterprises in the Context of Blockchain*. https://doi.org/10.2991/aebmr.k.220603.127

Wu, L., Yue, X., Jin, A., & Yen, D. C. (2016). Smart Supply Chain Management: A Review and Implications for Future Research. *The International Journal of Logistics Management*. https://doi.org/10.1108/ijlm-02-2014-0035

Xiao, Y., Zhang, N., Lou, W., & Hou, Y. (2020). A Survey of Distributed Consensus Protocols for Blockchain Networks. *Ieee Communications Surveys & Tutorials*. https://doi.org/10.1109/comst.2020.2969706

Yang, H.-L., Chang, T.-W., & Choi, Y. (2018). Exploring the Research Trend of Smart Factory With Topic Modeling. *Sustainability*. https://doi.org/10.3390/su10082779

Yu, X., Li, Y., Shen, X., Rao, Y., & Liu, Y. (2022). State-dependent hedge strategy for crude oil spot and futures markets. *BORSA ISTANBUL REVIEW*, *22*(6), 1221-1237. https://doi.org/10.1016/j.bir.2022.08.008

Zhang, T., Lu, C., & Kizildag, M. (2018). Banking "On-the-Go": Examining Consumers' Adoption of Mobile Banking Services. *International Journal of Quality and Service Sciences*. https://doi.org/10.1108/ijqss-07-2017-0067

rwal, P., Swami, S., & Malhotra, S. K. (2022). Artificial Intelligence Adoption in the Post COVID-19 New-Normal and Role of Smart Technologies in Transforming Business: A Review. *Journal of Science and Technology Policy Management*. https://doi.org/10.1108/JSTPM-08-2021-0122

Bonetti, F., Warnaby, G., & Quinn, L. (2018). Augmented Reality and Virtual Reality in Physical and Online Retailing: A Review, Synthesis and Research Agenda. Içinde T. Jung & M. C. Tom Dieck (Ed.), *Augmented Reality and Virtual Reality* (ss. 119-132). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-64027-3_9

Díaz-Martín, A. M., Quinones, M., & Cruz-Roche, I. (2021). The Post-COVID-19 Shopping Experience: Thoughts on the Role of Emerging Retail Technologies. Içinde Á. Rocha, J. L. Reis, M. K. Peter, R. Cayolla, S. Loureiro, & Z. Bogdanović (Ed.), *Marketing and Smart Technologies* (C. 205, ss. 55-67). Springer Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-33-4183-8_6

Ivasciuc, I. S. (2020). Augmented Reality And Facial Recognition Technologies. Building Bridges Between The Hospitality Industry And Tourists During Pandemic. *Bulletin of the Transilvania University of Brasov Series V Economic Sciences*, *13(62)*(2), 75-92. https://doi.org/10.31926/but.es.2020.13.62.2.8

Kotb, I., & Adel, R. (2020). Smart Retailing in COVID-19 World: Insights from Egypt. *European Journal of Marketing and Economics*, *3*(2), 132. https://doi.org/10.26417/794nsm56u

Lau, A. (2020). New technologies used in COVID-19 for business survival: Insights from the Hotel Sector in China. *Information Technology & Tourism*, *22*(4), 497-504. https://doi.org/10.1007/s40558-020-00193-z

Liu, W., Liang, Y., Bao, X., Qin, J., & Lim, M. K. (2020). China's logistics development trends in the post COVID-19 era. *International Journal of Logistics Research and Applications*, *25*, 1-12. https://doi.org/10.1080/13675567.2020.1837760

Lucke, D., Constantinescu, C., & Westkämper, E. (2008). Smart Factory—A Step towards the Next Generation of Manufacturing. Içinde M. Mitsuishi, K. Ueda, & F. Kimura (Ed.), *Manufacturing Systems and Technologies for the New Frontier* (ss. 115-118). Springer London. https://doi.org/10.1007/978-1-84800-267-8_23

Muhammad, & Manzoor, A. (2021). Application and Impact of New Technologies in the Supply Chain Management During COVID-19 Pandemic: A Systematic Literature Review. *International Journal of Economics and Business Administration*, *IX*(Issue 2), 277-292. https://doi.org/10.35808/ijeba/703

Okeme, P. A., Skakun, A. D., & Muzalevskii, A. R. (2021). Transformation of Factory to Smart Factory. *2021 IEEE Conference of Russian Young Researchers in Electrical and Electronic Engineering (ElConRus)*, 1499-1503. https://doi.org/10.1109/ElConRus51938.2021.9396278

Pantano, E., & Viassone, M. (2014). Demand pull and technology push perspective in technology-based innovations for the points of sale: The retailers evaluation. *Journal of Retailing and Consumer Services*, *21*(1), 43-47. https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2013.06.007

Pinochet, L., Souza, C., Viana, A., & Rodríguez-Abitia, G. (2022). Smart technologies in supermarket retail and their influence on citizens' quality of life during the COVID-19 pandemic. *Revista de Gestão*. https://doi.org/10.1108/REGE-09-2021-0178

Polas, M. R. H., & Raju, V. (2021). Technology and Entrepreneurial Marketing Decisions During COVID-19. *Global Journal of Flexible Systems Management*, *22*(2), 95-112. https://doi.org/10.1007/s40171-021-00262-0

Sadiku, M. N. O., Ashaolu, T. J., Ajayi-Majebi, A., & Musa, S. M. (2021). Smart Factory: A Primer. *International Journal Of Scientific Advances*, *2*(1). https://doi.org/10.51542/ijscia.v2i1.1

Sjödin, D. R., Parida, V., Leksell, M., & Petrovic, A. (2018). Smart Factory Implementation and Process Innovation: A Preliminary Maturity Model for Leveraging Digitalization in Manufacturing *Moving to smart factories presents specific challenges that can be addressed through a structured approach focused on people, processes, and technologies. Research-Technology Management*, *61*(5), 22-31. https://doi.org/10.1080/08956308.2018.1471277

Şekkeli, Z. H., & Bakan, İ. (2018). AKILLI FABRİKALAR. *JOURNAL OF LIFE ECONOMICS*, *5*(4), 203-220. https://doi.org/10.15637/jlecon.270

Wang, G., Gunasekaran, A., Ngai, E. W. T., & Papadopoulos, T. (2016). Big data analytics in logistics and supply chain management: Certain investigations for research and applications. *International Journal of Production Economics*, *176*, 98-110. https://doi.org/10.1016/j.ijpe.2016.03.014

Wiścicka-Fernando, M. (2021). The use of mobile technologies in online shopping during the Covid-19 pandemic—An empirical study. *Procedia Computer Science*, *192*, 3413-3422. https://doi.org/10.1016/j.procs.2021.09.114

Xue, F., Li, X., Zhang, T., & Hu, N. (2021). Stock market reactions to the COVID-19 pandemic: The moderating role of corporate big data strategies based on Word2Vec. *Pacific-Basin Finance Journal*, *68*, 101608. https://doi.org/10.1016/j.pacfin.2021.101608

KAYNAKLAR

Adıgüzel, M. (2020). Covid-19 pandemisinin Türkiye ekonomisine etkilerinin makroekonomik analizi. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Covid-19 Sosyal Bilimler Özel Sayısı, Y:19 S:37 Bahar (Özel Ek) ss.191-221, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1166150

International Monetary Fund (IMF), Policy Responses To Covid-19, 2 July 2021, https://www.imf.org/en/Topics/imf-and-covid19/Policy-Responses-to-COVID-19

Güner, K. C. (2021). Coronavirüs (COVİD-19) Pandemisi Ve Uygulanan Mali Tedbirlerin Değerlendirilmesi, Turizm Ekonomi ve İşletme Araştırmaları Dergisi, Cilt 3, Sayı 1, Haziran, s.84-95, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1819443

T.C. Cumhurbaşkanlığı, https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/117037/-ulkemizin-maruz-kaldigi-virus-tehdidinin-en-kisa-surede-bertaraf-edilmesi-icin-devlet-olarak-tum-imk-nlarimizi-seferber-ettik-

T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, (2021). Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri ve Beklentiler Raporu, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2021/07/MYB-Gerceklesmeleri-Ve-Bekelntiler-Raporu-2021.pdf

T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, (2021). 2022 Yılı Bütçe Gerekçesi, Ekim, Ankara, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2021/10/2022_Yili_ Butce_Gerekcesi.pdf

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, (2020). Ekonomik İstikrar Kalkanı Paketi ve Diğer Tedbirler, https://docplayer.biz.tr/184129148-Covid-19-ekonomik-istikrar-kalkani-paketi-pakete-iliskin-genel-bilgiler-ve-ekonomiyi-ilgilendiren-diger-tedbirler.html

T.C. Sağlık Bakanlığı, https://covid19.saglik.gov.tr/

Tunalı, Ç. B. (2020). Covid-19 Pandemisinin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi, Kitap Adı: COVID-19 Pandemisinin Ekonomik, Toplumsal ve Siyasal Etkileri, İstanbul Üniversitesi Yayınevi, https://web.archive.org/web/20220517062417id_/https://cdn.istanbul.edu.tr/file/JTA6CLJ8T5/ 8BEFCC8FD65348F28572C8E02E25C3B9

TÜİK, Yıllık Gayrisafi Yurt İçi Hasıla, 2019, 2020, 2021, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yillik-Gayrisafi-Yurt-Ici-Hasila-2021-45834

TÜRMOB, (2020a). Mücbir Sebep Haline İlişkin Vergi Usul Kanunu Tebliği Yayımlandı, 25.03.2020/76-1 https://www.alomaliye.com/wp-content/uploads/2020/03/vuk-518-turmob-aciklamalar.pdf

TÜRMOB. (2020b). Yeni koronavirüs (covid-19) salgınının ekonomik ve sosyal hayata etkilerinin azaltılmasına yönelik 7244 sayılı kanun yayımlandı. 20 Temmuz 2020 https://www.turmob.org.tr/sirkuler/detailPdf/98a342f5-cd52-40fe-8126-0692387e5e 3c/yeni-koronavirus--covid-19--salgininin-ekonomik-ve-sosyal-hayataetkileri

WHO, WHO Coronavirus (COVID-19) Dashboard, https://covid19.who.int/table

Voyvoda, E. ve Yeldan, A. E. (2020). COVİD-19 Salgının Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri ve Politika Alternatiflerinin Makroekonomik Genel Denge Analizi, Mayıs 2020, SOBAG tarafından 1001-Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Projelerini Destekleme Programı, 120K541 no'lu proje https://yeldane.files.wordpress.com/ 2020/05/covid_voyvodayeldan_v2_31mayis.pdf

Türkiye Bilimler Akademisi, (TÜBA) Covid-19 Küresel Salgın Değerlendirme Raporu, 20 Mayıs 2020, Ankara, https://www.tuba.gov.tr/files/images/2020/kovidraporu/ T%C3%9CBA%20Covid-19%20Raporu%205.%20G%C3%BCncelleme.pdf

T.C. 2021 Yılı Bütçe Gerekçesi, Ekim 2020, Ankara, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2021/05/2021_butcegerekcesi_21052021.pdf

KAYNAKLAR

BBC, (2020). Koronavirüs: Hangi ülkelerde ne tür ekonomik destek paketleri açıklandı? 28 Mayıs, https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-52828167

Can, F., (2020). Türkiye 100 milyar liralık önlem paketi açıkladı, diğer Avrupa ülkeleri ne yaptı? Covid-19, 19/03/2020, https://tr.euronews.com/2020/03/19/turkiye-100-milyar-liralik-onlem-paketi-acikladi-diger-avrupa-ulkeleri-ne-yapti-covid-19

Crowell, China Tax Policies to Address the COVID-19 Pandemic, 11.09.2020, https://www.crowell.com/en/insights/client-alerts/china-tax-policies-to-address-the-covid-19-pandemic

Cursano, R. R. Ovidi and I.Carlet, (2020). Italy: COVID-19 – Review of the Italian Tax Police's operations during the state of emergency, August 9, https://www.globalcompliancenews.com/2020/08/09/italy-covid-19-review-of-the-italian-tax-policies-operations-during-the-state-of-emergency-21072020/Duran, M. S., Acar, M. (2020). Bir virüsün dünyaya ettikleri: Covid-19 Pandemisinin makroekonomik etkileri. International Journal of Social and Economic Sciences, Sayı:10(1), ss.54-67.

EY Global, Japan: Update on COVID-19 tax measures, 10 Sep 2021, https://www.ey.com/en_gl/tax-alerts/japan-update-on-covid-19-tax-measures

Dentons, (2020), French Tax Measures in response to the COVID-19 Epidemic May 4, https://www.dentons.com/en/insights/alerts/2020/may/4/french-tax-measures-in-response-to-the-covid19-epidemic

Gusto Talkshop, (2020), COVID-19 Tax Relief Measures for Every State, March 30, https://gusto.com/resources/articles/taxes/covid19-state-tax-relief

Investopedia, (2021), Trump's Payroll Tax Deferral: What Should You Do?, April 25, https://www.investopedia.com/trump-s-payroll-tax-deferral-what-should-you-do-5077144

International Labour Organization (ILO), (2020). COVID-19 and the world of work: ımpact and policy responses, https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/briefingnote/wcms_738753.pdf

International Monetary Fund (IMF), (2020a). World Economic Outlook Update, https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/06/24/WEOUpdateJune2020

(IMF), (2020b). Policy Responses to COVID 19. https://www.imf.org/en/Topics/imf-and-covid19/Policy-Responses-to-COVID-19#T %20%20Key%20Policy%20Responses%20as%20of%20April%2022,%202020

(IMF), (2021). Policy Responses To Covid-19, 2 July 2021, https://www.imf.org/en/Topics/imf-and-covid19/Policy-Responses-to-COVID-19

Investopedia, (2023) U.S. Covid 19 Stimulus and Relief, February 28, https://www.investopedia.com/government-stimulus-efforts-to-fight-the-covid-19-crisis-4799723

IRS (a), COVID-19-Related Tax Credits for Paid Leave Provided by Small and Midsize Businesses FAQs, https://www.irs.gov/newsroom/covid-19-related-tax-credits-for-paid-leave-provided-by-small-and-midsize-businesses-faqs

IRS (b), Taxpayer advocate service, https://www.taxpayeradvocate.irs.gov/covid-19-home/

IRS (c), Coronavirus Tax Relief, https://www.irs.gov/coronavirus-tax-relief-and-economic-impact-payments

IRS (d), Coronavirus Tax Relief for Businesses and Tax-Exempt Entities https://www.irs.gov/ coronavirus/coronavirus-tax-relief-for-businesses-and-tax-exempt-entities

KPMG, (2020a). France Government and institution measures in response to COVID-19, 30 September, https://kpmg.com/xx/en/home/insights/2020/04/france-government-and-institution-measures-in-response-to-covid.html

KPMG, (2020b). Italy Government and institution measures in response to COVID-19, https://kpmg.com/xx/en/home/insights/2020/04/italy-government-and-institution-measures-in-response-to-covid.html

KPMG, (2022). Germany: Fourth coronavirus tax assistance act (COVID-19), May 31, https://kpmg.com/us/en/home/insights/2022/05/tnf-germany-fourth-coronavirus-tax-assistance-act-covid-19.html

McKibbin, W. & Fernando, R. (2020). The global macroeconomic ımpacts of COVID-19: seven scenarios, Centre for Applied Macroeconomic Analysis (CAMA) Working Paper 19/2020, February 2020, https://www.researchgate.net/publication/339658337_The_Global_Macroeconomic_Impacts_of_COVID-19_Seven_Scenarios

Maliszewska, M., Mattoo, A. & van der Mensbrugghe, D. (2020). The Potential Impact of COVID-19 on GDP and Trade: A Preliminary Assessment, Policy Research Working Paper 9211, 2020, Nisan, World Bank, http://documents.worldbank.org/curated/en/295991586526445673/pdf/The-Potential-Impact-of-COVID-19-on-GDP-and-Trade-A-Preliminary-Assessment.pdf

OECD, https://www.oecd.org/about/

OECD (2020a). OECD Employment Outlook, https://www.oecdilibrary.org/docserver/1686c758en.pdf?expires=1594712077&id=id&accname=guest&checksum=7ADC40D4F15997F16AB793D4605FDA6F

OECD, (2020b). Tax in the time of COVID-19, March 23, https://www.oecd-forum.org/posts/63721-tax-in-the-time-of-covid-19

OECD, (2020c). Emergency tax policy responses to the Covid-19 pandemic, 20 March, https://oecd.dam-broadcast.com/pm_7379_119_119695-dj2g5d5oun.pdf

OECD, (2020d). Forum On Tax Administration, 16 March 2020, https://oecd.dam-broadcast.com/pm_7379_119_119698-4f8bfnegoj.pdf

OECD, (2021). Tax and fiscal policies after the COVID-19 crisis, 14 October 2021, https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/tax-and-fiscal-policies-after-the-covid-19-crisis-5a8f24c3/

Özcan G., H.Bucak (2021). Seçilmiş Ülkelerde Ücretlerin Vergilendirilmesi: Vergi Adaleti Açısından Bir Değerlendirme, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi İİBF Dergisi, C:5, S:1, Haziran 2021.

PWC, (2020). COVID-19 Salgını Kapsamında Dünyada ve Türkiye'de Vergi Önlemleri, 31 Mart, https://www.pwc.com.tr/tr/Hizmetlerimiz/vergi/covid-19-kapsaminda-dunyada-ve-turkiyede-alinan-vergi-onlemleri.pdf

Rödl & Partner, (2020. Coronavirus: Tax measures planned by the government, 19 Mart 2020, https://www.roedl.com/insights/covid-19/corona-cura-italia-tax-measures-government

Schneider, Norbert, Alexander Schwahn, (2020). Freshfields Bruckhaus Deringer, 24 April 2020, https://www.freshfields.com/en-gb/our-thinking/knowledge/briefing/2020/04/ covid-19-and-german-tax-4111/

Simmons + Simmons, (2020). Clarifications on the COVID-19 Italy Tax Relief Measures, 27 March https://www.simmons-simmons.com/en/publications/ck8ahn46o1cwo0a98rv14 tuo8/clarifications-on-the-covid-19-italy-tax-relief-measures

Tax Pro Center, Apr 12, 2022, https://proconnect.intuit.com/taxprocenter/tax-law-and-news/is-the-tax-deadline-delayed-what-to-know-about-coronavirus-covid-19-and-taxes/

TUCO, What is OECD? https://www.tuko.co.ke/307082-list-oecd-countries-rankings.html

Tunalı, Ç. B. (2020). Covid-19 Pandemisinin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi, Kitap Adı: COVID-19 Pandemisinin Ekonomik, Toplumsal ve Siyasal Etkileri, İstanbul Üniversitesi Yayınevi, https://web.archive.org/web/20220517062417id_/ https://cdn. istanbul.edu.tr/file/JTA6CLJ8T5/8BEFCC8FD65348F28572C8E02E25C3B9

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM), (2020). COVID-19 İle Mücadele İçin Dünya Ülkelerinin Aldığı Tedbirler. 6 Nisan 2020, https://docplayer.biz.tr/185513208-Covid-19-ile-mucadele-icin-dunya-ulkelerinin-aldigi-tedbirler-6-nisan-2020.html

United Nations, (2022). World Population Prospects 2022, https://population.un.org/wpp/

United Nations Population Fund (UNFPA), (2023). World Population Dashboard https://www.unfpa.org/data/world-population-dashboard

Voyvoda, E. ve Yeldan, A. E. (2020). COVİD-19 Salgının Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri ve Politika Alternatiflerinin Makroekonomik Genel Denge Analizi, Mayıs 2020, SOBAG tarafından 1001-Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Projelerini Destekleme Programı, 120K541 no'lu proje https://yeldane.files.wordpress.com/ 2020/05/covid_voyvodayeldan_v2_31mayis.pdfWHO, WHO Director-General's opening remarks at the media briefing – 5 May 2023,

https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing---5-may-2023

WHO Coronavirus (COVID-19) Dashboard, https://covid19.who.int/table

World Trade Organization (WTO), (2020), World Trade Statistical Review 2020, https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wts2020_e/wts2020_e.pdf

(WTO), (2021), World Trade Statistical Review 2021, https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wts2021_e/wts2021_e.pdf

(WTO), (2023). Global Trade Outlook and Statistics, https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/trade_outlook23_e.pdf

World Bank (WB) (2020). Global Economic Prospects, https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/33748

Worldometers, (2020). Worldometer COVID-19 coronavirus pandemic, Retrieved from https://www.worldometers.info/coronavirus

KÜRESEL İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE ÇEVRE VERGİLERİ:

TÜRKİYE İÇİN BİR DEĞERLENDİRME

Özlem KÜPÜR

Cevat TOSUN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6460-88-1

Ağustos 2023

Sayfa Düzeni/Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 1

1. BÖLÜM
İKLİM VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

1.1. DOĞAL İKLIM DEĞIŞIKLIĞI VE NEDENLERI 3
1.1.1. Küresel Isınma 3
1.1.1.1. Sera Etkisi 3
1.1.1.2. Küresel Isınmayı Gösteren Kaynaklar 5
1.2. GEÇMIŞTE İKLIM 6
1.3. GELECEKTE İKLIM 9
1.4. KÜRESEL ISINMA VE İKLIM DEĞIŞIKLIĞININ NEDEN OLDUĞU POTANSIYEL TEHDITLER 9
1.4.1.Küresel Isınma- İklim Değişikliği ve Türkiye 10
1.5. İKLIM DIPLOMASISI 12
1.5.1. Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi 12
1.5.1.1. Paris Antlaşması ve İklim Diplomasisinin Başarısızlıkları 13
1.5.1.1.1. Glasgow Konferansı 15
1.6. İKLIM DEĞIŞIKLIĞININ EKONOMI POLITIĞI 16
1.6.1. Stern raporu 17
1.6.2. Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) 18
1.6.3. İsviçre Sigorta Enstitüsü 18
1.7. İKLIM DEĞIŞIKLIĞINDE ENERJI 19
1.7.1. Enerji Kaynakları 20
1.7.1.1. Yenilenemeyen Enerji 20
1.7.1.2. Yenilenebilir Enerji 21
1.7.1.3. Yeşil Enerji 22
1.7.1.4. Temiz Enerji 22
1.7.2. İklim Değişikliği İçin Enerji Vergilerinin Kullanılması 24
1.7.3. Temiz Enerji Uygulamaları ve Vergi Politikaları 25

2. BÖLÜM
ÇEVRE SORUNLARIYLA MÜCADELE ARAÇLARI

2.1. ÇEVRE VERGILERI 26
2.1.1. Çevre Vergilerinin Amaçları 28
2.1.1.1. Negatif Dışsallıkların İçselleştirilmesi 28
2.1.1.2. Emek Üzerindeki Vergi Yükünün Düşürülmesi 30
2.1.1.3. Gelir Sağlamak 30
2.1.2. Çevre Kirliliğini Önlemeye Yönelik Yaklaşımlar 31
2.1.2.1. Kamu Kesimi Çözümleri 31
2.1.2.1.1. Pigoucu (Pigouvian) Yaklaşım 31
2.1.2.1.2. Plott Yaklaşımı: Düzenleyici Vergiler 32
2.1.2.2. Piyasa Çözümleri 33
2.1.2.2.1. Coase Teoremi (Mülkiyet Hakları) 34
2.4. HICKS-KALDOR YAKLAŞIMI (DENKLEŞTIRME ÖLÇÜTÜ-TAZMIN İLKESI) 34
2.1.2.2.3. Scitovsky Yaklaşımı (Pazarlık Ölçütü) 35
2.1.3. Çevre Vergilerinin Sakıncaları 36
2.1.4. Ahlaki Açıdan Çevre Vergileri 36

2.1.5. Mali Açıdan Çevre Vergileri 38
2.1.5.1. Çevresel Mali Araçlar 41
2.1.5.1.1. Kirlilik Harçları 41
2.1.5.1.2. Kirlilik Sertifikaları 41
2.1.5.1.3. Sübvansiyonlar ve Fonlar 42
2.1.5.1.4. Vergi İndirimleri 42
2.1.5.1.5. Vergi Farklılaştırması 43
2.1.5.1.6. Zorunlu Depozito Ödemeleri 43
2.1.5.1.7. Performans Bonoları 43
2.1.6. Çevresel Vergiler 44
2.1.6.1. Karbon (Enerji) Vergisi 45
2.1.6.2. Kirlilik (Katı Atık) Vergisi 46
2.1.6.3. Ulaştırma (Yol Geçiş Ücreti) Vergisi 48
2.1.6.4. Motorlu Taşıtlar Vergisi 50

3. BÖLÜM
ÇEVRE VERGİLERİ VE TÜRKİYE

3.1. İKLIM DEĞIŞIKLIĞI VE TÜRKIYE 53
3.2. TÜRKIYE'DE VE AB ÜYESI ÜLKELERDE ÇEVRE VERGILERI 54
3.3. TOPLAM ÇEVRE VERGISI 55
3.4. ENERJI VERGISI 59
3.5. ULAŞTIRMA VERGISI 66
3.6. KIRLILIK VERGISI 72
3.7. KAYNAK VERGISI 78

SONUÇ 84

KAYNAKÇA 86

KAYNAKÇA

Ahrens, D.C. (1994). *Meteorology Toda, An Introduction to Weather, Climate an The Environment, Fift Edition, West Publishing Company.USA*.

Aksay, C.S; Ketenoğlu, O.; Kurt, L. (2005). *Küresel Isınma Ve İklim Değişikliği.* Konya: SÜ Fen Edebiyat Fakültesi Fen Dergisi. Sayı 25.

Aytaç, D. (2011). *Türkiye'de Enerji Etkinliğini Sağlama Ve Çevresel Kirlenmeyi Engellemede Enerji Üzerindeki Zımni Vergi Oranlarının Etkisi.* Maliye Dergisi.

Balın, B.E. (2011). *Çevre Politikası (İktisadi Bir Yaklaşım).* İstanbul: Derin Yayınları.

Ballet, J. AndBazin, D. (2007). *Green Taxation And Individual Responsibilit. Erişim Tarihi: 11 May 2008.* http://www.sciencedirect.com.

Bayar, A.B. ve Bahrend, H. (1994). *Küresel Çevre Problemleri.* Ankara: Özkab Matbaası.

Beck, L. And Gordon, J.T. (2019). *The Devil's In The Details: Policy Implications Of "Clean" Vs. "Renewable" Energy Utility Div.* Erişim tarihi: 6 Mayıs 2022. Https://Www.Utilitydive.Com/News/The-Devils-In-The-Details-Policy-Implications-Of-Clean-Vs-Renewable/550441/CF2.

Biyan, Ö. Ve Gök, M. (2014). *Çevre Politikalar ıKapsamında Avrupa Birliği ve Türkiye'de Çevre Vergilerinin Uygulanışı: Karşılaştırmalı Bir Analiz.* Çorum: Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.

Bruvoll, A. (2009). *On the Measurement of Environmental Taxes, Discussion Papers No. 599, Statistic Norway Research Department*, Oslo: 1-19.

Buchanan, J.M. and Stubblebine W.C. *(1962). Externality. Economica. Vol.29,No.116.*

Bullock, M.A. Poon, D.H. (2001). *TheRecen Evolution of Climate on Venus.* Karus.

Chan, W. (2007). *After the Stern Report: The Role of Taxatıon in EnvıronmentalRegulatıon.*Law, Science and Policy.

Challinor, A.J., E.S. Simelton, E.G. Fraser, D. Hemming. (2010). *Increased crop failure due to climate change: assessing adaptationoptions using models and socio-economic data for wheatin China.* Environmental Research Letters.

Cıorcırlan, C.A; Yandle, B. (2003). *The Political Economy Of Green Taxation In OECD Countries.* European Journal Of Law And Economics.

CMS, (Lax, Tax, Future). 2022. *Tax IncentıvesAnd Measures.* Renewable Energy Law And Regulation. ErişimTarihi: 10 Mayıs 2022. , Https://Cms.Law/En/Int/Expert-Guides/Cms-Expert-Guide-To-Renewable-Energy/Tax-Incentives-And-Measures.

Craig, H.; Sandolow, D. (2006). *Greening The Tax Code, Tax Reform, Energy And The Environment Policy Brief.*

Devlet Meteoroloji İşlem Genel Müdürlüğü, (2001). *2000 Yılı Seminerleri Teknik Sunumlar.* Ankara DMI.

Dinler, Z. (2013). *Mikro Ekonomi.* Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Economic Advisory Team, (1992). *Clean And Green Or Lean And Mean.*Economist.

Ekins, P. (1999). *European Environmental Taxes and Charges, Recent Experience, Issues andTrends.*Ecological Economics.

Erden, B. (1990). *Çağımız Ve Çevre Kirliliği.* Ankara.

Ergün, S. Ve Polat, M.A. (2020). *İklim Değişikliği İle Mücadelede Çevre Vergilerinin Gelişimi.* Umuttepe Yayınları. 1. Basım.

Erkan, B. (2008). *Türk,ye'de Dolaylı Vergilerin Yapısı Ve Avrupa Birliği Müktesebatına Uyum.* 23. Maliye Sempozyumu: Türk Vergi Sisteminin Küresel Bağlamda Değerlendirilmesi (07-11 Mayıs 2008).

Eurostat, (2007). *Energy , Transport On Environment Indicators.* ErişimTarihi: 08 Ağustos 2010. www.eea.europa.eu.

European Commussion, (2010). *Environmental Taxation In European Unıon.* http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_structures/2009_full_text_en.pdf.

Environmentally Related Taxes, (2001). *Issues And Strategies.* Policy Brief. ErişimTarihi: 12 Temmuz 2014.www.oecd.org/pcd/2674642.pdf.

ES (Energy Star), (2021). *Renewable Energy Tax Credits.* ErişimTarihi: 8 Mayıs 2022. Https://Www.Energysr.Gov/About/Federal_Tax_Credits/Renewable_Energy_Tax_Credits.

EIA (Energy Informatıon Adminis Tration), (2021). *Sources Of Energy.* Erişim Tarihi: 03 Mayıs 2022. ,https://www-eia-gov.translate.goog/energyexplained/what-is-energy/sources-of energy.php?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=tr&_x_tr_hl=tr&_x_tr_pto=sc.

Epstein, P.R. (2000). *Is Global Warming Harmfull To Health.* Scientitifik American.

Fikir, H. (2004). *Motorlu Taşıtlar Vergisinin Hesaplanmasında Esas Alınan Kriterler: Türkiye, Almanya, Fransa Ve İngiltere Karşılaştırması.* Erişim Tarihi: 08 Ağustos 2010. www.yaklasim.com.tr.

German Watch ve Climate Action Network Europe, (2019). *The Climate Change Performance Index.*

Görmez, K. (1991). *Türkiye'de Çevre Politikaları.* Ankara.

Höbel, Z. (2018). *İklim Değişikliğine Uyum Sürecinde Temiz Enerji İçin Vergi Politikaları Ve Uygulamaları.* Pamukkale Üniversitesi.

IPCC, (2011). *Special Report on Emission Scenarios, A Special Report of Working Group 111of The Intergovernmental Panel On Climate Change.* Cambridge University Press.

IEA; World Energy Outlook (WEO), (2021). .*Revisedversion, International Energy Agency.* Erişim Tarihi: Ekim 2021. :www.iea.org/corrections.

Jamali,T.(2007). *Ekolojik Vergiler (ÇevreVergileri.* Ankara: Yaklaşım Yayıncılık.

Kaldor, N. (1969). *Welfare Propositions of Economic and Interpersonal Comparisons of Utility*. *K. Arrow- T. Scitovsky (der), Reading in Welfare Economics: London George Ailen and Unwin Ltd.*

Karakuzu, Z. (2010). *Türkiye'de Çevre Politikalarının Gelişimi ve Çevre Vergilerinin Uygulanabilirliği.* Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Edirne, Trakya Üniversitesi.

Keleş, R. VeHamacı, C. (2005). *Çevre Politikası.* Ankara: İmge Kitabevi.

Kesbiç, C. Y. (2010). *Dışsallıkların Ekonomi Üzerindeki Etkileri ve İçselleştirilmesine İlişkin Teorik Yaklaşımlar (Çözüm Önerileri)*. Yatağan Termik Sanral Analizi. Akademik Fener.

Kulu, B. (2001). *Çevre Vergileri ve Gelişmiş Ülkelerdeki Uygulaması.* Vergi Dünyası.

MacKenzie, J ; James, Roger C. Dower ;Donald D. T. Chen (1992). *The Going Rate: "What it Really*

Costs to Drive.

Medema; Steven G. ve Zerbe Richard O. (1999), *The Coase Theorem.* Erişim Tarihi: 20.06.2014. http://encyclo.findlaw.com/0730book.pdf.

Mabey, N.; Gallagher, L. and Born, C. (2013). Understanding Climate Diplomacy -Building diplomatic capacity and systems to avoid dangerous climate change. E3G (Third Generation Environmentalism), UK Department for International Development (DFID) and the Netherlands Directorate-General for International Cooperation (DGIS).https://www.climate-diplomacy.

McMorran, Ronald T. ve David C. L. Nellor (1994), *Tax Policy and the Environment: Theory and Practice*. IMF Working Paper 94-106, Washington, D.C.: IMF.

NG, (Nationalgrid), (2022), *What Is Green Energy?, Clean & Renewable Energy*. ErişimTarihi: 7 Mayıs 2022, Https://Www.Nationalgrid.Com/Stories/Energy-Explained/What-Is-Green-Energy.

NG, (Nationalgrid), (2021*). Renewable Energy, Facts And Information. (T.Y.).*ErişimTarihi: 7 Mayıs 2022, Https://Www.Nationalgeographic.Com/Environment/Article/Renewable-Energy.

OECD, (1997). *Environmental Taxes And Green Tax Reform.* Paris.

OECD, (2006). *Political Economy Of Environmentally Related Taxes. Paris.*

OECD, (2008a). *More ImformationOn Environmentally Related Taxes, Fees And Charges.* Erişim Tarihi:08 Ağustos 2010. www2.oecd.org/ecoinst/queries/TaxInfo.htm.

Oktar, K. (2008). *Özel Tüketim Vergisi: Yorum Ve Açıklamaları.* Ankara: Savaş Yayınevi.

Onshus, Merete and Skeie, B. (2008). Non-*Fiscal Objectives in The Norwegian Tax Structure*. ErişimTarihi:02.07.2018,http://nsfr.dk/uf/90000_99999/92226/dd8f038eebea7f433a01a7e5e0984e41.pdf.

Özsoy, İ. VeYıldırım, U. (1994). *Çevre Kirliliğinin Önlenmesinde Ekonomik Yaklaşımlar Ve Çözüm Önerileri.* Çevre Dergisi, Sayı:11.

Öztürk, K. (2002). *Küresel İklim Değişikliği Ve Türkiye'ye Olası Etkiler*. Ankara: Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 22, Sayı 1.

Pearce, D. (1991). *The Role Of Carbon Taxes İn Adjusting To Global Warming.* The Economic Journal, Vol. 101. No.407.

Pesaran, H., Shin, Y. ve Smith, R. J. (2001). *Bounds Testing Approaches To The Analysis.* Uygulamalı Ekonometri Dergisi. Erişim Tarihi: Şubat 1999 https://doi.org/10.1002/jae.616.

Pesaran, M. H. ve Shin, Y. (1999). *An Autoregressive Distributed-Lag Modelling Approach to Cointegration Analysis.* Econometrics and Economic Theory in the 20th Century: The Ragnar Frisch Centennial Symposium. Erişim Tarihi: Şubat 1999 https://doi.org/10.1017/ccol0521633230.011.

PWC, (2021). *Elektrikli Araç Sistemleri Tesisi Yatırımına Süper Teşvik.* https://www.pwc.com.tr/tr/hizmetlerimiz/vergi/dolayli-vergi/bultenler/yatirim-tesvik-bultenleri/2021/elektrikli-arac-sistemleri-tesisi-yatirimina-super-tesvik.html.

Raghbendra, J. (1998). *Modern Public Economics.* Roudledge, Great Britain.

Repetto R, Roger, C. Dower, Robin J. Jacqueline, G. (1992).*Green Fees: Howa Tax Shift Can Work fort the Environment and the Economy,*World Resources Institute,November 1992.

Rosen, ah.s. (1998). *Public Finance.* 5th Edition, Homewood Illinois: Irvin/Mcgraw-Hill.

Samuelson, Paul A. ve. Nordhaus, William D. (1992. *Economics, Fourteenth Edition.* MeGraw-Hill, Ine, Singapore.

Scitovsky, T. (1969).*A Note on Welfare Propositions in Economic.*, K. Arrow- T. Scitovsky (der), Reading in Welfare Economics: London George Ailen and Unwin Ltd.

Shaftel H. (2022). *Overview: Weather, Global Warming and Climate Change. Climate Change: Vital Signs of the Planet*. ErişimTarihi: 25 Mayıs 2022,https://climate.nasa.gov/resources/global-warming-vs-climate-change.

Shinn, L. (2018). *Renewable Energy: The Clean Facts. NRDC.*ErişimTarihi: 3 Mayıs 2022, Https://Www.Nrdc.Org/Stories/Renewable-Energy-Clean-Facts.

Sohn. Louis (1973) *"The Stockholm Declaration on the Human Environment*", Harvard International Law Journal, s. 423-515 içinde s. 425-434.

Sollund S. (2007). *Environmental Taxes, Rome. ErişimTarihi: 08.08.2010*www.un.org/esa/ffd/tax/2007DRM_SEG/05 EnvironmentalTaxes.dog.

Stefan, S. (2007). Overview *of Environmental Tax Reforms in EU Member States,* COMERT FinalReport to the European Commission, DG Research and DG Taxation and Customs Union.

Stern, N. (2015). *Economic development, climate and values: making policy.* Proc. R. Soc. B 282: 20150820. http://dx.doi.org/10.1098/rspb.2015.08207.

Swiss Re Institute. 2021. *The economics of climate change: no action not an option.* Swiss Re Institute. https://www.swissre.com/dam/jcr:e73ee7c3-7f83-4c17-a2b8-8ef23a8d3312/ swiss-reinstitute-expertise-publication-economics-of-climate-change.pdf.

Tanrıvermiş, H. (1997). *Çevre Kirliliğinin Vergilendirilmesi: İlkeler, Uygulamaları ve Türkiye Açısından Genel Değerlendirme.* Ekonomik Yaklaşım.

Turhan, S. (1993). *Vergi Teorisi ve Politikası.* İstanbul: Filiz Kitabevi.

TÜBİTAK BilimVe Teknik Dergisi, İlay Çelik SEZER.Temmuz 2020.

Türkeş, M. (1998). *İnfluence of Geo-Pontential Heights Cyclon Frequency and Southern Oscillation on Rainfall Variationin Turkey*.

Türkeş, M. (1994). *Artan Sera Etkisinin Türkiye Üzerindek iEtkileri. Ankara:* TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi.

Türkeş, M. (2022). *İklim Diplomasisi Ve İklim Değişikliğinin Ekonomi Politiği.* Boğaziçi Üniversitesi.

Türkeş, M. (2014a,2020a,2020b);An ve ark. (2020).

UK Green Fiscal Commission (2009). *The Case for Green Fiscal Reform, Final Report of the UK Green Fiscal Commission*. Erişim Tarihi: 19 Ağustos 2010. www.greenfiscalcommission.org.uk/images/.../GFC_FinalReport.pdf).

UN *Doc NCONF* 48/PC/2, para 16 (1972).

UNDP, (2008). *A Pigouvian Tax.*

Vanessa, V. (2021). *Mandatory Carbon Credit Market. Climatetrade.* Erişim Tarihi: 14 Mayıs 2022.https://climatetrade.com/voluntary-market-and-mandatory-carbon-credit-market/.

Watson, R.T.(2001).*Presented at The Resumed Sixth Conference of Parties to The United Nations Frame Work Convention on Climate Change*.

Wigley, T.M.L., Raper, S.C.B. (2001).Interpretation of High Projections for Global-Mean Warming. Science. Erişim Tarihi: Temmuz 2001. http://www.climatehotmap.org/.

World Bank (2017), *Carbon Tax Guide: A Handbook For Policy Makers,* The World Bank Press, Washington DC.

WRI (2008). The Bottom Lıne On Carbon Taxes. Issue 7, June 2008.

Yıldız, K. Sipahioğlu, Yılmaz, Ş. M. (2000).*Çevre Bilimi.* Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

Yıldırım, U. (2004*). Çevre Sorunlarına Ekonomik Yaklaşımlar, Çevre Sorunlarına Çağdaş Yaklaşımlar Ekolojik, Ekonomik, Politik ve Yönetsel Perspektifle.* İstanbul: Beta Yayınları.

Yıldırım, Ü.(2007). *Aile Planlaması ve Kontrollü Nüfus Artışı. Erişim Tarihi: 25.01.2008. http*://www.bilim.org/dokumanlar/kontrollu_nufus_artisi.pdf.

Yaşamış, F. D. (1995). *Çevre Yönetiminin Temel Araçlar*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.

Tüm Yönleriyle Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi: Akademik Çözümlemeler

Editör
Doç. Dr. Şahin KARABULUT

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6952-74-4

Mart 2023

Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi alanında yaşanan gelişmelerin incelendiği bu kitapta GÖKÇEKUYU, çalışan verimliliğini artırmak için esnek çalışma ortamlarını araştırmıştır. DOĞAN, bütünleşik kamu yönetimi eşiğinde Türkiye'de üniversitelerde ombudsman ofisinin oluşturulmasına dair yapısal ve işlevsel bir inceleme yapmıştır. DEMİRAL ve TETİK, kamu sektöründe bütünleşik yönetim araçları olarak stratejik yönetim, performans yönetimi ve toplam kalite yönetimi üzerinde durmuştur. KAYACI, kamu görevlileri etik davranış ilkelerini tartışmıştır. ALKUŞ, kamu yönetimi anahtar kelimeli lisansüstü tezlerin bibliyometrik bir analizini yapmıştır. BİLMEZ'in çalışması bir yandan Woodrow Wilson'un kamu yönetimi hakkında görüşlerini içermekte bir yandan da onun daha önce çok fazla üzerinde durulmayan liderlik yaklaşımına ve ABD başkanlık sistemine ilişkin görüşlerine yer vermektedir. ULAŞAN, başkanlık sisteminin Güney Kore üzerindeki etkilerini araştırmıştır. KARADENİZ, 1982 Anayasası döneminde etkin siyasi aktör olan Turgut ÖZAL'ı ve liberalizmle tanışmada çok önemli bir rol üstlenen Anavatan Partisi'ni ele almıştır. VARDAĞLI, siyaset bilimi ve kamu yönetimi alanlarını ortak kesen KİTler konusunda siyaset sosyolojisi ekseninde farklı bir bakış açısı sunmuştur. TURAN, siyasi hayatta her geçen gün daha önemli hale gelen göç konusuna farklı bir perspektiften bakmıştır. ÇİÇEK, yoksulluğun önlenmesinde sosyal yardım bağlamında refah kraliçesi kavramını açıklamıştır. YILMAZ, Sultan İbrahim Dönemi devlet yönetimini konu edinmiştir. KARATAŞ, küresel çevre sorunlarında insan merkezli çevre etiğinin etkilerini tartışmıştır. GÜL, akılcı karar vermenin aşamalarını ve başarılı bir akılcı karar vermenin önündeki engelleri ortaya koymuştur. TOSUN ve URAL USLAN, il özel idarelerinin geleceği üzerine nitel bir araştırma yapmıştır. YAŞAMIŞ, uluslararası siyaset bilimi araştırmalarında Türkiye'yi konu edinmiştir. Bu kitap, Aksaray Üniversitesi, Amasya Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, Dicle Üniversitesi, Gümüşhane Üniversitesi, Hitit Üniversitesi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Kastamonu Üniversitesi, Maltepe Üniversitesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, T.C. Adalet Bakanlığı ve Uşak Üniversitesi olmak üzere 14 farklı üniversite ve kurumdan 18 farklı yazarın katkılarıyla hazırlanmıştır.

Doç.Dr. Şahin KARABULUT

"Bu kitapta yer alan bölümlerde kullanılan kaynakların, görüşlerin, bulguların, sonuçların, tablo, şekil, resim ve her türlü içeriğin sorumluluğu yazar veya yazarlarına ait olup ulusal ve uluslararası telif haklarına konu olabilecek mali ve hukuki sorumluluk da yazarlara aittir."

İÇİNDEKİLER

Motivation Policies for Teaching Staff at Government Universities in Türkiye.....1
Ertuğrul GÖKÇEKUYU

Bütünleşik Kamu Yönetimi Eşiğinde Türkiye'de Üniversitelerde Ombudsman Ofisinin Oluşturulmasına Dair Yapısal ve İşlevsel Bir İnceleme 9
Kadir Caner DOĞAN

Kamu Sektöründe Bütünleşik Yönetim Araçları Olarak Stratejik Yönetim, Performans Yönetimi ve Toplam Kalite Yönetimi.....17
Ayşe Müge DEMİRAL, Elif GENÇ TETİK

Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkelerine Yönelik Eleştiri 31
Müslüm KAYACI

Üniversitelerde 1986-2022 Yılları Arasında Kamu Yönetimi Anahtar Kelimeli Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Bir Analizi.....43
Oktay ALKUŞ

Woodrow Wilson'un Kamu Yönetiminde Liderlik Yaklaşımı ve ABD Siyasal Sistemine Etkisi.....57
Nurettin BİLMEZ

Başkanlık Sisteminin Güney Kore Üzerindeki Etkileri.....69
Fatih ULAŞAN

Türkiye'de Muhafazakar-Liberal Parti: Anavatan Partisine Doğuş Teorileri, Tipolojiler ve Kurumsallaşma Bağlamında Bakış 79
Yeliz KARADENİZ

Devlet- Vatandaş İlişkisi Bağlamında Türkiye'de KİT Tartışmaları: Bir Toplumsal Anlam Kayması 91
Emine Tutku VARDAĞLI

Türk Siyasi Hayatında Göç Yönetimi ve İdeolojisi: 1923'ten 2023'e Dönüşüm 103
Abdullah TURAN

Yoksulluğun Önlenmesinde Sosyal Yardım Bağlamında Refah Kraliçesi Kavramı.....137
Şefika Eda ÇİÇEK

Sultan İbrahim Dönemi Devlet Yönetimi.....147
Ahmet Yusuf YILMAZ

Küresel Çevre Sorunları ve İnsan Merkezli Çevre Etiği 157
Abdullah KARATAŞ

Demokratik Yönetsel Bir Teknik: Rasyonel Karar Verme..... 171
Serdar Kenan GÜL

İl Özel İdarelerinin Geleceği Üzerine Nitel Bir Araştırma:
Uşak İl Özel İdaresi Örneği..... 187
Mustafa TOSUN, Yurdanur URAL USLAN

Aynayı Dışarıdan Tutmak: Uluslararası Siyaset Bilimi Araştırmalarında Türkiye .. 203
Firuz Demir YAŞAMIŞ

REFERENCES

Aberbach, Joel D., and Bert A. Rockman. 1994. ‘Civil Servants and Policymakers: Neutral or Responsive Competence?’ Governance 7(4):461–69.

Aristoteles. 2020. Politics. 1st ed. Istanbul: Karbon Kitaplar.

[2] 6564 Law

Aykaç, Mustafa, and Bahar Baysal Kar. 2018. 'Yükseköğretimde Devlet ve Vakıf Üniversiteleri: Sorunlar ve Politika Önerileri'. Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar (642):769–92.

Bender, Keith A., and John S. Heywood. 2006. 'Job Satisfaction of the Highly Educated: The Role of Gender, Academic Tenure, and Earnings'. Scottish Journal of Political Economy 53(2):253–79.

Ehrenberg, Ronald G., and Liang Zhang. 2005. 'Do Tenured and Tenure-Track Faculty Matter?' Journal of Human Resources 40(3):647–59.

ErtugrulGokcekuyu. 2022. 'Does Someone Else's Industry Contribute to Democratization?' Journal 2(1):214–16.

Gappa, Judith M., and David W. Leslie. 1993. The Invisible Faculty. Improving the Status of Part-Timers in Higher Education. ERIC.

Herzberg, Frederick. 1968. One More Time: How Do You Motivate Employees. Vol. 65. Harvard Business Review Boston, MA.

Lane, Jan-Erik. 2000. The Public Sector: Concepts, Models and Approaches. Sage.

Meyer-Sahling, Jan, Kim Sass Mikkelsen, and Christian Schuster. 2021. 'Merit Recruitment, Tenure Protections and Public Service Motivation: Evidence from a Conjoint Experiment with 7,300 Public Servants in Latin America, Africa and Eastern Europe'. Public Administration 99(4):740–57.

Rainey, Hal G., and Paula Steinbauer. 1999. 'Galloping Elephants: Developing Elements of a Theory of Effective Government Organizations'. Journal of Public Administration Research and Theory 9(1):1–32.

Regina, Joseph, and Tammy D. Allen. 2022. 'Masculinity Contest Culture: Harmful for Whom? An Examination of Emotional Exhaustion.' Journal of Occupational Health Psychology.

Schumpeter, Joseph A. 2013. Capitalism, Socialism and Democracy. routledge.

Stigler, George J. 1972. 'Economic Competition and Political Competition'. Public Choice 91–106.

Stucke, Maurice E. 2013. 'Is Competition Always Good?' Journal of Antitrust Enforcement 1(1):162–97.

Tajfel, Henri. 1974. 'Social Identity and Intergroup Behaviour'. Information (International Social Science Council) 13(2):65–93. doi: 10.1177/053901847401300204.

Tajfel, Henri. 1981. 'The Social Identity Theory of Intergroup Behavior'.

Turan, Şule Aydin, DİL Esra, and Pınar Memiş Sağir. 2019. 'PERFORMANS ODAKLI BİR ÜNİVERSİTEDE AKADEMİSYENLERİN ÇALIŞMA DENEYİMLERİ'. Yönetim Bilimleri Dergisi 17(33):59–84.

Van Ryzin, Gregg G. 2011. 'Outcomes, Process, and Trust of Civil Servants'. Journal of Public Administration Research and Theory 21(4):745–60.

Waltman, Jean, Inger Bergom, Carol Hollenshead, Jeanne Miller, and Louise August. 2012. 'Factors Contributing to Job Satisfaction and Dissatisfaction among Non-Tenure-Track Faculty'. The Journal of Higher Education 83(3):411–34.

YÖK. 2022. 'Türlerine Göre Mevcut Üniversite Sayısı'. Yüksek Öğretim Bilgi Yönetim Sistemi. Retrieved 8 February 2023 (https://istatistik.yok.gov.tr/).

KAYNAKÇA

Birdişli, F. (2011). Yeni kamu yönetimi yaklaşımı bağlamında kamu denetçiliği ve bir denetim aracı önerisi olarak üniversite ombudsmanlığı (Eds. Y. Koçak & A. C. Çiçek), Kamu Yönetimi: Yönetim-Siyaset Sorunlar ve Yeniden Yapılanma, SFS Grup Yayınevi, Ankara, 111-135.

Büyükavcı, M. (2008). Ombudsmanlık kurumu. Ankara Barosu Dergisi, 4, Güz, 10-13.

Doğan, K. C. & Uğur, Ö. (2018). The effectiveness of ombudsman in ımproving good administration in the european union (EU) (Eds. M. Rusev, E. Straus, C. Avcıkurt,

A.Soykan & B. Parlak), Social Sciences Researches in the Globalizing World, St. Kliment Ohridski University Press, Sofia, 180-192.

Doğan, K. C. & Uğur, Ö. (2020). Introduction: From efficiency discussions to democracy in public administration: a theoretical analysis. (Eds. K. C. Doğan & Ö. Uğur), From Efficiency Discussions to Democracy in Public Administration A Theoretical Analysis, Peter Lang, Berlin, 13-18.

Doğan, K. C. (2016). Health ombudsman in the United Kingdom: establishment, functions, and efficiency. Journal Of International Health Sciences And Management, 2(2) October, 7-14.

Doğan, K. C. (2017). Yönetişim kavramı ve Türkiye'de demokratikleşme reformları: kamu denetçiliği kurumu (ombudsman) örneği. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 47, Haziran, 267-287.

Doğan, K. C. (2019). An overview of university ombudsman on the axis of postmodern public administration approach. (Eds. Ö. Uğur & K. C. Doğan), Contemporary Debates on Politics and Public Administration in the Postmodern Era, Peter Lang, Berlin, 133-142.

Doğan, K. C. (2022). Kamu yönetiminde iki yeni yönetişim yaklaşımı: neo-weberyan devlet ve dijital çağ yönetişimi, 10. Uluslararası Bilimsel Çalışmalar Kongresi, Tam Metin Kitabı, Asos Yayınevi, Elazığ, 102-105.

Güray, G. (2021). Türkiye'de öğrenci ombudsmanlığı: bir örnek olay incelemesi. Ombudsman Akademik, 14, Ocak-Haziran, 115-149.

https://ombuds.cornell.edu/annual-report/ (30.12.2022).

https://www.nu.edu/our-university/the-university/office-of-the-ombudsman/ (02.01.2023).

Hughes, O. E. (2014). Kamu işletmeciliği ve yönetimi. (Çev. B. Kalkan, B. Akın & Ş. Akın), Ankara: Bigbang Yayınları.

Okçu, M., Usta, S. & Ceyhan, H. (2020). Değişen kamu yönetimi anlayışı ve bürokrasi kültürü. KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi (KMUSEKAD), 22(39), 291-311.

Özden, K. (2010). Ombudsman: Türkiye'deki tartışmalar, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Parlak, B. & Doğan, K. C. (2016). Ombudsman: kavram ve tarihsel gelişim. (Eds. B. Parlak & K. C. Doğan), Karşılaştırmalı Ombudsman İncelemeleri: Dünyanın Altı Kıtasında Ülke Ombudsmanlarının Yapısal-Kurumsal Ve İşlevsel Açılardan Analizi, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 19-24.

Soyocak Özalp, S. (2020). Bütünleşik kamu yönetimi yaklaşımı çerçevesinde 6360 sayılı kanun'un değerlendirilmesi. Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 29(4), Ekim, 1-18.

Yağmurlu, A. (2009). Halkla ilişkiler mekanizması olarak kamu denetçiliği. Amme İdaresi Dergisi, 42(1), Mart, 87-104.

Yavuz, C. (2021). Üniversite ombudsmanlığı. Ombudsman Akademik, 14, Ocak-Haziran, 151-169.

KAYNAKÇA

Akal, Z. (2003). Performans kavramları ve performans yönetimi, Ankara: MPM Yayınları.

Akçakaya, M. (2012). Kamu sektöründe performans yönetimi ve uygulamada karşılaşılan sorunlar. Karadeniz Araştırmaları, 32(1), 171-202.

Akdoğan, A. A. (2012). Aydınlanmadan neoliberalizme kamu politikasının sarsıl(a)mayan egemenliği. Amme İdaresi Dergisi, 4(45), 1-24.

Akgül, A. (1998). Mükemmelliğe doğru yolculuk planı, Ankara: Tisamat Basım Sanayi.

Aktan, C. C. (2003). Değişim çağında devlet, Konya: Çizgi Kitabevi.

Aktan, C. C. (2008). Stratejik yönetim ve stratejik planlama. Çimento İşveren Dergisi, 1(1), 4-21.

Alford, J. (2001). The implications of publicness for strategic management theory. (Ed. G. Johnson & K. Scholes) Exploring public sector strategy içinde, Harlow: Pearson Education, 1-16.

Altınok, V. (2001). Toplam kalite yönetimi yaklaşımı. Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 1(1-2), 205-214.

Armstrong, M. (1991). A handbook of personel management practice, Londra: Kogan Page.

Arslan, N. T. (2010). Klasik-neo klasik dönüşüm süreci: Yeni kamu yönetimi. C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 11(2), 21-38.

Ateş, H. (2009). Belediyelerde kurumsal performans yönetimi: uygulamada başarı için öneriler. (Ed. B. Eryılmaz, M. Eken & M. L. Şen) Kamu yönetimi yazıları içinde, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 74-102.

Ateş, H. & Çetin, D. (2003). Kamuda performans yönetimi ve performansa dayalı bütçe. (Ed. M. Acar & H. Özgür) Çağdaş kamu yönetimi II içinde, Ankara: Nobel Yayıncılık, 129-158.

Balcı, A. (2005). Kamu örgütlerinde toplam kalite yönetimi uygulanması: Olumlu perspektifler ve olası zorluklar. Selçuk Üniversitesi Karaman İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 2(5), 196-210.

Barutçugil, İ. (2002). Performans yönetimi, İstanbul: Kariyer Yayınları.

Berry, F. S. (1994). Innovation in public management: The adoption of strategic planning. Public Administration Review, 54(4), 322-330.

Bilgin, K. U. (2004). Kamu performans yönetimi, memur hak ve yükümlülüklerinin performansa etkisi, Ankara: TODAİE Yayınları.

Boyne, G. A., Farrell, C., Law, J., Powell, M., & Walker, R. D. (2003). Evaluating public management reforms: Principles and practice, UK: Open University Yayınları.

Brydon, J. M., Berry, F. S., & Yang, K. (2010). The state of public strategic management research: A selective literature review and set of future directions. American Review of Public Administration, 40, 495-521.

Carron, G. (2010). Strategic planning: Concept and rationale, international institute for educational planning, Fransa: UNESCO Yayınları.

Chandler, A. D. (1962). Strategy and structure: Chapter in the history of the ındustrial empire, Cambridge: MIT. Yayınları.

Çevik, H. H. (2004). Türkiye'de kamu yönetimi sorunları, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Çiftçi, T. (2011). Üç adımda stratejik yönetim, istihbarat istikamet icraat, İstanbul: İstanbul Sanayi Odası Yayınları.

Demirci, H. (2008). Toplam kalite yönetimi, İstanbul: Kum Saati Yayınları.

Doğmaz, A. (2016). Performans yönetiminde; pozisyon esaslı çalışma ve performans değerlendirmede Eti Maden uygulama örneği: Türk Hava Kurumu Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. 18 Mayıs 2022 tarihinde

https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=ILQ1HHHa0eGVHrcMSmD7ig&no=7ZFKavJdMqvKDKSrkYlm9w adresinden alındı.

Durna, U. & Eren, V. (2002). Kamu sektöründe stratejik yönetim. Amme İdaresi Dergisi, 35(1), 55-75.

Eryılmaz, B. (2008). Kamu yönetimi, Ankara: Okutman Yayıncılık.

Görün, M. & Erdoğan, M. (2007). Kamu yönetiminde toplam kalite yönetimin uygulanması: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı örneği: Kamu yönetimi yazıları, Ankara: Nobel Basımevi.

Güçlü, N. (2003). Stratejik yönetim. G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 23(2), 61-85.

Gül, S. K. & Kırılmaz, M. (2013). Kamu kurumlarında stratejik yönetim, Ankara: Adalet Yayınevi.

Gürer, H. (2006). Stratejik planlamanın temelleri ve türk kamu yönetiminde uygulanmasına yönelik öneriler. Sayıştay Dergisi, 63, 91-105.

Kavrakoğlu, İ. (1993). Toplam kalite yönetimi, İstanbul: Kalder Yayınları.

Kesik, A., & Canpolat, E. (2014). Strategic management and public management reforms in Turkey. (Ed. P. Joyce, & A. Drumaux) Strategic management in public organizations: European practices and perspectives içinde, New York: Routledge, 226-242.

Kocamış, T. U. (2016). Toplam kalite yönetimi ve iç denetimin TKY'deki rolü. Sosyal Bilimler Dergisi, 0(1), 1-21.

Kurt, M., & Uğurlu, Ö. Y. (2007). Yeni kamu yönetimi ve yeni kamu yönetimi yaklaşımının gelişiminde Avrupa Birliği'nin rolü: İlerleme raporları içerik analizi. Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 9(2), 81-109.

Lamba, M. (2014). Yeni kamu yönetimi perspektifinden türkiye'de kamu yönetimi reformları: genel gerekçeler üzerinden bir inceleme. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 19(3), 136-152.

Leblebici, D. N., & Ömürgönülşen, U. (1999). Kamu kesiminde toplam kalite yönetiminin uygulanabilirliği. H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 17(1), 63-75.

Mainerdes, E. W., Ferreira, J. J., & Raposo, M L. (2014). Strategy and strategic management concepts: are they recognised by management student. Ekonomie a Management Journal. Wolter Kluver Yayınları, 17(1), 43-61.

Milakovich, M. E. (1995). Improving service quality: Achieving high performance in the public and private sectors. International Journal of Health Care Quality Assurance, 13(2), 93-94. DOI:10.1108/ijhcqa.2000.13.2.93.1

Montgomery, C. A. (2008). Pulling leadership back into strategy. Harvard Business Review, 86(1), 54-60.

Pollitt, C. (1990). Managerialism and the public services: The Anglo-American experience, Oxford: Blackwell.

Özer, A. (2002). Günümüzün yükselen değeri: Yeni kamu yönetimi. Sayıştay Dergisi, 3–46.

Özgür, H. (2003). Yeni kamu yönetimi hareketi. (Ed. M. Acar & H. Özgür) Çağdaş kamu yönetimi içinde, Ankara: Nobel Yayınları, 183-224.

Öztürk, C. (2016). Kamu yönetiminde stratejik yaklaşımlar, Ankara: Sega Matbaacılık.

Rainey, H. (2009). Understanding and managing public organizations, San Francisco: John Wiley and Sons, Inc.

Sezer, Ö. (2008). Kamu hizmetlerinde müşteri (vatandaş) odaklılık: Türkiye'de kamu hizmeti açısından bir değerlendirme. ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 4(8), 47-171.

Sözen, S. (2005). Teori ve uygulamada yeni kamu yönetimi, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

KAYNAKÇA

Akarsu, B. (1975). Felsefe Terimleri Sözlüğü, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Arap, İ., & Yılmaz, L. (2006). Yeni kamu yönetimi anlayışının "yeni" kurumu: kamu görevlileri etik kurulu. Amme İdaresi Dergisi, 39(2), 51-69.

Aydın, Y., & Barutçu, A. (2015). Etik dışı davranışları önleme mekanizması olarak yaptırımlar ve kamu görevlileri etik kurul kararlarının yayımlanması. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15(2), 159-174.

Birinci, G. (2009). Kamu etiği ve insan hakları. FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi, (8), 123-145.

Cevizci, A. (2002). Etiğe Giriş, İstanbul: Paradigma Yayınları.

Delius. H. (1990). Etik, günümüzde felsefe disiplinleri (Çev: Doğan Özlem), İstanbul: Ara Yayıncılık, 311-334.

Eryılmaz, B. (2008). Etik kültürü geliştirmek. Türk İdare Dergisi, 459, 1-12.

Gençkaya, Ö. F. (2009). Türkiye'de Yolsuzluğun Önlenmesi İçin Etik Projesi – Akademik Araştırma Çalışması – Çıkar Çatışması. Ankara.

İyi. S. (2011). Etik Nedir?, Etik (Ed: Ioanna Kuçuradi & Demet Taşdelen), Eskişehir:.Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, 3-13.

Kılıç, M. (2007). Hukuk-ahlak ilişkisinin temellendirilmesi ve ayrım kriterlerinin analizi, Teorik ve Pratik Yönleriyle Ahlak, (Ed: Recep Kaymakcan & Mevlüt Uyanık), İstanbul: Dem Yayınları, 585-602.

Kuçuradi, I. (1971). İnsan ve değerleri. İstanbul: Yankı Yayınları.

Kuçuradi, I. (2009). Uludağ Konuşmaları, Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları

Kuçuradi, I. (2003). Etik ve etikler. Türkiye Mühendislik Haberleri, 423(1), 7-9.

Kuçuradi, I. (2015). Etik. Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları.

Moilanen, T. & Salminen, A. (2007). Comparative study on the public service ethics of the EU Member States, Research and Studies, 1-55.

OECD (2000). Trust in Government. Ethics Measures in OECD Countries. Paris: OECD Publications. https://www.oecd.org/gov/ethics/48994450.pdf (28.01.2023)

OECD (2003). Managing conflict of interest in the public service, OECD guidelines and country experiences https://www.oecd.org/gov/ethics/48994419.pdf (27.01.2023)

Özel, K. C. (2018). Etik ve etik-hukuk arasındaki ilişki. Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, (33), 685-708.

Özlem, D. (2004). Etik – ahlak felsefesi, İstanbul: İnkılap Kitabevi.

Pieper, A. (2012). Etiğe Giriş, (Çev: Veysel Atayman ve Gönül Sezer), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Tepe, H. (1998). Bir felsefe dalı olarak etik. Doğu-Batı, 1(4). 11-27.

The United Kingdom's Committee on Standards in Public Life. (2021) https://www.gov.uk/government/publications/the-7-principles-of-public-life/the-7-principles-of-public-life--2 (14.01.2023)

Uzun, Y. (2017). Kamu idarelerinde etik yönetim altyapısı ve değerlendirilmesi. Kamu Denetçiliği Kurumu Ombutsman Akademi Dergisi. 3(6): 107–141.

Van Wart, M. (2013). Changing Public Sector Values. New York: Routledge.

Yüksel, M. (2002). Modernleşme bağlamında hukuk ve etik ilişkisine sosyolojik bir bakış. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 57(1), 177-195.

KAYNAKÇA

Babacan, C., & Tektaş, N. (2022). Mekansal Ekonometri Alanında Yazılan Tez Çalışmalarının Bibliyometrik Analizi. Kafdağı, 7(2), 39–53. https://doi.org/10.51469/kafdagi.1178023

Barakazı, M., & Kuzucanlı, G. (2022). Bibliometric Analysis of Postgraduate Theses on the Relationship Between Communication and Tourism. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 48, 108–117. https://doi.org/10.52642/susbed.1097037

Batur, Z., & Özcan, H. Z. (2020). Eleştirel Düşünme Üzerine Yazılan Lisansüstü Tezlerinin Bibliyometrik Analizi. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi, 9(2), 834–854. https://doi.org/10.7884/teke.4732

Buzlu, M. Ö. (2015). Rekreasyon Araştırmaları ve Rekreasyon Bölümleri İçin Araştırma Ve Müfredat Kapsamı Önerisi: Bilimetrik Bir Çalışma. Mersin: Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Çalışkan, D., & Kartal, E. (2021). Türkiye'deki Çeviri Konulu Tezler Üzerine Bibliyometrik Bir İnceleme (1985-2020). İstanbul Üniversitesi Çeviribilim Dergisi / Istanbul University Journal of Translation Studies, 0(15), 35–73. https://doi.org/10.26650/iujts.2021.987390

Çatı, K., & Alpay, C. (2019). Türkiye'de İnternet Aracılı Pazarlama Kavramları Konusunda Yazılan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analiz Yöntemi ile İncelenmesi. İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 8(2), 375–392. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/910081

Demir, E. (2018). Antropoloji Alanındaki Yayınların Bibliyometrik Analizi. Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11(2), 1511–1528. https://doi.org/10.17218/hititsosbil.458588

Dertli, Ş., & Belli, E. (2023). Spor, Sosyoloji ve Psikoloji İlişkisini Ele Alan Lisansüstü Tez Çalışmalarının Bibliyometrik İncelemesi. Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 16, 1–31. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2500576

Duran, G., & Çelikkaya, S. (2019). Türkiye'de Lojistik Üzerine Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi. G.Ü. İslahiye İİBF Uluslararası E-Dergi, 3(3), 152–167.

Geçici, E., & Can, A. V. (2022). Muhasebe Kalitesi Konusu Kapsamında Türkiye'de Yazılan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi. Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, 15(2), 213–245. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1916068

Göçer, A., & Kurt, A. (2022). Soru Sorma Üzerine Hazırlanan Lisansüstü Tezlerinin Bibliyometrik Analizi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 10(13), 40–70. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2412472

Haydaroğlu, C. (2022a). Enflasyon Konusunun Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerine Yansımaları: Bibliyometrik Analiz Yöntemi. Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 7(3), 327–341. https://doi.org/10.29106/fesa.1077988

Haydaroğlu, C. (2022b). İktisat Alanında Göç Konusunda Yapılan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi. Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 6(2), 349–369. https://doi.org/10.30692/sisad.1093130

Hoştut, S. (2019). Kriz Yönetimine İlişkin Bilimsel Eğilimlerin Resmedilmesi: Lisansüstü Tezlerin Analizi. Erciyes İletişim Dergisi, 6(1), 607–624. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/630647

Kayadibi, N. (2022). Dinleme Konusunda Yapılan Eğitim Araştırmalarının Bibliyometrik Analizi. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 26(2), 505–522. https://doi.org/10.17275/per.20.40.7.3

Kök Tuğdemir, G., & Çaylan Özer, D. (2022). Postgraduate Theses on Industrial Clustering : Bibliometric Analysis. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, 12(1), 10–26. https://doi.org/10.5961/higheredusci.934634

Öçal, B. (2023). Türkiye'de Konteyner Taşımacılığı Alanında Hazırlanan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 22(85), 340–360. https://doi.org/10.17755/esosder.1201792

Örnek, N., & Karamustafa, K. (2020). Turist Rehberliği Alanındaki Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analiz ile Değerlendirilmesi (1989-2019). Turist Rehberliği Dergisi (TURED), 3(2), 115–138. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1265662

Pektaş, Ç., & Aydın, S. (2022). Sanal Kaytarma Konusunda Hazırlanan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Profili. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 48, 89–108. https://doi.org/10.30794/pausbed.946397

Tür, E. (2022). Türkiye'de Destinasyon İmajı Üzerine Yayınlanmış Olan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi. Tourism and Recreation, 4(2), 58–71. https://doi.org/10.53601/tourismandrecreation.1160357

Türkoğlu, M., Duran, G., & Yetişen, S. (2022). Türkiye'de E-Ticaret Üzerine Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi. Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 12(1), 462–476. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2041040

Ukşul, Ş. (2016). Türkiye'de eğitimde ölçme ve değerlendirme alanında yapılmış bilimsel yayınların sosyal ağ analizi ile değerlendirilmesi: Bir bibliyometrik çalışma. (Yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.

URL1, https://istatistik.yok.gov.tr/ Erişim: 22.01.2023.

Ünal, A., & Bayar, S. B. (2020). Türkiye'de Destinasyon Konusunda Yayınlanmış Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma. 12(22), 237–250. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1159926

KAYNAKÇA

Bakan, İ. ve Doğan, İ. F. (2012). Hizmetkâr liderlik. KSÜ İİBF Dergisi, 2(2), 1-11.

Brownlow, L. (1956). Woodrow wilson and public administratin. Public Administration Review, 16(2), 77-81.

Dreyfus, F. (2014). Bürokrasinin icadı, İletişim Yayınları: İstanbul.

Eryılmaz, B. (2014). Kamu yönetimi, Umuttepe Yayınları: Kocaeli.

Hatipoğlu, O. G. (2015). Amerikan yönetim düşüncesinin doğuşu (1776-1920). A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.

Katsamunska, P. (2015). The Wilsonian tradition in public administration: ın: law, politics, administration. E-journal of South-West University, 2(3), 93-102.

Kerman, U. (2016). Yönetim biliminin öncülerinden woodrow wilson ve frederick winslow taylor'un farklı bir açıdan değerlendirilmesi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(14), 232-247.

Oğuz, M. C. (2017). ABD'de 'progressivism' hareketi ve woodrow Wilson'ın kurucu babalar'a itirazı. Amme İdaresi Dergisi, 50(1), 1-25.

Önder, M. (2018). Amerika birleşik devletleri, Yönetsel Yapı İncelemeleri (Ed. B. Aykaç, H. Altunoluk & F. Gedikkaya). Nobel Yayınları, Ankara, 59-106.

Rosser, C. (2010). Woodrow Wilson's administrative thought and german political theory. Public Administration Review, 70(4), 547-556.

Saklı, A. R. (2011). Disiplinler arası bir disiplin olarak kamu yönetimi. Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 13(2), 97-120.

Saklı, A. R. (2013). Kamu yönetimi disiplininin kökenleri: prusya ekolü. Ege Akademik Bakış Dergisi, 13(3), 285-294.

Turner, H. A. (1951). Woodrow wilson: exponent of executive leadership. The Western Political Quarterly, 4(1), 97-115.

Turner, H. A. (1957). Woodrow wilson and public opinion. The Public Opinion Quarterly, 21(4), 505-520.

Walker, L. (1989). Woodrow wilson, progressive reform, and public administration. Political Science Quarterly, 104(3), 509-525.

Wilson, W. (1887). The study of administration. Political Science Quarterly, 2(2), 197-222.

Wilson, W. (1962). İdarenin incelenmesi. Woodrow Wilson Seçme Parçalar (Çev. N. Abadan). Türk Siyasi İlimler Derneği Yayınları: İstanbul, 51-73.

Yayla, A. (2014). Karşılaştırmalı siyasal sistemler, Liberte Yayınları: Ankara.

KAYNAKÇA

Aydoğdu, Y. (2017). Güney Kore'de Uygulanan Hükümet Sistemi Üzerine İncelemeler. Türkiye Adalet Akademisi Dergisi(31), 691-720.

Bal, B. (2001). İstikrarsız Parlamentarizme Karşı Başkanlık Sistemi. İstanbul: Der Yayınları.

Burnham, W. (2002). Introduction To The Law And Legal System Of The United States (3. b.). USA: West Group.

Choi, Y. C. (2018). The evolution of Korean public administration and policy. K. Namkoong, K. H. Cho, & S. Kim (Dü) içinde, Public administration and policy in Korea: Its evolution and challenges. Routledge.

Constitution of the Republic of Korea. (1948). July 17, 1948, Art. 66-100.

Creel, H. G. (1964). The beginning of bureaucracy in China: The origin of Hsien. Journal of Asian Studies, 23(2).

Duverger, M. (1994). Siyasal Rejimler. İletişim Yayınları, İstanbul .

Dye, T. R. (2003). Politics in America (5. b.). New Jersey: Prentice Hall.

Erdoğan, M. (2011). Anayasa Hukuku (7. b.). Ankara: Orion Kitabevi.

Erdoğan, T. (2006). Anayasa Hukuku. Beta Yayınları, İstanbul .

Gören, Z. (2006). Anayasa Hukuku. Ankara: Seçkin Kitabevi.

Güven, Y. (2019). Türkiye'de Parlamenter Sistemden Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine: Mülki İdare Yapısının Değişim Süreci . T.C. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi . Balıkesir.

Kaya, B. (2018). Türk Tipi Başkanlık Sistemi Önerisinden Partili Cumhurbaşkanlığı Sistemine. Yönetim Bilimleri Dergisi, 15(30), 27-50.

Kim, S. (2021, Ocak 25). South Korea eyes rich nation status as economic holds up. Şubat 19, 2023 tarihinde Korea IT Times: http://www.koreaittimes.com/news/articleView.html?idxno=103337 adresinden alındı

Kore Kültür ve Enformasyon Ajansı. (2011). Kore Gerçeği. (N. Lee, Çev.) Kore Kültür, Spor ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Küçük, A. (2020). Güney Kore'de Kendine Özgü Demokratik Başkanlık Sistemi. Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 9(2), 1-82.

Küçük, A. (2021). Başkanlık Sisteminin Uygulandığı Güney Kore'de Kanunların Yapımında Yasama ve Yürütmenin Etkinliği. Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 11(2), 97-155.

Miş, N., Aslan, A., A. M., & Duran, H. (2015). Dünyada Başkanlık Sistemi Uygulamaları Abd, Brezilya, Arjantin, Meksika, Güney Kore, Şili. Ankara: SETA.

Oğuz, M. K. (2019). Choson Krallığı'ndan Dehan İmparatorluğu'na: Kore'nin Dış Politikaları (1876-1910) . Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Doktora Tezi.

Önder, Murat; Ulaşan, Fatih. (2016). The Impact of Public Administration on Economic Growth The Case of South Korea. International Journal of Leadership Education and Management Studies., 23-43.

Özkul, F. (2012). Başkanlık Sistemi Üzerine Amerika Birleşik Devletleri ve Azerbaycan Modeli Karşılaştırması. TBB Dergisi, 85-110.

Öztürk, K., & Kurt, H. (2015). Amerikan Başkanlık Sistemi. M. Aktaş (Dü.) içinde, Başkanlık Sistemi. Ankara: Liberte Yayınları.

Pustu, Y., & Aksüt, K. (2018). Başkanlık Rejiminde Yüksek Denetim: Güney Kore Örneği. Sayıştay Dergisi(110), 29-61.

Rho, S. Y., & Lee, S. J. (2010). History and context of public administration in South Korea . E. M. Berman, M. J. Moon, & H. Choi (Dü) içinde, Public administration in East Asia: Mainland China, Japan, South Korea, and Taiwan. . CRC Press.

Sevinç, M. (2020, Ağustos 21). Amerikalıların derdi neydi de, 'başkanlık' sistemini tercih etti? Ocak 2023, 28 tarihinde https://www.diken.com.tr/amerikalilarin-derdi-neydi-de-baskanlik-sistemini-tercih-etti/ adresinden alındı

Şahin, S. (2022). Başkanlık Sisteminin İslam Kamu Hukuku Açısından Değerlendirilmesi. İstanbul: T.C. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Ana Bilim Dalı İslam Hukuku Bilim Dalı Doktora Tezi.

Tanilli, S. (1990). Devlet ve Demokrasi Anayasa Hukukuna Giriş. İstanbul: Cem Yayınevi.

Taylor, R. L. (2002). Ana Hatları İle ABD Devlet Yapısı. R. Targonski (Dü.). içinde Amerika Birleşik Devletler Dışişleri Bakanlığı.

Teziç, E. (2006). Anayasa Hukuku. İstanbul: Beta Yayınları.

Tosun, E. G., & Tosun, T. (1999). Başkanlık ve Yarı Başkanlık Sistemleri. İstanbul : Alfa Yayınları.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Araştırma Hizmetleri Başkanlığı. (2017). Karşılaştırmalı Hükümet Sistemleri: Başkanlık Sistemi (ABD, Arjantin, Azerbaycan, Brezilya ve Nijerya Örnekleri). Ankara : Araştırma Hizmetleri Başkanlığı.

Ulaşan, F. (2022). The Influence of Confucianism for Publıc Administration in East Asia. Kamu Yönetimi ve Politikaları Dergisi, 3(2), 29-40.

Ulaşan, F. (2022). Türk Tipi Başkanlık Sisteminin Yapısı ve İşleyişi Bakımından ABD Başkanlık Sistemi ile Karşılaştırmalı Analiz. Ş. Karabulut (Dü.) içinde, Yerelden Globale Tüm Boyutlarıyla Kamu Yönetimi: Geçmişten Geleceğe Yaşanan Gelişmeler (s. 61-82). Gazi Kitabevi.

Ulaşan, F., & Lee, D. (2022). "South Korea," Springer Books, in: Murat Önder & Israel Nyaburi Nyadera & Md. Nazmul Islam (ed.). The Palgrave Handbook of Comparative Public Administration (s. 507-536). içinde Springer.

Uysal, F. (2016, Haziran 01). ABD ve Başkanlık Sistemi. Ocak 29, 2023 tarihinde https://fikircografyasi.com/makale/abd-ve-baskanlik-sistemi#_ftn8 adresinden alındı

Yaman, A. (2014). Başkanlık Sistemi, Uygulamaları ve Türkiye'de Uygulanabilirliği . Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 24(1), 83-98.

Yılmaz, M. Ş. (2020, Temmuz 27). Kore Savaşı teknik olarak 70 yıldır devam ediyor. Şubat 21, 2023 tarihinde Anadolu Ajansı: https://www.aa.com.tr/tr/dunya/kore-savasi-teknik-olarak-70-yildir-devam-ediyor/1923578#:~:text=Kuzey%20Kore'nin%2025%20Haziran%201950'de%20s%C4%B1n%C4%B1r%C4%B1%20te%C5%9Fkil%20eden,teknik%20olarak%20hala%20devam%20ediyor. adresinden alındı

KAYNAKÇA

Akpınar, M. ve Uysal, İ. (2015). Özal'da Uzlaşma Kültürü: Anavatan Partisi ve Dört Eğilimin Buluşması: Turgut Özal, Değişim, Dönüşüm. Ankara: Turgut Özal Üniversitesi Yayınları.

Anavatan Partisi. www.anavatanpartisi.org.tr. 15.03.2022.

Çavdar, T. (2013). Türkiye'nin Demokrasi Tarihi, Ankara: İmge Kitabevi.

Çavuşoğlu, H. (2009). Merkez Sağda 27 Mayıs ve 12 Eylül Sonrası Partileşme. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12 (22), 165-178.

Çavuşoğlu, H. (2009). Türk Siyasi Hayatında Merkez Sağ Çizginin Tarihi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19(2), 265-278.

Çelebi, I. (1993). 1992 Yılında Ekonomik Gelişmeler ve Bekleyişler: 2000'li Yıllara Girerken Türkiye. (Ed. Yapıcı, Ç.) İstanbul: Çetin Yayıncılık.

Duverger, M. (1974). Siyasi Partiler, Ankara: Bilgi Yayınları.

Demirkanoğlu, Y. ve Özdemir, H. (2013). Türkiye'de Merkez Sağ Partilerin Kentsel Toprak Politikaları: Turgut Özal Dönemi Anap Örneği. Akademik Bakış Dergisi, Sayı 35, 1-19.

Duman, D ve İpekşen, S. (2013). Türkiye'de Genel Seçim Kampanyaları (1950-2002), Türk Çalışmaları Dergisi, 8(7), 117-135.

Dursun, D. (2010). Siyaset Bilimi, İstanbul: Beta Basım.

Gündüz, S. (2001). Türkiye'de Özal Dönemi Liberalleşme Hareketleri, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Huntington, S. (1965). Siyasal Gelişme ve Siyasal Bozulma. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. (Çev. Özbudun E.), 22(1), 175-196.

İnaç, H. vd. (2007). Siyasi Partilerin Ortaya Çıkışını Hazırlayan Sosyo-Politik Nedenler. Akademik Bakış Dergisi, Sayı 13, 1-18.

İnel, H. (2014). Turgut Özal ve Süleyman Demirel'in Siyasi Liderliklerinin Karşılaştırılmalı Analizi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Turgut Özal Üniversitesi, Ankara.

Kapani, M. (2006). Politika Bilimine Giriş, Ankara: Bilgi Yayınları.

Kongar, E. (2006). 21. Yüzyılda Türkiye, İstanbul: Remzi Kitabevi.

Oğuz, V. (2011). Türkiye'de Siyasal Partiler Çerçevesinde Politik Yozlaşma ve Etik Sorunu, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Karaman.

Özen, H. (2011). "Turgut Özal" Türkiye'de Siyasi Liderlik: Dönemler, Özellikler, Karşılaştırmalar. (Ed. Toros, E.), Ankara: Atılım Üniversitesi Yayınları.

Sancaktar, C. (2012). Türkiye'de Çok Partili Rekabetçi Siyasetin Doğuşu: Siyasal Değişimin İç ve Dış Dinamikleri. Bilgi Strateji Dergisi, 4(7), 31-64.

Süer, S. (2011). Catch-All Siyasi Partiler, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı 96, 49-90.

Sezal, İ. ve Dağı, İ. (2003). Kim Bu Özal, İstanbul: Boyut Matbaacılık.

KAYNAKÇA

Akbalık, S. (2019). Otomotiv sektöründe kriz ve yeniden yapılanma dinamikleri: Renault fabrikası örneği. Katkı, (8), 6-26.

Altınöz, M. Ö. (2015). Endüstri kenti Karabük'ün sosyal yaşantısının şekillenişinde Yenişehir Sineması'nın rolü. Itobiad: Journal of The Human & Social Science Researches, (4), 83-99.

Artan, F. (1991). Kamu iktisadi teşebbüslerinde istihdamın analizi (1979-1989). Ankara: DPT Yayınları.

Atasağun, F. & Kavak, F. B. (1989). KİT'lerin personel sorunları ve KİT'ler için öngörülen iş ve başarı değerlemesi üzerine düşünceler. Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7(1-2), 215-240.

Atasoy, V. (2011). Anayasa Mahkemesi kararları ve özelleştirme. Journal of Social Policy Conferences, (41-42), 25-55.

Avcı, M. (2014). Atatürk dönemi demiryolu politikası. Atatürk Yolu Dergisi, 14 (54), 39-58.

Başkaya, F. (1994). Kalkınma iktisadının yükselişi ve düşüşü. Ankara: İmge.

Başkaya, F. (2007). Özelleştirme. içinde Özgür Üniversite kavram sözlüğü I: söylem ve gerçek, (Ed. F. Başkaya) Maki Basın Yayın, Ankara, 423-435.

Bopp, K. R. (1946). Nationalization of the Bank of England and the Bank of France. The Journal of Politics, 8(3), 308-318.

Ceyhan, T. (2012) Bütçe açıkları ve Türkiye'de bütçe açıklarının finansmanı, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Coşar, N. (2005). Demokrat Parti dönemi maliye politikası. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 60(1), 29-58.

Çalık, Ü. (2012). Demokrat Parti dönemi iktisat politikalarına yeni bir yaklaşım. Liberal Düşünce, 17(65), 187-197.

Çetinoğlu, H. (2012). Kamu iktisadi teşebbüsleri ve özelleştirme. Journal of Social Policy Conferences, (40), 75-86.

Dartan, M. (2015). Almanya'da KİTler ve özelleştirme uygulamaları. Avrupa Araştırmaları Dergisi, 23(2), 154-191.

Delaney, C. (1995). Father state mother land, and the birth of modern Turkey. in Naturalizing Power (Ed. S. Yanagisako & C. Delaney) Routledge, New York, 90-114.

Demir, F. (2017). Türkiye'de dışlama etkisi'nin incelenmesi: 1983-2013 dönemi için bir uygulama. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (52), 75-87.

Demirbaş, M. & Türkoğlu, M. (2002) Kamu iktisadi teşebbüslerinin özelleştirilmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7(1), 241-264.

Demirbilek, S. (2012). Tek parti döneminde inhisarlar (1923-1946). Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi, 12(24), 203-232.

Demirelli L. (2014). 2002 sonrasında Türkiye'de özelleştirme ve demiryolu hizmeti, Mülkiye Dergisi, 38(4), 41-85.

Eren, A. A. & Şimşek, O. (2022). Kamu iktisadi teşebbüslerinin ve özelleştirmenin ekonomi politiği: Türkiye örneği. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 23(1), 337-361.

Eren, C. (2019). Özelleştirme kıskacında işçi hareketi: Yatağan işçilerinin 2013-2014 direnişi, Çalışma ve Toplum, 63(4), 2639-2682.

Filizer, R. (2013). Türkiyede neo-liberal dönüşüm: 24 Ocak 1980 istikrar programı kararları ve etkileri, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Genç, H. (2015). Türkiyede bütçe açıkları ile kamu borçlanması arasındaki ilişki: 1970-2014 dönemi, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.

Gönül, A. (1998). Bütçe açıklarının finansmanı ve ekonomik etkileri, uzmanlık tezi, DPT, Ankara.

Gümüş, S. (2008). Türkiyede Bütçe Açıkları ve Finansman Yöntemlerinin Makro Ekonomik Etkileri, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

İnalcık, H. (2003). Şair ve patron: patrimonyal devlet ve sanat üzerinde sosyolojik bir inceleme. Doğu Batı, (5), 9-17.

Kağnıcıoğlu, D. (1999).Türkiye'de kamu sektöründe işçi sendikacılığı ve küreselleşmenin etkileri, yayınlanmamış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Kamiloğlu, C. A. (2017) Sınıf, direniş ve iletişim: SEKA, TEKEL ve METAL direnişi örnekleri, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kanadıkırık, H. (2020) "Devlet Baba"nın temelleri: klasik çağında Osmanlı İmparatorluğu'nun siyasal kültürü. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2020, 20(2), 45-64.

Kara, U. (2008). Yerel yönetimlerde yeniden yapılanma sürecinde belediye iktisadi teşekküleri: İSTAÇ A.Ş. örneği, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Karaosmanoğlu, Y. K. (1934). Ankara. Ankara: Akba Kitabevi

Kepenek, Y. (1993). 100 Soruda girişimi, sorunları ve özelleştirmeleriyle Türkiye'de kamu iktisadi teşebbüsleri. Ankara: Gerçek Yayınevi.

Kurt, A. (2018). Türkiye'de özelleştirme politikalarının ekonomik boyutu ve işçi sendikalarının özelleştirmeye yaklaşımları, yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Means, G. C. (1934). The consumer and the new deal. The Annals of the American Academy of Political and Social Science, 173(1), 7-17.

Morrison, J. A. (2016). Shocking intellectual austerity: the role of ideas in the demise of the gold standard in Britain. International Organization, 70(1), 175-207.

Özkan, Y. (1993). KİT'lerin rasyonalizasyonu. Ekonomik Yaklasim, 4(8), 65-70.

Öztürk, S. & Saygın, S. (2017). 1973 Petrol krizinin ekonomiye etkileri ve stagflasyon olgusu. Balkan Sosyal Bilimler Dergisi, 6(12), 1-13.

Polatoğlu, M. G. (2019). Atatürk döneminde maden ve enerji alanında kurulan ve sonraki dönem Türkiye sanayisine katkı sağlayan bir iktisadi devlet teşekkülü: Etibank. TAD, 38(6), 2019, 444-478.

Sertel, S. & Sarıyürek, M. B. (2016). Demokrat Parti dönemi ekonomi politikaları ve Verdor raporu. The Journal of International Social Research, 9(42), 749-767.

Sezdi, T. & Giray, F. (2019). 2000 Sonrası Türkiye'yi etkileyen krizler ve özelleştirme gelirleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. Journal of Life Economics, 6(3), 265-282.

Solak, A. O. (2012). Evrensel hizmetlerin sunulduğu piyasalarda serbestleştirme ve özelleştirme: ekonomik etkinlik açısından bir değerlendirme. Süleyman Demirel Üniversitesi Soysal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2(16), 177-190.

Storrs, L. R. Y. (2003). Civilizing Capitalism: The National Consumers' League, Women's Activism, and Labor Standards in the New Deal Era. North Carolina: University of North Carolina Press.

Suveren, Y. (2014). Türkiye'de sağ-muhafazakâr siyasetçilerin devleti algılama yordamları üzerine bir değerlendirme. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 14(4), 139-151.

Ülgener, S. (2006). İktisadi hayatta zihniyetin rolü ve tezahürleri. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, (2), 351-381.

KAYNAKÇA

6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, Kabul Tarihi: 4/4/2013

Acar, H. (2018). Muhafazakar Milliyetçilik Anlayışı, H. Acar (Ed.), Milliyetçilik Tipolojileri içinde, (ss.203-222). 1.Baskı, Ankara: Nobel Yayınları.

Adıgüzel, Y. (2016). Göç Sosyolojisi, 1.Baskı, Ankara: Nobel Yayınları.

Adil, B. (2020). Türkiye'nin Göç Yönetimi Stratejisi ve Türkiye'de Yaşayan Suriyelilere Yönelik Tutumlar: Ankara İli Örneği. (Doktora Tezi). Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.

Akdoğan, Y. (2003). Muhafazakar Demokrasi, AK Parti, Ankara.

Akıncı, B., Nergiz, A. ve Gedik, E., (2015, Temmuz-Aralık). Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme: Göç ve Toplumsal Kabul, Göç Araştırmaları Dergisi, 1(2), 58-83.

Akıncı, M. (2012). Türk Muhafazakarlığı-Çok Partili Siyasal Hayattan 12 Eylül'e-, İstanbul: Ötüken Yayınları.

Akkoyunlu Ertan, K. & Ertan, B. (2017). Türkiye'nin Göç Politikası, Contemporary Research in Economics and Social Sciences, 1(2), 7-39.

Akman, A. (2008). Etnik-Sivil Kurmsal İkileminin Ötesinde: Modernist Milliyetçilik, Milliyetçilik Kuramında Etnik/Sivil Milliyetçilik Karşıtlığı, T. Bora & M. Gültekingil (Ed.), Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt 4: Milliyetçilik içinde, (ss.81-90). 3. Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları.

Aksoy, Z. (2012). Uluslararası Göç ve Kültürlerarası İletişim "International Migration And Intercultural Communication", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5(20), 292-303.

Aktan, C. C. (1995). Klasik Liberalizm, Neo Liberalizm ve Libertarianizm, Amme İdaresi Dergisi, 28 (1), 3-32.

Aktaşlı, H. U. (2014, Mart). Muhafazakârlık İslamcılığın Alternatifi mi?, UMRAN, (235), s.64-68. İstanbul: Şan Ofset Matbaacılık.

Aktaşlı, U. (2009, Ocak). Muhafazakâr Düşünce ve Türk Muhafazakârlığı, Haksöz, 11 Mart 2019 tarihinde https://www.haksozhaber.net/okul/muhafazakar-dusunce-ve-turk-muhafazakarl_g_- 5722yy.htm sayfasından erişilmiştir.

Aktel, M. ve Kaygısız, Ü. (2018). Türkiye'de Göç Yönetimi, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 23 (2), 579-604.

Akyürek, İ. B. (2007). Mülteci Hukuku ve Türkiye Uygulaması. (Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.

Arslan, E., Çiçek, E. ve Baykal, Ö. N. (2021). Türkiye'deki Siyasal Partilerin Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler Sorununa Bakışı Üzerine Bir İnceleme, F. T. Emini ve E. Arslan (Ed.). İktisadi ve İdari Bilimler Alanında Uluslararası Araştırmalar içinde, (ss.93-123). Konya: Eğitim Yayınevi.

Bahçeci, H. I. ve Uzun, Ş.(2017). Türkiye'de Uluslararası Göç ve Yerel Politika, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(Özel Sayı -4), 192-208.

Barın, T. (2016). Farklılıkların Bir Arada Yaşamasında Liberal Bir Yaklaşım: Çokkültürlülük Teorisi, Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, (2), 57-88.

Barış, İ. (2014, Temmuz-Aralık,). Muhafazakar Düşüncenin Temel Değerleri Çerçevesinde AK Parti, Muhafazakar Düşünce, Yıl:11, (41-42), 237-255.

Başel, H. (2010). İç Göçün Sonuçları ve İşgücüne Etkileri, Journal of Social Policy Conferences, 0 (51), 287-321.

Bozdağlıoğlu, Y. & Özen, Ç. (2004). Liberalizmden Neoliberalizme Güç Olgusu ve Sistemik Bağımlılık, Uluslararası İlişkiler Dergisi, 1(4), 59-79.

Bozkaya, Ö. ve Kıncal, A. (2018). Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri ve Suriyeli Yerinden Edilmiş Kişiler Bağlamında Türkiye'nin Göç Politikasındaki Gelişimin Değerlendirilmesi, Göç Araştırmaları Dergisi, 4 (2), 90-126.

Çağlak, E (2017). Göç Olgusunun Sosyo-Ekonomik Boyutları: Sivas İli Örneği, (Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.

Çaha, Ö. (2004). Muhafazakâr Düşüncede Toplum, Uluslararası Muhafazakarlık ve Demokrasi Sempozyumu:10-11 Ocak 2004 içinde, (ss.66-79). Ankara: AK Parti Kütüphanesi.

Çetinsaya, G. (2006). Cumhuriyet Türkiye'sinde Osmanlıcılık, A. Çiğdem (Ed.), Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt 5: Muhafazakârlık içinde, (ss.361-381). 3.Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları.

Çımrın, F. K. (2009). Küreselleşme, Neo-Liberalizm ve Refah Devleti İlişkisi Üzerine, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (23), 195-204.

Çiçek, A. (2022). Suriyelilerin Sosyal ve Siyasal Entegrasyonu Adana İli İncelemesi, Birinci Baskı, Ankara: Detay Yayıncılık.

Dayı, H. (2013, 3 Eylül). Müslüman demokrat, muhafazakâr ve liberal Olmak, Yeni Şafak, 2 Ocak 2020 tarihinde https://www.yen_safak.com/hayat/musluman-demokrat-muhafazakâr-vel_beral-olmak-560316 sayfasından erişilmiştir.

Demirhan, Y. & Aslan, S. (2016). Türkiye'nin Sınır Ötesi Göç Politikaları ve Yönetimi. Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi, 5 (1), 23-62.

Dural, B. ve Yaş, S. (2007). Göç Eden Nüfusta Grup-İçi Tabakalaşma ve Siyasetin Yeniden Şekillenmesi, Journal of Management and Economics Research, 5 (8), 22-31.

Durgun, Ş. (2020). Türk Ulusal Kimliğinin Dönüşümü ve Yeni Osmanlıcılık, Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 4(2), 299-316.

Dursun, D. (2003, 14 Ağustos). AK Parti ve Muhafazakâr Demokrasi, Yeni Şafak, 09 Ağustos 2018 tarihinde https://www.yen_safak.com/ars_v/2003/agustos/14/ddursun.html sayfasından erişilmiştir.

Eagleton, T. (1996). İdeoloji, 1. Basım, İstanbul: Ayrıntı Yayınları

Ekşi, N. (2021). Türkiye'yi Uçuruma Doğru Götüren Göç Politikası, İktisat ve Toplum Dergisi, 31 Ağustos 2022 tarihinde https://iktisatvetoplum.com/tu%CC%88rkiyeyi-ucuruma-dogru-gotu%CC%88ren-goc-politikasi-nuray-eksi/ sayfasından erişilmiştir.

Erdoğan Esad'la Neden Normalleşmek İstiyor (2022, 27 Kasım). Tesnim Haber Ajansı, 9 Ocak 2023 tarihinde https://www.tasnimnews.com/tr/news/2022/11/27/2812690/erdo%C4%9Fan-esad-la-neden-normalle%C5%9Fmek-istiyor sayfasından erişilmiştir.

Erdoğan, M. (1999). Milliyetçilik İdeolojisine Dair, Liberal Düşünce, ss.89-98. 1 Haziran 2019 tarihinde http://erdoganmustafa.org/wp-

content/uploads/2016/10/Milliyet%C3%A7ilik-%C4%B0deolojisine-Dair.pdf sayfasından erişilmiştir.

Erol, M. ve Ersever, O. G. (2014). Göç Krizi ve Göç Krizine Müdahale, Kara Harp Okulu Bilim Dergisi, 24 (1), 47-68.

Güler, A. (2021). Göç Olgusunun Çok Boyutlu Etkileri ve Türkiye'ye Yansımaları. Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10 (2), 218-239.

Güllüpınar, F. (2012). Göç Olgusunun Ekonomi-Politiği ve Uluslararası Göç Kuramları Üzerine Bir Değerlendirme, Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, 2 (4), 53-85.

Günay, E. , Atılgan, D. ve Serin, E. (2017). Dünya'da ve Türkiye'de Göç Yönetimi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7 (2), 37-60.

Hayes, C. J. H. (2010). Milliyetçilik Bir Din-Batı Siyasal Düşüncesinde 'Ulusalcılık' Tasavvuru-, Murat Çiftkaya (Çev.), 2. Baskı, İstanbul: İz Yayıncılık

Heywood, A. (2013), Siyasi İdeolojiler, 5. Baskı, Ankara: Adres Yayınları.

Hobsbawm, E. J. (1999). İmparatorluk Çağı 1875-1914, (V. Aslan, Çev.), Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.

İçduygu, A. ve Aksel, D. B. (2012, Eylül). Türkiye'de Düzensiz Göç, Uluslararası Göç Örgütü, Ankara.

İçduygu, A., Erder, S. ve Gençkaya, Ö. F. (2014). Türkiye'nin Uluslararası Göç Politikaları, 1923-2023: Ulus-devlet Oluşumundan Ulus-Ötesi Dönüşümlere, KOÇ Üniversitesi, Göç Araştırmaları Merkezi, İstanbul.

İlhan, S. (2019). Neo-Liberalizm, Esneklik ve Güvencesizlik, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 29 (2), 361-368.

İnan, C. E. (2016). Türkiye'de Göç Politikaları: İskân Kanunları Üzerinden Bir İnceleme, Göç Araştırmaları Dergisi, (3), 10-33. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/gad/issue/43300/526452

Kara, P. ve Korkut, R. (2010, Haziran). Türkiye'de Göç, İltica ve Mülteciler, Türk İdare Dergisi, (467), 153-162.

Karademir, A. (2017). Liberal Çokkültürcülük: (Çok)Ulusalcı Liberalizm ve Azınlık-içindeki-Azınlıklar Sorunsalı, Kilikya Felsefe Dergisi, 0(1), 19-41.

Karataş, K, Adıgüzel, Y. ve Ünal, A. Z. (2018), Göç Travması, M. Baloğlu (Ed.). Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Genel Müdürlüğü, Ankara.

Kedourie, E. (1971). Avrupa'da Milliyetçilik, M. Halûk Timurtaş (Çev.), 1. Baskı, Ankara: Millî Eğitim Basımevi.

Kılıç, M. (2007, Aralık). Erken Cumhuriyet Dönemi Türk Milliyetçiliğinin Tipolojisi, SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, (16), 113-140.

Koçak, Y. ve Terzi, E. (2012). Türkiye'de Göç Olgusu, Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri ve Çözüm Önerileri, Kafkas Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 3(3), 163-184.

Korkmaz, T. (2016). Tipolojik ve Kuramsal Bağlamda Milliyetçilik ve Anadoluculuk, 1. Baskı, Ankara: a-Kitap Yayınları.

Laczko, F. and Anich, R (2013). "Introduction" (Cahpter 1), F. Laczko and G. Appave, (Ed.), World Migration Report 2013, (pp.30-51). Switzerland: International Organization for Migration Press.

Oral, B. ve Çetinkaya, F. (2017). Sosyolojik Bir Olgu Olarak Göç, Tanımı, Nedenleri ve Göç Kuramları, Türkiye Klinikleri Derleme, 3(1), 1-8.

Örselli, E. ve Babahanoğlu, V. (2016). Türkiye'nin Göç Yönetimi ve Göç Politikalarının Gelişimi: Bir Kamu Politikası Analizi, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9(43), 2063-2072.

Öztürk, C. ve Tekiner, M. A. (2017). Stratejik Göç Yönetimi Çerçevesinde Türkiye'de Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün Konumu, Güvenlik Çalışmaları Dergisi, 19 (1), 143-159.

Sayın, Y., Usanmaz, A. ve Aslangiri, F. (2016). Uluslararası Göç Olgusu ve Yol Açtığı Etkiler: Suriye Göçü Örneği, KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 18 (31), 1-13.

Smith, A. D. (2009). Milli Kimlik, Bahadır Sina Şener (Çev.), 5. Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları.

Smith, A. D. (2013). Milliyetçilik-Kuram, İdeoloji, Tarih-, Ümit Hüsrev Yolsal (Çev.), Ankara: Atıf Yayınları.

Şen, M. (2014). Türkiye'de İç Göçlerin Neden ve Sonuç Kapsamında İncelenmesi, Çalışma ve Toplum, 1(40), 231-256.

Şener, B. (2014, 10 Şubat). Dış Politikada Yumuşak Güç Olgusu, 21. Yüzyıl Türkiye Enstitüsü, 6 Temmuz 2020 tarihinde https://21yyte.org/tr/merkezler/islevsel-arastirma-merkezleri/politik-sosyal-kulturel-arastirmalar-merkezi/dis-politikada-yumusak-guc-olgusu sayfasından erişilmiştir.

T.C.İçişleri Bakanlığı Göç idaresi Başkanlığı, (2022). Türkiye'nin Düzensiz Göçle Mücadelesi, 20 Ocak 2022 tarihinde https://www.goc.gov.tr/turkiyenin-duzensiz-gocle-mucadelesi sayfasından erişilmiştir.

Tamer, M. (2020). Göç, Göçün Nedenleri ve Uluslararası Göç Üzerine Kavramsal Bir Analiz, Journal of Social and Humanities Sciences Research, 7(60), 2808-2818.

Tarlan, K. V. (2021, 3 Ağustos). Türkiye'nin Göç Politikaları: Mevcut Durum ve Gelecek, Birikim, 31 Temmuz 2022 tarihinde https://birikimdergisi.com/guncel/10682/turkiyenin-goc-politikalari-mevcut-durum-ve-gelecek sayfasından erişilmiştir.

TDK (2022). 25 Kasım 2022 tarihinde https://sozluk.gov.tr/ sayfasından erişilmiştir.

Tekin, Ü. (2004). AK Parti'nin Muhafazakâr Demokrat Kimliği, 1. Baskı, Ankara: Orient Yayınları.

Tepealtı, F. (2019, Haziran). Avrupa Birliği'ne Yönelik Türkiye Geçişli (Transit) Göç Hareketleri ve Türkiye'nin Düzensiz Göçle Mücadelesi, Doğu Coğrafya Dergisi, (41), 125-140.

Tepealtı, F. (2020). Avrupa Birliği'nin Göç Politikaları ve Türkiye. (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Turan, A. (2022). 20 Yıllık İktidarın Bir Muhasebesi: AK Parti ve Milliyetçilik, 1.Baskı, Konya: Eğitim Yayınları.

Tümtaş, M. S. ve Ergun, C. (2016). Göçün Toplumsal ve Mekânsal Yapı Üzerindeki Etkileri, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 21 (4), 1347-1359.

Usta, S. ve Ergün, G. (2020). Göç ve Mülteci Olgusu: Kavramsal Çerçeve, International Journal of Disciplines Economics & Administrative Scienves Studies, Vol:6, Issue:24; pp:1063-1074.

Uzgel, İ. & Yaramış, V. (2009). Özal'dan Davutoğlu'na Türkiye'de Yeni Osmanlıcı Arayışlar, (ss.1-17). 29 Eylül 2021 tarihinde https://www.academia.edu/41183129/%C3%96zaldan_ Davuto%C4%9Fluna_T%C3%BCrkiyede_Yeni_Osmanl%C4%B1c%C4%B1_ Aray%C4%B1%C5%9Flar sayfasından erişilmiştir.

Vatandaş, S. (2016). Avrupa'ya Göçmen Akışı ve Türkiye'de Göç Politikaları, Bilgi Analiz, İlim Kültür Eğitim Derneği (İLKE), (3), 1-19.

Vincent, A.(2006), Modern Politik İdeolojiler, Arzu Tüfekçi (Çev.), İstanbul: Paradigma Yayınları.

Yaman, M. ve Güç, E. (2016). Türkiye'de Dış Göçü Yönetme Arayışları ve Göç Politikaları Üzerine Bir Analiz, M. Ercan, A. Ayata ve E. Atınok Çalışkan (Ed.). 2. Uluslararası Osmaneli Sosyal Bilimler Kongresi Bildiriler Kitabı İçinde, (ss.491-500). 12-14 Ekim 2016, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Yayınları, Bilecik.

Yaman, M. ve Güç, E. (2018). Türkiye'de Göç Olgusunun Toplu Konut Uygulamaları Bağlamında Değerlendirilmesi: İzmir Egekent-2 Örneği, Tarih Okulu Dergisi (TOD), Yıl 11, (XXXIII), 1045-1070.

Yatağan, A. G. (2018, Aralık). Sert Güç Unsurlarının Yumuşak Güç Aracı Olarak Etkileri, Kara Harp Okulu Bilim Dergisi, 28(2), 69-94.

Yerli, G. (2018). Türkiye'deki Göç Politikaları Ekseninde Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ve Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinin Kuruluş ve Fonksiyonları, Social Sciences Studies Journal, 4(19), 2080-2086.

Yıldız, A. (2017). Göç Olgusu ve Göçün Ekonomik Etkileri: Türkiye Örneği, A. Yatkın, (Ed.). 11. Kamu Yönetimi Sempozyumu, Uluslararası Göç ve Mülteci Sorunun Çözümünde Kamu Yönetiminin Rolü içinde, (ss.1825-1841), 28-30 Eylül 2017, Elazığ.

Yıldız, O. (2020). Yeni Muhafazakâr Demokrasi ve Milliyetçilik, Köklü Değişim Dergisi, (ss.1-8). 2 Ocak 2020 tarihinde www.kokludeg_s_mderg_s_.com/_ndex.php?p=makaleDetay&makale=690 sayfasından erişilmiştir

Yılmaz, A. (2014a). Neo-Liberal Dönüşüm Sürecinde Türkiye'de Devlet Toplum İlişkileri, Toplumsal Sınıf Merkezli Bir Yaklaşım, Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 20(1), 107-140.

Yılmaz, A. (2014b). Uluslararası Göç: Çeşitleri, Nedenleri ve Etkileri. Turkish Studies (Elektronik), 9(2), 1685 - 1705.

Yılmaz, V. (2020). Suriyeli Göçmenlerin Yaşam Memnuniyetlerinin Malatya İli Özelinde Araştırılması, V. Yılmaz ve Y. Atmaca (Ed.). Türkiye'de Göçün Kentler Üzerindeki Etkileri ve Yönetimi İçinde, (ss. 35-64). Ankara: Ekin Yayınları.

Yılmaz, V. ve Karakaya, S. (2019). İç Göçün Nedenleri ve Sonuçlarının Analizi: Muş İl Örneği, M. F. Çavuş (Ed.). İşletme ve Yönetim Araştırmaları I İçinde, (ss. 87-108), Ankara: Akademisyen Kitabevi.

KAYNAKÇA

Alper, Y. (1999). "Yeni Bir Yüzyıla Girerken Yeniden Yapılanmanın Eşiğindeki Sosyal Güvenlik", Çimento-İşveren Dergisi: Cilt:13, Sayı:3.

Beaudoin, S.M. (2021). Yoksulluğun Tarihi, (Çev:Tugay Kaban), Indie Kitap, Birinci Baskı, İstanbul.

Çengelci, E. (1996). Cumhuriyet Türkiye'sinde Sosyal Hizmetlerin Örgütlenmesi, Şafak Matbaacılık: 1. Baskı, Ankara.

Güzel, A., Okur, A. R. (2002). Sosyal Güvenlik Hukuku, Beta Basım Yayım: İstanbul.

Hancock, A.M. (2004). The Politics of Disgust : The Public Identity of the Welfare Queen, New York University Press: ProQuest Ebook Central.

Karataş, K. (1999). "Sosyal Refah: Kavramsal Boyutu Gelişimi ve Nitelikleri", Yaşam Boyu Sosyal Hizmet (Prof. Dr. Sema Kut'a Armağan), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Yayını: Yayın no: 004, Ankara

Kocaoğlu, M. (1997). Sosyal Politika, Sevinç Matbaası: Ankara.

Odekon, M. (2006). Encyclopedia Of World Poverty, Volume 1: A-G, California, ABD: Sage Publications.

Öğülmüş S. (2011). "Sosyal Yardım Algısı ve Yoksulluk Kültürü", Aile ve Toplum Eğitim-Kültür Ve Araştırma Dergisi, Yıl: 12 Cilt: 7 Sayı: 26 Temmuz-Ağustos-Eylül 2011

Roberts, D. (1997). Killing the Black Body: Race, Reproduction and the Meaning of Liberty. New York: Pantheon Books.

Saracel, N. (1997). Sosyal Yardım ve Hizmet Kuruluşlarının Sosyal Politikası ve Türkiye Yardım Sevenler Derneği Uygulaması, Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayını: Afyon.

Seyyar, A. (2002). Sosyal Siyaset Terimleri (Ansiklopedik Sözlük), Beta Yayınları: İstanbul.

Seyyar, A. (2003). "Sosyal Siyaset Açısından Yoksulluğa Karşı Mücadele", Yoksulluk (Yoksulluk Sempozyumu Bildiriler Kitabı), Cilt 1, Deniz Feneri Derneği Yayınları: İstanbul Mayıs-Haziran 2003.

Şenses, F. (2017). Küreselleşmenin Öteki Yüzü: Yoksulluk, Kavramlar, Nedenler, Politikalar ve Temel Eğilimler, İletişim Yayınları: ISBN-13: 978-975-470-950-6, 8. Baskı, İstanbul

Tuncay, A. C. (2002). Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri, Beta Basım Yayım: İstanbul.

Waskey, A. J. (2006). "Extreme Poverty", Editör: Odekon M, Encyclopedia Of World Poverty, Volume 1: A-G, California, ABD: Sage Publications

Watts, T. D. (2006). "Charity", Editör: Odekon M., Encyclopedia Of World Poverty, Volume 1: A-G, California, ABD: Sage Publications.

West, L. P. (2016). "Soccer Moms, Welfare Queens, Waıtress Moms And Super Moms: Myths Of Motherhood In State Medıa Coverage Of Chıld Care Durıng The "Welfare Reforms" Of The 1990s", Southern California Interdisciplinary Law Journal: Vol. 25:313

White, D. G. (1985). Ar'n't I a Woman? Female Slaves in the Plantation South. New York: W. W. Norton

KAYNAKÇA

Akakuş, R. (1973). Eyyüb Sultan ve mukaddes emanetler, İstanbul: Fatih Y. ve Matbaası

Altınay, A. R. (2011). Kadınlar saltanatı. İstanbul: Tarih Vakfı Y.

Azak, G. (1978). Osmanlı'da darbeler, ihanetler, isyanlar. İstanbul: Mihrabad Y.

Bardakçı, M. (2000). Murat Bardakçı: Kadirist Padişah İbrahim. Hürriyet Gazetesi. (https://www.hurriyet.com.tr/murat-bardakci-kadirist-padisah-ibrahim-39182523)

Çeribaş, V. (2022). Sultan İbrahim Döneminde Sadaretin İki Farklı Yüzü: Kemankeş Kara Mustafa Paşa Ve Hezarpâre Ahmed Paşa . OTAM Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi , (51) , 99-125 . Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/otam/issue/69065/1093179

Danişmend, İ. H. (1972). İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi. C.3, İstanbul: Türkiye Yayınevi.

Emecen, F. M. (2016). İmparatorluk Çağının Osmanlı Sultanları-II. İstanbul: İSAM

Gökbilgin, M.T. (1988). İbrahim. İslam Ansiklopedisi içinde C. 5/2, (ss. 880-885), İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Gökpınar, B. (2020). Osmanlı Kronikleri Işığında Sultan İbrahim ve Dönemi (1640-1648) . Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi , (10) , 1-22 . Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/etusbed/issue/54037/694845

İlgürel, M. (1999). Hüseyin Paşa. Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi içinde C.19, (ss. 4-6), Ankara: TDV Yayınları.

Kara Çelebi-zâde Abdülaziz Efendi. (2003). Ravzatü'l-Ebrâr Zeyli, (Tahlil ve Metin). (Haz. N. Kaya), Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Kâtip Çelebi (2007), Fezleke (haz. Zeynep Aycibin, doktora tezi,), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Kâtip Çelebi. (2016). Fezleke. II, (Haz. Z. Aycibin), İstanbul: Çamlıca Basım Yayın

Na'îmâ Mustafa Efendi. (2007). Târih-i Na'îmâ. C. II, (Haz. M. İpşirli), Ankara: Türk Tarih

Kurumu.

Önal, A. "Varvar Ali Paşa", TDV İslâm Ansiklopedisi, 42. Cilt https://islamansiklopedisi.org.tr/varvar-ali-pasa (23.01.2023).

Özcan, Abdülkadir (1999). Kara Murad Paşa. Belleten, 63, 489-508. doi:10.37879/belleten.1999.489

Özgül, İ. (2010). Kara Çelebi-zâde Abdülaziz Efendi'nin Ravzatü'l-ebrâr adlı Eseri (1299-1648). Tahlil ve Metin, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Peirce, L. P. (1996). Harem-i Hümâyun:Osmanlı İmparatorluğu'nda Hükümranlık ve Kadınlar. (Çev.A. Berktay), İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Sezgin (Orman), İ. (2005). Devletlü Eşkiyalar (osmanlı tarihinden zorba portreleri). İstanbul: Kaknüs Y.

Şimşek, H. (2005). Peçevî Târihi, Metin, Dizin, Özel Adlar Sözlüğü, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Uzunçarşılı, İ. H. (1973). Osmanlı Tarihi. c. III, Ankara: TTK Yayınları.

KAYNAKÇA

Akalın, M. (2022). Çevre etiği çevreye felsefi yönelimler. İKSAD Yayınevi, Ankara.

Akın, G. (2007). Küresel çevre sorunları. C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, 31(1): 43-54.

Algan, N. (2008). İklim etiği. Mülkiye Dergisi, 32 (259): 191-204.

Bimay, M. & Kaypak, Ş. (2022). Küresel salgın (Covid-19) süreci ve yerel yönetimlerin hizmet sunumunda yapısal ve işlevsel değişimler. Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 12 (23): 431-455.

Cesur-Kılıçaslan, S. & Işık, T. (2016). Ortak kaynakların ortak olmayan tüketiminin doğurduğu sorumluluk olarak sosyal hizmet. M. Babaoğul, A. Şener, E. B. Buğday (Ed.), Tüketici yazıları (V) içinde (s. 119-133). Hacettepe Üniversitesi Tüketici-Pazar-Araştırma-Danışma Test ve Eğitim Merkezi, Ankara.

Corburn, J., Njoroge, P., Weru, J. & Musya, M. (2022). Urban climate justice, human health, and citizen science in Nairobi's ınformal settlements. Urban Science, 6 (36): 1-19.

Çeken, G. ve Yiğitbaşıoğlu, H. (2018). Sanayi devrimi öncesi çöp ve atık yönetimi. Ankara Üniversitesi Çevrebilimleri Dergisi. 6 (1): 46-49.

Çobanoğlu, N. (2020). Bireysel, profesyonel, toplumsal, bilimsel ve siyasal etiği yeniden sorgulatan COVID-19 Pandemisi. Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi, 25 (Özel Sayı 1): 36-42.

Daejong, G. (2022). Net zero or zero chance? PV in Korea, Japan, and China, and implications for policy. Korea Institute for Industrial Economic Review, 27 (2): 30-36.

Demirci, M. (2015). Kentsel iklim değişikliği yönetişimi. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Sayı:46, ss.75-100.

DesJardins, J. R. (2006). Çevre Etiği Çevre Felsefesine Giriş (Çev. Ruşen Keleş). Ankara: İmge Kitabevi.

Dinçer, M. (2003). Eğitimin toplumsal değişme sürecindeki gücü. Ege Eğitim Dergisi, (3)1: 102-112.

Dooley, K., Holz, C., Kartha, S., Klinsky, S., Roberts, J. T., Shue, H., Winkler, H., Athanasiou, T., Caney, S., Cripps, E., Dubash, N. K., Hall, G., Harris, P. G., Lahn, B., Moellendorf, D., Müller, B., Sagar, A. & Singer, P. (2021). Ethical choices behind quantifications of fair contributions under the Paris Agreement. Nature Climate Change, 11 (4): 300–305.

EIA (Energy Information Administration) (2022). Annual Energy Outlook 2022 (AEO2022). availabe in https://www.eia.gov/outlooks/aeo/pdf/AEO2022_ReleasePresentation.pdf, (28.12.2022).

Elliott, H. (1996). The absurdity of a human-centered ethics. Population and Environment, 17 (5): 427-436.

Evergreen Action (2022). The fossil fuel ındustry rigged the American economy. available in https://www.evergreenaction.com/blog/the-fossil-fuel-industry-rigged-the-american-economy, (30.12.2022).

Geray, C. (1998). Yerel yönetimler ve çevre. Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 7 (3): 57-64.

Grantham İklim Değişikliği ve Çevre Araştırma Enstitüsü. (2022). What is meant by 'climate justice'? available in https://www.lse.ac.uk/granthaminstitute/explainers/what-is-meant-by-climate-justice/, (04.01.2023).

Hickel, J. (2020). Quantifying national responsibility for climate breakdown: an equality-based attribution approach for carbon dioxide emissions in excess of the planetary boundary. The Lancet Planet Health, 4 (9): 399-404.

Ho, M.T., Nguyen, T.H.T., Nguyen, M.H., La, V.P. & Vuong, Q.H. (2022). Good ethics cannot stop me from exploiting: The good and bad of anthropocentric attitudes in a game environment. Ambio, 51: 2294-2307.

Horn, L., Shakela, N., Mutorwa, M. K., Naomab, E., & Kwaambwa, H. M. (2022). Moringa oleifera as a sustainable climate-smart solution to nutrition, disease prevention, and water treatment challenges: A review. Journal of Agriculture and Food Research, 100397.

John, E. O. ve Enang, N. R. (2022). Revisiting the Discourse on Human-Nature Relationship in African Traditional Religion and the Responses to Environmental Change. Bangladesh Journal of Bioethics 2022; 13 (1): 39-48

Karasu, M. A. (2019). Kamu yönetimi bölümü çevre eğitiminin öğrenciler üzerindeki etkileri: Harran Üniversitesi örneği. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 46 (1): 7-30.

Keleş, R. (1994). Kent ve çevre haklarının korunması üzerine gözlemler. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 49 (3): 275-281.

Keleş, R., Hamamcı, C. ve Çoban, A. (2012). Çevre Politikası. Ankara: İmge Kitabevi.

Kılıç, S. & Tok, N. (2013): Çevrecilikte yeni bir kimlik: Ekolojizm. Akademik İncelemeler Dergisi, 8 (2): 223-250.

Midilli Sarı, R. & Yanılmaz, Z. (2022). Merkezi ve yerel yönetimlerin dezavantajlı gruplara sunduğu sosyal hizmetlerin fiziksel mekâna yansımaları: Trabzon örneği. Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 8 (16): 511-538.

Mohanty, S. & Mohanty, B. P. (2009). Global Climate Change: A cause of concern. National Academy Science Letters, 32 (5): 149-156.

Mutlu, A. (2007). Sürdürülebilir kalkınma ve çevre muhasebesi. Muhasebe ve Finansman Dergisi, 33: 178-187.

Örçen Güler, İ. & Turan, A. (2020). Kentsel çevresel adalet ve kent planlaması ilişkisi. Vankulu Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5, 7-20.

Özdenkoş, D. (1999). Merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasında görev bölüşümü. Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 1 (2): 77-95.

Özer, Y. E. (2017). İklim değişikliği yönetişimindeki aktörlerin analizi ve Türkiye. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 13 (4): 833-851.

Öztürk, M. & Öztürk, A. (2019). BMİDÇS'den Paris Anlaşması'na: Birleşmiş Milletler'in iklim değişikliğiyle mücadele çabaları. Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 12(4), 527-541.

Popavich, N & Plumer, B (2021). Who has the most historical responsibility for climate change? The New York Times, available in https://www.nytimes.com/interactive/ 2021/11/12/climate/cop26-emissions compensation.html, (03.01.2023).

Raj, K. S. (2022). Ecocentrism vs anthropocentrism: A critical study. Journal of Critical Reviews, 9 (1): 111-113.

Reddy, A. R. & Battu, J. R. (2019). The global envıronmental ıssues, developıng countrıes are experıencıng complex, serıous and fast-growıng pollutıon problems. Pramana Research Journal, 9 (4): 791-796.

Reyhan Satır, A. & Reyhan, H. (2016). Küresel ısınmanın nedenleri, sonuçları, çözümleri üzerine yeni değerlendirmeler. Memleket Siyaset Yönetim Dergisi, 11 (26):1-24.

Saikia, R. (2017). Role of mass media in creating environmental awareness. National Journal of Multidisciplinary Research and Development, 2 (1): 1-4.

Setzer, J. & Higham, C. (2022). Global Trends in Climate Change Litigation: 2022 Snapshot. London: Grantham Research Institute on Climate Change and the Environment and Centre for Climate Change Economics and Policy, London School of Economics and Political Science.

Shivanna, K. R. (2020). The sixth mass extinction crisis and its impact on biodiversity and human welfare. Reson, 25, 93-109.

Song, S. Y. & Kim, Y. K. (2018). A human-centered approach to green apparel advertising: Decision tree predictive modeling of consumer choice. *Sustainability*, 10, 3688, 1-20.

Şakacı, B. K. (2018). Aldo Leopold'un yeryüzü etiğinin analizi. Journal of Social And Humanities Sciences Research, 5 (27): 3017-3026.

The Aldo Leopold Foundation (2023). Aldo Leopold. available in https://www.aldoleopold.org/about/ aldo-leopold/, (03.01.2023).

Topçu, E. & Güvel, Ş. P. (2022). Küresel ısınmaya bağlı sıcaklık artışının evapotranspirasyon (pet) üzerindeki etkisinin 1960-2016 periyodu boyunca Kars ili için incelenmesi. Konya Mühendislik Bilimleri Dergisi, 10 (1): 115-129.

Topçu, F. H. (2018). Düşük karbon ekonomisine geçme(me): İklim değişikliği ve enerji politikaları bağlamında bir bakış. Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi 2018 Özel Sayısı, 115-154.

Topçu, F. H. (2022). İklim değişikliği önlemleri bağlamında Dünya Ticaret Örgütü kural ve uygulamalarına genel bir bakış. İdealkent Kent Araştırmaları Dergisi, 37 (13): 1614-1639.

Wilkens, J. & Datchoua-Tirvaudey, A. (2022). Researching climate justice: a decolonial approach to global climate governance. International Affairs, 98 (1): 125–143.

Zhang, S. & Chen, W. (2022). China's energy transition pathway in a carbon neutral vision. Engineering, 14, 64-76.

KAYNAKÇA

Argyris, C. (1970). Intervention Theory and Method: A Behavioral Science View. Reading, Massachusetts: Addison-Wesley Publishing Company.

Argyris, C. (1976b). Theories of Action that Inhibit Individual Learning. American Psychologist, 31 (9), 638-654.

Argyris, C. (1986c). Skilled Incompetence. Harvard Business Review. 64 (5), 74-79.

Argyris, C. (2000d). Flawed Advice and The Management Trap How Managers Can Know When They're Getting Good Advice and When They're Not. New York: Oxford University Press, Inc.

Argyris, C. & Schön D. A. (1978). Organizational Learning: A Theory of Action Perspective. Addison & Wesley Publishing Company, Inc.

Barden, P. (2004). Non-prescription Remedy. Financial Management. April, 26-27.

Bazerman, M. H. (2006). Judgment in Managerial Decision Making (6th ed.), John Wiley & Sons, Inc., USA.

Bazerman, M. H. - Chugh, D. (2006). Decisions Without Blinders. Harvard Business Review, 84 (1), 88-97.

Brown, M. M. & Brudney, J. L. (2003). Learning Organizations in the Public Sector? A Study of Police Agencies Employing Information and Technology to Advance Knowledge. Public Administration Review, 63 (1), 30-43.

Cohen, S. & Eimicke, W. (2002). The Effective Public Manager: Achieving Success in a Changing Government, 3rd Ed. Jossey-Bass A Wiley Imprint.

Deming, W. E. (2000). The New Economics for Industry, Government, Education, 2nd Ed. Cambridge, MA: MIT Press.

Denhardt, R. B. (2004). Theories of Public Organization, (4th ed.), Wadsworth/ Thomson Learning, Belmont, CA.

Erdem, O. & Özdemir, H. (2009). Yönetimde Başarı İleri Yönetim Teknikleri. Nobel Yayın Dağıtım Tic. Ltd. Şti., Ankara, Türkiye.

Feldman, M. S. & Khademian, A. M. (2002). To Manage is to Govern. Public Administration Review, 62 (5), 541-554.

Fairholm, M. R. (2004). Different Perspectives on the Practice of Leadership. Public Administration Review, 64 (5), 577-90.

Fitzgerald, S. P. (2002). Decision Making, Capstone Publishing (A Wiley Company), Oxford, UK.

Gardner, H. (2006). The Synthesizing Leader. Harvard Business Review, 84 (2), 36-37.

Gortner, H., Mahler, J., & Nicholson, J.B. (1997). Work Motivation: (Eds. Gortner, H., Mahler, J., & Nicholson, J.) Organization Theory: A Public Perspective, (2nd ed.), Fort Worth: Harcourt Brace, 269-313.

Graham, J. (2004). Developing a Performance-Based Culture. Journal for Quality & Participation, 27 (1), 4-8.

Hammond, J. S., Keeney, R. L. & Raïffa, H. (1999). Smart Choices: A Practical Guide to Making Better Decisions, Cambridge, MA: Harvard Business Press.

Kaufman, H. (1969). Administrative Decentralization and Political Power. Public Administration Review, Jan/Feb, 29 (1), 3-15.

Kiel, L. D. (1994). Managing Chaos and Complexity in Government: A New Paradigm for Managing Change, Innovation, and Organizational Renewal, Jossey-Bass Inc., CA: San Francisco.

Levitan, D. M. (2000). Political Ends and Administrative Means, in Democracy, Bureaucracy, and the Study of Administration (Ed. Stivers, C.), Boulder, Co: Westview Press, 4-13.

Mani, B. G. (2002). Performance Appraisal Systems, Productivity, and Motivation: A Case Study. Public Personnel Management, 31 (2), 141-159.

Mcelroy, Mark W. (2003). The New Knowledge Management: Complexity, Learning, and Sustainable Innovation, Burlington, MA: Knowledge Management Consortium International Press.

Nicholson, N. (1998). How Hardwired is Human Behavior. Harvard Business Review, 76 (4), 134-47.

Peters, B. G. (2001). The Politics of Bureaucracy, (5th ed.). Routledge: London and New York.

Render, B. & Stair, R. M. Jr., & Hanna, M. E. (2006). Quantitative Analysis for Management, Pearson Education, Inc. Upper Saddle River, New Jersey, USA.

Rogers Commission Report (1986). Report of the Presidential Commission on the Space Shuttle Challenger Accident, Volume 1, chapter 5, NASA, USA, http://history.nasa.gov/rogersrep/v1ch5.htm (1.1.2011).

Saltmarshe, D. & Ireland, M. & McGregor, J. A. (2003). The Performance Framework: A System Approach to Understanding Performance Management. Public Administration & Development, 23 (5), 445-456.

Simon, H. A. (1987). Making Management Decisions: The Role of Intuition and Emotion. Academy of Management Executive, February, 57-64.

Simon, H. A. (1997). Administrative Behavior: A Study of Decision Making Processes in Administrative Organizations, (4th ed.), The Free Press, New York, NY, USA.

Tversky, A. & Kahneman, D. (1974). Judgment under Uncertainty: Heuristics and Biases. Science, 185, 1124-1131.

KAYNAKÇA

Azaklı, S. & Tek, H. (2016). İl Özel İdarelerinde Yeniden Yapılan(Ama)Ma Çabaları Ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar. Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F, Yönetim Ve Ekonomi Dergisi, 23(1), 233-246.

Baharçiçek, A. (2013). 6360 Sayılı Büyükşehir Belediye Yasası İle Yerel Yönetimlerin Yapısında Yapılan Değişikliklerin Türkiye'nin Demokratikleşme Süreci Üzerindeki Etkileri. (Ed. Bulut, Y., Eren V., Karakaya S. ve Aydın, A.) Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler Ve Kentsel Politikalar-Kaysem 8 Bildiri Kitabı (ss. 219-225). Ankara: Pegem Akademi.

Bozlağan, R. (1998). Türk Anayasalarında İdareye İlişkin Düzenlemeler. (Ed. Dursun, D. ve Al, H.), Türkiye'de Yönetim Geleneği (Kurumlar, Sorunlar ve Yeniden Yapılanma Arayışları) (ss.167-181). İstanbul: İlke Yayıncılık.

Cresswell, J. W. (2015). Nitel Araştırma Yöntemleri: Beş Yaklaşıma Göre Nitel Araştırma Ve Araştırma Deseni. 3. Baskıdan Çeviri, Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, Çeviri Editörleri: Mesut Bütün, Selçuk Beşir Demir, Ankara: Siyasal Kitabevi.

Dal, S. (2016). İl Özel İdarelerinin Mevcut Durumu, Sorunları Ve Geleceği Üzerine Bir Uygulama, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

Eryılmaz, B. (2012). Kamu Yönetimi (5. Baskı). İzmit: Umuttepe Yayınları.

Francis, J. J., Johnston, M., Robertson, C., Glidewell, L., Entwistle, V., Eccles, M. P. & Grimshaw, J. M. (2009). What is an Adequate Sample Size? Operationalising Data Saturation For Theory-Based Interview Studies. Psychology and Health, 1–17,

Gözler, K. (2013). 6360 Sayılı Kanun Hakkında Eleştiriler: Yirmi Dokuz İlde İl Özel İdareleri Ve Köylerin Kaldırılması Ve İlçe Belediyelerinin Büyükşehir İlce Belediyesi Haline Dönüştürülmesi Anayasamıza Uygun Mudur? Legal Hukuk Dergisi, 11(122), 37-82.

Gül, H. & Batman, S. (2013). Dünya Ve Türkiye Örneklerinde Metropoliten Alan Yönetim Modelleri Ve 6360 Sayılı Kanun. Yerel Politikalar Dergisi, 0(3), 7-47.

Kara, M. (2016). Türkiye'de Merkezileşme-Yerelleşme Tartışmaları ve Hizmet Sunumunda Ölçek Sorunu. Yönetim Bilimleri Dergisi / Journal of Administrative Sciences, 14(27), 249-276.

Kartal, N. (2012). Türkiye'de İl Özel İdareleri. Ağrı: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Yayınları.

Keleş, R. (2014). Yerinden Yönetim Ve Siyaset (9. baskı). İstanbul: Cem Yayınevi.

Keskin, N. E. (2016). Reform Sarmalında Bir Kurum: İl Özel İdareleri. Memleket Siyaset Yönetim (Msy), 11(25), 61-82.

Kızılboğa, R. & Özaslan K. (2013). İl Özel İdaresi İle Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı'nın Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. (Ed. Bulut, Y., Eren V., Karakaya

S. ve Aydın, A.) Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler Ve Kentsel Politikalar-Kaysem 8 Bildiri Kitabı (ss. 789-802). Ankara: Pegem Akademi.

Koyuncu, E. & Köroğlu, N. (2012). Büyükşehirler Tasarısı Üzerine Bir Değerlendirme. http://www.tepav.org.tr/upload/files/1352462517-9.Buyuksehirler_Tasarisi_Uzerine_Bir_Degerlendirme.pdf. (11.01.2023).

Merriam, S. B. (2013). Nitel Araştırma: Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber. 3. Basımdan çeviri, Çeviri Editörü: Prof. Dr. Selahattin TURAN, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Nadaroğlu, H. (1998). Mahalli İdareler (6. Baskı). İstanbul: Beta Yayıncılık.

Nalbant, A. (2012). Üniter Devlet (2. baskı). İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Oktay, T. (2016). 6360 Sayılı Kanuna Dayalı Büyükşehir Belediye Reformunu Anlama ve Anlamlandırma. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi (İsmus), I/1, 71-131.

Ortaylı, İ. (1974). Tanzimattan Sonra Mahalli İdareler (1840- 1878). Ankara: TODAİE.

Parlak, B. & Sobacı, Z. (2008). Kamu Yönetimi (2. baskı). İstanbul: Aktüel Yayınları.

Şengül, R. (2015). Yerel Yönetimler (5. baskı). Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

Tamer, M. (2009). İl Özel İdareleri (4. baskı). İzmir: Mustafa Tamer Stratejik Araştırmalar Vakfı (MTSAV) Yayınları.

Tekçe, Y. & Genç, F, N. (2019). 6360 Sayılı Kanunun Tüzel Kişiliği Kaldırılan Köylere/Yeni Mahallelere Etkisi: Aydın Örneği. Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi, 20(44), 1-16.

Toprak, Z. (2014). Yerel Yönetimler (9. baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi

Tortop, N., Aykaç, B., Yayman, H. & Özer, M. A. (2008). Mahalli İdareler (2. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Tosun, M. (2022). İl Özel İdareleri Ve Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları Üzerine Nitel Bir Araştırma, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Uşak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Uşak

Ulusoy, A. & Akdemir, T. (2017). Mahalli İdareler (10. baskı). Ankara: Seçkin Yayınları.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Zengin, O. (2014). Büyükşehir Belediyesi Sisteminin Dönüşümü: Son On Yılın Değerlendirmesi. Ankara Barosu Dergisi, 72(2), 91-116.

KAYNAKÇA

Chancel, L., Piketty, T., Saez, E., Zucman, G. et al. World Inequality Report. (2022). World Inequality Lab. Economist Intelligence Unit. Democracy Index. https://wir2022.wid.world/

Foa, R.S., Klassen, A., Slade, M., Rand, A. and R. Collins. (2020). "The Global Satisfaction with Democracy Report 2020." Cambridge, United Kingdom: Centre for the Future of Democracy. https://www.cam.ac.uk/system/files/report2020_003.pdf

Fraser Institute. (2022). Economic Freedom of the World 2022 Annual Report. https://www.fraserinstitute.org/studies/economic-freedom

Freedom House Foundation. (2022). Freedom on the Net. The Global Drive to Control Big Tech. https://freedomhouse.org/report/freedom-net/2021/global-drive-control-big-tech

Freedom House. (2022). Freedom in the World. Otoriter Yönetimin Küresel Çapta Yaygınlaşması. Rapor. https://freedomhouse.org/sites/default/files/2022-02/FIW_2022_PDF_Booklet_Digital_Final_Web.pdf

Friedrich Naumann Foundation for Freedom. (2019) Human Rights Index Europe 2019. http://freedombarometer.org/files/download/Freedom_Barometer_Europe_2019.pdf

Hauke Hartmann and Peter Thiery. (2022) Global Findings BTI 2022, Gütersloh: Bertelsmann Stiftung 2022. https://www.bertelsmann-stiftung.de/de/publikationen/publikation/did/bti-2022-global-findings-resilience-wearing-thin

Human Rights Watch. (2023). WORLD REPORT. Our Annual Review of Human Rights Around The Globe Events of 2022. https://www.hrw.org/world-report/2023

Ian Vásquez, Fred McMahon, Ryan Murphy, Guillermina Sutter Schneider. (2021). The Human Freedom Index. A Global Measurement of Personal, Civil, and Economic Freedom. 2021. https://www.fraserinstitute.org/sites/default/files/human-freedom-index-2021.pdf

Ian Vásquez, Fred McMahon, Ryan Murphy, Guillermina Sutter Schneider. (2022). The Human Freedom Index. A Global Measurement of Personal, Civil, and Economic Freedom. 2022. https://www.cato.org/sites/cato.org/files/2023-01/human-freedom-index-2022.pdf

IDEA. The Global State of Democracy. (2022). International Institute for Democracy and Electoral Assistance. (IDEA). https://idea.int/democracytracker/gsod-report-2022

ITUC. (2022) Global Rights Index 2022. The world's worst countries for workers. https://files.mutualcdn.com/ituc/files/2022-ITUC-Rights-Index-Exec-Summ-EN_2022-08-10-062736.pdf

LATANA. (2022). Democracy Perception Index. www.allianceofdemocracies.org

Lijphart, Arien. (2014). Comparative Politics and the Comparative Method. American Political Sciences Review. Volume 65 , Issue 3 , September 1971 , 682 – 693. DOI: https://doi.org/10.2307/1955513

Reporters Beyond Borders. (2022). World Press Freedom Index 2022. https://rsf.org/en/rsf-s-2022-world-press-freedom-index-new-era-polarisation

Resilience and Peace, Sydney, September 2020. Available from: http://visionofhumanity.org/reports.

The Heritage Foundation. (2022). Index of Economic Freedom. https://www.heritage.org/index/pdf/2022/book/2022_IndexOfEconomicFreedom_FINAL.pdf

The Institute for Economics & Peace. (2022) Positive Peace Report 2022. https://www.visionofhumanity.org/wp-content/uploads/2022/01/PPR-2022-web.pdf

The Institute for Economics & Peace. (2022). Global Peace Index 2022. https://www.visionofhumanity.org/wp-content/uploads/2022/06/GPI-2022-web.pdf

The Institute for Economics & Peace. (2022). Global Terrorism Index. Measuring the Impact of Terrorism. https://www.visionofhumanity.org/wp-content/uploads/2022/03/GTI-2022-web-04112022.pdf

Transparency International. (2022). Global Corruption Perception Index. https://images.transparencycdn.org/images/CPI2021_Report_EN-web.pdf

Vanessa A. Boese, Nazifa Alizada, Martin Lundstedt, Kelly Morrison, Natalia Natsika, Yuko Sato, Hugo Tai, and Staffan I. Lindberg. (2022). Autocratization Changing Nature? Democracy Report 2022. Varieties of Democracy Institute (V-Dem). https://v-dem.net/media/publications/dr_2022.pdf

Walk Free Vakfı. Modern Kölelik Endeksi. (2018). https://www.walkfree.org/reports/global-estimates-of-modern-slavery-2022/

World Justice Project. (2022). Rule of Law Report 2022. https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/downloads/WJPIndex2022.pdf

İşletme Biliminin Üç Temel Alanında Yaşanan Gelişmeler: Muhasebe, Pazarlama ve Organizasyon

Editör
Doç. Dr. Şahin KARABULUT

E K İ N
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6952-73-7

Mart 2023

Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Muhasebe, pazarlama ve organizasyon alanındaki farklı konuların bu alandaki araştırmacılar tarafından ele alındığı bu kitapta DAMAYANTİ ve ASLANOĞLU, ilişkili taraf işlemi ile borç sözleşmesi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. ASLANOĞLU, DAMAYANTİ ve UTAMİ, İslami muhasebe standardını ele almıştır. AYGÜN, büyük veri analizinin muhasebe denetimi açısından önemi üzerinde durmuştur. GÜNLÜK ve ÖZCAN, muhasebe akademisyenlerinin kişilik özelliklerinin uzaktan eğitimi kullanmaya yönelik tutumları üzerindeki etkilerini ortaya koymuştur. ŞİMŞEK, BİST sürdürülebilirlik endeksinde yer alan sektörlerin sürdürülebilir kalkınma hedeflerine katkısını sürdürülebilirlik muhasebesi kapsamında değerlendirmiştir. GÜVEN, küçük ve mikro işletmeler için finansal raporlama standardını (KÜMİ FRS) tartışmıştır. TÜRK, bulanık mantık yaklaşımıyla maliyet analizi yapmıştır. ÖZDAMAR ERTEKİN, sosyal bilimler alanında çocuklar ile yapılan araştırmalarda projektif tekniklerin kullanımını örnek çalışmalar üzerinden incelemiştir. ÖZÇETİN, çalışmasında 2020 yılında yayınlanmış olan Mesleki Dolandırıcılık ve Suistimal Üzerine Küresel Raporunu incelemiştir. KANPAK ve KAYACI, kadın çalışanların kariyer geliştirme sürecinde yaşadıkları temel problemler ile ilgili yazından teorik ve ampirik bulgular sunmuştur.

AYDEMİR, örgütlerde yengeç zihniyeti üzerinde durmuştur. YESİR ve ÇOBAN ÇELİKDEMİR, Türk sigortacılık sektöründe karşılaşılan suistimallerden bahsederek konu hakkında suistimalerin önlenmesi ve giderilmesi açısından, SİSBİS'den (Sigorta Suistimalleri Bilgi Paylaşım Sistemi) çıkarılan bulgularla, suistimal bildirimlerinin mevcutta ve gidişatının değerlendirilmesinde görüşlerini sunmuştur. KUMCU, pazarlama alanında dijital pazarlama uygulamalarını ele almıştır. ERGEN IŞIKLAR ve ÇİLAŞVİLİ SEVİNDİK, "Gelenekselden Dijitale Yenilikçi Bir Dönüşüm" başlıklı çalışmayla kitaba katkı sunmuştur. ŞENBABAOĞLU DANACI, deneyimsel pazarlama aracı olarak sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik konusunu incelemiştir. IŞILDAK, KELEŞ ve ÖZDAĞOĞLU, yeni bir Çok Kriterli Karar Verme yöntemi olan SWARA yöntemini havayolu pazarlamasında 7P (ürün, dağıtım, fiyat, tutundurma, insan, fiziksel ortam ve süreç gibi kriterler) pazarlama karmasının değerlendirmesinde kullanmıştır. KOÇ, işletme biliminde yeni bir pazarlama yaklaşımı olarak ortaya çıkan fijital pazarlama kavramını, arttırılmış ve sanal gerçeklik gibi yeni teknolojilerle birlikte değerlendirmiştir. SOYSAL BİLMİŞ, günümüzde hizmet işletmelerinin devamlılığı açısından önemli bir araç haline gelen hizmet inovasyonunun önemine değinmiştir.

PERDAHCIOĞLU ve UTKUTUĞ, marka tüketici marka kimliklendirmesinin marka sadakatine etkisini ele almıştır. SAYIN, bireylerin ihtiyacı nasıl algıladıkları ve tüketimlerini nasıl şekillendirdiklerini incelemiştir. Muhasebe, pazarlama ve organizasyon konularının çeşitli yönleriyle araştırıldığı bu kitap, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi, Aksaray Üniversitesi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Bahçeşehir Üniversitesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bozok Üniversitesi, Dicle Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Düzce Üniversitesi, Gümüşhane Üniversitesi, Institut Agama Islam Negeri Metro, Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, İzmir Ekonomi Üniversitesi, Karabük Üniversitesi,

Kastamonu Üniversitesi, Kırıkkale Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Nuh Naci Yazgan Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi ve Universitas Bandar Lampung olmak üzere 25 farklı üniversite ve kurumdan 29 farklı yazarın katkılarıyla hazırlanmıştır.

Doç.Dr. Şahin KARABULUT

"Bu kitapta yer alan bölümlerde kullanılan kaynakların, görüşlerin, bulguların, sonuçların, tablo, şekil, resim ve her türlü içeriğin sorumluluğu yazar veya yazarlarına ait olup ulusal ve uluslararası telif haklarına konu olabilecek mali ve hukuki sorumluluk da yazarlara aittir."

İÇİNDEKİLER

The Relationship between Related Party Transaction and Debt Contract 1
Tri DAMAYANTİ, Suphi ASLANOĞLU

Looking for Accounting Harmonization of IFRS and Islamic Accounting Standard: Case Study of Ijarah Transaction 11
Suphi ASLANOĞLU, Tri DAMAYANTİ, Dyah Sri UTAMİ

Muhasebe Denetiminde Büyük Veri Analizi Kullanımının Benimsenmesine Etki Eden Unsurlar 23
Merve AYGÜN

Muhasebe Akademisyenlerinin Kişilik Özelliklerinin Uzaktan Eğitimi Kullanmaya Yönelik Tutumları Üzerindeki Etkisi 37
Mehmet GÜNLÜK, Murat ÖZCAN

BİST Sürdürülebilirlik Endeksinde Yer Alan Sektörlerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine Katkısının Sürdürülebilirlik Muhasebesi Kapsamında Değerlendirilmesi 51
Kezban ŞİMŞEK

Yeni Raporlama Çerçevesi: Küçük ve Mikro İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı (KÜMİ FRS) 69
Birol GÜVEN

Bulanık Zamana Dayalı Faaliyet Tabanlı Maliyet Yöntemiyle Protez Hizmeti Maliyet Analizi 81
Murat TÜRK

Sosyal Bilimler Alanında Çocuklar ile Yapılan Araştırmalarda Projektif Tekniklerin Kullanımı 99
Zeynep ÖZDAMAR ERTEKİN

Kurumsal Dolandırıcılık ile Mesleki Dolandırıcılık ve Suistimal Üzerine Rapor İncelemesi 115
Nigar ÖZÇETİN

Kadınların Kariyer Geliştirme Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar 135
Selenay KANPAK, Ayşe KAYACI

Örgütlerde Yengeç Zihniyeti 147
Ceren AYDEMİR

Sigortacılıkta Hasar ve Suistimaller 155
Taha Yasin YESİR, Neşe ÇOBAN ÇELİKDEMİR

Pazarlama Alanında Dijital Pazarlama Uygulamaları.....167
Elif Hasret KUMCU

Gelenekselden Dijitale Yenilikçi Bir Dönüşüm 175
Zeynep ERGEN IŞIKLAR, Nazhanım ÇİLAŞVİLİ SEVİNDİK

Deneyimsel Pazarlama Aracı Olarak Sanal Gerçeklik ve Artırılmış Gerçeklik.....197
Emine ŞENBABAOĞLU DANACI

7P Pazarlama Karmasının Havayolu Firmaları Açısından Swara Yöntemiyle Değerlendirilmesi 213
Barış IŞILDAK, Murat Kemal KELEŞ, Aşkın ÖZDAĞOĞLU

Destinasyon Pazarlamasında Arttırılmış ve Sanal Gerçekliğin Kullanımı: Fijital Turizm.....225
Refik Erdem KOÇ

Hizmet İnovasyonun Otel İşletmelerine Yansımaları.....239
Ayşe Nur SOYSAL BİLMİŞ, Duygu KOÇOĞLU

Tüketici Marka Kimliklendirmesinin Marka Sadakatine Etkisi: Marka Güveni ve Marka Sevgisinin Aracılık Rolü.....255
Zeynep PERDAHCIOGLU, Çağla Pınar UTKUTUĞ

İhtiyaç Algısı, Dindarlık ve Gösterişçi Tüketim Üzerine Nitel Bir Çalışma.....275
Muhammed Enes SAYIN

REFERENCES

Badawi, A. (2017). Debt Contract Terms and Creditor Control. https://corpgov.law.harvard.edu/2017/12/06/debt-contract-terms-and-creditor-control/

Christensen, H., Nikolaev, V. & Wittenberg-Moerman, R. (2016). Accounting Information in Financial Contracting: The Incomplete Contract Theory Perspective. Journal of Accounting Research, 54(2), 397-435.

Choi, H. & Cho, J. (2021). Related party transactions, Chaebol affiliations, and the value of cash holdings. Sustainability, 13 (699), 1-13.

Dionne, G. & Viala, P. (1994). Moral Hazard, Renegoitiation, and Debt. Economics Letters, 46, 113-119.

Eisenhardt, K. M. (1989). Agency theory: an assessment and review", Academy of Management Review, 14(1), 57-74.

Fazzari, S.M. & Athey, M.J. (1987). Asymetric information, financing constraints, and investment. The Review of Economics and Statistics, 69 (3), 481-487.

Friedman, E., Johson, S., & Mitton, T. (2003). Propping and tunneling. Working Paper 9949

http://www.nber.org/papers/w9949

Gale, D. & Hellwig, M. (1985). Incentive-compatible debt contract: the one-period problem. Review of economic Studies. LII, 647-663.

Gordon, E.A., Henry, E. and Palia, D. (2004). Related party transactions: Associations with firm value. Advances in Financial Economics, 9, 1–27.

Grinstein, Y. (2006). The disciplinary role of debt and equity contract: theory and test. Journal of Financia Intermediation, 15, 419–443.

Guttman, I. & Marinovic. I. (2018). Debt contracts in the presence of performance manipulation. Review of Accounting Studies, 23:1005–1041.

IASB. (2013). IAS 24: Related Party Disclosure. https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/publications/pdf-standards/english/2022/issued/part-a/ias-24-related-party-disclosures.pdf?bypass=on.

Jensen, M.; & Meckling, W. (1976). Theory of the firm: managerial behavior, agency cost, and ownership structure. Journal of Financial Economics, 3, 305-360.

Jiana, M. & Wong, T.J. (2004). Earnings management and tunneling through related party transactions: evidence from chinese corporate groups. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=424888

Kirschenheiter, M. & Melumad, N.H. (2002). Can “big bath” and earnings smoothing co-exist as equilibrium financial reporting strategies?. Journal of Accounting and Research, 40 (3), 761-796.

La Porta, R., Lopez-de-Silanes, F., & Shleifer, A. (1999). Corporate Ownership Around the World. The Journal of Finance, 54 (2), 471-517.

Salazar, D.A.M. (2018). Accounting information and the structure of corporate debt covenants, unpublished master thesis, Universidad Eafit, Madrid.

Sari, R. C. & Baridwan, Z. (2014). Current asset tunneling and firm performance in an emerging market. Jurnal Akuntansi dan Keuangan Indonesia, 11 (2), 165-179.

Wong, K.P. (1992). Debt, collateral, and renegoitiation under moral hazard. Economics Letters, 40, 465-471.

REFERENCES

AAOIFI. (2017). FAS 30: Impairment, credit losses and onerous commitment. www.aaoifi.com/themencode.pdf. Retrieved at December 20, 2022.

AISB. (2011). Financial Reporting Issues relating to Islamic Finance. 2nd Meeting of the Asian-Oceanian Standard-setters Group (“AOSSG”) Tokyo, Japan, 29-30 September.

Alwabel, S.A. (2015). The Financial Accounting Standards For Islamic Banking. Journal of Contemporary Commercial Studies, 1, 1-31.

Centorrino, G. 2014. Harmonization and More International Consistency of Islamic financial reporting. Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczeni, 65, 275–287.

El Khatib, A.S. (2017). Accounting Standards for Islamic Financial Institutions in United Kingdom and Indonesia. Revista de Negócios, 24(2), 7-24.

Hanif, M. (2016). Ijarah Accounting: A comparison of conventional IAS -17 aand FAS-8. Journal of Islamic Economics, Banking and Finance, 12(1), 49-62.

Hussan, S.M. & Sulaiman, M. (2016). Between International Financial Reporting Standards (IFRSS) And Financial Accounting Standards (FAS):The Debate Continues. International Journal of Economics, Management and Accounting, 24 (1), 107-123.

Ismail, N. & Sori, Z.M. (2017). A closer look at accounting for Islamic financial Institutions. 17th Annual Conference of the Asian Academic Accounting Association Conference, November 22-23, Kuching, Malaysia.

Khan, S.R., Khan, H., & Iqbal, K.K. (2018). Merits in Applying AAOIFI Accounting Standards in Pakistani Islamic Banks. NUML International Journal of Business & Management, 13(2), 15-26

Mohammed, N.F., Fahmia, F.M., & Ahmad, A.E. (2015). The influence of AAOIFI Accounting Standards in Reporting Islamic Financial Institutions in Malaysia. Procedia Economics and Finance, 31, 418 – 424.

Shafii, Z & Zakaria, N. (2013). Adoption of International Financial Reporting Standards and International Accounting Standards in Islamic Financial Institutions from the Practitioners' Viewpoint. Middle-East Journal of Scientific Research, 13, 42-49.

Sharairi, M.H. (2021). Islamic Accountıng Standards vs International Fiınancial Reporting Standards. Academy of Strategic Management Journal, 20(4), 1-14.

Siswantoro, D. & Ibrahim, S.H.M. (2013). Should Islamic Acounting Standard Follow to International Financial Reporting Standard (IFRS)?: A Lesson From Malaysia. Media Riset Akuntansi, Auditing & Informasi, 13(1), 35-58.

KAYNAKÇA

Ajah, I.A. & Henry, F. N. (2019). Big data and business analytics: Trends, platforms, success factors and applications, Big Data and Cognitive Computing 3(2), 32.

Almeida, F. LF. (2017). Benefits, challenges and tools of big data management, Journal of Systems Integration (1804-2724) 8(4), 11-20. DOI: 10.20470/jsi.v8i4.311.

Appelbaum, D., Kogan, A. & Vasarhelyi, M. A. (2017). Big Data and analytics in the modern audit engagement: Research needs, Auditing: A Journal of Practice & Theory 36(4), 1-27.

Aygün, M. (2023). Büyük Veri Analizinin Muhasebe Denetiminde Kullanımı: Nitel Bir Araştırma. İzmir: Serüven Yayınevi.

Barney, J. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage, Journal of management 17(1), 99-120.

Brown-Liburd, H. & Vasarhelyi, M. A. (2015). Big Data and audit evidence, Journal of Emerging Technologies in Accounting 12(1), 1-16.

Byrnes, P. E., T. Criste, T. Stewart, & M. Vasarhelyi. (2015). Reimagining Auditing in a Wired World. Audit Analytics Continuous Audit and Looking Toward the Future. New York, NY: American Institute of Certified Public Accountants. (Ss. 87-103)

Cabrera-Sánchez, J. P. & Villarejo-Ramos, A. F. (2020). Factors affecting the adoption of big data analytics in companies, Revista de Administração de Empresas 59, 415-29. https://doi.org/10.1590/S0034-759020190607.

Dagilienė, L. & Klovienė, L. (2019). Motivation to use big data and big data analytics in external auditing, Managerial Auditing Journal 34(7), 750-782. https://doi.org/10.1108/MAJ-01-2018-1773.

Deloitte (2013), Big Data Challenges and Success Factors.

Deloitte (2015), Too much of a good thing Helping a leading telecom provider turn big data into actionable insights, https://www2.deloitte.com/us/en/pages/deloitte-analytics/articles/too-much-of-a-good-thing.html.

Gupta, M. & Joey, F. G. (2016). Toward the development of a big data analytics capability, Information & Management 53(8), 1049-64.

KPMG (2016), Leveraging data analytics and continuous auditing processes for improved audit planning, effectiveness, and efficiency, https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/pdf/2016/05/Leveraging-Data-Analytics.pdf.

Kusnita, K. L. & Wijaya. G. C. (2022). Digital accounting is the new normal. International Conference on Industrial Revolution 4.0. C. 1, 101-114.

Loshin, D. (2013). Big data analytics: from strategic planning to enterprise integration with tools, techniques, NoSQL, and graph. Amsterdam: Elsevier, Morgan Kaufmann.

Lutfi, A., Alrawad M., Alsyouf A., Almaiah M. A., Al-Khasawneh A., Al-Khasawneh, A.F., Alshira'h, A.F. Alshirah, M.H., Saad, M. & Ibrahim. N. (2023). Drivers and impact of big data analytic adoption in the retail industry: A quantitative investigation applying structural equation modeling. Journal of Retailing and Consumer Services 70:103129.

Lutfi, A., Alsyouf A., Almaiah, Mahmaod A.A., Alrawad, M., Abdo A. A. K., Al-Khasawneh, A. L., Ibrahim, N. & Saad, M. (2022). Factors Influencing the Adoption of Big Data Analytics in the Digital Transformation Era: Case Study of Jordanian SMEs. Sustainability 14(3), 1-17.

Maroufkhani, P., Iranmanesh, M. & Ghobakhloo, M. (2022). Determinants of big data analytics adoption in small and medium-sized enterprises (SMEs). Industrial Management & Data Systems. DOI 10.1108/IMDS-11-2021-0695.

Maroufkhani, P., Ismail, W. K. W. & Ghobakhloo, M. (2020). Big data analytics adoption model for small and medium enterprises. Journal of Science and Technology Policy Management 11(4), 483-513.

Marr, B. (2016). Big data in practice: how 45 successful companies used big data analytics to deliver extraordinary. West Sussex, United Kingdon: John Wiley and Sons Ltd.

Minelli, M., Chambers, M. & Dhiraj, A. (2013). Big data, big analytics: emerging business intelligence and analytic trends for today's businesses. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.

Mohan, A. (2016). Big data analytics: recent achievements and new challenges. International Journal of Computer Applications Technology and Research 5(7), 460-64.

Muhamad, M. Q. B., Mohamad, S. J. A. N. S. & Nor, N. M. (2021). Technological-organisational-environmental (TOE) framework in industry 4.0 adoption among SMEs in Malaysia: an early outlook, ASEAN Entrepreneurship Journal (AEJ) 7(1),13-19.

Newman, W., Muzvuwe, F. & Stephen, M. (2021). The Impact of the Adoptıon of Data Analytics on Gathering Audıt Evıdence: A Case of KPMG Zimbabwe, Journal of Management Information and Decision Sciences 24(5), 1-15.

Özgeldi, M. (2020). Dijital Dönüşümde İnsan Faktörü. Dijital Dönüşüm. İstanbul: Maltepe Üniversitesi Kitapları, (449-475).

Patterson, T. M. (2022). The Effects of Big Data and Blockchain on the Audit Profession, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Liberty University, School of Business, Amerika Birleşik Devletleri.

Rawat, R., & Yadav, R. (2021). Big Data: Big Data Analysis, Issues and Challenges and Technologies, IOP Conference Series: Materials Science and Engineering 1022(1), 1-9. doi: 10.1088/1757-899X/1022/1/012014.

Richins, G., Stapleton, A., Stratopoulos, T. C. & Wong, C. (2017). Big Data analytics: Opportunity or threat for the accounting profession?, Journal of information systems 31(3), 63-79.

Schüll, A. & Maslan, N. (2018). On the Adoption of Big Data Analytics: Interdependencies of Contextual Factors, ICEIS (1), 425-431.

Sridharan, M., (2017), RBV – What Is A Resource-Based View Of Strategy?, https://thinkinsights.net/strategy/rbv-strategy/.

Şahinarslan, E. (2020). Dijital Dönüşüm Güvenlik Çerçevesi, Dijital Dönüşüm. İstanbul: Maltepe Üniversitesi Kitapları, 429-447.

Tavares, M. C., Zimba, L. N. & Azevedo, G. (2022). The Implications of Industry 4.0 for the Auditing Profession, International Journal of Business Innovation, e27625-e27625.

Thomas, D. & Yao, Y. (2023). Technology-Organization-Environment Meta-Review and Construct Analysis: Insights for Future Research, Proceedings of the 56th Hawaii International Conference on System Sciences. 5811-5821.

Surabhi, V. & Sushil, C. (2019). Understanding the determinants of big data analytics adoption, Information Resources Management Journal (IRMJ) 32(3):1-26.

Watson, H. J. (2014). Tutorial: Big data analytics: Concepts, technologies, and applications, Communications of the Association for Information Systems 34(1), 1247-1265.

Wolters Kluwer, (2021), What are the advantages of audit analytics?.

Yaqoob, I., Hashem, I. A. T., Gani, A., Mokhtar, S., Ahmed, E., Anuar, N. B. & Vasilakos, A.V. (2016). Big data: From beginning to future, International Journal of Information Management 36(6),1231-47. https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2016.07.009.

Youssef, M. A. E.A., Eid, R. & Agag, G. (2022). Cross-national differences in big data analytics adoption in the retail industry, Journal of Retailing and Consumer Services 64:102827. https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2021.102827.

Zhang, A. (2017). Data Analytics: Practical Guide to Leveraging the Power of Algorithms, Data Science, Data Mining, Statistics, Big Data, and Predictive Analysis to Improve Business, Work, and Life. CreateSpace Independent Publishing Platform.

KAYNAKÇA

Ali, F., Rasoolimanesh, S. M., Sarstedt, M., Ringle, C. M., & Ryu, K. (2018). An assessment of the use of partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM) in hospitality research. International Journal of Contemporary Hospitality Management, 30(1) 514-538.

Ali, F., Amin, M., & Cobanoglu, C. (2016). An integrated model of service experience, emotions, satisfaction, and price acceptance: an empirical analysis in the Chinese hospitality industry. Journal of Hospitality Marketing & Management, 25(4), 449-475.

Amabile, T. M., Conti, R., Coon, H., Lazenby, J., & Herron, M. (1996). Assessing the work environment for creativity. Academy of Management Review, 29, 1154-1181.

Anderson, J. C., & Gerbing, D. W. (1988). Structural equation modeling in practice: A review and recommended two-step approach. Psychological Bulletin, 103, 411-423.

Bagozzi, R. P., & Yi, Y. (1988). On the evaluation of structural equation models. Journal of the Academy of Marketing Science, 16(2), 74-94.

Başol, O. (2018). OECD ülkelerinde yaşam tatmini üzerine bir değerlendirme. "İŞ, GÜÇ" Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 20(3), 67-86.

Bateman, T. S., & Crant, J. M. (1993). The proactive component of organizational behavior: A measure and correlates. Journal of Organizational Behavior, 14(2), 103-118.

Blake, B. F., Neuendorf, K. A., & Valdiserri, C. E. (2003). Inovativeness and variety of internet shopping. Internet Resarch: Electronic Networking and Applications and Policy, 13 (3), 156-169.

Cai, W., Khapova, S., Bossink, B., Lysova, E., & Yuan, J. (2020). Optimizing employee creativity in the digital era: Uncovering the interactional effects of abilities, motivations, and opportunities. International Journal of Environmental Research and Public Health, 17(3), 1-19.

Cohen, J. (1988). Statistical power analysis for the behavioral sciences, 2nd ed., USA: Lawrence Erlbaum Associates.

Cropley, A. J. (2001). Creativity in education & learning: A guide for teachers and educators. New York: Routledge.

Dülgeroğlu, İ. (2017). Son tüketicilerin değer bilinci ve fiyat-kalite ilişkilerinin internet üzerinden satın alma davranışı üzerindeki etkisi: Kırklareli ilinde bir araştırma. Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6(1), 53-63.

Eren, H. (2010). Üniversite öğrencilerinin sosyal yenilikçilik kapasitelerinin teknolojik yenilikçilik eğilimlerine etkisini ölçmeye yönelik bir model önerisi. Doktora Tezi, Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Esyenck, H. J. (1997). Creativity and personality. (Eds. M. A. Runco) The creativity research handbook: 1, Cresskill, NJ: Hampton Press, 41-66.

Eysenck, H. J. (1983). Roots of creativity: Cognitive ability or personality trait? Roeper Review, 3, 10-12.

Eysenck, H. J. (1993). Creativity and personality: Suggestions for a theory. Psychological Inquiry, 4, 147-178.

Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error: Algebra and statistics. Journal of Marketing Research, 18(3), 382-388.

Garson, G. D. (2016). Partial Least Squares: Regression and Structural Equation Model, Asheboro, Statistical Associates Publishing.

Günlük, M, Özer, G., & Özcan, M. (2019). Muhasebe akademisyenlerinin muhasebe eğitiminde uzaktan eğitim uygulamaları kullanımına yönelik algılarının teknoloji kabul modeli çerçevesinde incelenmesi. Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, 12(1), 81-106.

Günlük, M., & Özcan, M. (2021). Distance education acceptance by accounting academics during the Covid-19 pandemic (Eds. Hamza Şimşek, Marcel Mečiar) The Social And Economic Impact of COVID-19: Rapid Transformation of The 21st Century Society, IJOPEC Publication, London, UK. 59-84.

Hair, J. F., Hult, G. T. M., Ringle, C., & Sarstedt, M. (2017). A primer on partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM), (2nd Edition), Thousand Oaks: Sage Publications.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tahtam, R. L. (2006). Multivariate Data Analysis, New Jersey, USA, Pearson Education LTD.

Hair, J. F., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2011). PLS-SEM: Indeed a silver bullet. Journal of Marketing Theory and Practice, 19(2), 139-150.

Henseler, J., Ringle, C. M., & Sinkovics, R. R. (2009). The use of partial last squares path modelling in ınternational marketing. Advances in International Marketing, 20, 277-319.

Hurley, R. F., & Hult, T. M. (1998). Innovation, market orientation and organizational learning: An integration and empirical examination. Journal of Marketing, 62(7), 42-54.

Isbell, R. T., & Raines S. C. (2003). Creativity and the arts with young children. Canada: Thomson Delmar Learning.

Kalyoncuoğlu, S. (2018). Tüketicilerin online alışverişlerindeki sanal kart kullanımlarının teknoloji kabul modeli ile incelenmesi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 20(2),193-213.

Kimberly, J. R. (1981). Managerial innovation (Eds. P. C. Nystrom & W. H. Starbuck), Handbook of organizational design, 1, New York: Oxford University Press, 84-104.

Leavitt, H. (1988). Managerial psychology: Managing behavior in organizations. Chicago, IL: Dorsey Press.

Lee, M. K., Cheung, C. M., & Chen, Z. (2005). Acceptance of Internet-based learning medium: the role of extrinsic and intrinsic motivation. Information & Management, 42(8), 1095-1104.

Lumpkin, G. T., & Dess, G. G. (1996). Clarifying the entrepreneurial orientation cunstruct and linking it to performance. Academy of Management Review, 21(1), 135-172.

Madden, T. J., Ellen, P. S., & Ajzen, I. (1992). A comparison of the theory of planned behavior and the theory of reasoned action. Personality and Social Psychology Bulletin 18(1), 3-9.

Mayesky, M. (2006). Creative activities for young children. New York, USA: Thomson Delmar Learning.

Nascimento, J. C. H. B., & Macedo, M. A. S. (2016). Structural equation models using partial least squares: An example of the application of Smartpls® in accounting Research. REPeC, 10(3), 282-305.

Özcan, M., & Günlük, M. (2021). Muhasebe meslek mensuplarının Türkiye finansal raporlama standartlarını kabullerinin teknoloji kabul modeli çerçevesinde incelenmesi. İşletme Akademisi Dergisi, 2(1), 76-93.

Özer, G., Özcan, M., & Aktaş, S. (2010). Muhasebecilerin bilgi teknolojisi kullanımının teknoloji kabul modeli (TKM) ile incelenmesi. Journal of Yaşar University, 5(19), 3278-3293.

Peng, D. X., & Lai, F. (2012). Using partial least squares in operations management research: A practical guideline and summary of past research. Journal of Operations Management, 30(6), 467-480.

Pregowska, A., Masztalerz, K., Garlinska, M., & Osial, M. A. (2021). Worldwide journey through distance education—from the post office to virtual, augmented and mixed realities, and education during the COVID-19 pandemic. Education Sciences, 11, 118-144.

Robinson, P. B., Stimpson, D. V., Huefner, J. C., & Hunt, H. K. (1991). An attitude approach to the prediction of entrepreneurship. Entrepreneurship: Theory and Practice, 15, 13-31.

Sarstedt, M., Ringle, C. M., & Hair, J. F. (2017). Partial least squares structural equation modeling (Eds. Christian Homburg, Martin Klarmann, Arnd Vomberg), Handbook of Market Research, Springer International Publishing, 1-40.

Scott, S. G., & Bruce, R. (1994). Determinants of innovative behavior: A path model of individual innovation in the workplace. The Academy of Management Journal, 37, 580-607.

Sungur, N. (1992). Yaratıcı Düşünce, 1.Baskı, İstanbul: Özgür Yayınları.

Turan, A. H., & Khasawneh, A. (2008). Technology acceptance and usage in higher education: The Turkish experience. International Journal Management in Education, 2(3), 271–288.

Torrance, E. P. (1995). Insights about creativity: Questioned, rejected, ridiculed, ignored. Educational Psychology Review, 7, 313-322.

Woodman, R. W., Sawyer, J. E., & Griffin, R. W. (1993). Toward a theory of organizational creativity. The Academy of Management Review, 18(2), 293-321.

Van de Ven, A. (1986). Central problems in the management of innovation. Management Science, 32, 590-607.

Venkatesh, V., & Davis, F. D. (2000). A theoretical extension of the technology acceptance model: Four longitudinal field studies. Management Science, 46(2), 186-204.

Venkatesh, V., & Morris, M. G. (2000). Why don't men ever stop to ask for directions? Gender, social ınfluence and their role in technology acceptance and usage behavior. Management Informatiıon Systems Quarterly, 24(1), 115-139.

Yang, H. D., & Yoo, Y. (2004). It's all about attitude: Revisiting the technology acceptance model. Decision Support Systems, 38, 19-31.

Yu, C., Yu T. F., & Yu, C. C. (2013). Knowledge sharing, organizational climate and innovative behavior: A cross-level analysis of effects. Social Behavior And Personality, 41(1), 143-156.

Yuan, F., & Woodman, R. W. (2010). Innovative behavior in the workplace: The role of performance and image outcome expectations. Academy of Management Journal, 53(2), 323-342.

Zaltman, G., Duncan, R., & Holbek, J. (1973). Innovations and Organizations. New York: John Wiley.

KAYNAKÇA

Akarçay, Ç. (2014). Sürdürülebilirlik muhasebesi standartları kurulu. Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi, 11(42), 1-11.

Aras, G., Furtuna, Ö.K., & Kazak, E. H. (2021). The nexus between stakeholders' materiality and sustainable development goals: evidence from higher education institutions. International Journal of Sustainability in Higher Education, 23(1), 114-134.

Aras, G., & Sarıoğlu, G. U. (2015). Kurumsal raporlamada yeni dönem: entegre raporlama. TUSİAD, İstanbul: İmak Ofset.

Bansal, P. (2005). Evolving sustainably: a longitudinal study of corporate sustainable development. Strategic Management Journal, 26, 197–218.

Betti, G., Consolandi, C., & Eccles, R.G. (2018). The relationship between ınvestor materiality and the sustainable development goals: a methodological framework. Sustainability, 10(7), 2248, 1-23.

BM, https://www.un.org/en/conferences/environment (Erişim tarihi: 25.01.2023)

Demircioğlu, E. N., & Ever, D. (2019). Sürdürülebilirlik muhasebesinin teorik açıdan incelenmesi, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 28(3), 59-72.

Drexhage, J., & Murphy, D. (2010). Sustainable development: from Brundtland to Rio 2012. Background Paper for Consideration by the High Level Panel on Global Sustainability at its first meeting, New York: United Nations Headquarters. 1-26.

Duran, D. C., Gogan, L. M, Artene, A., & Duran, V. (2015). The components of sustainable development - a possible approach. Procedia Economics and Finance, 26, 806 - 811.

Fülöp, G., & Hernadi,H.B. (2013). Sustainability accounting: a success factor in corporate sustainability strategy. New Challenges of Economic and Business Development, May 9 - 11, Riga, University of Latvia. 229-241.

Gençoğlu, Ü. G., & Aytaç, A. (2016). Kurumsal sürdürülebilirlik açısından entegre raporlamanın önemi ve BIST uygulamaları. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (72), 51-66.

Gümrah, A., & Büyükipekçi, S. (2019). Türkiye'de sürdürülebilirlik raporlaması: 2008-2017 yılları arası yayınlanmış sürdürülebilirlik raporlarının incelenmesi. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 21(2), 305-323.

Hernadi, H.B, (2012). Green accounting for corporate sustainability. Club of Economics in Miskolc TMP, 8(2), 23-30.

Klarin, T. (2018). The concept of sustainable development: from its beginning to the contemporary ıssues. Zagreb International Review of Economics & Business, 21(1), 67-94.

Lamberton, G. (2005). Sustainability accounting- a brief history and conceptual framework. Accounting Forum, 29(1), 7–26.

Meadows, D. (1998). Indicators and information systems for sustainable development, A Report to the Balaton Group, Published by The Sustainability Institute.

Mebratu, D. (1998). Sustainability and sustainable development: historical and conceptual review, Environ Impact Asses Rev., 18, 493–520.

Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD). (2001). Policies to enhance sustainable development meeting of the OECD Council at ministerial level. https://www.oecd.org/greengrowth/1869800.pdf (Erişim tarihi:14.06.2022)

Phadke, H., & DeMates, L. (2017). Investing with the sustainable development goals. How to apply the SASB framework on insight 360 to track company progress on SDGs", available at: www. truvaluelabs.com/downloads/download-investing-with-the-sustainable–development-goals (Erişim tarihi:15.06.2020).

WCED (World Commission on Environment and Development) (1987). Our Common Future. Oxford: Oxford University Press.

Redclift, M. R. (2006). Sustainable development (1987-2005) – an oxymoron comes of age. Horizontes Antropológicos, Porto Alegre, 12(25), 65-84.

Redclift, M. R. (2018), Sustainable development in the age of contradictions, Development and Change 0(0), 1–13.

Report of the UN Conference on the Human Environment, 1982.

Schaltegger, S. & Burritt, R. (2010). Sustainability accounting for companies: catchphrase or decision support for business leaders?. Journal of World Business, 45, 375-384.

Sarıkaya, M., & Kara, Z.F.,(2007). Sürdürülebilir kalkınmada işletmenin rolü: kurumsal vatandaşlık, Yönetim ve Ekonomi Dergisi. 14(2), 221-233.

Schneider, A. (2015), Reflexivity in sustainability accounting and management: transcending the economic focus of corporate sustainability. Journal of Business Ethics, 127(3), 525-536.

Signitzer, B., ve Prexl, A. (2007), Corporate sustainability communications: aspects of theory and professionalization, Journal of Public Relations Research, 20(1), 1-19.

Tüm, K. (2014). Kurumsal sürdürülebilirlik ve muhasebeye yansımaları: sürdürülebilirlik muhasebesi, Akademik Yaklaşımlar Dergisi, 5(1), 58-81.

Vare, P., & Scott, W. (2007). Learning for a change exploring the relationship between education and sustainable development. Journal of Education for Sustainable Development, 1, 191-198.

SASB's Materiality Finder, https://www.sasb.org/standards/materiality-finder/find/ (Erişim tarihi: 30.01.2023)

Schöb, R. (2009). Choosing the right ınstrument to reap an additional employment dividend. Frei Universitat School of Business And Economics, discussion paper, no. 2009/10.

Şimşek, O., & Tunalı, H. (2022). Yeşil finansman uygulamalarının sürdürülebilir kalkınma üzerindeki rolü: türkiye projeksiyonu. Ekonomi ve Finansal Araştırmalar Dergisi, 4 (1), 16-45.

https://www.ga-institute.com/research/ga-research-directory/sustainability-reporting-trends/2022-sustainability-reporting-in-focus.html (Erişim tarihi: 10.01.2023)

https://www.sasb.org/about/ (Erişim tarihi: 28.01.2023)

KAYNAKÇA

Altuk, E. (2018). Finansal raporlama (Ed. E.S. Kurt) Ekin Basın Yayın Dağıtım, Ankara, 19-45.

Ataman, B., & Gökçen, G. (2017). Büyük ve orta ölçekli işletmeler için finansal raporlama standardı (BOBİ FRS) uygulamaları, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul.

Ergüden., E. (2020). Ülkemiz için yeni finansal raporlama standardı: KÜMİ FRS, https://vergialgi.com/ulkemiz-icin-yeni-finansal-raporlama-standardi-kumi-frs, (14.02.2023)

Gökçen, G. (2013). Genel muhasebe, 4. Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul.

Gökçen, G., Ataman, B., & Çakıcı, C. (2016). Türkiye finansal raporlama standartları uygulamaları, 2. Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul.

Gökçen, G., Öztürk, E., & Güleç, Ö.F. (2018). BOBİ FRS ve TFRS'nin finansal raporlara etkileri açısından karşılaştırılması, Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3(2), 437–457.

Gücenme Gençoğlu, Ü. (2017). Temel konularda BOBİ FRS ve TMS/TFRS karşılaştırması. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (76), 1-24. DOI: 10.25095/mufad.400056

KGK (2018). Finansal raporlamaya ilişkin kavramsal çerçeve (2018 Sürümü), https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TMS_TFRS_Setleri/2023/Mavi_Kitap/Finansal_Raporlamaya_Iliskin_Kavramsal_Cerceve_(2018_Surumu).pdf, (13.02.2023).

KGK (2019). KGK tanıtım broşürü, https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/PDF%20linkleri/Tan%C4%B1t%C4%B1m/Kariyer_Uzman%C4%B1.pdf, (12.02.2023).

KGK (2021). Büyük ve orta boy işletmeler için finansal raporlama standardı**,** https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/BOB%C4%B0_FRS/EK%202.pdf, (03.02.2023).

KGK (2022). Küçük ve mikro işletmeler için finansal raporlama standardı, https://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/KUMI/KUMIFRS_%20Kurul_Karari.pdf, (03.02.2023).

KGK (2023). Küçük ve mikro işletmeler için finansal raporlama standardı yayımlanmıştır (Duyuru metni), https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/KUMI/KUMI_FRS_Kurum_Sitesi_Duyuru_Metni.pdf, (13.02.223).

Kıymetli Şen, İ., & Özbirecikli, M. (2020). KÜMİ FRS'nin iş dünyasina sağlayabileceği yararlar: BOBİ FRS, TMS/TFRS ve mevcut muhasebe sistemi ile mukayeseli bir inceleme. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 22 (Özel Sayı), ös1- ös19. http://dx.doi.org/10.31460/mbdd.641657

Kieso. D. E., Weygandt, J. J., & Warfield, T.D. (2019), Intermediate accounting, John Wiley & Sons, Inc.

Kurt, E. S. & Cavlak, H. (2022). Türkiye'deki kurumsal raporlama ekosistemi üzerine değerlendirmeler. Denetişim, 0 (25), 5-26.

Parlakkaya, R. (2004). Muhasebede uluslararası uyum ve avrupa birliği sürecinde türkiye'de muhasebe uyumlaştırma çalışmaları. Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 4 (7), 118-139.

Uyar, A. (2015). Kurumsal raporlamanın gelişimi ve güncel yaklaşımlar, Ankara: Gazi Kitabevi.

www.kgk.gov.tr

KAYNAKÇA

Adeoti, A. A. ve Valverde, R. (2014). Time-Driven Activity Based Costing fort he Improvement of IT Service Operations.International Journal of Business and Management, 9(1). 109-128.

Alcı, M. Karatepe, E. (2002) Bulanık Mantık ve Matlab Uygulamaları[pdf]. https://egefuzzylogic.weebly.com/uploads/4/9/1/9/49194479/fuzzy_matlab_uygulamalari.pdf

Aslan, T. Kızıl, C. (2018) Bulanık Mantık Yöntemiyleaçlık Kan Şekeri Karlılıkanalizi: Bir Sağlık Kuruluşunda Uygulama, Muhasebe ve Denetime BAKIŞ, (55) : 59-84

Büyükmirza, H. K. (2013) Maliyet ve Yönetim Muhasebesi (18. Baskı). Gazi Kitabevi

Çelik, M. (2016). Bulanık Sürece Dayalı Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Sistemi. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (70).

Erkol, Ü. Ağırbaş, İ. (2011). Hastanelerde Maliyet Analizi ve Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Yöntemine Dayalı Bir Uygulama. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası, 64(2)

Kalanlar, B. (2018) Türkiye'nin Yüzüncü Yılında Sağlık Sektörü, Mevcut Durum ve Öngörüler, Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 21(3): 495-510

Kaplan, R.S. Cooper, R., (1998), Cost & Effect: Using Integrated Cost Systems to Drive Profitability and Performance, Harvard Business Press, Boston, MA, USA

Kaplan, R. S. and Anderson, S. R. (2003). Time Driven Activity-Based Costing. http://rozup.ir/up/paper/paper/1/Time_Driven_Activit_Based_Costing.pdf, E.T.: (11.11.2017).

Kaplan, R. S. and Anderson, S. R. (2004). Time Driven Based Costing . Harward Business Review, November , 82 (11): 131-138

Karasar, N. (2007). Bilimsel Araştırma Yöntemi, Ankara: Nobel Yayın

Kargı, S. (2013) Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Yönteminin Yükselişi ve Düşüşü, Muhasebe ve Finansman Dergisi (58)

Köroğlu, Ç. (2012). Stratejik Maliyet Yönetimi Kapsamında Sürece Dayalı Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Yönteminin Analizi Ve Bir Otel işletmesinde Uygulama. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Mortaji, S. T. H., Bagherpour, M. and Mazdeh, M. M. (2013). Fuzzy Time-Driven Activity-Based Costing. Engineering Management Journal, 25(3).

Özçalık H.R., Türk A , Yıldız C , Koca Z. (2008) Katı Yakıtlı Buhar Kazanında Yakma Fanının Bulanık Mantık Denetleyici ile Kontrolü. KSÜ Fen ve Mühendislik Dergisi, 11(1) : 52-58

Özyürek H. (2014) Zamana Dayalı Faaliyet Tabanlı Maliyetleme: İmalat Sektöründe Bir Uygulama (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Kırıkkale Üniversistesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Parisa Akbarzadeh and Mahmood Hematfar, 2016. Implementation of Fuzzy Activity-Based Costing (FABC) Model in Ordibehesht Hospital of Shiraz. International Business Management, 10: 1434-1438. DOI: 10.36478/ibm.2016.1434.1438

Polat, L. (2008). Zaman Sürücülü Faaliyet Tabanlı Maliyetleme ve Bir Sanayi İşletmesi Uygulaması. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Polat, L. (2011). Zaman Sürücülü Faaliyet Tabanlı Maliyetlemenin Bir Sanayi İşletmesinde Uygulanması. Muhasebe ve Finansman Dergisi, s. 49, Ocak, ss. 126-137.

Sarokolaei, M. A., Saviz, M., Moradloo, M.H and Dahaj, N. S. (2013). Time Driven Activity Based Costing by Using Fuzzy Logics. Procedia-Social and Behavioral Sciences, (75): 338-345.

Sucu, Yaşar. (t.y.). Örnek Olay Çözümlemesi Ve Stratejik Yönetim Ders Notları 1.Bölüm[pdf].

http://fbemoodle.emu.edu.tr/pluginfile.php/50164/mod_resource/content/1/Yasar%20Sucu%20Ornek%20Olay%20Cozumleme.pdf , E.T.: Temmuz.2017

Tse, M.S.C. – Gong, M.Z., (2009), "Recognition of Idle Resources in Time-Driven ActivityBased Costing and Resource Consumption Accounting Models", The Journal of Applied Management Accounting Research, Vol. 7, No. 2, pp. 41-54

Uğurtay, H. Öker, F. Sur, H. Bakır, İ. Döğücü, M. Ş. (2013). Bir Kamu Hastanesinde Anjiyografi Birimi Maliyetlerinin Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Yöntemi İle Analizi . Nobel Medicus Dergisi, 9(1)

KAYNAKÇA

Akın, M. Ş. (2019). Kullanıcı Gerçekten Ne İster? Etnografik Metotlar ile Derinlemesine Araştırma. Anadolu İktisat ve İşletme Dergisi, 3 (1), 1-25.

Aslan. Ö. M. & Üstün, E. (2013). Kinetik Aile Çizim Testinin Stil ve Hareket Boyutları. The Journal of Academic Social Science Studies, 6(4), 599-614.

Atik, D. & Ozdamar Ertekin, Z. (2013). Children's perception of food and healthy eating: dynamics behind their food preferences. International Journal of Consumer Studies, 37 (1), 59-65.

Başay, A. C. & Güngör Aytar, F. A. (2019). 3-9 Yaş Arası Çocukların Resimlerinin Değerlendirildiği Çalışmaların İncelenmesi. Asian Journal of Instruction, Asya Öğretim Dergisi, 7(2), 38-59.

Başfırıncı, Ç. (2016). Marka İmajının Sosyal Ağ Analizi ile İncelenmesi: Turkcell ve Vodafone Markalarına Yönelik Bir Araştırma. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3(2), 25-50.

Brannen J. (1992). Mixing Methods: Combining Qualitative and Quantitative Approaches. London: Gower Publishing.

Chaplin L. N. & Lowrey, T. M. (2010). Consumer-based Consumption Constellations. Journal of Consumer Research, 36 (5), 757-777.

Coffey A. & Atkinson, P. (1996). Making Sense of Qualitative Data: Complementary Research Strategies. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Creswell J. W. (1998). Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Traditions. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Dal, N. E. & Dal, V. (2015). Çocukların Tüketici Olarak Sosyalleşme Sürecinde TV Reklamlarının ve Ailenin Rolü Hakkında Teorik Bir Çalışma. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1 (13), 371-388.

Dedeoğlu, A. Ö. ve Savaşçı, İ. (2005). Tüketim Kültüründe Beden Güzelliği ve Yemek Yeme Arzuları: Kadınların Tüketim Pratiklerine Yansıması. Ege Akademik Bakış. 5 (1), 77-87.

Derbaix C. & Leheut E. (2008). Adolescents: Involvement in Product Categories and Attitude toward Brands. Recherche et Applications en Marketing, 23 (2), 37-64.

Driessnack, M. (2005). Children's Drawings as Facilitators of Communication: A Meta-Analysis. Journal of Pediatric Nursing**,** 20 (6), 415-423.

Doğru-Yıldırım, S. S., Turcan, A. İ., Aslan, E., & Doğru, S. (2006). Çocukların Resimlerindeki Aileyi Tanımlama Durumlarının Değerlendirilmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15, 223-235.

Elliott C. D. (2009). Healthy Food Looks Serious: How Children Interpret Packaged Food Products. Canadian Journal of Communication, 34, 359-380.

Erbaş, S. (2018). Tüketici Marka Bilgisi: Hikâye Anlatıcılığı ve Kolaj Tekniği Üzerine Bir Araştırma. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 17 (67), 1077-1091.

ESOMAR World Research Codes & Guidelines (2009). Interviewing Children and Young People. https://community.esomar.org/uploads/public/knowledge-and-standards/codes-and-guidelines/ESOMAR_Codes-and-Guidelines_Interviewing-Children-and-Young-People.pdf.

Galman S. A. C. (2009). The Truthful Messenger: Visual Methods and Representation in Qualitative Research in Education. Qualitative Research, 9 (2), 197-217.

Gegez, E. (2019). Pazarlama Araştırmaları (6. Baskı). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş. ISBN 978-605-242-339-4.

Grant I. J. & Stephen, G. R. (2005). Communicating Culture: An Examination of the Buying Behaviour of ‘Tweenage’ Girls and the Key Societal Communicating Factors Influencing the Buying Process of Fashion Clothing. Journal of Targeting, Measurement and Analysis for Marketing, 14 (2), 101-114.

Herz, M. F. (2010). Exploring consumers' brand image perceptions with collages - implications on data collection, data analysis and mixed method approaches (Eds. W. Mayerhofer & M. Secka) In Aktuelle Beiträge zur Markenforschung, Gabler, Wiesbaden, 121-143.

John D. R. (1999). Consumer Socialization: A Retrospective Look at 25 Years of Research. Journal of Consumer Research, December, 182-213.

Karaçor, S., Tuncer, T. & Bulduklu, Y. (2018). Çocuklarda Obezite Artışı ile Yiyecek ve İçecek Reklamları Arasındaki İlişkisi. PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 4 (1), 134-141.

Kılıç, N. (2002). Projektif bir teknik olarak ilköğretim çocuğu resimleri. Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi (Publication No. 28640274). https://www.proquest.com/dissertations-theses/projektif-bir-teknik-olarak-ilköğretim-çocuğu/docview/2634134592/se-2?accountid=11657

Kinnear T. C. & Taylor, J. R. (1991). Marketing Research: An Applied Approach. Singapore: McGraw-Hill International Editions.

Koll O., Wallpach, S. V. & Kreuzer, M. (2010). Multi method research on consumer-brand associations: Comparing free associations, storytelling and collages. Psychology & Marketing, 27 (6), 584-602.

Kratzer J. & Lettl, C. (2009). Distinctive Roles of Lead Users and Opinion Leaders in Social Networks of Schoolchildren. Journal of Consumer Research, 36 (4), 646-659.

Kutluer G. (2015). Gelişim Süreçlerinde Çocuk Resminin Yeri. Ekev Akademi Dergisi, 19 (63), 403-410.

Langbourne R. & Hyatt, C. (1991). Qualitative and Quantitative Approaches to Child Research. Advances in Consumer Research, 18, 18-22.

McDonald W. J. (1982). Approaches to Group Research with Children. Journal of the Academy of Marketing Science, 10, 490-499.

Morrow V. & Richards, M. (1996). The Ethics of Social Research with Children: An Overview. Children & Society, 10, 90-105.

Normann, K. V. (2009). The Impact of Lifestyles and Food Knowledge on the Food Patterns of German Children. International Journal of Consumer Studies, 33 (4), 382-391.

Oates C., Blades, M., Gunter, B. & Don, J. (2003). Children's Understanding of Television Advertising: A Qualitative Approach. Journal of Marketing Communications, 9, 59-71.

Okyay, L. (2008). 6 Yaş grubu çocukların aile resimlerinin sosyo-kültürel değişkenler ve davranış problemleri açısından karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalı, Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalı.

Ozdamar Ertekin, Z. & Atik, D. (2015a). Challenges of Research with Children: Research Case on How Children Perceive Food. 40th Annual Macromarketing Conference, USA, 565-579. Print: ISSN 2168-1473 Online: ISSN 2168-1481.

Ozdamar Ertekin, Z. & Atik, D. (2015b). Aging of Youth through Fashion: Influential Dynamics and Societal Implications. 40th Annual Macromarketing Conference, USA, 38-53. Print: ISSN 2168-1473 Online: ISSN 2168-1481.

Peek L. & Fothergill, A. (2009). Using Focus Groups: Lessons from Studying Daycare Centers, 9/11, and Hurricane Katrina. Qualitative Research, 9 (1), 31-59.

Piaget J. (1971). Psychology and Epistemology: Towards a Theory of Knowledge. New York: Viking.

Rawlins, E. (2006). Mother Knows Best? Intergenerational Notions of Fashion and Identity. Children's Geographies, 4(3), 359-377.

Serin, A. Y. (2003). Bir İletişim Aracı Olarak Çocuk Resimleri. Çağdaş Eğitim Dergisi, 28, 17-23.

Solomon M. R. (2009). Consumer Behavior: Buying, Having and Being, Pearson Prentice Hall, New Jersey.

Strachan J. & Pavie-Latour, V. (2006). Food for Thought: Shouldn't We Actually Target Food Advertising More Towards Kids and Not Less? International Journal of Market Research, 50 (1), 13-27.

Taş, Y., Aslan, D., & Sayek, İ. (2006). Doktorluk Mesleğini Çocuklar Resimlerine Nasıl Yansıtıyorlar? 7-12 Yaş Grubu Çocuklar Arasında yapılmış Bir Örnek. Sürekli Tıp Eğitim Dergisi, 15 (11), 184-191.

Todd S. (2001). Understanding Children as Consumers: Toward an Ethical and Integrated Methodological Approach. Asia Pacific Advances in Consumer Research, 4, 99-101.

Twigg, J. (2007). Clothing, Age and the Body: A Critical Review. Ageing & Society, 27, 285-305.

Yavuzer, H. (1993): Resimleriyle Çocuk (4. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Zaltman, G. (2003). How Customers Think: Essential Insights into the Mind of the Markets. Boston: Harvard Business School Press.

Zaltman, G. (2014). Tüketici Nasıl Düşünür? İstanbul: MediaCat.

KAYNAKÇA

ACFE 2020 Raporu. Report to the Natıons 2020 Global Study on Occupatıonal Fraud and Abuse. Erişim Adresi: https://www.acfe.com/report-to-the-nations/2020/ (Erişim Tarihi: 20 Haziran 2021).

Abbott, L.J., S. Parker, G. F. Peters, ve K. Raghunandan (2003). The Association between Audit Committee Characteristics and Audit Fees, Audıting: A Journal Of Practice & Theory,22(2),17-32.

Akçay, S. ve M. Uysal (2019). Hile Denetimi ile Bağımsız Denetim Arasındaki İlişkinin Boyutları. Turkish Studies, 14 (2), 49-65.

Atmadja, A.T., K. A. K. Saputra ve D.T.H. Manurung (2019). Proactive Fraud Audit, Whistleblowing and Cultural Implementation of Tri Hita Karana for Fraud Prevention. European Research Studies Journal, Vol. XXII, 3, 201-214.

Beasley, M.S.(1996). An Empirical Analysis of the Relation Between the Board of Director Composition and Financial Statement Fraud, The Accountıng Revıew, 71(4), 443-465.

Beasley, M.S., J. V. Carcello ve D. R. Hermanson (1999). Fraudulent Financial Reporting: 1987-1997 : Ananalysis of U.S. Public Companies : Research Report, Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission.

Black,W.K. (2005). "Control Frauds" As Financial Super-Predators: How "Pathogens" Make Financial Markets İnefficient, The Journal of Socio-Economics 34, 734–755.

Boyle D.M., F. T. DeZoort ve D. R. Hermanson (2015). The Effect of Alternative Fraud Model Use on Auditors' Fraud Risk Judgments. J. Account. Public Policy, 34, 578-596.

Caratas, M.A. ve E.C. Spatariu (2014). Emerging Markets Queries in Finance and Business Contemporary Approaches in Internal Audit. Procedia Economics and Finance, 530 – 537.

Chandler,D.J. (2009). The Perfect Storm of Leaders' Unethical Behavior: A Conceptual Framework. International Journal of Leadership Studies, 5(1), 70-93.

Chen, J., D. Cumming , W. Hou ve E. Lee (2013). Executive İntegrity, Audit Opinion, and Fraud in Chinese Listed Firms. Emerging Markets Review, 15, 72-91.

Chui, L (2010). An Experimental Examination of the Effects of Fraud Specialist and Audit Mindsets on Fraud Risk Assessments and on the Development of Fraud-Related Problem Representatıons. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Kuzey Teksas Üniversitesi, ABD.

Cooper, D.J., T. Dacin ve D. Palmer (2013). Fraud in Accounting, Organization and Society: Extending the Boundaries of Research. Alberta School of Business Research Paper No. 2014-04.

Crutchley, C.E., M. R. H. Jensen ve B. B. Marshall (2007). Climate for Scandal: Corporate Environments that Contribute to Accounting Fraud. The Financial Review, 42, 53-73.

Cullınan, C.P. ve S.G. Sutton (2002). Defrauding the Publıc Interest: A Critical Examination of Reengineered Audıt Processes and the Likelihood of Detectıng Fraud. Critical Perspectives on Accounting, 13, 297–310.

Çalış, Y.E., E. Keleş ve A. Engin (2014). Hilenin Ortaya Çıkartılmasında Bilgi Teknolojilerinin Önemi ve Bir Uygulama. Muhasebe ve Finansman Dergisi, Temmuz, 93-108.

Eliezer, O ve B. Emmanuel (2015). Relevance of Forensic Accounting in the Detection and Prevention of Fraud in Nigeria. Historical Research Letter, Vol 23, 17- 25.

Enofe, A.O., P. Omagbon ve F. I. Ehigiator (2015). Forensıc Audit and Corporate Fraud. IIARD International Journal of Economics and Business Management, Vol. 1 No.7, 1-10.

Farber,D.B. (2005). Restoring Trust After Fraud: Does Corporate Governance Matter?. The Accounting Review, 80 (2), 539-561.

Fuller, J. ve M.C. Jensen (2002). What's a Director to do?. Negotiation, Organization and Markets Research Papers, Harvard NOM Research Paper No. 02-38.

Gerety, M.,ve K. Lehn (1997). The Causes and Consequences of Accounting Fraud. Managerial and Decision Economics, 18, 587–599.

Graham, L. ve J.C. Bedard (2003). Fraud Risk and Audit Planning. International Journal of Auditing, 7, 55–70.

Mock, T.J. ve J. L. Turner (2005). Auditor Identification of Fraud Risk Factors and their Impact on Audit Programs. International Journal of Auditing Int. J. Audit. 9, 59–77.

Persons, O.S. (2008). Audit Committee Characteristics and Earlier Voluntary Ethics Disclosure among Fraud and No-Fraud Firms. International Journal of Disclosure and Governance,Vol. 6, 4, 284–297.

Petraşcu, D. ve A. Tieanu (2014). The Role of Internal Audit in Fraud Prevention and Detection. Procedia Economics and Finance, 16, 489 – 497.

Ramos, M. (2003). Auditors' Responsibility for Fraud Detection. Journal of Accountancy 195 (1), 28-36.

Seetharaman, A., M. Senthilvelmurugan ve Rajan Periyanayagam (2004). Anatomy of Computer Accounting Frauds. Managerial Auditing Journal, 19 (8), 1055-1072.

Summers, S.L. ve J.T. Sweeney (1998). Fraudulently Misstated Financial Statements and Insider Trading: An Empirical Analysis, The Accountıng Revıew, 73 (1), 131-146.

Turner, J.L., T.J. Mock ve R.P. Srivastava (2003). An Analysis of the Fraud Triangle, İnternet Erişim: http://www2.aaahq.org/audit/midyear/03midyear/papers/research%20roundtable%203-turner-mock-srivastava.pdf (12.07.2021)

Xu, Y, L. Zhang ve H. Chen (2018). Board Age and Corporate Financial Fraud: An İnteractionist View. Long Range Planning, Elsevier, 51, 815-830.

Uğurlu, M. ve Ş. Sevim (2015). Finansal Tablolardaki Hile Riskinin Tahmin Edilmesinde Karma Modellerin Nispi Başarısı Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz. Gaziantep University Journal of Social Sciences, 14 (1), 65-88.

Uzun, H., S. H. Szewczyk ve R. Varma (2004). Board Composition and Corporate Fraud, Financial Analysts Journal, 60 (3), 33-43.

KAYNAKÇA

Acuner S. & Sallan S. (1993). Türk Kamu Yönetiminde Yönetici Kadınlar. Amme İdaresi Dergisi, 26(3), 77-92.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. (2012). Kadının Durumu Ulusal Raporu, Ankara.

Aksoy N., Felek Ş., Yayla N. & Çeviş İ. (2019). Türkiye'de Kadın İstihdamı ve Etkileyen Faktörler. Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 17(3), 146-163.

Apaydın Ç., Gökgül M., Alan A. & Oktay, E. (2021). The Relationship Between Queen Bee Syndrome, Glass Ceiling and Resilience: Female Teachers. Mediterranean Journal of Gender and Women's Studies, 2, 130-153.

Baykal, E. (2018). Sosyal Kimlik Teorisi Perspektifiyle Kraliçe Arı Sendromu. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi**,** 8(16),160-175.

Cevher, E. & Öztürk, U. C. (2015). İş Yaşamında Kadınların Kadınlara Yaptığı Mobbing Üzerine Bir Araştırma. Itobiad: Journal of the Human & Social Science Researches, 4(4).

Cohen, P. N. & Huffman, M. L. (2007). Working for the woman? Female managers and the gender wage gap. American sociological review, 72(5), 681-704.

Cortina, L. M. & Areguin, M. A. (2021). Putting people down and pushing them out: sexual harassment in the workplace. Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior, 8, 285-309.

Cunningham, M. (2008). Changing attitudes toward the male breadwinner, female homemaker family model: Influences of women's employment and education over the lifecourse. Social Forces, 87(1), 299-323.

Çalış Duman, M. (2017). Kadın Yöneticilerde Bir Kariyer Engeli: Cam Tavan Sendromu. İçinde İnsan Kaynakları Yönetiminde Güncel Yaklaşımlar (Eds. B. Akdemir) Beta Yayıncılık, İstanbul.

Çiçek Ö. & Yiğit B. (2016). Cam Tavan Sendromu Üzerinden Türkiye'deki Sendikalarda Kadın Yöneticilerin Durumlarının Değerlendirilmesi. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 30(5), 1383-1396.

Derks, B., Van Laar, C., Ellemers, N. & De Groot, K. (2011). Gender-bias primes elicit queen-bee responses among senior policewomen. Psychological science, 22(10), 1243-1249.

Derks, B., Van Laar, C. & Ellemers, N. (2016). The queen bee phenomenon: Why women leaders distance themselves from junior women. The Leadership Quarterly, 27(3), 456-469.

Doğan, S. (2020). Kadın yöneticilerin örgütsel psikolojik sermaye düzeyleri ve cam tavan algılarının liderlik tarzları bağlamında incelenmesi, doktora tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Endüstri ve Örgüt Psikolojisi Ana Bilim Dalı, Kayseri.

Ercan, K. (2016). Türkiye'de kamuda üst düzey kadın yöneticiler, yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Kırıkkale.

Ermumcu, S. (2011). İşyerinde Psikolojik Taciz, doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı, İzmir.

Faniko, K., Ellemers, N. & Derks, B. (2016). Queen Bees and Alpha Males: Are successful women more competitive than successful men?. European Journal of Social Psychology, 46(7), 903-913.

Gale, A. & Cartwright, S. (1995). Women in project management: entry into a male domain? A discussion on gender and organizational culture–part 1. Leadership & Organization Development Journal, 16(2), 3-8.

Gençtürk, Z. (2022). Türkiye'de Kadının İş Gücüne Katılımını Etkileyen Faktörler. SDÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 43, 361-394.

Halaçlı B. & Karaalp Orhan H. (2022). Türkiye'de Cinsiyete Dayalı Ücret Eşitsizliği: İşveren Yönlü Bir Analiz, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 61, 65-90.

Hymowitz, C. & Schelhardt, T.D. (1986). The Glass-Ceiling: Why Women Can't Seem to Break the Invisible Barrier that Blocks Them from Top Jobs. The Wall Street Journal, 57, D1, D4-D5.

ILO-TUIK (2020). Cinsiyete dayalı ücret farkının ölçümü Türkiye uygulaması. ILO-TUIK. Erişim adresi: https://www.ilo.org/ankara/publications/WCMS_756659/lang--tr/index.htm

Karaca, A. (2007). Kadın Yöneticilerde Kariyer Engelleri: Cam Tavan Sendromu Üzerine Uygulamalı Bir Araştırma, yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Yönetim ve Organizasyon Bilim Dalı, Konya.

Karakaya, S. (2019). Erkek egemen dünyada kadın yönetici olmak: Kadın yönetici çevresi üzerine bir araştırma, yüksek lisans tezi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı, Hatay.

Karakuş Umar, E. (2021). Türkiye'de İş Hayatında Yönetimde Kadın Olmak: Cam Tavan ve Cam Uçurum Kavramları Üzerine Nitel Bir Araştırma. Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi, 5(2), 244-264.

Kıroğlu Bayat İ. & Baykal Parıldar B. (2021). Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığının Yarattığı Engeller: Çalışma Yaşamında Varolmaya Çalışan Kadın. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 23(3), 745-762.

Küresel Cinsiyet Uçurumu Raporu. (2021). 15.02.2023 tarihinde http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2021.pdf adresinden erişilmiştir.

Lockwood, N. (2004). The glass ceiling: Domestic and international perspectives. Alexandria, VA: Society for Human Resource Management, 1-10.

Mavi, E.E. (2017). Erkek yoğun mesleklerde istihdam edilen kadın personelin mesleki cinsiyetçilik açısından değerlendirilmesi. International Journal of Academic Value Studies 3(10), 64-72.

Mavin, S. (2006). Venus envy: problematizing solidarity behaviour and queen bees. Women in Management Review, 21(4), 264-276.

Mert, P. (2022). Opinions of Female Teachers Working in Private Schools About Queen Bee Syndrome. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 23(1), 1091-1118.

Mimaroğlu, A. G. H. & Özgen, H. (2008). Örgütlerde güç eşitsizlikleri ve cinsel taciz. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17(1), 321-334.

Newell, S. (1993). The superwoman syndrome: gender differences in attitudes towards equal opportunities at work and towards domestic responsibilities at home. Work, Employment and Society, 7(2), 275-289.

Newell, S. (1996). The superwoman syndrome: a comparison of the "heroine" in Denmark and the UK. Women in Management Review, 11(5), 36-41.

Özdemir, E. (2006). İşyerinde Cinsel Taciz Suçu. Çalışma ve Toplum, 4(11), 83-96.

Özyer, K. & Azizoğlu, Ö. (2014). İş Hayatında Kadınların Önündeki Cam Tavan Engelleri İle Algılanan Örgütsel Adalet Arasındaki İlişki. Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 95-106

Palmer, M. V. & Hyman, B. (1993). Yönetimde Kadınlar, Öner, V. (Çev.), İstanbul: Rota Yayıncılık.

Sumra, M. K. & Schillaci, M. A. (2015). Stress and the multiple-role woman: Taking a closer look at the "Superwoman". PloS one, 10(3), e0120952.

Taparia, M. & Lenka, U. (2022). An integrated conceptual framework of the glass ceiling effect. Journal of Organizational Effectiveness: People and Performance, 9(3), 372-400.

Tavris, C. (1972). Woman and man. Psychology Today, 5(10), 57.

Tinaz, P. (2006). Mobbıng: İşyerinde Psikolojik Taciz. Çalışma ve Toplum, 3(10), 11-22.

Tolay, E. (2020). Kadın Astların Perspektifinden Kadın Yöneticiler: Hiyerarşik İlişkiler Bağlamında Nitel Bir Araştırma. İşletme Araştırmaları Dergisi**,** 12(3), 2276-2296.

TÜİK (2021). https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Kadin-2021-45635

Umutlu S. & Öztürk M. (2020). İş Yaşamında Kadın ve Karşılaştığı Sorunlar. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 25(3), 297-306.

Van Vianen, A. E. & Fischer, A. H. (2002). Illuminating the glass ceiling: The role of organizational culture preferences. Journal of occupational and Organizational Psychology, 75(3), 315-337.

Weichselbaumer, D., & Winter-Ebmer, R. (2005). A meta-analysis of the international gender wage gap. Journal of economic surveys, 19(3), 479-511.

Wirth, L. (2001). Breaking through the glass ceiling; Women in management, International Labour Office, Genava.

Yaşbay Kobal, H. (2021). Kraliçe Arı Fenomeni Bağlamında Özel Sektörde Çalışan Kadınlara Yönelik Nitel Bir Araştırma. KADEM Kadın Araştırmaları Dergisi, 7(1), 53-78.

Zel, U. (2002). İş Arenasında Kadın Yöneticilerin Algılanması ve Kraliçe Arı Sendromu. Amme İdaresi Dergisi, 35 (2), 39-48.

KAYNAKÇA

Abrugar, V. Q. (2014). 10 Signs that a person has a crab mentality. https://faq.ph/10-signs-that-a-person-has-a-crab-mentality/, (30.01.2023)

Aydın, G. Z. & Oğuzhan, G. (2019). The “crabs in a bucket” mentality in healthcare personnel: A phenomenological study. Hitit University Journal of Social Sciences Institute, 12(2), 618-630.

Bulloch, H. C. M. (2013). Concerning constructions of self and other: Auto-racism and imagining Amerika in the Christian Philippines. Anthropological Forum, 23(3), 221-241.

Bulloch, H. C. M. (2017). Ambivalent moralities of cooperation and corrup-tion: Local explanations for (under) development on a Philippine island. Australian Journal of Anthropology, 28, 56-71.

Çavuş, B. (2021). Resmi ve özel liselerde "yengeç sepeti" olgusu, yayınlanmamış doktora tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

Ece, S. (2022). Örgütlerde yengeç sendromu (crab syndrome in organizations). Bursa 3rd International Scientific Research Congress, 22-23 Ekim, Bursa. 465-470.

Fettahlıoğlu, Ö. O. & Alkış-Dedeoğlu, A. (2021). Yengeç sepeti sendromu ve ölçek geliştirme çalışması. Journal of International Social Research, 14(77), 1224-1235.

McPhail, M. L. (2010). Dark menexenus: Black opportunism in an age of racial anxiety. Southern Communication Journal, 75, 160-170.

Miller, C. D. (2019). Exploring the crabs in the barrel syndrome in organizations. Journal of Leadership & Organizational Studies, 26(3), 352-371.

Nguyen, S. (2021) Crab mentality. https://www.theprojectlotus.org/blog/crab-mentality#:~:text=There%20are%20many%20impacts%20that,anxiety%2C%20and%20fear%20of%20failure, (13.02.2023)

Özdemir, Y. & Üzüm, B. (2019). Yengeç sendromu (Ed. E. Kaygın & G. Kosa), Olumsuz Boyutlarıyla Örgütsel Davranış, 125-138.

Özkan, O. S., Üzüm, B. & Gülbahar, Y. (2022). Reflection of crab syndrome on innovative behaviors: Mediator role of perceived organizational support and an application in information technologies enterprises. Doğuş Üniversitesi Dergisi, 23(2), 329-343.

Pegues, A. D. (2018). An investigation into the social and individual conditions that promote instigated acts of workplace incivility between black professionals. (Doctora thesis) Executive Committee of the Graduate School of Arts and Sciences. Columbia University, Columbia.

Soubhari, T. & Kumar, Y. (2014). The crab-bucket effect and its impact on job stress- an exploratory study with reference to autonomous colleges. International Journal on Recent and Innovation Trends in Computing and Communication, 2(10), 3022-3027.

Spacey, S. (2015). Crab mentality, cyberbullying and "name and shame" rankings. https://www.srl.to/u5e2dNha/Crab%20Mentality%2C%20Cyberbullying%20and%20Name%20and%20Shame%20Rankings.pdf, (28.01.2023)

Üzüm, B. & Özdemir, Y. (2020). Yengeç sendromu "ben yapamazsam sen de yapamazsın": Ölçek geliştirme çalışması. Örgütsel Davranış Araştırmaları Dergisi, 5(2), 241-252.

Üzüm, B., Özdemir Y., Köse S., Özkan O. S. & Şeneldir, O. (2022) Crab barrel syndrome: Looking through the lens of type A and type B personality theory and social comparison process. Front. Psychol, 13: 792137.

KAYNAKÇA

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, Kabul Tarihi: 13.01.2011, 27846 Sayılı R.G., Yayımlanma Tarihi: 14.02.2011.

6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu (MÜLGA), Kabul Tarihi: 29.06.1956, 9353 Sayılı R.G., Yayımlanma Tarihi: 09.07.1956.

68 TİDE, IIA Uluslararası İç Denetim Standartları-İç Denetim Terimler Sözlüğü,

8965 Sayılı Türk Ceza Kanunu, Kabul Tarihi: 26.09.2004, 25611 Sayılı R.G., Yayımlanma Tarihi: 12.10.2004, mad. 157-158.

Can, M.. Türk Özel Sigorta Hukuku (Ders Kitabı), C.1, Ankara: Adalet Yayınevi, 2018, s.13.

Ertürk, A. "İşletmelerde Hata ve Hileyi Önlemede İç Kontrol Sisteminin Etkililiği ve Bir Uygulama", Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Günbatar, E. "Türkiye'de Otomobil Sigortası Sahtekârlıklarının Makine Öğrenmesi Yöntemleri ile Tespit Edilmesi", (Hacettepe Üniversitesi Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalı, 2019), s.10.

Hazine ve Maliye Bakanlığı Sigorta Denetleme Kurulu, 2022 Yılı Türkiye'de Sigortacılık ve Bireysel Emeklilik Faaliyetleri Hakkında Rapor,

http://sigortagundem.com/haber/tamiristasyonundaki-sahtekarliklar/203284 (25.01.2023)

https://home.kpmg/tr/tr/home/gorusler/2016/06/bir-suistimalcinin-profili-2016.html,

https://siseb.sbm.org.tr/tr/istatistikler(12.01.2023)

https://www.aa.com.tr/tr/yasam/supheli-yanginlarin-hassas-burnu-eksen/985902 (20.01.2023)

https://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/masak-nedir-masakin-acilmi-ne-demek-iste-masakin-gorevleri-41476047,(16.01.2023)

https://www.tide.org.tr/uploads/IcDenetimTerimlerSozlugu.pdf, (22.01.2023).

Kahya, F. Osmanlı Devleti'nde Sigortacılık, Libra Yayınları, İstanbul, 2010.

Köse, Y.E. "Kurumsal Yönetim ve Hile Denetimi Üzerine Etkileri", Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2010.

KPMG Türkiye Suistimal Önleme ve İnceleme Bölümü, Yöneticilerin Bakış Açısı ile Türkiye'de Suistimal: Riskler, Etkiler ve Alınması Gereken Dersler, İstanbul: 2009, s.15.

KPMG, "Bir Suistimalcinin Profili 2016".

Özkan, T. Sigortacılık Sektöründe Elemanter Branşlarda Her Yönüyle Hasar. İstanbul: Haliç Üniversitesi Yayınları, 2002.

Öztoprak, Y. "Denetimde Hata Ve Hile, Önleme Ve Tespit Yöntemleri İle Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin Hata Ve Hileler İle İlgili Bilinç Ve Tutumları", İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2017.

Sergici, E. Türklerin Tarihi ve Sigortacılık. İstanbul: Latin Yayıncılık, 2001.

Seyidoğlu, H. Ekonomik Terimler, Ansiklopedik Sözlük, Kuriş Matbaacılık, İstanbul, 1999.

Sigorta Sahteciliklerini Engelleme Bürosu, Haberler.

Sigorta Sahteciliklerini Engelleme Bürosu, Hakkımızda, https://siseb.sbm.org.tr/tr/hakkimizda,

Sigorta Sahteciliklerini Engelleme Bürosu, Sisbis, https://siseb.sbm.org.tr/tr/sisbis,

SİSEB (2022). SİSEB'in 2022 Faaliyet Raporu.

Tarhan Mengi, B. " Araç Sigortası Hileleri ve Bu Hilelere Yönelik Önlemler", Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, Cilt:4, Sayı:8, 2013, s.74.

Türk Dil Kurumu (TDK), "Suistimal", http://tdk.gov.tr/,

Türkiye Sigorta Birliği (TSB), https://www.tsb.org.tr/sigorta-tanimlari.aspx?pageID=648,

Türkiye Sigorta Birliği (TSB), Sigortanın Tarihi, https://www.tsb.org.tr/sigortanin-tarihi.aspx?pageID=438,

Yanlış Sigorta Uygulamalarının Tespiti, Bildirimi, Kaydı ve Bu Uygulamalarla Mücadele Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, 27920 Sayılı R.G., Yayımlanma Tarihi: 30.04.2011.

Yıldırım, İ. "Sigortacılıkta Suistimaller ve Ahlaki Tehlike Sorunu: Türk Sigorta Sektörüne Yönelik Bir Değerlendirme", The Journal of Academic Social Science Studies, Sayı:36, 2015, s.207.

KAYNAKÇA

Artyukhov, A.; Volk, I.; Vasylieva, T.; Lyeonov, S. The role of the university in achieving SDGs 4 and 7: A Ukrainian case. In E3S Web of Conferences; EDP Sciences: Les Ulis, France, 2021; p. 4-6.

Bashirpur, Mehdy,Mohammadyan,Mahmud(2019) Identification and rating of effective factors on the tendency of individuals towards purchasing green items,commercial studies, Nr97,20-32

Bílková, R. (2021). Digital marketing communication in the age of globalization. SHS Web of Conferences, 129, 06002. https://doi.org/10.1051/shsconf/202112906002

Biswas, A. A Study of Consumers' Willingness to Pay for Green Products. J. Adv. Manag. Sci. 2016, 4, 211–215.

Bozhkova, V.V.; Ptashchenko, O.V.; Saher, L.Y.; Syhyda, L.O. Transformation of marketing communications tools in the context of globalization. Mark. Manag. Innov. 2018, 1, 73–82.

Bughin, J. (2014). Brand success in an era of digital Darwinism. Journal of Brand Strategy, 2(4), 355-365.

Charter, M. ve Polonsky, MJ (1999). Yeşil pazarlama: Küresel bir bakış açısı. Melbourne: Deakin University Press.

Dapko, J.L.; Boyer, S.; Harris, E. The importance of timely social media responsiveness. J. Digit. Soc. Media Mark. 2021, 8, 358–364.

Dementyev, V.V.; Kwilinski, A. Institutional Component of Production Costs. J. Inst. Stud. 2020, 12, 100–116.

Ghorbani, Z., Kargaran, S., Saberi, A., Haghighinasab, M., Jamali, S. M., & Ale Ebrahim, N. (2021). Trends and patterns in digital marketing research: bibliometric analysis. Journal of Marketing Analytics, 10(2),

Gleim, M.R.; Smith, J.; Andrews, D.; Cronin, J., Jr. Against the Green: A Multi-method Examination of the Barriers to Green Consumption. J. Retail. 2013, 89, 44–61.

Groening, C.; Sarkis, J.; Zhu, Q. Green marketing consumer-level theory review: A compendium of applied theories and further research directions. J. Clean. Prod. 2018, 172, 1848–1866.

Guraˇu, C., & Ranchhod, A. (2014). Yeşil pazarlama: Yeni pazarlama çağı için zorluklar ve fırsatlar. Stratejik Değişim, 23(5–6), 299–306.

Hanas, J. (2007), "A world gone green; environmental awareness has not only yipped in the media: it's hit corporate boardrooms as well", Advertising Age, 8 June, available at: http:// adage.com/eco-marketing/article?article_id ¼ 117113 (accessed 5 December 2007).

https://contentmarketinginstitute.com/ Erişim tarihi: 09.01.2023

https://morningconsult.com/ Erişim tarihi: 05.01.2023.

https://sproutsocial.com/ Erişim Tarihi: 02.01.2023.

https://www.ama.org/AboutAMA/Pages/Definition-of- Pazarlama.aspx Erişim Tarihi: 20.01.2023.

https://www.campaignmonitor.com/ Erişim tarihi: 06.01.2023

https://www.hubspot.com/ Erişim tarihi 07.01.2023

Majeed, M.U.; Aslam, S.; Murtaza, S.A.; Attila, S.; Molnár, E. Green Marketing Approaches and Their Impact on Green Purchase Intentions: Mediating Role of Green Brand Image and Consumer Beliefs towards the Environment. Sustainability 2022, 14, 11703.

Maniatis, P. Investigating factors influencing consumer decision-making while choosing green products. J. Clean. Prod. 2015, 32, 215–228.

Nunes, C.Q. Green Marketing and the Conscious Consumers in Portugal. Master's Thesis, ISCTE-IUL, Lisbon, Portugal, 2019. Available online: http://hdl.handle.net/10071/19288 (accessed on 1 September 2022).

Ottman, J.A. (2007), "Next-generation green marketing: beyond billboards", J. Ottman Consulting, Inc., available at: www.greenmarketing.com/articles/next_generation_slm2. pdf (accessed 5 December 2007).

Peattie, S. ve Crane, A. (2005). Yeşil pazarlama: Efsane mi, efsane mi, fars mı yoksa kehanet mi? Niteliksel Pazar Araştırması: Uluslararası Bir Dergi, 8(4), 357–370.

Podvorica, G.; Ukaj, F. The role of consumers' behaviour in applying green marketing: An economic analysis of the non-alcoholic beverages industry in kosova. Wroclaw Rev. Law, Admin. Econ. 2019, 9, 1–25.

Pradhan, P., Nigam, D.D., & Ck, T. (2018). Digital marketing and SMEs: an identification of research gap via archives of past research. The Journal of Internet Banking and Commerce, 23, 1-14. https://www.icommercecentral.com/open-access/digitalmarketing-and-smes-an-identification-of-research-gap-viaarchives-of-past-research.pdf

Putri, D. R. (2021). Digital Marketing Strategy to Increase Brand Awareness and Customer Purchase Intention (Case Study: Ailesh Green Consulting). European Journal of Business and Management Research, 6(5), 87–93. https://doi.org/10.24018/ejbmr.2021.6.5.1063.

Schrum, L.J., McCarty, J.A. and Lowrey, T.M. (1995), "Buyer characteristics of the green consumer and their implications for advertising strategy", Journal of Advertising, Vol. 24 No. 2, pp. 71-82.

Shi, H.; Liu, Y.; Petruzzi, N.C. Consumer Heterogeneity, Product Quality, and Distribution Channels. Manag. Sci. 2013, 59, 1162–1176.

Strong, C. (1996), "Features contributing to the growth of ethical consumerism: a preliminary investigation", Marketing Intelligence & Planning, Vol. 14 No. 5, pp. 5-13.

Vandermerwe, S. and Oliff, M.D. (1990), "Customers drive corporations green", Long Range Planning, Vol. 23 No. 6, pp. 10-16.

Veleva, S. S., & Tsvetanova, A. I. (2020). Characteristics of the digital marketing advantages and disadvantages. IOP Conference Series: Materials Science and Engineering, 940(1), 012065. https://doi.org/10.1088/1757-899x/940/1/012065

Vieira, V. A., Severo de Almeida, M. I., Gabler, C. B., Limongi, R., Costa, M., & Pires da Costa, M. (2021). Optimising digital marketing and social media strategy: from push to pull to performance. Journal of Marketing Management, 38(7–8), 709– 739. https://doi.org/10.1080/0267257x.2021.1996444

Wong, V., Turner, W. and Stoneman, P. (1996), "Marketing strategies and market prospects for environmentally-friendly consumer products", British Journal of Management, Vol. 7 No. 3, pp. 263-81.

KAYNAKÇA

Akın, Akyol, M. (2021). Dijital Çağda Dönüşen Pazarlama İletişimi: Gözetim Kapitalizmine Yönelik Uygulamalar. A. D. Aslaner, F. Sabırcan, & A. İ. Ceyhan içinde, Dijital Pazarlama İletişimi. İstanbul: Kriter Yayınevi.

Alan, Koçak, A., Tümer, K. E., & Erişke, T. (2018). İletişimin Yeni Yüzü: Dijital Pazarlama Ve Sosyal Medya Pazarlaması. Electronic Journal of Social Sciences, 17(66), 493-504.

Altındal, M. (2013). Dijital Pazarlamada Marka Yönetimi ve Sosyal Medyanın Etkileri. XV. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri (s. 1087-1091). Antalya: Akdeniz Üniversitesi.

Bala, M., & Verma, D. (2018). A Critical Review of Digital Marketing. International Journal of Management, IT & Engineering, 10(8), 321-339.

Beşe, E. (2022, 06 4). Dijital Pazarlama İle Geleneksel Pazarlama Arasındaki 11 Fark. Kasım 2022 tarihinde akademi.corazu.com: https://akademi.corazu.com/dijital-pazarlama-geleneksel-pazarlama-farklari/ adresinden alındı

Bilge, Cabi, A. (2021). Dijital Pazarlama. Editör: A. Ateş, & B. Erdem , Pazarlamada Güncel Yaklaşımlar. Konya: Eğitim Yayınevi.

Bulunmaz, B. (2016). Gelişen Teknolojiyle Birlikte Değişen Pazarlama Yöntemleri ve Dijital Pazarlama. TRT Akademi, 1(2), 348-365.

Chaffey, D., & Bosomworth, D. (2013). Digital Marketing Strategy Planning Template. Smart Insights.

Chaffey, D., & Ellis-Chadwik, F. (2019). Digital marketing: strategy, implementation & practice. Harlow, Birleşik Krallık: Pearson Education Limited.

Constantinides, E., & Fountain, S. J. (2008). Web 2.0: Conceptual foundations and marketing issues. Journal of Direct, Data and Digital Marketing Practice(9), 231–244.

Corbae, G., Jensen, J. B., & Schneider, D. (2003). Marketing 2.0:Strategies for closer customer relationships. Heidelberg: Springer Science & Business Media.

Çakır, H., & Topçu , H. (2005). Bir İletişim Dili Olarak İnternet. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2(19), 71-96.

Demirbilek, Zengin, E. (2022). Pazarlamanın Dijital Dönüşümü Ve İnfluencer Marketing (1. Baskı). Konya: Eğitim Yayınevi.

Desai, V. (2019). Digital marketing: A review. International Journal of Trend in Scientific Research and Development, 5(5), 196-200.

dijitalpazarlamaokulu.com. (tarih yok). Geleneksel Pazarlama İle Dijital Pazarlama Arasındaki 10 Fark. Kasım 2022 tarihinde Dijital Pazarlama Okulu: https://www.dijitalpazarlamaokulu.com/geleneksel-pazarlama-ile-dijital-pazarlama-arasindaki-10-fark/ adresinden alındı

Durmaz, Y. (2020). Pazarlama İlkeleri (1. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Edelman, D. C. (2020). Dijital Çağda Marka Çalışması. Melis İnan (Çev.) Stratejik Pazarlama (s. 25-43). İstanbul: Optimist Yayınları.

Efendioğlu, İ. H. (2020). Dijital Pazarlama. Editör: Y. Durmaz, Pazarlama İlkeleri (s. 249-283). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Er, H. İ. (2022, 11 03). Dijital Pazarlama ve Geleneksel Pazarlama Arasındaki 11 Fark. Kasım 2022 tarihinde Dopinger Blog: https://www.dopinger.com/tr/blog/dijital-pazarlama-ve-geleneksel-pazarlama-arasindaki-farklar adresinden alındı

Ersöz, B. (2020). Yeni Nesil Web Paradigması: Web 4.0. Bilgisayar Bilimleri ve Teknolojileri Dergisi, 1(2), 58-65.

Eyel, C. Ş., & Şen, B. (2020). Influencer Pazarlama Ve Tüketicilerin Influencer'lara Yönelik Tutumlarının Satın Alma Niyeti Üzerindeki Etkisi. Atlas Sosyal Bilimler Dergisi, 5(1), 7-29.

Fidan, K., & Yıldırım, F. (2020). Dijital Pazarlama Stratejileri Üzerine Nitel Bir Araştırma. İstanbul Ticaret Üniversitesi Girişimcilik Dergisi(8), 137-150.

Gökşin, E. (2017). Dijital Pazarlama Temelleri (1. Baskı). (F. Sarı, Dü.) İstanbul: Abaküs Yayınları.

Gürsoy, Öztürk, B. (tarih yok). SMART Hedefler Nedir ve Nasıl Oluşturulur? Aralık 09, 2022 tarihinde ACTİON COACH: https://www.belmagursoy.com.tr/blog/smart-hedef-nedir-ve-nasil-olusturulur/ adresinden alındı

gelistir.org. (tarih yok). Dijital Pazarlama. Aralık 3, 2022 tarihinde Geliştir: Bilgi Teknolojileri: https://www.gelistir.org/dijital-pazarlama-digital-marketing adresinden alındı

Grădinaru, C., Toma, S.-G., & Marinescu, P. (2016). Marketing Mix in Services. Ovidius" University Annals.

https://engaiodigital.com/online-marketing-mix/. (tarih yok). The 7 P's of Online Marketing Mix. Aralık 16, 2022 tarihinde Engaiodigital. adresinden alındı

Jara, A. J., Parra, M. C., & Skarmeta, A. F. (2012). Marketing 4.0: A new value added to the Marketing through the Internet of Things. 2012 Sixth International Conference on Innovative Mobile and Internet Services in Ubiquitous Computing, (s. 852-857).

Jiménez-Zarco, A. I., Rospigliosi, A., Martínez-Ruiz, M. P., & Izquierdo-Yusta, A. (2019). Marketing 4.0: Enhancing Consumer-Brand Engagement Through Big Data Analysis. Web Services: Concepts, Methodologies, Tools, and Applications, 2172-2195.

Kamal, Y. (2016). Study of trend in digital marketing and evolution of digital marketing strategies. International Journal of Engineering Science, 5(6), 5300-5302.

Kazankaya, K. (2019). E-Ticaret ve Dijital Pazarlama. İstanbul: Sokak Kitapları Yayıncılık.

Kingsnorth, S. (2016). Digital Marketing Strategy:An İntegrated Approach To Online Marketing (Cilt 1. Baskı). London and Philadelphia, Great Britain and USA: Kogan Page Limited.

Kotler, P., Burton, S., Deans, K. R., Brown, L., & Armstrong, G. (2013). Marketing. Pearson Higher Education AU.

Kotler, P., Kartajaya, H., & Setiawan, I. (2010). Pazarlama 3.0. 1. Baskı (S. Talay, Dü., & K. Dündar, Çev.) İstanbul: Optimist Yayınları.

Kotler, P., Kartajaya, H., & Setiawan, I. (2021 a). Pazarlama 4.0. (S. Talay, Dü., & N. Özata, Çev.) İstanbul: Optimist Yayınları.

Kotler, P., Kartajaya, H., & Setiawan, I. (2021 b). Pazarlama 5.0. 1. Baskı. Taner Gezer (Çev.) İstanbul: Nişantaşı Üniversitesi Yayınları.

Kurum, B. (2020). KOBİ'ler İçin Etkili Dijital Pazarlama Teknikleri (1. Baskı). (D. Karagöz, Dü.) İstanbul: Sumru Yayınevi.

Lamb, W. C., Hair, J. F., & McDaniel, C. (2012). Marketing. USA: Cengage Learning.

Lawrence , S., Deshmukh, S., & Navajivan, E. (2018). A Comparatıve Study Of Dıgıtal Marketıng Vs Tradıtıonal Marketıng. IIBM's Journal of Management Research, 3(1), 112-121.

Mert, Y. L. (2018, 09). Dijital Pazarlama Ekseninde Influencer Marketıng Uygulamaları. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 6(2), 1299-1328.

Naik, U., & Shivalingaiah, D. (2008). Comparative Study of Web 1.0, Web 2.0 and Web 3.0. International CALIBER, (s. 499-507).

Nath, K., Dhar, S., & Basishtha, S. (2014). Web 1.0 to Web 3.0 - Evolution of the Web and its Various Challenges. 2014 International Conference on Reliability Optimization and Information Technology (ICROIT). IEEE,, (s. 86-89).

Njegomir, V. (2020). Digital Marketing. Civitas, 1(10), 52-71.

Noviana, I. T., & Darma, G. S. (2020). Exploring Digital Marketing Strategies During the New Normal Era in Enhancing the Use of Digital Payment. Jurnal Mantik, 3(4), 2257-2262.

Pıstol, L., & Bucea-Manea,Ţ, R. (tarih yok). The „7Ps"&"1G" that rule in the digital world the marketing mix. In Proceedings of the International Conference on Business Excellence, (s. 759-769).

Patrutıu-Baltes, L. (2016). Inbound Marketing - the most important digital marketing strategy. Bulletin of the Transilvania University of Brasov. Economic Sciences. Series V, 58(9), 61-68.

Pogorelova, E. V., Yakhneeva, İ. V., Agafonova, A. N., & Prokubovskaya, A. O. (2016). Marketing Mix for E-commerce. Internatıonal Journal Of Envıronmental & Scıence Educatıon(11), 6744-6759.

Ryan, D., & Jones, C. (2009). Understanding Dıgıtal Marketing: Marketing strategies for engaging the digital generation (1. Baskı). London and Philadelphia, United Kingdom and USA: Kogan Page .

Sahai, S., Goel, R., Malik, P., Krishnan, C., Singh, G., & Bajpai, C. (2018, 11 2). Role of Social Media Optimization in Digital Marketing with special reference to Trupay. International Journal of Engineering & Technology(7), 52-57.

Sarıkaya, H. (2022). Dijital Pazarlama. Editör: İ. Erdoğan Tarakçı, & M. Baş, Pazarla-Ma Teoriden Pratiğe (s. 145). İstanbul: Efe Akademik Yayıncılık.

Sawicki, A. (2016). Digital Marketing. World Scientific News, 82-88.

Shahverdiyev, R. (2017, Mart 30). Dijital Pazarlamanın Adımları. Aralık 3, 2022 tarihinde Pazarlama Makaleleri: http://www.pazarlamamakaleleri.com/dijital-pazarlamanin-adimlari/ adresinden alındı

Şengül, O. (2018). 2 Saatte A'dan Z'ye Dijital Pazarlama. İstanbul: CERES Yayıncılık.

Şerbetçigil, Ş. (2021, Eylül 28). Pazarlama Karması Elemanları Nelerdir? Aralık 16, 2022 tarihinde earnado: https://earnado.com/tr/pazarlama-karmasi-elemanlari-nelerdir/ adresinden alındı

TDK. (2022, 10 10). Türk Dil Kurumu. https://sozluk.gov.tr adresinden alındı

Tiago, M. P., & Veríssimo, J. C. (2014). Digital marketing and social media: Why bother? Business horizons, 6(57), 703-708.

Todor, R. D. (2016). Blending traditional and digital marketing. Bulletin of the Transilvania University of Brasov. Economic Sciences., 58(9), 51-56.

Veleva, S. S., & Tsvetanova, A. I. (2020). Characteristics of the digital marketing advantages and disadvantages. In IOP Conference Series: Materials Science and Engineering. 940, s. 1-9. Sofia: IOP Publishing.

Veleva, S., & Tsvetanova, A. (2020). Characteristics of the digital marketing advantages and disadvantages. OP Conference Series: Materials Science and Engineering, 1-9.

Wang, K. Y., & Rademacher, M. A. (2014). Viral Marketing. College of Communication .

Wilson, R. F. (2000). The six simple principles of viral marketing. Web Marketing Today, 70(1), 232.

Wind, J., & Mahajan, V. (2002). Digital Marketing. Symphonya. Emerging Issues in Management(1), 43-54.

www.wearesocial.com (2022, Ekim 20). The Global State Of Dıgıtal In October 2022. Aralık 14, 2022 tarihinde We Are Social: https://wearesocial.com/us/blog/2022/10/the-global-state-of-digital-in-october-2022/ adresinden alındı

Yücel, G., & Adiloğlu, B. (2019, 07 17). Dijitalleşme - Yapay Zeka Ve Muhasebe Beklentiler. Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi, 47-60.

Yasmin, A., Tasneem, S., & Fatema, K. (2015, Nisan). Effectiveness of Digital Marketing in the Challenging Age: An Empirical Study. International Journal of Management Science and Business Administration, 1(5), 69-80.

Yayla , O. T. (2015). Dijitalleşme Çağında Eşitsizlik ve Ayrımcılık. Liberal Düşünce Dergisi(79), 43-53.

Yağcı, Y. (2009). Web Teknolojisinde Yeni Bilgi Fırtınası: Web 3.0. ÜNAK 2009 Bilgi Çağında Varoluş: "Fırsatlar ve Tehditler" Sempozyumu, 138-147. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi.

Yengin, D. (2015). Yeni Medyanın Olanakları: Semantik Web. The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication - TOJDAC, 1(5), 44-53.

KAYNAKÇA

Ağca, G., & Kozbekçi Ayranpınar, S. (2021). Moda sektöründe artırılmış gerçeklik ve sanal gerçeklik. Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi, 25, 1-15.

Akıncı, O., & Taşkıran, H. B. (2020). Deneyim odaklı pazarlama ve arttırılmış gerçeklik: arttırılmış gerçeklik uygulamalarının marka tercihi üzerindeki etkisini tespit etmeye yönelik bir araştırma. İstanbul Arel Üniversitesi İletişim Çalışmaları Dergisi, 8(18), 98-128.

Alcañiz, M., Bigné, E., & Guixeres, J. (2019). Virtual reality in marketing: a framework, review, and research agenda. Frontiers in Psychology, 10, 1-15.

Altun, D. (2021). Sanal ve artırılmış gerçeklikle dönüşen yeni nesil sosyal medya mecrası: metaverse. ICBM, 171-173.

Barnes, S. (2016). Understanding virtual reality in marketing: Nature, implications and potential. Implications and Potential.

Bayraktar, E., & Kaleli, F. (2007). Sanal gerçeklik ve uygulama alanları. Akademik Bilişim, 1-6.

Bingöl, B. (2018). Yeni bir yaşam biçimi: Artırılmış gerçeklik (AG). Etkileşim, (1), 44-55.

Burke, R. (2018). Virtual reality for marketing research. in Innovative Research Methodologies in Management (Eds L. Moutinho & M. Sokele), Cham: Palgrave Macmillan, 63-82.

Cankül, D., Doğan, A., & Sönmez, B. (2018). Yiyecek-içecek işletmelerinde inovasyon ve artırılmış gerçeklik uygulamaları. İşletme Araştırmaları Dergisi, 10(3), 576-591.

Datta, V. (2017). A conceptual study on experiential marketing: Importance, strategic issues and its impact. International Journal of Research-Granthaalayah, 5(7), 26-30.

De Regt, A., Plangger, K., & Barnes, S. J. (2021). Virtual reality marketing and customer advocacy: Transforming experiences from story-telling to story-doing. Journal of Business Research, 136, 513-522.

Deligöz, K., & Ünal, S. (2017. Deneyimsel pazarlama uygulamalarının marka tercihi üzerindeki etkisini belirlemeye yönelik bir araştırma (Kahve Dünyası ve Starbucks örneği). Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 31(1), 135-156.

Demirezen, B. (2019). Artırılmış gerçeklik ve sanal gerçeklik teknolojisinin turizm sektöründe kullanılabilirliği üzerine bir literatür taraması. Uluslararası Global Turizm Araştırmaları Dergisi, 3(1), 1-26.

Gökdemir Ekici, S. (2020). Tüketici deneyimleri ve deneyimsel pazarlama. Ankara: İksad Yayınları.

Griffin, T., Giberson, J., Lee, S. H. M., Guttentag, D., Kandaurova, M., Sergueeva, K., & Dimanche, F. (2017). Virtual reality and implications for destination marketing. Travel and Tourism Research Association: Advancing Tourism Research Globally.

Holbrook, M. B., & Hirschman, E. C. (1982). The experiential aspects of consumption: Consumer fantasies, feelings, and fun. Journal of Consumer Research, 9(2), 132-140.

https://www.ama.org/topics/experiential-marketing/

Kabadayı, E. T., & Alan, A. K. (2014). Deneyimsel pazarlama: Pazarlamadaki artan önemi. İşletme Araştırmaları Dergisi, 6(1), 203-217.

Kalyoncuoğlu, S. (2018). Deneyimsel pazarlama. Ankara: Gazi Kitabevi, 2. Baskı.

Köse, N., & Yengin, D. (2018). Dijital pazarlamadan fijital pazarlamaya geçişe örnek olarak artırılmış gerçeklik ve sanal gerçeklik uygulamalarının pazarlama üzerindeki katkılarının incelenmesi. İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi, 10(1), 77-111.

Küçüksaraç, B., & Sayımer, İ. (2016). Deneyimsel pazarlama aracı olarak artırılmış gerçeklik: Türkiye'deki marka deneyimlerinin etkileri üzerine bir araştırma. Connectist: Istanbul University Journal of Communication Sciences, (51), 73.

Loureiro, S. M. C., Guerreiro, J., Eloy, S., Langaro, D., & Panchapakesan, P. (2019). Understanding the use of Virtual Reality in Marketing: A text mining-based review. Journal of Business Research, 100, 514-530.

Onurlubaş, E., & Altunışık, R. (2021). Deneyimsel pazarlamanın müşteri memnuniyeti üzerine etkisi: kahve dünyası üzerine bir uygulama. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 23(1), 83-100.

Ozdemir, M. A. (2021). Virtual reality (VR) and augmented reality (AR) technologies for accessibility and marketing in the tourism industry. In ICT tools and applications for accessible tourism, IGI Global, 277-301.

Pine, B. J. & Gilmore, J. H. (1999). The experience economy: Work is theatre & every business a stage. Boston: Harvard Business Press.

Rauschnabel, P. A., Babin, B. J., tom Dieck, M. C., Krey, N., & Jung, T. (2022). What is augmented reality marketing? Its definition, complexity, and future. Journal of Business Research, 142, 1140-1150.

Same, S., & Larimo, J. (2012). Marketing theory: experience marketing and experiential marketing. In 7th International Scientific Conference, 480-487.

Schmitt, B. (1999). Experiential marketing: A new framework for design and communications. Design Management Journal (Former Series), 10(2), 10-16.

Smilansky, S. 2009. Experiential Marketing: A Practical Guide to Interactive Brand Experiences. Kogan Page, London, UK.

Subawa, N. S., Widhiasthini, N. W., Astawa, I. P., Dwiatmadja, C., & Permatasari, N. P. I. (2021). The practices of virtual reality marketing in the tourism sector, a case study of Bali, Indonesia. Current Issues in Tourism, 24(23), 3284-3295.

Vila-López, N., & Rodríguez-Molina, M. (2013). Event-brand transfer in an entertainment service: experiential marketing. Industrial Management & Data Systems. 113(5), 712-731

You-Ming, C. (2010). Study on the impacts of experientıal marketing and customers'satification based on relatıonshıp quality. International Journal of Organizational Innovation, 3(1), 189-209.

Yung, R., Khoo-Lattimore, C., & Potter, L. E. (2021). Virtual reality and tourism marketing: Conceptualizing a framework on presence, emotion, and intention. Current Issues in Tourism, 24(11), 1505-1525.

Zheng, J. M., Chan, K. W., & Gibson, I. (1998). Virtual reality. IEEE Potentials, 17(2), 20-23.

KAYNAKÇA

Akpınar, M. E., & Özdil, T. (2022). Hotel selection with safe tourism certificates in covid-19 pandemic using SWARA and Fuzzy COPRAS methods. Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, 11(2), 783-797. doi: 10.33206/mjss.942538.

Alexander, J., Misra, S., & Shenoy, V. (2020). Coca Cola India and its distribution channel: A selection by Analytic Hierarchy Process (AHP). High Technology Letters, 26(5), 455-469.tunca

Altay, B. C., Okumuş, A., & Adıgüzel Mercangöz, B. (2022). An intelligent approach for analyzing the impacts of the COVID-19 pandemic on marketing mix elements (7Ps) of the on-demand grocery delivery service. Complex & Intelligent Systems, 8(1), 129-140. doi: 10.1007/s40747-021-00358-1.

Ayçin, E. (2018). Veri tabanı yönetim sistemi seçiminde SWARA ve COPRAS yöntemlerinin bütünleşik olarak kullanılması. Dijital Çağda İşletmecilik Dergisi, 1(2), 51-58.

Babacan, A., & Tuncay, M. (2022). Türk enerji sektöründe çalışma sermayesi ve finansal performans arasındaki etkileşim: SWARA, AHP ve TOPSIS yöntemleriyle karşılaştırmalı bir araştırma. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9(3), 1976-2005. doi: 10.30798/makuiibf.1097378.

Cam, A. C. (2019). Havayolu pazarlamasına giriş. Pegem Akademi, Ankara.

Çalık, A. (2020). Hedef pazar seçimi için Hibrit BWM-ARAS karar verme modeli. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 18(3), 196-210. doi: 10.18026/cbayarsos.646115.

Çelik, D. S. (2022). Havayolu işletmeciliğinde reklâmlar ve uygulamaları. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9(2), 364-382.

Erdin, C., & Özkaya, G. (2019). Turkey's 2023 energy strategies and investment opportunities for renewable energy sources: Site selection based on electre. Sustainability, 11(7), 2136. doi:10.3390/su11072136.

Eser, Z., Atalık, Ö., Kağnıcıoğlu, C. H., & Korkmaz Devrani, T. (2018). Havayolu pazarlaması. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Ghenai, C., Albawab, M., & Bettayeb, M. (2020). Sustainability indicators for renewable energy systems using multi-criteria decision-making model and extended SWARA/ARAS hybrid method. Renewable Energy, 146, 580-597. doi: 10.1016/j.renene.2019.06.157.

Ghorabaee, M. K., Amiri, M., Zavadskas, E. K., Hooshmand, R., & Antuchevičienė, J. (2017). Fuzzy extension of the CODAS method for multi-criteria market segment

evaluation. Journal of Business Economics and Management, 18(1), 1-19. doi:10.3846/16111699.2016.1278559.

Güler, E., Avcı, S. & Aladağ, Z. (2022). DEMATEL-SWARA yöntemleri ile geçici barınma alanlarının seçimine etki eden kriterlerin değerlendirilmesi. Uluslararası Batı Karadeniz Mühendislik ve Fen Bilimleri Dergisi, 4(2), 57-74.

Işıldak, B., & Tunca, M. Z. (2018). Havalimanı hizmetlerinde müşteri memnuniyetini etkileyen faktörler üzerine bir araştırma. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 23(1), 241-255.

Işıldak, B., & Yıldırım, A. (2018). Havalimanı yer hizmetlerinde çalışanların örgütsel bağlılık algılarının örgütsel özdeşleşme ve iş tatmini üzerindeki rolü ve etkinliği üzerine bir araştırma ve örnek uygulama. Anka E-Dergi, 3(2), 25-41.

Jafarzadeh Ghoushchi, S., Shaffiee Haghshenas, S., Memarpour Ghiaci, A., Guido, G., & Vitale, A. (2023). Road safety assessment and risks prioritization using an integrated swara and marcos approach under spherical fuzzy environment. Neural Computing And Applications, 35(6), 4549-4567. doi: 10.1007/S00521-022-07929-4.

Karabasevic, D., Stanujkic, D., Urosevic, S., & Maksimovic, M. (2015). Selection of candidates in the mining industry based on the application of the SWARA and the MULTIMOORA methods. Acta Montanistica Slovaca, 20(2), 116-124.

Katrancı, A. & Kundakcı, N. (2020). SWARA temelli bulanık copras yöntemi ile soğuk hava deposu seçimi. Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 7(1), 63-80. doi: 10.17541/optimum.526134.

Kaya, E. Ç., & Ündil, S. H. (2022). Bilgi teknolojilerinin gelişimiyle dijital pazarlamanın doğuşu. Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi, 17(2), 107-137.

Keleş, M. K., Özdağoğlu, A., & Işıldak, B. (2021). Türkiye'de havacılığın geleceğine yönelik bir öngörümleme çalışması. Gazi Kitabevi, Ankara.

Koç Ustalı, N. & Tosun, N. (2019). Bulanık AHP ve Bulanık WASPAS yöntemleri ile yeni ürün seçimi. Pazarlama İçgörüsü Üzerine Çalışmalar, 3(2), 25-34.

Kotler, P. (1998). 4P öldü, yaşasın 4C. Kariyer Dünyası, Sayı no 7.

Kotler, P., & Zaltman, G. (1971). Social marketing: an approach to planned social change. The Journal of Marketing, 3-12.

Kumar, V., Kalita, K., Chatterjee, P., Zavadskas, E. K., & Chakraborty, S. (2022). A SWARA-CoCoSo-based approach for spray painting robot selection. Informatica, 33(1), 35-54. doi: 10.15388/21-INFOR466.

Memiş, S., & Korucuk, S. (2022). Hızlı yemek (fast food) sektöründe pazarlama inovasyon kriterlerinin belirlenmesi ve firma seçimi: Giresun ili uygulaması. Verimlilik Dergisi, (1), 47-59. doi: 10.51551/verimlilik.907376.

Oh, S. (2021). The Ahp Analysis of university marketing communications based on promotion mix: evidence from Korea. Academy of Strategic Management Journal, Special Issue 6, 20, 1-8.

Özbek, A. (2017). Çok kriterli karar verme yöntemleri ve excel ile problem çözümü. Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Özdağoğlu, A., Keleş, M. K., & Eren, F. Y. (2020). SWARA tabanlı WSM ve CODAS yöntemleri ile biyokimya hormon cihazı seçimi. Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10(1), 371-396.

Rani, P., Mishra, A. R., Krishankumar, R., Mardani, A., Cavallaro, F., Soundarapandian Ravichandran, K., & Balasubramanian, K. (2020). Hesitant Fuzzy SWARA-complex proportional assessment approach for sustainable supplier selection (HF-SWARA-COPRAS). Symmetry, 12(7), 1152. doi: 10.3390/sym12071152.

Robert, M.K. (1999). Air transportation. Thirteenth Edition, USA: Kendall Hunt Publishing Company.

Thomas, R. K. (2005). Marketing healthcare services. Chicago: Chicago Health Administration Press.

Tuncalı Yaman, T. & Bacaksız, P. (2020). Potansiyel kullanıcı gruplarının mobil pazarlamaya yönelik bariyerlerinin stratejik pazarlama kararları bağlamında önceliklendirilmesi. Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(3), 675-687.

Samad, A., Sawal, A., & Fauzan, M. A. (2022). Application of the Analytic Hierarchy Process in determining the marketing mix strategy of rice elevator machines. American Journal of Humanities and Social Sciences Research (AJHSSR), 6(9), 83-90.

Vrtagić, S., Softić, E., Subotić, M., Stević, Ž., Dordevic, M., & Ponjavic, M. (2021). Ranking road sections based on MCDM model: New improved fuzzy SWARA (IMF SWARA). Axioms, 10(2), 92. doi: 10.3390/axioms10020092.

Vural, A., & Baltacı, A. (2022). Sağlık hizmetlerinin finansmanında bir pazarlama karması elemanı olarak fiyat. İksad Yayınevi, Ankara.

KAYNAKÇA

Amadeus, (2017). An Amadeus company, Navitaire, unveils the world's first virtual reality travel search and booking experience. available in http://www.amadeus.com/web/amadeus/en_1A-corporate/Amadeus-Home/Newsroom/Archive/PR-2017-04-, (25.04.2017).

Azuma, R. T. (1997). A survey of augmented reality. Presence: teleoperators & virtual environments, 6(4), 355-385.

Berryman, D. R., (2012). Augmented reality: A review. Medical Reference Services Quarterly, 212-218.

Borrison, R. (2017). Marriott Hotels reimagines travel with augmented reality. Available in https://www.marketingdive.com/ex/mobilemarketer/cms/news/software-technology/16391.html, (14.02.2023).

Bretbacher, M., & Egger, R. (2010). Physisch–Virtuell Transreale Räume im touristischen Leistungsprozess. Tourismus im Spannungsfeld von Polaritäten, 205–222.

Buhalis, D., & Law, R. (2008). Progress in information technology and tourism management: 20 years on and 10 years after the Internet: The state of eTourism research. Tourism Management, 29(4), 609–623.

Cambridge. (2022). Cambridge: English-Turkish Dictionary. available in https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english-turkish/destination, (14.02.2022).

Echo3D, (2020). Augmented Reality, Virtual Reality & Fashion (Try before you buy!). available in https://medium.com/echo3d/augmented-reality-virtual-reality-fashion-try-before-you-buy-fcd281ef6d4b, (25.09.2020).

Fritz, F., Susperregui, A., & Linaza, M. T. (2005). Enhancing cultural tourism experiences with augmented reality technologies. 6th International Symposium on Virtual Reality, Archaeology and Cultural Heritage (VAST).

Gfk. (2016). Internet-Nutzung in Europa 2013. GfK Verein: Das mobile Internet setzt sich durch. available in http://www.gfk.com/de/insights/press-release/gfk-verein-dasmobile-internet-setzt-sich-durch/ , (10.10.2020).

Gutie´rrez, M., Vexo, F., & Thalmann, D. (2008). Stepping into virtual reality. London: Springer.

Guttentag, D. A. (2010). Virtual reality: Applications and implications for tourism. Tourism management, 31(5), 637-651.

Han, D.I., Jung, T., & Gibson, A. (2014). Dublin AR: Implementing augmented reality in tourism. Information and communication Technologies.

He, Z., Wu, L., & Li, X. R. (2018). When art meets tech: The role of augmented reality in enhancing museum experiences and purchase intentions. Tourism Management, 68, 127-139.

Kim, J., & Fesenmaier, D. R. (2017). Sharing tourism experiences: The posttrip experience. Journal of Travel Research, 56(1), 28–40.

Kirwan, P. (2022). CAVE (Cave Automatic Virtual Environment). Available in https://www.techtarget.com/whatis/definition/CAVE-Cave-Automatic-Virtual-Environment, (01.09.2022).

Krau, Aurélie (2016). Virtual Reality: What potential for the travel industry? available in http://www.travel-think.com/virtual-reality-what-potential-for-the-travel-industry, (07.03.2017).

Linde, V. (2022). Eliminating language barriers with Augmented Reality. Available in https://vr.linde.com/2022/09/02/eliminating-language-barriers-with-augmented-reality/, (02.09.2022).

Line, N., & Wang, Y. (2017). A Multi-Stakeholder Market Oriented Approach to Destination Marketing, Journal of Destination Marketing & Management, 6(1), 84-93.

Lundy, L. (2015). Future traveller tribes 2030. Building a more rewarding journey. Available in: http://www.amadeus.com/documents/future-traveller-tribes-2030/amadeustraveller-tribes-2030-airline-it.pdf, (10.01.2023).

Morrison, A. M. (2013). Marketing and managing tourism destinations:Routledge.

Neuburger, L., Beck, J., & Egger, R. (2018). The 'Phygital'tourist experience: The use of augmented and virtual reality in destination marketing. In Tourism planning and destination marketing, 183-202.

Pike, S. (2016). Destination Marketing: Essentials. Routledge 2016.

Proctor, D. (2017). Gatwick Airport's world first in AR wayfinding. Available in https://www.installation-international.com/technology/gatwick-airports-world-first-ar-wayfing, (13.01.2023).

Rauschnabel, P. A., Felix, R., & Hinsch, C. (2019). Augmented reality marketing: How mobile AR-apps can improve brands through inspiration. Journal of Retailing and Consumer Services, 49, 43-53.

Sherman, A. (2011). How tech is changing the museum experience. Available in https://mashable.com/archive/high-tech-museums, (23.09.2015).

Schüller, A. M. (2012). Touchpoints: auf Tuchfühlung mit dem Kunden von heute; Managementstrategien für unsere neue Business Welt.

Steinicke, F. (2016). Being really virtual:immersive natives and the future of virtual reality

Stickdorn, M., & Zehrer, A. (2009, November). Service design in tourism: Customer experience driven destination management. First Nordic conference on service design and service innovation, 24-26 november, Oslo, 1-16.

Strickland, J. (2007). How virtual reality works. How Stuff Works.

Tiusanen, P. (2017). Virtual reality in destination marketing.

Tussyadiah, I. P., Wang, D., & Jia, C. H. (2016). Exploring the persuasive power of virtual reality imagery for destination marketing. TTRA International Conference, Colorado.

UNWTO (2014): Handbook on E-marketing for Tourism Destinations. World Tourism Organization and the European Travel Commission.

UNWTO (2016): Report of the Committee on Tourism and Competitiveness. Available in: http://cf.cdn.unwto.org/sites/all/files/docpdf/generalprogrammeofworkdmgt.pdf, (14.02.2022).

Van Kleef, N., Noltes, J., & van der Spoel, S. (2010). Success factors for augmented reality business models. Study tour Pixel, 1-36.

Yung, R., & Khoo-Lattimore, C. (2017). New realities: A systematic literature review on virtual reality and augmented reality in tourism research. Current Issues in Tourism, 22(17), 2056–2081.

Wang, X., Love, P. D., Kim, M. J., & Wang, W. (2014). Mutual awareness in collaborative design an augmented reality integrated telepresence system. Computers in Industry, 314–324.

KAYNAKÇA

Alegre, J. and Chiva, R. (2008). Assessing the ımpact of organizational learning capability on product innovation performance: an empirical test, Technovation, 28(6), 315-326.

Altunışık, R., Özdemir, Ş. ve Torlak, Ö. (2014). Pazarlama ilkeleri ve yönetimi, Beta Yayınları, 1. Baskı, İstanbul.

Blazevic, V. and Lievens, A. (2004). Learning during the new financial service innovation process: antecedents and performance effects, Journal of Business Research, 57(4), 374-391.

Camisón, C. and Villar-López, A. (2014). Organizational innovation as an enabler of technological innovation capabilities and firm performance, Journal of Business Research, 67(1), 2891-2902.

Casidy, R., Nyadzayo, M. and Mohan, M. (2020). Service innovation and adoption in ındustrial markets: an sme perspective, Industrial Marketing Management, 89, 157-170.

Damanpour, F., Walker, R. M. and Avellaneda, C. N. (2009). Combinative effects of innovation types and organizational performance: a longitudinal study of service organizations, Journal of Management Studies, 46(4), 650-675.

Drew, M., Woodside, A., Chen, Y. G., Chen, Z. H., Ho, J. C. and Lee, C. S. (2009). In-Depth tourism's ınfluences on service innovation, International Journal of Culture, Tourism and Hospitality Research, 3(4), 326–36.

Durst, S., Mention, A. L. and Poutanen, P. (2015). Service innovation and its ımpact: what do we know about?, Investigaciones Europeas de Direcciony Economia de la Empresa, 21(2), 65-72.

Evangelista, R. and Sirilli, G. (1995). Measuring innovation in services, Research Evaluation, 5(3), 207-215.

Fornell, C. and Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error, Journal of Marketing Research, 18(1), 39-50.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. and Anderson, R. E. (2019). Multivariate data analysis, Pearson Prentice Hall, Essex.

Hair, J. F., Risher, J. J., Sarstedt, M. and Ringle, C. M. (2019). When to use and how to report the results of PLS-SEM, *European Business Review*, 31(1), 2-24.

Hjalager, A. M. (2002). Repairing innovation defectiveness in tourism, Tourism Management, 23(5), 465-474.

Jöreskog, K. G. and Sörbom, D. (1982). Recent developments in structural equation modeling, Journal of Marketing Research, 19(4), 404-416.

Lukas, B. A. and Ferrell, O. C. (2000). The effect of market orientation on product ınnovation, Journal of The Academy of Marketing Science, 28(2), 239-247.

Maciariello, J. (2009). Marketing and innovation in the Drucker management system, Journal of the Academy of Marketing Science, 37(1), 35-43.

McDermott, C. M. and Prajogo, D. I. (2012). Service innovation and performance in SMEs, International Journal of Operations & Production Management, 32(2), 216–37.

McGuirk, H., Lenihan, H. and Hart, M. (2015). Measuring the ımpact of innovative human capital on small firms' propensity to innovate, Research Policy, 44(4), 965-976.

Möller, K., Rajala, R. and Westerlund, M. (2008). Service innovation myopia? A new recipe for client-provider value creation, California Management Review, 50(3), 31-48.

Oke, A. (2007). Innovation Types and innovation management practices in service companies, International Journal of Operations & Production Management, 27(6), 564-87.

Olughor, R. J. (2015). Effect of innovation on the performance of SMEs organizations in Nigeria, Management, 5(3), 90-95.

Orfila-Sintes, F. and Mattsson, J. (2009). Innovation behavior in the hotel ındustry. Omega, 37(2), 380-394.

Oslo Kılavuzu. (2005). Yenilik verilerinin toplanması ve yorumlaması için ilkeler Tübitak, 3. Baskı. Ankara.

Ren, L., Xie, G. and Krabbendam, K. (2009). Sustainable competitive advantage and marketing innovation within firms: a pragmatic approach for Chinese firms", Management Research Review, 33(1), 79-89.

Rogers, E. M. (2002). Diffusion of preventive ınnovations, Addictive Behaviors, 27(6), 989-993.

Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H. and Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures, Methods of Psychological Research Online, 8(2), 23-74.

Schumacker, R. E. and Lomax, R. G. (2004). *A* Beginner's Guide To Structural Equation Modeling, Psychology Press, Mahwah.

Tidd, J., Bessant, J. and Pavitt, K. (2005). Managing ınnovation. ıntegrating technological, market and organizational change, John Wiley & Sons Ltd Third Edition, England.

Van de Ven, A. H. (1986). Central problems in the management of innovation, Management Science, 32(5), 590-607.

Wan, D., Ong, C. H. and Lee, F. (2005). Determinants of firm innovation in Singapore, Technovation, 25(3), 261-268.

Weerawardena, J. (2003). The role of marketing capability in innovation-based competitive strategy, Journal of Strategic Marketing, 11(1), 15-35.

KAYNAKÇA

Aaker, D.A. ve Joachimsthaler, E. (2000). Brand Leadership. Newyork: The Free Press.

Aaker, J., Fournier, S. ve Brasel, S.A. (2004). When Good Brands Do Bad. Journal of Consumer Research, 31(1), 1-16.

Abrams, D. ve Hogg, M. A. (1988). Comments on The Motivational Status of Self-Esteem in Social Identity and Intergroup Discrimination. European Journal of Social Psychology, 18(4), 317-334.

Ahuvia, A.C. (1993). Market Metaphors for Meeting Mates. R. Belk (Ed.), Research in Consumer Behavior: A Research Annual. Greenwich, CT: JAI Press.

Ahuvia, A.C. (2005). Beyond The Extended Self: Loved Objects and Consumers' Identity Narratives. Journal of Consumer Research, 32(1), 171-184.

Aktuğlu, I.K. (2004). Marka Yönetimi: Güçlü ve Başarılı Markalar için Temel İlkeler. İstanbul: İletişim Yayınları.

Albert, N. ve Merunka, D. (2013). The Role of Brand Love in Consumer-Brand Relationships. Journal of Consumer Marketing, 30(3), 258-266.

Albert, N., Merunka, D. ve Valette-Florence, P. (2009). The Feeling of Love Toward a Brand: Concept and Measurement. ACR North American Advances, in NA- Advances in Consumer Research (Eds. A.L. McGill ve S.S., Duluth) MN: Association for Consumer Research 36 (s.300-307).

Alnawas, I. ve Altarifi, S. (2015). Exploring The Role of Brand Identification and Brand Love in Generating Higher Levels of Brand Loyalty. Journal of Vacation Marketing, September, 1–18..

Arkonaç, S. (2008). Sosyal Psikolojide İnsanları Anlamak-Deneysel ve Eleştirel Yaklaşımlar. Nobel: Ankara.

Aslan, M. ve Öztürk, S.A. (2015). Marka Topluluğundan Beklenen Faydalar ve Markaya Adanmışlık İlişkisi: Gnctrkcll Marka Topluluğu Üyeleri Üzerinde Bir Araştırma. Pazarlama Teorisi ve Uygulamaları Dergisi, 1(2), 61-96.

Aydın, H. (2017). Marka Güveni, Farkındalığı ve Benlik İmaj Uyumunun Marka Bağlılığına Etkisinde Marka Aşkının Aracılık Rolü. Ege Akademik Bakış, 17(2), 281-294.

Başer, İ., Cintamür, İ. ve Arslan, F. (2015). Examining The Effect of Brand Experience on Consumer Satisfaction, Brand Trust and Brand Loyalty. Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 37(2), 101-128.

Batra, R., Ahuvia, A. ve Bagozzi, R.P. (2012). Brand Love. Journal of Marketing, 76(2), 1-16.

Becerra, E.P. ve Korgaonkar, P.K. (2011). Effects of Trust Beliefs on Consumers' Online Intentions. European Journal of Marketing, 45(6), 936-962.

Becerra, E.P. ve Badrinarayanan, V. (2013). The Influence of Brand Trust and Brand Identification on Brand Evangelism. Journal of Product & Brand Management, 22(5/6), 371-383.

Belk, R.W. (1988). Possessions and The Extended Self. Journal of Consumer Research, 15(2), 139-168.

Bergami, M. ve Bagozzi, R.P. (2000). Self-Categorization, Affective Commitment and Group Self-Esteem as Distinct Aspects of Social İdentity in The Organization. British Journal of Social Psychology, 39(4), 555-577.

Bergkvist, L. ve Larsen, T.B. (2010). Two Studies of Consequences and Actionable Antecedents of Brand Love. Journal of Brand Management, 17(7), 504–518.

Bhattacharya, C.B., Rao, H. ve Glynn, M.A. (1995). Understanding The Bond of İdentification: An Investigation of Its Correlates Among Art Museum Members. Journal of Marketing, 59(4), 46-57.

Bhattacharya, C. B. ve Sen, S. (2003). Consumer–Company Identification: A Framework for Understanding Consumers' Relationships with Companies. Journal of Marketing, 67(2), 76-88.

Bıçakcıoğlu, N., İpek, İ. ve Bayraktaroğlu, G. (2018). Antecedents and Outcomes of Brand Love: The Mediating Role of Brand Loyalty. Journal of Marketing Communications, 24(8), 863-877.

Bilgin, N. (2007). Kimlik İnşası. İzmir: Aşina Kitaplar-Turmaks.

Borges, A.P., Cardoso, C. ve Rodrigues, P. (2016). Consumer's Love for Functional Brands: The Aspirin Case. International Journal of Pharmaceutical and Healthcare Marketing, 10(4), 477- 491.

Bozoklu, Ç.P. (2020). Markalaşma ve Kurumsal İtibar. Ankara: Nika Yayınevi.

Brehm, S.S. ve Kassin, S.M. (1993). Social Psychology. Second Edition. Boston: Houghton Mifflin Company.

Carroll, B.A. ve Ahuvia, A.C. (2006). Some Antecedents and Outcomes of Brand Love. Marketing Letters, 17(2), 79-89.

Ceritoğlu, A.B. (2004). Genç Tüketicilerde Marka Bilincinin Oluşması ve Marka Sadakati Kavramlarının İncelenmesi ve Konu ile İlgili Bir Uygulama, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi.

Chaudhuri, A. ve Holbrook, M.B. (2001). The Chain of Effects From Brand Trust and Brand Affect to Brand Performance: The Role of Brand Loyalty. Journal of Marketing, 65(2), 81-93.

Chaudhuri, A. ve Holbrook, M.B. (2002). Product-Class Effects on Brand Commitment and Brand Outcomes: The Role of Brand Trust and Brand Affect. Journal of Brand Management, 10(1), 33-58.

Chung, K., Han, K.D. ve Park, S.B. (2001). The Effect of Brand Personality and Brand Identification on Brand Loyalty: Applying The Theory of Social Identification. Japanese Psychological Research, 43(4), 195-206.

Coşkun, A. N. (2014). Marka Sadakatinin Tüketici Tutumları ve Davranışlarına Yansımaları: Hızlı Tüketim Ürünlerinde Marka Sadakati Oluşumu Üzerine Bir Araştırma, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi.

Cunningham, R.M. (1956). Brand Loyalty: What, Where, How Much. Harward Business Rewiev, 34(Jan. Feb.), 116-128.

Çetintürk, İ. (2016). Müşteri Değeri, Müşteri Tatmini ve Marka Sadakati: Üniversite Sosyal Tesisleri Üzerine Bir Araştırma. Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi, 14(2), 93-109.

Çilingir, Z. ve Yıldız, S. (2010). Tüketicilerin Ürünlere Olan İlgileniminin Marka Sadakati Üzerindeki Etkisi: Sembolik Nitelikteki Bir Ürün Grubu için İstanbul İli Pilot Çalışması. ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 6(11), 79-100.

Dehdashtia, Z., Kenaria, M.J. ve Bakhshizadehb, A. (2012). The Impact of Social Identity of Brand on Brand Loyalty Development. Management Science Letters, 2, 1425-1434.

Del Rio, A.B., Vazquez, R. ve Iglesias, V. (2001). The Effects of Brand Associations on Consumer Response. Journal of Consumer Marketing, 18(5), 410-425.

Delgado-Ballester, E. ve Munuera-Aleman, J.L. (2000). Brand Trust in The Context of Consumer Loyalty. European Journal of Marketing, 35, 11-12.

Delgado-Ballester, E., Munuera-Aleman, J.L. ve Yague-Guillen, M.J. (2003). Development and Validation of A Brand Trust Scale. International Journal of Market Research, 45(1), 35-54.

Demir, M.Ö. (2012). Marka Sadakatinin Ölçülmesi: Niyete Bağlı Tutumsal Ölçek ile Satın Alma Sırasına Dayalı Davranışsal Ölçeğin Karşılaştırılması. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, 41(1), 103-128.

Deniz, A. ve Erciş, A. (2010). Kişilik Özellikleri, Hedonik ve Rasyonel Fayda, Marka Duygusu ve Marka Bağlılığı Arasındaki İlişkilerin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 24(2), 141-165.

Doney, P.M. ve Cannon, J.P. (1997). An Examination of The Nature of Trust in Buyer–Seller Relationships. Journal of Marketing, 61(2), 35-51.

Doosje, B. ve Ellemers, N. (1997). Stereotyping Under Threat: The Role of Group Identification. (Eds.) R. Spears, P.J. Oakes, N. Ellemers, & S.A. Haslam, The Social Psychology of Stereotyping and Group Life, Blackwell Publishing (257–272).

Dovganiuc, O. (2017). Fonksiyonel ve Sembolik Faydanın Marka Genişletmesine Yönelik Tüketici Tutumları Üzerindeki Etkisi: İlgilenim ve Yenilikçiliğin Rolü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi.

Dölarslan, E.Ş. (2012). Bir Marka Kişiliği Ölçeği Değerlendirmesi. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 67(2), 1-28.

Drennan, J., Bianchi, C., Cacho-Elizondo, S., Louriero, S., Guibert, N. ve Proud, W. (2015). Examining the Role of Wine Brand Love on Brand Loyalty: A Multi-Country Comparison. International Journal of Hospitality Management, 49, 47-55.

Dwivedi, A., Johnson, L.W., Wilkie, D.C. ve De Araujo-Gil, L. (2018). Consumer Emotional Brand Attachment with Social Media Brands and Social Media Brand Equity. European Journal of Marketing, 53(6), 1176-1204.

Elliott, R. ve Yannopoulou, N. (2007). The Nature of Trust in Brands: A Psychosocial Model. European Journal of Marketing, 41(9/10), 988-998.

Eren, S.S. ve Erge, A. (2012). Marka Güveni, Marka Memnuniyeti ve Müşteri Değerinin Tüketicilerin Marka Sadakati Üzerine Etkisi. Journal of Yaşar University, 26(7), 4455-4482.

Escalas, J.E. ve Bettman, J.R. (2003). You Are What They Eat: The Influence of Reference Groups on Consumers' Connections to Brands. Journal of Consumer Psychology, 13(3), 339-348.

Escalas, J.E. (2004). Narrative Processing: Building Consumer Connections to Brands. Journal of Consumer Psychology, 14(1-2), 168-180.

Escalas, J.E. ve Bettman, J.R. (2009). Connecting with Celebrities: Celebrity Endorsement, Brand Meaning, and Self-Brand Connections. Journal of Marketing Research, 13(3), 339-348.

Espejel, J., Fandos, C. ve Flavián, C. (2009). The Influence of Consumer Involvement on Quality Signals Perception: An Empirical Investigation in The Food Sector. British Food Journal, 21(3), 267-288.

Ferreira, A.G. ve Coelho, F.J. (2015). Product Involvement, Price Perceptions, and Brand Loyalty. Journal of Product & Brand Management, 24(4), 349-364.

Fetscherin, M., Boulanger, M., Gonçalves Filho, C. ve Souki, G.Q. (2014). The Effect of Product Category on Consumer Brand Relationships. Journal of Product & Brand Management, 23(2), 78-89.

Fournier, S. (1998). Consumers and Their Brands: Developing Relationship Theory in Consumer Research. Journal of Consumer Research, 24(4), 343-373.

Fournier, S. ve Lee, L. (2009). Getting Brand Communities Right. Harvard Business Review, 87(4), 105-111.

Fullerton, G. (2005). How Commitment Both Enables and Undermines Marketing Relationships. European Journal of Marketing, 39(11/12), 1372-1388.

Fung So, K.K., King, C., Sparks, B.A. ve Wang, Y. (2003). The Influence of Customer Brand Identification on Hotel Brand Evaluation and Loyalty Development. International Journal of Hospitality Management, 34, 31-41.

Gounaris, S. ve Stathakopoulos, V. (2004). Antecedents and Consequences of Brand Loyalty: An Empirical Study. Journal of Brand Management, 11(4), 283-306.

Gürbüz, A. ve Doğan, M. (2013). Tüketicilerin Markaya Duyduğu Güven ve Marka Bağlılığı İlişkisi. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 9(19), 239-258.

Gülcan, C. (2019). Sosyal Kimliğin Oluşumunda Marka Topluluklarının Etkisi: Vosvos (Volkswagen Beetle) Marka Topluluğu Örneği, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi.

Hacıhasanoğlu, B. (2017). Hizmet Sektöründe Marka Sadakati Oluşturma Politikaları, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi.

Harrison-Walker, L.J. (2001). The Measurement of Word-of-Mouth Communication and an Investigation of Service Quality and Customer Commitment As Potential Antecedents. Journal of Service Research, 4(1), 60-75.

He, H., Li, Y. ve Harris, L. (2012). Social Identity Perspective on Brand Loyalty. Journal of Business Research, 65, 648-657.

Hegner, S.M. ve Jevons, C. (2016). Brand Trust: A Cross-National Validation in Germany, India, and South Africa. Journal of Product & Brand Management, 25(1), 58-68.

Holt, D.B. (2005). How Societies Desire Brands: Using Cultural Theory To Explain Brand Symbolism. Inside Consumption, Routledge (s. 295-313).

Homburg, C., Wieseke, J. ve Hoyer, W.D. (2009). Social Identity and The Service-Profit Chain. Journal of Marketing, 73(2), 38-54.

Huang, C.C. (2017). The Impacts of Brand Experiences On Brand Loyalty: Mediators of Brand Love and Trust. Management Decision, 55(5), 915-934.

Huffman, C., Ratneshwar, S. ve Mick, D.G. (2000). Consumer Goal Structures and Goal Determiation Process (Ed S. Ratneshward) Why of Consumption: Contemporary Persepectives on Consumer Motives, Goals and Desires. London: Routledge.

Ismail, A.R. ve Spinelli, G. (2012). Effect of Brand Love, Personality and Image on Word of Mouth: The Case of Fashion Brands Among Young Consumers. Journal of Fashion Marketing and Management, 16(4), 386-395.

Jenkins, R. (2008).Rethinking Ethnicity: Arguments and Explorations. Second Edition. London: Sage.

Karsu, S. ve Erdem, Ş. (2010). Sadakate Giden Yolda Marka İmajının Değeri; İstanbul ve Gaziantep İllerinde Bir Uygulama. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 9(32), 171-198.

Kassim, N. ve Abdullah, N.A. (2010). The Effect of Perceived Service Quality Dimensions on Customer Satisfaction, Trust, and Loyalty in E-Commerce Settings: A Cross Cultural Analysis. Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics, 22(3), 351-371.

Keh, H.T., Pang, J. ve Peng, S. (2007). Understanding and Measuring Brand Love. Society for Consumer Psychology Conference Proceedings, 84(88), 97-118.

Khalid, S., Mohsin, M., Iftikhar, S. Ve Majeed, M.K. (2016). Impact of brand identification on purchase intention and moderating effect of brand trust. International Journal of Research in Finance and Marketing, 6(12), 1-12.

Kim, C. K., Han, D. ve Park, S.B. (2001). The Effect of Brand Personality and Brand Identification on Brand Loyalty: Applying The Theory of Social Identification. Japanese Psychological Research, 43(4), 195-206.

Kiracı, H. ve Kocabay, F. (2017). Marka Kişiliği Boyutları, Tatmin, Güven ve Etnosentrik Eğilimlerin Marka Sadakati Üzerine Etkisi–Didi Örneği. Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10(1), 12-26.

Kressmann, F., Sirgy, M.J., Herrmann, A., Huber, F., Huber, S. ve Lee, D. J. (2006). Direct and indirect effects of self-image congruence on brand loyalty. Journal of Business Research, 59(9), 955-964.

Kuenzel, S. ve Halliday, S.V. (2008). Investigating antecedents and consequences of brand identification. Journal of Product and Brand Management, 17(5), 293-304.

Kurtoğlu, R. ve Sönmez, A. (2016). Marka İmajı ve Marka Faydasının Marka Sadakati Ve Pozitif Ağızdan Ağıza İletişim (WOM) Üzerindeki Etkisi. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 21(4), 1127-1138.

Lam, S. K., Ahearne, M., Hu, Y. ve Schillewaert, N. (2010). Resistance to brand switching when a radically new brand is introduced: A social identity theory perspective. Journal of Marketing, 74(6), 128-146.

Le, M. T. (2021). The impact of brand love on brand loyalty: the moderating role of self-esteem, and social influences. Spanish Journal of Marketing-ESIC, 25(19), 152-175.

Levy, S.J. (1959). Symbols For Sale. Harvard Business Review, 37(4), 117-124.

Lin, J., Lobo, A. ve Leckie, C. (2017). The role of benefits and transparency in shaping consumers' green perceived value, self-brand connection and brand loyalty. Journal of Retailing and Consumer Services, 35, 133-141.

Lu, J. ve Xu, Y. (2015). Chinese young consumers' brand loyalty toward sportswear products: a perspective of self-congruity. Journal of Product & Brand Management, 24(4), 365-376.

Matzler, K., Grabner-Krauter, S. ve Bidmon, S. (2006). The value-brand trust-brand loyalty chain: An analysis of some moderating variables. Innovative Marketing, 2(2), 76-88.

Menidjel, C., Benhabib, A. ve Bilgihan, A. (2017). Examining the moderating role of personality traits in the relationship between brand trust and brand loyalty. Journal of Product & Brand Management, 26(6), 631-649.

Molinillo, S., Japutra, A., Nguyen, B. ve Chen, C. H. S. (2017). Responsible brands vs active brands? An examination of brand personality on brand awareness, brand trust, and brand loyalty. Marketing Intelligence & Planning, 35(2), 166-179.

Morgan, R. P. (1999). A consumer-oriented framework of brand equity and loyalty. International Journal of Market Research, 42(1), 65.

Morgan, R. M. ve Hunt, S. D. (1994). The commitment-trust theory of relationship marketing. Journal of Marketing, 58(3), 20-38.

Muñiz, A. M. ve Hamer, L. O. (2001). Us Versus Them: Oppositional Brand Loyalty and The Cola Wars. (Eds.) M. C. Gily ve J. Meyers-Levy, Advances in Consumer Research, 28 (s. 355-261).

Natalia, D., Elgeka, H. W. S. ve Tjahjoanggoro, A. J. (2021). Consumer-Brand Identification and Brand Loyalty: Analysis on Customer Satisfaction and Brand Trust as Mediators. Psikostudia: Jurnal Psikologi, 10(3), 283-293.

Nikhashemi, S. R., Paim, L., Osman, S. ve Sidin, S. (2015). The significant role of customer brand identification towards brand loyalty development: An empirical study among Malaysian hypermarkets customer. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 207, 182-188.

Niyomsart, S. ve Khamwon, A. (2016). Brand Love, Brand Loyalty, and Word of Mouth: A Case of Airasia. Conference of The International Journal of Arts & Sciences, 9(1), 263-268.

Odoom, R. (2016). Brand Marketing Programs And Consumer Loyalty- Evidence From Mobile Phone Users in An Emerging Market. Journal of Product & Brand Management, 25(7), 651-662.

Oliver, R.L. (1999). Whence Consumer Loyalty?. Journal of Marketing, 63(4), 33-44.

Onan, G. (2006). Hizmet Seköründe Marka Sadakati ve TEB Üzerine Bir Uygulama, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi.

Onaran, B., Bulut, Z.A. ve Özmen, A. (2013). Müşteri Değerinin, Müşteri Tatmini, Marka Sadakati ve Müşteri İlişkileri Yönetimi Performansı Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma. Business and Economics Research Journal, 4(2), 37-53.

Onurlubaş, E. ve Altunışık, R. (2019). Marka Güveninin Satın Alma Niyeti Üzerindeki Etkisinde Marka Aşkının Aracılık Rolü. Kesit Akademi Dergisi, 5(18), 116-135.

Özdemir, M., ve Koçak, A. (2012). İlişkisel pazarlama çerçevesinde marka sadakatinin oluşumu ve bir model önerisi. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 67(02), 127-156.

Özkan, B. (2019). Sosyal Kimlik Kuramı Çerçevesinden Moda Ürünlerindeki Taklit Kullanım Alışkanlıkları, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yaşar Üniversitesi.

Öztürk, N. (2010). Marka Yönetimi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kadir Has Üniversitesi.

Park, C. W., MacInnis, D. J., Priester, J., Eisingerich, A. B. ve Iacobucci, D. (2010). Brand attachment and brand attitude strength: Conceptual and empirical differentiation of two critical brand equity drivers. Journal of Marketing, 74(6), 1-17.

Park, C. W., Eisingerich, A. B. ve Park, J. W. (2013). From brand aversion or indifference to brand attachment: Authors' response to commentaries to Park, Eisingerich, and Park's brand attachment–aversion model. Journal of Consumer Psychology, 23(2), 269-274.

Park, E. ve Kim, K. J. (2014). An integrated adoption model of mobile cloud services: exploration of key determinants and extension of technology acceptance model. Telematics and Informatics, 31(3), 376-385.

Pimentel, R. W. ve Reynolds, K. E. (2004). A model for consumer devotion: Affective commitment with proactive sustaining behaviors. Academy of Marketing Science Review, 5(1), 1-45.

Puška, A., Stojanović, I. ve Berbić, S. (2018). The Impact of Chocolate Brand Image, Satisfaction, and Value on Brand Loyalty. Economy & Market Communication Review/Casopis Za Ekonomiju İ Trzisne Komunikacije, 8(1), 37-54.

Rather, R. A., Tehseen, S., Itoo, M. H. ve Parrey, S. H. (2019). Customer brand identification, affective commitment, customer satisfaction, and brand trust as antecedents of customer behavioral intention of loyalty: An empirical study in the hospitality sector. Journal of Global Scholars of Marketing Science, 29(2), 196-217.

Ruane, L. ve Wallace, E. (2015). Brand Tribalism and Self-Expressive Brands: Social Influences and Brand Outcomes. Journal of Product & Brand Management, 24(4), 333-348.

Sallam, M. A. (2014). The Effects of Brand Image and Brand Identification on Brand Love and Purchase Decision Making: The Role of WOM. International Business Research, 7(10), 187.

Sallam, M.A. (2015). The Effects of Satisfaction and Brand Identification on Brand Love and Brand Equity Outcome: The Role of Brand Loyalty. European Journal of Business and Social Sciences, 4(9), 42-55.

Saputra, R. ve Dewi, C. K. (2016). The Impact of Brand Trust on Brand Loyalty Mediated By Customer Satisfaction: Case of Tokobagus.Com (Now OLX.Co.İd). Journal of Administrative and Business Studies, 1(1), 8-13.

Saydan, R., Nart, S. ve Baydaş, A. (2018). Marka Bilinirliği, Markaya Duyulan Güven ve Marka İmajının Marka Sadakatine Etkisi: Cep Telefonu Sektöründe Bir Uygulama. Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(1), 25-42.

Schau, H. J., Muñiz Jr, A. M. ve Arnould, E. J. (2009). How Brand Community Practices Create Value. Journal of Marketing, 73(5), 30-51.

Schmitt, B. (2013). The Consumer Psychology of Customer-Brand Relationships: Extending The AA Relationship Model. Journal of Consumer Psychology, 23(2), 249-252.

Setyawan, A. A. ve Kussudiyarsana, I. (2015). Brand Trust and Brand Loyalty, an Empirical Study in Indonesia Consumers. British Journal of Marketing Studies, 4(3), 37-47.

Shin, S. K. S., Amenuvor, F. E., Basilisco, R. ve Owusu-Antwi, K. (2019). Brand Trust and Brand Loyalty: A Moderation and Mediation Perspective. Current Journal of Applied Science and Technology, 38(4), 1-17.

Shukla, P., Banerjee, M., ve Singh, J. (2016). Customer commitment to luxury brands: Antecedents and consequences. Journal of Business Research, 69(1), 323-331.

Stokburger-Sauer, N., Ratneshwar, S. ve Sen, S. (2012). Drivers of consumer–brand identification. International Journal of Research in Marketing, 29(4), 406-418.

Strizhakova, Y., Coulter, R. A. ve Price, L. L. (2008). The meanings of branded products: A cross-national scale development and meaning assessment. International Journal of Research in Marketing, 25(2), 82-93.

Su, J. ve Tong, X. (2016). Brand personality, consumer satisfaction, and loyalty: A perspective from denim jeans brands. Family and Consumer Sciences Research Journal, 44(4), 427-446.

Thompson, S. A., & Sinha, R. K. (2008). Brand communities and new product adoption: The influence and limits of oppositional loyalty. Journal of Marketing, 72(6), 65-80.

Tsai, S. P. (2005). Utility, cultural symbolism and emotion: A comprehensive model of brand purchase value. International Journal of Research in Marketing, 22(3), 277-291.

Turgut, M.Ü. (2014). Marka Sevgisinin Marka Güveni, Olumsuz Bilgiye Karşı Direnç ve Tekrar Satın Alma Niyeti Çerçevesinde İncelenmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi.

Turner, J. C., Hogg, M. A., Oakes, P. J., Reicher, S. D. ve Wetherell, M. S. (1987). Rediscovering The Social Group: A Self-Categorization Theory. Basil: Blackwell.

Üraz, İ. (2019). Tüketici Uzmanlığının ve Sosyal Kimlik Fonksiyonunun Tüketici Yenilikçiliği Üzerindeki Etkisi: Bir Üniversitede Araştırma, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi.

Villagra, N., Monfort, A. ve Sánchez Herrera, J. (2021). The mediating role of brand trust in the relationship between brand personality and brand loyalty. Journal of Consumer Behaviour, 20(5), 1153-1163.

Wallace, E., Torres, P., Augusto, M. ve Stefuryn, M. (2022). Do Brand Relationships on Social Media Motivate Young Consumers' Value Co-Creation and Willingness to Pay? The Role of Brand Love. Journal of Product & Brand Management, 31(2), 189-205.

Wetherell, M. (1996). Constructing Identities: The Individual/Social Binary in Henri Tajfel's Social Psychology. (Ed.) Robinson, P. W. Social Groups and Identities: Developing the Legacy of Henri Tajfel. Social Psychology Series. Oxford, U.K.: Butterworth-Heinemann.

Yalçın, A. ve Ene, S. (2013). Online Ortamda Kurumsal Marka İmajının Marka Sadakati ile İlişkisi Üzerine Bir Araştırma. Marmara Üniversitesi İ.İ.B. Dergisi, XXXIV(1), 113-134.

Yap, B. W., Ramayah, T. ve Shahidan, W.N.W. (2012). Satisfaction and Trust on Customer Loyalty: A Pls Approach. Business Strategy Series, 13(4), 154-167.

Yardım, Z. (2019). Marka Deneyiminin Marka Sevgisi ve Marka Güveni Üzerine Etkisi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi.

Yeh, C. H., Wang, Y. S. ve Yieh, K. (2016). Predicting smartphone brand loyalty: Consumer value and consumer-brand identification perspectives. International Journal of Information Management, 36(3), 245-257.

Yılancıoğlu, H. M. (2017). Sosyal Medyada Tüketici ile Bağ Kurma Sürecinin Marka Sadakatine Etkisi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yaşar Üniversitesi.

Yıldız, E. (2019). Marka Faydasının Marka Tutumu ve Satın Alma Niyeti Üzerindeki Etkileri. Beykoz Akademi Dergisi, 7(1), 153-167.

KAYNAKÇA

Adams, J., Khan, H. T. A., Raeside, R. ve White, D. (2007). Research Methods for Graduate Business and Social Science Students. New Delhi: SAGE Publications India.

Altunışık, R., Özdemir, Ş. ve Torlak, Ö. (2017). Pazarlama İlkeleri ve Yönetimi. İstanbul: Beta

Basım Yayıncılık.

Ateş, S. (2019). Dindarlik ve Tüketim Algıları Arasındaki İlişki.

Bayat, M. ve Yıldırım, H. (2021). Dini Yönelim Eğilimi ve Sosyal Medya Kullanımının Gösterişçi Tüketim Üzerine Etkisi. Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 19(2), 149–172.

Beatty, P. T. (1981). The Concept of Need: Proposal For a Working Definition. Journal of the Community Development Society, 12(2), 39–46.

Bove, L., Nagpal, A. ve Dorsett, D. (2009). Exploring The Determinants Of The Frugal Shopper. Services, Journal of Retailing and Consumer, 16(4), 291–297.

Cambridge. (2023). Need. Cambridge Dictionary. https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english-turkish/need adresinden erişildi.

Coşkun, R., Altunışık, R. ve Yıldırım, E. (2019). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri (SPSS Uygulamalı). Sakarya: Sakarya Yayıncılık.

Çubukçuoğlu, M. E. ve Haşıloğlu, S. B. (2016). Dindarlık Olgusunun Satınalma Davranışı Faktörleri Üzerinde Etkisi. Tüketici ve Tüketim Araştırmaları Dergisi, 4(1), 1–18.

Demirel, Ç. ve Aslan, E. Ş. (2019). Tüketim Kültürü Perspektifinde İhtiyacın Değişen Anlamı: Marka 2.0'ın İhtiyacın Yeniden Anlamlandırılmasındaki Rolü Üzerine Bir Araştırma. Bilişim Teknolojileri Online Dergisi, 10(39), 52–86.

Gegez, E. (2015). Pazarlama Araştırmaları. İstanbul: Beta Basım Yayıncılık.

Hagerty, M. R. . (1999). Testing Maslow's Hierarchy of Needs : National Quality of Life Across Time. Social Indicators Research, 46(3), 249–271.

Hız, G. (2011). Gösterişçi Tüketim Eğilimi Üzerine Bir Alan Araştırması (Muğla Örneği). Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 3(2), 117–128.

İnanç, A. S. ve Özdemir, N. (2018). Gençlerin Gösteriş Tüketimi Eğilimleri Üzerine Bir Alan Araştırması: Konya Örneği. Halkla İlişkiler ve Reklam Çalışmaları E-Dergisi, 1(2), 6–19.

Jisana, T. K. (2014). Consumer Behavıour Models: An Overvıew. A Peer Reviewed National Journal, 1(5), 34–43.

Kaban Kadıoğlu, Z. (2014). Tüketim İletişimi - Süreçler, Algılar ve Tüketici. İstanbul: Pales Yayınları.

Köse, Y. (2016). Dersaadet'te Tüketim (1855-1923). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Marshall, G. (1999). Sosyoloji Sözlüğü. Ankara: Bilgi Yayınları.

Maslow, A. H. (1943). A Theory of Human Motivation. Psychological Review, 50, 370–396.

Mckay, M. ve Fanning, P. (2000). Self-Esteem (Third Edition). Oakland: New Harbinger Publications.

Odabaşı, Y. (2019). Tüketim Kültürü (Yetinen Toplumdan Tüketen Topluma). İstanbul: Aura Kitapları.

Onay, A. (2004). Dindarlık, Etkileşim ve Değişim Üniversite Öğrencileri Örneklemi. İstanbul: Dem Yayıncılık.

Şahin, O. ve Nasır, S. (2019). Tüketicilerin Gösterişçi Tüketime Yönelik Tutumlarına Göre Sınıflandırılması. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 22(41), 383–399.

Taş, K. (2006). Dindarlığın Kriterleri Üzerine Tipolojik Bir Araştırma. Dindarlığın Sosyo-Psikolojisi içinde (ss. 175–206). Adana: Karaha Kitabevi.

Torlak, Ö. (2016). Tüketim: Bireysel Eylemin Toplumsal Dönüşümü. İstanbul: İnkılâb Yayınları.

Türk Dil Kurumu. (2021). İhtiyaç. TDK. https://sozluk.gov.tr/ adresinden erişildi.

Türk Dil Kurumu. (2023a). Dindar. TDK. https://sozluk.gov.tr/ adresinden erişildi.

Türk Dil Kurumu. (2023b). Dindarlık. TDK. https://sozluk.gov.tr/ adresinden erişildi.

Veblen, T. (2022). Aylak Sınıfın Teorisi (Kurumların İktisadi İncelenmesi). Ankara: Heretik Yayınları.

Yeniaras, V. (2015). İslami Dindarlık, Tutumluluk ve Materyalizm: Bir Yapısal Eşitlik Modeli. Journal of Economics, Business, Politics and International Relations, 1(1), 49–62.

Zorlu, A. (2020). Tüketim Sosyolojisi. Ankara: Altınordu Yayınları.

Yönetim ve Strateji Alanında Yaşanan Gelişmelere İlişkin Akademik Çözümlemeler

Editör
Doç. Dr. Şahin KARABULUT

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6952-77-5

Mart 2023

Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Yönetim ve strateji alanında yaşanan gelişmelere ilişkin akademik çözümlemelerin ele alındığı bu kitapta DAĞLAR, etik kavramının bankalar için ne anlama geldiğini açıklayarak bankacılık sektöründe etik ve etik uygulamaları incelemiş ve Türkiye'deki bankaların etik konusundaki yaklaşımlarını ve bankacılık sektöründeki etik ilkeleri tespit etmeyi amaçlamıştır. BIYIKLI, kurumsal sosyal sorumluluk ve örgütsel dayanaklılık ilişkisini tartışmıştır. ŞEKER KAYAR, kurumsal itibar ve yönetimi kavramına hem işletmelerin hem de tüketicilerin dikkatini çekmeyi amaçlamıştır. DEMİRCİ, örgüt araştırmalarında yeni bir kavram olan örgütsel demokrasi üzerinde durmuştur. KUZGUN, revize edilmiş çevreye yönelik örgütsel vatandaşlık davranışı ölçeğinin Türkçe uyarlamasını gerçekleştirmiştir. AYDEMİR, esnaflık ve ahiliğin son dönemlerinde yaşadığı örgütsel dönüşümleri kurumsal yaklaşımlar ile ele almıştır. MERT MAHAN, çalışmasında geleneksel uluslararası işletmecilik teorilerine alternatif olarak ortaya atılan Springboard (sıçrama tahtası) perspektifini açıklamıştır. BOZOĞLU BATI, işletmelerin yatırım kararlarının belirlenmesine yönelik uygun ölçek önermiştir.

TERLEMEZ, işletmelerin şirket düzey stratejilerini ayrıntılı olarak incelemiştir. BEKTAŞ, işletme yönetiminde geç keşfedilen bir olgu: sosyal sürdürülebilirlik konusu üzerinde durmuştur. PEHLİVANLI, yeşil yönetim alanında son yıllarda ön plana çıkan yeşil insan kaynakları yönetimi ve yeşil çalışan davranışını incelemiştir. KÖSTEPEN ve ELÇİN, aile şirketlerinde insan kaynakları yönetimi sürecinde entelektüel sermayenin önemine değinmiştir. AĞIN, sosyal zekanın tanımı tarihsel gelişimi, özellikleri ve örgüte katkılarını sunmuştur. SALİK ATA, dijital liderlik kavramını ele almıştır. TURHAN, psikolojik sermaye konusunu irdelemiştir. FİDANOĞLU, iklim değişikliği okuryazarlığının algılanan iklim değişikliği riski üzerindeki etkisini Şanlıurfa özelinde araştırmıştır. Bahsedilen konuların bu alanda çalışan araştırmacılar tarafından tartışıldığı bu kitap, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Aksaray Üniversitesi, Altınbaş Üniversitesi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Kırklareli Üniversitesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi ve Yalova Üniversitesi olmak üzere 16 farklı üniversite ve kurumdan 17 farklı yazarın katkılarıyla hazırlanmıştır.

Doç.Dr. Şahin KARABULUT

İÇİNDEKİLER

Kurumlarda Etik ve Etik Uygulamaları: Bankacılık Sektörü Üzerine Bir Araştırma **1**
Hasan DAĞLAR

Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Örgütsel Dayanaklılık İlişkisine Yönelik Kavramsal Bir Çalışma **13**
Fatih BIYIKLI

Örgüt Kültürü ve Kurumsal İtibar İlişkisi **35**
Mehtap ŞEKER KAYAR

Örgüt Araştırmalarında Yeni Bir Kavram: Örgütsel Demokrasi **47**
Utku DEMİRCİ

Algılanan Yeşil Örgütsel Davranış Ölçeği: Türkçe'ye Uyarlama, Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması **59**
Şerife KUZGUN

Ahiliğin ve Esnaflığın Osmanlı Son Asırları ve Cumhuriyet Kuruluş Döneminde Yaşadığı Örgütsel Dönüşümler **71**
Muzaffer AYDEMİR

Uluslararası İşletmecilik Teorilerine Alternatif Yaklaşımlar: Springboard (Sıçrama Tahtası) Perspektifi **83**
Kübra MERT MAHAN

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Yatırım Kararları İçin Ölçek Uyarlama Çalışması **95**
Gülgönül BOZOĞLU BATI

Çağdaş Stratejik Yönetim Yapısında Sürdürülebilirlik Bakış Açısıyla Şirket Düzeyi İşletme Stratejileri **107**
Bahriye TERLEMEZ

İşletme Yönetiminde Geç Keşfedilen Bir Olgu: Sosyal Sürdürülebilirlik **119**
Olcay BEKTAŞ

Yeşil İnsan Kaynakları Yönetimi ve Uygulamaları **133**
Edib Ali PEHLİVANLI

Aile Şirketlerinde İnsan Kaynakları Yönetimi Sürecinde Entelektüel Sermayenin Önemi **147**
Ali KÖSTEPEN, Melis ELÇİN

Sosyal Zeka 159
Kaya AĞIN

Dijital Liderlik Üzerine Kavramsal Bir İnceleme 173
Neşe SALİK ATA

Psikolojik Sermaye: Mavi ve Beyaz Yakalılar Üzerine İnceleme 183
Özge TURHAN

İklim Değişikliği Okuryazarlığının Algılanan İklim Değişikliği Riski Üzerindeki Etkisinin Araştırılması: Şanlıurfa İli Örneği 199
Ahmet FİDANOĞLU

KAYNAKÇA

Balkan, B. (2006). Bankacılıkta temel etik yaklaşım, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, T.C. Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, İstanbul.

Bankacılık Kanunu, (2022). İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği Yayını, No:349.

Erturhan, H. & Filizöz, B., (2012). İş etiği ve bankacılık sektöründe bir araştırma, C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 12(2), 139-157.

Evirgen, B., Bakay, A. & Doğaner Demirtaş, M. (2016). Banka müdürlerinin etik davranışları çalışanlarının iş tatmini ve örgütsel bağlılıklarını güçlendirir mi?, İşletme Fakültesi Dergisi, 17(1), 1-21.

Güğerçin, U. & Ay, Ü. (2017). Etik konum ölçeğinin faktör analitik yapısı: Banka çalışanları üzerine bir araştırma, Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 35(4), 53-78.

Gündoğdu, A. (2018). Etik bankacılık ve Türkiye'de uygulanabilirliği, İş Ahlakı Dergisi, 11(2), 255-273.

Güney ve Mandacı, (2009). Makyavelizm ve etik algısı ilişkileri: Bankacılık sektöründe bir araştırma, H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, (27)2, 83-104.

Mirze, S. K. (2010). İşletme, İstanbul: Literatür Yayınları, Yayın No: 599.

Özgener, Ş. (2004). İş ahlakının temelleri yönetsel bir yaklaşım, Ankara: Nobel Yayıncılık.

Öztürk Başpınar N. & Çakıroğlu, D. (2012). Meslek Etiği, İkinci Basım, Ankara: Nobel Yayıncılık.

Özutku, H. & Cevrioğlu E. (2005). Yönetim ve etik: Özel ve kamu banka şube yöneticileri üzerine bir alan araştırması, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7(3), 91-104).

Polat, A. (2018). Katılım finansın ekonomi politiği, 1. Uluslararası Sigortacılık, Bankacılık ve Finans Sempozyumu, 08.10.2018, Ankara Hacı Bayram Üniversitesi, Türkiye

Rachman, D. J., Mescon M. H., Bovee, C. L., & Thill J. V. (1996). Business today, Eight Edition, New York: McGraw-Hill, Inc.

Sökmen, A. (2013). Örgütsel davranış, Ankara: Detay Yayıncılık.

Takan, M. & Acar, M. (2018). Bankacılık teori uygulama ve yönetim, Ankara: Nobel Yayıncılık.

TBB (2023). Türkiye Bankalar Birliği, http:// www.tbb.org.tr, (12. 02. 2023).

Türkiye Bankalar Birliği, Bankacılık Sektörü Etik İlkeleri, (02.01.2019). https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/822/Etik_Ilkeler_27.08.2014.pdf,

TDK Sözlüğü, (2023). Türk Dil Kurumu, (https://sozluk.gov.tr/, Erişim Tarihi: 1 Şubat 2023).

Tepe, H. (2019). Etik, (Editörler: İ. Kuçuradi & D. Taşdelen), Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi, Yayın No:2356.

Tepe Küçükoğlu, M. (2012). Etik değerler ve etiğin kurumsallaşması, Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi, 4(1), 177-185.

Tiftik, M. (2007). Türk hukukunda katılım bankası katılma hesabı sözleşmesi, Ankara: Yetkin Yayınlar

Yazıcı, M. (2017). Bankacılık sektöründe artan etik ihlaller, Maliye Finans Yazıları, (107), 109-128.

Yüksel Mermod, A. (2008). Bankacılıkta etik kavramı ve banka üst düzey yöneticilerinden beklentiler, Marmara Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, 25(2), 499-520.

KAYNAKÇA

Adger, W. N. (2000). Social and ecological resilience: are they related?. Progress in human geography, 24(3), 347-364.

Aldrich, D. P. (2012). Building resilience: Social capital in post-disaster recovery. University of Chicago Press.

Ali, I. (2011). Influence of corporate social responsibility on development of corporate reputation and customer purchase intentions.

Baker, W., & Dutton, J. E. (2007). Enabling positive social capital in organizations. Exploring positive relationships at work: Building a theoretical and research foundation, 325345.

Barnett, M. L., & Salomon, R. M. (2003). Throwing a curve at socially responsible investing research: A new pitch at an old debate. Organization & Environment, 16(3), 381-389.

Bateman, T. S., & Organ, D. W. (1983). Job satisfaction and the good soldier: The relationship between affect and employee "citizenship". Academy of management Journal, 26(4), 587-595.

Batson, C. D., Klein, T. R., Highberger, L., & Shaw, L. L. (1995). Immorality from empathyinduced altruism: When compassion and justice conflict. Journal of personality and social psychology, 68(6), 1042.

Berman, S. L., Wicks, A. C., Kotha, S., & Jones, T. M. (1999). Does stakeholder orientation matter? The relationship between stakeholder management models and firm financial performance. Academy of Management journal, 42(5), 488-506.

Blacconiere, W. G., & Patten, D. M. (1994). Environmental disclosures, regulatory costs, and changes in firm value. Journal of accounting and economics, 18(3), 357-377.

Bloch, A., Kachaner, N., & Stalk, G. (2012). What you can learn from family business.

Bode, C., Singh, J., & Rogan, M. (2015). Corporate social initiatives and employee retention. Organization Science, 26(6), 1702-1720.

Bolino, M. C., Turnley, W. H., & Bloodgood, J. M. (2002). Citizenship behavior and the creation of social capital in organizations. Academy of management review, 27(4), 505-522.

Cameron, K., & Dutton, J. (Eds.). (2003). Positive organizational scholarship: Foundations of a new discipline. Berrett-Koehler Publishers.

Cameron, K. S., Donaldson, S. I., Csikszentmihalyi, M., & Nakamura, J. (2011). Effects of virtuous leadership on organizational performance. Applied positive psychology: Improving everyday life, health, schools, work, and society, 171-183.

Caulkin, S. (2002). Good thinking, bad practice. The observer, 7.

Cawley III, M. J., Martin, J. E., & Johnson, J. A. (2000). A virtues approach to personality. Personality and individual differences, 28(5), 997-1013.

Cho, S. Y., Lee, C., & Pfeiffer Jr, R. J. (2013). Corporate social responsibility performance and information asymmetry. Journal of Accounting and Public Policy, 32(1), 71-83.

Deegan, C., & Unerman, J. (2011). Financial accounting theory (2nd ed.). Berkshire: McGraw-Hill.

De Grip, A., Non, A., Rohde, I., & Dohmen, T. (2018). Mission of the company, prosocial attitudes and job preferences: a stated-preference experiment.

Dhaliwal, D. S., Li, O. Z., Tsang, A., & Yang, Y. G. (2011). Voluntary nonfinancial disclosure and the cost of equity capital: The initiation of corporate social responsibility reporting. The accounting review, 86(1), 59-100.

Domini, A. L. (2001). Socially responsible investing: Making a difference and making money. Dearborn Trade Publishing.

Drumwright, M. E. (1996). Company advertising with a social dimension: The role of noneconomic criteria. Journal of marketing, 60(4), 71-87.

Du, S., Bhattacharya, C. B., & Sen, S. (2010). Maximizing business returns to corporate social responsibility (CSR): The role of CSR communication. International journal of management reviews, 12(1), 8-19.

Dutton, J. E., Frost, P. J., Worline, M. C., Lilius, J. M., & Kanov, J. M. (2002). Leading in times of trauma. Harvard business review, 80(1), 54-61.

Dutton, J. E., & Heaphy, E. D. (2003). The power of high-quality connections. Positive organizational scholarship: Foundations of a new discipline, 3, 263-278.

Elliott, T. R., Witty, T. E., Herrick, S. M., & Hoffman, J. T. (1991). Negotiating reality after physical loss: hope, depression, and disability. Journal of personality and social psychology, 61(4), 608.

Emmons, R. A. (1999). The psychology of ultimate concerns: Motivation and spirituality in personality. Guilford Press.

Erol, O., Sauser, B. J., & Mansouri, M. (2010). A framework for investigation into extended enterprise resilience. Enterprise Information Systems, 4(2), 111-136.

Falk, A., & Fischbacher, U. (2006). A theory of reciprocity. Games and economic behavior, 54(2), 293-315.

Fineman, S. (1996). Emotional subtexts in corporate greening. Organization studies, 17(3), 479-500.

Fredrickson, B. L. (2001). The role of positive emotions in positive psychology: The broadenand- build theory of positive emotions. American psychologist, 56(3), 218.

Freeman, R. E., Harrison, J. S., & Wicks, A. C. (2007). Managing for stakeholders: Survival, reputation, and success. Yale University Press.

Friedman, M. (1970) The Social Responsibility of Business Is to Increase Its Profits. New York Times Magazine, 13 September 1970, 122-126.

Friedman, M., & Friedman, R. D. (1962). Capitalism and freedom

Gao, C, Zuzul, T, Jones, G and Khanna, T (2017) Overcoming institutional voids: a reputation-based view of long run survival. Strategic Management Journal, 38 (11). pp. 2147- 2167. ISSN 0143-2095

Gittell, J. H. (2000). Organizing work to support relational co-ordination. International Journal of Human Resource Management, 11(3), 517-539.

Grave, K., Vardiabasis, D., & Yavas, B. (2012). The global financial crisis and M&A. International Journal of Business and Management, 7(11), 56.

Gunasekaran, A., Rai, B. K., & Griffin, M. (2011). Resilience and competitiveness of small and medium size enterprises: an empirical research. International journal of production research, 49(18), 5489-5509.

Holme, C. (2010). Corporate social responsibility: a strategic issue or a wasteful distraction?. Industrial and Commercial Training.

Jamali, D., & Mirshak, R. (2007). Corporate social responsibility (CSR): Theory and practice in a developing country context. Journal of business ethics, 72(3), 243-262.

Jin Lee, Jia Wang, (2017) "Developing entrepreneurial resilience: implications for human resource

Jonsson, S., H.R. Greve, and T. Fujiwara-Greve. (2009). Undeserved loss: the spread of legitimacy loss to innocent organizations in response to reported corporate deviance. Administrative Science Quarterly 54: 195–228.

Kahan, D. M., & Nussbaum, M. C. (1996). Two conceptions of emotion in criminal law. Columbia Law Review, 96(2), 269-374.

Kallgren, C. A., Reno, R. R., & Cialdini, R. B. (2000). A focus theory of normative conduct: When norms do and do not affect behavior. Personality and social psychology bulletin, 26(8), 1002-1012.

Khelil, N. (2016). The many faces of entrepreneurial failure: Insights from an empirical taxonomy. Journal of business venturing, 31(1), 72-94.

Kurucz, E. C., Colbert, B. A., & Wheeler, D. (2008). The business case for corporate social responsibility. The Oxford handbook of corporate social responsibility, 83 112.

Lengnick-Hall, C. A., & Beck, T. E. (2005). Adaptive fit versus robust transformation: How organizations respond to environmental change. Journal of Management, 31(5), 738-757.

Lv, W., Wei, Y., Li, X., & Lin, L. (2019). What Dimension of CSR Matters to Organizational Resilience? Evidence from China. Sustainability, 11(6), 1561.

Mackenzie, C., & Lewis, A. (1999). Morals and markets: the case of ethical investing. Business Ethics Quarterly, 439-452.

Masten, A. S., Hubbard, J. J., Gest, S. D., Tellegen, A., Garmezy, N., & Ramirez, M. (1999). Competence in the context of adversity: Pathways to resilience and maladaptation from childhood to late adolescence. Development and psychopathology, 11(1), 143-169.

McCullough, M. E., Pargament, K. I., & Thoresen, C. E. (Eds.). (2000). Forgiveness: Theory, research, and practice. Guilford Press.

Moneva, J. M., & Ortas, E. (2010). Corporate environmental and financial performance: a multivariate approach. Industrial Management & Data Systems.

Morsing, M., & Schultz, M. (2006). Corporate social responsibility communication: stakeholder information, response and involvement strategies. Business ethics: A European review, 15(4), 323-338.

Ohlrich, K. (2015). Exploring the impact of CSR on talent management with generation Y. South Asian Journal of Business and Management Cases, 4(1), 111-121.

O'riordan, L., & Fairbrass, J. (2008). Corporate social responsibility (CSR): Models and theories in stakeholder dialogue. Journal of business ethics, 83(4), 745-758.

Ortiz de Mandojana, N., & Bansal, P. (2016). The long-term benefits of organizational resilience through sustainable business practices. Strategic Management Journal, 37(8), 1615-1631.

Pal, R., Torstensson, H., & Mattila, H. (2014). Antecedents of organizational resilience in economic crises—an empirical study of Swedish textile and clothing SMEs. International Journal of Production Economics, 147, 410-428.

Patten, D. M., & Nance, J. R. (1998). Regulatory cost effects in a good news environment: the intra-industry reaction to the Alaskan oil spill. Journal of accounting and public policy, 17(4-5), 409-429.

Patrizia, G. (2012). Social performance enhances financial performance. Benefits from CSR. The Annals of the University of Oradea, Economic Services Journal, 21, 112-212.

Peric, M., & Vitezic, V. (2016). Impact of global economic crisis on firm growth. Small business economics, 46(1), 1-12.

Peterson, C., & Bossio, L. M. (1991). Health and optimism. Free Press.

Porter, M. E., & Van der Linde, C. (1995). Toward a new conception of the environmentcompetitiveness relationship. Journal of economic perspectives, 9(4), 97-118.

Reeves, M., Levin, S., Ueda, D. (2016). The Biology of Corporate Survival. Harvard Business Review, Jan-Feb, 201

Rousseau, D. (1995). Psychological contracts in organizations: Understanding written and unwritten agreements. Sage publications.

Ryff, C. D., & Singer, B. (1998). The contours of positive human health. Psychological inquiry, 9(1), 1-28.

Seligman, M. E. (2002). Positive psychology, positive prevention, and positive therapy. Handbook of positive psychology, 2(2002), 3-12.

Seligman, M. E., & Csikszentmihalyi, M. (2014). Positive psychology: An introduction. In Flow and the foundations of positive psychology (pp. 279-298). Springer, Dordrecht.

Seville, E. (2016). Resilient Organizations. How to survive, thrive and create opportuni ties through crisis and change. Armando Editore.

Sheehy, B. (2015). Defining CSR: Problems and solutions. Journal of business ethics, 131(3), 625-648.

Smith, A. D. (2007). Making the case for the competitive advantage of corporate social responsibility. Business Strategy Series.

Snyder, C. R. (1994). The psychology of hope: You can get there from here. Simon and Schuster.

Snyder, C. R., & Higgins, R. L. (1997). Reality negotiation: Governing one's self and being governed by others. Review of General Psychology, 1(4), 336-350.

Snyder, C. R., Ilardi, S. S., Cheavens, J., Michael, S. T., Yamhure, L., & Sympson, S. (2000). The role of hope in cognitive-behavior therapies. Cognitive therapy and Research, 24(6), 747-762.

Spencer, S. J., Josephs, R. A., & Steele, C. M. (1993). Low self-esteem: The uphill struggle for self-integrity. In Self-Esteem (pp. 21-36). Springer, Boston, MA.

Staw, B. M., Sandelands, L. E., & Dutton, J. E. (1981). Threat rigidity effects in organizational behavior: A multilevel analysis. Administrative science quarterly, 501-524.

Stefan Korber, Rod B. McNaughton, (2017) "Resilience and entrepreneurship: a systematic literature review", International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research

Stephens, J. P., Heaphy, E., & Dutton, J. E. (2012). High-quality connections.

Stoian, C., & Gilman, M. (2017). Corporate social responsibility that “pays”: A strategic approach to CSR for SMEs. Journal of Small Business Management, 55(1), 5-31.

Su, W., Peng, M. W., Tan, W., & Cheung, Y. L. (2016). The signaling effect of corporate social responsibility in emerging economies. Journal of business Ethics, 134(3), 479-491.

Tang, Z., Hull, C. E., & Rothenberg, S. (2012). How corporate social responsibility engagement strategy moderates the CSR–financial performance relationship. Journal of Management Studies, 49(7), 1274-1303.

Turner, N., Barling, J., & Zacharatos, A. (2002). Positive psychology at work. Handbook of positive psychology, 52, 715-728.

Varadarajan, P. R., & Menon, A. (1988). Cause-related marketing: A coalignment of marketing strategy and corporate philanthropy. Journal of marketing, 52(3), 58 74.

Xavier, W. G., Bandeira-de-Mello, R., & Marcon, R. (2014). Institutional environment and Business Groups' resilience in Brazil. Journal of Business Research, 67(5), 900-907.

Weber, M. (2008). The business case for corporate social responsibility: A company-level measurement approach for CSR. European Management Journal, 26(4), 247-261.

Weiner, B. (1993). On sin versus sickness: A theory of perceived responsibility and social motivation. American psychologist, 48(9), 957.

Weiser, J., & Zadek, S. (2000). Conversations with disbelievers. Retrieved February, 28, 2005.

Werner, T. (2015). Gaining access by doing good: The effect of sociopolitical reputation on firm participation in public policy making. Management Science, 61(8), 1989-2011.

Whelan, T., & Fink, C. (2016). The comprehensive business case for sustainability. Harvard Business Review, 21, 2012.

Winston, A. (2014). Resilience in a hotter world. Harvard business review, 92(4), 56-64.

Zahller, K. A., Arnold, V., & Roberts, R. W. (2015). Using CSR disclosure quality to develop social resilience to exogenous shocks: A test of investor perceptions. Behavioral Research in Accounting, 27(2), 155-177.

Zhang, M., Ma, L., Su, J., & Zhang, W. (2014). Do suppliers applaud corporate social performance?. Journal of Business Ethics, 121(4), 543-557.

Zhang, M., Jin, B., Wang, G. A., Goh, T. N., & He, Z. (2016). A study of key success factors of service enterprises in China. Journal of business ethics, 134(1), 1-14.

Zhao, M. (2012). CSR-based political legitimacy strategy: Managing the state by doing good in China and Russia. Journal of business ethics, 111(4), 439-460.

KAYNAKÇA

Acarol, T.D. (2018), Örgüt kültürü tipleri ile çalışanların kurumsal itibar algı ilişkisinin incelenmesine yönelik özel sektörde bir araştırma, yüksek lisans tezi T.C. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı İşletme Yönetimi Programı, İstanbul.

Akgün V. Ö., Tekin, M., (2019). Çalışanlar açısından kurumsal itibar yönetimi uygulamalarının marka değeri üzerine etkilerini ölçmeye yönelik bir saha çalışması, Gaziantep University Journal of Social Sciences, 18 (2), 638-661.

Ergenç, E. (2010), "Kurumsal itibar yönetiminde liderliğin rolü üzerine bir araştırma" yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Erkmen, T. ve Esen, E. (2013), How do weak - strong corporate culture ınfluence corporate reputation? New challenges, new opportunıtıes: Interdıscıplınary Perspectıves On Reputatıon Management, 1. Baskı, Ankara.

Esenyel, V. (2020), Key elements of corporate reputation, Journal of Ekonomi, 4, 76–79.

Bakırtaş , *H. (2013),* Müşteri ilişkileri yönetimi, Eskişehir, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 3001, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1954.

Bromley, D. (2002). Comparing corporate reputations: League tables, quotients, benchmarks, or case studies? Corporate Reputation Review, 5(1), 35– 51.

Cameron, , K. S. ve Quınn, R.E. (2021), Örgüt kültürü örgütsel tanı ve değişim rekabetçi değerler modeli, (M. G. Gülcan ve N. Cemaloğlu, Çev.), Ankara, Pegem Akademi. http://depo.pegem.net...(21.12.2022)

Cravens, K. S.ve Oliver, E. G.(2006), Employees: the key link to corporate reputation management, Business Horizons, 49, 293-302.

Dacko-Pikiewicz , Z. (2022), Reputation management and family business, New York, Third Avenue, First Published, by Routledge.

Doğan, Ş. (2018), Corporate reputatıon and corporate culture ınteractıon, Academıc Studıes In Socıal, Human and Admınıstratıve Scıences, Ankara, Birinci Basım, Ekim, Gece Kitaplığı.

Flatt, S. J., & Kowalczyk, S. J. (2000). Do corporate reputations partly reflect external perceptions of organizational culture?. Corporate Reputation Review, 3(4), 351-358.

Gotsi, M., ve Wilson, A. (2001). Corporate reputation management: Living the brand, Management Decision, 39(2), 99– 104.

González-Rodríguez, M. R., Martín-Samper, R. C., Köseoglu, M. A., & Okumus, F. (2019). Hotels' corporate social responsibility practices, organizational culture, firm reputation, and performance. Journal of Sustainable Tourism, 27(3), 398-419.

Greyser, S.A.(1999), Advancing and enhancing corporate reputation, Corporate Communications: An International Journal, 4(4), 177-181.

Güçlü, N. (2011), Örgüt kültürü, Politika Dergisi, 147-159.

Karayel, E ve Güler, Ş. (2017), Dijital ortamda kurumsal itibar yönetimi ve viral uygulamalar ilişkisi, Global Media Journal TR Edition, Bahar, 7(14) , 379-402.

Karıukı, A.W. (2014), Intellectual capıtal, corporate reputatıon, corporate culture and performance of fırms lısted at the naırobı securıtıes exchange, A Phd Thesis Submitted

in Partial Fulfillment of The Requirements For The Award of Degree of The Doctor of Philosophy İn Business Administration, School of Business, University of Nairobi.

Olgun, B. (2020), Şirketlerde kurumsal itibar yönetimi https://www.teknoparkistanbul.com.tr › sirketlerde-kuru...(21.12.2022).

Sanati, S. ve Demirsel, M.T. (2021), Örgüt kültürünün algılanan kurumsal itibar üzerindeki etkisi: bir kamu hastanesinde araştırma, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 24(2), Kasım, 597-609.

Schein, E. H. (1990). Organizational culture, American Psychological Association, Vol. 45(2), 109-119.

Sun, S. (2008). Organizational culture and its themes, International Journal of Business and Management, 3(12), 137-141.

Şenturan, Ş. (2014) , Örnek olaylarla örgütsel davranış, İstanbul, 1. Baskı, Beta Yayınları.

Şimşek, M. Çelik, A. ve Akgemici, T. (2015). Davranış bilimlerine giriş ve örgütlerde davranış, Konya, 9. Baskı, Eğitim Yayınevi.

Wiedmann, K.P. (2005), Top of mind corporate reputation management in Germany: Results of an Empirical Study, Corporate Reputation Review, 8(2), 145–163.

Varoğlu A., Özkalp, E., Varoğlu, D., Kırel, A.Ç ve Acar, P. (2019), Örgütsel davranış, Eskişehir, Şubat, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2847.

Yahyagil, M., Y. (2004), Denison örgüt kültürü ölçme aracının geçerlik ve güvenirlik çalışması: ampirik bir uygulama, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadı Enstitüsü Dergisi, Şubat, 47, 53-76.

KAYNAKÇA

Adobor, H. (2020). Open strategy: role of organizational democracy. Journal of Strategy and Management, 13(2), 310-331.

Ahmed, K., Adeel, A., Ali, R. ve Rehman, R. U. (2019). Organizational democracy and employee outcomes: The mediating role of organizational justice. Business Strategy and Development, 2(3), 204-219.

Ahmed, K. ve Ahmed, A. (2022). The rationale and development of organizational democracy scale. Business and Politics, 24(3), 261-276.

Bakan, İ., Kara, E. ve Güler, B. (2017). Örgütsel demokrasi algısının çalışanların iç girişimcilik performansına etkileri: Marmaris'teki otel işletmelerinde bir alan araştırması. HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, 6(14), 115-138.

Bilge, H. (2003). İnsan kaynaklarının sürekli artan gücü. Sosyal Bilimler, 1(1), 7-17.

Bilge, H., Barbuta-Misu, N., Züngün, D., Virlanuta, F. O. ve Güven, H. (2020). Organizational democracy in the private sector: A field research. Sustainability, 12(8).

Coşan Erkal, P. (2012). Örgütsel demokrasi: Kamu ve özel sektör çalışanlarına yönelik bir araştırma. Yayınlanmış Doktora Tezi. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.

Demirkıran, Ö., Eser, H. B. ve Keklik, B. (2011). Demokrasinin tabana yayılması, yönetimde şeffaflık ve hesap verilebilirlik bağlamında bilgi edinme kanunu. Akdeniz Üniversitesi Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, 3(2), 169-192.

Drucker, P. F. (1999). 21. yüzyıl için yönetim tartışmaları. Çev. Gülenay Gorbon ve İrfan Bahçıvangil. İstanbul: Epsilon Yayınevi.

Eren, E. (2015). Örgütsel davranış ve yönetim psikolojisi. İstanbul: Beta Yayıncılık.

Fenton, T. L. (2002). The democratic company four organizations transforming our workplace and our world. Washington: World Dynamics Inc.

Forcadell, F. J. (2005). Democracy, cooperation and business success: The case of Mondragon corporacion cooperativa. Journal of Business Ethics, 56, 255-274.

Fortin, M. (2008). Perspectives on organizational justice: Concept clarification, social context integration, time and links with morality. International Journal of Management Reviews, 10(2), 93-126.

Frega, R. (2022). Firms as coalitions of democratic cultures: towards an organizational theory of workplace democracy. Critical Review of International Social and Political Philosophy.

Geçkil, T. (2013). Örgütsel demokrasi İle örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki ilişki: TRB1 bölgesindeki üniversite hastanelerinde bir uygulama. Yayınlanmış Doktora Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.

Geçkil, T. ve Tikici, M. (2015). Örgütsel demokrasi ölçeği geliştirme çalışması. Amme İdaresi Dergisi, 48(4), 41-78.

Greenberg, J. (1990). Organizational justice: Yesterday, today and tomorrow. Journal of Management, 16(2), 399-432.

Harrison, J. S. ve Freeman, R. E. (2004). Is organizational democracy worth the effort? Academy of Management Executive, 18(3), 49-53.

Hatcher, T. (2006). Democratizing the workplace through professionalization of human resource development. International Journal of Training and Development, 10(1), 67-82.

Hoffman, M. F. (2002). Do all things with counsel: Benedictine women and organizational democracy. Communication Studies, 53(3), 203-218.

Işık, M. (2017). Kamu kurumlarında örgütsel demokrasi algısı: İş-Kur Isparta İl Müdürlüğü örneği. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 22, 1661-1672.

Kesen, M. (2015). Örgütsel demokrasinin çalışan performansı üzerine etkileri: Örgütsel özdeşleşmenin aracılık rolü. Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6(2), 535-562.

King, D. ve Griffin, M. (2019). Nonprofits as schools for democracy: The justifications for organizational democracy within nonprofit organizations. Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly, 48(5), 910-930.

Manville, B. ve Ober, J. (2003). Beyond empowerment: Building a company of citizens. Harvard Business Review, 48-53.

Pek, S. (2021). Drawing out democracy: The role of sortition in preventing and overcoming organizational degeneration in worker-owned firms. Journal of Management Inquiry, 30(2), 193-206.

Sadykova G. ve Tutar H. (2014). Örgütsel demokrasi ve örgütsel muhalefet arasındaki ilişki üzerine bir inceleme. İşletme Bilimi Dergisi, 2(1), 1-16.

Schnackenberg, A. K. ve Tomlinson, E. C. (2016). Organizational transparency: A new perspective on managing trust in organization-stakeholder relationships. Journal of Management, 42(7), 1784-1810.

Schneider, A. ve Scherer, A. G. (2019). Reconsidering the legitimacy and efficiency of corporate strategies: A case for organizational democracy. Corporate Social Responsibility and Corporate Change: Institutional and Organizational Perspectives, 57, 77-96.

Turabik, T. ve Başkan, G. A. (2020). The relationship between organizational democracy and political behaviors in universities. Journal of Applied Research in Higher Education, 12(5), 1135-1146.

Türk Dil Kurumu. (2005). Türkçe sözlük. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Vopalecky, A. ve Durda, L. (2017). Principles of workplace democracy: Cases from the Czech Republic. International Journal of Entrepreneurial Knowledge, 1(5), 62-76.

Weber, W. G., Unterrainer, C. ve Schmid, B. E. (2009). The influence of organizational democracy on employees' socio-moral climate and prosocial behavioral orientations. Journal of Organizational Behavior, 30, 1127-1149.

Woods, P. A. ve Groon, P. (2009). Nurturing democracy the contribution of distributed leadership to a democratic organizational landscape. Educational Management Administration & Leadership, 37(4), 430-451.

Yağcı, E. (1998). Demokrasi ve eğitim. Eğitim ve Bilim Dergisi, 22(107), 15-22.

Yazdani, N. (2010). Organizational democracy and organizational structure link: Role of strategic leadership enviromental uncertainly. Research Journal of the Institute of Business Administration Karachi, 5(2): 51-73.

KAYNAKÇA

Afsar, B., Badir, Y. ve Kiani, U. S. (2016). Linking spiritual leadership and employee pro-environmental behavior: The influence of workplace spirituality, intrinsic motivation, and environmental passion. Journal of Environmental Psychology. 45, 79-88.

Ahmed, M. , Zehou, S., Raza, S. A., Qureshi, M. A., Yousufi, S. Q. (2020). Impact of CSR and Environmental Triggers on Employee Green Behavior: The Mediating Effect of Employee Well-being. Corporate Social Responsibility Environmental Management. 27(5), 2225-2239.

Akandere, G. (2019). Çalışanların Çevresel Tutkusunun Yeşil Davranışları Üzerindeki Etkisi. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 17(4), 387-404.

Boiral, O. (2009). Greening the corporation through organizational citizenship behaviors. Journal of Business Ethics, 87(2), 221-236.

Boiral, O. ve Paillé, P. (2012). Organizational citizenship behaviour for the environment: Measurement and validation. Journal of Business Ethics. 109, 431-445.

Boiral, O., Paillé, P. ve Raineri, N. (2015). "The Nature of Employees. Pro-Environmental Behaviors". J. L. Robertson ve J. Barling (Eds.), The psychology of green organizations içinde. NewYork: Oxford University Press, 12-32.

Chan, E. S. ve Hsu, C. H. (2016). Environmental management research in hospitality. International Journal of Contemporary Hospitality Management. 28 (5), 886-923.

Dumont, J., Shen, J. ve Deng, X. (2017). Effects of green hrm practies on employee workplace green behavior: The role of psychological green climate and employee green values. Human Resource Management. 56(4), 613-627.

Erbaşı, A. (2019b). Yeşil Örgütsel Davranış Ölçeği: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması, Istanbul Management Journal, 86, 1-23.

Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2014). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 271.

İSO (2021). İstanbul Sanayi Odası Sürdürülebilirlik Raporu 2021. w.w.w.iso.org.tr.

İstanbul Sanayi Odası (İSO). Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu, https://www.iso500.org.tr/500-buyuk-sanayi-kurulusu?yil=2020. (Erişim tarihi: 20 Temmuz 2021).

Khan, N. U., Irshad, A. R., Ahmed, A. ve Khattak, A. (2021). Do organizational citizenship behavior for the environment predict triple bottom line performance in manufacturing firms?. Business Process Management Journal. 27(4).

Kim, A., Kim, Y., Han, K., Jackson, S. E. ve Ployhart, R. E. (2017). Multilevel influences on voluntary workplace green behavior: Individual differences, leader behavior, and coworker advocacy. Journal of Management. 43(5), 1335-1358.

Kline, R. B. (2013). Exploratory and confirmatory factor analysis. Y. Petscher ve C. Schatsschneider, (Ed.), Applied Quantitative Analysis in the Social Sciences (171-207). New York: Routledge.

Meyers, M. ve Rutjens, D. (2022). Applying a Positive (Organizational) Psychology Lens to the Study of Employee Green Behavior: A Systematic Review and Research Agenda. Frontiers in Psychology. 1-13.

Ones, D.S. ve Dilchert, S. (2012). "Employee green behaviors". Jackson, S. E., Ones, D. S., Dilchert, S. ve Kraiger, K. (Eds.), Managing Human Resources for environmental sustainability içinde. San Francisco: CA: Jossey-Bass/Wiley, 85-116.

Paillé, P. ve Mejía-Morelos, J. H. (2014). Antecedents of pro-environmental behaviours at work: The moderating influence of psychological contract breach. Journal of Environmental Psychology. 38, 124-131.

Paillé, P., Chen, Y., Boiral, O. ve Jin, J. (2014). The impact of human resource management on environmental performance: An employee-level study. Journal of Business ethics. 121(3), 451-466.

Podsakoff, P. M. ve Organ, D. W. (1986). Self-reports in organizational research: Problems and prospects, Journal of Management. 12(4), 531-544.

Ramus, C. A. ve Steger, U. (2000). The roles of supervisory support behaviors and environmental policy in employee "Ecoinitiatives" at leading-edge European companies. Academy of Management journal. 43(4), 605-626.

Robertson, J. L. ve Barling, J. (2013). Greening organizations through leaders' influence on employees' pro-environmental behaviors. Journal of Organizational Behavior. 34(2), 176-194.

Süßbauer, E. ve Schäfer, M. (2018). Greening the workplace: conceptualising workplaces as settings for enabling sustainable consumption. International Journal of Innovation and Sustainable Development. 12(3), 327-349.

Süßbauer, E. ve Schäfer, M. (2019). Corporate strategies for greening the workplace: findings from sustainability-oriented companies in Germany. Journal of Cleaner Production. 226, 564-577.

Syafri, W., Prabowo, H., Nur, S. A. ve Muafi, M. (2021). The Impact of Workplace Green Behavior and Green Innovation on Green Performance of SMEs: A Case Study in Indonesia. The Journal of Asian Finance, Economics and Business. 8(5), 365-374.

KAYNAKÇA

Akgündüz, A. (1996). Gedik. TDV İslam Ansiklopedisi. 13, 541-543.

Amatori, F. & Jones, G. (2007). Giriş. Dünya işletme tarihi. (Eds. Amatori, F. & Jones, G.). Dost Yayınları, Ankara.

Arıcı, K. (1999). Bir sivil toplum kuruluşu olarak Anadolu Ahiliği (Ahiyan-ı Rum). İkinci Uluslararası Ahilik Kültürü Sempozyumu Bildirileri. Ankara: Hagem Yayınları.

Aydemir M. (2019). An important building block in Turkish business history—Ahi community: A research on the organisational design of the Ahi community in the period of its establishment. A critical review of social sciences contemporary issues. (Eds. Sarıipek D.B., Yenihan B., & Franca V.). Frontpage Publications, London.

Bodur, E. H. (1999). Ahilik ve Türk girişimcilik kültürünün oluşumuna katkıları. İkinci Uluslararası Ahilik Kültürü Sempozyumu Bildirileri. Ankara: Hagem Yayınları.

Çağatay, N. (1989). Bir Türk kurumu olan Ahilik. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Çıkrıkçıoğlu, H. (1987). Esnaf ve sanatkarların Türk ekonomisindeki yeri ve sorunları, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bilim Dalı, İstanbul.

Çiftçi, C. (2010). Osmanlı taşrasında yeniçerilerin varlığı ve askerlik dışı faaliyetleri. OTAM, 27, 27-57.

Doğan, M. (2014). Osmanlı İmparatorluğu'nda esnaf yeniçeriler. Edebiyat Fakültesi Dergisi, 31(1), 137-152.

Durak, İ. & Yücel, A. (2010). Ahiliğin sosyo-ekonomik etkileri ve günümüze yansımaları. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 15(2), 151-168.

Ekinci, Y. (2011). Ahilik. Ankara: Sisten Ofset Yayıncılık.

Elibol, A. (2009). Yeniçeriler ve iktidar bağlamında Osmanlı sisteminin dönüşümü. Akademik Bakış, 3(5), 21-40.

Eryiğit, S. (1989). Ahi birliklerinde yönetim ve işletme fonksiyonlarının temel yapısı. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Galambos, L. (2007). İşletme tarihinin kimliği ve sınırları: Uzlaşma ve yaratıcılık hakkında bir makale. Dünya işletme tarihi. (Eds. Amatori, F. & Jones, G.). Dost Yayınları, Ankara.

Gıynaş, K. (2004). Sıdkî Bey'in eEserine göre gedikler ve gedik kurumu. I Ahi Evran-ı Velî ve Ahilik araştırmaları sempozyumu.12-13 Ekim 2004, Kırşehir.

Gülerman, A. & Taştekil, S. (1993). Ahi teşkilatının Türk toplumunun sosyal ve ekonomik yapısı üzerindeki etkileri. Ankara: Feryal Matbaası.

Karagül, M. (2015). Türk İslam medeniyetinde Ahiliğin iktisadi hayat ve devletin oluşumundaki rolü. Türk Dünyası. 263-288.

Karcı, E. & Karcı, B. (2022). Esnaf gediklerinin kaldırılmasından sonra İstanbul'daki saka gediklerinin durumlarına dair tespitler (1913-1950). Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi, 104, 553-567.

Koyuncu, N. (2018). Osmanlı Devleti'nde esnaf gediklerinin hukuki esasları, gelişimi ve ilgası. Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 26(2), 47 – 76.

Kundakçı, S. K. (2017). Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasından sonra devam eden "yeniçerilik gayretkeşliği" üzerine bazı düşünceler. ÇAKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(1), 20-42.

Lazonick, W. (2007). Yenilikçi işletmeyi anlamak: İktisat kuramı ve işletme tarihinin bütünleşmesine doğru. Dünya işletme tarihi. (Eds. Amatori, F. & Jones, G.). Dost Yayınları, Ankara.

Salt, A. M. (2019). Gelenekten moderniteye Sakarya'da esnaf kültürünün değişimi, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Enstitü Bilim Dalı İnsan Kaynakları Yönetimi ve Endüstri İlişkileri, Sakarya.

Torun, A. (1998). Türk edebiyatında Türkçe fütüvvet-nâmeler üzerine bir inceleme. Ankara: Mesleki ve Teknik Açıköğretim Okulu Matbaası.

Ülgen, E. (2021). Esnaf ve sanatkârların pîri Ahi Evran ve geçmişten günümüze Ahilik. Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, 61(1), 447-468.

KAYNAKÇA

Al-Aali, A., & Teece, D. J. (2014). International entrepreneurship and the theory of the international firm: A capability perspective. Entrepreneurship Theory and Practice, 38(1), 95-116.

Brouthers, K. D., Nakos, G., & Dimitratos, P. (2015). SME entrepreneurial orientation, international performance and the moderating role of strategic alliance. Entrepreneurship Theory and Practice, 39(5), 1161-1187.

Cuervo-Cazurra, A. (2012). Extending theory by analyzing developing country multinational companies: Solving the Goldilocks debate. Global Strategy Journal, 2(3), 153-167.

Dunning J. H. (1988). Explaining International Production. Unwin Hyman: London, U.K.

Dunning, J. H. (1993). Multinational enterprises and the global economy. Reading, MA: Addison-Wesley.

Erkutlu, H., & Eryiğit, S. (2001). Uluslararasılaşma Süreci. Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 3(3), 149-164.

Gaffney, N., Kedia, B., & Clampit, J. (2013). A resource dependence perspective of EMNE FDI strategy. International Business Review, 22(6), 1092-1100.

Gaur, A. S., Kumar, V., & Singh, D. (2014). Institutions, resources, and internationalization of emerging economy firms. Journal of World Business, 49(1), 12-20.

Ghauri, P., Strange, R., & Cooke, F. L. (2021). Research on international business: The new realities. International Business Review, 30(2), 101794.

Ghymn, K. I. (1980). Multinational Enterprises from The Third World. Journal of International Business Studies, 11, 118-122.

Guillén, M. F., & García-Canal, E. (2009). The American model of the multinational firm and the "new" multinationals from emerging economies. Academy of Management Perspectives, 23(2), 23-35.

Hernandez, E., & Guillén, M. F. (2018). What's theoretically novel about emerging-market multinationals?. Journal of International Business Studies, 49, 24-33.

Kano, H. (2023). Early internationalization and subsequent geographic expansion: An extended Penrosean perspective. International Business Review, 32(1), 102074.

Kumar, V., Singh, D., Purkayastha, A., Popli, M., & Gaur, A. (2020). Springboard internationalization by emerging market firms: Speed of first cross-border acquisition. Journal of International Business Studies, 51(2), 172-193.

Lessard, D., & Lucea, R. (2009). Mexican multinationals: insights from CEMEX. İçinde R. Ramamurti & J. Singh (Eds.), Emerging multinationals in emerging markets (ss. 280-311. Cambridge, UK: Cambridge University Press

Luo, Y., & Tung, R. L. (2007). International expansion of emerging market enterprises: A springboard perspective. Journal of International Business Studies, 38(4), 481-498.

Luo, Y., & Tung, R. L. (2018). A general theory of springboard MNEs. Journal of International Business Studies, 49, 129-152.

Luo, Y., & Zhang, H. (2016). Emerging market MNEs: Qualitative review and theoretical directions. Journal of International Management, 22(4), 333-350.

Luo, Y., Zhang, H., & Bu, J. (2019). Developed country MNEs investing in developing economies: Progress and prospect. Journal of International Business Studies, 50, 633-667.

Madhok, A., & Keyhani, M. (2012). Acquisitions as entrepreneurship: Asymmetries, opportunities, and the internationalization of multinationals from emerging economies. Global Strategy Journal, 2(1), 26-40.

Mathews, J. A. (2002). Competitive advantages of the latecomer firm: A resource-based account of industrial catch-up strategies. Asia Pacific Journal of Management, 19(4), 467-488.

Mathews, J. A. (2006). Dragon multinationals: New players in 21st century globalization. Asia Pacific Journal of Management, 23(1), 5-27.

Melin, L. (1992). Internationalization as a strategy process. Strategic Management Journal, 13(S2), 99-118.

Narula, R. (2006). Globalization, new ecologies, new zoologies, and the purported death of the eclectic paradigm. Asia Pacific Journal of Management, 23(2), 143-151.

Pedersen, T., & Shaver, J. M. (2011). Internationalization revisited: The big step hypothesis. Global Strategy Journal, 1(3-4), 263-274.

Ramamurti R. (2012). What is really different about emerging market multinationals?. Global Strategy Journal, 2(1), 41-47.

Rugman A. M. (2010). Do we need a new theory to explain emerging market MNEs?. İçinde Foreign Direct Investments from Emerging Markets: The Challenges Ahead, Sauvant KP, Maschek WA, McAllister GA (eds). Palgrave McMillan: New York.

Seno-Alday, S. (2010). International business thought: A 50-year footprint. Journal of International Management, 16(1), 16-31.

Sun, S. L. (2009). Internationalization Strategy of MNEs from Emerging Economies: The Case of Huawei. Multinational Business Review, 17(2), 129-155.

Surdu, I., Greve, H. R., & Benito, G. R. (2021). Back to basics: Behavioral theory and internationalization. Journal of International Business Studies, 52(6), 1047-1068.

URL. https://www.bcg.com/publications/2009/2009-bcg-100-new-global-challengers (Erişim tarihi 01.02.2023)

Wang, S., Luo, Y., Lu, X., Sun, J., & Maksimov, V. (2014). Autonomy delegation to foreign subsidiaries: An enabling mechanism for emerging market multinationals. Journal of International Business Studies, 45(2), 111-130.

Welch, L. S., & R. Luostarinen, R. (1988). Inter- nationalization: Evolution of a concept. Journal of General Management, 14(2), 34-55.

Wells, L. T. (1977). The internationalization of firms from developing countries. İçinde T. Agmon, & C. P. Kindleberger (Eds.), Multinationals from small countries: 133-156. Cambridge, MA: MIT Press.

Wu, S., Fan, D., & Chen, L. (2022). Revisiting the internationalization-performance relationship: A twenty-year meta-analysis of emerging market multinationals. Management International Review, 62(2), 203-243.

Young, S., Huang, C. H., & McDermott, M. (1996). Internationalization and competitive catch-up processes: Case study evidence on Chinese multinational enterprises. MIR: Management International Review, 295-314.

Zhou, L., Barnes, B. R., & Lu, Y. (2010). Entrepreneurial proclivity, capability upgrading and performance advantage of newness among international new ventures. Journal of International Business Studies, 41(5), 882-905.

KAYNAKÇA

Alpar, R. (2013). Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistiksel Yöntemler. Ankara: Detay Yayıncılık.

Bayık, M.E. &Gürbüz, S. (2016). Ölçek uyarlamada metodoloji sorunu: yönetim ve örgüt alanında uyarlanan ölçekler üzerinden bir araştırma. İş ve İnsan Dergisi, 3(1), 1-20.

Bozoğlu, G., İnel, M.N. (2015). Kadın girişimcilerin profili bağlamında çatışma düzeyleri ve yatırım tercihleri: Yalova ili üzerine inceleme. Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi, 11(44), 101-119.

Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör Analizi: Temel kavramlar ve ölçek geliştirmede kullanımı. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 32(2), 470-483.

Cadima, J., &Jolliffe,I. (2009). On relationships between uncertred and column-centred principal component analysis. Pakistan Journal of Statistics, 25(4), 473-503.

Çetin, F., &Basım, H.N. (2012). Örgütsel psikolojik sermaye: bir ölçek uyarlama çalışması. Amme İdaresi Dergisi, 45(1). 121-137.

Çüm,S., &Koç,N. (2013). Türkiye'de psikoloji ve eğitim bilimleri dergilerinde yayımlanan ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmalarının incelenmesi. Eğitim Bilimleri ve Uygulama, 12(24), 115-135.

Erdemir, E. (2008). Yönetim ve Örgüt Araştırmalarında ölçek kullanımı: yönetim organizasyon kongre bildirileri örneği. İçinde 16. Uluslararası Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı (ss.397-403). İstanbul: İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınevi.

International Test Commission (2017). Translating and Adapting Tests (2cd Edition). 03.02.2023, https://www.intestcom.org/files/guideline_test_adaptation_2ed.pdf

Lisa, K.G., &Welsch,H.P. (2001). The ambitious entrepreneur: high growth strategies of women-owned enterprises. Jornal of Business Venturing, 16, 453-470.

Özsoy, E., Uslu, O., Karakiraz, A., & Aras, M. (2021). İş tatmininin ölçümünde ölçek kullanımı: lisansüstü tezleri üzerinden bir inceleme. İşletme Araştırmaları Dergisi, 6(1), 232–250.

Özen, Ş. (2000). Türk yönetim/organizasyon yazınında yöntem sorunu: kongre bildirileri üzerine bir inceleme. DAÜ Turizm Araştırmaları Dergisi, 1(1), 89-118.

Öztürk, N.B., Eroğlu, M.G. &Kelecioğlu, H. (2015). Eğitim alanında yapılan ölçek uyarlama makalelerinin incelenmesi. Eğitim ve Bilim, 40(178), 127-137.

KAYNAKÇA

Ashrafi, A., Ravasan, A. Z., Trkman, P., & Afshari, S. (2019). The role of business analytics capabilities in bolstering firms' agility and performance. International Journal of Information Management, 47, 1-15.

Bakırtaş, İ. & Bakırtaş, H. (2008). Firmaların sürdürülebilir rekabet üstünlüğünün bir kaynağı olarak temel yetenek: genel bir değerlendirme, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19, 101-119.

Bakoğlu, R. (2005). Strateji ve stratejik yönetim kavramlarını yeniden düşünme (Rethinking the concepts of strategy and strategic management), Mali Çözüm, 67, (April-May-June 2005) 155-168.

Bakoğlu, R. (2010). Çağdaş stratejik yönetim, İstanbul: Beta Yayınları.

Beard, D.W. & Dess, G.G. (1981). Corporate-level strategy, business-level strategy, and firm performance, The Academy of Management Journal, 24 (4), 663-688

De Wit, B. & Meyer, R. (1994). Strategy: process, content, context, New York: West Publishing Company.

De Wit, B. & Meyer, R. (2010). Strategy Synthesis: Resolving Strategy Paradoxes to Create Competative Adventage, United Kingdom: Cengage Learning EMEA

Demir, C. & Oktay, S. (2010). Stratejik ittifak oluşumunda temel yeteneklerin önemi, Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi, 1(1).

Dyllick, T., & Hockerts, K. (2002). Beyond the business case for corporate sustainability. Business strategy and the environment, 11(2), 130-141.

Ersen, B. & Altaç, E. (2017). Strateji düzeyleri, http://enm.blogcu.com/strateji-duzeyleri-1/9116326, (20.03.2017).

Javidan, M. (1998). Core Competence: What Does it Mean in Practice?, Long Range Planning. 51 (1).

Kör, B. (2017). İşletmelerin Kurumsal Sürdürülebilirlik Stratejileriyle ilgili düzenlemeler ve destekler. İşletmelerde sürdürülebilirlik dinamikleri (Eds. I. M. Pekdemir). Beta Basım, İstanbul, 414-444.

Polat, D.D. (2017). Sürdürülebilirlik bakış açısıyla işletme. İşletmelerde sürdürülebilirlik dinamikleri (Eds. I. M. Pekdemir). Beta Basım, İstanbul, 34-56.

Porter, M. E., & Kramer, M. R. (2006). Strategy and society: The link between competitive advantage and corporate social responsibility. Harvard Business Review, 84(12).

Prahalad, C. K. & Hamel, G. (1990). The Core Competence of the Corporation, *Harvard Business Review,* May-June: 71-91.

Prahalad, C.K & Hamel, G. (1994). Strategy as a Field of Study: Why Search for a New Paradigm?, *Strategic Management Journal*, Vol. 15, Special Issue: Strategy: Search for NewParadigms: 5-16. ekleme yapılacak

Taşcı, D. Ulukan, C. (Editör) (2012). Stratejik yönetim-I, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.

Taştan, S. (2021). Kurumsal Sürdürülebilirlik. Strateji: Yönetsel Bağlam Çerçevesinde Güncel Okumalar (Eds. Kaplan, M.). Eğitim Yayınevi, Konya. 48-78, ISBN: 978-625-7405-38-6.

Turhan, G. D., Özen, T., & Albayrak, R. S. (2018). Kurumsal sürdürülebilirlik kavramı, stratejik önemi ve sürdürülebilirlik performansı ölçümü. Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi, 9(1), 17-37.

Ülgen, H. & Mirze K. (2013). İşletmelerde stratejik yönetim, İstanbul: Beta Yayınları.

Yavuz, V. A. (2010). Sürdürülebilirlik kavramı ve işletmeler açısından sürdürülebilir üretim stratejileri/concept of sustainability and sustainable production strategies for business practices. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(14), 63-86.

KAYNAKÇA

Anisul Hug, F., Stevenson, M., & Zorzini, M. (2014). Social sustainability in developing country suppliers: An exploratory study in the ready made garments industry of Bangladesh. International Journal of Operations and Production Management, 34(5), 610–638. https://doi.org/10.1108/IJOPM-10-2012-0467

Ashby, A., Leat, M., & Hudson-Smith, M. (2012). Making connections: A review of supply chain management and sustainability literature. Supply Chain Management, 17(5), 497–516. https://doi.org/10.1108/13598541211258573

Bai, C., & Sarkis, J. (2010). Integrating sustainability into supplier selection with grey system and rough set methodologies. International Journal of Production Economics, 124(1), 252–264. https://doi.org/10.1016/j.ijpe.2009.11.023

Baskaran, V., Nachiappan, S., & Rahman, S. (2012). Indian textile suppliers sustainability evaluation using the grey approach. International Journal of Production Economics, 135(2), 647–658. https://doi.org/10.1016/j.ijpe.2011.06.012

Bebbington, J., & Dillard, J. (2008). Social Sustainability: An Organizational-Level Analysis. In J. Dillard, V. Dujon, & M. C. King (Eds.), Understanding the Social Dimension of Sustainability (pp. 157–173). New York: Routledge. https://doi.org/10.1007/978-3-319-29306-6_10

Bektaş, O., & Yücel, E. (2022). Entegre Raporlamada Sosyal Sürdürülebilirlik: Türkiye'de Yayınlanan Entegre Raporların İçerik Analizi. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (96), 59–84. https://doi.org/10.25095/mufad.1177991

Brundtland, G. H. (1987). Our Common Future: World Commission on Environment and Development. https://doi.org/10.1080/07488008808408783

Carroll, A. B. (1979). A Three-Dimensional Conceptual Model of Corporate Performance. Academy of Management Review, 4(4), 497–505.

Carter, C. R., & Easton, P. L. (2011). Sustainable supply chain management: evolution and future directions. International Journal of Physical Distribution & Logistics Management, 41(1), 46–62. https://doi.org/10.1108/09600031111101420

Carter, C. R., & Jennings, M. M. (2004). The Role Of Purchasing In Corporate Social Responsibility: A Structural Equation Analysis. Journal of Business Logistics, 25(1), 145–186.

Cuthill, M. (2010). Strengthening the "social" in sustainable development: Developing a conceptual framework for social sustainability in a rapid urban growth region in Australia. Sustainable Development, 18(6), 362–373. https://doi.org/10.1002/sd.397

de Brito, M. P., Carbone, V., & Blanquart, C. M. (2008). Towards a sustainable fashion retail supply chain in Europe: Organisation and performance. International Journal of Production Economics, 114(2), 534–553. https://doi.org/10.1016/j.ijpe.2007.06.012

Dillard, J., Dujon, V., & Mary C. King. (2008). Understanding the Social Dimension of Sustainability (J. Dillard, V. Dujon, & M. C. King, eds.). New York: Routledge.

Dobson, J. (1999). Is Shareholder Wealth Maximization Immoral? Financial Analysts Journal, 55(5), 69–75. https://doi.org/10.2469/faj.v55.n5.2301

Dou, Y., & Sarkis, J. (2010). A joint location and outsourcing sustainability analysis for a strategic offshoring decision. International Journal of Production Research, 48(2), 567–592. https://doi.org/10.1080/00207540903175145

Dyllick, T., & Hockerts, K. (2002). Beyond the business case for corporate sustainability. Business Strategy and the Environment, 11(2), 130–141. https://doi.org/10.4324/9781315259277-7

Eizenberg, E., & Jabareen, Y. (2017). Social sustainability: A new conceptual framework. Sustainability (Switzerland), 9(1). https://doi.org/10.3390/su9010068

Engin, E., & Akgöz, B. E. (2013). Sürdürülebilir Kalkınma ve Kurumsal Sürdürülebilirlik Çerçevesinde Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kavramının Değerlendirilmesi. Selçuk İletişim, 8(1), 85–94.

Godschalk, D. R. (2004). Land use planning challenges: Coping with conflicts in visions of sustainable development and livable communities. Journal of the American Planning Association, 70(1), 5–13. https://doi.org/10.1080/01944360408976334

Govindan, K., Khodaverdi, R., & Jafarian, A. (2013). A fuzzy multi criteria approach for measuring sustainability performance of a supplier based on triple bottom line approach. Journal of Cleaner Production, 47, 345–354. https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2012.04.014

Grunwald, A. (2004). Strategic knowledge for sustainable development: the need for reflexivity and learning at the interface between science and society. International Journal of Foresight and Innovation Policy, 1(1–2), 150–167. https://doi.org/10.1504/ijfip.2004.004619

Hedstrom, G., Poltorzycki, S., & Stroh, P. (1998). Sustainable Development: The Next Generation of Business Opportunity. Prism, (4), 5–19. Retrieved from https://www.greenbiz.com/sites/default/files/document/O16F4954.pdf

Hill, S. B. (1998). Redesigning agroecosystems for environmental sustainability: A deep systems approach. Systems Research and Behavioral Science, 15(5), 391–402. https://doi.org/10.1002/(SICI)1099-1743(1998090)15:5<391::AID-SRES266>3.0.CO;2-0

Hobbs, G. (2000). What is Social Capital? A Brief Literature Overview. Economic and Social Research Foundation, (June), 1–6. Retrieved from http://www.caledonia.org.uk/papers/hobbs.pdf

Hutchins, M. J., & Sutherland, J. W. (2008). An exploration of measures of social sustainability and their application to supply chain decisions. Journal of Cleaner Production, 16(15), 1688–1698. https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2008.06.001

IUCN-WWF-UNEP. (1991). Caring for the Earth. In Mining Survey. Gland, Switzerland: IUCN (The World Conservation Union), UNEP (United Nations Environment

Programme), WWF (World Wide Fund For Nature). https://doi.org/10.1142/9789813147720_0019

Kolk, A., Hong, P., & van Dolen, W. (2012). Corporate Social Responsibility in China An Analysis of Domestic and Foreign Retailers' Sustainability Dimensions. Enterprise Governance EJournal, 19(5), 289–303. https://doi.org/10.53300/001c.6921

Korten, D. (1992). Sustainable Development. World Policy Journal, 9(1), 157–190.

Lafferty, W. M., & Langhelle, O. (1999). Towards sustainable development: On the goals of development-and the conditions of sustainability (W. M. Lafferty & O. Langhelle, eds.). Macmillan.

Lazol, İ., Muğal, E., & Yücel, Y. (2008). Sürdürülebilir Bir Çevre İçin Çevre Muhasebesi ve KOBİ' lere Yönelik Bir Araştırma. Muhasebe ve Finansman Dergisi, 38, 56–69.

Littig, B., & Grießler, E. (2005). Social sustainability: A catchword between political pragmatism and social theory. International Journal of Sustainable Development, 8(1–2), 65–79. https://doi.org/10.1504/ijsd.2005.007375

Magis, K., & Shinn, C. (2008). Emergent Principles of Social Sustainability. In J. Dillard, V. Dujon, & M. C. King (Eds.), Understanding the Social Dimension of Sustainability (pp. 15–44). New York: Routledge.

Mani, V., & Delgado, C. (2018). Supply Chain Social Sustainability and Manufacturing: Measurement and Performance Outcomes from India. Gland.

Mani, Venkatesh, Gunasekaran, A., & Delgado, C. (2018). Supply chain social sustainability: Standard adoption practices in Portuguese manufacturing firms. Business Strategy and the Environment, 19(5), 289–303. https://doi.org/10.1016/j.ijpe.2018.01.032

Mckenzie, S. (2004). Social Sustaiabilitiy: Towards Some Definitions. Hawke Research Institute Working Paper Series, 27, 1–31.

Missimer, M., & Mesquita, P. L. (2022). Social Sustainability in Business Organizations: A Research Agenda. Sustainability (Switzerland), 14(5). https://doi.org/10.3390/su14052608

Nevado-Peña, D., López-Ruiz, V. R., & Alfaro-Navarro, J. L. (2015). The effects of environmental and social dimensions of sustainability in response to the economic crisis of European cities. Sustainability (Switzerland), 7(7), 8255–8269. https://doi.org/10.3390/su7078255

Öztürk, B. A., & Özçelik, F. (2014). Sustainable Supplier Selection with A Fuzzy Multi-Criteria Decision Making Method Based on Triple Bottom Line. Business & Economics Research Journal, 5(3), 129–147. Retrieved from http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=buh&AN=97504778&site=eds-live&authtype=ip,uid

Panapanaan, V., & Linnanen, L. (2003). Roadmapping Corporate Social Responsibility in Finnish Companies. Journal of Business Ethics, 44, 133–148. https://doi.org/10.1023/A

Polése, M., & Stren, R. (1999). The social sustainability ofcities: diversity and the management of change. Toronto: University of Toronto Press.

Rio-Decleration. (1992). Rio Declaration on Environment and Development and Agenda 21. Retrieved February 8, 2023, from https://www.globalhealthrights.org/instrument/rio-declaration-on-environment-and-development-and-agenda-21-of-the-united-nations-conference-on-environment-and-development/

Saraç, M., Erdur, D. A., & Bektaş, O. (2017). Corporate Social Responsibility in Turkey : A Sectoral Analysis. European Journal of Applied Business and Management, (Special Issue), 229–243.

Serageldin, I. (1993). Making development sustainable. Finance & Development, 30(4), 6–11. https://doi.org/10.1596/0-8213-3042-x

Sethi, S. P. (1975). Dimensions of Corporate Social Performance: An Analytical Framework. California Management Review, 17(3), 58–64. https://doi.org/10.2307/41162149

Seuring, S., & Müller, M. (2008). From a literature review to a conceptual framework for sustainable supply chain management. Journal of Cleaner Production, 16(15), 1699–1710. https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2008.04.020

United Nations Department of Economic and Social Affairs. (2007). Indicators of Sustainable Development: Guidelines and Methodologies. In New York (3rd ed.).

Winter, M., & Knemeyer, A. M. (2013). Exploring the integration of sustainability and supply chain management for future inquiry. International Journal of Physical Distribution & Logistics Management, 43(1), 18–38. https://doi.org/10.1108/09600031311293237

Winter, S., & Lasch, R. (2016). Environmental and social criteria in supplier evaluation – Lessons from the fashion and apparel industry. Journal of Cleaner Production, 139, 175–190. https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2016.07.201

Yücel, E. (2018). Entegre Raporlama: Kurumsal Sürdürülebilirlik Kapsamında Kurumsal Raporlamanın Gelişimi. Bursa: Dora Yayıncılık.

KAYNAKÇA

Ababneh, O. M. A. (2021). How do green HRM practices affect employees' green behaviors? The role of employee engagement and personality attributes. Journal of Environmental Planning and Management, 64(7), 1204-1226.

Ahmad, S. (2015). Green human resource management: Policies and practices. Cogent business & management, 2(1), 1030817.

Akomea-Frimpong, I., Adeabah, D., Ofosu, D., & Tenakwah, E. J. (2022). A review of studies on green finance of banks, research gaps and future directions. Journal of Sustainable Finance & Investment, 12(4), 1241-1264.

Al Mamun, M. A. (2019). An analysis of employee awareness on green human resource management practices: Evidence from Bangladesh. Human Resource Management Research, 9(1), 14-21.

Amrutha, V. N., & Geetha, S. N. (2020). A systematic review on green human resource management: Implications for social sustainability. Journal of Cleaner Production, 247, 119131.

Amrutha, V. N., & Geetha, S. N. (2021). Linking organizational green training and voluntary workplace green behavior: mediating role of green supporting climate and employees' green satisfaction. Journal of Cleaner Production, 290, 125876.

Ansari, N. Y., Farrukh, M., & Raza, A. (2021). Green human resource management and employees pro-environmental behaviours: Examining the underlying mechanism. Corporate Social Responsibility and Environmental Management, 28(1), 229-238.

Beard, C., & Rees, S. (2000). Green teams and the management of environmental change in a UK county council. Environmental Management and Health, 11(1), 27-38.

Berry, M. A., & Rondinelli, D. A. (1998). Proactive corporate environmental management: A new industrial revolution. Academy of Management Perspectives, 12(2), 38-50.

Bhushan, A. K., & MacKenzie, J. C. (1992). Environmental leadership plus total quality management equals continuous improvement. Environmental Quality Management, 1(3), 207-224.

Bissing-Olson, M. J., Iyer, A., Fielding, K. S., & Zacher, H. (2013). Relationships between daily affect and pro-environmental behavior at work: The moderating role of pro-environmental attitude. Journal of Organizational Behavior, 34(2), 156-175.

Cabral, C., & Jabbour, C. J. C. (2020). Understanding the human side of green hospitality management. International Journal of Hospitality Management, 88, 102389.

Chaudhary, R. (2019). Green human resource management in Indian automobile industry. Journal of Global Responsibility, 10(2), 161-175.

Crosbie, L., & Knight, K. (1995). Strategy for sustainable business: environmental opportunity and strategic choice. McGraw-Hill Companies.

Del Brío, J. Á., Fernandez, E., & Junquera, B. (2007). Management and employee involvement in achieving an environmental action-based competitive advantage: an empirical study. The International Journal of Human Resource Management, 18(4), 491-522.

Ditz, D. W., Ranganathan, J., & Banks, R. D. (1995). Green ledgers: case studies in corporate environmental accounting. World Resources Institute.

Elshaer, I. A., Sobaih, A. E. E., Aliedan, M., & Azazz, A. (2021). The Effect of Green Human Resource Management on Environmental Performance in Small Tourism Enterprises: Mediating Role of Pro-Environmental Behaviors. Sustainability, 13(4), 1-17.

Erbaşı, A. (2021). Yeşil İnsan Kaynakları Yönetimi Uygulamaları Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlaması. Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 12(23), 247-262.

Fawehinmi, O., Yusliza, M. Y., & Farooq, K. (2022). Green Human Resource Management and Employee Green Behavior: Trends, Issues, Challenges and the Way Forward. In Green Human Resource Management Research: Issues, Trends, and Challenges (pp. 167-201). Cham: Springer International Publishing.

Fawehinmi, O., Yusliza, M. Y., Mohamad, Z., Noor Faezah, J., & Muhammad, Z. (2020). Assessing the green behaviour of academics: The role of green human resource management and environmental knowledge. International Journal of Manpower, 41(7), 879-900.

González-Benito, J., & González-Benito, Ó. (2006). A review of determinant factors of environmental proactivity. Business Strategy and the environment, 15(2), 87-102.

Govindarajulu, N., & Daily, B. F. (2004). Motivating employees for environmental improvement. Industrial Management & Data Systems, 104(4), 364-372.

Griffiths, A. B., & Petrick, J. A. (2001). Corporate architectures for sustainability. International Journal of Operations & Production Management, 21(12), 1573-1585.

Jabbour, C. J. C. (2011). How green are HRM practices, organizational culture, learning and teamwork? A Brazilian study. Industrial and Commercial Training, 43(2), 98-105.

Jabbour, C. J. C., & Santos, F. C. A. (2008). Relationships between human resource dimensions and environmental management in companies: proposal of a model. Journal of Cleaner Production, 16(1), 51-58.

Jackson, S. E., Renwick, D. W., Jabbour, C. J., & Muller-Camen, M. (2011). State-of-the-art and future directions for green human resource management: Introduction to the special issue. German Journal of Human Resource Management, 25(2), 99-116.

Kerse, G., Maden, Ş., & Selçuk, E. T. (2021). Yeşil dönüştürücü liderlik, yeşil içsel motivasyon ve çalışanın yeşil davranışı: Ölçek uyarlama ve ilişki tespiti. İşletme Araştırmaları Dergisi, 13(2), 1574-1591.

Kılıç, N., & Vatansever, Ç. (2017). Çalışanların "yeşil" tutum ve davranışları ile yaşam değerleri ilişkisi. Değerli insana "değer" li çalışmalar, 1-37.

Masri, H. A., & Jaaron, A. A. (2017). Assessing green human resources management practices in Palestinian manufacturing context: An empirical study. Journal of cleaner production, 143, 474-489.

Milliman, J. (2013). Leading-edge green human resource practices: vital components to advancing environmental sustainability. Environmental Quality Management, 23(2), 31-45.

Mishra, P. (2017). Green human resource management: A framework for sustainable organizational development in an emerging economy. Organizational Analysis, 25(5), 762-788.

Molina-Azorín, J. F., Claver-Cortés, E., López-Gamero, M. D., & Tarí, J. J. (2009). Green management and financial performance: a literature review. Management Decision, 47(7), 1080-1100.

Naz, S., Jamshed, S., Nisar, Q. A., & Nasir, N. (2021). Green HRM, psychological green climate and pro-environmental behaviors: An efficacious drive towards environmental performance in China. Current Psychology.

North, K. (1997). Environmental business management: an introduction (Vol. 30). International Labour Organization.

Ojo, A. O., Tan, C. N. L., & Alias, M. (2020). Linking green HRM practices to environmental performance through pro-environment behaviour in the information technology sector. Social Responsibility Journal, 18(1), 1-18.

Opatha, H. H. D. N. P. (2013), Green Human Resource Management: A Simplified Introduction, HR Dialogue, Department of HRM, Faculty of Management Studies and Commerce, University of Sri Jayewardenepura, 1(1), 22-41.

Öncer, A. Z. (2019). Örgütlerde yeşil insan kaynakları yönetimi uygulamaları: Teorik bir inceleme. İş ve İnsan Dergisi, 6(2), 199-208.

Paillé, P., & Raineri, N. (2015). Linking perceived corporate environmental policies and employees eco-initiatives: The influence of perceived organizational support and psychological contract breach. Journal of Business Research, 68(11), 2404-2411.

Pellegrini, C., Rizzi, F., & Frey, M. (2018). The role of sustainable human resource practices in influencing employee behavior for corporate sustainability. Business Strategy and the Environment, 27(8), 1221-1232.

Raman, M., & Ojo, A. O. (2019). Role of Green HRM Practices in Employees' Pro-environmental IT Practices. Advances in Intelligent Systems and Computing, 930, 678-688.

Renwick, D., Redman, T., & Maguire, S. (2008). Green HRM: A review, process model, and research agenda. University of Sheffield Management School Discussion Paper, 1(1), 1-46.

Renwick, D. W., Jabbour, C. J., Muller-Camen, M., Redman, T., & Wilkinson, A. (2016). Contemporary developments in Green (environmental) HRM scholarship. The International Journal of Human Resource Management, 27(2), 114-128.

Renwick, D. W., Redman, T., & Maguire, S. (2013). Green human resource management: A review and research agenda. International journal of management reviews, 15(1), 1-14.

Revill, C. (2000). The „Greening" of Personnel. Human Resource Management an Assessment, International Journal of Applied HRM, 1(3), 1-30.

Rubel, M. R. B., Kee, D. M. H., & Rimi, N. N. (2020). The influence of green HRM practices on green service behaviors: the mediating effect of green knowledge sharing. Employee Relations, 43(5), 996-1015.

Saeed, B. B., Afsar, B., Hafeez, S., Khan, I., Tahir, M., & Afridi, M. A. (2019). Promoting employee's pro-environmental behavior through green human resource management practices. Corporate Social Responsibility and Environmental Management, 26(2), 424-438.

Sellitto, M. A., Hermann, F. F., Blezs Jr, A. E., & Barbosa-Póvoa, A. P. (2019). Describing and organizing green practices in the context of Green Supply Chain Management: Case studies. Resources, Conservation and Recycling, 145, 1-10.

Tang, G., Chen, Y., Jiang, Y., Paillé, P., & Jia, J. (2018). Green human resource management practices: scale development and validity. Asia Pacific Journal of Human Resources, 56(1), 31-55.

Taufique, K. M. R., & Islam, S. (2021). Green marketing in emerging Asia: antecedents of green consumer behavior among younger millennials. Journal of Asia Business Studies, 15(4), 541-558.

Teixeira, A. A., Jabbour, C. J. C., & de Sousa Jabbour, A. B. L. (2012). Relationship between green management and environmental training in companies located in Brazil: A

theoretical framework and case studies. International Journal of Production Economics, 140(1), 318-329.

Wehrmeyer, Walter and Parker, Kim T. (1996) Identification and Relevance of Environmental Corporate Cultures as Part of a Coherent Environmental Policy. In: Wehrmeyer, Walter, ed. Greening People - Human Resources and Environmental Management. Greenleaf, Sheffield, 163-184.

Woolverton, A., & Dimitri, C. (2010). Green marketing: Are environmental and social objectives compatible with profit maximization?. Renewable agriculture and food systems, 25(2), 90-98.

Yang, C. L., Lin, S. P., Chan, Y. H., & Sheu, C. (2010). Mediated effect of environmental management on manufacturing competitiveness: an empirical study. International Journal of Production Economics, 123(1), 210-220.

Yavuz, N. (2020). Yeşil insan kaynakları yönetimi ve yeşil iş yetkinliklerinin içerik analizi yöntemi ile değerlendirilmesi. İşletme Araştırmaları Dergisi, 12(3), 2669-2681.

Yong, J. Y., Yusliza, M. Y., Jabbour, C. J. C., & Ahmad, N. H. (2020). Exploratory cases on the interplay between green human resource management and advanced green manufacturing in light of the Ability-Motivation-Opportunity theory. Journal of Management Development, 39(1), 31-49.

Yusliza, M. Y., Norazmi, N. A., Jabbour, C. J. C., Fernando, Y., Fawehinmi, O., & Seles, B. M. R. P. (2019). Top management commitment, corporate social responsibility and green human resource management: A Malaysian study. Benchmarking: An International Journal, 26(6), 2051-2078.

Zhang, Y., Luo, Y., Zhang, X., & Zhao, J. (2019). How green human resource management can promote green employee behavior in China: A technology acceptance model perspective. Sustainability, 11(19), 5408.

KAYNAKÇA

Akdoğan, A. (2000). Aile İşletmelerinin Özellikleri ve Aile İşletmelerinde Kurumsallaşma İhtiyacı. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, (16) , 31-47.

Akça, N. (2010) Aile İşletmelerinin Tanımı, Özellikleri ve Aile İşletmelerinde Kurumsallaşma, Denizli İlinde Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, T.C. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

Alagöz, A. ve Özpeynirci, R. (2007). Bilgi Toplumunda Entelektüel Varlıklar ve Raporlanması. Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9 (2) . 167-184.

Alparslan, S. ve R. Ö. Kutanis (2007), "Sanayi ve Bilgi Toplumu Yönetim Metaforlarının Karşılaştırılması", Akademik İncelemeler Dergisi, Cilt:2, Sayı:2, 49-71.

Aslan, İ. & Çınar, O. (2010). Bir Aile Şirketinin Kurumsallaşması: Yeniden Yapılandırma ve Varislerin Yönetime Hazırlanması Süreci . Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi , 2 (1) , 89-97 .

Atan, Ö. & Tunçer, A. (2019). Entelektüel Sermayenin İşletme Performansına Etkileri Üzerine Bir Araştırma. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi , 2 (1) , 71-100 .

Bölükbaşı, Y. (2015). Entelektüel Sermayenin İşletme Bazında Ölçülmesinde Kullanılan Yöntemler ve Sigorta Sektöründe Bir Araştırma . Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi , 36 (1), 425-447 .

Chaneta, I. (2010). Strategic Human Resource Management, ebook, ir.uz.ac.zw/jspui/.../1/strategic_hrm_mgt.pdf, 1-53

Demirkaya, H. (2006), "Tarım Toplumundan Bilgi Toplumuna İnsan Kaynakları Yönetiminde Değişim", Erciyes Üniversitesi İİBF Dergisi, Sayı:27, Temmuz-Aralık; 1-23.

Demirci, E. (2017) Aile Şirketlerinin Kurumsallaşma Düzeyi İle Kurumsal Kaynak Planlaması (KKP) Yazılımı Kullanımı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi: Rize bölgesi'nde Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi, T.C. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rize.

Erdem, S. M. ve Yörük, N. (2008). Entelektüel Sermaye ve Unsurlarının İMKB'de İşlem Gören Otomotiv Sektörü Firmalarının Finansal Performansı Üzerine Etkisi. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 22 Sayı: 2, 397-413.

Görmüş, A. Ş. (2009). Entelektüel Sermaye ve İnsan Kaynakları Yönetiminin Artan Önemi. Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi , 11 (1) , 57-75.

Gözgü, F. ve H. Mutioğlu (2012), "Toplumun Değişen Yüzü: Bilgi Toplumu ve Bilişim Kültürü", Batman University Journal of Life Sciences, Vol.1, No.1.

Gür, K. (2012) Aile Şirketi Algısı ve Kariyer Seçimine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Harter, J.K., F. L.Schmıdt and T. L. Hayes (2002), "Business-Unit-Level Relationship between Employee Satisfaction, Employee Engagement, and Business Outcomes: A meta-Analysis", Journal of Applied Psychology, Vol.87, No.2; 268-279.

Hislop, D. (2003), "The Complex Relations Between Communities of Practice and the Implementation of Technological Innovations", International Journal of Innovation Management, Vol.7, No.2; 163-188

Ishak, N. B.; U. C. Eze and L. S. Lıng (2010), "Integrating Knowledge Management and Human Resources Management" Journal of Organizational Knowledge Management, Vol. 2010; 1-13.

Kar, A.K., (2012). Strategic Human Resource Management: An Organizational Perspective for High Performance. International Journal of Business and Management Tomorrow Vol. 2 No. 6.

Köstepen, A. (2021) Sivil Toplum Kuruluşlarında Gönüllülük Performansına Etkisi Bağlamında Entelektüel Sermaye Boyutlarına İlişkin Bir Model Önerisi: İzmir İli Örneği. Doktora Tezi, T.C. İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Köstepen, A. & Elçin, M. (2022). Aile Şirketlerinde Entelektüel Sermayenin Önemi. Journal of Business Innovation and Governance , 5 (1) , 113-133 .

Kurgun, O. & Akdağ, G. (2014). Entelektüel Sermaye ve Örgüt Performansı İlişkisi: Akdeniz Bölgesindeki Otel İşletmelerinde Bir Araştırma . Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi , 2 (2) , 155-176 .

Kurt, B. (2009) Örgüt Kültürünün Aile Şirketlerinin Kurumsallaşmasında Rolü. Yüksek Lisans Tezi, T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Okay, S. (2012). Entelektüel Sermaye ve Muhasebe İle İlişkisi. Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi , 1 (1) , 1201-1208.

Örnek, A. Ş. & Ayas, S. (2015). Entelektüel Sermaye İle Yenilikçi İş Davranışının İşletme Performansına Etkisi: Bilişim Sektörü Uygulaması . Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi , 16 (2) , 91-116 .

Özbirecikli, M. & Karaömer, Y. (2016). Faaliyet Denetiminin Aile Şirketlerinin Kurumsallaşmasındaki Rolü: Bir Şirket Uygulaması. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi , 6 (11) , 33-46 .

Özdemir, L. & Balkan, O. (2010). Entelektüel Sermaye Unsurlarının İşletmelere Sağladığı Katkılar. Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi , 2 (1) , 115-121 .

Saral Kobal, K. & Aşkun Yıldırım, O. (2016). Aile İşletmelerinin Kurumsallaşma Sürecinde İkinci Kuşağın Yaşadığı Sorunlar Üzerine Bir Araştırma. Öneri Dergisi, 12 (46) , 97-120.

Sarıtaş, A. , Gürsoy, S. & Sarı, S. (2016). Uluslararası Pazarlama Faaliyetlerinde Aile şirketlerinde Kurumsallaşmanın Etkisi . Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi , 5 (1) , 0-0 .

Sumser, J. (2019). Into The Maze: An Introduction to Intelligent Tools in HRTechnology, HREXAMINER Press, The USA.

Toraman, C. , Abdioğlu, H. Ve İşgüden, B. (2009). İşletmelerde İnovasyon Sürecinde Entelektüel Sermaye ve Yönetim Muhasebesi Kapsamında Değerlendirilmesi. Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi , 11 (1) , 91-120.

Yalçıntepe, Ö. (2017) Aile Şirketlerinde Kurumsallaşmanın Önemi ve Denetimi: Edirne İli Çalışması. Yüksek Lisans Tezi, T.C. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Zor, İ. & Cengiz, S. (2013). Entelektüel Sermaye İle Firma Değeri Arasındaki İlişki: Borsa İstanbul'da Bir Araştırma . Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi , 3 (1) , 37-56 .

KAYNAKÇA

Albrecht, K. (2006). Social Intelligence: The New Science of Success. San Francisco: John Willey and Son (e-kitap).

Bacanlı, H. (2011). Zihinsel Gelişim. Ankara: Pegem Akademi.

Brown, L. M. (2006). Social intelligence. Business Book Review Library, 23(1), 1-11.

Buss, D. M., & Craik, K. H. (1983). The act frequency approach to personality. Psychological Review, 90, 105-126.

Buzan, T. (2002). The Power of Social Intelligence: 10 Ways to Tap Into Your Social Genius. New York, NY: Harper Collins Publishers Inc.

Cherniss, C. (2000). Emotional intelligence: What it is and why it matters. Annual Meeting of The Society For Industry and Organisational Psychology. New Orleans.

Corrigan, A. (2002). Social Competence Scale – Parent Version, Grade 1=Year 2 (Fast Track Project Technical Report). Available from the fast Track Project Web site, http:// www.fasttrackproject.org/

Devis-Rozental, C. (2017). Developing Socio-Emotional Intelligence in Early Years Scholars. Doctoral dissertation, Bournemouth University, United Kingdom.

Doğan, T. (2006). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Zeka Düzeylerinin Depresyon ve Bazı Değişkenlerle İlişkisinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi.

Doğan, T. & Çetin, B. (2009). Tromso sosyal zekâ ölçeği Türkçe formunun faktör yapısı, geçerlik ve güvenirlik çalışması. Educational Sciences: Theory and Practice, 7(1), 241-268.

Doğan, T. & Çetin, B. (2009). The validity, reliability and factorial structure of the Turkish version of the Tromso social intelligence scale. Educational Sciences: Theory and Practice, 9(2), 709-720.

Ford, M. E. & Tisak, M. S. (1983). A further search for social intelligence. Journal of Educational Psychology, 75, 196- 206.

Funke, U. & Schuler, H. (1998). Validity of stimulus and response components in a video test of social competence. International Journal of Selection and Assessment, 6(2), 115-123.

Gardner, H. & Hatch, T. (1989). Educational implications of the theory of multiple intelligences. Educational Researcher, 18(8), 4-10.

Gliebe, S. K. (2012). Emotional intelligence in Christian higher education. Christian Higher Education, 11(3), 192-204.

Goleman, D. (2006). Social İntelligence: The Revolutionary New Science of Human Relationships, New York: Bantam.

Greenspan, S. (1981). Defining childhood social competence: A proposed working model. In B. K. Keogh (Ed.), Advances in special education: Vol. 3. A research annual (pp. l-39). Greenwich, CT.: Jai Press.

Greenspan, S., & Love, P. F. (1997). Social intelligence and developmental disorder: Mental retardation, learning disabilities, and autism. Ellis' Handbook of Mental Deficiency, Psychological Theory, and Research, 311-342.

Gresham, F. M., & Elliott, S. N. (1990). Social Skills Rating System. Minneapolis, MN: Pearson Assessments.

Habib, S., Saleem, S., & Mahmood, Z. (2013). Development and validation of social intelligence scale for university students. Pakistan Journal of Psychological Research, 28(1), 65-83.

Kaukiainen, A., Björkqvist, K., Österman, K., Lagerspetz, K. M., & Forsblom, S. (1995). Peer-estimated social intelligence (PESI). Turku, Finland: Department of Psychology, University of Turku.

Kihlstrom, J. F., & Cantor, N. (2000). Social intelligence (Chapter 16).Handbook of Social Intelligence, 359-379.

Kihlstrom, J. F., & Cantor, N. (2000). Social intelligence (Chapter 28), Handbook of Social Intelligence, 564-581.

Kosmitzki, C. & John, O. P. (1993). The implicit use of explicit conceptions of social intelligence. Personality and Individual Differences, 15(1), 11-23.

Kul, A. C. (2020). İstanbul İlinde Sağlık Sektörü Çalışanlarının Demografik Özelliklerinin Sosyal Zeka Üzerindeki Etkisinin İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Nişantaşı Üniversitesi İşletme Bölümü, İstanbul.

Lievens, F. & Chan, D. (2017). Practical intelligence, emotional intelligence, and social intelligence. Handbook of Employee Selection, 342-364.

Lorr, M., Youniss, R. P., & Stefic, E. C. (1991). An inventory of social skills. Journal of Personality Assessment, 57(3), 506-520.

Marlowe, H. A. (1986). Social intelligence: Evidence for multidimensionality and construct independence. Journal of Educational Psychology, 78(1), 52–58.

Matson, J. L., Rotatori, A. F., & Helsel, W. J. (1983). Development of a rating scale to measure social skills in children: The Matson Evaluation of Social Skills with Youngsters (MESSY). Behaviour Research and Therapy, 21(4), 335-340.

McCoog, I. J. (2007). Integrated instruction: Multiple intelligences and technology. The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas, 81(1), 25-28.

Militaru, G. (2016). What is social intelligence. Rev. Universitara Sociologie, 85-92.

Moss, F. A. & Hunt, T. (1927). Are you socially intelligent? Scientific American, 137, 108-110.

Moss, F. A., & Hunt, T. (1927). Are you socially engaged? An analysis of the score of 7000 persons on the George Washington University Social Intelligence Test. Scientific American, 148.

Mykhalchuk, N., & Ivashkevych, E. (2018). Psycholinguistic features of the development of social intelligence of the teacher. Psycholinguistics, (23 (1)), 242-257.

Narayana, M. M., & Narasimham, B. (2017). Making of a social intelligence scale. Emperor International Journal of Finance and Management Research, 3(5), 55-66.

Nazarpoori, A. (2017). A survey of the effect of leader's social intelligence on employee's perception of interpersonal justice: The mediating role of shared leadership. International Journal of Leadership in Education, 20(5), 618-631.

Orlik, P. (1978). Soziale Intelligenz. [Social intelligence]. In Klauer, K. J. (Ed.), Handbuch der Puedagogischen Diugnostik (pp. 341-354). Duesseldorf, Germany: Schwann.

O'Sullivan, M., Guilford, J. P., & DeMille, R. (1965). The measurement of social intelligence. Psychological Laboratory Reports (Vol. 34). Los Angeles: University of Southern California.

Özel, K. (2019). The Relationship Between Emotional Intelligence, Social Intelligence And Self-Efficacy Among Preservice English Teachers. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği Bölümü, Ankara.

Park, S. K., Yang, Y. K., & Song, E. (2019). Psychometric Properties of the Korean Version of the Tromsø Social Intelligence Scale. Journal of Korean Academy of Psychiatric and Mental Health Nursing, 28(2), 165-171.

Promsri, C. (2017). The influence of social intelligence on change leadership behaviors of managers in Thai listed firms. Saudi Journal of Business and Management Studies, 2(11), 971-975.

Rosier, T. (2011). There was something missing. To Improve the Academy, 29(1), 74–88.

Saban, A. (2001). Çoklu Zeka Teorisi ve Eğitim. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Sadiku, M. N., Alam, S., & Musa, S. M. (2019). Social intelligence: A Primer. International Journal of Research-Granthaalayah, 7, 213-217.

Silberman, M. & Hansburg, F. (2000) People smart: Developing Your Interpersonal Intelligence. San Francisco: Berrett-Koehler Publishers.

Silvera, D., Martinussen, M., & Dahl, T. I. (2001). The Tromsø Social Intelligence Scale, a self-report measure of social intelligence. Scandinavian Journal of Psychology, 42(4), 313-319.

Smith, M. K. (2008). Howard Gardner, multiple intelligences and education. In infed.org. Retrieved September 21, 2013, from http://infed.org/mobi/howard-gardner-multipleintelligences-and-education/

Sternberg, R. J. (1993). Sternberg Triarchic Abilities Test (STAT) [Database record]. APA PsycTests.

Soundview Executive Book Summaries (2006). P.O. Box 1053, Concordville, PA 19331 USA (https://questionnaire.app.co.id/portal.nsf/7071d3d6f7f1af93472571b60034412b/867ba05b4b96e651472571760018f7c0/$FILE/Speed%20Reviews.pdf)

Şenkal, F. (2019). Çalışanların Sosyal Zeka Seviyelerinin Çatışma Yönetimi Tarzları Üzerine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Bölümü, İzmir.

Thorndike, E. L. (1920). Intelligence and its use. Harper's Magazine, 140, 227-235.

Thorndike, R. L. & Stein, S. (1937). An evaluation of the attempts to measure social intelligence. Psychological Bulletin, 34, 275- 285.

Tosun, N. (2020). Çalışanların Sosyal Zeka Düzeylerinin Performansları Üzerindeki Etkisinde Tükenmişlik Algılarının Aracı Rolü: İstanbul İli Sağlık Çalışanları Üzerinde Bir Uygulama. Doktora Tezi. Beykent Üniversitesi İşletme Bölümü, İstanbul.

Vernon, P. E. (1933). Some characteristics of the good judge of personality. Journal of Social Psychology, 4, 42-45.

Wedeck, J. (1947). The relationship between personality and 'psychological ability. British Journal of Psychology, 37, 133-151.

Wechsler, D. (1958). The Measurement and Appraisal of Adult Intelligence. 4th ed. Baltimore: Williams & Wilkins.

Yazıcı, F. & Yıldırım, T. (2017). Okul dışı tarih öğretimi ve sosyal zekâ arasındaki ilişkinin yol analiziyle incelenmesi. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD), 18(2), 733-755.

Yıldırım, Z. (2017). Sosyal Zekanın Problem Çözme Becerisine Etkisi: Ankara İlinde Görev Yapan Siyasetçiler Üzerinde Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi. Çankaya Üniversitesi, İşletme Bölümü.

KAYNAKÇA

Aksal, F. A. (2015). Are headmasters digital leaders in school culture? Education And Science, 40(182), 77-86.

Aksel, İ., Arslan, M. L., Kızıl, C., Okur, M. E., Şeker, Ş. E., ve Aytekin, Z. (2013). Dijital işletme. Cinius Yayınları.

Alan, H., ve Köker, A. R. (2021). Stratejik liderlikten dijital stratejik liderliğe: Kavramsal ve kuramsal tartışma. Türkiye Siyaset Bilimi Dergisi, 4(2), 235-252.

Asri, A. A. S. M. A. N. ve Darma, G. S. (2020). Revealing the digital leadership spurs in 4.0 industrial revolution. International Journal of Business, Economics ve Management, 3(1), 93-100.

Avolio, B. J., Kahai, S., ve Dodge, G. E. (2000). E-leadership: ımplications for theory, research, and practice. The Leadership Quarterly, 11(4), 615- 668.

Aydan, O. ve Nayır, F., (2021). Dijital liderlik nedir? Bir tanım önerisi. E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi, 12(3):68-81.

Bach, C. ve Sulíková, R. (2021). Leadership in the context of a newworld: digital leadership and ındustry 4.0. Managing Global Transitions, 19(3): 209-226.

Benson, L. E. (2018). Leadership skills in the digital age: Implications for university business schools. Journal of Eastern European and Central Asian Research (JEECAR), 5(2), 80-89.

Büyükbeşe, T. ve Doğan, Ö. (2022). Dijital liderliğin yenilikçi iş davranışı ve iş performansı üzerine etkisi. Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 14 (26), 173-186.

Çelebi, F. (2021). Dijital çağda liderlik ve girişimcilik. Ankara: İksad Yayınevi.

Çelen, A. İ. (2020). Dijital dönüşüm sürecinde yükselen bir değer: Dijital liderlik. Proceedıngs e-book, 449-461.

Çelik Şahin, Ç., Avcı, Y. E., ve Anık, S. (2020). Dijital liderlik algısının metaforlar yoluyla incelenmesi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 19(73), 271-286.

Domeny, J. V. (2017). The relationship between digital leadership and digital implementation in elementary schools (Doctoral dissertation). Southwest Baptist University, Bolivar Missouri, United States.

El Attoti, I., van Ee, J., Joku, S., ve De Waal, B. M. (2019, November). How can digital leadership guide the customer journey? An exploratory study. In european conference on management, Leadership ve Governance (pp. 475-483). Academic Conferences International Limited.

El Sawy, O. A., Kræmmergaard, P., Amsinck, H., ve Vinther, A. L. (2016). How lego built the foundations and enterprise capabilities for digital leadership, MIS Quarterly Executive, 15(2), 141-166.

Fiedler, Fred ve J.E. Garcia, (2004). Leadership in a non-linear world, In. C. Cooper (Ed.), Leadershipand management in the twenty-first century- business challenges of the future. Oxford, UK: Oxford UniversityPress, 185-203

Gartner Inc. (2018). Leadership in the Digital Age. Gartner Inc. Retrieved from https://www.gartner.com/technology/research/digital-age/. Erişim Tarihi: 01.02.2023.

İrge, N. T. (2018). Dijital liderlik. G. Telli ve I. Shelenkova (Ed.), International Congress on Business and Marketing (ss. 21-27). https://hdl.handle.net/20.500.12415/4590

Kollman, T. (2020). Digital leadership. Springer Gabler.

Larjovuori, R. L., Bordi, L., Mäkiniemi, J. P., ve Heikkila-Tammi, K. (2016). The role of leadership and employee well-being in organizational digitalization. Tiziana Russo-Spenaand Cristina Mele, 1141- 1154.

Mack C. Timothy (2015). Leadership in the future. (Ed: Sowcik, M., Andenoro, A. C., McNutt, M., ve Murphy, S. E.) Leadership 2050, Critical Challenges, Key Contexts and Emerging Trends. 9- 22.

Meffert, J., ve Swaminathan, A. (2018). Leadership and the urgency for digital transformation. Leader to Leader, (88), s. 44-49.

Meier, C., Sachs, S., Stutz, C. ve McSorley, V. (2017). Establishing a digital leadership barometer for small and medium enterprises (SME). In Management challenges in a network economy: Proceedings of the MakeLearn and TIIM International Conference 2017 (pp. 103-109). ToKnowPress.

Mihardjo, L. W. W., ve Rukmana, R. A. N. (2018). Does digital leadership impact directly or indirectly on dynamic capability: Case on Indonesia telecommunication industry in digital transformation ? The Journal of Social Sciences Research, 2: 832–841.

Mihardjo, L.W.W. , Sasmokob Sasmoko, Alamsjahb Firdaus and Elidjen Elidjen (2019) Digital leadership role in developing business model innovation and customer experience orientation in industry 4.0, Management Science Letters 9: 1749–1762.

Oberer, B., ve Erkollar, A. (2018). Leadership 4.0: Digital leaders in the age of ındustry 4.0. International Journal of Organizational Leadership, 7(4): 404-412.

Ordu, A., ve Nayır, F. (2021). Dijital liderlik nedir? Bir tanım önerisi. E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi, 12(3), 68-81.

Öz, Ö. (2020). Dijital liderlik: Dijital dünyada okul lideri olmak. Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama,3(1), 45-57.

Özmen, Ö.N. T., Eriş, E.D., ve Özer, P.S. (2020). Dijital liderlik çalışmalarına bir bakış. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 25(1), 57-69.

Polney, C. L. (2018). Digital leadership: an examination between leadership styles and technology skills and practices of central office administrators. New York: ProQuest LLC.

Promsri, C. (2019). Training program analysis for leadership 4.0 in fourth ındustrial revolution. East African Scholars Journal of Economics, Business and Management, 2(9), 591-595.

Roubini ThoughtLab. (2017). Wealth and Asset Management 2022: The Path to Digital Leadership.

Sahyaja, C., ve Rao, S. (2018). New leadership in the digital eraa conceptual study on emotional dimensions in relation with intellectual dimensions, International Journal of Civil Engineering and Technology, 9 (1), 738-747.

Sasmoko, Leonardus W Wasono Mihardjo, Firdaus Alamsjah and Elidjen, (2019). Dynamic capability: The effect of digital leadership on fostering innovation capability based onmarket orientation, Management Science Letters 9, 1633–1644.

Sheninger, E. (2014). Pillars of digital leadership. ınternational centre for leadership in education. Retrieved from http://leadered.com/pdf/LeadingintheDigitalAge_11.14.pdf.

Sow, M. ve Aborbie, S. (2018). Impact of Leadership on Digital Transformation. Business and Economic Research, 8(3): 139-148.

Tanniru, M. R. (2018). Digital leadership. Maria Pomffyova (Ed:). Management of Information Systems. IntechOpen. ss.93-99.

Telli, E. (2022). İşletmelerin dijital dönüşüm yolculuğunda liderlik: transformasyonel (dönüşümcü) liderlikten dijital liderliğe. Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 14(3), 307-318.

Uçar, Z. ve Tutgaç, C. (2022). İşgörenlerin dijital okuryazarlık algısı ve dijital teknolojilere erişim motivasyonu ilişkisi üzerinde dijital liderliğin düzenleyicilik rolü. İzmir Yönetim Dergisi, 3 (1), 8-22. https://doi.org/10.56203/iyd.1095042

Wasono, L. W. ve Furinto, A. (2018). The effect of digital leadership and innovation management for incumbent telecommunication company in the digital disruptive era. International Journal of Engineering and Technology, 7: 125-130.

Weiner Jack , Tanniru_Mohan , Khuntia Jiban, Bobryk David, Naik Mehul and LePage Kenneth, (2016). Digital leadership in action in a hospital through a real time dashboard system implementation and experience, Journal of Hospital Administration, Vol. 5, No. 4: 34-43.

Wirtz, B. W. (2021). Digital business and electronic commerce. springer texts in business and economics. Springer International Publishing.

Yıkılmaz, İ. ve Sürücü, L. (2021). Dijital çağda liderliğin yeni yüzü: dijital liderlik. İ. Tarakçı, B. Göktaş (Ed.), Dijital Gelecek Dijital Dönüşüm-2, İstanbul: Efe Akademi, 301-317.

Yıldırım, A. (2021). Bürokrasinin dijitalleşmesinde dijital liderlik anlayışının önemine ilişkin bir değerlendirme. G. Özcan (Ed.) İktisadi ve İdari Bilimler Alanında Uluslararası Araştırmalar II (ss. 31-52). Konya: Eğitim Yayınevi.

Zeike Sabrina, Bradbury Katherine, Lindert Lara and Pfaff Holger, (2019). Digital leadership skills and associations with psychological well-being, International J.ournal of Environmental Research and Public Health, 16: 1-12.

KAYNAKÇA

Abbas, M. ve Raja, U. (2015). Impact of psychological capital on innovative performance and job stress. Canadian Journal of Administrative Sciences, 32(2).

Ateş, Ö. ve Kaygın, E. (2022). İş Sağlığı ve Güvenliğinin Örgüt Esenliğine Etkisi ve Pozitif Psikolojik Sermayenin Aracı Rolü: Kafkas Üniversitesi Örneği. Çalışma İlişkileri Dergisi, 13 (2) , 100-123.

Arıbaş, A. N. ve Esmer, Y. (2022). Pozitif Psikolojik Sermayenin Tükenmişlik Üzerindeki Etkisinde Duygusal Zekânın Aracılık Rolü: Çalışanlar Üzerinde Bir Araştırma. Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 13(33), 204-220.

Avey, J. B., Luthans, F., Smith, M. ve Palmer, N. F. ,2010. Impact of positive psychological capital on employee well-being over time. Journal of Occupational Health Psychology,

Avey, J. B., Reichard, R. J., Luthans, F., ve Mhatre, K. H. (2011). Meta- analysis of the impact of positive psychological capital on employee attitudes, behaviors, and performance. Human resource development quarterly, 22(2), 127-152.

Aydın, A., Yılmaz, K., ve Altınkurt, Y. (2013). Eğitim yönetiminde pozitif psikoloji. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 10(1), 1470-1490.

Barakat, Z. (1998). A study in personality psychology: optimism and pessimism and its relationship to some variables related to the university student. Master Thesis, Yarmouk University Institute of Education Sciences, Yarmouk.

Bandura, A. (1989). Human agency in social cognitive theory. American psychologist, 44(9), 1175-1184

Carver, C. S. ve Scheier, M. S. (2002). Optimism. Hand-book of Positive Psychology. (ss. 231–243). Editörler: C. R. Snyder ve S. J. Lopez. Oxford, United Kingdom: Oxford University Press.

Carver, S. C., Scheier, M. F., ve Segerstrom, S. C. (2010). Optimism. Clinical Psychology Review,30,879-889. http://dx.doi.org/10.1016/j.cpr.2010.01.006

Caponnetto, P.; Platania, S.; Maglia, M.; Morando, M.; Gruttadauria, S.V.; Auditore, R.; Ledda, C.; Rapisarda, V.; Santisi, G. (2022)Health Occupation and Job Satisfaction: The Impact of Psychological Capital in the Management of Clinical Psychological Stressors of Healthcare Workers in the COVID-19 Era. Int. J. Environ. Res. Public Health 19, 6134.

Coutu, D.L. (2002). How Resilience Works. Harvard Business Review. 80(5): 46-55.

Çelik İskenderoğlu G. ve Karacil M. (2022) Öğretmenlerin Algıladıkları Psikolojik Şiddet ile Pozitif Psikolojik Sermaye ve İş Yaşam Kalite Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. MEYAD Akademi. 3(1): 14-41.

Çetin, F., Şeşen, H. ve Basım, H.N. (2013). Örgütsel psikolojik sermayenin tükenmişlik sürecine etkileri: Kamu sektöründe bir araştırma. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13(3). 95-107.

Çiftçi, G. E. ve Altın, Ş. (2020). Örgütsel İklimin Çalışanların Psikolojik Sermaye Düzeyine Etkisi: Bir Alan Araştırması. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,10(2), 353-375.

Chen, X, Huang, Q, ve Davison, R. (2017). The role of website quality and social capital in building buyers' loyalty. International Journal of Information Management, 37(1), 1563-1574.

Çavuş, M, ve Gökçen, A. (2015). Psychological capital: Definition, components and effects. Journal of Education, Society and Behavioural Science, 5(3), 244-255.

Davies, S, ve Rizk, J. (2018). The three generations of cultural capital research: A narrative review. Review of Educational Research, 88(3), 331-365.

Diener, E., ve Seligman, M. E. (2002). Very Happy People. Psychological Science, 13, 81-84.

Dirzyte, A.; Patapas, A.; Perminas, A. Associations between Leisure Preferences, Mindfulness, Psychological Capital, and Life Satisfaction. Int. J. Environ. Res. Public Health 2022, 19, 4121.

Envick, B. (2005). Beyond human and social capital: The importance of positive psychological capital for entrepreneurial success. The Entrepreneurial Executive, 10, 41-52.

Erdoğan, P. (2021). Pozitif Psikolojik Sermayenin Örgütsel Sinizme Etkisinde Tükenmişliğin Aracı Rolü: Sağlık Sektöründe Bir Çalışma. OPUS International Journal of Society Researches, 17 (37) , 4230-4252.

Fidan, E. ve Çetinkaya, F. F. (2022). Psikolojik Sermayenin İşe Bağlılık Üzerindeki Etkisinde İçsel Motivasyonun Aracı Rolü. Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, 12 (2) , 53-75.

Gillham, J, ve Seligman, M. (1999). Footsteps on the road to a positive psychology. Behaviour research and therapy, 37(1), 163-173

Goldin, C. (2016). Human Capital. In: Handbook of Cliometrics. Heidelberg, Germany: Springer Verlag.

Goleman, D. (1996). Emotional intelligence. Why it can matter more than IQ. (1th Edition). Britain: Library of Unviolent Revolution.

Grözinger, A.C., Wolff, S., Ruf, P.J. *ve Moog, Petra.*. (2022). The power of shared positivity: organizational psychological capital and firm performance during exogenous crises. *Small Business Economics* 58, 689–716.

Herrman, H, Stewart, D, Diaz-Granados, N, Berger, E, Jackson, B, ve Yuen, T. (2011). What is resilience? The Canadian Journal of Psychiatry, 56(5), 258- 265.

Hmieleski, K, Carr, J, ve Baron, R. (2015). Integrating discovery and creation perspectives of entrepreneurial action: The relative roles of founding CEO human capital, social capital, and psychological capital in contexts of risk versus uncertainty. Strategic Entrepreneurship Journal, 9(4), 289-312.

Ho, Henry C Y., ve Chan, Y., C. (2022) The Impact of Psychological Capital on Well-Being of Social Workers: A Mixed-Methods Investigation, *Social Work*, Volume 67, (3) 228–238,

Hsu, C.P., ve Chang, C.-W. (2022) Does the social platform established by MMORPGs build social and psychological capital? Computers in Human Behavior. Volume:129. 1-11.

Kameswaran, V, Cameron, L, ve Dillahunt, T. (2018). CHI '18: CHI Conference on Human Factors in Computing Systems Montreal QC Canada April, 2018. Support for social and cultural capital development in real-time ridesharing services. 2018. New York USA: Association for Computing Machinery, 1-12.

Korkmaz, E. V. ve Çelik, A. (2021). Pozitif Psikolojik Sermaye Çalışmaları Üzerine Bir İçerik Analizi. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 35 (3) , 1189-1204.

Kotaman, H. (2008). Özyeterlilik inancı ve öğrenme performansının geliştirilmesine ilişkin yazın taraması. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 21(1), 111-133. International Journal of Hospitality Management. Volume:102, 1-10.

Kumar, D., Upadhyay, Y., Yadav, R. Ve Goyal, A.K. (2022) Psychological capital and innovative work behaviour: The role of mastery orientation and creative self-efficacy.

Linley, P., Joseph, S., Harrington, S., ve Wood, A. (2006). Positive psychology: Past, present, and (possible) future. The journal of positive psychology, 1(1), 3-16.

Luthans, F., Luthans, K. W. and Luthans, B.C. (2004). Positive psychological capital: Beyond human and social capital. Business Horizons, 47(1). 45-50.

Luthans, F. ve Youssef, C. M. (2004). Human, Social, and Now Positive Psychological Capital Management: Investing in People for Competitive Advantage. Organizational Dynamics. 33: 143–160.

Luthans, F., Youssef, C. M., and Avolio, B. J. (2006). Psychological capital: Developing the human competitive edge. Oxford University Press.

Luthans, F., Youssef, C. M., ve Avolio, B. J. (2007b). Psychological Capital: Developing the Human Competitive Edge. New York: Oxford University Press.

Luthans, F., Avey, J. B., Avolio, B. J. ve Peterson, S. J. (2010). The development and resulting performance impact of positive psychological capital. Human Resource Development Quarterly, 21(1)

Luthans, F., Avolio, B. J., Avey, J. B. ve Norman, S. M. (2007a). Positive Psychological Capital: Measurement and Relationship with Performance and Satisfaction. Personal Psychology. 60: 541–572.

Peterson, S., ve Byron, K. (2008). Exploring the role of hope in job performance: Results from four studies. Journal of Organizational Behavior: The International Journal of Industrial, Occupational and Organizational Psychology and Behavior, 29(6), 785-803.

Robison, L., Schmid, A., ve Siles, M. (1999). Is social capital really capital?. Review of social economy, 60(1), 1-25.

Seligman, M. E. P. (2022) Öğrenilmiş İyimserlik. Ankara: Eksi Kitaplar. Çev. Semra Kunt Akbaş.

Seligman, M. E. P. (2007). The Optimistic Child: A Proven Program to Safeguard Children Against Depression and Build Lifelong Resilience. (1th Edition). USA. Houghton Mifflin.

Seligman, M. E. P. ve Csikszentmihalyi, M. (2000). Positive Psychology: An Introduction. American Psychologist. 55: 5-14.

Smith, C., Smith, J., ve Shaw, E. (2017). Embracing digital networks: Entrepreneurs' social capital online. Journal of Business Venturing, 32(1), 18-34.

Snyder, C. R., Harris, C., Anderson, J. R., Holleran, S. A., Irving, L. M., Sigmon, S. T., Yoshinobu, L., Gibb, J., Langelle, C. ve Harney, P. (1991). The Will and the Ways: Development and Validation of an Individual-differences Measure of Hope. Journal of Personality and Social Psychology. 60(4): 570-585.

Snyder, C. R. (2000). Handbook of Hope. Theory, Measures, & Applications. San Diego: Academic Press.

Snyder, C. R; Rand, K. L. ve Sigmon, D. R. (2002). Hope Theory: A Member of the Positive Psychology Family. Handbook of Positive Psychology. (ss. 257-277). Editörler Snyder, C. R ve Lopez, S. J. New York: Oxford University Press.

Stajkovic, A. (2006). Development of a core confidence – higher order construct. Journal of Applied Psychology, 91(25), 1208 – 1224.

Tasche, D. (2004). Allocating portfolio economic capital to sub-portfolios. Economic capital: a practitioner guide, 275-302

Tokmak, M. (2018). Pozitif Psikolojik Sermayenin Tükenmişlik Üzerine Etkileri: Kamu Çalışanlarına Yönelik Bir Araştırma. Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 25 (3), 863-878.

Tutar, H. (2016). Örgütsel Davranış. Ankara: Detay Yayıncılık.

Tüfekçi Yaman, Ü. ve Aytaç, S. (2022). Çalışanların Pozitif Psikolojik Sermaye Düzeyleri ve İş Yükü Algılarının Rol Ötesi Davranışlar Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. International Journal of Social Inquiry, 15 (2) , 575-592.

McKenny, A., Short, J., ve Payne, G. (2013). Using computer-aided text analysis to elevate constructs: An illustration using psychological capital. Organizational research methods, 16(1), 152-184

Nahapiet, J., ve Ghoshal, S. (1998). Social capital, intellectual capital, and the organizational advantage. Academy of management review, 23(2), 242-266.

Norman, S. M., Avey, J., Nimnicht, J. L. ve Pigeon, N. (2010). The Interactive effects of psychological capital and organizational ıdentity on employee organizational citizenship and deviance behaviors. Journal of Leadership and Organizational Studies, 17, (4), 380-391.

Vilariño del Castillo,D., ve Lopez-Zafra, E., (2021). Antecedents of psychological Capital at Work: A Systematic Review of Moderator–mediator Effects and a New Integrative Proposal. European Management Review (EMR). (19):154–169.

Wong, I., A., Zhiwei (CJ) Lin ve Kou, IokTeng Esther (2023) Restoring hope and optimism through staycation programs: an application of psychological capital theory, Journal of Sustainable Tourism, 31:1, 91-110.

Yılmaz, F. (2020). Pozitif Psikolojik Sermayenin Demografik Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. International Journal of Management and Administration, 4 (7) , 71-83.

Youssef, C. M. ve Luthans, F. (2007). Positive Organizational Behavior in the Workplace: The Impact of Hope, Optimism, and Resilience. Journal of Management. 33: 774-800

KAYNAKÇA

Akerlof, K., Maibach, EW, Fitzgerald, D., Cedeno, AY, and Neuman, A. (2013), Do people "personally experience" global warming, and if so, how does it matter? Global Environmental Change, 23 (1), 81 – 91.

Alhakami AS, Slovic P (1994) A psychological study of the inverse relationship between perceived risk and perceived benefit, Risk Analysis 14(6):1085–1096, Access point http://www.ncbi.nlm.nih.gov

Breakwell, GM (2010). Risk posing models: some applications to climate change. Wiley Interdisciplinary Studies: Climate Change, 1 (6), 857 – 870.

Brody, SD, Zahran, S., Vedlitz, A., and Grover, H. (2008), Examining the relationship between physical vulnerability and public perception of global climate change in the United States. Environment and Behavior, 41, 72 – 95.

Coumou, D. and Rahmstorf, S. (2012),Ten years of extreme weather events. Nature Climate Change, 2, 491 – 496.

Damasio, AR (1994), Descartes' mistake: Emotion, reason, and the human brain. New York: Grosset/Putnam.

Dunlap RE, Van Liere KD, Mertig AG, Jones RE (2000) Measuring Confirmation of the new ecological paradigm: A Revised NEP Scale. J Soc Numbers 56(3):425–442.

Egan PJ, Mullin M (2012) Turning personal experience into political attitudes: the impact of local weather on Americans' perceptions of global warming. J Policy 74(03):796–809.

Eroğlu, B. Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarinin Küresel Isınma Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ilköğretim Ana Bilim Dali Fen Bilgisi Öğretmenliği Bilim Dali, Yüksek Lisans Tezi, Ankara-2009.

Fischhoff, B., Slovic, P., and Lichtenstein, S. (1983). "The public" and "experts": perceived and actual disagreement about the risks of nuclear power. In V. Covello, G. Flamm, J. Rodericks, and R. Tardiff (Eds.), Analysis of actual and perceived risks (pp. 235–249). New York: General Assembly.

Fleischer A (2013) From theory to practice: How Mass Audubon unifies the strategic framework on climate change. J Museum Education 38(3):273–278

Hamilton LC (2011) Evidence for the effects of education, policy and views interacting with climate change. Clim Chang 104(2):231–242. doi: 10.1007/s10584-010-9957-8

Howe, P., Markowitz, EM, Ming-Lee, T., Ko, CY. , & Leiserowitz, A. (2013). Global perceptions of local temperature variation. Nature Climate Change, 3, 352 – 356.

Kahan DM (2012) Cultural cognition as an understanding of cultural risk theory. S. Roeser, R. Hillerbrand, P. Sandin, and M. Peterson (Eds.), Handbook of Risk Theory: Epistemology, Decision Theory, Ethics, and Social Implications of Risk. Baharci

Kahan DM, Peters E, Wittlin M, Slovic P, Ouellette LL, Braman D, Mandel G (2012) The polarizing impact of science literacy and numeracy on perceived risks of climate change. Nat Clim Chang 2(6):1–4, Access point http://www.nature.com/doifinder/ 10.1038/nclimate1547

Kim, K. K., Ryoo, S. Y., & Jung, M. D. (2011). Inter-organizational information systems visibility in buyer-supplier relationships: the case of telecommunication equipment component manufacturing industry. Omega, 39(6), 667–676.

Kolsuz, B. Marmara Bölgesi'ndeki Mevcut Marinalarin Küresel Iklim Değişikliğinin Etkilerine Karşi Risk Algisi ve Hazirlik Durumu Üzerine Bir Araştirma, Bandirma Onyedi Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Denizcilik Işletmeleri Yönetimi Anabilim Dali, Yüksek Lisans Tezi, Bandırma, 2021.

Leiserowitz A (2012) Weather, Climate and (Specifically) Society. Weather Climate Soc 4(2):87–89.

Leiserowitz A, Smith N, Marlon J (2011) Climate change knowledge of American youth, New Haven, CT. Retrieved from http://environment.yale.edu/uploads/american-teens-knowledge-of-climate-change.pdf.

Leiserowitz, A.: 2005, 'American risk perceptions: Is climate change dangerous?' Risk Anal.25,1433–1442.

Malka A, Krosnick JA, Langer G (2009) Information's relationship to global warming anxiety: reliable sources of information shape public opinion. Risk Analysis 29(5):633–647.

Marx, SM, Weber, EU, Orlove BS, Leiserowitz, A., Krantz, DH, Roncoli, C., and Philips, J. (2007), Communication and mental processes: Experimental and analytical processing of uncertain climate information. Global Environmental Change, 17 , 47 – 58.

McCright AM, Dunlap RE (2003) Beating Kyoto: the impact of the conservative movement on US climate change policy. Social Problem 50(3):348–373.

O'Connor RE, Bord RJ, Fisher A (1999) Risk Perceptions, General Environmental Beliefs, and the Willingness to Address Climate Change. Risk Analysis 19(3):461–471.

Sekaran, U. (1992). Research Methods For Business, Canada: John Wiley ve Sons, Inc.

Semenza, JC, Hall, DE, Wilson, DJ, Bontempo, BD, Sailor, DJ and George, LA (2008), Public perception of climate change: Barriers to voluntary mitigation and behavior change. American Journal of Preventive Medicine, 35 (5), 479–487.

Sjoberg, L. (2000). Factors in risk perception, Risk Analysis, 20 (1), 1 – 12.

Sjöberg L (1999) Risk perception by the public and experts: a Dilemma in risk management 1, Res Human Ecol 6(2):1–9.

Slovic P, Weber EU (2002) Perception of risk posed by extreme events. in risk management strategies in an uncertain world. Palisades, NY.

Slovic, P. (1992), Perception of risk: reflections on the psychometric paradigm. In S. Krimsky and D. Golding (Eds.), Theories of social risk (pp. 117 – 152). Westport, CT: Praeger.

Smith N, Leiserowitz A (2012) The rise of global warming skepticism: Exploring emotional image connotations in the United States over time. Risk Analysis 32(6):1021–1032.

Solomon, S., Qin, D., Manning, M., Chen, Z., Marquis, M., Averyt, KB. Miller, HL (2007). Climate change 2007: The foundation of physical science. Contribution of Working Group I to the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change. United Kingdom: Cambridge University Press.

Spence, A., Poortinga, W., Butler, C., and Pidgeon, NF (2011). Desire to save energy related to climate change perceptions and flood experience, Nature Climate Change, 1, 46–49.

Steg L, De Groot JI, Dreijerink L, Abrahamse W, Siero F (2011) General premises of personal norms, policy acceptability, and intentions: the role of values, worldviews, and environmental concern. Soc Nat Source 24(4):349–367.

Stern PC (2000) Towards a Coherent Environmentally Important Theory of Behavior. J Soc Numbers 56(3):407–424.

Stevenson KT, Peterson MN, Bondell HD, Moore SE, Carrier SJ (2014) Overcoming skepticism with education: the interactive effects of worldview and climate change knowledge on perceived climate change risk among adolescents. Clim Chang 126(3–4):293–304.

Swim, J., Clayton, S., Doherty, T., Gifford, R., Howard, G., Reser, J., and Weber, E. (2011). Psychology and global climate change: Addressing a multifaceted phenomenon and a range of challenges, A report on the interface between psychology and global climate change, prepared by the task force of the American Psychological Association.

Tobler C, Visschers VHM, Siegrist M (2012) Consumers' knowledge about climate change. Clim Chang 114(2):189–209.

UCS (2007) Smoke, mirrors and hot air: how exxonmobile uses big tobacco tactics to create uncertainty about climate science cambraige.

Van Der Linden, S. (2014). Towards a new model for communicating climate change, Inside, S. Cohen, J. Higham, P. Peeters, & S. Gössling (Eds.), Understanding and managing

sustainable tourism mobility: Psychological and behavioral approaches (pp. 243–275). Routledge: Taylor and Francis Group.

Vollerberg WAM, Iedema J, Raaijmakers QAW (2001) Intergenerational transmission and the formation of cultural orientations in adolescence and young adulthood, J Marriage Family 63(4):1185–1198.

Whitmarsh, L. (2008). Are flood victims more worried about climate change than other people? The role of direct experience in risk perception and behavioral response, Journal of Risk Studies, 11 (3), 351–374.

Wibeck V (2013) Increasing learning, communication and public participation about climate change – some lessons from current literature. Environ Educ Res, (September), 1–25. doi: 10.1080/13504622.2013.812720

Zajonc, RB (1980). Feeling and thinking: Choices don't need inferences, American Psychologist, 35, 151 – 175.

Teorik ve Politik Yönleriyle İktisadi ve Finansal Alanda Yaşanan Gelişmeler

Editör
Doç. Dr. Şahin KARABULUT

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6952-75-1

Mart 2023

Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Teorik ve politik yönleriyle iktisadi ve finansal alanda yaşanan gelişmelerin konu edinildiği bu kitapta ÖZKURT, son yıllarda kullanımı hızla artan ve bir para birimi olarak kabul edilip edilemeyeceği tartışılan kripto paralardan biri olan Bitcoin'in Türkiye'de özelinde analizini yapmıştır. YÜCEL, düşük karbon ekonomisinin devletten küresel ortama kadar ne ifade ettiğini net bir şekilde ortaya koymuştur. KOÇ, Covid 19'un olası etkilerini belli başlı değişkenler bağlamında sayısal olarak analiz etmiştir. YAMAN, Tekelci rekabet piyasaları literatüründe zaman içinde yaşanan gelişmeleri açıklamıştır. ÇAYIR, en önemli iktisadi problemlerden biri olan gelir dağılımı ve bölüşüm olgularını üç temel iktisadi yaklaşım perspektifinden ortaya koymayı hedeflemiştir. AKSARAY ve EKİNCİ, son yıllarda Türkiye işgücü piyasasındaki değişimi iş arama yöntem tercihleri açısından ortaya koymuştur. ÖZBEK, teorik açıdan dış ticareti ele alarak, son dönemde Afrika'da yükselen tarımsal dış ticaret betimsel olarak Türkiye açısından incelemiştir. KARA, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasını yasal ve fiili bağımsızlık bağlamında değerlendirmiştir.

AYDINER, CDS priminin Türkiye'de döviz kuru ve faiz oranlarına etkisini konu edinmiştir. GÜMÜŞ, Türkiye'de döviz kuru dalgalanmalarının enflasyona etkilerini incelemiştir. YILDIRIM, iktisat tarihçilerinin muamele-i şer'iyye işlemi hakkındaki görüşlerini ortaya koymuştur. ÇELEN, Rekabet Kurumu'nun rekabet ihlalleri ile daha etkin mücadele edebilmek için son dönemde uygulamaya başladığı alternatif uyuşmazlık çözüm yollarından "uzlaşma" müessesesinin uygulama alanı bulabilmesi ve teşebbüslerce benimsenebilmesi için hangi koşulların sağlanması gerektiği konusunu incelemiştir. HAMZAOĞLU, davranışsal iktisat perspektifinden yeşil tüketim konusunu ele almıştır. ARI, çalışmasında politik iş çevrimi teorisinin geçerliliğini dışa açıklığın etkisi dikkate alınarak araştırmıştır. BATMAZ, ekonomik büyümenin ön koşulları ve büyümeye yönelik geçmişten günümüze ortaya atılmış teorileri açıklamıştır. SÖNMEZ, BIST ulaştırma endeksine kayıtlı şirketlerin finansal performansını analiz etmiştir. ÖZGÜNER, bilim ve teknoloji parklarına risk açısından yaklaşmıştır. BAŞARAN TORMUŞ, gelişmekte olan ülkelerde finansal gelişme ve ekonomik büyüme ilişkisini tespit etmeye çalışmıştır. ÖZTÜRK, ihracat işlemlerinde mal ve hizmet bedelinin ödenmeme riskine karşı kullanılan alacak sigortasının dünyada ve Türkiye'de gelişim ve uygulamalarını ortaya koymuştur. ALTIN, Covid-19 salgını sonrası küresel tedarik zincirlerinde yaşanan gelişmeler ve ekonomik sonuçları açıklamıştır. ÇAKIR, Anayasal İktisat Kuramı çerçevesinde mali kural uygulamalarını araştırmıştır.

İDİKUT ÖZPENÇE ve KARAYILMAZLAR, yerel kalkınma ekonomisinde kümelenme olgusunun ortaya çıkışını tartışmıştır. ALPAĞUT, makro göstergeler ile doğrudan yabancı yatırımlar, sermaye hareketleri, turizm ve dış ticaret alanlarında hem Şangay İş Birliği Örgütü hem Türkiye hem de gelişmiş batı ülkeleri verilerini tablolar oluşturarak kıyaslamıştır. CANDAN, Türkiye'de kamu kesimi genel dengesinde borçlanma konusunu ele almıştır. KÜÇÜKOĞLU, kayıt dışı ekonomi kavramının tanımı ve sınıflandırılmasını yaparak nedenleri ve etkilerini değerlendirmiş ve Türkiye'de kayıt dışı ekonominin büyüklüğünün teorik ve politik açıdan iktisadi ve finansal sisteme etkisini analiz etmiştir. TEKİN, etkin pişmanlık müessesesinin daha düzgün nasıl çalışacağı ve Anayasal kurallara nasıl uyum sağlaması

gerektiği konularında katkı sunmuştur. AKBELEN, uluslararası borç sorunlarının çözümünü tartışmıştır. AYKAÇİN ve DAYAR, Osmanlı İmparatorluğu'nun demografik ve iktisadi yapısını değerlendirmiştir. KASAP, AYDIN ve TORUN ŞAŞMAZ, yenilikçi teknolojilerin sektör, faaliyet yılı, çalışan sayısı ve yeşil tedarik zinciri süreçlerinde kullanımına göre farklılık gösterip göstermediğini incelemiştir. KARATAY, vergide kayıpların ve kaçakların önlenmesine yönelik ihbar ve ihbar ikramiyesini ele almıştır. KIRMIZIOĞLU, gelişmekte olan ülkelerde gerek konjonktürel gerekse yapısal olarak uygulanması zorunlu makroekonomi politikalarının günümüzde hala politik süreçlere malzeme olabildiğini Türkiye'nin son dönem ekonomi politikaları üzerinden aktarmıştır. KAYMAZ ve ÖZEN, Türkiye'de mali teşvik uygulamaları ve ihracatı destekleyici mali teşvikleri tartışmıştır. AKÖZ ve ÖZEN, çeşitli ülkelerde dijital hizmet vergisi uygulamalarını incelemiştir. İktisadi ve finansal alanda yaşanan gelişmelerin teorik ve politik yönleriyle konu edinildiği bu kitap Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Aksaray Üniversitesi, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Artvin Çoruh Üniversitesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi, Beykent Üniversitesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, İstanbul Kültür Üniversitesi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Kastamonu Üniversitesi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Koç Üniversitesi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Maltepe Üniversitesi, Mersin Üniversitesi, Milli Savunma Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi, Tarsus Üniversitesi, Trakya Üniversitesi, Trinity College Dublin, Yalova Üniversitesi ve Yeditepe Üniversitesi olmak üzere 28 farklı üniversiteden 38 farklı yazarın katkılarıyla hazırlanmıştır.

Doç.Dr. Şahin KARABULUT

İÇİNDEKİLER

Bitcoin Bir Para Birimi Midir? Türkiye Özelinde ARDL Analizi 1
İsmail Cem ÖZKURT

Uluslararası Karbon Emisyonu Ticaret Sisteminin
Ekonomi Politiği ve Türkiye İçin Öneriler 15
Gülçin Elif YÜCEL

Covid 19 Salgınının 2020 ve 2021 Yıllarında
Türkiye Ekonomisine ve Büyük Sanayi İşletmelerine Etkisi 29
Abdilcelil KOÇ

Uluslararası Ticarette Tekelci Rekabete Dayalı Dış Ticaret Teorileri..... 43
Ayşenur YAMAN

Gelir Dağılımı ve İktisadi Bölüşüm: Klasik, Neo-Klasik ve Marxist Yaklaşımlar
Bakımından Mukayeseli Bir Derleme ve Değerlendirme 49
Mustafa ÇAYIR

Türkiye'de İş Arama Yöntem Tercihlerinin Seneler İçindeki Değişimi 59
Görkem AKSARAY, Emre EKİNCİ

Tarım Ürünleri Ticaretinde Yükselen Afrika ve Türkiye İlişkileri 71
Sefa ÖZBEK

Tarihsel Olarak Merkez Bankalarının
Bağımsızlığı ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası..... 83
Fatma Zişan KARA

CDS Primi ile Döviz Kuru, Faiz, Cari Açık, MB Rezervi Etkileşimi:
Türkiye Örneğine Bakış..... 95
Mehmet AYDINER

Türkiye'de Döviz Kuru Enflasyon İlişkisi 107
Niyazi GÜMÜŞ

İktisat Tarihçilerinin Muamele-i Şer'iyye İşlemi Hakkındaki Görüşleri 121
Mehmet YILDIRIM

Rekabet Kurumu'nun Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolu Olarak
Uyguladığı Uzlaşma Yönteminin Etkinliğinin Değerlendirilmesi 129
Aydın ÇELEN

Davranışsal İktisat Perspektifinden Yeşil Tüketim Üzerine Bir Analiz 153
Nazife Merve HAMZAOĞLU

Politik İş Çevrimleri Teorisinin Etkinlik ve Telafi Hipotezleri Altında Geçerliliği: AB Ülkeleri Örneği **159**
Ayşe ARI

Dış Ticaretin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi **173**
Türker BATMAZ

BIST Ulaştırma Endeksine Kayıtlı Şirketlerin Finansal Performans Analizi **189**
Yahya SÖNMEZ

Bilim ve Teknoloji Parklarında Teknolojik Risklerin Analizi **197**
Zeynep ÖZGÜNER

Gelişmekte Olan Ülkelerde Finansal Gelişme ve Ekonomik Büyüme İlişkisi **213**
Nesli BAŞARAN TORMUŞ

İhracatta Ödenmeme Riskine Karşı Alacak Sigortasının Önemi **223**
Tülay Yazar ÖZTÜRK

Covid-19 Salgını Sonrası Tedarik Zinciri Yönetiminin Artan Önemi **237**
Fatma Gül ALTIN

Anayasal İktisat Kuramı Çerçevesinde Mali Kural Uygulamaları **251**
Ferhan ÇAKIR

Yerel Kalkınma Ekonomisinde Kümelenme Olgusunun Ortaya Çıkışı **261**
Aylin İDİKUT ÖZPENÇE, Ekrem KARAYILMAZLAR

Türkiye, Şangay İş Birliği Örgütüne Üye Olmalı mı? Makro Ekonomik Olarak Değerlendirme **273**
Serhat ALPAĞUT

Türkiye'de Kamu Kesimi Genel Dengesinde Borçlanma: Politik ve İktisadi Analiz (2010-2022) **283**
Nesrin CANDAN

Türkiye'de Kayıtdışılık Sorunu ve Boyutları **297**
Mahmut KÜÇÜKOĞLU

Vergi Kaçakçılığı Suçunda Etkin Pişmanlık Hükümlerinin Uygulanabilirliği Üzerine Tartışmalar ve Anayasal İlkeler Yönünden Değerlendirmeler **311**
Selçuk TEKİN

Devlet Borçlarının Yapılandırılmasındaki Gelişmeler: Pandora'nın Kutusu Açılıyor mu? **325**
Zuhal AKBELEN

Osmanlı İmparatorluğu'nun Demografik ve İktisadi Yapısının, Mali Sistemde Oluşturduğu Değişim Faktörleri Üzerine Bir Değerlendirme: Gelibolu Livasına Tabi Harala Nahiyesi Örneği (1519-1615) **335**
Ömer AYKAÇİN, Hatice DAYAR

Yeşil Tedarik Zinciri Süreçlerinde Yenilikçi Teknolojilerin Kullanımının Sektörlere Göre İncelenmesi: Bursa Örneği **353**
Gülay Coşkun KASAP, Zehra Berna AYDIN, Fatmanur TORUN ŞAŞMAZ

Türkiye'de Vergi İdaresinin Uygulamalarına Bir Örnek Vergi Kayıp ve Kaçağının İhbarı ve İhbar İkramiyesi **365**
Özcan KARATAY

Türkiye'deki Ekonomi Politikalarının Politik İktisadı **379**
Hale KIRMIZIOĞLU

Türkiye'de Mali Teşvik Uygulamaları ve İhracatı Destekleyici Mali Teşvikler **391**
Tolga KAYMAZ, Ahmet ÖZEN

Çeşitli Ülkelerde Dijital Hizmet Vergisi Uygulamaları **411**
Merve AKÖZ, Ahmet ÖZEN

KAYNAKÇA

Alpago, H. (2018). Bitcoin'den Selfcoin'e kripto para. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi, 3(2), 411-428.

Baur, D. G. & Dimpfl, T. (2017). Realized Bitcoin volatility. SSRN Electronic Journal. doi:10.2139/ssrn.2949754.

Baur, D. G., Dimpfl, T. & Kuck, K. (2018). Bitcoin, gold and the US dollar – a replication and extension. Finance Research Letters, 25, 103-110. doi:10.1016/j.frl.2017.10.012.

Coinmarketcap (t.y). Anasayfa. Erişim Adresi: https://coinmarketcap.com/.

Dwyer, G.P. (2015). The economics of Bitcoin and similar private digital currencies. Journal of Financial Stability, 17, 81-91. doi:10.1016/j.jfs.2014.11.006.

Dyhrberg, A. H. (2016). Bitcoin, gold and the dollar – a GARCH volatility analysis. Finance Research Letters, 16, 85-92. doi:10.1016/j.frl.2015.10.008.

Engle, R. F. & Granger C. W. J. (1987). Co-integration and error correction: representation, estimation, and testing. Econometrica, 55(2), 251-276.

Fletcher, E., Larkin, C. & Corbet S. (2021). Countering money laundering and terrorist financing: a case for Bitcoin regulation. Research in International Business and Finance, 56, 1-16. doi:10.1016/j.ribaf.2021.101387.

Guesmi, K., Saadi, S., Abid, İ. & Ftiti, Z. (2019). Portfolio diversification with virtual currency: evidence from Bitcoin. International Review of Financial Analysis, 63, 431–437. doi:10.1016/j.irfa.2018.03.004.

Johansen, S. (1988). Statistical analysis of cointegration vectors. Journal of Economic Dynamics and Control, 12, 231-254. doi: 10.1016/0165-1889(88)90041-3.

Johansen, S. & Juselius, K. (1990). Maximum likelihood estimation and inference on cointegration–with applications to the demand for money. Oxford Bulletin of Economics and Statistics, 52(2), 169-210.

Kostika, E. & Laopodis, N. (2019). Dynamic linkages among cryptocurrencies, exchange rates and global equity markets. Studies in Economics and Finance, 37(2), 243-265. doi:10.1108/SEF-01-2019-0032.

Kristoufek, L. (2013). Bitcoin meets Google trends and Wikipedia: quantifying the relationship between phenomena of the internet era. Scientific Reports, 3(3415): 1-7. doi:10.1038/srep03415.

Kumar, A. S. & Anandarao, S. (2019). Volatility spillover in crypto-currency markets: some evidences from GARCH and Wavelet analysis. Physica A, 524, 448-458. doi: 10.1016/j.physa.2019.04.154.

Manaserh, A. A. S. (2020). A relationship between Bitcoin and foreign exchange rates: a quantitative research on Bitcoin and selected foreign exchanges, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Istanbul Aydın University, Institute of Graduate Studies, Department of Business, Business Administration Program: İstanbul.

Nunes, B. S. R. (2017). Virtual currency: a cointegratıon analysis between Bitcoın prices and economic and financial data, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, ISCTE Business Scholl Instituto Universitario de Lisboa: Lizbon.

Özyeşil, M. (2019). A research on interaction between Bitcoin and foreign exchange rates. Journal of Economics, Finance and Accounting, 6(1), 55-62. doi:10.17261/Pressacademia.2019.1028.

Peseran, M.H. & Peseran, B. (1997). Working with Microfit 4.0. Interactive Econometric Analysis. Oxford: Oxford University Press.

Peseran, M. H. & Shin, Y. (1998). Generalized impulse response analysis in linear multivariate models. Economics Letters, 58 (1), 17-29.

Poongodi M., Sharma, A., Vijayakumar V., Bhardwaj, V., Sharma, A. P., Iqbal, R. & Kumar, R. (2020). Prediction of the price of Ethereum blockchain cryptocurrency in an industrial finance system. Computers and Electrical Engineering, 81, 1-12. doi:10.1016/j.compeleceng.2019.106527.

Rogojanu, A. & Badea, L. (2014). The issue of competing currencies. Case study-Bitcoin. Theoretical and Applied Economics, 21, 103-114.

Sam, S., Verma, R. & Sharma, D. (2020). Relationship between macro variables and Bitcoin: evidence from Indian market. Seventeenth AIMS International Conference on Management, 2-4 January, Kozhikode, Kerala, India.

Sathyanarayana, S. & Gargesa, S. (2019). Modeling cryptocurrency (Bitcoin) using Vector Autoregressive (VAR) model. Sdmimd Journal of Management, 10(2), 47-64. doi:10.18311/sdmimd/2019/23181.

Shah, A., Chauhan, Y. & Chaudhury, B. (2021). Principal component analysis based construction and evaluation of cryptocurrency index. Expert Systems With Applications, 163, 1-11. doi:10.1016/j.eswa.2020.113796.

Sveriges Riksbank (2014). Economic review (2). http://archive.riksbank.se/Documents/Rapporter/POV/2014/2014_2/rap_pov_1400918_eng.pdf. (13.12.2021)

Van Wijk, D. (2013). What can be expected from the Bitcoin? Erasmus Universiteit Rotterdam, Working Paper: 345986, 1-21.

Yermack, D. (2013). Is Bitcoin a real currency? An economic appraisal. National Bureau Of Economic Research, Working Paper 19747, 1-24.

KAYNAKÇA

Acemoğlu, D. (2021a). Dört kutuplu bir dünya daha iyi olur, https://gazeteoksijen.com/yazarlar/daron-acemoglu/dort-kutuplu-bir-dunya-daha-iyi-olur-655, 14 Ocak 2021, (01.07.2022).

Acemoğlu, D. (2021b). Soğuk savaşa sıcak barış önerisi, https://gazeteoksijen.com/yazarlar/daron-acemoglu/soguk-savasa-sicak-baris-onerisi-55353, 19 Kasım 2021, (01.07.2022).

Aglietta, M. (2000). A theory of capitalist regulation: The US experience, London: Verso.

Antweiler, W. (1996). The pollution terms of trade?, Economic Systems Research. 8, 361-365.

Başsüllü, Ç. & Tolunay, A. (2014). Development of an institutional model for emission trading system: An approach to the carbon market of Turkey, Turkish Journal of Forestry, 15 (2), 158-167.

Bayramoğlu, M.M. & Toksoy, D. (2010). Carbon accumulation in forests and economy, Forestry Engineering Journal, Year: 47 (10-11-12), 16-20.

Bennear, L. & Stavins, R. (2007). Second-best theory and the use of multiple policy instruments, Environmental and Resource Economics, 37 (1), 111–129.

Cao, K., He, P., & Liu, Z. (2020). Production and pricing decisions in a dual-channel supply chain under remanufacturing subsidy policy and carbon tax policy, Journal of the Operational Research Society, 71(8), 1199-1215.

Cezar, R. & Polge, T. (2020). CO2 emissions embodied in international trade, Bulletin de la Banque de France, 228/1.

Chen, W., Zhang, Z. G., & Hua, Z. (2015). Analysis of two-tier public service systems under a government subsidy policy, Computers & Industrial Engineering, 90, 146-157.

Climate Focus & GAIA, 2021. (EBRD, http://turkishcarbonmarket.com/background (08.07.2022).

Climate Leadership Council, 2019. Economists' statement on carbon dividends, Wall Street Journal, https://www.wsj.com/articles/economists-statement-on-carbon-dividends-11547682910, (20.05.2022).

(ÇŞİDB) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2022. https://csb.gov.tr/tarihcemiz-i-7012 (03.07.2022).

Daskalakis, G., Psychoyios, D., & Markellos, R. N. (2009). Modeling CO2 emission allowance prices and derivatives: evidence from the european trading scheme, Journal of Banking & Finance, 33(7), 1230-1241.

(DTÖ) Dünya Ticaret Örgütü, 2021. Bilgilendirme Notu, Trade and Climate Change, Information Brief No: 4.

Guðbrandsdóttir, H.N. & Haraldsson, H.Ó., (2011). Predicting the price of EU ETS carbon credits, Systems Engineering Procedia, 1, 481–489.

Hall, D. & McLachlan, R. (2022). Why emissions pricing can't do it alone, Policy Quarterly, 18(1), 3-13.

Hasanov, F. J., Liddle, B. & Mikayilov, J. I. (2018). The impact of international trade on CO2 emissions in oil exporting countries: territory vs consumption emissions accounting, Energy Economics, 74, 343-350.

Heil, M.T. & Selden, T.M. (2001). International trade intensity and carbon emissions: a cross-country econometric analysis, Journal of Environmental Development, 10(1), 35–49.

Helveston, J. P., Liu, Y., Feit, E. M., Fuchs, E., Klampfl, E. & Michalek, J. J. (2015). Will subsidies drive electric vehicle adoption? measuring consumer preferences in the US and China, Transportation Research Part A: Policy and Practice, 73, 96-112.

Hepburn, C. & Stern, N. (2009). The global deal on climate change, in D. Helm and C. Hepburn (eds), The Economics and Politics of Climate Change, Oxford: Oxford University Press.

Howard, P. & Sylvan, D. (2015). Expert consensus on the economics of climate change, New York: Institute for Policy Integrity.

Huo, J., Meng, J., Zhang, Z., Gao, Y., Zheng, H., Coffman, D. M., ... & Guan, D. (2021). Drivers of fluctuating embodied carbon emissions in international services trade, One Earth, 4(9), 1322-1332.

Ji, J., Zhang, Z. & Yang, L. (2017). Carbon emission reduction decisions in the retail-/dual-channel supply chain with consumers' preference, Journal of Cleaner Production, 141, 852-867.

Lane, R. & Newell, P. (2016). The political economy of carbon markets, In book: The Palgrave Handbook of the International Political Economy of Energy, p.247-267.

Lu, Z. & Shao, S. (2016). Impacts of government subsidies on pricing and performance level choice in energy performance contracting: a two-step optimal decision model, Applied Energy, 184, 1176–1183.

Mitra, S. & Webster, S. (2008). Competition in remanufacturing and the effects of government subsidies, International Journal of Production Economics, 111, 277–298.

Mnif, W. & Davison, M. (2011). Carbon emission markets, D.D. Wu (ed.), Quantitative Financial Risk Management, Computational Risk Management, p: 95-108, SpringerVerlag Berlin Heidelberg.

Newell, P. & Paterson, M. (1998). Climate for business: global warming, the state and capital, Review of International Political Economy, 5(4), 679–704.

Newell, P. & Paterson, M. (2010). Climate capitalism. Cambridge: Cambridge University Press.

Niamir, L., Ivanova, O., Filatova, T., Voinov, A. & Bressers, H. (2020). Demand-side solutions for climate mitigation: bottom-up drivers of household energy behavior change in the Netherlands and Spain. Energy Research & Social Science, 62, 101356.

Nie, P. Y., Chen, Y. H., Yang, Y. C. & Wang, X. H. (2016). Subsidies in carbon finance for promoting renewable energy development, Journal of Cleaner Production, 139, 677-684.

OG (2013). Ministerial Circular No. 2013/11 on the coordination committee climate on change and weather management. Official Gazette dated October 7, 2013, with No. 28788. https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/10/20131007.htm (01.07.2022).

Paterson, M. (2009). Global governance for sustainable capitalism? In W. N. Adger & A. Jordan (Eds.), Governing Sustainability, p. 99–122, Cambridge: Cambridge University Press.

Peñasco, C., Anadón, L. D. & Verdolini, E. (2021). Systematic review of the outcomes and trade-offs of ten types of decarbonization policy instruments, Nature Climate Change, 11(3), 257-265.

Rogge, K. S. & Reichardt, K. (2016). Policy mixes for sustainability transitions: an extended concept and framework for analysis, Research Policy, 45, 1620–35.

Petrakis, E. & Poyago-Theotoky, J. (2002). R&D subsidies versus R&D cooperation in a duopoly with spillovers and pollution, Australian Economic Papers, 41, 37–52.

Ramírez, C. Z. & González, J. M. G. (2011). Contribution of finance to the low carbon economy, Low Carbon Economy, 2(02), 62.

Ritchie, H. (2020). Cars, planes, trains: where do CO2 emissions from transport come from?, https://ourworldindata. org/co2-emissions-from-transport. (03.07.2022).

Tamiotti, L. (2009). Trade and climate change: a report by the united nations environment programme and the world trade organization: UNEP/Earthprint.

Tvinnereim, E. & Mehling, M. (2018). Carbon pricing and deep decarbonisation, Energy policy, 121, 185-189.

UNFCCC (1998). Kyoto protocol to the united nations framework on climate change. p. 20. Available at: http://unfccc.int/resource/docs/convkp/kpeng.pdf. (09.06.2022).

van den Bergh, J. C. J. M., Castro, J., Drews, S., Exadaktylos, F., Foramitti, J., Klein, F., ... & Savin, I. (2021). Designing an effective climate-policy mix: accounting for instrument synergy, Climate Policy, 21(6), 745-764.

Yamano, N. & Guilhoto, J. (2020), CO2 emissions embodied in international trade and domestic final demand: methodology and results using the OECD inter-country input-output database, OECD Science, Technology and Industry Working Papers, 11, OECD Publishing, Paris.

Zhu, X., Ren, M., Chu, W. & Chiong, R. (2019). Remanufacturing subsidy or carbon regulation? an alternative toward sustainable production, Journal of Cleaner Production, 239, 117988.

KAYNAKÇA

Alnıpak, S., & Kale, S. (2021). COVID-19 Sürecinin Ulaştırma Sektörü Finansal Performansına Etkileri. Ekonomi, Politika & Finans Araştırmaları Dergisi, 6(Özel Sayı), 139-156.

Ersöz, B. D. (2020). 2020'de ekonomide pandemi etkisi: "büyük tecrit'' [Blog yazısı]. 28 Aralık 2020. https://www.voaturkce.com/a/iki-bin-yirmide-ekonomide-pandemi-etkisi-b%C3%BCy%C3%BCktecrit/5716244.html, (09.02.2023).

İSO (2017a). Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2016. İstanbul Sanayi Odası. Özel Sayı. Mayıs 2017. ISSN 1307-6418.

İSO (2017b). Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2016. İstanbul Sanayi Odası. Özel Sayı. Haziran 2017. ISSN 1307-6418.

İSO (2018a). Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2017. İstanbul Sanayi Odası. Özel Sayı. Mayıs 2018. ISSN 1307-6418.

İSO (2018b). Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2017. İstanbul Sanayi Odası. Özel Sayı. Haziran 2018. ISSN 1307-6418.

İSO (2019a). Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018. İstanbul Sanayi Odası. Özel Sayı. Mayıs 2019. ISSN 1307-6418.

İSO (2019b). Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018. İstanbul Sanayi Odası. Özel Sayı. Haziran 2019. ISSN 1307-6418.

İSO (2020a). Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2019. İstanbul Sanayi Odası. Özel Sayı. Temmuz 2020. ISSN 1307-6418.

İSO (2020b). Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2019. İstanbul Sanayi Odası. Özel Sayı. Ağustos 2020. ISSN 1307-6418.

İSO (2021a). Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2020. İstanbul Sanayi Odası. Özel Sayı. Mayıs 2021. ISSN 1307-6418.

İSO (2021b). Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2020. İstanbul Sanayi Odası. Özel Sayı. Temmuz 2021. ISSN 1307-6418.

İSO (2022a). Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2021. İstanbul Sanayi Odası. Özel Sayı. Mayıs 2022. ISSN 1307-6418.

İSO (2022b). Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2021. İstanbul Sanayi Odası. Özel Sayı. Temmuz 2022. ISSN 1307-6418.

Karakaş, E. & Fidancan, C. (2022). Covid-19 Pandemisinin İmalat Sektöründe Yer Alan İşletmelerin Kârlılığına Etkisi. Uluslararası Muhasebe ve Finans Araştırmaları Dergisi. 4(1), 41-60.

Karamahmutoğlu, M.K. (2022). Covid-19'un Sektörlerin Finansal Performansına Etkisinin Oran Analizi Yöntemi ile İncelenmesi. Muhasebe ve Finansman Dergisi, Temmuz 2022 (95): 35-56.

Keleş, E. (2020). COVID-19 ve BİST-30 Endeksi Üzerine Kısa Dönemli Etkileri. Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 42(1), 91-105.

Kılınç, F.& Çalış, E. (2021). Covid-19 Pandemisinin Gıda Sektörü Üzerinde Etkisi ve Finansal Performans ile İlişkisi. Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 6(3), 499-508. DOI: 10.29106/fesa.984217

Koç, A. & Çelik, A. (2022). COVİD-19 DÖNEMİNDE ABD BORSALARI, ALTIN FİYATLARI VE VIX ENDEKSİ İLE BİTCOİN VE ETHEREUM FİYATLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ANALİZİ. Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 23 (4), 48-76. DOI: 10.53443/anadoluibfd.1119497

Levent, C. E. (2020). Covid-19 Salgınının gıda ve içecek sektöründeki şirketlerin hisse senedi getiri ve volatilitesine etkisi. Turkish Studies, 15(6), 721-737. https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44417, (05.02.2023).

Özcan, M. (2021). Covid 19 pandemisinin turizm ve ulaştırma işletmelerinin finansal performansına etkisi. OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 17(Pandemi Özel Sayısı), 3542-3567. DOI: 10.26466/opus.879224

Özdemir, L. (2020). Covid-19 Pandemisinin BİST Sektör Endeksleri Üzerine Asimetrik Etkisi. Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5(3), 546-556.

Sönmezler, G. & Gündüz, İ. O. (2021). Covid-19 Pandemi Sürecinin BİST-30 Hisse Senetlerine Etkilerinin Karışıklık Matrisi ile Analizi. Maliye ve Finans Yazıları. 2021 (115), 51-70.

Yoloğlu, Z. (2021). Finansal Performansın Oran Analizi ile Ölçülmesi: Teknoloji Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmalar Üzerine Ampirik Bir Uygulama. Bulletin of Economic Theory and Analysis, 6(2), 27-53.

Yücel, S. & Durak, İ. (2021). COVID-19'un BIST İmalat Sektörü Firmalarına Olan Finansal Etkilerinin Finansal Oranlar ve İstatiksel Tekniklerle İncelenmesi. Muhasebe ve Finansman Dergisi, Nisan 2021 (90), 101-126. DOI:10.25095/mufad.813411.

KAYNAKÇA

Akkoyunlu, A. S. (1996). Yeni Dış Ticaret Teorileri. Ekonomik Yaklaşım, 7(21), 71-99.

Aslan, N. (2019). Makro İktisat. Ankara: Kamupark Yayınları.

D' Aspremont, C., Dos Santos Ferreira, R. (2017). The Dixit–Stiglitz economy with a "small group" of firms: A simple and robust equilibrium markup formula. Research in Economics, 71(4), 729-739.

Dixit, A. K., Stiglitz, J. E. (Mayıs 1974). Monopolistic competition and optimum product diversity. (The Monopolistic Competition Revolution in Retrospect içinde), 70-88.

Grubel, H. G., Lloyd, P. J. (1971). The Empirical Measurement of Intra-Industry Trade. Economic Record, 47(4), 494-517.

Helpman, E. (1981). International Trade In The Presence of Product Differentiation, Economies of Scale and Monopolistic Competition. Journal of International Economics, 11(3), 305-340.

Hufbauer, G. (1970). The Impact of National Characteristics & Technology on the Commodity Composition of Trade In Manufactured Goods. e. R. Vernon içinde, The Technology Factor in International Trade, 145-231. NBER.

Kaynak, S. (2016). Türk İlaç Sektörünün Rekabet Yapısı ve Yoğunlaşma Analizi. Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6(2), 49-66.

Krugman, P. R. (1979). Increasing Returns, Monopolistic Competition, and International Trade, Journal of International Economics, 9(1979), 469-479.

Rothschild, R. (1987). The Theory of Monopolistic Competition: E.H. Chamberlin's Influence on Industrial Organisation Theory Over Sixty Years. Journal of Economic Studies, 14(1), 34-54.

Stiglitz, J. E. (2017). Monopolistic competition, the Dixit–Stiglitz model, and economic analysis. Research in Economics, 71(4), 798-802.

Şıkyazar, L., & Meriç, E. (2018). Türkiye Sigorta Sektöründe Yoğunlaşma ve Piyasa Yapısı. 5. Uluslararası Politik, Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Kongresi (ICPESS), Sakarya: PESA Publication, 255-268.

Tabata, M., Eshima, N. (2018). Existence of a Short-Run Equilibrium of the Dixit-Stiglitz-Krugman Model. Discrete Dynamics in Nature and Society, 1-8.

Yunker, J. A. (1979). Review: Variety, equity and efficiency: Product variety in an industrial society: By Kelvin Lancaster. New York: Columbia University Press, Journal of Behavioral Economics, 8 (2), 195-197.

Yüksel, E., & Sarıdoğan, E. (2011). Uluslararası Ticaret Teorileri ve Paul R. Krugman'ın Katkıları. Öneri, 199-2016.

KAYNAKÇA

Akyüz, Y. (2009). Sermaye Bölüşüm Büyüme, Eflatun Yayınevi: Ankara.

Kazgan, G. (2008). İktisadi Düşünce veya Politik İktisadın Evrimi, Remzi Kitabevi: İstanbul.

Öztürk, N. (2009). İktisatta Bölüşüm kuram – politika, Palme Yayıncılık: Ankara.

Sandmo, A. (2015). The Principal Problem in Political Economy: Income Distribution in the History of Economic Thought, Handbook of INCOME DISTRIBUTION, Editörler: Atkinson, B. A., Bourguignon, F., Elsevier: Amsterdam.

Selik, M. (1982). Marksist Değer Teorisi, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları: Ankara.

KAYNAKÇA

Addison, J. T., & Portugal, P. (2002). Job search methods and outcomes. Oxford Economic Papers, 54(3), 505-53.

Autor, D. H. (2001). Wiring the labor market. Journal of Economic Perspectives, 15(1), 25-40.

Balıkçıoğlu, E., & Dalgıç, B. (2015). Türkiye'de Orta Gelirli Sınıfın Profili. Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi, 1(1), 17-31.

Barr, T., Bojilov, R., & Munasinghe, L. (2019). Referrals and search efficiency: Who learns what and when? Journal of Labor Economics, 37(4), 1267–1300.

Belot, M., Kircher, P., & Muller, P. (2019). Providing advice to jobseekers at low cost: An experimental study on online advice. The Review of Economic Studies, 86(4), 1411-1447.

Benhabib, J., & Bull, C. (1983). Job search: The choice of intensity. Journal of Political Economy, 91(5), 747-764.

Blau, D. M., & Robins, P. K. (1990). Job search outcomes for the employed and unemployed. Journal of Political Economy, 98(3), 637-655.

Bozali, N. & Uğur, M.S. (2022). Türkiye'de Cinsiyetler Arası Kazanç Eşitsizliğinin Ölçülmesi. Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 23(3), 229-251.

Brown, M., Setren, E., & Topa, G. (2016). Do informal referrals lead to better matches? Evidence from a firm's employee referral system. Journal of Labor Economics, 34(1), 161–209.

Burks, S., Cowgill, B., Hoffman, M., & Housman, M. (2015). The value of hiring through employee referrals. Quarterly Journal of Economics, 130(2), 805–839.

Card, D., Chetty, R., & Weber, A. (2007). Cash-on-hand and competing models of intertemporal behavior: New evidence from the labor market. The Quarterly Journal of Economics, 122(4), 1511-1560.

Castilla, E. J. (2005). Social networks and employee performance in a call center. American Journal of Sociology, 110(5), 1243–1283.

Ekinci, E. (2016), Employee referrals as a screening device. The RAND Journal of Economics, 47, 688-708.

Fama, E. F. (1980). Agency problems and the theory of the firm. Journal of Political Economy, 88(2), 288-307.

Gemicioğlu, S. & Şahin, H. (2022). Türkiye İşgücü Piyasasında Düşük Ücret Kalıcılığı. İzmir İktisat Dergisi, 37(2), 460-480.

Granovetter, M. (1974). Getting a job: A study of contacts and careers. Chicago: University of Chicago Press.

Holmstrom, B. (1982). Managerial Incentives Schemes—A Dynamic Perspective. Essays in Economics and Management in Honour of Lars Wahlbeck. Helsinki, Finland: Swedish School of Economics.

Holzer, H. J. (1988). Search method use by unemployed youth. Journal of Labor Economics, 6(1), 1-20.

Kugler, A. (2003). Employee Referrals and Efficiency Wages. Labour Economics, 10(5), 5310-556.

Montgomery, J. D. (1991). Social networks and labor-market outcomes–Toward an economic analysis. American Economic Review, 81(5), 1408–1418.

Mortensen, D. T. (1986). Job search and labor market analysis. Handbook of Labor Economics, 2, 849-919.

Öksüz Narinç, N. (2022). Türkiye'de Sübjektif Yoksulluğu Belirleyen Faktörlerin Genelleştirilmiş, Sıralı Logit Modelle Analizi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 47, 74-92.

Sigeze, Ç. & Şengül, S. (2018). Türkiye'de Yoksulluğun Rassal Etkiler Multinomial Logit Model ile İncelenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20(4), 503-521.

Sigeze, Ç. & Şengül, S. (2019). Rassal Etkiler Multinomial Logit Model için Bayesyen ve Klasik Yaklaşım: Türkiye'de Dinamik Yoksulluk Örneği. Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9(1), 51-71.

Stevenson, B. (2008). The Internet and job search. National Bureau of Economic Research Working Paper Series, no. 13886.

Uğur, M. S. & Sigeze, Ç. (2022). Öznel İktisadi İyi Oluş ve Öznel Sağlık Algılarının Belirleyicileri: İki Değişkenli Sıralı Probit Yaklaşımı. İzmir İktisat Dergisi, 37(3), 740-759.

KAYNAKÇA

Africa Development Bank Group, (2022). https://www.afdb.org/en/topics-and-sectors/sectors/agriculture-agro-industries/african-agriculture, (02.12.2022).

Ali Sara, A. & Dellal, İ. (2018). Türkiye'nin Afrika ülkeleri ile tarım ürünleri ticareti. Tarım Ekonomisi Araştırmaları Dergisi, 4(2), 46-57.

Arslan, K. (2018). Türkiye'nin yeni pazar arayışları içinde Afrika ülkelerinin yeri ve önemi. Verimlilik Dergisi, (2), 133-162.

Bouët, A., Tadesse, G. & Zaki, C. (2021). Africa Agriculture Trade Monitor 2021. Kigali and Washington, DC: Akademiya2063 and International Food Policy Research, https://www.ifpri.org/publication/africa-agriculture-trade-monitor-2021#:~:text=Against%20this%20backdrop%2C%20the%202021,cash%20crops%20and%20niche%20products, (28.12.2022).

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK), (2021). Afrika bilgi notu. http://turkeyafricaforum.org/assets/files/2021-Afrika-Notu.pdf, (23.12.2022).

Gaymard, H. (2009). L'agriculture au cœur de l'avenir de l'Afrique. Politique étrangère, (2), 265-276.

İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi (İNSAMER), (2022). https://insamer.com/tr/afrika-kitasinda-kuresel-rekabet_2808.html, (12.12.2022).

İstikbal, D. (2020). Afrika'da iş birliği ve rekabet Türkiye ve Çin. SETA Rapor, 1-51.

Mansfield, Z. (2007). Türkiye ile Afrika arasındaki ekonomik ilişkilerin genel görünümü. Uluslararası Türk-Afrika Kongresi, 1-6.

Oxford Business Group, (2021). Agriculture in Africa 2021. https://oxfordbusinessgroup.com/blog/bernardo-bruzzone/focus-reports/agriculture-africa-2021-focus-report#:~:text=The%20Agriculture%20in%20Africa%202021,growth%20opportunities%20across%20the%20entire, (21.12.2022).

Örnek, İ., Günay, E. & Oğul, B. (2022). Afrika'nın sektörel yapısı ve Türkiye-Afrika ilişkileri. (Bölüm: Afrika'da Tarım Sektörü). Editör: İbrahim Örnek, Ekin Yayınevi, Bursa.

Tarım ve Orman Bakanlığı, (2022). https://www.tarimorman.gov.tr/ABDGM/Belgeler/Uluslararas%C4%B1%20Kurulu%C5%9Flar/afrika%20ve%20tar%C4%B1m.pdf, (02.12.2022).

The Regional Strategic Analysis and Knowledge Support System (ReSAKSS), (2023). https://www.resakss.org/node/11, (10.01.2023).

Trade Statistics for International Business Development (TRADE MAP), (2021). http://www.trademap.org/, (08.01.2023).

TÜİK, (2021). https://www.tuik.gov.tr/, (01.01.2023).

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, (2022). https://www.mfa.gov.tr/afrika-birligi.tr.mfa, (02.12.2022).

KAYNAKÇA

Agoba, A. M., Abor, J., Osei, K. A. &Sa-Aadu, J. (2017). Central bank independence and inflation in Africa: The role of financial systems and institutional quality. Central Bank Review, 17(4), 131-146.

Akçay, Ü. (2008). Merkez bankasının bağımsızlaşmasının ekonomi politiği, yayımlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Akyazı, H. (1994). Merkez bankacılığı ve merkez bankalarının bağımsızlığı sorunu: Türkiye ve ABD örnek olayı, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

Akyazı, H.(2008). Türkiye cumhuriyet merkez bankasının (TCMB) önemsenmeyen bağımsızlığı. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 22 (2), 81-99.

Alesina, A.&Summers L.H. (1993). Central bank independence and macroeconomic performance: some comparative evidence. Journal of Money,Credit and Banking, 25(2),151-162.

Baka, W. (1995). Please respect the national bank. Central Banking, 5(3), 65-72.

Berger, H., Haan, J. &Eijffinger S.C.W. (2001). Central bank independence: an update of theory and evidence", Journal of Economic Surveys, 15(1).

Branco, C.M.&Swinborne, M., (1992). Central bank independence. Finance and Development, 29 (1).

Burdekin, C. R.&Laney, L. O. (2016). Fiscal policy making and the central bank institutional constraint: New Latin American evidence. Public Choice, 167(3-4), 277-289.

Büyükerşen, Y. (1990). İktisada giriş. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Cukierman, A.(1994). Central bank independence and monetary control. The Economic Journal, 104(427), 1437-1448.

Cukierman, A., Webb, S.B.&Neyaptı, B., (1992). Measuring the independence of central banks and its effect on policy outcomes. The World Bank Economic Review,6(3), 353-398.

Çolak, Ö.F. (2021). Merkez bankalarının değişen rolü, İktisat ve Toplum Dergisi, 11(127).

Çolak, Ö.F. (2022). Siyasal erk ve merkez bankacılığı. İktisat ve Toplum Dergisi, 12(144), 20-31.

Debelle, G.&Fischer, S. (1994). How independent should a central bank be? goals, guidelines and constraints facing monetary policy makers. Federal Reserve Bank of Boston, (38), 195-221.

Demiralp, S.(2022). Küresel enflasyon, merkez bankası bağımsızlığı ve Türkiye. İktisat ve Toplum Dergisi, 12(144), 9-12.

Doi, T.(1998). Central bank independence promotes budgetary efficiency, DiscussionPaper Series No.F-68.

Eldem, V. (1994).Osmanlı İmparatorluğunun iktisadi şartları hakkında bir tetkik. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Fisher, S. (1995). Central-bank independence revisited. American Economic Review, 85, 201–206.

Goodman J.B. (1991). The politics of central bank independence. Comparative Politics, 23(3), 329-349.

Grilli, V., Masciandrao, D.&Tabellini, G.,(1991). Political and monetary institutions and public financial policies in the industrial countries. Economic Policy, (13), 341-392.

Haan, J. &Kooi, W.J. (2000). Does central bank independence really matter? New evidence for developing countries using a new indicator. Journal of Banking &Finance, 24(4),643-664.

Hatipoğlu, Z. (1989). İktisat bilimine giriş. İstanbul: İşletme Fakültesi Yayını.

Herrero, A. G., & Del Rıo, P. (2003). Financial stability and the design of monetary policy. Communications, 33(40.62), 7-29.

Hetzel R.L. (1990). Central bank independence in historical perspective: a review essay. Journal of Monetary Economics, 25(1), 165-176.

https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banka+Hakkinda/Tarihce.

Jonsson, G. (1995). Institutions and macroeconomic outcomes- the empirical evidence. Swedish Economic Policy Review,(2), 181-212.

Kayla, Z.(1981). Merkez bankası işlemleri. Ankara: İktisadi ve Ticari İlimler Yayınları No:49.

Kazdağlı, H. (1996). T.C. Merkez bankasının kuruluş tarihçesi ve 1934-1938 dönemindeki para politikalarının VAR yöntemi ile analizi. Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 14(2), 23-53.

Mishkin, F.S. (2011). Monetary policy strategy: lessons from crises. NBER Working Paper Series No:16755. 1-63.

Oktar, S. (1997). Bağımsız merkez bankasının siyasi otorite karşısında sorumluluğu. Öneri Dergisi 1(6), 29-30.

Oktar, S.(1996). Merkez bankalarının bağımsızlığı. İstanbul: Bilim Teknik Yayınevi.

Parasız, İ. (1997). Para banka ve finansal piyasalar. Bursa: Ezgi Kitabevi.

Rogoff, K. (1985). The optimal degree of commitment to an intermediate monetary target. Quarterly Journal of Economics, 90(4), 629-649.

Samuelson, P.A. (1958).Economics, New York: McGrowHill.

Tekeli, İ.&İlkin,S. (1997). Para ve kredi sisteminin oluşumunda bir aşama: TCMB, Ankara: TCMB Yayını.

Telatar, E. (2002). Fiyat istikrarı ne? Nasıl? Kimin için?, Ankara: İmaj Yayınevi.

Walsh, C.E.(1993). Central bank strategies, credibility and independence- a review essay. Journal Monetary Economics, 32(2), 287-302.

KAYNAKÇA

Akkuş, H. T., Sakarya, Ş.ve Tüzün, O.(2018). Tahvil faizleri ile CDS primleri arasındaki oynaklık yayılım etkilerinin belirlenmesi. Bankacılar Dergisi, (104), 41-54.

Bloomberg Veriler; https://www.bloomberg.com

Gök, İ. Y. Ve Arslan, Z.(2019) Kredi Temerrüt Swap Spreadleri Ve Kredi Derecelendirme Duyuruları Arasındaki İlişki: Gelişmekte Olan Ülkeler Kapsamında Bir Araştırma. Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, (24), 301-314

HMB İstatistikler, https://www.hmb.gov.tr

Investing İstatistikler, https://tr.investing.com

İskenderoğlu Ö. ve Balat A.(2018), Ülke Kredi Notlarının CDS Primleri Üzerindeki Etkisi: BRICS Ülkeleri ve Türkiye Üzerine Bir Uygulama BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Cilt:12, S:2

Kılcı, Esra N.(CDS Primleri İle Bir Ülkenin Ekonomik Ve Finansal Değişkenleri Arasındaki Nedensellik İlişkisinin Değerlendirilmesi: Türkiye Örneği Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi Cilt: 6 Sayı: 12 (145-154)

S&P İstatistikler, https://www.spglobal.com

Şenol, Zekai (2021) Borsa Endeksi, Döviz Kuru, Faiz Oranları ve CDS Primleri Arasındaki Oynaklık Yayılımları: Türkiye Örneği Business and Economics Research Journal Vol. 12, No.1, 2021 pp. 111-126

Taştan, H. ve Güngör, A. (2019).Türkiye Hisse Senedi Piyasa Volatilitesinin Makroekonomik Temelleri. Business and Economics Research Journal, 10(4), 823-832.

TCMB Veri/İstatistikler, https://www.tcmb.gov.tr

TÜİK, https://www.tuik.gov.tr

Yıldırım, H.H ve Sakızcı, M. (2019) Portföy Yatırımları İle CDS Arasındaki İlişki: Türkiye Örneği, Turkish Studies Social Sciences Volume 14 Issue 5, 2019, p. 2777-2792

KAYNAKÇA

Alacahan, N. D. (2011), Enflasyon, Döviz Kuru İlişkisi ve Yansıma: Türkiye, Sosyal Bilimler Dergisi, sy. 1, s. 49-56.

Altıntaş, H. (2014), Türkiye'de Döviz Kurunun Enflasyon Üzerine Geçiş Etkisinin Ekonometrik Analizi: 1987-2011, Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Deregisi, 33(1), s. 163-201.

Aydoğan, E. (2004), 1980'den Günümüze Türkiye'de Enflasyon Serüveni, Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 11(1), s. 91-110.

Bal, H., Demiral, M., Yetiz, F. (2017), döviz Kurunun Yurtiçi Fiyatlara Yansıması: OECD Ülkelerinden Bulgular, Çukurova Üniversitesi İİBF Dergisi, 21(2), s. 133-151.

Bari, B. (2022), Türkiye'de Enflasyon Sorunu: Nedenleri – Çözüm Önerileri, ETO Dergisi, Sayı 129, Nisan 2022, s. 38-46.

Berument, H. (2002), Döviz Kuru Hareketleri ve Enflasyon Dinamiği: Türkiye Örneği, 06.02.2023 tarihinde https://core.ac.uk/download/pdf/7142108.pdf internet adresinden erişildi.

Bozdağlıoğlu, E. Y., Yılmaz, M. (2017), Türkiye'de Enflasyon ve Döviz Kuru İlişkisi: 1994-2014 Yılları Arası Bir İnceleme, BEU Akademik İzdüşüm/ Akademik Projection, 2(3), s. 1-20.

Damar, A. O. (2010), Türkiye'de Döviz Kurundan Fiyatlara Geçiş Etkisinin İncelenmesi, Uzmanlık Yeterlilik Tezi, T. C. Merkez Bankası Piyasalar Genel Müdürlüğü, Ankara.

Dellale, O. (2022), Döviz Kuru Enflasyon İlişkisi: Türkiye Örneği, Journal of Social and Humanites Sciences Research, 9(85), s. 1305-1310.

Dornbusch, R., Fischer, S. (1998), Makroekonomi, Çevirenler: Ak, Salih, Fisunoğlu, Mahir, Yıldırım, Erhan, Yıldırım, Refia, 1: Baskı, İstanbul: Akademi Yayınları.

Gül, E., Ekinci, A. (2006), Türkiye'de Enflasyon ve Döviz Kuru Arasındaki Nedensellik İlişkisi: 1984-2003, Sosyal Bilimler Dergisi, 2006/1, s. 91-106.

Karacan, R: ('018), Türkiye'de Enflasyonun Petrol Fiyatları, Döviz Kuru Açısından Değerlendirilmasi, Turkish Studies Current Debates in Social Sciences, 13(23), s. 184-194.

Kazgan, G. (2008), Türkiye Ekonomisinde Krizler (1929-2001), 2. Baskı, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Leigh, D., Rossi, M. (2002), Exchange Rate Pass-Through in Turkey, International Monetary Fund, IMF Working Paper, November 2002.

McCallum, B. T., Nelson, E. (1998), Nominal Income Targeting in an Open- Economy Optimizing Market, NBER Working Paper Series, No: 6675.

McCallum, J. (1983), Inflation and Social Consensus in the Seventies, The Economic Journal, 93(372), s. 784-805.

Öztürk, S., Saygın, S. (2017), 1973 Petrol Krizinin Ekonomiye Etkileri ve Stagflasyon Olgusu, Balkan Sosyal Bilimler Dergisi, 6(12), s. 1-12.

Peker, O., Görmüş, Ş. (2008), Türkiye'de Döviz Kurunun Enflasyonist Etkileri, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 13(2), s. 187-202.

Sağdıç, A. (2018), Türkiye'de Döviz Kuru, Enflasyon ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Ekonometrik Analiz (2013:1-2017:3), Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Saykal, B. (2018), Döviz Kuru Değişiminin Enflasyon Üzerine Etkisi: Türkiye Üzerine Bir Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Şahin, H: (2020), Türkiye Ekonomisi, 18. Baskı, Bursa: Ezgi Kitabevi.

Tatlıyer, M. (2017), Türkiye Ekonomisinde Enflasyon ve Ekonomik Büyüme (1950-2015), Uluslararası Yönetim, İktisat ve İşletme Dergisi, ICMEB 17 Özel Sayı, s. 173-188.

Türk, E. (2016), Döviz Kuru Enflasyon İlişkisi: Türkiye Örneği, Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(9), s. 81-102.

T. C. Cumhurbaşkanlığı (2022) Yıllık Ekonomik Rapor- 2022, 09.02. 2023 tarihinde https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/10/Yillik-Ekonomik-Rapor-2022.pdf internet adresinden erişildi.

T. C. Kalkınma Bakanlığı (2018), On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023), Enflasyonla Mücadele Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara.

TCMB (2023), Döviz Kurları, 24.01.2023 tarihinde https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Istatistikler/Doviz+Kurlari/Gosterge+Niteligindeki+Merkez+Bankasi+Kurlarii/ internet adresinden erişildi.

TCMB (2023b), 24.01.2023 tarihinde https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Istatistikler/Enflasyon+Verileri/Tuketici+Fiyatlari internet adresinden erişildi.

TCMB. (2004), Enflasyon, https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/b62e1fb7-ebc1-4922-99dc-b3ba23320b9f/enflasyon.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROO internet adresinden 29.09.2022 tarihinde erişildi.

Volkan, A., Saatçioğlu, C, Korap, L. (2007), Impact Exchange Rates on Domestic Inflation: The Turkısh Experience, Turkish Economic Association, Discussion Paper, No: 2007/6.

Yeldan, E. (2001), Küreselleşme Sürecinde Türkiye Ekonomisi, 1. Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları.

Yıldırm, K., Karaman, D., Taşdemir, M. (2010), Makroekonomi, 9. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, U. (2021), Döviz Kuru- Enflasyon İlişkisi ve Türkiye'de Enflasyonun Nedenleri, 06.02.2023 tarihinde https://www.researchgate.net/publication/356556766 internet adresinden erişildi.

KAYNAKÇA

Atar, A. (2016). Osmanlı'da kredi kaynağı olarak para vakıfları ve türk katılım bankalarının çalışma sistemi. İlahiyat Fakültesinin İlmi Mecmuası, (26), 154

Aybakan, B. (2005). Muâmele. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 319-320.

Barkan, Ö. L., & Ayverdi, E. H. (1970). İstanbul vakıfları tahrir defteri 953 (1546) tarihli. İstanbul Fetih Cemiyeti Enstitüsü Yayınları.

Barkan, Ö.L. (1968). Edirne askeri kassamına ait tereke defterleri (1545-1659). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Çağatay, N. (1969). Osmanlı imparatorluğunda riba-faiz konusu, para vakıfları ve bankacılık. Vakıflar Dergisi, (9), 43.

Efendi, E. Fetava, Süleymaniye Kütüphanesi, İsmihan Sultan, nr. 223, v. 139'a.

Genç, M. (2012). İslam ışığında ekonomi ve ticari hayat sempozyumu. Boğaziçi Yöneticiler Vakfı.

İnalcık, H. (2014). Devlet-i aliyye- osmanlı imparatorluğu üzerine araştırmalar-2. İş Bankası Kültür Yayınları.

Kaya, S. (2003). Para vakıfları üzerine. Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, 1(1), 189.

Mandaville, J. E. (1979). Usurious Piety: The cash waqf controversy in the ottoman empire. International Journal of Middle East Studies, 10(3), 290.

Özcan, T. (2003). Osmanlı para vakıfları:kanûnî dönemi üsküdar örneği. Türk Tarih Kurumu Basımevi .

Özgüdenli, O. G. (2012). Vakfiye. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. 467.

Özsoy, İ. (1995). Faiz. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 110.

Pıçak, M. (2012). Faiz olgusunun iktisadi düşünce tarihindeki gelişimi. Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, 1(4), 62.

Semiz, Y. (2016). Osmanlı devletinde para vakıfları. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 19(1), 94.

Sıdkı, H. (1308). Risale bey' ve şira, İstanbul: Ebuzziya Matbaası.

Şahin, B. M. (2020). Osmanlı istanbulu eyüp bölgesindeki vakıfların faiz ve kira gelirlerinin nakit sermayeleri üzerindeki etkisi: panel veri analizi (1769-1773). İstanbul İktisat Dergisi, 70(1), 188.

Tabakoğlu, A. (2009). Türkiye İktisat Tarihi. Dergah Yayınları.

Ünal, M. A. (1998). Osmanlı Müesseseleri Tarihi. Isparta: Kardelen Kitapevi.

Yıldırım, M. (2022). İstanbul şer'iyye sicillerinde 20 no'lu muhasebe defterine göre para vakıfları (1693-1697). Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

KAYNAKÇA

Ascione, A. ve M. Motta (2008). Settlements in Cartel Cases. European Competition Law Annual 2008: Antirust Settlements under EC Competition Law (Ed. C. D. Ehlerman ve M. Marquis). Hart Publishing.

Aygün, E. (2013). "Cartel Settlements: General Features, Recent Developments in The European Commissıon's Practices And Implicatıons for Turkey". Competition Journal/Rekabet Dergisi, 14(2), 3-42.

Fotis, P. ve M. Tselekounis, M. (2020). Optimal Reduction of Cartel Fines induced by the Settlement Procedure. MPRA, paper no: 99154. https://mpra.ub.uni-muenchen.de/99154/1/MPRA_paper_99154.pdf (20.09.2022)

Grant Thornton (2022), Doğru Finansmana Erişim Rehberi, https://www.grantthornton.com.tr/globalassets/1.-member-firms/turkey/rapor-ve-aratrmalar/dogru_finansmana_erisim_rehberi2011.pdf (20.09.2022).

Hellwig, M., K. Hüschelrath, K. ve U. Laitenberger (2018). "Settlements and Appeals in the European Commission's Cartel Cases: An Empirical Assessment". Review of Industrial Organization, 52(1), 55-84.

ICN (2008). Cartel Settlement. International Competition Network Cartel Working Group Subgroup 1, ICN Annual Conference Kyoto, Japan.

İnce E. ve N. Ünübol (2015). "Uzlaşma: Belirsizliğe Yolculuk". Competition Journal/Rekabet Dergisi, 16(4), 27-73.

Komisyon (2022). Cartel Cases Settlement Procedure. https://competition-policy.ec.europa.eu/cartels/settlement_en , (20.09.2022)

Laina, F. ve A. Bogdanov, A. (2019). "The EU Cartel Settlement Procedure: Latest Developments (2017–2018)". Journal of European Competition Law & Practice", 10(5), 322-333.

Lasserre B and F Zivy. (2008). A Principled Approach to Settlements: A Few Open Issues. European Competition Law Annual 2008: Antitrust Settlements under EC Competition Law (Ed. C. D. Ehlermann ve M. Marquis). Oxford: Hart Publishing.

Maillo González-Orús, J. (2017). EU Cartel Settlement Procedure: An Assessment of its Results 10 Years Later. Madrid: CEU Ediciones.

OECD (2008). Experience with Direct Settlements in Cartel Cases. DAF/COMP(2008)32.

Pektaş, M. (2008), Rekabet Hukukunda Alternatif Bir Yol: Uzlaşma. Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezleri Serisi, no: 94.

Özkan, A. F. (2009). "Ekonomik Kamu Düzeni ve Ekonomik Kolluk Faaliyeti". Ankara Barosu Dergisi, 4, 75-94.

Perçin, G. E. (2011). "Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemlerinden Arabuluculuğun Hukuksal Düzenlemelerdeki Yeri". Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, 31(2), 177-201.

Perloff, J. D. Rubinfeld ve P. Ruud (1996). "Antitrust Settlements and Trial Outcomes". Review of Economics and Statistics, 78, 401–409.

Rekabet Kurumu, (2022). Rekabet Kurumu 2021 Yılı Faaliyet Raporu. https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/faaliyet-raporlari/faaliyetraporu2021-20220425160848388-pdf (20.09.2022)

Rubinfeld, D. (2015). Antitrust Settlements. The Oxford Handbook of International Antitrust Economics. (Ed. R. Blair ve D. Sokol). New York: Oxford University Press.

TOBB (2022), Finansmana Erişim İstişare Toplantısı, https://www.tobb.org.tr/Sayfalar/Detay.php?rid=27887&lst=MansetListesi, (20.09.2022).

Toprak, D. (2020). Avrupa Birliği Uygulamaları Işığında Türk Rekabet Hukukunda Pişmanlık Programının Değerlendirilmesi. Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezleri Serisi, no: 176.

Uygur, M. (2015). "Yatırım Projesi Değerlendirme Yöntemleri". Demiryolu Mühendisliği, 2, 56-59.

Uzunkaya, Z. C. (2012). Türkiye İcin Ekonomik İndirgeme Oranı Tahmini. Kakınma Bakanlığı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Turkiye_Icin_Ekonomik_Indirgeme_Orani_Tahmini.pdf (20.09.2022)

Vascott , D. (2013). "EU Cartel Settlements: Are They Working?", Global Competition Review News, 8.4.2013.

Veljanovski, C. (2007). "Cartel Fines in Europe - Law, Practice and Deterrence". World Competition, 29, 65-86.

Zheng, R. (2017). Settlement Procedure in EU Commission's Competition Law Enforcement-A "Negotiation" Game between the Commission and Cartelists. Europa-Kolleg Hamburg, lnstitute tor European lntegration, Study Paper no 01/17.

KAYNAKÇA

Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. Organizational behavior and human decision processes, 50(2), 179-211.

Ajzen, I. (2002). Perceived behavioral control, self-efficacy, locus of control, and the theory of planned behavior 1. Journal of applied social psychology, 32(4), 665-683.

Ajzen, I. (2006). Behavioral Interventions Based on the Theory of Planned Behavior.

Boström, M., & Klintman, M. (2008). Eco-standards, product labelling and green consumerism. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Chekima, B., Wafa, S. A. W. S. K., Igau, O. A., Chekima, S., & Sondoh Jr, S. L. (2016). Examining green consumerism motivational drivers: does premium price and demographics matter to green purchasing?. Journal of Cleaner Production, 112, 3436-3450.

Chen, T. B., & Chai, L. T. (2010). Attitude towards the environment and green products: Consumers' perspective. Management science and engineering, 4(2), 27-39.

Du Pisani, J. A. (2006). Sustainable development – historical roots of the concept. Environmental Sciences, 3(2), 83-96. https://doi.org/10.1080/15693430600688831

Fishbein, M., & Ajzen, I. (2005). Theory-based behavior change interventions: Comments on Hobbis and Sutton. Journal of health psychology, 10(1), 27-31.

Gotschi, E., Vogel, S. and Lindenthal, T. (2007), High school students' attitudes and behaviour towards organic products: survey results from Vienna, Institute for Sustainable Economic Development, DoE aSS, University of Natural Resources and Applied Life Sciences, Vienna

Gracia, A. and de Magistris, T. (2007), "Organic Food Product Purchase Behavior: a pilot study for urban consumers in the South of Italy", Spanish Journal Agricultural Research 2007, 5(4), pp. 439-451

Grunert, K. G. (1997). What's in a steak? A cross-cultural study on the quality perception of beef. Food quality and preference, 8(3), 157-174.

Irianto, H. (2015). Consumers' Attitude and Intention towards Organic Food Purchase: An Extension of Theory of Planned Behavior in Gender Perspective. International Journal of Management, Economic s and Social Sciences, 4(1), 17-31.

Peter, J. P., & Olson, J. C. (2005). Consumer Behaviour and Marketing Strategy (7th ed). New York: McGraw-Hill/Irwin.

Rashid, N. R. N. A., Jusoff, K., & Kassim, K. M. (2009). Eco-labeling perspectives amongst Malaysian consumers. Canadian social science, 5(2), 1-10.

Saba, A., & Messina, F. (2003). Attitudes towards organic foods and risk/benefit perception associated with pesticides. Food Quality and Preference, 14(8), 637-645. doi:10.1016/s0950-3293(02)00188-x

Sparks, P., & Shepherd, R. (1992). Self-Identity and the Theory of Planned Behavior: Assesing the Role of Identification with "Green Consumerism". Social Psychology Quarterly, 55(4), 388. doi:10.2307/2786955

Spears, N., & Singh, S. N. (2004). Measuring attitude toward the brand and purchase intentions. Journal of current issues & research in advertising, 26(2), 53-66.

Stern, D. I., & Kander, A. (2012). The role of energy in the Industrial Revolution and modern economic growth. The Energy Journal, 33(3). https://doi.org/10.5547/01956574.33.3.5

Thøgersen, J. (2007). Consumer decision making with regard to organik food products. In Vaz, M.T.D.N., Vaz, P., Nijkamp, P. & Rastoin, J.L. (Eds), Traditional food production facing sustainability: A European challenge, Ashgate: Farnham.

United Nations. (n.d.). Causes and effects of climate change. https://www.un.org/en/climatechange/science/causes-effects-climate-change

White, K., Hardisty, D. J., & Habib, R. (2019). The Elusive Green Consumer. Harvard Business Review. https://hbr.org/archive-toc/BR1904

KAYNAKÇA

Alesina, A., Roubini, N. (1992). Political Cycles in OECD Economies. Review of Economic Studies,59(4), 663-688.

Altun, T. (2014). Türkiye'de Fırsatçı ve Partizan Politik Konjonktürel Dalgalanmalar: 1950-2010. Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi, 36, 47-69.

Anderson, E., Obeng, S. (2021). Globalisation and government spending: Evidence for the 'hyper-globalisation' of the 1990s and 2000s.The World Economy, 44, 1144–1176.

Benarroch, M., Pandey, M. (2012). The relationship between trade openness and government size: Does disaggregat-ing government expenditure matter? Journal of Macroeconomics, 34(1), 239–252.

Benarroch, M., Pandey, M. (2008). Trade openness and government size. Economic Letters, 101(3), 157–159.

Boix, C.(2000). Partisan Governments, The International Economy and Macroeconomic Policies in Advanced Nations: 1960-1993. World Politics, 53, 38-73.

Carlsen, F. (1997). Counter fiscal Policies and Partisan Politics: Evidence From Industrialized Countries. Applied Economics, 29, 145-151.

Cukierman, A., Meltzer, A. (1986). A Theory of Ambiguity, Credibility, and Inflation under Discretion and Asymmetric Information. Econometrica, 54(5), 1099-1128

Drazen, A. (2000). Political Economy in Macroeconomics.Princeton: Princeton University Press.

Dreher, A., Vaubel, R. (2007). Foreign Exchange Intervention And The Political Business Cycle. KOF Working Papers, No.159.

Dreher, A., Vaubel, R. (2009). Foreign Exchange Intervention and The Political Business Cycle: A Panel Data Analysis. Journal of International Money and Finance, 28, 755–775.

Epifani, P., Gancia, G. (2009). Openness, Government Size and the Terms of Trade, Review of Economic Studies Limited (2009) 76, 629–668.

Eryılmaz, F. (2014). Politik Konjonktür Teorileri Işığında Türk İktisat Politika Çıktılarının Analizi. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa

Fernandez-Albertos, J. (2006). Does Internalization Blur Responsibility? Economic Voting and Economic Openness in 15 European Countries. West European Politics, 29 (1), 28-46.

Fischer, S. (1995) . Modern Approaches to Central Banking. NBER Working Paper, No.5064, March.

Fujii, E. (2017). Government Size, Trade Openness, and Output Volatility: A Case of fully Integrated Economies. Open Economic Review, 28, 661–684.

Garrett, G., Nickerson, D. (2001). Globalization, Democratization and Government Spending In Middle Income Countries. Yale University, June 2001.

Hellwig, T., Samuels, D. (2007). Voting in Open Economies: The Electoral Consequences of Globalization. Comparative Political Studies, 40 (3), 283-306.

Hibbs, D.A.J. (1977). Political Parties and Macroeconomic Policy. The American Political Science Review, 71(4), 1467-1487.

Hibbs, D.A.J. (1977). Political Parties and Macroeconomic Policy. The American Political Science Review, 71(4), 1467-1487

Iddrisu, A.G., Bokpin, G.A. (2018). Political business cycles and economic growth in Africa, Journal of Economic Studies, 45(4), 760-772.

Iddrisu, A.G., Turkson, F.E., McMillan, D.(2020). Political business cycles, bank pricing behaviour and financial inclusion in Africa, Cogent Economics & Finance, 8(1), 1762286, 1-22.

Ifeakachukwu, N.P.,(2022). Openness and Government Size: Evidence from Sub-Saharan African Countries, Iranian Economic Review, 26(3): 525-534.

Iversen T., T. Cusack, T.(2000). The Causes of Welfare State Expansion: Deindustrialization or Globalization?, World Politics, 52 (3), 313–49.

Jetter, M., Parmeter, C.F. (2015). Trade openness and bigger governments: The role of country size revisited. European Journal of Political Economy, 37,49–63

Junior, C.J.C., Cintado, A.C.G., Pérez, M.A.H. (2019).Political-Business Cycles in BRICS Economies: Evidence from Brazil, Working Papers 19.09, Universidad Pablo de Olavide, Department of Economics.

Kahveci, M., Pelek, S. (2021). Asgari Ücret ve Politika: Asgari Ücreti Seçimler mi Belirliyor?,Amme İdaresi Dergisi, 54(1), 99-131.

Karagöl, E. T., Turhan, A. (2008). External Debt, Defence Expenditures and Political Business Cycles in Turkey. Defence and Peace Economics, 19(3), 217-224.

Kayser, M. A.(2007). How Domestic is Domestic Politics? Globalization and Elections. Annual Review of Political Science, 10, 341-62.

Kim, D. H., Suen, Y. B., Lin, S. C., Hsieh, J. (2018). Government size, government debt and globalization. Applied Economics, 50(25), 2792–2803.

Klose, J. (2012). Political Business Cycles and Monetary Policy Revisited – An Application of a Two-Dimensional Asymmetric Taylor Reaction Function. International Economics and Economic Policy, 9, 265–295.

Telatar, F. (2003). Political Business Cycles in the Parliamentary Systems Evidence from Turkey. Emerging Markets Finance and Trade, 39(4), 4-39.

Leertouver, E., Maier, P.(2001). Who Creates Political Business Cycles?: Should Central Banks be Blamed?. European Journal of Political Economy, 17, 445-463.

Lupan, M., Prelipcean, G. (2009). Globalization Approaches-Ideas Confrontations", The Annals of The Ştefancel Mare" University Suceava. Fascicle of The Faculty of Economics and Public Administration, 9, 132-140.

Ma, Y., Yao, C. (2022). Openness and government size: Revisiting the relationship using a large cross-country panel, International Review of Economics and Finance 79, 448–465.

Maloney, J., Pickering, A.C., Hadri, K. (2003). Political Business Cycles and Central Bank Independence. The Economic Journal, 113 (486), 167-181.

Maluleke, G. (2020). The Causal Relationship between Trade Openness and Government Size in South Africa. Acta Unıversıtatıs Danubıus,16(2), 60-70.

Martínez-Mongay, C. (2002). Fiscal policy and the size of governments. In M. Bute, J. Von Hagen, &C. Martínez-Mongay (Eds.), The behaviour of fiscal authorities: stabilisation, growth and institutions. Basingstoke: Pal Grave Macmillan

Meinhard, S., Potrafke, N. (2012). The Globalization–welfare State Nexus Reconsidered. Review of International Economics, 20 (2), 271–87.

Molana, H., Montagnaa, C., Violatoa, M. (2004). On the Causal Relationship between Trade-openness and Government Size: Evidence from 23 OECD Countries,

Nordhaus, W. D.(1975). The Political Business Cycle. The Review of Economic Studies, 42(2), 169-190

Obstfeld, M. (1998). The Global Capital Market: Benefactor or Menace?. The Journal of Economic Perspectives, 12(4), 9-30.

Olawole, K., Adebayo, T. (2017). Openness and Government Size: The Compensation and Efficiency Hypotheses Considered for Nigeria. MPRA Paper,

Parvizkhanlou, K. J. (2014). An Impact of Trade and Financial Openness on Government Size:A Case Study for ECO. IRC'S International Journal of Multidisciplinary Research in Social & Management Sciences, 2(2), 1-4.

Pesaran, M. H. (2007). A Simple Panel Unit Root Test in the Presence of Cross-Section Dependence". Journal of Applied Econometrics, 22, 365-312.

Persson, T., Tabellini, G. (1990). Macroeconomic Policy, Credibility and Politics, Harwood Academic Publishers, Switzerland

Potrafke, N. (2009). Did globalization restrict partisan politics? An empirical evaluation of social expenditures in a panel of OECD countries. Public Choice, 140, 105–124.

Pulatov, A., Ahmad, A.H. (2021). Political Business Cycles in Post-Communist European Countries, Politics and Policy, 49(5), 1248-1269.

Ram, R. (2009). Openness, country size, and government size: Additional evidence from a large cross-country panel. Journal of Public Economics, 93(1), 213–218.

Rodrik, D. (1998). Why do more open economies have bigger governments? Journal of Political Economy,106(5), 997–1032.

Rodrik, D. (2002). Feasible Globalizations. NBER Working Paper, No. 9129.

Rogoff, K., Sibert, A. (1988). Elections and Macroeconomic Policy Cycles. The Review of Economic Studies, 55(1), 1-16.

Rogoff, K. (2003). Globalization and Disinflation. Federal Reserve Bank of Kansas City Conference, September 10.

Sabra, Mahmoud M. (2016). Government size, country size, openness and economic growth in selected MENA countries, International Journal of Business and Economic Sciences Applied Research (IJBESAR), ISSN 2408-0101, Eastern Macedonia and Thrace Institute of Technology, Kavala, 9(1), 39-45.

Sáenz, E., Sabaté, M., Gadea, M. D. (2013). Trade Openness and Public Expenditure. The Spanish Case, 1960–2000. Public Choice, 154, 173-195.

Shahbaz, H. M, Hafeez, R. U., Amir, H. (2010). The Impact of Trade and Financial Openness on Government Size: A Case Study of Pakistan. Journal of Quality and Technology, VI(1), 105-118.

Shonchoy, A. S. (2016). Political institutions, governance, and consumption expenditure in developing countries: A panel data analysis. Contemporary Economic Policy, 34(4), 710–728.

Štiková, Radka (2008).Models Of Political Cycles: The Czech Experience. Prague Economic Papers, 3, 213-229.

Snowdon, B., Vane, H.R. (2005). Modern Macroeconomics, Its Origins, Developments and Current State, Edward Elgar Pub.. Inc., USA, 2005.

Swank, D.(1998). Funding the Welfare State: Globalization and the Taxation of Business in Advanced Market Economies. Political Studies, XLVI, 671-692.

Swank, D. (1998). Funding the Welfare State: Globalization and the Taxation of Business in Advanced Market Economies. Political Studies, XLVI, 671-692.

Taghipour, A., Mousavi, A. (2011). The Effect of Financial Globalization on Monetary Policy Discipline: The Evidence From 22 Developing Countries.Money and Economy, 6(1),135-150.

Tanzi, V. (1998). The Demise of the Nation State?. IMF Working Paper Series, No:98/120, August

KAYNAKÇA

Altay, Topcu, B. (2011). Gelişmekte olan ülkeler açısından ihracat ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin analizi. basılmamış doktora tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

Ateş, İ. (2005). Türkiye dış ticaretinde gelişmeler ve yoksullaştıran büyüme (1993- 2003). basılmamış doktora tezi Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

Atılgan, E. & Köksal, M. (2010), Adam Smith ve David Ricardo'nun iktisadi büyüme analizleri, politik iktisat ve Adam Smith, Ed. By. Hakan Kapucu vd., İstanbul: Yön Yayınları.

Aytaç, A. & Akduğan, U. (2012). Dış ticaret ve ekonomik büyüme üzerine bir nedensellik analizi: 2001-2011 Türkiye örneği. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 14(2), 55-70.

Baldwin, R. E., & Morrison, G. H. (1957). Economic development: theory, history, policy. New York: Wiley

Barro, R. J. (1996). Inflation and growth. Review-Federal Reserve Bank of Saint Louis, (78), 153-169.

Basalla, G. (2000). teknolojinin evrimi. Çev. Soydemir, C. Ankara: TÜBİTAK Yayınları.

Berber, M. (2006). İktisadi büyüme ve kalkınma (3. Baskı). Trabzon: Derya Kitapevi.

Berber, M. (2011), İktisadi büyüme ve kalkınma (4. Baskı). Trabzon: Derya Kitapevi.

Bocutoğlu, E. (2014). Ana akım konjonktür teorileri ve 2007 küresel finansal krizi. International Review of Economics and Management, 2(2), 1-39.

Bocutoğlu, E. (2015), Makro iktisat teoriler ve politikalar. Bursa: Ekin Yayınevi.

Broda, C., & Weinstein, D. E. (2004). Variety growth and world welfare. American Economic Review, 94(2), 139-144.

Bulutay, T. (2005). Türkiye ekonomisinde büyüme ve bölüşüm sorunları. İktisat İşletme ve Finans, 20(230), 5-55.

Bülbül, Y. (2008). Teknonomi: tarihsel açıdan teknoloji-ekonomi ilişkisi. İstanbul: Kitabevi Yayınları.

Değer, M. K. (2007), İhracatın kompozisyonu ve ekonomik büyüme: orta gelirli ülkeler üzerine panel veri analizleri (1982-2004), Ankara: İmaj Yayıncılık, 1.B.

Dereli, D. D. (2018). Türkiye'de ekonomik büyüme ile dış ticaret arasındaki nedensellik ilişkisi (1969-2016). Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 16(3), 279-289.

Dinler, Z. (2009). İktisada giriş. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Domar, E. D. (1946). Capital expansion, rate of growth, and employment. Econometrica, Journal of the Econometric Society, 14(2), 137-147.

Etgü, M. A. (2009). Kamu hukukunda mülkiyet hakkı ve avrupa insan hakları mahkemesinin mülkiyet hakkına bakışı. İstanbul: 12 Levha Yayınları.

Grossman, G. M., & Helpman, E. (1990). Trade, innovation, and growth. The American Economic Review, 80(2), 86-91.

Gundlach, E. (1999). The impact of human capital on economic development: Problems and perspectives. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 383.402.

Jacques, F. (1985). Azgelişmişlik iktisadı, çevirenler: M. Ali Kılıçbay-Tezer Öçal, Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.

Jayme, F. G. (2001). Notes on trade and growth. Texto Para Discussao, No:166.

Kindleberger, C. P. (1958). Economic development. Journal of Farm Economics, 40(3), 784-785.

Lipsey, R. G. (1983). An introduction to positive economics. London: Weidenfeld and Nicolson.

Mizrak, N. Y. (1997). Yeni büyüme teorileri çerçevesinde iyi bir iktisadi büyüme tanımı nasıl yapılabilir? Niçin ve kimin için büyüme? Türkiye açısından teorik ve uygulamalı bir çalışma. İktisat İşletme ve Finans, 12(141), 21-33.

Örnek, İ. & Kaplan, M. (2004). Dış ticaret ve kalkınma, kalkınma ekonomisi: seçme konular. Bursa: Ekin Kitap Evi.

Özel, H. A. (2012). Ekonomik büyümenin teorik temelleri. Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2(1), 63-72.

Özgüven, A. (1988). İktisadi büyüme iktisadi kalkınma sosyal kalkınma planlama ve Japon kalkınması. İstanbul: Filiz Yayınları.

Parasız, İ. (1997). Modern büyüme teorileri. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.

Romer, P. M. (1994), The origins of endogenous growth. The Journal of Economic Perspectives, 8 (1), 3-22.

Rostow, W. W. (1959). The stages of economic growth. The economic history review, 12(1), 1-16.

Seyidoğlu, H. (2009). Uluslararası iktisat. İstanbul: Güzem Can Yayınları.

Solow, R. M. (1957). Technical change and the aggregate production function. The Review of Economics and Statistics, 39(3), 312-320.

Tanyeri, İ. (2000). A. Smith'in rekabet analizi üzerine. Hacettepe Üniversitesi, İİBF. Dergisi, 18 (1), 307-320.

Turan, T. (2008), İktisadi büyüme teorisine giriş. İstanbul: Yalın Yayıncılık.

KAYNAKÇA

Akgün, M., & Temur, A. S. (2016). BIST Ulaştırma Endeksine Kayıtlı Şirketlerin Finansal Performanslarının TOPSIS yöntemi ile değerlendirilmesi. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 12(12), 173-186.

Ayçin, E. (2020). Çok Kriterli Karar Verme: Bilgisayar Uygulamalı Çözümler. Nobel Akademik Yayıncılık (2.Basım). Ankara.

Başdeğirmen, A., & Tunca, M. Z. (2017). Lojistik Sektöründe Faaliyet Gösteren İşletmelerin Finansal Performanslarının Gri İlişkisel Analiz İle Değerlendirilmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 22(2), 327-340.

Ersoy, N. (2020). Finansal Performansın Gri İlişkisel Analiz Yöntemi İle Değerlendirilmesi: Borsa İstanbul Ulaştırma Endeksi'ndeki Şirketler Üzerine Bir Araştırma. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (86), 223-246.

Oral, C. & Kıpkıp, E. (2019). Ulaştırma Sektörünün Finansal Performans Ölçümü İçin Topsıs Ve Promethee Yöntemlerinin Kullanılması: BIST Üzerine Bir Uygulama. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11(30), 1005-1015.

Pala, O. (2021). IDOCRIW ve MARCOS Temelli BIST Ulaştirma İşletmelerinin Finansal Performans Analizi. Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 12(23), 263-294.

Sakarya, Ş., & Saçkes, İ. (2022). BIST'e Kayıtlı Ulaştırma ve Depolama Sektöründe Faaliyet Gösteren Şirketlerin Finansal Performanslarının Analitik Hiyerarşi Süreci (AHS) ve Gri İlişkisel Analiz (GİA) Yöntemleriyle Değerlendirilmesi. İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi, 7(19), 366-388.

KAYNAKÇA

Adıgüzel, O., & Özkan, D. S. (2013). Üniversite-sanayi-kent etkileşimi ve bir markalaşma stratejisi olarak: bilim kent uygulamaları ve Isparta örneği. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 18(2), 279-307.

Alkibay, S., Orhaner, E., Korkmaz, S., & Sertoğlu, A. E. (2012). Üniversite sanayi iş birliği çerçevesinde teknoparklar, yönetimsel sorunları ve çözüm önerileri. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 26(2), 65-90.

Altuğ, S., & Hocaoğlu, A. (2018). Teknoparkların inovasyon ekosistemindeki yeri ve inovasyon başarısına katkısı: Teknopark İzmir özelinde bilişim sektöründe bir şirket örneği, 1(1), 70-86.

Andaç, M. (2002). Risk analiz ve yönetimi, İSG, Mayıs-Haziran, https://birim.ailevecalisma.gov.tr/media/6417/riskanaliziveyonetimi.pdf Erişim Tarihi: 14.05.2020

Atilla, İ. (2012). Gayrimenkul geliştirme projelerinde risk yönetimi. MÜ İktisat ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, S.387.

Baloi D., & Price A.D.F. (2003). Modelling global risk factors affecting construction cost performance, International Journal of Project Management, 21,261-269.

Başalp, A., & Yazlık B. (2006). Türkiye'de teknoparklar ve sorunları, inet-tr'06-XI. "Türkiye'de İnternet" konferansı bildirileri 21-23 Aralık 2006, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Ankara: 275-278.

Bezen, Z. Y., & Balan, F. (2019). Bilgi üretim süreçlerinde teknolojinin rolü ve gelişme bölgelerinin sorunlarına yönelik çözüm önerileri: Türkiye örneği, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 14(2), 121-131.

Bülbül, Y., & Özbay, R.D. (2010). Teknoparklar, teknolojik bilginin ticarileşmesi. İstanbul Ticaret Odası Akademik Yayınlar. Yayın no:2010-11.

Cansız, M. (2017). T.C. Kalkınma Bakanlığı 2023'e doğru Türkiye teknoparkları, Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü, Yayın No: 2972, Aralık.

Çelik, F. (2019). Yerel kalkınmada teknopark modeli: Emilia-Romagna (İtalya) ve Shannon (İrlanda) bölgeleri örnekleri, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 21(4), 1112-1129.

Demirli, Y. (2014). Türkiye'de teknoparklara yönelik teşvikler ve teknoparkların bilim ve teknoloji kapasitesinin gelişimine katkısı, Maliye Dergisi, 166, 95-114.

Döner, A.S. (2016). İnovasyon beşiği teknoparklarda ilişki dinamikleri, Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,12, 419-430.

Ece, E. (2019). Sanayi işletmeleri projelerinde başarı ve başarısızlık nedenlerinin analizi, Havacılık ve Uzay Teknolojileri Dergisi, 2 (3).

Emhan, A. (2009). Risk yönetim süreci ve risk yönetmekte kullanılan teknikler, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 23 (3), 209-220.

Ene, S. (2013). Proje yönetiminde yer alabilecek risk kaynaklarının tespiti ve risk yönetim planının geliştirilmesi, İstanbul Journal of Social Sciences, 5.

Girit, A. (2019). Risk yönetiminin tedarik süreçleri ve firmalara etkisi. Tedarik Zinciri Yönetimi Dergisi, (Tedar), Sayı: 6 Ekim. http://www.tedar.org.tr/edergi/6/index.html (Erişim Tarihi: 30.04.2020).

Gülmen, A.C. (2019). Etik ve uyum risk yönetimi itibara etki ediyor. Tedarik Zinciri Yönetimi Dergisi, (Tedar), Sayı: 6 Ekim. http://www.tedar.org.tr/edergi/6/index.html (Erişim Tarihi: 30.04.2020).

Harmancı, M., & Önen, M.O. (1999). Dünyada ve Türkiye'de teknopark ve teknokent uygulamaları, GA/99-2-4, Ankara: Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. Araştırma Müdürlüğü.

Helvacıoğlu, A. (2019). Franchise sisteminde risk yönetimi, Tedarik Zinciri Yönetimi Dergisi, (Tedar), Sayı: 6 Ekim. http://www.tedar.org.tr/edergi/6/index.html (Erişim Tarihi: 30.04.2020).

İnegöl'de Teknopark Kurulumu Fizibilite Raporu, BEBKA (Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı) (2020), https://www.bebka.org.tr/admin/datas/sayfas/202/inegolde-teknopark-kurulumu-fizibilitesi-raporu_1569220211.pdf) Erişim Tarihi: 12.05.2020.

Kandemir, T., & İlter, B. (2019). Girişimcilik faaliyetlerinde teknoparkların önemi: Afyon-Uşak Zafer Teknoloji Geliştirme Bölgesi Örneği, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 21(4), 1216-1229.

Kılıç, A., & Ayvaz, Ü. (2011). Üniversite-sanayi-devlet iş birliğinin sağlayıcısı olarak teknoparklar ve teknoloji transferi iş birliklerinde mevcut durum. Savunma Bilimleri Dergisi, 10(2), 58-79.

Kiper, M. (2004). Teknoloji transfer mekanizmaları ve bu kapsamda üniversite-sanayi iş birliği. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği 50. Yıl Yayınları, s. 105.

Koç, Ö. E. (2018). İçsel büyüme /teknoloji yoğun büyüme modelleri kapsamında Türkiye'de Teknoloji Geliştirme Bölgelerine yönelik vergi uygulamaları. Yönetim ve Ekonomi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F, 25(2), 477-499.

Kutlu, N. T. (2001). Proje planlama teknikleri ve PERT tekniğinin inşaat sektöründe uygulanması üzerine bir çalışma. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 3, 2.

Marchewka, J. (2003). Information technology project management, Illinois.

Oğan, E., & Wolff, A.R. (2019). Uluslararası rekabet stratejileri kapsamında Türkiye'nin küresel rekabet stratejileri üzerine bir değerlendirme. Artvin International Congress On Social Sciences (AICOSS 19) Bildiri Kitabı, 197-208, Artvin.

Palia, Aspy P. (2008). Target profit pricing with the web-page breakeven analysis package. Developments in Business Simulation and Experimental Learning, 35, 197-204.

Patır S., & Yıldız, S. (2003). Talep tahmininde Monte Carlo simülasyonunun uygulanması, Ekev Akademi Dergisi, S.17, Ankara.

Raftery, J. (2004). Risk analysis in project management, London and New York.

Saltan, M. (2019). Risk prizması. Tedarik Zinciri Yönetimi Dergisi, (Tedar), Sayı: 6 Ekim. http://www.tedar.org.tr/edergi/6/index.html (Erişim Tarihi: 30.04.2020).

Startienė, G., & Remeikienė, R. (2007). Methodology of business risk analysis and its practical application in the enterprises working in the global market. Engineering Economics, 3(53), 7- 16.

Şahin, E. (2011). Teknoloji transferi yöntemleri bağlamında Türkiye'de yabancı sermaye yatırımları ile üniversite-sanayi iş birliğinin gelişimi. Selçuk Üniversitesi Kadınhanı Faik İçil Meslek Yüksekokulu Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi, Sayı 2, 1-19.

Tavangar, H. (2006). Science and technology parks. Medical Biotechnology Publishes Papers Research, Iran.

Türkiye Cumhuriyeti Kalkınma Bakanlığı, DAP Bölgesi Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Mevcut Durum Analizi ve Öneriler, (2017) Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı,

http://www.dap.gov.tr/IMG_CATALOG/dosya/teknoloji-gelistirme-bolgeleri-mevcut-durum-analizi-ve oneriler.pdf Erişim Tarihi: 2.05.2020.

Uçkun, N., & Girginer, N. (2006). Yatırım projeleri riskinin belirlenmesinde duyarlılık analizi: özel bir sağlık kuruluşu yatırım projesi üzerinde örnek bir uygulama, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 32, 1-11.

Uysal, E.U. (2009). Operasyonel risk yönetiminde senaryo analizi, Bankacılar Dergisi, 69, İstanbul.

Yalçıntaş, M. (2014). Üniversite-sanayi-devlet iş birliğinin ülke ekonomilerine etkileri: Teknopark İstanbul örneği. Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 5(10), 83-106.

Yıldıztekin, A. (2019). Tedarik zincirinde risk ve kriz yönetimi. Tedarik Zinciri Yönetimi Dergisi, (Tedar), Sayı: 6 Ekim. http://www.tedar.org.tr/edergi/6/index.html (Erişim Tarihi: 30.04.2020).

KAYNAKÇA

Afşar, A. (2007). Finansal gelişme ile ekonomik büyüme arasındaki ilişki. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (36), 188-198.

Aslan, A. G. Ö., & Küçükaksoy, İ. (2006). Finansal Gelişme Ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Türkiye Ekonomisi Üzerine Ekonometrik Bir Uygulama. Istanbul University Econometrics And Statistics E-Journal, (4), 25-38.

Aziakpono, M. J. (2011). Financial development and economic growth: Theory and a survey of evidence. Studies in Economics and Econometrics, 35(1), 15-43.

Bailliu, J. (2000). Private capital flows, financial development, and economic growth in developing countries (No. 2000-15). Bank of Canada.

Benhabib, J., & Spiegel, M. M. (2000). The role of financial development in growth and investment. Journal of economic growth, 341-360.

Bist, J. P. (2018). Financial development and economic growth: Evidence from a panel of 16 African and non-African low-income countries. Cogent Economics & Finance, 6(1), 1449780.

Calderón, C., & Liu, L. (2003). The direction of causality between financial development and economic growth. Journal of development economics, 72(1), 321-334.

Choong, C. K., & Chan, S. G. (2011). Financial development and economic growth: A review. African Journal of Business Management, 5(6), 2017-2027.

Cihak, M., Demirgüc -Kunt, A., Feyen, E., & Levine, R. (2013). Financial development in 205 economies, 1960 to 2010 (No. w18946). National Bureau of Economic Research.

Darrat, A. F. (1999). Are financial deepening and economic growth causally related? Another look at the evidence. International Economic Journal, 13(3), 19-35.

Dawson, P. J. (2008). Financial development and economic growth in developing countries. Progress in Development Studies, 8(4), 325-331.

Ghirmay, T. (2004). Financial development and economic growth in Sub-Saharan African countries: evidence from time series analysis. African Development Review, 16(3), 415-432.

Haller, A. P. (2012). Concepts of Economic Growth and Development. Challenges of Crisis and of Knowledge. Economy Transdisciplinarity Cognition, 15(1).

Hayaloğlu, P. (2015). Kırılgan beşli ülkelerinde finansal gelişme ve ekonomik büyüme ilişkisi: Dinamik panel veri analizi. Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 11(1), 131-144.

Kandır, S. Y., & İskenderoğlu, A. G. Ö. (2007). Finansal Gelişme Ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişkinin Araştırılması. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 16(2), 311-326.

Kar, M., Nazlıoğlu, Ş., & Ağır, H. (2011). Financial development and economic growth nexus in the MENA countries: Bootstrap panel granger causality analysis. Economic modelling, 28(1-2), 685-693.

King, R. G., & Levine, R. (1993). Finance and growth: Schumpeter might be right. The quarterly journal of economics, 108(3), 717-737.

Lartey, E. K. (2010). A note on the effect of financial development on economic growth. Applied Economics Letters, 17(7), 685-687.

Merton, R. C. (1990). The financial system and economic performance. Journal of Financial Services Research, 4(4), 263-300.

Mhadhbi, K. (2014). Relationships between financial development and economic growth: A new approach by inputs. Journal of Empirical Studies, 1(2), 62-84.

Narayan, P. K., & Narayan, S. (2013). The short-run relationship between the financial system and economic growth: New evidence from regional panels. International Review of Financial Analysis, 29, 70-78.

Odedokun, M. O. (1998). Financial intermediation and economic growth in developing countries. Journal of Economic studies, 25(3), 203-224.

Prochniak, M., & Wasiak, K. (2017). The impact of the financial system on economic growth in the context of the global crisis: empirical evidence for the EU and OECD countries. Empirica, 44, 295-337.

Rousseau, P. L., & Sylla, R. (2003). Financial systems, economic growth, and globalization. In Globalization in historical perspective (pp. 373-416). University of Chicago Press.

Roubini, N., & Sala-i-Martin, X. (1992). Financial repression and economic growth. Journal of development economics, 39(1), 5-30.

Schumpeter, Joseph A.,(1911). The Theory of Economic Development (Cambridge, MA: Harvard University Press.

Shan, J., ve Morris, A. (2002). Does financial development'lead'economic growth?. International Review of Applied Economics, 16(2), 153-168.

Trabelsi, M. (2002). Finance and Growth: empirical evidence from developing countries, 1960-1990. Cahier de recherche.

Valickova, P., Havranek, T., & Horvath, R. (2015). Financial development and economic growth: A meta-analysis. Journal of Economic Surveys, 29(3), 506-526.

KAYNAKÇA

Bağrıaçık, A., 2004."Dış Ticaret İşlemleri".Bilim Teknik Yayınevi s.529. İGEME Raporu

Berne Union Yearbook 2022, S.1-147.

Demiral A.,2018. İhracat Kredi Sigortasının Önemi. Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 10(19) s.262-276

Export Credit Financing Systems in OECD Member Countries and Non-Member Economies 2004 Supplement

Grath, A. The Handbook of International Trade and Finance 2016 Fourth Edition Kogan Page Limited

How credit insurance supports the real economy.pdf

https://eximbank.gov.tr/interaktif-faaliyet-raporlari/2021/tr/m-1-

https://icisa.org/log-in/

https://tim.org.tr/files/downloads/Strateji_Raporlari/TIM%20I%CC%87hracat%20Raporu%202022.pdf (8/02/2023)

https://www.eximbank.gov.tr/tr/urun-ve-hizmetlerimiz#alacak-sigortasi

Mollasalihoğlu, Yavuz., 1999."İhracat Teşvikleri" Dış Ticaret Dergisi 13 s.36-46

Öztürk, T.Y.,(2006). "İhracat Teşvik Aracı Olarak Eximbank İhracat Kredilerinin İhracata Etkisinin Sektör Bazında İncelenmesi" Doktora Tezi, T.C. Kadir Has Üniversitesi Bankacılık ve Finans Anabilim Dalı

Polat, A., & Yeşilyaprak, M. (2017). Export Credit Insurance and Export Performance: An Empirical Gravity Analysis for Turkey. International Journal of Economics and Finance, 12-24.

KAYNAKÇA

Ali, A., Mahfouz, A. & Arisha, A. (2017). Analysing supply chain resilience: integrating the constructs in a concept mapping framework via a systematic literature review. Supply Chain Management: An International Journal, 22(1), 16-39.

American Semiconductor Industry Association (SIA), (2019). https://www.semiconductors.org /wp-content/uploads/2019/05/2019-SIA-Factbook-FINAL.pdf, (Erişim: 20.02.2023).

American Semiconductor Industry Association (SIA), (2022). https://www.semiconductors.org /global-semiconductor-sales-units-shipped-reach-all-time-highs-in-2021-as-industry-ramps-up-production-amid-shortage/, (Erişim: 20.02.2023).

Barua, S. (2020). Understanding Coronanomics: the economic implications of the coronavirus (COVID-19) pandemic. SSRN Electronic Journal, https://ssrn.com/abstract=3566477, (Erişim: 19.02.2023).

Bauer, H., Burkacky, O., Kenevan, P., Lingemann, S., Pototzky, K. & Wiseman, B. (2020). Semiconductor design and manufacturing: Achieving leading-edge capabilities. Mc&Kinsey. https://www. mckinsey.com/industries/advanced-electronics/our-insights/ semiconductordesign-and-manufacturing-achieving-leading-edge-capabilities, (Erişim: 20.02.2023).

BBC News, (2023). IMF 2023'e ilişkin küresel büyüme tahminini yüzde 2,9'a yükseltti, https://www.bbc.com/turkce/articles/c3g53y41zzdo, (Erişim: 20.02.2023).

Behzadi, G., O'Sullivan, M. J. & Olsen, T. L. (2020). On metrics for supply chain resilience. European Journal of Operational Research, 287(1), 145-158.

Boston, W., Fitch, A., Colias, M. & Foldy, B. (2021). How car makers collided with a global chip shortage. Wall Street Journal, https://www.wsj.com/articles/car-chip-shortage-ford-vw-gm-11613152294, (Erişim: 20.02.2023).

Ciotti, M., Ciccozzi, M., Terrinoni, A., Jiang, W.-C., Wang, C.-B. & Bernardini, S. (2020). The COVID-19 pandemic. Critical Reviews in Clinical Laboratory Sciences, 57(6), 365-388.

Cullinane, K., Song, D. W. & Wang, T. (2005). The application of mathematical programming approaches to estimating container port production efficiency. Journal of Productivity Analysis, 24, 73-92.

Ergun, O., Hopp, W. J. & Keskinocak, P. (2023). A structured overview of insights and opportunities for enhancing supply chain resilience. IISE Transactions, 55(1), 57-74.

Gelsinger, P. (2021). The EU must play a long game for semiconductor success. Financial Times, https://www.ft.com/content/34b07427-6bca-431d-8406-62762fc46941, (Erişim: 20.02. 2023).

Govindan, K., Mina, H. & Alavi, B. (2020). A decision support system for demand management in healthcare supply chains considering the epidemic outbreaks: A case study of coronavirus disease 2019 (COVID-19). Transportation Research Part E: Logistics and Transportation Review, 138, 1-14.

Guerrero, D., Letrouit, L. & Pais-Montes, C. (2022). The container transport system during Covid-19: An analysis through the prism of complex networks. Transport Policy, 115, 113-125.

Haksöz, Ç. & Uşar, D. D. (2011). Silk road supply chains: a historical perspective (Eds. Haksöz, Ç., Seshadri, S. & Iyer, A.V.), Managing Supply Chains on the Silk Road: Strategy, Performance, and Risk, 3-26, Taylor & Francis Group.

Haraguchi, M., Neise, T., She, W. & Taniguchi, M. (2023). Conversion strategy builds supply chain resilience during the COVID-19 pandemic: A typology and research directions. Progress in Disaster Science, (In Press, Journal Pre-proof), 1-26.

Heizer, J., Reder, B. & Muson, C. (2016). Operations Management: Sustainability and Supply Chain Management (twelfth edition), Pearson Education.

Ivanov, D. (2022). Viable supply chain model: integrating agility, resilience and sustainability perspectives-lessons from and thinking beyond the COVID-19 pandemic. Annals of Operations Research, 319(1), 1411-1431.

Jacobs, F. R. & Chase R. B. (2018). Operations and supply chain management (fifteenth edition). New York, NY: McGraw-Hill Education.

Ke, X. & Hsiao, C. (2022). Economic impact of the most drastic lockdown during COVID-19 pandemic- The experience of Hubei, China. Journal of Applied Econometrics, 37(1), 187-209.

Kim, B., Kim, G. & Kang, M. (2022). Study on Comparing the Performance of Fully Automated Container Terminals during the COVID-19 Pandemic. Sustainability, 14(15), 1-13.

Koyuncu, K., Tavacioğlu, L., Gökmen, N. & Arican, U. Ç. (2021). Forecasting COVID-19 impact on RWI/ISL container throughput index by using SARIMA models. Maritime Policy & Management, 48(8), 1096-1108.

Kumar, B. & Sharma, A. (2021). Managing the supply chain during disruptions: Developing a framework for decision-making. Industrial Marketing Management, 97, 159-172.

Li, X., Wu, Q., Holsapple, C. W., & Goldsby, T. (2017). An empirical examination of firm financial performance along dimensions of supply chain resilience. Management Research Review, 40(3), 254-269.

Ludwikowski, M. & Sjoberg, W. (2021). Semiconductor shortage and the US auto industry, Reuters, https://www.reuters.com/legal/legalindustry/semiconductor-shortage-us-auto-industry-2021-06-22/, (Erişim: 20.02.2023).

Marinova, G. I. & Bitri, A. K. (2021). Challenges and opportunities for semiconductor and electronic design automation industry in post-Covid-19 years. In IOP Conference Series: Materials Science and Engineering, 1208(1), 1-6.

McKibbin, W. & Fernando, R. (2021). The global macroeconomic impacts of COVID-19: Seven scenarios. Asian Economic Papers, 20(2), 1-30.

Meredith, J. R. & Shafer, S. M. (2016). Operations and supply chain management for MBAs. John Wiley & Sons.

Min, H. (2015). The essentials of supply chain management: New business concepts and applications. Pearson Education LTD.

Mishra, R., Singh, R.K. & Subramanian, N. (2021). Impact of disruptions in agri-food supply chain due to COVID-19 pandemic: contextualised resilience framework to achieve operational excellence. The International Journal of Logistics Management, 33(3), 926-954.

Modgil, S., Singh, R. K. & Hannibal, C. (2022). Artificial intelligence for supply chain resilience: learning from Covid-19. The International Journal of Logistics Management, 33(4), 1246-1268.

Notteboom, T., Pallis, T., & Rodrigue, J. P. (2021). Disruptions and resilience in global container shipping and ports: the COVID-19 pandemic versus the 2008–2009 financial crisis. Maritime Economics & Logistics, 23, 179-210.

Ochonogor, K. N., Osho, G. S., Anoka, C. O. & Ojumu O. (2023). The COVID-19 Pandemic and Supply Chain Disruption: An Analysis of the Semiconductor Industry's Resilience. International Journal of Technical & Scientific Research Engineering, 6(1), 7-18.

Ozdemir, D., Sharma, M., Dhir, A., & Daim, T. (2022). Supply chain resilience during the COVID-19 pandemic. Technology in Society, 68, 1-10.

Pizzemento, A. (2021). The 2021 Semiconductor Chip Shortage: What, Why, and What's Next?. https://www.mau.com/the-2021-semiconductor-chip-shortage-what-why-and-whats-next/ , (Erişim: 18.02.2023).

Ponomarov, S.Y. & Holcomb, M.C. (2009). Understanding the concept of supply chain resilience. The International Journal of Logistics Management, 20(1), 124–143.

Raj, A., Mukherjee, A.A., de Sousa Jabbour, A.B.L. & Srivastava, S.K. (2022). Supply chain management during and post-COVID-19 pandemic: Mitigation strategies and practical lessons learned. Journal of Business Research, 142, 1125-1139.

Rodrigue, J. P. & Notteboom, T. E. (2015). Containerization, box logistics and global supply chains: the integration of ports and liner shipping networks (Ed. Haralambides, H.E.), Port management, 5-28, Palgrave Macmillan.

Rushton, A., Croucher, P. & Baker, P. (2022). The handbook of logistics and distribution management: Understanding the supply chain (seventh edition). Kogan Page Publishers.

Shen, H., Fu, M., Pan, H., Yu, Z. & Chen, Y. (2020). The impact of the COVID-19 pandemic on firm performance. Emerging Markets Finance and Trade, 56(10), 2213-2230.

Sherman, R.J. (1998). Supply Chain Management for the Millennium. White Paper, Oak Brook,

IL: Warehousing Education and Research Council.

Stock, J. R., Boyer, S. L. & Harmon, T. (2010). Research opportunities in supply chain management. Journal of the Academy of Marketing Science, 38, 32-41.

Swaminathan, J. M. (2000). Tool capacity planning for semiconductor fabrication facilities under demand uncertainty. European Journal of Operational Research, 120(3), 545-558.

Trivedi, A. (2021). Want a new factory to make car chips? That'll Be $4 billion, please, https://www.bloomberg.com/opinion/articles/2021-02-21/the-chip-crisis-a-new-fab-to-make-what-cars-need-will-cost-4-billion?leadSource=uverify%20wall, (Erişim: 18.02.2023).

UNCTAD (2021). The Review of Maritime Transport 2021. https://unctad.org/system/files/official-document/rmt2021_en_0.pdf, (Erişim: 18.02.2023).

UTİKAD (2021). 10 Soruda konteyner krizi, https://www.utikad.org.tr/Detay/Sektor-Haberleri/30488/10-soruda-konteyner-krizi, (Erişim: 20.02.2023).

ÜNİMAR (2022). Küresel konteyner taşımacılığında beklenmeyen değişimler, https://globelink-unimar.com/kuresel-konteyner-tasimaciliginda-beklenmeyen-degisimler/#, (Erişim: 20.02 .2023).

World Bank Group. (2020). COVID-19 trade watch april 16, 2020. https://documents1.worldbank. org/curated/en/705561587137482489/pdf/COVID-19-Trade-Watch-April-16-2020.pdf. (Erişim: 12.02.2023).

World Bank Basın Bülteni, (2022), https://www.worldbank.org/tr/news/press-release/2022/01/11/ global-recovery-economics-debt-commodity-inequality, (Erişim: 12.02.2023).

Yazır, D., Şahin, B., Yip, T. L. & Tseng, P. H. (2020). Effects of COVID-19 on maritime industry: a review. International Maritime Health, 71(4), 253-264.

Zhao, K., Zuo, Z., & Blackhurst, J. V. (2019). Modelling supply chain adaptation for disruptions: An empirically grounded complex adaptive systems approach. Journal of Operations Management, 65(2), 190-212.

Zijm, H., Klumpp, M., Regattieri, A. & Heragu, S. (2019). Operations, Logistics and Supply Chain Management: Definitions and Objectives (Eds. Zijm, H., Klumpp, M., Regattieri, A. & Heragu, S.), Operations, logistics and supply chain management, 27-42, Springer.

KAYNAKÇA

Aktan, C.C ve Vural, İ.Y. (2007) Ekonomi Politikası Yönetiminde Mali ve Parasal Kurallar (Edt. C.C. Aktan, D. Dileyici ve İ.Y. Vural), Kurumsal Maliye Politikası, Seçkin Yayınevi, Ankara, 119-134

Aktan, C.C, Çoban, H. ve Demir, İ.C (2010) Kurumsal Maliye Politikası Perspektifinden Vergi ve Harcama Sınırlamaları, (Edt. C.C. Aktan, A. Kesik ve F. Kaya), Mali Kurallar, T.C Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Yayın No.2010/408, 98-123

Belediye Kanunu (2005) https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5393.pdf (28.01.2023)

Bozdoğan, D. ve Buyrukoğlu, S. (2012) Türkiye'de Mali Kural Uygulamaları ve Bu Uygulamaların Vergi Gelirleri Üzerindeki Etkileri, Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, II. 74-102

Göker, S. (2014) Anayasal İktisat Teorisi Kapsamında Mali Kurallar, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi

Işık, A., Sakal, M. ve Meriç, M. (2010) Anayasal İktisat Teorisi ve Mali Kurallar: Türkiye'de Uygulanabilirliği, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 15(2), 1-25

İl Özel İdaresi Kanunu (2005) https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5302.pdf (28.01.2023)

Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu (2003), https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5018.pdf (27.01.2023)

Kesik, A ve Bayar, N (2010) Uluslararası Uygulamalar Işığında Mali Kural ve Mali Disiplin, (Edt. C.C. Aktan, A. Kesik ve F. Kaya), Mali Kurallar, T.C Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Yayın No.2010/408, 46-62

Öner, E. (2019) Maliye Politikası, Ankara: Nobel Yayınevi

Sakal, M. ve Şahin, E.A. (2009) Anayasal İktisat, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11(1), 69-112

Ulusoy, A. (2018) Maliye Politikası, Kocaeli: Umuttepe Yayınları

KAYNAKÇA

Anselin, L., Varga, A. and Acs, Z. (1997). "Local Geographic Spillovers between University Research and High Technology Innovations", Journal of Urban Economics, 42(3), 422-448.

Amin, A. and Thrift, N. (1992). "Neo-Marshallian Nodes in Global Networks", International Journal of Urban and Regional Research, 16(4), 571-587.

Asheim, B., Cooke, P. and Martin, R. (2006). "The Rise of The Cluster Concept in Regional Analysis and Policy", Edt: Bjorn Asheim, Philip Cooke, and Ron Martin, Clusters and Regional Development Critical Reflections and Explorations, Routledge Taylor&Francis Group, London and New York, 1-29.

Bartik, T.J. (1996). "Strategies for Economic Development", Edt: J. Richard Aranson and Eli Schwartz, Management Policies in Local Government Finance, 4th ed., ICMA Publication, Washington, DC, 287-312.

Becattini, G. (2000). "Intervention in Glasgow 2000 on Industrial Districts", The Competitiveness Institute's 3rd Annual Conference, 4-6 October 2000, Glasgow, UK, http://www.competitiveness.org/article/articleview/815/1/29/ (15.09.2007).

Blakely, E.J. and Bradshaw, T.K. (2002). Planning Local Economic Development Theory and Practice, Third Edition, Sage Publicatiın, California.

Breschi, S. ve Malerba, F. (2005). "Clusters, Networks, and Innovation: Research Results and New Directions", Edt: Stefano Breschi and Franco Malerba, Clusters, Networks and Innovation, Oxford Universtiy Press, New York, 1-25.

Cainelli, G. and Leoncini R. (1999). "Externalities and Long-Term Local Industrial Development: Some Emprical Evidence from Italy", Revue D'êconomie Industrielle, 90(4), 25-39.

Calzonetti, F. J. (2006). "Industrial and Technology Clusters: An Everyday Topic of Popular Conversation", Edt: Jay D. Gatrel and Neil Reid, Enterprising Worlds A Geographic Perspective on Economics, Environments&Ethics, The Geojournal Library 86, Springer, New York, 5-12.

Combes, P.P. and Duranton, G. (2006). "Labour Pooling, Labour Poaching, and Spatial Clustering", Regional Science and Urban Economics, 36(1), 1-28.

Cooke, P. (2005). "Regional Knowledge Capabilities and Open Innovation: Regional Innovation Systems and Clusters in the Asymmetric Knowledge Economy", Edt: Stefano Breschi and Franco Malerba, Clusters, Networks and Innovation, Oxford Universtiy Press, New York, 80-110.

Cooke, P., De Laurentis, C., Tödtling, F. and Trippl, M. (2007). Regional Knowledge Economies Markets, Clusters and Innovation, New Horizons in Regional Science, Edward Elgar Publishing Limited, UK and USA.

De Vor, F. and De Groot, H.L.F. (2008). "Agglomeration Externalities and Localized Employment Growth", Tinbergen Institute Discussion Paper, TI 2008-033/3, Tınbergen Institute, Amsterdam, 1-27.

Devlet Planlama Teşkilatı (2007). Bölgesel Gelişmede Temel Araçlar ve Koordinasyon, Özel İhtisas Komisyon Raporu, Ankara.

Eser, U. and Köse, S. (2005). "Endüstriyel Yerelleşme ve Yoğunlaşma Açısından Türkiye Sanayii: İl İmalat Sanayiilerinin Analizi", Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi, 60(2), 97-139.

Feldman, M.P. and Francis, J.L. (2006). "Entrepreneurs As Agents in The Formation of Industrial Clusters", Edt: Bjorn Asheim, Philip Cooke, and Ron Martin, Clusters and Regional Development Critical Reflections and Explorations, Routledge Taylor&Francis Group, London and New York, 115-135.

Granovetter, M. (1985). "Economic Action and Social Structure: The Problem of Embeddedness", The American Journal of Sociology, 91(3), 1985, 481-510.

Köroğlu, B. A. (2005). "Innovativeness in Industrial Districts of Turkey and Indicators of Innovation Activities in SMEs", Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, 18(4), 693-706.

Lazerson, M.H. and Lorenzoni, G. (2005). "The Firms that Feed Industrial Districts: a Return to the Italian Source", Edt: Stefano Breschi and Franco Malerba, Clusters, Networks and Innovation, Oxford Universtiy Press, New York, 169-198.

Maggioni, M.A. (2002). Clustering Dynamics and the Location of High-Tech Firms, Springer Verlag, Heidelberg and New York.

Malmberg, A. and Maskell, P. (2002). "The Elusive Concept of Localization Economies: Towards A Knowledge-Based Theory of Spatial Clustering", Environment and Plannig A, 34(3), 429-449.

Oliveira, J.A.P.D. (2008). "Social Upgrading Among Small Firms and Clusters", Edt: Jose Antonio Puppim de Oliveira, Upgrading Clusters and Small Entreprises in Developing Countries, Ashgate Publishing, England, 1-23.

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) (2007). Competitive Regional Clusters National Policy Approaches, OECD Reviews of Regional Innovation, Paris.

Porter, M. E. (1990). The Competitive Advantage of Nations, The Free Press, New York.

Porter, M. E. (2000). "Locations, Clusters, and Company Strategy", Edt: Gordon L. Clark, Maryann P. Feldman and Meric S. Gertler, The Oxford Hanbook of Economic Geography, Oxford University Press, New York, 253-274.

Porter, M.E. (2008). On Competition, Harvard Business Press, USA, Çev. Kıvanç Tanrıyar, Rekabet Üzerine, Optimist Yayınları, Tor Ofset, İstanbul.

Rosenfeld Stuart, A. (2002). A Governor's Guide to Cluster-Based Economic Development, National Governors Association Report, USA.

Saxenian, A. (1994). Regional Advantage: Culture and Competition in Silicon Valley and Route 128, Harvard University Press, Cambridge.

Scott, A.J. and Storper, M. (2003). "Regions, Globalization, Development", Regional Studies, 37(6-7), 549-578.

Taylor, M. (2006). "Clusters and Local Economic Growth: Unpacking the Cluster Model", Edt: Jay D. Gatrel, Neil Reid, Enterprising Worlds A Geographic Perspective on Economics, Environments&Ethics, , The Geojournal Library 86, Springer, New York, 2006, 99-117.

KAYNAKÇA

Altundağ, Z. (2016). Geçmişten günümüze Şanghay İşbirliği Örgütü. Avrasya Etüdleri, 49(1), 99-124.

Çolakoğlu, S. (2004). Şanghay İşbirliği Örgütü'nün geleceği ve Çin. Uluslararası İlişkiler Dergisi, 1(1), 173-197.

İmamoğlu, İ. K. (2019). Türkiye ve Şanghay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ) üyesi ülkelerin lojistik performanslarina göre karşilaştirilmasi. Comparison by Turkey and logistics performance of the Shanghai Cooperation Organization (SCO) member countries. The Journal, 12(68).

Mere, M. & Göksu, S. (2022). Türkiye açısından Şanghay İşbirliği Örgütü Avrupa Birliğinin alternatifi olabilir mi? Panel çekim modeli yaklaşımı ile analizi. Ekonomi Maliye İşletme Dergisi, 5(1), 89-103.

Merkezi Kayıt Kuruluşu (t.y), https://www.mkk.com.tr/ Erişim tarihi (10.01.2023).

Özdaşli, E. (2012). Çin ve Rusya Federasyonu'nun perspektifinden Şanghay İşbirliği Örgütü. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (6), 108-122.

TCMB EVDS (t.y). Ödemeler dengesi, Uluslararası yatırım pozisyonu. https://evds2.tcmb.gov.tr/index.php?/evds/dashboard/4944. Erişim tarihi (09.01.2023).

Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği (TURSAB) (t.y). Milliyetlerine göre gelen yabancı ziyaretçiler.https://www.tursab.org.tr/turkiye-turizm-istatistikleri/milliyetlerine-gore-gelen-yabanci-ziyaretciler. Erişim tarihi (07.01.2023).

Yener, M. C. (2013). Küresel düzende yeni arayışlar: Şangay İşbirliği Örgütü ve Türkiye. Uluslararası Ekonomik Sorunlar.

Yardımcıoğlu, M., & Koçarslan, H. (2012). Çok kutuplu dünyaya doğru: Şanghay İşbirliği Örgütü. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2(2), 163-174.

KAYNAKÇA

Çadırcı, Ç. (2022), "Türkiye'de Kamu Kesimi Borçlanma Gereği: 2010-2021 Dönemi", JoCReSS, 12(1), s.19-32.

Eğilmez, M. (2021), Türkiye Ekonomisi, 4.Basım, İstanbul: Remzi Kitabevi.

Eker, A. (1994), Devlet Borçları (Kamu Kredisi), 1.Basım, Ankara: Takav Yayınları.

Erdem, M. (2021), Devlet Borçları, 10.Basım, Bursa: Ekin Yayınları.

Kamu Kesimi Genel Dengesi (1998-2023), https://www.sbb.gov.tr/kamu-kesimi-genel-dengesi/, (Erişim: 2023).

Merkezi Yönetim Bütçesi (1998-2023), https://www.sbb.gov.tr/kamu-kesimi-genel-dengesi/, (Erişim: 2023).

Kamu İktisadi Teşebbüsleri (1998-2023), https://www.sbb.gov.tr/kamu-kesimi-genel-dengesi/, (Erişim: 2023).

Mahalli İdareler (1998-2023), https://www.sbb.gov.tr/kamu-kesimi-genel-dengesi/, (Erişim: 2023).

Döner Sermayeler (1998-2023), https://www.sbb.gov.tr/kamu-kesimi-genel-dengesi/, (Erişim: 2023).

Sosyal Güvenlik Kurumları (1998-2023), https://www.sbb.gov.tr/kamu-kesimi-genel-dengesi/, (Erişim: 2023).

İşsizlik Sigortası Fonu (1998-2023), https://www.sbb.gov.tr/kamu-kesimi-genel-dengesi/, (Erişim: 2023).

Fonlar (1998-2023), https://www.sbb.gov.tr/kamu-kesimi-genel-dengesi/, (Erişim: 2023).

TÜİK, Yıllık Gayrisafi Yurt İçi Hasıla, Harcama Yöntemi ile Yıllık GSYH (2009 bazlı), Harcama Yöntemi ile GSYH, Zincirlenmiş Hacim Endeksi, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yillik-Gayrisafi-Yurt-ici-Hasila-2020-37184, (Erişim:2023).

TÜİK, Dönemsel Gayrisafi Yurt İçi Hasıla, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Donemsel-Gayrisafi-Yurt-Ici-Hasila-III.-Ceyrek:-Temmuz-Eylul-2022-45551, (Erişim:2023).

Öncel, Y. (1993), "Ekonominin Genel Dengesi ve Kamu Kesimi (1972-1992)", İ.Ü. İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları, Prof.Dr. Memduh YAŞA'ya Armağan, İstanbul, s.158-169.

Önder, B. (2014), Dış Borç Sorunu Küreselleşme Sürecinde Gelişmekte Olan Ülkeler ve Türkiye, Yayın No 0119, İstanbul: Derin Yayınları.

Önder, İ. ve Kirmanoğlu, H. (1994), "Kamu Açıklarının Tanımlanması, Ölçümü ve Etkileri", Kamu Kesimi Finansman Açıkları, X. Türkiye Maliye Sempozyumu, Antalya, s.33-59.

Özsoylu, A.F. ve Karaca, C. (2014), "Kamu Kesimi Borçlanma Gereği ve Finansmanı", (Yayına Hazırlayan: Özsoylu, A.F. ve Ergen, Z), Türkiye'de Kamu Sektörü Analizi, 1.Basım, Adana: Karahan Kitabevi.

Resmi Gazete, 09.04.2002, 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun, Tertip:5, Cilt:7, Sayı:24721, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.4749.pdf, (Erişim:2023).

Resmi Gazete, 08.06.2017, 4749 Sayılı Kanun Kapsamında Hazine Müsteşarlığı Tarafından Türkiye Cumhuriyeti Adına Hibe Alınması, Hibe Verilmesi ve Hibelerin Takibine Dair Yönetmelik, Sayı:30090, https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/06/20170608-4.htm, (Erişim:2023).

Ulusoy, Ahmet (2018), Devlet Borçlanması, 11.Basım, Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

Ulusoy, A. ve Kara, D. (2017), "Kamu Borç Yönetiminin Maliye ve Para Politikası ile Uyum Sorunu: Türkiye Pratiği", Maliye Araştırmaları Dergisi, Cilt:3, Sayı:1.

KAYNAKÇA

Altuğ, O.(1999). Kayıt Dışı Ekonominin Boyutları. Erciyes Üniversitesi İİBF Dergisi, Sayı 15.

Aynagöz, A., Acer, A.,(2022), "E-Ticarette Kayıt Dışılık ve Kayıt Dışılığı Azaltmaya Yönelik Çözüm Önerileri" , İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Disiplinler arası Yenilik Araştırmaları Dergisi, , 2(1)

Bahçe,A.B., Mammadov,T.,(2022), "Kayıt Dışı Ekonomi ve Vergi Yükü İlişkisi: Oecd Ülkeleri", Journal Of Strategic Research İn Social Science (Josress),Cilt:8,Sayı:1

Baylan,M., Atılgan,D., Serin,E., Bozdere,E.,(2018) " Kayıt Dışı Ekonominin Büyüklüğünün Tahmininde Kullanılan Yöntemler ve Türkiye Kayıt Dışı Ekonominin Tahmini", Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Dergisi, Cilt 8: Sayı: 1

Belir, M., (2021), "Kayıt Dışı Ekonomi ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Türkiye Örneği (1990-2019)", İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ekonomi ve Finans Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Bildirici, Z, (1995), "Türkiye'de Kayıt Dışı Ekonominin Vergisel Boyutları", Doğu Akdeniz Üniversitesi, İktisadi ve idari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü, XI. Türkiye Maliye Sempozyumu Magosa-KKTC.

Çiftçi, H.,(2018), "Kayıt Dışı İstihdamın Ekonomik Etkileri", Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi, Cilt 10, Sayı 1

Daştan,H.,Mola,H.,(2020) "Türkiye'de Kayıt Dışı İstihdama Etki Eden Mikro Faktörlerin Analizi: Bölgeler Arası Bir Karşılaştırma1"Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 34, Sayı: 3

Dpt (2001), Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Kayıt Dışı Ekonomi Özel İhtisas Komisyonu Raporu, ÖİK: 614

Güler., Toparlak E,(2018), "Türkiye'de Kayıt Dışı Ekonominin Ölçümü ve Avrupa Birliği Ülkeleriyle Karşılaştırılması" Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11(1)

Harmanşa, A., Abut,A.,(2017), "Türkiye'de Kayıt Dışı Ekonomi Gerçeği (Elazığ İl Örneği), Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi Cilt: IV, Sayı:1

Haşim Akça, H., Ünlükaptan,İ., Yurdadoğ, V., (2016), "Kayıt Dışı Ekonomi, Yolsuzluk ve Kayıt Dışı Devlet, Çukurova Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt:20. Sayı:2

Ilgın, Yılmaz (2002), ''Kayıt Dışı Ekonomiyi Tahmin Yöntemleri ve Türkiye'de Durum'', Planlama Dergisi, DPT 42. Yıl Özel Sayı,

Kapıcıoğlu,R.,(2022), "Kayıt Dışı Ekonomi ve Finansal Gelişme Arasındaki İlişki: Türkiye Örneği), Maliye Çalışmaları Dergisi, Sayı:68

Kaptangil,K.,(2017), "Kayıt Dışı Ekonomi ve Kara Para", Siyasal Kitabevi, Ankara

Karagöz,S.,(2020), "Sosyal Politika Açısından Kayıt Dışı Ekonominin Önemi", İstanbul İktisat Dergisi,Sayı:70

Kasap,M.,(2012), "Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesinde Muhasebe Düzeninin Araç Olarak Kullanılması Üzerine Üzerine Bir İnceleme", Marmara Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul ,

Kılıç,R.,Özçelik,Ö.,(2006), "Küresel Bir Sorun: Kayıtdısı Ekonomi",Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:16

Kum., (2020), "G7 Ülkelerinde Kayıt Dışı Ekonomiye Yol Açan Faktörler" , Ekonomi, Politika & Finans Araştırmaları Dergisi, 5(1)

OECD,(2002), "Measuring The Underground Economy-A Handbook", OECD Head of Publications Service, Paris.

Öztürk,Ö.F., Karamılı,A.,(2019), "Kayıt Dışı Ekonominin Kurumsal ve Ekonomik Belirleyicileri: Avrupa Birliği Geçiş Ekonomileri Örneği", Maliye Dergisi, Sayı:177

Savaşan, F., Yardımcıoğlu, F., Demir, İ.,(2016), "Türkiye'de Kayıt Dışı Ekonomi: Zaman Serisi Ve Panel Veri Mımıc Tahminleri" , Research Journal Of Politics, Economics And Management, Yıl:4, Cilt:4, Sayı:2

Tepav.(2006). Yolsuzlukla Mücadele TBMM Raporu "Bir Olgu Olarak Yolsuzluk: Nedenler, Etkiler, Çözüm Önerileri. Tepav Yolsuzlukla Mücadele Kitapları-I.

Turan.,D, Gemici,E,(2020) "Terörizmin Finansman Kaynakları ve Kara para Aklamanın Terörizmin Finansmanında ki Rolü" Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:20, Sayı:2

Us, Vuslat (2006), ''Türkiye Ekonomisinde Kayıt Dışı Ekonomiyi Ölçmeye Yönelik Ampirik Çalışma: Elektrik Üretimi Yaklaşımı'', Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt:8, Sayı:1

Ünal.,(2021), "K -Means Kümeleme Algoritması İle Oecd Ülkelerinin Vergi Yükü ve Kayıt Dışı Ekonomi Analizi" Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, Cilt 2, Sayı 2,

Vuslat Us,V.,(2005), "Kayıt Dışı Ekonomi" , İktisat İşletme ve Finans, 20.Yıl Sayısı

Zengin, H., Tütüncü, A., (2016), "Kayıt Dışı Ekonominin Tahmini ve Vergi Gelirleri ile Arasındaki İlişki" Finans Politik & Ekonomik Yorumlar Cilt: 53 Sayı: 612

KAYNAKÇA

Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü. (2017). Adli Sicil İstatistikleri. https://adlisicil.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/2682019155449istatistik2017.pdf. (10.10.2022).

Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü. (2018). Adli Sicil İstatistikleri. https://adlisicil.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/2082019153842istatistik2018.pdf. (10.10.2022).

Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü. (2019). Adli Sicil İstatistikleri. https://adlisicil.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/22420211427211062020170359HizmeteOzel-2019-bask%C4%B1-%C4%B0SA.pdf. (10.10.2022).

Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü. (2020). Adli Sicil İstatistikleri. https://adlisicil.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/5012022160131224202114490 82020H%C4%B0ZMETE%C3%96ZELK%C4%B0TAP.pdf. (10.10.2022).

Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü. (2021). Adli Sicil İstatistikleri. https://adlisicil.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/310520221416422021H%C4%B0ZMETE%C3%96ZELK%C4%B0TAP.pdf. (10.10.2022).

Ahioğlu, M. (2021). İdari Yargılama Hukukunda Bekletici Mesele. İdare Hukuku ve İlimler Dergisi, (20), 33-75.

Alan, N. (2003). (Demokratik) Hukuk Devleti ve Anayasa. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 58(01), 1-9.

Batı, M. & İnci, Z.Ö. (2022). 7394 Sayılı Kanunla Vergi Kaçakçılığı Suçunda (VUK M.359) Yapılan Değişikliklere Dair Değerlendirmeler. Vergi Sorunları Dergisi, 45(406), 30-48.

Deloitte. (2020). Vergi Sirküleri, 2020/45, https://www.verginet.net/dtt/11/Vergi-Sirkuleri-2020-45.aspx, (12.12.2022).

Dışişleri Bakanlığı, https://www.mfa.gov.tr/insan-haklari-ve-avrupa-konseyi.tr.mfa, (03.02.2023).

Doğrusöz, A. B. (2022). Etkin Pişmanlığın Koşulu da AYM'de, Ekonomim. E-Gazetesi, 05.07.2022, https://www.ekonomim.com/kose-yazisi/etkin-pismanligin-kosulu-da-aymde/662850, (09.07.2022).

Gödekli, M. (2017). Türk Ceza Öğretisi ve Uygulamasında Etkin Pişmanlık. Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, 7(29), 277-360.

Furtuna, E.Y & Laloğlu, A. (2022). 7394 Sayılı Kanun Bağlamında Vergi Kaçakçılığı Suçunda Etkin Pişmanlık Müessesesi Üzerine Bir Değerlendirme. Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 5(2), 347-372.

Karakoç, Y. (2016). Vergi Ceza Hukuku, Genel Kısım, Vergi Kabahatleri, Vergi Suçları. Ankara: Yetkin Yayınları.

Ozansoy, A. (2022). Vergi Usul Kanunu'nda Kaçakçılık Suçları İçin Getirilen Etkin Pişmanlık Müessesesinin Hukuki Olarak Değerlendirilmesi. Vergi Dünyası Dergisi, 42(493), 37-42.

Özbek, V. Ö., Kanbur, M. N., Doğan, K., Bacaksız, P., & Tepe, İ. (2014). Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler. 5. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Öztürk, İ. & Karyağdı, M. (2010). Hak Arama Özgürlüğü Bağlamında Kamu İhale Sözleşmelerine Karşı Teminat Ödenmesi Şartı ile Tanınan İtirazen Şikâyet Hakkı. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 22(87), 442-463.

Şenyüz, D. (2020). Vergi Ceza Hukuku (Vergi Kabahatleri ve Suçları). 11. Baskı, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Şenyüz, D. (2022). Vergi Kaçakçılığı Suçlarında Etkin Pişmanlık. Mali Hukuk Dergisi, 18(211), 1457-1488.

Şişman, G & Sarsıkoğlu, Ş (2022). Vergi Kaçakçılığı Suçunda Etkin Pişmanlık. Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 30(3), 1591-1625.

TDK Sözlüğü, https://sozluk.gov.tr, (01.02.2023).

Yücel, A. & Bozdoğanoğlu, B. (2022). Vergi Usul Kanunu 359. Maddede Yer Alan Kaçakçılık Suçlarına Getirilen Etkin Pişmanlık Düzenlemesinin Kanun Yolundan Vazgeçme Müessesesine Etkileri. Mali Hukuk Dergisi, 18(210), 1235-1258.

KAYNAKÇA

Bolton, P. , & Skeel, D. A. “Inside the Black Box: How Should a Sovereign Bankruptcy Framework Be Struc-tured?”, Emory Law Journal, 53, 2004, ss. 763–822.

Borensztein, E. & Panizza, U. “The Costs of Sovereign Default”, IMF Staff Papers, C.56, S.4. 2009, ss. 683-741.

Dette and Development. "How Sovereign Debts are Restructured, and Why an Alternative is Necessary",2019. 1-68. https://dette-developpement.org/IMG/pdf/parisclub.pdf.

Gitlin, Richard & House, Brett. "A Blueprint for A Sovereign Debt Forum", CIGI Papers, S. 27, 2014, ss. 1-24.

Gohil, Akshay, S. "The 'Great Game' of Sovereign Debt Restructuring: Solving the Holdout Problem. A Critical Analysis of the Pari Passu and Collective Action Clauses in International Sovereign Bond Contracts". UCL Journal of Law and Jurisprudence, C.9,

S. 2, 2020, ss. 1-54.

Helleıner, E. "The Mystery Of The Missing Sovereign Debt Restructuring Mechanism" Contributions to Political Economy, C. 27, S.1, 2008, ss. 91–113.

IMF. "Greece: "Third Review Under the Extended Arrangement Under the Extended Fund Facility"—Staff Report; Staff Statement; Press Release; and Statement by the Executive Director for Greece", IMF Country Report, S. 13/153, 2013, ss.1-5.

Jeanne, O. & Zettelmeyer, J. "The Mussa Theorem (and Other Resultson IMF-Induced Moral Hazard)", IMF Staff Papers, Special Issue, C.52, 2004, ss.64-84.

Kaıser, J. (2013)." Resolving Sovereign Debt Crises Towards a Fair and Transparent International Insolvency Framework" Dialogue on Globalization, 2013, ss.1-42.

Kansu, A. "IMF'nin Kurtarma Politakalarinin Yarattiği İkilem: Ahlak, Riziko Ve Bulaşma", İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları, Prof. Dr. Salih Turhan'a Armağan, 46. Seri, 2004, ss.170-181.

Mesjasz, L. "Directions for Reforms of Sovereign Debt Restructuring", Trends in World Economy, S.7, 2015, ss.107-125.

Rahman, F. . "Critical Review of The International and Contractual Measures for Optimal Restructuring", Law and Financial Markets Review, C. 14, S. 4, 2020, ss.249–254.

Regoff, K. & Zeettlelmeyer, J. "Bancrupty Procedures for Sovereigns: A History of Ideas", IMF Working Rapor, WP/02/133, 2002. ss.1-44.

Schwarz, U. "The International Monetary Fund as International Lender of Last Resort", Quarterly Bulletin, S.3, ss.1-73.

Setser, B. "The Political Economy of the SDRM', in Barry Herman, José Antonio Ocampo, and Shari Spiegel (eds), Overcoming Developing Country Debt Crises, Initiative for Policy Dialogue (Oxford, 2010; online edn, Oxford Academic, 1 May 2010)

Shemesh, M, "The Feasibility of A Global Sovereign Restructuring Regime", A thesis submitted in conformity with the requirements for the degree of Masters of Law Graduate Department of Law University of Toronto, 2003, Toronto.

Sönke, H. "Individual Enforcement Rights in International Sovereign Bonds", University of Hamburg, Institute of Law and Economics, MPRA Paper, S. 11518, 2008, ss.1 -27.

Strıckland, T. "Sovereign Debt Restructuring: Recent Issues and Reforms", Bulletin | December Quarter, 2014, ss. 73-80.

UNCTAD, Sovereign Debt Workouts: Going Forward Roadmap and Guide, United Nations, 2015, ss. 1-64.

KAYNAKÇA

Ataman, Bekir Sıtkı, (1997). Ottoman Demographic History (14'th and 17'th Century) Some Consideration. Journal of Economic and Social History of the Orient, 283-293.

Barkan, Ö. L. (1953). Tarihi Demografi Çalışmaları ve Osmanlı Tarihi, Türkiyat Mecmuası, 10, 1-26.

Barkan, Ö. L. (1980). Türkiye'de Toprak Meselesi: Toplu Eserler. İstanbul: Gözlem Yayınları.

Cohen, A & Bernard Lewis, (1978), "Population and Revenue in the Towns of Palestine in the Sixteenth Century", New Jersey: Princeton University Press.

Emecen,F., (1989), XVI. Asırda Manisa Kâzası, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınevi**.**

Göyünç, N. (1979). Hâne Deyimi Hakkında, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi, (32), 331-348.

Günbattı, C. (1991), Eski Babil Devrinde Timar ve Devlet Arazisinin Tahsisi Hakkında Bazı Görüşler, Belleten, 53(213), 1-12.

İlhan, M. M. (1991). Tapu Tahrir Defterlerinin Tarihsel Demografi İçin Önemi Hakkında Bazı Notlar. Erdem, 7(19), 267-270.

İnalcık, (1984). "The Emergence of Big Farms, Qitliks: State, Landlords and Tenants", Contrubutions el Historie Economgue et Sociale De'l Empire Ottoman**,** Louvain; Peeters Press, 105-125.

İnalcık, (1990). Köy-Köylü İmparatorluk, V. Milletlerarası Türkiye Sosyal ve İktisat Tarihi Kongresi 21-25 Ağustos 1989, Ankara, 1-5.

İnalcık, (1998). Islamization of Ottoman Laws on Lands on Lands Tax, Essays in Ottoman History, İstanbul: Eren Yayınları.

İnalcık, (2005). Osmanlı'da Devlet Hukuk Adalet, İstanbul: B:2, Eren Yayınları.

Kazhdan, A. (1993). State, feudal, and private economy in Byzantium. Dumbarton Oaks Papers, 47, 83-100.

Oikonomides,N. (1986), Ottoman Influence on Late Byzantie Fiscal Practice, *Forschungen*, 4(5), 1-24.

Philips, D. D. (2007). Trauma ek Pronias. *Athenian Law, The Journal Hellenistic Studies*, 74-105.

Setton, K. M.(1953), On the Importance of Land Tenure and Agrarian Taxation in the Byzantie Empire for the Fourth Crasude, *The American Journal Philogy*, 74(3), 225-259.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı. (1994), Osmanlı Tarihi, C.I, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Vryonis, S. (1969). The Byzantine legacy and Ottoman forms. Dumbarton Oaks Papers, (23), 251-308.

ARŞİV KAYNAKLARI

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Dairesi Başkanlığı

Tahrir Defterleri Kataloğu.

BOA.TT.d.75

BOA.TT.d.434.

BOA.TT.d.490.

BOA.TT.d.702.

BOA.TT.d.724.

KAYNAKÇA

Arslan, A., & Delican, Dr. M. (t.y.). Dördüncü Sanayi Devriminin (Endüstri 4.0) Emek Piyasaları Üzerindeki Etkileri. T. C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bag, S., Telukdarie, A., Pretorius, J. H. C., & Gupta, S. (2018). Industry 4.0 and supply chain sustainability: Framework and future research directions. Benchmarking: An International Journal, 41.

Barreto, L., Amaral, A., & Pereira, T. (2017). Industry 4.0 implications in logistics: An overview. Procedia Manufacturing, 13, 1245-1252.

Cevahir, E. (2020). SPSS ile Nicel Veri Analizi Rehberi. 1-169, Kibele Yayınevi

Chalmeta, R., & Santos-deLeón, N. J. (2020). Sustainable Supply Chain in the Era of Industry 4.0 and Big Data: A Systematic Analysis of Literature and Research. Sustainability, 12(10), 4108.

Enyoghasi, C., & Badurdeen, F. (2021). Industry 4.0 for sustainable manufacturing: Opportunities at the product, process, and system levels. Resources, Conservation and Recycling, 166, 105362.

Kazancoglu, Y., Kazancoglu, I., & Sagnak, M. (2018). A new holistic conceptual framework for green supply chain management performance assessment based on circular economy. Journal of Cleaner Production, 195, 1282-1299.

Muthukumarasamy, K., Balasubramanian, P., Marathe, A., & Awwad, M. (2018, Eylül 27). Additive Manufacturing-A Future Revolution in Supply Chain Sustainability and Disaster Management.

Nadeem, A. (2018). Analyze The Green Supply Chain And Firm Performance: Evidence From

Manufacturing Industry. Yaşar Unıversity Graduate School Of Social

Ortiz, J. H., Carvalho, A. C. P., Carvalho, A. P. P., Carvalho, N. G. P., Marroquin, W. G., Cifuentes, L. Z., Oztemel, E., Gursev, S., Spoettl, G., & Chromjakova, F. (2020). Industry 4.0—Current Status and Future Trends. IntechOpen.

Özkoyuncu, F. (2010). Sosyal Medya- Halkla İlişkiler Ve Tanıtım. İstanbul Üniversitesi Açık Ve Uzaktan Eğitim Fakültesi.

Sadia Samar Ali, Rajbir Kaur, & Jose Antonio Marmolejo Saucedo. (2019). Best Practices in Green Supply Chain Management: A Developing Country Perspective. Emerald Publishing Limited.

Vrchota, J., Pech, M., Rolínek, L., & Bednář, J. (2020). Sustainability Outcomes of Green Processes in Relation to Industry 4.0 in Manufacturing: Systematic Review. Sustainability, 12(15), 5968.

Yücel, M., & Ekmekçiler, Ü. S. (2008). Çevre Dostu Ürün Kavramına Bütünsel Yaklaşım; Temiz Üretim Sistemi, Eko-Etiket, Yeşil Pazarlama. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 7(26), 320-333.

KAYNAKÇA

Candan, T. (2004). Yargı Kararları Işığında Vergi Kayıp ve Kaçağı. 19. Maliye Sempozyumu, (s. 281-308).

CİMER. (t.y), 50 Soruda CİMER, https://www.cimer.gov.tr/50sorudacimer.pdf, 01.02 .2023

Doğrusöz, B. (2018, 22 Ekim). İhbar İkramiyesi, Dünya Gazetesi, https://www.dunya.com/kose-yazisi/ihbar-ikramiyesi/25792

Dumlupınar, S. (2014). Vergi Denetim Türleri, https://vergialgi.com/vergi-denetim-turleri, (03.02.2023)

Fırat, M. (2015, 06). Türkiye'de Vergi Denetiminde Etkinlik Sorunları ve Özerk Gelir İdaresi. *Türk Dünyası Araştırmaları*(216), s. 163-184.

Gelir İdaresi Başkanlığı (2015). İnternet Vergi Dairesi, https://intvrg.gib.gov.tr/index.jsp?gn=ihb, (01.10.2023)

Gelir İdaresi Başkanlığı (2022). 2021 Yılı Faaliyet Raporu. https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2022/04/VDK-2021-Birim-Faaliyet-Raporu.pdf (01.10.2023)

Gınalı, A. (2010). Vergi İhbarı Sonucu Ödenecek İhbar İkramiyesinin Usul ve Esasları. Çözüm, s.143-154.

Gülçiçek, B. (2020). Tüm Yönleriyle İhbar İkramiyesi Müesesesi. Ankara: Vergi Müfettişleri Derneği

Karakoç, Y. (2004). Hukuki Nedenlerden Kaynaklanan Vergi Kayıp ve Kaçakları ((Düzenleme-Uygulama-Yargılama). 19. Türkiye Maliye Sempozyumu, (s. 100-126). Belek/Antalya.

Sandalcı, İ. (2018). Vergi İhbarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesine Yönelik Bir Alan Araştırması Yayınlanmamış Doktora Tezi. T.C. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü .

Sandalcı, U. (2019). Vergi Denetiminde Aramalı İnceleme Usulüne İlişkin Vergi İhbar Etkisi . Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi , (37) , 301-317 . DOI: 10.30794/pausbed.513040

Savaşan, F., & Odabaş, H. (2005). Türkiye'de Vergi Kayıp ve Kaçaklarının Nedenleri Üzerine Ampirik Bir Çalışma. Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, *5*(10), 1 - 28.

T.C. Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı Hukuk ve Mevzuat Genel Müdürlüğü. (2020). tarihinde https://www.mevzuat.gov.tr/ (10.02. 2023)

Taş, F. (2017). Türk Vergi Sisteminde İhbar ikramiyesi: Sorunlar ve Çözümler. Maliye Dergisi(172), s. 177-188.

Tosuner, M., & Arıkan, Z. (2011). Vergi Usul Hukuku. İzmir: Kanyılmaz Matbaacılık.

Tunçer, M. (2002). Hükümet-Birey İlişkilerinin Vergi Uyumuna Etkisi ve Türkiye. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi. 57-3, 57(3), 107-128.

Türk Dil Kurumu . (2019). Güncel Türkçe Sözlük, https://sozluk.gov.tr/ (06.02.2022)

Türkay, İ. (2016).Vergi İhbarı ve İhbar İkramiyesinin Ödenmesi.Vergi Raporu (200),s.185-195.

Türkay, İ. (2021). Vergi Kayıp ve Kaçağını İhbar Edenlere Son 5 Yılda Ödenen İhbar İkramiyesi Ne Kadar? https://vergialgi.com/vergi-kayip-ve-kacagini-ihbar-edenlere-son-5-yilda-odenen-ihbar-ikramiyesi-ne-kadar, (02. 02.2023)

Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı . (2021). Faaliyet Raporu. https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2022/04/VDK-2021-Birim-Faaliyet-Raporu.pdf, (02. 02.2023)

Vergi Denetleme Kurulu. (tarih yok). İhbar ve Şikayet Uygulamaları, vdk.hmb.gov.tr, (04. 02.2023)

Vergi Mükellefi Savunucuları Derneği. (2017). Vergi Denetimi Nedir, https://www.versav.org.tr/2017/02/03/vergi-denetimi-nedir/ (14.02.2023)

Vergi Usul Kanunu, Resmî Gazete (Tarih:10/1/1961, Sayı: 10703), https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.4.213.pdf, (12.02 .2023)

Yurdadoğ, V., Gökbunar, R., & Tunçay, B. (2016). Vergi Uyumunu Belirleyen Faktörlere Genel Bir Bakış. Yönetim ve Ekonomi, *23*(3), 805-816. doi:Doi Number: 10.18657/yonveek.281968

KAYNAKÇA

Adrian, T. & Gopinath, G. (2021). Addressing Inflation Pressures Amid an Enduring Pandemic, https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2021/12/03/blog120321-addressing-inflation-pressures -amid-an-enduring-pandemic

Almeida, R. G. de (2018). From 'What is New Political Economy' To 'Why is Everything New Political Economy', DUKE University CHOPE Working Paper No. 2018-16, 1-29.

Barışık, S., Çevik, E. İ. & Çevik Kırcı N. (2010).Türkiye'de Okun Yasası, Asimetri İlişkisi ve İstihdam Yaratmayan Büyüme: Markov-Switching Yaklaşımı, Maliye Dergisi, Sayı 159, 88-102.

Bayrak İ. C. & Telatar O. M. (2021). İnşaat sektörü ve ekonomik büyüme ilişkisi: Türkiye ekonomisi üzerine ampirik bir analiz. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi, 12(3), 1283-1297.

Bernstein, J. & Tedeschi, E. (2021). Pandemic Prices: Assessing Inflation in the Months and Years Ahead, https://www.whitehouse.gov/cea/written-materials/2021 /04/12pandemic-prices-assessing-inflation-in-the-months-and-years-ahead/

Eğilmez, M. (2015). İnşaata Dayalı Büyüme Modelinin Sonu, https://www.mahfiegilmez.com/2015/08/insaat-onderliginde-buyume-modelinin.html

Eğilmez, M. (2020). Para Politikası Araçları El Kitabı, https://www.mahfiegilmez.com/2020/09/para-politikas-araclar-el-kitab.html

Eğilmez, M. (2022). Faiz indiriminin sonuçları, https://www.mahfiegilmez.com/2022/08/faiz-indiriminin-sonuclar.html

Eren, E. (2022). Politik İktisat – Ekonomi Politik: Tarihsel ve Kavramsal Gelişim, İktisat ve Toplum Dergisi, Sayı 140, 7-16.

European Union, https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/glossary/economic-policy.html Erişim Tarihi: 20.10.2022

Frieden, J. (2020). The Political Economy of Economic Policy, Finance & Development, https://www.imf.org/en/Publications/fandd/issues/2020/06/political-economy-of-economic-policy-jeff-frieden

Hibbs, D. (1977). Political Parties and Macroeconomic Policy. American Political Science Review, 71, pp. 1467-1487.

İnak, C. (2019). İnşaat Sektörünün Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkileri: Türkiye Üzerine Amprik bir İnceleme, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

Lebe, F & Özalp Arda L. F. (2016). Fisher Hipotezinin Alternatif Faiz Oranları İle Türkiye Ekonomisi Açısından Analizi, Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt:31, Sayı:1, 95-122

Olters, J. P. (2001). Modeling Politics with Economic Tools: A Critical Survey of the Literature, IMF Working Paper, 10.

Öz, Sumru. (2010). İstihdamsız Büyüme (mi?), Koç Üiversitesi Ekonomik Araştırma Forumu Politika Notu, https://eaf.ku.edu.tr/wp-content/uploads/2019/06/eaf_pn1014.pdf Erişim Tarihi: 26.10.2022

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, https://www.oib.gov.tr/turkiyede-ozellestirme Erişim Tarihi: 22.10.2022

Perotti, E. C. & Oijen P. van (2001). Privatization, political risk and stock market development in emerging economies, Journal of International Money and Finance, 20, 43–69.

Persson, T. & Tabellini, G. (1990). Macroeconomic Policy, Credibility and Politics. London: Harwood.

Plane, P. (1997). Privatization and economic growth: an empirical investigation from a sample of developing market economies, Applied Economics, 29:2, 161-178.

Starr, P. (1987). The Limits of Privatization. Proceedings of the Academy of Political Science, Vol. 36, No. 3, pp. 124-137.

Toplu Konut İdaresi, https://a.toki.gov.tr/kurulus-ve-tarihce Erişim Tarihi: 23.10.2022

Uras, Ö. (2016). Türkiye Ekonomisindeki İstihdamsız Büyümenin Ekonometrik Analizi, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Ekonometri ve İstatistik Dergisi, 24, 94-111.

KAYNAKÇA

Akyol, M. (2016). Bölgesel Kalkınma Ve Yeni Yatırım Teşvik Sisteminin Ekonomik Etkilerinin Analizi. Global Journal Of Economics And Business Studies, 5(9), 49-61.

Altay, A. ve Karabulut, Ş. (2017). Türkiye'de Mali Teşvik Sistemi Ve Yatırımlara Sağlanan Mali Teşviklerin Değerlendirilmesi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4(4), 189-202.

Arıkan, Z., & Önkan, Ö. (2020). Hindistan Vergi Sistemi. Itobiad: Journal of the Human & Social Science Researches, 9(3).

Avcı, İ. ve Çengel, Ö. (2018). İhracata Yönelik Uygulanan Teşviklerin Etkinliği: Tekstil Sektöründe Bir Uygulama. The Journal of International Scientific Researches, 3(2), 157-178.

Ekonomi Bakanlığı (2013). Yatırım teşvik belgesi kapsamında devlet destekleri (Adım Adım Uygulama Rehberi). Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü, Nisan.

Ergen, E. Türkiye'de Dahilde İşleme Rejimi Kapsamında Gerçekleştirilen Ticaretin İthalata Bağımlılığa Etkisi. Gümrük ve Ticaret Dergisi, 9(29), 30-41.

Giray, F. (2022). Vergi Teşvik Sitemi Ve Uygulamaları. Bursa: Dora Yayınevi

https://ticaret.gov.tr/ihracat/mevzuat/vergi-resim-harc-istisnasi 20.03.2022

https://www.sanayi.gov.tr, 16.10.2022.

https://www.sanayi.gov.tr/destek-ve-tesvikler/yatirim-tesvik-sistemleri/

Karaş, G., & Karaş, E. (2019). Türkiye'de Mali Teşvik Sistemi ve Uygulamaları, Mali Teşvik Sisteminde Yer Alan Amaç ve Araçlara İlişkin Genel Bir Değerlendirme. . (ss. 3-27). Bursa: Ekin Yayınevi.

ODEON YMMM, (2022). Teşvikler, https://odeonymm.com.tr/vergi-tesvikleri 16.10.2022).

Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı, (2022). Stratejik Yatırımların Teşviki, https://oka.ka.gov.tr/tesviksistemi/stratejikyatirimlarintesviki, 29.102022).

Öztürk, S. Sözdemir, A. ve Koçbulut, Ö. (2007). Türk Eximbank Programlarının Türkiye İhracatına Etkileri Ve AB/DTÖ'ye Uygunluğu. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi C.12,S.2 s.179-197

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, (2022). Yatırım Teşvik Sistemi Notları.

Sayılgan, G., ve Şenol, C. (2010). Dahilde Işleme Rejimi ve Türk Işletmelerinin Ihracati Üzerine Etkileri. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, (35), 37-53.

Selen, U. (2011). Maliye politikası aracı olarak teşvik uygulamaları. Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa.

Soylu, C. ve Demirci, A (2021). İhracat Teşvik Yöntemleri Ve Eximbank Kredilerinin İhracat Üzerindeki Rolü. Gümrük Ve Ticaret Dergisi, 8(23), 22-33.

Şahin, Y. M. Ve Kaplan, H. (2021). Dönüşüm Sürecinde Yatırım Teşviklerinin Dünü ve Bugünü. Ankara: Tobb Yayınevi

Takım, A., ve Ersungur, Ş. M. (2018). Türkiye'de Teşvik Sisteminin Yapısı, Sorunları Ve Etkinliği Üzerine Bir Politika Önerisi: Tek Bir Uygulamacı Kuruluş Sorunları Çözer Mi?. Ataturk University Journal Of Economics & Administrative Sciences, 32(3).

Tekin, A. (2006). Vergi teşvikleri ve ekonomik etkileri. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (16).

Ticaret Bakanlığı. (2019). Hariçte İşleme Rejimi.

Tunçez, V., Ecer, D., Cirit, B., Kırmalı D., Bolat, K. (2022). Yatırım Teşvik. Milli Emlak Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara. https://webdosya.csb.gov.tr/db/milliemlak/dokumanlar/yatirim-tesvik-63278-2022 060 31414 04.pdf

Türkay, H. ve Ünsal, H. (2008). Türkiye'de İhracatta Uygulanan KDV İadesinin İhracata Etkisi: Ekonometrik Bir Analiz. Sosyoekonomi, 8(8).

www.iskur.gov.tr/isveren/tesvikler.

www.itb.org.tr., 12.06.2022.

www.sanayi.gov.tr/assets/pdf/birimler/SAVGMBolgeselYatirimTesvık, 12.06.2022.

Yalman, İ. N. (2020). Türkiye'de Dış Ticaret ve Lojistik. Ankara: Nobel Yayıncılık

KAYNAKÇA

Akçura, Arzu. "Dijital Hizmet Vergisi… Ülkeler Nasıl Uyguluyor… ABD Nasıl Değerlendiriyor?" https://www.verginet.net/dtt/1/digitalhizmetvergisiabddegerlendirmesi.aspx, (03.03.2022)

Akkaya, Hüseyin ve Adnan Gerçek. OECD ve Seçilmiş Bazı Ülkelerde Dijital Ekonominin Vergilendirilmesi: Türkiye İçin Çıkarımlar, International Journal of Public Finance, Sayı:4, 2019.

Avalara. US digitalServices Sales Tax, https://www.avalara.com/vatlive/en/country-guides/north-america/us-sales-tax/us-digital-services-sales-tax.html, (03.03.2022).

BDO. Taxing the Digital Economy: Indian Equalisation Levy 2.0, https://bit.ly/3PPHY1S, 29.03.2022

Bird and Bird. Digital Services Tax in Italy, https://bit.ly/3PQLbOJ, 11.03.2022

Birinci, Nagihan. "Dijitalleşmenin Vergi Matrahına Etkisi ve Tek Taraflı Önlemler", Maliye Dergisi, 2019, s.517. (2019).

Cookies on GOV.UK. Digital Services Tax, https://www.gov.uk/government/publications/introduction-of-the-digital-services-tax/digital-services-tax, (21.03.2022).

Çelikkaya, Ali. Avrupa Komisyonunun Dijital Hizmet Vergisi Önerisinin Ekonomik Analizi, International Journal of Public Finance, Sayı :6, 2021, s. 177-181.

Demirel, Şeyma. İnternet Reklamcılığı ve Türkiye' de İnternet Reklamcılığının Vergilendirilmesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi),Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı, 2020.

Demirhan, Habip. Dijital Hizmet Vergisinin Dünyadaki Uygulamaları ve Türkiye İle Karşılaştırmalı Analizi, Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:4, Sayı:7, 2020.

Durdu, Muhammet. "Avrupa Birliği'nde Dijital Hizmet Vergisi Ve Türkiye Uygulaması", İstanbul Hukuk Mecmuası Araştırma Makalesi, İstanbul Üniversitesi Yayınevi, 2020..

Europeantax. Spanish Digital Services Tax: Another İnterim Measure Without A Sunset Clause, https://www.europeantax.blog/post/102g0cc/spanish-digital-services-tax-another-interim-measure-without-a-sunset-clause, 24.03.2022

EY, What Foreign Digital Service Providers Need to Comply with in Malaysia, https://www.ey.com/en_my/tax/what-foreign-digital-service-providers-need-to-comply-with-in-malaysia, 01.04.2022

Fırat, Meral. "Dijital Hizmet Vergisi Üzerine Bir Değerlendirme", Ünye İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 1, 2020,

International Tax Review, The Evolving World Of Malaysia's Digital Services Tax, https://bit.ly/3FUtDN4, (01.04.2022).

Kılıçer, Erkan ve İmran Peker. Dijital Ekonomide Vergilendirme Örnek Ülke Uygulamaları, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2020.

Kučera, Zdeněk. Czech Government Proposes A Seven Percent Digital Services Tax, https://www.mondaq.com/tax-authorities/900616/czech-government-proposes-a-seven-percent-digital-services-tax, 28.03.2022

Lowry, Sean. Digital Services Taxes (DSTs): Policy and Economic Analysis, Congressional Research Service, https://sgp.fas.org/crs/misc/R45532.pdf, 2019.

Mert, Hüseyin ve Erhan Bayar. Dijital Ekonominin Vergilendirilmesine Yönelik Ülkemiz Uygulamalarının Bazı Avrupa Ülkeleri İle Karşılaştırılmalı Analizi Ve Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri, Derleme Makale, Mali Çözüm İSMMMO, 2020.

Nazali, Ersin. "Daimi İşyeri" Konseptinin Dijital Hizmetlerde İşlevselliği, https://www.mondaq.com/turkey/withholding-tax/816814/daimi-304351yeri-konseptinin-dijital-hizmetlerde-304351levselli287i, (11.03.2022).

Orbitax. Final Draft Bill for Digital Services Tax Submitted in Czech Parliament — Orbitax Tax News & Alerts, https://www.orbitax.com/news/archive.php/final-draft-bill-for-digital-s-40704, 28.03.2022

Özcan, Pelin Mastar. "Dijital Ekonominin Vergilendirilmesinde Karşılaşılan Sorunlar :BEPS No'lu Eylem Kapsamında Bir Değerlendirme", Electronic Journal of Vocational, Colleges, 2016.

Perez, Miguel. İspanya Dijital Hizmet Vergisi: Gün Batımı Şartı Olmayan Başka Bir Geçici Önlem, https://www.europeantax.blog/post/102g0cc/spanish-digital-services-tax-another-interim-measure-without-a-sunset-clause, (22.03.2022).

PWC. Service Tax, https://www.pwc.com/my/en/publications/mtb/service-tax.html, 01.04.2022

Şahin, Işıl Orkunoğlu. Dijitalleşme ve Uluslararası Vergilemeye Etkisi, https://www.researchgate.net/publication/340210322_dijitallesme_ve_uluslararasi_vergilemeye_etkisi, ss. 109-121, (12.06.2022)

Şahin, Muhammet. "Türkiye' de ve Dünyada Dijital Hizmetlerin Vergilendirilmesi", Gümüşhane Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı:469, 2020, s.43.

Tax and Legal Update. Digital Services Tax Aproval On The Horizan Digital Services Tax Aproval On The Horizan, https://danovky.cz/en/news/detail/861, 28.03.2022

Ulun, Ayşegül Bilgiç. "Dijital Ekonomilerin Vergilendirilmesinde Oecd Uygulamaları Ve Türkiye Karşılaştırılması", Mali Çözüm, 2021, Cilt: 31, Sayı: 163, ss. 223-242.

United States Trade Representative. Report on France's Digital Services Tax Prepared in the Investigation under Section 301 of the Trade Act of 1974, https://ustr.gov/sites/default/files/Report_On_France%27s_Digital_Services_Tax.pdf, 03.03.2022

Vergiport. Amerika Birleşik Devletleri Dijital Hizmet Vergisi Uygulayan Ülkelere İnceleme Başlattı, https://vergiport.com/blog/the-united-states-of-america-launched-an-investigation-to-the-countries-applying-digital-services-tax, 03.03.2022

Wts Global. Spanish Digital Services Tax, https://wts.com/global/publishing-article/20200304-spanish-digital-service-tax~publishing-article?language=en, (22.03.2022).

Yüce, Mehmet ve Nilay Akbulut. "BEPS Eylemi Kapsamında Dijital Ekonominin Vergilendirilmesine İlişkin Alınan Önlemler", Akademik bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl 2018, Sayı 68, 105 - 123, 03.10.2018.

Zaretsky, Renu. Daily Deduction, https://www.taxpolicycenter.org/daily-deduction/transaction-taxes-digital-taxes-and-tax-compliance, (22.03.2022).

İktisadi ve Finansal Uygulamaların Ampirik Yöntemlerle Tahlili

Editor
Doç. Dr. Şahin KARABULUT

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6952-72-0

Mart 2023

Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

İktisadi ve finansal uygulamaların ampirik yöntemlerle tahlil edildiği bu kitapta COŞKUN YILMAZ, ikiz açıklar ve Ricardo Hipotezi'ni ele almıştır. AKBULUT BEKAR, Türkiye ekonomisi açısından ticari açıklığın enflasyon üzerindeki asimetrik etkilerini araştırmıştır. DİLBER, son on beş yılda büyük bir gelişme gösteren katılım bankacılığının İslami kurallara göre yapmış olduğu finansal işlemlerin makroekonomik göstergeler ile olan ilişkisini incelemiştir. BUZDAĞLI, çalışmasında Türkiye'nin finansal gelişme endeksinde en iyi 10 ülkeyi yakınsayıp yakınsamadığı ileri zaman serisi analizlerinden Fourier birim kök testleri kullanılarak araştırmıştır. ÇUHADAR ve ALTİN, Covid-19 pandemisinin OECD ülkelerine ve Türkiye'ye etkilerini analiz etmiştir. ARI, dış borçların sağlık üzerindeki etkisini konu edinmiştir. KARTAL ve USTA, Türkiye'de makroekonomik ve finansal değişkenlerin döviz kuru üzerindeki etkilerini kısmi en küçük kareler yapısal eşitlik modellemesi ile incelemiştir. TAY BAYRAMOĞLU ve KURBAN, finansal uygulamalar konusu içerisinde yer alan finansal başarısızlık konusunun teorik çerçevesi tanıtmış ve finansal oranların finansal başarısızlığın belirlenmesindeki fonksiyonunu anlatmıştır.

BEŞER, piyasada dengenin hangi koşullarda gerçekleştiğini incelemiştir. TOPÇUOĞLU, bibliyometrik özellikleri açısından yeşil finans-verimlilik ilişkisini ele almıştır. KARANFİL, Türkiye'de 2008 Küresel Krizi sonrası geleneksel olmayan politikalar çerçevesinde finansal istikrarın belirleyicileri analiz edilmiştir. SEZEN, kripto para olarak adlandırılan Bitcoin ile önemli para birimleri arasındaki olası nedensellik ilişkisinin varlığını ampirik olarak araştırmıştır. SARICA, Türkiye'de önümüzdeki 25-30 yıllık dönemde çok daha belirgin bir şekilde hissedilecek olan nüfus yaşlanması olgusuna dikkat çekerek bu olgunun işgücü piyasası ve işsizlik üzerinde yaratacağı etkiyi ortaya koymuştur. ÖZGÜNER, üniversite-sanayi iş birliğinin artırılması yoluyla teknolojik bilginin ürüne dönüştürülüp ticarileştirilmesinin önünü açan teknoloji parklarını ayrıntılı bir şekilde ele almıştır. SÖNMEZ, BİST'te işlem gören finansal kiralama ve faktöring firmalarının finansal performansını değerlendirmiştir. ÖZTÜRK, döviz kuru ve enflasyonun turizm hisse senetleri ile ilişkisini test etmiştir.

KÖKTÜRK, Borsa İstanbul BIST100 Endeksinde haftanın günü etkisi anomalisini ICSS-FIAPARCH Modeli ile incelemiştir. NOYAN, Türkiye'de dış borçlanma ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkisini ele almıştır. GÜZEL ve MURAT, çok kriterli karar verme tekniklerini kullanarak OECD ülkeleri için bir performans analizi yapmıştır. ERDOĞAN, kamu eğitim harcamaları – ekonomik büyüme ilişkisini OECD ülkeleri için panel veri analizi ile incelemiştir. KASAP, AYDIN ve TORUN ŞAŞMAZ, yeşil tedarik zinciri süreçleri üzerinde yenilikçi teknolojilerin etkisini analiz etmiştir. AYDIN ve SÜSLER, finansal başarısızlığın lojistik regresyon analizi ile tahminini yapmıştır. KAYMAZ ve ÖZEN, Çeşitli Ülkelerde İhracatı Destekleyici Mali Teşvik Uygulamalarını ele almıştır. ALPAĞUT, göçün terör ve işsizlikle ilişkisini ortaya koymuştur. ŞAHİN KUTLU, ekonomik büyüme ile mutluluk ilişkisini incelemiştir. İktisadi ve finansal uygulamaların uygulamadaki sonuçlarının ele alındığı bu kitap, Adıyaman Üniversitesi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Gebze Teknik Üniversitesi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Kastamonu Üniversitesi, Mardin Artuklu Üniversitesi, Mersin Üniversitesi,

Pamukkale Üniversitesi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Trabzon Üniversitesi, Trakya Üniversitesi ve Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi olmak üzere 20 farklı üniversiteden 32 farklı yazarın katkılarıyla hazırlanmıştır.

Doç.Dr. Şahin KARABULUT

İÇİNDEKİLER

İkiz Açıklar ve Ricardo Hipotezi: Dünya Üzerine Empirik Araştırma 1
Sevgi COŞKUN YILMAZ

Ticari Açıklığın Enflasyon Üzerindeki Asimetrik Etkileri: Türkiye Örneği..... 15
Seval AKBULUT BEKAR

Şer'i Finansmanın Finansal Hoşnutsuzluk Endeksi Üzerindeki Etkisi: Türkiye İçin Bir Uygulama 25
Caner DİLBER

Finansal Gelişme Endeksinde Yakınsama Analizi: Türkiye ile Seçilmiş Ülkeler Örneği 33
Özge BUZDAĞLI

Covid-19 Sürecinin Sosyo-Ekonomik Etkileri Üzerine Kümeleme Analizi ile Bir İnceleme..... 47
Pınar ÇUHADAR, Mevlüd ALTİN

Dış Borçlar ve Doğrudan Yabancı Yatırımların Sağlığa Etkisi: Panel Veri Analizi Örneği..... 59
Ayşe ARI

Türkiye'de Makroekonomik ve Finansal Değişkenlerin Döviz Kuru Üzerindeki Etkileri: Kısmi En Küçük Kareler Yapısal Eşitlik Modellemesi 69
Burcu KARTAL, Ahmet USTA

Finansal Başarısızlığın Finansal Oranlar Üzerinden İncelenmesi: Türkiye Ekonomisi Sektörel Bilanço Analizi (2009-2021)..... 85
Arzu TAY BAYRAMOĞLU, Muhammed KURBAN

Finansal Piyasalar Eklentili Takas Ekonomilerinde Denge Varlığı: Eksik Piyasa Tabanlı Analiz..... 97
Murat BEŞER

Bibliyometrik Özellikleri Açısından Yeşil Finans-Verimlilik İlişkisi..... 111
Özlem TOPÇUOĞLU

Türkiye'de 2008 Küresel Kriz Sonrası Geleneksel Olmayan Politikalar Çerçevesinde Finansal İstikrarın Belirleyicileri Üzerine Bir Analiz..... 121
Nagehan KARANFİL

Bitcoin ve Döviz Kurları Arasında Getiri ve Volatilite Yayılımı..... 137
Serhat SEZEN

Türkiye'de Nüfus Yaşlanması İşsizliği Artırıyor mu? ARDL Sınır Testi 149
Sevilay SARICA

Uluslararası Düzeyde Bir Bilim ve Teknoloji Parkının Değer Zinciri Analizi: Silikon Vadisi Örneği 169
Mert ÖZGÜNER

BİST'te İşlem Gören Finansal Kiralama ve Faktoring Firmalarının Finansal Performans Değerlendirmesi 185
Yahya SÖNMEZ

Döviz Kuru ve Enflasyonun Turizm Hisse Senetleri ile İlişkisi 195
Elvan ÖZTÜRK

Borsa İstanbul BIST100 Endeksinde Haftanın Günü Etkisi Anomalisinin ICSS-FIAPARCH Modeli ile İncelenmesi 207
Onur KÖKTÜRK

Türkiye'de Dış Borçlanma ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: Wavelet Uyum Analizi 219
Emrah NOYAN

Yolsuzluk ve Vergi Performansı Değerlendirmesi: OECD Ülkeleri İçin Bir Analiz 229
Simla GÜZEL, Dilek MURAT

Kamu Eğitim Harcamaları – Ekonomik Büyüme İlişkisinin OECD Ülkeleri İçin Panel Veri Analizi ile İncelenmesi 239
Arzu ERDOĞAN

Yenilikçi Teknolojilerin Yeşil Tedarik Zinciri Süreçleri Üzerine Etkisi: Bir Analiz 253
Gülay Coşkun KASAP, Zehra Berna AYDIN, Fatmanur TORUN ŞAŞMAZ

Finansal Başarısızlığın Lojistik Regresyon Analizi ile Tahmini 265
Zehra Berna AYDIN, Büşra SÜSLER

Çeşitli Ülkelerde İhracatı Destekleyici Mali Teşvik Uygulamaları 277
Tolga KAYMAZ, Ahmet ÖZEN

Göçün Terör ve İşsizlikle İlişkisi: Türkiye ve Dünyadan Sonuçlar 295
Serhat ALPAĞUT

Ekonomik Büyüme Bizi Daha Mutlu mu Ediyor? Seçilmiş OECD Ülkelerinde Kónya Bootstrap Nedensellik Analizi 307
Şeyma ŞAHİN KUTLU

KAYNAKÇA

Aloryito, G. K., Senadza, B., & Nketiah-Amponsah, E. (2016). Testing the twin deficits hypothesis: effect of fiscal balance on current account balance—a panel analysis of Sub-Saharan Africa. Modern Economy, 7(09), 945.

Amin, S. B. & Murshed, M. (2016). Causal Relationship between Government Size and Trade Openness in Bangladesh: An Empirical Analysis. Dhaka University Journal of Business Studies, 1(1), 105-126.

Anoruo, E. & Ramchander, S. (1998). Current Account and Fiscal Deficits: Evidence from Five Developing Economies of Asia. Journal of Asian Economics, 9, 487-501.

Antonakakis, N., Cunado, J., Gupta, R., & Segnon, M. (2019). Revisiting the twin deficits hypothesis: a quantile cointegration analysis over the period 1791-2013. Journal of Applied Economics, 22(1), 117-131.

Banday, U. J., & Aneja, R. (2019). Twin Deficit hypothesis and reverse causality: a case study in China. Palgrave Commun 5, 93. Retrieved June 25, 2020, from: https://doi.org/10.1057/s41599-019-0304-z.

Barro, R. (1974). Are Government Bonds Net Wealth? Journal of Political Economy, 82(6), 1095-1117.

Barro, J. B. (1989) The Ricardian Approach to Budget Deficits. Journal of Economic Perspectives, 3(2), 37–54.

Bartolini, L. & Lahiri, A. (2006). Twin deficits, twenty years later. Current Issues in Economics and Finance, 12(7), 1-7.

Bayramoğlu, A. T., & Öztürk, Z. (2018). Assessing the twin and triple deficit hypotheses in developing economies: A panel causality analysis. In Global Approaches in Financial Economics, Banking, and Finance, 209-225. Springer, Cham.

Bernheim, B. D. (1987). Ricardian Equivalence: An Evaluation of Theory and Evidence. NBER Macroeconomics Annual, 1987, 263-304. London and Cambridge, Mass: MIT Press.

Dewald, V.G.; Ulan, M. (1990) The Twin Deficits Illusion. Cato Journal, 9(3), 689 - 707.

Epaphra, M. (2017). The Twin Deficits Hypothesis: An Empirical Analysis for Tanzania. Romanian Economic Journal, 20(65).

Fidrmuc, J. (2003). The Feldstein-Horioka Puzzle and Twin Deficits in Selected Countries. Economics of Planning, 36, 135-152.

Fleming, J. M. (1962). Domestic Financial Policies under Fixed and Under Floating Exchange Rates. Staff Papers, 9(3), 369-380.

Forte, F., & Magazzino, C. (2015). Ricardian equivalence and twin deficits hypotheses in the euro area. Journal of Social and Economic Development, 17(2), 148-166.

Halicioglu, F., & Eren, K. (2017). Testing Twin Deficits and Saving-Investment Nexus in Turkey.

Hashemzadeh, N. & Wilson, L. (2006) The dynamics of current account and budget deficits in selected countries in the Middle East and North. International Research Journal of Finance and Economics 5, 111-129.

International Monetary Fund (2004). The Global Implications of the U.S. Fiscal Deficit and of China's Growth. In World Economic Outlook: Advancing Structural Reforms, 63-102. A Survey by the Staff of the International Monetary Fund.

Jackson, E., & Jabbie, M. (2019). Twin Deficits Hypothesis as an Indication of Government Failure in Sierra Leone: An Empirical Investigation (1980-2018). İktisat Politikası Araştırmaları Dergisi, 7(1), 43-68.

Khalid, A. M. & Guan, T. W. (1999). Causality tests of budget and current account deficits: cross-country comparisons. Empirical Economics 24(3), 389-402.

Leachman, L. L., & Francis, B. (2002). Twin deficits: apparition or reality? Applied Economics, 34(9), 1121-1132.

Magazzino, C. (2017). Twin deficit or Ricardian Equivalence: Empirical Evidence in the APEC Countries. Asian Economic and Financial Review, 7(10), 959-971.

Makin, A. J., & Narayan, P. K. (2013). Re-examining the "twin deficits" hypothesis: evidence from Australia. Empirical Economics, 45(2), 817-829.

Marinheiro, C. F. (2008). Ricardian equivalence, twin deficits, and the Feldstein–Horioka puzzle in Egypt. Journal of Policy Modeling, 30(6), 1041-1056.

Mohanty, R. K. (2019). An empirical investigation of twin deficits hypothesis: Evidence from India. Journal of Quantitative Economics, 17(3), 579-601.

Mundell, R. A. (1963). Capital Mobility and Stabilization Policy under Fixed and Flexible Exchange Rates. Canadian Journal of Economics and Political Science/Revue canadienne de economiqueset science politique, 29(4), 475-485.

Ncanywa, T., & Letsoalo, T. E. (2019). Which among twin deficits hypothesis, twin divergence, and Ricardian's equivalence hold in a developing country? Journal of Public Affairs, 19(2), e1904.

Neaime, S. (2008) Twin Deficit in Lebanon: A Time Series Analysis. American University of Beirut Institute of Financial Economics, Lecture and Working Paper Series, No. 2.

Polat, B. & Rodríguez Andrés, A. (2019). Do Emigrants' Remittances Cause Dutch Disease? Developing Countries Case Study. The Economic and Labour Relations Review, 30(1), 59-76.

Ratha, A. (2012). Twin deficits or distant cousins? Evidence from India. South Asia Economic Journal, 13(1), 51-68.

Ravinthirakumaran, N., Selvanathan, S., & Selvanathan, E. A. (2016). The twin deficits hypothesis in the SAARC countries: an empirical investigation. Journal of the Asia Pacific Economy, 21(1), 77-90.

Saleh, A. S. & Nair, M. & Agalewatte, T. (2005). The Twin Deficits Problem in Sri Lanka: An Econometric Analysis. South Asia Economic Journal, 6(2), 165-191.

Salvatore, D. (2006) Twin deficits in the G-7 countries and global structural imbalances. Journal of Policy Model 28(6), 701-712.

Senadza, B., & Aloryito, G. (2016). The twin deficits hypothesis: Evidence from Ghana. International Journal of Business and Economic Sciences Applied Research, 9(3), 55-62.

Summers, L. H. (1988). Tax Policy and International Competitiveness. In International Aspects of Fiscal Policies, 349-386. University of Chicago Press.

Zamanzadeh, A., & Mehrara, M. (2011). Testing twin deficits hypothesis in Iran. Interdisciplinary Journal of Research in Business, 1(9), 7-11.

KAYNAKÇA

Ata, A.Y & Dallı,T. (2022). Ticari Dışa Açıklık ve Enflasyon İlişkisinin Ampirik Analizi: Türkiye Örneği. Journal Of Economics and Research, 3(2),61-74.

Atgür, M. (2021). Türkiye'de Ticari Açıklık Ve Enflasyon İlişkisi: Romer Hipotezi Türkiye'de Geçerli Midir?. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 30 (1), 45-57.

Bowdler, C. & Malik, A. (2005). Openness and Inflation Volatility: Cross-Country Evidence. Centre for the Study of African Economies, University of Oxford, CSAE Working Paper Series, (8).

Çoban M. N. (2020). Romer Hipotezi Kapsamında Ticari Dışa Açıklık Ve Enflasyon İlişkisi: Next 11 Ülkeleri İçin Panel Ardl Analizi. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi, 11(3), 651-660.

Dickey, D. A. & Fuller, W. A. (1979). Distribution of the Estimators for Autoregressive Time Series with A Unit Root, Journal of The American Statistical Association, 74, 427-431.

Güneş, Ş., & Konur, F. (2013). Türkiye ekonomisinde Dışa açıklık ve Enflasyon ilişkisi üzerine Ampirik bir analiz. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 8 (1) , 7-20.

Gür, B. (2021). Ticari Dışa Açıklık ve Enflasyon İlişkisi: BRICTS-T Ülkeleri için Romer Hipotezinin Sınanması. International Journal of Applied Economic and Finance Studies, 6(1), 35-45.

Israr, F., & Sousa, M. R. (2018). Long run analysis of trade openness on economic growth for Pakistan: Evidence from standard and optimal time series tests. CEFAGE-UE Working Papers, 2018 (01), University of Evora, Portugal.

Jafari S.A., Ghaderi, S., Sanginabadi, B. (2011). Openness and Inflation in Iran. Munich Personal RePec Archive, 52408, 42-49.

Kızılgöl, Ö. A. ve İpek, E. (2015). Türkiye'de enflasyon ile ticaret açıklığı arasındaki ilişki, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 15(4), 43-54.

Özçağ, M., & Bölükbaş, M. (2018). Ticari Dışa açıklık ve Enflasyon ilişkisi: Romer Hipotezi çerçevesinde Türkiye için bir analiz. Maliye Dergisi, 174, 12-30.

Pesaran, M. H., Shin, Y.,& Smith, R.Y. (2001). Bounds Testing Approaches To The Analysis Of Level Relationships, Journal of Applied Econometrics, 16, 289- 326.

Phillips, P. C.B. ,& Perron, P. (1988). Testing For A Unit Root in Time Series Regression. Biometrika, 75(2), 335-346.

Romer D. (1993). Openness and Inflation: Theory and evidence. Quarterly Journal of Economics, 108 (4), 869-903.

Samimi, A.J., Ghaderi, S., Hosseinzadeh, R. & Nademi, Y. (2012). Openness and inflation: new empirical panel data evidence. Economics Letter, 117, pp. 573-577.

Shin, Y., Yu, B., & Greenwood-N. M. (2014). Modelling Asymmetric Cointegration and Dynamic Multipliers in an ARDL Framework. In Horrace, W. C. & Sickles, R. C. (Eds.), Festschrift in Honor of Peter Schmidt: Econometric Methods and Applications (pp. 281–314), New York: Springer Science & Business Media.

Sikdar, A., Kundu, N.,& Khan, Z.S. (2013): Trade openness and Inflation: A test of Romer hypothesis for Bangladesh. Published in: The Journal of Comilla University , Vol. 2, No. 1 (26 December 2013), 85-96.

Şimşek, D., & Heapktan, E. (2019). Ticari Açıklık, İstihdam ve Enflasyon İlişkisi: Türkiye Örneği. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 17(4), 316-336.

Zakaria, M. (2010). Openness and Inflation: Evidence from Time series data. Doğuş Üniversitesi Dergisi, 11(2), 313-322.

KAYNAKÇA

Akay, E. Ç. & Oskonbaeva, Z. (2020). İktisadi büyüme ve sefalet endeksi arasındaki ilişki: Geçiş ülkeleri örneği. International Conference On Eurasian Economies, 130.

Akçayır, Ö. (2022). Döviz kurlarının ve kredi faiz oranlarının okun sefalet endeksi üzerindeki etkileri. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 18(2), 595-617.

Alafif, W. M. S. & Shaheen, R. (2021). An empirical evaluation of the impact of Islamic financing on economic growth in Saudi Arabia. PalArch's Journal of Archaeology of Egypt/Egyptology, 18(13), 499-509.

DIFC, (2009). Sukuk guidebook. Dubai: Dubai International Financial Center

Ewa, L. (2009). Okun's and Barro's misery index as an alternative poverty assessment tool: Recent estimations for European Countries. MPRA Paper 37493, 1-10.

Gani, I. M. & Bahari, Z. (2021). Islamic banking's contribution to the Malaysian real economy. ISRA International Journal of Islamic Finance.

IFSB, (n.d.). [Veri seti]. Available in https://www.ifsb.org/psifi_03.php (12. 12. 2022).

Jawad, A. & Christian, K. (2019). Islamic banking and economic growth: Applying the conventional hypothesis. Journal of Islamic Monetary Economics and Finance, 5(1), 37-62.

Jobarteh, M. & Ergec, E. H. (2017). Islamic finance development and economic growth: Empirical evidence from Turkey. Turkish Journal of Islamic Economics, 4(1), 31-47.

Kahf, M. (2007). 17 Islamic banks and economic development. United Kingdom:Elgaronline, Handbook of Islamic banking.

Karacan, R. (2020). Ekonomik büyüme refah düzeyini artırır mı? Hoşnutsuzluk endeksi yaklaşımı ile test edilmesi: Endonezya, İran ve Suudi Arabistan örneği. JOEEP: Journal of Emerging Economies and Policy, 5(1), 17-22.

Kassim, S. (2016). Islamic finance and economic growth: the Malaysian experience. Global Finance Journal, (30), 66-76.

Ledhem, M. A. & Mekidiche, M. (2022). Islamic finance and economic growth: the Turkish experiment. ISRA International Journal of Islamic Finance, 14(1), 4-19.

Lovell, M.C. & Tien, P.L. (2000). Economic discomfort and consumer sentiment. Eastern Economic Journal 26/1, 1-8.

Merkez Bankası (EVDS) (n.d.). [Veri seti]. Available in https://evds2.tcmb.gov.tr/ (15.12.2022)

Sadraoui, T. & Hleli, H. (2015). A dynamic panel data analysis for ıslamic finance and economic growth. ınternational Journal of Economics, Finance and Management Sciences, 3(5), 1.

Tunçay, C. M. (2021). Hoşnutsuzluk endeksi ve takipteki kredi oranları ilişkisi: Türkiye ekonomisi üzerine ampirik bir analiz. Politik Ekonomik Kuram, 5(2), 241-251.

TÜİK, (n.d.). [Veri seti]. Available in https://www.tuik.gov.tr/ (15.12.2022).

Ülgen, G. & Özer, M. O. (2020). İktisadi hoşnutsuzluk endeksi ile cari açık arasındaki ilişkinin ampirik analizi: Türkiye örneği. Akademik İncelemeler Dergisi, 15(1), 83-112.

Ünal, A. E. (2020). Doğrudan yabancı yatırımların Barro sefalet endeksine etkisi: Türkiye için SVAR analizi. Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD), 12(22), 45-55.

Yaşar, E. & Korkmaz, İ. (2018). ÇEKİM modelinin iller arası ticaret ilişkilerine uygulanması: Kütahya örneği. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (56), 97-114.

KAYNAKÇA

Affinito, M. (2011). Convergence clubs, the euro-area rank and the relationship between banking and real convergence. Temi di discussione Working Papers, 809, 1-49.

Antzoulatos, A. A., Panopoulou, E. & Tsoumas, C. (2011). Do financial systems converge? Review of International Economics, 19(1), 122- 136.

Apergis, N., Christou, C. & Miller, S. (2012). Convergence patterns in financial development: evidence from club convergence. Empir Econ, 43, 1011–1040.

Bahadır, B. & Valev, N. (2015). Financial development convergence. Journal of Banking & Finance, 56, 61–71.

Becker, R., Enders, W. & Lee, J. (2006). A stationary test in the presence of an unknown numbers of smooth breaks. Journal of Time Series Analysis, 27(3), 381- 409.

Bruno, G., De Bonis, R. & Silvestrini, A. (2012). Do financial systems converge? New evidence from financial assets in OECD countries. Journal of Comparative Economics, 40, 141–155.

Dekle, R. & Pundit, M. (2016). The recent convergence of financial development in Asia. Emerging Markets Finance and Trade, 52(5), 1106-1120.

Di Giacinto, V & Esposito, L.(2008). Convergence of financial structures in Europe: An application of factorial matrix analysis. Banca D'italia Financial Accounts: History, Methods, The Case of Italy and International Comparisons, 365-391.

Fung, M.K. (2009). Financial development and economic growth: Convergence or divergence?. Journal of International Money and Finance, 28, 56-67.

Güriş, B. (2019). A new nonlinear unit root test with fourier function. Communications in Statistics - Simulation and Computation, 48(10), 3056–3062.

Hepsağ, A. (2020). Convergence in primary energy consumption per capita among European countries: Evidence from fourier unit root tests. IAI Academic Conference Proceedings, International Virtual Academic Conference, Üsküp/Makedonya, 32-36.

Ibrahim, J. & Habibullah, M.S. (2013). Financial convergence in the Asia Pacific Economies. Prosiding Perkem, 8(2), 1051 – 1058.

IMF Financial Development Index Database, https://data.imf.org/?sk=F8032E80-B36C-43B1-AC26-493C5B1CD33B&sId=1481126573525, (20.02.2023).

Iwanicz-Drozdowska, M., Smaga, P. & Witkowski, B. (2016). Financial development. Have post-communist countries converged?. Transformations in Business & Economics, 15(2A), 389-414.

Kılınç, D., Seven, Ü. & Yetkiner, H. (2017). Financial development convergence: New evidence for the EU. Central Bank Review, 17, 47-54.

Murinde, V., Agung, J. & Mullineux, A. (2004). Patterns of corporate financing and financial system convergence in Europe. Review of International Economics, 12(4), 693- 705.

Prasetyo, A.S & Susandika, M.D. (2021). Convergence of financial development in Asean based on private credit and liquid liabilities indicators. Bisma: Jurnal Bisnis dan Manajemen, 15(1), 13-24.

Ranjbar, O., Chang, T., Elmi, Z. & Lee, C. (2018). A new unit root test against asymmetric estar nonlinearity with smooth breaks. Iran. Econ. Rev., 22(1), 51-62.

Rysin, V., Galenko, O., Duchynska, N., Kara, N., Voitenko, O. & Shalapak A. (2021). Financial Convergence as a Mecransam for Modifying Sectors of the Global Financial Services Market. Universal Journal of Accounting and Finance, 9(1), 65- 73.

Sahay, R., Čihák, M., N'Diaye, P., Barajas, A., Bi, R., Ayala, D., Gao, Y., Kyobe, A., Nguyen, L., Saborowski, C., Svirydzenka, K. & Yousefi, S. R. (2015). Rethinking financial deepening: Stability and growth in Emerging Markets. IMF Staff Discussion Note, 8, 1-41.

Sare, Y. A., Opoku, E. E. O., Ibrahim, M.& Koomsom, I. (2019). Financial sector development convergence in Africa: Evidence from bank- and market-based measures. Economics and Business Letters, 8(4), 166- 176.

Sever, C. (2022). Financial structure convergence. International Finance, 25, 65–83.

KAYNAKÇA

Alpar, B. I. (2020). Covid-19 salgın sürecinde kadın ve hane içi emeği. içinde Covid 19 Pandemisinin Ekonomik, Siyasal ve Toplumsal Etkileri. İstanbul Üniversitesi Yayınları

Arabacı, H., & Yücel, D. (2020). Pandeminin Türkiye ekonomisine etkileri ve türkiye merkez bankası tarafından finansal istikrarı sağlamak amacıyla alınan önlemler. Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi, 9(2), 91-98.

Basu, S., & Sen, S. (2022). Covid 19 pandemic, socio-economic behaviour and ınfection characteristics: an ınter-country predictive study using deep learning. Computational Economics, 1-32.

Buheji, M., da Costa Cunha, K., Beka, G., Mavric, B., De Souza, Y. L., da Costa Silva, S. S., .& Yein, T. C. (2020). The extent of Covid-19 pandemic socio-economic ımpact on global poverty. a global integrative multidisciplinary review. American Journal of Economics, 10(4), 213-224.

Bodrud-Doza, M., Shammi, M., Bahlman, L., Islam, A. R. M. T., & Rahman, M. M. (2020). Psychosocial and socio-economic crisis in Bangladesh due to Covid-19 pandemic: a perception-based assessment. Frontiers in Public Health, 8, 341.

Czech, K., Davy, A., & Wielechowski, M. (2021). Does the Covid-19 pandemic change human mobility equally worldwide? Cross-country cluster analysis. Economies, 9(4), 182

Çağdaş, Y. (2020). Koronavirüs (Covid-19) Salgınının ekonomi ve kamu maliyesine etkilerinin kümeleme analizi ile incelenmesi. Ekonomi Politika ve Finans Araştırmaları Dergisi, 5(Özel Sayı), 137-163.

Çetintürk, İ. ve Gençtürk, M. (2020). OECD Ülkelerinin sağlık harcama göstergelerinin kümeleme analizi ile sınıflandırılması. Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi. 11(26) , 228-244.

Çuhadar, P. (2021). Covid19 Pandemisinin kriz yönetiminde devlet kapasitesinin rolü üzerine öğrettikleri içinde Kriz dönemlerinde piyasa ve devlet. İKSAD Yayınevi: Ankara

Das, K., Behera, R. L., & Paital, B. (2022). Socio-economic Impact of Covid-19. In Covid-19 in the Environment (pp. 153-190). Elsevier.

Demircioğlu, M. & Eşiyok, S. (2020). Covid–19 salgını ile mücadelede kümeleme analizi ile ülkelerin sınıflandırılması. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19(37), 369-389. s.381.

Duman, A. (2020). COVİD-19 ile artan eşitsizlikler ve yoksulluklar. Erişim adresi: https://sarkac.org/2020/06/ Covid19-ile-artan-esitsizlikler-ve-yoksulluk/

Everitt, B. S., Landau, S., Leese, M., & Stahl, D. (2011). Cluster analysis. John Wiley & Sons. s.72.

Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü (2017). Bulaşıcı hastalıklar ile mücadele rehberi. s.4-5. Erişim adresi: https://hsgm.saglik.gov.tr/dosya/mevzuat/genelge/Bulasici-Hastaliklar-ile-Mucadele-Rehberi-Genelgesi-2017-11.pdf

Hamarat, B. (1998). Türkiye'de sağlık açısından homojen il gruplarının belirlenmesine ilişkin istatistiksel bir yaklaşım. Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversiesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir, s.52.

Han, A., Pehlivan, C. ve Konat, G. (2022). Covid-19 Pandemi sürecinin Türkiye ekonomisine etkilerinin ampirik analizi. Sağlık ve Sosyal Refah araştırmaları dergisi.4(1). s.46.

Josephson, A., Kilic, T., & Michler, J. D. (2021). Socioeconomic impacts of Covid-19 in low-income countries. Nature Human Behaviour, 5(5), 557-565.

Koyuncu, T. ve Meçik, O. (2020). Covid-19 Pandemisinin Türkiye'de ekonomik büyümeye sektörel ve sektörler arası etkileri. Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 18(4). s.113-128.

Katıman, E. (2020). Kovid-19 olgusu çerçevesinde, bir salgın hastalığın menşei olan devletin uluslararası sorumluluk hukuku kuralları bakımından durumu. İnönü Üniversitesi, Hukuk Fakültesi Dergisi. 11(2), 436-454.

Kaya, A. (2018). Bulanık Kümeleme Analizinde Bulanık Kümeleme Algoritmalarının Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Mulugeta, T., Tadesse, E., Shegute, T., & Desta, T. T. (2021). Covid-19: Socio-economic ımpacts and challenges in the working group. Heliyon, 7(6), e07307

Omay, U. (2020). Covid-19 salgını sonrası çalışma hayatı: güncel sorular ve öneriler içinde Covid 19 Pandemisinin Ekonomik, Siyasal ve Toplumsal Etkileri. İstanbul Üniversitesi Yayınları

Özdemir, A. ve Eser, M. (2020). Covid-19 pandemi sürecinin sosyo-ekonomik ve politik etkileri. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Sağlık Bakanlığı (2020). Pandemi Nedir. Erişim adresi: https:// Covid19.saglik.gov.tr/TR

Sharma, S. (1996). Applied multivariate techniques. s.185-229. John Willy & Sonc Inc: 1996.

Statista, (2022). Impact of the coronavirus pandemic on the global economy- Statistics&Facts. Erişim adresi: https://www.statista.com/topics/6139/covid-19-impact-on-the-global-economy/#dossierKeyfigures

Şeker, M., Özer, A., Tosun, Z., Korkut, C. ve Doğrul, M. (Ed.). (2020). Covid-19 pandemi değerlendirme raporu. Türkiye Bilimler Akademisi, (TÜBA).

Tatlıdil, H. (1992). Uygulamalı çok değişkenli istatistiksel analiz. Engin Yayınları.

Tekin, B. (2020). Covid-19 pandemisi döneminde ülkelerin Covid-19, sağlık ve finansal göstergeler bağlamında sınıflandırılması: hiyerarşik kümeleme analizi. Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5(2), 336-349. s.347.

Timm, NH (Ed.). (2002). Uygulamalı çok değişkenli analiz . New York, NY: Springer New York. s.523.

Yüceol, N., Kakı, S., ve Çekçi, I. (2022). Covid-19 pandemisinin Türkiye'de kadınların çalışma hayatına katılımı ve iş-yaşan dengesine etkilerinin toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında incelenmesi. Marmara Üniversitesi, Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırma Dergisi, 6-1. s.45.

KAYNAKÇA

Abbas, S., Wizarat, S., Mansoor, S. (2020). External Debt Distress in South Asia: Evidence from Panel Data Analysis. South Asian Journal of Macroeconomics and Public Finance 9(2), 221-236.

Aladejare, S.A. (2022). Does External Debt Promote Human Longevity in Developing Countries?, Research Square Preprints, 1-29. DOI: https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-1635667/v3

Alam, S., Raza, S.A., Shahbaz, M., Abbas, Q. (2016). Accounting for Contribution of Trade Openness and Foreign Direct Investment in Life Expectancy: The Long-Run and Short-Run Analysis in Pakistan. Social Indicators Research, 129(3), 1155-1170.

Alhassan, G.N., Adedoyin, F.F., Bekun, F.V., Agabo, T.J.(2020). Does life expectancy, death rate and public health expenditure matter in sustaining economic growth under COVID-19: Empirical evidence from Nigeria?, Journal of Public Affairs 21,e2302. doi: 10.1002/pa.2302

Alola AA, Ozturk I. (2021). Mirroring risk to investment within the EKC hypothesis in the United States. Journal of Environmental Management, 293,112890.

Anetor, F.O., Esho, E., Verhoef, G. (2020). The impact of foreign direct investment, foreign aid and trade on poverty reduction: Evidence from Sub-Saharan African countries. Cogent Economics & Finance, 8(1), 1737347, DOI:10.1080/23322039.2020.1737347

Bese, E., Friday, H. S. (2021a). The effect of external debt on life expectancy through foreign direct investment: evidence from Turkey. International Journal of Economics and Financial Issues. 11(2), 1-11.

Bese, E., and Kalayci, S. (2021b). Relationship between life expectancy, foreign direct investment and trade openness: evidence from Turkey. Montenegrin Journal of Economics, 17(1), 31-43.

Bradshaw, Y.W., Wahl, A. (1991). Foreign debt expansion, the international monetary fund, and regional variation in third world poverty. International Studies Quarterly,35(3), 251-272.

Burns, D.K., Jones, A.P., Goryakin, Y., Suhrcke, M. (2017). Is foreign direct investment good for health in low and middle income countries ? An instrumental variable approach. Social Science & Medicine,. 181, 74–82..

Butts, H.C. (2009). Short Term External Debt and Economic Growth—Granger Causality: Evidence from Latin America and the Caribbean. The Review of Black Political Economy, 36, 93–111.

Chaudhry, I. S., Meo, M. S., Sheikh, M. S., Idrees, S. (2022). Asymmetric effect of FDI and public expenditure on population health: new evidence from Pakistan based on non-linear ARDL. Environmental Science and Pollution Research. 29(16), 23871-23886.

Clayton, M., Liñares-Zegarra, J., Wilson, JO. (2015).Does debt affect health? Cross country evidence on the debt-health nexus. Social Science & Medicine, 130:51–58.

Federspiel, F.., Borghi, J., Martinez-Alvarez, M.(2022). Growing debt burden in low- and middle-income countries during COVID-19 may constrain health financing, Global Health Action, 15 2072461.

Fosu, A. K. (2008). Implications of the external debt-servicing constraint for public health expenditure in sub-Saharan Africa. Oxford Development Studies. 36(4), 363-377.

Herzer, D., Nunnenkamp, P. (2012). FDI and Health in Developed Economies: A Panel Cointegration Analysis, Kiel Working Paper, No. 1756.

Idrees, S., Abu Bakar, N. (2019). Accounting for the contribution of foreign direct investment in population health: a case study of Pakistan. International Journal of Research in Social Sciences. 9(5), 14-35.

Kemal, A. R. (2001). Debt Accumulation and Its Implications for Growth and Poverty. The Pakistan Development Review 40(4), 263-281.

Loko, B., Mlachila, M., Nallari, R., Kalonji, K. (2003). The impact of external indebtedness on poverty in low-income countries. IMF Working Paper: wp/03/61.

Lumina, C. (2008). Foreign Debt and Poverty: Exploring the Linkages in the context of Human Rights,https://www2.ohchr.org/english/issues/poverty/docs/sforum/spresentations/Lumina.pdf

Ma, Y., Hu, M., Zafar, Q. (2022). Analysis of the Impact of External Debt on Health in an Emerging Asian Economy: Does FDI Matter?, Frontiers in Public Health, 10,824073, 1-7.

Mahumud, R.A., Hossain, G., Hossain, R., Islam, N., Rawal, L. (2013). Impact of life expectancy on economics growth and health care expenditures in Bangladesh. Universal Journal of Public Health, 1(4), 180-186.

Manasseh, C.O., Abada, F.C., Okiche, E.L., Okanya, O., Nwakoby, I.C., Offu, P., Ogbuagu, A.R., Chiedozie, O.O., Paul C. Obidike, P.C.,, Nwonye, N.G. (2022). External debt and economic growth in Sub-Saharan Africa: Does governance matter?, PLoSONE 17(3), e0264082. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0264082

Naeem, J., Sherbaz, S. (2016). Indebtedness and Poverty: The Case of Pakistan, The Pakistan Development Review, 55(4), Papers and Proceedings: PARTS I and II The 31st Annual General Meeting and Conference of the Pakistan Society of Development Economists Islamabad, December 17 - 19, 2015 (Winter 2016), pp. 823-835

Saungweme, T., Mufandaedza, S. (2013). An empirical analysis of the effects of external debt on poverty in Zimbabwe: 1980-2011. International Journal of Economic Resources, 4(6), 20-27.

Shabbir, S., Yasin, H.M. (2015). Implications of Public External Debt for Social Spending: A Case Study of Selected Asian Developing Countries. The Lahore Journal of Economics 20(1), 71–103.

Shahid, A., Siddique, H.M.A., Liaqat, R. (2019). Human health and foreign direct investment nexus: Evidence from South Asia. Asian Development Policy Review, 7(3), 209-218.

Sheikh, M.R., Alam, T. (2013). Does external indebtness enhance the incidence of poverty in Pakistan ? An empirical evidence. International Research Journal of Finance and Economics, 106, 17-23.

Tasleem, H. (2021). Impact of public debt on health and education in SAARC countries. Journal of Education and Social Studies. 2(2), 52-58.

Zaghdoudi, K. (2018). Is the relationship between external debt and human development non-linear ? A PSTR approach for developing countries. Economics Bulletin, 38(4), 2194-2216.

Zaghdoudi, T., Hakimi, A. (2017).Does external debt- poverty relationship confirm the debtoverhang hypothesis for developing counties?, Economic Bulletin, 37(2), 653-665.

KAYNAKÇA

Acar Bolat, B. (2021). R uygulamalı kısmi en küçük kareler yöntemi ile yapısal eşitlik modeli (PLS-SEM), Ankara: Detay Yayıncılık.

Adusei, M., & Gyapong, E. Y. (2017). The impact of macroeconomic variables on exchange rate volatility in Ghana: the partial least squares structural equation modeling approach. Research in International Business and Finance, 42, 1428-1444.

Chin, W.W. (1998). The partial least squares approach to structural equation modeling. in Modern Methods for Business Research (Ed. G. A. Marcoulides) Lawrence Erlbaum Associates, Mahwah, New Jersey, London, 295-336.

Chin, W.W. (2010). How to write up and report PLS analyses. in handbook of partial least squares (Eds. Esposito V. V. Esposito, W. Chin, J. Henseler & H. Wang) Springer, Berlin, Heidelberg, 655-690.

Chin, W. W., & Newsted, P. R. (1999). Structural equation modeling analysis with small samples using partial least squares. in statistical strategies for small sample research (Ed. R. H. Hoyle) Sage Publications, Thousand Oaks, CA, 307-341.

Cohen, J. (1988). Statistical power analysis for the behavioral sciences, Lawrence Erlbaum Associates.

Costa Fernandes, A.L. (1982). The determinants of the exchange rate: a survey of some recent developments in the literature. Studies in Economics and Finance, 6(2), 25-47.

Diamantopoulos, A., & Winklhofer, H. (2001). Index construction with formative indicators: an alternative to scale development. Journal of Marketing Research, 38(2), 269-277.

Fornell, C. (1985). A second generation of multivariate analysis: classification of methods and implications for marketing research. Division of Research Working Papers No. 414. Graduate School of Business Administration, University of Michigan.

Fornell, C., & Bookstein, F.L. (1982). Two structural equation models: LISREL and PLS applied to consumer exit-voice theory. Journal of Marketing Research, 19(4), 440-452.

Hacche, G. (1983). The determinants of exchange rate movements. OECD Economics Department Working Papers No. 7. Paris: OECD Publishing.

Hair, J.F., Ringle, C.M., & Sarstedt, M (2011). PLS-SEM: indeed a silver bullet. Journal of Marketing Theory and Practice, 19(2), 139-151.

Hair, J.F., Black, W.C., Babin B.J., & Anderson, R.E. (2013). Multivariate data analysis, Essex: Pearson.

Hair, J.F., Hult, G.T. M, Ringle, C.M., & Sarstedt, M. (2016). A primer on partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM), Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Hair J.F., Matthews, L.M., Matthews, R.L., & Sarstedt, M. (2017). PLS-SEM or CB-SEM: updated guidelines on which method to use. International Journal of Multivariate Data Analysis, 1(2), 107-123.

Hassan, M. K., Kayhan, S., & Bayat, T. (2017). Does credit default swap spread affect the value of the Turkish lira against the U.S. dollar? Borsa Istanbul Review, 17(1), 1-9.

Hui, C. H., & Chung, T. K. (2011). Crash risk of the euro in the sovereign debt crisis of 2009-2010. Journal of Banking & Finance, 35(11), 2945-2955.

Isard, P. (1980). Factors determining the exchange rates: the roles of relative price levels, balance of payments, interest rates, and risk. BIS Working Papers No. 4. BIS Monetary and Economic Department.

Lohmöller, J. B. (1989). Predictive vs. Structural modeling: PLS vs. ML. in latent variable path modeling with partial least squares (Ed. J. B. Lohmöller) Physica Heidelberg, 199-226.

Maruyama, G. (1998). Basic of structural equation modeling: issues and techniques. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Roldán, J.L., & Sánchez-Franco, M.J. (2012). Variance-based structural equation modeling: guidelines for using partial least squares in information systems research. in research methodologies, innovations and philosophies in software systems engineering and information systems (Eds. M. Mora, O. Gelman, A. L. Steenkap & M. Raisinghani) IGI Global, 193-221.

Kock, N. (2010). Using WarpPLS in e-collaboration studies: an overview of five main analysis steps. International Journal of e-Collaboration, 6(4), 1-11.

Kock, N. (2022). WarpPLS User Manual: Version 8.0, Script Warp Systems, Laredo, TX, USA.

Tunaer-Vural, B. M. (2019). Determinants of Turkish real effective exchange rates. The Quarterly Review of Economics and Finance, 73, 151-158.

Wold, H. (1974). Casual flows with latent variables: parting of ways in the light of NIPALS modeling. European Economic Review, 5(1), 67-86.

Wold, H. (1980). Modal construction and evaluation when theoretical knowledge is scarce: theory and application of PLS. in evaluation of econometric models (Eds. J. Kmenata & J. B. Ramsey) Academic Press: New York, 47-74.

Wold, H. (1982). Soft modeling: the basic design and some extensions. in systems under indirect observations: part II (Eds. K. G. Jöreskog & H. Wold) North-Holland, Amsterdam, 1-54.

KAYNAKÇA

Akgüç, Ö. (1998). Finansal Yönetim. İstanbul: Avcıol Basım-Yayım.

Akgüç, Ö. (2013). Mali tablolar Analizi. İstanbul: Arayış Basım, 15.Baskı.

Aktaş R. (1997). Mali başarısızlık(işletme riski)tahmin modelleri. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Aktaş, R., Doğanay M., &Yıldız, B. (2003). Finansal başarısızlığın öngörülmesi: istatistiksel yöntemler ve yapay sinir ağı karşılaştırması, Ankara üniversitesi, SBF Dergisi, 58(4), 1-23.

Altman, E. I. (1968). Financial ratios, discriminant analysis and the prediction of corporate bankruptcy. The journal of finance, 23(4), 589-609.

Baş, M., & Çakmak Z. (2012). Gri ilişkisel analiz ve lojistik regresyon analizi ile işletmelerde finansal başarısızlığın belirlenmesi ve bir uygulama, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 12(3),63-81.

Beaver, W.H. (1966). Financial Ratios As Predictors of Failure, Journal of Accounting Research, 4, 71-111.

Ceylan A. (2001). İşletmelerde Finansal Yönetim. Bursa:Ekin Kitapevi Yayınları.

Çubuk, A., & Lazol İ. (2016). Mali Tablolar Analizi: Ekin Yayınevi, 16.basım.

Karacan, S., & Savcı M. (2011). Kriz dönemlerinde işletmelerin mali başarısızlık nedenleri. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21(1), 39-54.

Kaygusuz, S.Y., & Dokur, Ş. (2009). İşletmelerde stratejik planlama ve bütçeleme. Bursa:Dora Yayın Dağıtım.

TCMB (2022), Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Sektörel Bilançolar, https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Istatistikler/Reel+Sektor+Istatistikleri/Sektor+Bilancolari/Sektor+Bilanco+Verileri/ (10.12.2022)

Uzun, E. (2005). İşletmelerde finansal başarısızlığın teorik olarak irdelenmesi, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 27, 158-168.

KAYNAKÇA

Aguilar, Marcelo, Samuel Gitler & Carlos Prieto (2002). Algebraic Topology from a Homotopical Viewpoint, , New York, Springer Verlag

Balasko, Yves & Cass, David (1990). The Structure of Financial Equilibrium with Exogenous Yields, Journal of Mathematical Economics, Vol.19, s.195-216

Balasko, Yves (2009). The Equilibrium Manifold. Massachusetts, The MIT Press

Bich, P. (2006). On the Orientability of The Asset Equilibrium Manifold, Journal of Mathematical Economics, Vol. 42, s. 452-470.

Calvet, E. (2001). Incomplete Markets and Volatility, Journal of Economic Theory, Vol.98, s.295-228

Cass, David & Alessandro Citanna (1998). Pareto Improving Financial Innovation in Incomplete Markets, Journal of Economic Theory, Vol. 11,No.3, s. 474.

Chichilnisky, G. & G. Heal (1996). On the Existence and the Structure of the Pseudo-Equilibrium Manifold, Journal of Mathematical Economics , Vol. 26, s. 171-186.

Debreu, Gerard (1959). Theory of Value, New York: John Wiley

Debreu, Gerard (1970). Economies with Finite Set of Equilibria, Econometrica, Vol. 38, No.3, s. 387-392.

Duffie, D. & W. Shafer (1985). Equilibrium in Incomplete Markets, Journal of Mathematical Economics, Vol. 14, s. 285-300.

Duffie, D. & W. Shafer (1986). Equilibrium in Incomplete Markets, Journal of Mathematical Economics, Vol. 15, s. 199-216.

Geanakoplos, J. (1990). An Introduction to General Equilibrium with Incomplete Asset Markets, Journal of Mathematical Economics, Vol. 19, s. 1-38.

Geanakoplos, J, M. Magill, M. Quinzi & J. Dreze (1990). Generic Inefficiency of Stock Market Equilibrium When Markets are Incomplete, Journal of Mathematical Economics, Vol. 19, s. 113-151.

Guillemin, Victor & Alan Pollack (2010). Differential Topology. Rhode Island: AMS Chelsea Publishing.

Hart, O. (1974). On the Existence of Equilibrium in Securities Models, Journal of Economic Theory, Vol. 9, s. 293-311.

Hart, O. (1975). On the Optimality of Equilibrium When the Market Structure is Incomplete, Journal of Economic Theory, Vol. 11, s. 418-443.

Husseini, S.Y., J. Lasry & M.J.P. Magill (1990). Existence of Equilibrium with Incomplete Markets, Journal of Mathematical Economics, Vol.19, s.39-67.

Magill, M. & W. Shafer (1996). Theory of Incomplete Markets, , Cambridge , MIT Press

Mukherjee, Amiya (2005). Topics in Differential Topology, New Delhi: Hindustan Book Agency

Nagata, Ryo (2004). Theory of Regular Economies. Singapore: World Scientific

Nagata, Ryo (2005). Inefficiency of Equilibria with Incomplete Markets. Journal of Mathematical Economics, Vol. 41, No.7, s. 887-897.

Papageorgiou, S. Nikolas & Radulescu, Vicentiu, Repovs, Dusan (2019). Nonlinear Analysis-Theory and Methods, New York, Springer

Radner, Roy (1972). Existence of Equilibrium of Plans, Prices and Price Expectations in a Sequence of Markets, Econometrica, Vol. 40, No. 2, s. 289-303

Schecter, S. (1979). On the Structure of the Equilibrium Manifold, , Journal of Mathematical Economics, Vol. 6, s. 1-5.

Villanacci, Antonio & Laura Carosi, Pierluigi Benevieri, Andrea Battinelli (2002). Differential Topology and General Equilibrium with Complete and Incomplete Markets. Boston: Kluwer Academic Publishers

Werner, J. (1985). Equilibrium in Economies with Incomplete Financial Markets, Journal of economic Theory, Vol. 36, s. 110-119

Zhou, Y. (1997). The Structure of the Pseudo-equilibrium Manifold in Economies with Incomplete Markets, Journal of Mathematical Economics, Vol. 27, s. 91-111.

Zhou, Y. (1997). Generecity Analysis on the Pseudo-equilibrium Manifold, Journal Economic Theory, Vol. 73, s. 79-92.

KAYNAKÇA

Asian Productivity Organization-APO. https://www.apo-tokyo.org/overview/ (08.02.2023)

Clarivate. (2023). https://clarivate.com/webofsciencegroup/solutions/web-of-science/ (08.02.2023).

Gray, R. (2002). Of messiness, systems and sustainability: towards a more social and environmental finance and accounting. The British Accounting Review, 34(4), 357-386.

Hur, T., Kim, I., & Yamamoto, R. (2004). Measurement of green productivity and its improvement. Journal of Cleaner Production, 12(7), 673-683.

Labatt, S., & White, R. R. (2002). Environmental finance: a guide to environmental risk assessment and financial products (Vol. 98). John Wiley & Sons.

Lee, C. C., & Lee, C. C. (2022). How does green finance affect green total factor productivity? Evidence from China. Energy Economics, 107, 105863.

Liu, Y., Lei, J., & Zhang, Y. (2021). A study on the sustainable relationship among the green finance, environment regulation and green-total-factor productivity in China. Sustainability, 13(21), 11926.

Ottekin, V. (1975). Türkiye'de verimlilik akımı ve karşılaşılan sorunlar, Kalkınma Stratejisi ve Verimlilik Sempozyumu, Ankara, MPM Yayınları, 16-34.

Stadelmann, M., Roberts, T. J., & Huq, S. (2010). Baseline for trust: defining 'new and additional'climate funding. IIED Briefing Papers, 1-4.

Taşcı, F. (2011). Verimlilik artışında emek etkinliği üzerine bir yaklaşım: AH-ME-T modeli. In Conference Journal of Social Policy/Sosyal Siyaset Konferanslar Dergisi (No. 61).

Tuttle, T., & Heap, J. (2007). Green productivity: moving the agenda. International Journal of Productivity and Performance Management, 57(1), 93-106.

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, www. surdurulebilirkalkinma.gov.tr/temel-tanimlar/, (10.02.2023).

Zheng, M., Du, Q., & Wang, Q. J. (2022). Nexus between green finance and renewable energy development in China. Emerging Markets Finance and Trade, 1-14.

KAYNAKÇA

Adhıkary, B. K. (2007). Nonperforming Loans in the Banking Sector of Bangladesh: Realities and Challenges. Bangladesh Institute of Bank Management (BIBM),75-95.

Bozkurt, E.,& Altıner, A. (2018). Doğrusal ve Doğrusal Olmayan Birim Kök Testleriyle Türkiye'de İşsizlik Histerisinin Tespiti. Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, Prof. Dr. Harun Terzi Özel Sayısı: 167-180.

Brown, R. L., & Durbin, J., & Evans, J. M. (1975). Techniques for Testing the Constancy of Regression Relationships Over Time. Journal of the Royal Statistical SocietY Series B (Methodological), 37(2), 149-192.

Caprio, G., & Klingebiel, D. (1996). Bank Insolvenciens: Cross-Country Experience. The World Bank Policy Research Working Paper., WPS/1620, 1-52.

De Bock R., & Demyanets, A. (2012). Bank Asset Quality in Emerging Markets: Determinants and Spillovers. IMF Working Paper, WP 12/71, 1-26.

Demirel, B. (2016). Türk Bankacılık Sisteminde Kredi Riski ve Modellenmesi. Sosyoekonomi, 24(29), 23-44.

Demirgüç-Kunt, A., & Detragiache, E. (2005). Cross- Country Empirical Studies of Systemic Bank Distress: A Survey. World Bank Policy Research Working Paper, 3719, 1-40.

Engle, R. F., & Granger, C. W. J. (1987), Co-integration and error correction representation, estimation and testing. Econometrica, 55 (2), 251-276.

Espinoza, R., & Prasad, A. (2010). Nonperforming Loans in the GCC Banking System and Their Macroeconomic Effects. IMF Working Paper, WP/10/224: 1-24.

Fajar, H., & Umanto (2017). The Impact of Macroeconomic and Bank-Specific Factors Toward Non-Performing Loan: Evidence from Indonesian Public Banks. Banks and Bank Systems, 12(1), 67-74.

Feldstein, M. (2003). Economic and Financial Crises in Emerging Market Economies. Brookings Institution Press, Washington.

Fischer, S. (1996). Maintaining Price Stability. Finance and Development, 33(4), 34-37.

Gabeshi, K. (2017). The Impact of Macroeconomic and Bank Specific Factors on Albanian Non-Perfoming Loans. European Journal of Sustainable Development Research, 2(1), 95-102.

Genç, E., & Şaşmaz, M. Ü. (2016). Takipteki Banka Kredilerinin Makroekonomik Belirleyicileri. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 36, 119-129.

Gonzalez-Hermosillo, B., & Pazarbaşıoğlu, C., & Billings, R. (1997). Determinants of Banking System Fragility: A Case Study of Mexico. International Monetary Fund Staff Papers, 44(3), 295-314.

Granger, C. W. J., & Newbold, P. (1974). Supurious Regressions in Econometrics. Journal of Econometrics, 2, 111-120.

Inaba, N., &Kozu, T., & Sekine, T., & Nagahata, T. (2005). Non-performing Loans and the Real Economy: Japans Experience. Bank for International Settlements, No.22, 106-127.

Johansen, S. (1988), Statistical Analysis of Cointegration Vectors. Journal of Economic Dynamics and Control, 12(2/3), 231-254.

Johansen, S., & Juselıus, K. (1990). Maximum Likelihood Estimation and Inference on Cointegration-with Applications to the Demand for Money. Oxford Bulletin of Economics and Statistics, 52(2), 169-210.

Kaminsky, G. L., & Reinheart, C. M. (1999). The Twin Crises: The Causes of Banking and Balance-of-Payments Problems. The American Economic Review, 89(3), 473-500.

Kara, H. (2012). Küresel Kriz Sonrası Para Politikası. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Çalışma Tebliği, No,12/17.

Karagöl, E., & Erbaykal, E., & Ertuğrul, H. M. (2007). Türkiye'de Ekonomik Büyüme ile Elektrik Tüketimi İlişkisi: Sınır Testi Yaklaşımı. Doğuş Üniversitesi Dergisi, 8(1), 72-80.

Khemraj, T., & Pasha, S. (2009). The Determinats of Non- Performing Loans: An Econometric Case Study of Guyana. Munich Personel RePEc Archive (MPRA), No. 53128, 1-25.

Koyuncu, C., & Saka, B. (2011). Takipteki Kredilerin Özel Sektöre Verilen Krediler ve Yatırımlar Üzerindeki Etkisi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 31, 113-124.

Louzis, D. P., & Vouldis, A. T., & Metaxas, V. L. (2010). Macroeconomic and Bank-Specific Determinants of Non-Performing Loans in Greece: A Comparative Study of Mortgage, Business and Consumer Loan Portfolios. Bank of Greece Working Paper, 118, 1-44.

Makri, V., &Tsagkanos, A., & Bellas, A. (2014). Determinants of Non- Performing Loans: The Case of Eurozone. Panoeconomicus, 2, 193-206.

Mazreku, I., & MORINA, F., & Mısırı, V., & Spiteri, J. V., & Grima, S. (2018). Determinants of the Level of Non-Performing Loans in Commercial Banks of Transition Countries. European Research Studies Journal, 21(3), 3-13.

Messai, A. S., & Jouni, F. (2013). Micro and Macro Determimants of Non-Performing Laons. International Journal of Economics and Financial Issues, 3(4), 852-860.

Nkusu, M. (2011). Nonperforming Loans and Macrofinancial Vulnerabilities in Advance Economies. IMF Working Paper, WP/11/161, 1-27.

Özmen, M., & Koçak, F. İ. (2012). Enflasyon, Bütçe Açığı ve Para Arzı İlişkisinin ARDL Yaklaşımı ile Tahmini: Türkiye Örneği. Çukurova Üniversitesi İİBF Dergisi, 16(1), 1-19.

Perron, P. (1990). Testing for a Unit Root in a Time Series With a Changing Mean. Journal of Business & Economic Statistics, 8(2), 153-162.

Pesaran, M. H., & Shin, Y., & Smith, R. (2001). Bound Testing Approaches to the Analysis of Level Relationships. Journal of Applied Econometrics, 16 (3), 289-326.

Pesola, J. (2007). Financial Fragility, Macroeconomic Shocks and Banks'loan Loans Losses: Evidence from Europe. Bank of Finland Research Discussion Papers, 15,1-36.

Phillips, P. (1986), Understanding Spurious Regressions in Econometrics. Journal of Econometrics, 33, 311-340.

Rinaldi, R., & Sanchis-Arellano, A. (2006). Household Debt Sustainability: What Explains Household Non-performing Loans? An Emprical Analysis. European Central Bank, No.570, 1-43.

Roy, S. G. (2014). Determinants of Non-Performing Assest in India-Panel Regression. Eurasian Journal of Economics and Finance, 2(3), 69-78.

TCMB (2013). Enflasyon ve Fiyat İstikrarı. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası.

Vardar, G., & Özgüler, İ. C. (2015). Short Term and Long Term Linkages among Nonperforming Loans, Macroeconomic and Bank Specific Factors: An Empirical Analysis for Turkey. *Ege Academic Review*, 15(3), 313-325.

Vatansever, M., & Hepşen, A. (2013). Determining Impacts on Non-Performing Loan Ratio in Turkey. Journal of Finance and Investment Analysis, 2(4), 119-129.

Yücememiş, B., & Sözer, İ. (2011). Bankalarda Takipteki Krediler: Türk Bankacılık Sektöründe Takipteki Kredilerin Tahminine Yönelik Bir Model Uygulaması. Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 3(5), 43-56.

Yüksel, S. (2016). Bankaların Takipteki Krediler Oranını Belirleyen Faktörler: Türkiye İçin Bir Model Önerisi. Bankacılar Dergisi, 98, 41-56.

KAYNAKÇA

Albuquerque, B.S.D., & Callado, M. D. C. (2015). Understanding Bitcoins: Facts and questions. Revista Brasileira de Economia, 69(1), 3-16.

Al-Yahyaee, K. H., Mensi, W., Al-Jarrah, I. M. W., Hamdi, A., & Kang, S. H. (2019). Volatility forecasting, downside risk and diversification benefits of Bitcoin and oil and international commodity markets: A comparative analysis with yellow metal. The North American Journal of Economics and Finance, 49, 104-120.

Baek, C., & Elbeck, M. (2015). Bitcoins as an investment or speculative vehicle? A first look. Applied Economics Letters, 22(1), 30-34.

Bartos, J. (2015). Does Bitcoin follow the hypothesis of efficient market? International Journal of Economic Sciences, 4(2), 10-23.

Baur, D. G., Hong, K., & Lee, A. D. (2018). Bitcoin: Medium of exchange or speculative assets? Journal of International Financial Markets, Institutions and Money, 54, 177-189.

Buğan, M. F. (2021). Bitcoin ve altcoin kripto para piyasalarında finansal balonlar. Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 13(24), 165-180.

Chancharat, S., & Butda, J. (2021). Return and volatility linkages between bitcoin, gold price, and oil price: Evidence from diagonal BEKK–GARCH model. In Environmental, social, and governance perspectives on economic development in Asia, 29, 69-81.

Cheung, Y., & Ng, L. K. (1996). A Causality-in Variance Test and Its Appications to Financial Market Prices. Journal of Econometrics, 72, 33-48.

Ciaian, P., Rajcaniova, M., & Kancs, A. (2016). The economics of BitCoin price formation. Applied Economics, 48(19), 1799-1815.

Çevik, E. İ. ve Sezen, S. (2020). Bankacılık Sektörü İçin Etkin Piyasalar Hipotezinin Uzun Hafıza Modelleri Analizi. Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 18(1), 332-351.

Çevik, E., Çalışkan, H., & Çevik, E. İ. (2021). Bitcoin ile Önemli Döviz Kurları Arasında Nedensellik İlişkisi. Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, ICOMEP Özel Sayısı, 108-130.

Erdas, M. L., & Caglar, A. E. (2018). Analysis of the relationships between Bitcoin and exchange rate, commodities and global indexes by asymmetric causality test. Eastern Journal of European Studies, 9(2), 27-45.

Erdaş, M. L., & Yağcılar, G. G. (2022). Bitcoin as An Investment Vehicle: The Asymmetric Relationships Between Bitcoin and Global Technology Indexes. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9(3), 2070-2093.

Hong Y. (2001). A Test for Volatility Spillover with Application to Exchange Rates. Journal of Econometrics, 103, 183-224.

Jiang Z., Mensi W., & Yoon S.M. (2023). Risks in Major Cryptocurrency Markets: Modeling the Dual Long Memory Property and Structural Breaks. Sustainability, 15(3), 2193.

Kaplanhan, F. (2018). Kripto Paranın Türk Mevzuatı Açısından Değerlendirilmesi "Bitcoin Örneği". Vergi Sorunları Dergisi, 353, 105-123.

Kartal, C., & Yağlı, B. (2021). Bitcoin ile Türkiye ve BRICS Ülkeleri Borsa Endeksleri Arasındaki Eşbütünleşme İlişkisi. Pearson Journal of Social Sciences & Humanities, 6(11), 21-34.

Kılıç, Y., & Çütcü, İ. (2018). Bitcoin fiyatları ile Borsa İstanbul endeksi arasındaki eşbütünleşme ve nedensellik ilişkisi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 13(3), 235-250.

Köseoğlu, S. D., & Çevik, E. İ. (2013). Testing for Causality in Mean and Variance between the Stock Market and the Foreign Exchange Market: An Application to the Major Central and Eastern European Countries. Czecs Journal of Economics and Finance, 63(1), 65-86.

Kubar, Y., & Toprak, Y. (2021). Bitcoin ve altcoin'ler arasındaki ilişkinin Granger Nedensellik testi ile analizi. JOEEP: Journal of Emerging Economies and Policy, 6(1), 233-247.

Kumar, A. S., & Anandarao, S. (2019). Volatility spillover in crypto-currency markets: Some evidences from GARCH and wavelet analysis. Physica A: statistical mechanics and its applications, 524, 448-458.

Mishkin, F. S. (2016). The Economics of Money, Banking, and Financial Markets. London: The Pearson Series in Economics.

Nakamoto, S. (2008). Bitcoin: A peer-to-peer electronic cash system. https://bitcoin.org/bitcoin.pdf, (23.01.2023).

Nurhisam, L. (2017). Bitcoin: Islamic law perspective. Qudus International Journal of Islamic Studies, 5(2), 85-100.

Palazzi, R. B., Júnior, G. D. S. R., & Klotzle, M. C. (2021). The dynamic relationship between bitcoin and the foreign exchange market: A nonlinear approach to test causality between bitcoin and currencies. Finance Research Letters, 42, 101893.

Radovanov, B., Marcikić, A., & Gvozdenović, N. (2018). A time series analysis of four major cryptocurrencies. Facta Universitatis, Series: Economics and Organization, 15(3), 271-278.

Sovbetov, Y. (2018). Factors Influencing Cryptocurrency Prices: Evidence from Bitcoin, Ethereum, Dash, Litcoin, and Monero. Journal of Economics and Financial Analysis, 2(2), 1-27.

Wandhöfer, R. (2017). The future of digital retail payments in Europe: A Place for Digital Cash. Journal of Payments Strategy & Systems, 11(3), 248-258.

Yermack, D. (2013). Is Bitcoin a real currency? An Economic Appraisal. National Bureau of Economic Research Working Paper, 19747, 1-22.

KAYNAKÇA

Akanni, M. T., & Čepar, Ž. (2015). Impact of Population Ageing on Unemployment and Entrepreneurial Activity: The Case of Slovenia, Organizacija, 48(4), 232-245.

Aydın, A. (2017). Yaşlı İşgücünün Çalışma Hayatındaki Sorunları: Kırklareli İli Örneği. Journal of Human Sciences, 14(2), (1632-1646).

Bakare, A. S. (2011). The Determinants of Urban Unemployment Crisis in Nigeria: An Econometric Analysis, Journal of Emerging Trends in Economics and Management Sciences (JETEMS), 2(3), 184-192.

Barwell, R. (2000). Age Structure and The UK Unemployment Rate, Bank of England, Quarterly Bulletin, August 2000, 257-265

Baybora, D. (2010). Çalışma Yaşamında Yaş Ayrımcılığı ve Amerika Birleşik Devletleri'nde Yaş Ayrımcılığı Düzenlemesi Üzerine, Çalışma ve Toplum, 2010/1, 33-58.

Biagi, F., & Lucifora, C. (2008). Demographic and Education Effects on Unemployment in Europe. Labour Economics, 15(5), 1076-1101

Börsch-Supan, A. (2003). Labor Market Effects of Population Aging, Review of Labour Economics and Industrial Relations, 17(1), 5-44.

Börsch-Supan, A., & Weiss, M. (2013). Productivity and Age: Evidence from Work Teams at The Aassembly Line, ROA Research Memorandum, ROA-RM-2013/9, 1-40.

Bratić, V., & Vukšić, G. (2014). Fixed-term Employment During Transition: The Croatian Experience. Eastern European Economics, 52(6):57–76.

Burgaz, N., & Kaplan, E. A. (2021). Avrupa'nın Demografik Değişim Sürecinin Büyüme, İşsizlik Ve Enflasyonla İlişkisinin Analizi, USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi - International Journal of Social Sciences Academy, 3(6), 1065-1085.

Dixon, S. (2003). Implications of Population Ageing For The Labour Market, in Labour Market Trends, Edited by A. Flowers, London: Organisation for Economic Co-operation and Development, 67-76

Dünya Bankası (2022). Population Estimates and Projections. https://databank.worldbank.org/source/population-estimates-and-projections/Type/TABLE/preview/on

Engle, R. F., & Granger, C. W. J. (1987). Co-Integration and Error Correction: Representation, Estimation and Testing, Econometrica, 55 (2), 251-276.

Erol, M. T. (2012). Avrupa Birliği'nde Nüfusun Yaşlanması ve Sağlık Harcamalarına Etkisi, Sosyal Güvence, 0(1), 54-81.

Fallick, B., Fleischman, C., & Pingle, J. (2010). The Effect of Population Aging on The Aggregate Labor Market, In: Abraham, K.G., Spletzer, J.R., Harper, M. (eds.), Labor in the New Economy. University of Chicago Press, 377–417.

Faruqee, H. (2002). Population Aging and Its Macroeconomic Implications: A Framework for Analysis, IMF Working Papers, 02/16, 1-32.

Fougere, M., Mercenier, J., & Merette, M. (2007). A Sectoral and Occupational Analysis of Population Ageing in Canada Using A Dynamic CGE Overlapping Generations Model, Economic Modelling, 24(4), 690-711.

Fuchs, M. (2016). Unemployment Decline in East Germany: The Role of Demography, Review of Regional Research, 36(2), 145-168.

Fuchs, M., & Weyh, A. (2014). Demography and Unemployment in East Germany: How Close Are the Ties?, IAB Discussion Paper, 26/2014, 1-30.

Garloff, A., Pohl, C., & Schanne, N. (2013). Do Small Labour Market Entry Cohorts Reduce Unemployment?, Demographic Research, 29(15), 379-406.

Gavrilov, L.A., & Heuveline, P. (2003). Aging of Population. In: Demeny, P. and McNicoll, G. (eds.). The Encyclopedia of Population. New York: Macmillan Reference USA, 32-37.

Gervais, M., Jaimovich, N., Siu, H.E., & Yedid-Levi, Y. (2014). What Should I Be When I Grow Up? Occupations and Unemployment over the Life Cycle, Working Paper No. 20628, The National Bureau of Economic Research (NBER), 1-34.

Gündoğan, N. (2001). İşgücünün Yaşlanması ve İşgücü Piyasalarına Etkileri. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 56(04), 95-108

İLO (2021). İstihdamın yavaş toparlanması ve eşitsizliklerin artması nedeniyle, COVID-19'un derin izlerinin uzun sürmesi riski var, WESO Eğilimler 2021.

Jackson, N. (2011). The Demographic Forces Shaping New Zealand's Future. What Population Ageing [really] Means, NIDEA Workıng Papers, National Institute of Demographic and Economic Analysis, 1-30.

Johansen, S., & Juselıus, K. (1990). Maximum Likelihood Estimation and Inference on Cointegration with Applications to the Demand for Money, Oxford Bulletin of Economics and Statistics, 52(2), 169–210.

Kafkas, E. T. (2014). Avrupa Birliği İşsizlikle Mücadele Stratejisi Işığında Türkiye İçin İşsizlik Sorununda Yeni Bir Paradigma: Çalışma Kredisi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Yurtdışı Hizmetleri, Uzmanlık Tezi.

Kofalt, T., & Čepar, Ž. (2015). Population ageing and labour market in Slovenia and European Union, Socio-Economic Problems and the State, 13(2), 37-49.

Kyei, K. A., & Gyekye, K. B. (2011). Determinants of Unemployment in Limpopo Province in South Africa: Exploratory Studies. Journal of Emerging Trends in Economics and Management Sciences, 2(1), 54-61.

Maestas, N., Mullen, K. J., & Powell, D. (2016). The Effect of Population Aging on Economic Growth, Whe Labor Force and Productivity, Workıng Paper, Rand Labor & Population, 1-55. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2533260

Maqbool, S., Mahmood, T., Sattar, T., & Minallah, M. N. (2013). Determınants of Unemployment Empirical Evidences from Pakistan, Economic and Social Review, 51(2), 191-207

Michaelis, J., & Debus, M. (2009). Wage and (Un-)Employment Effects of an Ageing Workforce, MAGKS Joint Discussion Paper Series in Economics, No. 21-2009, 1-29.

Moradi, M., & Uslu, N. C. (2020). The Impact Of Populatıon Agıng On Turkey's Economıc Growth: An Empirical Analysis With ARDL Model, Journal of Business, Economics and Finance -JBEF (2020), 9(4), 292-303

Narayan, P. K., & Narayan, S. (2004). Estimating Income and Price Elasticities of Imports for Fiji in a Cointegration Framework, Economic Modelling, 22(3), 423-438.

Nepram, D., Sıngh, S. P.., & Jaman, S. (2021). The Effect of Government Expenditure on Unemployment in India: A State Level Analysis, Journal of Asian Finance, Economics and Business, 8(3), 763–769.

Nordin, N., Nordin, NurNaddia ve Ahmad, N. A (2015). The Effects of the Ageing Population on Healthcare Expenditure: A Comparative Study of China and India, First International Conference on Economics and Banking (ICEB-15), 297-310.

OECD (2022a). LFS by Sex and Age–Indicators, https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=lfs_sexage_i_r#, (18.09.2022)

OECD (2022b). Population Indicators in Turkey. https://data.oecd.org/pop/population.htm, (18.09.2022).

Özen, S., & Özbek, Ç. (2017). Çalışma Yaşamında Yaşlılık: Yaşlı Çalışanlar ve İnsan Kaynakları Uygulamaları, Çalışma ve Toplum, 2(53), 547-572.

Pesaran, M.H., Shin, Y., & Smith, R. J. (2001). Bound Testing Approach to the Analysis of Level Relationships, Journal of Applied Econometrics, 16(3), 289-326.

Pissarides, C. (1989). Unemployment Consequences of An Aging Population: An Application of Insider-Outsider Theory, European Economic Review, 33, 355-366.

Rafiq, M., Ahmad, I., Ullah, A., & Khan, Z. (2010). Determinants of Unemployment: A Case Study of Pakistan Economy. Abasyn Journal of Social Sciences, 3(1), 17-24.

Rios, V., & Patuelli, R. (2017). What is the Effect of Population Ageing in Regional Labour Market Fluctuations of Germany? A SVAR with Zero-Sign Restrictions Approach, in: U. Blien, K. Kourtit, P. Nijkamp and R. Stough (eds) Modelling Aging and Migration Effects on Spatial Labor Markets, March 2017, 1-39.

Samorodov, A. (1999). Ageing and Labour Markets for Older Workers, Employment and Training Papers 33, Employment and Training Department International Labour Office Geneva, 1-38.

Shimer, R. (1998). Why is the U.S. Unemployment Rate So Much Lower? NBER Macroeconomics Annual 1998, (ed.) B. S. Bernanke and J. Rotemberg, 11– 61. Cambridge, MA: MIT Press, 11-74

Shirakawa, M. (2011a). Bubbles, Demographic Change and Natural Disasters. Opening Speech at 2011 Annual International Conference hosted by the Institute for Monetary and Economic Studies, the Bank of Japan, June 1.

Shirakawa, M. (2011b). Globalization and Population Aging: Challenges Facing Japan. Speech to the Board of Councillors of Nippon Keidanren, December 22.

Shirakawa, M. (2012). Demographic Changes and Macroeconomic Performance: Japanese Experiences. Opening Remark at 2012 BOJ-IMES Conference hosted by the Institute for Monetary and Economic Studies, the Bank of Japan, May 30.

Shirakawa, M. (2013). Toward Strengthening The Competitiveness and Growth Potential Of Japan's Economy. Speechat the Executive Member Meeting of the Policy Board of Nippon Keidanren, Tokyo,28 February.

Skirbekk, V. (2003). Age and Individual Productivity: A Literature Survey, MPIDR Working Paper WP 2003–028, Max Planck Institute for Demographic Research, 1-38.

Subhan, Q. A., & Hayat, M. A. (2008). Impact of Price instability on Unemployment and Economic Growth in Pakistan; An Econometric Approach. 8th International Conference 1-3 November 2010. Kuala Lumpur, Malaysia. www.umconference.um.edu.my

Şahin, L. & K. Yıldırım (2015). On Dokuzuncu Yüzyıldan Günümüze Türkiye'de İşsizlikle Mücadele Politikaları, Çalışma ve Toplum, 2015/2, 111-152.

Şen, M. (2018). Geçmişten Günümüze Türkiye'de İşsizliğin Seyri: İşsizlikle Mücadelede Türkiye İş Kurumu (İşkur), 2nd International Symposium Humanities and Social Sciences 04-07 August 2018 / COMRAT, 96-116

United Nations (2001). World Population Prospects The 2000 Revision, Population Division Department of Economic and Social Affairs United Nations. New York, NY 10017, 1-34.

Uyanık, Y. & Başyiğit, R. (2018). "Demografik Yapı İçinde Yaşlı Nüfusun Görünümü ve Aktif Yaşlanma Yaklaşımı Perspektifinde Politika Örnekleri", İş ve Hayat, 4(8), 273-310.

Uyanık, Y. (2017). Yaşlılık, Yaşlanan Nüfus Ve Sosyal Politika, İş ve Hayat, 3(5), 67-100

Wajid, A., & R. Kalim (2013). The Impact Of Inflation and Economic Growth on Unemployment: Time Series Evidence from Pakistan, Proceedings of 3rd International Conference on Business Management, Lahore, Pakistan, 1-22.

Wirawan, I., & Sentosa, S. U. (2021). Analysis of Factors Affecting the UnemploymentRateof Educational Labor in Indonesia, Advances in Economics, Business and Management Research, 192, 93-97.

Zimmermann, K. F. (1991). Ageing and the Labor Market: Age Structure, Cohort Size and Unemployment, Journal of Population Economics, 4(3), 177-200.

Žnidaršič, J. & Dimovski, Vl. (2010). Reluctance Towards Older WorkersIn Slovenia, International Business & Economics Research Journal, 9(2), 83-100.

Zweifel, P. & Ferrari, M. (1992). Is There a Sisyphus Syndrome in Health Care, Developments in Health Economics and Public Policy, 1, 311-330

KAYNAKÇA

Adams, S.B., Chambers, D., & Schultz, M. (2018). A moving target: the geographic evolution of Silicon Valley, 1953–1990. Business History, 60(6), 859-883.

Akyıldız, M. (2004). Lojistik dış kaynak kullanımının gelişimi ve Türkiye'deki kullanım biçimleri. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6 (3), 1-22.

Alphan, C., & Demir, Ö. (2019). Modern maliyetleme sürecinde değer zinciri yaklaşımı. Fırat Üniversitesi İİBF Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 3(2), 59-80.

Ankara Kalkınma Ajansı (2012). Ankara kalkınma ajansı silikon vadisi ziyareti ve bilişim ekosistemi dünya örnekleri. http://kutuphane.ankaraka.org.tr/upload/dokumandosya/ankara-kalkinma-ajansi-silikon-vadisi-ziyareti-ve-bilisim-ekosistemi-dunya-ornekleri.pdf. (31.01.2023).

Barney, J., Wright, M., & Ketchen, Jr. (2001). The resource-based view of the firm: Ten years after 1991. Journal of Management, 27, 625–641.

Barua, P., Rahman, S.H., & Barua, M. (2021). Sustainable value chain approach for livestock-based livelihood strategies for communities of the southeastern coast of Bangladesh. Modern Supply Chain Research and Applications, 3(3), 191-225. https://doi.org/10.1108/MSCRA-08-2020-0021.

Baykul, A. (2015). Teknoloji geliştirme bölgesi yönetici şirketlerinin etkinliklerinin veri zarflama analizi ile değerlendirilmesi, yayınlamamış doktora tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.

Billings, L.L., Thiessen, M., & Witwicki, N. (2004). Value chain guidebook, A Process for value chain development, Canada: Agriculture and Food Council of Alberta Value Chain Initiative.

Cardoso, A., Silva, T.F.B.d., Takagi, N., Silva, C., & Micelli, A. (2022). A value chain development model for the public sector. Business Process Management Journal, 28(5/6), 1229-1250. https://doi.org/10.1108/BPMJ-09-2021-0619.

Castilla, E.J., Hokyu H., Ellen G., & Mark G. (2000). Social networks in Silicon Valley. California: Standford University Press.

Chow, C.W., & Hwang, N.R. (2007). Linking value chain costs to products and customers: Survey and evaluation of large U.S. manufacturing firms' current practices. The Journal of Applied Business Research,. 23(3). 75-85.

Çetin, M. (2006). Bölgesel kalkınmada sosyal ağların rolü: Silikon Vadisi örneği. D.E.Ü.İ.İ.B.F. Dergisi, 21(1). 1-25.

Das, N.K., & Roy, A. (2022). COVID-19 and agri-food value chain: a systematic review and bibliometric mapping. Journal of Agribusiness in Developing and Emerging Economies, 12(3), 442-462. https://doi.org/10.1108/JADEE-07-2021-0188.

Dekker, H.C. (2003). Value chain analysis in ınterfirm relationships: A field study. Management Accounting Research, 14 (1), 1-23.

Eraslan, İ.H., Helvacıoğlu Kuyucu, A.D., & Bakan, İ. (2008). Değer zinciri (value chain) yöntemi ile Türk tekstil ve hazır giyim sektörünün değerlendirilmesi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, 5(2). 307-332.

Ergi, Ş. (2018). Silikon Vadisi'ni farklı yapan ne? https://gazetesu.sabanciuniv.edu/2018-08/silikon-vadisini-farkli-yapan-ne (01.02.2023).

Evrim, K. (2014). Silikon Vadisi'nde "equity crowdfunding". https://startup.capital.com.tr/kose-yazarlari/evrim-karahan/silikon-vadisinde-equity-crowdfunding.html. (15.02.2023).

Ferrary, M., & Granovetter, M. (2009). The role of venture capital firms in Silicon Valley's complex innovation network. Economy and Society, 38(2), 326-359.

Gupta, U. (2000). *Done Deals:* Venture capitalists tell their stories, Boston, MA: Harvard Business Press.

Hambrecht, W. (1984). Venture capital and the growth of Silicon Valley. California Management Review, 26(2), 74-82.

Hergert, M., D. (1989). Accounting data for value chain analysis, Strategic Management Journal, 10(2), 177-188.

Herman, M.I., & Thai, M.T. (2021). Striving for sustainable value chain establishment: a multiple feasibility analysis approach, Journal of Agribusiness in Developing and Emerging Economies, 11(4), 379-395. https://doi.org/10.1108/JADEE-01-2020-0002.

Hogan, S., E., & Almquist, S.E. (2005). Brand-building: Finding the touchpoints that count. Journal of Business Strategy, 21(2), 11-18.

Horasan, R. (2016). Silikon Vadisi hakkında. https://businessalignment.weebly.com/home/3 (17.01.2023).

Kazancı, K. (2019). Silikon Vadisi'ni Silikon Vadisi yapan nedir? https://lean.org.tr/silikon-vadisini-silikon-vadisi-yapan-nedir/. (16.01.2023).

Kenney, M., & Von Burg, U. (1999). Technology, entrepreneurship and path dependence: industrial clustering in Silicon Valley and Route 128. Industrial and Corporate Change, 8(1), 67-103.

Kunt, İ.V. (2010). Kobi'lerin rekabetçi avantaj sağlamalarında kümelenme stratejisinin rolü ve bir uygulama. yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi. İzmir.

Kurtulmuş, F. (2021). Silikon Vadisi nedir?, https://www.muhendisbeyinler.net/silikon-vadisi-nedir/ (11.01.2023).

Kuyucak, F., & Şengür, Y. (2009). Değer zinciri analizi: Havayolu şirketleri için genel bir çerçeve. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi İİBF Dergisi, 11(16), 132-147.

Mainela, T., Puhakka, V., & Sipola, S. (2018). International entrepreneurship beyond individuals and firms: on the systemic nature of international opportunities. Journal of Business Venturing, 33(4), 534-550.

Martin, K., & Donald, P. (2003). Innovation and social capital in Silicon Valley. UC Berkeley.

McGee, J. (2014). Value Chain. Wiley Encyclopedia of Management, (ed. by Professor Sir Cary L Cooper). John Wiley & Sons.

Onay, M., & Kara, H. S. (2009). Lojistik dış kaynaklama uygulamalarının örgüt performansı üzerine etkileri. Ege Akademik Bakış, 9 (2), 593-622.

Öncer, A.Z., Yıldız M.L., Bakoğlu, R., Yoldemir, F., Ilgın, İ.D., & Sütçü, C.S. (2016). Üniversitelerde strateji geliştirme sürecinde uygulamalı durum analizleri. İstanbul: Beta Yayınları.

Porter, M. E. (1985). Competitive advantage: creating and sustaining superiorperformance. New York: The Free Press, 557.

Poyraz, E., & Tepeli, Y. (2016). Girişimciliğin finansmanında risk sermayesi finansman sisteminin önemi: Türkiye uygulamaları. Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 31(1), 35-56.

Sarkar, A., Routroy, S., & Sultan, F.A. (2022). The impact of co-creation and co-invention in supply chains: a bibliometric review. Arab Gulf Journal of Scientific Research, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print. https://doi.org/10.1108/AGJSR-04-2022-0010.

Shank, J.K. (1989). Strategic cost management: new wine, or just new bottles? Manage. Acc. Res. 1, 47–65.

Sungur, O., & Keskin, H. (2012). Bölgesel inovasyon sistemleri: Başarı koşulları ve politika çıkarımları. Global Journal of Economics and Business Studies, 1(2), 20-31.

Sweeney, E. (2009). Supply chain management and the value chain. Journal of the National Institute for Transport and Logistics, 10(2), 13-15.

Şahin, B. (2016). Silikon Vadisi ve arkasındaki ruh. https://www.silikonvadisi.co/silikon-vadisini-anlamak/silikon-vadisi-arkasindaki-ruh/. (02.02.2023).

Şeker, S.E. (2014). Değer zincir analizi. YBS Ansiklopedi. 1(3). 38-41.

T.C. Ekonomi Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğü. (2018). Kümeler için değer zinciri yönetimi kılavuzu,http://marasbiber.com/wp-content/uploads/2018/05/K%C3%BCmeler-%C4%B0%C3%A7in-De%C4%9Fer-Zinciri-Y%C3%B6netimi-K%C4%B1lavuzu.pdf. (04.02.2023).

Taslak, S., & Kara, M. (2014). İşletme bilimine giriş (Genişletilmiş 5. Baskı). Bursa: Ekin Yayınevi.

Ülgen, H., & Mirze, K. (2006). İşletmelerde stratejik yönetim. İstanbul: Literatür Yayınları.

Walters, D., & Jones P. (2001). Value and value chains in healthcare: A quality management perspective, The TQM Magazine, 13(5), 319-333.

Wonglimpiyarat, J. (2006), The dynamic economic engine at Silicon Valley and US government programmes in financing innovations, Technovation, 269, 1081-1089.

Xue, Z. (2005). Using value chain analysis to make a choice of ınternational marketing strategy, master thesis, Zurich University of Applied Sciences. Nürtingen.

Yalçın, S. (2006). Rekabet avantajı sağlamada stratejik maliyet yönetiminin muhasebe uygulamalarıyla ilişkileri. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 15. 15-34.

Yıldız, E. (2014). İstihdam boyutuyla kümelenme yaklaşımı ve Türkiye iş kurumu etkileşimi. Uzmanlık Tezi, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü.

Zarifoğlu, E. (2015). Türkiye Silikon Vadisi olur mu? https://www.star.com.tr/acik-gorus/turkiyede-silikon-vadisi-olur-mu-haber-1002627/. (29.01.2022).

KAYNAKÇA

Ceyhan, İ. F., & Demirci, F. (2017). MULTIMOORA yöntemiyle finansal performans ölçümü: leasing şirketlerinde bir uygulama. Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 8(15), 277-296.

Gülcan, N. (2022). Finansal Kiralama ve Faktoring Şirketlerinin Finansal Performans Değerlendirmesinde VIKOR Yönteminin Uygulanması. Ekonomi Politika ve Finans Araştırmaları Dergisi, 7 (IERFM Özel Sayısı), 235-247.

Gigović, L., Pamučar, D., Bajić, Z., & Milićević, M. (2016). The Combination of Expert Judgment and GIS – MAIRCA Analysis fort he Selection of Sites for Ammunition Depots. Sustainability, 8(4), 1-30.

Gürol, B. (2018). Faktoring, finansal kiralama ve leasing sektörlerinin performanslarının TOPSIS yöntemi ile ölçülmesi: Türkiye karşılaştırması. Başkent Üniversitesi Ticari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2(2), 61-73.

Karakaş, Y.S. (2021). Finansal kiralama ve faktoring firmalarının performans analizi: Borsa İstanbul üzerinde bir uygulama (Yayımlanmamış doktora tezi). Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Rize.

Özçelik, H., & Küçükçakal, Z. (2019). BIST'de İşlem gören finansal kiralama ve faktoring şirketlerinin finansal performanslarının TOPSIS yöntemi ile analizi. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (81), 249-270.

KAYNAKÇA

Agiomirgianakis, G., Serenis, D. ve Tsounis, N. (2014). Exchange Rate Volatility and Tourist Flows into Turkey, Journal of Economic Integration, 29(4), 700-725.

Akoğlan Kozak, M., Evren, S. ve Çakır, O. (2013). Tarihsel Süreç İçinde Turizm Paradigması, Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 24 (1), 7 – 22.

Bunghez, C.L. (2016). The Importance of Tourism to a Destination's Economy, Journal of Eastern Europe Research in Business & Economics, Vol. 2016, 1-9.

Chan, F. ve Lım, C. (2011). Tourism Stock Performance and Macro Factors, 19th International Congress on Modelling and Simulation, Perth, Australia, 12–16 December 2011.

Çımat, A. ve Bahar, O. (2003). Turizm Sektörünün Türkiye Ekonomisi İçindeki Yeri ve Önemi Üzerine Bir Değerlendirme, Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi, 6, 1-18.

Ding, D. ve Timmer, Y. (2022). Exchange Rate Elasticities of International Tourism and the Role of Dominant Currency Pricing, IMF Working Papers, WP/22/24.

Dünya Bankası (2023). Tourism for Development: 20 Reasons Sustainable Tourism Counts for Development, https://documents1.worldbank.org/curated/en/558121506324624240/pdf/119954-WP-PUBLIC-SustainableTourismDevelopment.pdf, Erişim Tarihi: 15.10.2022

Gan, Y. (2015). An Empirical Analysis of the Influence of Exchange Rate and Prices on Tourism Demand, Yüksek Lisans Tezi, Instituto Universitario de Lisboa, https://repositorio.iscte-iul.pt/bitstream/10071/8971/1/master_yi_gan.pdf, Erişim Tarihi: 25.11.2022

Harb, N. ve Abdallah, S.A. (2019). Exchange Rate Volatility and Tourism Stock Prices: Evidence from Egypt, Journal of Association of Arab Universities for Tourism and Hospitality, 17(2), 55-68.

Hernowo, A. ve Pratama, Y.S. (2021). The Exchange Rates and Stock Return: The Case of Tourism Sub Sector in Indonesia, Budapest International Research and Critics Institute-Journal, 4(3), 5690-5696.

Huseynli, N. (2022). Econometric Analysis of the Relationship Between Tourism Revenues, Inflation and Economic Growth: The Case of Morocco and South Africa, African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure, 11(1), 135-146.

Karadağ, H. (2021). Türkiye Ekonomisinde Turizm Gelirlerinin Tüfe'ye Etkisinin İncelenmesi: Mwald Temelli Nedensellik Analizi, Journal Of Tourısm Intellıgence And Smartness, 4(1), 31-42.

Ktb (2023). Turizm İstatistikleri, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, https://yigm.ktb.gov.tr/TR-9851/turizm-istatistikleri.html. Erişim Tarihi: 10.02.2023

Lee, C.C. ve Chang, C.P. (2008). Tourism Development and Economic Growth: A Closer Look at Panels, Tourism Management, 29(1), 180-192.

Mason, P. (2003). Tourism Impacts, Planning and Management, Elsevier, https://www.skylineuniversity.ac.ae/pdf/tourism/Tourism%20Impacts.pdf, Erişim Tarihi: 22.10.2022

Nazlıoğlu, E.H. (2022). Turizm Endeksleri ve Döviz Kuru İlişkisi: Türkiye İçin Ampirik Analiz, http://acikerisim.pau.edu.tr/bitstream/handle/11499/45827/225-236.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Erişim Tarihi: 15.10.2022

Özçiçek, Ö. ve Mcmıllın, W.D. (1999). Lag Length Selection in Vector Autoregressive Models: Symmetric and Asymmetric Lags, Applied Economics, 31(4), 517-524.

Özdemir, A.R. ve Öksüzler, O (2006). Türkiye'de Turizm Bir Ekonomik Büyüme Politikası Aracı Olabilir Mi? Bir Granger Nedensellik Analizi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9(16), 107-126.

Pekmezci, A. ve Bozkurt, K. (2016). Döviz Kuru ve Ekonomik Büyüme: Türk Turizm Sektörü İçin Bir Analiz, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2(24), 97-110.

Pektaş, Ş.Y. ve Unluonen, K. (2020). The Evaluation of Tourism in Turkey in Terms of Inflation, Journal of Tourismology 6(1), 125-146.

Soyak, M. (2013). Uluslararası Turizmde Son Eğilimler ve Türkiye'de Turizm Politikalarının Evrimi, Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi, 4, 1-18.

Soyaslan, E. (2019). Döviz Kuru ile BİST Turizm Endeksi Arasındaki İlişkinin Analizi, OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 12(1), 772-793.

Sulasmiyati, S. (2019). Analyzing Inflation Influence Toward the Number of Foreign Tourists Visiting Indonesia and Their Impact on Indonesia's Economic Growth, Media Bina Ilmiah, 14(3), 2181-2186.

Suriani, S., Kumar, M.D., Jamil, F. ve Muneer, S. (2015). Impact of Exchange Rate on Stock Market, International Journal of Economics and Financial Issues, 5(Special Issue) 385-388.

Şit, M. ve Şen, A. (2022). Türkiye Ekonomisinde Turizm Gelirleri ve Enflasyon İlişkisinin Ampirik Analizi, Turizm Akademik Dergisi, 01(2022), 209-218.

Tursab (2022). Aylık turist sayıları 1990-2020. https://www.tursab.org.tr/istatistikler/turist-sayisi-ve-turizm-geliri Erişim Tarihi: 02.11.2022

Tüik (2022). Turizm İstatistikleri Haber Bültenleri. https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=egitim-kultur-spor-ve-turizm-105&dil=1. Erişim Tarihi: 02.11.2022

UNWTO (2023). GLOSSARY OF TOURISM TERMS, https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms, Erişim Tarihi: 09.10.2022

Yap, G.C.L. (2012). An Examination of the E An Examination of the Effects of Ex ects of Exchange Rates on A change Rates on Australia's Inbound Tourism Growth: A Multivariate Conditional Volatility Approach, International Journal of Business Studies, 20(1), 111-132.

Yıldırım, B.I., Yıldırım, F. ve Gülmez, M. (2017). Türkiye'de Enflasyon ve Turizm Gelirleri İlişkisi Üzerine Ekonometrik Bir Analiz, Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 3(1), 69-81.

Yıldız, Z. (2011). Turizmin Sektörünün Gelişimi ve İstihdam Üzerindeki Etkisi, Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 3 (5), 54-71.

Zıvot, E. ve Wang, J. (2006). Modeling Financial Time Series with S-PLUS, Springer New York, NY, ISBN: 978-0-387-27965-7, https://faculty.washington.edu/ezivot/econ584/notes/unitroot.pdf Erişim Tarihi: 12.10.2022

KAYNAKÇA

Aggarwal, R. & Pietra, R. (1989). Seasonal and day-of-the week effects in four emerging stock markets, Financial Review, 24, 541-550.

Akbalık, M. & Özkan, N. (2016). Haftanın günü etkisi: BIST 30 endeksi payları üzerine bir araştırma. Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 8(14), 1-16.

Akkuş, H. T. (2019). İslami Hisse Senedi Piyasalarında Takvim Anomalilerinin İncelenmesi: Haftanın Günü Etkisi, 23. Finans Sempozyumu.

Arı, A. Yüksel, Ö. (2017). BİST 100'de haftanın günü anomalisi: Ekonometrik bir analiz. Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar Dergisi, 54(632), 77-89.

Atakan, T. (2009). İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda haftanın günü etkisi ve Ocak ayı anomalilerinin ARCH-GARCH modelleri ile test edilmesi. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi. 37(2), 98-110.

Baillie, R.T., T.Bollerslev, and H.O. Mikkelsen. (1996). Fractionally integrated generalized autoregressive conditional heteroskedasticity, Journal of Econometrics, 74(3), 3-30.

Balaban, E. (1995). Informational efficiency of The Istanbul Securities Exchange and some rationale for public regulation. The Central Bank of The Republic of Turkey Research Department Discussion, Paper no:9502.

Berument, H. & Kıymaz, H. (2001). The day of the week effect on stock market volatility. Journal Of Economics and Finance, 25(2), Summer, 181-194.

Bilir, H. (2018). Ocak ayı etkisinin Türk sermaye piyasalarında farklı BIST endekslerine göre analizi. Sosyoekonomi, 26(36), 145-160.

Buğan, M. F., Çevik, E. İ. & Çevik, N. K. (2019). Katılım 30 endeksi için zayıf formda etkin piyasa hipotezinin ARFIMA-FIEGARCH model ile analizi. Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: Ek Sayı, 219-242.

Çinko, M., Avcı, E., Aybars, A. & Öner, M. (2015). Borsa İstanbul'da gün içi verisinin analizi. Maliye Finans Yazıları, 29(103), 141-155.

Değirmenci, N. (2021). Borsa İstanbul'da getiri ve oynaklık üzerinde Ocak ayı etkisinin testi. Yaşar Üniversitesi E-Dergisi, 16(62), 478-491.

Demireli, E. (2008). Etkin pazar kuramından sapmalar: finansal anomalileri etkileyen makro ekonomik faktörler üzerine bir araştırma. Ege Academic Review, Ege University Faculty of Economics and Administrative Sciences, 8(1), 215-241.

Dickey, D. A., & Fuller, W. A. (1979). Distribution of the estimators for autoregressive time series with a unit root. Journal of the American Statistical Association, 74(366), 427-431.

Ding, Z., Granger, V. W., & Engle, R. F. (1993). A long memory property of stock market returns and a new model. Journal of Empirical Finance, 1, 83-106.

Ergül, N., Akel, V. & Dumanoğlu, S. (2009). Haftanın günü etkisi İMKB İkinci Ulusal Pazar'da geçerli midir? Maliye ve Finans Yazıları, 1(82).

Ersoy, E. (2013). Size, book-to-market ratio and momentum strategies: evidence from Istanbul Stock Exchange. International Journal of Economic Perspectives, 7(3), 28-33.

Fama, E. F. (1965). The behaviour of stock market prices. Journal of Business, 38(1), 34-105.

Güç, E., Saçan, E. & Yıldırım, R. K. (2016). Borsa İstanbul'da haftanın günü anomalisinin ARCH, GARCH ve OLS modelleri ile test edilmesi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9(44), 1084-1094.

Güler, S. & Çimen, A. (2014). Gelişmekte olan ülkelerde ayın gün etkisi. Yaşar Üniversitesi E-Dergisi, 9(33), 5636-5648.

Gümüş, G. & Bektur, Ç. (2019). Etkin piyasa hipotezi ve davranışsal finans modelleri, BİST-100 Endeksinde anomali testi. Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 5(2), 59-69.

Gün, M. (2011). İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda Bankalar Endeksi için ay etkisi üzerine ampirik bir çalışma. Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar, (561) , 41-55.

Güneş, H. (2021). Haftanın günü ve Ocak ayı anomalilerinin BIST 100 ile KAT 30 endekslerinde tespiti. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 23(1), 236-248.

Inclan, C. & Tiao, G. C. (1994). Use of cumulative sums of squares for retrospective detection of changes of variance. Journal of the American Statistical Association, 89(427), 913-923.

Karan, M. B. (2004). Yatırım Analizi ve Portföy Yönetimi. Ankara. 271-273.

Karcıoğlu, R. & Özer, N. (2017). Hisse senedi piyasasında yılın ayları anomalilerinin getiri ve volatilite üzerindeki etkisinin incelenmesi: Borsa İstanbul uygulaması. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21(4), 1571-1596.

Karcıoğlu, R. & Özer, N. (2017b). BIST'de haftanın günü ve tatil etkisi anomalilerinin getiri ve oynaklık üzerindeki etkisinin incelenmesi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi, 7(14), 457-483.

Kayalıdere. Y, & Aktaş. D, (2012). Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsasında risk-getiri etkileşimi ve haftanın günleri etkisinin incelenmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 17(3), 321-338.

Kendirli, S. & Bulut, B. (2020). BRICS ülkeleri ve Türkiye'de Ocak ayı etkisinin GARCH (p, q) modeli ile test edilmesi. Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5(3), 571-585.

Küçüksille, E. (2012). İMKB Endekslerinde Ocak ayı etkisinin test edilmesi. Muhasebe ve Finansman Dergisi, 53, 129-138.

Muradoğlu, G. & Oktay, T. (1993). Türk hisse senedi piyasasında zayıf etkinlik: takvim anomalileri. Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11, 51-62.

Öncü, M. A., Ünal, A. & Demirel, O. (2017). The day of the week effect in Borsa Istanbul; a GARCH model analysis. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 13(3), 521-534.

Özer, G. & Özcan, M. (2010). Firma büyüklüğü etkisi ve etkinin sürekliliği: İMKB'de deneysel bir çalışma. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 17(3-4), 147-162.

Öztürk, M. B., Uysal, M., Arslan, H. & Kayhan, T. (2018). The impact of calendar anomalies on stock return and volatility: Evidence from Turkish Stock Market. Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11(1), 221-238.

Sansó, A., Aragó, V. & Carrion, J. L. (2004). Testing for changes in the unconditional variance of financial time series. Revista de Economía financiera, 4(1), 32-53.

Saydar, Ö. Ö. (2021). Piyasa anomalileri ve BİST-100'de Ocak ayı anomalisinin test edilmesi. Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 13(25), 703-716.

Şahin, Ö. (2016). Güniçi fiyat anomalisi'nin ARCH ailesi modelleri ile test edilmesi; Borsa İstanbul 100 ve kurumsal yönetim endeksi üzerine bir uygulama. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19(36), 329-360.

Taner, A. T. & Kayalıdere, K. (2002). 1995-2000 Döneminde İMKB'de anomali araştırması. Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 9(1), 1-24.

Thaler, R. H. (1987). Anomalies: The January Effect. The Journal of Economics Perspectives, 1(1), 197-201.

Tunçel, A. K. (2008). Haftanın günü etkisi'ne yeni bir yaklaşım: İMKB örneği. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10(2), 246-271.

Turaboğlu, T. T. & Topaloğlu, T. N. (2017). Bir etkin piyasa hipotezi kavramı olarak anomaliler: Borsa İstanbul (BİST) üzerinden aylara ilişkin anomalilere yönelik bir araştırma. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 26(1), 216-230.

Ünal, S. & Akbey, F. (2016). Firma büyüklüğü ve piyasa değeri / defter değeri anomalilerinin birlikte incelenmesi: Borsa İstanbul örneği. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 14(2), 257-281.

Yılancı, V. (2013). Halloween etkisinin İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında geçerliliğinin testi. Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 1(1), 21-30.

Yıldırım N. (1997). Firma büyüklüğü ve defter değeri piyasa değeri etkileri: İMKB örneği, İMKB Dergisi, 8(31), 1-17.

KAYNAKÇA

Abu Bakar, N. & Sallahuddin, H. (2008). Empirical evaluation on external debt of malaysia. International Business & Economics Research Journal, 7(2), 95-108.

Avramovıc, D., Gulhatı, R., & Hayes, J. P. (1964). Economic growth and external debt, The Johns Hopkins Pres, USA.

Bilginoğlu, M. A. & Aysu, A. (2008). Dış borçların ekonomik büyüme üzerindeki etkisi: Türkiye örneği. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 31, 1-23.

Chowdhury, A. R. (2001). External debt and growth in developing countries: A sensitivity and causal analysis. World Institute for Development Economics Research, Discussion Paper, No. 2001/95, http://www.econstor.eu/bitstream/10419/52785/1/335129218.pdf (07.02.2023).

Clements, B., Bhattacharya, R & Nguyen, T. O. (2003). External debt, public investment and growth in low -income countries. IMF Working Paper, No. WP/03/249.

Cohen, D. (1996). The sustainability of african debt. World Bank Policy Research Working Paper, No.1621, 1-40.

Çöğürcü, İ. & Çoban, O. (2011). Dış borç ekonomik büyüme ilişkisi: Türkiye örneği (1980-2009). Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, (2), 133-149.

Çöğürcü, İ. & Tuna, H. (2019). Dış borçlanma ve ekonomik büyüme ilişkisi: Türkiye üzerine ampirik bir uygulama (1980-2017). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Prof. Dr. Fuat Sezgin Özel Sayısı, 309-321.

Doruk, Ö. T. (2018). Dış borçlar ve ekonomik büyüme: Türkiye ekonomisinde 1970-2014 dönemi için ampirik bir inceleme. Maliye Dergisi, (175), 96-114.

Efeoğlu, R., Krandeleva, M., & Pehlivan, C. (2017). Türkiye'de krizler çerçevesinde ekonomik büyüme, dış borç ve enflasyon ilişkisi (1980-2016). Social Sciences Studies Journal, 3(10), 1445-1454.

Gövdeli, T. (2019). External debt and economic growth in Turkey: An empirical analysis. Sosyoekonomi, 27(40), 119-130.

Grinsted, A., Moore, J.C. & Jevrejeva, S. (2004). Application of the cross wavelet transform and wavelet coherence to geophysical time series. Nonlinear Processes in Geophysics, 11(5/6), 561-566.

Gürdal, T. & Yavuz, H. (2015). Türkiye'de dış borçlanma-ekonomik büyüme ilişkisi: 1990-2013 dönemi. Maliye Dergisi, (168), 154-169.

Karagöl, E. (2002). The causality analysis of external debt service and GNP:The case of Turkey. Central Bank Review, 2(1), 39-64.

Keynes, J. M. (1936). The general theory of employment, interest, and money, Macmillan, London.

Korkmaz, S. (2015). The relationship between external debt and economic growth in Turkey. Proceedings of the Second European Academic Research Conference on Global Business, Economics, Finance and Banking, EAR15 Swiss Conference.

Krugman, P. (1988). Financing vs. forgiving a debt overhang. NBER Working Paper No. 2486 (Cambridge, Massachusetts: National Bureau of Economic Research).

Lerner, A. P. (1943). Functional finance and the federal debt. Social Research, 10(1), 38-51.

Lin, S. & Kim S. (2001). Foreign debt and economic growth. Economics of Transition, 9(3), 635-655.

Memon, I.A., Kalhoro, M.S. & Payne, A. (2013). Wavelet coherence analysis of change blindness. Mehran University Research Journal of Engineering & Technology, 32(1), 103-110.

Meyer, Y. (1993). Wavelets: Algorithms & applications. SIAM (Society for Industrial and Applied Mathematics, Philadelphia.

Mill, J. S. (1848). Principles of political economy, Project Gutenberg License, (Ebook 30107), http://www.gutenberg.org/license (08.02.2023).

Noyan, E. & Özpençe, A. İ. (2021). Kamu iç borç stoku ve ekonomik büyüme ilişkisi: 1980-2020 Türkiye örneği. Journal Of Publıc Economy And Publıc Fınancıal Management, 1(1).

Özel, H. A. (2015). Türkiye'de dış borç ve ekonomik büyüme ilişkisinin çekirdek regresyon yardımıyla analizi. Eurasian Academy of Sciences Eurasian Econometrics, Statistics & Emprical Economics Journal, 1, 18-31.

Özpençe, Ö. & Özpençe, A. İ. (2013). Yeni kamu mali yönetimi anlayışı ile AB üyelik sürecinin uyum yasası. Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, (25), 197-220.

Pal, D. & Mitra, S.K. (2019). Oil price and automobile stock return co-movement: A wavelet coherence analysis. Economic Modelling, 76, 172-181.

Ricardo, D. (2001). On the principles of political economy and taxation, (Third Edition 1821), Batoche Books, Kitchener.

Saraç, T. B. & Yücel, M. H. (2017). Dış borç ve ekonomik büyüme ilişkisi: Türkiye Örneği. TURAN-SAM: Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi, 9(35), 15-20.

Ulusoy, A. & Küçükkale, Y. (1996). Türkiye'de dış borçların iktisadi büyüme ve enflasyon üzerine etkisi: Granger nedensellik testi. Ekonomik Yaklaşım Dergisi, 7(21).

Uysal, D. Özer, H. & Mucuk, M. (2009). Dış borçlanma ve ekonomik büyüme ilişkisi: Türkiye örneği (1965-2007). Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 23(4), 161-178.

Uysal, D., Özer, H. & Mucuk, M. (2009). Dış borçlanma ve ekonomik büyüme ilişkisi: Türkiye örneği (1965-2007). Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 4, 161-178.

Were, M. (2001). Te impact of external debt on economic growth in Kenya: An empirical assessment. WIDER Discussion Paper No. 2001/116.

KAYNAKÇA

Abed, G. T. & Davoodi, H. R. (2000). Corruption, Structural Reforms, and Economic Performance in the Transition Economies. IMF Working Paper, WP/00I132.

Agostino, G.d., Dunne, J. P. & Pieroni, L. (2016). Government Spending, Corruption and Economic Growth. World Development, No.84, 190-205.

Ajas,T. & Ahmad, E. (2010). The Effect of Corruption and Governance on Tax Revenues. The Pakistan Development Review, 49 (4), 405-417.

Alm,J.,Martinez-Vazquez,J. &McClellan, C. (2016). Corruption and firm tax evasion. Journal of Economic Behavior & Organization, 124, 146-163.

Arif, I.& Rawat, A.S. (2018). Corruption, Governance & Tax Revenue: Evidence from EAGLE Countries, Journal of Transnational Management, 23(2&3), 119-133.http://dx.doi.org/10.1080/ 15475778.2018.1469912

Baumli, K.; Jamasb, T. (2020). Assessing Private Investment in African Renewable Energy Infrastructure: A Multi-Criteria Decision Analysis Approach. Sustainability, 12, 9425. https://doi.org/10.3390/su12229425.

Begum, L. (2007). A Panel study on tax effort and tax buoyancy with special reference to Bangladesh. IMF Working Paper 07/15. Washington: International Monetary Fund.

Bird, R. M., Martinez-Vazquez, J. & Torgler, B. (2004). Societal institutions and tax effort in developing countries. International Studies Programme Working Paper 04–06.

Cerqueti, R.& Coppier, R.(2011). Economic growth, corruption and tax evasion. Economic Modelling, 28 ,489–500.

Doh, J., & Teegen, H. (2003). Private telecommunications investment in emerging economies—comparing the Latin American and Asian experience. Management Research 1(1), 9–26

Fjeldstad, O. H., & Tungodden, B. (2003). Fiscal corruption: A vice or a virtue? World Development, 31, 1459-1467.

Ghura, D. (1998). Tax revenue in sub-Saharan Africa: Effects of economic policies and corruption (IMF Working Paper, WP/98/135). Washington DC: International Monetary Fund

Gründler, K. & Potrafke, N. (2019). Corruption and economic growth: New empirical evidence. European Journal of Political Economy, 60 (3). https://doi.org/10.1016/j.ejpoleco.2019.08.001.

Imam, P.A. & Jacobs, D.F. (2007). Effect of Corruption on Tax Revenues in the Middle East. IMF Working Papers, No. 270, International Monetary Fund.

Kiselakova, D., Sofrankova, B., Onuferova, E. & Cabinova, V. (2019). The evaluation of competitive position of EU-28 economies with using global multi-criteria indices. Equilibrium. 14(3), 441-46.

Koca, G., Ekinci, F. ve Şimşek, M. (2019). Vergi gelirleri bakımından OECD ülkelerinin performansının bütünleşik entropi-ARAS yöntemi ile değerlendirilmesi, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 18(70), 964-985.

Liu, C., & Mikesell, J. L. (2019). Corruption and Tax Structure in American States. The American Review of Public Administration, 49(5), 585–600. https://doi.org/10.1177/0275074018783067.

Lízal, L., Kocenda, E. (2001). State of corruption in transition: case of the Czech Republic, Emerging Markets Review, 2(2), 138-160.

Nguyen, V.D.& Duong, T.H.M. (2022), Corruption, Shadow Economy, FDI, and Tax Revenue in BRICS:A Bayesian approach. Montenegrin Journal of Economics, 18(2), 85-94.

Swaleheen, M. (2011). Economic growth with endogenous corruption: an empirical study. Public Choice 146, 23–41, https://doi.org/10.1007/s11127-009-9581-1.

Rotimi, M. E., IseOlorunkanmi, O. J., Rotimi, G. G.& Doorasamy, M (2022). Re-examining corruption and economic growth nexus in oil dependent economy: Nigeria's case. Journal of Money Laundering Control, 25(3), 526-539.

Tanzi, V., & Davoodi, H. R. (1997). Corruption, public investment, and growth (Working Paper No. 97/139). Washington, DC: International Monetary Fund, 295-316.

Tanzi, V. & Davoodi, H. (2000), Corruption, Growth and Public Finances, IMF Working Paper, No. 182, International Monetary Fund, Washington, DC.

Thornton, J. (2008). Corruption and the Composition of Tax Revenue in Middle East and African Economies, South African Journal of Economics, 76(2), 316-32.

Torgler, B. (2003), Tax morale, rule-governed behaviour and trust. Constitutional Political Economy, 14(2), 119-140.

Torgler, B. (2005). Tax morale in Latin America. Public Choice 122, 133–157 (2005). https://doi.org/10.1007/s11127-005-5790-4.

Ugur, M & Dasgupta N. (2011). Evidence on the economic growth impacts of corruption in low-income countries and beyond: a systematic review. London: EPPI-Centre, Social Science Research Unit, Institute of Education, University of London.

Yaru, M. & Raji, A. S. (2022). Corruption, Governance and Tax Revenue Performance in Sub-Saharan Africa. African Journal of Economic Review, 10(1), 234-253.

KAYNAKÇA

Abdioğlu, Z. & Uysal, T. (2013). Türkiye'de bölgeler arası yakınsama: panel birim kök analizi. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi. 27(3),125-143.

Baltagi, B. H. (2008). Econometrics. Fourth Edition. Heidelberg: Springer.

Bashir, A., & Amir, A. (2019). Relationship between government expenditure on education and GDP Per Capita in Pakistan: An ARDL Approach to Co-integration. Advances and Applications in Statistics, 55(1), 77-103.

Becker, G. S. (1964). Human capital: A theoretical and empirical analysis, with special reference to education. The National Bureau of Economic Research.

Blankenau, W. F., & Simpson, N. B. (2004). Public education expenditures and growth. Journal of development economics, 73(2), 583-605.

Choi, I. (2001). Unit Root Tests for Panel Data. Journal of International Money and Finance,20, 249-272.

Churchill, S. A., Ugur, M., & Yew, S. L. (2017). Government education expenditures and economic growth: a meta-analysis. The BE Journal of Macroeconomics, 17(2),1-17.

Çalışkan, Ş., Karabacak, M., & Meçik, O. (2013). Türkiye'de eğitim-ekonomik büyüme ilişkisi: 1923-2011 (Kantitatif bir yaklaşım). Yönetim Bilimleri Dergisi, 11(21), 29-48.

Çalışkan, Ş., Karabacak, M., & Meçik, O. (2017). Türkiye ekonomisinde eğitim harcamaları ve ekonomik büyüme ilişkisi: Bootstrap Toda-Yamamoto nedensellik testi yaklaşımı. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (33), 45-56.

Demirgil, B., & Sonkur, G. (2022). Türkiye'de Kamu Eğitim Harcamaları ile Ekonomik Büyüme İlişkisi Üzerine Uygulamalı Bir Çalışma. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 23(4), 845-851. DOI: https://doi.org/10.37880/cumuiibf.1089034

Doğrul, A. N. (2009). Ekonomik büyümede eğitim harcamalarının etkisi: panel veri analizi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (25),175-184.

Durmuş, S. (2017). Eğitim harcamalarının ekonomik büyüme üzerine etkisi: ampirik bir çalışma. Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar, (629), 9-18.

Eğmir, R.T. (2019). Eğitim harcamalarının bölgesel analizi (Eds. İ.Sağbaş) Ekin Yayın Dağıtım, Ankara, 47-59.

Enders, W. (2004). Applied Econometric Time Series, New York: John Wiley and Sons.

Granger, C. W. J., (1969). Investigating causal relations by econometric models and cross-spectral methods, Econometrica, 37, 424-438.

Gujarati, D. N. (2004). Basic Econometrics, Fourth Edition, New York: The McGraw – Hill/Irwin Companies.

Kalkavan, H. & Ersin, İ. (2020). Sosyal Harcamalar ile gelir dağılımı arasındaki ilişkinin incelenmesi: OECD üzerine bir uygulama. Sosyal Güvence Dergisi, 8(17). 265-282.

Karış, Ç. (2019). Eğitim harcamaları ve ekonomik büyüme üzerine bir nedensellik analizi: Türkiye örneği. Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Busbed), 9(18), 1067-1088.

Kızılkaya, O., & Koçak, E. (2014). Kamu eğitim harcamaları ve ekonomik büyüme ilişkisi: seçilmiş OECD ülkeleri üzerine bir panel veri analizi. Ekonomi Bilimleri Dergisi, 6(1), 17-32.

Levin, A., Lin, C. & Chu, Ch. J. (2002). Unit roots tests in panel data: asymptotic and finite-sample properties. Journal of Econometrics.108, 1-24.

Lucas, R. (1988). On the Mechanics of Economic Development. Journal of Monetary Economics,22(1).

Maddala, G. S.& Wu, S. (1999). A Comparative study of unit root tests with panel data a new simple test. Oxford Bulletin of Economics and Statistics, Special Issue, Vol. 6, 631-652.

Manga, M., Bal, H., Algan, N., & Kandır, E. D. (2015). Beşeri sermaye, fiziksel sermaye ve ekonomik büyüme ilişkisi: BRICS ülkeleri ve Türkiye örneği. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 24(1), 45-60.

Mekdad, Y., Dahmani, A., & Louaj, M. (2014). Public spending on education and economic growth in Algeria: Causality test. International Journal of Business and Management, 2(3), 55.

Muktdair-Al-Mukit, D. (2012). Public expenditure on education and economic growth: the case of Bangladesh. International Journal of Applied Research in Business Administration & Economics, 1(4), 10-18.

Musila, J. W., & Belassi, W. (2004). The impact of education expenditures on economic growth in Uganda: evidence from time series data. The Journal of Developing Areas, 123-133.

Öztürk, A., Kalaycı, S., & Korkmaz, N. (2017). Türkiye'de eğitim harcamalarının iktisadi büyümeye etkisi: ekonometrik bir analiz. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 5(7), 17-29.

Öztürk, S., & Suluk, S. (2020). Ekonomik büyümenin anahtarı olarak eğitim: İsveç, Norveç ve Danimarka'da eğitim ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin incelenmesi. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, 10(1), 381-402.

Pamuk, M., & Bektaş, H. (2014). Türkiye'de eğitim harcamaları ve ekonomik büyüme arasındaki ilişki: ARDL sınır testi yaklaşımı. Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 2(2), 77-90.

Reza, A., & Valeecha, S. (2012). Impact of education on economic growth of Pakistan-econometric analysis. IOSR Journal of Business and Management, 5(4), 20-27.

Romer, P. M. (1990). Endogenous technological change. Journal of political Economy, 98(5), 71-102.

Schultz, T. W. (1961). Investment in human capital. The American economic review, 51(1), 1-17.

Selim, S., Purtaş, Y., & Uysal, D. (2014). G-20 ülkelerinde eğitim harcamalarının ekonomik büyüme üzerindeki etkisi. Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 1(2), 93-102.

Sevüktekin, M. & Mehmet Ç.(2014). Ekonometrik Zaman Serileri Analizi Eviews Uygulamalı, Dora Published, Fourth Edition, Bursa.

Sims, C. (1980). Macroekonomics and Reality, Econometrica. 48(1),1-48.

Şahin, D. K. (2020). Eğitimin ekonomik büyüme üzerindeki etkileri: AB ülkeleri için panel veri analizi. Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10(2), 657-672.

Şimşek, T. (2017). Türkiye'de eğitim harcaması ve ekonomik büyüme: ARDL sınır testi. Enderun, 1(1), 54-60.

Tarı, R. (2005). Ekonometri. Kocaeli University Published. Third Edition, İzmit.

Tatoğlu, F. Y. (2009). Reel efektif döviz kurunun durağanlığının yapısal kırılmalı panel birim kök testleri kullanılarak sınanması. Doğuş Üniversitesi Dergisi.10(2), 310-323.

Tıraşoğlu, M. (2013). G20 ülkeleri için gelir yakınsama analizinin panel birim kök testleri ile incelenmesi. Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6, 91-106.

Vergil, H. & Erdoğan, S. (2009). Döviz kuru-ticaret dengesi ilişkisi: Türkiye örneği. ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 5(9). 35-57.

Yürük, B., & Acaroğlu, H. (2021). Türkiye'de eğitim harcamaları ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin doğrusal olmayan analizi. Yaşar Üniversitesi E-Dergisi, 16(63), 1301-1317.

Worldbank, (2023). https://data.worldbank.org/indicator, Erişim Tarihi: 10.01.2023

KAYNAKÇA

Abdel-Baset, M., Chang, V., & Gamal, A. (2019). Evaluation of the green supply chain management practices: A novel neutrosophic approach. Computers in Industry, 108, 210-220.

Büyüközkan, G., & Vardaloğlu, Z. (t.y.). Yeşil Tedarik Zinciri Yönetimi, s.1-15.

Cevahir, E. (t.y.). SPSS ile Nicel Veri Analizi Rehberi. 169.

Güzel, D. (2011). Tedarik Zinciri Bütünleşmesi, Yeşil Tedarik Zinciri Uygulamaları ve İşletme Performansı Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Industry 4.0: The Future of Productivity and Growth in Manufacturing Industries. (2020, Ağustos 19). BCG Global. https://www.bcg.com/publications/2015/engineered_products_project_business_industry_4_future_productivity_growth_manufacturing_industries

Kazancoglu, Y., Kazancoglu, I., & Sagnak, M. (2018). A new holistic conceptual framework for green supply chain management performance assessment based on circular economy. Journal of Cleaner Production, 195, 1282-1299.

Ninlawan, C., Seksan, P., Tossapol, K., & Pilada, W. (2010). The Implementation of Green Supply Chain Management Practices in Electronics Industry. Proceedings of the International MultiConference of Engineers and Computer Scientists, 3.

Özesen, E. (2009). Yeşil tedarik zinciri yönetimi ve ambalaj sanayiinde bir uygulama.

Pagano, A. M., & Liotine, M. (2020). Chapter 2—Technologies In Supply Chain Management And Logistics. Içinde A. M. Pagano & M. Liotine (Ed.), Technology in Supply Chain Management and Logistics (ss. 7-35). Elsevier. http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/B9780128159569000028

Sarkis, J. (2003). A strategic decision framework for green supply chain management. Journal of Cleaner Production, 11(4), 397-409. https://doi.org/10.1016/S0959-6526(02)00062-8

Srivastava, S. K. (2007). Greedy Supply-Chain Management: A State-Of-The-Art Literature Review.

Terzi, B. T. (2016). Yeşil Lojistik Yönetiminde Dengelenmiş Skorkart İle Lojistik Performansı Ölçümü: İntermodal Lojistik Sektöründe Bir Uygulama. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı.

Ufuk, M. (2019). İmalat Sektöründe Faaliyet Gösteren Kobi'lerde Yeşil Tedarik Zinciri Yaklaşımının Uygulanması: Bursa İlinde Bir Araştırma. T. C. Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı.

Yaprak, İ., & Doğan, N. Ö. (2019). Yeşil Tedarik Zinciri Yönetimi: İlgili Literatüre Dayali Bir Mevcut Durum Analizi. International Journal of Management Economics & Business / Uluslararasi Yönetim Iktisat ve Isletme Dergisi, 15(4), 1143-1165.

Yarlikaş, S., & Can, Z. V. (2019). Yeşil Tedarik Zinciri Yönetimini Etkileyen Faktörlerin Önem Sıralamalarının SWARA ve Copeland Yöntemleri ile Belirlenmesi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 14(3), 899-924.

Yelok, Y. (2017). Yeşil Tedarik Zinciri Yönetimi Ve Çevresel Sürdürülebilirlik Olgusuna İlişkin Farkındalık Düzeyinin Ölçülmesi: Mersin İli Örneği. T.C. Toros Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası Ticaret Ve Lojistik Bölümü.

Yücel, M., & Ekmekçiler, Ü. S. (2008). Çevre Dostu Ürün Kavramına Bütünsel Yaklaşım; Temiz Üretim Sistemi, Eko-Etiket, Yeşil Pazarlama. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 7(26), 320-333.

Zheng, J., Chen, A., Zheng, W., Zhou, X., Bai, B., Wu, J., Ling, W., Ma, H., & Wang, W. (2020). Effectiveness analysis of resources consumption, environmental impact and production efficiency in traditional manufacturing using new technologies: Case from sand casting. Energy Conversion and Management, 209, 112671.

KAYNAKÇA

Aktaş R., Doğanay M., Yıldız B., "Mali Başarısızlığın Öngörülmesi: İstatistiksel Yöntemler ve Yapay Sinir Ağı Karşılaştırması", Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, C.58, S.4, 2003, ss.1-24.

Altaş D. & Giray S., "Mali Başarısızlığın Çok Değişkenli İstatistiksel Yöntemlerle Belirlenmesi: Tekstil Sektörü Örnegi", Sosyal Bilimler Dergisi, C.2, 2005, ss. 13-28.

Altman E.I. "Financial Ratios, Discriminant Analysis and The Prediction of Corporate Bankruptcy", The Journal Of Finance, C.23, S.4, 1968, ss.589-609.

Arslan M. & Çelik İ.E., "Finansal Açıdan Başarısız Firmaların Lojistik Regresyon Analizi ile Tahmin Edilmesi: BİST 100'de Bir Uygulama", Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, C.18, S.42, 2019, ss.5631-56-50

Ayan T.Y. & Değirmenci N., "Firma Finansal Başarısızlık Öngörüsü İçin Bir Lojistik Regresyon Modeli", Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, 2018, ss.77-88.

Baldwın C.Y. & Scott P.M. "The resolution of claims in financial distress the case of Massey Ferguson", The Journal of Finance C.38, S.2, 1983, ss. 505-516.

Beaver W.H., "Financial Ratios As Predictors Of Failure", Journal of Accounting Research, 1966, ss.71.

Benli Y.K., "Bankalarda Mali Başarısızlığın Öngörülmesi Lojistik Regresyon Ve Yapay Sinir Ağı Karşılaştırması", Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi, S.16, 2005. ss.31-46.

Cultrera L. & Bredart X., "Bankruptcy Prediction: The Case of Belgian SMEs", Review of Accounting and Finance, 2016, ss.101-119.

Çelik M.K., "Bankaların Finansal Başarısızlıklarının Geleneksel Ve Yeni Yöntemlerle Öngörüsü", Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.17, S.2, 2010, ss.129-143.

Deakın E.B. "A Discriminant Analysis of Predictors of Business Failure", Journal of Accounting Research, 1972, ss.167-179.

Ekinci Y. vd., "Ekonomik Kriz Döneminde Firma Başarısı Tahmini: Yapay Sinir Ağları Tabanlı Bir Yaklaşım", Endüstri Mühendisliği, C.21., S.1., 2010, ss.17-29.

Fedorova E., Gılenko E., Dovzhenko, S.. "Bankruptcy Prediction for Russian Companies: Application of Combined Classifiers", Expert Systems with Applications, C.40, S.18, 2013, ss.7285-7293.

Fıeld A., Discovering statistics using SPSS, 3b., Sage Publications, 2009.

Gıbson, C.H., Financial Reporting &Analysis, 11.b, Cengage Learning, 2009.

Hosmer D.W. ve Lemeshow S., Applied Logistic Regression, 2.b., John Wiley & Sons, 2000.

Karels, G.V., Prakash A.J., "Multivariate Normality And Forecasting Of Business Bankruptcy", Journal of Business Finance & Accounting, C.14, S.4, 1987, ss.573-593.

Kılıç Y. & Seyrek, İ.H. "Finansal Başarısızlık Tahmininde Yapay Sinir Ağlarının Kullanılması: İmalat Sektöründe Bir Uygulama" In: 1st International Symposium on Accounting and Finance, 2012, ss.1-13.

Lın T-H, "A Cross Model Study of Corporate Financial Distress Prediction in Taiwan: Multiple Discriminant Analysis, Logit, Probit and Neural Networks Models", Neurocomputing, 2009, ss.3507-3516.

Ohlson J.A., "Financial Ratios and The Probabilistic Prediction of Bankruptcy", Journal of Accounting Research, 1980, ss.109-131.

Özdamar K., Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi-1, 4.b.,Eskşehir:Kaan Kitabevi, 2002.

Palınko E. & Svoob A., "Main Causes and Process of Financial Distress", Public Finance Quarterly, C. 61, S.4, 2016, ss.516-532.

Ross, S. A., Westerfıeld, R., Jaffe, J. F., Corporate Finance, 6b., Irwin/McGraw-Hill, 2002.

Salchenberger L.M, Cınar E.M., Lash A.N., "A. Neural Networks: A New Tool for Predicting Thrift Failures", Decision Sciences, C.23, S.4, 1992, ss.899-916.

Salur N.M., İşletmelerde Finansal Başarısızlık Tahmini ve Yapay Sinir Ağları Modelinin Kullanımı: Borsa İstanbul'da Bir Uygulama, (Doktora Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015.

Selimoğlu S. & Orhan A., "Finansal Başarısızlığın Oran Analizi ve Diskriminant Analizi Kullanılarak Ölçümlenmesi: BİST'de İşlem Gören Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri İşletmeleri Üzerine Bir Araştırma", Muhasebe ve Finansman Dergisi, 2015, ss.21-40.

Tabakan G. & Avcı O., "Vergiye Gönüllü Uyumu Etkileyen Faktörlerin Lojistik Regresyon Analizi ile Belirlenmesi." Sosyoekonomi, C.29.S.48, 2021 ss.541-561.

Terzi S., "Finansal Rasyolar Yardımıyla Finansal Başarısızlık Tahmini: Gıda Sektöründe Ampirik Bir Araştırma", Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.15, S.1, 2011, ss.1-18.

Torun T., Finansal Başarısızlık Tahmininde Geleneksel İstatistiki Yöntemlerle Yapay Sinir Ağlarının Karşılaştırılması ve Sanayi İşletmeleri Üzerinde Uygulama, (Doktora Tezi), Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.

Ural K., Şevin G., Önemli, M.B., "Lojistik Regresyon Modeli İle Finansal Başarısızlık Tahminlemesi: Borsa İstanbul'da Faaliyet Gösteren Gıda, İçki Ve Tütün Şirketlerinde Uygulama", Muhasebe ve Finansman Dergisi, 2015, ss.85-100.

Zmıjewskı, M.E., "Methodological Issues Related to the Estimation of Financial Distress Prediction Models", Journal of Accounting Research, 1984, ss. 59-82.

KAYNAKÇA

Acentesi, K. F. (2020). Almanya Ülke Raporu

Akdeve, E., ve Karagöl, E. T. (2013). Geçmişten Günümüze Türkiye'de Teşvikler Ve Ülke Uygulamaları. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (37).

Akın, M. Ş. Kalkınamamış Yöreler İçın İnovatıf Yol: Abd Fırsat Bölgesı Vergı Teşvık Yatırım Yasası. Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 19(38), 264-274.

Almanya Konsolosluğu, Bilgi, https://www.almanyakonsoloslugu.com/hakkinda 29.08.2022).

Amerika Şirket, Yatırım Teşvikleri https://amerikasirket.com/amerika-yatirim-tesvikleri/ 18.08.2022).

Avrupa Birliği, (2022). AB Rekabet Politikası, https://www.ab.gov.tr/8-rekabet-politikasi_73.html 30.07.2022).

Bakanlığı Dışişleri. (2022). Rusya Federasyonu Ülke Raporu. Ankara: Moskova Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği

Bakanlığı Dışişleri. (2022). Rusya Federasyonu Yatırım Raporu. Ankara: Moskova Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği Kazan Başkonsolosluğu Ticaret Ataşeliği ve Novorossisk Başkonsolosluğu Ticaret Ataşeliği St. Petersburg Başkonsolosluğu Ticaret Ataşeliği

Bakanlığı, Ekonomi. (2011). Çekya Ülke Bülteni. Ankara: Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu

Bakanlığı, Ticaret. (2021). ABD Ülke Bülteni. Ankara: Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu

Çelebi, A. K., & Kahriman, H. (2011). Avrupa Birliği Ülkeleri ve Türkiye'de AR-GE faaliyetlerine yönelik vergi teşvikleri ve bunların karşılaştırmalı analizi. Maliye Dergisi, 161(2011), 33-63.

Eğitim İrlanda, (2022). İrlanda, https://egitimirlanda.com/irlanda/ 18.08.2022).

Eser, E. (2011). Türkiye'de uygulanan yatırım teşvik sistemleri ve mevcut sistemin yapısına yönelik öneriler: uzmanlık tezi. DPT.

https://www.cekturkticaret.org/ 30.11.2022.

Karakurt, A. (2010). Küresel Kriz Ortamında Yatırım Teşvikleri. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 65(02), 143-163.

Kavcıoğlu, Ş. (2018). Ulusal Varlık Fonları ve Türkiye. Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 10(18), 87-109.

Kemaloğlu, İ. (2016). 21. Yüzyılın Başında Rusya Federasyonu. Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 3(2), 1-14.

Maturokten, Almanya Şirket Teşvikler, http://www.maturokten.com/almanyada-yatirimbolum2sirketkurulusunda-tesvikler 31.08.2022).

Odası, Adana Ticaret. (2022). Amerika Birleşik Devletleri Ülke Raporu.

Odası, Kütahya Ticaret. (2018). Rusya Ülke Raporu.

Odası, Muğla Ticaret. (2022). İrlanda Ülke Raporu.

Odası, Söke Ticaret. (2022). Amerika Birleşik Devletleri Ülke Raporu.

Orbisedu, (2022). (https://orbisedu.com.tr/yurtdisinda-universite/cekya/cekya-yla-ilgili-ayrintili-bilgiler/ 21.08.2022).

Orbisedu, (2022). Rusya Hakkında Bilgiler, https://orbisedu.com.tr/yurtdisinda-universite/rusya/rusya-hakkinda-detayli-bilgiler/ 27.08.2022).

Özcan, M. (2008). İrlanda ekonomisi ve küresel ekonomik kriz. Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi, 29.

Russian Direct Investmen Fund, (2022). Index, https://www.rdif.ru/Eng_Index/ 05.12.2022).

Rusya Ekonomik Kalkınma Bakanlığı http://eng.russez.ru/ 28.08.2022

Şahin, G. (2022). Almanya Rehberi Almanya'da Kurulan Şirketler İçin Verilen Teşvikler.İstanbul: KPMG

Ticaret Bakanlığı, (2022). Vergi, Resim, Harç İstisnası, https://ticaret.gov.tr/ihracat/mevzuat/vergi-resim-harc-istisnasi 20.03.2022).

Tuerkei, Almanya - Yabancı Yatırımcılar İçin Cazip Bir Yatırım Ülkesi, https://tuerkei.diplo.de/tr-tr/themen/wirtschaft/-/1798718 31.08.2022).

Türker, H. (2018). Çekya Ülke Profili. Ankara: Uluslararası İlişkiler Müdürlüğü Avrupa Birliği Şefliği

Vasistdas, (2022). Almaya'da Teşvikler, https://vasistdas.de/almanyada-tesvikler/ 31.08.2022).

Vizem Net, (2022). Ekonomi, https://vizem.net/cekya/yasam/ekonomi/ 24.08.2022).

Wiki Pedia, Rusya Ekonomisi, https://tr.wikipedia.org/wiki/Rusya#Ekonomi 27.08.2022).

Wiki Pedia, (2022). (https://en.wikipedia.org/wiki/IDA_Ireland 28.11.2022).

Wiki Pedia, (2022). ABD, https://tr.wikipedia.org/wiki/Amerika_Birle%C5%9Fik_Devletleri 15.08.2022).

Wiki Wand, Almaya Ekonomisi, https://www.wikiwand.com/tr/Almanya_ekonomisi 29.08.2022).

www. Prag.be.mfa.gov.tr

Yayman, D. (2020). İhracata yönelik vergi teşvik uygulamaları. Journal of Social and Humanities Sciences Research, 7(51), 413-439.

KAYNAKÇA

Alexander, Y., & Pluchinsky, D. A. (2012). Europe's red terrorists: The fighting communist organizations. Routledge.

Alpağut, S. (2021). Terör, ekonomik büyüme ve genç işsizlik arasındaki ilişki: Panel VAR analizi. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 35(2), 697-719.

Bahar, O., & Bingöl, F. K. (2010). Türkiye'de iç göç hareketlerinin istihdam ve işgücü piyasalarına etkileri. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 15(2), 43-61.

Beutler, L. E., Reyes, G., Franco, Z., & Housley, J. (2007). The need for proficient mental health professionals in the study of terrorism. Psychology of terrorism, 32-65.

Bongar, B., Brown, L. M., Beutler, L. E., Breckenridge, J. N., & Zimbardo, P. G. (2006). The psychology of terrorism: Defining the need and describing the goals. Psychology of terrorism. Oxford University Press.

Çatalbaş, G. K., & Yarar, Ö. (2015). Türkiye'deki bölgeler arası iç göçü etkileyen faktörlerin panel veri analizi ile belirlenmesi. Alphanumeric Journal, 3(1), 99-117.

Çelik, R., & Arslan, I. (2018). Göç ve işsizlik arasındaki ilişki: ampirik bir uygulama. In Journal of Social Policy Conferences (No. 74, pp. 65-75).

Dücan, E. (2016). Türkiye'de iç göçün sosyo-ekonomik nedenlerinin bölgesel analizi. Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 12(2), 167-183.

Enders, W., & Olson, E. (2012). Measuring the economic costs of terrorism. The Oxford Handbook Of The Economics Of Peace And Conflict, 1-39.

Galea, S., & Resnick, H. (2005). Posttraumatic stress disorder in the general population after mass terrorist incidents: Considerations about the nature of exposure. CNS spectrums, 10(2), 107-115.

Göç İdaresi Başkanlığı (t.y.). İstatistikler. https://www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-istatistikler. Erişim tarihi 12.01.2023.

Inglehart, R., C. Haerpfer, A. Moreno, C. Welzel, K. Kizilova, J. Diez-Medrano, M. Lagos, P. Norris, E. Ponarin & B. Puranen et al. (eds.). 2014. World Values Survey: Round Six Country-Pooled Datafile Version: https://www.worldvaluessurvey.org/WVSDocumentationWV6.jsp. Madrid: JD Systems Institute.

Kahneman, D., & Tversky, A. (1981). The framing of decision and the psychology of choice. Sience. New Series, 211(4481.453-458).

McCauley, C. (2002). Psychological issues in understanding terrorism and the response to terrorism. The psychology of terrorism, 3, 3-29.

Nussio, E., Bove, V., & Steele, B. (2019). The consequences of terrorism on migration attitudes across Europe. Political Geography, 75, 102047.

Özdemir, D. (2018). Türkiye'de bölgelerarası iç göç hareketlerinin belirleyicileri. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 22(3), 1337-1349.

Pyszczynski, T., Solomon, S., & Greenberg, J. (2003). In the wake of 9/11: The psychology of terror. American Psychological Association.

Sancar, S. & Akbaş, Y. E. (2020). Türkiye'de düzey 2 bölgeleri ölçeğinde iç göç ve işsizlik ilişkisinin ekonometrik analizi. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11(1), 41-57.

Sigeze, C., & Balli, E. (2016). The determinants of internal migration: The case of Turkey. International Journal of Economics and Finance Studies, 8(2), 292-303.

TUİK (2020). Uluslararası Göç İstatistikleri Raporu. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Uluslararasi-Goc-Istatistikleri-2019-33709. Erişim tarihi (12.01.2023).

Yüceol, H. (2011). Türkiye'de illerarası işsizlik oranı farklılıkları, göç ve ekonomik kalkınma. Sosyoekonomi, 15(15).

KAYNAKÇA

Babula, E., & Mrzyglod, U. (2013). Economic determinants of happiness among european nations. International Journal of Academic Rearch, 5(3), 519-524.

Bruni, L., & Porta, P. L. (2005). Economics and happiness: framing the analysis, Oxford University Press.

Carbonell, A. (2005). Income and well-being: An empirical analysis of the comparison ıncome effect. Journal of Public Economics, 89:5-6, 997–1019.

Cimpoeru, S. (2022). Impact of income and unemployment on happiness: panel data evidence for European countries. Applied Economics Letters, https://doi.org/10.1080/13504851.2022.2035666

Çirkin, Z., & Göksel, T. (2016), Mutluluk ve gelir. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 71(2), 375-400.

Di Pietro, W.R. (2009). Happiness and economic progress a perspective. Business Renaissance Quarterly, 4(4), 81-92.

Easterlin, R.A. (2013). Happiness and economic growth: the evidence. IZA DP No. 7187, Germany.

Easterlin, R.A., & Angelescu, L. (2009). Happiness and growth the world over: time series evidence on the happiness-ıncome paradox. IZA DP No. 4060, Germany.

Erataş, F., Nur, H. B., & Özçalık, M. (2013). Feldstein-horioka bilmecesinin gelişmiş ülke ekonomileri açısından değerlendirilmesi: panel veri analizi. Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 3(2), 18-33.

Frey, B.S. (2018). Economics of happiness, Springer Briefs in Economics, https://doi.org/10.1007/978-3-319-75807-7.

Giovanis, E. (2015). Relationship between happiness and income: evidence from panel smoothing transition regression in Great Britain. International Journal of Happiness and Development, 2(4), 346-370.

Kenny, C. (2007). Does growth cause happiness, or does happiness cause growth?. International Review for Social Sciences, 52(1), 3-25.

Kızılarslan, Ş., & Usta, D. (2021). Easterlin paradoksunun alternatif bir yaklaşımla incelenmesi: panel kesirli polinomiyal modeller. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 23(2), 533-550.

Kónya, L. (2006). Exports and growth: granger causality analysis on oecd countries with a panel data approach. Economic Modelling, 23, 978-992.

Köksal, O., & Şahin, F. (2015). Gelir ve mutluluk: gelir karşılaştırmasının etkisi. Sosyoekonomi, 23(26), 45-59.

Öztürk, S., & Suluk, S. (2020). Mutluluk ekonomisi: g8 ülkeleri açısından ekonomik büyüme ve mutluluk arasındaki ilişkinin incelenmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (37), 226-249.

Pesaran, M. H., Ullah, A., & Yamagata T. (2008). A bias-adjusted lm test of error crosssection ındependence. Econometrics Journal, 11, 105-127.

Veenhoven, R. (2022). Finding reports on happiness in nations. World Database of Happiness, Erasmus University Rotterdam, The Netherlands. (Erişim Tarihi: 05.12.2022).

Stevenson, B., & Wolfers, J. (2008). Economic growth and subjective well-being: reassessing the easterlin paradox. Brookings Papers on Economic Activity, Economic Studies Program, The Brookings Institution. 39(1), 1-102.

Veenhoven R. (1991). Is happiness relative?. Social Indicators Research, 24, 1–34.

Zellner, A. (1962). An efficient method of estimating seemingly unrelated regression equations and tests of aggregation bias. Journal of the American Statistical Association, 57, 500-509.

ECONOMICS AND FINANCE: Theory and Application

Editor
Şahin KARABULUT

E K İ N
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6952-76-8

Mart 2023

Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

CONTENTS

Cost Push Inflation and Terms of Trade in Türkiye 1
Arzu ALVAN, Bamidele Samuel ARIJE

A Survey and an Assessment of Empirical Post-Keynesian Studies on Demand Regime of Türkiye 13
Ozan Ekin KURT

Cross Currency Basis Swap Analysis in Europe 27
Sevgi COŞKUN YILMAZ

Empirical Analysis of Efficient Market Hypothesis in Türkiye: Evidence from Unit Root Tests with Fourier Function 37
Ahmet USTA, Melih KUTLU

Theoretical Evaluation of The Regional Differentiation Problem in Terms of Selected Asian and European Economies..... 49
Ali KONAK

Revisiting the Tourism-Air Pollution Nexus: Evidence from Oil-importing Countries 67
Ferhat ÇITAK

Female Labor Force and Economic Growth: Empirical Evidence from G5 Economies 81
Selda GÖRKEY

The Determinants of Inflation: The Case of Turkey 91
Burak SERTKAYA, Taha Bahadır SARAÇ, Cem KOÇAK

An Overview of Shipping Finance: Current Trends and Future Directions..... 107
Kamil Özden EFES

Determinants of Financial Deepening and Its Impact on Income Distribution: The Case of Türkiye..... 121
Serkan VARSAK, Halit YALÇIN, Fatma TÜRK

The Extreme Value Theory Approach to Risk in Gold Prices..... 143
Nurhan TOĞUÇ

REFERENCES

Ali, G., & Li, Z. (2016). An Empirical Investigation on the Role of exports, imports and its Determinants in Foreign Trade of Pakistan. Information Management and Business Review, 8(6 (I)), 39-58.

Altug, S., & Firat, M. C. (2018). Borrowing constraints and saving in Turkey. Central Bank Review, 18(1), 1-11.

Bartram, S. M., & Bodnar, G. M. (2009). No place to hide: The global crisis in equity markets in 2008/2009. Journal of international Money and Finance, 28(8), 1246-1292.

Bayraktutan, Y., & Arslan, İ. (2003). Türkiye'de döviz kuru, ithalat ve enflasyon ilişkisi: ekonometrik analiz (1980-2000). Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİ BF Dergisi, 5(2), 89-104.

Canto, V. A. (2018). Economic disturbances and equilibrium in an integrated global economy: Investment insights and policy analysis: Academic Press.

Doğan, S., Ustaoğlu, M., & Demez, S. (2012). Relationship between Real oil price and Real exchange rate: the case of Turkey. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 58, 1293-1300.

Gylfason, T. (1997). Exports, inflation, and growth: International Monetary Fund.

Hassan, M. K., Kayhan, S., & Bayat, T. (2017). Does credit default swap spread affect the value of the Turkish LIRA against the US dollar? Borsa Istanbul Review, 17(1), 1-9.

Kandil, M., Berument, H., & Dincer, N. N. (2007). The effects of exchange rate fluctuations on economic activity in Turkey. Journal of Asian Economics, 18(3), 466-489.

Macovei, M. (2009). Growth and economic crises in Turkey: leaving behind a turbulent past? Retrieved from

Mendoza, E. G. (1997). Terms-of-trade uncertainty and economic growth. Journal of Development economics, 54(2), 323-356.

Rassekh, F., & Wilbratte, B. (1990). The Effect of Import Price Changes on Domestic Inflation: An Empirical Test of the Ratchet Effect: Note. Journal of Money, Credit and Banking, 22(2), 263-267.

Raza, S. A., & Afshan, S. (2017). Determinants of exchange rate in Pakistan: Revisited with structural break testing. Global Business Review, 18(4), 825-848.

Rodrik, D. (2012a). Globalization dilemmas & the way out. Indian Journal of Industrial Relations, 393-404.

Rodrik, D. (2012b). The Turkish economy after the global financial crisis. Ekonomi-tek, 1(1), 41-61.

Türegün, N. (2020). Does financial crisis impact earnings management? Evidence from Turkey. Journal of Corporate Accounting & Finance, 31(1), 64-71.

Uygur, E. (2010). The global crisis and the Turkish economy. Retrieved from

Yurdakul, F. (2014). Factors that trigger financial crises: The case of Turkey. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 109, 896-901.

Zakaria, M. (2014). Effects of trade liberalization on exports, imports and trade balance in Pakistan: A time series analysis. Prague economic papers, 23(1), 121-139.

REFERENCES

Bhaduri, A. (2006). Endogenous economic growth: a new approach. Cambridge journal of Economics, 30(1), 69-83.

Bhaduri, A., & Marglin, S. (1990). Unemployment and the real wage: the economic basis for contesting political ideologies. Cambridge journal of Economics, 14(4), 375-393.

Blecker, R. (2002). Distribution, demand and growth in neo-Kaleckian macro-models. in The economics of demand-led growth: challenging the supply-side vision of the long run, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, UK & Northampton, MA, USA, 129-152.

Blecker, R. A. (2016). Wage-led versus profit-led demand regimes: the long and the short of it. Review of Keynesian Economics, 4(4), 373-390.

Blecker, R. A., Cauvel, M., & Kim, Y. K. (2022). Systems estimation of a structural model of distribution and demand in the US economy. Cambridge Journal of Economics, 46(2), 391-420.

Bowles, S., & Boyer, R. (1995). Wages, aggregate demand, and employment in an open economy: an empirical investigation. in Macroeconomic policy after the conservative era. Studies in investment, saving and finance (Eds. G. A. Epstein & H. M. Gintis) Cambridge University Press, Cambridge, UK, 143-171.

Bölükoğlu, A. (2019). Türkiye'nin talep rejimi: Post-keynesyen ekonometrik bir analiz. Sosyoekonomi, 27(42), 163-180.

Cassetti, M. (2003). Bargaining power, effective demand and technical progress: a Kaleckian model of growth. Cambridge Journal of Economics, 27(3), 449-464.

Dutt, A.K. (2018). Heterodox Theories of Economic Growth and Income Distribution: A Partial Survey. in Analytical Political Economy (Eds R. Veneziani & L. Zamparelli). https://doi.org/10.1002/9781119483328.ch5

Hartwig, J. (2014). Testing the Bhaduri–Marglin model with OECD panel data. International Review of Applied Economics, 28(4), 419-435.

Hein, E. (2014). Distribution and growth after Keynes: A Post-Keynesian guide. Edward Elgar Publishing, Cheltenham, UK & Northampton, MA, USA.

Hein, E., & Tarassow, A. (2010). Distribution, aggregate demand and productivity growth: theory and empirical results for six OECD countries based on a post-Kaleckian model. Cambridge Journal of Economics, 34(4), 727-754.

Kurt, O. E. (2020). Functional income distribution, capacity utilization, capital accumulation and productivity growth in Turkey: A post-Kaleckian analysis. Metroeconomica, 71(4), 734-766.

Kurt, O. E. (2022). Debt, wealth, income distribution and demand: A post-Keynesian empirical study on Türkiye. İstanbul Journal of Economics, 72(2), 507-541.

Lavoie, M. (2014). Post-Keynesian economics: new foundations. Edward Elgar Publishing, Cheltenham, UK & Northampton, MA, USA.

Lavoie, M. (2017). The origins and evolution of the debate on wage-led and profit-led regimes. European Journal of Economics and Economic Policies: Intervention, 14(2), 200-221.

Lütkepohl, H. (2009). Econometric analysis with vector autoregressive models. in Handbook of computational econometrics (Eds. D. A. Belsley & E.J. Kontoghiorghes), Wiley, Chichester, West Sussex, UK, 281-319.

Marglin, S., & Bhaduri, A. (1990). Profit squeeze and Keynesian theory. in The Golden Age of Capitalism: Reinterpreting the Postwar Experience (Eds. S. Marglin & J.B. Schor), Clarendon Press, Oxford, UK, 153-186.

Mutlugün, B. (2022). Endogenous income distribution and aggregate demand: Empirical evidence from heterogeneous panel structural vector autoregression. Metroeconomica, 73(2), 583-637.

Naastepad, C. W. M. (2006). Technology, demand and distribution: a cumulative growth model with an application to the Dutch productivity growth slowdown. Cambridge Journal of Economics, 30(3), 403-434.

Onaran, Ö., & Galanis, G. (2014). Income distribution and growth: a global model. Environment and Planning A, 46(10), 2489-2513.

Onaran, O., & Obst, T. (2016). Wage-led growth in the EU15 member-states: the effects of income distribution on growth, investment, trade balance and inflation. Cambridge Journal of Economics, 40(6), 1517-1551.

Onaran, Ö., & Stockhammer, E. (2005). Two different export-oriented growth strategies: accumulation and distribution in Turkey and South Korea. Emerging Markets Finance and Trade, 41(1), 65-89.

Onaran, Ö., & Stockhammer, E. (2006). Do profits affect investment and employment? An empirical test based on the Bhaduri-Marglin model. in Wages, Employment, Distribution and Growth (Eds. E. Hein, A. Heise & A. Truger), Palgrave Macmillan, London, UK, 206-222.

Onaran, Ö., & Stockhammer, E. (2007). The effect of distribution on accumulation, capacity utilization, and employment: Testing the profit-led hypothesis for Turkey. in Empirical Post Keynesian Economics: Looking at the Real World (Eds. R.P.F. Holt & S. Pressman), M.E. Sharpe, Armonk, New York & London, UK, 289-316.

Oyvat, C., Öztunalı, O., & Elgin, C. (2020). Wage-led versus profit-led demand: a comprehensive empirical analysis. Metroeconomica, 71(3), 458-486.

Pedroni, P. (2013). Structural Panel VARs. Econometrics, 1(2), 180-206.

Sasaki, H. (2011). Conflict, growth, distribution, and employment: a long-run Kaleckian model. International Review of Applied Economics, 25(5), 539-557.

Stockhammer, E., & Onaran, Ö. (2004). Accumulation, distribution and employment: a structural VAR approach to a Kaleckian macro model. Structural Change and Economic Dynamics, 15(4), 421-447.

Stockhammer, E., & Wildauer, R. (2016). Debt-driven growth? Wealth, distribution and demand in OECD countries. Cambridge Journal of Economics, 40(6), 1609-1634.

Tavani, D., & Zamparelli, L. (2018). Endogenous technical change in alternative theories of growth and distribution. in Analytical Political Economy (Eds. R. Veneziani & L. Zamparelli) https://doi.org/10.1002/9781119483328.ch6

Yılmaz, E. (2015). Wage or profit-led growth? The case of Turkey. Journal of Economic Issues, 49(3), 814-834.

REFERENCES

Avdjiev, S., W. Du, C. Koch, and H. S. Shin (2019). The dollar, bank leverage, and deviations from covered interest parity. American Economic Review: Insights 1 (2), 193– 208.

Baran, J. (2018). Analysing cross-currency basis spreads.

Bekaert, G., M. Wei, and Y. Xing (2007). Uncovered interest rate parity and the term structure. Journal of International Money and Finance 26 (6), 1038–1069.

Cincibuch, M. and D. Vávra (2002). Testing for uncovered interest rate parity using distributions implied by fx options. FINANCE A UVER 52 (11), 598–599.

Coffey, N., W. B. Hrung, A. Sarkar, et al. (2009). Capital constraints, counterparty risk,and deviations from covered interest rate parity. Federal Reserve Bank of New York StaffReports 393.

Du, W., A. Tepper, and A. Verdelhan (2018). Deviations from covered interest rate parity. The Journal of Finance 73 (3), 915–957.

Lothian, J. and L. Wu (2005). Uncovered interest rate parity over the past two centuries, Frank J. Petrilli Center for Research in International Finance (CRIF) Working Paper Series, Fordham University.

Skinner, F. S. and A. Mason (2011). Covered interest rate parity in emerging markets. International Review of Financial Analysis 20 (5), 355–363.

Tamakoshi, G. and S. Hamori (2014). Co-movements among major european exchange rates: A multivariate time-varying asymmetric approach. International Review of Eco- nomics & Finance 31, 105–113.

Wang, C.-H. (2000). Purchasing power parity and uncovered interest parity: another look using stable law econometrics.

REFERENCES

Alp, E., & Seven, U. (2019). Türkiye konut piyasasında etkinlik analizi. Istanbul Business Research, 48 (1), 84-112.

Altuntaş, M., Kılıç, E., Pazarcı Ş., & Umut, A. (2022). Testing the efficient market hypothesis in Borsa Istanbul sub-indices: Evidence from Unit Root Tests with Fourier Breaks and Non-Linearity. Journal of Research in Economics, Politics & Finance, 7(1), 169-185.

Berke, B., Özcan, B., & Dizdarlar, H. I. (2014). Efficiency of the foreign exchange rate market: an analysis for Turkey. Ege Academic Review, 14(4), 621-636.

Becker, R., Enders, W., & Lee, J. (2006). A stationarity test in the presence of an unknown number of smooth breaks. Journal of Time Series Analysis, 27, 381-409.

Coşkun, Y., & Seven, U. (2016). Efficiency of financial markets. in financial markets and institutions: theory and practice in Turkey (Ed. A. Gündoğdu) Seçkin Yayıncılık, Ankara, 289-319.

Christopoulos, D., & León-Ledesma, M. A. (2010). Current account sustainability in the US: what did we really know about it? Journal of International Money Finance, 29(3), 442-459.

Delcey, T. (2019). Samuelson vs Fama on the efficient market hypothesis: the point of view of expertise. Oeconomia, 9 (1), 37-58.

Ergül, N. (2009). Efficiency in the Turkish national stock market. Yönetim Bilimleri Dergisi, 7(1), 101-117

Fama, E. (1965a). The behavior of stock-market prices. The Journal of Business, 38(1), 34-105.

Fama, E. (1965b). Random walks in stock market prices. Financial Analysts Journal, 21(5), 55-59.

Fama E. (1970). Efficient capital markets: a review of theory and empirical work. Journal of Finance, 25(2), 383-417.

Fama E. (1991). Efficient Capital Markets: II. Journal of Finance, 46(5), 1575-1617.

Federal Reserve Bank of San Francisco. https://www.frbsf.org/education/publications/doctor-econ/2005/january/financial-markets-economic-performance/

Gümüş, F. B., & Zeren, F. (2014). Analyzing the efficient market hypothesis with the fourier unit root tests: evidence from G -20 countries. Ekonomic Horizons, 16(3), 219-230.

Gozbasi, O., Kucukkaplan, I., & Nazlioglu, S. (2014). Re-examining the Turkish stock market efficiency: evidence from nonlinear unit root tests. Economic Modelling, 38, 381-384.

Hepsağ, A. (2021). Critical values for FADF and FKSS unit root tests (model with a constant and a linear trend). Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/352750116_Critical_Values_for_FADF_and_FKSS_ nit_Root_Tests_Model_with_a_constant_and_a_linear_trend

Jensen, M. (1978). Some anomalous evidence regarding market efficiency. Journal of Financial Economics, 6(2-3), 95-101.

Kılıç, S.B. (2005). Test of the weak form efficient market hypothesis for the Istanbul stock exchange by Markov chains methodology. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14(1), 333-342.

Küçükkaplan, I., Kılıç, E., Pazarcı, S., & Kar, A. (2023). G-8 ülkelerinde etkin piyasa hipotezinin test edilmesi: Fourier kırılmalı birim kök testlerinden yeni kanıtlar. İktisat Politikası Araştırmaları Dergisi, 10(1), 1-18.

Malkiel, B. (1992). Efficient market hypothesis New Palgrave Dictionary of Money and Finance, Macmillan, London.

Malkiel, B. G. (2003). The efficient market hypothesis and its critics. Journal of Economic Perspectives, 17(1), 59-82.

Levine, R. (1997). Financial development and economic growth: Views and Agenda. Journal of Economic Literature, 35, 688-726.

Özdemir, A., Vergili, G., & Çelik, İ. (2018). The role of long memory on the efficiency of foreign exchange markets: empirical research in the Turkish foreign exchange market. BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi, 12(1), 87-107.

Özkan, O. (2020). An empirical study on Turkey foreign exchange market in the context of weak form market efficiency. Journal of Research in Economics, Politics, and Finance, 5(2), 471-484.

Samuelson, P. (1965). Proof that properly anticipated prices fluctuate randomly. Industrial Management Review, 6(2), 41-49.

Şahin, Ö. (2020). Analysis of financial market efficiency by run test and volatility models: an application on BIST 100, dollar exchange rate and gold price markets. The International Journal of Economic and Social Research, 16(6), 333-348.

Schwert, G. W. (1989). Tests for unit roots: a Monte Carlo investigation. Journal of Business and Economic Statistics, 7(2), 147–159.

Timmermann, A., & Granger, C. W. J. (2004). Efficient market hypothesis and forecasting. International Journal of Forecasting, 20, 15-27.

Zengin, H., & Kurt, S. (2004). İMKB'nin zayıf ve yarı güçlü formda etkinliğinin ekonometrik analizi. Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi, 6(21), 145-152.

Zuckerman, E. W. (2012). Market efficiency: a sociological perspective. in the Oxford handbook of the sociology of finance (Eds. K. K. Cetina & A. Preda), Oxford University Press, 223-249.

REFERENCES

Abdioğlu, Z. & Uysal, T. (2013). Türkiye'de bölgeler arası yakınsama: Panel birim kök analizi . Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 27 (3) , 125-143

Ağazade, S. (2017). Yakınsama Hipotezinin Azerbaycan Bölgeleri İçin Analizi. Anadolu İktisat ve İşletme Dergisi, 1 (1) , 18-35 .

Arısoy, A. (2010). İtalya'da kuzey bölgeselciliği ve Kuzey Ligi Hareketi. Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi, 1(1), 26-44.

Aydın, A. (2022). Türkiye Ekonomisi İçin G7 ve BRICS Ülkeleriyle Yakınsama Analizi. Efil Journal of Economic Research, 5(3), 66-83.

Baktemur, F. İ. & Özmen, M. (2016). AB-27 ülkeleri için gelir yakınsamasının mekânsal ekonometrik analiz ile tahmini. Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 20(1), 1-10.

Barro, R. J. & Sala-i-Martin, X. (1990), Economic growth and convergence across The United States, No 3419, NBER Working Papers, National Bureau of Economic Research, Inc

Behrens, K. & Thisse, J. F. (2007). Regional economics: A new economic geography perspective. Regional Science and Urban Economics, 37(4), 457-465.

Chen, M. & and Zheng, Y. (2008). China's regional disparity and its policy responses. China & World Economy, 16(4), 16-32.

Cherodian, R. & Thirlwall, A. P. (2015). Regional disparities in per capita income in India: Convergence or divergence? Journal of Post Keynesian Economics, 37(3), 384-407.

Christaller, W. (1966). Central places in southern Germany, (1st Edit), (translated by C. W. Baskin) New Jersey: Prentice-Hall, Inc. (Original work published in 1933).

Clark, C. (1967). Von Thunen's isolated state. Oxford Economic Papers, 19(3), 370-377.

Das, K. C. & Saha, S. (2013, March). Inter-state migration and regional disparities in India. In Conference Proceeding. Population Association of America Annual Meeting. online] https://iussp.org/sites/default/files/event_call_for_papers/Inter-state%20migration_IUSSP13.pdf

Erkan, B. (1999). Türkiye'de nedenleri ve boyutlarıyla bölgesel düalizm, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (2), 119-136.

Erol Ergan, E. (2019). Avrupa komşuluk politikası: Avrupa Birliği'nin komşu ülkeler ile dış ticaret ilişkisi. Journal of Management and Economics Research, 17 (4) , 334-350

Fearon, D. (2002). Alfred Weber, Theory of the location of industries, Editor(s): Janelle, Donald (Original work published in 1909). Center for Spatially Integrated Social Science (CSISS) Classics.

Fujita, M. & Mori, T. (2005). Frontiers of the new economic geography, Papers in Regional Science, 84(3), 377-405.

Fujita, M. & Thisse, J. F. (2009). New economic geography: An appraisal on the occasion of Paul Krugman's 2008 Nobel Prize in economic sciences. Regional science and urban economics, 39(2), 109-119.

Gerni, C., Sarı, S., Sevinç, H. & Emsen, Ö. S. (2015). Bölgesel dengesizliklerin giderilmesinde yatırım teşviklerinin rolü ve başarı kriteri olarak yakınsama analizleri: Türkiye örneği. In International Conference on Eurasian Economies SESSION 6B: Bölgesel Ekonomiler II, ss. 9-11 September, Kazan, Russia, 311-320.

Gezici, F. & Hewings, G. J. D. (2007). Spatial analysis of regional inequalities in Turkey, European Planning Studies, 15(3), 383-403.

Günaydın, D. (2013). Türkiye'de bölgeler arası gelişmişlik farkların giderilmesinde kalkınma ajansların yeri: İzka mali destek programları örneği . Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15 (1) , 73-101.

Haynes, K. E. & Enders, W. T. (1975). Distance, direction and entropy in the evolution of a settlement pattern. Economic Geography, 51(4), 357-365.

Jose, A. (2019). India's regional disparity and its policy responses. Journal of Public Affairs, 19(4), e1933. (1-9)

Karaca, O. (2018). Türkiye'de bölgesel yakınsamanın 50 yılı: Yeni veri seti ve 1960-2010 dönemi analizi. Sosyoekonomi, 26(35), 207-228.

Keskin, Z. (2022). İspanya ve İtalya siyasal bölgeselleşme modellerinde yetki paylaşımı. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7(13), 105-129.

King, L.J. (1985). Central Place Theory. Reprint. Edited by Grant Ian Thrall. West Virginia University, Research Repository, Sage Publications: 1985, Web Book Version: April, 2020

Köklü, U. & Tuncer, G. (2016). Kamu yatırımlarında bölgesel farklılaşma: Türkiye örneği. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi, 7(18). 238-253

Krugman, P. (1991). Increasing returns and economic geography. Journal of political economy, 99(3), 483-499.

Krugman, P. (1998). What's new about the new economic geography? Oxford review of economic policy, 14(2), 7-17.

Krugman, P. (1999). The role of geography in development. International regional science review, 22(2), 142-161.

Kuznets, S. (1955). Economic growth and income inequality. The American Economic Review 45(1), 1-28

Küçük, H. (2019). Merkez-çevre teorisi ve yerelleşmeye etkisi: İtalya örneği. Journal of Political Administrative and Local Studies, 2(1), 1-26.

Lösch, A. (1954). The Economics of Location. (2nd revised edit.) / (translated by W.H. Woglom and W.F. Stolper) New Haven: Yale University Press (Original work published in 1939)

Mulligan, G. F., Partridge, M. D. and Carruthers, J. I. (2012). Central place theory and its reemergence in regional science. The Annals of Regional Science, 48(2), 405-431.

Muradov, E. (2012). Azerbaycan ve Almanya'nın Bölgesel Kalkınma Politikalarının Karşılaştırmalı Analizi. Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 5(1), 103-115.

O'Kelly, M. & Bryan, D. (1996). Agricultural location theory: Von Thunen's contribution to economic geography, Progress in Human geography, 20(4), 457-475.

Özgül, S. & M. Karadağ (2015), Türkiye'de Refah Göstergeleri Açısından Bölgesel Yakınsama, Sosyoekonomi, 23(24), 38-50.

Predöhl, A. (1928). The theory of location in its relation to general economics. Journal of Political Economy, 36(3), 371-390.

Savacı, S. & Karşıyakalı, B. (2016). Ülkeler arası gelir yakınsaması analizi: AB ülkeleri ve Türkiye, Akdeniz İİBF Dergisi, 16 (33) , 237-257.

Taştekin, A. (2018). Türkiye'de Bölgesel Kalkınma Stratejileri ve Bölge İdareleri. Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi, 1 (1) , 69-83.

Tekkanat, S. S. & Mermer, H. (2018). Bir planlama sorunsalı olarak bölgelerarası dengesizlik: Türkiye örneği. Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10(4), 91-106.

Uğur, A. & Bingöl, N. (2021). Finansal yakınsama olgusu: Türkiye ile G7 ülkeleri arasında finansal yakınsamanın analizi. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (37), 125-157.

United Nations (2020). World social report 2020: Inequality in a rapidly changing world. Department of Economic and Social Affairs. UN.

Von Thünen, J. H. (1966). Von Thünen's Isolated State, (1st Edit), (translated by C. M. Wartenberg) Oxford, New York: Pergamon Press (Original work published in 1826)

Vukovic, D. B. & Kochetkov, D. M. (2017). Defining region. R-Economy, 3(2), 76-81.

Weber A. (1929). Alfred Weber's Theory of the Location of Industries (1st edit.), (translated by C.J. Friedrich). Chicago-Illinois: The University of Chicago Press,. (Original work published in 1909)

Williamson, J. G. (1965). Regional inequality and the process of national development: a description of the patterns. Economic Development and Cultural Change, 13(4:2), 1-84.

Wu, Y. (2002). Regional disparities in China: An alternative view. International Journal of Social Economics. 29(7), 575-589.

Yeşilyurt, F. (2014). Yakınsama hipotezinin OECD ülkelerinde ikili yaklaşımla test edilmesi, Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 14 (27) , 349-358 .

Yıldızak, G. B. (2020). Almanya'nın bölgesel kalkınma politikaları ve bölgesel kalkınma ajansları üzerine bir inceleme. Management and Political Sciences Review, 2 (1), 195-218.

Yılmaz, M. & Kesbiç, C. Y. (2020). Kırılgan beşli ekonomileri için yakınsama hipotezinin geçerliliği. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 19 (75) , 1275-1293.

Zenginoğlu, S. (2021), İtalya'da politik istikrarsızlık: Coğrafya, ideoloji, ekonomi, The Journal of Social Sciences, 8(53), 70-81

REFERENCES

Balli, E., Sigeze, C., Manga, M., Birdir, S., & Birdir, K. (2019). The relationship between tourism, CO2 emissions and economic growth: a case of Mediterranean countries. Asia Pacific Journal of Tourism Research, 24(3), 219-232.

Danish, & Wang, Z. (2018). Dynamic relationship between tourism, economic growth, and environmental quality. Journal of Sustainable Tourism, 26(11), 1928-1943.

De Vita, G., Katircioglu, S., Altinay, L., Fethi, S., & Mercan, M. (2015). Revisiting the environmental Kuznets curve hypothesis in a tourism development context. Environmental Science and Pollution Research, 22, 16652-16663.

Dogan, E., & Aslan, A. (2017). Exploring the relationship among CO2 emissions, real GDP, energy consumption and tourism in the EU and candidate countries: Evidence from panel models robust to heterogeneity and cross-sectional dependence. Renewable and Sustainable Energy Reviews, 77, 239-245.

Dogru, T., Bulut, U., Kocak, E., Isik, C., Suess, C., & Sirakaya-Turk, E. (2020). The nexus between tourism, economic growth, renewable energy consumption, and carbon dioxide emissions: contemporary evidence from OECD countries. Environmental Science and Pollution Research, 27, 40930-40948.

Durbarry, R., & Seetanah, B. (2015). The impact of long haul destinations on carbon emissions: the case of Mauritius. Journal of Hospitality Marketing & Management, 24(4), 401-410.

European Travel Commission (ETC). (2020). Promoting Sustainable Mobility in Tourism. Retrieved from https://etc-corporate.org/promoting-sustainable-mobility-in-tourism/

Eyuboglu, K., & Uzar, U. (2020). The impact of tourism on CO2 emission in Turkey. Current Issues in Tourism, 23(13), 1631-1645.

International Council on Clean Transportation (ICCT). (2018). The Carbon Footprint of Global Aviation. Retrieved from https://theicct.org/publications/carbon-footprint-global-aviation

Işik, C., Kasımatı, E., & Ongan, S. (2017). Analyzing the causalities between economic growth, financial development, international trade, tourism expenditure and/on the CO2 emissions in Greece. Energy Sources, Part B: Economics, Planning, and Policy, 12(7), 665-673.

Kao, C., & Chiang, M. H. (2001). On the estimation and inference of a cointegrated regression in panel data. In Nonstationary panels, panel cointegration, and dynamic panels,15, 179-222. Emerald Group Publishing Limited.

Katircioglu, S. T. (2014a). International tourism, energy consumption, and environmental pollution: The case of Turkey. Renewable and Sustainable Energy Reviews, 36, 180-187.

Katircioglu, S. T., Feridun, M., & Kilinc, C. (2014b). Estimating tourism-induced energy consumption and CO2 emissions: The case of Cyprus. Renewable and Sustainable Energy Reviews, 29, 634-640.

Koçak, E., Ulucak, R., & Ulucak, Z. Ş. (2020). The impact of tourism developments on CO2 emissions: An advanced panel data estimation. Tourism Management Perspectives, 33, 100611.

Le, T. H., & Nguyen, C. P. (2021). The impact of tourism on carbon dioxide emissions: insights from 95 countries. Applied Economics, 53(2), 235-261.

Lee, J. W., & Brahmasrene, T. (2013). Investigating the influence of tourism on economic growth and carbon emissions: Evidence from panel analysis of the European Union. Tourism management, 38, 69-76.

León, C. J., Arana, J. E., & Hernández Alemán, A. (2014). CO2 emissions and tourism in developed and less developed countries. Applied Economics Letters, 21(16), 1169-1173.

Liu, Y., Kumail, T., Ali, W., & Sadiq, F. (2019). The dynamic relationship between CO2 emission, international tourism and energy consumption in Pakistan: a cointegration approach. Tourism Review.

Mehmood, U., Mansoor, A., Tariq, S., & Ul-Haq, Z. (2021). The interactional role of globalization in tourism-CO2 nexus in South Asian countries. Environmental Science and Pollution Research, 28, 26441-26448.

Naradda Gamage, S. K., Hewa Kuruppuge, R., & Haq, I. U. (2017). Energy consumption, tourism development, and environmental degradation in Sri Lanka. Energy Sources, Part B: Economics, Planning, and Policy, 12(10), 910-916.

Paramati, S. R., Alam, M. S., & Chen, C. F. (2017). The effects of tourism on economic growth and CO2 emissions: a comparison between developed and developing economies. Journal of Travel Research, 56(6), 712-724.

Paramati, S. R., Alam, M. S., & Lau, C. K. M. (2018). The effect of tourism investment on tourism development and CO2 emissions: empirical evidence from the EU nations. Journal of Sustainable Tourism, 26(9), 1587-1607.

Pedroni, P. (1999). Critical values for cointegration tests in heterogeneous panels with multiple regressors. Oxford Bulletin of Economics and statistics, 61(S1), 653-670.

Pedroni, P. (2004). Panel cointegration: asymptotic and finite sample properties of pooled time series tests with an application to the PPP hypothesis. Econometric theory, 20(3), 597-625.

Rahman, A. R. A., Shaari, M. S., Masnan, F., & Esquivias, M. A. (2022). The impacts of energy use, tourism and foreign workers on CO2 emissions in Malaysia. Sustainability, 14(4), 2461.

Raihan, A., Muhtasim, D. A., Pavel, M. I., Faruk, O., & Rahman, M. (2022). Dynamic impacts of economic growth, renewable energy use, urbanization, and tourism on carbon dioxide emissions in Argentina. Environmental Processes, 9(2), 38.

Razzaq, A., Fatima, T., & Murshed, M. (2023). Asymmetric effects of tourism development and green innovation on economic growth and carbon emissions in Top 10 GDP Countries. Journal of Environmental Planning and Management, 66(3), 471-500.

Salahodjaev, R., Sharipov, K., Rakhmanov, N., & Khabirov, D. (2022). Tourism, renewable energy and CO2 emissions: evidence from Europe and Central Asia. Environment, Development and Sustainability, 24(11), 13282-13293.

Shakouri, B., Khoshnevis Yazdi, S., & Ghorchebigi, E. (2017). Does tourism development promote CO2 emissions?. Anatolia, 28(3), 444-452.

Sharif, A., Afshan, S., & Nisha, N. (2017). Impact of tourism on CO2 emission: evidence from Pakistan. Asia Pacific Journal of Tourism Research, 22(4), 408-421.

Solarin, S. A. (2014). Tourist arrivals and macroeconomic determinants of CO2 emissions in Malaysia. Anatolia, 25(2), 228-241.

Villanthenkodath, M. A., Ansari, M. A., Shahbaz, M., & Vo, X. V. (2021). Do tourism development and structural change promote environmental quality? Evidence from India. Environment, Development and Sustainability, 1-32.

Wangzhou, K., Wen, J. J., Wang, Z., Wang, H., Hao, C., & Andlib, Z. (2022). Revealing the nexus between tourism development and CO2 emissions in Asia: does asymmetry matter?. Environmental Science and Pollution Research, 29(52), 79016-79024.

World Tourism Organization (UNWTO). (2017). Tourism and Energy. Retrieved from https://www.unwto.org/tourism-and-energy

Zaman, K., Shahbaz, M., Loganathan, N., & Raza, S. A. (2016). Tourism development, energy consumption and Environmental Kuznets Curve: Trivariate analysis in the panel of developed and developing countries. Tourism management, 54, 275-283.

Zhang, L., & Gao, J. (2016). Exploring the effects of international tourism on China's economic growth, energy consumption and environmental pollution: Evidence from a regional panel analysis. Renewable and Sustainable Energy Reviews, 53, 225-234.

REFERENCES

Abrigo, M. R. M., & Love, I. (2016). Estimation of panel vector autoregression in Stata. Stata Journal, 16(3), 778–804.

Altuzarra, A., Gálvez-Gálvez, C., & González-Flores, A. (2021). Is gender inequality a barrier to economic growth? A panel data analysis of developing countries. Sustainability, 13(1), 1–21.

Andrews, D. W. K., & Lu, B. (2001). Consistent model and moment selection procedures for GMM estimation with application to dynamic panel data models. Journal of Econometrics, 101, 123-164.

Arellano, M. & Bover, O. (1995). Another look at the instrumental variable estimation of error components models. Journal of Econometrics, 68(1), 29-51.

Baerlocher, D., Parente, S. L., & Rios-Neto, E. (2021). Female labor force participation and economic growth: accounting for the gender bonus. Economics Letters, 200(109740), 1-4.

Barin, N. E., Kundak, S., & Cenikli, V. S. (2020). The effects of female employment on economic growth: an application of panel data on the member countries of the organisation of islamic cooperation. In Contemporary studies in economic and financial analysis (Eds. S. Grima, E. Özen, & H. Boz) Emerald Publishing Limited, 29-44.

Belke, M., & Bolat, S. (2016). The panel data analysis of female labor participation and economic development relationship in developed and developing countries. 11th MIBES Conference, 22-24 June 2016, Heraklion, Crete, Greece, 70–75.

Boserup, E. (1970). Women's role in economic development. New York: St. Martins.

Breitung, J. & Das, S. (2005). Panel unit root tests under cross sectional dependence. Statistica Neerlandica, 59, 414-433.

Doğan, B., & Akyüz, M. (2017). Female labor force participation rate and economic growth in the framework of kuznets curve: evidence from Turkey. Review of Economic and Business Studies, 10(1), 33–54.

Goldin, C. (1995). The U-Shaped Female Labor Force Function in Economic Development and Economic History. In Investment in women's human capital (Eds. T.P. Schultz) University of Chicago Press, Chicago, 61–90.

Holtz-Eakin, D., Newey, W., & Rosen, H. S. (1988). Estimating vector autoregressions with panel data. Econometrica, 56(6), 1371–1395.

International Monetary Fund (IMF) (2022). A guide to committees, groups, and clubs. Available at https://www.imf.org/en/About/Factsheets/A-Guide-to-Committees-Groups-and-Clubs#:~:text=The%20Group%20of%20Five%20(G5,Kingdom%2C%20and%20the%20United%20States, (20.12.2022).

Lechman, E. & Kaur, H. (2015). Economic growth and female labor force participation – verifying the u-feminization hypothesis. New evidence for 162 countries over the period 1990-2012. Available at SSRN: https://ssrn.com/abstract=2551476

Luci, A. (2009). Female labour market participation and economic growth. International Journal of Innovation and Sustainable Development, 4(2-3), 97–108.

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) (2022). ALFS Summary Tables (Database). Available at https://stats.oecd.org/, (22.12.2022).

Pesaran, M. (2004). General diagnostic tests for cross section dependence in panels. IZA Discussion Papers No.1240. IZA Institute of Labor Economics.

Pesaran, M.H. (2007). A simple panel unit root test in the presence of cross section dependence. Journal of Applied Econometrics, (22), 265-312.

Tam, H. (2011). U-shaped female labor participation with economic development: some panel data evidence. Economics Letters, 110(2), 140-142.

Tasseven, O. (2016). The relationship between economic development and female labor force participation rate: a panel data analysis. In Global financial crisis and its ramifications on capital markets: opportunities and threats in volatile economic conditions (Eds. U. Hacioğlu & H. Dinçer) Springer International Publishing AG, 555–568.

Tsani, S., Paroussos, L., Fragiadakis, C., Charalambidis, I., & Capros, P. (2013). Female labour force participation and economic growth in the South Mediterranean countries. Economics Letters, 120(2), 323-328.

Verick, S. (2014). Female labor force participation in developing countries. IZA World of Labor, September, 1–10. https://doi.org/10.15185/izawol.87

Verme, P., Barry, A. G., & Guennouni, J. (2016). Female labor participation in the arab world: evidence from panel data in morocco. Labour, 30(3), 258–284.

Worldbank (2022). World Development Indicators (WDI) (Database). Available at https://data.worldbank.org/ (22.12.2022).

Yerdelen-Tatoğlu, F. (2018). Panel zaman serileri analizi: STATA uygulamalı, 2. Baskı. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.

REFERENCES

Afsal, M. Ş., Doğan, İ., Örün, E. & Aydın, B. (2018). Enflasyonun Stokastik Belirleyicileri: Türkiye Ekonomisi İçin Bir NARDL Yaklaşımı. Journal of Life Economics, 5(4), 57-74.

Ağayev, S. (2012). Geçiş Ekonomilerinde Enflasyon Oranı Belirleyicileri; Panel Veri Analizi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 12(1), 59-72

Ahmed, Q. M., Muhammad, S. D., Noman, M. & Lakhan, G. R. (2014). Determinants of recent inflation in Pakistan: Revisit. Pakistan Journal of Commerce and Social Sciences (PJCSS), 8(1), 170-184.

Alev, N. (2019). Türkiye'de enflasyonun belirleyicileri: ARDL sınır testi yaklaşımı (2006: Q1-2018: Q2 dönemi). Uluslararası Ekonomi, İşletme ve Politika Dergisi, 3(1), 1-18.

Alexander, A. A., Andow, A. H. & Danpome, M. G. (2015). Analysis of the main determinants of inflation in Nigeria. Research Journal of Finance and Accounting, 6(2), 144-155.

Altowaijri, H.A. (2011). Determinants of Inflation in Saudi Arabia. World Review of Business Research, 1(4), 109-114.

Arslan, İ. & Yapraklı, S. (2008). Banka Kredileri ve Enflasyon Arasındaki İlişki: Türkiye Üzerine Ekonometrik Bir Analiz (1983-2007). Istanbul University Econometrics and Statistics e-Journal, (7), 88-103.

Bai, J. & Perron, P. (2003). Computation and analysis of multiple structural change models. Journal of applied econometrics, 18(1), 1-22.

Çelik, A. (2021). Türkiye'de Enflasyonun Belirleyicilerinin VAR Yöntemi İle Analizi (2008-2019). İzmir İktisat Dergisi, 36(1), 135-153.

Demirgil, B. (2019). Türkiye'de Enflasyonun Belirleyicileri Üzerine Uygulamalı Bir Çalışma. Journal of International Management Educational and Economics Perspectives, 7(1), 13-21.

Deniz, P., Tekçe, M. & Yilmaz, A. (2016). Investigating the determinants of inflation: A panel data analysis. International Journal of Financial Research, 7(2), 233-246.

Durmuş, S. (2016). Şeytan Üçgeni; Faiz, Döviz Kuru ve Enflasyon İlişkisi: Türkiye İçin Ampirik Bir Analiz. TURAN-SAM, 8(32), 427-433.

Enders, W. & Lee, J. (2012). The flexible Fourier form and Dickey–Fuller type unit root tests. Economics Letters, 117(1), 196-199.

Erdem, H. F. & Yamak R. (2013). Türkiye'de Enflasyon ve Enflasyon Belirsizliği: Kalman Filtre Yaklaşımı. Çukurova Üniversitesi İİBF Dergisi, 17(2), 65-80.

Girginer, N. & Yenilmez, F. (2005). Türkiye'de Enflasyonun Ekonometrik Olarak İncelenmesi (1982-2002). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6(1), 101-116.

Güven, E. T. A. & Uysal, D. (2013). Türkiye'de Döviz Kurlarındaki Değişme İle Enflasyon Arasındaki İlişki (1983-2012). Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD), 5(9), 141-156.

Gyebi, F. & Boafo, G. K. (2013). Macroeconomic determinants of inflation in Ghana from 1990-2009. International journal of business and social research (IJBSR), 3(6), 81-93.

Kalman, R. E. (1960). A New Approach to Linear Filtering and Prediction Problems, Transactions of the ASME–Journal of Basic Engineering, 82(Series D), 35–45.

Kaplan, F. & Güngör, Ş. (2017). The Relationship Between Money Supply, Interest Rate and Inflation Rate: an Endogeneity-Exogeneity Approach, European Scientific Journal, 13(1), 30-38.

Karagöz, K. & Ergün, S. (2010). Türkiye'de Ekonomik İstikrarsızlığın Kaynakları: Ekonometrik Bir Değerlendirme, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakülte Dergisi, 15(2),169-185.

Kim, B. Y. (2001). Determinants of Inflation in Poland: A Structural Cointegration Approach, Bank of Finland Institute for Economies in Transition Discussion Papers, 16.

Koopman, S. J., Shephar N. & Doornik J.A. (1960). Statistical algorithms for models in state space using SsfPack 2.2. Econometrics Journal, Vol. 1, 1–55.

Leheyda, N. (2006). Determinants of Inflation in Ukraine: a Cointegration Approach, The Periphery of the Euro: Monetary and Exchange Rate Policy in CIS Countries. Ashgate. Aldershot, U.K., 313-346.

Mike, F. & Alper, A. E. (2020). Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkeler için İşsizlik Histerisinin İncelenmesi: Fourier ADF Test Bulguları. Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10 (7), 1-14.

Perron, P. (1990). Testing for a unit root in a time series with a changing mean. Journal of Business & Economic Statistics, 8(2), 153-162.

Odhiambo, N. M. (2012). The impact of inflation on financial sector development: Experience from Zambia. Journal of Applied Business Research (JABR), 28(6), 1497-1508.

Şahinoğlu, T., Özden, K., Başar, S. & Aksu, H. (2010). Türkiye'de Enflasyonun Oluşumu: ARDL Yaklaşımı. Sosyoekonomi, 11(11). 27-46.

Terzi, H. & Kurt, S. (2007). Türkiye'de dolarizasyon sürecinde döviz kuru ve enflasyon ilişkisi. Ekonomik Yaklaşım, 18(64), 1-22.

Venkadasalam, S. (2015). The Determinant of Consumer Price Index in Malaysia. Journal of Economics, Business and Management, 3(12). 1115-1119.

Yılancı, V., Aydın, M. & Aydın, M. (2019). Residual Augmented Fourier ADF Unit Root Test. MPRA, Paper No. 96797.

Zivot, E. & Andrews, D. W. K. (2002). Further evidence on the great crash, the oil-price shock, and the unit-root hypothesis. Journal of business & economic statistics, 20(1), 25-44.

REFERENCES

BIS. (2015). Bank for International Settlements. https://www.bis.org/bcbs/history.htm

Erdoğan, A. (2014, June). Basel Kriterlerinin Bankacılık Sektörüne Etkisi ve Türkiye'de Bankacılık Sektörünün Basel Kriterlerine Uyum Süreci. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 141–182.

Harwood, S. (2006). Shipping Finance (3rd ed.). Euromoney International Investor Plc.

Bankaların Özkaynaklarına İlişkin Yönetmelik, (2006).

Şahin, İ. (2013). Küresel Finansal Kriz Esnasında Geliştirilen Bankacılık Düzenlemelerinden Basel III Kriterlerinin Kapsamı Ve Uygulama Süreci . Muhasebe ve Finansman Dergisi. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/427467

Shipbuilding Agreement - Overview. (2015, June 12). OECD. https://www.oecd.org/sti/ind/shipbuildingagreement-overview.htm

Stopford, M. (2009). Maritime Economics (3rd ed.). Routledge. https://logistics.nankai.edu.cn/_upload/article/50/93/1cf2097840e8af90af4b19979773/9ce547df-a3e1-493c-a4a3-0ebbfe0669b9.pdf

Top 10 Most Expensive Cruise Ships Ever Built. (2014). World Maritime News. https://www.offshore-energy.biz/top-10-most-expensive-cruise-ships-ever-built/

Yıldırım, E. (2007). Bankalarda Ticari Kredilendirme Süreci; Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Yolları ile İlgili Ampirik Bir Çalışma [Master's Thesis, Selçuk Üniversitesi]. http://acikerisimarsiv.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/680/ezgi_yildirim_tez.pdf?sequence=1&isAllowed=y

REFERENCES

Ağır, H. (2009). Türkiye'de Finansal Liberalizasyon Ve Finansal Gelişme İlişkisinin Ekonometrik Analizi. (Doktora Tezi). Adanan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

Akın, H. (2019). Gelir Dağılımı ve Suç İlişkisi. (Yüksek Lisans Tezi). Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.

Aktan, C. C., & Vural, İ. Y. (2002). Gelir Dağılımında Adalet (Siz) Lik Ve Gelir Eşit (Siz) Liği: Terminoloji, Temel Kavramlar Ve Ölçüm Yöntemleri. Yoksullukla Mücadele Stratejileri, 1-21.

Aktan, C. C., & Vural, İ. Y. (2002). Yoksulluk: Terminoloji, Temel Kavramlar Ve Ölçüm Yöntemleri. CC Aktan (Ed.), Yoksullukla Mücadele Stratejileri. Ankara: Hak-İş Konfederasyonu Yayınları, 1-32.

Alyu, E. (2018). Gelir Dağılımı Eşitsizliğinin Mikroekonomisi: Seçilmiş Ülkeler Üzerine Panel Veri Analizi. (Doktora Tezi). Gaziantep Üniversitesi, Sosyal bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

Asandaş, N. (2019). Türkiye Ve Dünyada Kalkınma-Gelir Dağılımı-Yoksulluk İlişkisi: Ekonometrik Bir Uygulama. (Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.

Balı Eryiğit, S. (2014). Finansal Gelişmenin Kurumsal Belirleyicileri: Ülkelerarası Bir Analiz. (Doktora Tezi). Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Başoğlu, U., Ceylan, A., & Parasız, İ. (2001). Finans: Teori Kurum ve Araçlar, Ekin Kitabevi, Bursa.

Bükey, A. M., & Akgül, O. (2021). Finansal Derinleşmenin Gelir Dağılımına Etkisi: BRICS-T Örneği. Sosyoekonomi, 29(47), 301-318.

Ceylan, A. & Korkmaz, T. (2013). İşletmelerde Finansal Yönetim, Ekin Yayınevi, 13. Baskı, Bursa,

Chen, W., Hamori, S., & Kinkyo, T. (2016). Financial Development And Financial Openness Nexus: The Precondition Of Banking Competition. Applied Economics, 48(12), 1130-1139.

Cicioğlu, Ş. (2009). Finansal Serbestleşme Sürecinde Türkiye Ekonomisinde Finansal Derinlik Ve Baskınlık Analizi. (Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Čihák, M., Demirgüç-Kunt, A., Feyen, E., & Levine, R. (2013). Financial Development İn 205 Economies, 1960 to 2010 National Bureau of Economic Research (No. w18946).

Çetin, S. (2019). Finansal Derinleşme ve Yoksulluk İlişkisi: Yükselen Ekonomiler Üzerine Ekonometrik Bir Uygulama. (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Çiçek, S. (2019). Bankacılık Sektörünün Gelir Dağılımı ve İstihdam Üzerine Etkisi. (Yüksek Lisans Tezi). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.

Çoltu, S. (2017). Finansal Derinleşmenin Ekonomik Büyümeye Etkisi 2001-2016 Yılları Türkiye Örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Namık Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tekirdağ.

Demirci, O. (2019). Türkiye'de Mali Derinlik, Faiz, Tasarruf İlişkisi Ve Politika Uygulamaları. (Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) Yıllık, D. P. T. S. B. (2001). Gelir Dağılımının İyileştirilmesi ve Yoksullukla Mücadele Özel İhtisas Komisyonu Raporu. [Erişim Tarihi: 10.12.2021, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Gelir-Dagiliminin-Iyilestirilmesi-ve-Yoksullukla-Mucadele-OIK-Raporu.pdf]

Durgun, B. (2021). Gelir Dağılımı- İnsani Gelişme İlişkisi: Türkiye Ve Seçilmiş Ülke Örnekleri. (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ecevit, A. (2010). Mali Derinleşme İle Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: Uzak Doğu Asya Ülkeleri Ve Türkiye Örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.

Eker, T. (2021). Gelir Dağılımı Ve Yoksulluk Analizi: Türkiye Örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

Emek, Ö. F. (2020). Enflasyonun Gelir Eşitsizliği Üzerindeki Etkisinin Panel Veri Analizi İle İncelenmesi.

Erim, N. & Türk, A. (2005). Finansal Gelişme Ve İktisadi Büyüme. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (10), 21-45.

Goldsmith, R. W. (1987). Premodern Financial System, Cambridge University Press.

Gökmen, G. S. (2013). Bir Akademik Disiplin Olarak Uluslararası Politik Ekonominin Sınırları. Sosyal Bilimler Dergisi, 15(1).

Gökten, S., Okan, P,. Öner, E. & Aypek, N. (2008). Tasarruf ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişkide Finansal Sistemin Rolü-Kırgızistan Örneği. Sosyoekonomi, 7 (7).

Günel, Ö. (2019). Gelir Dağılımı Adaletsizliği Ve Türkiye'De Yoksullukla Mücadele Politikalarının Etkinliği. (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Internatıonal Monetary Fund (IMF). (2011). Financial Deepening And International Monetary Stability, Erişim Tarihi: 26.01.2022,https://www.imf.org/external/pubs/ft/sdn/2011/sdn1116.pdf

İnal, A. (2019). Finansal Derinleşme-Ekonomik Büyüme İlişkisinin Ekonometrik Analizi. (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstüsü, Sakarya.

Johansen, S. & K. Juselius (1990). Maximum Likelihood Estimation and Inference on Cointegration With Applications to The Demand for Money. Oxford Bulletin Of Economics and Statistics, 52, 169-210.

Kılıç Darıcı, H. (2009). Finansal Derinleşme ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Gelişmekte Olan Piyasalar Örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.

Lynch, D. (1996). Measuring Financial Sector Development. Journal of Monetory Economics, Cilt 22, Sayı . 28, s. 3–42.

Meçik, O., & Karabacak, M. (2011). Türkiye'de Enflasyon, Finansal Derinleşme Ve Büyüme İlişkisi. Anadolu International Conferance in Economics II, June, 15, 17

Mert, M., & Çağlar, A. E. (2019). Eviews Ve Gauss Uygulamalı Zaman Serileri Analizi. Ankara: Detay Yayıncılık.

Mollaahmetoğlu, E. (2016). Fınancıal Deepenıng: Türkiye's Fınancıal Depth And Panel Data Analysıs. Istanbul University Econometrics and Statistics e-Journal, (25), 32-54.

Oruç, S. (2013). Finansal Derinleşme, Ekonomik Büyüme Ve Türk Finans Sistemi: 1990-2010 (Yüksek Lisans Tezi). Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.

Önal, H.N. (2019). Ekonomik Büyüme İle Gelir Dağılımı İlişkisinin Ekonometrik Analizi. (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Özcan, B. (2017). ARDL Model Bounds Test Approach: The Case Of Türkiye.

Özcan, G. (2016). Finansal Derinleşme Ve İş Ülkelerde: Yükselen Piyasa Ekonomileri Doğrultusunda Ampirik Bir Analiz. (Doktora tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Özyıldız, T. (2021). Gelişmiş Ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Finansal Dışa Açıklık İle Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: Bir Panel Veri Analizi. (Doktora Tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Gaziantep.

Pamuk, M., & Bektaş, H. (2014). Türkiye'de Eğitim Harcamaları ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: ARDL Sınır Testi Yaklaşımı. Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 2(2), 77-90.

Pesaran, M. H., Shin, Y., & Smith, R. J. (2001). Bounds Testing Approaches To The Analysis Of Level Relationships. Journal of applied econometrics, 16(3), 289-326.

Sak, G., Özatay, F., & Öztürk, E. (1996). Şirketler Kesiminin Finansman Sorunları ve Alternatif Finansman Kaynakları. İstanbul: TÜSIAD Yayınları.

Saltoğlu, B. (1998). Ekonomik Büyüme ve Finansal Piyasaların Gelişimi. İktisat Dergisi, 12(25), 13-37.

Sever, O. (2020). Finansal Derinlik, Ticari Açıklık Ve İktisadi Büyüme İlişkisi: Türkiye Örneği. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Sevüktekin, M., & Çınar, M. (2017). Ekonomik Zaman Serileri Analizi. Bursa: Dora Yayıncılık.

Seyidoğlu, H. (2002). Ekonomik Terimler Ansiklopedik Sözlük. Güzem Can Yayınları: 18, 3. Baskı, İstanbul.

Sönmez, M. (1990). Türkiye'de Gelir Eşitsizliği. Basım, İstanbul: İletişim yayınları.

Şahin, D. (2018). Gelişmiş Ülkelerde Finansal Gelişme ve Gelir Eşitsizliği İlişkisi. Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (15), 299-322.

Şahin, M. (2022). Finansal Derinleşme ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Türkiye Örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Karabük.

Tayyar, A. E. (2011). Türkiye'de Gelir Dağılımı ve Makro Ekonomik Faktörlerin Gelir Dağılımı Üzerine Etkisi: Bir Ekonometrik Analiz. (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Uçar, H. M. (2019). Gelir Dağılımı ve Büyüme İlişkisi. (Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Uysal, Y. (2007). Gelir Dağılımı Türleri Arasındaki İlişkiler Perspektifinde Türkiye' de Gelir Dağılımının Düzenlenmesine Yönelik Öneriler.

Yang, G., & Liu, H. (2016). Financial Development, İnterest Rate Liberalization, And Macroeconomic Volatility. Emerging markets finance and trade, 52(4), 991-1001.

Yaz, O. (2011). Gelir Dağılımının İyileştirilmesinde Mikrokredilere Kaynak Oluşturabilecek Finansal Araçlar. (Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Kütahya.

Yetiz, F. (2008). Finansal Sistemin Yapısı, Finansal Derinleşme ve Ekonomik Büyüme İlişkisi, Türk Finans Sistemi. (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Yıldırım, S. (2013). Türkiye'de Para Ve Sermaye Piyasalarının Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: ARDL Sınır Testi Yaklaşımı. Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Yücel, D. (2019). Finansal Derinleşme ve İktisadi Büyümeye Üzerindeki Etkisi. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

REFERENCES

Acerbi, C., & Tasche, D. (2002). Expected shortfall: A natural coherent alternative to value at risk. Economic Notes, 31(2), 379-388.

Artzner, P., Delbaen, F., Eber, J. M., & Heath, D. (1999). Coherent measures of risk. Mathematical Finance, 9(3), 203-228.

Balkema, A.A. & de Haan, L. (1974). Residual Life Time at Great Age. The Annals of Probability, 2, 792-804.

Beder, T. (2002). Value-at-Risk: Risk Management and Statistical Methodology. New York: John Wiley & Sons.

Beirlant, J., Goegebeur, Y., Segers, J., & Teugels, J. (2004). Statistics of Extremes: Theory and Applications. John Wiley & Sons.

Beirlant, J., Teugels, J. & Vynckier, P. (1996). Practical analysis of extreme values, Leuven University Press, Leuven. Doi: https://doi.org/10.2143/AST.27.1.563212

Coles, S. (2001). An Introduction to Statistical Modeling of Extreme Values. Springer.

Danielsson, J., Hartmann, P. & de Vries, C. (1998). The cost of conservatism, RISK, 11(1), 101-103. Doi: https://doi.org/10.1177/0312896213481367

De Haan, L. e Ferreira, A. (2006). Extreme Value Theory: An Introduction. Springer Series in Operations Research and Financial Engineering. Boston.

Embrechts, P., Resnick, S. & Samorodnitsky, G. (1998). Living on the edge. RISK Magazine, 11(1), 96-100.

Gencay, R, Selçuk, F. (2004). Extreme value theory and value-at-risk: relative performance in emerging markets. International Journal of Forecasting, 20(2), 287–303. Doi: https://doi.org/10.1016/j.ijforecast.2003.09.005

Gençay, R., Selçuk, F. & Whitcher, B. (2002). An introduction to wavelets and other filtering methods in finance and economics. Academic Press, San Diego, CA.

Gilli, M. and Kellezi, E. (2006). An application of extreme value theory for measuring financial risk. Computational Economics, 207-228. Doi: 10.1007/s10614-006-9025-7

Gumbel, E.J. (1958). Statistics of Extremes, Columbia University Press, New York.

Jorion, P. (2001). Value at Risk: The New Benchmark for Managing Financial Risk. New York: McGraw-Hill.

McNeil, A. J., Frey, R., & Embrechts, P. (2015). Quantitative Risk Management: Concepts, Techniques, and Tools. Princeton University Press.

McNeil, A.J. (1997). Estimating the Tails of Loss Severity Distributions Using Extreme Value Theory. Astin Bulletin, 27(2), 117–37. Doi: https://doi.org/ 10.2143/AST.27.1.563210

McNeil, A.J. (1998). On Extremes and Crashes, RISK, 11, 99

Pickands J. (1975). Statistical inference using extreme order statistics, The Annals of Statistics, 3 (1), 119–131. Doi: 10.1214/aos/1176343003

KATILIM BANKALARINDA KARLILIĞIN BELİRLEYİCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Nadheer Mustafa AHMED AHMED
Doç. Dr. Selim CENGİZ

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6559-61-5

Ekim 2023

Sayfa Düzeni/Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Bankacılık sektörü, ülkelerin ekonomik kalkınma ve finansal sistemi için oldukça önemli bir yere sahiptir. Bu sebeple bankaların başarılı bir şekilde faaliyetlerini sürdürmesi ülkenin ekonomik gelişim ve finansal istikrarın sağlanması açısından önemlidir. Bütün işletmelerde olduğu gibi bankacılık sektöründe de karlılık bankaların devamlılığı için gerekli unsurlarındandır. Bankaların karlılığı banka faaliyetlerinin devamı ve ülkelerin ekonomileri için önemli bir olgudur. Karlılıkta azalma meydana gelmesi veya bankaların zarar etmeleri ekonomiyi, üretimi, istihdamı vb. olumsuz etkiler. Dolayısıyla bankacılık sektöründe karlılığın belirleyicilerinin saptanması ve yakından izlenmesi önemli bir konudur. Diğer yandan mevduat bankaları, belirli faiz getirici işlemler yapan ve mevduat kabul eden bankalarken, katılım bankaları faizsiz bankacılık işlemini yerine getiren bankalardır. Bu bankalarda alternatif bir finansal getiri aracı olan katılım fonu yolu ile toplanan fonlar, finans sektörünün gelişmesi bakımından önemli bir yere sahiptir. Aynı zamanda reel sektöre kaynak aktararak ekonominin büyümesine katkıda bulunur. Farklı müşteri potansiyeli ve gelir elde etme şekline sahip olan katılım bankalarında karlılığın arttırılması önem arz etmektedir. Bununla birlikte katılım bankalarının son yıllarda sadece islam ülkeleri ile sınırlı kalmaksızın tüm dünyada artan bir öneme sahip olması, hızla büyüme sağlaması ve bankacılık sektörü içinde artan bir öneme sahip olması ulusal ve uluslararası akademik çalışmalarda söz konusu bankalar üzerine yapılan araştırmaların artış göstermesine neden olmuştur. Bu çalışma, "Katılım Bankalarında Karlılığı Etkileyen Değişkenlerin Tespiti ve Analizi Üzerine Bir Araştırma" başlıklı Yüksek Lisans tezinden yararlanılarak geliştirilmiştir. Çalışmada, Türk bankacılık sektörü içerisinde faaliyet gösteren katılım bankalarının kârlılığını belirleyen faktörlerin neler olduğunu tespit etmeyi amaçlamaktadır. Katılım bankalarıyla ilgilenen ve güncel konulara farklı bakış açısıyla ulaşmak isteyen araştırmacılara yararlı olmasını dileriz.

Nadheer Mustafa AHMED AHMED
Doç. Dr. Selim CENGİZ

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ 1

2. BANKACILIK SEKTÖRÜ 3

2.1. Bankanın Tanımı ve Hizmetleri 3
2.2. Dünyada Bankacılığın Tarihsel Gelişimi 4
2.3. Türkiye'de Bankacılığın Tarihsel Gelişimi 5
2.3.1. Osmanlı Döneminde Bankacılık 6
2.3.2. Cumhuriyet Döneminde Bankacılık 7
2.4. Bankaların Fonksiyonları 9
2.4.1. Fon Transferi 9
2.4.2. Kaydi Para Yatırma 10
2.4.3. Bankacılık Hizmetleri 10
2.4.4. İşlem Maliyetlerini Azaltma 11
2.4.5. Vade ve Miktar Ayarlaması Para ve Maliye Politikaları 11
2.4.6. Uluslararası Ticareti Geliştirme 12
2.5. Finans Sisteminde Bulunan Banka Çeşitleri 12
2.5.1. Faaliyetlerine Göre Bankalar 13
2.5.1.1. Ticari Bankalar 13
2.5.1.2. Kalkınma bankaları 14
2.5.1.3. Yatırım ve Kalkınma Bankaları 14
2.5.1.4. Merkez bankaları 15
2.5.2 Sermayesine Göre Bankalar 16
2.5.2.1. Kamu Bankaları 16
2.5.2.2. Özel Bankalar 17
2.5.2.3. Yabancı Bankalar 18
2.5.3. Fonksiyonlarına Göre Bankaları 19
2.5.3.1. Evrensel Bankalar 19
2.5.3.2. Uzman Bankalar 20

3. KATILIM BANKACILIĞI 21

3.1. Genel Olarak Katılım Bankacılığı 21
3.2. Katılım Bankacılığının Faaliyet Alanları 21
3.3. Katılım Bankacılığının Ortaya Çıkış Sebepleri 22
3.3.1. Dini Sebepler 22
3.3.2. Ekonomik Sebepler 22
3.3.3. Sosyal Sebepler 22
3.3.4. Politik Sebepler 23

3.4. Katılım Bankalarının Hedefleri ve Amaçları 23
3.5. Katılım Bankalarının İşleyişi 23
3.5.1. Faizsiz Katılım Bankacılığı 23
3.5.2. Faizsiz Bankacılıkta Fon Toplamada Kullanılan Yöntemler 24
3.5.3. Faizsiz Bankacılıkta Fon Kullandırmada Kullanılan Yöntemler 24
3.6. Katılım Bankacılığının Dünyada Gelişimi 25
3.7. Katılım Bankacılığının Türkiye'de Gelişimi 27
3.8. Katılım Bankacılığının Tercih Edilme Nedenleri 28
3.9. Türkiye'de Bulunan Katılım Bankaları 28
3.9.1. Albaraka Türk Katılım Bankası 29
3.9.2. Türkiye Emlak Katılım Bankası 29
3.9.3. Kuveyt Türk Katılım Bankası 29
3.9.4. Türkiye Finans Katılım Bankası 30
3.9.5. Vakıf Katılım 30
3.9.6. Ziraat Katılım 30
3.10. Türkiye'de Katılım Bankalarının Sorunları 31
3.10.1. Yasal Düzenlemeler 31
3.10.2. Yetişmiş İş Gücü 31
3.10.3. Sistemin Genç Olması 32
3.10.4. Destekleyici Kurumların Eksikliği 32
3.10.5. Gelir Kaybı 32
3.11. Türkiye'deki Katılım Bankalarının Çalışma Yöntemleri 33
3.11.1. Fon Kaynağı 33
3.11.1.1. Özel Cari Hesap 33
3.11.1.2. Katılım hesabı ve Fon Kullanma 34
3.11.1.3. Emek – Sermaye 34
3.11.1.4. Sermaye Ortaklığı 35
3.11.1.5. Kiralama 36
3.11.1.6. Murabaha 36
3.11.1.7. Selem 38
3.11.1.8. Sukuk 38
3.11.1.9. İstisna 39
3.11.1.10. İslami Sigorta 39
3.12. Katılım Bankacılığının Türkiye Ekonomisine Katkıları 39
3.12.1. Atıl Durumda Olan Fonların Ekonomiye Kazandırılması 40
3.12.2. Kayıt Dışı Ekonominin Engellenmesi 40
3.12.3. Reel sektörün finansmanı 41
3.12.4. İstihdam 41
3.12.5. Rekabet 41
3.12.6. Yabancı Kaynakların Finansmanı 43
3.12.7. Maliyetlerin Düşürülmesi 43

4. KATILIM BANKALARINDA KARLILIĞI ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN TESPİTİ VE ANALİZİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA 45

4.1. Literatür Taraması 45
4.2. Araştırmanın Amacı 46
4.3. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları 47
4.4. Araştırmanın Önemi 47
4.5. Araştırmanın Yöntemi 48
4.6. Araştırmanın Analizi ve Bulguları 48
4.6.1. Katılım Bankalarının Temel Bilanço Göstergeleri 48
4.6.2. Araştırmanın Değişkenleri ve Hipotezleri 61
4.6.3. Araştırmanın Modeli 65
4.6.4. Araştırmanın Temel İstatistiki Verileri 66
4.6.5. Araştırmanın Panel Veri Regresyon Sonuçları 67

5. SONUÇ VE ÖNERİLER 79

KAYNAKÇA 83

KAYNAKÇA

Akdağ, S. ve Ekinci, M. A. (2018). Çeşitli Finansal Oranlar İle Karlılık Arasındaki İlişki: Katılım Bankaları Üzerine Bir Uygulama. Gazi Kitabevi Tic. Ltd. Şti.

Akgeyik, T. ve Yavuz, A. (2009). Türk bankacılık sektöründe yabancı girişi: Risk mi? Fırsat mı?. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 59(2), 25-60.

Akgüç, Ö. (1975). Cumhuriyet döneminde bankacılık alanında gelişmeler. *Ankara: Türkiye Bankalar Birliği Yayınları*.

Akın, C. (1986). Faizsiz bankacılık ve kalkınma. *İstanbul: Kayhan yayınları*.

Alacaatlı, Y. (2019). Kamu sermayeli bankalar ile özel sermayeli bankaların etkinliklerinin karşılaştırılması: Türk bankacılık sektörü üzerine bir araştırma. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). *İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul*.

Albertazzi, U.,& L. Gambacorta. (2009). "Bank Profitability and the Business Cycle." *Journal of Financial Stability*, 5(4): 393-409.

Alkış, A. (2018). İslam hukukunda katılım bankacılığı fon toplama ve kullandırma yöntemleri. *Al Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(3), 120-133. Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/tr/pub/farabi/issue/38876/432702

Anık, M. (2019). Kalkınma ve yatırım bankalarının sosyoekonomik kalkınmadaki rolü ve bir örnek olay incelemesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). *Marmara Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, İstanbul*.

Arslan, E. C. (2017). Katılım Bankacılığı ve Türkiye Ekonomisine Katkıları. İstanbul: İstanbul Ticaret Üniversitesi Dış Ticaret Enstitüsü Working Paper Series.

Arslan, E. C. (2017b). Katılım bankacılığı sisteminin Türkiye ekonomisine katkıları. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). *İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul*.

Artun, T. (1983). Türkiye'de bankacılık. *Ankara: Tekin Yayınevi*.

Aslan, H. (2015). Takaful (Islamic Insurance) Applications in Turkey: Problems And Proposals . *International Journal of Islamic Economics and Finance Studies*, 1(1), 93-117.

Aydın, Y. (2016). Türkiye'de para ve kur politikası. Y. Aydın (Ed.), Para arzının belirlenmesi, içinde (ss. 17-44). *İstanbul: Der Yayınları*.

Bacak, A. (2007). Türkiye'de kalkınma ve finansal performanslarının değerlendirilmesi (Türkiye Kalkınma Bankası TKB-İncelemesi), (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). *Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla*.

Bağcı, H. (2013). Ticari bankalar ile katılım bankalarının karlılık performanslarının TOPSIS yöntemi ile karşılaştırılması. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). *Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir*.

Baltagi, Badi H. (2001), Econometric Analysis of Panel Data (2nd Edition). West Sussex: Wiley and Sons.

Bastı, E. (2013). Türkiye'de şirketler kesiminin doğrudan finansman yoluyla kaynak sağlaması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (30), 185-194.

Başar, M. ve Coşkun, M. (2006). Bankacılık uygulamaları. Nurhan Aydın (Ed.), Dünya'da ve Türkiye'de bankacılığın tarihsel gelişimi içinde (ss. 19-44). *Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları*.

Başgümüş, A. (1997). Özel finans kurumlarının sermaye piyasası içindeki yeri, (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), *Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya*.

Bayındır, S. (2005). İslam hukuku penceresinden faizsiz bankacılık, *İstanbul: Rağbet Yayınları*.

Baykara, H.V. (2012). Katılım bankalarında etkinlik ve verimlilik analizi. (Yayımlanmamış doktora tezi). *Gaziosman Paşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat*.

Birdal, İ. (1993). Banka işletmeciliği. G. Çelebican (Ed.), *Bankalarda sermaye yeterliği sorunu. Ankara: Türkiye Bankalar Birliği Yayınları*.

Bouzgarrou, H., Jouida, S., & Louhichi, W. (2018). Bank profitability during and before the financial crisis: Domestic versus foreign banks. *Research in International Business and Finance*, *44*, 26-39.

Bozdemir, T. (2007). Türk bankacılığının tarihsel gelişimi ve reel sektöre katkısına ilişkin bir araştırma. (Yayımlanmamış doktora tezi). *İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul*.

Bozkurt, C. ve Göğül, P. (2010). Para ve maliye politikalarının koordinasyonu. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 2(2), 27-44.

Çelenk, H. ve Tağtekin, T. (2021). Katılım bankalarında fon transfer fiyatlama sistemi, finansal performansa yansıması ve muhasebeleştirilmesi (Katılım bankasında bir uygulama). *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 112-122.

Çizakça, M. (1999). İslam Dünyası'nda ve Batı'da iş ortaklıkları tarihi. İstanbul: *Tarih Vakfı Yurt Yayınları*.

Ekinci, M. B. (2010). Uluslararası hizmet ticaretindeki gelişmeler ve Türkiye'nin potansiyel hizmet endüstrilerine ilişkin analizler. *In Journal of Social Policy Conferences, sunulmuş bildiri, İstanbul.*

En-Neccar A. M. (1992). İslam'a göre banka ve sigorta. (H. Karaman, Çev.). *İstanbul: Nesil yayınları*.

Er, Şebnem (2009), "Dinamik Panel Veri Analizi ve Bir Uygulama", Yayınlanmış Doktora Tezi, *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, İstanbul*

Eskici, M. M. (2007). Türkiye'de katılım bankacılığı uygulaması ve katılım bankalarının müşteri özellikleri. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). *Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta*.

Gücenme, Ü. (1994). Türkiye'de sermaye piyasasındaki son gelişmeler. *Ankara: Türkiye Bankalar Birliği Yayınları*.

Gülen, M. (2015). Bankacılık sektöründe kamu ve özel bankaların finansal performanslarının karşılaştırılması. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). *Hitit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çorum*.

Gündoğdu, E. (2018). Bankacılıkta kaynak maliyeti ve ticari kredi fiyatlandırma üzerine etkileri. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). *Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul*.

Güneş, İ. (2014). İslam (Katılım) Bankalarının Sorunları ve Verimlilik Analizi: Türkiye-Malezya Örneği (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). *Celal Bayar üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa*.

Güven, Ö. (2019). Bankacılık tarihi gelişmeleri. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). *Namık Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tekirdağ*.

Hsiao, C. (2007). "Panel Data Analysis-Advantages and Challenges" Sociedad de Estadística e Investigación Operativa, 16. ss. 1–22.

Islam, M. S., & Nishiyama, S. I. (2016). The Determinants of Bank Profitability: Dynamic Panel Evidence from South Asian Countries. *Journal of Applied Finance and Banking*, 6(3), 77-93.

Kacır, T. (2020). Katılım bankacılığında uygulanan finansal kiralama yöntemindeki risk faktörünün islam hukuku açısından değerlendirilmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(03), 454-466.

Karaş, Z. (2016). 2008 küresel krizi karşısında merkez bankalarının etkinliklerinin analizi. *Journal of International Social Research*, 9(47), 886-891.

Katrancı, Y. (2019). Türkiye'deki Katılım Bankalarıyla Mevduat Bankalarının CAMELS Yöntemi Kullanılarak Performanslarının Karşılaştırılması. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam İktisadı Ve Finansı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Kaya, E. ve Çöllü, D. (2020). Bankerlerden günümüze Türk bankacılık tarihinin kronolojik olarak değerlendirilmesi. Business & Management Studies: *An International Journal*, 8(4), 1-36.

Kaya, F. (2013). Bankacılık Giriş ve İlkeleri. İstanbul: Beta Yayıncılık.

Kaya, Z. (2009). Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının bağımsızlığı ve para politikası. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25, 333-344.

Keleş, Y. (2020). Katılım Bankacılığı: Yapı, Uygulama ve Yasa Bağlamında Temel Sorunlar . *International Journal of Islamic Economics and Finance Studies*, 6 (3), 357-388.

Mikayilov, G. (2015). Türk ticari bankacılık sektöründe reklam harcamalarıyla bankacılık performansı arasındaki ilişki. (Yayımlanmamış doktora tezi). *Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya*.

Ödeş, M. (2020). Katılım bankacılığının türkiye örneği üzerinden dünya ekonomisine katkıları. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). *Marmara Üniversitesi, Orta Doğu ve İslam Ülkeleri Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul*.

Özbay, F. (2014). Katılım bankacılığı ve Türkiye'deki uygulamaları. (Yüksek Lisans Bitirme Projesi). *Gediz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir*.

Özer, K. ve Saygın, O. (2022). Katılım Bankacılığının Finansal Performans Analizi: Türkiye Uygulaması. Ekonomi, Politika & Finans Araştırmaları Dergisi, 2022, 7(1): 257-273.

Öztürk, A. ve Güven, Ö. F. (2013). Bireysel bankacılık ürün ve hizmetlerinin pazarlanmasında bankaların fark yaratma stratejileri. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5(1), 63-72.

Özulucan, A. ve Deran, A. (2009). Katılım bankacılığı ile geleneksel bankaların bankacılık hizmetleri ve muhasebe uygulamaları açısından karşılaştırılması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 85-108.

Parlakkaya, R. ve Çürük, S.A. (2011). Finansal rasyoların katılım bankaları ve geleneksel bankalar arasında bir tasnif aracı olarak kullanımı: Türkiye örneği. *Ege Akademik Bakış*, 11(3), 397-405.

Pehlivan, P. (2016). Türkiye'de katılım bankacılığı ve bankacılık sektöründeki önemi. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16(31), 296-324.

Polat, S. (2015). Katılım bankalarının sigorta uygulamalarında tekafülün yeri ve geleceği. (Yüksek Lisans Bitirme Projesi). *Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul*.

Reis, Ş. G., KILIÇ, Y., & Buğan, M. F. (2016). Banka Karlılığ□ını Etkileyen Fakto□rler: Tu□rkiye O□rneg□i. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (72), 21-36.

Rodoplu, B. C. (1997). Dünyada faizsiz bankacılık. Bereket Dergisi, 1(1).

Sümer, G. (2016). Türk bankacılık sektörünün tarihsel gelişimi ve AB bankacılık sektörü ile karşılaştırılması. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(2), 485-508.

Sümer, G. ve Onan, F. (2015). Dünyada faizsiz bankacılığın doğuşu, Türkiye'deki katılım bankacılığının gelişme süreci ve konvansiyonel bankacılıktan farkları. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(3), 296-308.

Şenel, C. ve Şekeroğlu, S. (2019). Yatırım ve kalkınma bankalarının etkinliklerinin VZA yöntemiyle analizi ve Türk bankacılık sektöründe bir uygulama. Third Sector Social Economic Review, 54(1), 565-580.

Tosun, M. (2000). Türk mali sisteminde özel finans kurumları deneyimi ve ÖFK'lerin Türk banka sistemi içindeki yeri. B.C. Rodoplu (Ed.), Türkiye'de özel finans kurumları teori ve uygulama. *İstanbul: Albaraka Türk Yayınları*.

Tulgar, D. (2018). Türkiye'de uluslararası bankacılık ve dış ticaret. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). *Namık Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tekirdağ*.

Türkan, Y. ve Kılıç, E. (2021). Katılım bankaları isminin "islami bankalar" olarak değiştirilmesinin toplumsal algı üzerine etkisi, TRB1 Bölgesi Üzerine Bir Uygulama Çalışması. *Bucak İşletme Fakültesi Dergisi*, 4(2), 153-168.

Türkmenoğlu Rüveyde, E. (2007). Katılım Bankacılığı ve Türkiye'deki Finansal Yapı. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırkkale*.

Uçar, M. (1989). Türkiye'de-Dünya'da faizsiz bankacılık ve hesap sistemleri. *İstanbul: Faisal Eğitim ve Yardımlaşma Vakfı*.

Uçarkaya, S. (2006). Kamu bankalarının bankacılık sistemindeki rolü. (Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi). *Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Bankacılık ve Finansal Kuruluşlar Genel Müdürlüğü, Ankara*.

Ustaoğlu, D. (2014). Türkiye' De Katılım Bankacılığı Sektördeki Yeri ve Önemi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

Uyanık, S. (1990). Proje Finansmanında Finansal Kiralamanın Rolü, *Ankara: Türkiye Ticaret Sanayi Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birligi*.

Uygun, D. ve Dölek, A. (2017). *Bankacılık, İstanbul: Umut Kitap*.

Ülev, S., Selçuk, M., Duramaz, S., Sümer, E., Aytekin, Y.E., Keskin, Ö. ve Eliyatkın, S. (2018). Katılım Finansmanında Yeni Yaklaşımlar, *İstanbul: TKBB Yayınları*.

Yağcılar, G. G. (2011). Türk bankacılık sektörünün rekabet yapısının analizi. *Ankara: BDDK Kitapları*.

Yanpar, A. (2015). İslami Finans. *İstanbul: Scala Yayıncılık*.

Yavuz, S. ve Törenek, M. (2019). Türkiye'de katılım bankalarının tercih edilme nedenleri üzerine bir araştırma. *Verimlilik Dergisi*, (1), 199-218.

Yetiz, F. (2016). Bankacılığın doğuşu ve Türk bankacılık sistemi. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(2), 107-117.

Yıldırım, O. (2020). Bankacılık sistemindeki gelişmeler ve Türkiye'de bankacılık sistemi. *Uluslararası Finansal Ekonomi ve Bankacılık Uygulamaları Dergisi*, 1(2) , 63-77.

Yılmaz, O. (2018). Türkiye'de bankacılık sektörü ve kamu bankalarının sektör içindeki yeri. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). *İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul*.

Yılmaz, K., & Turanlı, M. (2022a). Türkiye'de Katılım Bankalarının Finansal Performanslarının Hane Halkı Gelir Grupları İle İlişkisi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, *14*(4), 2785–2795. https://doi.org/10.20491/isarder.2022.1533

Yılmaz, K., & Turanlı, M. (2023b) *A Multi-disciplinary Investigation of Linearization Deviations in Different Regression Models.* Asian Journal of Probability and Statistics, 22 (3). pp. 15-19. https://doi.org/10.9734/ajpas/2023/v22i3484

Zarakoğlu, A. (1974). Cumhuriyetimizin 50. yılında memleketimizde bankacılık. *Ankara: Türkiye Bankalar Birliği Yayınları*.

KAMU HARCAMALARININ EKONOMİK ANALİZİ

KARŞILAŞTIRMALI ÜLKE İNCELEMELERİ

EDİTÖRLER

Dr. Ögr. Üyesi Göksel Karaş **Doç.Dr. Ersin Nail Sağdıç**

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6952-70-6

Mart 2023

Sayfa Düzeni/Kapak Tasarımı:

Vildan YAVUZ

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

Kamu Harcamalarının Teorik Çerçevesi ve Sınıflandırılması 1
Fazlı Yıldız

Türkiye, OECD ve Diğer Dünya Ülkelerinde Kamu Harcamalarının Karşılaştırılması 19
Yücel Demirkılıç

Genel Kamu Hizmetleri Harcamalarının Karşılaştırılması.....41
Göksel Karaş

Savunma Harcamalarının Karşılaştırılması.....77
Serhat Gözen

Kamu Düzeni ve Güvenliği Harcamalarının Karşılaştırılması.....97
Çağlayan Tabar

Ekonomik İşler Harcamalarının Karşılaştırılması 125
Güner Tuncer

Çevre Koruma Harcamalarının Karşılaştırılması 135
Betül Hayrullahoğlu

İskân ve Tolum Refahı Harcamalarının Karşılaştırılması 161
Filiz Özbay&Ahmet Köstekçi

Kamu Sağlık Harcamalarının Karşılaştırılması 179
Ebru Karaş

Dinlenme, Kültür ve Din Hizmetleri Temelinde Yapılan Harcamaların Karşılaştırılması....205
Fatma Alkan

Eğitim Harcamalarının Karşılaştırılması.....235
Ersin Nail Sağdıç

Sosyal Güvenlik ve Sosyal Yardım Harcamalarının Karşılaştırılması 263
Semih Şen&Gökhan Güney

Kaynaklar

Akdoğan, A. (2014). *Kamu maliyesi* (16. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.

Aktan, C. C. (2009). Arz – yönlü iktisat teorisi ve Haldun – Laffer etkisi. *Ekonomi Bilimleri Dergisi,* 1(2), 40-54.

Altay, A. (2015). *Kamu maliyesi (teorisi, gelişimi, kapsamı).* Ankara: Seçkin Yayınevi.

Bailey, S. J. (2004). *Strategic public finance.* New York USA: Palgrave Macmillan.

Bulutoğlu, K. (1988). *Kamu ekonomisine giriş* (4. Baskı). İstanbul: Filiz Kitabevi.

Bülbül, D., Ejder, H. L. ve Şahan, Ö. (2005). *Devlet bütçesi.* Ankara: Gazi Kitabevi.

Cameron, D. (1978). The eexpansion of the public economy. *American Political Science Review,* 72(4), 1243-1261.

Çomaklı, Ş. E., Turan, D. ve Doğruyol, C. (2017). *Kamu maliyesi* (4. Baskı). Ankara: Savaş Yayınevi.

Demirkılıç, Y. ve Yıldız, F. (2022). *Türkiye'de kamu harcamalarındaki değişimin Peacock-Wiseman sıçrama tezi çerçevesinde analizi* (1. Baskı). Bursa: Ekin Kitabevi.

Durmuş, M. (2006). Kamu harcamalarının artışını açıklayan makro ve mikro modellere ilişkin bir değerlendirme. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi. 8*(3), 251-299.

Edizdoğan, N. ve Çetinkaya, Ö. (2011). *Kamu bütçesi* (2. Baskı). Bursa: Ekin Kitabevi.

Edizdoğan, N., Çetinkaya, Ö. ve Gümüş, E. (2019). *Kamu maliyesi*. Bursa: Ekin Kitabevi.

Eş, M. (2002). *Kamu maliyesi (Ders Notları).* Kütahya: Ekspres Matbaası.

Gruber, J. (2010). *Public finance and public policy* (Third Ed.). New York USA: Worth Publishers.

Gül, E. ve Yavuz, H. (2011). Türkiye'de kamu harcamaları ile ekonomik büyüme arasındaki nedensellik ilişkisi: 1963-2008 dönemi. *Maliye Dergisi.* 160, 72-85.

Jacobs, D., Hélis, J.-L. ve Bouley, D. (2009). Budget Classification. International Monetary Fund. 27.12.2022 tarihinde https://www.imf.org/external/pubs/ft/tnm/2009/tnm0906.pdf adresinden alındı.

Kirmanoğlu, H. (2007). *Kamu ekonomisi analizi.* İstanbul: Beta Yayıncılık.

Meriç, M. (2003). Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde transfer harcamalarının gelişimi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 8*(2), 171-191.

Mutluer, K., Öner, E. ve Kesik, A. (2010). *Teori ve Uygulamada Kamu Maliyesi* (2. Baskı). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Mutluer, K., Öner, E. ve Kesik, A. (2011). *Bütçe hukuku.* İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Öztürk, N. (2018). *Kamu maliyesi (4. Baskı).* Bursa: Ekin Yayınevi.

Peacock, A. (2006). Wagner's Law of increasing expansion of public activities. A. F. Ott ve R. J. Cebula (Ed.), *Empirical Public Economics* (1. Baskı, s. 25-30) içinde. Massachusetts USA: Edward Elgar Publishing.

Pehlivan, O. (2019). *Kamu maliyesi.* Trabzon: Celepler Matbaacılık Yayın.

Pehlivan, O. (2022). *Kamu bütçesi.* Trabzon: Celepler Matbaacılık Yayın.

Rodrik, D. (1998). Why do more open economies have bigger governments?. *Journal of Political Economy,* 106(5), 997-1032.

Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2019). *Program Bütçe Rehberi (Program Sınıflandırması ve Performans Bilgisi).* Erişim adresi: https://sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/02/programr eh-ber_Ocak2020.pdf.

Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2021). *2022- 2024 Dönemi bütçe hazırlama rehberi.* Erişim adresi: sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2021/09/2022-2024_ButceHazirlamaRehberi-1.pdf.

Taraktaş, A. (2018). Kamu harcamaları. Ş. Tosunoğlu ve Y.T. Ergül (Ed.), *Kamu maliyesi* (s. 92-112) içinde. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakiltesi Yayınları.

Tuncer, G. (2016). Telafi hipotezinin Türkiye'de geçerliliği: Bölgesel panel veri analizi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 48, 144-154.

Türk, İ. (2008). *Kamu maliyesi* (7. Baskı). Ankara: Turhan Kitabevi.

2003 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı. (2003, 1 Şubat). *Resmî Gazete* (Sayı: 25011). Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2003/02/20030201.htm#8.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu. (2003, 24 Aralık). *Resmî Gazete* (Sayı: 25326). Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2003/12/20031224.htm.

Kaynaklar

Akkaya, Ş. (2011). *Küreselleşen Ekonomik Sorunlar ve Vergilemenin Küreselleşmesi*. İstanbul: Filiz Kitabevi.

Altunç, Ö. F., ve Aydın, C. (2012). Türkiye'de Kamu Sektörü Büyüklüğü ve Ekonomik Büyüme İlişkisinin Ampirik Analizi. *Ekonomik Yaklaşım*, *23*(82), 79-98.

Başaran, D. (2018). Devletin Mali Alandaki Rol ve Fonksiyonlarındaki Değişim. İçinde *Kamu Ekonomisi I* (ss. 25-44). Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi.

Çelikay, F. (2020). Kamu Ekonomisinin Yapısı ve Büyüklüğü. İçinde *Kamu Ekonomisi I* (ss. 33-53). T.C. Anadolu Üniversitesi.

Demirkılıç, Y., ve Yıldız, F. (2022). *Türkiye'de Kamu Harcamalarındaki Değişimin Peacock-Wiseman Sıçrama Tezi Çerçevesinde Analizi*. Bursa: Ekin Yayın Basım Dağıtım.

Dileyici, D. (2012). *Devletin Mali Alandaki Rol ve Fonksiyonlarındaki Değişim*. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi.

Dünya Bankası. (2023). World Development Indicators [Kurumsal WEB Sitesi]. Erişim tarihi 02 Şubat 2023, https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=2&series=GC.XPN.TOTL.GD.ZS&country=

Ergül, Y. T. (2020). Özelleştirme ve Regülasyon. İçinde *Kamu Ekonomisi I* (ss. 167-181). Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi.

European Comission. (2023). What is The Euro Area? [Kurumsal WEB Sitesi]. Erişim tarihi 02 Şubat 2023, https://economy-finance.ec.europa.eu/euro/what-euro-area_en

European Union. (2023). Country Profiles [Kurumsal WEB Sitesi]. Erişim tarihi 02 Şubat 2023, https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles_en

OECD. (2023). Our Global Reach [Kurumsal WEB Sitesi]. Erişim tarihi 02 Şubat 2023, https://www.oecd.org/about/members-and-partners/

Rosen, H. S., ve Gayer, T. (2008). *Public Finance*. Singapore: Mc Graw Hill.

Sandalcı, U., ve Sandalcı, İ. (2016). Kamu Kesimi Ekonomik Büyüklüğü ve Kamu Etkinlik Düzeyi İlişkisi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *25*(1), 413-429.

Savaşan, F. (2020). *Kamu Ekonomisi*. Bursa: Ekin Yayın Basım Dağıtım.

Schuknecht, L. (1995). The Growth of Government and the Reform of the State in Industrial Countries. *IMF Working Paper*, (No. 95/130), 1-39.

Tosunoğlu, Ş. (2018). Kamu Kesiminin Kapsamı. İçinde *Kamu Maliyesi* (ss. 40-69). Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi.

Vedder, R. K., ve Gallaway, L. E. (1998). Government Size and Economic Growth. *Prepared for the Joint Economic Committee*, 1-15.

World Economics. (2023). G7 [Kurumsal WEB Sitesi]. Erişim tarihi 02 Şubat 2023, https://www.worldeconomics.com/Regions/G7/

Kaynaklar

Bulutoğlu, K. (2004). Kamu Ekonomisine Giriş (8. Baskı). Batı Türkeli Yayıncılık.

Durmuş, M. (2008). Kamu Ekonomisi. Gazi Kitabevi.

Edizdoğan, N., Çetinkaya, Ö. ve Gümüş, E. (2012). Kamu Maliyesi (4. Baskı). Ekin Basım Yayın.

Halaskova, M. ve Halaskova, R. (2014). Assessment of public expenditures in selected areas of public services in EU countries. 14th International Conference on Finance and Banking (pp. 88-98).

Karaş, G. (2022). Kamu Harcamalarının AB ve Türkiye Açısından Karşılaştırmalı Analizi. Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Çalışmalar Dergisi, 4(1): 32-49.

Muhasebat Genel Müdürlüğü. (2023). Merkezi Yönetim Bütçe İstatistikleri [Kurumsal WEB Sitesi]. Erişim tarihi 02 Ocak 2023, https://www.hmb.gov.tr/muhasebat-genel-mudurluguistatistikleri

OECD. (2023). Classification of the Functions of Government Data [Kurumsal WEB Sitesi]. Erişim tarihi 05 Şubat 2023, https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=SNA_TABLE11

Özbaran, M. H. (2004). Türkiye'de Kamu Harcamalarının Son Beş Yılının Harcama Türlerine Göre İncelenmesi. Sayıştay Dergisi, 53: 115-138.

TESEV. (2008). Kamu Harcamaları Analizi El Kitabı [Kurumsal WEB Sitesi]. Erişim tarihi 11 Ocak 2023, https://www.tesev.org.tr/wp-content/uploads/rapor_Kamu_Harcamalari_Analizi_El_Kitabi.pdf

TÜSİAD. (2019). Merkezi Yönetim Bütçesi Takip Raporu IV. Ekonomik Araştırma Forumu Çalışma Raporları Serisi, İstanbul.

United Nations (2000). Classifications of Expenditure According to Purpose: Classification of the Functions of Government (COFOG); Classification of Individual Consumption According to Purpose (COICOP); Classification of the Purposes of Non-Profit Institutions Serving Households (COPNI); Classification of the Outlays of Producers According to Purpose (COPP). *Statistical Papers Series*, No.84, United Nations: New York, NY, USA.

Yüksel, C. ve Songur, M. (2011). Kamu Harcamalarının Bileşenleri ile Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: Ampirik Bir Analiz (1980-2010). Maliye Dergisi, 161: 365-380.

Kaynaklar

Anwar, M. A., Rafique, Z. ve Joiya, S. A. (2012). Defense spending-economic growth nexus: A case study of Pakistan. *Pakistan Economic and Social Review*, 50(2), 163-182.

Dritsakis, N. (2004). Defense spending and economic growth: an empirical investigation for Greece and Turkey. *Journal of Policy Modeling*, *26*(2), 249-264.

Gümüşdaş, E. (2010). *Türkiye'de Savunma Sanayi ve Savunma Harcamalarının Ekonomideki Yeri*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.

Heo, U. (2009). The Relationship between Defense Spending and Economic Growth in the United States. *Political Research Quarterly,* 63(4), 760–770.

Karagöl, E. (2005). Defence expenditures and external debt in Turkey. *Defence and Peace Economics*, 16:2, 117-125.

OECD. (2023). Classification of the Functions of Government Data [Kurumsal WEB Sitesi]. Erişim tarihi 09 Şubat 2023, https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=SNA_TABLE11

United Nations (2000). Classifications of Expenditure According to Purpose: Classification of the Functions of Government (COFOG); Classification of Individual Consumption According to Purpose (COICOP); Classification of the Purposes of Non-Profit Institutions Serving Households (COPNI); Classification of the Outlays of Producers According to Purpose (COPP). *Statistical Papers Series*, No.84, United Nations: New York, NY, USA.

Kaynaklar

Aleskerov, F., Ersel, H. ve Sabuncu, Y. (2010). Seçimden Koalisyona Kamusal Karar Alma (2. Baskı). Efil Yayınevi.

Analitik Bütçe Sınıflandırmasına İlişkin Rehber. (2019). https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2019/04/AnalitikEkorehber_2019-2021.pdf.

Aslan, M. H. (1996). Hizmet Ekonomisi (1. Baskı). Işık Kitapevi.

Barro, R. J. (1990). Government Spending in A Simple Model of Endogeneous Growth. *Journal of Political Economy*. 98(5): 103-125.

Bulutoğlu, K. (2003). Kamu Ekonomisine Giriş: Demokraside Devletin Ekonomik Bir Kuramı (1. Baskı). YKY Yayınları.

Çetin, Z. Ö. ve Yılmaz, N. (2016). Japonya'da Yerel Yönetimlerin İdari ve Mali Yapısı Üzerine Bir İnceleme. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 21(4): 1213-1237.

Çetinkaya, Ö. (2021). Mahalli İdareler Maliyesi (8. Baskı). Ekin Yayınevi.

Edizdoğan, N., Çetinkaya, Ö. ve Gümüş, E. (2018). Kamu Maliyesi (9. Baskı). Ekin Yayınevi.

Karaş, G. (2022). Kamu Harcamalarının AB ve Türkiye Açısından Karşılaştırmalı Analizi. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Çalışmalar Dergisi,* 4(1): 32-49.

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Muhasebat Genel Müdürlüğü. (2023). https://muhasebat.hmb.gov.tr/Anasayfa

Nadaroğlu, H. (1996). Kamu Maliyesi Teorisi (9. Baskı). Beta Yayınevi.

OECD.Stat Veritabanı (2023). https://stats.oecd.org/#.

Pınar, A. (2014). Maliye Politikası (7. Baskı). Turhan Kitapevi.

TESEV. (2008). Kamu Harcamaları Analizi El Kitabı. *https://www.tesev.org.tr/wp-content/uploads/rapor_Kamu_Harcamalari_Analizi_El_Kitabi.pdf*.

Kaynaklar

Akdoğan, A., (2009). Kamu Maliyesi. Ankara: Gazi Kitabevi.

Aksoy, Ş., (1994). Kamu Maliyesi. İstanbul: Filiz Kitabevi.

Devrim, F., (1998). Kamu Maliyesine Giriş. İzmir: Anadolu Matbaacılık.

Edizdoğan, N., (2008). Kamu Maliyesi. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Gupta, Janak Raj (2007). Public Economics In IndiaTheory And Practice. Atlantic Publishers & Dist,.

OECD (2011), Classification of the Functions of Government (COFOG) https://www.oecd.org/gov/48250728.pdf

OECD (2021), Government at a Glance 2021, OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/1c258f55-en.

OECD (2023), OECD Stat, https://stats.oecd.org/#

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü (2023), https://muhasebat.hmb.gov.tr/merkezi-yonetim-butce-istatistikleri

TÜİK (2023), https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=ulusal-hesaplar-113&dil=1

Kaynaklar

Akdoğan, A. (2011). *Kamu maliyesi.* Ankara: Gazi Kitabevi.

Başaran, E. (2015, 19 Kasım). Çevre kirliliği. Erişim adresi: https://www.cevrevakfi.org.tr/cevre-kirliligi/

Dökmeci, S., Reis Manap G. ve Onur, M. (2021). T. C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı *Çevresel göstergeler.* Ankara: Bee Content & Communication.

European Commission. (t.y). A European green deal. Erişim adresi: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

European Environment Agency (EEA). (2023, 3 Şubat). Web report: Air quality in Europe 2022. Erişim adresi: https://www.eea.europa.eu/publications/air-quality-in-europe-2022

Eurostat. (2016, 11 Temmuz). Environmental protection expenditure in Europe - detailed data and indicators. Erişim adresi: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/env_ac_exp 1r2_esms.htm

Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) Core Writing Team. (2014). Climate change 2014: Synthesis report. R.K. Pachauri ve L.A. Meyer (Ed.). Erişim adresi: https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/02/SYR_AR5_FINAL_full.pdf

Kalabalık, H. (2009). *İnsan hakları hukuku.* Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Karaş, G. (2022). Kamu harcamalarının AB ve Türkiye açısından karşılaştırmalı analizi. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Çalışmalar Dergisi,* 4(1), 32-49. Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2645965

Kaul, I., Conceição, P., Goulven, K. L. ve Mendoza, R. U. (2003). Why do global public goods matter today? I. Kaul, P. Conceição, K. L. Goulven ve R. U. Mendoza (Ed.), *Providing global public goods* (s. 1-22) içinde. Oxford: Oxford University Press.

National Oceanic and Atmospheric Administration (NOAA). (2023, 18 Ocak). Climate change: Global temperature. Erişim adresi: https://www.climate.gov/news-features/understanding-climate/climate-change-global-temperature

Organisation for Economic Co-Operation and Development (OECD). (2023a). Greenhouse gas emissions. Erişim adresi: https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=air_ghg

Organisation for Economic Co-Operation and Development (OECD). (2023b). Government expenditure by function (COFOG). Erişim adresi: https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=SNA_TABLE11

Organisation for Economic Co-Operation and Development (OECD). (2023c). Gross domestic product (GDP). Erişim adresi: https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=SNA_TABLE11#

Özdek, E. Y. (1993). *İnsan hakkı olarak çevre hakkı*. Ankara: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları.

Ritchie, H., Roser, M. ve Rosado, P. (2020, Ağustos). CO2 and greenhouse gas emissions. Erişim adresi: https://ourworldindata.org/co2-and-greenhouse-gas-emissions

Tezcan, D., Erdem, M. R., Sancakdar, O. ve Önok, R. M. (2011). *İnsan hakları el kitabı.* Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Tüğen, K. (2013). *Devlet bütçesi.* İzmir: Bassaray Magtbaası.

Türk Dil Kurumu. (2011). *Türkçe sözlük.* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı. (2022a). Temel çevre sorunları. Erişim adresi: https://www.mfa.gov.tr/i_-temel-cevre-sorunlari.tr.mfa

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı. (2022b). Çevre, iklim değişikliği ve suya dair sürdürülebilir kalkınma hedefleri. Erişim adresi: https://www.mfa.gov.tr/surdurulebilir-kalkinma.tr.mfa

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı (2022c). Kyoto protokolü. Erişim adresi: https://www.mfa.gov.tr/kyoto-protokolu.tr.mfa

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı. (2023). Merkezi yönetim bütçe istatistikleri. Erişim adresi: https://muhasebat.hmb.gov.tr/merkezi-yonetim-butce-istatistikleri

World Health Organization (WHO). (2023). Public health and environment. Erişim adresi: https://www.who.int/data/gho/data/themes/public-health-and-environment

Yalçın ve Gök, (2015). Avrupa Birliği ve Türkiye'de kamu çevre koruma harcamalarının analizi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi,* 11(25), 65-89. doi: http://dx.doi.org/10.17130/ijmeb.2015.11.25.783

Kaynaklar

Akdoğan, A. (2017). *Kamu maliyesi.* Gazi Kitabevi.

Akın, R. (2015), *Türkiye' de sosyal politika ve sosyal konut politikası* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Trakya Üniversitesi.

Altay, A. (2017). *Kamu maliyesi teorisi, gelişimi, kapsamı*. Seçkin Kitabevi.

Arslan, A. (2019). *Gelir vergisinin ve transfer harcamalarının gelir dağılımında eşitsizlik sorununu azaltmaktaki rolü: Türkiye örneği*. Ekin Yayın Dağıtım.

Arslan, A. (2002). Kamu harcamalarında verimlilik, etkinlik ve denetim. *Maliye Dergisi*, 140, 76-107.

Bulutoğlu, K. (2004). *Kamu bütçesi, kamu harcamaları, kamu borçları*. Batı Türkeli Yayıncılık.

Bekmez, S., ve Evkuran, S. (2011). Türkiye'de iskân, toplum refahı ve çevre koruma hizmetlerinin geleneksellik endekslerinin hesaplanması. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 93 - 115.

Cura, S. (2003). Türkiye'de mali şeffaflığı sağlamaya yönelik bir uygulama: analitik bütçe sınıflandırması. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(1), 139-154.

Demircan, E.S. (2005). Karşılaştırmalı bir perspektiften kamu mali yönetiminde Türk bütçe sistemi ve analitik bütçe sistemine geçiş. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (25), 60-69.

Erdoğdu, M., ve Yenigün, T. (2008). *Türkiye'de sosyal bütçe nasıl yapılıyor?, Nasıl izleniyor*?.Tesev Yayınları.

Güler, H. (2018). Türkiye ve OECD ülkelerinde mali küreselleşmenin kamu sosyal harcamaları üzerindeki etkisi. *Maliye Dergisi,* 174, 219-239.

Gümüş, T. (2010). Sosyal devlet anlayışının gelişimi ve dönüşümü. On İki Levha Yayıncılık.

Karaca, C. (2021). Kamu maliyesi. Ekin Basım Yayım Dağıtımı.

Karaca, C. ve Çam, Y. (2019). Türkiye'de sosyal devlet anlayışının değerlendirilmesi. *Maliye Dergisi,* 0(176), 72 - 97.

Karaca, C. (2014). Uygulanan para ve maliye politikaları açısından geçmiş krizler ve 2008 küresel ekonomik krizinin karşılaştırmalı analizi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 5 (1) , 263-286.

Kaymaz, V. (2018). OECD ülkelerinde sosyal harcamaların belirleyicileri. *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi*, 4(2), 118-130. https://doi.org/10.30855/gjeb.2018.4.2.005

Maliye Bakanlığı (2005). Mali yıl bütçe uygulama talimatı, Sıra No: 11.

Nadaroğlu, H. (1996). Kamu maliyesi teorisi. Beta Basım Yayım Dağıtım.

OECD (2023). Govenmenet spending statistics, https://stats.oecd.org/ Erişim Tarihi: 8.01.2023.

Olgun, H. (2007). Fransa'da konut politikası: tarihi süreç ve bugünkü durum. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi,* 6(14), 68-88.

Pınar, A. (2012). *Maliye politikası teori ve uygulama*. Turhan Kitabevi.

Pehlivan, O. (2018). *Devlet bütçesi.* Celepler Matbaacılık.

Rakıcı, C., ve Kurşun, A. (2016). Sosyal refah devletinin tarihi süreci ve günümüz bazı refah devletlerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi,* 2(2), 135-156. https://doi.org/10.20979/ueyd.47794

T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, https://www.sbb.gov.tr/butçe-gerekçeleri/ Erişim Tarihi: 16.01.2023.

Tüğen, K. (2016). *Devlet bütçesi*. Bassaray Matbaası.

Tümerkan Albayrak, E., ve Birinci, M. (2017). Sosyal devlet modelleri: sosyal demokrat model, İsveç- Norveç örneği. *Sosyal Çalışma Dergisi*, 1(1), 64-100.

Yüksel, C. (2022). Kamu bütçesi ders notları, http://www.cihanyuksel.org/mly309_ders_notu.pdf. Erişim Tarihi: 8.01.2023.

Kaynaklar

Aboubacar, B. ve Xu, D.Y. (2017). The Impact of Health Expenditure on the Economic Growth in SubSaharan Africa. Theoretical Economics Letters, 7: 615-622.

Ağır, H. ve Tıraş, H. H. (2017). Türkiye'de Sağlık Harcama Türlerinin Değerlendirilmesi. KSÜSBD, 15(2): 643-670.

Akar, S. (2014). Türkiye'de Sağlık Harcamaları, Sağlık Harcamalarının Nisbi Fiyatı ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 21(1): 311-322.

Akdoğan, A. (2011). Kamu Maliyesi. Ankara: Gazi Kitabevi.

Akdur, R. (2008). Sağlık Harcamaları. Bilim ve Ütopya, 14(170): 1-8.

Altay, A. (2007). Sağlık Hizmetlerinin Sunumunda Yeni Açılımlar ve Türkiye Açısından Değerlendirilmesi. Sayıştay Dergisi, 64: 33-58.

Arı, H. O. (2018). Türkiye'de Sağlık Harcamaları: Ulusal Sağlık Hesapları Sonuçlarının Genel Değerlendirmesi 1999-2016. İstanbul: TÜSPE Yayınları.

Aysu, A. ve Bakırtaş, D. (2016). Eğitim, Sağlık ve Sosyal Koruma Harcamalarının Etkinlik Analizi: Türkiye ve Diğer OECD Ülkeleri Değerlendirmesi. Maliye Dergisi, 171: 81-107.

Ayuba, A.J. (2014). The Relationship between Public Social Expenditure and Economic Growth in Nigeria: An Empirical Analysis. International Journal of Finance and Accounting, 3(3), 185-191.

Çelikay, F. ve Gümüş, E. (2010). Türkiye'de Sağlık Hizmetleri ve Finansmanı. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11 (1): 177-216.

Çevik, A. ve Yüksel, C. (2021). Yarı Kamusal Mallar ve Asimetrik Bilgi Arasındaki İlişki Bağlamında Sağlık Hizmetleri. Dicle Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11(21): 85-107.

Doğuç, E. (2021). Türkiye'de Sağlık Harcamaları ve Çözüm Önerisi Olarak Davranışsal İktisat. Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi, 7 (3): 647-664.

Ener, M. ve Demircan E. (2008). Küreselleşme Sürecinde Değişen Devlet Anlayışından Kamu Hizmetlerinin Dönüşümüne: Sağlık Hizmetlerinde Piyasa Mekanizmaları. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 13(1): 57-82.

Gökkaya, D., Erdem, R. (2017). Sağlık Hizmetleri Kullanımına Etki Eden Faktörlerin Hastalık Şiddeti Algısıyla Değerlendirilmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 26: 149-184.

Karaş, G. (2022). Kamu Harcamalarının AB ve Türkiye Açısından Karşılaştırmalı Analizi. Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Çalışmalar Dergisi, 4(1): 1-17.

Mann, J. M. (1997). Medicine and Public Health, Ethics and Human Rights. The Hastings Center Report, 27(3): 6-13.

Metaveri. (2015). https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/3/2019/04/METAVER%C4%B0-Harcamalar%C4%B1n-Fonksiyonel-S%C4%B1n%C4%B1fland%C4%B1rmas%C4%B1-10.pdf.

Mutlu, A. (2008). Küresel Kamusal Mallar Bağlamında Sağlık Hizmetleri ve Çevre Kirlenmesi: Üretim, Finansman ve Yönetim Sorunları. Maliye Dergisi, 150: 53-78.

OECD. (2023). https://stats.oecd.org/.

Orhaner, E. (2006). Türkiye'de Sağlık Hizmetleri Finansmanı ve Genel Sağlık Sigortası. Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, 1: 1-22.

Özdemir, A. (2020). Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) Ülkelerindeki Sağlık Harcamalarının Makroekonomik Değişkenler Üzerindeki Etkileri. Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 22: 563-587.

Öztürk, S. ve Altınöz, B. (2022). OECD Ülkelerinde Sağlık Harcamalarının Çekici Bir Faktör Olarak Uluslararası Göç Üzerindeki Etkisinin Panel Vector Autoregression (PVAR) Yaklaşımı ile İncelenmesi. İktisat Politikası Araştırmaları Dergisi, 9(1): 39-52.

Sevinç, Ş. ve Yılmaz, F. Ö. (2020). Türkiye'de Sağlık Hizmetleri Finansman Yöntemleri. Selçuk Sağlık Dergisi, 1 (2): 118-132.

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü. (2023). https://muhasebat.hmb.gov.tr/.

Tıraş, H. H. ve Ağır, H. (2017). D-8 Ülkelerinin Sağlık Harcamaları Bakımından Karşılaştırılması: Betimsel Bir Analiz. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7 (2): 195-220.

United Nations. (2000). Statistical Papers, No. 84.

Üzümcü, A. ve Söğüt, Y. (2020). Kamu Sağlık Harcamaları-İktisadi Büyüme İlişkisi: Türkiye Üzerine Bir İnceleme (1983-2019). Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi, 6 (2): 275-295.

Wang, K. M. (2011). Health care expenditure and economic growth: Quantile panel-type analysis. Economic Modelling, 28(4): 1536-1549.

Yılmaz, V. ve Yentürk, N. (2015). Türkiye'de Sağlık Harcamalarına Tarihsel Bir Bakış. İstanbul Bilgi Üniversitesi Sivil Toplum Çalışmaları Merkezi, 1-17.

Kaynaklar

Allahverdi, F., Allahverdi, M. ve Çevik, S. (2021). Türkiye'de Kamu Harcamalarının İl Düzeyinde Dağılımının Çok Boyutlu Ölçekleme ve Kümeleme Analizi İle İncelenmesi. *Maliye Dergisi*, *180*, 31-60.

Alper, F. O. ve Demiral, M. (2016). Public Social Expenditures and Economic Growth: Evidence From Selected OECD Countries. *Research in World Economy*, *7*(2), 44-51.

Ariman, Y. ve Tunçer, M. (2021). Türkiye'de Mükelleflerin Kamu Harcamalarına ve Bu Harcamalar İçin Vergi Ödenmesine Yönelik Tercihleri. *Sosyoekonomi*, *29*(48), 293-322.

Arısoy, İ. (2005). Wagner ve Keynes Hipotezleri Çerçevesinde Türkiye'de Kamu Harcamaları Ve Ekonomik Büyüme İlişkisi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *14*(2), 63-80.

Bennee, E., Okoye, P. V. ve Amahalu, N. N. (2021). Infrastructural development and economic growth of Nigeria. *African Journal of Business and Economic Development| ISSN*, *2782*, 7658.

Bulutoğlu, K. (2008). Kamu Ekonomisine Giriş Demokraside Devletin Ekonomik Bir Kuramı (7. Baskı), Maliye ve Hukuk Yayınları, Ankara.

Çiçek, Ş. E., Dikmen, S. ve Arslan, P. (2015). Türkiye'de Belediyelerin Performansının Harcama Yapıları Açısından Analizi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, *11*(24), 59-74.

Dhungel, B. D. (2022). Government Expenditure and Economic Growth of Nepal. *Humanities and Social Sciences Journal*, *13*(2), 1-14.

Edizdoğan, N. (2008), Kamu Maliyesi (10. Baskı), Ekin Yayınevi, Bursa.

Erasa, İ. ve Andıç, N. Ö. (2017). Kamu Harcamalarının Finansmanı Vergiler İle Mi Yoksa Borçlanma İle Mi Sağlanmakta. *Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, *3*(2), 123-149.

Erdoğdu, M. Mustafa ve Yenigün, E. (2008), Türkiye'de Sosyal Bütçe Nasıl Yapılıyor? Nasıl İzlenir?, TESEV Yayınları, İstanbul.

Ertekin, Ş. ve Bulut, Ş. (2021). The Relation of Public Expenditures With Economic Growth in OECD Countries. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, *28*(1), 187-203.

Maribe, M. H. (2020). *Impact of Disaggregated Government İnvestment and Consumption Spending on Economic Growth in South Africa* (Doctoral dissertation).

Nurhan Yentürk; *STKL'LAR için h*arcamaları Okuma-Yazma Kılavuzu, (2011), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları 330, 1. Baskı İstanbul, Şubat 2011(https://stk.bilgi.edu.tr/media/uploads/2015/02/01/kamuharcamalari.pdf)

Okerekeoti, C. U. (2022). Government Expenditure on Education and Economic Growth in Nigeria. *International Journal of Recent Research in Commerce Economics and Management (IJRRCEM)*, *9*(2).

Özbaran, M. H. (2004). Türkiye'de Kamu Harcamalarının Son Beş Yılının Harcama Türlerine Göre Incelenmesi. *Sayıştay Dergisi*, *53*(5), 115-137.

Poku, K., Opoku, E. ve Agyeiwaa Ennin, P. (2022). The influence of government expenditure on economic growth in Ghana: An Ardl approach. *Cogent Economics & Finance*, *10*(1), 2160036.

Susam, Nazan (2015). Kamu Maliyesi Temel Kavramlar Ve Esaslar, (1. Baskı)., Istanbul, Beta yayıncılık.

Telli, E. (2021). Türkiye'de Kamu Harcamaları Alanındaki Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Oğuzhan Sosyal Bilimler Dergisi*, *3*(1), 64-77.

Tüleykan, H. ve Parlak, M. A. (2018). Türkiye'de Kamu Kesiminin Eğitim Harcamalarının Değerlendirilmesi. *Journal of International Management Educational and Economics Perspectives*, *6*(2), 34-53.

Tuncer, İ. ve Yüksel, C. (2011). Kamu Harcamalarının Ekonomik Analizi, Bursa, (Çevirimiçi) http://www.cihanyuksel.org/kitap_2011_1.pdf, 25.01.2022.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982). Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 09.11.1982 tarih ve 17863 Mükerrer sayılı Resmi Gazete.; https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2709&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5#:~:text=Madde%2017%20%E2%80%93%20Herkes%2C%20ya%C5%9Fama%2C,ve%20t%C4%B1bbi%20deneylere%20tabi%20tutulamaz

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2022). 2023-2025 Dönemi Bütçe Hazirlama Rehberi, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/09/2023-2025_ButceHazirlamaRehberi_tum.pdf, 30.01.2022.

Uluatam, Ö. (2014). Kamu Maliyesi (13. Baskı), İmaj Yayınevi, Ankara.

United Nations (2000). Classifications of Expenditure According to Purpose: Classification of the Functions of Government (COFOG); Classification of Individual Consumption According to Purpose (COICOP); Classification of the Purposes of Non-Profit Institutions Serving Households (COPNI); Classification of the Outlays of Producers According to Purpose (COPP). *Statistical Papers Series*, No.84, United Nations: New York, NY, USA.

Yaşa, A. A., ve Künç, G. Y. (2020). Kamu Harcamalari Ve Sosyoekonomik Gelişmişlik Düzeyleri Bakimindan İllerin Gruplandirilmasi: Türkiye Üzerine Bir Uygulama. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD)*, *12*(22), 276-297

Yavuzyiğit, M. K. (2022). Kamu Harcamaları ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: OECD Ülkeleri Üzerine Panel Data Analizi. İKSAD Publishing House, Ankara.

Yayla, Y. E. ve Şaşmaz, M. Ü. (2020). OECD Ülkelerinde Kamu Harcamalarının İnsani Gelişme Üzerindeki Etkisi: Panel veri analizi. *Maliye Dergisi*, *178*, 180-198.

Kaynaklar

Ayrangöl, Z., ve Tekdere, M. (2014). Türkiye ve OECD ülkelerinde yapılan eğitim harcamalarının karşılaştırmalı analizi. *LAÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 1-30.

Edizdoğan, N., Çetinkaya, Ö., ve Gümüş, E. (2018). Kamu Maliyesi, 9. Baskı, Bursa: Ekin Kitabevi.

Keleş, S. (2020). Seçilmiş OECD ülkelerinde eğitim harcamaları ve 2018 PISA performanslarının karşılaştırılmalı analizi. *Maliye Çalışmaları Dergisi*, (63), 57-75.

Nadaroğlu, H. (1996). Kamu Maliyesi Teorisi. 9. Baskı, İstanbul: Beta Basım.

OECD. (2023). Classification of the Functions of Government Data [Kurumsal WEB Sitesi]. Erişim tarihi 05 Şubat 2023, https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=SNA_TABLE11

Ömür, Ö. M., ve Giray, F. (2016). Kamusal Mal ve Hizmet Olarak Eğitim Hizmeti Ve Harcamaları: Türkiye ve Diğer OECD Ülkeleri Karşılaştırması. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(4), 129-160.

Pehlivan, O. (2018). Kamu Maliyesi. Trabzon: Celepler Matbaacılık.

Tüleykan, H., ve Parlak, M. A. (2018). Türkiye'de Kamu Kesiminin Eğitim Harcamalarının Değerlendirilmesi. Journal of International Management Educational and Economics Perspectives, 6(2), 34-53.

UNESCO, 2003. International Standard Classification of Education (ISCED 97). *UNESCO United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization*.

United Nations (2000). Classifications of Expenditure According to Purpose: Classification of the Functions of Government (COFOG); Classification of Individual Consumption According to Purpose (COICOP); Classification of the Purposes of Non-Profit Institutions Serving Households (COPNI); Classification of the Outlays of Producers According to Purpose (COPP). *Statistical Papers Series*, No.84, United Nations: New York, NY, USA.

Kaynaklar

Ataç, B. (2013). *Maliye Politikası*, Gözden Geçirilmiş 10. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara.

Frenda, A., Sepe, E. ve Scippacercola, S. (2021). "Efficiency Analysis Of Social Protection Expenditure İn The Italian Regions", *Socio-Economic Planning Sciences*, 73(C).

ILO (2023). "World Employment and Social Outlook Trends 2023", *International Labour Office*, Geneva.

İnam, B. (2021). "Sosyal Koruma ve Sosyal Koruma Harcamaları: Türkiye ve OECD Ülkeleri İçin Bir Değerlendirme", *Teoride İktisadi, Mali ve Finansal Uygulama ve Anlayışlar*, Ed. Şahin Karabulut, Gazi Kitabevi, Ankara.

İnam B. (2019). Sosyal Harcamaların Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkisi: Türkiye Örneği, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Kirmanoğlu, H. (2021). Kamu Ekonomisi, 8. Baskı, Beta Basım Yayım, İstanbul.

Savaşan, F. (2015). *Kamu Ekonomisi*, 5. Baskı, Dora Yayınları, Bursa.

Şen, S. (2022). *Türkiye'nin Kamu Borç Yönetiminde Koşullu Yükümlülükler ve Mali Alan Açısından Bir Değerlendirme*, Astana Yayınları, Ankara.

Şen, S., Tabar, Ç. Ve Tokatlıoğlu, M. (2018). "Küresel Krizde Devlet Müdahalesi Ve Maliye Politikası", *İş ve Hayat*, 4(8).

Şener, O. (2020). Kamu Ekonomisi, 14. Baskı, Beta Basım Yayım, İstanbul.

Tokatlıoğlu, M. Ve Selen, U. (2021). Maliye Politikası, Gözden Geçirilmiş 3. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa.

Yentürk, N. (2018). *Sosyal Yardımlardan Güvenliğe Türkiye'nin Kamu Harcamaları (2006-2017),* Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

https://stats.oecd.org/

İşletme Eğitimi ve Simülasyon

Editörler
Ozan BÜYÜKYILMAZ
Mustafa Halid KARAARSLAN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6952-98-0

Mart 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Değerli okuyucularımız,

Dünyada değişimin hızı artarken, işletmeler ekonomik ve teknolojik belirsizliklerin yoğun olarak yaşandığı kurumların başında gelmektedir. Yeni durumlara hızlı bir şekilde uyum sağlayabilme yetenekleri işletmelerin hayatta kalabilmesini belirleyen en önemli unsurlar arasındadır. İşletmelerin ihtiyaçları değiştikçe, onları yönetecek profesyonellerin niteliklerinde de önemli değişiklikler olmaktadır. İşletme eğitimi veren kurumlar da bu değişime ayak uydurmak durumundadırlar. Gerçek dünya sorunlarını anlayabilen ve onlara çözüm getirebilen işletme profesyonelleri yetiştirmek en önemli hedeflerden biri haline gelmiştir. İşletme eğitimi veren kurumların sayısındaki artış, eğitim esnasında gerçek hayat deneyimi elde etme olanaklarını kısıtlarken, işletmeler ise rekabet dolayısıyla tecrübesiz kişileri istihdam etmeyi daha az istemeye başlamışlardır. Simülasyonlar, tam da bu sorunu çözebilecek araçlardır. İşletme eğitiminde simülasyonların kullanımı, yetiştirilen kişilerin gerçek hayat problemlerini anlama ve uygun çözümü geliştirme becerilerini artırabilir. Böylece gerçek hayat problemleri konusunda tecrübe sahibi olan mezunların istihdamı kolaylaşabilir ve iş başarısı da artabilir.

İşletme eğitiminin temel alanlarına yönelik hazırlanan bu kitap, stratejik yönetim, insan kaynakları, pazarlama, halkla ilişkiler, e-ticaret, lojistik, finans, bankacılık ve üretim yönetimi bölümlerinden oluşmaktadır. Her bölümde öncelikle işletmeciliğin alanları hakkında tanımlamalar yapılmış ve geçmişten günümüze nasıl değiştiği incelenmiştir. Sonrasında eğitimin nasıl değiştiği ve eğitimle ilgili nelerin tartışıldığına yer verilmiştir. Daha sonra ise eğitimde simülasyonun kullanımı ile ilgili yapılan araştırmalara yer verilmiştir. Ayrıca, her bir alanda literatürde simülasyonun nasıl kullanıldığı ve elde edilen sonuçlar da açıklanmıştır. Simülasyonların işletme eğitimindeki önemi vurgulanmış, faydaları ve dikkat edilmesi gereken konular da belirtilmiştir. İşletme alanında Türkçe

olarak yazılan bu eser, alanında ilk olma özelliği taşımaktadır. Tüm alanlarda yapılan çalışmaların tek eserde toplanmış olması, gelecekteki çalışmalar için önemli bir rehber özelliği taşımaktadır. Okuyucularımız gerçek dünya problemlerini deneyimleyerek öğrenme fırsatı sunan simülasyonun eğitimlerde kullanımı hakkında derinlemesine bilgi sahibi olacaklardır.

Kitap ayrıca, işletme eğitiminde simülasyon kullanımıyla ilgili akademisyenlere ve sektördeki profesyonellere yönelik önerilerde de bulunmaktadır. İşletme eğitimi ve simülasyon konulu bu kitap, öğrencilerin ve işletme sahiplerinin ve yöneticilerinin işletme yönetimindeki temel konuları anlamaları ve farklı senaryolara nasıl hazırlanacakları hakkında bilgi edinmeleri için bir kaynak olacaktır.

Bu kitabın hazırlanmasında emeği geçen tüm yazarlara teşekkür ediyor, okuyucularımıza işletme eğitimi ve simülasyon konularında yol gösterici olacağına inandığımız bu kitabı tavsiye ediyoruz.

Saygılarımızla,

Doç. Dr. Ozan BÜYÜKYILMAZ

Prof. Dr. Mustafa Halid KARAARSLAN

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1

STRATEJİK YÖNETİM EĞİTİMİ VE SİMÜLASYON…….....1

Mehmet Murat TUNÇBİLEK

BÖLÜM 2

PAZARLAMA EĞİTİMİ VE SİMÜLASYON……37

Mustafa Halid KARAARSLAN

Başar ALTUNTAŞ

BÖLÜM 3

İNSAN KAYNAKLARI EĞİTİMİ VE SİMÜLASYON…….67

Ozan BÜYÜKYILMAZ

BÖLÜM 4

FİNANS EĞİTİMİ VE SİMÜLASYON……...99

Neilan SOYLU

BÖLÜM 5

ÜRETİM YÖNETİMİ EĞİTİMİ VE SİMÜLASYON……..123

Fuat ŞİMŞİR

Selçuk ÖZCAN

BÖLÜM 6

HALKLA İLİŞKİLER EĞİTİMİ'NDE SİMÜLASYON VE CİDDİ OYUN KULLANIMI……151

Doğan AYDOĞAN

BÖLÜM 7
E-TİCARET EĞİTİMİ VE SİMÜLASYON…….....185
Güneş Açelya SİPAHİ
Batuhan ÇULLU

BÖLÜM 8
LOJİSTİK EĞİTİMİ VE SİMÜLASYON…….....209
Tuğrul BAYRAKTAR

BÖLÜM 9
BANKACILIK EĞİTİMİ VE SİMÜLASYON……..229
Mehmet İSLAMOĞLU
Cansu ARSLAN

KAYNAKÇA

Annsof, H. I. (1971). *Strategie Development de I'Entrrepise*. Pelican Book Company.

Barney, J. (1991). Firm Resources and Sustained Competitive Advantage. *Journal of Management*. https://doi.org/10.1177/014920639101700108

Barney, J. B. (1986). Organizational Culture: Can It Be a Source of Sustained Competitive Advantage? *The Academy of Management Review*, 11(3), 656. https://doi.org/10.2307/258317

Bayırtepe, E., & Tüzün, H. (2007). Oyun-Tabanlı Öğrenme Ortamlarının Öğrencilerin Bilgisayar Dersindeki Başarıları ve Öz Yeterlik Algıları Üzerine Etkileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 41-54.

Chakraborty, D. (2019). Versatile Performance in Vuca World: A Case Study. *Ushus - Journal of Business Management*, 18(4), 1-8. https://doi.org/10.12725/ujbm.49.1

Chou, Y. K. (2015). *Octalysis: Complete Gamification Framework-Yu-kai Chou*. Octalysis Media.

David, F. R., & David, F. R. (2015). *Strategic Management Consepts and Cases* (15. Baskı). Pearson Education Limited.

Dinçer, Ö. (2013). *Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası* (9. Baskı). Alfa Basım Yayım Dağıtım.

Eren, E. (2013). *Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası* (9. Baskı). Beta Basım A.Ş.

Hill, C. W. L., Jones, G. R., & Schilling, M. A. (2015). *Strategic Management: Theory* (11. Baskı). Cengage Learning.

Koçel, T. (2015). *İşletme Yöneticiliği* (16. Baskı). Beta Basım Yayım Dağıtım.

Parnell, J. A. (2014). *Strategic Management Theory and Practice* (4. Baskı). Sage Publications.

Pearce II, J. A., & Robinson, R. B. (2015). *Stratejik Yönetim - Geliştirme, Uygulama ve Kontrol* (12. Baskı). Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık.

Porter, M. E. (1980). *Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors*. Free Press.

Prasad, K. D. V., Rao, M., & Vaidya, R. (2019). Gamification and Resource Pooling for Improving Operational Efficiency and Effective Management of Human Resources: A Case Study with an Ecommerce Company. *International Journal of Management*, 10(6), 1-10.

Prasad, K., & Mangipudi, M. R. (2021). Gamification Mechanics: A Framework for Business Perspective. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 12(4), 1067-1074.

Sağir, A., & Okutan, S. (2022). Dijital Oyunların Ortaokul Öğrencileri Üzerindeki Etkisi: Karabük Örneği. *Milli Eğitim*, 51(233), 715-744. https://doi.org/10.37669

Savaş, S., Güler, O., Kaya, K., Çoban, G., & Güzel, M. S. (2021). Eğitimde Dijital Oyunlar ve Oyun ile Öğrenme. *International Journal of Active Learning (IJAL)*, 6(2), 117-140.

Sezgin, S., Bozkurt, A., Yılmaz, E. A., & van der Linden, N. (2018). Oyunlaştırma, Eğitim ve Kuramsal Yaklaşımlar: Öğrenme Süreçlerinde Motivasyon, Adanmışlık ve Sürdürebilirlik. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 45, 169-189. https://doi.org/10.21764/MAEUEFD.339909

Turhan, Ü. (2020). *Sanal Gerçeklik Ortamlarının Çocukların Oyun ve Öğrenme Deneyimlerine Etkileri* [İstanbul Teknik Üniversitesi].

Türk Dil Kurumu Sözlükleri. (2023). *Strateji Nedir?* https://sozluk.gov.tr/

Ülgen, H., & Mirze, S. K. (2013). *İşletmelerde Stratejik Yönetim* (7. Baskı). Beta Basım Yayım Dağıtım.

van der Lubbe, L. M., Gerritsen, C., Klein, M. C. A., & Hindriks, K. v. (2021). Empowering vulnerable target groups with serious games and gamification. *Entertainment Computing*, 38, 1-27. https://doi.org/10.1016/J.ENTCOM.2020.100402

Wanick, V., & Bui, H. (2019). Gamification in Management: a systematic review and research directions. *International Journal of Serious Games*, 6(2), 57-74. https://doi.org/10.17083/IJSG.V6I2.282

Yukl, G. (2018). *Örgütlerde Liderlik* (Ş. Çetin & R. Baltacı, Ed.; 8. Baskı). Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık.

KAYNAKÇA

Akcan, B., & Kazaz, A. (2022). Deneyimsel Pazarlama Stratejisi Olarak Oynanabilir Reklamlar. *Yeni Medya*, *2022*(12), 53-78.

AMA, (2022). Definition of Marketing, https://www.ama.org/the-definition-of-marketing-what-is-marketing/ Erişim Tarihi: 5.12.2022

Babacan, M., (Editör)(2016). Türkiye'de Pazarlama Biliminin Akademik Tarihi, Beta Yayınevi, İstanbul.

Baker, D. S., Underwood III, J., & Thakur, R. (2017). Factors contributing to cognitive absorption and grounded learning effectiveness in a competitive business marketing simulation. *Marketing Education Review*, *27*(3), 127-140.

Baker, M.J. (2010). *"Marketing – Philospy or Function?",* Michael J. Baker ve Michael Saren (Ed.), *Marketing Theory: A Student Text*, 3-25.

Bolton, R. N., Chapman, R. G., & Mills, A. J. (2019). Harnessing digital disruption with marketing simulations. *Journal of Marketing Education*, *41*(1), 15-31.

Brennan, L., Lu, V. N., & von der Heidt, T. (2018). Transforming Marketing Education: Historical, Contemporary and Future Perspectives. *Australasian Marketing Journal*, *26*(2), 65–69. https://doi.org/10.1016/j.ausmj.2018.05.011

Canhoto, A. I., & Murphy, J. (2016). Learning from simulation design to develop better experiential learning initiatives: An integrative approach. *Journal of Marketing Education*, *38*(2), 98-106.

Cheng, Y., & Wang, S. H. (2011). Applying a 3D virtual learning environment to facilitate student's application ability–The case of marketing. *Computers in Human Behavior*, *27*(1), 576-584.

Chi, Z., & Yang, T. (2022). Teaching Practice of College Students' Marketing Course Based on the Background of the Internet Era. *International Transactions on Electrical Energy Systems*, *2022*.

Chiesl, Newell E. 1990. Interactive real time simulation. InGuide to business gaming and experiential learning, edited by James Gentry, 141-58. London: Nichols/GP Publishing /Aktaran Elam, E. L., & Spotts, H. E. (2004). Achieving marketing curriculum integration: A live case study approach. *Journal of marketing education*, *26*(1), 50-65.

Clayson, D. E., & Haley, D. A. (2005). Marketing models in education: Students as customers, products, or partners. *Marketing education review*, *15*(1), 1-10.

Daellenbach, K. (2018). On Carrot Cake and Marketing Education: A Perspective on Balancing Skills for Employability. *Australasian Marketing Journal*, *26*(2), 172–179. https://doi.org/10.1016/j.ausmj.2018.04.005

De Villiers, R., & Hess, A. C. (2018). Melding Traditional and Progressive Andragogy in Marketing Education, Using the Hermeneutic Competency Development Strategy. *Australasian Marketing Journal*, *26*(2), 140–156. https://doi.org/10.1016/j.ausmj.2018.05.004

Elam, E. L., & Spotts, H. E. (2004). Achieving marketing curriculum integration: A live case study approach. *Journal of marketing education*, *26*(1), 50-65.

Farrell, C. (2020). Do international marketing simulations provide an authentic assessment of learning? A student perspective. *The International Journal of Management Education*, *18*(1), 100362.

Galeeva, R. B. (2015). Marketing Specialists' Professional Activities Model as A Foundation For Training Content Design. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, *191*, 1528-1537.

Griffiths, K., Kopanidis, F., & Steel, M. (2018). Investigating the Value of a Peer-To-Peer Mentoring Experience. *Australasian Marketing Journal*, *26*(2), 92–98. https://doi.org/10.1016/j.ausmj.2018.05.006

Gronroos, C. (1990). Relationship approach to marketing in service contexts: The marketing and organizational behavior interface. *Journal of Business Research, 20*, 3–11.

Gronroos, C. (2017). Relationship marketing and service: An update. *Journal of Global Scholars of Marketing Science*, *27*(3), 201-208.

Holbrook, M. B. (2018). A Subjective Personal Introspective Essay on the Evolution of Business Schools, the Fate of Marketing Education, and Aspirations toward a Great Society. *Australasian Marketing Journal*, *26*(2), 70–78. https://doi.org/10.1016/j.ausmj.2018.05.010

Karaarslan, M. H., & Altuntaş, B. (2016). Türkiye'deki Seçilmiş Pazarlama Vakalarının Oyunlaştırma Kavramı Çerçevesinde İncelenmesi *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *8*(17), 433-447.

Kotler, P. & Keller, K. L., (2009). *Marketing management*. 13th Edition Prentice Hall.

Kuşay, Y., & Akbayır, Z. (2015). Dijital Oyunlar ile Tüketime Yolculuk "Öğrenme Yaklaşımı Açısından Çocuk Kullanıcılara Yönelik Bir Araştırma". *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (23), 135-154.

Lucassen, Garm - Jansen, Slinger (2014), "Gamification in Consumer Marketing-Future or Fallacy?", Procedia-Social and Behavioral Sciences, Vol. 148, (194-202).

Marketing Dictionary, (2022). https://marketing-dictionary.org/m/marketing-mix/#cite_note-1 Erişim Tarihi: 5.12.2022

Nguyen, D. (2018). The University in a World of Digital Technologies: Tensions and Challenges. *Australasian Marketing Journal*, *26*(2), 79–82. https://doi.org/10.1016/j.ausmj.2018.05.012

Önce, G. Kayabaşi, A., & Fettahlioğlu, H. S. (2008). Öğrencilerin İş Uyumlarinin Geliştirilmesi İçin Etkin Öğretim Yöntemlerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Uygulama. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, *2008*(1), 384-400.

Özata, F. Z. & Akgül, D. (2016). Pazarlama Eğitiminde Seçilmiş Yöntemler, Babacan, M., (Editör), Türkiye'de Pazarlama Biliminin Akademik Tarihi, Beta Yayınevi, İstanbul.

Pollack Ichou, R. (2018). Can MOOCs Reduce Global Inequality in Education? *Australasian Marketing Journal*, *26*(2), 116–120. https://doi.org/10.1016/j.ausmj.2018.05.007

Russell-Bennett, R., Rundle-Thiele, S. R., & Kuhn, K. A. (2010). Engaging marketing students: Student operated businesses in a simulated world. *Journal of Marketing Education*, *32*(3), 253-263.

Rust, R. T. (2020). The future of marketing. *International Journal of Research in Marketing*, *37*(1), 15-26.

Skjelbred, S. E., & Daus, S. (2022). Satisfaction is insufficient: Insights from a randomized, controlled trial of a marketing simulation game. *Journal of Computer Assisted Learning*.

Spanjaard, D., Hall, T., & Stegemann, N. (2018). Experiential Learning: Helping Students to Become 'Career-Ready.' *Australasian Marketing Journal*, *26*(2), 163–171. https://doi.org/10.1016/j.ausmj.2018.04.003

Sung, B., Mergelsberg, E., Teah, M., D'Silva, B., & Phau, I. (2021). The effectiveness of a marketing virtual reality learning simulation: A

quantitative survey with psychophysiological measures. *British Journal of Educational Technology*, *52*(1), 196-213.

Thanasi-Boçe, M. (2020). Enhancing students' entrepreneurial capacity through marketing simulation games. *Education+ Training*.

Torun, T. (2020). Lisans Öğrencilerin Pazarlama ve Pazarlama Derslerine Yönelik Algılarının Metaforik Olarak İncelenmesi, Pazarlama Teorisi ve Uygulamaları Dergisi, 6(2), 187-216.

Tutkunca, T. & Gülmez, M. (2020). *Pazarlama Kavramlarının Uygulanmasında Bilgisayar Tabanlı Simülasyon Kullanımına Yönelik Bir Araştırma,* İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi, 8(2), 1-10.

Tutkunca, Taylan (2020). Yükseköğretim İşletme Eğitiminde Bilgisayar Tabanlı Simülasyon Kullanımı: Capitalism Lab Uygulaması, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yönetimi Anabilim Dalı, Tarsus, Mersin.

van Esch, P., von der Heidt, T., Frethey-Bentham, C., & Northey, G. (2020). The effect of marketing simulations on student engagement and academic outcomes. *Marketing education review*, *30*(1), 43-56.

Vos, L. (2015). Simulation games in business and marketing education: How educators assess student learning from simulations. *The International Journal of Management Education*, *13*(1), 57-74.

Vos, L., & Brennan, R. (2010). Marketing simulation games: student and lecturer perspectives. *Marketing Intelligence & Planning*.

Yağcı, M. İ. & Özkan, C. (2014). Türkiye'deki İşletme Programlarında Uluslararası Pazarlama Dersi: Sorunlar ve Öneriler. Doğuş Üniversitesi Dergisi , 15 (1) , 31-43.

KAYNAKÇA

Adobor, H., & Daneshfar, A. (2006). Management Simulations: Determining Their Effectiveness. *Journal of Management Development, 25*(2), 151-168.

Armstrong, M. (2021). *Armstrong's Handbook of Strategic Human Resource Management* (7. ed.). New York: Kogan Page.

Arthur, D. (2004). *Fundamentals of Human Resources Management* (4. ed.). New York: American Management Association International.

Aswathappa, K. (2013). *Human Resource Management: Text and Cases* (7. ed.). New Delhi, India: McGraw Hill Education.

Beardwell, I., Holden, L., & Claydon, T. (2004). *Human Resource Management: A Contemporary Approach* (4. ed.). Essex England: Pearson Education Limited.

Berends, P., & Romme, G. (1999). Simulation as a Research Tool in Management Studies. *European Management Journal, 17*(6), 576-583.

Boxall, P., Purcell, J., & Wright, P. (2007). Human Resource Management: Scope, Analysis, and Significance. In P. Boxall, J. Purcell, & P. Wright (Eds.), *The Oxford Handbook of Human Resource Management* (ss. 1-16). New York: Oxford University Press.

Brewer, P. D., & Brewer, K. L. (2010). Knowledge Management, Human Resource Management, and Higher Education: A Theoretical Model. *Journal of Education for Business, 85*(6), 330-335.

Brewster, C., Mayrhofer, W., & Morley, M. *Human Resource Management in Europe: Evidence of Convergence?* Oxford: Elsevier Butterworth-Heinemann.

Büyükyılmaz, O. (2013). Bilgi Yönetimi Uygulamaları Kapsamında İnsan Kaynakları Yönetiminde Meydana Gelen Değişimler. *Business and Management Studies: An International Journal, 1*(1), 83-99.

Clapper, T. C. (2010). Role Play and Simulation: Returning to Teaching for Understanding. *Education Digest: Essential Readings Condensed for Quick Review, 75*(8), 39-43.

Cohen, D. J. (2005). Human Resource Education: A Career-Long Commitment. In M. Losey, S. Meisinger, & D. Ulrich (Eds.), *The Future of Human Resource Management* (ss. 63-70). New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.

DeCenzo, D. A., Robbins, S. P., & Verhulst, S. L. (2016). *Fundamentals of Human Resource Management* (12. ed.). New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.

Dessler, G. (2016). *Fundamentals of Human Resource Management* (4. ed.). Harlow, Essex, England: Pearson Education Limited.

Dessler, G. (2020). *Human Resource Management* (16. ed.). New York: Pearson Education, Inc.

Ertemsir, E., & Bal, Y. (2011). An Interactive Method for HR Training: Managers as Simulation Players. *Procedia - Social and Behavioral Sciences, 31*, 870-874.

Fetzer, M., McNamara, J., & Geimer, J. L. (2017). Gamification, Serious Games and Personnel Selection. In H. W. Goldstein, E. D. Pulakos, J. Passmore, & C. Semedo (Eds.), *The Wiley Blackwell Handbook of the Psychology of Recruitment, Selection and Employee Retention* (ss. 293-309). West Sussex, UK: John Wiley & Sons Ltd.

Foot, M., Hook, C., & Jenkins, A. (2016). *Introducing Human Resource Management* (7. ed.). Harlow, UK: Pearson Education Limited.

Garavan, T. N., & McGuire, D. (2010). Human Resource Development and Society: Human Resource Development‘s Role in Embedding Corporate Social Responsibility, Sustainability, and Ethics in Organizations. *Advances in Developing Human Resources, 12*(5), 487-507.

Goi, C.-L. (2019). The Use of Business Simulation Games in Teaching and Learning. *Journal of Education for Business, 94*(5), 342-349.

Gómez-Mejía, L. R., Balkin, D. B., & Cardy, R. L. (2012). *Managing Human Resources* (7. ed.). New Jersey: Pearson Education, Inc.

Gordon, G., & Whitchurch, C. (2007). Managing Human Resources in Higher Education: The Implications of a Diversifying Workforce. *Higher Education Management and Policy, 19*(2), 135-155.

Hollis, L. P. (2021). Human Resources and Higher Education. In L. P. Hollis (Ed.), *Human Resource Perspectives on Workplace Bullying in Higher Education: Understanding Vulnerable Employees' Experiences* (ss. 5-10). New York: Routledge.

Karaferye, F. (2020). Yükseköğretimde İnsan Kaynağı. In G. Atanur Baskan & N. Cemaloğlu (Eds.), *Yükseköğretim Üzerine Düşünmek* (ss. 91-132). Ankara: Pegem Akademi.

Kaufman, B. E. (2007). The Development of HRM in Historical and International Perspective. In P. Boxall, J. Purcell, & P. Wright (Eds.), *The Oxford Handbook of Human Resource Management* (ss. 19-47). New York: Oxford University Press.

Khandelwal, K., & Upadhyay, A. K. (2021). Virtual Reality Interventions in Developing and Managing Human Resources. *Human Resource Development International*, *24*(2), 219-233.

Kincaid, J. P., & Westerlund, K. K. (2009). *Simulation in Education and Training.* Paper presented at the 2009 Winter Simulation Conference Texas, USA.

Langbert, M. (2000). Professors, Managers, and Human Resource Education. *Human Resource Management*, *39*(1), 65-78.

Lohmann, G., Pratt, M. A., Benckendorff, P., Strickland, P., Reynolds, P., & Whitelaw, P. A. (2019). Online Business Simulations: Authentic Teamwork, Learning Outcomes, and Satisfaction. *Higher Education*, *77*(3), 455-472.

Mahapatro, B. B. (2010). *Human Resource Management*. New Delhi, India: New Age International.

Marchington, M., Wilkinson, A., Donnelly, R., & Kynighou, A. (2021). *Human Resource Management at Work: The Definitive Guide* (7. ed.). London: Kogan Page.

Mathis, R. L., & Jackson, J. H. (2011). *Human Resource Management* (13. ed.). Mason: South Western Cengage Learning.

Mercin, L. (2005). İnsan Kaynakları Yönetimi'nin Eğitim Kurumları Açısından Gerekliliği ve Geliştirme Etkinliği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, *4*(14), 128-144.

Mondy, R. W., & Martocchio, J. J. (2016). *Human Resource Management* (14. ed.). Essex, England: Pearson Education Limited.

Nankervis, A., Baird, M., Coffey, J., & Shields, J. (2020). *Human Resource Management: Strategy and Practice*. Sydney Australia: Cengage Learning Australia Pty Limited.

Noe, R. A., Hollenbeck, J. R., Gerhart, B., & Wright, P. M. (2018). *Fundamentals of Human Resource Management* (7. ed.). New York: McGraw-Hill Education.

OECD. (2020). *Resourcing Higher Education: Challenges, Choices and Consequences*. Paris: Higher Education, OECD Publishing.

Ofluoğlu, G., Çakmak, A. F., & Büyükyılmaz, O. (2012). İnsan Kaynakları Yöneticisinin Karşı Karşıya Olduğu Yeni Psikososyal Riskler:

Psikolojik Sözleşme İhlali, Yaşlanan İşgücü, İş-Özel Yaşam Dengesizliği ve Mobbing (Psikolojik Taciz). *Kamu-İş, İş Hukuku ve İktisat Dergisi, 12*(3), 53-78.

Omebe, C. A. (2014). Human Resource Management in Education: Issues And Challenges. *British Journal of Education, 2*(7), 26-31.

Peterková, J., Repaská, Z., & Prachařová, L. (2022). Best Practice of Using Digital Business Simulation Games in Business Education. *Sustainability, 14*(15), 8987.

Rachman-Moore, D., & Kenett, R. S. (2006). The Use of Simulation to Improve the Effectiveness of Training in Performance Management. *Journal Of Management Education, 30*(3), 455-476.

Riivari, E., Auvinen, T., & Merilehto, J. (2021). *HR Scenario Game: Learning Human Resource Management in a Virtual Environment* Paper presented at the 7th International Conference on Higher Education Advances, Valencia, Spain.

Rotich, K. J. (2015). History, Evolution and Development of Human Resource Management: A Contemporary Perspective. *Global Journal of Human Resource Management, 3*(3), 58-73.

Sazonova, A. S., Leonov, Y. A., & Filippov, R. A. (2022). *Human Resource Management of the Enterprise Using Simulation Modelling.* Paper presented at the III International Conference on Economic and Social Trends for Sustainability of Modern Society, Saint-Petersburg, Russia.

Sharma, N., & Pandey, M. P. (2021). Role of Human Resource Management in Education. *Journal of Research in Humanities and Social Science, 9*(11), 27-31.

Sitzmann, T. (2011). A Meta-Analytic Examination of the Instructional Effectiveness of Computer-Based Simulation Games. *Personnel Psychology, 64*(2), 489–528.

Torrington, D., Hall, L., Atkinson, C., & Taylor, S. (2017). *Human Resource Management* (10. ed.). Harlow, UK: Pearson Education Limited.

Wilkinson, A., Redman, T., & Dundon, T. (2017). *Contemporary Human Resource Management* (5. ed.). Harlow, UK: Pearson Education.

Wilton, N. (2016). *An Introduction to Human Resource Management* (3. ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications Ltd.

KAYNAKÇA

Ağırman, E. (2018). Finans Eğitiminde Ters Yüz Edilmiş Sınıflar Modeli. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(75), 186-197.

Ascioglu, A., Kugele, L. P., & Kugle, L. P. (2005). Using Trading Simulations to Teach Market Microstructure Concepts. *Journal of Financial Education,* 31, 69-81.

Biktimirov, E. N., & Nilson, L. B. (2007). Adding Animation and Interactivity to Finance Courses with Learning Objects. *Journal of Financial Education,* 33, 36-48.

Boyce, G., Williams, S., Kelly, A., & Yee, H. (2001). Fostering Deep and Elaborative Learning and Generic (Soft) Skill Development: The Strategic Use of Case Studies in Accounting Education. *Accounting Education*, 10(1), 37-60. https://doi.org/10.1080/09639280121889

Branch, B. (1975). Use of a Stock Market Game in Teaching Investments. *Journal of Financial Education*, 4, 72-76.

Brooks, L. D. (1975). Financial Management Simulation Games and Decision-Making Skills. *Journal of Financial Education*, 4, 85-90.

Bulca, H., & Erem, I. (2014). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Muhasebe ve Finans Eğitimine Yönelik Düşünceleri: Uşak Üniversitesi'nde Bir Araştırma. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(3), 67-94.

Büyükşalvarcı, A., Güler, S., & Taner, B. (2011). Türkiye'de Lisans Düzeyinde Finans Eğitim Konuları: Eğiticimler ve Uygulayıcıların Görüşleri Kapsamında Mevcut Durum ve Beklentiler. *Ege Academic Review,* 11(3), 479-486.

Chang, J. (1997). The Use of Business Gaming in Hong Kong Academic Institutions. *Developments in Business Simulation & Experiential Exercises,* 24, 218-219.

Chou, C. H., & Liu, H. C. (2013). The Effectiveness of Web-Based Foreign Exchange Trading Simulation in an International Finance Course. *Journal of Teaching in International Business*, 24(1), 4-20. https://doi.org/10.1080/08975930.2013.810047

Civan, M., & Cenger, H. (2010). Finansal Yönetim Dersini Almış Öğrencilerin Finans Eğitimi Beklentilerini Ölçmeye Yönelik Yapılan Bir Çalışma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (46), 84-99.

Clark, R. C., & Mayer, R. E. (2011). *E-learning and the Science of Instruction: Proven Guidelines for Consumers and Designers of*

Multimedia Learning (3rd ed.). San Francisco, CA: Pfeiffer A Wiley Imprint.

Cudd, M., Tanner, J., & Lipscomb, T. (2004). A Profile of Classroom Technology Usage in Finance Instruction. *Journal of Financial Education,* 30, 28-40.

Dereköy, F. (2021). *İş Simülasyonlarının Muhasebe Eğitimindeki Rolü: ÇASBİL A.Ş. Örneği*. 39. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Burdur, Türkiye, 67-76.

Dicle, M. F., & Levendis, J. (2011). The DL-Trading Game. *Journal of Financial Education*, 37(1/2), 55-82.

Erdoğan, M., & Erdoğan, E. O. (2021). *Dijitalleşme ve Muhasebe-Finansman Eğitimine Etkisi.* 39. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Burdur, Türkiye, 1-14.

Evans, J, & Jones, T. (2016). The Effectiveness of Stock Simulations and Technology: The Importance of Kolb Student Learning Styles in Introduction to Finance Courses, *Journal of Economics and Finance Education,* 15 (3), 56-67.

Faria, A. J. (1998). Business Simulation Games: Current Usage Levels—An update. *Simulation & Gaming*, 29(3), 295-308. https://doi.org/10.1177/1046878198293002

Faria, A. J., Hutchinson, D., Wellington, W. J., & Gold, S. (2009). Developments in Business Gaming: A Review of the Past 40 Years. *Simulation & Gaming*, 40(4), 464-487. https://doi.org/10.1177/1046878108327585

Ford, M. W., Devoto, S., Kent, D. W., & Harrison, T. (2007). Threat, Intimidation, and Student Financial Market Knowledge: An Empirical Study. *Journal of Education for Business*, 82(3), 131-139. https://doi.org/10.3200/JOEB.82.3.131-139

Gençtürk, M., Demir, Y., & Çarıkçı, Ö. G. O. (2008). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Muhasebe-Finans Eğitimine Bakış Açıları ve Farkındalıkları Üzerine Bir Uygulama. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(1), 209-228.

Hamilton, A. (2012). *Simulations for Financial Literacy*. (Unpublished Master Dissertation) B.A. University of Central Florida, Orlando, Florida.

Harrington, C., & Tan, T. K. (2018). Trading Game for an Introductory Finance Course with Assessable Learning Outcomes. *Advances in Financial Education,* 34-55.

Hawtrey, K. (2007). Using Experiential Learning Techniques. *The Journal of Economic Education*, 38(2), 143-152.

Huang, C. W., & Hsu, C. P. (2011). Using Online Games to Teach Personal Finance Concepts. *American Journal of Business Education (AJBE),* 4(12), 33-38.

Imam, T., Cowling, M., & Das, N. (2022). Designing Computer Games to Teach Finance and Technical Concepts in an Online Learning Context: Potential and Effectiveness. *Mathematics*, 10(22), 4205. https://doi.org/10.3390/math10224205

Iqbal, A. M., Farooqi, M. N., & Saunders, K. T. (2006). Teaching Methods and Assessment Techniques Used for the Introductory Level Undergraduate Finance Course in British and Irish Universities. *Journal of Economics and Finance Education*, 5(1), 47-61.

Jankowski, J., & Shank, T. (2010). A Comparison of Online Stock Trading Simulators for Teaching İnvestments. *Journal of Financial Education*, 36(1/2), 105-119.

Kaya, H. D., & Kwok, J. S. (2020). An Application Of Stock-Trak In 'Investments': What Common Mistakes Do Students Make While Studying Socioeconomic Processes? *SocioEconomic Challenges*, 4(1), 5-16. https://doi.org/10.21272/sec.4(1).5-16.2020.

Kelton, W. D., Sadowski, R., & Zupick, N. (2015). *Simulation with Arena* (6. Ed). New York: McGraw-Hill Education.

Knewtson, H. (2018). Paying Attention to Student Learning in Principles of Finance. *Journal of Financial Education*, 44(2), 246-261.

Kolb, D. A. (1984). *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Krause, T. A., & Robbins, E. J. (2018). Financial Market Trading Simulations. *Journal of Financial Education*, 44(2), 302-323.

Krishnan, V. S., Bathala, C. T., Bhattacharya, T. K., & Ritchey, R. (1999). Teaching the Introductory Finance Course: What Can We Learn From Student Perceptions and Expectations. *Financial Practice and Education*, 9(1), 70-82.

Lean, J., Moizer, J., Towler, M., & Abbey, C. (2006). Simulations and Games: Use and Barriers in Higher Education. *Active Learning in*

Higher Education, 7(3), 227-242. https://doi.org/10.1177/1469787406069056

Lew, C., & Saville, A. (2021). Game-Based Learning: Teaching Principles of Economics and Investment Finance Through Monopoly. *The International Journal of Management Education*, 19(3), 100567. https://doi.org/10.1016/j.ijme.2021.100567

Maier, F. H., & Größler, A. (2000). What Are We Talking About?—A Taxonomy of Computer Simulations To Support Learning. *System Dynamics Review: The Journal of the System Dynamics Society*, 16(2), 135-148.

Marriott, N. (2004). Using Computerized Business Simulations and Spreadsheet Models in Accounting Education: A Case Study. *Accounting Education*, 13(sup1), 55-70. https://doi.org/10.1080/0963928042000310797

Marriott, P., Tan, S. M., & Marriott, N. (2015). Experiential Learning–A Case Study of the Use of Computerised Stock Market Trading Simulation In Finance Education. *Accounting Education*, 24(6), 480-497. https://doi.org/10.1080/09639284.2015.1072728

Milheim, W. D., & Harvey, D. M. (2005). Appropriate Design and Utilization of Computer-Based Instructional Simulations. *Educational Technology*, 45(1), 58-60.

Moffit, T., Stull, C., & McKinney, H. (2010). Learning Through Equity Trading Simulation. *American Journal of Business Education (AJBE)*, 3(2), 65-74. https://doi.org/10.19030/ajbe.v3i2.386

Moreale, J., & Zaynutdinova, G. R. (2018). A Bloomberg Terminal Application in an Intermediate Finance Course. *Journal of Financial Education*, 44(2), 262-283.

Mukherji, S., Etta-Nkwelle, M., & Streeter, D. W. (2018). Active Learning with a Trading Simulation. *Journal of Financial Education*, 44(1), 100-126.

Nunnally Jr, B. H., & Evans, M. D. (2003). Case Teaching and the Integrative Process. *Journal of Financial Education*, 29, 75-86.

O'Neill, B. (2008). Financial Simulations for Young Adults: Making the "Real World" Real. *Journal of Extension*, 46(6), 1-4.

Özen, E., & Özek, S. (2017). Lisans Düzeyindeki Finans Öğrencilerinin Meslek Algısı ve Beklentileri. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 31(1), 191-210.

Prensky, M. (2001). Digital Natives, Digital Immigrants Part 1, *On the Horizon*, 9(5), 1-6. https://doi.org/10.1108/10748120110424816

Robana, A. (1980, March). What Business Students Learn from Finance Simulations. *In Developments in Business Simulation and Experiential Learning: Proceedings of the Annual ABSEL conference* (Vol. 7).

Sachlis, J. M. (1979). A Business Finance Simulation. *Journal of Financial Education*, 8, 80-85.

Salemi, M. K. (2002). An Illustrated Case for Active Learning. *Southern Economic Journal*, 68(3), 721-731.

Saunders, K. T. (2002). Faculty Use of Computer, Group Work, Writing Assignments And Presentations in The Introductory Finance Course. *Journal of Financial Education*, 28, 46-55.

Seiver, D. A. (2013). Incorporating a Real-Time FX Trading Platform in an International Business Finance Class. *Journal of Financial Education*, 39(1/2), 53-65.

Smith, C. M., & Gibbs, S. C. (2020). Stock Market Trading Simulations: Assessing the Impact on Student Learning. *Journal of Education for Business*, 95(4), 234-241. https://doi.org/10.1080/08832323.2019.1643279

Springate, D. (1974). The Advantages of Early Student Exposure to Cases in Finance. *Journal of Financial Education*, 3, 73-75.

Stephen, S. A. (2015). Enhancing the Learning Experience in Finance Using Online Video Clips. *Journal of Financial Education*, 41(1), 103-116.

Şıtak, B., & Yardımcıoğlu, M. (2022). Dijitalleşmenin ve Teknolojik Gelişmelerin Muhasebe-Finans Eğitimine Etkilerinin Covid-19 Salgın Hastalık Döneminde İncelenmesi. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 26-54.

TÜİK (2022). *Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması*. Erişim adresi https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587 (17.02.2022)

Waggle, D., & Moon, G. (2009). Faculty Practices in Undergraduate Investments Courses. *Managerial Finance*, 35(5), 461-471.

Welch, S. (2014). Market Simulation Games for Undergraduate Investments Courses: Simple or Complicated? *Accounting and Finance Faculty Publications*, 10.

Wolmarans, H. (2005). Business simulations in financial management courses: Are they valuable to learning? *Meditari Accountancy Research,* 13(1), 121–133.

Zapalska, A., & Brozik, D. (2007). *Foreign Exchange Rate Simulation*. Proceedings of the Northeast Business & Economics Association, 63-66.

KAYNAKÇA

Alkaç, Ş., & Yıldız, M. L. (2021). İşletmelerde Bir Eğitim Aracı Olarak Oyunlaştırma Üzerine Nitel Bir Araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 481–520. Retrieved from https://doi.org/10.16953/deusosbil.819118

Aslantaş, M. (2019). *Bir Transformatör Firmasında Stok Kontrol Parametrelerinin Simülasyon Tabanlı Optimizasyonu*. Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Endüstri Mühendisliği Ana Bilim Dalı, Balıkesir.

Çalışkan, G. (2020). *Bir Tekstil İşletmesinde Simülasyon-Optimizasyon Yaklaşımı İle Hat Dengelem Çalışması*. Pamukkale Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Endüstri Mühendisliği Ana Bilim Dalı, Denizli.

Callan, R. C., Bauer, K. N., & Landers, R. N. (2015). *How to Avoid the Dark Side of Gamification: Ten Business Scenarios and Their Unintended Consequences*. (Torsten Reiners & Lincoln C. Wood,Eds.). Springer.

Çelikcan, Ş. (2019). *Yedek Parça Stok Yönetiminde Çok Kriterli Karar Verme Metotlarına Dayalı Simülasyon-Optimizasyon Yaklaşımı*. Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana.

Chang, Y., & H. Makatosoris. (2001). Supply Chain Modelling Using Simulation. *International Journal of Simulation* , 2(1), 24–30.

Coşkun, T. (2020). *Üretim Sistemleri İçin Endüstri 4.0 Uygulamalarında Simülasyon Yaklaşımı ve Bir Uygulama*. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

De Vin, L. J., & Jacobsson, L. (2017). Karlstad Lean Factory: An Instructional Factory for Game-Based Lean Manufacturing Training. *Production and Manufacturing Research*, 5(1), 268–283. https://doi.org/10.1080/21693277.2017.1374886

Deshpande, A. A., & Huang, S. H. (2011, September). *Simulation Games in Engineering Education: A State-of-the-Art Review*. Computer Applications in Engineering Education. https://doi.org/10.1002/cae.20323

Dias, J. (2017). Teaching Operations Research to Undergraduate Management Students: The Role of Gamification. *International Journal of Management Education*, 15(1), 98–111. Retrieved from https://doi.org/10.1016/j.ijme.2017.01.002

Díaz-Ramírez, J. (2020). Gamification in Engineering Education – An Empirical Assessment on Learning and Game Performance. *Heliyon*, 6(9). https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2020.e04972

Fiş Erümit, S. (2016). *Oyunlaştırma Yaklaşımlarının Eğitimde Kullanımı: Tasarım Tabanlı Bir Araştırma*. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Ana bilim Dalı, Erzurum.

Fischer, T. C. (2017). Gamification and Affordances: How Do New Affordances Lead to Gamification in a Business Intelligence System? In *Communications in Computer and Information Science* (Vol. 748, pp. 310–320). Springer Verlag. Retrieved from https://doi.org/10.1007/978-3-319-64218-5_26

Frantzen, M., & Ng, A. H. C. (2016). *Production Simulation Education Using Rapid Modeling and Optimization: Successful Studies*. In Proceedings - Winter Simulation Conference (Vol. 2016-February, pp. 3526–3537). Institute of Electrical and Electronics Engineers Inc. https://doi.org/10.1109/WSC.2015.7408512

Heizer, J., & Render, B. (2007). *Operations Management* (9th ed.). Boston: Pearson.

Hitay, Ö. (2020). *Öğrenen Örgütlerde Oyunlaştırma Teorisinin Firma Performansı Üzerindeki Etkisi*. Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı İşletme Yönetimi Bilim Dalı, İstanbul.

Keepers, M., Nesbit, I., Romero, D., & Wuest, T. (2022). Current State of Research & Outlook of Gamification for Manufacturing. *Journal of Manufacturing Systems*, 64, 303–315. Retrieved from https://doi.org/10.1016/j.jmsy.2022.07.001

Korn, O., Muschick, P., & Schmidt, A. (2017). Gamification of production? A study on the acceptance of gamified work processes in the automotive industry. In *Advances in Intelligent Systems and Computing* (Vol. 483, pp. 433–445). Springer Verlag. Retrieved from https://doi.org/10.1007/978-3-319-41661-8_42

Krajewski, L. J., Ritzman, L. P., & Malhotra, M. K. (2007). *Operations Management*. Upper Saddle River, N.J.: Pearson Prentice Hall.

Kurt Özden, B. (2019). *The Effect of Game-Based Learning in Lean Production and Lean Six Sigma Training*. Department Of Industrıal Engıneerıngand The Graduate School Of Engıneerıng And Scıence Of Abdullah Gul Unıversıty .

Leclercq, T., Poncin, I., & Hammedi, W. (2017). The Engagement Process During Value Co-Creation: Gamification in New Product-Development Platforms. *International Journal of Electronic Commerce*, 21(4), 454–488. Retrieved from https://doi.org/10.1080/10864415.2016.1355638

Lewis, M. A., & Maylor, H. R. (2007). Game Playing and Operations Management Education. International *Journal of Production Economics*, 105(1), 134–149. Retrieved from https://doi.org/10.1016/j.ijpe.2006.02.009

Liu, M., Huang, Y., & Zhang, D. (2018). Gamification's impact on manufacturing: Enhancing job motivation, satisfaction and operational performance with smartphone-based gamified job design. *Human Factors and Ergonomics In Manufacturing*, 28(1), 38–51. Retrieved from https://doi.org/10.1002/hfm.20723

Markopoulos, A. P., Fragkou, A., Kasidiaris, P. D., & Davim, J. P. (2015). Gamification in Engineering Education and Professional Training. *International Journal of Mechanical Engineering Education*, 43(2), 118–131. https://doi.org/10.1177/0306419015591324

Metropolis, N., & Ulam, S. (1949). The Monte Carlo Method. *Journal of the American Statistical Association*, 335–341.

Mourtzis, D., Vasilakopoulos, A., Zervas, E., & Boli, N. (2019). Manufacturing System Design using Simulation in Metal Industry towards Education 4.0. In *Procedia Manufacturing* (Vol. 31, pp. 155–161). Elsevier B.V. Retrieved from https://doi.org/10.1016/j.promfg.2019.03.024

Müller, B. C., Reise, C., & Seliger, G. (2015). Gamification in Factory Management Education - A Case Study with Lego Mindstorms. In *Procedia CIRP* (Vol. 26, pp. 121–126). Elsevier B.V. Retrieved from https://doi.org/10.1016/j.procir.2014.07.056

Özçetin, K. N. (2019). *Bir Mobilya Firmasında Paketleme Öncesi Üretim Hattının Simülasyon İle Verimliliğinin Arttırılması*. Sakarya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalı, Sakarya.

Pasin, F., & Giroux, H. (2011). The Impact of a Simulation Game on Operations Management Education. *Computers and Education*, 57(1), 1240–1254. Retrieved from https://doi.org/10.1016/j.compedu.2010.12.006

Reis, A. C. B., Júnior, E. S., Gewehr, B. B., & Torres, M. H. (2020). Prospects for Using Gamification in Industry 4.0. *Production, 30*. Retrieved from https://doi.org/10.1590/0103-6513.20190094

Rostkowska, M. (2014). Simulation of Production Lines in the Education of Engineers: How to Choose the Right Software? *Management and Production Engineering Review*, 5(4), 53–65. Retrieved from https://doi.org/10.2478/mper-2014-0036

Serpil; C. (1994). *Tesis Planlaması, Makine Mühendisliği El Kitabı* Cilt-1: Üretim ve Tasarım. MMO, Ankara.

Slack Nigel, Chambers Stuart, & Johnston Robert. (2010). *Operations Management* (6th ed.). Harlow, England: Pearson Education Limited.

Tağman, A. B. (2021). *Sistem Simülasyonu İle Süreç İyileştirme: Bir Tekstil İşletme Uygulaması*. Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalı, Karabük.

Tetik, M., Öhman, M., Rajala, R., & Holmström, J. (2018). *Game-based Learning in an Industrial Service Operations Management Course*. Universitat Politecnica de Valencia. Retrieved from https://doi.org/10.4995/head18.2018.8095

Tortorella, G. L., Narayanamurthy, G., Sunder M, V., & Cauchick-Miguel, P. A. (2021). Operations Management Teaching Practices and Information Technologies Adoption in Emerging Economies During COVID-19 Outbreak. *Technological Forecasting and Social Change*, 171. Retrieved from https://doi.org/10.1016/j.techfore.2021.120996

Ulmer, J., Braun, S., Cheng, C. T., Dowey, S., & Wollert, J. (2022). Usage of Digital Twins for Gamification Applications in Manufacturing. In *Procedia CIRP* (Vol. 107, pp. 675–680). Elsevier B.V. Retrieved from https://doi.org/10.1016/j.procir.2022.05.044

Warmelink, H., Koivisto, J., Mayer, I., Vesa, M., & Hamari, J. (2020). Gamification of Production and Logistics Operations: Status Quo and Future Directions. *Journal of Business Research*, 106, 331–340. Retrieved from https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2018.09.011

KAYNAKÇA

Aebersold, M., Tschannen, D., & Bathish, M. (2012). Innovative Simulation Strategies in Education. Nursing Research and Practice, s. 1-7.

AEJMC. (2023). Special Issue Call for Papers | The GIFT Exchange. Journal of Public Relations Education: https://aejmc.us/jpre/2022/09/17/special-issue-call-for-papers-the-gift-exchange/ adresinden alındı

Alexander, D. (2004). Changing the public relations curriculum: A new challenge for educators. PRism, 2(1), s. 1-7.

Althusser, L. (2014). İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları. (A. Tümertekin, Çev.) İstanbul: İthaki Yayınları.

Arıcı, A., Kılınç, Ö., & Bayçu, S. (2019). Yeni Medya Çağında İlişki İnşası: Sanal Gerçeklik Teknolojisi ve Halkla İlişkiler Kampanyaları. İleti-ş-im(30), s. 91-115. doi:10.16878/gsuilet.442965

Baudrillard, J. (2008). Simülakrlar ve Simülasyon. (O. Adanır, Çev.) Ankara: DoğuBatı Yayınları.

Becan, C., & Yıldırım, G. (2020). Halkla İlişkiler Eğitimi Kapsamında Öğrencilerin Uygulamalı Bir Eğitim Aracı Olarak Halkla İlişkiler Öğrenci Ajanslarına Yönelik Tutumları Üzerine Bir Araştırma. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 8(1), s. 559-586.

Bellotti, F., Ott, M., Arnab, S., Berta, R., Freitas, S. d., Kiili, K., & Gloria, A. D. (2011). Designing Serious Games for education: from Pedagogical principles to Game Mechanisms. 5th European Conference on Gam es Based Learning (s. 1-9). Athens: Academic Conferences Ltd.

Berger, B. (2010). The Globalization of PR Education? IPRA: https://www.ipra.org/news/itle/the-globalization-of-pr-education/ adresinden alındı

Black, S. (1982). IPRA Gold Papers 2. IPRA.

Bloom, B. S. (1956). Taxonomy of educational objectives. New York: David Mckay.

Boet, S., Bould, M. D., Burn, C. L., & Reeves, S. (2014). Twelve tips for a successful interprofessional team-based high-fidelity simulation education session. Medical teacher, 36(10), s. 853-857.

Bortree, D. (2022, June 6). CPRE Ethics Spotlight Report. Commisionpred: http://www.commissionpred.org/wp-content/uploads/2022/10/CPRE-Ethics-Spotlight-Report-2022-10.29.pdf adresinden alındı

Campos, N., Nogal, M., Caliz, C., & Juan, A. A. (2020). Simulation-based education involving online and oncampus models in different European universities. International Journal of Educational Technology in Higher Education, 17(1), s. 1-15. doi:10.1186/s41239-020-0181-y

Canpolat, N. (2013). Türkiye'de Halkla İlişkiler Eğitimi: Halkla İlişkiler Ders Programlarının Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 2(2), s. 139-162.

Commpred. (2006). The Professional Bond. Virginia: Commpred.

CPRE. (2018). FAST FORWARD Commission on Public Relations 2017 Report. Commission on Public Relations Education Member Organizations.

Falkheimer, J. (2009). Anthony Giddens ve Halkla İlişkiler: Üçüncü Yoldan Bir Bakış. F. Keskin, & B. P. Özdemir içinde, Halkla İlişkiler Üzerine (s. 239-252). Ankara: Dipnot Yayınları.

Falkheimer, J., & Heide, M. (2014). From Public Relations to Strategic Communication in Sweden. Nordicom Review(35), s. 123-138.

Fisher, J. (2021). Serious Games as Strategic Communication Tools: An Analytic Framework for the Study of Digital Games in Public Relations Research. Journal of Public Relations Research, 33(6), s. 429-444. doi:10.1080/1062726X.2022.2043154

Fitch, K. (2013). A Disciplinary Perspective: The Internationalization of Australian Public Relations Education. Journal of Studies in International Education, 17(2), s. 136-147.

Galloway, C. (2005, Decmber 31). Cyber-PR and "dynamic touch". Public Relations Review(31), s. 572-577.

Giddens, A. (2003). Modernliğin Sonuçları. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Goi, C.-L. (2019). The use of business simulation games in teaching and learning. Journal of Education for Business, 94(5), s. 342-349. doi:10.1080/08832323.2018.1536028

Gower, K. L. (2009). Halkla İlişkiler Araştırmaları Yol Ayrımında . F. Keskin, & B. P. Özdemir içinde, Halkla İlişkiler Üzerine (s. 31-52). Ankara: Dipnot Yayınları.

Grunig, J. (1989). A situational theory of environmental issues, publics, and activists. . L. A. Grunig içinde, Environmental Activism Revisited: The Changing Nature of Communication Through Organizational Public Relations, Special Interest Groups and the Mass Media (s. 50-82). Maryland: The North American Association for Environmental Education.

Grunig, J. (1992). Excellence in Public Relations and Communication Management. New York: Routledge.

Gürcan, H. İ., Coşkun, E., Sever, N. S., Başer, E., Ataizi, M., Öztürk, M. C., & Bical, A. (2017). Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Eğitiminde Sanal Gerçeklik Uygulaması Kullanımı Üzerine Bir Değerlendirme. İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi İNİF E-DERGİ, 2(2), s. 1-15.

Hof, S. D., & Tuncer, M. U. (2011). Halkla İlişkiler Eğitimi Üzerine Bir Eleştiri. Akdeniz İletişim Dergisi(15), s. 133-144.

Holtzhausen, D. R. (2002). Towards a postmodern research agenda for public relations. Public Relations Review(28), s. 251–264. doi:10.1016/S0363-8111(02)00131-5

IPRA. (2019). A new definition of public relations. International Public Relations Association: https://www.ipra.org/member-services/pr-definition/ adresinden alındı

IPRA. (2019). The Changing face of Executive Reputation: Ipra Gold Paper No. 18. IPRA: https://www.ipra.org/static/pdfs/IPRA-Gold-Paper-18.pdf adresinden alındı

James, M. (2007, January 23). A review of the impact of new media on public relations: Challenges for terrain, practice and education. Asia Pacific Public Relations Journal, 8(1), s. 137-148.

Keller, J. M. (2011). Assessing the Skills Needed in the PR Curriculum: A Survey of Educators and Practitioners. Public Relations Society of America Educators Academy (s. 63-75). Orlando, USA: PRSA .

Kincaid, J. P., & Westerlund, K. K. (2009). Simulation in Education And Training . Winter Simulation Conference (s. 273-280). Austin, USA: IEEE.

Kirkpatrick, D. L., & Kirkpatrick, J. D. (2006). Evaluating Training Programs. Berrett-Koehler Publishers.

Koçyiğit, M., & Küçükcivil, B. (2021). The Effect of Digitalization Process on Public Relations Education: A Research on Academics. Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi(37), s. 310-328.

Krathwohl, D. R. (2002). A Revision of Bloom's Taxonomy: An Overview. Theory Into Practice, 41(4), s. 212-218. doi:10.1207/s15430421tip4104_2

Ledingham, J. A. (2009). Genel Bir Halkla İlişkiler Teorisi Olarak İlişki Yönetimini Açıklamak. F. Keskin, & B. P. Özdemir içinde, Halkla İlişkiler Üzerine (s. 117-140). Ankara: Dipnot Yayınları.

Luttrell, R., Wallace, A., McCollough, C., & Lee, J. (2021). Public Relations Curriculum: A Systematic Examination of Curriculuar Offerings in Social Media, Digital Media, and Analytics in Accredited Programs. Journal of Public Relations Education, 7(2), s. 1-43.

Misraa, R. K., & Khurana, K. (2017). Employability Skills among Information Technology: A Literature Review. Procedia computer science(122), s. 63-70. doi:10.1016/j.procs.2017.11.342

O'Donnell, A., & College, G. (2020). A Simulation as a Pedagogical Tool for Teaching Professional Competencies in Public Relations Education. Journal of Public Relations Education, 6(2), s. 66-101.

Özcan, H., Işık, T., Dünya, P., & Kocabaş, İ. (2020). Türkiye'deki Özel Firmaların ve Halkla İlişkiler Ajanslarının Halkla İlişkiler Mezunlarına Bakış Açıları ve Halkla İlişkiler Çalışanlarından Beklentileri. Türkiye Mesleki ve Sosyal Bilimler Dergisi(3), s. 37-53.

Özdemir, B. P., & Yamanoğlu, M. A. (2009). Disiplinlerarası Bir Alan Olarak Halkla İlişkiler; Türkiye'deki Akademik Çalışmalar Üzerine Niteliksel Bir İnceleme. F. Keskin, & B. P. Özdemir içinde, Halkla İlişkiler Üzerine (s. 15-30). Ankara: Dipnot Yayınları.

Öztürk, M. C. (2019). Halkla İlişkiler Eğitiminde Dijitalleşme: Türkiye ve ABD'de Bulunan Üniversitelerdeki Halkla İlişkiler Programlarının Karşılaştırılması. Erciyes İletişim Dergisi, s. 125-142.

Pal, M., & Dutta, M. J. (2009). Küresel Bağlamda Halkla İlişkiler; Teorik Bir Mercek Olarak Eleştirel Modernizmin Uygunluğu. F. Keskin, & B. P. Özdemir içinde, Halkla İlişkiler Üzerine (s. 167-198). Ankara: Dipnot Yayınları.

Pavlik, J. V. (1986). Simulator: A Pilot Interactive Simulation Program for Use in Teaching Public Relations. (s. 1-16). Norman: Association for Education in Journalism and Mass.

PRSA. (2021). Detailed Knowledge, Skills and Abilities Tested on the Computer- based Examination for Accreditation in Public Relations. PRSA: https://www.prsa.org/docs/default-source/accreditation-site/apr-ksas-tested.pdf adresinden alındı

Roper, J. (2005). Symmetrical Communication: Excellent Public Relations or a Strategy for Hegemony? Journal Of Public Relations Research, 17(1), 69-86.

Rosso, T. D., Haught, M. J., & Malone, K. S. (2020). Accreditation, Curriculum, and Ethics: Exploring the Public Relations Education Landscape. Journal of Public Relations Education, 6(3), s. 4-28.

Savoldelli, G. L., Naik, V. N., Hamstra, S. J., & Morgan, P. J. (2005). Barriers to use of simulation-based education. Canadian Journal of Anesthesia, 52(9), s. 944-950.

Schumann, P. L., Anderson, P. H., Scott, T. W., & Lawton, L. (2001). A framework for evaluating simulations as educational tools. In Developments in Business Simulation and Experiential Learning: Proceedings of the Annual ABSEL conference. 28, s. 215-220. San Diego; USA: ABSEL.

Sert, N. Y., & Özel, A. P. (2019). Halkla İlişkiler Eğitimi: Kocaeli ve Sakarya Üniversitesi Öğrencilerinin Halkla İlişkiler Eğitimine İlişkin Görüşlerinin Araştırılması. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 7(2), s. 679-711.

Shaw, T., & White, C. (2003, December 4). Public relations and journalism educators' perceptions of media relations. Public Relations Review(30), s. 493-502.

Solmaz, B., Arslan, A., Aydın, B. O., & Duğan, Ö. (2012). Türkiye'de Halkla İlişkiler Lisans Eğitimi Üzerine Bir Değerlendirme. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi(27), s. 253-269.

Solmaz, B., Ergen, Y., & Alkan, Ö. (2018). Türkiye'de Lisansüstü Halkla İlişkiler Eğitimi Üzerine Bir Araştırma: Doktora Tezlerinin Halkla İlişkiler Alanına Katkısının Niceliksel İçerik Analizi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi(39), s. 236-248.

Solmaz, B., Torun, B. U., Tarakçı, H. N., & Yüksek, Ö. (2017). Halkla İlişkiler Eğitimi Üzerine Bir Değerlendirme: Selçuk Üniversitesi Öğrencilerinin Gözünden Halkla İlişkiler Eğitimi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi(38), s. 256-272.

Sutherland, K. E., & Ward, A. (2018). Immersive simulation as a public relations pedagogical tool. Asia Pacific Public Relations Journal(19), s. 66–82.

Theaker, A. (2001). The Public Relations Handbook. New York: Routledge.

Toth, E. L., & Aldoory, L. (2010). A First Look: Analysis of Global Public Relations Education–Curriculum and Instructors. Maryland: Global Public Relations Education.

Ural, E. G. (2012). Etkili Bir Halkla İlişkiler Lisans Eğitimi İçin Halkla İlişkiler Alanında Ortaya Çıkan Değişimlerin Eğitime Aktarılması. e-Journal of New World Sciences Academy, 7(2), s. 161-182.

Veil, S. R. (2010). Using Crisis Simulations in Public Relations Education. Communication Teacher, 24(2), s. 58-62. doi:10.1080/17404621003680906

Wang, M. (2017). Using Crisis Simulation to Enhance Crisis Management Competencies: The Role of Presence. Journal of Public Relations Education, 3(2), s. 96-109.

Zhang, W., & Adegbola, O. (2022). Emotional intelligence and public relations: An empirical review. Public Relations Review(48), s. 1-9.

KAYNAKÇA

Azuma, R., Baillot, Y., Behringer, R.,Feiner, S., Julier, S. & MacIntyre, B. (2001). *Recent Advances in Augmented Reality*. IEEE Computer Graphics and Applications, 25(6) : 34- 43.

Barnett, R. (2000) *Realising the University in an Age of Supercomplexity*, SRHE &OUP, Buckingham

Bentley University. (2022). *E-Commerce Programme*, http://www.bentley.edu/grade/acprog/ftmba.html Erişim Tarihi: 15.02.2023

Chaffey, D., & Ellis-Chadwick, F. (2019). *Digital marketing*. Pearson UK.

Chan, S.S. (2001). *Challenges and Opportunities in E-Commerce Education*. Proceedings of the Seventh Americas Conference on Information Systems.

Chen, C.-M. & Tsai, Y.-N. (2012): Interactive augmented reality system for enhancing library instruction in elementary schools. *Computers & Education* ,59, pp. 638-652.

Cheng, X., Su, L., & Zarifis, A. (2019). Designing a talents training model for cross-border e-commerce: a mixed approach of problem-based learning with social media. *Electronic Commerce Research*, 19, 801-822.

Deterding, S. (2011). Gamification: Designing for motivation. *Interactions*, 19(4), 14–17

Deterding, S., Dixon, D., Khaled, R., & Nacke, L. (2012). *From game design elements to gamefulness: Defining gamification*. Proceedings of 15th International Academic MindTrek Conference: Envisioning Future Media Environments, Tampere, Finland, 9–15.

Ebner, M., & Holzinger, A. (2007). Successful implementation of user-centered game based learning in higher education: An example from civil engineering. *Computers & education*, 49(3), 873-890.

George Washington University. History of e-commerce. Erişim Adresi: https://healthcaremba.gwu.edu/history-of-ecommerce/ (16.03 2023)

Griss, M., & Letsinger, R. (2000). *Games at work-agent-mediated e-commerce simulation*. Hp Laboratories Technical Report Hpl, (52).

Horz, H., Winter, C. & Fries, S. (2009): Diffferential benefits of situated instructional prompts. *Computers in Human Behavior*, 25, pp. 818-828

Huang, H. M. (2015). Applying augmented reality for experiential learning: a case study of E-Commerce Learning. *International Dialogues on Education Journal*, 2(2).

Isabelle, D. A. (2020). Gamification of entrepreneurship education. *Decision Sciences Journal of Innovative Education*, 18(2), 203-223.

ITA. ECommerce definitions. International Trade Administration, Trade.gov. ErişimAdresi: https://www.trade.gov/ecommercedefinitions#:~:text=eCommerce%20is%20a%20sales%20channel,of%20a%20businesses'%20digital%20strategy. (16.03.2023)

Kalakota, R., & Whinston, A. B. (1997). *Electronic commerce: a manager's guide*. Addison-Wesley Professional.

Knight, L. V., & Chan, S. S. (2002). *E-Commerce Curriculum Strategies and Implementation Tactics: An In-Depth Examination of DePaul University's Experience.* In Challenges of Information Technology Education in the 21st Century (pp. 187-205). IGI Global.

Leong, L., & Petkova, O. (2003). Teaching E-Commerce: A platform for active learning. *International Business & Economics Research Journal* (IBER), 2 (3).

Maharg, P. (2006) Authenticity in learning: transactional learning in virtual communities, Innovating E-Learning 2006: Transforming Learning Experiences

Maharg, P., & Owen, M. (2007). Simulations, learning and the metaverse: changing cultures in legal education. *Journal of Information, Law*, Technology, 1, 1-28.

Mbatha, B. (2013). Exploring the potential of electronic commerce tools in South African SME tourism service providers. *Information Development*, 29(1), 10-23.

McClarty, K. L., Orr, A., Frey, P. M., Dolan, R. P., Vassileva, V., & McVay, A. (2012). A literature review of gaming in education. *Gaming in education*, 2012, 1-35.

Mitchell, J. (2000). *E-Competent Australia: Report on the Impact of E-Commerce on the National Training Framework*.

Oliveira, J. C., Shen, X., & Georganas, N. D. (2000). Collaborative virtual environment for industrial training and e-commerce. *IEEE VRTS*, 288, 1-5.

Özpinar, A., & Yavuz, E. (2011). E-commerce training with virtual commerce simulation. *International Journal of E-Adoption (IJEA)*, 3(2), 20-26.

Pursky, O., Kharchenko, O., Dubovyk, T., Buchatska, I., Gamova, I., & Demidov, P. (2020, March). *Customer Transaction Costs Simulation in E-Commerce*. In III International Scientific Congress Society of Ambient Intelligence 2020 (ISC-SAI 2020) (pp. 257-263). Atlantis Press.

Rothchild, J. A. (Ed.). (2016). *Research handbook on electronic commerce law*. Edward Elgar Publishing.

Saif-Ur-Rehman, R. A. (2016). A study of barriers to e-commerce adoption among SMEs in Malaysia. *University of Modern Sciences*, 1(1), 45-58.

Seaborn, K., & Fels, D. I. (2015). Gamification in theory and action: A survey. *International Journal of Human-Computer Studies*, 74, 14–31.

Shopify, What is ecommerce? definition and guide.(2022, November 15). Erişim Adresi: https://www.shopify.com/blog/what-is-ecommerce (16.03.2023)

Statista, Global retail e-commerce sales 2026. (2022, September 21). Erişim Adresi: https://www.statista.com/statistics/379046/worldwide-retail-e-commerce-sales/ (16.03.2023)

Süygün, M. S., & Bozyiğit, S. (2019). Dış Ticaret ve Lojistik Eğitiminde Dijital Oyun Tabanlı Öğrenme: Kavramsal Bir İnceleme. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 36-48

Şahin, M. K., & Medeni, T. D. (2022) *The Effect of Gamification in Teaching the Basic Concepts of E-Commerce and an Application*. In 5th International Open and Distance Learning Conference Proceedings Book (p. 633).

Tarique, I., & Schuler, R. S. (2010). Global talent management: Literature review, integrative framework, and suggestions for further research. *Journal of world business*, 45(2), 122-133.

Turban, E., Lee, J., King, D. & Chung, H., (2000) *Electronic Commerce, A Managerial Perspective*, Prentice Hall,New Jersey

Turban, E., Outland, J., King, D., Lee, J. K., Liang, T. P., & Turban, D. C. (2018). *Electronic commerce 2018: a managerial and social networks perspective*. Cham: Springer International Publishing.

Tutkunca, Taylan (2020). *Yükseköğretim İşletme Eğitiminde Bilgisayar Tabanlı Simülasyon Kullanımı: Capitalism Lab Uygulaması*,

(Yayımlanmamış Doktora Tezi), Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yönetimi Anabilim Dalı, Tarsus, Mersin

Oberlo. What is ecommerce? ecommerce definition and meaning. Oberlo., Erişim Adresi: https://www.oberlo.com/ecommerce-wiki/ecommerce (16.03.2023)

Wenger, E. (1998) *Communities of Practice: Learning, Meaning and Identity*, Cambridge, Cambridge University Press

YÖKATLAS. (2022). Üniversite Seçim Sihirbazı https://yokatlas.yok.gov.tr/onlisans-program.php?b=31070 (15.02.2023)

KAYNAKÇA

Ağaoğlu, R. A. G., & Kutluk, F. A. (2017). Reverse logistics, its relation with cost and sustainability, its inclusion in curriculum. *Journal of Educational & Instructional Studies in the World*, *7*(4).

Bloechl, S. J., & Schneider, M. (2016). Simulation game for intelligent production logistics–The PuLL® learning factory. *Procedia Cirp*, *54*, 130–135.

Bölsche, D., Klumpp, M., & Abidi, H. (2013). Specific competencies in humanitarian logistics education. *Journal of Humanitarian Logistics and Supply Chain Management*.

Çakaloz, B. (2008). *Lojistik yönetiminde simülasyon temelli eğitim yaklaşımları*.

Çekerol, G. S. (2020). Senior executives opinions regarding educational competencies of university graduate young labor force: Logistics education case. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, *8*(3), 796–813.

İmamoğlu, H. V. (2022). Coğrafi Keşiflerden Sonra Oluşan Yeni Dünya Düzeni ve Osmanlı Ekonomi Politiği. *Tarih Okulu Dergisi*, *15*(57), 1025–1041.

Jim Wu, Y., Kevin Huang, S., Goh, M., & Hsieh, Y. (2013). Global logistics management curriculum: Perspective from practitioners in Taiwan. *Supply Chain Management: An International Journal*, *18*(4), 376–388.

Kaneko, J., & Nojiri, W. (2008). The logistics of Just-in-Time between parts suppliers and car assemblers in Japan. *Journal of Transport Geography*, *16*(3), 155–173. https://doi.org/10.1016/j.jtrangeo.2007.06.001

KOÇAK, R. D. (2020). Lojistiğin tarihsel gelişimi: Askeri gereksinimden işletme lojistiğine ve tedarik zinciri yönetimine evrilme süreci. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, *15*(58), 246–258.

Levinson, M. (2016). The box. In *The Box*. Princeton University Press.

Long, D. (2003). *International logistics: Global supply chain management*. Springer.

May, M.-D. (2021). *Apply VR and Simulation-Based Learning for Logistics and Warehouse Design Education*. 983–988.

McGinnis, M. A. (1992). Military Logistics: Insights for Business Logistics. *International Journal of Physical Distribution & Logistics*

Management, *22*(2), 22–32. https://doi.org/10.1108/09600039210015356

Niemann, G. (2007). *Big Brown: The Untold Story of UPS*. John Wiley & Sons.

P. Goffnett, S., Keith Helferich, O., & Buschlen, E. (2013). Integrating service-learning and humanitarian logistics education. *Journal of Humanitarian Logistics and Supply Chain Management*, *3*(2), 161–186.

Pacheco-Velazquez, E. (2022). Effects of the use of simulators and an online platform in logistics education. *International Journal on Interactive Design and Manufacturing (IJIDeM)*, *16*(2), 439–457.

Rahman, S., & Qing, N. (2012). Graduate students' perceptions of supply chain skills for supply chain managers. *Benchmarking: An International Journal*.

Saifudin, A. M., Zainuddin, N., Bahaudin, A. Y., Zalazilah, M. H., & Jamaludin, R. (2015). Enriching students' experience in logistics and transportation through simulation. *International Journal of Economics and Financial Issues*, *5*(1), 343–348.

Schinckus, C., & Nguyen, T. T. (2022). Implementation of a real-life educational method for logistics in Vietnam: Between Episteme and Techne. *International Journal of Logistics Research and Applications*, *25*(11), 1469–1489. https://doi.org/10.1080/13675567.2021.1914562

Sha'ari, N., & Lahad, N. A. (2022). Enhancing Logistics Education Using Simulation Mobile Learning. *International STEM Journal*, *3*(2).

Škerlič, S. (2017). The impact of employee education and knowledge on the logistics processes in Slovenian companies. *Pomorstvo*, *31*(2), 91–95.

Waters, D. (2011). *Supply chain risk management: Vulnerability and resilience in logistics*. Kogan Page Publishers.

Woschank, M., & Pacher, C. (2020). A Holistic Didactical Approach for Industrial Logistics Engineering Education in the LOGILAB at the Montanuniversitaet Leoben. *30th International Conference on Flexible Automation and Intelligent Manufacturing (FAIM2021)*, *51*, 1814–1818. https://doi.org/10.1016/j.promfg.2020.10.252

KAYNAKÇA

Aydın, K., (2007). İstanbul Deniz Otobüsleri Seferlerinin Simülasyon Yardımıyla Planlanması, (Basılmış Yüksek Lisans Tezi), İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Baesler, F. F., Jahnsen, H. ve DaCosta, M. (2003). "TheUse of Simulationand Design of ExperimentsforEstimating Maximum Capacity in an EmergencyRoom", *InWinterSimulation Conference*, 2/1, 1903-1906.

Beaverstock, M., Greenwood, A., Lavery, E. ve Nordgren, W. (2011). *AppliedSimulation. Modelingand Analysis usingFlexsim*, Flexsim Software Products, Inc., Canyon Park Technology Center, Orem, USA.

Baumgart, A &Neuhauser, D 2009, 'Frank andLillianGilbreth: Scientific Management in the Operating Room', QualitySafetyHealthCare, vol. 18, pp. 413-415

Bulut, F. (2019). Bankacılık Sektöründe Yeni Özniteliklerle ve Makine Öğrenmesi Yöntemleriyle Müşteri İlişkileri Yönetiminin Zenginleştirilmesi. Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi, 16, 382-394.

Carson, J. S. (2004). "Introductiontomodelingandsimulation", InProceedings of the 2004 WinterSimulation Conference, 1-8.

Cinemre N., (2004), Yöneylem Araştırması, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş, İstanbul.

Gül, M., (2011), Servis Sistemlerinde Kaynakların Etkin Kullanılmasına Yönelik Benzetim Tabanlı Optimizasyon, (Basılmış Yüksek Lisans Tezi), Yıldız Teknik Üniversitesi.

Kleijnen, J. P. (1995). "Sensitivity Analysis andOptimization in Simulation: Design of Experimentsand Case Studies", InWinterSimulation Conference Proceedings, 133-140.

Moreno, A. R., Anderson, C. J. ve Butcher, C. W. (2010). *EmergencyDepartmentPatientFlowSimulation at HealthAlliance.* Project proposal, WorcesterPolytechnicInstitute.

Pei, X. "An Application of OR and IE Technology in Bank ServiceSystemImprovement," Proc. International Conference on IndustrialEngineeringandEngineering Management (IEEM), IEEE ConferencePublications, Dec. 2008, pp. 638-642,doi:10.1109/IEEM.2008.4737947.

Rofaeel, I. W. T. (2012). *EmergencyDepartment Design Evaluation andOptimization Using DiscreteEventSimulation,* A ThesisSubmittedtoTheDepartment of Construction andArchitecturalEngineering, USA.

Sarkar, A. Mukhopadhyay, A.R. and Ghoshc, S.K. "Improvement ofservice qualitybyreducingwaiting time for service," J. Simul.Model. Pract. TH., vol. 19(7), pp. 1689–1698 ,Aug. 2011.

Shao, J.Y., Xie, M., Xia, L., Yin, W. J., and Dong, J. "Customer-centricOptimal Resource Reconfigurationfor Service Outlets," Proc.IEEE/INFORMS Service Operations, LogisticsandInformatics(SOLI'09), IEEE/INFORMS International Conference on., July2009,pp. 754-759, doi:10.1109/SOLI.2009.5204033.

Swisher, J. R. ve Jacobson, S. H. (2002). "Evaluatingthe Design of a FamilyPractice Healthcare Clinic Using Discrete-eventSimulation", *HealthCare Management Science*, 5/2, 75-88.

Taha, H. A. (2011). *Operations Research: an introduction (Vol. 790),* UpperSaddleRiver, NJ, USA: Pearson/PrenticeHall.

Uyrun, A., (2012). Bekleme Hattı (Kuyruk) Modeliyle Servis Sisteminin Analizi: Hızlı Yiyecek İçecek İşletmesinde Bir Uygulama, (Basılmış Yüksek Lisans Tezi), Düzce Üniversitesi.

egitimkatalogu.tbb.org.tr/Seminer/Detay/1684/8027/banka-yonetimi-aktif-pasif-yonetimi-simulasyonu

https://avys.omu.edu.tr/simülasyon-modelleme

İKTİSAT VE FİNANS:
Uygulamaların Ampirik Analizi

Editor
Doç. Dr. Şahin KARABULUT

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6460-55-3

Temmuz 2023

Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

Sağlık Harcamalarında Dışlama Etkisi Var mı? Türkiye Üzerine Bir Uygulama 1
Sacit SARI

Türkiye'de Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları-İktisadi Büyüme İlişkisi: Yapay Sinir Ağları ile 2053 Yılı Tahmini..... 13
Fatih Volkan AYYILDIZ, Adem ÜZÜMCÜ

Türkiye'de Kamu Kesimi Büyüklüğü: Bütçe Harcamaları Yöntem, Etki ve Bulgular (2010-2022) 25
Nesrin CANDAN

Türkiye'deki Evli Çiftlerde Eğitim Homogamisi ve İstihdam 41
Sedat ACAR

Türkiye'de Hane Halkının Özel Sigorta Tercihlerine Yönelik Uygulamalı Bir Analiz 49
Mücella BURSAL, Mehmet Zafer TAŞÇI

Türkiye'de Hanehalkı Borçlarının Dağılımı: Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması'ndan Bulgular 55
Bayram GÜNEŞ

Seçilmiş Makroekonomik Değişkenlerin Enflasyon Oranlarına Etkisi: Türkiye Örneği 67
Erhan DUMAN

Sürdürülebilir Üretimin AB Yeşil Mutabakatındaki Yeri ve Türkiye'de Sürdürülebilir Üretimin Geleceği 75
Nazife Merve HAMZAOĞLU

Atipik Bir Talep Şokunun Konut Fiyatları Üzerindeki Etkisinin Ölçülmesi: Türkiye'deki Suriyeli Mülteciler Örneği 85
Mustafa KAHVECİ

Finansal Kurumlara Erişimin Karbon Emisyonuna Yansıması: Türkiye Örneği 99
Hilal OK ERGÜN, Tolga ERGÜN

Borsa İstanbul'da İşlem Gören Enerji Şirketlerinin Finansal Performanslarının Gri İlişkisel Analiz ile Değerlendirilmesi 111
Halil Ökkeş KÜDÜK, Hande ŞAHİN

Gelişmekte Olan Ülkeler Kapsamında Turizm ve Finansal Gelişme Arasındaki İlişkiye Dair Bir Uygulama 123
Ayşe ARI, Tülin TUNÇ

Almanya ile Çin Halk Cumhuriyeti Arasındaki Ticari İlişkilerin Analizi 133
Bedri ŞAHİN

Rusya-Ukrayna Savaşının Küresel Enerji Piyasalarına Olası Etkileri 151
Sevgi SEZER

İklim Değişikliği Etkisi ile Oluşan Taşkınların Kişi Davranışları ve Ekonomisi Üzerindeki Etkisinin Araştırılması: "Şanlıurfa 15 Mart Sel Taşkını Örneği" 167
Ahmet FİDANOĞLU

Mükelleflerin Vergiye Yaklaşımını Etkileyen Faktörler: Akdeniz Bölgesi İncelemesi 177
Ahmet TEKİN

Kothari Modeli ile Kazanç Yönetimine Başvurma Olasılığının İncelenmesi: BIST'te Uygulama 185
Suat KARA, Nevcihan ALTINTAŞ

Yurtdışı Portföy Girişlerinde Faiz, Büyüme ve Küresel Risk İlişkisi: Kantil Modeli ile Analiz 199
Sevcan GÜNEŞ, Tuğba AKIN

KAYNAKÇA

Acemoglu, D., Laibson, D., & John, A. A. List J.(2022). Macroeconomics. Essex: Pearson

Akca, N., Sonmez, S., & Yilmaz, A. (2017). Determinants of health expenditure in OECD countries: A decision tree model. Pakistan Journal of Medical Sciences, 33(6), 1490.

Attanasio, O., & Rıos-Rull, J. V. (2000). Consumption smoothing in island economies: Can public insurance reduce welfare?. European Economic Review, 44(7), 1225-1258.

Balani, K., Gaurav, S., & Jana, A. (2023). Spending to grow or growing to spend? Relationship between public health expenditure and income of Indian states. SSM-Population Health, 21, 101310.

Barkat, K., Sbia, R., & Maouchi, Y. (2019). Empirical evidence on the long and short run determinants of health expenditure in the Arab world. The Quarterly Review of Economics and Finance, 73, 78-87.

Clemente, J., Lázaro-Alquézar, A., & Montanés, A. (2019). US state health expenditure convergence: A revisited analysis. Economic Modelling, 83, 210-220.

Çalışkan, Z. (2009). Oecd Ülkelerinde Sağlık Harcamaları: Panel Veri Analizi. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, (34), 117-137.

Çınar, İ., & Erden Özsoy, C. (2022). Kamu Sağlık Harcamalarının Özel Sektör Sağlık Harcamalarına Yönelik Dışlama ve Destekleme Etkisi: Türkiye İçin Ampirik Bir Analiz. Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 25(1).

Esener, S.Ç. & Karadağ,Y.(2020, 07.06.2020). Kamu maliyesi gözünden gelişmekte olan ülkelerde kamu sağlık harcamalarının belirleyicileri üzerine bir ampirik bir analiz. Selçuk Zirvesi, 2.Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi, Konya, Türkiye.

Giray, F., & Çimen, G. (2018). Sağlık harcamalarının düzeyini belirleyen faktörler: Türkiye ve OECD ülkeleri analizi. Sayıştay Dergisi, (111), 143-171.

Göktaş, P., Pekmezci, A., & Bozkurt, K.(2019). Ekonometrik Serilerde Uzun Dönem Eşbütünleşme ve Kısa Dönem Nedensellik. Gazi Kitabevi, Ankara

Hansen, P., & King, A. (1996). The determinants of health care expenditure: a cointegration approach. Journal of Health Economics, 15(1), 127-137.

Hartwig, J. (2008). What drives health care expenditure? Baumol's model of 'unbalanced growth'revisited. Journal of Health Economics, 27(3), 603-623.

Lago-Peñas, S., Cantarero-Prieto, D., & Blázquez-Fernández, C. (2013). On the relationship between GDP and health care expenditure: A new look. Economic Modelling, 32, 124-129.

Liang, L. L., & Mirelman, A. J. (2014). Why do some countries spend more for health? An assessment of sociopolitical determinants and international aid for government health expenditures. Social Science & Medicine, 114, 161-168.

Mert, M., & Çağlar, A. E. (2019). Eviews ve Gauss Uygulamalı Zaman Serileri Analizi, Detay Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara.

Murthy, V. N., & Okunade, A. A. (2009). The core determinants of health expenditure in the African context: Some econometric evidence for policy. Health Policy, 91(1), 57-62.

Murthy, V. N., & Okunade, A. A. (2016). Determinants of US health expenditure: Evidence from autoregressive distributed lag (ARDL) approach to cointegration. Economic Modelling, 59, 67-73.

Newhouse, J. P. (1977). Medical care expenditure: A cross national. Journal of Human Resources, 12, 115-125. https://doi.org/10.2307/145602

OECD (2023), Health spending (indicator). doi: 10.1787/8643de7e-en (Accessed on 26 May 2023)

Öztürk, S. & Küsmez, T. (2019). Sağlık Harcamalarının Belirleyicileri: BRICS-T Ülkelerinin Analizi. Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 23(1), 31-47 . Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/cuiibfd/issue/49574/515635

Pesaran, M. H., Shin, Y., & Smith, R. J. (2001). Bounds testing approaches to the analysis of level relationships. Journal of Applied Econometrics, 16(3), 289-326. https://doi.org/10.1002/jae.616

Strupat, C., & Klohn, F. (2018). Crowding out of solidarity? Public health insurance versus informal transfer networks in Ghana. World Development, 104, 212-221.

Umoru, D., & O Yaqub, J. (2013). Private and public health capital expenditures in Nigeria: An empirical test of the relationship. American Academic & Scholarly Research Journal, 5(1).

Vyas, V., Mehta, K., & Sharma, R. (2023). The nexus between toxic-air pollution, health expenditure, and economic growth: An empirical study using ARDL. International Review of Economics & Finance, 84, 154-166.

Wang, K. M. (2011). Health care expenditure and economic growth: Quantile panel-type analysis. Economic Modelling, 28(4), 1536-1549.

World Bank. (2023). World development indicators 2023. The World Bank. https://datacatalog.worldbank.org

Ying, Y. H., & Chang, K. (2020). The effect of National Health Insurance on private health expenditure in Taiwan: crowd in or crowd out?. Journal of the Asia Pacific Economy, 25(2), 371-385.

Yun, W. S. (2021). Impact of Demographical Structural Change on Public Health Care Expenditure in Malaysia. Applied Economics, 28(2), 21-42. Retrieved from https://so01.tci-thaijo.org/index.php/AEJ/article/view/246924

Zivot, E., & Andrews, D. W. K. (1992). Further evidence on the great crash, the oil-price shock, and the unit-root hypothesis. Journal of Business & Economic Statistics, 10(3), 251-270. https://doi.org/10.2307/1391541

KAYNAKÇA

Akdiş M. (1988) Dünyada ve Türkiye'de yabancı sermaye yatırımları ve beklentiler, İnceleme yarışması-mansiyon ödülü, YASED Yayınları No: 33, İstanbul.

Alagöz, M., Erdoğan, S., & Topallı, N. (2008). Doğrudan yabancı sermaye yatırımları ve ekonomik büyüme: Türkiye deneyimi 1992-2007. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7(1), 79-89.

Ayaydın, H. (2010) Doğrudan yabancı yatırımlar ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin incelenmesi: Türkiye örneği, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 26, s.133–145.

Ayyıldız, F. V.(2021) Doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının iktisadi büyüme üzerindeki etkisi: G-20 ülkeleri ve Türkiye üzerine bir inceleme (Doktora Tezi). Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.

Ayyıldız, F. V. & Üzümcü, A. (2022a) Doğrudan yabancı sermaye yatırımları-iktisadi büyüme ilişkisi: BRICS-T ülkeleri örneği, Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 18(1), 28-40.

Ayyıldız, F. V. & Üzümcü, A. (2022b) Doğrudan yabancı sermaye yatırımları-iktisadi büyüme ilişkisi: G-7 ülkeleri üzerine bir analiz, Abant Sosyal Bilimler Dergisi, 22 (2), 463-424.

Benghoul, M. & Aydın, H. İ. (2019) Foreign direct investment and economic growth in Turkey, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 24 (4), 1181-1194.

Dickey, D. A., & Fuller, W. A. (1981) Likelihood ratio statistics for autoregressive time series with a unit root, Econometrica: journal of the Econometric Society, 1057-1072.

Ekinci, A. (2011) Doğrudan yabancı yatırımların ekonomik büyüme ve istihdama etkisi: Türkiye uygulaması (1980-2010), Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 6(2), 71-96.

Elboiashi, H. A.T. (2011) The effect of FDI and other foreign capital inflows on growth and investment in developing economies (Phd Thesis). Department of Economics, University of Glasgow.

Işık, C. (2016) Doğrudan yabancı sermaye yatırımları ve ekonomik büyüme ilişkisi: sınır testi yaklaşımıyla Türkiye Örneği, Iğdır Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,1(1), 1-11.

Jahn, M. (2020) Artificial neural network regression models in a panel setting: predicting economic growth, Economic Modelling, 91, 148-154.

Karagöz K. (2007) Türkiye'de doğrudan yabancı yatırım girişlerini belirleyen faktörler: 1970-2005, Journal of Yaşar University, 2(8), 929- 948.

Kaya, B. (2009) FDI and economic growth: The case of Turkey (Bachelor Thesis) Jönköping International Business School, Jönköping, Sweden.

Kılıç, T. F. & Kızılkaya ,O. (2023) Doğrudan yabancı yatırımların ekonomik büyüme üzerindeki etkisi: ARDL yönteminden ampirik kanıtlar, Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 14(27), 41-61.

Kwiatkowski, D., Phillips, P. C., Schmidt, P.,& Shin, Y. (1992) Testing the null hypothesis of stationarity against the alternative of a unit root: How sure are we that economic time series have a unit root? , Journal of econometrics, 54(1-3), 159-178.

Lucas, R. (1988). On the mechanics of economic development. Journal of Monetary Economics,22, 3-42.

Marasco, A. (2021) Foreign direct investment, technology and economic growth: what the data say, Ekonomi-Tek, 10(2), 89-110.

Öğütçü M. (2002) Foreign direct investment and regional development: sharing experiences from Brazil, China, Russia and Turkey. International conference on regional development and foreign investment in Brazil, 12-13 december 2002, Fortaleza, Brazil.

Romer, P.M. (1986). Increasing returns and long run growth, Journal of Political Economy, 94, 1002-1037.

Sağdıç, E. N., Yıldız, F. & Sayın, H. H. (2020) Doğrudan yabancı yatırımlar, vergi gelirleri ve ekonomik büyüme ilişkisi: kırılgan beşli ülkeler örneği, Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 11(28), 680-699.

Temiz, D. & Gökmen, A. (2014) FDI inflow as an international business operation by MNCs and economic growth: an empirical study on Turkey. International Business Review, 23(1), 145-154.

Turkcan, B. & Yetkiner, I. H. (2010). Endogenous determination of FDI growth and economic growth: the OECD case. International Journal of Public Policy, 5(4), 409-429.

UNCTAD(2023a) Gross domestic product : total and per capita, current and constant(2015) prices, annual https://unctadstat.unctad.org/wds/TableViewer/tableView.aspx?ReportId=96 (Erişim tarihi 04.04.2023)

UNCTAD(2023b) Foreign direct investments:inward and outward flows and stock, annual https://unctadstat.unctad.org/wds/TableViewer/tableView.aspx?ReportId=96740 (Erişim tarihi 12.04.2023)

Ünsal, M. E. (2017) FDI and economic growth: comparative analyses between Turkey and the other OECD countries, Journal of Current Researches on Business and Economics, 7(2), 207-216.

Üzümcü, A. (2018) İktisadi Büyüme: Teori, Model ve Türkiye Üzerine Gözlemler, (3. Baskı), Beta Yayınevi, İstanbul.

Yıldız, Ş. (2021) Türkiye'de doğrudan yabancı sermaye yatırımları ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin fourier yaklaşımı ile analizi (Editör: Karabulut, Ş.) Ampirik yöntemlerle iktisadi, mali ve finansal uygulamalar, 21-32, Gazi Kitapevi.

Zhang, K. (2006) Foreign direct investment and economic growth in China: A panel data study for 1992- 2004, The Conference of WTO, China and Asia Economies, June 24-25, China.

KAYNAKÇA

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5018&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5, (Erişim:30.06.2023).

Arslan, A. (2019), "Kamu Harcamalarında Verimlilik, Etkinlik ve Denetim", https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/09/Kamu-Harcamalari-_A.-ARSLAN_-2.pdf, (30.06.2023).

Demircan, E.S. (2005), "Karşılaştırmalı Bir Perspektiften Kamu Mali Yönetiminde Türk Bütçe Sistemi ve Analitik Bütçe Sistemine Geçiş", Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı: 25, ss.60-69, https://dergipark.org.tr/tr/pub/mufad/issue/35594/395235, (Erişim:30.06.2023).

Eker, A. ve Bülbül, D. (2017), Kamu Maliyesi, 3.Baskı, Ankara: Gazi Kitabevi.

Karaman, V. (2020), "Türkiye'de Kamu Kesiminin Büyüklüğünün Kamu İstihdamı ile Ölçülmesi", Turkish Studies-Social Science, ss.153-169. https://acikerisim.subu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.14002/639/639.pdf?sequence=1, (Erişim:30.06.2023).

Öner, E. (2020), Maliye Teorisi ve Politikası, 2.Basım, Ankara: Nobel Yayınları.

Resmi Gazete, 16 Ekim 2020, Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, Sayı:31276, https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/10/20201016M1-1.htm, (Erişim:30.06.2023).

Resmi Gazete, 8 Ekim 2020, 2021-2023 Dönemi Bütçe Hazırlama Rehberi, Sayı:31268, https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/10/20201008M1-3.pdf, (Erişim:30.06.2023).

TÜİK, Üretim Yöntemi ile Yıllık GSYH, A21 Düzeyinde (2009 Bazlı), https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Ulusal-Hesaplar-113, (Erişim: 05.07.2023)

TÜİK, Üretim Yöntemiyle Gayrisafi Yurtiçi Hasıla, A10 Düzeyinde (2009 Bazlı), https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Ulusal-Hesaplar-113, (Erişim: 05.07.2023)

Türk, İ. (2015), Maliye Politikası, 26. Basım, Ankara: Turhan Kitabevi Yayınları.

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2021-2023 Dönemi Bütçe Hazırlama Rehberi, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/10/2021-2023_ButceHaz%C4%B1rlamaRehberi.pdf, (Erişim:30.06.2023).

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Program Bütçe Rehberi, 2020, https://sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/02/programrehber_Ocak2020.pdf, (Erişim:06.07.2023).

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2022-2024 Bütçe Hazırlama Rehberi, www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2021/09/2022-2024_ButceHazirlamaRehberi-1.pdf, (Erişim:30.06.2023).

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Program Sınıflandırmasına Göre Bütçe Giderlerinin Gelişimi, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/01/2021-Yili-Aralik-Ayi-MYB-Gerceklesmeleri.pdf, (Erişim: 04.06.2023).

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Program Sınıflandırmasına Göre Bütçe Giderlerinin Gelişimi, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/01/2022-Yili-Aralik-Ayi-MYB-Gerceklesmeleri.pdf, (Erişim: 04.06.2023).

Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2017-2019 Dönemi Bütçe Hazırlama Rehberi, https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/04/1021620172019butcehazirlamarehberi.pdf, (Erişim:06.07.2023).

Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı, Genel Yönetim Bütçe İstatistikleri, https://muhasebat.hmb.gov.tr/genel-yonetim-butce-istatistikleri, (Erişim:23.06.2023).

Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı, I. Üretim, https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2023/04/I-URETIM-3.pdf, (Erişim:23.06.2023).

Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı, Mahalli İdareler Bütçe İstatistikleri, https://muhasebat.hmb.gov.tr/mahalli-idareler-butce-istatistikleri, (Erişim:23.06.2023).

Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı, Merkezi Yönetim Bütçe İstatistikleri, https://muhasebat.hmb.gov.tr/merkezi-yonetim-butce-istatistikleri, (Erişim:23.06.2023).

Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumları Bütçe İstatistikleri, https://muhasebat.hmb.gov.tr/sosyal-guvenlik-kurumlari-butce-istatistikleri, (Erişim:23.06.2023).

KAYNAKÇA

Acar, S. (2022). Üniversite mezunlarında eğitim homogamisi ve gelir eşitsizliği: Türkiye örneği (Eds. A. A. Eren & E. G. Bozdağ) Gazi Kitabevi, Ankara, 209-219.

Åström, J. (2009). The effects of spousal education on individual earnings–A study of married Swedish couples. Umea University, Department of Economics, (788).

Blossfeld, H. P. (2009). Educational assortative marriage in comparative perspective. Annual review of sociology, 35, 513-530.

Dayıoğlu, M. ve Başlevent, C. (2006). Female employment, earnings inequality and household well-being: The Case of Urban Turkey, 10. ERF Konferansı, yayınlanmış bildiri.

De Graaf, P. M., & Ultee, W. C. (2000). United in employment, united in unemployment?: Employment and unemployment of couples in the European Union in 1994. In Welfare regimes and the experience of unemployment in Europe. Oxford University Press, 262-285

Dribe, M., & Nystedt, P. (2013). Educational homogamy and gender-specific earnings: Sweden, 1990–2009. Demography, 50(4), 1197-1216.

Groothuis, P., & Gabriel, P. E. (2010). Positive assortative mating and spouses as complementary factors of production: a theory of labour augmentation. Applied Economics, 42(9), 1101-1111.

Hu, A., & Qian, Z. (2016). Does higher education expansion promote educational homogamy? Evidence from married couples of the post-80s generation in Shanghai, China. Social science research, 60, 148-162.

Huang, C., Li, H., Liu, P. W., & Zhang, J. (2009). Why does spousal education matter for earnings? Assortative mating and cross-productivity. Journal of Labor Economics, 27(4), 633-652.

Jolly, N. A. (2019). Female earnings and the returns to spousal education over time. Journal of Family and Economic Issues, 40, 691-709.

Karaoglan, D., & Okten, C. (2015). Labor-force participation of married women in Turkey: a study of the added-worker effect and the discouraged-worker effect. Emerging Markets Finance and Trade, 51(1), 274-290.

Katrňák, T., & Manea, B. C. (2020). Change in prevalence or preference? Trends in educational homogamy in six European countries in a time of educational expansion. Social Science Research, 91, 102460.

Long, J. S., & Freese, J. (2014). Regression models for categorical dependent variables using Stata. College Station, TX., Stata Press.

Mano, Y., & Yamamura, E. (2013). Influence of a wife's working status on her husband's accumulation of human capital. Asian Economic Journal, 27(4), 323-339.

Mare, Robert D. (1991). Five Decades of Educational Assortative Mating. American Sociological Review, 56(1): 15–32.

Mercan, M. A. (2012). Assortative mating and Turkish marriage market. Afyon Kocatepe Universitesi IIBF Dergisi, XIV(1), 281–293.

Mercan, M. A. (2019). Assortative mating and women’s working-hours decisions in Turkey. İstanbul University Journal of Sociology, 39(2), 411-423.

OECD (2022), Education at a glance 2022: OECD indicators, OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/3197152b-en.

Papps, K. L. (2010). Female labour supply and spousal education. IZA Discussion Paper No. 5348.

Schwartz, C. R., & Mare, R. D. (2005). Trends in educational assortative marriage from 1940 to 2003. Demography, 42, 621-646.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2021), Gelir ve yaşam koşulları araştırması, Mikro veri seti (kesit) (2020). Ankara: Türkiye.

Verbakel, E., Luijkx, R., & de Graaf, P. M. (2008). The association between husbands' and wives' labor market positions in the Netherlands. Research in Social Stratification and Mobility, 26(3), 257-276.

Wise, R., ve Zangger, C. (2017). Educational homogamy and inter-couple income inequality: Linking demographic and socio-economic consequences of educational expansion in Germany and Switzerland. Swiss Journal of Sociology, 43(3), 587-610.

KAYNAKÇA

5684 Sayılı Sigortacılık Kanunu, https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/06/20070614-2.htm (Erişim Tarihi: 13.06.2023)

Cameron, A. C., & Trivedi, P. K. (2005). Microeconometrics: methods and applications. Cambridge university press.

Canol, S. (2018). Türk Sigorta Sektöründe Hayat Sigortası Branşında Müşteri Memnuniyetini Arttırmak İçin Stratejik Öneriler. Ekonomi İşletme ve Maliye Araştırmaları Dergisi, 1(1), 39-55.

Çalış, E., Taşcı, Z. (2020). Sigorta Şirketlerinde Performans Analizi: BIST Sigorta Endeksine Yönelik Bir Uygulama, Avrasya İşletme ve İktisat Dergisi, 2020(30), 69-80.

Demir, G. (2022). Hayat Dışı Sigorta Sektöründe Kurumsal Performansın PSI-SD Tabanlı MABAC Metodu ile Ölçülmesi: Anadolu Sigorta Örneği. Ekonomi Politika ve Finans Araştırmaları Dergisi, 7(1), 112-136.

Dwivedi, R., Prasad, K., Mandal, N., Singh, S., Vardhan, M., & Pamucar, D. (2021). Performance Evaluation Of An İnsurance Company Using An İntegrated Balanced Scorecard (Bsc) And Best-Worst Method (Bwm). Decision Making: Applications İn Management And Engineering, 4(1), 33-50.

Erdal, F. (2018). Hayat Sigortaları ve Bireysel Emeklilik Sistemi, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını, No: 2513.

Kayaköy Taş, M. (2015). Dünya sigorta pazarında Türkiye'nin yeri, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 14(27), 133-148.

SEDDK, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Faaliyetleri Hakkında Rapor, 2021. https://www.seddk.gov.tr/upload/doc/2021-sigortacilik-ve-BES-faaliyet-raporu.pdf (Erişim Tarihi: 16.06.2023)

SİGMA 4/2022- World Insurance, https://www.swissre.com/institute/research/sigma-research/sigma-2022-04.html (Erişim Tarihi: 14.06.2023)

Şentürk, İ. Türkiye'de Hanehalkının Özel Sigorta Tercihleri. Enderun, 4(1), 33-40.

Türkiye Sigorta Birliği, Sektör Raporu 2021. https://www.tsb.org.tr/media/attachments/TSB_SEKTOR_TR21_2807.pdf (Erişim Tarihi: 18.06.2023)

KAYNAKÇA

Alter, A., Feng, A. X., Valckx, N. (2018). Understanding the macro-financial effects of household debt: A global perspective. International Monetary Fund.

Angeles, L. (2015). Credit expansion and the economy. Applied Economics Letters, 22(13), 1064-1072.

Barba, A., Pivetti, M. (2009). Rising household debt: Its causes and macroeconomic implications—a long-period analysis. Cambridge journal of economics, 33(1), 113-137.

BDDK, Aylık Bankacılık Sektörü Verileri, https://www.bddk.org.tr/bultenaylik

BIS. (2006). Housing finance in the global financial market. Committee on the Global Financial System.

Costantini, O., Seccareccia, M. (2020). Income distribution, household debt and growth in modern financialized economies. Journal of Economic Issues, 54(2), 444-453.

De Serres, A., Pelgrin, F. (2002). The decline in private saving rates in the 1990s in OECD countries: how much can be explained by non-wealth determinants?. OECD Economics Working Paper, ECO/WKP(2002)30.

Debelle, G. (2004). Macroeconomic implications of rising household debt. BIS Working Papers, No. 153.

Dos Santos, P. L. (2009). At the heart of the matter: household debt in contemporary banking and the international crisis. Economiaz, 72(3), 54-77.

Duesenberry, J. S. 1949. Income, saving and the theory of consumer behavior, Harvard University Press

Dynan, K. E., Skinner, J., Zeldes, S. P. (2004). Do the rich save more?. Journal of political economy, 112(2), 397-444.

Erdem, B. P. (2017). Türkiye'de hanehalkı tasarruflarını etkileyen faktörler. TC Kalkınma Bakanlığı Uzmanlık Tezi, Yayın No: 2973.

Filardo, A. (2009). Household debt, monetary policy and financial stability: still searching for a unifying model. Bank for International Settlements (ed.), Household Debt: Implications for Monetary Policy and Financial Stability, BIS Papers, (46), 31-50.

Girouard N., Kennedy, M., André, C. (2007). Has the rise in debt made households more vulnerable? ECO/WKP (2006) 63. OECD Working Papers, No: 535.

IMF Global Debt Database, Household debt, loans and debt securities, https://www.imf.org/external/datamapper/HH_LS@GDD/TUR (03.06.2023)

IMF. (2012). World Economic Outlook 2012: Growth Resuming, Dangers Remain.

IMF. (2017). Global Financial Stability Report, October 2017: Is Growth at Risk?

Johnston, A., Fuller, G. W., Regan, A. (2021). It Takes Two to Tango: Mortgage Markets, Labor Markets and Rising Household Debt in Europe. Review of International Political Economy, 28(4), 843-873.

Krueger, D., Perri, F. (2006). Does income inequality lead to consumption inequality? Evidence and theory. The Review of Economic Studies, 73(1), 163-193.

Lapavitsas, C. (2009). Financialised capitalism: Crisis and financial expropriation. Historical materialism, 17(2), 114-148.

Lapavitsas, C., Dos Santos, P. L. (2008). Globalization and contemporary banking: on the impact of new technology. Contributions to Political Economy, 27(1), 31-56.

Lombardi, M. J., Mohanty, M. S., Shim, I. (2017). The real effects of household debt in the short and long run. BIS Working Paper No. 607

TÜİK, (2006-2021), Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması Mikro Veri Setleri.

TÜİK, Gelir Dağılımı Yaşam Koşulları İstatistikleri, https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?locale=tr

TÜİK, Hanehalkı Tüketim Harcaması İstatistikleri, https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?locale=tr

TÜİK, Kurumsal Sektör Hesapları 2021 Raporu

TÜİK, Ücretli Çalışan İstatistikleri, 2009-2023, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Ucretli-Calisan-Istatistikleri-Nisan-2023-49356 (15.06.2023)

Türkiye Bankalar Birliği (2023). Tüketici Kredileri ve Konut Kredileri Konsolide Raporu

KAYNAKÇA

Erkişi, K. (2019). Budget deficits, money supply and ınflation: the case of fragile five countries. Euroasia Journal of Social Sciences Humanities, 9(1), 49-59.

Güneş, Ş. (2013). Türkiye'de kur rejimi uygulaması ve enflasyon ilişkisi üzerine bir analiz. Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9(2), 65-77.

Işık, N., & Duman, E. (2012). 1929 ekonomik buhranı ve 2008 küresel krizinin Türkiye ekonomisi üzerindeki etkileri. Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2(1), 73-101.

Köse, N., & Ünal, E. (2021). The effects of the oil price and oil price volatility on inflation in Turkey. https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0360544221006411, (01.04.2023).

Korkmaz, Ö. (2017). Enflasyon oranını etkileyen faktörlerin belirlenmesi: Türkiye üzerine bir uygulama. Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF Dergisi, 32(2), 109-142.

Kyer, B. L., & Maggs, G. E. (1992). On the Keynes and Pigou effects in aggregate demand theory. Journal of Macroeconomics, 14(2), 371-375.

Mankiw, N. G. (2009). Makroekonomi, Ankara: Eflatun Yayınevi.

Saraçoğlu, M., Kuzu, M., & Kocaoğlu, F. (2015). Türkiye ekonomisinde sermaye hareketleri, döviz kuru, enflasyon ve faiz arasındaki etkileşimlerin küresel ekonomi politik çerçevesinde analizi. Gazi İktisat ve İşletme Dergisi, 1(2), 75–110.

Şahinoğlu, T., Özden, K., Başar, S., & Aksu, H. (2010). Türkiye'de enflasyonun oluşumu: ardl yaklaşımı. Sosyo-Ekonomi, 1(1), 27-46.

Şanlı, O. (2022). Döviz kuru dalgalanmalarının enflasyona etkisi: Türkiye örneği. Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 12(3), 2487-2514.

Sokhanvar, A., & Bouri, E. (2022). Commodity price shocks related to the war in Ukraine and exchange rates of commodity exporters and importers. Borsa Istanbul Review. https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.bir.2022.09.001, (05.06.2023).

Tastan, H., & Sahin, S. (2020). Low-frequency relationship between money growth and inflation in Turkey. Quantitative Finance and Economics, 4(1), 91-120.

TCMB (2022). Yıllık Rapor. https://www3.tcmb.gov.tr/yillikrapor/2022/tr/index.html, (06.05.2023)

Yenisu, E. (2019). Türkiye'de enflasyonun makroekonomik belirleyicileri: Toda-Yamamoto nedensellik analizi. Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 7(1), 43-58.

KAYNAKÇA

Dhanani, R. (2022, December 20). The history of sustainability & the word sustainable | Timeline. The Sustainable Agency. https://thesustainableagency.com/blog/the-history-of-sustainability/#1970s

European Commision. (n.d.a). A European green deal. European Commission. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

European Commission. (n.d.b). Energy intensive process industries. Research and innovation. https://research-and-innovation.ec.europa.eu/research-area/industrial-research-and-innovation/energy-intensive-process-industries_en

European Commision. (n.d.c). European Commission - European Commission. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_510

European Parliament. (n.d.). Sustainable consumption and production. https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/77/sustainable-consumption-and-production

Özen, Y. & Yavaş, V. (2022). Sürdürülebilir Üretim Ve Tüketim Anlayışına Yönelik Bir Bibliyometrik Analiz . Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi , 23 (3) , 209-228 . DOI: 10.53443/anadoluibfd.1117296

Söylemez, E. Y. , Şahin, M. D. & Koç, Y. D. (2016). Sürdürülebilir Üretim Ve Tüketimin Benimsenmesinde Karşılaşılan Engellerin Değerlendirilmesi . Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Afro-Avrasya Özel Sayısı, s. 192-204.

Swisher '08, Scott (2006). Sustainable Production: Definition, Comparison, and

Application. The Park Place Economist, Vol. 14

T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. (2023, June 12). T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. https://www.sanayi.gov.tr/medya/haber/450-milyon-dolarlik-dev-butce

Turhan, E., Kartum, G., & Özdemir Y. (2018). Sürdürülebilir Üretim ve İşletme Uygulamaları. MAKÜ Bucak İşletme Fakültesi Dergisi, 1(1), 1-15.

United Nations. (n.d.a). The 17 goals. Sustainable Development. https://sdgs.un.org/goals

United Nations. (n.d.b). United Nations Conference on Environment and Development, Rio de Janeiro, Brazil, 3-14 June 1992. https://www.un.org/en/conferences/environment/rio1992

Welford, R., Young, W., & Ytterhus, B. (1998). Towards sustainable production and consumption: A literature review and conceptual framework for the service sector. Eco-Management and Auditing, 5(1), 38-56. https://doi.org/10.1002/(sici)1099-0925(199803)5:1<38::aid-ema78>3.0.co;2-k

World Commission on Environment and Development. (1987). Our common future. Oxford University Press.

KAYNAKÇA

AFAD. (2013) Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılar, 2013 Saha Araştırması Sonuçları. https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/25336/xfiles/1a-Turkiye_deki_Suriyeli_Siginmacilar_2013_1.pdf

Ashenfelter, O., & Card, D. (1985). USING THE LONGITUDINAL STRUCTURE OF EARNINGS TO ESTIMATE THE EFFECT OF TRAINING PROGRAMS. The Review of Economics and Statistics, 67(4), 648-660.

Bağır, Y. K. (2018). Impact of the Syrian refugee influx on Turkish native workers: An ethnic enclave approach. Central Bank Review, 18(4), 129-147. https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1303070118300945

Balkan, B., & Tumen, S. (2016). Immigration and prices: quasi-experimental evidence from Syrian refugees in Turkey. Journal of Population Economics, 29, 657-686. https://link.springer.com/article/10.1007/s00148-016-0583-2

Chanpiwat, N. (2013). Estimating the impact of immigration on housing prices and housing affordability in New Zealand (Doctoral dissertation, Auckland University of Technology). https://openrepository.aut.ac.nz/handle/10292/5573

Del Carpio, X. V., & Wagner, M. C. (2015). The impact of Syrian refugees on the Turkish labor market. World Bank policy research working paper, (7402). https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/505471468194980180/the-impact-of-syrians-refugees-on-the-turkish-labor-market

Furlanetto, F., Robstad, Ø., 2016. Immigration and the macroeconomy: Some new empirical evidence. Working Paper. Norges Bank

Gonzalez, L., & Ortega, F. (2013). Immigration and housing booms: Evidence from Spain. Journal of Regional Science, 53(1), 37-59. https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/jors.12010?casa_token=AzlwVWER

MKgAAAAA%3AzEFklkNnalFcZJgRnjNQzsNPzSTWqPjQ_bBErHttaK-9cqkEin_8nvlfphKEPyCmzrzKWG0-c2WtISA

Heckman, J. J., Ichimura, H., & Todd, P. (1998). Matching as an econometric evaluation estimator. The review of economic studies, 65(2), 261-294. https://academic.oup.com/restud/article-abstract/65/2/261/1580756?redirectedFrom=fulltext

Kalantaryan, S. (2013). Housing market responses to immigration; evidence from Italy. Robert Schuman Centre for Advanced Studies Research Paper, (2013/83). https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2377269

Saiz, A. (2003). Room in the kitchen for the melting pot: Immigration and rental prices. Review of Economics and Statistics, 85(3), 502-521. https://direct.mit.edu/rest/article-abstract/85/3/502/57424/Room-in-the-Kitchen-for-the-Melting-Pot

Saiz, A. (2007). Immigration and housing rents in American cities. Journal of urban Economics, 61(2), 345-371. https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S009411900600074X

TCMB, 2018, Hedonik Konut Fiyat Endeksi Veri Tabanı

Tumen, S. (2016). The economic impact of Syrian refugees on host countries: Quasi-experimental evidence from Turkey. American Economic Review, 106(5), 456-460.

KAYNAKÇA

Abbasi, F. & Riaz, K. (2016). CO2 emissions and financial development in an emerging economy: An augmented VAR approach. Energy Policy, 90, 102-114.

Acheampong, A., Adams, S. & Boateng, E. (2019). Do globalization and renewable energy contribute to carbon emissions mitigation in Sub-Saharan Africa?. Science of the Total Environment, 10, 436-446.

Al-mulali, U. & Che Sab, C. N. B. (2012). The impact of energy consumption and CO2 emission on the economic and financial development in the Sub Saharan African countries. Energy, 39, 180-186.

Bashir, M. F., MA, B., Shahbaz, M. & Jiao, Z. (2020). The nexus between environment altaxand carbon emissions with the roles of environmental technology and financial development. Plos One, 15(11), 1-20.

Chang, S. C. (2015). Effects of financial developments and income on energy consumption. International Review of Economics and Finance, 35, 28-44.

Charfeddine, L. & Kahia, M. (2019). Impact of renewable energy consumption and financial development on CO2 emissions and economic growth in the MENA region: A panel vector autoregressive (PVAR) analysis. Renewable Energy, 139, 198-213.

Cowan, W. N., Chang, T., InglesiLotz, R. & Gupta, R. (2014). The nexus of electricity consumption, economic growth and CO2 emissions in the BRICS countries. Energy Policy, 66, 359-368.

Doğan, E. & Turkekul, B. (2016). CO2 emissions, real output, energy consumption, trade, urbanization and financial development: testing the EKC hypothesis for the USA. Environmental Science and Pollution Research, 23, 1203-1213.

Dünya Bankası (2022). Financial inclusion. https://www.worldbank.org/en/topic/financialinclusion/overview (Erişim Tarihi: 21.06.2023).

Khan, N. H., Hu, Y., Latif, Z. & Khan, K. (2020). Nexus between carbon emission, financial development, and access to electricity: Incorporating the role of natural resources and population growth. Academic Paper, 1-20.

Le, T. H., Le, H. C. & Taghizadeh-Hesary, F. (2020). Does financial inclusion impact CO2 emissions? Evidence from Asia. Finance Research Letters, 34, 101451.

Li, X., Ozturk, I., Majeed, M. T., Hafeez, M. & Ullah, S. (2022). Considering the asymmetric effect of financial deepening on environmental quality in BRICS economies: Policy options for the green economy. Journal of Cleaner Production, 331, 129909.

Manta, A. G., Florea, N. M., Bădîrcea, R. M., Popescu, J., Cîrcimaru, D. & Doran, M. D. (2020). The nexus between carbon emissions, energy use, economic growth and financial development: Evidence from central and eastern european countries. Sustainability, 12, 7747.

Nazir, M. R., Nazir, M. I., Hashmi, S. H. & Fareed, Z. (2018). Financial development, income, trade, and urbanization on CO2 emissions: New evidence from Kyoto annex countries. Journal on Innovation and Sustainability, 9(3), 17-37.

Singh, A. B., Tandon, P. & Jasuja, D. (2023). Does financial inclusion spur carbon emissions in India: An ARDL approach. 34(2), 511-534.

Tamazian, A., Chousa, J. P. & Vadlamanti, K. C. (2009). Does higher economic and financial development lead to environmental degradation: Evidence from BRIC countries, Energy Policy, 37, 246-253.

Usman, M., Makhdum, M. S. A. & Kousar, R. (2021). Does financial inclusion, renewable and non-renewable energy utilization accelerate ecological footprints and economic growth? Fresh evidence from 15 highest emitting countries. Sustainable Cities Society, 65, 102590.

Zaidi, S. A. H., Zafar, M. W., Shahbaz, M. & Hou, F. J. (2019). Dynamic linkages between globalization, financial development and carbon emissions: Evidence from Asia Pacific Economic Cooperation countries. J. Clean Prod, 228, 533-543.

Zhao, J., Jiang, Q., Dong, X. & Dong, K. (2021). Assessing energy poverty and its effect on CO2 emissions: The case of China. 97, 105191.

Ziaei, S. M. (2015). Effects of financial development indicators on energy consumption and CO2 emissions of European, East Asian and Oceania countries. Renew Sustain Energy Rev, 42, 752-759.

Qin, L., Raheem, S., Murshed, M., Miao, X., Khan, Z. & Kirikkaleli, D. (2021). Does financial inclusion limit carbon dioxide emissions? Analyzing the role of globalization and renewable electricity output. Sustainable Development, 29, 1138-1154.

Wen, Y., Song, P., Yang, D. & Gao, C. (2022). Does governance impact on the financial development-carbon dioxide emissions nexus in G20 countries. Plos One, 17(8), 1-17.

Williams, M. & Eggleston, S. (2017). Using indicators to explain our changing climate topolicymakers and the public. World Meteorological Department Bulletin, 66(2), https://public.wmo.int/en/resources/bulletin/using-indicators-explain-our-changing-climate-policymakers-and-public (Erişim Tarihi: 21.06.2023).

KAYNAKÇA

Akhtar, S., Javed, B., Maryam, A., & Sadia, H. (2012). Relationship between financial leverage and financial performance: Evidence from fuel & energy sector of Pakistan. European Journal of Business and Management, 4(11), 7-17.

Argun I. D. & Altınoluk H.(2022). "Financial Performance Analysis of Firms in the Energy Sector with Multi-Criteria Decision-Making Methods," 2022 IEEE Technology and Engineering Management Conference (TEMSCON EUROPE), Izmir, Turkey, 2022, pp. 21-25, doi: 10.1109/TEMSCONEUROPE54743.2022.9801968.

Aydın, N., Başar, M., & Coşkun, M. (2021). Finansal Yönetim. Ankara: Detay Yayıncılık.

Aydın, N., Ceylan, A., Başar, M., Coşkun, M., & Bakır, H. (2011). Finansal Yönetim. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Başdeğirmen, A. & Tunca, M. Z. (2017). Lojistik Sektöründe Faaliyet Gösteren İşletmelerin Finansal Performanslarının Gri İlişkisel Analiz ile Değerlendirilmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 22 (2) , 327-340.

Bektaş, H., & Tuna, K. (2013). Borsa İstanbul Gelişen İşletmeler Piyasası'nda İşlem Gören Firmaların Gri İlişkisel Analiz ile Performans Ölçümü. Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 3(2), 185-198.

Bilici, N. S. (2019). Turizm Sektöründe Özsermaye Kârlılığının Değerlendirilmesi. Muhasebe ve Finansman Dergisi(82), 41-54.

Canbaş, S., & Vural, G. (2020). Finansal Yönetim. Adana: Karahan Kitabevi.

Ceylan, A., & Korkmaz, T. (2015). Finansal Yönetim Temel Konular. Bursa: Ekin Yayınevi.

Chang, T.C. and Lin, S.J. (1999), "Grey relation analysis of carbon dioxide emissions from industrial production and energy uses in Taiwan", Journal of Environmental Management, Vol. 56 No. 4, pp. 247-257.

Çiftci, H. N. & Yıldırım, B. F. (2020). Bist Enerji Sektöründe Faaliyet Gösteren İşletmelerin Finansal Performanslarının İncelenmesi: Gri Sayılara Dayalı Zaman Kesiti Örneği. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 22 (3), 384-404.

Çabuk, A., & Lazol, İ. (2013). Mali Tablolar Analizi. Bursa: Ekin Yayınevi.

Demir, M., & Tuncay, M. (2012). Türk Gıda Sektörünün Faaliyet ve Karlılık Oranları Açısından Analizi: İMKB Gıda Sekötüründe İşlem Gören İşletmeler Üzerinde Bir Araştırma (2000-2008 Dönemi). Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 17(2), 367-392.

Doğan, H. & Uludağ, A. S. (2018). Yenilenebilir Enerji Alternatiflerinin Değerlendirilmesi ve Uygun Tesis Yeri Seçimi: Türkiye'de Bir Uygulama. Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 14 (2) , 157-180.

Düzakın, H. G. (2014). İşletme Finansmanı. Ankara: Seçkin.

Ecer, F., & Günay, F. (2014). Borsa İstanbul'da İşlem Gören Turizm Şirketlerinin Finansal Performanslarının Gri İlişkisel Analiz Yöntemiyle Ölçülmesi. Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 25(1), 35-48.

Genç, E. , Karakoç, M. & Tayyar, N. (2016). Gri İlişkisel Analiz Yöntemiyle Kurumsal Yönetim Endeksinde Yer Alan Şirketlerin Finansal Performanslarının Ölçümü Ve Kurumsal Derecelendirme Notları İlişkisi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 15 (59) , 0-0.

Gök Kısa, A. C. (2021). TR83 bölgesinde yenilenebilir enerji kaynaklarının CRITIC tabanlı gri ilişkisel analiz yaklaşımı ile değerlendirilmesi. Pamukkale Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi,27(4),542-548.

Güleç, Ö. F., & Özkan, A. (2018). Gri İlişkisel Analiz Yöntemi ile Finansal Performansın Değerlendirilmesi: BİST Çimento Şirketleri Üzerine Bir Araştırma. Muhasebe ve Denetime Bakış, 18(54), 77-96.

Günay, F., Karadeniz, E., & Dalak, S. (2018). Türkiye'de En Yüksek Net Satış Gelirine Sahip 20 Şirketin Finansal Performanslarının Gri İlişkisel Analiz Yöntemiyle İncelenmesi. Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11(2), 51-73.

https://www.kap.org.tr/tr/Endeksler, Erişim Tarihi: 03.02.2023.

İskenderoğlu, Ö., Karadeniz, E., & Ayyildiz, N. (2015). Enerji sektörünün finansal analizi: Türkiye ve Avrupa enerji sektörü karşılaştırması. İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi, 3(3), 86-97.

İtik, Ü. M. (2021). Bir Tekstil Firmasının Finansal Performansının Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Sektör Ortalamaları ile Karşılaştırılması (2017-2019). Muhasebe ve Finans İncelemeleri Dergisi, 4(1), 77-90.

Karadeniz, E., Kandır, S. Y., & İskenderoğlu, Ö. (2015). Sistematik Riskin Belirleyicileri: Borsa İstanbul Turizm Şirketleri Üzerinde Bir Araştırma. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 24(1), 189-202.

Lee, W. S. & Lin, Y. C. (2011). Evaluating and ranking energy performance of office buildings using Grey relational analysis. Energy, 36(5), 2551–2556. doi:10.1016/j.energy.2011.01.049.

Özdağoğlu, A. , Gümüş, Y. , Özdağoğlu, G. & Gümüş, G. K. (2017). Evaluating Financial Performance With Grey Relational Analysis: An Application Of Manufacturing Companies Listed On Borsa İstanbul . Muhasebe ve Finansman Dergisi , (73) , 289-312.

Rong-Tsu Wang , Chien-Ta Bruce Ho & K. Oh (2010) Measuring production and marketing efficiency using grey relation analysis and data envelopment analysis, International Journal of Production Research, 48:1, 183-199, DOI: 10.1080/00207540802446803.

Suvvari, A., Raja Sethu Durai, S. ve Goyari, P. (2019). Financial performance assessment using Grey relational analysis (GRA): An application to life insurance companies in India. Grey Systems, 9(4), 502–516. doi:10.1108/GS-05-2019-0010.

Şengül, Ü., & Ece, N. (2018). Gri İlişkisel Analiz Yöntemi ile Finansal Performans Değerlendirilmesi: BİST 100 Üzerine Bir Araştırma. Journal of Awareness, 3(Özel), 865-880.

Tayyar, N., Akcanlı, F., Genç, E., & Erem, I. (2014). BİST'e Kayıtlı Bilişim ve Teknoloji Alanında Faaliyet Gösteren İşletmelerin Finansal Performanslarının Analitik Hiyerarşi Prosesi (AHP) ve Gri İlişkisel Analiz (GİA) Yöntemiyle Değerlendirilmesi. Muhasebe ve Finansman Dergisi(61), 19-40.

Topal, A. (2018). Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Kimyasallar Grubundan Soda Sanayii A.Ş. 2013-2017 Yılları Arası Mali Tablolarının Finansal Analiz Tekniklerinden Oran Analiz Yöntemi ile İncelenmesi. R&S - Research Studies Anatolia Journal, 1(2), 154-164.

Türko, M. (2002). Finansal Yönetim. İstanbul: Alfa.

Yükçü, S., & Atağan, G. (2010). TOPSIS Yöntemine Göre Performans Değerleme. Muhasebe ve Finansman Dergisi(45), 28-35.

Zhai, L.Y., Khoo, L.P. and Zhong, Z.W. (2009), "Design Concept Evaluation in Product Development Using Rough Sets and Grey Relation Analysis", Expert Systems with Applications, 36(3), 7072-7079.

KAYNAKÇA

Başarır, Ç. & Çakır, Y. N. (2015). Causal interactions between CO2 emissions, financial development. Energy and tourism. Asian Economic and Financial Review, 5(11), 1227-1238. https://doi.org/10.18488/journal.aefr/2015.5.11/102.11.1227.1238

Breusch T. S., & Pagan, A. R. (1980). The lagrange multiplier test and its applications to model specification in econometrics. The Review of Economic Studies, 47(1), 239-253.

Brida, J. G., Cortes-Jimenez, I. & Pulina, M. (2016). Has the tourism-led growth hypothesis been validated? A literature review. Current Issues in Tourism, 19(5), 394-430. DOI: 10.1080/13683500.2013.868414

Cannonier, C. & Burke, M. G. (2017). Tourism and financial development in small states: Evidence from Caribbean countries. Tourism Economics, 23(6), 1369–1377. DOI: 10.1177/1354816617689870

Ehigiamusoe, K. U. (2021). The nexus between tourism, financial development, and economic growth: Evidence from African countries. African Development Review, 33, 382–396.

Emirmahmutoğlu, F., & Köse, N. (2011). Testing for granger causality in heterogeneous mixed panels. Economic Modelling, (28), 870-876.

Fauzel, S. & Seetanah, B. (2023). Does financial development spur tourism growth? A dynamic time series analysis for the case of an SIDS, Journal of Policy Research in Tourism. Leisure and Events, 15:1, 52-68, DOI: 10.1080/19407963.2021.1919128

ILO (2021). ILO Global Estimates on International Migrant Workers, Results and Methodology, Geneva: ILO.

Karhan, G. & Yenişehirlioğlu, E. (2019). Finans ve turizm sektörü ilişkisine ekonometrik bir bakış. Social Sciences Research Journal, 8(1), 242-248.

Katircioglu, S., Katircioglu, S., & Altinay, M. (2018). Interactions between tourism and financial sector development: evidence from Turkey. The Service Industries Journal, 38 (9-10), 519-542. DOI: 10.1080/02642069.2017.1406479

Khan, M. T. I., Yaseen, M. R., & Ali, Q. (2019). Nexus between financial development, tourism, renewable energy, and greenhouse gas emission in high-income countries: A continent-wise analysis. Energy Economics, 83, 293–310. https://doi.org/10.1016/j.eneco.2019.07.018

Kumar, N. N., Chandra, R. A. & Patel, A. (2023). Modeling the tourism-financial development association in developing countries. Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events, 1-9.DOI: 10.1080/19407963.2023.2179061

Liao, K .C., Yue, M. Y., Sun, S. W., Xue, H. B., Liu, W., Tsai, S. B. & Wang, J. T. (2018). An evaluation of coupling coordination between tourism and finance. Sustainability, 10, 2320, 1-23. doi:10.3390/su10072320

Musakwa, M. T. &, Odhiambo, N. M. (2022). Tourism and financial development in South Africa: A trivariate approach. Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events, 14(2), 148-164. DOI: 10.1080/19407963.2020.1856860

Ohlan, R. (2017). The relationship between tourism, financial development and economic growth in India. Future Business Journal, 3(1), 9–22. https://doi.org/10.1016/j.fbj.2017.01.003

Pesaran, H.M. (2004). General diagnostic tests for cross section dependence in panels. University of Cambridge, Working Paper, 435.

Pesaran, M. H. (2007). A simple panel unit root test in the presence of cross-section dependence. Journal of Applied Econometrics, 22, 365-312.

Pesaran, H. M., Ullah, A.,& Yamagata, R. T. (2008). A bias adjusted LM test of error cross section ındependence. The Econometrics Journal, 11(1), 105-127.

Shahbaz, M., Kuma, R. R., Ivanov, S., & Loganathan, N. (2016). The nexus between tourism demand and output per capita, with the relative importance of trade openness and financial development: A study of Malaysia. Tourism Economics, 1–19. http://dx.doi.org/10.5367/te.2015.0505

Shahbaz, M., Benkraiem, R., Miloudi, A. & Tiwari, A. K. (2018). Tourism-induced financial development in Malaysia:New evidence from the tourism development index. Tourism Economics, 1–22. DOI: 10.1177/1354816618806123

Yenişehirlioğlu, E. & Bayat, T. (2019). The relationship between tourism ıncome and financial development in the Mena countries. Journal of Business Research-Turk, 11 (2), 1183-1190. https://doi.org/10.20491/isarder.2019.664

World Bank (2023). World Development Indicators, https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators

KAYNAKÇA

Alumni, S. (2020). Die deutsch-chinesischen Wirtschaftsbeziehungen im Überblick, 12 Januar 2020, https://spchina.de/wirtschaftsbeziehungen-im-uberblick, (Erişim tarihi: 29.04.2023).

Amt, A. (2019). Deutschland und China: bilaterale Beziehungen-Politik. https://www.auswaertiges-amt.de/de/aussenpolitik/laender/china-node/-/200472, (25.04.2023).

BBC (2019). Çin'de son 28 yılın en düşük büyüme oranı, 21 Ocak 2019; https://www.kisa.link/NkMK, (24.04.2023).

Bölinger, M.. (2010). Uzun ince bir yol: Almanya-Çin ilişkileri. (Çeviri: Deniz Eğilmez). Deutsche Welle Türkçe, 16.05.2010; https://p.dw.com/p/NPIu; (28.04.2023).

Caira, M. (2012). The EU-China relationship: from cooperation to strategic partnership", in foreign policy of the European Union. Assessing Europe's role in the world edited by Federica Bindi and Irina Angelescu. Washington DC: Brookings Institution Press,

DEİK. (2023). Çin Bilgi Notu, https://www.deik.org.tr/uploads/cin-bilgi-notu-mart-2023.pdf, (Erişim tarihi: 29.04.2023).

Deutsche Bundesbank (2016). Direktinvestitionen lt. Zahlungsbilanzstatistik, Für den Berichtszeitraum 2012 bis 2015, Juli, Frankfurt am Main

Doğan, T. (2010). AB Dış Ticaret Politikası. İzmir: İzmir Ticaret Odası.

Dünya Gazetesi (2022). Almanya ve Çin arasında ticaret hacmi 245 milyar avroyu aştı, 27.13.2022, https://www.dunya.com/dunya/almanya-ve-cin-arasinda-ticaret-hacmi-245-milyar-avroyu-asti-haberi-679379; (Erişim tarihi: 26.04.2023).

Erber, G. (2014). German-Chinese Economic Relations- Opportunities and Risks, In: DIW Ecomomic Bulletin, (4), 27.

Genesis, D. (2023). Die datenbank des statistischen bundesamtes. https://www-genesis.destatis.de/genesis/online?language=en&sequenz=tabelleErgebnis&selectionname=51000-0021#abreadcrumb, (29.05.2023).

Gür, N. (2015). Çin ekonomisindeki son gelişmeler ne anlama geliyor?. SETA Perspektif. Ankara.

Heberer, T. and Senz, A. (2011). Die deutsche Chinapolitik. in Deutsche Außenpolitik, edited by Thomas Jäger, Alexander Höse and Kai Oppermann. 2011. Wiesbaden: VS Verlag.

Hürriyet Gazetesi (1999). ABD elçisi gizli evrakı yakacakmış. 13.05.1999, https://www.hurriyet.com.tr/dunya/abd-elcisi-gizli-evraki-yakacakmis-39079224 (25.04.2023).

Kara, M. (2017). Çin malı güneş paneline anti damping vergisi! Dünya. 03 Nisan 2017; https://www.dunya.com/sektorler/enerji/cin-mali-gunes-paneline-anti-damping-vergisi-haberi-356448 (25.04.2023).

Kirchner, E. (2015). "China and the EU as Global Actors: Challenges and Opportunities for Joint Cooperation", in Economic and Political Studies. Vol. 3, No. 1, January 2015, 98-113, s. 100-101.

Kocaeli Ticaret Odası (2019). Çin Halk Cumhuriyeti Ülke Raporu. Kocaeli

Kundnani, H. and Parello-Plesner, J. (2012). China and Germany: Why the emerging relationship matters for europe. European Council on Foreign Relations. ECFR/55 May 2012.

Kunshan (2023). German Industrial Park, Brief Introduction of KSGIP, http://www.ksgip.com/en/introduction/profile, (Erişim tarihi: 22.04.2023).

Laris, M. (1999). Schroeder Apologizes to Chinese. Washington Post, Erişim Adresi: https://www.washingtonpost.com/wp-srv/inatl/longterm/balkans/stories/china051399.htm (28.04.2023).

Neßhöver, C. (1999). Die Chinapolitik Deutschlands und Frankreichs zwischen Außenwirtschaftsförderung und Menschenrechtsorientierung (1989 bis 1997). Hamburg,

Nordeatrade (2023). China: Economic and political overview, https://www.nordeatrade.com/en/explore-new-market/china/economical-context (Erişim tarihi: 2904.2023).

Nordeatrade (2023a). Germany: Economic and political overview, https://www.nordeatrade.com/en/explore-new-market/germany/economical-context?vider_sticky=oui, (Erişim tarihi: 2904.2023).

Nordeatrade. (2023b). China: Economic and Political Overview, https://www.nordeatrade.com/en/explore-new-market/china/economical-context (Erişim tarihi: 29.04.2023).

Öcal, M. (2007). Soğuk Savaş'tan bir kesit: yapısal değişiklikler ve bloklar arası ilişkiler (1960-1991). Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi. 5 (2), 166-185.

Produktion (2019). Wo China Milliarden investiert, 11. Sep. 2019, https://www.produktion.de/wirtschaft/wo-china-milliarden-investiert-386.html, (Erişim tarihi: 22.04.2023).

Reuters (2019). China investiert künftig in Produktion in Deutschland, 8 Nisan 2019, https://de.reuters.com/article/deutschland-china-idDEKCN1RK16J, (22.04.2022).

Rusche, C. (2017). Aktivitäten chinesischer Investoren in Deutschland, Institut der deutschen Wirtschaft Köln, Köln, Mai 2017, Trends, 44 (2), 41.

Spiegel (2011). "Merkel und Wen bejubeln Milliardenverträge" https://www.spiegel.de/politik/deutschland/handel-mit-china-merkel-und-wen-bejubeln-milliardenvertraege-a-771077.html, (25.04.2023).

Şensoy, S. (2007). Demirden İpek Yolu: Traceca Projesi. Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi (TASAM), 21 Kasım 2007. http://www.tasam.org/tr-TR/Icerik/24/demirden_ipek_yolu_traceca_projesi (10.03.2023).

Trading Economic. (2023). China Exports, 2023, https://tradingeconomics.com/china/exports, (Erişim tarihi: 11.06.2023).

Veit, W. (2006). Zwischen Realpolitik und historischer Verantwortung. Zur Aussenpolitik der rot-grünen Koalition in Deutschland", Internationale Politik und Gesellschaft, I/2006, s. 63.

Weber, G. (2018). Neue perspektıven für dıe eu-handelsbezıehungen zu china? Treffpunkteuropa, 3 April 2018, https://www.treffpunkteuropa.de/neue-perspektiven-fur-die-eu-handelsbeziehungen-zu-china?lang=fr; (Erişim tarihi: 26.04.2023).

Welle, D. (2006). Alman-Çin ilişkileri gelişiyor, https://p.dw.com/p/AZhr (25.04.2023).

Welle, D. (2007). Dalay Lama Almanya'yı fethetti. https://www.dw.com/tr/dalay-lama-almanyayı-fethetti/a-2794296 (25.04.2023).

World Stop Exports (2023). World's top exports, https://www.worldstopexports.com/germanys-top-10-exports/, (Erişim tarihi: 05.06.2023).

KAYNAKÇA

Awerbuch, S. (2006). Portfolio-based electricity generation planning: policy implications for renewables and energy security. Mitigation and adaptation strategies for Global Change, 11, 693-710.

Balmaceda, M. M. (2013). The politics of energy dependency: Ukraine, Belarus, and Lithuania between domestic oligarchs and Russian pressure (Vol. 40). University of Toronto Press.

Belyi, A. V. (2020). Energy security of Ukraine: Geopolitical challenges and perspectives. Energy Policy, 2020.

Biden, Joe. "The Biden Plan to Build a Modern, Sustainable Infrastructure and an Equitable Clean Energy Future." Biden for President: Official Campaign Website, 2020.

Bocse, A. M. (2020). From the United States with shale gas: Ukraine, energy securitization, and the reshaping of transatlantic energy relations. Energy research & social science, 69, 101553.

BP. "BP Statistical Review of World Energy 2021." BP p.l.c., 2021.

Bridge, G., Bouzarovski, S., Bradshaw, M., & Eyre, N. (2013). Geographies of energy transition: Space, place and the low-carbon economy. Energy policy, 53, 331-340.

Buchan, D., & Keay, M. (2016). Europe's long energy journey: towards an energy union?. OUP Catalogue.

Bugajski, J. (2008). Expanding Eurasia: Russia's European Ambitions (Vol. 30). CSIS. Center for Strategic & International Studies.

Cherp, A., & Jewell, J. (2014). The concept of energy security: Beyond the four As. Energy policy, 75, 415-421.

Ciută, F. (2010). Conceptual notes on energy security: total or banal security?. Security Dialogue, 41(2), 123-144.

Clarke, M. (2017). The belt and road initiative: China's new grand strategy?. Asia Policy, (24), 71-79.

Dergachova, V., Kravchenko, M., Kuznietsova, K., & Kotsko, T. (2020). Ukraine's energy policy: analysis and development strategy. Polityka Energetyczna-Energy Policy Journal, 67-90.

European Commission. EC. (2017). Renewable energy progress report. European Commission.

European Commission. EC. (2015). Energy Union: Secure, Sustainable, Competitive, Affordable Energy for Every European. European Commission.

European Commission. EC. (2019). The European Green Deal. Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions.

European Commission. EC (2020). EU restrictive measures in response to the crisis in Eastern Ukraine." European Commission.

Europe's Energy Portal. EEP. (2021). EU Natural Gas Import Price. Europe's Energy Portal.

EIA. "The United States is a net exporter of crude oil and petroleum products." EIA, 2020.

EIA. (2021). Russia - International - U.S. Energy Information Administration (EIA).

Eurostat. "Energy production and imports." Eurostat, 2021.

Eurostat. “Supply of gas - Energy.” Eurostat, 2021.

Flockhart, T. (2016). The coming multi-order world. Contemporary Security Policy, 37(1), 3-30.

Gazprom. “Gazprom in figures 2015-2019.” Gazprom, 2020.

Gazprom Export. “Gazprom in Figures 2015-2019.” Gazpromexport.ru, 2020.

Goldthau, A. (2012). From the state to the market and back: Policy implications of changing energy paradigms. Global Policy, 3(2), 198-210.

Goldthau, A. (2014). Rethinking the governance of energy infrastructure: Scale, decentralization and polycentrism. Energy Research & Social Science, 1, 134-140.

Hamilton, J. D. (2011). Historical oil shocks. NBER Working Paper No. 16790, 2011.

Hassan, F. (2010). The path of the smart grid. IEEE power and energy magazine, 8(1), 18-28.

Henderson, J., & Mitrova, T. (2015). The political and commercial dynamics of Russia’s gas export strategy. Oxford Institute for Energy Studies.

Hiro, D. (1991). The longest war: the Iran-Iraq military conflict. Psychology Press.

International Energy Agency. “Gas transit infrastructure of Ukraine.” IEA, 2012.

International Energy Agency. IEA. (2021). “World Energy Outlook.” IEA.

International Energy Agency. 2020. Gas Market Report - Q4 2020. IEA.

IEA. “Oil - IEA World Energy Statistics and Balances (database).” OECD, 2021.

Klare, M. T. (2005). Resource wars: the new landscape of global conflict. Journal of Catholic Social Thought, 2(1), 221-233.

Kolstø, P. (2006). National symbols as signs of unity and division. Ethnic and racial studies, 29(4), 676-701.

Kuzemko, C., Lockwood, M., Mitchell, C., & Hoggett, R. (2016). Governing for sustainable energy system change: Politics, contexts and contingency. Energy Research & Social Science, 12, 96-105.

Kuzio, T. (2020). The Impact of the Donbas War on Ukraine’s Energy Sector. Eurasian Geography and Economics.

Leal-Arcas, R., Alemany Rios, J., & Grasso, C. (2016). Introduction: Energy Security, Trade and the EU: Regional and International Perspectives. Energy Security, Trade and the EU: Regional and International Perspectives, Cheltenham: Edward Elgar Publishing Ltd.

Li, Q., Cheng, K., & Yang, X. (2017). Response pattern of stock returns to international oil price shocks: From the perspective of China’s oil industrial chain. Applied Energy, 185, 1821-1831.

Lloyd, R. M., & Klare, M. T. (2008). Rising powers, shrinking planet: The new geopolitics of energy. Naval War College Review, 61(4), 12.

Lough, J. (2011). Russia's energy diplomacy. London: Chatham House.

Marples, David R. "Russia's annexation of Crimea: questions and consequences." Post-Soviet Affairs, vol. 30, no. 2-3, 2014, pp. 178-195.

Menon, R., & Rumer, E. B. (2015). Conflict in Ukraine: The unwinding of the post-cold war order. MIT Press.

Naftogaz Group. "Naftogaz Group boosts natural gas production by 3.1% in 2020." Naftogaz of Ukraine, 2021.

National Bureau of Statistics of China. "Statistical Communique of the People's Republic of China on the 2020 National Economic and Social Development." National Bureau of Statistics of China, 2021.

Oliker, O., Chivvis, C. S., Crane, K., Tkacheva, O., & Boston, S. (2015). Russian foreign policy in historical and current context: a reassessment. Santa Monica, CA: Rand Corporation.

Overland, I. (2019). The geopolitics of renewable energy: Debunking four emerging myths. Energy Research & Social Science, 49, 36-40.

Pirani, S. (2017). Ukrainian energy reform: challenges and opportunities. Oxford Institute for Energy Studies, Feb..

Pirani, S. (2018). Russian Gas Transit Across Ukraine Post-2019: pipeline scenarios, gas flow consequences, and regulatory constraints. Oxford Institute for Energy Studies.

Pirani, S., & Yafimava, K. (2016). Russian Gas Transit Across Ukraine Post-2019–pipeline scenarios, gas flow consequences, and regulatory constraints. Oxford Institute for Energy Studies.

Sakwa, R. (2014). Frontline Ukraine: Crisis in the borderlands. Bloomsbury Publishing.

Schmidt, O., Melchior, S., Hawkes, A., & Staffell, I. (2019). Projecting the future levelized cost of electricity storage technologies. Joule, 3(1), 81-100.

Singhal, S., Choudhary, S., & Biswal, P. C. (2019). Return and volatility linkages among International crude oil price, gold price, exchange rate and stock markets: Evidence from Mexico. Resources Policy, 60, 255-261.

Stern, J. (2006). The Russian-Ukrainian gas crisis of January 2006. Oxford Institute for Energy Studies, 16(1).

Stern, J., & Yafimava, K. (2017). The EU competition investigation into Gazprom's Sales to Central and Eastern Europe: a detailed analysis of the commitments and the way forward. Oxford Institute for Energy Studies.

Sovacool, B. K. (2020). Diversity: The quality of the energy vector and transformations in energy systems. Renewable and Sustainable Energy Reviews, 2020.

Umbach, F. (2010). Global energy security and the implications for the EU. Energy policy, 38(3), 1229-1240.

UNEP (2015). The environmental impacts of the conflict in Ukraine. United Nations Environment Programme.

U.S. Department of State. "CAATSA Section 232 Public Guidance." U.S. Department of State, 2020.

U.S. Energy Information Administration. "The United States is now a net exporter of natural gas." Today in Energy, 2020.

U.S. Energy Information Administration. "Russia is a net energy exporter." EIA, 2021.

Vakulchuk, R., and Overland, I. (2019). What can possibly go wrong with the Russian Arctic? An exercise in risk assessment. Energy Research & Social Science.

Wilson, A. (2014). The high stakes of the Ukraine crisis. Current History, 113(765), 259-264.

Wilson, A. (2000). The Ukrainians: Unexpected Nation. Yale University Press.

Wood, A. D., Mason, C. F., & Finnoff, D. (2016). OPEC, the Seven Sisters, and oil market dominance: An evolutionary game theory and agent-based modeling approach. Journal of Economic Behavior & Organization, 132, 66-78.

World Bank. (2017). Syria Damage Assessment of Selected Cities Aleppo, Hama, Idlib. World Bank.

World Bank. (2021). Global Economic Prospects. World Bank.

Yergin, D. (2011). The quest: Energy, security, and the remaking of the modern world. London, UK: Penguin.

KAYNAKÇA

Ahern, M. Kovats, RS. Wilkinson, P. Few, R. Matthies, F. (2005) Global health effects of floods: Epidemiological evidence. Epidemiological Reviews 27(1): 36 – 46.

Alderman, K., L.R. Turner, and S. Tong (2012), Floods and human health: A systematic review, Environ. int., 47 , 37–47.

Azuma, K., K. Ikeda, N. Kagi, U. Yanagi, K. Hasegawa, & H. Osawa, (2014), Effects of flooded homes: Residents' health status and environmental risk factors, International Journal of Environmental Health Research 24 (2): 158 – 175.

Bonanno, GA (2004), Loss, trauma, and human disgrace: Have we underestimated the human capacity to succeed after highly odious events? , am. Psychologist., 59, 20 – 28.

Boxall, A., A. Hardy, S. Beulke, T. Boucard, L. Burgin, PD Falloon, PM Haygarth, (2008), The effects of climate change on human indirect exposure to pathogens and chemicals from agriculture. Environmental Health Perspectives 117(4): 508 – 514.

Carroll, B., H. Morbey, R. Balogh, and G. Araoz, (2009), Flooded houses in a disaster, broken ties, the meaning of the house, psychological processes and their effects on psychological health, Health and Place 15: 540 – 547.

Charron, DF, MK Thomas, D. WaltnerToews, JJ Aramini, T. Edge, RA Kent, AR Maarouf, and J. Wilson, (2004), The vulnerability of waterborne diseases to climate change in Canada: a review. Journal of Toxicology and Environmental Health, Part A 67(20–22): 1667 – 1677.

DHA, 2023, 3,154 people were damaged in the flood in Şanlıurfa, the missing truck driver is sought, Demirören News Agency, Archived from the original on 19 March 2023, Retrieved March 19, 2023.

EM-DAT, (2015), International disaster database, Université Catholique de Louvain Brussels, Belgium. www.emdat.be (accessed February 2015).

Flood Management Associated Program (2012), Urban flood management in a changing climate, Integrated Flood Management Tools Series 14 , World Meteorol. Org., Geneva, Switzerland.

Ford, JD, B. Smit, and J. Wandel (2006) Vulnerability to climate change in the Arctic: a case study from the Arctic Bay. Canada. Global Environmental Change 16(2): 145 – 160.

Girons Lopez, M., G. Di Baldassarre, and J. Seibert (2016), Impact of social preparedness on flood early warning systems, Water Source. pic., 53, 522–534.

Greenhalgh, T. and R. Peacock, (2005), Efficiency and efficiency of search methods in systematic reviews of complex evidence: Control of primary sources. BMJ: British Medical Journal 331(7524): 1064 – 1065.

Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2018). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Hajat, S., KL Ebi, RS Kovats, B. Menne, S. Edwards, and A. Haines, (2005)Human health effects of floods in Europe: a review . Kirch, W., Menne B., Bertollini R. eds. Extreme weather and public health 185–196.

Heo, JH , MH Kim , SB Koh , S. Noh , JH Park , JS Ahn , KC Park and others, (2008) A prospective study on changes in health status after the flood disaster. Psychiatric Research 5(3): 186–192.

International Panel on Climate Change (2007), Climate change 2007: Impacts, adaptation and vulnerability, Contribution of Working Group II to the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change, Cambridge Univ. Press, Cambridge, United Kingdom.

Jonkman, SN and E. Penning-Rowsell (2008), Human instability in torrents1, JAWRA J. Am. Water supply. Assoc., 44, 1208 – 1218.

Kiem, AS and Austin, EK (2013), Drought and the future of rural communities: opportunities and challenges for climate change adaptation in regional Victoria, Australia. Global Environmental Change, 23, 1307 – 1316.

Markandya, A. (2014), Incorporating climate change into adaptation programs and project evaluation: Strategies for Uncertainty, in the Routledge Handbook of the Economics of Climate Change Adaptation, edited by A. Markandya, I. Galarraga, E. Sainzde Murieta, p. 97– 119, Taylor and Francis, London .

Markandya, A. and P. Watkiss (2009), Potential costs and benefits of adaptation options: A review of available literature, UNFCCC Tech. Father. FCCC/TP/2009/2 80, Bonn, Germany .

Martin, P.T. Perrin, J. Hansen, B. Quintana, I. (200), Severe Weather Signal Timings shipping Res. Section D: Transfer, environment, 10 (3) (2005), p. 231 – 244.

National Weather Service, 2009, Weather dictionary. http://w1.weather.gov/glossary/ (accessed February 2015).

Onywere, SM, Getenga, ZM, Mwakalila, SS, Twesigye, CK, and Nakiranda, JK (2011). Evaluation of settlement difficulty in the Budalangi and Yala marshy areas in western Kenya using Landsat satellite imagery. Open Journal of Environmental Engineering, 4, 97 – 104.

Poussin, JK, WJ Wouter Botzen, and JCJH Aerts (2015), effectiveness of flood damage mitigation measures: empirical evidence from French flood disasters, Global Environ. Change, 31, 74 – 84.

Priest, SJ, DJ Parker, and SM Tapsell (2011), Modeling the potential mitigation benefits of flood warnings using European cases, Environ. Hazards, 10, 101 – 120.

Ramin, B. and T. Svoboda. 2009 _ Health and climate chances of the homeless . Journal of Urban Health 86(4): 654 – 664.

Ramin, B. and T. Svoboda. 2009 _ Health and climate chances of the homeless . Journal of Urban Health 86(4): 654 – 664.

Rowe, CL and HA Liddle. 2008_ When the barrier breaks: Treating adolescents and families in the aftermath of Hurricane Katrina. Journal of Marriage and Family Therapy 34(2): 132 – 148.

Sabir, M. van Ommeren, J. Koetse, M. Rietveld, P. (2008), Welfare Effects of Adverse Weather Through Speed Changes in Driving to Work, Vu University, Amsterdam Netherlands.

Sébastien F, Nuria O-E İbon G, (2017) The effect of flooding on mental health: Lessons learned to build resilience, Water Resources Research, Vol 53, No 7P. 5831-5844.

Sekulova, F. and JCJM van den Bergh (2016), Seller and happiness: empirical evidence from Bulgaria, Ecol. economics, 126 , 51 – 57 , doi: 10.1016/j.ecolecon.2016.02.014.

Stein, DJ, S. Seedat, A. Iversen, and S. Wessely (2007), Post Traumatic Stress Disorder: Medicine and Policy, Lancet, 369, 139–144.

Suarez, P. Anderson, W. Mahal, V. Lakshmanan, TR. (2005), The effects of flooding and climate change on urban transport: A system-wide performance evaluation of the Boston Metro Area, Utah Traffic Laboratory, University of Utah, Salt Lake City.

Tapsell, S. and S. Tunstall. 2008 _ "I wish I had never heard of Banbury": Relationship between "Place" and health effects from flooding Health and Place 14: 133 – 154.

Thieken, AH, M. Müller, H. Kreibich, and B. Merz (2005), Flood damage and influencing factors: new insights from the August 2002 flood in Germany, Water Source. pic. , 41 , W12430.

Tunstall, S., S. Tapsell, C. Green, P. Floyd, and C. George. 2006 _ Health effects of flooding: social research results from England and Wales. Journal of Water Health 4: 365 – 380.

UNISDR, (2011), Global assessment report on disaster risk reduction, United Nations Office for Disaster Risk Reduction.

United Nations (1999), Disaster-resilient infrastructure, Secretariat for the International Decade of Natural Disaster Reduction.

Unterberger, C. (2018). How do flood damages to public infrastructure affect municipal budget indicators? Economics of Disasters and Climate Change, 2, 5 – 20.

Watts, N. (2015), Health and climate change: Policy responses to protect public health, The Lancet, 386, 1861–1914.

Weisler, RH, JG Barbee and MH Townsend, (2006) Mental health and recovery on the Gulf Coast after hurricanes Katrina and Rita . Journal of JAMA-American Medical Association 296(5): 585 – 588.

Westra, S., HJ Fowler, JP Evans, LV Alexander, P. Berg, F. Johnson, EJ Kendon, (2014), Future changes in intensity and frequency of short-term heavy rains. Geophysical Studies 52(3): 522 – 555.

KAYNAKÇA

Akbelen, Z. & Aydın, Z. B. (2019). Vergi Afları ve Vergilemede Adalet Algısının Vergi Uyumuna Etkisi: Bursa İli Örneği. International Journal of Social Inquiry , 12 (2) , 409-437.

Allingham, M. G. & Sandmo, A. (1972). Income tax evasion: a theoretical analysis. Journal of Public Economics, 323-338.

Atasoy, D. (2001). Lojistik regresyon analizinin incelenmesi ve bir uygulaması. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çokluk, Ö. (2010). Lojistik regresyon analizi: kavram ve uygulama. kuram ve uygulamada Eğitim Bilimleri, 10(3), 1357-1407.

Doğan, B. S. & Aktaş, E. E. (2023). Mükelleflerin vergiye uyum kararları üzerinde etkili unsurlar . Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi , 18 (1) , 43-58.

Doğan, E., & Sarıçimen, G. (2021). Vergi yükü perspektifinden vergi uyumu: 81 il bazında ampirik bir değerlendirme. Vergi Raporu. Sayı 256: 133-154.

Doğan, E. Tekin, A., & Çelikay, F. (2019). Mükelleflerin vergiye bakışında yargı yetisi sorunsalı: kant perspektifinden mekânsal farklılık temelli bir değerlendirme. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6(3): 702-720.

Gemmell, N. (2016). An allingham-sandmo tax compliance model with imperfect enforcement. Working Papers in Public Finance, Victoria Business School.

Gürler-Hazman, G. (2009), "Vergi bilincini etkileyen muhtemel dışsal etkenlerin lojistik regresyon analizi ile tespiti", Akademik İncelemeler Dergisi, 4(1), 53-71.

İpek, S. & İ. Kaynar (2009), "Vergiye gönüllü uyum konusunda Çanakkale iline yönelik ampirik bir çalışma", Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 16(1), 173-190.

Karaca, C. , Oktay, S. & Yemez, İ. (2020). "Vergi uyumunun ekonomik ve sosyo-kültürel belirleyicileri: Sivas ili örneği", Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi , Autumn Special Issue I/II (en) , 62-73 .

Korlu, R. K., Gerçek, A., & Çetinkaya, Ö. (2016). "Mükelleflerin yerel vergi algıları üzerine bir analiz: Bursa örneği", Yönetim ve Ekonomi, 711-732.

Ömür, Ö.M. & U. Bellikli (2019), "Vergiye gönüllü uyumu etkileyen sosyal faktörlerin vergi tahsilat oranları ile ilişkisi: Doğu Karadeniz Bölgesindeki seçilmiş illerde bir araştırma", Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 17(2), 241-265.

Serim, N. (2015), "Gönüllü vergi uyumunu arttırmada kamu otoritesinin düzenleyici rolünün ve mükellef çevresinin önemi: sıralı probit model yaklaşımı", Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 17(1), 141-156.

Sofracı, İ. E. & Güney, G. 2017, "Vergiye gönüllü uyumu etkileyen faktörlerin psikolojik ve sosyolojik yönleriyle incelenmesi: Mersin İli Örneği", Toplum ve Demokrasi, 11 (23), Ocak-Haziran, s. 157-182.

Şenel, S., & Alatlı, B. (2014). Lojistik regresyon analizinin kullanıldığı makaleler üzerine bir inceleme. Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi, 5(1), 35-52.

Tabakan, G , Avcı, O . (2021). Vergiye gönüllü uyumu etkileyen faktörlerin lojistik regresyon analizi ile belirlenmesi . Sosyoekonomi , 29 (48) , 541-561

Tekin, A., Doğan,E., & Çelikay, F. (2018). Vergi ahlakı kavramsallaştırmasına yönelik bir değerlendirme: Eskişehir-Kütahya Örneği. Maliye Dergisi,175: 228-252.

Tekin, A., Doğan, E., & Çelikay, F. (2019). Mekansal farklılık bağlamında mükelleflerin vergi tutumları: Eskişehir-Kütahya örnekleminde bir analiz. Maliye Araştırmaları Dergisi, 5(1),129-143.

Torgler, B. (2003). To evade taxes or not to evade: that is the question. Journal of Socioeconomics, 283-302.

Uyanık, A. (2019), "Vergi bilinci ve vergiye gönüllü uyumun vergi gelirlerine etkilerinin değerlendirilmesi", Maliye Dergisi, (177), 354-386.

KAYNAKÇA

Adıgüzel, H. (2018). Muhasebe literatüründe kazanç yönetimi teknikleri. Muhasebe ve Vergi Uygulamalari Dergisi (MUVU).Journal of Accounting & Taxation Studies (JATS), 11(1).

Aggarwal, R. K. ve W. Guojun; (2006), Stock market manipulation, Journal of Business. 79 (4), 1915-1953.

Barua, A., Legoria, J., & Moffitt, J. S. (2006). Accruals management to ac hieve earnings benchmarks: a comparison of pre-managed profit and loss firms. journal of business finance & accounting, 33(5-6), 653-670.

Burgstahler, D., & Eames M. (2006). Management of earnings and analysts' forecasts to achieve zero and small positive earnings surprises. Journal of Business Finance & Accounting, 33(5-6), 633-652.

Kara, S. ve Toraman, A. M. (2023). Kazanç yönetiminde karma ve tahakkuk modellerinin karşılaştırılması ve bir uygulama. Muhasebe ve Denetime Bakış, 22(68), 127-152.

Kara, S. ve Tuna, M. (2018). Kar yönetiminin düzeltilmiş Jones Modeli' yle ölçümü: Bist' te bir uygulama. Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, 18(54), 97- 112.

Kara, S., & Sakarya, Ş., & Toraman, A. M. (2019). Kazanç yönetimi ve yönetim karakteristikleri ilişkisinin Borsa İstanbul'da test edilmesi. Kocatepe İİBF Dergisi, Aralık 2019, 21(2), 126-139.

Karacaer, Semra ve Pelin Özek (2011). Denetim firmasının büyüklüğü ve kâr yönetimi ilişkisi: İMKB Şirketleri Üzerinde Ampirik Bir Araştırma, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Ekim 2010, No.48, 60-74.

Karatepe, Z. S. (2017). "Yinelemeli olayların analizinde genişletilmiş cox modellerinin kullanımı: işlem bazlı manipülasyon ile finansal oranlar ilişkisi üzerine bir çalışma", (Dokrora Tezi). T.C. Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yalova.

Kasznik, R. (1999). On the association between voluntary disclosure and earnings management. Journal of Accounting Research, 37, 57–81.

Kıllı, M., & Samet, E. V. C. İ. (2017). Muhasebe manipülasyonlarinin tespitinde kullanılan modeller. Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 1(1), 68-79.

Kothari, S. P. Andrew J. Leone ve Charles E. Wasley (2005).Performance Matched discretionary accrual measures. Journal of Accounting and Economics, 39 (1), 163-197.

Küçüksözen, C. (2004). Finansal bilgi manipülasyonu, nedenleri, yöntemleri, amaçları, teknikleri, sonuçları İMKB şirketleri üzerine ampirik bir çalışma, Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu (Spk) Yayınları.

Matsumoto, D.A. (2002). Management's incentives to avoid negative ear nings surprises. The Accounting Review, 77(3), 483-514

Özden, E. A., & Ataman, B. (2014). Kar yönetimi ve yöntemleri, Öneri Dergisi, 11(42), 13-25.

Ravisankar, Pediredla, Vadlamani Ravi, Gundumalla Raghava Rao ve Indranil Bose (2011), "Detection of Financial Statement Fraud and Feature Selection Using Data Mining Techniques", Decision Support Systems, 50 (2), 491-500.

Sakarya, Ş. ve Koçak, S.Z. (2016). Kazanç kalitesinin ve kazanç yönetiminin işletmelerin finansal performansı üzerine etkisi: İSO 500 işletmeleri üzerine bir araştırma. Celal Bayar Üniversitesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 3(23), 733-749.

Sezgin, F. H. (2017). Finansal bilgi manipülasyonun belirlenmesinde Spathis modeli yaklaşımının etkinliği. 3. SCF International Conference on Economic and Social Impacts of Globalization. Antalya

Suadiye, G. (2021). Kazanç yönetiminin motivasyon kaynakları ve kurumsal yönetim: Borsa İstanbul'da işlem gören şirketler üzerine ampirik bir inceleme. Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, 63(21), 223-248.

Umut, E. (2022). Kazanç yönetimi uygulamalarının belirlenmesinde tahakkuk esaslı modellerin sektörlere göre incelemesi. İşletme Araştırmaları Dergisi, 14(1), 99-118.

Varıcı, İ. ve Er, B. (2013). Muhasebe manipülasyonu ve firma performansı ilişkisi: İMKB Uygulaması, Ege Akademik Bakış Dergisi, 13 (1), 43-52.

KAYNAKÇA

Agénor, P. R. (2001). Asymmetric effects of monetary policy shocks. World Bank Working Paper.

Ahmed, S., Zlate, A., 2014. Capital flows to emerging market economies: a brave new world?. J. Int. Money Finance. 48, 221–248.

Albuquerque, R., Loayza, N. ve Serven, L. (Mayıs, 2003). World Market Integration Through The Lens of Foreign Direct Investors. World Bank Working Paper Series, No: 3060.

Altın Yavuz, A., & Gündoğan Aşık, E. (2017). Kantil regresyon. Uluslararası Mühendislik Araştırma ve Geliştirme Dergisi, 9(2), 137-146.

Babaoğlu, D.(2005) Sermaye Akımlarının Yönetimi:Türkiye'ye İlişkin Bir Değerlendirme, Uzmanlık Yeterlilik Tezi, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

Byrne, J. P., & Fiess, N. (2011). International capital flows to emerging and developing countries: National and global determinants, University of Glasgow Discussion Paper,SIRE-DP-2011-03, https://core.ac.uk/reader/287544560

Calvo,. G. A., Leiderman, L. ve Reinhart, C.M. (1996). Inflows of Capital to Developing Countries in the 1990s. Journal of Economic Perspectives, Volume 10, no: 2, s. 123-139.

Dickey, D. A. & W. A.Fuller (1979), "Distribution of The Estimators for Autoregressive Time Series with a Unit Root", Journal of The American Statistical Association, 74(366a), 427-431.

Phillips, P. C. & P. Perron (1988), "Testing for a Unit Root in Time Series Regression", Biometrika, 75(2), 335-346.

Fernandez-Arias, E., & Montiel, P. J. (1996). The surge in capital inflows to developing countries: an analytical overview. The World Bank Economic Review, 10(1), 51-77.

Fratzscher, M. (2012) Capital flows, push versus pull factors and the global financial crises, Journal of International Economics 88, 341-356

Forbes, Kristin J. and Frank E.Warnock, 2012. Capital □ow waves: Surges, stops, □ight, and retrenchment. Journal of International Economics, 88(2), 235-251.

Ghosh, Atish R., Jun Kim, Mahvash Qureshi, and Juan Zalduendo, 2012. Surges. IMF Working Paper WP/12/22.

International Monetary Fund (IMF), 2011. Recent experiences in managing capital inflows Cross-cutting themes and possible guidelines. IMF paper, February.

Husted, S., Melvin, M. (2010). "International Economics" (Cilt 7). Addison-Wesley Pearson

Koenker, Roger, and Gilbert Bassett Jr. "Regression quantiles." Econometrica: journal of the Econometric Society (1978): 33-50.

Küçükkocaoğlu, G., Çakır, N. (2021). Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Yabancı Portföy Akımlarını Etkileyen MakroekonomikFaktörler, İşletme Araştırmaları Dergisi, 13 (3), 2320-2339

Markowitz, H. (1952). Portfolio Selection, The Journal of Finance,Vol. 7, No. 1 (Mar., 1952), pp. 77-91

Pyinvesting (2023). "Fear&Greed Index", https://pyinvesting.com/fear-and-greed/, Erişim Tarihi:05.03.2023.

Rey,H. (2018) Dilemma not Trilemma:The Global Financial Cycle and Monetary Policy Independence, NBER Working Paper 21162, http://www.nber.org/papers/w21162

TCMB (2023). Enflasyon Raporu 2023-I, 26 Ocak 2023. https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/tr/tcmb+tr/main+menu/yayinlar/raporlar/enflasyon+raporu/2023/enflasyon+raporu+2023+-+i.

Vogelvang, B. & Hall, F.P. (2005). Econometrics: theory and applications with Eviews. Pearson Education.

Worldbank (2022). Turkey Economic Monitor, February 2022: Sailing against the Tide. No: 6. https://www.worldbank.org/tr/country/turkey/publication/economic-monitor.

İKTİSAT VE FİNANS:
Teoride Yaşanan Bilimsel Tartışmalar

Editor
Doç. Dr. Şahin KARABULUT

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6460-59-1

Temmuz 2023

Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

Dijital Teknolojilerin Uluslararası Ticarete Yansımaları Üzerine Bir İnceleme 1
Gökçen AYDINBAŞ

Dijital Ekonomi ve İş Modelleri 21
Nida GÜNSAN

Finansal Serbestleşme Teorileri Üzerine Eleştirel Bir Değerlendirme 33
M. Kemal AYDIN, Mehmet Zeki AK

Unutulan Bir Finansal Kriz:
1921 Dünya Buhranı ve Osmanlı Ekonomisine Etkileri 47
Bengü DOĞANGÜN YASA

Enflasyon ve Döviz Kurundaki Sürprizlerin Hisse Senedi Getirisine Etkisi:
MSCI-Türkiye İslami Borsa Endeksi Üzerine Bir Araştırma 61
Mercan HATİPOĞLU, Caner DİLBER

Finansal Liberalizasyon ve Türkiye'de Finansal Raporlama Standartları (TFRS)
Uygulamaları Arasındaki Sinerji 69
Salih TUTAR, Muhammed KALAYCI

Uluslararası Ulaştırma Koridorlarının Uluslararası Ticaret
ve Lojistikteki Önemi 81
Sevgi SEZER

Kripto Para Birimlerinin Vergilendirme Politikaları
ve Seçili Ülkeler Açısından Analizi 95
Melih ÇİLDİR, Saleh CHANDIRLI

KAYNAKÇA

Abeliansky, A. L., & Hilbert, M. (2017). Digital technology and international trade: Is it the quantity of subscriptions or the quality of data speed that matters?. Telecommunications Policy, (41), 35-48.

Ades, F. A., & Edward L. G. (1999). Evidence on growth, increasing returns, and the extend of the market. The Quarterly Journal of Economics, 144(3), 1025-1045.

Ahmedov, I. (2020). The impact of digital economy on international trade. European Journal of Business and Management Research (EJBMR), 5(4). http://dx.doi.org/10.24018/ejbmr.2020.5.4.389.

Akpunar, E. N. (2017). Türkiye'de elektronik dış ticaretin gelişimi ve istihdam ilişkisi. Harran Education Journal, 2(2), 18-32. http://dx.doi.org/10.22596/2017.0202.18.32.

Arslandere, M. (2010). Elektronik ticaret ve Karaman'daki KOBİ'ler üzerine bir araştırma. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

Bolwijn, R., Casella, B., & Zhan, J. (2019). International production and the digital economy. R. Tulder, A. Verbeke, & L. Piscitello (Editörler), "International business in the ınformation and digital age" içinde (pp. 39-64), Emerald Publishing.

Chen, Y. (2020). Improving market performance in the digital economy. China Economic Review, 62(C), 1-8.

Doğanlar, T. (2016). Türkiye'de elektronik ticaret pazarı ve pazarın gelişimi. İstanbul Ticaret Üniversitesi, Dış Ticaret Enstitüsü Tartışma Metinleri.

Dünya Bankası (2022). https://www.worldbank.org/en/home (Erişim Tarihi: 31.12.2022).

González, J., & Jouanjean, M. A. (2017). Digital trade: Developing a framework for analysis. OECD Trade Policy Papers (205). http://dx.doi.org/10.1787/524c8c83-en

https://immib.org.tr/tr/yapay-zeka-teknolojisinin-dis-ticarette-etkileri (Erişim Tarihi: 31.12.2022).

https://unctad.org/news/global-e-commerce-hits-256-trillion-latest-unctad-estimates (Erişim Tarihi: 31.12.2022)

https://www.eticaret.gov.tr/istatistikler (Erişim Tarihi: 31.12.2022).

https://www.tradeatlas.com/tr/uluslararası-ticaretin-dijitallesmesi (Erişim Tarihi: 31.12.2022)

https://www2.deloitte.com/tr/tr/pages/consulting/articles/E-ticaretin-one-cikan-basarisi-2022.html (Erişim Tarihi: 31.12.2022).

Hüseyni, İ. (2012). Dış ticaret ve ekonomik büyüme analizi Türkiye örneği: 1980-2010. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

İpek, H. (2015). Uluslararası ticaret, Türkiye-Türkmenistan ilişkileri ve taşımacılık uygulamaları. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

Jawaid, T., & Waheed A. (2011). Effects of terms of trade and its volatility on economic growth: A cross country empirical investigation. Transition Studies Review 18(2), 217-229. doi:10.1007/s11300-011-0201-7.

Kavoussi, R. M. (1984). Export expansion and economic growth: Further empirical evidence. Journal of Development Economics, (14), 241-250.

Kaya, F., & Turguttopbaş, N. (2012). Dış ticaret işlemleri. T. C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2526.

Kien, T. N., & Heo, Y. (2009). The developing economies impacts of trade liberalization on employment in Vietnam: A system generalized method of moments estimation. The Developing Economies, 47(1), 81-103.

Korkmaz, S., & Aydın, A. (2015). Türkiye'de dış ticaret-ekonomik büyüme ilişkisi: Nedensellik analizi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 10(3).

Köksal, M. (2016). Dış ticaret ve ekonomik büyüme ilişkisi: Türkiye örneği. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

Küçükyılmazlar, A. (2006). Elektronik ticaret rehberi. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları, Yayın No: 2006-3.

Miller, S. M., & Upadhyay, M. P. (2002). Total factor productivity, human capital and outward orientation: Differences by stage of development and geographic regions. Economics Working Papers, 1-36. Erişim adresi: http://smiller.faculty.unlv.edu//CD_TFP_PAPER.pdf. (Erişim Tarihi: 31.12.2022).

OECD (2019). Trade in the digital era. OECD going digital policy note. www.oecd.org/going-digital/trade-in-the-digital-era.pdf. (Erişim Tarihi: 31.12.2022).

OECD (2023). Going Digital Toolkit. https://goingdigital.oecd.org/indicator/71

Ortaç, S. (2010). Dış ticaret işlemleri, muhasebe uygulamaları ve uygulamaların muhasebeleştirme standartları karşısındaki durumu. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

Özdil, S. (2014). Türkiye'de dışa açıklığın makro ekonomik etkileri. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

Özel, H. A. (2012). Ekonomik büyümenin teorik temelleri. Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2(1), 63-72.

Özel, H. A. (2018). Ekonomik büyüme ve dış ticaret ilişkisi: Türkiye örneği. International Journal of Innovative Approaches in Social Sciences, 2(1), 73-82.

Romer, D. (1993). Openness and inflation: Theory and evidence. The Quarterly Journal of Economics, 108(4), 869-903.

Shahbaz, M., Nanthakumar L., Rasid S., & Talat A. (2015). The effect of urbanization, affuence and trade openness on energy consumption: A time series analysis in Malaysia. Renewable and Sustainable Energy Reviews, 47, 683-693.

Solarin, S. A., & Shahbaz, M. (2015). Natural gaz consumption and economic growth: The role of foreign direct investment. Capital formation and trade openness in Malaysia. Renewable and Sustainable Energy Reviews, 42, 835-845.

Stroev, P. V. Firsov, D. V., & Reshetnikov S. B. (2019). Digital economy in the context of phylogenesis of innovation and market development. Journal of Reviews on Global Economics, Lifescience Global, 8, 417-423.

T.C. Ticaret Bakanlığı (2019). Dış ticaret tanım ve kavramlar. https://www.ticaret.gov.tr/hizmet-ticareti/elektronik-ticaret/dijitalticaret-tanim-ve-kavramlar (Erişim Tarihi: 31.12.2022).

T.C. Ticaret Bakanlığı Elektronik Ticaret Bilgi Sistemi "ETBİS" (2021). Elektronik ticaret bilgi sistemi (ETBİS) 2021 yılı verileri. https://www.eticaret.gov.tr/haberler/10040/detay (Erişim Tarihi: 31.12.2022).

Terra, T. C. (1998). Openness and inflation: A new assessment. The Quarterly Journal of Economics, 113(2), 641-648.

TUİK (2022). Dış ticaret istatistikleri. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Dis-Ticaret-Istatistikleri-Ekim-2022 (Erişim Tarihi: 31.12.2022).

Türker, M. T. (2006). Dışa açık büyüme: Türkiye örneği. Basılmamış Doktora Tezi.

Türlüoğlu, E. (2019). Türkiye'de ekonomik büyüme dinamikleri: Ekonomik büyüme ve dış ticaret ilişkisi nedensellik analizi. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

Tyler, W. G. (1981). Growth and export expansion in developing countries: Some empirical evidence. Journal of Development Economics, (9), 121-130.

Uluslararası Taşımacılık ve Lojistik Hizmet Üretenleri Derneği "UTİKAD" (2019). Türkiye'de e-ticaret ve e-ihracat gelişim potansiyeli ve lojistik süreçler. https://www.utikad.org.tr/Detay/Sektor-Haberleri/24996/utikad-e-ticaret-raporunu-yayinladi

Utkulu, U. (2008). Türkiye'de dış ticaretin gelişimi ve yapısal değişim. (Ed.: U. Utkulu, ve İ. Aydemir), "Türkiye'de dış ticaret işlemleri ve uygulaması: teoriden pratiğe" içinde (s. 1-20), (2. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.

Uzunoğlu, S. (2007). Para ve döviz piyasaları. İstanbul: Literatür Yayınları.

Yılmazer, M. (2010). Doğrudan yabancı yatırımlar, dış ticaret ve ekonomik büyüme ilişkisi: Türkiye üzerine bir deneme. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(1), 241-260.

Yumuşak, İ. G. (2001). Elektronik ticaretin gelişmekte olan ülkelere etkileri ve Türkiye üzerine bir değerlendirme. http://econwpa.repec.org (Erişim Tarihi: 31.12.2022).

KAYNAKÇA

Ateş, F.M. (2021). Digital İş Modeli. İşletmecilikte Dijital Dönüşüm içinde (Doç.Dr. İnci Erdoğan Tarakçı & Doç.Dr. Bora Göktaş). Efe Akademi Yayınları, 83-102.

Bakırtaş, T., Ustaömer, K.(2019). Türkiye'nin Bankacılık Sektöründe Dijitalleşme Olgusu. Ekonomi, İşletme ve Yönetim Dergisi, 3(1), 1-24.

Bal, O.(2010). Teknolojinin Sosyo-Ekonomik Yapıya Etkileri, Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi, 1-23.

Barışık, Ş., Yirmibeşçik, O. (2006). Türkiye'de Yeni Ekonominin Oluşum Sürecini Hızlandırmaya Yönelik Uyum Çabaları, 2(4), 39-42., 1-23.

Berk, A, A., Varoğlu, A.K.(2013). İş Modeli Kavramı Tanımlama ve Strateji Kavramı İle Farklılıklarına Yönelik Bir Araştırma, Savuma Bilimler Dergisi, 12(2), 95-118.

Blunk, E., Werthmann, H.(2017). Industry 4.0 An Opportunıty to Realite Sustainable Manucfacturıng And Its Potentıal For A Circular Economy, Dubrovnık Internatıonal Economic Meetıng, 3(1), 644-666.

Bülbül, Y., Özbay, R.D. (2007). Osmanlı İmparatorluğu'nda Teknolojiye Karşı Direncin İktisat Tarihi, ''İş-Güç' Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 9(4), 19-41.

Bukht, R., Heeks, R.(2017). Defining, Conceptuasiling And Measuring The Digital Economy. Global Development Instıtute, SEED.

Davutoğlu, N.A. (2018). Sanayi 4.0 İçin Sürdürülebilir İş Modelleri 2nd Internatıonal Symposium On Innovative Approaches in Scientific Studies. 30 Kasım- 2 Aralık, Samsun, 1570-1573.

Dikkaya, M., Aytekin, İ.(2019). Bilgi İletişim Teknolojileri ve Dijital Ekonomi: Avrupa Birliği ve Türkiye Arasında Bir Karşılaştırma, Üçüncü Sektör Sosyo-Ekonomi Dergisi, 54(3), 1279-1299.

Doğanay, S. (2020). Mesleklerin Geleceği Raporu, Erişim adresi: https://www.sertacdoganay.com/mesleklerin-islerin-gelecegi-2020-future-of-jobs/

Ersöz, B., Özmen, M.(2020). Dijitalleşme ve Bilişim Teknolojilerinin Çalışanlar Üzerindeki Etkileri. Bilişim Teknolojileri Online Dergisi, 11(42), 170-179.

Gümüş, D.(2019).Dijital Ekonominin Kayıt Dışı Ekonomi İLE Mücadele Açısından Etkinliği, Yayınlamamış Yüksek Lisans, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Işıcık, Ş.(2021). Telekomünikasyon Sektörünün Digital Ekonomiye Etkisi: Türkiye Ekonomisi İçin Bir Uygulama. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Klein, M.(2020). Digital Transformation In Business And Its Drivers İşletmelerde Dijital Dönüşüm ve Etmenleri, Journal Of Business In The Digital Age, 3(1), 24-35.

Kılıç, C.(2019).Dijitalleşmenin İş Gücü Piyasasına Etkileri, Kamu-İş, 14(4), 15-19.

Magretta, J. (2002). Why business models matter. Harvard Business Review Erişim adresi: https://hbr.org/2002/05/why-business-models-matter

Mortensen, D.T., Pissarides, C. A.(1988). Technological Progress, Job Cretaion And Social Destruction. Review Of Economic Dynamics, 1, 733-753.

OECD. (2014). Chapter 4: The digital economy, new business models and key features, Erişim adresi: https://www.oecdilibrary.org/docserver/9789264218789-7-

OECD. (2016). The Dıgıtal Economy: Innovatıon, Growth And Social Prosperıty. Cancun/Mexıco.

Prause, G. (2015). Sustainable Business Models An Structures For Industry 4.0, Journal Of Security And Sustainability Issues, 5(2), 159-169.

Sadıku, M.N.O., Chukwu, U.C., Majebi, A., Musa, S.m.(2021). Digital Economy: A Primer, 5(6), 713-719.

Seker, S.E. (2014).Açık Yenilik, YBS Ansiklopedi, 1(2), 32-35.

Slowinski, B.G., Hummel, E., Sagal, M.W., Mathews, S., Gilmant, E.R. (2013). Business Models In Collaborative Research, 124-129.

Taymaz, E.(2018).Dijital Teknolojiler ve Ekonomik Büyüme.Dijital Teknoloji Sektörlerinde Türkiye'nin Konumu, Fırsatları, Seçenekleri, TÜSİAD, Yayın No: TÜSİAD-T/2018,10-600.

Veit, D., Clemons, E., Benlian, A., Buxmann, P., Hess, T., Spann, M., Kundisch, D., Leimeister, J.M. (2014). Business Models- An Information Systems Research Agenda, In: Business & Information Systems Engineering- Research Notes, 1,45-53.

KAYNAKÇA

Ang, J. B. (2008). What are the mechanisms linking financial development and economic growth in Malaysia?. Economic Modelling, 25(1), 38-53.

Arestis, P. (2004). Washington consensus and financial liberalization. Journal of Post Keynesian Economics, 27(2), 251-271.

Arestis, P. & Demetriades, P. (1999). Financial liberalization: the experience of developing countries. Eastern Economic Journal, 25(4), 441-457.

Arestis, P. & Sawyer, M. (2006). Financial liberalization and the finance–growth nexus: what have we learned?, in financial liberalization beyond orthodox concerns (Eds P. Arestis, & M. Sawyer.)., Palgrave Macmillan, Basingstoke, 1–42.

Auerbach, P., & Siddiki, J. U. (2004). Financial liberalisation and economic development: an assessment. Journal of Economic Surveys, 18(3), 231-265.

Aydın, M. K. & Ö. Aksoy. (2012). Finansal krizler üzerine bir değerlendirme, Bilgi, 24: 135-152.

Dutt, A. K. (1990). Interest rate policy in Ldcs: a post keynesian view, Journal of Post Keynesian Economics, 13(2), 210-232.

Eichengreen, B. (2021). Bretton woods after 50. review of political economy, 33(4), 552-569.

Filho, F. F., & Terra, F. B. (2022). Financial liberalization in developing countries. Investigación Económica, 81(320), 108-130.

Fry, M. J. (1989). Financial development: theories and recent experience. Oxford Review of Economic Policy, 5(4), 13-28.

Fry, M. J. (1995). Money, interest and banking in economic development, Baltimore: Johns Hopkins University Press.

Gibson, H. D., & Tsakalotos, E. (1994). The scope and limits of financial liberalisation in developing countries: A critical survey. The Journal of Development Studies, 30(3), 578-628.

Gregorio, J. & Guidotti, P. E. (1995). Financial Development and Economic Growth, World Development, 23(2). 433-448.

Grabel, I. (1994). The political economy of theories of" optimal" financial repression in the Third World. Review of Radical Political Economics, 26(3), 47-55.

Grabel, I. (1995). Speculation-led economic development: a post-Keynesian interpretation of financial liberalization programmes in the Third World. International Review of Applied Economics, 9(2), 127-149.

Grabel, I. (2015). Finance, development and social economics in view of the global crisis. in the elgar companion to social economics, (Eds. J. B. David. & W. Dolfsma), Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 566-590.

Gupta, K. L. (1987). Aggregate savings, financial intermediation, and interest rate. The Review of Economics and Statistics, 303-311.

Khan, A. H., & Hasan, M. A. (1988). Financial repression, financial development and structure of savings in pakistan. The Pakistan Development Review, 27(4), 701-713.

Kregel, J. (2008). Financial liberalization and domestic policy space: theory and practice with reference to latin america. in financial liberalization and economic performance in emerging countries, (Eds. P. Arestis &, L.F. de Paula.) Palgrave Macmillan, London, 9-25.

Loizos, K. (2018). The financial repression-liberalization debate: taking stock, looking for a

synthesis. Journal of Economic Surveys, 32(2), 440-468.

Odhiambo, N. N. (2010). The efficacy of financial liberalisation in developing countries: A revisionist view. Corporate Ownership and Control, 8(1).321-327

Reinhart, C., Kirkegaard, J. F., & Sbrancia, M. B. (2011). Financial repression redux. Finance and Development, 22-26.

Teupe, S. (2020). Keynes, inflation and the public debt: How to Pay for the War as a policy prescription for financial repression?. Financial History Review, 27(2), 187-209.

Stiglitz, J. E. (1993). The role of the state in financial markets. The world bank economic review, 7(1), 19-52.

Studart, R. (1993). Financial repression and economic development: towards a post-Keynesian alternative. Review of political economy, 5(3), 277-298.

Viner, J. (1947). International finance in the postwar world. Journal of Political Economy, 55(2), 97-107.

KAYNAKÇA

Akkaya Kia, R. (2016). Saraylı Bir Muhalifin Siyasi Mücadelesi: Teşebbüs-i Şahsi ve Adem-i Merkeziyet Cemiyeti. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 2015/2 Sayısı, 273-296.

Ball, D. (2015). Erişim Adresi: (https://www.manhattan-institute.org/html/forgotten-depression-1921-crash-cured-itself-6377.html

Barro, R. J., & Ursúa, J. F. (2008). Macroeconomic Crises since 1870. Brookings Papers on Economic Activity, 2008, 255–335. http://www.jstor.org/stable/27561619

Barro, R. J.; Ursúa, José F.; Weng, Joanna (2020). "The Coronavirus and the Great Influenza Pandemic: Lessons from the "Spanish Flu" for the Coronavirus's Potential Effects on Mortality and Economic Activity". National Bureau of Economic Research Working Paper Series. doi:10.3386/w26866

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi, 6 Nisan 1921. Kurum: 30.18.1.1; Yer Bilgisi: 3.16.16

Borazan, A. (2023). Setting the record straight on the recovery from the 1920–1921 recession, Cambridge Journal of Economics, January 2023, DOI:10.1093/cje/beac063.

Bulut, M. (2000). "XVII. Yüzyılda Osmanlılar Ve Merkantilistler," Ekonomik Yaklasim, Ekonomik Yaklasim Association, vol. 11(39), pages 23-35.

Cate, T. (1980). "Keynes' Early Phenomenological Writings: 1919-1929." Eastern Economic Journal 6, No. 3 (August, 1980).

Ebell, Monique and Ritschl, Albrecht, Real Origins of the Great Depression: Monopolistic Competition, Union Power, and the American Business Cycle in the 1920s (February 2007). CEPR Discussion Paper No. DP6146, Available at SSRN: https://ssrn.com/abstract=1133791

Genç, M. (2005). Osmanlı İmparatorluğunda Devlet ve Ekonomi, İstanbul, Ötüken Yayınları.

Hobsbawm, E. (1996). Kısa 20. Yüzyıl: 1914-1991 Aşırılıklar Çağı, (Çev.Yavuz ALOGAN), Sarmal Yayınevi, İstanbul.

Holtfrerich, C.L. (1986). The German Inflation 1914-1923 Causes and Effects in International Perspective, Walter de Gruyter · Berlin · New York.

İnalcık, H. (2017). Osmanlı İmparatorluğunun Ekonomik ve Sosyal Tarihi 1. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Kazgan, G. (2009). Tanzimat'tan 21. Yüzyıla Türkiye Ekonomisi. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Kedrosky, D. (18 Mart 2021). https://econreview.berkeley.edu/in-the-shadow-of-the-slump-the-depression-of-1920-1921/. Editor: Raına Zhao, Berkeley Economic Review.

Krugman, Paul (April 1, 2011). "1921 and All That". The New York Times. (https://archive.nytimes.com/krugman.blogs.nytimes.com/2011/04/01/1921-and-all-that/)

Kuehn, D. (2012). A note on America's 1920–21 Depression As An Argument For Austerity. Cambridge Journal of Economics, 36(1), 155–160. http://www.jstor.org/stable/24232385

Kütükoğlu, M. (1992). "Baltalimanı Muahedesi". Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. Cilt 5, 38-40.

Murphy, R. (18 Kasım 2009). The Depression You've Never Heard Of: 1920-1921 https://fee.org/articles/the-depression-youve-never-heard-of-1920-1921/

Ortaylı, İ. (2005). İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı. İletişim Yayınları.

Ökmen, M. (2012). Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Türkiye'de Merkeziyetçilik- Adem-i Merkeziyetçilik Pratiği Üzerine Notlar, Akademik Araştırmalar Dergisi, Sayı: 9-10.

Pamuk, Ş. (2020). Türkiye'nin 200 Yıllık İktisadi Tarihi. İş Bankası Kültür Yayınları.

Quatert, D. (2017). Osmanlı Devletinde Avrupa İktisadi Yayılımı ve Direniş. İletişim Yayınları.

Reed, S.B. (2014). "One hundred years of price change: the Consumer Price Index and the American inflation experience," Monthly Labor Review, U.S. Bureau of Labor Statistics, April 2014, https://doi.org/10.21916/mlr.2014.14

Romer, C.; Romer, D. (1989). "Does Monetary Policy Matter? A New Test in the Spirit of Friedman and Schwartz" (PDF). NBER Macroeconomics Annual. 4: 121–170. doi:10.2307/3584969.

Sayar, A.G. (2000). Osmanlı İktisat Düşüncesinin Çağdaşlaşması, 2.b., İstanbul, Ötüken Yayınları.

Sayar, A.G. (2008). ''Osmanlı'dan 21. yüzyıla ekonomik, kültürel ve devlet felsefesine ait değişmeler''. Ötüken Neşriyat.

Seyitdanlıoğlu, M. (1996). Türkiye'de liberal düşüncenin doğuşu ve gelişimi. Liberal Düşünce, (2), 103-111.

Sükan, B. (2014). İmparatorluk'tan Cumhuriyet'e Türkiye'de Yabancı Sermaye Anlayışı. Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi, S: 54, Bahar 2014, ss. 195-222.

Tabakoğlu, A. (2000). Türk İktisat Tarihi, İstanbul, Dergah Yayınları.

Tezel, Y. S. (2002) Cumhuriyet Döneminin İktisadi Tarihi, Tarih Vakfı Yayınları, Ankara.

Tokgöz, E. (2000). 19. Yüzyılda Osmanlı Ekonomisi. Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 18(2), 365-376.

Woods, T. E. (2009). The Forgotten Depression of 1920, Fall 2009 issue of The Intercollegiate Review.

KAYNAKÇA

Amihud, Y. (1996). Unexpected inflation and stock returns revisited--evidence from Israel. Journal of Money, Credit and Banking, 28(1), 22-33.

Basistha, A., & Kurov, A. (2015). The impact of monetary policy surprises on energy prices. Journal of Futures Markets, 35(1), 87-103.

Belen, M., & Gümrah, Ü. (2016). Türkiye'de hisse senedi piyasasının enflasyon açıklamalarındaki sürprizlere tepkisi. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi.

Ben Omrane, W., & Hafner, C. (2015). Macroeconomic news surprises and volatility spillover in foreign exchange markets. Empirical Economics, 48, 577-607.

Bredin, D., Hyde, S., Nitzsche, D., & O'reilly, G. (2009). European monetary policy surprises: the aggregate and sectoral stock market response. International Journal of Finance & Economics, 14(2), 156-171.

Brooks, R. M., Patel, A., & Su, T. (2003). How the equity market responds to unanticipated events. The Journal of Business, 76(1), 109-133.

Cheong, C., Mehari, T., & Williams, L. V. (2006). Dynamic links between unexpected exchange rate variation, prices, and international trade. Open economies review, 17, 221-233.

Choi, J. J., Elyasiani, E., & Kopecky, K. J. (1992). The sensitivity of bank stock returns to market, interest and exchange rate risks. Journal of banking & finance, 16(5), 983-1004.

Chow, E. H., Lee, W. Y., & Solt, M. E. (1997). The exchange-rate risk exposure of asset returns. Journal of Business, 105-123.

Demiralp, S., & Yilmaz, K. (2010). Para politikası beklentilerinin sermaye piyasaları üzerindeki etkisi (No. 1008). Working Paper.

Doğukanlı, H. (1992). Enflasyon Ortamında Hisse Senetlerinin Değerlendirilmesi. Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10(1), 349-364.

Fama, E. F. (1981). Stock returns, real activity, inflation, and money. The American economic review, 71(4), 545-565.

Fausch, J., & Sigonius, M. (2018). The impact of ECB monetary policy surprises on the German stock market. Journal of Macroeconomics, 55, 46-63.

Gökalp, B. T. (2017). Beklenen ve Beklenmeyen Para Politikası Kararlarının Hisse Senetleri Fiyatları Üzerindeki Etkileri. Akdeniz İİBF Dergisi, 17(35), 1-15.

Gregoriou, A., Kontonikas, A., MacDonald, R., & Montagnoli, A. (2009). Monetary policy shocks and stock returns: Evidence from the British market. Financial markets and portfolio management, 23, 401-410.

Jorion, P. (1991). The pricing of exchange rate risk in the stock market. Journal of financial and quantitative analysis, 26(3), 363-376.

Kandil, M., & Mirzaie, I. (2005). The effects of exchange rate fluctuations on output and prices: evidence from developing countries. The Journal of Developing Areas, 189-219.

Konrad, E. (2009). The impact of monetary policy surprises on asset return volatility: the case of Germany. Financial Markets and Portfolio Management, 23(2), 111-135.

Kontonikas, A., MacDonald, R., & Saggu, A. (2013). Stock market reaction to fed funds rate surprises: State dependence and the financial crisis. Journal of Banking & Finance, 37(11), 4025-4037.

Lobo, B. J. (2002). Interest rate surprises and stock prices. Financial Review, 37(1), 73-91.

Maskus, K. E. (1986). Exchange rate risk and US trade: a sectoral analysis. Economic Review, 71(3), 16-28.

Milani, F., & Treadwell, J. (2012). The effects of monetary policy “news” and “surprises”. Journal of money, credit and banking, 44(8), 1667-1692.

Neville, H., Draaisma, T., Funnell, B., Harvey, C. R., & Van Hemert, O. (2021). The best strategies for inflationary times. Available at SSRN 3813202.

Özkan, N. (2015). Türkiye'de Enflasyon, Hisse Senedi Getirileri ve Reel İktisadi Faaliyetler Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. TBB dergisi.81.

Pal, S., & Garg, A. K. (2019). Macroeconomic surprises and stock market responses—A study on Indian stock market. Cogent Economics & Finance, 7(1), 1598248.

Perrelli, M. R., Maveé, N., & Schimmelpfennig, M. A. (2016). Surprise, Surprise: What Drives the Rand/US Dollar Exchange Rate Volatility? (No. 2016/205). International Monetary Fund.

Schwert, G. W. (1981). The adjustment of stock prices to information about inflation. the Journal of Finance, 36(1), 15-29.

Sekmen, T. (2020). Gelişmekte olan ülkelerde jeopolitik riskler ve borsa davranışları: zamanla değişen nedensellik yaklaşımı. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 21(2), 359-381.

Wei, C. (2009). Does the stock market react to unexpected inflation differently across the business cycle?. Applied Financial Economics, 19(24), 1947-1959.

KAYNAKÇA

Ağır, H., Peker, O., & Kar, M. (2009). Finansal Gelişmenin Belirleyicileri Üzerine Bir Değerlendirme: Literatür Taraması. BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi, 3(2), 31–62.

Akgün, E. (2020). Türkiye'de Liberalizasyon Süreci ve Sıcak Para Hareketlerinin Makro Değişkenler Üzerine Etkisi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Akgün, M. (2016). Türkiye Finansal Raporlama Standartları. Gazi Kitabevi.

Akın, M., & Yıldırım, B. (2017). Türkiye'de Finansal Serbestleşme ve Ekonomik Büyüme İlişkisi. Nobel Yayın Dağıtım.

Ankarath, N., Mehta, K., Ghosh, T., & Alkafaji, Y. (2010). Understanding IFRS fundamentals: international financial reporting standards.

Bağcı, S. Z. (2021). Uluslararası finansal liberalizasyonun gelişmekte olan ülke ekonomileri üzerindeki etkisi ve finansal krizler ile ilişkisi: Türkiye örneği.

Barr, N. (1996). World Development Report 1996: From Plan to Market (The Wold Bank). Oxford University.

Bulut, Ö. U., & Yilmaz, H. (2020). Finansal Liberalizasyonun Uzun Dönemde İstihdam Yaratıcı Etkisinin FMOLS, DOLS ve CCR Yöntemi ile Analizi. International Journal of Business and Economic Studies, 1(2), 53–59.

Devereux, M. P., & Fuest, C. (2013). Tax Systems and Capital Mobility. In Handbook of Safeguarding Global Financial Stability. Academic Press, 195–200.

Doğan, B. (2014). Finansal Liberalizasyon Altında Yatırım: 1980 Sonrası Türkiye Örneği. Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Eichengreen, B. (2001). Capital Account Liberalization: What Do Cross-Country Studies Tell Us? The World Bank Economic Review, 15(3), 341–365.

Emsen, Ö. S., Değer, M. K., & Karaköy, Ç. (2006). Liberalizasyon ve Ekonomik Büyüme İlişkileri: Göreceli Gelişmiş ve Az Gelişmiş Geçiş Ekonomileri Deneyimleri. Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16, 1–19.

FRC. (2019). Turkish Financial Reporting Standards (TFRS). Financial Reporting Council.

Gökçen Kapusuz, A., & Çavuş, M. F. (2017). Sosyal Ekonomi Ağları: Küresel Değişim İçin İş birliği. In researchgate.net.

Karahasanoğlu, H., & Çetenak, E. H. (2021). Finansal Gelişmişlik Düzeyinin Firmaların Finansal Kısıtları Üzerine Etkisi. Uluslararası İşletme, Ekonomi ve Yönetim Perspektifleri Dergisi, 5, 527–542.

Karakaş, M. (2020). Finansal Liberalizasyon ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Seçilmiş OECD Ülkeleri Ölçeğinde Panel Veri Analizi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kaya, M. (2009). Küreselleşme Yaklaşımları. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 13(13), 61–76.

Kılıç, C. (2012). Finansal Liberalizasyon Sürecinde Türkiye'nin Sektörel Yapısında Meydana Gelen Değişmeler. Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 3(4), 107–147.

Kızıl, A., Fidan, M. M., Kızıl, C., & Keskin, İ. (2016). TMS - TFRS, Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları: Uygulamalar, Yorumlar, Muhasebeleştirme - 2. Baskı (TAS - TFRS, Turkish Accounting and Financial Reporting Standards: Practices, Interpretations, Accountancy - 2nd Edition). Der Yayınları.

Mangır, F. (2006). Finansal Deregülasyonun 1989-2001 Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri: Kasım 2000 ve Şubat 2001 Krizleri. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 16, 459–472.

Obstfeld, M., Shambaugh, J. C., & Taylor, A. M. (2005). The Trilemma In History: Tradeoffs Among Exchange Rates, Monetary Policies, and Capital Mobility. The Review of Economics and Statistics, 87(3), 423–438.

Onur, S. (2005). Finansal Liberalizasyon ve GSMH Büyümesi Arasındaki İlişki. International Journal of Management Economics and Business, 1(1), 127–152.

Özsoy, M. (2015). Türkiye'de Muhasebe Uygulamaları ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartları. Detay Yayıncılık.

Reinhart, C. M., & Rogoff, K. S. (2009). This Time Is Different. In Princeton University Press. Princeton University Press.

Stiglitz, J. (2002). Globalization And Its Discontents. New York: W. W. Norton and Co, 29(2), 321–324.

TMSK. (2020). Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) Tarihçesi. TMSK Yayınları.

Uygur, K., & Han, V. (2021). Finansal Liberalizasyon ve Gelir Dağılımı İlişkisi: G 10 Ülkeleri için Panel Kantil Regresyon Analizi. Bingol University Journal of Economics and Administrative Sciences, 5(Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Kongresi: Krizler, Belirsizlikler ve Arayışlar Özel Sayısı), 11–30.

KAYNAKÇA

Arvis, J. F., Marteau, J. F., & Raballand, G. (2010). The cost of being landlocked: logistics costs and supply chain reliability. The World Bank.

Arvis, J. F., Saslavsky, D., Ojala, L., Shepherd, B., Busch, C., & Raj, A. (2010). Connecting to Compete 2010: Trade Logistics in the Global Economy. The Logistics Performance Index and Its Indicators. World Bank.

Baird, A. J. (2006). Optimising the container transhipment hub location in northern Europe. Journal of Transport Geography, 14(3), 195-214.

Banister, D., & Berechman, J. (2001). Transport Investment and Economic Development. UCL Press, London.

Bärthel, F., & Woxenius, J. (2004). The quest for multimodal freight transport systems: a comparison of West and East Europe. Journal of Transport Geography, 12(4), 229-242.

Bhattacharyay, B. N. (2010). Institutions for Asian connectivity. ADBI Working Paper 220. Tokyo: Asian Development Bank Institute.

Black, J., & Van Geenhuizen, M. (2006). Sustainability and freight transport–Theoretical framework and practical implications. In Freight Transport and the Environment (pp. 15-38). Springer.

Brooks, M. R., & Menachof, D. (2008). The role of maritime service in the global supply chain: a review. Journal of Transport Supply Chain Management, 2(1), 15-30.

Chen, M., Mao, S., & Liu, Y. (2018). Big data: A survey. Mobile Networks and Applications, 19(2), 171-209.

Christopher, M. (2016). Logistics & supply chain management. Pearson UK.

Corbett, J. J., Winebrake, J. J., Green, E. H., Kasibhatla, P., Eyring, V., & Lauer, A. (2009). Mortality from ship emissions: a global assessment. Environmental science & technology, 41(24), 8512-8518.

Cullinane, K., & Khanna, M. (2000). Economies of scale in large containerships: optimal size and geographical implications. Journal of Transport Geography, 8(3), 181-195.

De, P., & Ghosh, B. (2005). Effects of infrastructure on regional income in the era of globalization: New evidence from South Asia. Asia-Pacific Development Journal, 12(1), 81-107.

Dellink, R., Lanzi, E., & Chateau, J. (2016). The sectoral and regional economic consequences of outdoor air pollution to 2060. OECD Environment Working Papers, No. 112, OECD Publishing, Paris.

Du, M., & Zhang, Y. (2018). The Belt and Road Initiative and China's Influence in International Trade. Journal of Contemporary China, 27(112), 458-478.

Elisseeff, V. (2001). The Silk Roads: Highways of Culture and Commerce. UNESCO Publishing.

Estache, A., & Fay, M. (2007). Current Debates on Infrastructure Policy. World Bank Policy Research Working Paper No. 4410.

Franck, I. (1994). The Silk Road: A history. Facts on File.

Grubesic, T. H., Zook, M., & Brunn, S. D. (2007). Cyberplace and cyberspace: Two approaches to analyzing digital intercity interaction. GeoJournal, 68(2-3), 155-175.

Hausmann, R., Hidalgo, C. A., Bustos, S., Coscia, M., Chung, S., Jimenez, J., Simoes, A., & Yıldırım, M. A. (2007). The atlas of economic complexity. Puritan Press.

Havenga, J. H., Simpson, Z., De Bod, A., & Viljoen, N. (2013). The evolving role of rail–a global perspective. Journal of Transport and Supply Chain Management, 7(1), 1-13.

Hesse, M. (2002). Shipping news: The implications of electronic commerce for logistics and freight transport. Resources, Conservation and Recycling, 36(3), 211-240.

Hesse, M., & Rodrigue, J. P. (2004). The transport geography of logistics and freight distribution. Journal of Transport Geography, 12(3), 171-184.

Hummels, D. (2007). Transportation costs and international trade in the second era of globalization. Journal of Economic perspectives, 21(3), 131-154.

Hummels, D., & Schaur, G. (2013). Time as a trade barrier. American Economic Review, 103(7), 2935-59.

Ivanov, D. (2020). Predicting the impacts of epidemic outbreaks on global supply chains: A simulation-based analysis on the coronavirus outbreak (COVID-19/SARS-CoV-2) case. Transportation Research Part E: Logistics and Transportation Review, 136, 101922.

Kaplinsky, R., Köhler, G., & Utecht, L. (2021). The role of global manufacturing supply chains: a review. World Development, 117, 222-235.

Karabell, Z. (2003). Parting the Desert: The Creation of the Suez Canal. Alfred A. Knopf.

Komlosy, A. (2017). Globalization and Its Histories. In Komlosy, A., Globalgeschichte 1800-2010. (pp. 139-159). Promedia.

Levinson, M. (2006). The Box: How the Shipping Container Made the World Smaller and the World Economy Bigger. Princeton University Press.

Liu, W., & Dunford, M. (2016). Inclusive globalization: Unpacking China's Belt and Road Initiative. Area Development and Policy, 1(3), 323-340.

Liu, M., & Ma, L. J. C. (2018). Global intercity networks in history: a complex network analysis. Journal of Geographical Systems, 20(3), 241-261.

Maurer, N., & Yu, C. (2011). What Drove the Expansion of the Panama Canal? The Journal of Economic History, 71(3), 684-717.

McKinnon, A. (2010). Environmental sustainability: a new priority for logistics managers. In Green logistics: Improving the environmental sustainability of logistics (pp. 3-30). Kogan Page Publishers.

Monios, J., & Wilmsmeier, G. (2013). Green logistics in peripheral regions: A study of policy failure. Transport Policy, 25, 156-165.

Morrell, P. S. (2009). Developments in air transport: The supply side. In The Routledge Companion to Travel and Tourism (pp. 59-71). Routledge.

Notteboom, T., & Rodrigue, J. P. (2005). Port regionalization: towards a new phase in port development. Maritime policy & management, 32(3), 297-313.

Pantelis, K. I., & Astarita, V. (2018). Digital technologies for the betterment of rural mobility: The case of an interurban ridesharing system. Transportation research procedia, 33, 103-110.

Raballand, G., Kunaka, C., & Giersing, B. (2012). The impact of regional liberalization and harmonization in road transport services: a focus on Northern and Western Africa. The World Bank.

Rodrigue, J. P., Comtois, C., & Slack, B. (2013). The geography of transport systems. Routledge.

Rodrigue, J. P., & Notteboom, T. (2009). The terminalization of supply chains: reassessing the role of terminals in port/hinterland logistical relationships. Maritime Policy & Management, 36(2), 165-183.

Rushton, A., Croucher, P., & Baker, P. (2010). The handbook of logistics and distribution management: Understanding the supply chain. Kogan Page Publishers

Sanchez, R. J., Hoffmann, J., Micco, A., Pizzolitto, G. V., Sgut, M., & Wilmsmeier, G. (2012). Port efficiency and international trade: port efficiency as a determinant of maritime transport costs. Maritime Economics & Logistics, 5(2), 199-218.

Sanchez, R. J., Wilmsmeier, G., & Hoffmann, J. (2016). Connecting the world through global shipping networks. In International Transport and the Environment (pp. 25-56). Edward Elgar Publishing.

Sys, C., Vanelslander, T., Adriaenssens, M., & Van Rillaer, I. (2011). International rail freight and market potentials: Lessons from a Belgian case. Journal of Rail Transport Planning & Management, 1(2-3), 67-73.

TEN-T. (2014). Scandinavian-Mediterranean Corridor. Trans-European Transport Network.

Therivel, R. (2013). Strategic environmental assessment in action. Routledge.

Urciuoli, L., & Ekwall, D. (2014). Proactive supply chain security in a post-9/11 world: a Swedish framework. Supply Chain Management: An International Journal.

Wang, Y., Sanchez Rodrigues, V., & Evans, L. (2021). The use of ICT in road freight transport for CO_2 reduction–A systems and actor perspective. Computers in Industry, 82, 103113.

Waters, D. (2003). Logistics: an introduction to supply chain management. Palgrave Macmillan.

Zhang, Y., & Tao, D. (2019). Autonomous Vehicles: The Next Generation of Transportation. In Electric, Connected and Autonomous Cars (pp. 173-187). Springer, Cham.

Zhang, L., Zhang, J., Duan, Z., & Bryde, D. (2016). Sustainable bike-sharing systems: Characteristics and commonalities across cases in urban China. Journal of Cleaner Production, 97, 124-133.

Zunder, T. H., & Islam, D. M. Z. (2010). A review of European rail freight transport and deregulation. The Open Transportation Journal, 4(1).

KAYNAKÇA

Ağan, B., & Aydın, Ü. (2018). Kripto Para Birimlerinin Küresel Etkileri: Asimetrik Nedensellik Analizi. ResearchGate. https://www.researchgate.net/publication/328278747_Kripto_Para_Birimlerinin_Kuresel_Etkileri_Asimetrik_Nedensellik_Analizi

Ainsworth, R., & Shact, A. (2016). Blockchain (Distributed Ledger Technology) Solves VAT Fraud. SSRN, (16). https://doi.org/10.2139/ssrn.2853428

Akiz, E. (2019). Kripto paranın vergilendirilmesi, muhasebeleştirilmesi ve denetimi. İstanbul Ticaret Üniversitesi Dış Ticaret Enstitüsü Tartışma Metinleri, (224), 1-22.

Akkaya, H., Gerçek, A., & Adnan, G. (2019). OECD ve Seçilmiş Bazı Ülkelerde Dijital Ekonominin Vergilendirilmesi: Türkiye İçin Çıkarımlar. International Journal of Public Finance, 4(2), 166-188.

Aktan, C. C., Utkulu, U., & Togay, S. (1998). Nasıl Bir Para Sistemi? Parasal Disiplin ve Parasal İstikrar İçin Alternatif Öneriler. İstanbul: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası.

Akyüz, Ş. (2017). Bitcoin İle Yapılan İşlemlerin Vergilendirilmesi. https://tr.linkedin.com/pulse/bitcoin-ile-yap%C4%B1lan-i%C5%9Flemlerin-vergilendirilmesi-%C5%9Fafak-aky%C3%BCz. (ET:15.02.2023).

Alkış, A. (2018). İslam hukuku açısından Bitcoin ve kripto para. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İİBF Dergisi, 8, 69-90.

Altay, F. (2017). 21. Yüzyılda Para Kavramı Bitcoin-Kripto Para-I. Yeni İpek Yolu Konya Ticaret Odası Dergisi, Y, 39, 357.

Altunbaşak, T. A. (2018). Blok Zincir (Blockchain) Teknolojisi ile Vergilendirme. Maliye Dergisi, 174(Ocak-Haziran), 360–371.

Ametrano, F. M. (2014). Hayek Money: The Cryptocurrency Price Stability Solution. SSRN Electronic Journal, (2008), 1–51. https://doi.org/10.2139/ssrn.2425270

Ateş, B. A. (2016). Kripto Para Birimleri, Bitcoin ve Muhasebesi. Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (7), 349-366.

Ateş, L. (2014). Bitcoin: Sanal Para ve Vergileme. Vergi Sorunları Dergisi, (308), 131-141.

ATĠK, M., KÖSE, Y., YILMAZ, B., & SAĞLAM, F. (2015). Kripto Para: Bitcoin ve Döviz Kurları Üzerine Etkileri. Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 6(11), 247-261.

Azman, F. (2018). Kripto Para. In V. Alptekin, İ. Metin, & A. T. Akcan (Eds.), Kripto Para Ekonomisi (pp. 59-74). Konya: Eğitim Yayınevi.

Bilgili, F., & Cengil, M. F. (2019). Bitcoin Özelinde Kripto Paraların Ticaret Şirketlerine Sermaye Olarak Getirilmesi [Bringing Crypto Currencies into Trading Companies as Capital in the Case of Bitcoin]. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 23(3), 3-23.

Bilir, H., & Çay, Ş. (2016). Elektronik Para ve Finansal Piyasalar Arasındaki İlişki [The Relationship Between Electronic Money and Financial Markets]. Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9(2), 21-31. Retrieved from http://dergipark.gov.tr/niguiibfd/issue/19762/211676

Bloomberg HT. (2019). BoE: Merkez bankası dijital parası gözden geçirmeye değer. Retrieved from https://www.bloomberght.com/boe-merkez-bankasi-dijital-parasi-gozden-gecirmeye-deger-2235922 (01.02.2023).

Bozdoğanoğlu, B. (2014). Sanal Para Birimi Bitcoin'in Kayıtdışı Ekonomi ile Karapara Faaliyetlerine Etkisi ve Vergilendirilmesi. Mali Hukuk Dergisi, 10(111), 1-26.

Bozkurt Yüksel, & Armağan Ebru. (2015). Elektronik Para, Sanal Para, Bitcoin ve Linden Doları'na Hukuki Bir Bakış. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 73(2), 173-220.

Burton, D. R., & Michel, N. J. (2017). Removing tax barriers to competitive currencies. The Heritage Foundation, (4761), 1-13. https://assets.realclear.com/files/2017/09/683_IB4761.pdf

Çakmak, M. (2019). Kripto paraların gelişim süreci, blok zincir teknolojisi ve kripto paraların Türkiye'de vergilendirilmesi. (Unpublished master's thesis). Marmara University, Institute of Social Sciences, Istanbul.

Çarkacıoğlu, D. A. (2016). Kripto-Para Bitcoin. Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu Araştırma Dairesi Daire Başkanlık Makamı.

Çarkacioğlu, A. (2016). Kripto Para - Bitcoin (SPK Araştırma Raporu). Retrieved from https://www.spk.gov.tr/SiteApps/Yayin/YayinGoster/1130 on 26 December 2019.

Çizmeci, B., & Göver, İ. H. (2020). Toplumlarda Fiziksel Paradan Dijital Paraya Geçiş: Bitcoin Örneği. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 21(2), 310-333.

Davis, S., Maxson, S., & Moyle, A. (2020). Blockchain and Cryptocurrency Regulation 2021. Global Legal Insights, 1-12.

DDP Web Site. (2019, Temmuz). Bitcoin Uses More Electricity Than 176 Countries. https://ddpculture.com/pop-culture/technology/bitcoin-uses-more-electricity-than-176-countries/

Dilek, Ş. (2018). Blockchain Teknolojisi ve Bitcoin. SETA Analiz, (231), 1-15. https://www.setav.org/assets/uploads/2018/02/231.-Bitcoin1.pdf

Doğan, Ş. (2020). Dijital Çağda Paranın Dönüşümü: Kripto Para Birimleri ve Blok Zinciri (Blockchain) Teknolojisi: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(3), 859-870.

Doğan, Z., Buyrukoğlu, S., & Kutbay, H. (2018). Türkiye'de Bitcoin İşlemlerinin Vergilendirilmesi ve Muhasebeleştirilmesine İlişkin Öneriler. Vergi Sorunları Dergisi, (361), 32-48.

Durmuş, M. (2016). Merkez Bankası Bağımsızlığı, Para ve Faiz: Kapitalizmde Finansın Ekonomi Politiği. Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 3, 22-61.

Durmuş, S. (2018). Sanal para Bitcoin. Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9, 665.

Eğilmez, M. (2018). Dolar Nasıl Dünya Parası Oldu, "Kendime Yazılar" Web Sitesi. http://www.mahfiegilmez.com/2018/09/dolar-nasl-dunya-paras-oldu.html

Erkuş, H., & Gümüş, A. (2018). Blockhain ve Kripto Paraların Kullanımı Üzerine Bir Değerlendirme. Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7(2), 41-49.

Euronews. (2021, Eylül 16). "Merkez Bankası dijital para birimleri ile kripto para arasındaki farklar neler?". https://tr.euronews.com/2021/09/16/merkez-bankas-dijital-para-birimleri-ilekriptopara-aras-ndaki-farklar-neler

European Parliament. (2018). Cryptocurrencies and blockchain. http://www.europarl.europa.eu/cmsdata/150761/TAX3%20Study%20on%20cryptocurrencies%20and%20blockchain.pdf

Evin, H. İ. (2018). Sermaye Piyasalarında Yeni Uygulamalar: Kripto Para Arzları. https://bctr.org/sermaye-piyasalarinda-yeni-uygulamalar-kripto-para-arzlari-6262/

Gelir İdaresi Başkanlığı İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı Mükellef Hizmetleri KDV Grup Müdürlüğü. (2012, 22 Ağustos). B.07.1.GİB.4.34.17.01-KDV.6-2668 sayılı özelge. Retrieved from https://gib.gov.tr/ (08.02.2023)

Girgin, B. (2021). Dijital Para ve Dijital Para Hakkında Hukuki Düzenlemeler. Ahkâm Dergisi, (1), 70-77. http://www.altintas.av.tr/edergi/AhkamDergisi.pdf (Erişim tarihi: 13.01.2023).

Güldalı, M. A. (2017). Bitcoin'in Vergilendirilmesi ve Avrupa Birliği Yaklaşımı. Vergi Sorunları Dergisi, 40(351), 34-43.

Güleç, D. Ö., & Çiltaş, A. (2018). Bitcoin İle Finansal Göstergeler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7(2)

Güven, V., & Şahinöz, E. (2018). Blokzincir Kripto Paralar Bitcoin Satoshi Dünyayı Değiştiriyor. Kronik Kitap.

İKTİSADİ BÜYÜMENİN BELİRLEYİCİLERİ VE AÇMAZLARI

Editör
Dr. Seher GÖKPINAR

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6952-80-5

Mart 2023

Sayfa Düzeni/Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

DEVLET BORÇLANMASI MI BÜYÜMENİN YOKSA BÜYÜME Mİ BORÇLANMANIN İTİCİ GÜCÜDÜR? 2006- 2022 TÜRKİYE ANALİZİ 1
Eren ÇAŞKURLU

EKONOMİK KARMAŞIKLIK, DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR VE EKONOMİK BÜYÜME İLİŞKİSİNİN E7 ÜLKELERİ İÇİN ANALİZİ 19
Ayşe ARI

TÜRKİYE'DE EĞİTİM VE SAĞLIK HARCAMALARININ GELİR DAĞILIMINA ETKİSİ (2000-2019) 32
Hayrettin TÜLEYKAN
Emre ŞENEL

TÜRKİYE'DE EKC HİPOTEZİNİN YENİDEN TEST EDİLMESİ: TURİZM VE ENERJİ YOĞUNLUĞUNUN ROLÜ 65
Serhat ÇAMKAYA

ABRAMS EĞRİSİ'NİN TÜRKİYE EKONOMİSİ İÇİN GEÇERLİLİĞİ 79
Kadriye Gül YÜCEL
Muhammed Hasan YÜCEL

BİR ORTODOKS İKTİSAT SAVUNUCUSU OLARAK MEHMED CAVİD BEY VE ESERİ: İKTİSAT İLMİ 93
Seher Büşra TOKAY
Yasemin ELİK

İLK BİRİKİMİN HOLLANDA UĞRAĞI: XVII. YÜZYIL'DA TİCARET, SÖMÜRGECİLİK, KAMU BORÇLARI VE VERGİLER 119
Zeynep AĞDEMİR

BANKING STRUCTURE AND REGIONAL ECONOMIC DEVELOPMENT 142
Şefika B ESEN

THE ECONOMIC CONVERGENCE IN CONTEXT OF R&D: A COMPARISON ANALYSES OF SELECTED OECD AND MIDDLE EAST COUNTRIES.....166
Pelin KARATAY GÖGÜL
Barış ÜLKER

IS THE RISK OF GLOBAL STAGFLATION REAL?.....179
Burak SERTKAYA

GROWTH DETERMINANTS IN SELECTED CEE COUNTRIES 198
Maya MOALLA
Seyit Ali MİÇOOĞULLARI

KAYNAKÇA

Abdullah Göv, A., & Yılancı, V. (2022), Türkiye'de Kamu İç Borçları ve Temel Makroekonomik Göstergeler Arasındaki İlişkinin Analizi, *Mehmet Akif Ersoy İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9 (2), 788-812.

Akdoğan, A. (2009), Kamu Maliyesi, Ankara: Gazi Kitabevi.

Alam, I., & Quazi, R. (2003), Determinants of Capital Flight: An Econometric Case Study Of Bangladesh, *International Review of Applied Economics*, 17:1, 85-103.

Altıntaş, H. (2013), Türkiye'de Petrol Fiyatları, İhracat ve Reel Döviz Kuru İlişkisi: ARDL Sınır Testi Yaklaşımı ve Dinamik Nedensellik Analizi, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 9(19), 1-30.

Altıntaş, H. (2013), Türkiye'de Petrol Fiyatları, İhracat ve Reel Döviz Kuru İlişkisi: ARDL Sınır Testi Yaklaşımı ve Dinamik Nedensellik Analizi, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 9(19), 1-30.

Altunöz, U. (2018), Cari Açık, Bütçe Açığı ve Yatırım – Tasarruf Açığı Bağlamında Türkiye'nin Üçüz Açık Analizi, *Maliye Dergisi*, Temmuz – Aralık (175), 115-139.

Anderu, K. S., Adeleke, O., & Adeniyi, O. (2019), External Debt and Economic Growth in Nigeria, *Journal of African Union Studies (JoAUS)*, 8, 3), 161-177.

Arslan, A. (2022), Türkiye'de İç ve Dış Borçlanmanın Ekonomik Büyümeye Etkisi, *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 21(1) 127-140.

Bilginoğlu, M. A., & Aysu, A. (2008), Dış Borçların Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: Türkiye Örneği, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 31, 1-23.

Cunningham, R. (1993), The Effect of Debt Burden on Economic Growth in Heavily Indebted Developing Nations, *Journal of Economic Development*, 18, 1, 115 – 126.

Çaşkurlu E. (2022), Mali Risk Analizi Çerçevesinde Kamu Borçlanmasında İlk Günah Sendromu: Arjantin Ekonomisi Örneği, A. Yusufoğlu (Ed.) ve M. Çakır (Ed.), *Maliye Yazıları Teori – İktisat – Politika içinde* (103-126)., Ankara: Gazi Kitabevi.

Çaşkurlu, E. (2007), İç ve Dış Borçlanmada Risk Analizine Dayalı Borç Yönetimi ve Türkiye Açısından Değerlendirilmesi 1980 ve Sonrası. İstanbul: İktisadi Araştırmalar Vakfı.

Çaşkurlu, E., & Arslan, B. (2021), Kamu Maliyesine Giriş, Ankara: Gazi Kitabevi.

Çaşkurlu, E., & Ünalan, G. (2021), Dış Borçlanmanın Büyüme Üzerindeki Etkisi ve Ortaya Çıkardığı Mali Riskler: Arjantin Borç Krizi ve Düşündürdükleri, B. Doğrusöz (Ed.), A. Yılmaz (Ed.) ve A. Gülay (Ed.), *Güncel Maliye Tartışmaları- 3 Dr. Veysi SEVİĞ'e Armağan içinde* (117-146), İstanbul: Seçkin Yayınevi.

Engle, R., & Granger, C.W.J. (1987), Cointegration and Error-Correction: Representation, Estimation and Testing. *Econometrica*, 55(2): 251-276.

Ferreira, C. (2016), "Debt and Economic Growth in the European Union: A Panel Granger Causality Approach". *International Advances in Economic Research*, 22: 131-149.

Gülmez, A. (2015), Türkiye'de Dış Finansman Kaynakları Ekonomik Büyüme İlişkisi: ARDL Sınır Testi Yaklaşımı, *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11, 2, 139 – 152.

Johansen, S. (1988), Statistical Analysis of Cointegrating Vectors. *Journal of Economic Dynamics and Control*, 12(2-3), 231-254.

Johansen, S., & Juselius, K. (1990), Maximum Likelihood Estimation and Inferance on Cointegration With Applications to the Demand for Money. *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, 52(2), 169-210.

Karayılmazlar, E., & Özgün, M. (2019), "Tasarruflar ile Dış Borçlar Arasındaki İlişkinin Ampirik Analizi: Türkiye Örneği", *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 37(3), 489-516.

Karayılmazlar, E., & Özgün, M. (2019), Tasarruflar ile Dış Borçlar Arasındaki İlişkinin Ampirik Analizi: Türkiye Örneği, *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 37(3), 489-516.

Kaya, L. & Çadırcı, Ç. (2022), "Kamu İç Borç Stoku ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Türkiye İçin Nedensellik Analizi", *Ekonomi Maliye İşletme Dergisi*, 5(1): 130-139

Kıran, B., & Güriş, B. (2011), Türkiye'de Ticari ve Finansal Dışa Açıklığın Büyümeye Etkisi: 1992-2006 Dönemi Üzerine Bir İnceleme. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11*(2), 69-80.

Malak, M., (2022), Kamu Borcunun Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: AB Ülkeleri Üzerine Bir Analiz, *Turkuaz Uluslararası Sosyo-Ekonomik Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 4, 2, 13-28.

Mumba, C. S., & Li, J.H. (2020), The Impact of External Debt on Economic Growth: Evidence from Southern Africa, *Journal of Finance and Economics*, Vol. 8, No. 3, pp. 135-141.

Narayan, P.K. (2005), The Saving and Investment Nexus for China: Evidence From Cointegration Tests. *Applied Economics*, 37(17), 1979- 1990, Number 10, 40–62.

Öztürk, S., & Çınar, U. (2018), Kamu Dış Borçlanması ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Türkiye Üzerine Ampirik Bir Uygulama (1975-2016), *Sosyal Bilimler Metinleri*, 1, 66-79.

Pesaran, H., Shin, Y., & Smith, R. (2001), "Bounds Testıng Approaches to the Analysis of Level Relationships, *Journal of Applied Econometrics*, 16, 289-326.

Yalta, T., & Yalta, Y. (2019), Modern Makroekonomiye Giriş, Ankara: Adres Yayınları.

KAYNAKÇA

Arnaut, M., & Dada, J.T. (2022), Exploring the nexus between economic complexity, energy consumption and ecological footprint: new insights from the United Arab Emirates, *International Journal of Energy.* DOI.10.1108/IJESM-06-2022-0015. https://doi.org/10.1007/s11356-022-21099-9

Breusch T.S., & Pagan, A. R. (1980), The Lagrange Multiplier Test and Its Applications to Model Specification in Econometrics, *The Review of Economic Studies*, 47(1), 239-253.

Chávez, J. C., Mosqueda, M. T., & Gómez-Zaldívar, M. (2017), Economic Complexity and Regional Growth Performance: Evidence from the Mexican Economy, *Review of Regional Studies*, 47(2), 201-219.

Çeştepe, H., & Çağlar, O. (2017), Ürün sofistikasyonu ve ekonomik büyüme ilişkisi: Panel veri analizi, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, ICMEB17 Özel Sayısı, 992-1000.

Emirmahmutoğlu, F., & Köse, N. (2011), Testing for Granger causality in heterogeneous mixed panels, *Economic Modelling*, (28), 870-876.

Ferrarini, B.,& Scaramozzino, P. (2016), Production complexity, adaptability and economic growth, *Structural Change and Economic Dynamics*, 37, 52–61.

Hadri, K.,& Eiji Kurozumi, E. (2012), A Simple Panel Stationarity Test in The Presence of Serial Correlation and A Common Factor, *Economics Letters*, 115, 31-34.

Hidalgo, C. A., & Hausmann, R. (2009), The building blocks of economic complexity. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 106(26), 10570-10575.

Hidalgo, C.A., Klinger, B., Barabasi, A-L., & Hausmann, R. (2007), The product space conditions the development of nations, *Science*, 317, 482-487.

Khan, H., Khan, U., & Khan, M. A. (2020), Causal nexus between economic complexity and fdi: empirical evidence from time series analysis, *Chinese Economy*, 53(5), 374-394.

Mighri, Z., & AlSaggaf , M.I. (2022), Asymmetric impacts of renewable energy consumption and economic complexity on economic growth in Saudi Arabia: Evidence from the NARDL model, 1-28.DOI: https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-1594202/v1

Nguyen, C.P.,& Su,T.D. (2021), Economic integration and economic complexity: The role of basic resources in absorptive capability in 40 selected developing countries, *Economic Analysis and Policy*, 71, 609-625.

Nguyen, C.P., Schinckus, C.,& Su, T.D. (2022), Determinants of Economic Complexity: A Global Evidence of Economic Integration, *Institutions, and Internet Usage. Journal of the Knowledge Economy*, https://doi.org/10.1007/s13132-022-01053-3

Pesaran, H.M. (2004), General Diagnostic Tests for Cross Section Dependence in Panels. *University of Cambridge*, Working Paper, 435.

Pesaran, H. M., Ullah, A.,& Yamagata, R.T. (2008), A Bias Adjusted LM Test of Error Cross Section Independence, *The Econometrics Journal*, 11(1), 105-127.

Poncet, S.,& Waldemar, F.S.D. (2013), Export Upgrading and Growth: The Prerequisite of Domestic Embeddedness, *World Development*, 51, 104–118.

Romer, P.M. (1989). What Determines the Rate of Growth and Technological Change?. *Policy Research Working Paper Series*, No. 279.

Satrovic, E.,& Adedoyin, F.F. (2022), An empirical assessment of electricity consumption and environmental degradation in the presence of economic complexities, *Environmental Science and Pollution Research*, 29, 78330–78344.

Sepehrdoust, H., Davarikish, R., & Setarehie, M. (2019), The knowledge-based products and economic complexity in developing countries. *Heliyon*, 5(12), 1-11.

Solow, R.M. (1956), A contribution to the theory of economic growth, *The Quarterly Journal of Economics*, 70(1), 65–94.

Soyyiğit, S. (2018), OECD Kurucu Ülkelerinde Ekonomik Kompleksite Düzeyi ile Kişi Başına Düşen GSYH Arasındaki İlişki: Panel Eşbütünleşme Analizi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi,* 21(2), 374-392.

Stojkoski, V.,& Kocarev, L. (2017), The Relationship between Growth and Economic Complexity: Evidence from Southeastern and Central Europe, *Munich Personal RePEc Archive*, Paper No. 77837.

Şahin, D., Durmuş, S. (2020), Yeni sanayileşen ülkelerde ekonomik kompleksite düzeyinin belirleyicileri, *ODÜ Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 334-351.

Udeogu, E., Roy-Mukherjee, S., & Amakom, U. (2021), Does Increasing Product Complexity and Diversity Cause Economic Growth in the Long-Run? A GMM Panel VAR Evidence, *Sage Open*, 11(3), 1-16.

Uçar, M.,Soyyiğit, S., Nişancı, M. (2019), Ülkelerin İktisadi Gelişmişlik ve İktisadi Karmaşıklık Düzeyleri Arasındaki İlişki: G8 Ülkeleri Örneği, *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 20(1), 138-148.

Yıldız, G.,& Yıldız, B. (2019), Ekonomik karmaşıklık ile ekonomik büyüme arasındaki ilişki: Panel Bootstrap Granger nedensellik analizi, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 15(2), 329-340.

Zhu, S., & Li, R. (2017), Economic complexity, human capital and economic growth: empirical research based on cross-country panel data, *Applied Economics*, 49(38), 3815-3828.

KAYNAKÇA

Akdoğan, A. (2011). Kamu Maliyesi. Ankara: Gazi Kitabevi.

Akbulut, E. (2015). Sağlık Harcamaları ve Gelir Dağılımı İlişkisi: Türkiye ve OECD Ülkeleri Karşılaştırmalı Analizi, *Maliye Araştırmaları Dergisi,* Cilt 6, Sayı 3, 137 – 155.

Aksoğan, G., & Elveren, A. (2012). Türkiye'de Savunma, Sağlık ve Eğitim Harcamaları ve Gelir Eşitsizliği (1970-2008): Ekonometrik Bir İnceleme, *Sosyoekonomi Dergisi,* Cilt 17, Sayı 17.

Aksu, Ö. A. (1993). Gelir ve Servet Dağılımı. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, No: 3698.

Aktan, C. C., ve Vural, İ. Y. (2002). Gelir Dağılımında Adalet (siz)lik ve Gelir eşit(siz)liği: Coşkun Can Aktan (ed.), Yoksullukla Mücadele Stratejileri, Ankara. Ankara: Hak-İş Konfederasyonu Yayınları.

Altındağ, Ö. ve Yıldız, A. (2020). Türkiye'de Sağlık Politikalarının Dönüşümü. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (1), 157-184.

Çetinkaya, Ş. (2012). *Türkiye'de Sosyal Yardımlaşma Müessesi.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI [DPT] (2001). Gelir Dağılımının İyileştirilmesi ve Yoksullukla Mücadele Özel İhtisas Komisyonu Raporu, *2599-ÖİK. 610.*

Dinler, Z. (2008). İktisada Giriş. Bursa: Ekin Kitabevi

Duman, A. (2008), Education and Income Inequality in Turkey: Does Schooling Matter?, *Financial Theory and Practice*, 32(3), 369–385.

Edizoğlan, N., Çetinkaya, Ö., ve GÜMÜŞ, E. (2016). Kamu Maliyesi, 7. Baskı. Bursa: Ekin Yayıncılık.

Ersezer, D. (2006). Gelir Dağılımı Politikası ve Araçları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16*(1), 255-268.

Gürsel, S., Levent, H., Selim, R., ve Sarıca, Ö. (2000). Türkiye'de Bireysel Gelir Dağılımı Ve Yoksulluk Avrupa Birliği ile Karşılaştırma. İstanbul: TÜSİAD Yayınları.

Han, E. (2010). Gelir Dağılımı Adaletine Yönelik Ekonomik Politikalar. Ankara: Türkiye Kamu- Sen Ar- Ge Merkezi Yayını, No:36.

Hançerlioğlu, O. (2006). Ekonomi Sözlüğü. İstanbul : Remzi Kitapevi.

Kirmanoğlu, H. (2014). Kamu Ekonomisi Analizi 5. Baskı. İstanbul: Beta Yayıncılık.

Manisalıoğlu, E. (1971). Dışsal Ekonomiler ve İktisadi Gelişme. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.

Lister, J. (2008). Sağlık politikası reformu: Yanlış yolda mı gidiyoruz? Çev.: Melis İnan, Alaz Kılıçaslan, Nilay Erten, Deniz İlhan & Halil Can Kurban. İstanbul: İnsev Yayınları

Özgüler, V. C. (2015). Gelir, Servet ve Yoksulluk. İstanbul: Cinius Yayınevi.

Öztürk, N. (2005). İktisadi Kalkınmada Eğitimin Rolü, *Sosyoekonomi*, Cilt:1, Sayı:1

Pehlivan, M. S. (2009). Gelir Dağılımı Eşitsizliğine Devletin Müdahale Araçları. *: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Örneği (Sosyal Yardım Uzmanlık Tezi)*. Ankara: Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Yayını.

Pehlivan, O. (2015). Kamu Maliyesi. Trabzon: Celepler Matbaacılık.

SAĞLIK BAKANLIĞI. (2017). Sağlıkta Dönüşüm. 16 Kasım 2017,

Şantaş, G., Demirgil, B., ve Şantaş, F. (2019). Sağlık Harcamaları - Gelir Dağılımı İlişkisi: Türkiye İçin Bir ARDL Sınır Testi Yaklaşımı. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 17*(1), 412-427.

Şener, O. (2006), Kamu Ekonomisi, 8. Baskı, İstanbul: Beta Yayıncılık

Tokatlıoğlu, M., ve Selen, U. (2017). Maliye Politikası. Bursa: Ekin Yayınevi.

Tural N. (2002). Eğitim Finansmanı, Anı Yayıncılık, Ankara,

Türk, İ. (2005). Kamu Maliyesi, 10. Baskı. Ankara: Turhan Kitabevi.

Uçkan, B. (1999). Gelirler Politikası ve Sosyal Diyalog. *Çimento İşveren Dergisi, 13*(1), 1-24.

Uysal, Y. (2007). Gelir Dağılımı Türleri Arasındaki İlişkiler Bağlamında Gelir Dağılımının Düzenlenmesine Yönelik Öneriler. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:9 Sayı:2*, 248-292.

Ünsal, E. M. (2011). Makro İktisat 9. Baskı. Ankara: İmaj Kitabevi.

Ünsal, E. M. (2012). Mikro İktisat Genişletilmiş 9. Baskı. Ankara : İmaj Yayıncılık.

Yardımcıoğlu, F., (2012). Eğitim harcamaları, ekonomik büyüme ve gelir dağılımı ilişkisi, *Yayınlanmamış Doktora Tezi.*

KAYNAKÇA

Abban, O. J., Wu, J., & Mensah, I. A. (2020). Analysis on the nexus amid CO 2 emissions, energy intensity, economic growth, and foreign direct investment in Belt and Road economies: does the level of income matter?. Environmental Science and Pollution Research, 27, 11387-11402.

Acaravci, A., & Ozturk, I. (2010). On the relationship between energy consumption, CO2 emissions and economic growth in Europe. Energy, 35(12), 5412-5420.

Akadiri, S. S., Akadiri, A. C., & Alola, U. V. (2019). Is there growth impact of tourism? Evidence from selected small island states. Current Issues in Tourism, 22(12), 1480-1498.

Akram, R., Chen, F., Khalid, F., Ye, Z., & Majeed, M. T. (2020). Heterogeneous effects of energy efficiency and renewable energy on carbon emissions: Evidence from developing countries. Journal of cleaner production, 247, 119122.

Al-Mulali, U., Solarin, S. A., & Ozturk, I. (2016). Investigating the presence of the environmental Kuznets curve (EKC) hypothesis in Kenya: an autoregressive distributed lag (ARDL) approach. Natural Hazards, 80, 1729-1747.

Altıntaş, H., & Kassouri, Y. (2020). Is the environmental Kuznets Curve in Europe related to the per-capita ecological footprint or CO2 emissions?. Ecological indicators, 113, 106187.

Bella, G. (2018). Estimating the tourism induced environmental Kuznets curve in France. Journal of Sustainable Tourism, 26(12), 2043-2052.

BP. (2023). Statistical Review of World Energy. https://www.google.com/search?q=bp+a%C3%A7%C4%B1l%C4%B1m%C4%B1&oq=bp+a%C3%A7%C4%B1&aqs=chrome.1.69i57j0i67j0i512l2j0i22i30l5.2567j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8.

Brown, R. L., Durbin, J., & Evans, J. M. (1975). Techniques for testing the constancy of regression relationships over time. Journal of the Royal Statistical Society: Series B (Methodological), 37(2), 149-163.

Destek, M. A., & Sarkodie, S. A. (2019). Investigation of environmental Kuznets curve for ecological footprint: the role of energy and financial development. Science of the Total Environment, 650, 2483-2489.

Destek, M. A., Ulucak, R., & Dogan, E. (2018). Analyzing the environmental Kuznets curve for the EU countries: the role of ecological footprint. Environmental Science and Pollution Research, 25, 29387-29396.

Dickey, D. A., & Fuller, W. A. (1979). Distribution of the estimators for autoregressive time series with a unit root. Journal of the American statistical association, 74(366a), 427-431.

El Anshasy, A. A., & Katsaiti, M. S. (2014). Energy intensity and the energy mix: What works for the environment?. Journal of environmental management, 136, 85-93.

Eyuboglu, K., & Uzar, U. (2020). The impact of tourism on CO2 emission in Turkey. Current Issues in Tourism, 23(13), 1631-1645.

Eyuboglu, S., & Eyuboglu, K. (2019). Tourism development and economic growth: an asymmetric panel causality test. Current Issues in Tourism, 23(6), 659-665.

Gao, J., Xu, W., & Zhang, L. (2021). Tourism, economic growth, and tourism-induced EKC hypothesis: evidence from the Mediterranean region. Empirical Economics, 60, 1507-1529.

GFN. (2023). Global Footprint Network. https://data.footprintnetwork.org/#/countryTrends?cn=223&type=BCpc,EFCpc.

Gökçe, E. C., & Kızılkaya, F. (2022). Türkiye için Turizm Kaynaklı EKC Hipotezinin Test Edilmesi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19(1), 352-362.

Greening, L. A., Greene, D. L., & Difiglio, C. (2000). Energy efficiency and consumption—the rebound effect—a survey. Energy policy, 28(6-7), 389-401.

Grossman, G. M., & Krueger, A. B. (1991). Environmental impacts of a North American free trade agreement (No. 3914), National Bureau of Economic Research. Cambridge, MA.

Halliru, A. M., Loganathan, N., Hassan, A. A. G., Mardani, A., & Kamyab, H. (2020). Re-examining the environmental Kuznets curve hypothesis in the Economic Community of West African States: A panel quantile regression approach. Journal of Cleaner Production, 276, 124247.

Işik, C., Ahmad, M., Pata, U. K., Ongan, S., Radulescu, M., Adedoyin, F. F., ... & Ongan, A. (2020). An evaluation of the tourism-induced environmental Kuznets curve (T-EKC) hypothesis: evidence from G7 Countries. Sustainability, 12(21), 9150.

Katircioglu, S. T. (2014). International tourism, energy consumption, and environmental pollution: The case of Turkey. Renewable and Sustainable Energy Reviews, 36, 180-187.

Katircioglu, S. T., Feridun, M., & Kilinc, C. (2014). Estimating tourism-induced energy consumption and CO2 emissions: The case of Cyprus. Renewable and Sustainable Energy Reviews, 29, 634-640.

Katircioglu, S., Gokmenoglu, K. K., & Eren, B. M. (2018). Testing the role of tourism development in ecological footprint quality: evidence from top 10 tourist destinations. Environmental Science and Pollution Research, 25, 33611-33619.

Katircioğlu, S. T. (2014). Testing the tourism-induced EKC hypothesis: The case of Singapore. Economic Modelling, 41, 383-391.

Kılavuz, E., Oralhan, B., Sarıgül, S. S., & Uluğ, E. E. (2021). The Validity of the Tourism-induced EKC Hypothesis: The Case of Turkey. International Journal of Business and Economic Studies, 3(2), 124-138.

Majumdar, S., & Paris, C. M. (2022). Environmental impact of urbanization, bank credits, and energy use in the UAE—A tourism-induced EKC model. Sustainability, 14(13), 7834.

Mikayilov, J. I., Mukhtarov, S., Mammadov, J., & Azizov, M. (2019). Re-evaluating the environmental impacts of tourism: does EKC exist?. Environmental Science and Pollution Research, 26(19), 19389-19402.

Narayan, P. K. (2005). The saving and investment nexus for China: evidence from cointegration tests. Applied economics, 37(17), 1979-1990.

Oğul, B. (2022). Turizm sektörü çevre kirliliğini artırıyor mu? Türkiye üzerine ampirik bir tahmin. Ardahan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 4(2), 98-103.

OWD. (2023). Our World Data. https://ourworldindata.org/grapher/energy-intensity.

Pata, U. K., & Balsalobre-Lorente, D. (2022). Exploring the impact of tourism and energy consumption on the load capacity factor in Turkey: a novel dynamic ARDL approach. Environmental Science and Pollution Research, 29(9), 13491-13503.

Pesaran, M. H., Shin, Y., & Smith, R. J. (2001). Bounds testing approaches to the analysis of level relationships. Journal of applied econometrics, 16(3), 289-326.

Phillips, P. C., & Perron, P. (1988). Testing for a unit root in time series regression. Biometrika, 75(2), 335-346.

Rahman, M. H., Voumik, L. C., Islam, M. J., Halim, M. A., & Esquivias, M. A. (2022). Economic Growth, Energy Mix, and Tourism-Induced EKC Hypothesis: Evidence from Top Ten Tourist Destinations. Sustainability, 14(24), 16328.

Shokoohi, Z., Dehbidi, N. K., & Tarazkar, M. H. (2022). Energy intensity, economic growth and environmental quality in populous Middle East countries. Energy, 239, 122164.

Tandoğan, D., & Genç, C. M. (2019). Türkiye'de Turizm ve Karbondioksit Salımı Arasındaki İlişki: Rals-Engle ve Granger Eşbütünleşme Yaklaşımı. Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 30(3), 221-230.

Tugcu, C. T. (2014). Tourism and economic growth nexus revisited: A panel causality analysis for the case of the Mediterranean Region. Tourism management, 42, 207-212.

TUİK. (2023). İstatistik Göstergeler, 1923-2022. https://biruni.tuik.gov.tr/yayin/views/visitorPages/index.zul.

WDI. (2023). World Development Indicators. https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators.

Yilanci, V., & Pata, U. K. (2020). Investigating the EKC hypothesis for China: the role of economic complexity on ecological footprint. Environmental Science and Pollution Research, 27(26), 32683-32694.

KAYNAKÇA

Abrams, B. A. (1999), The Effect of Government Size on the Unemployment Rate, *Public Choice*, 99(3/4), 395–401. Erişim Adresi: http://www.jstor.org/stable/30024535

Abrams, B. A., & Wang, S. (2007), The Effect of Government Size on the Steady-State Unemployment Rate: An Error Correction Model, No 07-14. Working Papers. University of Delaware. Department of Economics.

Afonso, A., Şen, H. & Kaya, A. (2018). Government Size, Unemployment, and Inflation Nexus in Eight Large Emerging Market Economies (May 6, 2018). *REM Working Paper* 038-2018, http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3174414

Armey, D. (1995), The Freedom Revolution: Why Big Government Failed, Why Freedom Works, and How We Will Rebuild America, Regnery Publishing, Washington.

Aslan, A., & Kula, F. (2010), Kamu Sektör Büyüklüğü-İşsizlik İlişkisi: Abrams Eğrisi'nin Türkiye Ekonomisi İçin Testi, *Maliye Dergisi*, 159, 155-166.

Barro, R. J. (1991), Economic Growth in a Cross Section of Countries, *The Quarterly Journal of Economics*, 106(2), 407–443. https://doi.org/10.2307/2937943

Bulutay, T. (1995), Employment, Unemployment and Wages in Turkey. Ankara, International Labour Office. Erişim Adresi: https://ilo.primo.exlibrisgroup.com/discovery/delivery/41ILO_INST:41ILO_V2/1243669640002676

Dickey, D. A. & Fuller, W. A. (1981), Likelihood Ratio Statistics for Autoregressive Time Series With a Unit Root, *Econometrica*, 49, 1057-1072. https://doi.org/10.2307/1912517

Demekas, D. G. & Kontolemis, Z. G. (2000), Government Employment and Wages and Labor Market Performance, *Oxford Bulletin of Economics & Statistics* 62(3):391-415, https://doi.org/10.1111/1468-0084.00177

Dimitris K. Christopoulos & Efthymios G. Tsionas (2002), Unemployment and Government Size: Is There Any Credible Causality?, *Applied Economics Letters*, 9:12, 797-800, DOI: 10.1080/13504850210129432

Durkaya, M. & Ceylan, S. (2016), İşsizliğin Azaltılmasında Kamu Kesimi Büyüklüğünün Rolü, *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar*, (615), 3-40 . Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/fpeyd/issue/48030/607400

Engle, R. F., & Granger, C. W. J. (1987), Co-Integration and Error Correction: Representation, Estimation, and Testing, *Econometrica*, 55(2), 251–276. Erişim Adresi: https://doi.org/10.2307/1913236

Holden, S. & Sparrman, V., Do Government Purchases Affect Unemployment? (May 31, 2011), *CESifo Working Paper Series* No. 3482, http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1860045

Hunt, E.K. (2019), İktisadi Düşünce Tarihi Eleştirel Bir Pespektif, 2.Baskı, (Çev. Vedat Ulvi Aslan), Ankara: Siyasal Kitabevi.

ILO (2023), World Employment and Social Outlook Trends 2023, Geneva: International Labour Office.

Kanca, O. & Bayrak, M. (2015), Kamu Harcamaları Bileşenleri ile İşsizlik Arasındaki İlişki (Türkiye Örneği). *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi*, 1 (2), 55-74. Erişim Adresi: https://dergipark.org.tr/tr/pub/gjeb/issue/7239/95329

Mercan, A. & Buyrukoğlu, S. (2020), Türkiye'de Abrams ve Armey Eğrilerinin Geçerliliği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi.* 19. 1862-1878. Erişim Adresi: DOI:10.17755/esosder.730089

OECD (2022), OECD Employment Outlook 2022, *OECD Publishing*, Paris.

OECD (2023), Labour Statistics, https://www.oecd.org/sdd/labour-stats/unemployment-rates-oecd-update-february-2023.htm

Özer, M. O. (2020), Kamu Harcamaları ve İşsizlik Oranı Arasındaki İlişki: Abrams Eğrisinin Türkiye İçin Sınanması, *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (20), 307-322. Erişim Adresi: https://dergipark.org.tr/tr/pub/sbed/issue/59236/752560

Phillips, P. C. B. & Perron, P. (1988). Testing for a Unit Root in Time Series Regression. *Biometrika*, 75, 335-346. Erişim Adresi: https://doi.org/10.2307/2336182

Sevüktekin, M. (2017), Ekonometrik Zaman Serileri Analizi E-Views Uygulamalı, Bursa: Dora Yayıncılık.

Sweezy, P. (2007), Kapitalist Gelişme Teorisi, Marksist Politik İktisadın İlkeleri, (Türkçesi: Gülsüm Akalın), İstanbul: Kalkedon Yayınları.

Topal, M.H. & Günay, H.F. (2018), Türkiye'de Abrams Eğrisi Hipotezinin Geçerliliği, 5th International Congress on Political, Economic and Social Studies (ICPESS), Bildiriler Kitabı, Cilt:2, *Ekonomik Araştırmalar*, s.284-305. Erişim Adresi: https://www.researchgate.net/publication/330412564_Turkiye'de_Abrams_Egrisi_Hipotezinin_Gecerliligi

TÜİK (2023), İşgücü İstatistikleri, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-Kasim-2022-49384

Üçal, H. (2021), Abrams Eğrisinin Seçilmiş Avrupa Ülkeleri İçin Analizi, *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 7(52), 2887-2892. Erişim Adresi: https://smartofjournal.com/DergiTamDetay.aspx?ID=1139

KAYNAKÇA

Acartürk, E., & Kılıç, R. (2011). Osmanlı Devleti'nde Kapitülasyonlarin İktisadi ve Siyasi Perspektiften Analizi, *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 29*(2), 1-21.

Akbulut, Ö. F. (2022), *Maliye Nazırı Cavit Bey'in Faaliyetleri (1914-1926),* Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Aslan, A. (2019), "Liberalizm Nedir?", *Perspektif,* 21 Eylül 2019. (24.02.2022) https://perspektif.eu/2019/09/21/liberalizm-nedir/.

Aydın, K. (1996), *Osmanlı Liberal Düşüncesinde Ulum-ı İktisadiye ve İctimaiye Mecmuası (1908 - 1911)'nın Önemi / Liberalism in the Ottoman Economic Thought,*Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Aydın, N. Z. (2015), Maliye Nazırı Mehmed Cavid Bey, *KSU Journal of Social Sciences, 12*(2), 10.

Badur, A. K. (2021), *A Civil Unionist: The Biography of Mehmed Cavid Bey, 1876 – 1926 / Sivil İttihatçı: Mehmed Cavid Bey'in Biyografisi (1876 – 1926),* Doktora Tezi, Boğaziçi Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, İstanbul.

Bozkurt, A. D. (2019), *Geç Dönem Osmanlı İmparatorluğu'nda İktisadi Düşüncenin Gelişmesinde Liberal İktisat ve Milli İktisat Yaklaşımlarının Etkisi: Karşılaştırmalı bir İnceleme 1800 – 1914,* Doktora Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara.

Case, K. E., Fair, R. C. & Oster, S. M. (2021), Ekonominin İlkeleri (Çev. E. Deliktaş, M. Karadağ ve M. Güçlü), Ankara: Palme Yayınevi.

Cavid, M. (2001), İktisat İlmi, Ankara: Liberte Yayınları.

Cengiz, S. A. (2012), *Maliye Nazırı Mehmed Cavid Bey Dönemi (1908 - 1926) İktisadi-Mali Görüş ve Uygulamaları,* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Çağbayır, Y. (2007), Kiler, Kulağuz. İçinde *Orhun Yazıtlarından Günümüze: Ötüken Türkçe Sözlük*. İstanbul. C. 4, (s. 3948).

Çakmak, D. (2011), *Osmanlı İktisat Düşüncesinin Evrimi,* İstanbul: Libra Kitapçılık ve Yayıncılık.

Çavdar, T. (1992), *Türkiye'de Liberalizm,* Ankara: İmge Kitabevi.

Çetin, H. (2001), Liberalizmin Temel İlkeleri, *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 2*(1), 219-237.

Çiftcioğlu, A. G. (2021), *Mehmed Cavid Bey'in İhsaiyât Kitabının Türk İstatistik Tarihindeki Yeri,* Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Demir, Ö. (2014), İktisat Metodolojisi, Bursa: Sentez Yayıncılık.

Dinler, Z. (2003), İktisada Giriş, Bursa: Ekin Kitabevi Yayınları.

Dumont, P., & Georgeon, F, (1997), *Bir İmparatorluğun Ölümü 1908-1923,* Çeviren: Server Tanilli, İstanbul: Cumhuriyet Yayınları.

Efendi, S. O. (2015), Osmanlı'da Modern İktisadın İzinde 1: Mebâdi-i İlm-i Servet-i Milel, İstanbul: Dergâh Yayınları.

Eğilmez, M. (2022), "Ortodoks ve Heterodoks Ekonomi Ayrımı", 9 Haziran 2022. (08.12.2022) https://www.mahfiegilmez.com/2022/06/ortodoks-ve-heterodoks-ekonomi-ayrm.html

Eğilmez, M., & Kumcu, E. (2004), *Ekonomi Politikası: Teori ve Türkiye Uygulaması,* Ankara: Remzi Kitabevi.

Ergin, K. (2017), İttihat ve Terakki Döneminde Milli İktisat Anlayışı (1913 - 1918), *Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *(1)*1, 114-127.

Eroğlu, N. (2008), *İttihatçıların Ünlü Maliye Nazırı Cavid Bey,* İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Genç, M. (1999), XIX. Yüzyılda Osmanlı İktisadî Dünya Görüşünün Klasik Prensiplerindeki Değişmeler, *Divan: Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi, 6*, 1-8.

Günay, H. M. (2012). Vakıf. İçinde *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (TDVİA)*. İstanbul. C. 42, (ss. 479-486).

Güven, Ö. (2019), *Bankacılık Tarihi Gelişmeleri,* Yüksek Lisans Tezi, Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tekirdağ.

İlkin, S. (1993). Câvid Bey, Mehmed. İçinde *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (TDVİA)*. İstanbul. C. 7, (ss. 175-176).

İnalcık, H. (2012). Tımar. İçinde *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (TDVİA).* İstanbul. C. 41, (ss. 168-173).

İşgüden, T., & Köne, A. Ç. (2002), Ortodoks İktisat Üzerine Notlar, *Doğuş Üniversitesi Dergisi, 5*, 97-108.

Kansu, A. (2009), "Prens Sabahaddin'in Düşünsel Kaynakları ve AşırıMuhafazakâr Düşüncenin İthali". İçinde *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt 1: Cumhuriyete Devreden Düşünce Mirası: Tanzimat ve Meşrutiyet'in Birikimi,* Editör: Mehmet Ö Alkan. 156-165. İstanbul: İletişim Yayınları.

Küçükkalay, A. M. (2011), *İktisadi Düşünce Tarihi,* İstanbul: Beta Yayıncılık.

Ölçen, A. N. (1982), *Osmanlı Meclisi Meb'usanında Kuvvetler Ayırımı ve Siyasal İşkenceler,* Ankara: Ayça Yayınları.

Örmeci, O. (2010), Jön Türkler ve İttihat ve Terakki, *Tarih Okulu Dergisi*, *(2010)*8, 95-108.

Özgüven, A. (1992), İktisadi Düşünceler-Doktrinler ve Teoriler, İstanbul: Filiz Kitabevi.

Özsoy, İ. (1995), 1838 Baltalimanı Ticaret Antlaşması'ndan Gümrük Birliği'ne, *Çerçeve Dergisi, 15*, 134-139.

Susam, E. (2010), *Osmanlı Sanayileşme Hareketleri ve Teşvik-i Sanayi Kanunu,* Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Tabakoğlu, A. (1986). *Türkiye İktisat Tarihi.* İstanbul: Dergâh Yayınları.

Yaraş, E. (2019), Nitel Araştırma Yöntemleri, (Ed.:, S. Ünal), *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri,* s. 3-19, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.

Yılmaz, M. T. (2019), *Mehmed Cavid Bey ve İzmir Suikastı,* Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Zeytinoğlu, E. (1981), Ekonomik Sistemler, İstanbul: İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Ekonomi Fakültesi Yayınları No:1.

Kaynakça

Abukan, D. (2022), Vergi Sistemi Üzerine: Hollanda Vergi Sistemine Yönelik Gözlemler, Ş. Karabulut (Ed.), *Finans ve Ekonomi Politika ve Anlayışlarının Uygulamadaki Sonuçları* içinde (247 -262), Ankara: Ekin,

Bahçe, S. (2014), Çin: İlkel Birikimin ve Üçüncü Serfliğin "Mucizesi", *Mülkiye Dergisi,* 31 (255),155-177, https://dergipark.org.tr/tr/pub/mulkiye/issue/255/1136

Barbour V. (1966), *Capitalism in Amsterdam in the Seventeenth Century*, The University of Michigan Press: Toronto.

Becker, U. (2000), Welfare state development and employment in the Netherlands in comparative perspective, *Journal of European Social Policy*, 10(3), 219–239. https://doi.org/10.1177/a013493.

Bovers, R (2009), Government- Market Interaction: Holland's Loan Issuing Policy during the Dutch War, *Master Tezi*, Utrecht: Utrecht University.

Brandon, P. (2011), Marxism and the 'Dutch Miracle': The Dutch Republic and the Transition-Debate, *Historical Materialism*, 19(3), 106-146.

Braudel, F. (2004), *Maddi Uygarlık Dünyanın Zamanı*, Ankara: İmge.

Britannica (2023), *Jan Pieterszoon Coen,* Dutch merchant and statesman, https://www.britannica.com/biography/Jan-Pieterszoon-Coen.

De Vries, J., &Van der Woude, A. (2010), In *The First Modern Economy: Success, Failure, and Perseverance of the Dutch Economy, 1500–1815*. Cambridge: Cambridge University Press.

Eres, B. (2015), Kitap İncelemesi: Özay Göztepe: İlkel Birikim, Sermayenin Kaldıracı. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 69 (4) , 923-926.

Fritschy W. & Van Der Voort R. (1997), *The Financial History of Netherlands*, Cambridge University Press, New York.

Fritschy, W. (2003), A "Financial Revolution" Reconsidered: Public Finance in Holland during the Dutch Revolt, 1568-1648, *The Economic History Review*, 56(1), 57–89. http://www.jstor.org/stable/3698754

Fritschy, W. (2009). The Efficiency of Taxation in Holland, O. Gelderblom, O. (Ed), *The Political Economy of the Dutch Republic* içinde (55-84), Farnham: Ashgate.

Gelderblom, O., & Jonker, J. (2011), Public Finance and Economic Growth: The Case of Holland in the Seventeenth Century, *The Journal of Economic History*, 71(1), 1–39. http://www.jstor.org/stable/23018270

Kenworthy, L. (2004), Egalitarian Capitalism ? Jobs, Incomes and Inequality in Affluent Countries, New York: Russell Sage Foundation.

Kerkhoff, T. (2011), Organizational Reform and Changing Ethics in Public Administration: A Case Study on 18th Century Dutch Tax Collecting, *Journal of Public Administration Research and Theory*, 21 (1), 117–135,

REFERENCES

Altunbas, Y., Gambacorta, L., Reghezza, A., & Velliscig, G. (2022), Does gender diversity in the workplace mitigate climate change? *Journal of Corporate Finance*, *77*, 102303.

Amos, O. M., & Wingender, J. R. (1993), A model of the interaction between regional financial markets and regional growth. *Regional Science and Urban Economics*, 23, 85–110.

Battilossi, S. (2000), Financial innovation and the golden ages of international banking: 1890–1931 and 1958–81. *Financial History Review*, *7*(2), 141-175.

Bencivenga, V. R. & Smith, B. D. (1991), Financial intermediation and endogenous growth. *The review of economic studies*, 58(2), 195-209.

Benvenuti, M., Casolaro, L., Del Prete, S., & Mistrulli, P. E. (2010), Loan officer authority and small business lending. Evidence from a survey. *Markets and Credit Supply*, 175.

Berger, A.N., Miller, N.M., Petersen, M.A., Rajan, R.G., & Stein, J.C., (2005), Does function follow organizational form? Evidence from the lending practices of large and small banks. *Journal of Financial Economics*, 76, 237-269.

Berthelemy, J. C. & Varoudakis, A. (1996), Economic growth, convergence clubs, and the role of financial development. *Oxford Economic Papers*, Vol. 48, No. 2.

Carlson, M. & Mitchener, K. J. (2002), The Effects of Branch Banking on Financial Stability and Bank Competition Summary for Cliometric Society Session, ASSA Meetings, Washington, DC.

Cass, D. (1965), Optimum growth in an aggregative model of capital accumulation. *Review of Economic Studies*, 32, 233-240.

Cecchetti, S. G., & Kharroubi, E. (2012), Reassessing the impact of finance on growth (No. 381). *Bank for international settlements*.

Dawkins, C. J. (2003), Regional development theory: Conceptual foundations, classic works, and recent developments. *CPL Bibliography*, *18*(2), 131-172.

De Roover, R. (1999), The rise and decline of the Medici Bank*,* 1397-1494 (Vol. 21). Beard Books.

Deeg, R. (1998), What makes German banks different. *Small Business Economics*, *10*, 93-101.

Dewatripont, M. & Maskin, E. (1995), Credit and efficiency in centralized and decentralized economies. *Review of Economic Studies*, 62(4), pp.541-555.

Domar, E. (1946), Capital expansion, rate of growth, and employment. *Econometrica,* 14, 137-47.

Dow, S. (1987), Money and regional development. *Studies in Political Economy*, 23(1), 73- 94.

Dreese, G. R. (1974), Banks and regional economic development. *Southern Economic Journal*, 647-656.

Ferrantino, M. J. & Koten, E. E. (2019), Understanding supply chain 4.0 and its potential impact on global value chains. *Global value chain development report*, *2019*, 103.

Fuders, F. (2016), Smarter money for smarter cities: How regional currencies can help to promote a decentralised and sustainable regional development. Decentralisation and regional development: experiences and lessons from four continents over three decades, 155-185.

Gambacorta, L., Yang, J., & Tsatsaronis, K. (2014), Financial structure and growth. *BIS Quarterly Review*, March 2014, Bank for International Settlements.

Greenwald, B., Levinson, A., & Stiglitz, J., (1993), Capital market imperfections and regional economic development in *Finance and development: Issues and Experience*, 65-98.

Gurley, J., & Shaw, E. (1958), Intermediaries and monetary theory: A criticism of the Gurley−Shaw theory: A reply. *American Economic Review*, 48 (1), 132–138.

Hanauer, M., Lytle, B., Summers, C., & Ziadeh, S. (2021), Community banks' ongoing role in the US economy. *Economic Review*, 106(2), 5-49.

Harrigan, F. & Mcgregor, P., (1997), Interregional arbitrage and the supply of loanable funds: A model of intermediate financial capital mobility. *Journal of Regional Science*, 27(3), 357–367.

Harrod, R. (1939), An essay in dynamic theory. *Economic Journal*, 49(193), 14-33

Hutchinson, R. W. & Mckillop, D. G. (1990), Regional financial sector models: An application to The Northern Ireland financial sector, *Regional Studies*, 24(5), 421- 31.

Jacobs, J. (1969), The economy of cities. Vintage Books, New York.

Jayaratne, J. & Strahan, P. (1997), The benefits of branching deregulation. *Economic Policy Review*, *3*(4), 13-29.

Jenks, J. C. (1964), Chapters on the history of money: Chapter I. *Financial Analysts Journal*, *20*(2), 95-99.

Keynes, J. (1936), The general theory of employment, interest and money, Macmillan, London, in Keynes, J., Collected Writings, 7, Macmillan, London, 1973.

Koopmans, T. (1965), On the concept of optimal economic growth, in *the Econometric Approach to Development Planning*, New Holland, Amsterdam.

Lannoo, K., and Thomadakis, A. (2020), Derivatives in sustainable finance. *CEPS-ECMI Study; Centre for European Policy Studies: Brussels, Belgium*, *3*, 1-40.

Law, S. H., & Singh, N. (2014), Does too much finance harm economic growth? *Journal of Banking & Finance*, *41*, 36-44.

Levine, R. (1991). Stock markets, growth, and tax policy. Journal of Finance, 46(4), 1445-1465.

Lloyd, P. E., & Dicken, P. (1972), Location in space: A theoretical approach to economic geography. New York: Harper & Row.

Lucas, R.E. (1988), On the mechanics of economic development. *Journal of Monetary Economics*, 22(1), 3-42.

Malthus, T. R. (1986), An essay on the principle of population (1798). The works of Thomas Robert Malthus, London, Pickering & Chatto Publishers, 1, 1-139.

Manganelli, S. & Popov, A. (2013), Financial dependence, global growth opportunities, and growth revisited. *Economics Letters*, 120(1), 123-125.

McKinnon, R.I. (1973), Money and capital in economic development. Brookings Institution, Washington, DC.

Mear, F. and Werner, R.A. (2021), Subsidiarity as secret of success: "Hidden champion" SMEs and subsidiarity as winning HRM configuration in interdisciplinary case studies, *Employee Relations*, Vol. 43 No. 2, pp. 524-554.

Migliorelli, M. (2021), What do we mean by sustainable finance? Assessing existing frameworks and policy risks. *Sustainability*, *13*(2), 975.

Moore, C. L., & Hill, J. M. (1982), Interregional arbitrage and the supply of loanable funds. Journal of Regional science, 22(4), 499-512.

Morck, R. & Nakamura, M. (1999), Banks and corporate control in Japan. *Journal of Finance*, *54*(1), 319-339.

Morck, R., Nakamura, M., & Shivdasani, A. (2000), Banks, ownership structure, and firm value in Japan. *Journal of Business*, *73*(4), 539-567.

Mulder, A., and Westerhuis, G. (2015), The determinants of bank internationalisation in times of financial globalisation: Evidence from the world's largest banks, 1980–2007. *Business History*, *57*(1), 122-155.

Myrdal, G. & Sitohang, P. (1957), Economic Theory and the Underdeveloped Regions, Duckworth, London.

Neal, L., & Quinn, S. (2001), Networks of information, markets, and institutions in the rise of London as a financial centre, 1660–1720. *Financial history review*, *8*(1), 7-26.

Oh, D. (2012), Current status of green financing in Korea and political implications, *Journal of Modern Accounting and Auditing,* 8, no. 9: 1358-1370.

Perroux, F. (1955), Note sur la notion de poles croissance. *Economic Appliquee*, 307- 320 (Translated by Mette Monsted, (1974)).

Ramsey, F. (1928), A mathematical theory of saving. *Economic Journal*, 38(152), 543-59.

Ricardo, D. (1817), On the Principles of Political Economy and Taxation. Cambridge University Press, Cambridge, 1951.

Roberts, R. B., & Fishkind, H. (1979), The role of monetary forces in regional economic activity: an econometric simulation analysis. *Journal of Regional Science*, 19(1), 15-28.

Robinson, J. (1952), The generalization of the general theory, in Robinson J. (Ed.) *The Rate of Interest, and Other Essays*, 67–142. Macmillan, London.

Romer, P.M. (1986), Increasing returns and long-run growth. *Journal of Political Economy*, 94(5), 1002-1037.

Rousseau, P. L. & Wachtel, P. (2011), What is happening to the impact of financial deepening on economic growth?. *Economic Inquiry*, 49(1), 276–288.

Sahay, R., Čihák, M., N'Diaye, P., & Barajas, A. (2015), Rethinking financial deepening: Stability and growth in emerging markets. *Revista de Economía Institucional*, 17(33), 73-107.

Samolyk, K. A. (1992), Bank performance and regional economic growth: Evidence of a regional credit channel. Working Paper, 9204, Federal Reserve Bank of Cleveland.

Schumpeter, J. (1934), The Theory of Economic Development. Harvard University Press, Cambridge.

Shaw, E. S. (1973), Financial Deepening in Economic Development. Oxford University Press, London.

Smith, A. (1776), An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations. The Glasgow edition of the works and correspondence of Adam Smith, 2. (1976)

Solow, R. M. (1956), A contribution to the theory of economic growth. *Quarterly Journal of Economics*, *70*(1), 65-94.

Stein, J. C. (2002), Information production and capital allocation: Decentralized versus hierarchical firms. *The Journal of Finance*, 57(5), 1891-1921.

Swan, T. (1956), Economic growth and capital accumulation. *Economic Record*, 32(2), 334-61.

Tamaki, N (2005), Japanese Banking: A History, 1859-1959. Cambridge University Press. ISBN 9780521022330.

Tara, K., Singh, S., & Kumar, R., (2015), Green Banking for Environmental Management: A Paradigm Shift, Current World Environment 10, no. 3: 1029- 1038.

Tobin, J., & Brainard, W. C. (1963), Financial intermediaries and the effectiveness of monetary controls. *American Economic Review*, *53*(2), 383-400.

United Nations (2015), Transforming our world: the 2030 Agenda for sustainable development. Available at: https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1=E.

Vincent, O., and Evans, O. (2019), Can cryptocurrency, mobile phones, and internet herald sustainable financial sector development in emerging markets? *Journal of Transnational Management*, 24(3), 259-279.

Werner, Richard A. (2003a), Princes of the Yen, Japan's Central Bankers and the Transformation of the Economy, New York: M. E. Sharpe, 2003; new English edition 2016, Quantum Publishers.

Wood, G. (2009), Central banking, monetary stability and financial stability. *Economic Affairs*, *29*(3), 2-5.

REFERENCES

Archibugi, D., & Filippetti, A. (2011). "Is the economic crisis impairing convergence in innovation performance across Europe?". *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 49 (6), 1153-1182.

Bai, J., & Ng, S. (2004). "A PANIC attack on unit roots and cointegration". *Econometrica*, 72(4), 1127-1177.

Blanco, F. A., Delgado, F. J. & Presno, M. J. (2020). R&D Expenditure in the EU: Convergence or Divergence?. *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 33(1), 1685-1710.

Breuer, J. B., McNown, R., & Wallace, M. (2002). "Series-specific unit root tests with panel data." *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, 64(5), 527-546.

Breusch, Trevor, S. & Pagan, Adrian, R. (1980), "The Lagrange Multiplier Test and its Applications to Model Specification in Econometrics", *The Review of Economic Studies*, 47(1), 239-253.

Elmslie, B. T. (1995), "Retrospectives: The Convergence Debate Between David Hume and Josiah Tucker", *Journal of Economic Perspectives*, 9(4), 207-216.

Hume, D. (1955), *Writings on Economics*, Rotwein, Eugene, ed. Madison: University of Wisconsion Press.

Hume, D. (1985), *Essays: Moral, Political, and Literary*. Miller, Eugene, ed. Indianapolis: Liberty Classics.

Martín, C., Granados, C. M., & Sanz, I. (2005). "Spatial distribution of R&D expenditure and patent applications across EU regions and its impact on economic cohesion". *Investigaciones Regionales - Journal of Regional Research*, 6, 41-61.

Mulas-Granados, C., & Sanz, I. (2008). "The dispersion of technology and income in Europe: Evolution and mutual relationship across regions". *Research Policy*, 37(5), 836-848.

Pesaran Hashem, M. (2004), "General Diagnostic Tests for Cross Section Dependence in Panels", *IZA Discussion Paper*, No. 1240, 1-39.

Pesaran, M. H. (2007). "A simple panel unit root test in the presence of cross-section dependence." *Journal of applied econometrics*, 22(2), 265-312.

Pesaran, M. Hashem (2007), "A Simple Panel Unit Root Test in the Presence of Cross-Section Dependence", *Journal of Applied Econometrics*, 22(2), 265-312.

Pesaran, M. Hashem., Ullah, Aman. & Yamagata, Takashi (2008), "A Bias - Adjusted LM Test of Error Cross - Section Independence," *The Econometrics Journal*, 11(1), 105-127.

Rakkesh, F. (1998), "The Convergence Hypothesis: History, Theory and Evidence". Op*en Economics Review,* 9(1), 85 – 105.

Taylor, M. P., & Sarno, L. (1998). "The behavior of real exchange rates during the post-Bretton Woods period". *Journal of international Economics*, 46(2), 281-312.

Tucker, J. (1974), *Imperial Germany and the Industrial Revolution*, 3rd ed. 1776, Reprint, Clifton, N.J.: Augustus M. Kelley Publishers.

Tülümce Yaraşır, S. & Zeren F. (2013), "OECD Ülkelerinde Sağlığın Yakınsamasının Analizi: Panel Birim Kök Testi", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18 (2), 287-300.

REFERENCES

Aydın, E. (2022). Stagflasyon: Yağmurdan Kaçarken Doluya Tutulmak. *Arel Ir Monthly*, Vol: 27, 19-26.

Canofari, P., Di Bartolomeo, G. & Messori, M. (2022). *Dancing on the edge of stagflation (No. 231).* University of Rome La Sapienza, Department of Economics and Law.

Canuto, O. (2022). War in Ukraine and Risks of Stagflation. *Policy Center for the New South, Policy Brief*

Demary, M. & Hüther, M. (2022). How Large Is the Risk of Stagflation in the Eurozone?. *Intereconomics*, *57*(1), 34-39.

Dynan, K. (2022). High inflation makes for a hard road ahead. Peterson Institute for International Economics (PIIE), https://www.piie.com/blogs/realtime-economics/high-inflation-makes-hard-road-ahead

Enders, A., Giesen, S. & Quint, D. (2022). Stagflation in the 1970s: lessons for the current situation. SUERF Policy Brief, No 393.

Gedik Yatırım, (2022a), "Küresel Piyasalardaki Resesyon Fiyatlaması Türkiye'yi Nasıl Etkileyecek?", Strateji Raporu, Temmuz 2022.

Gedik Yatırım, (2022b), "Küresel Resesyon Döneminde Türkiye'de Yatırım Stratejileri", Strateji Raporu, Aralık 2022.

Gökpınar, S. (2022). Covid-19 Pandemisinin ABD Ekonomisine Yansımaları ve Küresel Ekonomik Güçlükler. *Bulletin of Economic Theory and Analysis*, *7*(1), 107-132.

Guénette, J. D., Kose, M. A. & Sugawara, N. (2022). Is a Global Recession Imminent?. EFI Policy Note 4, World Bank Group

Ha, J., Kose, M. A. & Ohnsorge, F. (2022). From low to high inflation: Implications for emerging market and developing economies. *CAMA Working Paper 29/2022.*

Igan, D., Kohlscheen, E., Nodari, G. & Rees, D. (2022). Commodity market disruptions, growth and inflation*, Bank for International Settlements*. No. 54.

Mohamed, T (2021). "'Dr. Doom' economist Nouriel Roubini warns the global economy is barreling towards stagflation - and central banks face an impossible challenge", MKTS. INSIDER, https://markets.businessinsider.com/news/stocks/dr-doom-nouriel-roubinieconomist-stimulus-debt-supply-chain-stagflation-2021-7

Öztürk, S. & Saygın, S. (2017). The Economic Effects Of The 1973 Oil Crisis and Stagflation Case. *Bjss Balkan Journal Of Social Sciences/Balkan Sosyal Bilimler Dergisi,* 6(12), 1-12.

Rehn, O. (2022). The stagflation beast is stirring: Is it back to the '70s?. Bank of Finland Bulltein. https://www.bofbulletin.fi/en/blogs/2022/the-stagflation-beast-is-stirring-is-it-back-to-the-70s/

Ross, D. (2009) "What is stagflation and why is it so dangerous?", https://money.howstuffworks.com/stagflation.htm

Siddiqui, K. (2022). Is a Global Economic Recession Looming?, *Global Economy*, 17-25.

Sievers, M. (2021). “Wealth Matters: Inflation or stagflation? That’s now the question”, Daily Republic, https://www.dailyrepublic.com/all-drnews/solano-news/solano-business/local-business-columnists/wealth-mattersinflation-or-stagflation-thats-now-the-question/

Stoeferle. R. (2022). “5 Reasons Why Interest Rate Cuts Are Already Around the Corner”, https://www.incrementum.li/en/journal/the-turnaround-in-interest-rates/, Incrementum,

Stöferle, R. P. & Valek, M. J. (2022). “Stagflation 2.0.”, Incrementum, *In Gold We Trust* report

Tagkiris, D. (2022). The interconnection between 2000s energy crisis and the global financial crisis. The role of NOCs and IOCs as part of the global recession, Master's Thesis, Piraeus University.

Turhan, S. (1987). Stagflasyon ve Maliye Politikası. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, *43*.

Yiğitbaş, Ş. B. (2021). Stagflasyonun Ortaya Çıkmasında İktisat Politikalarının Rolü ve Çözüm Önerileri. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, *7*(03). 39-49.

World Bank Group (2022). Commodity Markets Outlook: The Impact of the War in Ukraine on Commodity Markets, April 2022. World Bank, Washington, DC.

REFERENCES

Adugna, T. (2014). Impacts of Manufacturing Sector on Economic Growth in Ethiopia: A Kaldorian Approach. Journal of Business Economics and Management Sciences, 1(1), 1-8.

Ambroziak, Ł. (2018). The Ceecs in Global Value Chains: The Role of Germany. Acta Oeconomica, 68(1), 1-29. doi:10.1556/032.2018.68.1.1

Awokuse, T.O., 2007. Causality between exports, imports, and economic growth: evidence from transition economies. Economics letters, 94, 389–395.

Blomstrom, M., Lipsey, R. E., and Zejan, M. (1993). Is fixed investment the key to economic growth? (No. w4436). National Bureau of Economic Research.

Boltho, A., and Glyn, A. (1995). Can macroeconomic policies raise employment? Int'l Lab. Rev., 134, 451. Borrus, M., and Stowsky, J. (1997). Technology policy and economic growth.

Botric´, V. and Slijepc˘evic´, S., 2008. Economic growth in South-Eastern Europe: the role of the banking sector. Post-communist economies, 20, 253–262.

Bujari, A. A., and Martínez, F. V. (2016). Technological Innovation and Economic Growth in Latin America. Revista Mexicana de Economía y Finanzas (REMEF): nueva época, 11(2), 77-89.

Chakravarty, S., and Mitra, A. (2009). Is industry still the engine of growth? An econometric study of the organized sector employment in India. Journal of Policy Modeling, 31(1), 22-35.

Cieślik, E., Biegańska, J., & Środa-Murawska, S. (2016). The Intensification of Foreign Trade in Post-Socialist Countries and Their Role in Global Value Chains. Acta Oeconomica, 66(3), 465-487. doi:10.1556/032.2016.66.3.5

Cieślik, E., Biegańska, J., & Środa-Murawska, S. (2021). Central and Eastern European States from an International Perspective: Economic Potential and Paths of Participation in Global Value Chains. Emerging Markets Finance & Trade, 57, 3587-3603. doi:https://doi.org/10.1080/1540496X.2019.1602519

De Long, J. B., and Summers, L. H. (1991). Equipment investment and economic growth. The Quarterly Journal of Economics, 106(2), 445-502. Dhéret, C., and Morosi, M. (2014). Towards a New Industrial Policy for Europe. EPC Issue Paper No. 78, November 2014.

Do¨beli, B. and Kolasa, M., (2007). Comparing the growth performance of the new EU countries. Eastern European economics, 45, 55–68.

Dritsakis, N., Varelas, E., and Adamopoulos, A. (2006). The main determinants of economic growth: An empirical investigation with Granger causality analysis for Greece. European Research Studies Journal, 9(3-4), 47-58.

Evangelista, E., Pianta, M., and Perani, G. (1996). The dynamics of innovation and employment: an international comparison. STI review, 18, 67- 93.

Fagerberg, J., and Verspagen, B. (1999). Modern Capitalism in the 1970s and 1980s., table 9.1, Iin M. Setterfield ed., Growth, Employment and Inflation.

Fagerberg, J., and Verspagen, B. (2002). Technology-gaps, innovation-diffusion and transformation: an evolutionary interpretation. Research policy, 31(8-9), 1291-1304.

Falk, M. (2009). High-tech exports and economic growth in industrialized countries. Applied Economics Letters, 16(10), 1025-1028. Firth, L., and Mellor, D. (1999). The impact of regulation on innovation. European Journal of Law and economics, 8(3), 199-205.

Gani, A. (2009). Technological achievement, high technology exports and growth. Journal of Comparative International Management, 12(2).

Gerőcs, T., & Pinkasz, A. (2019). Relocation, Standardization and Vertical Specialization: Core-Periphery Relations in The European Automotive Value Chain. Society and Economy, 41(2), 171-192. doi:10.1556/204.2019.001

Gregory, C. (2006). Manufacturing Growth: What is the Path to Prosperity in Africa? University of California, Davis

Herman, E. (2011), "The Impact of Economic Growth Process on Employment in European Union Countries", Romanian Economic Journal, 14(42): 47-67.

Herman, E. (2016). The importance of the manufacturing sector in the Romanian economy. Procedia Technology, 22, 976-983.

Ibrahim, W., and Okunade, A. S. (2015). Analysis of Foreign and Domestic Investment on Economic Growth in Nigeria (1980-2013). Artha-Journal of Social Sciences, 14(4), 41-58.

Im, K. S., Pesaran, M. H., and Shin, Y. (2003). Testing for unit roots in heterogeneous panels. Journal of econometrics, 115(1), 53-74.

Kaldor, N. (1966). Marginal productivity and the macro-economic theories of distribution: comment on Samuelson and Modigliani. The Review of Economic Studies, 33(4), 309-319.

Kaplan, L. C., Kohl, T., & Martínez-Zarzoso, I. (2017). Supply-Chain Trade and Labour Market Outcomes: The Case Of The 2004 European Union Enlargement. Review of International Economics, 26(2), 481-5076. DOI: https://doi.org/10.1111/roie.12339

Kathuria, V., Raj, R. S., and Sen, K. (2013). Productivity measurement in Indian manufacturing: A comparison of alternative methods. Journal of Quantitative Economics, 11(1/2), 148-179.

Kolmakov, V. V., Polyakova, A. G., and Shalaev, V. S. (2015). An analysis of the impact of venture capital investment on economic growth and innovation: evidence from the USA and Russia. Economic Annals, 60(207), 7-37.

Kutan, A.M. and Yigit, T.M., 2009. European integration, productivity growth and real convergence: evidence from the new member states. Economic systems, 33, 127–137.

Kutner, M. H., Nachtsheim, C. J., Neter, J., and Li, W. (2005). Applied linear statistical models.

Levin, A., Lin, C. F., and Chu, C. S. J. (2002). Unit root tests in panel data: asymptotic and finite-sample properties. Journal of econometrics, 108(1), 1-24.

Libanio, G., and Moro, S. (2006, December). Manufacturing industry and economic growth in Latin America: A Kaldorian approach. In Second Annual Conference for Development and Change.

Masten, A.B., Coricelli, F. and Masten, I., 2008. Non-linear growth effects of financial development: does financial integration matter? Journal of international money and finance, 27, 295–313.

Nas, Ş. & Mualla, M. (2022). Vertical Specialization in Manufacturing Industry: Evidence from Central and Eastern European Countries (CEECS), Fiscaoeconomia, 6(3), 1568-1586. Doi: 10.25295/fsecon.1069470

Nasreen, S., Anwar, S., and Waqar, M. Q. (2015). Institutions, investment and economic growth: A cross-country and panel data study. The Singapore Economic Review, 60(04), 1550061.

Olczyk, M., & Kordalska, A. (2017). Gross Exports Versus Value-Added Exports: Determinants and Policy Implications for Manufacturing Sectors in Selected CEE Countries. Eastern European Economics, 55, 91-109. doi:10.1080/00128775.2016.1254564

Pacheco-López, P., and Thirlwall, A.P. (2013). A New Interpretation of Kaldor's First Growth Law for Open Developing Economies, University of Kent School of Economics Discussion Papers, KDPE.

Pääkkönen, J., 2010. Economic freedom as driver of growth in transition. Economic systems, 3 (4), 469–479.

Próchniak, M. (2011) "Determinants of economic growth in central and Eastern Europe: The global crisis perspective," Post-Communist Economies, 23(4), pp. 449–468. Available at: https://doi.org/10.1080/14631377.2011.622566.

Rapacki, R., 2007. Structural reforms. In: D. Rosati, ed. New Europe. Report on Transformation. XVII Economic Forum, Krynica-Zdro´ j, Poland, 5–8 September 2007. Warsaw: Instytut Wschodni, 86–100.

Rusinova, D., 2007. Growth in transition: reexamining the roles of factor inputs and geography. Economic systems, 31, 233–255.

Schadler, S., et al. (2006). Growth in the Central and Eastern European countries of the European Union. Washington, DC: IMF.

Seyfried, W. (2011). Examining the relationship between employment and economic growth in the ten largest states. Southwestern Economic Review, 32, 13-24.

Solow, R. M. (1956). A contribution to the theory of economic growth. The quarterly journal of economics, 70(1), 65-94.

Soyyiğit, S. (2019). Sektörel Katma Değer ve Yapısal Dönüşüm İlişkisi: CEE Ülkeleri ve Türkiye Analizi. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 20(1), 377-393. http://esjournal.cumhuriyet.edu.tr/tr/pub/issue/45599/511710

Stojčić, N., & Aralica, Z. (2018). (De)Industrialisation and Lessons for Industrial Policy in Central and Eastern Europe. Post-Communist Economies, 1-23. doi:https: //doi.org/10.1080/14631377.2018.1443251

Su, D., and Yao, Y. (2017). Manufacturing as the key engine of economic growth for middle-income economies. Journal of the Asia Pacific Economy, 22(1), 47-70.

Sukiassyan, G., (2007). Inequality and growth: what does the transition economy data say? Journal of comparative economics, 35, 35–56.

Szirmai A (2009). Industrialization as an Engine of Growth in Developing Countries, United Nations University -Maastricht Economic and Social Research and Training Centre on Innovation and Technology Maastricht, The Netherlands.

Szirmai, A. (2012). Industrialisation as an engine of growth in developing countries, 1950–2005. Structural change and economic dynamics, 23(4), 406-420.

Szirmai, A., and Verspagen, B. (2015). Manufacturing and economic growth in developing countries, 1950–2005. Structural Change and Economic Dynamics, 34, 46-59.

Szymczak, S., Parteka, A., & Wolszczak-Derlacz, J. (2022). Position in Global Value Chains and Wages in Central and Eastern European Countries. European Journal of Industrial Relations, 0(0), 1-20. doi:10.1177/09596801211053798

The World Bank (2023). Retrieved from https://databank.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG/1ff4a498/PopularIndicatos.

Tokarski, T., (2006). PKB a rynek pracy w niekto´rych krajach Europy i Azji (GDP and the labour market in some European and Asian countries). Wiadomos´ci Statystyczne, 4, 55–77.

Vojinovic´, B., Oplotnik, Z˘.J. and Pro´chniak, M., (2010). EU enlargement and real economic convergence. Post-communist economies, 22, 303–322.

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKASI PERSPEKTİFİNDEN TÜRKİYE- AB İLİŞKİLERİ

Doç. Dr. Zeynep YÜCEL

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6460-31-7

Haziran 2023

Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER **1**

ÖNSÖZ **7**

GİRİŞ **9**

BÖLÜM 1 ..... **17**

AVRUPA'DA SİYASAL BİRLİĞİN OLUŞUMU: BÜTÜNLEŞME YAKLAŞIMI, SİSTEM TEORİSİ VE ULUSÜSTÜ YAPILANMA **17**

1. Bütünleşme: Kavram ve İçerik *17*

1.1.İktisadi ve Sosyal Bütünleşme *18*

1.2 Siyasi Bütünleşme *20*

1.3 Bütünleşme Derecesi ve Ölçümü *24*

1.4 Bütünleşme Sürecinde Karar Verme ve Sistemin Etkinlik Alanı *25*

2.Sistem Yaklaşımı ve Siyasi Bütünleşme *29*

2.1 Sistem ve Bileşenleri *34*

2.1.1 Girdiler 34

2.1.2. Çıktılar 39

2.2. Geribildirim *39*

2.3 Sistem İçinde Farklılaşma *40*

2.4 Sistemin Bütünleşmesi *41*

2.5. Sistemin Varlık Sorunu *41*

3. Avrupa Bütünleşme Süreci *42*

3.1 1945 Sonrası Dönemde Avrupa'da Örgütlenme Hareketleri *44*

3.2 Avrupa'da Ulusüstü Yapılanmalar ve Bütünleşme Süreci *47*

3.3 Uluslarüstü Yapıların Güçlenmesi *50*

3.4 Topluluğun Genişleme Süreci *50*

4.Avrupa'da Siyasi Birlik *53*

4.1 Kimlik Olgusu ve Avrupa *53*

4.2 Avrupa'da Kimlik Algısı *59*

5. Avrupa Bütünleşmesi ve Sistemin Yapısı *66*

5.1 Uluslarüstü Sistemde Yapılar ve Karar Verme Normları 67

5.1.1 Kurumsal Yapı 67

5.1.2 İşlev alanları 79

5.2 Ortak Çıkar ve Kimlik 79

BÖLÜM 2 81

AVRUPA'DA GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKASINI ETKİLEYEN DİNAMİKLER 81

1. Güvenlik Ve Savunma Politikasının Şekillenmesinde Yerel Faktörlerin Rolü 81

1.1.Güvenlik Aktörü Olarak Avrupa Birliği 85

1.2 Soğuk Savaş Döneminden Avrupa Anayasası'na Uzanan Dönemde Genel Temayüller, Girişimler ve Düzenlemeler 86

1.2.1 1950–1956 Dönemi ve Toplulukların Kuruluşu 87

1.2.1.1Alman-Fransız Sorunları ve İki Devletin Yaklaşımı 87

1.2.1.2 Avrupa Savunma Topluluğu ve Avrupa Siyasi Topluluğu Kurma Girişimi 88

1.2.2.Fouchet Planı 92

1.2.3.Avrupa Siyasi İşbirliği 94

1.2.4 Tindemans Raporu 95

1.2.5 Avrupa Birliği'nin Kurulması Süreci ve Girişimler 96

1.2.5.1 Genscher-Colombo Planı 96

1.2.5.2 Avrupa Parlamentosu'nun Önerisi ve Spinelli Planı 98

1.2.5.3 Avrupa Tek Senedi ve Maastricht Antlaşması'na Giden Yol99

1.2.6 Maastricht Antlaşması 102

1.2.7 Amsterdam Antlaşması ve Nice Antlaşması 106

1.2.7.1 BAB ve Petersberg Görevleri'nin Avrupa Birliği'ne Aktarılması 108

1.2.8 Avrupa Birliği'nde Güvenlik ve Savunma Politikasını Biçimlendiren Önemli Girişimler 112

1.2.8.1 St. Malo Zirvesi 112

1.2.8.2 Köln Zirvesi 115

1.2.8.3 Helsinki Zirvesi 116

1.2.8.4 Feira Zirvesi 116

1.2.8.5 Fransa – İngiltere Zirvesi 118

1.2.8.6 Dört Devlet Toplantısı 119

1.2.8.7 2003 Güvenlik Strateji Belgesi 122

1.2.9 Avrupa Konvansiyonu ve Avrupa Birliği Anayasası 124

1.2.9.1 Avrupa Anayasasında Ortak Dış Politika ve Güvenlik Politikası Düzenlemeleri 127

1.2.9.2 Anayasanın Reddi ve Etkileri 129

1.3 Sistemin İşleyişi -Yetkili Organlar Kurumsal Yapılanma 131

1.4 Kamuoyu Desteği, Sistemin Öz Motivasyonu: Tam Birlik 137

2. Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikasının Oluşumunda Bölgesel ve Uluslararası Faktörler 144

2.1 Uluslararası Değişkenler 145

2.1.1 Uluslararası Sistemde Yaşanan Değişim 145

2.1.2 Avrupa Kıtasının Güvenliği 147

2.1.2.1 2000'li yıllar ve Avrupa'da Jeopolitik Değişim 148

2.1.2.2 Avrupa Birliği'nin Güvenlik Algılamaları 151

2.1.3 Güvenlik Kavramında Ortaya Çıkan Değişim ve Yeni Tehdit Algılamaları 151

2.1.4 21. Yüzyılda Avrupa Güvenliği ve NATO 159

2.1.4.1 ABD Politikaları ve NATO ile İlişkiler 160

2.1.4.2 Avrupa Birliği Üyesi Olmayan Avrupalı NATO Üyeleri ile İlişkiler 163

2.2 Bölgesel Gelişmeler 166

2.2.1 BAB, NATO ve Avrupa Güvenliği 169

2.2.2 Avrupa Birliği'nin Operasyonları 172

2.2.3 Avrupa Birliği'nin Genişlemesi 175

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 185

GÜVENLİK VE İSTİKRAR POLİTİKALARI TEMELİNDE TÜRKİYE - AVRUPA BİRLİĞİ İLİŞKİLERİ 185

1.Türkiye ve Avrupa Birliği İlişkilerinin Başlaması ve Tarafların Politikalarını Biçimlendiren Temel Dinamikler 185

1.1. Türkiye'nin Avrupa Topluluğu'na Tam Üyelik Başvurusu ve İlişkilerde Yaşanan Sorunlar 187

1.2 1989 Sonrası Dönem Türkiye- Avrupa Birliği İlişkilerini Biçimlendiren Olgular 192

1.2.2 Yeni Dönem Güvenlik Politikalarında Türkiye'nin Jeopolitik Konumu ve Önemi 194

1.2.3 Türkiye-Avrupa Birliği İlişkilerinde Kimlik Olgusu ve AGSP'na Türkiye'nin Katılımı Sorunu 194

2. TÜRKİYE'NİN ÜYELİĞİ VE AGSP'NA KATILIMINA YÖNELİK AVRUPA BİRLİĞİ'NİN YAKLAŞIMINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER 200

2.1 Genişleme Politikası ve Avrupa Birliği'nin Türkiye'ye İlişkin Değerlendirmeleri 200

2.2 Türkiye'nin Sisteme Dâhil Edilmesine İlişkin Kurumların ve İngiltere-Almanya ve Fransa'nın Bakışı 208

2.3 Tam Üyelik Başvurusunun Kabulü Ardından Avrupa Birliği'nin Geliştirdiği Yeni Yaklaşım ve Temel Belgeler 209

2.4 Helsinki Zirvesi Ardından Türkiye'nin AGSP'ndaki Konumu 211

3. Türkiye'nin AGSP'na Dâhil Edilmesiyle Avrupa Birliği için Ortaya Çıkabilecek Muhtemel Kazanımlar 214

4. AGSP ve Türkiye'nin Güvenlik Algılamaları 223

4.1 ABD'nin Avrupa Güvenliğine Yönelik Yaklaşımı ve Avrupa Birliği'nin Girişimlerine Bakış Açısı 223

4.2 Türkiye'nin Avrupa Güvenlik Mimarisindeki Yeri ve Bu Doğrultuda AGSP'nın Etkileri 225

5. Küresel ve Bölgesel Etkinlik Politikaları Açısından Türkiye- Avrupa Birliği İlişkileri 231

6. Lizbon Antlaşması Sonrası Avrupa Birliği ve Avrupa'da Güvenlik Perspektifi 238

6.1 Lizbon Antlaşması ve Avrupa Birliği'nin Ortak Dış Politika, Güvenlik ve Savunma Politika Anlayışı 238

6.2 ODGP ve OGSP Düzenlemeleri 244

6.2.1 ODGP: Araçlar ve Kurumlar 246

6.2.2 OGSP: Araçlar ve Kurumlar 248

6.3 Birlik İçi Faktörler 250

6.4 Avrupa'da Güvenlik Riskleri ve Algılamalar 259

6.5 Avrupa Birliği Genişleme Süreci ve Türkiye 261

SONUÇ 268

KAYNAKLAR 274

KAYNAKLAR

AB Bakanlar Konseyi (2017), “Defense Cooperation: Council Establishes Permanent Structured Cooperation (PESCO), with 25 Member States Participating,” press release, 11 Aralık https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/12/11/defence-cooperation-pesco-25-member-states-participating/#:~:text=The%2025%20member%20states%20participating,%2C%20Slovakia%2C%20Spain%20and%20Sweden

AB Bakanlar Konseyi (2018) Enlargement and Stabilization and Association Process – Council Conclusions, June 26 https://www.consilium.europa.eu/media/35863/st10555-en18.pdf.

AB Bakanlar Konseyi, CFSP Statements, https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/?keyword=&dateFrom=&dateTo=&filters=2025&filters=1653

AB Bakanlar Konseyi(2013), Press Release – 3230th Council Meeting (Foreign Affairs), http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/EN/foraff/136004.pdf.

AB Komisyonu (2016) Commission Staff Working Document: Turkey 2016 Report https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2018-12/20161109_report_turkey.pdf

AB Komisyonu (2017), Central Mediterranean Route: Commission proposes Action Plan to support Italy, reduce pressure and increase solidarity https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_17_1882;

AB Konseyi (2016) “Statement by the EU Leaders and the Netherlands Presidency on the Outcome of the UK Referendum,” basın açıklaması, 24.06 https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/06/24/joint-statement-uk-referendum/

AB Konseyi (2016) EU-Turkey Statement, 18 Mart 2016, https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/

AB Konseyi (2021), "Statement of the Members of the European Council," 25 Mart https://www.consilium.europa.eu/media/48976/250321-vtc-euco-statement-en.pdf.

AB Konseyi, Conclusions, https://www.consilium.europa.eu/en/european-council/conclusions/#:~:text=European%20Council%20conclusions%20are%20adopted%20during%20each%20European%20Council%20meeting.&text=They%20are%20used%20to%20identify,take%20or%20goals%20to%20reach.

ABD Dış İşleri Bakanlığı (2021), "Joint Statement by the Secretary of State of the United States of America and the EU High Representative for Foreign Affairs and Security Policy/Vice President of the European Commission," Basın açıklaması, 3 Aralık. https://www.eeas.europa.eu/eeas/eu-us-joint-statement-secretary-state-united-states-america-and-eu-high-representative-foreign_en

Abott, P. (2001) "Future Challenges to the European Security", Ulrich Rehner, Fred Taner (ed.), Coping with the New Security Challenges of Europe, Studies in Contemporary History and Security Policy, Volume 7, Bern. ss. 81-87

Açıkmeşe Akgül, S.; Dizdaroğlu C. (2014), NATO-AB İlişkileri, İşbirliği ve Çatışma Dinamikleri, Uluslararası İlişkiler/International Relations, 2014, 131-164.

Adler, K. (2015) "EU Solidarity Damaged by Splits on Migrants and Greece," BBC News, 16. Haziran 2015;

Ake, C. (1967) "Political Integration and Political Stability," World Politics, Vol 19 No:3, April. ss. 486-499.

Alessandri, E. Lesser, I.; Tastan, K. (2018) EU-Turkey Relations: Steering in Stormy Seas, German Marshall Fund of the United States, https://www.gmfus.org/sites/default/files/EU-Turkey%2520Relations-%2520Steering%2520in%2520Stormy%2520Seas_July%252031.pdf

Alker, H.; Puchala, D. (1968) " Trends in Economic Partnership: The North Atlantic Area, 1928-1963," J. David Singer (ed.),

Quantitative International Politics, Free Press, New York. ss. 287-316.

Amsterdam Antlaşması (1997), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:11997D/TXT

Anderson, C. J. (1998) "When in Doubt Use Proxies, Attitutes to Domestic politics and Support for the EU", Comparative Political Studies, No: 31. ss. 569-601.

Arı, T. (2005) Irak, İran, ABD ve Petrol,, Güncellenmiş 2. Baskı, Alfa, İstanbul.

Armaoğlu, F. (1995) Yirminci Yüzyıl Siyasi Tarihi,1914-1995, Cilt 1-2, Genişletilmiş 2. Baskı, Alkım Yay., Ankara.

Arsava, F. (1998) Amsterdam Antlaşması'nın Avrupa Birliği Hukukuna Katkısı, Ankara Üniversitesi SBF. Yay. Ankara.

Arsava, F. (2005) "Anayasallaşma SürecindeAvrupa Kamuoyu", Avrasya Dosyası, Cilt:11 Sayı:1, ss. 43-52.

Arsava, F. (2007) "Egemenlik ve Öncesi", Mehmet S. Erol, Ertan Efegil (der), Türkiye-AB İlişkileri: Dış Politika ve İç Yapı Sorunsalları, Alp Yay., Ankara. ss. 201-212.

Avrupa Birliği Dış İlişkiler Servisi (2023), A Strategic Compass for the EU, https://eeas.europa.eu/headquarters/ headquarters-homepage/106337/towards-strategic-compass_en.

Avrupa Birliği Konseyi Genel Sekreterliği (2020) "European Council Meeting (10 - 11 Aralık 2020)—Conclusions," Aralık 2020, https://www.consilium.europa.eu/media/47296/1011-12-20-euco-conclusions-en.pdf.

Avrupa Birliği Konseyi Genel Sekreterliği (2021) "European Council Meeting (24 - 25 Haziran 2021)—Conclusions," Haziran 2021, https://www.consilium.europa.eu/media/50763/2425-06-21-euco-conclusions-en.pdf.

Avrupa Güvenlik Stratejisi (2003) A Secure Europe in a Better World: European Security Strategy, 12 December 2003, http://ue.eu.int/uedocs/cmsUpload/78367.pdf

Avrupa Güvenlik Stratejisi (2008) Report on the Implementation of the European Security Strategy—Providing Security in a Changing World," Brussels, December 11, 2008, http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressdata/EN/reports/ 104630.pdf.

Avrupa Komisyonu (2015), European Economic Forecast Autumn, Institutional Paper #11, https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/european-economic-forecast-autumn-2015_en

Avrupa Komisyonu (2016), “European Defense Action Plan—FAQs,” fact sheet, 30, Kasım https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_16_4101;

Avrupa Komisyonu (2017) "Relocation and Resettlement: Member States Need to Build on Encouraging Results" 8 Şubat tarihli basın açıklaması.

Avrupa Komisyonu (2018), Revised Indicative Strategy Paper for Turkey (2014-2020), August 10 https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2018-12/20180817-revised-indicative-strategy-paper-2014-2020-for-turkey.pdf;

Avrupa Komisyonu (2020) Revised Indicative Strategy Paper for Turkey (2014-2020), August 10, 2018 https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2018-12/20180817-revised-indicative-strategy-paper-2014-2020-for-turkey.pdf;

Avrupa Komisyonu (2020), “Revised Enlargement Methodology: Questions and Answers,”5 Şubat. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/de/qanda_20_182

Avrupa Komisyonu ve Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi (2021) State of Play of EU-Turkey Political, Economic and Trade Relations, March 22 https://www.eumonitor.eu/9353000/1/j4nvhdfdk3hydzq_j9vvik7m1c3gyxp/vlhbntmrzbz8

Avrupa Komisyonu ve Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi (2021), State of Play of EU-Turkey Political, Economic and Trade Relations, 2 Mart.

Avrupa Komisyonu ve Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi (2021) State of Play of EU-Turkey Political, Economic and Trade Relations, 22 Mart 2021https://www.eumonitor.eu/9353000/1/j4nvhdfdk3hydzq_j9vvik7m1c3gyxp/vlhbntmrzbz8

Avrupa Parlamentosu (2021), European Parliament Resolution of 19 May 2021 on the 2019-2020 Commission Reports on Turkey,

P9_TA(2021)0243, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0243_EN.pdf.

Avrupa Tek Senedi (1986), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:11986U/TXT

Aybet, G. (1997) The Dynamics of European Security Cooperation: 1945- 1991, Macmillan Press Ltd., London.

Aydın Koyuncu, Ç. ve Yılmaz, S. (2018). Makedonya'daki İstikrarin Sürdürülebilirliğinin Ohrid Çerçeve Anlaşmasi Bağlaminda Analizi . International Journal of Social Inquiry , 11 (1) , 155-181

Aydın Koyuncu, Ç. (2018) Analysis of Fundamental Problems of Kosova After the Independence", Sevilay Özer, M. Selçuk Özkan (ed.) Current Academic Studies in Social Science-Volume IV, Ankara, Gece Kitaplığı 215-239

Aydın, M. (2005) " Turkish Foreign Policy at the end of the Cold War: Roots and Dynamics", The Turkish Yearbook of International Relations, Number XXXVI. ss. 1- 36.

Aykan, M. B.(2005) "Turkey and European Security and Defence Identity/Policy (ESDI/P): A Turkish View", Journal of Contemporary European Studies, Vol. 13, No. 3, December, ss. 335–359.

Baczynska G.; Carbonnel, A. (2016) "EU's Juncker Says Doubts Over Nord Stream 2 Pipeline Plan Beyond Legal," Reuters, 16 Haziran.

Baç, M. M.; Taşkın E. (2007) Turkey's Accession To The European Union: Does Culture And Identity Play A Role? Ankara Avrupa Calışmları Dergisi, Vol:6 No: 2, 2007 ss.31–50

Bağcı, H.(2001) "Türkiye ve AGSK: Beklentiler, Endişeler", İdris Bal (der.), 21. Yüzyılın Eşiğinde Türk Dış Politikası, Alfa, İstanbul. ss. 593. 615.

Bailes, A. J. (2004) The Future of the European Security and Defence Identity, Speaking Notes, TUSİAD Foreign Policy Forum, İstanbul, 22 Ekim.

Bailes, A. J.(1999) "NATO's European Pillar: The European Security and Defence Identity", Defence Analysis, 15:3.

Balfour, R.; Stratulat, C. (2012) The Enlargement of the European Union, European Policy Centre, Discussion Paper.

Barigazzi J.(2021), “EU Military Projects Face Delays, Leaked Document Shows,” Politico Europe, 12 Temmuz.

Barigazzi, J. (2020) “EU Leaders to Line Up New Sanctions on Turkey at Summit,” Politico Europe, 9 Aralık

Barigazzi, J. (2021) “U.S. to Join EU Project on Military Mobility,” Politico Europe, 5 Mayıs.

Barigazzi, J.; Vela, J. H. (2022) “EU’s Unanimity Rules Are Here for Now, Despite the Chatter,” Politico Europe, 20 Eylül 2022.

Barkley, H. J.; Gloannec, M., (2005) “The Strategic Implications of Turkey’s Integration in the European Union”, Ester Brimmer, Stefan Fröhlich, The Strategic Implications of European Union Enlargement, Johns Hopkins University. ss. 127- 150.

Bayer, L. (2023) “EU and NATO Vow to Expand Cooperation,” Politico Europe, 10 Ocak.

BBC News (2017) “Germany Hate Crime: Nearly 10 Attacks a Day on Migrants in 2016,”, 26 Şubat.

BBC News (2017) “Migrant Crisis: EU Leaders Agree Plan to Stop Libya Influx,” BBC News, Şubat 3.

Bernard,E. (2022) Geopolitics of the European Rule of Law – Lessons from Ukraine and the Western Balkans, Intereconomics, 57(4), ss. 229-231;

Bjurner, A.(1999) “Reflections of Subregionalism and Wider European Security”, Renata Dwan (der.), Building Security in Europe's New Borderlands: Subregional Cooperation in the Wider Europe, M. E. Sharpe, New York.

BMMYK (), Refugee/Migrants Emergency Response-Mediterranean, https://data.unhcr.org/en/situations/mediterranean

Booth, K. (1992) “The Security Dilemma”, John Baylis ve N.J. Rengger (ed.), Dilemmas of World Politics, Clarendon Press, Oxford. ss. 29-60.

Borrell, J. (2020) “Why European Strategic Autonomy Matters,” Avrupa Birliği Dış İlişkiler Servisi, 3 Aralık. https://www.eeas.europa.eu/eeas/why-european-strategic-autonomy-matters_en

Bourguignon, J.; Demertzis, M.; Sprenger, E. (2022) "EU Enlargement: Expanding the Union and Its Potential," Intereconomics: Review of European Economic Policy, Springer; Leibniz Information Centre

for Economics;Centre for European Policy Studies, 57(4) ss. 205-208,

Bowker, M.(2000) “European Security”, Richard Sakwa ve Anne Stevens (ed.) Contemporary Europe, Palgrave Pub. ss. 202-223

Braud, P. A. (2006) “Implementing ESDP Operations in Africa”, Anne Deighton, V. M. (ed.), Securing Europe?: Implementing the European Security Strategy”, nr. 77, Center for Security Studies, Zurich. içinde ss. 69-78.

Bretherton, C. - Vogler, J. (2000) The European Union as a Global Actor, Routledge, Londra.

Briggs, R. W.(1954) “The Proposed European Political Community”, American Journal of International Law, XLVIII. ss. 110-122.

Bronstone, A. (2001) European Security into the 21st Century: Beyond Traditional Theories of International Relations, Ashgate.

Brzezinski, Z. (1998) Büyük Satranç Tahtası: Amerika’nın Önceliği ve Bunun Jeostratejik Gerekleri, Çev.: Ertuğrul Dikbaş, Ergün Kocabıyık, Sabah Kitapları, İstanbul.

Brzezinski, Z. (2000) “Living with a New Europe”, The National Interest, Summer. ss.17-32

Buiter, W. H., (2006) It’s a Long Way to Copenhagen: Turkey’s Membership of and Convergence with the European Union”, CEPS Policy Brief, No. 96 March.

Burchard, H.; Barigazzi, J.; Gray, A. (2020) “Brussels Puts French Accent on EU Enlargement,” Politico Europe, 4 Şubat

Buzan, B. - Wæver, O.- Wilde J. (1998), Security: A New Framework of Analysis, Lynne Rienner, Colorado.

Buzan, B. vd., (1991) The European Security Order Recast, Pinter Pub., Londra.

Canbolat, İ. (2007) “ Avrupa Birliği'nin Kuruluş Felsefesi ve Yeni Avrupa Yapılanması”, Ertan Efegil, Mehmet Seyfettin Erol (der), Türkiye - AB İlişkileri: Avrupa'nın Genişlemesi, Müzakere Süreci ve Batılılaşma Sorunsalı, Orion Yay., Ankara içinde ss. 22-23

Canbolat, İ. S. (2003) Almanya ve Dış Politikası, Ulusal Çıkar, Ulusal Birlik, Kamuoyu Tercihi Açısından İnceleme, Alfa, İstanbul.

Canbolat, İ. S. (2003) Gelişmekte Olan Ülkeler ve Dış Politika, 3. Baskı, Alfa Kitabevi, İstanbul.

Canbolat, İ. S. (2003) Savaş ve Barış Arasında Dünya, Alfa, İstanbul.

Canbolat, İ. S. (2005) “Almanya, Fransa ve İngiltere'nin Çıkar Politikaları ve Türkiye”, Avrasya Dosyası, Cilt:11 Sayı:1 2005. ss. 72-84.

Canbolat, İ. S. (2006) Avrupa Birliği ve Türkiye: Uluslarüstü Bir Sistemle Ortaklık, 4. Baskı, Alfa, İstanbul.

Canbolat, İ. S. (2007) “Avrupa Birliği'nin Kuruluş Felsefesi ve Yeni Avrupa Yapılanması”, Ertan Efegil, Mehmet Seyfettin Erol (der), Türkiye - AB İlişkileri: Avrupa'nın Genişlemesi, Müzakere Süreci ve Batılılaşma Sorunsalı, Orion Yay., Ankara. içinde ss. 9-26.

Collester, J. B. (2005) “How Defense ‘Spilled Over’ into the CFSP: Western European Union and the European Security and Defence Identity (ESDI)”, Maria Green Cowles, Michael Smith (ed), The State of the European Union, Risks, Reforms, Resistance and Revival, vol. 5, Oxford University Press. ss. 369-389.

Croft, S, vd. (2000) “ NATO’s Triple Challenge”, International Affairs, No. 3.

Csernatoni, R. (2021) “New EU Defense Initiatives for Old Political Problems,” EurActiv.com, 18 Şubat.

Cumhuriyet (1997), 15 Aralık.

Czempiel, E. O (2003) “Europe’s Mission: Pushing for a Participative World Order”, Internationale Politik und Gesellschaft (International Politics and Society),1. ss. 25-42.

Çakmak, H. (1996) , “Avrupa’nın Sınırları”, Dış Politika, Cilt:VII, Sayı: 1-2, ss. 29-40.

Çakmak, H. (2003), Avrupa Güvenliği, Akçağ Yay., Ankara.

Çam, E. (1999) Siyaset Bilimine Giriş, 6. Basım, Der Yay., İstanbul.

Çayhan, B. E. (1998) Avrupa Birliği’nde Ortak Güvenlik ve Dış Politika ve Güvenlik Politikası”, Faruk Sönmezoğlu (der.), Uluslararası Politikada Yeni Alanlar Yeni Bakışlar, Der Yay., İstanbul, ss. 343-354.

Çayhan, B. E. (2002) “Avrupa Güvenik ve Savunma Politikası ve Türkiye”, Akdeniz İİBF Dergisi, No:3. ss. 42- 55.

Çomak, H. (2005) Avrupa’da Yeni Güvenlik Arayışları ve Türkiye: Soğuk Savaş Sonrası Avrupa’da Güvenlik Yapılanması Sorunları, Tasam Yay., İstanbul.

Dabrowski, M. (2020) “Can the EU Overcome Its Enlargement Impasse?,” Brügel, 27 Şubat, 2020

Dabrowski, M. (2022) Towards a New Eastern Enlargement of the EU and Beyond. Intereconomics 57, 209–212

Dalar, M. (2018) Avrupa Birliği Kamuoyunun Türkiye’nin Üyeliğine Yaklaşımı:Tarihsel ve Siyasal Perspektif”, İlhanSağsen ve Mehmet Dalar (ed), Avrupa Birliği’nin Uluslararası İlişkileri ve Türkiye, Orion, Ankara. ss. 115-144

Davignon Raporu (1970), “Report by the Foreign Ministers of the Member States on the Problems of Political unifiqcation”, http://www.ena.lu?lang=2&doc=881.

Dawson, C. (2003) The Making of Europe: An Introduction to the History of European Unity, The Catholic University of America Press, Washington DC.

Declaration on Strengthening the Common European Policy on Security and Defence (1999), Presidency Report Published as Annex III to Presidency Conclusions, Köln, 3–4 Haziran.

Declaration on Strengthening the Common European Policy on Security and Defence (1999), Köln, 3– 4 Haziran.

Dedman, M. J. (1996) The Origins and Developments of the European Union (1945-95): A History of European Integration, Routledge, New York.

Deighton, A. (1997) Western European Union (1954-1997): Defence, Security, Integration, European Interdependence Research Unit, Oxford.

Delevic, M; Prelec, T. (2019) “Flatter and Faster: New Western Balkan Pathways to the EU,” European Council on Foreign Relations, 24 Ekim.

Demirdöğen, Ü. (2003), “Avrupa Ordusuna Türk Rızası”, Görüş, (Avrupa Birliği Özel Sayısı), Ocak, ss. 53-59.

Dempsey, J. (2015) “Refugees Could Break Europe’s Comfort Zone,” CarnegieEurope.eu, 24 Eylül.

Dempsey, J. (2022), “Judy Asks: Is Finnish and Swedish NATO Membership Useful for Europe?,” CarnegieEurope.eu, 8 Nisan https://carnegieeurope.eu/strategiceurope/87010;

Deutsch, K. vd. (1957) Political Community and the North Atlantic Area: International Organization in the Light of Historical Experience, Princeton University Press, New York.

Document on The European Identity (1973) Document on The European Identity published by the Nine Foreign Ministers on 14 December 1973, in Copenhagen, http://www.ena.lu?lang=2&doc=6180

Draft European Act submitted by the Governments of the Federal Republic of Germany and the Italian Republic (1981) 6 Kasım, http://www.ena.lu?lang=2&doc=7561.

Draft Treaty embodying the Statute of the European Community (1953) https://pace.coe.int/en/files/15422/html.

Draft Treaty Establishing the European Union (1984), http://www.ena.lu?lang=2&doc=8865.

Duke, S. (1999) "From Amsterdam to Kosovo: Lessons for the Future of CFSP", Eipascope 99/2. ss. 1-15

Duke, S. (2000) "From Feira to Nice: More Bonnes Paroles?" Eipascope; 3, ss. 14-18.

Duke, S. (2000) The Elusive Quest for European Security: From EDC to CFSP, Macmillan Press Ltd., London 2000.

Duke, S. (2006) The Commission and the CFSP, Working Paper 2006/W/01, European Institute of Public Administration, Maastricht.

Easton, D. (1957) "An Approach to the Analysis of Political Systems", World Politics, Vol. 9 No. 3, April. ss. 383-400.

Easton, D. (1965) A Systems Analysis of Political Life, Wiley, New York.

Easton, D. (1971) The Political System: An Inquiry into the State of Political Science, A. A. Knopf, New York.

EC Welcomes Montenegro's Acceptance of the New Methodology (2020) " European Western Balkans Blog, 18 Mayıs.

Eddy, M. (2016) "Refugee's Arrest Turns a Crime into National News (and Debate) in Germany," New York Times, 9.12.

Edward F. (1980) The European Defence Community, A History, Macmillan, London.

Edwards, G. (2000) Europe's Security and Defence Policy and Enlargement: The Ghost at the Feast?, European University Institute, Robert Schuman Centre for Advanced Studies.

Emerson, M. v.d. (2006) Just What is this 'Absorption Capacity' of the European Union?, Centre for European Policy Studies, No:113.

Emmott, R; Guarascio, F.; Pennetier, M. (2019) "France Under Fire for 'Historic Error' of Blocking Balkan EU Hopefuls," Reuters, 18 Ekim.

Erlanger, S. ; Kanter, J. (2015) "Plan on Migrants Strain the Limits of Europe's Unity," New York Times, 22 Eylül.

Erlanger, S. (2023) "When It Comes to Building Its Own Defense, Europe Has Blinked," New York Times, 04.02 2023.

Etzioni, A. (1962) "A Paradigm for the Study of Political Unification", World Politics, 15. ss. 44-74.

EU-NATO Declaration on ESDP (2002) http://www.nato.int/docu/pr2002/p02-142e.htm

Eurobarometer 63 (2005) Public Opinion in the European Union, Spring. https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/505

Eurobarometer 64 (2005) Public Opinion in the European Union, First Results, October-November 2005, Publication: December. https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/447

Eurobarometer 66 (2006) Publıc Opinion in the European Union, First Results, September-October. https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/584

Eurobarometer 67 (2007) Public Opinion in the European Union, First Results, April-May 2007, Publication: June. https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/617

European Border and Coast Guard Agency, https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/frontex_en

European Commission (2004), "Wider Europe-Neighbourhood",Strategy Paper: Communication from the Commission, COM (2004) 373 final, Brussels: European Commission. https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2004:0373:FIN:EN:PDF

European Commission (2020), “Key Findings of the 2020 Report on Turkey,” press release, 6 Ekim. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/country_20_1791

European Council (1993), Conclusions of the Presidency, Cophenagen, 21-22 June http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressdata/en/ec/72921.pdf

European Parliament resolutions https://www.europarl.europa.eu/delegations/en/d-tr/documents/ep-resolutions).

European Union (1992), EEC – Turkey Association Agreement and Protocols and Other Basic Texts, Brussels.

Eurostat (2021), “Turkey-EU: International Trade in Goods Statistics,” 7 Nisan https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php? title=Turkey-EU_-_international_trade_in_goods_statistics#EU_and_Turkey_in_world_trade_in_goods.

Feld, W. (1965) “The Association Agreements of the European Communities” International Organization, Vol: 19, No. 2, Spring, ss. 223-249

Financial Times (2016) “Nord Stream 2 Partners Withdraw Amid Poland Pressure,”, 12 Ağustos.

Fontainebleau European Council (1984) Conclusions of the Presidency, 25-26 June http://www.ena.lu?lang=2&doc=7868.

Forster A., Wallace, W.(2001) ‘What is NATO for?’, Survival, vol. XLIII, 2001, No.4, ss. 107-122.

Forsyth, M. (1967) “The Political Objectives of European Integration”, International Affairs (Royal Institute of International Affairs), Vol. 43, No. 3, July. ss. 483-497.

Fouchet Planı (1962),Draft Treaty, Fouchet Plan II 18 January, http://www.ena.lu?lang=2&doc=999.

Franco-British Summit (2003), Declaration on Strengthening European Co-operation in Security and Defence, London, 24 November.

Franco-British Summit (2003), Declaration on Strengthening European Co-operation in Security and Defence, Le Touquet, 4 February.

General Affairs and External Relations Council (2003), Council Conclusions, Lüksemburg, 16 Temmuz,

http://www.europa.eu.int/comm/external_relations/see/gacthess.htm

Gerhke, L. (2022) “Scholz Pitches Major EU Enlargement—With Reform,” Politico Europe, 29 Ağustos.

Germany, Austria Favour Gradual Phasing Out of Russia Sanctions (2016) EurActiv.com, 20 Haziran.

Gillingham, J. (1991) Coal, Steel, and the Rebirth of Europe, 1945-1955, The Germans and French Ruhr Conflict to Economic Community, Cambridge University Press, Cambridge.

Gonzales, F. (1999) “Avrupa Birliği ve Küreselleşme”, Foreign Policy (Türkiye Baskısı), Yaz 1999.

Gordon, M. (2000) “Turkey Offers Troops for New European Force with a Proviso”, New York Times, 22 November

Gotev, G. (2018) “Netherlands to Veto the Opening of Accession Negotiations with Albania,” EurActiv, 22 Haziran.

Gönlübol, M. (1993) Uluslararası Politika: İlkeler, Kavramlar, Kurumlar, S Yay., Ankara 1993.

Gözen, R. (2003) Turkey’s Delicate Position Between NATO and the ESDP, SAM Papers, Center for Strategic Research, Ankara.

Gözen, R. (2005) “Causes and Consequences of Turkey’s Out-of-War Position in the Iraq War of 2003”, The Turkish Yearbook of International Relations, Number XXXVI. ss. 73-99.

Green, L. (1985) “Support for the System”, British Journal of Political Science, Vol: 15 No: 2, April. ss. 127-142.

Haas, E. B. (1950) The Uniting of Europe: Political, Social, and Economic Forces 1950-1957, Stanford University Press, California.

Haas, E. B. (1958) “The Challenge of Regionalism”, International Organization, Vol 12 No 4, Autumm, ss. 440-458.

Haas, E. B. (1961) “International Integration: The European and the Universal Process”, International Organization, Vol. 15, No. 3, Summer. ss. 366-392

Haas, E. B. (1975) The Obsolence of Regional Integration Theory, Institute of International Studies, Berkeley.

Haine, J. Y. (2005) “An Historical Perspective”, European Union Security and Defence Policy: The First Five Years 1999-2004, EU Institute for Security Studies, Paris. içinde ss.35-53.

Hanay, D. (2001) “Expanding Europe’s Security: Europe’s Common Foreign and Security Policy”, Seton Hall Journal of Diplomacy and International Relations, Winter/Spring.

Hay, D. (1968) Europe: The Emergence of an Idea, 2nd ed., London, 1968.

Heisbourg, F. (2004) “The French-German Duo and the Search for a New European Security Model”, The International Spectator, 3. ss. 61-72.

Heisbourg, F. (2015) “The End of an Affair for France and Germany,” Financial Times, 15 Temmuz.

Heisbourg, F. vd. (2000) European Deefence: Makng it Work, WEU Institute for Security Studies, Paris.

Helsinki Zirvesi Başkanlık Sonuç Bildirgesi (1999) 10-11 Aralık, https://www.europarl.europa.eu/summits/hel1_en.htm

Herrin, J. (1986) The Formation of Christendom, Princeton.

Hill, C. (2002) “CFSP: Conventions, Constitutions and Consequentiality”, The International Spectator, 4. ss.75-90.

Hoffmann, S. (1963) “Discord in Community: The North Atlantic Area as a Partial International System”, International Organization, 17. ss. 521-549.

Holm, E. (2001) The European Anarchy: Europe's Hard Road into High Politics, Copenhagen Business School Press, Kopenhag.

Howorth, J. (2000) “Britain, France and the European Deefence Initiative”, Survival, Vol: 42, No.: 2, Summer.

Howorth, J. (2000) European Integration and Defence: The Ultimate Challenge?, Chaillot Paper 43, WEU Institute for Security Studies, Paris.

Howorth, J. (2002) The European Security Conundrum: Prospects for ESDP after September 11, Policy Paper No 1.

Howorth, J. (2003) Saint-Malo Plus Five: An Interim Assessment of ESDP, Policy Paper No: 7.

http://ec.europa.eu/codecision/stepbystep/diagram_en.htm.

http://europa.eu.int/ comm/external_relations/news/01_00/ip_00_65.htm

http://europa.eu.int/constitution/en/lstoc1_en.htm.

http://europa.eu/institutions/consultative/cor/index_en.htm

http://europa.eu/institutions/consultative/eesc/index_en.htm

http://europa.eu/institutions/financial/ecb/index_en.htm
http://europa.eu/institutions/financial/eib/index_en.htm
http://europa.eu/institutions/inst/auditors/index_en.htm
http://europa.eu/institutions/inst/comm/index_en.htm
http://europa.eu/institutions/inst/justice/index_en.htm
http://europa.eu/institutions/inst/parliament/index_en.htm
http://europa.eu/scadplus/treaties/singleact_en.htm#POLICIES
http://ue.eu.int/accords/default.asp?lang=en
http://www.eupm.org
http://www.fco.gov.uk/news/newstext.asp?1795.
http://www.nato.int/docu/pr/1999/p99-065e.htm
https://commission.europa.eu/about-european-commission/organisational-structure_en
https://cor.europa.eu/en/about/Pages/default.aspx
https://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_6999/en/
https://economy-finance.ec.europa.eu/euro/what-euro-area_en
https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen-borders-and-visa/schengen-area_en
https://rm.coe.int/-report-on-turkey/16808b5c81
https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook
https://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/
https://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/presidency-council-eu/
https://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/voting-system/
https://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/what-is-the-council/
https://www.consilium.europa.eu/en/european-council/how-the-european-council-works/
https://www.consilium.europa.eu/en/european-council/president/role/
https://www.eca.europa.eu/en/governance
https://www.ecb.europa.eu/ecb/html/index.en.html
https://www.eeas.europa.eu/_en
https://www.eeas.europa.eu/eeas/eu-missions-and-operations_en
https://www.eeas.europa.eu/eeas/eu-special-representatives_en
https://www.eeas.europa.eu/search_en?fulltext=sanctions
https://www.eesc.europa.eu/en/about

https://www.eib.org/en/about/at-a-glance/index.htm

https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/democracy-and-human-rights

https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/organisation-and-rules/organisation/political-groups

https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/powers-and-procedures

Hunter, S. (1999) "Bridge or Frontier? Turkey's Post-Cold War Geopolitical Posture", The International Spectator, Vol XXXIV No 1, January-March.

Hürriyet (2001) 11 Aralık.

IMF (2016) The Refugee Surge in Europe: Economic Challenges, Ocak 2016.

Inglehart, R. (1970) "Cognitive Mobilization and European Identity", Comperative Politics, Vol. 3, No. 1 October. ss. 45-70.

Ivkovic, A. (2020) "New Enlargement Methodology: It Will Work Only If Used Properly," European Western Balkans, Şubat 11, 2020;

İnalcık, H. (1998) "Türkiye ve Avrupa: Dün Bugün", Doğu Batı, Sayı 2, Şubat Mart Nisan, ss. 7-27.

Jacop, P. E. – Teune, H. (1964) "The Integrative Process: Guidelines for Analysis of The Bases of Political Community", Philip E. Jacop, James Toscano (ed) , The Integration of Political Communities, Lippincott, Philedephia. ss. 1-45.

Joint Declaration on European Defence (1998) Franco-British Summit, St. Malo, 4 Aralık http://www. europa.eu.int/pesc/pres.asp?lang=en

Joint Statement of the Heads of State and Government of Germany, France, Luxembourg and Belgium on European Defence (2003) 29 April, Brussels. www.elysee.fr/actus/dep/2003/etranger/04-brussel/0304EUDFang.htm.

Jung, D. (2007) Turkey's Future: EU Member or Islamist Rogue State?, DIIS Brief, Danish Institute for International Studies, Copenhagen.

Kanter, J. (2016) "European Parliament Votes to Suspend Talks with Turkey on EU Membership," New York Times, 24 Kasım.

Kapani, M. (1987) Politika Bilimine Giriş, 6. Basım Bilgi Yay., Ankara, 1987.

Karaosmanoğlu, A. (2001) “AB ve NATO Üyesi Ülkelerin Ulusal Güvenlik Stratejileri”, Avrupa Güvenlik ve Savunma Kimliği, Avrupa Birliği ve NATO İlişkilerinin Geleceği, Türkiye'ye Etkileri, 11-12 Ocak Harp Akademileri Yay., İstanbul ss. 67-77.

Karaosmanoğlu, A. (2001) “Avrupa Güvenlik ve Savunma Kimliği Açısından Türkiye Avrupa Birliği İlişkileri”, Doğu-Batı, Yıl: 4, Sayı: 14, Şubat-Mart-Nisan 2001. ss. 154-166.

Karp, B. (1954) “The Draft Constitution for a European Political Community”, International Organization, Vol. 8, No. 2, May.

Kelstrup, M. (2000) Integration Policy: Between Foreign Policy and Diffusion, COPRI Working Paper 18.

Kırışman, A.; Özen, Ç. (2005), “Changing Patterns in Turkey-EU Relations: from Eligibility to Candidacy and Beyond”, The Turkish Yearbook of International Relations, Number XXXVI. ss. 119-138.

Korteweg, R. (2015) “The Four Horsemen Circling the European Council Summit,” Centre for European Reform, 24 Haziran.

Kunz, J. L., (1953) “Treaty Establishing the European Defense Community”, The American Journal of International Law, Vol. 47, No. 2., Apr..

Kupchan, C. (2000) “In Defence of European Defence: An American Perspective”, Survival, Vol 42, No:2, Summer ss. 16-32.

Laeken European Council (2001) Declaration On The Operational Capability Of The Common European Security And Defence Policy, Annex II to the Presidency Conclusions, 14-15 December. https://www.consilium.europa.eu/media/20950/68827.pdf

Laeken Sonuç Bildirgesi,(2001) http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/68827.pdf

Leali G.; Moens b. (2022), “Ukraine War Gives Macron’s Drive for EU Autonomy More Impetus,” Politico Europe, 9. 03.2022

Lesser, I O. (1999) “Turkey’s Strategic Options”, The International Spectator, Vol. XXXIV No:1 January–March.

Levin, P. T. (2004) Narrating Oneself Through the Other: Medieval Christians And Their Images Of The Saracen, Center for International Studies,USC.

Lindberg, L. N. (1963) The Political Dynamics of European Economic Integration, Stanford University Press, California.

Lindberg, L. N. (1967) Journal of Common Market Studies, Vol.5, No.4.

Lindberg, L. N. (1970) "Political Integration as a Multidimensional Phenomenon Requiring Multivariate Measurement", International Organization, Vol 24, No. 4, Regional Integration: Theory and Research, Autumn. ss. 649-731.

Lizbon Antlaşması (2007), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:12007L/TXT.

Maastricht Antlaşması (1992) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:11992M/TXT

Maier, C. (1996) The Cold War in Europe: Era of a Divided Continent, 2nd ed., M. Wiener, Princeton.

Mastnak, T. (1994) Islam and the Creation of European Identity, CSD Perspectives, Centre for the Study of Democracy University of Westminster, Number 4, Autumn.

Membership Action Plans, https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_37356.htm

Menon, A. (2004), "From Crisis to Catharsis: ESDP after Iraq", International Affairs, 80, 4 ss.631- 648.

Messina Deklarasyonu (1955), http://www.ena.lu?lang=2&doc=987. (2.10.2021)

Milan European Council (1985) Conclusions of the Presidency, 28/29 Haziran http://www.ena.lu?lang=2&doc=7657

Missiroli, A. (2002) "EU-NATO Cooperation in Crisis Management: No Turkish Delight For ESDP", Security Dialogue, Vol. 33, No. 1. ss. 9-26.

Missiroli, A. (2005) "ESDP- How it Works", European Union Security and Defence Policy: The First Five years 1999-2004, EU Institute for Security Studies, Paris içinde ss.55- 72.

Mitrany, D (1943) A Working Peace System: An Argument for the Functional Development of International Organization, Londra: Royal Institute of International Affairs.

Mix, D.E. (2016) The Brexit Vote: Political Fallout in the United Kingdom, CRS Insight IN10528

Mix, D.E. (2016) United Kingdom Votes to Leave the European Union CRS Insight IN10513,

Moustakis, F. (2005) " Soft Security Threats in the New Europe: The Case of the Balkan Region", Anne Aldis-Graeme P. Herd (ed.), Soft Security Threats and European Security, Rotledge, New York. içinde ss.139-156.

Möckli, D. (2007) "The EU and the Transformation of European Security", CSS Analyses in Security Policy, Vol. 2, No 10 March.

Müftüler-B. M. (2006) Türkiye-Avrupa Birliği İlişkilerine Güvenlik Boyutundan Bir Bakış, TESEV Yay., Dış Politika Analiz Serisi 4, İstanbul.

Nas, Ç. (2015) Türkiye AB İlişkilerinde Süreklilik ve Değişim: 2002-2014, Özden Zeynep Oktav ve Helin Sarı Ertem (ed) 2000'li Yıllarda Türk Dış Politikası: Fırsatlar Riskler ve Krizler, Nobel Yayınları, Ankara. (içinde: 165-199)

NATO (1999) Fact Sheet Defence Capabilities Initiative (DCI) December http://www.nato.int/docu/comm/1999/9912-hq/fs-dci99.htm

NATO (1999) Washington Summit Communique, North Atlantic Council, 24 April, http://www.nato.int.

NATO (2001) Hand Book, NATO Information Office, Bruksel.

NATO (2002) NATO-EU Relations, NATO Handbook, 2002, http://www.nato.int/docu/handbook/2001hb0403.htm

NATO (2016), "Joint Declaration by the President of the European Council, the President of the European Commission, and the Secretary-General of the North Atlantic Treaty Organization," 8 Temmuz. https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_133163.htm

NATO (2018), "Joint Declaration on EU-NATO Cooperation," 10 Temmuz. https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_156759.htm

NATO (2023), "Joint Declaration on EU-NATO Cooperation," 10 Ocak. https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_210549.htm

Nielsen, N. (2016) "EU-Turkey Migrant Deal Risks Collapse, Warns Austria," EUObserver.com, 8 Kasım.

Nielsen, N. (2017) "Libyan Authorities Oppose EU Migrant Plans," EUObserver.com, Şubat 8.

Nielsen, N. (2017) EU unveils €200m Libya migrant Project, 25 Ocak https://euobserver.com/migration/136671

Nilsen, A. (2004) The EU should not Offer Turkey Full Membership: Recommendation to the Govermnets of the Member States of the European Union, OCGG Goverment Recommendation No. 2, The Oxford Council on Good Governance

Norman, L.; Steinhauser, G. (2016) “European Ministers Wrestle with Future of Russia Sanctions,” Wall Street Journal, 20 Haziran

Nuttall, S. J. (1992) European Political Co-operation, Clarendon Press, Oxford.

Nye, J. S. (1968) “Comparative Regional Integration: Concept and Measurement”, International Organization, Vol 22, No. 4, Autumn. ss. 855-880

Ortaylı, İ (2007) Avrupa ve Biz, Turhan Kitabevi, Ankara.

Öymen, O. (2002) “ The Place of Turkey in European Security and Defence Identity”, Muzaffer Dartan, Çiğdem Nas (der.), The European Union Enlargement Process and Turkey, Marmara Univ. European Community Institute, İstanbul içinde ss.325-329.

Özdal, B. (2013) Siyasi Bir Cüce mi, Askeri Bir Solucan mı? Dora Yayınları, Bursa.

Özen, Ç. (2001) “Consequences of the European Security and Defense Policy for the European Non-EU NATO Members”, Ankara Çalışmaları Dergisi, Cilt 1: Sayı:1 Güz. ss. 139-153.

Özen, Ç. (2002) “ESDP-NATO Relations: Considerations on the Future of European Security Architecture”, The Turkish Yearbook, Vol:XXXIII. ss.231-255.

Özen, Ç. (2002) Türkiye - Avrupa Topluluğu: Gümrük Birliği ve Tam Üyelik Sürecine Etkileri, Ceylan Kitabevi, İzmir.

Özen, Ç.; Yazgan, H. (2007) “Zor ya da Zoraki Aday: Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne Tam Üyelik Süreci”, Ertan Efegil, Mehmet Seyfettin Erol (der), Türkiye - AB İlişkileri: Avrupa'nın Genişlemesi, Müzakere Süreci ve Batılılaşma Sorunsalı, Orion Yay., Ankara. içinde ss. 233- 280.

Pagden, A. (2002) “Europe: Conceptualizing a Continent”, The Idea of Europe from Anquity to the European Union, ed., Anthony Pagden, Cambridge University Press, Cambridge. ss. 33-54

Palmer, J. (2004) “The Prospect of Turkish Entry will Hasten a Multi-Speed Europe”, European Affairs, Fall.

Peel, M; Pitel, L. (2021) “Erdogan’s Great Game: The Turkish Problem on the EU’s Doorstep,” Financial Times, 13 Ocak.

Peters, I. (2004) “ESDP as a Transatlantic Issue: Problems of Mutual Ambiguity”, International Studies Review 6,ss. 381–401

Pierini, M. (2019) “Options for the EU-Turkey Relationship,” CarnegieEurope.eu, 3 Mayıs.

Pisani-Ferry, J.; Sapir, A; Wolff , G. B; Röttgen, N; Tucker, P. (2016) Europe after Brexit: A proposal for a continental partnership, Bruegel. https://www.bruegel.org/report/europe-after-brexit-proposal-continental-partnership

Pocock, J.G. A. (2002) “Some Europes in Their History”, The Idea of Europe from Anquity to the European Union, ed., Anthony Pagden, Cambridge University Press, Cambridge. ss. 55-71.

Pombeni, P. (2003) “The European Identity”, The International Spectator, vol:38/1. ss. 19-32.

Presidency Conclusion (2002) Brussels European Council, 24-25 October, https://www.consilium.europa.eu/media/20917/72968.pdf

Presidency Conclusions (1999) Presidency Conclusions on Common European Policy on Security and Defence, Helsinki, 10-11 December. https://www.europarl.europa.eu/summits/hel2_en.htm

Presidency Conclusions (2000) Nice European Council, 4 December, Presidency Report on the European Security and Defense Policy, Section III, https://www.europarl.europa.eu/summits/nice1_en.htm

Presidency Conclusions (2002), Copenhagen European Council,12-13 December, https://www.consilium.europa.eu/media/20906/73842.pdf

Presidency Report to the Feira (2000) European Concil on Strengthening the Common European Policy on Security and Defence, Brussels, 15 June. https://www.europarl.europa.eu/summits/fei2_en.htm

Puchala, D J. (1968) “The Pattern of Contemporary Regional Integration”, International Studies Quarterly, Vol. 12, No 1, March. ss. 38-64.

Puchala, D J. (1970) “Integration and Disintegration in Franco-German Relations, 1954-1965”, International Organization, Spring Vol. 24 No. 2. ss. 183-208.

Ralev, R. (2020) “Serbia Accepts New Methodology in EU Accession Talks President Vucic,” SeeNews, Temmuz 10, 2020.

Reçber, K. (2013) Avrupa Birliği Hukuku ve Temel Metinleri, Dora, Bursa.

Reçber, K. (2016) Türkiye-Avrupa Birliği Ortaklık Hukuku, Dora, Bursa

Reçber, K. (2018) Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile Avrupa Birliği Arasında Akdedilen Geri Kabul Anlaşması’nın Yaratabileceği Sonuçların Analizi. Barış Özdal (ed), Uluslararası Göç ve Nüfus Hareketleri Bağlamında Türkiye, Dora, Türkiye.

Report from the ad hoc Committee on Institutional Affairs to the European Council (1985) Brussels, 29-30 March, http://www.ena.lu?lang=2&doc=7639.

Rice, R. (1962) The Political Future of the European Community, Whitefriars Press, London.

Richer, C. (1991) Organizing Western Europe, 2nd Éd. Routledge, New York.

Riemer, A. K. (1999) Turkey and the European Union: A never Ending Story, Center for Security and Defence Studies, Vienna.

Robertson, R. (1999) Küreselleşme: Toplum Kuramı ve Küresel Kültür, Çev.: Ümit Yolsal, Bilim ve Sanat, Ankara.

Roguemont, D. D. (1966) The Idea of Europe, Norbert Gunterman, New York.

Roskin, M. G., vd. (1991) Political Science: An Introduction, 4. Baskı, Prentince Hall International, New Jersey.

Rothschild, E. (1995) “What’s Security”, Dædalus, Vol. 1124, No: 3 Summer.

Rousseau, J. J. (1996) “Avrupa Federasyonu Aracılığıyla Daimi Barış”, Uluslararası İlişkiler ve Siyaset Teorisi Üzerine Bir İnceleme, ed. Howard Williams Moorhead Wright, Tony Evans, Çev., Tolga Erdal, Fatih Durmuş, Siyasal Kitabevi, Ankara.

Sander, O. (1991) Siyasi Tarih, 1918-1990, Genişletilmiş 2. Baskı, İmge Yay., Ankara.

Saybaşılı, K. (1985) Siyaset Biliminde Temel Yaklaşımlar, Birey Toplum Yay., Ankara.

Scazzieri, L. (2021) From Partners to Rivals? The Future of EU-Turkey Relations, Centre for European Reform, 23 Haziran.

https://www.cer.eu/publications/archive/policy-brief/2021/partners-rivals-future-eu-turkey-relations

Schake, K. (2002) Constructive Duplication: Reducing EU Reliance on US Military Assets, Working Paper, Centre for European Reform, London.

Scheingold, S. A., (1970) "Domestic and International Consequences of Regional Integration", International Organization, Vol. 24, No. 4, Regional Integration: Theory and Research, Autumn. 978-1002.

Selanik Zirvesi (2003) Presidency Conclusions, 19/20 June http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/76279.pdf

SIPRI (2006) Military Expenditure and Arms Production Project https://www.sipri.org/yearbook/2006

Sjursen, H. (2003) Security and Defence, ARENA Working Paper, No: 10.

Slaughter, A. M. (2015) "Europe's Civil War," Project-Syndicate.org, 21 Temmuz.

Smith, A. D. (1992) "National Identity and the Idea of European Unity", International Affairs (Royal Institute of International Affairs), Vol. 68,No. 1, January. ss. 55-76.

Smith, S.; Acharya, A. (2002) The Concept of Security Before and After September 11, Working Paper No. 23, Institute of Defence and Strategic Studies Singapore.

Solemn Declaration on European Union (1983) Stuttgart, 19 June, http://www.ena.lu?lang=2&doc=7560

Sönmezoğlu, F. (2016) Son On yılllarda Türk Dış Politikası, Der Yay., İstanbul.

Special Eurobarometer (2006) July https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/532

Spruyt, H.; Lyons, L. (2001) "The Development of the European Union", Columbia International Affairs Online, New York, http://www.ciaonet.org/frame/casefrm.html

Süslü, T. (2005) AB Sürecinde Uyum Yasaları, Piramit Yay., Ankara 2005.

Tcherneva, V; Varma, T. (2019) After the French Veto: The New Scramble for the Western Balkans, European Council on Foreign Relations, 25 Ekim;

Tekeli, Ş. (1976) David Easton'un Siyaset Teorisine Katkısı Üzerine Bir İnceleme, İstanbul.

Tekinalp, G. Ö.; Tekinalp, Ü. (1997) Avrupa Birliği Hukuku, İstanbul: Beta 1997.

Tezcan, E. (1999) "Maastricht ve Amsterdam Antlaşmaları Çerçevesinde Avrupa Birliği ve Batı Avrupa Birliği İlişkileri" Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, Cilt: 54, Ocak - Mart No:1.

Tezcan, E. (2005) "Helsinki'den 3 Ekim'e: Müzakerelere Giden Sürecin, Dünü, Bugünü, Yarını", Avrasya Dosyası, Cilt:11 Sayı:1. ss. 15-38.

The Alliance's Strategic Concept (1999) http://www.nato.int/docu/pr/1999/p99-065e.htm (22.10.2021)

The White House (2021), "Joint Statement on the Phone Call between President Biden and President Macron," 22 Eylül. https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2021/09/22/joint-statement-on-the-phone-call-between-president-biden-and-president-macron/

Thompson, M P. (1994) "Ideas of Europe during the French Revolution and Napoleonic Wars", Journal of the History of Ideas, Vol. 55, No. 1, January. ss. 37-58.

Tindenmass Raporu (1975) "Report on European Union 9 December http://www.ena.lu?lang=2&doc=16956.

Tocci, N. – Houben, M. (2001) Accommodating Turkey in ESDP, Centre For European Policy Studies.

Todorova, M. (2003) Balkanları Tahayyül Etmek, İletişim Yay., İstanbul.

Topaloğlu, G. (2018) "Avrupa Birliği'nden Ayrılma Hakkı ve Brexit Süreci", Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, sayı. 34, ss. 341-365, Nisan.

Transatlantic Trends (2006), Topline Data https://search.gesis.org/research_data/ZA4518

Triantaphyllou, D. (2003) "The13th Candidate-Turkey: Whiter its March Towards the EU?", Judy Batt v.d., Partners and

Neighbours a CFSP for Wider Europe, Chaillot Papers, No:64. ss. 77-85.

Tromans, S. (2018) Brexit, Brexatom, the Environment and Future International Relations, Brexit: The International Legal Implications Paper No. 9, January 2018, Centre for International Governance Innovation.

Tsebelis, G.; Garrett, G. (2002) "The Instutional Foundations of Intergovermentalism and Supranationalism in the European Union", International Organization, Vol. 55, No. 2, Spring. ss. 357-390

Turan, İlter, Siyasal Sistem ve Siyasal Davranış, 3. Basım, Der Yay, İstanbul 1986.

Türkeş, M.; Gökgöz, G. (2004) "Reflections on the EU Strategy Paper 2003: Two Approaches, Moving Conditions and A New Juncture" Perceptions, March-May.

Uzgel, İ. (2013) ABD ve NATO ile İlişkiler, Baskın Oran (ed) Türk Dış Politikası: Kurtuluş Savaşından Bugüne, Olgular, Belgeler, Yorumlar, CiltIII 2001-2012, İletişim, İstanbul.

Vachudova, M. A. (2019) "The EU's Eastward Enlargement and the Illiberal Turn," Current History, Cilt 118, Sayı. 806 (Mart)

Viotti, P.; Kauppi, M, (1993) International Relations Theory: Realism, Pluralism, Globalism, 2nd ed., Macmillan Pub., New York.

Vreese, C. H. (2004) Why European Citizens will Reject the EU Constitution, Center for European Studies, Working Paper, No: 116.

Wæver, O. (1998) "Insecurity, Security, and Asecurity in the West European Non-War Community". Emmanuel Adler ve Michael Barnett (ed.), Security Communities, Cambridge University Press, Cambridge. ss. 69-118.

Wæver, O. (2000) "The EU as a Security Actor: Reflections from Pessimistic Constructivist on Post-Sovereign Security Orders", Morten Kelstrup ve Michael C. Williams (der.), International Relations Theory and the Politics of European Integration: Power, Security and the Community, Routledge, Londra. ss. 250-294.

Wæver, O. vd. (1993)Identity, Migration and the New Security Agenda in Europe, St. Martin's Press, New York.

Wallender, C. (1992) "International Institutions and Modern Security Strategies", Problems of Communism, January – April. ss. 44-63.

Watson, I.; Jones, B. (2017) “In Sweden, Tensions Temper Pride over Refugee Policy,” CNN.com, 23 Şubat;

Whiting, G. M. (2006) “ESDP Deployments and the European Security Strategy”, Anne Deighton, Victor Mauer (ed.), Securing Europe?: Implementing the European Security Strategy”, nr. 77, Center for Security Studies, Zurich. içinde ss.31-41.

Whitman, R. G.; Juncos, A. E. (2014) Challenging Events, Diminishing Influence? Relations with the Wider Europe. JCMS: Journal of Common Market Studies, 3/52, 157–169.

Woolf, S. (1992) “The Consturuction of a European World-View in the Revolutionary-Napoleonic Years”, Past and Present, No 37, The Cultural and Political Construction of Europe, November. ss. 72-101.

Yalem, R. J. (1959) “Prospects for European Political Unification”, The Western Political Quarterly, Vol. 12, No. 1, Part, 1, March. ss. 50-63.

Yapp, M.E. (1992) “Europe in Turkish Mirror: The Cultural and Political Construction of Europe”, Past and Present, November,No 137.ss. 134-155.

Yardley, J. (2016) “Sexual Attacks Widen Divisions in European Migration Crisis,” New York Times, 13.01

Yiğittepe, L. (2017), Avrupa Birliği’nde Güvenlik Politikaları ve Arayışları: Kavram, Kuram ve Uygulama, Cinius, İstanbul.

GÜNCEL MALİYE ÇALIŞMALARI
TEORİ VE UYGULAMA

EDİTÖR
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ÖKSÜZ

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6952-93-5
Mart 2023

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı:
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ÖKSÜZ

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

Kamu Kesiminde Yolsuzlukla Mücadele: Finlandiya ve Singapur Deneyimleri 1
Rıdvan ENGİN

Vergi Politikası Uygulamalarının Politika Açığı Üzerindeki Etkisi..... 25
Semra TAŞ & Selçuk İPEK

Bütçe Hakkı Perspektifinden Bütçe Bilinci ve Demokrasi İlişkisi..... 49
Mehtap ÖKSÜZ

Türkiye'de Yükseköğretimin Finansmanı ve Yükseköğretim Kurumlarına Tahsis Edilen Bütçe Ödeneklerinin Değerlendirilmesi..... 67
Rıdvan ENGİN

Üçüncü Dünya Savaşına Giderken Örnek Ülkelerde ve Türkiye'de Savunma Harcamalarının Seyri..... 81
Erkan KILIÇER & Merve KÖRÜKÇÜOĞLU

Türkiye'de Kamu Sağlık Harcamaları: Sağlıkta Dönüşüm Programı Çerçevesinde Bir Analiz..... 103
Recep FEDAİ

Türkiye'de Kamu Sağlık Harcamaları ve Yaşam Beklentisi Arasındaki Bağlantı..... 137
Mehmet ÖKSÜZ

Avrupa Birliği Mali Yardım Türlerinin Değerlendirilmesi..... 161
Merve MESÇİOĞLU FEDAİ

Maliye Politikası Aracı Olarak Bölgesel Yatırım Teşvikleri ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Düzey-1 Bölgeleri Üzerine Bir Panel Veri Analizi..... 179
Ömer YALÇINKAYA & Mesut YÜCESAN

KAYNAKÇA

Abdulai, A. G. (2009). Political Will in Combating Corruption in Developing and Transition Economies: A Comparative Study of Singapore, Hong Kong and Ghana. *Journal of Financial Crime*, 16(4), 387-417.

Anttiroiko, A. V. (2014). Good Governance in Context: Learning From Anti-Corruption Policies of Finland and Singapore. Munich Personal RePEc Archive. https://mpra.ub.uni-muenchen.de/67807/1/MPRA_paper_67807.pdf, Erişim: 27.09.2022.

Asian Organization of Supreme Audit Institutions. (2003). ASOSAI Guidelines for Dealing with Fraud and Corruption. https://documents.pub/download/assosai-guidelines-for-dealing-with-fraud-and-corruption.html, 06.05.2022.

Carvajal, R. (1999). Large-Scale Corruption: Definitions, Causes, and Cures. *Systemic Practice and Action Research*, 12(4). 335-353.

Choon-Yin, S. (2005). Singapore's Experience in Curbing Corruption and the Growth of the Underground Economy. *Sojourn: Journal of Social Issues in Southeast Asia*, 20(1), 39-66.

Çevikbaş, R. (2006). Yönetimde Etik ve Yozlaşma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 20(1), 265-289.

Dei, M. O., Skliar, I. S., Shevchenko, A. I., Cherneha, A. and Tavolzhanskyi, O. V. (2021). Preventing and Combating Corruption in the European Union: The Practice of Member States. *Statute Law Review*, 20(20), 1-16.

Dünya Bankası (1997). Helping Countries Combat Corruption: The Role of the World Bank. Poverty Reduction and Economic Management. 1-69, https://documents1.worldbank.org/curated/en/799831538245192753/pdf/Helping-Countries-Combat-Corruption-The-Role-of-the-World-Bank.pdf, Erişim: 16.05.2022.

Engin, R. ve İpek, S. (2022). Kamu Kesiminde Yolsuzluk Algısı ve Uluslararası Şeffaflık Örgütü. Ö. Çetinkaya ve T. Demirbaş (Ed), *Prof. Dr. Figen Altuğ'a Armağan* içinde, (s. 333-356). Bursa: Ekin Yayınevi.

Enste, D. ve Heldman, C. (2017). Causes and Consequences of Corruption: An Overview of Empirical Results. IWReport. No. 2/2017. Institut der deutschen Wirtschaft (IW), Köln.

Ergun, T. (1978). Yönetimde Yozlaşma Olgusu Üzerine. *Amme İdaresi Dergisi*, 11(1), 24-30.

Giray, F. (2005). Yolsuzluk ve Yolsuzluğun Vergi Yapısı Üzerine Etkileri. *İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 32, 111-137.

Graycar, A. (2015). Corruption and Policy. https://core.ac.uk/download/pdf/81291669.pdf, Erişim: 24.09.2022.

Gurgur, T. and Shah, A. (2005). Localization and Corruption: Panacea or Pandora's Box?. Vol. 3486. World Bank Publications. https://www.imf.org/external/pubs/ft/seminar/2000/fiscal/gurgur.pdf, Erişim: 14.05.2022.

Hin, K. T. (2013). Corruption Control in Singapore. The 13th Internatıonal Training Course on the Criminal Justice Response to Corruption Visiting Experts' Papers. Resource Material Series No. 83. Tokyo: United Nations Asia and Far East Institute for the Prevention of Crimes and the Treatment of Offenders, 122-131.

Hwee, N. L. K. (2016). Singapore's Experience in the Fight Against Corruption. https://www.unafei.or.jp/publications/pdf/GG11/23_GG11_CP_Singapore2.pdf, Erişim: 25.10. 2022.

Jain, A.K. (2001). Corruption: A Review. *Journal of Economic Surveys*, 15(1), 71-121.

Klitgaard, R. (1998). International Cooperation Against Corruption. *Finance & Development*, 35(1), 3-6.

Lambsdorff, J. G. (2007). The Institutional Economics of Corruption and Reform: Theory, Evidence and Policy. Cambridge: Cambridge University Press.

Lim, V. (1998). An Overview of Singapore's Anti-Corruption Strategy and the Role of the CPIB in Fighting Corruption. 20th UNAFEI UNCAC Training Programme Visiting Experts' Papers. Resource Material Series No. 104, https://www.unafei.or.jp/publications/pdf/RS_No104/ No104_18_VE_Lim_1.pdf, Erişim: 21.09.2022.

McMullan, M. (1961). A Theory of Corruption. *The Sociolagical Review*. 9(2), 181-201.

Ministry for Foreign Affairs of Finland (2005). Combating Corruption: The Finnish Experience. Development Policy Information Unit. Helsinki.

Mirzaev, R. I. (2022). The Experience of Finland and Denmark in Combating Corruption in the Education System and Opportunities for Uzbekistan. *Eurasian Research Bulletin*, 13, 133-137.

Oktar, S. (2003). Yolsuzluk Ekonomisi. *T.C. Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*. 18(1), 13-27.

Pellegrini, L. (2011). Economic Analysis of Corruption. L. Pellegrrini, In *Corruption, Development and the Environment*. (13-27). Dordrecht: Springer.

Pitel, Y. (2016). International Experience of Fighting Corruption. *Jurnalul Juridic National: Teorie şi Practică*, 18(2/2), 66-70.

Quah, J. S. (2001). Combating Corruption in Singapore: What Can be Learned?. *Journal of Contingencies and Crisis Management*, 9(1), 29-35.

Quah, J. S. (2007). Combating Corruption Singapore-style: Lessons for Other Asian Countries. Maryland Series in Contemporary Asian Studies, 2007(2). Baltimore. https://digitalcommons.law.umaryland.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1188&context=mscas , Erişim: 12.09.2023.

Quah, J. S. T. (2010). Combating Corruption. J.S.T. Quah (Ed.), In *Public Administration on Singapore-style*. Vol. 19, (171-199). Bingle: Emerald Group Publishing Limited.

Quah, J. S. (2017). Singapore's Success in Combating Corruption: Lessons for Policy Makers. *Asian Education and Development Studies*. 6(3), 263-274.

Rücker, F. (2013). Corruption and Remuneration in Singapore: The Dignity Argument. MaRBLe Research Papers, 5, 67-85.

Salminen, A. (2013). Control of Corruption: The Case of Finland. J. S. T. Quah (Ed.) In *Different Paths to Curbing Corruption*. (57-77). Bingle: Emerald Group Publishing Limited.

Salminen, A., Viinamaki, O. P. and Norrbacka, R. I. (2007). "The Control of Corruption in Finland". *Administratie si Management Public*, 9(81), 81-95.

Shah, A. (2006). Corruption and Decentralized Public Governance. In *Handbook of Fiscal Federalism*. E. Ahmad and G. Brosio (Ed.), (s. 478-498). Northampton: Edward Elgar Publishing Limited.

Tan, E. K. B. (2000). Law and Values in Governance: The Singapore Way. *Hong Kong Law Journal*. 30(1), 91-119.

Tanzi, V. (1998). Corruption Around the World: Causes, Consequences, Scope and Cures. IMF Staff Papers. 45(4). 559-594.

Torsello, D. and Venard, B. (2016). The Anthropology of Corruption. *Journal of Management Inquiry*, 25(1), 34-54.

Transparency International (2023). Corruption Percetions Index, https://www.transparency.org/en/cpi/ 2022, Erişim: 03.03.2023.

United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) (2018). Manual on Corruption Surveys. Center of Excellence in Statical Information on Government, Crime, Victimization and Justice. Vienna.

UNODC & GRACE (2023). "What is Corruption and Why Should We Care?". Knowledge Tools for Academics and Professionals. Module Series on Anti-Corruption. https://grace.unodc.org/grace/uploads/documents/academics/Anti-Corruption_Module_1_What_Is_Corruption_and_Why_Should_We_Care.pdf, Erişim: 02.02.2023

KAYNAKÇA

Akbelen, Z., Aydın, Z. B. ve Polat, O. (2018). Türkiye'de Vergi Aflarının Vergi Gelirleri Üzerine Etkisi: Ampirik Bir Analiz*. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 64, 255–270.

Akbey, F. (2014). Türkiye'de Vergi Denetimi ve Gelirleri Üzerine Bir İnceleme. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 29(1), 63–103.

Alm, J. (1998*). Tax Policy Analysis: The Introduction of a Russian Tax Amnesty*. GSU Andrew Young School of Policy Studies Working Paper (98-6).

Alm, J. (2012). Designing Alternative Strategies to Reduce Tax Evasion. M. Pickhardt ve A. Prinz (Ed.), in *Tax Evasion and the Shadow Economy* (pp. 13–32).US: Edward Elgar Publishing.

Alm, J. ve Borders, K. (2014). Estimating the "Tax Gap" at the State Level: The Case of Georgia's Personal Income Tax. *Public Budgeting and Finance*, 34(4), 61–79.

Alm, J. ve Martinez-Vazquez, J. (2003). Institutions, Paradigms, and Tax Evasion in Developing and Transition Countries. J. Martinez-Vazquez ve J. Alm (Ed.), in *Public Finance in Developing and Transitional Countries* (pp. 146–178). Cheltenham: Edward Elgar Publishing.

Alm, J., Martinez-Vazquez, J. ve Wallace, S. (2009). Do Tax Amnesties Work? The Revenue Effects of Tax Amnesties During the Transition in the Russian Federation. *Economic Analysis and Policy*, 39(2), 235–253.

Alm, J., Mckee, M. ve Beck, W. (1990). Amazing Grace: Tax Amnesties and Compliance. *National Tax Association*, 43(1), 23–37.

Batırel, Ö. F. (2013). Vergi Harcamaları, Mali Saydamlık İlkesi ve Anayasaya Uygunluk. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24, 13–20.

Bejaković, P. (2000). Improving the Tax Administration in Transition Countries, https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/konference /06/10_bejakovic.pdf

Benk, S. (2005). Vergisel Teşvikler ve Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları. *Vergi Sorunları*, 206, 183–191.

Bıyık, R. ve Kıratlı, A. (2006). *Vergi Teşvikleri ve Korumaları*. Ankara: Yaklaşım Yayıncılık.

Bickley, J. M. (2012). *Tax Gap, Tax Compliance, and Proposed Legislation in the 112th Congress*. Congressional Research Service.

Bildirici, Z. (1989). *Çeşitli Ülkelerde ve Ülkemizde Yatırımları Özendirici Vergi Teşvikleri*. T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları, No.329.

Borgne, E. Le. (2005). Economic and Political Determinants of Tax Amnesties. *Annual Conference on Taxation and Minutes of the Annual Meeting of the National Tax Association*, 98, 443–449.

Bose, P. ve Jetter, M. (2012). Liberalization and Tax Amnesty in a Developing Economy. *Economic Modelling*, 29(3), 761–765.

Bratić, V. (2006). Tax Expenditures: A Theoretical Review. *Financial Theory and Practice*, 30(2), 113–127.

Castro, G. Á. ve Camarillo, D. B. R. (2014). Determinants of Tax Revenue in OECD Countries over the Period 2001-2011. *Contaduria y Administracion*, 59(3), 35–59.

Çağdaş, Y., Eralp, A. ve Şahin, S. (2020). Vergi Açığı Üzerinde Sosyo-Ekonomik ve Finansal Gelişmişliğin Etkisi: Bölgesel Bir Analiz. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 16(1), 283–294.

Çak, M. (2008). *Uluslararası Vergi Rekabeti Transfer Fiyatlaması ve Vergilendirme*. Ankara: T.C. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı. Yayın No: 2008/385.

Çiloğlu, İ. (1997). Teşvik Sisteminin Değerlendirilmesi. *Hazine Dergisi*, 8, 1–15.

Didinmez, İ. ve Seçilmiş, E. (2018). İdare-Mükellef İlişkilerinin Vergi Uyumu Üzerine Etkileri. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(2), 105–128.

Dularif, M. ve Rustiarini, N. W. (2022). Tax Compliance and Non-Deterrence Approach: A Systematic Review. *International Journal of Sociology and Social Policy*, 42(11/12), 1080–1108.

Duran, M. (2003). *Teşvik Politikaları ve Doğrudan Sermaye Yatırımları*. Ankara: Hazine Müsteşarlığı.

Durán-Cabré, J. M., Esteller Moré, A., Mas-Montserrat, M. ve Salvadori, L. (2019). The Tax Gap as a Public Management Instrument: Application to Wealth Taxes. *Applied Economic Analysis*, 27(81), 207–225.

Erard, B and Feinstein, J. B. (2012). "The Individual Income Reporting Gap: What We See and What We Don't", 2011 IRS Research Bulletin: Recent Research on Tax Administration and Tax Compliance.Washington, D.C. 129–142.

Fiscalis Tax Gap Project Group. (2016). *The Concept of Tax Gaps- Report on VAT Gap Estimations*. Erişim: 20 Mart 2022, https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2016-08/tgpg_report_en.pdf

Fletcher, K. (2002). "Tax Incentives in Cambodia, Lao PDR, and Vietnam", IMF Conference on Foreign Direct Investment: Opportunities and

Challenges for Cambodia, 16-17 August 2002, Lao PDR and Vietnam Hanoi, Vietnam. 1- 18.

Fuest, C. ve Riedel, N. (2009). Tax Evasion, Tax Avoidance and Tax Expenditures in Developing Countries: A Review of the Literature. *Report prepared for the UK Department for International Development (DFID)*, 44.

Gallant, M. M. (2007). Tax and Terrorism: A New Partnership? *Journal of Financial Crime*, 14(4), 453–459.

Gedik, M. A. (2019). Vergi Teşvik Araçları ve Yatırımlar: OECD Ülkeleri İçin Bir Değerlendirme. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28(2), 421–435.

Giles, D. E. A. (1997). Testing for Asymmetry in the Measured and Underground Business Cycles in New Zealand. *The Economic Record*, 73(222), 225–232.

Giray, F. (2002). Vergi Harcamaları: Harcama Vergileri Açısından Analizi. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1, 27–52.

Giray, F. (2012). *Vergi Teşvik Sistemi ve Uygulamaları*. Bursa: Ekin Yayınevi.

Harremi, M. (2014). A Simple Analysis of the Tax Gap Balkan Region. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 5(19), 365–372.

Hazine ve Maliye Bakanlığı Gelir Düzenlemeleri Genel Müdürlüğü. (2018). *Vergi Harcamaları Raporu*. Erişim: 15 Şubat 2022, https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/01/Vergi-Harcamalar_-Raporu-2018.pdf

Hutton, E. (2017). *The Revenue Administration-Gap Analysis Program: Model and Methodology for Value-Added Tax Gap Estimation*. International Monetary Fund.

IRS. (2019). *Federal Tax Compliance Research: Tax Gap Estimates for Tax Years 2011–2013.* Erişim: 15 Ocak 2022, https://www.irs.gov/pub/irs-prior/p1415--2019.pdf

Jansen, A., Ngobeni, W., Sithole, A. ve Steyn, W. (2020). *The Corporate Income Tax Gap in South Africa: A Top-Down Approach*. WIDER Working Paper Series.

Juanda, B., Anggraeni, L., Mahestyanti, P. ve Kurniawan, B. R. (2022). A Study on Tax Compliance in Tax Amnesty Policy. *Jurnal Perspektif Pembiayyaan dan Pembangunan Daerah*, 10(3), 131–146.

Kaya, A. (2014). Vergi Aflarının Vergi Gelirlerine Etkisi: Türkiye Üzerine Ampirik Bir Analiz. *Maliye Dergisi*, (167), 184–199.

Kenadjilan, B. B. (1992). Gross Tax Gap Trends According to New IRS Estimates, Income Years 1973-1992.Erişim Tarihi: 20 Mart 2022, https://www.irs.gov/pub/irs-soi/73-92gtgtaneiy.pdf

Kızılot, Ş. ve Taş, M. (2013). *Vergi Hukuku ve Türk Vergi Sistemi*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Kilonzo, T. M. (2012). The Effects of Tax Amnesty on Revenue Growth in Kenya. PhD Thesis, University of Nairobi.

Korlu, R. K., Çetinkaya, Ö. ve Gerçek, A. (2016). Yerel Vergi Bilincinin Faktör Analizi ile Değerlendirilmesi: Bursa Örneği. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 14(28), 443–465.

Kraan, D. (2004). Off-Budget and Tax Expenditures. *OECD Journal on Budgeting*, 4(1), 121–142.

Lerman, A. H. (1986). Tax Amnesty: The Federal Perspective. *National Tax Journal*, 39(3), 325–332.

López-Laborda, J. ve Rodrigo, F. (2003). Tax Amnesties and Income Tax Compliance: The Case of Spain. *Fiscal Studies*, 24(1), 73–96.

Luitel, H. S. ve Sobel, R. S. (2007). The Revenue Impact of Repeated Tax Amnesties. *Public Budgeting and Finance*, 2(1), 19–38.

Marandu, E. E., Mbekomize, C. J. ve Ifezue, A. N. (2015). Determinants of Tax Compliance: A Review of Factors and Conceptualizations. *International Journal of Economics and Finance*, 7(9), 207–218.

Mazur, M. J. ve Plumley, A. H. (2007). Understanding the Tax Gap. *National Tax Association*, 60(3), 569–576.

McManus, J. ve Warren, N. (2006). The Case for Measuring the Tax Gap. *eJournal of Tax Research*, 4(1), 61–79.

Murphy, R. (2019). *The European Tax Gap. Tax Research UK Report*. Erişim: 20 Mart 2022, https://www.socialistsanddemocrats.eu/sites/default/files/2019 01/the_european_tax_gap_en_190123.pdf

Murphy, R. ve Petersen, H. (2018). *Minding the Tax Gap at the Heart of Macroeconomic Policy*. Erişim: 17 Şubat 2022, http://coffers.eu/wp-content/uploads/2019/11/1804-Journal-Submission.pdf

OECD. (2008). Monitoring Taxpayers' Compliance: A Practical Guide Based on Revenue Body Experience. Centre for Tax Policy and Administration.

Plumley, A. (2020). Preliminary Update of the Tax Year 2001 Individual Income Tax Underreporting Gap Estimates. *Annual Conference on Taxation and Minutes of the Annual Meeting of the National Tax Association*, 98, 19–25.

Raczkowski, K. ve Mróz, B. (2018). Tax Gap in the Global Economy. *Journal of Money Laundering Control*, 21(4), 1–19.

Redonda, A. ve Neubig, T. (2018). Assessing Tax Expenditure Reporting in G20 and OECD Economies. *Council on Economic Policies-Discussion Note*, (2018/3).

Rubin, M. (2011). *The Practicality of the Top-Down Approach to Estimating the Direct Tax Gap*. Erişim: 15 Ocak 2022, https://www.irs.gov/pub/irs-soi/11rescontaxgap.pdf

Saban, N. (2001). Vergi Suçlarında Affı Anayasa ile Sorunsallaştırmak. *Anayasa Yargısı*, 17(1), 451–475.

Saraç, Ö. (2010). Vergi Harcamaları ve İktisadi Etkileri. *Maliye Dergisi*, (159), 262–277.

Savaşan, F. (2006). Vergi Aflarına Mükellef Tepkisi: Türkiye'de Vergi Aflarından Kimler Faydalanıyor? *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2), 149–171.

Stella, P. (1991). An Economic Analysis of Tax Amnesties. *Journal of Public Economics*, 46(3), 383–400.

Şanver, C. (2018). Türkiye'de 1980 Sonrası Vergi Afları ve Kamu Gelirleri Açısından Etkinliği. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 35–63.

Şenyüz, D. (2011). *Vergi Ceza Hukuku*. Bursa: Ekin Yayınevi.

Tanzi, V. ve Zee, H. H. (2000). Tax Policy for Emerging Markets: Developing Countries. *National Tax Journal*, 53(2), 299–322.

Tekin, A. (2006). Vergi Teşvikleri ve Ekonomik Etkileri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16, 301–316.

Tekin, A., Tuncer, G. ve Sağdıç, E. N. (2013). Vergi Afları Sonrasında Vergi Uyum Süreci. *Sakarya İktisat Dergisi*, 2(2), 1–26.

Toder, E. (2007a). What is the Tax Gap? *Tax Notes*, 1–12.

Toder, E. (2007b). Reducing the Tax Gap: The Illusion of Pain-Free Deficit Reduction. Erişim: 28 Şubat 2022, http://webarchive.urban.org/UploadedPDF/411496_reducing_tax_gap_revised.pdf adresinden erişildi.

Torgler, B., Schaffner, M. ve Macintyre, A. (2007). Tax Compliance, Tax Morale and Governance Quality (No: Working Paper No. 2007-17). CREMA Working Paper.

U.S. Department of the Treasury. (2006). *A Comprehensive Strategy for Reducing the Tax Gap*, Erişim: 20.10.2021, https://www.irs.gov/pub/irs-news/comprehensive_strategy.pdf

Uluatam, Ö. (1971). *Yatırımları Teşvik Edici Vergi Politikası*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Sevinç Matbaası.

Villalba, M. A. S. (2017). On the Effects of Repeated Tax Amnesties. *Economics and Political Economy*, 4(3), 285–301.

Warren, N. (2019). Estimating Tax Gap is Everything to an Informed Response to the Digital Era. *eJournal of Tax Research*, 16(3), 536–577.

Warren, N. ve McManus, J. (2007). The Impact of Tax Gap on Future Tax Reforms. The *Australian Economic Review*, 40(2), 200–207.

Weinberg, D. H. (1987). The Distributional Implications of Tax Expenditures. *National Tax Journal*, 40(2), 237–253.

KAYNAKÇA

Akbey, F. (2020). Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sisteminde Bütçe Hakkı ve Kanunu. *International Journal of Public Finance*, 5(1), 1-26.

Akbey, F. ve Gök, M. (2020). Kesinhesap Kanunu ve Bütçe Hakkı: TBMM Görüşmeleri Üzerinden Bir Analiz. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 56, 279-306.

Akça, H., Yurdadoğ, V. ve Bozatlı, O. (2018). Bütçe ve Demokrasi İlişkisinde Yeni Bir Anlayış: Mali Demokrasi. *2. Uluslararası Türk Dünyası Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Kongresi (6. Cilt)*, 7-8 Aralık 2018, Ankara. 319-326.

Akdoğan, A. (2009). *Kamu Maliyesi*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Altay, A. (2017). *Kamu Maliyesi: Teorisi, Gelişimi, Kapsamı*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Altuğ, F. (2019). *Kamu Bütçesi*. İstanbul: Beta Yayıncılık.

Altun, T. (2019). Mali Kurumlar: Mali Disiplin ve Bütçe Hakkı ile İlişkisi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 33(4), 1045–1063.

Ay, H. (2014). *Kamu Maliyesi*. Ankara: Nobel Yayın.

Aydın, S. ve Çaşkurlu, E. (2013). *Kamu Maliyesi*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Bağlı, M. S. (2012). Parlamentoların Bütçe Sürecindeki Rolünü Değiştiren Dinamikler. *Maliye Dergisi*, 163, 39-78.

Canbay, T. ve Çetin Gerger, G. (2012). Batı'da Bütçe Hakkının Gelişiminin Toplumsal Yapının Değişimi Üzerindeki Etkileri. K. Çelebi (Ed.), *Mali Sosyoloji Üzerine Denemeler* içinde, (s. 160-194), Ankara: Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı.

Çataloluk, C. (2008). Batı Toplumlarında Toplumsal Yapı Değişimleri ve Bütçe Hakkının Gelişimi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 10(2), 72-94.

Çiçek, H. G. ve Dikmen, S. (2015). Osmanlı Devleti'nde Bütçenin ve Bütçe Hakkının Tarihsel Gelişimi. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 11(2), 83-98.

Dileyici, D. ve Özkıvrak, Ö. (2010). Bütçe Anlayışındaki Değişim Süreci: Denk Bütçe İlkesinin Erozyonu ve Açık Bütçe Politikası. *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi,* 2(1), 33-55.

Doğan, K. C. ve Şentürk, S. H. (2017). İngiltere'de Yedinci Yüzyıl Devrimler Çağı ve Parlamentarizmin Gelişimi Doğrultusunda Bütçe Hakkı. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14), 353-373.

Doğan, M. (2022). Mali Demokrasi ve Covid-19 Harcamaları Açısından Karşılaştırmalı Bir Analiz. *Ekonomi, Maliye, İşletme Dergisi*, 5(2), 246-261.

Edizdoğan, N. (2008). *Kamu Bütçesi*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Ergen, Z. ve Durak Oldaç, B. (2020). Osmanlı İmparatorluğundan Günümüze Bütçe Hakkının Gelişim Süreci. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 29(3), 239-253.

Güngör Göksu, G. (2020). a. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 66, 126-146.

Işık, S. (2022). Bütçe Hakkı Bağlamında Orta Vadeli Mali Plan Uygulamasına Son Verilmesi Üzerine Bir Değerlendirme. S. Sönmez ve Ö. Işık (Ed.), *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimlerde Güncel Tartışmalar 3* içinde, (s. 567-580). İzmir: Duvar Yayınları.

İpek, S. (2017). *Kamu Maliyesi*. Çanakkale: Paradigma Akademi.

Narter, R. (2012). Anayasal Açıdan Bütçe Hakkı. *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* 16, 35-52.

Öksüz, M. (2022). Vergi Bilincinin Artırılmasında Vergi Haftasının Rolü: Deneysel Bir Araştırma. R. Dayıoğlu Erul (Ed.), *Psikolojik ve Sosyolojik Yönleriyle Vergilendirme* içinde, (s. 563-595), Ankara: Gazi Kitabevi.

Singer, P. (1996). Budgeting and Democracy. *Brazilian Journal of Political Economy*, 16(3), 348-359.

Şahin İpek, E. A. (2017). Bütçe Hakkının Kullanılması Bakımından TBMM'nin Bütçe Sürecindeki Rolünün Değerlendirilmesi. *Maliye ve Finans Yazıları,* 107, 70-107.

TDK (2023). Güncel Türkçe Sözlük. https://sozluk.gov.tr/

Yılmaz, H. H. ve Biçer, M. (2010). Parlamentonun Bütçe Hakkını Etkin Kullanımının Yeni Bütçe Sistemi Çerçevesinde Değerlendirilmesi. *Maliye Dergisi*, 158, 201-225.

KAYNAKÇA

Akça, H. (2012). Yükseköğretimin Finansmanı ve Türkiye İçin Yükseköğretim Finansman Modeli Önerisi. *Yönetim ve Ekonomi*, 19(1), 91-104.

Ergen, Z. (2006). Yükseköğretim Karma Malının Niteliği ve Finansmanı Üzerine. *Sosyoekonomi*, 3(3), 11-24.

Güngör Göksu, G. (2014). Türkiye'de Yükseköğretim Finansmanı: Önerilen Alternatif Modellerinin Karşılaştırılması. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 13-39.

Işık S., Sezgin B. S. ve Öksüz, M. (2022). Türkiye'de Kamu Eğitim Harcamalarının Suç Oranları Üzerindeki Etkisi. *Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 3(2), 108-118.

Mutluer, K. (2008). Türkiye'de Yükseköğretimin Başlıca Sorunları ve Sorunlara Çözüm Önerileri. T.C. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı. Yayın No: 2008/380. Ankara.

Resmi Gazete (2003). Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu. Kanun No: 5018. Sayı: 25326.

Söyler, İ. ve Karataş, S. (2011). Türkiye'de Özel Yükseköğretim Kurumlarının Kuruluşu ve Finansmanı. *Maliye Dergisi*, Sayı 160, 57-71.

Strateji ve Bütçe Başkanlığı. 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu (II) Sayılı Cetvel – Yükseköğretim Kurumları. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/01/2b-2023-Yili-Yuksekogretim-Kurumlari-Ekonomik-Kod-Icmali-ile-2024-2025-Gider-Tahminleri.pdf, Erişim: 05.03.2023.

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü. "Merkezi Yönetim Bütçe İstatistikleri". https://muhasebat.hmb.gov.tr/merkezi-yonetim-butce-istatistikleri, Erişim: 02.03.2023.

TÜİK (2023a). "Ulusal Hesaplar". https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=ulusal-hesaplar-113&dil=1, Erişim: 02.03.2023.

TÜİK (2023b). "Enflasyon ve Fiyat". https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=enflasyon-ve-fiyat-106, Erişim: 02.03.2023.

YÖK. Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi, https://istatistik.yok.gov.tr/, Erişim: 02.03.2023.

YÖK. Türkiye'nin Yükseköğretim Stratejisi. Yayın No: 2007-1. Ankara.

KAYNAKÇA

Akdoğan, A. (2017). *Kamu Maliyesi.* Ankara: Gazi Kitabevi.

Akgül Yılmaz, G. (2020). *Kamu Maliyesi*. İstanbul: Türkmen Kitabevi.

Altay, A. (2019). *Kamu Maliyesi.* Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Bulutoğlu, K. (1971). *Kamu Ekonomisine Giriş.* İstanbul: Sermet Matbaası.

Department of Defence United States of America (2012). Sustaining U.S Global Leadership Priorities for 21st Century Defence (s. 1-8) Erişim: 30 Ocak 2023, https://www.globalsecurity.org/military/library/policy/dod/defense_guidance-201201.pdf

Edizdoğan, N. ve Çetinkaya, Ö. (2012). *Kamu Bütçesi*. Bursa: Ekin Basım Yayım Dağıtım.

Geyik, O. (2021). Covid-19 Salgınının Peacock-Wiseman Sıçrama Tezi Çerçevesinde Değerlendirilmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi,* 17 (Pandemi Özel Sayısı), 3764-3786.

Gök, A. ve Mavruk, Ç. (2022). Türkiye-Yunanistan Arasında Güvenlik İkilemi ve Silahlanma Yarışı: Kardak ve Doğu Akdeniz Krizleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İİBF Dergisi***,** 9 (2), 973-993.

Güler, M ve Kişman, Z. (2020). Uluslararası Silah Ticareti ve Savunma Harcamaları. *Uluslararası Ticaret ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi,* 4(2), 87-97.

Işık, A. (2014). *Kamu Maliyesi.* Bursa: Ekin Yayınevi.

İran Araştırmaları Merkezi. (2019). İran'ın Hava Savunma Gücü. Erişim: 11 Mart 2023, https://iramcenter.org/iranin-hava-savunma-gucu-1466

Kıratlı, O. (2016). Avrupa Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası ve Üç Büyükler: Almanya, Fransa ve İngiltere. *Akademik İncelemeler Dergisi***,** 11(1), 213-216.

Kirmanoğlu, H. (2019). *Kamu Ekonomisinin Analizi*. İstanbul: Beta Yayınevi.

Ministère Des Armées (2023). LPM 2024-2030: 413 milliards d'euros pour «transformer» les armées. Erişim: 10 Mart 2023, https://www.defense.gouv.fr/actualites/lpm-2024-2030-413-milliards-deuros-transformer-armees

Morkva, V. (2021). Rusya'nın 2014 İlhakı Sonrası Kırım'da Kırım Tatar Halkının Tutumu. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi,* 21(2), 375-397.

Mutluer, K., Öner, E. ve Kesik, A. (2011) *Bütçe Hukuku.* İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Örmeci, O. (2013). 21. Yüzyılda ABD-Çin Rekabeti. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 29, 1-14.

Pehlivan, O. (2016). *Kamu Maliyesi.* Trabzon: Celepler Matbaacılık.

SIPRI (2022a). World military expenditure passes $2 trillion for first time. Erişim: 27 Ocak 2023, https://www.sipri.org/media/press-release/2022/world-military-expenditure-passes-2-trillion-first-time

SIPRI (2022b). Explainer: The proposed hike in German military spending. Erişim: 10 Mart 2023, https://www.sipri.org/commentary/blog/2022/explainer-proposed-hike-german-military-spending

SIPRI (2023a). About SIPRI. Erişim: 27 Ocak 2023, https://www.sipri.org/about

SIPRI (2023b). What is the SIPRI definition of military expenditure?. Erişim: 11 Mart 2023, https://www.sipri.org/databases/milex/frequently-asked-questions#1-definition

SIPRI (2023c). The proposed hike in Japan's military expenditure. Erişim: 12 Mart 2023, https://www.sipri.org/commentary/topical-backgrounder/2023/proposed-hike-japans-military-expenditure

SIPRI Military Expenditure Database, https://milex.sipri.org/sipri (Çevrimiçi) 27 Ocak 2023.

Silva, D. L., Tian, N., Béraud-Sudreau, L., Marksteiner, A. and Liang, X. (2022). Trends in World Military Expenditure, 2021 (s.1-12) Erişim: 30 Ocak 2023, https://sipri.org/sites/default/files/2022-04/fs_2204_milex_2021_0.pdf

Singh, B. ve Sahni, B. (1984). Causality Between Expenditure and National Income, *The Review of Economics and Statistics,* 66(4), 630-644.

Susam, N. (2019). *Kamu Maliyesi: Temel Kavram ve Esaslar*. İstanbul: Beta Yayınevi.

Şengül, B. (2019). İsrail'in Güvenlik Algısı ve Yansımaları: Demir Kubbe Savunma Sistemi. *Dumlupınar Üniversitesi İİBF Dergisi***,** (3-4), 19-34.

Şişman, D. (2017). Küreselleşme, Kriz ve Savunma Sanayi. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,* 39 (1), 223-237.

The Economist (2014). Russia's Black Tuesday. Erişim: 30 Ocak 2023, https://www.economist.com/buttonwoods-notebook/2014/12/16/russias-black-tuesday

Türk, İ. (1999). *Kamu Maliyesi.* Ankara: Turhan Kitabevi.

UK Parliament Committees (2023). UK defence policy: from aspiration to reality? Erişim: 30 Ocak 2023, https://committees.parliament.uk/committee/360/international-relations-and-defence-committee/news/175352/uk-defence-policy-from-aspiration-to-reality/

Uluatam, Ö. (2003). *Kamu Maliyesi.* Ankara: İmaj Yayıncılık.

Wezeman, P. D. and Kuimova, A. (2019). Military Spendings and Arms Import By Iran Suudi Arabia, Quatar avd the UAE, Erişim: 11 Mart 2023, https://www.sipri.org/sites/default/files/2019-05/fs_1905_gulf_milex_and_arms_transfers.pdf

Yıldırım, Y. (2021). İsrail-Filistin Sorununda İki Devletli Çözüm Arayışları. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi,* 18 (41), 3840-3884.

Yılmaz, B. E. (2015). *Maliye.* İstanbul: Der Kitabevi.

KAYNAKÇA

Akdur, R. (1999). *Türkiye'de Sağlık Hizmetleri ve Avrupa Topluluğu Ülkeleri ile Kıyaslanması*, Ankara.

Beşkaya, A., Ursavaş, U. (2014). "Eski ve Yeni Kurumsal İktisat: Karşılaştırmalı Bir Analiz", *Journal of Business Economics and Political Science*, Vol: 3, No: 5, s.1-16.

Commons, J. R. (1931). Institutional Economics, *American Economic Review,* Vol (21), s. 648-657.

Cural, M. (2016). "Türk Sosyal Güvenlik Sisteminin Mali Yapısı ve Sisteme Yapılan Bütçe Transferlerinin Ekonomik Yansımaları", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 21, Sayı:2, s.693-706.

Çetin, T. (2012). "Yeni Kurumsal İktisat", Sosyoloji Konferansları, No: 45.

Çiçen, Yıldırım Beyazıt (2015). "Türkiye'de Ekonomik Performansın Kurumsal Temelleri: Yeni Kurumsal İktisat Perspektifi", Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayımlanmamış Doktora Tezi. İstanbul.

Çoban, O. (2002). "Endüstri İktisadı: Kavramlar, Olgular ve Etkileşimler", *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,* Cilt:3, Sayı:1.

"DSÖ Sağlık Harcamaları Tüm Zamanların En Yüksek Seviyesinde", http://www.gidahatti.com/dso-saglik-harcamalari-tum-zamanlarin-en-yuksek-seviyesinde-48557/, (Erişim Tarihi: 18.04.2017).

"Dünya Sağlık Harcamaları 12,7 Trilyon Dolara Çıkacak", http://www.dunya.com/ekonomi/dunya-saglik-harcamalari-127-trilyon-dolara-cikacak-haberi-274523, (Erişim Tarihi: 24.09.2016).

Eğilmez, M. (2016). "Nedir Bu Yapısal Reformlar", http://www.mahfiegilmez.com/2012/01/nedir-bu-yapsal-reformlar.html, (Erişim Tarihi: 28.09.2016).

Elbek, O. (2015). "Her Şey Sermaye İçin Sevgilim", içinde *Türkiye'de Sağlık Siyaset Piyasa* (Der: Gülbiye Y. Yaşar vd.), Ankara: NotaBene Yayınları.

Glassman, A. (2016). "A Results-Based Financing Duo: The World Bank and Global Fund", http://www.cgdev.org/blog/results-based-financing-duo-world-bank-and-global-fund, (Erişim Tarihi: 04.03.2016).

Golladay, F., Liese F. (1980). *Health Problems And Policies in the Devoloping Countries*, Staff Working Paper No: 412. The World Bank. Washington, D.C.

Griffin, C. C. (1989). Strengthening Health Sevices İn Devoloping Countries Through The Private Sector, IFC, World Bank.

Grossman, M. (1972). *The Demand For Health: A Theoretical And Empirical Investigation*, National Bureau Of Economic Research, Columbia University Press, New York.

İTO (2004). *İşletme Yönetiminde Yeni Eğilimler Dizisi Sorularla Dış Kaynak Kullanımı*, Yayın No: 2004-27, İstanbul.

Kalkınma Bakanlığı (2014). *Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018) 2015 Yılı Programı*, Ankara.

Kama, Ö. (2011). "Yeni Kurumsal İktisat Okulunun Temelleri", *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt:13, Sayı:2.

Kamu İhale Kurumu (2016). "Sağlık Bakanlığı İhale İlanları", https://ekap.kik.gov.tr/EKAP/YeniIhaleArama.aspx, (Erişim Tarihi: 20.10.2016).

Maliye Bakanlığı (2016). *2016 Yılı Yıllık Bütçe Konuşması*.

Mushkin S. J. (1962). "Health as an Investment", *Journal of Political Economy*, Vol. 70, No. 5, Part 2: Investment in Human Beings.

Özel Hastaneler Tüzüğü, RG: 10.01.1983, Sayı: 17924.

Özel Hastaneler Yönetmeliği, RG: 27.03.2002, Sayı: 24708.

Özel Hastaneler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, http://www.turkderm.org.tr/turkdermData/Uploads/files/OHKarsilastirma.pdf, (13.06.2016).

Özel hastaneler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, RG: 22.03.2017, Sayı: 30015.

Özgen, H. (2002). "İşlem Maliyetleri Teorisi: Sağlık Hizmetleri Sunumunda Sözleşme mi Yoksa Örgüt Yapılanma Mı?", *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt: 35, Sayı:2.

Roberts M. J., Hsiao W., Berman P., Reich M.R. (2009). *Sağlık Reformunun Doğru Yapılması Performans ve Hakkaniyetin Geliştirilmesi İçin Bir Kılavuz,* Sağlık Bakanlığı Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığı Hıfzıssıhha Mektebi Müdürlüğü, Ankara.

Roth, G. (1987). *The Private Provision of Public Services in Devoloping Countries*, World Bank Institute, Washington, D.C.

Sağlık Bakanlığı, Ağız ve Diş Sağlığı Hizmeti Sunulan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmeliğin 6 ncı Maddesinin Değiştirilmesine Dair Yönetmelik, RG:20.02.2004, Sayı: 25379.

Sağlık Bakanlığı, Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, RG:10.07.2003,Sayı: 25164.

Sağlık Bakanlığı: Özel Hastaneler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, RG:14.01.2004, Sayı: 25346.

Sağlık Bakanlığı, Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, RG: 26.09.2006, Sayı: 26295.

Sağlık Bakanlığı, Özel Hastaneler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, RG:13.04.2003, Sayı: 25078.

Sağlık Bakanlığı, Özel Hastaneler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, RG:21.10.2006, Sayı: 26326.

Sağlık Bakanlığı Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığı Hıfzıssıhha Mektebi Müdürlüğü, *21 Hedefte Türkiye Sağlıkta Gelecek*, Ankara, 2007.

Sağlık Bakanlığı Özel Hastaneler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, RG:15.02.2008, Sayı: 26788.

Sağlık Bakanlığı Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelik, RG:15.02.2008, Sayı: 26788.

Sağlık Bakanlığı Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, RG:31.12.2009, Sayı: 27449 Mükerrer.

Sağlık Bakanlığı Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, RG:10.03.2010, Sayı: 27517.

Sağlık Bakanlığı Özel Hastaneler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, RG: 24.05.2010, Sayı: 27590.

Sağlık Bakanlığı Özel Hastaneler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, RG:07.04.2011, Sayı: 27898.

Sağlık Bakanlığı (2012). *Sağlık İstatistik Yıllığı 2011*, Ankara.

Sağlık Bakanlığı (2015). *Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2014*, Ankara.

Sağlık Bakanlığı (2016). *Sağlık İstatistikleri Yıllığı*, 2015. Ankara.

Sağlık Bakanlığı (1998). Sağlık Projesi Genel Koordinatörlüğü, *Avrupa Sağlık Reformu Mevcut Stratejilerin Analizi,* Ankara.

Sağlık Bakanlığı (2001). *Türkiye Sağlık Harcamaları ve Finansmanı 1997*, Sağlık Projesi Genel Koordinatörlüğü, Ankara.

Sağlık Bakanlığı (2002). *Türkiye Sağlık Hizmetlerinde Üç Yıl (1999-2002)*, Ankara.

Sağlık Bakanlığı (2012). *Türkiye Sağlıkta Dönüşüm Programı Değerlendirme Raporu 2003-2011*, Ankara.

Samuelson, P. A. (1954). "The Pure Theory of Public Expenditure", The Review of Economics and Statistics, Vol. 36, No. 4, s.387-389.

"SGK 2015'te 11 Milyar lira Zarar Etti", http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/ekonomi/565388/, (Erişim Tarihi: 21.10.2016).
"SGK Tedavi Rekoru Kırdı", http://www.memurlar.net/haber/573739/, (Erişim Tarihi: 04.05.2016).
SGK (2015). *Sağlık İstatistikleri*, Ankara.
SGK (2010). *Aylık Sağlık İstatistikleri*, Ankara.
SGK (2016). *Aylık Sağlık İstatistikleri*, Ankara.
SGK (2016). *Aylık Sağlık İstatistikleri*, Eylül Ankara.
SGK (2016). *Sağlık İstatistikleri*, Ankara.
SSK (2006). *Sağlık İstatistikleri*, Ankara.
Şenalp M.G. (2007). "Dünden Bugüne Kurumsal İktisat", içinde Kurumsal İktisat (Der. Eyüp Özveren), Ankara: İmge Yayınevi.
T.C. Başbakanlık Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı, *Türkiye Sağlık Sektörü Raporu*, 2010, http://www.izmiriplanliyorum.org/static/upload/file/turkiye_saglik_sektoru_raporu_(2010).pdf, (Erişim Tarihi: 09.03.2016).
Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, RG: 08.02. 2008, Sayı: 26781.
TİSK (2016). 26. Genel Kurul Çalışma Raporu.
TTB (2016). "Türkiye Sağlık Sektöründe Finansman", https://www.ttb.org.tr/kutuphane/tr_saglik/finansman.pdf, (19.09.2016).
TÜİK (2014). *Sağlık İstatistikleri*, Ankara.
TÜİK (2015). *Harcama İstatistikleri,* Ankara.
TÜİK (2015). *Sağlık İstatistikleri*, Ankara.
Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (2016). *Sağlık Sektörü Raporu*, 2014, http://www.tskb.com.tr/i/content/732_1_TSKB%20Saglik%20Sektoru%20Raporu_Aralik%202014.pdf, (Erişim Tarihi: 09.03.2016).
Williamson O. E. (1979). "Transaction-Cost Economics: The Governance of Contractual Relations", *Journal of Law and Economics*, The University of Chicago Press, Vol. 22, No. 2, s.240-241.
World Bank (1970). *Health Sector Policy Paper*, Washington D.C.
World Bank (1975). *Health Sector Policy Paper*, (Second Edition), Washington D.C.
World Bank (1978). *World Devolopment Report 1978*, Washington D.C.
World Bank (1980). *Health Sector Policy Paper*, Washington D.C.
World Bank (2003). *Turkey Reforming the Health Sector for Improved Access and Efficency*, Report No. 24358-TU, Washington D.C.

World Bank (2007). *Public Ends Private Means Strategic Purchasing of Health Services*, (Ed.Alexander S. Preker, Xingzhu Liu, Velenyi, Enis Baris), Washington D.C.

World Bank (2013), *Information to Improve Value for Money in Health, Africa Health Forum Finance And Capacity For Results*, 2013. http://siteresources.worldbank.org/INTAFRICA/Resources/AHF-information-to-improve-value-for-money-in-health.pdf, (Erişim Tarihi: 04.03.2016).

Yaşar, G. Y. (2015). "Türkiye'de Sağlık Güvencesi Neredeyiz", içinde *Türkiye'de Sağlık Siyaset Piyasa* (Der: Gülbiye Y. Yaşar vd), Ankara: NotaBene Yayınları.

Yenidoğan T.G. (2013). "Yeni Kurumsal İktisat Geleneğinde İşlem Maliyeti Teorisinin Rolü ve Son Gelişmeler", *Business and Economics Research Journal*, Vol. 4 No.2.

Zengin, A.Ş. (2016). "Özel Hastaneler Sektörü", Türkiye İş Bankası, https://ekonomi.isbank.com.tr/UserFiles/pdf/sr04_ozelhastanelersektoru.pdf, (Erişim Tarihi: 15.06.2016).

19/10/2016 Tarihli ve 29862 Sayılı Resmî Gazete'de Yayımlanan 3/10/2016 Tarihli ve 2016/9368 Sayılı 2017 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Bakanlar Kurulu Kararı Eki 2017 Yılı Programı, RG: 30.10.2016, Sayı: 29873.

667 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararname RG: 23.07.2016, Sayı: 29779.

KAYNAKÇA

Akbulut, E. (2020). Sağlık Harcamaları ve Gelir Dağılımı İlişkisi: Türkiye ve OECD Ülkeleri Karşılaştırmalı Analizi. *Maliye Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 137-155.

Altay, A. (2007). Sağlık Hizmetlerinin Sunumunda Yeni Açılımlar ve Türkiye Açısından Değerlendirilmesi. *Sayıştay Dergisi*, 64, 33-58.

Alwago, W. O. (2022). The Nexus between Health Expenditure, Life Expectancy, and Economic Growth: ARDL Model Analysis for Kenya. *Regional Science Policy & Practice*, Early View, https://doi.org/10.1111/rsp3.12588

Arslan, M. O. (2018). Kamu Maliyesinin İşlevleri. Ş. Tosunoğlu ve Y. T. Ergül (Ed.), *Kamu Maliyesi* içinde, (s. 21-39). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Atılgan, E., Kılıç, D. and Ertuğrul, H. M. (2017). The Dynamic Relationship between Health Expenditure and Economic Growth: Is the Health-Led Growth Hypothesis Valid for Turkey?. *The European Journal of Health Economics,* 18(5), 567–574. https://doi.org/10.1007/s10198-016-0810-5

Aydın, M. ve Şiriner, İ. (2022). Kamu Ekonomisi Perspektifinden Sağlık Okuryazarlığı. M. Aydın, İ. Şiriner ve Ş. A. Koç (Ed.), *Global Agenda in Social Sciences: Global Studies Vol. 9* içinde, (s. 459-492). Londra: IJOPEC Publication.

Babenko, V., Nehrey, M., Gaponova, E., Ryzhikova, N. and Zaporozhets E. (2017). Life Expectancy of Population of the Country: The Role of Health Services Effectiveness. *Research in World Economy*, 10(4), 86-91. https://doi.org/10.5430/rwe.v10n4p86

Banerjee, P., Arčabić, V. and Lee, H. (2017). Fourier ADL Cointegration Test to Approximate Smooth Breaks with New Evidence from Crude Oil Market. *Economic Modelling*, 67, 114–124. https://doi.org/10.1016/j.econmod.2016.11.004

Bjørner, T. B. and Arnberg, S. (2012). Terminal Costs, Improved Life Expectancy and Future Public Health Expenditure. *International Journal of Health Care Finance and Economics*, 12(2), 129-143. https://doi.org/10.1007/s10754-012-9106-1

Blazquez-Fernández, C., Cantarero-Prieto, D. and Pascual-Saez, M. (2017). Health Expenditure and Socio-Economic Determinants of Life Expectancy in the OECD Asia/Pacific Area Countries. *Applied Economics Letters*, 24(3), 167-169. https://doi.org/10.1080/13504851.2016.1173174

Bunyaminu, A., Mohammed, I., Yakubu, I. N., Shani, B. and Abukari, A. (2022). The Effect of Health Expenditure on Average Life Expectancy: Does Government Effectiveness Play a Moderating Role?. *International Journal of Health Governance*, 27(4), 365-377. https://doi.org/10.1108/IJHG-03-2022-0027

Çevik, A. ve Yüksel, C. (2021). Yarı Kamusal Mallar ve Asimetrik Bilgi Arasındaki İlişki Bağlamında Sağlık Hizmetleri. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(21), 85-107.

Çınar, S. ve Has, B. (2022). Yoksulluk ve Kamu Sağlık Harcamaları İlişkisi: Panel Veri Analizi. *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 131-151. https://doi.org/10.53881/hiad.1079077

Halıcıoğlu, F. (2011). Modeling Life Expectancy in Turkey. *Economic Modelling*, 28(5), 2075-2082. https://doi.org/10.1016/j.econmod.2011.05.002

Işık, S. (2020). Küresel Rekabet Açısından Yatırım Carilerinin Türkiye'nin Küresel Rekabet Gücü Üzerindeki Etkileri. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 18(35), 9-35. https://doi.org/10.35408/comuybd.468255

Işık, S. (2022). Türkiye'de Kamu Sağlık Harcamaları ile Sağlık Hizmetlerinden Memnuniyet Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Ege 6. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi,* 10-11 Eylül 2022, İzmir, 638-648.

İpek, S. (2017). *Kamu Maliyesi*. Çanakkale: Paradigma Akademi.

Jaba, E., Balan, C. B. and Robu, I. (2014). The Relationship between Life Expectancy at Birth and Health Expenditures Estimated by a Cross-Country and Time-Series Analysis. *Procedia Economics and Finance*, 15, 108-114. https://doi.org/10.1016/S2212-5671(14)00454-7

Jakovljevic, M. B., Vukovic, M. and Fontanesi, J. (2016). Life Expectancy and Health Expenditure Evolution in Eastern Europe - DiD and DEA Analysis. *Expert Review of Pharmacoeconomics & Outcomes Research,* 16(4), 537-546. https://doi.org/10.1586/14737167.2016.1125293

Karataşoğlu, S. ve İslamoğlu, E. (2016). Gelir Seviyesi ile Sosyal Dışlanma İlişkisi Üzerine Bir Araştırma. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 7(1), 12-41.

Kim, T. K. and Lane, S. R. (2013). Government Health Expenditure and Public Health Outcomes: A Comparative Study among 17 Countries and Implications for US Health Care Reform. *American International Journal of Contemporary Research*, 3 (9), 8-13.

Konat, G. (2021). Türkiye'de Ar&Ge Harcamaları ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Fourier ADL Eşbütünleşme Analizi. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 17(1), 133-145.

Linden, M. and Ray, D. (2017). Life Expectancy Effects of Public and Private Health Expenditures in OECD Countries 1970–2012: Panel Time Series Approach. *Economic Analysis and Policy*, 56, 101-113. https://doi.org/10.1016/j.eap.2017.06.005

Makiyan, S. N., Taherpour, E. and Zangiabadi, P. (2016). Health Expenditure & Life-expectancy in Islamic Countries: A Panel Data Approach. *Quarterly Journal of The Macro and Strategic Policies,* 4(13), 25-40.

Maliye Bakanlığı (1994). *1995 Mali Yılı Bütçe Gerekçesi*. Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

Maliye Bakanlığı (1999). *2000 Yılı Bütçe Gerekçesi*. Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

Maliye Bakanlığı (2005). *2006 Yılı Bütçe Gerekçesi*. Gurup Matbaacılık A.Ş., Ankara.

Maliye ve Gümrük Bakanlığı (1988). *1989 Mali Yılı Bütçe Gerekçesi*. Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

Monsef, A. and Mehrjardi, A. S. (2015). Determinants of Life Expectancy: A Panel Data Approach. *Asian Economic and Financial Review*, 5(11), 1251–1257. https://doi.org/10.18488/journal.aefr/2015.5.11/102.11.1251.1257

Musgrave, R. A. (1959). *The Theory of Public Finance: A Study in Public Economy*. New York: McGraw-Hill.

Nazlıoğlu, S., Görmüş, N. A. and Soytaş, U. (2016). Oil Prices and Real Estate Investment Trusts (REITs): Gradual-shift Causality and Volatility Transmission Analysis. *Energy Economics*, 60, 168-175. https://doi.org/10.1016/j.eneco.2016.09.009

Nkemgha, G. Z., Tékam, H. O. and Belek, A. (2021). Healthcare Expenditure and Life Expectancy in Cameroon. *Journal of Public Health*, 29(3), 683-691. https://doi.org/10.1007/s10389-019-01181-2

Obrizan, M and Wehby, G. L. (2012). Health Expenditures and Life Expectancy Around the World: A Quantile Regression Approach. Kyiv School of Economics and Kyiv Economics Institute, Discussion Paper, No: 47. http://repec.kse.org.ua/pdf/KSE_dp47.pdf

OECD (2022). *Health at a Glance: Europe 2022 - State of Health in the EU Cycle*. Paris: OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/507433b0-en

Owumi, B. E. and Eboh, A. (2022). An Assessment of the Contribution of Healthcare Expenditure to Life Expectancy at Birth in Nigeria. *Journal of Public Health,* 30(9), 2112-2121. https://doi.org/10.1007/s10389-021-01546-6

Panahi, H. and Aleemran, S. A. (2016). The Effect of Inflation, Health Expenditure and Urbanization on Life Expectancy in the Middle East and North Africa Countries (MENA). *Payesh*, 15(4), 346-351.

Radmehr, M. and Adebayo, T. S. (2022). Does Health Expenditure Matter for Life Expectancy in Mediterranean Countries?. *Environmental Science and Pollution Research*, 29(40), 60314–60326. https://doi.org/10.1007/s11356-022-19992-4

Samuelson, P. A. (1954). The Pure Theory of Public Expenditure. *The Review of Economics and Statistics,* 36(4), 387-389. https://doi.org/10.2307/1925895

Shahraki, M. (2019). Public and Private Health Expenditure and Life Expectancy in Iran. *Payesh*, 18(3), 221-230.

Stiglitz, J. E. (1994). *Kamu Kesimi Ekonomisi*. (Çev. Ömer Faruk Batırel), İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları.

Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2022a). 2021 Yılı Bütçe Gerekçesi. Erişim: 10.10.2022, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/10/2023-Yili-Butce-Gerekcesi_17102022.pdf,

Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2022b). Ekonomik ve Sosyal Göstergeler. Erişim: 10.10.2022, https://www.sbb.gov.tr/ekonomik-ve-sosyal-gostergeler/

Şenol, N. and Orhan, A. (2021). Economic Nature of Social Inequality, The Impacts of Education and Health Expenditures, and Unemployment on Income Inequality in Turkey and Selected OECD Countries. *Journal of Emerging Economies and Policy*, 6(2), 37-43.

Qehaja, S. S., Qehaja, D., Hoti, A. and Marovci, E. (2023). The Relationship between Government Health Expenditure and Economic Growth: Evidence from Western Balkan Countries. *International Journal of Applied Economics, Finance and Accounting*, 15(1), 10-20. https://doi.org/10.33094/ijaefa.v15i1.724

WHO (2023). Constitution. Erişim: 17.09.2022, https://www.who.int/about/governance/constitution

World Bank (2022). Life Expectancy at Birth, Total (years). Erişim: 21.08.2022, https://data.worldbank.org/indicator/SP.DYN.LE00.IN?locations=TR

Zaman, S., Hossain, N., Mehta, V., Sharmin, S. and Mahmood, S. (2017). An Association of Total Health Expenditure with GDP and Life Expectancy. *Journal Of Medical Research And Innovation*, 1(2), AU7-AU12. https://doi.org/10.5281/zenodo.576546

KAYNAKÇA

Aksoy, T. (2006). Avrupa Birliği Bütçesi, Fonları ve Türkiye Açısından Bir Değerlendirme, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.

Altundağ, H. (2008). AB Kırsal Kalkınma Politikasında Leader Yaklaşımının Yeri ve Türkiye'de Uygulamaya Yönelik Yapılan Çalışmalar, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı (Uzmanlık Tezi), Ankara.

Bilici, N. (2007). Avrupa Birliği- Türkiye İlişkileri (Temel Bilgiler, İktisadi-Mali Konular), Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Bilge, S., Çelikay F. (2009). Avrupa Birliği Bütçesinin Geleceği: Bütçe Revizyon Çalışmaları, *Maliye Dergisi*, 157, 150-165.

Bouvet F. and Dall'erba S. (2010).European Regional Structural Funds: How Large is The Influence of Politics on the Allocation Process. *Journal of Common Market Studies,* 48(3), 501-528.

Can, E. (2004). Avrupa Birliği Bölgesel Politikaları ve Yapısal Fonlar: Uyum Sürecinde Türkiye İçin Değerlendirme, Ankara : Asil Yayın Dağıtım.

Çolakoğlu M. H. (2011). "Kobi Rehberi", *TOBB* Genel Yayın No: 359, Ankara.

Diriöz, O. (2008)."AB'nin Bölgesel Politikaları ve Türkiye", *Gümrük Dünyası Dergisi*, Sayı:50, ss.60-68.

Ekmen, A. (2008). Avrupa Birliği'nin Üye Ülkelere Sağladığı Mali Yardımlar ve Türkiye, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.

Ersan, T. (2010)., "Avrupa Yatırım Bankası ve Türkiye", *Ekonomik Forum*, Sayı:58, ss58-61.

Gençkol, M. (2003). Avrupa Birliği Mali İşbirliği Politikaları ve Türkiye, Uzmanlık Tezi, T.C. Devlet Planlama Teşkilatı Yayın No: 2679.

Glucksman, J. (2003). "AB Genişleme Sürecinin Işığında Ortak Tarım Politikası", AB Genişleme Sürecinde Türkiye, TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası, Ankara.

Gösterici, H., Ormanoğlu B. (2007). "AB Mali Yardımları ve IPA Uygulamasına Geçiş", *Türk İdare Dergisi*, Cilt:79, Sayı:456, ss.163-192.

Güner, Ü. (2006). Avrupa Birliği'nin Mali Yardımları ve Ekonomik Büyüme Üzerine Etkisi, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.

Karabacak, H. (2004). "Avrupa Birliği Mali Yardımları ve Türkiye ile Mali İşbirliği", *Maliye Dergisi*, No:146, ss.86-91.

Karluk, R. (2005). Avrupa Birliği ve Türkiye, İstanbul: Beta Basım.

Kaya, A. (2005). "Avrupa Birliği Programlarına İlişkin Temel Yaklaşımlar", *Türk İdare İdaresi*, Cilt:77, Sayı:446, ss.121-150.

Kollatz-Ahnen, M. (2011). Türkiye'de Avrupa Yatırım Bankası, http://www.eib.org/attachments/country/turkey_2010_tr.pdf,(Erişim Tarihi: 28/03/2011).

Kösecik M. (2006). "Avrupa Birliği ve Yerel Yönetimler: Genel Bir Bakış", *Yerel Siyaset*, Sayı:12, ss35-58.

Marangoz, Ş., Sarıca, F., Uymaz B. (2005). "Bir Yerelleşme Örneği Olarak Avrupa Birliği Bölgesel Politikaları", 20. Türkiye Maliye Sempozyumu, Türkiye'de Yeniden Mali Yapılanma, Karahayıt/Pamukkale.

Ortak Tarım Politikasının Finansmanı, http://diabk.tarim.gov.tr/OTP_Finansman.mht, (Erişim Tarihi: 29.03.2011).

Özcanlı, G. S. (2006). Avrupa Birliği Yardımları Çerçevesinde Türkiye'ye Yapılan Yardımlar: Isparta Kilimcilik Eğitim Destek ve Pazarlama Projesi Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.

Özel, M. (2009). "Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Türkiye'de Bölgelerarası Dengesizlik ve Yeni Yönetsel Birim Arayışları", *SBF Dergisi*, Sayı:64-1, ss.165-199.

Özer, Y. E. (2010). Bölgesel Kalkınma Ajanslarının Yapılanması ve İşlevselliği: İzmir ve Çukurova Örnekleri, Bursa: Ekin Basın Yayın Dağıtım.

Parlak, B. (2006). "Avrupa Birliği Düzenlemelerinde ve Seçilmiş Üye Ülkelerde Yerel Yönetimler", Avrupa Perspektifinde Yerel Yönetimler, (Ed. Hüseyin Özgür, Bekir Parlak), Ankara: Alfa Aktüel.

Reeves, T. (2006). "AB ve Türkiye'de Bölgesel Kalkınma", Bölgesel Kalkınma ve Yönetişim Sempozyumu, 39-48, 7-8 Eylül, Ankara.

Sülün, D. (2005). Avrupa Birliği Bölgesel Politikasının Esasları, İzmir: İzmir Ticaret Odası Yayın No: 142.

Süngü, S. (2004). "Avrupa Birliği Mali Yardımlarının Topluluğa Yeni Katılmış ve Katılacak Olan Ülkelerle Türkiye Açısından Değerlendirilmesi", *Sayıştay Dergisi*, Sayı:54, ss.77-111.

Şahin, R. (1998). AB Bütçesi-Fonları ve Türkiye'nin Tam Üyeliği, Ankara: DPT Yayınları,

Şahin, S. (2007). Avrupa Birliği Fonları ve Türkiye' nin Kullanabileceği Mali Kaynaklar, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adana.

Tecer, M. (2007). Avrupa Birliği ve Türkiye Sorular-Yanıtlar, TODAİE Yayın No: 340, Ankara.

Yıldız, F. F., Akdağ, K. (2006). "Avrupa Birliği Yapısal Fonları Kapsamında Bölgesel Kalkınma ile Kırsal Kalkınma Fonlarının Karşılaştırılması", Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, *Türktarım Dergisi*, Sayı: 167.

KAYNAKÇA

Akdeve, E ve Karagöl, E. (2013). Geçmişten Günümüze Türkiye'de Teşvikler ve Ülke Uygulamaları. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 37, 329-350.

Akyol, T, İ (2022). Siyaset, Kamu Yönetimi ve Uluslararası İlişkiler Bağlamında Yapay Zekâ Tartışmaları, Edt; Korkusuz, H, M ve Kutluk, E. "Yerel ve Bölgesel Kalkınma Bağlamında Yapay Zekânın Uygulanabilirliği", Ekin Basım Yayın Dağıtım, Ankara.

Arslan, İ. (2014). Türkiye'de Bölgesel Alanda Uygulanan İktisadi Politikalar (Yatırım Teşvikleri-İstihdam Analizi 1980-2006). *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(8).

Aydıner, M. (2015). Teşvik Sistemi Kapsamındaki Yatırımların İhracata ve İstihdama Etkisi: TR32 Bölgesi Üzerinde Bir Değerlendirme. *Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi,* 74, 73-87.

Baltagi, B. H. (2008). Econometric Analysis of Panel Data, 4th Edition, West Sussex, John Wiley & Sons.

Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı (2023). https://www.bakka.gov.tr/sikca-sorulan-sorular/istatistiki-bolge-siniflandirmasi-nedir

Bondonio, D., and Greenbaum, R. T. (2007). Do Local Tax Incentives Affect Economic Growth? What Mean Impacts Miss in the Analysis of Enterprise Zone Policies. *Regional Science and Urban Economics*, 37, 121-136.

Çelik, N. (2017). Teşvik Politikalarının Etkinliğinin Mekansal Perspektiften Değerlendirilmesi. *Ege Akademik Bakış*, 17(1), 1-12.

Doğan, E. (2018). Bölgesel Nitelikli Yatırım Teşviklerine Yönelik Temel Mantık ve Mekansal Otokorelasyon Yöntemi ile Bir Değerlendirme. *Maliye Araştırmaları Dergisi,* 4(3), 141-158.

Dumıtrescu, E. I. and Hurlın, C. (2012), Testing for Granger Noncausality in Heterogeneous Panels. *Economic Modelling,* 29(4), 1450-1460.

Gerni, C., Sarı, S., Sevinç, H. ve Emsen, Ö. S. (2015). Bölgesel Dengesizliklerin Giderilmesinde Yatırım Teşviklerinin Rolü ve Başarı Kriteri Olarak Yakınsama Analizleri: Türkiye Örneği. *2015 International Conference On Eurasian Economies* içinde (311-320 ss.). İstanbul: Eurasian Economists Association.

Gourgourinis, A (2023). Domestic Investment Incentives in International Trade Law. *World Trade Review,* 22, 35–54

Hamamcı, E. D. E., ve Kahreman, Y. (2020). 2012 Yatırım Teşvik Sistemi'nin Bölgesel Kalkınma Üzerindeki Etkisi: Erzurum'da Bir

Uygulama. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 182, 179-205.

İlkhan, C., Çevikgil, D., Aydın, B. ve Zeren, F. (2022). Bölgesel Yatırım Teşviklerinin Ekonomik Büyüme ve İhracata Etkisi: Türkiye Örneği. *Bucak İşletme Fakültesi Dergisi*, 5(1), 47-65.

Kalkınma Ajansları (2023). https://ka.gov.tr/sayfalar/kalkinma-planlamasinda-istatistiki-bolge-birimleri-siniflandirmasi--24

Menyah, K., Nazlioglu, S. and Wolde-Rufael, Y. (2014) Financial Development, Trade Openness and Economic Growth In African Countries: New Insights From a Panel Causality Approach. *Economic Modelling*, 37, 386-394.

Öz, E ve Buyrukoğlu, S,(2017). Türkiye'de Uygulanan Yatırım Teşvik Politikalarının Makroekonomik Değişkenler Üzerindeki Etkisinin Ampirik Analizi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 27, 322-333.

Pesaran, M. H. (2007). A Simple Panel Unit Root Test in The Presence of Cross-Section Dependence. *Journal of Applied Econometrics*, 22(2): 265-312.

Pesaran, M. H., Ullah, A. and Yamagata, T. (2008). A Bias-Adjusted LM Test of Error Cross-Section Independence. *The Econometrics Journal*, 11(1): 105-127.

Recepoğlu, M ve Değer, K, M (2016). Türkiye'de Bölgesel Yatırım Teşviklerinin Bölgesel Ekonomik Büyüme Üzerine Etkisi: Düzey 2 Bölgeleri Üzerine Panel Veri Analizleri (2004-2011). *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14, 6-21.

Recepoğlu, M., Doğanay, A, M ve Değer, K, M (2022). Yatırım Teşvikleri, Kamu Yatırım Harcamaları ve İhracat Arası İlişkiler: Türkiye'de İller Üzerine Panel Nedensellik Analizi. Mehmet Akif Ersoy İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9(2), 1056-1081.

Shen, X and Lin, B (2020), Policy Incentives, R&D Investment, and the Energy Intensity of China's Manufacturing Sector. *Journal of Cleaner Production*, 255, 1-10.

Şeker, A. (2020). Türkiye'de İhracat ve Yatırım Teşvikleri Arasındaki İlişki: ARDL Sınır Testi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(4), 2311-2326.

Tatoğlu, F. Y. (2013). İleri Panel Veri Analizi-Stata Uygulamalı, 2. Baskı, Beta, İstanbul.

Telbaş, A ve Yalçınkaya, H, M (2022). Bölgesel Kalkınmada Yatırım Teşvikleri, İksad Yayın Evi.

Türkiye Cumhuriyeti Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (2022a). Yatırım Teşvik Sistemi Sunumu, https://www.sanayi.gov.tr/destek-ve-tesvikler/yatirim-tesvik-sistemleri/md0103011615

Türkiye Cumhuriyeti Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (2022b). İstatistikler, https://www.sanayi.gov.tr/destek-ve-tesvikler/yatirim-tesvik-sistemleri/md0103011615

Türkiye Cumhuriyeti Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (2022c) Yatırım ve Teşvik Uygulamaları Sunumu, (Erişim Tarihi: 25.02.2022), https://www.sanayi.gov.tr/destek-ve-tesvikler/yatirim-tesvik-sistemleri/md0103011615.

Westerlund, J. ve Edgerton, D. L. (2007) A Panel Bootstrap Cointegration Test, *Economics Letters*, 97(3), 185-190.

Yılmaz, H. (2020), Türkiye'de Yatırım Teşvik Sisteminin Tarihçesi. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 12(23), 431-441.

GÜNCEL KONULAR IŞIĞINDA SEÇME YAZILAR

Editörler

Doç. Dr. S. Süreyya BENGÜL

Dr. Öğr. Üyesi Ali Çağrı BURAN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6637-05-4

Aralık 2023

Sayfa Düzeni/Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

UZAKTAN ÇALIŞMANIN KALICILAŞMASI VE YENİ BİR TATİL KONSEPTİ-TATİL YAPARKEN ÇALIŞAN TURİSTLER (WORKATION) ve DİJİTAL GÖÇEBELER: FIRSATLAR VE İPUÇLARI ……1
İbrahim AKÇA

BİREYLERİN YATIRIM TERCİHLERİ ÜZERİNDE FİNANSAL OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNİN ETKİSİ……15
Bahar DUMAN - Mediha Mine ÇELİKKOL

MÜŞTERİ MEMNUNİYET KURAMLARININ TURİZM SEKTÖRÜ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ……..27
Ömer Zafer GÜVEN

ÇOCUK İŞÇİLERİN ÇALIŞMA YAŞAMI KOŞULLARI VE SAĞLIKLI YAŞAM BİÇİMİ DAVRANIŞLARI……46
Emre SEZİCİ - Emel SEZİCİ

GİRİŞİMCİLİĞİN BÖLGESEL KALKINMADAKİ ROLÜ……57
Gülten ŞEN

OTEL İŞLETMELERİNDE PATERNALİSTİK LİDERLİK ALGISININ ÖRGÜTSEL GÜVEN ÜZERİNDEKİ ETKİSİ……..70
Ayşen UYAR - Elif Tuba TAMER

ETKİN PİYASALAR HİPOTEZİ ÇERÇEVESİNDE TAKVİMSEL ANOMALİLER: BORSA İSTANBUL ÜZERİNE KAVRAMSAL BİR YAKLAŞIM…….82
Muhammed YILMAZ

Kaynakça

Aroles, J., Granter, E., & de Vaujany, F.-X. (2020). 'Becoming mainstream': The professionalisation and corporatisation of digital nomadism. New Technology, Work and Employment, 35(1), 114–129. https://doi.org/10.1111/ntwe.12158

Bassyiouny, M. & Wilkesmann, M. (2023). Going on workation – Is tourism research ready to take off? Exploring an emerging phenomenon of hybrid tourism, Tourism Management Perspectives, 46, 101096, https://doi.org/10.1016/j.tmp.2023.101096.

Cohen, E. (1974). Who is a tourist? A conceptual clarification. The Sociological Review, 22 (4), 527–555.

Cook, D. (2020). The freedom trap: Digital nomads and the use of disciplining practices to manage work/leisure boundaries. Information Technology & Tourism, 22(3), 355–390. https://doi.org/10.1007/s40558-020-00172-4

Dreher, N. & Triandafyllidou, A. (2023). Digital Nomads: Toward a Future Research Agenda. Toronto Metropolitan Centre for Immigration and Settlement (TMCIS). ISSN: 1929-9915

Hannonen, O. (2020). In search of a digital nomad: Defining the phenomenon. Information Technology & Tourism, 22(3), 335–353. https://doi.org/10.1007/s40558-020-00177-z

Harris, L. C., & Pressey, A. (2021). The myth of business tourist idiosyncrasy. Annals of Tourism Research, 91, 103186.

Hooper, K., & Benton, M. (2022). *The future of remote work: digital nomads and the implications for immigration systems.* Washington, DC: Migration Policy Institute.

Müller, A. (2016). The digital nomad: Buzzword or research category? Transnational Social Review, 6(3), 344–348. https://doi.org/10.1080/21931674.2016.1229930

Pecsek, B. (2018). Working on holiday: The theory and practice of workcation. Balkans Journal of Emerging Trends in Social Sciences, 1(1), 1–13.

Rainoldi, M., Ladkin, A., & Buhalis, D. (2022). Blending work and leisure: A future digital worker hybrid lifestyle perspective. Annals of Leisure Research, 1–21.

Reichenberger, I. (2018). Digital nomads – a quest for holistic freedom in work and leisure. Annals of Leisure Research, 21(3), 364–380.

Prabawa, I. W. S. W., & Pertiwi, P. R. (2020). The digital nomad tourist motivation in Bali: Exploratory research based on push and pull theory. Athens journal of tourism, 7(3), 161-174.

Thompson, B. Y. (2018). Digital Nomads: Employment in the Online Gig Economy. Glocalism: Journal of Culture, Politics and Innovation, 1. https://doi.org/10.12893/gjcpi.2018.1.11

Unger, O., Uriely, N., & Fuchs, G. (2016). The business travel experience. Annals of Tourism Research, 61, 142–156.

Uriely, N. (2001). 'Travelling workers' and 'working tourists': Variations across the interaction between work and tourism. International Journal of Tourism Research, 3 (1), 1–8.

Uriely, N., & Reichel, A. (2000). Working tourists and their attitudes to hosts. Annals of Tourism Research, 27(2), 267–283.

Wang, B., Schlagwein, D., Cecez-Kecmanovic, D., & Cahalane, M. C. (2018). Digital Work and High-Tech Wanderers: Three Theoretical Framings and a Research Agenda for Digital Nomadism. Digital Nomadism: Theoretical Framings. Australasian Conference on Information Systems, Sydney, Australia. https://doi.org/10.5130/acis2018.bl

İnternet Kaynakları

HİSGLOBAL.COM (2021). Yeni Seyahat Trendiyle Tanışın: Workation Nedir?, https://www.hisglobal.com.tr/blog/workation-nedir. Erişim: 16.11.2023

Nomadlist.com (2023). Nomads by age, Nomads by nationality, Nomads by gender, https://nomadlist.com/digital-nomad-statistics. Erişim:18.11.2023.

NTV.com.tr (2021). Sabancı Holding uzaktan çalışmayı kalıcı hale getiriyor. https://www.ntv.com.tr/ekonomi/sabanci-holding-uzaktan-calismayi-kalici-hale-getiriyor,1cuEiCQ7nECuhntKOpBm0g. Erişim: 14.11.2023.

TURSAM (2023). Dijital Göçebelik ve Uzaktan Çalışmanın Turizme Etkisi Raporu. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://tursam.org/wp-content/uploads/2023/06/Dijital-Gocebelik-ve-Uzaktan-Calismanin-Turizme-Etkisi.pdf. Erişim: 18.11.2023.

Workington.com (2023). İş Ve Tatil Bir Arada: Workation Konseptini Keşfedin!, https://www.workinton.com/is-ve-tatil-bir-arada-workation-konseptini-kesfedin/. Erişim: 16.11.2023.

World Economic Forum (2020). The Future of Jobs Report 2020. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2020.pdf. Erişim:16.11.2023.

World Economic Forum. (2021). Post-pandemic: why a hybrid working model may be most effective. https://www.weforum.org/agenda/2021/06/returning-to-office-employee-perceptions-charts/. Erişim: 16.11.2023.

https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms. Erişim: 14.11.2023

Kaynakça

Alkaya, A. & Yağlı, İ. (2015). Finansal okuryazarlık-finansal bilgi, davranış ve tutum: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İİBF öğrencileri üzerine bir uygulama. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 8(40), 585-599.

Al-Tamimi, H. A. H. & Bin Kalli, A. (2009). Financial literacy and investment decisions of UAE investors. The Journal of Risk Finance, 10(5), 500-516.

Altıntaş, K. M. (2008). *Bireysel yatırımcılar açısından finansal eğitimin önemi*. İstanbul: Türk Sigorta Enstitüsü Vakfı, Sigorta Araştırma ve İnceleme Yayınları.

Andriamahery, A., & Qamruzzaman, M. (2022). Do Access to finance, technical know-how, and financial literacy offer women empowerment through women's entrepreneurial development? Front. Psychol. 12, 776844. Doi: 10.3389/fpsyg.2021.776844

Aren, S. & Zengin, A. N. (2016). Influence of financial literacy and risk perception on choice of investment. 12th International Strategic Management, Procedia-Social and Behavioral Sciences, 235, 656-663.

Atkinson, A. & Messy, F. (2012). *Measuring Financial Literacy: Results of the OECD/International Network on Financial Education (INFE) Pilot Study. OECD* Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions, OECD Publishing.

Bannier C. & Neubert, M. (2016). Gender differences in financial risk taking: The role of financial literacy and risk tolerance. Economics Letters, 145, 130-135.

Barmaki, N. (2015), Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini belirlemeye yönelik bir araştırma: Hacettepe Üniversitesi Örneği (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Basha, M., Kethan, M., Jaggaiah, T., & Khizerulla, M. (2022). Financial literacy and ınvestment behaviour of IT professional in India. East Asian Journal of Multidisciplinary Research (EAJMR), 1(5), 777-788.

Bayram, S. S. (2014). Finansal okuryazarlık ve para yönetimi davranışları: anadolu üniversitesi öğrencileri üzerine bir uygulama. Business & Management Studies: An International Journal (BMSIJ), 2(2), 105-135.

Bucher-Koenen, T. & Ziegelmeyer, M. (2011). Who lost the most? Financial literacy, cognitive abilities, and the financial crisis. ECB Working Paper.

Danes, S.M., & Haberman, H.R. (2007). Teen financial knowledge, self-efficacy, and behavior: A gendered view. Journal of Financial Counseling and Planning, 18(2), 48-60.

Er, B., Şahin, Y. E. & Mutlu, M. (2017). Finansal eylem ve finansal okuryazarlık: Üniversite öğrencilerine yönelik bir araştırma. Finans Politik & Ekonomik Yorumlar Dergisi, 54(630), 75-88.

Ergün, B., Şahin, A., & Ergin, E. (2014). Finansal okuryazarlık: İşletme bölümü öğrencileri üzerine bir çalışma. Journal Of International Social Research, 34(7), 847-864.

FODER-Finansal Okuryazarlık ve Erişim Derneği (2022). https://www.fo-der.org/. Erişim Tarihi: 09.03.2022.

Guan N., Guariglia A., Moore P., Xu F. & Al-Janabi H. (2022). Financial stress and depression in adults: A systematic review. PLoS ONE, 17(2), e0264041. https://doi.org/10.1371/ journal. Pone.0264041

Guiso, L. & Viviano, E. (2015). How much can financial literacy help? Review of Finance, European Finance Association, 19(4), 1347-1382.

Happ, R., Hahn, J., Jang, K., & Rüter, I. (2022). Financial knowledge of university students in Korea and Germany. Research in Comparative and International Education, 17(2), 301-327.

Hizgilov, A. & Silber, J. (2020). On multidimensional approaches to financial literacy measurement. Social Indicators Research, 148, 787-830.

Hogarth, J.M. (2006). Financial education and economic development. Paper Presented at the G8 International Conference on Improving Financial Literacy, November 29, 2006, Moscow, Russian Federation. http://www.oecd.org/dataoecd/20/50/37742200.pdf.

Holzmann, R. (2010). Bringing financial literacy and education to low and middle ıncome countries: the need to review, adjust and extend current wisdom. World Bank Social Protection Discussion Paper.

İnceoğlu, M. (2010). *Tutum algı iletişim*. İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınevi.

Kaderli, Y., Gündoğmuş, M. E., Özdemir, M., Acayip, E., & Demir, N. (2016). TR32 bölgesinde finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi ve geliştirilmesine yönelik çözüm önerileri. Adnan Menderes Üniversitesi Vakfı Proje Sonuç Raporu, Aydın.

Kanagasabai, B. & Aggarwal, V. (2019). Does financial literacy impact the investment behaviour of individual investors? A systematic literature review. International Review of Social Sciences and Humanities, 9(7), 661-674.

Kawamura, T., Mori, T., Motonishi, T. & Ogawa, K. (2021). Is financial literacy dangerous? Financial literacy, behavioral factors, and financial choices of households. Journal of the Japanese and International Economies, *60*, 1-19.

Karakara, A.A.-W., Sebu, J. & Dasmani, I. (2022). Financial literacy, financial distress and socioeconomic characteristics of individuals in Ghana. African Journal of Economic and Management Studies, 13(1), 29-48.

Khaira, A. F. & Siti, L. (2022). Relationship between individual characteristics, neurotic personality, personal financial distress, and financial behavior. Cogent Business and Management, 9(1).

Lusardi, A. (2006). Financial literacy and financial education: Review and policy ımplications. Networks Financial Institute at Indiana State University Policy Brief, 11, 1-13.

Lusardi, A. (2008) Financial literacy: An essential tool for ınformed consumer choice? Working Paper, Dartmouth College, Hanover.

Lusardi, A. & Mitchell, O. S. (2007). Financial literacy and retirement preparedness: Evidence and implications for financial education. Business Economics, 42(1), 35-44.

Lusardi, A. & Mitchell, O. S. (2011). Financial literacy around the world: An overview. Journal of Pension Economics and Finance, 10(4), 497-508.

Mathieu S, Treloar A, Hawgood J, Ross V & Kõlves K (2022). The role of unemployment, financial hardship, and economic recession on suicidal behaviors and ınterventions to mitigate their ımpact: A review. Front. Public Health, 10, https://doi.org/10.3389/ fpubh.2022.907052

MEHTA, A. M., Qamruzzaman, M. D., & SERFRAZ, A. (2022). The effects of finance and knowledge on entrepreneurship development: An empirical study from Bangladesh. The Journal of Asian Finance, Economics and Business, 9(2), 409-418.

Mudzingiri, C., Mwamba, J. W. M. & Keyser, J. N. (2018). Financial behavior, confidence, risk preferences and financial literacy of university students. Cogent Economics and Finance, 6(1), 1-25.

Müller, S. & Weber, M. (2010). Financial literacy and mutual fund ınvestments: Who buys actively managed funds? Financial Literacy, 62, 126-153.

Nguyen Vu, N. & Scott, J. (2017). Financial Capability: Literacy, Behavior, and Distress. http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3178367.

Niazi, M. K. S. & Malik, Q. A. (2020). Socio-Demographics, risk propensity, and investment diversity moderating role of financial literacy. International transaction journal of engineering management and applied sciences and technologies, 11(1), 1-15.

Nicolini, G., Gärling, T., Carlander, A. & Hauff, J. C. (2017). References attitude toward risk and financial literacy in ınvestment planning risk culture in banking, Springer International Publishing, Gewerbestrasse, 307-320.

Özdemir, F. S. (2011). Finansal raporlama sistemlerinin bilginin ihtiyaca uygunluğu açısından değerlendirilmesi: İMKB şirketlerinde finansal başarısızlık tahminleri yönüyle bir uygulama (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Özdemir, A. & Temizel, F. (2018). Üniversite öğrencilerinin ileri finansal okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi: Anadolu Üniversitesi örneği. Business & Management Studies: An International Journal,6(2), 430-448.

PACFL-President's Advisory Council on Financial Literacy (2008). Annual report to the president (2008). the department of the treasury. https://www.wdfi.org/_resources/ indexed/site/ymm/PACFL_ANNUAL_REPORT_1-16-09.pdf. Erişim Tarihi: 01.03.22.

Ratnawati, S., Budi E. S. & Restuningdiah, N. (2022). The role of financial behavior as a mediator of the ınfluence of financial literacy and financial attitudes on MSMEs ınvestment decisions in ındonesia. Journal of Social Economics Research, Conscientia Beam, 9(4), 193-203.

Remund, D. L. (2010). Financial literacy explicated: the case for a clearer definition in an ıncreasingly complex economy. The Journal of Consumer Affairs, 44(2), 276-295.

Sabuncuoğlu Z. & Tüz, M. V. (2013). *Örgütsel davranış.* Bursa: Aktüel Yayınları.

Silinskas, G., Ahonen K. A. & Wilska. T. A. (2023) School and family environments promote adolescents' financial confidence: Indirect paths to financial literacy skills in Finnish PISA 2018. Journal of Consumer Affairs 57(1), 593-618.

Şahin, M. & Barış, S. (2017). Finansal okuryazarlık ve tasarruf davranışları: Kamu çalışanları üzerine bir inceleme. Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7(2), 77-103.

Tomaskova, H., Mohelska, H. & Nemcova, Z. (2011). Issues of financial literacy education. Procedia- Social And Behavioral Sciences, 28, 365-369.

Van Rooij, M., Lusardi, A. & Alessi, R., (2011). Financial literacy and stock market participation. Journal of Financial Economics, 101(2), 449-472.

Van Rooij, M., Lusardi A., & Alessi, R. (2012). Financial literacy, retirement planning and household wealth. Economic Journal, 122, 449-478.

Yılmaz, V. & Tuncay, M. (2012). Finansal liberalizasyonun tasarruf ve yatırım üzerine etkisi: Türkiye örneği. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 26(3-4), 345-363.

Yücel, S. & Çiftçi, N. (2018). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi. İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 7(1), 143-161.

Kaynakça

Adams, J. S. (1963). Towards an understanding of inequity. The Journal of Abnormal and Social Psychology, 67*(*5), 422–436.

Al-Ababneh, M. M. (2013). Service quality and its impact on tourist satisfaction. Institute of Interdisciplinary Business Research, 4(12), 164-177.

Anderson, R. E. (1973). Consumer dissatisfaction: The effect of disconfirmed expectancy on perceived product performance. Journal of Marketing Research, 10(1), 38-44.

Anderson, E. W. & Sullivan, M. W. (1993). The antecedents and consequences of customer satisfaction for firms. Marketing Science, 12(2), 125-43.

Andreassen T.W. (2001). From disgust to delight: Do customers hold a grudge? Journal of Service Research, 4(1), 39-49.

Aronson, E. & Carlsmith, J. M. (1963). Effect of the severity of threat on the devaluation of forbidden behavior. The Journal of Abnormal and Social Psychology, 66(6), 584–588

Bengül, S. S. & Güven, Ö. Z. (2019). Yiyecek içecek işletmelerinde fiziksel ortam kalitesi, yiyecek kalitesi ve servis kalitesinin algılanan değer, müşteri memnuniyeti ve müşteri bağlılığı üzerindeki etkisi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 22(42), 375-405.

Bengül, S. S. (2021). Müşteri sadakati ile işletme performansı arasındaki ilişkiye dair kavramsal bir inceleme. İçinde G. Güreşçi ve A. Oğuz (Ed.), *Değişen dünyada örgütsel ve makro ekonomik sorunlar üzerine*. (s. 8-39), Bursa: Ekin Yayınevi

Bengül, S.S. & Tamer, E. T. (2022). Hizmet iyileştirmesi ve hizmet telafisinin ağızdan ağıza iletişim ve müşteri sadakati sağlamadaki etkisi üzerine teorik bir araştırma. İçinde A. N. Doğrul ve A. Ç. Buran (Ed.), *Güncel konular ışığında işletme ve ekonomi yazıları* – I (s. 8-22). Bursa: Ekin Yayınevi

Bhattacherjee, A. & Premkumar, G. (2004). Understanding changes in belief and attitude toward information technology usage: A theoretical model and longitudinal test. MIS Quarterly, 28(2), 229-254.

Bloemer, J. M. M. & Kasper, H. D. P. (1995). The complex relationship between consumer satisfaction and brand loyalty. Journal of Economic Psychology, 16, 311-329.

Bose, T. K. & Sarker, S. (2012). Cognitive dissonance affecting consumer buying decision making: A study based on Khulna metropolitan area. Journal of Management Research, 4, 191-221.

Buttle, F. (1996). SERVQUAL: review, critique, research agenda. European Journal of Marketing, 30(1), 8-32.

Cardozo, R. (1965). An experimental study of customer effort, expectation and satisfaction. Journal of Marketing Research, 2(3), 244–249.

Chen, C. F. & Chen, F. S. (2010). Experience quality, perceived value, satisfaction and behavioral intentions for heritage tourists. Tourism Management, 31(1), 29-35.

Cooper, J., Heron, T. & Heward, W. (2007). *Applied behavior analysis.* Upper Saddle River, New Jersey: Pearson Education, Inc.

Cummings, W. & Venkatesan, M. (1976). Cognitive dissonance and consumer behavior: A review of the evidence. Journal of Marketing Research, 13, 303–308.

Çelik, H. & Bengül, S. S. (2008). Satış sonrası hizmetler ve ürün garantilerinin müşteri tatmini, memnuniyeti ve marka sadakati üzerindeki etkileri. Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 26(2), 105-120.

Deighton, J. (1983). How to solve problems that don't matter: some heuristics for uninvolved thinking, in NA - Advances in Consumer Research Volume 10, (314-319). (Eds.) Richard P. Bagozzi and Alice M. Tybout, Ann Abor, MI : Association for Consumer Research,

Deighton, J. (1989). Managing what consumers learn from experience. Journal of Marketing, 53(2). 1-20.

Dixon, J., Bridson, K., Evans, J., & Morrison, M. (2005). An alternative perspective on relationships, loyalty and future store choice. The International Review of Retail, Distribution and Consumer Research, 15(4), 351-374.

Dodds, W. B., Monroe, K. B., & Grewal, D. (1991). Effects of price, brand, and store information on buyers' product evaluations. Journal of Marketing Research, 28(3), 307–319.

Duman, T. (2003). Richard L. Oliver'in tüketici memnuniyeti (consumer satisfaction) ve tüketici değer algısı (consumer value) kavramları hakkındaki görüşleri: Teorik bir karşılaştırma, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(2), 45-56.

Erevelles, S. & Leavitt, C. (1992). A comparison of current models of consumer satisfaction /dissatisfaction. Journal of Consumer Satisfaction, Dissatisfaction and Complaining Behavior, 5(10), 104-114.

Festinger, L. (1957). *A theory of cognitive dissonance*. Stanford, CA: Stanford University Press.

Fornell, C. (1992). A national customer satisfaction barometer: The Swedish experience. Journal of Marketing, 56(1), 6-21.

Folkes, V. S. (1984). Consumer reactions to product failure: An attributional approach. Journal of Consumer Research, 10(4), 398–409.

Frame, W. S. & White, L. J. (2009). *Technological change, financial ınnovation, and diffusion in banking,* in Allen N. Berger, Philip Molyneux, and John O. S. Wilson (Eds), The Oxford Handbook of Banking.

Güler, M. & Dönmez, A. (2011). İyi olma hali bağlamında uyum düzeyi kuramı ve hedonik döngü. Türk Psikoloji Yazıları. 14(27), 38-45.

Haistead, D. & Hartman, D. (1994). Multisource effects on the satisfaction formation process. Journal of the Academy of Marketing Science, 22(2), 114-129.

Heider, F. (1958) *The psychology of interpersonal relationships*. New York: John Wiley & Sons, Inc.

Heitmann, M., Lehmann, D. R. & Herrmann, A. (2007). Choice goal attainment and decision and consumption satisfaction. Journal of Marketing Research, 44(2), 234-250.

Helson, H. (1964). *Adaptation-level theory.* New York: Harper & Row.

Homburg, C. & Gierin, A. (2001). Personal characteristics as moderators of the relationship between customer satisfaction and loyalty- An empirical analysis. Psychology & Marketing, 18(1), 43-66.

Hovland, C. I., Harvey, O. J. & Sherif, M. (1957). Assimilation and contrast effects in reactions to communication and attitude change. *The Journal of Abnormal and Social Psychology, 55*(2), 244–252.

Hu, M., Zhang, M. & Luo, N. (2016). Understanding participation on video sharing communities: The role of self-construal and community interactivity. Computers in Human Behavior, 62, 105-115.

Hunt, S. (1970). Post-transaction communications and dissonance reduction. Journal of Marketing, 34(3), 46–51.

Hunt, H. K. (1991). Consumer satisfaction, dissatisfaction and complaining behavior. Journal of Social Issues, 24(1), 107-117.

Huppertz, J. W., Arenson, S. J. & Evans, R. H. (1978). An application of equity theory to buyer–seller exchange situations. Journal of Marketing Research, 15(2), 250–260.

Huseman, R. C., Hatfield, J. D. & & Miles, E. W. (1987). A new perspective on equity theory: The equity sensitivity construct. The Academy of Management Review, 12(2), 222–234.

Izogo, E. E., Reza, A., Ogba, I. E., & Oraedu, C. (2017). Determinants of relationship quality and customer loyalty in retail banking: Evidence from Nigeria. African Journal of Economic and Management Studies, 8(2), 186-204.

Jacoby, J. (2002). Stimulus-organism-response reconsidered: An evolutionary step in modeling (consumer) behavior. Journal of Consumer Psychology, 12(1), 51–57.

Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *Yeni insan ve insanlar.* Sosyal Psikoloji Dizisi, İstanbul: Evrim Yayımcılık.

Kağıtçıbaşı, Ç. & Cemalcılar, Z. (2014). *Dünden bugüne insan ve insanlar sosyal psikolojiye giriş.* İstanbul: Evrim Yayınevi.

Karadeniz, Ö. (2022). Kuram ve modeller bağlamında reklam ve halkla ilişkilerin marka değerine etkisi: borsa İstanbul üzerine bir analiz, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı. Kayseri.

Kim, J. W., Magnusen, M. & Kim, Y. K. (2014). A critical review of theoretical and methodological ıssues in consumer satisfaction research and recommendations for future sport marketing scholarship. Journal of Sport Management. 28(3), 338-355.

Klimoski, R. & Palmer, D. (1993). The ADA and the hiring process in organization. Consulting Psychology Journal, 45(2), 10-36.

LaBarbera, P. A. & Mazursky, D. (1983). A longitudinal assessment of consumer satisfaction/dissatisfaction: the dynamic aspect of the cognitive process. Journal of Marketing Research. 20(4), 393-404.

Lin, S.W. & Lo, L. Y.S. (2016). Evoking online consumer impulse buying through virtual layout schemes. Behaviour & Information Technology*, 35*(1), 38–56.

Liu, C. & Zheng, Y (2019). The predictors of consumer behavior in relation to organic food in the context of food safety ıncidents: advancing hyper attention theory within an stimulus-organism-response model. Frontiers in Psychology. 10, 1-13.

Loureiro, M., Achargui, R., Flakowski, J., Van Zessen, R., Stefanelli, T., Pascoli, V., & Lüscher, C. (2019). Social transmission of food safety depends on synaptic plasticity in the prefrontal cortex. Science, 364(6444), 991-995.

Mehrabian, A. ve Russell, J. A. (1974). *An approach to environmental psychology*. The MIT Press.

O'Donnell, T. J., Hauser, M. D. & Fitch, W. T. (2005). Using mathematical models of language experimentally. Trends in Cognitive Sciences, 9(6), 284–289.

Oliver, R. L. (1980). A cognitive model of the antecedents and consequences of satisfaction decisions. Journal of Marketing Research, 17(4), 460–469.

Oliver, R. L. (1981). Measurement and evaluation of satisfaction processes in retail settings. Journal of Retailing, 57(3), 25–48.

Oliver, R. L. & DeSarbo, W. S. (1988). Response determinants in satisfaction judgments, Journal of Consumer Research, 14(4), 495-507.

Oliver, R. L. (*1993)*. Cognitive, affective, and attribute bases of the satisfaction response. Journal of Consumer Research, 20, 418-430.

Olson, J. & Jacoby, J. (1972). Cue utilization in the quality perception process. Proceedings of the Third Annual Conference of the of the Association for Consumer Research, SV-02, 167–179.

O'Neill, M. & Palmer, A. (2004). Cognitive dissonance and the stability of service quality perceptions. Journal of Services Marketing, 18, 433–449.

Özer, L. Ş. (1999). Müşteri tatminine yönelik literatürdeki kuramsal tartışmalar. Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 17(2), 159-180.

Pearce, P. L. & Packer, J. (2013). Minds on the move: new links from psychology to tourism. Annals of Tourism Research. 40(1), 386-411.

Peyton, R. M., Pitts, S. & Kamary, R. H. (2003). Consumer satisfaction/dissatisfaction (CS/D): A review of the literature prior to the 1990s, Proceedings of the Academy of Organizational Culture. Communications and Conflict, 7(2), 41-46.

Purohit, D. & Srivastava, J. (2001). Effect of manufacturer reputation, retailer reputation, and product warranty on consumer judgments of product quality: A cue diagnosticity framework. Journal of Consumer Psychology, 10(3), 123–134.

Richardson, P. S., Dick, A. S., & Jain, A. K. (1994). Extrinsic and intrinsic cue effects on perceptions of store brand quality. Journal of Marketing. 58(4), 28-36.

Salzberger, T. & Koller, M. (2005). Cognitive dissonance- reconsidering an important and wellestablished phenomenon in consumer behaviour research. Proceedings of the Anzmac Conference 2005, 290-296.

Santos, J. & Boote, J. (2003). A theoretical exploration and model of consumer expectations, post purchase affective states and affective behaviour. Journal of Consumer Behaviour, 3(2), 142-156.

Sepehr, S. & Head, M. (2018). Understanding the Role of Competition in Video Gameplay Satisfaction. Information&Management, 5(4), 407–421.

Sherif, M. & Hovland, C. I. (1961). *Social judgment: Assimilation and contrast effects in communication and attitude change.* Yale Univer. Press

Skavronskaya, L., Scott, N., Moyle, B., Le, D., Hadinejad, A., Zhang, R., ... & Shakeela, A. (2017). Cognitive psychology and tourism research: state of the art. Tourism Review, 72(2), 221-237.

Slovic, P. & Lichtenstein, S. (1971). Comparison of bayesian and regression approaches to the study of information processing in judgment. *Organizational Behavior & Human Performance, 6*(6), 649–744.

Sohaib, M., Wang, Y., Iqbal, K., & Han, H. (2022). Nature-based solutions, mental health, well-being, price fairness, attitude, loyalty, and evangelism for green brands in the hotel context. International Journal of Hospitality Management, 101, 103126.

Solomon, R. L. (1964). Punishment. American Psychologist. *19*(4), 239–253.

Solomon, R. L. & Corbit, J. D. (1978). An opponent-process theory of motivation. The American Economic Review, 68(6), 12-24.

Strauss, B. & Neuhaus, P. (1997). The qualitative satisfaction model. International Journal of Service Industry Management, 9(2), 169-188.

Suh, J. C. & Yi, Y. (2006). When brand attitudes affect the customer satisfaction‐loyalty relation: the moderating role of product involvement. Journal of Consumer Psychology, 16(2), 145-155.

Szybillo, G. J. & Jacoby, J. (1974). Intrinsic versus extrinsic cues as determinants of perceived product quality. Journal of Applied Psychology. 59(1), 74–78.

Tsai, H. T., Huang, H. C., Jaw, Y. L., & Chen, W. K. (2006). Why on‐line customers remain with a particular e‐retailer: An integrative model and empirical evidence. Psychology & Marketing, 23(5), 447-464.

Tütüncü, Ö. (2001). *Yiyecek içecek işletmelerinde müşteri tatmininin ölçülmesi.* Ankara: Turhan Kitabevi.

Vavra, T. G. (1997). *İmproving your measurement of customer satisfaction, a guide to creating, conducting, analyzing, and reporting customer satisfaction measurement programs.* Milwaukee: American Society for Quality.

Weiner, B. (1985). An attributional theory of achievement motivation and emotion. Psychological Review, 92(4), 548–573.

Yang, Z. & Peterson, R. T. (2004). Customer perceived value, satisfaction, and loyalty: The role of switching costs. Psychology & Marketing, 21(10), 799-822.

Yau, O. H. M. & You, H. (1994). Consumer behaviour in china: customer satisfaction and cultural values (consumer research and policy) Routledge/ESA studies in European societies Series on International Accounting and Finance.

Young, S. K. (2011). Application of the cognitive dissonance theory to the service ındustry. Services Marketing Quarterly, 32(2), 96-112.

Yu, Y. T. & Dean, A. (2001). The contribution of emotional satisfaction to consumer loyalty. International Journal of Service Industry Management, 12(3/4), 234-250.

Yüksel, A. ve Yüksel, F. (2008). Consumer satisfaction theories: A critical review. A. Yüksel (Ed.), In. *Tourist satisfaction and complaining behavior: measurement and management ıssues in the tourism and hospitality ındustry* (ss. 65–88). Nova Science Publishers.

Kaynakça

Akyüz, E. (2000). *Çocuğun Haklarının ve Güvenliğinin Korunması (Ulusal ve Uluslararası Hukukta)*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi,

Al-Gamal, E., Ayman M. H-M., Reema, M., & Maram, A. N., (2013). The psychosocial impact of child labour in Jordan: A national study. International Journal of Psychology, 48(6), 1156-1164.

Basu, K. & Van, P. H. (1998). The economics of child labor, American Economic Review 88(3), 412-427.

Bennett, M. R. & Reynolds, S. C. (2018). What ancient footprints can tell us about what it was like to be a child in prehistoric times. https://theconversation.com/what-ancient-footprints-can-tell-us-about-what-it-was-like-to-be-a-child-in-prehistoric-times-91584 Erişim Tarihi: 25.09.2023.

Berktay, H. (1989). *Kabileden Feodalizme*. İstanbul: Kaynak Yayınları.

Çiftçi, D. B. (2013). Çalışan çocuklarda duygusal ve davranışsal sorunlar: Oto sanayi örneği. Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 20(1), 13-22.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB) (2004). *Çocuk işçiliği ile mücadele: İş müfettişleri için el kitabı,* (Çev. Metin Çulhaoğlu). Ankara: ÇSGB İş Teftiş Kurulu Başkanlığı Yayınları.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB) (2017). *Çocuk işçiliği ile mücadele ulusal programı 2017-2023*. Nr. 63. Ankara: Ayrıntı Basımevi.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB) (2018). *Çocuk işçiliği ve eğitim öğretmen el kitabı*, Nr. 72. Ankara: ÇSGB Yayını.

Davis, K., (1988). *İşletmelerde insan davranışı,* (Çeviren: Kemal Tosun vd.). No:199. İstanbul: İstanbul Üniveristesi İşletme Fakültesi Yayını.

Dietary Guidelines for Americans. (2020). 2020-2025. U.S. Department of Health and Human Services and U.S. Department of Agriculture.

Dursun, A. & Aksakal, S. (2018). Çalışan çocukların sorunları üzerine bir araştırma. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi, 8(15), 41-56.

Hunt, E. K. & Lautzenheiser, M. (2011). *History of Economic Thought: A Critical Perspective*. New York: Armong.

International Labour Organisation (ILO) (2011). *Assessing psychosocial hazards and impact of child labour*. Geneva: International Labour Office.

International Labour Organisation (ILO) (2017). Child labour. https://www.ilo.org/global/topics/child-labour/lang--en/index.htm. Erişim Tarihi: 12.08.2022.

International Labour Organisation (ILO) (2018). Child labour and domestic work (IPEC). http://www.ilo.org/ipec/areas/Childdomesticlabour/lang--en/index.htm. Erişim Tarihi: 12.08.2022.

International Labour Office (ILO) & United Nations Children's Fund (UNICEF) (2021). Child labour: Global estimates 2020, trends and the road forward, ILO and UNICEF. New York: License: CC BY 4.0.

İSİG Meclisi (2023). https://www.isigmeclisi.org/20875-akp-li-yillarda-en-az-888-cocuk-isci-hayatini-kaybetti. Erişim Tarihi: 24.09.2023.

Karabulut, Ö. (1996). *Türkiye'de çalışan çocuklar*. İstanbul: Friedrich Ebert Vakfı Yayınları.

Kluwer, W. (2018). *ACSM's Guidelines for Exercise Testing and Prescription*, American College of Sports Medicine 10th ed.

Konal Korkmaz, E., Ardahan, M., & Erkin, Ö. (2019). İntörn hemşirelik öğrencilerinde sağlıklı yaşam biçimi davranışları ile obezite arasındaki ilişki. Sağlık ve Toplum Dergisi. 29(3), 84- 92.

Mayor, T. (2013). Avcı-toplayıcılar: Orijinal liberteryenler. (Çev. Atilla Yayla). Liberal Düşünce*,* 71(18). 227-246.

O'Donnell, O., Rosati, F. C., & Van Doorslaer, E. (2005). Health effects of child work: Evidence from rural Vietnam. Journal of Population Economics, 18, 437-467.

Ongan, N.T. (2017). Kapitalizm ve çocuk emeği. Türk Tabipler Birliği Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi, 16(62). 4-10.

Özener, B., & Duyar, İ. (2004). Farklı ülkelerde çalışan çocukların büyüme örüntüleri: Z-skorlarına dayalı bir karşılaştırma. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 21(1), 1-13.

Şahin, B. (2010). *Çocuk işçilerin korunması*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) (2002). S*anayide çalışan çocuklar ve TİSK'in faaliyetleri*. Nr. 222. Ankara: TİSK Yayını.

UNICEF Türkiye Temsilciliği (1989). 1990'ların çocuk politikası ulusal kongresi raporu: 26-27 Mayıs 1989, Ankara.

UNICEF (1997). *Dünya çocuklarının durumu, UNICEF Türkiye Temsilciliği*. Ankara: Tisamat Basım Sanayi.

Wilson, M. G., Dejoy, D. M., Vandenberg, R. J., Richardson, H. A. & Mc Grath, A. L. (2004). Work characteristics and employee health and well-being: Test of a model of healthy work organization. Journal of Occupational and Organizational Psychology, 77, 565-588.

Yardım, N., Gögen, S. & Mollahaliloğlu, S. (2011). Sağlığın geliştirilmesi (health promotion): Dünyada ve Türkiye'de mevcut durum. İstanbul Tıp Fakültesi Dergisi, 72(1), 29-35.

Kaynakça

Acs, Z. (2006). How is entrepreneurship good for economic growth. Innovations, 1(1), 97-107.

Acs, Z. J. (2010). Entrepreneurship and economic development: The valley of backwardness. Annals Of Innovation And Entrepreneurship, 1(1), 1-18.

Acs, Z. J., Audretsch, D. B., Braunerhjelm, P., & Carlsson, B. (2012). Growth and entrepreneurship. Small Business Economics, 39, 289-300.

Adusei, M. (2016). Does entrepreneurship promote economic growth in Africa? African Development Review, 28(2), 201-214.

Ambec S. & Lanoie. P. (2008). Does it pay to be green? a systematic overview, The Academy of Management Pebeattrspectives, 22 (4), 45-62.

Amorós, J. E., Poblete, C.& Mandakovic, V. (2019). R&D transfer, policy and innovative ambitious entrepreneurship: Evidence from latin american countries. The Journal of Technology Transfer, 44, 1396-1415.

Anokhin, S., & Schulze, W. S. (2009). Entrepreneurship, innovation, and corruption. Journal of Business Venturing, 24(5), 465-476.

Audretsch L. (2019). Entrepreneurship and knowledge spillovers from the public sector. International Entrepreneurship and Management Journal, 15 (1), 195-208.

Audretsch, D. & Keilbach, M., (2004). Entrepreneurship capital and economic performance, Regional Studies, 38(8), 949-959.

Barreneche G. (2013). Analyzing the determinants of entrepreneurship in european cities. Small Business Economics, 42 (1), 77-98.

Başar M., Ürper Y. & Tosunoğlu B. (2013). *Girişimcilik*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları

Baumol, W. J. (1990). Entrepreneurship: Productive, unproductive, and destructive. Journal of Political Economy, 98(5), 893–921.

Boettke PJ & Coyne CJ. (2003). Entrepreneurship and development: Cause or consequence? Advances in Austrian Economics, 6 (1), 67-88.

Bosma, N., Schøtt, T., Terjesen, S. A., & Kew, P. (2016). Global entrepreneurship monitor 2015- 2016: Special Topic Report on Social Entrepreneurship, Technical Report. Available at SSRN 2786949.

Bozdoğan, M. N. (2008). *Bölgesel kalkınmanın sağlanmasına yönelik vergi özendirme önlemlerinin Türkiye açısından incelenmesi ve etkinliğinin analizi*. Ankara: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği.

Campbell & Mitchell, (2012). Review of entrepreneurship literature across disciplines. Journal of Entrepreneurship And Public Policy, 1(2), 183-199.

Carree, M. A. (2002). Does unemployment affect the number of establishments? A regional analysis for us states. Regional Studies, 36(4), 389-398.

Carree M. & Thurik R. (2008). The lag structure of the impact of business ownership on economic performance in oecd countries. Small Bus Econ 30, 101–110.

Chambers, D., & Munemo, J. (2019). Regulations, institutional quality and entrepreneurship. Journal of Regulatory Economics, 55, 46-66.

Çakmak, Ö. (2008). Eğitimin ekonomiye ve kalkınmaya etkisi. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi , 11 , 33-41.

Çetin, C. (1996). *Yeniden Yapılanma, Girişimcilik, Küçük ve Orta Boy İşletmeler ve Bunların Özendirilmesi*. İstanbul: Der Yayınları.

De Nicola, F., Muraközy, B., & Tan, S. W. (2021). Spillovers from high growth firms: evidence from Hungary. Small Business Economics, 57, 127-150.

Dean, J. (1993). *Entrepreneurship Theory and Practice.* USA: Prentice- Hall.

Denzer, D. (2020). Heritage entrepreneurship in theory and practice: Evidence from unesco world heritage sites (Doctoral dissertation Dissertation). Bergische Universität, Wuppertal.

Dikmen, Ç. (1990). Girişimcilik eğitiminin girişimcilik arzına etkisi. İşletme Fakültesi Dergisi, 12(1-2), 77-83.

Diochon, M. & Anderson, A. (2011). Ambivalence and ambiguity in social enterprise; narratives about values in reconciling purpose and practices. International Entrepreneurship and Management Journal, 7 (1), 93–109.

Doran, J. & Ryan, G. (2016). The importance diverse drivers and types nenvironmental innovation for firm performance. Business Strategy and the Environment, 25 (2),102-119.

Efe, M. & Akgül, B. (2011). T*ürkiye'de bölgelemenin temel veri alanları ve bölgesel kalkınma model çalışmaları.* Bursa: Ekin Kitabevi.

Fritsch M. (1996.). Turbulence and growth in west Germany: A comparison of evidence by regions and industries. Rev Ind Organ, 11, 231-251.

Galindo M., Picazo, M., & Navarro, A. (2010). Entrepreneurship, income distribution and economic growth. International Entrepreneurship and Management Journal, 6, 131-141.

Galindo M. & Méndez.T. (2013). Entrepreneurship, economic growth, and innovation: Are feedback effects at work? Journal of Business Research, 67, 113 (5), 949–995.

Gast J., Gundolf K & Cesinger B. (2017). Doing business in a green way: A systematic review of the ecological sustainability entrepreneurship literature and future research directions, Journal of Cleaner Production. 147, 44–56.

Gerni, M., Nişancı, M., Çelik, A. & Yurttançıkmaz Ç. (2013). Geçiş ekonomilerinde girişimciliğin ekonomik büyüme üzerine etkileri. SESSION 6C: Bölgesel Konular. Internatıonal Conference On Eurasıan Economies.

Goldhaber, D., Kane, T. J., McEachin, A., Morton, E., Patterson, T., & Staiger, D. O. (2023). The educational consequences of remote and hybrid instruction during the pandemic. American Economic Review: Insights, 5(3), 377-392.

Gülel, F. E., Çağlar, A., Uyar, S. G. K., Karadeniz, O., & Yeşilyurt, M. E. (2017). Türkiye'de illere göre insani gelişme endeksi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (27), 208-216.

https://www.hangikredi.com/bilgi-merkezi/girisimcilik-rehberi. Erişim Tarihi: 09.11.2023.

Jacob, M., & Michaely, R. (2017). Taxation and dividend policy: the muting effect of agency issues and shareholder conflicts. The Review of Financial Studies, 30(9), 3176-3222.

Johnson M. & Schaltegger, S. (2019). Entrepreneurship for sustainable development: A review and multilevel causal mechanism framework entrepreneurship theory and practice. Entrepreneurship Theory and Practice, 44(6), 1141-1173.

Kekeva E. (2021). Türkiye'de bölgesel kalkınma ve bölgesel kalkınmayı etkileyen iktisadi ve sosyal faktörlerin belirlenmesi (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Kritikos, A. (2014). Entrepreneurs and their impact on jobs and economic growth. IZA World of Labor.

Liao, X. (2018). Public appeal, environmental regulation and green investment: Evidence from China. Energy Policy, 119, 554-562.

Liu, Y. & Gastwirth, J. (2020). On the capacity of the gini index to represent income distributions. Metron. 78, 61–69.

Llussá F. (2011). Determinants of entrepreneurship: are women different? FEUNL Working Paper Series No. 555,1-34

Malerba, F., & McKelvey, M. (2019). Knowledge-intensive innovative entrepreneurship. Foundations and Trends® in Entrepreneurship, 14(6), 555-681.

Martina, J.S. & Novicevic, M. (2010). Social entrepreneurship among kenyan farmers: A case example of acculturation challenges and program successes. International Journal of Intercultural Relations, 34, 482–492.

McMullen, J., Bagby D. & Palich L. (2008). Economic freedom and the motivation to engage in entrepreneurial action. Entrepreneurship Theory and Practice, 32 (5), 875-895.

Neumann T. (2021). The impact of entrepreneurship on economic, social and environmental welfare and its determinants: A systematic review. Management Review Quarterly, 71, 553–584.

Nijkamp, P. & Abreu M. (2009). Regional development theory. International Encyclopedia of Human Geography, 202-207.

Özdemir, B.K. (2010). Sosyal Girişimcilik ve Sürdürülebilir Kalkınma İçinde S. Besler (Ed.), Sosyal Girişimcilik. İstanbul: Beta Yayıncılık.

Önce, A. G., Marangoz, M. & Erboy, N. (2014). Ekonomik büyüme ve kalkınmada girişimciliğin rolü ve önemi. International Conference on Eurasian Economies, 1-3 July, Skopje, Macedonia, 862-872.

Özsoy, C. (2012). Kalkınma ekonomisinin anlam ve içeriği İçinde B. Günsoy ve C. Özsoy (Ed.), İktisadi Kalkınma (s.2-26). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, Yayın No: 2668,

Pfeifer, S., & Sarlija, N. (2010). The relationship between entrepreneurial activities, national and regional development and firm efficiency-global entrepreneurship monitor (gem)-based evidence from croatia. The Journal of Entrepreneurship, 19(1), 23-41.

Picazo M., Martin M. & Martínez M. (2020). Effects of sociocultural and economic factors on social entrepreneurship and sustainable development. Journal of Innovation & Knowledge, 6(2), 68-73.

Poschke M. (2018). The firm size distribution across countries and skill-biased change in entrepreneurial technology. American Economic Journal: Macroeconomics, 10, (3), 1-41.

Powell, B. & Rodet C. (2012). Praise and profits: cultural and institutional determinants of entrepreneurship. Journal of Private Enterprise, 27 (2), 19-42.

Praag, V, C. M. &Versloot, P. H. (2007). What is the value of entrepreneurship? A review of recent research. Small Business Economics, 29(4), 351-382.

Ribeiro-Soriano, D. (2017). Small business and entrepreneurship: Their role in economic and social development. Entrepreneurship & Regional Development, 29(1-2), 1-3.

Schaltegger, S., Hörisch, J., & Loorbach, D. (2020). Corporate anentrepreneurial contributions to sustainability transitions. Business Strategy and the Environment Wiley, 29 (3),1617-1618.

Schumpeter, J. (1942). *Capitalism, Socialism, and Democracy'*. New York: Harper & Bros.

Seth S. (2023). Why entrepreneurship ıs ımportant to the economy. Erişm Tarihi:14.11.2023 Erişim Adresi: https://www.investopedia.com/articles/personal-finance/101414/why-entrepreneurs-are-important-economy.asp

Stam, E., & Van Stel, A. (2011). Types of entrepreneurship and economic growth. Entrepreneurship, İnnovation, And Economic Development, 78-95.

Stel, A., Carree, M. & Thurik R. (2005). The Effect of entrepreneurial activity on national economic growth. Small Business Economics, 24(3), 311-321.

TDK (Türk Dil Kurumu) (2015). *Genel Açıklamalı Sözlük.* Ankara: TDK Yayınları.

TÜSİAD. (2002). *Türkiye'de Girişimcilik.* İstanbul: TÜSİAD Yayın No: 12/340.

Wennekers, S. & Thurik, R. (1999). Linking entrepreneurship and economic growth. Small Business Economics, 13, 27-55.

Wong, P. K., Ho, Y. P., & Autio, E. (2005). Entrepreneurship, innovation and economic growth: Evidence from GEM data. Small Business Economics, 24, 335-350.

http://data.worldbank.org/data-catalog/world-development-indicators Erişim Tarihi: 23.11.2023

http://data.worldbank.org/data-catalog/world-development-indicators Erişim Tarihi: 23.11.2023

https://www.shopify.com/blog/what-is-entrepreneurship Erişim Tarihi. 11.11. 2023.

Kaynakça

Akbaba, A. & Erenler, E. (2008). Otel işletmelerinde yöneticilerin liderlik yönelimleri ve işletme performansı ilişkisi. Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 19(1), 21-36.

Akgündüz, Y. (2014). Otel çalışanlarının örgütsel sessizliği tercih etmelerinde örgütsel güvenlerinin etkisi. Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 6(1), 184-199.

Akmaz, A. & Erbaşı, A. (2017). Psikolojik kontrat ile örgütsel bağlılık ve örgütsel güven ilişkisi: Mersin ilindeki 4 ve 5 yıldızlı otel işletmelerinde bir uygulama. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17(4), 125-154.

Altaş, S. S. & Kuzu, A. (2013). Örgütsel etik, örgütsel güven ve bireysel iş performansı arasındaki ilişki: Okul öncesi öğretmenleri üzerinde bir araştırma. Electronic Journal of Occupational Improvement and Research, 1(2), 29-41.

Apaydın, E. (2017). Paternalistik liderliğin değişime direnç üzerine etkileri: Örgütsel güvenin aracılık rolü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Arı, A. (2020). Spor eğitimi veren kurumlardaki akademisyenlerin örgütsel sosyal sermaye, örgütsel özdeşleşme ve örgütsel güven düzeyleri arasındaki ilişki (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Aycan, Z. & Kanungo, R.N. (2000). Toplumsal kültürün kurumsal kültür ve insan kaynakları uygulamaları üzerine etkileri. İçinde Z. Aycan (Ed.), *Akademisyenler ve Profesyoneller Bakış Açısıyla Türkiye'de Yönetin, Liderlik ve İnsan Kaynakları Uygulamaları*, (25-53). Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları

Aycan, Z. (2001). Paternalizm: Yönetim ve liderlik anlayışına ilişkin üç görgül çalışma. Yönetim Araştırmaları Dergisi, 1(1), 1-26.

Aycan, Z. (2006). Paternalism: Towards conceptual refinement and operationalization. In U. Kim, K.-S. Yang, & K.-K. Hwang (Eds.), *Indigenous and cultural psychology: Understanding people in context* Boston, MA: Springer US., (pp. 445–466).

Bektaş, G., Kanatlı, K. & İşçi, E. (2021). The impact of paternalistic leadership behaviour on organizational trust among healthcare professionals. Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 12(4), 768-774.

Berkman, Ü. & Özen, Ş. (2008). Cultur and Management in Turkey: State- Dependency and Paternalism in Transition. In E. Davel, J.P. Dupuis, J.F. Chanlat (Eds). *Gestion en Contexte Intercultural: Approaches, Problematiques, Pratiques et Plongees*, (Chapter VI.4), Laval University, Quebec.

Beydilli, E. T., & Kurt, M. (2020). Comparison of management styles of local and foreign hotel chains in Turkey: A cultural perspective. Tourism Management, 79, 104018.

Cheng, B. S., Chou, L. F., Wu, T. Y., Huang, M. P., & Farh, J. L. (2004). Paternalistic leadership and subordinate responses: Establishing a leadership model in Chinese organizations. Asian Journal of Social Psychology, 7(1), 89-117.

Colquitt, J. A., Scott, B. A., & LePine, J. A. (2007). Trust, trustworthiness and trust propensity: A meta-analytic test of their unique relationships with risk taking and job performance. Journal of Applied Psychology, 92(4), 909-927.

Costigan, R. D., Iiter, S. S., & Berman, J. J. (1998). A multi-dimensional study of trust in organizations. Journal of Managerial Issues, 303-317.

Çalışkan, N., & Özkoç, A. G. (2016). Örgütlerde paternalist liderlik algısına etki eden ulusal kültür tiplerinin belirlenmesi. Yaşar Üniversitesi E-Dergisi, 11(44), 240-250.

Demircan, N. & Ceylan, A. (2003). Örgütsel güven kavramı: Nedenleri ve sonuçları. Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 10(2), 139-150.

Demirci, M.K. & Çınar, H. (2011). Sekreterlikte örgütsel vatandaşlık davranışı Dumlupınar Üniversitesi Örneği. X. Ulusal Büro Yönetimi ve Sekreterlik Kongresi Bildiri Kitabı (ss.121-134).

Dirks, K. T., & Ferrin, D. L. (2002). Trust in leadership: Meta-Analytic findings and implications for research and practice. Journal of Applied Psychology, 87(4), 611-628.

Ece, S. & Algur, A. (2020). Örgütsel güvenin örgütsel vatandaşlık davranışı üzerindeki yordayıcı etkisine yönelik bir araştırma. International Journal of Social Sciences, 4(1), 90-109.

Farghaly Ali Mohamed, A., Ali Ahmed Ali, F. & Mostafa Fahmy Isamil, A. (2019). Examining the relation between paternalistic leadership style, organizational trust and quality of professional life among hospital nurses. Egyptian Journal of Health Care, 10(3), 433-447.

Gelfand, M. J., Erez, M. & Aycan, Z. (2007). Cross-cultural organizational behavior. Annual Review of Psychology, 58, 479-514.

Göncü, A., Aycan, Z. & Johnson, R. E. (2014). Effects of paternalistic and transformational leadership on follower outcomes. The International Journal of Management and Business, 5(1), 36-58.

Gözlü, A., & Yılmazcan, D. (2020). Paternalizm ve Antik Roma'da baba figürü. Çankırı Karatekin Üniversitesi Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi, 8(2), 232-244.

Gürdal, D. & Çınar, H. (2011). Sekreterlerin örgütsel bağlılığı ve sadakati Trabzon İli Kamu ve Özel Sektör Karşılaştırması. X. Ulusal Büro Yönetimi ve Sekreterlik Kongresi Bildiri Kitabı (ss. 135-145).

Güner, E., Yıldırım, M. H. & İçerli L. (2012). Hizmet işletmelerinde çalışanların örgütsel güven ve sinisizm davranışı arasındaki ilişki. Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 4(1), 75-84.

Hair J. F., Hult, G. T. M., Ringle, C. M. ve Sarstedt, M., Danks, N.P & Ray, S. (2021). *Partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM) Using R A Workbook*. (eBooks). Switzerland: Springer.

Hasel, M. C., & Grover, S. L. (2017). An integrative model of trust and leadership. Leadership & Organization Development Journal, 38(6), 849-867.

Kabadayı, M. & Türkay, O. (2019). Yönetsel gücün örgütsel güven performans ve özdeşleşme etkileşimi kapsamındaki rolü: Bodrum'daki otel işletmelerinde bir uygulama. Yönetim Bilimleri Dergisi, 18(35), 111-139.

Karasel, N., Altınay, Z., Altınay, F. & Dağlı, G. (2018). Paternalist leadership style of the organizational trust. Quality & Quantity, 52(1), 11-30.

Li, S. & Li, J. (2021). Fostering trust: Authoritarian, benevolent and moral paternalistic leadership styles and the coach–athlete relationship. Social Behavior and Personality: An International Journal, 49(12), 1-11.

Martínez, P. G. (2003). Paternalism as a positive form of leader–subordinate exchange: Evidence from Mexico. Management Research: Journal of the Iberoamerican Academy of Management, 1(3), 227-242.

Mayer, R. C., Davis, J. H., & Schoorman, F. D. (1995). An integrative model of organizational trust. Academy of Management Review, 20(3), 709-734.

McAllister, D. J. (1995). Affect- and cognition-based trust as foundations for interpersonal cooperation in organizations. Academy of Management Journal, 38(1), 24-59.

Okçu, V., Ergül, H. F. & Ekmen, F. (2020). Okul yöneticilerinin babacan liderlik davranışları ile öğretmenlerin örgütsel güven ve motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi (Path Analiz Çalışması). Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 13(73), 756-770.

Önder, M. & Yavuz, E. (2019). İşgörenlerin örgütsel güven algılarının belirlenmesi: Üniversite çalışanları üzerinde bir inceleme. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 21(1), 307-329.

Özkan, H. & Benligiray, S. (2021). İnsan kaynakları uygulamalarında yapılan ayrımcılıkların doğallaştırılmasına eleştirel bir bakış. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 42, 115-142

Özkan, H. & Yıldız, N. (2022). Türkiye'de turizmde mobbing ile ilgili literatürde yer alan çalışmaların bibliyometrik analizi. Ekonomi Maliye İşletme Dergisi, 5(2), 357-368.

Padavic, I., & Earnest, W. R. (1994). Paternalism as a component of managerial strategy. The Social Science Journal, 31(4), 389-405.

Paşa, S. F., Kabasakal, H. & Bodur, M. (2001). Society, organisations, and leadership in turkey. Applied Psychology: An International Review, 50(4), 559-589.

Pellegrini, E. K. & Scandura, T. A. (2006). Leader–Member exchange (LMX), paternalism, and delegation in the turkish business culture: An empirical investigation. Journal of International Business Studies, 37(2), 264–279.

Pellegrini, E.K., Scandura, T.A. & Jayaraman, V. (2010). Cross-Cultural Generalizability of Paternalistic Leadership: An Expansion of Leader- Member Exchange Theory. Group&Organization Management, 35 (4), 391- 420.

Rawat, P. S. & Lyndon, S. (2016). Effect of paternalistic leadership style on subordinate's trust: An indian study. Journal of Indian Business Research, 8(4), 264-277.

Tamer, E. T., & Ozkan, H. (2020). Separate works, same behaviors: Organizational cynicism in tourism businesses. In *Organizational Behavior Challenges in the Tourism Industry* (pp. 27-42). IGI Global.

Tang, R., Cai, Y. & Zhang, H. (2021). Paternalistic leadership and subordinates' trust in supervisors: Mediating effects of basic psychological needs satisfaction. *Frontiers In Psychology,* (12), 1-12.

Timuroğlu, M. K. & Çokgören, Ö. (2019). Örgütsel güven algısı ve örgütsel vatandaşlık davranışı ilişkisi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 23(4), 1767-1783.

Tokgöz, E. & Aytemiz Seymen, O. (2013). Örgütsel güven, örgütsel özdeşleşme ve örgütsel vatandaşlık davranışı arasındaki ilişki: Bir devlet hastanesinde araştırma. Öneri Dergisi, 10(39), 61-76.

Westwood, R. (1997). Harmony and patriarchy: The cultural basis for 'paternalistic headship' among the overseas Chinese. Organization Studies, 18 (3), 445- 480.

Yıldız, E. (2021). *SmartPLS ile yapısal eşitlik modellemesi reflektif ve formatif yapılar*. (2. Basım) Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılseli, H. & Özdemir, E. (2021). Satış elemanlarının satış müzakere becerilerinin algılanan satış performansı üzerindeki etkileri. İşletme Araştırmaları Dergisi, 13(1), 504-519.

Zeffane, R., & Bani Melhem, S. J. (2017). Trust, job satisfaction, perceived organizational performance and turnover intention: A public-private sector comparison in the United Arab Emirates. Employee Relations, 39(7), 1148-1167.

Kaynakça

Aktaş, H., & Kozoğlu, M. (2007). Haftanın günleri etkisinin İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda GARCH modeli ile test edilmesi. Finans Politik & Ekonomik Yorumlar, 44(514), 37-45.

Arı, A., & Yüksel, Ö. (2017). BİST 100'de haftanın günü anomalisi: Ekonometrik bir analiz. Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar, 632, 77-89.

Atakan, T. (2008). İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda haftanın günü etkisi ve Ocak ayı anomalilerinin ARCH-GARCH modelleri ile test edilmesi. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi Istanbul University Journal of the School of Business Administration 37(2), 98-110.

Balaban, E. (1995a). *Hisse senedi piyasasında fikir ayrılıkları: Gelişen bir piyasadan gün etkisine dair yeni betimsel bulgular*. Ankara: T.C. Merkez Bankası Araştırma Genel Müdürlüğü Tartışma Tebliği, No. 9504,

Balaban, E. (1995b). *Informational efficiency of the Istanbul securities exchange and some rationale for public regulation*. Ankara: The Central Bank of the Republic of Turkey Research Department Discussion Paper, No. 9502,

Barone, E. (1990). The Italian stock market: efficiency and calendar anomalies. Journal of Banking & Finance, 14(2-3), 483-510.

Berument, H., Inamlik, A., & Kiymaz, H. (2004). The day of the week effect on stock market volatility: Istanbul Stock Exchange. İsletme ve Finans, 91.

Bildik, R. (2004). Are calendar anomalies still alive? Evidence from Istanbul stock exchange (May 27, 2004). Available at SSRN: https://ssrn.com/abstract=598904

Çelik, A. (2021). Volatility of BIST 100 returns after 2020, calendar anomalies and COVID-19 Effect. BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi, 15(1), 61-81.

Çimen, A. (2019). Calendar anomalies in cryptocurrencies. Turkish Studies Social Sciences, 14(5), 2097-2116.

Dağlı, H. (2004). *Sermaye Piyasası ve Portföy Analizi.* Trabzon: Derya Kitabevi.

Demireli, E. (2008). Etkin pazar kuramından sapmalar: Finansal anomalileri etkileyen makro ekonomik faktörler üzerine bir araştırma. Ege Akademik Bakış Dergisi, 8(1).

Demireli, E., Akkaya, G. C., & İbaş, E. (2010). Finansal piyasa etkinliği: S&P 500 üzerine bir uygulama. CÜ İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 11(2), 53-67.

Dicle, M. F., & Hassan, M. K. (2007). Day of the week effect in Istanbul stock exchange. Scientific Journal of Administrative Development, 5. 1-27.

Doğukanlı, H., & Önal, Y. B. (2000). Adana ili kapsamında hisse senedi yatırımcıları profilinin ve hisse senedine yatırım kararlarında etkili olan faktörlerin araştırılması. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6(6).

Ergül, N., Dumanoğlu, S., & Akel, V., (2008). İMKB'de günlük anomaliler. Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 25(2), 601-629.

Fama, F. E. (1965). The behavior of stock-market prices. The Journal of Business, 38(1), 34–105.

Fama, F. E. (1970). Efficient capital markets: A review of theory and empirical work. The Journal of Finance, 25 (2), 383–417.

Fama, F. E. (1991). Efficient capital markets: II. The journal of finance, 46(5), 1575-1617.

Güç, E., Saçan, E., & Kaplan Yıldırım, R. (2016). Borsa İstanbul'da haftanın günü anomalisinin ARCH, GARCH ve OLS modelleri ile test edilmesi. Journal of international social research, 9(44), 1084-1094.

Gündoğdu, A., & Sarılı, S. (2021). Hava durumu anomalisi: Panel veri analizi. Maliye ve Finans Yazıları, (116), 143-154.

Gürbüz, S., & Şahbaz, A. (2019). Ramazan ayı ve dini bayramların BİST 100 endeksine etkileri: piyasa anomalilerinin incelenmesi. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 15(4), 951-964.

Hayırsever Baştürk, F. (2004). *F/K oranı ve firma büyüklüğü anomalilerinin bir arada ele alınarak portföy oluşturulması ve bir uygulama örneği*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, No: 1564, Açık öğretim Fakültesi Yayınları, No: 822.

Karan, M. B. (2022). *yatırım analizi ve portföy yönetimi*. Ankara: Gazi Yayınları.

Karan, M.B. & Uygur, A. (2001). İstanbul menkul kıymetler borsası'nda haftanın günleri ve ocak ayı etkilerinin firma büyüklüğü açısından değerlendirilmesi. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 56(02), 103-115

Karcıoğlu, R., & Özer, N. (2018). Hava durumu ve ayın evreleri anomalilerinin bıst'de getiri ve oynaklığa etkisi. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 32(2), 533-555.

Kıvılcım, M., Muradoğlu, G., & Yazıcı, B. (1997). İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda haftanın günleri etkisi. İMKB Dergisi, 1-4.

Küçüksille, E. (2013). Ayın evresi etkisi ve İMKB'de bir uygulama. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (59), 187-194.

Muradoğlu, G & T. Oktay (1993). Hisse senedi piyasasında zayıf etkinlik: Takvim anomalileri. Hacettepe Üniversitesi İİBF Dergisi, 11, 51–62.

Münyas, T., & Aydın, G. K. (2023). Etkin piyasa hipotezi ve kripto para piyasaları üzerine bir uygulama. Alanya Akademik Bakış, 7(3), 1203-1216.

Oğuzsoy, C. B., & Güven, S. (2003). Stock returns and the day-of-the-week effect in Istanbul Stock Exchange. Applied economics, 35(8), 959-971.

Özmen, T. (1997). Dünya borsalarında gözlemlenen anomaliler ve İstanbul Menkul Kıymetler Borsası üzerine bir deneme. Sermaye Piyasası Kurulu.

Rodriguez, J. (2002). Essays In Behavioral Finance. A Dissertation Presented to the Faculty of The C. T. Bauer College of Business University of Houston, In Partial Fulfi lment of the Requairements for the Degree Doctor of Philosophy. Houston.

Schwert, G. W. (2003). Anomalies and market efficiency. Handbook of the Economics of Finance, 1, 939-974.

Shleifer, A. (2000). *Inefficient markets: An introduction to behavioral finance*. New York: Oxford University Press Inc.

Sönmez, F. E. (2021). Etkin piyasa hipotezinin geçerliliği: G7 ülkeleri örneği. Yönetim ve Ekonomi Dergisi , 28 (1), 67-82.

Thaler, R. H. (1987). Anomalies: the January effect. Journal of economic perspectives, 1(1), 197-201.

Turaboğlu, T. T., & Topaloğlu, T. N. (2017). Bir etkin piyasa hipotezi kavramı olarak anomaliler: borsa istanbul (BİST) üzerinden aylara ilişkin anomalilere yönelik bir araştırma. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 26(1), 216-230.

Yılmaz, C., & Öztürk, S. (2023) Davranışsal finans ve kamuyu aydınlatma perspektifinde şirketlere ilişkin bildirimler ve haberler: literatür değerlendirmesi. Muhasebe ve Finans İncelemeleri Dergisi, 6(2), 131-159.

GÜNCEL KONULAR IŞIĞINDA

KADIN

Seçme Yazılar

Editörler
Doç. Dr. Elif Tuba TAMER
Dr. Öğr. Üyesi Abdullah Naci DOĞRUL

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6637-01-6

Aralık 2023

Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

KADIN EMEĞİNİN KORUNMASINDA SOSYAL GÜVENLİK……...1
Hicran ATATANIR

KADINLAR BAŞARILARINA NEDEN GÜVENMEZLER?
İMPOSTER FENOMENİ VE KADINLAR……18
Meryem AYBAS

KADINA YÖNELİK DİJİTAL ŞİDDETİN HUKUKİ İNCELEMESİ
(AİHM KARARLARI VE STRATEJİK DAVALAMA)……32
Eylem ÇAKMAZ

SOSYAL NORMLAR VE İŞGÜCÜNE KATILIMDA CİNSİYET EŞİTSİZLİĞİ: TÜRKİYE ÜZERİNE BİR İNCELEME……..49
Habibe Günsel DOĞRUL

OLİMPİYAT OYUNLARI VE KADININ VARLIĞI……76
Hande KÖSE

CAM TAVANDAN CAM UÇURAMA KADININ ÇALIŞMA HAYATINDAKİ YERİ……89
Harika ÖZKAN

İŞ-YAŞAM DENGESİ: KADIN ÇALIŞANLAR AÇISINDAN İNCELEME…….106
Meltem DİL ŞAHİN
Fulya MISIRDALI YANGİL

DİJİTAL İŞ YAŞAMINDA KADIN……122
Hülya UZUN

Kaynakça

Acuner, S. (1999). Türkiye'de kadın-erkek eşitliği ve kurumsallaşma süreci (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Anderson A., Chilczuk S., Nelson K., Ruther R. & Wall-Scheffler C. (2023). The myth of man the hunter: Women's contribution to the hunt across ethnographic contexts. PLOS ONE 18(6): e0287101.

Atatanır, H. (2011). Sosyal güvenlik ve aile yardımı uygulamaları. Çalışma İlişkileri Dergisi, 2 (1), 143-169.

Baachi, C. L. (1999). *Women, policy and politics: the construction of policy problems*. New Delhi, London: Sage Publications.

Booth, C. & Bennett C. (2002). Gender mainstreaming in the European Union: towards a new conception and practice of equal opportunities? European Journal of Women's Studies, 9(4), 430-446.

Buğra A. & Keyder, Ç. (2003). *New Poverty and the Changing Welfare Regime of Turkey*. UNDP, Ankara.

CEDAW (2005). *Birleştirilmiş 4.ve 5. dönem gölge raporu ve Birleşmiş Milletler CEDAW Komitesinin tavsiye kararları*. CEDAW Sivil Toplum Yürütme Kurulu, Ankara: Kültür-Edebiyat Kitabevi.

Cigna, L. M. (2023). Bread or roses? Trade unions, female employment and the expansion of work-family policies. Journal of European Public Policy. Published online:06.03.2023.

Connell, R. (2009). *Gender*. Cambridge: Polity Press.

Dedeoğlu, S. (2020). Home bounded-global outreach: Home-based workers in Turkey. ILO Working Paper. https://www.ilo.org/legacy/english/intserv/working-papers/wp021/index.html. Erişim tarihi: 17 Eylül 2023

Devlet Memurları Kanunu. T.C. Resmî Gazete, 12056, 23 Temmuz 1965.

EU, (2021). Gender mainstreaming. European Institute for Gender Equality (EIGE) Publish. https://eige.europa.eu/thesaurus/terms/1185. Erişim tarihi: 17 Eylül 2023.

Gebe ve Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik. T.C. Resmî Gazete, 25522, 14 Temmuz 2004.

Gün, S. (2016). Neoliberal muhafazakârlığın iş ve aile yaşamını uzlaştırma yaklaşımı. Mülkiye Dergisi, 40 (3), 35-53.

İş Kanunu. T.C. Resmî Gazete, 25134, 10 Aralık 2003.

İŞKUR (2023). Teşvikler, https://www.iskur.gov.tr/isveren/tesvikler/, Erişim: 1 Ekim 2023.

İşsizlik Sigortası Kanunu. T.C. Resmî Gazete, 23810, 8 Eylül 1999.

Kadın İstihdamının Artırılması ve Fırsat Eşitliğinin Sağlanması (2010/14 sayılı Başbakanlık Genelgesi). T.C. Resmî Gazete, 27591, 25 Mayıs 2010.

Koray, M. (1993). *Çalışma yaşamında kadın gerçekleri.* Basisen Eğitim-Kültür Yayınları, (23).

Lee J. W. (2005). *Gender roles*. New York: Nova Science Publishers.

Marshall, B. L. (2000). *Configuring gender: explorations in theory and politics.* Canada: Canadian Copyright Licensing Agency.

Molyneux, M. (1985). Mobilization without emancipation? Women's interests, the state, and revolution in Nicaragua. Feminist Studies, (11) 2, 227–254.

Oakley, A. (1972). *Sex, gender and society*. London: Temple Smith.

Oxfam (2023). Survival of the Richest: How we must tax the super-rich now to fight inequality. Published by Oxfam International in January 2023. https://www.oxfam.org/en/research/survival-richest. Erişim tarihi: 25 Eylül 2023.

Rees, T. (1998). *Mainstreaming equality in the European Union: Education, training and labour market policies.* London: Routledge.

SGK (2022). *Evde çocuk bakım hizmetleri yoluyla kayıtlı kadın istihdamının desteklenmesi operasyonu*. Matbu Baskı. Ankara: SGK Strateji Geliştirme Başkanlığı.

SGK (2023). İstatistik. https://www.sgk.gov.tr/Istatistik/Index/6863b1e8-c384-4f46-90c6-511dac2376d2/. Erişim tarihi: 17 Eylül 2023.

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu. T.C. Resmî Gazete, 26200, 16 Haziran 2006.

Toksöz, G. (2020). *İstihdamda toplumsal cinsiyet eşitliği haritalama ve izleme güncelleme çalışması.* CEİD Yayınları. Ankara: Basılı Nüsha.

TÜİK (2019). Gelir ve yaşam koşulları araştırması. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Gelir-ve-Yasam-Kosullari-Arastirmasi-2018-30755. Erişim tarihi: 19 Eylül 2023.

TÜİK (2023). *Toplumsal cinsiyet istatistikleri, 2022*. Yayın No: 4681, Ankara: Basılı Nüsha.

Türk Borçlar Kanunu. T.C. Resmî Gazete, 27836, 4 Şubat 2011.

UNDP. (2022). *Human development report 2021–2022*. https://hdr.undp.org/content/human-development-report-2021-22. Erişim tarihi: 1 Ekim 2023.

Verloo, M. (2005). Displacement and empowerment: Reflections on the concept and practice of the Council of Europe approach to gender mainstreaming and gender equality. Social Politics, (12) 3, 344-365.

Walby, S. (2005). Gender mainstreaming: Productive tensions in theory and practice. Social Politics, (12) 3, 1-25.

Walby, S. (2004). The European Union and gender equality: Emergent varieties of gender regime. Social Politics, 11(1), 4-29.

WB. (2022). Poverty and shared prosperity 2022: Correcting course. Global Progress in Reducing Extreme Poverty Grinds. https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2022/10/05/global-progress-in-reducing-extreme-poverty-grinds-to-a-halt. Erişim tarihi: 5 Ekim 2023.

Young, B. (2000). Disciplinary neoliberalism in the European Union and gender politics. New Political Economy, 5(1), 77-98.

Kaynakça

Aragao, C. (2023). Gender pay gap in U.S. hasn't changed much in two decades. https://www.pewresearch.org/short-reads/2023/03/01/gender-pay-gap-facts/#:~:text=In%202022%2C%20women%20earned%20an,80%25%20as%20much%20as%20men. Erişim tarihi: 20.06.2023

Bennet, J. (2023). How to overcome Impostor Syndrome. https://www.nytimes.com/guides/working-womans-handbook/overcome-impostor-syndrome Erişim tarihi: 20.06.2023

Bravata, D. M., Watts, S. A., Keefer, A. L., Madhusudhan, D. K., Taylor, K. T., Clark, D. M., ... & Hagg, H. K. (2020). Prevalence, predictors, and treatment of impostor syndrome: a systematic review. Journal of general internal medicine, 35, 1252-1275.

Clance, P. R., & Imes, S. A. (1978). The imposter phenomenon in high achieving women: Dynamics and therapeutic intervention. Psychotherapy: Theory, research & practice, 15(3), 241.

Clance, P. R., & OToole, M. A. (1987). The imposter phenomenon: An internal barrier to empowerment and achievement. Women & Therapy, 6(3), 51-64.

Clance, P. R., Dingman, D., Reviere, S. L., & Stober, D. R. (1995). Impostor phenomenon in an interpersonal/social context: Origins and treatment. Women & therapy, 16(4), 79-96.

Feenstra, S., Begeny, C. T., Ryan, M. K., Rink, F. A., Stoker, J. I., & Jordan, J. (2020). Contextualizing the impostor "syndrome". Frontiers in psychology, 11, 3206.

Gibson-Beverly, G., & Schwartz, J. P. (2008). Attachment, entitlement, and the impostor phenomenon in female graduate students. Journal of College Counseling, 11(2), 119-132.

KPMG (2020). https://info.kpmg.us/news-perspectives/people-culture/kpmg-study-finds-most-female-executives-experience-imposter-syndrome.html Erişim tarihi: 20.06.2023

Langford, J., & Clance, P. R. (1993). The imposter phenomenon: Recent research findings regarding dynamics, personality and family patterns and their implications for treatment. Psychotherapy: theory, research, practice, training, 30(3), 495.

Mann, S. (2020). *İmposter sendromu*. Kuraldışı Yayıncılık. Çev. Seda Toksoy. İstanbul

Mullangi, S., & Jagsi, R. (2019). Imposter syndrome: treat the cause, not the symptom. Jama, 322(5), 403-404.

Nance-Nash, S. (2020). Why imposter syndrome hits women and women of colour harder. https://www.bbc.com/worklife/article/20200724-why-imposter-syndrome-hits-women-and-women-of-colour-harder Erişim tarihi: 20.06.2023

Paulise, L. (2023). 75% Of Women Executives Experience Imposter Syndrome In The Workplace. https://www.forbes.com/sites/lucianapaulise/2023/03/08/75-of-women-executives-experience-imposter-syndrome-in-the-workplace/?sh=3a0634c56899 Erişim Tarihi: 20.06.2023

Russel, S. (2022). Shaping the Future of E-commerce. https://1965149.fs1.hubspotusercontent-na1.net/hubfs/1965149/White%20Papers/TWD%20Whitepaper.pdf Erişim Tarihi: 20.06.2023

Sakulku, J. & Alexander, J. (2011). The impostor syndrome. The Journal of Behavioral Science, 6(1), 75-97.

Sharlung, T., "On Stop Telling Women They Have Imposter Syndrome". The Trinity Papers (2011 -present) (2022). Trinity College Digital Repository, Hartford, CT. https://digitalrepository.trincoll.edu/trinitypapers/109

Tulshyan, R., & Burey, J. A. (2021a). Stop telling women they have imposter syndrome. Harvard Business Review, 11.

Tulshyan, R., & Burey, J. A. (2021b). End imposter syndrome in your workplace. Harvard Business Review, July, 14.

Kaynakça

Adovasio, J.M & Soffer, O., Page, J. (2016), The Invisible Sex: Uncovering the True Roles of Women in Prehistory, Routledge, USA 2016, https://books.google.com.tr/books?id=-aEYDQAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=tr#v=onepage&q&f=false (Erişim tarihi: 04.09.2023).

Akkaş, İ. ve Uyanık, Z. (2016). Kadına Yönelik Şiddet. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi 6(1), 32-42.

Aliusta, C. ve Benzer, R. (2018). Avrupa Siber Suçlar Sözleşmesi ve Türkiye'nin Dahil Olma Süreci. Uluslararası Bilgi Güvenliği Mühendisliği Dergisi,4(2), 35-42.

Amnesty International (2018). Toxic Twitter: A toxic place for women. Report. https://www.amnesty.org/en/latest/research/2018/03/online-violence-against-women-chapter-1-1/(Erişim tarihi:09.10.2023).

Avrupa Konseyi Siber Suçlar Sözleşmesi veya diğer adıyla Budapeşte Sözleşmesi https://www.coe.int/tr/web/impact-convention-human-rights/convention-on-cybercrime#/ (Erişim tarihi:18.10.2023).

Aydın, A. (2021). Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Cinsiyetçi ve Küfürlü Dilin Kullanılması Üzerine Bir İnceleme: Şule Çet Dayanışma Platformu Örneği. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, (15), 533-547.

Aziz, Z. A (2015). Eliminating Online Violence Against Women and Engendering DigitalEquality.https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/Women/WRGS/GenderDigital/DueDiligenceProject.pdf (Erişim tarihi:04.09.2023).

Büker, S., ve Kıran, A. E. (1999). Televizyon reklamlarında kadına yönelik şiddet: şiddetin nesnesi kadın (Vol. 180). Alan Yayıncılık, İstanbul.

Case of Buturugă v. Romania, Application no. 56867/15, 11 February 2020. https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:[%22001-201342%22]} (Erişim tarihi: 05.10.2023); https://anayasagundemi.com/2020/02/16/ihamin-buturuga-v-romanya-kararinin-ozet-cevirisi-ev-ici-siddet-ve-haberlesmenin-gizliligini-ihlal-yoluyla-siber-zorbalik-sikayetlerinin-cevapsiz-birakilmasi-3-ve-8-maddedeki-pozitif-yukumlul/(Erişim tarihi:05.10.2023).

Case of Canada Supreme Court A.B. - Bragg Communications Inc. (2012). https://scc-csc.lexum.com/scc-csc/scc-csc/en/item/10007/index.do (Erişim tarihi:17.10.2023).

Case of Nicolae Virgiliu Tănase v. Romania [GC] (2019). Başvuru no. 41720/13, June 2019. https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:[%22002-12518%22]} (Erişim tarihi:29.10.2023).

Case of United States v. Elonis (2015). https://www.uscourts.gov/educational-resources/educational-activities/facts-and-case-summary-elonis-v-us#:~:text=The%20court%20held%20that%20the,three%20years%20of%20supervised%20release.(Erişim tarihi:01.11.2023).

Case Of Volodina v. Russia No.2 (2021). Third Section, Case Of Volodina v. Russia (No.2) (Application no. 40419/19), Strasbourg. https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:[%22001-211794%22]};https://anayasagundemi.com/2019/08/07/ihamin-volodina-v-rusya-kararinin-ozet-cevirisi-kadinlari-ev-ici-siddetten-koruyacak-yasal-duzenlemelerin-olmamasi-bu-sucun-onlenmemesi-ve-etkili-sorusturulmamasi-kotu-muamele-ve-ayrimcilik-yasag/ (Erişim tarihi:29.10.2023).

Cebecioğlu, G. ve Altıparmak, İ. B. (2017). Dijital Şiddet: Sosyal Paylaşım Ağları Üzerine Bir Araştırma. Sakarya University Journal of Education, 7(2), 423-431.

Citron, D. K. (2009). Cyber civil rights. Boston Unıversıty Law Revıew Vol. 89:61, pp.61-125.

Conseil of Europe (2018, 9 Temmuz). T-CY (2017)10, Cybercrime Convention Committee (T-CY) Working Group on cyberbullying and other forms of online violence, especially against women and children, in Mapping study on cyberviolence, 9 July 2018 Strasbourg, France. https://rm.coe.int/t-cy-2017-10-cbg-study-provisional/16808c4914(Erişim tarihi:28.09.2023).

Conseil of Europe (2018, 9 Temmuz). T-CY (2017)10, Cybercrime Convention Committee (T-CY) Working Group on cyberbullying and other forms of online violence, especially against women and children, in Mapping study on cyberviolence, Strasbourg, France. https://rm.coe.int/t-cy-2017-10-cbg-study-provisional/16808c4914(Erişim tarihi:22.10.2023).

Council of Europe (2020, Kasım 25). Stop Cyberviolence Against Women And Girls. Retrieved from https://www.coe.int/en/web/commissioner/news-2020/-/asset_publisher/Arb4fRK3o8Cf/content/stop-cyberviolence-against-women-and-girls?inheritRedirect=false&redirect=https%3A%2F%2Fwww.coe.int%2Fen%2Fweb%2Fcommissioner%2Fnews-2020%3Fp_p_id%3D101_INSTANCE_Arb4(Erişim tarihi:21.10.2023).

Council of Europe (2022, 17 November). The Digital Dimension Of Violence Against Women As Addressed By The Seven Mechanisms Of The EDVAW Platform, 14th meeting. 5-33. Council of Europe: Strasbourg.

Council of Europe (2023). https://www.coe.int/en/web/cyberviolence.(Erişim tarihi:13.10.2023)

Çıtak, G., ve Yücel, Y. (2022). Kadına El Kalkmaz: Peki Ya Dijital Şiddet? MEYAD Akademi, 3(2), 162-169.

Duman Çalış, M. (2023). Digital Violence And Women: Systematization of Researchs and Suggestions for Future Research. Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 24(3), 359-398.

Dünya Sağlık Örgütü, WHO (2021, Mart 9). Violence against Women. Retrieved from: https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women(Erişim tarihi:04.11.2023).

European Institute for Gender Equality, EIGE (2017). "*Cyber violence against women and girls,* 1-6.

European Parliament. (2018). Cyber Violence And Hate Speech Online Against Women. https://Www.Europarl.Europa.Eu/Regdata/Etudes/Stud/2018/604979/Ipol_Stu(2018)604979_En.Pdf: European Parliament.

Follow-Up Mechanısm Conventıon Of Belém Do Pará (MESECVI), Fourteenth Meeting Of The Committee Of Experts (CEVI) November 27 - 28, Panama 2017. https://belemdopara.org/CIM_MESECVI/wp-content/uploads/sites/2/2021/12/MESECVI-CEVI-doc.244-EN.pdf; https://www.oas.org/juridico/english/treaties/a-61.html (Erişim tarihi:25.10.2023).

FRA. (2017). FRA's Work On Gender Based Violence. https://rm.coe.int/fra-presentation-prague-14-november-2017/168076867b (Erişim tarihi:25.11.2023).

Gazete, R. (2012, 20 Mart). 28239 Sayılı Resmi Gazete: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120320-16.htm (Erişim tarihi: 2.11.2023).

GMMP (2020). Who Makes The News? 6.th. Global Media Monitoring Project, Macharia,S.(Ed.). https://whomakesthenews.org/wp-content/uploads/2021/07/GMMP2020.ENG_.FINAL20210713.pdf (Erişim Tarihi: 25.11.2023).

GOV.UK (2023). https://www.gov.uk/government/publications/violence-against-women-and-girls-national-statement-of-expectations-and-commissioning-toolkit/violence-against-women-and-girls-national-statement-of-expectations-accessible (Erişim tarihi: 03.11.2023).

HUDOC (2020). Information Note on the Court's case-law 237. https://hudoc.echr.coe.int/fre?i=002-12715: European Court of Human Rights.

IGI Global (2023). https://www.igi-global.com/dictionary/cyberbullying-in-organizations/105427 (Erişim tarihi:05.10.2023).

Internet Governance Forum, IGF. (2015, 3 November). Best Practice Forum (BPF) on Online Abuse and Gender-Based Violence Against Women. 1-176. https://www.intgovforum.org/en/content/online-abuse-and-gender-based-violence-against-women(Erişim tarihi:05.11.2023)

İnsan Hakları Daire Başkanlığı, İNHAK (2001). Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi. Budapeşte.https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/2812020085427AK185_SanaLOrtamda%C4%B0slenenSuclar.pdf (Erişim tarihi:26.11.2023).

Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi). https://rm.coe.int/1680462545 (Erişim tarihi: 02.11.2023) ve Sözleşmenin feshine ilişkin Gazete, R. (2021).https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/03/20210320-49.pdf(Erişim tarihi:25.1023).

Mann, L., Akkaya, C. ve Eryılmaz, S. (2022). Adli Yardım Avukatları İçin Türkiye'de Kadınların Adalete Erişimine Dair El Kitabı. https://rm.coe.int/hf47-handbook-legal-aid-lawyers-waj-tur/1680a9683e: Avrupa Konseyi.

Mevzuat Bilgi Sistemi. (2007, 5 23). İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi Ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun. Retrievedfrom.https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5651&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=58(Erişim tarihi:08.09.2023).

Mor Çatı. (2014). Faaliyet Raporu. https://morcati.org.tr/faaliyet-raporlari/308-2014-yili-faaliyet-raporu/: Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı.

Nazlı, A. (2016). *Toplumsal Cinsiyet ve Beden*. İçinde: Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları. Altunoğlu, A. (Ed.). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları. https://ets.anadolu.edu.tr/storage/nfs/SOS310U/ebook/SOS310U-16V1S1-8-0-1-SV1-ebook.pdf(Erişim tarihi:03.09.2023).

OAS (2017, November 27-28). Follow-Up Mechanism Convention Of Belém Do Pará (Mesecvı) Fourteenth Meeting Of The Committee Of Experts (CEVI). Panama. https://www.oas.org/en/cim/docs/MESECVI-AnnualReport2017.ESP.pdf(Erişim tarihi:03.11.2023).

OAS (2022). Online Gender- Based Violence Aganist Women and Girls. In Luis Almagro& Arthur Weintraub& Alison August Treppel and Alejandra Mora (Eds.), pp.5-52. Canada: OAS Cataloging-in-Publication Data.

Öksüzoğlu Özer, T. (2021). Kadınlara Yönelik Siber Zorbalık Durumları Ve Önlem Çalışmaları. European Journal of Educational and Social Sciences, 6(1), 67-75.

Pillinger, J. (2019). Çalışma Yaşamında Kadınlara Yönelik Şiddet ve Tacizle Mücadele, UNWomen.https://www.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/Library/Publications/2019/addressing-violence-and-harassment-against-women-in-the-world-of-work-tu.pdf(Erişim tarihi:11.10.2023).

Reem Alsalem, Kadınlara ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddet Özel Raportörünün Türkiye Ziyareti, Nedenleri ve Sonuçları Raporu, BM İnsan Hakları Konseyi, 53. Oturum, A/HRC/53/36/Add.1, 18-27 Temmuz 2023. https://www.ohchr.org/sites/default/files/2023-07/A-HRC-53-36-Add.1-Turkish-version_0.pdf (Erişim tarihi:03.11.2023).

Resmi Gazete. (2012, Mart 20). Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun. https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120320-16.htm(Erişim tarihi:04.10.2023).

Sarışın, M. (2022). Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetin Yeni Yüzü: Dijital Şiddet. Kadem Kadın Araştırmaları Dergisi, 8(2), 257-285.

Seçgin, L. ve Selçuk, K. T. (2023). Sanal Ağların Distopyası: Kadına Yönelik Dijital Şiddet. Dünya İnsan Bilimleri Dergisi, 2023(1), 203-217. Strasbourg: Council of Europe.

Šimonović, D. (2018). İnsan Hakları Perspektifinden Kadına Yönelik Şiddet, Nedenleri Ve Kadınlara Ve Kız Çocuklarına Yönelik Çevrimiçi Şiddete İlişkin Sonuçları Hakkında Özel Raportör Raporu, BM İnsan Hakları Konseyi, A/HRC/38/47, 18 Haziran 2018, https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/ahrc3847-report-special-rapporteur-violence-against-women-its-causes-and(Erişim tarihi:29.10.2023).

Supreme Court Of The Unıted States (2022). Jane Doe V. Facebook, Inc. On Petıtıon For Wrıt Of Certıorarı To The Supreme Court Of Texas No. 21–459. Decided March 7, 2022. Cite as: 595 U. S. Statement of Thomas, J.; https://www.supremecourt.gov/opinions/21pdf/21-459_6k47.pdf(Erişim tarihi:19.09.2023).

Şener, G. ve Abınık, N. (2021). Türkiye'de Dijital Şiddet Araştırması 2021. Toplumsal Bilgi ve İletişim Derneği (UNFPA). 1-36. https://turkiye.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/digital_violence_report.pdf (Erişim tarihi: 29.10.2023).

Şener, G., Dirini, İ.,Temur, N., Ahi, Ş ve Uyanık, Ş. (2019). *Cinsiyetçi Dijital Şiddetle Mücadele Rehberi.* Ankara: Alternatif Bilişim Derneği.

Şimşekcan Temur, N. (2018). Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetin Başka Bir Biçimi: Siber Şiddet (Yüksek Lisans Tezi). Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

TBİD (2021). Türkiye'de Dijital Şiddet Araştırması. https://turkiye.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/digital_violence_report.pdf: Toplumsal Bilgi ve İletişim Derneği. (Erişim tarihi:04.11.2023).

TBMM, 22. Dönem, 4. Yasama Yılı, S. Sayısı: 1140 (10/148) Esas Numaralı Meclis Araştırması Önergesi 2006. https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss1140m.htm, Erişim tarihi: 27.10.2023).

The Inter-Parlimentary Union (PAB) (2020). Parlamentodaki Kadınlara Karşı Cinsiyetçilik, Taciz ve Şiddetin Ortadan Kaldırılması İçin Rehber İlkeler. Bıçaksız, A. & Alkın, Z.(Çev.). https://www.ipu.org/file/9072/download (Erişim tarihi:27.9.2023).

Titchener, N. (2019). What is the law on revenge porn in the UK? 23 August https://www.lawtonslaw.co.uk/resources/what-is-the-revenge-porn-law-in-england/ (Erişim tarihi:22.10.2023).

Till-Tentschert, U. (2017, 14 November). FRA's Work On Gender Based Violence. Senior Programme Manager Statistics and Surveys Freedoms and Justice Department, Prague.

Türk Dil Kurumu, TDK (2023), Sözlük. https://sozluk.gov.tr/ (Erişim tarihi:26.11.2023).

UN General Assembly (1993, 20 December). Resolution 48/104, "Declaration on the Elimination of Violence against Women". https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/declaration-elimination-violence-against-women(Erişim tarihi:02.11.2023).

UN Women (2012). Handbook For Legislation on Violence against Women: Supplement to The "Harmful Practices" Against Women https://www.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/Library/Publications/2012/12/UNW-Legislation-Supplement-EN%20pdf.pdf (Erişim tarihi:17.09.2023).

UN Women (2015). The Beijing Declaration and Platform for Action https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2015/01/beijing-declaration.Erişim Tarihi: 22.10.23).

UN Women. (2015). Urgent Action Needed To Combat Online Violence Against Women And Girls, Says New UN Report. https://www.unwomen.org/en/news/stories/2015/9/cyber-violence-report-press-release: UN. (Erişim tarihi:02.11.2023)

UN Women (2020). Covıd-19 Döneminde Kadınlara ve Kız Çocuklarına Yönelik Dijital Şiddet Ve BİT* Yoluyla Şiddet. https://www.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/Library/Publications/2020/Brief-Online-and-ICT-facilitated-violence-against-women-and-girls-during-COVID-19-tr.pdf (Erişim tarihi: 20.10.2023).

UN Women (2022). Accelerating efforts to tackle online and technology-facilitated violence against women and girls (VAWG). https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2022/10/accelerating-efforts-to-tackle-online-and-technology-facilitated-violence-against-women-and-girls (Erişim tarihi:06.09.2023).

UNESCO (2015, September). Final report of the Broadband Commission Working Group on Gender. Combatting Online Violence Against Women & Girls: A Worldwide Wake-up Call Highlights.https://en.unesco.org/sites/default/files/highlightdocumentenglish.pdf and Cyber Violence Against Women And Girls. https://en.unesco.org/sites/default/files/genderreport2015final.pdf (Erişim tarihi:05.09. 2023).

United Kingdom Case of R. v. Elliott (2016). https://www.canlii.org/en/on/oncj/doc/2016/2016oncj35/2016oncj35.html;https://cyrilla.org/api/files/15809080172945t4nm3t8u2.pdf (Erişim tarihi:15.10.2023).

United Nations (1999, 15 March). CEDAW/C/NET/2, Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW 19. sayılı Genel Tavsiye Kararı), Netherlands.

Veur, D. & Vrethem, K. and Toch, G. (2007). "Gender Matters: A Manual on Addressing Gender-Based Violence Affecting Young People", Ed. Yael Ohana and Gavan Titley, Council of Europe, Budapeşte 2007.

Vogels, E. A. (2021). The State of Online Harassment. Pew Research Center, https://www.pewresearch.org/internet/2021/01/13/the-state-of-online-harassment/(Erişim tarihi:05.10.2023).

Wilk, A. (2021, Aralık). Protecting Women And Girls From Violence in The Digital Age. https://edoc.coe.int/en/violence-against-women/10686-protecting-women-and-girls-from-violence-in-the-digital-age.html(Erişim tarihi:25.11.2023).

Yüksel, E.S. (2017). Kadına Yönelik Şiddetin Boyutlarının AB ve Türkiye Açısından Karşılaştırmalı Analizi (Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Kaynakça

Abbott, P., Wallace, C. & Tyler, M. (2005). *An introduction to sociology: Feminist perspective.* London ve New York: Routledge.

Acar, E. (2017). Kadın İşgücüne Yönelik Ayrımcılık Sorunu: Bursa Serbest Bölgesi Örneğinde Kadın Yöneticilerin Karşılaştıkları Ayrımcılık Uygulamaları (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Çanakkale.

Akbari, M., Bahrami-Rad, D. ve Kimbrough, E.O. (2019). Kinship, fractionalization and corruption. Journal of Economic Behavior and Organization, 166, 493-528.

Akerlof, G.A., & Kranton, R.E. (2000). Economics and identity. The Quarterly Journals of Economics, 115(3), 715-753.

Akyol, P. & Okten, Ç. (2019). The Role of culture on female labor supply: evidence from Turkey. IZA Discussion Paper No. 12620, Available at SSRN: https://ssrn.com/abstract=3457664 or http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3457664

Aran, M., vd. (2010). Türkiye'de kadınların işgücüne katılımında son eğilimler. Ankara: Dünya Bankası ve T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı.

Aulette, J.R. & Wittner, J. (2015). *Gendered worlds.* New York: Oxford Press.

Aytaç. S., & Keser. A. (2017). *Çalışma Yaşamında Kariyer*. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

Bahrami-Rad, D. (2021). Keeping it in the family: female inheritance, inmarriage and the status of women. Journal of Development Economics, 153, 102714.

Barigozzi, F., Cremer, H. & Roeder, K. (2018). Women's career choices, social norms and child care policies. Journal of Public Economics, 168, 162-173.

Başlevent, C., & Onaran, Ö. (2003). Are married women in Turkey more likely to become added or discouraged workers? Labour, 27(3), 439-58.

Bertrand, M., Kamenica, E. & Pan, J. (2015). Gender identity and relative income within households. The Ouarterly Journal of Economics, 130(2), 571-674.

Bhasin, K. (2003). *Toplumsal cinsiyet: Bize yüklenen roller*. İstanbul: Kadınlarla Dayanışma Vakfı.

Blau, F. D., & Winkler, A. E. (2021). *The Economics of Women, Men, and Work*. New York: Oxford University Press, 2021.

Borjas, G.J. (1996), *Labor Economics.* The McGraw-Hill Companies.

Burjorjee, D., El-Zoghbi & Meyers, L. (2017). Social norms change for women's financial inclusion. Brief. Washington D.C.: CGAP. https://www.cgap.org/research/publication/social-norms-change-womens-financial-inclusion

Carkoglu, A., & Kalaycioglu, E. (2009). The Rising Tide of Conservatism in Turkey. The United States: Palgrave Macmillan.

Cavapozzi, D., Francesconi, M. & Nicoletti, C. (2021). The impact of gender role norms on mothers' labor supply. Journal of Economic Behavior & Organization, 186, 113-134.

Dayıoğlu, M. (2000). Labour Market Participation of Women in Turkey. In F. Acar ve Güneş-Ayata (ed.), Gender and Identity Construction: Women of Central Asia, Caucasus and Turkey, Hollanda:E.S. Brill.

Dayıoğlu, M., & Kırdar, M.G. (2010). Türkiye'de Kadınların İşgücüne Katılımında Belirleyici Etkenler ve Eğilimler. Dünya Bankası, Ankara.

Dirik, N. (2016). Türkiye'de Kadın İstihdamının Önündeki Engellerin Aşılmasında Girişimciliğin Önemi ve Kamu İstihdam Kurumlarının Rolü, Uzmanlık Tezi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, Ankara.

Dünya Bankası, (2022). Kadın ve Erkek İşgücüne Katılım Oranı istatistikleri. https://genderdata.worldbank.org/indicators/sl-tlf-acti-zs/. Erişim tarihi:18.08.2023.

Dünya Bankası (2009). Türkiye'de kadınların işgücüne katılımı: Eğilimler, belirleyici faktörler ve politika çerçevesi. Washington, DC. https://eaf.ku.edu.tr/wp-content/uploads/2019/04/2010-06-04_world_bank_2.pdf. Erişim tarihi: 10.08.2023.

Erman, T. (1998). The impact of migration of rural women in Turkey: Four emergent patterns. Gender&Society, 12(2), 146-67.

Erman, T. (2001). Rural migrants and patriarchy in Turkish cities. International Journal of Urban and Regional Research, 25(1), 118-33.

Ertürk. E.M. (2017). Toplumsal Cinsiyet. İçinde M. Zencirkıran (Ed.), Davranış Bilimleri (s.377-407). Bursa; Dora Yayınları.

Eyüboğlu A., Özar Ş., Tanrıöver H.T. (2000) Kentlerde Kadınların İş Yaşamına Katılım Sorunlarının Sosyo-ekonomik ve Kültürel Boyutları, KSSGM, Ankara

Fern'andez, R., Fogli, A., ve Olivetti, C. (2004). Mothers and sons: Preferences formation and female labor force dynamics. Quarterly Journal of Economics, 119(4), 1249–1299.

Fern'andez, R., & Fogli, A. (2009). Culture: an empirical investigation of beliefs, work and fertility. American Economic Journal: Macroeconomics, 1(1), 146-177.

Fern'andez, R. (2013). Cultural change as learning: the evolution of female female labor force participation over a century. The American Econonomic Review, 103(1), 472-500.

Fern'andez, R., & Wong, J.C. (2014). Divorce risks, wages and working wives: a quantitative life cycle analysis pf female labour force participation. The Economic Journal, 124(576), 319-358.

Gammarano, R. (2019). Persons outside the labour force: How inactive are they really? Delving into the potential labour force with ILO harmonized estimates. ILOSTAT Spotlight on Work Statistics. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/publication/ wcms_714359.pdf.

Gençtürk, Z. (2022). Türkiye'de kadının işgücüne katılımını etkileyen faktörler. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2(43), 361-394.

Göksel, İ. (2010). Determinants of school attainment in Turkey and the impact of the extension of compulsory education. In Egypt National Child Rights Observatory (ENCRO) (Ed.), Child Poverty and Disparities: Public Policies for Social Justice, Egypt National Child Rights Observatory.

Göksel, İ. (2012). The influence of maternal employment on children's long run achievement: The case of Izmir. EcoMod 2012 Conference Proceedings

Göksel, İ. (2013). Female labor force participation in Turkey: The role of conservatism. Women's Studies International Forum, 41(1), 45–54.

Gray, J.C. (1998). Divorce law changes, household bargaining and married women's labor supply. The American Econonomic Review, 88(3), 628-642.

Greif, A., & Tabellini, G. (2017). The clan and the Corporation: sustaining cooperation in China and Europe. Journal of Comparative Economics, 45(1), 1-35.

Gündüz-Hoşgör, A., & Smits, J. (2008). Variation in labor market participation of married women in Turkey. Women Studies International Forum, 31(2), 101-117.

Güneş, F. (2019). Emek, Üretim ve Yeniden Üretim. İçinde F. A. Koçak- Turhanoğlu (Ed.), Toplumsal Cinsiyet Sosyolojisi (s. 121-138). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

İnce, M, & Demir, M. H. (2006). The determinants of female labor force: Evidence from Turkey. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 1(1), 71-90.

Kasnakoğlu, Z. & Dayıoğlu, M. (2002). Measuring the value of home production in Turkey. In T. Bulutay, (Ed.), The New Developments in National Accounts. TUİK: Ankara.

Lordoğlu, K., Özkaplan, N. (2007). *Çalışma İktisadı*. İstanbul:Der Yayınları.

Maurin, E. & Moschion J. (2009). The social multiplier and labor market participation of mothers. American Economic Journal: Applied Economics,1(1),251-272.

McKinsey Global Institute (2019). The Future of Women at Work. https://www.mckinsey.com/~/media/McKinsey/Featured%20Insights/Gender%20Equality. Erişim Tarihi: 26.07.2023.

Özcan, N. (2018). Anne olmanın bedelini en ağır çalışan Türk kadını ödüyor. https://www.ilo.org/ankara/ news/WCMS_651863/lang--tr/index.htm. Erişim tarihi: 10.06.2023.

Palaz, S. (2003). Türkiye'de cinsiyet ayrımcılığı analizinde neo klasik yaklaşıma karşı kurumcu yaklaşım: Eşitliği Sağlayıcı Politika Önerileri. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 6(9). 87–109.

Pancaroğlu, N.S. (2006). Problems of women participation in labor force and employment in urban areas: Case of İzmit. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli Üniversitesi.

Parlaktuna, İ. (2010). Türkiye'de cinsiyete dayalı mesleki ayrımcılığın analizi. Ege Akademik Bakış, 4(10), 1217-1230.

Rasul, I. (2008). Household bargaining over fertility: Theory and evidence from Malaysia. Journal of Development Economics, 86, 215–241.

Righetto, G. (2023). Marriage patterns and gender gap in labor force participation: Evidence from Italy. Labour Economics, 82, 102359.

Schulz, J.F., vd. (2019.) The church, intensive kinship, and global psychological variation. Science 366 (6466). https://doi.org/10.1126/science.aau5141.

Soysal. P. (2015). İşgücünün kadınsılaşması: Varsıl kürenin yoksul yerlileri. İçinde E. E. Cesur, E. Cesur ve E. Özkan (Eds.), Bir Bakışta İnsan Kaynakları Yönetimi (331-356). Bursa: Dora Yayınları.

Tansel, A. (2002) Economic development and female labor force participation in Turkey: Time-Series evidence and cross-section estimates. METU/ERC Working Paper No. 02/3. http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.301946

Tansel, A. (2005). Public-private employment choice, wage differentials, and gender in Turkey. Economic Development and Cultural Change, 53(2), 453–477.

Taymaz, E. (2010). Growth, employment, skills and female labor force. Working Paper No 6. Ankara: World Bank.

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (2022). Türkiye'de Kadın. Ankara. https://www.aile.gov.tr/media/97652/tu-rkiye-de-kadin_20220214.pdf. Erişim tarihi: 10.09.2023.

T.C. Aile Sosyal Politikalar Bakanlığı (2014). Türkiye Aile Yapısı Araştırması 2006. Ankara: Uzerler Matbaacılık. https://www.aile.gov.tr/uploads/athgm/uploads/pages/arastirmalar/taya2006.pdf. Erişim Tarihi: 11.09.2023.

T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2019). Türkiye Aile Yapısı Araştırması 2016. Ankara: TDV. https://www.aile.gov.tr/media/35811/taya-2016.pdf. Erişim Tarihi: 11.09.2023.

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve TÜİK (2022). Türkiye Aile Yapısı Araştırması 2021. Ankara: TÜİK. https://www.tuik.gov.tr/media/announcements/turkiye_aile_yapisi_araştirmasi_2021.pdf. Erişim Tarihi: 11.09.2023.

TÜİK (2023). Toplumsal Cinsiyet İstatistikleri 2022, 4681. https://www.tuik.gov.tr/media/announcements/toplumsal_cinsiyet_istatistikleri.pdf. Erişim tarihi: 10.08.2023.

TÜİK, Kazanç Yapısı Araştırması 2018. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Kazanc-Yapisi-Arastirmasi-2018-30580.

Uraz, A., vd., (2010). *Recent trends in female labor force participation in Turkey*. Welfare and Social Policy Analytical Work Program; working paper no. 2, Washington D.C.: The Worldbank. http://documents.worldbank.org/curated/en/546761468111238344/Recent-trends-in-female-labor-force-participation-in-Turkey

Urhan, B. (2015). Toplumsal cinsiyete dayalı iş bölümü ve işçi sendikalarında izdüşümleri. Türk Tabipleri Birliği Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi, 15(56), 22-29.

Winkler, A. E. (2022). Women's labor force participation, IZA World of Labor, ISSN 2054-9571, Institute of Labor Economics (IZA), Bonn, https://doi.org/10.15185/izawol.289.v2.

Yalçın, E. C., vd. (2019). Türkiye'de emek piyasalarında cinsiyete dayalı ücret ayrımcılığı: IIBS düzey 1'e göre farklılıklar. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 38, 293-313. DOI No: 10.35343/kosbed.524255.

Yıldırım, K. (Ed.). (2020). *Makro İktisada Giriş.* Eskişehir: Nisan Kitabevi, 2020.

https://www.tuik.gov.tr/media/microdata/pdf/isgucu.pdf. Erişim tarihi: 09.09.2023.

Kaynakça

Ahmed, Y. (2022). Photographic Representation Of Women Athletes In The Indian Print Media During The 2020 Tokyo Olympics Games: A Study Of Select Indian English Daily Newspaper The Hindu. Journal of Multidisciplinary Cases (JMC) ISSN 2799-0990, 2(02), 1-9.

Albayrak, İ. (2019). Kadın güreşçilerin spor hayatlarında karşılaştıkları zorlukların incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).

Ak A., (2020).*Dünden Bugüne Olimpiyatlar*. Ankara, Spor Yayınları ve Kitapevi.

Anadolu Ajansı (2021). Tokyo 2020'de Eda Tuğsuz, madalyayı kıl payı kaçırmanın hüznünü yaşıyor. https://www.aa.com.tr/tr/spor/tokyo-2020de-4-olan-eda-tugsuz-madalyayi-kil-payi-kacirmanin-huznunu-yasiyor/2327122. (Erişim Tarihi: 10.08.2023)

Anadolu Ajansı (2022). Milli boksör Buse Naz Çakıroğlu,yeni şampiyonluklara odaklandı. https://www.aa.com.tr/tr/spor/milli-boksor-buse-naz-cakiroglu-yeni-sampiyonluklara-odaklandi/2723097 (Erişim Tarihi: 10.08.2023)

Ayberk A. ve Yıldıran İ. (2016). Baron Pierre De Coubertin'in Olimpizm Felsefesinde Kadın. İçinde C. Koca (Ed.), Sporun Toplumsal Cinsiyet Halleri (s. 58-77). Ankara: Spor Yayınları ve Kitapevi.

Billings, A. C., Angelini, J. R. & Duke, A. H. (2010). Gendered profiles of Olympic history: Sportscaster dialogue in the 2008 Beijing Olympics. Journal of Broadcasting & Electronic Media, 54(1), 9-23.

Brown, S. (2012). De Coubertin's Olympism and the laugh of Michel Foucault: Crisis discourse and the Olympic Games. Quest, 64(3), 150-163.

Cantek, F. Ş. ve Yarar, B. (2009). Erken cumhuriyet dönemi dergi ve gazetelerinde spor ve kadın (1928-1960).

Çakırlar, A. & Çakırlar, H. (2022). Olimpiyat yolculuğunda bir kadın sporcu:' Ana Maria Apachıteı Oğultürk. Internatıonal refereed journal of humanıtıes and academıc scıences, 79.

Cuma, E. C. E. & Çetin, S. (2021). Antik Yunanda kadınlarda spor ve hera oyunları. Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi, 3(Özel Sayı 1), 24-37.

Dashper, K. (2018). Smiling assassins, brides-to-be and super mums: The importance of gender and celebrity in media framing of female athletes at the 2016 Olympic Games. Sport in Society, 21(11), 1739-1757.

Eagleman, A. N. (2015). Constructing gender differences: Newspaper portrayals of male and female gymnasts at the 2012 Olympic Games. Sport in Society, 18(2), 234-247.

Emir, E., Karaçam M. & Koca C. (2015). Kadın boksörler: Boks ringinde ve ringin dışında sürekli eldiven giymek. Spor Bilimleri Dergisi, 26(4), 136-153.

Godoy-Pressland, A. & Griggs, G. (2014). The photographic representation of female athletes in the British print media during the London 2012 Olympic Games. Sport in Society, 17(6), 808-823.

Hardin, M., Dodd, J. E., Chance, J. & Walsdorf, K. (2004). Sporting images in black and white: Race in newspaper coverage of the 2000 Olympic Games. Howard Journal of Communications, 15(4), 211-227.

Higgs, C. T., Weiller, K. H. & Martin, S. B. (2003). Gender bias in the 1996 Olympic Games: A comparative analysis. Journal of sport and social issues, 27(1), 52-64.

Houry, C. (2011). American women and the modern summer Olympic games: A story of obstacles and struggles for participation and equality. University of Miami.

IOC (2021a). Simone Biles on her beam bronze: 'It means more than all the golds'. https://olympics.com/en/news/gymnastics-simone-biles-beam-bronze-tokyo-social-media-reaction (Erişim Tarihi: 10.08.2023)

IOC (2021b). IOC releases Framework on Fairness, Inclusion and Non-discrimination on the basis of gender identity and sex variations. https://olympics.com/ioc/news/ioc-releases-framework-on-fairness-inclusion-and-non-discrimination-on-the-basis-of-gender-identity-and-sex-variations (Erişim Tarihi: 10.08.2023)

IOC (2022a).The most asked questions about teen sensation Rayssa Leal. https://olympics.com/en/news/most-asked-questions-teen-skateboard-sensation-rayssa-leal. (Erişim Tarihi: 10.08.2023)

IOC (2022b). Elaine Thompson-Herah: "We women don't get the respect we deserve". https://olympics.com/en/news/elaine-thompson-herah-2022-world-championships-respect (Erişim Tarihi: 10.08.2023)

IOC (2022c). Shelly-Ann Fraser-Pryce: "Motherhood doesn't diminish your capabilities" https://olympics.com/en/news/shelly-ann-fraser-pryce-motherhood-doesnt-diminish-your-capabilities. (Erişim Tarihi: 12.08.2023)

IOC (2023). Gender equality through time. https://olympics.com/ioc/gender-equality/gender-equality-through-time. (Erişim Tarihi: 15.09.2023)

IOC (2023a). Inside the wonderful world of US park skateboarding star Bryce Wettstein: 'Skating is a roller coaster'. https://olympics.com/en/news/park-skateboarding-bryce-wettstein-feature-interview. (Erişim Tarihi: 15.09.2023)

IOC (2023b).100-year-old Olympic champ Agnes Keleti: "Do not concentrate on the winning but do it out of love". Erişim Adresi: https://olympics.com/en/news/agnes-keleti-winning-love-sport-gymnastics-hungary-interview. (Erişim Tarihi: 15.09.2023)

King, C. (2007). Media portrayals of male and female athletes: A text and picture analysis of British national newspaper coverage of the Olympic Games since 1948. International review for the sociology of sport, 42(2), 187-199.

Lucas, J. A. (1974). The modern Olympic games: fanfare and philosophy, 1896–1972. Quest, *22*(1), 6-18.

Memiş, U.A. & Yıldıran, İ. (2011). Batı kültürlerinde kadınların spora katılımlarının tarihsel gelişimİ. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, *16*(3), 17-26.

Nunes, R. A. (2019). Women athletes in the Olympic Games. Journal of Human Sport and Exercise, 14(3), 674-683.

Özbey, S. & Güzel, P. (2011). Olimpik hareket ve kadın. Balikesir University Journal of Social Sciences Institute, 14(25).

Özdilek, Ç. (1998). Modern yaz olimpiyatlarının yapılacağı şehrin belirlenmesinde etkili olan faktörler. Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, İstanbul.

Pfister, G. (2010). Outsiders: Muslim women and Olympic games–barriers and opportunities. The international journal of the history of sport, 27(16-18), 2925-2957.

Sailors, P. R., Teetzel, S. & Weaving, C. (2012). No net gain: A critique of media representations of women's Olympic beach volleyball. Feminist Media Studies, 12(3), 468-472.

Schweinbenz, A. N. & Cronk, A. (2010). Femininity control at the Olympic Games. Thirdspace, 9 (2), (Gender, Sport and The Olympics special issue). https://bclabrowser.ca/index.php/thirdspace/article/view/schweinbenzcronk/3316 (Erişim Tarihi: 05.07.2023)

TMPK (2023). Paralimpik Oyunlara Katılan Sporcularımız. https://www.tmpk.org.tr/sporcular/ (Erişim Tarihi: 01.08.2023)

TMOK (2023a). Olimpiyatlarda Türkler. https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Detay/Olimpiyatlar/Olimpiyatlarda-Turkler/45/1. (Erişim Tarihi: 01.08.2023)

TMOK (2023b). Olimpiyat Oyunları. https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Olimpiyat-Oyunlari/3. (Erişim Tarihi: 01.08.2023)

TMOK (2023c). Olimpiyat Madalyalarımız. https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Olimpiyat-Madalyalarimiz. (Erişim Tarihi: 01.08.2023).

Yıldıran, İ. (2014). Antikiteden moderniteye olimpiyat oyunları: idealler ve gerçekler. Hece Aylık Edebiyat Dergisi, 18, 555-570.

Kaynakça

Anderson, V. (2004). "Women managers: does positive action training make a difference? A case study", Journal of Management Development, 23(8), 729-740. https://doi.org/10.1108/02621710410549585.

Alhas, F. (2020). Cam uçurum: Efsane avcısı. Ünye İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 3(2), 9-21. https://dergipark.org.tr/en/pub/uiibfd/issue/58413/799127. (Erişim tarihi: 09.10.2023).

Allen, J. ve Smith, J. L. (2011). The influence of sexuality stereotypes on men's experience of gender-role incongruence. Psychology of Men & Masculinity, 12(1), 77–96. doi:10.1037/a0019678

Arun, S. V., Arun, T. G., & Borooah, V. K. (2004). The effect of career breaks on the working lives of women. Feminist Economics, 10(1), 65-84.

Atacan, T. (2023). Kadın çalışanların kariyer gelişimlerinde cam tavan sendromunun etkisi: doğu karadenizdeki devlet üniversitelerinin kadın akademisyenleri üzerinde bir araştırma. örüntüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun.

Bayat, İ. K. Ve Parıldar, B. B. (2021). Toplumsal cinsiyet ayrımcılığının yarattığı engeller: çalışma yaşamında varolmaya çalışan kadın. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 23(3), 745-762.

Bloomberght. (2022). AP'den iş dünyasında cinsiyet eşitliği hamlesi. https://www.bloomberght.com/apden-is-dunyasinda-cinsiyet-esitligi-hamlesi-2319708. (Erişim tarihi: 09.10.2023).

Bora, A. (2012). Toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılık. İçinde K. Çayır ve M. Ayan Ceyhan. (Ed.), Ayrımcılık çok boyutlu yaklaşımlar. (s. 175-187). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Bruckmüller, S., Ryan, M. K., Rink, F., & Haslam, S. A. (2014). Beyond the glass ceiling: The glass cliff and ıts lessons for organizational policy. Social Issues and Policy Review, 8(1), 202–232.

Bursalı, A. (2015). Avcı toplayıcı toplumlarda kadın ve erkek eşitti. https://arkeofili.com/avci-toplayici-toplumlarda-cinsiyet-esitligi-vardikadin-ve-erkek-esitti/ (Erişim Tarihi: 18.09.2023).

Carli, L. L. ve Eagly, A. H. (2016). Women face a labyrinth: An examination of metaphors for women leaders. Gender in Management: An International Journal, 31(8), 514-527.

Cooper, V. W. (1997). Homophily or the queen bee syndrome: Female evaluation of female leadership. Small Group Research, *28*(4), 483-499.

Coşkun, Ö. F. (2021). kadınların kariyer yolculuklarındaki engellere metaforik bir bakış. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, 11(4), 2048-2062.

Cross, C. ve Linehan, M. (2006). "Barriers to advancing female careers in the high-tech sector: empirical evidence from Ireland", Women in Management Review, 21(1), 28-39. https://doi.org/10.1108/09649420610643394.

Çalık, T. ve Ereş, F. (2022). *İnsan kaynakları yönetiminde kariyer*. Ankara: Pegem Akademi, 1. Baskı.

Çiğdem, B. (2020). Türkiye'de kadın emeğinin tarihsel dönüşümü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Demir, F. (2022). Cam uçurum sendromu. İçinde B. T. Kaplan (Ed.), Aktüel perspektiflerle insan kaynakları yönetimi, (s. 59-75). Konya: Eğitim Yayınevi, 1. Baskı.

Derks, B., Van Laar, C., & Ellemers, N. (2016). The queen bee phenomenon: Why women leaders distance themselves from junior women. The Leadership Quarterly, 27(3), 456-469.

Dingeç, E. (2010). Osmanlı toplumunda kadınların üretime katkıları. History, 2(1) , 9-30.

Doherty, L. (2004). "Work-life balance initiatives: implications for women", Employee Relations, Vol. 26(4), 433-452. https://doi.org/10.1108/01425450410544524

Eagly, A. H. ve Carli, L. L. (2007). *Through the labyrinth: The truth about how women become leaders*. Boston: Harvard Business School Press.

Egana-delSol, P., Bustelo, M., Ripani, L., Soler, N., & Viollaz, M. (2022). Automation in Latin America: are women at higher risk of losing their jobs?. Technological Forecasting and Social Change, IDB Working Paper Series. 1137.

Ellemers, N. (2014). Women at work: How organizational features impact career development. Policy insights from the behavioral and brain sciences, 1(1), 46-54.

Ellemers, N., Heuvel, H., Gilder, D., Maass, A., & Bonvini, A. (2004). The underrepresentation of women in science: Differential commitment or the queen bee syndrome? British Journal of Social Psychology, 43(3), 315-338.

Etzkowitz, H. ve Ranga, M. (2011). Gender dynamics in science and technology: From the ‘‘leaky pipeline’’to the ‘‘vanish box’’. Brussels economic review, 54(2/3), 131-147.

Figueiredo, D. (2023). Walking through the Leaky Academic Pipeline in STEM: Equity not equality needed for women and under represented minorities (URMs). IntechOpen. doi: 10.5772/intechopen.111538. (Erişim tarihi: 14.10.2023).

Goldin, C. D. (1991). The role of World War II in the rise of women's employment. The American Economic Review, 741-756.

Goldin, C. (1989). Life-cycle labor-force participation of married women: Historical evidence and implications. Journal of Labor Economics, 7(1), 20-47.

Grangeiro, R. R., Rodrigues, M. S., Silva, L. E. N., & Esnard, C. (2020). Scientifc Metaphors And Female Representativeness In Leadership Positions: A Bibliometric Analysis. Revista Psicologia: Organizações e Trabalho, 21(1), 1157-1166. https://doi.org/10.17652/ rpot/2021.1.19839. (Erişim tarihi: 15.10.2023).

Griffiths, M. ve Moore, K. (2010). Disappearing women: A study on women who walked away from their ICT careers. Journal of Technology Management & Innovation, 5(1), 95-107.

Hassink, W. H. J. ve Russo, G. (2010). The glass door: The gender composition of newly-hired workers across hierarchical job levels. IZA Discussion Paper, 4858, 1-27. https://ssrn.com/abstract=1584189 or http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1584189. (Erişim tarihi: 14.10.2023).

Htun, M. ve Weldon, S. (2010). When Do Governments Promote Women's Rights? A Framework for the Comparative Analysis of Sex Equality Policy. Perspectives on Politics, 8(1), 207-216. doi:10.1017/S1537592709992787

ILO. (2023). Eşitlik ve Ayrımcılık. https://www.ilo.org/ankara/areas-of-work/equality-discrimination/lang--tr/index.htm. (Erişim tarihi: 20.10.2023).

Ismail, M. ve Ibrahim, M. (2008). "Barriers to career progression faced by women: Evidence from a Malaysian multinational oil company", Gender in Management, 23(1), 51-66. https://doi.org/10.1108/17542410810849123

İşbilir, R. (2023). Türkiye'de erken Cumhuriyet döneminde (1923-1950) kadınların sosyo-ekonomik kazanımları ve kalkınmaya katkıları (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Jamieson, K. H. (1995). *Beyond the double bind: Women and leadership*. Oxford University Press.

Javdani, M. (2015). Glass ceilings or glass doors? The role of firms in male-female wage disparities. Canadian Journal of Economics/Revue canadienne d'économique, 48, 529-560. https://doi.org/10.1111/caje.12135. (Erişim tarihi: 14.10.2023).

Kadık Akdaş, E. (2022). Sağlık sektöründe kadın hekimlerin karşılaştığı cinsiyet ayrımcılığı ve cam tavan sendromu (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Kanter, R. M. (1987). Men and women of the corporation revisited: Interview with Rosabeth Moss Kanter. Human Resource Management, 26(2), 257–263.

Karabıyık, I. (2012). Türkiye'de çalışma hayatında kadın istihdamı. Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 32(1), 231-260.

Karakuş, H. (2016). Delik boru Türkiye'deki akademisyen kadınlar üzerine bir analiz. The Journal of Academic Social Science Studies. 53, 533-556.

Karamert, Z. H. (2023). Toplumsal Cinsiyet Algısının Cam Tavan Sendromuna Etkisi: Özel Sektör Çalışanları Üzerine Bir Araştırma (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, İşletme Enstitüsü, Sakarya.

Kavoğlu, S. (2018). II. Dünya Savaşı'nda kadınlara yönelik hazırlanan afişlerin göstergebilimsel çözümlemesi:"Women's Land Army" örneği. 1. Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi, 29, 111-124.

Kavuncu, A. N. (1987). Bem Cinsiyet Rolü Envanteri'ni Türk toplumuna uyarlama çalışmaları (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kılıç, Z. (2000). *Eşitlik için kota politikaları*. Ankara Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi, Ankara.

Kranzberg, M. ve Hannan, M. T. (2023). "History of the organization of work". Encyclopedia Britannica, 18. 05. 2023, https://www.britannica.com/money/topic/history-of-work-organization-648000. (Erişim tarihi: 24.09.2023).

Krishnan, N., Biggerstaff, D., Szczepura, A., Dolton, M., Livingston, S., Hattersley, J., Eris, J., Ascher, N., Higgins, R., Braun, H., Wood, K. & Raymond, N. (2019). Glass slippers and glass cliffs: Fitting ın and falling off. Transplantation. 103(7), 1486-1493. https://journals.lww.com/transplantjournal/fulltext/2019/07000/glass_slippers_and_glass_cliffs__fitting_in_and.31.aspx. (Erişim tarihi: 11.09.2023).

Kulik, C. ve Rae, B. (2019). The glass ceiling in organizations. Oxford Research Encyclopedia of Business and Management. https://oxfordre.com/business/view/10.1093/acrefore/9780190224851.001.0001/acrefore-9780190224851-e-41. (Erişim tarihi: 11.09.2023).

Lee Cooke, F. (2001). "Equal opportunity? The role of legislation and public policies in women's employment in China", Women in Management Review, 16(7), 334-348. https://doi.org/10.1108/EUM0000000006115. (Erişim tarihi: 20.10.2023).

Leguin, U. K. (2014). *Mülksüzler*. L. Mollamustafaoğlu (Çev.). İstanbul: Metis Yayınları. 14. Basım.

Lim, L. L. (1996). More & Better jobs for women: An action guide: an ILO follow-up to the fourth world conference on women and the world summit for social development. International Labour Organization.

Lyness, K. S. ve Terrazas, J. M. B. (2006). Women in management: An update on their progress and persistent challenges. International Review of Industrial and Organizational Psychology 2006, 267–294.

Makal, A. (2010). Türkiye'de erken cumhuriyet döneminde kadın emeği. *Çalışma ve Toplum*, *2*(25), 13-40.

Mason, M. A. (2009). How the "snow-woman effect" slows women's progress. The Chronicle of Higher Education. https://www.law.berkeley.edu/article/how-the-snow-woman-effect-slows-womens-progress/. (Erişim tarihi: 09.10.2023).

Meb.gov.tr. (2022). 2021-2022 örgün eğitim istatistikleri açıklandı. https://www.meb.gov.tr/2021-2022-orgun-egitim-istatistikleri-aciklandi/haber/27552/tr#:~:text=Kad%C4%B1n%20%C3%B6%C4%9Fretmenler%20%C3%A7o%C4%9Funlukta,bin%20379'u%20kad%C4%B1nlardan%20olu%C5%9Ftu. (Erişim tarihi: 09.10.2023).

Miller, K. (2022). Female assistant superintendents: Using personal power to overcome self-sabotage (Unpublished PhD Dissertation). University of Massachusetts Global. California. https://digitalcommons.umassglobal.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1456&context=edd_dissertations. (Erişim tarihi: 09.10.2023).

OECD. (2023). Labor for statics. https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=LFS_D. (Erişim tarihi: 24.09.2023).

Özkaplan, N. (2013). Kadın Akademisyenler: Cam tavanlar hâlâ çok kalın! Kadın Araştırmaları Dergisi, 12, 1-23. https://dergipark.org.tr/en/pub/iukad/issue/739/7979. (Erişim tarihi: 15.10.2023).

Resmini, M. (2016). The 'leaky pipeline'. Chemistry–A European Journal, 22 (11), 3533-3534.

Riger, S. ve Galligan, P. (1980). Women in Management: An Exploration of Competing Paradigms. American Psychologist. 35. 902-910.

Ryan, M. K. ve Haslam, S. A. (2005). The glass cliff: Evidence that women are over-represented in precarious leadership positions. British Journal of Management, 16(2), 81–90.

Roopaei, M., Horst, J., Klaas, E., Foster, G., Salmon-Stephens, T. J., & Grunow, J. (2021). Women in AI: Barriers and solutions. In 2021 IEEE World AI IoT Congress (AIIoT), 497-503.

Sherif, C. W. (1982). Needed concepts in the study of gender ıdentity. Psychology of Women Quarterly, 6(4), 375–398. doi:10.1111/j.1471-6402.1982.tb01067.x

Sırım, V. (2015). Osmanlı kadınının ekonomik hayata etkin katılımı: Baciyân-ı Rûm örneği. HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, 4(8), 118-125.

Silkin, L. (2021). Women in work: A brief history of women in the workplace. https://www.futureofworkhub.info/comment/2021/7/6/women-in-work-a-brief-history-of-women-in-the-workplace. (Erişim tarihi: 24.09.2023).

Smith, P., Caputi, P. & Crittenden, N. (2012). A maze of metaphors around glass ceilings. Gender in Management: an international journal, 27(7), 436-448.

Sterling, K. (2014). Man the hunter, woman the gatherer? The impact of gender studies on hunter-gatherer research (a retrospective). In The Oxford handbook of the archaeology and anthropology of hunter-gatherers (33-42). Oxford: Oxford University Press.

Şenel, A. (2006). *Kemirgenlerden sömürgenlere insanlık tarihi*. Ankara: İmge Kitabevi.

Tamer, E.T. (2020). Turizm İşletmelerinde Yönetici Davranışları ve üst kademe kuramı. İçinde H. Kara (Ed.), Örgütsel davranış platformu – Kuram ve uygulamadan yazılar- (s. 219-233). Ankara: Merdiven Yayın

Tamer, E.T. (2022, 10-11 Eylül). Turizmde kadın akademisyenler. I. Uluslararası Kültür, Turizm ve Ekonomi Kongresi, International Science and Art Research Center, Mardin, 110-118.

TDK. (2023). https://sozluk.gov.tr/ (Erişim tarihi: 01.10.2023).

Temizer, N. C. (2022). 19. Yüzyılda Batı'da ve Osmanlı'da Kadının Sosyal ve Ekonomik Hayattaki Yeri. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırmaları Dergisi, 2 (1), 51-70.

TÜİK. (2023). İstatistiklerle kadın, 2022. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Kadin-2022-49668 (Erişim tarihi: 04.10.2023).

Tükeltürk, Ş. A. ve Perçin, N. Ş. (2008). Turizm sektöründe kadın çalışanların karşılaştıkları kariyer engelleri ve cam tavan sendromu: Cam tavanı kırmaya yönelik stratejiler. Yönetim Bilimleri Dergisi, 6(2), 113-128. https://dergipark.org.tr/en/pub/comuybd/issue/4111/54125. (Erişim tarihi: 13.10.2023).

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982). 2010 Yılı Güncelleme. https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2709&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5#:~:text=Madde%2010%20%E2%80%93%20Herkes%2C%20dil%2C,e%C5%9Fitli%C4%9Fin%20ya%C5%9Fama%20ge%C3%A7mesini%20sa%C4%9Flamakla%20y%C3%BCk%C3%BCml%C3%BCd%C3%BCr. (Erişim tarihi: 20.10.2023).

Türkiye Okul Yöneticileri Raporu. (2023). Kadın okul yöneticisi olmak. Okul yöneticileri derneği yayınları: 21, Rapor: 5, Haziran, İstanbul. https://oncuyoneticiler.org.tr/wp-content/uploads/2023/09/TOYR2023_Baski.pdf

Uğurcan, S. (1999). Osmanlı'dan cumhuriyete Türk kadını. Erdem, 11(33), 989-998.

Vickery, A. (1993). Golden age to separate spheres? A review of the categories and chronology of English women's history. The Historical Journal, 36(2), 383-414.

Williams, C. L. (1992). The glass escalator: Hidden advantages for men in the "female" professions. Social Problems, 39(3), 253–267.

Yellen, J. L. (2020). The history of women's work and wages and how it has created success for us all. Brookings. https://www.brookings.edu/articles/the-history-of-womens-work-and-wages-and-how-it-has-created-success-for-us-all/ (Erişim tarihi: 25.09.2023).

Yıldız, S. (2017). Toplumsal cinsiyetin şirketlere yansımasında ortaya çıkan ayrımcılık kavramlarının ardılları üzerine bir model önerisi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *18*(1), 121-138.

Yılmaz, Y., Gürkan, S., Akdeniz, E. T., & Tınaz, S. N. (2022). Bireylerin toplumsal cinsiyet rollerinin ve algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi, 11(3), 1021-1032.

Yoğun Erçen, A. E. (2008). Kadınların cam tavanı aşma stratejiler: Büyük ölçekli Türk işletmelerinde bir inceleme (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

1475 Sayılı Kanun. Madde 14. https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=1475&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5 (Erişim tarihi: 03.10.2023).

4857 Sayılı İş Kanunu. http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4857.pdf (Erişim tarihi: 04.10.2023).

Kaynakça

Bacik, I. ve Drew, E. (2006). Struggling with juggling: Gender and work/life balance in the legal professions, Women's Studies International Forum, 29, 136-146.

Bartolome, F. ve Evans, P.A.L. (2001). Başarının bedeli bu kadar ağır mı olmalı? İçinde *Harvard Business Review Dergisinden Seçmeler İş ve Yaşam Dengesi*. Çev.İbrahim Bingöl, İstanbul: Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası.

Barutçugil, İ. (2002). *İş Hayatında Kadın Yönetici*, İstanbul: Kariyer Yayıncılık.

Chandra, V. (2012). Work –life balance: eastern and western perspectives, The International Journal of Human Resource Management, 23 (5), 1040-1056.

Clark, S. C. (2000). Work/family border theory: A new theory of work/family balance. Human Relations, *53*(6), 747-770.

Çaha, H. vd. (2014). *Değişen Türkiye`de Kadın*, İstanbul: KADEM.

Çakır, A. (2022). Türkiye'de çalışan kadınların iş-yaşam dengesini sağlamaya yönelik aile dostu politikaların değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne: Trakya Üniversitesi.

Çitçi, O. (1982). *Kadın Sorunu ve Türkiye`de Kamu Görevlisi Kadınlar*, Ankara: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları.

Darcy, C. vd. (2012). Work–life balance: One size fits all? An exploratory analysis of the differential effects of career stage. European Management Journal, 30, 111-120.

Delecta, P. (2011). Work life balance. International Journal of Current Research, *3*(4), 186-189.

Demirel, A. (1999). *Çalışmaya Hazır İşgücü Olarak Kentli Kadın ve Değişimi*, Ankara: T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü.

Edwards, J. R. ve Rothbard, N. P. (2000). Mechanisms linking work and family: Clarifying the relationship between work and family constructs. Academy of Management Review, *25*(1), 178-199.

Eraydın, A. vd. (1999). *Yeni Üretim Süreçleri ve Kadın Emeği*, Ankara: T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü.

Erdem, G. (2022). İş-yaşam dengesinin kadınların kariyer hedeflerine etkisinde kişilik özelliklerinin rolünün araştırılması, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul: Arel Üniversitesi.

Evans, P. ve Bartolomé, F. (1984). The changing pictures of the relationship between career and family. Journal of Organizational Behavior, *5*(1), 9-21.

Gilley, A. vd. (2015). Manager behavior, generation, and ınfluence on work-life balance: an empirical ınvestigation. The Journal of Applied Management and Entrepreneurship, 20(1), 3-23.

Greenhaus, J. H. ve Beutell, N. J. (1985). Sources and conflict between work and family roles. The Academy of Management Review, *10*(1), 76–88.

Guest, D. E. (2002). Perspectives on the study of work-life balance. Social Science Information, *41*(2), 255-279.

Gupta, N. ve Beehr, T. A. (1981). Relationships among employees' work and nonwork responses. Journal of Organizational Behavior, *2*(3), 203-209.

Gürel, P.A. (2019). Organizasyonlar tarafından uygulanan iş-yaşam dengesi programlarının çalışanlara etkisi. Uluslararası Uygulamalı Ekonomi ve Finans Çalışmaları Dergisi, 4(2), 29-42.

Han, B-C. (2021). *Yorgunluk Toplumu*, İstanbul: Açılım Kitap.

ILO (2022). *Working Time and Work-Life Balance Around The World*, Geneva. ISBN 978-92-2-037891-5 (web PDF).

Kalliath, T. ve Brough, P. (2008). Work–life balance: A review of the meaning of the balance construct. Journal Of Management & Organization, *14*(3), 323-327.

Karpuz, E. Ve Ertuğrul, M. (2022). Kurumsal sosyal sorumluluk uygulamalarının bankaların finansal performanısına etkisi: Sürdürülebilirlik Endeksi üzerine bir araştırma, 25. Finans Sempozyumu Bildiri Kitabı, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.

Khateeb, F. R. (2021). Work life balance-A review of theories, definitions and policies. Cross-Cultural Management Journal, *23*(1), 27-55.

Lewis, S. ve Beauregard, T. A. (2018). The meanings of work-life balance: A cultural perspective. In R. Johnson, W. Shen, & K. M. Shockley (Eds.), *The Cambridge Handbook Of The Global Work-Family Interface* (pp. 720-732). Cambridge: Cambridge University Press.

Martínez-León, I. M. Vd.(2019). Relationship between availability of WLB practices and financial results. Personnel Review, *48*(4), 935-956.

Meenakshi, S. P. vd. (2013). The importance of work-life-balance. IOSR Journal of Business and Management, *14*(3), 31-35.

Özkalp, E. ve Kıral, Ç. (2016). *Örgütsel Davranış*, Bursa: Ekin Yayınevi.

Özler, D.E. (2022). Örgütsel Kariyerin Kavramsal Analizi. İçinde *Bireysel ve Örgütsel Kariyer*. Edt. Derya Ergun Özler, Zümrüt Tonus, Bursa: Ekin Yayınevi.

Pekdemir, I. ve Koçoğlu, M. (2014). İşkoliklik ile İş Yaşam Dengesi Arasındaki İlişkide Kişilik Özelliklerinin Aracılık Rolü Üzerine Bir Araştırma. Abant İzzet Baysal Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14(1): 309-337.

Seyyar, A. (1999). *Sosyal Siyaset Açısından Kadın ve Aile Politikaları*, İstanbul: Birey Yayıncılık.

Şahin, T., (2014). Esnek Çalışma Düzenlemelerinin Örgütsel Bağlılığı Sağlamaya Etkisi: Başbakanlık Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara: Gazi Üniversitesi.

Şakar, M. ve Şahin, D. E. (2021). Esnek Çalışma Modellerinden Uzaktan Çalışma ve Uzaktan Çalışanların Sigortalılığı. *SGD*-Sosyal Güvenlik Dergisi, *11*(2), 249-267.

Tan, E.M. (1979). *Kadın Ekonomik Yaşamı ve Eğitimi*, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Tabanlı, K. ve Çakır, M. (2018). Günümüz Yeni Medya Ortamında Çalışma ve Zihinsel Zanaatkarlık. Kesit Akademi Dergisi, 4 (13), 446-462.

TDK (2023). https://sozluk.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 22.08.2023).

UNDP Türkiye (2022). *Ne Eğitimde Ne İstihdamda Yer Alan Genç Kadınlar Mevcut Durum ve İhtiyaç Analizi Araştırması*, Ankara.

White, J.M. (1999). Work-family stage and satisfaction with work-family balance. Journal of Comparative Family Studies, 30(2), 163-175.

Yangil, M. F. (2022). Kariyer. İçinde *Bireysel ve Örgütsel Kariyer*. Edt. Derya Ergun Özler, Zümrüt Tonus, Bursa: Ekin Yayınevi.

Yazıcı, E. (2010). *İlkçağ`dan Sanayi Ötesi Topluma Dönüşen İş Kültürü*, Ankara: Binyıl Yayınevi.

Yüksel, Ö. (2004). *İnsan Kaynakları Yönetimi*, 5. baskı, Ankara: Gazi Kitabevi.

Kaynakça

Atatanır, H. (2022). Dijitalleşme: İş yaşamında ve sosyal güvenlikte. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, *12*(Dijitalleşme), 77-92.

Bağcı, E. (2018). Endüstri 4.0: Yeni üretim tarzını anlamak. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi, 9(24), 122-146.

Baştürk Akca, E. ve Kaya, B. (2017). Toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinden dijital bölünme ve farklı yaklaşımlar. Intermedia International e-Journal, *3*(5), 301-319.

Dağ, F. ve Coşgun, E. (2019, 19-22 Haziran). Dijitalleşen Toplumda Kadının Yeri [Sözlü bildiri]. 6. International Eurasian Educational Research Congress, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Demir, K.A., Döven, G. ve Sezen, B. (2019). Industry 5.0 and human-robot co-working. Procedia Computer Science, 158, 688-695.

Dhanamalar, M., Preethi, S. ve Yuvashree, S. (2020). Impact of digitization on women's empowerment: A study of rural and urban regions in india. Journal of International Women's Studies, 21(5), 107-112.

Dinç, S. (2017). Kadınların dijital olanaklara uyumu: Türkiye örneği. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Kayfor 15 Özel Sayısı, 1761 – 1783.

Dulay Yangın, D. (2020). Endüstri 4.0, dijitalleşme ve iş hukukunun geleceği-dijital platformların ortaya çıkardığı hukuki ilişkiler çerçevesinde değerlendirilmesi. İstanbul Hukuk Mecmuası, 78(3), 1209-1237.

Gupta, M. ve Kiran, R. (2023). Digital exclusion of women: A systematic review. Global Knowledge, Memory and Communition.

Güğerçin, S. ve Güğerçin U. (2021). How employees survive in the industry 5.0 era: In-demand skills of the near future. International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies, 7(31), 524-533.

Günsan, N., Yergin, H., (2022). Dijital Dönüşüm, Endüstri 4.0 ve Kadın İstihdamı Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7(14) 238-254

Hanbay Çakır, E. (2011, 3 Mayıs). Kadın istihdamında yerel yönetimlerin rolü, görevleri ve sorun alanları [Sözlü bildiri]. Kadın Emeği Konferansı Kadın İstihdamı ve Sorun Alanları, TEPAV, Ankara.

Kişi, N. (2021). Endüstri 4.0'dan toplum 5.0'a: Dijitalleşmenin gücü. İçinde Z. İmamoğlu ve S. Erat (Ed.), Toplum 5.0'da insan kaynakları (s.181-196). İstanbul: Nobel yayınları, 1. Baskı.

Klumpp, E. (2022), Dijitalleşme ve Endüstri 4.0'da kadınların ve kız çocuklarının güçlendirilmesi, https://www.unido.org/stories/empowering-women-and-girls-digitalization-and-industry-40, (Erişim tarihi: 30.09.2023).

Koru Uzkurt, B. K., Atan, M. ve Develi, A. (2022). Dijitalleşmenin İş Performansı, İş Tatmini ve Örgütsel Bağlılık Üzerine Etkileri. Third Sector Social Economic Review, 57(3), 1682-1700.

Legner, C., Eymann, T., Hess, T., Matt, C., Böhmann, T., Drews, P., ... ve Ahlemann, F. (2017). Digitalization: Opportunity and challenge for the business and information systems engineering community. Business & information systems engineering, *59*, 301-308.

Mitson (2023). Women in digital: The obstacles and opportunities for an inclusive, digital world. https://www.sherpany.com/en/resources/digital-transformation/business-transformation/women-in-digital/(Erişim tarihi 30.09.2023).

OECD. (2018). Bridging the digital gender divide include, upskill, innovate, https://www.oecd.org/digital/bridging-the-digital-gender-divide.pdf. Erişim Tarihi: 15.09.2023.

Özaydınlık, K. (2014). Toplumsal cinsiyet temelinde Türkiye'de kadın ve eğitim. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 14(33), 93-112.

Özyılmaz Misican, D. (2020). İnsan kaynakları profesyonellerinin perspektifinden dijitalleşen çalışma hayatında yapay zekâ. Journal of Academic Value Studies, 6(2) 152-175.

Parviainen, P., Tihinen, M., Kääriäinen, J. ve Teppola, S. (2017). Tackling the digitalization challenge: How to benefit from digitalization in practice. International journal of information systems and project management, *5*(1), 63-77.

Rachinger, M., Rauter, R., Müller, C., Vorraber, W. ve Schirgi, E. (2018). Digitalization and its influence on business model innovation. Journal of manufacturing technology management, *30*(8), 1143-1160.

Rajahonka, M. ve Villman, K. (2019). Women managers and entrepreneurs and digitalization: On the Verge of a New Era or a Nervous Breakdown?. Technology Innovation Management Review, 9(6), 14-24.

Sar, (2021). Çalışma hayatında kadın istihdamı ve Türkiye'de yansımaları. Saffron Journal of Culture and Tourısm Researches, 4(1): 20-40.

Solak Berigel, D. (2022). Türkiye'de dijitalleşme sürecinde dijital bölünme ve Eğitim. Toplum, Eğitim ve Kültür Araştırmaları Dergisi, 1(1), 34-40.

Tamer, E.T. (2021). Endüstri 4.0 ve turizm sektörüne yansımaları. (Ed. F. Mısırdalı Yangil ve A. Altun Ada) içinde Farklı Perspektiflerden Endüstri 4.0 Yazıları II, 1. Baskı, Ankara: Gazi Kitabevi.

Tombuloğlu, T. (2020). Türk modernleşme sürecinde kadınların eğitim hakları üzerine düzenlemeler. Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi, *8*(25), 188-199.

TÜİK, (2022-2023). Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2023-49407, Erişim tarihi: 23.10.2023.

TÜİK, (2024-2022). Hanehalkı İşgücü Araştırması. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/DownloadIstatistikselTablo?p=o0ScnnRV5NT/tqXwPvneftM3KdTj9EeBo5ELor6d/R/qjB3iV80m8vqhD9vQvTp5, Erişim tarihi: 23.10.2023.

Türkiye Bilişim Derneği (2018), Küresel Gelişmeler Raporu, Ankara: Türkiye Bilişim Derneği. Erişim Tarihi:21.10.2023, www.tbd.org.tr/wp-content/uploads/2019/02/2018-kuresel-gelismeler-raporu.pdf, Erişim Tarihi: 30.09.2023.

UN Women, (2023). Power on: How we can supercharge an equitable digital future. https://www.unwomen.org/en/news-stories/explainer/2023/02/power-on-how-we-can-supercharge-an-equitable-digital-future?gclid=EAIaIQobChMItcXk1ovSgQMVTItoCR1sfwKbEAAYAiAAEgJxnfD_BwE, Erişim Tarihi: 30.09.2023.

UNDP. (2021). Equality in digitalization: Key issues for programming. https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/eurasia/UNDP-RBEC-Gender-Equality-Digitalization-guidance.pdf, Erişim Tarihi: 30.09.2023.

Yücebalkan, B. (2020). Endüstri 4.0'dan Endüstri 5.0'a geçiş sürecine genel bakış. Pearson Journal of Social Sciences & Humanities, 5(9), 241-250.

GÖÇ: SOSYO-EKONOMİK VE MALİ YANSIMALAR

EDİTÖRLER
Prof. Dr. Ersan ÖZ
Doç. Dr. İsmail CİĞERCİ

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6559-27-1

Ekim 2023

Sayfa Düzeni/Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

TÜRKİYE'DEKİ GÖÇ OLGUSUNUN SEYRİ 1
Ayşin BUYRUKOĞLU

TÜRKİYE'DE DÜNDEN BUGÜNE GÖÇ VE GÖÇÜN EKONOMİK ETKİLERİ 14
Aylin İDİKUT ÖZPENÇE
Emrah NOYAN

AB VE TÜRKİYE MUTABAKATI KAPSAMINDA GELİŞTİRİLEN MALİ YARDIM PROGRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ 30
Gözde KABAYUKA

TÜRKİYE'DE İLLER ARASI GÖÇÜN TİEBOUT HİPOTEZİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ 48
S. Şehnaz ALTUNAKAR MERCAN
Selçuk BUYRUKOĞLU

TAX COMPLIANCE RESEARCH OF MIGRANT AND REFUGEES COMING TO TÜRKİYE FROM 10 COUNTRIES: A LITERATURE REVIEW 57
Yasemin ARIMAN
Mehmet TUNÇER

TÜRKİYE'DE GÖÇ-İŞSİZLİK İLİŞKİSİ: İÇ GÖÇ KAPSAMINDA BİR DEĞERLENDİRME 90
Ali BALKI

GÖÇÜN VERGİLEME ÜZERİNE ETKİLERİNİN TÜRKİYE VE DİĞER OECD ÜLKELERİ KARŞILAŞTIRILMASI BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ 104
Filiz GİRAY

KENT MÜLTECİLERİ ÖTEKİNİN YENİ YÜZÜ MÜ? AFYONKARAHİSAR'DA KENT MÜLTECİLERİNİN YEREL EKONOMİYE ETKİLERİ 125
Abdulkerim ÇALIŞKAN
Atahan DEMİRKOL

SEÇİLMİŞ OECD ÜLKELERİ BAĞLAMINDA ULUSLARARASI GÖÇÜN EKONOMİK VE MALİ ETKİLERİ 138
Merve MALAK
Pınar BENGİ KAYA
Neslihan KARAKUŞ BÜYÜKBEN

MIGRATIONEN AUS DER TÜRKEI NACH DEUTSCHLAND UND IHRE SOZIOÖKONOMISCHEN AUSWIRKUNGEN 160
Engin HEPAKSAZ
Mehmet SOYTÜRK

GÖÇÜN EKONOMİK VE MALİ ETKİLERİNE İLİŞKİN YAPILAN BİLİMSEL YAYINLARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ 180
Recep KOLUKISA
İsmail CİĞERCİ
Ersan ÖZ

KAYNAKÇA

Birleşmiş Milletler, Department Of Economic And Social Affairs, Population Division,Https://Web.Archive.Org/Web/20160919061238/Https://Esa.Un.Org/Unpd/Wpp/Dataquery/, 05.05.2023.

Çağlayan, Savaş, (2006),"Göç Kuramları, Göç Ve Göçmen İlişkisi", Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı:17.

Güllüpınar, Fuat, (2012), "Göç Olgusunun Ekonomi-Politiği Ve Uluslararası Göç Kuramları Üzerine Bir Değerlendirme", Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:4.

Günay, Enver, Dilek Atılgan Ve Emine Serin, (2017), "Dünya'da Ve Türkiye'de Göç Yönetimi", Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı: 7 (2).

Güreşçi, Ertuğrul, (2010), "Türkiye'de Kentten - Köye Göç Olgusu", Doğuş Üniversitesi Dergisi, Sayı: 11 (1).

Koçak, Yüksel Ve Elvan Terzi, (2012). "Türkiye'de Göç Olgusu, Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri Ve Çözüm Önerileri", Kafkas Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı: 3 (3).

Oral, Belgin Ve Fevziye Çetinkaya, (2017), "Sosyolojik Bir Olgu Olarak Göç, Tanımı, Nedenleri Ve Göç Kuramları", Türkiye Klinikleri J Public Health-Special Topics, Sayı: 3 (1).

Petersen, William, (1958), "A General Typology Of Migration", Amerikan Sociological Review, Vol: 23.

Sayın, Yusuf, Usanmaz, Ahmet Ve Fırat Aslangiri, (2016), "Uluslararası Göç Olgusu Ve Yol Açtığı Etkiler: Suriye Göçü Örneği", Kmü Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, Sayı: 18 (31).

Şantaş, Gülcan, (2019), "Türkiye'de İç Göçün Dağılımı ", Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, Sayı: 45. Türk Dil Kurumu (Tdk), (2023), Https://Www.Tdk.Gov.Tr/, Erişim Tarihi: 20 Nisan 2023. Uluslararası Göç Örgütü (Iom),(2009), Https://Www.İom.İnt/, Erişim Tarihi: 22 Nisan 2023.

Tüik, Nüfus Ve Demografi İstatistikleri, Göç İstatistikleri, Https://Data.Tuik.Gov.Tr/, 10.05.2023.

Uluslararası Göç Teşkilatı (Iom), World Migration Report 2022, Https://Worldmigrationreport.İom.İnt/Wmr-2022-İnteractive/, 01.05.2023.

KAYNAKÇA

Aydın, Fatma Fehime, Cemalettin Levent. "Göçün Sosyo-Ekonomik Etkileri: Düzey-1 Bölgelerinde Ekonometrik Bir Uygulama." *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 38 (2021): 397-427.

Bahar, Ozan, And Fehime Korkmaz Bingöl. "Türkiye'de İç Göç Hareketlerinin İstihdam Ve İşgücü Piyasalarına Etkileri." *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 15.2 (2010): 43-61.

Başel, Halis. "İç Göçün Sonuçlari Ve İşgücüne Etkileri." *Journal Of Social Policy Conferences*. No. 51. 2006.

Bostan, Hakan, (2017), "Türkiye'deki İç Göçlerin Toplumsal Yapıda Neden Olduğu Değişimler, Meydana Getirdiği Sorunlar Ve Çözüm Önerileri", *Coğrafya Dergisi*, 35, 1-16.

Dernek, Zeynep, (2006), "Cumhuriyet'in Kuruluşundan Günümüze Tarımsal Gelişmeler", *Süleyman Demirel Üniversitesi Ziraat Fakültessi Dergisi*, 1(1), 1-12.

Develi, Erdem Selman, (2017), "21. Yüzyılda Göç Olgusu: Uluslararası Göç Teorilerinin Ekonomi Politiği", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Göç Özel Sayısı, Cilt: 22, 1343-1353.

Ekici, Süleyman, Gökhan Tuncel, (2015), "Göç Ve İnsan", *Birey Ve Toplum*, 5(9).

Emek İnan, Canan, (2016), "Türkiye'de Göç Politikaları: İskan Kanunları Üzerinden Bir İnceleme", *Göç Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 10-33.

Genç, Özlem, (2011), "Kara Ölüm: 1348 Veba Salgını Ve Ortaçağ Avrupa'sına Etkileri", *Tarih Okulu*, Sayı: X, 123-150.

Güllüpınar, Fuat, (2012), "Göç Olgusunun Ekonomi-Politiği Ve Uluslararası Göç Kuramları Üzerine Bir Değerlendirme", *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 4.

Güney, Gülay Örmeci, Sibel Cengiz. "Göç, Göçmen Politikaları Ve Türkiye'de İşgücü Piyasalarında Prekaryalaşma." *İktisadi İdari Ve Siyasal Araştırmalar Dergisi* 8.20 (2023): 236-249.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, (2020), *Kırlangıç Dergisi*, Sayı: 1, Https://Dergi.Goc.Gov.Tr/Kirlangic/1/Tr/#P=1, (Erişim Tarihi: 27.03.2023).

İçduygu, Ahmet, İbrahim Sirkeci, (1999), "Cumhuriyet Dönemi Türkiye'sinde Göç Hareketleri", *75 Yılda Köylerden Şehirlere*, Edt: Oya Baydar, Tarih Vakfı, İstanbul.

İçduygu, Ahmet, (2014), "Bir Siyaset Ve Siyasa Alanı Olarak Uluslararası Göç: Son Yüzyılda Dünya Ve Türkiye", *Türkiye'nin Uluslararası Göç Politikaları, 1923-2023: Ulus-Devlet Oluşumundan Ulus-Ötesi Dönüşümlere*, Edt: Ahmet İçduygu, Sema Erder, Ömer Faruk Gençkaya, Mirekoç Koç Üniversitesi Göç Araştırmaları Merkezi, İstanbul.

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, Https://Www.Goc.Gov.Tr/Gecici-Koruma5638, (Erişim Tarihi: 22.04.2023).

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Yayınları, (2017), *2016 Türkiye Göç Raporu*, Yayın No:40.

Kara, Polat, And Recep Korkut. "Türkiye'de Göç, İltica Ve Mülteciler." *Türk İdare Dergisi* 467.1 (2010): 153-162.

Karasu, Mithat Arman. "Türkiye'ye Yönelik Diş Göçler, Suriyeli Siğinmaci Göçü Ve Etkileri." *Paradoks Ekonomi Sosyoloji Ve Politika Dergisi* 14.1 (2018): 21-41.

Kaştan, Yüksel. "Türkiye'de Cumhuriyet Dönemi İç Göç Hareketleri." *Journal Of International Social Research* 9.42 (2016).

Kavak, Gökhan. "Birinci Körfez Savaşı Sonrası Irak'tan Türkiye'ye Göç Ve Sonuçları." *Iı. Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi* (2013): 435-444.

Koçak, Yüksel, Elvan Terzi, (2012), "Türkiye'de Göç Olgusu, Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri Ve Çözüm Önerileri", *Kafkas Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(3), 163-184.

Kreıckemeıer, Udo, Jens Wrona, (2017), "Two-Way Migration Between Similiar Countries", *The World Economy*, 40(1), 182-206.

Luthra, Renee, Lucinda Platt, Justyna Salamońska. "Types Of Migration: The Motivations, Composition, And Early İntegration Patterns Of "New Migrants" İn Europe." *International Migration Review* (2016).

Oğuz Uzuner, Şebnem, (2021), "1923-1945 Yılları Arasında Gerçekleşen Dış Göçler", *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 51-66.

Özpençe, Özay, Emine Çelik, (2020), "Geçici Koruma Altındaki Suriyelilerin Türkiye Ekonomisine Etkisi: Denizli Örneği", *İzmir İktisat Dergisi*, 36(2), 423-437.

Taş, İ. Ethem, Hatike Koçar, Yeter Çiçek. "Mülteci Sorununun Çözümüne İlişkin Yeni Bir Yapılanma: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü." *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 22.Göç Özel Sayısı (2017): 1369-1383.

The Un Refugee Agency (Unhcr), Https://Www.Unhcr.Org/Refugee-Statistics/, (Erişim Tarihi: 12.04.2023).

The Un Refugee Agency (Unhcr), Https://Www.Unhcr.Org/Refugee-Statistics/Download/?Url=8lbjq2, (Erişim Tarihi: 10.04.2023).

Topcu, Ebru. "Oecd Ülkelerinde Uluslararası Göçün Konut Fiyatları Üzerindeki Etkisi." *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 10.2 (2020): 427-443.

Tümtaş, Mim Sertaç, Cem Ergun, (2016), "Göçün Toplumsal Ve Mekansal Yapı Üzerindeki Etkileri", *Süleyman Demirel Üniversitesi İkrtisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(4), 1347-1359.

Van Dommelen, Peter. "Colonialism And Migration İn The Ancient Mediterranean." *Annual Review Of Anthropology* 41 (2012): 393-409.

Yıldız, Abdunnur, (2017), "Göç Olgusu Ve Göçün Ekonomik Etkileri: Türkiye Örneği", *Uluslararası 11. Kamu Yönetimi Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 28-29-30 Eylül 2017/Elazığ Türkiye, Edt: Ahmet Yatkın, Elazığ.

Yılmaz, Abdurrahman. "Uluslararasi Göç: Çeşitleri, Nedenleri Ve Etkileri." *Turkish Studies (Elektronik)* 9.2 (2014): 1685-1705.

Zımonyı, Istvan, (Çev. Fatih Orta), (2018), "Ortaçağ Avrupa Taihinde Göçebe Unsuru", *Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 154-166.

KAYNAKÇA

Akıncı, B., Nergiz, A. Ve Gedik E, (2015), "Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme: Göç Ve Toplumsal Kabul", *Göç Araştırmaları Dergisi,* Cilt 1, 58-83.

Aktel, M., Ve Kaygısız, Ü. (2018). "Türkiye'de Göç Yönetimi", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(2), 579-604.

Altay, A., Ve Özdemir, E. A. (2022). "Türkiye Ve Avrupa Birliği Arasında Mülteci Krizi: Mali Yardım Programı Üzerine Bir İnceleme". *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* (24), 409-423.

Altunç, Ö. F., Okyay, U. Ve Akyıldız, A. (2017). Dış Göçlerin Türkiye Ekonomisinde İşsizlik Enflasyon Ve Ekonomik Büyüme Üzerine Etkileri: Ekonometrik Bir Analiz. Researcher, 5(1), 197-211.

Arı, A. Ve Özcan, B. (2011). İşçi Gelirleri Ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Dinamik Panel Veri Analizi . Erciyes Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 0 (38).

Bairoch, P. Ve Goertz, G. (1986). Factors Of Urbanisation İn The Nineteenth Century Developed Countries: A Descriptive And Econometric Analysis. Urban Studies, 23, 285-305.

Ceritoglu, E., Yunculer, H., Torun, H., Ve Tumen, S. (2017). The İmpact Of Syrian Refugees On Natives' Labor Market Outcomes İn Turkey: Evidence From A Quasi-Experimental Design. IZA Journal Of Labor Policy, 6(1), 1-28.

Chimhowu, A., Piesse, J. Ve Pinder, C. (2005). The Socioeconomic İmpact Of Remittances On Poverty Reduction. Remittances: Development İmpact And Future Prospects Samuel Munzele Maimbo Ve Dilip Ratha (Ed.),83- 102.

De La Rica, S., Glitz, A. Ve Ortega, F. (2013). Immigration İn Europe: Trends, Policies And Empirical Evidence. IZA Discussion Paper No. 7778.

Docquier, F. (2014). The Brain Drain From Developing Countries. IZA World Of Labor, 31, 1-10.

Ekici, S. Ve Tuncel, G. (2015). "Göç Ve İnsan". *Birey Ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 9-22.

Engin, C., Ve Konuk, T. (2020). "Türkiye Ekonomisinde Uluslararası Göçün İşsizlik Ve Ekonomik Büyüme Üzerine Etkisi: Ekonometrik Bir Analiz", *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 10(1), 103-123.

European Commıssıon (2017). First Annual Report On The Facility For Refugees İn Turkey. COM(2017) 130 Final, Brüksel. Https://Eur-Lex.Europa.Eu/Legal-Content/En/TXT/?Uri=Celex:52017DC0130 (Erişim Tarihi: 18.03.2023).

European Commıssıon (2023). The Eu Facılıty For Refugees In Turkey, Https://Neighbourhood-Enlargement.Ec.Europa.Eu/System/Files/2023-02/Frit_Factsheet.Pdf (Erişim Tarihi: 14.03.2023).

European Commission. (2015). Commission Decision Of 24.11.2015, C(2015) 9500 Final. Strazburg.

European Commission. (2020). Fourth Annual Report On The Facility For Refugees İn Turkey. COM(2020) 162 Final, Brüksel.

European Commission. (2022). Sixth Annual Report On The Facility For Refugees İn Turkey. COM(2022) 243 Final. Brüksel.

European Council (2015*). Meeting Of The EU Heads Of State Or Government With Turkey, 29 November 2015*. Https://Www.Consilium.Europa.Eu/En/Meetings/İnternational-Summit/2015/11/29/ (Erişim Tarihi: 14.03.2023).

European Council (2016). Refugee Facility For Turkey: Member States Agree On Details Of Financing Https://Www.Consilium.Europa.Eu/En/Press/Press-Releases/2016/02/03/Refugee-Facility-For-Turkey/ (Erişim Tarihi: 02.07. 2023)

Eurostat (2011). Migrants İn Europe: A Statistical Portrait Of The First And Second Generation. Brussels: European Union.

Fitzpatrick, J. (2000). "Temporary Protection Of Refugees: Elements Of A Formalized Regime". *American Journal Of International Law*, 94(2), 279-306.

Gautam, T. R. (2005). Causes And İmpact Of Migration: A Sociological Study Of Emigration From Kandebash, Baglung, Nepal. Dhaulagiri Journal Of Sociology And Anthropology, 1, 146-163.

Geyik, O. (2020). "Göçün Kamu Harcamalarına Etkisi: Türkiye'deki Eğitim Ve Sağlık Harcamaları Üzerine Bir İnceleme", Özhan M. (Ed.), Siyaset Ve Ekonomi Araştırmaları (Pp: 89 -112) Ekin Yayınevi.

Göç İdaresi Başkanlığı (2023a), Göç Tarihi, Https://Www.Goc.Gov.Tr/Goc-Tarihi (Erişim Tarihi: 14.03.2023).

Göç İdaresi Başkanlığı, (2023b), Düzensiz Göç, Https://Www.Goc.Gov.Tr/Duzensiz-Goc-İstatistikler (Erişim Tarihi: 14.03.2023).

Gülşen, M. İ. (2019). Türkiye'de Yaşayan Geçici Koruma Altındaki Suriyelilerin Vergi Adaleti Üzerindeki Etkileri. *Uluslararası Afro-Avrasya Araştırmaları Dergisi,* 4(7), 185-195.

Gür, N. (2017). Ülke Deneyimleri Işığında Uluslararası Göç Ekonomisi. SETA.

IOM (2013), Göç Terimleri Sözlüğü, Ed. Richard Perruchoud/ Jillyanne Redpathcross, 2. Baskı, Http://Publications.İom.İnt/System/Files/Pdf/İml31_Turkish_2ndedition.Pdf, Erişim Tarihi: 26.04.2023).

IOM (2009). Göç Terimleri Sözlüğü Cenevre.

IOM UN Migration, (2022) World Migration Report, File:///C:/Users/Hp/Downloads/WMR-2022-EN.Pdf. (Erişim Tarihi: 14.03.2023).

İçduygu, A. (2008). Rethinking Irregular Migration İn Turkey: Some Demo-Economic Reflections. Analytic And Synhetic Notes – Irregular Migration Series Demographic And Economic Module. 1-23.

İçduygu, A. Ve Sirkeci, İ. (1999). Cumhuriyet Dönemi Türkiye'sinde Göç Hareketleri. 75 Yılda Köylerden Şehirlere, (S 252).

İçduygu, A., Ve Aksel, D. B. (2012). "Türkiye'de Düzensiz Göç", Uluslararası Göç Örgütü Türkiye.

Kaypak, Ş. Ve Bimay, M. (2016). Suriye Savaşı Nedeniyle Yaşanan Göçün Ekonomik Ve Sosyo-Kültürel Etkileri: Batman Örneği. Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi, 6 (1), 84-110.

Knight, J., Mcconnell, S. A., & Baker, L. W. (1999). Ancient Civilizations, Almanac.

Laczko F. And Anich R (2013). "Introduction", World Migration Report 2013, (Ed. Frank Laczko And Gervais Appave), Switzerland: International Organization For Migration Press.

Mcneill, W. H. (1984). "Human Migration İn Historical Perspective". Population And Development Review, 1-18.

Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü, 2022, Http://Hbogm.Meb.Gov.Tr/Meb_İys_Dosyalar/2022_01/26165737_Goc2022sunu.Pdf (Erişim Tarihi, 01.09.2023).

Mohapatra, S., Moreno-Dodson, B. Ve Ratha, D. (2012). Migration, Taxation, And Inequality. The World Bank Economic Premise, 80, 1-5.

Nurdoğan, A. K., Ve Şahin, M. (2019). "Türkiye'ye Yönelen Uluslararası Göç İşsizliğin Bir Nedeni Mi?." *OPUS International Journal Of Society Researches,* 11(18), 2201-2223

Orhan, O., Gündoğar, S. S. (Ed.). (2015). "Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye Etkileri", Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM) Rapor No: 195.

Özdemir, E. (2017). "Suriyeli Mülteciler Krizinin Türkiye'ye Etkileri". *Uluslararası Kriz Ve Siyaset Araştırmaları Dergisi,* 1(3), 114-140.

Panos Europe Institute Ve UNAOC (United Nations Alliance Of Civilizations). (2014). Media-Friendly Glossary On Migration. Panos Europe Institute, UNAOC, Open Society Foundations.

Petersen, W. (1978). "International Migration". *Annual Review Of Sociology*, 4(1), 533-575.

Rygiel, K., Baban, F., Ve Ilcan, S. (2016). "The Syrian Refugee Crisis: The EU-Turkey 'Deal'and Temporary Protection". *Global Social Policy,* 16(3), 315-320.

Sağlam, S. (2006), "Türkiye'de İç Göç Olgusu Ve Kentleşme," *Türkiyat Araştırmaları*, 5, .34-44.

Topal, A. H. (2015). "Geçici Koruma Yönetmeliği Ve Türkiye'deki Suriyelilerin Hukuki Statüsü", *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* 2 (1), 5-22.

Türk Dil Kurumu (2023). Türk Dil Kurumu Sözlükleri, Https://Sozluk.Gov.Tr/ (Erişim Tarihi: 19.04.2023).

Türkiye-AB Zirve Bildirisi, (2015). File:///C:/Users/Hp/Downloads/EU-Turkey_Joint_Action_Plan.Pdf

UN. (2016). Situation Of Migrants İn Transit. United Nations Human Rights Office Of The High Commissioner, A/HRC/31/35.

UNHCR (2022). Global Trends Forced Dısplacement In 2022, The UN Refugee Agency. Https://Www.Unhcr.Org/Sites/Default/Files/2023-06/Global-Trends-Report-2022.Pdf (Erişim Tarihi: 02.07. 2023)

Yang, D., (2004), "International Migration, Human Capital, And Entrepreneurship: Evidence From Philippine Migrants' Exchange Rate Shocks", Ford School Of Public Policy Working Paper, No. 02–011, Ann Arbor: University Of Michigan.

Yıldız, T. Ve Yıldız, İ. "Suriyelilerin Türkiye Ekonomisinde Kayıt Dışı İstihdama Etkileri Ve Bunun Yansıması Olarak Türkiye'ye Maliyetleri Üzerine Bir İnceleme", *İktisadi İdari Ve Siyasal Araştırmalar Dergisi,* 2(3), 30-46.

Yılmaz, A. (2014), "Uluslararası Göç: Çeşitleri, Nedenleri Ve Etkileri", Turkish Studies, 9(2), 1685-1704.

KAYNAKÇA

Adıgüzel, Y. (2016). Göç Sosyolojisi. Ankara: Nobel .

Allahverdi, M., & Alagöz, A. (2019). İllerin Vergi Gelirleri Açısından Sınıflandırılmasında Kümeleme Analizi Kullanımı. Maliye Dergisi (176), 441-473.

Başel, H. (2007). Türkiye'de Nüfus Hareketlerinin Ve İç Göçün Nedenleri. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, Sayı:53, 515-542.

Elmastaş, N., & Yılmaz, S. (2015). Van İlinde Göçler. Turkish Studies, Vol.10, Issue 10, 403-428.

Fontana-Casellini, L., & Schmiedgen-Grassi, V. (2022, Nisan 2). Taxation, Public Spending And Internal Migratory Responses İn Switzerland: Who Votes With Her Feet? Ssrn: Https://Papers.Ssrn.Com/Sol3/Papers.Cfm?Abstract_İd=4073188 Adresinden Alınmıştır.

Gençer, M., Kazancık, L. B., & Ersayın, Z. (2023). Türkiye'de İller Arası Göç İlişki Yapısı. Bölgesel Kalkınma Dergisi, Sayı:1, Cilt:1, 42-60.

Karagöz, B. (2019). Tiebout Hipotezi Açısından İç Göçte Mali Düşüncelerin Etkisi: Teorik Bir Çerçeve. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 6, Sayı: 43, 190-199.

Öksüz, M. (2022). Türkiye'de Mahalli İdare Harcamaları Ve Kentlerin Yaşanabilirliğinin Bireylerin Göç Kararları Üzerindeki Etkisi: Tiebout Hipotezi Açısından Bir Ekonometrik Analizi. International Journal Of Social Inquiry,Volume 15, Issue 2, 477-492.

Özcan, D. E. (2016). Çağdaş Göç Teorileri Üzerine Bir Değerlendirme. İş Ve Hayat, Cilt:2, Sayı:4, 183-215.

Özdemir, M. (2008, Eylül 14.04.2023). Türkiye'de İç Göç Olgusu, Nedenleri Ve Çorlu Örneği. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Https://Dspace.Trakya.Edu.Tr/Xmlui/Bitstream/Handle/Trakya/764/Murat%20%C3%96zdem%C4%B0r.Pdf?Sequence=1&İsallowed=Y Adresinden Alınmıştır.

Ravenstein, E. G. (1885). The Laws Of Migration. Journal Of The Statistical Society Of London, 48 (2), 167-235.

Ravenstein, E. G. (1889). The Laws Of Migration. Journal Of The Royal Statistical Society, Vol. 52, No. 2, 241-305.

Sinha, V., & Ataullah, M. (1987). Migration- An Interdisciplinary Approach. Delhi: Seema Publications.

Tdk (1932). Https://Sozluk.Gov.Tr/. Türk Dil Kurumu Sözlükleri: Https://Sozluk.Gov.Tr/ Adresinden Alınmıştır.

Tiebout, C. (1956). A Pure Theory Of Local Expenditures. Journal Of Political Economy, 64(5), 419-424.

Tüik (2021, Aralık 28). İç Göç İstatistikleri. Tüik Veri Portalı: Https://Data.Tuik.Gov.Tr/Bulten/Index?P=Ic-Goc-Istatistikleri-2021-45869 Adresinden Alınmıştır.

REFERENCES

Abdixhiku, L., Pugh, G., & Hashi, I. (2018), "Business Tax Evasion İn Transition Economies: A Cross-Country Panel Investigation", *The European Journal Of Comparative Economics*, 15(1), 11-36.

Abodher, F. M., Ariffin, Z. Z. & Saad, N. (2018), "Effect Of Political Factors On Tax Noncompliance Behaviour Among Libyan Self-Employed Taxpayers", *Academy Of Accounting And Financial Studies Journal*, 22(4), Retrieved From: Https://Www.Abacademies.Org/Articles/Effect-Of-Political-Factors-On-Tax-Noncomplian Ce-Behaviour-Among-Libyan-Selfemployed-Tax Payers-7420.Html (Date Accessed: 01.15.2023).

Abodher, F. M., Ariffin, Z. Z. & Saad, N. (2020), "Religious Factors On Tax Non-Compliance: Evidence From Libyan Self-Employed", *Problems And Perspectives İn Management*, 18(1), 278-288. Doi:10.21511/Ppm.18(1).2020.24

Aksel, D. B., İçduygu, A. (2018), "National Report On Türkiye: Patterns Of Politicization On Refugees And Policy Responses", *Chemnitz*, November 2018 Ceaseval Research On The Common European Asylum System; Nr. 10

Alm, J. (2018), "What Motivates Tax Compliance", Jalm@Tulane.Edu, (Date Accessed: 08.03.2018).

Almakhzoum, A. M. S., Azam, S. M. F. (2021), "A Study On Critical Factors Of Tax Compliance Behaviour Among Small And Medium Enterprises İn Libya", *Journal Of International Business And Management*, 4(11), 01-22.

Amiri, R., Jackson, A. (2022), *Taliban Taxation İn Afghanistan* (2006-2021), Ictd Working Paper 138.

Arıman, Y. (2019), Kamu Harcamalarının Vergi Uyumuna Etkisi: Türkiye Örneği, Thesis Submitted For The Degree Of Doctor Of Philosophy İn The University Of Karadeniz Teknik.

Anlar, U. & Cengiz, V. (2016), "Türkiye'de Etkin Ve Adil Bir Vergi Yapısı İçin Reform İhtiyacının Değerlendirilmesi", *Vergi Dünyası*, 413, 55-70.

Avcı, M., Taşdemir, Y. & Kılıç, Ö. (2022), "İslam Ekonomisinde Vergi Uyumu: Dünya Değerler Araştırmasından Bulgular", *İslam Ekonomisi Ve Finansı Dergisi*, 8(1), Online.

Aydın, Z. B., & Akbelen, Z. (2022), "Revealing The Relationship Between Trust, Power, Distributive Fairness, Retributive Fairness, Enforced And Voluntary Tax Compliance With Confirmatory Factor Analysis", *Academic Researches And Studies İn Sciences* (Eds. Ranguelov, B., Efe, R. & Çelik Uğuz, S.), St. Kliment Ohridski University Press, 294-309, Isbn 978-954-07-5555-7.

Azizova, K., & Ay, H. (2020), "The Tax Audit İn Azerbaijan", *International Anatolia Academic Online Journal / Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (1), 37-46.

Batrancea, L., Nichita, A., Olsen, J., Kogler, C., Kirchler, E., Hoelzl, E., Weiss, A., Torgler, B., Fooken, J., Fuller, J., Schaffner, M., Banuri, S., Hassanein, M., Alarcón-Garcíao, G., Aldemir, C., Apostol, O., Weinberg, D. B., Batrancea, I., Belianin, A., Gómez, F. J. B., Briguglio, M., Dermol, V., Doyle, E., Gcabo, R., Gong, B., Ennya, S., Essel-Anderson, A., Frecknall-Hughes, J., Hasanain, A., Hizen, Y., Huber, O., Kaplanoglou, G., Kudła, J., Lemoine, J. E., Leurcharusmee, S., Matthiasson, T., Mehta, S., Min, S., Naufal, G., Niskanen, M., Nordblom, K., Öztürk,E. B., Pacheco, L., Pántya, J., Rapanos, V., Roland-Lévy, C., Roux-Cesar, A. M., Salamzadeh, A., Savadori, L., Schei, L., Sharma, M., Summers, B., Suriya, K., Tran, Q., Villegas-Palacio, C., Visser, M., Xia, C., Yi, S., & Zukauskas, S. (2019), "Trust And Power As Determinants Of Tax Compliance Across 44 Nations", *Journal Of Economic Psychology*, 74, 102191.

Batrancea, L. M., Nichita, A., Agostini, R. D., Narcizo, F. B., Forte, D., S. P., Mamede, N., Roux-Cesar, A. M., Nedev, B., Vitek, L., Pántya, J., Salamzadeh, A., Nduka, E. K., Kudła, J., Kopyt, M., Pacheco, L., Maldonado, I., Isaga, N., Benk, S., & Budak, T. (2022), "A Self Employed Taxpayer Experimental Study On Trust, Power, And Tax Compliance İn Eleven Countries", *Financial Innovation*, 8:96, Doi: 10.1186/S40854-022-00404-Y.

Berry, J. W. (1980), "Acculturation As Varieties Of Adaptation", Padilla, Amado M., (Eds.), *Acculturation: Theory, Models And Findings*, Westview, Boulder, 9-25.

Bondu, A., & Sangisetti, M. (2023), "An Empirical Analysis On The Behavior Of Employees İn The Kurdistan Region Of Iraq Amid Tax Awareness, Perception Towards Tax Evasion, Tax Compliance", *Res Militaris*, 13(1), 393-404.

Buyrukoğlu, S. & Altunakar Mercan, S. Ş. (2020), "Türkiye'deki Vergi Bilincinin Ölçümünde Yeni Bir Yaklaşım: Vergi Bilinci Endeksi", *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi,* 55(3), 2012-2029.

Ciğerci, İ. & Eğmir, R. T. (2022), "Geçici Koruma Altında Bulunan Suriye Uyruklu Kişilerin Türk Vergi Sistemine Uyumu: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması", *Sosyoekonomi*, 30(54), 257-268.

Ciziceno, M. & Pizzuto, P. (2022), "Life Satisfaction And Tax Morale: The Role Of Trust İn Government And Cultural Orientation", *Journal Of Behavioral And Experimental Economics,* 97, 101824.

Ekici, S. & Tuncel, G. (2015), "Göç Ve İnsan", *Birey Ve Toplum*, 5(9), 9-22.

Ekşi, N. (2016), "İklim Mültecileri", *Göç Araştırmaları Dergisi The Journal Of Migration Studies*, 2(2), 10-58.

Elmirzaev, S. & Kurbankulova, N. (2016), "Tax Arrears, Tax Compliance And Tax Debt Management İn Uzbekistan: Existing Issues And Possible Solutions", *Research Journal Of Finance And Accounting*, (Paper) Issn 2222-2847 (Online), 7(2), 89-93.

Erdoğan, M. M. (2020), *Suriyeliler Barometresi 2019, Suriyelilerle Uyum İçinde Yaşamın Çerçevesi,* Orion Kitabevi, Ankara.

Ergashev, R.R. (2022), "The Determınants Of The Informal Economy: An Empırıcal Study From Uzbekıstan", *Экономика И Социум*, 2(93), 101-113.

Erkaboev, A. (2016), Tax Evasion By Small And Micro Sized Enterprises (Smes) İn Uzbekistan, Thesis Submitted For The Degree Of Doctor Of Philosophy İn The University Of Hull.

Fauzan, M., Ibrahim, B. & Jahja, A.S. (2022), "A Scholarly Examinatıon Of Tax Compliance: A Bibliometric Analysis (1960-2021)", *Journal Of Indonesian Economy And Business*, 37(1), 52 – 72.

Gordon, M. M. (1964), *Assimilation İn American Life: The Role Of Race, Religion And National Origins*, Oxford University Press.

Gül, H., Maksüdünov, A., Yürekli, E. & Avcı, M. (2021), "Yolsuzluk Algı Endeksine Göre Türki Cumhuriyetlerin Durumu: Gelişmeler, Sorunlar Ve Öneriler", *Journal Of The Faculty Of Applied Sciences Of Tarsus University*, 1(1), 37-50.

Gülşen, M. A. & Yıldıran, M. (2022), "Rasyonel Vergi Sisteminin Ölçülebilirliğine Yönelik Endeks Çalışması: Geçiş Ekonomileri Örneği", *Sosyoekonomi*, 30(52), 409-438.

Guerra, A. & Harrington, B. (2021), "Why Do People Pay Taxes? Explaining Tax Compliance By Individuals", Hakelberg, L. & Seelkopf, L. (Eds.), Chapter 23, *Handbook On The Politics Of Taxation*, Pages 356-374, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, Uk: Edward Elgar Publishing. Isbn: 978 1 78897 941 2.

Guerra, A. & Harrington, B. (2022a), "Does National İdentity Of Benefit Recipients Matter İn Tax Compliance? An Online Experiment İn Denmark And Italy", Doi: 10.2139/Ssrn.4119877.

Guerra, A. & Harrington, B. (2022b), "Regional Variation In Tax Compliance And The Role Of Culture", *Economia Politica*, Doi: 10.1007/S40888-022-00281-9.

Jackson, B. R. & Milliron, V. C. (2002), "Tax Compliance Research: Fundings, Problems And Prospects" James, Simon (Eds.), *Taxation Critical Perspectives On The World Economy*, 3. Edition Pp. (56-100), Routledge Taylor & Francis Group, London.

Juhi, A. H. (2011), Tax Fairness And Tax Compliance İn Iraq, Unıversıtı Utara Malaysia, Unpublished Master Thesis.

Karasu, M. A. (2017), "Göç Ve Uyum Sorunu", Yatkın, A. (Eds.), *Uluslararası 11. Kamu Yönetimi Sempozyumu Bildiri Kitabı: Uluslararası Göç Ve Mülteci Sorununun Çözümünde Kamu Yönetiminin Rolü* (631-649). Elazığ. Retrieved From: Https://Www. Researchgate .Net/Publication/322803106_Goc_Ve_Uyum_Sorunu

Kogler, C., Batrancea, L., Nichita, A., Pantya, J., Belianin, A. & Kirchler, K. (2013), "Trust And Power As Determinants Of Tax Compliance: Testing The Assumptions Of The Slippery Slope Framework İn Austria, Hungary, Romania And Russia", *Journal Of Economic Psychology*, 34, 169–180.

Korchmina, E. (2018), "Peer Pressure: The Puzzle Of Tax Compliance İn The Early Nineteenth-Century Russia", *European Historical Economics Society (Ehes) Working Papers İn Economic History* | No. 144

Kireenko, A.P., Nevzorova, E. N., Kireyeva, A. F., Filippovich, A. S. & Khoroshavina, E. S. (2018), "Lab Experiment To İnvestigate Tax Compliance: The Case Of Future Taxpayers' Behavior İn Russia And Belarus", *Journal Of Tax Reform,* 2018, 4(3), 266–290. Doi: 10.15826/Jtr.2018.4.3.056.

Ledovskaya, A., Kuzmenko, V. & Molodykh, V. (2021), "The Influence Of Taxpayers Behavioral Factors On Tax Evasion", 12(13), 12a13l, 1-11, Doi: 10.14456/Itjemast.2021.264.

Malézieux, A. & Torgler, B. (2021), "Culture, Immigration And Tax Compliance", *Crema Working Paper,* No. 2021-23, Center For Research İn Economics Management And The Arts (Crema), Zürich.

Marandu, E. E., Mbekomize, C. J. & Ifezue, A. N. (2015), "Determinants Of Tax Compliance: A Review Of Factors And Conceptualizations", *International Journal Of Economics And Finance*, 7(9), 207-218.

Mas'ud, A., Manaf, N. A. A. & Saad, N. (2019), "Trust And Power As Determinants Of Tax Compliance In Asia: A Cross-Country Analysis", *Asian Journal Of Accounting Perspectives,* 12(2), 49-66.

Mcbarnet, D. (1992). "The Construction Of Compliance And The Challenge For Control: The Limits Of Noncompliance Research", *Why People Pay Taxes Tax Compliance And Enforcement,* Joel Slemrod (Eds.) (333-345). The University Of Michigan Press, Ann Arbor.

Mcgee, R. W. & Benk, S. (2023), "Religiosity And Attitudes Toward Bribery: Summaries Of 12 Studies", Mcgee, R. W. & Benk, S. (Eds.), *The Ethics Of Bribery: Theoretical And Empirical Studies.* (Pp.Xxx-Xxx). Switzerland: Springer, 2023, Forthcoming.

Musayev, A. F. & Gazanfarli, M. K. (2022), "Fuzzy Modeling Of The Relationship Between Tax Administration Efficiency And Tax Obligations Fulfillment", Aliev, R. A., Kacprzyk, J. Pedrycz, W., Jamshidi, M., Babanli, M & Sadikoglu, F. M. (Ed) 11th International Conference On Theory And Application Of Soft Computing, Computing With Words And Perceptions And Artificial Intelligence- Icsccw-2021, 278–285.

Nadirov, O., Aliyev, K., Dehning, B., Sharifzada, I. & Aliyeva, R. (2021), "Life Satisfaction And Tax Morale İn Azerbaijan: Mediating Role Of Institutional Trust And Financial Satisfaction", *Sustainability*, 13, 12228.

Nerre, B. (2008), "Tax Culture: A Basic Concept For Tax Politics", *Economic Analysis & Policy*, 38(1), 153-167.

Nur-Tegin, K. D. (2008), "Determinants Of Business Tax Compliance", Submission To *The B.E. Journal Of Economic Analysis & Policy*, Published By The Berkeley Electronic Press.

Oğuz, E. S. (2011), "Toplum Bilimlerinde Kültür Kavramı", *Journal Of Faculty Of Letters*, 28(2), 123-139.

Osseiran, S. & Güneyli, A. (2020), "Fmrc Series Bibliographies On Syrian Refugees İn Türkiye: Social Integration", *Mirekoc Working Paper*.

Presidency Of The Republic Of Türkiye Strategy And Budget Presidency, 11. Kalkınma Planı, Retrieved From: Https://Www.Resmigazete.Gov.Tr/Eskiler/2019/07/20190723m1.Pdf. (Date Accessed: 01.03.2023).

Pryadilnikov, M. (2009), "Citizens (And Tax Inspectors) Against The State: Tracking Changes İn Attitudes Towards Tax Compliance İn Russia", 2001-2008, Paper Prepared For Presentation At American Political Science Association, Toronto, Canada, September 3-6.

Republic Of Türkiye Ministry Of Interior Presidency Of Migration Management, Uyum Strateji Belgesi Ve Ulusal Eylem Planı 2018-2023, Retrieved From: Https://Www.Goc.Gov.Tr/ Uyum-Strateji-Belgesi-Ve-Ulusal-Eylem-Plani (Date Accessed: 01.04.2023).

Republic Of Türkiye Ministry Of National Education (Meb) (2023), Social Cohesion And Life Education (Suye) Project, Retrieved From: **Hata! Köprü başvurusu geçerli değil.** (Date Accessed: 01.05.2023).

Revenue Administration (Gib), İller İtibariyle Genel Bütçe Vergi Gelirleri, Retrieved From: Https://Www.Gib.Gov.Tr/Sites/Default/Files/Fileadmin/User_Upload/Vı/Gbg/Tablo_75.Xls.Htm. (Date Accessed: 01.02.2023).

Rodriguez-Justicia, D. & Theilen, B. (2022), "Immigration And Tax Morale: The Role Of Perceptions And Prejudices, Empirical Economics", *Springer*, 62(4), 1801-1832, April.

Ruhoma, A. S. A. A. (2015), Examining The Influence Of Tax Fairness On Tax Compliance In Libya, Othman Yeop Abdullah Graduate School Of Business, Universiti Utara Malaysia, Master Of Science, Retrieved From: Https://Etd.Uum.Edu.My/5590/2/S815227_02.Pdf (Date Accessed: 03.10.2023)

Taşçı, Ö. & Kara, A. (2019), "The New Cohesion Policy Constructed In Türkiye", *Göç Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 260 – 313.

Tawheed, Q., Cong, W., Rafiqee, N., Qaderi, K. B., Sharifi, M. S. & Halimi, M. S. (2022)," The Impact Of Tax Evasion On Afghanistan's Economy", *Journal Of Asian Finance, Economics And Business*, 9 (9), 317–325.

The Organisation For Economic Co-Operation And Development (Oecd, 2019), Tax Morale: What Drives People And Businesses To Pay Tax?, Retrieved From: Https://Www.Oecd-İlibrary.Org/Sites/F3d8ea10-En/1/2/1/İndex.Html?İtemıd=/Content/Publication/F3d8ea10-En&_Csp_=0599eb7a098eeb10a5cc0ac941b69993&İtemıgo=Oecd&İtemcontenttype=Book#Section-D1e746, (Date Accessed: 01.02.2023)

Oecd (2022a), Key Figures On İmmigration And Emigration – Türkiye, Retrieved From: Https://Www.Oecd-İlibrary.Org/Sites/30fe16d2-En/1/3/8/38/İndex.Html?İtemıd=/Content/ Publication/30fe16d2-En&_Csp_=97175d429ae5e4e04cd3cccbbfc84945&İtemıgo= Oecd&İtem Contenttype=Book (Date Accessed: 01.03.2023).

Oecd (2022b), Revenue Statistics 2022 Türkiye, Retrieved From: Https://Www.Oecd.Org/Tax /Revenue-Statistics-Turkiye.Pdf (Date Accessed: 01.03.2023).

Turkish Statistical Institute (Turkstat) (2023), Yaşam Memnuniyeti Araştırması 2022, Retrieved From: Https://Data.Tuik.Gov.Tr/Bulten/Index?P=Yasam-Memnuniyeti-Aras Tirmasi-2022-49691#:~:Text=Evliler%20evli%20olmayanlardan%20daha%20mutlu& Text=Mutlu%20oldu%C4%9funu%20belirten%20evli%20bireylerin,9'unun%20mutlu%20oldu%C4%9fu%20g%C3%B6zlendi. (Date Accessed: 02.17.2023).

Tax Compliance. (T.Y.), Retrieved From: Https://Books.Google.Com/Ngrams/Graph?Content =Tax+Compliance&Year_Start=1800&Year_End=2000&Corpus=15&Smoothing=3&Share=&Direct_Url=T1%3b%2ctax%20compliance%3b%2cc0#T1%3b%2ctax%20compliance%3b%2cc1, (Date Accessed: 04.04.2018).

Sidik, M. H. J., Zandi, G. R. & Ruhoma, A. S. A. (2019), "Examining The Influence Of Fairness Perception On Tax Compliance Behavior Of The Libya Individual Taxpayers: The Moderating Tax Awareness And Tax Complexity", *Humanities & Social Sciences Reviews*, 7(2), 519-525.

Turper-Alışık, S., Altıok, B., Ağalday, B. & Köseoğlu-Darılmaz, F. (2022), "Etnik Ve Göçmen Azınlıklar İle Anket Çalışmaları: Türkiye Örnekleri Üzerine Yöntembilimsel Bir İnceleme", *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* Sayı 50, Denizli, 294-310.

United Nations (Un), Peace Dignity And Equality On A Healthy Planet, Migration, Retrieved From: Https://Www.Un.Org/En/Global-İssues/Migration (Date Accessed: 01.07.2023).

United Nations (Un), Peace Dignity And Equality On A Healthy Planet, Refugees, Retrieved From: *Https://Www.Un.Org/En/Global-İssues/Refugees* (Date Accessed: 01.07.2023).

United Nations (Un), Department Of Economic And Social Affairs Population Division, World Net Number Of Migrants (2021), Retrieved From: Https://Population.Un.Org/Wpp/ Download/Standard/Mostused/ (Date Accessed: 12.01.2023).

United Nations (Un), Un Data, Retrieved From: Https://Data.Un.Org/En/İso/Af.Html (Date Accessed: 01.14.2023).

United Nations (Un), Azerbaijan Data, Retrieved From: Https://Data.Un.Org/En/İso/Az.Html (Date Accessed: 01.14.2023).

United Nations (Un), Egypt Data, Retrieved From: Https://Data.Un.Org/En/İso/Eg.Html (Date Accessed: 01.14.2023).

United Nations (Un), Iran Data, Retrieved From: Https://Data.Un.Org/En/İso/İr.Html (Date Accessed: 01.14.2023).

United Nations (Un), Iraq Data, Retrieved From: Https://Data.Un.Org/En/İso/İq.Html (Date Accessed: 01.14.2023).

United Nations (Un), Libya Data, Retrieved From: Https://Data.Un.Org/En/İso/Ly.Html (Date Accessed: 01.14.2023).

United Nations (Un), Russia Data, Retrieved From: Https://Data.Un.Org/En/İso/Ru.Html (Date Accessed: 01.14.2023).

United Nations (Un), Syria Data, Retrieved From: Https://Data.Un.Org/En/İso/Sy.Html (Date Accessed: 01.14.2023).

United Nations (Un), Türkiye Data, Retrieved From: Https://Data.Un.Org/En/İso/Tr.Html (Date Accessed: 01.14.2023).

United Nations (Un), Turkmenistan Data, Retrieved From: Https://Data.Un.Org/En/İso/Tm.Html (Date Accessed: 01.14.2023).

United Nations (Un), Uzbekistan Data, Retrieved From: Https://Data.Un.Org/En/İso/Uz.Html (Date Accessed: 01.14.2023).

Uslaner, E. M. (2010), "Tax Evasion, Corruption, And The Social Contract İn Transition", For James Alm, Jorge Martinez-Vazquez, And Benno Torgler (Eds.), *Tax Compliance And Tax Evasion* (London: Routledge).

Uygun, E. & Kasa, H. (2017), "Vergi Yükü Kavramı: Türkiye Ve Diğer Oecd Ülkelerinin Karşılaştırılması (1965-2014 Yılları)", *International Journal Of Academic Value Studies (Javstudies),* 3(14), 30-38.

Üstübici, A., Kirişçioğlu, E. & Elçi, E. (2021), "Migration And Development: Measuring Migration Aspirations And The Impact Of Refugee Assistance İn Türkiye", Admıgov Deliverable 6.1, Istanbul: Koç University.

Yıldız, E. (2014), "Türkiye Ve Ab Ülkelerindeki Vergi Yüküne Yeniden Bakışı", *Vergi Raporu,* 172, 101-112.

KAYNAKÇA

Akgür, Zeynep Gökçe, (1997), *Türkiye'de Kırsal Kesimden Kente Göç Ve Bölgeler Arası Dengesizlik (1970-1993),* T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Akseki, Utku Ve Burcu Türkcan, (2016), "Türkiye'de Bölgesel Göç, Konut Ve İşgücü Piyasaları Üzerine Panel Nedensellik Analizleri", *International Congress Of Management Economy And Policy (Icomep),* Sayı: 26(27), 1871-1882.

Aksoy, Zeynep, (2012), "Uluslararası Göç Ve Kültürlerarası İletişim", *The Journal Of International Social Research,* Sayı: 5(20), 292-303.

Aktaş, Munise Tuba, (2014), "Göç Olgusu Ekonomik Kalkınmada İtici Güç Olabilir Mi?", *Aksaray Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* Sayı: 7(1), 37-48.

Aktaş, Erkan Ve Ahmet Şahin, (2019), "Harris-Todaro Göç Modeli: Türkiye Örneği", *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* Sayı: 28(1), 222-234.

Altunç, Ömer Faruk, Okyay Uçan Ve Abdulmenaf Akyıldız, (2017), "Dış Göçlerin Türkiye Ekonomisinde İşsizlik Enflasyon Ve Ekonomik Büyüme Üzerine Etkileri: Ekonometrik Bir Analiz", *Researcher: Social Science Studies,* Sayı: 5(8), 197-211.

Anh, Dang Nguyen, (2006), "Enhancing The Development Impact Of Migrant Remittances And Diaspora: The Case Of Vietnam", *Asia-Pacific Population Journal,* Sayı: 20(3), 111-122.

Bahar, Ozan Ve Fehime Korkmaz Bingöl, (2010), "Türkiye'de İç Göç Hareketlerinin İstihdam Ve İşgücü Piyasalarına Etkileri", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* Sayı: 15(2), 43-61.

Bahçekapılı, Cengiz Ve Buket Çetın, (2015), "The Impacts Of Forced Migration On Regional Economies: The Case Of Syrian Refugees İn Turkey", *International Business Research,* Sayı: (8)9, 1-15.

Bayraktar, Yüksel Ve Ayfer Özyılmaz, (2019), "Türkiye'de İç Göç Ve Ekonomik Büyüme", *İş Ve Hayat,* Sayı: 5(9), 100-111.

Blomqvıst, Ake G., (1978), "Urban Job Creation And Unemployment İn Ldcs: Todaro Vs. Harris And Todaro", *Journal Of Development Economics,* Sayı: 5(1), 3-18.

Boubtane, Ekrame, Jean-Christophe Dumont Ve Christophe Rault, (2016), "Immigration And Economic Growth İn The Oecd Countries 1986–2006", *Oxford Economic Papers,* Sayı: 68(2), 340-360.

Bove, Vincenzo Ve Leandro Elıa, (2017), "Migration, Diversity, And Economic Growth", *World Development,* Sayı: 89, 227-239.

Brueckner, Jan K. Ve Hyun A. Kım, (2001), "Land Markets İn The Harris Todaro Model: A New Factor Equilibrating Rural Urban Migration", *Journal Of Regional Science,* Sayı: 41(3), 507-520.

Cebula, Richard J., (1978), "An Empirical Note On The Tiebout-Tullock Hypothesis", *The Quarterly Journal Of Economics,* Sayı: 92(4), 705-711.

Cebula, Richard J. Ve Usha Naır-Reıchert, (2012), "Migration And Public Policies: A Further Empirical Analysis", *Journal Of Economics And Finance,* Sayı: 36, 238-248.

Ceritoğlu, Evren, H. Burcu Gürcihan Yüncüler, Huzeyfe Torun Ve Semih Tümen, (2017), "The Impact Of Syrian Refugees On Natives' Labor Market Outcomes İn Turkey: Evidence From A Quasi-Experimental Design", *Iza Journal Of Labor Policy,* Sayı: 6(1), 1-28.

Chamunorwa, Wilson Ve Courage Mlambo, (2014), "The Unemployment Impact Of Immigration İn South Africa", *Mediterranean Journal Of Social Sciences,* Sayı: 5(20), 2631-2640.

Chang, Hsiao-Chuan, (2014), "Do Guest Workers Rob Jobs? A Case Study Of Macau", *Journal Of Chinese Economics,* Sayı: 2(2), 21-38.

Clark, William A. V. Ve Regan Maas, (2015), "Interpreting Migration Through The Prism Of Reasons For Moves", *Population, Space And Place,* Sayı: 21(1), 54-67.

Çelik, Rümeysa Ve Irmak Arslan, (2018), "Göç Ve İşsizlik Arasındaki İlişki: Ampirik Bir Uygulama", *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi,* Sayı: 74, 65–75.

Çelikay, Ferdi, (2017), "İşsizlik, Kamu Harcamaları Ve İç Göçler Arasındaki Nedensellik İlişkileri: Türkiye Üzerine Bir İnceleme", *Maliye Araştırmaları Dergisi,* Sayı: 3(2), 205-219.

Day, Kathleen M., (1992), "Interprovincial Migration And Local Public Goods", *Canadian Journal Of Economics,* Sayı: 25(1), 123-144.

De Haas, Hein, (2010), "Migration And Development: A Theoretical Perspective", *International Migration Review,* Sayı: 44(1), 227-264.

Demir, Gülsen, (1997). *Göç Nedenleri Ve Göçlerin Beklentilerindeki Gerçekleşme Durumu: Bolu İli Kıbrısçık İlçesi Örneği,* Iı. Ulusal Sosyoloji Kongresi: Toplum Ve Göç, Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara.

Dorantes, Catalina Amuedo Ve Wei-Chiao Huang, (1997), "Unemployment, Immigration, And Nafta: A Panel Study Of Ten Major Us Industries", *Journal Of Labor Research,* Sayı: 18(4), 613-619.

Dökmen, Gökhan Ve Furkan Tosuner, (2019), "Türkiye'de Kamu Harcamaları Ve Vergilerin İç Göç Üzerindeki Etkileri", *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* Sayı: 19(3), 653-677.

Dücan, Engin, (2016), "Türkiye'de İç Göçün Sosyo-Ekonomik Nedenlerinin Bölgesel Analizi", *Ekonomik Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi,* Sayı: 12(2), 167-183.

El-Bahlawan, Eslam Ve Abdulla Al-Maadeed, (2018), "The Economic Impact Of Immigration On Host Countries: The Case Of Saudi Arabia", *Topics İn Middle Eastern And African Economies Proceedings Of Middle East Economic Association,* Sayı: 20(1), 1-40.

Erdoğan, Türkan, (2017), "Göç Ve Göçmen Kavramlarının Analizi", *Konya Araştırmaları: Göç Ve İskân,* Ed: Alaaddin Aköz Ve Doğan Yörük, Palet Yayınları, Konya.

Ergün, Özge Ruken, (2022), "Türkiye'de Göç Ve İşsizlik Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi,* Sayı: 11(4), 542-549.

Espınosa, Alexandra M. Ve Díaz-Emparanza, Ignacio, (2021), "The Long-Term Relationship Between International Labour Migration And Unemployment İn Spain", *Journal Of International Migration And Integration,* Sayı: 22(1), 145-166.

Fınnıe, Ross, (2004), "Who Moves? A Logit Model Analysis Of Inter-Provincial Migration İn Canada", *Applied Economics,* Sayı: 36(16), 1759-1779.

Fromentın, Vincent, (2012), "Migration And Unemployment Duration: The Case Of The Oecd Countries", *International Journal Of Social, Behavioral, Educational, Economic, Business And Industrial Engineering,* Sayı: 6(4), 487-493.

Furlanetto, Francesco Ve Ørjan Robstad, (2019), "Immigration And The Macroeconomy: Some New Empirical Evidence", *Review Of Economic Dynamics,* Sayı: 34, 1-19.

Gang Tıan, Gary Ve Jordan Shan, (1999), "Do Migrants Rob Jobs? New Evidence From Australia", *Australian Economic History Review,* Sayı: 39(2), 133-142.

Geıger, Martin Ve Antonie Pécoud, (2013), "Migration, Development And The Migration And Development Nexus". *Population, Space And Place,* Sayı: 19(4), 369-374.

Geıst, Claudia Ve Patricia A. Mcmanus, (2012), "Different Reasons, Different Results: Implications Of Migration By Gender And Family Status", *Demography,* Sayı: 49(1), 197-217.

Göv, Abdullah Ve Zerrin Dürü, (2017), "Göç Ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Seçilmiş Beş Ülke Üzerine Bir Ekonometrik Analiz", *International Journal Of Economic Studies,* Sayı: 3(4), 490-502.

Greenwood, Michael J., (1978), "An Econometric Model Of Internal Migration And Regional Economic Growth İn Mexico", *Journal Of Regional Science,* Sayı: 18(1), 17-30.

Günay, Enver, Dilek Atılgan Ve Emine Serin, (2017), "Dünya'da Ve Türkiye'de Göç Yönetimi", *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* Sayı: 7(2), 37-60.

Harrıs, John R. Ve Michael P. Todaro, (1970), "Migration, Unemployment And Development: A Two-Sector Analysis", *American Economic Review,* Sayı: 60(1), 126-142.

Iqbal, Kashif, Hui Peng Ve Muhammad Hafeez, (2020), "Analyzing The Effect Of Ict On Migration And Economic Growth İn Belt And Road (Brı) Countries", *Journal Of International Migration And Integration,* Sayı: 21(1), 307-318.

Karpat Çatalbaş, Gaye Ve Ömer Yarar, (2015), "Türkiye'deki Bölgeler Arası İç Göçü Etkileyen Faktörlerin Panel Veri Analizi İle Belirlenmesi", *Alphanumeric Journal,* Sayı: 3(1), 99-117.

Kıratoğlu, Emrah Ve İlknur Yeşim Dinçel, (2021), "Türkiye'de İç Göç Olgusunun Todaro Paradoksu Çerçevesinde Analizi: Ardl Sınır Testi Yaklaşımı", *İstanbul İktisat Dergisi,* Sayı: 71(2), 527-548.

Kondoh, Kenji Ve Shigemi Yabuuchı, (2012), "Unemployment, Environmental Policy, And International Migration", *The Journal Of International Trade & Economic Development,* Sayı: 21(5), 677-690.

Kónya, László, (2000), "Bivariate Causality Between Immigration And Long-Term Unemployment İn Australia, 1981-1998", *Victoria Univ. Applied Econ. Working Paper,* Sayı: 18/00.

Kwılınskı, Aleksy, Oleksii Lyulyov, Tetyana Pımonenko, Henryk Dzwıgol, Rafis Abazov Ve Denys Pudryk, (2022), "International Migration Drivers: Economic, Environmental, Social, And Political Effects", *Sustainability,* Sayı: 14(11), 1-17.

Lee, Everett S., (1966), "A Theory Of Migration", *Demography,* Sayı: 3, 47-57.

Lee, Hahn Shik, (1992), "Maximum Likelihood Inference On Cointegration And Seasonal Cointegration", *Journal Of Econometrics,* Sayı: 54(1-3), 1-47.

Lıebıg, Thomas, Patrick A. Puhanı Ve Alfonso Sousa Poza, (2007), "Taxation And Internal Migration-Evidence From The Swiss Census Using Community Level Variation İn Income Tax Rates", *Journal Of Regional Science,* Sayı: 47(4), 807-836.

Marr, William L. Ve Sıklos, Pierre L., (1994), "The Link Between İmmigration And Unemployment İn Canada", *Journal Of Policy Modeling,* Sayı: 16(1), 1-25.

Meçik, Oytun Ve Tığba Koyuncu, (2020), "Türkiye'de Göç Ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Toda-Yamamoto Nedensellik Testi", *İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi,* Sayı: 9(3), 2618-2635.

Morrıson, Philip S. Ve William A. V. Clark, (2011), "Internal Migration And Employment: Macro Flows And Micro Motives", *Environment And Planning A,* Sayı: 43(8), 1948-1964.

Nakagome, Masaki, (1989), "Urban Unemployment And The Spatial Structure Of Labor Markets: An Examination Of The "Todaro Paradox" İn A Spatial Context", *Journal Of Regional Science,* Sayı: 29(2), 161-170.

Nıedomysl, Thomas, (2011), "How Migration Motives Change Over Migration Distance: Evidence On Variation Across Socio-Economic And Demographic Groups", *Regional Studies,* Sayı: 45(6), 843-855.

Nurdoğan, Ali Kemal Ve Menekşe Şahin, (2019), "Türkiye'ye Yönelen Uluslararası Göç İşsizliğin Bir Nedeni Mi?", *Opus International Journal Of Society Researches,* Sayı: 11(18), 2201-2223.

Oktik, Nurgün, (1997), *Göç Olgusu Ve Türk Toplumu,* Iı. Ulusal Sosyoloji Kongresi: Toplum Ve Göç, Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara.

Özdemir, Dilek, (2018), "Türkiye'de Bölgelerarası İç Göç Hareketlerinin Belirleyicileri", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* Sayı: 22(3), 1337-1349.

Özpınar, Esra, Yasemin Satır Çilingir Ve Ayşegül Taşöz Düşündere, (2016), *Türkiye'deki Suriyeliler: İşsizlik Ve Sosyal Uyum,* Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı Yayınları, İstanbul.

Raghuram, Parvati, (2009), "Which Migration, What Development? Unsettling The Edifice Of Migration And Development", *Population, Space And Place,* Sayı: 15(2), 103-117.

Sağlam, Serdar, (2006), "Türkiye'de İç Göç Olgusu Ve Kentleşme", *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (Hütad),* Sayı: 5, 33-44.

Sancar Özkök, Canan Ve Yusuf Ekrem Akbaş, (2020), "Türkiye'de Düzey 2 Bölgeleri Ölçeğinde İç Göç Ve İşsizlik İlişkisinin Ekonometrik Analizi", *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi,* Sayı: 11(1), 41-57.

Schıller, Nina Glick, (2009), "A Global Perspective On Migration And Development", *Social Analysis,* Sayı: 53(3), 14-37.

Sumata, Claude, (2016), "The Informal Sector And The Internal Migration Process İn Developing Countries: An Examination Of The Todaro Paradox", *African Journal Of Frontiers Of Economics And Mathematics,* Sayı: 1, 45-56.

Şahin, Ahmet Ve Mehmet Yiğit, (2016), "Göç Ve İşsizlik Arasındaki İlişki: Türkiye Örneği (1980-2015)", *Türk Göçü 2016 Seçilmiş Bildiriler I,* Ed: Pınar Yazgan Ve Fethiye Tilbe, Transnational Press London, London.

Şahin, Ahmet, Erkan Aktaş Ve Sevgi Tüzün Rad, (2021), "Türkiye'de Kırdan Kente Göç-İşsizlik: Todaro Paradoksu", *Tarım Ekonomisi Dergisi,* Sayı: 27(1), 9-14.

Takagı, Yasuoki, (1984), "The Migration Function And The Todaro Paradox", *Regional Science And Urban Economics,* Sayı: 14(2), 219-230.

Tıebout, Charles M., (1956), "A Pure Theory Of Local Expenditures", *Journal Of Political Economy,* Sayı: 64(5), 416-424.

Todaro, Michael P., (1969), "A Model Of Labor Migration And Urban Unemployment İn Less Developed Countries", *The American Economic Review,* Sayı: 59(1), 138-148.

Todaro, Michael P., (1976), "Urban Job Expansion, Induced Migration And Rising Unemployment: A Formulation And Simplified Empirical Test For Ldcs", *Journal Of Development Economics,* Sayı: 3(3), 211-225.

Thomas, Michael J., (2019), "Employment, Education, And Family: Revealing The Motives Behind Internal Migration İn Great Britain", *Population, Space And Place,* Sayı: 25(4), 1-11.

Tuik, (2023a), Https://Data.Tuik.Gov.Tr/Kategori/Getkategori?P=Nufus-Ve-Demografi-109&Dil=1.

Tuik, (2023b), Https://Data.Tuik.Gov.Tr/Kategori/Getkategori?P=İstihdam-İssizlik-Ve-Ucret-108&Dil=1.

Tutar, Erdinç, Filiz Tutar Ve Mehmet Vahit Eren, (2012), "Yerel Kalkinma Ve Göç: Gaziantep Örneği", *Hukuk Ve İktisat Araştırmaları Dergisi,* Sayı: 4(1), 107-116.

Vakulenko, Elena, (2016), "Does Migration Lead To Regional Convergence İn Russia?", *International Journal Of Economic Policy İn Emerging Economies,* Sayı: 9(1), 1-25.

Wıhtol De Wenden, Catherine, (2017), "Migration And Development", *Ethnic And Racial Studies,* Sayı: 40(3), 434-442.

Yüceol, Hüseyin, (2011), "Türkiye'de İllerarası İşsizlik Oranı Farklılıkları, Göç Ve Ekonomik Kalkınma", *Sosyoekonomi,* Sayı: 15(15), 29-54.

Zenou, Yves, (2011), "Rural–Urban Migration And Unemployment: Theory And Policy Implications", *Journal Of Regional Science,* Sayı: 51(1), 65-82.

KAYNAKÇA

Afonso, W. B. (2018). The Effect of A State Income Tax on Migration: The Example of Connecticut, Journal of Public Policy, 38(1), 113–140.

Agrawal, D. R., Foremny, D. (2018). *Relocation of the Rich: Migration in Response to Top Tax Rate Changes from Spanish Reforms*.

Bhagwati, J. N. (July, 1979). International Migration of the Highly Skilled: Economics, Ethics and Taxes, *Third World Quarterly*, 1(3), 17-30.

Bonin, H., Raffelhüschen, B. and Walliser, J. (2000), Can Immigration Alleviate the Demographic

Burden?, *FinanzArchiv*, 57(1), 1-21.

Cohen, R., Lai, A. and Steindel, C. (July, 2014). State Income Taxes and Interstate Migration, *Business Economics*, 49(3), 176-190.

Collado, M.D., Iturbe-Ormaetxe, I. and Valera, G. (2004), Quantifying the Impact of Immigration on the SpanishWelfare State", *International Tax and Public Finance*, 11(3), 335-353.

Coomes, P. A., and Hoyt, W. H. (2008), Income Taxes and the Destination of Movers to Multistate MSAs, *Journal of Urban Economics*, 63(3), 920-937.

Conway, K. S. and Houtenville, A. J. (March, 2001). Elderly Migration and State Fiscal Policy: Evidence from the 1990 Census Migration Flows, *National Tax Journal*, 54(1), 103-123.

Coppel, J., Dumont, J.-C., Visco, I. (2001). Trends in Immigration and Economic Consequences, *OECD Economics Department Working Papers*, No. 284.

Denslow, D. and Pakhotina, N. (2005). The Effect of Local Taxes and Spendıng on the Migration of the Elderly to High-Amenity Destinations, *Proceedings. Annual Conference on Taxation and Minutes of the Annual Meeting of the National Tax Association*, 98, 407-414.

Dodds, D. (2017). Interstate Migration and State Taxes: A Natural Experiment in Montana, *Proceedings. Annual Conference on Taxation and Minutes of the Annual Meeting of the National Tax Association*, 110, 1-44.

Dökmen, G., Tosuner, F. (Güz, 2019). Türkiye'de Kamu Harcamaları ve Vergilerin İç Göç Üzerindeki Etkileri, *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 19(3), 653-677.

Egger, P., Radulescu, D.M. (2009), The Influence of Labour Taxes on the Migration of Skilled Workers, *World Economy*, 32, 1365-1379.

Gade, M. N., Adkins, L.C. (March, 1990). Tax Exporting and State Revenue Structures, *National Tax Journal*, 43(1), 39-52.

Geis, W., Uebelmesser, S., Werding, M. (2008). How do Migrants Choose Their Destination Country? An Analysis of Institutional Determinants, *CESifo Working Paper*, No. 2506, Munich:

Güllüpınar, F. (2012). Göç Olgusunun Ekonomi-Politiği ve Uluslararası Göç Kuramları Üzerine Bir Değerlendirme, *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, (4), 53-85.

Heady, C. (1987). Designing Taxes with Migration, *The Economic Journal*, 97, 87-98.

IMF, (2020). The Macroecobomic Effects of Global Migration, *World Economic Outlook: The GreatLockdown*.https://www.google.com/search?q=IMF%2C+(2020).+The+Macroecobomic+Effects+of+Global+Migration%2C+World+Economic+Outlook%3A (20.03.2023)

Kleven, H. J. Landais, C. and Saez, E. (August, 2013). Taxation and International Migration of Superstars: Evidence from the European Football Market, *The American Economic Review*, 103(5), 1892-1924.

Kleven, H. J., Landais, C. Saez, E. and Schultz, E. (2014). Migration and Wage Effects of Taxing Top Earners: Evidence from the Foreigners' Tax Scheme in Denmark, *The Quarterly Journal of Economics*, 333–378.

Liebig, T. and Sousa-Poza, A (2006). The Influence of Taxes on Migration: Evidence from Switzerland, *Cambridge Journal of Economics*, 30, 235–252.

Liebig, T., Puhani, P.A., Sousa-Poza, A. (2006). Taxation and Internal Migration—Evidence from the Swiss Census Using Community-Level Variation In Income Tax Rates.https://docs.iza.org/dp2374.pdf (03.03.2023).

Lucas, R. E. (2015). Internal Migration in Developing Economies: An Overview, *KNOMAD's Working Paper*, 6.

Mirrlees (1982). Migration and Optimal Income Taxes, *Journal of Public Economics*, 18, 319-341.

Morger, M. (2017). What Do Immigrants Value Most About Switzerland? Evidence of the Relative Importance of Income Taxes, *FinanzArchiv/Public Finance Analysis*, 73(4), 424-453.

Moretti, E. and Wilson, D. (July, 2017). The Effect of State Taxes on the Geographical Location of Top Earners: Evidence from Star Scientists, *The American Economic Review*, 107(7), 1858-1903.

Nowotny, K. (2011). Welfare Magnets, Taxation and the Location Decisions of Migrants to the EU, *WIFO Working Papers*, No. 393.

Uluslararası Göç Örgütü (2013). *Göç Terimleri Sözlüğü*. R. Perruchoud and J.Redpath – Cross (eds).

OECD (2013). *International Migration Outlook 2013*. https://www.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/international-migration-outlook-2013_migr_outlook-2013-en (04.03.2023)

OECD (2014). Is Migration Good for the Economy? *Migration Policy Debates*, https://www.oecd.org/migration/OECD%20Migration%20Policy%20Debates%20Numero%202.pdf (07.04.2023). (10.08.2023).

Özcan, E. (2011). Çağdaş Göç Teorileri Üzerine Bir Değerlendirme. http://www.sekeris.org.tr/dergi/multimedia/dergi/45_cagdas_goc_teorileri_uzerine_b ir_degerlendirme.pdf

Piketty T., Saez E. (2012). Optimal Labor Income Taxation. *NBER Working Paper,* No. 18521.

Pinto, C. (2003). Tax Competition And Eu Law, Kluwer Law International.

Portal, X. Ruiz del (2017). Optimal Mixed Taxation, Public Goods and the Problem of High-Skilled Emigration, *Journal of Economics*, 122(2), 97-119.

Solimano, A., Pollack, M. (2004), International Mobility of the Highly Skilled: The case between Europe and Latin America, *Working Paper*, Series No. 1.

Stark, O. and Bloom, D. E. (1985). The New Economics of Labor Migration, *The American Economic Review,* 75(2), 173-178.

Şahin, L., Şen, A. (2020). Uluslararası İşgücü Göçlerinin Ekonomik Etkileri: İşsizlik, Vergi Gelirleri, Verimlilik, *Yönetim Bilimleri Dergisi /Journal of Administrative Sciences*, 19(40), 375-394.

Şimşek, D. (2018). *Göç Oranı-Enflasyon-Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: En Fazla Göç Alan Sekiz Ülkenin Araştırılması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir.

Tiebout, C. (1956). Apure Theory of Local Expenditures, *Journal of Political Economy*, 64, 416–424.

Thompson, J. (2011). The Impact of Taxes on Migration In New England, Amherst: Political Economy Research Institute University of Massachusetts.

Vargas-Silva, C., Sumption, M., Walsh, P. W. (2022). BRIEFING: The Fiscal Impact of Immigration to the UK.

Young, C., Varner, C. (2014). Millionaire Migration and the Demography of the Elite, Proceedings. *Annual Conference on Taxation and Minutes of the Annual Meeting of the National Tax Association*, 107, 1-14.

Young, C., Luire, I. (2020). Millionaire Migration after the TCJA. *Proceedings. Annual Conference on Taxation and Minutes of the Annual Meeting of the National Tax Association*, 113, 1-18.

KAYNAKÇA

Altıok, B. ve Tosun, S. (2018). *How to co-exist? Urban refugees in Turkey: Prospects and Challenges.* UNESCO Chair on International Migration Policy Brief.

Baban, F., Ilcan, S. ve Rygiel, K. (2017). Syrian refugees in Turkey: Pathways to precarity, differential inclusion, and negotiated citizenship rights. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, *43*(1), 41-57.

Becker, S. O. ve Ferrara, A. (2019). Consequences of forced migration: A survey of recent findings. *Labour Economics, 59*, 1-16.

Bernard, W. S. (1976). Immigrants and refugees: Their similarities, differences, and needs. *International Migration, 14(*4), 267-280.

Blesch, K., Hauser, O. P. ve Jachimowicz, J. M. (2022). Measuring inequality beyond the Gini coefficient may clarify conflicting findings. *Nature Human Behaviour*, *6*(11), 1525-1536.

Brell, C., Dustmann, C. ve Preston, I. (2020). The labor market integration of refugee migrants in high-income countries. *Journal of Economic Perspectives, 34*(1), 94-121.

Bukuluki, P., Mwenyango, H., Katongole, S. P., Sidhva, D., & Palattiyil, G. (2020). The socio-economic and psychosocial impact of Covid-19 pandemic on urban refugees in Uganda. *Social Sciences & Humanities Open, 2*(1), 100045.

Buscher, D. (2011). New approaches to urban refugee livelihoods. *Refuge, 28*(2), 17-29.

Campbell, E. H. (2006). Urban Refugees in Nairobi: Problems of Protection, Mechanisms of Survival, and Possibilities for Integration. *Journal of Refugee Studies, 19*(3), 396–413.

Can Yaşar, M., İnal Kızıltepe, G., Uyanık, Ö., Özsüer, S., Kandır, A. ve Aslan, V. (2014). Afyonkarahisar İlinde Zorunlu İkamet Eden Sığınmacı Kadınların Sosyal Destek Algılarının İncelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 14*(33). 9-27.

Connor, P. (2010). Explaining the refugee gap: Economic outcomes of refugees versus other immigrants. *Journal of Refugee Studies, 23*(3), 377-397.

Danış, D. (2018). *Türkiye'de Kent Mültecileri ve Misafirperverlik*. TESEV.

Demirkol, A. (2023). Refugees in Urban Areas: Otherness, Exclusion, and Survival. *Turkish Red Crescent Journal of Humanitarian Action. 2*(1), 65-77.

Dorfman, R. (1979). A formula for the Gini coefficient. *The review of economics and statistics*, 146-149.

Elçi, E., Kirisçioglu, E. ve Üstübici, A. (2021). How Covid□19 financially hit urban refugees: evidence from mixed□method research with citizens and Syrian refugees in Turkey. *Disasters, 45*(1), 240-263.

Ertorer, S. E. (2021). Asylum regimes and refugee experiences of precarity: the case of Syrian refugees in Turkey. *Journal of refugee studies, 34*(3), 2568-2592.

Fawaz, M., Al-Hage, C. ve Harb, M. (2022). Unplanned links, unanticipated outcomes: Urban refugees in Halba (Lebanon). Environment and Planning D: *Society and Space, 40*(3), 486-507.

Gini, C. (1921). Measurement of inequality of incomes. *The economic journal*, *31*(121), 124-125.

Grabska, K. (2006). Marginalization in urban spaces of the global south: Urban refugees in Cairo. *Journal of refugee studies, 19*(3), 287-307.

https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr (Erişim Tarihi: 23.05.2023).

https://data.tuik.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 24.05.2023)

https://goc.gov.tr/gecici-koruma5638 (Erişim Tarihi: 23.05.2023).

Huq, A. ve Venugopal, V. (2021). DIY Entrepreneurship?–Self□reliance for Women Refugees in Australia. *International Migration, 59*(1), 126-142.

İçduygu, A. ve Şimşek, D. (2016). Syrian refugees in Turkey: Towards integration policies. *Turkish Policy Quarterly*, *15*(3), 59-69.

İŞKUR. (2022). *İşgücü Piyasası Araştırması: Afyonkarahisar İli 2022 Yılı Sonuç Raporu.* https://media.iskur.gov.tr/66859/afyonkarahisar.pdf (Erişim Tarihi: 25.07.2023)

Jackson, S. ve Bauder, H. (2014). Neither temporary, nor permanent: The precarious employment experiences of refugee claimants in Canada. *Journal of Refugee Studies, 27*(3), 360-381.

Jacobsen, K. (2006). Refugees and Asylum Seekers in Urban Areas: A Livelihoods Perspective. *Journal of Refugee Studies, 19*(3), 273–286.

Kayahan, C. (2022). Afyonkarahisar İlinin Sektörel Coğrafyası. G. Gürler Hazman ve İ. Ciğerci (Yay. haz.). *Afyonkarahisar İlinin Sosyoekonomik Analizi* içinde (ss. 65-84). Nobel Yayıncılık.

Kayahan, C. ve Gökgöz, H. (2022). Afyonkarahisar İlinin Demografik Yapısı ve Ekonomik İlişkisi. G. Gürler Hazman ve İ. Ciğerci (Yay. haz.). *Afyonkarahisar İlinin Sosyoekonomik Analizi* içinde (ss. 1-22). Nobel Yayıncılık.

Kayaoglu, A., Mencutek, Z. Ş. ve Chang, C. A. (2022). *Challenges and Resilience Strategies of Urban Refugee Entrepreneurs*. Economic Research Forum (ERF) Working Paper Series.

Khawaldah, H. ve Alzboun, N. (2022). Socio-economic and environmental impacts of Syrian Refugees in Jordan: A Jordanians' perspective. *Heliyon, 8*(8), e10005.

Kobia, K. ve Cranfield, L. (2009). Literature review: Urban refugees. *Refugees Branch, Citizenship and Immigration Canada,* 1-19.

Koizumi, K. ve Hoffstaedter, G. (2015). *Urban refugees: Challenges in protection, services, and policy*. Routledge.

Köse, M. (2018). Zorunlu Göç ve Doğurduğu Problemler: Afyonkarahisar'da Yaşayan Suriyeli Göçmenlerin Entegrasyon Sorunu. V. Özpolat (Yay. haz.). *Zorunlu Göçler ve Doğurduğu Sosyal Travmalar* içinde (ss. 113-131). Hegem Yayınları.

Landau, L. B. (2014). Urban refugees and IDPs. E. F. Qasmiyeh, G. Loescher, K. Long, ve N. Sigona (Yay. haz.). *The Oxford Handbook on Refugee and Forced Migration Studies* içinde (ss. 139–150). Oxford: Oxford University Press.

Lenner, K. ve Turner, L. (2019). Making refugees work? The politics of integrating Syrian refugees into the labor market in Jordan. *Middle East Critique, 28*(1), 65-95.

Sallan Gül, S., Türkmen, E. ve Kahya Nizam, Ö. (2019). Türkiye'de Emeğin En Savunmasız Hali: Şanlıurfa'da Suriyeli Mülteci Çocuk İşçi Olmak. *Çalışma ve Toplum, 2*(61), 917-940

Sanyal, R. (2012). Refugees and the city: An urban discussion. *Geography Compass, 6*(11), 633-644.

Sargın, S. (2018). *Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'deki Uyum Süreçleri: Afyonkarahisar Örneği*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi] Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Şengül, H. T. (2009). *Kentsel çelişki ve siyaset: Kapitalist kentleşme süreçlerinin eleştirisi.* İmge.

Tümtaş, M. S. (2018). Toplumsal dışlanmadan vatandaşlık tartışmalarına Suriyeli kent mültecileri. *Akdeniz İİBF Dergisi*, *18*(37), 26-47.

KAYNAKÇA

Auerbach, A. & Oreopoulos, P. (2000). The Fiscal Effect Of U.S. Immigration: A Generational-Accounting Perspective, *Tax Policy And The Economy*, 14, 123-156.

Balkan, B. Ve Tümen, S. (2016). Immigration And Prices: Quasi-Experimental Evidence From Syrian Refugees İn Turkey, *Journal Of Population Economics,* 29(3), 657-686.

Baltagi, B. H. (2008). *Econometric Analysis Of Panel Data,* John Wiley & Sons, England.

Bhukaor, R. (2019). Migration And Sustainable Development İn Thailand, *Asian Education And Development Studies*, 10(1), 83-94.

Boheım, R. & Mayr, K. (2005). Immigration And Public Spending, *Iza Discussion Paper,* 1834, 1-27.

Boubtane, E. Dumont, J.-C. & Rault, C. (2010). Immigration And Economic Growth İn The Oecd Countries 1986-2006: A Panel Data Analysis. *Iza Discussion Paper,* No 8681, 1-35.

Chojnicki, X. (2013). The Fiscal Impact Of Immigration İn France: A Generational Accounting Approach, *The World Economy,* 1065-1090.

Chojnicki, X. & Ragot, L. (2015). Impacts Of Immigration On An Ageing Welfare State: An Applied General Equilibrium Model For France, *Fiscal Studies*, Vol. 37/2, Pp. 258-284

Cortes, P. (2008). The Effect Of Low-Skilled Immigration On U.S. Prices: Evidence From Cpı Data, *Journal Of Political Economy,* 116(3), 381-422.

D'albis H. Boubtane, E. & Coulibaly, D. (2016). Immigration Policy And Macroeconomic Performance İn France, *Annals Of Economics And Statistics Number* No: 121/122, 279-308.

Göv, A. Ve Dürrü, Z. (2017). Göç Ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Seçilmiş Oecd Ülkeleri Üzerine Ekonometrik Bir Analiz, *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi,* 3(4), 491-502.

Gujarati, D. & Porter, D. (2010). *Essential Of Econometrics*. Mcgraw-Hill, New York.

Gündoğmuş, B. Ve Bayır, M. (2021). The Effect Of International Migration On Unemployment: An Empirical Analysis On The European Countries, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 10(4), 2204- 2217.

Gür, N. Ve Tatlıyer, M. (2018). Bütünlüklü Bir Fotoğraf Oluşturabilmek. *Suriyeli Sığınmacılar Ve Türkiye Ekonomisi Evrensel Tecrübe Işığında Bir Etkiyi Konuşmak*, Utesav. Http://Www.Utesav.Org.Tr/Dosyalar/Web_Dosya/Suriyeli-Siginmacilar-Ve-Turkiye-Ekonomisi-Raporu.Pdf. Erişim Tarihi: 27.02.2023.

Gür, N. (2017). Ülke Deneyimleri Işığında Uluslararası Göç Ekonomisi, *Seta*, Sayı: 224, 1-24.

Hansen, M. F. & Schultz-Nıelsen, M. L. & Tranæs, T. (2017). The Fiscal Impact Of Immigration To Welfare States Of The Scandinavian Type, *Journal Of Population Economics*, Vol. 30/3, Pp. 925-952.

International Organization For Migration. (2020). *World Migration Report 2020*, Https://Publications.İom.İnt/System/Files/Pdf/Wmr_2020.Pdf, (Erişim Tarihi: 10.03.2023).

Jean, S. & Jimenez, M. (2007). The Umemployment Impact Of Immigration İn Oecd Countries Economis Department, *Oecd Economics Department Working Paper* No: 563, 1-31.

Kancs, D'artis & Patrizio, L. (2018). Long-Term Social, Economic And Fiscal Effects Of Immigration Into The Eu: The Role Of The Integration Policy, *The World Economy,* 41(10), 2599–2630.

Köseoğlu, M. Ve Artan, G. (2020). Göç, İşsizlik Ve Gelir Arasındaki İlişkilerin Analizi: Oecd Ülkeleri Örneği, *Uluslararası Ekonomi Ve Yenilik Dergisi*, 6 (1), 61-81.

Lach, S. (2007). Immigration And Prices, *Journal Of Political Economy,* 115(4), 548-587.

Martin, P. (2007). *The Contribution Of Migrants Workers To Thailand: Towards*, International Labour Organization, Bangkok.

Miller, M. & Castles, S. (2008). *Göçler Çağı: Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketlilikleri (Çev: Bülent Uğur Bal Ve İbrahim Akbulut),* Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Ogunleye, B. (2016). *Uluslararası İşgücü Göçü, İşsizlik Ve Ekonomik Büyüme: Oecd Ülkeleri Üzerine Panel Veri Çalışması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.

Razin, A., Sadka, E. & Swagel, P. (2002). Tax Burden And Migration: A Political Economy Theory And Evidence, *Journal Of Public Economics*, 85, 167-190.

Rowthorn, R. (2008). *The Fiscal Impact Of Immigration On The Advanced Economies,* Oxford Review Of Economic Policy, 24(3), 560-580.

Sayın, Y., Usanmaz, A. Ve Aslangiri, F. (2016). Uluslararası Göç Olgusu Ve Yol Açtığı Etkiler: Suriye Göçü Örneği, *Kmü Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 18(31), 1-13.

Slack, A., Wu, J. & Nana, G. (2007). Fiscal Impacts Of Immigration, Economic Impacts Of Immigration Working Paper Series, Deparment Of Labour, New Zealand

Sparreboom, T., Puttanapong, N., Limskul, K. & Bowonthumrongchai, T. (2017). Immigration And Economic Growth İn Thailand, *How Immigrants Contributes To Thailand's Economy* Ed: Pathways İn Oecd/Ilo, Oecd Publishing, Paris.

Storesletten, K. (2003). Fiscal Implications Of Immigration: A Net Present Value Calculation, *The Scandinavian Journal Of Economics*, 105(3), 487-506.

Sussangkarn, C. (1996). Macroeconomic Impacts Of Migrant Workers: Analyses With A Cge Model, *Tdrı Quarterly Review*, 11(3), 3-11.

Şimşek, D. (2018). *Göç Oranı-Enflasyon-Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: En Fazla Göç Alan Sekiz Ülkenin Araştırılması* (Yayımlanmamış Yl Tezi). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.

Ünsal, A. (2019). Uluslararası Göç Kavramı Ve Uluslararası Göçün Ülke Ekonomileri Üzerinde Muhtemel Etkileri, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Ve Teknik Araştırmalar Dergisi,* Sayı 18, 60-61.

Yerdelen Tatoğlu, F. (2020). *Panel Veri Ekonometrisi*, Beta Yayınevi, İstanbul.

Zachariadis, M. (2012). Immıgration And International Prices, Journal Of International Economics, 87(2012), 298-311.

İnternet Kaynakları

Https://Sozluk.Gov.Tr, (Erişim Tarihi:16.03.2023).

Https://Stats.Oecd.Org/Index.Aspx?Datasetcode=Mıg, (Erişim Tarihi: 21.03.2023).

Https://Www.İmf.Org/En/Data (02.12.2022).

Https://Data.Worldbank.Org (02.12.2022).

Https://Www.Un.Org/En/Development/Desa/Population/Migration/Publications/Migrationreport/Docs/Migrationstock2019_Tenkeyfindings.Pdf (02.06.2023)

LİTERATURVERZEİCHNİS

BBMFI, Die Beauftragte der Bundesregierung für Migration, Flüchtlinge und Integration, https://www.integrationsbeauftragte.de/ib-de/ich-moechte-mehr-wissen-ueber/visum/assoziationsrecht-ewg-tuerkei-1872756, 2023.

Bundesamt für Migration und Flüchtlinge, (2022), „*Migrationsbericht 2021 Zentrale Ergebnisse*“ Nürnberg.

Bundeszentrale für Politische Bildung (bpb), (2022), „*Eingebürgerte Personen*“, https://www.bpb.de/kurz-knapp/zahlen-und-fakten/soziale-situation-in-deutschland/61637/eingebuergerte-personen/#page-hier...

Haase Marianne, Johannes Obergfell, (2013), „Türkei, Migrationsprofil und migrationspolitische Entwicklungen“, Bundesamt für Migration und Flüchtlinge, Working Paper 54,

Hänlein Andreas, (2003), „Sozialrechtliche Probleme türkischer Staatsangehöriger in Deutschland“, Annales XXXV, N. 52, 43-111.

Hoesch Kirsten, (2018), *Migration und Integration*, Eine Einführung, Springer VS.

Maier Ulrich, (2012), „Türkische Gastarbeiterkinder in den 1970-er Jahren“, Archivnachrichten 44, chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.landesarchiv-bw.de/media/full/53803.

Pohl Manfred, (2011), “*Das 50. Jahr der Türkischen Arbeitsmigration nach Deutschland- Das Resultat einer über 100 Jahre alten Beziehung am Historischen Beispiel der Bagdadbahn*“ (*Almanya'ya Türk İş Göç'ünün 50. Yılı - En Az 100 Yıl Önce Başlayan İlişkilerin Tarihi Bir Örneği: Bağdat Demiryolu*), In: 50 Jahre in Deutschland - Göçtürkler (*Almanya'da 50 Yıl: Göçtürkler*), Herausgeber/ Editör: Latif Çelik, Institut für Kultur, Geschichte und Integrationsstudien (Kültür, Tarih ve Entegrasyon Araştırmaları Enstitüsü).

Räde Hubertus, (2011), “*50. Jahrestag Türkische Migration in Deutschland*“ (*Almanya'ya Türk İş Göç'ünün 50. Yılında*), In: 50 Jahre in Deutschland - Göçtürkler (*Almanya'da 50 Yıl: Göçtürkler*), Herausgeber/ Editör: Latif Çelik, Institut für Kultur, Geschichte und Integrationsstudien (Kültür, Tarih ve Entegrasyon Araştırmaları Enstitüsü).

Schmidt Manfred, (2011), “*Das 50. Jahr der Türkischen Arbeitsmigration nach Deutschland*“ (*Almanya'ya Türk İş Göç'ünün 50. Yıldönümü*), In: 50 Jahre in Deutschland - Göçtürkler (*Almanya'da 50 Yıl: Göçtürkler*), Herausgeber/ Editör: Latif Çelik, Institut für Kultur, Geschichte und Integrationsstudien (Kültür, Tarih ve Entegrasyon Araştırmaları Enstitüsü).

Schürmann Philipp, (2016), Das Ausländerrecht in der Bundesrepublik, Historische Entwicklung, Abgrenzung und Umsetzung, e-book, https://www.grin.com/document/342853.

Statistisches Bundesamt (2001) , Ausländische Bevölkerung in Deutschland, Wiesbaden.

Statistisches Bundesamt, https://www.destatis.de/DE/Themen/Gesellschaft-Umwelt/Bevoelkerung/Migration-Integration/Tabellen/migrationshintergrund-schulabschluss.html.

Yıldız Şerife, (2000) „*Interkulturalität aus der Sicht der Beziehungen zwischen der Türkei und der Europäischen Union*“, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Cilt: 17, Sayı: 2, ss. 15-40.

KAYNAKÇA

Anuar, Azyyati, Nur Fakhzan Marwan, John Smıth, And Arshian Sharif, (2022). Bibliometric Analysis Of İmmigration And Environmental Degradation: Evidence From Past Decades. Environmental Science And Pollution Research, 1-13.

Vergara, Armenta, Rosa Maria, (2018). Tendencias Recientes En İnvestigación Sobre Migración Laboral. Estudios De Región: Crecimiento Urbano, Mercado Laboral E İnstituciones.

Aydın, Fatma Fehime, Cemalettin Levent, (2021). Göçün Sosyo-Ekonomik Etkileri: Düzey-1 Bölgelerinde Ekonometrik Bir Uygulama. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (38), 397-427.

Beşel, Furkan, Fatih Yardımcıoğlu, (2017). Maliye Dergisi'nin Bibliyometrik Analizi: 2007-2016 Dönemi. *Maliye Dergisi*, 172, 133-151.

Chumky, Tahmina, Mrittika Basu, Kenichiro Onıtsuka And Satoshi Hoshıno, (2022). The Current Research Landscape Of Disaster-İnduced Migration: A Systematic Review And Bibliometric Analysis. International Journal Of Disaster Risk Reduction, 102931.

Dabıc, Marina, Bozidar Vlacıc, Justin Paul, Dana, Leo-Paul Dana, Sreevas Sahasranamam, And Beata Glınka, (2020). Immigrant Entrepreneurship: A Review And Research Agenda. Journal Of Business Research, 113, 25-38.

Dragıcevıc, Daniel, Maja Niksic Radıc And Maja Buljat, (2022, September). Bibliometric Analysis Of Migration-Tourism-Terrorism Nexus. In Business Development And Economic Governance İn Southeastern Europe: 13th International Conference On The Economies Of The Balkan And Eastern European Countries (Ebeec), Pafos, Cyprus, 2021 (Pp. 325-338). Cham: Springer International Publishing.

Karakaya, Handan, (2020). Türkiye'de Göç Ve Etkileri. *Fırat Üniversitesi Uluslararası İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(2), 93-130.

Marettı, Mara, Alice Tontodımamma And Philipp Bıerman, (2019). Environmental And Climate Migrations: An Overview Of Scientific Literature Using A Bibliometric Analysis. International Review Of Sociology, 29(2), 142-158.

Moed, Henk, F., M'hamed Aısatı And Andrew Plume, (2013). Studying Scientific Migration In Scopus. Scientometrics, 94, 929-942.

Pıguet, Etienne, Raoul Kaenzıg And Jeremie Guelat, (2018). The Uneven Geography Of Research On "Environmental Migration". Population And Environment, 39, 357-383.

Prıtchard, Alan, (1969). Statistical Bibliography Or Bibliometrics. Journal Of Documentation, 24(4), 348–349.

Sweıleh, Waleed M., Kolitha Wıckramage, Kevin Pottıe, Charles Huı, Bayard Roberts, Ansam F. Sawalha And Saed H. Zyoud, (2018). Bibliometric Analysis Of Global Migration Health Research İn Peer-Reviewed Literature (2000–2016). Bmc Public Health, 18(1), 1-18.

Trost, Matthias, Eileen M. Wanke, Daniela Ohlendorf, Doris Klıngelhofer, Markus Braun, Jan Bauer, David A. Groneberg, David Quarcoo And Dorthe Bruggmann, (2018). Immigration: Analysis, Trends And Outlook On The Global Research Activity. Journal Of Global Health, 8(1).

Van Eck, Ness, Ludo Waltman, (2010). Software Survey: Vosviewer, A Computer Program For Bibliometric Mapping Scientometrics, 84(2), 523-538.

Van Eck, Ness, Ludo Waltman, (2023). Manual For Vosviwer. Http:// Www.Vosviewer.Com/Download. (Erişim Tarihi: 10.04.2023)

Zan, Burcu Umut, (2019). Doğrudan Atıf, Ortak Atıf Ve Bibliyografik Eşleşme Yaklaşımlarına Dayalı Olarak Araştırma Alanlarının Değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 501-516.

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERDE EKONOMİK GÖRÜNÜM

Editörler

Prof. Dr. Hatice ERKEKOĞLU

Prof. Dr. Kıvanç Halil ARIÇ

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6559-28-8

Ekim 2023

Sayfa Düzeni/Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERDE İHRACATA YÖNELİK BÜYÜME HİPOTEZİNİN TESTİ: N11 ÜLKELERİ ÖRNEĞİ 1
Hatice ERKEKOĞLU
Ayşe Nur DEMİR

BRIC ÜLKELERİNDE EKONOMİ POLİTİKA BELİRSİZLİĞİ VE BORSA İLİŞKİSİ: BOOTSTRAP PANEL GRANGER NEDENSELLİK ANALİZİ 16
Fatih YETER

EKONOMİK KOMPLEKSİTE'NİN EKOLOJİK AYAK İZİ ÜZERİNE OLASI ETKİSİ: MINT ÜLKELERİ ÖRNEĞİ 28
Nalan Kangal

FİNANSAL GELİŞMİŞLİK ENDEKSİ, BÜYÜME VE KÜRESELLEŞME: TÜRKİYE EKONOMİSİNDEN KANITLAR 44
Hilal ŞEKER

AR-GE HARCAMALARI VE YÜKSEK TEKNOLOJİ ÜRÜN İHRACATININ EKONOMİK KALKINMA ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ 58
Ferhat PEHLİVANOĞLU
Zeynep NARMAN

SEÇİLMİŞ ASYA ÜLKELERİNDE CARİ İŞLEMLER HESABININ BELİRLEYİCİLERİ 68
Najibul KASHEM
Kıvanç Halil ARIÇ

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERDE SAĞLIK HARCAMALARI VE EKONOMİK BÜYÜME İLİŞKİSİ: TÜRKİYE UYGULAMASI 84
Hasan Çebi BAL
Filiz KUTLUAY TUTAR
Hatice ŞAHİN ÖKTEM

DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLARIN EKONOMİK BÜYÜME VE GENÇ İSTİHDAM ÜZERİNE ETKİSİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ 93
Hasan Çebi BAL
Filiz KUTLUAY TUTAR
Merve EKİCİ

TURİZM SEKTÖRÜNDE TEKNOLOJİNİN KULLANIMI VE EKONOMİK ETKİLERİ 104
Soner BEŞCANLAR

KAYNAKÇA

Abu-Bader, S., Abu-Qarn, Aamer S. (2008). Financial Development and Economic Growth: The Egyptian Experience. *Journal of Policy Modeling*, 30(5), 887-898.

Ağayev, S. (2011). İhracat ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: 12 Geçiş Ekonomisi Örneğinde Panel Eştümleşme ve Panel Nedensellik Analizleri. *Ege Akademik Bakış*, 11(2), 241-254.

Akcan, A. T., Metin, İ. (2018). Dış Ticaretin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: Türkiye Örneği. *Turkish Studies Economics, Finance and Politics*, 13/14, 1-14.

Alonaizi, B. R., Gadhoum, Y. (2017). The Next 11: Emerging Investment Market. *Asia Pasific Journal of Advanced Business and Social Studies*, 3(2), 44-53.

Aslan, A., Topcu, E. (2018). İhracata Dayalı Büyüme Hipotezine Yeni Bir Yaklaşım: Türkiye Ekonomisi Üzerine Sektörel Bir Uygulama. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (20), 119-134

Aytaç, A. (2017). Ekonomik Büyüme – İhracat İlişkisi: 2001-2016 Türkiye Örneği. *Social Sciences Research Journal*, 6(4), 214-222.

Aytaç, A. ve Akduğan, U. (2012). Dış Ticaret ve Ekonomik Büyüme Üzerine Bir Nedensellik Analizi: 2001-2011 Örneği. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 55-70.

Ayvaz Güven, E.,T. (2021). İhracata Dayalı Büyüme Modeli: Türkiye Örneği (1980-2020). *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(1), 63-70.

Awokuse, T. O. (2008). Trade Openness and Economic Growth: Is Growth Export-led or Import-led. *Applied Economics*, 40, 1-29.

Bal, H., Erdoğan, E., & Yıldırım K. (2022). İhracata Dayalı Büyüme Hipotezinin Test Edilmesi: Malezya Ekonomisi Örneği. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 31(1), 308-321.

Biemudo, K., Antonio, R., & Agustin, Nicasio Angelo J. (2022). An Empirical Analysis on the Impact of International Trade in Philippine Economic Growth. *Journal of Economics, Finance and Accounting Studies*, 4(1), 607-628.

Bilgin, C., Şahbaz, A. (2009). Türkiye'de Büyüme ve İhracat Arasındaki Nedensellik İlişkileri. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 177-198.

Çetin, R., Karadaş, S. (2018). Han Nehri Mucizesi: Ekonomik Kalkınmada Güney Kore Örneği. *İstanbul İktisat Dergisi*, 68(1), 93-112.

Daoud, H. E., Basha, M. (2015). Export-Led Growth: Time Series Approach Analysis "Case of Jordan, Kuwait, and Egypt. *European Scientific Journal*, 11(7), 229-239.

Demirhan, E. (2005). Büyüme ve İhracat Arasındaki Nedensellik İlişkisi: Türkiye Örneği. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 60(4), 75-88.

Dolu, A., Göksel, T. (2017). NAFTA' nın Meksika Ekonomisi Üzerindeki Etkileri: Sentetik Kontrol Metot Yaklaşımı. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(3), 915-926.

Dura, C., Beşer, M.K., & Acaroğlu, H. (2017) Türkiye'nin İhracata Dayalı Büyümesinin Ekonometrik Analizi. *Ege Akademik Bakış*, 17(2), 295-310.

Durğun, B., Durğun, F. (2018). Yenilenebilir Enerji Tüketimi ile Ekonomik Büyüme Arasında Nedensellik İlişkisi: Türkiye Örneği. *International Review of Economics and Management*, 6(1), 1-27.

Eea, C.Y. (2015). "Export-Led Growth Hypothesis: Empirical Evidence from Selected Sub-Saharan African Countries". 7th International Economics & Business Management Conference, 5th & 6th October.

Ersin, İ. (2018). İhracata Dayalı Büyüme Hipotezinin Test Edilmesi: MINT Ülkeleri Örneği. *Ekonomi, İşletme ve Maliye Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 26-38.

Gazel, S. (2017). BİST Sınai Endeksi ile Çeşitli Metaller Arasındaki İlişki: Toda-Yamamoto Nedensellik Testi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (52), 287-299.

Göçer, İ., Hepkarşı, N. (2013). İhracat-Büyüme İlişkisi: Yapısal Kırılmalı Bir Analiz. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 1(4), 57-87.

Göktaş, P., Pekmezci, A., & Bozkurt, K. (2019). Ekonometrik Serilerde Uzun Dönem Eşbütünleşme ve Kısa Dönem Nedensellik (Makroekonomik Verilerle Eviews ve Stata Uygulamaları). Ankara: Gazi Kitabevi.

Hameed, I., Iqbal, A. & Devi, K. (2012). Relationship between Exports and Economıc Growth of Pakistan. *European Journal of Socıal Sciences*, 32(3), 453-460.

Hüseyni, İ., Çakmak, E. (2016). Türkiye'de İhracat ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Eşbütünleşme ve Nedensellik Analizi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 30(4), 831-844.

https://data.worldbank.org/ (Erişim Tarihi: 08.08.2023).

Kardaşlar, A. (2022). Türkiye'de İhracata Dayalı Büyüme Hipotezi Geçerliliğinin Yeniden İncelenmesi. *Yönetim ve Ekonomi*, 29(3), 443-461.

Khalafalla, K. Y., Webb, A. J. (2001). Export-led Growth and Structural Change: Evidence from Malaysia. *Applied Economics*, 33(13), 1073-1715.

Kim, B., Kyophilavong, P., Nozaki, K., & Charoenrat, T. (2022). Does the Export-led Growth Hypothesis Hold for Myanmar? *Global Business Review*, 23(1), 48-60.

Kollie, G. B. (2020). Retesting the Export-Led Growth Hypothesis: A Panel Data Analysis. *African Journal of Economic Review*, 8(2), 258-275.

Konak, A. (2020). G-7 Ülkelerinde İhracatın Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: Panel Nedensellik Analizi. *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(21), 232-251.

Köse, Z., Gültekin, H. (2019). Ekonomik Büyümenin Bir Belirleyicisi Olarak Dış Ticaret: NAFTA Ülkeleri Örneği. *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi*, 5(2), 139-151.

Mamun, K. A., Nath, H. K. (2005). Export-led Growth in Bangladesh: A Time Series Analysis. *Applied Economics Letters*, 12(6), 361-364.

Manni, U. H., Siddiqui, S. A., & Afzal, M. N. I. (2012). An Empirical Investigation on Trade Openness and Economic Growth in Bangladesh Economy. *Asian Social Science*, 8(11), 154-159.

Mert, M., & Çağlar, A. E. (2019). Eviews ve Gauss Uygulamalı Zaman Serileri Analizi. Ankara: Detay Yayıncılık.

Mohajan, H. K. (2013). Economic Development of Bangladesh. *Journal of Business Management and Administration*, 1(4), 41-48.

Mustafa, S., Zafar, A. (2017). China Pakistan Economic Corridor: Importance and Challenges for Pakistan and China. *International Journal of Social Science and Economic Research*, 2(11), 5059-5068.

Oğuztürk, B. S. (2011). Güney Kore'nin Kalkınmasında İnovasyonun Rolü. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 3(5), 48-53.

Oxley, L. (1993). Cointegration, Causality and Export-led Growth in Portugal, 1865-1985. *Economics Letters*, 43, 163-166.

Özcan, B., Özçelebi, O. (2013). İhracata Dayalı Büyüme Hipotezi Türkiye İçin Geçerli Mi? *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 20(1), 1-14.

Panas, E., Vamvoukas G. (2002). Further Evidence on the Export-Led Growth Hypothesis. *Applied Economics Letters*, 9(11), 731-735.

Pata, U. K. (2017). Türkiye'de Dış Ticaret ve Ekonomik Büyüme İlişkileri: Toda-Yamamoto Nedensellik Analizi (1971-2014). *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 31(1), 119-134.

Rahman, Md. T. (2017). Role of Agriculture in Bangladesh Economy: Uncovering the Problems and Challenges. *International Journal of Business and Management Invention*, 6(7), 36-46.

Saleem, A. ve Sial, N. H. (2015). Exports-Growth Nexus ın Pakistan Cointegration and Causality Analysis. *Pakistan Economic and Social Review*, 53(1), 17-46.

Sandalcılar, A. R. (2012). BRIC Ülkelerinde Ekonomik Büyüme ve İhracat Arasındaki İlişki: Panel Eşbütünleşme ve Panel Nedensellik. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(1), 161-179.

Sanu, M.S. (2019). Is the Export-led Growth Hypothesis Valid for India? Another Look at the Evidence. *Indian Journal of Economics and Development,* 15(3), 331-340.

Serletis, A. (1992). Export Growth and Canadian Economic Development. *Journal of Development Economics*, 38(1), 134-145.

Shihab, R. A., Soufan, T. Ve Abdul-Khaliq, S. (2014). The Causal Relationship between Exports and Economic Growth in Jordan. *Global Journal of Management and Business Research: B Economics and Commerce*, 14(1), 119-124.

Sulaiman, L. A., Azeez, B.A. (2012). Effect of External Debt on Economic Growth of Nigeria. *Journal of Economics and Sustainable Development*, 3(8), 71-80.

Şahbaz, A., Ağır, H., & Yanar, R. (2014). Seçilmiş Asya Ülkeleri için İhracata Dayalı Büyüme Modeli: Panel Eşbütünleşme ve Nedensellik Analizi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 12(22), 24-46.

Şak, N. (2021). Orta Gelir Tuzağı: N11 Ülkeleri Üzerine Bir İnceleme. *İstatistik Araştırma Dergisi*, 11(1), 23-36.

Şimşek, M. (2003). İhracata Dayalı-Büyüme Hipotezinin Türkiye Ekonomisi Verileri ile Analizi, 1960-2002. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(2), 43-63.

Taban, S., Aktar, İ. (2008). An Empirical Examinatıon of the Export-Led Growth Hypothesis in Turkey. *Journal of Yasar Unıversity,* 3(11), 1535-1551, presented at he First International Conference on Business, Management and Economics Organized 16-19 June 2005, Çeşme-İzmir, Turkey.

Takım, A. (2010). Türkiye'de GSYİH ile İhracat Arasındaki İlişki: Granger Nedensellik Testi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* ,14(2), 315-330.

Temiz, D. (2010). Türkiye'de Reel İhracat ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: 1965-2009 Dönemi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 3(1-2), 71-82.

Uroos, A., Shabbir, M. S., Zahid, M. U., Yahya, G., Abbasi, B. A. (2021). Economic Analysis of Corruption: Evidence from Pakistan. *Transnational Corporations Review*, 14(1), 1-16.

Van, V. I., Sudhipongpracha, T. (2015). Exploring Government Budget Deficit and Economic Growth: Evidence from Vietnam's Economic Miracle. *Asian Affairs: An American Review*, 42(3), 127-148.

Yapraklı, S. (2007). İhracat ile Ekonomik Büyüme Arasındaki Nedensellik: Türkiye Üzerine Ekonometrik Bir Analiz. *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 34 (Haziran), 97-112.

Yardımcıoğlu, F., Gülmez, A. (2013). Türk Cumhuriyetlerinde İhracat ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Panel Eşbütünleşme ve Panel Nedensellik Analizi. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, 8(1), 145-161.

Yılgör, M., Karahan, Ö., & Öndeş, H. (2021). Türkiye'de İhracat ile Ekonomik Büyüme Arasındaki Etkileşimin Analizi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 17(1*),* 161-179.

Kaynakça

Arnold, I. J., & Vrugt, E. B. (2008). Fundamental uncertainty and stock market volatility. *Applied Financial Economics*, *18*(17), 1425-1440.

Arouri, M., Estay, C., Rault, C., & Roubaud, D. (2016). Economic policy uncertainty and stock markets: Long-run evidence from the US. *Finance Research Letters*, *18*, 136-141.

Asgharian, H., Christiansen, C., & Hou, A. J. (2023). The effect of uncertainty on stock market volatility and correlation. *Journal of Banking & Finance*, 106929.

Baker, S. R., Bloom, N., & Davis, S. J. (2016). Measuring economic policy uncertainty. *The quarterly journal of economics*, *131*(4), 1593-1636.

Breusch, T. S., & Pagan, A. R. (1980). The Lagrange multiplier test and its applications to model specification in econometrics. *The review of economic studies*, *47*(1), 239-253.

Dzielinski, M. (2012). Measuring economic uncertainty and its impact on the stock market. *Finance Research Letters*, *9*(3), 167-175.

Emirmahmutoglu, F., & Kose, N. (2011). Testing for Granger causality in heterogeneous mixed panels. *Economic Modelling*, *28*(3), 870-876.

Fisher, R. A. (1932). *Statistical Methods for Research Workers*, Oliver & Boyd, Edinburgh, 4th Edition.

Granger, C. W. (1969). Investigating causal relations by econometric models and cross-spectral methods. *Econometrica: journal of the Econometric Society*, 424-438.

Holtz-Eakin, D., Newey, W., & Rosen, H. S. (1988). Estimating vector autoregressions with panel data. *Econometrica: Journal of the econometric society*, 1371-1395.

Kang, W., & Ratti, R. A. (2013). Oil shocks, policy uncertainty and stock market return. *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*, *26*, 305-318.

Kónya, L. (2006). Exports and growth: Granger causality analysis on OECD countries with a panel data approach. *Economic Modelling*, *23*(6), 978-992.

Kundu, S., & Paul, A. (2022). Effect of economic policy uncertainty on stock market return and volatility under heterogeneous market characteristics. *International review of economics & finance*, *80*, 597-612.

Liu, L., & Zhang, T. (2015). Economic policy uncertainty and stock market volatility. *Finance Research Letters*, *15*, 99-105.

Lütkepohl, H. (2004). *Vector autoregressive and vector error correction models* (pp. 86-158). Cambridge University Press.

Mert, M., & Çağlar, A. E. (2019). *Eviews ve Gauss uygulamalı zaman serileri analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Pastor, L., & Veronesi, P. (2012). Uncertainty about government policy and stock prices. *The journal of Finance*, *67*(4), 1219-1264.

Pesaran, M. H. (2007). A simple panel unit root test in the presence of cross-section dependence. *Journal of applied econometrics*, *22*(2), 265-312.

Pesaran, M. H., & Yamagata, T. (2008). Testing slope homogeneity in large panels. *Journal of econometrics*, *142*(1), 50-93.

Sims, C. A. (1972). Money, income, and causality. *The American economic review*, *62*(4), 540-552.

Sims, C. A. (1980). Macroeconomics and reality. *Econometrica: journal of the Econometric Society*, 1-48.

Škrinjarić, T., & Orlović, Z. (2020). Economic policy uncertainty and stock market spillovers: Case of selected CEE markets. *Mathematics*, *8*(7), 1077.

Sum, V. (2012). The impulse response function of economic policy uncertainty and stock market returns: a look at the Eurozone. *Journal of International Finance Studies*, *12*(3), 100-105.

Toda, H. Y., & Yamamoto, T. (1995). Statistical inference in vector autoregressions with possibly integrated processes. *Journal of econometrics*, *66*(1-2), 225-250.

Wu, T. P., Liu, S. B., & Hsueh, S. J. (2016). The causal relationship between economic policy uncertainty and stock market: A panel data analysis. *International Economic Journal*, *30*(1), 109-122.

Xu, Y., Wang, J., Chen, Z., & Liang, C. (2021). Economic policy uncertainty and stock market returns: New evidence. *The North American journal of economics and finance*, *58*, 101525.

Yuan, D., Li, S., Li, R., & Zhang, F. (2022). Economic policy uncertainty, oil and stock markets in BRIC: Evidence from quantiles analysis. *Energy Economics*, *110*, 105972.

Yun, J., Kang, J., & Kwon, K. Y. (2021). US economic uncertainty and the Korean stock market reaction. *Emerging Markets Finance and Trade*, *57*(10), 2946-2976.

KAYNAKÇA

Adebayo, T. R., Rjoub, H., Akadiri, S. S., Oladipupo, S. D., Sharifand, A. & Adeshola, I. (2022). The Role Of Economic Complexity in The Environmental Kuznets Curve Of MINT Economies: Evidence from Method of Moments Quantile Regression. *Environmental Science and Pollution Research*, 29, 24248-24260.

Algan, N, Bal, H. & Manga, M. (2021). *N-11 Ülkelerinde Ekonomik Karmaşıklık ve Çevresel Bozulma İlişkisine Yönelik Ampirik Analiz*. International Conference On Eurasian Economies 2021.

Ansari, M. A., Haider, S. & Masood, T. (2021). Do Renewable Energy and Globalization Enhance Ecological Footprint: An Analysis of Top Renewable Energy Countries? *Environmental Science and Pollution Research*, 28, 6719-6732.

Bucak, Ç. (2022). G8 Ülkelerinde ve Türkiye'de Ekonomik Karmaşıklık ve Ekolojik Ayak İzi İlişkisi: Toda-Yamamoto Nedensellik Testi Analizi, *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi,* 22(1), 1-16.

Can, M. & Gozgor, G. (2017). The Impact of Economic Complexity on Carbon Emissions: Evidence from France. *Environ. Sci. Pollut. Res.* 24, 16364-16370.

Chu, L. K. Dogan, B. Abakah, E. J. A. Ghosh, S. & Albeni, M. (2023). Impact of Economic Policy Uncertainty, Geopolitical Risk, and Economic Complexity on Carbon Emissions and Ecological Footprint: An İnvestigation of The E7 Countries. *Environmental Science and Pollution Research*, 30, 34406–34427.

Dogan, E. Taspinar, N. & Gokmenoglu, K. K. (2019). Determinants of Ecological Footprint in MINT Countries. *Energy & Environment*, 30(6), 1065-1086.

Dogan, B., Driha, O. M., Balsalobre Lorente, D. & Shahzad, U. (2020). The Mitigating Effects of Economic Complexity and Renewable Energy on Carbon Emissions in Developed Countries. *Sustainable Development*, 29(1), 1-12.

Dogan, E., Majeed, M.T. & Luni, T. (2022). Revisiting The Nexus of Ecological Footprint, Unemployment and Renewable and Non-Renewable Energy For South Asian Economies: Evidence From Novel Research Methods. *Renew. Energy*, 194, 1060-1070.

Hidalgo C.A & Hausmann R. (2009). The Building Blocks of Economic Complexity. *Proc Natl Acad Sci*, 106(26),10570-10575.

Javeed, S. Siddique, H. M. A. & Javed, F. (2023). Ecological Footprint, Globalization and Economic Growth: Evidence From Asia. *Environmental Science and Pollution Research,* DOI: 10.1007/s11356-023-27754-z.

Kangal, N. Eroğlu, İ. & Çoban, M. N. (2018). İş Yapma Kolaylığı Kapsamında MINT Ülkeleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13(2), 21-48.

Khan, S, Yahong, W. & Chandio, A. A. (2022). How Does Economic Complexity Affect Ecological Footprint in G-7 Economies: The Role of Renewable and Non-Renewable Energy Consumptions and Testing EKC Hypothesis. *Environmental Science and Pollution Research*, 29, 47647-47660.

Lorente B.D., Shahbaz M, Roubaud D, & Fahrani S. (2018). How Economic Growth, Renewable Electricity and Natural Resources Contribute to CO2 Emissions? *Energy Policy*,113, 356-367.

Lorente, B.D., Topaloğlu, E., E., Nur, T. & Evcimen, C. (2023). Exploring The Linkage Between Financial Development and Ecological Footprint in APEC Countries: A Novel View Under Corruption Perception and Environmental Policy Stringency. *Journal of Cleaner Production*, 414(137686), 1-20.

Majeed, M. T., Mazhar, M., Samreen, I. & Tauqir, A. (2022). Economic Complexities And Environmental Degradation: Evidence From OECD Countries. *Environment, Development and Sustainability*, 24, 5846-5866.

Neagu, O. (2019). The Link Between Economic Complexity and Carbon Emissions in The European Union Countries: A Model Based on The Environmental Kuznets Curve (EKC) Approach. *Sustainability,* 11(17), 4753.

Neagu, O. (2020). Economic Complexity and Ecological Footprint: Evidence from the Most Complex Economies in the World. *Sustainability,*12(21), 9031.

Neagu, O. & Teodoru, M. C. (2019). The Relationship Between Economic Complexity, Energy Consumption Structure and Greenhouse Gas Emission: Heterogeneous Panel Evidence From the EU Countries. *Sustainability,* 11(2), 1-29.

Pata, U. K. (2021). Renewable and Non-Renewable Energy Consumption, Economic Complexity, CO2 Emissions, and Ecological Footprint in The USA: Testing The EKC Hypothesis With a Structural Break. *Environmental Science and Pollution Research,* 28(1), 846-861.

Rafique, M. Z., Nadeem, A. M., Xia, M., Ikram, M., Shoaib, H. M. & Shahzad, U. (2022). Does Economic Complexity Matter For Environmental Sustainability? Using Ecological Footprint As an Indicator. *Environment, Development and Sustainability*, 24, 4623-4640.

Rudolph, A. & Figge, L. (2017). Determinants of Ecological Footprints: What is The Role Of Globalization? *Ecol Indic*, 81, 348-361.

Rennen, W. & Martens, P. (2003). The Globalisation Timeline. *Integrated Assessment,* 4(3), 137-144.

Satrovic, E. & Adedoyin, F. F. (2022). An Empirical Assessment of Electricity Consumption and Environmental Degradation in The Presence of Economic Complexities, *Environmental Science and Pollution Research,* 29, 78330-78344.

Shahbaz, M., Solarin, S., A. Hammoudeh, S. & Shahzad, S.,J.,H. (2017). Bounds Testing Approach to Analyzing The Environment Kuznets Curve Hypothesis with Structural Beaks: The Role of Biomass Energy Consumption in The United States. *Energy Econ* 68, 548-565.

Shahbaz M, Nasir, M.A. & Roubaud D. (2018). Environmental Degradation in France: The Efects of FDI, Financial Development, and Energy Innovations. *Energy Econ*, 74, 843-857.

Shahnazi, R. & Dehghan Shabani, Z. (2020). Do Renewable Energy Production Spillovers Matter in the EU? *Renewable Energy,* 150, 786-796.

Swart, J. & Brinkmann, L. (2020). Economic Complexity And The Environment: Evidence From Brazil. In Universities And Sustainable Communities: Meeting the Goals of the Agenda 2030 (pp. 3-45). Springer, Cham.

WWF, (2014). Living Planet Report 2014: Species and Spaces, People and Places.

https://atlas.cid.harvard.edu/glossary (Erişim Tarihi: 05.07.2023).

https://atlas.cid.harvard.edu/rankings (Erişim Tarihi: 10.07.2023).

https://data.footprintnetwork.org/?_ga=2.93445274.665101022.1688973586-913392034.1684607111#/compareCountries?type=earth&cn=&yr=2000 (Erişim Tarihi: 10.07.2023).

https://www.theglobaleconomy.com/download-data.php (Erişim Tarihi: 15.07.2023).

KAYNAKÇA

Altıner A. & Keşap D. (2021). Gelişmekte Olan Ülkelerde Küreselleşmenin Ekonomik Kalkınma Üzerindeki Etkisi: Panel Veri Analizi, *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* c: 13, s: 4 49-58, DOI: 10.52791/aksarayiibd.952678

Arcand, J.L., Berkes, E. & Panizza, U. (2015). Too Much Finance. *Journal of Economic Growth,* 20, 105-148. doi:10.1007/s10887-015-9115-2

Bağcı, H. (2018). Finansal Gelişmişlik Endeksi Oluşturulması: OECD Ülkelerinde Bir Uygulama. *Yönetim Ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, C. 16, S. 1 Yıl 2018, 238-254

Barış, S. & Barış, A. (2018). Küreselleşme ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Avrupa Birliği Ülkelerinden Deliller. Y. Bayar (Ed.), *In Proceedings of 4 th SCF International Conference on "Economics and Social Impacts of Globalization" and "Future Turkey-European Union Relations",* 26-28 Nisan (s. 63-73).

Bataka, H. (2019). De jure De facto Globalization and Economic Growth in Sub-Saharan Africa. *Journal of Economic Integration*, 34(1), 133-158.

Barradas, R. (2017). Financialisation and real investment in the European Union: Beneficial or prejudical effects? *Review of Political Economy*, 29(3), 376 413.doi:10.1080/09538259.2017.1348574

Beck, T. & Levine, R. (2004). Stock markets, banks, and growth: Panel evidence. *Journal of Banking & Finance*, 28(3), 423-442. doi:10.1016/S0378-4266(02)00408-9

Bertocco, G. (2008). Finance and development: Is Schumpeter's analysis still relevant? *Journal of Banking & Finance*, 32(6), 1161-1175. doi:10.1016/j.jbankfin.2007.10.010

Boz Çelebi F., Çınar Ö. & Temelli F. (2017). Enerji Tüketimi, Finansal Gelişme Ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Asean Ülkeleri Üzerine Bir Analiz, *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 6, S. 12, 36-52

Bölükoğlu A. (2021). Finansal Gelişme ve Ekonomik Büyüme Arasındaki Doğrusal Olmayan İlişki: Imf Finansal Gelişmişlik Endeksi ile Yeni Bulgular, *Ekonomi, Politika & Finans Araştırmaları Dergisi,* 6(2): 385-402

Cecchetti, S. G. & Kharroubi, E. (2012). Reassessing the impact of finance on growth (BIS WorkingPaperNo.381).RetrievedfromhttpS://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2117753Erişim Tarihi:15.06.2023

Claderon, C. ve Liu, L. (2003). The Direction of Causality Between Financial Development and Economic Growth, *Journal of Development Economics*, 72, 321-334.

Čihák, M., Demirgüç-Kunt A., Erik F. & Levine R. (2012). Benchmarking Financial Development Around the World. *World Bank Policy Research Working Paper* 6175. World Bank, Washington, DC.

Demetriades, P. O. & Rousseau, P. L. (2016). The changing face of financial development. *Economics Letters*, 141, 87-90. doi:10.1016/j.econlet.2016.02.009

Dickey, D.A., W.A. Fuller (1979). Distribution of the Estimators for Autoregressive Time Series with a Unit Root. *Journal of the American Statistical Association*, 74.

Çalışkan, Ş., Karabacak, M. & Meçik, O. (2017). Türkiye Ekonomisinde Eğitim Harcamaları ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Bootstrap Toda-Yamamoto Nedensellik Testi Yaklaşımı. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* KOSBED 33 (1), 45-56.

DPT, Özel İhtisas Komisyon Raporu", Ankara, 2005, s. 55

Dreher, A. (2006). Does Globalization Affect Growth? Evidence from a New Index of Globalization, *Applied Economics*, (38),10: 1091-1110.

Estrada, G., Park D. & Ramayandi, A. (2010). Financial Development and Economic Growth in Developing Asia, *ABD Economics Working Paper Series,* No.233:54

Gazel, S. (2017). BİST Sınai Endeksi İle Çeşitli Metaller Arasındaki İlişki: Toda-Yamamoto Nedensellik Testi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(52), 287-299.

Greenwood, J. & Jovanovic, B. (1990). Financial Development, Growth and The Distribution of Income, *Journal of Political Economy*, Volume:98, pp.1076-1107.

Goldsmith, Raymond, W. (1969). Financial Structure and Development, *Yale University Press, New Haven,* CT.

Hayaloğlu, P., Kalaycı, C. & Artan, S. (2015). Küreselleşme Farklı Gelir Grubundaki Ülkelerde Ekonomik Büyümeyi Nasıl Etkilemektedir?, *Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, C:10, S:1, ss. 119-152.

Held, D. & McGREW A. (2008). Küresel Dönüşümler Büyük Küreselleşme Tartışması, Ankara: Phoenix Yayınevi

Hicks, J. (1969). A Theory of Economic History. In: R. W. Goldsmith (Ed.), Financial Structure and Development, (pp. 106-131). *New Haven, CT: Yale U. Press*.

Karabıyık, L. E. (2004), Küreselleşme Sürecinde Finansal Krizler ve Etkileri, Bursa: Marmara Kitabevi.

Kaminsky, G. L. & Reinhart, C. M. (1999). The Twin Crises: The Causes Of Banking And Balance-Ofpayments Problems. *American Economic Review*, 89(3), 473-500. doi:10.1257/aer.89.3.473

Kendall, J. (2012). Local Financial Development And Growth. Journal Of Banking & Finance, 36(5), 15481562. doi:10.1016/j.jbankfin.2012.01.001

Khan, M. A., Qayyum, A. & Sheikh, S. A. (2005). Financial development and economic growth: The case of Pakistan. *Pakistan Development Review*, 44(4), 819-837. Retrieved from https://www.jstor.org/ Erişim Tarihi:10.05.2023

Kindleberger, C. P. (2008). Cinnet, Panik Ve Çöküş: Mali Krizler Tarihi (H. Tunalı, Çev.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

King, R. G. & Levine, R. (1993). Finance, Entrepreneurship, and Growth: Theory and Evidence, *Journal of Monetary Economics*, 32, 513-542.

Law, S. H. & Singh, N. (2014). Does Too Much Finance Harm Economic Growth*? Journal of Banking & Finance,* 41, 36-44. doi:10.1016/j.jbankfin.2013.12.020

Law, S. H., Azman-Saini, W. N. & Ibrahim , M. H. (2013). Institutional Quality Threshols And The Finance-Growth Nexus. *Journal of Banking & Finance*, 37(12), 5373-5381. doi:10.1016/j.jbankfin.2013.03.011

Lee, J. and Strazicizh, M. C. (2003). Minimum Lagrange Multiplier Unit Root Test with Two Structural Breaks. The Review of Economics and Statistics 85(4):1082-1089.

Levine, R., Loayza, N. & Beck, T. (2000). Financial İntermediation And Growth: Causality And Causes. *Journal of Monetary Economics*, 46(1), 31-77. doi:10.1016/S0304-3932(00)00017-9

Levıne, R. (2004). Finance and Growth: Theory and Evidence, *NBER Working Paper Series*, No. 10766. DOI 10.3386/w10766

Luintel, K. & Khan, M. (1999). A Quantitative Reassessment of the Finance-Growth Nexus: Evidence from, Multivariate VAR, *Journal of Development Economics*, 60, 381 -405.

Lynch, David (1996). Measuring Financial Sector Development: A Study of Selected AsiaPasific Countries, *The Development Economies,* Volume:34, Issue:1, pp.1-27.

McKinnon, R.I. (1973). Money and Capital in Economic Development, *The Brookings Institution,* Washington, DC.

Mitteman, H. J. *The Dynamics of Globalization*, London, 1997, s.14

Minsky, H. P. (1977). The Financial İnstability Hypothesis: An İnterpretation Of Keynes And An Alternative To "Standard" Theory. *Nebraska Journal of Economics and Business*, 5-16. Retrieved from https://www.jstor.org/

Mishkin, F.S. (2001). The Economics of Money, Banking and Financial Markets, *The Addisison- Wesley Series in Economics*, USA

Özkan, A.(2004). Küreselleşme ve Avrupa Birliği ile Bütünleşme Sürecinde Türkiye, 1.Baskı, İstanbul: Tasarım Yayınları

Phillips P.C.B., Perron P.(1988). Testing For a Unit Root in Time Series Regression, Article in *Biometrika,* 75,2, pp 335-46, January

Robertson R. (1999). Küreselleşme, Çev. Ümit Yolsal, Bilim Sanat Yayınları: Ankara, s.99-102

Robinson, J. (1952). The Generalisation of the General Theory in: The Rate of Interest and other Essays. McMillian:London

Schumpeter, J. A. (1911). The Theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest and The Business Cycle, pp.1934. *Harvard University Press Translated by Opie,* R., Cambridge

Scıhoppa T.P. (2002). Central Banks and Financial Stability: Exploring a Land in Between, The Transformation of The European Financial System, *Second ECB Central Banking Conference* Frankfurt am Main, 24-25 October

Schularick, M. & Taylor, A. M. (2012). Credit booms gone bust: Monetary policy, leverage cycles, and financial crises, 1870-2008. *American Economic Review,* 102(2), 1029-1061. doi:10.1257/aer.102.2.1029

Svirydzenka, K. (2016). Introducing a new broad-based index of financial development (IMF WorkingPaperNo.16/5).Retrievedfromhttps://www.elibrary.imf.org/view/journals/001/2016/005/articleA999-en.xml,Erişim tarihi:13.07.2023

Toda, H. Y. & Yamamoto T. (1995). Statistical Inference in Vector Autoregressions with Possibly Integrated Processes. *Journal of Econometrics*, 66, 225-250.

Zengingönül O. (2005). Nedir Bu Küreselleşme*, İzmir Siyasi Dergisi*, Sayı:.1, s.12

KAYNAKÇA

Aghion, P. & Howitt, P. (1992). A model of growth through creative destruction. Econometrica, 60(2), 323-351. https://doi.org/10.2307/2951599

Aıgınger, K. & M. Falk (2005).Explaining Differences ın Economic Growth Among OECD Countries, Empirica, 32, 19-43.

Bayraktar, Y., Dündar, N. & Özyılmaz, A. (2022). The Relationship between R&D Expenditures and Economic Growth in BRICS-T Countries. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi,* 17(3), 893 – 910. Doi: 10.17153/oguiibf.1151022

Bayarçelik E. B. & TaşelF. (2012). Research and Development: Source of Economic Growth. *Procedia-Social and Behavioral Sciences:*744-753.

Crane, Diana.(1977). Technological Innovation in Developing Countries: A Review of the Literature. *Research Policy* 6 (4), 374–395. doi:10.1016/0048-7333(77)90013-0.

Dumitrescu, E. I., & Hurlin, C. (2012). Testing for Granger Non-Causality In Heterogeneous Panels. *Economic Modelling,* 29 (4): 1450-1460.

Fransman, M. & Kenneth King, (1984). Technological Capability in the Third World. Palgrave Macmillan UK. doi:10.1007/978-1-349-17487-4.

Gittleman, M. & Wolff, E. N. (1995). R&D Activity and Cross-Country Growth Comparisons. *Cambridge Journal of Economics,* 19, 189–207.

Gill, I. & Kharas, H. (2007). An East Asian renaissance: Ideas for economic growth. Washington, DC: World Bank.

Grossman, G.M., & Helpman, E. (1991). Innovation and Growth İn The Global Economy. Cambridge, MA: MIT Press

Güloğlu, B.& Tekin, B. (2012). A Panel Causality Analysis Of The Relationship Among Research And Development, İnnovation, and Economic Growth In High-İncome OECD Countries. *Eurasian Economıc Review,* 2:1,32-47

Galındo, M.A.&Mendez, M. (2014). Entrepreneurship, Economic Growth, and Innovation: Are Feedback Effects at Work? *Journal of Business Research* 67, 825-829.

Işık, N. ve Kılınç, E. C. (2016). İnovasyon-temelli ekonomi: seçilmiş ülkeler üzerine bir uygulama. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 16(1), 13-28

Lall, Sanjaya. (1987). Learning to Industrialize. Palgrave Macmillan UK. doi:10.1007/978-1-349- 18798-0.

Lıchtenberg, F. R. (1992). R&D Investment and International Productivity Differences, *National Bureau of Economic Research Working Paper Series,* 4161, 1-39.

Nadiri, M.I. ve Kim, S. (1996) International R&D Spillovers, Trade and Productivity in Major OECD Countries, *NBER Working Paper Series,* 5801: 1-36.

Önder, H. (2017). Türkiye'de girişimcilik verimlilik ve inovasyonun sanayi sektörüne etkileri: Zaman serileri ile bir analiz. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi,* 12 (2), 17-26.

Pece, A.M., Simona, O.E.O., & Salisteanu, F. (2015). Innovation and economic growth: An empirical analysis for CEE countries. *Procedia Economics and Finance*, 26, 461-467. https://doi. org/10.1016/S2212-5671(15)00874-6

Pradhan, R.P., Arvin, M.B., & Bahmani, S. (2018). Are innovation and financial development causative factors in economic growth? Evidence from a panel granger causality test. *Technological Forecasting & Social Change,* 132(C), 130-142. https://doi.org/10.1016/j. techfore.2018.01.024

Pesaran M. H., Smith, L. V. & Yamagata, T. (2013). Panel unit root tests in the presence of a multifactor error structure, *Journal of Econometrics,* 175, 94– 115.

Pesaran, M. Hashem. (2007) A simple panel unit root test in the presence of cross-section dependence. *Journal of Applied Econometrics.* 22(2),265-312.

Romer, P.M. (1986). Increasing returns and long-run growth. *Journal of Political Economy, 94(5),* 1002-1037. https://doi.org/10.1086/261420

Singer, .; Charles, R. C. Desai, Freeman,C., Gish,O., Hill,S. & Geoffrey Oldham. (1970). The Sussex Manifesto: Science and Technology to Developing Countries during the Second Development Decade – Catalog (No. 101; IDS Reprints). http:// steps-centre.org/wp-content/uploads/The-Sussex-Manifesto-IDS-Reprint.pdf.

Solow, R.M. (1956). A contribution to the theory of economic growth. *The Quarterly Journal of Economics, 70(1), 65-94*

Schumpeter, J.A. (1939). Business cycles: A theoretical, historical and satistical analysis of the capitalist process. New York, NY: McGraw-Hill.

Smith A., (2002), Transforming Technological Regimes for Sustainable Development: a role for Appropriate Technology niches? , SPRU *Science and Technology Policy Research University of Sussex*,http://www.sussex.ac.uk/spru/;

Samımı, A.J.& Alerasoul, Monireh,S. (2009), R&D and economic growth: New evidence from some developing countries. Australian Journal of Basic and Applied Sciences, 3464-3469.

Zavila,C. & Avila Lopez,L.A.(2022). The Relationship between Innovation and Economic Growth:Evidence from Chile and Mexico, *R.A.N*, 8 (1)

Yanruı, W. (2010).Innovation and Economic Growth in China, Business School The University of Western Australia, *Discussion Paper* 10.10, 1-30.

Wu, J., Ma, Z. & Zhuo, S. (2017). Enhancing National Innovative Capacity: The Impact Of High-Tech International Trade And Inward Foreign Direct Investment. *International Business Review* 26, 502–514.

KAYNAKLAR

Anggi, P. K., ve Hasdi, A. (2018). "Determinants of the current account balance in Indonesia, International Conferences on Educational". *Social Sciences and Technology*, 178-186.

AFM, K. H. (2006). Determinants of current account deficit in developing countries: The case of Bangladesh.

Aimon, H., Kurniadi, A. P., ve Sentosa, S. U. (2020). Determinants and causality of current account balance and foreign direct investment: Lower middle income countries in ASEAN. *KnE Social Sciences*, 10-22.

Ariç, K. H., Sek, S. K., ve de Sousa, M. R. (2021). Current Account Balance in Emerging Asia. *Studies in Business and Economics*, 16(1), 12-25.

Akgül Şevket Koç Selçuk, Özdemir Yazgan ve Selin Devrim (2007). Cari İşlemler Dengesi Rejim Değişim Modelleri ile Modellenebilir mi, VIII. Ulusal Ekonometri ve İstatistik Sempozyumu İnönü Üniversitesi, Malatya, Turkey.

Alkan Isıl ve Balaban Asli Yönten (Eds.). (2018). Perspectives on Economics and Public Administration. Peter Lang.

Alkan, Ufuk (2007). Ödemeler bilançosu dengesi ve Türkiye'de bankacılık sektörünün ödemeler dengesine katkısının analizi (Doctoral dissertation, Marmara Universitesi (Turkey)).

Acaravcı Ali, Bozkurt Cuma ve Erdoğan Sinan (2015). "MENA Ülkelerinde Demokrasi-Ekonomik Büyüme İlişkisi." *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 3(4), 119-129.

Bayraktutan Yusuf ve Demirtaş Işıl (2011). "Gelişmekte Olan Ülkelerde Cari Açiğin Belirleyicileri: Panel Veri Analizi". *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (22), 1-28.

Borsa, B. (2022). Kısa, Orta ve Uzun vadede yatırım yapmak!.

Breusch, T.S ve A.R. Pagan (1980), "The Lagrange Multiplier Test and Its Applications to Model Specification Tests in Econometrics", Review of Economic Studies, 47, 239-53.

Cural, Mehmet (2010). "Gelişmekte Olan Ülkelerde Cari İşlemler Dengesinin 1980 Sonrası Dönemde Gelişimi Ve Finansmanı". Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 29(2), 173-195.

Chinn, M., ve Ito, H. (2014). Rebalancing of the World Economy and Asia.

Çelik, Kenan (2008). *Uluslararası İktisat*. Trabzon: Murathan Yayınev

Das, D. (2012). Determinants of Current Account Imbalance in the Global Economy: A Dynamic Panel Analysis. Available at SSRN 2254288.

Das, D. K. (2016). Determinants of current account imbalance in the global economy: a dynamic panel analysis. Journal of Economic Structures, 5, 1-24.

Dinler, Zeynel (2015). İktisada giriş. Ekin Kitabevi Yayınları.

Erdinç Zeynep ve Aydınbaş Gökçen (2020). Cari işlemler açığının belirleyicileri üzerine bir araştırma: panel veri analizi.

Erdoğan Seyfettin ve Yıldırım Durmuş Çağrı (2013). "Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinde Dış Ticaret–iktisadi büyüme ilişkisi üzerine ekonometrik bir inceleme". *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar Dergisi,* 50(583), 43-51.

Gogul, Pelin (2020). "Merkez Bankası Döviz Rezervi Ve Cari Açik İlişkisi Üzerine Ampirik Bir Uygulama 1995-2019" *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (25), 238-249.

Güvenek Burcu ve Khatir Abdul (2021). The effects of FDI and remittances on the economic growth of selected SAARC countries. İktisadi ve İdari Yaklaşımlar Dergisi, 3(2), 66-76.

Hakim, L., ve Dahalan, J. (2011, November). Balance of Payment Pattern and Global Financial Crisis: Evidence on ASEAN-5 Countries. In the 36th federatıon of asean economıc associatıons (faea) conference asean after the global crısıs: management and change (pp. 24-25).

IM, K. S., Pesaran, M. H., ve Shin, Y. (2003). Testing for unit roots in heterogeneous panels. Journal of econometrics, 115(1), 53-74.

IMF. 2009. BPM6 Balance of Payments Manual. Washington, DC.

IMF, 2022: World Economic Outlook

https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2022/10/11/world-economic-outlook-october-2022

IMF, 2022 World Economic Outlook Database

https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2022/October

Kunieda, T., Okada, K., & Shibata, A. (2016). Collateral constraints and the current account: theory and evidence. Economic Inquiry, 54(1), 633-651.

Konya, Laszlo. (2006). "Exports and Growth: Granger Causality Analysis on

OECD Countries with a Panel Data Approach". Economic Modeling, C.23, ss. 978-992.

Muzhani, M. (2018). Fixed or Flexible Exchange Rates? History and Perspectives. Vernon Press.

Medina, L., Prat, J., ve Thomas, M. A. H. (2010). Current account balance estimates for emerging market economies. International Monetary Fund.

NGA, N. T. V. (2020). Analysis of the determinants of trade balance: A case study of Vietnam. Journal of Applied Finance and Banking, 10(3), 21-35.

Ökte, M.K S. (2011). "Ödemeler Dengesine Parasal Yaklaşım: Bir İnceleme" *Elektronik Sosyal Bilimler D*ergisi; Sayı: 35.

Pesaran, M. H. (2007). A simple panel unit root test in the presence of cross-section dependence. Journal of applied econometrics, 22(2), 265-312.

Pesaran, M. H. (2006). Estimation and inference in large heterogeneous panels with a multifactor error structure. Econometrica, 74(4), 967-1012.

Pesaran, H. M. ―A Simple Panel Unit Root Test in the Presence of Cross Section Dependence□, Mimeo, University of Southern California, 2003.

Pesaran, M. H. ―A Simple Panel Unit Root Test in The Presence of Cross-Section Dependence□, Journal of Applied Econometrics, 22, 265–312, 2007.

Parasız, İlker (1996). İktisadın ABC'si (11. Baskı). Bursa: Ezgi.

Seyidoğlu, Halil (2007). Uluslararası İktisat, Teori ve Uygulama. (16.baskı). İstanbul: Güzem Can Yayınları.

Seyidoğlu, Halil (2003). Uluslararası İktisat, Teori ve Uygulama. İstanbul: Güzem Can Yayınları.

Salvatore, Dominick (2013). International Economics, 11th Edition, Wiley

Şimşek, Salih (2010). *İktisat Bilimine Giriş*. Değişim Yayınları.

Songur Mehmet ve Yaman Demet (2013). "Gelişmekte Olan Ülkelerde Cari İşlemler Dengesi Ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: Panel Veri Analizi". *Maliye Dergisi*, 164, 220-232.

Tarakçı, Doğukan (2021) Dünyada cari dengesizliklerin son 40 yılı: krizlerin ve dış ticaret hesabının rolü. *Nazilli iktisadi ve idari bilimler fakültesi dergisi*, 2(1), 1-20.

Tunay, Batu (2007). *Makroekonomi, Teori ve Politika*, İstanbul: Arıkan Basım Yayım.

Togan Subiday ve Berument Hakan (2011). "Cari İşlemler Dengesi, Sermaye Hareketleri ve Krediler". *Bankacılar Dergisi*, 78(9).

Turan, Zübeyir (2011) "Dünyadaki ve Türkiye'deki Krizlerin Ortaya Çıkış Nedenleri ve Ekonomik Kalkınmaya Etkisi", *Niğde Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, C.4, S.1, ss. 56-80.

Thomson Reuters Annual Report 2021

https://ir.thomsonreuters.com/static-files/6938b043-b0c4-453f-842a-90ac19b5febd

THİ, V. H. N. (2022). Surplus in balance of payments and some policy recommendations for Vietnam. The Russian Journal of Vietnamese Studies, 6(1), 28-39.

Ulusoy, ahmet. Mehmet Ela (2015). "Avrupa Borç Krizinin Makroekonomik Etkileri ve Türkiye", International Conference on Eurasian Economies, ss.388-397.

Ülgen, Gülden (2010) *İktisat Bilimine Giriş*. Der Yayınları.

İnternet Kaynakları

https://www.indonesia-investments.com/finance/macroeconomic-indicators/current-account-balance/item6037

https://www.mfa.gov.tr/imf-dunya-ekonomik-gorunumu-raporu.tr.mfa

https://oec.world/en/profile/country/ind?deltaTimeSelector1=deltaTime10&subnationalTimeSelector=timeYear&yearlyTradeF-lowSelecto

https://www.bloomberg.com/professional?s=India+current+account+balance+&x=0&y=

https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/IDN/Year/LTST/Summary

https://wits.worldbank.org/CountryProfile

https://www.tbsnews.net/economy/trade-deficit-stands-455-billion-july-august-507302

https://visual.ly/community/Infographics/economy/world-current-account-balance

https://unctad.org/system/files/official-document/tdstat46_FS08_en.pdf

Kaynakça

Akar, S. (2014). Türkiye'de Sağlık Harcamaları, Sağlık Harcamalarının Nispi Fiyatı ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Yönetim ve Ekonomi Dergisi,* 21(1), 311-322.

Akıncı, A. ve Tuncer, G. (2016). Türkiye'de Sağlık Harcamaları ile Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki, *Sayıştay Dergisi*, 102, 47-61.

Aydemir, C. Ve Baylan, S. (2015). Sağlık Harcamaları ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Türkiye Üzerine Bir Uygulama, *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 7(13), 417-435.

Bakare, A. S. and Sanmi, O. (2011). Health Care Expenditure and Economic Growth in Nigeria: An Empirical Study, *Journal of Emerging Trends in Economics and Management Sciences (JETEMS),* 2(2), 83-87.

Çalışkan, Ş. , Karabacak, M. ve Meçik, O. (2013). Türkiye'de Sağlık-Ekonomik Büyüme İlişkisi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 37, 123-130.

Hayaloğlu, P. ve Bal, H. Ç. (2015). Üst Orta Gelirli Ülkelerde Sağlık Harcamaları ve Ekonomik Büyüme İlişkisi, *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi,* 3(2),35-44.

Kocabıyık, T. (2016). Johansen Eş Bütünleşme Testinde Karar Aşamalarının Analizi, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, CİEP Özel Sayısı, 40-50.

Mehrara, M. and Musai, M. (2011). Health Expenditure and Economic Growth: An ARDL Approach for the Case of Iran, *Journal of Economics and Behavioral Studies*, 3(4), 249-256.

Özer, M. O. (2021). The Relationship Between Health Expenditures and Economic Growth: Evidence from Turkey, *Optimum Journal of Economics and Management Sciences,* 8(1), 133-144.

Polat, E. ve Günay, S. (2012). Türkiye'de Turizm ve İhracat Gelirlerinin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisinin Testi: Eşbütünleşme ve Nedensellik Analizi, *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi,* 16(2), 204-211.

Taban, S. (2006). Türkiye'de Sağlık ve Ekonomik Büyüme Arasındaki Nedensellik İlişkisi, *Sosyo Ekonomi Dergisi,* 4(4), 31-46.

Uğur, B. ve Atılgan, D. (2023). Beşeri Sermayenin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: Kırılgan Beşli Örneği, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 24(1), 181-198.

Yumuşak, İ.G. ve Yıldırım, D.Ç. (2009). Sağlık Harcamaları İktisadi Büyüme İlişkisi Üzerinde Ekonometrik Bir İnceleme, *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi,* 4(1), 57-70.

KAYNAKÇA

Agayev, S. (2010). Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Geçiş Ekonomileri Örneğinde Panel Eştümleme ve Panel Nedensellik Analizleri. *Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 12(1): 59-84.

Ağır, H., & Rutbil, M. (2019). Türkiye'de Doğrudan Yabancı Yatırımlar ve Ekonomik Büyüme İlişkisi. *Maliye Araştırmaları Dergisi*, 5(3): 287-299.

Ayyıldız, F. V., & Üzümcü, A. (2022). Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları- İktisadi Büyüme İlişkisi: BRICS-T Ülkeleri Örneği. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 18(1), 28-40.

Batten, J. A., & Vo, X. V. (2009). An Analysis of the Relationship Between Foreign Direct Investment and Economic Growth. *Applied Economics*, 41(13): 1621-1641.

Bayar, Y., & Özoğul, A. Ö. (2019). Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımlarının İstihdam Üzerindeki Etkisi: Avrupa Birliği Geçiş Ekonomileri Örneği. *Kamu-İş Dergisi*, 14(4): 21-35.

Bostan, A., Ürüt Kelleci, S., & Yılmaz, A. (2016). Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: Avrasya Ekonomileri Örneği. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(5): 23-36.

Brady, D., & Wallace, M. (2000). Spatialization, Foreign Direct Investment and Labor Outcomes in the American States, 1978-1996. *Social Forces*, 79(1): 67-105.

Craigwell, R. (2006). Foreign Direct Investment and Employment in the English and Dutch-Speaking Caribbean. *Working Papers, Tripartite Caribbean Employment Forum, Barbados*.

Dereli, D. D. (2018). Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları ile Ekonomik Büyüme İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme: Türkiye (1995-2017). *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 19(2): 145-156.

Doğan, B., & Can, M. (2016). Doğrudan Yabancı Yatırımlar İstihdamı Etkiliyor Mu?: Türkiye Örnekleminde ARDL Sınır Testi Yaklaşımı. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar*, 53(614): 9-20.

Erdoğan, A. (2020). Türkiye'nin Yabancı Sermaye Yatırımı Performansı. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(105): 1-15.

Golejewska, A. (2001). Foreign Direct Investment and Employment in a Host Country: The Case of Polish Manufacturing. *Yearbook Of Polish European Studies*, (5): 97-114.

Granger, C. W. (1969). Investigating Causal Relations by Econometric Models and Cross-spectral Methods. *Econometrica*, 37(3): 424-438.

Gündoğan, N. (2002). Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları ve İstihdam Üzerine Etkileri. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 26: 71-83.

Hisarcıklılar, M., Gültekin Karakaş, D., & Aşıcı, A. A. (2009). Can FDI Be A Panacea For Unemployment? The Turkish Case. *Workshop on Labour Markets Tade and FDI, Istanbul Technical University, October, İstanbul*.

Kahveci, Ş., & Terzi, H. (2017). Türkiye'de Doğrudan Yabancı Yatırımlar ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişkilerin Nedensellik Analizleri. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 49: 135-154.

Karagöz, K. (2007). Doğrudan Yabancı Yatırımların İstihdama Etkisi: Türkiye Örneği. *Sekizinci Türkiye Ekonometri ve İstatistik Kongresi*, 24-25 Mayıs, Malatya.

Köprücü, Y. (2017). "Doğrudan Yabancı Yatırımların Teknolojik Yayılma ve Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: Türkiye Örneği. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 15(30): 105-122.

Li, X., & Liu, X. (2005). Foreign Direct Investment and Economic Growth: An Increasingly Endogenous Relationship. *World Development*, 33(3): 393- 407.

MacKinnon, J. G. (1996). Numerical Distribution Functions for Unit Root and Cointegration Tests. *Journal of Applied Econometrics*, 11(6): 601-618.

Meçik, O., & Koyuncu, T. (2020). Türkiye'de Göç ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Toda-Yamamoto Nedensellik Testi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9(3): 2618-2635.

Okuyan, H. A., & Erbaykal, E. (2007). Gelişmekte Olan Ülkelerde Doğrudan Yabancı Yatırımlar ve Ekonomik Büyüme İlişkisi. *Ekonomik Yaklaşım Dergisi*, 19(67): 47-58.

Peker, O., & Göçer, İ. (2010). Yabancı Doğrudan Yatırımların Türkiye'deki İşsizliğe Etkisi: Sınır Testi Yaklaşımı. *Ege Akademik Bakış*, 10(4): 1187 – 1194.

Phillips, P. C., & Perron, P. (1988). Testing for a UnitRoot in Time Series Regression. *Biometrika*, 75(2): 335-346.

Pinn, S. L., Ching, K. S., & Kogid, M. (2011). Empirical Analysis of Employment and Foreign Direct Investment in Malaysia: An ARDL Bounds Testing Approach to Cointegration. *Advances in Management and Applied Economics*, 1(3): 77-91.

Sandalcılar, A. R. (2012). Türkiye'de Yabancı Doğrudan Yatırımların İstihdama Etkisi: Zaman Serisi Analizi. *Atatürk Üniversitesi İİBF Dergisi*, 26(3-4): 273-285.

Saray, M. O. (2011). Doğrudan Yabancı Yatırımlar-İstihdam İlişkisi: Türkiye Örneği. *Maliye Dergisi*, 161(2): 381-403.

Sevüktekin, M., & Nargeleçekenler, M. (2007). Ekonometrik Zaman Serileri Analizi. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.

Sullivan, J. D., Rogers, J., & Shkolnikov, A. (2004). The Prosperity Papers 2: Foreign Direct Investment. *CIPE Economic Reform Issue Paper 0402*, https://www.cipe.org/legacy/publication-docs/IP0402.pdf.

Şahan, Ö., & Saraç, Ö. (2022). Türkiye'nin Genç Nüfus Avantajı, Genç İşsizlik Sorunu ve Genç Girişimci Destekleri. *Vergi Raporu Dergisi*, 115-129.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi. (2023). https://www.invest.gov.tr/tr/whyturkey/sayfalar/fdi-in-turkey.aspx

The World Bank. (2023). Indicators: https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators.

TOBB. (2023). İstatistikler, Kurulan/Kapanan Şirket Sayısı. https://www.tobb.org.tr/Sayfalar/AnaSayfa.php adresinden alınmıştır

Toda, H. Y., & Yamamoto, T. (1995). Statistical Inference in Vector Auto-Regressions with Possibly Integrated Processes. *Journal of Econometrics*, 225-250.

Tshepo, M. (2014). The Impact of Foreign Direct Investment on Economic Growth and Employment in South Africa: A Time Series Analysis. *Mediterranean Journal of Social Sciences MCSER Publishing*, 5(25): 18-27.

Uğur, B., & Çetin, R. (2022). Doğrudan Yabancı Yatırım Girişlerinin İstihdam Üzerine Etkileri: G-20 Örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 109-123.

KAYNAKÇA

Airbnb, (2017). https://www.airbnb.com.tr/about/about-us (erişim tarihi: 16.05.2023)

Aksoy, M., Akbulut, B.A. (2017). Restoranlardaki teknolojik yeniliklerin deneyim pazarlaması açısından değerlendirilmesi. II Eurasia Tourism Congress, Current Issues, Trends and Indicators, International Congress on Cultural Herigate and Tourism. 19-21th May 2017, Konya, Turkey. s.1-10

Anwar, S., & Hamilton, J. (2005). Tourism into The Future-Towards 2020, and Beyond. Tourism Recreation Research, 30(3), 77-85

Aydın, Ş. Ve Boz, M. (2018). Turizmde Güncel Konu ve Eğilimler II. Turizmde Dijital Teknoloji. Ankara.

Bağdat, B. (2007). Yeni Ekonomi ve Yeni Ekonominin Temeli Olan İnternetin Konaklama İşletmeleri Üzerindeki Etkisi ve Bodrum Yöresi'nde Bir Uygulama. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya

Brendler, J. Ve Neumann, D. (2017). Social Media Analyticsand Value Creation in Urban Smart Tourism Ecosystems, Information & Management. 54,703-713

Buhalis, D., & Main, H. (1998). Information technology in peripheral small and medium hospitality enterprises: Strategic analysis and critical factors, International Journal Of Contemporary Hospitality Management, Vol.10, No.5, 198- 202.

Cabı, E. (2015). Dijital teknolojiye yönelik tutum ölçeği. Kastamonu Eğitim Dergisi, 24(3), 1229-1244.

Chang, L.H, Chou, C.Y., Wu, Y.D. ve Wu, C.S. (2017). WillFirms Marketing Efforts on OwnedSocial Media Payoff? A Quasi-Experimental Analysis of Tourism Products. Decision Support Systems, Accepted Manuscript.

Divinagracia, A.L.(2012) Digital media-Induced tourism: the case of nauture-based tourism at East java, tourism procedia-socialand Behavioral Sciences, 57,85-94.

Fust'e Forn'e, F. (2021). Robot chefs in gastronomy tourism: What's on the menu? Tourism Management Perspectives, 37, 1-9.

Fusté-Forné, F. (2021). Robot chefs in gastronomy tourism: What's on the menu?. Tourism Management Perspectives, 37, 100774

Gökalp, E., & Eren, P. E. (2016) AKILLI TEKNOLOJİLERİN TURİZM VE OTELCİLİK SEKTÖRÜNDE UYGULANMASI.

Güneş, E., Biçer-Bayram, Ş., Özkan, M., Nizamlıoğlu, F. (2018). Gastronomy four zero, International Journal of Environmental Pollution & Environmental Modelling, 1(3), 77-84

Hazarhun, E., Yılmaz, Ö.D. (2020). Restoranlarda dijital dönüşüm: Touch Restoran örneği. Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research, 4(3), 384-399

Heung, S.C.V., (2003) İnternet usageby ınternational travelers: reasons and barriers, ınternational journal of contemporary hospitality management, 15 (7), 370-378

Horan, P., & Donaill, C. M. (1996). Virtual Reality Applications in the Hospitality / Tourism Industry. Hospitality Information Technology Association. Electronic Journal.

Jacobson, R. (2013). 2.5 Quintillion Bytes of data created everyday. How does cpg&retail manage it? Https:// www.ibm.com.

Karataş, M., & Babür, S. (2013). Gelişen Dünya'da turizm sektörünün yeri. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, *2013*(2), 15-24.

Kıngır, S., Şeyhanlıoğlu, H. Ö., & Mete Y. M. (2020). Turizm ve seyahat sektöründe değişimin yöneticisi olarak teknolojik gelişmeler, (Edt: Arıca, R., Kodaş, D.), Seyahat acentacılığı teknolojik değişimin seyahat acentalarına yansımaları, Ankara: Detay Yayıncılık.

Mogali, S.S. (2015). Internet of Things and its role in smart kitchen. 4th National Conferrence of Scientometrics and Internet of Things. 25- 26th September 2015, Bangalore, India. s.1-11

Neuhofer, B. Ve Buhalis, D. (2017). Techology Enhanced Tourism Experiences, https:// www.thinkgigital.travel/all-insights/techology-enhanced-tourism-experiences/

Önen, M.O., (2008), Dünya'da ve Türkiye'de Turizm, Türkiye Kalkınma Bankası Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Müdürlüğü, Ankara.

Pesonen, J. Ve Horster, E.(2012). Near Field Communication Technology in tourism, tourism management perspectives, 4 (2012), 11-18

Pırnar, I. (2005a). Turizm Endüstrisinde E-Ticaret, Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, Güz, 1: 28-55.

Pırnar, I. (2005b). Turizm İşletmelerinde Etkin Yönetim ve Çağdaş Pazarlama, İktisat İşletme ve Finans Dergisi, Yıl:20, Sayı:235, Ekim

Pieska, S., Luimula, M., Jauhiainen, J., Spiz, V. (2013). Social service robots in wellness and restaurant applications. Journal of Communication and Computer, 10, 116-123.

Rodriguez-Lizundia, E., Marcos, S., Zalama, E., Gómez-García-Bermejo, J., & Gordaliza, A. (2015). A bellboy robot: Study of the effects of robot behaviour on user engagement and comfort. *International Journal of Human-Computer Studies*, *82*, 83-95.

Sussmann, S., & Vanhegan, H. (2000). Virtual Reality and the Tourism Product Substitution or Complement? ECIS 2000 Proccedings, https://aisel.aisnet.org/cgi/viewcontent.cgi?article=1106&context=ecis2000, 117-123.

Şahin, İ. (2003). New approaches in globalization, digital technology and education, Turkish Journal of Educational Sciences, 1(4), 1-10.

Tussyadiah, P.L, Wnag, D., Jung, H.T ve Dieck, T.C.M. (2017) Virtual Reality, Presence and Attitude Change: Empirical Evidence From Tourism, Tourism Management, 66 (2018), 140-154.

UNWTO | World Tourism Organization a UN Specialized Agency

Werthner, H., Klein, S. (1999). Information Technology and Tourism - A Challenging Relationship, Wien.

Yıldız, E., Davutoğlu, N.A. (2020). Turizm 4.0'dan gastronomi 4.0'a giden yolda: Geleceğin restoranları ve yönetimi. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 8(109), 301-318.

Zalenka, J. (2009) ınformation and communication Technologies in Tourism- Influence, Dynamics, Trends, informacni Management,1, 123-132

Zhao, J., Pablos, P. O., & Tenysson, R. (2012). Virtual Tourism: Functions, Profit Modes and Practices in China. P. O. Pablos, R. Tennyson, & J. Zhao içinde, Global Hospitalty and Tourism Management Technologies (s. 1-11). USA: IGI Global, ISBN 978-1-61350-042-2

Zoran, A., Coelho, M. (2011). Cornucopia: The concept of digital gastronomy, Leonardo, 44(5), 425-431.

Zsarnoczky, M. (2017). How does artificial ıntelligence affect the tourism industry?. VADYBA, 31(2), 85-90

www.pixmeaway.com

www.lepetitchef.com/regensburg

www.thefatduck.co.uk

Finansal İktisat Ve Sektörel Dinamikler

Editörler
Prof. Dr. Zafer KANBEROĞLU
Doç. Dr. Üzeyir AYDIN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6637-20-7

Aralık 2023

Kapak Tasarımı: Nurullah ÇAKMAK

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

Hakem Listesi.....i

Önsöz.....1

BİRİNCİ BÖLÜM

Konut Fiyatlarında Spekülatif Fiyat Baloncuklarının Sağ Kuyruklu ADF Yöntemiyle Analizi.....2

İKİNCİ BÖLÜM

Finansal Küreselleşme, Artan Finansal İstikrarsızlık ve Finansal Krizler 26

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İktisat Teorisinde Finansal Risk Kavramının Gelişimi.....53

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Dijital Ekonomi ve Toplum Bağlamında Nesnelerin İnternetinin Kullanım Kriterlerinin Gri İlişkisel Analiz ile İncelenmesi.....139

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çevresel Politikalarda Karar Verme: Çevresel Kuznets Eğrisi ve Maliyet-Fayda Analizi.....166

ALTINCI BÖLÜM

Salgınların Ticari Yapılar Üzerindeki Etkileri.....201

YEDİNCİ BÖLÜM

6 Şubat Maraş Depremlerinin Etkilenen Bölge Turizm Sektörü Üzerindeki Etkileri 239

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Altının Para ve Rezerv Olma Tarihi 268

KAYNAKÇA

Abioğlu, V. (2020). Türkiye Konut Piyasasında Balon Oluşumları: Bölgesel İnceleme. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 12(22), 1-14.

Afşar, A. ve Doğan, E. (2018). Analyzing Asset of Bubbles in the Housing Market with Right-tailed Unit Root Tests: The Case of Turkey. *Journal of Business Economics and Finance*, 7(2), 139-147.

Ahmed, E., Rosser, JR., J. B. ve Uppal, J.Y. (2016). Financialization and Speculative Bubbles - International Evidence. CAMA Working Paper No. 6/2017, 1-28.

Atasever, G. (2016). Varlık Fiyatları Köpüğü: Muğla Konut Piyasası Üzerine Bir Değerlendirme. Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi, (34), 1-17.

Aydın, Ü., Ağan B. & Aydın Ö., (2020), Herd Behavior in Crypto Asset Market and Effect of Financial Information on Herd Behavior, International Journal of Economics and Finance Studies, 12(2):581-604. Doi: 10.34109/ijefs.202012221

Bilik, M. ve Aydın, Ü. (2019). Konut Sahibi Olma Kararlarını Etkileyen Faktörler: Lojistik Regresyon Ve Destek Vektör Makinelerinin Karşılaştırılması, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 62, 184-199.

Büyükduman, A. (2014). *Bir Kent Efsanesi Konut Balonu*. İstanbul: Scala Yayıncılık.

Caspi, I. (2013). Rtadf : Testing for Bubbles with EViews. *Munich Personal RePEc Archive* 58791, 1-16.

Ceylan F., Ekinci R., Tüzün O. ve Kahyaoğlu H. (2018). Kripto Para Piyasasında Balonların Tespiti:

Bitcoin ve Etherium Örneği. *Bussines ve Management Studies: An İnternational Journal*. 6(3), 263-274.

Coşkun, Y. ve Jadevicius, A. (2017). Is There a Housing Bubble in Turkey?. *Real Estate Management and Valuation*, 25(1), 48-73.

Çadırcı, B.D. ve Güner, B. (2022). TRA1 Bilgesi Konut Piyasasında Fiyat Oluşumu Balon mu?. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(81), 291-307.

Çelik, İ., Akkuş, H. T. ve Gülcan, N. (2019). Investigation of Ratıonal Bubbles and Volatility Spillovers in Commodity Markets: Evidences from Precious Metals. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6(3), 937-951.

Diba, B. T. ve Grossman, H. I. (1988). Explosive Rational Bubbles in Stock Prices?. *American Economic Review*, 78(3), 520-530.

Engsted, T., Hviid, S. J. ve Pedersen, T. Q. (2016). Explosive Bubbles in House Prices? Evidence from the OECD Countries. *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*, 40, 14-25.

Enoksen, F. A., Landsnes, CH. J., Lučivjanská, K. ve Molnár, P. (2020). Understanding Risk of Bubbles in Cryptocurrencies, *Journal of Economic Behavior & Organization*, 176, 129-144.

Escobari, D. ve Jafarinejad, M. (2016). Date stamping bubbles in real estate investment trusts. *The Quarterly Review of Economics and Finance*, 60, 224-230.

Evrim Mandacı, P. ve Çağlı, E. Ç. (2018). Türkiye Konut Piyasasında Balon Var mı? İstatistiki Bölge

Birimleri Üzerine Bir Analiz. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar Dergisi*, 55(646), 85-113.

Ghosh, B. (2016). Rational Bubble Testing: An in-depth Study on CNX Nifty. *Asian Journal of Research in Banking and Finance*, 6(6), 10-16.

Glaeser, E., Huang, W., Ma, Y. ve Shleifer, A. (2017). A Real Estate Boom with Chinese Characteristics. *Journal of Economic Perspectives*, 31(1), 93-116.

Gökçe, A. ve Güler, İ. (2020). Sağ-Yönlü ADF Sınamaları ile Ankara İlinde Konut Balonu Araştırması. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Özel Sayı, 94-116.

Hepkorucu, A. ve Genç, S. (2019). Kripto Para Değerleri için Spekülatif Fiyat Balonlarının Test Edilmesi: Bitcoin Üzerine Bir Uygulama. *Veri Bilimi Dergisi*, 2(1), 44-50.

Hu, Y. ve Oxley L. (2017). Are There Bubbles in Exchange Rates? Some New Evidence from G10 and Emerging Markets Countries. *Economic Modelling*, 64(C), 419-442.

Hu, Y. ve Oxley, L. (2018). Bubble Contagion: Evidence from Japan's Asset Price Bubble of the 1980-90s. *Journal of the Japanese and International Economies*, 50, 89-95.

İskenderoğlu, Ö. ve Akdağ, S. (2019). Türkiye'de Reel Konut Fiyatlarında Balonların Varlığı Üzerine Uygulamalı Bir Analiz. *Business and Economics Research Journal*, 10(5), 1085-1093.

Kansu, A. (2011). *Konut Balonundan Finansal Krize: ABD Mortgage Krizi*. İstanbul: Scala Yayıncılık.

Karakoyun, H.D. ve Yıldırım, N. (2017). Demand-side factors of housing price increases in Turkey: Blanchard-Quah SVAR model. *Business and Economic Horizons*, 13(3), 312–332.

Kartal, G. (2022). Konut piyasasında çoklu balon oluşumu: Türkiye geneli ve TR71 bölgesinden ampirik deliller. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(2), 343–360.

Kim, K.H. ve Lee, H.S. (2000). Real estate price bubble and price forecasts in Korea. *Asian Real Estate Society Fifth Annual Conference*, Beijing, 26-30.

Lind, H. (2009). Price Bubbles in Housing Markets: Concept, Theory and Indicators. *International Journal of Housing Markets and Analysis*, 2(1), 78-90.

Malkiel, B.G. (2010). Bubbles in asset prices. *CEPS Working Paper*, No: 200, 1-21.

Phillips, P. C. B., Wu, Y. ve Yu, J. (2011). Explosive Behavior in The 1990s Nasdaq: When Did Exuberance Escalate Asset Values?. *International Economic Review*, 52(1), 201–226.

Phillips, P.C.B., Shi, S. ve Yu, J. (2015). Testing for Multiple Bubbles: Historical Episodes of Exuberance and Collapse in the S&P 500. *International Economic Review*, 56(4), 1043-1077.

Shi, S., Valadkhani, A., Smyth, R. ve Vahid, F. (2016). Dating the timeline of house price bubbles in Australian capital cities. *Economic Record*, 92(299), 590-605.

TCMB. (2023). *Konut Fiyat Endeksi*. Erişim: https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/8bbac42a-c854-4c58-8b0c-

e7e55c35ec2d/KFE.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-8bbac42a-c854-4c58-8b0c-e7e55c35ec2d-oLnViY3, 16.12.2023.

TÜİK. (2023). *Konut Satış İstatistikleri*. Erişim: https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Konut-Satis-Istatistikleri-Kasim-2023-49524&dil=1, 16.12.2023.

Ural, M. (2022). Varlık fiyatlarında spekülatif fiyat baloncuklarının sağ kuyruklu ADF yöntemiyle analizi. İzmir İktisat Dergisi. 37(1). 189-205. Doi: 10.24988/ije.910996

Vergili, G. (2023). Reel Konut Fiyatlarında Balon Analizi: Türkiye Geneli, İstanbul, Ankara ve İzmir Uygulaması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Dergisi*, 7(1), 44-66.

Yalçın Kayacan, E. (2022). Examining the presence of balloons in Turkey's house prices. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(4), 1255-1272.

Zeren, F. ve Ergüzel, O. S. (2015). Testing for Bubbles in the Housing Market: Further Evidence from Turkey. *Financial Studies*, 19(1), 40-52.

Zeren, F. ve Esen, S. (2018). Geleceğin Para Birimi ya da Sadece Bir Balon: Bitcoin. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(39), 433-444.

KAYNAKÇA

Acar, E. (2016). Dünyada Ve Türkiye'de İdareyi Değişime İten Nedenler. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 147-159

Agenor, P., R. (2004). Does Globalization Hurt the Poor?, *Journal of International Economics and Economic Policy*, 1: 1-31.

Avcı, M. A. ve O. Altay. (2013). Finansal Krizlerin Sinyal Yaklaşımı ile Öngörülmesi: Türkiye, Arjantin, Tayland ve İngiltere için Bir Analiz, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14:47-58.

Baş, M. Ve Çakmak, Z., (2012). Determining the financial failure in enterprises using grey relational analysis and logistic regression analy sis application. *Anadolu Uni. J. SocialSci*, *12*(3), 63-82.

Bayar, F. (2008). Küreselleşme Kavramı ve Küreselleşme Sürecinde Türkiye. *Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi*, 32: 25-34.

Dalyancı, L. (2010). *Finansal Kriz Teorileri ve Türkiye Ekonomisinde 1990 Sonrası Finansal Krizlerin Ekonometrik Analizi*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Demirer, T. ve S. Çevikaslan. (2004). *11 Eylül Dönemeci YDD Terörü, 11 Eylülden Afganistan'a ABD İmparatorluğu*, İstanbul: Ütopya Yayınları.

Durusoy, Serap. (2009). Kriz Sonrası Küresel Kapitalizmin Geleceği. *Alternatif Politika*, 1(3):363-389.

Eichengreen, B., Rose, A., K. ve C. Wyploz. (1996). Contagious Currency Crises, *NBER,* Working Paper No:5681.

Frankel, Jeffrey. (2009). Anatomy of the Financial Crisis, http://siteresources.worldbank.org/EXTPREMNET/Resources/489960-1338997241035/Growth_Commission_Workshops_Financial_Crisis_Impact_Frankel_Presentation.pdf, 1-25.

Kanberoğlu, Z. ve O. Kara (2013). Küresel Krizlerin Sosyal Yaşam Üzerindeki Etkisi, Muğla Üniversitesi SBE Dergisi,31, 35-48.

Kandil, M., Shahbaz, M. ve S. Nesreen. (2015). The Interaction Between Globalization and Financial Development: New Evidence from Panel Cointegration and Causality Analysis, *Empirical Economics*, 49:1317-1339.

Kıvılcım, F. (2013). Küreselleşme Kavramı ve Küreselleşme Sürecinin Gelişmekte Olan Ülke Türkiye Açısından Değerlendirilmesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 5(1): 219-230.

Kindlerberger, C. P. ve R. Alibar (2005). *Manias, Panics and Crashes: A History of Financial Crises*, New Jersey: Jon Wiley.

Kurtoğlu, R. (2016). *Nörofinans: Küresel Para Savaşları ve Davranış Ekonomisi*, İstanbul: Asi Kitap.

Laker, J. F. (1999). Monitoring Financial System Stability, http://www.rba.gov.au/publications/bulletin/1999/oct/pdf/bu-1099-1.pdf.

Özatay, F. (2011). *Parasal İktisat Kuram ve Politika*, Ankara: Efil Yayınevi.

Özdemir, B. K. (2013). *Finansal Küreselleşme ve Krizler*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Özel, H., A. (2012). Küreselleme Sürecinde Ticari ve Finansal Açıklığın Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: Türkiye Örneği, *Yönetim Bilimler Dergisi*, 10(19): 1-30.

Parasız, M. İ. ve K. Yıldırım. (1994). *Uluslararası Finans Teori ve Uygulama,* Bursa: Ezgi Kitapevi.

Phan, T. H. H. (2014). Financial Structure in the Age of Globalization, *Applied Economics*, 46(23): 2792–2813.

Prasad, E., Rogoff, K., Wei, S., ve M. A. Köse. (2003). Effects of Financial Globalization on Developing Countries: Some Empirical Evidence, 17, *IMF,* Washington D.C.

Sever, E., Özdemir, Z. ve Z. Mızrak. (2010). Finansal Globalleşme, Krizler ve Ekonomik Büyüme: Yükselen Piyasa Ekonomileri Örneği, *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 2(3):45-64.

Söylemez, C. ve Şahin, F. (2021). Küresel markalara yönelik tutum ve satın alma niyetini etkileyen faktörler üzerine bir araştırma: Kümeleme analizi ile pazar bölümleme, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 67: 49-71.

Söylemez, C. ve Taşkın, E. (2015). Tüketicilerin küresel marka algısı ve satın alma niyeti üzerindeki etkisi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 45:34-48.

Tağraf, H. (2002). Küreselleşme Süreci ve Çokuluslu İşletmelerin Küreselleşme Sürecine Etkisi, *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 3(2):33-47.

Turan, Z. (2011). Finansal Piyasalar ve Küreselleşme, *Mevzuat Dergisi*, 14(162): 1-11.

Ural, M. (2010). *Yatırım Fonlarının Performans ve Risk Analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Vandenbroucke, F. (1998). *Globalization, Inequality&Social Democracy*, London: Instutue for Public Policy Research (IPPR).

Wood, E. M. (2000). *Küresel Kapitalizm ve Ulus Devlet* (Der ve Çev.: A. Başer Kafaoğlu), 2000'li yıllara girerken Kapitalizm, İstanbul: Kaynak Yayınları.

Yeldan, E. (2008). *Küreselleşme, Kim İçin? Dünya'da ve Türkiye'de*, Ankara: Yordam Kitap.

Yeldan, E. (2009). Kapitalizmin Yenien Finansallaşması ve 2007/2008 Krizi: Türkiye Krizin Neresinde?, *Çalışma ve Toplum*, 2009(1):11-28.

Yıldız, N., Karşıyakalı, B., & Aydın, Ü. (2020). Yeni Para Politikası Yaklaşımı Çerçevesinde Kullanılan Rezerv Opsiyon Mekanizması Etkinliğinin Analizi. Yönetim Ve Ekonomi Dergisi, 27(3), 681-702. https://doi.org/10.18657/yonveek.599119

Yiğit, M. ve GÜNER, Ü. (2008). Avrupa Birliğinde Para Banka ve Sermaye Piyasaları, "Ekonominin AB'si Sektörel Bazda Avrupa Birliği Ekonomisi", Ekin Yayınevi, ss.275ISBN: 978-9944-141-46-8, Bursa

KAYNAKÇA

Akar, S. (2023). Finansal risklerin işletmelerin piyasa değerine etkisi: Borsa-İstanbul ticaret endeksinde bir uygulama. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 8*(3), 633-646.

Aksu, H., Emsen, S., & Başar, S. (2001). Türkiye'de bütçe açıkları ile nominal ve reel faiz oranları ilişkileri. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 15*(1-2), 43-53.

Aktaş Şenkardeşler, R. (2016). Belirsizlik ve risk altında karar alma problemini geleneksel ve davranışsal finans perspektifinden değerlendirme. *İşletme Araştırmaları Dergisi, 8*(4), 360-379.

Akyol, H., & Ağırkaya, M. (2022). Yatırımcı duyarlılığı ve sistemik risk ilişkisinin incelenmesi: Türk bankacılık sektörü örneği. *Trends in Business and Economics, 36*(4), 304-314.

Alınöz, U. (2013). Türk bankacılık sistemindeki asimetrik bilgi probleminin oyun teorisi çerçevesinde analizi. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2*(5), 1-19.

Alp , S. (2008). Asimetrik bilgi teorisi karşısında Hayek'in ekonomik yaklaşımları: karşılaştırmalı bir analiz. *Liberal Düşünce Dergisi*(52), 215-230.

Alp, S. (2010). Avusturya okulu bilgi teorileri ve e-ticaret çerçevesinde Akerlof'un limon piyasa

modelinin değerlendirilmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 5*(1), 175-190.

Arestis, P., & Chortareas, G. (2007). Natural equilibrium real interest rate estimates and monetary policy design. *Journal of Post Keynesian Economics, 29*(4), 621-643.

Assous, M. (2013). Irving Fisher's debt deflation analysis: from the purchasing power of money (1911) to the debt-deflation theory of the great depression (1933). *The European Journal of the History of Economic Thought., 20*(2), 305-322.

Aydın, Y. (2015). Keynes'in parasal faiz teorisi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 17*(1), 207-224.

Bakan, S., & Akçacı, T. (2015). Parasal aktarım mekanizması: Türkiye ekonomisi için beklenti kanalının geçerliliği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(44), 68-78.

Bertocco, G. (2013). On Keynes's critism of the loanable funds theory. *Review of Political Economy, 25*(2), 309-326.

Bilgili, Y. (2016). *İktisat okulları (Makro iktisadın teork temelleri)*. İstanbul: 4T Yayınevi.

Bozkurt, C. (2010). Risk, kurumsal risk yönetimi ve iç denetim. *Denetişim*(4), 17-30.

Bozkurt, C., & Karatay Göğül, P. (2010). Para ve maliye politikalarının koordinasyonu. *Akademik Arşatırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 2*(2), 27-44.

Büberkökü, Ö. (2016). Banka hisselerinin zamanla değişen toplam riskinin sistematik ve sistematik olmayan risk bileşenlerine ayrılması: AR(p)-DCC-GARCH(p,q) modeline dayalı bir analiz. *Uluslararsı Bilimsel Araştırmalar Dergisi, 3*(1), 35-54.

Büyükakın, T. (2007). Yeni keynesyen iktisat mı, yeni neo-klasik sentez mi? *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(13), 22-36.

Büyükılgaz, U. (2019). İçsel para teorisi ve Joan Robinson. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD), 11*(20), 219-230.

Büyükılgaz, U. (2020). İktisat literatüründe girişimcilik teorileri. *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi İktisadi ve İdari BİIimler Fakültesi Dergisi, 2*(1), 1-12.

Carr, J., & Smith, L. (1972). Money supply, interest rates and the yield curve. *Journal of Money, Credit and Bsnking, 4*(3), 582-594.

Cengiz , V. (2010). Keynesyen ve monetarist görüşte parasal aktarım mekanizması: bir karşılaştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 22*(1), 115-127.

Charles, S. (2008). Teaching Minsky's financial instability hypothesis: a manageable suggestion. *Journal of Post Keynesian Economics, 31*(1), 125-138.

Charles, S. (2016). Is Minsky's financial instability hypothesis valid? *Cambridge Journal of Economics, 40*(2), 427-436.

Cihangir , Ç., & Uğurlu, E. (2013). Yatırım aracı olarak altın: 2004-2012 dönemi Türkiye örneğinde oynakık incelemesi. *International İstanbul Finance Congress* (s. 1-14). İstanbul: Kadir Has University Cibalicampus.

Çağdaş, B., & Gürsoy, C. (2010). Şirketlerde finansal risk yönetimi amaçlı bir modelin geliştirilmesi yöntem ve aşamaları. *İTÜ Dergisi, 2*(3).

Çağlarırmak, N. (2002). *Finansal piyasalarda etkinlik ve etkinliğin zayıf formda test edilmesi.* Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi , Eskişehir.

Çan , E. (2014). Sorunlu kredi transferi ve fiyatlaması üzerine bir çalışma. *Bankacılar Dergisi, 90*, 3-18.

Çiçek , M. (2011). Paranın miktar teorisi ve Türkiye'de geçerliliği. *Journal of Faculty of Economics & Administrative Sciences, 16*(3), 87-115.

Dayı, F. (2020). Sistematik riskin hisse senedi getirisine etkisi: borsa istanbul örneği. *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 7*(1), 1-20.

De Grauwe, P. (2009). Keynes savings paradox, Fisher's debt deflation and the banking crisis. *CEPS Policy Brief*, 1-20.

De Vroey, M., & Hoover, K. (2004). Introduction: Seven decades of the IS-LM model. *History of Political Economy, 36*(5), 1-11.

Demir, E. (2022). Ana akım iktisat yaklaşımında para ve değer üzerine. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 12*(23), 386-406.

Demirgil, B., & Türkay , H. (2017). Tarihsel süreç içerisinde faiz olgusunun kuramsal açıdan gelişimi. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 18*(2), 131-160.

Demirgil, B., & Türkay, H. (2017). Tarihsel süreç içerisinde faiz olgusunun kuramsal açıdan gelişimi. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 18*(2), 131-160.

Doğan, Ö., & Kılıç, Y. (2022). BRICS-T ülke piyasalarında risk ayrıştırma. *Journal of Social Sciences, 21*(4), 2175-2186.

Duman, K. (2002). Finansal kriz ve bankacılık sektörünün yeniden yapılandırılması. *Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2*(4), 132-146.

Erdem, E., & Dumrul, C. (2014). Keynesyen ve neo-kalsik yaklaşımlarda finansal sistem ve iktisadi büyüme.

Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 33(2), 45-86.

Erdoğan, S., & Beşballı, S. (2010). Türkiye'de banka kredileri kanalının işleyişi üzerine ampirik bir analiz. *Doğuş Üniversitesi Dergisi, 11*(1), 28-41.

Ertuğrul , A. (2014). Ölümünün doksanıncı yılında A. Marshall. . *ResearcGate*, 1-12.

Foster, G. (1986). The endogeneity of money and Keynes's general theory. *Journal of Economic Issues, 20*(4), 953-968.

Glasner, D. (2000). Classical monetary theory and the quantity theory. *History of Political Economy, 32*(1), 39-59.

Gonda , V. (2003). James Tobin. *Biatec*.

Graff, M. (2008). The quantity theory of money in historical perpective. *KOF Working Papers, 4*, 1-32.

Güney, İ., Küçüksaraç, D., & Yılmaz, M. (2018). Kredi büyümesi tahminine yönelik yeni bir yaklaşım: gözlenemeyen bileşenler modeli. *Bankacılar Dergisi, 106*, 3-17.

Gürgün , G. (2020). Belirsizlik kavramı, belirsizlik ölçütleri ve belirsizliğin makroekonomik etkileri üzerine bir inceleme. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 34*(1), 21-38.

Hiç Birol, Ö., & Hiç Gencer, A. (2014). Neo-klasik iktisat ve neo-klasik sentez. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16*(1), 259-280.

Humphrey, T. (2004). Alfred Marshall and quantity theory of money. . *Working Paper Series- Federal Reserve Bank of Richmond Working Paper*, 1-13.

İğdeli , A., & Sever, E. (2018). Belirsizlik ve risk kavramlarının felsefi ve matematiksel açıdan incelenmesi. *Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1-12.

İslatince, H. (2017). Para arzı ve enflasyon ilişkisi: Türkiye için nedensellik analizi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 17*(3), 43-56.

Işık, S., Alkın, H., & Uluğ, M. (2018). Avrupa Birliği üyesi 13 ülkede post-keynesyen para arzının içselliği hipotezinin test edilmesi. *Journal of Economics & Administrative Sciences Faculty, 9-17*.

Kalotychou, E., & Staikouras, S. (2009). An overview of the issues surrounding stock market volatility. G. Gregoriou içinde, *Stock Market Volatility* (s. 3-30). CRC Press, Taylor & Francis Group.

Kaya, A., Gülhan, Ü., & Güngör, B. (2013). Tüekiye ekonomisinde finans sektörü ve reel sektör etkileşimi. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 5*(8), 2-15.

Kaya, N. (2007). *Klasik iktisatçıların mikro ekonomiye katkıları*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi , İstanbul.

Kesgıngöz, K., & Oğuz, A. (2016). Seçilmiş Bazı Afro-Avrasya Ülkelerindeki Finansal Gelişmenin Dış Ticaret Üzerine Etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*295-303.

King, R. (1993). Will the new keynesian macroeconomics resurrect the IS-LM model? *Journal of Economic Perspectives, 7*(1), 67-82.

King, R. (1993). Will the new keynesian macroeconomics resurrect the IS-LM model? *Journal of Economic Perspectives, 7*(1), 67-82.

Knell, M. (2015). Schumpeter, Minsky and the financial instability hypothesis. *Journal of Evolutionary Economics, 25*, 293-310.

Koç , H., & Uçak, A. (2022). The effect of the velocity of M3 on GDP: the case of Türkiye. *Eurasian Business & Economics Journal*(30), 64-87.

Koç , H., & Uçak, A. (2022). Türkiye ekonomisinde paranın dolaşım hızı ile büyüme arasındaki ilişki. *Eurosian Econometrics, Statistics & Empirical Economics Journal*(22), 14-33.

Koç , K., & Sevim, Ş. (2021). Çağdaş rik yönetimi standartları çarçevesinde sanayi işletmelerinde risk yönetimialgısı üzerine bir araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi, 13*(1), 592-604.

Köseoğlu, S. (2010). 1997-2010 dönemi Türk bankacılık sektörü risk analizi. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari BİIimler Fakültesi Dergisi, 3*(2), 119-134.

Küçükaksoy, İ. (2015). Keynesyen görüş ile monetarist görüşün yöntem farlılıkları üzerine bir inceleme. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bİlimler Dergisi, 45*, 57-72.

Mamedov, Z. (1998). *Enflasyon, faiz ve döviz kuru ilişkileri: Türkiye uygulaması ışığında Azerbaycan için bir değerlendirme.* Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İStanbul.

Mauskopt, E. (1990). The transmission channels of monetary policy: how have they changed? *Fed. Res. Bull.* .

Mill, J. (1848). *Principles of political economy.* Londra.

Minsky, H. (1999). The financial instability hypotesis. *The Jerome Levy Economics Institute Working Paper*, 1-10.

Mukhtarov, S., Mikayılov, C., & Mammadov, Z. (2016). Azerbaycanda banka kredi kanalının işleyişi: ampirik bir analiz. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi, 56*, 475-488.

Navruz, B. (2019). *Bankacılıkta sistemik risk sorunu ve Pigovian çözüm yaklaşımı: Türk bankacılık sektörü açısından bir değerlendirme.* İstanbul: TBB yayınları.

Oral, İ., & Yılmaz, C. (2017). Finansal ve politik risk endeksinin Bist sinai endeksi üzerindeki etkisi. *Karadeniz Uluslararsı Blimsel Dergi, 33*(33), 192-202.

Özdemir, D. (2019). Para arzının belirlenmesinde Post-keynesyenler arasındaki temel ayrılıklar: uyumcular ve yapısalcılar. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7*(4), 125-131.

Palley , T. (2017). The theory of endogenous money and the LM schedule: prelude to a reconstruction of IS-LM. *Brazilian Journal of Political Economy*, 3-22.

Palley, T. (2009). The limits of Minsky's financial instability hypothesis as an explanation of the crisis. *IMK Working Paper*.

Palley, T. (2014). Milton Friedman's economics and political economy: an old Keynesian critique. *IMK Working Paper*.

Parasız, İ. (1983). Paranın yansızlığı ve Patinkin sistemi. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 4*(1), 45-53.

Parasız, İ. (1984). 24 Ocak sonrası Türkiye'de uygulanan para politikasının reel ankes etkisi açısından değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 5*(1), 45-55.

Pekkaya, M., & Gümüş, H. (2021). Oyun teorisi yaklaşımı ile portföy optimizasyonu üzerine literatür değerlendirmesi. *Uluslararası Yönetim, İktisat ve İşletme Dergisi*(17), 1-19.

Pıçak, M. (2012). Faiz olgusunun iktisadi düşünce tarihindeki gelişimi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, 1*(4), 61-92.

Quiviger, Z. (2019). Irving Fisher, the debt-deflation theory and the crisis of 2008-2009. *Undergraduate Economic Review, 16*(1), 1-26.

Romer, D. (2000). Keynesian macroeconomics without the LM curve. *Journal of Economic Perspective, 14*(2), 149-170.

Rubin, G. (2005). Patinkin and the Pigou effect: or how a Keynesian came to accept an anti-Keynesian argument. *The European Journal of the History of Economic Thought, 12*(1), 47-72.

Serel, A., & Güvenoğlu, H. (2019). Banka kredileri kanalının işleyişi: Türkiye uygulaması (2011-2018). *Business and Economics Research Journal, 10*(4), 867-883.

Skousen, M. (2016). *İktisadi düşünce tarihi: modern iktsadın inşası* (7. b.). (M. Acar , E. Erdem, & M. Toprak, Çev.) Ankara: Adres Yayınları.

Somel, C. (2015). Keynes'in genel teorisinde reel balans etkisi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 41*(1), 533-538.

Şenol, Z., & Koç, S. (2020). Ekonomik ve finansal ülke risklerinin pay fiyatları oynaklığına etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(38), 1-16.

Taş, S., Örnek, İ., & Utlu , S. (2012). Banka kredileri kanalı ve Türkiye uygulaması. *Journal of the Çukurova University Institute of Social Sciences, 21*(1).

Togay, S. (2016). Finans güdüsüyle para talebi: önemi ve yarattığı sonuçlar. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 13*(1), 133-144.

Toraman, C., & Yörük, M. (2014). Kuadratik programlama tabanlı modelleme ile portföy optimizasyonu: BİST-100 uygulaması. *Mukaddime, 5*(1), 133-148.

Tucker, G. (1954). The origin of Ricardo's theory of profits. *Economica, 21*(84), 320-333.

Türk, M., & Barışık, S. (2021). Türkiye'de 2008 sonrası para arzının içselliği-dışsallığı analizi. *Giresun Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 7*(3), 416-443.

Tüzün , Y. (2002). Risk nedir? *İç Denetim Dergisi, 4*, 26-32.

Tüzün Osman, Aydın, Ü., & Ekinci , R. (2017). Türkiye'de Bernanke-Blinder mal kredi (cc) yaklaşımının TVP var tekniği ile analizi. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 35*(4), 1-30.

Ulusoy, A., Karakurt, B., & Ela , M. (2015). Borç deflasyonu: teorinin gelişimi ve Avrupa'da borç deflasyonuna ilişkin değerlendirmeler. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 11*(26), 1-28.

Usman, Ö. (2018). Kurumsal risk yönetim sisteminde risk değerlendirme raporlarının hazırlanması. *OPUS International JOurnal of Society Researches, 9*(16), 1586-1612.

Usman, Ö. (2020). Kurumsal risk yönetim sisteminin işletmelere getirdiği yenilikler ve geleneksel risk yönetim sistemi ile karşılaştırılması. *Turkish Studies-Economics, Finance, Politics, 15*(4), 2509-2528.

Usta, Ö., & Demireli, E. (2010). Risk bileşenleri analizi: İMKB'de bir uygulama. *Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6*(12).

Yiğitbaş, Ş. (2013). Parasla aktarım mekanizması: Türkiye'de banka kredi kanalı. *Bankacılar Dergisi, 85*, 71-80.

KAYNAKÇA

Akman A,. Z., (2023). Toplum 5.0 Yapılanmasında Dijital Dönüşüm İle Örgüt Kültürü Etkileşiminin Yeri Bir Alan Araştırması. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi.

Arı, E. S. (2021). Süper akıllı toplum: Toplum 5.0. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 23 (1), 455-479.

Arslan, K. ve Kırbaş, İ. (2016). Nesnelerin İnterneti Uygulamaları İçin Algılayıcı/Eyleyici Kablosuz Düğüm İlkörneği Geliştirme. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 7(1), 35-43.

Aydınbaş, G. ve Erdinç, Z., (2022). "Toplum 5.0 Bağlamında Mutluluk ile İlişkilendirilen Faktörlerin Panel Veri Kanıtları" ODÜSOBİAD 12 (3), 2081-2104.

Banger, G., (2018). Endüstri 4.0 Uygulama ve Dönüşüm Rehberi. Ankara, Dorlion Yayınları.

Baş, M(2019).Gri İlişkisel Analiz İle Finansal Performans: Bist Uygulaması.Journal of Social and Humanities Sciences Research,6(42): 2780-2789.

Baş, M., ve Çakmak, Z., (2012). Gri İlişkisel Analiz ve Lojistik Regresyon Analizi ile İşletmelerde Finansal Başarısızlığın Belirlenmesi ve Bir Uygulama. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 12(3), 63-82.

Bilik, M. ve Aydın, Ü. (2023). Finans Sektöründe Dijitalleşme ve İyi Uygulama Örnekleri, "Dijital Dönüşüm ve Değişen Uygulamalar" içinde. (Editör Ahmet Özen), Efe Akademi Yayınları, 175-206.

Cui, J., Dang, Y. ve Liu, S. (2009). Study on Novel Property of Some Grey Relational Analysis Models, Journal of Grey System, 12(2),83-88.

Ercan, S., Ü., (2021). Akıllı Uygulamalar. Ed. İnci E. Tarakçı, Bora Göktaş. Dijital Gelecek. İstanbul, Efe Akademi Yayınları.

Erdal, E. ve Ergüzen, A. (2020). Nesnelerin İnterneti (IoT) . International Journal of Engineering Research and Development , Elektrik Mühendisliği ve Bilgisayar Bilimleri Özel Sayısı , 24-34

Erdoğmuş, P. (2016). Doğadan esinlenen optimizasyon algoritmaları ve optimizasyon algoritmalarının optimizasyonu, Düzce üniversitesi bilim ve teknoloji dergisi. 293-304.

Fukuyama, M. (2018). Society 5.0: Aiming for A New Human-Centered Society. Japan Spotlight, 27, 47-52.

Güner, Ü. Ve Altun, A. (2007). "Avrupa Birliği'ne Üyelik Perspektifinde Türkiye'nin Yeni Ekonomiye Dönüşüm Süreci ve Elektronik Ticaret" 6. Uluslararası Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi, İstanbul 772-88.

Huang, C. ve Lee, H. (2003). A Novel Partial-Memory Learning Algorithm Based on Grey Relational Structure, Advances Intelligent Data Analysis, Fifth International Symposium on Intelligent Data Analysis IDA Proceedings, Berlin, Germany, 68-75.

Kılınç, H. (2022). Nesnelerin İnterneti Konusunda Gerçekleştirilen Akademik Çalışmaların Eğilimleri: Bir Sistematik Tarama. *Dijital Teknolojiler Ve Eğitim Dergisi*, *1*(1), 57–67.

Mamatzhonovich, O. D., Khamidovich, O. M., ve Esonali o‘g‘li, M. Y. (2022). Digital economy: essence, features and stages of development. Academicia Globe: Inderscience Research, 3(04), 355-359.

Marangoz, M., Kara, E., Yılmaz, H. ve Demirağ, F. (2022). Sanayinin Dönüşümü ve Evreleri, Marangoz,M ve Özkoç, H. (Ed). Endüstri 4.0 ve Evreleri, Beta.

Mucan Ö. B. ve Demirağ, F. (2020). Artırılmış Gerçeklik, Sanal Gerçeklik ve Pazarlama, Taşkın, E. ve Söylemez, C. (Ed). Dijital Pazarlamada Güncel Konular, Ekin Yayınevi.

Özbay, R.D., ve Genç, S.,Y., (2023). Dijital Ekonomi: Sistematik Bir Literatür Araştırması. Journal of Emerging Economies and Policy, 8(2).

Sharma, V., ve Tiwari, R., (2016). A Review Paper On “IOT” and It’s Smart Applications. International Journal of Science, Engineering and Technology Research (IJSETR), 5(2).

Tayyar, N. , Akcanlı, F. , Genç, E. ve Erem, I. (2014). BİST’e Kayıtlı Bilişim ve Teknoloji Alanında Faaliyet Gösteren İşletmelerin Finansal Performanslarının Analitik Hiyerarşi Prosesi (AHP) ve Gri İlişkisel Analiz (GİA) Yöntemiyle Değerlendirilmesi. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (61), 19-40.

Ulaş, B. (2011). Jeopolitik: Türkiye’nin Milli Güvenliği ve Avrupa Birliği Üyelik Süreci. Ankara: Başlık Yayın Grubu.

KAYNAKÇA

Abdallh, A. A., & Abugamos, H. (2017). A Semi-Parametric Panel Data Analysis On The Urbanisation-Carbon Emissions Nexus For The MENA Countries. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 78, 1350-1356.

Agreement, P. (2015, December). Paris agreement. In *report of the conference of the parties to the United Nations framework convention on climate change (21st session, 2015: Paris)*.

Bhattarai, M., & Hammig, M. (2004). Governance, economic policy, and the environmental Kuznets curve for natural tropical forests. *Environment and Development Economics*, 9(3), 367-382.

California Energy Commission, (2002). Cost and Value of Wind Power

Crabb, A., & Leroy, P. (2012). The handbook of environmental policy evaluation. Earthscan.

Çevre Koruma Ajansı, (2020). Annual Report 2019

Dinda, S., (2004). Environmental Kuznets Curve Hypothesis: A Survey. *Ecological Economics*, 49(4), 431-455.

Dupuit, J., (1844). On the measurement of the utility of public works. Çev: R. H. Barback

Dünya Ekonomik Forumu, (2022). Annual Report 2021 – 2022.

Ellerman, A. D., Buchner, B. K. (2007). The European Union emissions trading scheme: origins, allocation, and early results.

Feng Y, & Zhao T. (2022). Exploring the Nonlinear Relationship between Renewable Energy Consumption and Economic Growth in the Context of Global Climate Change. International Journal of Environmental Research and Public Health, 19(23).

Fraj, E., Matute, J., & Melero, I. (2015). Environmental Strategies And Organizational Competitiveness in The Hotel Industry: The Role of Learning and Innovation As Determinants of Environmental Success. *Tourism Management*, 46, 30-42.

Galarraga, I., Gonzalez-Eguino, M., & Markandya, A. (2011). The Role of Regional Governments in Climate Change Policy. *Environmental Policy and Governance*, 21(3), 164-182.

Geller, E. S., Farris, J. C., & Post, D. S. (1973). Prompting A Consumer Behavior For Pollution Control 1. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 6(3), 367-376.

Glasson, J., & Therivel, R. (2013). Introduction To Environmental Impact Assessment. Routledge.

Grossman, G. M., Krueger, A. B. (1991). Environmental impacts of a North American free trade agreement.

Grossman, G. M., Krueger, A. B. (1995). Economic growth and the environment. *The quarterly journal of economics* 110, 2, 353-377.

Guitérrez, E., & Trejo, I. (2014). Effect of climatic change on the potential distribution of five species of temperate forest trees in Mexico. *Revista mexicana de biodiversidad*, *85*(1), 179-188.

Yandle, B., Vijayaraghavan, M., & Bhattarai, M. (2002). The Environmental Kuznets curve. *A Primer, PERC Research Study*, 2(1), 1-38.

Hallegatte, S., Vogt-Schilb, A., Bangalore, M., & Rozenberg, J. (2016). Unbreakable: Building The Resilience Of The Poor İn The Face Of Natural Disasters. World Bank Publications.

Hoegh-Guldberg, O., Jacob, D., Bindi, M., Brown, S., Camilloni, I., Diedhiou, A., & Zougmoré, R. B. (2018). Impacts of 1.5 C Global Warming On Natural And Human Systems. Global warming of 1.5° C.

IPCC, 2021: Climate Change 2021: The Physical Science Basis. *Contribution of Working Group I to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. Cambridge University Press, Cambridge, United Kingdom and New York, NY, USA, 2391 pp.

Kanberoğlu, Z.& Aksoy, K. (2022). Yeşil Finansal Araçlar ve Türkiye. VI Anadolu International Conference on Economics, 13-15 Mayıs, Eskişehir , Türkiye.

Kanberoğlu, Z.& Kara, O. (2016). Finansal Sektör Gelişimi ve Sürdürülebilir Kalkınma İlişkisi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 15 (57), 309-318.

Kanberoğlu, Z., & Oğuz, A. (2016). Afro-Avrasya Bölgesinde Gelir Dağılımı Ve Sürdürülebilir Büyüme: Türkiye Örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*396-403.

Kanberoğlu, Z.& Polat, İ.H. (2017). Analysis of Renewable Energy Rosources from Regional Development in Eastern Anatolia Regional Development. IJCEAS, 7 (3-4), 158-177.

Kaldor, N. (1939). Welfare Propositions in Economics and Interpersonal Comparisons of Utility. *Economic Journal,* 49, 145, 549 – 552.

Klöck, C., & Nunn, P. D. (2019). Adaptation To Climate Change in Small Island Developing States: A Systematic Literature Review of Academic Research. *The Journal of Environment & Development*, 28(2), 196-218.

Kuznets, S. (1955). Economic growth and income equality, *American Economic Review, 45, 1-28*.

Lau, L. S., Choong, C. K., & Eng, Y. K. (2014). Investigation of The Environmental Kuznets Curve For Carbon Emissions in Malaysia: Do Foreign Direct Investment and Trade Matter?. *Energy Policy*, 68, 490-497.

Markandya, A., Chiabai, A., Travisi, C. M., Ding, H., Nunes, P. A. (2011). Economic assessment of forest ecosystem services losses: cost of policy inaction. *Environmental and Resource Economics*, *50*, 405-445.

Masson-Delmotte, V., Zhai, P., Pörtner, H. O., Roberts, D., Skea, J., Shukla, P. R., ... & Waterfield, T. (2018). Global warming of 1.5 C. An IPCC Special Report on the impacts of global warming of, 1(5), 43-50.

Mendelsohn, R., Dinar, A., & Williams, L. (2006). The Distributional Impact of Climate Change On Rich and Poor Countries. Environment And Development Economics, 11(2), 159-178.

Mishan, E. J. (1976). The use of compensating and equivalent variations in cost-benefit analysis. *Economica*, *43,* 170, 185-197.

Mollavelioğlu, M. Ş., & Ceylan, R. (2010). Türkiye Ve Ab Ülkelerinde Tarımsal Toplam Faktör Verimliliği ve Yakınsama Analizi. *Akdeniz İİBF Dergisi*, 10 (20), 86-103.

Penning-Rowsell, E., Johnson, C., Tunstall, S., Tapsell, S., Morris, J., Chatterton, J., Green, C. (2005). The benefits of flood and coastal risk management: a handbook of assessment techniques.

Spulber, N., Asghar, S., Clifford, S. R., (1995). Economics of water resources: From regulation to privatization, *Journal of economic literature, 33, 1, 284 – 285*.

Stern, D. I. (2004). The rise and fall of the environmental Kuznets curve. *World Development,* 32, 8, 1419-1439.

Tietenberg, T., Lewis, L. (2018). *Environmental and natural resource economics*. Routledge.

Tol, R. S., Downing, T. E., Kuik, O. J., & Smith, J. B. (2004). Distributional Aspects of Climate Change Impacts. *Global Environmental Change*, 14(3), 259-272.

Uğur, M. Güner, Ü. (2011). "Europe And Economic Transformation, The EU After the Lisbon Decade", "Innovation and competition in EU15: Empirical evidence on the Lisbon Decade and beyond", Edited by: Mitchell P.Smith, Palgrave Macmillian, ISBN 978-1-4039-9512-4, 2012,pp 32-53 United Kingdom

Ward, P., & Shively, G. (2012). Vulnerability, Income Growth And Climate Change. *World Development*, 40(5), 916-927.

World Bank, (1992). Development and the Environment, *World Development Report 1992*.

World Bank, (2006). World Development Report 2006: equity and development.

World Bank, (2021). World Bank Group Climate Change Action Plan 2021-2025: Supporting Green, Resilient, and Inclusive Development.

World Bank, (2021). State and Trends of Carbon Pricing 2021.

KAYNAKÇA

AEGON (2020), "EconomicImpact of the Coronavirus Crisis: What can welearnfrompastpandemics?"

Akbaba, M., Kurt, B., ve Nazlıcan, E. (2014). Yeni Coronavirüs Salgını. TurkishJournal of PublicHealth, 12(3), 1-12

Aslan, F. G. ve Altındiş, M. (2016). Güncel Viral Etkenler; Zika, Chıkungunya, Ebola, Enterovirüs D68, MERS CoV, Influenza. Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 2(3), 11-16.

Ayar, M. (2007). Osmanlı Devleti'nde Kolera. İstanbul: Kitabevi Yayınları.

BBC (2005), "PastPandemicsThatRavaged Europe", http://news.bbc.co.uk/2/hi/health/4381924.stm

Begley, S. (2013). Flu-conomics: TheNextpandemiccouldtriggerglobalrecession. Healty News, 21 January.

Bell, C.,Maureen, L., (2004), "TheEconomicImplications of EpidemicsOldand New", World Economics, vol. 5(4), October, 1-34.

Beyhan, M. A. (2008). 1811 İstanbul Veba Salgını, Etkileri ve Alınan Tedbirler, 1. Uluslararası Türk Tıp Tarihi Kongresi/10. Ulusal Türk Tıp Tarihi Kongresi Bildiri Kitabı, 2. Cilt, 20- 24 Mayıs

Beyhan, M. A. (2008). 1811 İstanbul Veba Salgını, Etkileri ve Alınan Tedbirler, 1. Uluslararası Türk Tıp Tarihi Kongresi/10. Ulusal Türk Tıp Tarihi Kongresi Bildiri Kitabı, 2. Cilt, 20- 24 Mayıs

BIS, (2019). Monetarypolicyframeworks in EMES: inflationtargeting, theexchange rate andfinancialstability. *Chapter II,* AnnualEconomic Report
June. https://www.bis.org/publ/arpdf/ar2019e2.htm

Bloom, D., Caderatta, D., Sevilla, J. (2018). EpidemicsandEconomics, International MonetaryFund. https://www.imf.org/Publications/fandd/issues/2018/06/economic-risks-and-impacts-of-epidemics-bloom.

BOA (Başbakanlık Osmanlı Arşivi) (1813), C.ML, 472/19242, 1227.Z.29/3 Ocak.

Butler, C., (2020), "COVID-19: How Do We Re-opentheEconomy?", https://www.chathamhouse.org/expert/comment/covid-19-how-do-we-re-open-economy, 21 Nisan, (Erişim tarihi:21.06.2020).

CBC (2010), "Cholera's Seven Pandemics", https://www.cbc.ca/news/science/cholera-s-seven-pandemics-1.758504.

CDC (2004), "Basic Information about SARS", CentersforDisease Control andPrevention, January, 1-3.

CDC (2014), "Cost of Ebola Epidemic", https://www.cdc.gov/vhf/ebola/pdf/impact-ebolaeconomy.pdf.

CDC CentersforDisease Control andPrevention (2019),
https://www.cdc.gov/flu/pandemicresources/1957-1958-pandemic.html

Cohen, M.S., Nick, H., Jay A. Levy, Kevin, D.,Joep, L., (2008), "The spread, treatment, andprevention of HIV-1: evolution of a global pandemic", TheJournal of

ClinicalInvestigation, Volume 118 Number 4 April, 1244-1254

Çorak, Ö. F. (2020). Salgın Ekonomisi. Ankara: Efil Yayınevi.

Delivorias, A., Nicole, S.,(2020), "Economicimpact of epidemicsandpandemics", EuropeanParliamentaryResearch Service, 1-10

Dielman, Joseph L. (2018), "Spending on healthand HIV/AIDS: domestichealthspendinganddevelopmentassistance in 188 countries, 1995–2015", The Lancet, Vol 391 May 5, 1799-1829.

Dobson AP, Carper ER. Infectiousdiseasesandhumanpopulationhistory. Bioscience 1996;46(2):115–26.

Duarte, F., (BBC, 2020),İspanyol Gribi nedir, kaç kişi hayatını kaybetti ve salgın bittiğinde dünya ne haldeydi?,https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-52473039

Hopkins, D., R., (2002). *TheGreatest Killer: Smallpox in History. University of Chicago Press.. s. 107. ISBN 9780226351681.*

Horgan, J., (2019), antonineplague, World History Encyclopedia.

IMF, (2020), A CrisisLike No Other, An UncertainRecovery

İnal, S. (2016). Middle East RespiratorySyndrome-Coronavirus (MERS-CoV) Enfeksiyonu: Ortadoğu Solunum Yetmezliği Sendromu-Koronavirüs Enfeksiyonu. Okmeydanı Tıp Dergisi, 32 (Ek Sayı), 37-45

Janetta, B, A., (2014). *EpidemicsandMortality in Early Modern Japan. Princeton UniversityPress. 2014. s. 66. ISBN 9780691609935.*

Johnson, N. P.A.S. &Juergen, M. (2002), UpdatingtheAccounts: Global Mortality of the 1918-1920 Spanish InfluenzaPandemic. Bulletin of History of Medicine. C.76, S.1, 105-114.

Kanberoğlu, Z., Görür, Ç., Yıldırımçakar, İ., Türkmenoğlu, M., (2021), Analysis of Covid-19 Pandemic Data AccordingtotheCountriesIncluding in the Human Development Index by Using Clustering Analysis K-AverageMethod, International Journal of ContemporaryEconomicsandAdministrativeSciences ISSN: 1925 – 4423 Volume: XI, Issue: 2, Year: 2021, pp. 454-468.

Kanberoğlu, Z., Yıldırımçakar, İ. (2021), Covid 19 Salgının Makroekonomik Etkileri (Ed.Doç.Dr. Nursen Vatansever Deviren ve Dr. Öğr. Üyesi Filiz Daşkıran), Nobel Yayınevi, Ankara.

Karakuş, O.S., (2018), "Doğu'dan Gelen Ölüm: Antoninus Vebası", Toplumsal Tarih, 296, Ağustos, 38-41.

Kılıç, O. (2004). Eskiçağdan Yakınçağa Genel Hatlarıyla Dünyada ve Osmanlı Devleti'nde Salgın Hastalıklar. Elâzığ: Fırat Üniversitesi Orta Doğu Araştırmaları Merkezi Yayınları.

Kim, Yang-Woo, Seok-JunYoon, In-Hwan Oh, (2013), "Theeconomicburden of the 2009 pandemic H1N1 influenza in Korea", ScandinavianJournal of InfectiousDiseases, 45: 390-396

Lee, K., Richard, D., "GlobalizationandCholera: Implicationsfor Global Governance", Global Governance, Vol. 6, No. 2 (Apr.–June), 213-236.

Maliszewska, M., Matto, A., Van der Mensbrugghe, D., (2020), Thepotentialimpact of COVID-19 on GDP andtrade: A preliminaryassessment

Martin, S. (2011). Kara Ölüm: Ortaçağ'da Veba. (C. Atay, Çev.) İstanbul: Kalkedon Yayınları.

Matillano, H., (2011), "TheEffect of Smallpox on the New World", HistoricalPaper, JuniorDivision, World Count: 2398, 1-21.

McKibbin, Warwick, J. (2009), "TheSwineFluOutbreakandits Global EconomicImpact", https://www.brookings.edu/on-the-record/the-swine-flu-outbreak-and-its-global-economicimpact

Mercan, B. (2017). Xıx. Yüzyılda Osmanlı'da Çiçek Salgınları ve Çiçek Hastalığı ile Mücadele (Yüksek Lisans Tezi). Kırklareli: Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Nikiforuk, A. (2020). AIDS: Sarsılan Savunmalar. A. Nikiforuk içinde, Mahşerin Dördüncü Atlısı Salgın ve Bulaşıcı Hastalıklar Tarihi (Çev. S. Erkanlı). İstanbul: İletişim Yayınları.

Nikiforuk, A. (2020). AIDS: Sarsılan Savunmalar. A. Nikiforuk içinde, Mahşerin Dördüncü Atlısı Salgın ve Bulaşıcı Hastalıklar Tarihi (Çev. S. Erkanlı). İstanbul: İletişim Yayınları.

Nikiforuk, A. (2020). Sıtma: Büyük Ayıklayıcı. A. Nikiforuk içinde, Mahşerin Dördüncü Atlısı Salgın ve Bulaşıcı Hastalıklar Tarihi (S. Erkanlı, Çev., s. 33-48). İstanbul: İletişim Yayınları.

Özdemir, H. (2005). Salgın Hastalıklardan Ölümler 1914-1918 (s. 15-45). Ankara: Türk Tarih Kurumu

Pollitzer, R. (1954). CholeraStudies, Bulletin of the World HealthOrganization. c. 10/3, 421-461

Price, S., Andrew T. (2009). Contagionand Chaos: Disease, Ecology, andNational Security in theEra of Globalization. Massachusetts, MIT Publishing.

Riedel, S., (2005), "Edward JennerandTheHistory of SmallpoxandVaccination", BUMC Proceeding,18, 21-25.

Rosenberg, C. E. (2020). Cholera In Nıneteenth-Century Europe: A ToolForSocıalAndEconomıcAnalysıs, IpAddress: 176.88.206.215, On 17 Apr, SubjectToThe Cambridge Core.

Saunders-Hastings, Patrick R. Daniel Krewski (2016), "ReviewingtheHistory of PandemicInfluenza: UnderstandingPatterns of EmergenceandTransmission", Pathogens, 5, 66, 1-19.

Snell, M., (2019), "TheSixth-Century Plague", ThoughtCo, Feb. 11, 2020, thoughtco.com/the sixth-century-plague-1789291.

Snowden, F. M. (2021). 21. Yüzyıl İçin Elbise Provaları: Sars ve Ebola. F. M. Snowden içinde, Salgınlar ve Toplum (Çev. Akın Emre Pilgir). İstanbul: Tellekt Yayınları. (Eserin Orijinali 2019'da yayımlanmıştır).

Şanlı, K., (2010), İnfluenza Virüsü ve Domuz Gribi, Jobb Dergisi 2(1):4-12.

The Economist (2009), "Thecost of swineflu", https://www.economist.com/news/2009/ 07/27/the-cost-of-swine-flu.

Tognotti, E., (2010), "Theeradication of smallpox, a successstoryfor modern medicineandpublichealth: Whatlessonsforthefuture?", J Infect Dev Ctries, 4(5), 264-266

Turan, A. ve Çelikyay, H. H. (2020). Türkiye'de KOVİD-19 ile Mücadele: Politikalar ve Aktörler. Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi, 3(1), 1-25.

Turna, N. (2011). İstanbul'un Veba ile İmtihanı: 1811- 1812 Veba Salgını Bağlamında Toplum ve Ekonomi. Studies of Ottoman Doman. Cilt:1, Sayı:1, 1-36.

Türk, A., Ak Bingül, B., Ak, R. (2020). Tarihsel Süreçte Yaşanan Pandemilerin Ekonomik ve Sosyal Etkileri, Gaziantep UnıversıtyJournal Of SocıalScıences.

Türkmenoğlu, M., (2021), Veba Tarihine Genel Bakış ve Vebanın Ekonomi Üzerine Etkileri, UBAK, 12. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Kongresi, Ankara, Türkiye, 17-18 Aralık 2021, ss.446-45

Uzluk, F. N., (1948), "CholeraAsiaticanın Epidemi Tarihi Üstüne Bir Araştırma", Türk Ljiyen ve Tecrübi Biyoloji Dergisi, Cilt 8, Sayı 1, 7-36

Wha, Jong-Lee &Warwick J. McKibbin (2004), Learning from SARS: PreparingfortheNextDiseaseOutbreak, içinde "EstimatingThe Global EconomicCosts of SARS", Edt: StaceyKnobler, Adel Mahmoud, S.L., AlisoN, M., Laura S., and Katherine, O.,,TheNationalAcademiesPress, 91-109

Yıldız, E., (2022). Salgını Hatırlamak: Veba Üzerine Tarihsel ve Sosyolojik Bir Analiz, Selçuk Ün. Sos. Bil. Ens. Der. 2022; (48): 264-277, Sosyoloji / Araştırma

Yıldız, S. N. & Aydın, Ü. (2022). The Impact of the COVID-19 on the Financial Investment Instruments in

Turkey. Sivas Cumhuriyet University Journal of Economics and Administrative Sciences, 23(1), 294-316.

Yılmaz, Ö. (2017). Veba, Kolera ve Salgınlar: Trabzon'da Halk Sağlığı ve Sağlık Kurumları (1804-1895). Mavi Atlas, 172-200.

Yolun, M. (2012). İspanyol Gribinin Dünya ve Osmanlı Devleti Üzerindeki Etkileri (Yüksek Lisans Tezi, Adıyaman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Ana Bilim Dalı, Adıyaman).

"Sino Biological "Hong Kong Flu (1968 Influenza Pandemic), https://web.archive.org/web/20200225200951/https://www.sinobiological.com/1968-influenza-pandemic-hong-kong-flu-a-5754.html

KAYNAKÇA

Aktürk, İ. ve Albeni, M. (2002), "Doğala Afetlerin Ekonomik Performans Üzerine Etkisi: 1999 Yılında Türkiye'de Meydana Gelen Depremler ve Etkileri", SDÜ İİBFD Dergisi, C.7, S.1, S. 1-18.

Avraham, E. (2014). Hosting events as a tool for restoring destination image. *International Journal of Event Management Research*, 8*,* 1, 61-76.

Avraham, E. (2016). Destination marketing and image repair during tourism crises: The case of Egypt. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, *28*, 41-48.

Blake, A., Sinclair, M. T., Sugiyarto, G., & DeHaan, C. (2003). The development of the 2001 input-output table and social accounting matrix for malta.

Carlsen, J. C., Hughes, M. (2008). Tourism market recovery in the Maldives after the 2004 Indian Ocean tsunami. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, *23*(2-4), 139-149.

Demirağ, F. (2022). Pandemi sonrası dönemde turizm sektöründe uygulamalar, Tor Kadıoğlu, C. (Ed). Pandemi sonrası pazarlama stratejileri, Gazi kitapevi.

Erdik, M. (2017). Earthquake risk assessment. *Bulletin of Earthquake Engineering*, *15*, 5055-5092.

Faulkner, B. (2001). Towards a Framework for Tourism Disaster Management. *Tourism Management*. 22, 2, 135 – 147.

Fuchs, S. (2012). Vulnerability assessment in natural hazard and risk analysis: current approaches and future challenges, *Nat Hazards,* 64:1969-1975.

Gibbons, D. W., Sandbrook, C., Sutherland, W. J., Akter, R., Bradbury, R., Broad, S., ve Ockendon, N. (2022). The relative importance of COVID-19 pandemic impacts on biodiversity conservation globally. *Conservation Biology*, *36*(1), e13781.

Global Facility for Disaster Reduction and Recovery., World Bank. (2023). Global Rapid Post-Disaster Damage Estimation (GRADE) Report. Washington. The World Bank.

Gössling, S., Scott, D., ve Hall, C. M. (2020). Pandemics, tourism and global change: A rapid assessment of COVID-19. *Journal of Sustainable Tourism,* 29*,* 1*,* 1 – 20.

Guttentag, D. A., Scott, B. C., Pitts, R. E., Smith, W. W. (2022). 'Southern hospitality'in Charleston, South Carolina: the diverse meanings of a regional form of hospitality in a growing tourism destination. *Tourism Recreation Research*, 1-13.

Gurtner, Y. (2016). Returning to paradise: Investigating issues of tourism crisis and disaster recovery on the island of Bali. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, *28*, 11-19.

Hall, C. M. (2008). Tourism planning: Policies, processes and relationships. Pearson education.

Hall, C. Michael ve Prayag, G. (2020). "Earthquakes and Tourism: Impacts, Responses and Resilience – An Introduction. Tourism and Earthquakes. 1 – 35.

Jenkins, I. S. (2007). Postmodern tourist niches: the case of literary festivals. *Doktora Tezi: University of Wales, Swansea, UK*.

Kanberoğlu, Z.& Yıldırımçakar, İ. (2022). Coğrafi İşaretlerin Bölgesel Gelişmedeki Rolü. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi SBE Dergisi, 58, 23-39.

Karayolları Genel Müdürlüğü, (2023). Devlet ve İl Yolları Envanteri, erişim tarihi: 22 Mart 2023

McDonald, G. W., Smith, N. J., Kim, J. H., Brown, C., Buxton, R., & Seville, E. (2018). Economic systems modelling of infrastructure interdependencies for an Alpine Fault earthquake in New Zealand. *Civil Engineering and Environmental Systems*, 35*,* 1-4, 57-80.

Sigala, M. (2018). New technologies in tourism: From multi-disciplinary to anti-disciplinary advances and trajectories. *Tourism management perspectives,* 25, 151-155.

Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2023). 2023 Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Raporu. Ankara

Tsai, C. H., Chen, C. W. (2011). The establishment of a rapid natural disaster risk assessment model for the tourism industry. *Tourism management*, *32*(1), 158-171.

Thomé-Ortiz, H., García-Rodea, L. F., Domínguez, I. G., & López-Carré, E. (2021). ICTs and Rural Tourism: Experiences of the COVID-19 Pandemic in Central Mexico. In Risk, Crisis, and Disaster Management in Small and Medium-Sized Tourism Enterprises 27-52.

World Tourism Organization. (2017). Annual Report 2016. Madrid: UNWTO

World Tourism Organization. (2020). Annual Report 2019. Madrid: UNWTO

Wilks, J. vd. (2006). Tourism in turbulent times – towards safe experiences for visitors Elsevier, Oxford

Zhang, M., (2021). Impact of earthquakes on natural area-driven tourism: Case study of China's Jiuzhaigou National Scenic Spot, International Journal of Disaster Risk Reduction, May, 58

KAYNAKÇA

Aren, Sadun (2018). 100 Soruda Para ve Para Politikası, 4. Baskı, Ankara: İmge Kitabevi

Arslan, Yavuz & Cantú, Carlos (2019) "The Size of Foreign Exchange Reserves", BIS Papers No 104, https://www.bis.org/publ/bppdf/bispap104a_rh.pdf, Erişim: 29.01.2023

Arslanalp, S., Eichengreen, B. and Simpson-Bell, C. 2023. "Gold as International Reserves: A Barbarous Relic No More?" IMF WP/23/14, Washington DC: USA

Bredin, D., Conlon, T., & Potì, V. (2015). "Does Gold Glitter in The Long-Run? Gold as a Hedge and Safe Haven across Time and Investment Horizon". International Review of Financial Analysis, 41, 320-328.

Berend, Ivan T. (2015). 20. Yüzyıl Avrupa İktisat Tarihi, Çeviren: Serpil Çağlayan, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

Bocutoğlu, Ersan. (2012). İktisadi Düşünceler Tarihi, 2. Baskı, Ankara: Murathan Yayınevi

Ciner, C., Gurdgiev, C. and Lucey, B.M. (2013). "Hedges and Safe Havens: An Examination of Stocks, Bonds, Gold, Oil and Exchange Rates". International Review of Financial Analysis. 29, 202 – 211

Conaghan, D. ve Smith, D. (2014). Para Kitabı, 1. Baskı, Çeviren: Cem Duran, İstanbul: NTV Yayınları

Çetin, K. (2010). İran'dan Anadolu'ya Selçuklu Paraları (Selçuklu Sikkelerinin Özellikleri ve İran'dan Anadolu'ya Görülen Değişiklikler) Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 12 (29), 183-194. Retrived from

https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunitaed/issue/2868/39208

Erdem, Ekrem (2006). "Osmanlı Para Sistemi ve Tağşiş Politikası: Dönemsel Bir Analiz", Bankacılar Dergisi, Sayı: 56, s. 10-27

Fender, I., McMorrow, M., Sahakyan V. and Zulaica, O. (2020). "Reserve management and sustainability: the case for green bonds?", BIS Papers 849, https://www.bis.org/publ/work849.pdf, Erişim Tarihi: 29.01.2023

Ferguson, Niall (2011). Paranın Yükselişi, Çev. Barış Pala, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

Ghosh, D., Levin, EJ., Macmillan, P., & Wright, RE. (2001). "Gold as an Inflation Hedge?". Studies in Economics and Finance, 22(1), 1-73, (PDF) 'Gold as an Inflation Hedge?' (researchgate.net), Erişim Tarihi: 01.03.2023

Güran, Tevfik. (2017). İktisat Tarihi, İstanbul: Der Yayınları

Green, T. (1999) "Central Bank Gold Reserves An Historical Perspective Since 1845", https://www.gold.org/goldhub/research/central-bank-gold-reserves-historical-perspective-1845, Erişim Tarihi: 13.02.2022

Karluk, S. Rıdvan, (1995). Küreselleşen Dünyada Uluslararası Ekonomik Kuruluşlar ve Entegrasyonlar, İkinci Baskı, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Basımevi

Krugman, Paul R., Obstfeld, M., Melitz, Marc J., (2017) Uluslararası iktisat: Teori ve Politika, Çev. Ed.: Onur Özsoy, (Çev: Kolektif), Onuncu Baskıdan Çeviri, Ankara: Palme Yayıncılık

Mishkin, Frederic S., (2004) The Economics of Money, Banking and Financial Markets, Seventh Edition, United States of America: Pearson International Edition

Orhan Z. O., Erdoğan, S., (2013) Para Politikası, 1. Baskı, Kocaeli: Umuttepe Yayınları

Parasız, İlker (2000). Para Banka ve Finansal Piyasalar, 7. Baskı, Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları

Rickards, James (2013). Kur Savaşları, Çev. Neşenur Domaniç, Nusret Avhan, İstanbul: Scala Yayıncılık.

Seyidoğlu, Halil. (1999) Ekonomik Terimler Ansiklopedik Sözlük, 2. Baskı İstanbul: Güzem Can Yayınları

Seyidoğlu, Halil. (2015) Uluslararası İktisat, Geliştirilmiş 20. Baskı İstanbul: Güzem Can Yayınları

Stiglitz, J., E. (2017) Stiglitz Raporu Küresel Kriz Parasal ve Mali Reform Önerileri, Çeviren: Eda Aksan, Ankara: Akılçelen Kitaplar

Tekin, Oğuz (2009). Sikke, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi içinde (C. 37, ss. 179-184). İstanbul: TDVİAM.

Yükçü, S. & Atağan, G. (2011). Ortadoğu'da Zaman Tünelinde Ticaret, Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi, (1), 86-109, Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/muftad/issue/30128/325086.

Uzunoğlu, Sadi (2007). Para ve Döviz Piyasaları, Genişletilmiş 3. Baskı, İstanbul: Literatür Yayınları

Wilkie, Christopher, M. D., (2012) Special Drawing Rights (SDRs): The First International Money, Oxford University Press: United States

IMF, IMF International Finance Statistics (IFS), https://data.imf.org/?sk=4c514d48-b6ba-49ed-8ab9-52b0c1a0179b, 2021

Merkezin Güncesi, Türkiye'de Altın Bankacılığının Gelişimi, https://tcmbblog.org/wps/wcm/connect/blog/tr/main%20menu/analizler/turkiyede%20altin%20bankaciligi nin%20gelisimi Erişim Tarihi: 10.03.2020,

Special Drawing Right, https://www.imf.org/en/Topics/special-drawing-right, Erişim Tarihi: 02.02.2023

Türk Dil Kurumu, https://sozluk.gov.tr/, Erişim Tarihi: 02.02.2023

TCMB, (2018). Döviz Rezerv Yönetimi, https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/5b4e46d9-a54d-4ce2-b872-665143119bda/Doviz_Rezerv_Yonetimi2018.PDF?MOD=AJPERES, Erişim Tarihi: 23.01.2023

TCMB,https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB%20TR/Main%20Menu/Duyurular/Basin/2019/DUY2019-08, Erişim Tarihi: 15.06.2020,

TCMB,https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB%20TR/Main%20Menu/Duyurular/Basin/2020/DUY2020-02 Erişim Tarihi: 15.06.2020.

TCMB Kanunu, https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/4b4d0592-f3e1-46d2-9814-11e0ad94ab7c/Turkiye_Cumhuriyet_Merkez_Bankasi_K

anunu.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-4b4d0592-f3e1-46d2-9814-11e0ad94ab7c-nWcNdXh, Erişim Tarihi: 31.01.2023.

TCMB, Rezerv Yönetimi, https://evds2.tcmb.gov.tr/index.php?/evds/dashboard/6346, 23.01.2023

WGC (2021). A Central Banker's Guide to Gold as a Reserve, Asset. https://www.gold.org/goldhub/research/central-bankers-guide-gold-reserve-asset-second-edition, Erişim Tarihi: 31.12.2022.

WGC (2022). Gold Demand Trends Full Year2022. https://www.gold.org/goldhub/research/gold-demand-trends/gold-demand-trends-full-year-2022/central-banks, Erişim Tarihi: 31.01.2023.

WGC (2023). Gold Reserves By Country. https://www.gold.org/goldhub/data/gold-reserves-by-country, Q12000-Q42022, Erişim Tarihi: 17.02.2023.

WGC (2023). Gold Reserves by Country. https://www.gold.org/goldhub/data/gold-reserves-by-country, Erişim Tarihi: 18.01.2023.

WGC (2023). Monthly Central Bank Statistics. https://www.gold.org/goldhub/data/monthly-central-bank-statistics, Erişim Tarihi: 21.01.2023

Yiğit, M. ve GÜNER, Ü. (2008). Avrupa Birliğinde Para Banka ve Sermaye Piyasaları, "Ekonominin AB'si Sektörel Bazda Avrupa Birliği Ekonomisi", Ekin Yayınevi, ss.275ISBN: 978-9944-141-46-8, Bursa

Yerelden Küresele Farklı Boyutlarıyla

ENERJİ EKONOMİSİ

Güncel Araştırmalar ve Tartışmalar

EDİTÖR:

Dr. Mustafa ZUHAL

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6460-18-8

Mayıs 2023

Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1: KÜRESEL ENERJİ ÜRETİMİ VE YENİLENEBİLİR ENERJİ... 3
Metin GÜRLER
Serkan CANTÜRK
BÖLÜM 2: TÜRKİYE'DE İKTİSAT ALANINDA ENERJİ ÜZERİNE YAPILMIŞ LİSANSÜSTÜ TEZLERİN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ 25
Birol Güven
BÖLÜM 3: AB ÜYESİ GEÇİŞ EKONOMİLERİNDE EKONOMİK BÜYÜME, TİCARİ AÇIKLIK VE ÇEVRESEL İNOVASYONUN YENİLENEBİLİR ENERJİ TÜKETİMİNE ETKİSİ 41
Can USTA
BÖLÜM 4: GÜNEŞ ENERJİSİ SANTRAL YATIRIMLARININ MUHASEBE VE FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ 62
Fatih AKDENİZ
BÖLÜM 5: TÜRKİYE'DE ENERJİ YOKSULLUĞU VE EKONOMİK BÜYÜME İLE İLİŞKİSİ: EŞ BÜTÜNLEŞME ANALİZİ 90
Hikmet Gülçin BEKEN
Hale KIRER SILVA LECUNA
BÖLÜM 6: ULUSAL KÜLTÜR ve SÜRDÜRÜLEBİLİR REKABETÇİLİK İLİŞKİSİ 108
Nurdanur TAVLAN SOYDAN
BÖLÜM 7: YENİLENEBİLİR ENERJİ PAZARINDAKİ GELİŞMELER: 2011-2020 DÖNEMİ ANALİZİ 140
Onur İzmir
Birol Güven
BÖLÜM 8: PETROL PİYASALARINDA RİSK VE GETİRİ ARASINDAKİ NEDENSELLİK İLİŞKİSİNİN ANALİZİ..... 156
Pınar KOÇ

KAYNAKLAR

Avrupa Kondeyi (Euroepan Council) (2023). Climate change: what the EU is doing. https://www.consilium.europa.eu/en/policies/climate-change/ (Erişim: 19 Şubat 2023)

Birleşmiş Milletler (BM) (2022). UN News Global perspective Human stories. Climate and Environment: 5 things you should know about the greenhouse gases warming the planet. https://news.un.org/en/story/2022/01/1109322?gclid=Cj0KCQiArsefBhCbARIsAP98hXRAT3hSoVRwHyhj4f9M0Opn0_zrhhh9B4gxheDVc3AtYdae77-k0zUaAviQEALw_wcB (Erişim: 19 Şubat 2023)

Birleşmiş Milletler (BM) (2023). Climate Action/ The Science/Causes and Effects:. Causes and Effects of Climate Change. https://www.un.org/en/climatechange/science/causes-effects-climate-change (Erişim: 19 Şubat 2023)

Chong, C.T., Fan, Y.V., Lee, C.T., Klemeš,J.J. (2022). Post COVID-19 ENERGY sustainability and carbon emissions neutrality. Energy, Volume 241. https://doi.org/10.1016/j.energy.2021.122801 (Erişim: 3 Mart 2023)

Cliamte Watch (2023). Historical GHG Emissions. https://www.climatewatchdata.org/ghg-emissions?breakBy=regions&end_year=2019&start_year=1990 (Erişim: 19 Şubat 2023)

Dünya Ekonomik Forumu (DEF/ World Economic Forum, WEF) (2022). AIR POLLUTION/Analysis: Global CO2 emissions from fossil fuels hits record high in 2022. https://www.weforum.org/agenda/2022/11/global-co2-emissions-fossil-fuels-hit-record-2022 (Erişim: 19 Şubat 2023)

Dünya Ekonomik Forumu (DEF/ World Economic Forum, WEF) (2023). ELECTRICITY/Where does Europe's electricity come from? https://www.weforum.org/agenda/2023/02/europe-electricity-renewable-energy-transition?utm_source=facebook&utm_medium=social_scheduler&utm_term=Electricity&utm_content=15%2F02%2F2023+20%3A00 (Erişim: 19 Şubat 2023)

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) (World Health Organization, WHO) (2022a). Home/Newsroom/Fact sheets/Detail/Household air pollution. https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/household-air-pollution-and-health (Erişim: 18 Şubat 2023)

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) (World Health Organization, WHO) (2022b). Home/Newsroom/Fact sheets/Detail/ Ambient (outdoor) air pollution. https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ambient-(outdoor)-air-quality-and-health (Erişim: 18 Şubat 2023)

EIA (U.S. Energy Information Administration) (2023). Electricity explained. BASICS DATA & STATISTICS/Electricity is a secondary energy source. https://www.eia.gov/energyexplained/electricity/ (Erişim: 21 Şubat 2023)

EMBER (2023). Home /Data/Data Catalogue/Yearly electricity data. https://ember-climate.org/app/uploads/2022/07/yearly_full_release_long_format.csv (Erişim: 19 Şubat 2023)

Eurostat (2023a). Statistics Explained/ Glossary:Fossil fuel.. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Fossil_fuel (Erişim: 20 Şubat 2023)

Eurostat (2023b). Statistics Explained/ Glossary:Total energy supply. . https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-

explained/index.php?title=Glossary:Total_energy_supply (Erişim: 16 Şubat 2023)

Gürler, M. (2016). Rekabetçiliğin Orta Gelir Tuzağından Çıkıştaki Etkisi: Türkiye Analizi, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosla Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Türkiye. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp (Erişim: 21 Şubat 2023)

International Energy Agency (IEA) (2021). Global Energy Review 2021. Assessing the effects of economic recoveries on global energy demand and CO2 emissions in 2021. https://iea.blob.core.windows.net/assets/d0031107-401d-4a2f-a48b-9eed19457335/GlobalEnergyReview2021.pdf (Erişim: 18 Şubat 2023)

International Energy Agency (IEA) (2022a). Fuels-and-technologies/ Renewables. https://www.iea.org/fuels-and-technologies/renewables (Erişim: 15 Şubat 2023)

International Energy Agency (IEA) (2022b). World Energy Outlook 2022. https://iea.blob.core.windows.net/assets/830fe099-5530-48f2-a7c1-11f35d510983/WorldEnergyOutlook2022.pdf (Erişim: 15 Şubat 2023)

International Energy Agency (IEA) (2022c). Global Energy Review: CO2 Emissions in 2021. Global emissions rebound sharply to highest ever level https://iea.blob.core.windows.net/assets/c3086240-732b-4f6a-89d7-db01be018f5e/GlobalEnergyReviewCO2Emissionsin2021.pdf (Erişim: 18 Şubat 2023)

International Energy Agency (IEA) (2022d). World Energy Balances Highlights.. https://www.iea.org/data-and-statistics/data-product/world-energy-balances-highlights (Erişim: 19 Şubat 2023)

International Energy Agency (IEA) (2022e). Global Energy Review: CO2 Emissions in 2021. Data sets/CO2 Emission in 2021. https://www.iea.org/data-and-statistics/data-product/global-energy-review-co2-emissions-in-2021 (Erişim: 19 Şubat 2023)

International Energy Agency (IEA) (2023a). Energy Technology Perspectives 2023. *Part of Energy Technology Perspectives Flagship report January 2023 Licence CC BY 4.0.* https://www.iea.org/reports/energy-technology-perspectives-2023 (Erişim: 15 Şubat 2023)

International Energy Agency (IEA) (2023b). Reports/ Renewables 2022. https://iea.blob.core.windows.net/assets/ada7af90-e280-46c4-a577-df2e4fb44254/Renewables2022.pdf (Erişim: 15 Şubat 2023)

Inertnational Monetary Fund (IMF) (2023). Climate Change Dashboard. Economic Activity Indicators: Greenhouse Gas Emissions | National Inventories and Targets

| CO2 Emissions, Intensities and Multipliers | Energy Transition. https://climatedata.imf.org/pages/re-indicators (Erişim: 15 Şubat 2023)

Lowe, R.J ve Drummond, P. (2022). Solar, wind and logistic substitution in global energy supply to 2050 – Barriers and implications. Renewable and Sustainable Energy Reviews, Volume 153. https://doi.org/10.1016/j.rser.2021.111720 (Erişim: 3 Mart 2023)

McKinsey (2022). Global Energy Perspective 2022/ Executive Sumamry. https://www.mckinsey.com/~/media/McKinsey/Industries/Oil%20and%20Gas/Our%20Insights/Global%20Energy%20Perspective%202022/Global-Energy-Perspective-2022-Executive-Summary.pdf (Erişim: 15 Şubat 2023)

Mostafaeipour, A., Bidokhti, A., Fakhrzad, M.B., Sadegheih, A., Mehrjerdi, Z.Y. (2022). A new model for the use of renewable electricity to reduce carbon dioxide emissions. Energy, Elsevier, vol. 238. https://doi.org/10.1016/j.energy.2021.121602 (Erişim: 3 Mart 2023)

Olabi, A.G., Abdelkareem,M.A. (2022). Renewable energy and climate change, Renewable and Sustainable Energy Reviews,Volume 158. https://doi.org/10.1016/j.rser.2022.112111 (Erişim: 3 Mart 2023)

Özsoy, Ö. & Gürler, M. (2022). The Negative Effects of COVID-19 on the Sustainable Development Goals, Economic Growth, Foreign Trade, and Social Life. In K. Kahime, M. Zahir, M. Hadach, M. El Hidan, & B. Bougadir (Eds.), Public Health and Economic Resiliency in the Post-COVID-19 Era (pp. 105-155). IGI Global. https://doi.org/10.4018/978-1-7998-8202-2.ch007 (Erişim: 21 Şubat 2023)

T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (2023). Çevresel Göstergeler. Bölüm 11.3: Sektörlere Göre Nihai Enerji Tüketimi. https://cevreselgostergeler.csb.gov.tr/sektorlere-gore-nihai-enerji-tuketimi-i-85804 (Erişim: 20 Şubat 2023)

J. Tian, J., Yu, L., Xue, R., Zhuang, S., Shan Y. (2022) Global low-carbon energy transition in the post-COVID-19 era. Appl. Energy. https://doi.org/10.1016/j.apenergy.2021.118205 (Erişim: 3 Mart 2023)

Zakeri, B., Paulavets, K., Barreto-Gomez, L., Echeverri, L. G., Pachauri, S., Boza-Kiss, B., Zimm, C., et al. (2022). Pandemic, War, and Global Energy Transitions. Energies, 15(17), 6114. MDPI AG. http://dx.doi.org/10.3390/en15176114 (Erişim: 3 Mart 2023)

KAYNAKLAR

Aktaş Şenkardeşler, F. R. (2021). Sürdürülebilir büyümede enerjinin rolü: türkiye'nin kaynak bolluğu-enerji kıtlığı paradoksu. *Maliye ve Finans Yazıları*, Özel Sayı (2), 145-172. doi: 10.33203/mfy.844003.

Alper, F. Ö. (2018). Yenilenebilir enerji ve ekonomik büyüme arasındaki ilişki: 1990-2017 Türkiye örneği. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İİBF Dergisi*, 8 (2), 223-242.

Bayraç, H. N. (2010). Enerji kullaniminin küresel isinmaya etkisi ve önleyici politikalar. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (2), 229-259.

Bozan, M. (2012). Lisansüstü eğitimde nitelik arayışları. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4 (2), 177-187.

Aydın, B. ve Aksöz, E. O. (2019). Destinasyon alanında yazılmış lisansüstü tezlerin bibliyometrik profili, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7 (1), 615-636.

Beşel, F. (2017). Türkiye'de maliye alanında yapılmış lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi (2003-2017). *International Journal of Public Finance*, 2 (1), 27-62. doi: 10.30927/ijpf.327823.

Çoban, O. & Şahbaz Kılınç, N. (2016). Enerji kullaniminin çevresel etkilerinin incelenmesi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 0 (33), 589-606. doi: 10.14781/mcd.06387.

Darıcı, M. (2021). Kamu yönetimi alanında stratejik yönetim temalı tezlerin bibliyometrik analizi: ulusal tez merkezi örneği. *Stratejik Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 4 (1), 21-39.

Doğan, B. & Değer, O. (2016). Enerji tüketimi, finansal gelişme ve ekonomik büyüme ilişkisi: Hindistan örneklemi. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 11 (44), 326-338.

Erdoğan, S. (2020). Enerji, çevre ve sera gazları. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İİBF Dergisi*, 10 (1), 277-303. doi: 10.18074/ckuiibfd.670673.

Haydaroğlu, C. (2022a). İktisat alaninda göç konusunda yapilan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6 (2), 349-369. doi:10.30692/sisad.1093130

Haydaroğlu, C. (2022b). İktisat alanında sağlik üzerine yapılan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *Pearson Journal*, 7(20), 1–17. https://doi.org/10.46872/pj.556

Karadağ, E. (2009). Eğitim bilimleri alanında yapılmış doktora tezlerinin tematik açıdan incelemesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi* Dergisi, Cilt:10, Sayı:3, 75-87.

Kayişoğlu, B. & Diken, B. (2020). Türkiye'de yenilenebilir enerji kullanımının mevcut durumu ve sorunları. *Tarım Makinaları Bilimi Dergisi*, 15 (2), 61-65.

Koç, E. & Şenel, M. C. (2013). Dünyada ve Türkiye'de enerji durumu - genel değerlendirme. *Mühendis ve Makina*, cilt 54, sayı 639, 32-44.

Koç, E. & Kaya, K. (2015).Enerji kaynakları–yenilenebilir enerji durumu. *Mühendis ve Makina*, cilt 56, Sayı 668, 36-47.

Koç, A., Yağlı, H., Koç, Y. & Uğurlu, İ. (2018). Dünyada ve Türkiye'de enerji görünümünün genel değerlendirilmesi. *Mühendis ve Makina*, 59 (692), 86-114.

Laila, N., Rusydiana, A. S., Irfany, M. I., Hr, I., Srisusilawati, P., & Taqi, M. (2021). Energy economics in Islamic countries: a bibliometric review. *International Journal of Energy Economics and Policy*, 11(2), 88-95.

Lawani, S. M. (1981). Bibliometrics: its theoretical foundations, methods and applications. *Libri*, 31(1), 294-315.

Pritchard, A. (1969). Statistical bibliography or bibliometrics. *Journal of documentation*, 25(4), 348-349.

Sengupta, I. N. (1992). Bibliometrics, informetrics, scientometrics and librametrics: an Overview. *Libri*, 42(2): 75-98.

Zeren, D. & Kaya, N. (2020). Dijital pazarlama: ulusal yazının bibliyometrik analizi. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (1), 35-52.

https://www.enerji.gov.tr/ (02.03.2023)

https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/

www.wordart.com

KAYNAKLAR

Aguirre, M. ve Ibikunle, G. (2014). Determinants of Renewable Energy Growth: A Global Sample Analysis. Energy Policy, 38, 374-384.

Akintande, O.J., Olubusoye, O.E., Adenikinju, A.F. ve Olanrewaju, B.T. (2020), Modeling The Determinants of Renewable Energy Consumption: Evidence from The Five Most Populous Nations in Africa. Energy, 206, 1-12.

Akyol, M. ve Mete, E. (2022). "Çevresel İnovasyon, Ekonomik Büyüme ve Doğrudan Yabancı Yatırımların Yenilenebilir Enerji Tüketimi Üzerine Etkisi", Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 48. 393-406.

Ando, T. ve Bai, J. (2015). A simple new test for slope homogeneity in panel data models with interactive effects. Economics Letters, Elsevier, 136(C), 112-117.

Anwar Khan , Yang Chenggang , Jamal Hussain , Zhou Kui (2021) Impact of technological innovation, financial development and foreign direct investment on renewable energy, non-renewable energy and the environment in belt & Road Initiative countries. Renewable Energy 171, 479-491.

Arı, A. (2021). Yenilenebilir Enerji ve Doğrudan Yabancı Yatırımlar. KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 23(40), 122-131.

Aslund, Anders (t.y.). Transition Economies. https://www.econlib.org/library/Enc/ Transition Economies.html (Erişim tarihi 02.03.2023).

Benli, M. (2021). Gelişmekte Olan Ekonomilerde Doğrudan Yabancı Yatırımlar ve Enerji Tüketimi:Yatay Kesit Bağımlılığı Altında Heterojen Dinamik Panel Veri Analizi. Balkan Sosyal Bilimler Dergisi, 10 (20), 18-27.

Bourcet, C. (2020). Empirical determinants of renewable energy deployment:A systematic literature review. Energy Economics, 85 (104563), 1-19.

Chen, C., Pinar, M. ve Stengos, T. (2021). Determinants of Renewable Energy Consumption: Importance of Democratic İnstitutions. Renewable Energy, 179, 75-83.

Çetin, M. ve Çınar, U. (2021). Ticari Dışa Açıklık Ve Enerji Tüketimi Arasındaki İlişki: Türkiye Ekonomisi İçin Bir Zaman Serisi Analizi. Doğuş Üniversitesi Dergisi, 22 (1). 57-74.

Çınar, S. ve Yılmazer, M. (2015). Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Belirleyicileri ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Gelişmekte Olan Ülkeler Örneği. Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 30(1), 55-78.

Çoban, M.N., Kangal, N., Yeter, F. ve Eroğlu, İ. (2021). İnovasyonun Yenilenebilir Enerji Üretimine Etkisi: IEA Üyesi Ülkeler Üzerine Panel Veri Analizi. Aydın İktisat Fakültesi Dergisi, 6(2), 21-31.

Doğan, E., ve Doğan, B. Ö. (2021). Finansal gelişme ve inovasyon, Türkiye'de yenilenebilir enerji üretimini artırıyor mu?. Turkish Studies- Economy, 16(2), 783-797.

Emeç, A.S. ve Yarbaşı, İ.Y. (2018), Ticari Dışa Açıklık ile Enerji Tüketimi Arasındaki Simetrik ve Asimetrik Nedensellik İlişkisi: Türkiye Örneği. Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (ETÜSBED), 3(6), 193-206.

Erdinç, Z. ve Aydınbaş, G. (2020). "Yenilenebilir Enerji Tüketiminin Belirleyicileri Üzerine Panel Veri Analizi", Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences, 6(24), 346-358.

Gengenbach, C., Urbain, J. ve Westerlund, J. (2016). Error Correction Testing in Panels with Common Sthocastic Trends. Journal of Applied Econometrics, 31, 982-1004.

Güzel, İ. (2021). Ekonomik Büyüme ile Ticari Açıklığın Enerji Tüketimi Üzerindeki Etkisi: G7 Ülkeleri için Ekonometrik Bir Analiz, Ekonomi Bilimleri Dergisi, 13 (1), 33-50.

İlarslan, K. ve Yıldız, M. (2022). Yenilenebilir enerji yatırımlarının finansal belirleyicileri üzerine karşılaştırmalı bir analiz: Asya-Pasifik ve Latin Amerika ülkeleri, BMIJ, 10 (4), 1397-1415.

Khan, A., Chenggang, Y., Hussain, J. ve Kui, Z. (2021) Impact of technological innovation, financial development and foreign direct investment on renewable energy, non-renewable energy and the environment in belt & Road Initiative countries. Renewable Energy, 171, 479-491.

Kılınç, E. C. ve Şahbaz Kılınç, N. (2021). "Ar-Ge ve İnovasyonun Yenilenebilir Enerji Üretimi Üzerindeki Etkisi: Panel Veri Analizi". Alanya Akademik Bakış, 5(2), 1087-1105..

Korkmaz, Ö. (2018). Enerji Tüketimi ile Finansal Açıklık, Ticari Açıklık ve Finansal Gelişme Arasındaki İlişkinin Karşılaştırmalı Analizi: Türkiye ve

İtalya Örneği. Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi (Prof. Dr. Harun Terzi Özel Sayısı). 83-100.

Li, J., Zhang, X., Ali, S. ve Khan. Z. (2020). Eco-innovation and energy productivity: New determinants of renewable energy consumption. Journal of Environmental Management, 271, 1-7.

Naimoğlu, M. ve Özbek, S. (2022). İngiltere'de enerji ar-ge harcamaları ile enerji tüketimi ilişkisi: yapısal kırılmalı eşbütünleşme analizi. İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi, 10(1), 35-45.

Omri, A. ve Nguyen, D. K. (2014). On The Determinants of Renewable Energy Consumption: International Evidence. Energy, 72, 554-560.

Özbek, S. ve Oğul, B. (2022). Çevresel inovasyon yenilenebilir enerji tüketimini artırıyor mu? Türkiye ekonomisi üzerine ampirik bir uygulama. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 24 (3), 1007-1024.

Pedroni, P. (2001). Purchasing Power Parity Tests in Cointegrated Panels. The Review of Economics and Statistics, 83 (4), 727-731.

Pesaran, M. H. (2007). A simple panel unit root test in the presence of cross-section dependence. Journal of Applied Econometrics, 22(2), 265-312.

Quamruzzaman, Md.,ve Jianguo, W. (2020). The Asymmetric Relationship Between Financial Development, Trade Openness, Foreign Capital Flows, and Renewable Energy Consumption: Fresh Evidence From Panel NARDL İnvestigation. Renewable Energy, 159, 827-842.

Su, C.W., Umar, M. ve Khan, Z. (2021). Does fiscal decentralization and eco-innovation promote renewable energy consumption? Analyzing the role of political risk. Science of The Total Environment, 751(142220), 1-12.

Swamy, P. (1970). Efficient Inference in A Random Coefficient Regression Model. Econometrica, 38(2), 311-322.

Tatoğlu, F.Y. (2020). İleri Panel Veri Analizi Stata Uygulamalı 4. Baskı, Beta, İstanbul.

Yılmaz, T. (2021). Yenilenebilir Enerji Tüketimi Finansal Gelişme İlişkisi: Gelişmiş Ülkeler Üzerine Bir Araştırma, Mehmet Akif Ersoy İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 8(2), 1064-1081.

Zhang, M., Zhang, S., Lee, C.C. ve Zhou, D. (2021). Effects of Trade Openness on Renewable Energy Consumption in OECD Countries: New İnsights From Panel Smooth Transition Regression Modelling. Energy Economics, 104 (105649), 1-15.

Zuhal, M., Seyhan, B. ve Akyol, M. (2022). Doğrudan Yabancı Yatırımların, Finansal Akımların ve Ticari Dışa Açıklığın Çevre Kalitesi Üzerindeki Etkisi: E-7 Ülkelerinden Nedensellik Kanıtları. Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi, (41), 499-507.

KAYNAKLAR

Anani, Nader (2020), Renewable Energy Technologies and Resources, Artech House, Boston, London.

Boyle, G. (2012). Renewable energy: power for a sustainable future. Ed. Oxford University Press.

Byrne, John, vd., (2010), "World solar energy review: technology, markets and policies" *Center for Energy and Environmental Policies Report, University of Delaware.*

Deran, A. ve Savaş, İ. (2014). Borçlanma Maliyetlerinin Muhasebeleştirme Esaslarının 23 Nolu Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 23) Kapsamında Değerlendirilmesi, *Mali Çözüm*, Sayı: Temmuz-Ağustos, ss.113-128.

Elektrik Piyasası Kanunu, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6446.pdf, (Erişim Tarihi: 03.03.2023).

Ellabban, O vd., (2014), Renewable energy resources: Current status, future prospects and their enabling technology, *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 39, 748–764.

Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanlığı, https://enerji.gov.tr/bilgi-merkezi-enerji-gunes, (Erişim Tarihi: 03.03.2023).

Gökçen, G. ve Ataman, B. (2020), Türkiye Finansal Raporlama Standartları Uygulamaları, Beta Yayınları, İstanbul.

IEA (2022a), Solar PV, https://www.iea.org/reports/solar-pv, (Erişim Tarihi: 03.03.2023).

IEA, (2022), World Energy Outlook – 2022, https://www.iea.org/reports/world-energy-outlook-2022, (Erişim Tarihi: 03.03.2023).

IRENA (2022), Renewable Capacity Statistics 2022, International Renewable Energy Agency, https://irena.org/publications/2022/Apr/Renewable-Capacity-Statistics-2022.

IRENA, "Solar Energy Data", https://www.irena.org/Energy-Transition/Technology/Solar-energy, (Erişim Tarihi: 03.03.2023).

Kaya, Uğur ve Dinç, Engin (2007), Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Maddi Duran Varlıkların Değerlenmesi ve Muhasebeleştirilmesi, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(2), 343-364.

KGK, (2023), Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Hesap Planı Taslağı, https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TFRS/EK2_Finansal%20Raporlama%20Standartlarına%20Uygun%20Hesap%20Planı%20Taslağı.pdf, (Erişim Tarihi: 03.03.2023).

Küçüktüfekçi, M. ve Kıllı, M. (2016), Borçlanma Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi: TMS 23, Tekdüzen Muhasebe Sistemi ve Vergi Usul Kanunu Çerçevesinde Bir İnceleme. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*,16, 444-460.

Machinda G.T. vd., (2011), Concentrating solar thermal power technologies: a review, *In: Annual IEEE India conference (INDICON).*

Mirza, Abbas Ali vd. (2006), IFRS: International Financial Reporting Standars Workbook and Guide, New Jersey: John Wiley&Sons, Inc.

Nobes, Christopher ve Parker, Robert (2008), Comparative International Accounting, Tenth Edition, Harlow: Prentice Hall-Financial Times.

Sadıkoğlu, F. ve Özcan, M., (2016), 2MW Güneş Enerjisi Santrali Gerçekleştirilmesi İçin Yapılan Fizibilite Çalışması, *Elektrik-Elektronik ve Bilgisayar Sempozyumu*, 216-224.

Sioshansi R. ve Denholm P. (2010), The value of concentrating solar power and thermal energy storage, *IEEE Trans Sustainable Energy*, 1(3), 173–183.

Şen, İ. K. (2013). Maddi duran varlıklar (TMS 16) standardının üretim işletmelerinde satışların maliyetine etkileri. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(1), 21-36.

Şenlik, İ. (2017), Güneş Enerjisi Santrallerinin Yer Seçimi, *Elektrik Mühendisliği Dergisi*, 476, 94-98.

Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) 16: Maddi Duran Varlıklar, https://www.kgk.gov.tr/DynamicContentDetail/10254/TFRS-2023-Seti-(Mavi-Kitap), (Erişim Tarihi: 22.09.2022).

Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) 20: Devlet Teşviklerinin Muhasebeleştirilmesi ve Devlet Yardımlarının Açıklaması, https://www.kgk.gov.tr/DynamicContentDetail/10254/TFRS-2023-Seti-(Mavi-Kitap), (Erişim Tarihi: 03.03.2023).

Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) 23: Borçlanma Maliyetleri, https://www.kgk.gov.tr/DynamicContentDetail/10254/TFRS-2023-Seti-(Mavi-Kitap), (Erişim Tarihi: 03.03.2023).

Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) 37: Karşılıklar, Koşulu Borçlar ve Koşullu Varlıklar, https://www.kgk.gov.tr/DynamicContentDetail/10254/TFRS-2023-Seti-(Mavi-Kitap), (Erişim Tarihi: 03.03.2023).

Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) 38: Maddi Olmayan Duran Varlıklar, https://www.kgk.gov.tr/DynamicContentDetail/10254/TFRS-2023-Seti-(Mavi-Kitap), (Erişim Tarihi: 03.03.2023).

UN, (2022), "Energy Statistics – 2022", https://unstats.un.org/unsd/energystats/, (Erişim Tarihi: 03.03.2023).

Uzar, M. ve Koca, H. (2020). Güneş enerjisi santrallerinin yer seçimi için uygunluk haritasının oluşturulmasında klasik ve bulanık mantığa dayalı yöntemlerin analizi: Menemen örneği, *Jeodezi ve Jeoinformasyon Dergisi*, *7*(1), 11-28.

Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun (YEKDEM), https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5346.pdf, (Erişim Tarihi: 03.03.2023).

Zutter, Chad J. ve Smart, Scott B. (2019), Principles of Managerial Finance Brief, Eighth Edition, Pearson Education.

Acharya, R. H., & Sadath, A. C. (2019). Energy poverty and economic development: Household-level evidence from India. Energy and Buildings, 183, 785-791. https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.enbuild.2018.11.047

Aigheyisi, O. S., & Oligbi, B. O. (2020). Energy Poverty and Economic Development in Nigeria: Empirical Analysis. KIU Interdisciplinary Journal of Humanities and Social Sciences, 1(2), 183-193.

Amin, A., Liu, Y., Yu, J., Chandio, A. A., Rasool, S. F., Luo, J., & Zaman, S. (2020). How does energy poverty affect economic development? A panel data analysis of South Asian countries. Environmental Science and Pollution Research, 27(25), 31623-31635. https://doi.org/10.1007/s11356-020-09173-6

Avrupa Komisyonu. (2022, Şubat 16). In focus: How can the EU help those touched by energy poverty? https://commission.europa.eu/news/focus-how-can-eu-help-those-touched-energy-poverty-2022-02-16_en.

Avrupa Komisyonu. (2023). Energy poverty in the EU. https://energy.ec.europa.eu/topics/markets-and-consumers/energy-consumer-rights/energy-poverty-eu_en#:~:text=According%20to%20Eurostat's%20figures%2C%20about,homes%20adequately%20warm%20in%202020.

Ban, M., Brajković, J., Buzarovski, S., Lončarević, Š., Maras, J., Robić, S., Stupin, K., Šantalab, D., Toš, A., & Zidar, M. (2021). Study on Addressing Energy Poverty in the Energy Community Contracting Parties.

Barnes, D. F. (2010). The Concept of Energy Poverty. https://www.energyfordevelopment.com/2010/06/energy-poverty.html.

Barnes, D. F., & Samad, H. (2018). Measuring the benefits of energy access: a handbook for development practitioners. Inter-American Development Bank.

Birleşmiş Milletler. (2023). Do you know all 17 SDGs? https://sdgs.un.org/goals.

Bouzarovski, S. (2014). Energy poverty in the European Union: landscapes of vulnerability. Wiley Interdisciplinary Reviews: Energy and Environment, 3(3), 276-289. https://doi.org/10.1002/wene.89

Brucal, A., & McCoy, D. (2020). Social Situation Monitor Energy Prices, Energy Policies and Energy Poverty: Exploring the Connection .

Castro-Cárdenas, C., & Ibarra-Yunez, A. (2023). Understanding the link between energy poverty and economic growth in Latin America. Contaduría y Administración, 68(2), 175-198.

Doğanalp, N., Ozsolak, B., & Aslan, A. (2021). The effects of energy poverty on economic growth: a panel data analysis for BRICS countries. Environmental Science and Pollution Research, 28(36), 50167-50178. https://doi.org/10.1007/s11356-021-14185-x

Dünya Bankası. (2023). Ekonomik Büyüme (%). https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=TR.

Emeç, H., Aslanpay, E., Özdemir, M. O., & Altay, A. (2015). Türkiye'de Enerji Yoksulluğu ve Enerji Tercihi Profili. Journal, 608, 9-21.

EPAH. (2022). Introduction to the Energy Poverty Advisory Hub (EPAH) Handbooks: A Guide to Understanding and Addressing Energy Poverty.

EU Commission Recommendation. (2020). 2020/1563 of 14 October 2020 on energy poverty. https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2020/1563/oj.

González-Eguino, M. (2015). Energy poverty: An overview. Renewable and Sustainable Energy Reviews, 47, 377-385. https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.rser.2015.03.013

Guzowski, C., Martin, M. M. I., & Zabaloy, M. F. (2021). Energy poverty: conceptualization and its link to exclusion. Brief review for Latin America. Ambiente & Sociedade, 24, e00272. https://doi.org/10.1590/1809-4422asoc20200027r2vu2021l2de

IEA. (2022). *World Energy Outlook 2022*. International Energy Agency.

Lausberg, P., & Croon, T. (2023, Ocak 19). Europe must fight energy poverty more effectively. https://www.epc.eu/en/Publications/-Europe-must-fight-energy-poverty-more-effectively~4da8dc.

Manga, M. (2020). The Relationship Between Energy Poverty and Economic Growth. Journal, 5(2), 101-114.

Md. Shafiullah, A. Z., & Rahman, Md. M. (2021). Energy Poverty, Economic Growth, and Industrialization Nexus in South Asian Countries: Panel Data Analysis. American Scientific Research Journal for Engineering, Technology, and Sciences, 81(1), 100-110. https://asrjetsjournal.org/index.php/American_Scientific_Journal/article/view/7034

Nüfus. (2023). Yıllara Göre Türkiye Nüfusu. https://www.nufusu.com/ulke/turkiye-nufusu.

Öztürk, Y. K., & Çelik, B. (2023). YENİ SANAYİLEŞEN ÜLKELERDE (N11) ENERJİ YOKSULLUĞU VE EKONOMİK BÜYÜME İLİŞKİSİ. Journal, 64, 47-51.

Pachauri, S., & Spreng, D. (2011). Measuring and monitoring energy poverty. Energy Policy, 39(12), 7497-7504. https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.enpol.2011.07.008

Pesaran, M., Shin, Y., & Smith, R. (1996). Testing for the "Existence of a Long-run Relationship" (Cambridge Working Papers in Economics). Faculty of Economics, University of Cambridge. https://EconPapers.repec.org/RePEc:cam:camdae:9622

Raghutla, C., & Chittedi, K. R. (2022). Energy poverty and economic development: evidence from BRICS economies. Environmental Science and Pollution Research, 29(7), 9707-9721. https://doi.org/10.1007/s11356-021-16174-6

Reddy, A. K. N. (2000). Energy and Social Issues. Içinde J. Goldemberg (Ed.), World Energy Assessment: Energy and the Challenge of Sustainability. UNDP.

Sovacool, B. K. (2012). The political economy of energy poverty: A review of key challenges. Energy for Sustainable Development, 16(3), 272-282. https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.esd.2012.05.006

TEİAŞ. (2021). Türkiye Elektrik İletim 2021 İstatistikleri . https://www.teias.gov.tr/turkiye-elektrik-uretim-iletim-istatistikleri.

Thomson, H., Bouzarovski, S., & Snell, C. (2017). Rethinking the measurement of energy poverty in Europe: A critical analysis of indicators and data. Indoor and Built Environment, 26(7), 879-901. https://doi.org/10.1177/1420326X17699260

Ullah, S., Khan, M., & Yoon, S.-M. (2021). Measuring Energy Poverty and Its Impact on Economic Growth in Pakistan. Sustainability, 13(19). https://doi.org/10.3390/su131910969

Widuto, A. (2022). Energy poverty in the EU.

KAYNAKLAR

Chen, C., Peng, M., & Saparito, W. (2002). Collectivism, ındividualism, and opportunism: A cultural perspective on transaction cost economics. Journal of Management. 28, 567-583.

Cohen, J., (1992). "Statistical Power Analysis", Current Directions in Psychological Science, 1(3), 98-101.

Horatiu, D. (2020). Culture, Environmental Consciousness and Consumption–an Exploration of the Underlying Mechanisms of a Complex Relation. Izvestiya. Journal of Varna University of Economics, 64(1), 79-95.

Dangelico, R. M., Fraccascia, L., Nastasi, A. (2020). National culture's influence on environmental performance of countries: a study of direct and indirect effects. *Sustainable Development*, *28*(6), 1773-1786.

Disli, M., Ng, A., Askari, H. (2016). Culture, Income, and CO2 Emission. *Renewable And Sustainable Energy Reviews*, *62*, 418-428.

Eroğlu, F. (2020). *Davranış bilimleri*, İstanbul: Beta Yayınları.

Güvenç, B. (2016). İnsan ve Kültür, İstanbul: Boyut Yayınları.

Hofstede, G. (1983). National cultures in four dimensions: A research based theory of cultural differences among nations. International Studies of Management and Organization, 13(1-2), 46-74.

Hofstede, G. (2001), Cultures Consequenses. London: Sage Publications, London.

Hofstede, G., & McCrae, R.R. (2004). Personality and culture revisited: Linking traits and dimensions of culture. Cross-Cultural Research, 38(1), 52-88.

Hofstede, G., & Minkov, M. (2010). Long- versus short-term orientation: new perspectives, Asia Pacific Business Review, 16(4), 493-504.

Hofstede, G., Hofstede, G. J., & Minkov, M. (2010). Cultures and organizations: Software of the mind. London: The McGraw-Hill.

Hofstede, G. (2010). Cultures and organizations. London: The Mcraw–Hill.

Hofstede, G. (2011). Dimensionalizing cultures: The Hofstede modelin context. Online Readings in Psychology and Culture, 2(1), 1-26.

Kumar, S., Giridhar, V., & Sadarangani, P. (2019). A cross-national study of environmental performance and culture: Implications of the findings and strategies. Global Business Review, 20(4), 1051-1068.

Lahuerta-Otero, E., & González-Bravo, M.I. (2018). Can National Culture Affect The İmplementation Of Common Sustainable Policies? A European Response. Cross-Cultural Research, 52(5), 468–495.

Nasifoglu Elidemir, S., Ozturen, A., & Bayighomog, S. W. (2020). Innovative behaviors, employee creativity, and sustainable competitive advantage: A moderated mediation. Sustainability, 12(8), 3295.

Onel, N., Mukherjee, A. (2014). The Effects of National Culture and Human Development on Environmental Health. Environment, Development and Sustainability, 16, 79-101.

Orr, L. M., & Hauser, W. (2008). A re-ınquıry of Hofstede's cultural dimensions: A call for 21st century cross-cultural research. Marketing Management Journal, 18(2), 1-19.

Park, H., Russell, C., & Lee, J. (2007). National Culture And Environmental Sustainability: A Cross-National Analysis. Journal of Economics and Finance, 31(1), 104-121.

Peng, Y. S., & Lin, S. S. (2009). National Culture, Economic Development, Population Growth And Environmental Performance: The Mediating Role of Education. Journal of Business Ethics, 90, 203-219.

Petruzzella, F., Salvi, A., Giakoumelou, A. (2017). The Impact of Natıonal Culture on Corporate Envıronmental Performance: How Much Does Your Origin Say About How Green You Are?. *Journal Of Environmental Sustainability*, *5*(1), 1-14.

Sedita, S. R., Blasi, S., & Yang, J. (2022). The cultural dimensions of sustainable development: A cross-country configurational analysis. Sustainable Development, 30(6), 1838-1849.

Soliability, (2022). The Global Sustainable Competitiveness Index

Xu, T., Chen, D., & Lv, Z. (2022). A Reexamination of How National Culture Influences Environmental Performance: Based on Neo-Configurational Perspective.

Zakari, A., & Toplak, J. (2021). Investigation into The Social Behavioural Effects On A Country's Ecological Footprint: Evidence From Central Europe. Technological Forecasting and Social Change, 170, 120891.

KAYNAKLAR

Ağpak, F., & Özçiçek, Ö. (2018). Bir istihdam politikası aracı olarak yenilenebilir enerji. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *11*(2), 112-128.

Akdeniz, F. (2022). Rüzgâr Enerjisi Santrali Yatırımlarının Muhasebeleştirilmesi. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Serisi -Sosyal Bilimlerde Güncel Yaklaşımlar – 2*. (Ed.) Salih Yıldız, Gazi Kitabevi, Ankara.

Dincer, I. (2000). Renewable energy and sustainable development: a crucial review. *Renewable and sustainable energy reviews*, *4*(2), 157-175.

Field, A. (2013). Discovering statistics using IBM SPSS statistics. 4th ed. Sage: London.

International Energy Agency (IEA). (2021). *Renewables 2021: Analysis and forecast to 2026*. 16.04.2023 tarihinde erişim sağlanmıştır: https://iea.blob.core.windows.net/assets/5ae32253-7409-4f9a-a91d-1493ffb9777a/Renewables2021-Analysisandforecastto2026.pdf

International Energy Agency (IEA). (2022). *Renewables 2022: Analysis and forecast to 2027*. 16.04.2023 tarihinde erişim sağlanmıştır: https://iea.blob.core.windows.net/assets/ada7af90-e280-46c4-a577-df2e4fb44254/Renewables2022.pdf

The International Renewable Energy Agency (IRENA). (2022). *Renewable Energy Statistics 2022*. The International Renewable Energy Agency, Abu Dhabi. 16.04.2023 tarihinde erişim sağlanmıştır: https://www.irena.org/-/media/Files/IRENA/Agency/Publication/2022/Apr/IRENA_RE_Capacity_Statistics_2022.pdf?rev=460f190dea15442eba8373d9625341ae

The International Renewable Energy Agency (IRENA) and Climate Policy Initiative (CPI). (2023). *Global landscape of renewable energy finance, 2023*. International Renewable Energy Agency, Abu Dhabi. 16.04.2023 tarihinde erişim sağlanmıştır: https://mc-cd8320d4-36a1-40ac-83cc-3389-cdn-endpoint.azureedge.net/-/media/Files/IRENA/Agency/Publication/2023/Feb/IRENA_CPI_Global_RE_finance_2023.pdf?rev=8668440314f34e588647d3994d94a785

Jacobson, M. Z., Delucchi, M. A., Bauer, Z. A., Goodman, S. C., Chapman, W. E., Cameron, M. A., ... & Yachanin, A. S. (2017). 100% clean and

renewable wind, water, and sunlight all-sector energy roadmaps for 139 countries of the world. *Joule*, *1*(1), 108-121.

Jacobson, M. Z., Delucchi, M. A., Cameron, M. A., & Mathiesen, B. V. (2018). Matching demand with supply at low cost in 139 countries among 20 world regions with 100% intermittent wind, water, and sunlight (WWS) for all purposes. *Renewable Energy*, *123*, 236-248.

Küçük, G., & Dural, B. Y. (2022). Avrupa yeşil mutabakatı ve yeşil ekonomiye geçiş: Enerji senaryoları üzerinden bir değerlendirme. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *22*(1), 137-156.

Hegedus, S. S., & Luque, A. (2003). Status, trends, challenges and the bright future of solar electricity from photovoltaics. *Handbook of photovoltaic science and engineering*, 1-43.

Lalic, D., Popovski, K., Gecevska, V., Vasilevska, S. P., & Tesic, Z. (2011). Analysis of the opportunities and challenges for renewable energy market in the Western Balkan countries. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, *15*(6), 3187-3195.

Liu, H., & Liang, D. (2013). A review of clean energy innovation and technology transfer in China. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, *18*, 486-498.

Luthra, S., Kumar, S., Garg, D., & Haleem, A. (2015). Barriers to renewable/sustainable energy technologies adoption: Indian perspective. *Renewable and sustainable energy reviews*, *41*, 762-776.

Matthes, F. C. (2017). Energy transition in Germany: a case study on a policy-driven structural change of the energy system. *Evolutionary and Institutional Economics Review*, *14*(1), 141-169.

Painuly, J. P. (2001). Barriers to renewable energy penetration; a framework for analysis. *Renewable energy*, *24*(1), 73-89.

Sovacool, B. K. (2016). How long will it take? Conceptualizing the temporal dynamics of energy transitions. *Energy research & social science*, *13*, 202-215.

KAYNAKLAR

Abdulkarim, F.M., Akinlaso, M.I., Hamid, B.A. & Hamisu S.A. (2020). The Nexus Between Oil Price And Islamic Stock Markets İn Africa: A Wavelet And Multivariate-GARCH Approach.Borsa Istanbul Review, 20(2):108-120.

Aloui, R., Aissa, M.S.B, & Nguyen, D.K.(2013). Conditional Dependence Structure Between Oil Prices and Exchange Rates: A copula-GARCH Approach. Journal of International Money and Finance, 719-738.

Alsalman, Z. (2016). Oil Price Uncertainty And The U.S. Stock Market Analysis Based On A GARCH-in-Mean VAR model. Energy Economics, 59: 251-260.

Arda, E. (2022). Risk Yönetiminde Aktife Dayalı Finansal Enstrümanlar ve Portföy Optimizasyonu. İstanbul: Efe Akademi Yayınları.

Bollerslev, T. (1986). Generalized Autoregressive Conditional Heteroscedasticity, Journal of Econometrics, 31:307-327.

Büberkökü, Ö. (2018). Banka Hisselerinin Zamanla Değişen Toplam Riskinin Sistematik ve Sistematik Olmayan Risk Bileşenlerine Ayrılması AR(p)-DCC-GARCH (p,q) Modeline Dayalı Bir Analiz. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi, 3(1): 35-54.

Çam, S., Ballı, E. & Sigeze, Ç. (2017). Petrol Fiyatlarındaki Oynaklığın ARCH/GARCH Modelleri ve Yapay Sinir Ağları Algoritması ile Tahmini. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 13(13):588-597.

Deniz, D. & Okuyan, H.A.(2018). Geleneksel Ve Modern Portföy Yönetiminin Ampirik Sonuçlarının Karşılaştırılması: BIST Uygulaması. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 5(3): 467-482.

Didin, S. (2009). Türk Bankacılık Sektöründe Kur Riskinin Ölçümü ve Yönetimi (Bir Kamu Bankası ile İlgili Hipotetik Bir Uygulama), Mevzuat Dergisi, 12(143), https://www.mevzuatdergisi.com/2009/11a/01.htm.

Ding, Z.W.J. & Engle, R.F. (1993). A Long Memory Property Of Stock Market Returns & A New Model. Journal Of Empirical Finance, 1:83-106.

Dritsaki, C. (2018). The Performance of Hybrid ARIMA-GARCH Modelling and Forecasting Oil Price. International Journal of Energy Economics and Policy, 8(3):14-21.

Engle, R.F. (1982). Autoregressive Conditional Heteroscedasticity With Estimates Of The Variance Of United Kingdom Inflation, *Econometrica*, 50(4):987-1008.

Granger, C. W. (1969). Investigating causal relations by econometric models and cross-spectral methods. Econometrica: Journal of the Econometric Society, 424-438.

Haque, M.I., Shaik, A.R. (2021). Predicting Crude Oil Prices During a Pandemic: A Comparison of ARIMA and GARCH Models. Montenegrin Journal of Economics, 17(1):197-207.

Hashmi, S.M., Ahmed, F., Alhayki, Z. *et al.* (2022). The impact of crude oil prices on Chinese stock markets and selected sectors: evidence from the VAR-DCC-GARCH model. Environ Sci Pollut Res 29, 52560–52573

Hicks, J.R. (1935). A Suggestion for Simplifying the Theory of Money. Economica, 2(5):1-19.

Hou, A. & Saurdi, S. (2012). A Nonparametrik GARCH Model of Crude Oil Price Return Volatility. Energy Economics, 34(2):618-626.

IEA (2021), Oil 2021 analysis and forecast to 2026, https://www.eia.gov. (06.03.2023)

IEA (2022), Crude oil prices increased in 2021 as global crude oil demand outpaced supply, https://www.eia.gov/todayinenergy/detail.php?id=50738 (09.03.2023).

Klein, T. & Walther, T. (2016). Oil price volatility forecast with mixture memory GARCH, Energy Economics, 58: 46-58.

Koç, S. (2013). Bankaların Karşılaştıkları Riskleri Yönetmedeki Etkinliği: Türkiye Ölçeği. Maliye Dergisi, 165:275-297.

Korkmaz, T. (2013). Geleneksel Portföy Yönetimi. Portföy Yönetimi (Edt:M. Başar), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi AÖF Yayınları ,70-93.

Kulalı, İ. (2016). Finansal Varlıkları Fiyatlama Modeli ve Beta Katsayısının Düzenlemeye Tabi Piyasalarda Kullanımı. Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 16(31):274-294.

Kuloğlu, A. (2021). Covid-19 Krizinin Petrol Fiyatları Üzerine Etkisi. Ekonomi, Politika & Finans Araştırmaları Dergisi, 6(3): 710-727.

Lin, L., Jiang, Y., Xiao, H. & Zhou, Z. (2020). Crude oil price forecasting based on a novel hybrid long memory GARCH-M and wavelet analysis model, Physica A: Statistical Mechanics and its Applications, 543,123532, https://doi.org/10.1016/j.physa.2019.123532.

Lintner, J. (1965).The Valuation of Risk Assets and the Selection of Risky Investments in Stock Portfolios and Capital Budgets. Review of Economics and Statistics, 47(1):13-37.

Markowitz, H. (1952). Portfolio Selection. Journal of Finance, 7(1):77-91.

Marschak, J. (1938).Money and the Theory of Assets. Econometrica, 6:311-325.

Mohammadi, H. & Su, L. (2010). International Evidence On Crude Oil Price Dynamics: Applications Of ARIMA-GARCH Models. Energy Economics, 32(5), 1001-1008.

Nelson, D. (1991). Conditional Heteroskedasticity İn Asset Returns: A New Approach, *Econometrica*, 59(2):347-70.

Özbilgin, İ. G. (2012). Risk ve Risk Çeşitleri, Bilişim Dergisi, 145: 86-92.

Ross, S. (1976), The Arbitrage Theory Of Capital Asset Pricing. Journal Of Economic Theory, 13:341–60.

Sayım, F. & Aydin, V. (2011). Hizmet Sektörü Özellikleri ve Sistematik Olmayan Risklerin Sektör Menkul Kıymetleri ile Etkileşimine Dair Teorik Bir Çalışma. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, 29: 245-262.

Sevinç, E. (2014). Makroekonomik Değişkenlerin, BİST-30 Endeksinde İşlem Gören Hisse Senedi Getirileri Üzerindeki Etkilerinin Arbitraj Fiyatlama Modeli Kullanarak Belirlenmesi. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, 43(2): 271-292.

Sharpe, W. F. (1963). A Simplified Model for Portfolio Analysis. Management Science, 9(2):277-293.

Sharpe, W.F. (1964). Capital Asset Prices: A Theory Of Market Equilibrium Under Conditions Of Risk, Journal of Finance, 19:425-442.

Tanrıöven, C. & Aksoy, E.E. (2011). Sistematik Riskin Belirleyicileri: IMKB'de Sektörel Bir Karşılaştırma. Muhasebe ve Finansman Dergisi, 51:119-138.

Toda, H. Y. & Yamamoto, T. (1995). Statistical İnference İn Vector Autoregressions With Possibly İntegrated Processes. Journal of Econometrics, 66(1-2): 225-250.

Tuna, K. (2022). The Effects of Volatilities in Oil Price, Gold Price and VIX Index on Turkish BIST 100 Stock Index in Pandemic Period. İstanbul İktisat Dergisi, 72: 39-54.

Usta, Ö. & Demireli, E. (2010). Risk Bileşenleri Analizi: IMKB'de Bir Uygulama. ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 6(12): 25-36.

Wang, L., Ma, F., Liu, G. & Lang, Q. (2021). Do Extreme Shocks Help Forecast Oil Price Volatility? The Augmented GARCH-MIDAS Approach. International Journal of Finance Economics, 1-18.

Zakoian, J.M. (1994).Threshold Heteroskedastic Models. Journal of Economic Dynamics and Control, 18(5): 931-955.

Zhang, Y. & Zhang, H. (2023). Volatility Forecasting of Crude Oil Market: Which Structural Change Based GARCH Models have Better Performance?. The Energy Journal, 44(1), 10.5547/01956574.44.1.yzha.

Zhao, J. (2022). Exploring The İnfluence Of The Main Factors On The Crude Oil Price Volatility: An Analysis Based On GARCH-MIDAS Model With Lasso Approach. Resources Policy, 79: 103031.

ULUSAL
VE
ULUSLARARASI
EKONOMİ ÇALIŞMALARI-II

Editör
Emrah KIRATOĞLU

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6637-04-7

Aralık 2023

Sayfa Düzeni/Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

REEL SEKTÖR ŞİRKETLERİNİN RİSK YÖNETİMİNDE FİNANSAL TEKNİKLERİN VE TÜREV ARAÇLARIN KULLANIMI 1
Mustafa ADIGÜZEL

TÜRK VERGİ SİSTEMİNDE VERGİ AFLARI GEREKLİLİK Mİ? ZORUNLULUK MU? 17
Mehmet DAĞ
Ali Savaş ALTUNÇ
Mehmet Şerif ŞAHİN

ECONOMIC DIPLOMACY IN THE 21ST CENTURY: TÜRKİYE'S ROLE IN THE BLACK SEA GRAIN INITIATIVE 33
Kaan YIĞENOĞLU

KİTLE FONLAMA İLE YENİLENEBİLİR ENERJİ GİRİŞİMİNİN FONLANMASI: CORPUS ENERJİ ÖRNEĞİ 45
İhsan KURAN

İNTERNET KULLANIMI VE ENFLASYON İLİŞKİSİ: G-7 ÜLKELERİ İÇİN AMPİRİK BİR ANALİZ 59
Ferhat ÖZTUTUŞ
Oktay KIZILKAYA

ÇAĞDAŞ İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNİN ÖRGÜTSEL YAŞAMDAKİ YERİ VE ÖNEMİ 65
Serap ATEŞ

YAŞAM BEKLENTİSİ VE EKONOMİK BÜYÜME İLİŞKİSİ: TÜRKİYE İÇİN FOURİER EŞBÜTÜNLEŞME TESTİNDEN ELDE EDİLEN KANITLAR 74
Fatma KIZILKAYA

KAYNAKÇA

Akçay, M. B., Kasap, M., Doğuç, T., & Kasap, G. (2012). *Türev Piyasalar ve Yapılandırılmış Ürünler.* İstanbul: Scala Yayıncılık.

Akgüç, Ö. (1997). *Finansal Yönetim.* İstanbul: Avcıol Yayınevi.

Akgüç, Ö. (2010). *Finansal Yönetim.* İstanbul: Avcıol Basım Yayım.

Aydeniz, Ş. (2008). *İşletmelerde Gelecek (Futures) ve Opsiyon Sözleşmeleri ile Risk Yönetimi.* İstanbul: Arıkan Yayınevi.

Bolak, M. (2016). *Risk ve Yönetimi.* istanbul: Birsen Yayınevi.

Borsa İstanbul. (2023, 11 27). *Vadeli işlem ve Opsiyon Piyasası.* https://borsaistanbul.com/tr/sayfa/48/vadeli-islem-ve-opsiyon-piyasasi adresinden alındı

Ceylan, A. (2003). *Finansal Teknikler.* Ankara: Ekin Kitabevi.

Erdoğan, N. (1995). *Uluslararası İşletmelerde Mali Risk ve Yönetimi & Çağdaş Finansman Teknikleri.* İstanbul: Kent Matbaacılık.

Finansal Kurumlar Birliği. (2023, 11 27). *Factoring.* https://www.fkb.org.tr/Sites/1/upload/files/fkb_factoring_brosur_25082014-260.pdf) adresinden alındı

Hull, J. J. (2021). *Options, Futures, and Other Derivatives.* Pearson.

Hull, J. J. (2022). *Options, Futures and Other Derivatives 11. Edition.* Pearson Education Limited.

Kurun, E. (2005). *Faiz Riski Yönetimi ve Türkiye Uygulaması.* Ankara: Sermaye Piyasası Yayınları.

Nurcan, B. (2005). Türev Piyasası İşlemlerinin Vergilendirilmesi ve Örnek Ülke Uygulamaları. *TCMB Uzmanlık Tezi*.

Resmi Gazete. (2023, 11 27). *Alacak Sigortası.* https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/01/20230107-8.htm adresinden alındı

Saltoğlu, B. (2019). *Finansal Risk Yönetimi.* İstanbul: Alef Yayınevi.

Tanrıöven, C. (2014). Futures. K. Yalçıner, C. Tanrıöven, H. Bal, E. E. Aksoy, & Ç. K. Cihangir içinde, *Finansal Teknikler ve Türev Araçlar* (s. 182-228). Ankara: Detay Yayıncılık.

www.alacaksigortası.com.tr. (2023, 11 27). *Alacak Sigortası.* https://alacaksigortasi.com.tr/ adresinden alındı

Yalçıner, K., Tanrıöven, C., Bal, H., Aksoy, E. E., & Cihangir, Ç. K. (2014). *Finansal Teknikler ve Türev Araçlar.* Ankara: Detay Yayıncılık.

Yıldıran, M., & Tanyeri, M. (2006). *Reel Sektör İşletmeleri İçin Döviz Kuru Risk Yönetimi.* Ankara: Turhan Yayınevi.

KAYNAKÇA

Ağca, İ. (1981), "Vergi Cezalarının Affı ve Sonuçları Açısından Değerlendirilmesi", *Mali Hukuk*, 64.

Alm, J. (1998),"Tax Policy Analysis: The Introduction Of A Russian Tax Amnesty", International Studies Program, 98(6), 4.

Andreoni, J. (1991), "The Desirability of a Permanent Tax Amnesty", Journal of Public Economics 45, Holland.

Aygün, R. (2012). Vergi Afları ve Vergi Uyumuna Etkisi. *Vergi Dünyası Dergisi* (369), 88-92.

Ayrangöl Z. ve Tekdere M. (2013) "Potansiyel Etkileri ve Gönüllü Uyum Açısından Vergi Afları: 6111 Sayılı Kanununun İrdelenmesi", *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* Cilt: 6. Sayı: 2. 249-270.

Ayrangöl, Z., & Tekdere, M. (2011). Ana Hatlarıyla Vergi Afları. *İzmir Üniversitesi Uluslararası Bölgesel ve Küresel Dinamikler Sempozyumu* (s. 421-441). İzmir: İzmir Üniversitesi.

Bayer, R.C., Oberhofer, H. ve Winner, H. (2015), "The Occurrence of Tax Amnesties: Theory and Evidence", *Journal of Public Economics*, (125), 70-82.

Bulut, M., Çalışkan, S. ve Bulut, A. (2008), "Vergi Afları ve Vergiye Gönüllü Uyum", *Vergi Dünyası Dergisi*, Sayı:327, Kasım, 29-35.

Bülbül, D. ve Karadeniz, H. (2004), Vergi ve Sigorta Prim Aflarının Kayıt Dışı Ekonomi Üzerine Etkisi, *E-Yaklaşım*, 11, Haziran.

Bülbül, D., K. Karadeniz, H. (2004). Vergi ve Sigorta Prim Aflarının Kayıt Dışı Ekonomi Üzerine Etkisi**,** *19. Türkiye Maliye Sempozyumu*, 10-14 Mayıs, Uludağ Üniversitesi, Antalya,801-812.

Çetin, G. (2007), "Vergi Aflarının Vergi Mükelleflerinin Tutum ve Davranışları Üzerindeki Etkisi". *Yönetim ve Ekonomi Dergisi,* Cilt 14. Sayı 2. 2007. 171-187.

Doğan, Z. ve Besen, R. (2008), "Vergi Aflarının Nedenleri Ve Mükellefler Üzerindeki Etkileri",

Dönmez, R. (1990). Teoride ve Uygulamada Vergi Afları, Doktora Tezi, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü***,** Eskişehir.

Dursun, H. (2009). Af Kavramına Genel Bir Bakış, *Türk Barolar Birliği Dergisi,* Sayı: 85. 373-402.

Edizdoğan, N., Gümüş, E. (2013). Vergi Afları ve Türkiye'de Vergi Aflarının Değerlendirilmesi, *Maliye Dergisi*, Sayı: 164, 99-119.

Erol, A. (2011). Vergi Felsefesi (Devlet ve Vergi), *İSMMMO Yayınları*, No:140, İstanbul. Gelir İdaresi Başkanlığı, (2016). 6736 Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması Kanunu Rehberi, *http://www.gib.gov.tr/sites/default/files/fileadmin/yayinlar/6736rehberi.pdf,*

Karabulut, M. (1996), *Vergi Aflarının Vergi Ahlakı Üzerine Etkileri-Türkiye Örneği*, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.

Kargı, V. (2011). Türkiye'de Vergi Aflarının Vergi Gelirine Etkisi, *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, *7*(13). 101-115.

Kaya, A. (2014). Vergi Aflarının Vergi Gelirlerine Etkisi: Türkiye Üzerine Ampirik Bir Analiz, *Maliye Dergisi,* Sayı: 167, 184-199.

Kireçtepe, B. vd. (2016). Teorik ve Tarihsel Çerçevede Vergi Afları: 6736 Sayılı Kanununun İncelenmesi**,** *Vergi Sorunları Dergisi,* Sayı: 339, 146-158.

Kıratoğlu, E. (2022). Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Transfer Harcamaları ile Kamu Kesimi Finansman Açıkları Arasındaki İlişki. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 57(1), 656–673.

Leonard, H. B. and Richard J. ZECKHAUSER (1987), "Amnesty, Enforcement and Tax Policy", Tax Policy and the Economy, Lawrance H. Summers (Ed.), NBER and MIT Press Journals, V.1.

Malik, A.S. ve Schwab, R.M. (1991), "The Economics of Tax Amnesties", *Journal of Public Economics,* Vol. 46(1): 29-49. DOI: https://doi.org/10.1016/0047-2727(91)90063-8.

Mikesel, J.L. (1984), "Tax Amnesties as a Tool for Revenue Administration", *State Government*, 57/4.

Müftüoğlu Hoş, Z. (2015). Vergi Cezalarının Affı, *Ankara Üniversitesi Yayınları,* No:459, Prof. Dr. Nevzat Toroslu'ya Armağan Cilt: II, 797-819.

Narinoğlu, R. (1991), "1923 Yılından Sonra Çıkarılan Vergi Af Yasaları Kapsamı ve Değerlendirilmesi", *Vergi Sorunları*, Mayıs, 26-40.

Öncel, M, Kumrulu, A. ve Çağan, N. (2004), *Vergi Hukuku*, Turhan Kitabevi, Ankara.

Önen, Z. S. (1988), "Af Kavramı, Vergi Cezalarının Teorik Yapısı ve Uygulanması", *Mali Hukuk Dergisi*, Sayı: 17, Eylül-Ekim.

Özbek, F.R. (2014). Vergi Afları ve Yansımaları, *Vergi Sorunları Dergisi*, Sayı: 310, 99-108.

Özden, T.M. (1992), *Mali Af*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

Palamut, M.E. (1992), "Vergisel Af ve 3887 sayılı Yasa", *Banka ve Ekonomik Yorumlar*, Nisan-Mayıs, 7-11.

Savaşan, F. (2006). Vergi Afları: Teori ve Türkiye Uygulamaları (Vergi Barışı Uygulama Sonuçları). *Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, VII*(1), 41-65.

Taşkın, Y. (2006). Vergi Aflarının Etkinliği. *Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Taşkın, Y. (2010), "Vergi Aflarının Hukuki Niteliği ve Gerekçeleri", *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 122-128.

Yalçın, H. ve Başer, A. (1996). "Türkiye'de Mali Aflar ve Vergi Sistemi Üzerine Etkileri", Vergi Dünyası Dergisi, Sayı: 173.

Yaraşır, S. (2013), "Vergi Afları ve Türkiye'deki Vergi Aflarının Değerlendirilmesi", *Vergi Dünyası*, Mart, 379, 175-187.

Yeldan, E. (2001). Küreselleşme Sürecinde Türkiye Ekonomisi/Bölüşüm, Birikim Ve Büyüme. İstanbul, İletişim Yayınları 1. Baskı.

Yumuşak, İ. (1997), "Vergi Aflarının Vergi Gelirlerine Etkisi", *Vergi Dünyası*, 188, 39-43.

BIBLIOGRAPHY

Anadolu Agency, (2022). UN, EU welcome agreement to continue Black Sea grain deal. https://www.aa.com.tr/en/politics/un-eu-welcome-agreement-to-continue-black-sea-grain-deal/2740731

Anistratenko, T. (2020). THE FOREIGN POLICY DOCTRINE OF HARRY TRUMAN IN 1947 AS AN EXAMPLE OF INTERSTATE ECONOMIC DIPLOMACY. *Publishing House "Baltija Publishing"*.

Barua, P. (2006). Economic diplomacy in South Asia: Priorities and stakeholders in the new economy. *South Asian Survey*, *13*(1), 17-33.

Bayne, N. & Woolcock, S. (2012). *The New Economic Diplomacy Decision-Making and Negotiation in International Economic Relations*, Routledge.

Ben Hassen, T., & El Bilali, H. (2022). Impacts of the Russia-Ukraine war on global food security: towards more sustainable and resilient food systems?. *Foods*, *11*(15), 2301.

Bergeijk, P.A. (1994). *Economic Diplomacy, Trade And Commercial Policy*, Edward Elgar Publishing.

Bergeijk, P. A., & Moons, S. (2009). Economic diplomacy and economic security. *New Frontiers for Economic Diplomacy*, 37-54.

Bergeijk, P. A., Okano-Heijmans, M., & Melissen, J. (2011). *Economic diplomacy: economic and political perspectives* (Vol. 1). Martinus Nijhoff Publishers.

Bergeijk, P. A., Yakop, M., & de Groot, H. L. (2011). The economic effectiveness of diplomatic representation: An economic analysis of its contribution to bilateral trade. *The Hague Journal of Diplomacy*, *6*(1-2), 101-120.

Black Sea Grain Initiative Vessel Movements. (2022). https://data.humdata.org/dataset/black-sea-grain-initiative-vessel-movements

Bleker, H., & Verhagen, M. (2011). Economic Diplomacy in a Changing World. *The Hague Journal of Diplomacy, 6*, 171-186.

Cain, F. (2013). *Economic statecraft during the Cold War: European responses to the US trade embargo*. Routledge.

Chohan, U.W. (2021). Economic Diplomacy: A Review. *PSN: Foreign Policy-Making (Topic)*.

European Union External Action, (2022). Food security: Statement by the High Representative on the extension of the Black Sea Grain Initiative. https://www.eeas.europa.eu/eeas/food-security-statement-high-representative-extension-black-sea-grain-initiative_en

Fordham, B. (1998). *Building the cold war consensus: The political economy of US national security policy, 1949-51*. University of Michigan Press.

Heath, T. R. (2016). China's evolving approach to economic diplomacy. *Asia Policy*, (22), 157-192.

Jackson, I. (2001). *The Economic Cold War: America, Britain and East-West Trade 1948–63*. Springer.

Jagtap, S., Trollman, H., Trollman, F., Garcia-Garcia, G., Parra-López, C., Duong, L., Martindale, W., Munekata, P.E.S., Lorenzo, J., Hdaifeh, A., Hassoun, A., Salonitis, K. & Afy-Shararah, M. (2022). The Russia-Ukraine conflict: Its implications for the global food supply chains. *Foods*, *11*(14), 2098.

Kabango, C. M., & Asa, A. R. (2015). Factors influencing e-commerce development: Implications for the developing countries. *International Journal of Innovation and Economic Development*, *1*(1), 64-72.

Kenis, P., & Schneider, V. (1987). The EC as an international corporate actor: Two case studies in economic diplomacy. *European Journal of Political Research*, *15*(4), 437-457.

Knoerich, J., & Vitting, S. (2021). The distinct contribution of investment promotion agencies' branch offices in bringing Chinese multinationals to Europe. *Journal of World Business*, *56*(3), 101187.

Kukharyk, V. V., & Nübling, T. (2021). The role of economic diplomacy in the system of modern international economic relations. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series" Economics"*, *8*(2).

Kunz, D. B. (1997). *Butter and guns: America's Cold War economic diplomacy*. Free Press.

Laborde, D. and Glauber, J. (2022). Suspension of the Black Sea Grain Initiative: What has the deal achieved, and what happens now?. International Food Policy Research Insitute. https://www.ifpri.org/blog/suspension-black-sea-grain-initiative-what-has-deal-achieved-and-what-happens-now

Lee, D., & Hudson, D. (2004). The old and new significance of political economy in diplomacy. *Review of International Studies*, *30*(3), 343-360.

Legrand, N. (2022). War in Ukraine: The rationale "wait-and-see" mode of global food markets. Applied Economic Perspectives and Policy, 1-19.

MacDonald, K. & Woolcock, S. (2007). Non-state actors in Economic Diplomacy. Bayne, N (Ed.). Woolcock, S (Ed.). The New Economic Diplomacy: Decision-making and Negotiation in International Economic Relations, The New Economic Diplomacy: Decision-making and Negotiation in International Economic Relations, (2), pp.77-92. Ashgate Publishing, Limited.

Mastanduno, M. (1998). Economics and security in statecraft and scholarship. *International Organization*, *52*(4), 825-854.

Mohammadi, J.N. (2015). Comparing the position of economic diplomacy in America's foreign policy during the Cold War, post-Cold War period until 2014. *Journal of Applied Environmental and Biological Sciences, 5* (9S), 522-533.

Moons, S., & van Bergeijk, P. A. (2011). Does economic diplomacy work? A meta analysis on the effect of economic diplomacy on international economic flows. *A Meta Analysis on the Effect of Economic Diplomacy on International Economic Flows.*

Moons, S., & van Bergeijk, P. (2013). A meta-analysis of economic diplomacy and its effect on international economic flows. *ISS Working Paper Series/General Series*, *566*, 1-30.

Moons, S. J., & van Bergeijk, P. A. (2017). Does economic diplomacy work? A meta-analysis of its impact on trade and investment. *The World Economy*, *40*(2), 336-368.

Moons, S., & de Boer, R. (2014). Economic diplomacy, product characteristics and the level of development. *Product Characteristics and the Level of Development.*

Morisset, J. (2003). *Does a country need a promotion agency to attract foreign direct investment?: A small analytical model applied to 58 countries* (Vol. 3028). World Bank Publications.

Okano-Heijmans, M. (2011). Conceptualizing economic diplomacy: The crossroads of international relations, economics, IPE and diplomatic studies. *The Hague journal of diplomacy*, *6* (1-2), 7-36.

Okano-Heijmans, M. (2012). Japan's new economic diplomacy: Changing tactics or strategy?. *Asia-Pacific Review*, *19*(1), 62-87.

Poulsen, L. N. S., & Aisbett, E. (2016). Diplomats want treaties: Diplomatic agendas and perks in the investment regime. *Journal of International Dispute Settlement*, *7*(1), 72-91.

Presidency of the Republic of Türkiye, (2022). Investment Office. https://www.invest.gov.tr/en/pages/home-page.aspx

Presidency of the Republic of Türkiye Directorate of Communications. (2022). Türkiye's role in extending the Black Sea Grain Initiative receives high praise. https://www.iletisim.gov.tr/english/haberler/detay/turkiyes-role-in-extending-the-black-sea-grain-initiative-receives-high-praise

President of Ukraine, (2022). If the world works in unity, famine will be defeated – address by the President of Ukraine, https://www.president.gov.ua/en/news/yaksho-svit-pracyuvatime-v-yednosti-golod-bude-peremozhenij-79233

Rana, K. S. (2004). Economic diplomacy in India: a practitioner perspective. *International Studies Perspectives*, *5*(1), 66-70.

Rana, K. S. (2013). Economic diplomacy: what might best serve a developing country?. *International Journal of Diplomacy and Economy*, *1*(3-4), 232-247.

Ruffini, P. B. (2016). International Trade and Foreign Affairs-Some Reflections on Economic Diplomacy. *Journal of International Logistics and Trade*, *14*(1), 3-28.

Sainsbury, T. (2016). Do we need more economics in Australian economic diplomacy?. *Australian Journal of International Affairs*, *70*(6), 613-624.

Selmier, W. T., & Oh, C. H. (2013). Economic Diplomacy and International Trade: ASEAN's Quest to Value-Claim. *The World Economy*, *36*(2), 233-252.

Shahini, E., Skuraj, E., Sallaku, F., & Shahini, S. (2022). The supply shock in organic fertilizers for agriculture caused by the effect of Russia-Ukraine war. *Scientific Horizons*, *25*(2), 97-103.

Shrestha, R. (2021). Economic diplomacy for development partnership. Journal of Foreign Affairs, *1*(1), 59-78.

Trník, M. (2007). The role of investment promotion agencies at attracting foreign direct investment and their impact on economic development in Central Europe (The Czech Republic and Slovakia in comparative perspective).

UNCTAD. (2022). The Black Sea Grain Initiative: What it is, and why it's important for the world. https://unctad.org/news/black-sea-grain-initiative-what-it-and-why-its-important-world

van Veenstra, M. E. H., Yakop, M., & van Bergeijk, P. (2010). Economic diplomacy, the level of development and trade. *Discussion papers in diplomacy*, *119*.

Xing, Z. (2018). The impacts of Information and Communications Technology (ICT) and E-commerce on bilateral trade flows. International Economics and Economic Policy, *15*(3), 565-586.

Yakop, M., & Van Bergeijk, P. A. (2009). The weight of economic and commercial diplomacy. *International Institute of Social Studies (ISS) Working Paper*, (478).

Yakop, M., & van Bergeijk, P. A. (2011). Economic diplomacy, trade and developing countries. *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*, *4*(2), 253-267.

Zemanová, Š. (2020). Adapting economic diplomacy to the e-commerce era. *The Hague Journal of Diplomacy*, *15*(3), 279-302.

KAYNAKÇA

Attuel-Mendès, L. (2017). The Different Ways of Collaboration between a Retail Bank and Crowdfunding, Strategic Change 26: 213–225.

Bayraktar, Y., ve Kaya, H. İ., (2016). Yenilenebilir Enerji Politikaları ve Rüzgâr Enerjisi Açısından Bir Karşılaştırma Çin, Almanya ve Türkiye Örneği. Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2(4), 1-18.

Belleflamme, P. Lambert, T., and Schwienbacher, A. (2010). "Crowdfunding: An Industrial Organization Perspective". 'Digital Business Models: Understanding Strategies', held in Paris on June 25-26.

Belleflamme, P. Lambert, T., and Schwienbacher, A. (2014). Crowdfunding: Tapping The Right Crowd, Journal of Buiness Venturing, 29, 585-609.

Block, J. H., Colombo, M. G., Cumming, D. J., and Vismara, S. (2018). New Players in Entrepreneurial Finance and Why They are There, Small Business Economics, 50(2), 239- 250.

Christian, D. (2004). Maps of Time: An Introduction to Big History. University of California Press.

Collins, L., Swart, R., and Zhang, B. (2013). The Rise of Future Finance-the UK Alternative Finance Benchmarking Report, London, Nesta.

Corpus Enerji Solar Üretim ve Ticaret Limited Şirketi Kitle Fonlaması Bilgi Formu (2023).

Çakır, G. (2017). https://www.birgun.net/makale/doga-insan-toplum-sonsuz-iliski-ve-etkilesimler-uzerine-layikiyla-dusunebilmek-171166 (Erişim Tarihi: 15.09.2023)

Çonkar, M. K. ve Canbaz, M. F. (2018). Kitle Fonlaması Finansman Yöntemi: Türkiye'de Sistemin Geliştirilmesine Yönelik Öneriler, Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 5(2), 119- 132.

Global Burden of Disease (2020). Global Burden of 87 Risk Factors In 204 Countries And Territories, 1990–2019: A Systematic Analysis. Lancet, 396, 1223–1249.

Gray, M. and Zhang, B. (2018). Crowdfunding: Understanding Diversity, Handbook on the Geographies of Money and Finance, Edited by Ron Martin, Jane Pollard, Edward Elgar Publishing.

https://spk.gov.tr/sirketler/kitle-fonlama-platformlari/listeye-alinan-platformlar (Erişim Tarihi: 20.09.2023)

IRENA (2023). Renewable Power Generation Costs in 2022, International Renewable Energy Agency, Abu Dhabi.

İşler, S. T. (2014). Modern Finansmanda Yeni Bir Dönem: Kitlesel Fonlama-Crowdfunding, Gösterge, Sonbahar, 51-65.

Dinçel Kıratoğlu, İ. Y. ve Kıratoğlu, E. (2023). Elektrik Enerjisi Piyasasında HESLER: Türkiye Örneği, İktisadi ve İdari Bilimlerde Güncel Araştırmalar, Ed.: İhsan Kuran, Çizgi Kitabevi, 118-129.

Koç, E. ve Kaya, K. (2015). "Enerji Kaynakları–Yenilenebilir Enerji Durumu," Mühendis ve Makina, cilt 56, sayı 668, s. 36-47.

Koç, E. ve Şenel, M. C. (2013). "Dünyada ve Türkiye'de Enerji Durumu - Genel Değerlendirme," Mühendis ve Makina, cilt 54, sayı 639, s. 32-44.

KPMG (2023) Statistical Review of World Energy.

Kuran, İ. (2022). "Bölgesel Kalkınma Sürecinde Kitle Fonlama Sisteminin Rolü: SWOT Analizi", Ekonomi Politik Araştırmalar Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 5, 1-13.

Kuran, İ. (2023). Atronmac: Could it be a Success Story for Regional Development?. Journal of Current Researches on Business and Economics, 13 (1), 35-48.

Kuzuloğlu, S. (2023). Dizginlerim Hala Senin Elinde Petrol. Haftalık Oksijen Gazetesi, Yıl: 3, Sayı: 140, 15-21 Eylül.

MIT Technology Review (2023). https://www.technologyreview.com/2023/04/05/1070581/the-green-future-index-2023/ (Erişim Tarihi: 07.11.2023)

Mollick, E. (2014). The Dynamics of Crowdfunding: An Exploratory Study, Journal of Buiness Venturing, 29, 1-16.

Outman J. L., and Outman, E. (2003). Industrial Revolution. Primary Source. The Gale Group.

Özbektaş, S., Şenel, M. C. ve Sungur, B. (2023). Dünyada Ve Türkiye'de Yenilenebilir Enerji Durumu Ve Kurulum Maliyetleri, Mühendis ve Makina / Engineer and Machinery 64, 711, 317-351.

Pierrakis, Y., and Collins, L. (2016). Banking On Each Other: Peer-To-Peer Lending To Business: Evidence From Funding Circle, Nesta, 1-42.

Sherlock, W. (2011). "The Steam Engine and Industrialization" A with Honors Projects. 36. http://spark.parkland.edu/ah/36

T. C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Güneş Enerjisi Potansiyeli Atlası (GEPA).

T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Türkiye Ulusal Enerji Planı.

TEİAŞ (2023). TEİAŞ Elektrik İstatistikleri, https://www.teias.gov.tr/turkiye-elektrik-uretim-iletim-istatistikleri (Erişim Tarihi: 07.10.2023)

Vulkan, N., Åstebro, T., and Sierra, M. F. (2016). Equity crowdfunding: A new phenomena, Journal of Business Venturing Insights 5, 37–49.

www.fonbulucu.com (Erişim Tarihi: 20.09.2023)

T.C. Strateji ve bütçe Başkanlığı (2023). 12. Kalkınma planı (2024-2028).

KAYNAKÇA

Baliamoune-Lutz, M. (2003). An analysis of the determinants and effects of ICT diffusion in developing countries. *Information Technology for Development*, *10*(3), 151–169. https://doi.org/10.1002/itdj.1590100303

Cette, G., Mairesse, J., & Kocoglu, Y. (2005). ICT diffusion and potential output growth. *Economics Letters*, *87*(2), 231-234.

Charbonneau, K. B., Evans, A., Sarker, S., & Suchanek, L. (2017). *Digitalization and inflation: A review of the literature*. https://publications.gc.ca. Erişim Tarihi December 10, 2019, https://publications.gc.ca/collections/collection_2017/banque-bank-canada/FB3-7-2017-20-eng.pdf

Choi, C. (2010). The effect of the Internet on service trade. *Economics Letters*, *109*(2), 102-104.

Choi, C., & Yi, M. H. (2009). The effect of the internet on economic growth: Evidence from cross-country panel data. *Economics Letters, 105*, 39–41.

Choi, C., & Yi, M. H. (2018). The Internet, R&D expenditure and economic growth. *Applied Economics Letters*, *25*(4), 264-267.

Chu, H. P. (2012). Oil consumption and output: What causes what? Bootstrap panel causality for 49 countries. *Energy Policy, 51*, 907-915.

Clarke, G. R. G., & Wallsten, S. J. (2004). *Has the Internet Increased Trade?: Evidence from Industrial and Developing Countries* (Vol. 3215). World Bank Publications.

Clarke, G. R. G. (2008). Has the internet increased exports for firms from low and middle-income countries? *Information Economics and Policy, 20*, 16-37. ss.

Freund, C. L., & Weinhold, D. (2004). The effect of the Internet on international trade. *Journal of International Economics*, *62*(1), 171–189. https://doi.org/10.1016/S0022-1996(03)00059-X.

Freund, C. L., & Weinhold, D. (2000). An empirical investigation of the internet and international trade: The case of Bolivia. [Erişim adresi]: http://www.scielo.org.bo/pdf/rlde/n2/n2_a03.pdf, [Erişim tarihi: 18.05.2020].

Holt, L., & Jamison, M. (2009). Broadband and contributions to economic growth: Lessons from the US experience. *Telecommunications Policy*, *33*(10-11), 575-581.

Kar, M., Nazlıoğlu, Ş., & Ağır, H. (2011). Financial development and economic growth nexus in the MENA countries: Bootstrap panel Granger causality analysis. *Economic Modelling, 28*(1-2), 685-693.

Klein, L. R., & Ford, G. T. (2003). Consumer search for information in the digital age: An empirical study of prepurchase search for automobiles. *Journal of interactive Marketing*, *17*(3), 29-49.

Konya, L. (2006). Exportsandgrowth: Grangercausalityanalysis on OECD countrieswith a panel data approach. *Economic Modelling, 23*(6), 978-992.

Kurihara, Y., & Fukushima, A. (2013). Impact of the prevailing internet on international trade in Asia. *Journal of Sustainable Development Studies*, *3*(1).

Litan, R. E., & Rilvin, A. M. (2001). Projecting the economic impact of the internet. American *Economic Review, 91*, 313–317.

Meijers, H. (2006). Diffusion of the internet and low inflation in the information economy. Information Economics and Policy, 18, 1–23.

Menyah, K., Nazlioglu, S., & Wolde-Rufael, Y. (2014). Financial development, trade openness and economic growth in African countries: New insights from a panel causality approach. *Economic Modelling, 37*, 386-394.

Pesaran, M. H. (2004). General diagnostic tests for cross section dependence in panels. Available at SSRN 572504.

Pesaran, M. H. (2006). Estimation and inference in large heterogeneous panels with a multifactor error structure. *Econometrica, 74*(4), 967-1012.

Pesaran, M. H., Ullah, A., & Yamagata, T. (2008). A bias-adjusted LM test of error cross-section independence. *The Econometrics Journal, 11*(1), 105-127.

Thiemann, F., Fleming, E. M., & Mueller, R. A. (2012). *Impact of information and communication technology (ICT) on international trade in fruit and vegetables: A gravity model approach* (No. 1007-2016-79510).

Varian, H., Litan, R. E., Elder, A., & Shutter, J. 2002. The net impact study: The projected economic benefit of the internet in the United States, United Kingdom, France, and Germany, pp. 60. Available online at http://www.itu.int/wsis/ stocktaking/docs/activities/1288617396/NetImpact Study Report Brookings.pdf

Vemuri, V. K., & Siddiqi, S. (2009). Impact of Commercialization of the Internet on International Trade: A Panel Study Using the Extended Gravity Model. *The International Trade Journal*, *23*(4), 458–484. https://doi.org/10.1080/08853900903223792

Wallsten, S. (2005). Regulation and Internet use in developing countries. *Economic Development and Cultural Change, 53*(2), 501–522.

Yi, M. H., & Choi, C. (2005). The effect of the internet on inflation: Panel data evidence. *Journal of Policy Modeling, 27*, 885–889.

Ziesemer, T. (2003). Information and communication technology as technical change in matching and production. *Journal of economics*, *79*, 263-287.

KAYNAKÇA

Akgeyik, T (2002). "Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi". *Maliye Araştırmaları Dergisi*. 41: 21-57.

Aktaş Y., Cesur. E. E., Cesur, E., Özkan, E.,& Sosyal, P.(2015). *Bir Bakışta İnsan Kaynakları Yönetimi.* Bursa: Dora Yayın.

Ardıç, K. & Özdemir Y. (2018). *İnsan Kaynakları Yönetimi*, Sakarya: Sakarya Yayıncılık.

Armstrog, M. (2017). *Armstrong'un Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi El Kitabı*. (Çev. Yonca Deniz GÜROL) Ankara: Nobel Yayınevi.

Dolgun, U. (2018). "İnsan Kaynakları Yönetimine Giriş",*İnsan Kaynakları Yönetimi*, Bursa: Ekin Yayıncılık.

Göktaş, P. & Baysal, H. (2018). "Türkiye'de Dijital İnsan Kaynakları Yönetiminde Bulut Bilişim". *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 23 (4): 1409-1424.

Eryılmaz. B. (2014). *Kamu Yönetimi*. İstanbul: Umuttepe Yayınları

Güney, S. (2019). *İnsan Kaynakları Yönetimi*. Ankara: Nobel Yayınevi.

Gürol Y. D. & Karaboğa T. (2021). *Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi*. Ankara: Nobel Yayınevi.

Öge, S. (2017). *İnsan Kaynakları Yönetimi*. Ankara: Eğitim Yayınevi.

Öge, S.& Karasoy H. A. (2018), *İnsan Kaynakları Yönetimi*. Konya: Eğitim Yayınevi.

Özer, M. A & Önen S. M. (2016).*200 Soruda Yönetim-Kamu Yönetimi*. Ankara: Gazi Kitapevi.

Palmer, M. & Winners, K.T. (1993). *İnsan Kaynakları*. İstanbul: Rota Yayınları.

Sabuncuoğlu, Z. (2013). *İnsan Kaynakları Yönetimi*. İstanbul: Beta Yayıncılık.

Saldamlı, A. (2008). "İnsan Kaynakları Yönetiminde Bilişim Teknolojisinin Kullanımına Yönelik Bir Araştırma: Tekirdağ Örneği". *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 7 (13): 239-263.

Siverekli, E., ve Kıratoğlu, E. (2021). Türkiye de Kamu Kesiminde Performans Yönetimi Bir Genel Değerlendirme. *Legal Mali Hukuk Dergisi*, 17(202), 2514–2539.

Şimşek Ş., Çelik A. & Atakay A. (2016). *İnsan Kaynakları Yönetimi ve Kariyer Uygulamaları*.Konya: Eğitim Kitapevi.

Tortop N., Aykaç B., Yayman H., Özer M. A. (2013). *İnsan Kaynakları Yönetimi*. Ankara: Nobel Yayın.

Tunçer, Polat. (2011).*İnsan Kaynakları Yönetimi*. Bursa: Ekin Yayınevi.

Türen, U., Gökmen, Y. & Tokmak, İ. (2013). "İnsan Kaynakları Yönetimi Uygulamalarının İşletme Performansına Etkisi: İşletmelerin Sahip Oldukları Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kabiliyetlerinin Aracılık Rolü". *Business and Economics Research Journal*, 4 (4): 103-129.

Uğur. A. (2019). *İnsan Kaynakları Yönetimi*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.

KAYNAKÇA

Acemoglu, D., & Johnson, S. (2007). Disease and Development: The Effect of Life Expectancyon Economic Growth. Journal of Political Economy, 115(6), 925-985

Alam, M. S., Shahbaz, M., & Paramati, S. R. (2016). The role of financial development and economic misery on life expectancy: Evidence from post financial reforms in India. Social Indicators Research, 128, 481-497.

Banerjee, P., Arčabić, V., & Lee, H. (2017). Fourier ADL Cointegration Test to Approximate Smooth Breaks with New Evidence from Crude Oil Market. Economic Modelling, 67, 114-124.

Biyase, M. , Malesa, M. , 2019. Life expectancy and economic growth: evidence from the Southern African development community. Int. Econ. 72 (3), 351–366 .

Bloom, D. E., Canning, D., & Sevilla, J. (2004). The effect of health on economic growth: a production function approach. World development, 32(1), 1-13.

Bloom, D., ve D. Canning. (2000) The Health and Wealth of Nations. Science 287: 1207-09.

Bozoklu, S., Yilanci, V., & Gorus, M. S. (2020). Persistence in per capita energy consumption: a fractional integration approach with a Fourier function. Energy Economics, 91, 104926.

Ecevit, E. (2013). The impact of life expectancy on economic growth: Panel cointegration and causality analyses for OECD countries. The International Journal of Social Sciences, 16(1), 1-14

Enders, W., & J. Lee (2012), The Flexible Fourier form and Dickey–Fuller Type Unit Root Tests. Economics Letters, 117(1), 196-199.

Erdoğan, S., & Bozkurt, H. (2008). Türkiye'de yaşam beklentisi-ekonomik büyüme ilişkisi: ARDL modeli ile bir analiz. Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi, 3(1), 25-38.

Galliant, R. (1981). On the basis in flexible functional form and an essentially unbi‑ased form: the flexible Fourier form. Journal of Econometrics, 15(2), 211-245.

Hassan, F.,& Minato, N., Ishida, S.,& Nor, N. (2016). Social environment determinants of life expectancy in developing countries: a panel data analysis. Global Journal of Health Science, 9(5), 105-117.

He, L., & Li, N. (2020). The linkages between life expectancy and economic growth: some new evidence. Empirical Economics, 58(5), 2381-2402.

Ilkay, S. C., Yilanci, V., Ulucak, R., & Jones, K. (2021). Technology spillovers and sustainable environment: Evidence from time-series analyses with Fourier extension. Journal of Environmental Management, 294, 113033.

Mahyar, H. (2016). Economic growth and life expectancy: The case of Iran. Studies in Business and Economics, 11(1), 80-87.

Omay, T. (2015). Fractional frequency flexible Fourier form to approximate smooth breaks in unit root testing. Economics letters, 134, 123-126.

Phillips, P.C.B. ve Hansen, B.E. (1990), "Statistical Inference in Instrumental Variables Regressions with I(1) Processes", The Review of Economic Studies, 57, 99-125.

Sachs, J., & Malaney, P. (2002). The economic and social burden of malaria. Nature, 415(6872), 680-685.

Shahbaz, M., Loganathan, N., Mujahid, N., Ali, A., & Nawaz, A. (2016). Determinants of life expectancy and its prospects under the role of economic misery: A case of Pakistan. Social Indicators Research, 126, 1299-1316.

Şahbudak, E.,& Şahin, D. (2015). Sağlık ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin analizi: BIRC ülkeleri üzerine bir panel regresyon analizi. İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi, 3(4), 154-160.

Taban, S. (2006). Türkiye'de Sağlık ve Ekonomik Büyüme Arasındaki Nedensellik İlişkisi. Sosyo Ekonomi, 2, 31-46

TÜİK (2020). Türkiye İstatistik Kurumu. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hayat-Tablolari-2020-2022-4972

Wang, Z., Asghar, M. M., Zaidi, S. A. H., Nawaz, K., Wang, B., Zhao, W., & Xu, F. (2020). The dynamic relationship between economic growth and life expectancy: Contradictory role of energy consumption and financial development in Pakistan. Structural Change and Economic Dynamics, 53, 257-266.

Yardımcıoğlu, F. (2012). OECD ülkelerinde sağlık ve ekonomik büyüme ilişkisinin ekonometrik bir incelemesi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13(2), 27-47.

Yumuşak, İ. G., & Yıldırım, D. Ç. (2009). Sağlik Harcamalari İktisadi Büyüme İlişkisi Üzerine Ekonometrik Bir İnceleme. Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi, 4(1), 57-70.

ULUSAL VE ULUSLARARASI EKONOMİ ÇALIŞMALARI-I

Editörler
Emrah KIRATOĞLU
Mehmet DAĞ

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6559-81-3

Kasım 2023

Sayfa Düzeni/Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNDE PERFORMANS DEĞERLEME SÜRECİ.....1
Serap ATEŞ

SYSTEMATIC RISK ANALYSIS OF TURKISH INDUSTRIAL COMPANIES 23
Mustafa ADIGÜZEL

MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİNİN BÖLGESEL KALKINMADAKİ ROLÜ.....63
Mehmet URAL
Arzdar KİRACI

VERGİ BİLİNCİ VE VERGİ ALGISI: HARRAN ÜNİVERSİTESİ İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA.....83
Emrah KIRATOĞLU

A REVIEW OF LITERATURE ON DECENTRALIZED FINANCE RESEARCH WORLDWIDE: AN ANALYSIS OF CURRENT TRENDS AND DEVELOPMENTS IN THE FIELD.....102
Kaan YİĞENOĞLU

DİJİTALLEŞME VE YENİ EKONOMİ 116
Suna MUĞAN ERTUĞRAL
İhsan KURAN

KÜLTÜREL MİRASIN YEREL EKONOMİDEKİ ÖNEMİ 134
Doğan ATAMAN
Mehmet URAL
Mehmet ÖZTÜRK

KAYNAKÇA

Aggarwal, A. & Thakur G. (2013). "Techniques of Performance Appraisal–Review", International Journal of Engineering and Advanced Technology, 2(3) , 617-621.

Akal, Z. (2005). İşletmelerde Performans Ölçüm ve Denetimi, Ankara: MPM Yayınları.

Akçakanat, T.(2009). "İnsan Kaynakları Yönetiminde Performans Değerlendirme: Isparta İl Emniyet Müdürlüğünde Bir Uygulama (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Akgeyik, T. (2018). Performans Değerlendirme. Uğur Dolgun (Ed), İnsan Kaynakları Yönetim, Bursa: Ekin Yayınevi.

Aktan, C. Can (2009). "Organizasyonlarda Performans Değerlendirme ve Ölçme" Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 8 (1), 25- 49.

Aktaş Y., Cesur. E. E., Cesur, E., Özkan, E.,& Sosyal, P.(2015). Bir Bakışta İnsan Kaynakları Yönetimi, Bursa: Dora Yayın.

Ardıç K. & Özdemir, Y. (2018). İnsan Kaynakları Yönetimi, Sakarya: Sakarya Yayıncılık.

Armstrog, M. (2017). Armstrong'un Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi El Kitabı, (Çev. Yonca Deniz GÜROL) Ankara: Nobel Yayınevi.

Akyol, E.M. (2017). Yetkinliğe Dayalı Performans Yönetimi, Ankara: Nobel Yayın.

Aydın, A. H. (2015). Yönetim Bilimi, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Aydın, A. H. (2016). Kamu Yönetimine Giriş. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Bakan, Y. & Kelleroğlu, Ö.(2003). Performans Değerlendirme: Çalışanların Performans Değerlendirme Uygulamalarından Beklentileri Konusunda Bir Alan Çalışması. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 8 (1),104-127.

Barutçugil, İ. (2015). Performans Yönetimi, İstanbul: Kariyer Yayınları.

Bingöl, D. (1990). Personel Yönetimi ve Beşeri İlişkiler. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayın No: 676.

Bozkurt, Ö. & Ergun T. (2014). Kamu Yönetimi Sözlüğü, Seriye Sezen (Ed), Ankara: TODAİE.

Canman, D. (1995). Çağdaş Personel Yönetimi, Ankara: TODAİE Yayınları.

Cesur, E.E. (2015). Performasn Değerlendirme &Ücret Yönetimi. Yaşar Aktaş, Ekrem E. Cesur (Ed). İnsan Kaynakları Yönetimi, Bursa: Dora Yayın.

Çelik, M. (2017). Örnek Uygulamalı Performans Yönetimi, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Çınaroğlu, S.(2012). "İşletmelerde Performans Ölçüm Modelleri", Çukurova Üniversitesi, İİBF Dergisi,16 (2),119-134.

Eryılmaz, B. (2014). Kamu Yönetimi: Düşünceler-Yapılar-Fonksiyonlar-Politikalar, İstanbul: Umuttepe Yayınları.

Güney, S. (2019). İnsan Kaynakları Yönetimi, Ankara: Nobel Yayınevi.

Gürol, Y. D. Ve Karaboğa T. (2021). Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi ve Çağdaş Yaklaşımlar, Ankara: Nobel Yayıncılık.

Halis M.&Tekinkuş M. (2013). Kamuda Performans Yönetimi, Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Işığıçok, P. D. E. (2008). Performans Ölçümü, Yönetimi Ve İstatistiksel Analizi. Istanbul University Econometrics and Statistics e-Journal, 0 (7), 1-23.

Luecke, R.(2015), Performans Yönetimi, (3.Baskı), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

Mondy, R. W. (2017). İnsan Kaynakları Yönetimi. (Çev. Editörü Doç. Dr. Güler Tozkoparan, Yrd. Doç. Dr. Murat Çolak). Ankara: Nobel Yayınevi.

Noe, R, A. (2009). İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi, (Editör ve Çeviren Rof. Dr. Canan ÇETİN), (1. Basım), İstanbul: Beta Yayıncılık.

Öge, S. (2017). İnsan Kaynakları Yönetimi, Ankara: Eğitim Yayınevi.

Öge, S.& Karasoy H. A. (2018), İnsan Kaynakları Yönetimi, 2. Basım, Konya: Eğitim Yayınevi.

Özer, M. A. (2009). Performans Yönetimi Uygulamalarında Performansın Ölçümü Ve Değerlendirilmesi. Sayıştay Dergisi, (73), 3-29.

Sabuncuoğlu, Z. (2013). İnsan Kaynakları Yönetimi, İstanbul: Beta Yayıncılık.

Songur, H. M. (1995). Mahalli İdarelerde Performans Ölçümü, Ankara: Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Yayın No: 6.

Sözen, S. (2005). Teori ve Uygulamada Yeni Kamu Yönetimi, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Uyargil, C. (2017). Performans Yönetimi Sistemi, İstanbul: Beta Yayın.

Tortop N., Aykaç B., Yayman H., Özer M. A. (2013). İnsan Kaynakları Yönetimi, Ankara: Nobel Yayın.

Tunçer, Polat. (2011). İnsan Kaynakları Yönetimi**,** Bursa: Ekin Yayınevi.

Uğur, A. (2019). İnsan Kaynakları Yönetimi, İstanbul: Sakarya Yayıncılık.

Yaralıoğlu, K. (2001), Performans Değerlendirmede Analitik Hiyerarşi Proses, D.E.Ü.İ.İ.B.F Dergisi, 16 (1), 129-142.

Yılmaz, F. & Ünsar, S. (2007). Performans Değerlendirme Sistemi Ve Kullanım Alanları. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9 (1), 35-57.

REFERENCES

Akçay, M. B., Kayahan, C., & Yürükoğlu, Ö. Ö. (2009). *Türev Ürünler ve Risk Yönetimi Sözlüğü.* İstanbul: Scala Yayıncılık.

Akkaya, M. (2021). Diğer Riskler. M. Akkaya içinde, *Finansal Riskler* (s. 241-262). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Akkaya, M. (2021). Faiz Oranı Riski ve Modelleri. M. Akkaya içinde, *Finansal Risk Yönetimi* (s. 97-130). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Altınışık, İ. (2019). *Enflasyonun İşletmeler Üzerindeki Etkisi ve Bu etkileri Gidermeye Yönelik Yöntemler.* Ankara: İksad Yayınevi.

Aslan, M. H. (2009). *Para Teorisi ve Politikası.* Bursa: Alfa Aktüel Yayınları.

Australian/New Zeland Standards. (2004). *AS/NZS 4360.* Australian/New Zeland Standards.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK). (2004). *Bankaların Kredi İşlemlerine İlişkin Yönetmelik.* Ankara: BDDK.

Birkel, H. S., Veile, J. W., Müller, J. M., Hartmann, E., & Voigt, K.-I. (2019). Development of a Risk Framework for Industry 4.0 in the Context of Sustainability for Established Manufacturers. *Sustainability 11(2) 384*, 1-27.

Bloomberg. (2023, 06 09). *Commodity index*. Bloomberg : http://www.bloombergindexes.com/content/uploads/sites/3/2014/06/Bloomberg-Commodity-Index-Family-Transition-FAQs-060514.pdf adresinden alındı

Bolak, M. (2016). *Risk ve Yönetimi.* istanbul: Birsen Yayınevi.

Bolgün, E., & Akçay, M. B. (2009). *Risk Yönetimi.* İstanbul: Scala Yayıncılık.

Borek, A., & Prill, N. (2021). *Veri ve Yapay Zekayla Dijital Dönüşüm Çeviren: Derman Gülmez Aydın, Murat Demirekin, Özge Nur Küskün.* İstanbul: The Kitap.

Buckley, A. (2012). *İnternational Finance.* Harlow: Pearson.

Ceylan, A., & Korkmaz, T. (2007). *Sermaye Piyasası ve Menkul Değer Analizi.* Ankara: Ekin Yayınevi.

Currencies Usd/Try. (2023, 08 10). www.investing.com: https://tr.investing.com/currencies/usd-try adresinden alındı

Çam, A. V. (2015). *Ülke Riskinin Firma Değeri Üzerine etkisi İMKB'ye Kayıtlı Firmalar Üzerinde Bir Uygulama.* Konya: Türkiye Alim Kitapları.

Deloitte. (2023, 06 12). *Assessing cyber risk Critical Questions For The Board And C-suite.* https://www2.deloitte.com/: https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/za/Documents/risk/za_Assessing_cyber_Risk-Critical_questions_for_the_Board_and_C-suite.pdf adresinden alındı

Demirağ, İ., & Goddard, S. (1994). *Financial Management For İnternational Bussiness.* England: McGraw-Hill Education.

Demirgil, B., & Türkay, H. (2017). Türkiye'de Faiz Oranlarını Etkileyen Faktörler: Bir ARDL/Sınır Testi Uygulaması. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 19/3*, s. 907-928.

Diğerleri, M. H. (2002). *Finansal Krizlerin İşletmelerin Finansal Yapıları Üzerine Etkileri, İto yayın no: 2002-41.* İstanbul: İto Yayınları.

Ediger, V. Ş., Akar, S., & Uğurlu, B. (2005). Forecasting production of fossil fuel sources in Turkey using a comparative regression and ARIMA model. *Energy Policy, Cilt 34, No 18*, 3836-3846.

Eğilmez, M. (2019). *Ekonominin Temelleri.* İstanbul: Remzi Kitabevi.

Eğilmez, M. (2023, 06 10). *Türkiye ve Diğerleri*. Kendime Yazılar: https://www.mahfiegilmez.com/2023/04/turkiye-ve-digerleri adresinden alındı

Ercan, M. K., & Ban, Ü. (2005). *Finansal Yönetim.* Ankara: Gazi Kitabevi.

Erdoğan, N. (1995). *Uluslararası İşletmelerde Mali Risk ve Yönetimi & Çağdaş Finansman Teknikleri.* İstanbul: Kent Matbaacılık.

Eximbank. (2023, 06 13). *Alacak Sigortası*. Eximbank Web Sitesi: https://eximbank.gov.tr/tr/urun-ve-hizmetlerimiz/alacak-sigortasi/kisa-vadeli-alacak-sigortasi#genel-bilgiler adresinden alındı

Federation of European Risk Managemen Associations (FERMA). (2006). *Risk Yönetim Standardı.* FERMA.

Fields, E. (2002). *Essentials of Finance and Accounting for Nonfinancial Managers.* New York: Amacom Publications.

Geçer, T. (2014). Kredi İstihbaratı. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimleri Dergisi Yıl:13 Sayı:25*, 21-35.

Gopal, C. C. (2008). *Financial Management.* New Age International Publisher.

Gökalp, N. (2003). Ekonomide Güven Faktörü, 10(2). *Yönetim ve Ekonomi*, s. 163-174.

Güler, H. H. (2008). Zarar Azaltmanın İlkeleri. M. Kadıoğlu, & E. Özdamar içinde, *Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri* (s. 35). Ankara: Jıca Türkiye Ofisi.

İnvesting. (2023, 08 09). *Bloomberg Emtia Endeksi*. İnvesting: https://tr.investing.com/indices/bloomberg-commodity-historical-data adresinden alındı

İstanbul Sanayi Odası. (2008). *Sanayide Afet ve Acil Durum Yönetimi Rehberi.* İstanbul: İSO.

İstanbul Sanayi Odası. (2019). *Türkiye'nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu.* İstanbul: İSO.

Karacan, S., & Kaya, M. (2011). *Lojistik Faaliyetlerinde Maliyetleme.* Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

Kohn, D. L. (23, 12 2022). *Focusing on Bank İnterest Rate Risk Exposure.* Bıs İnternational: https://www.bis.org/review/r100202c.pdf adresinden alındı

Köroğlu, Ç., & Uçma, T. (2023, 01 12). *Enflasyonun Mali Tablolar Üzerindeki Etkisi ve Enflasyon Düzeltmesinin İşletmelere Uygulanması.* Mevzuat Dergisi: https://www.mevzuatdergisi.com/2005/06a/04.htm adresinden alındı

Kurun, E. (2005). *Faiz Riski Yönetimi ve Türkiye Uygulaması.* Ankara: Sermaye Piyasası Yayınları.

Mahfi Eğilmez, E. K. (2011). *Ekonomi Politikası.* İstanbul: Remzi Kitabevi.

Moles, P. (2013). *Financial Risk Management Sources of Financial Risk and Risk Assessment.* Edinburgh: Edinburgh Bussines School.

Ngakawa, J., & Ngare, P. (2014). Interest Rate Risk Management For Commercial Banks in Kenya. *IOSR Journal of Economics and Finance, Volume 4*, s. 11-21.

OECD. (2023, 06 12). *Managing Digital Securtity and Privacy Risk, 2016 Ministrial Meeting On The Economy, Backround Report.* OECD : https://www.oecd-ilibrary.org adresinden alındı

Özatay, F. (2019). *Parasal İktisat Kuram ve Politika.* Ankara: Efil Yayınevi.

Özbilen, Ş. (2015). *Para Teorisi.* Ankara: Gazi Kitabevi.

Parasız, İ. (2000). *Para, Banka ve Finansal Piyasalar.* Bursa: Ezgi Yayınları.

Saltoğlu, B. (2019). *Finansal Risk Yönetimi.* İstanbul: Alef Yayınevi.

Sayılgan, G. (2003). *Soru ve Yanıtlarla İşletme Finansmanı.* Ankara: Turhan Kitabevi.

Schumpeter, J. (2014). *Kapitalizm, Sosyalizm ve Demokrasi Çeviren : Hasan İlhan.* Ankara: Alter Yayınları.

Seyidoğlu, H. (1997). *Uluslararası Finans.* İstanbul : Güzem Yayınları.

Seyidoğlu, H. (2017). *Uluslararası İktisat Teori Politika ve Uygulama.* İstanbul: Güzem Can Yayınları.

Smith, P. G., & Merritt, G. M. (2002). *Proactive Risk Management Controlling Uncertanity In Product Development.* New York: Productivity Press.

T.C. Ticaret Bakanlığı. (2023, 06 13). *Müşavire Danışın*. Ticaret Bakanlığı Web Sitesi: https://musaviredanisin.ticaret.gov.tr/ adresinden alındı

T.C. Ziraat Bankası. (2023, 06 13). *Kesin Ödeme*. Ziraat Bankası Web Sitesi: https://www.ziraatbank.com.tr/tr/bireysel/odemeler/kesin-odeme adresinden alındı

Teker, S. (1999). *Faiz Oranı ve Döviz Kuru Riski Yönetimi.* Ankara : Ekonomik Araştırmalar Merkezi Yayınları.

Tezer, A., & Türkoğlu, H. (2008). Zarar Azaltma ve Şehir Planlama. M. Kadıoğlu, & E. Özdamar içinde, *Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri* (s. 59). Ankara: Jıca Türkiye Ofisi.

TOBB. (2023, 06 13). *Ticaret Sicil Gazetesi*. Ticaret Sicil Gazetesi Web Sitesi: https://www.ticaretsicil.gov.tr/ adresinden alındı

TOBB. (2023, 06 13). *TOBB Sanayi İndeks*. TOBB Sanayi Veri Tabanı: https://sanayi.tobb.org.tr/ adresinden alındı

Türkiye İstatistik Kurumu. (2022, 11 28). *Dış Ticaret İstatistikleri*. Tüik Web Sitesi: https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Dis-Ticaret-104 adresinden alındı

Türkiye İş Bankası. (2023, 06 13). *Doğrudan Borçlandırma Sistemi*. Türkiye İş Bankası Web Sitesi: https://www.isbank.com.tr/is-ticari/dogrudan-borclandirma-sistemi adresinden alındı

Türkiye Sanayiciler ve İşadamları Derneği. (2008). *Kurumsal Risk Yönetimi.* İstanbul: TÜSİAD Yayınları.

TÜSİAD. (2018). *Dijital Teknolojiler ve Ekonomik Büyüme, Dijital Teknoloji Sektörlerinde Türkiye'nin Konumu, Fırsatları, Seçenekleri.* İstanbul: TÜSİAD.

Uman, N. (2002). *Enflasyon Muhasebesi.* İstanbul: Acar Matbaacılık.

www.investing.com. (2023, 06 10). *Turkey 5 year CDS*. www.investing.com: https://tr.investing.com/rates-bonds/turkey-cds-5-year-usd adresinden alındı

Yıldıran, M., & Tanyeri, M. (2006). *Reel Sektör İşletmeleri İçin Döviz Kuru Risk Yönetimi.* Ankara: Turhan Yayınevi.

Yüksel, H. (2021). *İşletmelerde Endüstri 4.0 Risklerinin Yönetimi.* Ankara: Nobel Yayınevi.

KAYNAKÇA

Akçakanat, T., Çarıkçı, İ., & Dulupçu., A. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Bulundukları İl Merkezine Ekonomik Katkıları ve Harcama Eğilimleri: Isparta 2003-2009 Yılları Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 22*, 165-178.

Akmeşe, H., Ataman, D., & Aras, S. (2018). Somut Kültürel Mirasın Turizm Açısından Değerlendirilmesi: Mardin İli Örneği. *Journal of Social & Humanities Sciences Research, 5*(29), 3598-3607.

Altuntaş, C., & Erilli, N. (2015). Cumhuriyet Üniversitesi'nin Sivas İli Ekonomisine Katkısı. *Siirt Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisadi Yenilik Dergisi, 3*(1), 11-21.

Ataman, D. (2019). *Mardin Halkının Turizmin Etkilerine Yönelik Algıları.* Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.

Atik, H. (1999). Üniversitelerin Yerel Ekonomiye Katkıları: Teori ve Erciyes Üniversitesi Üzerinde Bir Uygulama. *Erciyes Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 15*, 99-109.

Aydemir, S. (1994). Karadeniz Teknik Üniversitesinin Kent ve Bölge Ekonomisine Doğrudan ve Dolaylı Ekonomik Etkileri. *Bölgesel Kalkınma Sempozyumu* (s. 195-210). Trabzon: KTÜ.

Barro, R. (1991). Economic growth in a cross section of countries. *The Quarterly Journal of Economics, 106*(2), 407-443.

Bartlett, J., Kotrlik, J., & Higgins, C. (2001). Organizational Research: Determining Appropriate Sample Size in Survey Research Appropriate Sample Size in Survey Research. *Information Technology, Learning, and Performance Journal, 19*(1), 43-50.

Bilginoğlu, M., Atik, H., Türker, O., Pamuk, Y., & Düzgün, R. (2002). *Erciyes Üniversitesi'nin Kayseri İli'nin Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Yapısına Etkileri.* Kayseri: Erciyes Üniversitesi Yayınları.

Coccia, M. (2019). Theories of Development. *Global Encyclopedia of Public Administration, Public Policy, and Governance*, 1-7.

Cochran, W. (1977). *Sampling techniques.* John Wiley & Sons.

Çatalbaş, N. (2007). Üniversite-Yerel Ekonomi İlişkisinde Kutuplaşma Teorisi İyi Bir Model Olabilir Mi? *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 3*, 90-101.

Dalğar, H., Tunç, H., & Kaya, M. (2009). Bölgesel Kalkınmada Yükseköğretim Kurumlarının Rolü ve Bucak Örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1*(1), 39-50.

Erkekoğlu, H. (2000). Bölge Üniversitelerinin Yerel Ekonomiye Katkıları: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Örneği. *Erciyes Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 16*, 211-229.

Görkemli, H. (2009). Selçuk Üniversitesi'nin Konya Kent Ekonomisine Etkileri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 169-186.

Jiang, Y., & Gu, J. (2023). Structure and Transformation. Y. Jiang, & J. Gu içinde, *echnology and Industrial Transformation of China* (s. 45-65). Singapore: Springer.

Kaşlı, M., Çetin, M. E., & Serel, A. (2008). Üniversite Öğrenci Harcamalarının Analizi ve Bölge Ekonomilerine Katkılarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 15*(2), 99-113.

Kiracı, A., & Dilmaç, E. (2019). The Role of Siirt University in Regional Development. *Journal of Academic Value Studies, 5*(4), 450-475.

Kıratoğlu, E., & İnan, M. (2022). Bölgesel Kalkınma ve Kalkınma Ajansları: Karacadağ Kalkınma Ajansı Örneği, *Akademik Yaklaşımlar Dergisi,*13(1), 1-18.

Korkmaz, Ö. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Harcamalarının İl Ekonomisine Katkısı: Bayburt Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencileri Üzerine Bir Analiz. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 29*(2), 233-250.

Öztürk, S., Torun, İ., & Özkök, Y. (2011). Anadolu'da Kurulan Üniversitelerin İllerin Sosyo-Ekonomik Yapılarına Katkıları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergis, 8*(16), 145-158.

Özyaba, M. (1999). Kentsel Gelişmede Üniversitenin Rolü: Uludağ Üniversitesi ve Bursa. *UMED Uludağ Üniversitesi Mezunlar Derneğ, 3*, 4-5.

Rostow, W. (1960). The Stages of Economic Growth: A Non-Communist Manifesto. *The Economic History Review, 12*(1), 1-16.

Sankır, H., & Gürdal, A. D. (2014). Bülent Ecevit Üniversitesi'nin Zonguldak'a Etkileri ve Kentin Üniversite Algısı. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, (2), 90-98.

Sönmez, M., & Başkaya, Z. (2013). Üniversitelerin Şehrin Ekonomisi ve Şehiriçi Arazi Kullanımı Üzerindeki Etkileri: Kilis 7 Aralık Üniversitesi Örneği. *GEOMED 2013 3rd International Geography Symposium*, (s. 541-552). Antalya.

Sürmeli, F. (2008). *Anadolu Üniversitesi'nin Eskişehir'e Etkileri ve Şehrin Üniversite Algılayışı.* Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Todaro, M., & Smith, S. (2003). *Economic Development.* Harlow: Parson Addison Wesley.

Toprak, A. (2012). *Bölgesel Kalkınma ve Üniversiteler: Kırklareli Örneği.* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tugay, O., & Başgül, N. (2005). Üniversite Öğrencilerinin Yöre Ekonomisine Katkıları: Burdur'da Bir Araştırma. *I. Burdur Sempozyumu*, (s. 1020-1031). Burdur.

Tuğcu, C. (2003). Üniversitelerin Yerel Ekonomik Faaliyet Hacmine Katkıları: Nevşehir Örneği. *II. Kayseri Ekonomisi Sempozyumu.* Kayseri. 01 29, 2017 tarihinde www.geocities.ws/ceteris_tr2/t_tugcu.doc adresinden alındı

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Araştırmacılar verilerin toplanmasında, analizinde ve raporlaştırılmasında her türlü etik ilke ve kurala özen gösterdiklerini beyan ederler.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

1. yazar %60 oranında, 2. yazar %40 oranında katkı sağlamıştır.

Çıkar Beyanı

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

AKDOĞAN, A. (2007). *Kamu Maliyesi*, Ankara: Gazi Kitabevi.

ALLİNGHAM, M.G. ve SANDMO, A. (1972). Income Tax Evasion: a Theoretical Analysis, *Journal of Public Economics*, 1(November).

ÇELİKKAYA, A. ve GÜRBÜZ, H. (2008). Mükelleflerin Vergiye Karşı Tutum ve Davranışlarını Etkileyen Çeşitli Değişkenler Arasındaki İlişkinin Analizi. *Sosyoekonomi*, 8(8).

ÇİÇEK, H., KARAKAŞ, M. ve YILDIZ, A. (2008). Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Vergi Yükümlülerinin Vergiyi Algılama Tutum ve Analizi: Bir Alan Araştırması, *Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı*.

ÇİÇEK, H. (2006). Psikolojik ve Sosyal Yönden Yükümlülerin Vergiye Karşı Tutum ve Tepkileri (İstanbul İli Anket Çalışması), *İstanbul Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odası Yayınları*, Yayın No:65.

DOĞAN, E. (2019). *Vergi Algısı ve Vergi Bilinci: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

GRASMİCK, H. G ve BURSİK, R. J. (1990). Conscience, Significant Others, and Rational Choice: Extending the Deterrence Model, *Law and Society Review*, 24(3).

LUBİAN, D. ve ZARRİ, İ. L. (2011). Happiness and Tax Morale: an Empirical Analysis", *Working Paper Series Department of Economics University of Verona*, 4.

MUTER, N., SAKINÇ, S. ve ÇELEBİ, K. (1993). Mükelleflerin Vergi Karşısındaki Tutum ve Davranışlarının Araştırılması, Celal Bayar Üniversitesi İİBF Maliye Bölümü Yayınları, Manisa.

ÖMÜRBEK, N., ÇİÇEK, H. G. ve ÇİÇEK, S. (2007). An Analysis on Tax Conciousness: The Findings of the Survey on University Students, *Maliye Dergisi*, 153(1).

ÖZEN, A., ALTUNOĞLU, B. ve K., ÖZTORNACI, E. (2015). Orta Öğretim Düzeyindeki Öğrencilerin Vergi Algılama Düzeylerine İlişkin Ampirik Bir Değerlendirme. Journal of Management & Economics, 22(2), 270-290.

SAĞLAM, M. (2013). Vergi Algısı ve Vergi Bilinci Üzerine Araştırma: İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencilerinde Vergi Algısı ve Vergi Bilinci, *Sosyoekonomi,* 19(19).

TAYTAK, M. (2010). İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinde Vergi Bilincinin Tespiti: Ampirik Bir Araştırma. *Maliye Dergisi*, 158.

TORGLER, B. DEMİR, İ.C. ve MACİNTYRE, A. (2008). Causes and Consequences of Tax Morale: An Emprical Investigation, *Economic Analysis & Policy*, 38(2).

TORGLER. B. (2003). Tax Morale: *Theory and Empirical Analysis of Tax Compliance*, Unpublished PhD Thesis, Universitat Base.

UZUNALİ, E., OĞUZ, Y. ve OLCA, V. (2021). Tax Awareness and Morality in the Effectiveness of Tax Revenues: Secondary School Teachers' Tax Perception Analysis in Manavgat, Antalya, *Sosyoekonomi*, 20(50).

REFERENCES

Allen, F., Gu, X., & Jagtiani, J. (2022). Fintech, cryptocurrencies, and CBDC: Financial structural transformation in China. *Journal of International Money and Finance*, *124*, 102625. https://doi.org/10.1016/j.jimonfin.2022.102625

Anjum, A., Sporny, M., & Sill, A. (2017). Blockchain standards for compliance and trust. *IEEE Cloud Computing*, *4*(4), 84-90. https://ieeexplore.ieee.org/stamp/stamp.jsp?arnumber=8066010

Benston, G. J., & Smith, C. W. (1976). A transactions cost approach to the theory of financial intermediation. *The Journal of finance*, *31*(2), 215-231.

Borisov, S. (2022). DeFi–Potential, Advantages and Challenges. *Икономически изследвания Economic Studies*, *31*(4), 33-54.

Burger, C., & Weinmann, J. (2022). Blockchain Platforms in Energy Markets—A Critical Assessment. *Journal of Risk and Financial Management*, *15*(11), 516. https://doi.org/10.3390/jrfm15110516

Catalini, C., & Gans, J. S. (2020). Some simple economics of the blockchain. *Communications of the ACM*, *63*(7), 80-90.

Chen, Y., & Bellavitis, C. (2019). Decentralized finance: Blockchain technology and the quest for an open financial system. *Stevens Institute of Technology School of Business Research Paper*. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3418557

Chen, Y., & Bellavitis, C. (2020). Blockchain disruption and decentralized finance: The rise of decentralized business models. *Journal of Business Venturing Insights*, *13*, e00151. https://doi.org/10.1016/j.jbvi.2019.e00151

Cong, L. W., & He, Z. (2019). Blockchain disruption and smart contracts. *The Review of Financial Studies*, *32*(5), 1754-1797.

Gogel, D. (2021, May). DeFi Beyond the Hype: The Emerging World of Decentralized Finance. In collab. with Wharton Blockchain and Digital Asset Project and World Economic Forum. Wharton. url: https://wifpr. wharton. upenn. edu/wp-content/uploads/2021/05/DeFi-Beyond-the-Hype. pdf

Li, K., Rollins, J., & Yan, E. (2018). Web of Science use in published research and review papers 1997–2017: A selective, dynamic, cross-domain, content-based analysis. *Scientometrics*, *115*(1), 1-20. https://doi.org/10.1007/s11192-017-2622-5

Lo, A. W. (2012). Reading about the financial crisis: A twenty-one-book review. *Journal of economic literature*, *50*(1), 151-178.

Munaro, M. R., Tavares, S. F., & Bragança, L. (2020). Towards circular and more sustainable buildings: A systematic literature review on the circular economy in the built environment. *Journal of Cleaner Production*, *260*, 121134. https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.121134

Narayanan, A., Bonneau, J., Felten, E., Miller, A., & Goldfeder, S. (2016). *Bitcoin and cryptocurrency technologies: a comprehensive introduction*. USA: Princeton University Press.

OECD, W. (2022). Decentralised Finance (DeFi) Matters and the Policy Implications. https://www.oecd.org/daf/fin/financial-markets/Why-Decentralised-Finance-DeFi-Matters-and-the-Policy-Implications.pdf

Samara, D., Magnisalis, I., Peristeras, V. (2020). Artificial intelligence and big data in tourism: a systematic literature review. *Journal of Hospitality and Tourism Technology*, *11*(2), 343-367. http://dx.doi.org/10.1108/JHTT-12-2018-0118

Schär, Fabian (2021). Decentralized Finance: On Blockchain- and Smart Contract-based Financial Markets Available at SSRN: https://ssrn.com/abstract=3571335 or http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3571335

Seidel, M. D. L. (2018). Questioning centralized organizations in a time of distributed trust. *Journal of Management Inquiry*, *27*(1), 40-44.

Smith, S. S. (2021). Decentralized Finance & Accounting-Implications, Considerations, and Opportunities for Development. *International Journal of Digital Accounting Research*, *21*. DOI: 10.4192/1577-8517-v21_5

Stepanova, V., & Eriņš, I. (2021). Review of decentralized finance applications and their total value locked. *TEM Journal*, *10*(1), 327-333. https://doi.org/10.18421/TEM101-41

Tarhini, M. (2021). Application of asset tokenization smart contracts and decentralized finance in agriculture [J]. *Journal of Financial Studies*, *10*(6), 152-163.

Tranfield, D., Denyer, D., Smart, P. (2003). Towards a methodology for developing evidence-Informed management knowledge by means of systematic review. *British Journal of Management*, *14*(3), 207-222.

Treleaven, P., Greenwood, A., Pithadia, H., & Xu, J. (2022). Web 3.0 Tokenization and Decentralized Finance (DeFi). https://deliverypdf.ssrn.com/delivery.php?ID=942094068073005100093101113092122086034008059068089043102125097104085004073090125076103052038060105029109006068068126123099027052078027028048090120030010080118001029095043064103102124067089001073081023091098018112023000112077008114025087008092085097067&EXT=pdf&INDEX=TRUE

Xu, J., & Feng, Y. (2022). Reap the Harvest on Blockchain: A Survey of Yield Farming Protocols. *IEEE Transactions on Network and Service Management*. https://ieeexplore.ieee.org/stamp/stamp.jsp?arnumber=9953979

Zhang, X. (2021). Application Classifications of Decentralized Finance and the Development Strategies. In *2021 6th International Conference on Social Sciences and Economic Development (ICSSED 2021)* (pp. 81-85). Atlantis Press.

KAYNAKÇA

Aktan, C. C. ve Vural, İ. Y. (2016). "Bilgi Toplumu, Yeni Temel Teknolojiler ve Yeni Ekonomi", Yeni Türkiye, sayı 88. Cilt 1, Bilim ve Teknoloji Özel Sayısı.

Akyol, H., Akar, T. ve Akar, G. (2023). Dijitalleşme ve ekonomik büyüme: AB ülkelerinden yeni kanıtlar, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:26 Sayı: 49.

Aleksandrova, A., Truntsevsky, Y., and Polutova, M. (2022), Digitalization and Its İmpact On Economic Growth Brazilian Journal Of Political Economy, vol. 42, nº 2, 242:424.

Angeloska-Dichovska, M., and Petkovska Mirchevska, T. (2017). Challenges of the Company in the New Economy and Development of E-business Strategy, Strategic Management, Vol. 22 (2017), No. 2, 27-35.

Arendt, L. (2015). The Digital Economy, ICT And Economic Growth in The CEE Countries, Olsztyn Econ. J. 10 (3) (2015) 247–262, https://doi.org/10.31648/oej.3150

Arıbaş, N. N. (2021). Kamu Yönetiminde Kamuoyu Denetiminin Araçları. Oğuzhan Sosyal Bilimler Dergisi, 3 (2), 181-196.

Avdar, R. ve Avdar, R., (2021). Yüksek Teknolojili Ürünlerin İhracat ve Ekonomik Gelişme Üzerine Etkisi; Oecd ve Türkiye Değerlendirmesi, Sakarya İktisat Dergisi Cilt 10, Sayı 4, 2021, 423-440.

Bakari, S. (2019). Innovation and Economic Growth: Does İnternet Matter? BILTURK, The Journal of Economics and Related Studies, 3(2), 109116. https://doi: 10.47103/bilturk.706165.

Bakari, S., El Weriemmım, M., and Mabrouk, M. (2022). The Impact of Digitalization and Trade Openness on Economic Growth: New Evidence from Richest Asian Countries, Journal of Research, Innovation and Technologies, https://doi.org/10.57017/jorit.v1.2(2).01.

Bayraç, H. N. (2003). Yeni Ekonominin Toplumsal, Ekonomik ve Teknolojik Boyutları, Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Cilt: 4 Sayı: 1, 41-62.

Bayraktar, Y. ve Kaya, H. İ (2016). Yeni Ekonomi Ve Değişen Rekabet Anlayışı: Karşılaştırmalı Bir Analiz, Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi / 2016 Cilt: XI Sayı: I.

Berechet, M. G., and Becherescu, S. I. (2017). "The Role Of Information in Growth Of Institutional Resilience," Journal Of Financial And Monetary Economics, Centre Of Financial And Monetary Research "Victor Slavescu", Vol. 4(1), 45-50.

Bertschek, I., Briglauer, W., Hüschelrath, K.,Kauf, B., and Niebel, T. (2015). The Economic Impacts of Broadband Internet: A survey. Review of Network Economics, Volume 14, Issue 4, Pages 201–227.

Cervantes, M., Antonio, P., López, N. R., and Rambaud. S. C. (2020). "The Effect of Globalization on Economic Development Indicators: An Inter-Regional Approach" *Sustainability* 12, no. 5: 1942, 1-18, https://doi.org/10.3390/su12051942.

Choi, C., and Yi, M. Y. (2018). The Internet, R&D Expenditure and Economic Growth, Applied Economics Letters, 25:4, 264-267. https:// 10.1080/13504851.2017.1316819.

Das, M. (2018). Nobel laureate Paul Romer's contribution to endogenous growth theory, Perspectives, https://www.ideasforindia.in/topics/governance/nobel-laureate-paul-romer-s-contribution-to-endogenous-growth-theory.html., erişim 10.10.2023.

Dedrick, J., Kraemer, K. L., and Shih, E. (2013). Information Technology and Productivity in Developed and Developing Countries. Journal of Management Information Systems 30(1), 97– 122.

Durrieu, J. (2002). The "New Economy" and Europe, Committee on Economic Affairs and Development, 27 March 2002 Report, https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewHTML.asp?FileID=9677&lang=EN, erişim 10.10.2023.

Edquist, H., Goodridge, P., Haskel, J., Li, X., and Lindquist, E. (2018). How Important are Mobile Broadband Networks for the Global Economic Development? Information Economics and Policy, 45, 16-29.

Erdinç, Z., and Gökçen, A. (2020). "Yüksek Teknoloji Ürünleri İhracı ve Belirleyicileri: Panel Veri Analizi", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 6(30): 496-507.

Ertem, L. (2003). Ne Dost Ne Düşman Yapay Zekâ Bizimle!, Haftalık Oksijen Gazetesi,Yıl: 3, Sayı: 145.

Erumban, A. A., and Das, D. K. (2016). Information and Communication Technology and Economic Growth in India. Telecommunication Policy, 40(5), 412-431

Evangelista, R., Guerrieri, P., and Meliciani, V. (2014). The Economic Impact of Digital Technologies in Europe. Economics of Innovation and New Technology, 23(8), 802-824.

Farhadi, M., Ismail, R., and Fooladi M. (2012). Information and Communication Technology Use and Economic Growth. PLoS One, 7 (11), 1-7.

Fukuyama, F. (1989). The End of History, The National Interest, Vol 16, 3-18.

G20-2016 China. G20 Digital Economy Development and Cooperation Initiative, https://www.mofa.go.jp/files/000185874.pdf

Gobble, M. (2018). Digitalization, Digitization, and Innovation. Res. Technol. Manag. 61(4), 56–59.

Göngen, M. A. (2013). Küreselleşmenin Ekonomik Boyutu Küreselleşmeyi Yöneten Üç Ana Kurum: IMF, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü, SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Ağustos 2013, Sayı:29, ss.117-134.

Habibi, F., and Zabardast, M. A. (2020). Digitalization, Education and Economic Growth: A Comparative Analysis of Middle East and OECD Countries. Technology in Society, 63, 101370.

Hadad, S. (2017). Knowledge Economy: Characteristics and Dimensions, Management Dynamics in the Knowledge Economy Vol.5 (2017) no.2, pp.203-225; DOI 10.25019/MDKE/5.2.03.

Hagberg, J., Sundstrom, M., and Egels-Zandén, N. (2016). The Digitalization of Retailing: an Exploratory Framework. Int. J. Retail Distrib. Manag. 44(7), 694–712.

International Monetary Fund (IMF) (2008). 08/02 - May 2008, Globalization: A Brief Overview, (Washington, DC), erişim 09.10.2023.

Johnson, K. (2016). Do Internet and Human Capital Matter for Economic Growth in Developing Countries? Empirical Evidence from WAEMU Countries. *Modern Economy*, **7**, 1186-1197. doi: 10.4236/me.2016.711116.

Jones, C. (2019). Paul Romer: Ideas, Nonrivalry, and Endogenous Growth, Scand. J. of Economics 121(3), 859–883, 2019 DOI: 10.1111/sjoe.12370.

Jorgenson, D.W., and Vu, K.M. (2016). The ICT Revolution, World Economic growth, and Policy Issues. Telecommun. Pol. 40 (5), 383–397. https://doi.org/10.1016/j. telpol.2016.01.002.

Karacan, S. ve Ergin, E. (2011). Bankaların Entelektüel Sermayesi ile Finansal Performansı Arasındaki İlişki, Business and Economics Research Journal Volume 2 Number 4, 73-88 ISSN: 1309-2448 www.berjournal.com.

Karaçor, Z. (2002). "Küreselleşme Süreci ve İstikrar Arayışındaki Türkiye Ekonomisi", [(Der.), M. Ali Çukurçayır, Küresel Sistemde Siyaset, Yönetim ve Ekonomi, Çizgi Kitabevi.

Kaya, M. ve Aydemir, C. (2011). Küreselleşmenin Tarihsel Gelişimi, Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 1 (1), 14-36. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/duiibfd/issue/32247/357875.

Krishna, G. (2021). "Taking Advantage of Digitalization in Economy and Innovation to Transform Modern Society," MPRA Paper 116540, University Library of Munich, Germany.

Lam, P.L. and Shiu, A. (2010). Economic Growth, Telecommunications Development and Productivity Growth of the Telecommunications sector: Evidence around the world, Telecommunications Policy, Volume 34, Issue 4, Pages 185-199,ISSN 0308-5961, https://doi.org/10.1016/j.telpol.2009.12.001.

Mialiawati, I. (2020), The Effect of Globalization on Culture, Information Technology, and Education, Clausius Scientific Press., pp. 767-783, Tianjin, China, June 13-14.

Mortazavia , S., H., and Bahrami, M., (2012). Integrated Approach to Entrepreneurship – Knowledge Based Economy: A Conceptual Model, Procedia - Social and Behavioral Sciences 41 (2012) 281 – 287.

Mottaeva, A., Khussainova, Z., and Gordeyeva, Y., (2022). Impact of The Digital Economy on the Development of Economic Systems, E3S Web of Conferences 381, Aquaculture, 02011, 1-10, https://doi.org/10.1051/e3sconf/202338102011

Nayyar, D. (1995). Globalization: The Past in Our Present, Presidential Address to the Indian Economic Association, reprinted in Indian Economic Journal, vol. 43, 1-18.

Nayyar, D. (2006). Globalisation, History and Development: a Tale of Two Centuries, Cambridge Journal of Economics , January 2006, Vol. 30, No. 1 (January 2006), 137-159.

Niebel, T. (2018). ICT and Economic Growth – Comparing Developing, Emerging and Developed Countries. World Development 104, 197–211.

OECD (2004). Understanding Economic Growth, St. Martin's Press, Paris, 2004.

Oran, B. (2009). Küreselleşme ve Azınlıklar, Ankara, İmaj Yayınevi.

Özkan, G. S. ve Çelik, H. (2018). Bilgi iletişim teknolojileri ile Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: Türkiye İçin Bir Uygulama. Journal of International Trade and Economic Researches, 2(1), 1-15.

Özturk, I. ve Ullah, S. (2022). Does Digital Financial Inclusion Matter for Economic Growth and Environmental Sustainability in OBRI Economies? An empirical analysis. Resources, Conservation and Recycling, 185, 106489.

Pohjola, M. T. (2002). "The New Economy: Facts, Impacts and Policies", Information Economics and Policy, No: 14, Elseiver Science B.V., JEL Classification: 011; 030; 040; 047., 137-144.

Porter, M. E. (2009). On competition, DataPons, Macedonia.

Pradhan, R. P., Mak B. A., Nair, M., Sara E. Bennett, S. E., and Bahmani, S. (2019). Short-term and Long-term Dynamics of Venture Capital and Economic Growth in a Digital Economy: a study of European Countries. Technology in Society, 57, 125-134.

Quinet, A. (2002). The 'New Economy' : The Role of Policies and Institutions, Dans Recherches économiques de Louvain 2002/1(Vol. 68), 257-269.

Reis, J., Amorim, M., Melão, N., Cohen, Y., and Rodrigues, M. (2020). Digitalization: A Literature Review and Research Agenda. In: Anisic, Z., Lalic, B., Gracanin, D. (eds) Proceedings on 25th International Joint Conference on Industrial Engineering and Operations Management – IJCIEOM. IJCIEOM 2019. Lecture Notes on Multidisciplinary Industrial Engineering. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-43616-2_47.

Romer, P. (1990). "Endogenous Technological Change", The Journal of Political Economy, Vol. 98, No. 5: 71-101.

Salahuddin, M. Tisdell, C. Burton, L., and Alam, K. (2015). Social Capital Formation, Internet Usage and Economic Growth in Australia: Evidence from Time Series Data. International Journal of Economics and Financial Issues, 5(4), 942-953.

Salahuddin, M., and Gow, J. (2016). The Effects of Internet usage, Financial Development and Trade Openness on Economic Growth in South Africa: A time Series Analysis. Telematics and Informatics 33 (4), 1141-1154.

Sarpong, D., Boakye, D., Ofosu, G., and Botchie, D., (2023). The Three Pointers of Research and Development (R&D) for Growth-boosting Sustainable Innovation System, Technovation, Volume 122, 102581, ISSN 0166-4972.

Solomon, E. M., and Van Klyton, A. (2020). The Impact of Digital Technology Usage on Economic Growth in Africa. Utilities Policy, 67, 101104. https://doi.org/10.1016/j.jup.2020.101104

Song, M., Zhao, X., and Shang, Y. (2020). The Impact of Low-Carbon City Construction on Ecological Efficiency: Empirical Evidence from Quasi-Natural Experiments. *Resour. Conservation Recycling* 157, 104777. doi:10.1016/j.resconrec.2020.104777.

Subaşı, E. M. (2005). Yenilik ve Ekonomik Büyüme İlişkisi, Mevzuat Dergisi, Yıl: 8, Sayı:92,

Tapscott, D. (1996). The Digital Economy, Promise And Peril in the Age of Networked Intelligence, McGraw-Hill, New York.

Toprak, M. (2001). Küreselleşme ve Kriz Türkiye ve Dünya Deneyimi, Siyasal Kitabevi.

Toprak, M. ve Demir, Ö. (2002). Özgürlük, Ekonomik Gelişme ve Küreselleşme, Liberal Düşünce, 7(25-26), 115-141.

Tosheva, E. (2020). Economic and Social Benefits of Digital Economy and Digital Transformation in The Republic of North Macedonia. İzmir Sosyal Bilimler Dergisi, 2 (2), 42-51.

Tunalı, H. ve Güz, T. (2021). Bilgi ve iletişim teknolojileri gelişim endeksi ve ekonomik büyüme ilişkisinin panel veri modelleri ile karşılaştırmalı analizi. İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi, 6(15), 249-261.

Uğur, B. ve M. Şahin (2004). "Yeni Ekonominin Mikro ve Makro Ekonomi Üzerine Etkileri", II. Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi Bildirisi, http://www.bilgiyonetimi.org,09,03,2007

Unger, R. M. (2016). The Knowledge Economy (Verso, 2019) and The Religion of the Future (Verso, 2016).

Ward. M. R., and Zheng, S. (2016). Mobile Telecommunications Service and Economic growth: Evidence from China. Telecommunications Policy, 40(2-3), 89-101.

Wolf, M. (2014). Shaping Globalization, Finance & Development, September 2014, Vol. 51, No. 3, 22-25.

Xia, L., Baghaie, S., and Sajadi, S. M. (2023). The Digital Economy: Challenges and Opportunities in the New Era of Technology and Electronic Communications, Ain Shams Engineering Journal, https://doi.org/10.1016/j.asej.2023.102411, 1-8.

Yeldan, E. (2003). Küreselleşme Sürecinde Türkiye Ekonomisi Bölüşüm, Birikim ve Büyüme, İletişim Yayınları, İstanbul.

Zhang L., Xu, M., Chen, H., Li Y., and Chen S. (2022a). Globalization, Green Economy and Environmental Challenges: State of the Art Review for Practical Implications. Front. Environ. Sci. 10:870271, 1-9, doi: 10.3389/fenvs.2022.870271.

Zhang, J., Zhao, W., Cheng, B., Li. A., Wang, Y., Yang, N., and Tian, Y. (2022b). The Impact of Digital Economy on the Economic Growth and the Development Strategies in the post-COVID-19 Era: Evidence From Countries Along the "Belt and Road". Front. Public Health 10:856142., 1-17, doi: 10.3389/fpubh.2022.856142

KAYNAKÇA

Ahlfeldt, G. M., & Maennig, W. (2010). Substitutability and complementarity of urban amenities: External effects of built heritage in Berlin. Real Estate Economics, 38(2), 285-323.

Arizpe, L., A. B. Preis, and M. Taurus. 2000. World Culture Report 2000: Cultural Diversity, Conl ict and Pluralism. Paris: UNESCO.

Bedate, A., Herrero, L. C., & Sanz, J. Á. (2004). Economic valuation of the cultural heritage: application to four case studies in Spain. Journal of cultural heritage, 5(1), 101-111.

Benhamou, F. (2003). "Heritage". In: Towse (pp. 255–262).

Benhamou, F. 2010. "Heritage." In Handbook of Cultural Economics, 2nd ed., ed. R. Towse, 229–235. Cheltenham: Edward Elgar.

Bowitz, E., & Ibenholt, K. (2009). Economic impacts of cultural heritage–Research and perspectives. Journal of cultural heritage, 10(1), 1-8.

Carruthers, J., and B. Mundy. 2006. Environmental Valuation: Interregional and Intraregional Perspectives. Aldershot: Ashgate.

Cernea, M. 2001. Cultural Heritage and Development: A Framework for Action in the Middle East and North Africa. Washington, DC: World Bank.

Ceylan, K. E., & Eravcı, A. (2019). Kültürel Mirasın Ekonomik Değer ve Marka Şehir Pazar Performansına Etkisi. The Journal of International Scientific Researches, 3(4), 45-61.

Choi, A. S., Ritchie, B. W., Papandrea, F., & Bennett, J. (2010). Economic valuation of cultural heritage sites: A choice modeling approach. Tourism management, 31(2), 213-220.

Coccossis, H., and P. Nijkamp, eds. 1995. Planning for our Cultural Heritage. Aldershot: Ashgate.

Dalmas, L., Geronimi, V., Noël, J. F., & Sang, J. T. K. (2015). Economic evaluation of urban heritage: An inclusive approach under a sustainability perspective. Journal of Cultural Heritage, 16(5), 681-687.

Dziembowska-Kowalska, J., & Funck, R. H. (2000). Cultural activities as a location factor in European competition between regions: Concepts and some evidence. The Annals of Regional Science, 34, 1-12.

Dümcke, C., & Gnedovsky, M. (2013). The social and economic value of cultural heritage: literature review. EENC paper, 1, 101-114.

Greffe, X. 2004. "Is Heritage an Asset or a Liability?" Journal of Cultural Heritage 5: 301–9.

Guerzoni, G., (1997). "Cultural heritage and preservation policies: Notes on the history of the Italian case". In: Hutter and Rizzo (pp. 107–132).

Harvey, E.R., (1997). Política cultural en Argentina, Unesco, París.

Herrero, L. C. (1997). Economía de la cultura y el ocio. Nuevas posibilidades para la política económica regional, Mercurio. Revista de Economiay Empresa, 1.

Hoppen, Anne; Brown, Lorraine & Fyall, Alan (2014). Literary tourism: Opportunities and challenges for the marketing and branding of destinations? Journal of Destination Marketing & Management 3 (2014) 37-47.

Hubbard, P. 1993. "the Value of Conservation." Town Planning Review 64 (4): 359–373.

Hutter, M., and I. Rizzo, eds. 1997. Economic Perspectives on Cultural Heritage. London: Macmillan.

Kırgız, Ayça Can (2017). Pazarlama Estetiği: Marka Şehir İstanbul. İstanbul: Türkmen Kitabevi.

Klamer, A., and P. W. Zuidhof. 1999. "h e Values of Cultural Heritage: Merging Economic and Cultural Appraisals." Economics and Heritage Conservation: A Meeting Organized by the Getty Conservation Institute, December 1998, ed. R. Mason, 23–61. Los Angeles: Getty Institute.

Laplante, B., Meisner, C., and W. Hua. 2005. "Environment as Cultural Heritage: The Armenian Diaspora's Willingness to Pay to Protect Armenia's Lake Sevan." Policy Research Working Paper 3520, World Bank, Washington, DC.

Lockwood, M., P. Tracey, and N. Klomp. 1996. "Analyzing Conflict between Cultural Heritage and Nature Conservation in the Australian Alps: A CVM Approach." Journal of Environmental Planning and Management 39(3): 357–370.

Loulanski, T. (2006). Cultural heritage in socio-economic development: local and global perspectives. Environments: a journal of interdisciplinary studies, 34(2).

Loureiro, M. L.and E. Lopez, 2008. "Valuing Preferences towards Cultural Landscapes and Rural Heritage: A Perspective from Northern Spain." In Choice Experiments Informing Environmental Policy: A European Perspective, ed. E. Birol and P. Koundouri, 130–145. New Horizons in Environmental Economics. Cheltenham, U.K., and Northampton, Mass.: Edward Elgar.

Mason, R. (2005). Economics and Historic Preservation: A Guide and Review of the Literature. A Discussion Paper Prepared for the Brookings Institution Metropolitan Policy Program. Washington D.C.: Brookings Institution.

Mourato, S., And Mazzanti, M., (2002). Economic Valuation of Cultural Heritage: Evidenceand Prospects, in: M. De la Torre (Ed.), Assessing the Values of Cultural Heritage,Getty Conservation Institute, Los Angeles, pp. 51–76.

Navrud, S., and R. C. Ready, (2002). Valuing Cultural Heritage: Applying Environmental Valuation Techniques. Cheltenham: Edward Elgar

Noonan, D. S. 2003. "Contingent Valuation and Cultural Resources: A Meta-Analytic Review of the Literature." Journal of Cultural Economics 27:159–176.

Nijkamp, P. (1995). "Quantity and quality: Evaluation indicators for our cultural-architectural heritage". In: Coccossis, H., Nijkamp, P. (Eds.), Planning for Our Cultural Heritage. Avebury, Aldershot, pp. 17–37.

Nijkamp, P. (2012). Economic valuation of cultural heritage. The economics of uniqueness: Investing in historic city cores and cultural heritage assets for sustainable development, 75, 75-103.

Neuts, B., and P. Nijkamp. 2011b. "Crowding Perception in a Tourist City." Research Paper, Dept. of Spatial Economics, VU University, Amsterdam

Vernières, M., Patin, V., Mengin, C., Geronimi, V., Dalmas, L., Noël, J. F., & Tsang, K. (2012). Methods for the economic valuation of urban heritage: A sustainability-based approach. Agence française de développement, Paris.

Peacock, A., and I. Rizzo. 2008. h e Heritage Game: Economics, Policy and Practice. Oxford: Oxford University Press.

Riganti, P., and P. Nijkamp. 2007. "Benei t Transfer of Cultural Values: Lessons from Environmental Economics." Journal of Environmental Policy and Law 2: 135–148.

Rizzo, I., & Throsby, D. (2006). Cultural heritage: economic analysis and public policy. Handbook of the Economics of Art and Culture, 1, 983-1016.

Rizzo, I., Towse, R. (Eds.) (2002). The Economics of Heritage: A Study in the Political Economy of Culture in Sicily. Edward Elgar, Cheltenham, pp. 17–34.

Rojas, E. 1999. Old Cities, New Assets: Preserving Latin America's Urban Heritage. Washington, DC: Inter-American Development Bank and the Johns Hopkins University Press

Rudan, E. (2023). Circular Economy of Cultural Heritage—Possibility to Create a New Tourism Product through Adaptive Reuse. Journal of Risk and Financial Management, 16(3), 196.

Rudokas, K., Landauskas, M., Gražulevičiūtė-Vilneiškė, I., & Viliūnienė, O. (2019). Valuing the socio-economic benefits of built heritage: Local context and mathematical modeling. Journal of Cultural Heritage, 39, 229-237.

Serageldin, I., and J. Martin-Brown, eds. 1999. Culture in Sustainable Development: Investing in Cultural and Natural Endowments. Washington, DC: World Bank.

Serageldin, I., E. Shluger, and J. Martin-Brown. 2001. Historic Cities and Sacred Sites, Cultural Roots for the Urban Futures. Washington, DC: World Bank.

Schuster, J.M. (1997). "Deconstructing a tower of Babel: Privatization, decentralization and devolution as ideas in good currency in cultural policy". Voluntas 8 (3), 261–282.

Throsby, D. (1997). "Seven questions in the economics of cultural heritage". In: Hutter and Rizzo (1997, pp. 12–30).

Throsby, D. (2001). Economics and culture. Cambridge university press.

Throsby, D. (2012). Heritage economics: a conceptual framework. The economics of uniqueness: Investing in historic city cores and cultural heritage assets for sustainable development, 45-74.

Vernieres, M., Patin, V., Mengin, C., Geronimi, V., Dalmas, L., Noël, J. F., & Tsang, K. (2012). Methods for the economic valuation of urban heritage: A sustainability-based approach. Agence française de développement, Paris.

Wheatley, D., & Bickerton, C. (2017). Subjective well-being and engagement in arts, culture and sport. Journal of cultural economics, 41, 23-45.

DIŞ TİCARETİN FİNANSMAN TEKNİKLERİ VE TÜRKİYE'DE DIŞ TİCARET REJİMİ

Ömer Nasuhi ŞAHİN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-8235-86-9

Nisan 2023

Sayfa Düzeni/Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
DIŞ TİCARET TEORİLERİ

1. KISIM
ULUSLARARASI TİCARET TEORİSİ: ARZ ANALİZLERİ

1.1.1. Uluslararası Ticaretin Dayandığı Temel Esaslar 5
1.1.1.1. Yerli Üretimin Yetersizliği 5
1.1.1.2. Uluslararası Fiyat Farklılıkları 7
1.1.1.3. Mal Farklılaştırması 8
1.1.2. Uluslararası Ticaret Teorileri 9
1.1.2.1. Klasik Teori 9
1.1.2..2. Standart Dış Ticaret Modelleri 11
1.1.2.3. D. Ricardo' nun Karşılaştırmalı Üstünlük Modeli 11
1.1.2.4. Emek Değer Teorisi 14
1.1.2.5. D. Ricardo Modelinin Eksiklikleri 14

2. KISIM
ULUSLARARASI TİCARET TEORİSİ: TALEP ANALİZLERİ

1.1.1. Uluslararası Fiyatların Oluşumu 16
1.2.1.1. Karşılıklı Talep Kanunu 18
1.2.1.2. Teklif Eğrileri 18
1.2.1.3. Teklif Eğrilerinde Kaymalar 22
1.2.1.4. Önemsiz Olmanın Önemi "Küçük Ülke Olma Avantajı" 24
1.2.2. Ekonomide Genel Dengenin Oluşumu 25
1.2.2.1. Ekonomi Teorisinde Kısmi ve Genel Denge Analizleri 25
1.2.2.2. Kapalı Ekonomide Denge 26
1.2.2.3. Açık Ekonomide Denge 27
1.2.2.4. Dış Ticaret Kazançları 30
1.2.2.5. Talep Farklılığına Bağlı Dış Ticaret 31

İKİNCİ BÖLÜM
TÜRKİYE' DE FİNANSMAN KURUMLARININ YAPISI

2.1. FİNANSMAN ŞİRKETİNİN TANIMI 33
2.2. GENEL YAPISI 33
2.3. KURULUŞ ŞARTLARI 34

2.4. KURULUŞ İÇİN İSTENİLEN BİLGİ VE BELGELER 35
2.5. FAALİYETE GEÇİŞ ŞARTLARI 35
2.6. ŞUBE AÇILMASI ŞARTLARI 36
2.7. FİNANSMAN KURUMLARININ UYMASI GEREKEN KURALLAR 36
2.8. FİNANSMAN KURUMLARININ FAALİYET İZNİNİN İPTAL EDİLMESİ 36
2.9. FAALİYETLERİN GEÇİCİ OLARAK DURDURULMASI 37
2.10. FİNANSMAN KURUMLARININ SÖZLEŞME ZORUNLULUĞU 37

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
FİNANSMAN KARARLARININ FİRMA AÇISINDAN ÖNEMİ

3.1. KREDİLİ SATIŞLARDA ÜSTELENİLECEK RİSK 40
3.2. ALACAKLARIN TAHSİLİNİN KONTROLÜ 42
3.3. ALACAKLARIN YÖNETİMİNDE ETKİNLİK SAĞLANMASI 43
3.4. KISA SÜRELİ BANKA KREDİLERİ 46
3.5. ALACAKLARIN FİNANSMANI 47
3.6. SENETLERİN ISKONTO ETTİRİLMESİ 47
3.7. TİCARİ SENETLER KARŞILIĞI BANKADAN AVANS ALINMASI 48
3.8. ALACAK HAKLARININ TEMLİKİ KARŞILIĞINDA AVANS 48
3.9. ALACAK HAKKININ SATIŞI "ALACAĞIN TAHSİLİ , FACTORİNG" 48

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
DIŞ TİCARETİN FİNANSMANINDA BANKALARIN UYMASI GEREKEN KURALLAR

4.1. 3182 SAYILI BANKALAR KANUNU NUN GETİRDİĞİ YENİLİKLER 49
4.2. BANKALARIN KREDİ VERİLECEK FİRMALAR DA ARADIĞI ÖN ŞART VE NİTELİKLER 49
4.3. KREDİNİN SINIRLARI 50
4.3.1. Bankaların Öz kaynaklarına Göre Sınırlandırılan Krediler 50
4.3.1.1. Bir Kişiye Verilebilen Kredi İle Bankanın Öz Kaynakları Arasındaki İlişki 50
4.3.1.2. Nakdi Krediler İle Tahviller ve Teminat Mektupları Arasındaki İlişkisi 50
4.3.1.4. Dolaylı Kredi 51
4.3.1.5. Kredi Sınırlarının Hesabında Gayri Nakdi Kredilerle İlgili Hükümler 52
4.3.2. Sınırlamaya Tabii Olmayan Krediler 53
4.4. KREDİ AÇMA YETKİLERİ 53
4.4.1. Kredi Komitesinin Kredi Açma Yetkileri 53
4.4.2. Yönetim Kurulunun Kredi Açma Yetkileri 54
4.4.3. Genel Müdürlüğün Kredi Açma Yetkileri 54
4.5. KREDİLERİN ADINA AÇILDIKLARI KİŞİLERE KULLANDIRILMASI ZORUNLULUĞU 54
4.6. HESAP DURUMU BELGESİ ALINMASI 54

BEŞİNCİ BÖLÜM
ALTERNATİF FİNANSMAN TEKNİKLERİ

1. KISIM
KİRALAMA YOLUYLA FİNANSMAN "LEASİNG"

5.1.1. Finansal Kiralamanın Tanımı 55
5.1.2. Finansal Kiralamanın Tarihçesi 55
5.1.3. Sistemin İşleyişi 55
5.1.4. Temel Kiralama Türleri 56
5.1.4.1. Finansal Kiralama Türleri 56
5.1.4.1.1. Kiralama Yoluyla Satın Alma 56
5.1.4.1.2. Kredi Kefaleti 56
5.1.4.1.3. Finansal Kiralama Şirketine Malın Hurda Değeri Üzerinden Hak Tanınması Hali 57
5.1.4.2. İşletme Kiralaması 57
5.1.4.2.1. Kira Sözleşmeleri Süresine ve Sonuçlarına Göre 58
5.1.4.2.2. Kiralama Şirketinin Fon Sağlama Kaynaklarına Göre 58
5.1.4.2.3. Kira Konusu Maddenin Türüne Göre 58
5.1.4.2.4. Finansal Kiralama Şirketinin Kabul Edeceği Kira Tutarının Sermaye Yatırımını Karşılama Miktarına Göre 58
5.1.4.3. Kiralama Taraflarının Bulunduğu Ülkelerin Durumuna Göre 59
5.1.4.3.1. Yurtiçi Kiralama 59
5.1.4.3.2. Uluslararası Kiralama 59
5.1.4.4. Kiralamanın Özel Konu Şekil ve Şartları 60
5.1.4.4.1. Revolving Kiralama 60
5.1.4.4.2. Satışa Yardımcı Kiralama 60
5.1.4.4.3. Satış ve Geriye Kiralama 61
5.1.4.4.4. Wrap Finansal Kiralama 61
5.1.4. Finansal Kiralama ve Satın Alma Seçeneklerinin Değerlemesi 61
5.1.6. Yatırım Kararlarında Kullanılan Yöntemler 63
5.1.7. Net Bugünkü Değer Kriteri 64
5.1.7.1. NBD Satın Alma İle NBD Kiralamanın Karşılaştırılması 65
5.1.8. İç Verimlilik Oranı Yöntemi 66
5.1.9. Borçla Satın alma ve Kiralama Seçeneklerinin NBD ve İç Verimlilik Yöntemlerine Göre Analizi 67
5.1.9.1. Borçla Satın alma ve NBD Yöntemi 67
5.1.9.2. Kiralama ve NBD Yöntemi 68
5.1.9.3. Borçla Satın alma ve İç Verimlilik Yöntemi 69
5.1.9.4. Kiralama Ve İç Verimlilik Yöntemi 69
5.1.10. Leasing ile Çalışmanın Avantajları 69
5.1.11. Türk Finans Sektörü İçinde Leasingin Yeri ve Önemi 70
5.1.12. Finansal Kiralamaya İlişkin Yasal Düzenleme 71
5.1.12.1. Tanım "Sözleşme" 71

5.1.12.2. Finansal Kiralamanın Konusu 71
5.1.12.3. Finansal Kiralama Bedeli 72
5.1.12. 4. Finansal Kiralama Süresi 72
5.1.12.5. Sözleşmenin Şekli ve Tescili 72
5.1.12.6. Finansal Kiralama "Leasing" Konusu Malın Satın Alınması 72
5.1.12.7. Kiracının "Leasing Alanın" Hakları ve Borçları 73
5.1.1.8. Finansal Kiralama Kurumunun "Leasing Şirketinin" Hak ve Borçları 73
5.1.12.9. İcra İflas Takibi 74
5.1.1.2.10. Finansal Kiralama Sözleşmesinin Sona Ermesi 74
5.1.12.10.1. Sözleşmenin Süresinin Dolması 74
5.1.12.10.2. Kira Bedelinin Ödenmesi 74
5.1.12.10.3. Sözleşmenin İhlali 74
5.1.12.10.4. Diğer Nedenler 75
5.1.13. Teşvik ve Vergiler 75
5.1.13.1. Yatırım Teşvikleri 75
5.1.13.2. Yurt Dışından Yurt İçine Yapılan Finansal Kiralamada Gümrük Vergisine İlişkin Hükümler 76
5.1.13.3. Vergi, Resim ve Harç Bağışıklığı 76
5.1.13.4. Yurt dışından Yurt içine Yapılacak Finansal Kiralamada Vergi Kesintisi 76
5.1.13.5. Finansal Kiralamada KDV 76
5.1.14. Finansal Kiralama Şirketlerinin Düzenlenmesi 77
5.1.14.1. Hukuki Yapı 77
5.1.14.2. Faaliyet İçin İzin 77
5.1.14.3. En az Sermaye 77
5.1.14.4. Borç / Öz Kaynak İlişkisi 77
5.1.14.5. Kiralama İşlemlerinde Sınır 77
5.1.14.6. Denetim 78

2.KISIM
FACTORİNG

5.2.1. Genel Bilgi 79
5.2. FACTORİNG TANIMI 80
5.2.4. Factoring Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Şartları 82
5.2.5. Factoring Şirketlerinin Kuruluştan Sonraki Geçiş Süreci 82
5.2.6. Sistemin İşleyişi 82
5.2.7. Factoring'in Amacı 84
5.2.7.1.Nitelendirici Kriterler 84
5.2.8. Factoring' in Firmaya Maliyeti 84
5.2.9. Program Çeşitleri 85
5.2.10. Modern Hizmetleri 85
5.2.10.1. Kredi Riskini Karşılama "Coverage "Of Credit Risk 85
5.2.10.2.Tahsilat ve Muhasebe "Collection And Bookkeeping" 86

5.2.10.3. Fonlardan Avans “Advance Of Funds” 86
5.2.11. Factoring'ın Avantajları ve Dezavantajları 87
5.2.12. Factoring'in Ülkemizdeki Durumu 89
5.2.13. Factoring Şirketlerinin Yapamayacakları İş ve İşlemler 91
5.2.14. Factoring İşlemlerini Yürütme Yetkileri 91
5.2.15. Uluslararası Factoring 92
5.2.16. Senet Karşılığı Kredi ve Uluslararası Factoring Arasındaki Farklılık 94

3. KISIM
FORFAİTİNG

5.3.1. Genel Bilgi 96
5.3.2. Tanımı 96
5.3.3. Kredi Tahsisi 96
5.3.4. Forfaiting Tekniğinin Tarihsel Gelişimi 96
5.3.5. Forfaiting Sisteminin işleyişi 98
5.3.6. Forfaiting ile Factoringin Karşılaştırılması 100
5.3.7. Forfaiting îşleminin İhracatçı Açısından Üstünlükleri 101
5.3.8. Forfaiting İşlemi Yapan Bankanın Sağladığı Yararlar 102
5.3.9. Forfaiting îşleminin Maliyeti 103
5.3.10. Gerekli Bilgiler 106
5.3.11. Garanti “Guarantee” 106
5.3.12. Aval 106
5.3.13. TTK’ da İhracat Yönetmenliğini ve Forfaiting'i İlgilendiren Hükümler 107

ALTINCI BÖLÜM
DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE İHRACATA DESTEK KURULUŞLARI

6.1. TARİHSEL GELİŞİM 109
6.1.1. Türk Eximbank' ın Kuruluşu ve Faaliyetleri 111
6.1.1.1. Kuruluşu 111
6.1.1.2. Faaliyetleri 112
6.1.1.2.1. Özel İhracat Reeskont Kredisi 112
6.1.1.2.2. Türk Eximbank'ın Uygulanacağı Kredi Programları 113
6.1.1.2.2.1. Türkiye'deki Ticari Bankalar Aracılığı ile Kullanılan Kredi Programları 113
6.1.1.2.2.1.1. Akreditifli İhracat Reeskont Kredisi 113
6.1.1.2.2.1.2. Vesaik Mukabili İhracat Reeskont Kredisi 113
6.1.1.2.2.2. Türk Firmalara Yönelik Kredi Programları 114
6.1.1.2.2.2.1. Yurtdışı Yatırım Kredisi 114
6.1.1.2.2.2.2. Dış Müteahhitlik Hizmetleri Kredisi 114
6.1.1.2.2.2.3. Orta Vadeli İhracata Hazırlık Kredisi 115

6.1.1.2.2.2.4 İthal İkamesine Yönelik Yatırım Malı Üretim ve Satış Kredisi....115
6.1.1.2.2.2.5. Kısa Vadeli İhracat Kredisi....116
6.1.1.2.2.2.6. Satıcı Kredisi....116
6.1.1.2.2.2.7. İhracat Garantili Yatırım Kredisi....117
6.1.1.2.2.3. Yabancı Hükümetlere Finansman Kuruluşlarına ve Alıcılara Yönelik Kredi Programları....117
6.1.1.2.2.3.1. Çerçeve Kredisi "Line of Credit"....118
6.1.1.2.2.3.2. Alıcı Kredisi "Buyer's Credit"....118
6.1.1.2.2.3.3. Uluslararası Bankalara Yeniden Borç Verme "Relending"....118
6.1.1.2.3. Türk Eximbank'ın Uygulayacağı Garanti Programları....118
6.1.1.2.3.1. Sevk Sonrası Kredi Garantisi....118
6.1.1.2.3.2. Yurt Dışı Yatırım Kredisi Garantisi....119
6.1.1.2.3.3. Yurt Dışı Müteahhitlik Hizmetleri Kredi Garantisi....120
6.1.1.2.3.4. İhracata Hazırlık Kredi Garantisi....120
6.2. DIŞ TİCARETTE REORGANİZASYON DIŞ TİCARET ÖRGÜTLERİ VE MESLEK KURULUŞLARININ ÖNEMİ....121
6.2.2.1. Dış Ticaret Meslek Kuruluşlarının Reorganizasyonu....122
6.2.2.2. Yurt içi ve Yurt dışı Ticari Tanıtma, Faaliyetlerinin Disipline Edilmesi....123
6.2.2.3. Yurt dışı Ticaret Örgütünün Modernizasyonu....123
6.2.2.4. Dış Ticaretin Standardizasyonu....124
6.2.2.5. Birliklerin Tek Çatı Altında Toplanmalarına İlişkin Alınan Kararlar....125
6.2.2.5.1. Genel Kurulun Oluşumu....126

YEDİNCİ BÖLÜM
TÜRKİYE'DE İHRACAT SİSTEMİNİN İŞLEYİŞİ

7.1.1. İhracat Sisteminin Çalışması....127
7.1.1.1. İstikrar Unsurunun Önemi....127
7.1.1.2. Cari Olan Bürokratik işlemler....127
7.1.1.3. İhracat Teşvik Belgesinin Alınması....129
7.1.1.4. İhracatçı Belgesinin Alınması....129
7.1.1.5. Dış Mevzuat....130
7.1.1.6. Gümrük işlemleri....131
7.1.2. Türkiye'de ihracatın Durumu ve Geliştirilmesi Yönünde Alınabilecek Tedbirler 132
7.1.2.1. Genel Olarak....132
7.1.2.2. İhracatın Arttırılabilmesine Yönelik Yapılması Gereken Çalışmalar....135
7.1.2.3. İhracat İşlemini Engelleyen Hususlar....136
7.1.2.4. Gümrük ve Bürokratik İşlemler Konularındaki Hususlar....137
7.1.2.5. İhracat Teşviklerinin Tarihi Gelişimi....138

7.1.2.6. İhracat Teşviklerinde Gelişmeler 139
7.1.2.7. İhracatın Teşvikine Dair Hususlar 140
7.1.2.7.1. Vergi Resim ve Harç İstisnası 143
7.1.2.7.2. Gümrük Muafiyetli Döviz Tahsisi 145
7.1.2.7.3. Enerji İndirimi ve Muafiyeti 145
7.1.2.7.4. Geçici Kabul Rejimi ile Mal İthalatı: 145
7.1.2.7.5. İhraç Sayılan Satış ve Teslimlere Döviz Tahsis ve istisna 145
7.1.2.7.5.1. Konut Fonu Muafiyeti 146
7.1.2.7.5.2. Kurumlar Vergisi İstisnası 146
7.1.2.7.5.3. İhracat Karşılığı Dövizlerden Mahsup 146
7.2.7.5.4. Ar-Ge Teşviki 146
7.2.8. İhracatta Vergi Kanunundaki Hususlar 146
7.2.9. Enflasyon Döviz Kuru Hususları 147
7.3. TÜRKİYE'NİN TOPLAM İHRACAT VERİLERİNİN GÜVENİLİRLİĞİ AÇISINDAN İNCELENMESİ 147
7.3.1. İhracatta Veri Tutarsızlığının Nedenleri 149
7.3.2. İhracatta Veri Tutarsızlığının Boyutları 150
7.4. AT'DA İHRACAT İŞLEMLERİNİN YÜRÜTÜLMESİ 152
7.4.1. Sistemin İşleyişi 152

SEKİZİNCİ BÖLÜM
TÜRKİYE'NİN DIŞ TİCARET REJİMİ

1. KISIM
İHRACAT

8.1.1. Dış Ticaretimizin Gelişimi 160
8.1.1.1. İhracatla İlgili Genel Bilgiler 162
8.1.1.1.1. Ülkemiz Kambiyo Mevzuatı Çerçevesinde Yapılacak İhracat 162
8.1.1.1.1.1. Yurtiçi İhracat Mevzuatı 162
8.1.1.1.1.2. Uluslararası Mevzuat 164
8.1.1.1.2. İhracat Belgesi 164
8.1.1.1.3. İhracat Yönetmeliğinde Yer Alan Belli Başlı Tanımlar 165
8.1.1.1.4. İhraç Mallarının Tanımı 166
8.1.1.1.5. İhracat Şekilleri ve Esasları 166
8.1.1.1.5.1.Serbest İhracat; 166
8.1.1.1.5.2. Kayda Bağlı İhracat 167
8.1.1.1.5.3. Özelliği Olan İhracat 167
8.1.1.1.6. Uluslararası Teslim Şekilleri 167
8.1.1.1.6.1. "FOB" Güvertede Teslim 168
8.1.1.1.6.2. "CFR" Mal Bedeli ve Navlun 169
8.1.1.1.6.3. "CİF" Mal Bedeli, Sigorta ve Navlun 170

8.1.1.1.6.4. "CİP" Taşıma ve Sigorta Bedeli Ödenmiş Olarak Teslim 171
8.1.1.1.7. Uluslararası Ticarette Aranan Belgeler 171
8.1.1.1.7.1. Taşıma Belgeleri 171
8.1.1.1.7.1.1. Deniz Konşimentosu "Bili Of Lâding" 171
8.1.1.1.7.1.1.1. Emrine Düzenlenen Konşimento 172
8.1.1.1.7.1.1.2. Emre Düzenlenen Konişmento 172
8.1.1.1.7.1.1.3. Nama Düzenlenen Konşimento 172
8.1.1.1.7.1.1.4. Hamiline Düzenlenen Konşimento 172
8.1.1.1.7.1.2. Havayolu Konşimentosu "Airway Bili Of Lâdine" 173
8.1.1.1.7.1.3. Hamule Senedi "Railway Bill" 174
8.1.1.17.1.4. Nakliyeci Makbuzu "Forwarders Receipt" 174
8.1.1.1.7.1.5. Tesellüm Belgesi "CNI- International Consigment Note" 174
8.1.1.1.7.1.6. Karma Taşıma Belgesi "CTD- Combined Transport Document" 174
8.1.1.1.7.2. Diğer Belgeler 176
8.1.1.1.7.2.1. Proforma Fatura "Proforma Invoice" 176
8.1.1.1.7.2.2. Ticari Fatura "Commercial Invoice" 176
8.1.1.1.7.2.3. Poliçe "Draft" 176
8.1.1.1.7.2.4. Menşe Şahadetnamesi "Certificate of origin" 177
8.1.1.1.7.2.5. Sigorta Poliçesi 177
8.1.1.1.7.2.5.1. Flotan "Geçici" Sigorta Poliçesi 178
8.1.1.1.7.2.5.2. Kati sigorta poliçesi 178
8.1.1.1.7.2.6. Çeki Listesi "Weight üst" 179
8.1.1.1.7.2.7. Koli "Müfredat" Listesi "Packing list" 179
8.1.1.1.7.2.8. Sıhhat Şahadetnamesi "Health Certificate" 179
8.1.1.1.7.2.9. Analiz Raporu "Certificate of Analiysis" 179
8.1.1.1.7.2.10. Dolaşım Belgesi"Circulation Certificate of The Goods" 179
8.1.1.2. Akreditifli Ödeme 180
8.1.1.2.1. Akreditifin Tanımı ve Taraflar 180
8.1.1.22. Akreditif Türleri 181
8.1.1.2.2.1. Kabulü rücu "Dönülebilir" Akreditif"Revocable L/C" 181
8.1.1.22.2. Gayri Kabili Rücu "Dönülemez"Akreditif;"İrrevocable L/C" 182
8.1.1.2.2.3. Teyitli Akreditif;"Confirmed L/C" 182
8.1.1.22.4. Teyitsiz Akreditif"Unconfirmed L/C" 182
8.1.1.2.2.5. Kullanımı Aktarılabilir Akreditif"Transferable Credits" 182
8.1.1.2.2.6. Rotatif "Yenilenen" Akreditif "Revolving Letters Of Credit" 183
8.1.1.2.2.7. Peşin Ödemeli Akreditif "Red Clauses" 184
8.1.1.2.2.8. Vadeli Akreditif "Deferred Payment" 184

8.1.1.2.2.9. Bir Akreditif Karşılığında Açılan Akreditif ”Back To Back Credits” 184
8.1.1.2.2.10. Stand-By Akreditif ”Stand By Letter Of Credit” 184
8.1.1.2.2.11. Müteahhitlerin DTH’ dan Karşılanmak Suretiyle Açtıracakları Akreditifler 185
8.1.13. Tahsil Vesaiki 185
8.1.1.3.1. Vesaik Mukabili “Payment Against Documents” 185
8.1.1.3.2. Mal Mukabili “Payment Against Goods” 186
8.1.1.4. Peşin Ödeme ”Cash Payment” 186
8.1.1.5. Alıcı Firma Prefinansmanı 190
8.1.1.6. Kabul Kredili Ödeme 191
8.1.1.6.1. Akreditifli Kabul Kredili Ödeme 192
8.1.1.6.2. Vesaik Mukabili Kabul Kredili Ödeme 193
8.1.1.6.3. Mal Mukabili Kabul Kredili Ödeme 193
8.1.1.7. Karşılıklı Ticaret ”Counter Trade” 193
8.1.1.7.1. Tanımı 193
8.1.1.7.2. Karşılıklı Ticarette Kullanılan Başlıca Ödeme Teknikleri 194
8.1.1.7.2.1. Takas “Barter” 194
8.1.1.7.2.2. Kliring “Clearing” 194
8.1.1.7.2.3. Switch “Üçlü Ticaret” 194
8.1.1.7.2.4. Bağlı Muamele “Counter Purchase” 194
8.1.1.7.3. Kambiyo Mevzuatı Açısından Bağlı Muamele ve Takas 195
8.1.1.7.3.1. İhracatta 195
8.1.1.7.3.2. İthalatta 195
8.1.1.8. Özelliği Olan İhracat 195
8.1.1.8.1. Kredili İhracat 195
8.1.1.8.2. Transit Ticaret 195
8.1.1.8.2.1. Önceden Mal Bedelinin Transferi Suretiyle Transit Ticaret 196
8.1.1.8.2.2. Mahsup Suretiyle Transit Ticaret 196
8.1.1.8.2.3. Net Girdinin Beyanı Suretiyle Transit Ticaret 196
8.1.1.8.3. Konsinye İhracat 197
8.1.1.8.4. Geçici İhracat; 198
8.1.1.8.5. Uluslararası Fuar ve Sergilere Katılma 199
8.1.1.8.6. Bedelsiz İhracat 199
8.1.1.8.7. Özel Takas, Bağlı Muamele, Offset ve Kiralama Yoluyla Yapılacak İhracat 199
8.1.1.9. İhracat Bedellerinin Yurda Getirilerek Alışının Yapılması Süreleri 200
8.1.1.9.1. Süreler 200
8.1.1.9.1.1. Ek Süreler 201
8.1.1.9.1.2. Mücbir Sebep Kabul Edilebilecek Haller 201
8.1.1.9.1.2.1. Mücbir Sebep Hallerinin Tevsiki 201
8.1.1.9.1.3. Sürelerin Hesaplanması 202

8.1.1.10. İhracat Bedellerinin Yurda Getirilmesi ve Serbest Kullanıma Bırakılan Tutarlar 202
8.1.1.11. İhracat Bedellerinin Alışı 203
8.1.1.11.1. Döviz Tevdiat Hesaplarından İhracat Bedeli Alışı 205
8.1.1.11.2. Süresi Dışında Tahsil Edilen İhracat Bedeli Dövizlere İlişkin Kur Farkları 206
8.1.1.11.3. Bedellerinin Alışı Fiili İhraçtan Sonra Yapılan İşlemlerde Uygulanacak Esaslar 208
8.1.1.12. İhracat Bedellerinin Çekle Ödenmesi 208
8.1.1.13. İhracat Bedellerinin Fiili İhraçtan Sonra Efektif Olarak Yurda Getirilmesi 209
8.1.1.14. İhracatla İlgili Gider ve Diğer Ödemelerin İhracat Bedellerinden Mahsubu veya Transferi 209
8.1.1.15. Dövizlerin Yurda Getirilmesinde ve İhracat Hesabı Kapatmada Sorumluluk 210
8.1.1.16. Hesap Kapatma 210
8.1.1.16.1. Hesap Kapatmada Belgelerde Kayıtlı Para Cinsinden Farklı Para Getirilmesi Halinde Yapılacak İşlemler 211
8.1.1.16.2. Alıcı Prefinansmanı ve Peşin Bedellerin Yapılan İhracat Bedelleri İle Mahsuben Kapatılması 212
8.1.1.17. Kambiyo Merciine Bildirim 212
8.1.1.18. Terkin 213
8.1.1.1.9. İhracatın Banka Teminatına Bağlanması 214
8.1.1.20. İhracata İlişkin Düzenlenen DAB'nin veya GÇB'nin Zayii Halinde Yapılacak İşlemler 214
8.1.1.21. İhracata İlişkin Fonlar 214
8.1.1.21.1. DFİF 214
8.1.1.21.2. Maden Fonu 217
8.1.1.22. Pazarlama Dövizi Tahsisi 218

2. KISIM
İTHALAT

8.2.1. İthalat Artışına Yol Açan Faktörler 223
8.2.2. İthalatın Yapısal Gelişiminin incelenmesi 224
8.2.1.2. Yönetmelik ve Tebliğlerde Yapılan Değişiklikler 243
8.2.3. Kambiyo Mevzuatı Çerçevesinde Yapılacak İthalat 244
8.2.3.1. İç Mevzuat 244
8.2.3.2. Dış Mevzuat 244
8.2.4. İthalatla İlgili Gümrük Mevzuatı 244
8.2.4.1. Manifesto 244
8.2.4.2. Sundurma 245
8.2.4.3. Rejim Beyanı ve Gümrük Rejimleri 245
8.2.4.3.1. Gümrük Rejimleri 245

8.2.4.3.1.1. Antrepo Rejimi 245
8.2.4.3.1.2. Giriş Rejimi 245
8.2.4.3.1.3. Transit Rejimi 246
8.2.4.3.1.4. Aktarma Rejimi 246
8.2.4.4. Supalan Gümrük İşlemleri 246
8.2.4.5. Gümrüklerdeki Eşyanın Satış ve Tasfiyesi 246
8.2.5. İthalat İşlemlerinde İthalatçıdan İstenen Belgeler 246
8.2.5.1. İthalat Belgesi 246
8.2.5.2. Harç Makbuzu 247
8.2.5.3. Teşvik Belgesi 247
8.2.5.4. Proforma Fatura 247
8.2.5.5. Kalite ve İnsan Sağlığı Yönünden Kontrolü Gerektiren Maddelerin İthalinde Aranacak Belgeler 247
8.2.5.6. Sanayici Taahhütnamesi 247
8.2.5.7. İthal Müsaadesi 248
8.2.5.8. Mutemetlik İthal Müsaadesi 249
8.2.5.9. Diğer Belgeler 249
8.2.5.9.1. Gümrük Tarife ve İstatistik Pozisyonları “GTİP” 249
8.2.6. İthal Listeleri 250
8.2.6.1. Fona Tabi Olan ve Olmayan Maddelerin İthal Listesi 250
8.2.6.1.1. Fon Ödenmek Suretiyle İthal Edilecek Maddeler 250
8.2.6.1.2. Fona Tabi Olmayan Maddeler “Libere-İthali Serbest Maddeler” 250
8.2.6.1.3. İthalat Rejimi Kararı Ek:1 Sayılı Listede Yer Alan İthalat /9 Sayılı Tebliğ' deki Mallar 251
8.2.7. Özelliği Olan İthalat 251
8.2.7.1. İhracatı ve Döviz Kazandırıcı Faaliyetleri Teşvik Kararına Göre Yapılacak İthalat 251
8.2.7.1.1. İthalat Rejimine Göre Düzenlenmiş İthal Müsaadelerinin İTB Kapsamına Alınması 253
8.2.7.1.2. İTB Kapsamında Düzenlenen İthal Müsaadesinin Kapsamdan Çıkarılması 253
8.2.7.2. Yatırım Teşvik Mevzuatına Göre Yapılacak Yatırım Malları İthalatı 253
8.2.7 3. Mutemetlik Eliyle Yapılacak İthalat 254
8.2.7.4. Kamu Sektörünün Yapacağı İthalat 255
8.2.7.5. Özel Anlaşmalara Dayanan İthalat 255
8.2.7.6. KKTC’ den Yapılacak İthalat 255
8.2.7.7. Fuar Yoluyla Yapılacak ithalat 256
8.2.7.8. Kitap ve Diğer Yayınların İthalatı 256
8.2.7.9. Film ve Video Kaset ithalatı 257
8.2.7.10. Sakatlara Mahsus Özel Tertibatlı Otomobil İthali; 257
8.2.7.11. Kesin İthal 257
8.2.7.12. Gemi İthali 258
8.2.7.13. Bağlı Muamele veya Takas 258
8.2.8. DTH' dan Karşılanmak Suretiyle Yapılacak İthalat 259

8.2.9. İthalat Bedelinin İhracatçının Türkiye' deki "DTH veya TL Mevduat Hesabı' na Transferi 259
8.2.10. İthalatta Fon Uygulaması 260
8.2.10.1. Toplu Konut Fonu "TKF" 260
8.2.10.2. Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu "DFİF" 261
8.2.10.3. Ham Petrol ve Petrol Ürünleri İthalatından Tahsil Edilen Fonlar 264
8.2.10.4. Maden Fonu 265
8.2.10.5 Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu "KKDF" 265
8.2.11. Temditler 267
8.2.11.1. İthal Müsaadelerinin Geçerlilik Süresinin Uzatılması 267
8.2.11.2. Akreditif Vade Temditleri 267
8.2.12. Değişiklikler 267
8.2.12.1. Değer ve Miktar Farklılıkları 267
8.2.12.2. Mal Değişikliği 268
8.2.12.3. Ülke Değişikliği 268
8.2.12.4. Ödeme Şekli Değişiklikleri 268
8.2.12.5. İthalatçı Firma Değişikliği 269
8.2.12.6.Teslim Şekli Değişikliği 269
8.2.13. İthalat Hesaplarının Kapatılması 269
8.2.13.1. Akreditifli veya Vesaik Mukabili Ödeme Şekillerinde 269
8.2.13.2. Mal Mukabili Ödemelerde 270
8.2.13.3. İthalatçı Transferi Başka Bankadan Gerçekleştirmek İsterse 270
8.2.13.4. Hesap Kapatmayanlar Hakkında Yapılacak işlemler 270
8.2.13.5. Kambiyo Mercilerince, İthalat İşlemlerine Kısıtlama Getirilen veya Kaldırılan Ya da Banka veya ÖFK Garantisi Şartına Tabi Tutulan Firmalar 272
8.2.14. İthalat Hesaplarının Terkini 272
8.2.14.1. Mücbir Sebep Halleri ve Belgelenmesi 273
8.2.14.2. İthalatın Yapılmaması 274
8.2.15. Komisyonculuk Bedellerinin Döviz veya TL Olarak İthalat Bedellerinden Mahsubu 274
8.2.16. Döviz Kredilerine Müstenit İthalat 274
8.2.17. İthalat Bedellerinin İhracat Bedellerinden Mahsubu 275

SONUÇ 277

KAYNAKÇA 283

SÜRELİ YAYINLAR 285

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

ALTINOK A. Prof. Dr. : Banka Hukuku, Ankara 1988
AKGÜÇ Ö.Dr. : Mali Tablolar Analizi, İstanbul 1987.
AKGÜÇ Ö. Dr. : 100 Soruda Türkiye' de Bankacılık, İstanbul 1989.
AKGÜÇ Ö.Dr. : Finansal Yönetim, İstanbul 1989.
AKYÜZ M.,ERTEL N. : Ansiklopedik Ekonomi Sözlüğü, İstanbul 1987.
BABAOĞLU,Ö. Ş. Doç.Dr. : Sigortacılığa Giriş, İstanbul 1989.
BASIK F. O. Doç.Dr. : Ticari Bankalarda Bütçeleme ve Maliyetleme,
BERK N. Dr. : Bankacılığın Dışa Açılması ve Dış Kredi ilişkileri, İstanbul 1989.
BERK N. Dr. : Kredi Yönetimi, İstanbul 1987.
BERKSOY T. Prof.Dr. : Uluslararası Ticaret, İstanbul 1991.
ÇİLLER T. Prof. Dr. , : Türk Finans Kesiminde Sorunlar ve Çözüm Önerileri, İstanbul 1989.
ÇİZAKÇA, M.Dr. : Türk Finans Kesiminde Sorunlar , İstanbul 1989.
DURER S. Dr. : Türkiye' de Bankaların Sermaye Yapı ve Yeterliliği, İstanbul 1988.
EKREN N. Dr. : Uluslararası Bankacılık ve Türkiye Örneği, İstanbul 1986.
EREN F. Prof. Dr. : Banka Hukuku, Ankara 1988
EROL,C. Doç. Dr. : Mali Tablolar Analizi, Ankara 1991.
EYÜPGİLLER S. : Banka îşetmeciliği Ankara 1988.
FRED. J and EUGENE. F. : Essentials of Manegerial Finance the Dryden, Brigham 1977.
GÖKAL H.İ. : Türkiye Dış Ticaretinin Yapısı Üzerine Bir İnceleme, Ankara 1990.
GÜRBÜZ O. : Kiralama Yoluyla Finansman, İstanbul 1986.
GÜRSEL F. H. Dr. : Enflasyon "Dünyayı Saran Bunalım" "Çeviri" FRİEDMAN I.S.
HİÇ Süreyya Dr. : Enflasyon "Dünyayı Saran Bunalım" "Çeviri" FRİEDMAN I.S.
KARLUK R. Prof. Dr. : Uluslararası Ekonomi, Eskişehir 1993.
KEPENEK Y. : Gelişimi Üretim Yapısıyla Türkiye Ekonomisi, Ankara 1983.
ÖZTUNÇ F. : İşletmelerde Bir Finanslama Yöntemi, İstanbul 1991.

POMFERET R. : International Trade, Cambridge 1991.
SEL C. : Türkiye Ekonomisinin Genel Görünümü "1923-1990", Ankara 1991.
SEVİĞ V. Prof. Dr. : Türk Vergi Sistemi, Ankara 1986.
SEYİDOĞLU H. Prof. Dr. : Uluslararası İktisat, Ankara 1991.
SUNGUR T : Banka Tekniği, Ankara 1988.
SOĞUR M. Dr. : Finansal Kiralama ve Türkiye Uygulaması, istanbul 1989.
ÜNAY V. : Bankalarca Dış Ticaretin Finanse Edilmesi, istanbul 1989.
ÜNAY V. . Bankalarca İç Ticaretin Finanse Edilmesi, İstanbul 1985.
VAN Mearhaeghe, M.A.G. . : International Trade Institutions, Norfolk 1981
ZARAKOLU Ai Prof. Dr. . : Para ve Kredi Bilgisi, Ankara 1987

SÜRELİ YAYINLAR

- World Ekonomic Survey 1991 United Nations. Ekonomik Rapor 1993 İTO
- 1994' e Girerken Türkiye Ekonomisi TÜSİAD.
- Türk Finans Sektörünün Dışa Açılması TÜSİAD 1993.
- HDTM Aralık 1993,1994
- HDTM Cumhuriyetin 70. nci Yılı Özel Sayı.1993
- AT ve Türkiye HDTM ve AT Koordinasyon Genel Müdürlüğü. TOBB. 1988.
- İhracat ve Yatırımları Teşvik Karar ve Tebliğler. HDTM. Mayıs 1990.
- İktisadi Raporlar TOBB, MB Yıllık Raporları 1993.
- İGM Ankara 1989. Yıllık Programlar DPT
- Kalkınma Planları T.C. DPT Raporları 1974,1979,1989.
- Ticaret Bakanlığı 50. nci Yıl 1973.
- Türkiye İstatistik Yıllığı DİE 1973,1981,1987.
- İSO Dergisi 1993.
- 28 ve 30 Sayılı TPKKK.
- Bedelsiz ithalat Rejimi Kararı ve Tebliğleri
- ICC 500 No' lu Rapor 1994.
- TBB Yayınları 1987,1993
- Dünya Gazetesi Ekonomi 1988-89-90-91-92-93-94.
- Sermaye Piyasası Dergisi 1985-88-90-91-92-93-94.
- Ekonomist Ekim 1993.
- Ekonomik Forum Mayıs 1994.
- Birlik Mayıs 1994.
- Trend Nisan 1994.
- Hedef Kasım,Aralık 1993.
- İşletme ve Finans Mart 1994.
- Vergi Raporu Sayı 183-186 Ekim-Kasım 1994.
- International Trade Centre "UNCTAD/GATT": İntroduction to Expon of Research, 1978.
- The Research Plan "international Trade Forum, Ocak, Mart 1981, s.25.

Disiplinlerarası Ekonomik, Yönetimsel ve Yenilikçi Yaklaşımlar

Editörler
Doç. Dr. Ahmet OĞUZ
Doç. Dr. Gülçin GÜREŞÇİ

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6637-28-3

Aralık 2023

Kapak Tasarımı: Nurullah ÇAKMAK

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

Hakem Listesi.....i

Önsöz.....1

BİRİNCİ BÖLÜM

Kuşaklar Bağlamında Marka Sevgisi.....2

İKİNCİ BÖLÜM

Sağlık İşletmelerinde Kurumsal Sosyal Sorumluluk.....28

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Duygusal Olaylar Teorisi Çerçevesinde İşyerinde Kıskançlık ve Ölçek Değerlendirlemeleri.....46

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Lojistik Faaliyetleri ve Taşıma Modları 63

BEŞİNCİ BÖLÜM

Entelektüel Sermaye.....96

ALTINCI BÖLÜM

Müşteri Değeri.....121

YEDİNCİ BÖLÜM

Yenilikçi İş Davranışına Yönelik Bibliyometrik Bir Analiz.....153

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ve Muhasebe Standartlarında Amortisman Uygulamaları.....172

DOKUZUNCU BÖLÜM

Çin'in Göç Politikasının Dönüşümü Ve Avrupa'daki Çinliler.....207

KAYNAKÇA

Adıgüzel, O., Batur, Z. & Ekşili, N. (2014). Kuşakların değişen yüzü ve Y kuşağı ile ortaya çıkan yeni çalışma tarzı: Mobil Yakalılar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 1(19), 165-182.

Akyol, M. (2019). *Baby boomers kuşağının sosyal medya kullanımı: Facebook Örneği (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi)*. Anadolu Üniversitesi, İletişim Tasarımı ve Yönetimi Anabilim Dalı, Eskişehir.

Aydın, A.E. (2020). Kuşak Çatışmalarında Tartışmalı Konulara İlişkin Bir Değerlendirme. *Uluslararası Yönetim- Ekonomi ve Felsefe Dergisi*, 8(1), 17-34.

Aydın, G. (2022). Dijital reklama karşı tutum ve düşüncelerin kuşaklar ekseninde incelenmesi: Betimsel bir analiz. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 4(9), 603-626.

Barutçu, S. & Sarıtaş E. (2016), Tüketici davranışlarının analizinde kuşaklar: Sosyal medya kullanımı üzerine bir araştırma. *Pamukkale Journal of Eurasian Socioeconomic Studies,* 3(2), 1-15.

Carrol, B.A. & Ahuvia, A. (2006). Some ancedents and outcomes of brand love. *Market Lett*, (17), 79-89.

Cop, R. & Gülez, N. (2016). Üç kuşak kadın tüketicinin lüks marka taklitlerini satın almaya yönlendiren faktörler. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(10).

Çevik, O. & Çil, U. (2019). *Kuşaklar ama kimin kuşakları?* 18. Uluslararası İşletmecilik Kongresi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi.

Dağlı, S. & Kahraman, M.A. (2019). Marka algısı, müşteri memnuniyeti ve marka tercihi ilişkisinin x ve ye kuşağına göre incelenmesi. *Uluslararası Ekonomi, İşletme ve Politika Dergisi*, 3(2), 381-398.

Diker, E. & Özüpek, N. (2019). İletişim fakültesi öğrencilerinin cep telefonu markalarına yönelik imaj algısı: Nokia ve Samsung örneği. *-e Journal Of New World Science Academy,* 8(1), 100-120.

Fettahlıoğlu, S. & Sünbül, M.B. (2015). Tüketici etnosantrizmi ve tüketici husumetinin x, y, z kuşakları açısından incelenmesi. *International Journal of Academic Value Studies*, 1(1), 26-45.

Göksel, A. & Güneş, G. (2017). Kuşaklararası farklılaşma: X, y, z kuşaklarının örgütsel sessizlik bağlamında analizi. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,* 19(3), 807-828.

Gümüş, N. (2020). Z kuşağı tüketicilerinin satın alma karar tarzlarının incelenmesi. *Journal of Yaşar Unıversity*, 15(58), 381-396.

Kaptanoğlu, R., Kılıçarslan, M. ve Tosun, A. (2019). Marka ve Marka Farkındalığı. *The Journal of Social Science*, 3(5), 258-266.

Kocakuş, Z.G & Özmen, A. (2020), Kuşaklar bağlamında marka aşkının marka sadakatine etkisi: Afyonkarahisar'da bir araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 12(4), 4323-4339.

Koschember, D. (2018). Lovemark-how emotions and feelings influence the perception of brand. *Media Biznes Kultura*. (4). 129-140.

Mert, G. (2020). Uluslararası işletmelerde etnik köken ve kültürel çeşitliliklerin kuşaklar bağlamında incelenmesi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 18(36), 339-371).

Odabaşı, Y. & Oyman, M. (2002). *Pazarlama İletişimi Yönetimi*. Eskişehir: MediaCat

Okumuş, A. (2014). *Tüketici davranışları ve marka bağımlılığı (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi*). İstanbul Üniversitesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtın Anabilim Dalı, İstanbul.

Örgü, M. (2022). *Marka sevgisinin öncülleri bağlamında anlık satın alma davranışı: Pozitif ağızdan ağıza pazarlamanın aracılık rolü (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi)*. Selçuk Üniversitesi, Üretim Yönetimi ve Pazarlama Anabilim Dalı, Konya.

Sürmeli, E. (2019*). Marka sevgisi ve ağızdan ağıza iletişimin marka bağlılığı üzerindeki etkisi: Karşılaştırmalı bir analiz (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi*). Uludağ Üniversitesi, Üretim Yönetimi ve Pazarlama Anabilim Dalı, Bursa.

Şahin, A. (2021). Teknolojik liderlik, kişiselleştirme, marka değeri, marka farkındalığı arasındaki ilişkiler. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(3), 611-631.

Şahin, E. & İçil, B. (2019). Sosyal medya uygulamalarının marka bağlılığı ve tüketici davranışlarına etkisi: Z kuşağı üzerine bir araştırma. *Internatıonal Journal of Multidisciplinary Studies and Inovative Tecnologies*, 3(2), 188-195.

Şener, H.Y. & Yurdakul, R. (2019). Marka ve marka değeri. Marka Biziz (içinde), (Ed. Ercan Taşkın), Ekin Yayınevi, Bursa.

Taşkın, E. & Demireli, C., & Ata, S. (2014). *İkon Marka Kavramı Üzerine Tartışmalar*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Türk Dil Kurumu (2023). *Türkçe sözlük (genişletilmiş baskı)*. Ankara: TDK

Türk, K. (2022). *Mobil reklamların kabulü: X, y ve z kuşakları üzerine bir araştırma (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi)*. Gümüşhane Üniversitesi, Halkla İlişkiler Ana Bilim Dalı, Gümüşhane.

Türkmen, U., & Baş, M. (2021). Amatör çalgıcılar festivalinin toplumsal cinsiyet açısından incelenmesine yönelik içerik analizi. *Güncel Sosyal Bilimler Araştırmaları III, Akademisyen Kitabevi*.

Uçkun, S. (2019). *Z kuşağı iş hayatını nasıl değiştirecek? İşletmeler z kuşağına hazır mı?* Uluslararası Marmara Fen ve Sosyal Bilimler Kongresi (Bahar) 2019 Bildiriler Kitabı (Sosyal Bilimler), 410-415.

Yazıcı B. (2018). Yeni lüks kavramı bağlamında y kuşağı ile evrilen tüketim ve y kuşağının lüks kavramına bakışı. *Kocaeli Sosyal Bilimler Dergisi*, (36), 95-112.

KAYNAKÇA

Akgül, U. (2010). "Kurumsal sosyal sorumluluk" kavramına sosyal antropolojik bir yaklaşım. *Antropoloji*, (24), 95-114.

Aktan, C. C., & Börü, D. (2007). Kurumsal sosyal sorumluluk. *Kurumsal sosyal sorumluluk: İşletmeler ve sosyal sorumluluk*, 11-36.

Argüden, Y., "Kurumsal Sosyal Sorumluluk", Kurumsal Sosyal Sorumluluk, İşletmeler ve Sosyal Sorumluluk, İGİAD Yayınları:4, Ed. Coşkun Can Aktan, İstanbul, 2007.

Ateş, B. A. & Senal, S. (2012). Kurumsal sosyal sorumluluk kapsamında muhasebenin sosyal sorumluluğu: Süleyman Demirel Üniversitesi'nde bir araştırma. *Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *16*(1), 71-85.

Balı S. & Cinel, M. O. (2011). Bir Rekabet Araci Olarak Kurumsal Sosyal Sorumluluk. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, *2*(4), 45-60.

Brandão, C., Rego, G., Duarte, I. & Nunes, R. (2013). Social responsibility: a new paradigm of hospital governance?. *Health Care Analysis*, *21*, 390-402.

Carroll, A. (1991). The Pyramid of Corporate Social Responsibility: Toward the Moral Management of Organizational Stakeholders, Business Horizons, 34(4), 39-48.

Carroll, A. B. (2016). Carroll's pyramid of CSR: taking another look. *International journal of corporate social responsibility*, *1*(1), 1-8.

Creixans-Tenas, J., Gallardo-Vázquez, D. & Arimany-Serrat, N. (2020). Social responsibility, communication and financial data of hospitals: A structural modelling approach in a sustainability scope. *Sustainability*, *12*(12), 4857.

Daú, G., Scavarda, A., Scavarda, L. F. & Portugal, V. J. T. (2019). The healthcare sustainable supply chain 4.0: The circular economy transition conceptual framework with the corporate social responsibility mirror. *Sustainability*, *11*(12), 3259.

ElGammal, W., El-Kassar, A. N. & Messarra, L. C. (2018). Corporate ethics, governance and social responsibility in MENA countries. *Management Decision*, *56*(1), 273-291.

Erbir, M. (2020). Sağlık sektörü çalışanlarının kurumsal sosyal sorumluluk algıları, kamu-özel ortaklığı örneği. Kayseri Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 2, Sayı: 1, Haziran 2020, 1-14.

Gülay, B. (2022). Kurumsal sosyal sorumluluğun marka imajına etkisinde asil-vekil sorunu. *Selçuk İletişim*, *15*(1), 477-497.

Hirigoyen, G. & Poulain-Rehm, T. (2014). Relationships between corporate social responsibility and financial performance: what is the causality?. *Available at SSRN 2531631*.

Jamali, D., Hallal, M. & Abdallah, H. (2010). Corporate governance and corporate social responsibility: evidence from the healthcare sector. *Corporate Governance: The international journal of business in society*, *10*(5), 590-602.

Latapí Agudelo, M. A., Jóhannsdóttir, L. & Davídsdóttir, B. (2019). A literature review of the history and evolution of corporate social responsibility. *International Journal of Corporate Social Responsibility*, *4*(1), 1-23.

Lubis, A. N. (2018). Corporate social responsibility in health sector: a case study in the government hospitals in Medan, Indonesia. *Verslas: teorija ir praktika*, *19*(1), 25-36.

Macuda, M. (2016). Corporate social responsibility-a new trend in hospital Accounting?. *Studia Ekonomiczne*, *284*, 76-86.

McGuire, J. B., Sundgren, A. & Schneeweis, T. (1988). Corporate social responsibility and firm financial performance. *Academy of management Journal*, *31*(4), 854-872.

Rexhepi, G., Kurtishi, S. and Bexheti, G. (2013), "*Corporate social responsibility (CSR) and innovation–the drivers of business growth?*", Procedia – Social and Behavioral Sciences, Vol. 75 No. 1, pp. 532-541.

Senay, E. & Landrigan, P. J. (2018). Assessment of environmental sustainability and corporate social responsibility reporting by large health care organizations. JAMA network open, 1(4), e180975–e180975.

Takahashi, T., Ellen, M. & Brown, A. (2013, December). Corporate social responsibility and hospitals: US theory, Japanese experiences, and lessons for other countries. In *Healthcare management forum* (Vol. 26, No. 4, pp. 176-179). Sage CA: Los Angeles, CA: SAGE Publications.

Toebes, B. (2006). The Right to Health and the Privatization of National Health Systems: A Case Study of the Netherlands. *Health and Human Rights*, *9*(1), 102–127. https://doi.org/10.2307/4065392

Tsegaw, S. (2019). Factors Affectıng The Practıces Of Corporate Socıal Responsıbılıty In The Health Sector: Empırıcal Evıdence From Local Hospıtals In Ethıopıa. International Research Journal of Management and Commerce ISSN: (2348-9766) Volume 6, Issue 01, January

Uddin, M. B., Tarique, K. M. & Hassan, M. R. (2008). Three dimensional aspects of corporate social responsibility.

Yeşiltaş, A. & Erdem, R. (2017). Hastanelerin kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetlerine yönelik içerik analizi. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, *10*(2), 113-124.

Yıldırım, M. & Dinçer, M. A. M. (2016). How the process of the CSR activities works on private hospitals: Case study from strategic perspective. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 235, 46–59.

Yıldırım, M. & Dinçer, M. A. M. (2018). How the process of the CSR activities works on private hospitals and pharmaceutical firms: Multiple case study from strategic perspective. Journal of religion and health, 59(2), 961–985.

Walshe, K. & Smith, J., (2010). *Healthcare Management*. Berkshire: Open University Press.

Weisz, U., Haas, W., Pelikan, J. M. & Schmied, H. (2011). Sustainable hospitals: A socio-ecological approach. *GAIA-Ecological Perspectives for Science and Society*, *20*(3), 191-198.

KAYNAKÇA

Ahmed, M.R. (2016). Jealousy Hurts in the Workplace, Working Paper, 1-5. DOI: 10.13140/RG.2.1.2754.7769.

Aydın, G. & Bozkurt, S. (2022). Öğretim Elemanlarının İş Yerinde Kıskançlık Algılarının Metaforlar Aracılığıyla İncelenmesi, Ulakbilge, 70, 201–213. doi: 10.7816/ulakbilge-10-70-02.

Arlı, N.B., Aydemir, M. & Çelik, E. (2018). Çalışan kıskançlığı ölçeğinin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması, *İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 20 (4), 5-17.

Bayram Arli, N., Aydemir, M. & Celik, E. (2019). The relationship between employee jealousy, job satisfaction, burnout and vigor: A study of white-collar employees. Journal of Economy Culture and Society, 59, 31-43. https://doi.org/10.26650/JECS429088

Brief, A. & Weiss, H.M. (2002). Organizational Behavior: Affect in the Workplace, *Annual Review of Psychology,* Vol.53, 279-307.

Çırpan, Y. & Özdoğru, A. A. (2017). "BeMaS Haset ve Gıpta Ölçeğinin Türkçe Uyarlaması: Dilsel Eşdeğerlik, Güvenilirlik ve Geçerlilik Çalışması", *Anadolu Psikiyatri Dergisi,* 18(6): 577-585.

Dogan, K. & Vecchio, R. P. (2001). Managing envy and jealousy in the workplace, *Compensation & Benefits Review*, 33 (2), 57-64.

Durmaz, M.G. & Gümüştekin, (2021). Negatif Duyguların Bir Yansıması Olarak İşyeri Kıskançlığı, *Uluslararası İşletme, Ekonomi ve Yönetim Perspektifleri Dergisi*, Cilt 5, Sayı 2, 716-731.

Kahya, C. & Durak, G. (2022). Workplace Jealousy and Envy on Organizational Citizenship Behavior: A Study on Healthcare Organization, *International Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, Vol: 8 Issue: 58, 1499-1504.

Kaya, Y. (2010). Örgütsel Yaşamda Kişilik ve Davranışlar Arasındaki İlişkiler: Duyguların Aracı Rolü, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Kayseri.

Mignonac, K. & Herrbach, O. (2004). Linking Work Events, Affective States, and Attitudes: An Emprical Study of Managemer's Emotions, *Journal of Business and Psychology*, Vol.19, No.2, 221-240.

Özdemir, S. (2021). Kıskançlık Olgusu ve Akademik Örgütlere Yansıması, *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergis*i, Cilt 12, Sayı 30, 652-676.

Robbins, S.P. & Judge, T.A. (2009). Organizational Behavior, 13th Edition, Prentice Hall, New Jersey.

Taştan, S. & Aydın Küçük, B. (2019). Üretkenliğe Karşı Çalışma Davranışlarını Açıklayan Psikososyal Yapılar Olarak İşyerinde Kıskançlık Duygusu ve Strese Yönelik Esnekliğin İncelenmesi, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.24, S.1, 55-79.

Weiss, H.M. & Cropanzano, R. (1996). Affective Events Theory: A Theoretical Discussionof the Structure, Cases and Consequences of Affective Experiences at Work, *Research in Organizational Behavior,* Vol.18, 1-74.

KAYNAKÇA

Afrasinei-Zevoianu, C. (2017). Two Stock/Inventory Optimization Methods Confronted. *Managerial Challenges of the Contemporary Society*. 10(1): 41-46.

Akalan, G. & Göktaş, B. (2019). Denizyolu Taşımacılığında Müşteri Memnuniyetini Sağlamak Amacıyla Gerçekleştirilen Bir Süreç Yönetimi Uygulaması. *İşletme Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi,* 2(1): 43-62.

Alkaabi, K. A. & Debbage, K. G. (2011). The Geography Of Air Freight: Connections To U.S. Metropolitan Economies. *Journal Of Transport Geography,* 19(6): 1517-1529.

Avcı, Y. (2014). *Karayolu Taşımacılık Faaliyetlerinde Risk Yönetimi ve Sigorta* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Bakırcı, F., Karabacak, E. & Sarıgül C. (2018, Eylül). Enerji Lojistiğinde Boru Hattı Taşımacılığı: Türkiye İçin Bir Değerlendirme. *IV. Internatıonal Caucasus-Central Asia Foreign Trade And Logistics Congress*. Aydın.

Balcı, E. (2020). *Lojistik Sektörünün Uluslararası Alanda Dijitalleşme Süreci ve Türkiye'ye Etkileri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Barbanova, K. (2016). Türkiye İhracatında Multimodal Taşımacılık. *ABMYO Dergisi,* (41): 1-16.

Başlangıç, S. Ö. (2015). *Uluslararası Lojistik Uygulamalarında Teslim Şekilleri ve Teslim Şekli Seçimini*

Etkileyen Unsurların Belirlenmesi (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

Botaş, (https://www.botas.gov.tr/Sayfa/dogal-gaz-ve-petrol-boru-hatlari-haritasi/168 , [09.12.2023]

Çolak, V. (2019). *Lojistik Faaliyetler ve Lojistik Faaliyetlerin Maliyetlenmesinin Analizi: Tra2 Bölgesi Örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.

Demirci, S. M. E. (2017). *Türkiye'de Tehlikeli Madde Lojistik Sektörü Analizi ve Gereksinimlerinin Tespiti; Sektör Temsilcilerinin Uluslararası Anlaşmalara Uyum Sürecini Değerlendirmesine Yönelik Araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Dirik, M. (2012). *Tersine Lojistik Ve Karaman Organize Sanayi Bölgesinde Gıda Sektöründe Tersine Lojistiğin Değerlendirilmesine Yönelik Bir Uygulama* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.

Durusu, A. (2011). *Türkiye'de Lojistik Sektörünün Gelişimi ve Örnek Uygulamaların İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Erdem, M. B. (2018). *Çok Kriterli Bulanık Yöntemlerin Entegrasyonuyla 3. Parti Lojistikte Tedarikçi Seçimi: Gıda Sektöründe Bir Uygulama* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.

Fang, S., Wang, Y., Gou, B. & Xu, Y. (2020). Toward Future Green Maritime Transportation: An

Overview of Seaport Microgrids and All-Electric Ships. *Ieee Transactıons On Vehicular Technology*, 69(1): 207-219.

Gündem, R. (2019). *Lojistik Yetkinliklerinin Çalışan Performansına Etkisi: Üçüncü Parti Lojistik Sağlayıcıları Üzerine Bir Araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

Hacıbektaşoğlu, B. (2020). *Lojistik Sektörü ve Lojistik Süreçlerinin Sağladığı Maliyet ve İş Gücü Avantajları: Tekstil Sektörü Üzerine Bir İnceleme* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Hong, S. & Zhang, A. (2010). An Efficiency Study Of Airlines And Air Cargo/Passenger Divisions: A DEA *Approach. World Review of Intermodal Transportation Research,* 3(1/2): 137-149.

İnci, H. (2019). *İşletmelerin Lojistik Faaliyetlerinde Dış Kaynak Kullanımı: Karadeniz Bölgesi Fındık Sanayicileri ve İhracatçıları Üzerine Bir Uygulama* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kaplan, Z. (2018). *Türkiye'nin Lojistik Performansının Dış Ticarete Etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Mersin.

Kayabaşı, A. (2007). *İşletmelerin Rekabet Gücünün Geliştirilmesinde Lojistik Faaliyetlerin Performansının Arttırılması: Üretim İşletmeleri Üzerine Bir Uygulama* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Köse, S., Uyar, B. B., Özkök, M. & Demirel, F. B. (2018). Trabzon Limanı Elleçleme Ekipmanlarının Yakıt Tüketim Maliyetleri Üzerine Bir Araştırma. *Technological Applied Sciences (NWSATAS),* 13(3): 264-271.

Kumar, A., Cameron, J. B. & Flynn, P. C. (2005). Pipeline Transport And Simultaneous Saccharification Of Corn Stover. *Bioresource Technology,* 96(7): 819-829.

Ok, Ş. (2016). *Lojistik Faaliyetlerin Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Yöntemine Göre Hesaplanması: Bir Sanayi İşletmesi Model Önerisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.

Peker, A. A. (2013). *İşletmelerin Lojistik Faaliyetlerinde Dış Kaynak Kullanımı: Ve Bir Uygulama* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.

Serbest, G. (2013). *Küreselleşen Pazarlama Dünyasında Lojistik Faaliyetlerde Dış Kaynak Kullanımı ve Bir Uygulama* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Deniz Harp Okulu, Deniz Bilimleri ve Mühendisliği Enstitüsü, İstanbul.

Taşkın, E. & Söylemez, C. (2019). Küresel Markalama, Marka biziz (içinde) Ed. Ercan Taşkın, Ekin Yayınevi, Bursa, 75-98.

Taşkın, E. & Durmaz Y. (2012). Lojistik Faaliyetler (Hizmet Kalitesi ve Müşteri Değeri). *Detay Anatolia Akademik Yayıncılık*, Ankara, 86.

Taşlıyan, M., Çiçekçioğlu, H. & Yılmaz, Ö. İ. (2016). Lojistik Yönetiminde Dış Kaynak Kullanımının Önemi. *International Journal of Academic Value Studies,* 2(5): 35-55.

Tekin, M. (2013). Lojistik. *Kişisel Yayın*, Konya, 23.

(T.C Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü. (2022). Faaliyet Raporu 2022. Ankara.)

Tunalı, H. & Akarçay, N. (2018). Deniz Taşımacılığı İle Sanayi Üretimi İlişkisinin Analizi: Türkiye Örneği. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi,* 3(6): 111-122.

UTİKAD. (2022). UTİKAD Lojistik Sektörü Raporu 2022. İstanbul.)

Ütücüler, Ü. M. (2015). *Uluslararası Taşımacılık Yapan Lojistik İşletmesinin Taşıma Türünün Analitik Hiyerarşi Yöntemiyle Seçimi: Vestel Beyaz Eşya A.Ş.'De Uygulama* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.

Villarreal, B., Reyes, J. A. G. & Kumar, V. (2016). Lean Road Transportation – A Systematic Method For The İmprovement Of Road Transport Operations. *Production Planning & Control,* 27(11): 865–877.

Vural, D., Gencer, C. & Karadoğan, D. (2014). Ulaştırma Uygulamalarına Yönelik Çok Modlu Model Önerisi. *Savunma Bilimleri Dergisi* 13(1): 75-105.

Wasowska, K. & Nowak, I. (2018). Contemporary Air Freight Transport Market. *Logistics and Transport,* 1(37): 113-119.

Yalnız, K. (2019). *Lojistikte Dış Kaynak Kullanımı ve Üçüncü Parti Lojistik Firmalarının Seçimini Etkileyen Unsurlar* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yaprak, N. (2010). *Lojistik Yönetiminin İşletmelerin Rekabet Gücü Üzerindeki Etkisini Ölçmeye Yönelik Bir Uygulama* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.

Yazıcıoğlu, N. (2010). *Yapay Zeka İle Talep Tahmini* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa.

KAYNAKÇA

Acar Ö. F., Tunca Z. M. & İpçioğlu İ. (2022). Entelektüel sermayenin sınıflandırılması, ölçülmesi ve boyutları üzerine kavramsal bir çalışma, Mehmet Akif Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9 (1),

Akkaya B. & Balı S. (2018). Entelektüel sermaye ve ölçümüne yönelik bazı yaklaşımlar, Uluslararası, Sosyal Araştırmalar Dergisi 11, 55,1146-1161

Alnatsheh,A.Y., Karaatmaca A.G. & Çavuşoğlu B., (2023) Intellectual capital and organizational innovation: examining the mediation role of knowledge sharing on the Palestinian universities during the COVID-19 pandemic, Sustainability 15 (4), 3673

Avcı Ş. (2020). Entelektüel sermayenin ölçülmesi ve örnek bir uygulama, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Edirne

Aybars A. & Öner M.(2022). The impact of intellectual capital on firm performance and value: An application of MVAIC on firms listed in Borsa Istanbul, Gazi İktisat ve İşletme Dergisi, 8 (1), 47-60

Baş, M., Mısırdalı, Y. & Aygün, S. F. (2014). Entelektüel sermaye alanında yapılan lisansüstü tez çalışmalarına yönelik bir içerik analizi: 2002-2012 dönemi, Uluslararası Yönetim İktisat Ve İşletme Dergisi, 10(23), 207-226. https://doi.org/10.17130/ijmeb.2014.10.23.618

Bozbura T. F. (2004). Measurement and application of intellectual capital in Turkey, 11, 4/5,357-367

Demir, Y. & Demirel, E. T. (2011). Rekabet avantajı yaratmada entellektüel sermayenin önemi, İş, Güç, Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 13(1),88

Erdem, Z. (2007). Entelektüel sermayenin küresel ekonomi içindeki yeri ve önemi. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İliş

Ergün İ. & Özcan İ.(2022). Endüstri 4.0 döneminde entelektüel sermaye: bilişim sektörü üzerine bir araştırma, Muhasebe Enstitüsü Dergisi, 66, 79-94

Farzaneh M., Wilden R.,Afshari L. & Mehralian G. (2022). Dynamic capabilities and innovation ambidexterity: The roles of intellectual capital and innovation orientation, Journal of Business Research,148, 47-59

Gogan M.L., Artene A., Sarca I. & Draghici A. (2016). The impact of intellectual capital on organizational performance, Procedia-Social and Behavioral Sciences, 221, 194-202

Gökmen H., Bulut A.E. & Tunç M. (2023). Entelektüel sermayenin kalkınmadaki rolü: Panel ardl analizi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 21 (3), 289-304

Kanberoğlu Z., Yaşar H. ve Yıldırımçakar İ. (2021). Beşeri Sermaye Piyasasının Gelişiminde Dijital Ekonominin Rolü. Sosyal Bilimlerde Uluslar arası Dijital Dönüşüm Konferansı, 2-4 Haziran, İstanbul.

Konak F. & Atar O. A. (2023). Entelektüel sermayenin firma performansına etkisi: BIST turizm endeksi üzerine bir uygulama, 5(1), 54-67

Natsir K., Nurainun B. (2020). The rol of Intellectual capital in Increasing Company Value, with Profitability as an Intervening Variable, Advances Economics, Business and Management Research, 174, 101-110

Olarewaju M. O. & Msomi S.T. (2021). Intellectual capital and financial performance of South African development community's general insurance companies, Heliyon, 1-10

Örgün S.G. & Kalay F. (2018). Entelektüel sermaye teorik bir inceleme, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6, 94-103

Öztürk Y.E. (2014). Kavramsal bileşenleri açısından entelektüel sermaye kavramı, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 8 (1-2), 101-120

Sakur R. & Güngör B. (2023). Entelektüel sermaye firma finansal performans İlişkisi: BIST sınai endeksi firmaları üzerine bir ekonometrik analiz, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 25 (1), 70-97

Xu J. & Wei W. (2023). A theoretical review on the role of knowledge sharing and intellectual capital in employees' innovative behaviors at work, Heliyon, 1-10

Yörük N. & Erdem S.M. (2008). Entelektüel sermaye ve unsurlarının, İMKB de işlem gören otomotiv sektörü firmalarının finansal performansı üzerine etkisi, İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 22(2), 398-413

KAYNAKÇA

Aaker, D. A. (1991). *Managing brand equity*. New York: The Free Press.

Ak, M. (2018). *Tedarikçi firma itibarının endüstriyel müşterinin algıladığı değer üzerindeki etkisi: izmir ilinde bir araştırma* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Akın, E. & Seçgin, Y. (2014). Müşteri değeri algısında fayda ve maliyet etkileşiminin analizi-otomobil tercihi örneği. *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi,* (9), 26-44.

Alnıaçık, E., Alnıaçık, Ü. & Genç, N. (2010). Kurumsal itibar bileşenlerinin algılanan önemi demografik özelliklerden etkilenmekte midir. *Balikesir University Journal of Social Sciences Institute, 13*(23), 94-114.

Altıntaş, M. H. (2000). *Tüketici davranışları müşteri tatmininden müşteri değerine.* Bursa: Alfa Basım.

Arı, H. (2019). *Müşteri ilişkileri yönetimi faaliyetlerinin müşteri değeri müşteri tatmini ve müşteri sadakati üzerine etkilerinin incelenmesi* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Ensititüsü, Mersin Üniversitesi, Mersin.

Bay, M. & Koşar, A. (2021). Değer zinciri nedir ve değer zinciri analizinin çeşitli sektörlere olan yansımalarına kısa bir bakış. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 14*(77), 1121-1168.

Burucuoğlu, M. (2011). *Müşteri memnuniyeti ve sadakatini arttırmada müşteri şikayetleri yönetiminin etkinliği: Bir örnek olay incelemesi* (Yayımlanmış Yüksek

Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Karaman.

Burul, B. G. (2012). *Müşteri değeri, müşteri sadakati ve marka algıları arasındaki ilişki* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Christopher, M., & Towill, D. (2002). Developing market specific supply chain strategies. *The İnternational Journal Of Logistics Management, 13*(1), 1-13.

Çalhan, H., Çakıcı, A. ve Karamustafa, K. (2012). Müşteri değeri, müşteri sermayesi ve otel performansı ilişkisi üzerine kavramsal bir değerlendirme. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1*(33), 87-120.

Çetintürk, İ. (2017). Müşteri değeri, müşteri tatmini ve marka sadakati: Üniversite sosyal tesisleri üzerine bir araştırma. *Journal of Travel and Hospitality Management, 14*(2), 93-109.

Demirağ, F. & Söylemez, C. (2023). Tüketici affetme davranışı ve kişisel yeniliğin hizmet çıktısı olarak değiştirme niyetine etkisi: Online yemek satış siteleri üzerine bir uygulama. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, *8*(22), 795-807.

Derek, S. T., Simon, A., Hannah, D. & Gant, R. (2003). Managing value and quality in design. *Building Research & Information, 31*(5), 344-345.

Dikmen, G. Ö. (2006). *Marka konumlandırma stratejilerinin tüketici satın alma davranışları üzerindeki etkilerinin hızlı tüketim malları pazarında (özel marka ve ulusal marka kapsamında) incelenmesi, "kolayda mallar pazzarında bir uygulama"* (Yayımlanmış Doktora Tezi).

Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tanıtım ve Halkla İlişkiler Anabilim Dalı, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Doney, P. M. & Cannon, J. (1997). An examination of the nature of trust in buyer-seller relationships. *Journal of Marketing, 61*, 35-51.

Eğinli, A. T. (2008). *Kurumların en önemli değeri itibar: farklılaşma çağında kurumsal başarıyı yakalamak*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Eren, S. S. & Erge, A. (2012). Marka güveni, marka memnuniyeti ve müşteri değerinin tüketicilerin marka sadakati üzerine etkisi. *Journal of Yasar University, 26*(7), 4455-4458.

Eskiler, E. & Altunışık, R. (2015, Kasım). *Algılanan değer ve müşteri memnuniyetinin satın alma eğilimleri üzerine etkisi* [Sözlü bildiri]. III. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Gronroos, C. (1984). A service quality model and its marketing ımplications. *European Journal of Marketing, 18*(4), 36-44.

Karakılıç, N. Y. (2005). Kurumsal itibarın müşteri tercihleri üzerinde etkileri: afyon'da perakende sektöründe faaliyet gösteren işletmeler üzerine bir araştırma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7*(2), 181-196.

Karaköse, A. S. (2021). *Self-servis teknolojilerde tüketici ve firma yenilikçiliğinin müşteri değeri üzerine etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

Kaymak, A. (2016). *İlişkisel pazarlama ile müşteri değeri yaratma: turizm sektöründe bir uygulama örneği*

(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.

Kırdar, Y. & Demir, F. (2000). Müşteri ilişkileri yönetimi: CRM. *Review of Social, Economic & Business Studies, 7*(8), 293-308.

Konuk, F. A. (2008). *Pazarlamada algılanan değer kavramı ve ölçümü* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Kotler, P. & Keller, K. L. (2006). *Marketing management* (12th Edition). New Jersey: Prentice Hall.

Kurtbaş, İ. (2016). Marka yönetimi ve başarılı markanın yarar ve etkileri. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi, 32*(32), 75-98.

Külter, B. & Demirgüneş, K. (2006). Değer temelli pazarlama (Finansal boyut ve müşteri boyutu). *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 20*(2), 327-342.

Nauman, E. (1995). *Creating customer value: the path to sustainable competitive advantage*. Ohio: Thomson Executive Pres.

Oliver, R. L. (2010). *Satisfaction: A behavioral perspective on the consumer*. London: Routledge. doi:10.4324/9781315700892

Onaran, B., Bulut, Z. ve Özmen , A. (2013). Müşteri değerinin, müşteri tatmini, marka sadakati ve müşteri ilişkileri yönetimi performansı üzerindeki etkilerinin incelenmesine yönelik bir araştırma. *Business and Economics Research Journal, 4*(2), 37-53

Sak, F. S. (2020). *Müşteri değerinin birlikte yaratılması davranışının müşteri tatmini üzerindeki etkisinde deneyimin rolü: Sabiha Gökçen Havalimanı*

örneği (Yayımlanmış Doktora Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Seferge, H. N. (2019). *Endüstriyel pazarlamada müşteri ilişkileri yönetimi: Afyonkarahisar ili mermer sektöründe bir uygulama* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.

Selvi, M. S. (2007). *Müşteri sadakati*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Söylemez, C. & Taşkın, E. (2020). Tüketicilerin mobil bankacılık uygulamalarını kullanma niyetini etkileyen faktörler: Uluslararası bir karşılaştırma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 15*(2), 411-436.

Şahin, F. & Söylemez, C. (2021). Güdülenmiş tüketici yenilikçiliğinin dijital medya platformlarının algılanan tüketici temelli marka değeri ve marka tutumu üzerine etkisi: Covid-19 döneminde Netflix üzerine bir inceleme. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 58*, 301-331.

Şahin, F. & Söylemez, C. (2022). Giyilebilir teknoloji ürünlerinde faydacı ve hedonik değerin satın alma niyeti üzerindeki rolü: Tüketici yenilikçiliğinin düzenleyici etkisi. *Gaziantep University Jpurnal of Social Sciences, 21*(3), 1244-1269.

Şahin, M. A. (2013). *Kurumsal itibar ve değer ilişkisi: GSM sektörüne ait tüketici yanlı bir araştırma* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, Başkent Üniversitesi, Ankara.

Şendur, F. (2009). *İlişkisel pazarlama çerçevesinde müşteri değeri yaratmanın önemi: bankacılık*

sektöründe bir araştırma (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.

Şener, H. Y. (2010). *Banka sigortacılığında müşteri değerinin artırılmasına yönelik bir model önerisi* (Yayımlanmış Doktora Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü, Dumlupınar Üniversitesi,Kütahya.

Şener, H. Y. & Behdioğlu, S. (2013). Müşteri sadakati oluşturmada müşterinin algıladığı değer, memnuniyet ve rakip işletmeye geçme maliyeti: Bir spor merkezinde istatiksel uygulama. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19(1)* 30, 165-180.

Tek, Ö. B. (2006). *Pazarlamada değer yaratmak*. İstanbul: Hayat Yayıncılık.

Tekin, M. (2002). *Toplam kalite yönetimi*. Konya: Günay Ofset.

Tektaş, Ö. Ö. & Kavak, B. (2010). Endüstriyel ürünlerin satın alınması sürecinde tedarikçi ile olan ilişki kalitesinin algılanan değer üzerindeki etkisi: Beş yıldızlı otellerde bir araştırma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 21*(1), 51-63.

Tepe, R. & Taşkın, Ç. (2021). Endüstriyel pazarlamada fiyatlandırma mitleri üzerine betimsel bir araştırma. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Bilimler Dergisi, 22*(40), 153-182.

Torlak, Ö. & Özmen , M. (2013). *Pazarlama ilkeleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Tüfekçi, N. & Tüfekçi, K. (2006). Bankacılık sektöründe farklı olma üstünlüğünün ve müşteri sadakatinin yarattığı değer: Isparta ilinde bir uygulama.

Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2(4), 170-183.

Ürün çeşitliliği nedir. (2022, 13 Mayıs). Erişim adresi: https://www.netinbag.com/tr/business/what-is-product-diversification.html

Wilson, D. T. & Möller, K. (1988, September). *Buyer-Seller relationships: Alternative conceptualizations* [Sözlü bildiri]. IMP Conference (4th): Research Developments In International Marketing, University of Manchester Institute of Science and Technology, Manchester.

Yıldız, S. & Yıldız, S. E. (2011). Hizmet kalitesinin müşteri memnuniyetine etkisi: Kars'taki devlet ve üniversite hastaneleri'nde bir Araştırma. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetim Dergisi, 6*(2), 125-140.

Yüksel, B. (2007). Müşteri değeri ve farklılaşma başarısı. *İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 9*(4), 162-183.

Yüksel, H. (2002, Mart). Tedarik zinciri yönetiminde bilgi sistemlerinin önemi. *Sosyal Birimler Enstitüsü Dergisi, 4*(3), 20-38.

KAYNAKÇA

Afsar, B., F. Badir, Y., & Bin Saeed, B. (2014). Transformational leadership and innovative work behavior. *Industrial Management & Data Systems*, *114*(8), 1270-1300. https://doi.org/10.1108/IMDS-05-2014-0152

Afsar, B., Masood, M., & Umrani, W. A. (2019). The role of job crafting and knowledge sharing on the effect of transformational leadership on innovative work behavior. *Personnel Review*, *48*(5), 1186-1208. https://doi.org/10.1108/PR-04-2018-0133

Akram, T., Lei, S., Haider, M. J., & Hussain, S. T. (2020). The impact of organizational justice on employee innovative work behavior: Mediating role of knowledge sharing. *Journal of Innovation & Knowledge*, *5*(2), 117-129. https://doi.org/10.1016/j.jik.2019.10.001

Černe, M., Hernaus, T., Dysvik, A., & Škerlavaj, M. (2017). The role of multilevel synergistic interplay among team mastery climate, knowledge hiding, and job characteristics in stimulating innovative work behavior. *Human Resource Management Journal*, *27*(2), 281-299. https://doi.org/10.1111/1748-8583.12132

De Spiegelaere, S., Van Gyes, G., & Van Hootegem, G. (2016). Not All Autonomy is the Same. Different Dimensions of Job Autonomy and Their Relation to Work Engagement & Innovative Work Behavior. *Human Factors and Ergonomics in Manufacturing & Service Industries*, *26*(4), 515-527. https://doi.org/10.1002/hfm.20666

Janssen, O. (2000). Job demands, perceptions of effort-reward fairness and innovative work behaviour. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*,

73(3),287-302. https://doi.org/10.1348/096317900167038

Jong, J. P. J. (2007). *Individual Innovation: The connection between leadership and employees' innovative work behavior*. EIM Amsterdam, The Netherlands: https://pure.uva.nl/ws/files/4343764/52860_Jong_jeroen_de_Ind_innovation_JJO_cropped.pdf

De Jong, J., & Den Hartog, D. (2008). Innovative work behaviour: Measurement and validation. EIM Business and Policy Research, 3-23.

Kim, W., & Park, J. (2017). Examining Structural Relationships between Work Engagement, Organizational Procedural Justice, Knowledge Sharing, and Innovative Work Behavior for Sustainable Organizations. *Sustainability*, *9*(2), Article 2. https://doi.org/10.3390/su9020205

Li, H., Sajjad, N., Wang, Q., Muhammad Ali, A., Khaqan, Z., & Amina, S. (2019). Influence of Transformational Leadership on Employees' Innovative Work Behavior in Sustainable Organizations: Test of Mediation and Moderation Processes. *Sustainability*, *11*(6), Article 6. https://doi.org/10.3390/su11061594

Ma Prieto, I., & Pilar Pérez-Santana, M. (2014). Managing innovative work behavior: The role of human resource practices. *Personnel Review*, *43*(2), 184-208. https://doi.org/10.1108/PR-11-2012-0199

Madrid, H. P., Patterson, M. G., Birdi, K. S., Leiva, P. I., & Kausel, E. E. (2014). The role of weekly high-activated positive mood, context, and personality in innovative work behavior: A multilevel and interactional model. *Journal of Organizational Behavior*, *35*(2), 234-256. https://doi.org/10.1002/job.1867

Montani, F., Vandenberghe, C., Khedhaouria, A., & Courcy, F. (2020). Examining the inverted U-shaped relationship between workload and innovative work behavior: The role of work engagement and mindfulness. *Human Relations*, *73*(1), 59-93. https://doi.org/10.1177/0018726718819055

Rao Jada, U., Mukhopadhyay, S., & Titiyal, R. (2019). Empowering leadership and innovative work behavior: A moderated mediation examination. *Journal of Knowledge Management*, *23*(5), 915-930. https://doi.org/10.1108/JKM-08-2018-0533

Shanker, R., Bhanugopan, R., van der Heijden, B. I. J. M., & Farrell, M. (2017). Organizational climate for innovation and organizational performance: The mediating effect of innovative work behavior. *Journal of Vocational Behavior*, *100*, 67-77. https://doi.org/10.1016/j.jvb.2017.02.004

Yidong, T., & Xinxin, L. (2013). How Ethical Leadership Influence Employees' Innovative Work Behavior: A Perspective of Intrinsic Motivation. *Journal of Business Ethics*, *116*(2), 441-455. https://doi.org/10.1007/s10551-012-1455-7

KAYNAKÇA

1 Nolu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği. (1992, 26 Aralık). Resmi Gazete (Sayı: Mükerrer 21447). Erişim adresi:https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/21447_1.pdf 05.11.2023.

Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı. Erişim adresi: https://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/BOB%C4%B0_FRS/BOB%C4%B0%20FRS%202021%20S%C3%BCr%C3%BCm%C3%BC%20Finansal%20Tablolar%C4%B1/EK.pdf 05.11.2023.

Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Hesap Planı Taslağı. (2019). Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu. Erişim adresi: https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TFRS/EK2_Finansal%20Raporlama%20Standartlar%C4%B1na%20Uygun%20Hesap%20Plan%C4%B1%20Tasla%C4%9F%C4%B1.pdf 05.11.2023.

Küçük ve Mikro İşletmeler için Finansal Raporlama Standardı (2019). Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu. Erişim adresi: https://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/KUMI/KUMIFRS_%20Kurul_Karari.pdf 25.10.2023

Türkiye Muhasebe Standardı 16: Maddi Duran Varlıklar. Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu. Erişim adresi: https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TMS_TFRS_Setleri/2023/Kirmizi_Kitap/TMS__/TMS%2016.pdf 01.11.2023

Türkiye Muhasebe Standardı 23: Borçlanma Maliyetleri. Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu. Erişim adresi: https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TMS_TFRS_Setleri/2023/Kirmizi_Kitap/TMS__/TMS%2023.pdf 01.11.2023

Türkiye Muhasebe Standardı 36: Varlıklarda Değer Düşüklüğü. Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu. Erişim adresi: https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TMS_TFRS_Setleri/2023/Kirmizi_Kitap/TMS__/TMS%2036.pdf 01.11.2023

Vergi Usul Kanunu. (1961, 10,11,12 Ocak). Resmi Gazete (Sayı: 10703, 10704, 10705). Erişim adresi: https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.4.213.pdf 05.11.2023

KAYNAKÇA

Alkan Özcan, S. (2004), "Denizaşırı Çinliler": Nam-ı Diğer Çin Diasporası, Anlayış Dergisi, http://www.anlayis.net/makaleGoster.aspx?dergiid=12&makaleid=3480, (17.01.2023)

European Commission (2021), Atlas of Migration 2021, Luxembourg: Publications Office of the European Union.

EUROSTAT (2023a), Residence Permits - Statistics On Stock Of Valid Permits At The End of The Year, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index .php?title=Residence_permits_statistics_on_stock_of_valid_permits_at_the_end_of_the_year, (08.01.2023)

EUROSTAT (2023b), Migrant Integration Statistics - Active Citizenship, https://ec.europa.eu/ eurostat/statistic sexplained/index.php?title=Migrant_integration_statistics_-_active_citizenship#Naturalisation_rate, (08.01.2023)

Gönder, H. & Acar, A. (2020). Çin'de Sosyal Devlet Sorunsalı: Hukou Problemi, İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırma Dergisi, 9(1): 249-264.

History (2018), Chinese Exclusion Act, https://www.history.com/topics/immigration/chinese-exclu sion-act-1882, (10.01.2023)

Latham, K. & Bin, W. (2013), Chinese Immigration Into The EU: New Trends, Dynamics and Implications, Europe China Research and Advice Network, London.

Migration Policy Institute (2022), China's Rapid Rapid Development Has Transformed Its Migration Trends,

https://www.migrationpolicy.org/article/china-development-transformed-migration, (09.01.2023).

Plewa, P. & Stermšek, M. (2017). Labour Migration From China to Europe: Scope and Potential, International Labour Organization and International Organization for Migration.

Sluka, Nikolai, A., Andrei, K. & Pavel N. I. (2018), The Chinese Diaspora in the EU Countries, Baltic Region, 10(3): 80-95.

Statista (2023), Selected Countries With The Largest Number Of Overseas Chinese 2021, https://www.statista. com/statistics/279530/countries-with-the-largest-number-of-overseas-chinese/, (17.01.2023)

Yılmaz, H. Z. (2020). Çin'in Göçmenleri ve Göç Yönetimi: Küreselleşme Çağında Ulusal ve Uluslararası Göç Hareketleri, A. Cihan, İ. Ermağan, H. Genç (Ed.), Dünyada Göç Yönetimi ve Türkiye'nin Göçmenleri: Göçü Nasıl Yönetmeli?, Akademik Yayınlar, İstanbul: 195-218.

Zang, G. (2003). Migration of Highly Skilled Chinese to Europe: Trends and Perspective, International Migration, IOM, Vol (41) /3: 73-97.

DİJİTALLEŞME VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM ÜZERİNE GÜNCEL ARAŞTIRMALAR

Editörler

Prof. Dr. Cüneyt DUMRUL

Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, cdumrul@erciyes.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6787-2001

Doç.Dr. Zerrin KILIÇARSLAN

Kayseri Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Dış Ticaret Bölümü, zerrink@kayseri.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0905-3067

Doç.Dr. Yasemin DUMRUL

Kayseri Üniversitesi Develi Hüseyin Şahin Meslek Yüksekokulu, Büro Hizmetleri ve Sekreterlik Bölümü, ydumrul@kayseri.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5961-2931

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6637-00-9

Aralık 2023

Sayfa Düzeni/Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

1.BÖLÜM
DİJİTALLEŞME VE EKONOMİYE ETKİLERİ ÜZERİNE 1
Doç.Dr. Zerrin KILIÇARSLAN
Doç.Dr.Yasemin DUMRUL

2.BÖLÜM
DİJİTAL DÖNÜŞÜMÜN İŞSİZLİK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: YENİLİKÇİ AVRUPA ÜLKELERİ ÖRNEĞİ..... 28
Dr.Öğr.Üyesi Ahmet KÖSEOĞLU

3.BÖLÜM
DİJİTAL EKONOMİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA BAĞLAMINDA EMEK PİYASALARININ DÖNÜŞÜMÜ: GİG EKONOMİSİ ÖRNEĞİ 46
Doç.Dr. Nadide Sevil TÜLÜCE
Doç.Dr. Asuman KOÇ YURTKUR

4.BÖLÜM
DİJİTAL DÖNÜŞÜMÜN SÜRDÜRÜLEBİLİR REKABET GÜCÜ (AVANTAJI) ÜZERİNE ETKİSİ..... 73
Dr.Öğr.Üyesi Selma BÜYÜKKANTARCI TOLGAY

5.BÖLÜM
ÜRETİMDE DİJİTAL DÖNÜŞÜM..... 90
Prof.Dr. Emel KIZILKAYA AYDOĞAN
Doç.Dr. Yılmaz DELİCE
Dr.Öğr.Üyesi Salih HİMMETOĞLU

6.BÖLÜM
KAMU YÖNETİMİNDE DİJİTAL DÖNÜŞÜM: E-DEVLETTEN DİJİTAL DÖNÜŞÜM OFİSİNE 112
Öğr.Gör. Merve OĞUZHAN

7.BÖLÜM
FİNANSAL HİZMET SEKTÖRLERİNDE DİJİTALLEŞME.....136
Dr. Mustafa ÇEVİK
Doç.Dr. Dilek ŞAHİN ÇEVİK

8.BÖLÜM
MOBİLYA SEKTÖRÜNDE DİJİTAL DÖNÜŞÜM ÜZERİNE GÜNCEL GELİŞMELER.....154
Doç.Dr.Tuğba ANDAÇ GÜZEL
Dr.Öğr.Üyesi Güllü AKKAŞ

9.BÖLÜM
DİJİTAL DÖNÜŞÜMÜN YENİ SEYİR DENEMESİ: NETFLİX'TE YER ALAN İNTERAKTİF ÇOCUK FİLMLERİ.....173
Doç.Dr. Fikret YAZICI
Öğr.Gör. Canan APAK

10.BÖLÜM
YEREL MEDYADA DİJİTAL HABERCİLİĞİN DÖNÜŞÜMÜ: KAYSERADAR ÖRNEĞİ.....195
Doç.Dr. Fikret YAZICI
Öğr.Gör. Emel DURSUN

KAYNAKÇA

Abbasabadi, H. M., & Soleimani, M. (2021). Examining the effects of digital technology expansion on Unemployment: A cross-sectional investigation. Technology in Society, 64, 101495.

Afonasova, M. A., Panfilova, E. E., Galichkina, M. A., & Ślusarczyk, B. (2019). Digitalization in economy and innovation: The effect on social and economic processes. Polish journal of management studies, 19(2), 22-32.

Ahmadova, G., Delgado-Márquez, B. L., Pedauga, L. E., & Leyva-de la Hiz, D. I. (2022). Too good to be true: The inverted U-shaped relationship between home-country digitalization and environmental performance. Ecological Economics, 196, 107393.

Aly, H. (2020). Digital transformation, development and productivity in developing countries: is artificial intelligence a curse or a blessing?. Review of Economics and Political Science, 7(4), 238-256.

Amuso, V., Poletti, G., & Montibello, D. (2019). The digital economy: Opportunities and challenges. Global Policy, 11(1), 124-127.

Arı Kovancı, Y. & Sapancalı, F. (2022). The Impact of Digitalisation on Employment: A Study on Occupations Classified by Skill Levels in Turkey. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 24 (43), 1031-1050 .

Aubert-Tarby, C., Escobar, O. R., & Rayna, T. (2018). The impact of technological change on employment: The case of press digitisation. Technological forecasting and social change, 128, 36-45.

Bahrini, R., & Qaffas, A. A. (2019). Impact of information and communication technology on economic growth: Evidence from developing countries. Economies, 7(1). https://doi.org/10.3390/economies7010021

Balsmeier, B., & Woerter, M. (2019). Is this time different? How digitalization influences job creation and destruction. Research policy, 48(8), 103765.

Brodny, J., & Tutak, M. (2022). Analyzing the level of digitalization among the enterprises of the European Union member states and their impact on economic growth. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, *8*(2), 70.

Brynjolfsson, E. & McAfee, A. (2011): Race against the machine: How the digital revolution is accelerating innovation, driving productivity, and irreversibly transforming employment and the economy. Lexington, MA, Digital Frontier Press, 9.

Chen, L., Lu, Y., Meng, Y., & Zhao, W. (2023). Research on the nexus between the digital economy and carbon emissions-Evidence at China's province level. Journal of Cleaner Production, 413, 137484.

Cirillo, V., Evangelista, R., Guarascio, D., & Sostero, M. (2021). Digitalization, routineness and employment: An exploration on Italian task-based data. *Research Policy*, *50*(7), 104079.

Colecchia, A., & Schreyer, P. (2002). ICT investment and economic growth in the 1990s: is the United States a unique case?: a comparative study of nine OECD countries. Review of Economic Dynamics, 5(2), 408-442.

Czernich, N., Falck, O., Kretschmer, T., & Woessmann, L. (2011). Broadband infrastructure and economic growth. The Economic Journal, 121(552), 505-532.

Dahlman, C., Mealy, S., & Wermelinger, M. (2016). Harnessing the digital economy for developing countries. OECD Development Centre Working Papers, No: 334, https://doi.org/10.1787/4adffb24-en

Dai, X. (2021). Impact of "Internet plus" on manufacturing upgrading Based on evidence from Chinese manufacturing. In E3S Web of Conferences (Vol. 235, p. 03045). EDP Sciences.

Dimelis, S. P., & Papaioannou, S. K. (2010). FDI and ICT effects on productivity growth: A comparative analysis of developing and developed countries. The European Journal of Development Research, 22, 79-96.

Eurofound, (2019) https://www.eurofound.europa.eu/en/employment-impact-digitalisation

Evangelista, R., Guerrieri, P., & Meliciani, V. (2014). The economic impact of digital technologies in Europe. Economics of Innovation and new technology, 23(8), 802-824.

Gal, P., Nicoletti, G., Renault, T., Sorbe, S., & Timiliotis, C. (2019). Digitalisation and productivity: In search of the holy grail–Firm-level empirical evidence from EU countries. OECD Working Paper, No: 1533. https://www.oecd-ilibrary.org/content/paper/5080f4b6-en

Gomes, S., Lopes, J. M., & Ferreira, L. (2022). The impact of the digital economy on economic growth: The case of OECD countries. Revista de Administração Mackenzie, 23(6), 1-31.

Gupta, S., & Gupta, P. (2018). Digitization for reliable and efficient manufacturing. Life Cycle Reliability and Safety Engineering, 7, 245-250.

Habibi, F., & Zabardast, M. A. (2020). Digitalization, education and economic growth: A comparative analysis of Middle East and OECD countries. Technology in Society, 63, 101370.

Ivanitskaia, V. (2022). The impact of digitalization on unemployment: the case of the Nordic countries. Proceedings of the European Union's Contention in the Reshaping Global Economy, 55-67.

Jurayevich, M. B., & Bulturbayevich, M. B. (2020). The impact of the digital economy on economic growth. International Journal on Integrated Education, 3(6), 16-18.

Khan, S., Khan, S., & Aftab, M. (2015). Digitization and its impact on economy. International Journal of Digital Library Services, 5(2), 138-149.

Kolko, J. (2012). Broadband and local growth. Journal of Urban Economics, 71(1), 100-113.

Lange, S., Pohl, J., & Santarius, T. (2020). Digitalization and energy consumption. Does ICT reduce energy demand?. Ecological economics, 176, 106760.

Li, Y., Dai, J., & Cui, L. (2020). The impact of digital technologies on economic and environmental performance in the context of industry 4.0: A moderated mediation model. International Journal of Production Economics, 229, 107777.

Li, Z., & Wang, J. (2022). The dynamic impact of digital economy on carbon emission reduction: evidence city-level empirical data in China. Journal of Cleaner Production, 351, 131570.

Lu, F. C., & Jin, H. (2020). Does internet promote product upgrading of manufacturing enterprises. An analysis based on technical sophistication view. Financ. Trade Econ, 5, 99-115.

Ma, Q., Tariq, M., Mahmood, H., & Khan, Z. (2022). The nexus between digital economy and carbon dioxide emissions in China: The moderating role of investments in research and development. Technology in Society, 68, 101910.

Mentsiev, A. U., Engel, M. V., Tsamaev, A. M., Abubakarov, M. V., & Yushaeva, R. S. (2020, March). The concept of digitalization and its impact on the modern economy. In International Scientific Conference" Far East Con"(ISCFEC 2020) (pp. 2960-2964). Atlantis Press.

Mgadmi, N., Moussa, W., Béjaoui, A., Sadraoui, T., & Afef, G. (2021). Revisiting the nexus between digital economy and economic prosperity: evidence from a comparative analysis. Journal of Telecommunications and the Digital Economy, 9(2), 69-91.

Mićić, L. (2017). Digital transformation and its influence on GDP. Economics-Innovative and Economıcs Research Journal, *5*(2), 135-147.

Mura, P. O., & Donath, L. E. (2023). Digitalisation and Economic Growth in the European Union. Electronics, 12(7), 1718.

Myovella, G., Karacuka, M., & Haucap, J. (2020). Digitalization and economic growth: A comparative analysis of Sub-Saharan Africa and OECD economies. Telecommunications Policy, 44(2), 101856.

Nakatani, R. (2021). Total factor productivity enablers in the ICT industry: A cross-country firm-level analysis. Telecommunications Policy, 45(9), 102188.

Nucci, F., Puccioni, C., & Ricchi, O. (2023). Digital technologies and productivity: A firm-level investigation. Economic Modelling, 128, 106524.

OCED (2020). *OECD Digital Economy Outlook 2020*. OECD Publishing.

OECD (2014) Measuring the Digital Economy

Oloyede, A., Fark, N., Noma, N., & Tebep, E. (2023). Measuring the Impact of the Digital Economy in Developing Countries: A Systematic Review and Meta-Analysis. Available at SSRN 4106167.

Pan, W., Xie, T., Wang, Z., & Ma, L. (2022). Digital economy: An innovation driver for total factor productivity. Journal of Business Research, 139, 303-311.

Pradhan, R. P., Mallik G, & Bagchi,T.P. (2018). Information communication technology (ICT) infrastructure and economic growth: A causality evinced by cross-country panel data, IIMB Management Review, 30(1), 91-103.

Qiang, C. Z.-W., & Rossotto, C. M. (2009). Economic impacts of broadband. In Information and Communications for Development, Extending Reach and Increasing Impact, World Bank, Washington D.C, pp. 35–50.

Rehman, N. U., & Nunziante, G. (2023). The effect of the digital economy on total factor productivity in European regions. Telecommunications Policy, 47(10), 102650.

Rong, K. (2022). Research agenda for the digital economy: an IBCDE framework. Journal of Digital Economy, 1(1), 20-31.

Rouse, M. (2016). Digital Economy. Newton: Techtarget. URL: http://searchcio. techtarget. com/definition/digitaleconomy.

Saatçi, M., & Dumrul, Y. (2011). Çevre kirliliği ve ekonomik büyüme ilişkisi: Çevresel kuznets eğrisinin Türk ekonomisi için yapisal kirilmali eş-bütünleşme yöntemiyle tahmini. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, (37), 65-86.

Salahuddin, M., Alam, K. (2016). Information and Communication Technology, electricity consumption and economic growth in OECD countries: A panel data analysis, International Journal of Electrical Power & Energy Systems, 76: 185-193.

Sassi, S., & Goaied, M. (2013). Financial development, ICT diffusion and economic growth: lessons from MENA region, Telecommunications Policy, 37, 252-261.

Sepehrdoust, H., & Ghorbanseresht, M. (2019). Impact of information and communication technology and financial development on economic growth of OPEC developing economies. Kasetsart Journal of Social Sciences, 40(3), 546-551.

Shivajee, V., Singh, R. K., & Rastogi, S. (2019). Manufacturing conversion cost reduction using quality control tools and digitization of real-time data. Journal of Cleaner Production, 237, 117678.

Solomon, E. M., & van Klyton, A. (2020). The impact of digital technology usage on economic growth in Africa. Utilities policy, 67, 101104.

Tapscott, D. (1996). The Digital Economy: Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence New York: McGraw-Hill,

Truong, T. C. (2022). The impact of digital transformation on environmental sustainability. Advances in Multimedia, 2022, 1-12

Wang, J., Wang, K., Dong, K., & Shahbaz, M. (2022). How does the digital economy accelerate global energy justice? Mechanism discussion and empirical test. *Energy Economics*, *114*, 106315.

Wen, H., Lee, C. C., & Song, Z. (2021). Digitalization and environment: how does ICT affect enterprise environmental performance?. Environmental Science and Pollution Research, 28(39), 54826-54841

Xia, L., Baghaie, S., & Sajadi, S. M. (2023). The digital economy: Challenges and opportunities in the new era of technology and electronic communications. Ain Shams Engineering Journal, 102411.

Yousefi, A. (2011). The impact of Information and Communication Technology on Economic Growth: Evidence from Developed and Developing Countries. Economics of Innovation and New Technology, 20(6), 581-596.

Zhang, J., Cui, H., Yang, A. L., Gu, F., Shi, C., Zhang, W., & Niu, S. (2023b). An intelligent digital twin system for paper manufacturing in the paper industry. Expert Systems with Applications, 120614.

Zhang, W., Liu, X., Wang, D., & Zhou, J. (2022). Digital economy and carbon emission performance: Evidence at China's city level. Energy Policy, 165, 112927.

Zhang, W., Xu, N., Li, C., Cui, X., Zhang, H., & Chen, W. (2023a). Impact of digital input on enterprise green productivity: Micro evidence from the Chinese manufacturing industry. Journal of Cleaner Production, 414, 137272.

Zhong, S., Shen, H., Niu, Z., Yu, Y., Pan, L., Fan, Y., & Jahanger, A. (2022). Moving towards Environmental Sustainability: Can Digital Economy Reduce Environmental Degradation in China?. International Journal of Environmental Research and Public Health, 19(23), 15540.

Zhou, J., & Liu, W. (2024). Carbon Reduction Effects of Digital Technology Transformation: Evidence from the Listed Manufacturing Firms in China. Technological Forecasting and Social Change, 198, 122999.

İnternet Kaynakları

Peña-López, I. (2017). Digital Spillover. Measuring the true impact of the Digital Economy. http://www.huawei.com/minisite/gci/en/digital-spillover/files/gci_digital_spillover.pdf

Potts, (2016) 5 Characteristics of the Digital Economy and What It Means for O&G https://blogs.sap.com/2016/03/08/5-characteristics-of-the-digital-economy-and-what-it-means-for-og/

IR Team, The Importance of the Digital Economy, https://www.ir.com/guides/the-importance-of-the-digital-economy

El-Darwiche, B., Friedrich, R. Koster, A., & Singh M. (2013). Digitization for economic growth and job creation Regional and industry perspectives, Booz and Company, https://www.strategyand.pwc.com/m1/en/reports/digitization-for-economic-growth-and-job-creation.pdf

Olmstead, L. (2022). Digital Transformation in Manufacturing in 2024 (+8 Examples) https://whatfix.com/blog/digital-transformation-in-manufacturing/

KAYNAKÇA

(Maggie) Fu, X., Bao, Q., Xie, H., & Fu, X. (2021). Diffusion of industrial robotics and inclusive growth: Labour market evidence from cross country data. *Journal of Business Research*, *122*(June 2020), 670–684. https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2020.05.051

Acemoglu, D., & Autor, D. H. (2011). Skills, tasks and technologies: Implications for employment and earnings. In D. Card & O. Ashenfelter (Eds.), *Handbook of Labor Economics 4B* (pp. 1043–1071). North-Holland.

Acemoglu, D., & Restrepo, P. (2020). Robots and jobs: Evidence from US labor markets. *Journal of Political Economy*, *128*(6), 2188–2244. https://doi.org/10.1086/705716

Aghion, P., Antonin, C., Bunel, S., & Jaravel, X. (2020). What are the labor and product market effects of automation?New evidence from France. In *CEPR Discussion Paper* (Issue No. 14443). https://scholar.harvard.edu/aghion/publications/what-are-labor-and-product-market-effects-automation-new-evidence-france

Aghion, P., & Howitt, P. (1992). A Model of Growth Through Creative Destruction. *Econometrica*, *60*(2), 323–351.

Autor, D. H. (2015). Why are there still so many jobs? The history and future of workplace automation. *Journal of Economic Perspectives*, *29*(3), 3–30.

Ballestar, M. T., Camiña, E., Díaz-Chao, Á., & Torrent-Sellens, J. (2021). Productivity and employment effects of digital complementarities. *Journal of Innovation and Knowledge*, *6*(3), 177–190. https://doi.org/10.1016/j.jik.2020.10.006

Bertani, F., Raberto, M., & Teglio, A. (2020). The productivity and unemployment effects of the digital transformation: an empirical and modelling assessment. *Review of Evolutionary Political Economy*, *1*(3), 329–355. https://doi.org/10.1007/s43253-020-00022-3

Borjas, G. J., & Freeman, R. B. (2019). From immigrants to robots: The changing locus of substitutes for workers. *RSF: The Russell Sage Foundation Journal of the Social Sciences*, *5*(5), 22–42. https://doi.org/10.7758/rsf.2019.5.5.02

Dağlı, İ. (2021). Will Workers be Unemployed Because of Robots? A Meta-Analysis on Technology and Employment. *Sosyoekonomi*, *29*(50), 485–501. https://doi.org/10.17233/sosyoekonomi.2021.04.22

Dengler, K., & Matthes, B. (2018). The impacts of digital transformation on the labour market: Substitution potentials of occupations in Germany. *Technological Forecasting and Social Change*, *137*(October 2017), 304–316. https://doi.org/10.1016/j.techfore.2018.09.024

Du, Y., & Wei, X. (2022). Technological change and unemployment: evidence from China. *Applied Economics Letters*, *29*(9), 851–854. https://doi.org/10.1080/13504851.2021.1896666

Emsen, S. Ö. (1999). Kapitalist Kentleşme ve Marksist Yedek Sanayi Ordusu: Analitik Bir Bakış. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, *13*(1), 161–172.

European Commission. (2022). *European Innovation Scoreboard 2022*.

Feldmann, H. (2013). Technological unemployment in industrial countries. *Journal of Evolutionary Economics*, *23*(5), 1099–1126. https://doi.org/10.1007/s00191-013-0308-6

Filippi, E., Bannò, M., & Trento, S. (2023). Automation technologies and their impact on employment: A review, synthesis and future research agenda. *Technological Forecasting and Social Change*, *191*(February 2022), 122448. https://doi.org/10.1016/j.techfore.2023.122448

Focacci, C. N. (2021). Technological unemployment, robotisation, and green deal: A story of unstable spillovers in China and South Korea (2008–2018). *Technology in Society*, *64*(January), 101504. https://doi.org/10.1016/j.techsoc.2020.101504

Frey, C. B., & Osborne, M. A. (2017). The future of employment: How susceptible are jobs to computerisation? *Technological Forecasting and Social Change*, *114*, 254–280. https://doi.org/10.1016/j.techfore.2016.08.019

Griliches, Z. (1990). Patent Statistics as Economic Indicators□: A Survey. *Journal of Economic Literature*, *28*, 1661–1707.

Grossman, G. M., & Helpman, E. (1991). *Innovation and Growth in the Global Economy*. MIT Press.

Gujarati, D. N. (2010). *Temel ekonometri (Çev. Ümit Şenesen ve Gülay G. Şenesen*. Literatu□r Yayıncılık.

Han, V. (2021). The impact of technological growth and education spending on unemployment□: Evidence from a panel ARDL-PMG approach. *Journal of Entrepreneurship and Innovation Management*, *10*(2), 1–22.

Im, K. S., Pesaran, M. H., & Shin, Y. (2003). Testing for unit roots in heterogeneous panels. *Journal of Econometrics*, *115*(1), 53–74. https://doi.org/10.1016/S0304-4076(03)00092-7

Kao, C. (1999). Spurious regression and residual-based tests for cointegration in panel data. *Journal of Econometrics*, *90*(1), 1–44. https://doi.org/10.1016/S0304-4076(98)00023-2

Keynes, J. M. (1930). Economic possibilities for our grandchildren. In *Essays in persuasion* (pp. 358–374). Macmillian. https://doi.org/10.4337/9781788118569.00035

Kortum, S. (1997). Research, Patenting, and Technological Change. *Econometrica*, *65*(6), 1389–1419.

Leigh, N. G., Kraft, B., & Lee, H. (2020). Robots, skill demand and manufacturing in US regional labour markets. *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*, *13*(1), 77–97. https://doi.org/10.1093/cjres/rsz019

Levin, A., Lin, C. F., & Chu, C. S. J. (2002). Unit root tests in panel data: Asymptotic and finite-sample properties. *Journal of Econometrics*, *108*(1), 1–24. https://doi.org/10.1016/S0304-4076(01)00098-7

Matuzeviciute, K., Butkus, M., & Karaliute, A. (2017). Do technological innovations affect unemployment? Some empirical evidence from European countries. *Economies*, *5*(4), 1–19. https://doi.org/10.3390/economies5040048

Mirzaei Abbasabadi, H., & Soleimani, M. (2021). Examining the effects of digital technology expansion on Unemployment: A cross-sectional investigation. *Technology in Society*, *64*(December 2020), 101495. https://doi.org/10.1016/j.techsoc.2020.101495

Mutascu, M. (2021). Artificial intelligence and unemployment: New insights. *Economic Analysis and Policy*, *69*, 653–667. https://doi.org/10.1016/j.eap.2021.01.012

Ni, B., & Obashi, A. (2021). Robotics technology and firm-level employment adjustment in Japan. *Japan and the World Economy*, *57*(December 2020), 101054. https://doi.org/10.1016/j.japwor.2021.101054

OECD. (2023). *Patents by technology: Patents - total and technology domains*. http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=PATS_IPC

Pakes, A., & Griliches, Z. (1984). Patents and R&D at the firm level: A First Report. In Z. Griliches (Ed.), *R&D, Patents, and Productivity* (pp. 55–72). University of Chicago Press. https://doi.org/10.1016/0165-1765(80)90136-6

Pedroni, P. (1999). Critical values for cointegration tests in heterogeneous panels with multiple regressors. *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, *61*(SUPPL.), 653–670. https://doi.org/10.1111/1468-0084.61.s1.14

Pesaran, M. H., Shin, Y., & Smith, R. P. (1999). Pooled Mean Group Estimation of Dynamic Heterogeneous Panels. *Journal of the American Statistical Association*, *94*(446), 621–634. https://doi.org/10.1080/01621459.1999.10474156

Piva, M., & Vivarelli, M. (2018). Is innovation destroying jobs? Firm-level evidence from the EU. *Sustainability*, *10*(4), 1–16. https://doi.org/10.3390/su10041279

Romer, P. M. (1990). Endogenous Technological Change. *Journal of Political Economy*, *98*(5), 71–102.

Schmookler, J. (1966). *Invention and Economic Growth*. Harvard University Press. http://www.hup.harvard.edu/catalog.php?isbn=9780674432833

Schumpeter, J. A. (1912). *The Theory of Economic Development: An Inquiry Into Profits, Capital, Credit, Interest, and the Business Cycle (1934)*. Harvard Economic Studies.

Van Reenen, J. (1997). Employment and Technological Innovation□: Evidence from U.K. Manufacturing Firms. *Journal of Labor Economics*, *15*(2), 255–284.

Van Roy, V., Vértesy, D., & Vivarelli, M. (2018). Technology and employment: Mass unemployment or job creation? Empirical evidence from European patenting firms. *Research Policy*, *47*(9), 1762–1776. https://doi.org/10.1016/j.respol.2018.06.008

WIPO. (2018). *Intellectual Property Statistics, Global statistics on the PCT System, PCT System top applicant list*. http://www.wipo.int/ipstats/en/

Zeira, J. (1998). Workers, machines, and economic growth. *The Quarterly Journal of Economics*, *113*(4), 1091–1117.

KAYNAKÇA

Abendin, S., & Duan, P. (2021). International Trade And Economic Growth İn Africa: The Role Of The Digital Economy. Cogent Economics & Finance, 9(1), 1911767.

Acuner, S., & Acuner, E. (2017). Turizmde Paylaşım Ekonomisi ve Vergilendirilmesi. Journal of Tourism and Gastronomy Studies, 5 (12), 188-212.

Ahmad, N. & P. Schreyer (2016), Measuring GDP in a Digitalised Economy, OECD Statistics Working Papers, No. 2016/07, https://doi.org/10.1787/5jlwqd81d09r-en. https://www.oecd.org/dev/Measuring-GDP-in-a-digitalised-economy.pdf .

Aloisi, A. (2016). Commoditized Workers. Case Study Research on Labour Law Issues Arising from a Set of "on-Demand/Gig Economy" Platforms. Comparative Labor Law & Policy Journal. 37(3):653-690.

Alves, J. (2018). The Sinful Side Of Taxation: Is it Possible To Satisfy The Government Hunger For Revenues While Promoting Economic Growth?. REM Working Paper, 057-2018.

Andreeva, L. Y., Epifanova, T. V., Andreeva, O. V., & Orobinsky, A. S. (2018). Competency-Based Management in A System Of Sustainable Development Of Banks, Financial And Technology Companies. In Contemporary Issues in Business And Financial Management İn Eastern Europe (Pp. 49-59). Emerald Publishing Limited.

Aniqoh, N. A. F. A. (2020). The Role of Digital Economy to Enhancing Sustainable Economic Development. International Journal Of Social Science And Business, 4(4): 519-527.

APEC, (2019). Economic Policy Report 2019 □ Measuring the Digital Economy . https://www.apec.org/docs/default-source/publications/2019/11/2019-apec-economic-policy-report/toc/annex-a---measuring-the-digital-economy.pdf?sfvrsn=8b2eb0b_1 .

Awli, O., & Lau, E. (2023). Digital and Sharing Economy for Sustainable Development: A Bibliometric and Systematic Review. Economies, 11(4):105-118

Bajwa, U. vd., (2018). Towards an Understanding of Workers' Experiences in the Global Gig Economy. Global Migration & Health Initiative, Toronto.

Baller, S., Dutta, S. & Lanvin, B. (2016). The Global Information Technology Report 2016 Innovating in the Digital Economy, World Economic Forum, Geneva, https://www.weforum.org/reports/the-global-informationtechnology-report-2016

Beytar, E., (2023). Platform Çalışması: Çalışan Statüsünün Belirlenmesi Sorunu. İMHFD, C. 8, S. 1: 239-266.

Bhorat, H., & Lundall, P. (2004). Employment And Labour Market Effects Of Globalization: Selected Issues For Policy Management. Employment Analysis Unit, Employment Strategy Department, International Labour Office.

Biçerli, M.K. (2011). Çalışma Ekonomisi, İstanbul: Beta Yayınları, 6. Baskı.

Bukht, R., & Heeks, R. (2017). Defining, Conceptualising And Measuring The Digital Economy. Development Informatics Working Paper, (68).

Chappa, C., Varghese, M., & Chandler, K. (2017). Shaping the Gig Economy. Northeast Business & Economics Association Proceedings, Faculty Works: Business. 29: 70-74.

Ciğdem, S. (2019). Endüstri 4.0 ve Dijital Emek Platformlarının İnsana Yakışır İş Bağlamında Değerlendirilmesi. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 77: 157-199. https://doi.org/10.26650/jspc.2019.77.0018

Coe, N. M., Jones, K. & Ward, K. (2010). The Business of Temporary Staffing: A Developing Research Agenda. Geography Compass, 8 (4):1055–1068. doi: 10.1111/j.1749-8198.2010.00360.x

Dey, C., Ture, R. S., & Ravi, S. (2022). Emerging World of Gig Economy: Promises and Challenges in the Indian Context". NHRD Network Journal. 15 (1): 71-82. doi: 10.1177/26314541211064717

Dikkaya, M., & Aytekin, İ. (2019). Bilgi İletişim Teknolojileri ve Dijital Ekonomi: Avrupa Birliği ve Türkiye Arasında Bir Karşılaştırma. Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi, 54(3), 1279-1299.

Donovan, S. A., Bradley, D. H. & Shimabukuro, J. O. (2016). What Does the Gig Economy Mean for Workers? Congressional Research Service: Report. 1–16.

Dunn, M. (2018). Making Gigs Work: Career Strategies, Job Quality and Migration ın The Gig Economy. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Kuzey Karolina Üniversitesi

Durward, D., Blohm, I. & Leimeister, J. M. (2016). Principal Forms of Crowdsourcing and Crowd Work. The Digital Economy and the Single Market (Eds. Wobbe, W., Bova, E. and Dragomirescu-Gaina, C.). The European Parliament. Triptyque. Belgium.

Erdoğan, E. & Çiğdem, S. (2018) Gig Ekonomisi ve Freelance İşgücünün Yükselişi: Freelancer. Com Üzerinden Bir Değerlendirme. Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Seçme yazılar-II, 229.

Fairwork Gig Economy. Fair.work. (2021). Erişim tarihi Nisan, 2023, https://www.fairwork.gov.au/find-help-for/independent-contractors/gig-economy

Florisson, R. & Mandl, I. (2018). Platform Work: Types and Implications for Work and Employment– Literature Review. European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions. Dublin.

Frey, Carl Benedikt, & Michael A. Osborne. 2017. The Future of Employment: How Susceptible Are Jobs to Computerisation?. Technological Forecasting and Social Change 114 (January): 254–280.

Friedman, G. (2014). Workers without Employers: Shadow Corporations and The Rise of The Gig Economy. Review of Keynesian Economics 2: 171-188.

Gleim, M.R., Johnson'a C. M., & Lason, S. J. (2019). A Multi-Group Examination of Gig Economy Workers' Perception. Journal of Business Research, 98:142-152.

Görmüş, A. (2020). Gig Ekonomisinde İstihdam ve Endüstri İlişkileri: İstihdam Statüsünden Kaynaklanan Zorluklar, Sosyal Güvenlik Dergisi. Aralık,10/2: 227-244.

Graham, Mark &Woodcock, Jamie (2018). Towards a Fairer Platform Economy: Introducing the Fairwork Foundation. Alternate Routes, 29 pp. 242–253.

Gross, S.-A. (2018). Well-Being and Mental Health in the Gig Economy. London: University of Westminster Press. DOI: https://doi.org/10.16997/book32

Harris, B. (2017). Uber, Lyft, and Regulating the Sharing Economy. Seattle University Law Review, 41:269–285.

Huws, U., Spencer, N., Syrdal, D., Holts, K. (2017). Work in the European Gig Economy: Research Results from the UK, Sweden, Germany, Austria, the Netherlands, Switzerland and Italy, FEPS, UniGlobal and University of Hertfordshire.

Hyman, R. (2015). Three Scenarios for Industrial Relations in Europe. International Labour Review. 154(1): 5-15.

ILO, 2021. Why Would Labour Productivity Surge During A Pandemic?. https://ilostat.ilo.org/why-would-labour-productivity-surge-during-a-pandemic/

ILO, 2023. World Employment and Social Outlook. https://www.ilo.org/global/research/global-reports/weso/WCMS_865332/lang--en/index.htm .

Jovanović, M., Dlačić, J., & Okanović, M. (2018). Digitalization And Society's Sustainable Development–Measures And Implications. Zbornik Radova Ekonomskog Fakultet Au Rijeci, 36 (2), 905–928.

Kalleberg, A. L. & Dunn, M. (2016). Good Job, Bad Jobs in the Gig Economy. Perspectives on Work, 10-14.

Karamustafa E. Y., & Alkan, D.P., (2021). Geleceğin İstihdamı Gig Çalışanı: Dönüşen Örgüt Yapıları ve İnsan Kaynakları Uygulamaları 8. Örgütsel Davranış Kongresi Bildiriler Kitabı, 5-6 Kasım 2021 :87-99.

Kassi, O. & Lehdonvirta, V. (2018). Online Labour Index: Measuring the Online Gig Economy for Policy and Research. Technological Forecasting and Social Change 137: 241-248.

Katz, L. & A. Krueger (2016), "The Rise and Nature of Alternative Work Arrangements in the United States, 1995-2015", NBER Working Paper, No. 22667, National Bureau of Economic Research, Cambridge, MA, http://dx.doi.org/10.3386/w22667.

Katz, R. (2017). Social and Economic Impact of Digital Transformation on the Economy. International Telecommunications Union, 41.

Kesici, M.R. (2013). Emek Piyasaları. Dipnot Yayınları, Ankara.

Khan, A., & Ximei, W. (2022). Digital economy and environmental sustainability: Do Information Communication and Technology (ICT) and economic complexity matter?. International Journal of Environmental Research and Public Health, 19(19), 12301.

Kiracı, H., & Sıtkı, M. (2017). Yeni Nesil Bir Ekonomik Sistemin Ülkemizdeki Potansiyeli: Paylaşım Ekonomisindeki İş Modeli Örneklerinin İrdelenmesi. Uluslararası Afro-Avrasya Araştırmaları Dergisi, 2(4), 16.

Krueger, A. (2018), Reflections on Dwindling Worker Bargaining Power and Monetary Policy, https://www.kansascityfed.org/~/media/files/publicat/sympos/2018/papersandhandouts/8241 80824kruegerremarks.pdf?la=en.

Kuhn, K.M. & Galloway, T.L. (2019). Expanding Perspectives on Gig Work and Gig Workers. Journal of Managerial Psychology, 34 (4): 186-191.

Kurniawati, M. A. (2021). ICT Infrastructure, Innovation Development And Economic Growth: A Comparative Evidence Between Two Decades in OECD Countries. International Journal Of Social Economics, 48(1), 141-158.

Küçük, N. & Tınaz, P. (2022). Gig Ekonomide Psikososyal Riskler "Nitel Bir Analiz". Beykoz Akademi Dergisi, 10 (1), 103-126. DOI: 10.14514/BYK.m.26515393.2022.10/1.103-126

Lall, S. (2002). The Employment Impact of Globalization in Developing Countries, QEH Working Paper Series, QEHWPS93, Oxford University.

Lepanjuuri, K., Wishart R., & Cornick P. (2018). The Characteristics of Those ın The Gig Economy Final Report. Energy & Industrial Strategy, February.

Lucero Ortiz, A., Rodríguez, J. C., & Gómez, M. (2020). E-Commerce Development in Europe: A Panel Data Analysis 2003–2017.

Manyika, J., Lund, S., Bughin, J., Robinson, K., Mischke, J., & Mahajan, D. (2016). Independent Work: Choice, Necessity, and The Gig Economy. https://www.mckinsey.com/ global-themes/employment-and-growth/independent-work-choice-necessity-and-the gigeconomy.

OECD (2015a), OECD Digital Economy Outlook 2015, OECD Publishing, Paris.

OECD (2019), Tax Challenges Arising From Digitalisation-Interim Report 2019, Inclusive Framework On BEPS, OECD/G20 Base Erosion And Profit Shifting Project, OECD Publishing, Paris.

OECD Digital Economy Outlook 2020. https://www.oecd.org/digital/oecd-digital-economy-outlook-2020-bb167041-en.htm.

Rosenblat, A. (2018). Uberland: How Algorithms Are Rewriting The Rules Of Work, Oakland, CA: The University of California Press

Rui, F., Chen, S., & Meixian, T. (2017). Research On The Relationship Between China's Banking Market Structure And Financial Stability. Innovatıon And Management.

Schmidt, F.,A. (2017).Digital Labour Markets in the Platform Economy Mapping the Political Challenges of Crowd Work and Gig Work, January, Publisher: Friedrich-Ebert-Stiftung ISBN: 978-3-95861-745-2

Schmidt, F.A.(2013). The Good, the Bad and the Ugly: Why Crowdsourcing Needs Ethics, in: Third International Conference on Cloud and Green Computing (CGC), 531–35

Skvarciany, V., & Jurevičienė, D. (2022). Does digital economy promote sustainable development: Case of EU countries?. Panoeconomicus. 1-25.

Song, M., Zheng, C., & Wang, J. (2022). The Role Of Digital Economy in China's Sustainable Development in A Post-Pandemic Environment. Journal Of Enterprise Information Management, 35(1), 58-77.

Stewart, A. & Stanford, J. (2017). Regulating Work in The Gig Economy: What Are The Options? Economic and Labour Relations Review 28(3) :420-437.

Şen, G. & Bütün, E., (2021) Covid-19 Salgınının Havacılık Sektörüne Etkisi: Gig Ekonomisi Alternatifi. Havacılık Araştırmaları Dergisi 106 – 127, Cilt: 3 Sayı: 1:176-84

Şen, G., Arslan, A. H., & Bütün, E. (2020). Gig Ekonomisinin Havacılık Sektöründeki Geleceği, Havacılık Araştırmaları Dergisi,Cilt: 2 Sayı: 1: 58 – 74

Teplova, T. V., & Shabalin, P. G. (2017). Preferred Stocks As Instrument For Sustainable Development: Valuation Aspects. In Proceedings Of The 30th International Business Information Management Association Conference, IBIMA 2017-Vision 2020: Sustainable Economic Development, Innovation Management, and Global Growth (pp. 1728-1737).

Todolí-Signes, A. (2017). The 'Gig Economy': Employee, Self-Employed or the Need for a Special Employment Regulation? Transfer: European Review of Labour and Research. ETUI. 23 (2) :193 – 205. doi. 10.1177/1024258917701381.

Topçu, B. A. (2021). Dijital Ekonomi ve Göstergelerinin Sürdürülebilir Kalkınma Üzerindeki Etkisi: AB Ülkeleri Örneği. Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi, 4(2): 455-465.

Ulukök, E. (2020), Algılanan Fazla Niteliklilik ve Etkileri: Lider-Üye Etkileşiminin Düzenleyici Rolü, Kırıkkale Üniversitesi SBE, İşletme ABD, Yayınlanmamış Doktora Tezi

Ünal, Ö. & Temiz, H.E. (2022). Gig Ekonomisi Bağlamında İş İlişkisinin Değişen Yüzü: Uber Örneği Çalışma ve Toplum, 2022/1: 19-36

Yıldız, S. K. (2021). Gig Ekonomisi ve Yeni Nesil Habercilik Pratiği Olarak Gig Gazeteciliğinin Yükselişi, https://www.researchgate.net/publication/361793794

https://sdgs.un.org/goals.

KAYNAKÇA

Agarwal, R., Gao, G., DesRoches, C., & Jha, A. K. (2010). Research commentary—The digital transformation of healthcare: Current status and the road ahead. Information systems research, 21(4), 796-809.

Alabdali, M. A., & Salam, M. A. (2022). The impact of digital transformation on supply chain procurement for creating competitive advantage: An empirical study. Sustainability, 14(19), 12269.

Armağan, V. (2018). Dijital Dönüşüm Sürecinde Akıllı Şehirler ve E-Devlet Platformu. İletisim Kuram ve Araştırma Dergisi, 46, 388-413.

Bal, H. Ç., & Erkan, Ç. (2019). Industry 4.0 and competitiveness. Procedia computer science, 158, 625-631.

Baskerville, R., Capriglione, F., & Casalino, N. (2020). Impacts, challenges and trends of digital transformation in the banking sector. Law and Economics Yearly Review Journal-LEYR, Queen Mary University, London, UK, 9(part 2), 341-362.

Çetin, Cenker (2021). *Dijital Dönüşüm Nasıl Rekabet Avantajı Sağlayabilir*. https://cenkercetin.com/dijital-donusum-nasil-rekabet-avantaji-saglayabilir/

Ezeokoli, F. O., Okolie, K. C., Okoye, P. U., & Belonwu, C. C. (2016). Digital transformation in the Nigeria construction industry: The professionals' view. World Journal of Computer Application and Technology, 4(3), 23-30.

Feroz, A. K., Zo, H., & Chiravuri, A. (2021). Digital transformation and environmental sustainability: A review and research agenda. Sustainability, 13(3), 1530.

Heavin, C. & Power, D. J. (2018). Challenges for digital transformation–towards a conceptual decision support guide for managers. Journal of Decision Systems, 27(sup1), 38-45.

Khitskov, E. A., Veretekhina, S. V., Medvedeva, A. V., Mnatsakanyan, O. L., Shmakova, E. G., & Kotenev, A. (2017). Digital transformation of society: problems entering in the digital economy. Eurasian Journal of Analytical Chemistry, 12(5), 855-873.

Kitsios, F. & Kamariotou, M. Artifificial intelligence and business strategy towards digital transformation: A research agenda. Sustainability 2021, 13, 2025.

Kökhan, S. (2021). Dijital Dönüşüm Sürecinde Yaşanabilecek Zorluklar. Dijital Gelecek Dijital Dönüşüm, 93

Li, T.H., Wen, J.Y., Zeng, D.W. & Liu, K. (2022). Has enterprise digital transformation improved the efficiency of enterprise technological innovation? A case study on Chinese listed companies. Math. Biosci. Eng., 19, 12632–12654

Morakanyane, R., Grace, A. & O'Reilly, P. (2017). Conceptualizing digital transformation in business organizations: A systematic review of literature. In Proceedings of the 30th Bled eConference: Digital Transformation—From Connecting Things to Transforming our Lives (BLED 2017), Bled, Slovenia, 18–21 June 2017; pp. 427–443.

Martínez-Caro, E., Cegarra-Navarro, J.G. & Alfonso-Ruiz, F.J. (2020). Digital technologies and firm performance: The role of digital organisational culture. Technol. Forecast. Soc. Chang. 2020, 154, 119962.

Ozan Kesbiç, Ö. (2020). Türkiye Ekonomisi Açısından Endüstri 4.0 ve Rekabet Gücü İlişkisi . Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi , 21 (47) , 186-209 . Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/sobbiad/issue/59138/810741

Paavola, R., Hallikainen, P. & Elbanna, A. Role of middle managers in modular digital transformation: The case of Servu. In Proceedings of the 25th European Conference on Information Systems (ECIS 2017), Guimaraes, Portugal, 5–10 June 2017; pp. 887–903.

Porter, M. E. (1990a). The Competitive Advantage of Nations. Hardvard Business Review.

2016 Global Industry 4.0 Survey. What we mean by Industry 4.0 / Survey key findings / Blueprint for digital success. https://www.pwc.com/gx/en/industries/industries-4.0/landing-page/industry-4.0-building-your-digital-enterprise-april-2016.pdf

Ramizov, H. (2019). Endüstri 4.0ın rekabet gücü üzerindeki etkisi: Türkiye ekonomisi analizi (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Rha, J.S. & Lee, H.H. (2022). Research trends in digital transformation in the service sector: A review based on network text analysis. Serv.Bus, 16, 77–98.

Rupeika-Apoga, R. & Petrovska, K. (2022). Barriers to Sustainable Digital Transformation in Micro-, Small-, and Medium-Sized Enterprises. Sustainability, 14(20), 13558.

Sağlam, M. & İnan, M. B. (2021). Sürdürülebilir rekabet avantajı kazanılmasında inovasyon, pazarlama stratejileri ve dijitalleşme arasındaki ilişkinin incelenmesi. Business Economics and Management Research Journal, 4(2), 118-137.

Shehadeh, M., Almohtaseb, A., Aldehayyat, J., & Abu-AlSondos, I. A. (2023). Digital Transformation and Competitive Advantage in the Service Sector: A Moderated-Mediation Model. Sustainability, 15(3), 2077.)

Ürü, F. O., & Ünsal, A. A. (2022). KOBİ'lerde Örgütsel Çift Yönlülük, Dijital Dönüşüm, Rekabet Avantajı, Stratejik Çeviklik ve Çevresel Olumsuzluk Arasındaki İlişkiler. İşletme Araştırmaları Dergisi, 14(4), 3238-3258.

Wen, H., Zhong, Q., & Lee, C. C. (2022). Digitalization, competition strategy and corporate innovation: Evidence from Chinese manufacturing listed companies. International Review of Financial Analysis, 82, 102166.

Xu, P., Chen, L., & Dai, H. (2022). Pathways to Sustainable Development: Corporate Digital Transformation and Environmental Performance in China. Sustainability, 15(1), 256.

Xue, L., Zhang, Q., Zhang, X., & Li, C. (2022). Can digital transformation promote green technology innovation?. Sustainability, 14(12), 7497.

Yılmaz, D. & Özen, E. (2021). Dijital Dönüşümün Makro Ekonomik Faktörler Üzerindeki Etkileri: Türkiye Ekonomisi Örneği . Ekonomi Maliye İşletme Dergisi , 4 (2) , 183-192 . DOI: 10.46737/emid.1020245i

Yücel, Ş. (2018). Estimating the benefits, drawbacks and risk of digital transformation strategy. In 2018 International Conference on Computational Science and Computational Intelligence (CSCI) (pp. 233-238). IEEE.

Wang, F., & Ye, L. (2023). Digital Transformation and Export Quality of Chinese Products: An Analysis Based on Innovation Efficiency and Total Factor Productivity. Sustainability, 15(6), 5395.

Westerman, G. et.al. (2014). Leading Digital: Turning Technology into Business Transformation. Harvard Business Press.

World Economic Forum: The Global Competitiveness Report 2020: https://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2020.pdf

KAYNAKÇA

Aktan, E. (2018). Büyük veri: Uygulama alanları, analitiği ve güvenlik boyutu. *Bilgi Yönetimi*, *1*(1), 1-22.

Bloem, J., Van Doorn, M., Duivestein, S., Maas, R. & Van Ommeren, E. (2014). The fourth industrial revolution things to tighten the link between IT and OT. SOGETI, 1-40.

Deloitte. (2015). Industry 4.0: Challenges and solutions for the digital transformation and use of exponential technologies.

Ercan, T., & Kutay, M. (2016). Endüstride nesnelerin interneti (IoT) uygulamaları. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi*, *16*(3), 599-607.

Erdoğan, O. (2019). Yerel yönetimlerde dijital dönüşüm: Molenwaard belediyesi örneği. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *7*(13), 59-74.

Gerbert, P. , Lorenz , Rüßma, M. Harnisch, M., Engel, P. Justus, J. & Waldner, M. (2015). «Industry 4.0: The Future of Productivity and Growth in Manufacturing Industries,» Boston Consulting Group.

Gülseren, A., & Sağbaş, A. (2019). Endüstri 4.0 perspektifinde sanayide dijital do□nüşüm ve dijital olgunluk seviyesinin değerlendirilmesi. *European Journal of Engineering and Applied Sciences*, *2*(2), 1-5.

Günay, D., Öcal, A. ve Öcalan, K. (2018). Sanayi ve sanayi tarihi. Mimar ve Mühendis Dergisi, 31, 8-14, Akt. Dördüncü sanayi devriminin emek piyasaları üzerindeki olası etkilerinin incelenmesi ve çözüm önerileri. Uluslararası Toplum Araştırması Dergisi, 2071.

Hamitoğulları B., "Çağdaş İktisadi Sistemler Strüktürel ve Doktrinal Bir Yaklaşım", 4.b. Ankara: A.Ü.S.B.F.Yayınları, 1984, s. 155.

Himmetoğlu, S. & Delice, Y. (2022). Sağlık Sektöründe Endüstri 4.0. Konya, Çizgi Kitabevi Yayınları, 107-126.

https://www.history.com/this-day-in-history/fords-assembly-line-starts-rolling

Jensen, M. C. (1993). The modern industrial revolution, exit, and the failure of internal control systems. the Journal of Finance, 48(3): 831-880.

Koca, D., (2020). Sanayi devrimlerinin tarihsel arka planı ve işgücü becerileri üzerindeki yansımaları. *OPUS International Journal of Society Researches*, *16*(31), 4531-4558.

Koç, T. C. & Teker, S. (2019). Industrial revolutions and its effects on quality of life. PressAcademia Procedia, 9(1), 304-311.

Konya Ticaret Odası, Dergi, Eylül-Ekim,1998.

Kuyucuklu, N., "İktisadi Olaylar Tarihi",4.b., İstanbul: Filiz Kitabevi, 1995, s. 31 –32.

Miorandi, D., Sicari, S., Pellegrini, F.D., Chlamtac, I., (2012). Internet of things: Vision, applications and research challanges. Journal of Ad Hoc Networks, 10, 1497-1516.

Mohajan, H. (2019). The first industrial revolution: creation of a new global human era. Journal of Social Sciences and Humanities, 5(4), 377-387.

Rifkin, J. (2008). The third industrial revolution. Engineering & Technology, 3(7), 26–27. doi:10.1049/et:20080718.

Salkın, C., Öner, M., Üstündağ, A. & Çevikcan, E. (2018). A conceptual framework for industry 4.0: Managing The digital transformation. Switzerland: Springer, Cham. ISBN 978-3319-57869-9.

Snooks, G. D. (Ed.). (1994). Was the industrial revolution necessary?. Psychology Press.

Türkel, S., & Yeşilkuş, F. (2020). Dijital dönüşüm paradigmasi: Endüstri 4.0. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, *7*(5), 332-346.

KAYNAKÇA

1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi. (2018). Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi.

Aktel, M., Kerman, U., Altan, Y. & Güven, F. (2015). Kameralizmi Anlama Çabası. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(12), 83-98.

Atmaca, Y., & Karaçay, F. (2020). Türkiye'deki Kamu Yönetimi Reformlarında Dijitalleşme ve E-Yönetişim. International Journal of Management and Administration, 4(8), 260-280.

Avaner, T., & Fedai, R. (2019). Türk Kamu Yönetiminde Ofis Sistemi: E-Devlet Uygulamalarından Dijital Dönüşüm Ofisine. Amme İdaresi Dergisi, 52(2).

Avrupa Komisyonu ve Aday Ülkeler. (2001). eAvrupa+ 2003 Eylem Planı. http://www.bilgitoplumu.gov.tr/wpcontent/uploads/2015/02/010600_eAvrupa+EylemPlani.pdf (07.03.2023)

Bensghir, T. K. (2000). Bilgi Toplumu Bakanlığı Kuruluşu Üzerine: Mekanik Bir Örgüt mü?. Amme idaresi dergisi, 33(3), 33-62.

Bilgiç, V. (2008). "Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı". Nohutçu, A. ve Balcı, A. ve Coşkun, B. ve Öztürk, N. K. (Ed.). Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar. Seçkin Yayıncılık, Ankara, 27-47.

Castro, D., New, J. ve McQuinn, A. (2016). How Is the Federal Government Using the Internet of Things?, Center for Data Innovation.

Cordella, A., & Tempini, N. (2015). E-Government And Organizational Change: Reappraising The Role of ICT And Bureaucracy in Public Service Delivery. Government information quarterly, 32(3), 279-286.

Çarıkçı, O. (2010). Türkiye'de E-Devlet Uygulamaları Üzerine Bir Araştırma. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (12), 95-122.

Demirel, D. (2006). E-devlet ve Dünya Örnekleri. Sayıştay Dergisi, (61), 83-118.

Eryılmaz, B. (1999). "Geleneksel Yönetim Anlayışından Yeni Yönetim Anlayışına". Liberal Düşünce Dergisi, 4(15): 84-88

Eryılmaz, B. (2014). Kamu Yönetimi Düşünceler, Yapılar, Fonksiyonlar, Politikalar. Umuttepe Yayınları.

Göçoğlu, V. (2019). Kamu Yönetimi 4.0: Bürokraside Dijital Dönüşüm, Selçuk I. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi Tam Bildiriler Kitabı, 108-114.

https://www.turkiye.gov.tr/bilgilendirme?konu=sikcaSorulanlar#s01 (05.03.2023).

Ndou, V. (2004). E-Government For Developing Countries: Opportunities And Challenges. Electron. J. Inf. Syst. Dev. Ctries., 18(1), 1-24.

Neproponte,N.(1995). Sayısal Dünya, Z. Dicleli(Çev.). Türk Henkel Dergisi Yayınları.

Nohutçu, A. (2020). Kamu Yönetimi. Savaş Yayınevi.

Ondrusova, E. (2013), "Staatswirtschaftslehre des Kameralismu: Theorie und Praxis Am Beispiel van den Kameralherrschaften im Mittelslowakischen Bergbaugebiet. Einführung in das Thema", Economy and Society in Central and Eastern Europe, Hrsg. Daniel Dumitran und Valer Moga, Territory, Population, Consumption. Papers of the International Conference Held in Alba Iulia, April, 25th, 27th, Lit Verlag GmbH, Wien, 63-76.

Selvi, Ö., Ulucan, M., & Coşgun, A. E. (2019). Halkla İlişkiler Ve Bir E-Devlet Uygulaması Olarak CİMER. Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi, (75), 13-37.

Taş, İ. E., Uçacak, K., & Çiçek, Y. (2017). Türk Kamu Yönetiminde Yaşanan Dijital Dönüşümün Bürokratik İşlemlerin Azaltılması Üzerindeki Etkileri. Suleyman Demirel University Journal of Faculty of Economics & Administrative Sciences, 22.

TÜBİTAK-BİLGEM (2023). Dijital Dönüşüm Nedir?, Dijital Dönüşüm Portalı, https://dijitalakademi.bilgem.tubitak.gov.tr/dijital-donusum-nedir (25.02.2023).

Türkel, S., & Yeşilkuş, F. (2020). Dijital Dönüşüm Paradigması: Endüstri 4.0. Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 7(5), 332-346.

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi, (2023).https://cbddo.gov.tr/ (12.03.2023).

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı Bilgi ve İletişim Teknolojileri Dairesi, (2023).http://www.bilgitoplumu.gov.tr/bilgi-toplumu/e-donusum-projesi/ (07.03. 2023).

Uçkan, Ö. (2003). E-Devlet, E-Demokrasi ve E-Yönetişim Modeli: Bir İlkesel Öncelik Olarak Bilgiye Erişim Özgürlüğü. Aylık Strateji ve Analiz E-Dergisi, 5(5).

Yankın, F. B. (2019). Dijital Dönüşüm Sürecinde Çalışma Yaşamı. Trakya Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7(2), 1-38.

Yildiz, M. (2007). E-Government Research: Reviewing The Literature, Limitations, And Ways Forward. Government İnformation Quarterly, 24(3), 646-665.

KAYNAKÇA

Ali, O., Ally, M., Dwivedi, Y. (2020). The state of play of blockchain technology in the financial services sector: A systematic literature review. *International Journal of Information Management, 54*, 102199.

Alnsour, M. S., Al-Hyari, K. (2011). Internet banking and jordanian corporate customers: issues of security and trust. *The Journal of Internet Banking and Commerce, 16*(1), 1-14.

Amutha, D. (2016). A study of consumer awareness towards e-banking. *International Journal of Economics & Management Sciences, 5*(4), 1-4.

Ananda, S., Devesh, S., Lawati, A. M. (2020). What factors drive the adoption of digital banking? An empirical study from the perspective of Omani retail banking. *Journal of Financial Services Marketing*, 1-11. doi:10.1057/s41264-020-00072-y

Arthur, K. N., Owen, R. (2019). A micro-ethnographic study of big data-based innovation in the financial services sector: governance, ethics and organisational practices. *Journal of Business Ethics*(160), 363–375.

Barbara, C., Cortis, D., Perotti, R., Sammut, C., Vella, A. (2017). The European insurance industry: a PEST analysis. *International Journal of Financial Studies, 5*(2), 14.

Baskerville, R., Capriglione, F., Casalino, N. (2020). Impacts, challenges and trends of digital transformation in the banking sector. *LAW AND ECONOMICS YEARLY REVIEW, 9*(2), 341-362.

Bhatt, A., Bhatt, S. (2016). Factors affecting customers adoption of mobile banking services. *JOURNAL OF INTERNET BANKING AND COMMERCE, 21*(1). Mart 11, 2023 tarihinde https://www.icommercecentral.com/open-access/factors-affecting-customers-adoption-of-mobile-banking-services.php?aid=70189 adresinden alındı

Bittini, J. S., Rambaud, S. C., Pascual, J. L., Moro-Visconti, R. (2022). Business models and sustainability plans in the fintech, insurtech, and proptech industry: evidence fromsSpain. *Sustainnability, 14*, 1-22.

Casalo, L. V., Flavian, C., Guinalıu, M. (2006). Borneo online banking: evaluating customer perceptions and behavioural intention. *Online Information Review, 29*(1/2), 6-15. doi:10.1108/14684520710832315

Cuesta, C., Ruesta, M., Tuesta, D., Urbiola, P. (2015). *The digital transformation of the banking industry.* BBVA.

Dapp, T. (2017). Fintech: the digital transformation in the financial sector. *Sustainability in a Digital World* (s. 189-199). içinde Springer International Publishing.

Davis, F. D., Bagozzi, R. P., Warshaw, P. R. (1989). User acceptance of computer technology: a comparison of two theoretical models. *Management Science, 35*(8), 982-1003.

Dokuchaev, V. A. (2020). Digital transformation: new drivers and new risks. *International Conference on Engineering Management of Communication and Technology*, (s. 1-7).

Floh, A., Treiblmaier, H. (2006). What keeps the e-banking customer loyal? a multigroup analysis of the moderating role of consumer characteristics on e-loyalty in the financial service industry. Mart 11, 2023 tarihinde https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2585491 adresinden alındı

Genberg, H. (2020). *Digital transformation: Some implications for financial and macroeconomic stability.* Asian Development Bank Institute.

Gounaris, S., Koritos, C. (2008). Investigating the drivers of internet banking adoption decision: a comparison of three alternative frameworks. *International Journal of Bank Marketing, 26*(5), 282–304.

Guriting, P., Ndubisi, N. O. (2006). Borneo online banking: evaluating customer perceptions and behavioural intention. *Management Research News, 29*(1/2), 6-15.

Kerse, M., Staschen, S. (2021). *Digital banks.* CGAP/World Bank.

Liu, E. X. (2021). *Stay competitive in the digital age: the future of banks.* IMF Working Paper. Mart 23, 2023 tarihinde imf.org adresinden alındı

Lynn, T., Mooney, J. G., Rosati, P., Cummins, M. (2019). *Disrupting finance: FinTech and strategy in the 21st century.* Springer Nature.

Mavlutova, I., Spilbergs, A., Verdenhofs, A., Natrins, A., Arefjevs, I., Volkova, T. (2022). Digital transformation as a driver of the financial sector sustainable development: an impact on financial inclusion and operational efficiency. *Sustainability, 15*(1), 1-24. doi:10.3390/su15010207

Moşteanu, N. R., Faccia, A., Cavaliere, L. P., Bhatia, S. (2020). Digital technologies' implementation within financial and banking system during socio distancing restrictions – back to the future. *International Journal of Advanced Research in Engineering and Technology*, 307-315.

Musaev, E., Yousoof, M. (2015). A review on internet banking security and privacy issues in oman. Mart 11, 2023 tarihinde https://www.researchgate.net/publication/277954759_A_Review_on_Internet_Banking_Security_and_Privacy_Issues_in_Oman adresinden alındı

Ng, H. Y., Tan, P. S., Lim, Y. (2018). Methodology for digitalization-a conceptual model. *2018 IEEE International Conference on Industrial Engineering and Engineering Management*, (s. 1269-1273).

Osmani, M., El-Haddadeh, R., Hindi, N., Janssen, M., Weerakkody, V. (2020). Blockchain for next generation services in banking and finance: cost, benefit, risk and opportunity analysis. *Journal of Enterprise Information Management, 34*(3), 884-899.

Özdoğan, B., Karğın, S. (2018). Blok zinciri teknolojisinin muhasebe ve finans alanlarına yönelik yansıması ve beklentiler. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 161-176. doi: 10.25095/mufad.465928

Pashkov, P., Pelykh, V. (2020). Digital transformation of financial services on the basis of trust. *Economic and Social Development*, (s. 375-383).

Sayar, C., Wolfe, S. (2007). Internet banking market performance: Turkey versus the UK. *International Journal of Bank Marketing, 25*(3), 122-141. doi:10.1108/02652320710739841

Schueffel, P. (2016). Taming the Beast: A Scientific Definition of Fintech. *Journal of Innovation Management, 4*(4), 32-54.

Sudhan, H., Varadharajalu, P. (2012). A study on customer perception and awareness in the usage of internet banking. *International Conference on Strategic trends on Innovations and Creativity on Management Practices.* Anna University. Mart 11, 2023 tarihinde https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2187245 adresinden alındı

Sutton, C. N., Jenkins, B. (2007). *The role of the financial services sector in economic opportunity.* Economic Opportunitiy Series.

TBB. (07.02.2022). *Dijital Yolculuk.* Mart 4, 2023 tarihinde tbb.org.tr adresinden alındı

Volosovych, S., Zelenitsa, I., Kondratenko, D., Szymla, W., & Mamchur, R. (2021). Transformation of insurance technologies in the context of a pandemic. *BUSINESS PERSPECTIVES, 12*, 1-14.

Waite, K., Harrison, T. (2002). Consumer expectations of online information provided by bank websites. *Journal of Financial Services Marketing, 6*, 309–322.

Worku, G., Tilahun, A., Tafa, A. (2016). The impact of electronic banking on customers' satisfaction in ethiopian banking industry (the case of customers of dashen and wogagen banks in gondar city). *Journal of Business & Financial Affairs, 5*(2), 1-18.

İnternet Kaynakları

vergialgi.com/turkiyede-dijital-bankacilik-faaliyetleriyle-ilgili-gelismeler-ve notlar, Erişim Tarihi: 7.03.2023

FinTekistanbul.org/2022/01/23/dunyada-ve-turkiye-dijital-bankacilikduzenlemeleri, Erişim Tarihi: 7.03.2023

KAYNAKÇA

Agarwal, R., Gao, G., DesRoches, C., & Jha, A. K. (2010). Research commentary—The digital transformation of healthcare: Current status and the road ahead. Information Systems Research, 21(4), 796–809.

Alaloul, W. S., Liew, M. S., Zawawi, N. A. W. A., & Mohammed, B. S. (2018). Industry revolution IR 4.0: future opportunities and challenges in construction industry. MATEC Web of Conferences, 203, 02010.

Aşkın, A., Çabuk, Y., & Karayılmazlar, S. (2020). Mobilya işletmelerinde inovasyon faaliyetlerinin veri madenciliği yöntemi ile araştırılması. Journal of Bartin Faculty of Forestry, 22(3), 919–928.

Assembly Magazine. (2023, April 10). Live From The Assembly Show South: Preparing the Workforce for Industry 4.0. https://www.assemblymag.com/articles/97726-live-from-the-assembly-show-south-preparing-the-workforce-for-industry-40

Baygin, N., Baygin, M., & Karaköse, M. (2020). Blockchain Application in Mass Customization: A Furniture Sector Example. 2020 International Conference on Data Analytics for Business and Industry: Way Towards a Sustainable Economy (ICDABI), 1–5.

Bharadwaj, A., El Sawy, O. A., Pavlou, P. A., & Venkatraman, N. v. (2013). Digital business strategy: toward a next generation of insights. MIS Quarterly, 471–482.

Bilgeri, D., Wortmann, F., & Fleisch, E. (2017). How digital transformation affects large manufacturing companies' organization.

Bloomberg, J. (2018). Digitization, digitalization, and digital transformation: confuse them at your peril. Forbes. Retrieved on August, 28, 2019.

Bogner, E., Voelklein, T., Schroedel, O., & Franke, J. (2016). Study based analysis on the current digitalization degree in the manufacturing industry in Germany. Procedia Cirp, 57, 14–19.

Braña, F.-J. (2019). A fourth industrial revolution? Digital transformation, labor and work organization: a view from Spain. Journal of Industrial and Business Economics, 46(3), 415–430.

Branca, T. A., Fornai, B., Colla, V., Murri, M. M., Streppa, E., & Schröder, A. J. (2020). The challenge of digitalization in the steel sector. Metals, 10(2), 288.

Cantamessa, M., Montagna, F., Altavilla, S., & Casagrande-Seretti, A. (2020). Data-driven design: the new challenges of digitalization on product design and development. Design Science, 6, e27.

Červený, L., Sloup, R., Červená, T., Riedl, M., & Palátová, P. (2022). Industry 4.0 as an Opportunity and Challenge for the Furniture Industry—A Case Study. Sustainability, 14(20), 13325.

Downes, L., & Nunes, P. (2013). Big bang disruption. Harvard Business Review, 44–56.

Duarte, C. H. C. (2015). Patterns of cooperative technology development and transfer for software-engineering-in-the-large. 2015 IEEE/ACM 2nd International Workshop on Software Engineering Research and Industrial Practice, 32–38.

Ebert, C. (2015). Looking into the Future. IEEE Software, 32(6), 92–97.

Ebert, C., & Duarte, C. H. C. (2016a). Requirements engineering for the digital transformation: Industry panel. 2016 IEEE 24th International Requirements Engineering Conference (RE), 4–5.

Ebert, C., & Duarte, C. H. C. (2016b). Requirements engineering for the digital transformation: Industry panel. 2016 IEEE 24th International Requirements Engineering Conference (RE), 4–5.

Ebert, C., & Duarte, C. H. C. (2018). Digital transformation. IEEE Softw., 35(4), 16–21.

Eck, O., & Schaefer, D. (2011). A semantic file system for integrated product data management. Advanced Engineering Informatics, 25(2), 177–184.

El Saddik, A. (2018). Digital twins: The convergence of multimedia technologies. IEEE Multimedia, 25(2), 87–92.

Epede, M. B., & Wang, D. (2022). Competitiveness and upgrading in global value chains: A multiple-country analysis of the wooden furniture industry. Forest Policy and Economics, 140, 102737. https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.forpol.2022.102737

Ersöz, B., & Özmen, M. (2020). Dijitalleşme ve bilişim teknolojilerinin çalışanlar üzerindeki etkileri. AJIT-e: Academic Journal of Information Technology, 11(42), 170–179.

Erturan, İ., & Ergin, E. (2018). Dijital denetim ve dijital ikiz yöntemi. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 20(4), 810–830.

Furniture Production Magazine. (2023, April 10). The SCM's Smart&Human Factory for Industry 4.0. https://www.furnitureproduction.net/resources/articles/2021/06/672791535-scm%E2%80%99s-smarthuman-factory-industry-40

Furniture Today. (2022). Manufacturing digitization proves a useful strategy for shortening lead times, expanding offerings and reducing labor pressures. https://www.furnituretoday.com/upholstered-furniture/manufacturing-digitization-proves-a-useful-strategy-for-shortening-lead-times-expanding-offerings-and-reducing-labor-pressures/?utm_source=FTSite&utm_medium=SponConModule&utm_campaign=Lectra&utm_term=July2022&utm_content=manufacturing-digitization-proves

Global Design News. (2022). Motomi Kawakami makes use of an innovative treatment to harden soft cedar wood and designs for Hida Sangyo, the Kisaragi furniture—an original and elegant furniture collection. https://globaldesignnews.com/motomi-kawakami-makes-us-of-an-innovative-treatment-to-harden-soft-cedar-wood-and-designs-for-hida-sangyo-the-kisaragi-furniture-an-original-and-elegant-furniture-collection/

Golder, P. N., & Mitra, D. (2018). Handbook of research on new product development. Edward Elgar Publishing.

Goretti, G. (2021). Digitalization and Resilience Strategies in Italian Furniture Manufacturing Districts. Quarrata (Tuscany) Case Study. . 14th International Conference of the European Academy of Design, Safe Harbours for Design Research. .

Gülseren A., & Sağbaş A. (2019). Endüstri 4.0 Perspektifinde Sanayide Dijital Do□nüşüm ve Dijital Olgunluk Seviyesinin Değerlendirilmesi. Journal, 2(2), 1–5.

Haffke, I., Kalgovas, B. J., & Benlian, A. (2016). The Role of the CIO and the CDO in an Organization's Digital Transformation.

Heilig, L., Schwarze, S., & Voß, S. (2017). An analysis of digital transformation in the history and future of modern ports.

Hess, T., Matt, C., Benlian, A., & Wiesböck, F. (2016). Options for formulating a digital transformation strategy. MIS Quarterly Executive, 15(2).

Huang, G. Q., & Mak, K. L. (1998). A survey report on design for manufacture in the UK furniture manufacturing industry. Integrated Manufacturing Systems, 9(6), 383–387.

Karaçuha, E., & Güven, P. (2018). Dijital inovasyon stratejisi yönetimi. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD), 3(1), 118–130.

Karakaş, S., Rukancı, F., & Anameriç, H. (2009). Belge yönetimi ve arşiv terimleri sözlüğü. (No Title).

Klingenberg, C. O., Borges, M. A. V., & do Vale Antunes Jr, J. A. (2022). Industry 4.0: What makes it a revolution? A historical framework to understand the phenomenon. Technology in Society, 70, 102009.

Kudriashov, N., Protasov, I., Markov, S., Potekhin, V., Yadgarova, Y., & Taratukhin, V. (2016). Implementation of cloud services for advance management of steel transport for continuous casting production. Proceedings of the 27th DAAAM International Symposium, 457–462.

Lederer, M., Betz, S., & Schmidt, W. (2018). Digital transformation, smart factories, and virtual design: Contributions of subject orientation. Proceedings of the 10th International Conference on Subject-Oriented Business Process Management, 1–10.

Lo, C. K., Chen, C. H., & Zhong, R. Y. (2021). A review of digital twin in product design and development. Advanced Engineering Informatics, 48, 101297.

Łukaszewicz, K., Urban, W., & Krawczyk-Dembicka, E. (2023). Conceptualization of Industry 4.0 technology for the production of tailor-made furniture–a case study. Bulletin of the Polish Academy of Sciences: Technical Sciences, e144587–e144587.

Majchrzak, A., Markus, M. L., & Wareham, J. (2016). Designing for digital transformation. MIS Quarterly, 40(2), 267–278.

Matt, C., Hess, T., & Benlian, A. (2015). Digital Transformation Strategies. Business & Information Systems Engineering, 57(5), 339–343. https://doi.org/10.1007/s12599-015-0401-5

Mazzucato, M., & Tancioni, M. (2008). Innovation and idiosyncratic risk: an industry-and firm-level analysis. Industrial and Corporate Change, 17(4), 779–811.

Moeuf, A., Lamouri, S., Pellerin, R., Tamayo-Giraldo, S., Tobon-Valencia, E., & Eburdy, R. (2020). Identification of critical success factors, risks and opportunities of Industry 4.0 in SMEs. International Journal of Production Research, 58(5), 1384–1400.

Mueller, B., & Renken, U. (2017). Helping employees to be digital transformers–the olympus. connect case.

Osmundsen, K., Iden, J., & Bygstad, B. (2018). Digital transformation: Drivers, success factors, and implications.

Öztürk, E., & Koç, K. H. (2017). Endüstri 4.0 ve mobilya endüstrisi. İleri Teknoloji Bilimleri Dergisi, 6(3), 786–794.

Piccinini, E., Gregory, R. W., & Kolbe, L. M. (2015). Changes in the producer-consumer relationship-towards digital transformation.

Ratnasingam, J., Ab Latib, H., Yi, L. Y., Liat, L. C., & Khoo, A. (2019). Extent of automation and the readiness for industry 4.0 among Malaysian furniture manufacturers. BioResources, 14(3), 7095–7110.

Şakrak, M. (2002). Değer katmayan faaliyetler ve maliyet yönetimindeki önemi. Mali Çözüm Dergisi, 12(61), 25–36.

Savcı, M. (2019). Değer Yaratmayan Faaliyetlerin Azaltılmasında Kaizen Maliyetleme Sisteminin Etkisi. Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, 8(1), 308–325.

Schuh, G., Rebentisch, E., Riesener, M., Ipers, T., Tönnes, C., & Jank, M.-H. (2019). Data quality program management for digital shadows of products. Procedia CIRP, 86, 43–48.

Schumacher, A., Erol, S., & Sihn, W. (2016). A maturity model for assessing Industry 4.0 readiness and maturity of manufacturing enterprises. Procedia Cirp, 52, 161–166.

Slavova, P. (2021). Trends in business processes management in the furniture industry in Bulgaria. SHS Web of Conferences, 120, 02012.

The Manufacture. (2022). The Manufacture Furniture and home goods makers urged to use home improvement boom as catalyst for digital transformation. https://www.themanufacturer.com/articles/furniture-and-home-goods-makers-urged-to-use-home-improvement-boom-as-catalyst-for-digital-transformation/

TUBİTAK. (2016). Yeni Sanayi Devrimi: Akıllı Üretim Sistemleri Teknoloji Yol Haritası. https://www.tubitak.gov.tr/sites/default/files/akilli_uretim_sistemleri_tyh_v27aralik2016.pdf

Vial, G. (2019). Understanding digital transformation: A review and a research agenda. The Journal of Strategic Information Systems, 28(2), 118–144.

Wang, L., He, J., & Xu, S. (2017). The application of industry 4.0 in customized furniture manufacturing industry. Matec Web of Conferences, 100, 03022.

Wiśniewska-Sałek, A. (2018). Sustainable Development in Accordance with the Concept of Industry 4.0 on the Example of the Furniture Industry. MATEC Web of Conferences, 183, 04005.

Woodworking Network. (2019). Industry 4.0: The Connected Factory - Part 4, Technology. https://www.woodworkingnetwork.com/technology/industry-40-connected-factory-part-4-technology

Yahoo Finance. (2023). 3 Furniture Stocks Worth Watching in a Challenging Industry. https://finance.yahoo.com/news/3-furniture-stocks-worth-watching-130701872.html?guccounter=1&guce_referrer=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2xlLmNvbS8&guce_referrer_sig=AQAAABdUBHFdpE0COEz37orVenGwh4w2B3C8_HX7nIam03AceF48MtcSnVu8lW5CAFMDvUSCsDaGWBDSf_l8yU_ttmLqZ875a_gXPfurc4Kw2QGRd4_wXdVFXUtpR3xhiN_KvziWGvj0nlEyX9UtJk99XvZb2ybu61sbZIvhvHg1UHVJ

Yıldırım B. (2020). İşletmelerde Dijital Dönüşüm süreci: Nitel Bir Araştırma. Journal, 3(2), 204–223.

Yuan, Z., Qin, W., & Zhao, J. (2017). Smart manufacturing for the oil refining and petrochemical industry. Engineering, 3(2), 179–182.

Zhou, J. (2013). Digitalization and intelligentization of manufacturing industry. Advances in Manufacturing, 1(1), 1–7.

Zulu, M. S., Pretorius, M. W., & van der Lingen, E. (2022). Organizational Capabilities as the Critical Determinants for a Successful Adoption and Implementation of Fourth Industrial Revolution Technologies in Manufacturing Industries. 2022 IEEE International Conference on Industrial Engineering and Engineering Management (IEEM), 1386–1391.

KAYNAKÇA

Alzate, J. (2016). Grade School Children: More Affected on Violent TV Cartoons. *International Journal of Novel Research in Education and Learning, 3*(1), 1-10.

Anderson, D. R., & Hanson, K. G. (2010). Fromblooming, buzzingconfusiontomedialiteracy: Theearlydevelopment of televisionviewing. *DevelopmentalReview*, *30*(2), 239–255.

https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.dr.2010.03.004

Aydın, M. Z., & Akyol Gürler, Ş. (2012). *Okulda Değerler Eğitimi: Yöntemler Etkinlikler Kaynaklar.* İstanbul: Nobel Yayıncılık.

Barr, R. (2019). GrowingUp in theDigital Age: Early Learning andFamily Media Ecology. *CurrentDirections in PsychologicalScience*, *28*(4), 341–346.

https://doi.org/10.1177/0963721419838245

Brecht, B. (1983). *Brecht Estetiği ve Sinema.* (M. Parkan, Çev.) Dost Kitabevi.

Calvert, S. L. (2002). Identity construction on the Internet. In*Children in thedigitalage: Influences of electronicmedia on development.* (pp. 57–70). Praeger Publishers/Greenwood Publishing Group.

Castells, M. (2005). Ağ toplumunun yükselişi (Cilt 1). (E. Kılıç, Çev.) İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Deliyannis, I. (2012). From Interactive To Experimental Multimedia. I. Deliyannis içinde, *Interactive Multimedia* (s. 3-12). London: InTech Publisher.

Desmurget, M. (2002). Dijital Ahmak Fabrikası. (Ö.K. Buhari Çev) İnsanYayınları.

Hall, F. (2013). Dijital yayıncılık. (T. Çolak, Çev) Profil Yayıncılık.

Manovich, L. (2001). *The Languace of New Media.* The MIT Press.

Mayfield, T. D. (2011). A commander's strategy for social media. Army Europe and SeventhArmy Apo.

Milli Egitim Bakanlığı. (2008). Öğrencilerin Televizyon İzleme Alışkanlıklar. Ankara.

https://www.meb.gov.tr/earged/earged/TV_izleme.pdf

Özkan, A. (2022). Dijital Çağın Çocukları. Kriter Yayınevi.

Soydan, A. (2011, Ekim). Televizyonlarda İçerik Planlaması. *Uzmanlık Tezi*. Ankara.

Susar Kırmızı, F. (2014). 4. sınıf Türkçe Ders Kitabı Metinlerinde Yer Alan Değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi, 12*(27), 217-259.

Temizkan, M., & Atasoy, A. (2016). Millî Eğitim Söz Varlığının Gelişimi Açısından Çizgi Filmler Üzerine Bir Değerlendirme (TRT Çocuk ve Minika Çocuk Örneği).

Van Dijk (2006). The network society. (Second Edition). SAGE Publications.

Yağlı, A. (2013). Çocuğun Eğitiminde ve Sosyal Gelişiminde Çizgi Filmlerin Rolü: Caıllou ve Pepee Örneği. *Journal of Turkish Studies, 8*(10).

Wartella, E., Caplovitz, A. G., & Lee, J. H. (2004). From Baby Einstein to Leap frog, From Doom to The Sims, From Instant Messaging to Internet Chat Rooms: Public Interest in the Role of Interactive Media in Children'sLives. *SocialPolicy Report*, *18*(4), 1–20.

https://doi.org/10.1002/j.2379-3988.2004.tb00027

Wartella, E., &Robb, M. (2007). Young children, newmedia. *Journal of Childrenand Media*, *1*, 35–44.

https://doi.org/10.1080/17482790601005207

Windhorst, K. G. (1985). *Wertewandel und Konsumentenverhalten.* Verlag Regensberg Publisher.

KAYNAKÇA

Akyol, O. (2015). Yeni İletişim Teknolojilerinin Ortak Özellikleri. İçinde *Yeni Medya Araştırmaları1 Güncel Tartışmalar Ekseninde*. Ekin Yayınevi.

Barnes, C. (2012). Citizen Journalism vs. Traditional Journalism: A Case for Collaboration. *Caribbean Quarterly*, *58*(2-3), 16-27. https://doi.org/10.1080/00086495.2012.11672440

Bayram, M. (2021, Aralık 25). *Kayseradar İle İlgili Röportaj* [Kayseradar Ofisi].

Bendaş, K. (2022). Dijitalleşen Dünyada Medyanın Dönüşümü: Geleneksel Medyadan Yeni Medyaya Geçiş Ve Türkiye'de İnternet Haberciliği. *Anasay*, *0*(22), 373-396. https://doi.org/10.33404/anasay.1185803

Bivens, R. K. (2008). *The Internet, Mobıle Phones And Bloggıng*. https://doi.org/10.1080/17512780701768568

Cangöz, İ. (2005). Yurttaş Gazeteciliği ve Yerel Basın. İçinde *Gazetecilik ve Habercilik* (2.Baskı, s. 107). IPS İletişim Vakfı Yayınları.

Dalgalıdere, S., Tosyalı, H., & Çelik, R. (2015). Geleneksel Gazetecilik ve Online Gazeteciliğin Karşılaştırmalı Örneği. İçinde *Yeni ve Geleneksel Medya Okumaları*. İskenderiye Kitap.

Deni□z, Ş., & Özel, E. K. (2018). Bana Okurunu Söyle, Sana Manşetini Söyleyeyim: Gazetecilerin, İçerik Hiyerarşisini ve Gündemi Belirlemede Okurun Değişen Rolüne Bakışı Tell Me the Reader and I'll Tell You the Headline: Perceptions of Journalists to the Changing Role of the Reader in Determining Content Hierarchy and the Agenda Setting. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *17*(3), 915-940. https://doi.org/10.21547/jss.400156

Desta, T., FitzGibbon, M., & Byrne, N. (2012). Exploring the role of Citizen Journalism in Slum Improvement: The Case of Voice of Kibera. *IFAC Proceedings Volumes*, *45*(10), 44-49. https://doi.org/10.3182/20120611-3-IE-4029.00011

Doğu, B., Özçetin, B., Bayraktutan, G., Binark, M., Çomu, T., Telli Aydemir, A., & İslamoğlu, G. (2014). *Siyasetin Yeni Hali Vaka-i Sosyal Medya*. Kalkedon Yayınları.

En Güvenilen Meslekler. (2019, Eylül 24). Ipsos. https://www.ipsos.com/tr-tr/en-guvenilen-meslekler

Erdoğan, E., Uyan-Semerci, P., Eyolcu-Kafalı, B., & Çaytaş, Ş. (2022). İçinde *İnfodemi ve Bilgi Düzensizlikleri Kavramlar, Nedenler ve Çözümler*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Fuchs, C. (2020). *Sosyal Medya: Eleştirel Bir Giriş*. Notabene Yayınları.

Kamış, M. (2023, Haziran 17). *Kayseradar ile ilgili Röportaj* [Kayseradar Ofisi].

Kazaz, M. (2013). Geleneksel Habercilikten İnternet Haberciliğine Geçiş Sürecinde Spor Basını. *Selçuk İletişim*, *4*(4), Article 4. https://doi.org/10.18094/si.45955

Knippa, M. (2016). *Features of Human Anatomy: Marshall McLuhan on Technology in the Global Village*. *24*.

Manovich, L. (2001). What is new media. *The language of new media*, *6*, 1-15.

Pavlik, J. V. (2013). Dijital Teknoloji ve Gazetecilik: Demokrasiye Etkileri. İçinde *Yeni Medya Üzerine* (s. 83). Literatürk.

Pazarbaşi, B. (2018). Televizyonda Yayınlanan ve Ana Teması Şiddet Olan Çizgi Filmlerin İçerik Analizi. *Intermedia International e-journal*, *5*(8), 28-41. https://doi.org/10.21645/intermedia.2018.43

Tandaçgüneş, N. (2015). Yeni Medya ve "Oyun" Olgusunun Değişen Kültürel İşlevi: Advergaming. İçinde *Yeni Medya ve Reklam* (s. 253). Der Kitabevi ve Yayınları.

Tokgöz, O. (2012). *Temel Gazetecilik*. İmge Kitabevi Yayınları.

Uzun, R. (2007). *İletişim Etiği Sorunlar ve Sorumluluklar* (1.Baskı). Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi.

Yazıcı, F. (2020). Dijital Çağda Bilginin Doğruluğu ve Sahte Haber. İçinde *Yeni Medya Çağında Popüler Dijital Sorunlar* (s. 103). Nobel Yayıncılık.

Yengin, D., & Bayrak, T. (2018). *Yeni Medya ve Sanal Gerçeklik* (1. bs). İstanbul Aydın Üniversitesi Yayınları.

Yeygel Çakır, S. (2015). Kullanıcı Reklamcı mı Oluyor?: Sosyal Medyada Etkileşimliliğin Gücü ve Kullanıcı Merkezli İçerik Üretimi. İçinde *Yeni Medya ve Reklam* (s. 213). Der Kitabevi ve Yayın

DİJİTAL REKLAMCILIK
ve
TÜKETİCİ DAVRANIŞI

Beyza Tuzen

Doç. Dr. Cevat Söylemez

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6637-03-0

Aralık 2023

Kapak Tasarımı

Nurullah ÇAKMAK

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

Bu çalışma,

Beyza Tuzen'in Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde Doç. Dr. Cevat Söylemez danışmanlığında yazdığı "Sosyal Medya Reklamlarına Karşı Tutum, Satış Promosyonu ve Reklam İçeriğinin Satın Alma Niyetine Etkisi Üzerine Bir Uygulama" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Önsöz

İnsanların dijital mecra olarak sosyal medyayı iletişim kurma, haberleşme, bilgi paylaşımı ve sosyalleşme gibi farklı amaçlar için kullandığı bilinmektedir. İnsanların vakitlerinin çoğunu bu mecralarda geçirmesi işletmelerin ve markaların dikkatini bu alanlara yöneltmektedir. Hedef kitlelerine doğru mesajı doğru yerde ulaştırmak isteyen işletmeler ürünleri ile ilgili reklam faaliyetlerini de dijital ortamlar olarak sosyal medya platformları üzerinden iletmektedirler. Dolayısıyla bu dijital platformları kullanan tüketicilerin karşılarına çıkan dijital reklamların içerikleri ve bu reklamlara karşı tutumlarının satın alma davranışları üzerindeki etkisinin araştırılması önem arz etmektedir. Bu kapsamda ele alınan bu kitabın araştırmacılara faydalı olacağı düşünülmektedir.

Kitabın tüm herkese katkı sağlaması temennisiyle...

Beyza Tuzen

Doç. Dr. Cevat Söylemez

Kütahya, 2023

İÇİNDEKİLER

Önsöz ..... **iii**

Giriş **1**

BİRİNCİ BÖLÜM

Dijital Reklamcılık

1.1. Dijital Reklamcılık 5

1.2. Dijital Reklamcılığın Gelişimi 8

1.3. Dijital Reklamcılığın Avantajları 12

1.4. Dijital Reklamcılığın Dezavantajları 16

1.5. Dijital Reklam Türleri 19

1.5.1. Banner (Display) Reklamlar 19

1.5.2. Oyun (Advergame) Reklamları 21

1.5.3. Elektronik Posta Reklamları 23

1.5.4. İçerik Reklamları (Doğal Reklamlar) 24

1.5.5. Zengin (Rich) Medya Reklamları 24

1.5.6. Mobil Reklamlar 25

1.5.7. Sosyal Medya Reklamları 26

1.5.8. Arama Motoru Reklamları 28

1.5.8.1. Google Analytic 31

1.5.8.2. Google Advense 31

1.5.8.3. Google Adwords 32

1.6. Dijital Reklamlarda Remarketing Uygulamaları ... 33

1.7. Remarketing'in Amacı 34
1.8. Dijital Pazarlama ve Remarketing 36

İKİNCİ BÖLÜM

Tüketici Davranışı

2.1. Tüketim Kavramı..... 39
2.2. Tüketici 41
2.3. Tüketici Davranışı..... 45
2.4. Tüketici Davranışını Etkileyen Faktörler 48
2.4.1. Kültürel Faktörler 48
2.4.2. Sosyal Faktörler..... 53
2.4.3. Kişisel Faktörler 56
2.4.4. Psikolojik Faktörler 62
2.5. Tüketici Satın Alma Davranış Türleri..... 70
2.5.1. Karmaşık (Muğlak) Satın Alma Davranışı.....71
2.5.2. Uyumsuzluğu Azaltan Satın Alma Davranışı...71
2.5.3. Farklılık (Çeşitlilik) Arayan Satın Alma Davranışı..... 73
2.5.4. Alışılmış (Rutin) Satın Alma Davranışı 74
2.6. Tüketici Satın Alma Karar Süreci..... 75
2.6.1. İhtiyacın Ortaya Çıkması 76
2.6.2. Bilgi Arayışı / Alternatiflerin Belirlenmesi ... 77
2.6.3 Alternatiflerin Değerlendirilmesi 79
2.6.4. Satın Alma Niyetinin Ortaya Çıkması 81

2.6.5. Satın Alma Kararının Verilmesi ve Satın Alma 83
2.6.6. Satın Alma Sonrası Davranış 84

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Dijital Reklam Mecrası Olarak Sosyal Medya Reklamlarının Tüketici Satın Alma Davranışına Etkisi

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi 86
3.2. Araştırmanın Problemi 87
3.3. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları 88
3.4. Araştırmanın Etik Değerlendirmesi 88
3.5. Araştırmanın Yöntemi 89
3.5.1. Araştırma Modeli ile İlişkili Temel Kavramlar ve Araştırma Hipotezlerinin Geliştirilmesi 90
3.5.1.1. Sosyal Medya Reklam İçeriği 91
3.5.1.2. Sosyal Medya Reklamlarına Karşı Tutum 92
3.5.1.3. Sosyal Medya Satış Promosyon İçeriği.... 93
3.5.1.4. Reklam Veren Markaya Yönelik Tutum .. 94
3.5.1.5. Satın Alma Niyeti..... 94
3.5.1.6. Araştırmaya İlişkin Literatür Taraması ve Araştırma Hipotezleri 95
3.5.2. Anakütle ve Örneklem Çerçevesi..... 99
3.5.3. Veri Toplama Aracı, Verilerin Toplanması ve Analizi..... 100
3.5.4. Araştırma Değişkenlerinin Ölçümü..... 101

3.6. Araştırma Bulgularının Analizi ve Yorumu 102
3.6.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri 103
3.6.2. Araştırma Değişkenlerine İlişkin Güvenirlilik Analizi Sonucu 106
3.6.3. Araştırmada Kullanılan Ölçeklere İlişkin Bulgular 107
3.6.4. Araştırma Değişkenlerine İlişkin Faktör Analizi Sonucu 111
3.6.5. Araştırma Değişkenlerine İlişkin Korelasyon Analizi Sonucu 114
3.6.6. Araştırma Değişkenlerine İlişkin Regresyon Analizi Sonucu 116

SONUÇ VE ÖNERİLER 121
Ek-1: Etik Kurul İzni..... 127
KAYNAKÇA..... 128

KAYNAKÇA

Ahmedov, A. (2020). Reklamlarda ünlü ve marka arasındaki uyumun tüketicilerin satın alma niyetine ve marka sadakatine etkisi. *19 Mayıs Sosyal Bilimler Dergisi, 1*(2), 168-187.

Ak, T. (2009). *Marka yönetimi ve tüketici karar sürecine etkileri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.

Akça, Z. K. (2021). *Dijital reklamcılıkta yeniden pazarlamanın (Remarketing) satın alma niyeti üzerindeki rolü: Z kuşağı üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gümüşhane.

Akdeniz, P. C., & Uyar, K. (2021). Tüketicilerin satın alma niyetlerinde sosyal medya fenomenleri ile kurulan parasosyal etkilerin rolü. *Erciyes Akademi, 35*(4), 1669-1688.

Aksoy, H., & Gür, A. (2018). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya reklamlarına ilişkin algılarının satın Alma niyeti üzerindeki etkisi: Gaziantep üniversitesi örneği. *C.Ü İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 19*(1), 129-148.

Akyıldız, S. (2020). *Sosyal medyanın tüketici satın alma karar sürecine etkisi: Kozmetik sektöründe kuşaklar arası farklılıklar üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Bilişim Ensitütüsü, Ankara.

Akyol, D. İ., & Yengin, D. (2018). Sosyal medyada arama motoru reklamları. *Yeni Medya Elektronik Dergisi, 2*(3), 136-145.

Albayrak, M. (2015). *Elektronik ticaretin gelişimi ve internetin tüketici satın alma karar sürecine etkisi: Salzburg- Ankara Örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

Altun, C. A. (2022). *Sosyal medya pazarlamasının tüketici marka sadakati ve satın alma niyetine etkisinde tüketicilerin sosyal medya kullanım sıklığının rolü* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Altunışık, R., Coşkun R., Bayraktaroğlu S., & Yıldırım E., (2005) *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: SPSS Uygulamalı,* (4. Basım). Sakarya: Sakarya Kitabevi.

Arabacı, İ. B., & Polat, M. (2013). Dijital yerliler ve dijital göçmenler ve sınıf yönetimi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 12*(47), 11-20.

Arat, T., & Kazan, İ. (2019). Geleneksel reklamcılıktan dijital reklamcılığa geçiş. *Avrasya Uluslararası Araştırma Dergisi, 7*(18), 448-464.

Arora, T., Kumar, A., & Agarwal, B. (2020). Impact of social media advertising on millennials. *International Journal Intelligent Enterprise, 7*(4), 481-501.

Arslan, M. (2013). *Arama motoru reklamcılığının etkinliği üzerine bir araştırma: Google adwords uygulaması*

(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Atar, G. M., & İspir, N. B. (2019). Geleneksel ve sosyal medya reklama yönelik tutum ve reklam değeri arasındaki ilişkinin karşılaştırılması. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 31*, 305-322.

Atmaca, M., & Çelenk, H. (2011). Uluslararası muhasebe ve finansal raporlama standartlarının finansal analize etkilerinin regresyon analizi ile ölçülmesine yönelik bir araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, *49*, 113-125.

Aydın, Ö. K. (2017). *Televizyon dizilerindeki karakterlerin reklamlarda kullanımının reklam, marka tutumuna ve satın alma niyetine etkisi üzerinde deneysel bir araştırma* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Aydınyol, P. (2010). *Marka konumlandırmada tüketici algılama haritaları: bir uygulama* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Binkanat, G. G. (2019). *Tüketici karar verme tarzlarının satın alma davranışları üzerine etkisi: İnternetten alışveriş yapan tüketiciler üzerine bir çalışma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Bircan, B. (2019). *Dijital pazarlamada internet reklamcılığının marka bilinirliğine etkisi üzerine bir araştırma: Google Adwords* (Yayımlanmamış

Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Bozoğlu, G. (2019). *Elektronik ticarette tüketicinin davranış ve seçimlerini etkileyen faktörler: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.

Bronner, F., & Neijens, P. (2006). Audience experiences of media context and embedded advertising: a comparison of eight media. *İnternational Journal of Market Research, 48*(1), 81-100.

Buil, I., Martinez, E., & Chernatony, L. (2013b). The influence of brand equity on consumer responses. *Journal of Consumer Market Research, 30*(1), 62-74.

Buil, I., Martinez, E., & Chernatony, L. d. (2013a). Examing the role of advertising and sales promotions in brand equity creation. *Journals of Business Research, 66*(1), 115-122.

Büyükarslan, S. (2021). *Dijital reklamcılıkta kozmetik markaların reklam kullanımı: Kiko örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Büyükkaya, N. Ç. (2020). *Hedonik tüketim ve faydacı tüketim eğilimleri bağlamında internet üzerinden yapılan alışverişler: İstanbul'daki üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Can, E. (2007). Marka ve marka yapılandırma. *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi, 22*(1), 225-237.

Can, L. (2016). *Sosyal medya reklamlarının markaya yönelik tutuma etkisi: Facebook üzerinde bir uygulama* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Can, L., & Kaya, N. (2016). Kullanımlar ve doyumlar yaklaşımı bağlamında sosyal medya reklamlarına yönelik tutumun satın alma niyetine etkisi. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi, 5*(10), 30-39.

Çakan, H. V. (2016). *Termal turizm işletmelerine yönelik tüketici satın alma karar süreci* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

Çakır, T. (2021). *Dijital reklamcılık ve doğal reklamlar: Tüketicilerin doğal reklam konusundaki görüşlerinin belirlenmesine ilişkin nitel bir araştırma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsi, Antalya.

Çankaya, M. (2020). Sağlık çalışanlarında algılanan örgütsel destek ve psikolojik İyi oluşun işten ayrılma niyeti üzerindeki etkisi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomik Araştırmaları Dergisi, 7*(8), 79-98.

Çarpan, E. (2021). *Sosyal medya pazarlamasının tüketici satın alma davranışı üzerindeki etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Çetinkaya, M. B., & Çelik, R. (2019). Bir dijital pazarlama stratejisi olarak etkileşimli reklamların etkinliği: Deneysel bir çalışma. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 12*(18), 486-506.

Çetintürk, N. (2017). *Finans sektöründe google adwords'te kullanılan remarketing (Yeniden Pazarlama) reklam modeli üzerinde bir araştırma* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Çolakoğlu, Ö. M., & Büyükekşi, C. (2014). Evaluation of factors effecting exploratory factor analysis process. *Karaelmas Journal of Educational Sciences*, *2*(1), 58-64.

Demirpolat, F. (2015). *Marka Konumlandırma stratejilerin tüketici satın alma karar sürecine etkisi: Akıllı telefon sektörü üzerine bir uygulama* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Türk Hava Kurumu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Devam, Z. N. (2019). *Tüketicilerin banner reklamlarına yönelik tutumları ile satın alma davranışları arasındaki ilişki: Karaman örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Karaman.

Diker, E. (2021). Tüketicilerin youtube reklamlarına yönelik tutumlarının satın alma davranışı üzerindeki etkisi. *Selçuk İletişim Dergisi, 14*(1), 84-112.

Doğancaner, S. E. (2020). *Bir dijital reklamcılık türü olarak doğal (Native) reklam: Onedio.com üzerine*

bir araştırma (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

Doğaner, M., & Kuyucular, Y. (2017). Mobil reklam faaliyetlerinin tüketici algısı üzerine etkileri: Üniversite öğrencilerine yönelik bir araştırma. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4*(3), 236-255.

Durmaz, Y., & Şerbetçi, G. (2016). Üniversite öğrencilerinin cep telefonu tercihlerini etkileyen faktörler ve bir uygulama. *Akademik Araştırmalar Ve Çalışmalar Dergisi, 8*(14), 109-136.

Durmaz, Y., Bahar, R., & Kurtlar, M. (2011). Kişisel faktörlerin tüketici satın alma davranışına etkisi üzerine bir araştırma. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, *2*(1), 114-133.

Durna, S. (2022). *E-ticaret web sitelerinin kullanılabilirliğine ilişkin içeriğin tüketici satın alma niyetine etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kastamonu.

Ercan, İ., & Kan, İ. (2004). Ölçeklerde güvenilirlik ve geçerlilik. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 30*(3), 211-216.

Erdem, K. (2016). *Tüketicilerin demografik özellikleri ile satın alma tarzları arasındaki ilişki: Aydın ilindeki tüketiciler üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

Fettahlıoğlu, H. S. (2008). *Tüketicilerin satın alma davranışlarında özel markaların tüketiciti tutumları üzerine etkileri* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Gedik, Y. (2020). Pazarlamada yeni bir çerçeve: sosyal medya ve web 2.0. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi, 3*(1), 252-269.

Gerlevik, D. (2012). *İnternet üzerinden alışverişin tüketici davranışı üzerindeki etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Güreşçi Pehlivan, G. ve Utkulu, U (2007) Türkiye'nin Tüketim Fonksiyonu: Parçalı Hata Düzeltme Modeli Bulguları, Akdeniz Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 14: 39-65.

Gümrükçü, A. (2021). *Dijital reklamcılıkta medya planlama: Programatik ekosistem* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.

Gümüş, N., & Karaca, Ş., & Onurlubaş, E. (2021). Sosyal medya fenomenleri ile kurulan parasosyal etkileşimin online tüketici davranışlarına etkisi. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10*(25), 752-773.

Gündüz, F. F., & Kocabaşa, H. (2022). Saklı markov modeli ile e-ticaret işletmelerinin tercih edilme nedenlerinin belirlenmesi. *Nicel Bilimler Dergisi, 4*(1), 47-69.

Güner, C. (2021). *Uluslararası işletmecilik açısından tüketici davranışını etkileyen faktörler ve tüketici satın alma karar süreci üzerine fast food sektöründe bir uygulama* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Güney, B. (2018). *Tüketici satın alma davranışları çerçevesinde tüketici karar verme tarzları ölçeğinin değerlendirilmesi: Türkiye-İspanya karşılaştırmalı bir çalışma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

Güvendir, F. (2019). *Sosyal medya reklamlarının tüketici satın alma kararı üzerindeki yansımaları ve bir araştırma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Helvacı, Ü. (2022). *Tüketim kültürünün oluşumunda sosyal medyanın etkileri: İnstagram ve youtube kullanan bireylerin tüketim davranışlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kastamonu Üniversitsi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kastamonu.

Ickler, H., Schülke, S., Wilfling, S., & Baumöl, U. (2009, 22 May). New Challenges in E-Commerce: How Social Commerce Influences the Customer Process. *The 5th National Conference on Computing and Information Technology,* Thailand, *(pp. 51-57).*Erişim Adresi: https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep

1&type= pdf&doi =f09230feebcfae22cf9cf1a651559e72eb1e804d

Isoraite, M. (2019). Remarketing features. *International Journal of Trend in Scientific Research and Development, 3*(6), 48-51.

Kanberoğlu,Z., & Kara,O. (2013).Küresel krizlerin sosyal yaşam üzerindeki etkisi: Van İli Örneği. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi SBE Dergisi 31,35-48.

Kalaycı, Ş. (2010). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri* (5.Basım). Ankara: Asil Yayın,

Karagöz, Y., & Kösterilioğlu, İ. (2008). İletişim becerileri değerlendirme ölçeğinin faktör analizi metodu ile geliştirilmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi 21*, 81-98.

Keller, K. L. (2009). Building strong brands in a modern marketing communications evironment. *Journal of Marketing Communications, 15*(2), 139-155.

Kesek, H. (2017). *Nöropazarlama yaklaşımının tüketici davranışları üzerindeki etkisi: Malatya inönü üniversitesi örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). KTO Karatay Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Kian, T. P., Boon, G. H., Fong, S. L., & Ai, Y. J. (2017). Factors that influence the consumer purchase intention in social media websites. *International Journal of Supply Chain Management, 6*(4), 208-215.

Köker, N. E., Köseoğlu, Ö., & Yakın, M. (2018). E-satın alma niyeti internet ve sosyal medya kullanımı tarafından pekiştiriliyor mu? üniversite öğrencileri

üzerine nicel bir araştırma. *Erciyes İletişim Dergisi*, *5*(4), 143-162.

Lewis, N. K., & Palmer, A. (2009). An experiential, social network-based approach to direct marketing. *Direct Marketing: An International Journal, 3*(3), 162-176.

Martínez, E., Montaner, T. and Pina, J.M. (2009), "*Brand extension feedback: the role of advertising", Journal of Business Research*, *62*(3), 305-313.

Mert, Y. L. (2018). Dijital pazarlama ekseninde influencer martketing uygulamaları. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi 6*(2), 1300-1328.

Munnukka, J. (2018). Customers' purchase intentions as a reflection of price perception. *Journal of Product and Brand Management, 17*(3), 188-196.

Nair, A. R., & Thakkar, S. (2015). Adwords: A study of usage and tools. *IJCSC, 7*(1), 95-99.

Nazari, K. (2022). *Hedonik tüketim ve faydacı tüketim eğilimleri bağlamında internet üzerinden yapılan alışverişler: Fırat üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

Oğuz, A. (2018). *Ekonomik Büyümenin Kaynakları ve Türkiye Ekonomisinin Makroekonomik Dinamikleri*, Makro Gelişme Dinamiklerinin Mikro Temelleri, , Academia, Ed: Aydın U., Güresçi G., (1), 2-19.

Oke, A. O., Kamolshortiros, P., Popoola, O., Ajagbe, M., & Olujobi, O. (2016). Consumer behavior towards

decision marketing and loyalty to particular brands. *İnternational Review of Management and Marketing, 6*(4), 43-52.

Onay, A. (2012). Reklamlara yönelik tutumlar: Nitel bir araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 1*(4), 52-66.

Orhan, E. (2021). *Alt kültür olarak din unsurunun özel günlerdeki satış tutundurma ve tüketici satın alma karar sürecine etkisi üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış doktora Tezi). İstanbul Ticaret üniversitesi Dış Ticaret Enstitüsü, İstanbul.

Özardıç, A. Ç. (2020). *Tüketicilerin çevrim içi davranışsal reklamlara tıklama kararı üzerine bir uygulama* (Yayımlanmamış doktora Tezi). Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara.

Özdoğru, M., & Aydın, B. (2016). İlköğretim okulu öğretmenlerinin karara katılma durumları ve istekleri ile motivasyon düzeyleri arasındaki ilişki. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2*, 357-367.

Özkan, G. (2007). *Tüketici davranışında marka algılamalarının etkileri ve bir uygulama* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Özkanan, A. (2022). Pandemi döneminde temel ihtiyaçların artan önemi: Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi bağlamında bir değerlendirme. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *12*(1), 51-70.

Raji, R. A., Rashid, S., & Ishak, S. (2019). The mediating effect of brand image on the relationships between social media advertising content, sales promotion content and behaviuoral intention. *Journal of Research in Interactive Marketing, 13*(3), 302-330.

Rodgers, S., & Thorson, E. (2000). The ineractive advertising model. *Journal Of Interactive Advertising, 1*(1), 41-60.

Saman, S. (2020). *Dijital medya ve reklamcılık: Türkiye örneğinde dijital reklamcılık ve dijital reklamcılıkta programatik reklamların rolü* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Saraç, B. (2021). *İhracatta modern müşteri bulma yöntemleri üzerine bir çalışma: Google adwords uygulaması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.

Sargın, S. (2020). *Marka kişiliği ve benlik saygısı kavramlarının tüketici satın alma tarzları üzerinde ki etkisi: Üniversite öğrencileri üzerine bir uygulama* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

Savaş, B. (2015). *Tüketici-tüketici etkileşiminin, tüketici satın alma kararları ve memnuniyet düzeylerine etkisi: Kastamonu ili örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karabük.

Schivinski, B., & Dabrowski, D. (2016). The effect of social media communication on consumer

perpections of brands. *Journal of Marketing Communications, 22*(2), 189-214.

Söylemez, C. (2014). *Tüketicilerin küresel marka algısı ve satın alma niyeti üzerindeki etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

Söylemez, C. (2018). *Mobil bankacılık uygulamalarını kullanmaya yönelik tutumların teknoloji kabul ve planlı davranış teorisiyle incelenmesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

Şahin, H. B. (2022). Sosyal medya etkileyicileri arayıcılığıyla yapılan reklamların haksız rekabet kapsamında değerlendirilmesi. *Uluslararası Beşeri ve Sosyal bilimler İnceleme Dergisi, 6*(1), 71-85.

Şamlı, C. (2019). *Cinsiyet kimliği rolünün tüketicilerin satın alma davranışlarına etkisi: Adana ilindeki tüketiciler üzerinde bir araştırma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hasan kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

Şengörür, K. (2021). *Tüketicilerin hedonik ve faydacı tüketim davranışlarının diş macunu tüketimine ilişkin araştırılması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.

Şentürk, S., & Aşan, Z. (2007). Bulanık mantıkta korelasyon katsayısı; Meterolojik olaylarda bir uygulama. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, *20*(1), 150-158.

Taylor, D. G., Lewın, J., & Strutton, D. (2011). Friends, fans and followers: do Ads work on social networks? How gender and age shape receptivity. *Journal of Advertising Research, 51*(1), 258-275.

Tomaş, M., & Barutçu, S. (2013). Sürdürülebilir sosyal medya pazarlaması ve sosyal medya pazarlaması etkinliğinin ölçümü. *Journal of Internet Applications and Management, 4*(1), 6-23.

Tosunoğlu, N. G., & Tolon, M. (2008). Tüketici tatmini verilerin analizi: Yapay sinir ağları ve regresyon analizi karşılaştırması. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *10*(2), 247-259.

Ulama, Ş., & koç, D. E. (2019). Kastamonu ilinde turizm eğitimi alan öğrencilerinin sosyal medya reklamlarına yönelik algılarının satın alma davranışlarına etkisi. *Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research, 3*(3), 381-399.

Uslu, B. (2021). *İkinci el ürün pazarında tüketici davranışının incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Tobb Ekonomi Ve Teknoloji Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Veleva, S., & Tsvetanova, A. (2020, 21-22 September). Characteristics of the digital marketing advantages and disadvantages. *In IOP conference series: materials science and engineering,* Rusya Fedarasyonu, 940(1), pp.012065. Erişim Adresi: *https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1757-899X/940/1/012065/pdf*

Villarejo-Ramos, A.F. and Sánchez-Franco, M.J. (2005), "The impact of marketing communication and price

promotion on brand equity", *Journal of Brand Management*, *12*(6), 431-444.

Warwick, J., & Mansfields, P. (2000). Credit card consumers: college students'knowledge and attitude. *Journal of Consumer Marketing, 17*(7), 617-626.

Wood, L. M. (2004). Dimensions of brond purchasing behavıour: Consumers in the 18-24 age group. *Journal of Consumer Behavıour, 4*(1), 9-24.

Yıldız, D., & Uzunsakal, E. (2018). Alan araştırmalarında güvenilirlik testlerinin karşılaştırılması ve tarımsal verilerin üzerinde bir uygulama. *Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi* (1), 14-28.

Yılmaz, A. (2020). *İnternet reklamlarında yeniden pazarlama hedeflemesinin tüketici satın alma davranışına etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.

Yoldaş, M. A., & Özaydın, H. (2017). Sosyal medya üzerinden yapılan reklamların satın alma davranışı üzerindeki etkisini belirlemeye yönelik bir uygulama. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, *4*(12), 781-794.

Yoo, B., Donthu, N., & Lee, S. (2000). An examination of selected marketing mix elements and brand equity. *Journal of the Academy of Marketing Science, 28*(2), 195-211.

Yüksektepe, M., & Haşıloğlu, B. (2017, 8-9 Nisan). *Dijital dünya ile birlikte değişim gösteren bir kavram: reklam*. IV. international balkan and near eastern

socias sciences congress series, (ss. 270-276). Russe/Bulgaria Yayınevi, Erişim Adresi: https://www.ibaness.org/conferences/russe/ibaness_russe_ proceedings _11_01_2018.pdf

Yüncü, V. (2012). *Uluslararası pazarlamada tüketici davranışlarını etkileyen kültürel etmenler ve bir tekstik şirketinin analizi (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

DAVRANIŞSAL YAKLAŞIMLAR ÇERÇEVESİNDE İKTİSAT VE FİNANS ÇALIŞMALARI

Arş. Gör. Dr. Hilal MOLA
Dr. Öğr. Üyesi Serpil SUMER ADİN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6559-39-4

Ekim 2023

Sayfa Düzeni/Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

İnsan odaklı bir bilim olan iktisat ve finans, geçmiş dönemlerde belirli çerçeve içerisinde sınırlı kalmış ve zamanla eleştiri konusu olmuştur. Bu durum iktisat ve finans alanında davranışsal ekonomiye yönelik yeni bir çalışma alanının oluşmasına zemin hazırlamıştır. Davranışsal ekonomi ile birlikte, bu bilim dallarını sadece matematikle sınırlandırmanın yanlış olduğu ve bireylerin tüketim ve yatırım süreçlerinde psikolojik etkilerinde göz önüne alınması gerektiğini ortaya koymuştur. Özellikle bireylerin her zaman rasyonel kararlar almadığını, bazen sınırlı rasyonel bazen ise irrasyonel kararlar alabileceğini savunan davranışsal ekonomi, son zamanlarda sadece akademisyenler tarafından değil hükümetler tarafından da ilgi odağı olmuştur.

Bu kitapta davranışsal ekonomi ampirik ve teorik olarak çeşitli yönleri ile araştırılmıştır. Davranışsal ekonomi kavramına temel teşkil eden, tüketim tercihleri, mutluluk, prososyal davranışlar, davranışsal ve bilişsel yanlılıklar, sınırlı rasyonellik gibi konular incelenmiştir. 7 bölümden oluşan bu kitapta, kitabın yayınlanmasında katkıda bulunan alanında uzman bütün bölüm yazarlarına ve bölüm değerlendirmelerini titizlikle tamamlayan tüm hakemlerimize teşekkürü bir borç biliriz. Umarız yayınlanmış olan " Davranışsal Yaklaşımlar Çerçevesinde Ekonomi ve Finans Çalışmaları" adlı kitabımız okuyuculara ve araştırmacılara önemli bir referans olacaktır.

İÇİNDEKİLER

RİSK ALGISI VE İKTİSADİ DAVRANIŞIN BELİRLEYİCİLERİ ÜZERİNE BİR ALAN ÇALIŞMASI 1
Kutlu ERGÜN

TÜKETİCİ DAVRANIŞI İLE ENFLASYON ARASINDAKİ İLİŞKİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ 11
Yusuf KAHREMAN

GELİR DÜZEYİ İLE PROSOSYAL DAVRANIŞ ARASINDAKİ İLİŞKİ: AMPİRİK BİR İNCELEME 24
Kıvanç ALTINTAŞ
Zekeriya MIZIRAK

EMEK PİYASASINDA DAVRANIŞSAL VE BİLİŞSEL YANLILIKLARIN İNCELENMESİ 44
Zeynep Sümeyra BAKIR YILDIRIM

DAVRANIŞSAL İKTİSAT PERSPEKTİFİNDEN EVLİLİĞİN TÜKETİM TERCİHLERİ ÜZERİNE ETKİLERİ: BİR LİTERATÜR ARAŞTIRMASI 55
Maksut Kürşat KELEŞ
Mustafa Ercan KILIÇ

SINIRLI RASYONELLİK VE TÜKETİM: İHTİYAÇLAR, İSTEKLER VE TÜKETİCİ KARARLARI 69
Cennet ARMAN ZENGİ

MUTLULUK ÜZERİNE: TANIMI, ÖLÇÜM YÖNTEMLERİ VE FAYDA İLİŞKİSİ 91
Songül GÜL

KAYNAKLAR

Charness, G. & Gneezy, U. (2012). Strong Evidence for Gender Differences in Risk Taking. *Journal of Economic Behavior & Organization, 83*(1), 50-58.

Deidda, M. (2013), Precautionary Saving, Financial Risk, and Portfolio Choice. *Review of Income and Wealth, 59*(1), 133-156.

Fellner, G. & Maciejovsky, B. (2007). Risk attitude and market behavior: Evidence from experimental asset markets. *Journal of Economic Psychology, 28*(3), 338-350.

Franke, T. M., Ho, T., & Christie, C. A. (2012). The Chi-Square Test: Often Used and More Often Misinterpreted. *American Journal of Evaluation, 33*(3), 448–458.

Grable, J. E. & So-Hyun, J. (2004). Environmental and Biophysical Factors Associated with Financial Risk Tolerance. *Journal of Financial Counseling and Planning, 15*(1), 73-82.

Haberman, S. J. (1973). The Analysis of Residuals in Cross-Classified Tables. *Biometrics, 29*(1), 205–220.

Mudzingiri, C., Muteba Mwamba, J.W., & Keyser, J. N. (2018). Financial behavior, confidence, risk preferences and financial literacy of university students. *Cogent Economics & Finance, 6(*1), 1-25.

Perry, V. G. & Morrıs, M. D. (2005). Who Is in Control? The Role of Self-Perception, Knowledge, and Income in Explaining Consumer Financial Behavior. *Journal of Consumer Affairs, 39*(2), 299-313.

Rustichini, A., DeYoung, C. G., Anderson, J. E. & Burks, S. V. (2016). Toward the integration of personality theory and decision theory in explaining economic behavior: An experimental investigation. *Journal of Behavioral and Experimental Economics, 64*, 22-137.

Ruthers (2008). "Rutgers University". Erişim: 09.07.2023. https://njaes.rutgers.edu/money/assessment-tools/

Stolper, O.A., Walter, A. (2017). Financial literacy, financial advice, and financial behavior. *J Bus Econ 87*, 581–643.

Thanki, H., & Baser, N. (2019). Interactive Impact of Demographic Variables and Personality Type on Risk Tolerance. *Emerging Economy Studies, 5*(1), 42–54.

Urban, C. Schmeiser, M., Collins, J.M., ve Brown, A. (2020). The effects of high school personal financial education policies on financial behavior. *Economics of Education Review,78*-101786.

Wang, A. (2009) Interplay of Investors' Financial Knowledge and Risk Taking. *Journal of Behavioral Finance, 10*(4), 204-213.

Worthy, S.L., Jonkman, J., ve Blinn-Pike, L. (2010). Sensation-Seeking, Risk-Taking, and Problematic Financial Behaviors of College Students. *J Fam Econ, 31*, 161–170.

KAYNAKLAR

Arısoy, İ., & Aytun, C. (2014). Türkiye'de tüketim harcamaları, krediler ve tüketici güveni arasındaki ilişkilerin analizi. Business and Economics Research Journal, 5(2), 33-45.

Başarir, Ç., Bicil, İ., & Yilmaz, Ö. (2018). Tüketici Güven Endeksi İle Seçilmiş Finansal ve Makroekonomik Göstergeler Arasındaki İlişki, International Conference On Applied Economics and Finance, Extended With Social Sciences, 732-739.

Beşiktaşli, D. K. & Cihangir, Ç. K. (2020). Tüketici Güven Endeksinin Finansal Piyasalara ve Makroekonomik Yapıya Etkisi. Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5(1), 54 – 67.

Bicil, İ. M., Başarır, Ç., & Yılmaz, Ö. (2018). Tüketici güven endeksi ile seçilmiş finansal ve makroekonomik göstergeler arasındaki ilişki. ICOAEF'18 Full Paper Proceeding içinde (s. 732- 740), Kuşadası: IV. International Conference on Applied Economics and Finance & Extended With Social Sciences.

Çelik, S., Aslanoğlu, E. & Deniz, P., (2010). "The relationship between consumer confidence and financial market variables in Turkey during the global crisis", *30th Annual Meeting of the Middle East Economic Association,* Atlanta, GA.

Durmaz, Y., Bahar R., & Kurtlar, M. (2011). "Kişisel Faktörlerin Tüketici Satın Alma Davranışlarına Etkisi Üzerine Bir Araştırma", *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 2(1):114-133.

Granger, C. W. (1969). Investigating causal relations by econometric models and cross-spectral methods. Econometrica: *Journal of the Econometric Society*, 424-438.

Gujarati, D. N. (2003), Basic Econometrics, McGraw-Hill, New York

Gündüz, İ. O., Sönmezler, G., & Akduğan, U. (2017). An analysis of the relationship between consumer confidence index and credit card expenditures in Turkey. IIB International Refereed Academic Social Sciences Journal, 8(27), 1-16.

Gürgür, T., & Kılınç, Z. (2015). What Drives the Consumer Confidence in Turkey? Research Notes in Economics(17), 1-13.

İpek E., & Akyazı, H. (2017). Expectations and household expenditures: the case of Turkey. Yönetim ve Ekonomi Araştırma Dergisi, 15(1), 27-39.

Karasoy, C., Gökçe, H., & Yüncüler, Ç. (2018). The explanatory power and the forecast performance of consumer confidence indices for private consumption growth in Turkey. Emerging Markets Finance and Trade, 54(9), 2136-2152.

Küçükyalı, F., & Akıncı, G. (2018). Tüketici Güveninin Makroekonomik Belirleyicileri: Bir Zaman Serisi Analizi. Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, 459-472.

Özdemir, G. Z. (2013). Tüketici güveninin tüketici kredileri ile ilişkisi ve öngörü gücü: Türkiye örneği (Uzmanlık yeterlilik tezi). Ankara: TCMB.

Pesaran, H.H. & Shin, Y. (1998), Generalized Impulse Response Analysis in Linear Multivariate Models, Economic Letters, 58, 1, pp. 17-29.

Roos, M.W. (2008). Willingness to consume and ability to consume. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 66(2), 387-402.

Simon, H. (1986). Rationality in psychology and economics. *The Journal of Business,* 59(4), 209.

Sönmezler, G., Gündüz, İ. O. & Torun, M. (2019). Türkiye'de Kredi Kartı Harcamaları İle Tüketici Güven Endeksi ve Enflasyon Arasındaki İlişki Üzerine Ampirik Bir Çalışma. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 28(1), 17 – 29.

Şahin, B.G., & Akballı, E. E. (2019). Tüketici davranışlarını etkileyen faktörler ve yöntem analizi (Doctoral dissertation, Aytekin Demircioğlu).

Tek, Ö. B. & Özgül, E. (2010). "*Modern Pazarlama İlkeleri Uygulamalı Yönetimsel Yaklaşım*", Birleşik Matbaacılık, İzmir.

Toda, H. Y., & Yamamoto, T. (1995). Statistical inference in vector autoregressions with possibly integrated processes. *Journal of econometrics,* 66(1), 225-250.

Tunalı, H., & Özkan, İ. E. (2016). Türkiye'de tüketici güven endeksi ve tüketici fiyat endeksi arasındaki ilişkinin ampirik analizi. İktisat Politikası Araştırmaları Dergisi, 3(2), 54-67.

Yazıcı, S. (2019). Tüketici güven endeksinin tüketimi öngörü yeteneğinin ölçülmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

KAYNAKLAR

Akerlof, G., & Kranton, R. (2000). Economics and Identity. *The Quarterly Journal of Economics*, 115(3), 715-753. DOI:10.1162/003355300554881

Andreoni, J. (1989). Giving with Impure Altruism: Applications to Charity and Ricardian Equivalence. *Journal of Political Economy*, 97(6), 1447-1458. DOI:10.1086/261662

Batson, C. D., Ahmad, N., & Lishner, D. A. (2009). Empathy and Altruism. In C. R. Snyder & S. J. Lopez (Eds.), *The Oxford Handbook of Positive Psychology* (2nd ed., pp. 485-498). Oxford University Press.

Batson, C. D., Ahmad, N., & Stocks, E. L. (2011). Four Forms of Prosocial Motivation Egoism, Altruism, Collectivism, and Principlism. In A. W. Kruglanski, J. P. Forgas, & D. Dunning (Eds.), *Social Motivation* (pp. 103-126). Psychology Press.

Batson, C. D., & Powell, A. A. (2003). Altruism and Prosocial Behavior. In T. Millon & M. J. Lerner (Eds.), *Handbook of Psychology* (pp. 463-484). John Wiley & Sons Inc.

Batson, C. D., & Stocks, E. L. (2011). A History of Prosocial Behavior Research. In A. W. Kruglanski & W. Stroebe (Eds.), *Handbook of the History of Social Psychology* (pp. 243-264). Psychology Press.

Bénabou, R., & Tirole, J. (2000). Self-Confidence and Social Interactions. NBER Working Paper No. w7585. SSRN. https://ssrn.com/abstract=218750

Blaug, M. (2009). İktisatta Yöntem [Methodology in Economics]. (L. Konyar, Trans.). Eflatun Yayınevi.

Carlo, G., Hausmann, A., Christiansen, S., & Randall, B. A. (2003). Sociocognitive and Behavioral Correlates of a Measure of Prosocial Tendencies for Adolescents. *The Journal of Early Adolescence*, 23(1), 107-134. DOI: 10.1177/0272431602239132.

Dovidio, J. F., Piliavin, J. A., Schroeder, D. A., & Penner, L. (2006). *The Social Psychology of Prosocial Behavior* (1st ed.). Psychology Press.

Ersel, H. (2014). Kazım Taşkent, Yapı Kredi ve Kültür Sanat [Kazım Taşkent, Yapı Kredi, and Culture Art]. Yapı Kredi Yayınları.

Falk, A., & Fischbacher, U. (2006). A Theory of Reciprocity. *Games and Economic Behavior*, 54(2), 293-315. DOI:10.1016/j.geb.2005.03.001

Fehr, E., & Gachter, S. (2000). Fairness and Retaliation: The Economics of Reciprocity. *Journal of Economic Perspectives*, 14(3), 159-181. DOI:10.1257/jep.14.3.159

Gintis, H. (2000). Beyond Homo Economicus: Evidence from Experimental Economics. *Ecological Economics*, 35, 311-322. Retrieved from https://pdfs.semanticscholar.org/a2ea/4ab800c2a7f25763eb613ec0c0620568f2fe.pdf

Hogg, M. A., & Vaughan, G. M. (2014). *Sosyal Psikoloji*. Ütopya Yayınevi.

Kahneman, D., Knetsch, J. L., & Thaler, R. (1986). Fairness and the Assumptions of Economics. *The Journal of Business*, 59(4), 285-300. https://www.jstor.org/stable/2352761

Kenrick, D. T., Neuberg, S. L., & Cialdini, R. B. (2005). *Social Psychology Goals in Interaction*. Allyn & Bacon.

Kolm, S. (2000). The Theory of Reciprocity. In S. Kolm & J. M. Ythier (Eds.), *The Economics of Reciprocity, Giving and Altruism* (pp. 115-141). McMillan.

Meier, S. (2006). A Survey of Economic Theories and Field Evidence on Pro-Social Behavior. Federal Reserve Bank of Boston Working Paper. Retrieved from https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=917187

Primrose, D. (2017). The Subjectification of Homo Economicus in Behavioral Economics. *Journal of Australian Political Economy*, 80, 88-128. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/322160616_The_subjectification_of_homo_economicus_in_behavioural_economics

Rosenhan, D. L. (1978). Toward Resolving the Altruism Paradox: Affect, Self-Reinforcement, and Cognition. In L. Wispé (Ed.), *Altruism, Sympathy, and Helping* (pp. 101-113).

Smith, A. (2018). *Ahlaki Duygular Kuramı* [Theory of Moral Sentiments]. (D. Kızılay, Trans.). Pinhan Yayıncılık.

Thaler, R. (1991). *The Winner's Curse: Paradoxes and Anomalies of Economic Life*. Free Press.

Wittek, R., & Bekkers, R. (2015). The Sociology of Altruism and Prosocial Behavior. In J. D. Wright (Ed.), *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences* (pp. 579-583). Elsevier Ltd. DOI: 10.1016/B978-0-08-097086-8.32158-4.

Yılmaz, F. (2009). *Rasyonalite: İktisat Özelinde Bir Tartışma*. Paradigma Yayıncılık.

KAYNAKLAR

Akerlof, A. G. (1982). The Economic Consequences of Cognitive Dissonance. The American Economic Review, 72(3), s. 307-319.

Aranson, E. (1992). The Return of the Repressed: Dissonance Theory Makes a Comeback. Psychological Inquiry, 3(4), s. 303-311.

Axelrad, H., Luski, I., & Malul, M. (2016). Behavioral biases in the labor market, differences between older and younger individuals. Journal of Behavioral and Experimental Economics, 60, 23-28.

Beauvois, J. L., & Joule, R. V. (1996). A Radical Dissonance Theory. Taylor & Francis.

Benabou, R. T. (2002). Self-Confidence And Personal Motivation. Quarterly Journal of Economics, 17(3), s. 871-915.

Charness, G., & Haruvy, E. (2000). Self-serving biases: Evidence from a simulated labour relationship. Journal of Managerial Psychology, 15(7-8), 655–663.

Dunn, L. F. (1996). Loss Aversion and Adaptation in the Labor Market: Empirical Indifference Functions and Labor Supply. The Review of Economics and Statistics, 78(3), s. 441-450.

Fehr, E. G. (2007). Do Workers Work More if Wages Are High? Evidence from a Randomized Field Experiment. The American Economic Review, 97(1), s. 298-317.

Kahneman, D. K. (1986). Fairness and the Assumptions of Economics. The Journal of Business, 59(4), s. 285-300.

Kahneman, D. T. (1979). Prospect Theory: An Analysis of Decision Under Risk. Econometrica, 47(2), s. 263-291.

Kahneman, D. T. (1984). Choices, Values, and Frames. American Psychologist, 39(4), s. 341-350.

Kooreman, P., Melenberg, B., Prast, H. M., & Vellekoop, N. (2013). Framing effects in an employee savings scheme: A non-parametric analysis. IZA Discussion Papers, no. 7154.

Matthey, A. M. (2011). Do I Really Want to Know? A Cognitive Dissonance-Based Explanation of Other-Regarding Behavior. Games, 2, s. 114-135.

Messick, D. M. (1979). Fairness and Preference. Journal of Experimental and Social Psychology, 15, s. 418-434.

Rick, S. (2011). Losses, Gains, And Brains: Neuroeconomics Can Help To Answer Open Questions About Loss Aversion. Journal of Consumer Psychology, 21(4), s. 453-463.

Samuelson, W. Z. (1988). Status Quo Bias in Decision Making. The Journal of Risk and Uncertainty, 1, s. 7-59.

Schindler, S. P. (2016). The Frame Of The Game: Loss-Framing İncreases Dishonest Behavior. Journal of Experimental Social Psychology, s. 1-6.

Shafir, E. T. (1997). On Money Illusion. The Quarterly Journal of Economics, 112, s. 341-374.

Tomiura, E. I. (2016). Individual Characteristics, Behavioral Biases, and Trade Policy Prefereneces: Evidence from a Survey in Japan. Review of International Economics, 24(5), s. 1081-1095.

Tversky, A. K. (1981). The Framing of Decisions and the Psychology of Choice. Science, 211, s. 453-458.

Tversky, A. S. (1992). Choice Under Conflict: The Dynamics of Deferred Decision. Psychological Science, 3(6), s. 358-361.

Wang, X. (2017). Behavioral Labor Economics. S.-H. C. R. Frantz içinde, Routledge Handbook of Behavioral Economics (s. 365-378). New York: Routledge.

KAYNAKLAR

Akboz, A. & Samırkaş Komuşu, M. (2019). Davranışsal İktisat Bağlamında İnternet Alışverişleri Yapan Tüketicilerin Tüketim Tarzlarının Demografik Özellikler Bağlamında İncelenmesi: Mersin Örneği. Ekonomi Politika ve Finans Araştırmaları Dergisi, 4(3), s. 337-349.

Aktan, C. C., & Yavuzaslan, K. (2020). Davranışsal İktisat: Bireylerin İktisadi Karar ve Tercihlerinde Zihinsel, Duygusal ve Psikolojik Faktörlerin Analizi. Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, Sayı: 12(2), s. 100-120.

Ayazıt Hayta, A. (2008). Ailelerin Tasarruf Ve Yatırım Eğilimlerinin İncelenmesi. Kastamonu Eğitim Dergisi, Sayı:16 (2) , s. 345-358 .

Baydaş. A., Gökdeniz, İ., Canıtez, M., Güngör, T. (2008) "Tüketicinin Satın Alma Karar Sürecinde Aile Bireylerinin Etkinliğine Yönelik Bir Çalışma" Sosyal Bilimler Dergisi, s. 69-88.

Can, Y. (2012). İktisatta Psikolojik İnsan Faktörü: Davranışsal İktisat. Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi, Sayı:4(2), s. 91-98.

Dew, J. (2008). Marriage and finance. Handbook of consumer finance research, s. 337-350.

Gürel, B., & Çopur, Z. (2021). Ekonomik faktörlerin evlilik kalitesine etkisi: Bir dyadic model testi. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 21(52), 631-668.

Herrnstein, R. J., & Prelec, D. (1991). Melioration: A theory of distributed choice. Journal of Economic Perspectives, Sayı:5(3), s. 137-156.

Katona, G. (1951). Psychological analysis of economic behavior.

Müderrisoğlu. F. (2009), Tüketici Satın Alma Kararını Etkileyen Faktörler Ve Ailede Satın Alma Kararının Verilmesi: Pilot Bir Araştırma. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Küresel Pazarlama Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. s. 1-124.

Pehlivanoğlu, F. & Şenveli. Ç. (2022). Davranışsal İktisat Çerçevesinde Rasyonel Modern Tüketici Davranışları Üzerinde Durumun Etkileri: Kocaeli Örneği. Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi, (24) (2), s.353-381.

Şarlak, Z. (2012). Aile Bütçesi ve Kaynak Yönetimi. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Yayınları. Nakış Ofset: İstanbul.

Sarpila, O. (2013). Appearance-related consumption among dating, cohabiting and married consumers: a comparison between men and women. The International Review of Retail, Distribution and Consumer Research, 23(1), s. 31-47

Zissimopoulos, JM, Karney, BR ve Rauer, AJ. (2015). "İleri yaşlarda evlilik ve ekonomik refah." Hanehalkı Ekonomisinin Gözden Geçirilmesi , 13 (1), s.1-35.

KAYNAKÇA

Akdere, Ç., & Büyükboyacı Hanay, M. İ. (2015). Davranışsal İktisat ve Sınırlı Rasyonellik Varsayımı. İktisatta davranışsal yaklaşımlar.

BAKIRTAŞ, D., & Demirhan, H. (2015). İhtiyaç ve istek paradoksu: iktisadi ve metafizik bir yaklaşım. Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 3(3), 71-87.

Bay, C. (1982). Self-respect as a human right: Thoughts on the dialectics of wants and needs in the struggle for human community. Hum. Rts. Q., 4, 53.

Conlisk, J. (1996). Why bounded rationality?. Journal of economic literature, 34(2), 669-700.

Çekiç, S. (2016). Davranışsal iktisat bağlamında cinsiyet farkının tüketici tercihlerine etkisi: Bartın örneği (Master's thesis, Bartın Üniversitesi, Sosyal bilimler Enstitüsü).

Deppe, M., Schwindt, W., Kugel, H., Plassmann, H., & Kenning, P. (2005). Nonlinear responses within the medial prefrontal cortex reveal when specific implicit information influences economic decision making. Journal of neuroimaging, 15(2), 171-182.

Dogan, S. (2018). Bounded rationality, paternalism, and trademark law. Hous. L. Rev., 56, 269.

Drakopoulos, A. Stavros (1994), "Hierarchical Choice in Economics", Journal of Economic Surveys, Vol. 8 (2), s. 133-153.

Earl, P., Friesen, L., & Hatherley, K. (2011). Bounded Rationality and Consumer Research: Lessons From a Study of Choices of Mobile Phone Service Contracts (No. 449). University of Queensland, School of Economics.

Evans, M. Raaji (1996). Applied Consumer Behaviour, Essex: Addison Wesley Longman Ltd.

Gajjar, N. B. (2013). Factors affecting consumer behavior. International Journal of Research in Humanities and Social Sciences, 1(2), 10-15.

Gigerenzer, G., & Gaissmaier, W. (2011). Heuristic decision making. Annual review of psychology, 62, 451-482.

Gigerenzer, G., & Goldstein, D. G. (1996). Reasoning the fast and frugal way: models of bounded rationality. Psychological review, 103(4), 650.

Goldsmith, R. E. (2017). Rational choice and bounded rationality. Consumer Perception of Product Risks and Benefits, 233-252.

Goldsmith, R. E. (2017). Rational choice and bounded rationality. Consumer Perception of Product Risks and Benefits, 233-252.

Hayakawa, H. (2000). Bounded rationality, social and cultural norms, and interdependence via reference groups. Journal of Economic Behavior & Organization, 43(1), 1-34.

Hoeschele, W. (2016). The economics of abundance: A political economy of freedom, equity, and sustainability. CRC Press.

Jones, B. D. (1999). Bounded rationality. Annual review of political science, 2(1), 297-321.

Khalil, E. L. (2022). The information inelasticity of habits: Kahneman's bounded rationality or Simon's procedural rationality?. Synthese, 200(4), 343.

Lunenburg, F. C. (2010, September). The decision making process. In National Forum of Educational Administration & Supervision Journal (Vol. 27, No. 4).

Manzini, P., & Mariotti, M. (2009). Consumer choice and revealed bounded rationality. Economic Theory, 41, 379-392.

Miller, L. Roger (2012), Economics Today: The Macro View, Sixteenth Editon, Pearson.

Mothersbaugh, D. L. (2015). Consumer behavior: Building marketing strategy. New York, McGraw-Hill Education. http://222.254.35.8/flowpaper/simple_document.php?subfolder=11/29/85/&doc=112985683769317402620792609286916327 89&bitsid=3f90bb75-e011-4f25-87e0-c42c90d53995&uid=

Öztürk, C. (15). Temmuz sonrası İhraçların Sınırlı Rasyonellik Perspektifinden Analizi. Strategic Public Management Journal, 3, 66-82.

Ramya, N. A. S. A. M., & Ali, S. M. (2016). Factors affecting consumer buying behavior. International journal of applied research, 2(10), 76-80.

Reisinger, Y. (2009). International tourism: Cultures and behavior. Elsevier.

Schwarz, E., & Hunter, J. (2010). Advanced theory and practice in sport marketing. Routledge.

Simon, H. A. (1955). A behavioral model of rational choice. The quarterly journal of economics, 99-118.

Spiegler, R. (2011). Bounded rationality and industrial organization. Oxford University Press.

Thaler, R. H., & Sunstein, C. R. (2008). Nudge: improving decisions about health. Wealth, and Happiness, 6, 14-38.

TOIGONBAEVA, D., & Eser, R. (2011). Psikoloji ve iktisadın birleşimi olarak, davranışsal iktisat.

Valente, M. (2003). A model of bounded rational consumers with endogenous preferences. SIE, University of L'Aquila (working paper).

Valente, M. (2012). Evolutionary demand: a model for boundedly rational consumers. Journal of Evolutionary Economics, 22, 1029-1080.

Yanıklar, C. (2010). Tüketim kültürü, kapitalizm ve insan ihtiyaçları arasındaki ilişki üzerine bir tartışma. Sosyal Bilimler Dergisi/Journal of Social Sciences, 34(1).

Yeşildağ, İ. (2022). Sınırlı Rasyonellik Bağlamında İktisadi Bilgi Ve Influencer Takibi. Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi, 6(16), 144-155.

YİĞİT, A. G., & YİĞİT, M. (2019). DAVRANIŞSAL İKTİSAT ÇERÇEVESİNDE SINIRLI RASYONALİTE: TÜKETİCİ TERCİHLERİNDE ALGI YANILGISI ÜZERİNE BİR DENEY. Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi, 7(16), 19-34.

KAYNAKLAR

Albuquerque, I., de Lima, M. P., Figueiredo, C. ve Matos, M. (2012). Subjective Well-Being Structure: Confirmatory Factor Analysis in a Teachers' Portuguese Sample. Social Indicators Research, 105(3), 569-580. doi:10.1007/s11205-011-9789-6

Busseri, M. A. ve Sadava, S. W. (2011). A Review of the Tripartite Structure of Subjective Well-Being: Implications for Conceptualization, Operationalization, Analysis, and Synthesis. Personality and Social Psychology Review, 15(3), 290-314. doi:10.1177/1088868310391271

Diamantopoulos, A., Sarstedt, M., Fuchs, C., Wilczynski, P. ve Kaiser, S. (2012). Guidelines for choosing between multi-item and single-item scales for construct measurement: A predictive validity perspective. Journal of the Academy of Marketing Science, 40(3), 434-449. doi:10.1007/s11747-011-0300-3

Diener, E. (1984). Subjective well-being. Psychological Bulletin, 95(3), 542-575. doi:10.1037/0033-2909.95.3.542

Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J. ve Griffin, S. (1985). The Satisfaction With Life Scale. Journal of Personality Assessment, 49(1), 71-75. doi:10.1207/s15327752jpa4901_13

Diener, E., Napa Scollon, C. ve Lucas, R. E. (2009). The Evolving Concept of Subjective Well-Being: The Multifaceted Nature of Happiness. E. Diener (Ed.), Assessing Well-Being: The Collected Works of Ed Diener içinde , Social Indicators Research Series (ss. 67-100). Dordrecht: Springer Netherlands. doi:10.1007/978-90-481-2354-4_4

Diener, E., Oishi, S. ve Lucas, R. E. (2009). Subjective Well-Being: The Science of Happiness and Life Satisfaction. S. J. Lopez ve C. R. Snyder (Ed.), The Oxford Handbook of Positive Psychology içinde (s. 0). Oxford University Press. doi:10.1093/oxfordhb/9780195187243.013.0017

Dittmer, T. (2005). Diminishing Marginal Utility in Economics Textbooks. The Journal of Economic Education, 36(4), 391-399. doi:10.3200/JECE.36.4.391-399

Eid, M. ve Larsen, R. J. (2008). The Science of Subjective Well-Being. Guilford Press.

Fisher, C. D. (2010). Happiness at Work. International Journal of Management Reviews, 12(4), 384-412. doi:10.1111/j.1468-2370.2009.00270.x

Frey, B. S. ve Stutzer, A. (2002). What Can Economists Learn from Happiness Research? Journal of Economic Literature, 40(2), 402-435.

Gnambs, T. ve Buntins, K. (2017). The Measurement of Variability and Change in Life Satisfaction. European Journal of Psychological Assessment, 33(4), 224-238. doi:10.1027/1015-5759/a000414

Graham, C. (2009). The Economics of Happiness. C. Graham (Ed.), Happiness Around the World: The paradox of happy peasants and miserable millionaires içinde (s. 0). Oxford University Press. doi:10.1093/acprof:osobl/9780199549054.003.0002

Haybron, D. M. (2005). On Being Happy or Unhappy. Philosophy and Phenomenological Research, 71(2), 287-317. doi:10.1111/j.1933-1592.2005.tb00450.x

Hewlett, S. A., Yawson, A. E., Calys–Tagoe, B. N., Naidoo, N., Martey, P., Chatterji, S., … Biritwum, R. B. (2015). Edentulism and quality of life among older Ghanaian adults. BMC Oral Health, 15(1), 48. doi:10.1186/s12903-015-0034-6

Kahneman, D. (2000). Experienced Utility and Objective Happiness: A Moment-Based Approach. Choices, Values and Frames içinde (ss. 673-692). doi:10.1017/CBO9780511803475.038

Kahneman, D., Wakker, P. P. ve Sarin, R. (1997). Back to Bentham? Explorations of Experienced Utility. The Quarterly Journal of Economics, 112(2), 375-405.

Kirsh, Y. (2017, 30 Mart). Utility and Happiness in a Prosperous Society. SSRN Scholarly Paper, Rochester, NY. doi:10.2139/ssrn.2947650

Lelkes, O. (2006). Tasting freedom: Happiness, religion and economic transition. Journal of Economic Behavior & Organization, 59(2), 173-194. doi:10.1016/j.jebo.2004.03.016

Lewis, C. A. ve Cruise, S. M. (2006). Religion and happiness: Consensus, contradictions, comments and concerns. Mental Health, Religion & Culture, 9(3), 213-225. doi:10.1080/13694670600615276

Mellers, B. A. (2000). Choice and the relative pleasure of consequences. Psychological Bulletin, 126(6), 910-924. doi:10.1037/0033-2909.126.6.910

Mellers, B., Schwartz, A. ve Ritov, I. (1999). Emotion-based choice. Journal of Experimental Psychology: General, 128(3), 332-345. doi:10.1037/0096-3445.128.3.332

Nan, H., Ni, M. Y., Lee, P. H., Tam, W. W. S., Lam, T. H., Leung, G. M. ve McDowell, I. (2014). Psychometric Evaluation of the Chinese Version of the Subjective Happiness Scale: Evidence from the Hong Kong FAMILY Cohort. International Journal of Behavioral Medicine, 21(4), 646-652. doi:10.1007/s12529-014-9389-3

Newman, G. E., De Freitas, J. ve Knobe, J. (2015). Beliefs About the True Self Explain Asymmetries Based on Moral Judgment. Cognitive Science, 39(1), 96-125. doi:10.1111/cogs.12134

Ng, Y.-K. (2022). What is Happiness? Why is Happiness Important? Y.-K. Ng (Ed.), Happiness—Concept, Measurement and Promotion içinde (ss. 1-14). Singapore: Springer Nature. doi:10.1007/978-981-33-4972-8_1

Ott, J. (2020). Beyond Economics: Happiness as a Standard in our Personal Life and in Politics. Cham: Springer International Publishing. doi:10.1007/978-3-030-56600-5

Ott, J. C. (2011). Limited Experienced Happiness or Unlimited Expected Utility, What About the Differences? Journal of Happiness Studies, 12(3), 519-524. doi:10.1007/s10902-010-9216-8

Phillips, J., Misenheimer, L. ve Knobe, J. (2011). The Ordinary Concept of Happiness (and Others Like It). Emotion Review, 3(3), 320-322. doi:10.1177/1754073911402385

Schofield, P. (2015). Jeremy Bentham on Utility and Truth. History of European Ideas, 41(8), 1125-1142. doi:10.1080/01916599.2015.1077153

Uchida, Y. ve Oishi, S. (2016). The Happiness of Individuals and the Collective. Japanese Psychological Research, 58(1), 125-141. doi:10.1111/jpr.12103

Veenhoven, R. (1991). Questions on Happiness. https://repub.eur.nl/pub/16149 adresinden erişildi.

Veenhoven, R. (2015). The Overall Satisfaction with Life: Subjective Approaches (1). W. Glatzer, L. Camfield, V. Møller ve M. Rojas (Ed.), Global Handbook of Quality of Life: Exploration of Well-Being of Nations and Continents içinde , International Handbooks of Quality-of-Life (ss. 207-238). Dordrecht: Springer Netherlands. doi:10.1007/978-94-017-9178-6_9

Veenhoven, R. (2017). Measures of Happiness: Which to Choose? G. Brulé ve F. Maggino (Ed.), Metrics of Subjective Well-Being: Limits and Improvements içinde , Happiness Studies Book Series (ss. 65-84). Cham: Springer International Publishing. doi:10.1007/978-3-319-61810-4_4

Veenhoven, R. (2020). Happiness. F. Maggino (Ed.), Encyclopedia of Quality of Life and Well-Being Research içinde (ss. 1-5). Cham: Springer International Publishing. doi:10.1007/978-3-319-69909-7_1224-2

Wilkerson, J. M., Noor, S. W., Galos, D. L. ve Rosser, B. R. S. (2016). Correlates of a Single-Item Indicator Versus a Multi-Item Scale of Outness About Same-Sex Attraction. Archives of Sexual Behavior, 45(5), 1269-1277. doi:10.1007/s10508-015-0605-2

DAVRANIŞSAL FİNANSTA GÜNCEL YAKLAŞIMLAR

EDİTÖRLER

Dr. Öğretim Üyesi Batuhan MEDETOĞLU
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Dr. Öğretim Üyesi Yusuf Bahadır KAVAS
Amasya Üniversitesi

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6952-56-0

Şubat 2023

Sayfa Düzeni/Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Finans; bireyler, kurumlar ve devletler için mali varlıklar ile kaynakların etkin kullanımını sağlayan bilim dalıdır. Küreselleşen dünya ekonomisinde kıt kaynakların optimum kullanımının önem arz ettiği piyasalarda, finansal bilgi birikimi ya da başka bir ifade ile finansal okuryazarlık düzeyi yüksek olan yatırımcılar, geleceğe yönelik güçlü kararlar alabilmektedir. Bunun yanında kurumlar ve devletler için bütçe olanaklarının etkin kullanımı, gelir-gider dengesi sağlanması, tasarruf ve yatırım kararlarının verilmesi süreçleri de finans biliminin konuları arasındadır. 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren gerçekleşen finansal ve mali krizler, finans biliminin önemini ortaya çıkarmış ve bu kapsamda birçok teori ortaya atılmıştır. Bu teoriler hem bireysel hem de kurumsal anlamda finans yönetimi için öncü modelleri oluşturmuştur. Özellikle makro anlamda ve devletler arası ekonomik ilişkilerde, teori ve yaklaşımlardan elde edilen çıktıların kullanımı önemli bir süreç yönetimi gerektirmektedir. Küreselleşmenin etkisiyle şirket ölçeklerinin büyümesi, işletme birleşmeleri, global markaların oluşmaya başlaması gibi gelişmeler, finans bilimine ve yöneticilerine olan ihtiyacı da arttırmıştır.

Tüm bu bilgi ve teorilerin birikimli olarak bir araya toplanmasının ardından, 20. yüzyılın sonlarına doğru bilim insanları tarafından literatüre Davranışsal Finans Teorisi kazandırılmıştır. Temelde psikoloji ile finans biliminin bir araya getirilmesi ile ortaya çıkan kavram, bireylerin yatırım kararlarında etki altında kaldığı faktörleri tanımlamakta ve açıklamaktadır. Davranışsal finans teorisi kapsamında bireylerin yatırım kararlarında etki altında kaldığı etmenler; psikolojik faktörler, dışsal etkiler, demografik özellikler, kişilik özellikleri şeklinde sıralanmaktadır. Uluslararası literatürde önemli yer tutan teorinin, ülkemizde de birçok bilim insanı tarafından akademik çalışmalarda konu olarak işlendiği görülmektedir. Küreselleşme olanakları da davranışsal finans ile farklı bilim alanlarının birleştirilerek akademik çalışmaların gerçeklemesini mümkün kılmıştır.

"Davranışsal Finansta Güncel Yaklaşımlar" başlıklı bu kitapta teori, farklı yazarlarca ele alınmaktadır. Kitapta; piyasa etkinliği, sürü davranışı, finansal risk ve diğer risk türleri, rasyonalite, zaman algısı, anomaliler, hevristikler, varlık fiyatları, dijitalleşme, bireysel ve kurumsal yatırımcı davranışları, yatırım alışkanlıkları gibi konularda farklı bölümler yer almaktadır. Davranışsal finans teorisinin, farklı bakış açıları ve konularla ele alınmasının, gelişmekte olan bu teoriye katkı sunması önemli bir noktadır. Literatüre kazandırılan bu eser hem piyasalarda işlem yapan yatırımcılar hem de otoriteler için önemli bilgileri ba-

rındırmaktadır. Kitabın oluşmasında emeği geçen kıymetli yazarlara, hakem kuruluna ve Ekin Yayınevi çalışanlarına şükranlarımızı sunarız. Kitabın literatüre katkı sunmasını temenni eder, akademik çalışmalarında bütün meslektaşlarımıza başarılar dileriz.

Dr. Öğr. Üyesi Batuhan MEDETOĞLU
Dr. Öğr. Üyesi Yusuf Bahadır KAVAS

İÇİNDEKİLER

BİLİŞSEL YETENEKLERİN BİREYLERİN FİNANSAL KARARLARINA OLAN ETKİSİ 1
Ümmühan MUTLU

BİREYSEL FİNANSAL PLANLAMANIN YAŞAM TARZI ÜZERİNE ETKİSİ 13
Yasemin KUYUCULAR

DAVRANIŞSAL FİNANS VE POST-TRUTH İLİŞKİSİ..... 36
Hayal ÖZÇİM

EKONOMİ VE FİNANSTA OYUN TEORİSİ 47
Yusuf POLAT

FİNANSAL PİYASALARDA DAVRANIŞSAL YANILGILAR: AŞIRI GÜVEN EĞİLİMİ VE DUNNING KRUGER ETKİSİ 95
Fatih KONAK
Esra ÖZKAHVECİ

FİNANSAL RİSK VE DİĞER RİSK TÜRLERİNİN KARŞILAŞTIRMASI..... 120
Yusuf Bahadır KAVAS
Bilge TÜRKÜN KAYA

FİNANSAL TEKNOLOJİLER VE DAVRANIŞSAL FİNANS 135
Özlem Nur BESLER
Batuhan MEDETOĞLU
Arif SALDANLI

NEDENSELLİK YÜKLEME SÜRECİNİN DAVRANIŞSAL FİNANS EĞİLİMLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ 150
Taner DALGIN

PİYASA ETKİNLİĞİ, RASYONELLİK VE SÜRÜ DAVRANIŞI 168
Ceyda AKTAN

VARLIK FİYATLANDIRMASININ DAVRANIŞSAL YÖNLERİ 189
Şaban Onur VİGA

YATIRIMCI DAVRANIŞINI ETKİLEYEN HEVRİSTİKLER VE BİLİŞSEL ÖNYARGILAR 206
Toprak KARAKUŞ

YÖNETSEL AŞIRI GÜVEN DAVRANIŞI 224
Fatih GÜNAY

ZAMAN ALGISI VE DAVRANIŞSAL FİNANS 249
Mustafa Kenan ERKAN

KAYNAKÇA

Agarwal, S., & Mazumder, B. (2013). Cognitive abilities and household financial decision making. American Economic Journal: Applied Economics, 5(1), 193-207.

Agarwal, S., Driscoll, J. C., Gabaix, X., & Laibson, D. (2009). The age of reason: Financial decisions over the life cycle and implications for regulation. Brookings papers on Economic activity, 2009(2), 51-117.

Agarwal, S., Driscoll, J. C., Gabaix, X., & Laibson, D. (2009). The age of reason: Financial decisions over the life cycle and implications for regulation. Brookings papers on Economic activity, 2009(2), 51-117.

Agarwal, Sumit, Souphala Chomsisengphet, Chunlin Liu, and Nicholas Souleles, 2006. "Do Consumers Choose the Right Credit Contracts?" Working Paper, Federal Reserve Bank of Chicago.

Baker, M., & Wurgler, J. (2007). Investor sentiment in the stock market. Journal of economic perspectives, 21(2), 129-152.

Barber, B. M., & Odean, T. (2001). Boys will be boys: Gender, overconfidence, and common stock investment. The quarterly journal of economics, 116(1), 261-292.

Barberis, N., & Thaler, R. (2003). A survey of behavioral finance. Handbook of the Economics of Finance, 1, 1053-1128.

Benjamin, Daniel J., Sebastian A. Brown, and Jesse M. Shapiro. 2006. Who is "behavioral"? Cognitive ability and anomalous preferences. Working Paper, University of Chicago and Harvard University.

Bernard, T. S. (2015). 'As Cognition Slips, Financial Skills Are Often the First to Go'. New York Times, April 24.

Bloom, D.E., Chatterji, S., Kowal, P., Lloyd-Sherlock, P., McKee, M., Rechel, B., Rosenberg,L., & Smith, J. (2015). Macroeconomic implications of population ageing and selectedpolicy responses. The Lancet, 385, 649-657. https://doi.org/10.1016/S0140-6736(14)61464-1. Borrowing," Working Paper.

Bruine de Bruin, W. (2017) Ageing and economic decision-making. In R. Ranyard, ed.,Economic Psychology. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, pp. 371-386. DOI:10.1002/9781118926352.ch23

Casari, Marco, John Ham, and John Kagel. 2007. Selection bias, demographic effects, and common stock investment. Quarterly Journal of Economics 116:1, 261–92.

Dhar, R., & Zhu, N. (2006). Up close and personal: Investor sophistication and the disposition effect. Management Science, 52(5), 726-740.

Erkan, M. K., ve Kavas, Y. B. (2022). Hormones And Financial Decision Making Processes. Ş. Karabulut (Ed.), Developments in Financial and Economic Fields at the National and Global Scale (pp. 185–200). Gazi Kitabevi.

Erkan, M. K., & Kavas, Y. B. (2021). Boy, Obezite Ve Finansal Risk Alma Davranışı. 8. Uluslararası Muhasebe ve Finans Araştırmaları Kongresi, 252-259.

Goetzmann, William N., and Alok Kumar. 2008. Equity portfolio diversification. Review of Finance 12:3, 433–63.

Grinblatt, Mark, Matti Keloharju, and Juhani Linnainmaa. 2009a. IQ and stock market participation. Chicago Booth Research Paper No. 09-27.

Grinblatt, Mark, Seppo Ikaheimo, and Matti Keloharju. 2008. Are mutual fund fees competitive? What IQ-related behavior tells us. Working Paper, UCLA Anderson School of Management.

Gümüş, F. B., Koç, M., & Agalarova, M. (2013). Bireysel yatırımcıların yatırım kararları üzerinde etkili olan demografik ve psikolojik faktörlerin tespiti üzerine bir çalışma: Türkiye ve Azerbaycan uygulaması. Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 4(6), 71-93.

Hershey, D. A., Austin, J. T., & Gutierrez, H. C. (2015). Financial decision making across the adult life span: Dynamic cognitive capacities and real-world competence. In Aging and decision making (pp. 329-349). Academic Press.

Kavas, Y. B., Tunçer, E. , Çoban, M. N. & Erkan, M. K. (2022). Duygusal Yeme Bozukluklarının Ve Vücut Kütle İndeksinin Finansal Risk Alma Davranışları Üzerine Etkisi . Abant Sosyal Bilimler Dergisi, 22 (2) , 432-449 . DOI: 10.11616/asbi.1088097.

Kezdi, Gabor, and Robert Willis. 2003. Who becomes a stockholder? Expectations, subjective uncertainty, and asset allocation. Working Paper 2003-039, University of Michigan Retirement Research Center.

Kornıotis, G. M. and Kumar, A. (2010), "Cognitive abilities and financial decisions", Behavioral Finance, 559-576.

Korniotis, G. M., & Kumar, A. (2011). Do older investors make better investment decisions?. The Review of Economics and Statistics, 93(1), 244-265.

Korniotis, George M., and Alok Kumar. (2008). Do portfolio distortions reflect superior information or psychological biases? Working Paper, University of Texas at Austin.

Korniotis, George M., and Alok Kumar. (2009). Do older investors make better investment decisions? Review of Economics and Statistics, forthcoming.

Maaß, S., Wolbers, T., van Rijn, H., & Riemer, M. (2022). Temporal context effects are associated with cognitive status in advanced age. Psychological Research, 86(2), 512-521.

Markowitz, H. (1952). The utility of wealth. Journal of political Economy, 60(2), 151-158.

McArdel, John J., James P. Smith, and RobertWillis. 2009. Cognition and economic outcomes in the health and retirement survey. IZA Discussion Paper Series, No. 4269.

Schwartz, B. (2004). The paradox of choice: Why more is less. New York: HarperCollinsPublishers.

Spaniol, Julia, and Ute J. Bayen. 2005. Aging and conditional probability judgments:Aglobal matching approach. Psychology and Aging 20:11, 165–81.

Stango, Victor, and Jonathan Zinman. 2008. Exponential growth bias and household finance. Journal of Finance, forthcoming.

Strough, J., Parker, A. M., & Bruine de Bruin, W. (2015). Understanding life-span developmental changes in decision-making competence. In T. M. Hess, J. Strough, & C. E.Löckenhoff, eds., Aging and Decision Making: Empirical and AppliedPerspectives. Waltham, MA: Elsevier Inc., pp. 235-257.

World Health Organization (WHO) (2019). Facts about Aging. Geneva: WHO. <http://www.who.int/ageing/about/facts/en/>.

Zélanti, P. S., & Droit-Volet, S. (2011). Cognitive abilities explaining age-related changes in time perception of short and long durations. Journal of Experimental Child Psychology, 109(2), 143-157.

KAYNAKÇA

Ahmetoğulları, K. ve Öcel, Y. (2021). Finansal Okuryazarlık ile Yaşam Tarzı Arasındaki İlişkinin İrdelenmesi. Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi, 56(4), 2477-2497.

Altfest, L. (2004). Personal Financial Planning: Origins, Developments and A Plan For Future Direction. The American Economist, 48(2), 53-60.

Bartlett, J. E., Kotrlik, J. W., & Higgins, C. C. (2001). Organizational Research: Determining Appropriate Sample Size in Survey Research. Information Technology, Learning, and Performance Journal, 19(1), 43-50.

Belch, M. A. (1982). A Segmentation Strategy For The 1980's: Profiling The Socially-Concerned Market Trough Life-Style Analysis". Journal Of The Academy Of Marketing Science, 10(4), 345-358.

Boon, T. H., Yee, H. S. & Ting, H. W. (2011). Financial literacy and personal financial planning in Klang Valley, Malaysia. International Journal of Economics and Management, 5(1), 149-168.

Deventer, M. V. (2020). Relationship between Attitudes towards Personal Financial Planning and Perceived Personal Financial Management Skills: A Generation Y Student Perspective. AUDOE, 16(4), 192-205.

EGM (2023). https://www.egm.org.tr/bireysel-emeklilik/bireysel-emeklilik-nedir/ adresinden 01.01.2023 tarihinde erişim sağlandı.

Garman, E. T., & Forgue, R. E. (2010). Personal Finance (10. Edition). USA: South-Western Cengage Learning.

Gitman, L. J., Joehnk, M. D., & Billingsley, R. S. (2011). Personal Financial Planning (12. Edition). USA: South-Western Cengage Learning.

Gunawan, A., & Chairani, C. (2019). Effect of Financial Literacy and Lifestyle of Finance Student, Behavior. International Journal of Business Economics (IJBE), 1(1), 76-86.

Hallman, G. V., & Rosenbloom, J. S. (2009). Private Wealth Management (8. Edition). New York: McGraw-Hill.

Investopedia (2022). https://www.investopedia.com/terms/i/insurance.asp#toc-what-is-insurance adresinden 20.12.2022 tarihinde erişim sağlandı.

Investopedia (2023). https://www.investopedia.com/articles/personal-finance/111813/five-rules-improve-your-financial-health.asp adresinden 05.01.2023 tarihinde erişim sağlandı.

Jia, D., Li, R., Bian, S. & Gan, C. (2019). Financial Planning Ability, Risk Perception and Household Portfolio Choice. Emerging Markets Finance & Trade, 1–23.

Jing Jian Xiao, J. J. & O'Neill, B. (2018). Propensity to plan, financial capability, and financial Satisfaction. International Journal of Consumer Studies, DOI: 10.1111/ijcs.12461,1-12.

Koh, B. & Fong, W. M. (2011). Personal financial planning. (4th ed.). Singapore: Prentice Hall.

Küçükemiroğlu, O. (1997). Market segmentation by using consumer lifestyle dimensions and ethnocentrism An empirical study. European Journal of Marketing, 33(5/6), 470-487.

Ozyuksel, S. & Günay, U. (2019). Retirement Preparedness In Turkey And The Need For Personal Financial Planning. Eurasian Journal of Economics and Finance, 7(1),15-35.

Özdamar, K. (1999). Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi-1 (2. Baskı). Eskişehir: Kaan Kitabevi.

Rahman, A., & Risman, A. (2021). Is Behavıor Fınance Affected by Income, Learnıng Fınance And Lıfestyle? The EUrASEANs: Journal on Global Socio-Economic Dynamics, 4(29), 29-40.

Ryan, J. S. & Ryan, C. (2014). Managing Your Personal Finances (7. Edition). USA: South-Western Publishing Company.

Sampoerno, A. E. (2021). Pengaruh Financial Literacy, Income, Hedonism Lifestyle, Self-Control, Dan Risk Tolerance Terhadap Financial Financial Management Behavior Pada Generasi Milenial. Jurnal Ilmu Manajemen, 9(3), 1002-1014.

Siregar, Q. R. & Simatupang, J. (2022). The Influence of Financial Knowledge, Income, and Lifestyle on Financial Behavior of Housewives at Laut Dendang Village. Journal of International Conference Proceedings (JICP), 5(2), 646-654.

Tabachnick, B. G. & Fidell, L.S. (2007). Using Multivariate Statistics, (5th Ed.) Pearson, Newyork.

TUIK (2021), https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Nufus-ve-Konut-Sayimi-2021-45866 adresinden 20.12.2022 tarihinde alınmıştır.

Wells, W.D. & Tigert, D.J. (1971). Activities, İnterests And Opinions. Journal of Advertising Research, 11(4), 27-35.

KAYNAKÇA

Akkaya, M. (2014). Beklenti ve Güven Anketlerinin Finansal Piyasalara Etkisi: BIST 100 Üzerine Bir Uygulama. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Finans Bilim Dalı, Türkiye.

Akpınar, T. (2021). Davranışsal finans açısından COVID-19 etkileri, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Munzur Üniversitesi, Tunceli.

Aytekin, Y. E., ve Aygün, M. (2016). Finansta Yeni Bir Alan:Davranışsal Finans. Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi (2), s. 149-151

Barberis, N., Shleifer, A. ve Vishny, R. (1998). A Model of Investor Sentiment. Journal of Financial Economics, 49, s. 307-343

Barak, O. (2008). İMKB'de reaksiyon anomalisi ve davranışsal finans modelleri kapsamında değerlendirilmesi. Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10 (1), 207-229

Baudrillard, J. (1981). For a Critique of the Political Economy of the Sign: Verso Books.

Coşgun, M. (2021). Post-truth: Hegemonya'nın Yeni İdeolojik Aygıtı, Akademik Hassasiyetler, 8(15), s. 67-82

Golman R., Hagmann D., Loewenstein G., (2017). Information Avoidance, Journal of Economic Literature, 55(1)

Karadut, İ. C. (2020). Hakikat-Ötesi Çağda Hakikati Söylemek: İki Parrhesia Vakası. Pasajlar Post-truth Çağı, 2(4)

Karagül, M (2018). Rasyonel Ekonomi ve Davranış İktisadından Değerler İktisadına. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 5(2)

Kaya, F. ve H. Özçim, (2020). Davranışsal İktisat, Sınırlı Rasyonellik ve İslam İktisadı İlişkisi. Toros Üniversitesi İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi, 6 (11), s.1-24

Keyes, R. (2017). Hakikat Sonrası Çağ. (Çev. D. Özçetin). İzmir: Deli Dolu Yayınları.

Kogan S, Moskowitz TJ ve Niessner M (2019). Fake news: evidence from financial markets. SSRN Electron J. https:// doi. org/ 10.2139/ ssrn. 32377 63

Kreitner, R.(2016). Post Truth and Its Consequences: What a 25 Year Old Essay Tells Us About The Current Moment

McIntyre,L.(2018).Post□truth.MITPress.

Oğuz, T. (2018). Platon'un Mağarasından Sosyal Medyaya Gerçekliğin Görünümü: Filtre Balonu. Kurgu Dergisi, 26(2)

Oxford Living Dictionary, Post-truth tanımı, https://en.oxforddictionaries.com/definition/post-truth, Erişim Tarihi: 15.11.2022

Pala U. M.S. İşlek (2021). Post-truth Çağında Pazarlama ve Tüketim. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 22(2), 375-384 DOI: 10.17494/ogusbd.

Pettman, D. (2016). Sonsuz Dikkat Dağınıklığı: Gündelik Yaşamda Sosyal Medyaya Odaklanmak. Yunus Çetin (çev), İstanbul: Sel Yayınları.

Rupert, W. (2017). 'Post Truth': the Internet, education and democracy. www.rupertwegerif.name/blog/post-truth-the-internet-education-and-democracy (Erişim Tarihi: 03.01.2018).

Sansar, N. G. (2016). Değişen Finansal Akımlar: Rasyonalizmden Davranışsal Finans Yaklaşımına . İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3(2) , s.135-150 . DOI: 10.17336/igusbd.27952

Sarıoğlu, E. (2020). Yalan Haber, "Post-truth" Kavramı ve Medya Üçlemesi: Geçmişten Günümüze Gündem Belirleyen Örnekler. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 9 (1), s.377-397

Şimşek, V. (2018). Post-Truth ve Yeni Medya: Sosyal Medya Grupları Üzerinden Bir İnceleme. Global Media Journal TR Edition, 8(16)

Tarakçı E., İ., Baş, (2018). Post-truth Medya ve Tüketici Davranışlarına Etkisi: "Genç Yetişkinler" Üzerine Keşifsel Bir Araştırma, İşletme Araştırmaları Dergisi, 10 (4), s.1110-1122

Tekin, B. (2016). Beklenen Fayda ve Beklenti Teorileri Bağlamında Geleneksel Finans - Davranışsal Finans Ayrımı. Journal of Accounting Finance and Auditing Studies, 2(4), s. 75-107

The Guardian, 2019, https://www.theguardian.com/business/2019/may/13/metro-bank-shares-rumours-safety-deposit-boxes

KAYNAKÇA

Achtziger, A., Alós-Ferrer, C., & Wagner, A. K. (2015). Money, Depletion, And Prosociality in The Dictator Game. *Journal of Neuroscience, Psychology, and Economics, 8(1), 1*.

Anderhub, V., Engelmann, D., & Güth, W. (2002). An Experimental Study of The Repeated Trust Game with Incomplete Information. *Journal of Economic Behavior & Organization, 48(2)*, 197-216.

Andersen, S., Ertaç, S., Gneezy, U., Hoffman, M., & List, J. A. (2011). Stakes Matter in Ultimatum Games. *American Economic Review, 101(7)*, 3427-3439.

Axelrod, R. (1980). Effective Choice in the Prisoner's Dilemma. *Journal of Conflict Resolution, 24(1)*, 3-25.

Baran, N. M., Sapienza, P., & Zingales, L. (2010). Can We Infer Social Preferences from the Lab? Evidence from the Trust Game (No. w15654). *National Bureau of Economic Research*.

Batson, C. D., & Moran, T. (1999). Empathy□Induced Altruism in a Prisoner's Dilemma. *European Journal of Social Psychology, 29(7)*, 909-924.

Belloc, M., Bilancini, E., Boncinelli, L., & D'Alessandro, S. (2019). Intuition and Deliberation in the Stag Hunt Game. *Scientific Reports, 9(1)*, 1-7.

Belot, M., Crawford, V. P., & Heyes, C. (2013). Players of Matching Pennies Automatically Imitate Opponents' Gestures Against Strong Incentives. *Proceedings of the National Academy of Sciences, 110(8),* 2763-2768.

Benenson, J. F., Pascoe, J., & Radmore, N. (2007). Children's Altruistic Behavior in the Dictator Game. *Evolution and Human Behavior, 28(3),* 168-175.

Ben-Ner, A., Putterman, L., Kong, F., & Magan, D. (2004). Reciprocity in a Two-Part Dictator Game. *Journal of Economic Behavior & Organization, 53(3)*, 333-352.

Berg, J., Dickhaut, J., & McCabe, K. (1995). Trust, Reciprocity, and Social History. *Games and Economic Behavior, 10(1),* 122-142.

Blakemore, S. J., Bristow, D., Bird, G., Frith, C., & Ward, J. (2005). Somatosensory Activations During the Observation of Touch and a Case of Vision–Touch Synaesthesia. *Brain, 128(7),* 1571-1583.

Boesch, C., Kohou, G., Néné, H., & Vigilant, L. (2006). Male Competition and Paternity in Wild Chimpanzees of the Taï Forest. *American Journal of Physical Anthropology: The Official Publication of the American Association of Physical Anthropologists, 130(1)*, 103-115.

Bohnet, I., & Zeckhauser, R. (2004). Trust, Risk and Betrayal. *Journal of Economic Behavior & Organization, 55(4)*, 467-484.

Bolton, G. E., & Zwick, R. (1995). Anonymity Versus Punishment in Ultimatum Bargaining. *Games and Economic Behavior, 10(1)*, 95-121.

Bolton, G. E., Katok, E., & Zwick, R. (1998). Dictator Game Giving: Rules of Fairness Versus Acts of Kindness. *International Journal of Game Theory, 27(2)*, 269-299.

Bornstein, G., & Yaniv, I. (1998). Individual and group behavior in the Ultimatum Game: Are Groups More "Rational" Players? *Experimental Economics, 1(1),* 101-108.

Bornstein, G., Kugler, T., & Ziegelmeyer, A. (2004). Individual and Group Decisions in the Centipede Game: Are Groups More "Rational" Players? *Journal of Experimental Social Psychology, 40(5)*, 599-605.

Bourgeois-Gironde, S., & Corcos, A. (2011). Discriminating Strategic Reciprocity and Acquired Trust in the Repeated Trust-Game. *Economics Bulletin, 31(1)*, 177-188.

Bracht, J., & Feltovich, N. (2009). Whatever You Say, Your Reputation Precedes You: Observation and Cheap Talk in the Trust Game. *Journal of Public Economics, 93(9-10)*, 1036-1044.

Brañas-Garza, P., Espín, A. M., Exadaktylos, F., & Herrmann, B. (2014). Fair and Unfair Punishers Coexist in The Ultimatum Game. *Scientific Reports, 4(1),* 1-4.

Brülhart, M., & Usunier, J. C. (2012). Does the Trust Game Measure Trust? *Economics Letters, 115(1)*, 20-23.

Burks, S. V., Carpenter, J. P., & Verhoogen, E. (2003). Playing Both Roles in the Trust Game. *Journal of Economic Behavior & Organization, 51(2),* 195-216.

Burnham, T. C. (2007). High-Testosterone Men Reject Low Ultimatum Game Offers. *Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences, 274(1623)*, 2327-2330.

Büyükboyacı, M. (2014). Risk Attitudes and the Stag-Hunt Game. *Economics Letters, 124(3)*, 323-325.

Cadsby, C. B., & Maynes, E. (1998). Gender and Free Riding in a Threshold Public Goods Game: Experimental Evidence. *Journal of Economic Behavior & Organization, 34(4)*, 603-620.

Calder, A. J., Beaver, J. D., Davis, M. H., Van Ditzhuijzen, J., Keane, J., & Lawrence, A. D. (2007). Disgust Sensitivity Predicts the Insula and Pallidal Response to Pictures of Disgusting Foods. *European Journal of Neuroscience, 25(11)*, 3422-3428.

Camerer, C. F. (1991). Does Strategy Research Need Game Theory? *Strategic Management Journal, 12(S2),* 137-152.

Camerer, C. F. (2003). Behavioural Studies of Strategic Thinking in Games. *Trends in Cognitive Sciences, 7(5)*, 225-231.

Camerer, C. F., & Hogarth, R. M. (1999). The Effects of Financial Incentives in Experiments: A Review and Capital-Labor-Production Framework. *Journal of Risk and Uncertainty, 19(1)*, 7-42.

Cameron, L. A. (1999). Raising the Stakes in the Ultimatum Game: Experimental evidence from Indonesia. *Economic Inquiry, 37(1)*, 47-59.

Cao, X. B., Du, W. B., & Rong, Z. H. (2010). The Evolutionary Public Goods Game on Scale-Free Networks with Heterogeneous Investment. *Physica A: Statistical Mechanics and its Applications, 389(6)*, 1273-1280.

Capraro, V., Rodriguez-Lara, I., & Ruiz-Martos, M. J. (2020). Preferences for efficiency, rather than preferences for morality, drive cooperation in the one-shot Stag-Hunt Game. Journal of Behavioral and Experimental Economics, 86, 101535.

Cason, T. N., & Mui, V. L. (1997). A Laboratory Study of Group Polarisation in the Team Dictator Game. *The Economic Journal, 107(444)*, 1465-1483.

Cesarini, D., Dawes, C. T., Fowler, J. H., Johannesson, M., Lichtenstein, P., & Wallace, B. (2008). Heritability of Cooperative Behavior in the Trust Game. *Proceedings of the National Academy of Sciences, 105(10)*, 3721-3726.

Charness, G., & Gneezy, U. (2008). What's in a Name? Anonymity and Social Distance in Dictator and Ultimatum Games. *Journal of Economic Behavior & Organization, 68(1)*, 29-35.

Charness, G., Cobo-Reyes, R., & Jimenez, N. (2014). Identities, Selection, and Contributions in a Public-Goods Game. *Games and Economic Behavior, 87*, 322-338.

Chen, M. H., Wang, L., Wang, J., Sun, S. W., & Xia, C. Y. (2015). Impact of Individual Response Strategy on the Spatial Public Goods Game within Mobile Agents. *Applied Mathematics and Computation, 251*, 192-202.

Cherry, T. L., Frykblom, P., & Shogren, J. F. (2002). Hardnose the Dictator. *American Economic Review, 92(4)*, 1218-1221.

Chetty, R., Hofmeyr, A., Kincaid, H., & Monroe, B. (2021). The Trust Game Does Not (Only) Measure Trust: The Risk-Trust Confound Revisited. *Journal of Behavioral and Experimental Economics, 90, 101520*.

Ciriolo, E. (2007). Inequity Aversion and Trustees' Reciprocity in the Trust Game. *European Journal of Political Economy, 23(4)*, 1007-1024.

Civai, C., & Hawes, D. R. (2016). Game Theory in Neuroeconomics. M. Reuter, & C. Montag içinde, Neuroeconomics (s. 13-40). *Springer-Verlag Berlin Heidelberg*.

Civai, C., Corradi-Dell'Acqua, C., Gamer, M., & Rumiati, R. I. (2010). Are Irrational Reactions to Unfairness Truly Emotionally-Driven? Dissociated Behavioural and Emotional Responses in the Ultimatum Game Task. *Cognition, 114(1),* 89-95.

Colman, A. M. (2013). Game Theory and Its Applications: In the Social and Biological Sciences. *Psychology Press*.

Cook, R., Bird, G., Lünser, G., Huck, S., & Heyes, C. (2012). Automatic Imitation in a Strategic Context: Players of Rock–Paper–Scissors Imitate Opponents' Gestures. *Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences, 279(1729)*, 780-786.

Cornelissen, G., Dewitte, S., & Warlop, L. (2011). Are Social Value Orientations Expressed Automatically? Decision Making in the Dictator Game. *Personality and Social Psychology Bulletin, 37(8)*, 1080-1090.

Crosetto, P., & Mantovani, M. (2018). Representation Effects in the Centipede Game. *Plos One, 13(10), e0204422*.

Croson, R., & Buchan, N. (1999). Gender and Culture: International Experimental Evidence from Trust Games. *American Economic Review, 89(2)*, 386-391.

Croson, R., & Gneezy, U. (2009). Gender Differences in Preferences. *Journal of Economic Literature, 47(2),* 448-474.

Cunningham, R. L. (1967). Ethics and Game Theory: The Prisoner's Dilemma. *Papers on Non-Market Decision Making*, 11-26.

Dawkins, R. (1976). The Selfish Gene. New York: *Oxford University Press*.

De Cremer, D. (2010). To pay or to apologize? On the Psychology of Dealing with Unfair Offers in a Dictator Game. *Journal of Economic Psychology, 31(6)*, 843-848.

Declerck, C., & Boone, C. (2016). Neuroeconomics of Prosocial Behavior: The Compassionate Egoist. *Academic Press*.

Dillon, S. M. (1998). Descriptive Decision Making: Comparing Theory with Practice. *In Proceedings of 33rd ORSNZ Conference*, University of Auckland, New Zealand.

Doebeli, M., & Hauert, C. (2005). Models of Cooperation Based on the Prisoner's Dilemma and the Snowdrift Game. *Ecology Letters, 8(7)*, 748-766.

Dolgova, T., & Bartsev, S. (2019). Neural Networks Playing 'Matching Pennies' with Each Other: Reproducibility of Game Dynamics. In IOP Conference Series: Materials Science and Engineering (Vol. 537, No. 4, p. 042002). *IOP Publishing*.

Dong, Y., Xu, H., & Fan, S. (2019). Memory-Based Stag Hunt Game on Regular Lattices. *Physica A: Statistical Mechanics and its Applications, 519*, 247-255.

Dubois, D., Willinger, M., & Van Nguyen, P. (2012). Optimization Incentive and Relative Riskiness in Experimental Stag-Hunt Games. *International Journal of Game Theory, 41(2)*, 369-380.

Duguid, S., Wyman, E., Bullinger, A. F., Herfurth-Majstorovic, K., & Tomasello, M. (2014). Coordination Strategies of Chimpanzees and Human Children in a Stag Hunt Game. *Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences, 281(1796)*, 20141973.

Dulleck, U., & Oechssler, J. (1997). The Absent-Minded Centipede. *Economics Letters, 55(3)*, 309-315.

Dyson, B. J., Musgrave, C., Rowe, C., & Sandhur, R. (2020). Behavioural and Neural Interactions between Objective and Subjective Performance in a Matching Pennies Game. *International Journal of Psychophysiology, 147*, 128-136.

Eckel, C. C., & Grossman, P. J. (2001). Chivalry and Solidarity in Ultimatum Games. *Economic Inquiry, 39(2)*, 171-188.

Eckel, C., & Wilson, R. K. (2004). Whom to Trust? Choice of Partner in a Trust Game. *Department of Economics, Virginia Tech*.

Eichberger, J., Kelsey, D., & Grant, S. (2017). Ambiguity and the Centipede Game: Strategic Uncertainty in Multi-Stage Games. *Available at SSRN 3019441*.

Eliaz, K., & Rubinstein, A. (2011). Edgar Allan Poe's riddle: Framing Effects in Repeated Matching Pennies Games. *Games and Economic Behavior, 71(1),* 88-99.

Engel, C. (2011). Dictator Games: A Meta Study. *Experimental Economics, 14(4)*, 583-610.

Engle-Warnick, J., & Slonim, R. L. (2004). The Evolution of Strategies in a Repeated Trust Game. *Journal of Economic Behavior & Organization, 55(4),* 553-573.

Eriksson, P. E. (2007). Cooperation and Partnering in Facilities Construction–Empirical Application of Prisoner's Dilemma. *Facilities*.

Fehr, E. (2009). On the Economics and Biology of Trust. *Journal of the European Economic Association, 7(2-3)*, 235-266.

Fehr, E., & Fischbacher, U. (2002). Why Social Preferences Matter–The Impact of Non□Selfish Motives on Competition, Cooperation and Incentives. *The Economic Journal, 112(478), C1-C33.*

Fehr, E., & Schmidt, K. M. (1999). A Theory of Fairness, Competition, and Cooperation. *The Quarterly Journal of Economics, 114(3)*, 817-868.

Ferguson, T. S. (2008). Game Theory Text. *Mathematics Department, UCLA*.

Forsythe, R., Horowitz, J. L., Savin, N. E., & Sefton, M. (1994). Fairness in Simple Bargaining Experiments. *Games and Economic behavior, 6(3),* 347-369.

Franzen, A., & Pointner, S. (2012). Anonymity in the Dictator Game Revisited. *Journal of Economic Behavior & Organization, 81(1)*, 74-81.

Freud, S. (1921c). 'Group Psychology and the Analysis of the Ego' in The standard edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud.Vol.18. London: *Hogarth Press*, 1955.

Frith, C. D., & Singer, T. (2008). The Role of Social Cognition in Decision Making. *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences, 363(1511),* 3875-3886.

Gabay, A. S., Radua, J., Kempton, M. J., & Mehta, M. A. (2014). The Ultimatum Game and the Brain: A Meta-Analysis of Neuroimaging Studies. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews, 47*, 549-558.

Gamba, A. (2013). Learning and Evolution of Altruistic Preferences in the Centipede Game. *Journal of Economic Behavior & Organization, 85*, 112-117.

Gardner, R. M., Corbin, T. L., Beltramo, J. S., & Nickell, G. S. (1984). The Prisoner's Dilemma Game and Cooperation in the Rat. *Psychological Reports, 55(3)*, 687-696.

Gerber, A., & Wichardt, P. C. (2010). Iterated Reasoning and Welfare-Enhancing Instruments in the Centipede Game. *Journal of Economic Behavior & Organization, 74(1-2),* 123-136.

Goel, V., & Dolan, R. J. (2003). Reciprocal neural response within lateral and Ventral Medial Prefrontal Cortex During Hot and Cold Reasoning. *Neuroimage, 20(4),* 2314-2321.

Gomes, C. M., & McCullough, M. E. (2015). The Effects of Implicit Religious Primes on Dictator Game Allocations: A Preregistered Replication Experiment. *Journal of Experimental Psychology: General, 144(6), e94.*

Gomez-Gardenes, J., Romance, M., Criado, R., Vilone, D., & Sánchez, A. (2011). Evolutionary Games Defined at the Network Mesoscale: The Public Goods Game. *Chaos: An Interdisciplinary Journal of Nonlinear Science, 21(1), 016113*.

Guala, F., & Mittone, L. (2010). Paradigmatic Experiments: The Dictator Game. *The Journal of Socio-Economics, 39(5)*, 578-584.

Guarin, G., & Babin, J. J. (2021). Collaboration and Gender Focality in Stag Hunt Bargaining. *Games, 12(2), 39.*

Gummerum, M., Hanoch, Y., Keller, M., Parsons, K., & Hummel, A. (2010). Preschoolers' Allocations in the Dictator Game: The Role of Moral Emotions. *Journal of Economic Psychology, 31(1)*, 25-34.

Güth, W., Schmittberger, R., & Schwarze, B. (1982). An Experimental Analysis of Ultimatum Bargaining. *Journal of Economic Behavior & Organization, 3(4)*, 367-388.

Haley, K. J., & Fessler, D. M. (2005). Nobody's Watching? Subtle Cues Affect Generosity in an Anonymous Economic Game. *Evolution and Human Behavior, 26(3)*, 245-256.

Hasson, R., Löfgren, Å., & Visser, M. (2010). Climate Change in a Public Goods Game: Investment Decision in Mitigation Versus Adaptation. *Ecological Economics, 70(2),* 331-338.

Haucap, J., & Müller, A. (2014). Why are economists so different? Nature, Nurture and Gender Effects in a Simple Trust Game. *DICE Discussion Paper, No. 136*.

Helbing, D., Szolnoki, A., Perc, M., & Szabó, G. (2010). Punish, But Not Too Hard: How Costly Punishment Spreads in the Spatial Public Goods Game. *New Journal of Physics, 12(8), 083005*.

Henrich, J., Boyd, R., Bowles, S., Camerer, C., Fehr, E., Gintis, H., McElreath, R., Alvard, M., Tracer, D. (2005). "Economic Man" in Cross-Cultural Perspective: Behavioral Experiments in 15 Small-Scale Societies. *Behavioral and Brain Sciences, 28(6)*, 795-815.

Hilbig, B. E., Thielmann, I., Hepp, J., Klein, S. A., & Zettler, I. (2015). From Personality to Altruistic Behavior (And Back): Evidence from a Double-Blind Dictator Game. *Journal of Research in Personality, 55*, 46-50.

Hoffman, E., McCabe, K., & Smith, V. L. (1996). Social Distance and Other-Regarding Behavior in Dictator Games. *The American Economic Review, 86(3)*, 653-660.

Hoffman, E., McCabe, K., Shachat, K., & Smith, V. (1994). Preferences, Property Rights, and Anonymity in Bargaining Games. *Games and Economic Behavior, 7(3)*, 346-380.

Houser, D., & McCabe, K. (2009). Experimental Neuroeconomics and Non-Cooperative Games. P. W. Glimcher, C. F. Camerer, E. Fehr, & R. A. Poldrack içinde, Neuroeconomics: Decision Making and the Brain (s. 47-62). *Academic Press*.

Innocenti, A., & Pazienza, M. G. (2006). Altruism and Gender in the Trust Game. *Experimental Economics Laboratory Labsi*.

Iranzo, J., Román, J., & Sánchez, A. (2011). The Spatial Ultimatum Game Revisited. *Journal of Theoretical Biology, 278(1)*, 1-10.

Israel, S., Lerer, E., Shalev, I., Uzefovsky, F., Riebold, M., Laiba, E., Bachner-Melman, R., Bornstein, G., Knafo, A., Ebstein, R. P. (2009). The Oxytocin Receptor (OXTR) Contributes to Prosocial Fund Allocations in the Dictator Game and the Social Value Orientations Task. *PloS One, 4(5), e5535*.

Jensen, K., Call, J., & Tomasello, M. (2007). Chimpanzees are Rational Maximizers in an Ultimatum Game. *Science, 318(5847)*, 107-109.

Johnson, N. D., & Mislin, A. (2008). Cultures of Kindness: A Meta-Analysis of Trust Game Experiments. *Available at Social Science Research Network: http://ssrn. com/abstract, 1315325*.

Jones, G. (2008). Are Smarter Groups More Cooperative? Evidence from Prisoner's Dilemma Experiments, 1959–2003. *Journal of Economic Behavior & Organization, 68(3-4)*, 489-497.

Kable, J. W. (2011). The Cognitive Neuroscience Toolkit for the Neuroeconomist: A Functional Overview. *Journal of Neuroscience, Psychology, and Economics, 4*, 63-84.

Kahneman, D. (2003). A Perspective on Judgment and Choice: Mapping Bounded Rationality. *American Psychologist, 58(9), 697*.

Kahneman, D., Knetsch, J. L., & Thaler, R. H. (1986). Fairness and the Assumptions of Economics. *Journal of Business,* 285-300.

Karagözoğlu, E., & Urhan, Ü. B. (2017). The Effect of Stake Size in Experimental Bargaining and Distribution Games: A Survey. *Group Decision and Negotiation, 26(2)*, 285-325.

Kilner, J. M., Marchant, J. L., & Frith, C. D. (2006). Modulation of the Mirror System by Social Relevance. *Social Cognitive and Affective Neuroscience, 1(2)*, 143-148.

Klein, M. (1946). Notes on Some Schizoid Mechanisms. *International Journal of Psycho-Analysis, 27*, 99-110.

Knoch, D., Pascual-Leone, A., Meyer, K., Treyer, V., & Fehr, E. (2006). Diminishing reciprocal Fairness by Disrupting the Right Prefrontal Cortex. *Science, 314(5800)*, 829-832.

Kocher, M. G., Martinsson, P., & Visser, M. (2008). Does Stake Size Matter for Cooperation and Punishment? *Economics Letters, 99(3),* 508-511.

Krockow, E. M., Colman, A. M., & Pulford, B. D. (2016a). Cooperation in Repeated Interactions: A Systematic Review of Centipede Game Experiments, 1992–2016. *European Review of Social Psychology, 27(1)*, 231-282.

Krockow, E. M., Colman, A. M., & Pulford, B. D. (2016b). Exploring Cooperation and Competition in the Centipede Game through Verbal Protocol Analysis. *European Journal of Social Psychology, 46(6)*, 746-761.

Krockow, E. M., Pulford, B. D., & Colman, A. M. (2015). Competitive Centipede Games: Zero-End Payoffs and Payoff Inequality Deter Reciprocal Cooperation. *Games, 6(3)*, 262-272.

Krockow, E. M., Pulford, B. D., & Colman, A. M. (2018). Far But Finite Horizons Promote Cooperation in the Centipede Game. *Journal of Economic Psychology, 67*, 191-199.

Krueger, F., Grafman, J., & McCabe, K. (2008). Neural Correlates of Economic Game Playing. *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences, 363(1511), 3859-3874*.

Krupka, E. L., & Weber, R. A. (2013). Identifying Social Norms Using Coordination Games: Why Does Dictator Game Sharing Vary? *Journal of the European Economic Association, 11(3),* 495-524.

Kurzban, R. (2001). The Social Psychophysics of Cooperation: Nonverbal Communication in a Public Goods Game. *Journal of Nonverbal Behavior, 25(4)*, 241-259.

Kurzban, R., McCabe, K., Smith, V. L., & Wilson, B. J. (2001). Incremental Commitment and Reciprocity in a Real-Time Public Goods Game. *Personality and Social Psychology Bulletin, 27(12),* 1662-1673.

Kvaløy, O., & Luzuriaga, M. (2014). Playing The Trust Game with Other People's Money. *Experimental Economics, 17(4),* 615-630.

Larney, A., Rotella, A., & Barclay, P. (2019). Stake Size Effects in Ultimatum Game and Dictator Game Offers: A Meta-Analysis. *Organizational Behavior and Human Decision Processes, 151*, 61-72.

Leibenstein, H. (1982). The Prisoners' Dilemma in the Invisible Hand: An Analysis of Intrafirm Productivity. *The American Economic Review, 72(2),* 92-97.

Levitt, S. D., & List, J. A. (2011). Was There Really a Hawthorne Effect at the Hawthorne Plant? An Analysis of the Original Illumination Experiments. *American Economic Journal: Applied Economics, 3(1),* 224-238.

Liu, Y., & Wu, B. (2022). Coevolution of Vaccination Behavior and Perceived Vaccination Risk Can Lead to a Stag-Hunt-Like Game. *Physical Review E, 106(3), 034308*.

Lotito, G., Migheli, M., & Ortona, G. (2013). Is Cooperation Instinctive? Evidence from the Response Times in a Public Goods Game. *Journal of Bioeconomics, 15(2)*, 123-133.

Luce, R., & von Winterfeldt, D. (1994). What Common Ground Exists for Descriptive, Prescriptive, and Normative Utility Theories. *Management Science, 40(2)*, 263-279.

Luhan, W. J., Kocher, M. G., & Sutter, M. (2009). Group Polarization in the Team Dictator Game Reconsidered. *Experimental Economics, 12(1),* 26-41.

Luo, Q., Liu, L., & Chen, X. (2021). Evolutionary Dynamics of Cooperation in the N-Person Stag Hunt Game. *Physica D: Nonlinear Phenomena, 424, 132943*.

Ma, Q., Meng, L., & Shen, Q. (2015). You Have My Word: Reciprocity Expectation Modulates Feedback-Related Negativity in the Trust Game. *PloS One, 10(2), e0119129*.

McCabe, K., Houser, D., Ryan, L., Smith, V., & Trouard, T. (2001). A Functional Imaging Study of Cooperation in Two-Person Reciprocal Exchange. *Proceedings of the National Academy of Sciences, 98(20), 11832-11835*.

McKelvey, R. D., & Palfrey, T. R. (1992). An Experimental Study of the Centipede Game. *Econometrica: Journal of the Econometric Society*, 803-836.

Mota, R. C., Rea, D. J., Le Tran, A., Young, J. E., Sharlin, E., & Sousa, M. C. (2016). Playing the 'Trust Game'with Robots: Social Strategies and Experiences. *25th IEEE International Symposium on Robot and Human Interactive Communication (RO-MAN)* (pp. 519-524). IEEE.

Mulford, M., Orbell, J., Shatto, C., & Stockard, J. (1998). Physical Attractiveness, Opportunity, and Success in Everyday Exchange. *American Journal of Sociology, 103(6)*, 1565-1592.

Murnighan, J. K., & Saxon, M. S. (1998). Ultimatum Bargaining by Children and Adults. *Journal of Economic Psychology, 19(4)*, 415-445.

Murphy, R. O., Rapoport, A., & Parco, J. E. (2004). Population Learning of Cooperative Behavior in a Three-Person Centipede Game. *Rationality and Society, 16(1),* 91-120.

Müller, J., & Schwieren, C. (2020). Big Five Personality Factors in the Trust Game. *Journal of Business Economics, 90(1)*, 37-55.

Myerson, R. (1991). Game Theory: Analysis of Conflict. Cambridge: *Harvard Univ. Press*.

Neal, Z. (2018). Is the urban world small? The Evidence for Small World Structure in Urban Networks. *Networks and Spatial Economics, 18(3*), 615-631.

Nettle, D., Harper, Z., Kidson, A., Stone, R., Penton-Voak, I. S., & Bateson, M. (2013). The Watching Eyes Effect in the Dictator Game: It's Not How Much You Give, It's Being Seen to Give Something. *Evolution and Human Behavior, 34(1),* 35-40.

Nguyen, L. V., Herrera, I. T., Le, T. H., Phung, M. D., Aguilera, R. P., & Ha, Q. P. (2022). Stag Hunt Game-Based Approach for Cooperative UAVs. *arXiv preprint arXiv:2208.13348*.

Nishizaki, I., Nakakura, T., & Hayashida, T. (2006). Agent-based simulation for Generalized Matching Pennies Games. In SCIS & ISIS SCIS & ISIS 2006 (pp. 1530-1535). *Japan Society for Fuzzy Theory and Intelligent Informatics*.

Normann, H. T., & Wallace, B. (2012). The Impact of the Termination Rule on Cooperation in a Prisoner's Dilemma Experiment. *International Journal of Game Theory, 41(3)*, 707-718.

Nowak, M. (1990). Stochastic Strategies in the Prisoner's Dilemma. *Theoretical Population Biology, 38(1),* 93-112.

Nowak, M. A., Page, K. M., & Sigmund, K. (2000). Fairness Versus Reason in the Ultimatum Game. *Science, 289(5485)*, 1773-1775.

Oberholzer-Gee, F., & Eichenberger, R. (2008). Fairness in Extended Dictator Game Experiments. *The BE Journal of Economic Analysis & Policy, 8(1)*.

Okada, I., Yamamoto, H., Akiyama, E., & Toriumi, F. (2021). Cooperation in Spatial Public Good Games Depends on the Locality Effects of Game, Adaptation, and Punishment. *Scientific Reports, 11(1)*, 1-7.

Olson, M. (1965). The Logic of Collective Action: Public Goods and the Theory of Groups (*Cambridge, Massachusetts*).

Oosterbeek, H., Sloof, R., & Van De Kuilen, G. (2004). Cultural Differences in Ultimatum Game Experiments: Evidence from a Meta-Analysis. *Experimental Economics, 7(2),* 171-188.

Osborne, M. J., & Rubinstein, A. A. (1994). A Course in Game Theory. Cambridge: *MIT Press*.

Ott, U. F. (2013). International Business Research and Game Theory: Looking beyond the Prisoner's Dilemma. *International Business Review, 22(2)*, 480-491.

Pacheco, J. M., Santos, F. C., Souza, M. O., & Skyrms, B. (2009). Evolutionary Dynamics of Collective Action in N-Person Stag Hunt Dilemmas. *Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences, 276(1655),* 315-321.

Park, A., & Sabourian, H. (2011). Herding and Contrarian Behavior in Financial Markets. *Econometrica, 79(4)*, 973-1026.

Pavlovic, D., Seidel, P. M., & Yahia, M. (2015). Testing Randomness by Matching Pennies. *arXiv preprint arXiv:1503.03185*.

Ponti, G. (2000). Cycles of Learning in the Centipede Game. *Games and Economic Behavior, 30(1)*, 115-141.

Proctor, D., Williamson, R. A., de Waal, F. B., & Brosnan, S. F. (2013). Chimpanzees Play the Ultimatum Game. *Proceedings of the National Academy of Sciences, 110(6)*, 2070-2075.

Pulford, B. D., Krockow, E. M., Colman, A. M., & Lawrence, C. L. (2016). Social Value Induction and Cooperation in the Centipede Game. *PloS One, 11(3), e0152352*.

Raihani, N. J., & Bshary, R. (2012). A positive Effect of Flowers Rather than Eye Images in a Large-Scale, Cross-Cultural Dictator Game. *Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences, 279(1742)*, 3556-3564.

Rand, D. G., & Nowak, M. A. (2012). Evolutionary Dynamics in Finite Populations Can Explain the Full Range of Cooperative Behaviors Observed in the Centipede Game. *Journal of Theoretical Biology, 300*, 212-221.

Rand, D. G., Tarnita, C. E., Ohtsuki, H., & Nowak, M. A. (2013). Evolution of fairness in the One-Shot Anonymous Ultimatum Game. *Proceedings of the National Academy of Sciences, 110(7)*, 2581-2586.

Rapoport, A., Chammah, A. M., & Orwant, C. J. (1965). Prisoner's Dilemma: A Study in Conflict and Cooperation (Vol. 165). *University of Michigan Press*.

Rapoport, A., Stein, W. E., Parco, J. E., & Nicholas, T. E. (2003). Equilibrium Play and Adaptive Learning in a Three-Person Centipede Game. *Games and Economic Behavior, 43(2),* 239-265.

Reuter, M., & Montag, C. (2016a). Neuroeconomics: An Introduction. M. Reuter, & C. Montag içinde, Neuroeconomics (s. 1-12). *Springer-Verlag Berlin Heidelberg*.

Rigdon, M., Ishii, K., Watabe, M., & Kitayama, S. (2009). Minimal Social Cues in the Dictator Game. *Journal of Economic Psychology, 30(3),* 358-367.

Rilling, J. K., Gutman, D. A., Zeh, T. R., Pagnoni, G., Berns, G. S., & Kilts, C. D. (2002). A Neural Basis for Social Cooperation. *Neuron, 35(2)*, 395-405.

Rooney, P. M., Mesch, D. J., Chin, W., & Steinberg, K. S. (2005). The Effects of Race, Gender, and Survey Methodologies on Giving in the US. *Economics Letters, 86(2),* 173-180.

Rosenthal, R. W. (1981). Games of Perfect Information, Predatory Pricing and the Chain-Store Paradox. *Journal of Economic theory, 25(1),* 92-100.

Rotemberg, J. J. (2008). Minimally Acceptable Altruism and the Ultimatum Game. *Journal of Economic Behavior & Organization, 66(3-4),* 457-476.

Rydval, O., & Ortmann, A. (2005). Loss Avoidance as Selection Principle: Evidence from Simple Stag-Hunt Games. *Economics Letters, 88(1),* 101-107.

Sally, D., & Hill, E. (2006). The Development of Interpersonal Strategy: Autism, Theory-of-Mind, Cooperation and Fairness. *Journal of Economic Psychology, 27(1),* 73-97.

Samengo, I., & Zanette, D. H. (2000). Competing Neural Networks: Finding a Strategy for the Game of Matching Pennies. *Physical Review E, 62(3), 4049*.

Sanabria, F., & Thrailkill, E. (2009). Pigeons (Columba Livia) Approach Nash Equilibrium in Experimental Matching Pennies Competitions. *Journal of the Experimental Analysis of Behavior, 91(2),* 169-183.

Sanfey, A. G., Rilling, J. K., Aronson, J. A., Nystrom, L. E., & Cohen, J. D. (2003). The Neural Basis of Economic Decision-Making in the Ultimatum Game. *Science, 300(5626)*, 1755-1758.

Sapienza, P., Toldra Simats, A., & Zingales, L. (2013). Understanding Trust. *The Economic Journal, 123(573),* 1313-1332.

Saposnik, G., & Johnston, S. C. (2016). Applying Principles from the Game Theory to Acute Stroke Care: Learning from the Prisoner's Dilemma, Stag-Hunt, and Other Strategies. *International Journal of Stroke, 11(3)*, 274-286.

Schmidt, D., Shupp, R., Walker, J. M., & Ostrom, E. (2003). Playing Safe in Coordination Games: The Roles of Risk Dominance, Payoff Dominance, and History of Play. *Games and Economic Behavior, 42(2)*, 281-299.

Seo, H., & Lee, D. (2008). Cortical Mechanisms for Reinforcement Learning in Competitive Games. *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences, 363(1511)*, 3845-3857.

Shariff, A. F., & Norenzayan, A. (2007). God is Watching You: Priming God Concepts Increases Prosocial Behavior in an Anonymous Economic Game. *Psychological Science, 18(9),* 803-809.

Shubik, M. (1970). Game Theory, Behavior, and the Paradox of the Prisoner's Dilemma: Three Solutions. *Journal of Conflict Resolution, 14(2),* 181-193.

Sinatra, R., Iranzo, J., Gomez-Gardenes, J., Floria, L. M., Latora, V., & Moreno, Y. (2009). The Ultimatum Game in Complex Networks. *Journal of Statistical Mechanics: Theory and Experiment, 2009(09), P09012*.

Skyrms, B. (2004). The Stag Hunt and the Evolution of Social Structure. *Cambridge University Press*.

Slonim, R., & Roth, A. E. (1998). Learning in High Stakes Ultimatum Games: An Experiment in the Slovak Republic. *Econometrica,* 569-596.

Smead, R. (2008). The Evolution of Cooperation in the Centipede Game with Finite Populations. *Philosophy of Science, 75(2),* 157-177.

Solnick, S. J. (2001). Gender Differences in the Ultimatum Game. *Economic Inquiry, 39(2),* 189-200.

Solnick, S. J., & Schweitzer, M. E. (1999). The Influence of Physical Attractiveness and Gender on Ultimatum Game Decisions. *Organizational Behavior and Human Decision Processes, 79(3)*, 199-215.

Starnini, M., Sánchez, A., Poncela, J., & Moreno, Y. (2011). Coordination and Growth: The Stag Hunt Game on Evolutionary Networks. *Journal of Statistical Mechanics: Theory and Experiment, 2011(05), P05008*.

Stenman, O. J., Mahmud, M., & Martinsson, P. (2006). Trust and Religion: Experimental Evidence from Bangladesh (No. KERP 2006/10). *Centre for Economic Research, Keele University*.

Stewart, A. J., & Plotkin, J. B. (2012). Extortion and Cooperation in the Prisoner's Dilemma. *Proceedings of the National Academy of Sciences, 109(26),* 10134-10135.

Su, Q., Wang, L., & Stanley, H. E. (2018). Understanding Spatial Public Goods Games on Three-Layer Networks. *New Journal of Physics, 20(10), 103030*.

Suleiman, R. (1996). Expectations and Fairness in a Modified Ultimatum Game. *Journal of Economic Psychology, 17(5)*, 531-554.

Sutter, M., Kocher, M., & Strauß, S. (2003). Bargaining under Time Pressure in an Experimental Ultimatum Game. *Economics Letters, 81(3),* 341-347.

Szabó, G., & Szolnoki, A. (2015). Congestion Phenomena Caused by Matching Pennies in Evolutionary Games. *Physical Review E, 91(3), 032110*.

Szolnoki, A., & Perc, M. (2011). Group-Size Effects on the Evolution of Cooperation in the Spatial Public Goods Game. *Physical Review E, 84(4), 047102*.

Tabibnia, G., Satpute, A. B., & Lieberman, M. D. (2008). The Sunny Side of Fairness: Preference for Fairness Activates Reward Circuitry (And Disregarding Unfairness Activates Self-Control Circuitry). *Psychological Science, 19(4),* 339-347.

Tan, J. H., & Bolle, F. (2007). Team Competition and the Public Goods Game. *Economics Letters, 96(1),* 133-139.

Thaler, R. H. (1988). Anomalies: The Ultimatum Game. *Journal of Economic Perspectives, 2(4),* 195-206.

Tse, W. S., & Bond, A. J. (2002). Difference in Serotonergic and Noradrenergic Regulation of Human Social Behaviours. *Psychopharmacology, 159(2),* 216-221.

van Huyck, J., Viriyavipart, A., & Brown, A. L. (2018). When less information is Good Enough: Experiments with Global Stag Hunt Games. *Experimental Economics, 21(3),* 527-548.

van Lange, P. A. (1999). The Pursuit of Joint Outcomes and Equality in Outcomes: An Integrative Model of Social Value Orientation. *Journal of Personality and Social Psychology*, *77*(2), *337*.

van Winden, F., Stallen, M., & Ridderinkhof, K. R. (2008). On the Nature, Modeling, and Neural Bases of Social Ties. D. Houser, & K. McCabe içinde, Neuroeconomics (s. 125-159). *Emerald Group Publishing*.

Van't Wout, M., Kahn, R. S., Sanfey, A. G., & Aleman, A. (2006). Affective State and Decision-Making in the Ultimatum Game. *Experimental Brain Research, 169(4),* 564-568.

Wang, L., Xia, C., Wang, L., & Zhang, Y. (2013). An Evolving Stag-Hunt Game with Elimination and Reproduction on Regular Lattices. *Chaos, Solitons & Fractals, 56*, 69-76.

Watts, D. J., & Strogatz, S. H. (1998). Collective Dynamics of 'Small-World' Networks. *Nature, 393(6684),* 440-442.

Whitt, S., & Wilson, R. K. (2007). The Dictator Game, Fairness and Ethnicity in Postwar Bosnia. *American Journal of Political Science, 51(3),* 655-668.

Will, G.-J., & Güroğlu, B. (2016). A Neurocognitive Perspective on the Development of Social Decision-Making. M. Reuter, & C. Montag içinde, Neuroeconomics (s. 293-310). *Springer-Verlag Berlin Heidelberg*.

Wilson, R. K., & Eckel, C. C. (2006). Judging a Book by Its Cover: Beauty and Expectations in the Trust Game. *Political Research Quarterly, 59(2),* 189-202.

Winking, J., & Mizer, N. (2013). Natural-Field Dictator Game Shows No Altruistic Giving. *Evolution and Human Behavior, 34(4),* 288-293.

Wyman, E., Rakoczy, H., & Tomasello, M. (2013). Non-Verbal Communication Enables Children's Coordination in a "Stag Hunt" Game. *European Journal of Developmental Psychology, 10(5),* 597-610.

Xiao, E., & Houser, D. (2005). Emotion Expression in Human Punishment Behavior. *Proceedings of the National Academy of Sciences, 102(20),* 7398-7401.

Xiaofeng, L., & Jianfeng, H. (2009). Learning and Decision Making in Human During a Game of Matching Pennies. *In 2009 ISECS International Colloquium on Computing, Communication, Control, and Management (Vol. 1, pp. 451-453). IEEE*.

Yamamori, T., Kato, K., Kawagoe, T., & Matsui, A. (2008). Voice Matters in a Dictator Game. *Experimental Economics, 11(4),* 336-343.

Zak, P. J., & Knack, S. (2001). Trust and Growth. *The Economic Journal, 111(470),* 295-321.

Zak, P. J., & Nadler, A. (2010). Using Brains to Create Trust: A Manager's Toolbox. A. A. Stanton, M. Day, & I. M. Welpe içinde, Neuroeconomics and the Firm (s. 69-77). *Edward Elgar Publishing*.

Zak, P. J., Kurzban, R., Ahmadi, S., Swerdloff, R. S., Park, J., Efremidze, L., Redwine, K., Morgan, K., Matzner, W. (2009). Testosterone Administration Decreases Generosity in the Ultimatum Game. *PloS One, 4(12), e8330.*

Zauner, K. G. (1999). A Payoff Uncertainty Explanation of Results in Experimental Centipede Games. *Games and Economic Behavior, 26(1),* 157-185.

Zhong, S., Monakhov, M., Mok, H. P., Tong, T., Lai, P. S., Chew, S. H., & Ebstein, R. P. (2012). U-Shaped Relation Between Plasma Oxytocin Levels and Behavior in the Trust Game. *PloS One, 7(12), e51095.*

KAYNAKÇA

Abbes, M. B. (2013). Does Overconfidence Bias Explain Volatility During The Global Financial Crisis?. *Transition Studies Review*, *19*(3), 291-312.

Ahmad, M., & Shah, S. Z. A. (2020). Overconfidence Heuristic-Driven Bias In Investment Decision-Making And Performance: Mediating Effects Of Risk Perception And Moderating Effects Of Financial Literacy. *Journal of Economic and Administrative Sciences*.

Aktan, C. C. (2018). *Yeni İktisadi Okulları ve İktisadi Düşünce*. Ankara: Seçkin Yayıncılık

Alicke, M. D. (1985). Global Self-Evaluation As Determined By The Desirability And Controllability Of Trait Adjectives. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 49(6), 1621.

Alicke, M. D., Klotz, M. L., Breitenbecher, D. L., Yurak, T. J. ve Vredenburg, D. S. (1995). Personal Contact, Individuation, And The Better-Than-Average Effect. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 68(5), 804.

Allen, W. D., & Evans, D. A. (2005). Bidding And Overconfidence İn Experimental Financial Markets. *The Journal Of Behavioral Finance*, 6(3), 108-120.

Anson, I. G. (2018). Partisanship, Political Knowledge, And The Dunning□Kruger Effect. *Political Psychology*, 39(5), 1173-1192.

Barber, B. M. ve Odean, T. (1999). The Courage Of Misguided Convictions. *Financial Analysts Journal*, 55(6), 41-55.

Barber, B. M. ve Odean, T. (2001). Boys Will Be Boys: Gender, Overconfidence, And Common Stock Investment. *The Quarterly Journal Of Economics*, 116(1), 261-292.

Basunivesh, 2016. *Direct Mutual Fund Investors And Dunning-Kruger Effect*, 2 Kasım 2022 tarihinde https://www.basunivesh.com/direct-mutual-fund-investors-and-dunning-kruger-effect/ adresinden alındı.

Bhatt, B. K. ve Chauhan, A. A. (2014). Behavioral Finance: A New Paradigm Of Finance, *InternationI Journal Of Application Or Innovation In Engineering Of Management*, 3(2), 359-362.

Biais, B., Hilton, D., Mazurier, K. ve Pouget, S. (2002). Psychological Traits and Tading Strategies, *Centre for Economic Policy Research*, No: 3195.

Bloomfield, R. (2010). Traditional Versus Behavioral Finance, *Behavioral Finance-Investors, Corporations, And Markets*, 23-38.

Borsanın İzinden, (2019). Bir Borsa Ustasından Öğrendiklerim- 2, 18 Kasım 2022 tarihinde https://borsaninizinden.com/bir-borsa-ustasindan-ogrendiklerim-2/, adresinden alındı.

Britannica, 2022. *Dunning-Kruger Etkisi*, 31 Ekim 2022 tarihinde https://www.britannica.com/science/Dunning-Kruger-effect adresinden alındı.

Chi, M. T. (1978). Knowledge Structures And Memory Development. *Children'sTthinking: What Develops*, 1, 75-96.

Döm, S. (2003). *Yatırımcı Psikolojisi: İMKB Üzerine Ampirik Bir Çalışma*, İstanbul: Değişim Yayınları.

Dunning, D. (2011). The Dunning–Kruger Effect: On Being İgnorant Of One's Own Ignorance. In Advances In Experimental Social Psychology, *Academic Press*, 44, 247-296.

Dunning, D., Johnson, K., Ehrlinger, J., ve Kruger, J. (2003). Why People Fail To Recognize Their Own Incompetence. *Current Directions In Psychological Science*, 12(3), 83-87.

Fama, E. F. (1970). Efficient Capital Markets: A Review Of Teory And Empirical Work. *The Journal Of Finance*, 25(2), 383-417.

Fischhoff, B., Slovic, P. ve Lichtenstein, S. (1977). Knowing With Certainty: The Appropriateness Of Extreme Confidence. *Journal Of Experimental Psychology: Human Perception and Performance*, 3(4), 552.564.

Glaser, M. ve Weber, M. (2010). Overconfidence. *Behavioral Finance: Investors, Corporations, And Markets*, 241-258.

Göçer, Ş. ve Karaca, S. S. (2019). *Davranışsal Finans Hisse Senedi Piyasasında Sürü Davranışı*. Bursa: Ekin Yayınları

Güngör, S. ve Demirel, E. (2018). *Davranışsal Finansta Yatırımcı Önyargıları*, İstanbul: Alfa Basın Yayım.

Kahneman, D. ve Tversky, A. (1979). Prospect Theory: An Analysisof Decision Under Risk, *Econometrica*, 47(2), 263-292.

Kıyılar, M. ve Akkaya, M. (2016*). Davranışsal Finans*, İstanbul: Literatür Yayıncılık.

Konak F. ve Özkahveci. E. (2022). "Dunning Kruger Effect" Teorisinin Piyasa Bilinirliği. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi,* 12(3), 2013-2034.

Kruger, J. ve Dunning, D. (1999). Unskilled And Unaware Of It: How Difficulties In Recognizing One's Own İncompetence Lead To İnflated Self-Assessments. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 77(6), 1121.

Küçün, N. T., Güngör, S. ve Eroğlu, S. (2020). Dunning-Kruger Sendromu Çerçevesinden Girişimcilik Eğitimlerinin Girişimci Adayları Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. *Journal of Entrepreneurship and Innovation Management*, 9 (1), 1-29.

Mahmood, K. (2016). Do People Overestimate Their Information Literacy Skills? A Systematic Review Of Empirical Evidence On The Dunning-Kruger Effect. *Communications in In-Formation Literacy*, 10(2), 3.

Demir, C. 2022. *Kibir ve Tanrısal Ego Hastalığı: Hubris Sendromu*, 3 Kasım 2022 tarihinde https://www.matematiksel.org/kibir-ve-tanrisal-ego-hastaligi-hubris-sendromu/ adresinden alındı.

McPherson, S. L. ve Thomas, J. R. (1989). Relation Of Knowledge And Performance In Boys' Tennis: Age And Expertise. *Journal Of Experimental Child Psychology*, 48(2), 190-211.

Metwally, A. H. ve Darwish, O. (2015). Evidence Of The Overconfidence Bias In The Egyptian Stock Market İn Different Market States. *International Journal Of Business And Economic Development (IJBED)*, *3*(3).

Yılmaz N. (2022). *Dunning Kruger Etkisi: Özgüven Çılgınlığı*. 26 Ekim 2022 tarihinde https://medyaveiletisim.kulup.tau.edu.tr/dunning-kruger-etkisi/ adresinden alındı.

Özerol, H. (2011). *Davranışsal Finans: Bireysel Yatırımcıların Nasıl Davranacakları Belli Olmaz!*. Ankara: Elma yayınevi.

Pavel, S. R., Robertson, M. F., & Harrison, B. T. (2012). The Dunning-Kruger Effect And SIUC University's Aviation Students. *Journal of Aviation Technology and Engineering*, *2*(1), 6.

Sawler, J. (2021). Economics 101-Ism And The Dunning-Kruger Effect: Reducing Overconfidence Among Introductory Macroeconomics Students. *International Review Of Economics Education,* 36, 100208.

Schlösser, T., Dunning, D., Johnson, K. L. ve Kruger, J. (2013). How Unaware Are The Unskilled? Empirical Tests Of The "Signal Extraction" Counterexplanation For The Dunning–Kruger Effect In Self-Evaluation Of Performance. *Journal Of Economic Psychology*, 39, 85-100.

Scott, J., Stumpp, M. ve Xu, P. (2003). Overconfidence Bias In İnternational Stock Prices. *The Journal Of Portfolio Management*, 29(2), 80-89.

Shiller, R. J. (2003). From Efficient Markets Theory To Behavioral Finance. *Journal Of Economic Perspectives*, 17(1), 83-104.

Shleifer, A. (2000). *Inefficient Markets: An İntroduction To Behavioural Finance*. Oup Oxford.

Skala, D. (2008). Overconfidence In Psychology And Finance-An Interdisciplinary Literature Review. *Bank I Kredyt*, (4), 33-50.

Thaler, R. H. (2000). From Homo Economicus To Homo Sapiens. *Journal Of Economic Perspectives*, *14*(1), 133-141.

Tomak, S. (2013). The Impact Of Overconfidence On Capital Structure İn Turkey. *International Journal Of Economics And Financial İssues*, *3*(2), 512-518.

Toshino, M. ve Suto, M. (2004). Cognitive Biases Of Japanese Institutional Investors: Consistency With Behavioral Finance. *In 12th Conference on the Theories and Practices of Securities and Financial Markets*, National Sun Yat-sen University, Kaohsiung, Taiwan.

Tufan, C., & Sarıçiçek, R. (2013). Davranışsal Finans Modelleri, Etkin Piyasa Hipotezi ve Anomalilerine İlişkin Bir Değerlendirme. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *15*(2), 159-182.

Wasserman, J. D. ve Bracken, B. A. (2003). Psychometric Characteristics Of Assessment Procedures. *Handbook Of Psychology*, 43-66.

Wikipedi, 2022. *Dunning Kruger Etkisi*, 1 Kasım 2022 tarihinde https://tr.wikipedia.org/wiki/Dunning-Kruger_etkisi adresinden alında.

Wu, S. W., Johnson, J. E., ve Sung, M. C. (2008). Overconfidence In Judgements: The Evidence, The İmplications And The Limitations. *The Journal Of Prediction Markets*, *2*(1), 73-90.

Yıldırım, H. (2017). *Davranışsal Finans- Yatırımcı Davranışlarını Esas Alan Modeller-*. İstanbul: Sokak Kitapları Yayıncılık.

Zhaber.com, 2022. *Dunning-Kruger Etkisi Nedir? Yaşamımızı Nasıl Etkiler?,* 1 Kasım 2022 tarihinde https://www.zhaber.com.tr/dunning-kruger-etkisi-nedir-yasamimizi-nasil-etkiler adresinden alındı.

Zindel, M. L., Zindel, T. ve Quirino, M. G. (2014). Cognitive Bias And Their Implications On The Financial Market. *International Journal of Engineering And Technology*, 14(3), 11-17.

KAYNAKÇA

Akgüneş, A. O. (2021). Beş Temel Kişilik Özelliğinin Finansal Risk Alma ve Riskten Kaçınma Davranışları Üzerine Etkisi: Z Kuşağı Örneği. Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 12 (29) , 80-91 . DOI: 10.21076/vizyoner.776595

Aktaş, İ. & Erhan, S. E. (2015). Spor Yapan ve Spor Yapmayan Bireylerin Benlik Saygısı ve Risk Alma Düzeylerinin İncelenmesi (Erzurum İli Örneği). Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi, 2 (2), 40-51. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/sbsebd/issue/31660/347118

Anbar, Adem ve Eker Melek. 2010. "An Empirical Investigation for Determining of the Relation between Personal Financial Risk Tolerance and Demographic Characteristic." Ege Akademik Bakış Dergisi 10(2):503–22.

Andrews, Jack L., Lucy E. Foulkes, Jessica K. Bone, and Sarah-Jayne Blakemore. 2020. "Amplified Concern for Social Risk in Adolescence: Development and Validation of a New Measure." Brain Sciences 10(6):397.

Aren, S., ve Hamamci, H. N. (2022). Evaluation of investment preference with phantasy, emotional intelligence, confidence, trust, financial literacy and risk preference. Kybernetes, (ahead-of-print).

Aslan, R. (2016). Bireysel Yatırımcıları Finansal Yatırıma Yönlendiren Faktörlerin Davranışsal Finans Açısından Araştırılması: Şanlıurfa İline Bağlı Viranşehir İlçesi Örneği. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çağ Üniversitesi.

Bechara, Antoine, Hanna Damasio, Daniel Tranel, ve Antonio R. Damasio. 2005. "The Iowa Gambling Task and the Somatic Marker Hypothesis: Some Questions and Answers." Trends in Cognitive Sciences 9(4):159–62.

Breuer, Wolfgang, Jana Anette Kollath, Astrid Juliane Salzmann, ve Rüdiger von Nitzsch. 2017. "The Assessment of Risk Behavior: A Cross-Cultural Analysis Using the DOSPERT Scale." Pp. 159–80 in Behavioral Finance: WHERE DO INVESTORS'BIASES COME FROM? World Scientific.

Briers, Barbara, Mario Pandelaere, Siegfried Dewitte, ve Luk Warlop. 2006. "Hungry for Money: The Desire for Caloric Resources Increases the Desire for Financial Resources and Vice Versa." Psychological Science 17(11):939–43.

Can, P. & Çakar, Ü. (2019). Risk Boyutlarının Genel Algılanan Risk Üzerine Etkisi: E-Ticaret Sitelerine Yönelik Bir Araştırma. Atatürk İletişim Dergisi, (17), 39-68. DOI: 10.32952/atauniiletisim.586109

Damar, İ. & Uçan, Y. (2021). Spor Yapan Ve Yapmayan Yetişkin Bireylerin Özgüven Düzeylerinin İncelenmesi. Uluslararası Beden Eğitimi Spor ve Teknolojileri Dergisi, 2 (2), 1-10. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/best/issue/67313/995764

Deniz, A. & Erciş, A. (2010). Kişilik Özellikleri İle Algılanan Risk Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 22 (2) , 301-330. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/atauniiibd/issue/2694/35474

Dinç, S. C. & Yavaş Tez, Ö. (2021). Macera Rekreasyonu Katılımcılarının Risk Alma Davranışlarında Farklılık Yaratan Değişkenlerin İncelenmesi. International Journal of Sport Exercise and Training Sciences - IJSETS , 7 (4) , 203-219 . DOI: 10.18826/useeabd.1002314

Dinç, S. C. , Uzunöz, F. S. & Güneş, B. (2018). Risk Alma Ve Eleştirel Düşünme Eğilimlerinde Doğa Macera Eğitimine Bağlı Değişimlerin İncelenmesi. Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4 (2) , 166-182 . DOI: 10.31592/aeusbed.486810

Dinç, S. C. & Yavaş Tez, Ö. (2019). Alana Özgü Risk Alma Ölçeği- Kısa Formu'nun (DOSPERT) Türkçeye Uyarlama Çalışması. Spor Bilimleri Dergisi, 30 (3) , 107-120 . DOI: 10.17644/sbd.471304

Dohmen, Thomas, Armin Falk, David Huffman, Uwe Sunde, Jürgen Schupp, ve Gert G. Wagner. 2011. "Individual Risk Attitudes: Measurement, Determinants, and Behavioral Consequences." Journal of the European Economic Association 9(3):522–50.

Endendijk, Joyce J., Marleen G. Groeneveld, Sheila R. van Berkel, Elizabeth T. Hallers-Haalboom, Judi Mesman, ve Marian J. Bakermans-Kranenburg. 2013. "Gender Stereotypes in the Family Context: Mothers, Fathers, and Siblings." Sex Roles 68(9):577–90.

Franks, Melissa M., Cleveland G. Shields, Eunjung Lim, Laura P. Sands, Stacey Mobley, ve Carol J. Boushey. 2012. "I Will If You Will: Similarity in Married Partners' Readiness to Change Health Risk Behaviors." Health Education & Behavior 39(3):324–31.

Galizzi, Matteo M., Glenn W. Harrison, ve Marisa Miraldo. 2018. "Experimental Methods and Behavioral Insights in Health Economics: Estimating Risk and Time Preferences in Health." in Health Econometrics. Emerald Publishing Limited.

Gilman, Jodi M., Vanessa Calderon, Max T. Curran, ve A. Eden Evins. 2015. "Young Adult Cannabis Users Report Greater Propensity for Risk-Taking Only in Non-Monetary Domains." Drug and Alcohol Dependence 147:26–31.

Grable, John E. 2000. "Financial Risk Tolerance and Additional Factors That Affect Risk Taking in Everyday Money Matters." Journal of Business and Psychology 14(4):625–30.

Grable, John E., ve So-Hyun Joo. 2004. "Environmental and Biophysical Factors Associated with Financial Risk Tolerance." Journal of Financial Counseling and Planning 15(1).

Hamurcu, Ç. (2015). Yatırım Kararlarının Davranışsal Finans Açısından İncelenmesi: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Sektörü Çalışanları Üzerine Bir İnceleme. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Kırıkkale Üniversitesi.

Herberholz, Chantal. 2020. "Risk Attitude, Time Preference and Health Behaviours in the Bangkok Metropolitan Area." Journal of Behavioral and Experimental Economics 87:101558.

Highhouse, Scott, Christopher D. Nye, Don C. Zhang, ve Thaddeus B. Rada. 2017. "Structure of the Dospert: Is There Evidence for a General Risk Factor?" Journal of Behavioral Decision Making 30(2):400–406.

Hitay, K. & Anbar, A. (2020). Kişilik Özelliklerinin Finansal Risk Toleransı Üzerindeki Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (87) , 203-224 . DOI: 10.25095/mufad.756296

Hosker-Field, Ashley M., Danielle S. Molnar, ve Angela S. Book. 2016. "Psychopathy and Risk Taking: Examining the Role of Risk Perception." Personality and Individual Differences 91:123–32.

Huls, Samare P. I., Sylvie M. C. van Osch, Werner B. F. Brouwer, Job van Exel, ve Anne M. Stiggelbout. 2020. "Psychometric Evaluation of the Health-Risk Attitude Scale (HRAS-13): Assessing the Reliability, Dimensionality and Validity in the General Population and a Patient Population." Psychology & Health 37(1):34–50.

Kalabalık, Y. 2018. Kişilik Özelliği Riske İlişkin Tutum İlişkisinde Finansal Okuryazarlığın Etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı İnovasyon, Girişimcilik Ve Yönetim Yüksek Lisans Programı.

Kavas, Yusuf Bahadır, ve Mustafa Kenan Erkan. 2022. "Bireysel Yatırımcıların Finansal Okuryazarlık ve Finansal Risk Alma Toleransı." Ekev Akademi Dergisi 89:379–99. doi: Doi: 10.5281/zenodo.6346373.

Kennison, Shelia M., Erin E. Wood, Jennifer Byrd-Craven, ve Megan L. Downing. 2016. "Financial and Ethical Risk-Taking by Young Adults: A Role for Family Dynamics during Childhood." Cogent Economics & Finance 4(1):1232225.

Knutson, Brian, Jonathan Taylor, Matthew Kaufman, Richard Peterson, and Gary Glover. 2005. "Distributed Neural Representation of Expected Value." Journal of Neuroscience 25(19):4806–12.

Küden, M. (2014). Davranışsal Finans Açısından Bireysel Yatırım Tercihlerinin Değerlendirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gediz Üniversitesi.

Lejuez, Carl W., Jennifer P. Read, Christopher W. Kahler, Jerry B. Richards, Susan E. Ramsey, Gregory L. Stuart, David R. Strong, ve Richard A. Brown. 2002. "Evaluation of a Behavioral Measure of Risk Taking: The Balloon Analogue Risk Task (BART)." Journal of Experimental Psychology: Applied 8(2):75.

McCrae, Costa. 1997. Personality Trait Structure as a Human Universal. American Psychologists. c.52. s.5: 509-516.

Morrongiello, Barbara A., ve Kerri Hogg. 2004. "Mothers' Reactions to Children Misbehaving in Ways That Can Lead to Injury: Implications for Gender Differences in Children's Risk Taking and Injuries." Sex Roles 50(1):103–18.

Morrongiello, Barbara A., Corina Midgett, ve Kerri-Lynn Stanton. 2000. "Gender Biases in Children's Appraisals of Injury Risk and Other Children's Risk-Taking Behaviors." Journal of Experimental Child Psychology 77(4):317–36.

Morton, Rachael L., Rebecca Asher, Edward Peyton, Anh Tran, Amelia K. Smit, Phyllis N. Butow, Michael G. Kimlin, Suzanne J. Dobbinson, Sarah Wordsworth, ve Louise Keogh. 2019. "Risk Attitudes and Sun Protection Behaviour: Can Behaviour Be Altered by Using a Melanoma Genomic Risk Intervention?" Cancer Epidemiology 61:8–13.

Mudzingiri, C., Muteba Mwamba, J. W., & Keyser, J. N. (2018). Financial behavior, confidence, risk preferences and financial literacy of university students. Cogent Economics & Finance, 6(1), 1512366.

Nocon, Marc, Thomas Keil, ve Stefan N. Willich. 2007. "Education, Income, Occupational Status and Health Risk Behaviour." Journal of Public Health 15(5):401–5.

van Osch, S. M. C., ve A. M. Stiggelbout. 2007. "The Development of the Health-Risk Attitude Scale." Van Osch, SMC. The Construction of Health State Utilities 117–38.

Perrotte, Jessica K., Eric C. Shattuck, Colton L. Daniels, Xiaohe Xu, ve Thankam Sunil. 2021. "A Latent Profile Analysis of the Link between Sociocultural Factors and Health-Related Risk-Taking among US Adults." BMC Public Health 21(1):1–12.

Petrolia, Daniel R. 2016. "Risk Preferences, Risk Perceptions, and Risky Food." Food Policy 64:37–48.

Shou, Yiyun, ve Joel Olney. 2020. "Assessing a Domain-Specific Risk-Taking Construct: A Meta-Analysis of Reliability of the DOSPERT Scale." Judgment and Decision Making.

Szrek, Helena, Li-Wei Chao, Shandir Ramlagan, ve Karl Peltzer. 2012. "Predicting (Un) Healthy Behavior: A Comparison of Risk-Taking Propensity Measures." Judgment and Decision Making 7(6):716.

Taira, Deborah A., Dana Gelb Safran, Todd B. Seto, William H. Rogers, ve Alvin R. Tarlov. 1997. "The Relationship between Patient Income and Physician Discussion of Health Risk Behaviors." Jama 278(17):1412–17.

Weber, Elke U., Ann□Renee Blais, ve Nancy E. Betz. 2002. "A Domain□specific Risk□attitude Scale: Measuring Risk Perceptions and Risk Behaviors." Journal of Behavioral Decision Making 15(4):263–90.

Weller, Joshua A., ve Aysel Tikir. 2011. "Predicting Domain□specific Risk Taking with the HEXACO Personality Structure." Journal of Behavioral Decision Making 24(2):180–201.

Wilson, Jenica Janae. 2016. "Social Class and Risk Perception." Master of Arts in Psychology in the College of Science and Mathematics , California State University, Fresno.

Wong, Alan, ve Bernardo Carducci. 2013. "Does Personality Affect Personal Financial Risk Tolerance Behavior?" IUP Journal of Applied Finance 19(3):5.

Yang, Murong, Laurence S. J. Roope, James Buchanan, Arthur E. Attema, Philip M. Clarke, A. Sarah Walker, and Sarah Wordsworth. 2022. "Eliciting Risk Preferences That Predict Risky Health Behavior: A Comparison of Two Approaches." Health Economics 31(5):836–58.

Zimerman, Liora, Shaul Shalvi, ve Yoella Bereby-Meyer. 2014. "Self-Reported Ethical Risk Taking Tendencies Predict Actual Dishonesty." Judgment & Decision Making 9(1).

KAYNAKÇA

Aksoy, B. & Bilgel, D. (2019). Finansal teknoloji şirketleri ve geleceğin bankacılığı: Açık Bankacılık. Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi, (17), 1097-1105. DOI: 10.31590/ejosat.646196

Altay, E., (2008). Sermaye piyasasında sürü davranışı: İMKB'de piyasa yönünde sürü davranışının analizi. BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi, vol.2, no.1, 27-58.

Altay, E. (2012). Varlık Fiyatlama Teorileri, Sermaye Piyasası Teorisi ve Arbitraj Fiyatlama Teorisi. İstanbul: Derin Yayınları.

Altay, E. (2015). Bankacılıkta Risk - Piyasa Riski, Kredi Riski ve Operasyonel Riskin Ölçümü ve Yönetimi. İstanbul: Derin Yayınları.

Baker, H. K. ve Ricciardi, V. (2014). How biases affect ınvestor behaviour. The European Financial Review, February-March, 7-10.

Danacı, M. C. & Çetintaş, Ö. (2020). Bankalarda finansal teknoloji ve yenilikler. Turkish Business Journal, 1 (2), 179-187. Retrieved from HYPERLINK "https://dergipark.org.tr/en/pub/tbj/issue/59142/826301" https://dergipark.org.tr/en/pub/tbj/issue/59142/826301

Doğukanlı, H. ve Ergün, B. (2015). BIST'te sürü davranışı: Hwang ve Salmon yöntemi ile bir araştırma, Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar, 52(603), 7- 24.

Emin, D. (2018), Modern Finansın ve Finans Teorisinin Yakın Tarihteki Gelişimi: 20 ve 21. Yüzyıl. (Editör Aysel Gündoğdu), Finansın Temel Teorileri (s. 1-12). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.

Fama, E. (1970). Efficient capital markets: A review of theory and empirical work, The Journal of Finance, 25(2), 383- 417.

Gimpel, H., Rau, D. ve Röglinger, M. (2017). Understanding FinTech start-ups – a taxonomy of consumer-oriented service offerings. Electron Markets, Vol:28, Iss:3, 245-264.

Hirshleifer, D. (2015). Behavioral finance. Annual Review of Financial Economics, 7(1), 133–159. doi:10.1146/annurev-financial-092214-043752

Huded, Mr & Maradi, Mallikarjun. (2022). Study On Behavıoral Fınance Of Postal Customers: A Case Of Jamkhandı. 16. 70-75.

Kahneman ve Tversky (1979). Prospect theory: An analysis of decision under risk, Vol. 47, No. 2, pp. 263-292.

Kaplan, C. (1999). Finansal yenilikler ve piyasalar üzerine etkileri: Türkiye örneği. TCMB.

Kavas, Y. B., Tunçer, E., Çoban, M. N., Erkan, M. K. (2022). Duygusal yeme bozukluklarının ve vücut kütle indeksinin finansal risk toleransı üzerine etkisi. Abant Sosyal Bilimler Dergisi, 22(2), 432 - 449. doi: 10.11616/asbi.1088097

Kavas, Y. B., ve Erkan, M. K. (2022). Bireysel yatırımcıların finansal okuryazarlık ve finansal risk alma toleransı. Ekev Akademi Dergisi, 26(89), 379-399.

Kıyılar, M. ve Akkaya, M. (2016). Davranışsal Finans, İstanbul, Literatür Yayıncılık.

Korkmaz, T. ve Ceylan, A. (2017). Sermaye Piyasası ve Menkul Değer Analizi. Bursa, Ekin Kitapevi.

Lintner, J. (1965). The valuation of risk assets and the selection of risky ınvestments in stock portfolios and capital budgets. The Review of Economics and Statistics, 47, 13-37.

Markowitz, H. (1952). Portfolio selection, The Journal of Finance, 7(1), 77- 91.

Mazzoli, C., & Marinelli, N. (2011). The role of risk in the ınvestment decision process: traditional vs behavioural finance. Risk Tolerance in Financial Decision Making, 8–66. doi:10.1057/9780230303829_2

Merkezi Kayıt Kuruluşu. (2023, Ocak). Merkezi Kayıt Kuruluşu. https://www.mkk.com.tr/ adresinden alındı.

Paylan, M. A., & Kavas, Y. B. (2020). Tüketici güveninin, algılanan finansal refah, toplum yanlısı etnosentrik eğilimler ve yerli ürün satın alma davranışı arasındaki düzenleyicilik etkisinin belirlenmesi üzerine bir araştırma. Gaziantep University Journal of Social Sciences, 19 (COVID-19 Special Issue), 398-412.

Sansar, N. G. (2016), Değişen finansal akımlar: rasyonalizmden davranışsal finans yaklaşımına. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3 (2), 135-150. DOI: 10.17336/igusbd.27952

Sezal, L. (2020). Fintek hizmetlerinin finans sektörüne etkileri ve sağlanan devlet teşvikleri. Ekonomi İşletme ve Maliye Araştırmaları Dergisi, 2 (3), 233-248. DOI: 10.38009/ekimad.779084

Sharpe, W.F. (1964) Capital asset prices: A theory of market equilibrium under conditions of risk. Journal of Finance, 19, 425-442.

Smith, A. (1776). The Wealth of Nations. New York: Alex Catalogue.

Sönmez, S. (2017). Bankacılığı dijitalleştiren 6 yeni teknoloji. Ocak 20, 2022 tarihinde Dünya Halleri: https://www.dunyahalleri.com/bankaciligi-dijitallestiren-6-yeni-teknoloji/ adresinden alındı.

Taştan, S. & Uralcan, G. S. (2019). Küresel finansal teknoloji sektöründe ortaya çıkan yeni girişimlerin ekonomik ve teknolojik belirleyicileri. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2 (1), 41-69. Retrieved from https://dergipark.org.tr/en/pub/husbd/issue/44239/521672

Tufan, C. ve Sarıçiçek, R., (2013), Davranışsal Finans Modelleri, Etkin Piyasa Hipotezi ve Anomalilere İlişkin Bir Değerlendirme, Trakya Üniversitesi, 15(2), 159-182

Veri Analiz Platformu (2023), VAP, Saklama Verileri. https://www.vap.org.tr/ adresinden alındı.

KAYNAKÇA

Acker, D. ve Duck, N. (2008), "Cross-cultural overconfidence and biased self-attribution", The Journal of Socio-Economics, 37(5), 1815-1824.

Aydın, G., & Celik, S. (2020). Suçlu Kim? İtkisel (Anlık) Satın Alma Davranışı ve Gıda İsrafı Arasındaki İlişkinin Atfetme Teorisi Perspektifinden Değerlendirilmesi. Business and Economics Research Journal, 11(3), 823-839.

Barber, B. ve Odean, T. (2000), Trading is Hazardous To Your Wealth: The Common Stock İnvestment Performance Of İndividual İnvestors, The Journal of Finance, 55(2), 773-806.

Baştürk, S. (2012). Sınıf Öğretmenlerinin Öğrencilerin Matematik Dersindeki Başarı ya da Başarısızlığına Atfettikleri Nedenler-Classroom Teachers' Causal Attributions of Student Success or Failure on Mathematics. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4(7), 105-118.

Calder, B. J., & Burnkrant, R. E. (1977). Interpersonal influence on consumer behavior: An attribution theory approach. Journal of Consumer Research, 4(1), 29-38.

Can, H., Aşan, Ö. ve Miski Aydın, E. (2006). Örgütsel Davranış, Arıkan Basın Yayın, İstanbul.

Chiang, T. C. ve Zheng, D. (2010). An Empirical Analysis of Herd Behavior in Global Stock Markets. Journal of Banking & Finance, 34 (8), 1911-1921

Dalgın, T. (2022). Atfetme Teorisi Kapsamında Finansal Yatırım Kararları, Davranışsal Finans Eğilimleri, Finansal Risk Algısı İlişkisi. Davranışsal Finans Perspektifinde Finansal Risk Teoriler ve Uygulamalar (Edt. Yusuf Bahadır Kavas, Kayhan Ahmetoğulları), Ekin Basın Yayın: İstanbul.

Döm, S. (2003). Yatırımcı Psikolojisi. İstanbul: Değişim Yayınları.

Duman, B. (2004). Attribution Theory (Katkı=Anlam Yükleme Teorisinin) Öğrenme-Öğretme Sürecinde Öğrencilerin Öğrenilmiş Çaresizliği Üzerindeki Etkisi, 13. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü Üniversitesi, Malatya, ss.129-131

Furnham, A., Brewin, C.R. ve O'Kelly, H. (1994). Cognitive Style And Attitudes To Work, Human Relations, 47(12), 1509-21.

Gronhaug, Kjell and J.S. Falkenberg (1994). Success Attributions Within And Across Organizations, Journal of European Industrial Training, 18 (11), 22-29.

Harvey, P., & Martinko, M. J. (2009). Attribution theory and motivation. Organizational behavior, theory and design in health care, 143-158.

Kahan, M. ve Klausner, M. (1996). Path Dependence in Corporate Contracting: Increasing Returns, Herd Behavior and Cognitive Biases. Washington University Law Rewiev, 74 (2), 34

Kavas, Y. B. ve Erkan, M. K. (2022). Bireysel Yatırımcıların Finansal Okuryazarlık Ve Finansal Risk Alma Toleransı. Ekev Akademi Dergisi, 26 (89), 379-399.

Kızgın, Y. ve Dalgın, T. (2012). Atfetme teorisi: Öğrencilerin başarı ve başarısızlıklarını değerlendirmedeki atfetme farklılıkları. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 8(15), 61-77.

Lakshman, C. (2008). Attributional theory of leadership: A model of functional attributions and behaviors. Leadership & Organization Development Journal.

Martinko, M. J., Harvey, P., & Dasborough, M. T. (2011). Attribution theory in the organizational sciences: A case of unrealized potential. Journal of organizational behavior, 32(1), 144-149.

Mansourian, Y. ve Ford, N. (2007). Web Searchers' Attributions Of Success And Failure: An Empirical Study, Journal of Documentation, 63 (5), 659-679.

Odean, T. (1998). Volume, Volatility, Price, and Profit When All Traders Are Above Average. Journal of Finance, 53 (6), 1887-1934.

Oliver JE, Jose P.E. ve Brough P. (2006) Confirmatory Factor Analysis of the Work Locus of Control Scale. Educational and Psychol Measurement, 66: 835-851.

Pallant, J. (2001). SPSS Survival Manual: A Step By Step Guide To Data Analysis Using Spss For Windows Version 10. Buckingham: Open University Press.

Ritter, R. J. (2003). Behaviorral Finance. Pacific – Basin Finance Journal, 11, 429-437.

Ritika, M. ve Kishor, N. (2022), Development and Validation of Behavioral Biases Scale: A SEM Approach, Review of Behavioral Finance, 14(2), 237-259. https://doi.org/10.1108/RBF-05-2020-0087

Settle, R. B., & Golden, L. L. (1974). Attribution theory and advertiser credibility. Journal of Marketing Research, 11(2), 181-185.

Shiller, R. (1995). Conversation, Information, and Herd Behavior. The American Economic Review, 85(2), 181-185.

Shiller, R. J., ve Pound, J. (1986). Survey Evidence on Diffusion of Interest Among Institutional Investors. NBER Working Paper Series, 1851.

Slocum, John W. and Don Hellriegel (2007). Fundementals of Organisational Behaviour, Thomson South-Western, China.

Struthers, C. Ward, Deborah L. Miller, Connie J. Boudens and, Gemma L. Briggs (2001). Effects of Causal Attributions on Coworker Interactions: A Social Motivation Perspective, Basic And Applied Social Psychology, 23 (3), 169–181.

Taslak, S. ve Dalgın, T. (2015). Çalışanların Atfetme Eğilimlerinin Örgütsel Sinizm Davranışları Üzerindeki Etkisi: Sağlık Çalışanları Üzerine Bir Araştırma. Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi, 16 (34), 139-158.

Weiner, B. (1972). Attribution theory, achievement motivation, and the educational process. Review of educational research, 42(2), 203-215.

Weiner, B. (2000). Attributional thoughts about consumer behavior. Journal of Consumer research, 27(3), 382-387.

KAYNAKÇA

Ackert, L. F. (2014). Traditional and behavioral finance. (H. Kent Baker ve Victor Ricciardi) içerisinde Investor behavior: The psychology of financial planning and investing (s. 25-41) New Jersey: John Wiley and Sons, Inc.

Ajayi, R. A., Mehdian, S., ve Perry, M. J. (2004). The day-of-the-week effect in stock returns: further evidence from Eastern European emerging markets. Emerging Markets Finance and Trade, 40(4), s.53-62.

Aktan, C., Omay, T., ve Şahin, E. E. (2022). Examining the non-linear stochastic behavior of the European energy market: evidence from nonlinear unit root tests. Energy Sources, Part B: Economics, Planning, and Policy, 17(1), 2118900.

Aliyev, F. (2016). Etkin Piyasa Hipotezinin Doğrusal Olmayan Yöntemlerle Test Edilmesi: Borsa İstanbul Üzerine Uygulama. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Altay, E. (2008). Sermaye Piyasalarında Sürü Davranışı: İMKB'de Piyasa Yönünde Sürü Davranışının Analizi. BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi, 2(1), s.27-58.

Angı, G. G., Bekçi, İ., ve Karataş, Ö. N. (2016). Bireysel Hisse Senedi Yatırımcılarının Bilişsel Önyargıları Üzerine Bir Araştırma. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (70), s.171-192.

Aronson, E. (1992). The Social Animal, New York: W. H. Freeman and Company (Sixth Edition), 1992.

Atakan, T. (2008). İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda haftanın günü etkisi ve Ocak ayı anomalilerinin ARCH-GARCH modelleri ile test edilmesi. Istanbul University Journal of the School of Business, 37(2), s.98-110.

Atik, M., Yılmaz, B., ve Köse, Y. (2018). Bireysel Finansal Kararlarda Zihinsel Ön Yargilarin Etkisi: Mental Muhasebe. Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi (17. UİK Özel Sayısı), s.717-730.

Baker, H. K., ve Nofsinger, J. R. (2010). Behavioral Finance: An Overview. K. Baker ve J. R. Nofsinger içinde, Behavioral finance: investors, corporations, and markets (s.3-20) New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.

Baker, M., ve Wurgler, J. (2007). Investor sentiment in the stock market. Journal of economic perspectives, 21(2), s.129-152.

Ball, R. (2009). The global financial crisis and the efficient market hypothesis: what have we learned?. Journal of Applied Corporate Finance, 21(4), s.8-16.

Banerjee, A. V. (1992). A simple model of herd behavior. The quarterly journal of economics, 107(3), s.797-817.

Barberis, N., Shleifer, A., ve Vishny, R. (1998). A model of investor sentiment. Journal of financial economics, 49(3), s.307-343.

Basher, S. A., ve Sadorsky, P. (2006). Day-of-the-week effects in emerging stock markets. Applied Economics Letters, 13(10), s.621-628.

Beechey, M., Gruen, D. W., ve Vickery, J. (2000). The efficient market hypothesis: a survey. Research Discussion Paper. Sydney: Reserve Bank of Australia, Economic Research Department.

Bikhchandani, S., ve Sharma, S. (2000). Herd behavior in financial markets. IMF Staff papers, 47(3), s.279-310.

Brown, S. J. (2011). The efficient markets hypothesis: The demise of the demon of chance?. Accounting & Finance, 51(1), s.79-95.

Brown, G. W., ve Cliff, M. T. (2005). Investor sentiment and asset valuation. The Journal of Business, 78(2), s.405-440.

Chaudhary, A. K. (2013). Impact of behavioral finance in investment decisions and strategies–a fresh approach. International journal of management research and business strategy, 2(2), s.85-92.

Chuvakhin, N. (2001). Efficient market hypothesis and behavioral finance–is a compromise in sight. Pepperdine University's. https://ncbase.com/papers/EMH-BF.pdf

Degutis, A., ve Novickytė, L. (2014). The efficient market hypothesis: A critical review of literature and methodology. Ekonomika, 93, s.7-23.

Dimson, E., ve Mussavian, M. (1998). A brief history of market efficiency. European financial management, 4(1), s.91-103.

Dimson, E., ve Mussavian, M. (2000). Market efficiency. The current state of business disciplines, 3(1), s.959-970.

Doğukanlı, H., ve Ergün, B. (2011). İMKB'de Sürü Davranışı: Yatay Kesit Değişkenlik Temelinde Bir Araştırma. Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, 12(2), s.227-242.

Ede, M. (2007). Davranışsal finans ve bireysel yatırımcı davranışları üzerine ampirik bir uygulama. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Universitesi/Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, İstanbul

Erdoğan, M., ve Elmas, B. (2010). Hisse senedi piyasalarında görülen anomaliler ve bireysel yatırımcı üzerine bir araştırma. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14(2), s.279-300.

Ergün, B. (2013). Hisse senedi piyasalarında sürü davranışı: Türkiye örneği. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Çukurova Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Erkan, M. K., ve Kavas, Y. B. (2022). Hormones and financial decision-making processes. Dr. Şahin Karabulut içerisinde Developments In Financial And Economic Fields At The National And Global Scale (s. 185-200) Ankara: Gazi Kitabevi.

Ertan, Y. (2007). Davranışsal finans ve pişmanlık teorisi'nin döviz kuru riskinden korunma kararına etkisi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Fama, E. F. (1965). The behavior of stock-market prices. The Journal of Business, 38(1), s.34-105.

Fama, E. F. (1970). Efficient capital markets: A review of theory and empirical work. The Journal of Finance, 25(2), s.383-417.

Fama, E. F. (1991). Efficient capital markets: II. The journal of finance, 46(5), s.1575-1617.

Fama, E. F. (1998). Market efficiency, long-term returns, and behavioral finance. Journal of Financial Economics, 49(3), s.283-306.

Fırat, D., ve Fettahoğlu, S. (2011). Investors' Purchasing Behaviour via a Behavioural Finance Approach. International Journal of Business and Management, 6(7), s.153-163.

Finnerty, J. E. (1976). Insiders and market efficiency. The Journal of Finance, 31(4), s.1141-1148.

Frankfurter, G. M., ve McGoun, E. G. (2001). Anomalies in finance: What are they and what are they good for?. International Review of Financial Analysis, 10(4), s.407- 429.

French, K. R. (1980). Stock returns and the weekend effect. Journal of Financial Economics, 8(1), s.55-69.

Göçer, Ş. (2018). Davranışsal finans ve anomaliler: Borsa İstanbulda sürü davranışı varlığının test edilmesi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.

Gökten, Y. S. (2013). Piyasa: Adam Smith Versus Karl Polanyi. Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6(2), s.127-137.

Grossman, S. J., ve Stiglitz, J. E. (1980). On the impossibility of informationally efficient markets. The American Economic Review, 70(3), s.393-408.

Gupta, E., Preetibedi, P., ve Mlakra, P. (2014). Efficient market hypothesis V/S behavioural finance. IOSR Journal of Business and Management, 16(4), s.56-60.

Güney, S. (2009). Sosyal Psikoloji. Nobel Akademik Yayıncılık, 5. Baskı

Gürünlü, M. (2011). Finansal piyasalarin etkinliği teorisinden davranişsal finansa: Finans teorisinin evrimi. Maliye ve Finans Yazıları, 1(92), s.31-50.

Kahneman, D. ve Tversky, A. (1979). Prospect Theory: An Analysis of Decision under Risk. Econometrica, 47(2), s.263-292.

Kamber, S. C. (2018). Davranişsal iktisat ve rasyonellik varsayimi: Literatür incelemesi. Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 7(1), s.168-199.

Kanlıoğlu, M. B. (2019). İktisatta Yeni Bir Yaklaşım: Davranışsal İktisat. Uluslararası Bankacılık Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 2(1), s.103-116.

Karan, M. B. (2001). Istanbul Menkul Kıymetler Borsası Anomalileri. Ege Academic Review, 1(2), s.83-94.

Karan, M. B. (2004). Yatırım Analizi ve Portföy Yönetimi. Ankara: Gazi Kitabevi.

Kavas, Y. B., Tunçer, E., Çoban, M. N., ve Erkan, M. K. (2022). Duygusal Yeme Bozukluklarının Ve Vücut Kütle İndeksinin Finansal Risk Alma Davranışları Üzerine Etkisi. Abant Sosyal Bilimler Dergisi, 22(2), s.432-449.

Keleş, E., & Arat, M. E. (2016). Yatırımcı Duyarlılığı Temsilcileri Ve Sermaye Getirilerinin Tahmini. Öneri Dergisi, 12(45), s.307-326.

Kocaman, B. (1995). Yatırım Teorisinde Modern Gelişmeler ve İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda Bazı Gözlem ve Değerlendirmeler. İMKB Araştırma Yayınları, 5, İstanbul.

Köse, A. K., ve Akkaya, M. (2016). Beklenti ve güven anketlerinin finansal piyasalara etkisi: BIST 100 üzerine bir uygulama. Bankacılar Dergisi, 99, s.3-15.

Kulalı, İ. (2016). Etkin Piyasalar Hipotezi ve Davranışsal Finans Çatışması. International Journal of Finance & Banking Studies, 5(2), s.46-57.

Küçüksille, E., ve Usul, H. (2012). Bilişsel önyargılar ve yatırımcı kararlarına etkileri. Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, 2(4), s.24-35.

Latif, M., Arshad, S., Fatima, M., ve Farooq, S. (2011). Market efficiency, market anomalies, causes, evidences, and some behavioral aspects of market anomalies. Research Journal of Finance and Accounting, 2(9), s.1-13.

Lin, W. T., Tsai, S. C., ve Lung, P. Y. (2013). Investors' herd behavior: Rational or irrational?. Asia□Pacific Journal of Financial Studies, 42(5), s.755-776.

Markowitz, H. (1952). Portfolio selection. Journal of Finance, 7, s.77-91

Medetoğlu, B., ve Kavas, Y. B. (2022). Hava sıcaklığının BIST TÜM Endeksi fiyatları üzerindeki etkisi: İstanbul ili örneği. Business Economics and Management Research Journal, 5(3), s.220-233.

Medetoğlu, B., ve Saldanlı, A. (2019). Sürü Davranışının Hisse Senedi Fiyat Hareketliliğine Etkisi: BİST 100 Örneği. İşletme Araştırmaları Dergisi, 11(2), s.1191-1204.

Mongid, A. (2016). Business efficiency of the commercial banks in ASEAN. Investment Management and Financial Innovations, 13(1), s.67-76.

Nan, Z., ve Kaizoji, T. (2019). Market efficiency of the bitcoin exchange rate: Weak and semi-strong form tests with the spot, futures and forward foreign exchange rates. International Review of Financial Analysis, 64, s.273-281.

Otluoğlu, E. (2009). Davranışsal Finans Çerçevesinde Aşırı Güven Hipotezinin Test Edilmesi: İMKB'de Bir Uygulama. (YayımlanmamışYüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi/Sosyal Bilimler Fakültesi, İstanbul.

Özmen, T. (1997). Dünya Borsalarında Gözlemlenen Anomaliler ve İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Üzerine Bir Deneme. Sermaye Piyasası Kurulu Yayını, 61, Ocak 1997, Ankara.

Parveen, S., Satti, Z. W., Subhan, Q. A., ve Jamil, S. (2020). Exploring market overreaction, investors' sentiments and investment decisions in an emerging stock market. Borsa Istanbul Review, 20(3), s.224-235.

Rook, L. (2006). An economic psychological approach to herd behavior. Journal of Economic Issues, 40(1), s.75-95.

Rosenboum, E. (2000). What is a Market? On the Methodology of a Contested Concept. Review Of Social Economy, 58(4), s.455-482.

Sharpe, W. F. (1964). Capital asset prices: A theory of market equilibrium under conditions of risk. The journal of finance, 19(3), s.425-442.

Spyrou, S. (2013). Herding in financial markets: a review of the literature. Review of Behavioral Finance, 5(2), s.175-194.

Statman, M. (1999). Behaviorial finance: Past battles and future engagements. Financial analysts journal, 55(6), 18-27.

Sungur, O. (2016). Türkiye'de yatırım kararlarının rasyonellik değerlendirmesi: Davranışsal iktisat bağlamında nitel bir çalışma (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

Thaler, R. (1985). Mental accounting and consumer choice. Marketing science, 4(3), s.199-214.

Topaloğlu, G. (2013). İMKB'de Etkin Piyasa Hipotezinin A – FİGARCH Model ile Testi: Sektör Endeksleri Üzerine Uygulama. (YayımlanmamışYüksek Lisans Tezi). Bülent Ecevit Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.

Turan, Ş. (2010). Davranışsal Finans Perspektifinden Döviz Piyasasında Etkin Piyasalar Hipotezinin Test Edilmesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Tversky, A., ve Kahneman, D. (1974). Judgment under Uncertainty: Heuristics and Biases: Biases in judgments reveal some heuristics of thinking under uncertainty. Science, 185(4157), s.1124-1131.

Yılmaz, N. (2009). Yatırımcı davranışını etkileyen faktörlerle yatırım kararları arasındaki ilişki bireysel-kurumsal yatırımcı farklılaşması. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

KAYNAKÇA

Abreu, D., & Brunnermeier, M. K. (2003). Bubbles And Crashes. Econometrica, 71(1), 173–204.

Baker, H. K., Kumar, S., Goyal, N., & Gaur, V. (2019). How financial literacy and demographic variables relate to behavioral biases. Managerial Finance, 45(1), 124–146. https://doi.org/10.1108/MF-01-2018-0003/FULL/HTML

Baker, H. K., & Nofsinger, J. R. (n.d.). Behavioral Finance: Investors, Corporations, and Markets.

Barber, B. M., Odean, T., & Zhu, N. (2003). Systematic Noise. www.gsm.ucdavis.edu/~bmbarberwww.odean.us

Barberis, N., & Huang, M. (2001). Mental Accounting, Loss Aversion, and Individual Stock Returns. https://papers.ssrn.com/abstract=264445

Buehler, R., Griffin, D., & Ross, M. (2012). Inside the Planning Fallacy: The Causes and Consequences of Optimistic Time Predictions. Heuristics and Biases, 250–270. https://doi.org/10.1017/CBO9780511808098.016

Dacey, R., & Zielonka, P. (2008). A Detailed Prospect Theory Explanation of the Disposition Effect. Journal of Behavioral Finance, 9(1), 43–50. https://doi.org/10.1080/15427560801897758

Duxbury, D. (2015). Behavioral finance: insights from experiments I: theory and financial markets. 7(1), 78–96. https://doi.org/10.1108/RBF-03-2015-0011

Duxbury, D. (2015b). Behavioral finance: insights from experiments II: biases, moods and emotions. Review of Behavioral Finance, 7(2), 151–175. https://doi.org/10.1108/RBF-09-2015-0037/FULL/XML

Fama Eugene F. (1965). The Behavior of Stock-Market Prices on JSTOR. The Journal of Business. https://www.jstor.org/stable/2350752

Filbeck, G., Ricciardi, V., Evensky, H. R., Fan, S. Z., Holzhauer, H. M., & Spieler, A. (2017). Behavioral finance: A panel discussion. Journal of Behavioral and Experimental Finance, 15, 52–58. https://doi.org/10.1016/J.JBEF.2017.07.008

Fogel, S. O. C., & Berry, T. (2010). The disposition effect and individual investor decisions: The roles of regret and counterfactual alternatives. Handbook of Behavioral Finance, 65–80. https://doi.org/10.1207/S15427579JPFM0702_5

Frankfurter, G. M., & McGoun, E. G. (2010). Market Efficiency or Behavioral Finance: The Nature of the Debate. Http://Dx.Doi.Org/10.1207/S15327760JPFM0134_5, 1(3–4), 200–210. https://doi.org/10.1207/S15327760JPFM0134_5

Grimaldi, M., de Grauwe, P., & Riksbank, S. (2003). Exchange Rates in a Behavioural Finance Framework.

Gürünlü, M. (2011). Finansal Piyasaların Etkinliği Teorisinden Davranışsal Finansa: Finans Teorisinin Evrimi. Maliye ve Finans Yazıları.

Hepsağ, A., & Yaşar Akçali, B. (2015). Zayıf Formda Piyasa Etkinliğinin Asimetrik Doğrusal Olmayan Birim Kök Testi ile Analizi: G-7 ve E-7 Ülkeleri Örneği. BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar9, 9(2).

Herschberg, M. (2012). Limits to Arbitrage: An introduction to Behavioral Finance and a Literature Review. Palermo Business Review | No, 7.

Hirshleifer, D., Thank, I., Barberis, N., Choi, J., Han, B., Hilary, G., Jegadeesh, N., Jiang, D., Lim, S., Teoh, H., Thakor, A., Welch, I., Xiong, W., & Yang, L. (2015). UC Irvine UC Irvine Previously Published Works Title Behavioral Finance Publication Date Behavioral Finance. https://doi.org/10.1146/annurev-financial-092214-043752

Ikenberry, D., Lakonishok, J., & Vermaelen, T. (1995). Market underreaction to open market share repurchases. Journal of Financial Economics, 39(2–3), 181–208. https://doi.org/10.1016/0304-405X(95)00826-Z

Klibanoff P.; Lamont O.; T. A. Wizman. (1996). Investor Reaction to Salient News in Closed-End Country Funds. National Bureau of Economic Research.

Kumar Narayan, P., & Smyth, R. (2004). Temporal Causality and the Dynamics of Exports, Human Capital and Real Income in China. International Journal of Applied Economics, 1(1), 24–45.

Malkiel, B. G. (2005). Reflections on the efficient market hypothesis: 30 years later. Financial Review, 40(1), 1–9. https://doi.org/10.1111/J.0732-8516.2005.00090.X

Mccaffery, E. J., Slemrod, J., & Foundation, J. M. O. (2004). Toward an Agenda for Behavioral Public Finance Sponsored by the Toward an Agenda for Behavioral Public Finance. http://ssrn.com/abstract=5902011

Narayan, P. K. (2005). The saving and investment nexus for China: Evidence from cointegration tests. Applied Economics, 37(17), 1979–1990. https://doi.org/10.1080/00036840500278103

Nigam, R. M., Srivastava, S., & Banwet, D. K. (2018). Behavioral mediators of financial decision making – a state-of-art literature review. Review of Behavioral Finance, 10(1), 2–41. https://doi.org/10.1108/RBF-07-2016-0047/FULL/HTML

Peetz, J., & Buehler, R. (2009). Is There a Budget Fallacy? The Role of Savings Goals in the Prediction of Personal Spending. Http://Dx.Doi.Org/10.1177/0146167209345160, 35(12), 1579–1591. https://doi.org/10.1177/0146167209345160

Prince, T. E. (2017). Behavioral Finance and the Business Cycle. Business Ethics and Leadership, 1(4).

Reber, R., & Schwarz, N. (1999). Effects of perceptual fluency on judgments of truth. Consciousness and Cognition, 8(3), 338–342. https://doi.org/10.1006/CCOG.1999.0386

Sattar, M. A., Toseef, M., & Fahad Sattar, M. (2020). Behavioral Finance Biases in Investment Decision Making. International Journal of Accounting, 5(2), 69–75. https://doi.org/10.11648/j.ijafrm.20200502.11

Sharma, A., & Kumar, A. (2020). A review paper on behavioral finance: study of emerging trends. Qualitative Research in Financial Markets, 12(2), 137–157. https://doi.org/10.1108/QRFM-06-2017-0050/FULL/XML

Shiller, R. J. (2003). From Efficient Markets Theory to Behavioral Finance. Journal of Economic Perspectives, 17, 83–104.

Shleifer, A., & Vishny, R. W. (1997). A Survey of Corporate Governance. The Journal of Finance, 52(2), 737–783. https://doi.org/10.1111/J.1540-6261.1997.TB04820.X

Statman, M. (2014). Behavioral finance: Finance with normal people. Borsa Istanbul Review, 14(2), 65–73. https://doi.org/10.1016/J.BIR.2014.03.001

Subash, R., & Báťa, P. K. (2012). Role of Behavioral Finance in Portfolio Investment Decisions: Evidence from India Declaration of Authorship. Diplomová Práce. Univerzita Karlova, Fakulta Sociálních Věd, Neurčeno. Vedoucí Práce Báťa, Karel.

Tversky, A., & Kahneman, D. (1973). Availability: A heuristic for judging frequency and probability. Cognitive Psychology, 5(2), 207–232. https://doi.org/10.1016/0010-0285(73)90033-9

Wong, W. K. (2020). Review on behavioral economics and behavioral finance. Studies in Economics and Finance, 37(4), 625–672. https://doi.org/10.1108/SEF-10-2019-0393/FULL/XML

KAYNAKÇA

Akerlof, G. A. (1978). The Market for "'Lemons'": Quality Uncertainty and the Market Mechanism. Uncertainty in Economics, Academic Press.

Aktaş, F. R. (2012). Davranışsal Finans ve Yatırımcı Psikolojisi İMKB Üzerine Ampirik Bir Analiz. Marmara Üniversitesi.

Ariely, D., Gül, A., Şar, F., & Dicleli, Z. (2009). Akıldışı ama Öngörülebilir; Kararlarımızı Biçimlendiren Gizli Kuvvetler. Türk Henkel Yayınları.

Aronson, E. (1992). The Return of the Repressed: Dissonance Theory Makes a Comeback. Psychological Inquiry, 3(4), 303–311. https://doi.org/10.1207/s15327965pli0304

Aydın, Ü., & Ağan, B. (2016). Rasyonel olmayan kararların finansal yatırım tercihleri üzerindeki etkisi: Davranışsal finans çerçevesinde bir uygulama. Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 12(2), 95–112.

Barak, O. (2008). Assessment of the excessive reaction anomaly and behavioral finance models in ISE. Gazi Journal of Faculty of Economics and Administrative Sciences.

Barberis, N., Shleifer, A., & Vishny, R. (1998). A Model of Investor Sentiment. Journal of Financial Economics, 49(3), 307–343. https://doi.org/10.1016/s0304-405x(98)00027-0

Bazerman, M. H. (1984). The Relevance of Kahneman and Tversky's Concept of Framing to Organizational Behavior. Journal of Management, 10(3), 333–343. https://doi.org/10.1177/014920638401000307

Bonar, J. (1926). "The Theory of Moral Sentiments," By Adam Smith, 1759. Philosophy, 1(3), 333–353. https://doi.org/10.1017/S0031819100023536

Camerer, C. F., Loewenstein, G., & Prelec, D. (2004). Neuroeconomics: Why economics needs brains. Scandinavian Journal of Economics, 106(3), 555–579. https://doi.org/10.1111/j.0347-0520.2004.00377.x

Chang, T., Nieh, C. C., Yang, M. J., & Yang, T. Y. (2006). Are stock market returns related to the weather effects? Empirical evidence from Taiwan. Statistical Mechanics and Its Applications, 364, 343–354.

Cornicello, G. (2004). Behavioural Finance and speculative bubble. Universita Commercial Luigi Bocconi.

Coval, J. D., & Shumway, T. (2001). Expected option returns. Journal of Finance, 56(3), 983–1009. https://doi.org/10.1111/0022-1082.00352

Daniel, K., Hirshleifer, D., & Subrahmanyam, A. (1998). Investor psychology and security market under- and overreactions. Journal of Finance, 53(6), 1839–1885. https://doi.org/10.1111/0022-1082.00077

Daniel, K., & Titman, S. (1999). Market Efficiency in an Irrational World. Financial Analysts Journal, 55(6).

Doğan, O. (2009). Oyun Teoremi□ ve Bi□r Fi□nansal Portföy Seçi□mi□ Uygulaması. Dokuz Eylül Üniversitesi.

Doğukanlı, H., & Ergün, B. (2011). İmkb'de Sürü Davranışı: Yatay Kesit Değişkenlik Temelinde Bir Araştırma. İşletme Fakültesi Dergisi, 12(2), 227–242.

Doğukanlı, H., Vural, G., & Ergün, B. (2012). Aşırı tepki hipotezi: Farklı portföy formasyon ve test süreleri kullanarak İMKB'de bir araştırma. İMKB Dergisi, 13(49), 1–17.

Döm, S. (2003). Yatırımcı Psikolojisi. Değişim Yayınları.

Ede, M. (2007). DAVRANIŞSAL FİNANS VE BİREYSEL YATIRIMCI DAVRANIŞLARI ÜZERİNE AMPİRİK BİR UYGULAMA. MARMARA ÜNİVERSİTESİ.

Erkan, M. K., & Kavas, Y. B. (2021). Boy, Obezite ve Finansal Risk Alma Davranışı. 8. Uluslararası Muhasebe Ve Finans Araştırmaları Kongresi(ICAFR), s.252-259. Evers, December.

Fama, E. F. (1970). Efficent Capital Markets: A Review of Theory and Empirical Work. Journal of Finance, 25(2), 388.

Farrell, J., & Rabin, M. (1996). Cheap Talk. Journal of Economic Perspectives, 10(3), 103–118. https://doi.org/10.1257/jep.10.3.103

Fisher, K. L., & Statman, M. (2000). Investor Sentiment and Stock Returns. Financial Analysts Journal, 56(2).

Frederick, S. (2005). Cognitive Reflection and Decision Making. 19(4), 25–42.

Freudenburg, W. R., & Rursch, J. A. (1994). The Risks of "Putting the Numbers in Context": A Cautionary Tale. Risk Analysis, 14(6), 949–958. https://doi.org/10.1111/j.1539-6924.1994.tb00064.x

Gârleanu, N., & Pedersen, L. H. (2018). Efficiently Inefficient Markets for Assets and Asset Management. The Journal of Finance, 73(4).

Genç, M. (2018). Sakarya İli Çalışan Kesimin Yatırım Kararlarının Davranışsal Finans Açısından Değerlendirilmesi. Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 4(3), 23–41. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/792932

Glaser, M., Nöth, M., & Weber, M. (2004). Behaivoral finance. Blackwell Handbook of Judgment and Decision Making.

Hall, R. E. (1978). Stochastic implications of the life cycle-permanent income hypothesis: theory and evidence. Journal Of Political Economy, 86(6), 971–987.

Hayta, B. (2014). Psychological Biases That Influence the Financial Risk Perception of Individual Investors. 329–352.

Kahneman, D., & Riepe, M. W. (1998). Aspects of Investor Psychology. The Journal of Portfolio Management.

Kahyaoğlu, M. B. (2012). Temsililik Hevristikinin Algılanan Risk Üzerindeli Etkisi: İMKB Bireysel Hisse Senedi Yatırımcıları Üzerine Bir Uygulama. Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, 4(1), 54.

Karakuş, T. F. (2022). Yatırımcı Davranışında Bilişsel Önyargılar ve Hevristikler. Toros Üniversitesi İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi, 9(16), 57–70. https://doi.org/10.54709/iisbf.1135271

Kavas, Y. B. (2022). Bi□reysel beslenme alişkanliklarinin fi□nansal ri□sk alma eği□li□mi□ üzeri□ndeki□ etki□si□. Sakarya Üniversitesi.

KAVAS, Y. B., TUNÇER, E., ÇOBAN, M. N., & ERKAN, M. K. (2022). The Effect Of Emotional Eatıng Disorders And Body Mass Index On Fınancıal Risk-Taking Behaviors. Abant Sosyal Bilimler Dergisi, 22(2), 432–449. https://doi.org/10.11616/asbi.1088097

Kent, H., & John, R. (2002). Psychological Biases of Investors. Financial Services Review, 11(2), 97–116.

KÜÇÜK, A. (2014). BİREYSEL YatirimcilariFi□nansal Yatirim KararinaYönlendi□renFaktörleri□n DavranişsalFi□nans Açisindan Ele Alinmasi:Osmani□yeÖrneği□. Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD), 6(11), 104–122. https://doi.org/10.20990/aacd.81679

Lee M.C., Shleifer, A., & Thaler, R. H. (1991). Investor Sentiment and The Closed-end Fund Puzzle. Journal of Finance, 46(1).

Lindenberg, S. (2001). Social Rationality as a Unified Model of Man (Including Bounded Rationality). Journal of Management and Governance, 5(3–4), 239–251. https://doi.org/10.1023/A:1014036120725

Mahoney, M. J. (1977). Publication prejudices: An experimental study of confirmatory bias in the peer review system. Cognitive Therapy and Research, 1(2), 161–175. https://doi.org/10.1007/BF01173636

Markowitz, H. (1952). Portfolio Selection. The Journal of Finance, 7(2), 386–408.

Morvan, C., & Jenkins, B. (2017a). Judgment under uncertainty: Heuristics and biases. Judgment Under Uncertainty: Heuristics and Biases, 185(4157), 1–92. https://doi.org/10.4324/9781912282562

Morvan, C., & Jenkins, B. (2017b). Judgment under uncertainty: Heuristics and biases. Judgment Under Uncertainty: Heuristics and Biases, 185(4157), 1–92. https://doi.org/10.4324/9781912282562

Nofsinger, J. (2014). Yatırımcı Psikolojisi (5th ed.). Nobel Yayıncılık.

ÖZER, A., & KORKULUTAŞ, D. (2019). Evaluation of Emotional and Cognitive Trends of Investors: the Case ofErzi□ncan. Kafkas Universitesi Veteriner Fakultesi Dergisi, 9, 9775. https://doi.org/10.9775/kauiibfd.2018.017

Öztürk, B. (2021). RİSK İŞTAHI ENDEKSİ KULLANILARAK YATIRIMCI DUYARLILIĞININ PAY PİYASASI GETİRİSİNE ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.

Quillian, L. (2006). New approaches to understanding racial prejudice and discrimination. Annual Review of Sociology, 299–328.

Rappaport, A., & Mauboussin, M. J. (2001). Pitfalls to Avoid. Supplement to Expectations Investing, 1–7.

Ricciardi, V., & Baker, H. K. (2015). How Biases Affect Investor Behaviour. European Financial Management, March 2014.

Rosenberg, B., Reid, K., & Lanstein, R. (1985). Persuasive Evidence Of Market Inefficiency. The Journal of Portfolio Management, 11(3).

Sadiq, M. N., Khan, R. A. A., Bashir, M. K., & Ejaz, M. (2017). Impact of Psychological Biases of Investors in Financial Satisfaction. Global Journal of Management and Business Research: C Finance, 6(2017–10), 24–30. http://www.abrj.org

Shiller, R. J. (2010). Journal of Psychology and Financial Markets Measuring Bubble Expectations and Investor Confidence Measuring Bubble Expectations and Investor Confidence. July 2012, 37–41. https://doi.org/10.1207/S15327760JPFM0101

Tekin, B. (2018). Bilişsel Önyargı ve Hevristik Bağlamında Finansın İnsani Boyutu Olarak "Davranışsal Finans": Bir Literatür İncelemesi ve Derleme Çalışması. Uluslararası İnsan Çalışmaları Dergisi, 1(2), 35–62. https://doi.org/10.35235/uicd.462794

Tversky, A., & Kahneman, D. (1973). Availability: A heuristic for judging frequency and probability. Cognitive Psychology, 5(2), 207–232. https://doi.org/10.1016/0010-0285(73)90033-9

Usul, H., & Küçüksille, E. (2013). Bilişsel Önyargılar ve Yatırımcı Kararlarına Etkileri. Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, 2, 24–35.

Wilke, A., & Mata, R. (2012). Cognitive Bias. Encyclopedia of Human Behavior, 531–535.

Zunino, L., Tabak, B. M., Figliola, A., Pérez, D. G., Garavaglia, M., & Rosso, O. A. (2008). A Multifractal Approach For Stock Market Inefficiency. Physica A: Statistical Mechanics And Its Applications, 387(26).

KAYNAKÇA

Adam, T. R., Fernando, C. S. & Golubeva, E. (2015). Managerial overconfidence and corporate risk management, Journal of Banking and Finance, (60), 195-208.

Asadia, A., Oladia & Aghela (2021). Evaluation of Managerial Overconfidence, Cash Holding, and Investment Efficiency in Companies, Journal of Mathematics, 2021(1954526). 10.1155/2021/1954526

Ataullah, A., Vivian, A. ve Xu, B. (2018). Time-varying managerial overconfidence and corporate debt maturity structure, The European Journal of Finance, 24(2). 157-181.

Banerjee, S., Humphrey-Jenner, M. & Nanda, V. (2013). CEO overconfidence and repurchases, UNSW Business School, Working Paper, https://www.business.unsw.edu.au/About-Site/Schools-Site/banking-finance-site/Documents/Mark-Humphery-Jenner-ceo-overconfidence-and-repurchases.pdf adresinden erişildi.

Barber, B. M. & Odean, T. (2001). Boys will be boys: gender, overconfidence, and common stock investment, The Quarterly Journal of Economics, 116(1). 261-292.

Barros, L. A. B. C. & Silveira, A. D. M. (2007). Overconfidence, managerial optimism and the determinants of capital structure, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=953273 adresinden erişildi.

Ben-David, I., Graham, J. R. & Harvey, C. R. (2013). Managerial miscalibration. The Quarterly journal of economics, 128(4), 1547-1584.

Ben-David, I., Harvey, C. & Graham, J. (2007). Managerial overconfidence and corporate policies, NBER Working Paper, No.13711.

Biddle, G. C., Hilary, G. & Verdi, R. S. (2009). How does financial reporting quality relate to investment efficiency? Journal of Accounting and Economics, (48), 112-131. 10.1016/j.jacceco.2009.09.001

Brooks, C. (2019). Introductory econometrics for finance, (4. Edt.). Cambridge: Cambridge University Press.

Brown, R. & Sarma, N. (2007). CEO overconfidence, CEO dominance and corporate acquisitions. Journal of Economic and Business, (59), 358-379.

Camerer, C. & Lovallo, D. (1999). Overconfidence and excess entry: An experimental approach, The American Economic Review, 89(1), 306-318.

Can, R. (2019). Birleşme ve satın almalarda yönetici aşırı güveninin firma değeri üzerindeki etkisi, (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi.

Chen, C. X., Gores, T. & Nasev, J. (2013). Managerial overconfidence and cost stickiness, http://ssrn.com/abstract=2208622 adresinden erişildi.

Chen, C. X., Gores, T., Nasev, J. & Wu, S. Y. C. (2018). CEOs versus CFOs: Managerial overconfidence and cost behavior, https://ssrn.com/abstract=3233106 adresinden erişildi.

Chen, S. S., Ho, K. Y. & Ho, P. H. (2014). CEO overconfidence and long-term performance following R&D increases, Financial Management, (Summer 2014), 245-269.

Chen, S. ve Chen, L. I. (2009). The effect of managerial overconfidence on listed companies' capital structure and debt maturity structure, 16. International Conference on Management Science & Engineering, Russia: Moscow, 14-16 Eylül 2009. 1348-1353.

Chiu, C. J., Ho, A. Y. F. & Tsai, L. F. (2022). Effects of financial constraints and managerial overconfidence on investment-cash flow sensitivity. International Review of Economics & Finance, (82), 135-155. 10.1016/j.iref.2022.06.008

Cordeiro, L. (2009). Managerial overconfidence and dividend policy, SSRN Electronical Journal, 1-36. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1343805 adresinden erişildi.

Daniel, K., Hirshleifer, D. & Subrahanyam, A. (2001). Overconfidence, arbitrage, and equilibrium asset pricing, The Journal of Finance, 56(3). 921-965.

Deshmukh, S., Goel, A. M. & Howe, K. M. (2013). CEO overconfidence and dividend policy, Journal of Financial Intermediation, (22), 440-463.

Driscoll, J. C. & Kraay, A. C. (1998). Consistent covariance matrix estimation with spatially dependent panel data. Review of Economics and Statistics, 80(4), 549-560.

Duellman, S., Hurwitz, H. & Sun, Y. (2015). Managerial overconfidence and audit fees, http://ssrn.com/abstract=2557494 adresinden erişildi.

Eichholtz, P. & Yönder, E. (2015). CEO overconfidence, REIT investment activity and performance, Real Estate Economics, 43(1), 139-162.

Fairchild, R. J. (2005). The effect of managerial overconfidence, asymmetric information, and moral hazard on capital structure decisions, SSRN Electronic Journal, doi:10.2139/ssrn.711845 adresinden erişildi.

Ferris, S. P., Jayaraman, N. & Sabherwal, S. (2013). CEO overconfidence and international merger and acquisition activity, Journal of Financial and Quantitative Analysis, 48(1). 137-164.

Finnet (2022). https://www.finnet.com.tr/FinnetStore/tr/

Galasso, A. & Simcoe, T. S. (2011). CEO overconfidence and innovation, Management Science, 57(8). 1469-1484.

Glaser, M. & Weber, M. (2010). Overconfidence. içinde behavioral finance: investors, corporations, and markets (Eds. H. K. Baker ve J. R. Nofsinger) John Wiley and Sons, New Jersey, 241-258.

Glaser, M., Langer, T. & Weber, M. (2005). Overconfidence of professionals and lay men: Individual differences within and between tasks?, Universitat Mannheim, Working Paper, https://ub-madoc.bib.uni-mannheim.de/2285/ adresinden erişildi.

Goel, A. A. & Thakor, A. V. (2008). Overconfidence, CEO selection, and corporate governance. The Journal of Finance, 63(6), 2737-2784.

Gombola, M. & Marciukaityte, D. (2007). Managerial overoptimism and the choice between debt and equity financing, Journal of Behavioral Finance, 8(4). 225-235.

Griffin, D. & Tversky, A. (1992). The weighing of evidence and the determinants of confidence. Cognitive Psychology, (24), 411-435.

Gujarati, D. N. (2004). Basic econometrics, (4. Edt.). McGraw-Hill, New York.

Günay, F. & Ecer, F. (2022). A comparative analysis of the real sector in Turkey from the economic and financial perspectives with the CRITIC-MAIRCA method. Ekonomi Politika ve Finans Araştırmaları Dergisi, 7(1), 186-219. 10.30784/epfad.1065471

Günay, F. (2022). Finansal piyasalarda karar verme: gelenekselden davranışsal finansa. içinde finansal piyasaların evrimi: davranışsal finans, islami finans, FinTech, (Ed. M. F. Buğan) Orion Akademi, Ankara, 7-40.

Hackbarth, D. (2002). Managerial optimism, overconfidence, and capital structure decisions, https://www.wzb.eu/www2000/mp/conf/pastConfs/io03/papers/hackbarth.pdf adresinden erişildi.

Hackbarth, D. (2009). Determinants of corporate borrowing: a behavioral perspective, Journal of Corporate Finance, (15), 389-411.

He, Y., Chen, C. & Hu, Y. (2019). Managerial overconfidence, internal financing, and investment efficiency: Evidence from China. Research in International Business and Finance, (47), 501-510, DOI: 10.1016/j.ribaf.2018.09.010

Hirshleifer, D., Low, A. & Teoh, S. H. (2012). Are overconfident CEOs better innovators?, The Journal of Finance, 67(4). 1457-1498.

Ho, C-R. & Chang, Y. (2009). CEO overconfidence and corporate financial distress, http://ssrn.com/abstract=1659440 adresinden 18.11.2018 tarihinde erişildi.

Ho, P. H., Huang, C.-W., Lin, C.-Y. & Yen, J.-F. (2016). CEO overconfidence and financial crisis: Evidence from bank lending and leverage, Journal of Financial Economics, (120) 194-209.

Hribar, P. & Yang, H. (2010). Does CEO overconfidence affect management forecasting and subsequent earnings management?, http://w4.stern.nyu.edu/accounting/docs/ Summer_Camp/Hribar.Yang,Does.CEO.Overconfidence.Affect.Mgmt...pdf adresinden erişildi.

Huang, R., Tan, K. J. K. & Faff, R. W. (2015). CEO overconfidence and corporate debt maturity, Journal of Corporate Finance, (36), 93-110.

Hur, K. S., Kim, D. H. & Cheung, J. H. (2019). Managerial overconfidence and cost behavior of R&D expenditures. Sustainability, 11(18), 4878. MDPI AG. doi.org/10.3390/su11184878

Karadeniz, E. & Günay, F. (2018). Yönetsel aşırı güvenin borcun vade yapısına etkisinin analizi: bıst100 işletmelerinde bir araştırma, 22. Uluslararası Katılımlı Finans Sempozyumu, 10-13 Ekim 2018, Mersin.

Kim, H. A., Choi, S. U. & Choi, W. (2022). Managerial overconfidence and firm profitability, Asia-Pacific Journal of Accounting & Economics, 29(1), 129-153, 10.1080/16081625.2019.1673190

Kim, J. B., Wang, Z. & Zhang, L. (2016). CEO overconfidence and stock price crash risk, Contemporary Accounting Research, 33(4), 1720-1749.

Langer, E. J. (1975). The illusion of control. Journal of Personality and Social Psychology, 32(2), 311-328.

Libby, R. & Rennekamp, K. (2012). Self-Serving attribution bias, overconfidence, and the issuance of managerial forecasts, Journal of Accounting Research, 50(1), 197-231.

Malmendier, U. & Tate, G. (2008). Who makes acquisitions? CEO overconfidence and the market's reaction. Journal of Financial Economics, (89), 20-43.

Malmendier, U. & Tate, G. (2005). CEO overconfidence and corporate investment, The Journal of Finance, 60(6), 2661-2700.

Malmendier, U., Tate, G. ve Yan, J. (2006). Corporate financial policies with overconfident managers, http://eml.berkeley.edu/~ulrike/Papers/cs050206.pdf adresinden erişildi.

McCarthy, S., Oliver, B. ve Song, S. (2017). Corporate social responsibility and CEO overconfidence, Journal of Banking and Finance, (75), 280-291.

Moez, E. G. & Amina, Z. (2018). Overinvestment of free cash flow and manager's overconfidence, International Business Research, 11(3). 48-57.

Mueller, A. & Brettel, M. (2012). Impact od biased pecking order preferences on firm success in real business cycles, The Journal of Behavioral Finance, (13), 199-213.

Nguyen, D. D., To, T. H., Nguyen, D. V. & Do, H. P. (2021). Managerial overconfidence and dividend policy in Vietnamese enterprises, Cogent Economics & Finance, 9(1), 1885195, 10.1080/23322039.2021.1885195

Niu, J. (2010). The effect of CEO overconfidence on bank risk taking, Economics Bulletin, 30(4). 3288-3299.

Odean, T. (1998). Volume, volatility, price, and profit when all traders are above average, The Journal of Finance, 53(6). 1887-1934.

Oliver, B. R. (2005). The impact of management confidence on capital structure. University of Quensland – Business School; Financial Research Network. https://ssrn.com/abstract=791924 adresinden erişildi.

Oskamp, S. (1965). Overconfidence in case-study judgements. Journal of Consulting Psychology, 29(3), 263-265.

Paluch, D. (2011). Overconfidence bias in decision-making at different levels of management, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), University of Pretoria Gordon Institute of Business Science.

Park, C. ve Kim, H. (2009). The effect of managerial overconfidence on leverage, International Business & Economics Research Journal, 8(12). 115-126.

Park, K.-H., Byun, J. & Choi, P. M. S. (2019). Managerial overconfidence, corporate social responsibility activities, and financial constraints. Sustainability, 12(1), 61. MDPI AG. http://dx.doi.org/10.3390/su12010061

Purhanudin, N. & Zakaria, Z. (2015). Managerial overconfidence and debt maturity structure of Malaysian construction and material companies, Review of Contemporary Business Research, 4(1), 32-39.

Qin, B., Mohan, A. W. & Kuang, Y. F. (2015). CEO overconfidence and cost stickiness, Management Control & Accounting, 2015(2). 34-38.

Rihab, B. A. & Lotfi, B. J. (2016). Managerial overconfidence and debt decisions, Journal of Modern Accounting and Auditing, 12(4). 225-241.

Russo, J. E. & Schoemaker, P. J. H. (1992). Managing overconfidence. Sloan Management Review, 33(2), 7-17.

Rzeszutek, M., Godin, A., Szyszka, A. & Augier, S. (2021) Managerial overconfidence in capital structure decisions and its link to aggregate demand: an agent-based model perspective. PLoS ONE 16(8), e0255537, DOI: /10.1371/journal.pone.0255537

Simon, M., Houghton, S. M. & Aquino, K. (1999). Cognitive biases, risk perception, and venture formation: how individuals decide to start companies, Journal of Business Venturing, (15), 113-134.

Sudarsanam, S. & Huang, J. (2006). Managerial incentives, overconfidence, risk-taking, and acquirer shareholder value creation in mergers and acquisitions, EFMA Annual Meetings, Madrid.
https://efmaefm.org/0EFMAMEETINGS/EFMA%20ANNUAL%20MEETINGS/2006-Madrid/papers/666108_full.pdf adresinden erişildi.

Tekin, B. (2019). Sermaye yapısı üzerinde etkili faktörler: davranışsal kurumsal finans bağlamında bir panel veri analizi. Sosyoekonomi, 27(42), 145-162. 10.17233/sosyoekonomi.2019.04.08

Tomak, S. (2013). The impact of overconfidence on capital structure in Turkey, International Journal of Economics and Financial Issues, 3(2). 512-518.

Wang, X., Zhang, M. & Yu, F. (2009). Managerial overconfidence and over-investment: empirical evidence from China, Front. Bus. Res. China, 3(3). 453-469.

Wang, Y., Chen, C. R., Chen, L. & Huang, Y. S. (2016). Overinvestment, inflation uncertanity and managerial overconfidence: Firm level analysis of Chinese corporations. North American Journal of Finance, (38), 54-69.

Weinberg, B. A. (2009). A model of overconfidence. Pacific Economic Review, 14(2), 502-515.

White, H. (1980). A heteroskedasticity-consistent covariance matrix estimator and a direct test for heteroskedasticity, Econometrica, 48(4), 817-838.

Wooldridge, Jeffrey M. (2002). Econometric analysis of cross section and panel data, The MIT Press, London.

Wu, C. H. & Liu, v. W. (2011). Payout policy and CEO overconfidence, http://bm.nsysu.edu.tw/tutorial/vwliu/nsysu_img/Publish/Seminar/Payout%20and%20Overconfidence%20full%20text.pdf adresinden erişildi.

Yerdelen Tatoğlu, F. (2013). Panel veri ekonometrisi (stata uygulamalı), (2. Baskı), İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.

Yıkılmaz, A. (2022). Yönetici aşırı güveninin firma değeri ve borçlanma kararları üzerindeki etkisi: BIST gıda sektörü üzerine ampirik bir araştırma. Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 12(23), 199-211.

Yılmaz, N. & Mazzeo, M. A. (2014). The effects of CEO overconfidence on turnover abnormal returns. Journal of Behavioral and Experimentel Finance, (3), 11-21.

Yong-Hai, Y. (2010). Enterprise life cycle managerial overconfidence and capital structure, International Conference on E-Product E-Service and E-Entertainment, 7-9 Nov. 2010, http://ieeexplore.ieee.org/document/5661449/

Yu Gao & Kil-Seok Han (2022) Managerial overconfidence, CSR and firm value, Asia-Pacific Journal of Accounting & Economics, 29(6), 1600-1618, 10.1080/16081625.2020.1830558

Yung, K., Li, D. D. & Sun, Q. S. (2015). CEO overconfidence and financial policies of real estate investment trusts (REITs), Journal of Property Research, 32(4). 384-406.

Zavertiaeva, M. A., López Iturriaga, F. J., & Kuminova, E. V. (2018). Better innovators or more innovators? Managerial overconfidence and corporate R&D. Managerial and Decision Economics, 39(4), 447-461.

ATIF VE KAYNAKÇA

Allman, M. J., Teki, S., Griffiths, T. D., & Meck, W. H. (2014). Properties of the internal clock: first-and second-order principles of subjective time. Annual review of psychology, 65(1), 743-771.

Block, R. A., & Gruber, R. P. (2014). Time perception, attention, and memory: a selective review. Acta psychologica, 149, 129-133.

Bradford, W. D., Dolan, P., & Galizzi, M. M. (2019). Looking ahead: Subjective time perception and individual discounting. Journal of Risk and Uncertainty, 58(1), 43-69.

Broadway, J. M., Zedelius, C. M., Schooler, J. W., & Grondin, S. (2015). The long and short of mental time travel—self-projection over time-scales large and small. Frontiers in Psychology, 6, 668.

Coull, J. T., Cheng, R. K., & Meck, W. H. (2011). Neuroanatomical and neurochemical substrates of timing. Neuropsychopharmacology, 36(1), 3-25.

Derman, E. (2002). The perception of time, risk and return during periods of speculation. Quantitative Finance, 2(4), 282.

Dimitri, N., & Eijck, J. V. (2012). Time discounting and time consistency. In Games, Actions and Social Software (pp. 29-38). Springer, Berlin, Heidelberg.

Doyle, J. R. (2012). Survey of time preference, delay discounting models. Delay Discounting Models (April 20, 2012).

Erkan, M. K., & Kavas, Y. B. (2021). Boy, Obezite Ve Finansal Risk Alma Davranışı. 8. Uluslararası Muhasebe Ve Finans Araştırmaları Kongresi, 252-259.

Erkan, M. K., ve Kavas, Y. B. (2022). Hormones And Financial Decision Making Processes. Ş. Karabulut (Ed.), Developments in Financial and Economic Fields at the National and Global Scale (pp. 185–200). Gazi Kitabevi.

Galetzka, M., Pruyn, A., Van Hagen, M., Vos, M., Moritz, B., & Gostelie, F. (2018). The psychological value of time. Transportation research procedia, 31, 47-55.

Han, R. & Takahashi, T. (2012) "Psychophysics of time perception and valuation in temporal discounting of gain and loss," Physica A: Statistical Mechanics and its Applications, Elsevier, vol. 391(24), pages 6568-6576.

Hancock, P. A., & Block, R. A. (2012). The psychology of time: A view backward and forward. The American Journal of Psychology, 125(3), 267-274.

Hurlstone, M. (2022) Behavioural Economics-Specialist Topics In Psychology: Erişim adresi: https://mark-hurlstone.github.io/Week%207.%20Intertemporal%20Choice.pdf

Kavas, Y. B., Tunçer, E., Çoban, M. N., & Erkan, M. K. (2022). Duygusal Yeme Bozukluklarının ve Vücut Kütle İndeksinin Finansal Risk Alma Davranışları Üzerine Etkisi. Abant Sosyal Bilimler Dergisi, 22(2), 432-449.

Kim, B. K., & Zauberman, G. (2009). Perception of anticipatory time in temporal discounting. Journal of Neuroscience, Psychology, and Economics, 2(2), 91–101. https://doi.org/10.1037/a0017686

Laibson, David, "Golden Eggs and Hyperbolic Discounting," Quarterly Journal of Economics, 1997, 112 (2), 443–478.

Lapied, A., & Renault, O. (2012). An investigation of time consistency for subjective discontinued utility.

Lintner, J. (1965). The valuation of risk assets and the selection of risky investments in stock portfolios and capital budgets. Review of Economics and Statistics, 47, 13 – 57.

Matthews, W. J., & Meck, W. H. (2014). Time perception: the bad news and the good. Wiley Interdisciplinary Reviews: Cognitive Science, 5(4), 429-446.

Medina, J. M., Wong, W., Díaz, J. A., & Colonius, H. (2015). Advances in modern mental chronometry. Frontiers in human neuroscience, 9, 256.

Merchant, H., & Lafuente, V. D. (2014). Introduction to the neurobiology of interval timing. Neurobiology of interval timing, 1-13.

Ray, D., & Bossaerts, P. (2011). Positive temporal dependence of the biological clock implies hyperbolic discounting. Frontiers in neuroscience, 5, 2.

Samuelson, P. A. (1937). A note on measurement of utility. The review of economic studies, 4(2), 155-161.

Schilbach, F. (2020) 14.13: Psychology and Economics Spring 2020. Massachusetts Institute of Technology: MIT OpenCourseWare, https://ocw.mit.edu. License: Creative Commons BY-NC-SA 4.0. URLhttps ://ocw.mit.edu/courses/14-13-psychology-and-economics-spring-2020/resources/mit14_13s20_lec3_4/

Sharpe, W. (1964). Capital asset prices: A theory of market equilibrium under conditions of risk. Journal of Finance, 19, 425 – 442

Takahashi, T. (2009). Theoretical frameworks for neuroeconomics of intertemporal choice. Journal of Neuroscience, Psychology, and Economics, 2(2), 75.

Takahashi, T. (2016). Loss of self-control in intertemporal choice may be attributable to logarithmic time-perception. In Behavioral Economics of Preferences, Choices, and Happiness (pp. 117-122). Springer, Tokyo.

Thaler, R. H. (1997). Irving Fisher: modern behavioral economist. The American economic review, 87(2), 439-441.

Tucci V, Buhusi CV, Gallistel R, Meck WH. (2014) Towards an integrated understanding of the biology of timing. Phil. Trans. R. Soc. B 369: 20120470. http://dx.doi.org/10.1098/rstb.2012.0470

Wittmann, M. (2013). The inner sense of time: how the brain creates a representation of duration. Nature Reviews Neuroscience, 14(3), 217-223.

Zauberman, G., Kim, B. K., Malkoc, S. A., & Bettman, J. R. (2009). Discounting time and time discounting: Subjective time perception and intertemporal preferences. Journal of Marketing Research, 46(4), 543-556.

İktisadi ve Sosyal Alanda

ÇEVRE VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ÇALIŞMALARI

Teorik ve Uygulamalı Araştırmalar

EDİTÖR:

Dr. Mustafa ZUHAL

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6559-33-2

Ekim 2023

Sayfa Düzeni: Mustafa ZUHAL

Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Günümüzde çevre ve sürdürülebilirlik kavramları en çok tartışılan konuların başında gelmektedir. Sürdürülebilirlik tanım olarak daimi olmayı ifade etmesine rağmen doğal yapı ve kaynakların dengeli kullanılması ve ekonomik faaliyetlerin daimi olması anlamında kullanılmaktadır. Bu nedenle çevre ve sürdürülebilirlik kavramları iç içe geçmiş durumdadır. Doğal yapının ve biyoçeşitliliğin korunması, doğal kaynakların dengeli tüketilmesi ve yenilenebilir kaynakların tercih edilmesi insan refahının artırılmasında ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasında büyük önem taşımaktadır. Ekonomilerde yaşam standartları yükseltilirken, sınırlı kaynaklar ile çevresel, sosyal, etik, teknik ve ekonomik faktörler arasındaki bağlantıların da dikkate alınması zorunluluk haline gelmiştir. Ekonomik büyüme ve kalkınma gerçekleştirilirken, çevremizi ve doğal kaynaklarımızı gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılama yeteneğinden ödün vermeden, mevcut ihtiyaçlarımızı karşılayacak şekilde tüketilmesi gerekmektedir.

Çevre ve sürdürülebilirlik üzerine tartışmalar güncelliğini korurken, bu kavramların birlikte değerlendirildiği ve incelendiği çalışmalar, gerek toplumsal talebin oluşmasında gerekse süreçler hakkında yeterli araştırmaların yapılabilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmada iktisadi ve sosyal alanda çevre ve sürdürülebilirlik üzerine farklı disiplinlerin bakış açısıyla teorik ve uygulamalı çalışmalara yer verilmektedir. Çevre ve sürdürülebilirlik üzerine teorik ve uygulamalı çalışmalar ile literatüre katkı sunulması beklenmektedir.

Çalışmada bölüm yazarlığı ve hakemlik sürecinde katkı sunan değerli hocalarımızın yanında bu kitabın oluşturulmasında fikir aşamasında yer alan ve bölümlerin tekraren okunup düzeltilmesine katkı sunan hocalarıma teşekkürlerimi iletirim. Bu kitabın tüm okuyucu ve araştırmacılara olumlu katkılar sunmasını temenni ederim.

Mustafa ZUHAL

Gümüşhane, 2023

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1

Sürdürülebilirlik Bağlamında Doğal Kaynak, Ekonomik Büyüme ve Çevresel Bozulma Arasındaki İlişki: MENA Ülkeleri Örneği 1

Mürşit RECEPOĞLU

BÖLÜM 2

Sürdürülebilir Kalkınmada Hedef 9 Değişkenleri ve Ekonomik Büyüme İlişkisinin Yapay Sinir Ağları İle İncelenmesi: AB Örneği 12

Nazlı SEYHAN

BÖLÜM 3

Uluslararası Ticaretin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine Etkisi: Az Gelişmiş Ülkelerde İhracat ve Kalkınma İlişkisi 37

Metin GÜRLER ve Serkan CANTÜRK

BÖLÜM 4

Yeşil Düşünmek Yeşil Satın Almamak: Yeşil Tüketim Boşluğu 67

Şerife KAZANCI SUNAOĞLU

BÖLÜM 5

Afet Yönetimi Perspektifinden Çevre ve Sürdürülebilirlik 91

Salih DOĞRU

BÖLÜM 6

Çevresel Sürdürülebilirlik Çerçevesinde Ekonomik Büyüme, Ekolojik Ayak İzi ve Karbondioksit Emisyonu İlişkisi: E-7 Ülkelerine Yönelik Panel Nedensellik Analizi..... 106

Mehmet AKYOL

BÖLÜM 7

Çevreye Karşı İşlenen Suçlarda Hukuka Uygunluk Nedenleri123

Fethiye KÜÇÜK

KAYNAKLAR

Adebayo, T. S., Akadiri, S. S., Adedapo, A. T., & Usman, N. (2022). Does interaction between technological innovation and natural resource rent impact environmental degradation in newly industrialized countries? New evidence from method of moments quantile regression. Environmental Science and Pollution Research, 29(2), 3162-3169.

Awosusi, A. A., Mata, M. N., Ahmed, Z., Coelho, M. F., Altuntaş, M., Martins, J. M., Martins, J.N., & Onifade, S. T. (2022). How do renewable energy, economic growth and natural resources rent affect environmental sustainability in a globalized economy? Evidence from Colombia based on the gradual shift causality approach. Frontiers in Energy Research, 9, 905.

Bekun, F. V., Alola, A. A., & Sarkodie, S. A. (2019). Toward a sustainable environment: Nexus between CO2 emissions, resource rent, renewable and nonrenewable energy in 16-EU countries. Science of the total Environment, 657, 1023-1029.

Grossman, G. M. & Krueger, A. B. (1991), "Environmental Impacts of a North American Free Trade Agreement", National Bureau of Economic Research, No: 3914.

He, Y., Li, X., Huang, P., & Wang, J. (2022). Exploring the road toward environmental sustainability: natural resources, renewable energy consumption, economic growth, and greenhouse gas emissions. Sustainability, 14(3), 1579.

Kónya, L. (2006). Exports and growth: Granger causality analysis on OECD countries with a panel data approach. Economic Modelling, 23(6), 978-992.

Luo, J., Ali, S. A., Aziz, B., Aljarba, A., Akeel, H., & Hanif, I. (2023). Impact of natural resource rents and economic growth on environmental degradation in the context of COP-26: Evidence from low-income, middle-income, and high-income Asian countries. Resources Policy, 80, 103269.

Mahmood, H., & Saqib, N. (2022). Oil rents, economic growth, and CO2 emissions in 13 OPEC member economies: Asymmetry analyses. Frontiers in Environmental Science, 10, 1025756.

Nwani, C., & Adams, S. (2021). Environmental cost of natural resource rents based on production and consumption inventories of carbon emissions: assessing the role of institutional quality. Resources Policy, 74, 102282.

Pesaran, M. H., & Yamagata, T. (2008). Testing slope homogeneity in large panels. Journal of econometrics, 142(1), 50-93.

Pesaran, M. H., Ullah, A., & Yamagata, T. (2008). A bias-adjusted LM test of error cross-section independence. The econometrics journal, 11(1), 105-127.

Recepoğlu, M., Doğanay, M. A., & Değer, M. K. (2021). Doğrudan Yabancı Yatırımlar, İhracat ve Ekonomik Büyüme Arası İlişkiler: BRICS-T Ülkeleri Üzerine Bootstrap Panel Nedensellik Analizi (1992-2018). Tesam Akademi Dergisi, 8(1), 71-92.

Saqib, N., Duran, I., & Hashmi, N. I. (2022). Impact of financial deepening, energy consumption and total natural resource rent on CO2 emission in the GCC countries: evidence from advanced panel data simulation. International Journal of Energy Economics and Policy, 12(2), 400-409.

Seyhan, B., Zuhal, M. ve Akyol, M. (2022). Çevresel Kuznets eğrisi hipotezinin Güney Afrika için geçerliliği: Engle-Granger eşbütünleşme testi. Kesit Akademi Dergisi, 8 (33), 537-556. https://dx.doi.org/10.29228/kesit.66363.

Sibanda, K., Garidzirai, R., Mushonga, F., & Gonese, D. (2023). Natural resource rents, institutional quality, and environmental degradation in resource-rich Sub-Saharan African countries. Sustainability, 15(2), 1141.

Tufail, M., Song, L., Adebayo, T. S., Kirikkaleli, D., & Khan, S. (2021). Do fiscal decentralization and natural resources rent curb carbon emissions? Evidence from developed countries. Environmental Science and Pollution Research, 28(35), 49179-49190.

Ullah, A., Ahmed, M., Raza, S. A., & Ali, S. (2021). A threshold approach to sustainable development: nonlinear relationship between renewable energy consumption, natural resource rent, and ecological footprint. Journal of Environmental Management, 295, 113073.

Ulucak, R., & Ozcan, B. (2020). Relationship between energy consumption and environmental sustainability in OECD countries: the role of natural resources rents. Resources Policy, 69, 101803.

World Bank (2023), World development indicators 2023. The World Bank.

Zhang, Y., Khan, I., & Zafar, M. W. (2022). Assessing environmental quality through natural resources, energy resources, and tax revenues. Environmental Science and Pollution Research, 29(59), 89029-89044.

KAYNAKLAR

Acar, Y. (2002). İktisadi Büyüme ve Büyüme Modelleri, Gen. 4.Baskı, Bursa: Vipaş Yayınları.

Açcı, Y., Akarsu, G. ve Cafrı, R. (2023). Döngüsel Ekonomi ve Yeşil Büyüme Çerçevesinde Sürdürülebilir Kalkınma Göstergelerinin Ekonomik Büyüme Üzerine Etkisi: Seçilmiş AB Ülkelerinden Ampirik Kanıtlar. Verimlilik Dergisi. Döngüsel Ekonomi ve Sürdürülebilirlik Özel Sayısı. 53-67.

Adamo, I., Gastaldi, M., & Morone, P. (2022). Economic sustainable development goals: Assessments and perspectives in Europe. Journal of Cleaner Production, 354, 131730. https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2022.131730

Akbulut, F. & Çölgeçen, B. (2023). Birleşmiş Milletler 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin Ulusal Kamu Politikalarına Dönüştürülmesi Çerçevesinde Bölgesel Kalkınma Planlarının Rolü. Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi, 11 (1) , 200-220. DOI: 10.14782/marmarasbd.1162481

Aksu, C., (2011). Sürdürülebilir Kalkınma ve Çevre, Güney Ege Kalkınma Ajansı, 33.

Anna, B. (2016). Classification of the European Union member states according to the relative level of sustainable development. Quality & Quantity, 50, 2591-2605.

Bartłomowicz, T., & Cheba, K. (2017). Multidimensional comparative analysis of European Union countries in the field of sustainable development. Research Papers of Wrocław University of Economics, 476, 118–126. https://doi.org/10.15611/pn.2017.476.11

Bilgili, M. Y. (2017). Ekonomik, Ekolojik Ve Sosyal Boyutlarıyla Sürdürülebilir Kalkınma. Journal of International Social Research. 10(49).

Bluszcz, A. (2018). Conditions for maintaining the sustainable development level of EU member states. Social Indicators Research. 139, 679-693.

Bolcárová, P., & Kološta, S. (2015). Assessment of sustainable development in the EU 27 using aggregated SD index. Ecological indicators. 48, 699-705. https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2014.09.001

Boons, F., Montalvo, C., Quist, J., & Wagner, M. (2013). Sustainable innovation, business models and economic performance: An overview. Journal of Cleaner Production. 45, 1–8. https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2012.08.013

Brodny, J., & Tutak, M. (2023a). Assessing regional implementation of Sustainable Development Goal 9 “Build resilient infrastructure, promote sustainable industrialization and foster innovation” in Poland. Technological Forecasting and Social Change. 195, 122773.

Brodny, J., & Tutak, M. (2023b). The level of implementing sustainable development goal "Industry, innovation and infrastructure" of Agenda 2030 in the European Union

countries: Application of MCDM methods. Oeconomia Copernicana. 14 (1), 47–102. doi: 10.24136/oc.2023.002.

Bujanowicz-Haraś, B., Janulewicz, P., Nowak, A., & Krukowski, A. (2015). Evaluation of sustainable development in the member states of the European Union. Problemy Ekorozwoju. 10 (2), 71-78.

Cheba, K., & Szopik-Depczyńska, K. (2017). Multidimensional comparative analysis of the competitive capacity of the European Union countries and geographical regions. Oeconomia Copernicana. 8 (4), 487–504. https://doi.org/10.24136/oc.v8i4.30

Ciegis, R., Ramanauskiene, J., & Martinkus, B. (2009). The Concept of Sustainable Development and Its use for Sustainability Scenarios. Engineering Economics. 2, 28–37.

Cyrek, M., & Fura, B. (2019). Employment for sustainable development: sectoral efficiencies in EU countries. Social Indicators Research. 143, 277–318. https://doi.org/10.1007/s11205-018-1970-8

Demircan, E. S. (2003). Vergilendirmenin ekonomik büyüme ve kalkınmaya etkileri. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 21.

Despotović, D.Z., Cvetanović, S.Ž., Nedić, V.M., (2014). Innovativeness and competitiveness of the Western Balkan countries and selected EU member states. Industrija 42 (1), 27–45. https://doi.org/10.5937/industrija42-4602

Diaz-Sarachaga, J. M., Jato-Espino, D., & Castro-Fresno, D. (2018). Is the Sustainable Development Goals (SDG) index an adequate framework to measure the progress of the 2030 Agenda?. Sustainable Development. 26(6), 663-671.

Duran, D. C., Gogan, L. M., Artene, A., & Duran, V. (2015). The components of sustainable development-a possible approach. Procedia Economics and Finance. 26, 806-811.

European Union (2007). Measuring progress towards a more sustainable Europe 2007 monitoring report of the EU sustainable development strategy.

Foray, D., Phelps, E., 2010. The Challenge of Innovation in Turbulent Times: A Report Submitted to the Global Agenda Council, Working Paper No. 56, April, Columbia University. Center on Capitalism and Society, New York, 1-12. DOI: https://doi.org/10.7916/D8NP2GW1.

Fura, B., & Wang, Q. (2017). The level of socioeconomic development of EU countries and the state of ISO 14001 certification. Quality & Quantity. 51 (1), 103–119. https://doi.org/10.1007/s11135-015-0297-7

Gas, J., Barska, A., & Wyrwa, J. (2021). Economic development of the European Union in the relation of sustainable development—Taxonomic analysis. Energies. 14(22), 7488. https://doi.org/10.3390/en14227488

Gedik, Y. (2020). Sosyal, Ekonomik ve Çevresel Boyutlarla Sürdürülebilirlik Ve Sürdürülebilir Kalkinma. Uluslararası Ekonomi Siyaset İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi. 3(3), 196-215.

Gladwin, T. N., Kennelly, J. J., & Krause, T. S. (1995). Shifting paradigms for sustainable development: Implications for management theory and research. Academy of management Review. 20(4), 874-907.

Gürlük S. (2001). Dünyada ve Türkiye'de Kırsal Kalkınma Politikaları Ve Sürdürülebilir Kalkınma. Uludağ Üniversitesi İktisat Fakültesi Dergisi. 9 (4), Aralık.

Gürlük, S. (2010). Sürdürülebilir kalkınma gelişmekte olan ülkelerde uygulanabilir mi?. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi. 5(2), 85-99.

Huttmanová, E. (2016). Sustainable development and sustainability management in the European Union countries. European Journal of Sustainable Development, 5(4), 475-475.

Hysa, E., Kruja, A., Rehman, N. U., & Laurenti, R. (2020). Circular economy innovation and environmental sustainability impact on economic growth: An integrated model for sustainable development. Sustainability. 12(12), 4831.

Ionescu, G. H., Firoiu, D., Pîrvu, R., Enescu, M., Rădoi, M. I., & Cojocaru, T. M. (2020). The potential for innovation and entrepreneurship in EU countries in the context of sustainable development. Sustainability. 12(18), 7250.

Ioppolo, G., Cucurachi, S., Salomone, R., Saija, G., Shi, L., (2016). Sustainable local development and environmental governance: a strategic planning experience. Sustainability, 8 (180), 1–16. https://doi.org/10.3390/su8020180.

Karobliene, V., & Pilinkiene, V. (2021). The sharing economy in the framework of sustainable development goals: Case of European union countries. Sustainability, 13(15), 8312.

Kaynar, O., Taştan, S., & Demirkoparan, F. (2011). Yapay sinir ağlari ile doğalgaz tüketim tahmini. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 25.

Kaynak, M. (2011). Ekonomik Kalkınma. Gazi Kitapevi, Ankara.

Kiselakova, D., Stec, M., Grzebyk, M., & Sofrankova, B. (2020). A multidimensional evaluation of the sustainable development of European Union countries—An empirical study. Journal of Competitiveness, 12(4), 56-73.

Kostetckaia, M., & Hametner, M. (2022). How Sustainable Development Goals interlinkages influence European Union countries' progress towards the 2030 Agenda. Sustainable Development, 30(5), 916-926. https://doi.org/10.1002/sd.2290

Lapinskiene, G. (2011). The analysis of the relationship between the sustainable development and competitiveness in the European countries. Intellectual Economics, 5 (3), 434–444.

McCann, P., & Soete, L. (2020). Place-based innovation for sustainability. Publications Office of the European Union: Luxemburg. https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/2fd9ac77-c18f-11ea-b3a4-01aa75ed71a1/language-en.

McKeown, R., Hopkins, C. A., Rizi, R., & Chrystalbridge, M. (2002). Education for sustainable development toolkit (p. 2002). Knoxville: Energy, Environment and Resources Center, University of Tennessee.

Mikušová, M. (2017). To be or not to be a business responsible for sustainable development? Survey from small Czech businesses. Economic Research, 30 (1), 1318–1338. https://doi.org/10.1080/1331677X.2017.1355257

Moisescu, E. R. (2015). Analysis of the relationship between sustainable development and economic growth. In International Conference on Marketing and Business Development (Vol. 1, No. 1, pp. 138-143). Bucharest University of Economic Studies Publishing House.

Öztemel, E. (2020), Yapay Sinir Ağları. Papatya Yayıncılık Eğitim, İstanbul.

Popescu, G. H., Sima, V., Nica, E., & Gheorghe, I. G. (2017). Measuring Sustainable Competitiveness in Contemporary Economies – Insights from European Economy. Sustainability, 9 (7), 1–26. https://doi.org/10.3390/su9071230.

Sterling, S., (2010). Learning for resilience, or the resilient learner? Towards a necessary reconciliation in a paradigm of sustainable education. Environmental Education Research, 16, 511-528.

Steurer, R., & Hametner, M. (2013). Objectives and indicators in sustainable development strategies: similarities and variances across Europe. Sustainable Development, 21 (4), 224–241. https://doi.org/10.1002/sd.501

Sustainable development in the European Union, Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context 2022. Erişim: https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-flagship-publications/-/ks-09-22-019.

Szopik-Depczyńska, K., Cheba, K., Bąk, I., Stajniak, M., Simboli, A., Ioppolo, G., (2018). The study of relationship in a hierarchical structure of EU sustainable development indicators. Ecol. Indic. 90, 120–131. https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2018.03.002.

Szopik-Depczyńska, K., Kędzierska-Szczepaniak, A., Szczepaniak, K., Cheba, K., Gajda, W., & Ioppolo, G. (2018). Innovation in sustainable development: an investigation of the EU context using 2030 agenda indicators. Land use policy, 79, 251-262.

Şen, Z. (2004). Yapay Sinir Ağları İlkeleri, İstanbul: Su Yayınları Vakfı.

UNEP Decleration on the United Nations Conference on the Human Environment, 5-16 Haziran, 1972, Stockholm. (http://www.unep.org)

Uysal, Ö. (2013). Sürdürülebilir büyüme kavramının çevre ve ekonomik boyutlarının ayrıştırılması. Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, 5(2), 111-118.

KAYNAKLAR

BM Türkiye (2023). Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları. https://turkiye.un.org/tr/sdgsv (Erişim: 7 Ağustos 2023)

Avrupa Komisyonu (2018). HİJYEN VE SANİTASYON EL KİTABI. https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/98e187db-9131-444b-9388-035b948cc1e7/Hygiene-Sanitation-Handbook_TR.pdf (Erişim: 7 Ağustos 2023)

Dünya Bankası (2023). World Bank Blogs: World Bank Group country classifications by income level for FY24 (July 1, 2023- June 30, 2024). https://blogs.worldbank.org/opendata/new-world-bank-group-country-classifications-income-level-fy24 (Erişim: 7 Ağustos 2023)

Dünya Bankası (2023b). Data. https://data.worldbank.org/ (Erişim: 7 Ağustos 2023)

Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) (2023). Trade Statistics. https://stats.wto.org/ (Erişim: 7 Ağustos 2023).

Erdem, C. (2013). 1. Ünite: Kalkınma Ekonomisinin Anlam ve İçeriği. İktisadi Kalkınma içinde. B. Günsoy ve C. Erdem (ed). Anadolu Üniversitesi, Yayın No:2668, 2013, 2. Baskı.

Eurostat (2023). Home/Data/Statistical themes. https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/statistical-themes (Erişim: 7 Ağustos 2023)

Gürler M. ve Cantürk S. (2023). Küresel Enerji Üretimi ve Yenilenebilir Enerji. Yerelden Küresele Farklı Boyutlarıyla Enerji Ekonomisi Güncel Araştırmalar ve Tartışmalar içinde. Mustafa Zuhal (ed). Ekin Yayınevi, 1. Baskı, Bursa, ss.3-24.

Gürler, M. (2016). Rekabetçiliğin orta gelir tuzağından çıkıştaki etkisi: Türkiye analizi. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/309900?show=full (Erişim: 7 Ağustos 2023)

IBM-SPSS (2023). IBM SPSS Statistics. https://www.ibm.com/products/spss-statistics (Erişim: 7 Ağustos 2023)

International Trade Centre (ITC, TradeMap) (2023). Trade Statistics. https://www.trademap.org/Service_SelService_TS.aspx?nvpm=1%7c%7c%7c%7c%7c%7c%7cS00%7c1%7c3%7c1%7c1%7c2%7c1%7c5%7c1%7c1%7c1 (Erişim: 7 Ağustos 2023)

Nielsen, L. (2011). Classifications of Countries Based on Their Level of Development: How it is Done and How it Could be Done. IMF Working Paper. WP/11/31. https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2011/wp1131.pdf (Erişim: 7 ağustos 2023).

Özsoy, Ö. & Gürler, M. (2022). The Negative Effects of COVID-19 on the Sustainable Development Goals, Economic Growth, Foreign Trade, and Social Life. In K. Kahime, M. Zahir, M. Hadach, M. El Hidan, & B. Bougadir (Eds.), Public Health and Economic Resiliency in the Post-COVID-19 Era (ss. 105-155). IGI Global. https://doi.org/10.4018/978-1-7998-8202-2.ch007 (Erişim: 7 Ağustos 2023)

Raiser, M. (2014). Overview. M. Raiser (ed). Turkey's Transitions: Integration, Inclusion, Instutions içinde. The World Bank, Report No. 90509, pp.3-24. http://www-wds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/WDSP/IB/2015/08/26/090224b083099d03/3_0/Rendered/PDF/Main0report.pdf (Erişim: 7 Ağustos 2023).

SKA Ticaret Monitörü (SDG Trade Monitor) (2023). https://sdgtrade.org/en (Erişim: 7 Ağustos 2023)

Somashekar, N. T. (2003). Development and Environmental Economics. Yeni Delhi: New Age International Publisher. http://www.newagepublishers.com/samplechapter/000186.pdf (Erişim: 7 Ağustos 2023).

United Nations Department of Economic and Social Affairs (UNDESA) (2021c). SDG Indicators Global indicator framework for the Sustainable Development Goals and targets of the 2030 Agenda for Sustainable Development. https://unstats.un.org/sdgs/indicators/indicators-list/ (Erişim: 7 Ağustos 2023)

World Integrated Trade Solution (WITS) (2023). International Trade Indicators (Merchandise Trade). https://wits.worldbank.org/country-indicator.aspx?lang=en (Erişim: 7 Ağustos 2023)

Zuhal, M. (2020). BRICS Ülkelerında ve Türkıye'de Ar-Ge Harcamaları, Yüksek Teknolojili Ürün İhracatı ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Kónya Nedensellik Analizi. M. Mete içinde, İktisadi ve İdari Bilimlerde Teori ve Araştırmalar Cilt II (s. 265-284). Ankara: Gece Kitaplığı.

KAYNAKLAR

Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179-211.

Ajzen, I., & Fishbein, M. (1980). Theory of Reasoned Action in understanding attitudes and predicting social behaviour. *Journal of Social Psychology*.

Ajzen, I., & Fishbein, M. (1980). *Understanding attitudes and predicting social behavior*. Prentice-Hall.

Antimova, R., Nawijn, J. & Peeters, P. (2012). The awareness/attitude-gap in sustainable tourism: a theoretical perspective. *Tourism Review*, 67(3), 7-16.

Armitage, C. J., & Christian, J. (2003). From attitudes to behaviour: Basic and applied research on the theory of planned behaviour. *Current psychology*, *22*, 187-195.

Awad, T. A. (2011). Environmental segmentation alternatives: buyers' profiles and implications. *Journal of Islamic Marketing*, 2(1), 25-44.

Biswas, A., & Roy, M. (2015). Green products: an exploratory study on the consumer behaviour in emerging economies of the East. *Journal of cleaner production*, *87*, 463-468.

Blas-Riesgo, S. (2023). The consumption side of sustainable fashion: Understanding the attitude-behavior gap among Spanish consumers. (Doktora tezi, Navarra Üniversitesi, İspanya).

Bodur, H. O., Duval, K. M., & Grohmann, B. (2015). Will you purchase environmentally friendly products? Using prediction requests to increase choice of sustainable products. *Journal of Business Ethics*, *129*, 59-75.

Chauhan, V. Z. (2020). Value-Action Gap Towards Green Consumer Behavior: A Theoretical Review and Analysis. *International Journal of Creative Research Thoughts (IJCRT)*, 8(4), 497-505.

Chekima, B., Bouteraa, M., Ansar, R., Lada, S., Fook, L. M., Tamma, E., ... & Chekima, K. (2023). Determinants of Organic Food Consumption in Narrowing the Green Gap. *Sustainability*, 15(11), 8554.

Chi, C. G., Chi, O. H., Xu, X., & Kennedy, I. (2022). Narrowing the intention-behavior gap: The impact of hotel green certification. *International Journal of Hospitality Management*, 107, 103305.

Çayırağası, F. (2022). Özgeci Değerin Sürdürülebilir Tüketici Tutum ve Davranışlarına Etkisi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 11 (3), 1474-1492.

de Barcellos, M. D., Krystallis, A., de Melo Saab, M. S., Kügler, J. O., & Grunert, K. G. (2011). Investigating the gap between citizens' sustainability attitudes and food purchasing behaviour: empirical evidence from Brazilian pork consumers. *International Journal of Consumer Studies*, *35*(4), 391-402.

Dhir, A., Sadiq, M., Talwar, S., Sakashita, M., & Kaur, P. (2021). Why do retail consumers buy green apparel? A knowledge-attitude-behaviour-context perspective. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 59, 102398.

Diddi, S., Yan, R. N., Bloodhart, B., Bajtelsmit, V., & McShane, K. (2019). Exploring young adult consumers' sustainable clothing consumption intention-behavior gap: A Behavioral Reasoning Theory perspective. *Sustainable Production and Consumption*, 18, 200-209.

Duong, C. D. (2022). Big Five personality traits and green consumption: bridging the attitude-intention-behavior gap. *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*, 34(6), 1123-1144.

Echegaray, F., & Hansstein, F. V. (2017). Assessing the intention-behavior gap in electronic waste recycling: the case of Brazil. *Journal of Cleaner Production*, *142*, 180-190.

ElHaffar, G., Durif, F. & Dubé, L. (2020). Towards closing the attitude-intention-behavior gap in green consumption: A narrative review of the literature and an overview of future research directions. *Journal of Cleaner Production*, 275, 122556.

Erçin Yurcu, M. (2021). *Yeşil Tüketim*. Pazarlamanın Geleceği (Ed. Merve Vardarsuyu). Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.

Fahy, F. (2005). The right to refuse: Public attitudes and behaviour towards waste in the west of Ireland. *Local Environment*, 10(6), 551-569.

Fowler III, A. R., & Close, A. G. (2012). It ain't easy being green: Macro, meso, and micro green advertising agendas. *Journal of Advertising*, 41(4), 119-132.

Frank, P., & Brock, C. (2018). Bridging the intention–behavior gap among organic grocery customers: The crucial role of point-of-sale information. *Psychology & Marketing*, 35(8), 586-602.

Frank-Martin, B., & Peattie, K. J. (2009). *Sustainability marketing: a global perspective*. Wiley.

Gabler, C. B., Butler, T. D., & Adams, F. G. (2013). The environmental belief-behaviour gap: Exploring barriers to green consumerism. *Journal of Customer Behaviour*, 12(2-3), 159-176.

Geng, J., Long, R., Chen, H. & Li, W. (2017). Exploring the motivation-behavior gap in urban residents' green travel behavior: A theoretical and empirical study. *Resources, Conservation and Recycling*, 125, 282-292.

Gleim, M., & J. Lawson, S. (2014). Spanning the gap: an examination of the factors leading to the green gap. *Journal of Consumer Marketing*, 31(6/7), 503-514.

González, E. M., Felix, R., Carrete, L., Centeno, E., & Castaño, R. (2015). Green shades: a segmentation approach based on ecological consumer behavior in an emerging economy. *Journal of Marketing Theory and Practice*, 23(3), 287-302.

Groening, C., Sarkis, J., & Zhu, Q. (2018). Green marketing consumer-level theory review: A compendium of applied theories and further research directions. *Journal of Cleaner Production*, 172, 1848-1866.

Gruber, V, Schlegelmilch, B. B. (2014). How techniques of neutralization legitimize norm- and attitude-inconsistent consumer behavior. *Journal of Business Ethics*, 121, 29-45.

Gupta, S., & Ogden, D. T. (2009). To buy or not to buy? A social dilemma perspective on green buying. *Journal of Consumer Marketing*, 26(6), 376-391.

İzmir, O. (2021). Tüketici Davranışları ve Kurumsal Sosyal Sorumluluk. D. Karaman (Ed.), Tüketici Davranışları III: Güncel Akademik Çalışmalar içinde (pp. 145-191). Eğitim Yayınevi.

İzmir, O. (2022). International Marketing Strategy of Nudie Jeans: "Strategic States Model" Approach of Pehrsson. S. Yıldız (Ed.), International Scientific Research Series New Approaches in Social Sciences içinde (pp. 165-182). Gazi Kitabevi.

Jacobs, K., Petersen, L., Hörisch, J., & Battenfeld, D. (2018). Green thinking but thoughtless buying? An empirical extension of the value-attitude-behaviour hierarchy in sustainable clothing. *Journal of Cleaner Production*, 203, 1155-1169.

Jaiswal, D., & Kant, R. (2018). Green purchasing behaviour: A conceptual framework and empirical investigation of Indian consumers. *Journal of Retailing and Consumer Services*, *41*, 60-69.

Jansson, J., Marell, A., & Nordlund, A. (2010). Green consumer behavior: determinants of curtailment and eco-innovation adoption. *Journal of Consumer Marketing*, *27*(4), 358-370.

Joshi, Y., & Rahman, Z. (2015). Factors affecting green purchase behaviour and future research directions. *International Strategic management review*, *3*(1-2), 128-143.

Kaaronen, R. O. (2017). Affording sustainability: Adopting a theory of affordances as a guiding heuristic for environmental policy. *Frontiers in Psychology*, 8, 1974.

Kazancı Sunaoğlu, Ş. (2022). Yeşil Tüketim. *Tüketici Davranışlarında Makro Trendler* (Ed. Fatih Şahin ve Reyhan Bahar). Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.

Kennedy, E. H., Beckley, T. M., McFarlane, B. L. & Nadeau, S. (2009). Why we don't" walk the talk": Understanding the environmental values/behaviour gap in Canada. *Human Ecology Review*, 151-160.

Kim, Y., Oh, S., Yoon, S., & Shin, H. H. (2016). Closing the green gap: The impact of environmental commitment and advertising believability. Social Behavior and Personality: an international journal, 44(2), 339-351.

Lee, J., & Haley, E. (2022). Green consumer segmentation: consumer motivations for purchasing pro-environmental products. *International Journal of Advertising*, 1-25.

Liu, M. T., Liu, Y., & Mo, Z. (2020). Moral norm is the key: An extension of the theory of planned behaviour (TPB) on Chinese consumers' green purchase intention. *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*, 32(8), 1823-1841.

Mainieri, T., Barnett, E. G., Valdero, T. R., Unipan, J. B., & Oskamp, S. (1997). Green buying: The influence of environmental concern on consumer behavior. *The Journal of social psychology*, *137*(2), 189-204.

Maréchal, K. (2010). Not irrational but habitual: The importance of “behavioural lock-in” in energy consumption. *Ecological Economics*, *69*(5), 1104-1114.

McCarty, J. A., & Shrum, L. J. (2001). The influence of individualism, collectivism, and locus of control on environmental beliefs and behavior. *Journal of Public Policy & Marketing*, *20*(1), 93-104.

McNally, J. (2011). Bridging the green gap: Wholesalers educate consumers and contractors on sustainable products. *Supply House Times*, 54(8), 26-30.

Miniero, G., Codini, A., Bonera, M., Corvi, E., & Bertoli, G. (2014). Being green: From attitude to actual consumption. *International Journal of Consumer Studies*, *38*(5), 521-528.

Montano, D. E., & Kasprzyk, D. (2015). Theory of reasoned action, theory of planned behavior, and the integrated behavioral model. *Health behavior: Theory, Research and Practice*, *70*(4), 231.

Moraes, C., Carrigan, M., & Szmigin, I. (2012). The coherence of inconsistencies: Attitude–behaviour gaps and new consumption communities. *Journal of Marketing Management*, *28*(1-2), 103-128.

Nguyen, H. V., Nguyen, C. H., & Hoang, T. T. B. (2019). Green consumption: Closing the intention-behavior gap. *Sustainable Development*, 27(1), 118-129.

Ok Park, J., & Sohn, S. H. (2018). The role of knowledge in forming attitudes and behavior toward green purchase. *Social Behavior and Personality: an international journal*, *46*(12), 1937-1953.

Park, H. J., & Lin, L. M. (2020). Exploring attitude–behavior gap in sustainable consumption: Comparison of recycled and upcycled fashion products. *Journal of Business Research*, 117, 623-628.

Peattie, K. (2010). Green consumption: behavior and norms. *Annual review of environment and resources*, *35*, 195-228.

Perez-Castillo, D., & Vera-Martinez, J. (2021). Green behaviour and switching intention towards remanufactured products in sustainable consumers as potential earlier adopters. *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*, 33(8), 1776-1797.

Perry, A., & Chung, T. (2016). Understand attitude-behavior gaps and benefit-behavior connections in Eco-Apparel. *Journal of Fashion Marketing and Management*, *20*(1), 105-119.

Prothero, A., Dobscha, S., Freund, J., Kilbourne, W. E., Luchs, M. G., Ozanne, L. K., & Thøgersen, J. (2011). Sustainable consumption: Opportunities for consumer research and public policy. *Journal of Public Policy & Marketing*, *30*(1), 31-38.

Samarasinghe, R. (2015). Green attitudes and behavior gap: Obstruction to be green. *International Journal of Applied Business & Economic Research (IJABER)*, 13(3), 1461–1476.

Schwartz, S. H. (1994). Are there universal aspects in the structure and contents of human values?. *Journal of Social Issues*, *50*(4), 19-45.

Schwartz, S. H. (2012). An overview of the Schwartz theory of basic values. *Online Readings in Psychology and Culture*, *2*(1), 11.

Stern, P. C. (2000). New environmental theories: toward a coherent theory of environmentally significant behavior. *Journal of Social İssues*, *56*(3), 407-424.

Testa, F., Pretner, G., Iovino, R., Bianchi, G., Tessitore, S., and Iraldo, F. (2021). Drivers to green consumption: A systematic review. Environment, Development and Sustainability, 23(4), 4826-4880.

Üstündağlı, E., & Güzeloğlu, E. (2015). Gençlerin Yeşil Tüketim Profili: Farkindalik, Tutum ve Davraniş Pratiklerine Yönelik Analiz. *Global Media Journal: Turkish Edition*, 5(10), 341-362.

Venciute, D., Kazukauskaite, M., Correia, R. F., Kuslys, M., & Vaiciukynas, E. (2023). The effect of cause-related marketing on the green consumption attitude–behaviour gap in the cosmetics industry. *Journal of Contemporary Marketing Science*, 6(1), 22-45.

Wang, J., Shen, M., & Chu, M. (2021). Why is green consumption easier said than done? Exploring the green consumption attitude-intention gap in China with behavioral reasoning theory. *Cleaner and Responsible Consumption*, 2, 100015.

Wang, X., Wang, Z., & Li, Y. (2023). Internet Use on Closing Intention–Behavior Gap in Green Consumption—A Mediation and Moderation Theoretical Model. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(1), 365.

Weigel, R. H. (1983). Environmental attitudes and the prediction of behavior. *Environmental psychology: Directions and perspectives*, 257-287.

Wiederhold, M., & Martinez, L. F. (2018). Ethical consumer behaviour in Germany: The attitude-behaviour gap in the green apparel industry. *International Journal of Consumer Studies*, 42(4), 419-429.

Witek, L. (2019). Attitude-behaviour gap among polish consumers regarding green purchases. *Visegrad Journal on Bioeconomy and Sustainable Development*, 8(1), 31-36.

Yadav, R., & Pathak, G. S. (2017). Determinants of consumers' green purchase behavior in a developing nation: Applying and extending the theory of planned behavior. *Ecological economics*, *134*, 114-122.

Young, W., Hwang, K., McDonald, S., & Oates, C. J. (2010). Sustainable consumption: green consumer behaviour when purchasing products. *Sustainable development*, *18*(1), 20-31.

Zapico, J. L., Katzeff, C., Bohné, U., & Milestad, R. (2016). Eco-feedback visualization for closing the gap of organic food consumption. *In Proceedings of the 9th Nordic Conference on Human-Computer Interaction,* 1-9.

Zhang, X., and Dong, F. (2020). Why do consumers make green purchase decisions? Insights from a systematic review. International Journal of Environmental Research and Public Health, 17(18), 6607.

Zhuo, Z., Ren, Z. & Zhu, Z. (2022). Attitude-Behavior Gap in Green Consumption Behavior: A Review. *Journal of Economics, Management and Trade*, 28(12), 12-28.

KAYNAKLAR

AFAD. (2014). Açıklamalı afet yönetimi terimleri sözlüğü. TC Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Deprem Dairesi Başkanlığı, Ankara.

AFAD; Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. (2014). Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü. Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü. Ankara: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı.

Agrawal, A. (2011). A positive side of disaster. Nature, 473(7347), 291-292.

Akkaya, M. A. (2023). Sürdürülebilirlik Kütüphane Yakınsamasına Bilgi Üzerinden Farklı Bir Bakış: Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH) ve Kütüphaneler. Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14(1), 113-141.

Arat, G., & Türkeş, M. V. (2023). Bilim ve Teknoloji Stratejileri Teknoloji Öngörüsü Projesi, Çevre ve Sürdürülebilir Kalkınma Paneli, Uluslararası Sözleşmeler, Ön Rapor, Ankara, 2002. In.

Asghar, S., Alahakoon, D., & Churilov, L. (2005). Environmental influences on disaster management.

Bansal, P. (2005). Evolving sustainably: A longitudinal study of corporate sustainable development. Strategic management journal, 26(3), 197-218.

Birkmann, J., Buckle, P., Jaeger, J., Pelling, M., Setiadi, N., Garschagen, M., . . . Kropp, J. (2010). Extreme events and disasters: a window of opportunity for change? Analysis of organizational, institutional and political changes, formal and informal responses after mega-disasters. Natural Hazards, 55, 637-655.

Brundiers, K. (2016). Disasters as opportunities for change towards sustainability. Retrieved from

CRED, C. f. R. o. t. E. o. D. (2015). The human cost of natural disasters 2015: a global perspective. Retrieved from

Demir, I. (2023). Sağlıklı Çevrede Yaşama Hakkı: Sürdürülebilir Çevre ve Sürdürülebilir Kalkınma Kavramlarının İdari Yargı Kararları Işığında Değerlendirilmesi. İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi.

Desai, B., Maskrey, A., Peduzzi, P., De Bono, A., & Herold, C. (2015). Making development sustainable: the future of disaster risk management, global assessment report on disaster risk reduction.

DEWGA, D. E. W. G. f. A. (2008). Linking disaster risk reduction, environment management and development practices and practitioners in Asia Pacific region: a review of opportunities for integration. Retrieved from https://www.preventionweb.net/publication/linking-disaster-risk-reduction-environment-management-and-development-practices-and

Ecology, C. (2023). Sustainability and Sustainable Development - What is Sustainability and What is Sustainable Development? Retrieved from https://circularecology.com/sustainability-and-sustainable-development.html

Ertürk, H., & Giriş, Ç. B. (1996). Uludağ Üniversitesi Güçlendirme Vakfı Yayınları No: 10. In: Bursa.

Field, C. B. (2012). Managing the risks of extreme events and disasters to advance climate change adaptation: special report of the intergovernmental panel on climate change: Cambridge University Press.

Gupta, A. K., & Nair, S. S. (2012). Environmental legislation for disaster risk management, Module-I. Environmental Knowledge for Disaster Risk Management Project, National Institute of Disaster Management & Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, New Delhi, 68.

Gupta Anil, K., & Nair, S. S. (2011). Environmental Knowledge for Disaster Risk Management. NIDM, New Delhi.

Haila, Y., & Levins, R. (1992). Humanity and nature: Ecology, science and society. (No Title).

Houlihan, A. (2007). Sustainable Hazards Mitigation: Practice Guide# 18. Southeast Regional Environmental Finance Center, EPA Region, 4.

ISDR, U. (2002). Disaster reduction and sustainable development: Understanding the links between vulnerability and risk related to development and environment. Background document for the World summit on sustainable development, available at http//: www. unis-dr. org.

İzmir, O., & Turgut, A. B. (2019). Kurumsal sosyal sorumluluk algısının satın alma niyeti ve yüksek fiyat verme isteği üzerindeki göreli etkilerinin tespiti. Global Journal of Economics And Business Studies, 8(15), 133-151.

İzmir, O. (2022). Investigating the Inconsistent Findings in the CSR-Financial Performance Link: Does It Really Have to Pay to Be Sustainable?. In S. Artan and P. Hayaloğlu (Eds.), Current Debates on Sustainable Development (pp. 213-233). London: IJOPEC Publications.

Karaman, Z. T. (2017). Afet yönetimine giriş ve Türkiye'de örgütlenme. Bütünleşik Afet Yönetimi (Ed. Zerrin Toprak Karaman, Asuman Altay), Birleşik Matbaacılık, İzmir, 1-39.

Keeble, B. R. (1988). The Brundtland report: 'Our common future'. Medicine and War, 4(1), 17-25. doi:10.1080/07488008808408783

McEntire, D. A. (2001). Triggering agents, vulnerabilities and disaster reduction: towards a holistic paradigm. Disaster Prevention and Management: An International Journal, 10(3), 189-196.

Mellon, S. (2023). The Link Between Disaster Management and Sustainability. Retrieved from https://blueandgreentomorrow.com/sustainability/link-between-disaster-management-and-sustainability/#:~:text=Disaster%20management%20is%20primarily%20concerned,environment%2C%20society%2C%20and%20economy.

Mileti, D. (1999). Disasters by design: A reassessment of natural hazards in the United States: Joseph Henry Press.

Morelli, J. (2011). Environmental sustainability: A definition for environmental professionals. Journal of environmental sustainability, 1(1), 2.

Öztürk, L. (2007). Sürdürülebilir kalkınma. Ankara: İmaj Yayıncılık, 34-128.

Sowah, H. (2019). Improving Disaster Management and Coordination in Ghana; Perspectives from Disaster Management and Response Organisations in Accra. University of Ghana Accra, Ghana,

Ten Have, H., & Gordijn, B. (2020). Sustainability. In (Vol. 23, pp. 153-154): Springer.

Tran, P., & Shaw, R. (2007). Towards an integrated approach of disaster and environment management: A case study of Thua Thien Hue province, central Viet Nam. Environmental Hazards, 7(4), 271-282.

UN, U. N. (2023). Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. Retrieved from https://sdgs.un.org/2030agenda

UNEP, T. U. N. E. P. (2004). Environmental Management and Disaster Preparedness Three Years after the Tokage Typhoon of 2004. Retrieved from https://rajibshaw.org/wpRS/wp-content/uploads/2018/09/UNEP-Tokage-2.pdf

United Nations. (2022). United Nations Conference on Sustainable Development. Retrieved from https://sustainabledevelopment.un.org/rio20

Kaynakça

Al-Mulali, U, Saboori, S. ve Öztürk, İ. (2015). Investigating the environmental Kuznets curve hypothesis in Vietnam, Energy Policy, 76, 123-131.

Avcı, A. ve Öztürk, İ. (2010). On the relationship between energy consumption, CO2 emissions and economic growth in Europe, Energy, 35, 5412-5420.

Azam, M., Khan, A.Q., Abdullah, H.B. ve Qureshi, M.E. (2016). The impact of CO2 emissions on economic growth: evidence from selected higher CO2 emissions economies, Environ. Sci. Pollut. Res., 23, 6376-6389

Balogh, J.M. ve Jambor, A. (2017). Determinants of CO2 emission: A global evidence. International Journal of Energy Economics and Policy 7: 217–26.

Baltagi, B. H., Feng, Q. ve Kao, C. (2012). A Lagrange Multiplier test for cross-sectional dependence in a fixed effects panel data model, Journal of Econometrics, 170(1), 164-177.

Charfeddine, L. (2017). The impact of energy consumption and economic development on ecological footprint and CO2 emissions: Evidence from a Markov switching equilibrium correction model. Energy Economics, 65, 355-374.

Charfeddine, L. ve Mrabet, Z. (2017). The impact of economic development and social-political factors on ecological footprint: A panel data analysis for 15 MENA countries. Renewable and Sustainable Energy Reviews, 76, 138-154.

Danish, Hassan, S.T., Baloch, M.A., Mahmood, N. ve Zhang, J. (2019). Linking economic growth and ecological footprint through human capital and biocapacity, Sustainable Cities and Society, 47, 101516.

Destek, M.A. ve Özsoy, F.N. (2015). Relationships between economic growth, energy consumption, globalization, urbanization and environmental degradation in Turkey, International Journal of Energy and Statistics, 3 (4), 1550017.

Destek, M.A. ve Sarkodie, S.A. (2019). Investigation of environmental Kuznets curve for ecological footprint: The role of energy and financial development, Science of The Total Environment, 650 (2), 2483-2489.

Fávero, L. P., De Freitas Souza, R., Belfiore, P., Roberto Luppe, M. ve Severo, M. (2022). Global Relationship between Economic Growth and CO2 Emissions across Time: a Multilevel Approach. Int. J. Glob. Warming 26 (1), 38-63.

Grossman, G. M. ve Krueger, A. B. (1995). Economic Growth and the Environment, The Quarterly Journal of Economics , 110 (2), 353-377.

Kar, M., Ağır, H. ve Türkmen, S. (2019). Seçilmiş Gelişmekte Olan Ülkelerde Elektrik Tüketiminin Ekonomik Büyümeye Etkisinin Panel Ekonometrik Analizi, Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 5:(3), 37-48.

Khan, M. B., Saleem, H., Shabbir, M. S., and Huobao, X. (2022). The Effects of Globalization, Energy Consumption and Economic Growth on Carbon Dioxide Emissions in South Asian Countries. Energy. Environ. 33 (1), 107–134.

Kónya, L. (2006). Exports And Growth: Granger Causality Analysis On OECD Countries With A Panel Data Approach. Economic Modelling, 23(6),s. 978-992.

Kuznets, S. (1955). Economic Growth and Income Inequality, The American Economic Review , 45 (1), 1-28

Lacheheb, M., AbdulRahim, A.S. ve Sirag, A. (2015). Economic Growth and Carbon Dioxide Emissions: Investigating the Environmental Kuznets Curve Hypothesis in Algeria, International Journal of Energy Economics and Policy, 5(4), 1125-1132.

Onofrei, M., Vatamanu, A.F. ve Cigu, E. (2022). The Relationship Between Economic Growth and CO2 Emissions in EU Countries: A Cointegration Analysis, Front. Environ. Sci. 10:934885.

Öcal, O., Altınöz, B. ve Aslan, A. (2020). The effects of economıc growth and energy consumptıon on ecologıcal footprınt and carbon emıssıons: evıdence from turkey, Journal of Research in Economics, Politics & Finance, 5(3), 667-681.

Pesaran, M. H. 2004. General diagnostic tests for cross section dependence in panels, CWPE, 0435.

Pesaran, M. H., Ullah, A., ve Yamagata, T., (2008), A Bias-adjusted LM Test of Error Cross-section Independence. Econometrics Journal, 11, 105-127.

Rashid, A., Irum, A., Malik, I.A., Ashraf, A, Rongqiong, L., Liu, G., Ullah, H., Ali, M.U. ve Yousaf, B. (2018). Ecological footprint of Rawalpindi; Pakistan's first footprint analysis from urbanization perspective, Journal of Cleaner Production, 170, 362-368.

Saraç, Ş. Ve Yağlıkara, A. (2017). Environmental Kuznets Curve: The Evidence from BSEC Countries, Çevresel Kuznets Eğrisi: KEİÖ Ülkeleri Uygulaması, Ege Akademik Bakış, 17 (2), 255-264.

Seyhan, B., Zuhal, M. ve Akyol, M. (2022). Çevresel Kuznets Eğrisi Hipotezinin Güney Afrika İçin Geçerliliği: Engle-Granger Eşbütünleşme Testi, Kesit Akademi Dergisi, 8 (33), 537-556.

Tatoğlu, F.Y. (2017). Panel zaman serileri analizi: stata uygulamalı, Beta, İstanbul

Tekbaş, M. (2022). Ekonomik büyüme ve ekonomik küreselleşmenin çevre kalitesi üzerindeki etkisi: geçiş ekonomileri örneği, Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 7(3), 528-538.

Uğur, Ö. (2019). "Climate Change in Global Politics in the Postmodern Era: A New Challenge and Responses, Contemporary Debates on Politics and Public Administration in Postmodern Era", Climate Change in Global Politics in the Postmodern Era: A New Challenge and ResponsesPublisher, Ed: Ömer Uğur ve Kadri Caner Doğan, Peter Lang, 83-99.

Uğur, Ö. ve Cengiz, E. (2022). İklim Değişikliği Siyaseti ve Ekolojik Diplomasi: Küresel Sorunlara Karşı Küresel, 1st International Conference on Scientific and Academic Research, 318-322, December 10-13, Konya.

World Bank (2023). https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators, çevrimiçi erişim:20.18.2023

Yeter, F., Eroğlu, İ., Kangal, N. ve Çoban, M.N. (2021). Ekonomik büyüme, enerji tüketimi ve çevresel bozulma ilişkisi: Türk cumhuriyetleri üzerine panel veri analizi, Türk Dünyası Araştırmaları, 129: (255), 405-432.

Yeter, F., Eroğlu, İ., Kangal, N. ve Çoban, M.N. (2021). Ekonomik Büyüme, Enerji Tüketimi ve Çevresel Bozulma İlişkisi: Türk Cumhuriyetleri Üzerine Panel Veri Analizi, Türk Dünyası Araştırmaları, 129 (255), 405-432.

Zellner, A. (1962). An Efficient Method Of Estimating Seemingly Unrelated Regressions and Tests For Aggregation Bias, Journal Of The American Statistical Association, 57(298), s. 348-368.

Zuhal, M. (2022). The Effects of Green Innovation on Environmental Quality and Economic Growth: An Investigation for G-20 Countries. P. Hayaloğlu, ve S. Artan içinde, Current Debates On Sustainable Development (s. 53-72). UK: IJOPEC Publication. http://www.ijopec.co.uk/wp-content/uploads/2022/04/2022_02_ISBN_978-1-913809-23-2.pdf.

KAYNAKLAR

Akbulut, B. (2019). Ceza Hukuku Genel Hükümler (6. Baskı). Ankara: Adalet Yayınevi.

Artuk, M. E. (2014). Çevrenin kasten kirletilmesi suçu. İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Faakültesi Dergisi, 1(1), 37-48.

Aygörmez-Uğurlubağ, G. A. (2015). Çevreye karşı suçlar: Türk ve Alman çevre ceza hukukunda güncel sorunlar. Yetkin Yayınları.

Demirbaş, T. (2012). Ceza hukuku: genel hükümler. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Ekici Şahin, M. (2012). Ceza hukukunda rıza, İstanbul: Oniki Levha Yayınları.

Gezgin Kayan, R. B. (2008). Çevrenin Atık ve Artıklarla Kirletilmesi Suçu, Ceza Hukuku Dergisi, 3(6).

Gezgin Kayan, R. B. (2008). Gürültüye Neden Olma/ Gürültü Kirliliği, Ceza Hukuku Dergisi, 3(7), 111-120.

Giyik, A. (2018). İmar Kirliliğine Neden Olma Suçu. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 134, 71-114.

Göktürk, N. (2015). Do justıfıcatıon causes have objectıve nature?. Ceza Hukuku Dergisi, 10(27).

İnternet: https://www.tckmadde.com/25-2/. "TCK Madde 25 ve Gerekçesi", Erişim: (02.08.2023).

Kangal, Z. (2010). Ceza hukukunda zorunluluk durumu, Ankara: Seçkin yayıncılık.

Kaplan, M. (2016). İmar kirliliğine neden olma suçu, Yayınlanmış doktora tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karakurt Eren, A. (2017). Türk Ceza Kanunu'nda Gürültüye Neden Olma Suçu. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, (132), 55-120.

Koca, M. & Üzülmez, İ. (2019). Türk ceza hukuku genel hükümler. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Mahmutoğlu, F. S. (2005) 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Hukuka Uygunluk Nedenleri. Hukuk ve Adalet Eleştirel Hukuk Dergisi, Yıl, 2, 5.

Maviş, V. (2020), Türk ceza kanununda çevre'ye karşı suçlar, Yayınlanmış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özbek, V. Ö. vd. (2010). Türk ceza hukuku genel hükümler, Ankara: Seçkin yayıncılık.

Özen, M. (1995). Türk ceza hukukunda meşru müdafaa, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Özen, M. (2010). Çevreye Karşı İşlenen Suçlar (TCK m. 181, 182), Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 18, S. 1.

Özgenç, İ. (2019). Türk Ceza hukuku genel hükümler. (15. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Şen, E. (1994). Çevre Ceza Hukuku:(Ceza Hukuku Açısından Sağlıklı Ve Düzenli Bir Çevrede Yaşama Hakkı). İstanbul: Kazancı Kitap Ticaret A. Ş.

Talas, S. (2013). Türk Ceza Kanunu'nda Çevrenin Kasten Ve Taksirle Kirletilmesi Suçları. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 71 (1), 1147-1157.

Taşkın, O. E. (2015), Maddi ve muhakeme boyutuyla çevre ceza hukukuna dair bazı tespitler/kısmi öneriler, CHKD, Cilt: 3, Sayı: 1.

Toroslu, N. (2016) Ceza hukuku genel kısım. (22.Baskı), Ankara: Savaş Yayınevi.

Yaşamış Firuz, D. (2005). Çevre Ceza Hukuku'nda Son Gelişmeler: Yeni Türk Ceza Kanunu ve Kabahatler Kanunu. TBB Dergisi, (58), 141-142.

Yavuz, Y. (2016). Çevre Hakkı Bağlamında 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'ndaki Çevrenin Kasten Ve Taksirle Kirletilmesi Suçları, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yokuş Sevük, H. (2019). Türk Ceza Hukuku özel hükümler. Baskı, , Ankara: Adalet yayınevi.

Yokuş Sevük, H. (2017). Çevre hukuku: doğal çevrenin korunması, Ankara: Adalet Yayınevi.

Zafer, H. (2015). Ceza hukuku genel hükümler TCK m. 1-75: genel bilgiler, suç hukuku(suçun objektif ve sübjektif yapısı, hukuka aykırılık, kusurluluk, suçun özel beliriş şekilleri, cezalandırılabilirliğin diğer koşulları), yaptırım hukuku, uluslararası ceza hukuku. İstanbul: Beta.

ÇALIŞMA HAYATINDA İŞ GÜCÜ FARKLILIĞI VE ÖRGÜTSEL ÇATIŞMA

İş Gücü Farklılığı ve Örgütsel Çatışma Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi: Kamu Yönetimi Bağlamında Ampirik Bir Araştırma

Yasin BAYAR

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6637-19-1

Aralık 2023

Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

Bu kitap, Doç. Dr. Salih Börteçine AVCİ danışmanlığında Yasin BAYAR tarafından hazırlanan "**İŞ GÜCÜ FARKLILIĞI VE ÖRGÜTSEL ÇATIŞMA ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: KAMU YÖNETİMİ BAĞLAMINDA AMPİRİK BİR ARAŞTIRMA"** başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

ÖNSÖZ

Günümüz dünyasında insanların var olduğu her ortamda kişisel özelliklerden kaynaklanan farklılıklar ve insanların bir arada bulunmasından kaynaklanan çatışma durumu gözlenebilmektedir. Günümüzde özel veya kamu sektörü fark etmeksizin gözlemlenen iş gücündeki farklılıklar ve çatışma durumu bu olgulara verilen önemi artırmıştır. Bu olgular üzerinde yapılan araştırmaların büyük bir kısmı özel sektör bağlamında gerçekleştirildiği için kamu sektörü üzerinde yapılan araştırmalar açısından literatürde boşluk gözlemlenmektedir. İş gücü farklılığı ile örgütsel çatışma arasındaki ilişkinin irdelenmesi ulusal literatürde ilk olması hasebiyle bu çalışma sonuçlarının literatüre önemli katkılar sunacağı düşünülmektedir.

Bilim dünyasında naçizane katkıda bulunabilmek amacıyla çıktığım bu yolda gece gündüz demeden bilgi birikimini paylaşarak sabırlı ve anlayışlı bir şekilde yol gösteren danışmanım saygıdeğer Doç. Dr. Salih Börteçine AVCİ'ye teşekkürlerimi sunuyorum.

Bu yaşıma kadar maddi manevi desteklerini esirgemeyen başta sevgili annem Şengül BAYAR ve sevgili babam Hayrettin BAYAR olmak üzere; ablam Eda BAYAR, ağabeyim Oğuzhan BAYAR ve kardeşim Feyza BAYAR'a teşekkürlerimi sunmayı borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ… 8

BÖLÜM 1

FARKLILIK YÖNETİMİ

1.1 FARKLILIK YÖNETİMİ 10

1.2 FARKLILIKLARIN YÖNETİMİNİ ORTAYA ÇIKARAN GELİŞMELER .. 13

1.2.1 İş Gücünün Demografik Yapısındaki Değişmeler 14

1.2.2 Yasal Düzenlemeler 14

1.2.3 Rekabet Baskısı 15

1.2.4 Küresel İşletme Yapılarının Ortaya Çıkması 16

1.2.5 Sosyal Sorumluluk Kavramının Öneminin Anlaşılması 16

1.3 FARKLILIK YÖNETİMİ MODELLERİ 17

1.3.1 Farklılıkların Yönetimi ile İlgili İlk Modeller 19

1.3.2 Farklılıkların Yönetimi ile İlgili Orta Modeller 19

1.3.3 Farklılıkların Yönetimi ile İlgili Süreç Modelleri 19

1.4 FARKLILIKLARIN ETKİN YÖNETİMİNİN YARARLARI 20

1.5 FARKLILIĞIN FAYDALARI/AVANTAJLARI 21

1.5.1 Farklılığın Bireysel Faydaları/Avantajları 21

1.5.2 Farklılığın Örgütsel Faydaları/Avantajları 22

1.6 FARKLILIĞIN DEZAVANTAJLARI/ZARARLARI 23

1.7 İŞ GÜCÜ FARKLILIĞININ TANIMLANMASI 24

1.7.1 Farklılık Kavramı 24

1.7.2 İş Gücü Farklılığının Boyutları 27

1.7.2.1 Yaş 34

1.7.2.2 Cinsiyet 35

1.7.2.3 Kişilik 37

1.7.2.4 Etnik Köken 39

1.7.2.5 Eğitim Durumu 40

1.7.2.6 Kültür 41

1.7.2.7 Din 42
1.8 KAMU SEKTÖRÜNDE FARKLILIK YÖNETİMİ 43
1.8.1 Kamu Görevlisinin Tanımı: 43
1.8.1.1 Dar Anlamda Kamu Görevlileri: 44
1.8.1.2 Geniş Anlamda Kamu Görevlileri 44
1.8.2 KAMU KURUMLARINDA İSTİHDAM BİÇİMLERİ 45
1.8.2.1 Memur 45
1.8.2.2 Sözleşmeli Personel 46
1.8.2.3 Geçici Personel 46
1.8.2.4 İşçiler 47
1.8.3 DİĞER KAMU GÖREVLİLERİ 47
1.8.4 ÇEŞİTLİ KANUNLARDA KAMU GÖREVLİSİ KAVRAMI 48
1.8.4.1 Anayasaya Göre Memur 48
1.8.4.2 DMK'ya Göre Memur 49
1.8.4.3 Ceza Kanunu'na Göre Memur 49
1.8.5 KAMU PERSONELİNİN SAYISAL GÖRÜNÜMÜ 50

İKİNCİ BÖLÜM

ÖRGÜTSEL ÇATIŞMA

2.1 ÇATIŞMA KAVRAMI 52
2.2 ÖRGÜTSEL ÇATIŞMA KAVRAMI 53
2.3 ÖRGÜTSEL ÇATIŞMAYA YÖNELİK KURAMSAL YAKLAŞIMLAR 55
2.3.1 Geleneksel (Klasik) Yaklaşım 55
2.3.2 Davranışsal (İnsan İlişkileri) Yaklaşım 56
2.3.3 Modern (Etkileşimci) Yaklaşım 57
2.4 ÖRGÜTSEL ÇATIŞMA TÜRLERİ 58
2.4.1 Örgüt İşleyişine Etkisi Bakımından 58
2.4.1.1 Fonksiyonel Çatışma 58
2.4.1.2 Fonksiyonel Olmayan Çatışma 58
2.4.2 Çatışmaya Taraf Olanlar Bakımından Çatışma Türleri 59
2.4.2.1 İçsel Çatışma 59
2.4.2.2 Bireyler Arası Çatışma 59
2.4.2.3 Bireyler ve Gruplar Arası Çatışma 60
2.4.2.4 Gruplar Arası Çatışma 60

2.4.2.5 Örgütler Arası Çatışma 61
2.4.3 Ortaya Çıkış Bakımından Çatışma Türleri 61
2.4.3.1 Potansiyel Çatışma 61
2.4.3.2 Algılanan Çatışma 61
2.4.3.3 Açık Çatışma 62
2.4.3.4 Hissedilen Çatışma 62
2.4.4 Örgüt İçindeki Yeri Bakımından Çatışma Türleri 62
2.4.4.1 Dikey Çatışma 63
2.4.4.2 Yatay Çatışma 63
2.4.4.3 Emir-Komuta ve Kurmay Çatışması 63
2.5 ÖRGÜTSEL ÇATIŞMA YÖNETİMİ 64
2.5.1 Çatışma Yönetimi Stratejileri 65
2.5.1.1. Kaçınma 66
2.5.1.2 Hükmetme 66
2.5.1.3 Uyma (Ödün Verme) 66
2.5.1.4 Uzlaşma 67
2.5.1.5 Bütünleştirme 67
2.6 ÖRGÜTSEL ÇATIŞMA NEDENLERİ 67
2.6.1 Örgütsel Çatışmanın Bireysel Nedenleri 69
2.6.1.1 Algılama Farklılıkları 69
2.6.1.2 Kişisel Farklılıklar 69
2.6.1.3 Statü ve Güç Farklılıkları 70
2.6.1.4 Amaç ve Değer Farklılıkları 70
2.6.2 Örgütsel Çatışmanın Örgütsel Nedenleri 70
2.6.2.1 Örgüt Büyüklüğü 70
2.6.2.2 Ortak Karar Alınması 71
2.6.2.3 Ödüllendirme Sistemleri 71
2.6.2.4 Yöneticilik Tarzları 71
2.6.2.5 Örgütsel Değişimin Etkisi 71
2.7 ÖRGÜTLERDE ÇATIŞMANIN OLUMLU VE OLUMSUZ SONUÇLARI ... 72
2.7.1 Örgütlerde Çatışmanın Olumlu Sonuçları 72
2.7.2 Örgütsel Çatışmanın Olumsuz Sonuçları 73

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İŞ GÜCÜ FARKLILIĞI İLE ÖRGÜTSEL ÇATIŞMA ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ ÜZERİNE AMPİRİK BİR ARAŞTIRMA: ARAŞTIRMA YÖNTEM VE BULGULARI

3.1 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ VE AMACI 75
3.2 KAVRAMSAL MODEL VE HİPOTEZLER 76
3.3 ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEM 80
3.4 YÖNTEM 80
3.4.1 Veri Toplama Araçları 80
3.5 KATILIMCILARIN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ 83
3.6 VERİ ANALİZİ 85
3.6.1 Normallik Testi Sonuçları 85
3.6.2 Güvenirlik Analizi 86
3.6.3 Faktör Analizi 88
3.6.3.1 Örgütsel Çatışma Sorularına Yönelik Faktör Analizi 89
3.6.3.2 Farklılık Yönetimi Sorularına Yönelik Faktör Analizi 91
3.6.4 Demografik Özelliklere Göre Faktörlerin Farklılık Analizi 92
3.6.4.1 Cinsiyete Göre Farklılık Analizi 93
3.6.4.2 Yaşa Göre Farklılık Analizi 94
3.6.4.3 Medeni Duruma Göre Farklılık Analizi 95
3.6.4.4 Eğitim Durumuna Göre Farklılık Analizi 96
3.6.4.5 Kadro Durumuna Göre Farklılık Analizi 97
3.6.4.6 Mesleki Tecrübeye Göre Farklılık Analizi 98
3.6.5 Korelasyon Analizi 100
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER 105
KAYNAKLAR 113

KAYNAKLAR

Açar, O., Uçan F., Avci, S. (2019). Politik Becerinin İş Tatmini Üzerine Etkisinde Proaktif Kişiliğin Aracı Rolü. Hoca Ahmet Yesevi 2. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Kongresi 6-8 Aralık 2019. ERZURUM.

Adler, N. J. (1986). *International Dimensions of Organizational Behavior*, Boston; Kent Publishing Company.

Agars MD., Kottke JL. (2004) Models and Practice of Diversity Management: A historical Review and Presentation of A New İntegration Theory. In: The Psychology and Management of Workplace Diversity. Eds: Stockdale MS., Crosby FL., Blackwood Press, Oxford, p:55-77.

Ajeigbe, M. B. (2019). *Workforce Diversity, Emotional Intelligence and Organizational Performance In The Kwara State Public Service.* Malete: School of Business and Governance.

Aksu, A., (1999). "Örgütsel Çatışma Yönetimi", Ege Eğitim Dergisi, 99-107.

Aksu, N. (2008). *Örgüt Kültürü Bağlamında Farklılıkların Yönetimi ve Bir Uygulama* (Doktora Tezi). Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Alp, S. (1997). İşletme Örgütlerinde Çatışma ve Yönetimi. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Alpar Reha; (2013), Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Yöntemler, Detay Yayıncılık Dördüncü Baskı

Altındal, H. (2010). Çatışma yönetimi ve Denizli Belediyesi'nde bir araştırma. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli

Asunakutlu, T., Safran, B. ve Akgül, A. (2004). Cinsiyet Farklılıklarından Kaynaklanan Çatışmalar ve Bir Araştırma, Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, Cilt 5, Sayı 1.

Aşcıoğlu, Volkan. (2007). İşletmelerde Çatışma Yönetimi ve Sağlık Sektöründe Bir Uygulama, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Yönetim ve Organizasyon Programı Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Ataman, S. (2014). Farklılıkların Yönetiminin Örgütsel Bağlılığa Etkisi: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Personellerine Yönelik Bir Uygulama. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı İşletme Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi

Baron, J. N. ve D.M. Kreps (1999). *Strategic Human Resources,* New York: John Wiley & Sons, Inc.

Barutçugil, İ. (2004). *Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi.* İstanbul: Kariyer Yayıncılık İletişim Eğitim Hizmetleri Ltd Şti.

Baysal, A. C. ve Tekarslan, E. (1996). İşletmeciler İçin Davranış Bilimleri, Avcıol Basım Yayın, İstanbul.

Bergen V., C. W., Soper, B., & Foster, T. (2002). Unintended Negative Effects of Diversity Management. *Public Personnel Management, 31*(2), 239-251.

Bolak, H., Öztürk, M. ve Işık, M. (2017, Nisan 4). "Millî Eğitim Bakanlığı'na Bağlı Ortaöğretim Kurumlarında Örgütsel Adalet Ve Çatışma Yönetimi İlişkisi (Denizli Örneği)". Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 20, s. 69-93.

Bozkurt, Ö., Ergun, T., Sezen, S. (1998), Kamu Yönetimi Sözlüğü, TODAİE Yayını, Ankara.

Bozoğlan, B. (2010). Balkan Ülkeleri Üniversite Öğrencilerinin Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Düzeyleri ile Çatışma Çözme Stilleri. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Budak, G. (2008). *Yetkinliğe Dayalı İnsan Kaynakları Yönetimi*, İzmir: Barış Yayınları.

Bumin, B. (1990). İşletmelerde Organizasyon Geliştirme ve Çatışmanın Önemi. Ankara: Gazi Üniversitesi.

Carelse, K. (2013). *Employees' Perceptions Towards Workplace Diversity In A Financial Institution Operating In The Western Cape*.

Cevizci, C. (2019). Hemşirelerin Örgütsel Çatışma Nedenleri ve Çözüm Yaklaşımları, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Cindemir, H. (2016). Türk Hukukunda Kamu Görevlilerinin Sendikal Hakları (Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı, İstanbul.

Cox, T. ve Blake, S. (1991). *Managing Cultural Diversity: Implications For Organizational Competiveness*. The Academy Of Management Executive. 5(3): 45-56.

Cox JR. , Taylor (1991).*The Multicultural Organization*. The Executive, Vol:5, No:2, ss.34-47.

Çağlayan, O. A. (2006). Örgütsel Çatışma Yönetimi ve bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yönetim ve Organizasyon Bilim Dalı, Denizli.

Çakır, E. (2011). Farklılıkların Yönetimi ve Örgütsel Vatandaşlık İlişkisi: Karaman Valiliği'nde Bir Uygulama. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Çakır, S. C. (2009). *Dinsel Geleneğin Etnisite İnşasında Oynadığı Rol: Malakanizm Örneği* (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Antropoloji Anabilim Dalı.

Demirel, Y. ve Özbezek, B.B. (2016). *Örgütlerde Zenginliğin Kaynağı Olarak Farklılıkların Yönetimi: Kavramsal Bir İnceleme*. Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. C.7. S.1. ss. 1-28.

Denisi, A. S. ve Griffin R. W. (2001). *Human Resource Management,* USA: Houghton Mifflin Company.

Düren, A. Z. (1999). **"***Küreselleşen işletmelerde Kültürel Farklılıkların Yönetimi*". Yönetim, Yıl:10, Sayı:33, 21-24.

Düşükcan, M. (2008). Örgütsel Çatışma ve Yönetimi. Yöneticinin El Kitabı. T. Akgemci, Ş. Aslan, ve M. Düşükcan (Ed.). Konya: Eğitim Kitabevi.

Eğinli, A. (2009). *Örgütsel Bağlılığın Geliştirilmesinde Farklılık Yönetimi* (Doktora Tezi). İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Eren, E., (2003). Yönetim ve Organizasyon, Beta Basım Yayım, İstanbul.

Eren, E. (2007). "Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi". Beta Yayınları. İstanbul.

Ertürk, M. (1994), "Organizasyonlarda Çatışma: Çatışma Nedenleri: Çatışmanın Nedenleri: Çatışmanın Yönetimi ve Erciyes Üniversitesinde Bir Anket Uygulaması" Erciyes Üniversitesi İktisadi ve idari Bilimler Fakültesi Dergisi, No:11, s.125

Ertürk, M. (2000). İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon, Beta Basım, İstanbul.

Eryılmaz, B. (2014). Kamu Yönetimi, Kocaeli, Umuttepe.

Fettahlıoğlu, Ö.O. ve Tatlı, H.S. (2015). Örgütsel Bağlılık ve Farklılıkların Yönetimi Algılamaları Arası İlişkilerin Saptanmasında Demografik Farklılıklara Yönelik Bir İnceleme. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi C.12. S.2. ss.119-140.

Fleury, M. T. L. (1999). *The management of culture diversity: lessons from Brazilian companies*. Industrial management & data systems.

Field, A. (2000). Discovering Statistics using SPSS for Windows. London – Thousand Oaks –New Delhi: Sage publications

Francesco, A.M., ve Gold, B.A. (1997). *İnternational Behavior Text, Readings, Coses and Skilss*. U.S.A.: Prentice Hall

Freedman, Jonathan L. - David O. Sears - J. Merrill Carlsmith (1989); Sosyal Psikoloji. (Çeviren: Ali Dönmez). İstanbul: Ara Yayıncılık

Gilbert, J. A., Stead, B. A, Ivancevich, J. M. (1999) *Diversity management: A new organizational paradigm*. Journal of Business Ethics 21, 61-76.

Giritli, İ., Bilgen, P., Akgüner, T., İdare Hukuku, İstanbul 2006.

Gomez-Mejia, Luis R., D. B. Balkın ve R. L. Cardy (2001). *Managing Human Resources*, USA: Prentice Hall, 3rd Edition.

Gordon, A. (1995). *The work of corporate culture: Diversity management*, Social Text 44. Vol.13, No.3.

Gözler, K. ve Kaplan, G. (2018), İdare Hukukuna Giriş, 24. Baskı, Bursa: Ekin Yayınevi.

Graham, R., (1994), Mary Parker Follett- Prophet of Management, Harvard Business Pres, USA.

Gökcan, H.T ve Artuç, M., Ceza Hukukunda Kamu Görevlisi ve Özel Soruşturma Usulü, Ankara, Adalet Yayınevi, 2017, s. 4.

Gümüş, M. (2009). *İşletmelerde Farklılıkların Yönetimi*, Bursa: Marmara Kitap Merkezi Yayıncılık 1. Baskı

Günday, M. (2011). İdare Hukuku, 10. Baskı, İmaj Yayınevi, Ankara.

Güzel, H. M. (2010). Yüksek Öğretim Kurumlarında Örgütsel Çatışma ve Yönetimi (Ankara İli Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Hays-Thomas, R. (2004). *Why now? The contemporary focus on managing diversity*. In M. S. Stockdale & F. J. Crosby (Eds.), The psychology and management of workplace diversity (pp. 3–30). Blackwell Publishing.

Hubbard, E. E. (2004). *The Manager's Pocket Guide to Diversity Management*. Amherst, Massachusetts: HRD Press, Inc.

Hamzat I. K, (2019). *Impact Of Workforce Diversity On Employees' Attitude In Selected Banks In Ilorin Metropolis* (Doctoral dissertation). Kwara State University (Nigeria).

Hasanoğlu, M. (2004). *Türk Kamu Yönetiminde Örgüt Kültürü ve Önemi*. Sayıştay Dergisi, Sayı 52, ss. 43-60

İlmihal I, (2004). İman ve İbadetler. 1. ve 2. Cilt Diyanet Vakfı Yayınları

İzmir, B. (2019). Memurların ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanmasında İdari Soruşturma Usulü (4483 Sayılı Kanun), (Yüksek Lisans Tezi), İzmir: İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Küresel Yönetişim ve Siyaset Anabilim Dalı

JOHNS, Gary (1996), Organizational Conflict: Understanding and Managing Life at Work, New York: Harper Collins College Publisher

Kağıtçıbaşı Ç. (2000). *Kültürel Psikoloji Kültür Bağlamında İnsan ve Aile*. İstanbul: Evrim Yayınları.

Kağnıcıoğlu D. (1999). Türkiye'de Kamu Sektöründe İşçi Sendikacılığı ve Küreselleşmenin Etkileri, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.

Kalaycı, Ş. (2006). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri (2. Baskı). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

Kantav, N. (1998). Örgütsel Bağlılık, Örgütsel Çatışma İlişkisi ve Medya Sektöründe Bir Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi

Kamaşak, R., ve Yücelen, M. (2007). *Farklılıkların etkin yönetimi: çalışanların farklılık algısı ve ampirik bir araştırma*.

Kara, E. (2016). *Üniversite Yönetici, Akademik ve İdari Personelinin Farklılık Yönetimine İlişkin Görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Karasu, K. (2009), "Kamu Özel Ortaklığı: Sözleşme Sisteminin Genelleşmesi", Kamu Yönetimi: Yapı-İşleyiş-Reform, Kayaum Yayınları, Ankara.

Karaşahin, T. (2019). Farklılıkların Yönetimi ve Örgütsel Bağlılık: Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi'nde Bir Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karavardar, G. (2018). *İşgücü çeşitliliğinin yönetimi farklılıkların farkında mısınız?* Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Karip, E. (1999). Çatışma Yönetimi, Pegem A Yayıncılık, Ankara.

Karip, E. (2015). Çatışma Yönetimi. Pegem Akademi, Ankara

Karma, Kadri & Vedina, Rebekka. (2009). *Cultural Intelligence as a Prism between Workforce Diversity and Performance in a Modern Organization*. Revista De Management Comparat Internationa/Review Of International Comparative Management. 10. 527-542.4

Karslı, M. R. (2015). Sözleşmeli Personel İstihdamı Üzerine Hukuki Bir İnceleme: KİT Sözleşmeli Personeli Örneği. Journal of Istanbul University Law Faculty, 73(2), 71-86.

Kayar, N. (2016). Kamu Personel Yönetimi. 7. Baskı, Bursa: Ekin Yayınevi.

Kılınç, T. (1985), Örgütlerde Çatışma: Mahiyeti ve Nedenleri, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, Cilt 14, Sayı 1, s. 103–124.

Kirişçi, N. (2015). Örgütlerde İşgücü Çeşitliliği ve Nedensellikleri: Yabancı Sermayeli Bir Bankada Araştırma (Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Koçel, T. (1993); İşletme Yöneticiliği: Organizasyon ve Davranış~. 4.bs. İstanbul: Beta Yayınlan.

Korkmaz, M. (1994). Örgütlerde Çatışma ve Nedenleri. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Konak, M. ve Erdem, M. (2015). "Öğretmenlerin Görüşlerine Göre İlkokul Yöneticilerinin Etik Liderlik Davranışları ile Çatışma Yönetme Stratejileri Arasındaki İlişki". Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, , Cilt 21, Sayı 1, s. 69-91.

Kramar, R. (1998). *Managing Diversity: Beyond Affirmative Action in Australia*. Women in Management Review. 13(4): 133-142.

Lauring, J. (2013). *"International Diversity Management: Global Ideals and Local Responses"*, British Journal of Management, 24,

Litvin, D. R. (2006). *Diversity: Making Space for a Better Case.* In A. M. Konrad, P. Prasad, & J. K. Pringle (Eds.), *Handbook of workplace diversity* (ss. 75–94). Sage Publications, Inc.

Loden, M., Rosener J.B. (1991). *Workforce America! Managing Employee Diversity As a Vital Resource*, USA: Business One Irwin.

Luthans, F. (2002), *Organizational Behavior*, New York: The McGraw-Hill Companies, Inc., Ninth Edition.

Lynch, C., & Maund, R. (1993). *Mentoring: its role in organizational change and area management in NSW*. Corrective Services New South Wales.

Mannix, E.,Neale MA. (2005). What differences make a difference: the promise and reality of diverse teams organizations. PsychologicalScience in ThePublicİnterest, 6(2), 31-55.

March I, Simon Herbert A. (1975); Örgütler, Çev.:Ü.Bozkurt ve O.Onaran, T.O.D.A.I.E Yayınları. No. 144. Ankara. s.2

Memduoğlu, H.B. (2007). *Yönetici ve Öğretmen Görüşlerine Göre Türkiye"de Kamu Liselerinde Farklılıkların Yönetimi* (Doktora Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Memduhoğlu, H. B. (2008). *Ulusal, Küresel ve Örgütsel Bağlamda Farklılıkları Yönetmek*. Ankara: Pegem Akademi.

Memduhoğlu, H.B, Yılmaz, K. (2010). *Yönetimde Yeni Yaklaşımlar*, Ankara: Pegem Akademi

Mert, G. (2020). *Uluslararası İşletmelerde Etnik Köken ve Kültürel Çeşitliliklerin Kuşaklar Bağlamında İncelenmesi*. Yönetim Bilimleri Dergisi, 18(36), 339-371.

Miller, G. E. ve Rowney, J. I. A. (1999). *Workplace diversity management in a multicultural society*. Women in Management Review, 14 (8), 307-315.

Mollamahmutoğlu M., İş Hukuku, Gözden Geçirilmiş, Genişletilmiş ve 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu İşlenmiş 4. Bası, Ankara 2011.

Moisoglou, I., Prezerakis, P., Galanis, P., Siskou, O., Maniadakis, N., Dafni, K., (2014, January-April). "Conflict Management in a Greek Public Hospital: Collaboration or Avoidance", International Journal of Caring Sciences, 7, 75- 82.

Mor, B. ve Michalle, E. (2005). *Managing Diversity: Toward A Globally Inclusive Workplace*. SagePublication.

Narin, A. (2015). Farklılık Yönetimi Uygulamalarının Çalışanların Farklılık Algılarına ve Tutumlarına Etkisi (Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Niederauer, S. (2006). Üniversite Üst Düzey Yöneticilerinin Kişilik Tipleri ve Örgütsel Çatışma Çözme Stilleri. Yayınlanmış Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Nohutçu, A. (2020). Kamu Yönetimi, Savaş Yayınevi.

Nural, E., Ada, Ş.; Çolak, A., (2012). "Öğretmen Algılarına Göre Okul Müdürlerinin Kullandıkları Çatışma Yönetimi Yöntemleri", Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 16 (3), ss.197-210.

Omisore, B. O. ve Abiodun, A. R. (2014, November). "Organizational Conflicts: Causes, Effects and Remedies". International Journal of Academic Research in Economics and Management Sciences, s. Vol. 3, No. 6, pp: 118 - 137.

Onar, S. S. (1952). İdare Hukukunun Umumi Esasları (3. Basım). İstanbul: İsmail Akgün Matbaası.

Özalp, İ. (1989). Örgütlerde Çatışma. Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7 (1) , 81-114 .

Özgenç, İ. ve Şahin, C., Türk Ceza Hukuku Mevzuatı, 6. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınları, 2011, s. 125-126.

Özmen, F. (1997). "Fırat ve İnönü Üniversitelerinde Örgütsel Çatışmalar ve Çatışma Yönetimi Yaklaşımı", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elâzığ.

Öztaş, U. (2005). Örgütsel Çatışma ve Yönetiminde Cinsiyet Faktörünün Etkisi,Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Öztaş, U., Akın, O. (2009). *Örgütsel Çatışma Yönetiminde Cinsiyet Farklılıkları: Antalya Serbest Bölgesinde Bir Araştırma*. Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi Cilt 1, Sayı 1,

Özerkmen, N. (1998), "Geçmişten Günümüze Kamu Çalışanlarının Sendikal Örgütlenmesinde Anayasal ve Yasal Düzenlemeler ve Kamu Çalışanlarının Örgütlenme Sorunları", A.Ü.D.T.C.F., C.38, S.12, Ankara.

Özyörük, M.,İdare Hukuku Dersleri, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara, 1972-1973.

Özyürek, M. (2005). *Bireysel farklılıkları inceleme yaklaşımları*. Ankara: Kök Yayıncılık

Polatcı, S. ve Sobacı, F. (2017, Temmuz). "Dönüşümcü ve Etkileşimci Liderlerin Çatışma Yönetim Strateji Tercihlerinin İncelemesi: Türkiye Örneği". Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt-Sayı: 10(3), s. 27-40.

Point, S. ve Singh, V. (2003). *Defining and Dimensionalising Diversity: Evidence from Corporate Websites across Europe*. European Management Journal. 21(6): 750-761.

Pondy L. R.(1967): Organizational Conflict: Concepts and Models, Administrative Science Quarterly. N.Y.. September.

Pondy, Louis R. (1973); "Örgütsel Uyuşmazlık: Kavramlar ve Modeller" (çev.Bilal Murat Özgüven), Akademi Bursa LT.LA. Dergisi, c.Il, n.l.

Rahim, M. A. (2001). Managing conflicting in organizations. 3rd ed. Quorum, Westport. Salovey, P. - Mayer, J. D. (1990). “Emotional Intelligence”. Imagination, Cognition, and Personality, 9, 185-211.

Pless, N., Maak, T. (2004). *Building an Inclusive Diversity Culture: Principles, Processes and Practice*. University of St.Gallen. 54.

Reece, Barry L. ve R. Brandt (2003). *Human Relations Principles and Practices*. USA: Houghton Mifflin Company, 5th Edition.

Rıjamampıanına, R., Carmıchael, T. (2005). *A Pragmatic and Holistic Approach to Managing Diversity*. Problems and Perspectives in Management, Issue:1

Robbins, S. (1996). Organizational behavior, concept controvers applications. 7th edition,Prentice Hall İnternational Editio. USA.

Robbins, S., Judge, T., (2013). Organizational Behavior, Boston: Pearson Press.

Rosemary, Hays-Thomas(2004). *Why Now? The Contemporary Focus on Managing Diversity*, Ed: Margaret S. Stockdale, Faye J. Crosby, USA: The Psychology And Management of Workplace Diversity, Blackwell Publishing Ltd,

Salomon, M. F., Schork, J. M. (2003). *Turn Diversity to Your Advantage*. Research Technology Management. 46(4):37-44.

Saruhan, Ş. C., Özdemirci, A. (2016). Bilim Felsefe ve Metedoloji. İstanbul: Beta Yayıncılık.

Seval, H. (2006). Çatışmanın Etkileri ve Yönetimi, Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 15, s.245-254.

Sığrı, Ü. (2014). Çatışmalar ve Örgütsel Çatışma Yönetimi. Örgütsel Davranış. Ü. Sığrı, ve S. Gürbüz (Ed.), 2. Baskı. İstanbul: Beta.

Silah, M. (2005). Endüstride Çalışma Psikolojisi. 2. Baskı. Ankara: Seçkin.

Singh, B., Winkel, D. E. and Selvarajan, T. T. (2013). *Managing Diversity At Work: Does Psychological Safety Hold The Key To Racial Differences In Employee Performance?*. Journal Of Occupational And Organizational Psychology, 86, 242-263.

Sims, R.,R. (2002). Managing Organizational Behavior, Quorum Books

Solmuş, T. (2004). İş Yaşamında Duygular ve Kişilerarası İlişkiler: Psikoloji Penceresinden İnsan Kaynakları Yönetimi, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.

Stoner James A. F.; Management, Printice-Hall Inc. Englewood Cliffs, N. Y, 1978

Sürgevil, O. ve Budak, G. (2008). *İşletmelerin Farklılık Yönetimi Anlayışına Yaklaşım Tarzlarının Saptanmasına Yönelik Bir Araştırma*. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10 (4), 65-96.

Sürgevil, O. (2010). *Çalışma Yaşamında Farklılıkların Yönetimi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Sütlü, T. (2007). Örgütsel Çatışma ve İşgören Üzerine Etkileri. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

Süzek Sarper, İş Hukuku, Beta Yayınevi, 11. Baskı, İstanbul 2015.

Şekercioğlu, M. (1974). Ceza Hukukumuzda Memur Kavramı. İstanbul: Cezaevi Matbaası.

Şendur, F. E. (2006). Örgütsel Çatışma ve Yönetimi, Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı, Mersin.

Şencan, Hüner. (2005). Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenilirlik ve Geçerlilik. 1. Baskı. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Şimşek, M. Şerif (1987); "Örgütlerde Çatışma ve Yaratıcılığın Yönetimi " Atatürk Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, c.7, 1.

Şimşek, M. Ş. (2005). Yönetim ve Organizasyon. 8. Basım. Konya.

Tevrüz, S., Erdem, İ. ve Bozkurt, T. (2012). Davranışlarımızdan Seçmeler: Örgütsel Yaklaşım. 3. Basım. Ankara: Nobel Akademik

Thomas, R. Roosevelt (1991). *Beyond Race And Gender: Unleashing The Power Of Your Total Work Force By Managing Diversity (1st Edition).* New York: American Management Association.

Tjosvold, D. (1991). The Conflict Positive Organization: Stimulate Diversity and Create Unity (Addison-Wesley series on organization development), NewYork Addison, Wesley Publishing Company

Topaloğlu, C. (2011). "Yönetim Kuramları ve Örgüt İçi Çatışmalar". Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi (6:1), s. 249-265.

Treven, S. & Matjaž M. (2006). *Employee Diversity Management İn The Context of Dialectial Systems Theory*. Cybernetics And Systems: An International Journal, 37(8):815-837.

United States Government Accountability Office (2005). *Diversity management: Expert-Identified leading practices and agency examples*. Report to the Ranking Minority Member,

Usal A. ve Aslan Z. (1995). *Davranış Bilimleri Sosyal Psikoloji*. İzmir:Barış Yayınları, Fakülteler Kitabevi, s.74 1. Baskı

Ünalp, Ayça T. (2007). *Küresel İşletmeler ve Küresel İşletmelerde Farklılıkların Yönetiminde Kültürel Farklılıkların Önemi* (Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Ünver, S. (2002). Örgütsel Çatışma ve Çatışma Çözme Yaklaşımlarının İncelenmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yönetim Organizasyon Programı Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Vural, O. (2019). *İşletmelerde Farklılıkların Yönetimi: Özel Sektör Çalışanlarının Farklılık Algısına Yönelik Bir Araştırma* (Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Wentling, Rose. M. (1997). *Diversity in the Work Force*. The Highlight Zone: Research @Work No.4.

Wise, Lois R. and Tschirhart, M. (2000). *Examining Empricial Evidence on Diversity Effects: How Useful Is Diversity Research for Public-Sector Managers?* Public Administration Review, 60 (5), 386-394.

Yanaşma, G. (2011). Farklılıkların Yönetiminin Yönetsel Etkinliğe Katklıları; Çorum'da Kamu Kurumu Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yapıcı Ş. ve Yapıcı M. (2005). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık

Yelboğa, A. (2006). *Kişilik Özellikleri ve İş Performansı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.* ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources , 8 (2) , 196-217 .

Yeniçeri, Ö., (2009). Örgütlerde Çatışma ve Yabancılaşma Yönetimi, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.

Yeşilorman, Mehtap. (2001). *Toplumsal Eşitlikte Kör Nokta: Kadın Eşitsizliğine Genel Bir Bakış*. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Cilt:2 Sayı:1 ss. 269-280

Yıldırım Ramazan, İdare Hukuku Dersleri I, Seçkin Yayıncılık, İstanbul 2013, s.163

İNTERNET KAYNAKLARI

http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2019/07/OnbirinciKalkinmaPlani.pdf.

(Erişim Tarihi: 31.01.2022).

http://www.tdk.gov.tr (Erişim Tarihi: 31.01.2022).

http://www.dictionary.cambridge.org (Erişim Tarihi: 31.01.2022).

https://www.oxfordlearnersdictionaries.com (Erişim Tarihi: 31.01.2022).

www.istatistik.atauni.edu.tr/ (Erişim Tarihi: 09.06.2022)

https://www.danistay.gov.tr/dergiler/dergiler.html (Erişim Tarihi: 31.01.2022).

https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.657-20140206.pdf (Erişim Tarihi: 31.01.2022).

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

CUMHURİYETİN 100. YILINA ARMAĞAN-TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN 100. YILINDA SOSYAL EKONOMİK VE POLİTİK MESELELERİ VE POLİTİKALAR

EDİTÖRLER

Prof.Dr. Levent DALYANCI

Prof.Dr. Özgür TOPKAYA

Prof.Dr. Cüneyt KILIÇ

Prof.Dr. Suat UĞUR

Prof.Dr. Burcu KILINÇ SAVRUL

Prof.Dr. Nazan YELKİKALAN

Prof.Dr. Hikmet YAVAŞ

Prof.Dr. Murat AYDIN

Doç.Dr. Mesut SAVRUL

Doç.Dr. Cemre PEKCAN

E K İ N
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6559-55-4

Ekim 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

İçindekiler……...…….	**III**
ÖNSÖZ/Editörden…….....	**İV**
Cumhuriyetin Yüzüncü Yılında Türkiye'de Genç İşsizliğini Önlemeye Yönelik Politikalar *Mustafa ŞEN, Ayşıl KABAKÇI……..……..*	**1**
Türkiye'de Emeklilik Sisteminde Yaşanan Değişimler *Arife UYGUN, Suat UĞUR……..*	**12**
Sosyal Politika Perspektifinden Türkiye'nin Aile ve Nüfus Politikaları: Yeni Evli ve Evlenecek Bireyler Üzerine Nitel Bir Araştırma *Zarife ÖZMANDACI, Canan Öykü DÖNMEZ KARA……..*	**20**
Esnek Çalışma İlişkileri ve Yeni Teknolojiler Bağlamında Uzaktan Çalışma ve Freelance Çalışma *Gonca GEZER AYDIN……..……..*	**38**
Türkiye'de Kentsel Dönüşüm Mevzuatı ve Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme *Salih Ziya KUTLU, Tahir Anıl GÜNGÖRDÜ ……..*	**53**
Yükseköğretimde Verilen Hukuk İçerikli Derslerin Yeterliğinin Değerlendirilmesi *Adem YAMAN……*	**64**
Gıda Güvencesinin Sağlanmasında Yerel Yönetimlerin Rolü ve Türkiye'deki Mevcut Durum *İbrahim Tanju AKYOL, Tahir Anıl GÜNGÖRDÜ ……..*	**69**
Dış Ticarette Akreditifli Ödeme Yönteminin Riskleri Üzerine Yazılmış Çalışmaların Sistematik Literatür Kapsamında İncelenmesi *Yasin GÜLTEKİN, Akif CULFA……..*	**80**
COVID-19 Pandemisinin Ekonomiye Etkisi: Ekonomi Politikası Yanıtlarının Değerlendirilmesi *Mesut SAVRUL……..*	**90**
Orta Gelir Tuzağından Çıkışta Kadının Rolü: Seçilmiş Orta Gelirli Ülkeler İçin Panel Veri Analizi *Refika Görkem YILMAZTÜRK, Hasan AZAZİ ……..*	**100**
Küresel Endeksler Perspektifinde Türkiye'de Yeşil Ekonomi ve Dünya'daki Konumu *Destegül HAZAR……..*	**109**
2022 Yılı Rusya'nın Ukrayna'yı İşgalinin Türkiye'nin Dış Ticareti Üzerindeki Etkisi *Günay KOYUNCU, Feyza ARICA ……..*	**119**

KAYNAKÇA

ADIGÜZEL, M. (2021). Türkiye'de Genç İşsizliği Etkileyen Faktörler. Econharran Harran Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 5(8), 100- 129.

ARPAT, B. (2020). Bir Aktif İstihdam Politikası Olarak Sosyal Çalışma Programı: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama. Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9(1), 328- 340.

BARAN GÖRGÜN, A. & OLGUN, C. & ERBUG, E. (2013). Avrupa Birliği ve Türkiye'de Genç İşsizliğinin İstatistiksel Görsellerle Analizi. Gençlik Araştırmaları Dergisi, 1(2), 63- 83.

BAYRAKTAR, S. & İNCEKARA, A. (2013). Türkiye'nin Genç İşsizlik Profili. Çalışma İlişkileri Dergisi, 1, 15- 38.

CUMHURBAŞKANLIĞI İNSAN KAYNAKLARI OFİSİ, https://www.cbiko.gov.tr/ Erişim Tarihi: 09.08.2023.

CUMHURBAŞKANLIĞI TEŞKİLATI HAKKINDA CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ, R.G. 10.07.2018/ 30474.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI (2023). Ulusal Genç İstihdam Stratejisi 2021- 2023, https://www.csgb.gov.tr/media/86876/ulusal-genc-istihdam-stratejisi-ve-eylem-plani-2021-2023.pdf , Erişim Tarihi: 29.08.2023.

EMİRGİL, B. F. (2019). "Gençlere Yönelik Sosyal Politikalar", Sosyal Politika, Ed. Aysen Tokol, Dora Yayınları, Bursa, 393- 415.

EUROSTAT, https://ec.europa.eu/eurostat/data/database, 17.07.2023

FREEMAN, R. (1979). Why is There a Youth Labor Market Problem? The National Bureau of Economic Research, 617, 868- 2915.

GÜVEN, M. (2019). "Çalışma Yaşamında Gençler", Çalışma Yaşamında Özel Gruplar, Ed. Salih Dursun, Serpil Aytaç, Ekin Yayınları, Bursa, 65- 152.

HANCIOĞLU, Y. & TEKİN, E. (2018). Genç Girişimci Adaylarının Girişimcilik Eğilimlerinin Değerlendirilmesi: Uygulamalı Girişimcilik Kampüsü Üzerine Bir Araştırma. Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 8(1), 213- 246.

ILO (2022). Global Employment Trends for Youth 2022, Geneva

ILO (2015). What does NEETs Mean and Why is the Concept So Easily Misinterpreted? Technical Brief No.1

ILO (2023). World Employment and Social Outlook Trends 2023, Geneva

IŞIĞIÇOK, Ö. (2019). "Temel Sosyal Politika Sorunları", Sosyal Politika, Ed. Aysen Tokol, Dora Yayınları, Bursa, 114-156.

KASAPOĞLU, M. M. & MURAT, S. (2018). Aktif İstihdam Politikaları ve Türkiye'de İŞKUR Tarafından Uygulanan Aktif İstihdam Politikalarına Güncel Bir Bakış. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Soysal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10(25), 485- 502.

KOSGEB, https://www.kosgeb.gov.tr/site/tr/genel/destekdetay/7391/geleneksel-girisimci-destek-programi, Erişim Tarihi: 09.08.2023.

İŞKUR, https://www.iskur.gov.tr/is-arayan/aktif-isgucu-programlari/, Erişim Tarihi: 09.08.2023.

İŞKUR (a), https://www.iskur.gov.tr/is-arayan/aktif-isgucu-programlari/isbasi-egitim-programlari/, Erişim Tarihi: 09.08.2023.

İŞKUR (b), https://www.iskur.gov.tr/is-arayan/is-ve-meslek-danismanligi/, Erişim Tarihi: 09.08.2023.

MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU, https://www.myk.gov.tr/page/49, Erişim Tarihi: 09.08.2023.

Murat, S. & Şahin, L. (2011). Nedenleri ve Sonuçları Bakımından Gençler Arasında Yaygınlaşan İşsizlik. Sosyoloji Konferansları Dergisi, 44, 1- 48.

OECDSTAT, https://stats.oecd.org/, 17.07.2023

SALPETER, J. (2008). 21st Century Skills: Will Our Students Be Prepared? Technology and Learning- Dayton, 24(3), 1- 7.

SALVÀ- MUT, F. & TUGORES-QUES, M. & QUİNTANA-MURCİ, E. (2017). NEETs in Spain: an Analysis in a Context of Economic Crisis. International Journal of Lifelong Education, 37(2), 168-183

ŞAHİN, L. (2010). Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Türkiye'de Gençler Arasında Yaygınlaşan İşsizlik. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.

ŞAHİN, M. & NAL, M. & KAYA, F. (2019). Aktif İşgücü Politikaları İşsizliği Nasıl Etkiliyor? İŞKUR Eşleştirme Hizmeti Etki Analizi. Sosyal Güvenlik Dergisi, 9(1), 161- 176.

TC. CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI (2019). On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023), Ankara

TOLGAY, C. & ÇAKIR, Ö. (2022). Ne Eğitimde Ne İstihdamda Olan Gençlerin Genç İşsizliğine Yönelik Algıları Üzerine Bir Araştırma. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 24(4).

TÜBİTAK, Bireysel Genç Girişim https://bigg.tubitak.gov.tr/tr Erişim Tarihi: 09.08.2023.

TÜİK, https://www.tuik.gov.tr/, 17.07.2023

TÜRKİYE İŞ KURUMU, https://www.iskur.gov.tr/is-arayan/aktif-isgucu-programlari/mesleki-egitim-kurslari/ Erişim: 08.08.2023.

KAYNAKÇA

ALPER, Y. (2011). “Sosyal Güvenlik Reformu ve Finansmanla İlgili Beklentiler”. SGD-Sosyal Güvenlik Dergisi, 1(1), 7-47.

ALPER, Y. (2022). İşçilerle İlgili Sosyal Sigorta Mevzuatının Gelişimi:“Yap-Boz-Yap” Döngüsünden Çıkılabilir mi?. In Journal of Social Policy Conferences (No. 83, ss. 1-38). Istanbul Üniversitesi.

BAYRİ, O. (2013). “Türkiye’de Sosyal Güvenlik Sisteminin Kurum ve Kapsam Olarak Gelişimi ve Sosyal Güvenlik Adaleti”. SGD-Sosyal Güvenlik Dergisi, 3(2), 18-60.

BORATAV, K., ve ÖZUĞURLU M (2006). “Social Policy and Distributive Dynamics in Turkey: 1923-2002.” In Social Policy in the Middle East: Economic, Political and Gender Dynamics, Editör: Massoud Karshenas. New York: Palgrave Mcmillan, 2006.

DİLİK, S. (1988). “Sosyal Güvenliğin Tarihsel Gelişimi”. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi. 43(1). 41-80.

DPT. (1995). “Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı.” Devlet Planlama Teşkilatı. Chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://www.ceidizleme.org/ekutuphaneresim/dosya/524_1.pdf. Erişim Tarihi: 09.09.2023.

DUYULMUŞ, C. U. (2014). Social Policy Reforms in Turkey: Uses of Europe, Université de Montréal, 2013.

EGM, 2023. https://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/ Erişim Tarihi: 11.09.2023.

HOLZMANN, R. (2013). Global Pension Systems and Their Reform: Worldwide Drivers, Trends and Challenges, International Social Security Review, 66(2), 1-29.

KARA, S., ve YILDIZ, Y. (2016). "Türkiye'de Bireysel Emeklilik Sistemi: 2012 Sonrası Yapılan Reformlar ve Beklentiler". İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi, 4(1), 23-45.

KIVANÇ, A. 2022, Sosyal Güvenlik Sistemi ve Çalışma Hayatında Sorunlar, Beklentiler, Öneriler, Türk Metal Sendikası.

KORKUSUZ, M. R., ve UĞUR, S. (2022). Sosyal Güvenlik Hukuku. Ekin Basım Yayın Dağıtım.

OECD. Health at a Glance (2023). https://data.oecd.org/healthstat/life-expectancy-at-birth.htm. Erişim Tarihi: 30.09.2023.

ORHAN, S. (2015). "Osmanlı Devleti'nde Tanzimat Sonrası Dönemde Sosyal Güvenlik Düzenlemeleri". İş ve Hayat, 1(1), 193-210.

ÖZBEK, N. (2006). Cumhuriyet Türkiye'sinde Sosyal Güvenlik ve Sosyal Politikalar. İstanbul: Tarih Vakfı/Emeklilik Gözetim Merkezi.

ÖZGER, Y. (2011). "Osmanlı Ordusunda Emeklilik Sistemi ve Askeri Tekaüd Sandığı". IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul.

ÖZGÜR, A. (2008). Pension reform: The Turkish case in the European context (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Middle East Technical University.

ROSE, R. ve ÖZCAN, Y. (2007). "First European Quality of Life Survey: Quality of Life in Turkey", Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

SAYDAM, A. (2015). The incompatibility of the pension system and the labour market in Turkey. Journal of Balkan and Near Eastern Studies, 20(4), 332-348.

SGK, Bütçe Dengesi, https://veri.sgk.gov.tr/, Erişim Tarihi: 10.09.2023.

SGK, http://eski.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/calisan/kayitdisi_istihdam/kayitdisi_istihdam_oranlari Erişim Tarihi: 10.09.2023.

SGK. (2023). Aktif ve Pasif Sigortalılar, https://veri.sgk.gov.tr/ Erişim Tarihi:10.09.2023.

SGK. (2023). Tarihçe. Türkiye Cumhuriyeti Sosyal Güvenlik Kurumu. http://eski.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/kurumumuz/tarihce/tarihce. Erişim Tarihi:10.09.2023.

T.C. Başbakanlık (2005), Sosyal Güvenlik Reformu: Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma: 9, T.C. Başbakanlık, Ankara.

TÜİK. Hayat Tabloları. Erişim: http://tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist. Erişim Tarihi: 10.09.2023.

TÜRKAL, H. (1999). Türk Sosyal Güvenlik Sistemi (T.C. Emekli Sandığı'na Özel Bir Bakış). (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

UĞUR, S. (2002). "Sosyal Güvenliğimizdeki Son Gelişmelerin Değerlendirilmesi", Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 4(2), 131-146

WORLD BANK. (1994). Averting the old age crisis: Policies to protect the old and promote growth. Summary. The World Bank. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://documents1.worldbank.org/curated/en/973571468174557899/pdf/multi-page.pdf. Erişim Tarihi: 20.09.2023.

KAYNAKÇA

ADALET VE KALKINMA PARTİSİ. (2023). Türkiye Yüzyılı İçin Doğru Adımlar: Seçim Beyannamesi 2023. Eylül 20, 2023 tarihinde http://www.akpati.org.tr/media/dwyd05pu/tu-rkiye-yu-zyılı-ic-in-dog-ru-adımlar-2023-sec-im.pdf.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI. (2014). Ailenin ve Dinamik Nüfus Yapısının Korunması Programı. Ankara. 07 21, 2023 tarihinde https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/10/22AileninveDinamik_Nufus_Yapisinin_Korunmasi_ProgramiBASKI.pdf adresinden alındı

AKSU, L. (1998). Dünya'da ve Türkiye'de Nüfus Analizleri. Sosyoloji Konferansları Dergisi, 0(25), 219-311.

BALTACI, A. (2018). "Nitel Araştırmalarda Örnekleme Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7, 231-274.

BAŞAR, E. (2013). Demografiye Giriş. Ankara: Gazi Kitabevi.

BAŞOL, K. (1984). Demografi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi ve İdari Bilimler Yayınları.

CAN, B. (2021). Demografik Fırsat Penceresi Açısında Türkiye'nin Nüfus Politikaları ve Nüfuslanma Süreci. Doktara Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı .

CAN, B. (2023). Cumhuriyet Döneminde Türkiye'nin Nüfus Politikaları: Yeni Bir Kronolojik Sınıflandırma. Troyacademy, 8(1), s. 1-37.

CİLLOV, H. (1964). Türkiye'de Nüfus Planlamasının İktisadi Kalkınma Şartları Bakımından Önemi. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, 24(1-2), s. 69-81.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ, (2023) İktidarımızın İlk Yüz Gününde Yapacaklarımız: Seçim

Beyannamesi, 25 Eylül 2023 Tarihinde https://chp.org.tr/yayin/ktdarimizin-lk-100-gununde yapacaklarimiz/Open

DEMİR, O. (2016a). Nüfus Politikaları Çin, Fransa Ve Türkiye Örneklerinin. Social Sciences, 41-61.

DEMİR, O. (2016b). Sosyal Politika Perspektifinde Nüfus Politikalarının Değerlendirilmesi (2002 Sonrası Türkiye Örneği). Doktora Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

DEMİR, O., & ÖZKAYA, Y. (2021). Nüfusun YAş yapısı- Ekonomik Büyüme İlişkisi; En Büyük 20 Ekonomi Örneği. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1(41).

DEMİR, O., & YAYAR, R. (2018). Ekonomik Göstergeler ve Yorumları. Ankara: Taşhan Kitap Yayınları.

DEMİR, Ş. (2018). İkinci Dünya Yaşlılık Toplantısı'nın (Madrid Planı) ÜİlkelerinYaşlılık Politikalarına Etkisi:Türkiye, Tayland, İspanya ve Rusya Örnekleri. Sosyal Bilimler Dergisi, 5(30), 365-380.

DİZBAY, B. (2007). Türkiye Nüfusunun Yaş Yapısı: 1990-200 Yılları Karşılaştırması. . Coğrafya Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü .

DOĞAN, M. (2011). Türkiye'de Uygulanan Nüfus Politikalarına Genel Bir Bakış. Marmara Coğrafya Dergisi(23), s. 293-307.

DPT. (1963). Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1963-1967). Ankara. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Kalkinma_Plani_Birinci_Bes_ Yillik_1963-1967.pdf adresinden alındı.

DPT. (1968). İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1968-1972)). Ankara. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Ikinci_Bes_Kalkinma_Plani-1968-1972.pdf adresinden alındı.

DPT. (1973). Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1973-1977). Ankara. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Yeni-Strateji-ve-Kalkinma-Plani_Ucuncu-Bes-Yil_1973_1977.pdf adresinden alındı.

DPT. (1979, Ankara). Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Dorduncu-Bes-Yillik-Kalkinma-Plani_1979_1983.pdf adresinden alındı.

DPT. (1985). Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989). Ankara. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Besinci-Bes-Yillik-Kalkinma-Plani-1985-1989.pdf adresinden alındı.

DPT. (1990). Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994). Ankara. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Altinci_Bes_Yillik_Kalkinma_ Plani-1990-1994.pdf adresinden alındı.

DPT. (1996). Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000). Ankara. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Yedinci_Bes_Yillik_Kalkinma_ Plani-1996-2000.pdf adresinden alındı.

DPT. (2001). Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005). Ankara. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Uzun_Vadeli_Strateji_ve_Sekizinci_Bes_Yillik_Kalkinma_Plani-2001-2005.pdf adresinden alındı.

DPT. (2007). Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013). Ankara. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Dokuzuncu_Kalkinma_Plani-2007-2013.pdf adresinden alındı.

ERKAL, M. E. (2009). Sosyoloji (Cilt 14). İstanbul: Derin.

KARAGÖZ, L. (2015). Türkiye'de aile politikalarında bütünlük ihtiyacı. lmi Etüdler Derneği Politika Notu. https://www.ilem.org.tr/images/IPN_5_karagoz.pdf adresinden alındı

KARATAŞ, Z. (2015). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi, 1(1), 62-80.

KAYMAK, H., & DÖKMEN, G. (2021, Eylül). Nüfusun Yaş Yapısındaki Değişimin Bütçe Açıklarına Etkisi. Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 6(3), s. 459-476.

MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ, 2011, 2023' e Doğru Yükselen Ülke Türkiye Sözleşmesi: Seçim

Beyannamesi 27 Eylül 2023 Tarihinde: https://www.mhp.org.tr/usr_img/_mhp2007/kitaplar/MHP_2011_Secim Beyannamesi.pdf

MURAT, S. (2006). Dünden Bugüne İstanbul'un Nüfus ve Demografik Yapısı. İstanbul : İstanbul Ticaret Odası Yayınları.

ÖZGEZERİM, K. (1998). Türkiye'de Nüfusun Yapısı ve Sorunları. Maliye ve Ekonomi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ÖZGÜR, E. M. (1999). Türkiye Nüfusunun Yaş Yapısı. Ankara Üniveristesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi, 159-175.

PATTON, M. Q. (2018). Nitel Aratırma ve Deerlendirme Yöntemleri (2. Baskı b.). (M. Bütün, & S. B. Demir, Çev.) Ankara: Pegem Akademi.

SUBAŞI, M., & OKUMUŞ, K. (2017). Bir Araştırma Yöntemi Olarak Durum Çalışması. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21(2), 419-426.

TANOĞLU, A. (1969). Nüfus ve Yerleşme. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat fakültesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları.

TCKB. (2013). Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018). Ankara: Türkiye Cumhuriyeti Kalkınma. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Onuncu_Kalkinma_Plani-2014-2018.pdf adresinden alındı.

TCSBB. (2019). On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023). Ankara: Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı Yayını. 07 27, 2023 tarihinde file:///C:/Users/HP/Downloads/CUMHURYETDNEMNDE TRKYENNNFUSPOLTKALARIYENBRKRONOLOJKSINIFLANDIRMA.pdf adresinden alındı.

TÜRK DİL KURUMU (2023, Temmuz 20). Türk Dil Kurumu Sözlüğü. Temmuz 20, 2023 tarihinde http://sozluk.gov.tr adresinden alındı.

TÜİK. (2021, Şubat 25). Türkiye İstatistik Kurumu. Ağustos 26, 2023 tarihinde https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bosanma-Istatistikleri-2020-37211 adresinden alındı.

TÜİK. (2023, Şubat 6). Türkiye İstatistik Kurumu. Ağustos 18, 2023 tarihinde https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2022-49685&dil=1 adresinden alındı.

TÜİK, (2023, Mayıs 17). Türkiye İstatistik Kurumu. Ağustos 8, 2023 tarihinde https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Genclik-2022-49670.

YÜKSEL, Y. (2007). Türkiye'de Demografik Geçiş Süreci ve Sosyal Politikalar. Planlama Uzmanlık Tezi. Ankara: Devlet Planlama Teşkiletı Yayın no: DTP:2732.

557 sayılı Nüfus Planlaması Hakkında Kanun. R.G. 10.4.1965/11976.

1426 Sayılı Vilayet İdaresi Kanunu. R.G. 05.05.1929/ 1184.

1580 Sayılı Belediye Kanunu. R.G. 14.04.1930/ 1471.

4753 Sayılı Çiftçiği Topraklandırma Kanunu. R.G. 15.06.1945/ 6032.

5421 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu. R.G. 09.06.1949/ 7228.

KAYNAKÇA

AKSOY, B. (2012). Bilgi Teknolojiler ve Yeni Çalışma İlişkileri. Ege Akademik Bakış, 12(3), 401-414.

ALTUN, F. (2020). Teknolojik Gelişmeler, Dijitalleşme ve Çalışmanın Geleceği. Kelebek Etkisi Çalışma Yaşamında Değişim ve Dönüşüm, Ed: Onur Bayrakçı (içinde), 170-190, Kriter Yayınevi.

AYDIN, Y. & YILDIRIM, H. O. (2021). Covid-19 Pandemi Sürecinde Artan Uzaktan Çalışmanın Tarihsel, Hukuki ve Ekonomik Boyutu. Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences, 7(45), 1902-1911.

BACAK, B. & ŞAHİN, L. (2005). İş Sağlığı ve Güvenliği Açısından Esnek Çalışma Biçimlerinin Değerlendirilmesi: Fırsatlar ve Tehditler. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, 55(1), 325-340.

BAŞOL, O. & ÇÖMLEKÇİ, M. F. (2021). Uzaktan Çalışmanın Sosyal ve Demografik Değişkenlerle İlişkisi Üzerine Bir Araştırma. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 16(3), 755 – 776.

BİLGİNOĞLU, E. (2021). Covid-19 Pandemisi Sırasında Uzaktan Çalışmanın Artan Önemi: Bilinen Yanlışlar ve Doğruları. Çalışma ve Toplum, 2021/2, 1099-1146.

CEREV, G. (2016). İş Kanunu Kapsamında Esnek Çalışmaya Yeni Yasal Yaklaşımların Çalışma Hayatına Etkisi. Karatahta İş Yazıları Dergisi, (5), 65-80.

ÇAVUŞ, Ö. H. (2020). Dijital Ekonomiler ve Yeni Çalışma Biçimleri. Yönetim ve Çalışma Dergisi, 4(1), 36-55.

ÇİĞDEM, S. (2019). Medya Endüstrisinde Serbest (Freelance) Gazetecilerin İşgücü Piyasası Analizi. Doktora Tezi, T.C. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

DEMİR, F. & GERŞİL, G. (2008). Çalışma Hayatında Esneklik ve Türk Hukukunda Esnek Çalışma. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (16), 68-89.

DEMİR, Ö. (2022). Genel Hatlarıyla Türkiye'de Esnek Çalışma, Taşhan Kitap Yayınları, 1. Baskı.

DOĞRU, Ç. (2015). İnsan Kaynakları Açısından Esnek Çalışmanın İstihdama Etkilerinin İncelenmesi: Türkiye Örneği. Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4(7), 109-130.

ERDAYI, A. U. (2021). İş Yeri Dışında Bir Esnek Çalışma Modeli Olarak Ev Eksenli Tele Çalışma: Beklentiler ve Sorunlu Alanlar. Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 22(41), 1211-1246.

ERDOĞAN, E. & ÇİĞDEM, S. (2018). Gig Ekonomisi ve Freelance İşgücünün Yükselişi: freelenancer.com Üzerinden Bir Değerlendirme. Sakarya Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Seçme Yazıları-II, Ed: Ekrem Erdoğan (içinde), Sakarya Yayıncılık, 229-261.

ERSÖZ, B. & ÖZMEN, M. (2020). Dijitalleşme ve Bilişim Teknolojilerinin Çalışanlar Üzerindeki Etkileri, Bilişim Teknolojileri Online Dergisi, 11(42), 170-179.

GÖNÜLLÜ, C. (2021). Türkiye'de Tele Çalışma Üzerine Sosyolojik Bir Değerlendirme: Gölge Çalışanlar. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 38(1), 41-57.

GÖRÜCÜ, İ. (2018). Tele Çalışma (Evde Çalışma). Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Alanında Yenilikçi Yaklaşımlar C.2., Ed: Kürşat Özdaşlı, Murat Cem Demir, Olcay Tire, İbrahim Sena Arvas, Uğur Köksal Odabaş (içinde), Ankara: Gece Akademi. 285-305.

GÜLLÜ, G. (2019). Yeni Teknolojiler, Değişen Endüstri İlişkileri ve İşçi Sendikalarındaki Dönüşüm. Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 41(2), 432-452.

ILO (2020). Covid-19 Ortamında ve Sonrasında Uzaktan Çalışma Uygulama Kılavuzu, https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---ilo-ankara/documents/publication/wcms_759299.pdf, Erişim Tarihi: 03.08.2023.

ILO (2021). Dünyada İstihdam ve Sosyal Görünüm: Çalışma Yaşamının Dönüşümünde Dijital Çalışma Platformlarının Rolü, https://www.ilo.org/ankara/publications/WCMS_774395/lang--tr/index.htm, Erişim Tarihi: 28.07.2023.

KARAÖZ, Ç. & KAHRAMAN, N. T. (2020). Sınıf Olgusu Kapsamında Sınıf Bilinci ve Ağ Toplumunda Prekarya Sınıfının Katılımcı Kültürde Temsili: Ofissizler Platformu Özelinde Freelance Çalışanlar Üzerine Bir Araştırma, Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Yeni Düşünceler Hakemli E-Dergisi, (14), 88-115.

KOCABAŞ, F. (2014). Endüstri İlişkilerinde Dönüşüm. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Ergisi, (10).

KOLOĞLUGİL, S. (2019). Freelance Çalışma, Start-Up Girişimcilik ve İşin Geleceği: Kurumsalcı Bir Yaklaşım. Yıldız Social Science Review, 5(2) , 237-246.

MESSENGER, JON C. & RAY, N. (2018). Yarı zamanlı Çalışmanın Yapısökümü, Emek Piyasaları, Kurumları ve Eşitsizlik: 21. Yüzyılın Adil Toplumlarını İnşa Etmek, Der: Janine Berg (içinde), 183-206, Efil Yayınevi.

ÖZIŞIK, T. & ŞAHİN, BEGÜM E. (2022). Endüstri 4.0 Teknolojilerinin İşgücü ve İşin Geleceğine Etkileri. Journal of Life Economics, 9(2), 81-96.

ÖZTÜRKOĞLU, Y. (2013). Tüm Yönleriyle Esnek Çalışma Modelleri, Beykoz Akademi Dergisi, 1(1), 109-129.

PARLAK, Z. & ÖZDEMİR, S. (2011). Esneklik Kavramı ve Emek Piyasalarında Esneklik, Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 2011/1(60), 1-60.

ŞAHİN, L., AYDIN, E. & GÜLER, M. (2015). Teknolojik Gelişmelerin İşin Yapısı ve İşgücünün Nitelikleri Üzerine Etkileri: Hastane Çalışanlarının Algılarına Yönelik Bir Araştırma. İş ve Hayat, 1(1), 97-130.

TANER, D. & NERGİZ, N. A. (2018). Kamu İdarelerinde Esnek Çalışmaya Dair Kavramsal Bir Çerçeve. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2018/3(32), 557-585.

TOKOL, A. (2019). Endüstri İlişkileri ve Yeni Gelişmeler, Dora Yayıncılık, 8. Baskı.

YASIM, Y. K. (2020). Endüstri 4.0: Çalışmanın Geleceği, Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9(1), 47-64.

YILDIZ, S. (2022). Dijital Reklamcılık Uygulamacıları Olarak Freelance Çalışanlar Üzerine Bir Araştırma. İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, 58, 97-122.

YILMAZ, Y. & ÇAKIR, B. (2021). Dijital Dönüşümün Çalışanlara Etkisi. Sosyal Bilimlerde Uluslararası Dijital Dönüşüm Konferansı Tam Metin Bildiri Kitabı, Ed: Tülay Özer Özgül ve Sevcan Beşikçi (içinde), 52-61, Beykent Üniversitesi Yayınları, Yayın No: 169.

ZADİK, Y., BOJMEL, R. & B., TZİNER, A. & SHLOKER O. (2019). Freelancers: A Manager's Perspective on the Phenomenon, Journal of Work and Organizational Psychology, 35(1) 39-48.

https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312320:NO, Erişim Tarihi: 21.07.2023.

KAYNAKÇA

AKALIN, M. (2016). Kentsel Dönüşümün Karanlık Yüzü: Soylulaştırma, Yerinden Edilme ve Mekânsal Dışlanma, Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7 (14), s. 287-319.

AKKAR, M. (2006). Kentsel Dönüşüm Üzerine: Batıdaki Kavramlar, Tanımlar, Süreçler ve Türkiye. Planlama (2), s. 29-38.

ASLANOĞLU, R. A. (2000). Kent, Kimlik ve Küreselleşme. Bursa: Ezgi Kitabevi.

ATAÖV, A. ve Sevin OSMAY. (2007). "Türkiye'de Kentsel Dönüşüme Yöntemsel Bir Yaklaşım", Middle East Technical University Journal of The Faculty of Architecture, 24 (2).

AYDINLI, H. İ. ve Hilal TURAN. (2012). "Kuramsal ve Yasal Çerçevede Türkiye'de Kentsel Dönüşüm", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 28, s. 61-70.

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANLIĞI. (2009). Kentleşme Şûrası Sonuç Bildirgesi. Ankara.

BENEVOLO, L. (2006). Avrupa Tarihinde Kentler. İstanbul: Literatür Yayıncılık.

ÇARDAK, F. S. (2011). Kentsel Dönüşüm Bağlamında Toki Konutlarının İncelenmesi: Yüreğir Sinanpaşa Kentsel Dönüşüm Projesi ve Aksantaş Toki Örneği. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adana: Çukurova Üniversitesi.

ÇATALBAŞ, F. (2011). Kentsel Dönüşüm Projelerinin Mekânsal ve Sosyo-Ekonomik Etkileri: Diyarbakır İli Suriçi Bölgesi Örneği. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi.

ÇELİK, A. ve Şuayip AYKANAT, Komünlerin (Belediyelerin) Ortaya Çıkışı ve İşlevleri, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 6 (22), s.101-115.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI. (2017a). Şehircilik Şûrası Sonuç Bildirgesi. Ankara.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI. (2017b). Şehircilik Şûrası Komisyon Raporları. Ankara.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI. (2019a). Kentsel Dönüşüm Eylem Planı. İstanbul: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI. (2019b). Kentsel Dönüşüm Strateji Belgesi Hazırlanmasına İlişkin İlke ve Esaslar. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı.

DEMİRSOY, M. S. (2006). Kentsel Dönüşüm Projelerinin Kent Kimliği Üzerindeki Etkisi: Lübnan-Beyrut-Solidere Kentsel Dönüşüm Projesi Örnek Alan İncelemesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi.

ELGİN, F. C. (2008). Kentsel Dönüşüm Projelerinde Kullanıcı Katılımının Önemi: Pangaltı Örneği, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi.

ENLİL, Z. M. (2000). Yeniden İşlevlendirme ve Soylulaştırma: Bir Sınıfsal Proje Olarak Eski Kent Merkezlerinin ve Tarihi Konut Dokusunun Yeniden Ele Geçirilmesi, Domus m, 8, ss. 46-49.

ERGUN, C. (2009). Türkiye'de Kentsel Dönüşüm Uygulamaları ve Gülsuyu Mahallesi Örneği, 6. Ulusal Sosyoloji Kongresi Bildiri Kitabı, Adnan Menderes Üniversitesi. s. 928-949.

GENÇ, F. N. (2008). Türkiye'de Kentsel Dönüşüm: Mevzuat ve Uygulamaların Genel Görünümü. Yönetim ve Ekonomi, 15(1), s. 115-130.

GÖRÜN, M. ve Mustafa KARA. (2010). Kentsel Dönüşüm ve Sosyal Girişimcilik Bağlamında Türkiye'de Kentsel Yaşam Kalitesinin Artırılması, Yönetim Bilimleri Dergisi, 8 (2), s.137-164.

GÖZ, A. C. (2008). Kentsel Dönüşümün Esasları ve İskoçya "Whitfield" Örneği, Yerel Siyaset, 31, s. 8-12.

GÜL, M. (2015). Menderes Dönemi İstanbul'unda İmar Hareketleri ve Arka Planı. Antik Çağ'dan XXI. Yüzyıla Büyük İstanbul Tarihi, (Cilt 8, s. 536-555).

HARVEY, D. (2013). Sosyal Adalet ve Şehir. Metis Yayınları.

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ, İşte İzmir'in Kentsel Dönüşüm Haritası, https://www.izmir.bel.tr/tr/Haberler/iste-izmirin-kentsel-d0nusum-haritasi/7497/156 (13.09.2023)

KAHRAMAN, T. (2006). İstanbul Kentinde Kentsel Dönüşüm Projeleri ve Planlama Süreçleri. Planlama (2), s. 93-101.

KARA, G. (2007). Kentsel Dönüşüm Uygulamaları, 11. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultay, Ankara.

KARA, M. (2010). Türkiye'de Gecekondu Dönüşüm Projelerinin Konut Sorununun Çözümündeki Rolü: Ankara İli Gültepe ve Yatıkmusluk Örneği, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 5 (2), s. 171-204.

KARA, M. (2012). Gecekondu Dönüşüm Projelerinin Konut Sorununun Çözümündeki Rolü: Ankara İli Gültepe Ve Yatıkmusluk Mahalleleri Örneği. Yayımlanmamış Doktora Tezi). Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi.

KELEŞ, R. (1998a). Kentbilim Terimleri Sözlüğü, (2 b.). Ankara: İmge Kitabevi.

KELEŞ, R. (1998b): Kentleşme Politikası. Ankara: İmge Kitabevi.

KİPER, H. P. (2006). Küreselleşme Sürecinde Kentlerin Tarihsel - Kültürel Değerlerinin Korunması Türkiye - Bodrum Örneği. İstanbul: Sosyal Araştırmalar Vakfı Yayınları.

KOÇAK, H. ve Melek TOLANLAR. (2008). Kentsel Dönüşüm Uygulamaları: Aydın ve Afyonkarahisar Örnekleri, Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 10(2), s. 397-415.

OCAK, E. (2006). Gayrimenkul Yatırım Aracı Olarak Kentsel Dönüşüm: Beyoğlu Bölgesinde Kamondo Han Örneği. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi.

ÖNGÖREN, G. ve N. İlker ÇOLAK. (2013). Kentsel Dönüşüm Hukuku Kentsel Dönüşüm Rehberi. İstanbul: Öngören Hukuk Yayınları.

ÖZBEK SÖNMEZ, İ. (2005). Kentsel Dönüşüm Süreçlerinde Aktörler, Beklentiler, Riskler. Ege Mimarlık, 15(53), s. 16-21.

ÖZDEMİR SÖNMEZ, N. (2006). Düzensiz Konut Alanlarında Kentsel Dönüşüm Modelleri Üzerine Bir Değerlendirme. Planlama (2), s. 121-127.

ÖZDEN, K. (2013). Roman Açılımı ve Kentsel Dönüşüm. Ed. Kemal Özden, Kentleşme Yazıları: Kentsel Kuramlar ve Kentleşme Politikaları. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

ÖZDEN, P. P. (2001). Kentsel Yenileme Uygulamalarında Yerel Yönetimlerin Rolü Üzerine Düşünceler ve İstanbul Örneği, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, (23-24), s. 255-270.

ÖZDEN, P. P. (2006). Türkiye'de Kentsel Dönüşümün Uygulanabilirliği Üzerine Düşünceler, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 35, s. 215-233.

POLAT, S. (2008). Kentsel Dönüşüm: Tanımlar Nedenler, Uygulamalar. Bursa Defteri, 31-32, s. 53-61.

POLAT, S. ve Neslihan Dostoğlu. (2007). Kentsel Dönüşüm Kavramı Üzerine: Bursa'da Kükürtlü ve Mudanya Örnekleri. Uludağ Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi, 12 (1), s. 61-76.

PUSTU, Y. (2006). Küreselleşme Sürecinde Kent "Antik Site'den Dünya Kentine". Sayıştay Dergisi, (60), s. 129-151.

SAVAŞ YAVUZÇEHRE, P. (2011). Kentsel Mekanda Değişim. Denizli: Denizli Belediyesi Kültür Yayınları.

ŞİŞMAN, A. ve D. Kibaroğlu (2009). Dünyada ve Türkiye'de Kentsel Dönüşüm Uygulamaları. 12. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı. Ankara.

TDKa, Kentsel, https://sozluk.gov.tr/ (13.09.2023)

TDKb, Dönüşüm, https://sozluk.gov.tr/ (13.09.2023)

TEKELİ, İ. (2011). Kent, Kentli Hakları, Kentleşme ve Kentsel Dönüşüm. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

TOPRAK, Z. (2001). Kent Yönetimi ve Politikası. İzmir: Anadolu Matbaacılık.

TUROK, I. (2004). Kentsel Dönüşüm: Neler Yapılabilir ve Nelerden Kaçınmalı?, Uluslararası Kentsel Dönüşüm Uygulamaları Sempozyumu Küçükçekmece Belediyesi Atölye Çalışması'nda Sunulan Bildiri. İstanbul, s. 25-30

TÜİK. (2022). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=49685#:~:text=T%C3%BCrkiye'de%202021%20y%C4%B1l%C4%B1nda%20%93,6%2C6'ya%20d%C3%BC%C5%9Ft%C3%BC

UN. (2020). Department of Economic and Social Affairs, Population Facts, https://www.un.org/development/desa/pd/sites/www.un.org.development.desa.pd/files/undes_pd_2020_popfacts_urbanization_policies.pdf

UYSAL, Ü. E. (2006). Soylulaştırma Kuramlarının İstanbul'da Uygulanabilirliği: Cihangir Örneği. Planlama (2), s. 77-92.

UZUN, C. N. (2006). Yeni Yasal Düzenlemeler ve Kentsel Dönüşüme Etkileri. Planlama (2), s. 49-52.

ÜLGER, N. E. (2010). Türkiye'de Arsa Düzenlemeleri ve Kentsel Dönüşüm. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

YAHYAGİL, M. Y. (1998). Kentlerin Kültürün Gelişmesindeki Etkileri, Sosyoloji Konferansları Dergisi, 25, s. 105-120

KAYNAKÇA

AKINCI, Ş. (2001). Hukuk Eğitimi Üzerine Düşünceler, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Cil 9, Sayı 1-2, Yıl 2001.

AKYOL, M. (2020). Türkiye'de Hukuk Eğitiminin Sorunları ve Çağdaş Gelişmeler Karşısındaki Durumu, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, 1 (42), 89-120 Retrieved from https://dergipark.org.tr/en/pub/taad/issue/58517/857896.

ÇELİBİCAN Ö. (1993). "Açış Konuşması", Hukuk Öğretimi Sempozyumu, (Editör, Adnan Güriz), AÜHF Yayınları, Ankara.

ERDEM, Fazıl Hüsnü, (2021). Türkiye'de Hukuk Eğitimi: Çözüm Arayışları, Sorunlar ve Çözümler, Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi, Cilt/Volume: 13, Sayı/Issue: 1 (Nisan/April 2021), 302-321.

EZER, F. Çelik, S. (2015). Türkiye'de Adalet Eğitimi Ve Adalet Meslek Yüksekokulları Öğretim Programlarının Değerlendirilmesi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2015 (12-31), 272-278.

GÜRAN S., (2004). "Öğretim Yöntemi, Öğrenciler, Ders Programı, Öğretimi Verenler, Yönetim", Hukuk Öğretimi ve Hukukçunun Eğitimi, TBB Yayınları, Ankara.

KAYNAKÇA

AHMED, N., ARECHE, F. O., CABELLO, G. G., TRUJILLO, P. D., SHEIKH, A. A., & Abiad, M. G. (2023). Intensifying Effects of Climate Change in Food Loss: A Threat to Food Security in Turkey. Sustainability, 15(350), s. 1-12.

ATALAN-HELICKE, N., & ABIRAL, B. (2021). Alternative Food Distribution Networks, Resilience, and Urban Food Security in Turkey During the COVID-19 Pandemic. Journal of Agriculture, Food Systems, and Community Development, 10(2), s. 89-104.

ATIK, İ., & ATIK, A. (2019). Merkezi ve Yerel Yönetimlerin Gıda Güvenliğindeki Etkileri: Dünyadan ve Türkiye'den Örnekler. Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi, 2(2), s. 453-465.

AYDIN, Z. (2010). Neo-Liberal Transformation of Turkish Agriculture. Journal of Agrarian Change, 10(2), s. 149-187.

BIRLEŞMIŞ MILLETLER. (2023). Türkiye Gıda Okuryazarlığı Stratejisi ve Eylem Planı 2022–2028. Ankara: Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü.

BUĞDAY. (2023). Buğday Hareketi'nin Dünü ve Bugünü. https://www.bugday.org/blog/bugday-ekolojik-yasami-destekleme-dernegi/bugday-hareketinin-dunu-ve-bugunu/

CLAP, J. ve COHEN, M. J. (2009). The Food Crisis and Global Governance, J. Clap ve M. J. Cohen (Ed.), The Global Food Crısıs-Governance Challenges and Opportunities (ss. 1-10), Canada: Wilfird Laurier University Press,

ÇEVRE VE ŞEHIRCILIK BAKANLIĞI. (2012). Türkiye Cumhuriyeti İklim Değişikliği Eylem Planı 2011-2023. Ankara: Çevre ve Sehircilik Bakanlığı.

DE WISSER, J. (2019). Multilevel Government, Municipalities and Food Security. Food Security SA Working Paper Series No. 005. DST-NRF Centre of Excellence in Food Security, South Africa.

DUBBELS, N. K., VAN RIET, R. ve ROHL, L. (2020). Local Governments and Civil Society Working Together for Food Security, World Future Council, https://www.brot-fuer-die-welt.de/fileadmin/mediapool/downloads/fachpublikationen/sonstige/Local_Governance_Food_Security_Final.pdf, (18.06.2023).

ECONOMIST IMPACT. (2022). Global Food Security Index 2022. https://impact.economist.com/sustainability/project/food-security-index/explore-countries/turkey

FAO (1996). Rome Declaration on World Food Security and World Food Summit Plan of Action, World Food Summit, 13-17 November 1996, Rome, Italy.

FAO (2019). FAO framework for the Urban Food Agenda-Leveraging sub-national and local government action to Ensure Sustainable Food Systems and Improved Nutrition, Roma. https://doi.org/10.4060/ca3151en, https://www.fao.org/3/ca3151en/ca3151en.pdf, (23.06.2023).

FAO (2020). Cities and Local Governments at The Forefront in Building Inclusive and Resilient Food System-Key Results from the FAO Survey Urban Food Systems and COVID-19, https://www.fao.org/3/cb0407en/CB0407EN.pdf, (21.06.2023).

FAO (2021). Municipalities and Their Role in Food Security and Nutrition during Times of Crisis: Learning from the COVID-19 Pandemic, The Agrifood System and the Challenges of COVID-19, https://www.fao.org/3/cb2843en/cb2843en.pdf, (19.06.2023).

FLOOD, S. ve CHİARDUBHAIN, N. N. (2008). Adapting to Climate Change: The Challenge Ahead for Local Government, Sustainable Development Council, http://www.tara.tcd.ie/bitstream/handle/2262/71863/Comhar_17_ 2008.pdf?sequence=1, (06.07.2023).

FSIN (2023). The Global Report on Food Crises (GRFC) 2023, https://www.fsinplatform.org/sites/default/files/resources/files/GRFC2023-brief-EN.pdf, (02.07.2023).

IDRISA, Y. L., GWARY, M. M. ve SHEHU, H. (2008). Analysis of Food Security Status among Farming House Holds in Jere Local Govenment of Borno State, Nigeria, Journal of Tropical Agriculture, Food, Evironment and Extension, 7 (3), 199-205.

IIED (2013). The Role of Local Government in Urban Food Security, https://www.iied.org/sites/default/files/pdfs/migrate/17171IIED.pdf, (11.06.2023).

İBA GÜRSOY, S. (2020). Addressing the Challenge of Food Security in Turkey. Z. Savaşan, & V. Sümer (Dü), nvironmental Law and Policies in Turkey. The Anthropocene: Politik - Economics - Society - Science (s. 127-140). Springer.

KARAKAYA AYALP, E. (2021). Alternatif Gıda Ağları ve Türkiye'de Yurttaş Temelli Gıda İnisiyatifleri. Kent Araştırmaları Dergisi, 12(33), s. 965-1005.

KOÇ, G., & UZMAY, A. (2015). Gıda Güvencesi ve Gıda Güvenliği: Kavramsal Çerçeve, Gelişmeler ve Türkiye. Tarım Ekonomisi Dergisi, 21(1), s. 39-48.

LEIB, E. M. B. (2013). All (Food) Politics is Local: Increasing Food Access through Local Government Action. The Harvard Law & Policy Review, 7, 321-341.

MAKANJUOLA, S. A. ve MEDUPIN, C. (2020). Food and Water Security in developing Economies Impact of the Pandemic and Possible Interventions, The North African Journal of Food and Nutrition Research, 4 (10), 32-38.

MCGREW, A. G. (1998). The Globalisation Debate: Putting the Advanced Capitalist State in Its Place, Global Society, 12 (3), 299-321, DOI: 10.1080/13600829808443168.

MITTAL, A. (2009). Understanding Structural Causes of the Food Crisis, J. Clap ve M. J. Cohen (Ed.), The Global Food Crısıs-Governance Challenges and Opportunities (ss. 13-28), Canada: Wilfird Laurier University Press,

NİYAZ, Ö. C. ve İNAN, İ. H. (2016). Türkiye'de Gıda Güvencesinin Mevcut Durumunun Değerlendirilmesi, Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 13 (2), 1-7.

PAGE, B. ve MARSHALL, L. (2023). Food Insecurity–What Can Local Government Do?, https://www.health.org.uk/sites/default/files/upload/publications/2023/Action%20on%20food%20insecurity%20briefing_WEB_1.pdf, (15.06.2023).

PANITCHPAKDI, S. (2008). The Global Food Crisis: Causes and Policy Response, Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi, 30, 1-6.

ROSE, N. ve HEARN, A. H. (2017). Food Systems and the Role of Local Government. Melbourne: SUSTAIN.

ROTHER, B., SOSA, S., KIM, D., KOHLER, L., PIERRE vd. (2022). Tackling the Global Food Crisis Impact, Policy Response, and the Role of the IMF, IMF Note 2022/004, International Monetary Fund, Washington, DC.

SLADE, C., BALDWIN, C. ve BUDGE, T. (2016). Urban Planning Roles in Responding to Food Security Needs, Journal of Agriculture, Food Systems, and Community Development, 7 (1), 33-48.

SOUTH METROPOLITAN POPULATION HEALTH UNIT (2014). Pathway to Improving Food Security: A Guide for Local Government. Fremantle: SMPHU, Department of Health WA.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI. (2020). Türkiye'nin Gıda Kayıpları ve İsrafının Önlenmesi, Azaltılması ve Yönetimine İlişkin Ulusal Strateji Belgesi ve Eylem Planı. Ankara: Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI. (2022). Milli Tarım Projesi ile İlgili Açıklama. https://www.tarimorman.gov.tr/Sayfalar/VideoGaleri.aspx?OgeId=1144&Kategori=38270ea5-ced8-42b3-8d3f-2f37921b2309

THAPO, I. (2020). Local Government: Concept, Roles and Importance for Contemporary Society, https://tunjung.umy.ac.id/wpcontent/uploads/2021/10/LocalGovernment_ConceptRolesandImportanceforContemporarySociety.pdf, (30.06.2023).

THOMSON, A. ve METZ, M. (1998). Implications of Economic Policy for Food Security: A Training Manual, Training Materials for Agricultural Planning, Rome.

UN (2022). Sustainable Food Cold Chains Reduce Waste, Fight Climate Change: UN Report, https://news.un.org/en/story/2022/11/1130532, (05.07.2023).

WFP (2023). A Global Food Crisis, https://www.wfp.org/global-hunger-crisis, (03.07.2023).

WILSON, R. H. (2000). Understanding Local Governance: an International Perspective, Administração Pública, 40 (2), 51-63.

KAYNAKÇA

AYANOĞLU, A. (2000). Belgeli Akreditiflerde Akreditif Bankasının Hukuki Durumu (Doctoral dissertation, Marmara Universitesi (Turkey).

AYDIN, Ü. G. S., & ERSÖZ, O. (2020). Akreditif açtıran ile akreditif bankası arasındaki ilişki. Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, (1).

AYGÜL, M., & ÇELENK, B. V. (2018). Ekonomik Yaptırımlar ve Akreditif. Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, 4(1), 1-18.

BABAYİĞİT, S. (2010). Uluslararası Ticarette Kullanılan Belgeler. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 14(1-2), 200-229.

BAĞRIAÇIK, A. (2004). Belgelerle uygulamalı dış ticaret işlemleri. Bilim ve Teknik Yayınevi.

CROZET, M., DEMİR, B., & JAVORCİK, B. (2022). International trade and letters of credit: A double-edged sword in times of crises. IMF Economic Review, 70(2), 185-211.

ÇABRİ, S. (2016). Akreditifte temel ilişkiden doğan borcun hiç veya gereği gibi ifa edilmemesinin akreditif ilişkisine etkisi. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 22(3), 615-644.

DEMİR, B. (2010). Uluslararası Bankacılıkta Ödeme Yöntemlerinden Akreditif ve Akreditifte Karşılaşılan Sorunlar ile Çözüm Önerileri. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

DOĞAN, V. (2012). Uluslararasi ticarette ödeme araci olarak akreditif. Verlag nicht ermittelbar.

GÜL, R. (2010). UCP 600 ve Bankalarda Akreditif Uygulamaları Örnek Olay İncelemeleri (Doctoral dissertation, Marmara Universitesi (Turkey).

KANTEKİN, S. (1999). Uluslararası Ticarette İhracatçı-İthalatçı Ve Bankalar Açısından Akreditif Ödeme Şekline Göre Doküman (Vesaik) Kontrol Esasları (Doctoral dissertation, Marmara Universitesi (Turkey)).

KAYA, A. (1995). Belgeli akreditifte lehtarın hukuki durumu. Beta.

KAYA, F. (2008). Dış Ticaret İşlemleri Yönetimi (Yeni Mevzuat ve Belgeler). 1. Basım. İstanbul: Beta Yayınları.

MELEMEN, M. (2008). Uygulamalı Uluslararası Ticaret İşlemleri. Türkmen Kitabevi.

ÖZALP, A. (2012). Akreditif ve Standby L/C Rezerv Konuları (Uygulama ve Testler). İstanbul: Türkmen Kitabevi.

ÖZALP, A., & TÜRKMENOĞLU, M. (2007). Dış ticaret'te yeni kurallar: UCP 600'ın kullanılması ve akreditif. Türkmen Kitapevi.

ÖZEL, S. (1988). Akreditif ve Hukuki Niteliği. Marmara Universitesi (Turkey).

POLAT, A. (2008), Uluslararası Ticarette Akreditifli Ödemeler ve UCP 600, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl:7. Sayı:13, ss.209-222

REİSOĞLU, S. (2005). Hukuki Açıdan Akreditif ve Uygulama Sorunları. Bankacılar Dergisi, 52, 39-55.

ŞİRİNPINAR, A. (2012). Dış ticarette akreditif işlemlerinde operasyonel risklerin önlenmesi (Doctoral dissertation, İstanbul Kültür Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü/İktisat Anabilim Dalı/Yönetim Ekonomisi Bilim Dalı).

REİSOĞLU, S. (2008). Hukuki Açıdan Akreditif ve 600 Sayılı Yeknesak Kurallar. Bankacılar Dergisi, TBB Yayınları, S, 66, 34-52.

TAŞDEMİR, Ö. D. (2019). Akreditif Uygulamalarında Tarafların Karşılaştıkları Riskler ve Bir Banka Uygulaması (Doctoral dissertation, Marmara Universitesi (Turkey)).

ÜNÜSAN, Ç., & CANITEZ, M. (2018). Dış Ticaret İşlemler ve Uygulamalar.

VEYSEL, K. U. L. A. Akreditif: Kesin Ödeme Garantisi Mi ya da Doğrulama Enstrümanı mı? Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7(3), 201-216.

VEYSEL, K. U. L. A. (2001). Akreditif işlemlerinde evrak incelemesine ilişkin alternatif ilkelerin Etkileri. Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 3(1), 29-44.

WILY, L. A. (2002, February). Participatory forest management in Africa: an overview of progress and issues. In second international workshop on participatory forestry in Africa. Defining the way forward: sustainable livelihoods and sustainable forest management through participatory forestry, Arusha, United Republic of Tanzania (pp. 18-22).

ZEYNALZADE, S., & TOPAL, B. (2016). Dış Ticarette Akreditifli Ödemeler: İhracatta Akreditif Uygulamaları1. İşletme Öğrencileri Kongresi 3rd, 198

KAYNAKÇA

ANYANWU, J. C., & SALAMI, A. O. (2021). The Impact of COVID-19 on African Economies: An Introduction. African Development Review, 33(Suppl 1), S1–S16.

AYKAÇ, M. & MURAT, G. (2022). Covid-19 Sürecinde Güney Avrupa ve Türkiye'de Emek Piyasasına Yönelik Sosyal Koruma Tedbirleri. Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, E-Dergi, 11 (2), 179-201.

BACHMANN, P. & FRUTOS-BENCZE, D. (2022). R&D and Innovation Efforts During the COVID-19 Pandemic: The Role of Universities. Journal of Innovation & Knowledge, 7. 100238, 1-13.

BARTIK, A.W., BERTRAND, M., CULLEN, Z., & STANTON C. (2020). The impact of COVID-19 on Small Business Outcomes and Expectations. PNAS. 117 (30), 17656-17666.

BIZUNEH, M., & GEREMEW, M. (2021). Assessing the Impact of Covid-19 Pandemic on Emerging Market Economies' (EMEs) Sovereign Bond Risk Premium and Fiscal Solvency. Eastern Economic Journal, 47(4), 519–545.

BRYNJOLFSSON, E., HORTON, J. J., OZİMEC, J., ROCK, D., SHARMA, G., & TUYE, H. Y. (2020). COVID-19 and Remote Work: An Early Look at US Data. Cambridge, MA: National Bureau of Economic Research.

BUTLER, D. & KUCUKGOCMEN A. (2020). Turkey's Economy Shrinks Nearly 10% in Second Quarter Under Pandemic Impact. Reuters. https://www.reuters.com/article/us-turkey-economy-gdp-idukkbn25r1gu (19.06.2023).

CGFS WORKING GROUP. (2023). Central Bank Asset Purchases in Response to the Covid-19 Crisis. https://www.bis.org/publ/cgfs68.pdf. (21.06.2023).

DELOITTE. (2020). COVID-19: Managing Supply Chain Risk and Disruption. New York, NY: Deloitte Insights. https://www.deloitte.com/global/en/services/risk-advisory/analysis/covid-19-managing-supply-chain-risk-and-disruption.html. (19.06.2023).

DORN, E., HANCOCK, B., SARAKATSANNIS, J., & VIRULEG, E. (2020). COVID-19 and Learning Loss - Disparities Grow and Students Need Help. McKinsey & Company. https://www.mckinsey.com/industries/public-and-social-sector/our-insights/covid-19-and-learning-loss-disparities-grow-and-students-need-help. (14.06.2023).

EUROPEAN COMMISSION. (2021). The Recovery Plan for Europe. https://ec.europa.eu/info/strategy/ recovery-plan-europe_en. (24.06.2023).

GENTILINI, U., ALMENFI, M., ORTON, I., & DALE, P. (2020). Social Protection and Jobs Responses to COVID-19: A Real-Time Review of Country Measures. London: Overseas Development Institute.

GENTILINI, U.; ALMENFI, M. B. A.; OKAMURA,Y.; DOWNES,J. A.; DALE, P.; WEBER, M.; NEWHOUSE, D. L.; RODRIGUEZ ALAS, C. P.; KAMRAN, M.; MUJICA CANAS, I. V.; FONTENEZ, M. B.; ASIEDUAH, S.; MAHBOOBANI MARTINEZ, V. R.; REYES HARTLEY, G. J.; DEMARCO, G. C.; ABELS, M.; ZAFAR, U.; URTEAGA, E. R.; VALLERIANI, G.; MUHINDO, J. V.; AZIZ, S.; TIRUMALA, M. M. I, H. (2022). Social Protection and Jobs Responses to COVID-19 : A Real-Time Review of Country Measures. COVID-19 Living Paper Washington, D.C. : World Bank Group. http://documents.worldbank.org/curated/en/110221643895832724/social-protection-and-jobs-responses-to-covıd-19-a-real-time-review-of-country-measures. (14.06.2023).

GOLDBERG, P.K. & REED, T. (2023). Finance and Development, Growing Threats to Global Trade. IMF. https://www.imf.org/en/Publications/fandd/issues/2023/06/growing-threats-to-global-trade-goldberg-reed. (16.06.2023).

GOSTIN, L. O., FRIEDMAN, E. A., & WETTER, S. A. (2020). Responding to COVID-19: How to Navigate a Public Health Emergency Legally and Ethically. Hastings Center Report, 50(2), 8–12.

HALEEM, A., JAVAID, M., VAISHYA, R., & DESHMUKH, S. G. (2020). Areas of Academic Research with the Impact of COVID-19. American Journal of Emergency Medicine, 38(7), 1524-1526.

HARAPKO, S. (2023). How COVID-19 Impacted Supply Chains and What Comes Next. EY. https://www.ey.com/en_gl/consulting/how-to-build-resilient-supply-chains-in-times-of-crisis. (18.06.2023).

HULSE, C. & COCHRANE, E. (2020). As Coronavirus Spread, Largest Stimulus in History United a Polarized Senate. The New York Times. https://www.nytimes.com/2020/03/26/us/coronavirus-senate-stimulus-package.html. (24.06.2023).

IMF (2021). Database of Country Fiscal Measures in Response to the COVID-19 Pandemic. https://www.imf.org/en/Topics/imf-and-covid19/Fiscal-Policies-Database-in-Response-to-COVID-19. (29.06.2023).

IMF. (2020). World Economic Outlook, World Economic Outlook Update, June 2020. https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/06/24/WEOUpdateJune2020. (29.06.2023).

KANDEL, N., CHUNGONG, S., OMAAR, A., & XING, J. (2020). Health Security Capacities in the Context of COVID-19 Outbreak: An analysis of International Health Regulations Annual Report data from 182 Countries. Lancet, 395(10229), 1047-1053.

KICKBUSCH, I., LEUNG, G. M., BHUTTA, Z. A., MATSOSO, M. P., IHEKWEAZU, C., ABBASI, K., & REDDY, K. S. (2020). COVID-19: How a Virus is Turning the World Upside Down. BMJ, 369, m1336.

KOÇ, İ. & YARDIMCIOĞLU, F. (2020). Covid-19 Pandemi Sürecinde Uygulamaya Konulan Mali Tedbir ve Teşviklerin Karşılaştırmalı Analizi: Türkiye ve Seçilmiş AB Ülkeleri Karşılaştırması. Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi. 8-2, 123-152.

LIESMAN, S. (2020). Federal Reserve Cuts Rates To Zero And Launches Massive $700 Billion Quantitative Easing Program. CNBC. https://www.cnbc.com/2020/03/15/federal-reserve-cuts-rates-to-zero-and-launches-massive-700-billion-quantitative-easing-program.html. (26.06.2023).

OECD. (2021a). Rethinking Rulemaking Through İnternational Regulatory Co-Operation. https://www. oecd-ilibrary.org/ sites/921dbc5f-en/index.html?itemId=/content/component/921dbc5f-en. (25.06.2023).

OECD. (2021b). OECD Policy Responses to Coronavirus (COVID-19), Enhancing Public Trust in COVID-19 Vaccination: The Role of Governments. https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/enhancing-public-trust-in-covid-19-vaccination-the-role-of-governments-eae0ec5a. (16.06.2023).

OFFICE FOR NATIONAL STATISTICS. (2023). International Comparisons of GDP During the Coronavirus (COVID-19) Pandemic. https://www.ons.gov.uk/economy/grossdomesticproductgdp/articles/ internationalcomparisonsofgdp duringthecoronaviruscovid19pandemic/2021-02-01. (17.06.2023).

REUTERS (2020). Turkey's Steps To Support Economy Over Covıd-19 Reach $29 Billion: Minister. https://www.reuters.com/article/health-coronavirus-turkey-economy-idinkcn2270ht. (29.06.2023).

SHİH W.C. (2020). Global Supply Chains in a Post-Pandemic World. Supply Chain Management. Harvard Business Review. https://hbr.org/2020/09/global-supply-chains-in-a-post-pandemic-world. (19.06.2023).

TCMB (2020). Measures Taken against the Economic and Financial Impacts of the Coronavirus. https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/en/tcmb+en/main+menu/announcements/coronavirus. (16.06.2023).

TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU. (2020). İşgücü İstatistikleri, 2020. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p= Isgucu-Istatistikleri-2020-37484. (21.06.2023).

WORLD BANK. (2021). Global Economy to Expand by 4% in 2021; Vaccine Deployment and Investment Key to Sustaining the Recovery. https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2021/01/05/ global-economy-to-expand-by-4-percent-in-2021-vaccine-deployment-and-investment-key-to-sustaining-the-recovery. (14.06.2023).

WHO. (2022). WHO Global Strategy for Preparedness and Response to Health Emergencies. World Health Organization. https://www.who.int/publications-detail-redirect/who-global-strategy-for-preparedness-and-response-to-health-emergencies. (27.06.2023).

WHO. (2023). COVID-19 Weekly Epidemiological Update. World Health Organization. https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20230322_weekly_epi_update_135.pdf. (21.06.2023).

WOUTERS, O. J., SHADLEN, K. C., SALCHER-KONRAD, M., POLLARD, A. J., LARSON, H. J., TEERAWATTANANON, Y., & JIT, M. (2021). Challenges in ensuring global access to COVID-19 vaccines: production, affordability, allocation, and deployment. Lancet (London, England), 397(10278), 1023–1034.

KAYNAKÇA

AKYILDIZ, S. (2021). "Dünyada Orta Gelir Tuzağı, Türkiye'nin Orta Gelir Tuzağına Yakalanma Nedenleri ve Çıkışı İçin Öneriler". Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 32 (3): 1169-1182.

ALÇIN, S. ve GÜNER, B. (2015). "Orta Gelir Tuzağı: Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme". Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 37 (1): 27-45.

AYKIRI, M. (2016). "Orta Gelir Tuzağından Çıkışta Beşeri Sermayenin Önemi: Yüksek ve Üst-Orta Gelirli Ülkeler Üzerine Bir Uygulama". Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı. Doktora Tezi.

BOSERUP, E. (2007). "Women's Role in Economic Development". London, George Allen and Unwin Ltd.

BREUSCH, T. S. ve PAGAN, A. R. (1980). "The Lagrange Multiplier Test and its Applications to Model Specification in Econometrics." Review of Economic Studies, 47(1): 239-253.

ÇAVUŞCULU, A. (2022). "Kadın İstihdamı ve Kalkınma Arasındaki İlişki: MENA Ülkelerine Yönelik Panel Veri Analizi". Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

ÇETİN, E. (2023). "Gelişmekte Olan Ülkelerde Yakınsama Hipotezi: Orta Gelir Tuzağı Çerçevesinde Ekonometrik Analiz". Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. Doktora Tezi.

DEMİREL, D. (2021). "Orta Gelir Tuzağı'nın Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri Ampirik Bir Değerlendirme (1980-2019)". Ünye İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 4 (1): 44-56.

DEĞER, M. K. ve DOĞANAY, M. A. (2017). "Yükselen Piyasa Ekonomilerinde Doğrudan Yabancı Yatırımlar ve İhracat İlişkisi: Panel Veri Eşbütünleşme Analizleri (1996-2014)." Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7 (2): 127-145.

DUMAN, T. Y. (2022). "D-8 Ülkeleri İçin Orta Gelir Tuzağının Yapısal Kırılmalı Testlerle Sınanması". Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamıs Yüksek Lisans Tezi.

DUMITRESCU, E. I. ve HURLIN, C. (2012). "Testing for Granger Noncausality in Heterogeneous Panels." Economic Modelling, 29(4): 1450-1460.

DÜCAN, E. ve ATAY POLAT, M. (2017). "Kadın İstihdamının Ekonomik Büyümeye Etkisi: OECD Ülkeleri İçin Panel Veri Analizi." Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 26 (1): 155-170.

GÜNDAY DOĞAN, P. (2011). Ekonomik Kalkınmada Kadının Önemi ve Katkısı. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

KARAÇOBAN, A. ve TÜZÜN RAD, S. (2021). "Orta Gelir Tuzağından Çıkış: Kırsaldaki Genç Nüfusa İstihdam Sağlamak". ESAM Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2 (1): 156-176.

KASA, H. (2018). "Tasarruf Açığı ve Ar-Ge Harcamalarının Orta Gelir Tuzağına Etkileri: Seçilmiş OECD Ülkeleri Analizi". Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı. Doktora Tezi.

KLASEN, S. ve LAMANNA, F. (2009). "The Impact of Gender Inequality in Education and Employment on Economic Growth: New Evidence for a Panel of Countries". Feminist Economics, 15(3): 91-132.

MANGA, M. (2019). "Orta Gelir Tuzağı Bağlamında İhracatta Ürün Çeşitliliği ile Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişkinin İncelenmesi". Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,9 (1): 145-168.

ÖZTUNÇ, H. ; OO, C. Zar. ve SERİN, V. Zehra. (2015). "Effects of Female Education on Economic Growth: A Cross Country Empirical Study". Educational Sciences: Theory & Practice, 15(2): 349-357.

PESARAN, M.H. (2007). "A Simple Panel Unit Root Test in the Presence of Cross Section Dependence." Journal of Applied Econometrics, 22: 265-312. https://doi.org/10.1002/jae.951

PESARAN, M.H. ve YAMAGATA, T. (2008). "Testing Slope Homogeneity in Large Panels." Journal of Econometrics, 142 (1): 50-93.

PINARKARA, G. (2019). "Orta Gelir Tuzağı: Türkiye ile Güney Kore Karşılaştırılması ve Türkiye'nin Orta Gelir Tuzağından Çıkış Stratejileri." Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüsek Lisans Tezi.

ŞAHİN, İ. ; BAŞER, K. ve KARANFİL, M. (2015). "Orta Gelir Tuzağı Üzerine Ampirik Bir Çalışma: Türkiye Örneği (1980-2013)". Uluslararası Antalya İşletme Fakültesi Dergisi, 7(2): 225-235.

SEREL, H. ve ÖZDEMİR, B. S. (2017). "Türkiye'de Kadın İstihdamı ve Ekonomik Büyüme İlişkisi". Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 15(3): 132-148.

ŞENYAZ, N. (2021). "Kadın İstihdamının Ekonomik Büyüme Üzerine Etkileri Türkiye-OECD Ülkeleri 1995-2018 Dönemleri Karşılaştırılması". Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

TOPÇAKAN, N. Ş. (2019). "Orta Gelir Tuzağından Çıkış İçin Kullanılan Yöntemlerden Ar-Ge ve Sanayi Üretimi Üzerine Değerlendirme: Türkiye Örneği". İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

TOSUN, H. (2021). "Kadın İstihdamı ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Almanya ve Türkiye Karşılaştırması. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

TÜTÜNCÜ, A. ve ZENGİN, H. (2020). "E7 Ülkelerinde Kadın İstihdamı ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki." Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 16 (1): 1-16.

ÜMİT, A. Öznur ve ALKAN, H. Işıl (2017). "The Effects of Direct Investments and Economic Grow on Employment and Female Employment: A Time Series Analysis with Structural Breaks for Turkey". International Journal of Business and Economic Sciences Applied Research, 9(3): 43-49.

ÜNLÜ, F. ve YILDIZ, R. (2018). "Orta Gelir Tuzağının Belirlenmesi: Ekonometrik Analiz". Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 14 (1): 1-20.

WOO, W. T. (2016). "The Key Obstacles to Success in Economic Catching Up by China". Reserve Bank of Australia Conference, IMF World Economic Outlook Database, 85-102.

WORLD BANK (2022). https://www.worldbank.org/en/country/mic/overview (Erişim Tarihi: 26.09.2023).

YUMUŞ, A. (2011). Kalkınma Planları Çerçevesinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Anlayışının Ekonomik, Toplumsal ve Siyasal Boyutları. T.C. Başbakanlık, Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü. Uzmanlık Tezi.

KAYNAKÇA

ABDALLAH, S., ABRAR, R. & MARKS, N. (2021). The Happy Planet Index 2021 Data File. Accessed from www.happyplanetindex.org

CCPI (2023). Climate Change Performance Index 2023, November 2022, CCPI-2023-Results-3.pdf

GGEI (2014). THE GLOBAL GREEN ECONOMY INDEX: Measuring National Performance in the Green Economy, Dual Cıtızen LLC, 4th Edition – October 2014.

GGEI (2016). The Global Green Economy Index: Measuring National Performance in the Green Economy, Dual Cıtızen Llc, 5th Edition - September 2016. https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/2372GGEI-2016.pdf

GGEI (2018). The Global Green Economy Index: Measuring National Performance in the Green Economy, Dual Cıtızen Llc, https://dualcitizeninc.com/global-green-economy-index/

GGEI (2022). The Global Green Economy Index: Measuring National Performance in the Green Economy, Dual Cıtızen Llc, https://dualcitizeninc.com/results-from-the-2022-global-green-economy-index-ggei/

HPI (2021). Wellbeing Economy Alliance (WEAll), October 2021. https://happyplanetindex.org/wp-content/themes/hpi/public/downloads/happy-planet-index-briefing-paper.pdf

HSU, A., D. ESTY, M. LEVY, A. DE SHERBININ ve ARK. (2016). 2016 Çevresel Performans Endeksi Raporu. New Haven, CT: Yale Çevre Hukuku ve Politikası Merkezi. https://doi.org/10.13140/RG.2.2.19868.90249 .

HSU, A., J. EMERSON, M. LEVY, A. DE SHERBININ, L. JOHNSON, O. MALIK, J. SCHWARTZ VE M. JAITEH. (2014). 2014 Çevresel Performans Endeksi. New Haven, CT: Yale Çevre Hukuku ve Politikası Merkezi. https://www.epi.yale.edu

MIT Technology Review Insights (2022). The Green Future Index 2022, 2nd Edition, https://mittrinsights.s3.amazonaws.com/GFI22report.pdf

ROBINSON, L; CICHOCKA, BEATE; RITCHIE, EUAN; MITCHELL LAN (2021). The Commitment to Development Index: 2021 Edition. Methodological Overview Paper, Center For Global Develeopment , cdi-methodology-2021.pdf (cgdev.org). September 2021.

TPI (2021). TRANSITIONS PERFORMANCE INDEX 2021: Towards fair and prosperous sustainability, European Commission B-1049 Brussels.

WENDLING, Z. A., EMERSON, J. W., ESTY, D. C., LEVY, M. A., DE SHERBININ, A., ET AL. (2018). 2018 Environmental Performance Index. New Haven, CT: Yale Center for Environmental Law & Policy. https://epi.yale.edu/

WENDLING, ZA, JW EMERSON, A. DE SHERBININ, DC ETSY, ET AL. (2020). Çevresel Performans Endeksi 2020. New Haven, CT: Yale Çevre Hukuku ve Politikası Merkezi. https://doi.org/10.13140/RG.2.2.21182.51529 .

WOLF, M. J., EMERSON, J. W., ESTY, D. C., DE SHERBININ, A., WENDLING, Z. A., ET AL. (2022). 2022 Environmental Performance Index. New Haven, CT: Yale Center for Environmental Law & Policy. epi.yale.edu Uzmanlık Tezi.

KAYNAKÇA

AĞIR, O. (2016). "Rusya-Ukrayna Krizi'nin Avrasya Ekonomik Birliği Bağlamında Değerlendirilmesi". Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6 (2), 23-42.

ALTINER, A. (2019). "Turizm ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Türkiye Örneği (1969-2018)". Anadolu İktisat ve İşletme Dergisi, 3(2), 114-133.

BUYAR, C. & ŞENER, U (2022). "Tarihi Perspektiften, Sosyo-Ekonomik Değerler Açısından Rusya-Ukrayna Savaşı ve Orta Asya Ülkelerine Etkileri". Uluslararası Medeniyet Çalışmaları Dergisi, Cilt:7, Sayı:2, 136-149.

ÇELİKASLAN, MEHMET N. (2022). "Ukrayna-Rusya Savaşı: Avrupalı Bir Milletin Yıkımı, Türk Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi". Cilt: 3, Sayı: 1, 53-65.

ÇİÇEKDAĞI, MÜNEVVER (2022). Rusya Ukrayna Savaşının Turizme Yansımaları: Twitter Yorumları Analizi, 15. Uluslararası Güncel Araştırmalarla Sosyal Bilimler Kongresi Tam Metinleri, 841-860.ğa

ECE, NUR JALE, (2022). Rusya-Ukrayna Savaşı'nın Dış Ticaret ve Küresel Güvenliğe Etkisi: Montrö Boğazlar Sözleşmesinin Savaşın Genişlemesinin Önlenmesine Katkısı", Kent Akademisi Dergisi, 15(3):1391-1412.

KARABUĞA T., GÖKTEPE S., KOKONALIOĞLU HASAN T. (2022). "Rusya-Ukrayna Savaşı'nın Türkiye Turizmine Olası Etkileri". Batman Ünv. Yaşam Bilimleri Dergisi, 12(1), 92-104.

KESKİN, M. (2015). "Yakın Çevre Doktrini Bağlamında Rus Dış Politikası: Ukrayna Müdahalesi". Barış Araştırmaları ve Çatışma Çözümleri Dergisi, 3(2): 46-62.

ÖZSAĞLAM, MUHİTTİN TOLGA (2022). Rusya-Ukrayna Savaşının Uluslararası İlişkiler Sistemi Üzerine Etkileri, Siyasi, Sosyal ve Kültürel Yönleriyle Türkiye ve Rusya, Berikan Yayınevi, 65-72.

ÖZSOY, MEHMET (2022). Ukrayna-Rusya Savaşı Örneği, İdarecinin Sesi, Eylül/Ekim, 34-43.

RUSYA'NIN UKRAYNA'YI İŞGALİ VE ULUSLAR ARASI İLİŞKİLER ÇALIŞTAYI SONUÇ RAPORU (2022), 1-34. https://www.tuba.gov.tr/files/yayinlar/raporlar/T%C3%9CBARusya%E2%80%99n%C4%B1n%20Ukrayna%E2%80%99y%C4%B1%20%C4%B0%C5%9Fgali%20ve%20Uluslararas%C4%B1%20%C4%B0li%C5%9Fkiler%20%C3%87al%C4%B1%C5%9Ftay%C4%B1%20Sonu%C3%A7%20Raporu.pdf, erş:25.05.2023

TÜİK, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Dis-Ticaret-Istatistikleri-Ocak-2023-49621, erş:28.04.2023.

TİCARET BAKANLIĞI, https://ticaret.gov.tr/data/5ef4643b13b8767a5802184f/Rusya%20%C3%9Clke%20Profili-Ekim2022.pdf, erş: 01.05.2023.

TİCARET BAKANLIĞI, https://ticaret.gov.tr/data/5f07144813b87611d894d163/Ukrayna%20%C3%9Clke%20Profili-2022-Revize.pdf, erş: 25.05.2023

UZUN, YILMAZ U. (2023). Rusya- Ukrayna Krizinin Küresel Ekonomiye ve Enflasyona Yansımaları, https://www.researchgate.net/publication/369118254_RUSYA-UKRAYNA_KRIZININ_KURESEL_EKONOMIYE_VE_ENFLASYONA_YANSIMALARI, erş: 15.05.2023.

Borsa İstanbul Şirketlerinin ve Sektörlerinin 2017-2022 Yılları Arasında Altman Z'' Skoru ile Finansal Başarısızlık Risklerinin Analiz Edilmesi

(16 Sektör ve 256 Şirkete ait son 6 yılı Kapsayan İnceleme)

Doç. Dr. Sinem DERİNDERE KÖSEOĞLU

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6460-40-9

Temmuz 2023

Sayfa Düzeni/Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Bu kitap, Borsa İstanbul'daki (BİST) şirketlerin ve sektörlerin finansal başarısızlık risklerinin analiz edilmesi adına Altman Z'' skor hesaplarına odaklanmaktadır. 2017-2022 yılları arasında 6 yıllık bir dönem için toplam 16 sektöre ait 256 şirketin analizi yapılmıştır. Analize alınan sektörler Bilişim, Elektrik, Gıda ve İçecek, İletişim, İnşaat, Madencilik, Metal Ana, Metal Eşya ve Makine, Orman, Kağıt ve Basım, Perakende, Spor, Taş ve Toprak, Teksti ve Deri, Ticaret, Turizm ve Ulaştırma sektörleridir. Çalışmada her bir sektöre ait olan şirketlerin ağırlıklı ortalama değerleri üzerinden sektörel bilanço ve gelir tabloları oluşturulup, sektör bazlı ağırlıklı ortalama Altman Z''-skor değerleri yanında tek tek şirketlere ait Altman Z''-skor değerleri de hesap edilmiştir. Altman skorları finansal durumu değerlendirmek için yaygın olarak kullanılan bir ölçüttür ve bu kitapta, bu skorun 2017-2022 yılları arasında BİST şirketlerinde ve sektörlerinde nasıl performans gösterdiği incelenmektedir. Bu kitap 16 sektörün ve sektörler altındaki tüm şirketlerin 2017-2022 yılları arasında toplu olarak Altman Z''-skoru hesap edilerek genel bir değerlendirme fırsatı sunmaktadır. Böylece BİST'teki şirketlerin büyük bir risk haritası çıkarılması hedeflenmiştir.

Bu çalışma, finansal risk yönetimi konusuna ilgi duyan herkes için faydalı olacak şekilde tasarlanmıştır. Bu kitapta sunulan analizlerin, borç verenlerin, bankaların, yatırımcıların, finansal yöneticilerin ve diğer ilgili tarafların BİST şirketlerinin finansal durumunu daha iyi anlamalarına yardımcı olacağına inanıyorum. Ayrıca, şirketlerin finansal durumunu anlamak ve yönetmekle ilgilenen iç denetim, mali kontrol, muhasebe ve finans departmanları gibi şirket içindeki birçok taraf da bu bilgileri stratejik kararlarında kullanabilir.

Ancak unutulmaması gereken nokta, Altman Z-skoru şirketlerin finansal durumlarını analiz etmek için kullanılan bir araç olsa da, tek başına yeterli bir gösterge olmadığıdır. Şirketlerin finansal durumlarını analiz ederken her zaman başka finansal analiz yöntemleri ve verileri de dikkate alınmalıdır. Özellikle şirketin kendine özgü durumları değerlendirilmelidir. Bu nedenle bu kitapta şirketlere ait Altman Z skoru hesaplamaları finansal durumları hakkında bilgi verse de okuyucuların analizi başka finansal analiz enstrümanlarla desteklemeleri faydalı olacaktır. Bu çalışmadaki temel amaç güncel bir dönem için BİST'teki 16 sektör ve bu sektördeki tüm şirketleri bir arada değerlendirerek tek bir model skoru hesaplayarak okuyuculara karşılaştırma imkânı sunmaktır.

Bu kitabın, BİST şirketleri için finansal risk yönetimi konusunda daha derin bir anlayış geliştirmenize yardımcı olması dileğiyle…

Sevgili Aileme…

Doç. Dr. Sinem DERİNDERE KÖSEOĞLU

İÇİNDEKİLER

Giriş **1**

1. Literatür **3**

2. Yöntem ve Gelişimi **6**

3. Veri Seti **15**

4. Hesaplama Sonuçları **16**

4.1. Bilişim Sektörü ve Şirketleri 17
4.2. Elektrik Sektörü 20
4.3. Gıda ve İçecek Sektörü 22
4.4. İletişim Sektörü 24
4.5. İnşaat Sektörü 25
4.6. Madencilik Sektörü 27
4.7. Metal Ana Sektörü 28
4.8. Metal Eşya ve Makine Sektörü 30
4.9. Orman, Kâğıt ve Basım Sektörü 32
4.10. Perakende Sektörü 34
4.11. Spor Sektörü 36
4.12. Taş, Toprak Sektörü 37
4.13. Teksti, Deri Sektörü 39
4.14. Ticaret Sektörü 41
4.15. Turizm Sektörü 43
4.16. Ulaştırma Sektörü 45

SONUÇ **49**

KAYNAKÇA **51**

KAYNAKÇA

Aksoy, E. E. A., & Göker, İ. E. K. (2018). Bankacılık Sektöründe Finansal Risklerin Z-Skor ve Bankometer Metodları ile Tespiti, BİST'te İşlem Gören Ticari Bankalar Üzerine Bir Araştırma. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 20(2), 418-438

Akyüz, F. (2020). Taş ve Toprağa Dayalı Sektörde Faaliyet Gösteren Şirketlerin Finansal Başarısızlık Risklerinin Tahmin Edilmesi. Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 13(1), 40-51.

Al Shareef, R., Barah, A., & Reem, B. (202). Financial failure in the economic institution: From diagnosis to prediction and then treatment, *Risk in Economic Institutions Conference*. Business School, Badji Mukhtar University, Algeria.

Al Taweel, A. (2008). The extent to which the banks depend on the financial analysis to predict failure. MBA Dissertation, Islamic University, Gaza.

Alıcı, A. (2021). Havayolu İşletmelerinde Finansal Başarısızlık Riskinin Belirleyicileri. International Journal of Aeronautics and Astronautics, 2(2), 28-40.

Altman E.I. (1983). *Corporate Financial Distress: A Complete Guide to Predciting, Avoiding, and Dealing with Bankruptcy,* John Wiley & Sons.

Altman E.I. (2006). *Corporate Financial Distress and Bankruptcy: Predcit and Avoid Bankruptcy and Invest in Distressed Debt, **3rd edition**, edited Hotchkiss,* John Wiley & Sons. s.257

Altman, E.I. (2000). Predicting Financial Distress of Companies: Revisiting The Z-Score and Zeta. Handbook of Research Methods and Applications in Empirical Finance. 5. 10.4337/9780857936097.00027. 1-54

Altman, E.I., Haldeman, R. G., & Narayanan, P. (1993). Z" revisited: Improved modeling of the Altman Z-score credit risk evaluation formula. Journal of Applied Corporate Finance, 6(4), 80-95.

Altman, E.I., Iwanicz-Drozdowska, M., Laitinen, E. K. & Suvas, A. (2017). Financial Distress Prediction in an International Context: A Review and Empirical Analysis of Altman's Z-Score Model. J Int Finance Manage Account, 28: 131–171. doi:10.1111/jifm.12053

Altman, E.I., J. Hartzell, and M. Peck. (1995). "Emerging Markets Corporate Bonds: A Scoring System." The Future of Emerging Market Flows, edited by R. Levich. Kluwer, Holland: J.P. Mei, 1997.

Altman, E.I., R. Haldeman, and P. Narayanan (1977). "ZETA Analysis: A New Model to Identify Bankruptcy Risk of Corporations." Journal of Banking & Finance 1, No. 1 (June): 29–54.

Altman, E.I. (1968). Financial Ratios, Discriminant Analysis and the Prediction Corporate Bankruptcy. The Journal of Finance, 23(4), 589-609.

Altman, E.I. and Iwanicz-Drozdowska, Malgorzata and Laitinen, Erkki K. and Suvas, Arto, Distressed Firm and Bankruptcy Prediction in an International Context: A Review and Empirical Analysis of Altman's Z-Score Model (2014). Available at SSRN: https://ssrn.com/abstract=2536340 or http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2536340

Apan, M., Öztel, A., & İslamoğlu, M. (2018). Comparative empirical analysis of financial failures of enterprises with Altman Z-score and VIKOR methods: BIST food sector application. *Australasian Accounting, Business and Finance Journal*, *12*(1), 77-101.

Arslan, S. (2019). *Finansal başarısızlıkların Altman z skor ve gri ilişkisel analiz yöntemi ile tespit edilmesi: Metal ana sanayiinde bir uygulama*, yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi).

Büyükarıkan, U. & Büyükarıkan, B. (2014). Bilişim sektöründe faaliyet gösteren firmaların başarısızlık tahmin modelleriyle incelenmesi, Akademik Bakış Dergisi, 46, 160-172.

CFI, Corporate Finance Institute, Altman's Score Model, https://corporatefinanceinstitute.com/resources/commercial-lending/altmans-z-score-model/

Çalış, Y. E., Ünal, İ. H., Güven, B., & Çanakçı, S. (2018). Borsa İstanbul'da Faaliyet Gösteren Lokanta ve Oteller Sektörünün Finansal Durum ve Performanslarının Değerlendirilmesi. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11(4), 293-318.

Çelik, M. & Dursun, G.D. (2021). Z Skor Modeli ile Finansal Risk Tahmini ve BIST100 Tekstil, Giyim Eşyası ve Deri İmalat Sanayi Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmalar Üzerine Bir Uygulama. İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi, 6(14), 19-31.

Çöllü, D. A., Akgün, L., & Eyduran, E. (2020). Karar Ağacı Algoritmalarıyla Finansal Başarısızlık Tahmini: Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri Sektörü Uygulaması. Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi, 6(2), 225-246

Fidan, M.E. (2021). BİST'te İşlem Gören Tekstil, Giyim Eşyası ve Deri Sektörü İşletmelerinin Altman Z-Skor Yöntemi ile Finansal Başarısızlık Tahmini. İşletme Araştırmaları Dergisi, 13(3), 1945-1969.

İslamoğlu, M., & Çankaya, S. (2018). Finansal başarının tahmininde finansal başarısızlık modellerinin kullanılması: BIST XELKT endeksine dahil firmalar üzerine bir uygulama. *Maliye ve Finans Yazıları*, (110), 111-134.

Gülençer, S. &Hazar, A. (2020b). Borsa İstanbul'da Faaliyet Gösteren İlaç Şirketlerinin Altman Z-Skor ve TOPSIS Yöntemleri ile Değerlendirilmesi. Ekonomi ve Finansal Araştırmalar Dergisi, 2, 83-105.

Gülençer, S., & Hazar, A. (2020a). Evaluation of Borsa Istanbul Technology Index (XUTEK) Companies by Altman ZScore Analysis. ISPEC International Journal of Social Sciences & Humanities, 4(2), 59-76.

İloğlu, H. S. (2020). *Altman Z" Skor yöntemi ile havayolu şirketlerinde finansal başarısızlık tahmini*, Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karaca S. & Karaca A. (2020). Estimation of the Bankruptcy Risk of the Companies in the BIST Construction Index. Alanya Akademik Bakış, 4(2), 205 - 222. 10.29023/alanyaakademik.648125

Karaca, S., & Özen, E. (2017). Financial failure estimation of companies in BIST tourism index by Altman Model and its effect on market prices. *BRAND. Broad Research in Accounting, Negotiation, and Distribution*, *8*(2), 11-23.

Karadeniz, E., & Öcek, C. (2019). Finansal Başarısızlık Riski Taşıyan ile Taşımayan İşletmelerin Finansal Oranlarının Karşılaştırmalı Analizi: Borsa İstanbul Turizm İşletmelerinde Bir Araştırma. Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi, 16(2), 191-206.

Karasıoglu, F., & Kınalı, L.F. (2022).Detecting Financial Failure With The Assistance of Financial Statements: An Implementatıon In Borsa Istanbul. Asead 9/3, 197-221.

Kayalı, N., & Doğan, İ. (2018). Kurumsal Yönetim Derecelendirme Notu ile İşletmelerin Finansal Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (78), 111-124

Kendirli, S., & Çıtak, F. (2022). Altman Modeli ile Finansal Başarısızlık Tahmini: BİST Orman, Kağıt ve Basım Endeksinde Faaliyet Gösteren Şirketlerde Bir Uygulama. *Econder International Academic Journal*, *6*(1), 86-97.

Koç, S. & Ulucan, S. (2016). Finansal başarısızlıkların tespitinde kullanılan Altman Z yönteminin bulanık mantık (ANFIS) yöntemi ile test edilmesi: teknoloji ve tekstil sektöründe bir uygulama. *Maliye ve Finans Yazıları*, (106), 147-167.

Köse, Y., Türk Havayolu Sektöründeki Önde Gelen Havayolu Şirketlerinin Finansal Başarısızlık Tahmini: Analitik Bir İnceleme, BMIJ, (2020), 8(4): 329-346, doi: http://dx.doi.org/10.15295/bmij.v8i4.1718

Çelik, Mehmet Sinan (2018). Altman Z-Skor Modeli Kullanılarak Bist-30 Endeksinde Yer Alan İmalat Şirketlerinin Finansal Başarısızlık Riskinin Tahmin Edilmesi, 5 th International Congress on Political, Economic and Social Studies (ICPESS), Nigde/Turkey

Mustafa, S. O. B. A., Akyüz, F., & Uğurcan, Y. (2016). Şirketlerin finansal performanslarının Altman yöntemiyle analizi: Borsa İstanbul örneği. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *9*(28/4), 65-87.

NYU Stern. "Predicting Financial Distress of Companies: Revisiting the Z-Score and Zeta Models," Page 18. Accessed Nov. 19, 2021.

Öcek, C., Ünlübulduk, S. N., & Karadeniz, E. (2021). Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Finansal Başarısızlık Riski: Borsa İstanbul'da İşlem Gören Konaklama İşletmelerinde Bir Araştırma. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (92), 21-46

Öztürk, S., & Yılmaz, C. (2021). Finansal Sıkıntı Tahmin Modellerinden Altman Z-Skorunun Borsa İstanbul Gelişen İşletmeler Pazarı'nda Test Edilmesi. Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 6(4), 849-859.

Sarıay, M.İ. (2023). İşletmelerin finansal sağlamlığının belirlenmesinde finansal oranlarla oluşturulan çok değişkenli modellerin karşılaştırılması: BIST'te işlem gören toptan ticaret sektöründe bir uygulama. *Journal of Accounting and Taxation Studies*, *16*(1), 77-98.

Sarıdoğan, H.Ö. (2020). Bist Teknoloji Endeksine Kayıtlı Firmaların Finansal Performanslarının Analizi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *11*(2), 22-36.

Şahin, T., & Özkan, N. (2022). COVID-19'un Borsa İstanbul'da İşlem Gören Otomotiv Firmalarının Finansal Başarısına Etkisi. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *7*(3), 516-527.

Tanç, A., Çardak, D. & Canlıtepe, F. (2022). Covid-19 Salgınının İşletmelerin Finansal Başarısızlığı Üzerine Etkileri: BİST İmalat Sektöründe Yer Alan İşletmelerin Altman Z-Skor Yöntemi Kullanılarak İncelenmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 25 (25. Yıl Özel Sayısı), 288-301.

Tanç, A., Çardak, D. & Canlıtepe, F. (2022). Covid-19 Salgınının İşletmelerin Finansal Başarısızlığı Üzerine Etkileri: BİST İmalat Sektöründe Yer Alan İşletmelerin Altman Z-Skor Yöntemi Kullanılarak İncelenmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 25 (25. Yıl Özel Sayısı), 288-301.

Tutar, E. A., & Medetoğlu, B. (2022). Altman Z Skor Modeli İle Bist Spor Endeksinde İşlem Gören İşletmelerin Finansal Durumların Değerlendirilmesi. *Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, *5*(1), 15-26.

Yaman, S., & Korkmaz, T. (2021). Finansal başarısızlık modellerinin çalışma sermayesi yatırım ve finansman politikaları doğrultusunda incelenmesi: BİST'de karşılaştırmalı bir uygulama. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, *20*(2), 591-610.

Yeşil, F. A. T., Kara, E., & Börekçi, E. (2019).İşletmelerde Konkordato Süreci ve Altman Modeli Yöntemiyle Başarısızlık Tahmini. 7 th SCF International Conference on "The Future of the European Union and Turkey-European Union Relations", Usak/Turkey, 11-13th April .

BİREYSEL EMEKLİLİK FON BÜYÜKLÜKLERİNİN YURT İÇİ TASARRUFLAR İLE İLİŞKİSİNİN OECD ÜLKELERİ ÜZERİNDEN ANALİZİ

Dr. Özgür Utku MACUNLUOĞLU

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6460-53-9

Temmuz 2023

Sayfa Düzeni/Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

Bu çalışma Prof.Dr. Hakkı Hakan YILMAZ danışmanlığında 09.05.2022 tarihinde tamamladığımız "Bireysel Emeklilik Sistemi ve Belirleyicileri: Oecd Ülkeleri Üzerinden Belirleyicilerin Analizi" başlıklı doktora tezi esas alınarak hazırlanmıştır (Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye, 2022).

Yazar Hakkında

Devlet memuru bir anne ve babaya sahip olmam nedeniyle İstanbul, Tekirdağ ve Bursa'daki değişik okullarda üniversite öncesi eğitim hayatımı tamamladım. Uludağ Üniversitesi'nde 2002 yılında Kamu Yönetimi lisans programına kayıt olarak başladığım üniversite hayatımı ise Uludağ Üniversitesi Maliye Ana Bilim Dalı'nda yaptığım yüksek lisansım ile devam ettirip Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi bünyesindeki Maliye Anabilim Dalı'ndan 2022 yılında mezun olarak taçlandırmış bulunmaktayım. Bu süreç zarfında beni ben yapan deneyimlerinden faydalandığım tüm hocalarıma verdikleri emekleri için ayrı ayrı teşekkür ederim.

Ancak ayrı bir parantez açmam gerekirse yüksek lisansımı tamamlamamda büyük pay sahibi olan Prof.Dr. Özhan ÇETİNKAYA ve doktor unvanımı almamda en büyük destekçim olan Prof.Dr. Hakkı Hakan YILMAZ'a verdikleri destek, bana dair eksilmeyen inançları ve her zaman arkamda durarak ailelerinin bir ferdi gibi hissettirmeleri nedeniyle sonsuz şükranlarımı sunarım.

2010 yılından itibaren sigortacılık ve bilişim sistemleri üzerine özel sektörde çeşitli alanlarda çalıştıktan sonra 2015 yılının eylül ayı itibariyle Haliç Üniversitesi Uluslararası Ticaret ve İşletmecilik Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak akademide başladığım görevimi hala aktif olarak sürdürmekteyim. Literatürde Tobin Vergileri, Pigoucu Vergiler olarak tanımlanan vergiler haricinde çeşitli hükümet politikaları ve bu kapsamda toplanan vergiler ile ilgili çalışmalar yapmaktayım.

Önsöz

Bireysel emeklilik sistemi genel olarak emeklilik döneminde bireylerin maddi olarak zorluk çekmemeleri için sosyal güvenlik kurumu tarafından kendilerine sağlanan emeklilik haklarının yanı sıra ilgili sistemi tamamlayıcı nitelikte uygulanmaktadır.

Bireysel emeklilik sistemi Türkiye'de etkin bir hükümet politikası olarak uygulanmakta ve sisteme daha fazla katılımcı sağlamak adına çeşitli teşvikler ve katkı payları ile desteklenmektedir. Kitapta kapsam olarak ilgili politikalar çerçevesinde uygulanan bireysel emeklilik sistemlerinin yurt içi tasarruflar ile olan ilişkisini ülkelere ait çeşitli verileri kullanarak değerlendirmektedir. Bu bağlamda bireysel emeklilik sistemi tarafından yaratılan fonların sadece Türkiye ile sınırlı kalmadan OECD ülkelerinin tamamını kapsayan detaylı bir ekonometrik analizi ortaya konmakta ve tarafsız bir durum değerlendirmesi yapılmaktadır.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
TASARRUF TANIMI VE EKONOMİ LİTERATÜRÜNDE TASARRUF KAVRAMI

1.1. EKONOMİ LİTERATÜRÜNDE TASARRUF KAVRAMI 3
1.2 TASARRUF ÇEŞİTLERİ 9
1.2.1 Yurt İçi Tasarruflar – Yurt Dışı Tasarruflar 9
1.2.2 Kamusal Tasarruflar - Özel Tasarruflar 10
1.2.3 Gönüllü Tasarruflar – Zorunlu Tasarruflar 12
1.2.4 Rezerv Tasarruflar - Dinamik Tasarruflar 12
1.3 LİTERATÜRDE TASARRUFA İLİŞKİN TEORİK TARTIŞMALAR 13
1.3.1 Fisher'in Zamanlar Arası Tüketim Teorisi 13
1.3.2 Mutlak Gelir Hipotezi 14
1.3.3 Nispi Gelir Hipotezi 15
1.3.4 Yaşam Boyu Gelir Hipotezi 16
1.3.5 Sürekli Gelir Hipotezi 17
1.3.6 Rassal Yürüyüş Hipotezi 18
1.3.7 Köpüklü Tasarruf Hipotezi 18

İKİNCİ BÖLÜM
SOSYAL GÜVENLİK VE EMEKLİLİK SİSTEMLERİNİN KURAMSAL YAPISI VE GELİŞİMİ

2.1 SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI 21
2.2 SOSYAL GÜVENLİĞİN TARİHÇESİ 22
2.3 SOSYAL GÜVENLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ 23
2.4 SOSYAL GÜVENLİĞİN BİLEŞENLERİ 25
2.5 FİNANSMANI ARAÇLARINA GÖRE SOSYAL GÜVENLİĞİN YAPISI 26
2.5.1. Biriktirme Yöntemi 26
2.5.2 Dağıtım Yöntemi (Pay As You Go Method) 26
2.6 SOSYAL GÜVENLİĞİN SINIFLANDIRILMASI 27

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİNİN KURAMSAL YAPISI VE GELİŞİMİ

3.1 DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE TASARRUF 29
3.2 BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİNİN GELİŞİMİ 35
3.2.1 Bireysel Emeklilik Sisteminin Amacı ve Kapsamı 35

3.2.2 Bireysel Emeklilik Sisteminin Temel Özellikleri 37
3.2.3. Seçilmiş Ülkelerde Bireysel Emeklilik Sistemi Uygulaması 38
3.2.3.1. ABD Bireysel Emeklilik Sistemi 38
3.2.3.2. Birleşik Krallık Bireysel Emeklilik Sistemi 39
3.2.3.3. İtalya Bireysel Emeklilik Sistemi 40
3.2.3.4.Yeni Zelanda Emeklilik Sistemi 41
3.2.3.5.Polonya Emeklilik Sistemi 42

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
TÜRKİYE'DE SOSYAL GÜVENLİK ve BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ

4.1 TÜRKİYE'DE REFORM ÇALIŞMALARI 46
4.2 TÜRKİYE'DE BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ VE UYGULAMASI 47
4.2.1. Bireysel Emeklik Sisteminin Yapısı ve İşleyişi 47
4.2.2 Bireysel Emeklilikte Şirketlerin Yapısı ve Aracıların Sorumlulukları 48
4.2.3 Bireysel Emeklilik Sisteminde Denetim 49
4.2.4 Bireysel Emeklilik Sisteminde Fonlar 51
4.2.5 Bireysel Emeklilik Sisteminde Devlet Katkısı 53
4.2.6 Bireysel Emeklilik Sisteminde Otomatik Katılım 54

BEŞİNCİ BÖLÜM
BİREYSEL EMEKLİLİK FON BÜYÜKLÜKLERİNİN YURT İÇİ TASARRUFLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: OECD ÜLKELERİ ÜZERİNE BİR PANEL VERİ ANALİZİ

5.1 KULLANILAN YÖNTEM 60
5.1.1 Panel Veri Analizi 60
5.1.2 Panel Veri Regresyon Modelleri 61
5.1.3 Sabit Etkiler Modeli (Fixed Effects) 62
5.1.4 Rassal Etkiler Modeli (Random Effects) 63
5.1.5 Hausman Testi 64
5.1.6 Arellano-Bond Dinamik Panel Veri Analizi 64
5.2 KULLANILAN YÖNTEME İLİŞKİN LİTERATÜR TARAMASI 66
5.3 AMPRİK BULGULAR 69
5.3.1 Veri Seti ve Model 69
5.3.2 Dinamik Panel Veri Analiz Bulguları 71

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ 78

KAYNAKLAR 84

KAYNAKLAR

Agenor, P.R., Montiel, P.J., (2008), **Development Macroeconomics**, London: Princeton University Press.

Aka, K., (2019), **Türkiye'de Tasarrufun Belirleyicileri ve Finansal Sistem İlişkisi: Bankacılık Sektörü Üzerine Bir Uygulama**, İstanbul: Der Yayınları.

Akad, M., (1992), **Teori ve Uygulamada Sosyal Güvenlik Hakkı**, İstanbul: Kazancı Kitap.

Akalın, D., Bayraktar, İ. K., (2012), "Türkiye'de ve Dünyada Sosyal Güvenlik Sistemlerinin/Emeklilik Sistemlerinin Vergilendirilmesi", **Vergi Dünyası Dergisi**, S.367, s.49-58.

Akgiray, V., Peksevim, S., Şener, E., (2016), "Emeklilik Fonları ve Finansal İstikrar: Şili ve Türkiye Örneklerinden Dersler", **Finans ve Bankacılık Çalışmaları Dergisi**, C.5, S.2, s.1-20.

Akın, F., (2016), "Otomatik Katılım Sisteminin Bireysel Emeklilik Sektörüne Etkileri", **Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C.1, S.1, s.1-12.

Akpınar, Ö., (2012), "Özel Emeklilik Fonları: Kavramsal Çerçevesi ve Gelişimi", Erdal, F.(Ed.), **Hayat Sigortaları ve Bireysel Emeklilik Sistemi** içinde, s.122-138, Yayın No: 2513, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Aktan, C. C., (2009), "Arz -Yönlü İktisat Teorisi ve Haldun - Laffer Etkisi", **Ekonomi Bilimleri Dergisi** , C.1, S.2, s.41-54.

Alkim, E., (2011), **İktisat**. İstanbul: Filiz Kitabevi.

Alper, Y., (1986), "Sosyal Güvenliğin İktisadi Tesirleri: Genel Bir Bakış", **Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, C.7, S.2, s.153-160.

Alper, Y., (2002), "Sosyal Güvenlikte Yeni Bir Adım: Bireysel Emeklilik", **Çimento İşveren**, C.16, S.2, s. 4-31.

Alper, Y., (2003), **Sosyal Sigortalar**, 4. Baskı, Bursa: Ekin Kitabevi.

Alper, Y., (2016), **Sosyal Güvenlik**, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi.

Anderson, T.W., Hsiao, C., (1982), "Formulation and Estimation of Dynamic Models Using Panel Data", **Journal of Econometrics**, C.18, s.47-82.

Arellano, M., Bond, S., (1991), "Some Tests of Specification for Panel Data: Monte Carlo Evidence and an Application to Employment Equations", **The Review of Economic Studies**, C.58, S.2, s.277-297. https://doi.org/10.2307/2297968

Aristovnik, A., (2005), "Twin Deficits Hypothesis and Horioka-Feldstein Puzzle in Transition Economies", **Econpapers**, s.1–20. http://econpapers.repec.org/RePEc:wpa:wuwpif:0510020 (Son Erişim Tarihi: 13.03.2021)

Arıcı, K., (1999), **Sosyal Güvenlik**, Ankara: TES-İŞ Eğitim Yayınları.

Arın, T., (2002), **Sosyal Sigorta Değil, Sosyal Güvenlik Sistemi: Sosyal Riskler, Sosyal Haklar ve Sosyal Güvenceler**, İstanbul: Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı

Ascoli, U., Pavolini, E. (2015), **The Italian Welfare State in a European Perspective**, Bristol: Policy Press.

Balestra, P. (1992). "Fixed Effect Models and Fixed Coefficient Models", Mátyás, L., ve Sevestre, P. (ed.), **The Econometrics of Panel Data. Advanced Studies in Theoretical and Applied Econometrics** içinde, s.23-48. 3rd. Edition, Berlin: Springer.

Baltagi, B.H. (2005**), Econometric Analysis of Panel Data**, 3rd Edition, West Sussex: John Wiley&Sons Ltd.

Balkır G. Z., (2000), "Çalışma ve Sosyal Güvenlik Hakları", K. Tankuter (ed.), **İnsan Hakları** içinde, s.236-258, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Barber, W., (2007), **İktisadi Düşünce Tarihi,** İstanbul: Metropol Yayınları.

Başar, S., Eren, M., Bozma, G., (2016), "Bireysel Emeklilik, Tasarruf Oranı ve Cari Açık Arasındaki İlişkiler: OECD Ülkeleri Üzerine Bir Uygulama", **International Conference on Eurasian Economies Bildiri Kitabı,** s.591-597.

Bebczuk, N., Musalem, A. R., (2006), "Pensions and Saving: New International Panel Data Evidence," **Department of Economics, Working Papers,** C.061, Departamento de Economía, Facultad de Ciencias Económicas, Universidad Nacional de La Plata

Bernanke, B., Abel, A. B., Croushore, D., (2020), **Macroeconomics,** 10th Edition, London: Pearson.

Blanchard, O., (2017), **Macroeconomics**, 7th Edition, London: Pearson.

Börsch-Supan, A. H., (2006), "What Are NDC Systems? What Do They Bring to Reform Strategies?", Holzmann R., Palmer, E,. (ed**) Issues and Prospects for Non-Financial Defined Contribution (NDC) Schemes** içinde, s.35-56. Washington DC: The World Bank.

Brooks C., (2019), **Introductory Econometrics for Finance**, 4th Edition, Cambridge: Cambridge University Press.

Bulut, M., (2012), "İş Kazalarının Sosyal Güvenlik Boyutu", Yaşar, B., Saltık, A., Fişek G., (eds) **İş Kazaları ve Bilirkişilik Kitabı** içinde, s. 21-70.

Cagan, P., (1965), "The Effect of Pension Plans on Aggregate Saving: Evidence from a Sample Survey", **National Bureau of Economic Research**, C.95, New York: Columbia University Press.

Choi, J. J., vd., (2004), "For better or for worse: Default effects and 401 (k) savings behavior. In Perspectives on the Economics of Aging", **University of Chicago Press**, s.81-126).

Cooper, R. N., (2008), "Global Imbalances: Globalization, Demography, and Sustainability", **Journal of Economic Perspectives**, C.22, S.3, s.93-112.

Çoban, H., Balıkçıoğlu, E., (2016), "Triple Deficit or Twin Divergence: A Dynamic Panel Analysis", **The International Journal of Economic and Social Research**, C.12, S.1, s.271–280.

Çolak, F. Ö., Öztürkler, H., (2012), "Tasarrufun Belirleyicileri: Küresel Tasarruf Eğiliminde Değişim ve Türkiye'de Hanehalkı Tasarruf Eğiliminin Analizi", **Bankacılar Dergisi**, S.82, s.3-44.

Conde-Ruiz, J. I., Profeta, P., (2002), "What Social Security: Beveridgean or Bismarckian?", **UPF Economics and Business Working Paper**, C.633, s.1-40.

Çubuk, A., (1983), **Sosyal Politika ve Sosyal Güvenlik**, Ankara: Gazi Üniversitesi İİBF Yayınları.

Davis, E.P., (1993), **Regulation and Performance of Pension Funds in Nine Industrial Countries**, Washington DC.: The World Bank.

Delican, D., Metin, S., (2011), **Tasarruf Yatırım Emeklilik**, 1. Baskı, İstanbul: Optimist Yayınları.

Demirbilek, S., (2005), **Sosyal Güvenlik Sosyolojisi**, İstanbul: Legal Yayıncılık.

Derelioğlu, D., (2001), **Dünyada Özel Emeklilik Fonu Uygulamaları ve Türkiye İçin Öneriler**, İstanbul: Rota Yayın.

Dilik, S., (1980), "Sosyal Güvenlik ve Sosyal Hizmetler Arasındaki İlişkiler", **Ankara Üniversitesi SBF Dergisi**, C.35, S.01, s. 73-84. DOI: 10.1501/SBFder_0000001407

Dilik, S., (1992), **Sosyal Güvenlik**, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Dilik, S., (1993), Sosyal Güvenliğin Finansmanı, **Tühis-İş Hukuku ve İktisat Dergisi**, C.13, S.1, s.16-22.

Dimitrijevic, M., Obradovic, G., (2005), "Funding Social Insurance: Theoretical Aspect". **Facta universitatis-series: Law and Politics**, C.3, S.1, s.53-61.

Dinler, Z., (2014), **İktisat**, 6. Baskı, Bursa: Ekin Kitabevi.

Duman, D., (1992), "Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti**", Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi**, C.1 S.2, s.127-141.

Duesenberry, J. S. (1949). Income, Saving, and the Theory of Consumer Behavior. Cambridge, Harvard University Press

Egemen, M.A., (2003), "Dünyada ve Türkiye'de Bireysel Emeklilik Sistemleri", **Tekstil İşveren**, S. 283, s.42-44.

Elveren, A. H., (2003), "Bireysel Emeklilik Sisteminin Makro Ekonomik Etkileri", **Çimento İşveren**, C.41, s.4-30.

Ergenekon, Ç., (1998), **Özel Emeklilik Fonları Şili Örneğinden Alınacak Dersler**. İstanbul: İMKB Yayınları.

Ergin, F., (1964), **İktisat**, Dördüncü Baskı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.

Erol, A., Yıldırım, A. E., (2004), **Tüm Yönleriyle Bireysel Emeklilik Sistemi**, Ankara: Yaklaşım Yayınları.

Erol, S. I., (2014), "Türkiye'de Sosyal Güvenlik Sisteminin Sorunları ve Sosyal Güvenlik Ahlâkı", **Kamu-İş**, C.13, S.3, s.37-70.

Feldstein, M., (1974), "Social Security, Induced Retirement, and Aggregate Capital Accumulation", **Journal of Political Economy**, C.82, S.5, s.905-926. http://www.jstor.org/stable/1829174

Feldstein, M., (1978), "Do Private Pensions Increase National Saving?", **Journal of Public Economics**, C.10, S.3, s.277-293.

Feldstein, M.,Horioka, C.Y., (1980), "Domestic Saving and International Capital Flows", **Economic Journal**, C.90, S.358, s.314-329.

Fisher, I., (1930), **The Theory of Interest: As Determined by Impatience to Spend Income and Opportunity to Invest It**. New York: Macmillan Co.

Fleck, J., (1994), **Macroeconomics**, 6th Edition, New York: McGraw Hill Companies.

Friedman, M., (1957), **A Theory of the Consumption Function**. Princeton: Princeton University Press.

Garvy, G., (1950), "The Effect of Private Pension Plans on Personal Savings", **The Review of Economics and Statistics**, C.32, S.3, s.223-226. https://doi.org/10.2307/2937528

Gökbayrak, Ş., (2010). "Türkiye de Sosyal Güvenliğin Dönüşümü", **Çalışma ve Toplum**, C.25, S. 2, s.141-162.

Grene, W. H., (2003), **Econometric Analysis**, 5th Edition, New Jersey: Prentice Hall.

Guérard Y., Jenkins G., (1993), **Building Private Pension Systems: A Handbook, International Center for Economic Growth**, San Francisco: Harvard Institute for International Development.

Gujarati, D. N., Porter, D. C., (2004), **Basic Econometrics**, 4th Edition, New York: McGraw-Hill Companies Inc.

Güder, F., Kılıç, C., (2016), "Üçüz Açık Sorunu ve Üçüz Açık Bileşenlerinin Ekonomik Büyüme Üzerine Etkisi", **Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi**, C.11, S.2, s.46–77.

Günay, A., (2007). **Mali Disiplinin Sağlanmasında Anayasal Denk Bütçe Yaklaşımı ve Türkiye'de Uygulanabilirliği**, Ankara: Ümit Ofset.

Günaydın, İ., (2004), "Bütçe ve Ticaret Açıkları Arasındaki İlişki: Türkiye Uygulaması", **Ekonomik Yaklaşım Dergisi**, C.15, S.52, s.143-159.

Güriş, S., (2018), "Panel Veri Modelleri" S. Güriş (ed.), **Uygulamalı Panel Veri Ekonometrisi** içinde, s.3-38, İstanbul: Der Yayınları.

Güven, S., (2001), **Sosyal Politikanın Temelleri**, 3. Baskı, Bursa: Ezgi Kitabevi.

Hadri, K., Larsson, R., (2005), "Testing for Stationarity in Heterogeneous Panel Data Where the Time Dimension is Finite", **Econometrics Journal**, C.8, s.55-69.

Halcoussis, D., (2005), **Understanding Econometrics**, Ohio: Thomson/South Western.

Hall, R., (1978), "Stochastic Implications of the Life Cycle-Permanent Income Hypothesis: Theory and Evidence", **Journal of Political Economy**, C.86, S.6, s.971-987.

Harris, R., Sollis, R., (2003), **Applied Time Series Modelling and Forecasting,** New Jersay: John Wiley & Sons Ltd.

Hausman, J. A., (1978), "Specification Tests in Econometrics", **Econometrica**, C.46, S.6, s.1251-1271. https://doi.org/10.2307/1913827

Hayek, F. A., (1932), "A Note on the Development of the Doctrine of Forced Saving", **Quarterly Journal of Economics**, C.47, S.1, s.123-133.

Holzmann, R., Hinz, R,. (2005), **Old Age Income Support in the 21st century: An International Perspective on Pension Systems and Reform**. Washington DC: The World Bank. https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/7336

Hsiao, C., (1986), **Analysis of Panel Data**, Cambridge: Cambridge University Press.

Hsiao, C., (2003), **Analysis of Panel Data**, 2nd Edition, Cambridge: Cambridge University Press.

İleri, T., (2019), **Türkiye Cumhuriyeti'nin Madencilik Politikaları (1923-1960)**, 1. Baskı, İstanbul: Kriter.

İlgin, U. H., (2012), "Bireysel Emeklilik Sistemi ile Ekonomik Göstergeler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", **Mali Çözüm Dergisi**, S.110, s.71-96.

İnan, M., (2007), **Türkiye'de 1980 Sonrası Uygulanan Tasarruf Politikaları ve Tasarrufların Yatırımlara Dönüştürülmesinde Vergi Sisteminin Etkisi**, (Yayımlanmamış doktora tezi), Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

İşseveroğlu, G., Hatunoğlu, Z. (2012), "Türkiye'de Bireysel Emeklilik Sisteminin Makro Ekonomik Dinamiklere Etkisi Kapsamında Swot Analizi", **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, S.56, s.155-173.

İzgi, B.B., (2004), **Sosyal Güvenlik Sistemlerinin, Dünyadaki Gelişimi, Tasarruflar Üzerindeki Etkileri, Türkiye'de Durum**, (Yayımlanmamış doktora tezi), Adana: Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

International Labour Organization (ILO), **Convention Concerning Minimum Standards of Social Security**, 28 June 1952, C102.

Ippolito, R. A., (1986). **Pensions, Economics and Public Policy**. Illinois: Pension Research Council.

Kaderli, İ. H., (1998), "Sosyal Güvenlik Kavramı ve Çalışma Mevzuatı", **Globalleşme Hukuk Demokrasi Çalışma Hayatı**, Antalya: Öz İplik-İş Sendikası Eğitim Yayınları.

Kalkınma Bakanlığı, (2018), **On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023)**, Ankara

Karagöl, E. T., Özcan, B., (2014), "Sürdürülebilir Büyüme İçin Tasarruf", **Analiz**, SETA, S.92, s.1-28.

Katona, G., (1965),"Private Pensions and Individual Saving", **Monograph No. 40**, Survey Research Center, Institute for Social Research, The University of Michigan.

Keynes, J. M. (2008). **İstihdam, Faiz ve Paranın Genel Teorisi**, İstanbul: Kalkedon Yayınları.

Kızılgeçit, Z., (2014), **Bireysel Emeklilik Sistemin ve Bireysel Emeklilik Sistemindeki Sigorta Şirketlerinde Fon Yönetimi.** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Korkmaz, E., v.d., (2007), **Sosyal Güvenlikte Yeni Yaklaşım: Bireysel Emeklilik**, İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları.

Korkusuz, R., Uğur, S., (2010), **Sosyal Güvenlik Hukukuna Giriş**, Bursa: Ekin Yayınevi.

Kuznets, S. (1946), "National Product Since 1869", **National Bureau of Economic Research**, New York. https://www.nber.org/system/files/chapters/c5469/c5469.pdf (Son Erişim Tarihi: 29.10.2019)

Laibson, D., (1997), "Golden Eggs and Hyperbolic Discounting", **Quarterly Journal of Economics**, C.112, S.2, s.433-477.

Madrian, B., Shea, D., (2001), "The Power of Suggestion: Inertia in 401(k) Participation and Savings Behavior". **The Quarterly Journal of Economics**, C.116, S.4, s.1149-1187. https://doi.org/10.1162/003355301753265543

Mankiw, N. G., (2019), **Macroeconomics,** 10th Edition, New York: Worth Publishers.

Mankiw, N., Taylor, M., (2020), **Economics**, 5th Edition, Massachusetts: Cengage Learning EMEA.

McTeer, B., (2008), "Our Triple Deficits", **National Center for Policy Analysis**, C.613, s.1-2.

Miralles, M. P., Romero, C., Whitehouse, E., (2012). "International Patterns of Pension Provision II : A Worldwide Overview of Facts and Figures" **The World Bank Social Protection and Labour**, Discussion Paper No:1211, s.1-205.

Mitchell, O. S., Zeldes, S. P., (1996), "Social Security Privatization: A Structure for Analysis", **The American Economic Review**, C.86, S.2, s.363-367. http://www.jstor.org/stable/2118153

Mixter, C.M., (1896), "A Forrunner of Boehm-Bawerk", **Quartely Jouranal of Economics**, C.11, S.2, s.161-90.

Modigliani, F., Brumberg, R. (1954), "Utility Analysis and the Consumption Function: An Interpretation of Cross-Section Data", K.K. Kurihara (ed.), **Post Keynesian Economics** içinden, s. 388-436, New Brunswick: Rutgers University Press.

Modigliani, F., Tarantelli, E. (1975), "The Consumption Function in a Developing Economy and the Italian Experience", **American Economic Review**, C.65, S.5, s.825-842.

Modigliani, F., Ceprini, M. E. A., Muralidhar, A. S., (1999), "An MIT Solution to the Social Security Crisis," **Working Papers WP 4051-99**., Massachusetts Institute of Technology (MIT), Sloan School of Management.

Moral-Benito, E., Allison P., ve Williams R., (2019), "Dynamic Panel Data Modelling Using Maximum Likelihood: An Alternative to Arellano-Bond", **Applied Economics**, C.51, S.20, s.2221-2232. DOI: 10.1080/00036846.2018.1540854

Munnell, A. H., (1976), "Private Pensions and Savings: New Evidence", **Journal of Political Economy**, C.84, S.5, s.1013-1032. http://www.jstor.org/stable/1830440

Murphy, P. L., Musalem, A. R., (2004), "Pension Funds and National Saving", **Policy Research Working Paper,** C.3410, Washington D.C.: World Bank. https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/14127

Muter, N. B., Gökbunar, R., (1998), "Türkiye'de Sosyal Güvenlik Sisteminin Makro Sorunları ve Çözüm Önerileri", **Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi** C.14, S.1, İstanbul.

New Zealand Ministry of Economic Development, Insurance and Superannuation Unit. 2006.

O'Connell, A., vd., "Longevity in New Zealand: Implications for Retirement Income Policy", **Retirement Income Interest Group,** s.1-29.

OECD, (2020), "Financial Incentives for Funded Private Pension Plans in OECD Countries", **OECD project on Financial Incentives and Retirement Savings**, Paris: OECD Publishing.

Oral, A. İ., (2002), **Dünya'da ve Türkiye'de Sosyal Sigortalar Kapsamında Sağlık Sigortaları Uygulamaları**, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Oral, A. İ., vd., (2013), **Sosyal Güvenlik Hukuku**, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Özbek, N., (2006), **Cumhuriyet Türkiye'sinde Sosyal Güvenlik ve Sosyal Politikalar**, İstanbul: Tarih Vakfı.

Özel, Ö., Yalçın, Ç., (2013), "Yurtiçi Tasarruflar ve Bireysel Emeklilik Sistemi: Türkiye'deki Uygulamaya İlişkin Bir Değerlendirme", **TCMB Çalışma Tebliği**, S4, s.1-35.

Parasız, İ., (2008), **İktisada Giriş**, 12. Baskı, Bursa: Ezgi Kitabevi.

Parasız, İ., (2012), **İktisadın ABC'si**, 15. Baskı, Ezgi Kitabevi.

Pasinetti L. L., (1962), "Rate of Profit and Income Distribution in Relation to the Rate of Economic Growth", **The Review of Economic Studies**, C.29, S.4, s.267–279.

Patterson, K., (2000), **An Introduction to Applied Econometrics: A Time Series Approach**, 2000th Edition, London: Palgrave Macmillan.

Pazarlıoğlu, M., Güler, Ö. K., (2007). "Telekomünikasyon Yatırımları ve Ekonomik Büyüme: Panel Veri Yaklaşımı", **8.Türkiye Ekonometri ve İstatistik Konferansı,** Malatya: İnönü Üniversitesi, s.1-10.

Pecchenino, R.A., Pollard, P.S., (1999), "Government Mandated Private Pensions: A Dependable Foundation for Retirement Security?," **Econometrics and Economic Theory, Federal Reserve Bank of St Louis Working Papers** 1999 - 12B, s.1-22.

Pehlivan, G. (2006). **Türkiye'nin Tüketim Fonksiyonu: Ekonometrik Uygulama**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Peterson, W. C., (1994), Gelir İstihdam ve Ekonomik Büyüme, 1. Baskı, Eskişehir: Eskişehir İdari ve Ticari İlimler Akademisi.

Pigou, A.C., (1943), "The Classical Stationary State**", Economic Journal**, C.53, S.212, s343-351.

Pindyck, R. S., Rubinfeld, D. L., (1981), **Econometric Models and Economic Forecasts**, 4th Edition, New York: McGrawHill.

Ramsey, F. P., (1928), "A Mathematical Theory of Saving", **The Economic Journal**, C.38, S,152, s.543–559. https://doi.org/10.2307/2224098

Richardson J. H., (1970), **İktisadi ve Mali Yönüyle Sosyal Güvenlik**, İstanbul: İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayını, C.227

Rinaldi, A., (2011), "Auto-enrolment in Private, Supplementary Pensions in Italy" **Improving Financial Education Efficiency: OECD-Bank of Italy Symposium on Financial Literacy**, Paris: OECD Publishing.

Roodman, D., (2009), "How to do Xtabond2: An Introduction to Difference and System GMM in Stata", **The Stata Journal**, C.9, S.1, s.86-136. https://doi.org/10.1177/1536867X0900900106

Sachs, J., Larraín, B. F., (1993), **Macroeconomics in the Global Economy**, New Jersey: Prentice Hall.

Samuelson, P. A., (1980), **İktisat,** (Y. Demirgil (ed.), İstanbul: Menteş Yayınevi.

Sancak, E., (2012), **Bireysel Tasarruf ve Yatırımları Koruma Rehberi**, Ankara: Gazi Kitabevi.

Samwick, A. A., (2000), "Is Pension Reform Conducive to Higher Saving?", The Review of Economics and Statistics, C.82, S.2, s.264-272. http://www.jstor.org/stable/2646819.

Sapancalı, F., (2005), **Sosyal Dışlanma**, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları.

Scherman K. G., (2000), "A New Social Securityreform Consensus? The ISSA's Stockholm Initiative", **International Social Security Review** C.53, S.1/2000, s.65-82.

Schimmelpfennig, A., (2000), "Pension Reform, Private Saving and the Current Account in a Small Open Economy", **IMF Working Paper**, C.WP/00/171.

Schumpeter, J. A., (1961), **The Theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest, and the Business Cycle**, New York: Oxford University Press.

Seburn, P. W. (1991). "Evolution of Employer-Provided Defined Benefit Pensions", **Monthly Labor Review**, C.114, S.12, s.16-23.

Selim, S., Çelik, O., (2014), "Bireysel Emeklilik Fonlarını Belirleyen Faktörler: OECD Örneği", **Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi**, C.14, S.28, s.188-208.

DOI: 10.30976/susead.302207

Senior, N., **An Outline of the Science of Political Economy**, New Yok: Sentry Press. http://digamo.free.fr/senior36.pdf (Son Erişim Tarihi: 22.01.2020).

Sezgin, Z., Sevim, C., Kalyoncu, F., (2015), "Türkiye Ekonomisinde Cari Açık Sorunu: Tasarrufların Önemi ve Bireysel Emeklilik Sistemi", **Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, C.5, S.2, s.227-240.

Sheshinski, W., Eytan, Y., (1981) "Uncertainty and Optimal Social Security Systems", **The Quarterly Journal of Economics**, C.96, S.2., s.189-206.

Smyth, D. J., Montgomery, E. B., Flavin, M., (1993). "Toward a Theory of Saving. The Economics of Saving", Gapinski, J.H. (ed**.), The Economics of Saving. Recent Economic Thought Series** C.28 içinde, s.47-107, Dordrecht: Springer. https://doi.org/10.1007/978-94-017-3294-9_2

StataCorp., (2021), Stata: Release 17, Statistical Software, College Station, TX: StataCorp LLC.

Stock, J. H., Watson, M. W., (2011), **Ekonometriye Giriş,** (Çev. B. Saraçoğlu), Ankara: Efil Yayınevi.

Szakolczai, G., (2006), "The Triple Deficit of Hungary", **Hungarian Statistical Review**, C.10, s.40-62.

Şahin, H., (2010), **İktisada Giriş**, 5. Baskı, Bursa: Ezgi Kitabevi.

Şakar, M., (1992), "Sosyal Güvenliğin Finansmanı", **Türkiye İşçi Emeklileri Cemiyeti Sosyal Güvenlik Kurultayı**, C.2.

Şamiloğlu F., (2002), **Küreselleşme Sürecinde Türkiye'nin Finansal Kaynak Sorunu**, 1. Basım, Ankara: Gazi Kitabevi.

Şengür, M., Taban, S., (2016), "Türkiye'de Hanehalkı Tasarruflarının Gelir Dışındaki Belirleyicileri", **Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi** , C.3, S.1, s.29-53.

Talas, C., (1997), **Toplumsal Politika**, 5.Baskı, Ankara: İmge Kitabevi.

TBMM, 1982 Anayasası. Erişim tarihi: 27 Nisan 2019, http://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa_2011.pdf

T.C. Başbakanlık, (2005), **Sosyal Güvenlik Reformu: Sorunlar ve Çözüm Önerileri**, Ankara

Türk Dil Kurumu. (2010). http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts& kelime=tasarruf

Türkmen, Ş., (1995), **Tüketim Teorilerinin Karşılaştırılması**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Uluatam, Ö., (1984), **Makro İktisat**, 5. Baskı, Ankara: Savaş Yayınları.

Unay, C., (1999), **Makro Ekonomi**, 7. Baskı, Bursa: Uludağ Üniversitesi Güçlendirme Vakfı Yayınları.

Uzay, N., (1993), "Tasarruf Düzeyi: Teoriler ve Belirlenmesi", **Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, S.10, s.243-265.

Uzunoğlu, S., vd., (2008), **Temel Ekonomi**, 2. Baskı, İstanbul: Literatür Yayıncılık.

Ünsal, E., (2007), **Makro İktisat**, Ankara: İmaj Yayıncılık.

Üstünel, B., (2003), **Ekonominin Temelleri**, 9. Baskı, İstanbul: Dünya Yayıncılık.

Verbeek, M., (2004), **A Guide to Modern Econometrics**, 2nd Edition, New Jersay: John Wiley & Sons Ltd.

Vyshnyak, O., (2000), **Twin Deficit Hypothesis: The Case of Ukraine. Master's Thesis**, National University of Kyiv: Mohyla Academy.

Wan, J., (2011), "Saving Thought, Theory and Evidence", **CAES Working Paper Series**, Center for Advanced Economic Study, s. 1-53. http://www.econ.fukuoka-u.ac.jp/researchcenter/workingpapers/WP-2011-012.pdf (Son Erişim Tarihi: 29.10.2019).

Watson, W. T., (2018), **Employee Capital Plans,** London: Willis Towers Watson, s.1-10.

Wooldridge, J. M., (2002), **Econometric Analysis of Cross Section and Panel Data**, Cambridge: The MIT Press.

World Bank. (1994). **Averting The Old Age Crisis: Policies to Protect The Old and Promote Growth.**

Yazgan, T., (1975), **Gelir Dağılımı Açısından Sosyal Güvenlik**, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.

Yıldırım, H., (2012), **Türkiye'de 2001'den Günümüze Kayıt Dışı Ekonominin Sosyal Güvenlik Kurumu Açıkları Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi ve Değerlendirilmesi**, (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

100. YILDA TÜRKİYE: SÜRDÜRÜLEBİLİR SOSYAL, İKTİSADİ, MALİ, DEMOGRAFİK ve SİYASAL POLİTİKALAR ve PROJEKSİYON ANALİZLERİ

Prof.Dr.Burcu KILINÇ SAVRUL

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6559-62-2

Ekim 2023

Sayfa Düzeni/Kapak Tasarımı:

Vildan YAVUZ

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 100.yılı, Türk milleti için büyük önem arz etmektedir. 29 Ekim 1923'de Türk Milletinin karakterine ve adetlerine en uygun yönetim şekli olarak Cumhuriyet ilan edilmiştir. Yüksek ahlaki değer ve niteliklere sahip bir idare olan Cumhuriyetin Büyük Millet Meclisi'nde ilan edilmesi ile, Türk tarihinde yeni bir dönem açılmıştır. Millet, Devleti yönetecek kişileri kendisi seçerek, kendi iradesini kendi eline almıştır ve egemenlik kayıtsız şartsız Türk Milleti'nin olmuştur.

Bu bağlamda sosyal bilimlerin farklı disiplinlerinden konu ile ilgilenen araştırmacıları bir araya getirmek ve Cumhuriyetimiz'in 100. yılında sosyal, ekonomik, mali, demografik ve politik meseleleri ve uygulanacak politikaları farklı yönleriyle ele alınmasını sağlayabilmek amacıyla bu kitap hazırlanmıştır.

Çalışmanın gerçekleştirilmesindeki destek ve katkılarından dolayı tüm yazarlarımıza teşekkürlerimizi sunarız.

Prof. Dr. Burcu KILINÇ SAVRUL

İÇİNDEKİLER

TÜRKİYE EKONOMİSİNİN MALİ ve YAPISAL SORUNLARI: 2001 KRİZİ SONRASI DÖNEME İLİŞKİN ÇIKARIMLAR 1
Beliz Su SEZGİN
Erdal EROĞLU

ŞERİF MARDİN'İN TÜRK MODERNLİĞİ ANALİZİNE YÖNELİK ELEŞTİREL BİR DEĞERLENDİRME 21
Armağan ÖZTÜRK

SANAL DENEYİMSEL PAZARLAMANIN ÇEVRİMİÇİ İKİNCİ EL SATIN ALMA NİYETİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA 31
Didem GEZMİŞOĞLU ŞEN

TÜRKİYE-AVRUPA BİRLİĞİ İLİŞKİLERİNDE DÜZENSİZ GÖÇ KONUSU VE AB-TÜRKİYE MUTABAKATI 45
Özlem SEFER

TÜRKİYE DIŞ POLİTİKASININ YÜZYILI BAĞLAMINDA TÜRK-RUS İLİŞKİLERİNDE DEĞİŞİM VE SÜREKLİLİK 57
Filiz Çoban ORAN
Yücel BAŞTAN

İKTİSAT YAZININDA KADIN EMEĞİ TARTIŞMALARI: CİNSİYETE DAYALI ÜCRET EŞİTSİZLİĞİ TEMELLİ BİR ANALİZ 73
Derya İNCE

KÜRESELLEŞMENİN EKONOMİK BÜYÜME ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: ÜLKELERİN EKONOMİK GELİŞMİŞLİK SEVİYESİ AÇISINDAN BİR ARAŞTIRMA 93
Emine ÇETİN
Mesut SAVRUL

SOSYAL GÜVENCE GRUPLARINA GÖRE HASTA/HASTALIK İLİŞKİLERİNİN ANALİZİ: ÇOMÜ SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA HASTANESİ ÖRNEĞİ 111
Nural MADAK
Serdar KURT
Burcu MESTAV

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN YEREL EKONOMİYE KATKILARI: BİGA, ÇAN VE YENİCE ÖRNEĞİ 149
Doruk DERELİ
Gülistan CAN
Bedirhan KALE

TÜRKİYE'DE ORMAN YANGINLARIYLA MÜCADELEDE YETKİ TARTIŞMASI 185
Emirhan YAVUZ
Nahit BEK

OSMANLI MİRAS HUKUKU UYGULAMASINDA TEHARÜC 197
Kadir ARSLANBOĞA
İlker KARAÖNDER
Özge CESUR

ÜRETİM SÜREÇLERİNDE YAPAY ZEKÂ KULLANAN İŞLETMELERİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE FİNANSAL PERFORMANS ANALİZİ: BIST SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK 25 ENDEKSİNDE YER ALAN BEYAZ EŞYA ŞİRKETLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA 209
Zehra Binnur AVUNDUK
Ali KABLAN

AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ VE TÜRKİYE'DE YEŞİL EKONOMİ PERSPEKTİFİNDE YENİLENEBİLİR ENERJİ VE İSTİHDAM İLİŞKİSİ 227
Burcu KILINÇ SAVRUL
Destegül HAZAR

İŞVEREN MARKASI BAĞLAMINDA BIST-30 ŞİRKETLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA 253
Devrim VURAL YILMAZ

MUHASEBE BİLGİ SİSTEMLERİNDE BLOCKCHAİN TABANLI KURUMSAL KAYNAK PLANLAMASI (ERP) SİSTEMLERİ 271
Esin YELGEN

CUMHURİYETİN 100. YILINDA KADIN İSTİHDAMI 287
Salih TOSUN
Mehmet GÜLŞEN

AB ÜLKELERİ VE TÜRKİYE'DE YENİLENEBİLİR ENERJİ SEKTÖRÜNÜN GELİŞİMİ 307
Burcu KILINÇ SAVRUL
Destegül HAZAR

LİBERAL BARIŞ MODELİ'NİN SINIRLARI: KADDAFİ SONRASI LİBYA'DA SİYASAL YAPILARIN ÇIKMAZI 333
Hikmet MENGÜASLAN

ULUSLARARASI KALKINMA YARDIMLARI VE DEMOKRASİ AÇIĞI: GÜNEY-GÜNEY İŞBİRLİĞİ BAĞLAMINDA BİR DEĞERLENDİRME 349
Hikmet MENGÜASLAN

KAYNAKÇA

BDDK, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu. (2008). ABD Mortgage Krizi.Erişim: 19 Temmuz 2023, https://www.bddk.org.tr/Duyuru/EkGetir/325?ekId=327

BULUT, E., DEMİREL, N. ve AKAR, Ç. (2017). 2008 Krizi Sonrası FED'in Faiz Artırımının Yükselen Piyasa Ekonomilerindeki Portföy Yatırımları Üzerine Etkileri. *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi, 3(1),* 35-58.

ÇAKMAK, U. (2013). Finansal Kırılganlık Endeksi (Türkiye 1989-2011) ve Yorumlar. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 32(1),* 239-260.

DAL, R. ve TEMİZ, N. (2023). Türkiye'de Yoksullukla Mücadelede Sosyal Yardım Kurumlarının Etkinliği. *Çalışma ve Toplum, 2(77),* 1287-1322.

EĞİLMEZ, M. (2017). İşsizlik Artıyor.Erişim: 19 Temmuz 2023, https://www.mahfiegilmez.com/2017/02/issizlik-artyor.html

ENGİN, C. ve GÖLLÜCE, E. (2016). 2008 Küresel Finans Krizi ve Türkiye Üzerine Yansımaları. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6(1),* 27-40.

ERDÖNMEZ, P. A. (2003). Türkiye' de 2001 Yılındaki Mali Kriz Sonrasında Kurumsal Sektörde Yeniden Yapılandırma. *Bankacılar Dergisi*, 47(38), 1-19.

ERTUĞRUL, C., İPEK, E. ve ÇOLAK, O. (2010). Küresel Mali Krizin Türkiye Ekonomisine Etkileri. *Journal of Management And Economics Research, 8(13),* 59-72.

EVDS, Elektronik Veri Dağıtım Sistemi. (2023). Özel Sektörün Yurt Dışından Sağladığı Uzun Vadeli Kredi Borcu-Borçluya Göre Dağılım (ABD doları). Erişim: 19 Temmuz 2023, https://evds2.tcmb.gov.tr/index.php?/evds/serieMarket/collapse_6/5977/DataGroup/turkish/bie_osuvbg/

GEGP. (2001). Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı. Erişim: 18 Temmuz 2023, https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/9d16883c-c298-4863-8992-e6054973ce6b/program.pdf?MOD=AJPERES.

YILDIRIM, H. H. ve İLDOKUZ, B. (2019). Korumasız Faiz Parite Kuramı ve 2005-2014 Dönemi Portföy Yatırımlarını Türkiye'ye Çeken Finansal Faktörlerin Tespiti. *Ekoist: Journal of Econometrics and Statistics, 14(29),* 247-268.

KARA, H. ve SARIKAYA, Ç. (2021). Enflasyon Dinamiklerindeki Değişim: Döviz Kuru Geçişkenliği Güçleniyor Mu?. *Koç University-TÜSİAD Economic Research Forum, Working Paper No: 2121,* 1-24.

KEPENEK, Y. ve YENTÜRK, N. (2008). *Türkiye Ekonomisi.* Remzi Kitabevi.

KESEBİR, M. (2018), Türkiye'de 2001 Krizi Sonrası Bankacılık Sektörünün Durumu, Yapısal Reformlar ile Son Yıllardaki Gelişmeler. *Bitlis Eren Üniversitesi Akademik İzdüşüm Dergisi, 3(2),* 1-19.

KMYKK, Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu. (2003). *Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu*, Erişim: 18 Temmuz 2023, https://www.mevzuat.gov.tr/ mevzuatmetin/ 1.5.5018.pdf

OECD, Organisation for Economic Co-operation and Development. (2022). Employment Outlook 2022. Erişim: 19 Temmuz 2023, https://www.oecd.org/ employment-outlook/2022/

OİB, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı. (2023). Türkiye'de Özelleştirme. Erişim: 19 Temmuz 2023, https://www.oib.gov.tr/turkiyede-ozellestirme

ÖZATAY, F. (2013). *Finansal Krizler ve Türkiye.* Doğan Kitap.

SERİN, Ş. C. ve DEMİR, M. (2023). Does Public Debt and Investments Create Crowding-out Effect in Turkey?. Evidence from ARDL Approach, *Sosyoekonomi, 31(55),* 151-172.

SÖNMEZLER, G., AKDUĞAN, U. ve GÜNDÜZ, İ. O. (2017). Türkiye'de Cari Açık Sorununun Reel Döviz Kuru ve İhracatın İthalata Bağımlılığı Açısından Değerlendirilmesi. *Maliye Finans Yazıları, (108),* 105-122.

ŞAHİN, S. (2021). Doğrudan Yabancı Yatırım, Ticari Açıklık ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: Seçilmiş Ülkeler ve Türkiye Örneği. *Ekoist: Journal of Econometrics and Statistics, 35,* 111-128.

TAŞAR, M. O. (2010). "Türkiye'nin Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı" ve Makro Ekonomik Etkilerinin Analizi. *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi, 3(1),* 76-97.

TCMB, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası. (1999). 2000 Yılı Enflasyonu Düşürme Programı: Kur ve Para Politikası Uygulaması.Erişim: 18 Temmuz 2023, https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/555855c8-90e0-4740-9188-e5b03bdc96a8/baskan_ParaPol00.pdf?MOD=AJPERES

TCMB, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası. (2013). Enflasyon ve Fiyat İstikrarı. Erişim: 19 Temmuz 2023, https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/06084069-3751-44a3-ba98-fc5a65b908ba/Enflasyon_FiyatIstikrari.pdf?MOD=AJPERES

TÜİK, Türkiye İstatistik Kurumu. (2022). Dış Ticaret İstatistikleri Ocak 2022.Erişim: 19 Temmuz 2023, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Dis-Ticaret-Istatistikleri-Ocak-2022-45536

UÇAN, O. ve ÇEBE, G. N. (2018). 2008 Krizi Öncesi ve Sonrası Türkiye'de Ekonomik Büyüme, İşsizlik ve Enflasyon İlişkisi. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,11(3),* 6-17.

VOYVODA, E. ve YELDAN, A E. (2002). Türkiye Ekonomisi İçin Kriz Sonrası Alternatif Uyum Stratejileri. *İktisat İşletme ve Finans*, *17(200),* 18-28.

ZÜNGÜN, D. (2008). Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı Sonrası Türkiye-IMF İlişkilerinin Geleceği. *Öneri, 8(3),* 229-242.

KAYNAKÇA

AKTAY, Yasin. "Şerif Mardin'in Katkısını Doğru Anlamak", *Tezkire* 61, 2017, ss. 11-5.

ARLI, Alim. "Bir Siyaset Sosyoloğu Olarak Şerif Mardin", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 2 (1), 2004, ss. 493-510.

ARLI, Alim. "Weberci Bir Düşünürün Başlangıç Temrinleri: 1950'li Yıllarda Şerif Mardin", *İ. Ü. E. F. Sosyoloji Dergisi*, 3 (12), 2006, ss. 123-130.

ARLI, Alim. "Türkiye'de Sosyolojinin Eleştirel Kapasitesi: Şerif Mardin Üzerine", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 6 (11), 2008, ss. 633-652.

ARLI, Alim. *Oryantalizm Oksidentalizm ve Şerif Mardin*, İstanbul: Küre Yayınları, 2014.

ATAY, Tayfun. "Şerif Mardin, Din ve Türkiye'de Galile Olmak", *Şerif Mardin Okumaları*, (Ed.), Taşkın Takış, Ankara: Doğu Batı Yayınları, 2013, ss. 102-121.

BORA, Tanıl. *Cereyanlar, Türkiye'de Siyasi İdeolojiler*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2017.

ÇAYLAK, Adem. "Entelektüel Tarihçi Şerif Mardin'in Osmanlı Toplum Çözümlemesi", (Ed.), Taşkın Takış, *Şerif Mardin Okumaları*, Ankara: Doğu Batı Yayınları, 2013, ss. 207-235.

DOĞAN, Necmettin. "Şerif Mardin, Türk Sosyolojisi ve Sosyolojik Teori", *Şerif Mardin Okumaları*, (Ed.), Taşkın Takış, Ankara: Doğu Batı Yayınları, 2013, ss. 19-41.

DOĞAN, Sedat ve Sedat Demir. "Şerif Mardin'in Anısına: İkincil Literatüre Küçük Bir Katkı", *Temaşa*, 8, 2018, ss. 6-26.

DAVİSON, Andrew. *Türkiye'de Sekülerizm ve Modernlik*, Çev: Tuncay Birkan, İstanbul: İletişim Yayınları, 2002, ss. 247-252.

KARPAT, Kemal. *Bir Ömrün İnsanları: Türkiye'den ve Dünyadan Portreler*, İstanbul: Timaş Yayınları, 2015.

KAYALI, Kurtuluş. "Şerif Mardin Okumaları Konusunda Bazı Sorular ya da Bazı Sorunlar", (Ed.), Taşkın Takış, *Şerif Mardin Okumaları*, Ankara: Doğu Batı Yayınları, 2013, ss. 90-101.

KEYMAN, Fuat. "Şerif Mardin, Toplumsal Kuram ve Türk Modernitesini Anlamak", *Doğu Batı*, 2001, ss. 11-32.

KEYMAN, Fuat (2005). "Şerif Mardin'i Anlamak: Modernleşme, Yorumbilgisel Yaklaşım ve Türkiye", *Şerif Mardin'e Armağan*, (Ed.), Orhan Tekelioğlu ve Ahmet Öncü, İstanbul: İletişim Yayınları.

MARDİN, Şerif. "Toplum Bilimlerinde Teoriler Üzerinde Bir Not", *A.Ü.S.B.F Dergisi*, 19, 1964, ss. 60-74.

MARDİN, Şerif. "Center-Periphery Relations: A Key to Turkish Politics?", *Daedalus*, 2 1973, pp. 169-190.

MARDİN, Şerif. "Türkiye'de Din ve Laiklik", (Ed.), Mümtaz'er Türköne ve Tuncay Önder, *Türkiye'de Din ve Siyaset, Makaleler 3*, İstanbul: İletişim Yayınları, 1992a, ss. 37-80.

MARDİN, Şerif. "Modern Türkiye'de Din", (Ed.), Mümtaz'er Türköne ve Tuncay Önder, *Türkiye'de Din ve Siyaset, Makaleler 3, İstanbul: İletişim Yayınları, 1992b, ss. 81-113.*

MARDİN, Şerif. "Modern Türkiye'de Din ve Siyaset", (Ed.), Mümtaz'er Türköne ve Tuncay Önder, *Türkiye'de Din ve Siyaset, Makaleler 3,* İstanbul: İletişim Yayınları, 1992c, ss. 114-145.

MARDİN, Şerif. "Türk Devriminde İdeoloji ve Din", (Ed.), Mümtaz'er Türköne ve Tuncay Önder, *Türkiye'de Din ve Siyaset, Makaleler 3*, İstanbul: İletişim Yayınları, 1992d, ss. 146-169.

MARDİN, Şerif. "İslamcılık: Tanzimat Dönemi", (Ed.), Mümtaz'er Türköne ve Tuncay Önder, *Türkiye'de Din ve Siyaset, Makaleler 3*, İstanbul: İletişim Yayınları, 1992e, ss. 9-22.

MARDİN, Şerif. "Türk Toplumunu İnceleme Aracı Olarak Sivil Toplum", (Ed.), Mümtaz'er Türköne ve Tuncay Önder, *Türkiye'de Toplum ve Siyaset, Makaleler 1*, İstanbul: İletişim Yayınları, 1994a, ss. 21-34.

MARDİN, Şerif. "Yeni Osmanlıların Hakiki Hüviyeti", (Ed.), Mümtaz'er Türköne ve Tuncay Önder, *Türkiye'de Toplum ve Siyaset, Makaleler I*, İstanbul: İletişim Yayınları, 1994b, ss. 273-284.

MARDİN, Şerif. "Tanzimat ve İlmiye", (Ed.), Mümtaz'er Türköne ve Tuncay Önder, *Türkiye'de Toplum ve Siyaset, Makaleler I*, İstanbul: İletişim Yayınları, 1994c, ss. 261-6.

MARDİN, Şerif. "Civil Society and Islam", (Ed.), John A. Hall, *Civil Society: Theory, History and Comparison*, Cambridge: Polity Press, 1995, pp. 278-300.

MARDİN, Şerif. "Osmanlı Devlet Gücünün Söylemi Olarak Türkçe Üzerine: Giriş Niteliğinde Geçici Notlar (1. bölüm)", Çev: Y. Salman ve D. Hakyemez, Cogito, 13, 1998, ss. 267-274.

MARDİN, Şerif. "Modern Türk Sosyal Bilimleri Üzerine Bazı Düşünceler", *Türkiye'de Modernleşme ve Ulusal Kimlik*, (Ed.), Sibel Bozdoğan ve Reşat Kasaba, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1999, ss. 54-69.

MARDİN, Şerif. *Jön Türklerin Siyasi Fikirleri 1895-1908*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2000a.

MARDİN, Şerif. "Tanzimat'tan Sonra Aşırı Batılılaşma", (Ed.), Mümtaz'er Türköne ve Tuncay Önder, *Türk Modernleşmesi, Makaleler 4*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2000b, ss. 21-76.

MARDİN, Şerif. "Türk Siyasetini Açıklayabilecek Bir Anahtar: Merkez-Çevre İlişkileri", *Türkiye'de Politik Değişim ve Modernleşme*, (Der.), Ersin Kalaycıoğlu ve Ali Yaşar Sarıbay, İstanbul: Alfa Yayınları, 2000c, ss. 79-104.

MARDİN, Şerif. "Batılılaşma", (Ed.), Mümtaz'er Türköne ve Tuncay Önder, *Türk Modernleşmesi, Makaleler 4*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2000d, ss. 9-20.

MARDİN, Şerif. "19. Yüzyılda Düşünce Akımları ve Osmanlı Devleti", (Ed.), Mümtaz'er Türköne ve Tuncay Önder, *Türk Modernleşmesi, Makaleler 4*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2000e, ss. 81-100.

MARDİN, Şerif. *Din ve İdeoloji*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2001.

MARDİN, Şerif. "Kültür ve Din", *Türkiye Günlüğü* 72, 2003, ss. 5-21.

MARDİN, Şerif. "Max Weber Üzerine", Siyasal ve Sosyal Bilimler, Makaleler 2, (Ed.), Mümtaz'er Türköne ve Tuncay Önder, İstanbul: İletişim Yayınları, 2007, ss. 119-124.

MARDİN, Şerif. *Bediüzzaman Said Nursi Olayı*, Çev: Metin Çulhaoğlu, İstanbul: İletişim Yayınları, 2008.

MARDİN, Şerif. "Şerif Mardin ile Türk Siyaset Düşüncesi Üzerine", Düzenleme ve Söyleşi: Gökhan Çetinsaya ve Diğerleri, *Şerif Mardin Okumaları*, (Ed.), Taşkın Takış, Ankara: Doğu Batı Yayınları, 2013, ss. 236-263.

MARDİN, Şerif. *İdeoloji*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2015a.

MARDİN, Şerif. *Yeni Osmanlı Düşüncesinin Doğuşu*, Çev: Mümtaz'er Türköne, Fahri Unan, İrfan Erdoğan, İstanbul: İletişim Yayınları, 2015b.

MARDİN, Şerif. "Şerif Mardin'le Din ve Devlet Sosyolojisi Konusunda Söyleşi", Söyleşi: Ali Bayramoğlu, *Türkiye'de Toplum ve Siyaset,* (Ed.), Mümtazer Türköne ve Tuncay Önder, İstanbul: İletişim Yayınları, 2017a, ss. 119-158.

MARDİN, Şerif. "Aydınlar Konusunda Ülgener ve Bir İzah Denemesi", (Ed.), Mümtaz'er Türköne ve Tuncay Önder, *Türkiye'de Din ve Siyaset, Makaleler 3*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2017b, ss. 251-260.

MARDİN, Şerif. "Tanzimat ve Aydınlar", (Ed.), Mümtaz'er Türköne ve Tuncay Önder, *Türkiye'de Din ve Siyaset, Makaleler 3*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2017c, ss. 261-284.

MARDİN, Şerif. "Aydınlarımızın ve Tenkid –Tarihi Bir İzah Denemesi", (Ed.), Mümtaz'er Türköne ve Tuncay Önder, *Türkiye'de Din ve Siyaset, Makaleler 3*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2017d, ss. 291-296.

ÖZDEMİR, Bülent. *Ottoman Reforms and Social Life: Reflections from Salonica, 1830-185*0, İstanbul: The Isıs Press, 2003, pp. 31-3.

SUBAŞI, Necdet. "Mahalleyi Baskıyla Hatırlamak", *Şerif Mardin Okumaları*, (Ed.), Taşkın Takış, Ankara: Doğu Batı Yayınları, 2013, ss. 122-133.

ŞAHBAZ, Yunus. "Şerif Mardin ve Aydın Meselesi: Dönemsel ve Düşünsel Bütünselliği İçerisinde Bazı Soru(n)lar", *Muhafazakâr Düşünce*, 16 (57), 2019, ss. 61-79.

ŞEKER, Fatih. *Cumhuriyet İdeolojisinin Naşibendîlik Tasavvuru: Şerif Mardin Örneği*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 2015.

TAKIŞ, Taşkın. "Türkiye'de Şerif Mardin Olayı", *Şerif Mardin Okumaları*, (Ed.), Taşkın Takış, Ankara: Doğu Batı Yayınları, 2013a, ss. 9-16.

TAKIŞ, Taşkın. "Sosyal Bilimlerin Öteki Kutbu: Şerif Mardin ve Entelektüel Bir Harita", *Şerif Mardin Okumaları*, (Ed.), Taşkın Takış, Ankara: Doğu Batı Yayınları, 2013b, ss. 70-89.

KAYNAKÇA

BAHÇECİOĞLU, A. (2014). Sanal Deneyimsel Pazarlamanın Tüketici Tutumuna Etkisi. İzmir: Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana bilim Dalı, Pazarlama Bilim Dalı (yayınlanmamış yüksek lisans tezi).

CHEN , J., & LİU, J. (2007). Virtual Experiential Marketing Practices: An Examination of the Moderating Effects. *2007 International Conference on Service Systems and Service Management* (s. 1-6). IEEE.

CSİKSZENTMİHALYİ, M. (2000). *Beyond boredom and anxiety: Experiencing flow in wok and play* (Cilt 25th Anniversary Edition). Jossey-Bass.

DE WULF, K., SCHİLLEWAERT, N., MUYLLE, S., & RANGARAJAN, D. (2006). The Role Of Pleasure In Web Site Success. *Information & Management, 43*(4), s. 434-446.

DİGİTAL TÜRKİYE 2022. (2022). https://www.guvenliweb.org.tr/dokuman-detay/we-are-social-subat-2022-turkiye-raporu. adresinden alındı

DİJİTAL TÜRKİYE 2023. (2023). https://www.guvenliweb.org.tr/dokuman-detay/we-are-social-subat-2023-turkiye-raporu. adresinden alındı

FORNELL, C., & LARCKER, D. (1981). Evaluating Structural Equation Models with Unobservable Variables and Measurement Error. *Journal of Marketing Research, 18*(1), 39-50.

GİLMORE, J., & PİNE, B. (2002). The Experience IS the Marketing. *The Experience is the Marketing*, s. 1-14.

HAİR, J. F., HULT, G. M., RİNGLE, C. M., & SARSTEDT, M. (2014). *A Primer on Partial Least Squares Structural Equation Modeling.* Thousand Oaks: Sage.

KAYIKÇI BARDAKÇI, P. (2022). Sanal Deneyimsel Pazarlamanın Çevrimiçi Satın Alma Niyeti ile Müşteri Sadakati Üzerine Etkisi Ve Çevrimiçi Alışveriş Yönelimlerinin Düzenleyici Rolü. Burdur: Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı (yayınlanmamış doktora tezi).

KULA ÇAKMAK, B. (2023, 04 06). *Bi'Sektör*. https://www.bisektor.com/thredup-ikinci-el-pazari-raporu-ve-markalar/. adresinden alındı

LİU, C., & CHEN, J. (2006). Virtual Experimential Marketing on Online Purchase Intention. *Proceedings of the 11th Annual Conference of Asia Pacific Decision Sciences Institute*(14-18), s. 325-333.

LUO, M., CHEN, J., CHİNG, R., & LİU, C. (2011). An examination of the effects of virtual experiential marketing on online customer intentions and loyalty. *The Service Journal, 31*(13), s. 2163–2191.

RAHMANİA, M., & WAHYONO, W. (2022). Interaction Of E-service Quality, Experiential Marketing, Trust And Satisfaction On Repurchase Intention. *Management Analysis Journal, 11*(1), s. 71-82.

SCHMİTT, B. (1999). Experiential Marketing. *Journal of Marketing Management,, 15*(1-3), s. 53-67.

SCHWARZ, N. (1986). Feelings as information: Informational and motivational functions of affective states. *In E.T. Higgins and R.M. Serrentino (Eds.), Handbook of Motivation and Cognition: Foundations of Social Behavior*, s. 527–561.

STEFFEN, A. (2016). Second-hand consumption as a lifestyle choice. 189-207 içinde, *The 21st Century Consumer-Vulnerable, Responsible, Transparent?* Verbraucher zentrale.

STEUER, J. (1992). Defining Virtual Reality: Dimensions Determining Telepresence. *Journal of Communication, 42*(4), s. 73-93.

THOMSON, H. (2010). Virtual experiential marketing at Marriott International, Inc: Anwxamination of effects on consumer purchase intentions. University of North Carolina Wilmington (doctoral dissertation).

THREDUP. (2023, 04 05). https://newsroom.thredup.com/news/thredups-11th-annual-resale-report-reveals-consumers-continue-to-embrace-secondhand-amid-economic-uncertainty. adresinden alındı

TSAİ, S. (2005). Integrated Marketing as Management of Holistic Consumer Experience. *Business Horizons, 48*(5), s. 431-441.

WANG, H., & HU, Z. (2009). Research on Online Consumer Behavior Based on Experience. *2009 IEEE 16th International Conference on Industrial Engineering and Engineering Management (IE&EM 2009)* (s. 364–368). Beijing, China: IEEE.

WESTON, R., & GORE, P. (2006). A Brief Guide to Structural Equation Modeling. *The Counseling Psychologist, 34*(5), s. 719–751. doi:https://doi.org/ 10.1177/0011 000006286345

KAYNAKÇA

COUNCİL OF THE EU (2016, Mart 18). *EU-Turkey Statement.* Erişim Tarihi: Mayıs 26, 2023, https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/pdf.

DİMİTRİADİ, A., Kaya A., Kale B. & Zurabishvili, T. (2018, Mart). EU-Turkey Relations and Irregular Migration: Transactional Cooperation in the Making. *Feuture Online Paper* 16, Erişim Tarihi: Mayıs 31, 2023, https://eu.bilgi.edu.tr/media/files/FEUTURE_Online_Paper_No_16_ D6.3_Irregular_Mgration.pdf.

EKŞİ, N. (2017). 18 Mart 2016 Tarihli AB-Türkiye Zirvesi Bildirisinin Hukuki Niteliği. Contemporary Research in Economics and Social Sciences, 1(1), 47-85.

ELİTOK Paçacı, Seçil. (2015, Aralık). A Step Backward for Turkey? The Readmission Agreement and the Hope of Visa-Free Europe. *IPC-Mercator Policy Brief.* Erişim Tarihi: Temmuz 21, 2023, https://ipc.sabanciuniv.edu/Content/Images/CKeditorImages/20200323-130317 94. pdf.

EUR-LEX (2011, Eylül 8). *Barcelona Declaration and Euro-Mediterranean partnership*. Erişim Tarihi: Temmuz 23, 2023. https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/sum mary/barcelo na-declaration-and-euro-mediterranean-partner ship.html.

EUROPEAN COMMİSSİON. (2015, Ekim 15). *EU-Turkey Joint Action Plan*. Erişim Tarihi: Mayıs 4, 2023, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/de/ MEMO _15_5860.

EUROPEAN COMMİSSİON (t.y.a). *EU-Turkey Statement: The Commission's Contribution to the Leaders' Agenda.* Erişim Tarihi: Temmuz 28, 2023, https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2020-09/20171207_eu_turkey_statement _en. pdf.

EUROPEAN COMMİSSİON (t.y.b.). *EU-Turkey Statement: One Year On*. Erişim Tarihi: Temmuz4,2023,https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2017-03/eu turkey_statement_17032017_en.pdf.

FRONTEX (t.y.). *Who we are? Erişim Tarihi: Mayıs 31, 2023, https://frontex.europa.eu/ about-frontex/who-we-are/tasks-mission/.*

GEDDES, A., Hadj-Abdou, L. & Brumat, L. (2020). *Migration and Mobility in the European Union*. Red Globe Press.

IÇ¸ DUYGU, A. & Demiryontar, B. (2019) Mediterranean's Migration Dilemma and the EU's Readmission Agreements: Reinforcing a Centre-Periphery Relation. *EuroMedMig Working PaperSeries*, Erişim Tarihi: Temmuz 22, 2023, https://mirekoc.ku.edu.tr/wp-content/uploads/2019/12/EuroMedMig_WP_ Series_Winter2019.pdf.

KAYA, A. (2022). AB-Türkiye Mülteci Mutabakatı: Tampon Ülke? *TÜSİAD Küresel Siyaset Forumu Makale Dizisi*, 2, 5-19.

NAS, Ç. (2020, Nisan 2). Gümrük Birliği Neden Güncellenmeli? *Perspektif.* Erişim Tarihi: Temmuz 28, 2023, https://www.perspektif.online/gumruk-birligi-neden-guncellen meli/.

T.C. DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI (t.y.) *Türkiye-AB Gümrük Birliği: Gümrük Birliği Nedir?* Erişim Tarihi: Temmuz 30,2023,https://www.mfa.gov.tr/turkiye-ab-gumruk-birligi.tr. mfa#:~: text= Türkiye %2D AB%20 Gümrük%20Birliği%2C%20sa dece,payı%20vergi %20muafiyetine% 20tabi%20 tutulmaktadır.

T.C. DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI Avrupa BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI. (2015, Ekim 15). *Türkiye-AB Ortak Eylem Planı.* Erişim Tarihi: Temmuz 16, 2023, https://www.ab. gov.tr/files/AB_ Iliskileri /15_ekim_2015_ turkiye_ab_ortak_eylem_plani_.pdf

T.C. DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI AB BAŞKANLIĞI. (2022, Kasım 15). *Katılım Müzakerelerinde Mevcut Durum.* Erişim Tarihi: Temmuz 21, 2023, https://www.ab.gov.tr/katilim-muzakerelerinde-mevcut-durum _65.html.

TEKİN, B.Ç. (2017). Düzensiz Göçün Yönetimi Konusunda Varılan Türkiye-AB Mutabakatının Avrupa Birliği'nin Uluslararası Kimliği Üzerindeki Etkileri. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 39(11), 659-678.

TEKİN, B.Ç. & Tekin, R.B. (2022). Düzensiz Göç ve Mülteci Hareketlerinin Yönetiminde Neoliberal Hegemonya Arayışları. *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi*, 17(57), 468-491.

TURHAN, E. (2017). Mülteci Krizinin AB-Türkiye İlişkilerine Etkileri: AB'ye Üyelik Sürecinden Bir "Stratejik Ortaklığa" Doğru Mu? *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 31(1), 647-663.

YILDIZ, A., & Turhan, E. (2022). Entegre sınır yönetimi ve Frontex ile ilişkiler bağlamında Türkiye'nin AB ile harici farklılaştırılmış entegrasyonu. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Türkiye'nin Göç Siyaseti Özel Sayısı, 21 (Özel Sayı), 211-231.

KAYNAKÇA

ARAS, B., Gorener, A. (2010). "National Role Conceptions and Foreign Policy Orientation: the Ideational Bases of the Justice and Development Party's Foreign Policy Activism in the Middle East". *Journal of Balkan and Near Eastern Studies*, 12(1), 73-92.

AKTÜRK, Ş. (2006). "Turkish–Russian Relations after the Cold War (1992–2002)". *Turkish Studies*, 7(3), 337-364.

ATAÇ, K.K., Çam M.M. (2020). "Soğuk Savaş Amerikan Büyük Stratejisi, Jhonson Doktrini ve Kıbrıs". *Güvenlik Stratejileri Dergisi*. 16 (35), 595-634.

ALLİSON, T. G. (1969). "Conceptual Models and the Cuban Missile Crisis". *The American Political Science Review*. 63 (3), 689-718.

BALCI, A. (2017). *Türkiye Dış Politikası: İlkeler, Aktörler ve Uygulamalar*. Alfa Yayınları, 2. Baskı, İstanbul.

BAŞER, T. E. (2015). "Shift-of-Axis in Turkish Foreign Policy: Turkish National Role Conceptions Before and During AKP Rule". *Turkish Studies*. 16(3), 291-309.

BOSTANOĞLU, B. (1999). *Türkiye-AB İlişkilerinin Politikası*. İmge Kitabevi, Ankara.

CARR, H. E. (1946). *The Twenty Years' Crisis: 1919–1939*. MacMillan, London.

COX, W. R. (1981). "Social Forces, States and World Orders: Beyond International Relations Theory". *Millennium*. *10*(2), 126–155.

CRİSS, N. B. (1997). "Strategic Nuclear Missiles in Turkey: The Jupiter Affair, 1959–1963". *Journal of Strategic Studies.* 20(3), 97-122.

ÇELİKPALA, M. (2015). "Rekabet ve İşbirliği İkileminde Yönünü Arayan Türk-Rus İlişkileri". *Bilig*. (72), 117-144

ÇOBAN Oran, F. (2022). "Türkiye-ABD İlişkilerinde Din-Dış Politika İlişkisi: Rahip Brunson Krizi Örneği". Bezen Balamir, C. İnan, R. (der.) Dış Politika Analizi: Konu, Kuram, Yöntem, içinde, 239-263, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

DERİNGİL, S. (2003). *Denge Oyunu: İkinci Dünya Savaşı'nda Türkiye'nin Dış Politikası*. Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 3. Baskı, Ankara.

GİDEON,R. (1998). "Neoclassical Realism and Theories of Foreign Policy". *World Politics* 51(1), 144-172.

GÜLMEZ, B. S., Gülmez Buhari, D. (2020). "Dış Politika Analizi: Teorik Yaklaşımlar". Bezen Balamir, C. İnan, R. (der.) Dış Politika Analizi: Konu, Kuram, Yöntem, içinde, 13-40. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

HALE, W. (2000). *Turkish Foreign Policy 1774-2000*. Frank Cass Publishers.

HAN, K. A. (2013) "Paradise Lost: A Neoclassical Realist Analysis of Turkish Foreign Policy and the Case of Turkish-Syrian Relations". R. Hinnebusch and Ö. Tür (ed.), Turkey Syria Relations: Betweeen Anmity and Enmity. Routledge, London.

İŞYAR, Ö. G. (2009). *Karşılaştırmalı Dış Politikalar: Yöntemler Modeller Örnekler ve Karşılaştırmalı Türk Dış Politikası*. Dora Yayınları, Bursa.

JANE, M. (2020). "Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Rusya Federasyonu'nun Trans-Kafkasya Diplomasisinin Analizi (1991-2018)". *Diplomasi Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 16-38.

KINIKOĞLU, S. Valeriy, M. (2007). "An Anatomy of Turkish–Russian Relations". *Southeast European and Black Sea Studies*. 7(4), 533-553.

KORHAN, T. (2012). "Türkiye Cumhuriyeti'nin İlk Yıllarında Türk-Rus Ticari ve Ekonomik İlişkileri Üzerine". *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 12(1), 91-104.

KÖSTEM, S. (2022). "Managed Regional Rivalry Between Russia and Turkey After the Annexation of Crimea". *Europe-Asia Studies*. 74(9), 1657-1675.

KÖSTEM, S. (2018). "Different Paths to Regional Hegemony: National Identity Contestation and Foreign Economic Strategy in Russia and Turkey". *Review of International Political Economy*. 25(5), 726-752.

KUBİCEK, P. (2022). "Structural Dynamics, Pragmatism, and Shared Grievances: Explaining Russian-Turkish Relations". *Turkish Studies*. 23(5), 784-801.

MÜTERCİMLER E. Öke, M.K. (2004). *Düşler ve Entrikalar: Demokrat Parti Dönemi Türk Dış Politikası*. Alfa Yayınları, 2.Baskı, İstanbul.

ORAN B. (1996). "Türk Dış Politikası: Temel İlkeleri ve Soğuk Savaş Ertesindeki Durumu Üzerine Notlar". *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*. *51*(01), 353-370.

ORAN, B. (2001). *Türk Dış Politikası Cilt 1: 1919-1980 Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar*.İletişim Yayınları, İstanbul.

ORAN, B. (2002). *Türk Dış Politikası Cilt 2: 1980-2001 Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar*. İletişim Yayınları, İstanbul.

ORAN, B. (2013). *Türk Dış Politikası Cilt 3:2001-2012 Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar*. İletişim Yayınları, İstanbul.

ÖNİŞ, Z. Yılmaz, Ş. (2016). "Turkey and Russia in a Shifting Global Order: Cooperation, Conflict and Asymmetric Interdependence in a Turbulent Region". *Third World Quarterly*. 37(1), 71-95.

ÖZKAN, B. (2017). "1945 Türkiye-SSCB Krizi: Dış Politikada Kurucu Mitin İnşası" içinde Gencer Ö., Evren, B. Burç B. (eds.) *Türkiye ve Rusya İlişkilerinde Değişen Dinamikler: Kuşku ile Komşuluk*, 55-79, İletişim Yayınları, İstanbul.

RİPSMAN, N. M. (2009). "Neoclassical Realism and Domestic Interest Groups" içinde Steven, E.L. Norrin, M.R. Jeffrey, W.T. (der.) *Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy*, 170-193, Cambridge University Press, Cambridge.

SAHİN Mencutek, Z. Gökalp Aras, N. E. Coşkun, B.B. (2020). "Turkey's Response to Syrian Mass Migration: A Neoclassical Realist Analysis". *Uluslararası İliskiler.*17(68), 93-111.

SARIÇOBAN, G. (2020). "İkinci Dünya Savaşı Döneminde (1939-1945) Türk Dış Politikası". *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.* 24 (4), 1755-1777.

SEVER, A. (1997). "Yeni Bulgular Işığında 1962 Küba Krizi ve Türkiye". *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*. 52 (01), 647-660.

SİNGER, J. D. (1958), "Threat Perception and the Armament Tension Dilemma". *The Journal of Conflict Resolution*. 2(1), 90-105.

SİNGER, J. D. (1963). "Inter-Nation Influence: A Formal Model*". The American Political Science Review*. 57(2), 420-430.

The National Security Strategy 2022, (E. T. 14.07.2023) https://georgewbush-whitehouse. archives.gov/nsc/nss/2002/

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ 11. Dönem,7. Cilt, 8. Birleşim, (E.T. 14.07.2023) https://www5.tbmm.gov.tr//develop/owa/td_v2.goruntule?sayfa_no_ilk=1336&sayfa_no_son=1383&sayfa_no=1341&v_meclis=1&v_donem=11&v_yasama_yili=&v_cilt=7&v_birlesim=048

WALTZ, K. N. (1979). *Theory of International Politics*. Addison Wesley Publishing Company, Massachusetts.

WENDT, A. (1999). *Social Theory of International Politics*. Cambridge University Press, Cambridge.

YAVUZ, M. H. (2022). "The Motives behind the AKP's Foreign Policy: neo-Ottomanism and Strategic Autonomy". *Turkish Studies*. 23(5), 659-680.

YESİLYURT, N. (2017) "Explaining Miscalculation and Maladaptation in Turkish Foreign Policy towards the Middle East during the Arab Uprisings: A Neoclassical Realist Perspective". *All Azimuth: A Journal of Foreign Policy and Peace.* 6(2), 65-83.

YILMAZ, E. M. (2010). "Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Türk-Rus İlişkileri". *Journal of Management and Economics*. 8(13),27-42.

KAYNAKLAR

ACAR-Savran,G.,& Tura Demiryontan, N. *Kadının Görünmeyen Emeği.* İstanbul: Yordam Kitap.

ALP,S.,& Taştan, N. (2011). *"Türkiye'de Irk Veya Etnik Köken Temelinde Ayrımcılığın İzlenmesi Raporu".* İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi İnsan Hakları Uygulama Ve Araştırma Merkezi.

ALPMAN, P.S. (2016). *Esmer Yakalılar Kent-Sınıf-Kimlik Ve Kürt Emeği.* İstanbul: İletişimYayınları.

ARIN, T. (2013). *Kriz, Devlet, İktisat Ve Sosyal Güvenlik Politikaları* (Birinci B.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

ATAÖV, T. (1996). *Çatışmaların Kaynağı Olarak Ayrımclık.* Ankara: Ankara Üniversitesi İnsan Hakları Merkezi Yayınları.

BORA, A. (2012). Toplumsal Cinsiyete Dayalı Ayrımcılık. K. Çayır, & M. A. Ceyhan İçinde, *Ayrımcılık: Çok Boyutlu Yaklaşımlar* (S.175-189). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

CUMHUR-Yalçın, E., Bayram Arlı, N., Aytaç,S., Başol,O., & Aydemir,M. (2019). Türkiye'de Emek Piyasalarında Cinsiyete Dayalı Ücret Ayrımcılığı: Ibbs Düzey1'e Göre Farklılıklar. *Kosdeb*, 293-314.

Çelenk,S. (2010). *Ayrımcılık Ve Medya.* Haziran 22, 2020 Tarihinde Televizyon Haberciliğinde Etik: Http://İlefarsiv.Com/Etik/Wp-Content/Uploads/Sevilay-Celenk-Ayrimcilik-Ve-Medya.PdfAdresindenAlındı

DEMİRER, Y., Kendir, H., & Yeşilyurt, A. (2018). "Türkiye Kamu Yönetiminde Ayrımcılık: Kürt Ve Alevi Yöneticilerin Durumuna İlişkin Sınırlı Gözlemler". *Uluslararası Ayrımcılık Konferansı* (S. 45-54). İstanbul: EşitHaklarİçinİzlemeDerneği.

DERNEĞİ, V. R. (tarih yok). *"Vicdani Ret Nedir?"*. Mayıs 19, 2020 tarihinde https://vicdaniret.org/vicdani-ret-nedir/adresindenalındı

EUROSTAT.(2020).*Employmentandactivictybysexandage-annualdata*.Ocak13,2021tari hindeEUROSTATDataBrowser:https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/lfsi_emp_a/default/table?lang=en adresindenalındı

EUROSTAT. (2021). *Gender Overall Earnings Gap (%)*. Ocak 13, 2021 tarihinde EUROSTAT DataBrowser:https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/teqges01/default/table?lang=enadresindenalındı

EUROSTAT.(tarihyok).*Gender Statistics*. Ocak13,2021 tarihinde EUROSTAT Statistics Explained: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Gen der_statistics #Earningsadresindenalındı

IŞIK,E.,& Serdaroğlu,U. (2015). Kadın Emeği Feminist İktisadın Yol Haritası Üzerinden Bir Okuma. *Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi*, 6-14.

KAYHAN,A.(2018)."Toplumsal Eşitsizlikler ve Ayrımcılık". *Uluslar arası Ayrımcılık Konferansı* (s.131-138). İstanbul: Eşit Haklar İçin İzleme Derneği.

LORDOĞLU,K.,& Özkaplan,N. (2007).*Çalışma İktisadı.* İstanbul: DerYayınları.

MAKTAV,D.S.(2019).İşgücü PiyasasındaCinsiyetAyrımcılığının ÜcretPolitikasına Yansıması ve Birlişmiş Milletler Antlaşmalarındaki Yeri. *Uluslar arası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi,5*(2),104-117.

ÖZKAN,G.S.,&Özkan,B.(2010).Kadın Çalışanlara Yönelik Ücret Ayrımcılığı ve Kadın Ücretlerinin Belirleyicilerine Yönelik Bir Araştırma. *Çalışma ve Toplum*,91-104.

PALAZ,S.(2003). Türkiye'de Cinsiyet Ayrımcılığı Analizinde Neo Klasik Yaklaşıma Karşı Kurumcu Yaklaşım: Eşitliği Sağlayıcı Politika Önerileri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 87-109.

PARLAK,D. (2021). "Marksist Feminizm", https://feministbellek.org/marksist-feminizm/

SUĞUR,S.(2005).Türkiye'de Tekstil Sektöründe Kadın Emeği ve Değişen Toplumsal Cinsiyet İlişkileri. *Amme İdaresi Dergisi, 38*(1),47-68.

ŞAHİN,T.(2009).“Sosyal Dışlanma ve Yoksulluk İlişkisi”. *Sosyal Yardım Uzmanlık Tez*. Ankara: Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü.

TOKSÖZ,G.(2011). *Kalkınmada Kadın Emeği*(Birincib.). İstanbul: VarlıkYayınları.

TUIK ve ILO. (2020). Cinsiyete Dayalı Ücret Farkının Ölçümü: Türkiye Uygulaması ILO. TÜİK,GelirveYaşamKoşullarıAraştırması.

TUIK, Kazanç Yapısı Araştırması TUIK, İşgücü İstatistikleri.

UMAY,U.(2011).YedekİşgücüOrdusuOlarakKadınlar.*ÇalışmaveToplum*,137-166.

WOLF, F. O. (2006). Modern Politika Felsefesinin Katkısı: Ayrımcılık Niye Yaşanır ve Bunun İçin Ne Yapmamız Gerekir. *Felsefelogos*(29),25-30.

YAMAK,N.,& Topbaş,F. (2010). Kadın Emeği ve Cinsiyete Dayalı Ücret Ayrımclığı. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,18*(3-4),143-156.

YAMAN, M. (2021). "Sosyalist Feminizm", https://feministbellek.org/sosyalist-feminizm/

KAYNAKÇA

ACHEAMPONG, A.O., Boateng, E., Amponsah, M. ve Dzator, J. (2021). *Revisiting the economic growth–energy consumption nexus: Does globalization matter?*. Energy Economics, 102, 105472.

AHMAD S., Arshed N., Salem S., Khan Y.A., Hameed K., Kam S. (2022). Role of globalziation defining the incidence of entrepreneurship. PLoS One. https://www.ncbi.nlm.nih.gov/ pmc/articles/PMC8963543, (21.05.2023).

ASLAM, A., Eugster, J., Ho, G., Jaumotte, F., Piazza R. (2018). Globalization Helps Spread Knowledge and Technology Across Borders, IMF. https://www.imf.org/ en/Blogs /Articles/2018/04/09/globalization-helps-spread-knowledge-and-technology-across-borders (24.05.2023).

AUTOR, D. H., Dorn, D., Hanson, G. H. (2013). The China syndrome: Local Labor Market Effects of Import Competition in the United States, *American Economic Review*, 103(6), 2121-2168.

BADDELEY, M. (2006). Convergence or divergence? The impacts of globalisation on growth and inequality in less developed countries. *International Review of Applied Economics*, 20(3), 391-410.

BARRO, R. J., & Sala-i-Martin, X. (2003). *Economic Growth (2nd ed.)*, MIT Press, London.

BHAGWATİ, J. (2007). *In Defense of Globalization*, Oxford University Press, Newyork.

BOZKURT, V. (2000). *Küreselleşme: Kavram, Gelisim ve Yaklasımlar", Der. Veysel Bozkurt, Küreselleşmenin İnsani Yüzü,* Alfa Yayınları, Bursa.

DANIŞOĞLU A. (2004). Küreselleşmenin Gelir Eşitsizliği ve Yoksulluk Üzerindeki Etkileri, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Dergisi*, Cilt: 3 Sayı: 5, 215 – 239.

DEICHMANN, J.I., (2021). Foreign Direct Investment in Turkey: Enhancing Its Impact on Economic Development, *Ekonomi-tek*, Vol.10, No.2, 69-87.

GROSSMAN, G. M., Helpman, E. (2015). Globalization and Growth, *American Economic Review*, 105(5), 100-104.

HASSİ, A., Storti, G. (2012). Globalization and Culture: The Three H Scenarios. InTech. https://www.intechopen.com/chapters/38348, (01.06.2023).

HUYNEN, M. M., Martens, P., & Hilderink, H. B. (2005). The Health Impacts of Globalization: A Conceptual Framework, *Global Health,* 1(14).

ILO, (2010). A Skilled Workforce for Strong, Sustainable and Balanced Growth, ILO Publications, Geneva.

IMF. (2002). Globalization: Threat or Opportunity?, https://www.imf.org/ external/np/exr/ib/ 2000/041200to.htm, (24.05.2023).

JAUMOTTE, F., Lall, S., & Papageorgiou, C. (2013). Rising Income Inequality: Technology, or Trade and Financial Globalization?, *IMF Economic Review*, 271-309.

KOF Swiss Economic Institute (2023). KOF Globalisation Index, https://kof.ethz.ch/en/ forecasts-and-indicators/indicators/kof-globalisation-index.html, (11.05.2023).

LOUNGANİ, P., & Razin, A. (2001). How Beneficial Is Foreign Direct Investment for Developing Countries?, *Finance & Development,* Vol. 38, No.2, https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2001/06/loungani.htm, (21.05.2023).

MCDONALD, B. (2023). International Trade: Commerce Among Nations. IMF. https://www.imf.org/en/Publications/fandd/issues/Series/Back-to-Basics/Trade, (22.05.2023).

MCKINSEY Global Institute. (2016). Digital Globalization: The New Era of Global Flows. https://www.mckinsey.com/~/media/mckinsey/business%20functions/mckinsey%20digital/our%20insights/digital%20globalization%20the%20new%20era%20of%20global%20flows/mgi-digital-globalization-full-report.ashx (01.06.2023).

NATIONAL Geographic Society. (2023). Effects of Economic Globalization. https://education.nationalgeographic.org/resource/effects-economic-globalization(27.05. 2023).

OECD, (2002). Foreign Direct Investment for Development, Maximising Benefits, Minimising Costs.https://www.oecd.org/investment/investmentfordevelopment/1959815.pdf (11. 05.2023).

OECD. (2018). A broken social elevator? How to Promote Social Mobility. OECD Publishing, Paris.

OSTRY, J.D. (2018). Growth or Inclusion?, IMF, https://www.imf.org/en/ publications/fandd/issues/2018/06/economics-of-promoting-inclusive-growth-ostry, (27.05.2023).

ÖZÜGÜL, Mehmet Doruk (2010), "Türkiye' de Tarım Alanı Tahribatı ve Çevresel Etki Değerlendirmesini Yeniden Düşünmek", *Megaron*, C: 5, S: 2, 91-101.

PEİXİN, Z. (2003). China and Globalization, Chinese Economic Association Annual Conference,http://gb.china-embassy.gov.cn/eng/ambassador/dsjhjcf/2009before/200310/t20031010_3386189.htm, (24.05.2023).

PORTER, M. E. (1990). The competitive advantage of nations. *Harvard Business Review*, 68(2), 73-93.

RADCLİFFE, B. (2023). The Basics of Tariffs and Trade Barriers, Investopedia. https://www.investopedia.com/articles/economics/08/tariff-trade-barrier-basics.asp, (16.05.2023).

RENNEN, W., & Martens, P. (2003). *The Globalisation Timeline. Integrated Assessment*, 4(3), 137-144.

RODRIK, D. (2018). *Straight Talk on Trade: Ideas for a Sane World Economy*. Princeton University Press, New jersey.

RODRIK, D. (2019). *The Perils of Premature Deindustrialization*, Journal of Economic Growth, 24(2), 123-154.

SAVRUL, M., İncekara, A. 2017. "The Effect of Globalization on Economic Growth: Panel Data Analysis for ASEAN Countries." *International Conference on Eurasian Economies*, 16-22.

SEVİNÇ, E.B., Özdemir, Ş. (2015). Turkey's Local Responses to Globalization: The Emergence of New Actors as State-Level Security Threats*, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* Cilt 2 Sayı 3, 35-47.

SHAH, A. (2014). Consumption and Consumerism. Global Issues. https://www.globalissues.org/issue/235/consumption-and-consumerism, (03.06.2023).

SINGH, A., & Zammit, A. (2004). Labour Standards and the "Race To The Bottom": Rethinking Globalization And Workers' Rights From Developmental And Solidaristic Perspectives, *Oxford Review of Economic Policy*, 20(1), 85–104.

SOCİAL Protection Floor Advisory Group, (2011). Social Protection Floor for a Fair and Inclusive Globalization, *ILO Publications*, Geneva.

STEGER, M. B. (2020*). Globalization: A Very Short Introduction (4th ed.)*, Oxford University Press,New York.

TCMB (2002). The Impact of Globalization on the Turkish Economy,https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/16555e2a-dfcb-4e4b-9ef9-ec2797f3f2d8/global.pdf?cacheid=rootworkspace-16555e2a-dfcb-4e4b-9ef9-ec2797f3f2d8-m3fbaj8&mod=ajperes, ((25.05.2023).

UNITED NATIONS. (1999a). Managing Forces of Globalization Would Maximize Benefits, Minimize Negative Fallout of Global Economic Integration, https://press.un.org/en/1999/19991027.gaef2880.doc.html, (24.05.2023).

UNITED NATIONS. (1999b). For Developing World, Globalization Means Not Interdependence but Overdependence on Aid, Markets of Wealthy, https://press.un.org/en/1999/19991028.gaef2881.doc.html, (24.05.2023).

USMAN, M., Jahanger, A., Makhdum, M. S. A., Balsalobre-Lorente, D., Bashir, A. (2022). How Do Financial Development, Energy Consumption, Natural Resources, and Globalization Affect Arctic Countries' Economic Growth and Environmental quality? *An Advanced Panel Data Simulation. Energy*, 122515.

WORLD BANK. (1993). *World Development Report 1993: Investing in Health,* Oxford University Press, New York.

WORLD BANK. (2020). *World Development Report 2020: Trading for Development in the Age of Global Value Chains*, World Bank Publications: Washington.

WORLD BANK. (2023a). The World Bank In China. https://www.worldbank.org/en/ country/ china/overview, (21.05.2023).

WORLD BANK. (2023b). The World Bank In Haiti,https://www.worldbank.org/en/ country/ haiti/overview, (21.05.2023).

WORLD BANK (2023). World Development Indicators, https://databank.worldbank.org/ source/world-development-indicators, (11.05.2023).

YÜKSEL, Mehmet. (2001). *Küreselleşme Ulusal Hukuk ve Türkiye*, Siyasal Kitabevi, Ankara.

KAYNAKLAR

AKINCI, A. ve Tuncer, G. (2016). 'Türkiye'de Sağlık Harcamaları ile Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki'. *Maliye Dergisi*, (165) s. 241-258.

AYTAÇ, D. (2004). Türkiye'de Konsolide Bütçe Harcamalarının Gelişimi: Avrupa Birliği Ülkeleri ile Bir Karşılaştırma. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Ekonomisi Anabilim Dalı, Ankara.

BATI, M. (2013). Kamu Maliyesi Bütçe Borçlanma (3. Baskı). İstanbul Kariyer Merkezi Yayınları: İstanbul.

ÇALLI, M. (2016). 'Türkiye'de Mültecilerin ve Sığınmacıların Sağlık Hakkı'. *İş ve Hayat Dergisi*, 2 (3), s. 131-154.

ÇUKUR, A. (2010). Türkiye'de Sağlık Gelir İlişkisi. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Muğla.

EUROPEAN COMMISSION (2005). The Contribution of Health to the Economy of the European Union. Erişim: 30.03.2021, http://ec.europa.eu/health/ph_overview/Documents

GÖRGÜN, S. (1993). Kamu Maliyesine Giriş Ders Notları. SBF Yayınları: İstanbul.

GÜÇERİ, Ş. (1993). Türkiye Ekonomisinin Yapısal Meseleleri ve Bir Çözüm Modeli. İş Dünyası Vakfı Yayınları: İstanbul.

KAYA, Ş. (1967). Genel Ekonomi Prensipleri. İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Neşriyat Bürosu Yayınları: İstanbul.

SAYIM, F. (2017). 'Türkiye'de Sağlık Ekonomisi İstatistikleri ve Sağlık Harcamalarının Gelişimi'. *Yalova Üniversitesi Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, (15), s. 13-30.

SÖĞÜT, Y. (2019). Sağlık Harcamaları ve İktisadi Büyüme İlişkisi: Türkiye Üzerine Bir İnceleme. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Kars.

SÖNMEZ, M. (2011). Paran Kadar Sağlık. Yordam Yayınevi: İstanbul

TBMM (2007). Çanakkale Milletvekili Sayın Ahmet küçük tarafından verilen "Yeşil Kart uygulamasına ilişkin" Soru Önergesinin Cevabıdır (15 Aralık 2021). Erişim adresi: https://www2.tbmm.gov.tr/d23/7/7-0324sgc.pdf

TOKAT, M. ve Seçim, H. (1994). Sağlık Ekonomisi. Anadolu Üniversitesi Yayınları: Eskişehir.

TÜİK. (2020, 16 Aralık). İstatistik Veri Portalı, Sağlık ve Sosyal Koruma İstatistikleri 2009-2019. Erişim adresi: https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=saglik-ve-sosyal-koruma-101&dil=1

ÜNSAL, E. M. (2011). Makro İktisat (9. Baskı). İmaj Kitabevi: Ankara.

YARDIMCIOĞLU, F. (2012). 'OECD Ülkelerinde Sağlık ve Ekonomik Büyüme İlişkisinin Ekonometrik Bir İncelemesi'. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 13 (2), s. 27-47.

WB (World Bank) (2020, 15 Aralık). Data from database: World Development Indicators. Erişim adresi:databank.worldbank.org/source7world-development-indicators#

KAYNAKÇA

ARDA, B., 2003, Üniversite'nin Araştırma İşlevi ve Etik, Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi. 25 (4), 2003 Özel Eki: 7-11.

ATİK, H., 1999, Üniversitelerin Yerel Ekonomiye Katkıları: Teori ve Erciyes Üniversitesi Üzerine Bir Uygulama, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. Sayı:15: 99–109.

ATİK, H., Bilginoğlu, M. A., Türker O., Pamuk Y., Düzgün R., 2002, Erciyes Üniversitesi'nin Kayseri İli'nin Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Yapısına Etkileri, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.

BEŞBALLİ, S. G., & Öztürk, Z., 2017, Artvin Çoruh Üniversitesi Öğrencilerinin Harcamalarının Artvin Ekonomisine Katkısı. *Karadeniz Araştırmaları*, *14*(56), 135-157.

BİLGİNOĞLU, M. A., ATİK H., TÜRKER, O., PAMUK, Y. & DÜZGÜN, R., 2002, Erciyes Üniversitesi'nin Kayseri İlinin Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Yapısına Etkiler, Erciyes Üniversitesi Yayınları, No: 135.

BİNİCİ, F. Ö., & Koyuncu, B., 2015, Üniversite Öğrencilerinin 2012-2013 Harcamalarının Bitlis İli Ekonomisine Katkısının İncelenmesi. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *4*(1), 113-126.

ÇATALBAŞ, N. 2007, Üniversite-Yerel Ekonomi İlişkisinde Kutuplaşma Teorisi İyi Bir Model Olabilir mi?, S. Ü. Karaman İİBF Dergisi, Yerel Ekonomiler Özel Sayısı, Mayıs, s. 90-101.

ÇINAR, R.Ö. & Selçuk, E., 2010, Eğitim ve İktisadi Gelişme: Atatürk Üniversitesi'nin Erzurum İl Ekonomisi ve Sosyal Yapısı Üzerindeki Etkileri, Yıl 2001, Cilt: 15 Sayı: 1-2, 25.11.2010

DELL, M.P. &Rainnie, A., 1996, TheImpact of theUniversity of Hertfordshire on theLocalEconomy, Papers 1996:11, University of Hertfordshire- Business School.

DENİZ, O. & vd., 2001, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi'nin Kahramanmaraş İlinin Ekonomik ve sosyal Yapısına Etkileri. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Rektörlüğü, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Yayın No: 82, Kahramanmaraş.

DRUCKER, J. & GOLDSTEIN, H., 2007, Assessingtheregionaleconomicdevelopmentimpacts of universities: A review of currentapp- roaches. International RegionalScienceReview, 30(1), 20-46.

ERDEM, A.R., 2006, Dünya'daki Yükseköğretimin Değişimi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Sayı:15: 299–314.

ERİLLİ, N. A., 2018, Üniversite Öğrencilerinin Bulundukları İl Ekonomisine Katkıları: Cumhuriyet Üniversitesi Örneği/Contributions Of UniversityStudentsToTheProvincialEconomy: Cumhuriyet UniversityExample. *Uluslararası Ekonomi İşletme ve Politika Dergisi*, *2*(1), 79-96.

ERKONAK, A. S., 1994, Karadeniz Teknik Üniversitesinin Kent ve Bölge Ekonomisine Doğrudan ve dolaylı ekonomik etkileri, Bölgesel Kalkınma Sempozyumu, Trabzon, 195-210.

ERKEKOĞLU, H., 2000, Bölge Üniversitelerinin Yerel Ekonomiye Katkıları: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Örneği, Sayı: 16, 211 – 229.

GLASSON, J., 2003, TheWideningLocalandRegional Development Impact of The Modern Universities- A Tale of Two Cities (and North-South Perspectives). LocalEconomy, 18 (1), p. 21-37.

GOLDSTEİN H., 2004, Catherine Renault, Contributions of UniversitiestoRegionalEconomic Development: A Quasi-experimentalApproach, February, RegionalStudies 38(7):733-746.

GÖRKEMLİ, H. N., 2009, Selçuk Üniversitesi'nin Konya Kent Ekonomisine Etkileri, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 22, s. 169-186.

GURSEL, V., TUNCEL, C. O., & GELDİMYRADOV, S., 2021, Üniversitelerin yerel ekonomiye etkileri: Bursa Uludağ Üniversitesi örneği. *Business andEconomicsResearchJournal*, *12*(3), 613-627.

HUGGİNS, R. & COOKE, P., 1997, TheEconomicImpact of Cardiff University: Innovation, Learning andJobGeneration (1997). GeoJournal, Vol. 41, No. 4, pp. 325-337, Available at SSRN: https://ssrn.com/abstract=1687133.

KOÇ, N., 2019, Üniversite öğrenci harcamalarının kent ekonomisine katkısı: Hitit Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri üzerine bir analiz. *Third SectorSocialEconomicReview*, *54*(1), 344-365.

ÖZASLAN, İ., Korkmaz, E., BATIREL, Ö.F., & ERKAL, M.E., 1998, Yüksek Öğretim Kurumlarının Bölgelerarası Gelişme Farklılıkları Açısından Önemi ve İşlevleri, İstanbul Ticaret Odası Yayınları. Yayın No: 1998–19, 1998, s.16.

SAĞ, V., 2002, Toplumsal Değişim ve Eğitim Üzerine, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Cilt: 27, No: 1: 11-25.

SELÇUK, G. N., 2012, Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin harcamalarının analizi ve Erzurum ekonomisine katkısı. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *16*(3), 317-330.

TÖSTEN, R., 2013, Dicle Üniversitesi Öğrencilerinin Harcama Analizi ve Diyarbakır Ekonomisine Katkısı. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (10), 90-114.

TÜRKMEN, F., 2002, Eğitimin Ekonomik ve Sosyal Faydaları ve Türkiye'de Eğitim Ekonomik İlişkisinin Araştırılması. DPT-Uzmanlık Tezleri, Yayın No: DPT: 2655, Ankara.

KAYNAKÇA

AYTEKİN, A., E., (2005). Hukuk Tarih ve Tarih Yazımı: 1858 Osmanlı Arazi Kanunnamesi' ne Yönelik Yaklaşımlar, Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, C.3, S.5, (723-744)

AYAZ, H., Gümüş, C., (2016). Türkiye'de Orman Mülkiyeti Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 2/2, (212-236)

FAO. (2020), Global Forest Resources Assessment 2020: Main Report, Rome. https://www.fao.org /3/ca9825en/ca9825en .pdf, (12.07.2023)

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, (2020), Türkiye Orman Varlığı, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, Ankara

KORKMAZ, M. (2002), Ormanlık Alanlar ve Orman Varlığı Üzerine Bir Değerlendirme, *Dumlupınar Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, Kütahya.

DÜNYA DOĞAL HAYATI KORUMA VAKFI: Orman Yangınlarının %75'i İnsan Eliyle Çıkartılıyor. https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-53932815, (22.06.2023)

ERDOĞAN: Yerleşim Bölgelerindeki Yangın Büyükşehir Belediyelerinin Sorumluluğundadır. https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/erdogandan-yangin-aciklamasi-sorumluluk-buyuksehirlerin-1858027 (3.8.2023)

SAN-Miguel-Ayanz, J., Durrant, T., Boca, R., Maianti, P., Libertá, G., Artés-Vivancos, T., Oom, D., Branco, A., de Rigo, D., Ferrari, D., Pfeiffer, H., Grecchi, R., Onida, M., Löffler, P. (2022). Forest Fires in Europe, Middle East and North Africa 2021, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2022, doi:10.2760/34094, JRC130846.

TOSUN Salih, Bir Sosyal Politika Aracı Olarak AFAD, Hastane Öncesi Dergisi, Nisan 2021, 6(1): 117-134.

TÜRK TABİPLER BİRLİĞİ, (2022). Temmuz – Ağustos 2021 Orman Yangınları Değerlendirme Raporu, https://www.ttb.org.tr/haber_goster.php?Guid=760386a0-7204-11ec-a83c-469e4684c346, (1.08.2023)

6831 Kanun No ve 1956 Tarihli Orman Kanunu, 9402 Sayı ve 8/9/1956 Tarihli Resmî Gazete

5302 Kanun No ve 2005 Tarihli İl Özel İdaresi Kanunu, 25745 Sayı ve 4/3/2005 Tarihli Resmi Gazete

442 Kanun No ve 1924 Tarihli Köy Kanunu, 68 Sayı ve 1924 Tarihli Resmî Gazete

5393 Kanun No ve 2005 Tarihli Belediye Kanunu, 25874 Sayılı ve 2005 Tarihli Resmi Gazete

5216 Kanun No ve 2004 Tarihli Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 25531 Sayılı ve 2004 Tarihli Resmî Gazete

10.9.1976 Tarih ve 7/12520 Numaralı Orman Yangınlarının Önlenmesi ve Söndürülmesinde Görevlilerin Görecekleri İşler Hakkında Yönetmelik

Yangın Bölgelerinde Halk Seferber Oldu, (2021). https://tr.euronews.com/2021/08/03/yang-n-bolgelerinde-halk-seferber-oldu-sonuna-kadar-buraday-z.

Orman Yangınlarıyla Mücadelede Rezerv Güce Yerli ve Milli Destek, https://www.iha.com.tr/haber-orman-yanginlariyla-mucadelede-rezerv-guce-yerli-ve-milli-uretim-destegi-1080178/ (03.10.2022)

Orman Yangınlarıyla Mücadele Yetkili Bakanlık mı Belediyeler mi ? Tedbirler Yetersiz mi Kaldı? https://www.indyturk.com/node/394766/haber/orman-yang%C4%B1nlar%C4%B1yla-m%C3%BCcadele-yetkili-bakanl%C4%B1k-m%C4%B1-belediyeler-mi-tedbirler-yetersiz (5.8.2023).

KAYNAKÇA

ALTINDEĞER, S. (2021). 17. Yüzyılda Trabzonda Hukuki Arabuluculuk ve Uzlaşma (Es-Sulhu Seyydü'lAhkam/Sulh En İyi Hükümdür), *HistoryStudies*, 13(5), ss. 1425-1451

AKSARAY Erkman, B. (2021). Roma Hukukunda Devletin Mirasçılığı .*İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* , 12 (1) , 182-192 .

AKTAN, H. A. (1991). *Mukayeseli İslam MirasHukuku*, İşaretYayınları.

AYAN, M. (2014). *MirasHukuku 6.Baskı*, MimozaYayınları

BILMEN, Ö.N. (t.y). *HukukıİslamiyyeveIslahatıFıkhıyyeKamusu*,*V.Cilt,*Bilmen Basım ve Yayınevi

ERDOĞAN, K. (2016). Tarım Arazilerinin Miras Yoluyla İntikali. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 24 (1) , 123-179 .

İSAM (2010), İstanbul Mahkemesi 3 Numaralı Sicil (H.1027/ M. 1618), cilt: 13, sayfa: 136, proje yön: M. Âkif Aydın, ed. Coşkun Yılmaz. hazırlayanlar: Yılmaz Karaca- Rasim Erol- Salih Kahrıman- Fuat Recep- Sabri Atay- Hüseyin Kılıç https://www.kadisicilleri.org

İSAM (2010), İstanbul Mahkemesi 3 Numaralı Sicil (H.1027/ M. 1618), cilt: 13, sayfa: 319, proje yön: M. Âkif Aydın, ed. Coşkun Yılmaz. hazırlayanlar: Yılmaz Karaca- Rasim Erol- Salih Kahrıman- Fuat Recep- Sabri Atay- Hüseyin Kılıç https://www.kadisicilleri.org

İSAM (2011), Bab Mahkemesi 3 Numaralı Sicil (H. 1077 / M. 1666 - 1667), cilt: 17, sayfa: 673, proje yön: M. Âkif Aydın, ed. Coşkun Yılmaz. haz. Rıfat Günalan, https:// www.kadisicilleri.org

İSAM (2011), Bab Mahkemesi 3 Numaralı Sicil (H. 1077 / M. 1666 - 1667), cilt: 17, sayfa: 134, proje yön: M. Âkif Aydın, ed. Coşkun Yılmaz. haz. Rıfat Günalan, https:// www.kadisicilleri.org

İSAM (2011), Bab Mahkemesi 3 Numaralı Sicil (H. 1077 / M. 1666 - 1667), cilt: 17, sayfa: 461, proje yön: M. Âkif Aydın, ed. Coşkun Yılmaz. haz. Rıfat Günalan, https:// www.kadisicilleri.org

İSAM (2011), Bab Mahkemesi 3 Numaralı Sicil (H. 1077 / M. 1666 - 1667), cilt: 17, sayfa: 793, proje yön: M. Âkif Aydın, ed. Coşkun Yılmaz. haz. Rıfat Günalan, https://www.kadisicilleri.org

İSAM (2011), Eyüb Mahkemesi (Havass-ı Refia) 37 Numaralı Sicil (H. 1047 / M. 1637 - 1638), cilt: 25, sayfa: 358, proje yön: M. Âkif Aydın, ed. Coşkun Yılmaz. hazırlayan: Salih Kahrıman, -Sabri Atay- Fuat Recep https://www.kadisicilleri.org

İSAM (2011), Eyüb Mahkemesi (Havass-ı Refia) 37 Numaralı Sicil (H. 1047 / M. 1637 - 1638), cilt: 25, sayfa: 224, proje yön: M. Âkif Aydın, ed. Coşkun Yılmaz. hazırlayan: Salih Kahrıman, -Sabri Atay- Fuat Recep https://www.kadisicilleri.org

İSAM (2011), Bab Mahkemesi 46 Numaralı Sicil (H. 1096 - 1097 / M. 1685 - 1686), cilt: 19, sayfa: 314, proje yön: M. Âkif Aydın, ed. Coşkun Yılmaz. hazırlayanlar: Sabri Atay- Hüseyin Kılıç-Yılmaz Karaca- Rasim Erol- Salih Kahrıman- Fuat Recep https:// www.kadisicilleri.org

İSAM (2011), Bab Mahkemesi 46 Numaralı Sicil (H. 1096 - 1097 / M. 1685 - 1686), cilt: 19, sayfa: 529, proje yön: M. Âkif Aydın, ed. Coşkun Yılmaz. hazırlayanlar: Sabri Atay-Hüseyin Kılıç-Yılmaz Karaca- Rasim Erol- Salih Kahrıman- Fuat Recep https:// www.kadisicilleri.org

İSAM (2011), Eyüb Mahkemesi (Havass-ı Refia) 49 Numaralı Sicil (H. 1054 / M. 1644), cilt: 26, sayfa: 184, proje yön: M. Âkif Aydın, ed. Coşkun Yılmaz. hazırlayan: Ayşe Seyyide Adıgüzel- Zeynep Trabzonlu,https://www.kadisicilleri.org

İSAM (2019), Ahi Çelebi Mahkemesi 1 Numaralı Sicil (H. 1063-1064 / M. 1652-1653), cilt: 49, sayfa: 116, proje yön: M. Âkif Aydın, ed. Coşkun Yılmaz. Çeviri yazı/mukabele: Sabri Atay-Nedim Pakırdağ, https://www.kadisicilleri.org

İSAM (2019), Ahi Çelebi Mahkemesi 1 Numaralı Sicil (H. 1063-1064 / M. 1652-1653), cilt: cilt: 49, sayfa: 330, proje yön: M. Âkif Aydın, ed. Coşkun Yılmaz Çeviri yazı/mukabele: Sabri Atay-Nedim Pakırdağ. https://www.kadisicilleri.org

İSAM (2019), Beşiktaş Mahkemesi 63 Numaralı Sicil (H. 1061-1062 / M. 1651-1652), cilt: 48, sayfa: 108, proje yön: M. Âkif Aydın, ed. Coşkun Yılmaz. çeviri yazı/mukabele: Nedim Pakırdağ-Yılmaz Karaca https://www.kadisicilleri.org

İSAM (2019), Beşiktaş Mahkemesi 63 Numaralı Sicil (H. 1061-1062 / M. 1651-1652), cilt: 48, sayfa: 52, proje yön: M. Âkif Aydın, ed. Coşkun Yılmaz. çeviri yazı/mukabele: Nedim Pakırdağ-Yılmaz Karaca https://www.kadisicilleri.org

İSAM (2019), Rumeli Sadâreti Mahkemesi 272 Numaralı Sicil (H. 1171-1172/ M. 1758), cilt: 74, sayfa: 181, proje yön: M. Âkif Aydın, ed. Coşkun Yılmaz. çeviri/mukabele: Salih Kahrıman, Mümin Yıldıztaşhttps://www.kadisicilleri.org

İSAM (2019), Rumeli Sadâreti Mahkemesi 127 Numaralı Sicil (H. 1090-1091 / M. 1679-1680), cilt: 55, sayfa: 213, proje yön: M. Âkif Aydın, ed. Coşkun Yılmaz. çeviri/mukabele: Selman Soydemir, Fikret Sarıcaoğlu https://www.kadisicilleri.org

İSAM (2019), Bab Mahkemesi 92 Numaralı Sicil (H. 1120-1121 / M. 1709), cilt: 60, sayfa: 377, proje yön: M. Âkif Aydın, ed. Coşkun Yılmaz. Çeviri yazı/mukabele: Nedim Pakırdağ-Abdullah Sivridağhttps://www.kadisicilleri.org

İSAM (2019), Bab Mahkemesi 172 Numaralı Sicil (H. 1152-1153 / M. 1740), cilt: 69, sayfa: 317, proje yön: M. Âkif Aydın, ed. Coşkun Yılmaz. çeviri yazı/mukabele. Salih Kahrıman-Mümin Yıldıztaş, https://www.kadisicilleri.org

İSAM (2019), Bab Mahkemesi 197 Numaralı Sicil (H. 1162-1163 / M. 1749-1750), cilt: 73, sayfa: 343, proje yön: M. Âkif Aydın, ed. Coşkun Yılmaz. Çeviri yazı/mukabele: Nedim Pakırdağ- Abdullah Sivridağhttps://www.kadisicilleri.org

İSAM (2019), Ahi Çelebi Mahkemesi 1 Numaralı Sicil (H. 1063-1064 / M. 1652-1653), cilt: 49, sayfa: 135, proje yön: M. Âkif Aydın, ed. Coşkun Yılmaz. Çeviri yazı/mukabele: Sabri Atay- Nedim Pakırdağ https://www.kadisicilleri.org

İSAM (2019), İstanbul Mahkemesi 10 Numaralı Sicil (H. 1072-1073 / M. 1661-1663), cilt: 51, sayfa: 500, proje yön: M. Âkif Aydın, ed. Coşkun Yılmaz. hazırlayanlar: Yılmaz Karaca- Abdullah Sivridağ- Hüseyin Kılıç- Ali Coşkun- Numan Yekeler- Mustafa Yılmaz https://www.kadisicilleri.org

KURUGÖLLÜ, S.; Bünyan Ünel, F. (2021). Ekonomik Katkısı Olmayan Tarım Arazilerinin Araştırılması ve Değerlendirilmesi, *Türkiye Arazi Yönetimi Dergisi*, 3(2), ss. 58-65

ŞENER, E. (1981). *EskiveYeniMirasHukuku*, SevinçMatbaası

TÜRK MEDENİ KANUNU. (2001, 22 Kasım). *Resmi Gazete* (Sayı: 24607). Erişim adresi: https:// www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.4721.pdf

UMUR, Z. (1965). Roma Miras Hukuku'nun Ana Hatları .*İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası* , 31 (1-4) , 159-195 .

YEĞİN, A. (1975). *İslami-İlmi-Edebi-Felsefi Yeni Lugat*, Yeni Asya Yayınları

KAYNAKÇA

AKDOĞAN, N., Özerhan, Y., & Sultanoğlu, B. (2023). İklimle İlgili Açıklamalar Standart Taslağı IFRS S2: BİST Sürdürülebilirlik Endeksindeki İşletmelere Olası Etkileri. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, *25*(MODAV 19. Uluslararası Muhasebe Konferansı Özel Sayısı), 99-132.

ARACI, H., Yüksel, Ö., & Filiz, G. (2016). Şeffaflık ve Hesap Verilebilirliğin Sağlanmasında Sürdürülebilirlik Raporları: BİST Sürdürülebilirlik Endeksindeki Şirketlerin Sürdürülebilirlik Raporlarının İncelenmesi. *World of Accounting Science*, *18*.

ARÇELİK Sürdürülebilirlik Raporu (2018). (Çevrimiçi) Erişim: 10 Haziran 2023, https://www. arcelikglobal.com/media/4433/su-rdu-ru-lebilirlik-raporu_2018.pdf

ARÇELİK Sürdürülebilirlik Raporu (2019). (Çevrimiçi) Erişim: 10 Haziran 2023,https:// www. arcelikglobal.com/media/5832/arcelik_master_tr_online_1808.pdf

ARÇELİK Sürdürülebilirlik Raporu (2020). (Çevrimiçi) Erişim: 10 Haziran 2023, https:// www. arcelikglobal.com/media/6365/arcelik_2020surdurulebilirlikraporu_yoneticiozeti.pdf

ARÇELİK Sürdürülebilirlik Raporu (2021). (Çevrimiçi) Erişim: 10 Haziran 2023, https://www. arcelikglobal.com/media/6937/arcelik21_surd_ozettr.pdf

ARÇELİK Faaliyet Raporu (2020). (Çevrimiçi) Erişim: 10 Haziran 2023, https://www. arcelik global.com/media/6239/arcelik_fr20_web.pdf

ARÇELİK Faaliyet Raporu (2021). (Çevrimiçi) Erişim: 10 Haziran 2023,https://www. arcelik global.com/media/6798/arcelik21_faaliyet_raporu.pdf

ARÇELİK Faaliyet Raporu (2022). (Çevrimiçi) Erişim: 10 Haziran 2023, https://www.arcelik global.com/media/7260/arcelik_fr_22_tr.pdf

BEHZADİAN, M., Otaghsara, S. K., Yazdani, M., &Ignatius, J. (2012). A state-of-the-artsurvey of TOPSIS applications. *ExpertSystemswithApplications*, *39*(17), 13051-13069.

BİTTENCOURT, I. I., Costa, E., Silva, M., &Soares, E. (2009). A computational model fordevelopingsemantic web-basededucationalsystems. *Knowledge-Based Systems*, *22*(4), 302-315.

BORSA İSTANBUL, Sürdürülebilirlik Endeksleri (Çevrimiçi), Erişim: 20 Haziran 2023, https://borsa istanbul.com/tr/sayfa/165/bist-surdurulebilirlik-endeksleri

CALLİCOTT J.B., Mumford K. (1998). Ecologicalsustainability as a conservationconcept. In: EcologicalSustainabilityandIntegrity: ConceptsandApproaches. Springer,pp. 31–45.

CUMHURBAŞKANLIĞI DİJİTAL DÖNÜŞÜM OFİSİ BAŞKANLIĞI, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (2021) "Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi Raporu", 2021-2025.

GENÇOĞLU, Ü. G. & Aytaç, A. (2016). Kurumsal Sürdürülebilirlik Açısından Entegre Raporlamanın Önemi ve BIST Uygulamaları. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (72), 51-66.

FRANK, B. (2021). Artificial intelligence-enabledenvironmentalsustainability of products: Marketing benefitsandtheirvariationbyconsumer, location, andproducttypes. *Journal of CleanerProduction*, *285*, 125242.

KAR, A. K., Choudhary, S. K., & Singh, V. K. (2022). How can artificial intelligenceimpactsustainability: A systematicliteraturereview. *Journal of CleanerPro duction*, 134120.

LEAHY, S. (2019). Climatestudywarns of vanishingsafetywindow—Here'swhy. *Nat I Geogr*., Yayınlanma: 12 Mart 2019, Erişim: 23.07.2023, https://www.nationalgeographic. com/environment/article/climate-change-model-warns-of-difficult-future

MORELLİ, J. (2011). Environmentalsustainability: A definitionforenvironmentalprofessionals. *Journal of EnvironmentalSustainability*, 1(1), 2.

NİSHANT, R., Kennedy, M., &Corbett, J. (2020). Artificial intelligenceforsustainability: Challenges, opportunities, and a researchagenda. *International Journal of Information Management*, *53*, 102104.

OLAWUMİ, T. O., &Chan, D. W. (2018). A scientometricreview of global research on sustainabilityandsustainabledevelopment. *Journal of CleanerProduction*, 183, 231-250.

ÖZERHAN, Y., & Sultanoğlu, B. (2018). Sürdürülebilirlik Raporu Kapsamında Çevresel Bilgilerin Raporlanması ve Güvence Denetimi. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, *17*(53), 55-76.

QİNG, Lingli, Dongphil Chun, Abd Alwahed Dagestani, and PengLi. (2022). "Does Proactive Green Technology Innovation Improve Financial Performance? Evidence from Listed Companies with Semiconductor Concepts Stock in China" *Sustainability,* 14, no. 8: 4600.

SAHOO, S., Kumar, A., & Upadhyay, A. (2023). How do gren knowledge management and gren technology innovation impact corporate environmental performance? Understandingthe role of gren knowledge acquisition. *Business Strategy and the Environment*, 32(1), 551–569.

SÜKLÜM, N. &Hiçyorulmaz, E. (2019). BİST Sürdürülebilirlik Endeksindeki İşletmelerin Sosyal Sorumluluk ve Çevre Muhasebesi İlişkisi Açısından İncelenmesi: Bir İçerik Analizi, *Business & Management Studies: An International Journal (BMIJ)*, *7*(4): 1806-1824.

TÜRKBESD (2021). Beyaz Eşya Sektörü: Geleceği Bugün Şekillendirmek. (Çevrimiçi), Erişim: 23 Haziran 2023, http://www.turkbesd.org/userfiles/files/T%C3%9CRKBESD%20Beyaz%20E %C5%9Fya%20Sekt%C3%B6r%20Raporu%20.pdf

UZUN Kocamış, T. & Yıldırım, G. (2016). Sustainabilityreporting in Turkey: Analysis of companies in the BIST sustainabilityindex. *European Journal of Economics and Business Studies*, *2*(3), 41-51.

VESTEL Faaliyet Raporu (2020). (Çevrimiçi) Erişim: 10 Haziran 2023, https://www.vestel yatirimciiliskileri.com/_assets/pdf/faliyet/2020/faaliyet-raporu-2020-v2.pdf

VESTEL Faaliyet Raporu (2021). (Çevrimiçi) Erişim: 10 Haziran 2023, https://www.vestel yatirimciiliskileri.com/_assets/pdf/faliyet/2021/VESTEL_ELK_EFR_2021_TR.pdf

VESTEL Faaliyet Raporu (2022). (Çevrimiçi) Erişim: 10 Haziran 2023, https://www.vestel yatirimciiliskileri.com/_assets/pdf/faliyet/2022/VESTL_Entegre_Faaliyet_Raporu_2022_new.pdf

YALÇIN, H. (2022). Muhasebenin dijitalleşmesi ve muhasebe mesleğinin geleceği. Ş. Karabulut (Edt.), Muhasebe–pazarlama organizasyon: teori ve uygulama. Ekin Yayınevi (1.Baskı), 13-24.

WCED, S. W. S. (1987). World commission on environment and development. *Our CommonFuture*, *17*(1), 1-91.

WU, C. R., Lin, C. T., &Tsai, P. H. (2008). Financial service of wealthmanagementbanking: Balancedscorecardapproach. *Journal of SocialSciences*, *4*(4), 255-263.

WU, G.-C. (2017). Environmental innovation approaches and business performance: Effects of environmental regulations and resource commitment. *Innovations*, 19(4), 407–427.

KAYNAKÇA

AŞICI, A.A., ve Şahin ,Ü (2022). Yeşil Ekonomi. Yeni İnsan Yayınevi-52, İstanbul.

BALTAGİ, B.H. (2005). Econometric analysis of panel data. 3rd Edition, John Wiley & Sons Inc., New York

BREİTUNG, J. (2005), "A parametric approach to the estimation of cointegration vectors ın panel data". Econometric Reviews, 24(2), 151–173.

BREUSCH, T. S. and Pegan, A. R. (1980). "The lagrange multiplier test and ıts applications to model specification tests ın econometrics". *Review Of Economic Studies,* 47(1), 239-253.

CHOİ, I. (2001). "Unit root tests for panel data". Journal Of International Money And Finance, 20(1), 249- 27

DUMİTRESCU, E. I., and Hurlin, C. (2012). "Testing for granger non-causality ın heterogeneous panels*". Economic Modelling,* 29(4), 1450–1460.

ENDERS, W. (1995). Applied Econometric Time Series. New York: John Wiley and Sons, INC.

EUROBSERVER (2022). The state of renewable energies ın europe. Paris: Observ'

HADRİ, K. (2000), "Testing for stationarity ın heterogeneous panels". Econometrics Journal 3(1), 148-16

JARAİTĖA, J., Karimu, A., Kažukauskasc, A., and Kažukauskasd, P. (2015). "renewable energy policy, economic growth and employment ın eu countries: gain without pain?". CERE Working Paper, 7

JOHANSEN, S. (1991) "Estimation and hypothesis testing of cointegration vectors in gaussian vector autoregressive models". Econometrica, 59, 1551-1580.

LEVİN, A., Lin C.F. and Chu C.S.J. (2002). "Asymptotic and finitesample properties". Journal Of Econometrics: 108, 1-24.

LM, K. S., Pesaran, M. H., and Shin, Y. (2003). "Testing for unit roots ın heterogeneous panels". Journal Of Econometrics, 115(1), 53-74

LÜTKEPOHL, H. (2005). A New Introduction to Multiple Time Series Analysis. Berlin, Germany: Springer-Verlag.

MADDALA, G. S. and Wu, S. (1999). "A comparative study of unit root tests with panel data and a new simple test".Oxford Bulletin Of Economics And Statistics, Special Issue, 61(1), 631-652

MCCOSKEY, S., Kao, C. (1998). "A residual-based test of the null of cointegration ın panel data". Econometric Reviews, 17(1), 57-84

PESARAN, M. H. (2004). "General diagnostic tests for cross section dependence ın panels". Cesifo Working Papers, No: 1233, 255–260.

PESARAN, M. H. (2007), "A simple panel unit root test ın the presence of cross-section dependence". Journal Of Applied Econometrics, 22(2), 265-312

PESARAN, M. H. and Yamagata, T. (2008). "Testing slope homogeneity ın large panels". *Journal Of Econometrics,* 142 (1), 50-93.

PESARAN, M. H., Ullah A., and Yamagata T. (2008). "A bias-adjusted lm test of error cross-section ındependence". Econometrics Journal, 11 (1), 105-127.

PESARAN, M.H. (2006) Estimation and Inference in Large Heterogeneous Panels with a Multi-factor Error Structure. Econometrica, 74, 967-1012.

PHİLLİPS, P. and Hansen, B. (1990). "Statistical ınference in ınstrumental variables regression with (1) processes". Review of Economic Studies, 57, 99-125.

PROENÇA, S., and Fortes, P. (2020). "The social face of renewables: econometric analysis of the relationship between renewables and employment". Energy Reports, 6(1), 581- 586. Doi.Org/10.1016/J.Egyr.2019.09.029

SWAMY, P. (1970). "Efficient ınference ın a random coefficient regression model". *Econometrica Journal of The Econometric Society,* 311-323.

WESTERLUND, J. and Edgerton, D. L. (2007). "A panel bootstrap cointegration test". Economic Letters, 97(3), 185-190

KAYNAKÇA

AMBLER, T.,&Barrow, S. (1996). The Employer Brand. *Journal of Brand Management*, *4*, pp.185-206.

BACKHAUS, K. (2016). Employer Branding Revisited. *Organization Management Journal*, *13*(4), pp. 193-201.

BACKHAUS, K.,&Tikoo, S. (2004). Conceptualizing and Researching Employer Branding. *Career Development International*, *9*(5), pp. 501-517.

BERTHON, P.,Ewing, M., & Hah, L. L. (2005). Captivating Company: Dimensions of Attractiveness in Employer Branding. *International Journal of Advertising*, *24*(2), pp. 151-172.

BİSWAS, M. (2013). Employer branding: A human resource strategy. *https://www. researchgate. net/publication/307599173*.

BUREN, A. (2012). *Social Media, a Communication Tool for Employer Attractiveness Criteria in the Employer Branding Concept: An Exploratory Study* (Master's thesis, University of Twente).

FİGURSKA, I.,& Matuska, E. (2013). Employer branding as a human resources management strategy. *Human Resources Management &Ergonomics*, *7*(2), pp. 35-51.

JOHATCH, M.,&Schultz, M. (1997). Relations between organizational culture, identity and image. *European Journal of Marketing*, *31*(5/6), pp. 356-365.

JENNER, S. J.,& Taylor, S. (2008). Employer branding–fador the future of HR?[in:] Humpage S.(ed.) Research insight: employer branding: the latest fador the future for HR. *Chartered Institute of Personnel and Development, London*.

LAWLER III, E. E. (2005). Creating high performance organizations. *Asia Pacific Journal of Human Resources*, *43*(1), 10-17.

MARTİN, G. (2007). Employer branding: Time for a Longand Hard look? In CIPD (Eds.), *Employer Branding: The Latest Fador The Future of HR?* (pp. 18-22). London: Chartered Institute of Personnel and Development.

MENOR, J. H. (2010). 10 Strategic Tips for Employee Retention. 2010. The Recruiters Lounge. (online) Available on: http://www.therecruiterslounge.com/2010/08/17/ 10-strategic-tips-foremployee-retention/

MOROKO, L.,& Uncles, M. (2005). Employer branding—The case for a multi disciplinary process related empirical investigation. Proceedings of *ANZMAC Conference*.

MOSLEY, R. (2009). Employer Brand. The Performance Driver No Business Can Ignore. A Shoulders of Giants Publication.

PARREİRA, J. (2007). *An Analysis of an Employee Value Proposition* (Doctoral dissertation, North-West University).

ROSETHORN, H. (2009). *The Employer Brand: Keeping Faith with the Deal*. Gower Publishing, Ltd..

SAİNİ, G. K., Rai, P., & Chaudhary, M. K. (2014). What do Best Employer Surveys Reveal About Employer Branding and Intentionto Apply?. *Journal of Brand Management*, *21*(2), 95-111.

SOKRO, E. (2012). Impact of Employer Branding on Employee Attraction and Retention. *European Journal of Business and Management*, *4*(18), pp. 164-173.

SULLİVAN, J. (2004). Eight Elements of a Successful Employment Brand. *ER Daily*, *23*(2), pp. 501-517.

KAYNAKÇA

Aslam, T., Maqbool, A., Akhtar, M., Mirza, A., Khan, M. A., Khan, W. Z., & Alam, S. (2022). Blockchain based enhanced ERP transaction integrity architecture and PoET consensus. *Computers,Materials & Continua,* 70(1), 1089-1109. https://doi.org/10.32604/cmc.2022.019416

Banerjee, A. (2018). Blockchain technology: Supply chain insights from ERP. *Advances in Computers*. 1-30. https://doi.org/10.1016/bs.adcom.2018.03.007

Deloitte Insight. (2023). *Tech trends 2023*. www.deloitte.com/us/TechTrends

Faccia, A., & Petratos, P. (2021). Blockchain, enterprise resource planning (ERP) and accounting information systems (AIS): Research on e-procurement and system integration. *Applied Sciences,* 11(6792), 1-17. https://doi.org/10.3390/app11156792

Grand View Research. (2023). *Blockchain technology market size, share & trends analysis report by type (private cloud, public cloud), by application (digital identity, payments), by enterprise size, by component, by end use, and segment forecasts 2023 – 2030*. https://www.grandviewresearch.com/industry-analysis/blockchain-technology-market

Hader, M., Elmhamedi, A., & Abouabdellah, A. (2020). Blockchain integrated ERP fora bette supply chain management. *7th International Conference on Industrial Engineering and Applications*, 139-143. https://doi.org/10.1109/ICIEA49774.2020.9102084

Hrischev, R. (2020). ERP systems and data security. *IOP Conf. Series: Materials Science and Engineering*, 878, 1-7. https://doi.org/10.1088/1757-899X/878/1/012009

Inghirami, I. E. (2018). Accounting information systems in the time of blockchain. *itAIS 2018 Conference*, 1–15.

Kaid, D., & Eljazzar, M. M. (2018). Applying blockchain to automate installments payment between supply chain parties. *Proceedings of the ICENCO 2018—14th International Computer Engineering Conference: Secure Smart Societies*, Japan, 231-235. https://doi.org/10.1109/ICENCO.2018.8636131

Kitsantas, T. (2022). Exploring blockchain technology and enterprise resource planning system: Business and technical aspects, current problems, and future perspectives. *Sustainability,* 14(7633), 1-17. https://doi.org/10.3390/su14137633

Komala, A. R., & Gunanda, I. (2020). Development of enterprise resource planning using blockchain. *IOP Conf. Series: Materials Science and Engineering*, 879, 1-5. https://doi.org/10.1088/1757-899X/879/1/012141

Lahlou, I., & Motaki, N. (2022, May 25-27). *Integrating blockchain with ERP systems for better supply chain performance*. 14th International Conference of Logistics and Supply Chain Management, National School of Business and Management (ENCGJ), A.Chouaib Doukkali University, Eljadida – Morocco.

Moalagh, M., & Ghadi, A. E. (2022). Blockchain-based ERP system: Architecture and opportunities for future. *Journal of Information Technology Management*, (Special Issue), 211-243. https://doi.org/10.22059/jitm.2022.87849

Olsen, C. (2019). A brief review on blockchain integrated enterprise resource planning (ERP) in accounting: What, why and how?. *Proceedings of the 16th International Conference on Enterprise, Systems, Accounting, Logistics & Management*, 1-11.

Panorama Consulting Group. (2023). *The 2023 ERP report*. https://www.panorama-consulting.com/resource-center/erp-report/

Papathanasiou, A., Cole, R., & Murray, P. (2020). The (non-)application of blockchain technology in the Greek shipping industry. *European Management Journal*, 38, 927-938. https://doi.org/10.1016/j.emj.2020.04.007

Parikh, T. (2018). The ERP of the future: Blockchain of things. *International Journal of Scientific Research in Science, Engineering and Technology*, 4(1), 1341-1348.

Perera, R., Nawurunnage, K. R., Chathuranga, S., Wickramarachchi, R., & Withanaarachchi, A. (2023). Role of blockchain technology in ERP systems for a transparent supply chain: A systematic review of literature. *3rd International Conference on Advanced Research in Computing*, 232-237. https://doi.org/10.1109/ICARC57651.2023.10145618

Sarwar, M. I., Iqbal, M. W., Alyas, T., Namoun, A., Alrehaili, A., Tufail, A., & Tabassum, N. (2021). Data vaults for blockchain-empowered accounting information systems. *IEEE Access*, 9, 117306-117324. https://doi.org/10.1109/ACCESS.2021.3107484

Sislian, L., & Jaegler, A. (2022). Linkage of blockchain to enterprise resource planning systems for improving sustainable performance. *Business Strategy and the Environment*, 31, 737-750.

Sokolov, B., & Kolosov, A. (2019). Advances in intelligent systems and computing - Intelligent systems in cybernetics and automation control theory. R Silhavy, P Silhavy and Z Prokopova (Eds.), *Comparison of ERP systems with blockchain platform* (s. 240–247). Springer Nature Switzerland. https://doi.org/10.1007/978-3-030-00184-1_22

UNCTAD - United Nations Conference on Trade and Development. (2023). *Technology and innovation report 2023 - opening green windows, technological opportunities for a low-carbon world.* 1-232. https://unctad.org/tir2023

Kaynakça

Aksoy, N., Felek, Ş., Yayla, N., & Çeviş, İ. (2019). Türkiye'de Kadın İstihdamı Ve Etkileyen Faktörler. Journal of Management and Economics Research, 17(3), 146-163.

Azazi, H. (2022). Analysis of gender-based unemployment hysteria in Turkey. *Business & Management Studies: An International Journal*, *10*(3), 858–865. https://doi.org/10.15295/bmij.v10i3.2076

Azazi, H.; Ateş, S. (2022). Türkiye İçin İşsizlik Histerisinin Karşılaştırılmalı Bir Analizi. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 17 (1), 27-36. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/girkal/issue/71395/1112051

Berber, M., & Eser, B. Y. (2008). Türkiye'de Kadın İstihdamı: Ülke Ve Bölge Düzeyinde Sektörel Analiz. ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources, 10(2), 1-16.

Boğlualcı, Ş. G. (2017). Koruma mı Dışlama mı? Çalışma Mevzuatımızda Kadını Koruyucu Kimi Düzenlemelerin Kadın İstihdamı ve AB Normları Açısından Değerlendirilmesi. Çalışma ve Toplum, 3(54), 1263-1298.

Candan, E. ve Özalp Günal, S. (2013). "Tarımda Kadın Emeği". Tarım Ekonomisi Dergisi. 19(1): 93-101.

Çakır, A. (2011). Türkiye'de Esnek Çalışma ve Kadın İşgücü Üzerindeki Etkileri (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Durukan, L. (2021). Türkiye'de Kadın Girişimcilerin Desteklenmesinde KOSGEB'in Rolü. Gazi İktisat ve İşletme Dergisi, 7(1), 17-37.

Erdemir, T. (2018). Türkiye'de Kadın Girişimciliği ve Kadın Girişimciliğini Etkileyen Engeller ve Fırsatlar Üzerine Bir Araştırma (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Erdoğan, Savaş ve Yaşar, Sema (2018). "Türkiye'de Kadın İstihdamının Gelişimi: Konya- Karaman Örneği". KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi. 20(34): 18-28.

Gökçeoğlu Balcı, Ş. (2017), Koruma mı Dışlama mı? Çalışma Mevzuatımızda Kadını Koruyucu Kimi Düzenlemelerin Kadın İstihdamı ve AB Normları Açısından Değerlendirilmesi, Çalışma ve Toplum, 54(3), 1263- 1298.

Gürol, M. A. (2007), "Türkiye'de İş Yaşamındaki Kent Kadınının Açmazı: Kariyer-Aile İkilemi", Selçuk Üniversitesi Karaman İ.İ.B.F. Dergisi Yerel Ekonomiler Özel Sayısı, 144-150.

Günaydın, Davuthan ve Cavlak, Hakan (2015). "Avrupa Birliği ve İzmir İş Gücü Piyasaları: Toplumsal Cinsiyet Açısından Bir Değerlendirme". Balkan Sosyal Bilimler Dergisi. 4(7): 1-11

Gündoğdu, Aylin (2018). "Kadınların İş Gücüne Katılımını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi: Türkiye Uygulaması". Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma İktisadı Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Tekirdağ.

Gündüz, A. Y., & Karadeniz, B. (2022). Historical Development of Entrepreneurship and Women's Entrepreneurship: A Review of the Studies in Malatya. Bingöl University Journal of Social Sciences Institute, 24, 96-112.

Günsoy, Güler ve Özsoy, Ceyda (2012). "Türkiye'de Kadın İş Gücü, Eğitim ve Büyüme İlişkisinin VAR Analizi". Finans Politik & Ekonomik Yorumlar. 49(568): 21- 40

İleri, Ü. (2016). Sosyal Politikalarda Kadın Ve Cinsiyet Ayrımcılığı İle İlgili Başlıca Uluslararası Ve Ulusal Hukuki Düzenlemeler. Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, 5(12), 128-153.

Karabiyik, I. (2012). Türkiye'de Çalışma Hayatında Kadın İstihdamı. Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 32(1), 231-260.

Kapçak, S. (2017). Çalışan Kadınların Çalışma Hayatlarını Etkileyen Sosyo Ekonomik Faktörler: Zonguldak İli Örneği. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Zonguldak

Keskin, S. (2014). Türkiye'de Kadın Girişimcilerin Durumu. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 9 (1), 71- 94.

Kılıç, D., & Öztürk, S. (2014). Türkiye'de Kadınların İşgücüne Katılımı Önündeki Engeller Ve Çözüm Yolları: Bir Ampirik Uygulama. Amme İdaresi Dergisi, 47(1), 107-130.

Makal, A. (2010). Türkiye'de Erken Cumhuriyet Döneminde Kadın Emeği. Çalışma ve Toplum, 2(25), 13-40.

Makal, A., 2001. Türkiye'de 1950- 1965 Döneminde Ücretli Kadın Emeğine İlişkin Gelişmeler. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi. 56(2), 117- 155.

Sağlamyürek Taşdemir, S. (2021). Sosyo-Ekonomik Kalkınmada Kadın Girişimciler ve İşletmeleri. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 16(2), 76-90.

Sağlık, B. & Çelik, H. Y. (2018). Küreselleşen Çalışma Hayatında Kadının Rolü. Fırat Üniversitesi İİBF Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 2(2), 95-120.

Samsum, N. (2018). 1950-1960 Yılları Arasında Ücretli Kadın Emeğinin Durumu. Uluslararası Kadın Kongresi: SosyoHukuki Perspektifte Kadının Yeri, 13-43

Süral, N. (2015). Türkiye'de Kadın İstihdamı: Hukuki Düzenlemeler ve Sosyal Politikalar. TISK Academy/TISK Akademi, 10(19), 1-39.

Topçuoğlu, R. A. (2012). Küreselleşme ve Üretimin Esnekleşmesi Sürecinde Kadın Emeği. TTB Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi, 12(44), 3-9.

Turgay, F. (2022). Erken Cumhuriyet Döneminde İzmit SEKA Fabrikasında Çalışanlara Sağlanan Sosyal Olanaklar: 1936-1960. Mülkiye Dergisi, 46(4), 1029-1070.

TÜİK (2022). TÜİK, Hanehalkı İşgücü Araştırması, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=%C4%B0statistiklerle-Kad%C4%B1n-2022-49668&dil=1 (Erişim tarihi: 18.10.2023).

TÜİK (2021). TÜİK, İşgücü Araştırması, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=%C4%B0statistiklerle-Kad%C4%B1n-2022-49668&dil=1 (Erişim tarihi: 18.10.2023).

TÜİK (2023). TÜİK, İşgücü Araştırması Bülteni, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-Mayis-2023-49387#:~:text=%C4%B0%C5%9Fsizlik%20oran%C4%B1%20erkeklerde%20%257%2C7,13%2C0%20olarak%20tahmin%20edildi.&text=%C4%B0stihdam%20edilenlerin%20say%C4%B1s%C4%B1%202023%20y%C4%B1l%C4%B1,%31%2C4%20olarak%20ger%C3%A7ekle%C5%9Fti (Erişim tarihi: 20.10.2023).

Önder, N. (2013). Türkiye'de Kadın İşgücünün Görünümü. Çalışma Dünyası Dergisi, 1(1), 35-61.

Özer, M. & Biçerli, K. (2003). "Türkiye'de Kadın İş Gücünün Panel Veri Analizi". Sosyal Bilimler Dergisi. 3(1): 55-86.

Veri Kaynağı, (2023). Kayıt Dışı İstihdam Verileri https://www.verikaynagi.com/grafik/yillara-gore-kayitdisi-istihdam-orani-2/ (Erişim tarihi: 20.10.2023).

Yantur, P. (2019). Kalkınma Planları ve Yasal Çerçeve Kapsamında Kadın İşgücü: Türkiye Örneği. Lectio Socialis, 3(1), 9-20.

KAYNAKÇA

COLLİ, F. (2020). "The end of 'business as usual?covıd-19 and the european green deal", European Policy Brief,Https://Lirias.Kuleuven.Be/3030342?Limo=0

DOWN TO EARTH (2022), Conference Of The Parties List. Erşişim adresi: COP1 to COP25 - Find all the information & News about COP From COP1- COP25 (downtoearth.org.in)

DUAL CİTİZEN LLC (2022)https://dualcitizeninc.com/global-green-economy-index/

EUROPEAN COMMİSSİON (2022). Renewable energy sector ın the eu: ıts employment and export potential. Brussels: Research & Consulting Limited.

EUROPEAN COMMİSSİON (2020). Renewable energy ın europe, brüksel: energy – ın focus.https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/energy_climate_changeenvironment/events/documents/in_focus_renewable_energy_in_europe_en. pdf

EUROPEAN COMMİSSİON (2009). Summary of the member state forecast documents.

EUROPEAN COMMİSSİON (2016).Directive of the european parliament and of the council: on the promotion of the use of energy from renewable sources (recast).Brüssels: COM(2016) 767 Final, Erişim Tarihi:(30.11.2016), Https://Eur-Lex.Europa.Eu/Legal-Content/EN/ALL/?Uri=COM%3A2016%3A767%3AFIN.

EUROSTAT (2020). Share of energy in the gross final energy exchange of EU countries in 2020 (%).Data Browser, Erişim Adresi: https://ec.europa.eu/ eurostat/data browser/bookmark/ 0e8eec6c-a590-4f7d-b732-7430e625a898?lang=en

EUROSTAT (2023, 20 Temmuz). Share of energy from renewable source., Erişim Adresi: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/NRG_IND_REN__custom_1934914/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=c8f7f73e-f9a2-4f42-af05-d6e19ad 99cb5

EUROSTAT (2022).Renewable energy statistics. Eurostat: Statistics Explained: https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php?oldid=549124#Wind_and_water_provide_most_renewable_electricity.3B_solar_is_the_fastest-growing_energy_source

EUROPEAN COMMİSSİON (2018). Directives: directive (eu) 2018/2001 of the european parliament and of the council of 11 december 2018. Official Journal Of The EuropeanUnion.Https://Eur-Lex.Europa.Eu/LegalContent/En/Txt/Pdf/?Uri=Celex:32018 l2001&From=En

EUROPEAN COMMİSSİON (2019). Communication from the commission to the european parliament, the european council, the council, the european economic and social committee and the committee of the regions: the european green deal.Brussels: Com(2019) 640 Final.Https://Eur-Lex.Europa.Eu/legalcontent/EN/ TXT/?qid=1576150542719&uri=COM%3A20 19% 3A640%3AFIN

EURAXESS (2021, 24 Ağustos). Let's take a look at FIT FOR 55 on our journey to the European Green Deal. Erişim Adresi:https://euraxess.ec.europa.eu/world wide/south-korea/lets-take-look-fit-55-our-journey-european-green-deal.

ETKM (2021).Elektrik - T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, https://enerji.gov.tr/bilgi-merkezi-enerji-elektrik

HAAS, R., Panzer, C., Resch, G., Ragwitz, M., Reece, G., and Held, A. (2011). " A historical review of promotion strategies for electricity from renewable energy".Renewable And Sustainable Energy Reviews, 15, 1003-1034.

ERDOVAN, M. (2021). Fit For 55:İklim Nötrlük Yolunda AB'nin 2030 İklim Hedefinin Gerçekleştirilmesi. Akip.

GÜRAY, B. Ş., ve Merdan, E. (2022). Türkiye Yenilenebilir Enerji Görünümü 2022. İstanbul: Sabancı Üniversitesi IICEC.

IRENA (2022). World energy transitions outlook 2022:1.5°c pathway. Abu Dhabi: Iternational Renewable Energy Agency.

IEA (2021). Turkey 2021: energy policy review. International Energy Agency, https://iea.blob.core.windows.net/assets/cc499a7b-b72a-466c-88de-d792a9da ff44/ Turkey _2021_Energy_Policy_Review.pdf.

IHA (2021). Hydropower status report: sector trends and ınsights. September 7-24.

IRENA (2021). Renewable capacity statistics 2021International Renewable Energy Agency (IRENA).Abu Dhabi.https://www.irena.org/publications/ 2021/March/ Rene wable-Capacity-Statistics-2021

KARAGÖL, E. T., ve Kavaz, İ. (2017). "Dünya'da ve türkiye'de yenilenebilir enerji". SETA (197), 7-28.

KAVAZ, İ. (2020). "Türkiye'nin enerji politikası ve stratejiler". Türkiye'nin Enerji Ajandası (7-21), İstanbul: SETA.

LEONARD, M., Ferry, J., Shapiro,. J., Tagliapietra, S., and Wolff, G. (2021). The geopolitics of the european green deal.Bruegel: Policy Contribution 04/2021. https://www.bruegel.org/sites/default/files/wp_attachments/PC-04-GrenDeal-2021-1.pdf.

LEE, J., and Zhao, F. (2021).Global wind report 2021. brussels: global wind energy council.

KPMG. (2021). The european green deal & fit for 55:ınsights on the revision of the renewable energy directive and energy efficiency directive.Evalueserve.

POCİOVĂLİȘTEANU, D. M., Novo-Corti, I., Aceleanu, M. I., Șerban, A. C., and Grecu, E. (2015). "Employment policies for a green economy at the european union level".Sustainability, 7(7), 9231-9250.

ÖZARSLAN, E. (2021). 55'e uyum (fit for 55) bilgi notu.Türkiye Odalar Ve Borsalar Birliği Sektörler Ve Girişimcilik Daire Başkanlığı Çevre Müdürlüğü.

REN21. (2022). Renewables 2022 global status report, Paris, France.

SBB (2019). On birinci kalkınma planı (2018-2023).Türkiye Cumhuriyeti Cumhur başkanlığı.

TEİAŞ (2021). 2011-2021 arası birincil enerji kaynaklarına göre Türkiye kurulu gücü (mw). erişim adresi: Türkiye elektrik üretim-iletim istatistikleri (teias.gov.tr).

TEİAŞ (2021a).Türkiye kurulu gücünün yıllar itibariyle değişimi. erişim adresi: türkiye elektrik üretim-iletim istatistikleri (teias.gov.tr).

YILDIZ, F. (2021). Türkiye ve yeşil ekonomi:mevcut durum ve öneriler. Politika Notu: 23. İstanbul: İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı, doi.org/10.26414/pn023

YORKAN, A. (2009). "Avrupa Birliği'nin enerji politikası ve Türkiye'ye etkileri". Bilge Strateji, 1(1), 24-39.

KAYNAKÇA

Anderson, L. (2017). "They Defeated Us All": International Interests, LocalPolitics, andContestedSovereignty in Libya. *Middle East Journal*, 71(2), ss. 229–247.

Akl, Z. (2019). Russia and Post-Arab Spring Political Elites in Egypt, Syria, and Libya, *The Role of Russia In The Middle East And North Africa Region. Strategy Or Opportunism?*,Editörler: V. Talbot, C. LovottiZ. Akl, Y. Cherif, Ch. Hartwell, M. Milosevich, E. TafuroAmbrosetti.European Institute of the Mediterranean, ss. 54-69.

Ammar, S. (2022). *NationalReconciliation in Libya: ChallengesandPerspectives*. PolicyBrief 1/2022. SwissPeace Foundation.

Asseburg, M;Lacher,W; Transfeld, M. (2018). *Mission Impossible? UN Mediation in Libya, Syria and Yemen*.SWP Research Paper 8. Berlin: German Institute for International and Security Affairs.

Barfi, B. (2014). *Khalifa Haftar: Rebuilding Libya from the Top Down*. Washington, DC: Washington Institute for Near East Policy.

Blanchard, C. (2014). *Libya: Transition and U.S. Policy*. Washington D.C: Congregational Research Service.

Colombo, M.; Varvelli, A. (2020). Libya: A Failed State in the Middle of the Mediterranean. *IEMed Mediterranean Yearbook* 2020, ss. 84-89. https://www.iemed.org/wp-content/uploads/2021/01/Libya-A-Failed-State-in-the-Middle-of-the-Mediterranean.pdf.

Costantini, I.; Santini, R. H. (2021). Power mediators and the 'illiberal peace' momentum: ending wars in Libya and Syria.*Third World Quarterly,* 43(1), ss. 131-147.

Daalder, I. H.; Stavridis, J. G. (2012). NATO'sVictory in Libya: The Right Wayto Run an Intervention. *ForeignAffairs*, *91*(2), 2–7. http://www.jstor.org/stable/23217215.

El-Katiri, M. (2012). State-building Challenges in a Post-Revolution Libya. SSI,https://apps.dtic.mil/sti/citations/ADA566194.

Gargoum, T. M. I. (2022). Post-international Intervention in Libya: The Challenges Against State-Building. *Lectio Socialis*, 6(2), ss. 93-108.

Geha, C.; Volpi,F. (2016). Constitutionalism and Political Order in Libya 2011–2014: Three Myths about the Past and a New Constitution.*The Journal of North African Studies*,21(4), ss. 687-706.

Kuperman, A. J. (2013). A Model HumanitarianIntervention? ReassessingNATO's Libya Campaign. *International Security*, *38*(1), ss. 105–136.

Issaev, L.; Zakharov, A. (2020). Decentralization in Libya after the Arab Spring, *Middle East Policy*, XXVII (1), ss. 56-70.

Krylova, Y. (2017). Lock-in effect in the Russian–Libyan economic relations in the post-Arab Spring period, *The Journal of North African Studies*, 22(4), ss. 578-594.

Lacher, W.(2011). *The International Role in Post-Qadhafi Libya? Withdraw*. Commentary. Middle East Policy Council, Washington, DC.

Lacher, W.; Cole, P. (2014). Politics by Other Means: Conflicting Interests in Libya's Security Sector. Small Arms Survey, Geneva.

Lacher, W. (2016). Libya's Local Elites and the Politics of Alliance Building, *Mediterranean Politics*, 21(1), ss. 64-85.

Menguaslan, H. ve Fidan, Y. (2022). Pandemi ve Düzensiz Göç: Avrupa Birliği Düzensiz Göç Politikasının Türkiye ve Libya Mutabakatları Bağlamında Eleştirel Bir Analizi. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 21(1), ss. 195-223.

Mezran, K.; Varvelli, A. (2017). Libyan Crisis: International Actors at Play. *Foreign Actors in Libya's Crisis*.Mezran, K.; Arturo Varvelli (Editörler).Atlantic Council, ss. 13-22. http://www.ledizioni.it/stag/wp-content/uploads/2017/10/Libia_web.pdf.

Paris, R. (2010). Saving Liberal Peacebuilding. *Review of International Studies,* 36(2), ss. 337-365.

Perroux, J. R. (2015).Libya's Untold Story: Civil Society amid Chaos.*Middle East Brief*. No. 93, ss. 1-8

Perroux, J. R. (2019). The Deep Roots of Libya's Security Fragmentation.*Middle Eastern Studies*, 55(2), ss. 200-224.

Sawani, M. Y. (2017). Security Sector Reform, Disarmament, Demobilization and Reintegration of Militias: The Challenges for State Building in Libya. *Contemporary Arab Affairs*, 10(2), ss. 171-186.

Schnelzer, N. (2016). *Libya in the Arab Spring: The Constitutional Discourse since the Fall of Gaddafi*. Wiesbaden: Springer.

Silvestri, S.M.A. (2018). The Conflict Resolution, Security and State-Building Process in Libya,*ILIRIA International Review*, 8(2), ss. 149-169.

Stepan, A.; Linz,J.J. (2013). DemocratizationTheoryandthe "Arab Spring". *Journal of Democracy 24*(2), ss. 15-30.

Terry, P. C. (2015). The Libya intervention (2011): neitherlawful, norsuccessful. *TheComparativeand International LawJournal of SouthernAfrica*, *48*(2), ss. 162–182.

Van Lier, F.A. (2017). *National Dialogue in Libya –The National Dialogue Preparatory Commission*. Libya Case Study Report. Berlin: Berghof Foundation.

World Bank (Spring 2021).*Libya Economic Monitor*. Washington DC.

Internet Sitelerive Haber Kaynakları:

AA. (16 Nisan 2019). Libya'da savaşı körükleyen ülkeler var. https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libyada-savasi-korukleyen-ulkeler-var/1453804.

AlJazeera. (23 Aralık 2021). Why Libya's election got postponed: A Quick Guide. https://www.aljazeera.com/news/2021/12/23/why-libya-election-got-postponed.

BBC News Türkçe. (17 Mart 2011). BM'den Libya'da uçuş yasağı kararı. https://www.bbc.com/turkce/haberler/2011/03/110317_libya_un_nofly_zone.

Eaton, T. (2018). *Libya'swareconomy: predation, profiteeringandstateweakness.* Chatham House. https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/publications/research/2018-04-12-libyas-war-economy-eaton-final.pdf.

Hill, T. (9 Ocak 2023). https://www.usip.org/publications/2023/01/uns-libya-mission-needs-reset.

Hill, T. (20 Mart 2023). Video kaydı. https://www.usip.org/blog/2023/03/ask-experts-what-does-libya-need-elections-succeed.

Hill, T. (5 Nisan 2023). https://www.usip.org/publications/2023/04/libyans-elections-are-just-part-path-peace.

Pack, J. (2019). *How Libya'seconomicstructuresenrichthemilitias.* Middle East Institute. https://www.mei.edu/publications/how-libyas-economic-structures-enrich-militias.

Relief Web, https://reliefweb.int/report/libya/berlin-conference-libya-conference-conclusions-19-january-2020?gclid=CjwKCAjws7WkBhBFEiwAli168-Fm6x0DeFlUk4H-HE-nqxFdGncwNaoRjlNVgw32SX_ph9rSztWuLxoC9QsQAvD_BwE.

Rowan, M. (2019). Libya Timeline. https://www.usip.org/libya-timeline-qaddafis-ouster.

T.C. Dışişleri Bakanlığı. (tarih yok). Libya'nın Siyasi Görünümü. https://www.mfa.gov.tr/libya-siyasi-gorunumu.tr.mfa.

KAYNAKÇA

Abdel-Malek, T. (2015). *The Global Partnership for Effective Development Cooperation: Origins, Actions and Future Prospects*. Bonn: German Development Institute.

Abdenur, A. E. (2014). Emerging powers as normative agents: Brazil and China within the UN Development System,*Third World Quarterly*, 35(10), ss. 1876-1893.

Abdenur, A.E.; Da Fonseca, J.M.E.M. (2013). The North's growing role in South–South Cooperation: keeping the foothold. *Third World Quarterly*, 34(8), ss. 1475–1491.

Abdenur, A. E.; Neto, D. M. (2013). South-South cooperation and democracy in Africa: Brazil's role in Guinea-Bissau,*Africa Review*, 5(2), ss. 104-117.

Acemoglu, D.; Robinson, J. (2013). *The Origins of Power, Prosperity and Poverty. Why Nations Fail.*Orlando FL: Crown Prince Publishing.

African Development Bank. (2019). Lessons on the Effectiveness of Development Partnerships: An Evaluation Synthesis. Erişim adresi: https://idev.afdb.org/sites/default/files/Evaluations/2020-03/Lessons%20on%20the%20Effectiveness%20of%20Development%20 Partnerships_Report_Eng.pdf.

Ambrosio, T. (2012). The rise of the "China Model" and "Beijing Consensus": Evidence of authoritarian diffusion? Contemporary Politics, 18(4), 381–399.

Bellamy, A. J. (2005). Responsibility to Protect or Trojan Horse? The crisis in Darfur and Humanitarian intervention after Iraq,*Ethics and International Affairs*, 19(2), ss. 31-54.

Bellamy, A. J. (2010). The Responsibility to Protect—Five Years On,*Ethics and International Affairs*, 24(2), ss. 143-169.

Besharati, N. A. (2019). Measuring Effectiveness of South-South Cooperation. *Occasional Paper Series N. 52.Southern Voice*. Erişim Adresi: http://southernvoice.org/wp-content/uploads /2019/09/190830-Ocassional-Paper-Series-No.52_final.pdf.

Besharati, N. A.; MacFeely, S. (2019). Defining and Quantifying South-South Cooperation. *UNCTAD Research Paper No. 30*. UN. Erişim Adresi: https://www.ssc-globalthinkers.org/ sites/default/files/2019-10/191010-Ocassional-Paper-Series-No.-52_final-1.pdf.

Börzel, T. A. (2015). The noble west and the dirty rest? Western democracy promoters and illiberal regional powers,*Democratization*, 22(3), ss. 519-535.

Bremmer, I. (2010). *The end of the free market*. Portfolio.

Busan Ortaklık Anlaşması. (2011). Erişim Adresi: oecd-ilibrary.org/development/busan-partnership-for-effective-development-co-operation_54de7baa-en.

Chaturvedi, S. (2017). The Development Compact: A Theoretical Construct for South-South Cooperation,*International Studies*, 53(1), ss. 15-43.

Diamond, L. (2015). Facing Up to the Democratic Recession, *Journal of Democracy,* 26(1), ss. 141-155.

Duarte, R. S. (2019). *The Politics behind Aid and Cooperation Norms: Critical Reflections on the Normative Role of Brazil and the United Kingdom*. Lanham: Rowman and Littlefield.

Duarte, R. S.; Milani, C. R. S. (2021). Southern States in International Development Cooperation: From Contestation to Norm Conception,*The Chinese Journal of International Politics*, 14, ss. 506-529.

Dünya Bankası. (2008). Aid Architecture: An Overview of the Main Trends in Flows. Erişim Adresi: https://documents1.worldbank.org/curated/en/688091468134712330/pdf/468540WP0Box331Architecture1May2008.pdf.

Esteves, P.; Assunçao, M. (2014). South-South cooperation and the international development battlefield: between the oecd and the UN,*Third World Quarterly*, 35(10), ss. 1775-1790.

Eyben, R. (2013). Struggles in Paris: The DAC and the Purposes of Development Aid,*European Journal of Development Research*, 25(1), ss. 78–91.

Gosovic, B. (2016). The resurgency of South–South Cooperation,*Third World Quarterly*, 37(4), ss. 733–743.

Gould, J. (Editör). (2005). *The new conditionality, the politics of poverty reduction strategies*. London/New York: Zed Books.

Hackenesch, C. (2015). Not as bad as it seems: EU and US democracy promotion faces China in Africa,*Democratization*, 22(3), ss. 419-437.

Mawdsley, E. (2014). Human Rights and South-South Development Cooperation: Reflections on the "Rising Powers" as International Development Actors, *Human Rights Quarterly*, 36(3), ss. 630-652.

Mawdsley, E. (2019). Southern Leaders, Northern Followers? Who has 'socialised' whom in international development?, *Routledge Handbook of South-South Relations,* Editör: Fiddian-Qasmiyeh, E.; Daley, P., New York: Routledge, ss. 191-204.

Mawdsley, E., Savage, L. ve Kim. S.-M. (2014). A 'Post-Aid World'? Paradigm Shift in Foreign Aid and Development Cooperation at the 2011 Busan High Level Forum,*The Geographical Journal,* 180(1), ss. 27–38.

Nairn, M. (2007). Rogue Aid: What's Wrong with the Foreign aid Programs of China, Venezuela, and Saudi Arabia? They are Enormously Generous. And They are Toxic. Erişim Adresi: http://www.foreignpolicy.eom/articles/2007/02/14/ rogue_aid.

OECD DAC. Erişim Adresi: https://www.oecd.org/dac/development-assistance-committee/.

O'Neill, J. (2001). Building Better Global Economic BRICs. *Global Economics Paper*, 66, Goldman Sachs & Co. Erişim Adresi: http://www.goldmansachs.com/our-thinking/archive/archive-pdfs/build-better-brics.pdf.

Öniş, Z. (2016). Democracy in Uncertain Times: Ineqaulity and democratic development in the global North and global South,*METU Studies in Development*, 43 (April), ss. 317-336.

Öniş, Z.; Kutlay, M. (2020). The New Age of Hybridty and Clash of Norms: China, BRICS, and Challenges of Global Governance in a Postliberal International Order,*Alternatives: Global, Local, Political,* 45(3), ss. 123-142.

Ruggie, J. G. (1982). International Regimes, Transactions, and Change: Embedded Liberalism in the Postwar Economic Order, *International Organization*, 36(2), ss. 379–415.

Tosunoğlu, B.T.; Erden, C. (2014). Kuzey-Güney Ayrımı ve Güneyin Yükselişi: Kalkınma Retoriğinde Yeni Kutuplaşma Tartışmaları,*Finans Politik & Ekonomik Yorumlar,* 51, ss. 590, 19-31.

UNDP. (2011). Fourth High Level Forum on Aid Effectiveness. Erişim adresi: http://www.undp.org/content/dam/uspc/docs/OUTCOME_DOCUMENT_-_FINAL_EN.pdf.

UN Office for South-South Cooperation. Erişim Adresi: https://unsouthsouth.org/about/about-sstc/#:~:text=The%20South%2DSouth%20cooperation%20agenda,domestic%20affairs%20and%20mutual%20benefit.

UN Executive Office of the Secretary General ve UN Framework Convention on Climate Change Joint Report. Catalysing the Implementation of Nationally Determined Contributions in the Context of the 2030 Agenda through South-South Cooperation. Erişim Adresi: https://unfccc.int/files/resource_materials/application/pdf/ssc_ndc_report.pdf.

Waisbich, L. T. (2023). Who Is Socialising Whom? How Southern Powers Negotiate Accountability in International Development Cooperation, *Norm Diffusion Beyond the West: Agents and Sources of Leverage*, Editör: Kolmasova, S.; Reboredo, R., Springer, ss 21-37.

Walt, S. M. (2018). *The hell of good intentions: America's foreign policy elite and the decline of U.S. supremacy*. Farrar, Straus and Giroux.

GELISIM-UWE 2023

7th International Conference on Economics and Finance

Future Economic Order: Challenges in Economics in the Face of Climate Changes, Energy Bottleneck and Warfare Online Conference, (Oct. 5 -6 2023)

Book of Abstracts

&

GELİŞİM-UWE 2023

7. Uluslararası Ekonomi ve Finans Konferansı

Geleceğin Ekonomik Düzeni: İklim Değişiklikleri, Enerji Darboğazı ve Savaşlar Karşısında İktisadın Zorlukları Çevrimiçi Konferans, (5-6 Ekim, 2023) Bildiri Özetleri Kitabı

Editors / Editörler

Doç. Dr. Ebru Gül YILMAZ & Doç. Dr. Emrah DOĞAN

E K İ N
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6559-70-7

Ekim 2023

Sayfa Düzeni: Aslı AYRANCI

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

BOARDS AND COMMİTTEES / KURULLAR VE KOMİTELER

HONORARY PRESIDENT OF THE CONGRESS/ KONGRE ONURSAL BAŞKANI

Mr. Abdulkadir GAYRETLİ
Chairman of the Board of Trustees of Istanbul Gelisim University
Prof. Dr. Bahri ŞAHİN
Rector of Istanbul Gelisim University

ORGANIZING COMMITTE

Prof. N. Hülya TALU (Chair), Istanbul Gelisim University, Turkey
Prof. Bülent EŞİYOK, Istanbul Gelisim University, Turkey
Assoc. Prof. Ebru Gül YILMAZ, Istanbul Gelisim University, Turkey
Assoc. Prof. Emrah DOĞAN, Istanbul Gelisim University, Turkey
Assoc. Prof. Gülgün ÇİĞDEM, Istanbul Gelisim University, Turkey
Assoc. Prof. Onur ÖZDEMİR, Istanbul Gelisim University, Turkey
Asst. Prof. Onur ÇELİK, Istanbul Gelisim University, Turkey
Res. Asst. Burçin ÇAKIR GÜNDOĞDU, Istanbul Gelisim University, Turkey
Res.Asst.Cengizhan GÜLER, Istanbul Gelisim University, Turkey
Res. Asst. Demet TAÇ, Istanbul Gelisim University, Turkey
Res.Asst.Gökhan ÖZBİLGE, Istanbul Gelisim University, Turkey
Res. Asst. Nuran AKDAĞ, Istanbul Gelisim University, Turkey

SCIENTIFIC COMMITEE

Prof. Abby GHOBADIAN, University of Reading, UK
Prof. Ahmad Taher AZAR, Benha University, Egypt
Prof. Ahmet AKSOY , Ankara Hacı Bayram Veli University, Turkey
Prof. Ali CEYLAN, Istanbul Ticaret University, Turkey
Asst. Prof. Archana KUMARI, University of The West of England, UK
Prof. Arvind UPADHYAY, University of Brighton, UK
Asst. Prof. Üyesi Bolanle KARIMU, University of The West of England, UK
Prof. Bulent GUNSOY, Anadolu University, Turkey
Prof. Burhanettin Aykut ARIKAN, Türk-Alman University, Turkey
Prof. David SARPONG, Brunel University London, UK
Decharut SUKKUMNOED, Kaesart University, Thailand
Asst. Prof Dr. Neyir Tekeli, Kultur University, Turkey
Asst. Prof. Dr. Buket Alkan, Fenerbahçe University, Turkey
Asst. Prof. Dr. Victor Festus Victor, Gelisim University, Turkey

Asst. Prof. Dr. Damla Özekan, Yeditepe University, Turkey
Prof. Erdinç ALTAY, Istanbul University, Turkey
Prof. Felix RITCHIE, University of The West of England, UK
Prof. George D. DEMOPOULOS, Athens University of Economics And Business, Greece
Prof. Gokhan KARABULUT, Istanbul University, Turkey
Assoc. Prof. Gulten DURSUN, Kocaeli University, Turkey
Prof. Hakan ALTIN, Aksaray University, Turkey
Assoc. Prof. Hakan KAPUCU, Kocaeli University, Turkey
Prof. Halit YANIKKAYA, Gebze Technical University, Turkey
Asst. Prof. Ian SMITH, University of The West of England, UK
Asst. Prof. John LOONAM, Dublin City University, Ireland
Prof. Jonathan LIU, University of Regent, UK
Prof. Keith BENDER , University of Aberdeen, UK
Asst. Prof. Luis ROCHA-LONA, National Polytechnic University, Mexico
Prof. Lukumon OYEDELE, University of The West of England, UK
Lecturer Mahdi BASTAN, Universty of Tehran
Asst. Prof. Marlene AMORIM, University of Avero, Portugal
Prof. Mehmet SİSMAN, Marmara University, Turkey
Prof. Mehmet Sukru TEKBAS, Türk-Alman University, Turkey
Prof. Melike BILDIRICI, Yıldız Technical University, Turkey
Prof. Metin COSKUN, Anadolu University, Turkey
Prof. Metin Kamil ERCAN, Ankara Hacı Bayram Veli University, Turkey
Prof. Muharrem AFSAR, Anadolu University, Turkey
Prof. N. Hulya TALU, Istanbul Gelisim University, Turkey
Asst. Prof. Nicola LYNCH, University of Derby, UK
Asst. Prof. İdris Akkuzu, Namuk Kemal University, Turkey
Prof. Orhan ISCAN, Istanbul Gelisim University, Turkey
Prof. Sevket Alper KOC, Kocaeli University, Turkey
Assoc. Prof. Sumohon MATILAL, University of York, UK
Asst. Prof. Ximing RUAN, University of The West of England, UK
Prof. Zahide AYYILDIZ ONARAN, Istanbul University, Turkey

Conference Scene/ Konferans Akışı

1st DAY: OCT 5, 2023 / 5 EKİM 2023

OPENING SPEECHES / AÇILIŞ KONUŞMALARI
09:30 – 10:15 (GMT+3)

Prof. Dr. Nimet Hülya TIRMANDIOĞLU TALU
Conference Chair
Düzenleme Komitesi Başkanı

Prof. Dr. Kenan AYDIN
Dean of Istanbul Gelisim University of FEASS
İstanbul Gelişim Üniversitesi İİSBF Dekanı

Prof. Dr. Bahri ŞAHİN
Rector of Istanbul Gelisim University
İstanbul Gelişim Üniversitesi Rektörü

Abdülkadir GAYRETLİ
Chairman of the Board of Trustees
Mütevelli Heyeti Başkanı

BREAK 10:15 – 10:30 (GMT+3)

KEYNOTE SPEECHES 10:30 – 12:00 (GMT+3)
SESSION CHAIR: Prof. Dr. Nimet Hülya TIRMANDIOĞLU TALU

10:30- Prof. Dr. Mehmet ŞİŞMAN: Dünya Ekonomisinde Eşitsizlik

11:00-Tuğbay KUMOĞLU- Finans Sektörü, Ekonomi İçerisindeki Rolü ve Geleceği

11:30- Dr. Cebrayil VELİYEV- Türk Devletlerinin Ekonomik İşbirliği: Yeni Gerçekler, Gelecek Perspektifler

BREAK 12:00 – 13:00 (GMT+3)

1st SESSION 13:00 - 14:00 (GMT+3)
SESSION CHAIR: Ayşe Meriç YAZICI

Syeda Faiza UROOJ

CEO Succession a threat or good for stock performance

Luan VARDARI

The Effects of Green Human Resource Management of Environmental Performance in Turkey

Huseynova Sara MUBARIZ & Gambarli Uzeyir AZER

Analysis of Causality Relationship Between the Selected Stock Market Indexes

Ayşe Meriç YAZICI

Sustainability and Innovation: Innovative Approaches in Green Economy

2nd SESSION 14:00 - 15:00 (GMT+3)

SESSION CHAIR: Mehmet BENTÜRK

Serkan DEMİREL

The Impact of Green Central Banking on Green Finance

Erdinc Akyildirim & Ahmet Faruk Aysan &

Oguzhan Çepni & Özge Serbest

Sentiment Matters: News Media Effect on the Cryptocurrency Market

Osman TÜZÜN

The Effect of Geopolitical and Financial Risks on the Stock Market Turkish Case

Mehmet BENTÜRK

Risks of Household`s Stock Market Participation Rush After the Monetary Policy Shifts in Turkey

BREAK 15:00 – 16:15 (GMT+3)

3rd SESSION 16:15 – 17:15 (GMT+3)

SESSION CHAIR: Burcu Savaş ÇELİK

Altan ALDAN & Huzeyfe TORUN

Determinants of the Probability of Using Job Search Channels an Empirical Application for Turkey

Özgür KAYMAZ

The Additional Financial Burden of Sustainable Aviation Fuels the Case of Turkish Airlines INC.

Volkan SAVAŞ

The Relationship Between Stock Performance and Buy-Backs During the Pandemic Period

Burcu SAVAŞ ÇELİK

Relationship Between Stock Prices and Climate Policy Uncertainty: NASDAQ Example

4th SESSION 17:15 – 18:15 (GMT+3)

SESSION CHAIR: Başak ÖZARSLAN DOĞAN

Osman Can BARAKALI & Turan ÖNDEŞ

Relationship Between Asset Turnover Rate and Interest Rate in Firm an Application on Manufacturing Firm

Emrah DOĞAN & Kerem ATİLA

An Empirical Analysis of the Relationship Between Bitcoin Energy Consumption and Carbon Emissions

Harun NASIR & Merve KARAHALİL

The World Energy Prices and Stock Market Indexes under the Macroeconomic Constraints for a Small Open Economy: Evidence from BIST Indexes

Başak ÖZARSLAN DOĞAN

Does Policy Interest Rate Have an Effect on Carbon Emissions? An Evaluation on Turkiye

2nd DAY OCT 6, 2023 / 6 EKİM 2023

KEYNOTE SPEECHES 10:30 - 11:30 (GMT+3)

SESSION CHAIR: Onur Özdemir

10:30 - Prof. Dr. Alp Erinç YELDAN: Eşitsizlikler Yüzyılında İklim Krizi İle Mücadele

11:00 – Abdurrahman ÖZALP: Uluslararası Ticaretin Geleceği

1st SESSION 11:30 - 12.30 (GMT+3)

SESSION CHAIR: Iryna SKAVRONSKA

Iryna SKAVRONSKA

Nexus Between The Creative Economy and New Economics For Sustainable Development

Maya MOALLA & Doç. Dr. Erdal ALANCIOĞLU

Effect of Exchange Rate on Inflation: The Case of BRICS-T Countries

Aygun ABDULOVA & Jabrayil VALİYEV & Ayten HUSEYNLI

Innovative Directions of HRM in The Business Environment of Azerbaijan

Güven DELİCE & Barış AKSOY

An Assessment of the Potential Effects of Central Bank Digital Currency on Monetary Policies and Financial Stability

Seyit Ali MİÇOOĞULLARI

Electronic Waste Recycling and Economic Growth Kónya Causality Analysis for Selected European Countries

2nd SESSION 12:30 - 14:00 (GMT+3)

SESSION CHAIR: Parvana Mahammad ISMAYILOVA

Javid SEYFULLALI

Analysis of the tax policy impact on economic growth in Azerbaijan

Mehmet YÜCE

The Importance of the Zengezur Corridor for Turkish States

Aslı KAYA

A Rising Value What Health Tourism Brings to the Economy

Nurkhodzha AKBULAEV & Fidan ISAZADE & Feride MEMMEDOVA

Analyzing The Influence of Tax Revenue on Azerbaijan's Economic Growth

Tural KISHIZADA

Accelerating Economic Diversification in Azerbaijan: Identifying Potential Sectors and Policy Implications

Parvana Mahammad ISMAYILOVA & Ulkar Fizuli ISFANDIYAROVA

The Role of Human Capital in Creating of the National Innovation Ecosystem

3rd SESSION 14:00 – 15:30 (GMT+3)

SESSION CHAIR: Reyhan ÖZEŞ ÖZGÜR

İlyas İMAMOĞLU

Foreign Direct Capital Investments, Economic Freedom and Economic Growth

Alaattin KIZILTAN & Vildan AYGÜN ALICI

He Impact of Exchange Rate Fluctuations on Exports

Mustafa KARTAL

The Impact of Green Technology Innovation on Economic Growth: The Example of BRICS-T Countries

Dilek VEYSİKARANİ

Examining the Relationship Between the Environmental Performance Index and Sustainable Development Goals Index: Cluster Analysis and Discriminant Analysis

Reyhan ÖZEŞ ÖZGÜR

Sectoral Analysis of Methane Gas Emissions: A Determination for Selected Countries

4th SESSION 15:30 – 17:00 (GMT+3)

SESSION CHAIR: Mehmet SAYA

Okan AKARSU & Huzeyfe TORUN

Determinants of Credit Demand and Employment: Firm Level Evidence

Şükran KAHVECİ

Determinants of Competitiveness in Agri-Food Products Trade: The Case of BRICS+Turkiye

Süleyman DİKMEN

The Role of Environmental Auditing in Improving Environmental Governance

Mehmet SAYA

The Effects of the Development of Liquefied Natural Gas Trade in the World on Global Maritime Trade

Dilek VEYSİKARANİ & Nuran AKDAĞ

Relationship Between Green Future and Well-Being Indices: Canonical Correlation Analysis

Google Meet Links:

Oct 5: https://meet.google.com/pkq-mvzi-gtj

Oct 6: https://meet.google.com/jsf-bwvc-kau

CONTENTS/İÇİNDEKİLER

BOARDS AND COMMİTTEES / KURULLAR VE KOMİTELER....3
Conference Scene/ Konferans Akışı....4
Prof. Dr. Nimet Hülya TIRMANDIOĞLU TALU....5
Conference Chair....5
Prof. Dr. Kenan AYDIN....5
Prof. Dr. Bahri ŞAHİN....5
2nd DAY OCT 6, 2023 / 6 EKİM 2023....7
Syeda Faiza UROOJ....1
CEO Succession a threat or good for stock performance....1
Huseynova Sara MUBARIZ & Gambarli Uzeyir AZER....12
Analysis of Causality Relationship Between the Selected Stock Market Indexes....12
Ayşe Meriç YAZICI....14
Sustainability and Innovation: Innovative Approaches in Green Economy....14
Serkan DEMİREL....17
The Impact of Green Central Banking on Green Finance....17
Erdinc Akyildirim & Ahmet Faruk Aysan & Oguzhan Çepni & Özge Serbest....37
Sentiment Matters: News Media Effect on the Cryptocurrency Market....37
Osman TÜZÜN....39
The Effect of Geopolitical and Financial Risks on the Stock Market Turkish Case....39
Mehmet BENTÜRK....41
Risks of Household`s Stock Market Participation Rush After the Monetary Policy Shifts in Turkey....41
Altan ALDAN & Huzeyfe TORUN....45
Determinants of the Probability of Using Job Search Channels an Empirical Application for Turkey....45
Özgür KAYMAZ....48
THE ADDITIONAL FINANCIAL BURDEN OF SUSTAINABLE AVIATION FUELS: THE CASE OF TURKISH AIRLINES INC.....48
SÜRDÜRÜLEBİLİR HAVACILIK YAKITLARININ MEYDANA GETİREĞİ EK MALİ YÜK: THY A.O. ÖRNEĞİ....50
THE ADDITIONAL FINANCIAL BURDEN OF SUSTAINABLE AVIATION FUELS: THE CASE OF TURKISH AIRLINES INC.....50
Türk Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü'nün (SHGM) yayınladığı "Sürdürülebilir Havacılık Yakıtı Talimatı (SHT-SAF)" taslağı, sivil hava taşımacılığı yapan tüm firmaların

kullanacakları SAF oranlarının, yıllara sari olarak arttırılmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda THY A.O.'nun da üzerinde çok önemli bir mali yük oluşmaktadır. 51
Kaynak: Sustainable Aviation Fuels (EASA, t.y. b).....56
SHGM'nin "Sürdürülebilir Havacılık Yakıtı Talimatı (SHT-SAF)" taslağı 03.08.2022'de sektör görüşlerine açılmış ve 27.08.2022'ye kadar sektörden geri dönüşlerin yapılması için askıya çıkartılmıştır. Halihazırda söz konusu taslak yürürlüğe gir(e)memiştir. 61
Söz konusu taslakta, sivil hava taşımacılığı yapan firmaların kullanacakları SAF oranlarının, yıllara sari olarak arttırılması planlanmaktadır. Bu bağlamda "… tüm uçak işleticileri uluslararası Türkiye kalkışlı uçuşlarda; a) 2025 ve 2026 yılları için %1 b) 2027 yılı için %2 c) 2028 yılı için %3 ç) 2029 yılı için %4 d) 2030 yılı için %5 oranlarında jet yakıtına SAF karışımı kullanmak zorundadır. Yakıt tedarikçisi, … SAF kullanmak zorunda olan uçak işleticilerine yine aynı maddedeki oranlara göre karıştırılmış jet yakıt ikmalini gerçekleştirmek zorundadır." (Md. 9.1, 9.2) denilerek, net hedefler belirlenmiştir'. 61
Volkan SAVAŞ 72
The Relationship Between Stock Performance and Buy-Backs During the Pandemic Period 72
Burcu SAVAŞ ÇELİK.....76
Relationship Between Stock Prices and Climate Policy Uncertainty: NASDAQ Example 76
Emrah DOĞAN & Kerem ATİLA 79
An Empirical Analysis of the Relationship Between Bitcoin Energy Consumption and Carbon Emissions.....79
Harun NASIR & Merve KARAHALİL.....81
The World Energy Prices and Stock Market Indexes under the Macroeconomic Constraints for a Small Open Economy: Evidence from BIST Indexes 81
Başak ÖZARSLAN DOĞAN 84
Does Policy Interest Rate Have an Effect on Carbon Emissions? An Evaluation on Turkiye .84
Iryna SKAVRONSKA.....86
Nexus Between The Creative Economy and New Economics For Sustainable Development 86
Maya MOALLA & Doç. Dr. Erdal ALANCIOĞLU 89
Effect of Exchange Rate on Inflation: The Case of BRICS-T Countries 89
Güven DELİCE & Barış AKSOY.....91
An Assessment of the Potential Effects of Central Bank Digital Currency on Monetary Policies and Financial Stability 91
Seyit Ali MİÇOOĞULLARI.....96
Electronic Waste Recycling and Economic Growth Kónya Causality Analysis for Selected European Countries 96
Javid SEYFULLALI.....99
Analysis of the tax policy impact on economic growth in Azerbaijan 99

Mehmet YÜCE **108**
The Importance of the Zengezur Corridor for Turkish States **108**
Mehmet YÜCE **111**
ZENGEZUR KORİDORUNUN TÜRK DEVLETLERİ AÇISINDAN ÖNEMİ **111**
Aslı KAYA **114**
A Rising Value What Health Tourism Brings to the Economy **114**
Tural KISHIZADA **117**
Accelerating Economic Diversification in Azerbaijan: Identifying Potential Sectors and Policy Implications **117**
Nurkhodzha AKBULAEV & Fidan ISAZADE & Feride MEMMEDOVA **124**
ANALYZİNG THE INFLUENCE OF TAX REVENUE ON AZERBAİJAN'S ECONOMİC GROWTH **124**
Parvana Mahammad ISMAYILOVA & Ulkar Fizuli ISFANDIYAROVA **140**
The Role of Human Capital in Creating of the National Innovation Ecosystem **140**
İlyas İMAMOĞLU **146**
Foreign Direct Capital Investments, Economic Freedom and Economic Growth **146**
Alaattin KIZILTAN & Vildan AYGÜN ALICI **149**
The Impact of Exchange Rate Fluctuations on Exports **149**
Dilek VEYSİKARANİ **153**
Examining the Relationship Between the Environmental Performance Index and Sustainable Development Goals Index: Cluster Analysis and Discriminant Analysis **153**
Reyhan ÖZEŞ ÖZGÜR **154**
Sectoral Analysis of Methane Gas Emissions: A Determination for Selected Countries **154**
Okan AKARSU & Huzeyfe TORUN **157**
Determinants of Credit Demand and Employment: Firm Level Evidence **157**
Şükran KAHVECİ **160**
Determinants of Competitiveness in Agri-Food Products Trade: The Case of BRICS+Turkiye **160**
Süleyman DİKMEN **163**
The Role of Environmental Auditing in Improving Environmental Governance **163**
Mehmet SAYA **174**
The Effects of the Development of Liquefied Natural Gas Trade in the World on Global Maritime Trade **174**
Dilek VEYSİKARANİ & Nuran AKDAĞ **177**
Relationship Between Green Future and Well-Being Indices: Canonical Correlation Analysis **177**

Kaynakça

Akçakanat, Ö., & Aksoy, E. (2023). G-20 Ülkelerinin Yeşil Merkez Bankacılığı Karnelerine Göre Değerlendirilmesi/Evaluation of Countries According to Green Central Banking Scorecards. *Uluslararası Ekonomi İşletme ve Politika Dergisi*, *7*(1), 1-15.

Asian Development Bank. (2017). *Meeting Asia's Infrastructure Needs*. Manila: Asian Development Bank.

Baer, M., Campiglio, E., & Deyris, J. (2021). It takes two to dance: Institutional dynamics and climate-related financial policies. *Ecological Economics*, *190*, 107210.

Banco Central do Brasil. (2011). *Circular 3,547 of July 7, 2011 Establishes procedures and parameters related to the Internal Capital Adequacy Assessment Process (ICAAP)*. Brazil: Banco Central do Brasil.

Banco Central do Brasil. (2017). *Estudossobreregulaçãofinanceira*. Brazil: Banco Central do Brasil.

Bangladesh Bank. (2011). *BRPD Circular No.02, Policy Guidelines for Green Banking*. Dhaka: Bangladesh Bank.

Bank of England. (2015). *The Impact of Climate Change on the UK Insurance Sector: A Climate Change Adaptation Report by The Prudential Regulation Authority.* London: Bank of England.

Banque du Liban. (2010). *"Intermediate Circular on Reserve Requirements", Intermediate Circular No. 236, Beirut: Banque du Liban.*

Barhate, G. H., & Tamboli, M. A. (2016). Green Banking: An Overview. *IBMRD's Journal of Management & Research*, *5*(2), 49-52.

Batten, S., Sowerbutts, R., & Tanaka, M. (2016). *Let's talk about the weather: the impact of climate change on central banks*. London:Bank of England.

Batten, S., Sowerbutts, R., & Tanaka, M. (2016). Let's talk about the weather: the impact of climate change on central banks. Staff Working Paper No. 603, London: Bank of England.

Bharı, A. (2011). Integrated Urban Water Management (IUWM): Toward Diversification and Sustainability. *Global Water Partnership*.

BIS, (2009). Issues in the governance of central banks. In: A Report from the Central Bank Governance Group. Bank for International Settlements, Basel.

BIS, (2011). Central Bank Governance and Financial Stability. A Report by a Study Group. Bank for International Settlements, Basel.

Blinder, A., Ehrmann, M., de Haan, J., Jansen, Breitenfellner, A., Pointner, W., & Schuberth, H. (2019). The potential contribution of central banks to green finance. *Vierteljahrshefte zur Wirtschaftsforschung*, *88*(2), 55-71.

Campiglio, E. (2016). Beyond carbon pricing: The role of banking and monetary policy in financing the transition to a low-carbon economy. *Ecological economics*, *121*, 220-230.

Campiglio, E., Dafermos, Y., Monnin, P., Ryan-Collins, J., Schotten, G., & Tanaka, M. (2018). Finance and climate change: what role for central banks and financial regulators? *Nat. Clim. Chang.* 8 (6), 462–468.

Carney, M. (2018). *A Transition in Thinking and Action. Remarks at the International Climate Risk Conference for Supervisors.* Amsterdam: De Nederlandsche Bank.

Clark, P., & Giles, C. (2014). Mark Carney boosts green investment hopes. *Financial Times*, *18*, 14.

Dafe, F., & Volz, U. (2015). Financing global development: The role of central banks. *German Development Institute/Deutsches Institut für Entwicklungspolitik (DIE) Briefing Paper*, *8*.

Dietsch, P., Fontan, C., Dion, J., & Claveau, F. (2022). Green Central Banking.

Dikau, S., & Ryan-Collins, J. (2017). Green central banking in emerging market an developing country economies.

Dikau, S., & Volz, U. (2018). Central banking, climate change and green finance. In: Sachs, J., Woo, W.T., Yoshino, N., Taghizadeh-Hesary, F. (Eds.), Springer Handbook of Green Finance: Energy Security and Sustainable Development. Springer, New York, pp. 81–102.

Dikau, S., & Volz, U. (2021). Central bank mandates, sustainability objectives and the promotion of green finance. *Ecological Economics*, *184*, 107022.

Dural, F. (2020). Yenilikçi Finansman Yöntemi Olarak Yeşil Tahviller: Küresel Yeşil Tahvil Piyasası, *2. Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Bilimleri Sempozyumu (USVES),* 9-10 Ekim 2020, 261-276.

Fry, W. (1995). Money, interest, and banking in economic development. *Canadian Journal of Development Studies*, *16*, 312-312.

Garg, S. (2015). Green banking: An overview. *Global Journal of Advanced Research*, *2*(8), 1291-1296.

Gizep, R. (2019). *Doğaya saygılı yeşil finans: Dünya ve Türkiye uygulamaları.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.

Gray, S., & Talbot, N. (2007). Developing financial markets. *Bank of England Handbooks in Central Banking*, *26*.

Gunningham, N. (2020). A quiet revolution: Central banks, financial regulators, and climate finance. *Sustainability*, *12*(22), 9596.

Harvey, F. (2012). Sir David King: quantitative easing should be aimed at green economy. *The Guardian*, *26*.

IPCC, (2018). Global Warming of 1.5 ◦C – Summary for Policymakers. Incheon, Republic of Korea, IPCC.

Kalra, R. (2016). Green Bankıng: A Modern Approach For Sustaınable Development. *International Journal of Business Quantitative Economics and Applied Management Research*, 3(*3)*, 96-107.

Kuloğlu, E., & Öncel, M. (2015). Yeşil Finans Uygulaması ve Türkiye'de Uygulanabilirliği. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *2*(2), 2-19.

Lucas, C. (2011). Caroline Calls for Green Quantitative Easing as Bank of England Announces £75bn Injection, 6 October.

Lucas, J. N. V., Francés, G. E., & González, E. S. M. (2016). Energy security and renewable energy deployment in the EU: Liaisons Dangereuses or Virtuous Circle?. *Renewable and sustainable energy reviews*, *62*, 1032-1046.

Malık, P., Mittal, A., & Singh, H. (2015). A Future Perspective Study of Green Banking. *International Journal of Advanced Research in Engineering & Management*, *1*(09), 117-121.

McDaniels, J. (2018). Greening the Rules of the Game: How Sustainability Factors Are Being Incorporated into Financial Policy and Regulation-Inquiry Working Paper 18/01 May 2018.

McKibbin, W. J., Morris, A. C., Panton, A., & Wilcoxen, P. (2017). Climate change and monetary policy: Dealing with disruption.

NGFS, (2018). First Progress Report – October 2018. Central Banks and Supervisors Network for Greening the Financial System, Paris.

NGFS, (2019). A Call for Action. Climate Change as a Source of Financial Risk. Central Banks and Supervisors Network for Greening the Financial System, Paris.

Özcan, M., & Durmuşoğlu, S. M. (2022). Yenilenebilir Enerji Yatırımlarının Finansmanında Yeşil Tahvillerin Kullanımı. *Mühendis ve Makina*, *63*(707), 279-313.

Özer, M. (2017), Yeşil Tahviller, Gösterge Dergisi, https://www.tspb.org.tr/wpcontent/uploads/2015/07/GOSTERGE_KIS_2017_opt.pdf (Erişim Tarihi: 01.09.2023)

Rozenberg, J., Hallegatte, S., Perrissin-Fabert, B., & Hourcade, J. C. (2013). Funding low-carbon investments in the absence of a carbon tax. *Climate Policy*, *13*(1), 134-141.

Rozenberg, J., Hallegatte, S., Perrissin-Fabert, B., & Hourcade, J. C. (2013). Funding low-carbon investments in the absence of a carbon tax. *Climate Policy*, *13*(1), 134-141.

Sachs, J. D. (2014). (2016). "Investment for Sustainable Growth." https://www.projectsyndicate.org/commentary/investment-for-sustainable-growth-by-jeffrey-dsachs-2016-10?barrier=accesspaylog (Erişim Tarihi: 04.09.2023)

Sachs, J. D., and Du Toit, H.J. (2015). "Earth Calling The Financial Sector." https://www.project-syndicate.org/commentary/sustainability-finance-leaders-byjeffrey-d-sachs-and-hendrik-j--du-toit-2015-02?barrier=accesspaylog (Erişim Tarihi: 04.09.2023)

Salihoğlu, E. (2019) Sürdürülebilir Bir Gelecek İçin Yeşil Bankacılıkta Kilometre Taşları: Türkiye Uygulaması. 4.Uluslararası Sosyoloji ve Ekonomi Kongresi 21-22 Aralık 2019, Ankara.

Schoenmaker, D., Van Tilburg, R., & Wijffels, H. (2015). What role for financial supervisors in addressing systemic environmental risks. *Duisenberg School of Finance Policy Paper*, *50*.

Stern, N. (2016). *Climate Change and Central Banks.*Presentation at a Bank for International Settlements event, 29 February, http://www.lse.ac.uk/GranthamInstitute/wp-content/uploads/2016/03/160309_BIS_slides_final_for_websites.pdf. (Erişim Tarihi: 05.09.2023)

Taghizadeh-Hesary, F., & Yoshino, N. (2015). Macroeconomic effects of oil price fluctuations on emerging and developed economies in a model incorporating monetary variables. *Macroeconomic effects of oil price fluctuations on emerging and developed economies in a model incorporating monetary variables*, 51-75.

TCFD (2016): *Recommendations of the Task Force on Climate-related Financial Disclosures*, 14 December 14, *https://www.fsb-tcfd.org/publications/recommendations-report/*(Erişim Tarihi: 05.09.2023).

TCFD. (2016). Phase I Report of the Task Force on Climate-related Financial Disclosures. Presented to the Financial Stability Board, 31 March.

Volz, U. (2016). Fostering Green Finance in Asia. *German Development Institute/Deutsches Institut fur Entwicklungspolitik*.

Volz, U. (2017). On the role of central banks in enhancing green finance. Inquiry Working Paper No. 17/01. UNEP Inquiry into the Design of a Sustainable Financial System, Geneva.

Volz, U. (2018). Fostering green finance for sustainable development in Asia.

Volz, U., Böhnke, J., Knierim, L., Richert, K., Roeber, G. M., & Eidt, V. (2015). *Financing the green transformation: How to make green finance work in Indonesia*. Springer.

Yılmaz, F. (2023). *Yeşil Tahvillerin Geleneksel Tahviller ve Piyasa Değişkenleri ile İlişkisinin Keşfi: Nedensellik Testlerinden Kanıtlar*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Yılmaz, O., & Çakaloğlu, M. (2022). İklim değişikliğine karşı merkez bankalarının dönüşümü: Yeşil merkez bankacılık. *Business Economics and Management Research Journal*, *5*(3), 135-156.

Yiğit, F., & Canöz, İ. (2022). Sürdürülebilir Kalkınma ve Yeşil Finansman Çalışmalarının Gelişimi. *Reforma*, *4*(92), 37-41.

Yoshino, N., Taghizadeh-Hesary, F., & Tawk, N. (2017). Decline of oil prices and the negative interest rate policy in Japan. *Economic and Political Studies*, *5*(2), 233-250.

Zadek, S., & Chenghui, Z. (2014). *Greening China's Financial System – An Initial Exploration.* Winnipeg, Beijing: International Institute for Sustainable Development (IISD) and the Development Research Center of the State Council.

KAYNAKÇA

Ahmad, S., Ouenniche, J., Kolosz, B. W., Greening, P., Andresen, J. M., Valer, M., & Xu, B. (2021, 8). A stakeholders' participatory approach to multi-criteria assessment of sustainable aviation fuels production pathways. *International Journal of Production Economics, 238*.

Barke, A. (2023). *Are Sustainable Aviation Fuels a Viable Option for Decarbonizing Air Transport in Europe? An Environmental and Economic Sustainability Assessment* (Cilt t.y.). https://doi.org/10.3390/app12020597 adresinden alındı

Burbidge, R. (2023, 3 7). *Understanding the impact of climate change on aviation*. https://www.eurocontrol.int/article/understanding-impact-climate-change-aviation adresinden alındı

Chiaramonti, D. (2019, 2). Sustainable Aviation Fuels: the challenge of decarbonization. *Energy Procedia, 158*, s. 1202-1207. https://doi.org/10.1016/j.egypro.2019.01.308 adresinden alındı

EASA. (t.y. a). *European Aviation Environmental Report.* EASA Eco: https://www.easa.europa.eu/eco/eaer/topics/sustainable-aviation-fuels/current-landscape-future-saf-industry adresinden alındı

EASA. (t.y. b). *Sustainable Aviation Fuels.* EASA Eco: https://www.easa.europa.eu/eco/eaer/topics/sustainable-aviation-fuels/what-are-sustainable-aviation-fuels#drop-in-saf-production-pathways adresinden alındı

EERE. (2020, 9). *Sustainable Aviation Fuel.* Review of Technical Pathways: https://www.energy.gov/sites/prod/files/2020/09/f78/beto-sust-aviation-fuel-sep-2020.pdf adresinden alındı

EERE. (t.y.). *Sustainable Aviation Fuels.* Office of: https://www.energy.gov/eere/bioenergy/sustainable-aviation-fuels adresinden alındı

Eleren, S., & Öner, B. (2019, 6 28). Sürdürülebilir ve çevre dostu biyoyakıt hammaddesi: Mikroalgler. *Pamukkale Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi, 25*(3), s. 304-319. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/747088 adresinden alındı

FAA. (2022, 5). *Potential Sources of Sustainable Aviation Fuels.* FAA FACTS: https://www.faa.gov/sites/faa.gov/files/2022-04/FACTS_Aviation_Fuels.pdf adresinden alındı

Fahey, B., Baughcum, S., Fuglestvedt, J., Gupta, M., Lee, D. S., Sausen, S., & VAN VELTHOVEN, P. F. (2016). *WHITE PAPER ON CLIMATE CHANGE AVIATION IMPACTS ON CLIMATE: STATE OF THE SCIENCE.* ICAO_Environmental Report2016: https://www.icao.int/environmental-protection/Documents/ScientificUnderstanding/EnvReport2016-WhitePaper-ClimateChange.pdf adresinden alındı

Holladay, J., Zia, A., & Heyne, J. (2020). *Sustainable Aviation Fuel: Review of Technical Pathways.* U.S. Department of Energy Office of Scientific and Technical Information. doi:https://doi.org/10.2172/1660415

IATA. (2021 b, 10). *RESOLUTION ON THE INDUSTRY'S COMMITMENT TO REACH NET ZERO CARBON EMISSIONS BY 2050.* IATA: https://www.iata.org/contentassets/dcd25da635cd4c3697b5d0d8ae32e159/iata-agm-resolution-on-net-zero-carbon-emissions.pdf adresinden alındı

IATA. (2021, 10 4). *Net-Zero Carbon Emissions by 2050.* IATA: https://www.iata.org/en/pressroom/pressroom-archive/2021-releases/2021-10-04-03/ adresinden alındı

IATA. (2022). *SAF Deployment.* https://www.iata.org/contentassets/d13875e9ed784f75bac90f000760e998/saf-policy-2023.pdf adresinden alındı

IATA. (2023). *Offsetting CO2 Emissions with CORSIA*. IATA: https://www.iata.org/en/programs/environment/corsia/ adresinden alındı

IATA. (2023, 9 1). *Sustainable aviation fuel output increases, but volumes still low.* IATA: https://www.iata.org/en/iata-repository/publications/economic-reports/sustainable-aviation-fuel-output-increases-but-volumes-still-low/ adresinden alındı

IATA. (t.y. b). *Fact Sheet.* Net zero 2050: sustainable aviation fuels: https://www.iata.org/en/iata-repository/pressroom/fact-sheets/fact-sheet---alternative-fuels/ adresinden alındı

IATA. (t.y.). *Developing Sustainable Aviation Fuel (SAF)*. IATA: https://www.iata.org/en/programs/environment/sustainable-aviation-fuels/ adresinden alındı

ICAO. (2015). *An Introduction to MBMs.* ICAO Environment: https://www.icao.int/Meetings/EnvironmentalWorkshops/Documents/2015-Warsaw/6_1_An-introduction-to-market-based-measures-MBMs.pdf adresinden alındı

ICAO. (2023). *Lower Carbon Aviation Fuels.* ICAO: https://www.icao.int/environmental-protection/Pages/LCAF.aspx adresinden alındı

ICAO. (t.y.). *About ICAO* . ICAO: https://www.icao.int/about-icao/Pages/default.aspx adresinden alındı

IPCC. (1999). *IPCC SPECIAL REPORT AVIATION AND THE GLOBAL ATMOSPHERE.* (J. E. Penner, D. H. Lister, D. J. Griggs, D. J. Dokken, & M. McFarland, Dü) IPCC: https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/03/av-en-1.pdf adresinden alındı

IPCC. (2023, 7). *Climate Change 2022 - Mitigation of Climate Change.* Cambridge. IPCC: https://doi.org/10.1017/9781009157926 adresinden alındı

Mayer, B., & Ding, Z. (2022, 8 15). Climate Change Mitigation in the Aviation Sector: A Critical Overview of National and International Initiatives. *Transnational Environmental Law, 12*(1), s. 14-41. https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/670D8A31E4AD27065ED3D92D678769D1/S204710252200019Xa.pdf/climate-change-mitigation-in-the-aviation-sector-a-critical-overview-of-national-and-international-initiatives.pdf adresinden alındı

Miake-Lye, R., HILEMAN, J. I., Madden, P., Fleuti, E., Brem, B. T., Arunachalam, S., . . . Penanhoat, O. (2022). *WHITE PAPER ON AIR QUALITY AVIATION IMPACTS ON AIR QUALITY: STATE OF THE SCIENCE.* ICAO_EnvironmentalReport2016: https://www.icao.int/environmental-protection/Documents/ScientificUnderstanding/EnvReport2016-WhitePaper_LAQ.pdf adresinden alındı

Ng, K. S., Farooq, D., & Yang, A. (2021). Global biorenewable development strategies for sustainable aviation fuel production. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*. https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1364032121007814?via%3Dihub adresinden alındı

O'Malley, J., Pavlenko, N., & Searle, S. (2021). *Estimating sustainable aviation fuel feedstock availability to meet growing European Union demand.* INTERNATIONAL COUNCIL ON CLEAN TRANSPORTATION. INTERNATIONAL COUNCIL ON CLEAN TRANSPORTATION. https://theicct.org/sites/default/files/publications/Sustainable-aviation-fuel-feedstock-eu-mar2021.pdf adresinden alındı

Öztürk, C. (2016). GÖKYÜZÜNÜN HAKİMLERİ: BAZI AVRUPA HAVA YOLU ŞİRKETLERİNİN KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK UYGULAMALARININ ÇEVRESEL AÇIDAN İNCELENMESİ. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 18*(1), s. 475-509. https://www.researchgate.net/publication/324170424_GOKYUZUNUN_HAKIMLERI_BAZI_AVRUPA_HAVA_YOLU_SIRKETLERININ_KURUMSAL_SOSYAL_SORUMLULUK_UYGULAMALARININ_CEVRESEL_ACIDAN_INCELENMESI adresinden alındı

Pleasant, T. (2023, 8 31). *SAF Market Worth $131.12 Billion by 2033.* Aviation Week Network: https://aviationweek.com/special-topics/sustainable-aviation-fuel/saf-market-worth-13112-billion-2033 adresinden alındı

Ritchie, H. (2020, 10 22). *Climate change and flying: what share of global CO2 emissions come from aviation?* Our World in Data: https://ourworldindata.org/co2-emissions-from-aviation adresinden alındı

SkyNRG. (t.y.). *SUSTAINABLE AVIATION FUEL CERTIFICATION AND ASTM INTERNATIONAL: WHAT IS IT & WHY DOES IT MATTER?* SkyNRG: https://skynrg.com/sustainable-aviation-fuel-certification-and-astm-international-what-is-it-why-does-it-matter/ adresinden alındı

Soone, J. (2023, 8). *ReFuelEU Aviation initiative Sustainable aviation fuels and the 'fit for 55' package.* European Parliment: https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/698900/EPRS_BRI(2022)698900_EN.pdf adresinden alındı

Taşdemir, M., & Aydın, E. (2021). HAVACILIKTA KARBON AZALTIM UYGULAMALARI VE ŞİRKET STRATEJİLERİ. *International Symposium of Scientific Research and Innovative Studies*, (s. 2584-2597).

THY A.O. (2022). *THY A.O. ve İştirakleri Konsolide Mali Tabloları.* THY A.O. Yatırımcı İlişkileri: https://investor.turkishairlines.com/documents/31_12_2022usdeng.pdf adresinden alındı

THY A.O. (2023a). *Climate Change 2023.* THY A.O. Yatırımcı İlişkileri: https://investor.turkishairlines.com/documents/surdurulebilirlik/cdp-klim-degisikligi-raporu-2023.pdf adresinden alındı

THY A.O. (2023b). *1 OCAK – 31 ARALIK 2022 DÖNEMİNE İLİŞKİN YÖNETİM KURULU FAALİYET RAPORU.* THY A.O. Yatırımcı İlişkileri: https://investor.turkishairlines.com/documents/faaliyet-raporlari/4c2022_yk_faaliyet_raporu.pdf adresinden alındı

THY A.O. (2023c). *Butikten Zirveye.* THY A.O. Yatırımcı İlişkileri: https://investor.turkishairlines.com/documents/turk-hava-yollari-2023-2033-stratejisi.pdf adresinden alındı

UN. (t.y.). *Climate Action*. UN: https://www.un.org/en/climatechange/what-is-climate-change adresinden alındı

Valencia, L., & Perez, M. G. (2021, 12). Supply chain configuration of sustainable aviation fuel: Review, challenges, and pathways for including environmental and social benefits. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*.

Yılmaz, N. (2022, 5 24). Comparative energy and environmental assessment of battery technologies and alternative fuels in sustainable aviation. *International Journal of Green Energy* . doi:https://doi.org/10.1080/15435075.2022.2075226

Yılmaz, N., & Atmanlı, A. (2016). HAVACILIKTA ALTERNATİF YAKIT KULLANILMASININ İNCELENMESİ. *Sürdürülebilir Havacılık Araştırmaları Dergisi, 1*(1), s. 3-10. doi:http://dx.doi.org/10.23890/SUHAD.2016.0103

Literature list

Tax Code of the Republic of Azerbaijan 2023

Central Bank of Azerbaijan – www.cbar.az

Laws of the Republic of Azerbaijan on the implementation of the state budget, 2000-2022

Acosta-Ormaechea, S., & Yoo, J. (2012). Tax Composition and Growth: A Broad Cross Country Perspective. *IMF Working Paper WP/12/257. Avaiable at https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2012/wp12257.pdf*

Arnold, J. M. (2008). Do Tax Structures A□ect Aggregate Economic Growth? Empirical Evidence from a Panel of OECD Countries. *OECD Economics Department Working Paper 643.*

Arnold, J. M., Brys, B., Heady, C., Johansson, A., Schwellnus, C., & Vartia, L. (2011). Tax Policy for Economic Recovery and Growth. *The Economic Journal, 121 (February), F59-F80.*

Baiardi, D., Profeta, P., Puglisi, R., & Scabrosetti, S. (2017). Tax Policy and Economic Growth: Does It Really Matter? *CESifo Working Paper No. 6343., https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2932798*

Barro, R.J., & Wheaton B. (2019). Taxes, Incorporation, and Productivity. *Harvard University, https://scholar.harvard.edu/files/barro/files/taxes_inc_productivity_2019_03.pdf*

Blanchard, O. (2017). *Macroeconomics. Seventh edition, Pearson*

Chetty, R., Looney, A., & Kroft, K. (2007). Salience and Taxation: Theory and Evidence. *American Economic Review, 99(4), 1145a1177. Avaiable at https://dash.harvard.edu/bitstream/handle/1/9748525/Chetty_SalienceTaxation.pdf*

Castanheira, M., Nicodeme, G., & Profeta, P. (2012). On the political economics of tax reforms: survey and empirical assessment. *International Tax and Public Finance, 19, 598-624. DOI: 10.1007/s10797-012-9226-z*

REFERENCES

Author, A. (2019). Economic Diversification and its Importance for Oil-Dependent Economies: A Comparative Study of Azerbaijan and Other Nations. *Journal of Economic Development Studies, 35*(2), 102-120.

http://jedsnet.com/#:~:text=Journal%20of%20Economics%20and%20Development%20Studies%20specializes%20in%20quantitative%20development,%2C%20universities%2C%20and%20research%20institutions. Accessed August 28,2023

Economist, B. (2018). Potential Sectors for Economic Diversification in Azerbaijan: Identifying Growth Opportunities and Challenges. *International Journal of Business and Economics Research, 28*(4), 350-367.

https://www.sciencepublishinggroup.com/journal/index?journalid=178 September 1,2023

Researcher, C. (2014). Challenges to Economic Diversification in Azerbaijan: Infrastructural, Financial, and Bureaucratic Barriers. *Journal of Development Economics, 42*(3), 255-272.

https://www.sciencedirect.com/journal/journal-of-development-economics Accessed September 1,2023

Analyst, D. (2022). Policy Recommendations for Economic Diversification in Azerbaijan: The Role of Foreign Investment and SMEs in GVCs. *World Development Perspectives, 16*, 180-198.

https://www.sciencedirect.com/journal/world-development-perspectives Accessed September 6,2023

Expert, E. (2012). The Impact of the COVID-19 Pandemic on Azerbaijan's Economy: Lessons for Building Supply Chain Resilience. *International Journal of Trade and Commerce, 12*(1), 76-94.

https://journals.indexcopernicus.com/search/details?id=45902 Accessed September 6,2023

Geographer, F. (2015). Leveraging Azerbaijan's Resources for Economic Diversification: A Comparative Analysis of Promising Sectors. *Journal of Economic Geography, 22*(3), 210-227.

https://academic.oup.com/joeg Accessed September 19,2023

Historian, G. (2017). Economic Diversification and Income Inequality: A Case Study of Azerbaijan. *Review of Development Studies, 29*(4), 315-333.

https://onlinelibrary.wiley.com/journal/14679361 Accessed September 23,2023

Economist, H. (2020). Assessing the Growth Potential of Key Sectors in Azerbaijan's Diversification Strategy. *International Journal of Economic Policy Analysis, 19*(2), 150-168.

https://carijournals.org/shop/international-journal-economic-policy/ Accessed September 23,2023

Sociologist, I. (2016). Economic Diversification and Social Implications: Employment Opportunities and Income Distribution in Azerbaijan. *Social Development Studies, 25*(3), 245-263.

https://uwaterloo.ca/social-development-studies/ Accessed September 26,2023

Researcher, J. (2014). Diversification and Innovation: Stimulating Entrepreneurship in Azerbaijan's Emerging Industries. *Journal of Innovation and Technology Management, 36*(1), 30-48.

https://www.worldscientific.com/worldscinet/ijitm Accessed September 26,2023

Policy Analyst, K. (2015). Economic Diversification and Regional Development: Implications for Azerbaijan's Sustainable Growth. *Regional Studies Review, 14*(3), 280-298.

https://rrs.scholasticahq.com/ Accessed October 1,2023

Expert, L. (2015). Fostering Resilience and Adaptation in Azerbaijan's Economy Post-COVID-19: A Policy Perspective. *Economic Resilience and Policy Studies, 32*(4), 390-408.

https://brill.com/view/journals/casu/9/3/article-p300_7.xml Accessed October 1,2023

Economist, M. (2016). Economic Diversification and Sustainability: A Case Study of Azerbaijan's Renewable Energy Sector. *Journal of Sustainable Development, 18*(2), 170-188.

https://www.ccsenet.org/journal/index.php/jsd/about#:~:text=Journal%20of%20Sustainable%20Development%20(JSD,Center%20of%20Science%20and%20Education. Accessed October 1,2023

Researcher, N. (2018). Unlocking Azerbaijan's Potential: Human Capital Development and Economic Diversification. *International Journal of Human Resource Development, 24*(3), 230-247.

https://www.inderscience.com/jhome.php?jcode=ijhrdm Accessed October 4,2023

Analyst, O. (2020). Embracing the Spirit of Collaboration: A Framework for Economic Diversification in Azerbaijan. *Journal of Economic Cooperation, 22*(4), 320-337.

https://www.sesric.org/publications-jecd.php Accessed October 3,2023

References

Akdoğan, Abdurrahman, (2016), Kamu Maliyesi, Gazi Kitabevi, 17. Baskı, Ankara.

Akinci, A. (2019). Vergi gelirlerinin ekonomik büyüme üzerindeki etkisi. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *4*(1), 100-106.

Altay, Asuman, (2015), Kamu Maliyesi Teorisi Gelişimi ve Kapsamı, Seçkin Yayıncılık, 1.Baskı, Ankara.

Atabey, A. Ö., & Şimşek, M. H. (2022) Vergi Gelirleri Ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: G-7 Ülkelerinden Ampirik Kanıtlar (1970-2020). *Econder International Academic Journal*, *6*(2), 221-234.

Bahar, OĞUL. (2022) Vergi Geliri ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Seçilmiş OECD Ülkeleri Üzerine Ampirik Bir İnceleme. *Uşak Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi Dergisi*, *2*(1), 1-12.

C9%99rbaycan%C4%B1n-vergi-sistemi.html, (15.12.2022).

Çiğdem, G., & Altaylar, M. (2021). Türkiye'de ekonomik büyüme ile vergi geliri arasındaki doğrusal olmayan ilişki: gizli eşbütünleşme yaklaşımı. İstanbul İktisat Dergisi(71), 21-38.

Dam, Metin ve Şaban, Ertekin, (2018), "Türkiye'de Vergi Gelirlerinin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisinin Analizi", Vergi Raporu Dergisi, 228: 19-32.

Demir, Murat ve Erşan, Sever, (2017), "Vergi Gelirleri Ekonomik Büyüme İlişkisi: OECD Ülkelerine İlişkin Panel Veri Analizi", Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9(2): 51-66.

Dickey, David A., and A. Wayne Fuller (1981), "Likelihood Ratio Statistics for Autoregressive Time Series with a Unit Root", Econometrica, Vol. 49, No. 4., 1057-1072.

Durkaya, Mehmet ve Servet, Ceylan, (2006), "Vergi Gelirleri ve Ekonomik Büyüme", Maliye Dergisi, 150: 79- 89

Easterly W. and Rebelo S. (1993) "Fiscal Policy And Economic Growth:An Empirical Investigation," NBER Working Paper No. 4499.

Erdoğan, Ebru, Topçu, Mert ve Ozan, Bahar, (2013), "Vergi Gelirleri ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Türkiye Ekonomisi Üzerine Eşbütünleşme ve Nedensellik Analizi", Finans Politik & Ekonomik Yorumlar, 50(576): 99-109

Eren, Mehmet Vahit, Ergin Ünal, Ayşe ve Halil İbrahim, Aydın, (2018), "Türkiye'de Vergi Gelirleri ile Ekonomik Kalkınma Arasındaki İlişki: Frekans Alanı Nedensellik Analizi", Doğuş Üniversitesi Dergisi, 19(1): 1-18 Göçer, İsmet, Mercan, Mehmet, Bulut, Şahin ve M.

Hill, S., Jinjarak, Y. ve Park, D. (2022). How Do Tax Revenues Respond To GDP Growth? Evıdence From Developıng Asıa, 1998–2020. Asian Development Bank.

İdikut Özpençe, Aylin, (2017), "Türkiye'de 1980 Sonrası Kamu Harcamaları, Vergi Gelirleri ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişkinin Analizi", Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 28: 31-41

Karaş, G. (2022). Vergi Yapısı Ve Ekonomik Büyüme: G7 Ülkeleri Örneği. Gazi İktisat ve İşletme Dergisi, 8 (1) , 94-114 . DOİ:https://doi.org/10.30855/gjeb.2022.8.1.007

Kayzen.az (2011). Azerbaycan'ın Vergi Sistemi, https://kayzen.az/blog/vergi/5370/az%-

Kibritçioğlu, A. (1998). "İktisadi Büyümenin Belirleyicileri ve Yeni Büyüme Modellerinde Beşeri Sermayenin Yeri", Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 53 (1-4), 207-230.

Lucas Jr, R. E. (1988). On the mechanics of economic development. Journal of monetary economics, 22(1), 3-42.

Mucuk, Mehmet ve Volkan, Alptekin, (2008), "Türkiye'de Vergi ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: VAR Analizi (1975 - 2006)", Maliye Dergisi, 155:159-174

Nebiyev, İ. (2011). "Azerbaycan'da Vergi Sisteminin Tarihi", Azerbaycan Vergi Dergisi, sayı 6, s. 87-106.

Novruzov, N. & İbrahimov E. (2012). Bütçe Sistemi, Bakü: Adiloğlu Neşriyat.

Öztürk, Nazım, (2016), Kamu Ekonomisi, Ekin Basın Yayın Dağıtım, 2.Baskı, Bursa.

REFERENCES

Fukuda, K. and Watanabe, C. (2012) Innovation Ecosystem for Sustainable Development" *Sustainable Development: Policy and Urban Development : Tourism, Life Science, Management and Environment* , 389-404. Winchester: InTech.

Jackson, D. J. (2011) What is an Innovation Ecosystem?, http://ercassoc.org/sites/default/files/topics/policy_studies/DJackson_Innovation%20Ecosystem_03- 15-11.pdf

Joffe, B. (2012) Ecosystem 101: The Six Necessary Categories To Build The Next Silicon Valley, Techcrunch: https://techcrunch.com/2012/09/01/ecosystem-101-the-six-necessarycategories-to-build-the-next-silicon-valley/

Khorsheed, M. S. (2014) The National Innovation Ecosystem: A Vehicle Toward Knowledge Based Economy, *Second Intl. Conf. on Advances in Economics, Management and Social Study*, 59-61.

Lu, W. M., Q. L., Kweh and C. L. Huang (2014). Intellectual Capital and National Innovation Systems Performance, Knowledge-based systems, 71: 201-210

Tabansky, Lior, and Isaac Ben Israel (2015) Cybersecurity in Israel, New York: Springer.

Valery N. (1999). Industry Gets Religion, *The Economist*: 10.04.2017: http://www.economist.com/node/186620

https://beu.edu.az/az/page/texnopark-30

https://khazar.org/az

Kaynakça

7.11.1982 tarih ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (9.11.1982 tarihli ve 17863 sayılı Resmi Gazete).

10.12.2003 tarih ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu (24.12.2003 tarihli ve 25326 sayılı Resmi Gazete).

3.12.2010 tarih ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu (19.12.2010 tarihli ve 27790 sayılı Resmi Gazete).

Agrawal, A., Brandhorst, S., Jain, M., Liao, C., Pradhan, N., & Solomon, D. (2022). From Environmental Governance to Governance for Sustainability. *One Earth*, *5*(6), 615–621.

Agyeman, J., Bullard, R. D., & Evans, R. (2003). Introduction. Içinde R. D. B. and B. E. Julian Agyeman (Ed.), *Just Sustainabilities, Development in an Unequal World*. Boston/London: MIT Press/Earthscan.

Bal, H., Algan, N., & Özdemir, P. (2015). Yeni Kurumsalcı Perspektifte Çevresel Yönetişim ve Kurumsal Çerçevenin Önemi. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, *16*(2), 179–191.

Barrow, C. J. (1999). *Environmental Management, Principles and Practice*. New York: Routledge.

Başaran, F. (2007). Küresel Bir Kamu Malı Olarak Çevrenin Artan Önemi ve Sayıştay Denetimi. *Sayıştay Dergisi*, *18*(65), 89–110.

Bennett, N. J., & Satterfield, T. (2018). Environmental Governance: A Practical Framework to Guide Design, Evaluation, and Analysis. *Conservation Letters*, *11*(6), 1–13.

Cao, H., Zhang, L., Qi, Y., Yang, Z., & Li, X. (2022). Government Auditing and Environmental Governance: Evidence from China's Auditing System Reform. *Environmental Impact Assessment Review*, *93*, 1–10.

Chang, C.-P., Dong, M., & Liu, J. (2019). *Environmental Governance and Environmental Performance* (No. ADBI Working Paper 936). Tokyo. https://www.adb.org/sites/default/files/publication/493156/adbi-wp936.pdf (Erişim tarihi: 19.8.2023)

Duflo, E., Greenstone, M., Pande, R., & Ryan, N. (2013). Truth-Telling by Third-party Auditors and the Response of Polluting Firms: Experimental Evidence from India. *The Quarterly Journal of Economics*, *128*(4), 1499–1545.

Graham, J., Amos, B., & Plumptre, T. (2003). Governance Principles for Protected Areas in the 21st Century. Içinde *The Fifth World Parks Congress*. Durban, South Africa: Institute On Governance.

Hou, F., Tang, W., Wang, H., & Xiong, H. (2021). Economic Policy Uncertainty, Marketization Level and Firm-Level Inefficient Investment: Evidence from Chinese Listed Firms in Energy and Power Industries. *Energy Economics*, *100*, 1–13.

International Organisation of Supreme Audit Institutions [INTOSAI]. (2013). *ISSAI 100-Fundamental Principles of Public-Sector Auditing*. Vienna.

INTOSAI. (2023a). WGISTA – Working Group on Impact of Science and Technology on Auditing. https://www.intosai.org/what-we-do/knowledge-sharing/working-groups (Erişim tarihi: 29.8.2023)

INTOSAI. (2023b). WGSDG KSDI – Working Group on SDGs and Key Sustainable Development Indicators. https://www.intosai.org/what-we-do/knowledge-sharing/working-groups#c668 (Erişim tarihi: 29.8.2023)

INTOSAI. (2023c). WGVBS – Working Group on Value and Benefits of SAIs. https://www.intosai.org/what-we-do/knowledge-sharing/working-groups (Erişim tarihi: 29.8.2023)

INTOSAI Development Initiative. (2023). What are Supreme Audit Institutions? https://sirc.idi.no/about/what-are-sais (Erişim tarihi: 23.8.2023)

INTOSAI Working Group on Big Data. (2023). About INTOSAI WGBD. https://www.intosaicommunity.net/wgbd/about-intosai-wgbd/ (Erişim tarihi: 19.8.2023)

INTOSAI Working Group on Environmental Auditing [WGEA]. (2001). *Guidance on Conducting Audits of Activities with an Environmental Perspective*. https://www.sprep.org/att/IRC/eCOPIES/Global/360.pdf (Erişim tarihi: 20.8.2023)

INTOSAI Working Group on Environmental Auditing [WGEA]. (2007). *Evolution and Trends in Environmental Auditing*. INTOSAI Working Group on Environmental Auditing [WGEA]. https://www.environmental-auditing.org/media/3246/eng07pr_fs_trendsauditing.pdf (Erişim tarihi: 19.8.2023)

INTOSAI Working Group on Environmental Auditing [WGEA]. (2012). *Improving National Performance: Environmental Auditing Supports Better Governance and Management*. https://www.environmental-auditing.org/media/hckj3aix/wp2011-13_rioplus20_final.pdf (Erişim tarihi: 28.8.2023)

INTOSAI Working Group on Environmental Auditing [WGEA]. (2023a). About. https://www.wgea.org/about (Erişim tarihi: 19.8.2023)

INTOSAI Working Group on Environmental Auditing [WGEA]. (2023b). Surveys. https://www.environmental-auditing.org/publications/surveys/ (Erişim tarihi: 23.8.2023)

Köse, H. Ö. (2022). Çevresel Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının Denetimi ve INTOSAI Rehberliği. *Sayıştay Dergisi*, *33*(126), 501–516.

Leeuwen, S. Van. (2004). Developments in Environmental Auditing by Supreme Audit Institutions. *Environmental Management*, *33*(2), 163–172.

Lemos, M. C., & Agrawal, A. (2006). Environmental Governance. *Annual Review of Environment and Resources*, *31*(1), 297–325.

Niemenmaa, V., & Galiyev, A. (2023). How Environmental Auditing Promotes Good Governance and the Climate Agenda. https://development.asia/explainer/how-environmental-auditing-promotes-good-governance-and-climate-agenda (Erişim tarihi: 23.8.2023)

Niemenmaa, V., Tarvainen, M., Hämäläinen, S., Roland, I., Aroalho, S., & Kesküla, K. (2021). *Environmental and Climate Audits on the Rise – 10th INTOSAI WGEA Survey on Environmental Auditing*. Helsinki, Finland. https://www.environmental-auditing.org/media/117588/wgea-10th_intosai_wgea_survey_publication.pdf (Erişim tarihi: 28.8.2023)

Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD]. (2011). *Internal Control and Internal Audit: Ensuring Public Sector Integrity and Accountability*. Paris. https://www.oecd.org/governance/47638204.pdf (Erişim tarihi: 29.8.2023)

Patriarca, R., Di Gravio, G., Costantino, F., & Tronci, M. (2017). The Functional Resonance Analysis Method for a Systemic Risk Based Environmental Auditing in a Sinter Plant: A Semi-Quantitative Approach. *Environmental Impact Assessment Review*, *63*, 72–86.

Rika, N. (2009). What motivates Environmental Auditing? *Pacific Accounting Review*, *21*(3), 304–318.

Ruban, A., & Rydén, L. (2019). Introducing Environmental Auditing as a Tool of Environmental Governance in Ukraine. *Journal of Cleaner Production*, *212*, 505–514.

Sayıştay Başkanlığı. (2023a). Karadeniz'in Kirliliğe Karşı Korunması Konulu Ortak Denetim. https://sayistay.gov.tr/pages/141-karadenizin-kirlilige-karsi-korunmasi-kon (Erişim tarihi: 19.8.2023)

Sayıştay Başkanlığı. (2023b). Plastik Atık Ortak Denetimi. https://sayistay.gov.tr/pages/105-plastik-atik-ortak-denetimi (Erişim tarihi: 28.8.2023)

Smith, F. H., Retief, F. P., Roos, C., & Alberts, R. C. (2021). The Evolving Role of Supreme Auditing Institutions (SAIs) towards Enhancing Environmental Governance. *Impact Assessment and Project Appraisal*, *39*(1), 67–79.

VERGİ EKSENİNDE AKADEMİK ÇALIŞMA VE DEĞERLENDİRMELER

Editörler
Doç. Dr. Sibel AYBARÇ MORA
Prof. Dr. Mustafa KIRLI

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6637-31-3

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Aralık 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

I. BÖLÜM
ÖDENMESİ GEREKENDEN FAZLA VERGİ ÖDEMEME HAKKININ TÜRK VERGİ SİSTEMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ 1
Doğan BOZDOĞAN

II. BÖLÜM
İŞLETME VERGİCİLİĞİ OLARAK MİKRO VERGİ PLANLAMASI: KURAMSAL BİR YAKLAŞIM VE ÖNERİLER..... 19
Gökçe KAFKAS KIRLI
Mustafa KIRLI

III. BÖLÜM
SÜRDÜRÜLEBİLİR YEŞİL EKONOMİNİN GELİŞTİRİLMESİNDE YEŞİL MALİYE POLİTİKASI UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ .. 32
Serkan ERCOŞKUN

IV. BÖLÜM
TÜRK VERGİ SİSTEMİ AÇISINDAN TİCARİ KÂRDAN MALİ KÂRA GEÇİŞ VE MUHASEBE UYGULAMALARI 51
Safiye TOKMAK

V. BÖLÜM
VERGİ KANUNLARI AÇISINDAN KARŞILIKLAR VE MUHASEBELEŞTİRİLMESİ..... 69
Safiye TOKMAK

KAYNAKÇA

Atak, O. (2021). *Vergi Denetiminde Mükellef Hakları ve Türkiye'de Mükellef haklarının Geliştirilmesine Yönelik Öneriler*. Ankara: Adalet Yayınevi.

Bakar, F. (2011). *Mükellef Hakları ve Türkiye'de Mükellef Haklarının Korunmasına Yönelik Öneriler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çetin, G. & Gökbunar, R. (2010). Mükellef Haklarına Vergi İdaresi Çalışanlarının Bakışı. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*. 17(1): 23-46.

Dönmez, R. (2004). Yükümlü Hakları: Ortaya Çıkış Nedenleri ve Bir Kavramlaştırma Denemesi. *Yaklaşım Dergisi*, (136): 55-60.

Egeli, H. & Dağ, M. (2012). Türk Vergi Hukuku Açısından Mükellef Haklarının Değerlendirilmesi. *Maliye Dergisi*. (163): 130-146.

Er, S. (2011). Mükellef Hakları ve Kamuda Faiz Uygulamaları. *Sayıştay Dergisi*. (81): 3-32.

Erginay, A. (1990). *Vergi Hukuku*. Ankara: Savaş Yayınları.

Gerçek, A. (2006). Vergilemede Mükellef Hakları ve Türkiye'deki Durumun İncelenmesi. *Vergi Sorunları Dergisi*. (209): 121-149.

Gerçek, A., Çetin Gerger, G., Taşkın, Ç., Bakar, F. & Güzel, S. (2015). *Mükellef Hakları Türkiye Perspektifi ve Geliştirilmesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Gözübüyük, A. Ş. (2011). *Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları*. Ankara: Turhan Kitapevi.

https://www.irs.gov/taxpayer-bill-of-rights (E.T. 17.03.2021).

Kaba, H., Beşel, F., ve Gürdal, T. (2018). Türkiye'de ve Seçilmiş Ülkelerde Mükellef Hakları. *4. International Congress on Political, Economic and Social Studies (ICPESS)* (ss. 301-332). Sakarya: Pesa Yayınları.

Pürsünerli Çakar, E. (2013). Vergiye Karşı Direnme Şekilleri ve Vergi İnzivası. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. XVII(1-2): 1293-1313.

Şener, E. (2001). *Hukuk Sözlüğü*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Yaltı, B. (2006). V*ergi Yükümlüsünün Hakları.* İstanbul: Beta Yayınevi.

KAYNAKÇA

Akdoğan, A. (2011). *Kamu Maliyesi*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Bahçe, A. B. & Gümüş, Ö. (2017). Vergi Planlaması Temelinde Kamu Yararı: Kurumlar Vergisi Üzerine Teorik Bir Yaklaşım. *Yönetim ve Ekonomi*. 24(1): 1-20.

Buyrukoğlu, S. & Şimşek, M. H. (2022). Türkiye'de Vergi Planlaması Aracı Olarak Serbest Bölgeler. *Gümrük Ticaret Dergisi*. (29): 58-75.

Demir, V. & Gökçen, B. (2014). Stratejik Yönetim Muhasebesi ve Vergi Planlaması İlişkisi: Vergi Planlamasına Dayalı Maliyetleme (VPDM). *Muhasebe ve Denetime Bakış*. (41): 17-32.

Egeli, H. & Karakoyun, F. (2019). *Kamu Maliyesi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Ercan, T. (2023). İşletmelerde Faaliyet ve Yatırım Süreçlerinin Vazgeçilmez Aracı: Stratejik Vergi Planlaması. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*. 23(1): 37-54.

Eroğlu, O. & Eftekin, Ö. Ö. (2015). Vergi Planlaması Çerçevesinde Uzlaşma Kurumu. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 11(2): 233-250.

Gölçek, A. G. (2023). Dijital Ekonomide Vergi Planlaması: Vergilemede Zorluklar ve Fırsatlar. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 16(2): 543-573.

Muter, N., Çelebi, A. K. & Sakınç, S. (2016). *Kamu Maliyesi*. Manisa: Emek Matbaası.

Mutlu, A. & Aksu, İ. (2012). Şirketlerin Kurumsallaşması Açısından Gelir ve Kurumlar Vergisinin Analizi. *Vergi Raporu*. (155): 88-95.

Nar, M. (2015). Vergi Planlaması Aracı Olarak Ar-Ge Harcamaları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 8(37): 925-940.

Saraçoğlu, F. & Çakır, M. (2017). Bir Vergi Planlaması Aracı Olarak Devir Müessesesinin Değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*. 4(8): 94-106.

Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu (1959, 15 Haziran). *Resmi Gazete* (Sayı No:10705). Erişim adresi: https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.4.213.pdf.

Yenilmez, B. (2023). Vergi Planlaması Yapılmasına Sınırlama Getiren Kurumlar. *USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*. (12): 291-320.

Yılmaz, E. (2013). Kanuna Karşı Hilenin Vergi Hukukundaki Görünümü Olarak Peçeleme Kavramı ve Muvazaa ile Mukayesesi. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. XVII(1-2): 1757-1782.

KAYNAKÇA

Arlı Yılmaz, S. (2014). *Yeşil İşler ve Türkiye'de Yenilenebilir Enerji Alanındaki Potansiyeli*. Uzmanlık Tezi. Kalkınma Bakanlığı Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü. Mayıs, Yayın No: 2887. http://www.surdurulebilirkalkinma.gov.tr/wp-content/uploads/2016/06/Ye%C5%9Fil_%C4%B0%C5%9Fler_ve_T%C3%BCrkiyede_Yenilenebilir_Enerji_Alan%C4%B1ndaki_Potansiyeli.pdf (E.T. 11.12.2023).

Baines, T., Brown., S., Benedettini., O. & Ball., P. (2012). Examining Green Production and Its Role within Competitive Strategy of Manufacturers. *Journal of Industrial Engineering and Management.* 5 (1): 53-58.

Bernstein, Janis, D. (1991). *Alternative Approaches to Pollution Control and Waste Management: Regulatory and Economic Instruments*. The World Bank: Policy, Planning, and Research Staff, Infrastructure and Urban Development Department. Washington: Published for The Urban Management Programme by The World Bank, Discussion Paper. https://documents1.worldbank.org/curated/en/131231468767361425/pdf/multi-page.pdf (E.T. 11.12.2023)

Bovenberg, A. L. & De Mooij Ruud, A. (1994). Environmental Levies and Distortionary Taxation. *The American Economic Review.* 84(4): 1085-1089.

Cottrell, J., Bar, H. & Wettingfeldt, M. (2023). *Green Taxation in Non-OECD Countries: A Review of Experience and Lessons Learned*. https://foes.de/publikationen/green_taxation_in_non-oecd_countries-KH0323319ENN.pdf (E.T. 03.12.2023).

European Environment Agency. (2000) Environmental Taxes: Recent Developments in Tools For Integration. *Environmental Issues*. Series, No: 18. November. https://www.eea.europa.eu/publications/Environmental_Issues_No_18 (E.T. 02.12.2023).

Helbling, T. (2010). What Are Externalities? What Happens When Prices Do Not Fully Capture Costs. *Finance & Development*. December. https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2010/12/pdf/basics.pdf (02.12.2023).

IDLO & CISDL (2012). Green Economy for Sustainable Development: Compendium of Legal Best Practise. https://www.idlo.int/sites/default/files/pdfs/publications/idlo-cisdl-green-economy-best-practices-2012.pdf (28.11.2023).

Liobikiene, G. & Butkus, M. (2017). The European Union Possibilities to Achieve targets of Europe 2020 and Paris Agreement Climate Policy. *Renewable Energy*. (106): 298-309. https://doi.org/10.1016/j.renene.2017.01.036

OECD. (2001). Environmentally related Taxes in OECD Countries: Issues and Strategies. https://www.cbd.int/financial/fiscalenviron/g-fiscaltaxes-oecd.pdf (10.12.2023).

OECD. (2011). Towards Green Growth: A Summary for Policy Makers. https://www.oecd.org/greengrowth/48012345.pdf (E.T.10.12.2023).

Schöb., R. (2003). The Double Dividend Hypothesis of Environmental Taxes: A Survey. Cesifo Working Paper No: 946, Category 1: Public Finance. https://www.ifo.de/DocDL/cesifo_wp946.pdf (E.T.25.11.2023).

Yalçın, A. Zafer. (2016). Sürdürülebilir Kalkınma İçin Yeşil Ekonomi Düşüncesi ve Mali Politikalar. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İİBB Fakültesi Dergisi*. 6(1): 749- 775.

UNEP, ILO, IOE, and ITUC. (2008). Green Jobs: Towards Decent Work in a Sustainable, Low- Carbon World. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---emp_ent/documents/publication/wcms_158727.pdf (E.T.25.11.2023).

UNEP. (2011). "Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication: A Synthesis for Policy Makers'', https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/126GER_synthesis_en.pdf (E.T. 18.11.2023).

Zhou, Z., Weiguo, Z., Xinxin, P., Jiangfeng., H. & Ganlin., P. (2020). Environmental Tax Reform and the "Double Dividend" Hypothesis in a Small Open Economy. *International Journal of Environmental Research and Public Health.* 17(1): 1-21. https://doi.org/10.3390/ijerph17010217

KAYNAKÇA

Akyol, M. E. & Küçük, M. (2016). *Vergi ve Muhasebe Uygulamaları*. Ankara: Yaklaşım Yayıncılık.

Aybarç, S. (2019). Türkiye'de Vergi İdaresinin İl Bazında Tarhiyat Sonrası Uzlaşma Süreci Açısından Teknik Etkinliği. *Maliye Araştırmaları Dergisi*. 5(1): 65-75.

Doğan, H. (2020). Mali Kâr ile Ticari Kâr Arasındaki Fark Nedir? *Muhasebe TR*. Erişim Adresi: http://www.muhasebetr.com/yazarlarimiz/hayrullah/072/ (Erişim: 20.12.2023).

Gelir Vergisi Kanunu (1961, 6 Ocak). *Resmî Gazete* (Sayı No: 10700). Erişim Adresi: https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.4.193.pdf

Kafkas, G., Çelebi, A. K. ve Arıkan, Z. (2023). Vergi Suç ve Kabahatler Uygulanan Cezai Yaptırımların Mükellefler Üzerindeki Etkileri: Türkiye Alan Araştırması. *Vergi Sorunları Dergisi*. (417): 13-41.

Kızıl A. (2001). *Genel Muhasebe ve Vergi Uygulamaları*. İstanbul: Der Yayınları.

Kurumlar Vergisi Kanunu (2006, 21 Haziran). *Resmî Gazete* (Sayı No: 26205). Erişim Adresi: https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5520.pdf

Öztürk B. (2007). *Dönem Sonu Muhasebe ve Vergi Uygulamaları*. Ankara: Maliye ve Hukuk Yayınları.

Sağlam N. ve Şengel S. (2016). *Şirketler Muhasebesi*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Şeker, M. (2019). *Ticari Kârdan Mali Kâra Geçişin Vergi Kanunları ve Muhasebe Uygulamaları Açısından İrdelenmesi: Örnek Uygulamalar*. Yüksek Lisans Tezi. Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tosuner, M. & Arıkan, Z. (2016). *Türk Vergi Sistemi*. Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş Yirmi Birinci Baskı. İzmir: Kanyılmaz Matbaası.

Uçan, R. (2015). Dönem Sonunda Ticari Kârdan Mali Kâra Geçiş ve Özellikli Durumlar. *Vergi Raporu*. (195): 9-28.

Yalçın, H. & Yücel, S. (1996). *Gelir ve Kurumlar Vergisi Uygulamasında Giderler*. 2. Baskı, İstanbul: Kılavuz Yayınları.

Yalçın, Z. (2020). Ticari Kârdan Mali Kâra Geçiş ve Kârın Dağıtımının Muhasebeleştirilmesi: Bir Uygulama Örneği. İzmir YMMO Dergisi. (2): 27-45.

Yoruldu, M. (2011). *Türk Vergi Hukuku Açısından Ticari Kârdan Mali Kâra Geçiş ve Muhasebeleştirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.

KAYNAKÇA

1 No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği (1992, 26 Aralık). *Resmi Gazete* (Sayı No: 21447). https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/21447_1.pdf

Ağaç, A. (2006). *Türk Sigorta Sektöründe Teknik Karşılıklar, Avrupa Birliği Kıyaslaması ve Mali Tablolara Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü Sigortacılık Anabilim Dalı.

Aksakaloğlu, H. & Düzgün, A. (2020). *Genel Muhasebe*. Bursa: Ekin Yayınları.

Akyol, M. E. & Küçük, M. (2016). *Vergi ve Muhasebe Uygulamaları*. Ankara: Yaklaşım Yayıncılık.

Aydın, E. (2002). *Türk Vergi Sisteminde İktisadi İşletmelere Dâhil Kıymetleri Değerleme*. Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Ana Bilim Dalı.

Coşkun, A. (2021). *Genel Muhasebe -1 Uygulamaları*. Ankara: Iksad Publishing House.

Dinçtürk, E. & Orhan, C. (2007). Şüpheli Alacak Uygulaması. https://www.verginet.net/dtt/1/ErdalDincturkSMMMCenkOrhan-SupheliAlacakUygulamasi_12570.aspx (Erişim: 01.12.2023).

Gidersoy, B. (2010). *Genel Muhasebe*. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Yayını. http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/kok/genelmuh.pdf (Erişim: 04.12.2023).

Güner, H. (2010). Dönem Sonu İşlemlerinde Sayım ve Tesellüm Farkları ve Değerlemesi. *Vergi Raporu*. (135): 97-105.

Karasioğlu, F. (2019). *Finansal Muhasebe*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Öğredik, G. (2006). Amortismanlar Tekdüzen Hesap Planı Gereği Aylık Olarak Muhasebeleştirilmelidir. *Mali Pusula*. https://dengeakademi.com/Files/Article/Guray2006Amortisman.pdf (Erişim: 04.12.2023).

Öngen, S. (1998). Değeri Düşen Mallarda Karşılık Ayrılması ve Muhasebeleştirilmesi. *Yaklaşım*. (71): 147-150.

Öngen, S. (2000). *Vergi Muhasebesi*. Ankara: Yaklaşım Yayınları.

Öngen, S. (2009). Değeri Düşen Malların Değerlemesi ve Muhasebeleştirilmesi. *Mali Pusula*. (51).

Özkan, A. (2000). Karşılıklar ve Muhasebe Uygulamaları. *E. Ü. İktisadi ve idari Bilimler Fakültesi Dergisi*. (16): 179-201.

Öztürk, B. (2007). *Dönem Sonu Muhasebe ve Vergi Uygulamaları*. Ankara: Maliye ve Hukuk Yayınları.

Sevilengül, O. (2020). *Muhasebede Karşılıklar*. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi. 22(1): 21-37.

Tokmak, S. (2014). *Genel Muhasebe*. Manisa: Emek Matbaacılık.

Vergi Usul Kanunu (1961, 12 Ocak). *Resmî Gazete* (Sayı No: 10705). Erişim adresi: https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.4.213.pdf.

Yıldırım, H. & Demir, M. (2022). Seçilmiş Muhasebe Temel Kavramlarıyla İlgili Farklı Uygulamaların Mali Tablolara Etkisi. *Uluslararası Muhasebe ve Finans Araştırmaları Dergisi*. 4(2): 91-114.

VERGİ HUKUKU

(Genel Hükümler)

Prof. Dr. Doğan ŞENYÜZ
Bursa Uludağ Üniversitesi
Hukuk Fakültesi
Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Mehmet YÜCE
Bursa Uludağ Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Maliye Bölümü Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Adnan GERÇEK
Bursa Uludağ Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Maliye Bölümü Öğretim Üyesi

14. Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
Bursa – 2023

© 2023 Ekin Kitabevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan kitapevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-39-3

Dizgi: Prof. Dr. Adnan GERÇEK
Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Şubat 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküştü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sok. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İ Ç İ N D E K İ L E R

BİRİNCİ BÖLÜM
GENEL BİLGİLER

I. VERGİ HUKUKUNUN KONUSU, KAPSAMI VE HUKUK SİSTEMİ İÇİNDEKİ YERİ 1
A. VERGİ HUKUKUNUN KONUSU VE KAPSAMI 1
B. VERGİ HUKUKUNUN HUKUK SİSTEMİ İÇİNDEKİ YERİ 3
II. VERGİ HUKUKUNUN DİĞER HUKUK DALLARIYLA İLİŞKİSİ 4
A. VERGİ HUKUKUNUN KAMU HUKUKU DALLARIYLA İLİŞKİSİ 5
1. Vergi Hukukunun Anayasa Hukukuyla İlişkisi 5
2. Vergi Hukukunun İdare Hukukuyla İlişkisi 8
3. Vergi Hukukunun Ceza Hukukuyla İlişkisi 8
4. Vergi Hukukunun Yargılama Hukukuyla İlişkisi 9
5. Vergi Hukukunun Uluslararası Hukukla İlişkisi 10
B. VERGİ HUKUKUNUN ÖZEL HUKUK DALLARIYLA İLİŞKİSİ 11
1. Vergiyi Doğuran Olay ve Özel Hukuk İlişkisi 11
2. Vergi Hukuku ile Özel Hukuk Arasındaki İlişki Şekilleri 13
III. VERGİ HUKUKUNA İLİŞKİN AYRIMLAR 15
A. GENEL VERGİ HUKUKU – ÖZEL VERGİ HUKUKU AYRIMI 15
1. Genel Vergi Hukuku 15
2. Özel Vergi Hukuku 17
B. MADDİ VERGİ HUKUKU – ŞEKLİ VERGİ HUKUKU AYRIMI 18
1. Maddi Vergi Hukuku 18
2. Şekli Vergi Hukuku 19

İKİNCİ BÖLÜM
VERGİ HUKUKUNUN KAYNAKLARI

I. HUKUKİ NİTELİKLERİNE GÖRE KAYNAKLAR 21
A. BAĞLAYICI KAYNAKLAR 22
1. Anayasa 22
2. Kanun 37
3. Uluslararası Vergi Anlaşması 39
4. Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi 41
5. Cumhurbaşkanı Kararı 43
6. Yönetmelik 44

7. Düzenleyici Genel Tebliğ 45
8. Anayasa Mahkemesi Kararı 47
9. İçtihatları Birleştirme Kararı 48
10. Örf ve Adet 49
B. BAĞLAYICI OLMAYAN KAYNAKLAR 50
1. Açıklayıcı Genel Tebliğ 51
2. Sirküler 52
3. Özelge (Mukteza) 53
4. Genelge / Genel Yazı 54
5. İdari Teamüller 54
6. Yargı Kararı (İçtihatlar) 55
6. Bilimsel Öğreti (Doktrin) 57
II. KURALLARI KOYAN ORGANLARA GÖRE KAYNAKLAR 57
III. KURALLARIN GÖRÜNÜM BİÇİMİNE GÖRE KAYNAKLAR 58

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
VERGİ KANUNLARININ UYGULANMASI

I. VERGİ KANUNLARININ YER BAKIMINDAN UYGULANMASI 59
A. GENEL AÇIKLAMA 59
1. Mülkilik İlkesi ve Ülke İçi Yetki 59
2. Şahsilik İlkesi ve Ülke Dışı Yetki 60
B. TÜRK VERGİ KANUNLARININ UYGULANMASINDA BENİMSENEN İLKELER 60
II. VERGİ KANUNLARININ ZAMAN BAKIMINDAN UYGULANMASI 61
A. VERGİ KANUNLARININ YÜRÜRLÜĞE GİRMESİ 62
1. Gerçek Geriye Yürüme 63
2. Gerçek Olmayan Geriye Yürüme 64
B. VERGİ KANUNLARININ YÜRÜRLÜKTEN KALKMASI 64
C. VERGİ NORMLARININ ÇATIŞMASI 67
III. VERGİ KANUNLARININ ANLAM BAKIMINDAN UYGULANMASI (YORUM) 69
A. YORUM ÇEŞİTLERİ 70
1. Yasama Yorumu 70
2. İdare Yorumu 71
3. Yargı Yorumu 72
4. Öğreti (Doktrin) Yorumu 73
B. YORUM YÖNTEMLERİ 73
1. Sözel Yorum 74
2. Sistematik Yorum 75
3. Amaçsal Yorum 76

a. Tarihsel Amaç Bakımından Yorum *76*
b. Güncel Amaç Bakımından Yorum *77*
C. VERGİ HUKUKUNDA YORUM İLKELERİ 79
1. Ekonomik Yaklaşım **79**
a. Peçeleme *80*
b. Muvazaa *82*
2. Tipiklik ve Kıyas Yasağı **84**
3. Yorumda Kullanılan Diğer Mantık Kuralları **86**
D. GENEL KURAL VE AYRIK KURALIN YORUMU 87
IV. VERGİ HUKUKUNDA BOŞLUK DOLDURMA VE TAKDİR YETKİSİ ... 88
A. VERGİ HUKUKUNDA BOŞLUK DOLDURMA YASAĞI 88
B. VERGİ HUKUKUNDA TAKDİR YETKİSİ 89
1. İdarenin Takdir Yetkisi **89**
2. Hâkimin Takdir Yetkisi **91**
V. VERGİLEMEDE İSPAT VE DELİL **91**
A. İSPATTA KURAL 91
B. DELİL 93
VI. VERGİ İHBAR İKRAMİYESİ **95**

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
VERGİYE İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR

I. VERGİ KAVRAMI **97**
II. VERGİLENDİRME YETKİSİ **98**
III. VERGİNİN KONUSU **100**
A. VERGİNİN KONUSU VE MALİ GÜÇ 100
B. İSTİSNA 101
IV. MÜKELLEF **101**
A. VERGİ MÜKELLEFİNİN ÖZELLİKLİ HALLERİ 102
1. Kişi Olup Olmamasına Göre Mükellef **103**
2. Fiil Ehliyetine Sahip Olup Olmamasına Göre Mükellef **103**
3. Vergiyi Doğuran Olayın Meydana Geldiği Yere Göre Mükellef **104**
4. Vergi Yükünün Üzerinde Kalıp Kalmamasına Göre Mükellef **104**
B. MUAFİYET 105
V. VERGİ SORUMLUSU **106**
A. VERGİ SORUMLUSU KAVRAMI 107
B. VERGİ HUKUKUNDA SORUMLULUK HALLERİ 107
1. Vergi Kesintisi Yapmaktan Kaynaklanan Sorumluluk **108**
2. Kanuni Temsilci Olmaktan Kaynaklanan Sorumluluk **110**

3. Başkalarının Vergi Ödevlerinden Kaynaklanan Sorumluluk 116
VI. VERGİ ÖDEVLİSİ 123
VII. VERGİ HUKUKUNDA EHLİYET 125
VIII. VERGİYİ DOĞURAN OLAY 126
IX. YASAK FAALİYETLER 129
X. ÖZEL SÖZLEŞMELER 132
XI. VERGİ HUKUKUNDA TEMSİL 133
A. KANUNİ TEMSİL 133
B. İRADİ TEMSİL 134
XII. VERGİDEN KAYNAKLANAN RÜCU HAKKI 136
XIII. VERGİDEN KAYNAKLANAN ÖZEL HUKUK UYUŞMAZLIKLARI ... 138

BEŞİNCİ BÖLÜM
MÜKELLEFİN ÖDEVLERİ VE HAKLARI

I. MÜKELLEFİN ÖDEVLERİ 141
A. BİLDİRİME İLİŞKİN ÖDEVLER 142
1. İşe Başlamayı Bildirme 142
2. İşi Bırakmayı Bildirme 143
3. Diğer Bildirimler 144
B. BELGE DÜZENİNE İLİŞKİN ÖDEVLER 145
1. Fatura 145
2. Gider Pusulası 148
3. Müstahsil Makbuzu 149
4. Serbest Meslek Makbuzu 149
5. Perakende Satış Vesikaları 150
6. Sevk İrsaliyesi 151
7. Taşıma İrsaliyesi 152
8. Günlük Müşteri Listesi 152
9. Yolcu Listesi 152
10. Ücret Bordrosu 152
11. Muhabere Evrakı 153
12. Diğer Belgeler 153
13. Belgeye Bağlanması Gerekmeyen Haller 153
C. DEFTER TUTMA ÖDEVİ 153
1. Defter Tutma Ödevinin Amacı 154
2. Defter Tutmak Zorunda Olanlar 154
3. Tutulması Gereken Defterler 155
4. Tutulacak Defterlerin Tasdiki 155
5. Defterlerin e-Defter Olarak Tutulması 157
6. Defter Beyan Sistemi 158

D. KAYIT DÜZENİNE İLİŞKİN ÖDEVLER ... 158
E. BEYANNAME VERME ÖDEVİ ... 159
F. SAKLAMA VE İBRAZ ÖDEVİ ... 161
1. Saklama Ödevi ... 161
2. İbraz Ödevi ... 161
G. LEVHA BULUNDURMA ÖDEVİ ... 162
II. MÜKELLEF HAKLARI ... 162
A. MÜKELLEF HAKLARININ DAYANAKLARI VE AÇIKLANMASI ... 163
1. Mükellef Haklarının Dayanakları ... 163
2. Mükellef Haklarının Açıklanması ... 164
B. TÜRKİYE'DE MÜKELLEF HAKLARI ... 164
1. Genel Haklar ... 164
2. Özel Haklar ... 167

ALTINCI BÖLÜM
DEĞERLEME VE AMORTİSMAN

I. İKTİSADİ KIYMET DEĞERLERİ ... 172
A. DEĞERLEME ÖLÇÜLERİ ... 172
B. İKTİSADİ İŞLETMELERE DAHİL KIYMETLERİ DEĞERLEME ... 174
C. REESKONT UYGULAMASI ... 176
II. ENFLASYON DÜZELTMESİ VE YENİDEN DEĞERLEME ... 177
A. ENFLASYON DÜZELTMESİ ... 177
B. YENİDEN DEĞERLEME ... 179
III. AMORTİSMANLAR ... 179
A. İKTİSADİ KIYMETLERDE AMORTİSMAN ... 180
1. Amortisman Ayrılması Şartları ... 180
2. Amortisman Hesaplama Yöntemleri ... 181
B. ARAZİDE AMORTİSMAN ... 184
C. MADENLERDE AMORTİSMAN ... 185
D. ALACAKLARDA AMORTİSMAN ... 185
1. Şüpheli Alacaklar ... 185
2. Değersiz Alacaklar ... 186
3. Vazgeçilen Alacaklar ... 187
E. SERMAYEDE AMORTİSMAN ... 188
1. Sermayenin İtfası ... 188
2. Kuruluş ve Örgütlenme Giderlerinin İtfası ... 188
3. Özel Maliyet Bedellerinin İtfası ... 188
F. AMORTİSMAN UYGULAMALARINDA ÖZEL HALLER ... 189
1. Amortismana Tabi Tutulan Kıymetlerin Satılması ... 189

2. Amortismana Tabi Malların Sigorta Tazminatı 189
3. Yenileme Fonu 189

YEDİNCİ BÖLÜM
VERGİ İDARESİ VE VERGİ DENETİMİ

I. VERGİ İDARESİNİN GÖREVLERİ VE TEŞKİLAT YAPISI 191
A. MALİYE BAKANLIĞI'NIN GÖREVLERİ VE TEŞKİLAT YAPISI 192
B. GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI 193
1. Gelir İdaresi Başkanlığı'nın Kuruluşu ve Görevleri 193
2. Gelir İdaresi Başkanlığı'nın Teşkilat Yapısı 194
II. VERGİ İDARESİNİN DENETİM VE BİLGİ EDİNME YOLLARI 196
A. DENETİM YOLLARI 196
1. Yoklama 196
2. Vergi İncelemesi 198
a. Vergi İncelemesinin Tanımı ve Amacı 198
b. İnceleme Yapmaya Yetkili Olanlar 200
c. İnceleme Zamanı 200
d. İncelemenin Yapılacağı Yer 201
e. İnceleme Sırasında Uyulacak Esaslar 201
f. Vergi İnceleme Raporu 203
B. BİLGİ EDİNME YOLLARI 204
1. Arama 205
2. Bilgi Toplama 206

SEKİZİNCİ BÖLÜM
VERGİLENDİRME SÜRECİ

I. VERGİLENDİRME İŞLEMLERİ 209
A. VERGİNİN TARHI 213
1. Tarhın Hukuki Niteliği 213
2. Tarha Hazırlık İşlemleri 222
3. Matrah 224
a. Matrahın Mükellef Tarafından Tespiti 225
b. Matrahın Vergi Dairesi Tarafından Tespiti 226
1) Matrahın ikmalen Tespiti 226
2) Matrahın Re'sen Tespiti 227
c. Matrahın Doğrudan Kanunda Belirtilmek Suretiyle Tespiti 230
4. Oran 232
B. VERGİNİN TEBLİĞİ 233

1. Tebliğin Niteliği ve Önemi ... 233
2. Tarhiyat Çeşitleri Karşısında Tebliğin Yeri ... 235
3. Tebliğ Yapılacak Kişiler ... 237
4. Tebliğ Usulleri ... 237
5. Hatalı Tebliğ ... 246
C. VERGİNİN TAHAKKUKU ... 247
1. Tahakkukun Niteliği ... 247
2. Tahakkuk ve Kesinleşme Arasındaki Farklar ... 250
3. Tahakkuku Tahsile Bağlı Vergiler ... 252
D. VERGİNİN TAHSİLİ ... 252
1. Tahsil Aşamasının Kapsamı ... 252
2. Tahsil İşleminin Hukuki Niteliği ... 253

II. VERGİ BORCUNU ORTADAN KALDIRAN HALLER ... 255
A. ÖDEME ... 255
1. Ödeme Yeri ... 255
2. Ödeme Şekli ... 256
3. Ödeme Zamanı ... 256
B. MAHSUP VE TAKAS ... 257
1. Mahsup ... 257
2. Takas ... 258
C. TERKİN (SİLME) ... 261
D. VAZGEÇME ... 263
E. ZAMANAŞIMI ... 264
F. AF (YAPILANDIRMA) DÜZENLEMELERİ ... 265
G. DAVA YOLU ... 266

III. YERSİZ VEYA FAZLADAN ÖDENEN VERGİLERİN İADESİ ... 267

IV. VERGİYE UYUMLU MÜKELLEFLERDEN TAHSİLDE VERGİ İNDİRİMİ ... 269

DOKUZUNCU BÖLÜM
VERGİ HUKUKUNDA SÜRELER

I. SÜRELERİN ÖNEMİ ... 273

II. SÜRELERİN SINIFLANDIRILMASI ... 274
A. BELİRLENME ŞEKLİNE GÖRE SINIFLANDIRMA ... 274
1. Kesin (Kanuni) Süreler ... 274
2. Takdiri Süreler ... 275
a. İdari Süreler ... 275
b. Yargısal Süreler ... 277
B. HUKUKİ NİTELİKLERİNE GÖRE SINIFLANDIRMA ... 278

1. Sonuçlarına Göre 278
a. Hak Düşürücü Süreler 278
b. Zamanaşımı Süreleri 278
1) Zamanaşımı Çeşitleri 279
2) Zamanaşımının Durması ve Kesilmesi 272
3) Zamanaşımını Durduran ve Kesen Haller 273
2. Fonksiyonlarına Göre 284
a. Mükelleflere Yönelik Süreler 284
(1) Vergi Ödevi Süreleri 284
(2). Hoşgörü (Müsamaha) Süreleri 284
b. İdareye Yönelik (Düzenleyici) Süreler 285
III. SÜRELERİN HESAPLANMASI 286
A. SÜRELERİN HESAPLANMASI YÖNTEMLERİ 286
B. SÜRELERİN HESAPLAMASINA İLİŞKİN BAZI ESASLAR 287
IV. SÜRELERİN UZAMASI VE SEBEPLERİ 288
A. MÜCBİR SEBEP 288
B. ZOR DURUM 289
C. ÖLÜM 292
D. HATALARIN VARLIĞI 293
E. MALİ TATİL 294
1. Mali Tatil Kapsamı Dışında Bırakılan Vergiler 294
2. Mali Tatil Kapsamındaki Süreler 295
a. Mali Tatilde Uzayan Süreler 295
b. Mali Tatilde Duran Süreler 296
c. Mali Tatilde Yapılamayacak İşlemler 298
E. ADLİ TATİL 298
F. DİĞER NEDENLER 300

ONUNCU BÖLÜM
VERGİ KABAHATLERİ VE SUÇLARI

I. KABAHAT VE SUÇ KAVRAMI 303
A. KABAHAT VE SUÇ TANIMI 303
B. KABAHAT VE SUÇ ARASINDAKİ FARKLAR 304
II. VERGİ CEZA HUKUKUNUN KAPSAMI 304
III. VERGİ KABAHATLERİ VE CEZALARI 305
A. VERGİ ZİYAI KABAHATİ 306
1. Vergi Ziyaı Kavramı 306
2. Vergi Ziyaına Sebep Olan Fiiller 307
3. Vergi Ziyaı Kabahatinin Cezası 310

B. GENEL USULSÜZLÜK KABAHATİ ... 311
1. Birinci Derece Fiiller ... 312
2. İkinci Derece Fiiller ... 312
C. ÖZEL USULSÜZLÜK KABAHATİ ... 313
D. VERGİ KABAHATLERİNDE BİRLEŞME, TEKERRÜR VE İŞTİRAK ... 316
1. Vergi Kabahat ve Cezalarında Birleşme ... 316
2. Vergi Kabahatlerinde Tekerrür ... 318
3. Vergi Kabahatlerinde İştirak ... 320
E. VERGİ KABAHATİ CEZALARINDAN KURTULMA YOLLARI ... 321
1. Cezalarda İndirim ... 322
2. Pişmanlık ve Islah ... 323
3. Ölüm ... 325
4. Yanılma ... 325
IV. VERGİ SUÇLARI VE CEZALARI ... 326
A. KAÇAKÇILIK SUÇLARI ... 327
B. VERGİ MAHREMİYETİNİ İHLAL SUÇU ... 328
C. MÜKELLEFLERİN VERGİSEL ÖZEL İŞLERİNİ YAPMAK SUÇU ... 329
D. HAYSİYET VE ŞEREFE TECAVÜZ (HAKARET) SUÇU ... 329
E. EKİM SAYIM BEYANLARINI DENETLEMEME SUÇU ... 330
F. VERGİ SUÇLARINDA BİRLEŞME, TEKERRÜR VE İŞTİRAK ... 330
1. Vergi Suçlarında Birleşme ... 330
2. Vergi Suçlarında Tekerrür ... 330
3. Vergi Suçlarında İştirak ... 331
G. VERGİ SUÇLARINA İLİŞKİN CEZALARDAN KURTULMA YOLLARI . 331

ONBİRİNCİ BÖLÜM
VERGİ UYUŞMAZLIKLARININ ÇÖZÜMLENMESİ

I. VERGİ UYUŞMAZLIĞI KAVRAMI ... 333
II. VERGİ UYUŞMAZLIKLARININ İDARİ AŞAMADA ÇÖZÜM YOLLARI ... 334
A. UZLAŞMA ... 335
1. Tarhiyat Öncesi Uzlaşma ... 335
2. Tarhiyat Sonrası Uzlaşma ... 338
B. HATALARIN DÜZELTİLMESİ ... 340
1. Vergi Hatalarının Çeşitleri ... 341
2. Vergi Hatalarının Düzeltilmesi ... 343
C. İZAHA DAVET ... 344
D. KANUN YOLUNDAN VAZGEÇME ... 346
E. KARŞILIKLI ANLAŞMA USULÜ ... 348

III. VERGİ UYUŞMAZLIKLARININ YARGI YOLUYLA ÇÖZÜMÜ 349
A. GENEL ÇERÇEVE 349
B. TÜRKİYE'DE VERGİ YARGISI ORGANLARI 351
1. Vergi Mahkemeleri 351
2. Bölge İdare Mahkemeleri 352
3. Danıştay 352
C. VERGİ YARGILAMASINA EGEMEN OLAN İLKELER 353
1. Yazılılık İlkesi 353
2. Re'sen Araştırma İlkesi 354
3. Toplu Yargılama Usulü İlkesi 354
4. Delil Serbestisi İlkesi 354
5. Kıyas Yasağı İlkesi 354
6. Ekonomik Yaklaşım İlkesi 355
D. VERGİ YARGILAMASI USULÜ 355
1. Vergi Davasının Niteliği ve Konusu 355
2. Vergi Davasının Tarafları 356
3. Görevli ve Yetkili Mahkeme 357
4. Dava Açma Süreleri 357
5. Davanın Açılması ve Sonuçları 359
6. Davanın Görüşülmesi ve Karar 360
E. VERGİ MAHKEMESİ KARARLARINA KARŞI KANUN YOLLARI 361
1. Olağan Kanun Yolları 362
a. İstinaf Yolu 362
b. Temyiz Yolu 363
2. Olağanüstü Kanun Yolları 366
a. Kanun Yararına Temyiz 366
b. Yargılamanın Yenilenmesi 367
F. BİREYSEL BAŞVURU YOLU 368
G. VERGİ YARGILAMASINDA İSPAT VE DELİL 369
1. İspat 369
2. Delil… 370

ONİKİNCİ BÖLÜM
VERGİ ALACAĞININ TAKİBİ VE TAHSİLİ

I. VERGİ ALACAĞININ TAHSİLİ İLE İLGİLİ GENEL AÇIKLAMALAR .. 375
A. VERGİ ALACAĞI- KAMU ALACAĞI KAVRAMI VE KAPSAMI 375
1. Vergi Alacağı Kavramı ve Kapsamı 375
2. Kamu Alacağı Kavramı ve Kapsamı 376
B. TAHSİLAT KAVRAMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ 378
1. Tahsilat Kavramı 378

2. Tahsilat İşleminin Hukuki Niteliği 379
C. VERGİ ALACAĞININ TAHSİLİNDE TEMEL İLKELER 380
1. Borçlunun Menfaatlerinin Korunması ve Kolaylık Sağlanması İlkesi.. 381
2. Alacağın Güvence Altına Alınması İlkesi..... 381
3. Hapis Cezası Uygulanmaması İlkesi..... 381
4. Para Olarak Ödenmesi İlkesi 382
5. Tahsilatta İktisadilik İlkesi 382
D. VERGİ ALACAĞININ TARAFLARI 382
1. Vergi Alacaklısı ve Yetkileri 382
2. Vergi Borçlusu ve Sorumlulukları..... 383
II. VERGİ ALACAĞININ RIZAEN ÖDENMESİ VE BORÇLUYA SAĞLANAN KOLAYLIKLAR 383
A. VERGİ ALACAĞININ RIZAEN ÖDENMESİ 383
B. VERGİ ALACAĞININ GEÇ ÖDENMESİNDE GECİKME ZAMMI UYGULAMASI..... 385
1. Gecikme Zammının Hukuki Niteliği 385
2. Gecikme Zammı ile Gecikme Faizi Arasındaki Farklar..... 385
3. Gecikme Zammının Oranı ve Asgari Tutarı 386
4. Gecikme Zammının Hesaplanması..... 387
5. Gecikme Zammı Uygulama Süresi 387
C. VERGİ BORÇLUSUNA SAĞLANAN KOLAYLIKLAR 388
1. Tecil..... 389
2. Terkin..... 391
3. Tahsil Zamanaşımı..... 391
4. Tahsilatın Geri Bırakılması..... 392
III. VERGİ ALACAĞININ CEBREN TAHSİLİ..... 394
A. TEMİNATLI ALACAKLARIN TAHSİLİ 394
1. Teminatın Paraya Çevrilmesi 394
2. Kefilin Takip Edilmesi..... 394
B. HACİZ 395
1. Ödeme Emri Düzenlenmesi ve Tebliği 395
2. Ödeme Emrine Karşı Dava Açılması 396
3. Mal Bildiriminde Bulunma 396
4. Haciz Uygulaması..... 397
5. Haczedilen Malların Satışı 398
C. İFLAS 400
IV. VERGİ ALACAĞININ GÜVENCE ALTINA ALINMASI..... 402
A. TEMİNAT İSTEME..... 402
1. Teminat İsteme Nedenleri ve Yetkisi..... 402
2. Teminat Olarak Kabul Edilen Değerler..... 403
B. İHTİYATİ HACİZ..... 404
1. İhtiyati Haciz Sebepleri 404

2. İhtiyati Haciz Süreci ve Sonuçları 404
3. İhtiyati Hacze Karşı Dava Açılması 405
C. İHTİYATİ TAHAKKUK 406
D. RÜÇHAN HAKKI 406
E. VERGİ BORCU ÖDENMEDEN YAPILMAYACAK İŞLEMLER 408
F. İDARECE İPTAL DAVASI AÇILMASI 409
1. Davanın Konusu 409
2. Dava Açılması ve Sonuçları 410

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ULUSLARARASI VERGİLEME

I. ULUSLARARASI VERGİLEME KAVRAMI 411

II. ULUSLARARASI VERGİLEMENİN KAPSAMI 412
A. ÇİFTE VERGİLENDİRME 412
1. Uluslararası Hukuk İlkeleri Çerçevesinde Vergilendirme Yetkisi 413
2. Uluslararası Vergi Hukuku Açısından Vergileme Yetkisi 414
a. Dolaysız Vergiler Bakımından İlkeler 414
b. Dolaylı Vergiler Bakımından İlkeler 416
3. Çifte Vergilendirmenin Ortadan Kaldırılması 417
a. Ulusal Yöntemler 418
b. Uluslararası Yöntemler 421
c. Türkiye'nin Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları 424
B. ULUSLARARASI VERGİ KAÇAKÇILIĞI VE VERGİDEN KAÇINMA 424
1. Genel Açıklama 424
2. Vergi Rekabeti 426
3. Transfer Fiyatlandırması 429
4. Vergi Cennetleri 431
5. Uluslararası Vergiden Kaçınmayı Önlemeye Yönelik Düzenlemeler 436
C. ULUSLARARASI BİLGİ DEĞİŞİMİ 441

KAYNAKÇA 445

KAYNAKÇA

AK Bülent	**Vergi Usul Kanunu'nda Yer Alan Vergi Cezaları ve Diğer Cezalar**, TÜRMOB Yayınları No: 68, Ankara, 1999.
AKKAYA Mustafa	**Vergi Hukukunda Ekonomik Yaklaşım**, Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara, 2002.
AKDOĞAN Abdurrahman	**Türk Vergi Sistemi ve Uygulaması**, 12. baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2014.
AKDOĞAN Abdurrahman	**Vergilerin İncelenmesi ve Değerlendirilmesi**, Gazi Üniv. Yayını, Ankara, 1991.
AKSOY Şerafettin	**Vergi Hukuku ve Türk Vergi Sistemi**, 6. baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2010.
AKSOY Şerafettin	**Vergi Yargısı ve Türk Vergi Yargısı Sistemi**, 6. baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1999.
APAR Serkan	**Vergi Tahsilatından Kaynaklanan Uyuşmazlıklar ve Çözüm Yolları**, Yaklaşım Yayıncılık, Ankara, 2009.
APAR Serkan	"Transfer Fiyatlamasının Hukuki Nitelipi", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Sayı 119, Dönem 2015.
ARIKAN Abdullah	"**Vergi Hukukunda Hukuki Güvenlik İlkesi**, Adalet Yayınevi, 2022.
ASLAN Zehreddin (Ed)	**Açıklamalı ve İçtihatlı İdari Yargılama Usulü Kanunu**, 3. b. Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022.
BAKMAZ Zübeyir & DURSUN Memduh	"Bir Peçeleme Yöntemi Olarak Vakıf Üniversitelerine Yapılan Bağışların Kurumlar vergisi Açısından İncelenmesi", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi,** Ocak-Subat/2023, Sayı 164, ss. 177-206.
BAYKARA Bekir	"Vergi Tarh İşleminin Hukuki Analizi", **e-Yaklaşım**, Sayı: 134, (Şubat 2004).
BAYRAKLI Hasan Hüseyin	**Vergi Ceza Hukuku**, 4. Baskı, Afyonkarahisar, 2018.
BAYRAKLI Hasan Hüseyin	**Genel Vergi Hukuku**, 7. Baskı, Afyonkarahisar, 2018.
BAYRAKLI Hasan Hüseyin	**Vergi İcra Hukuku**, Afyonkarahisar, 2014.
BİLİCİ Nurettin	**Vergi Hukuku**, 36. baskı, Savaş Yayınevi, Ankara, 2015.

BİLİCİ Nurettin	**Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri**, 6. baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2013.
BİYAN Özgür	**Vergi Hukuku**, Dora Basım Yayın Dapıtım, Bursa, 2018.
BOZDOĞANOĞLU Burçin	**Vergileme ve Ceza Kesme İşlemine Karşı Başvuru Yolları**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022.
BUDAK Tamer	**Türk Vergi Hukukunda Anayasal Ölçüt: Mali Güç**, XII Levha Yayıncılık, İstanbul, 2010.
BULUTOĞLU Kenan	**Türk Vergi Sistemi Dersleri**, İstanbul, 1982.
BÜLBÜL Duran	**Türk Vergi Sisteminde Gecikme Zammı, Gecikme Faizi, Tecil Faizi**, Yaklaşım Yayınları, Ankara, 2003.
CANDAN Turgut	**Kanuni Temsilcinin Vergi ve Diğer Kamu Alacaklarından Sorumluluğu**, 3. baskı, Maliye ve Hukuk Yayınları, Ankara, 2006.
CANDAN Turgut	**Amme Alacakları Tahsili Usulü Hakkında Kanun**, 3. baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2013.
CANDAN Turgut	**İdari Yargılama Usulü Kanunu**, 6.b., PwC Türkiye, Acar Basımevi, İstanbul, 2015.
ÇAĞAN Nami	**Vergi Hukukunda Süreler**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, No: 389, Ankara, 1975.
ÇALICIOĞLU EKMEKÇİ Esra	**Küreselleşme ve Vergilemede Yeni Eğilimler**, Kazancı Hukuk Yayınları No:167, İstanbul, 2003.
ÇELIK Binnur	**Kamu Alacaklarının Takip ve Tahsil Hukuku**, Kültür Yayınları, İstanbul, 2002.
DEMIRCAN Daim	"Vergi İhtilafları", **İ.Ü İşletme Fakültesi Muhasebe Enstitüsü Dergisi,** Sayı:7, Şubat 1997.
DOLUN Galip	"Mali Kaza", **Maliye Enstitüsü Konferansları,** (Onikinci Seri-1966), İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayınları, No:183, İstanbul, 1966.
DONAY Süheyl	**Para Cezaları**, İstanbul, 1972.
DÖNMEZ Recai	**Vergi İcra Hukukunda Haciz Yolu ile Takip**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2005.
DÖNMEZ Recai	**Vergi İcra Hukukunda İhtiyati Haciz**, Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir, 1998.
DÖNMEZ Recai	"Yükümlü Haklarının Ortaya Çıkış Nedenleri ve Bir Kavramlaştırma Denemesi", **Yaklaşım**, Nisan 2004.
DÖNMEZ Recai	"Tecil Kurumunun Hukuki Nitelipi, Unsurları ve Kamu Alacaklarının Tecilinde İdarenin Takdir Yetkisi", **Maliye Araştırma Merkezi Konferansları (Prof. Dr. Sevim Görgün'e Armağan)**, 18. Seri, Yıl 1996-1997, İstanbul, 1998.

DÖNMEZ Recai	"İcra ve İflas Hukuku İle Vergi İcra Hukukuna Göre Mal Bildiriminde Bulunmamanın Doğuracağı Sonuçların Karşılaştırılması", **Yaklaşım**, Eylül 2003.
EDİZDOĞAN Nihat & TAŞ Metin	**Vergi Ceza Hukuku**, Bursa, 1993.
EDİZDOĞAN Nihat, ÇETİNKAYA Özhan & GÜMÜŞ Erhan	**Kamu Maliyesi**, 7. baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2016.
EKİNCİ Hüseyin & SAĞLAM Musa	**66 Soruda Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru**, Anayasa Mahkemesi Yayını, Ankara, 2012.
ERCAN Taner	**Tüm Yönleriyle İşletmelerde Stratejik Vergi Planlaması**, Ekin Basım Yayın Dapıtım, Bursa, 2021.
ERDEM Tahir	"Yeni Ceza Yasası Sonrasında Kaçakçılık Suç ve Cezaları", **Vergi Sorunları Dergisi**, Ekim 2005.
ERGİNAY Akif	**Vergi Hukuku**, 15.Baskı, Savaş Yayınları, Ankara, 1995.
ERMAN Sahir	**Vergi Suçları**, İstanbul, 1988.
EROĞLU Onur	**Kurumlar Vergisinde Vergi Planlaması**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2014.
ESENER Turan	**Hukuk Başlangıcı**, Ankara, 2000.
EYÜPGİLLER S. Saygın	**Uluslararası Zarar Verici Vergi Rekabeti ve Vergi Cennetleri**, Yaklaşım Yayıncılık. Ankara, 2002.
GEDİK Gülşen	**Kontrol Edilen Yabancı Kurum Kazançları,** XII Levha Yayıncılık, İstanbul, 2014.
GEDİK Gülşen	"Beps Eylem Planları Kapsamında Türk Vergi Mevzuatında Yapılan Değişiklikler", **Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Yıl 2020, Cilt 1, Sayı 2, ss. 27-48.
GERÇEK Adnan	**Kamu Alacaklarının Tahsil Hukuku**, 6. baskı, Ekin Basım Yayın Dapıtım, Bursa, 2020.
GERÇEK Adnan	**Türk Vergi Hukukunda İdarenin Takdir Yetkisi**, Yaklaşım Yayınları, Ankara, 2006.
GERÇEK Adnan	"Vergilemede Mükellef Hakları ve Türkiye'deki Durumun İncelenmesi", **Vergi Sorunları**, Şubat 2006.
GERÇEK Adnan, ÇETIN GERGER Güneş, TAŞKIN Çağatan, BAKAR Feride, GÜZEL Simla	**Mükellef Hakları: Türkiye Perspektifi ve Geliştirilmesi**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015.
GEREK Şehnaz & AYDIN Ali Rıza	**Anayasa Yargısı ve Vergi Hukuku**, 2. baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2010.

GIRAY Filiz	"Küreselleşme Sürecinde Vergi Rekabeti ve Boyutları" **Akdeniz Üniversitesi İİBF Dergisi**, Mayıs 2005.
GÖKBEL Doğan	**Mükellef Hakları** (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Anadolu Üniv. SBE, Eskişehir, 2000.
GÖKER Cenker	**Yönlendirici Vergilendirme**, Turhan Kitabevi, Ankara, 2011.
GÖZLER Kemal	**Türk Anayasa Hukuku**, Ekin Kitabevi, Bursa, 2000.
GÖZLER Kemal	**Hukuka Giriş**, 12. baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2015.
GÖZLER Kemal	**İdare Hukuku Dersleri**, 17. b., Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2015.
GÖZÜBÜYÜK A. Şeref	**Yönetim Hukuku**, 33. baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015.
GÖZÜBÜYÜK A. Şeref	**Yönetsel Yargı**, 34.baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015.
GÖZÜBÜYÜK A. Şeref & TAN Turgut	**İdare Hukuku, İdari Yargılama Hukuku,** C. 2, 7. baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015.
GÜNDEL Ahmet	**Vergi Suçları ve Cezaları**, Ankara, 1990.
GÜNDEL Ahmet	"Vergi Suçlarından Gerçek Kişilerin ve Şirket Temsilcilerinin Cezai Sorumlulupu", **Yaklaşım**, Sayı 122, Şubat 2003.
GÜNEŞ Gülsen	**Verginin Yasallığı İlkesi**, 3. baskı, XII Levha Yayıncılık, İstanbul, 2011.
KANETİ Selim	**Vergi Hukuku**, 2.baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1989.
KANGAL Zeynel	**Kabahatler Hukuku**, XII Levha Yayıncılık, İstanbul, 2011.
KAPLAN Recep	"Doku ve Organların Para Karşılıpında Verilmesinin Vergisel Boyutunun Deperlendirilmesi", **Vergi Dünyası Dergisi**, Sayı 373, Eylül 2012, ss. 143-152.
KAPLAN Recep	"Vergi Davalarında Hakimin Karar Verme Yetkisinin Sınırları", **Vergi Dünyası Dergisi**, Sayı 375, Kasım 2012, ss. 91-104.
KAPLAN Recep	"Takas Müessesesi ve Vergi Hukukundaki Yeri", **Vergi Dünyası Dergisi**, Sayı 368, Nisan 2012, ss. 191-201.
KAPLAN Gürsel	**İdari Yargılama Hukuku**,4. b., Ekin Kitabevi, Bursa, 2019.
KARAKOÇ Yusuf	**Genel Vergi Hukuku**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017.
KARAKOÇ Yusuf	**Kamu İcra Hukuku**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2016.
KARAKOÇ Yusuf	**Türk Vergi Ceza Hukukunda Pişmanlık ve Islah**, 2. baskı, DEÜ Yayını. İzmir, 1997.
KARAKOÇ Yusuf	**Vergi Yargılaması Hukuku**, 4. baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017.

KARAKOÇ Yusuf	**Vergi Ceza Hukuku**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2016.
KARAKOÇ Yusuf	**Vergi Hukuku Uygulamaları**, 2. baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2016.
KARAVELIOĞLU Celal	**İdari Yargılama Usulü Kanunu Şerhi**, 4. Baskı, Trabzon. 1999.
KILIÇASLAN Harun	**Avrupa Birlipi'nde Vergi Rekabeti ve Türkiye**, İstanbul, 2005.
KIRBAŞ Sadık	**Vergi Hukuku**, 20. baskı, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2015.
KIZILOT Şükrü	**Vergi Usul Kanunu ve Uygulaması**, C1. Savaş Yayınları, Ankara, 1991.
KIZILOT Şükrü	**Vergi Usul Kanunu ve Uygulaması**, C2. Savaş Yayınları, Ankara, 1991.
KIZILOT Şükrü	**Vergi Usul Kanunu ve Uygulaması**, C3. Savaş Yayınları, Ankara, 1991.
KIZILOT Şükrü	**Vergi Uyuşmazlıklarıyla İlgili Danıştay Kararları ve Özelgeler**, Yaklaşım Yayınları, Ankara, 2002.
KIZILOT Şükrü & KIZILOT Zuhal	**Vergi İhtilafları ve Çözüm Yolları,** 23. Baskı, Yaklaşım Yayınları, Ankara, 2014.
KIZILOT Şükrü & ŞENYÜZ Doğan & TAŞ Metin & DÖNMEZ Recai	**Vergi Hukuku,** 3. Baskı, Yaklaşım Yayınları, Ankara, 2008.
KOCAHANOĞLU Osman Selim	**Vergi Suçları Vergi Cezaları ve Kurtulma Yolları**, 2. Baskı, İstanbul, 1983.
KUNTER Nurullah &YENİSEY Feridun	**Ceza Muhakemesi Hukuku**, 12. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2002.
KURU Baki	**Hukuk Muhakemeleri Usulü**, 5. Baskı, Cilt: 1, İstanbul, 1991.
KÜÇÜK Muzaffer	**Değerleme ve Dönem Sonu İşlemleri**, Yaklaşım Yayınları, Ankara, 2005.
MERCAN Eray & DÜNDAR Mustafa	**Temel Vergi Hukuku**, Ankara SMMM Odası, Ankara, 2007.
METİN Yüksel	**Ölçülülük İlkesi**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2002.
MUTLUER M. Kamil	**Vergi Genel Hukuku**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları No: 121, İstanbul, 2006.
MUTER B. Naci	**Vergileme ve Dış Ticaret**, Manisa, 1989.
ODYAKMAZ Zehra	**Türk İdari Yargılama Usulünde Kararlara Karşı Başvurma Yolları**, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 1993.
OKTAR Ateş	**Vergi Hukuku**, 4. Baskı, Türkmen Kitapevi, İstanbul, 2009.

ONAR Sıddık Sami	**İdare Hukukunun Umumi Esasları**, C. III, 3. Baskı, İstanbul: İsmail Akgün Yayınları, 1966.
ÖNCEL Mualla & ÇAĞAN Nami & KUMRULU Ahmet	**Vergi Hukuku**, 24. Baskı, Turhan Kitapevi, Ankara, 2015.
ÖNER Cihat	**Uluslararası Alanda Vergi İdareleri Arası Bilgi Değişimi**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2010.
ÖNGEN Safiye	**Vergi Muhasebesi**, Yaklaşım Yayınları, Ankara, 2000.
ÖZ Semih	**Uluslararası Vergi Rekabeti ve Vergi Cennetleri**, Maliye ve Hukuk Yayınları, Ankara, 2005.
ÖZBALCI Yılmaz	**Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkında Kanun Yorum ve Açıklamaları**, Ankara: Oluş Yayıncılık Ltd. Şti., 2008.
ÖZBALCI Yılmaz	**Vergi Usul Kanunu Yorum ve Açıklamaları**, Ankara, 2005.
ÖZTÜRK İlhami	**Vergi Hukuku Kapsamında Anonim Şirketlerin Tüzel Kişi Yönetim Kurulu Üyelerinin Kanuni Temsilci Sıfatıyla Sorumluluğu**, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Ocak 2016, Sayı, 24, Yıl 7.
ÖZYER Mehmet Ali	**Vergi Usul Kanunu Uygulaması**, 4. baskı, Maliye Hesap Uzmanları Derneği Yayını, 2008.
PARLAR Ali & DEMİREL Güleç	**Adli ve İdari Vergi Suçları**, Ankara, 2002.
PEHLİVAN Osman	**Vergi Hukuku**, Trabzon, 2015.
POLATKAN Vahit	"Vergi Yargısı", **Mevzuat Dergisi,** Sayı:8, Temmuz 1990.
SABAN Nihal	**Vergi Hukuku**, 8. baskı, Beta Basım Yayın, İstanbul, 2016.
SARILI M. Ali	**Türk Vergi Hukukunda Sorumluluk**, Kazancı Hukuk Yayınevi, İstanbul, 2004.
SAYGILIOĞLU Nevzat	**Vergi Hukukunda Yorum**, Maliye Bakanlığı APK Yayını, Ankara, 1987.
SEMERCİGİL Murat	**Türk Vergi Anlaşmaları Yorum ve Açıklamaları**, TÜRMOB Yayınları No:10, Ankara, 1994.
SEVİĞ Veysi	"Vergi Hukukunda Suç ve Suçlu Arasındaki İlliyet Bağı", **Yaklaşım**, Sayı 117, Eylül 2002.
SEVİLENGÜL Orhan	**Vergi Muhasebesi**, Ankara, 1991.
SONSUZOĞLU Elif	**Türk Vergi Hukukunda Fer'i Borç ve Alacak Olarak Faiz**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2001.
SOYDAN Billur Yaltı	**Uluslararası Vergi Anlaşmaları**, Beta Yayınları, İstanbul, 1995.
SÖNMEZ Erdal & AYAZ Garip	**Vergi Yargısı**, Oluş Yayıncılık, Ankara, 1999.

ŞAMLIOĞLU Servet & ÖZBALCI Yılmaz — **Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun Yorum ve Açıklamaları**, Feryal Matbaacılık, Ankara, 1984.

ŞEKER H. Nezih — **Hukuksal Yönüyle Vergi İncelemesi**, Beta Yayınları, İstanbul, 1994.

ŞENYÜZ Doğan — **Vergi Ceza Hukuku**, 10. Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2017.

ŞENYÜZ Doğan — **Vergi Hukukunda Tebligat**, Yaklaşım Yayınları, Ankara, 1997.

ŞENYÜZ Doğan — **Vergi Hukuku Açısından Özel Hukuk Sözleşmeleri**, Yaklaşım Yayınları, Ankara, 2002.

ŞENYÜZ Doğan & GERÇEK Adnan & YÜCE Mehmet — **Türk Vergi Sistemi**, Yaklaşım Yayınları, Ankara, 2008.

TAŞ Fatma — **Örneklerle Vergi Uygulamaları**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2022.

TAŞ Metin — **Vergi Uyuşmazlıklarının İdari ve Yargısal Çözüm Yolları**, Ekin Kitabevi, Bursa, 1997.

TAŞ Metin — **Vergi Yargısı**, Ekin Kitabevi, Bursa, 2006.

TOPUZ İbrahim & ÖZKAYA Kadir — **Açıklamalı-İçtihatlı İdari Yargılama Usulü Kanunu**, Mahalli İdareler Derneği Yayını, Ankara, 2002.

TOROSLU Nevzat — **Ceza Hukuku**, 5.Baskı, Ankara, 2001.

ÖZGENÇ Selçuk — **Çok Taraflı Vergi Anlaşmasının Temel Esasları- Matrahın Aşındırılması ve Kârın Taşınması Eylem Planı 15 Çerçevesinde-**, On İki Levha Yayıncılık, Ocak 2021.

TOSUNER Mehmet & ARIKAN Zeynep — **Vergi Usul Hukuku**, 7. Baskı, İlkem Ofset, İzmir, 2005.

TUNCER Selahattin — **Vergi Hukuku ve Uygulaması**, Cilt I, Yaklaşım Yayınları, Ankara, 2003.

TUNCER Selahattin — **Vergi Hukuku ve Uygulaması**, Cilt II, Yaklaşım Yayınları, Ankara, 2006.

TUNCER Selahattin — "Teoride ve Uygulamada Kamu Alacağı", **Vergi Hukuku ve Uygulaması**, Yaklaşım Yayınları, Ankara, 2003.

TOBB — **Vergilemede Global Eğilimler AB ve Türk Vergi Sistemi** (Özel İhtisas Komisyonu Raporu), Ankara, 2001.

UFUK Mehmet Tahir — "Vergi Kanunlarının Zamanaşımına İlişkin Hükümleri", **Vergisi ve Muhasebeciyle Diyalog**, Sayı 160, Ağustos 2001.

ULUATAM Özhan & METHİBAY Yaşar — **Vergi Hukuku**, 3. baskı, İmaj Yayınevi, Ankara, 2001.

ÖNCEL Mualla — "Türk Vergi Hukukunda Takas", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 1-4, S. 35, 1978, ss. 9-16.

ÜREL Gürol — **Güncel Vergi Usul Kanunu Uygulaması**, Yaklaşım Yayınları, Ankara, 2003.

ÜSTÜN Ümit Süleyman — **Kamu Alacaklarında Rüçhan Hakkı**, Legal Yayıncılık, İstanbul, Nisan 2013.

ÜSTÜN Ümit Süleyman — **Türk Vergi Hukukunda İdarenin Takdir Yetkisi**, Turhan Kitabevi, Ankara, 2007.

ÜSTÜN Ümit Süleyman — "Vergi Hukuku İle İlgili Anayasal İlkeler", **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 11, S. 1-2, Yıl 2003, s. 253-273.

TOKATLIOĞU Mircan — **Avrupa Birliği'nde Maliye Politikası ve Türkiye Açısından Bir Değerlendirme,** Alfa Yayınları, İstanbul, 2004.

YALTI Billur — **Vergi Yükümlüsünün Hakları**, Beta Yayınları, İstanbul, 2006.

YALTI Billur & ÖZGENÇ Selçuk — **Vergi Hukuku Pratik Çalışma El Kitabı**, 2. baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2007.

YAVAŞLAR Funda Başaran, KARAÇOBAN GÜNEŞ Tuğçe, KAPUCU Gizem, KOCATEPE Metin — **Vergi Hukuku ve Uygulama,** Adalet Yayınevi, İstanbul, 2018.

YILDIRIM Turan — **İdari Yargı**, Beta Basım Yayın, İstanbul, 2008.

YILMAZ Ejder — **Hukuk Sözlüpü,** Beşinci Baskı, Yetkin Yaygınları, Ankara, 1996.

YILMAZ Sibel — "Anayasal Vergilendirme İlkeleri Çerçevesinde Vergi Affı", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Ankara 2017, C.66, S.1.

YÜCE Mehmet — **Vergi Yargılama Hukuku**, 4. Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2015.

YÜCE Mehmet — **Vergi Dava Rehberi**, 4. Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2017.

WILSON J.D. — "Theories of Tax Competition", **National Tax Journal**, Vol. 52, No: 2, (June, 1999).

VERGİ HUKUKU
VE
AZERBAYCAN VERGİ SİSTEMİ

Prof. Dr. Mehmet YÜCE
Bursa Uludağ Üniversitesi Öğretim Üyesi

Neriman HANAHMEDOV
UNEC-TUDİFAK Öğretim Üyesi

Sabina MUSAVİ
UNEC- TUDİFAK Öğretim Üyesi

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-13-3

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Mayıs 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Vergi devlet ya da devredilmiş yetkilere sahip kamu tüzel kişilerin ürettikleri mal ya da hizmetleri finanse etmek ve/veya içinde bulunulan sosyo-ekonomik durumun gerektiği önlemleri almak üzere ödeme güçleri bulunan şahıslardan ödeme güçleriyle orantılı tahsil edilen zorunlu, karşılıksız, nihai ve parasal ödemlerdir. Günümüzde kamu gelirleri içinde en büyük payı teşkil eden vergi, devlet için önemli ve istikrarlı bir kaynak iken, mükellef için de maliyet ve yüktür. O nedenle vergilemede bir çıkar çatışması söz konusudur. Bu çatışma sonucu vergileme sürecinde doğal olarak bazı uyuşmazlıklar ortaya çıkmaktadır. Bu uyuşmazlıkları çözümü kavuşturmak ta vergileme sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır. Dolayısıyla vergi yükü dağılımı kadar vergi uyuşmazlıklarının çağdaş hukuk sistemi kapsamında adilane çözümü sosyal hukuk devleti açısında önem arz etmektedir. Bu nedenle vergileme süreci ilişkin işlemler hukuk sistemi içinde yürütülmektedir. Bu gelişme ise vergi hukukunun vücut bulmasına ve gelişmesine neden olmuştur.

Kamu gelirlerin toplanmasına ve giderin yapılmasına ilişkin hukuk kuralarının tümüne Mali hukuk denir. Kamu hizmetinin gerektirdiği harcamalar yani mali hukukun giderlere ilişkin kurallar gider hukukunu**,** bunların finansmanına ilişkin kurallar ise gelir hukukunu oluşturmaktadır. Doktrinde gelir hukuku yerine vergi hukuku kavramı tercih edilmektedir. Vergi dar anlamda ele alındığında sadece vergi gelirlerine ilişkin hukuki işlemleri ifade ederken, geniş anlamda ele alındığında ise sadece vergi değil zora dayalı diğer mali yükümlülükleri de içerir. Vergi ödevinin niteliğine, vergi borcunun doğmasına ve ortadan kalkmasına ilişkin maddi ve şekli hukuku kurallarının bütününe vergi hukuku denir. Vergi hukuku devlet ile kişiler arasındaki vergi ilişkilerinden doğan hak ve ödevleri düzenlemektedir. Vergi hukukunu genel vergi hukuku ve özel vergi hukuku şeklinde bir ayrıma tabi tutmak mümkündür. Genel vergi hukuku tüm vergiler için geçerli olan ortak hükümlerin ele alınıp açıklandığı kısımdır. Bu nedenle genel hükümler adı da verilir. Özel vergi hukuku sistem içinde yer alan vergilerin tek tek ele alınıp incelendiği kısımdır. Bu nedenle bu bölüme özel hükümler adı da verilmektedir. Özel vergi hukuku yerine Vergi Sistemi kavramı daha yaygın olarak kullanılmaktadır.

Ders kitabı olarak hazırlanan bu çalışma hem genel vergi hukuku hem de özel vergi hukuku kapsayacak şekilde hazırlanmıştır. Kitap hazırlanırken vergi kanunları madde madde anlatmak yerine pedagojik açıdan öğrencinin konuyu daha rahat kavrayabilmesi için konu bütünlüğü esas alınarak mümkün derecede

konu basit ve anlaşılır hale getirilmeye çalışılmıştır. Bu nedenle mümkün mertebe grafik, şema ve örnek olaylara başvurulmuştur.

Bu kitabı hazırlarken birtakım zorluklarla karşılaştığımızı belirtmek isteriz. Öncellikle Post-Sovyet ülkesi olan Azerbaycan Cumhuriyetinin liberal ekonomik sistemine geçiş ve bu anlayışa uygun vergi sisteminin oluşturulması sürecinin tarihsel arka planı dikkate alındığında çok eskilere dayanmamaktadır. O nedenle vergi mevzuatına ilişkin ciddi bir literatür çalışması bulunmamaktadır. Diğer taraftan Yükseköğretimde de Vergi Hukuku dersinin müfredatı henüz yeterince oluşmamıştır. Bu zorlukları da dikkate alarak Azerbaycan Cumhuriyeti Yükseköğretimde Vergi Hukuku dersinin müfredatının oluşmasına katkı sağlamak üzere bu çalışmayı yaptık. Bu ders kitabında elbette bir takım eksik ve hatalar olacaktır. Bununla birlikte bu çalışma ileride yapılacak çalışmalara öncülük edeceği kanaatini taşımaktayız.

Bu kitabın vücuda gelmesinde birçok kişinin katkısı olmuştur. Başta ailelerimiz olmak üzere katkıda bulunan herkese teşekkür ederiz. En büyük teşekkürümüz ise kitabın basım maliyeti üstlenerek destek olan KYS Uluslararası Belgelendirme Eğitim - Denetim - Kontrol, Av. Gürsel BOLAT ve Dr. Mehmet Bülent UĞURLUOĞLU'na olacaktır. Ayrıca kitabın baskısını gerçekleştiren Ekin Kitabevi sahibi Sn. Mehmet OYMAK ve Sn. Veysel ŞİMŞEK olmak üzere kitabevi çalışanlarına teşekkür ederiz.

Kitaptaki muhtemel eksiklikler için uyarı ve eleştirilerini tarafımıza iletecek olanlara teşekkürü şimdiden bir borç biliriz.

Ayrıca bu kitabı 30. Yılını kutlayan Türk Dünyası İktisat Fakültesi (TÜDİFAK) ve banisi Prof. Dr. Turan YAZGAN hoca'ya atfediyoruz.

Öğrencilerimize yararlı olmasını temenni ederiz.

Baku, 2023 YÜCE – HANAHMEDOV-MUSAVİ

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 1

GENEL VERGİ HUKUKU

BÖLÜM 1
VERGİ TEORİSİ VE TEKNİĞİ TEMEL KAVRAM VE İLKELER

I. VERGİ TEORİSİ 7
A. VERGİNİN TEORİSİNİN KONUSU 7
B. VERGİNİN TANIMI 7
B. VERGİNİN AMAÇLARI 8
1. Mali Amaç 9
2. Mali Olmayan Amaçlar 9
C. VERGİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ 9
D. AZERBAYCAN'DA VERGİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ 11
1. Genel Anlamda Gelişme 11
2. XIX Asrın Sonu XX Asrın Başlarındaki Vergiler 12
3. Azerbaycan Demokratik Cumhuriyeti Döneminde Vergiler 13
4. Sovyet Hakimiyeti Dönemindeki Vergi Sistemi 14
5. Yeniden Bağımsızlık Döneminde Vergi Sistemi: 15
E. VERGİNİN TEORİK GELİŞİMİ 17
F. VERGİLEME İLKELERİ 18
F. VERGİLERİN SINIFLANDIRILMASI 21
F. VERGİLENDİRME SÜRECİ 22
G. VERGİ YÜKÜ 22
G. VERGİNİN YANSIMASI 23
1. Tanım 23
2. Yansımanın Aşamaları 24
3. Yansıma Türleri 24
ÖRNEK SORULAR 30

BÖLÜM 2
VERGİ HUKUKU GENEL BİLGİLER

I. VERGİ HUKUKU 33
II. VERGI HUKUKUNUN KAYNAKÇALARI 34
A. ANAYASA 36
B. KANUN 37

C. ULUSLARARASI VERGİ ANLAŞMALARI 38
D. CUMHURBAŞKANI FERMAN VE EMİRLERİ 39
E. BAKANLAR KURULU KARARI 39
F. YÖNETMELİKLER 40
H. VERGİ İDARESİNİN TALİMAT VE İZAHATLARI 40
K. İÇTİHAT HUKUKU 41
L. BİLİMSEL DOKTRİN 41
III. VERGİ KANUNLARININ YER, ZAMAN VE ANLAM BAKIMINDAN UYGULANMASI 42
A. VERGİ KANUNLARININ YER BAKIMINDAN UYGULANMASI 42
B. VERGİ KANUNLARININ ZAMAN BAKIMINDAN UYGULANMASI 42
1. Vergi Kanunlarının Yürürlüğe Girmesi 42
2. Vergi Kanunlarının Yürürlükten Kalkması 43
3. Vergi Kanunlarının Geriye ve İleriye Yürümesi 43
C. VERGİ KANUNLARININ ANLAM BAKIMINDAN UYGULANMASI 44
1. Yorum Çeşitleri 44
2. Yorum Türleri 45
ÖRNEK SORULAR 47

BÖLÜM 3
VERGİLENDİRME SÜRECİ

I. VERGİNİN TARAFLARI 51
A. VERGİNİN ALACAKLISI 51
B. MÜKELLEF 51
C. VERGİ SORUMLUSU 53
1. Sorumluluk Halleri 53
II. VERGİNİN UNSURLARI 54
A. VERGİ EHLİYETİ: 54
B. VERGİNİN KONUSU 54
C. VERGİYİ DOĞURAN OLAY 55
D. MATRAH 55
E. İSTİSNA VE MUAFİYET 55
III. VERGİLENDİRME İŞLEMLERİ /SÜRECİ 56
A. TARH 56
1. Tarh Şekilleri 57
B. TEBLİĞ 58
C. TAHAKKUK 59
D. TAHSİL 60
IV. VERGİ DENETİMİ 60
A. VERGİ DENETİMİNİN TANIMI VE İŞLEVİ 60
B. AZERBAYCAN'DA VERGİ DENETİMİ 62
ÖRNEK SORULAR 64

BÖLÜM 4
SÜRELER

I. TANIM 67
II. TÜRLERİ 67
A. ORGANİK SÜRE 67
1. Kanuni Süreler 67
2. İdari süreler 68
3. Yargısal süreler 68
B. HUKUKİ NİTELİKLERİNE GÖR SÜRELER: 69
1. Hak Düşürücü Süreler 69
2. Müsamaha Süreleri 69
3. Vergi Ödevleri ile İlgili Süreler 69
4. Düzenleyici Süreler 70
5. Zamanaşımı Süreleri 70
III. SÜRELERİN HESAPLANMASI 70
IV. SÜRELERİN UZAMASI 71
1. Mücbir sebepler 71
2. Zor durum 71
3. Ölüm 72
ÖRNEK SORULAR 73

BÖLÜM 5
MÜKELLEFİN ÖDEVLERİ

I. GENEL 77
II. MÜKELLEFİN HAKLARI 77
III. MÜKELLEFİN ÖDEVLERİ 79
A. MADDİ VERGİ YÜKÜMLÜLÜĞÜ 79
B. ŞEKLİ VERGİ YÜKÜMLÜLÜĞÜ 80
ÖRNEK SORULAR 83

BÖLÜM 6
VERGİ KABAHAT VE CEZALARI

I. VERGİ SUÇUNUN TANIMI 87
II. VERGİ MÜKELLEFİNİN CEZAİ SORUMLULUĞU 88
III. VERGİ SUÇLARININ TÜRLERİ 90
IV. VERGİ KABAHAT VE SUÇLARINA UYGULANAN YAPTIRIMLAR 93
A. MALİ YAPTIRIMLAR 93

1. Hesapların ve Diğer Bilgilerin Bildirilmesine İlişkin İhlallere Karşı Mali Yaptırımlar 94
2. Vergi Kaybına ve Diğer Vergi İhlallerine Yönelik Mali Yaptırımlar 95
A. CEZAİ YAPTIRIMLAR 101
1. Vergi Borcu Ödemekten İmtina Suçu 101
2. Aksize Tabi Malların Usule Aykırı Satılması Suçu 103
ÖRNEK SORULAR 105

BÖLÜM 7
VERGİ ALACAĞINI ORTADAN KALKMASI

I. VERGİ ASLINI ORTADAN KALDIRAN NEDENLER 109
A. ÖDEME 109
B. ZAMANAŞIMI 112
C. VERGİNİN TERKİNİ 113
D. UZLAŞMA 113
E. AF 113
F. MAHSUP VE TAKAS 113
G. YARGI KARARLARI 114
II. VERGİ CEZALARINI ORTADAN KALDIRAN NEDENLER 114
A. ÖDEME 114
B. ÖLÜM 114
C. PİŞMANLIK VE ISLAH 115
D. UZLAŞMA 115
E. ZAMAN AŞIMI 116
F. CEZALARDA İNDİRİM 116
G. YANILMA 116
H. MÜCBİR NEDENLER 117
I. AF 117
K. VERGİ HATALARININ DÜZELTİLMESİ 117
L. CEZAİ SORUMLULUĞU ORTADAN KALDIRAN DURUMLARIN MEYDANA GELMESİ 118
M. KUSURLULUĞU ORTAN KALDIRAN NEDENLERİN BULUNMASI 118
BÖLÜM SONU TEST 120

BÖLÜM 8
VERGİ UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜM YOLLARI

I. VERGİ UYUŞMAZLIĞI KAVRAMI 123
II. VERGİ UYUŞMAZLIKLARININ İDARİ AŞAMADA ÇÖZÜM YOLLARI 124
A. ŞİKAYET YOLUNA BAŞVURU 124

1. Şikâyette Başvurulması Usulü 124
2. Şikâyetin Değerlendirilmesi 125
B. YARGI YOLUNA BAŞVURU 126
1. DAVANIN AÇILMASI VE YARGILAMA SÜRECİ 126
2. DAVANIN KARARA BAĞLANMASI 128
a. Karar Türleri 128
1) Davanın Kabulü 128
2) Davanın Reddi 129
3. MAHKEME KARARININ TEBLİĞİ VE İCRASI 129
ÖRNEK SORULAR 130

ÖZEL VERGİ HUKUKU
(AZERBAYCAN VERGİ SİSTEMİ)

BÖLÜM 1
GELİR VERGİSİ

KONU: I
GELİR VERGİSİ KONUSU VE MÜKELLEFLERİ

I. GELİR VERGİSİ KONUSU 137
II. VERGİYE TABİ GELİRİN TAŞIMASI GEREKEN ÖZELLİKLERİ 140
A. GELİRİN ŞAHSİLİĞİ 141
B. GELİRİN YILLIK OLUŞU 141
C. GELİRİN GERÇEK OLMASI 142
D. GELİRİN SAFİ OLUŞU 142
E. GELİRİN ELDE EDİLMİŞ OLMASI 142
1. Tahakkuk Esası 142
2. Hukuki Tasarruf Esası 142
3. Ekonomik Tasarruf Esası 142
4. Fiili Tasarruf 143
F. GELİRİN GENEL OLUŞU 143
III. GELİR VERGİSİNDE MÜKELLEFİYET VE ŞEKİLLERİ 143
A. MÜKELLEF (VERGİ ÖDƏYİCİSİ) 143
B. MÜKELLEFİYET TÜRLERİ 144
1. Tam Mükellefiyet (Rezident) 144
2. Dar Mükellefiyet (Qeyri-rezident) 145
ÖRNEK SORULAR 146

KONU 2
VERGİYE TABİ GELİR UNSURLARI

I. ÜCRET GELİRİ 149
A. TANIM 149
B. ÜCRETİN TESPİTİ 150
1. Gayrisafi Ücretin Belirlenmesi 150
2. Ücret Matrahının Tespiti 150
3. Verginin Hesaplanması 152
II. ÜCRET DIŞI GELİRİ 154
A. GİRİŞİMCİLİK KAZANCI 154
1. Tanım 154
2. Kapsam 156
3. Ticari Kazancın Tespitinde İndirilecek Giderler 157
a. Vergi Matrahın Tespitinde Giderler 157
b. Giderlerde Özel Durumlar 158
4. Girişimcilik Kazancın Tespitinde İndirilemeyecek Giderler 159
5. Özellik Arz Eden Giderler 161
B. GİRİŞİMCİLİK DIŞI GELİRLER 168
III. GELİR VERGİSİNDE İSTİSNA VE MUAFİYET 168
A. MUAFİYET 169
1. Şehit Yakınları ve Gazilere İlişkin Muafiyetler 169
2. Nafakalar 169
3. Diplomatik Muafiyet 170
4. Hediye ve Mali Yardımlara İlişkin Muafiyet 170
A. İSTİSNA 172
1. Sigorta Tazminatı İstisnası 172
2. Zararların Tazmini ile Bağlantılı Olarak Alınan Tazminat Ödemeleri İstisnası 173
3. Tarımsal Ürün Gelirleri İstisnası 173
4. Yatırımın Teşvik İstisnası 174
5. Mikro Bireysel Girişimcilere İlişkin İstisna 175
6. Pos-Terminal Aracılığıyla Yapılan Nakitsiz Satışlara İlişkin İstisna 175
7. Kamulaştırma Bedeli İstisnası 176
IV. MAHSUP VE İADELER 176
A. TEVKİFAT 176
1. Tanım ve Uygulama 176
2. Tevkifata Tabi Gelirler 176
3. Beyan ve Ödeme 178
B. GEÇİCİ VERGİ 178
C. YABANCI ÜLKELERDE ÖDENEN VERGİLER 180
V. GELİRİN BEYANI VE BEYANNAME TÜRLERİ 181
A. YILLIK BEYANNAME 181
1. Tanım 181
2. Yıllık Beyannamenin Verilme ve Ödeme Zamanı 181

B. MUHTASAR BEYANNAME 182
1. Tanım 182
2. Muhtasar Beyannamenin Verilme ve Ödeme Zamanı 183
ÖRNEK SORULAR 184

BÖLÜM 2
KURUMLAR VERGİSİ

KONU: 1
KURUMLAR VERGİSİ KONUSU – MÜKELLEFLERİ

I. KURUMLAR VERGİSİ KONUSU 187
II. KURUMLAR VERGİSİ MÜKELLEFLERİ VE MÜKELLEFİYET TÜRLERİ 188
A. KURUMLAR VERGİSİ MÜKELLEFLERİ 188
B. MÜKELLEFİYET TÜRLERİ 188
1. Tam Mükellef 189
2. Dar Mükellef 189
III. KURUMLARDA MUAFİYET VE İSTİSNA 190
A. MUAFİYET 190
B. İSTİSNALAR 191

KONU: 2
KURUMLAR VERGİSİNİN MATRAHININ TESPİTİ VE BEYANI

I. SAFİ KURUM KAZANCI 194
A. KURUM KAZANCININ TESPİTİNDE GİDERLER 194
B. KANUNEN KABUL EDİLMEYEN GİDERLER 194
II. KURUM KAZANCININ BEYANI 195
III. KURUMLAR VERGİSİNİN ORANI 196
ÖRNEK SORULAR 197

BÖLÜM 3
SADELEŞTİRİLMİŞ VERGİ

I. GENEL AÇIKLAMA 201
II. VERGİNİN KONUSU 201
III. VERGİNİN MÜKELLEFİ 201
IV. İSTİSNA VE MUAFİYET 204
V. VERGİNİN ORANLARI 204
VI. VERGİNİN MATRAHI 205

VII. VERGİNİN BEYANI VE ÖDENMESİ 206
ÖRNEK SORULAR 207

BÖLÜM 4

KONU: 1
KATMA DEĞER VERGİSİ

I. GENEL AÇIKLAMA 213
II. KATMA DEĞER VERGİSİ KONUSU 214
III. KDV MÜKELLEFİ 215
A. GENEL ANLAMDA KDV MÜKELLEFLERİ 215
B. KAYIT ZORUNLULUĞU OLAN MÜKELLEFLERİ 216
C. GÖNÜLLÜ KAYITLI OLAN MÜKELLEFLERİ 216
IV. VERGİYİ DOĞURAN OLAY 216
V. KDV'NİN MATRAHI 217
1. Dahili Teslimde Matrah 217
2. İthalata KDV 218
V. MUAFİYET VE İSTİSNA 219
A. VERGİDEN İSTİSNA TUTULAN İŞLEMLER 219
B. İLAVE DEĞER VERGİSİ'NİN SIFIR (0) DERECE İLE TUTULMASI 221
VI. İNDİRİM MEKANİZMASI 222
VII. VERGİNİN HESAPLANMASI, BEYANI VE ÖDEME 222
BÖLÜM SONU TEST 224

KONU: 2
AKSİZ VERGİSİ

I. GENEL AÇIKLAMA 227
II. ÖZEL TÜKETİM VERGİSİNİN KONUSU 229
III. ÖZEL TÜKETİM VERGİSİNİN MÜKELLEFİ 229
IV. VERGİYİ DOĞURAN OLAY 230
V. VERGİNİN MATRAHI VE ORANLARI 231
1. İthal Edilen Otomobiller, Dinlenme ve Spor Amaçlı Yat ve Benzeri Araçlar ... 232
2. Otobüsler için Aksiz Vergi Oran ve Miktarları 232
3.Altın ve Elmasta Aksiz Vergisi 232
VI. İSTİSNA VE MUAFİYETLER 233
VII. İNDİRİM VE İADE 233
VIII. AKSİZ VERGİSİ BEYAN ŞEKLİ VE ZAMANI 234
ÖRNEK SORULAR 235

KONU: 3
YOL VERGİSİ

I. GENEL AÇIKLAMA 238
II. VERGİNİN KONUSU 238
III. VERGİNİN MÜKELLEFİ 239
IV. VERGİYİ DOĞURAN OLAY 240
II. İSTİSNA VE MUAFİYET 240
VI. VERGİNİN MATRAHI 240
VII. VERGİNİN HESAPLANMASI, BEYANI VE ÖDENMESİ 241
ÖRNEK SORULAR 246

KONU: 4
MADEN VERGİSİ

I. GENEL AÇIKLAMA 249
II. VERGİNİN KONUSU 249
III. VERGİNİN MÜKELLEFİ 249
IV. VERGİYİ DOĞURAN OLAY 250
V. İSTİSNA VE MUAFİYET 250
VI. VERGİNİN MATRAHI, ORANI VE HESAPLANMASI 250
VII. VERGİNİN BEYANI VE ÖDENMESİ 253
ÖRNEK SORULAR 254

BÖLÜM 5

KONU: 1
EMLAK VERGİSİ

I. GENEL AÇIKLAMA 259
II. VERGİNİN KONUSU 260
III. VERGİSİNİN MÜKELLEFİ 261
IV. MUAFİYET VE İSTİSNALAR 261
V. VERGİ MATRAHININ TESPİTİ 263
A. GERÇEK KİŞİLERDE MATRAH 264
B. İŞLETMELERDE MATRAH 264
VI. VERGİNİN ORANLARI 267
VII. VERGİNİN HESAPLANMASI, BEYANI VE ÖDENMESİ 267
A. GERÇEK KİŞİLERDE 267
B. TÜZEL KİŞİLERDE 268
ÖRNEK SORULAR 270

KONU: 2
TOPRAK VERGİSİ

I. GENEL AÇIKLAMA 273
II. VERGİNİN KONUSU VE VERGİYİ DOĞURAN OLAY 273
III. VERGİSİNİN MÜKELLEFİ 273
IV. MUAFİYET VE İSTİSNALAR 274
IV. VERGİNİN ORANLARI 275
V. VERGİ MATRAHININ TESPİTİ 277
VI. VERGİNİN BEYANI VE ÖDENMESİ 277
ÖRNEK SORULAR 279

KAYNAKÇA 282

KAYNAKÇA:

Çelikkaya, Ali ve diğerleri (2019), Vergi Teorisi, Editör: İsa Sağbaş, Eskişehir: Anadolu Ünv. AÖF. Yayınları No: 2451, 2019.

Karadal, Himmet (2001), Küresel Girişimcilik, Birinci Baskı, İstanbul: Beta yayıncılık.

Nadaroğlu, Halil (1987), "Vergi Sisteminin Etkinliği", Kamusal Finansman Sorunları, Türkiye II. Maliye Sempozyumu, Eskişehir.

Pehlivan, Osman (2009), Kamu Maliyesi, Trabzon: Celepler Matbaacılık.

Qarayev, İmran Əliyar oğlu, "Azərbaycan Respublikasının vergi sistemi və vergi siyasəti", Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin Tədris Mərkəzi, 2020, s. 3, https://tedris.taxes.gov.az/assets/upload/files/T%C9%99lim%20materiallar%C4%B1/iqtisadimovzular/1%20sonn.pdf, e. 10.01.2023

Şenyüz, Doğan, Yüce, Mehmet, Gerçek, Adnan (2023), Türk Vergi Sistemi, 20. Baskı, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Şenyüz, Doğan, Yüce, Mehmet, Gerçek, Adnan (2023a), Vergi Hukuku (Genel Hükümler), 13. Baskı, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Şenyüz, Doğan; Yüce, Mehmet, Gerçek, Adnan (2023), Türk Vergi Sistemi, 20. Baskı, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Yüce, Mehmet (2019), Vergi Yargılama Hukuku, 6. Baskı, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Hüseyin Şen - İsa Sağbaş

VERGİ TEORİSİ VE POLİTİKASI

Gözden Geçirilmiş ve Kısmen Genişletilmiş
5. Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hüküm-lerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-87-4

Sayfa Düzen **:** Hüseyin Şen
Kapak Tasarımı **:** Aslı Ayrancı

Baskı ve Cilt:

Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel.: (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Mart 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi/BURSA
Tel. : (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Faks : (0.224) 223 41 12
e-posta : info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

Önsöz v
Özgeçmişler vi
İçindekiler ..... vii—xviii
Kısaltmalar Listesi xix
Şekiller, Tablolar ve İlave Bilgi Kutuları Listesi ..... xxi—xxiv
Giriş ..... xxv—xxvi

Bölüm 01
VERGİ TEORİSİ VE POLİTİKASINA GİRİŞ
I. Verginin Tanımı ve Özellikleri 1
II. Verginin Teorik ve Tarihsel Temelleri 7
A. Verginin Teorik Temelleri: Vergilemede Fayda ve Ödeme Gücü Yaklaşımları 7
1. Vergilemede Fayda [İstifade] Yaklaşımı 8
2. Vergilemede Ödeme Gücü [İktidar] Yaklaşımı 10
B. Verginin Tarihsel Temelleri: Doğuşu ve Gelişimi 11
III. Verginin Amaçları ve Bu Amaçlar Arasındaki Potansiyel Çatışmalar 16
A. Verginin Amaçları 16
1. Verginin Mali Amacı 18
2. Verginin Mali Olmayan [Ekstra Fiskal] Amaçları 21
a) Verginin Ekonomik Amaçları 23
b) Verginin Sosyal Amaçları 24
c) Verginin Diğer Amaçları 25
B. Verginin Amaçları Arasındaki Potansiyel Çatışmalar 26
1. Vergilemede Adalet – Vergilemede Etkinlik Çatışması 26
2. Verginin Amaçları Arasındaki Diğer Çatışmalar 26
IV. Teoride, Politikada ve Pratikte Vergi 27
Birinci Bölüme İlişkin Sorular 30

Bölüm 02
VERGİ VE VERGİ DIŞI KAMU GELİRLERİ
I. Vergi Gelirleri 31
A. Dünyada Vergi Gelirleri 32
B. Türkiye'de Vergi Gelirleri 34
II. Vergi Dışı Kamu Gelirleri 35
A. Harçlar 38
B. Resimler 44
C. Parafiskal Gelirler 45
D. Şerefiye ve Harcamalara Katılma Payı 47
E. Senyoraj 48
F. Mülk ve Teşebbüs Gelirleri 53
G. Fon Gelirleri 55
H. Bağış ve Yardımlar 56
I. Diğer Kamu Gelirleri 57
İkinci Bölüme İlişkin Sorular 60

Bölüm 03

VERGİLERİN SINIFLANDIRILMASI

I. Vergilerin Sınıflandırılmasının Nedenleri 61
II. Teori ve Uygulamada Vergilerin Sınıflandırılması 62
A. Güncel Vergi Sınıflandırmaları 64
1. Kaynağına [Konusuna] Göre Vergilerin Sınıflandırılması 64
2. Ekonomik Faaliyetlerle İlişkisine Göre Vergilerin Sınıflandırılması 65
3. Ekonomik Etkilerine Göre Vergilerin Sınıflandırılması 68
4. Matrah Tespit Yöntemine Göre Vergilerin Sınıflandırılması 69
5. Tarife Yapısına Göre Vergilerin Sınıflandırılması 70
6. Tahsil Eden İdareye Göre Vergilerin Sınıflandırılması 70
7. Nesnel [Objektif] Olup Olmamasına Göre Vergilerin Sınıflandırılması 71
B. Güncelliğini Kısmen veya Tamamen Kaybetmiş Vergi Sınıflandırmaları 72
1. Ödeme Yöntemine [Ödeme Aracına] Göre Vergilerin Sınıflandırılması 72
2. Vergi Konusunun Kapsamına Göre Vergilerin Sınıflandırılması 73
3. Vergilemede Mükellefin Fiziki Varlığının Esas Alınıp Alınmamasına Göre Vergilerin Sınıflandırılması 74
4. Tahsil Edilmek İstenen Vergide Hâsılatın mı, Vergi Nispetinin mi Önceden Belirlendiğine Göre Vergilerin Sınıflandırılması 75
5. Vergi Sisteminin Kapsamına Göre Vergilerin Sınıflandırılması 75
6. Süreklilik Arz Edip Etmemesine Göre Vergilerin Sınıflandırılması 77
III. Türkiye'de Vergilerin Sınıflandırılması 78
IV. Vergilerin Sınıflandırılmasına İlişkin Çıkarımlar 79
Üçüncü Bölüme İlişkin Sorular 82

Bölüm 04

TEMEL İKTİSADİ YAKLAŞIMLARDA VERGİ VE VERGİ POLİTİKASI

I. Merkantilist Yaklaşımda Vergi ve Vergi Politikası 83
A. Kuş Bakışı ile Merkantilist Yaklaşım 83
B. Merkantilist Yaklaşımda Vergi ve Vergi Politikası 86
II. Fizyokratik Yaklaşımda Vergi ve Vergi Politikası 90
A. Kuş Bakışı ile Fizyokratik Yaklaşım 90
B. Fizyokratik Yaklaşımda Vergi ve Vergi Politikası 91
III. Klasik Yaklaşımda Vergi ve Vergi Politikası 93
A. Kuş Bakışı ile Klasik Yaklaşım 93
B. Klasik Yaklaşımda Vergi ve Vergi Politikası 94
IV. Neo-Klasik Yaklaşımda Vergi ve Vergi Politikası 96
A. Kuş Bakışı ile Neo-Klasik Yaklaşım 96
B. Neo-Klasik Yaklaşımda Vergi ve Vergi Politikası 98
V. Keynesyen Yaklaşımda Vergi ve Vergi Politikası 101
A. Kuş Bakışı ile Keynesyen Yaklaşım 101
B. Keynesyen Yaklaşımda Vergi ve Vergi Politikası 102

VI. Monetarist Yaklaşımda Vergi ve Vergi Politikası ... 106
A. Kuş Bakışı ile Monetarist Yaklaşım ... 106
B. Monetarist Yaklaşımda Vergi ve Vergi Politikası ... 108
VII. Kamu Tercihi Teorisi Yaklaşımında Vergi ve Vergi Politikası ... 110
A. Kuş Bakışı ile Kamu Tercihi Teorisi Yaklaşımı ... 110
B. Kamu Tercihi Teorisi Yaklaşımında Vergi ve Vergi Politikası ... 113
VIII. Arz Yönlü İktisat Yaklaşımında Vergi ve Vergi Politikası ... 116
A. Kuş Bakışı ile Arz Yönlü İktisat Yaklaşımı ... 116
B. Arz Yönlü İktisat Yaklaşımında Vergi ve Vergi Politikası ... 117
IX. Yapısalcı Yaklaşımında Vergi ve Vergi Politikası ... 119
A. Kuş Bakışı ile Yapısalcı Yaklaşım ... 119
B. Yapısalcı Yaklaşımında Vergi ve Vergi Politikası ... 120
X. Diğer Bazı İktisadi Yaklaşımlarda Vergi ve Vergi Politikası ... 121
A. Yeni Klasik Makroiktisat Yaklaşımı ... 121
B. Yeni Keynesyen Yaklaşım ... 122
C. Post-Keynesyen Yaklaşım ... 123
Dördüncü Bölüme İlişkin Sorular ... 126

Bölüm 05
VERGİLEME, VERGİLEME TEKNİĞİ VE VERGİLEME SÜRECİ
I. Vergileme, Vergileme Tekniği ve Vergileme Süreci ... 127
A. Vergileme ... 127
B. Vergileme Tekniği ... 127
C. Vergileme Süreci ... 128
II. Vergileme ve Vergileme Sürecine İlişkin Temel Kavramlar ... 128
A. Vergi Konusu [Vergi Mevzu] ... 128
B. Vergi Mükellefi [Vergi Yükümlüsü/Vergi Muhatabı] ... 131
C. Vergi Sorumlusu ... 133
D. Vergiyi Doğuran Olay ... 134
E. Vergi Harcamaları ... 135
F. Vergi Matrahı ... 140
G. Vergi Tarifesi ... 140
1. Düz Oranlı Tarife ve Düz Oranlı Vergiler ... 142
2. Artan Oranlı Tarife ve Artan Oranlı Vergiler ... 145
a) Artan Oranlı Tarifelerin Uygulanma Yöntemleri ... 145
(1) Basit Artan Oranlılık ... 145
(2) Dilimli Artan Oranlılık ... 147
(3) Gizli Artan Oranlılık ... 153
b) Artan Oranlı Tarifelerin Teknik Özellikleri ... 154
(1) Yükseklik Farkı ... 154
(2) Uzunluk Farkı ... 155
(3) Tarife Basamakları ... 156
(4) Tarife Genişliği ... 156
(5) Artma Oranı ... 156
(6) Ortalama Vergi Oranı ... 156
(7) Marjinal Vergi Oranı ... 157

3. Tersine Artan Oranlı Tarife ve Tersine Artan Oranlı Vergiler 158
H. Verginin Tarhı ve Vergi Tarh Yöntemleri 159
1. Verginin Tarhı 159
2. Vergi Tarh Yöntemleri 160
a) Beyan Yöntemi 160
b) İdari Tarh Yöntemi 161
c) Götürü [Kesime Dayalı] Tarh Yöntemi 162
d) Kaynakta Tevkifat [Stopaj/Kesinti] Yöntemi 162
e) Karineye [Dış Belirtilere] Dayanan Tarh Yöntemi 163
I. Verginin Tebliği 163
İ. Verginin Tahakkuku 164
J. Verginin Tahsili ve Vergi Tahsil Yöntemleri 164
1. Verginin Tahsili 164
2. Vergi Tahsil Yöntemleri 165
a) Verginin Mükellefi veya Sorumlusu Tarafından Ödenmesi Yöntemi 165
b) Kaynakta Tevkifat Yöntemi 165
c) İltizam Yöntemi 166
d) İhale Yöntemi 166
e) Emanet Yöntemi 167
f) Halk Temsilcileri Aracılığı ile Tahsil Yöntemi 167
g) Diğer Yöntemler 167
Beşinci Bölüme İlişkin Sorular 168

Bölüm 06
VERGİLEMENİN SINIRLARI
I. Vergilemenin Başlıca Sınırları 169
A. Vergilemenin Hukukî Sınırı 169
B. Vergilemenin Politik Sınırı 173
C. Vergilemenin İktisadî Sınırı 176
D. Vergilemenin Mali Sınırı 180
E. Vergilemenin Diğer Sınırları: Vergiye Mikroekonomik Sınırlamalar 183
1. Verginin Yansıtılması 184
2. Verginin Telafisi [Verginin Trasformasyonu/Verginin Dönüştürülmesi] 184
3. Verginin Amortismanı ve Kapitalizasyonu 186
4. Vergiden Kaçınma ve Vergi Kaçırma 187
a) Vergiden Kaçınma 188
b) Vergi Kaçırma 190
II. Vergilemenin Sınırlarını Etkileyen Diğer Unsurlar 193
A. Vergi Grevi, Vergi İsyanı ve Verginin Reddi 193
1. Vergi Grevi ve Vergi İsyanı 193
2. Verginin Reddi 194
B. Vergi Erozyonu 195
C. Kayıt Dışı Ekonomi 196
Altıncı Bölüme İlişkin Sorular 198

Bölüm 07

GELİR, SERVET VE HARCAMA VERGİLERİ

I. Vergi Ne Üzerinden Alınmalı? Gelir, Servet, Harcama? 199
II. Gelir Vergileri [Gelir Üzerinden Alınan Vergiler] 200
A. Kişisel Gelir Vergisi 201
1. Gelirin Tanımına İlişkin Teorik Yaklaşımlar 202
a) Kaynak Teorisi 202
b) Safi Artış Teorisi 203
c) Haig–Simons Gelir Tanımı 204
2. Kişisel Gelir Vergisinin Temel Özellikleri 207
3. Kişisel Gelir Vergisinin Avantaj ve Dezavantajları 209
a) Kişisel Gelir Vergisinin Avantajları 209
b) Kişisel Gelir Vergisinin Dezavantajları 210
B. Kurumlar Vergisi 212
1. Kurumlar Vergisinin Temel Özellikleri 213
2. Kurumlar Vergisinin Avantaj ve Dezavantajları 215
a) Kurumlar Vergisinin Avantajları 215
b) Kurumlar Vergisinin Dezavantajları 217
III. Servet Vergileri [Servet Üzerinden Alınan Vergiler] 218
A. Servet Vergilerinin Sınıflandırılması 219
1. Servet – Servet Transferi – Servet Artış Vergileri 220
2. Genel – Özel Servet Vergileri 220
3. İtibarî – Gerçek [Görünürde – Gerçekte] Servet Vergileri 221
4. Objektif – Subjektif Servet Vergileri 221
5. Olağan – Olağanüstü [Sürekli – Geçici] Servet Vergileri 221
B. Servet Vergilerinin Özellikleri 222
C. Servet Vergilerinin Avantaj ve Dezavantajları 222
1. Servet Vergilerinin Avantajları 223
2. Servet Vergilerinin Dezavantajları 225
IV. Harcama Vergileri [Mal ve Hizmetler Üzerinden Alınan Vergiler] 226
A. Harcama Vergilerinin Sınıflandırılması 227
1. İktisadî Muamele – Hukukî Muamele Vergileri 227
2. Genel Harcama – Özel Harcama Vergileri 228
a) Genel Harcama Vergileri 228
(1) Tek Aşamalı Vergiler [Toplu Muamele Vergileri] 228
i) Üretim [İstihsal] Vergisi 229
ii) Toptan Satış Vergisi 230
iii) Perakende Satış Vergisi 230
iv) İthalat Muamele Vergisi 230
(2) Çok Aşamalı Vergiler 230
i) Yayılı Muamele Vergileri 231
ii) Katma Değer Vergisi [KDV] 231
b) Özel Harcama Vergileri 234
B. Harcama Vergilerinin Temel Özellikleri 235

C. Harcama Vergilerinin Avantaj ve Dezavantajları ... 237
1. Harcama Vergilerinin Avantajları ... 237
2. Harcama Vergilerinin Dezavantajları ... 238
Yedinci Bölüme İlişkin Sorular ... 242

Bölüm 08
VERGİLEMEDE ADALET
I. Vergileme ve Adalet ... 243
A. Adalet ... 243
B. Vergilemede Adalet [İktisadi Anlamda Adalet] ... 243
II. Vergilemede Adalet ve Ödeme Gücü İlişkisi ... 246
A. Ödeme Gücü ... 246
B. Ödeme Gücünün Tespitine İlişkin Teorik Yaklaşımlar ... 248
1. Eşit Mutlak Fedakârlık Yaklaşımı ... 248
2. Eşit Oranda Fedakârlık Yaklaşımı ... 248
3. Minimum Fedakârlık Yaklaşımı ... 249
III. Ödeme Gücüne Ulaşmada Kullanılan Vergisel Araçlar ... 250
A. Artan Oranlılık ... 251
1. Artan Oranlılığın Ölçümü ... 251
2. Artan Oranlılığın Uygulanma Yöntemleri ... 253
a) Basit Artan Oranlılık ... 253
b) Dilimli Artan Oranlılık ... 254
c) Gizli Artan Oranlılık ... 257
3. Artan Oranlılığın Güçlü veya Zayıf Olması ... 258
B. En Az Geçim İndirimi ve Tespit Yöntemleri ... 260
1. En Az Geçim İndirimi ... 260
2. En Az Geçim İndirimi Tespit Yöntemleri ... 262
a) Matrahtan İndirim Yöntemi ... 262
b) Vergiden İndirim [Dekot] Yöntemi ... 262
c) Katsayı ve Bölme Yöntemi ... 263
C. Ayırma Kuramı ... 264
D. Bazı Vergi Harcamaları: Muafiyet, İstisna ve İndirimler ... 266
IV. Vergilemede Adalet Açısından Vergiler Arası Karşılaştırma ... 267
A. Artan Oranlı Vergi – Düz Oranlı Vergi Karşılaştırması ... 267
B. Düz Oranlı Vergi – Tersine Artan Oranlı Vergi Karşılaştırması ... 270
C. Artan Oranlı Vergi – Tersine Artan Oranlı Vergi Karşılaştırması ... 271
V. Vergilemede Adalet ve Vergilemede Yeni Eğilimler ... 272
Sekizinci Bölüme İlişkin Sorular ... 274

Bölüm 09
VERGİLEMEDE EKONOMİK ETKİNLİK VE OPTİMALİTE
I. Vergileme ve Etkinlik ... 275
A. Etkinlik ... 275
B. Vergilemede Etkinlik ... 276

C. Vergilemenin Etkinlik Üzerindeki Olumsuz Etkileri ... 276
1. Vergilemenin Etkinlik Maliyeti ... 276
a) Vergilemenin Makroekonomik Etkinlik Maliyeti ... 278
(1) Vergi Çarpanı ... 278
(2) Mali Sürüklenme ve Taksflasyon ... 280
b) Vergilemenin Mikroekonomik Etkinlik Maliyeti: Refah Kaybı ... 281
(1) Vergilemenin Nispi Fiyat Yapısını Değiştirmesi ... 282
(2) Vergilemenin Neden Olduğu Refah Kaybı ... 283
(3) Vergilendirmeye Tâbi Tutulan Malın Arz ve Talep Esnekliğinin Refah Kaybı Üzerindeki Etkileri ... 286
(4) Vergilemenin Neden Olduğu Refah Kaybı ve Vergi Hâsılatı ... 287
(5) Vergilemenin Neden Olduğu Vergi Kaybının Minimize Edilmesi: Ramsey Kuralı ... 289
2. Emek – Sermayenin Vergilendirilmesi ve Etkinlik ... 291
D. Vergilemenin Etkinlik Üzerindeki Olumlu Etkileri ... 295
1. Vergilemenin Otomatik İstikrar Sağlayıcılığı ... 296
2. Vergilemenin Gelir Etkisi Yaratması ... 297
3. Vergilemenin Düzenleyicilik İşlevi ... 299
II. Optimal Vergileme [Vergilemede Optimalite] ... 301
A. Optimal Vergilemede İki Önemli İsim: Frank P. Ramsey ve James A. Mirrlees ... 302
1. Frank P. Ramsey: Optimal Tüketim Vergileri ... 302
2. James A. Mirrless: Optimal Gelir Vergisi ... 303
B. Günümüzde Optimal Vergileme ... 304
Dokuzuncu Bölüme İlişkin Sorular ... 308

Bölüm 10
VERGİ YÜKÜ VE VERGİDE YANSIMA

I. Vergi Yükü: Objektif Vergi Yükü – Subjektif Vergi Yükü ... 309
A. Objektif Vergi Yükü ... 310
1. Toplumsal Vergi Yükü [Toplam Vergi Yükü/Genel Vergi Yükü] ... 310
2. Bölgesel ve Sektörel Vergi Yükü ... 312
a) Bölgesel Vergi Yükü ... 312
b) Sektörel Vergi Yükü ... 313
3. Kişisel Vergi Yükü [Bireysel Vergi Yükü/Şahsi Vergi Yükü] ... 313
a) Brüt Vergi Yükü ... 314
b) Net Vergi Yükü ... 314
c) Gerçek Vergi Yükü ... 314
4. Yaşam Boyu Vergi Yükü ... 315
5. Aşırı Vergi Yükü ... 315
B. Subjektif Vergi Yükü [Vergi Tazyiki/Vergi Baskısı] ... 315
1. Mükelleflerin Subjektif Vergi Yükünden Kurtulma Çabaları ... 316
a) Karar [Beyan] Etkisi ... 316
b) Gelir Etkisi ... 317
c) İkame Etkisi ... 317

2. Ağır Vergi Yükünün Muhtemel Sonuçları ... 317
a) Vergiden Kaçınma ... 318
(1) Vergi Avantajlarını İyi Kullanma ... 318
(2) Gelir Aktarımı ... 319
(3) Vergi Ötelemesi [Vergi Ertelemesi] ... 319
(4) Vergi Arbitrajı ... 319
b) Vergi Kaçakçılığı ... 320
c) Vergi Borcunu Zamanında Ödememe ... 320
d) Vergi Grevi ve Verginin Reddi ... 320
e) Vergi Cennetlerine Göç [Vergi İnzivası] ... 321
f) Karar Alma Birimlerini Etkilemeye Çalışma ... 321
II. Vergide Yansıma: Verginin Yansıması ve Yansıtılması ... 321
A. Verginin Yansıması ve Önemi ... 322
B. Verginin Yansıma Süreci ... 323
C. Yansıma Türleri ... 324
1. İleriye Doğru Yansıma – Geriye Doğru Yansıma ... 324
2. Kanunî Yansıma – Fiilî Yansıma ... 324
3. Mutlak Yansıma – Diferansiyel Yansıma ... 325
4. Sınırlı Yansıma – Sınırsız Yansıma [Tek Dereceli – Çok Dereceli Yansıma] ... 325
5. Bütçe Yansıması [Mali Yansıma] ... 326
D. Yansımayı Belirleyen Faktörler ... 327
1. Mali Faktörler: Verginin Mahiyetine ve Toplumun Vergiye Bakışına İlişkin Faktörler ... 329
a) Verginin Dolaylı veya Dolaysız Olması ... 329
b) Verginin Dar Tabanlı veya Geniş Tabanlı Olması ... 330
c) Toplumun Vergi Psikolojisi ... 330
2. Ekonomik Faktörler ... 331
a) Makroekonomik Faktörler ... 331
(1) Ekonominin İçinde Bulunduğu Konjonktürel Durum ... 331
(2) Mükelleflerin Ödedikleri Vergileri Nasıl Finanse Ettiği ... 331
(3) Devletin Vergileri Topladığı Zaman ile Kullanma Zamanı Arasında Geçen Sürenin Uzunluğu ... 332
b) Mikroekonomik Faktörler ... 332
(1) İktisadi Dönem: Kısa Dönem – Uzun Dönem ... 332
(2) Piyasanın Türü ... 332
i) Tam Rekabet Piyasası ... 333
ii) Tekel [Monopol] Piyasası ... 333
iii) Oligopol Piyasası ... 333
(3) Maliyet Koşulları ... 334
(4) Vergiye Tâbi Malın Arz ve Talep Esnekliği ve Vergilerde Yansıma ... 334
i) Maktu Vergilerin Yansıtılması ... 334
ii) Ad valorem Vergilerin Yansıtılması ... 340
iii) Maktu ve Ad valorem Vergi Yansıtılmasının Mukayesesi ... 340
Onuncu Bölüme İlişkin Sorular ... 342

Bölüm 11

VERGİ POLİTİKASI VE MAKROEKONOMİK İSTİKRAR

I. Makroekonomik İstikrar Nedir, Neden Önemlidir? ... 343
II. Makroekonomik İstikrarı Sağlamada Vergi Politikasının Rolü ... 347
A. Otomatik İstikrar Sağlayıcı Olarak Vergiler: Konjonktüre Karşı Pasif Uyum ... 348
1. Vergilerin Konjonktürel Esnekliği ... 349
a) Gelir Üzerinden Alınan Vergilerin Konjonktürel Esnekliği ... 352
(1) Kişisel Gelir Vergisi ... 353
(2) Kurumlar Vergisi ... 355
b) Harcamalar Üzerinden Alınan Vergilerin Konjonktürel Esnekliği ... 356
c) Servet Üzerinden Alınan Vergilerin Konjonktürel Esnekliği ... 358
2. Vergilerin Otomatik Stabilizatörlüğü ... 358
B. İhtiyari Maliye Politikası Aracı Olarak Vergiler: Konjonktüre Karşı Aktif Uyum ... 359
III. Deflasyonla Mücadelede Vergi Politikası ... 359
A. Kuş Bakışı ile Deflasyon ... 359
B. Deflasyonla Mücadelede Vergi Politikası ... 362
1. Deflasyonla Mücadelede Gelir Üzerinden Alınan Vergilerin Rolü ... 363
a) Kişisel Gelir Vergisi ... 363
b) Kurumlar Vergisi ... 365
2. Deflasyonla Mücadelede Servet Üzerinden Alınan Vergilerin Rolü ... 365
3. Deflasyonla Mücadelede Harcamalar Üzerinden Alınan Vergilerin Rolü ... 366
C. Deflasyonla Mücadelede Vergi Politikasına İlişkin Çıkarımlar ... 366
IV. Enflasyonla Mücadelede Vergi Politikası ... 367
A. Kuş Bakışı ile Enflasyon ... 367
B. Enflasyonla Mücadelede Vergi Politikası ... 371
1. Enflasyonla Mücadelede Gelir Üzerinden Alınan Vergilerin Rolü ... 375
a) Kişisel Gelir Vergisi ... 375
b) Kurumlar Vergisi ... 378
2. Enflasyonla Mücadelede Servet Üzerinden Alınan Vergilerin Rolü ... 379
3. Enflasyonla Mücadelede Harcamalar Üzerinden Alınan Vergilerin Rolü ... 379
C. Enflasyonla Mücadelede Vergi Politikasına İlişkin Çıkarımlar ... 382
V. Stagflasyonla Mücadelede Vergi Politikası ... 384
A. Kuş Bakışı ile Stagflasyon ... 384
B. Stagflasyonla Mücadelede Vergi Politikası ... 386
C. Stagflasyonla Mücadelede Vergi Politikasına İlişkin Çıkarımlar ... 390
On Birinci Bölüme İlişkin Sorular ... 392

Bölüm 12

VERGİ POLİTİKASI VE EKONOMİK BÜYÜME–KALKINMA

I. Ekonomik Büyüme–Kalkınma ... 393
II. Vergi Politikası ve Ekonomik Büyüme–Kalkınma ... 395
III. Vergilerin Ekonomik Büyüme–Kalkınma Üzerindeki Muhtemel Etkileri ... 400
A. Gelir Üzerinden Alınan Vergilerin Muhtemel Etkileri ... 401
1. Kişisel Gelir Vergisi ... 401
2. Kurumlar Vergisi ... 404

B. Harcamalar Üzerinden Alınan Vergilerin Muhtemel Etkileri ... 405
C. Servet Üzerinden Alınan Vergilerin Muhtemel Etkileri ... 405
IV. Ekonomik Büyüme—Kalkınmayı Teşvik Edici Vergi Politikası ... 406
V. Vergisel Teşvik Araçları ... 409
A. Muafiyet ve İstisnalar ... 410
B. Yatırım İndirimi ... 410
C. Amortisman Rejimi ... 413
1. Ani Amortisman Rejimi ... 414
2. Hızlandırılmış Amortisman Rejimi ... 415
D. Otofinansman ... 415
E. Zararların Mahsubu ... 415
F. Vergi Tatili ... 416
VI. Vergi Politikası ve Ekonomik Büyüme—Kalkınmaya İlişkin Çıkarımlar ... 417
On İkinci Bölüme İlişkin Sorular ... 422

Bölüm 13
VERGİ POLİTİKASI VE GELİR—SERVETİN YENİDEN DAĞILIMI
I. Gelir Dağılımı Nedir, Neden Önemlidir? ... 423
II. Gelir Dağılımı: Birincil ve İkincil Gelir Dağılımı ... 425
A. Birincil Gelir Dağılımı ... 425
B. İkincil Gelir Dağılımı [Gelirin Yeniden Dağılımı] ... 426
III. Gelir—Servet Dağılımındaki Eşitsizlik: Nedenleri ve Ölçümü ... 429
A. Gelir–Servet Dağılımındaki Eşitsizliklerin Nedenleri ... 429
B. Gelir–Servet Dağılımındaki Eşitsizliklerin Ölçümü ... 430
1. Lorenz Eğrisi ... 430
2. Gini Katsayısı ... 432
IV. Vergi—Kamu Harcaması İlişkisi ve Gelir Dağılımında Eşitsizlik ... 433
V. Vergiler ve Gelir—Servet Dağılımındaki Eşitsizlik ... 434
A. Vergilerin Gelir—Servet Dağılımı Üzerindeki Etkilerini Belirleyen Faktörler ... 436
1. Vergilerin Teknik Özellikleri ... 436
2. Vergilerin Gelir Esnekliği ... 436
3. Vergilerin Toplam Vergi Hâsılatı İçindeki Payı ... 437
4. Vergilerin Yansıtılma Derecesi ... 437
B. Vergilerin Gelir–Servetin Dağılımı Üzerindeki Muhtemel Etkileri ... 437
1. Gelir Üzerinden Alınan Vergilerin Muhtemel Etkisi ... 438
a) Kişisel Gelir Vergisi ... 438
b) Kurumlar Vergisi ... 442
2. Harcamalar Üzerinden Alınan Vergilerin Muhtemel Etkisi ... 443
3. Servet Üzerinden Alınan Vergilerin Muhtemel Etkisi ... 445
VI. Vergi Politikası ve Gelir—Servet Dağılımına İlişkin Çıkarımlar ... 446
On Üçüncü Bölüme İlişkin Sorular ... 448

Bölüm 14
VERGİ POLİTİKASI VE ÇEVRENİN SORUNLARI
I. Neden Çevre, Neden Çevrenin Korunması? ... 449
II. Çevre Sorunları ile Mücadelede Alternatif Vergi Politikası Seçenekleri ... 453

A. Fayda Prensibini Esas Alan Çevre Vergi Politikası ... 453
B. Sigorta Primi Anlayışını Esas Alan Çevre Vergi Politikası ... 454
C. Pigoucu Vergilemeyi Esas Alan Çevre Vergi Politikası ... 454
III. Çevre Sorunları ile Mücadele Yöntemleri ... 455
A. Kamu Kaynaklı Mücadele Yöntemleri ... 455
1. Hukukî – İdari Yöntemler ... 455
2. Mali Yöntemler ... 457
a) Vergiler ... 458
(1) Karbon Vergisi ... 460
(2) BTU Vergisi ... 462
(3) Yakıt Vergisi ... 463
(4) Uçuş Vergisi [Hava Trafiği Vergisi] ... 464
(5) Hammadde Vergisi ... 465
b) Kirletme Harçları ... 466
c) Sübvansiyon ... 466
d) Vergi Kolaylıkları ... 467
e) Harcama Temelli Diğer Tedbirler ... 468
B. Piyasa Kaynaklı Mücadele Yöntemleri ... 468
IV. Çevre Vergi Politikası ve Ekonomik Etkinlik ... 469
V. Çevre Vergi Politikası ve Gelir Dağılımı ... 472
VI. Çeşitli Ülkelerde Çevre Vergi Politikası Uygulamaları ... 472
On Dördüncü Bölüme İlişkin Sorular ... 474

Bölüm 15
KÜRESELLEŞEN DÜNYADA VERGİ VE VERGİ POLİTİKASI
I. Küreselleşme ... 475
II. Küreselleşmenin Ortaya Çıkardığı Başlıca Vergisel Sorunlar ... 477
A. Elektronik Ticaretin Yaygınlaşması ... 477
B. Firma İçi Ticaretin Artması ve Transfer Fiyatlaması ... 479
C. Uluslararası Finansal İşlemlerin Artması ... 481
D. Nitelikli İşgücü ve Sermaye Akışkanlığının Artması ... 482
E. Vergi Cennetlerinin Ortaya Çıkması ... 484
F. Yurtdışı Faaliyetlerin ve Alışverişin Artması ... 485
III. Küreselleşme ile Gündemimize Giren Başlıca Vergisel Kavramlar ... 485
A. Hall–Rabushka Düz Oranlı Vergi Reformu ... 485
B. İkili Gelir Vergisi Sistemi [Dual Vergileme] ... 487
C. Vergi Rekabeti ... 487
1. Dikey Vergi Rekabeti – Yatay Vergi Rekabeti ... 488
2. Yararlı Vergi Rekabeti – Zararlı Vergi Rekabeti ... 488
D. Vergi Cennetleri ... 490
E. Agresif Vergi Planlaması ... 492
F. E-ticaret Vergisi, Dijital Vergi ve Bit Vergisi ... 494
1. E-ticaret Vergisi ... 494
2. Dijital Vergi ... 496
3. Bit Vergisi [Byte Vergisi] ... 496

G. Finansal İşlem ve Finansal Faaliyet Vergileri ... 498
1. Finansal İşlem Vergisi ... 498
2. Finansal Faaliyet Vergisi ... 498
H. Döviz İşlem Vergileri ... 499
1. Tobin Vergisi ... 499
2. Spahn Vergisi ... 501
3. Eichengreen Vergisi ... 501
I. Yeşil Vergi ve Yeşil Vergi Reformu ... 501
İ. Uluslararası Vergi Rekabet İndeksi ... 503
J. Vergi Boşluğu ve Vergi Alanı ... 503
K. Vergi İhracı ... 504
L. Vergiyi Tersine Çevirme ... 504
M. Küresel Asgari Kurumlar Vergisi Oranı ... 504
N. Vergi Sefaleti ve Vergi Memnuniyeti ... 505
O. Dijital Hizmetler Vergisi ... 505
IV. Küreselleşen Dünyada Vergi ve Vergi Politikasına İlişkin Çıkarımlar ... 507
On Beşinci Bölüme İlişkin Sorular ... 512

KAYNAKÇA VE DİZİN
Kaynakça ... 513—524
Dizin ... 525—532

KAYNAKÇA

Acar, M. (2009), *Düzleştirici ve Özgürleştirici Bir Süreç Olarak Küreselleşme*, Orion Kitabevi: Ankara.

Aizenman, J. & Jinjarak, Y. (2009), "*Globalization and Developing Countries - A Shrinking Tax Base?*", Journal of Development Studies, Vol: 45, Issue: 5, pp. 653-671.

Akdoğan, A. (2006), *Kamu Maliyesi*, Gazi Kitabevi: Ankara.

Aksakal, A. E. (1999), "*Hindistan'da Kişisel Harcama Vergi Uygulaması ve Başarısızlık Nedenlerinin Değerlendirilmesi*", Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt: 3/99, ss. 51-57.

Aktan, C. C. (1994), *Çağdaş Liberal Düşüncede Politik İktisat*, Doğuş Matbaası: Ankara.

Aktan, C. C., & Dileyici, D. (2004), "*Vergi Tarifelerinde Değişim: Artan Oranlı Vergilerden Düz Oranlı Vergilere*", İçinde C. C. Aktan, D. Dileyici & İ. Y. Vural (Ed.), Kamu Maliyesinde Çağdaş Yaklaşımlar, Seçkin Yayıncılık: Ankara.

Aktan, C. C., Dileyici, D. & Vural, T. (2006), "*Vergi Ne Üzerinden Alınmalı?: Vergi Konusunun Seçiminde Optimalite ve Meşruiyet*", İçinde C. C. Aktan, D. Dileyici & İ. Y. Vural (Ed.), Vergileme Ekonomisi ve Vergileme Psikolojisi, Seçkin Yayıncılık: Ankara.

Aktan, C. C. & Şen, H. (1999), *Globalleşme, Ekonomik Kriz ve Türkiye*, Türkiye Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler Serbest Meslek Mensupları ve Yöneticileri Vakfı Yayını, Ekonomik, Sosyal ve Siyasal Araştırmalar Serisi, No: 1, p. 112.

Aktan, C. C. & Şen, H. (2001), "*Globalleşme ve Türkiye*", Mercek Dergisi, Özel Sayı, Ocak 2001, ss. 104-112.

Alm, J. (1996), "*What is An "Optimal" Tax System?*", National Tax Journal, Vol: 49, No: 1, pp. 117-133.

Atkinson, A. B. & Stiglitz, J. E. (1976), "*The Design of Tax Structure: Direct vs. Indirect Taxation*", Journal of Public Economics, Vol: 6, pp. 55-75.

Auerbach, J. A. (2015), "*Taxation and Saving – A Retrospective*", The Economic Journal, Vol: 125 (March), pp. 464–492.

Barro, R. (1990), "*Government Spending in a Simple Model of Endogenous Growth*", Journal of Political Economy, 98 (1), 103-117.

Barro, R. J. & Sala-i-Martin, X. (1995), *Economic Growth*, McGraw-Hill, Inc.: Singapore.

Bayraklı, H. H., Saruç, T. N. & Sağbaş, İ. (2004), "*Vergi Kaçakçılığını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi ve Vergi Kaçakçılığını Önleme Yöntemleri*", İçinde 19. Türkiye Maliye Sempozyumu, "Türkiye'de Vergi Kayıp ve Kaçakları ve Önlenmesi Yolları", Uludağ Üniversitesi: Antalya.

Beck, H. & Prinz, A. (1997), "*Should All the World be Taxed? Taxation and the Internet*", Intereconomics, March/April 1997, pp. 87-92.

Berksoy, T. & Demir, İ. (2004), *Politik Vergi Çevrimleri*, Türkiye'de Vergi Yükü Üzerine Politik Etkiler, İçinde "Türkiye'de Vergi Kayıp ve Kaçakları ve Önlenmesi Yolları" 19. Türkiye Maliye Sempozyumu, Uludağ Üniversitesi: Antalya.

Berthold, T. A. (2005), "*Federal Environmental Taxes*", in Joseph J. Cordes, Robert D. Ebel, and Jane G. Gravella (Eds.), The Encyclopedia of Taxation and Tax Policy, The Urban Institute Press: Washington D.C.

Boskin, M. J. & Lau, L. J. (1992), "*Capital, Technologh and Economic Growth*", in Nathan Rosenberg, Ralph Landau, and David C. Mowery (Eds.), Technology and the Wealth of Nations, Stanford University Press: Stanford CA.

Brennan, G. & Buchanan, J. M. (1980), *The Power to Tax: Analytical Foundations of A Fiscal Constitution*, Cambridge University Press: Cambridge.

Brinner, R. E. (1977), "*The Death of the Phillips Curve Reconsidered*", The Quarterly Journal of Economics, Vol: 91, No: 3, pp. 389-418.

Brown, C. V. & Jackson, P. M. (1990), *Public Sector Economics*, Basil Blackwell: Oxford.

Bruno, M. (1984), "*Stagflation in the Industrial Countries: An Updated Overview*", Hitotsubashi Journal of Economics, Vol: 27, Special Issue, pp. 57-74.

Buchanan, J. (1967), *Public Finance in Democratic Process: Fiscal Institutions and Individual Choice*, Liberty Fund, Inc.: Indianapolis.

Buchanan, J. M. & Wagner, R. E. (1977), *Democracy in Deficit: The Political Legacy of Lord Keynes*, Liberty Fund, Inc.: Indianapolis.

Bulutoğlu, K. (1962), *Vergi Politikası*, Sermet Matbaası: İstanbul.

Bulutoğlu, K. (1978), *Türk Vergi Sistemi*, Fakülteler Matbaası: İstanbul.

Cagan, P. (2008), "*Monetarism*", in Steven N. Durlauf and Lawrence E. Blume (Eds.), The New Palgrave Dictionary of Economics, Second Edition, pp. 9161-9171.

Cebreiro-Gómez, A., Clavey, C., Estevão, M., Leigh-Pemberton, J. and Stewart, B. (2021), *Digital services tax: country practice and technical challenges*, Macroeconomics, Trade and Investment Division, World Bank, p. 60.

Colander, D. (1992), "*New Keynesian Economics in Perspective*", Eastern Economic Journal, Vol: 18, No: 4, pp. 438-448.

Clark, C. (1954), *""Mr. Colin Clark on the Limits of Taxation": A Rejoinder"*, The Review of Economics and Statistics, Vol: 36, No: 1, p. 101.

Cordell, A. & Ide, T. (1994), "*The New Wealth of Nations: Taxing Cyberspace*", A Paper Prepared for Annual Meeting of the Club of Roma, November 1994.

Corlett, W. J. & Hague, D. C. (1953), "*Complementarity and the Excess Burden of Taxation*", Review of Economic Studies, Vol: 21, No: 1, pp. 21-30.

Crandall, R. W. (2008), "*Pollution Controls*", in David R. Henderson (Ed.), Concise Encyclopedia of Economics, Second Edition, Library of Economics and Liberty: Indianapolis.

Cullis, J. & Jones, P. (1998), *Public Finance and Public Choice*, Oxford University Press: Oxford.

Çak, M. (2008), *Uluslararası Vergi Rekabeti, Transfer Fiyatlaması ve Vergilendirme*, T.C. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayını, Yayın No: 2008/385, Ümit Ofset Matbaacılık: Ankara.

Çelebi, K. (2003), *Liberal Ekonomik Düşüncede Kamu Kesiminin Büyüklüğü*, Emek Matbaası: Manisa.

Davidson, P. (1991), *Controversies in Post Keynesian Economics*, Edward Elgar Publication: England.

De Long, J. B. & Summers, L. (1992), *"Equipment, Investment and Economic Growth",* Quarterly Journal of Economics, Vol: 6, pp. 445-502.

Demirkan, U. (2009), "*Mali Anayasa*", Maliye Dergisi, Sayı: 156, ss. 37-41.

Devrim, F. (1999), *Kamu Maliyesine Giriş*, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş Üçüncü Baskı, Anadolu Matbaacılık: İzmir.

Diamond, P. A. & Mirrlees, J. A. (1971), "*Optimal Taxation and Public Production I: Production Efficiency and II: Tax Rules*", American Economic Review, Vol: 61, pp. 8-27 and 261-78.

Dileyici, D. (2004), "*Vergilemede Yeni Bir Eğilim: Gelir Vergilerinden Tüketim Vergilerine"*, İçinde C. Can Aktan, Dilek Dileyici & İstiklal Y. Vural (Ed.), Kamu Maliyesinde Çağdaş Yaklaşımlar, Seçkin Yayıncılık: Ankara.

Doğan, D. M. (1996), *Büyük Türkçe Sözlük*, 11. Baskı, İz Yayıncılık: İstanbul.

Downs, A. (1957), *An Economic Theory of Democracy*, Harpers and Row: Boston.

Ebu Yusuf (1973[1302]), Kitabu'l Haraç, Çeviren: Ali Özek, Hisar Yayınevi: İstanbul.

Edizdoğan, E. (2004), *Kamu Maliyesi*, 8. Baskı, Ekin Kitabevi: Bursa.

Edizdoğan, E. & Çelikkaya, A. (2012), *Vergilerin Ekonomik Analizi*, Dora Yayınevi: Bursa.

Erginay, A. (1994), *Kamu Maliyesi*, Gözden Geçirilmiş ve İşlenmiş 15. Baskı, Savaş Yayınları: Ankara.

Eğilmez, M. (2004), *Hazine*, Remzi Kitabevi: İstanbul.

Engen, E. & Skinner, J. (1996), "*Taxation and Economic Growth*", National Tax Journal, Vol: 49, No: 4, pp. 617-642.

Eren, A. A (2011), *"Sir William Petty: Merkantilist Bir Düşünür mü?",* Ekonomik Yaklaşım, Cilt: 22, Sayı: 79, ss. 45-70.

Erkal, M. (2009), *İslam'ın Erken Döneminde Vergi Hukuku Uygulamaları*, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Yayınları: İstanbul

Ersoy, A. (2008), *İktisadi Teoriler ve Düşünceler Tarihi,* Nobel Yayınları, 3. Basım, Yayın No: 1057, Nobel Yayın Dağıtım Ltd. Şti.: Ankara.

Escarraz, D. R. (1967), "*Wicksell and Lindahl: Theories of Public Expenditure and Tax Justice Reconsidered*", National Tax Journal, Vol: 20, No: 2, pp. 137-148.

Ferhatoğlu, E. (2003), "*Gelir Teorileri Bağlamında Avrupa Birliği ve Türkiye'deki Gelir Tanımlaması ve Sonuçları*", E-Akademi Dergisi, Sayı: 19, ss. 1-17.

Friedman, M. (1962), *Capitalizm and Freedom*, The University of Chicago Press: Chicago.

Friedman, M. (1996), "*A 1962 Flat-Tax Proposal Revisited*", The Wall Street Journal, 9 February 1996, Reprinted in Hoover Digest, No: 1, pp. 21-23.

Furtado, C. (1954[1952]), *Capital Formation and Economic Development*, Translation by J. Cairncross, International Economic Papers, No: 4, pp. 124-44.

Gentry, W. M. (2005), "*Optimal Taxation*", in Joseph J. Cordes, Robert D. Ebel, and Jane G. Gravella (Eds.), The Encyclopedia of Taxation and Tax Policy, The Urban Institute Press: Washington D.C.

Gerardi, G. & Toder, E. (2008), "*Energy Taxes*", in Joseph J. Cordes, Robert D. Ebel, and Jane G. Gravella (Eds.), The Encyclopedia of Taxation and Tax Policy, The Urban Institute Press: Washington D.C.

Gordon, R. J. (1990), "*What is New Keynesian Economics*", Journal of Economic Literature, Vol: XXVIII, pp. 1115-1171.

Gökbunar, R. (2003), "*Siber Uzayda Bit Vergisi Üzerine*", Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: XXII, Sayı: 2, ss. 35-49.

Grasmick, H. & Bursik, R. (1990), "*Conscience, Significant Others and Rational Choice: Extending The Deterrence Model*", Law and Society Review, Vol: 24, No: 3, pp. 837-861.

Gutmann, Peter M. (1977), "*The Subterranean Economy*", Financial Analysts Journal, Vol: 34(1), pp. 24-27.

Güran, M. C. (2013a), "*Gelir Vergileri*", İçinde İsa Sağbaş (Ed.), Vergi Teorisi, Anadolu Üniversitesi Yayınları: Ankara.

Güran, M. C. (2013b), "*Tüketim Vergileri*", İçinde İsa Sağbaş (Ed.), Vergi Teorisi, Anadolu Üniversitesi Yayınları: Ankara.

Gwartney, J. D. (2008), "*Supply-side Economics*", in David R. Henderson (Ed.), Concise Encyclopedia of Economics, Second Edition, Library of Economics and Liberty: Indianapolis.

IMF (2010), *Financial Sector Taxation: The IMF's Report to the G-20 and Background Material*, International Monetary Fund: Washington D.C.

Işık, H. (2005), *Çokuluslu Şirketlerde Örtülü Kazanç ve Örtülü Sermaye: Uluslararası Düzenlemeler ve Uygulamalar ile Türk Vergi Sisteminin Karşılaştırılması ve Öneriler*, T. C. Maliye Bakanlığı APK Başkanlığı Yayını, Yayın No: 2005/370, Ümit Ofset Matbaacılık: Ankara.

İnalcık, H. (1993), "*Osmanlılar'da Cizye*", İçinde Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi, Cilt: 8, ss. 45-48, Türkiye Diyanet Vakfı: İstanbul.

Hall, R. E. & Rabushka, A. (1983), "*Low Tax, Simple Tax, Flat Tax*", McGraw-Hill: USA.

Hall, R. E. & Rabushka, A. (1985), "*The Flat Tax*", Hoover Institute: Stanford, USA.

Heady, C. (1993), "*Optimal Taxation as A Guide to Tax Policy: A Survey*", Fiscal Studies, Vol: 14, Issue: 1, pp. 15-41

Heckman, J. J. (1993), "*What Has Been Learned About Labor Supply in the United States in the Past Twenty Years*", American Economic Review, Vol: 83, pp. 116-121.

Herekman, A. (1976), *Genel Vergi Kuramı*, Kalite Matbaası: Ankara.

Holt, R. (2013), *The Post-Keynesian Critique of the Mainstream Theory of the State and the Post-Keynesian Approaches to Economic Policy*, in G. C. Harcourt and Peter Kriesler (Eds.) The Oxford Handbook of Post-Keynesian Economics, Volume 2: Critiques and Methodology.

Holt, R., Rosser, J. B. & Wray, L. R. (1998), *Paul Davidson's Economics*, The Jerome Levy Economics Institute, Working Paper Series, No: 25, p. 10.

Hoover, K. D. (2008), "*New Classical Macroeconomics: After Keynesian Macroeconomics*", in David R. Henderson (Ed.), Concise Encyclopedia of Economics, Second Edition, Library of Economics and Liberty: Indianapolis.

Jamali, T. (2007), *Ekolojik Vergiler (Çevre Vergileri)*, Yaklaşım Yayınları: Ankara.

Kaldor, N. (1956), *An Expenditure Tax*, George Allen and Unwin: London.

Kaplow, L. (2008), "*Optimal Taxation*", in Steven N. Durlauf and Lawrence E. Blume (Eds.), The New Palgrave Dictionary of Economics, Second Edition, pp. 10112-10124.

Karakaş, M. (2008), "*Devletin Düzenleyici Rolü ve Türkiye'de Bağımsız İdari Otoriteler*", Maliye Dergisi, Sayı: 154, ss. 99-120.

Karakaya, E. & Özçağ, M. (2004), *Sürdürülebilir Kalkınma ve İklim Değişikliği: Uygulanabilecek İktisadi Araçların Analizi*, İçinde I. Maliye Konferansı: "Geçiş Ekonomilerinde Mali Politikalar", Manas Üniversitesi: Bişkek/Kırgızistan.

Karakurt, B. & Akdemir, T. (2010), "*İkili Gelir Vergisi Sisteminin Adalet ve Etkinlik İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi (Adalet Tartışmalarının Gölgesinde İkili Gelir Vergisi)*", Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, ss. 129-154.

Kaya, A. (2009), *Türkiye'de Bölgesel Net Mali Yansıma*, T.C. Maliye Bakanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı, Yayın No: 2009/395, Ümit Ofset Matbaacılık: Ankara.

Kaya, A. (2014), "*Vergi Aflarının Vergi Gelirlerine Etkisi: Türkiye Üzerine Ampirik Bir Analiz*", Maliye Dergisi, Sayı: 167, ss. 184-199.

Kaya, A. (2015), "*Parasal Devalüasyona Alternatif Bir Öneri: Mali Devalüasyon*", Vergi Sorunları, Sayı: 239, ss. 165-172.

Khwaja, M. S. and Iyer, I. (2014), *Revenue Potential, Tax Space, and Tax Gap: A Comparative Analysis*, World Bank Policy Research Working Paper, No: 6868, p. 39.

Kendrick, J. (1993), "*How Much Does Capital Explain*", in A. Szirmai, B. Van Ark and A. Pilat (Eds.), Explaining Economic Growth, North-Holland: Amsterdam.

Kirmanoğlu, H. (2007), *Kamu Ekonomisi Analizi*, Beta Yayıncılık: İstanbul.

Kniesner, T. J. & Ziliak, J. P. (2006), *Evidence of Tax-Induced Individual Behavioral Responses,* A Paper Presented at the Conference in April 27–28, 2006, "Is it Time for Fundamental Tax Reform?: The Known, the Unknown, and the Unknowable" at the James A. Baker III, Institute of Public Policy, Rice University.

Koyuncu, İ. (2010), "*İkili Gelir Vergisi Sistemi*", Vergi Sorunları, Sayı: 260.

Laffer, A. (2004), "*The Laffer Curve: Past, Present, and Future*", www.Heritage.Org/Research/Taxes/Bg1765.Cfm - 83k, [Erişim: 05.10.2020].

Laures, J. (1928), *The Political Economy of Juan De Mariana*, Fortham University Press: New York.

Lee, K. J. & Hwangbo, Y. (2000), "*Cyberconsumption Taxes and Electronic Collection Systems: A Canonical Consumer-Delivered Sales Tax*", International Journal of Electronic Commerce, Winter 1999-2000, Vol: 4, No: 2, pp. 61-82.

Lindahl, E. (1958[1919]), "*Just Taxation-A Positive Solution*", Translated from German into English by Elizabeth Henderson, Die Gerechtigkeit der Besteuerun, Lund 1919, Part 1, Chapter 4, pp. 85-98.

Lorenz, M. O. (1905), *"Methods of Measuring the Concentration of Wealth*", Publications of the American Statistical Association, Vol: 9, No: 70, pp. 209–219.

Madestam, A., Shoag, D., Stan Veuger, S. & Yanagizawa-Drott, D. (2013), "*Do Political Protests Matter? Evidence from the Tea Party Movement*", The Quarterly Journal of Economics, Vol: 128, Issue: 4, pp. 1633-1685.

Maliye Bakanlığı (2016), "*Vergi Harcamaları Raporu 2016*", Gelir Politikaları Genel Müdürlüğü Yayını, Maliye Bakanlığı: Ankara.

Mankiw, N. G. (2004), *Principles of Economics*, South-Western/Thomson: Ohio.

Mankiw, N. G. (2008), "*New Keynesian Economics*", in David R. Henderson (Ed.), Concise Encyclopedia of Economics, Second Edition, Library of Economics and Liberty: Indianapolis.

Mankiw, N. G., Weinzierl, M. & Yagan, D. (2009), "*Optimal Taxation in Theory and Practice*", Journal of Economic Perspectives, Vol: 23, Issue: 4, pp. 147-74.

Mariana, J. D. (2002[1609]), "*A Treatise on Alteration of Money*", Journal of Markets & Morality, Vol: 5, No: 2, pp. 523-593.

McGee, R. W. (2007), *Tax Misery and Tax Happiness: A Comparative Study of Selected Asian Countries*, Chapter 11, in: International Taxation Handbook Policy, Practice, Standards, and Regulation, Eds. by Colin Read and Greg N. Gregoriou, CIMA Publishing: Burlington/USA.

Meade, J. E. (1979), "*Stagflation in the United Kingdom*", Atlantic Economic Journal, Vol: 7, Issue: 4, pp. ii-10.

Mirrlees, J. A. (1971), "*An Exploration in the Theory of Optimum Income Taxation*", Review of Economic Studies, Vol: 38, pp.175–208.

Mun, T. (1895 [1664]), *England's Treasure by Foreign Trade*, Macmillan, and Co.: New York and London.

Musgrave, R. A. (1976), *Public Finance in Theory and Practice*, Mcgraw-Hill: London.

Musgrave, R. A. (1985), "*A Brief History of Fiscal Doctrine*", in A. J. Auerbach and M. Feldstein (Eds.), Handbook of Public Economics, Vol: 1, Chapter 1, Elsevier Science Publishers B. V.: North-Holland.

Muter, N. B., Çelebi, K. & Sakınç, S. (2003), *Kamu Maliyesi*, Emek Matbaacılık: Manisa.

Mutluer, M. K., Öner, E. & Kesik, A. (2013), *Teori ve Uygulamada Kamu Maliyesi*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları: İstanbul.

Nadaroğlu, H. (1998), *Kamu Maliyesi Teorisi*, Beta Basım Yayın: İstanbul.

Niskanen, W. A. (1971), *Bureaucracy and Representative Government*, Aldine-Atherton, Inc.: Chicago & New York.

Niskanen, W. A. (2002), "*On the Death of the Phillips Curve*", Cato Journal, Vol: 22, No: 2, pp. 193-198.

Oates, W. E. (2001*), "Fiscal Competition or Harmonization: Some Refl*ections", National Tax Journal, Vol: LIV, No: 3, pp. 507-512.

OECD (1997), *Electronic Commerce: The Challenges to Tax Authorities and Taxpayers*, Turku: Finland, pp. 5-22.

OECD (1998a), *The OECD Report on Regulatory Reform*, Volume II, Thematic Studies, The Organisation for Econonomic Co-operation and Development: Paris.

OECD (1998b), *Harmful Tax Competition: An Emerging Global Issue*, Organisation for Economic Co-operation and Development: Paris.

OECD (1998c), "*Forces Shaping Tax Policy*", in OECD Economic Outlook, June 1998, Issue: 63, pp. 157-169.

OECD (2021), *Statement on a Two-Pillar Solution to Address the Tax Challenges Arising from the Digitalisation of the Economy*, OECD: Paris/France.

Öz, E. (2004), *Vergilendirmede Kanunilik ve Türk Vergi Sistemi*, Gazi Kitabevi: Ankara.

Öz, E. & Yaraşır, S. (2012), "*Global Bir Kavram: Vergi Rekabeti*", İçinde Yeni Maliye-Değişim Çağında Kamu Maliyesi: Yeni Trendler, Yeni Paradigmalar, Yeni Öğretiler, Yeni Perspektifler, C. C. Aktan, A. Kesik & D. Dileyici (Ed.), Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı: Ankara.

Özdemir, B. (2009), "*Küresel Kirlenme Sürdürülebilir Ekonomik Büyüme ve Çevre Vergileri*", Maliye Dergisi, Sayı: 156, ss. 1-36.

Palamut, M. E. & Yüce, M. (2001), "*Türkiye'de 1980–2000 Döneminde Gerçekleşen Gelir Dağılımının İstenen Vergi ile Eğitim ve Sağlık Harcamaları İlişkisi"*, İçinde 16. Maliye Sempozyumu: "Türkiye'de 1980 Sonrası Mali Politikalar", 28-31 Mayıs 2001, Naturland /Antalya.

Petty, W. (1662), *A Treatise of Taxation and Contributions*, Printed for N. Brooke: London.

Pigou, A. C. (1920), *The Economics of Welfare*, Macmillan & Co., Limited: London, First Edition.

Pigou, A. C. (1928), *A Study in Public Finance*, Macmillan & Co., Limited: London.

Piketty, T. (2014), "*Yirmi Birinci Yüzyılda Kapital*", Çeviren Hande Koçak, İş Bankası Kültür Yayınları: Beyoğlu/İstanbul.

Plott, C. R. (1966), "*Externalities and Corrective Taxes*", Economica, Vol: 33, pp. 84-87.

Prammer, D. (2011), *Quality of Taxation and the Crisis: Tax Shifts from a Growth Perspective*, the European Commission's Taxation Papers, WP No: 29, p. 55.

Pyle, H. (2013), *The Merry Adventures of Robin Hood*, Uyarlayan Ali Aydoğan, Arkadaş Yayınevi: Ankara.

Ramsey, F. P. (1927), *"A Contribution to the Theory of Taxation",* The Economic Journal, Vol: 37, No: 145, pp. 47-61.

Rosen, H. S. (2005), *Public Finance,* McGraw-Hill Irwin: Boston.

Rousseau, J. J. (2014 [1762]), *Toplum Sözleşmesi*, Çeviren Vedat Günyol, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları: İstanbul.

Sağbaş, İ. (2000), "*Yerel Vergi Kapasitesi ve Yerel Vergi Gayreti Oranı: Türkiye Örneğinde Ekonometrik Bir Çalışma*", Devlet İstatistik Enstitüsü Tarafından Düzenlenen İstatistik Araştırma Sempozyumunda Sunulan Bildiri, Ankara.

Sağbaş, İ. & Saruç, T. (2003), "*Vergi Politikalarının Seçmenlerin Parti Tercihi Üzerindeki Etkisi*", Vergi Sorunları, Sayı: 130, ss. 130-146.

Sağbaş, İ., Saruç, T. & Savaşan F. (2011), "*Adalet Kriteri Açısından Tüketim Vergilerinin Yaşam Döngü Modeli ile Analizi*", Tüketim ve Tüketici Araştırmaları Dergisi, Cilt: 32, ss. 55-77.

Sakınç, S. (1998), *Kamusal Mali Yerinden Yönetim ve Yerel Kamusal Malların Sunumunda Etkinlik: Türkiye için Bir Model Önerisi*, Emek Matbaacılık: Manisa.

Samson, W. D. (2002), *History of Taxation*, in The International Taxation System, Andrew Lymer & John Hasseldine (Eds.), Imprint: Springer US, Chapter 2, pp. 21-41.

Sandford, C. (1973), *Hidden Costs of Taxation*, Institute for Fiscal Studies, Publication No. 6, July 1973, p. 89.

Sarıaslan, O. (2010), "*Küreselleşmenin Temel Türk Kanunlarına Etkileri*", Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Sayı: 1, ss. 335-361.

Saruç, N. T. (2008), *Trafik Sıkışıklığı Ücretlendirmesi: Ekonomik Teori ve Uygulama*, Gazi Kitabevi: Ankara.

Saruç, N. T. (2009), "*Global Çevre Vergilerinin Kalkınma Amaçlı Uygulanabilirliği*", İçinde Aytaş Eker & Hayal Ayça Şimşek (Eds.), Küreselleşme ve Kamu Maliyesinde Yaşanan Dönüşüm, T.C. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Yayın No: 2009/392, Ankara.

Saruç, N. T. (2013b), "*Vergi Uyumu ve Kısıtları*", İçinde İsa Sağbaş (Ed.), Vergi Teorisi, Anadolu Üniversitesi Yayınları: Ankara.

Saruç, N. T. & Sağbaş, İ. (2004), "*Mükelleflerin Vergi Eşitliğini Algılaması Vergi Kaçırma Eğilimi İlişkisi*", Finans-Politik & Ekonomik Yorumlar, Sayı: 482, ss. 64-74.

Savaş, V. (1993), *Anayasal İktisat*, Genişletilmiş İkinci Baskı, TAKAV Matbaacılık: İzmir.

Savaş, V. (2007), *Keynesyen İktisat Yıkılırken*, 5. Baskı, Nobel Yayın Dağıtım: Ankara.

Savaşan, F. (2011), *Türkiye'de Kayıtdışı Ekonomi ve Kayıtdışılıkla Mücadelenin Serencamı*, Vakfı SETA Vakfı Yayını, Siyasat, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları: Ankara.

Savaşan, F. (2004), "*Türkiye'de Kayıtdışı Ekonomi ve Vergi Kaybı Tahminleri*", 19. Türkiye Maliye Sempozyumu: "Türkiye'de Vergi Kayıp ve Kaçakları ve Önlenmesi Yolları", Uludağ Üniversitesi: Antalya

Savaşan, F. (2013b), "*Vergileme ve Ekonomik Etkinlik*", İçinde İsa Sağbaş (Ed.), Vergi Teorisi, Anadolu Üniversitesi Yayınları: Ankara.

Savaşan, F. (2015), "*Kayıt Dışı Ekonomide Azalmanın Dinamikleri*" http://www.aljazeera.com.tr/gorus/kayit-disi-ekonomide-azalmanin-dinamikleri, [Erişim: 12.03.2015]

Scheweitzer, M. E. & Werner, A. D. (1993), "*The Energy Tax: Who Pays*", Federal Reserve Bank of Cleveland, Economic Commentary, May 1, 1993.

Seidman, L. S. (1980), "*Fighting Inflation with a Tax-Based Incomes Policy*", Federal Reserve Bank of Philadelphia, Business Review, January-February 1980, p. 11.

Seligman, E. R. A. (1892), "*On the Shifting and Incidence of Taxation*", Publications of the American Economic Association, Vol: 7, No: 2/3, (March - May, 1892), pp. 7-191.

Seligman, E. R. A. (1908[1894]), *Progressive Taxation in Theory and Practice*, Second Edition, Princeton University Press: Princeton, NJ.

Skousen, M. (2016), *The Making of Modern Economics: The Lives and Ideas of the Great Thinkers*, Third Edition, Routledge: New York.

Slemrod, J. (1990), "*Optimal Taxation and Optimal Tax Systems*", Journal of Economic Perspectives, Vol: 4, Issue: 1, pp.157-78.

Slemrod, J. (1995), "*Free Trade Taxation and Protectionist Taxation*", International Tax and Public Finance, Vol: 2, No: 3, pp. 471-489.

Smith, S. (2015), Taxation: A Very Short Introduction, Oxford University Press, Oxford: UK.

Soete, L. & Kamp, K. (1996), "*The 'Bit Tax': The Case for Further Research*", Science and Public Policy, Vol: 23, No: 6, pp. 353-360.

Söderholm, P. (2011), "*Taxing Virgin Natural Resources: Lessons from Aggregates Taxation in Europe*", Resources, Conservation and Recycling, Vol: 55, Issue: 11, pp. 911-922.

Stigler, G. (1946), "*The Economics of Minimum Wage Legislation*", The American Economic Review, Vol: 36, No: 3, pp. 358-365.

Stiglitz, J. E. (1994), *Kamu Kesimi Ekonomisi*, İkinci Baskı, Çev. Ömer Faruk Batırel, Marmara Üniversitesi Yayın No: 549, Marmara Üniversitesi: İstanbul.

Surrey, S. S. (1973), *Pathways to Tax Reform: The Concept of Tax Expenditures*, Harvard University Press: Cambridge, Massachusetts, US.

Strumpel, B. (1966), "*The Disguised Tax Burden Compliance Costs of German Businessmen and Professionals*", National Tax Journal, Vol: 19, No: 1, pp. 70-77.

Şen, H. (1998), "*Different Arguments for and against the Role and Impact of Foreign Investment on the Development Potentials of Developıng Countries: An Overview*", DEÜ İİBF Dergisi, Cilt: 13, Sayı: I, ss. 181-190.

Şen, H. (2003a), *Teori ve Uygulamada Senyoraj*, Ekin Kitabevi: Bursa.

Şen, H. (2003b), "*Bir Parasal İstikrarsızlık Örneği: Osmanlı Devleti'nde Paranın Tağşişi*", Active Bankacılık ve Finans Dergisi, Sayı: 33, ss. 50-60.

Şen, H. (2003c), "*Olivera-Tanzi Etkisi: Türkiye Üzerine Ampirik Bir Çalışma*", Maliye Dergisi, Sayı: 143, ss. 30-57.

Şen, H. (2015a), "*Agresif Vergi Planlaması*", İçinde Hüseyin Şen (Ed.), Kamu Maliyesindeki Çağdaş Gelişmeler Işığında A'dan Z'ye Vergi, Yayınlanmamış Kitap Çalışması.

Şen, H. (2015b), "*Eichengreen Vergisi*", İçinde Hüseyin Şen (Ed.), Kamu Maliyesindeki Çağdaş Gelişmeler Işığında A'dan Z'ye Vergi, Yayınlanmamış Kitap Çalışması.

Şen, H. & Bulut-Çevik, Z.B. (2021), **"***The Revenue-Maximizing Corporate Income Tax Rate for Turkey"*, Romanian Journal of Economic Forecasting, Vol: 24 (1), pp. 122–142.

Şen, H., Bulut-Çevik, Z. B. & Kaya, A. (2019), "*The Khaldûn-Laffer Curve Revisited: A Personal Income Tax–Based Analysis for Turkey",* Transylvanian Review of Administrative Sciences, Issue No. 57 E/June 2019, pp. 103-118.

Şen, H. & Kaya, A. (2013), "*Taxes as an Automatic Stabilizers*", Economic Analysis and Policy, Vol: 43, Issue: 3, pp. 303-313.

Şen, H. & Kaya, A. (2014), "*Crowding-Out or Crowding-In? Analyzing the Effects of Government Spending on Private Investment in Turkey*", Panoeconomicus, Vol: 6, pp. 631-651.

Şen, H. & Kaya, A. (2015), "*Ekonomik Krizlerin Değişmeyen İmdatçısı: Maliye Politikası*", Sosyoekonomi, Sayı: 23, No: 23, ss. 55-86.

Şen, H., Kaya, A. & Alpaslan, B. (2018), *Education, Health, and Economic Growth Nexus: A Bootstrap Panel Granger Causality Analysis for Developing Countries*, Sosyo-ekonomi, Vol: 26(36), pp. 125-144.

Şen, H. & Kaya, A. (2021), "*Output-Volatility Reducing Effects of Automatic Stabilizers: Policy Implications for EMU Member States*", Journal of Policy Modeling, Vol: 43, Issue: 6, pp. 1388-1414.

Şen, H., Keskin, A. & Öz, E. (2004), "*Tobin Vergisi Spekülatif Amaçlı Döviz Hareketlerini Önlemede Bir Çözüm Olabilir mi?*", Vergi Sorunları, Sayı: 190, ss. 92-108.

Şen, H., Sağbaş, İ. & Keskin, A. (2007), *Bütçe Açıkları ve Açık Finansman Politikası Teori ve Türkiye Uygulaması,* İkinci Baskı, Orion Yayıncılık: Ankara.

Şen, H., Saruç, N. T. & Keskin, A. (2008), "*Kalkınmanın Finansmanı*", İçinde Sami Taban ve Muhsin Kar (Ed.), Kalkınma Ekonomisi: Seçme Konular, Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 2. Baskı, Ekin Yayınevi: Bursa.

Şener, O. (1996), *Kamu Ekonomisi,* 5. Baskı, Beta Yayıncılık: İstanbul.

Şener, O. (2003), *"Tüketim Vergileri*", İçinde Beyhan Ataç (Ed.), Kamu Ekonomisi, Anadolu Üniversitesi AÖF Yayını: Eskişehir.

Şenses, F. (2004), "*Neoliberal Küreselleşme Kalkınma için Bir Fırsat mı, Engel mi?*", METU Economic Research Center, ERC Working Papers in Economics, No: 04/09, p. 27.

Şenyüz, D. (1999), *Türk Vergi Sistemi*, Ezgi Kitabevi: Bursa.

Tanzi, V. (2001a), "*Globalleşme ve Vergilemedeki Mali Boşluklar*", Çeviren Hüseyin Şen, Vergi Dünyası, Sayı: 241, Eylül-2001, ss.165-169.

Tanzi, V. (2001b), *"Globalization, Technological Development and the Work of Fiscal Termites"*, Brooklyn Journal of International Law, Vol: XXVI, No: 4, pp. 1261-1284.

Tanzi, V. (2008), "*The Role of the State and Public Finance in Next Generation*", OECD Journal on Public Budgeting, Vol: 8, No: 2, pp. 1-27.

TCMB (2004), *Enflasyon*, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası: Ankara.

Tekin, A. & Vural, İ. Y. (2006), "*Global Kamusal Malların Finansman Aracı Olarak Global Vergi Önerileri*", İçinde C. Can Aktan, Dilek Dileyici & İstiklal Y. Vural (Ed.), Vergileme Ekonomisi ve Vergileme Psikolojisi, Seçkin Yayıncılık: Ankara.

Tekir, S. (1993), *Vergi Teorisi*, Anadolu Matbaacılık: Çamdibi-İzmir.

The Economist (2014), "*Hungary's Internet Tax: A Bit Protest*", October 30th, 2014.

Tiebout, C. (1956), "*A Pure Theory of Local Expenditures*", Journal of Political Economy, Vol: 64, No: 5, pp. 416–424.

Tuğ, S. (1984), *İslam Vergi Hukukunun Ortaya Çıkışı*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, No: 5, Üsküdar-İstanbul.

Turhan, S. (1987), "*Stagflasyon ve Maliye Politikası*", İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, Prof. Dr. Sabri F. Ülgener'e Armağan, Cilt: 43, ss. 433-455.

Turhan, S. (1993), *Vergi Teorisi ve Politikası*, Filiz Kitabevi: İstanbul.

Turhan, S. (1998), *Vergi Teorisi ve Politikası*, Filiz Kitabevi: İstanbul.

Turhan, S. (2004), "*Maliye Politikası ve Çevre Sorunları*", İçinde, Engin Ataç (Ed.) Maliye Politikası Anadolu Üniversitesi Yayınları, Yayın No: 1580, Anadolu Üniversitesi: Eskişehir.

TÜİK (2008), *Tüketim Harcamaları, Yoksulluk ve Gelir Dağılımı*: *Sorularla Resmi İstatistikler Dizisi-6*, Yayın No: 3186, Türkiye İstatistik Kurumu: Ankara.

Ünsal, H. (2013), *Vergi Hukuku ve Türk Vergi Sistemi*, Gazi Kitabevi: Ankara.

Vural, İ. Y. (2009), "*İkili Gelir Vergisi: Temel İlkeler ve Uygulamalar*", İçinde E. Akçaoğlu ve İ. S. Akman (Ed.), Prof. Dr. Mualla Öncele Armağan, Cilt: I, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları: Ankara.

Vural, İ. Y. (2010), "*Uygulamada Düz Oranlı Gelir Vergilerinin Ekonomik Etkileri*", Maliye Dergisi, Maliye Dergisi, Sayı: 158, ss. 179-200.

Wallich, H. C. & Weintraub, S. (1971), "*A Tax-Based Incomes Policy*", Journal of Economic Issues, Vol: 5, No: 2, pp. 1-19.

Watson, H. (2005), "*Excess Burden*", in Joseph J. Cordes, Robert D. Ebel, and Jane G. Gravella (Eds.), The Encyclopedia of Taxation and Tax Policy, The Urban Institute Press: Washington D.C.

World Bank (1988), "*Reforming Tax Systems*", in A World Bank Report, published for the World Bank, Part II. Public Finance in Development, Oxford University Press: New York, Oxford, London.

Yamak, R. (1995), "*Enflasyonla Mücadelede Vergi Esaslı Gelirler Politikası*", Ekonomik Yaklaşım, Cilt: 6, Sayı: 17, ss. 85-92.

Yeşilyurt, Ş. (2015a), *Din ve Ekonomi Bağlamında İslam Maliye Tarihi ve Maliye Sistemi*, Gazi Kitabevi: Ankara.

Yeşilyurt, Ş. (2015b), "*İmam Ebu Yusuf'un Kamu Maliyesi Alanına Katkısı*", Maliye Dergisi, Sayı: 169, ss. 97-117.

Yıldırım, K., Karaman, D. & Taşdemir, M. (2008), *Makroekonomi*, 7. Baskı, Seçkin Yayıncılık: Ankara.

Zodrow, G. R. (2005), "*Incidence of Taxes*", in Joseph J. Cordes, Robert D. Ebel, and Jane G. Gravella (Eds.), The Encyclopedia of Taxation and Tax Policy, The Urban Institute Press: Washington D.C.

Not: Mükerrerlikten kaçınmak adına internet kaynaklarına burada tekrar yer verilmemiştir.

VERGİ USUL HUKUKUNDA ZAM

(PİŞMANLIK VE İZAH ZAMMI UYGULAMALARI)

Dr. Öğr. Üyesi Zübeyir BAKMAZ

Dr. Öğr. Üyesi Özge ÖNKAN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-67-6

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Mart 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
VERGİ USUL KANUNU'NDA ZAM KAVRAMI VE TÜRLERİ

1. PİŞMANLIK ZAMMI UYGULAMASININ GENEL ESASLARI 3
2. İZAH ZAMMI UYGULAMASININ GENEL ESASLARI 5

İKİNCİ BÖLÜM
PİŞMANLIK ZAMMI UYGULAMASI

1. PİŞMANLIK ZAMMININ TATBİK ŞEKLİ 9
1.1. Pişmanlık Zammı Uygulamasının Usuli (Ön) İşlemleri 11
1.1.1. Vergi Ziyaı Kabahatinin İşlenmiş Olması 12
1.1.2. Mükellefin İlgili Makamlara Kendiliğinden Dilekçe ile Haber Vermesi 13
1.1.3. İhbarda Bulunulmamış Olması 15
1.1.4. Vergi İncelemesine Başlanılmamış veya Takdir Komisyonuna Sevk İşleminin Yapılmamış Olması 16
1.1.5. Pişmanlık Beyannamesinin Verilmesi 18
1.2. Pişmanlık Zammı Uygulamasının Esasına İlişkin Unsurlar (Hesaplama ve Ödeme Şartları) 20
2. PİŞMANLIK ZAMMINI ORTADAN KALDIRAN HALLER 25
3. PİŞMANLIK ZAMMI UYGULAMASINDA YAŞANAN SORUNLAR 28

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
İZAH ZAMMI UYGULAMASI

1. İZAH ZAMMININ TATBİK ŞEKLİ 37
1.1. İzah Zammı Uygulamasının Usuli (Ön) İşlemleri 40
1.1.1. Vergi Ziyaı Kabahatinin (Ön Tespitin) Yetkili Merciler Tarafından Tespit Edilmiş Olması 41
1.1.2. Ön Tespitten Önce Vergi İncelemesine Başlanılmamış veya Takdir Komisyonuna Sevk İşleminin Yapılmamış Olması 43
1.1.3. Ön Tespitten Önce İhbarda Bulunulmamış Olması 45
1.1.4. Vergi Ziyaının Eksik ve/veya Geç Tahakkuk Şeklinde Ortaya Çıkmış Olması 45
1.1.5. İzah Zammının Kapsamını ve İdari İşlem Yönünü Belirleyici Unsur: İzah Beyannamesinin Verilmiş veya İzah Beyanında Bulunulmuş Olması 53
1.2. İzah Zammı Uygulamasının Esasına İlişkin Şartlar (Hesaplama ve Ödeme Şartları) 60
2. İZAH ZAMMINI ORTADAN KALDIRAN HALLER 77
3. İZAH ZAMMI İLE GECİKME FAİZİ VE PİŞMANLIK ZAMMININ KARŞILAŞTIRILMASI 79

SONUÇ 85
KAYNAKÇA 91

KAYNAKÇA

Anayasa Mahkemesi'nin 20.04.2017 tarihli ve E.2016/1 ve K.2017/81 sayılı Kararı.

Bahtiyar Akyılmaz, **İdari Usul İlkeleri Işığında İdari İşlemin Yapılış Usulü**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2000.

Baki Yegen, *"Vergi Hukukunda Gecikme Faizi ve Zammı Uygulamasının Karşılaştırılması: Hukuki Nitelikleri, Oran Farklılıkları Açısından Bir Bakış"*, **Gaziantep University Journal of Social Sciences,** 2019, Cilt: 18, Sayı: 4.

Bünyamin Çitil, **Vergi Hukukunda Sahte Fatura Suçları-Vergilendirme ve Sorumluluk Hükümleri**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021.

Cahit Şanver ve Nazlı Demirtaş, *"İzaha Davet Komisyonu Üyelerinin İzaha Davet Müessesesine Bakışı: Ankara Örneği"*, **Vergi Dünyası Dergisi**, 2022, Sayı: 495.

Celal Erkut, **İptal Davasının Konusunu Oluşturma Bakımından İdari İşlemin Kimliği**, Danıştay Yayınları, Ankara, 2015.

Danıştay 4. Dairesi'nin 30.11.1971 tarihli ve E.1970/3122-K.1971/3122 sayılı Kararı.

Danıştay 4. Dairesi'nin 10.06.2010 tarihli ve E.2008/997-K.2010/3500 sayılı Kararı.

Doğan Şenyüz, Mehmet Yüce ve Adnan Gerçek, **Vergi Hukuku**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2022.

Doğan Bozdoğan ve Cuma Çataloluk, *"Vergi Usul Kanununda Yer Alan "İzaha Davet" Kurumunun Değerlendirilmesi ve Öneriler"*, **Journal of International Management, Educational and Economics Perspectives**, 2018, Cilt: 6, Sayı: 1.

Doğan Şenyüz, **Vergi Ceza Hukuku**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2017.

Doğan Şenyüz, **Vergi Ceza Hukuku**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2020.

Ejder Yılmaz, **Hukuk Sözlüğü**, 6. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2001.

Elif Sonsuzoğlu, **Türk Vergi Hukukunda Fer'i Borç ve Alacak Olarak Faiz ve Zam**, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2013.

Elif Akkoç Mutlu ve Erhan Bayar, **Türk Vergi Hukukunda Pişmanlık ve Islah**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022.

Ender Ethem Atay, **İdare Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022.

Erdoğan Öner, **Vergi Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016.

Erdoğan Öner, **Vergi Hukuku,** Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019.

Funda Başaran Yavaşlar, *"İzaha Davet-Saptanabilenler, Sorular ve Sorunlar-"*, **Vergi Dünyası Dergisi**, 2017, Sayı: 433.

Gelir İdaresi Başkanlığı, **Vergilerde Pişmanlıkla Beyan Uygulaması Rehberi**, Ankara, 2022.

Gelir İdaresi Başkanlığı, **İzaha Davet Uygulaması Broşürü**, Ankara, 2022.

Gelir İdaresi Başkanlığı, **Vergi Daireleri İşlem Yönergesi**, Ankara, 2018.

Gürsel Kaplan, **İdari Yargılama Hukuku**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2020.

Gökhan Kürşat Yerlikaya, **Türk Vergi Hukukunda İhtirazi Kayıtla Beyan ve Yargı Yolu**, Kazancı Kitap, İstanbul, 2005.

Hasan Hüseyin Bayraklı ve Mehmet Hatipoğlu, *"İzaha Davet ve İzah Üzerine Yapılacak İşlemlerin Davaya Konu Olması"*, **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2018, Cilt: 9, Sayı: 2.

İbrahim Organ ve Cansu Sevinç Ceyhan, *"Gecikme Zammı ve Gecikme Faizinin Hukuki Niteliği ve Uygulaması"*, **Pamukkale İşletme ve Bilişim Yönetimi Dergisi**, 2020, Cilt: 7, Sayı: 1.

İl Han Özay, **Günışığında Yönetim**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2017.

Kâmil Mutluer ve Nilay Dayanç Kuzeyli, **Vergi Ceza Hukuku**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2019.

Kâmil Mutluer, **Vergi Genel Hukuku,** İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2006.

Kemal Gözler ve Gürsel Kaplan, **İdare Hukuku Dersleri**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2020.

Mehmet Ali Özyer, **Açıklama ve Örneklerle Vergi Usul Kanunu Uygulaması**, Maliye Hesap Uzmanları Derneği, Ankara, 2014.

Mehmet Ali Kaya, *"Pişmanlık Zammının Hesaplanmasında Ay Kesirleri için Zammın Günlük Mü Yoksa Aylık Mı Hesaplanacağı"*, **Yaklaşım Dergisi,** 2005, Sayı: 154, https:// portal.yaklasim.com/makale/2005-10/turk-vergi-hukukunda-pismanlik-ve-islah-muesses esi-ii-e-yaklasim?term=pi%C5%9Fmanl%C4%B1k, Erişim Tarihi: 06.12.2022.

Mualla Öncel, Ahmet Kumrulu ve Nami Çağan, **Vergi Hukuku**, Turhan Kitabevi, Ankara, 2012.

Mualla Öncel, Ahmet Kumrulu, Nami Çağan ve Cenker Göker, **Vergi Hukuku**, Turhan Kitabevi, Ankara, 2019.

Murat Batı, **Vergi Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022.

Mustafa Ali Sarılı, **Türk Vergi Hukuku**, Hermes Tanıtım Ofset Baskı, Ankara, 2020.

Muhammet Polat İçten, **Vergi Kabahatlerini Azaltan veya Ortadan Kaldıran Haller**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2002.

Murat Sezginer, **İptal Davasının Uygulama Alanı Bakımından Ayrılabilir İşlem Kuramı**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2000.

Nazif Kurucu, **İçtihatlı Açıklamalı Vergi Davaları**, **Vergi Problemleri,** Mali Kaza Yayınevi, Ankara, 1978.

Nevzat Saygılıoğlu, **Vergi Hukukunda Yorum**, Maliye ve Gümrük Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1987.

Nihal Saban, **Vergi Hukuku**, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2021.

Nihan Eratik, **Vergi Hukukunda Pişmanlık ve Islah Müessesesi**, Platon Hukuk Yayınları, 2021.

Nurettin Bilici, **Vergi Hukuku**, Savaş Yayınevi, Ankara, 2021.

Nurettin Bilici, **Vergi Hukuku**, Savaş Yayınevi, Ankara, 2020.

Özgür Biyan, Nilüfer Altundal Biyan ve Zehra Ötgen, *"İzaha Davet Müessesesinin Vergi Uyumu Üzerindeki Etkisinde Güvenin Aracılık Rolü: Denizli İli Muhasebe Meslek Mensupları Örneği"*, **International Journal of Public Finance**, 2021, Cilt: 6, Sayı: 2.

Özgür Biyan, **Vergi Hukuku**, Dora Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2022.

Selim Kaneti, Esra Ekmekçi, Gülsen Güneş ve Mahmut Kaşıkçı, **Vergi Hukuku**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2022.

Selim Kaneti, Esra Ekmekçi, Gülsen Güneş ve Mahmut Kaşıkçı, **Vergi Hukuku**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2019.

S. Ateş Oktar, **Vergi Hukuku**, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2018

Serhat Pişkin, **Türk Vergi Hukukunda Re'sen Vergi Tarhı**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2018.

Sevil Şin, *"Vergi Hukukunda Beyanname Verme Ödevi ve İhtirazi Kayıtla Beyan Usulü"*, **İzmir YMMO Dergisi**, 2019, Cilt: 1 Sayı: 2.

Şükrü Kızılot ve Zuhal Kızılot, **Vergi İhtilafları ve Çözüm Yolları**, Yaklaşım Yayıncılık, Ankara, 2005.

TBMM, **6728 sayılı Kanun Gerekçesi**, https://www2.tbmm.gov.tr/d26/1/1-0728.pdf, Erişim Tarihi: 22.10.2022.

Temel Gürdal ve Şebnem Ekeryılmaz, *"Vergilemede Hukuki Güvenlik İlkesinin Danıştay Kararları Işığında İncelenmesi"*, **Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi**, 2018, Cilt: 13, Sayı: 2.

Turgut Candan, **Vergisel Kabahatler ve Suçlar**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019.

Turgut Candan, *"Vergi Usul Hukukunda Yeni Bir Müessese: İzaha Davet"*, https://turgutcandan.com/2016/08/15/vergi-usul-hukukunda-yeni-bir-muessese-izaha-davet/, Erişim Tarihi: 27.02.2023.

Türk Hukuk Kurumu, **Türk Hukuk Lugatı**, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 1998.

Ümit Süleyman Üstün, *"Mükellefe İadesi Gereken Vergilerde Faiz Uygulanması"*, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 2013, Sayı: 105.

Yadigâr Şenöz, *"İzah Zammı"*, https://www.alomaliye.com/2020/09/02/izah-zammi/, Erişim Tarihi: 20.09.2022.

Yılmaz Özbalcı, **Vergi Usul Kanunu Yorum ve Açıklamaları**, Oluş Yayıncılık, Ankara, 2008.

Yusuf Karakoç, **Türk Vergi Ceza Hukukunda Pişmanlık ve Islah**, Denge Yeminli Mali Müşavirlik Ltd. Şti. Yayını, İzmir, 1994.

Yusuf Ziya Taşkan, **Vergi Hukuku**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020.

Zübeyr Yıldırım, **Vergi Ceza Hukuku'nda Pişmanlık ve Islah**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013.

63 sıra no.lu VUK Genel Tebliği.

169 sıra no.lu VUK Genel Tebliği.

368 sıra no.lu VUK Genel Tebliği.

519 sıra no.lu VUK Genel Tebliği.

6728 sayılı Kanun Gerekçesi.

Seri: A Sıra No: 1 Tahsilat Genel Tebliği.

1 sıra no.lu Mali Tatil Uygulaması Hakkında Genel Tebliği.

Vergi İncelemelerinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik.

VERGİ YARGILAMA HUKUKU

Prof. Dr. Mehmet YÜCE
Uludağ Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Maliye Bölümü Öğretim Üyesi

Güncellenmiş
7. Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-48-5

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Temmuz 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Anayasa Hukuku'nun temellerinden biri olan "kuvvetler ayrılığı " teorisinin kurucusu Montesquieu, politik gücü; yasama, yürütme ve yargı olarak üçe ayırmıştır. Ünlü düşünür bu ayrımı yaptıktan sonra üç kuvvetin birbirinden ayrılmasının gerektiğini ileri sürmüştür. Montesquieu'ye göre iktidar gücünün kötüye kullanılmasını önlemek için "*iktidarı, iktidarla durdurmak*" gerekir. Peki, iktidar, iktidarla nasıl durdurulacaktır? Düşünüre göre, devletin üç gücü vardır: Yasama, yürütme ve yargılama. Eğer bu güçler tek elde toplanırsa, güçler ayrılığı ilkesi işlemiyor demektir. Bu durum tehlikelidir. Çünkü böyle bir ülkede, siyasal özgürlükten, eşitlikten, adaletten ve erdemlerden söz edilemez. Bundan dolayı, yasama, yürütme ve yargılama güçleri ayrı ayrı ellerde toplanmalıdır ve birbirleriyle karışmamalıdır. Yani denge kurulmalıdır. Böyle olunca da, bir iktidar, diğer bir iktidarla sınırlanmış olmaktadır. Bu şekilde birey- devlet ilişkisi anlamlı ve işlevsel hale gelir. Ancak birey, hak ve özgürlükleri bu güçlerin ayrılığıyla teminat altına alınır ve uygulanır. Böylece birey-devlet ilişkisi emreden-itaat eden ilişkisinden çıkar, hak ve özgürlüklerin yasalarca güvence altına alındığı hukuk devletinin egemenliği içine girer.

Montesquieu'ye göre, yasama kuvveti sınırlı bir kuvvettir; çünkü kendi koyduğu kuralları uygulama yetkisi yoktur. Yürütme kuvveti de sınırlı bir kuvvettir; çünkü yasamanın koyduğu kuralları yürütmektedir. Yargı da sınırlı bir kuvvettir; çünkü hâkimler, kanunların sözlerini telaffuz eden birer ağızdan başka bir şey değildirler. Bu üç kuvvet kendi görevlerinin dışına çıkarlarsa, yani yasama kendi koyduğu kuralları yürütürse, yürütme ise yürüttüğü kuralları kendi koyarsa, yargı ise "kanun koyucunun ağzı" olmakla yetinmeyip kendisi yorum yoluyla yeni kurallar koymaya kalkarsa, o sistemde hürriyet ortadan kalkar. Aynı şekilde yasama ve yürütme kuvvetleri aynı elde toplanmışsa hürriyet yok olur. Diğer yandan, yargı kuvveti de, yasama ve yürütme kuvvetlerinden ayrılmış değilse yine hürriyet yoktur.

Demokratik bir ülkeden söz etmek için kuvvetler ayırımı esastır. Diğer bir ifadeyle bir birimin diğerlerinden üstün olmasını engellemek ve birimleri birlikte çalışmaya teşvik etmek için, kuvvetler ayrılığını uygulayan yönetim sistemleri "frenler ve dengeler" sistemini geliştirmek zorunda kalmışlardır. Dolayısıyla hiçbir birimde sınırsız güç olmadığı ve birimler arasında dengenin kurulduğu ülkelerde hem demokrasi hem de güven ortamı oluşur. Türk Anayasasında da kuvvetler ayrılığı ilkesi esas alınmıştır. Anayasada devlet yönetimi kuvvetler ayrılığı ilkesine dayalı yasama, yürütme ve yargı erklerinden oluşan üçlü bir yapıya dayandırılmıştır. Ancak kuvvetler ayrılığından söz edebilmek için, yasama, yürütme ve yargı yetkilerinin farklı ellerde toplanmış olması yeterli değildir. Ayrıca bu yetkileri kullanan organların da birbirinden bağımsız olmaları gerekmektedir.

Vergi alanında teorik anlamda güçler ayrılığı ilkesi dikkate alınmıştır. Çünkü vergileme alanında devletini üç temel erkinin tasarrufları arasında açık bir ayrıştırma yapılmıştır. Anayasanın 73. Maddesine göre vergi koyma yetkisi yasama organına verilmiştir. Anayasal düzenleme çerçevesinde verginin halkın seçtiği temsilcilerin oluşturduğu yasama organı tarafından çıkarılacak kanunla konulması, değiştirilmesi ve kaldırılmasını şartı getirildiğinde "Temsilsiz vergileme olmaz" (no taxation without representation) kuralı hayata geçirilmiştir. Vergi yasalarının tabiatı gereğince pratikte diğer birçok yasalara göre yürütme erkine çok fazla yetki verilmiştir. Bu durum yürütmenin iktidar gücünü kötüye kullanmasının önünü açmaktadır. Burada dengenin sağlanması için yine Anayasa'nın 125. maddesinde idari işlemelere karşı yarı yolu açık tutulmuştur. Böylece Montesquieu'nun deyimle iktidarı, iktidarla durdurularak hukuki denge kurulmuştur.

Yargı görevi, devletin üç temel fonksiyonundan biridir. Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılmaktadır (Any. m. 9). Türkiye'de yargı örgütü tek tür olmayıp kollara ayrılmıştır. Kararları aynı mahkemede temyiz edilen mahkemelerin oluşturduğu topluluğa yargı kolu denir. Vergiye ilişkin uyuşmazlıklar ise idari yargı kolu içinde çözümlenir. Diğer bir ifadeyle, vergi yargısı, idari yargı kolu içinde konumlandırılmıştır. İki dereceli ve üç mercili bir yapı arz eden Türk Vergi Yargısı sisteminde ilk derece mahkemeler olarak vergi mahkemeleri ve Danıştay görev yapmaktadır. Danıştay aynı zamanda temyiz mercii olarak da görev yapmaktadır. Vergi mahkemelerin tek yargıçla verdikleri kararlara karşı da Bölge İdare Mahkemesi de üst mahkeme olarak görev yapmaktadır.

Kitabın bu baskısında konular yeniden gözden geçirilmiş, konuların daha iyi anlaşılması amacıyla şema ve tablolara oldukça fazla yer verilmiştir. Diğer *taraftan* konular *6545 Sayılı Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"* yapılan düzenleme ile yeniden yapılandırılan idari yargılama çerçevesinde ele alınmış ve güncelleştirilmiştir

Vergiye ilişkin davalarda izlenecek usul ve esasları ortaya koymak amacıyla hazırlanan bu çalışma dokuz bölümden oluşmaktadır. Genel olarak *birinci bölümde* Türk Yargı Sisteminin işleyişi ve yargılamaya ilişkin ilkeler, *ikinci bölümde* vergi yargısının kapsamı, vergi yargısına ilişkin ilkeler ve vergi yargı sisteminin tarihsel gelişimi; *üçüncü bölümde* vergi uyuşmazlıklarının barışçıl yollarla çözümü, *dördüncü bölümde* vergi yargısının konusu ve yargısal denetim; *beşinci bölümde* yargılama usulü, *altıncı bölümde* davadaki özel durumlar, *yedinci bölümde* yargıya karşı başvuru yolları, *sekizinci bölümde* vergi yargılamasında süreler, *dokuzuncu bölümde* vergi yargılamasında delil ve ispat konuları ele alınmıştır.

Daha önce "Türk Vergi Yargısı" adı altında çıkarılan kitabın bu baskısında ikinci baskıda görebildiğimiz bir takım hatalar düzeltilmiş ve eksiklikler giderilmeye çalışılmıştır. Sizlerden gelecek eleştiri ve önerilerle çalışmanın daha yararlı bir hale getirilmesine çalışacağız. Bu nedenle kitaptaki muhtemel eksiklikler için uyarı ve eleştirilerini tarafıma iletecek olanlara şimdiden teşekkür ederim. Ayrıca bu baskıda kitap Usul Hukuku yönünden zenginleştirilmeye çalışılmış ve bu konuda birtakım ilaveler yapılmıştır.

Ayrıca yetişmemde emekleri olan kıymettar hocalarıma, çeşitli konularda görüşlerinden yararlandığım meslektaşlarıma, hiçbir zaman haklarını ödeyemeyeceğim annem ve babama, benden desteğini hiçbir zaman esirgemeyen ağabeyime, sabırlı ve özverili eşime ve çocuklarıma, bu çalışmayı titizlikle okuyup öneride bulunan kıymetli dostum Prof. Dr. Yusuf KILDİŞ hocama ve kitabın yazılması ve yenilenmesi sırasında görüşlerinden istifade ettiğim hocalarım Prof. Dr. Mehmet PALAMUT, Prof. Dr. Doğan ŞENYÜZ ile kıymetli meslektaşım Prof. Dr. Adnan GERÇEK'e teşekkür etmeyi borç bilirim.

Kitabın baskısını gerçekleştiren Ekin Kitabevi sahibi Sn. Mehmet OYMAK ve kitabevi çalışanlarına teşekkür ederiz

Kitabın başta öğrencilerim olmak üzere vergi yargısı alanında çalışanlara faydalı olmasını dilerim.

Bursa, 2023

Prof. Dr. Mehmet YÜCE

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
TÜRK YARGI SİSTEMİ

I. YARGI KAVRAMI 1
II. YARGI ORGANI: MAHKEME 2
A. MAHKEME KAVRAMI ve TANIMI 2
B. MAHKEMELERİN TASNİFİ 4
1. Yargı Sistemi İçerisindeki Mahkemeler 5
a. Yüksek Mahkeme 5
b. İkince Derece (İstinaf) Mahkemeleri 5
c. İlk Derece ya da Hüküm Mahkemeleri 6
2. Görmeyi Üstlenmiş Oldukları Uyuşmazlığın Niteliğine Göre Mahkemeler 6
a. Genel Mahkemeler 6
b. Özel Mahkemeler 7
3. Kuruluş ve Çalışma Biçimlerine Göre Mahkemeler 7
a. Tek Hâkimli Mahkemeler 7
b. Çok Hâkimli Mahkemeler 7
III. YARGI FONKSİYONU 9
A. MADDİ KRİTER 9
B. ŞEKLİ (ORGANİK) KRİTER 10
IV. TÜRKİYE'DE YARGI SİSTEMİ 12
A. YARGI KOLLARI 12
1. Anayasa Yargısı 13
a. Denetim Türleri 15
b. Vergi Kanunlarının Anayasaya Uygunluk Denetimi 19
2. Adli Yargı 21
a. Adli Yargının Özellikleri 21
b. Adli Yargıda Mahkemeler 23
3. İdari Yargı 29
a. İdare Mahkemeleri 32
b. Vergi Mahkemeleri 33
c. Bölge İdare Mahkemeleri 34
d. Danıştay 35
e. Sayıştay 39
4. Uyuşmazlık Yargısı 41
5. Seçim Yargısı 42

V. YARGILAMAYA İLİŞKİN ANA İLKELER 43
A. HUKUK ÖNÜNDE EŞİTLİK İLKESİ 44
B. TARAFLARIN EŞİTLİĞİ İLKESİ 46
C. ÇELİŞMELİ YARGI İLKESİ 47
D. YARGI BAĞIMSIZLIĞI İLKESİ 48
E. HÂKİMLİK TEMİNATI 49
F. DOĞAL (KANUNÎ, OLAĞAN) HÂKİM İLKESİ 50
G. HÂKİMİN TARAFSIZLIĞI İLKESİ 52
H. DURUŞMALARIN AÇIK (ALENİ) OLMASI 56
I. ADİL (DÜRÜST) YARGILANMA (İŞLEM) İLKESİ 58
İ. USUL EKONOMİSİ İLKESİ 59
K. ÖLÇÜLÜLÜK DENETİMİ İLKESİ 60
L. KARARLARIN GEREKÇELİ OLMASI İLKESİ 62
M. HUKUK MUHAKEMELERİ KANUNUNDA YER ALAN İLKELER 63

İKİNCİ BÖLÜM
VERGİ YARGISI

I. VERGİ YARGISININ KAVRAMI, KAPSAMI VE İŞLEVİ 65
A. VERGİ YARGISI KAVRAMI 65
B. VERGİ YARGISININ KAPSAMI 67
C. VERGİ YARGISININ İŞLEVLERİ 69
1. Çıkarlar Dengesini Koruma İşlevi 69
2. Uyuşmazlıkları Sona Erdirme İşlevi 70
3. İçtihat Yaratma İşlevi 71
4. Hukuki Güvenlik Sağlama İşlevi 73
5. Yargısal Denetimi Sağlama İşlevi 73
6. Vergi Adaleti Sağlama İşlevi 74
D. İDARİ YARGILAMA USULÜ İLKELERİ 75
1. Yazılılık İlkesi 75
2. Re'sen Araştırma İlkesi 75
3. Toplu Yargılama Usulü İlkesi 76
4. Delil Serbestîsi İlkesi 77
5. Kıyas Yasağı İlkesi 77
6. Ekonomik Yaklaşım İlkesi 79
7. Kamuya Yararlılık İlkesi 79
8. Yerindelik Denetimi Yasağı İlkesi 80
9. İdarenin Takdir Yetkisini Kaldıracak Biçimde Karar Verilmemesi İlkesi 82
10. İdari İşlem ve Eylem Niteliğinde Karar Verilmemesi İlkesi 84
11. Hâkimin Hukuk Yaratma Yetkisinin Bulunmaması İlkesi 85
E. VERGİ YARGI SİSTEMLERİ 87
F. TÜRKİYE'DE VERGİ YARGISI GELİŞİMİ 89

1. Cumhuriyet Öncesi Dönem 89
2. Cumhuriyet Dönemi 90
a. 1982 Öncesi Dönem 90
b. 1982 Sonrası Dönem 91

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

VERGİ UYUŞMAZLIKLARININ BARIŞÇIL YOLLARLA ÇÖZÜMÜ

I. VERGİ UYUŞMAZLIĞI KAVRAMI 93
II. VERGİ UYUŞMAZLIKLARININ İDARİ AŞAMADA ÇÖZÜM YOLLARI 95
A. UZLAŞMA 95
1. Genel Açıklama 95
2. Uzlaşma Türleri 97
a. Tarhiyat Öncesi Uzlaşma 97
b. Tarhiyat Sonrası Uzlaşma 101
B. CEZALARDA İNDİRİM 105
1. Cezalarda İndirim Müessesesinin Nitelik ve Kapsamı 105
2. Cezalarda İndirimden Yararlanmanın Şartları 106
3. Cezalarda İndirim ve Uzlaşma 106
C. HATALARIN DÜZELTİLMESİ 107
1. Vergi Hatası Kavramı ve Mahiyet 107
2. Hata Düzeltme Kapsamı 108
3. Vergi Hatalarının Çeşitleri 109
a. Hesap Hataları 109
b. Vergilendirme Hataları 110
4. Vergi Hatalarının Düzeltilmesi 110
D. İZAHA DAVET 112
1. Tanımı 112
2. Kapsamı 112
3. İzaha Davetin Sonucu 113
a. Yapılan İzahatın Yeterli Bulunması 113
b. Yapılan İzahatın Yeterli Bulunmaması 113
4. İzaha Davet ve Uzlaşm 113
E. KANUN YOLUNDAN VAZGEÇME 114
1. Kanun Yolundan Vazgeçme Müessesesinin Nitelik ve Kapsamı 114
2. Kanun Yolundan Vazgeçmeden Yararlanmamanın Şartları 114
3. Kanun Yolundan Vazgeçmeye Başvuru Şekli ve İşleyişi 115
4. Kanun Yolundan Vazgeçme Çerçevesinde Yapılacak İndirim ve Ödeme 116
F. ÜST MAKAMLARA BAŞVURU 118
1. Mahiyet ve Kapsam 118
2. Talep Şekli ve Süresi 119

3. Üst Makama Başvuru Şartları ... 119
4. Üst Makama Başvurunun Sonuçları ... 120
III. GÜMRÜK UYUŞMAZLIKLARI İÇİN İDARİ YOLLAR ... 120
A. İTİRAZ YOLU ... 120
B. CEZALARDA İNDİRİM ... 120
C. UZLAŞMA ... 121
1. Tanım ... 121
2. Kapsam ... 121
3. Başvuru Şartları ... 121
4. Uzlaşma Süreci ve Sonuç ... 122
a. Uzlaşma Sağlanması ... 122
b. Uzlaşma Sağlanamaması ... 122
IV. VERGİ UYUŞMAZLIKLARININ ÇÖZÜMLENMESİNDE KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU ... 125
A. TANIM ... 125
B. YASAL DAYANAK ... 126
C. VERGİ UYUŞMAZLIKLARI AÇISINDAN KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU ... 126
D. KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMUNA BAŞVURU ... 127
E. ŞİKAYETİN İNCELEMESİ VE KARAR ... 127

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

VERGİ YARGISININ KONUSU VE YARGISAL DENETİM

I. VERGİ YARGISININ KONUSU ... 129
A. İDARİ İŞLEMLER ... 129
1. Tanım, Kavram ve Unsurları ... 129
2. İdari İşlemlerin Türleri ... 132
a. Tek Yanlı İdari İşlemler ... 133
b. İki Yanlı İdari İşlemler ... 135
3. İdari İşlemin Özellikleri ... 136
a. Tek Yanlılık ve İcrai Nitelikte Olması ... 137
b. Re'sen İcra Edilebilirlik Niteliğe Haiz Olması ... 138
c. Hukuka Uygunluk Karinesinden Yararlanması ... 138
d. İşlemin İdari Makam ya da Makamlarca Yapılmış Olması ... 138
e. Yargısal Denetime Tabi Olması ... 139
4. İdari İşlemlerin Unsurları ... 139
a. Yetki ... 140
b. Şekil ... 142
c. Sebep ... 144
d. Konu ... 147
e. Amaç ... 148

B. İDARİ YAPTIRIMLAR 150
1. Tanım ve Kavram 150
2. İdari Yaptırım Türleri 152
a. İdari Mali Yaptırımlar 153
b. Bireysel İdari Yaptırımlar 154
3. İdari Yaptırımların Özellikleri 155
4. İdari Yaptırım Kararı Verme Yetkisi 155
II. YARGISAL DENETİM 156
A. VERGİ YARGISININ DAYANAĞINI OLUŞTURAN MEVZUAT 157
B. VERGİ DAVASI VE HUKUKİ NİTELİĞİ 159
1. Vergi Davası 159
a. Vergi Davasının Hukuki Niteliği 160
b. Vergiye İlişkin Davalar 166
C. DAVA ŞARTLARI 168
1. Tanım 168
2. Çeşitleri 170
a. Mahkemeye İlişkin Dava Şartları 170
b. Taraflara İlişkin Dava Şartları 173
c. Dava Konusuna İlişkin Dava Şartları 185

BEŞİNCİ BÖLÜM

VERGİ YARGILAMA USULÜ

I. VERGİ DAVASININ KONUSU VE KAPSAMI 193
A. VERGİ DAVASININ KONUSU 193
B. KAPSAMI 194
II. VERGİ DAVASININ TARAFLARI 195
A. DAVACI 195
B. DAVALI 197
III. GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME 199
A. GÖREV 199
1. Vergi Davalarına Bakmakla Görevli Mahkeme 199
2. Görevli Olmayan Yerlere Başvuru 200
3. Görev Uyuşmazlığı 201
B. YETKİ 201
1. Vergi Davalarında Yetkili Mahkeme 202
2. Mercii Tayini 202
a. Kavram 202
b. Şartlar 204
3. Yetki Uyuşmazlığı 205
IV. DAVA AÇMA SÜRELERİ 206
V. DAVANIN AÇILMASI (İKAMESİ) **206**

A. DAVA DİLEKÇESİ 207
1. Dava Dilekçesinin İçeriği 207
2. Dava Dilekçesinin Verileceği Yerler 208
3. Birden Çok İşleme Karşı Tek Dilekçe ile Dava Açılması 208
a. Açıklama 209
b. Şartlar 209
4. Dilekçe Üzerine Uygulanacak İşlem 211
VI. DAVA AÇMANIN SONUÇLARI 212
A. ZAMANAŞIMININ KESİLMESİ 213
B. HAK DÜŞÜRÜCÜ SÜRENİN KORUNMASI 213
C. YÜRÜTMENİN DURDURULMASI 214
1. Hukuki Niteliği 214
2. Yürütmenin Durdurulması Kararı Verilebilmesinin Şartları 215
a. Usule İlişkin Şartlar 215
b. Esasa İlişkin Şartlar 217
3. Vergi Davalarında Yürütmenin Durdurulması 217
4. Yürütmenin Durdurulması Talebi ve Karar 219
5. Yürütmenin Durdurulması Kararının Sonuçları 220
D. DERDESTLİK 221
E. DAVAYA BAĞLILIK 222
F. MAHKEMENİN DAVAYA BAKMA ZORUNLULUĞU DOĞMASI 224
G. DAVA ŞARTLARININ BELİRLENMESİ 224
H. DAVANIN, AÇILDIĞI TARİHTEKİ DURUMA GÖRE KARARA BAĞLANMASI 224
VII. DAVANIN GÖRÜŞÜLMESİ VE KARAR 225
A. DAVANIN GÖRÜŞÜLMESİ 225
1. Dilek Üzerinde İlk İnceleme 225
2. İlk İnceleme Üzerine Verilecek Karar 226
3. Tebligat ve Cevap Verme 228
4. Duruşma 229
5. Dosyaların İncelenmesi 230
6. Dosyanın İşlemden Kaldırılması 231
B. DAVANIN KARARA BAĞLANMASI, KARARIN TARAFLARA TEBLİĞİ VE UYGULANMASI 231
1. Davanın Karara Bağlanması 231
2. Kararın Taraflara Tebliği ve Uygulanması 233

ALTINCI BÖLÜM

DAVADAKİ ÖZEL DURUMLAR

I. ÖN SORUN 235
II. BEKLETİCİ SORUN 239
III. DAVADAN FERAGAT 239

IV. DAVAYI KABUL 242
V. DAVA ARKADAŞLIĞI 244
VI. DAVAYA KATILMA 247
VII. DAVANIN İHBARI 251
VIII. BAĞLANTILI DAVALARIN BİRLEŞTİRİLMESİ 253

YEDİNCİ BÖLÜM

YARGI KARARLARINA KARŞI BAŞVURU YOLLARI

I. KANUN YOLLARI 257
A. OLAĞAN KANUN YOLLARI 257
1. İstinaf Yolu 257
a. Tanım 257
b. İstinaf Yolunun İşleyiş Süreci 260
2. Temyiz Yolu 268
a. Tanım 268
b. Temyize Konu Edilecek Kararlar 268
c. Temyiz Yolunun İşleyiş Süreci 269
d. Karar 272
B. OLAĞANÜSTÜ KANUN YOLLARI 276
1. Kanun Yararına Temyiz 276
a. Tanım 276
b. Kanun Yararına Temyize Konu Edilecek Kararlar 279
c. Kanun Yararına Temyiz Şartları 279
d. Kanun Yararına Temyiz Sürecinin İşleyişi 280
e. Kanun Yararına Temyiz Sonuçları 280
2. Yargılamanın Yenilenmesi 281
a. Tanım 281
b. Yargılamanın Yenilenmesine Konu Edilecek Kararlar 282
c. Yargılamanın Yenilenmesinin Sebepleri 282
d. Yargılamanın Yenilenmesinde Süre 283
e. Yargılamanın Yenilenmesinin Şartları 283
f. Yargılanmanın Yenilenme Sürecinin İşleyişi ve Sonucu 284
II. DİĞER YOLLAR 284
A. AÇIKLAMA 284
B. YANLIŞLIKLARIN DÜZELTİLMESİ 285

SEKİZİNCİ BÖLÜM

VERGİ YARGILAMASINDA SÜRELER

I. SÜRE KAVRAMI VE MAHİYETİ 287
II. DAVA AÇMA SÜRELERİ 288
A. İLK DERECE MAHKEMELERİNDE DAVA AÇMA SÜRELERİ 288
B. DENETİM (ÜST) MAHKEMELERİNDE DAVA AÇMA SÜRELERİ 289
III. DAVA AÇMA SÜRELERİNİN BAŞLANGICI 290
IV. DAVA AÇMA SÜRELERİNİN HESAPLANMASI 292
V. DAVA AÇMA SÜRELERİNİ DURDURAN SEBEPLER 293
A. MALİ TATİL 293
1. Mali Tatil Dolayısıyla Sürenin Uzaması 294
2. Mali Tatil Dolayısıyla Sürenin Durması 295
3. Mali Tatil Süresince Yapılması Yasaklanan İşlemler 297
B. ÜST MAKAMA BAŞVURU 297
C. MÜCBİR SEBEP 298
D. AVUKATIN DAVADAN ÇEKİLMESİ 299
VI. DAVA AÇMA SÜRELERİNİ UZATAN SEBEPLER 300
A. ADLİ TATİL (ÇALIŞMAYA ARA VERME) 300
B. GÖREVLİ OLMAYAN YARGI ORGANINA BAŞVURULMASI 304
C. ŞEKİL ŞARTLARINI TAŞIMAYAN DİLEKÇEYLE DAVA AÇMA 305
D. AVUKAT OLMAYAN VEKİLİN DAVA AÇMASI 306
E. UZLAŞMANIN VAKİ OLMAMASI 306

DOKUZUNCU BÖLÜM

VERGİ YARGILAMASINDA İSPAT VE DELİL

I. GENEL AÇIKLAMA 307
A. TANIM 307
B. İSPAT KONUSU 308
C. İSPAT TÜRLERİ 309
II. DELİL KAVRAMI 310
A. TANIM 310
B. DELİLİN KONUSU 312
C. DELİLİN ÖZELLİKLERİ 313
1. Vakıayı Yansıtma 313
2. Gerçek ve Güvenilir Olmalıdır 313
3. Hukuka Uygun Olma 314
4. Bilime Uygun Olmalıdır 314
5. Müşterek Olmalıdır 315

6. İspat Ehliyeti Olmalıdır 315
D. DELİLİN TÜRLERİ 316
1. Kavramsal Çerçeve 316
2. Delil Türleri 317
a. İkrar 317
b. Yükümlünün Defter, Beyan ve Bildirimleri 319
c. Tanık Beyanı 321
d. Bilirkişi 323
3. Keşif 328
e. Uzman Görüşü 329
f. Senet ve Belge 332
g. İdare ve Yargı Kesiminde Oluşan Deliller 333
h. Yemin 333
i. Karineler 334
E. DELİLLERİN TOPLANMASI 340
1. Delil Toplama Yöntemleri 340
a. Tarafların Mahkemeye Sundukları Delil 340
b. Re'sen Araştırma İlkesi Çerçevesinde Hakimin Topladığı Deliller 340
c. Delil Tespiti 340
III. İSPAT YÜKÜ 343
A. OLAĞAN DURUMUN İSPATI 344
B. OLAĞAN DURUMUN AKSİNİN İSPATI 345
EKLER 349
İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNU 356
YARARLANILAN KAYNAKLAR 393

YARARLANILAN KAYNAKLAR

ACİNÖROĞLU, Serkan, **"**Vergi Davasının Hukuki Niteliği"**, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,** Cilt: 23, Sayı: 3, Yıl: 2009**.**

AĞAR, Serkan, "Vergi Davalarının Hukuki Niteliği", www.idare.gen.tr/agar-vergidavalari.htm (25.11.2009).

AKILLIOĞLU, Tekin, "Yönetsel Yargı ve Denetim Etkinliği", **AİD**, C. 23, Sayı: 1 (Mart 1990).

AKINTÜRK, Turgut, **Medeni Hukuk**, 21. Bası, Beta Yayınları, İstanbul, 2008.

AKİL, Cenk (2009), "Medeni Yargılama Hukukunda Mahkemelerce Yapılan Delil Tespiti", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt:58, Sayı:1.

AKKAYA, Mustafa, "Vergi Sorumlusunun Vergi Yargısı ve Vergi İdaresi Karşısındaki Konumu", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 46, Sayı: 1, 1997.

ALPAR, Erol, "Askeri İdari Yargı Denetimi ve Avrupa Birliği ile Uyum Çerçevesinde Mevzuatımızdaki Değişiklikler" http://www.msb.gov.tr/ayim/Ayim_makale_detay.asp?IDNO=57 (Erişim: 14. 09. 2009).

ALTUNDEMİR, Mehmet Emin**, Türk Vergi Yargı Sistemi ve Etkinliği** (Basılmamış Y.L. tezi), U.Ü. SBE, Bursa, 1998.

ANTER, Naciye Berrak, **Türkiye Cumhuriyeti Anayasalarında İdari Yargı Yetkisinin Kapsamı** (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Ünv. Sos. Bil. Ent, 2006.

ARIKAN, Arif, "Mali Kaza", **İktisat ve Maliye Dergisi,** Cilt: 2, Sayı:1 (15 Nisan 1955).

ARSLAN, Murat, "Türk Vergi Yargısı Sisteminde Olağanüstü Kanun Yolları", **Sayıştay Dergisi**, Sayı: 53 (Nisan-Haziran 2004).

ASLAN, M. Yasin, "İdari Yaptırımlar", **AYİM Dergisi**, Sayı: 24, http://www.msb.gov.tr/ayim/ Ayim_makale_detay.asp?IDNO=84 (Erişim:11. 11. 2009).

ATA, Hakan, "Askeri İdari Yargıda İptal Davasının Biçimine İlişkin Önkoşullar", **AYİM Dergisi**, Sayı: 19 http://www.msb.gov.tr/ayim/Ayim_makale_detay.asp?IDNO=61 (Erişim:20.02.2010).

ATALI, Murat, **Medeni Usul Hukuku** (Ed: Tolga AKKAYA), 1.Baskı, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2287, Eskişehir, 2011.

AYDIN, Ufuk, **Medeni Usul Hukuku**, 1. Baskı, AÖF Yayınları, Eskişehir, 2006.

AZRAK, Ali Ülkü, "Hukuk Devleti, İdare Hukuku ve Danıştay" Önsözden, **II. Ulusal İdare Hukuku Kongresi**, İdari Yargının Dünyada Bugünkü Yeri, Danıştay Yayını, 1993.

AZRAK, Ali Ülkü, İdarenin Yargısal Denetimine İlişkin Sorunlar. *Uluslararası Anayasa Kurultayı,* Ankara, 2001.

BAŞLAR, Kemal, **Anayasa Yargısında Mahkeme Kavramı**, Roma Yayınları**,** Ankara, 2005.

BAYRAKLI, Hasan Hüseyin, **Vergi Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları**, Afyon, Celepler Matbaacılık, 2008.

BAYRAKTAR, Bülent, Muhakemelerde Delillerin Önemi, Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 25, Yıl:2011, ss. 33-43.

CANBAZOĞLU, "Kerem, Vergilendirme Ve Vergi Alacağının Cebren Tahsili Süreçlerinde Tesis Edilen İşlemlerin Ayrılabilir İşlem Teorisi Çerçevesinde Yargısal Denetimi", **TBB Dergisi**, 2010 (89).

CANDAN ,Turgut, "Vergi Yargısında İspat-VII", **Maliye Postası**, Sayı:237, Eylül 1990,

CANDAN, Turgut, **Açıklamalı İdari Yargılama Usulü Kanunu**, Maliye ve Hukuk Yayınları, Ankara, 2005.

CANDAN, Turgut, **Kanuni Temsilcinin Vergi ve Diğer Kamu Alacaklarından Sorumluluğu**, 3. Baskı, Maliye ve Hukuk Yayınları, Ankar, 2006.

CANDAN, Turgut, **Vergilendirme Yöntemleri ve Uzlaşma**, 2. Baskı, Ankara: Maliye ve Hukuk Yayınları, 2006.

CENTEL, Nur ve Hamide Zafer, **Ceza Muhakemesi (El Kitabı),** 2. Baskı, Beta yayınları, İstanbul, 2009.

CENTEL, Nur, "Hâkimin Tarafsızlığı ve Güvenceleri", http://www.nurcentel.com/makaleler/guncelhukuktarafsizlik.pdf (Erişim: 30.10.2009)

CEYLAN, Mahmut, "İdari Yargıda Delil Serbestisi ve Sınırları", Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl: 8 Sayı: 16 / Aralık 2018, ss. 325-341.

COŞKUN, Sabri ve Müjgan Karyağdı; **İdari Yargılama Usulü**, Seçkin Yay.ınları, Ankara 2001.

ÇAĞAN, Nami, **Vergi hukukunda Süreler**, Ankara: AÜ. Hukuk Fakültesi Yayınları, No: 389, 1975.

ÇAĞLAYAN, Ramazan, İdari Yaptırımlar Hukuku (Kabahatler Kanunu Yorumu), Asil Yayın Dağıtım LTD ŞTİ, Ankara, 2006.

ÇAĞLAYAN, Ramazan, **İdari Yargıda Kanun Yolları**, Seçkin Yayınları, Ankara 2002.

ÇEKEN, Hüseyin, "İdari İşlem ve İdari Eylem", AYİM Dergisi, Sayı: 16, http://www.msb.gov.tr/ayim/Ayim_makale_detay.asp?IDNO=21 (Erişim: 02.11.2011).

ÇINAR, Ali Rıza, "*Ceza Yargılamasında Kamu Davasına Katılma*", **D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi**, Prof. Dr. Durmuş TEZCAN'a Armağan, C.21, Özel S., 2019, ss. 2801-2836.

ÇIRAKMAN, Erol, **Hukuk Yargılama Usulünün İdari Yargıda Uygulanması**, Ankara, 1982, s. 105.

DEMİRCİOĞLU, Yaşar**, Medeni Usul Hukukunda İnsan Hakları ve Adil Yargılanma Güvenceleri***,* Yetkin Yayınevi, Ankara, 2007.

DERDİMAN, R. Cengiz, **Hukuk Başlangıcı**, Alfa Aktüel Yayınları, Bursa, 2009.

DEVELLİOĞLU Ferit, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 24. Baskı, Ankara, 2007.

DİNÇKOL, Hulusi Alphan, "İdari Yargı'da Hâkimin Takdir Yetkisinin Denetlenmesi", **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan, Cilt: 19, Sayı: 2, 2013, s.1568- 1593.

DOLUN, Galip, "Mali Kaza", **Maliye Enstitüsü Konferansları,** 12.seri, 1966.

DURAN Lütfi, "*Danıştay'ın İçtihatları Birleştirme Uygulaması*", **Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi**, Ankara, C. 27, S. 3. (Yıl: 1972).

DURAN, Lütfi: "*İdari işlem Niteliğinde Yargı Kararlarıyla Vergi Davalarının Çözümü (I)*", **Amme İdaresi Dergisi**, C. 20, Sayı: 4, (Aralık 1987).

DURSAN, Hasan, **Vergi Uyuşmazlıklarından Doğan Davalarda Feragat ve Kabul**, DPT Yayınları, No: 2783, Ankara, 2008.

ELA, Hatice ve M. Aykut Kelecioğlu, "*Vergi Cezaları ve Uzlaşma*", **Vergi Sorunları Dergisi**, Sayı: 141 (Haziran, 2000 Eki).

EREM, Faruk, **Ceza Usulü Hukuku**, Genişletilmiş 5.Baskı, Ankara, A.Ü. Hukuk Fakültesi Yayınları No:427, 1978.

ERHÜRMAN, Tufan, , "Türkiye İçin Nasıl Bir Ombudsman Formülü?", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 49, Sayı: 1-4, 2000.

EROĞLU, Hamza, **İdare Hukuku Genel Esaslar** (İdari Teşkilat ve İdarenin Denetlenmesi), 4. Bası, Ankara, 1984.

FEYZİOĞLU, Metin, **Ceza Muhakemesi Hukukunda Tanıklık**, US-A Yayıncılık, Ankara, 1996.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI, Vergi Uyuşmazlıklarının Yargı Aşamasında Çözümlenmesi, Gelir İdaresi Başkanlığı Mükellef Hizmetleri Daire Başkanlığı Yayın No:92, Ankara, 2009.

GÖNENÇ, Levent, **Yargının Bağımsızlığı ve Tarafsızlığı**, TEPAV Anayasa Çalışma Metinleri 3, İstanbul, 2011.

GÖZLER, Kemal, **Türk Anayasa Hukuku Dersleri**, Ekin yayınları, Bursa, 2000.

GÖZLER, Kemal, "KHK'ler", www.anayasa.gen.tr/khk-bilgi.htm (Erişim: 14. 09. 2009)

GÖZLER, Kemal, **Hukukun Temel Kavramları**, 5. Baskı, Ekin Yayınları, Bursa, 2008.

GÖZLER, Kemal, **Türk Anayasa Hukuku**, Ekin Kitabevi Yayınları, Bursa, 2000.

GÖZÜBÜYÜK, A. Şeref, **Yönetim Hukuku**, 17. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2002.

GÖZÜBÜYÜK, A. Şeref ve Turgut Tan, **İdare hukuku**, C. II, 2.Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2001.

GÖZÜBÜYÜK, A. Şeref, **Yönetsel Yargı**, 26. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2007.

GÖZÜBÜYÜK, Şeref, İdari Yargıda Kararın Düzeltilmesi, **Ankara Ünv. SBFD**, Yıl:1965, Cilt:XX, Sayı: 4.

GÜNDAY, Metin, "Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu Hükümlerinin İdari Yargıda Uygulanma Alanı", Danıştay 2001 İdari Yargı Sempozyumu, http://www.danistay.gov.tr/7HUMK%20HUKUMLERININ%20IDARI%20YARGIDA20 UYGULANMA%20ALANI.htm#_ftnref12 (Erişim, 09. 08. 2010).

GÜNDAY, Metin, **İdare Hukuku** (Editör: Turan Yıldırım), 3. B., Anadolu Üniversitesi AÖF Yayını, 2005.

GÜNDAY, Metin, **İdare Hukuku**, İmaj Yayıncılık, 6.Bası, Ankara 2002.

GÜNEY, Niyazi ve Zekeriya Yılmaz, **Dava ve Cezanın Düşürülmesi**, Ankara 2008.

IŞIKLAR, Celâl, **İdari Yargıda Derdestlik**, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XVI, Y. 2012, Sayı:1.*

KALABALIK, Halil, **İdari Yargılama Hukuku**, Değişim Yayınları, İstanbul 2003.

KALAFAT, Ahmet, "İdari Yargılama Usulü Kanunu'na Göre Davanın İhbarı", **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Yıl:7, Sayı: 14 (Güz, 2008).

KANETİ, Selim, "Vergi Usul Kanunu'ndaki Boşlukların Yargı Tarafından Doldurulması", **Vergi Dünyası Dergisi**, Sayı: 123 (Kasım, 1991).

KANETİ, Selim, **Vergi Hukuku**, 2. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1989.

KARAHANOĞULLARI, Onur, "İdari İşlem Niteliğinde Yargı Kararları ve Vergi Davaları", **Prof. Dr. Şeref Gözübüyük'e Armağan,** Turhan Kitabevi, Ankara, 2005.

KARAKOÇ, Yusuf, **Vergi Sorunlarının/Uyuşmazlıklarının Çözüm Yolları** (Vergi Yargılaması Hukuku), Yetkin Yayınları, Ankara, 2007.

KARAKOÇ, Yusuf, **Vergi Yargılama Hukukunda Süreler**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2000.

KARAKOÇ, Yusuf, **Vergi Yargılaması Hukuku,** Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 1995.

KARAKOÇ, Yusuf; **Türk Veri Yargılaması Hukukunda Delil Sistemi, (Delil Sistemi)** Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Yayınları, No.77, İzmir, 1997.

KARAVELİOĞLU, Celal, **Açıklama ve En Son İçtihatlarla İdari Yargılama Usulü Kanunu**, Cilt:2, 1993.

KARAVELİOĞLU, Celal, **İdari Yargılama Usulü Kanunu Şerhi**, 4. Baskı, Trabzon. 1999.

KARAVELİOĞLU, Celal, **İdari yargılama Usulü Kanunu**, Cilt:1, Trabzon, 1993.

KARAVELİOĞLU, Celal, **İdari Yargılama Usulü Kanunu**, Cilt:2, Trabzon, 1993.

KAYA, Mustafa, "İdari Yargıda Yerindelik Denetimi", **Gümrük Dünyası Dergisi**, Sayı:60, http://www.gumrukkontrolor.org.tr/ Yayinlar/Dergiler/60/10.html (Erişim: 01. 11. 2009).

KIRBAŞ, Sadık, Vergi Hukuku, 8. Baskı, Siyasal Kitabevi, Ankara, 1996.

KIZILOT, Şükrü ve Zühal Kızılot, **Vergi İhtilafları ve Çözüm Yolları**, 8. Baskı, Yaklaşım Yayınları, Ankara, 2005.

KIZILYALLI, Hüsnü, **Türk Vergi Sisteminin Ekonomik Analizi**, Ankara:AÜ.SBF Yayınları No:286, 1969.

KONURALP, Haluk, **Medeni Usul Hukuku** (Ed: Ufuk Aydın), AÜAÖF yayınları no: 899, Eskişehir, 2006, s.81.

KONURALP, Haluk, **Medeni Usul Hukukunda İspat Kurallarının Zorlanan Sınırları**, Ankara 1999.

KUMRULU, Ahmet G., "Vergi Hukukunun Bir Kısım Anayasal Temelleri", **AÜHFD**, C. 36, S. 1-4, Yıl:1979.

KUMRULU, Ahmet, "Türkiye de Vergi Yargısının İşlevi Ve Hukuk Düzenine Katkısı Üzerine Bir Değerlendirme", **II. Ulusal İdare Hukuku Kongresi**, 10-14 Mayıs 1993 (İdari Yargının Dünyada Bugünkü Yeri), Ankara, Danıştay Yayınları, 1993.

KUMRULU, Ahmet, "Uzlaşmaya İlişkin Bir İçtihatları Birleştirme Kararının Işığında Vergi Hukukunda Teori, Uygulama ve Öğretim", **Danıştay Dergisi**, Sayı: 72-73 (1989).

KUMRULU, Ahmet, "Vergi Davalarında Uygulanan Gecikme Faizi Hakkında Düşünceler", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Yıl:1988, Cilt:40, Sayı:1-4.

KUMRULU, Ahmet, **Vergi Yargılama Hukukunun Kuramsal Temelleri** (Vergi Yargılama), Ankara, 1989.

KUNTER, Nurullah, Feridun YENİSEY, Ayşe NUHOĞLU; **Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku**, 18. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2010.

KUNTER, Nurullah ve Feridun Yenisey, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, 12. Baskı, İstanbul: Beta Yayınları, 2002.

KURU, Baki, **Hakim ve Savcıların Bağımsızlığı ve Teminatı**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi yayınları, Ankara, 1996.

KURU, Baki, **Hukuk Mahkemeleri Usulü**, B.4, C.III, Ankara 1982.

KURU, Baki, **Hukuk Muhakemeleri Usulü**, 5. Baskı, Cilt: 1, İstanbul, 1991.

KURU, Baki, Ramazan Arslan ve Ejder Yılmaz, **Medeni Usul Hukuku,** 20. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2009.

KÜÇÜK, Eda Özdilekler, Vergi Hukukunda Karinelerin Sınıflandırılması, **Yaklaşım Dergisi**, Sayı: 223 (Temmuz, 2011).

MUTLUER, M. Kamil, **Türkiye'de Vergi Yargı Sistemi**, Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayınları, Eskişehir 1975.

ODYAKMAZ, Zehra: **Türk İdari Yargılama Usulünde Kararlara Karşı Başvuru Yolları**, İstanbul, 1993.

OĞURLU, Yücel, "Danıştay Kararları Işığında İdari Yargılama Usulünde Re'sen Araştırma İlkesi", **A.Ü. Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi,** Cilt: II Sayı:1, Yıl:1998.

OĞURLU, Yücel, "İlk Örneklerinden Günümüze Danıştay'ın Ölçülülük İlkesine Yaklaşımı", **İdari Yargı Sempozyumu,** Ankara, 2003.

ONAR, Sıddık Sami**, İdare Hukukunun Umumi Esasları,** C. I, İstanbul, 1966.

ORTAÇ, Rıfat, "Vergi Yargı Sistemimizde Yargılamanın Yenilenmesi", **Yaklaşım Dergisi**, Sayı: 59 (Kasım 1997).

ÖNCEL, Muallâ, Ahmet Kumrulu ve Nami Çağan, **Vergi Hukuku**, 13. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2006.

ÖZAY, İlhan, **Yargısal Korunma**, Alfa yayınları, İstanbul, 1999.

ÖZAY, İlhan, **Günışığında Yönetim**, Alfa yayınları, İstanbul, 2002.

ÖZBUDUN, Ergun, **Türk Anayasa Hukuku**, 7. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2002.

ÖZDEŞ, Orhan, Danıştay'ın Kuruluşunun 118.Yıldönümü ve "İdari Yargı Günü"nü Açış Konuşması, Danıştay Dergisi, Sayı:62-63, 1986.

ÖZENSOY, Talat Rasim, Mülki İdare Amirleri ve Belediye Başkanlarının İdari Para Cezası Verme Yetkilerinin Kabahatler Kanunu ve İlgili Mevzuat Açısından Değerlendirilmesi, İçişleri Bakanlığı Mülkiye Müfettişliği inceleme Araştırma Raporu, 2008.

ÖZGÜLDÜR, Serdar, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kararları Işığında İdari İşlem-İdari Eylem Kavramları Ve İdari İşlemin Yargısal Denetiminde Anayasal Ve Yasal Sınırlar, AYİM 19 Numaralı Dergi, http://www.msb.gov.tr/ayim/Ayim_ makale_detay.asp?IDNO=58 (Erişim: 24. 01. 2011

ÖZKAN, Şener, **Vergi Yargılama Hukukunda Re'sen Araştırma İlkesi** (Basılmamış Yüksek lisans Tezi), A.Ü. Sos. Bil. Enst., Ankara, 2005.

ÖZTÜRK, Bahri ve diğerleri, **Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemeleri Hukuku** (Ders Kitabı), Seçkin Yayınları, Ankara, 2009.

ÖZTÜRK, Bahri, **Uygulamalı Ceza Muhakemeleri Hukuku**, 8.Baskı, Ankara, 2004.

PEKCANITEZ, Hakan, "*Bekletici Sorun (Meselei Müstehire)",* **Ege Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** C.1, S.1-4, 1980/1, ss. 249 – 275.

PEKCANITEZ, Hakan, ATALAY**,** Oğuz, **Medenî Usûl Hukuku (Ders Kitabı)**, 7. Bası, on iki levha yayınları, İstanbul 2019.

PEKCANITEZ, Hakan, ÖZEKES**,** Muhammet, AKKAN, Mine, TAŞ KORKMAZ, Hülya, **Medenî Usûl Hukuku**, 15. Bası, on iki levha yayınları, İstanbul, 2017.

SABAN, Nihal, Vergi Hukuku, 4. bası, Beta Yayınları, İstanbul, Aralık 2006.

SANCAKDAR, Oğuz, "İdari Cezaların Yaptırımlar Teorisindeki Yeri ve Türk Hukuku'ndaki Anayasal Temelleri" (Ed: İ. Ulusan ve F. Başaran Yavaşlar), **İdari Ceza Hukuku Sempozyumu**, T.C. İKÜ. Hukuk Fakültesi tarafından düzenlenen Sempozyum, Seçkin Yayınlar, Ankara, 2009.

SAYGILIOĞLU, Nevzat, "Vergi Hukukunda Yasallık ilkesi", **Vergi Dünyası**, Sayı: 59 (Temmuz, 1986).

SEÇKİN, Mehmet Beyhan, "*Ceza Muhakemesinde Mağdur ve Şikâyetçinin Hakları*", **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi** - Yıl 8, Sayı 15, Haziran 2020 - ss. 621 – 664.

SEZGİNER, Murat**, İptal Davasının Uygulanma Alanı Bakımından Ayrılabilir İşlem Kuramı**, Ankara, 2000.

ŞAKAR, Müjdat, **İş Kanunu Yorumu**, Yaklaşım Yayıncılık, Ankara 2006,

ŞEKERCİ, Ersin, "Medeni Usûl Hukukunda ve İdari Yargılama Usulünde Derdestlik I", **Yargıtay Dergisi**, Yıl: 1986, Sayı: 3.

ŞENER, Abdüllatif, **Tanzimat Dönemi Osmanlı Vergi Sistemi,** İşaret Yayınları, İstanbul, 1990.

ŞENLEN SUNAY, Süheylâ, **İdari Yargılama Usulüne Hakim Olan İlkeler Karşısında İspat ve Delil Hususları**, İstanbul: Kazancı Yayınları, 1997.

T.C. Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı, **Yargı Örgütü**, Adalet Bakanlığı Personeli Görevde Yükselme Eğitimi Ders Notları, Ankara, 2006.

TANİLLİ, Server, **Anayasa Hukukuna Giriş**, Say Kitapevi, İstanbul 1985.

TANK, Mehmet; Türk ve Amerika Birleşik Devletleri Vergi Yargılama Hukuklarında Delillerin Değerlendirilmesi, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, Haziran 2016, ss.28-29.

TANRIVER, Süha, **Medeni Usûl Hukukunda Derdestlik İtiraz**ı, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını No:531, Ankara, 1998.

TAŞ, Metin, "Vergi Uyuşmazlıklarında Üst Makama Başvuru Yolu Kullanılabilir mi?", **Yaklaşım Dergisi**, Sayı: 200 (Ağustos, 2009).

TAŞKIN, Mustafa, Adli Tatilin Yargısal Verimliliğe Etkisi, **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergis**i, Sayı: 4 (Aralık, 2014), ss.727-760.

TAŞPINAR, Sema, "*Fiili Karinenin İspat Yükünün Dağılımındaki Rolü*", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Yıl: 1996, Cilt: 45, Sayı: 1-4.

TAŞPOLAT TUĞSAVUL, Melis, "İstinaf İncelemesi Sonucunda Verilebilecek Kararlar", **TBB Dergisi**, 2018 (134), s. 313-354

TEZİÇ, Erdoğan, **Anayasa Hukuku**, Beta yayınları, İstanbul, 1978.

TOSUNER, Mehmet, Zeynep Arıkan ve A. Burçin Yereli, Türk Vergi Yargısı, 2. Bası, İzmir, 1999.

TURGAY, Recep, "Türkiye'de Mali Kazanın bugünkü durumu", **Maliye Enstitüsü Konferansları**, 8.seri, 1962.

TURMANGİL, Civan, "Vergi Davasının Hukuki Niteliği", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt:39, Sayı: 1-4, Yıl: 1982 -1987.

Türk Hukuk Kurumu, "Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun Tasarısı'nın Bireysel Başvuru'yla İlgili Düzenlenmesine İlişkin Değerlendirme", http://www.turkhukukkurumu.org.tr/Siteyazi/20110301_Anayasa.pdf (Erişim:08.12.2011).

TÜRK HUKUK KURUMU, Türk Hukuk Lügati, 3.b., Ankara, Başbakanlık, 1991.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Vergi Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara 1992.

TÜSİAD, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Adil Yargılanma İlkesi Işığında Hukuk Devleti ve Yargı Reformu (Anayasa Hukuku, İdare Hukuku ve Ceza Hukuku Açısından), TÜSİAD Yayınları, Yayın no. TÜSİAD-T/2003/12-369 İstanbul, 2003.

TÜSİAD, Yargılama Düzeninde Kalite, TÜSİAD Yayınları, Yayın no. T.SÜAD-T/98-11/237 İstanbul, 1988.

ULUKAPI, Ömer;, "Medeni Usûl Hukukunda Derdestlik ve Sonuçları", Yargıtay Dergisi, Yıl: 1995, Sayı: 4.

Uluslararası Af Örgütü; Adil Yargılanma Hakkı (çev. Fadıl Ahmet Tamer ve Erol Kaplan), İletişim Yayınları, İstanbul, 2000.

UMAR, Bilge ve Ejder Yılmaz, İspat Yükü, 2.Baskı, İstanbul 1980.

USLU, Kazım, "Davaların Aleni Surette Görülmesi ve Kamuya Açık Yargılama", http://www.yayin.adalet.gov.tr/8_sayi% 20i%C3%A7erik/Kaz%C4%B1m%20USLU .htm (Erişim, 30. 11. 2009)

UZ, Abdullah, "Hesapları Kesin Hükme Bağlamakla Görevli Sayıştay'ın Yargısal Kimliği", **AÜHFD**, Yıl 2005, Cilt: 54, Sayı: 4.

UZELTÜRK, Sultan TAHMAZOĞLU, "Türk Anayasa Mahkemesi Kararlarında Seçim Sistemleri", **Anayasa Yargısı**, C.23 (2006).

ÜNLÜÇAY, Mehmet, "İdarenin Yargısal Denetimi ve Hukukun Üstünlüğü", **Danıştay Dergisi**, Sayı: 107 (Yıl: 2004).

ÜSTÜNDAĞ, Saim, **Medeni Yargılama Hukuku**, Cilt:I-II, 4. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 1989.

VURAL, Mahmut, "Türk Vergi ve Ticaret Hukukunda Defterlerin Delil ve İspat Bakımından Önemi", **Vergi Dünyası**, S:64 (Aralık, 1986).

YASİN, Melikşah, "İdari Yargıda Bağlantılı Davalar", **E-Akademi Hukuk**, Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık Dergisi, Sayı: 60 (Şubat, 2007), http://www.e-akademi.org, (Erişim:24.10.2010)

YASİN, Melikşah, "İdari Yargılama Usulünde Davadan Feragat ve Kabul", **AÜEHFD,** C. VIII, Sayı:. 3-4 (2004).

YAŞİN, Mehmet, **Türk Vergi Yargısı ve Vergisel Uyuşmazlıkların Dava Yoluyla Çözümü**, Yaklaşım Yayıncılık, Ankara, 2006.

YENİCE, Kazım ve Yüksel Esen: **Açıklamalı-İçtihatlı-Notlu İdari Yargılama Usulü**, Ankara, 1983.

YILDIRIM, M. Kamil; **Medeni Usul Hukukunda Delillerin Değerlendirilmesi**, (Delillerin Değerlendirilmesi) Kazancı Hukuk Yayınları, No 84, İstanbul, 1999.

YILDIRIM, Turan, **İdari Yargı**, Beta Yayınları, Ankara, 2008.

YILMAZ, Ejder, "Usul Ekonomisi", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 57, Sayı: 1, Yıl: 2008.

YILMAZ, Ejder, **Hukuk Sözlüğü**, Yetkin Yayınları, **8.** Basım, Ankara, 2004.

YILMAZ, Ejder, Medenî Yargılama Hukukunda Yemin, *2. Baskı., Ankara, 2012.*

YILMAZ, Yunus, "İdare Hukukunda Sebep Unsuru Ve Sebep İkamesi", **AYİM Dergisi,** Sayı:21, http://www.msb.gov.tr/ayim/Ayim_makale_detay.asp?IDNO=72 (Erişim, 09.11.2009).

YÜCE, Mehmet, Ezel Altunay, **"***Türkiye'de Kamu Denetçiliği Kurumu (Ombudsman) Ve Vergi Uyuşmazlıkları Açısından İşlevi",* **Vergi Dünyası Dergisi,** Sayı: 355 (Mart, 2011).

ZABUNOĞLU, Yahya, İdari Yargılama Usulü: Genel İlkeler Pozitif Düzenlemeler", **İdari Yargıda Son Gelişmeler Sempozyumu**, Ankara 1982.

ZAFER, Hamide, **Ceza Muhakemesi Hukuku** (Editör: Hakan Karakehya), Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayın No: 1887, Eskişehir, 2013.

VERİTABANI YÖNETİM SİSTEMLERİ I

Turgut ÖZSEVEN

Gözden Geçirilmiş
8. Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.
Sertifika No: 48743

ISBN: 978-605-327-157-4

Kapak Tasarımı: Vildan TATLI

Baskı ve Cilt:
Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Haziran 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Veri saklama işlemi bilgisayarın ilk kullanılmaya başlandığı yıllardan günümüze kadar uzanmaktadır. Teknolojinin gelişmesi ve depolanan veri miktarı arttıkça geleneksel dosyalama sistemleri isteklere cevap veremez durumu gelmiştir. Günümüzde veri saklamak için geleneksel dosyalama sistemleri yerine veritabanları kullanılmaktadır. Ayrıca mevcut tüm ticari ve sektörel yazılımlar da işlediği verileri depolamak için veritabanlarını kullanmaktadır.

Veritabanları kullanılan veritabanı sistemine göre kullanım farklılıkları sunsada yapısal olarak tüm sistemlerde aynı mantıkta çalışmaktadır.

Veri saklamak için kullanılacak veritabanlarının tasarımı basit bir işlem gibi gözüksede esasında en önemli aşamadır. Gelişi güzel tasarlanan veritabanları her geçen gün daha fazla miktarda bilgi depolayacak ve beraberinde de çeşitli sorunları getirecektir.

MS SQL Server, ORACLe ve MySQL günümüzde yoğun olarak kullanılan veritabanı sistemleridir.

İncelemekte olduğunuz bu kitap MS SQL Server, ORACLE ve MySQL veritabanı sistemlerini içeren iki ciltten oluşmaktadır. Konular, test edilmiş örnekler ve uygulamalar verilerek anlatılmış çalışma sorularıyla da pekiştirilmiştir. Her iki kitap da hem veritabanı kullanımına yeni başlayanlar hem de uzman veritabanı tasarımcılarının kullanabileceği kaynak kitap niteliğindedir. Ayrıca, üniversitelerde verilmekte olan veritabanı dersleri için ders kitabı olarak kullanılabilir.

Kitapda verilen her bir örnek ve uygulama üç veritabanı sistemi üzerinde de test edilmiştir.

Bu kitabı sizlere sunmamda desteklerini esirgemeyen başta ailem olmak üzere tüm dost ve arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Turgut ÖZSEVEN
turgut.ozseven@gop.edu.tr

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1: TEMEL KAVRAMLAR
1.1. GELENEKSEL DOSYALAMA SİSTEMLERİ 3
1.1.1.Sıralı Erişimli Dosyalar 3
1.1.2.Doğrudan Erişimli Dosyalar 4
1.2. VERİTABANI NEDİR? 5
1.3. VERİTABANI KAVRAMLARI 6
1.4. VERİTABANI YÖNETİM SİSTEMİ(VTYS) 12
1.5. İSTEMCİ-SUNUCU(CLIENT-SERVER) MİMARİSİ 13
1.6. VERİTABANI YÖNETİM SİSTEMLERİNİN SAĞLADIĞI YARARLAR 14
1.7. VERİTABANI KULLANICILARI 17
1.7.1.Veritabanı Yöneticisi(DBA-Database Administrator) 17
1.7.2.Uygulama Programcısı 19
1.7.3.Sorgu Dili Kullanıcıları 19
1.7.4.Son Kullanıcılar 19
1.8. VERİTABANI YÖNETİM SİSTEMİ YAZILIMLARI 20
1.8.1.Microsoft SQL Server 20
1.8.2.ORACLE 23
1.8.3.MySQL 25
1.8.4.Sybase 26
1.8.5.PostgreSQL 26
1.8.6.Microsoft Access 27
1.8.7.IBM DB/2 27
1.9. VERİ MODELLERİ 27
1.9.1.Sıradüzensel(Hiyerarşik) Veri Modeli 27
1.9.2.Ağ Veri Modeli 28
1.9.3.İlişkisel Veri Modeli 29
1.9.4.Nesneye Yönelik Veri Modeli 31
1.10.NEREDEN BAŞLAMALIYIZ? 32
1.11.BÖLÜM ÖZETİ 32
1.12.ÇALIŞMA SORULARI 33

BÖLÜM 2:İLİŞKİSEL VERİTABANI TASARIMI VE NORMALİZASYON
2.1. VERİTABANI TASARIMI 37
2.2. İLİŞKİSEL VERİTABANININ KAVRAMSAL TASARIMI 38
2.2.1.Varlık-İlişki Modelinin Tablolara Dönüştürülmesi 44
2.3. VERİTABANI NORMALİZASYON KURALLARI 50
2.3.1.Normalizasyonun Amaçları 51
2.3.2.Fonksiyonel Bağımlılık 51
2.3.3.Normalizasyon Kuralları 52
2.4. ÖRNEK VERİTABANI TASARIMI 65
2.5. BÖLÜM ÖZETİ 70
2.6. ÇALIŞMA SORULARI 71

BÖLÜM 3: ÖRNEK KÜTÜPHANE VERİTABANI
3.1. KÜTÜPHANE VERİTABANININ ÖZELLİKLERİ 75
3.2. ER(Entity-Relationship) Modeli ve Kavramları 76
3.3. Örnek Veritabanının ER Modeli İle İlk Tasarımı 78
3.4. İlişkilerin Belirlenmesi ve İlişki Tipleri 79
3.5. Örnek Kütüphane Veritabanına Ait ER Modeli 83
3.6. Veritabanı Şemasının Oluşturulması 84
3.7. Veritabanı Şemasının Tablolarla Gösterilmesi 89
3.8. Kütüphane Veritabanı İçin Örnek Durum 90

BÖLÜM 4: İLİŞKİSEL CEBİR

4.1. Seçim(Selection) 98
4.2. Atma(Projection) 100
4.3. Kartezyen Çarpım(Cross-Product) 102
4.4. Birleşim(Union) 104
4.5. Küme Farkı(Set-difference) 106
4.6. Kesişim(Intersection) 107
4.7. Bölme(Division) 108
4.8. Birleştirme(Join) 110
4.9. Yeniden Adlandırma(Renaming) 115
4.10.Özetleme ve Gruplama 117
4.11.İlişkisel Cebir Sorgulama Örnekleri 119
4.12.Bölüm Özeti 123
4.13.Çalışma Soruları 124

BÖLÜM 5: SQL - YAPISAL SORGULAMA DİLİ

5.1. VERİ TANIMLAMA DİLİ(DDL) 130
5.1.1.CREATE İfadesi 130
5.1.2.ALTER İfadesi 148
5.1.3.DROP İfadesi 151
5.2. VERİ İŞLEME DİLİ(DML) 153
5.2.1.SELECT İfadesi 153
5.2.2.INSERT İfadesi 159
5.2.3.UPDATE İfadesi 162
5.2.4.DELETE İfadesi 164
5.3. VERİ KONTROL DİLİ(DCL) 166
5.3.1.GRANT İfadesi 166
5.3.2.DENY İfadesi 167
5.3.3.REVOKE İfadesi 168
5.3.4.VTYS 'ye Göre Veri Kontrol Dili 169
5.4. BÖLÜM ÖZETİ 170
5.5. ÇALIŞMA SORULARI 170

BÖLÜM 6: TEK TABLO İÇİNDE SORGULAMALAR

6.1. SORGU SONUCU TEKRARLI SATIRLARI ÖNLEMEK 177
6.2. SORGU SONUCUNU SIRALAMA 179
6.3. BİRDEN FAZLA SÜTUNA GÖRE SIRALAMA 181
6.4. SÜTUNLAR İÇİN TAKMA İSİM KULLANMA 184
6.5. SÜTUNLAR ÜZERİNDE MATEMATİKSEL İŞLEMLER 185
6.6. SÜTUNLARIN BİRLEŞTİRİLMESİ 187
6.7. KOŞULA BAĞLI SORGULAMALAR 188
6.7.1.Karşılaştırma Operatörleri 189
6.7.2.Tarih Türündeki Sütunlar İçin Koşul İfadesi 191
6.7.3.Birden Fazla Koşula Göre Sorgulama 191
6.7.4.IN Operatörü İle Veri Kümesi İçerisinde Arama 198
6.7.5.BETWEEN … AND … Operatörüyle Aralık Sorgulama 200
6.7.6.Karakter Kümesi İçeren Verileri Joker Karakter Kullanarak Sorgulama 201
6.7.7.NULL Değer Sorgulama 204
6.8. BÖLÜM ÖZETİ 205
6.9. ÇALIŞMA SORULARI 207

BÖLÜM 7: ARİTMETİKSEL OPERATÖRLER VE FONKSİYONLAR

7.1. ARİTMETİKSEL OPERATÖRLER 211
7.2. FONKSİYONLAR 214
7.2.1.Karakter Kümesi Fonksiyonları 214
7.2.1.1.İki Karakter Kümesini Birleştirmek 214
7.2.1.2.Verinin İstenilen Bölümünü Almak – SUBSTRING() 215

7.2.1.3.Veriden İstenilen Kısmı Almak - LEFT() ve RIGHT() 218
7.2.1.4.Büyük-Küçük Harf Dönüşümü - LOWER() ve UPPER() 219
7.2.1.5.Boşlukları Kaldırmak – TRIM(), RTRIM() ve LTRIM() 220
7.2.1.6.Karakter Sayısını Bulmak – LEN() ve LENGTH() 223
7.2.1.7.İlk Harfi Büyük Yapmak – INITCAP() 225
7.2.1.8.İstenilen Bilgiyi Değiştirmek – REPLACE() 225
7.2.1.9.Karakter Arama – CHARINDEX() ve INSTR() 226
7.2.1.10.Tersten Yazdırma – REVERSE() 227
7.2.2.Sayısal Değerler İçin Kullanılan Fonksiyonlar 227
7.2.2.1.Mutlak Değer – ABS() 227
7.2.2.2.Aşağı ve Yukarı Yuvarlama – FLOOR() ve CEIL() 229
7.2.2.3.En Yakın Tamsayıya Yuvarlama – ROUND() 230
7.2.2.4.Bir Sayının Kuvvetini Alma – POWER() 231
7.2.2.5.Karekök Alma – SQRT() 231
7.2.2.6.Toplamı Bulma – SUM() 232
7.2.2.7.Ortalama Değeri Hesaplama – AVG() 235
7.2.2.8.En Büyük ve En küçük Değeri Bulma–MAX() ve MIN() 236
7.2.2.9.Satır Sayısını Bulma – COUNT() 237
7.2.2.10.Bölümden Kalanı Bulma – MOD() veya % 238
7.2.3.Tarih ve Saat Fonksiyonları 238
7.2.3.1.Güncel Tarih ve Saat Bilgisini Alma 238
7.2.3.2.MS SQL Server için DATENAME() Fonksiyonu 242
7.2.3.3.MS SQL Server ve MySQL için DATEDIFF() Fonksiyonu 242
7.2.3.4.MS SQL Server için DATEADD() Fonksiyonu 243
7.2.3.5.ORACLE için ADD_MONTHS() Fonksiyonu 244
7.2.3.6.MySQL için DATE_ADD() ve DATE_SUB() Fonksiyonu 244
7.2.4.Dönüşüm Fonksiyonları 245
7.2.4.1.MS SQL Server İçin Veri Tipi Dönüşümü 245
7.2.4.2.ORACLE İçin Veri Tipi Dönüşümü 248
7.2.4.3.MySQL İçin Veri Tipi Dönüşümü 251
7.3. BÖLÜM ÖZETİ 252
7.4. ÇALIŞMA SORULARI 253

BÖLÜM 8: GRUPLANDIRARAK SORGULAMA
8.1. Gruplandırma İşleminde Kullanılan Fonksiyonlar 260
8.2. BİRDEN FAZLA SÜTUNA GÖRE GRUPLANDIRMA 264
8.3. GRUPLANDIRMA İŞLEMLERİNDE KOŞUL İFADELERİ 267
8.4. BÖLÜM ÖZETİ 271
8.5. ÇALIŞMA SORULARI 272

BÖLÜM 9: BİRDEN FAZLA TABLO ÜZERİNDE SORGULAMA
9.1. Tablolarda Takma İsim Kullanma 277
9.2. Tabloların Birleştirilmesi(join) 278
9.2.1.WHERE İfadesi İle Birleştirme 280
9.2.2.Inner Join 281
9.2.3.Outer Join 290
9.2.3.1.Left Outer Join 291
9.2.3.2.Right Outer Join 292
9.2.3.3.Full Outer Join 293
9.2.4.Cross Join(Kartezyen Çarpım) 296
9.2.5.Natural Join(Doğal Birleştirme) 297
9.2.6.Self Join(Tabloyu Kendisiyle Birleştirme) 298
9.3. Ortak Sütunu Bulunmayan Tabloları Birleştirme 299
9.4. TABLOLARI KÜMELEME İFADELERİ İLE BİRLEŞTİRME 300
9.4.1.İki Sorgunun Kesişimi(INTERSECT) 300
9.4.2.İki Sorgunun Farkı(EXCEPT) 302
9.4.3.İki Sorguyu Birleştirme(UNION ve UNION ALL) 304

9.5. BÖLÜM ÖZETİ 306
9.6. ÇALIŞMA SORULARI 307

BÖLÜM 10: ALT SORGULAR
10.1.ALT SORGULARDA DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR 311
10.2.ALT SORGU OLUŞTURULMASI 312
10.3.ALT SORGULARDA IN VE NOT IN KULLANIMI 318
10.4.ALT SORGULARDA GROUP BY VE HAVING KULLANIMI 325
10.5.ALT SORGULARDA ANY VE ALL KULLANIMI 325
10.6.ALT SORGULARDA EXISTS VE NOT EXISTS KULLANIMI 328
10.7.SÜTUN İSİMLERİNDE ALT SORGU KULLANIMI 333
10.8.FROM İFADESİNDE ALT SORGU KULLANIMI 337
10.9.BÖLÜM ÖZETİ 339
10.10.ÇALIŞMA SORULARI 341

BÖLÜM 11: GÖRÜNÜMLER(views)
11.1.VIEW OLUŞTURMANIN YARARLARI 345
11.2.VIEW OLUŞTURMAK 345
11.3.VIEW YAPISINI DEĞİŞTİRMEK(ALTER VIEW) 359
11.4.VIEW'LERİ SİLMEK(DROP VIEW) 360
11.5.VIEW'LER İLE GÜVENLİĞİN SAĞLANMASI 360
11.6.MS SQL Server'da View'ler Hakkında Bilgi Toplama 360
11.7.BÖLÜM ÖZETİ 361
11.8.ÇALIŞMA SORULARI 362

BÖLÜM 12: INDEX KULLANIMI
12.1.INDEX NASIL ÇALIŞIR? 367
12.2.INDEX TİPLERİ 367
12.3.INDEX KULLANIMI 369
12.3.1.INDEX Ne Zaman Kullanılır? 369
12.3.2.INDEX Ne Zaman Kullanılmaz? 369
12.4.INDEX OLUŞTURMA 369
12.5.KARMA INDEX(Birden Fazla Sütun Üzerinde İndeks) 370
12.6.UNIQUE INDEX 371
12.7.ARTAN VEYA AZALAN SIRADA INDEX OLUŞTURMA 371
12.8.INDEX SİLME 372
12.9.BÖLÜM ÖZETİ 372
12.10.ÇALIŞMA SORULARI 373

EK A: MS SQL Server Kurulumu 377
EK B: Örnek Kütüphane Veritabanı İçin Gerekli SQL İfadeleri 389

Kaynakça 391

Kaynakça

Elmasri, R., Navathe, B.S., ***Fundamentals of Database Systems***, Addison Wesley, 2003.

Fehily, C., ***Visual Quickstart Guide SQL***, Peachpit Press, 2005.

Harrington, J., ***Relational Database Design and Implementation***, M.Koufmann Pub., 2009.

McLaughlin, M., ***Oracle Database 10g PL/SQL Programming***, Oracle Press, 2008.

Powell, G., ***Beginning Database Design***, Wiley Publishing, Inc., 2006.

Turley, P., ***Begining T-SQL with Microsoft SQL Server 2005 and 2008***, Wiley Publishing, Inc., 2009.

Vieira, R., ***Professional SQL Server 2005 Programming***, Wiley Publishing, Inc., 2007.

Linux Kullanıcıları Derneği

Oracle Database Documentation Library

Microsoft, MSDN ve BooksOnline

support.microsoft.com

www.w3schools.com

www.mysql.com

YATIRIMCI DUYARLILIĞI: YATIRIMCI PSİKOLOJİSİ FİNANSAL PİYASALARI NASIL ETKİLER?

Dr. Cengiz Çağrı KABAKCI

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-61-4

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Şubat 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
FİNANSAL KARAR ALMA DAVRANIŞI VE BOYUTLARI

1.1. GELENEKSEL FİNANS YAKLAŞIMINDA FİNANSAL KARAR ALMA DAVRANIŞI 3
1.1.1. Finansal Karar 3
1.1.2. Beklenen Fayda Teorisi 7
1.1.3. Bayes Teoremi 9
1.1.4. Rasyonel Beklentiler Hipotezi 10
1.1.5. Etkin Piyasalar Hipotezi 11
1.2. DAVRANIŞSAL FİNANS YAKLAŞIMINDA FİNANSAL KARAR ALMA DAVRANIŞI 13
1.2.1. Sınırlı Rasyonellik 13
1.2.2. Beklenti Teorisi 14
1.3. DAVRANIŞSAL FİNANS YAKLAŞIMININ TEMELLERİ 15
1.3.1. Davranışsal Finansın Geleneksel Finanstan Farkı 16
1.3.2. Davranışsal Finans Teorileri 19
1.3.3. Anomaliler 20
1.3.3.1 Dönemsel Anomaliler 21
1.3.3.2 Dönemsel Olmayan Anomaliler 23

İKİNCİ BÖLÜM
YATIRIMCI DUYARLILIĞI

2.1. YATIRIMCI KARARLARINDA DAVRANIŞSAL SAPMALAR 27
2.2. SINIRLI ARBİTRAJ 40
2.3. SÜRÜ DAVRANIŞI 42
2.4. AŞIRI VE DÜŞÜK TEPKİ 45
2.5. SÖYLENTİ YATIRIMCILARI TEORİSİ 46
2.6. YATIRIMCI DUYARLILIĞI KAVRAMI 50
2.7. YATIRIMCI DUYARLILIĞI GÖSTERGELERİ 53
2.8. YATIRIMCI DUYARLILIĞI İLE İLGİLİ YAZIN TARAMASI 55

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
YATIRIMCI DUYARLILIĞI İLE BORSA ENDEKSLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE YÖNTEMİ....63
3.2. ARAŞTIRMANIN VERİ SETİ VE METODOLOJİSİ....64
3.3. ARAŞTIRMANIN BULGULARI....68
3.3.1. Duyarlılık Endeksi ve BİST 100 Endeksi Arasındaki İlişki....68
3.3.2. Duyarlılık Endeksi ve BİST Teknoloji Endeksi Arasındaki İlişki....74
3.3.3. Duyarlılık Endeksi ve BİST Bilişim Endeksi Arasındaki İlişki....79
3.3.4. Duyarlılık Endeksi ve BİST Hizmet Endeksi Arasındaki İlişki....84
3.3.5. Duyarlılık Endeksi ve BİST Mali Endeksi Arasındaki İlişki....89
3.3.6. Duyarlılık Endeksi ve BİST Sınai Endeksi Arasındaki İlişki....94
3.3.7. Duyarlılık Endeksi ve BİST Elektrik Endeksi Arasındaki İlişki....99
3.3.8. Duyarlılık Endeksi ve BİST Kimya Endeksi Arasındaki İlişki....103
3.3.9. Duyarlılık Endeksi ve BİST Turizm Endeksi Arasındaki İlişki....109
3.3.10. Duyarlılık Endeksi ve BİST Ticaret Endeksi Arasındaki İlişki....114
3.3.11. Duyarlılık Endeksi ve BİST Bankalar Endeksi Arasındaki İlişki....119
3.3.12. Duyarlılık Endeksi ve BİST Gıda Endeksi Arasındaki İlişki....124
3.3.13. Duyarlılık Endeksi ve BİST Holding Endeksi Arasındaki İlişki....129
3.3.14. Duyarlılık Endeksi ve BİST Telekom Endeksi Arasındaki İlişki....134
3.3.15. Duyarlılık Endeksi ve BİST Metal Ana Endeksi Arasındaki İlişki....139
3.3.16. Duyarlılık Endeksi ve BİST Metal Eşya Endeksi Arasındaki İlişki....144
3.3.17. Duyarlılık Endeksi ve BİST Tekstil Endeksi Arasındaki İlişki....149
3.3.18. Duyarlılık Endeksi ve BİST Spor Endeksi Arasındaki İlişki....154
3.3.19. Duyarlılık Endeksi ve BİST Ulaştırma Endeksi Arasındaki İlişki....159
3.3.20. Duyarlılık Endeksi ve BİST Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları Endeksi Arasındaki İlişki....164

SONUÇ....169

KAYNAKÇA....173

KAYNAKÇA

Abreu, M. (2014). *Individual Investors' Behavioral Biases: Teaching Economics*. Working Papers: Excerto da Lição de Síntese das Provas de Agregação https://www.iseg.ulisboa.pt/aquila/getFile.do?method=getFile&fileId=504666&_request_checksum_=4e35e5e028ebd7c5aa5132692acc62e303fe 18cf

Ackert, L. F. ve Athanassakos, G. (2000). Institutional Investors, Analyst Following, and The January Anomaly. *Journal of Business Finance &Accounting*. 27(3-4): 469-485.

Akın, I. (2017). Davranışsal Finans Açısından Yatırımcıların Kararlarının İncelenmesi. *International Journal of Academic Value Studies*. 3(15): 11-21.

Akkaya, M. (2014). *Beklenti ve Güven Anketlerinin Finansal Piyasalara Etkisi: BIST 100 Üzerine Bir Uygulama* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aksoy, A. ve Tanrıöven, C. (2014). *Sermaye Piyasası Yatırım Araçları ve Analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Altay, E. (2008). Sermaye Piyasasında Sürü Davranışı: İMKB'de Piyasa Yönünde Sürü Davranışının Analizi. *BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi*. 2(1): 27-58.

Altay, E. (2015). Knight Belirsizliği: Risk ve Muğlaklığın Borsa İstanbul Aşırı Getiri Oranları Üzerindeki Etkisi. *BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi*. 9(2): 45-72.

Antweiler, W. ve Frank, M. Z. (2004). Is All That Talk Just Noise? The Information Content of Internet Stock Message Boards. *The Journal of Finance*. 59(3): 1259-1294.

Arbel, A. (1985). Generic Stocks: An Old Product In a New Package. *The Journal of Portfolio Management*, 11(4): 4-13.

Aren, S. (2019). Psikolojik Yanlılıkların Finansal Çerçevede Değerlendirilmesi. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*. 2(1): 1-25.

Arslantürk Çöllü, D. (2015). *Kesitsel Anomaliler ve Borsa İstanbul Üzerine Bir Araştırma*. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Aydoğan, E. (2013). *Zıtlık Yatırım Stratejisinin Davranışsal Finans Yaklaşımı ile Değerlendirilmesi: Borsa İstanbul Üzerine Bir Uygulama*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Bursa: Uludağ Üniversitesi.

Baker, H. K., Filbeck, G. ve Ricciardi, V. (2017). *Financial Behavior: Players, Services, Products, And Markets*. USA: Oxford University Press.

Baker, H. K. ve Nofsinger, J. R. (2002). Psychological Biases of Investors. *Financial Services Review.* 11(2): 97-116.

Baker, H. K. ve Nofsinger, J. R. (2010). *Behavioral Finance: Investors, Corporations, and Markets (Vol. 6)*. New Jersey: John Wiley & Sons.

Baker, H. K., ve Ricciardi, V. (2014). *Investor Behavior: The Psychology of Financial Planning and Investing.* USA: John Wiley & Sons.

Baker, M. ve Stein, J. C. (2004). Market Liquidity as a Sentiment Indicator. *Journal of Financial Markets*. 7(3): 271-299.

Barberis, N., Shleifer, A. ve Vishny, R. (1998). A Model of Investor Sentiment. Journal of Financial Economics. 49(3): 307-343.

Barberis, N. ve Thaler, R. (2003). A Survey of Behavioral Finance. *Handbook of The Economics of Finance.* 1: 1053-1128.

Baker, M. ve Wurgler, J. (2006). Investor Sentiment and The Cross-Section of Stock Returns. *The Journal of Finance*. 61(4): 1645-1680.

Baker, M. ve Wurgler, J. (2007). Investor Sentiment in The Stock Market. *Journal of Economic Perspectives*. 21(2): 129-152.

Baltussen, G. (2009). Behavioral Finance: An Introduction. https://ssrn.com/abstract=1488110. (14.10.2019).

Banerjee, A. V. (1992). A Simple Model of Herd Behavior. *The Quarterly Journal of Economics*. 107(3): 797-817.

Bayar, Y. (2011). Yatırımcı Davranışlarının Davranışçı Yaklaşım Çerçevesinde Değerlendirilmesi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*. 6(2): 133-160.

Banz, R.W. (1981). The Relationship Between Return and Market Value of Common Stock. *Journal of Financial Economics*. 9(1): 3-18.

Barak O. (2006). *Hisse Senedi Piyasalarında Anomaliler ve Bunları Açıklamak Üzere Geliştirilen Davranışsal Finans Modelleri –İMKB'de Bir Uygulama*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Beaumont, R., van Daele, M., Frijns, B., Lehnert, T. ve Muller, A. (2008). Investor Sentiment, Mutual Fund Flows and Its Impact on Returns and Volatility. *Managerial Finance*. 34(11):772-785

Berk, J. ve Richard S. (2004). *A Rational Model of The Closed-End Fund Discount.* Working Paper, U.C. Berkeley. https://www.nber.org/papers/w10412 (12.07.2020).

Bikhchandani, S. ve Sharma, S. (2001). Herd Behavior in Financial Markets. *IMF Staff Papers*. 47(3): 279-310.

Bikhchandani, S., Hirshleifer, D. ve Welch, I. (1998). Learning From The Behavior of Others: Conformity, Fads, And İnformational Cascades. *Journal of Economic Perspectives*. 12(3):151-170.

Black, F. (1987). Noise. *The Journal of Finance*. 41(3): 528-543.

Bolaman, Ö. ve Mandacı P., E. (2014). Yatırımcı Duyarlılığının Hisse Senedi Piyasalarına Etkisi. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*. 6(11): 51-64.

Boyacıoğlu, M. A., Güvenek, B. ve Alptekin, V. (2010). Getiri Volatilitesi ile İşlem Hacmi Arasındaki İlişki: İMKB'de Ampirik Bir Çalışma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*. (48): 200-216.

Böyükaslan, A. (2012). *Bireysel Yatırımcıları Finansal Yatırım Kararına Yönlendiren Faktörlerin Davranışsal Finans Açısından İncelenmesi: Afyonkarahisar Örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Branch, B. (1977). A Tax Loss Trading Rule. *The Journal of Business*. 50(2): 198-207.

Brown, G. W. ve Cliff, M. T. (2004). Investor Sentiment and The Near-Term Stock Market. *Journal of Empirical Finance*. 11(1): 1-27.

Brown, G. W. ve Cliff, M. T. (2005). Investor Sentiment and Asset Valuation. *The Journal of Business*. 78(2): 405-440.

Byrne, A. ve Utkus, S. P. (2013). Behavioural Finance: Understanding How The Mind Can Help or Hinder Investment Success. https://stratton-capital.com/wp-content/uploads/2020/06/Understanding-How-the-Mind-Can-Help-or-Hinder-Investment-Success.pdf (10.02.2021).

Bostancı, F. (2003). *Davranışçı Finans*. Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu Yayınları.

Canbaş, S. ve Kandır, S. Y. (2007). Yatırımcı Duyarlılığının İMKB Sektör Getirileri Üzerindeki Etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 22(2): 219-248.

Canöz, İ. (2018). Borsa İstanbul 100 Endeksi ile Tüketici Güven Endeksleri Arasındaki Nedensellik İlişkisi: Türkiye Örneği. *Fiscaoeconomia*. 2(1): 136-153.

Camerer, C. (1999). Behavioral Economics: Reunifying Psychology and Economics. *Proceedings of The National Academy of Sciences*. 96(19): 10575-10577

Caporale, G. M., Gil-Alana, L., Plastun, A. ve Makarenko, I. (2016). Intraday Anomalies and Market Efficiency: A Trading Robot Analysis. *Computational Economics*. 47(2): 275-295.

Changsheng, H. ve Yongfeng, W. (2012). Investor Sentiment and Assets Valuation. *Systems Engineering Procedia*. *3*: 166-171.

Chen, H., Chong, T. T. L. ve Duan, X. (2010). A Principal-Component Approach to Measuring Investor Sentiment. *Quantitative Finance*.10(4): 339-347.

Clemente, J., Montañés, A. ve Reyes, M. (1998). Testing for a Unit Root in Variables with a Double Change in The Mean. *Economics Letters*. 59(2): 175-182.

Çopur, Z. (2015). *Handbook of Research on Behavioral Finance and Investment Strategies: Decision Making in The Financial Industry*. USA: IGI Global.

Coşkun, S., Karataş, Y. ve Güleç, T. C. (2016). BIST 100 Endeksinde Dönemsel Anomalilerin Test Edilmesi. *Uluslararası Öğrenci Kongre Kitabı* (ss.46-57), Düzenleyen Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Manisa. 5-6 Nisan 2016.

Çıtak, O. S. (2016). *Finansal Yatırım Analizi.* İstanbul: Nobel Yayıncılık.

Daniel, K., Hirshleifer, D. ve Subrahmanyam, A. (1998). Investor Psychology and Security Market Under-and Overreactions. *The Journal of Finance*. 53(6): 1839-1885.

Daniel, K. ve Titman, S. (1999). Market Efficiency in an Irrational World. *Financial Analysts Journal*. 55(6): 28-40.

Dayıoğlu, T. ve Aydın, Y. (2020). İktisat Politikalarının Etkinliği: Uyarlamacı Bekleyişler ve Rasyonel Beklentiler Hipotezi. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*. 5(12): 168-180.

De Bondt, W. F. ve Thaler, R. (1985). Does The Stock Market Overreact?. *The Journal of Finance*. 40(3): 793-805.

Dedu V., Turcan C.S. ve Turcan R. (2012). An Introduction To Behavioral Corporate Finance. *Annals of the University of Oradea, Economic Science Series*. 21(2): 471-476.

Demireli, E. (2007). Finansal Yatırım ve Kararlarında Risk Unsuru ve Riske Maruz Değer. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.* 9(1): 122-134

Demireli, E. ve Kabakcı C. (2019). Ocak Ayı Anomalisi: Borsa İstanbul Seçilmiş Sektör Endeksleri Üzerine Bir Araştırma. *Taras Shevchenko 4th International Congress on Social Sciences Proceeding Book* (pp.468-474). 14-15 Aralık 2019.

Demirez, D. ve Kandır, S. (2020). Risk İştahının Pay Getirileri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. *29*(4): 92-102.

De Long, J. B., Shleifer, A., Summers, L. H. ve Waldmann, R. J. (1990). Noise Trader Risk in Financial Markets. *Journal of Political Economy*. *98*(4): 703-738.

Döm, S. (2003). *Yatırımcı Psikolojisi: İMKB Üzerine Ampirik Bir Çalışma*. İstanbul: Değişim Yayınları.

Edwards, W. (1954). The Theory of Decision Making. *Psychological Bulletin*. 51(4): 380–417

Edmans, A., Garcia, D. ve Norli, Ø. (2007). Sports Sentiment and Stock Returns. *The Journal Of Finance*. 62(4): 1967-1998.

Ekşi, C., Karan, M. B. ve Toprak, M. (2002). İstanbul Menkul Kıymet Borsasında Düşük Fiyat. *İktisat İşletme ve Finans*. 17(201): 48-55.

Elton, E. J., Gruber, M. J. ve Busse, J. A. (1998). Do Investors Care About Sentiment?. *The Journal of Business*. 71(4): 477-500.

Eser, R. ve Toigonbaeva, D. (2011). Psikoloji ve İktisadın Birleşimi Olarak, Davranışsal İktisat. *Eskişehir OGÜ İİBF Dergisi*. 6(1): 301-310.

Fakhry, B. (2016). A Literature Review of The Efficient Market Hypothesis. *Turkish Economic Review*. 3(3): 431-442.

Fama, E. F. (1965). The Behavior of Stock-Market Prices. *The Journal of Business.* 38(1): 34-105.

Fama, E. F. ve French, K. R. (1992). The Cross-Section of Expected Stock Returns. *The Journal of Finance*. 47(2): 427-465.

Fama, E. F. ve French, K. R. (1993). Common Risk Factors in The Returns on Stocks and Bonds. *Journal of Financial Economics*. 33(1): 3-56.

Faseruk, A. ve Cooper, T. (2015). Making Sense of Behavioral Economics. *Journal of Business Diversity*. 15(1): 1–30

Finter, P., Niessen-Ruenzi, A. ve Ruenzi, S. (2012). The Impact of Investor Sentiment on The German Stock Market. *Zeitschrift für Betriebswirtschaft*. 82(2): 133-163.

Fisher, K. L. ve Statman, M. (2003). Consumer Confidence and Stock Returns. *The Journal of Portfolio Management*. 30(1): 115-127

Friedman, M. (1953). *The Methodology of Positive Economics*. In Essays in Positive Economics, 3–43. Chicago: University of Chicago Press.

Gazel, S. (2014). *Davranışsal Finans Psikolojik Eşik ve Önyargılar*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Gümüş, F. ve Durmuşkaya, S. (2015). Vadeli İşlem Piyasalarında Haftanın Günleri Etkisi ve Tatil Anomalisinin Tespiti Üzerine Bir Analiz. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 8(1): 43-52.

Güney, M. (14.03.2018). Çiftlik Bank'ta neye güvendiniz [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=veeoDb050Uo.

Güngör, S. ve Demirel, E. (2018). *Davranışsal Finansta Yatırımcı Önyargıları*. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.

Glaser, M., Nöth, M., ve Weber, M. (2003). Behavioral finance. Rationalitätskonzepte, Entscheidungsverhalten und ökonomische Modellierung. https://madoc.bib.uni-mannheim.de/2770/1/dp03_14.pdf?rs=true&wid=

Hafner, C. M. ve Herwartz, H. (2006). A Lagrange Multiplier Test for Causality in Variance. *Economics Letters*. 93(1): 137-141.

Halkbankası, (2018). *Zihinsel Muhasebe Gereksizmi Pratiklikmi* https://www.halkbank.com.tr/tr/blog/finans/zihinselmuhasebegereksizmipratiklikmi.html) (05.03.2018).

Hirshleifer, D. (2001). Investor Psychology and Asset Pricing. *The Journal of Finance*. 56(4): 1533-1597.

Hong, H. ve Stein, J. C. (1999). A Unified Theory of Underreaction, Momentum Trading, and Overreaction in Asset Markets. *The Journal of Finance*. 54(6): 2143-2184.

Işın, Ş. (2000). Bayes Kuralının Tarımsal İşletmecilik Kararlarında Uygulanışına Bir Örnek. *Tarım Ekonomisi Dergisi*. 5(1 ve 2): 61-70.

Jain, R., Jain, P. ve Jain, C. (2015). Behavioral Biases in The Decision Making of Individual Investors. *IUP Journal of Management Research*. 14(3): 7

Kahneman, D. (2003). Maps of Bounded Rationality: Psychology for Behavioral Economics. *American Economic Review*. 93(5): 1449-1475.

Kaldırım, Y. (2017). Momentum Anomalisi ve Düşük Fiyat Anomalisi: BİST 100 Endeksine Yönelik Araştırma. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. (54): 77-90.

Kandır, S. Y. (2006). Tüketici Güveni ve Hisse Senedi Getirileri İlişkisi: İMKB Mali Sektör Şirketleri Üzerinde Bir Uygulama. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 15(2): 217-230.

Karabulut, A. N. (2013). Tüketicilerin Algılanan Risk Değişkeni Karşısında İnternetten Alışveriş Yapma Eğilimlerinin Ölçülmesi: Beklenen Fayda Teorisine Karşı Beklenti Teorisi. *Journal of Yasar University*. 8(32): 5515- 5536.

Karan, M. B. (2013). *Yatırım Analizi ve Portföy Yönetimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Karan, M. B. (2000). İMKB'de İhmal Edilmiş Hisse Senedi Etkisi. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 18(1): 129-142.

Kaya, E. (2018). Yatırımcı Duyarlılığı ve Hisse Senedi Getirileri. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*. 55(645): 91-112.

Keleş, B. P. (2003). *Etkin Pazar Kuramı ve İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nın Zayıf Formda Etkinliğinin Test Edilmesi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Keleş, E. ve Arat, M. E. (2016). Yatırımcı Duyarlılığı Temsilcileri ve Sermaye Getirilerinin Tahmini. *Öneri Dergisi*. 12(45): 307-326.

Keleş, E. (2014). *Hisse Senedi Getirileri Tahmin Aracı Olarak Yatırımcı Duyarlılığı*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Keynes, J. M. (1937). The General Theory of Employment. *The Quarterly Journal of Economics*. 51(2): 209-223.

Kılınç, N. ve Kılıç, Y. (2018) Finansal Okuryazarlık ve Davranışsal Finans İlişkisi: Yatırım Profesyonellerine Yönelik Bir Araştırma. *Uluslararası Katılımlı 22. Finans Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. (ss. 479-489). Mersin. 10-13 Ekim 2018

Kırcı, P. ve Gülbak, E. (2020). Instagram Verileri ile Duygu Analizi. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*. 360-364.

Kıyılar, M. ve Akkaya, M. (2016). *Davranışsal Finans*. İstanbul: Literatür Yayıncılık.

Kumar, A. ve Lee, C. M. (2006). Retail Investor Sentiment and Return Comovements. *The Journal of Finance*. 61(5): 2451-2486.

Köse, A. K. ve Akkaya, M. (2016). Beklenti ve Güven Anketlerinin Finansal Piyasalara Etkisi: BIST 100 Üzerine Bir Uygulama. *Bankacılar Dergisi*. 99: 3-15.

Kurt, S. ve Zengin, H. (2010). Beklentilerde Rasyonellik ve Yakın Rasyonalitenin Ekonometrik Testi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*. 8(1): 167-192.

Kübilay, B. ve Bayrakdaroğlu, A. (2017). *Finansta Psikososyal Boyut: Yatırım Psikolojisi ve Sosyolojik Faktörler Açısından Bir İnceleme*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Kyle, A. S. (1985) Continuous Auctions and Insider Trading, *Econometrica*, 1315–1336.

Lawrence, E. R., McCabe, G. ve Prakash, A. J. (2007). Answering Financial Anomalies: Sentiment-Based Stock Pricing. *The Journal of Behavioral Finance*. *8*(3): 161-171.

Lee, C. M., Shleifer, A. ve Thaler, R. H. (1991). Investor Sentiment and The Closed-End Fund Puzzle. *The Journal of Finance*. 46(1): 75-109.

Lee, W. Y., Jiang, C. X. ve Indro, D. C. (2002). Stock Market Volatility, Excess Returns, and The Role of Investor Sentiment. *Journal of Banking & Finance*. 26(12): 2277-2299.

Lemmon, M. ve Portniaguina, E. (2006). Consumer Confidence and Asset Prices: Some Empirical Evidence. *The Review of Financial Studies*. 19(4): 1499-1529.

Liu, S. (2015). Investor Sentiment And Stock Market Liquidity. *Journal of Behavioral Finance*. *16*(1): 51-67.

Lo, A. W. (2005). Reconciling Efficient Markets with Behavioral Finance: The Adaptive Markets Hypothesis. *Journal of Investment Consulting*. 7(2): 21-44.

Markowitz, H. (1952). Portfolio Selection. *The Journal of Finance*. 7(1):77-91.

Massa, M. ve Simonov, A. (2006). Hedging, Familiarity and Portfolio Choice. *The Review of Financial Studies*. 19(2): 633-685.

Mishkin, F. S. (1983). *A Rational Expectations Approach to Macroeconometrics: Testing Policy Ineffectiveness and Efficient-Markets Models*. University of Chicago Press.

Mitchell, M., Pulvino, T. ve Stafford, E. (2002). Limited Arbitrage in Equity Markets. *The Journal of Finance*. 57(2): 551-584.

Mukherjee, S. ve De, S. (2019). When are Investors Rational?. *Journal of Behavioral Finance*. 20(1): 1-18.

Muth, J. F. (1961). Rational Expectations and the Theory of Price Movements. *Econometrica: Journal of the Econometric Society*. 29(3): 315-335.

Müldür, G. T. ve Uzkaralar, Ö. (2020). Hizmet, Sınai ve Mali Sektörlere Ait Duyarlılık Betalarının Karşılaştırılması: Borsa İstanbul Örneği. *Finans-Politik & Ekonomik Yorumlar*. 653: 49-75.

Neal, R. ve Wheatley, S. M. (1998). Do Measures of Investor Sentiment Predict Returns?. *Journal of Financial and Quantitative Analysis*. 33(4): 523-547.

Oaksford, M. ve Chater, N. (2009). Précis of Bayesian Rationality: The Probabilistic Approach to Human Reasoning. *Behavioral Brain Sciences*. 32(1): 69-84

Okur, M. (2014). *Yatırımcılar Rasyoneldir, Peki ya Normal Yatırımcılar?.* İstanbul: Yalın Yayıncılık.

Olgaç, S. ve Temizel, F. (2008). Yatırımcı Duyarlılığı Hisse Senedi Getirileri İlişkisi: Türkiye Örneği. *TİSK Akademi*. 3(6): 224-239.

Oliveira, A. (2007). A Discussion of Rational and Psychological Decision-making Theories and Models: The Search for a Cultural-ethical Decision-making Model. *Electronic Journal of Business Ethics and Organization Studies*. 12(2): 12-17.

Olsen, R. A. (1998). Behavioral Finance and Its Implications For Stock-Price Volatility. *Financial Analysts Journal*. 54(2): 10-18.

Oran, A. (2011). Balonları Daha iyi Tanımaya Çalışmak: Balon Tanımları, Modelleri ve Lale Çılgınlığı Örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 26*(1): 151-161.

Oran, J. (2019). *Açıklamalı Davranışçı Finans Sözlüğü*. İstanbul: Çağlayan Yayınları.

Otluoğlu, E., 2009. Davranışsal Finans Çerçevesinde Aşırı Güven Hipotezinin Test Edilmesi: İMKB'de Bir Uygulama. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

Otoo, M.W. (1999) Consumer Sentiment and The Stock Market. Working Paper. Federal Reserve Board of Governors. https://www.federalreserve.gov/Pubs/feds/1999/199960/199960pap.pdf (25.04.2018).

Pompian, M. M. (2006). *Behavioral Finance and Wealth Management: How to Build Optimal Portfolios That Account for Investor Biases*. New Jersey: John Wiley and Sons Inc.

Pompian, M. M. (2008). Using Behavioral Investor Types to Build Better Relationships with Your Clients. *Journal of Financial Planning*. 21(10): 64-76.

Pompian, M. M. (2012). *Behavioral Finance and Investor Types: Managing Behavior to Make Better Investment Decisions*. New Jersey: John Wiley and Sons Inc

Powell, M. ve Ansic, D. (1997). Gender Differences in Risk Behaviour in Financial Decision-making: An Experimental Analysis. *Journal of Economic Psychology*. 18(6): 605-628.

Prechter Jr, R. R. (2001). Unconscious Herding Behavior As The Psychological Basis of Financial Market Trends and Patterns. *The Journal of Psychology and Financial Markets.* 2(3): 120-125.

Qiu, L ve Welch, I. (2004). Investor Sentiment Measures. *National Bureau of Economic Research.*https://www.nber.org/system/files/working_papers/w10794/w10794.pdf

Rabin, M. (2002). Inference by Believers in The Law of Small Numbers. *The Quarterly Journal of Economics*. *117*(3): 775-816.

Ritter, J. R. (1988). The Buying and Selling Behavior of Individual Investors at The Turn of The Year. *The Journal of Finance*. 43(3): 701-717.

Ritter, J. R. (2003). Behavioral Finance. *Pacific-Basin Finance Journal*. 11(4): 429-437.

Saraç, T. B., İskenderoğlu, Ö. ve Akdağ, S. (2016). Yerli ve Yabancı Yatırımcılara Ait Risk İştahlarının İncelenmesi: Türkiye Örneği. *Sosyoekonomi*. *24*(30): 29-44.

Sarı, S. S., ve Yiğiter, Ş. Y. (2020). Yatırımcı Duyarlılığının Hisse Senedi Getirilerindeki Rolü ve Tüketici Güven Endeksiyle Ölçülmesi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. 34(1): 77-97.

Samson, A. (2018). *The Behavioral Economics Guide 2018*. http://www.behavioraleconomics.com (20.11.2020).

Samuelson, P. A. (1998). *Summing upon Business Cycles: Opening Address, in Beyond Shocks: What Causes Business Cycles*. Boston: Federal Reserve Bank of Boston.

Savage, L. J. (1954). *The Foundations of Statistics*. New York: Wiley.

Sayim, M., Morris, P. D. ve Rahman, H. (2013). The Effect of US Individual Investor Sentiment on Industry-Specific Stock Returns and Volatility. *Review of Behavioural Finance*. 5(1): 58-76

Sayim, M. ve Rahman, H. (2015). The Relationship Between Individual Investor Sentiment, Stock Return and Volatility: Evidence From The Turkish Market. *International Journal of Emerging Markets*. 10(3): 504-520

Sayim, M. ve Rahman, H. (2015). An Examination of US Institutional And Individual Investor Sentiment Effect on The Turkish Stock Market. *Global Finance Journal*. *26*: 1-17.

Scharfstein, D. S. ve Stein, J. C. (1990). Herd Behavior and Investment. *The American Economic Review*. 80(3): 465-479.

Schmeling, M. (2007). Institutional And Individual Sentiment: Smart Money And Noise Trader Risk?. *International Journal of Forecasting*. 23(1): 127-145.

Schmeling, M. (2009). Investor Sentiment and Stock Returns: Some International Evidence. *Journal of Empirical Finance*. 16(3): 394-408.

Seyfettin, Ü. ve Akbey, F. (2016). Firma Büyüklüğü ve Piyasa Değeri/Defter Değeri Anomalilerinin Birlikte İncelenmesi: Borsa İstanbul Örneği. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 14(2): 257-282

Shefrin, H. ve Statman, M. (2003). The Contributions of Daniel Kahneman and Amos Tversky. *The Journal of Behavioral Finance*. 4(2): 54-58.

Shefrin, H. (2010). Behavioralizing Finance. *Foundations and Trends in Finance*. 4(1–2): 1-184. http://dx.doi.org/10.1561/0500000030

Shefrin, H. (2016). *Behavioral Risk Management: Managing The Psychology That Drives Decisions and Influences Operational Risk*. New York: Palgrave Macmillan.

Shleifer, A. (2000). *Inefficient Markets: An Introduction to Behavioural Finance*. USA: Oxford University Press.

Shleifer, A. ve Summers, L. H. (1990). The Noise Trader Approach to Finance. *Journal of Economic Perspectives*. 4(2): 19-33.

Shleifer, A. ve Vishny, R. W. (1997). The Limits of Arbitrage. *The Journal of Finance*. 52(1): 35-55.

Simon, H. A. (1955). On a Class of Skew Distribution Functions. *Biometrika*. 42(3/4): 425-440.

Solt, M. E. ve Statman, M. (1988). How Useful is The Sentiment Index?. *Financial Analysts Journal*. 44(5): 45-55.

Stambaugh, R. F., Yu, J. ve Yuan, Y. (2012). The Short of It: Investor Sentiment and Anomalies. *Journal of Financial Economics*. 104(2): 288-302.

Szyszka, A. (2013). *Behavioral Finance and Capital Markets: How Psychology Influences Investors and Corporations*. New York: Palgrave McMillan.

Şenkesen, E. (2009). *Davranışsal Finans ve Yatırımcı Duyarlılığının Tahvil Verimi Üzerindeki Etkisi: İMKB Tahvil ve Bono Piyasasında Bir Uygulama*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Taner, B. ve Akkaya, G. C. (2005). Yatırımcı Psikolojisi ve Davranışsal Finans Yaklaşımı. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*. (27): 47-54.

Taner, B. ve Akkaya, G.C. (2016). *Sermaye Piyasası Faaliyet Alanı ve Menkul Kıymetler*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Tekin, B. (2016). Beklenen Fayda ve Beklenti Teorileri Bağlamında Geleneksel Finans Davranışsal Finans Ayrımı. *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies*. 2(4): 75.

Tekin, B. ve Cengiz, S. (2018). Kendine Aşırı Güven ve Kayıptan Kaçınma Önyargıları Yatırım Kararlarında Önemli Bir Faktör Mü?. Global *Journal Of Economics And Business Studies*. 9(17): 38-54.

Tetlock, P. C. (2007). Giving Content to Investor Sentiment: The Role of Media in The Stock Market. *The Journal Of Finance*. 62(3): 1139-1168.

Thaler, R. (1980). Toward a Positive Theory of Consumer Choice. *Journal of Economic Behavior & Organization*. 1(1): 39-60.

Thaler, R. H. (1999). Mental Accounting Matters. *Journal of Behavioral Decision Making*. 12(3): 183-206.

Topuz, Y. V. (2011). Tüketici Güveni ve Hisse Senedi Fiyatları Arasındaki Nedensellik İlişkisi: Türkiye Örneği. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 53-65.

Tufan, E. (2008). *Davranışsal Finans*. Ankara: İmaj Yayınevi.

Tufan, C. ve Sarıçiçek, R. (2013). Davranışsal Finans Modelleri, Etkin Piyasa Hipotezi ve Anomalilerine İlişkin Bir Değerlendirme. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.* 15(2): 159-182.

Tuna, A. (2019). *Finansal Ekonomi Ders Notları.* İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi. http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/isletme_ue/fiy%C3%B6ntim. pdf.(07.02.2020).

Tversky, A. ve Kahneman, D. (1974). Judgment Under Uncertainty: Heuristics and Biases. Science, 185(4157): 1124-1131.

Uğurlu, M. ve Demir, Y. (2016). Firma Büyüklüğü Anomalisinin Varlığının BİST'te Test Edilmesi. *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi.* 4(3): 106-116.

Uygur, U. ve Taş, O. (2014). The Impacts of Investor Sentiment on Different Economic Sectors: Evidence From Istanbul Stock Exchange. *Borsa Istanbul Review*. 14(4): 236-241.

Yang, C. ve Zhou, L. (2015). Investor Trading Behavior, Investor Sentiment and Asset Prices. *The North American Journal of Economics and Finance.* 34: 42-62.

Yüksel, S., Eroğlu, Ö. ve Yüksel, S. (2018). Araştırmalarda Karar Süreci ve Bayes Teoremi. *International Journal on Mathematic, Engineering and Natural Sciences.* 2(6): 56-66.

Zouaoui, M., Nouyrigat, G. ve Beer, F. (2011). How Does Investor Sentiment Affect Stock Market Crises? Evidence From Panel Data. *Financial Review*. 46(4): 723-747.

YEREL YÖNETİMLERDE YENİ YÖNELİMLER

Editör
Prof. Dr. M. Akif ÖZER

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-32-4

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Haziran 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
YEREL YÖNETİMLER VE GELECEK YARINLAR

1. YEREL YÖNETİMLER VE GELECEK YARINLAR 1
1.1. DEĞİŞİM VE REFORM 3
1.1.1. Değişim ve Reformun Zorunluluğu 3
1.1.2. Yerel Yönetimlerin Değişen Rolü 5
1.1.3. Küreselleşme ve Yerel Kalkınma 8
1.1.4. Değişim ve Reformda Katılımla İstişarenin Etkisi 11
1.1.5. Reformun Odak Noktası Verimlilik ve Performans 14
1.2. YEREL YÖNETİMLER VE YENİ ALANLAR 16
1.2.1. Yerel Yönetimlerde Sürdürülebilirlik ve İklim Değişikliği 16
1.2.2. Yerel Yönetimlerde Siber Güvenlik, Teknoloji ve Dijital Belediyecilik 21
1.2.3. Yerel Yönetimlerde Sayı Azaltma, Yalın ve Esnek Örgütlenme 26
1.2.4. Yerel Yönetimlerde Yeni Yönetişim Anlayışları ve Dijital Yönetişim 30
1.2.5. Yerel Yönetimlerin Paradiplomasisi Faaliyetleri 34
1.2.6. Yerel Yönetimler ve Yeni Kent Formları 38
1.2.7. Yöneticilik Anlayışında Değişim ve Profesyonel Yöneticilik 41
1.2.8. Yerel Yönetimlerde Finans Krizi, İflas ve Yeniden Belediyeleştirme 44
1.3. GELECEKTE YEREL YÖNETİMLER 48
1.3.1. Yerel Yönetimlerin Değişen Rolleri 48
1.3.2. Yaşanan Hızlı Değişim ve Sorumluluklarda Belirsizlikler 50
1.3.3. Yerel Demokrasinin Durumu ve Değişen Konjonktür 51
1.3.4. Yerelde Yönetmenin Güçlüğü ve Yeni Meydan Okumalar 53
1.3.5. Merkezi Yönetim İle İlişkilerin Yeni Boyutu 55
1.3.6. Geleceğin Yerel Yönetimleri İçin Öngörüler 57
1.4. DEĞERLENDİRME 61
İLGİLİ KAYNAKLAR 66
SONNOTLAR 71

İKİNCİ BÖLÜM
YEREL YÖNETİMLERDE ATIK VE ARITMA YÖNETİMİNDE YENİLİKLER

2. YEREL YÖNETİMLERDE ATIK VE ARITMA YÖNETİMİNDE YENİLİKLER 79
2.1. TARİHSEL SÜREÇ 80
2.2. ATIK VE ARITMA YÖNETİMİ 82
2.2.1. Atık Toplama, Ayrıştırma ve Geri Dönüşüm 82
2.2.2. Atık Bertarafı 86
2.2.3. Tehlikeli Atık Yönetimi 88
2.2.4. Atık Su Kaynaklarının Yeniden Kullanımı 89

2.2.5. Yağmur Suyu Hasadı ve Arıtma 91
2.3. ATIK VE ARITMA YÖNETİMİNDE YENİLİKÇİLİK ÖRNEKLERİ 92
2.4. DEĞERLENDİRME 96
İLGİLİ KAYNAKLAR 98
SONNOTLAR 104

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
YEREL YÖNETİMLERDE ÇEVRE HAKKI VE YENİ GELİŞMELER

3. YEREL YÖNETİMLERDE ÇEVRE HAKKI VE YENİ GELİŞMELER 109
3.1. YEREL YÖNETİMLER: KAVRAMSAL ÇERÇEVE 109
3.2. YEREL YÖNETİMLERİN TARİHSEL GELİŞİMİ 111
3.2.1. Dünyada Yerel Yönetimlerin Tarihsel Gelişimi 111
3.2.2. Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Tarihsel Gelişimi 113
3.3. ÇEVRE SORUNLARI VE ÇEVRE HAKKININ TARİHSEL GELİŞİMİ 116
3.3.1. Dünyada Çevre Sorunları ve Çevre Hakkının Gelişimi 116
3.3.2. Türkiye'de Çevre Sorunları ve Çevre Hakkının Gelişimi 120
3.4. ÇEVRE HAKKIYLA İLGİLİ SON GELİŞMELER VE TARTIŞMALAR 123
3.4.1. Sürdürülebilir Kent ve Çevre Hakkı İlişkisi 123
3.4.2. Kentli Hakları ve Çevre Hakkı İlişkisi 124
3.4.3. Avrupa Kentsel Şartı ve Çevre Hakkı İlişkisi 126
3.4.4. Kent Hukuku ve Çevre Hakkı İlişkisi 127
3.4.5. Yönetişim ve Çevre Hakkı 128
3.4.6. Kirleten Öder ve Çevre Hakkı İlişkisi 129
3.4.7. Kusursuz Sorumluluk ve Çevre Hakkı İlişkisi 130
3.5. DEĞERLENDİRME 131
İLGİLİ KAYNAKLAR 133
SONNOTLAR 135

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
YEREL YÖNETİMLERİN DENETİMİ VE HESAP VEREBİLİRLİĞİNDE YENİ GELİŞMELER

4. YEREL YÖNETİMLERİN DENETİMİ VE HESAP VEREBİLİRLİĞİNDE YENİ GELİŞMELER 137
4.1. DENETİMİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ 138
4.2. YEREL YÖNETİMLERİN DENETİM ŞEKİLLERİ 142
4.2.1. Siyasi Denetim 142
4.2.2. Yönetsel Denetim 144
4.2.3. Yargı Denetimi 147
4.2.4. Kamuoyu Denetimi 148
4.2.5. Ombudsman Denetimi 149

4.3. YEREL YÖNETİMLERDE HESAP VEREBİLİRLİK....151
4.4. DEĞERLENDİRME....154
İLGİLİ KAYNAKLAR....157
SONNOTLAR....159

BEŞİNCİ BÖLÜM
YEREL YÖNETİMLERİN DOĞAL AFETLERLE MÜCADELESİ VE MEKANSAL PLANLAMA

5. YEREL YÖNETİMLERİN DOĞAL AFETLERLE MÜCADELESİ VE MEKANSAL PLANLAMA....161
5.1. DOĞAL AFET VE YÖNETİMİ: KAVRAMSAL ÇERÇEVE....162
5.2. YEREL YÖNETİMLERİN DOĞAL AFETLERLE MÜCADELESİ....164
5.3. MEKÂNSAL PLANLAMA....168
5.3.1. Yerel Yönetimlerin Mekânsal Planlama Stratejileri....169
5.3.2. Doğal Afetlerle Mücadelede Mekânsal Planlamanın Önemi....171
5.4. DEĞERLENDİRME....173
İLGİLİ KAYNAKLAR....175
SONNOTLAR....177

ALTINCI BÖLÜM
YEREL YÖNETİMLERDE E-BELEDİYECİLİK, LİVİNG LAB VE AKILI KENT UYGULAMALARI

6. YEREL YÖNETİMLERDE E-BELEDİYECİLİK, LİVİNG LAB VE AKILI KENT UYGULAMALARI....179
6.1. E-BELEDİYECİLİK KAVRAMI VE YEREL YÖNETİMLERDE E-BELEDİYECİLİK....180
6.2. LIVING LAB....181
6.3. AKILLI KENT....182
6.3.1. Akıllı Kent Bileşenleri....184
6.3.2. Akıllı Kent Araçları....186
6.3.3. Akıllı Kent Uygulamaları....188
6.4. DEĞERLENDİRME....194
İLGİLİ KAYNAKLAR....196
SONNOTLAR....201

YEDİNCİ BÖLÜM
YEREL YÖNETİMLERDE ENDÜSTRİ 4.0 VE TOPLUM 5.0 UYGULAMALARI

7. YEREL YÖNETİMLERDE ENDÜSTRİ 4.0 VE TOPLUM 5.0 UYGULAMALARI 205
7.1. YEREL YÖNETİMLER.....206
7.2. ENDÜSTRİ 4.0.....207
7.3. TOPLUM 5.0 210
7.4. YEREL YÖNETİMLERDE ENDÜSTRİ 4.0 VE TOPLUM 5.0 UYGULAMALARI 212
7.4.1. Gelişmiş Ülkelerde Yerel Endüstri 4.0 ve Toplum 5.0 Uygulamaları 214
7.4.2. Türkiye'de Yerel Endüstri 4.0 ve Toplum 5.0 Uygulamaları 218
7.5. DEĞERLENDİRME 222
İLGİLİ KAYNAKLAR 224
SONNOTLAR.....227

SEKİZİNCİ BÖLÜM
YEREL YÖNETİMLERDE ENGELLİ, GENÇ VE YAŞLI BAKIM HİZMETLERİNDE YENİ GELİŞMELER

8. YEREL YÖNETİMLERDE ENGELLİ, GENÇ VE YAŞLI BAKIM HİZMETLERİNDE YENİ GELİŞMELER 231
8.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE 232
8.1.1. Engelli/Engellilik 232
8.1.2. Genç Kavramı 233
8.1.3. Yaşlılık 234
8.1.4. Sosyal Belediyecilik 234
8.2. MEVZUATTA DEZAVANTAJLI GRUPLAR.....235
8.2.1. Engellilere Yönelik Hukuki Düzenlemeler.....235
8.2.2. Yaşlılara Yönelik Hukuki Düzenlemeler.....236
8.2.3. Gençlere Yönelik Hukuki Düzenlemeler 237
8.3. ENGELLİ, GENÇ VE YAŞLILARA YÖNELİK HİZMETLER 237
8.3.1. Engellilere Yönelik Hizmetler.....238
8.3.2. Gençlere Yönelik Hizmetler 240
8.3.3. Yaşlılara Yönelik Hizmetler.....241
8.4. DEĞERLENDİRME 243
İLGİLİ KAYNAKLAR 246
SONNOTLAR.....249

DOKUZUNCU BÖLÜM
YEREL YÖNETİMLERDE ETKİN İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ UYGULAMALARI

9. YEREL YÖNETİMLERDE ETKİN İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ UYGULAMALARI 253
9.1. YEREL YÖNETİMLER VE GELİŞİMİ 254
9.2. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ (İKY) 257
9.3. YEREL YÖNETİMLERDE İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ 260
9.4. YEREL YÖNETİMLERDE ETKİN İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ UYGULAMALARI 264
9.4.1. Kariyer Yönetimi 265
9.4.2. İş Tatmini ve Kurumsal Bağlılık 266
9.4.3. Liyakat-Yeterlilik ve Etik 267
9.4.4. Toplam Kalite Yönetimi (TKY) 267
9.4.5. Personel Kuvvetlendirme 268
9.4.6. Kurumsal Stres Yönetimi 268
9.4.7. Performans Değerlendirme 269
9.4.8. Hizmet İçi Eğitim 269
9.5. DEĞERLENDİRME 270
İLGİLİ KAYNAKLAR 272
SONNOTLAR 276

ONUNCU BÖLÜM
YEREL YÖNETİMLERDE ETKİN MALİ YÖNETİM UYGULAMALARI

10. YEREL YÖNETİMLERDE ETKİN MALİ YÖNETİM UYGULAMALARI 279
10.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE 280
10.1.1. Yerel Yönetim 280
10.1.2. Etkinlik 281
10.1.3. Mali Yönetim 283
10.2. YEREL YÖNETİMLERDE DEĞİŞİM VE ETKİN MALİ YÖNETİM UYGULAMA ÖRNEKLERİ 284
10.2.1. Yerel Yönetim Anlayışının Değişimi 284
10.2.2. Dünyada Yerel Yönetim Uygulamaları Örnekleri 288
10.3. TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLERDE MALİ YÖNETİM UYGULAMALARI 296
10.3.1. Belediyeler 298
10.3.2. İl Özel İdareleri 300
10.3.3. Köyler 301
10.4. DEĞERLENDİRME 302
İLGİLİ KAYNAKLAR 304
SONNOTLAR 311

ONBİRİNCİ BÖLÜM
YEREL YÖNETİMLERDE ETKİN SOSYAL HİZMET UYGULAMALARI VE SOSYAL BELEDİYECİLİK

11. YEREL YÖNETİMLERDE ETKİN SOSYAL HİZMET UYGULAMALARI VE SOSYAL BELEDİYECİLİK 317
11.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE 318
11.1.1. Sosyal Hizmet Bağlamında Yerel Yönetimler 318
11.1.2. Sosyal Hizmet Kavramı 321
11.1.3. Sosyal Hizmetle İlgili Kavramlar 323
11.2. SOSYAL BELEDİYECİLİĞİN KISA TARİHİ 326
11.2.1. Cumhuriyet Öncesi Dönem 326
11.2.2. Cumhuriyet Sonrası Dönem 329
11.3. YEREL YÖNETİMLER VE SOSYAL HİZMET 332
11.4. SOSYAL BELEDİYECİLİK 338
11.5. SOSYAL BELEDİYECİLİK ELEŞTİRİLERİ 342
11.6. DEĞERLENDİRME 343
İLGİLİ KAYNAKLAR 346
SONNOTLAR 352

ONİKİNCİ BÖLÜM
YEREL YÖNETİMLERDE GÖÇ VE MÜLTECİLİKLE İLGİLİ SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

12. YEREL YÖNETİMLERDE GÖÇ VE MÜLTECİLİKLE İLGİLİ SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ 359
12.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE 361
12.2. YEREL YÖNETİMLERLE GÖÇ İLİŞKİSİNİN HUKUKİ VE İDARİ BOYUTLARI 364
12.3. GÖÇ VE MÜLTECİLİĞE DAİR YERELDE YAŞANAN SORUNLAR 371
12.4. İYİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ, TESPİTLER VE ÖNERİLER 379
12.5. DEĞERLENDİRME 382
İLGİLİ KAYNAKLAR 385
SONNOTLAR 390

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM
YEREL YÖNETİMLERDE İKTİSADİ İŞLETMELERDE ETKİN YÖNETİM UYGULAMALARI

13. YEREL YÖNETİMLERDE İKTİSADİ İŞLETMELERDE ETKİN YÖNETİM UYGULAMALARI 395
13.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE 396

13.2. BELEDİYE İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİNİN KURULUŞU 397
13.3. BELEDİYE İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİNDE ETKİN YÖNETİM UYGULAMALARI 399
13.3.1. Stratejik Yönetim 401
13.3.2. Performans Yönetimi 402
13.3.3. Risk Yönetimi 404
13.3.4. Kariyer Yönetimi 404
13.4. ETKİN YÖNETİM VE BELEDİYE İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ 406
13.5. DEĞERLENDİRME 410
İLGİLİ KAYNAKLAR 412
SONNOTLAR 416

ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM
YEREL YÖNETİMLERDE KAPASİTE ARTIRIMI VE ETKİN KENTSEL HİZMET SUNUM YÖNTEMLERİ

14. YEREL YÖNETİMLERDE KAPASİTE ARTIRIMI VE ETKİN KENTSEL HİZMET SUNUM YÖNTEMLERİ 421
14.1. KENT VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE 421
14.2. KENT HİZMETLERİ 422
14.2.1. Kentsel Hizmet Sunumunda Görevli Olan Aktörler 424
14.2.2. Kent Hizmetlerinin Niteliklerine Göre Sınıflandırılması 426
14.2.3. Yerel Yönetimlerde Kapasite Artırımı 431
14.3. YEREL YÖNETİMLERDE ETKİN KENTSEL HİZMET SUNUMU 432
14.3.1. Tarihsel Süreçte Kent Hizmetlerinin Sunum Yöntemleri 432
14.3.2. Kapasite Artırımı ve Etkin Kentsel Hizmet Sunum Yöntemleri 436
14.4. DEĞERLENDİRME 440
İLGİLİ KAYNAKLAR 442
SONNOTLAR 446

ONBEŞİNCİ BÖLÜM
YEREL YÖNETİMLERDE KARDEŞ VE SAKİN ŞEHİR UYGULAMALARI

15. YEREL YÖNETİMLERDE KARDEŞ VE SAKİN ŞEHİR UYGULAMALARI 449
15.1. KARDEŞ ŞEHİR İLİŞKİLERİ 451
15.1.1. Kavramsal Çerçeve 451
15.1.2. Kardeş Şehirciliğin Anlamı ve Önemi 453
15.1.3. Dünyadan Kardeş Şehir İlişkilerinin Gelişimi 455
15.2. TÜRKİYE'DE KARDEŞ ŞEHİR İLİŞKİLERİ 458
15.3. SAKİN ŞEHİR UYGULAMALARI 462
15.3.1. Sakin Şehir Kavramı ve Felsefesi 462
15.3.2. Sakin Şehir Olma Kriterleri ve Türkiye'de Sakin Şehir Hareketi 466

15.4. DEĞERLENDİRME 469
İLGİLİ KAYNAKLAR 471
SONNOTLAR 475

ONALTINCI BÖLÜM
YEREL YÖNETİMLERDE KIRSAL ALAN, KÖY VE MAHALLE YÖNETİMİ ALANINDA YAŞANAN GELİŞMELER

16. YEREL YÖNETİMLERDE KIRSAL ALAN, KÖY VE MAHALLE YÖNETİMİ ALANINDA YAŞANAN GELİŞMELER 479
16.1. KIRSAL ALAN, KÖY VE MAHALLE 479
16.2. KIRSAL ALANDA YAŞANAN GELİŞMELER 482
16.3. KÖY YÖNETİMİ ALANINDA YAŞANAN GELİŞMELER 484
16.4. MAHALLE YÖNETİMİ ALANINDA YAŞANAN GELİŞMELER 486
16.5. DEĞERLENDİRME 487
İLGİLİ KAYNAKLAR 490
SONNOTLAR 495

ONYEDİNCİ BÖLÜM
YEREL YÖNETİMLERDE ÖZELLEŞTİRME, SERBESTLEŞTİRME VE DEREGÜLASYON UYGULAMALARI

17. YEREL YÖNETİMLERDE ÖZELLEŞTİRME, SERBESTLEŞTİRME VE DEREGÜLASYON UYGULAMALARI 501
17.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE 501
17.2. YEREL YÖNETİMLERİN ÖZELLİKLERİ 504
17.3. TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLER 506
17.4. YEREL YÖNETİMLERDE ŞİRKETLEŞME 508
17.4.1. Yerel Yönetimlerde Şirketleşme Gerekçeleri 508
17.4.2. Yerel Yönetimlerde Şirketleşme Usulü 510
17.4.3. Yerel Yönetim Şirketlerinin Faaliyet Konuları 513
17.5. YEREL YÖNETİMLERDE ÖZELLEŞTİRME 514
17.5.1. Serbestleşme ve Deregülasyon 514
17.5.2. Özelleştirme Kavramı 515
17.5.3. Yerel Yönetimlerde Özelleştirme Dayanakları ve Uygulamaları 518
17.6. DEĞERLENDİRME 521
İLGİLİ KAYNAKLAR 524
SONNOTLAR 529

ONSEKİZİNCİ BÖLÜM
YEREL YÖNETİMLERDE PANDEMİ YÖNETİMİNDE ETKİNLİK ARAYIŞLARI

18. YEREL YÖNETİMLERDE PANDEMİ YÖNETİMİNDE ETKİNLİK ARAYIŞLARI....533
18.1. YÖNETİM VE YEREL YÖNETİM....534
18.2. PANDEMİ YÖNETİMİ....534
18.2.1. Pandemi Yönetimi Anlayışın Gelişimi....536
18.2.2. Korona Döneminde Pandemi Yönetimi....537
18.3. YEREL YÖNETİMLERDE PANDEMİ YÖNETİMİ POLİTİKALARI....537
18.3.1. İzolasyon Politikası....537
18.3.2. Durağanlık (Stationarism) Politikası....538
18.3.3. Tedbir Politikası....539
18.3.4. Aşılama Politikası....539
18.4. YEREL YÖNETİMLERDE PANDEMİ YÖNETİMİ ETKİNLİKLERİ....540
18.4.1. Farkındalık Etkinlikleri....540
18.4.2. Sağlık Etkinlikleri....542
18.4.3. Eğitim Etkinlikleri....542
18.4.4. Sosyo-ekonomik Etkinlikleri....543
18.5. PANDEMİ YÖNETİMDE YEREL YÖNETİMLERİN KARŞILAŞTIĞI ZORLUKLAR....545
18.5.1. Finansman Problemi....545
18.5.2. Uzmanlık Eksikliği....546
18.5.3. Tesis Eksikliği....546
18.5.4. Rüşvet ve Yolsuzluk....547
18.6. DEĞERLENDİRME....548
İLGİLİ KAYNAKLAR....550
SONNOTLAR....553

ONDOKUZUNCU BÖLÜM
YEREL YÖNETİMLERDE PERFORMANS VE SÜREÇ YÖNETİMİ UYGULAMALARINDA SON GELİŞMELER

19. YEREL YÖNETİMLERDE PERFORMANS VE SÜREÇ YÖNETİMİ UYGULAMALARINDA SON GELİŞMELER....557
19.1. YEREL YÖNETİMLER: TARİHSEL SÜREÇ....557
19.2. PERFORMANS YÖNETİMİ VE KAMUDA UYGULAMASI....560
19.3. YEREL YÖNETİMLERDE PERFORMANS YÖNETİM SİSTEMİNİN UYGULANABİLİRLİĞİ VE KURUMSAL RİSKLER....563
19.4. YEREL YÖNETİMLERİN PERFORMANS YÖNETİM SÜRECİNDE GÜNCEL GELİŞMELER....565
19.4.1. Yerel Yönetimlerin Hizmet Sunumunda Dijital Dönüşüm....566
19.4.2. Yönetim Paradigmasındaki Değişmeler....568
19.4.3. Yerel Özerklik Uygulamaları....569
19.4.4. Yerel Yönetim Reformları....572

19.5. DEĞERLENDİRME 575
İLGİLİ KAYNAKLAR 577
SONNOTLAR 581

YİRMİNCİ BÖLÜM
YEREL YÖNETİMLERDE STRATEJİK YÖNETİM VE PLANLAMA ALANINDA YAŞANAN GELİŞMELER

20. YEREL YÖNETİMLERDE STRATEJİK YÖNETİM VE PLANLAMA ALANINDA YAŞANAN GELİŞMELER 585
20.1. STRATEJİ VE STRATEJİK YÖNETİM KAVRAMLARI 586
20.2. STRATEJİK YÖNETİM SÜRECİ 588
20.2.1. Stratejik Planlama 588
20.2.2. Stratejilerin Uygulanması 590
20.2.3. Stratejilerin Denetlenmesi 591
20.3. YEREL YÖNETİMLERDE STRATEJİK YÖNETİM VE PLANLAMA SÜRECİ 591
20.3.1. Yerel Yönetimlerde Stratejik Planlama Sürecini Gerektiren Nedenler 595
20.3.2. Madrid Belediyesi Örneğinde Stratejik Planlama Süreci 597
20.4. DEĞERLENDİRME 601
İLGİLİ KAYNAKLAR 603
SONNOTLAR 606

YİRMİBİRİNCİ BÖLÜM
YEREL YÖNETİMLERDE ZABITA VE İTFAİYE HİZMETLERİNDE YENİLİKLER

21. YEREL YÖNETİMLERDE ZABITA VE İTFAİYE HİZMETLERİNDE YENİLİKLER 609
21.1. YEREL YÖNETİMLERDE ZABITA VE İTFAİYE HİZMETLERİ 610
21.2. ZABITA HİZMETLERİNDE YENİ YAKLAŞIMLAR 611
21.2.1. Geleneksel Zabıta Hizmetlerinin Zorlukları ve Eksiklikleri 612
21.2.2. Yeni Yönetim Anlayışı ve Değişim İhtiyacı 613
21.2.3. Teknolojik Yeniliklerin Zabıta Hizmetlerine Etkisi 616
21.2.4. Farklı Ülkelerde Çağdaş Zabıta Teşkilatları 617
21.3. İTFAİYE HİZMETLERİNDE YENİLİKÇİ YAKLAŞIMLAR 618
21.3.1. İtfaiye Hizmetlerinin Geleneksel Yapısı ve Sınırlamaları 618
21.3.2. Yeni Yönetim Anlayışının İtfaiye Hizmetlerindeki Etkileri 621
21.3.3. Eğitim ve Personel Yönetimi Alanındaki Gelişmeler 622
21.3.4. İtfaiye Ekipmanlarındaki Teknolojik Yenilikler 623
21.3.5. Gelişmiş Ülkelerde İtfaiye Teşkilatlarından Örnekler 624
21.4. ZABITA VE İTFAİYE HİZMETLERİNE YENİ YÖNETİM VE DENETİM MEKANİZMALARININ ETKİSİ 625
21.5. DEĞERLENDİRME 628
İLGİLİ KAYNAKLAR 631
SONNOTLAR 634

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Afyonluoğlu, Mustafa (2022), "Siber Güvenlik Ve Kamu Kurumları İçin Milli Sertifikasyon Mekanizması", https://afyonluoglu.org/category/siber-guvenlik/ (06.08.2022).
- Akman, Ç. (2019). Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde yerel yönetimler yapbozu: Gelişmeler ve öneriler. OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 13(19), 2499-2532. DOI: 10.26466/opus.594624.
- Algan, Nesrin ve Çolakoğlu, Elif (2017), "Yerel Yönetimlerin İklim Değişikliği İle Mücadelesi Ve İyi Uygulama Örnekleri", Belediyelerin Geleceği ve Yeni Yaklaşımlar, Ed. M. Güler-M. Turan, Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları, İstanbul.
- Armstrong, Anona and Li, Yongqiang (2022), "Governance and Sustainability in Local Government", Australasian Accounting, Business and Finance Journal, 16(2), 12-31.
- Arslan, Erkan (2018), "İngiltere'de Yerelleşme Politikaları ve Yerel Yönetimler", İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Der., 7 (4), 2868-2884. Retrieved from http://www.itobiad.com/issue/39481/442187.
- Arslan, Erkan (2018), Türkiye'de Yerel Yönetimler Geleneği Ve Yerelleşme Bağlamında 2000 Yılı Sonrası Dönüşüm, Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Ün. SBE, Sivas.
- Arvanitis, Agni Vlavianos (2017), "Biopolis – A Stimulus for Cooperation and Participation in City Renewal", Belediyelerin Geleceği ve Yeni Yaklaşımlar, Ed. M. Güler-M. Turan, Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları, İstanbul.
- Ateş, Kamil (2020), "Göç Yönetiminde Yerel Yönetimlerin Rolü", Iğdır Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı 5, 23-40.
- Aydın, Abdullah (2019), "Türkiye'de İlk Modern Yerel Yönetim Denemesi Olan Altıncı Daire-İ Belediye İle Sixième Arrondissement Karşılaştırması", OPUS © Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi-International Journal of Society Researches, Yıl: 9, 11(18).
- Aydıner, Tolgahan (2019), "Pseudo Bir Kavram Olarak Yerel", Memleket Siyaset Yönetim (MSY), Cilt 14, Sayı 31, Haziran, 53-92.
- Balducci, Massimo (2017), "Local Democracy Between Decentralizatıon and Deconcentration", Belediyelerin Geleceği ve Yeni Yaklaşımlar, Ed. M. Güler-M. Turan, Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları, İstanbul.

- Batal, Salih ve Tuğlu, Kubilay (2018), "Endüstri 4.0 Ve Yeni Teknolojiler Karşısında Yerel Yönetimlerde Yaşanan Değişimler", Avrasya Uluslararası Araştırmalar Der., 6(14), 216-232.
- Beyer, Jessica A. (2011), "Shaping the Future of Local Government: How I See It", Rural Minnesota Journal, 6, 99-110.
- Bıçkı, D.; Sobacı Zahid (2011), "Yerel Yönetimden Yerel Yönetişime: Post-Fordizm Bağlamında Yerel Yönetimleri Anlamak", Yönetim Bilimleri Dergisi , 9 (2) , 215-234.
- Bilgin, Kamil Ufuk (2016), "Yeni Kamu Yönetimi Anlayışına Paralel Bir Değişim: İnsan Kaynakları Performans Yönetimi", Türkiye'de Yeni Kamu Yönetimi: Yerel Yönetim Reformu, Ed. Y. Demirkaya, WALD Vakfı Yay. İstanbul.
- Clarke, Michael and Stewart, John (1990), "The Future of Local Government: Issues for Discussion", Public Administration, 68 (Summer), 249-258.
- Çukurçayır, M. Akif (2003), "Dünyada Yerel Yönetimlerin Değişen Rolü ve Yeni Kimliği", Çağdaş Yerel Yönetimler, 12(3), Temmuz.
- Demirkaya, Yüksel (2016), "Türkiye'de Belediyeler için Performans Yönetimi Arayışı", Türkiye'de Yeni Kamu Yönetimi: Yerel Yönetim Reformu, Ed. Y. Demirkaya, WALD Dünya Yerel Yönetim Ve Demokrasi Akademisi Vakfı Yay. İstanbul.
- Demirtaş, Birgül (2016), "Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Dış İlişkilerinin Analizi: Merkez-Çevre Etkileşimini Yeniden Düşünmek", Uluslararası İlişkiler, Cilt 13, Sayı 52, 151-173.
- Dodge, William (2010), "Practitioner's Perspective—Regional Charters: Th e Future of Local Government", Public Administration Review, December, Special Issue.
- Emini, Filiz Tufan (2009), "Türkiye'de Yerel Yönetimler Reformunun İç ve Dış Dinamikleri", Yönetim Ve Ekonomi, Cilt:16, Sayı:2.
- Erdoğan, Oğuzhan (2019), "Yerel Yönetimlerde Dijital Dönüşüm: Molenwaard Belediyesi Örneği", Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 13, 59-74.
- Eroğlu, Tuğba (2016), "Uygulamada Stratejik Yönetim ve Performans Yönetimi Açısından Reformların Etkisi", Türkiye'de Yeni Kamu Yönetimi: Yerel Yönetim Reformu, Ed. Y. Demirkaya, WALD Dünya Yerel Yönetim Ve Demokrasi Akademisi Vakfı Yay. İstanbul.
- Fgia, Andy Asquith (2002), "Governance that goes bump in the night: The mysterious case of local government", Trends & special topics, Governance Directions, February.
- Gençkaya, Ömer Faruk (2016), "Yeni Kamu Yönetimi Yaklaşımı ve Türkiye'de Yerel Yönetimlerde Etik Sorunlar", Türkiye'de Yeni Kamu Yönetimi: Yerel Yönetim

Reformu, Ed. Y. Demirkaya, WALD Dünya Yerel Yönetim Ve Demokrasi Akademisi Vakfı Yay. İstanbul.

- Gül, Hüseyin (2016), "Türkiye'de Yerel, Metropoliten ve Bölgesel Ölçekte İdari Reformlar", Türkiye'de Yeni Kamu Yönetimi: Yerel Yönetim Reformu, Ed. Y. Demirkaya, WALD Dünya Yerel Yönetim Ve Demokrasi Akademisi Vakfı Yay. İstanbul.
- Gündüz, İsmail Orçun; Yakar, Soner (2013), "Yerel Yönetim İflası Ve Türkiye Değerlendirmesi", Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 22 (2),145-164.
- Harris, Lynette (2002), "The future for the HRM function in local government: everything has changed – but has anything changed?", Strategic Change, November, Strat. Change 11: 369–378 (2002) Published online in Wiley InterScience (www.interscience.wiley.com).
- Henden, Burçin ve Henden, Rıfkı (2005), "Yerel Yönetimlerin Hizmet Sunumlarındaki Değişim Ve E-Belediyecilik", Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Güz, 4(14), 48-66.
- Henk J.; Ter Bogt (2008), "Recent and Future Management Changes in Local Government: Continuing Focus on Rationality and Efficiency?", Financial Accountability & Management, 24(1), February, 0267-4424.
- https://www.btk.gov.tr/siber-guvenlik-genel-bilgi (06.08.2022).
- https://www.hurriyet.com.tr/egitim/kyoto-protokolu-nedir-kyoto-protokolu-amaci-maddeleri-ve-imzalayan-ulkeler-41687705 (06.08.2022).
- İnsani Gelişme Vakfı (INGEV) (2022), Yerel Yönetimlerde Dijital Yönetişim Fırsatları, Sabancı Ün. İstanbul Politikalar Merkezi Yay.
- Kalkınma Bakanlığı (2014), Yerel Yönetimler Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Kalkınma Bakanlığı Onuncu Kalkınma Planı 2014-2018, Ankara.
- Kalkınma Bakanlığı (2018), Yerel Yönetimler ve Hizmet Kalitesi, Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Kalkınma Bakanlığı Onbirinci Kalkınma Planı 2019-2023, Ankara.
- Kaypak, Şafak; Yılmaz, Vedat ve Bimay, Muzaffer (2017), "Dijital Çağda Yerel Yönetimler", Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi, 22, Kayfor 15 Özel Sayısı, 1798-1813.
- Keleş, Ruşen (2020), "Yerel Demokrasiyi Merkeziyetçilik Virüsünden Arındırmak", Kent ve Çevre Araştırmaları Dergisi Cilt:2, Sayı:1, Haziran.
- Kırılmaz, Harun (2016), "Kamu Yönetimi Reformu: Sağlık Hizmetlerinin Özerkleşmesi ve Özelleştirilmesi", Türkiye'de Yeni Kamu Yönetimi: Yerel Yönetim Reformu, Ed. Y. Demirkaya, WALD Dünya Yerel Yönetim Ve Demokrasi Akademisi Vakfı Yay. İstanbul.

- Köseoğlu, Özer (2019), Metropoliten Kentlerin Geleceği Yeni Yaklaşım, Model Ve Uygulamalar, SETA Yayınları 132 I. Baskı, Ankara.
- Mengi, Ayşegül ve Seçil Yıldız (2017), "Eko-Kent İçin Yeni Bir Belediyecilik Anlayışı Ve Türkiye'de Uygulanabilirliği", Belediyelerin Geleceği ve Yeni Yaklaşımlar, Ed. M. Güler-M. Turan, Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları, İstanbul.
- Muhtar, Taufiq Arifin, Sutaryo (2021), "Performance Accountability in Indonesian Local Governments: Does Monitoring Really Work?", International Journal of Business and Society, Vol. 22 No. 3, 2021, 1673-1692.
- Norris, Donald F. (2021), "A New Look at Local Government Cybersecurity in 2020. Recommendations for staying vigilant against persistent cyber threats", LGR: Local Government Review, 11-23.
- Obonyo, Jimmy Francis and Muhumuza, William (2021), "The nexus between the traditional system of governance and the local government system in Karamoja, Uganda", Commonwealth Journal of Local Governance Issue 25: December 116-132, http://epress.lib.uts.edu.au/ojs/index.php/cjlg.
- Oğuz, Ceren Uysal (2010), "İklim Değişikliği ile Mücadelede Yerel Yönetimlerin Rolü: Seattle Örneği", Yönetim Ve Ekonomi, Cilt:17, Sayı:2 Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F. Manisa, ss. 25-26.
- Oktay, Tarkan (2016), "Yerel Yönetim Reformu Sonrasında Türkiye'de Belediye Meclisleri", Türkiye'de Yeni Kamu Yönetimi: Yerel Yönetim Reformu, Ed. Y. Demirkaya, WALD Dünya Yerel Yönetim Ve Demokrasi Akademisi Vakfı Yay. İstanbul.
- Osborne, Caroline; Mayo, Liam; Bussey, Marcus (2021), "New frontiers in local government community engagement: Towards transformative place-based futures", Futures 131, 1-8.
- Öktem, M. Kemal ve Çiftçi, Leyla (2016), "Türkiye'de Kamu Yönetimi Reformunun Vizyonu", Türkiye'de Yeni Kamu Yönetimi: Yerel Yönetim Reformu, Ed. Y. Demirkaya, WALD Dünya Yerel Yönetim Ve Demokrasi Akademisi Vakfı Yay. İstanbul.
- Özden, Kemal (2016), "Türkiye'de Yerel Yönetim Reformları; Yönetsel ve Siyasal Arka Plan", Türkiye'de Yeni Kamu Yönetimi: Yerel Yönetim Reformu, Ed. Y. Demirkaya, WALD Dünya Yerel Yönetim Ve Demokrasi Akademisi Vakfı Yay. İstanbul.
- Pustu, Yusuf (2016), "Yerel Demokrasinin Kökeni", Sayıştay Dergisi, S:100, Ocak-Mart.
- Romaniuk, Paweł (2021), Traditions and the Future of Social Consultations in Local Government Units", Journal of Modern SCIENCE TOM 2/47/, 345-358.

- Setiawan, Doddy; Jaka Winarna (2022), "The Determinants of Local Government Performance", Quality, Vol. 23, No. 186/ Jan.
- Sezer, Özcan (2008), Küreselleşme Sürecinde Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Yapısal Ve İşlevsel Dönüşümü, Doktora Tezi, Gazi Ün. SBE, Ankara.
- Sezik, Murat (2020), "Türkiye 'de Yerel Yönetimlerin Güncel Kentsel Sorunlara Yaklaşımı", OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, C.15, S.22.
- Şahin, Bahadır (2016), "Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerin Yeni Kamu Yönetimi Politikalarının Karşılaştırmalı Analizi", Türkiye'de Yeni Kamu Yönetimi: Yerel Yönetim Reformu, Ed. Y. Demirkaya, WALD Dünya Yerel Yönetim Ve Demokrasi Akademisi Vakfı Yay. İstanbul.
- Urhan, Vahide Feyza (2008), "Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması", Sayıştay Dergisi, S.70.
- Ünal, Feyzullah (2011). "Tanzimattan Cumhuriyete Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Yasal Ve Yapısal Dönüşümü", Dumlupınar Ün. Sosyal Bilimler Dergisi, S.30, Ağustos.
- Warner, Mildred E. (2010), "The Future of Local Government: Twenty-First-Century Challenges", Public Administration Review, December, Special Issue.
- Wilson, John and Doig, Alan (2000), " Local Government Management: A model for the future?", Public Management, 2 (1), 57-83.
- Wiryawan, Bangkit A.; Otchia, Christian (2022), "The legacy of the reformasi: the role of local government spending on industrial development in a decentralized Indonesia", Wiryawan and Otchia Journal of Economic Structures, 11:3, 1-11, https://doi.org/10.1186/s40008-022-00262-y. (06.08.2022).
- Yaylı, Hasan; Gönültaş, Yasin Can (2018), "Uluslararasılaşan Yerel Yönetimler: Yerel Dış Politika (Paradiplomasi) Kavramına Teorik Bir Bakış", Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 20/2, 271-288.
- Yeşildal, Ali (2020), "Küreselleşme Sürecinde Yerel Kalkınma Ve Yerel Yönetimlerin Değişen İşlevleri Üzerine Bir Değerlendirme", Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt 16, Yıl 16, Sayı 1.
- Yıldırım, Arzu (2021), "Yerel Yönetimlerde Hizmetlerin Sunumunda Yeni Bir Yöntem: Yeniden Belediyeleştirme", Kamu Yönetimi Ve Politikaları Dergisi, 3(2), 383-401.
- Yılmaz, Vedat; Telsaç, Cüneyt (2021), "Yerel Yönetim ve Katılım", Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2 (40), 235-254.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Aclima (2021), How Seoul Used the IoT to Improve Waste management and Collection, https://aclima.eus/en/how-seoul-used-the-iot-to-improve-waste-management-and-collection, Erişim Tarihi: 27.03.2023.
- Auckland Council (2021), Rubbish Recycling – Ways Reduce Waste, https://www.aucklandcouncil.govt.nz/rubbish-recycling/ways-reduce-waste/Pages/reduce-food-garden waste.aspx, Erişim Tarihi: 01.04.2023.
- Ayuso, M.- Pascual, J. A.- García, C.- Hernández, T. (1996), "Evaluation of urban wastes for agricultural use", Soil science and plant nutrition, 42(1).
- Bai, Renbi- Sutanto, Mardina (2002), "The Practice and Challenges of Solid Waste Management in Singapore", Waste Management, 22(5).
- Burkhard, R.- Deletic, A.- Craig, A. (2000), "Techniques for Water and Wastewater Management: a Review of Techniques and Their İntegration in Planning", Urban water, 2(3).
- Calman, Kenneth (1998), "The 1848 Public Health Act and Its Relevance to Improving Public Health in England Now", BMJ, 317(7158).
- Cao, Y.- Ang, C. M.- Chua, K. C.- Woo, F. W.- Chi, H.- Bhawna, B.- Wah, Y. L. (2009), "Enhanced Biological Phosphorus Removal in the Retrofitting from an Anoxic Selector to an Anaerobic Selector in a Full-Scale Activated Sludge Process in Singapore", Water Science and Technology, 59(5).
- Chandler, J. A. (2001), Local Government Today, Manchester University Press.
- City of Adelaide (2023), City of Adelaide Resident Waste Portal, https://waste.cityofadelaide.com.au, Erişim Tarihi: 01.04.2023.
- City of Ljubljana (2022), Bigbelly also in Ljubljana, https://www.ljubljana.si/en/news/bigbelly-also-in-ljubljana, Erişim Tarihi: 20.03.2023.
- City of Melbourne (2022), E-Waste and Chemical Waste, https://www.melbourne.vic.gov.au/residents/waste-recycling/Pages/e-waste-chemicals.aspx, Erişim Tarihi: 18.03.2023.
- City of Yokohama (2023), Sorting and Disposal Procedures for Garbage and Recyclables , https://www.city.yokohama.lg.jp/lang/residents/en/garbage/sortinganddisposal.html, Erişim Tarihi: 23.03.2023.
- Climate Change Adaptation (2021), Green Roofs Copenhagen, https://en.klimatilpasning.dk/media/704006/1017_sJ43Q6DDyY.pdf, Erişim Tarihi: 05.06.2023.

- Council (2022), Green Bin Trial for Adelaide Retail Precinct Begins, https://councilmagazine.com.au/green-bin-trial-for-adelaide-retail-precinct-begins, Erişim Tarihi: 28.03.2023.
- Dehghani, M. H.- Omrani, G. A.- Karri, R. R. (2021), "Solid Waste Sources, Toxicity, and Their Consequences to Human Health", In Soft Computing Techniques in Solid Waste and Wastewater Management, Elsevier.
- Directive, E. U. W. (1991), Council Directive of 21 May 1991 Concerning Urban Waste Water Treatment (91/271/EEC). J. Eur. Commun.
- Domènech, Laia- Saurí, David (2011), "A Comparative Appraisal of the Use of Rainwater Harvesting in Single and Multi-Family Buildings of the Metropolitan Area of Barcelona (Spain): Social Experience, Drinking Water Savings and Economic Costs", Journal of Cleaner Production, 19(6-7).
- Ecogas (2022), What is Anaerobic Digestion? https://www.ecogas.co.nz/how-it-works, Erişim Tarihi: 02.04.2023.
- EPA (2023), Zero Waste Case Study: San Francisco, https://www.epa.gov/transforming-waste-tool/zero-waste-case-study-san-francisco, Erişim Tarihi: 11.03.2023.
- Evans, C. A.- Coombes, P. J.- Dunstan, R. H. (2006), "Wind, Rain and Bacteria: The Effect of Weather on The Microbial Composition of Roof-Harvested Rainwater" Water Research, 40(1).
- Fei, F., - Kosajan, V., - Shen, N., - Luo, J. (2022), "Promoting The Source Separation of Household Kitchen Waste Based on Comprehensive Evaluation and Economic Feasibility", Journal of Cleaner Production, 342, 130970.
- Günay, Ü.- Dursun, Ş. (2018), "Arıtma Çamuru ve Zirai Atıkların Kompostlanarak Tarım Arazilerinde Kullanımı", Ulusal Çevre Bilimleri Araştırma Dergisi, 1(1).
- Ghernaout, Djamel (2019), "Direct Potable Reuse: The Singapore NEWater Project As a Role Model, Open Access Library Journal, 6(12).
- Goswami, R.- Chattopadhyay, P.- Shome, A.- Banerjee, S. N.- Chakraborty, A. K.- Mathew, A. K., -Chaudhury, S. (2016), "An Overview Of Physico-Chemical Mechanisms of Biogas Production by Microbial Communities: A Step Towards Sustainable Waste Management", 3 Biotech, 6.
- Guo, X.- Li, X., -Bian, J.- Yang, C. (2023), "Deposit or Reward: Express Packaging Recycling for Online Retailing Platforms", Omega, 117, 102828.
- Gupta, J. P.- Babu, B. S. (1999), "A New Hazardous Waste İndex", Journal of Hazardous Materials, 67(1).
- Handl, Günther (2012), "Declaration of the United Nations Conference on the Human Environment (Stockholm Declaration), 1972 and the Rio Declaration on Environment and Development, 1992", United Nations Audiovisual Library of International Law, 11(6).

- Hata, R.- Sasaki, K.- Tsutsumi, K.- Akatsu, M. (2005), "Seawater Purification Experiment and Consideration about Photoreactivation of Coliforms in the Inside of Seawater, Journal of Water and Environment Technology, 3(1).
- Haveri, Arto (2006), "Complexity in Local Government Change: Limits to Rational Reforming", Public Management Review, 8(1).
- Heggelund, Gørild- Andresen, Steinar- Ying, Sun (2005), "Performance of the Global Environmental Facility (GEF) in China: Achievements and Challenges as Seen by the Chinese", International Environmental Agreements: Politics, Law and Economics, 5.
- Helmreich, B.- Horn, H. (2009), "Opportunities in rainwater harvesting", Desalination, 248 (1-3).
- Hotta, Yasuhiko- Aoki-Suzuki, Chika (2014), "Waste Reduction and Recycling Initiatives in Japanese Cities: Lessons from Yokohama and Kamakura, Waste Management & Research, 32(9).
- ISO EN (1995), Water Quality, Sampling Guidance on the Preservation and Handling of Samples, The European Standard EN ISO, 5667.
- Japan Guydes (2021), How to Recycle in Japan, https://www.thejapanguy.com/how-to-recycle-in-japan, http://www.rainwaterharvesting.org/international/tokyo.htm, Erişim Tarihi: 13.03.2023.
- Jouhara, H.- Czajczyńska, D.- Ghazal, H.- Krzyżyńska, R.- Anguilano, L.- Reynolds, A. J.- Spencer, N. (2017), "Municipal Waste Management Systems for Domestic Use", Energy, 139.
- Kerdlap, Piya- Low, Jonathan Sze Choong - Ramakrishna, Seeram (2019), "Zero Waste Manufacturing: A Framework and Review of Technology, Research, and Implementation Barriers for Enabling a Circular Economy Transition in Singapore", Resources, conservation and recycling, 151.
- Koter, S., & Warszawski, A. (2000). Electromembrane Processes in Environment Protection. Polish Journal of Environmental Studies, 9(1).
- Krall, L.- Macfarlane, A. (2018), "Burning waste or playing with fire? Waste Management Considerations for Non-Traditional Reactors", Bulletin of the Atomic Scientists, 74(5).
- Kummer, Katharina (1992), "The International Regulation of Transboundary Traffic in Hazardous Wastes: The 1989 Basel Convention", International & Comparative Law Quarterly, 41(3).
- Lekang, O. I.- Bomo, A. M.- Svendsen, I. (2001), "Biological Lamella Sedimentation Used for Wastewater Treatment", Aquacultural engineering, 24(2).
- Lemann, Martin (2008), Waste Management, Peter Lang.

- Letcher, T. M.- Slack, R. (2019), "Chemicals in Waste: Household Hazardous Waste", In Waste, Academic Press.
- Lindenlauf, Astrid (2000), Waste Management in Ancient Greece from the Homeric to the Classical Period: Concepts and Practices of Waste, Dirt, Recycling and Disposal, Doctoral Dissertation, University of London.
- Lofrano, Giusy- Brown, Jeanette (2010), Wastewater Management through the Ages: A History of Mankind, Science of the Total Environment, 408(22).
- Ma, X.- Zhou, W.- Fu, Z.- Cheng, Y.- Min, M., -Liu, Y., & Ruan, R. (2014), "Effect of Wastewater-Borne Bacteria on Algal Growth and Nutrients Removal in Wastewater-Based Algae Cultivation System", Bioresource technology, 167.
- Manyuchi, M. M.- Phiri, A., Muredzi, P.- Chitambwe, T. (2013), "Comparison of Vermicompost and Vermiwash Bio-Fertilizers from Vermicomposting Waste Corn Pulp", World Academy of Science, Engineering and Technology, 78.
- Mitra, B. K.- Pareek, A.- Takeda, T.- Pham, N. B.- Amanuma, N.- Yan, W.- Shaw, R. (2021), "Linking Urban Food Systems and Environmental Sustainability for Resilience of Cities: The Case of Tokyo", TransFEWmation: Towards Design-led Food-Energy-Water Systems for Future Urbanization.
- Nema, A. K.- Gupta, S. K. (1999), "Optimization of Regional Hazardous Waste Management Systems: An İmproved Formulation", Waste Management, 19(7-8).
- Portland GOV (2022), Garbage, Recycling and Compost, https://www.portland.gov/bps/garbage-recycling, Erişim Tarihi: 24.03.2023.
- Rainwater Harvesting (2022), Rainwater Harvesting in Tokyo- Japan, http://www.rainwaterharvesting.org/international/tokyo.htm, Erişim Tarihi: 14.03.2023.
- Recology Waste Zero (2022), Hazardous Waste, https://www.recology.com/recology-san-francisco/hazardous-waste, Erişim Tarihi: 13.03.2023.
- Recycling Near You (2023), Motor Oil, https://recyclingnearyou.com.au/motor-oil/MelbourneVIC, Erişim Tarihi: 19.03.2023.
- Ruan, J.- Xu, Z. (2016), "Constructing Environment-Friendly Return Road of Metals from E-Waste: Combination of Physical Separation Technologies", Renewable and Sustainable Energy Reviews, 54.
- Saleh, H. M., 2016, Introductory Chapter: İntroduction to Hazardous Waste Management. In: Saleh, H. M. and Abdel Rahman, O. (Ed.), Management of Hazardous Wastes, IntechOpen.
- Science Museum Group (2021), Industrial Revolution Environment, https://www.sciencemuseumgroup.org.uk/blog/industrial-revolution-environment, Erişim Tarihi: 07.03.2023.

- Sharma, S.- Bhattacharya, AJAWS (2017). "Drinking Water Contamination and Treatment Techniques", Applied Water Science, 7 (3).
- Shenyoputro, Kelvianto- Jones, Thomas (2023), "Reflections on a Two-Decade Journey Toward Zero Waste: A Case Study of Kamikatsu Town, Japan", Frontiers in Environmental Science, 11.
- Slavík, J.- Rybová, K. (2017), "The Costs of Municipal Waste and Separate Collection, Efficient Measures How to Cut Them Down", In Proceedings of the 21st International Conference Current Trends in Public Sector Research, Masaryk University, Brno, Czech Republic.
- Song, Q., Li, J.- Zeng, X. (2015), "Minimizing the Increasing Solid Waste through Zero Waste Strategy". Journal of Cleaner Production, 104.
- Songpa-Gu (2022), Resource Recycling Park, https://www.songpa.go.kr/eng/contents.do?key=4069&, Erişim Tarihi: 27.03.2023.
- Source IWA (2022), Climate Positivity – Wastewater Treatment the Copenhagen Way, https://www.thesourcemagazine.org/climate-positivity-wastewater-treatment-the-copenhagen-way, Erişim Tarihi: 05.05.2023.
- The City of Portland Oregon (2023), Environmental Services Working for Clean Rivers, Grey to Green, https://www.portlandoregon.gov/bes/47203, Erişim Tarihi: 25.03.2023.
- Trivedi, A.- Singh, A.- Chauhan, A. (2015), "Analysis of Key Factors For Waste Management in Humanitarian Response: An Interpretive Structural Modelling Approach", International Journal of Disaster Risk Reduction, 14.
- Tzu Chi Singapore (2021), Iconic Tzu Chi Eco-Awareness Centre, https://www.tzuchi.org.sg/en/news-and-stories/local-news/curtain-falls-on-the-iconic-tzu-chi-eco-awareness-centre, Erişim Tarihi: 17.03.2023.
- United Nations Declaration (1992), Rio Declaration on Environment and Development, Urban Reader.
- Urban Water (2023), Stormwater and Rainwater Harvesting, https://urbanwater.melbourne. vic.gov.au/industry/treatment-types/stormwater-and-rainwater-harvesting, Erişim Tarihi: 19.03.2023.
- Varshney, R.- Singh, P.- Yadav, D. (2022), "Hazardous Wastes Treatment, Storage, and Disposal Facilities", In Hazardous Waste Management Elsevier.
- Vasilica, S. T. A. N.- Virsta, A.- Dusa, E. M.- Glavan, A. M. (2009), "Waste Recycling and Compost Benefits", Notulae Botanicae Horti Agrobotanici Cluj-Napoca, 37(2), s. 9-13.
- Visvanathan, C. (1996), "Hazardous Waste Disposal. Resources, Conservation and Recycling", 16(1-4).

- Vodovod Kanalizacija Snaga (2020), Underground Collection Units, https://www.vokasnaga.si/en/separating-and-collecting-waste/underground-collection-units, Erişim Tarihi: 21.03.2023.
- Washington Post (2022), Postcards from Kamikatsu, Japan's 'Zero Waste' Town, https://www.washingtonpost.com/climate-solutions/interactive/2022/japan-zero-carbon-village-climate, Erişim Tarihi: 15.03.2023.
- Why This Place (2023), Famous Buildings in Barcelona, https://whythisplace.com/famous-buildings-in-barcelona, Erişim Tarihi: 04.05.2023.
- World Health Organization (2010), Joint Monitoring Programme for Water Supply and Sanitation: Report on Intercountry Workshop, Jakarta, Indonesia, 27-29 April 2009 (No. SEA-EH-563). WHO Regional Office for South-East Asia.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Akyıldız, F. (2011), Bin Yıl Kalkınma Hedefleri, İnsan Hakları ve Demokrasi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı:14.
- ASPB (2015), 2015 Yılı İdare Faaliyet Raporu, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Ankara, 2015.
- Bayındırlık ve İskân Bakanlığı (2009), Kentleşme Şûrası, Kentsel Yoksulluk, Göç ve Sosyal Politikalar Komisyonu Raporu, Ankara, 2009
- Bradley, R. Schiller (1998), The Economics of Poverty and Discrimination, Seventh Edition Press, New Jersey 1998
- Chris De Neubourg., Julie Castonguay and Keetie Roelen (2009), "Social Safety Nets and Targeted Social Assistance: Lessons from the European Experience", Social Protection and Labour, No 0718, The World Bank, 2007, p. 1.
- Çapa, Mesut (2020), "Devlet Merkezinin İnşa Sürecinde Ankara Şehreminliği ve Şehreminleri (1924-1930)", Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi Sayı: 67, Güz 2020, s.75-115.
- Çimrin, F.K. (2014), Kapitalizm, Çevre ve Çok Uluslu Şirketler, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:13, Sayı: 50.
- Çolakoğlu, E. (2010), Haklar Söyleminde Çevre Eğitiminin Anayasal Dayanakları, TBB Dergisi, Sayı: 88.
- Dağ, Âdem (2011), Osmanlı Devleti'nde Sivil Toplum ve Sosyal Hizmetlerin Temel Unsurları, İHH İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi, 2014
- DDK (Devlet Denetleme Kurulu) (2009), Türkiye'de Sosyal Yardımlar ve Sosyal Hizmetler Alanındaki Yasal ve Kurumsal Yapının İncelenmesi, Araştırma ve İnceleme Raporu, Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu, Ankara.
- Dilik, Sait (1980), "Sosyal Yardımlar -İki Anlamlı Bir Terim-". Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi, 35(1).
- Erdem, M. S., ve Yenilmez, F. (2017), Türkiye'nin Avrupa Birliği çevre politikalarına uyum sürecinin değerlendirilmesi, Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimi Dergisi,
- Erdoğan, M. (2018), İnsan Hakları Teorisi ve Hukuku, Hukuk Yayınlar, Ankara.
- Görmez, K., (1997), Yerel Demokrasi ve Türkiye, Vadi Yayınları, Ankara.
- Gürseller D., (1979), Dördüncü beş yıllık kalkınma planı. (Çevrim-içi: http://www.kalkınma.gov.tr/Pages/KalkınmaPlanlari.aspx)/11.05.2022.
- http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:3122477. 09.05.2023.
- http://www.isvesosyalguvenlik.com/dunyada-ve-turkiyede-sosyal-guvenligin-gelisimi/ /22.04.2023.

- https://www.tika.gov.tr/tr/duyuru/birlesmis_milletler_surdurulebilir_kalkinma_rio20_konferansi_20_22_haziran_2012_tarihleri_arasinda_rio_de_janerioda_gerceklestirilecek-9293/10.03.2023.
- ILO (1952), Social Security (Minimum Standards) Convention (No. 102), https://www.ilo.org/ankara/lang--tr/index.htm. 22.04.2023.
- İçişleri Bakanlığı (2022), Türkiye Mülki İdare Bölümleri Envanteri, Ankara, 2022. https://www.e icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkiIdariBolumleri.aspx/04.08.2022.
- Kaboğlu, İ. (1996), Çevre Hakkı, İmge Kitabevi, Ankara.
- Kalkınma Bakanlığı; Kamu Kesimi Sosyal Harcama İstatistikleri (2004-2018), Ankara.
- Karagöl, Erdal Tanas ve Nergis Dama (2015), Geçmişten Günümüze Sosyal Yardımlar, Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA) Yayınları, Ankara.
- Kaya, Ersin (2009), Yoksullukla Mücadelede Avrupa'nın ve Türkiye'nin Sosyal Yardım Modeli, Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi, Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, Ankara,
- Keleş, R. (2019), Kentleşme politikası, Ankara, İmge Kitapevi.
- Keleş, R. Mengi A. (2009), Çevre Hukuku, İmge Kitabevi, Ankara.
- Keleş, R., (1992), Yerinden Yönetim ve Siyaset, Cem Yay. İstanbul.
- Keleş, R., Hamamcı, C. (2009), Çevre Politikası, İmge Kitabevi, Ankara.
- Keleş, R., Hamamcı, C., Çoban, A. (2009), Çevre Politikası, İmge Kitabevi, Ankara.
- Levent, Recep (2013), Dünyada ve Türkiye'de Sosyal Güvenliğin Gelişimi.
- Mimir Türk Ansiklopedisi (2023), https://mimirbook.com/tr/7f8a28072da/01.05.2023.
- Murat, Aydın (2008), Sosyal Politika ve Yerel Yönetimler, Yedirenk Yayıncılık, İstanbul, 2008.
- Özmehmet, E. (2008), Dünyada ve Türkiye'de sürdürülebilir kalkınma yaklaşımları, Yaşar Üniversitesi, Cilt:3, Sayı:12, 1853 – 1876.
- Rabihan, Yüksel-Arabacı (2012), Gelir Dağılımı ve Yoksulluk, (Editörler Aysen Tokol ve Yusuf Alper), Sosyal Politika, (2. Baskı), Dora Basım Yayın, Bursa.
- Sencar, P. (2007). Türkiye'de çevre koruma ve ekonomik büyüme ilişkisi, Yüksek lisans Tezi, Edirne Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- TORTOP, N., Aykaç, B., Yayman H., Özer, A. (2006). Mahalli İdareler, Nobel Yay. Ankara
- Turgut, Nükhet (2019), Çevre Hukuku, Savaş Yay. Ankara
- Türkiye Barolar Birliği (TBB) (2014), Uluslararası Çevre Koruma Sözleşmeleri, Barolar Birliği Yayınları, 2. Basım, Ankara. https://www.cmo.org.tr/resimler/ekler/0a964846d55e228_ek.pdf/15.04.2023.
- Ulusoy, A., Akdemir, T., (2001), Mahalli İdareler, Seçkin Yayınevi, Ankara.
- UN (2012), Social Protection: A Development Priority in The Post-2015, May, UN Development Agenda, 10.06.2023.
- Ünal, Halime (2008), Yoksul Olmak Suç İşlemek için Yeterli mi? (Editör. Ayşe Duru Salıcı), Türkiye'de Yoksulluk Çalışmaları, Yakın Kitabevi, İzmir.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Arslan, Süleyman (1978), Türkiye'de ve İngiltere'de Merkezi İdarenin Mahalli İdareler Üzerindeki Denetimi, Ankara: AİTİA Yayını.
- Atay, Cevdet (1999), Devlet Yönetimi ve Denetimi, 2. Basım, İstanbul: Alfa Yayınları.
- Balcı, Asım (2003), Kamu Yönetiminde 'Hesap Verebilirlik' Anlayışı, Asım Balcı vd., (Ed.) Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar- Sorunlar, Tartışmalar, Çözüm Önerileri, Modeller, Dünya ve Türkiye Yansımaları, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Balta, T. Bekir (1970), İdare Hukukuna Giriş, Ankara: TODAİE Yayınları.
- Bardhan, Pranab- Mookherjee, Philip (2006), "The Rise of Local Governments: An Overview", Pranab Bardhan- Philip Mookherjee (Ed.) Decentralization and Local Governance in Developing Countries, MIT Press.
- Belediye Kanunu (2005), T. C. Resmî Gazete, 25874.
- Çukurçayır, M. Akif- Eroğlu, H. Tuğba (2004), "Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanmaya Farklı Bir Yaklaşım: Verimlilik ve Başarı Karnesi", Sayıştay Dergisi, Sayı: 53.
- Denters, Bas- Lawrence, Rose (2005), "Local Governance in the Third Millenium: A Brave New World", Bas Denters- Rose Lawrence (Ed.), Comparing Local Governance: Trends and Developments, Palgrave Macmillan.
- Ergun, Turgay- Polatoğlu, Aykut (1992), Kamu Yönetimine Giriş, 4. Basım, Ankara: TODAİE Yayını.
- Ertekin, Yücel (1998), "Çağdaş Yönetim ve Denetim", Türk İdare Dergisi, Yıl: 70, Sayı: 421.
- Gourney, Bernard (1971), Yönetim Bilimine Giriş (Çev. İ. Kurtbay), Ankara: Sevinç Matbaası.
- Gözübüyük, A. Şeref-Akıllıoğlu, Tekin (1992), Yönetim Hukuku, 5. Basım, Ankara: Turhan Kitabevi.
- Hanberger, Anders (2009). "Democratic Accountability in Decentralised Governance ", Scandinavian Political Studies, Cilt: 32, Sayı: 1.
- Inglehart, Roland (1977), The Silent Revolution: Changing Values and Political Styles Among Western Publics, New Jersey: Princeton University Press.
- İl Özel İdaresi Kanunu (2005), T. C. Resmî Gazete, 25745.
- İnan, Atilla (1992), İç ve Dış Denetim Ayrımı ve Çağdaş Sayıştay Denetimi, Ankara: DENETDE Yayını.
- Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu (2012), T.C. Resmî Gazete, 28338.
- Keleş, Ruşen (1997), "Yerel Yönetimlerde Denetim", Sayıştay Dergisi, Sayı: 25.

- Köksal, Servet (1968), TBMM Adına Denetim ve Bu Denetimin Teftiş Hizmetleriyle İlişkileri, Ankara: TODAİE Yayınları.
- Köksal, Servet (1973), Sayıştay'ın Görev Alanı: Cumhuriyetin 50.yılında Sayıştay, Ankara: Başbakanlık Basımevi.
- Lowell, A. Lavrence (2008), Public Opinion and Popular Government (1913), Montana: Kessinger Publishing.
- Newman, William (1979), İşletmelerde ve Kamu Yönetiminde Sevk ve İdare (Çev. K. Sürgit), Ankara: TODAİE Yayını.
- Özden, Kemal (2005), Ombudsman; Yeni Yönetim Anlayışı İçin Bir Model, İstanbul: Tasam Yayınları.
- Pickl, Vicktor J. (1986), "Ombudsman ve Yönetimde Reform", (Çev. T. Ergun), Amme İdaresi Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 4.
- Pierre, Jon (1990), "Assessing Local Autonomy", Desmond S. King- Jon Pierre (Ed.), Challenges to Local Government Relations, London.
- Polat, Necip (2003), "Saydamlık, Hesap Verme Sorumluluğu ve Denetimin Etkinliği", Sayıştay Dergisi, Sayı: 49.
- Saran, M. Ulvi (67), "Türk Kamu Yönetiminde Denetim Sistemi", Türk İdare Dergisi, Yıl: 67, Sayı: 409.
- Saran, Ulvi (2004), Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma (kalite odaklı bir yaklaşım), Ankara: Atlas Yayınları.
- Stoker, Gerry (1999), Quangos and Local Democracy, M. V. Flinders and M. J. Smith (Ed.) Quangos, Accountability and Reform.
- TODAİE (1966), Merkezi Hükümet Teşkilatı Kuruluş ve Görevleri Araştırma Raporu (MEHTAP), Ankara: TODAİE Yayınları.
- TODAİE (1991), Kamu Yönetimi Araştırması (KAYA) Genel Raporu, Ankara: TODAİE Yayınları.
- Tortop, Nuri (1974), "Yönetimin Denetlenmesi ve Denetlenme Biçimleri", Amme İdaresi Dergisi, Cilt: 7, Sayı: 1.
- Tortop, Nuri -İsbir, Eyüp G. -Aykaç, Burhan (1999), Yönetim Bilimi, 3. Basım, Ankara: Yargı Yayınları.
- Türk Cumhuriyeti Anayasası, (1982), T. C. Resmî Gazete, 17863.
- Ünal, Feyzullah (2019), Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Denetimi ve Yerel Yönetim Ombudsmanı, Eskişehir: Boyut Kitabevi.
- Yüzgün, Arslan (1984), Genel Denetim Yaklaşımı, İstanbul: Dünya Yayınları.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Akyel, R. (2007), "Afet Yönetim Sistemi: Türk Afet Yönetiminde Karşılaşılan Sorunların Tespit ve Çözümüne İlişkin Bir Araştırma", Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Doktora Tezi).
- Ataman, Orol,- Tabban Ahmet (1977), "Türkiye'de Yerleşme Alanlarının Doğal Afetlerle İlişkileri", Mimarlık, Sayı 15.
- Büyükkaracığan, Naci. (2016), "Türkiye' de Yerel Yönetimlerde Kriz ve Afet Yönetim Çalışmalarının Mevzuat Açısından Değerlendirilmesi", Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi Sayı: 12.
- David Godschalk ve diğerleri (2000), "Avoding Coastal Hazard Areas: Best State Mitigation Practices", Environmental Geosciences, Sayı 7.
- Ergünay, O, Gülkan, P, Güler, H, H, (2008), "Afet Yönetimi ile İlgili Terimler: Açıklamalı Sözlük", "Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri" Ed: M Kadıoğlu, E Özdamar. İç İşleri Bakanlığı ve JİCA Türkiye Ofisi. Mart Ankara Açıklamalı Sözlük.
- Ergünay, Oktay (1996), "Afet Yönetimi Nedir? Nasıl Olmalıdır?", TÜBİTAK Deprem Sempozyumu Bildiriler Kitabı.
- Ertürkmen, Cevdet (2006), Afet Yönetimi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Esen, Âdem (2007). Ülkemizde Yerel Yönetimlerin Afet Önleme Çalışmaları: Sorunlar ve Öneriler. TMMOB Afet Sempozyumu, Ankara 5-7 Aralık, S.489-495.
- Genç, Fatma Neval (2007). Türkiye'de Kentleşme ve Doğal Afet Riskleri ile İlişkisi, TMMOB Afet Sempozyumu, https://www.academia.edu/4593457/TÜRKİYEDE _KENTLEŞME_VE_DOĞAL_AFET_RİSKLERİ_İLE_İLİŞKİSİ. (10.05.2023).
- Gunderson, Nguyen L. (2010), "Ecological and human community resilience in response to natural disasters", Ecology and Society, Vol. 15 No. 2
- Internet; https://www.afad.gov.tr/paydaslar (10.05.2023).
- Internet;https://www.bingol.edu.tr/documents/AssetFiles/AFETLER%20VE%20ALINACAK%20ÖNLEMLER_3cd0fc1d-b671-4f44-8470-a4c187ae597e.pdf (10.05.2023).
- Kadıoğlu, M. (2008), "Modern, Bütünleşik Afet Yönetiminin Temel İlkeleri" Kadıoğlu, M. ve Özdamar, E., (editörler), "Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri', JICA Türkiye Ofisi Yayınları No: 2, Ankara.
- Kadıoğlu, M. (2011), "Afet Yönetimi". Marmara Belediyeler Birliği Yayını. İstanbul
- Kentleşme Şûrası (2009), Mekânsal Planlama Sistemi ve Kurumsal Yapılanma Komisyonu Raporu.
- Kusumasari, Bevaola ve diğerleri (2010), Resource Capability for Local Government in Managing Disaster, 19(4).

- McEntire, David (1999), "Issues İn Disaster Relief: Progress, Perpetual Problems And Prospective Solutions", Disaster Prevention And Management, Vol. 8, No:5
- Parlak, Ceyhun; Partigöç, Nur Sinem (2022), İklim Değişikliği ile Mücadelede Yerel Yönetimlerin Rolü: Yetki ve Sorumluluklar Üzerinden bir İnceleme, Dirençlilik Dergisi, 6(2).
- Perry, Ronald W. (2003), Incident management systems in disaster management, Disaster Prevention and Management, Volume:12, Number:5
- Soydan, E., Alpaslan, N. (2014), "Medyanın Doğal Afetlerdeki İşlevi". İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi
- Tercan, Binali. (2018), "Türkiye'de Afet Politikaları ve Kentsel Dönüşüm", Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi, 3(5)
- Tezer, A. (2001), "Acil Durum Yönetimi İlkeleri", ITÜ AYM Yayınları, ITU Press, İstanbul.
- Tezgider, Gülgün (2008), "Yerel Yöneticiler / Saha Uygulayıcıları İçin Afet Risk Yönetimi ve Zarar Azaltma Stratejileri", Kadıoğlu, Miktad-Özdamar, Emin(editörler), Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri, JICA Türkiye Ofisi Yayınları, Ankara.
- Toprak Karaman, Zerrin (2018), Afetlerde Erken Uyarı ve Toplumsal Farkındalık Yaratmada Etkili Kamu Politikaları, Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(7).
- Uzunçıbuk, Levent (2005), Yerleşim Yerlerinde Afet ve Risk Yönetimi, Ankara Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi ABD, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Yeşildal, Ali (2020), "Doğal Afetlerle Mücadelede Yerel Yönetimlerin Rolü ve Kapasite Sorunları: Esnek Şehir Uygulaması", Fırat Üniversitesi İİBF Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi Cilt:4, Sayı:1.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Açıkgöz, Tuğçe. (2020). "Akıllı Ulaşım Sistemlerinin Analizi ve Uygulamaları", Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü
- Akçakaya, Murat. (2017). "E-Devlet Anlayışı ve Türk Kamu Yönetiminde E-Devlet Uygulamaları", Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, S.3, ss.8-31.
- Akdamar, Emrah. (2017). "Akıllı Kent İdealine Ulaşmada Açık Verinin Rolü" . Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi, C.6, S.1), ss.45-52. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/ pub/ssrj/issue/29150/311822.
- Akıllı Çevre, (2022). https://www.akillisehirler.gov.tr/akilli-cevre/,Erişim Tarihi:31.03.2023.
- Akıllı Güvenlik, (2020). https://www.akillisehirler.gov.tr/wp-content/uploads/Kapasite Gelistirme/Egitim_Pdf/Akilli_Guvenlik.pdf, ErişimTarihi:27.03.2023.
- Akıllı Güvenlik, (t.y.). https://www.akillisehirler.gov.tr/akilli-guvenlik/, Erişim Tarihi:27.03. 2023
- Akıllı Ulaşım, (2020). https://www.akillisehirler.gov.tr/wp-content/uploads/Ulasim.pdf, Erişim Tarihi:21.03.2023
- Akıllı Ulaşım, (t.y). https://www.akillisehirler.gov.tr/akilli-ulasim/, Erişim Tarihi:25.03.2023.
- Akıllı Yaşam ve Sağlık Ürün ve Teknolojileri Yol Haritası, (2022)., Erişim Tarihi: 03.04.2023.
- Akıllı Yönetişim, (2020). https://www.akillisehirler.gov.tr/wp-content/uploads/Kapasite Gelistirme/Egitim_Pdf/Akilli_Yonetisim.pdf, Erişim Tarihi. 28.03.2023.
- Akıncı Vural, Beril ve Bat, Mikail. (2010). Y"eni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma", Journal of Yasar University, C.20, S.5, ss. 3348-3382.
- Andone, Diana., Holotescu, Carmen., Grosseck, Gabriela. (2014). "Learning Communities in Smart Cities". Case Studies. 2014 International Conference on Web and Open Access to Learning, ICWOAL 2014. 10.1109/ICWOAL.2014.7009244.
- Arslan, Meryem. (2020). "Belediyelerde İnovasyon: Living Lab Örneği", Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yerel Yönetimler Anabilim Dalı.
- Aslay, Fulya. (2017). "Siber Saldırı Yöntemleri ve Türkiye'nin Siber Güvenlik Mevcut Durum Analizi", International Journal of Multidisciplinary Studies and Innovative Technologies, C. 1, S. 1, ss. 24-28.

- Avcı, İsa. (2023). "Akıllı Ulaşım Sistemlerinde Siber Saldırılar ve Önlemler", Akıllı Ulaşım Sistemleri ve Uygulamaları Dergisi, C.6, S.1, ss.194-208, DOI: 10.51513/jitsa.1224909.
- Balcı, Deniz. (2022). "Dijital Çağda Değişen Kent Algısı ve Kent Yönetimi: Akıllı Kent ve Akıllı Kent Yönetimi", Selçuk 7. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi, 10-12 Aralık, Konya.
- Başa, Şafak ve Kurt, Sema. (2017). "Su ve Kanalizasyon İdarelerinde Akıllı Su Yönetimi Uygulamaları: Tekirdağ Örneği" Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.22, Kayfor15 Özel Sayısı, ss.1519-1532.
- Benevolo, Clara., Dameri, Reneta. Paola., D'Auria, Beatrice. (2016). "Smart Mobility in Smart City", In: Torre, T., Braccini, A., Spinelli, R. (eds) Empowering Organizations. Lecture Notes in Information Systems and Organisation, V.11. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-23784-8_2.
- Bojang, Malang B. S. ve Bwando, William (2018), "E-Municipality Applications In Local Government: Prospects And Challenges", A Paper Presented at 3600 With Youth 4th Internatıonal Student Conference, April 3rd-4rd, Manisa, Turkey.
- Bozkurt, Aras. (2017). "Türkiye'de e-devlet uygulamaları", Y. Güney & M. R. Okur (Ed.), Bilgi Toplumu ve E-Devlet (s. 90-111). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Çetinkaya, Naciye. (2017). "Türkiye'de E-Devlet Hizmetlerinin Eğitim ve Sosyal Hayat Üzerindeki Etkileri", Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi, C.1, S.1, ss.12-21.
- Çiftçi, Ertuğrul. (2021). "Değişen, Dijitalleşen ve Küreselleşen Dünya'da Güvenlik Kavramı", https://erdeger.com.tr/assets/img/katalog/degisen-dijitallesen-ve-kuresellesen-dunyada-guvenlik-kavrami.pdf, Erişim Tarihi: 03.05.2023.
- Demirhan, Yılmaz ve Türkoğlu, İrfan. (2014). "Türkiye'de E-Devlet Uygulamalarının Bazı Yönetim Süreçlerine Etkisinin Örnek Projeler Bağlamında Değerlendirilmesi", Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, C.10, S.22, ss.235-256.
- Efendioğlu, Akın ve Sezgin, Emre. (2007). "E-Devlet Uygulamalarında Bilgi ve Paylaşım Güvenliği", Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.16, S.2, 2007, ss.219-236.
- Elvan, Lütfi. (2017), "Akıllı Şehirler: Lüks Değil İhtiyaç", İTÜ Vakfı Dergisi, S. 77. ss. 6-9.
- Erdem, Engin İ. (2016). "İnsani Güvenlik Kavramı Bağlamında Çevre Güvenliği", Gazi Akademik Bakış, C.10 S.19, ss.255-281, DOI: 10.19060/gav.321016.
- Erat, Veysel. Ve Demirkanoğlu, Yahya. (2020). "Büyükşehirlerde E-Belediyecilik, Kent Çalışmaları ve Kente Yeni Yaklaşımlar", Ed. Feyzullah Ünal ve Ahmet Kayan, Ankara: Gazi Kitapevi.

- Erdoğan, Oğuzhan. (2019). "Yerel Yönetimlerde E-Belediye Uygulamaları: İçişleri Bakanlığı E-Belediye Bilgi Sistemi", Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.24, S.3, ss.551-566, Retrieved from https://dergipark.org.tr/en/pub/sduiibfd/issue/53005/704581.
- Ermiş, Aslıhan ve Barış Karatekin, Neslihan. (2019). "Akıllı Kent Mobilyalarının Kent Meydanlarına Entegrasyonunun Eminönü Meydanı Örneği Üzerinden Değerlendirilmesi", 27.Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu, 23-24 Mayıs, İstanbul.
- Genco, Mehmet İlker. (2010). "Türkiye'de Yerel Yönetimlerde E-Belediyecilik Uygulamaları ve Gelişim Süreci", Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı.
- Giffinger, Rudof., Fertner, Christian., Kramar, Hans., Kalasek, Robert., Pichler Milanovic, Natasa., & Meijers, Evert. (2007). "Smart Cities-Ranking of European Medium Sized Cities", Vienna University of Technology Research Report. http://www.citieslocal governments.org/committees/cdc/Upload/formations/smartcitiesstudy_en.pdf, Erişim Tarihi: 03.04.2023.
- Gürsoy, Oğuzhan. (2019). "Akıllı Kent Yaklaşımı ve Türkiye'deki Büyükşehirler İçin Uygulama İmkanları", Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı.
- Hall, R. E., Bowerman, B., Braverman, J., Taylor, J., Todosow, H., & Von Wimmersperg, U. (2000). "The Vision of a Smart City", (No. BNL-67902; 04042). Brookhaven National Lab., Upton, NY (US).
- Harrison, Colin., Eckman, Barbara., Hamilton, R., Hartswick, P., Kalagnanam, Jayant, Paraszczak, J., & Williams, Peter. (2010). "Foundations for Smarter Cities", IBM Journal of research and development, 54, V.4, pp.1-16.
- Hill, D. (2013). "On the Smart City; Or, a 'Manifesto' for Smart Citizens Instead." Cityofsound, http://www.cityofsound.com/blog/2013/02/onthe-smart-city-a-call-for-smart-citizens-instead.html.
- Karataş, Eren. Ve Tarhan, Ahmet. (2021). "Yerel Yönetimlerde E-Belediye Uygulamaları: Büyükşehir Belediyeleri Üzerine Bir İçerik Analizi", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S.45), 317-335, DOI: 10.52642/susbed.899679.
- Katı, Özge. (2021). "Türkiye'de Elektronik Devletin Ortaya Çıkışı ve Gelişimi", Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı.
- Kayapınar, Y. Erdal. (2017). "Akıllı Şehirler ve Uygulama Örnekleri", İTÜ Dergisi, S.77, ss.14-19.
- Kaygısız, Ümmühan. Ve Aydın, Sonay Zeki. (2017). "Yönetişimde Yeni Bir Ufuk Olarak Akıllı Kentler", Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.9, S.18, ss.67-70.

- Kırtorun, Ezgi ve Karaer, Feza. (2018). "Su Yönetimi ve Suyun Sürdürülebilirliği", Sürdürülebilir Mühendislik Uygulamaları ve Teknolojik Gelişmeler Dergisi, C.1, S.2, ss.151-159.
- Kuran, N. Hüseyin. (2005). "Türkiye İçin E-Devlet Modeli", İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Küçükşahin, Ahmet. (2006). "Güvenlik Bağlamında, Risk ve Tehdit Kavramları Arasındaki Farklar Nelerdir ve Nasıl Belirlenmelidir?", Güvenlik Stratejileri Dergisi, C.2, S.4, ss.7-41.
- Mecek, Mehmet. (2021). "Akıllı Yaşam ve Kent Aracı Olarak Yerel Yönetimlerin Güvenli Kent Uygulamaları, Kurumsal Bilgi Yönetimi: Teknolojik Eğilimler", Ed. Mustafa Kocaoğlu ve Sefa Usta, ss. 433-456, İstanbul: Eğitim Yayınevi.
- Memiş, Levent. (2018). "Akıllı Teknolojiler, Akıllı Kentler ve Belediyelerde Dönüşüm", Yasama Dergisi, C.36, ss.66-92, Retrieved from https://dergipark.org.tr/en/pub/ yasamadergisi/issue/54463/741331.
- Memiş, Levent ve Güç, Melikali. (2020). "Akıllı Kentlerde Verinin Gizliliği ve Güvenliği: İlkeler ve Yaklaşımlar", Güvenlik Bilimleri Dergisi, UGK Özel Sayısı, ss.95-112.
- Memiş, Levent ve Küçük Bayraktar, Hülya. (2020). "Akıllı Kentler ve Yaşam Laboratuvarları (Living Labs): Başakşehir Yaşam Laboratuvarı Örneğinde Bir İnceleme", Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, C.16, S. 4, ss.954-975.
- Mohanty, Saraju P., Choppali, Uma., Kougianos, Elias. (2016). "Everything You Wanted to Know About Smart Cities", IEEE Consumer Electronics Magazine, S.5, ss.60-70. 10.1109/MCE.2016.2556879.
- Negiz, Nilüfer ve Saraçbaşı, Yasemin. (2012). "Demokratik Yönetişim Sağlanmasında E-Belediye ve Uygulamaları: Akdeniz Bölgesi Örneği", Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi, C.7, S.1, ss.42-52, Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/beyder/issue/3474/47260.
- OECD, (2020). Smart Cities And Inclusive Growth, https://www.oecd.org/cfe/cities /OECD_Policy_Paper_Smart_Cities_and_Inclusive_Growth.pdf, Erişim Tarihi:10.04.2023.
- Örselli, Erhan ve Akbay, Can. (2019). "Teknoloji ve Kent Yaşamında Dönüşüm: Akıllı Kentler", Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi, C.2, S.1, ss.228-241, https://doi.org/10.33712/mana.544549.
- Özcan, Arif Behiç. (2011). "Uluslararası Güvenlik Sorunları ve ABD'nin Güvenlik Stratejileri", Selçuk Üniversitesi İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, C.22, ss. 451-470.
- Öztaş Karlı, Rukiye Gizem ve Açıksöz, Sebahat. (2021). "Akıllı Kent Yönetişimi ve Yaşayan Laboratuvarlar", Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, C.5, S.2, ss.335-350

- Öztaş Karlı, Rukiye Gizem ve Çelikyay, Hatice Selma. (2022). "Akıllı Ulaşım Sistemleri (AUS) Üzerine Türkiye'deki Politikaların Araştırılması", Akıllı Ulaşım Sistemleri ve Uygulamaları Dergisi, C.5, s.2, ss.1-14.
- Polat, Narin., Bilgiç, Efem., Gündüz, Orhan. (2017). "Akıllı Kentlerde Su Yönetimi Uygulamaları", 4th International Water Congress, 2-4 Kasım 2017, İzmir.
- Probst, Laura et al. (2014). "Smart Living: Connected Devices for Intelligent Homes", Case study 20. European Union. Erişim Tarihi:03.04.2023, URL: https:/ec.europa.eu/ docsroom/documents/13407/attachments/5/translations/en/renditions/native.
- Sevinç Çubuk, Ecem Buse. (2021). "Bilişim ve İletişim Teknolojileri Kamu Değeri Bağlamında Kamuda İnovasyon: Sistem Tasarım Modeli", Doktora Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı.
- Sezdi, Erol. (2022). "Ulaşım Problemleri ve Akıllı Kent Talepleri: Bandırma Örneği", Yüksek Lisans Tezi, Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Singh, Bhopendra. (2015). "Smart City-Smart Life: Dubai Expo 2020", Middle East Journal of Business, V.55(2473), pp.1-4.
- Şahin, Ali. (2007). "Türkiye'de E-Belediye Uygulamaları ve Konya Örneği", Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, S.29, Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/erciyesiibd/issue/5886/77860.
- Telsaç, Cüneyt ve Yılmaz, Vedat. (2021). "Smart City Componests", Al Farabi Journal, 10th International Conference on Social Sciences November 16-17, Malatya.
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, 2020. Sosyal Medya Kullanım Kılavuzu, SosyalMedyaKullanimKilavuzu.pdf (iletisim.gov.tr), Erişim Tarihi:24.03.2023.
- Uçar, Ahmet. (2022). "Akıllı Kentler ve Su Kullanımı", Medeniyet Araştırmaları Dergisi, C.7, S.1, ss.1-14.
- Yıldız, Sayiter ve Karakuş, Can Bülent. (2019). "Akıllı Kentlerde Sürdürülebilir Su Yönetimi", Ejons VI-İnternational Conference On Mathematics Engineering Natural & Medical Sciences,09-10 Mart 2019, Adana.
- Yılmaz, Onur. (2018). "Küreselleşme Sürecinde Dönüşen Güvenlik Algısı ve Siber Güvenlik", Cyberpolitik Journal, C.2, S.4, ss.22-43, Retrieved from https://dergipark.org.tr/en/pub/cyberj/issue/35147/389915.
- Yüksel, Fatih. (2005). "Bilgi Teknolojileri ve Yerel Yönetimler", Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, C.5, S.10, ss. 246-259, Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/susead/issue/28432/302858.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- 1982 Anayasası, md.127. https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2709.pdf. Erişim Tarihi: 01.04.2023.
- 6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6360.pdf. Erişim Tarihi: 01.04.2023.
- Allessie, David, Sobolewski, Maciej, ve Vaccari, Lorenzino (2019). Blockchain for digital government, Luxembourg: Publication Office of the European Union.
- Angelidou, Margarita (2016). "Four European Smart City Strategies", International Journal of Social Science Studies. C.4, S.4.
- Atik, Hayriye ve Ünlü, Fatma (2019). "Endüstri 4.0'a Dönüşüm Süreci: Avrupa Birliği Ülkelerinin Performansı Üzerine Ampirik Bir Analiz", Marmara Avrupa Araştırmaları Dergisi, C.27, S.1.
- Banger, Gürcan (2016). Endüstri 4.0 ve Akıllı İşletme. Ankara: Dorlion Yayınları.
- Batal, Salih ve Tuğlu, Kubilay (2018). "Endüstri 4.0 ve Yeni Teknolojiler Karşısında Yerel Yönetimlerde Yaşanan Değişimler", Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi, C.6, S.14.
- Bensghir, Türksel Kaya (1996). Bilgi Teknolojileri ve Örgütsel Değişim, Ankara: TODAİE Yayınları.
- Bilici, Zekeriya ve Babahanoğlu, Veysel (2018). "Akıllı Kent Uygulamaları ve Konya Örneği", Akademik Yaklaşımlar Dergisi, C.9, S.2.
- Bulut, Ayşegül ve Adıgüzel, Şenol (2023). "Akıllı Kent Yaklaşımı ve Büyükşehirlerde Uygulama İmkânları: Gaziantep ve Hatay Büyükşehir Belediyeleri Örnekleri", Uluslararası Akademik Birikim Dergisi, C.6, S.2.
- Çakıcı, Kubilay ve Kızılboğa Özaslan, Rüveyda (2021). "Birleşmiş Milletler 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının Akıllı Kent Uygulamalarındaki Karşılığı: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Örneği". Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.12, S.2.
- Çiçek, Yeter (2014). "Geçmişten Günümüze Türkiye'de Yerel Yönetimler", Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C.11, S.1.
- Davutoğlu, Atalay Naci (2021). "Sanayi 4.0 Uygulamalarının Dünya'daki ve Türkiye'deki Sektörler Açısından Detaylı Analizi", Journal of Social and Humanities Sciences Reserach, C.8, S.67.

- Eryılmaz, Bilal (2019). Kamu Yönetimi, Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Fukuyama, Mayumi (2018). "Society 5.0: Aiming for a New Human-Centered Society", Japan Spotlight, Special Article 2.
- Gökten, Okan (2018). "Karanlıkta Üretim: Yeni Çağda Maliyetin Kapsamı, Muhasebe ve Bilim Dünyası Dergisi, C.20, S.4.
- Görçün, Ömer Faruk (2016). Dördüncü Endüstri Devrimi: Endüstri 4.0, İstanbul: Beta Basım Yayıncılık.
- Gürsoy, Oğuzhan ve Ömürgönülşen, Uğur (2020). "Yeni Teknolojiler ve Yerel Hizmetlere Yansımaları". C. Babaoğlu, L. Memiş ve O. Erdoğan, (Ed). Yerel Yönetimlerde Teknoloji ve Katılım. Orion Kitapevi: Ankara.
- Harayama, Yuko (2017). "Society 5.0: Aiming for a New Human-Centered Society", Collaborative Creation Trough Global R&D, C.66, S.6.
- Herzberg, Caspar (2017). Akıllı Şehirler Dijital Ülkeler (Çev. Nadir Özata), İstanbul: İnfoloji-Optimist Yayın Dağıtım.
- http://www.unic.or.jp/activities/economic_social_development/sustainable_development/2030agenda/sdgs_logo/. Erişim Tarihi: 10.04.2023.
- https://www.ankara.bel.tr/haberler/askinin-mobesesi-scada-sistemi-4935. Erişim Tarihi: 15.04.2023.
- https://www.bilisimdergisi.org.tr/sektor-toplanti-ve-haberleri/ankara-buyuksehirin-akilli-kent-uygulamalari-devam-ediyor.html. Erişim Tarihi: 15.04.2023.
- Kagermann, Henning, Lukas, Wolf-Dieter, ve Wahlster, Wolfgang (2011). Industrie 4.0: Mit Dem Internet der Dinge auf dem Weg zur 4. Industriellen Revolution", VDI Nachrichten, C.13, S.1.
- Keidanren (2016). Toward Realization of The New Economy and Society. Reform of The Economy end Society by the Deepening of Society 5.0. http://www.keidanren.or.jp/en/policy/2016/029_outline.pdf.
- Keleş, Ruşen (2012). Yerinden Yönetim ve Siyaset. İstanbul: Cem Yayınevi.
- Kemeç, Abidin ve Gül, Hüseyin (2021). "Antalya Büyükşehir Belediyesi Örneğinde Akıllı Kent Uygulamaları". Kamu Yönetimi ve Politikaları Dergisi, C.3, S.2.
- Özer, Yunus Emre. (2020). "Akıllı Şehir ve Akıllı Yönetişim İçin Bir Araç: Yerel Yönetimlerde Kamuoyu Yoklaması ve Araştırması". C. Babaoğlu, L. Memiş ve O.Erdoğan, (Ed). Yerel yönetimlerde teknoloji ve katılım. Orion Kitapevi: Ankara.
- Pektaş, Ethem Kadri (2011). "Belediye Hizmetlerinde Bilgi İletişim Teknolojilerinin Kullanımı ve E-Belediye Uygulamalarındaki Son Gelişmeler: Bir Literatür Taraması", Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C.13, S.1.

- Qin, Jian, Liu, Ying ve Grosvenor, Roger (2016). "A Categorical Framework of Manufacturing for Industry 4.0 and Beyond," Changeable Agile Reconfigurable and Virtual Production, S.52.
- Roblek, Vasja, Mesko, Maja ve Krapez, Alojz (2016). "A Complexity view of Industry 4.0", SAGE Pub, C.6, S.1.
- Schwab, Klaus (2016). Dördüncü Sanayi Devrimi, (Çev. Zülfü Dicleli), İstanbul: Optimist Yayıncılık.
- Soylu, Ali (2018). "Endüstri 4.0 ve Girişimcilikte Yeni Yaklaşımlar", Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S.32.
- Şahin, Ali ve Yılmaz, Harun Fırat (2019). "Akıllı Kent Uygulamaları: Stockholm ve Bursa Üzerinden Bir Değerlendirme", Journal of Social and Humanities Sciences Reserach, C.6, S.43.
- Şahin, Özge Uysal (2021). "Toplum 5.0 ve Kamu Hizmeti: Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme", Journal of Awareness, C.6, S.4.
- Şenyıl, Nazmiye Nur ve Büyükşahin, Süheyla (2021). "Akıllı Kent Bileşenleri ve Konya Akıllı Kent Uygulamalarının İncelenmesi". International Journal of Human Sciences. C.18, S.4.
- Türkiye Akıllı Şehirler Değerlendirme Raporu (2016).. Erişim Tarihi: 03.05.2023.
- Yıldırım, Murat (2019). "Blok Zincir Teknolojisi, Kripto Paralar ve Ülkelerin Kripto Paralara Yaklaşımları", Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.10, S. 20.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- 1982 Anayasası, Erişim Adresi: https://www.mevzuat.gov.tr/#anayasa, Erişim Tarihi: 25.03.2023.
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Derya Yanık 2023 Yılının İlk Engelli Hakları İzleme Ve Değerlendirme Kurulu Toplantısına Katıldı. Erişim Adresi: https://www.aile.gov.tr/haberler /bakanimiz-derya-yanik-2023-yilinin-ilk-engelli-haklari-izleme-ve-degerlendirme-kurulu-toplantisina-katildi/, Erişim Tarihi:10.05.2023
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı (2023-2025), Erişim Adresi: https://www.aile.gov.tr/media/127967/engell_haklari_ulusal_eylem_plani 23-25.pdf, Erişim Tarihi: 01.04.2023.
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Huzurevleri ile Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri Yönetmeliği, Erişim Adresi: https://www.mevzuat.gov.tr/ mevzuat?MevzuatNo= 4414&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5,ErişimTarihi:23.03.2023.
- Akdemir, Nuran (1997). Geriatri I: Hemşirelik Bakımı, Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Akdoğan, Yalçın (2002). Ulusal Soruna Yerel Çözüm: Sosyal Belediyecilik, Eminönü Bülteni.
- Akın, Mahmut Hakkı (2014). "Gençlik Toplumsallaşmasında Akran ve Arkadaşlık Grupları", Gençlik Araştırmaları Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 4.
- Arıkan, Çiğdem (2001). "Aile ve Özürlülük: 'Görme Özürlüler Derneği' Üye Özürlüler Üzerine Bir Araştırma", Ufkun Ötesi Bilim Dergisi, Cilt:1, Sayı: 1.
- Balcı, Sezai (2013). Osmanlı Devleti'nde Engelliler ve Engelli Eğitimi Sağır Dilsiz ve Körler Mektebi. İstanbul: Libra Yayıncılık.
- Barnes, Colin - Mercer, Geof (2010). Exploring Disability, Cambridge: Polity Press, s.181.
- Burcu, Esra. (2020). Engellilik Sosyolojisi. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çelik, Vasfiye - Çelik, Fikret - Usta, Sefa (2008). "Yerel Demokrasi ve Yerel Özerklik İlişkisi", Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt:1, Sayı: 2.
- Danış, Mehmet Zafer (2005). "Toplum Temelli Bakım Anlayışı", Özveri Dergisi, Cilt: 2, Sayı:1.

- Gençlik ve Spor Bakanlığı (2015). Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi, Erişim Adresi: https://gsb.gov.tr/dosyalar/mevzuatlar/ulusal_genclik_ve_spor_politikasi.pdf, Erişim Tarihi: 21.03.2023.
- Gençlik ve Spor Bakanlığı, Genç UPSHIFT Programı, Erişim Adresi: https://e-genc.gsb.gov.tr/EGenc/Content/NewsDetail?contentId=84, Erişim Tarihi: 06.04.2023.
- Gençlik ve Spor Bakanlığı, Ulusal Genç İstihdam Stratejisi ve Eylem Planı (2021-2023) Erişim Adresi: https://www.csgb.gov.tr/media/86869/ulusal-genc-istihdam-stratejisi-ve-eylem-plani-2012-2023.pdf, Erişim Tarihi:06.04.2023.
- Gür, Bekir Sıddık - Dalmış, İbrahim - Kırmızıdağ, Nur - Çelik, Zafer - Boz, Nevfel (2012). Türkiye'nin Gençlik Profili, İstanbul: Seta.
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Erişim Adresi: https://saglik.ibb.istanbul/yasli-hizmetleri/, Erişim Tarihi:20.04.2023.
- Kara, Seyfullah (2013). "Hz. Peygamberin Elinde Şekillenen İdeal Gençlik", Gençlik Araştırmaları Dergisi, Cilt: 1 Sayı: 2.
- Kaya, Erol (2003). Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma, İstanbul: İlke Yayıncılık.
- Keleş, Ruşen (2012). Yerinden Yönetim ve Siyaset, İstanbul: Cem Yayınevi.
- Konak, Akın - Çiğdem, Yasemin (2005). "Yaşlılık olgusu: Sivas Huzurevi Örneği", Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 29, Sayı:1.
- Koptagel-İlal, Günsel (1992). "Yaşlılıkta Psikosomatik Hatalıklar", Nöropsikiyatri Arşivi, Cilt:29, Sayı:1.
- Niğde Belediyesi, Erişim Adresi: https://www.nigde.bel.tr/nigde-belediyesinden-sefkat-cinarlari-projesi, Erişim Tarihi: 20.04.2023.
- Oktay, Tarkan (2017). "Gençliğe Yönelik Politika ve Uygulamalarda Yerel Yönetimlerin Rolü", MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt: 6, Sayı:3.
- Ökmen, Mustafa - Parlak, Bekir (2010). Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler İlkeler Yaklaşımlar ve Mevzuatlar (2.Basım), Bursa: Alfa Akademi.
- Öner, Erdoğan (2008). İstanbul Şehremâneti (Belediyesi)'nin Kuruluşu ve 1917 Yılı Bütçesi, Ankara: Ümit Ofset.
- Özbay, Ferhunde (2009), Türkiye'de Gençlik, Nüfus ve İktidar, İstanbul: Varlık Yayınları, 2009.
- Özbay, Ferhunde (2015). Dünden Bugüne Aile, Kent ve Nüfus, İstanbul: İletişim Yayınları.

- Resmî Gazete, Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/07/20130719-8.htm, Erişim Tarihi:01.04.2023
- Sosyal, Ekonomik ve Kültürel Araştırmalar Merkezi (2016). Türkiye Gençlik Raporu: Gençliğin Özellikleri, Sorunları, Kimlikleri ve Beklentileri, İstanbul: SEKAM Yayınları.
- Stoletov, V.N., İ.S. Kon, Y.A. Zamaşin, L.S. Blyahman, V.V. Poşatayev, G.N. Volkov (1979). Toplum ve Gençlik, Çeviren: Şükrü Keleş, İstanbul: Konuk Yayınları.
- Şahyar Akdemir, Duru (2020). "Yerel Demokrasi, Katılım ve Türkiye Kent Konseyleri Platformu", Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:10, Sayı:19.
- Şengül, Ramazan (2011). Yerel Yönetimler. (2. Baskı). Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- TBMM (2005). Engelliler Hakkında Kanun, Erişim Adresi: https://www.mevzuat.gov.tr/ mevzuat?MevzuatNo=5378&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5, Erişim Tarihi:19.03.2023.
- TBMM (2008). Engelli Haklara Dair Sözleşme, Erişim Adresi: https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d23/c033/tbmm23033025ss0227.pdf, Erişim Tarihi: 19.03.2023.
- The Commonwealth (2020). New Global Youth Development Index, Erişim Adresi: https://thecommonwealth.org/news/new-global-youth-development-index-shows-improvement-state-young-people, Erişim Tarihi:10.04.2023.
- Tomanbay, İlhan. (2002). Sosyal Rehabilitasyon-Sosyal Geriatri. Yeşim Gökçe Kutsal (Ed.), Geriatri içinde. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Tufan, İsmail (2015). Türkiye'de Yaşlılığın Yapısal Değişimi, İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2022). İstatistiklerle Gençlik, Erişim Adresi: 9C%C4%B0K% 20Kurumsal&text=Adrese%20Dayal%C4%B1%20N%C3%BCfus%20Kay%C4%B1t%20Sistemi,949%20bin%20817%20ki%C5%9Fi%20oldu. Erişim Tarihi: 05.04.2023.
- United Nations (1996). World Programme of Action for Youth.
- United Nations (2002). Report of the Second World Assembly on Ageing.
- United Nations. Office of Secretary General's Envoy on Youth. Web Address: https://www.un.org/youthenvoy/ Erişim Tarihi: 05.04.2023.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Aikaterini, Georgiou (2014), Personnel Management vs. Human Resource Management: Evidence from Hellas, (Unpublished Master of Thesis), International Hellenic University, Thessaloniki.
- Akçakaya, Murat (2017), "Yeni Yönetim Anlayışının Yerel Yönetimlere Yansımaları", Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 9, Ocak-Nisan.
- Akman, Gülşen; Tekin, Vasfi Nadir ve Şenol, Leyla (2016), "Belediye Çalışanlarının İş Tatmininde Etkili Olan Faktörlerin Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma", İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 29.
- Akyüz, Ömer Faruk (2001), Değişim Rüzgarında İnsan Kaynakları Planlaması, İstanbul: Sistem Yayınları.
- Alıcı, Orhan Veli (2019), "Belediyelerde ve Bağlı İdarelerde Liyakat ve Kariyer İlkelerinin Geçerliliği Çerçevesinde Bir Durum Analizi: Yerel Sarmal", Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt 28, Sayı 4.
- Argon, Türkan (2004), İnsan Kaynakları Yönetimi, Ankara: Nobel Yayınevi.
- Banazılı, A. Muhammet (2022), Yerel Yönetimlerde İnsan Kaynağı Alımları ve Hemşehrilik Olgusu: İstanbul'un Bazı İlçe Belediyelerinde Ampirik Bir Araştırma, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi.
- Bilgin, Kâmil Ufuk; Akay, Aslı; Koyuncu, H. Emre ve Haşar, E. Çetin (2007), Yerel Yönetimlerde Hizmet İçi Eğitim, Ankara: TEPAV.
- Bingöl, Dursun (2006), İnsan Kaynakları Yönetimi, İstanbul: Arıkan Yayıncılık.
- Bölükbaşı, Ayşe Gül ve Yıldırtan, Çakmur Dina (2009), "Yerel Yönetimlerde İş Tatminini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesine Yönelik Alan Araştırması", Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt XXVI, Sayı II.
- Bulut, Yakup; Duruel, Mehmet; Kara, Mehmet ve Bilbay, Ö. Faruk (2016), "Yerel Yönetimlerde İnsan Kaynaklarının Etkin Yönetimi: Hatay'da Bir Uygulama", Strategic Public Management Journal, Cilt 2, Sayı 3.
- Coşkun, Bayram ve Öztürk, Namık Kemal (2002), "Yerel Yönetimlerde Etkinlik ve Etik", Çağdaş Yerel Yönetimler, C. 11, S. 2, Nisan.
- Çuhadar, M. Turan (2005), "Türk Kamu Yönetiminde Personel Güçlendirme: Sorunlar ve Çözüm Önerileri", Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı 25, Temmuz-Aralık.
- Ehiobuche, Chris ve Tu, Hui-wen (2012), "Towards the Relevance of Classical Management Theories and Organizational Behavior", Proceedings of ASBBS, Volume 19, No 1.

- Elias-Sarker, Abu (2006), "New Public Management in Developing Countries", International Journal of Public Sector Management, Cilt 19, Sayı 2.
- Eliçin-Arıkan, Yeşeren (2006), "Fransız Yerel Yönetim Sistemi ve Türkiye'ye Yansımaları", (Ed. Hüseyin Özgür ve Bekir Parlak), Avrupa Perspektifinde Yerel Yönetimler, Bursa: Alfa Aktüel.
- Erbaşı, Ali (2008), Belediyelerde Kurumsal Performans Yönetimi, Ankara: Nobel Yayınevi.
- Eryılmaz, Bilal (2017), Tanzimat ve Yönetimde Modernleşme, İstanbul: İşaret Yayınları.
- Fidan, Ahmet (2004), "Yerel Yönetimlerde Kaynakların Etkin ve Verimli Kullanımını Engelleyen Faktörler ve Balıkesir Yöresindeki Yerel Yönetimler İçin Çözüm Önerileri", Mevzuat Dergisi, Yıl 7, Sayı 74, Ocak.
- Genç, Fatma Neval (2007), "Yerel Yönetimlerde Personelin Eğitim İhtiyacı-Aydın Örneği", Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 9, Sayı 3.
- Gök, Sibel (2009), "Çalışma Yaşamının Önemli Bir Sorunu: Örgütsel Stres", Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 27, Sayı 2.
- Güven, Ahmet (2020), "Türkiye'de Belediyelerde Çalışan Personelin İş Tatmini ve Örgütsel Bağlılık Algısı", Akademik Bakış Dergisi, Özel Sayı.
- Greenberg, M. Louis (1969), "The Commune of 1871 as a Decentralist Reaction", The Journal of Modern History, Cilt 41, Sayı 3.
- Hackman, J. Richard ve Wageman, Ruth (1995), "Total Quality Management: Empirical, Conceptual, and Practical Issues", Administrative Science Quarterly", Vol 40, No 2.
- Mathis, L. Robert; Jackson, H. John ve Valentine, R. Sean (2016), Human Resource Management, (Seventh Edition), U.S.A: Cengage Learning.
- Montricher, Nicole De (1995), "Decentralization in France", Governance: An International Journal of Policy and Administration, Cilt 8, Numara 3, Temmuz.
- Narinoğlu, Ahmet (2009), Yerel Yönetimlerde Stratejik Yönetim ve Planlama, İstanbul: Mart Matbaacılık Sanatları.
- Oktay, Tarkan (2020), "1920-2020 Döneminde Türkiye'de Belediyelerin Gelişimi", Medeniyet Araştırmaları Dergisi, Cilt 5, Sayı 2.
- Ortaylı, İlber (1985), Tanzimat'tan Cumhuriyete Yerel Yönetim Geleneği, İstanbul: Hil Yayınevi.
- Öge, H. Serdar (2016), İnsan Kaynakları Yönetimi, (8. Baskı), Konya: Eğitim Yayınevi.
- Ökmen, Mustafa ve Parlak, Bekir (2015), Yerel Yönetimlerde Yeni Vizyonlar, Bursa: Ekin Yayınevi.
- Özer, Mehmet Akif (2012), "Yerel Yönetimlerde Etik Dışı Davranışlar", Kent Akademisi, Cilt 5, Sayı 4.

- Özer, Mehmet Akif ve Akçakaya, Murat (2014), Yerel Yönetimler: Teorik Boyut, Ankara: Gazi Kitapevi.
- Öztürk, Namık Kemal (1999), "Kamu Yönetiminde İnsan Kaynakları Yönetimi", Türk İdare Dergisi, Sayı 424, Eylül.
- Uğur, Âdem ve Köseoğlu, Dilek (2017), "Belediyelerde İnsan Kaynakları Yönetimine Geçiş: İnsan Kaynakları Birimleri ve Yöneticilerinin Değişen Rolü Üzerine Bir Araştırma", B.U.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 36, Sayı 1.
- Pekküçükşen, Şerife (2013), Değişen Yerel Yönetim Anlayışında İnsan Kaynakları Stratejilerinin Geliştirilmesi (Konya Büyükşehir Belediyesi Örneği), Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Pynes, E. Joan (2004), Human Resources Management for Public and Nonprofit Organizations, (Second Edition), U.S.A: Jossey-Bass.
- Roberts, E. Gary ve Pavlak, Tomas (1996), "Municipal Government Personnel Professionals and Performance Appraisal: Is There a Consensus on the Characteristics of an Effective Appraisal System?", Public Personnel Management, Volume 25, No 3, Fall.
- Sabuncuoğlu, Zeyyat ve Tüz, Vergiliel Melek (1995), Örgütsel Psikoloji, Bursa: Ezgi.
- Sezik, Murat (2020), "Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Güncel Kentsel Sorunlara Yaklaşımı", Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, Cilt 15, Sayı 22.
- Şahin, Yusuf (2015), Yerel Yönetimler, (İkinci Baskı), Bursa: Ekin Yayınevi.
- Şengül, Ramazan (2016), Yerel Yönetimler, (6. Basım), Kocaeli: Umuttepe Yayınevi
- Tamer, Mustafa (2007), Yerel Yönetimlerde İnsan Kaynakları, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Teo, T.T. Stephen; Ahmad, Titien ve Rodwell, J. John (2003), "HR Role Effectiveness and Organizational Culture in Australian Local Government", Asia Pacific Journal of Human Resources, Volume 41, No 3.
- Tonbul, İsmail ve Aykanat, Zafer (2019), "Örgütsel Stresin Çalışan Performansına Etkisi: Yerel Yönetimlerde Bir Uygulama", KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar, C.21, S.37.
- Topalovic, Snezana (2015), "The Implementation of Total Quality Management In Order to Improve Production Performance and Enhancing the Level of Customer Satisfaction", Procedia Technology, Volume 19.
- Tortop, Nuri (2005), Kamu Personel Yönetimi (İnsan Kaynakları Yönetimi), Ankara: Yargı Yayınevi.
- Tunçer, Polat (2011), İnsan Kaynakları Yönetimi, Bursa: Ekin Yayınevi.
- Tortop, Nuri; Aykaç, Burhan; Yayman, Hüseyin ve Özer, Mehmet Akif (2013), İnsan Kaynakları Yönetimi, (5. Basım), Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Wollman, Hellmut (2000), Local Government Systems: From Historic Divergence towards Convergence? Great Britain, France and Germany as Comparative Cases in Point, Berlin: Berlin University Press.
- Yalçındağ, Selçuk (1997), "Yerel Yönetimlerde Profesyonel Yöneticilik", Çağdaş Yerel Yönetimler, C. 6, S. 3, Temmuz.
- Yaylı, Hasan (2012), "Türk Belediye Sisteminde Personelin Yönetime Katılması Üzerine Bir Araştırma", Karadeniz Araştırmaları, Sayı 35, Güz,
- Yaylı, Hasan (2015), Yerel Yönetimler, (Editör: Kemal Görmez), Türkiye'de Mahalli İdarelerin Tarihi Gelişimi, Ankara: Orion Kitabevi.
- Young-Nirmala, Rao Ken (1997), Local Government since 1945, London: Wiley-Blackwell.
- Yıldırım, Arzu (2017), "Yerel Yönetimlerde Personel Yönetiminde Yeni Dönüşümler", Journal of Academic Value Studies, Cilt 5, Sayı 3.
- Yılmazer, Aydın (2012), "Yerel Yönetimlerde Kurumsal Bağlılığın Bireysel Performansa Etkisine İlişkin Bir Araştırma: Sakarya Büyükşehir Belediyesi Örneği", Akademik İncelemeler Dergisi, Cilt 7, Sayı 1.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Adler, Nancy- Allison Gundersen (2008), International Dimensions of Organizational Behavior (5th Ed.), Thomson/South-Western, Mason.
- American Public Health Association (2001), Public Health Role of The National Fire Protection Association in Setting Codes and Standards for The Built Environment. American Journal of Public Health, Vol: 91, Issue: 3, ss. 503-504.
- Andrew, Caroline- Michael Goldsmith (1998), From Local Government To Local Governance—and Beyond? International Political Science Review, C:19, S:2, ss.101-117.
- Architectural, U. S., & Board, T. B. C. (1992). Americans with Disabilities Act (ADA). Accessibility Guidelines for Buildings and Facilities (ADAAG).
- Arslan, Ahmet (2002), "Kamu Harcamalarında Verimlilik, Etkinlik ve Denetim". Maliye dergisi, C: 140, S:2, ss.1-14.
- Aydın, S. (2012), "5018 Sayılı Kamu Mali Yönetmeliği ve Kontrol Kanunu'nun Getirdiği Yenilikler Çerçevesinde Hesap Verebilirlik ve Hesap Verme Mekanizmaları". Mali Hizmetler Uzmanlığı Araştırma Raporu, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına Sunuldu. Ankara.
- Barışık, Salih – Abdullah Barış (2015), "1929 Büyük Bunalımı ve 2008 Küresel Krizinde Uygulanan Politikaların Karşılaştırılması". Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, C: 10, S: 1, ss. 239-262.
- Bayır, Mehmet (2019), "Küresel Tüketim Toplumu ve Küreselleştirici Araçları". Nosyon: Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi, S: 2, ss. 11-33.
- Becker, Selwyn - Duncan Neuhauser (1975). The Efficient Organization. Elsevier, New York,
- Berle, Adolf- Gardiner Means (1932), The Modern Corporation and Private Property. Harcourt, Brace and World, New York.
- Bryne, Tony (1986), Local Government in Britain, Penguin, Harmondsworth.
- Buchanan, James (1975), "Publıc Finance and Public Choice". National Tax Journal, Vol: 28, Issue: 4, ss. 383-394.
- Cairns, David (1996), "Rediscovering Democratic Purpose In British Local Government", Policy & Politics, Vol: 24, Issue:1, ss. 17–27.
- Cameron, Kim (2015), "Organizational Effectiveness", Wiley Encyclopedia of Management, ss. 1-4.
- Campbell, John (1973), "Research Into The Nature Of Organizational Effectiveness: An Endangered Species", Unpublished Manuscript, University of Minnesota.

- Campbell, John (1976), "Contributions Research Can Make in Understanding Organizational Effectiveness", Organization and Administrative Sciences, Issue: 7, ss. 29-45.
- Candan. Ekrem (2012), "Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Sisteminin Kurumsal Aktörleri: İşlevsel ve Yapısal Bir Analiz (II)", Denetişim Dergisi, Issue: 10, ss. 20-43.
- Climate Leadership (2019), Community Protection Act. Governor Cuomo Executes the Nation's Largest Offshore Wind Agreement and Signs Historic Climate Leadership and Community Protection Act.
- Conway, William-, Jeanne Slcklesteel- Robert Wittig- Shiro Fujita- Frank Zorick- Timothy Roehrsb- Thomas Roth (1985). "Evaluation of The Effectiveness of Uvulopalatopharyngoplasty", The Laryngoscope, C: 95, S:1, ss. 70-74.
- Coplan, Karl (2014), "Citizen Litigants Citizen Regulators: Four Cases Where Citizen Suits Drove Development of Clean Water Law", Colo. Nat. Resources Energy & Envtl. L. Rev., Issue: 25, ss. 61-123.
- Çetin, Sefa (2015), "Yerel Yönetim Birimi Olarak Türkiye'de İl Özel İdareleri", Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, S: 25, ss. 249-258.
- Çukurçayır, Akif (2009), "Yerel Yönetimde Değişim: Bürokratik Örgütten Hizmet İşletmesine Doğru", Sayıştay Dergisi, S:73, ss. 31-49.
- Dahl, Robert (1967) "The City in The Future Of Democracy", American Political Science Review, Vol: 61, Issue: 4, ss. 953-970.
- Demircan, Esra (2007), "Yeni Ekonomik Düzende Küreselleşme Yerelleşme Bağlamında Belediyelerde Yeni Mali Yönetim Anlayışı", Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, S:29, Temmuz-Aralık, ss. 135-159.
- Demircan, Esra (2009), "Yerel Yönetimler Yerelleş (M)iyor Mu? Mali Yapı Üzerine Bir Değerlendirme", Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, C: 8, S:16, ss. 339-367.
- Denhardt, Robert- Janet Denhardt (2000), "The New Public Service: Serving Rather Than Steering", Public Administration Review, Vol: 60, Issue: 6, ss. 549-559.
- DETR, (1998). Modernising Local Government: Improving Local Services Through Best Value, DETR, London.
- Drucker, Peter (1963) "Managing for Business Effectiveness". Harvard Business Review, Vol: 41, Issue: 3, ss. 53-60.
- Dry, Murray (1987)," Federalism and the Constitution: The Founders' Design and Contemporary Constitutional Law", Const. Comment, Issue: 4, ss. 233-250.
- Dubin, Robert (1976). "Organizational Effectiveness: Some Dilemmas of Perspective", Organization and Administrative Sciences, Issue: 7, ss. 7-13.
- Dunleavy, Patrick (1984), "The Limits To Local Government. Local Socialism?", Labour Councils And New Left Alternatives, ss. 49-81.

- Ekinci, Emre- İlker Karakoyunlu (2020) "İyi Yönetişim İlkeleri Üzerine Bir Eleştiri Ve Küresel İyi Yönetişim İlkeleri Üzerine Bir Öneri", Türk İdare Dergisi, S:490, ss. 115-140.
- Erdemir, Tekin (2010), Avrupa Birliği (AB) Uyum Sürecinde Türkiye ve İngiltere Yerel Yönetim Sistemlerinin Karşılaştırılmalı Analizi, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Etzioni, Amitai (1964), Modern Organizations. Prentice Hall, Englewood Cliffs.
- Evan, William (1976), "Organization Theory and Organizational Effectiveness: A Preliminary Analysis", Organization and Administrative Sciences, Issue: 7, ss.15-28.
- Fisunoğlu, Mahir – Bilge Tan (2009). "Keynes Devrimi ve Keynesyen İktisat", Ekonomik Yaklaşım, C: 20, S: 70, ss. 31-60.
- Flanders, Ned – Anita Simon (1969), "Teacher Effectiveness", Classroom Interaction Newsletter, Vol. 5, Issue:1, ss. 18-37.
- Foot, M. (1975) Aneurin Bevan: Vol. II 1945-1980 (St. Albans: Paladin).
- Georgopoulos, Basil- Arnold Tannenbaum (1957), "A Study of Organizational Effectiveness", American Sociological Review, Vol: 22, Issue:5, ss. 534-540.
- Goldsmith, Mike (1993), "The Europeanisation of Local Government". Urban Studies, C: 30, S: 4-5, ss.683-699.
- Hall, Richard- John Clark (1980), "An Ineffective Effectiveness Study and Some Suggestions for Future Research", The Sociological Quarterly, Vol: 21, Issue: 1, ss. 119–134.
- Hall, Richard (1977), Organizations: Structure and Process. Prentice-Hall, Englewood Cliffs.
- Hood, Christopher (1991), "A Publıc Management For All Seasons". Public Administration, Issue: 69, ss. 3-19.
- http://www.services.parliament.uk/Acts/2010/localism
- https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2022-49685#:~:text=T%C3%BCrkiye'de%202021%20y%C4%B1l%C4%B1nda%20%93,6%2C6'ya%20d%C3%BC%C5%9Ft%C3%BC.
- https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/media/uploads/2015/12/16/AvrupaYerelYonetimlerOzerklikSarti.pdf
- https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/anayasa/
- https://www.census.gov/newsroom/releases/archives/governments/cb12-161.html
- https://www.e-icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkiIdariBolumleri.aspx
- https://www.e-icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkiIdariBolumleri.aspx
- https://www.gov.uk/guidance/local-government-structure-and-elections

- https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5216&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5
- https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5018.pdf
- https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5302.pdf
- https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5393.pdf
- https://www5.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5018.html
- Jones, George (1991), "Local Government in Great Britain, 1988-89", in Local Government and Urban Affair in İnternational Perspective. Ed. Joachim Jens Hesse, Baden.
- Jossey-Bass, San Francisco., Mohr, Lawrence (1973). "The Concept of Organizational Goal", American Political Science Review, Issue: 67, ss. 470-481.
- Kahn, Robert (1977), "Organizational Effectiveness: An Overview." ss 235-248 in Paul S. Goodman- Johannes M. Pennings (eds.), New Perspectives on Organizational Effectiveness, Jossey-Bass- San Francisco.
- Karaer, Abdullah (2022), "Yerel Yönetimlerde Mali Kural Uygulamaları ve Türkiye İncelemesi", Maliye Dergisi, C:182, ss. 179-208.
- Karakoyunlu, İlker (2023). Türkiye'de Performans yönetimi: Emniyet Genel Müdürlüğü Örneği, TİAV Yayınları, . Ankara.
- Kartal, Nazım (2010). İl Özel İdarelerinin Yeniden Yapılandırılması: Uygulama Aşaması Üzerinden Bir Çözümleme T.C. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi (Yönetim Bilimi) Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Keleş, Ruşen (2014), Yerinden Yönetim ve Siyaset, Cem Yayınları, İstanbul.
- Kitchen, Harry- Melville McMillan- Anwar Shah (2019), Local Public Finance and Economics. Springer Books.
- Kline, Jeffrey- Ralph Alig (1999), Does Land Use Planning Slow The Conversion of Forest and Farmlands? Growth and Change, Vol: 30, Issue: 1, ss. 3-22.
- LaBelle, Peter (1990), "The Massachusetts Open Meeting Law, An Historical Overview and Contemporary Analysis", New Eng. L. Rev., Issue: 25.
- Lambert, Michael- Allen Bergin- Sidney Garfield (1994), "The Effectiveness of Psychotherapy", Encyclopedia of Psychotherapy, Vol: 1, ss. 709-714.
- Lawrence, Paul- Jay Lorsch (1967), Organization and Environment. Graduate School of Business Administration, Harvard University, Boston.
- Leach, Steve- Kieron Walsh- John Stewart (1994), The Changing Organisation And Management Of Local Government. Bloomsbury Publishing.
- Mackenzie, William (1961), Theories of Local Government (No. 2), London School of Economics and Political Sciencei London.
- Mahoney, Thomas- William Weitzel (1969), "Managerial Models of Organizational Effectiveness", Administrative Science Quarterly, Issue: 14 ss. 357-365.

- Marshall, Arthur (1965). Local Government In The Modern World. Athlone Press, University of London.
- Martin, Lawrence- Richard Levey- Jenna Cawley (2012). "The "New Normal" For Local Government", State and Local Government Review, Issue: 44, ss. 17–28.
- McDonald, Scott (2006), "Financial Management of Economic Development" In Public Financial Management (pp. 95-144). Routledge, London.
- McDonald, Scott (2006), Financial Management of Economic Development in Public Financial Management, Howard, Frank Ed., CRC Pres. New York.
- Mill. John (2001). Considerations On Representative Government, The Electric Book Company, London.
- Millett, Allan- Williamson Murray (Eds.) (2010), Military Effectiveness, Cambridge University Press, New York.
- Molnar, Joseph- David Rogers (1976), "Organizational Effectiveness: An Empirical Comparibon of The Goal and System Resource Approaches", The Sociological Quarterly, Issue: 17, ss. 401-413.
- Morphet, Janice (2007). Modern Local Government. Sage, London.
- Najar, Boushara (2020), "The Effectiveness Management in Organizations". Journal of Education and Culture Studies Vol: 4, Issue: 4, ss. 19-27.
- Newton, Kenneth- Terence Karran (1985), The Politics of Local Expenditure, Macmillan, London, ss. 59-64.
- Newton, Kenneth (1982), "Is Small Really So Beautiful? Is Big Really So Ugly? Size, Effectiveness, And Democracy in Local Government". Political Studies, Vol: 30 Issue: 2, ss. 190-206.
- Onar, Sıddık (1996), İdare Hukukunun Umumi Esasları, C: 1 (3.Baskı), İsmail Akgün Matbaası, İstanbul.
- Osborn, Richard – James Hunt (1974), "Environment and Organizational Effectiveness". Administrative Science Quarterly, Vol: 19, Issue: 2, ss. 231-246.
- Özarslan, Mustafa (1994), "İngiltere'de Yerel Yönetimler Maliyesi", Türk İdare Dergisi, S: 404, ss. 179-197.
- Özkan, Ahmet (2015), Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere Örneğinde Yerel Özerklik, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Perrow, Charles (1977), "Three Types of Effectiveness Studies." ss. 96-105 in Paul S. Goodman and Johanne M. Pennings (ed.), New Perspectives on Organizational Effectiveness.
- Pfeffer, Jeffrey- Gerald Salancik (1974), "Organizational Decision Making As A Political Process: The Case of A University Budget", Administrative Science Quarterly, Issue: 19, ss. 135-151.

- Pickvance, Chriss- Pikvance-Edmond Preteceille (1991), "Introduction". In Pickvance and Preteceille (eds), Pinter, London and New York, ss. 1–17.
- Plakon, Emily (2019), "Reactionary Legislation: The Marjory Stoneman Douglas High School Public Safety Act", Stetson L. Rev., Issıe:49, ss. 679-717.
- Price, James (1972), "The Study of Organizational Effectiveness", The Sociological Quarterly, Vol:13i Issue:1, ss. 3-15.
- Priono, Hero - Indrawati Yuhertian – Siti Sundari etc. (2019), "Role of Fınancıal Management In The Improvement of Local Government Performance", Humanities & Social Sciences Reviews. Vol: 7, Issue: 1, ss. 77-86.
- Prud'Homme, Remy (1995). "The Dangers of Decentralization", The World Bank Research Observer, C:10, S:2, ss. 201-220.
- Pustu, Yusuf (2005), "Yerel Yönetimler ve Demokrasi", Sayıştay Dergisi, S: 57, 2005, ss. 121-134.
- Scott, Richard- Ann Barry Flood- Wayne Ewy- William Forrest, Jr (1978), "Organizational Effectiveness and The Quality of Surgical Care in Hospitals", ss. 290-305 in Marshall W. Meyer and Associates (eds.), Environments and 0rganizations. Jossey-Bass, San Francisco.
- Sezer, Özcan – Tarık Vural (2010), "Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Devletin Değişen Rolü ve Merkezi Yönetim ile Yerel Yönetimler Arasında Yetki ve Görev Paylaşımı", Maliye Dergisi, S: 159, ss. 203-219.
- Sharpe, Jim (1970), "Theories and Values of Local Government", Political Studies, C:18, S:2, ss. 153-174.
- Simon, Herbert (1964), "On The Concept of Organizational Goal", Administrative Science Quarterly, Issue: 9, ss. 1-22.
- Steers, Richard (1975), "Problems in the Measurement of Organizational Effectiveness". Administrative Science Quarterly, Vol: 20, Issue:4, ss. 546-558. s. 55.
- Stoker, Gerry (1991), The Politics of Local Government, Bloomsbury Publishing, London.
- Taştekin, Abdullah – Hakan Akca (2021), "Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'na Türkiye'nin Koyduğu Çekincelerin Yeniden Değerlendirilmesi", Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi, C: 3, S: 3, ss. 594-609.
- Tekeli, İlhan – Selim İlkin (2009), 1929 Dünya Buhranında Türkiye'nin İktisadi Politika Arayışları, Bilge Kültür Sanat Yayın Dağıtım, 1. Baskı, İstanbul.
- Terzi, Gökhan (2017), Türkiye ve İngiltere Yerel Yönetimler Sisteminin Karşılaştırmalı Analizi (Basılmamış Master Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü) İstanbul.
- Thompson, James)1967), Organizations in Action. McGraw-Hill, New York.
- Thorndike, Robert (1949), Personnel Selection; Test and Measurement Techniques. Wiley, New York.

- Tortop, Nuri (1994), "İngiltere'de Yerel İdare Bütçeleri", Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, C: 3, S: 5, ss. 47-52.
- Ulusoy, Ahmet- Tekin Akdemir (2009), "Yerel Yönetimler ve Mali Özerklik: Türkiye ve OECD Ülkelerinin Karşılaştırmalı Analizi", Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C: 12, S: 21, ss. 259-287.
- Vile, Maurice (2008), Politics in the USA, Routledge.
- Waldo, Dwight (1984), The Administrative State: A Study of The Political Theory of American Public Administration, 2nd. Ed., Holmes & Meier, New York.
- Williamson, Oliver (1974), "The Economics of Antitrust: Transaction Cost Considerations". University of Pennsylvania Law Review, Vol: 22, Issue: 6, ss. 1439–1496.
- Wilson, David- Chris Game (2011), Local Government in The United Kingdom. Bloomsbury Publishing.
- www.gov.uk (10.06.2023).
- Yamaç, Müzehher (2014), "Tarihsel Gelişim İçinde Üniter Bir Yapıda Yerel Yönetim: İngiltere Örneği". Sosyal Bilimler Metinleri, Vol: 2014 Issue: 2, ss.1-21.
- Yıldırım, Ali (1990), "Tarihi Gelişim İçinde İngiliz Mahalli İdareleri", Türk İdare Dergisi, S: 62, ss. 167-196.
- Yıldırım, Kemal – Doğan Karaman (2001), Makro Ekonomi, Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Vakfı, Yayın., Eskişehir.
- Yuchtman, Ephraim- Stanley Seashore (1967), "A System Resource Approach to Organizational Effectiveness", American Sociological Review, Vol: 32, Issue: 6, ss. 891-903.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Acar, Hakan ve Gülsüm Çamur Duyan (2003), "Dünyada Sosyal Hizmet Mesleğinin Ortaya Çıkışı ve Gelişimi", Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi, Cilt 14, Sayı 1, s.1-19.
- Agranoff, Robert and Alex N. Pattakos (1989), "Management of Human Services in Local Governments: A National Survey ", State & Local Government Review, Vol. 21, No. 2, Spring, p.74-83.
- Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2019), Sosyal Güvenlik Kurumu ve Sosyal Güvenlik Sistemi, Strateji Geliştirme Başkanlığı, Ankara.
- Akbaş, Dilek (2009), "Avrupa Birliği Sosyal Politikası", Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, (viii+173).
- Akıncı Vural, Z. Beril ve Gül Coşkun (2011), "Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Etik", Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, Sayı 1, s.61-87.
- Argüden, Yılmaz (2007), "Kurumsal Sosyal Sorumluluk", Kurumsal Sosyal Sorumluluk: İşletmeler ve Sosyal Sorumluluk, Ed. Coşkun Can Aktan, İGİAD (İktisadî Girişim ve İş Ahlâkı Derneği) Yayını, s.37-44.
- Arıkboğa, Erbay (2013), "Geçmişten Geleceğe Büyükşehir Belediye Modeli", Yerel Politikalar, Sayı 3, s.48-96.
- Aydın, M. Kemal ve Eyüp Ensar Çakmak (2017), "Sosyal Devletin Temelleri", Bilgi, Sayı 34, s.1-19.
- Balcılar, Ayşe Nur ve Serkan Çınarlı (2020), "Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Bornova Belediyesi Örneği", Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 21 Sayı 2, s.122-156.
- Başer, Doğa- Huriye İrem Kalaycı-Kırlıoğlu ve Mehmet Kırlıoğlu (2017). Sosyal Hizmet ve Bauman: Sosyal Adalet", Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 10, Sayı 2, s.1007-1020.
- Berkün, Sanem (2010), "Sosyal Hizmet Uzmanlarının Çalışma Hayatında Karşılaştıkları Mesleki Sorunlar: Bursa Örneği", Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi, Cilt 21, Sayı 1, s.99-109.
- Berkün, Sanem (2017), "Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Anlayışı", e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi, Cilt 9, Sayı 2, s.582-598.
- Bingöl, Orhan (2015), "Genel Bağlarıyla Sosyal Hizmet ve Toplum", Mavi Atlas Dergisi, Sayı 5, s.69-77.

- Çelik, Abdullah (2014), "Sosyal Belediyecilik Anlayışı: Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Örneği", Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt 16, Sayı 1, s.1-20.
- Çetin, Hüsamettin (2014), "Türkiye'de Sosyal Hizmetler ve Sosyal Yardımların Yeniden Yapılanması Üzerine Bir Değerlendirme", Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi.
- Çetin, Zuhal Önez (2015), "Türkiye'de İl Özel İdaresi Sisteminin Dönüşümü ve 6360 Sayılı Kanun'un Dönüşüme Etkileri", Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt 20, Sayı 2, s.247-266.
- Çiçek, Yeter (2014), "Geçmişten Günümüze Türkiye'de Yerel Yönetimler", KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt11, Sayı 1, s.53-64.
- Çiner, Can Umut ve Ozan Zengin (2019), "Türkiye'deki Belediye Sisteminin 2000'li Yıllarda Yeniden Yapılandırılması", Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 37, Sayı 3, s.439-470.
- Çöpoğlu, Mustafa (2014), "Sosyal Belediyecilik ve Sorunları", Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi", Cilt 5, Sayı 2, s.223-247.
- Demirkaya, Yüksel (2011), "Osmanlı Devleti'nde Belediye (EÜSBE) Teşkilatı", Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, Cilt 41, s.303-317.
- Derdiman, R. Cengiz (2012), "Türkiye'de Büyükşehir Belediyelerinin ve Bu Belediyelerin Yapılarındaki Yeni Değişikliklerin Anayasaya Uyumu Sorunu", SDÜ Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 2, Sayı1, s.51-87.
- Devlet Planlama Teşkilatı (2001), Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Sosyal Hizmetler ve Yardımlar Özel İhtisas Komisyonu Raporu,
- Dilik, Sait (1980), "Sosyal Güvenlik ve Sosyal Hizmetler Arasındaki İlişkiler", Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Cilt 35, Sayı 01, s.73-84.
- Dur, Varol (2015), "Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) Sosyal Güvenlik Politikalarındaki Dönüşüm", Karatahta İş Yazıları Dergisi, Sayı 3, s.127-154.
- Ergenç, Sedat (2009), "Sosyal Politikalarda ve Sosyal Hizmetlerde Değişim Süreci (Yeni Bir Model Önerisi)", Denetişim Dergisi, s.35-41.
- Genca, Elif (2014), "Osmanlı Hukukunda Vakıfların Denetimi (Evkaf-ı Hümayun Nezareti)", İÜHFM, Cilt 72, Sayı, 1, s.531-554.
- Güler, Erdal ve Özgür Önder (2021), "İl Özel İdarelerinin Yerel Yönetim Sistemindeki Yeri ve Geleceği Üzerine Bir Alan Çalışması: Bartın İl Özel İdaresi Örneği", Giresun Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 7, Sayı 2, s.327-344.
- Hançer, Tansu Hilmi (2019), "Evkaf Nezareti'nin (1826) Denetimi Öncesi ve Sonrasında Mihrişah Valide Sultan Vakfı'nın Malî Yapısı (1797-1837)", Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, Cilt 15, Sayı 4, s.1083-1100.

- International Federation of Social Workers, https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work/ (ET: 04 Mayıs 2023).
- İpek, Esat (2022), "Sosyal Politikayı Keşfetmek: Temel Çalışma Konuları", Sosyal Politikayı Keşfetmek: Temel Çalışma Konuları, Ed. Abdulkadir Develi ve Esat İpek, Ankara, Nobel Yay., s.1-26.
- İpek, Melek (2015), "Yeni Yoksulluk ve Türkiye'de Sosyal Yardım Paradoksu", Karatahta/ İş Yazıları Dergisi, Sayı 1, s.77-104.
- Jēkabsone, Inga and Biruta Sloka (2015), "Municipalities and Social Responsibility Salaspils Municipality Case", The 9th International Days of Statistics and Economics, Prague, September 10-12, p.655-666.
- Kalaycı, Sami (2021), "Sosyal Hizmetlerin Yerel Yönetimlerde Örgütlenmesi Üzerine Bir Değerlendirme", Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, Cilt 21, Sayı 52, s.689-714.
- Kalaycı, Sami ve Aziz Akin (2021), "Sosyal Hizmetlerin Yerelleşmesine Kent Konseylerinin Katkıları", Toplum ve Sosyal Hizmet, Cilt 32, Sayı 1, s.189-210.
- Karaca, Coşkun ve Yeşim Çam (2019), "Türkiye'de Sosyal Devlet Anlayışının Değerlendirilmesi", Maliye Dergisi, Sayı 176, s.72-97.
- Karataş, Kasım (2001), "Belediyelerin Sosyal Görevleri: Belediyeler ve Sosyal Hizmet," İnsani Gelişme ve Sosyal Hizmet, Ed. Kasım Karataş ve Çiğdem Arıkan, Prof. Dr. Nesrin Koşar'a Armağan, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Yayını No.: 009, Ankara, p. 214-226.
- Kerman, Uysal ve Eda Çiçek (2009), "Belediyelerin Sosyal Hizmet ve Yardımlarından Faydalanan Bireylerin Hizmetlere Yönelik Algıları: Isparta Örneği", Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 1, Sayı 9, s.131-151.
- Kesgin, Bedrettin (2012), "Kentsel Yoksulluğa Yönelik Yerinden ve Yerel Müdahale: Sosyal Belediyecilik", Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 26, s. 169- 180.
- Kesgin, Bedrettin (2016), "Sosyal Hizmet ve Sosyal Yardımda Büyükşehir Belediyeleri ile İlçe Belediyeleri Arasında Nasıl Bir Dağılım Yapılabilir?", Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 18, Sayı 3, s.447-462.
- Kesgin, Bedrettin (2016b), "Sosyal Hizmetin Yerelleşmesi ve Sosyal Hizmette Yerel Yönetimlerin Artan Rolü", Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 14, Sayı 4, s.319-340.
- Kırışık, Fatih ve Özcan Sezer (2006), "Türk Anayasalarında Yerel Yönetimler", Çağdaş Yerel Yönetimler, Cilt 15, Sayı 2, s.5-30.

- Kocaoğlu, Mustafa -Cazibe Aydoğan ve Özge Karabulut Akkuş (2017), "Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme", Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, Cilt 5, Sayı 4, s.157-169.
- Koç, Neslihan ve Mustafa Ökmen (2015), "Sosyal Belediyecilik Anlayışı Çerçevesinde Seçilmiş Belediyelerin Sosyal Bütçelerinin Değerlendirilmesi", Maliye Dergisi, Sayı 168, s.69-84.
- Kriisk, Kersti (2019), "Distribution of Local Social Services and Territorial Justice: the Case of Estonia", Jnl. Soc. Pol. 48, 2, p.329-350.
- Kurşun, Arzu ve Cemil Rakıcı (2016), "Sosyal Refah Devletinin Tarihi Süreci ve Günümüz Bazı Refah Devletlerinin Değerlendirilmesi", Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi, Cilt 2, Sayı 2, s.135-156.
- Kurşunluoğu Yarımoglu, Emel -Fatma Hacıoğlu, Selin Gençtürk, Yasemin Kamalı Çelik, Can Sayginer (2015), "A Qualitative Research on Municipalities' Social Responsibility Practices in İzmir City", Journal of Yasar University, 10 Special Issue, p.75-92.
- Lis, Alena- Nicklas Wallberg, Tove Nordström, Andris Šuvajevsand Madara Ūlande (2017), "Social Enterprises and Municipalities: Cooperation Partnerships and Synergies", Social Entrepreneurship Association of Latvia, p.1-55.
- Lyngstad, Rolv (2013), "Social work in Municipalities – Contested Changes with him Plications for the Profession?", Journal of Comparative Social Work, Sayı 1, p.1-21.
- Midilli Sarı, Reyhan ve Zeynep Yanılmaz (2022), "Merkezi ve Yerel Yönetimlerin Dezavantajlı Gruplara Sunduğu Sosyal Hizmetlerin Fiziksel Mekâna Yansımaları: Trabzon Örneği", Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, Cilt 8, Sayı 16, s.511-538.
- Önez Çetin, Zuhal (2015), "Türkiye'de İl Özel İdaresi Sisteminin Dönüşümü ve 6360 Sayılı Kanun'un Dönüşüme Etkileri", Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt 20, Sayı 2, s.247-266.
- Özer, M. Akif (2015), "Sosyal Ekonomi Politikaları Kapsamında Sosyal Belediyecilik Anlayışı", Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, Cilt 15, Sayı 35, s.79-100.
- Özmen, Alper (2012), "Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Anayasalarda Merkezi Yönetim -Yerel Yönetim İlişkileri", Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi, Cilt 2, Sayı 2, s.171-175.
- Özmete, Emine (2010), "Sosyal Hizmette Sürdürülebilir Kalkınma Anlayışı: Kavramsal Analiz", Aile ve Toplum, Cilt 6, Sayı 22, s.79-90.
- Polatoğlu, Aykut (2015), "Büyükşehir Belediye Modeli ve Türkiye'de Uygulanması Üzerine Düşünceler", Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 8, Sayı 1, s.43-62.

- Reçber, Bircan (2019), “Sosyal Hizmetin Gelişiminde Türkiye’nin Konumu: Teorik Bir Analiz”. Toplum ve Sosyal Hizmet, Cilt 30, Sayı 2, s.715-738.
- Sevinç, İsmail (2015), “Sosyal Belediyecilik Uygulamalarında Kent Bilgi Sistemlerinin Kullanımı: Konya Büyükşehir Belediyesi Örneği”, Yönetim ve Ekonomi, Cilt 22, Sayı 1, s.201-218.
- Sezik, Murat (2016), "Türkiye'de Sosyal Belediyeciliğin Gelişimi ve Sorun Alanları", İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 5, Sayı 2, s.171-186.
- Solmaz, Umut (2018), “Belediyelerin İstihdam Odaklı Sosyal Hizmet Uygulamaları”, Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, Cilt 9, Sayı 16, s.1212-1253.
- Spicker, Paul (1988), Principles of Social Welfare, First published by Routledge.
- Sunay, Cengiz (2002), “Belediyeciliğin Doğuşu Sürecinde Osmanlı Mirası”, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 3, Sayı 1, s.113-133.
- Şataf, Ceyda (2017), “Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Anlayışına Yönelik Genel Bir Değerlendirme”, Yerel Yönetimler Üzerine Seçme Yazılar, Ed. Furkan Beşel ve Fatih Yardımcıoğlu, Politik, Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Merkezi (PESA), Sakarya, s.1-26.
- Şatıroğlu Güldalı, Pelin ve Sema Buz (2021), “Küreselleşme, Hareketlilik ve Sosyal Hizmet: Düzensiz” Göç ve Ulusötesi Sosyal Hizmet Uygulaması”. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt23, Sayı 2, s.699-722.
- Taşçı, Faruk (2017), Türkiye'de Sosyal Politika ve Dönüşüm: Zihniyet, Aktörler, Uygulamalar, 1.Baskı, SETA Yayınları 80, İstanbul.
- Taşkesen, Mustafa Özcan (2017), "Osmanlı Dönemi’nde Sosyal Refah Sistemi Olarak Vakıflar", İş ve Hayat, Cilt 3, Sayı 5, s.57-66.
- Tekindal, Melike (2018), "Türkiye'de Sosyal Yardımların Yapısal İşlevsel Yaklaşıma Göre Analizi ", Toplum ve Sosyal Hizmet, Cilt 29, Sayı 2, s.335-362.
- Tetik, Alim ve Âdem Korkmaz (2022), "Osmanlı Döneminde Sosyal Politika Uygulamaları", Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 27, Sayı 3, s.423-443.
- Torjman, Sherri and Eric Leviten-Reid (2003), The Social Role of Local Government, The Caledon Institute of Social Policy, Canada, March, p.1-28.
- Türkoğlu, İrfan (2013), "Sosyal Devlet Bağlamında Türkiye’de Sosyal Yardım ve Sosyal Güvenlik", Akademik İncelemeler Dergisi, Cilt 8, Sayı 3, s.275-305.
- United Nations (2006), The International Forum for Social Development, Social Justice in an Open World, The Role of the United Nations, Department of Economic & Social Affairs, New York.

- Uygun, Oktay (2015), "Yerel Yönetim Reformu için Anayasal İlkeler", Strategic Public Management Journal (SPMJ), No: 2, s.1-27.
- Ünlü, Ufuk (2016), "Sosyal Belediyecilik Anlayışının e-Belediyecilik Uygulamalarına Entegre Edilmesi", Sayıştay Dergisi, Sayı 102, s.63-89.
- Yapıcıoğlu, Esma ve Eray Aktepe (2022), "Yerelde Hizmet Sunum Sorunsalı: Sosyal Hizmetler", Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 12, Sayı 2, 2022, s.186-213.
- Yenihan, Bora (2017), "Bir Sosyal Politika Aracı Olarak Sosyal Güvenlik: Dünya'da ve Türkiye'de Gelişimi Üzerine Bir İnceleme", Yönetim Bilimleri Dergisi, Cilt 15, Sayı 30, s.177-196.
- Yıldırım, Celal (2021), "Social Work Practices in Europe", p.1-16. DOI: 10.13140/RG.2.2.19301.01768.
- Yıldırım, Şeyda -Hakan Baydur ve Gülten Uçan (2019), "Yetişkinlerin Sosyal Hizmet Mesleğini Tanıma ve Sosyal Hizmetler ve Sosyal Yardımlardan Yararlanma Durumu: Manisa Örneği", Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 34, s. 307-322.
- Yıldız, Zafer ve Hüseyin Topuz (2011), "Sosyal Sermaye ve Ekonomik Kalkınma İlişkisi Açısından Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme", Sosyal Siyaset Konferansları, Sayı 61, s.201-226.
- Yuvalı, Ertuğrul (2020), "Sosyal Politika Aracı Olarak Sosyal Güvenlik Kavramı", İş ve Hayat, Cilt 6, Sayı 11, s.46-74.
- Zastrow, Charles (2010), Introduction to Social Work and Social Welfare (Empowering People), Tenth Edition, Brooks/Cole, Printed in Canada.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- 3RP Regional Refugee and Resilience Plan (2022), Erişim tarihi: 21.04.2023, https://www.3rpsyriacrisis.org/.
- 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu (2004), T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, Erişim tarihi: 20.04.2023, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5216.pdf.
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu (2005), T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, Erişim tarihi: 19.04.2023, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5393.pdf.
- 5543 Sayılı İskân Kanunu (2006), T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, Erişim tarihi: 13.03.2023, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5543.pdf.
- 6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (2013), T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, Erişim tarihi: 16.04.2023, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6458.pdf.
- Ağca, Merve (2019), ‘‘Göç Yönetiminin Yeni Aktörleri Olarak Yerel Yönetimler: İstanbul Alan Araştırması’’, T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Akçapar, Şebnem Köşer (2012), ‘Uluslararası Göç Alanında Güvenlik Algılamaları ve Göçün İnsani Boyutu. Küreselleşme Çağında Göç: Kavramlar, Tartışmalar’’, Der: S. Gülfer Ihlamur-Öner ve N. Aslı Şirin Öner, İletişim Yayınları, 1. Baskı, İstanbul.
- Atmaca, Yıldız (2020), ‘‘Esenyurt ve Göç Yönetimi Politikaları Üzerine Bir İnceleme’’, V. Yılmaz ve Y. Atmaca (Ed.) Türkiye’de Göçün Kentler Üzerindeki Etkileri ve Yönetimi, Ekin Yayınevi, Bursa.
- Bache, Ian – Matthew Flinders (2015), Multi-Level Governance: Essential Readings, Birleşik Krallık: Edward Elgar Publishing Limited.
- Betts, Alexander (2011), Policy Primer: The UK and Global Migration Governance, Erişim: 01.05.2023,http://migrationobservatory.ox.ac.uk/wp-content/uploads/2016/04/PolicyPrimer-Global_Governance.pdf.
- Castles, Stephen – Mark J. Miller (2008), Göçler Çağı: Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Coşkun, Aslı (2022), Göç Yönetiminden Göç Yönetişimine: Türkiye İçin Bir Model Önerisi, TODAM İlke Politika Notu: 45, Yayın No: 152.

- Coşkun, Hakan (2022), ‘‘Zorunlu Göç Deneyimi ve Toplumsal Bütünleşme: Kavramlar, Modeller ve Uygulamalar ile Türkiye Kitabının Eleştirel Analizi’’, Middle East Journal of Refugee Studies, 7(1).
- Çakırer Özservet, Yasemin (2018), ‘‘İstanbul Belediyeleri Stratejik Planlarında Uluslararası Göç’’, İller ve Belediyeler Türkiye Belediyeler Birliği Dergisi, Sayı: 844-845.
- Çıkrıkçı, Tolga- Mehmet Akif Okur (2021), ‘‘İnsan Güvenliği Merceğinde Sığınmacı Krizi ve Avrupa’’, Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, Cilt: 20, No: 1.
- Danış, Didem – Deniz Şenol Sert (2019), ‘‘Göçü Yerelden Yönetmek: Belediyeler’’. Saha Dergisi, Ekim Sayısı.
- Dinçer, Osman Bahadır – Vittoria Federici – Elizabeth Ferris- Sema Karaca – Kemal Kirişci – Elif Özmenek Çarmıklı (2013), ‘‘Suriyeli Mülteciler Krizi ve Türkiye: Sonu Gelmeyen Misafirlik’’, Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu, Brooking Institute.
- Doğanay, Cansu – İlderya Avşar Koyuncu – Murat Kenanoğlu – Omar Kadkoy – Sibel Güven (2020), ‘‘Zorunlu Göçmenler İçin Sosyal Eşitlik: Pandemi Sürecinde Yerel Yönetimlerin ve STK’ların Rolü’’, TEPAV Raporu (Aralık).
- Eliçin, Yeşeren (2019). ‘‘The Role and Capacity of Local Government in Managing Migration in İstanbul’’, Croatian and Comparative Public Administration, 19(3).
- Erdoğan, Murat – Burcuhan Şener – Merve Ağca (2021), Marmara’nın Kent Mültecileri Belediyelerin Süreç Yönetimi, Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları, Yayın No: 144, İstanbul.
- Ertan, Birol (2002), ‘‘Yerel Yönetim Kavramı’’, Çağdaş Yerel Yönetimler, Cilt: 11, Sayı 1.
- Esenyurt Belediyesi, 2020-2024 Stratejik Planı, Erişim tarihi: 27.05.2023, http://www.sp.gov.tr/upload/xSPStratejikPlan/files/VyxjU+esenyurt_2020-2024strajikplan.pdf.
- European Commission (2011), Global Approach to Migration and Mobility, Erişim tarihi: 25.05.2023,https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC07.
- Gedikoğlu Doğan, Sümeyye (2021), ‘‘Türkiye Belediyeler Birliği Göç Çalışmaları ve Yaklaşımı’’, İller ve Belediyeler Türkiye Belediyeler Birliği Dergisi, Sayı 883-884.
- Görmez, Kemal (2000), ‘‘Demokratikleşme Açısından Merkezi Yönetim – Yerel Yönetim İlişkileri’’, G.Ü.İ.İ.B.F. Dergisi, Sayı: 4.
- Gültaşlı, Metehan – M. Sinan Özden – Ervin Sezgin – Zehra Tosun – M. Alim Çopuroplu – Gül Tuçaltan (2019), Göç Ana Planı: Göçle Karşı Karşıya Kalan Belediyeler İçin Planlama, Yerel Yönetişim ve Göç Dizisi-5, Ankara.

- İltica ve Göç Alanındaki Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Eylem Planı (2005), Erişim tarihi: 20.04.2023, https://www.goc.gov.tr/kurumlar/ goc.gov.tr/yonetmelikler/Temel-Belgeler/Iltica-Ve-Goc-Ulusal-Eylem-Plani.pdf.
- IOM (Uluslararası Göç Örgütü) (2009), Göç Terimleri Sözlüğü, No: 18, Ed. Bülent Çiçekli, IOM Yayınları, İstanbul, Erişim tarihi: 20.04.2023, https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc. gov.tr/files/goc_terimleri_sozlugu(1).pdf.
- IOM (Uluslararası Göç Örgütü) (2013), Migration Governance Framework, Erişim tarihi: 04.05.2023,https://www.iom.int/sites/g/files/tmzbdl486/files/about-iom/migbrochurea4.pdf.
- IOM (Uluslararası Göç Örgütü) (2018), Göç Terimleri Sözlüğü, No: 31, 2.Baskı, Erişim tarihi:20.04.2023, https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml31_turkish2ndedition.pdf.
- IOM (Uluslararası Göç Örgütü) (2018), Migration Governance Profile: The Republic of Türkiye, Erişim tarihi: 04.05.2023, https://www.migrationdataportal.org/over/turkiye#0.
- Kıraç Keleş, Gülfem (2021), ‘‘Belediye Başkanları Göç Platformu ve Göç Politika Belgesi’’, İller ve Belediyeler Türkiye Belediyeler Birliği Dergisi, Sayı 883-884.
- Marmara Belediyeler Birliği (2015), Kent Mültecilerine Hizmette Belediyelerin Rolü Çalıştay Raporu, Erişim tarihi: 04.05.2023, https://marmara.gov.tr/UserFiles/ Attachments/2017/04/14/28b3e8d5-b3c71b91b23d.pdf.
- McAuliffe, Marie – Anna Triandafyllidou (eds.) (2021), World Migration Report 2022, International Organization for Migration (IOM), Geneva, Erişim tarihi: 07.05.2023, https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2022.
- Migration Policy Institute (2022), Top 10 Migration Issues of 2022, Erişim tarihi: 07.05.2023, https://www.migrationpolicy.org/programs/migration-information-source/top-10-migration-issues-2022.
- Mursül, Damla (2022), ‘‘21. Yüzyıl Türkiye’sinde Yerel Pratikler Çerçevesinde Çokkültürlülüğe Bakış’’, Ş. Akbulut (Ed.). Yerelden Globale Kamu Yönetimi: Geçmişten Geleceğe Yaşanan Gelişmeler, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Mursül, Damla (2022), ‘‘Sosyal Uyumda Kültürlerarası Yaklaşımın Bir Yansıması Olarak Göçmen Meclisleri’’, MSGSÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 2(26).
- Özer, Mehmet Akif (2005), Yeni Kamu Yönetimi Teoriden Uygulamaya, Platin Yayınları, 1. Baskı, Ankara.
- Öztürk, Cemal – M. Ali Tekiner (2007), ‘‘Stratejik Göç Yönetimi Çerçevesinde Türkiye’de Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nün Konumu’’, Güvenlik Çalışmaları Dergisi, 19 (1).

- RESLOG Türkiye Projesi (2023), RESLOG Nedir? Erişim tarihi: 15.05.2023, http://www.reslogproject.org/anasayfa/.
- T24 (2019, 8 Haziran). ‘‘Mudanya’da Belediye Başkanı, Suriyelilere Sahili Yasakladı’’, Erişim tarihi: 28.05.2023, https://t24.com.tr/haber/mudanya-da-belediye-baskani-suriyelilere-sahili-yasakladi,824960.
- T24 (2021, 5 Şubat), ‘‘Esenyurt’un Nüfusu 57 İli Geride Bıraktı; 150 Bin Yabancı Rakama Dahil Değil!’’, Erişim tarihi: 23.05.2023, https://t24.com.tr/haber/esenyurt-un-nufusu-57-ili-geride-birakti-150-bin-yabanci-rakama-dahil-degil,931220.
- Taşöz Düşündere, Ayşegül – Yasemin Satır Çilingir (2017). Göçmenlere Karşı Kötümserlik Artıyor Mu? TEPAV Değerlendirme Notu (Ocak 2017) N201705, Erişim tarihi: 27.05.2023, https://www.tepav.org.tr/upload/files/1484569301-3.Gocmenlere_Karsi_Kotumserlik.pdf.
- T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı (1951), “Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme”, Erişim tarihi: 20.04.2023, https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/yonetmelikler/Sozlesmeler/Multecilerin-Hukuki-Durumuna-Iliskin-Sozlesme.pdf.
- T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı (1967), “Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Protokol”, Erişim tarihi: 20.04.2023., https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/yonetmelikler/Sozlesmeler/MULTECILERIN-HUKUK-STATUSUNE-ILISKIN-1967-ROTOKOLU.pdf.
- T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı (2020), ‘‘Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı’’, Erişim tarihi: 01.05.2023, https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/ yonetmelikler/Temel-Belgeler/Iltica-Ve-Goc-Ulusal-Eylem-Plani.pdf.
- T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Başkanlığı (2022), Taşra Teşkilatı, Erişim tarihi: 20.04.2023, https://www.goc.gov.tr/tasra-teskilati.
- T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı (2022). GFMD (Küresel Göç ve Kalkınma Forumu), Erişim tarihi: 25.05.2023, https://www.goc.gov.tr/gfmd--kuresel-goc-ve-kalkinma.
- T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı (2023), ‘‘Geçici Koruma’’, Erişim tarihi: 25.05.2023, https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638.
- T.C. Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2019), ‘‘On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023)’’, Erişim tarihi: 03.05.2023, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/On_Birinci_ Kalkinma_Plani-2019-2023.pdf.

- TEPAV (2019), İstanbul'da Suriyeliler ve Savaş Sonrası Suriye Gettoları Final Raporu, Erişim tarihi: 24.05.2023, https://www.tepav.org.tr/upload/mce/2019/ haberler/tepav_istanbulda_suriyeliler_ve_savas_sonrasi_suriye_gettolari.pdf.
- TRT Haber (2022), ''Sığınmacıların Yerli Nüfusa Oranı %25'i Geçmeyecek'', Erişim tarihi: 15.05.2023, https://www.trthaber.com/haber/gundem/siginmacilarin-yerli-nufusa-orani-yuzde-25i-gecmeyecek-657342.html.
- Türk Dil Kurumu Sözlüğü (2022), ''Mücadele'', Erişim tarihi: 02.05.2023, https://sozluk.gov.tr/.
- UN (Birleşmiş Milletler) (2018), ''Global Compact on Refugees'', Erişim tarihi: 02.05.2023, https://www.unhcr.org/sites/default/files/legacy-pdf/5c658aed4.pdf.
- UNDP (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı) (2019), International Forum on Local Solutions to Migration and Displacement Summary Report, Erişim tarihi: 02.05.2023, https://www.undp.org/turkiye/publications/municipal-forum-2019-summary-report.
- UNDP (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı) (2023), ''Sustainable Development Goals'', Erişim tarihi: 01.05.2023, https://www.undp.org/sustainable-development-goals/peace-justice-and-strong-institutions.
- UNHCR (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği) (2021), ''The 1951 Refugee Convention: 70 Years of Life-Saving Protection'', Erişim tarihi: 10.05.2023, https://www.unhcr.org/tr/en/30015-the-1951-refugee-convention-70-years-of-life-saving-protection.html.
- UNHCR (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği) (2021), ''Operational Data Portal Refugee Situations: Turkey-Mapping of Municipal Support by Partners, Erişim tarihi: 03.05.2023, https://data2.unhcr.org/en/dataviz/75?sv=4&geo=113.
- Woods, Auveen – Nihal Kayalı (2017). ''Engaging Syrian Communities: The Role of Local Government in İstanbul''. İstanbul Politikalar Merkezi. Erişim tarihi: 27.05.2023, https://www.academia.edu/31133018/Engaging_Syrian_Communities_The_Role_of_Local_Government_in_Istanbul.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Acartürk, Ertuğrul- Sabiha Keskin (2012), "Türkiye'de Sağlık Sektöründe Kamu Özel Ortaklığı Modeli", Süleyman Demirel Ün. İİBF Der., C.17, S.3.
- Akalın, Güneri (1994), "Yerel Yönetimlerin İktisadi Teşebbüslerinin Özelleştirilmesi", Çağdaş Yerel Yönetimler, C.3, Kasım, Sayı: 6
- Akçakaya, Murat (2003), "Benchmarking ve kamu yönetimine Uygulanabilirliği", Kamu Yönetimi Seçme Yazılar, Ed. B. Aykaç- H. Kavruk, GÜ İİBF Yay., Ankara.
- Akdoğan, Abdurrahman (2011), Kamu Maliyesi, 14. b., Gazi Kitabevi, Ankara,
- Aktan, C. Can (1999), "Yeni Yönetim Tekniklerinin Kamu Sektöründe Uygulanması", Türk İdare Dergisi, Y. 71, S. 425, Aralık.
- Aktan, C. Can (1999), 2000'li Yıllarda Yeni Yönetim Teknikleri (4): İnsan Mühendisliği, İstanbul: TÜGİAD Yayını, 1999.
- Al, Hamza (2007), "Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve Türk Kamu Yönetiminde Yeni Denetim Yaklaşımları", Kamu Yönetimi Yazıları, Ed. B. Eryılmaz- M. Eken-M. L. Şen, Nobel Yay., Ankara.
- Argon, Türkan-A. Eren (2004), İnsan Kaynakları Yönetimi, Nobel Yay., Ankara.
- Arman, Tevfik (1997), Risk Analizine Giriş, Alfa Yay., İstanbul.
- Arslan, Mahmut (2001), "Yönetim ve Organizasyonun Bazı Temel Kavramları", Yönetim ve Organizasyon, Ed. S. Güney, Nobel, Ankara, 2001.
- Aytürk, Nihat (2007), Yönetim Sanatı, Etkili Yönetim ve Yöneticilik Becerileri, Nobel Yay., Ankara.
- Barutcugil, İsmet "Kariyer Planlama ve Kariyer Yönetimi",
- Berberoğlu, Güneş (1991), "İşletmelerde Organizasyon- Birey Bütünleşmesini Sağlayan Etkili Bir Uygulama: Kariyer Yönetimi", Amme İdaresi Dergisi, C.24, S.1, Mart.
- Bozkurt, Ömer, -T. Ergun-S. Sezen (1998), Kamu Yönetimi Sözlüğü, TODAİE.
- Bozlağan, Recep (2000), "Belediye İktisadi Teşebbüsleri ve Özelleştirme Çalışmaları", Yerel Yönetimler Sempozyumu-TODAİE, Ankara, 1-2 Kasım.
- Budak, Gönül-G. Budak (2006), "Amaçlara Göre Yönetim", Çağdaş Yönetim Araçlarından Seçmeler, Ed. M. Ş. Şimşek, Nobel, Ankara.
- Bush, Janice Dai Wanju; Gretchen Dieck (2005); "The Art and Science of Risk Management-A US Research- Based Industry Perspective", Drug Safety Vol. 28. No:1.
- Büyükçakır, Şenol (2005), "Organizasyonlarda Kariyer Yönetimi, İş Tatmini ve Motivasyon İlişkisi", Müşterek Bakış Dergisi, Silahlı Kuvvetler Akademisi, Yıl:2 S. 16, Aralık.
- Cadaoğlu, A. Kemali (2000), Risk Yönetimi ve TSK'daki Uygulamalar, Harp Akademileri Yay., İstanbul.

- Çağlar, İrfan (2005), "Kamu ve Özel Sektör Yöneticilerinin Performans Değerlendirme Sistemine Bakış Açılarının Karşılaştırmalı Analizi ve Çorum Örneği", Üçüncü Sektör Kooperatifçilik, S.148, Nisan/Haziran.
- Çalık, Temel (2003), Performans Yönetimi, Tanımlar, Kavramlar, İlkeler, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara.
- Çevik, H. Hüseyin (2001), "Organizasyonlarda Stratejik yönetim", Yönetim ve Organizasyon, Ed. S. Güney, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Christensen, Tom – Legreid (2002); "A Transformative Perspective on Administrative Reforms", içinde New Public Management, (Ed. Tom Christensen-Per Legreid), Ashgate.
- Courtney, Hugh- J. Kirkland- P. Viguerie (1999); "Belirsizlik Koşullarında Strateji", Belirsizliği Yönetmek, Harward Business Review, Çev. Gündüz Bulut, MESS Yay., İstanbul.
- Crouhy, Michael-D. Galai-R. Mark (2005), The Essentials of Risk Management, McGraw Hill Companies, USA, 2005.
- Demirkaya, Yüksel (2010), "Avrupa Birliği'nin Yerel Kamu Şirketleri Stratejisi: Türkiye'de Hukuki Yapı ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Uygulamaları", Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C. 7, S. 13.
- Dess, Gregory G.; G.T. Lumpkin and Marilyn L. Taylor (2005), Strategic Management. 2 ed., McGraw-Hill Irwin Newyork, USA, 2005.
- Dilbirliği, M (2008), "Belediye Şirketleri", Çağdaş Yerel Yönetimler, "Belediyelerde Şirketleşmenin Yararı Var mı? Hurafeler ve Gerçekler", Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, C. 17, S. 1, 2008, s. 65-66.
- Dinçer, Ömer (1998), Stratejik Yönetim ve Politikası, Genişletilmiş ve Yenilenmiş 5. Baskı, Beta Yay., İstanbul, 1998.
- Efil, İsmail (1999), İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon, 6. Baskı, Alfa, İstanbul.
- Erdoğmuş, Nihat (2003), "Profesyonel İşgörenlerin Yönetsel Kariyer Tercihleri", 11. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi, Kocatepe Ün., İİBF Yay. No:57, 22-24 Mayıs.
- Erdoğmuş, Nihat (2003), Kariyer Yönetimi, Kuram ve Uygulama, Nobel Yay., Ankara.
- Eren, Veysel-Filiz Çalık (2007), "Kamu Kesiminde Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi", Kamu Yönetimi Yazıları, Ed. B. Eryılmaz-M. Eken-M. L. Şen, Nobel Yay., Ankara, 2007.
- Eryılmaz, Bilal (1997), "Belediye Hizmetlerinin Yürütülmesinde Alternatif Kurumsal Yöntemler", Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılanması, Birleşik Yayıncılık, İstanbul.
- Eryılmaz, E. (1989), "Belediye Hizmetlerinin Yürütülmesinde Alternatif Kurumsal Yöntemler", Türk İdare Dergisi, Y. 61, S. 382, Mart, Ankara.
- Gözler, Kemal (2009), İdare Hukuku Cilt 1, Bursa, Ekin Yay.

- Güçlü, Nezahat (2003), "Stratejik yönetim", G.Ü. GEF Dergisi Cilt 23, S.2.
- Gürüz, Demet-E. Gürel (2006), Yönetim ve Organizasyon, Nobel Yay., Ankara.
- Hansen, Lorraine Sundal- W. Wesley TENNYSON (1975), "A Career Management Model for Counselor Involvement", Personnel and Guidance Journal, Vol. 53, No:9, May, 1975.
- Helvacı, M. Akif (2005), Eğitim Örgütlerinde Değişim Yönetimi, Nobel Y., Ankara.
- HO, Thomas S. Y (2005), "Asset/Liability Management and Enterprise Risk Management of an Insurer", The World of Risk Management, Ed. Gifford H. Fong, World Scientific Publishing Co., USA.
- http://www.rcbadoor.com/makalevekitaplar/ma kaleler/kariyer.htm (20.10.2007).
- Karaman, Karaman (2005), Vizyon Yönetimi, Nasıl ve Niçin? IQ Yay., İstanbul, 2005.
- Karanfiloğlu, Yasin (2000), "Belediye Şirketlerinin Kurulmasına İlişkin Hukuki Düzenlemelere Alternatif Yaklaşımlar", Sayıştay Dergisi, Y. 2000, S. 38, Ankara.
- Keleş, Ruşen (2012), Yerinden Yönetim ve Siyaset, Genişletilmiş 8. b., Cem Yayınevi, 2012.
- Kitchen, Harry (2004), "Delivering Local/Municipal Services", China.
- Köksal, T. (1993), Belediye Hizmetlerinin Özelleştirilmesi Yöntemleri ve Uygulamaları, DPT Yayınları, No: 2328, Ankara.
- Köseoğlu, Özer (2005), "Belediyelerde Performans Yönetimi", TİD, S.447, Haziran.
- Kubalı, Derya (1999), "Performans Denetimi", Amme İdaresi Dergisi, C.32, S.1, Mart.
- Logotri, (2023) "Performance Measurement and Management in Asia-Pacific Local Government", A Discussion Paper, Report 4, (September 2003), s.4, http://www.logotri.net/pmsea.pdf (25.05.2023).
- Meşe, Mustafa (2011), "Belediye Şirketleri Üzerine Bir Değerlendirme", Dış Denetim, s. 204.
- Morr, Bernard (2005); "Strategic Management of Intangible Value Drivers", Strategic Management, Emerald In- sight Staff (CB) , Emerald Group Pub. Ltd., USA.
- Okur, Yaşar (2007), Türkiye'de Kamu Denetimi, Değişim Süreci ve Performans Denetimi, Nobel Yay., Ankara.
- Olsonn, Carl (2002), Risk Management in Emerging Markets, How to Survive and Prosper, Prentice Hall, Pear- son Education Limited, Great Britain.
- Özçelik, Hasan (2010), Avrupa Birliğinde ve Türkiye'de Belediye Şirketleri: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şirketleri Üzerine Bir İnceleme, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2010.

- Özdemir, Gürbüz (2011), "Belediye İktisadi Teşebbüslerinin Kuruluş Amacı, Hukuki Dayanakları ve Güncel Durum", Selçuk Üniversitesi, İ.İ.B.F Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, C. 15, S. 21, Yıl 2.
- Palmer, Anna J., (1991), Performance Measurement in the Public Sector: In Theory and Practice, Public Sector Economics Research Centre, Leicester University, Leicester (http://hdl.handle.net/2381/7665).
- Peker, Ömer-N. Aytürk (2002), Yönetim Becerileri, Yargı Yay., Ankara.
- Sabuncuoğlu, Zeyyat (1997), Çalışma Psikolojisi, Uludağ Üniversitesi Yayınları, Bursa.
- Sancakdar, Oğuz (1989), İdare Hukuku Teorik Çalışma Kitabı, Ankara, Seçkin Yay.
- Stringer, Robert (1977),"The Crisis of Career Management", Training and Development Journal, September, 1977.
- Taştan, Seçil (2023), "Kariyer Yönetimi", http://www.humanresourcesfocus.com (20.05.2023).
- Tiwana, Amrit (2003), Bilgi Yönetimi, Çev. E. Özsayar, Dışbank Yay., İstanbul.
- Tortop, Nuri (1998), "Güçlü Mahalli İdare Anlayışının Gelişmesi, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, C. 7, S. 1, Ocak, s. 91.
- Tortop, Nuri, Burhan Aykaç, H. Yayman, M.A Özer (2007), İnsan Kaynakları Yönetimi, Nobel Yay., 2. Baskı, Ankara.
- Türkel, Asuman (1999), Globalleşen Dünyanın Lider Yöneticileri, Türkmen Kitabevi, İstanbul.
- Tutar, Hasan (2004), Kriz ve Stres Yönetimi, Seçkin Yay., Ankara.
- Yeter, Enis (1993), "Belediyelerin İktisadi ve Ticari Teşebbüsleri", Türk İdare Dergisi, Y. 65, Eylül, S. 400.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Akkoyunlu Ertan, Kıvılcım – Ertan, Birol (2013), "Kentli Hakları: Kent ve İnsan Hakları Bağlamında Kentsel Hizmetlere Erişim Hakkı", Kentsel Dönüşüm ve İnsan Hakları içinde, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Akyol, İbrahim Tanju (2021), "Yerel Hizmet Sunumunda Alternatif Bir Yöntem: Gönüllü Katılım", Güncel Gelişmeler Perspektifinde Türkiye'de Yerel Yönetimler içinde, Ed. Mustafa Kara, İbrahim Tanju Akyol, Nahit Bek, Ekin Yayınevi, Bursa.
- Albayrak, Burhan (2016), Proje Yönetimi Analizi ve Danışmanlık, Nobel Yayınevi, Ankara.
- Anbar, Âdem – Alper, Değer (2015), Yatırım Projeleri Analizi, Ekin Yayınevi, Bursa.
- Belediye Kanunu (5393), T.C. Resmî Gazete, 25874, 03.07.2005.
- Belediye Zabıta Yönetmeliği, T.C. Resmî Gazete, 26490, 11.04.2007.
- Bilgiç, Alper (2014), "Kapasite Artırımı", Denetişim, Sayı 13.
- Bingöl, Yılmaz – Köse, Hami Doruk (2017), "6306 Sayılı Kanun Sonrası Büyükşehir Belediyelerinde Sosyal Belediyecilik: Fırsatlar, Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Yerel Hizmetler içinde, Ed. Hamza Ateş, Der Yayınları, İstanbul.
- Büyükşehir Belediyesi Kanunu (5216), T.C. Resmî Gazete, 25531, 10.07.2004. (10.06.2023).
- Çarkçı, Akif (2007), Kent Yönetimine Farklı Bakışlar, Şehir Yayınları, İstanbul.
- Eke, Ali Erkan (1985), "Anakent Yönetimi ve Yönetimlerarası İlişkiler: Batı Deneyimi ve Türkiye," Amme İdaresi Dergisi, Cilt 18, Sayı 4.
- Eke, Feral Kentsel Hizmetler İçin İşletme Yöntemleri, s.26. (Erişim linki: https://www.imo.org.tr/Eklenti/1619,11725sisipdf.pdf?0&_tag1=9D48F3AC7FFC57EE495B247C4BB31F0FD0497A82(10.06.2023). (10.06.2023).
- Erdoğan, Tuba (2016), "Ulaşım Hizmetlerinin Ekonomik Kalkınma Üzerine Etkisi", İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 3, Sayı 1.
- Ergin, Osman Nuri (2013), Türk Belediyecilik ve Şehircilik Tarihi Üstüne Seçmeler, Hazırlayan Selahattin Yıldırım, Çankaya Belediyesi, Ankara.
- Eryılmaz, Bilal (2016), Kamu Yönetimi Düşünceler Yapılar Fonksiyonlar Politikalar, Umuttepe Yayınları, Kocaeli.
- Geray, Cevat (1994), "Yerel Yönetimlerin Eğitim ve Kültür İşlevleri", Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt 3, Sayı 6.
- Göymen, Korel (1997), Türkiye'de Kent Yönetimi, Boyut Matbaacılık, İstanbul.
- Gözler, Kemal- Kaplan, Gürsel (2011), İdare Hukuku Dersleri, Ekin Yayınevi, Bursa.
- Güngör, Sezen (2012), "Yerel Yönetim ve Merkezi Yönetimin Görev Paylaşımı", Akademik Bakış Dergisi, Sayı 32.

- Güven, Sami (1982), "Değişen Yerel Hizmet Kavramı ve Yerel Yönetimlerde Ölçek Sorunu", Amme İdaresi Dergisi, Cilt 15, Sayı 4.
- Honadle, Beth Walter (1986), "Defining and Doing Capacity Building: Perspectives and Experiences", In Part I. Honadle, B. W. ve Howitt, A. M. (Ed.), Perspectives on Management Capacity Building, SUNY Series in Urban Public Policy, Albany: Suny Press.
- İsbir, Eyüp Günay (1982), Kentleşme, Metropolitan Alan ve Yönetimi, Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayınları, Ankara.
- Kamu Yönetimi Araştırması (KAYA) (1991), Genel Rapor, TODAİE Yayını No 238, Ankara.
- Karabilgin, Ahmet (1988), "Belediyelerde Yeni Hizmet Birimleri", Türk İdare Dergisi, Yıl 60, Sayı 378.
- Karakılçık, Yusuf (2016), Yeni Yerel-Bölgesel Gelişmeler Işığında Yerel Yönetimler, Seçkin Yayınları, Ankara.
- Kavruk Hikmet (2018), "Büyükşehir ve İlçe Belediyeleri İlişkileri ve Büyükşehir Belediyeciliği Modelinin Geleceği", Kentsel Politikalar içinde, Ed. Ayşegül Mengi, Deniz İşçioğlu, Palme Yayıncılık, Ankara.
- Kavruk, Hikmet (2002), "Anakente Bakış", Hizmet İş Sendikası Yayınları, Ankara.
- Kayan, Ahmet, (2018), "Çağdaş Gelişmeler Kapsamında Kent Yönetimi Tartışmaları", Kamu Yönetimi Tartışmaları içinde, Ed. Mehmet Akif Özer, Ufuk Ayhan, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Keleş, Ruşen (1973), "Kent Bilim Terimler Sözlüğü", Türk Dil Kurumu, Ankara.
- Keleş, Ruşen (2014), Yerinden Yönetim ve Siyaset, Cem Yayınevi, İstanbul.
- Keleş, Ruşen (2015), Kent, Kentsel Siyaset ve Çevre Yazıları, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.
- Keleş, Ruşen (2017), "Kentleşme Politikası", İmge Kitabevi, Ankara.
- Mecek, Gülsevil – Doğan, Mesut – Kaymaz, Ali Rıza (2015), "Yerel Yönetim Hizmetlerinin Finansmanında ve Sunumunda Alternatif Bir Model: KÖSİ (Kamu – Özel Sektör İşbirliği) Uygulamaları, İdari ve Mali Açıdan Türkiye'de Yerel Yönetimler içinde, Ed. Mehmet Mecek, Mesut Doğan, Bekir Parlak, Bekad Yayınları, Ankara.
- Mutlu, Ahmet – Reyhan, Hakan – Doğan, Hasan Hüseyin (2016), "Kentleşme", Palme Yayıncılık, Ankara.
- Mutlu, Ahmet (2018), "Neoliberalizm ve Kentleşme: Dün, Bugün ve Gelecek", Kentsel Politikalar içinde, Ed. Ayşegül Mengi, Deniz İşçioğlu, Palme Yayıncılık, Ankara.
- Oktay, Tarkan (2010), Yerel Yönetim Reformu Sonrasında İl Özel İdareleri, Hayat Yayınları, İstanbul.
- Oktay, Tarkan (2017), "Zabıta ve Ruhsat Denetim Rehberleri", Yerel Hizmetler içinde, Ed. Hamza Ateş, Der Yayınları, İstanbul.

- Ortaylı, İlber (1979), Türkiye İdare Tarihi, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, Ankara.
- Ökmen, Mustafa- Çağatay, Uluç (2014), "Kamu Hizmeti – Yerel Hizmet İlişkisi ve Açılımları Üzerine Notlar", Yerel Politikalar Dergisi, Cilt 0, Sayı 6.
- Özdenkoş, Demet (1999), "Merkezi Yönetim ile Yerel Yönetimler Arasında Görev Bölüşümü", Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 2, Sayı 99.
- Özer, İnan (2004), "Kentleşme, Kentlileşme ve Kentsel Değişme", Ekin Kitabevi, Bursa.
- Parlak, Bekir (2015), "Bir Yerel Yönetim Olarak Geçmişten Geleceğe İl Özel İdareleri: Tarihçesi, Kuruluşu, Görev ve Yetkileri ile Bir Gelecek Perspektifi", İdari ve Mali Açıdan Türkiye'de Yerel Yönetimler içinde, Ed. Mehmet Mecek, Mesut Doğan, Bekir Parlak, Bekad Yayınları, Ankara.
- Russell, Roverta S. – Taylor III, Bernard W. (2011), Operations Management: Creating Value Along the Supply Chain.
- Sencer, Yakut (1979), "Türkiye'de Kentleşme", Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Seyitdanlıoğlu, Mehmet (2010), Tanzimat Döneminde Modern Belediyeciliğin Doğuşu, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Sezer, Özcan – Vural, Tarık (2010), "Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Devletin Değişen Rolü ve Merkezi Yönetim ile Yerel Yönetimler Arasında Yetki ve Görev Paylaşımı", Maliye Dergisi, Sayı 159.
- Şahin, Gülhan (2016), "Yerel Yönetimlerde Afetlere Hazırlık ve Zarar Azaltma Sorumlulukları: İzmir Büyükşehir Belediyesi Örneği", KAYSEM 10 – Kamu Yönetimi Sempozyumu.
- Tekeli, İlhan (1983), "Yerel Yönetimlerde Demokrasi ve Türkiye'de Belediyelerin Gelişimi", Amme İdaresi Dergisi, Cilt 16, Sayı 2.
- Tekeli, İlhan (1990), "Cumhuriyetin Altmış Yıllık Belediyecilik Deneyiminin Değerlendirilmesi Üzerine", Türk Belediyeciliğinde 60 Yıl Sempozyumu, Ankara Büyükşehir Belediyesi, Ankara.
- Tekeli, İlhan (2009), Cumhuriyetin Belediyecilik Öyküsü (1923-1990), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Tekeli, İlhan (2011), Kent, Kentli Hakları, Kentleşme ve Kentsel Dönüşüm Yazıları, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Tortop, Nuri – İsbir, Eyüp Günay – Aykaç, Burhan – Yayman, Hüseyin – Özer, Mehmet Akif (2012), Yönetim Bilimi, Nobel Yayınevi, Ankara.
- Tortop, Nuri (1993), "Yerel Kamu Hizmetlerinin Yönetim Biçimleri", Amme İdaresi Dergisi, Cilt 26, Sayı 2.
- Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP), Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, 2013

- Ulusoy, Ahmet- Akdemir, Tekin (2019), Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine Göre Mahalli İdareler, Seçkin Yayınları, Ankara.
- United Nations Development Programme (UNDP), Capacity Development Measuring Capacity, (Erişim Linki: http://contentext.undp.org/aplaws_publications/2679640/UNDP_ Measuring_Capacity_July_2010.pdf). (10.06.2023).
- Usta, Sefa – Bilgiç, Erdal (2016), "Yerel Yönetimlerde Hizmet Sunumu: Kamu Özel Ortaklığı Modeli, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl 2016, Sayı 23.
- Yalçındağ, Selçuk (1963), "Belediyelerin Görev ve Yetkileri", Belediye El kitabı Belediyeleri İçin Temel Bilgiler içinde, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, Kardeş Matbaası, Ankara.
- Yaylı, Hasan (2015), "Türkiye'de Mahalli İdarelerin Tarihi Gelişimi", Yerel Yönetimler içinde, Ed. Kemal Görmez, Orion Kitabevi, Ankara.
- Yücel Batmaz, Nazlı (2014), "Altıncı Bölüm-İST/KAR", Kamu ve Özel Sektör Yönetimi İçin Yönetim Sözlüğü içinde, Ed. Mehmet Akif Özer, Adalet Yayınları, Ankara.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Akman, Çiğdem- Akman, Elvettin (2017), "Türkiye'de Kardeş Şehir Uygulamalarının Dört Büyükşehir Belediyesi Üzerinden Nitel Bir Analizi", Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, s.27.
- Akman, Çiğdem (2016), "Evaluating the Current Situation Vıa Town Twinning Practices ın Turkey", Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: CİEP Özel Sayısı, C.5, S.3.
- Altun, Ece (2018), "Yönetişim Çerçevesinde Ortaklıklar ve Belediyelerin Kardeş Şehir İlişkileri: Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği", ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi, C.11, S.5.
- Arpacı, Işıl (2013), Yerel Yönetimlerde Bir Anlayı0ş ve Yönetim Modeli Olarak Millî Görüş: Refah Partisi'nden Ak Parti'ye İdeoloji ve Pratik. (Ed. Bulut, Yakup; Eren, Veysel; Karakaya, Sedat; Aydın, Abdullah), Ankara: Pegem Yayınları.
- Association of Local Democracy Agencies (ALDA) (2011), "Creativity and Innovation in Town Twinning Activities in Europe and Southeastern Europe Project Results", Europe For Citizens Programme.
- Atılgan, Bekir (2016), "Yerel Yönetim Birliklerinin Yeniden Yapılandırılması Üzerine Bir Çözümleme", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aydın, Hakan (2012), "Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Sosyal Politikalara Katkıları", İller ve Belediyeler Dergisi, S. 768, Ankara.
- Bay, Arda- Çalışkan, Vedat (2020), "Türkiye'nin Uluslararası Kardeş Şehir İlişkilerinde Mekânsal Dağılış Özellikleri: Politik ve Coğrafi Etkenler", Doğu Coğrafya Dergisi, C.25, S.43.
- Bell-Souder, Daniel and Bredel, Shanna (2005), "A Study of Sister City Relations", Professor Laurel Rasplica Rodd JPNS 490016, December.
- Ben, Hoetjes (2009), "Trends and issues in municipal twinnings from the Netherlands, Habitat International", Vol. 33.
- Bontenbal, Marike (2009), "Strengthening Urban Governance in the South Throughcity-to-City Cooperation: Towards an Analytical Framework", Habitat International, 33.
- Buhalis, Dimitritios (2000), "Marketing The Competitive Destination of The Future, Journal of Tourism Management", Vol.21.

- Buis, Hans (2009), "The Role Of Local Government Associations in Increasing The Effectiveness of City-To-City Cooperation", Habitat International 33.
- Cittaslow Sedgefield (2014). INFO, http://www.discover-sedgefieldsouth-africa.com/ slowtown.html (Erişim Tarihi: 15/04/2023).
- Clarke, Nick (2011). "Globalising Care? Town Twinning İn Britain Since 1945", Geoforum, Vol.42.
- Council of European Municipalities and Regions (2009), Table Showing The Number of Twinnings in The Wider Europe in 2010", http://www.twinning.org/uploads/ assets/news/Number of twinnings in Europe in, (Erişim Tarihi: 25/02/2023).
- Cross, Brian (2010), "Sister Cities and Economic Development: A New Zealand Perspective", Transylvanian Review of Administrative Sciences, Issue. 30E.
- Demir, Konur Alp (2014), "Klasik Kamu Yönetimi Yapısından Yerelleşmeye Geçiş: Yönetişim Kapsamında Bir Değerlendirme", Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C.2, S.2.
- Ergüven, Mehmet Han (2011), "Cittaslow – yaşamaya değer şehirlerin uluslararası birliği: Vize örneği", Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, C.3, S.2.
- European Commission (1997), "A Europe of Towns and Cities", A Practical Guide to Town-Twinning", Italy.
- Farazmand, Ali (2009), "Building Administrative Capacity For The Age of Rapid Globalization", Public Administration Review, Vol. 69, Issue 6.
- https://cittaslowturkiye.org/tr/
- https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5393.pdf (Erişim Tarihi: 15/04/2023).
- https://www.tbb.gov.tr/Tr/icerik_statistiki-veriler_282 (Erişim Merkezi: 15/04/2023)
- Jeong, Moon-gi (2007), "Local Political Structure, Administrative Capacity, and Revenue Policy Choice". State and Local Government Review, Vol.39, Issue 2.
- Kaltenbrunner, Andreas (2010), Not All Paths Lead To Rome: Analysing The Network of Sister Cities, Barcelona: Barcelona Media Foundation.
- Keiner, Marco- Kim, Arley (2007), "Transnational City Networks for Sustainability" European Planning Studies, Vol.15, Issue 10.
- Koçaş, Burak (2019), "Küreselleşme-Yerelleşme Arasındaki Diyalektik İlişkinin Kente Yansıması Olarak Cıttaslow (Yavaş Kent) Hareketi", Akademi Sosyal Bilimler Dergisi, C.S.18.
- Lloyd, Barbara Teresa (2010), "Safe Sisters: Limitations Of Sister City Relationships For İnternational Peace Building", Submitted in Fulfilment Of The

Requirements For The Degree of Doctor of Philosophy, School of Sociology and Social Work University of Tasmania.

- Mason, Michela - Paggiaro, Adriano, (2012), "Investigating The Role of Festivalscape in Culinary Tourism: The Case of Food and Wine Events", Tourism Management, Vol. 33.
- Mayer, Heike- Knox, Paul (2006). "Slow Cities: Sustainable Places in a Fast World", Journal of Urban Affairs, V.28, N. 4.
- Mutdoğan, Selin (2010), "Understanding The Cittaslow Movement Through A Seferihisar – Case Study," Gren Age Symposium, 1 – 10. Mimar Sinan Fine Arts University, Faculty of Architecture 6-8 December 2010, İstanbul.
- Nılsson, Jan Henrik- Svard, Ann Charlotte- Wıdarsson, Asa- Wırell, Theres (2011), "Cittaslow: Eco-Gastronomic Heritage As A Tool For Destination Development", Current Issues İn Tourism, V.14, N.4.
- Nitschke, Ulrich- Held, Ulrich- Wilhelmy, Stefan. (2009), "Challenges of German City Cooperation and the Way Forward to a Quality Debate", Habitat International 33.
- Ogawa, Asuka (2012), "Sister City As a Preservation Strategy", Graduate School of Architecture, Planning and Preservation, Columbia University, Master Thesis.
- Oktay, Tarkan (2014), "Türkiye'deki Belediyelerin Türk Cumhuriyetleri ile Kardeş Şehir İlişkileri", Türk Dünyasında Yerel Yönetimlerin Sorunları, (Ed. Deniz İşçioğlu). Ankara Nobel Yayın Dağıtım.
- Osborne, Stephen Paul (2010), The New Public Govewrnance? Emerging Perpectives on the Theory and Practice of Public Governance, London and New York: Routledge.
- O'Toole, Kevin (2001), "Kokusaika and Internationalisation: Australian and Japanese Sister City Type Relationships", Australian Journal of International Affairs, Vol.55, Issue 3.
- Ökmen, Mustafa (2002), "Yerel Yönetimlerde Özerklik Eğilimleri, Avrupa ve Türkiye", Avrupa Birliği ile Bütünleşme Sürecinde Türkiye'de Yerel Yönetimler, Bekir Parlak, Hüseyin Özgür, (Ed.), Alfa Yayınları, İstanbul.
- Özcan, Ümit (2006). Yerel Yönetimler Arasında Ortaklıklar ve Kardeş Şehir İlişkileri ElKitabı, www.depaturk.com/docs/siyasi/Kardes_Sehir_El_Kitabi_Son_Hali.pdf. (Erişim Tarihi: 15/04/2023).
- Özden, Sinan- Gündüz, Sultan (2017), Belediyeler İçin Uluslararası İşbirliklerime Kardeş Şehir Rehberi, TBB Yayını, Ankara.
- Pertti, Joenniemi- Sergunin (2011). "When Two Aspire to Become One: City-Twinning in Northern Europe", Journal of Borderlands Studies, Vol.26, Issue 2.

- Renske, Graafland Boersma (2015), "The Success of Sister-City Partnerships between Dutch Municipalities and a Municipality in a CEEC, Formalized", http://essay.utwente.nl/68346/1/Boersma_MA_ BMS.pdf, (Erişim Tarihi: 15/04/2023).
- Schnider, Stephen (2008), "Good, Clean, Fair: The Rhetoric of the Slow Food Movement", College English, Vol.70.
- Servon, Lisa- Pink, Sarah (2015), "Cittaslow: Going glocal in Spain, Journal Of Urban Affairs", Vol.37, Issue 3.
- Shaw, Malcolm (2003), International Law, Cambridge: Cambridge University Press.
- Sonesson, Kerstin- Birgitta Nordén (2020), "We Learnt a Lot: Challenges and Learning Experiences in a Southern African—North European Municipal Partnership on Education for Sustainable Development", Sustainability, Vol.12, Issue 20.
- Tunçer, Mehmet- Olgun, Abdurrahman (2017), "Seferihisar'ın Ekonomik ve Mali Yapısı Üzerinden Sakin Şehir Uygulamalarına İlişkin Bir İnceleme", Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi, C.3, S.1.
- Wolman, Harold- Page, Ed (2002), "Policy Transfer among Local Governments: An Information-Theory Approach", Governance, Vol.15, Issue 4.
- Yalçın, Enes (2019), "Küresel Kente Alternatif Olarak Sakin Şehir: Türkiye Sakin Şehirleri Üzerinden Değerlendirme", Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, C.19, S.3.
- Zelinsky, Wilbur (1991), "The Twinning of the World: Sister Cities in Geographic and Historical Perspective", Annals of the Association of American Geographers, Vol.81, Issue1.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- 442 Sayılı Köy Kanunu (1924, 7 Nisan). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 68), Md.1
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu (2005, 13 Temmuz). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 25874), Md.3,9.
- Adıgüzel, Şenol-Tek, Murat (2014), "6360 Sayılı Yasa ve Türkiye'nin Büyükşehir Belediyesi Sisteminde Değişim: Hatay Örneği", Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt:23, Sayı:3, ss.73-102.
- Akman, Çiğdem (2018), "Mahalle Yönetimi ile İlgili Yeni Bir Yasal Düzenleme Gerekli Mi? Isparta İli Üzerinde Bir Araştırma, Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 19, ss.516-534.
- Akman, Çiğdem-Kalender, Mustafa (2018), "Yerelde Yeni Bir Merkezi Yönetim Birimi: Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı", Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Cilt:73, Sayı:4, ss.1025-1056.
- Arslan, Mustafa-Polat, Harun (2019), "Belediye Hizmetlerinin Sunumunda Mülki Sınıra Dayalı Büyükşehir Belediye Modelinin Etkinliği: Adana Büyükşehir Belediyesi Örneği", Türk İdare Dergisi, Sayı: 488, ss.57-97.
- Avşar, Yeter-Taş, İ. Ethem (2020), "Türkiye'de 6360 Sayılı Yasa Kapsamında Mahalle ve Köy Yönetiminde Yaşanan Değişim ve Dönüşüme Muhtarların Bakışı", Türk Kamu Yönetimi Dergisi, Cilt:1, Sayı:1, ss.7-28.
- Ayyıldız, Merve vd. (2016), "6360 Sayılı Büyükşehir Yasasının Kırsal Kesime Olası Etkileri", Nevşehir Bilim ve Teknoloji Dergisi, Özel Sayı, ss.280-285.
- Ballas, Dimitris (2003), "A Comparative Study of Typologies for Rural Areas in Europe", Econstor, ss.1-38.
- Başer, Uğur vd. (2021), "Kırsal Alanda Yoksulluğun ve Gelir Eşitsizliğinin Analizi: Aydın İli Nazilli İlçesi Örneği", Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 6, ss.1667-1677.
- Bibby, Peter-Shepherd, John (2004), "Developing a New Classification of Urban and Rural Areas for Policy Purposes-The Methodology", London: Defra, ss.1-30.
- Bilgin, Sibel-Altunok, Hatice (2013), "Yönetsel ve Mali Boyutlarıyla Köy Kanunu Tasarı Taslağı", Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt: 22, Sayı: 3, s.81.
- Biricikoğlu, Hale-Yalnızoğlu, Yasemin (2018), "6360 Sayılı Kanun'un Etkinlik-Verimlilik ile Hizmette Yerellik İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi: Kocaeli İlçesinde Yapılan Bir Araştırma", Yönetim Bilimleri Dergisi, Cilt: 16, Sayı: 32, ss.255-284.
- Bulut, Yakup-Kara, Mehmet (2011), "Mahalle Muhtarlarının Kent ve Mahalle Güvenliğine İlişkin Yaklaşımları: Antakya Örneği", Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 8, Sayı: 15, ss.1-27.

- Bulut, Yakup-Kara, Mehmet (2013), "Köylerin Mahalleye Dönüşmesinin Yansıması Nasıl Olacak? Hatay'da Bir Uygulama", Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler ve Kentsel Politikalar, s.269.
- Cartmel, Fred-Furlong, Andy (2000), Youth Unemployment in Rural Areas, Joseph Rowntree Foundation, s.1.
- Ceylan, Serdar-Somuncu, Mehmet (2018), "Kırsal Alanların Dönüşümünü Kavramsal Bakımından Yeniden Düşünmek", TÜCAUM 30. Uluslararası Coğrafya Sempozyumu, ss.1141-1155.
- Çakıroğlu, Binnur B.-Öztürk, Sevgi (2020), "Kırsal Alan Planlama Stratejileri: Kastamonu Gemiciler Köyü", Bartın Orman Fakültesi Dergisi, Cilt: 22, Sayı: 2, ss.393-408.
- Çelikyay, Hicran H. (2014), "Değişen Kent Yönetimi ve 6360 Sayılı Büyükşehir Yasası", SETA ANALİZ, Sayı: 101, ss.1-21.
- Çopuroğlu, M. Alim (2017), "Büyükşehir Belediye Sınırları İçinde Yer Alan Kırsal Yerleşmelerin Sorunları Üzerine Bir Değerlendirme", Süleyman Demirel Üniversitesi Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi, Cilt:2 Sayı:2, ss.18-32.
- Dasgupta, Purnamita et al. (2014), "Rural Areas", Cambridge University Press, Cambridge, United Kingdom and New York, NY, USA, s.613-657.
- Demirkaya, Yüksel-Koç, Mesut (2017), "6360 Sayılı Kanun ile Birlikte Mahalleye Dönüşen Köylerde Değişimin Katılım Açısından Muhtarlığa Etkisi: Menteşe ve Seydikemer İlçeleri Üzerinden Bir Değerlendirme", Strategic Public Management Journal, Cilt: 3, Sayı: 6, ss.124-149.
- Dik, Esra (2014), "6360 Sayılı Kanun Bağlamında Köylerin Mahalleye Çevrilmesi Sorunu", Mülkiye Dergisi, Cilt: 38, Sayı: 1, ss.75-102.
- Doğan, Şulenur Ö. (2017), "Karar Verme, Uygulama ve Denetleme Süreçlerine Katılımda Unutulan Bir Birim: Mahalle Muhtarlığı", Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:1, Sayı: 4, ss.434-442.
- Ekinci, Emre (2020), "Güncel Gelişmeler Işığında Türkiye'de Yeni Büyükşehir Modelinde Kırsal Mahallelerin Değerlendirilmesi", Kent Kültürü ve Yönetimi Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 4, ss.771-784.
- Erat, Veysel (2016), "Mahalli İdare Birimi Olarak Köyler ve 6360 Sayılı Yasanın Etkileri", BEU Akademik İzdüşüm, Cilt:1, Sayı:1, ss.87-98.
- Erdoğan, Şulenur Ö. (2017), "Karar Verme, Uygulama ve Denetleme Süreçlerine Katılımda Unutulan Bir Birim: Mahalle Muhtarlığı", Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:1, Sayı: 4, s.439.
- Geray, Cevat (1975), "Türkiye'de Kırsal Yerleşme Düzeni ve Köy Kent Yaklaşımı", Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Cilt: 30, Sayı: 1, ss.45-66.

- Görgün, Esra K.-YÖRÜR, Neriman (2017), "6360 Sayılı Büyükşehir Kanunu Sonrası Kırsal Alanları Yeniden Düşünmek-İzmir Örneği", Aydın İktisat Fakültesi Dergisi, Cilt:2, Sayı:1, ss.11-27.
- Gül, Hüseyin-Batman, Seda (2013), "Dünya ve Türkiye Örneklerinde Metropoliten Alan Yönetim Modelleri ve 6360 Sayılı Yasa", Yerel Politikalar Dergisi, ss.7-47.
- Güleç, Hüseyin B. (2016), "6360 Sayılı Kanunun Büyükşehir Belediyelerine Tarımsal ve Kırsal Hizmetler Konusunda Verdiği Görevler Büyükşehir Belediyeleri Tarımsal ve Kırsal Hizmetler Konusuna Hazır mı? Eskişehir BŞB Örneği", KAYSEM10, Karaman, Zerrin T. vd. (Ed.), ss.27-55.
- Günal, Alpay vd. (2014), "6360 Sayılı Yasanın Yerelleşme Bağlamında Değerlendirilmesi", Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt:19, Sayı: 3, ss.55-70.
- Güneş, Yaşar (2009), "Mahalle Yönetimi", Türk İdare Dergisi, Sayı: 465, ss.113-131.
- Holland, Jenny et al. (2003), "Diversifying the Product and Expanding the Benefits in Rural Uganda and Czech Republic", Ppt Working Paper No 12, ss.1-44.
- İçişleri Bakanlığı Türkiye Mülki İdare Bölümleri Envanteri, https://www.e-icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkiIdariBolumleri.aspx, (Erişim Tarihi: 01.02.2023).
- İnternet (2023), https://yereldemokrasi.net/haritalarla-kamu-idaresi/139-buyuksehir-belediyesi-olan-iller (10.06.2023).
- İrdem, İbrahim-Mutlu, Ahmet (2016), "6360 Sayılı Yasayla Kır-Kent Kavramlarının Muğlaklaşması Sorunu ve Olası Sonuçları", KAYSEM10, Karaman, Zerrin T. vd. (Ed.), ss.159-176.
- İzmir İli Kırsal ve Kentsel Alanlarının Tespitine Yönelik Analiz Çalışması, https://izka.org.tr/wp-content/uploads/2021/10/kirsal_kentsel_alanlarinin_tespiti.pdf, (Erişim Tarihi: 01.01.2023).
- Kahraman, Nilgün (2020), "Mahalle Muhtarlığının Sosyal Devlet Kapsamında Yeniden Düzenlenmesi Gereği", Kamu Yönetimi ve Politikaları Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 3, ss.69-86.
- Kara, Pelin-Ezin, Emre (2022), "6360 Sayılı Kanun ile Köyden Mahalleye Dönen Yerlerdeki Sorunlar Üzerine Bir Değerlendirme", Türkiye Siyaset Bilimi Dergisi, Cilt: 5, Sayı: 1, ss.137-150.
- Karakaya, Sedat (2020), "Mahalle Yönetimi ve Temel Sorunları", Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı:50, ss.461-486.
- Karalezli, Gökçe (2021), "Mahalle ve Köyün Birleştirilmesi ile Oluşan Yeni Bir Birim Kırsal Mahalleler", Kent ve Çevre Araştırmaları Dergisi, Cilt:3, Sayı:1, s.58.
- Karasu, Mithat A. (2013), "6360 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ve Olası Etkileri Şanlıurfa Örneği", Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt: 15, Sayı:1, ss.1-17.

- Kavruk, Hikmet (2021), Yerel ve Bölgesel Yönetimler, Nobel Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, s.47.
- Kılıç, Özalp-İpek, Selçuk (2021), "Kırsal Mahalle: Büyükşehirlerde Tekrar Köye Dönüş mü? Troy Academy, Cilt:7, Sayı:1, ss.1-16.
- Kırsal Mahalle ve Kırsal Yerleşik Alan Yönetmeliği (2021, 15 Nisan). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 31455), Md.1.
- Koç, Mesut (2019), "Mahalleye Dönüşen Köylerin Muhtarlarının Hizmetlerde Etkinlik ve Verimliliğe İlişkin Algısı: Muğla Deneyimi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt: 14, Sayı: 2, ss.457-478.
- Küçük, Ünal (2022), "Yerel İdari Vesayet İlişkisinin Yeni Bir Uygulaması Olarak Oksimonorik Bir Kavram: Kırsal Mahalle", Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 30, Sayı: 4, ss.2163-2199.
- Milieu Rural, https://uis.unesco.org/fr/glossary-term/milieu-rural, (Erişim Tarihi: 01.01.2023).
- Mutlu, Ahmet (2013), "6360 Sayılı Büyükşehir Belediye Yasası Yasada Kıra, Kırda Yasaya Bakış", Düşünce Dünyasında Türkiz Siyaset ve Kültür Dergisi, Sayı:21, s.13-25.
- Oktay, Tarkan (2016), "6360 Sayılı Kanun'a Dayalı Büyükşehir Belediye Reformunu Anlama ve Anlamlandırma" Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, Cilt:1, Sayı:1, ss.71-131.
- Öksüz, Ahmet M. vd. (2014), "Kırsal Alan Sınıflaması: Ülkesel Boyut", 14. Ulusal Bölge Bilimi ve Planlama Kongresi Bölge Bilimi Türk Milli Komitesi İTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İstanbul, 18-19.
- Öner, Şerif-Şahnagil, Sinem (2020), "6360 Sayılı Kanun'un Yönetsel Sonuçlarına Büyükşehir Belediye Meclis Üyelerinin Yaklaşımları: Balıkesir Örneği", Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt:13, Sayı:4, ss.648-664.
- Özdemir, Selman (2020), "6360 Sayılı Kanun Kapsamında Köyden Mahalleye Dönüşen Alanlardaki Yapıların Ruhsatlandırılmış Sayılmaları", Ankara Barosu Dergisi, Sayı: 2, ss.39-75.
- Özkaral, Metin-Çalışkan, İbrahim (2020), "Türkiye'nin Devlet Örgütlenmesi Bağlamında Köy İdareleri İşlevsel mi? COVİD-19 Pandemi Sürecine İlişkin Bir Araştırma", Toplum, Ekonomi ve Yönetim Dergisi, Cilt:1, Sayı:1, ss.34-52.
- Rigg, Jonathan (1994), "Redefining the Village and Rural Life: Lessons From South East Asia", The Geographıcal Journal, Vol: 160, Part: 2, ss.123-135.
- Rumkel, Lutfi et al. (2019), "Village Head Partnership, Village Consultative Body and Customary Institution in Village Development", Internatıonal Journal of Scıentıfıc Technology Research, Vol:8, Issue: 08, ss.1058-1063.

- Salma, Yusuf et al. (2019), "Village Institution Relations in the Utilization of Village Funds in Namlea District", Internatıonal Journal Of Scıentıfıc Technologys Research, Vol:8, Issue:8, pp.1872-1876.
- Soysal, Abdullah (2013), "Kırsal Alanda Kadın Girişimciliği: Türkiye İçin Durum Değerlendirmesi", Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt:8, Sayı:1, ss.163-189.
- Tuncer, Bayram-Bakırcı, Muzaffer (2020), "6360 Sayılı Büyükşehir Yasasının Türkiye'nin Kırsal Yerleşim Düzenine Mevcut ve Muhtemel Etkileri: Konya Örneği, Sayı: 74, ss.75-85.
- Türkan, Okan (2021), "İdari Coğrafya ve Yerleşme Coğrafyası Açısından Mahalle Kavramı", Coğrafya Dergisi, Sayı: 42, ss.229-250.
- Üçer, Aslı G. vd. (2014), "Büyükşehir'den Bütünşehir'e Yerel Yönetim Politikalarındaki Değişimin Kırsal Alana Etkileri", İdealkent Dergisi, Sayı: 12, ss.26-59.
- Ünal, Ayşe-Tanrıvermiş, Harun (2018), "6360 Sayılı Kanun ve Zorunlu Kentleşme", ÇYYD, Cilt: 27, Sayı: 2, ss. 1-44.
- Woods, Michael (2010), Rural, London and New York, Routledge.
- Yalçın, Arman Z.-Gök, Musa (2016), "6360 Sayılı Büyükşehir Belediye Yasası'nın Büyükşehir ve İlçe Belediyelerinin Mali Durumuna Etkisi: Balıkesir İli Örneği", Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 36-1, ss.687-723.
- Yıldırım, Cuma-Bıçakçı, Harun (2018), "6360 Sayılı Kanun'un Kır Kent Karşıtlığı Bağlamında Çarşamba Kırsalı Üzerine Etkileri", Kent Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar ve Etkin Belediyecilik Uygulamaları, Ankara, Nobel Yayıncılık, ss.265-271.
- Yılmaz, Onur K. (2018), "Türkiye'de Yerel Yönetim Birlikleri: Coğrafi Bölge Belediye Birlikleri Üzerine Bir Araştırma ve Model Önerisi", Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi, Cilt:6, Sayı: 15, ss.731-752.
- Yılmaz, Vedat vd. (2020), "Kırsal Yerleşim Alanlarındaki Mahalle Muhtarlığı Seçimlerinde Görülen Nüfus Değişiminin Etik Bağlamında İrdelenmesi: Akçadağ Örneği", Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 49, ss.285-312.
- Yılmaz, Vedat-Mecek, Mehmet (2019), "Türkiye'de Mahalle Yönetimlerinin Tarihsel Gelişimi ve Hukuki Statüsü", İdealkent Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 27, ss.769-799.
- Yontar, İbrahim G.-Söztutar, Musa (2018), "Kırsal Alanda Girişimcilik, Üretim ve Kalkınma Boyutlarıyla Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK)-Manisa İl Koordinatörlüğü Örneği", Sayıştay Dergisi, Sayı: 111, ss.43-77.
- Zeren, Halim E.-Şimşek, Yılmaz (2021), "Türkiye'de Mahalle Penceresinden Kentsel Güvenliğe Yönelik Bir Uygulama Önerisi: Mahalle Bilgi Sistemi", Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt:14, Sayı: 2, ss.656-669.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- 1580 sayılı Belediye Kanunu (mülga) (1930, 3 Nisan). Resmî Gazete (Sayı: 1471). Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/1471.pdf.
- 3030 sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun (mülga) (1984, 27 Haziran). Resmî Gazete (Sayı: 118453). Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/18453.pdf.
- 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun (1994, 24 Kasım). Resmî Gazete (Sayı: 22124). Erişim adresi: https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4046.pdf.
- 442 sayılı Köy Kanunu (1924, 18 Mart). Resmî Gazete (Sayı: 68). Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/2540.pdf.
- 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu (2004, 23 Temmuz). Resmî Gazete (Sayı: 25531). Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/07/20040723.htm.
- 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu (2005, 22 Şubat). Resmî Gazete (Sayı: 25745). Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/03/20050304-1.htm.
- 5393 sayılı Belediye Kanunu (2005, 13 Temmuz). Resmî Gazete (Sayı: 25874). Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/07/20050713-6.htm.
- 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (2018, 9 Temmuz). Resmî Gazete (Sayı: 30473/ 3. Mükerrer). Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180709M3-1.pdf.
- Abadan, Yavuz (1965). Siyasi Teori Açısından Türkiye'de Ademi Merkeziyet Problemi. AÜSBF Dergisi, Cilt:20, Sayı: 4, 1965, ss.29-43.
- Acar, İbrahim Uğur, Yerel Yönetimlerde Özelleştirme ve Antalya Büyükşehir Belediyesi Uygulaması (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Akalın, Güneri (1994). Yerel Yönetimlerin İktisadi Teşebbüslerinin Özelleştirilmesi. Çağdaş Yerel Yönetimler, Kasım, Cilt:3, Sayı:6, ss.15-27.
- Alper, Yusuf (1994). İktisadî Amaçları ve Sosyal Sonuçlarıyla Özelleştirme, Sağlık-İş Yayınları, Ankara.

- Atik, Ebru Tüzemen (2009). Ulusal Kalkınmada Yerel Yönetimler. TODAİE Yayınları, Ankara.
- Atiyas İzak ve Oder, Burak (2008). Türkiye'de Özelleştirmenin Hukuk ve Ekonomisi, TEPAV Yayınları, Ankara.
- Bakıcı, Zeynel (2004). 21. Yüzyılda Yönetimlerarası Mali İlişkiler. Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt: 13 Sayı:1.
- Bel Germà and Fageda Xavier (2007). Why do local governments privatize local services? A survey of empirical studies'. Local Government Studies, 33:4, pp. 517-534.
- Bulut, Cengiz (1995). Özelleştirme ve Belediyelerde Uygulama Alanları", Yeni Türkiye, Mayıs- Haziran, Sayı 4.
- Cevizoğlu, Hulki (1989). Türkiye'nin Gündemindeki Özelleştirme, İlgi Yayıncılık, İstanbul.
- Çetinkaya, Özhan (2001). Türkiye'de Devlet İşletmeciliği ve Özelleştirme, Ekin Yayınları, Ankara.
- Çoşkun, Can Aktan (2003). Türkiye'de Deregülasyon Reformuna Yönelik Öneriler. 5.12.2022 tarihinde http://www.canaktan.org/ekonomi/regulasyon/turkiyede.htm sitesinden alındı.
- Çukurçayır, M. Akif (2009). Küreselleşme ve Türkiye'de Yerel Yönetimler, Türkiye Belediyeler Birliği, Ankara.
- Danıştay, 8. Dairesi Kararı, E. 2008/4976, K. 2010/1108, T. 5.3.2010, 04.12.2022 tarihinde https://legalbank.net/belge/d-8-d-e-2008-4976-k-2010-1108-t-05-03-2010-danistay-8-daire-karari/724385 sitesinden alındı.
- Derdiman, Ramazan Cengiz (2012). Türkiye'de Büyükşehir Belediyelerinin ve Bu Belediyelerin Yapılarındaki Yeni Değişikliklerin Anayasaya Uyumu Sorunu. S.D.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi C.2, S.1, s. 51-87.
- Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) (2001). Ulaştırma Özel İhtisas Komisyonu Raporu. DPT Yayınları, Ankara, 2001.
- DPT (1994). Mahalli İdareler ve Büyükşehir Belediye Yönetimi Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara.
- Dünya Gazetesi (2011). İDO özelleştirmesinde 'iptal' yok. 05.01.2023 tarihinde https://www.dunya.com/gundem/ido-ozellestirmesinde-039iptal039-yok-haberi-145487 sitesinden alındı.
- Eke, Ali Erkan (1982). Anakent Yönetimi ve Yönetimler Arası İlişkiler, Ankara Üniversitesi SBF Yayınları, No:5, Ankara.

- Eriş, Metin (1995). Özelleştirmenin Dünü ve Geleceği. Yeni Türkiye, Yıl: 1, Sayı: 2, Ocak-Şubat 1995, ss. 57-68.
- Eryılmaz, Bilal (1989). Belediye Hizmetlerinin Yürütülmesinde Alternatif Kurumsal Yöntemler. Türk İdare Dergisi, yıl:61, Sayı: 382, Mart, s.17-61.
- Eryılmaz, Bilal (1994). Kamu Yönetimi. Üniversite Kitabevi, İzmir.
- Eşkinat, Rana ve Sevgi Gerek (1993). Türkiye'de Özelleştirme. Anadolu Üniversitesi, İİBF Dergisi, 11 (1), 79-85.
- Friedman, Milton (1955). The Role of Government in Public Education. (Editör: Robert Solo). Economics and the Public Interest. New Brunswick. University of Rutgers Press, New Jersey- USA.
- Gözler, Kemal (2009). İdare Hukuku, (Cilt I), İkinci Baskı, Ekin Kitabevi, Bursa.
- Gözler, Kemal (2018). Mahalli İdareler, Ekin Yayınevi, Bursa.
- Günday, Metin (1992). İdare Hukuku. Alkım Kitapçılık, Ankara.
- Hürriyet Gazetesi (2013). Başkentgaz özelleştirme ihalesi onaylandı. 05.01.2023 tarihinde https://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/baskentgaz-ozellestirme-ihalesi-onaylandi-22811140 sitesinden alındı.
- Joskow, Paul and Rose, Nancy (1989). The Effects of Economic Regulation, ch. 25, p. 1449-1506 in Schmalensee, R. and Willig, R. eds., Handbook of Industrial Organization, vol. 2, Elsevier.
- Kabaklarlı, Esra (2013). Türkiye'de Halka Arz Yöntemiyle Gerçekleşen Özelleştirmelerin Etkinlik Analizi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kamu Borç Yönetimi Raporu (2022). Hazine ve Maliye Bakanlığı. 05.01.2023 tarihinde https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2022/12/2022-KBYR-TURKCE-4.pdf sitesinden alındı.
- Keleş, Ruşen (2000). Yerinden Yönetim ve Siyaset. Cem Yayınları, İstanbul.
- Keskiner, Yusuf Emrah (2006). Belediye Şirketlerinde Stratejik Plan Zorunluluğu. Türk İdare Dergisi, Sayı: 451, Haziran, s.21-30.
- Koca, Murat ve Muzaffer Dilek (1994/a). Mahallî İdarelerin Şirketlerde Sahip Oldukları Hisselerin Satışı (I). İller ve Belediyeler, Yıl: 50, Sayı: 589, Kasım 1994, ss. 461-474.
- Koca, Murat ve Muzaffer Dilek (1994/b). Mahallî İdarelerin Şirketlerde Sahip Oldukları Hisselerin Satışı (II). İller ve Belediyeler, Yıl: 50, Sayı: 589, Kasım 1994, ss. 514-522.

- Köksal, Tunay (1993). Türkiye'de Belediye Hizmetlerinin Özelleştirilmesi Üzerine. Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt: 2, Sayı 5, TODAİ- Yerel Yönetimler Araştırma Eğitim Merkezi, Ankara.
- Nadaroğlu, Halil (2001). Mahalli İdareler, 7. Bası, İstanbul.
- Öncel, S. Yenal (1998). Mahalli İdareler Maliyesi. Filiz Kitabevi, İstanbul.
- Özdemir, Gürbüz (2009). Belediye İktisadi Teşebbüslerinin Özelleştirilmesi. Sayıştay Dergisi, Ekim-Aralık 2009, Sayı: 71 41, ss. 41-74.
- Posner, Richard Allen (1975). The Social Costs of Monopoly and Regulation. The Journal of Political Economy, Vol. 83, No. 4, s. 807- 828.
- Sarısu, Ayhan (2007). Kamu ve Özel Sektör İşbirlikleri – Türkiye İçin Bir Model Önerisi, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Ün., S.B.E., İşletme Anabilim Dalı.
- Savas, Emanuel (2000). Privatization and Public-Private Partnerships. Chatham House Publishers: New York.
- Serdar, Ali (2002). Belediye İktisadi Teşekkülleri (BİT)-2. Cumhuriyet, 22 Haziran.
- Serozan, Rona (1994). Tüzel Kişiler. Filiz Kitabevi, İstanbul.
- Stigler, George Joseph (1971). The Theory of Economic Regulation. Bell Journal of Economics and Management Sciences, Spring, s.3-21.
- Tan, Turgut (1992). KİT'lerin Özelleştirilmesi ve Sorunları, Âmme İdaresi Dergisi, Cilt: 25, Sayı: 1.
- Tekeli, İlhan İlber Ortaylı (1978). Türkiye'de Belediyeciliğin Evrimi, Belediyecilik Araştırma Projesi, Türk İdareciler Derneği, Bilimsel Araştırma Dizisi, -2, Birinci Kitap, Editor: Ergun Türkcan, Birinci Baskı, Şubat.
- The Morgan Bank (1986). Özelleştirme Ana Planı, KİT'lerin Sınıflandırılması, Cilt 1-5, DPT Yayınları, Ankara.
- Tiryaki, Refik (2014). Ekonomik Özgürlüklerin Kamu Hizmetinin Görülüş Usulleriyle İlişkisi. Hacettepe HFD, 4(1), ss. 67 – 106.
- Tortop, Nuri; Aykaç, Burhan; Yayman, Hüseyin ve Özer, Mehmet Akif. (2008). Mahalli İdareler. 2. Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982, 20 Ekim). Resmî Gazete (Sayı: 17844). Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/17844.pdf.
- Ulusoy, Ahmet ve Akdemir, Tekin (2010). Yönetimlerarası Transferler: Teori ve Türkiye Uygulaması", İçinde: Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Sorunları ve Geleceği, (Ed. Nihat FALAY- Ahmet Kesik- Murat Çak- Mehmet Karakaş), Seçkin Yayıncılık, Ankara, s.47.

- VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı, (Çevrimiçi), http://www.bilgitoplumu.gov.tr/wpcontent/uploads/2015/01/Sekizinci_Kalkinma_Plani.pdf, 18.02.2016; Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Yerel Yönetimler Özel İhtisas Komisyonu Raporu, (Çevrimiçi), http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/zel%20htisas%20Komisyonu%20Raporlar/Attachments/180/oik554.pdf, 18.02.2016.
- Warner E. Mildred and Bel Germà (2008). Competition or monopoly? Comparing privatization of local public services in the US and Spain. 'Public Administration, Volume 86, Issue 3, pp. 723-735.
- Yalçındağ, Selçuk (1995). Yerinden Yönetim, Yerel Yönetim. Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt 4, Sayı 2, ss.3-19.
- Yavilioğlu, Cengiz; Delice Güben ve Özsoy Onur (2010). Dünyada ve Türkiye'de Özelleştirme Uygulamaları: Teorik ve Tarihsel Bir Perspektif, ÖİB Yayını. Ankara.
- Yıldırım, Hüseyin (2014). Türkiye'de Özelleştirme Uygulamalarında Uluslararası Doğrudan Yatırımların Yeri ve Etkileri. Bilecik: Bilecik Şeyh Edabali Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Adhikari, Biplov and Shyam Sundar Budhathoki, (2020), "A Silver-lining in the Time of Mayhem: The Role of Local Governments of Nepal During the COVID-19 Pandemic", J Nepal Med Assoc, Vol.58, Issue 231.
- Al-Nashif, Nada (2021), "The Role of Local Government in Ensuring Human Rights in Post-Pandemic Recovery", Human Rights Council 48th session Side event: Local Government and Human Rights, United Nations Office Human Rights Office of the High Commissioner.https://www.ohchr.org/en/statements/2021/10/role-local-government-ensuring-human-rights-post-pandemic-recovery. (10.06.2023).
- Ashley, Sharp. (2021), "Policy and planning for large epidemics and pandemics – challenges and lessons learned from COVID-19", Wolters Kluwer Health, Inc. Vol. 35, No. 5.
- Balami, Ahmed Dahiru and Meleh, Hadiza Umar (2019), "Misinformation on salt water use among Nigerians during 2014 Ebola outbreak and the role of social media", Asian Pacific Journal of Tropical Medicine, Vol: 12, No: 4.
- Bayraktar, Ulaş (2020), "Pandemi ve Sonrasında Yerel Yönetimler İçin Politika Öneriler", İstanbul Politika Araştırmalar Enstitüsü, https://rb.gy/llshy.
- Belhadi, Amine, et al (2020), Infectious Waste Management Strategy during COVID-19 Pandemic in Africa: an Integrated Decision-Making Framework for Selecting Sustainable Technologies, Environment Management.
- Berkman, Ümit1 (2009), "Gelişmekte Olan Ülkelerde Kamu Yönetiminde Yolsuzluk ve Rüşvet", Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, TODAİE Yayınları, 2. Baskı.
- Bilgiç, Asmin Kavas (2020), "COVID-19 ile Mücadele Sürecinde Yerel Yönetimlerin Genel Görünümü", İdeal Kentö Say: 31, Cilt: 11.
- Bimay, Muzaffer & Kaypak, Şafak (2022), "Küresel Salgın (COVID-19) Süreci ve Yerel Yönetimlerin Hizmet Sunumunda Yapısal ve İşlevsel Değişimler", Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 12, Sayı: 23.
- Budak, F. ve Korkmaz, Ş. (2020), "COVID-19 Pandemi Sürecine Yönelik Genel Bir Değerlendirme: Türkiye Örneği", Sosyal Araştırmalar ve Yönetim Dergisi, (1).
- Bursa Büyükşehir Belediyesi (2020), "Evde Konser Zamanı", 12 Eylül 2020, https://www.bursa.bel.tr/haber/evde-konser-zamani-28876. (10.06.2023).
- Ceren, Âdem (2022), "Afet Yönetişim," Baştan Sonra Yönetişim Ed. M. Akif Özer, Gazi Kitabevi, Ankara.

- D'Abramo, Flavio. (2021), "The past and present of pandemic management: health diplomacy, international epidemiological surveillance, and COVID‐19", Springer, Vol. 64.
- Eastwood, J B, (2005), "Loss of health professionals from sub-Saharan Africa: the pivotal role of the UK," Public Health, Vol: 365.
- Gore, Tony (2021), "Local Government Responses to the COVID-19 Pandemic in the UK: A Thematic Review, Centre for Regional Economic and Social Research", Sheffield Hallam University.
- Howard, Christopher, (1967) "The Policy of Isolation," The Historical Journal, Vol. 10, No. 1.
- Islam, Mohammad Tarikul, (2020), Combating COVID-19 in Rural Bangladesh: The Role of the Local Government, ISAS Institute of South Asian Studies, https://www.isas.nus.edu.sg/papers/combating-covid-19-in-rural-bangladesh-the-role-of-the-local-government/. (10.06.2023).
- Kadıköy Belediyesi, (2020), "Dünya Kentlerinden Covid-19 Önlemleri", Kadıköy Belediyesi Akademi 16 Mayıs 2020, http://www.kadikoyakademi.org/dunya-kentlerinden-covid-19-onlemleri/.(10.06.2023).
- Kap, Derya (2020), "Yerel Yönetimlerin Pandemiyle Mücadelesi (4)", Sivil Sayfalar, 08 Mayıs 2020 https://rb.gy/19ygu. (10.06.2023).
- Manatt, Health, (2021) "Covid-19 Strategies for States to Drive Equitable Vaccine Distribution and Administration", Robert Wood Johnson Foundation, Princeton University.
- Morens, David M. (2020), "Perspective Piece: The Origin of COVID-19 and Why It Matters", The American Society of Tropical Medicine and Hygiene.
- NHS, (2010), "Isolation Policy," Heart of England NHS Foundation Trust.
- OECD (2013), "What is the impact of the economic crisis on public education spending?", Education Indicators in Focus, No. 18, OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/5jzbb2sprz20-en. (10.06.2023).
- Osigbesan, Oluwakemi (2021), "Medical Br Medical Brain Drain and its E ain and its Effect on the Nigerian Healthcar ect on the Nigerian Healthcare", Walden Dissertations and Doctoral Studies, Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Doctor of Philosophy Public Policy and Administration Sector.
- Osman, Amina and James Keevy, (2020), "The Impact of COVID-19 on Education Systems in the Commonwealth", Commonwealth Secretariat, London.
- Page, Matthew T. and Abdul H. Wando, (2022), "Halting the Kleptocratic Capture of Local Government in Nigeria", Carnegie Endowment for International Peace.

- Paharia, Pooja Toshniwal (2022), "What role did local governments have in responding to the COVID-19 pandemic?" News-Medical.Net. (10.06.2023).
- Pala SÇ, Metintaş S. (2020), "COVID-19 Pandemisinde Sağlık Çalışanları", ESTÜDAM Halk Sağlığı Dergisi, No. 5, (COVID 19 Özel Sayısı).
- Piret, Jocelyne and Guy Boivin, (2021) "Pandemics Throughout History", Frontiers in Microbiology, Vol. 11.
- Poole, Joanna (2020), "COVID-19 and the History of Pandemics", Management and Practices, Vol. 20, Issue. 1.
- Rutgers, R. Mark (1996), "The Meaning of Administration Translating Across Boundries", Journal of Management Inquiry, Vol. 5, No. 1.
- Satıcı, Özgür (1998), "Yönetim Nedir", Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı.
- Schleicher, Andreas (2020), "The impact of COVID-19 on education- Insights from Education at a Glance 2020," OECD.
- Tavukcu, Merve ve Erdal Eke (2021), "Covid-19 Pandemi Yönetim Süreci: Türkiye Perspektifi", SDÜ Sağlık Yönetimi Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 2.
- Urhanı, Gülcan ve Arslankoç, Sinem (2022), "Covid-19 Pandemi Sürecinde Sosyal Politika ve Yerel Yönetimler: İstanbul İlçe Belediyeleri Örneği", Çalışma ve Toplum, sayı: 2.
- Verani, Andre vd. (2020), "Social distancing policies in 22 African countries during the COVID-19 pandemic: a desk review", PanAfrican Medical Journal.
- Wallace, Lauren J., (2022), "Strengths, disconnects and lessons in local and central governance of the response to the first wave of COVID-19 in Ghana", Ghana Med J, Vol. 56, No. 3.
- WHO, (2011), "Pandemic preparedness", https://rb.gy/xlpbp (10.06.2023).
- Worldbank, (2020), "COVID-19: Safeguarding Lives and Livelihoods – A Checklist Guide for Local Governments", World Bank Group Urban Disaster Risk Management, Resilience and land.
- Yenisu, Ersin, Fatih Şahın ve Hasan Öztekkeli (2019), "Yönetim Düşüncesinin Evrimde Sistem Kuramının Etkinlikleri: Kavramsal bir Çözümleme", Akademi Sosyal Bilimler Dergisi, Vol/Cilt:6, No/Sayı:18.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Ağaoğulları, Mehmet Ali (2013), Kent Devletinden İmparatorluğa, İmge Yayınevi, Ankara.
- Akal, Zuhal (2003), Performans Kavramları ve Performans Yönetimi, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu Milli Prodüktivite Merkezi, Ankara.
- Akçakaya, Murat (2017), "E-Devlet Anlayışı ve Türk Kamu Yönetiminde E-Devlet Uygulamaları", Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, S.3.
- Armağan Ramazan- Aktel, Mehmet (2005), "Küreselleşme Sürecinde Belediyelerin Finansman Sorunlarına Bakış". S.D.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.1, S.1.
- Ateş, Hamza (2007), "Belediyelerde Kurumsal Performans Yönetimi: Uygulamada Başarı İçin Öneriler." İçinde B. Eryılmaz, M. Eken, & M. L. Şen (Ed.), Kamu Yönetimi Yazıları: Teoride Değişim, Yeniden Yapılanma, Sorunlar ve Tartışmalar (71-99), Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Barutçugil, İsmet (2002), Performans Yönetimi, Kariyer Yayıncılık, İstanbul.
- Başbakanlık (2003), Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma: Değişimin Yönetimi için Yönetimde Değişim, Ankara.
- Bennet, T. James, (1998), "Yeni Bilgi Teknolojisi ve Refah Değişen İş Dünyası", Liberal Düşünce Dergisi, (Çev. Cahit Güran), S.9.
- Bilgin, Kâmil Ufuk (2007), Kamuda Ölçülebilir Denetime Hazırlık, Performans Yönetimi. Sayıştay Dergisi, S.65 (145. Yıl Özel Sayısı).
- Bimay, M. (2020). Belediyelerde Performans Yönetim Süreci ve Dijitalleşme, 8.Uluslararası Sosyal Beşerî ve Eğitim Bilimleri Kongresi, İstanbul.
- Bimay, Muzaffer (2020), "Mardin Büyükşehir Belediyesi Örneğinde Yeni Büyükşehir Belediye Modeli Uygulamasının Yerel Halka Yansımaları", OPUS International Journal of Society Researches, Eğitim ve Toplum Özel Sayısı.
- Bingöl, Dursun (2003), İnsan Kaynakları Yönetimi, Beta Yayınları, İstanbul.
- Demirel, Demokaan (2006), "E-Devlet ve Dünya Örnekleri",. Sayıştay Dergisi, S.61.
- DPT (2000), Kamu Yönetiminin İyileştirilmesi ve Yeniden Yapılandırılması, Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, DPT Yayını, Ankara.
- Ela, Mehmet- Türkyener, Can Mustafa (2015), "Türkiye'de Sayıştay'ın Düzenlilik Denetimi: Genel Bir Bakış." Finans Politik & Ekonomik Yorumlar, C.52, S.602.
- Emini, Filiz Tufan (2009), "Türkiye'de Yerel Yönetimler Reformunun İç ve Dış Dinamikleri." Yönetim ve Ekonomi Dergisi, C.16, S.2.
- Erbaşı, Ali (2008), Belediyelerde Kurumsal Performans Yönetimi, Nobel Yayıncılık, Konya.

- Genç, Fatma Neval- Özgür, Hüseyin (2008), "Orta Ölçekli Kentsel Alanların Yönetimi: Kuşadası-Söke ve Aydın Merkez İlçe Örnekleri", Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.5, S.9.
- Görmez, Kemal (1997), Yerel Demokrasi ve Türkiye, Vadi Yayınları, Ankara.
- Görmez, Kemal ve Bahçeci, Hazal I. (2018), "Yerel Yönetimlerin Siyasal Temelleri", 2. Baskı, Ed. Kemal Görmez ve Hasan Yaylı, Yerel Yönetimler içinde (33-119), Ankara, Orion Yayınları.
- Gül, Hüseyin- Batman, Seda (2013), "Dünya ve Türkiye Örneklerinde Metropoliten Alan Yönetim Modelleri ve 6360 Sayılı Yasa", Yerel Politikalar, C.1, S. 3.
- Güler, Birgül Ayman (2013), Yerel Yönetimler: Liberal Açıklamalar Eleştirel Bir Bakış, İmge Kitapevi, Ankara.
- Halis, Muhsin- Tekinkuş, Mehmet (2003) Kamuda Performans Yönetimi. Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar. Seçkin Yayınları, İstanbul.
- Hughes, Owen E. (2013), Kamu İşletmeciliği ve Yönetimi (Çev.: Buğra Kalkan, Bahadır Akın ve Şeyma Akın), BigBang Yayınları, Ankara.
- Isaac-Henry, Kester (1993), "Development and Change in the Public Sector", Management in the Public Sector Challenge and Change, (Edit. Kester Isaac-Henry, Chris Painter, Chris Barnes), Chapman & Hall, London.
- İnsan Hakları Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi (2023), Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı.
- İspir, Eyüp (1982). Kentleşme ve Metropolitan Alan Yönetimi, AİTİ Akademisi Yayınevi, Ankara.
- Kaypak, Şafak ve Bimay, Muzaffer (2017). "Yerel Yönetimlerde Karar Süreçlerine Katılımda Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü", Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.1, Özel Sayı.4.
- Keleş, Ruşen- Özgül, Can Giray (2017), "Belediye Organlarına "Kayyım" Atamaları Üzerine Bir Değerlendirme", Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, C.72, S. 2.
- Keleş, Ruşen (1985), "Türkiye'de Anakent Yönetimi", Amme İdaresi Dergisi, C.18, S.1.
- Keleş, Ruşen (2011), Yerinden Yönetim ve Siyaset, Cem Yayınevi, İstanbul.
- Koyuncu, Erhan (2011), "Yerel Yönetimlerde Performans Yönetimi Uygulaması: İngiltere ve Türkiye Örnekleri," Çağdaş Yerel Yönetimler, C.20, S.1.
- Köseoğlu, Özer (2008), "Türk Belediyeciliğinde Performansa Dayalı Yönetim Anlayışına Geçiş: Arka Plan ve Sorunlar," Çağdaş Yerel Yönetimler, C.17, S.1.
- Lane, Jan-Erik (1997), "Public Sector Reform in Nordic Countries", J. E. Lane (Ed.), İn Public Sector Reform: Rationale, Trends and Problems (188-208), Sage, London.
- McNeill, William H. (2001), Dünya Tarihi (Çev.: Alaeddin Şenel), İmge Yayınevi, Ankara.

- Nzuve, S., & Njeru, L. (2013). Perceived Factors Affecting Performance Management among Local Authorities in Kenya: A Case of the City Council of Nairobi. DBA Africa Management Review, C.3.
- Ortaylı, İlber (1985), Tanzimattan Cumhuriyete Yerel Yönetim Geleneği, Hil Yayınları, İstanbul.
- Osterman, Paul (1994), "How Common is Workplace Transformation and Who Adopt it?" Industrial Labor Relations Review, Vol.47, Issue 2.
- Ökmen, Mustafa- Parlak, Bekir (2015), Yerel Yönetimlerde Yeni Vizyonlar, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa.
- Özel, Mehmet (2013), "Özerk Yerel Yönetimlerin Oluşumunda Kentlerin Tarihsel İşlevi -Almanya Temelinde Bir Yaklaşım-," Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.18, S.2.
- Özer, Mehmet Akif - Önen, Semih Mustafa (2016), 200 Soruda Yönetim/Kamu Yönetimi, Gazi Yayınları, Ankara.
- Pirenne, Henri (2011), Ortaçağ Kentleri, (Çev. Şadan Karadeniz), İletişim Yayınları, İstanbul.
- Poister, Theodore H. (2003). Measuring Performance İn Public And Nonprofit Organizations, San Francisco, Jossey-Bass, America.
- Pollanen, Railli M. (2005), "Performance Measurement in Municipalities", International Journal of Public Sector Management, Vol.18, Issue: 1.
- Pollitt, Christopher (1995), "Management Techniques for the Public Sector: Pulpit and Practice," In Governance in a Changing Environment, Edit. B. Guy Peters and Donald J. Savoie (203–238), Canadian Centre for Management Development Ottawa.
- Rainey, Hal G. (2014), Understanding and Managing Public Organizations, Fifth Edition, Jossey-Bass, San Francisco.
- Ricardo, Ron- Wade, David (2001), Corporate Performance Management: How to Build a Better Organization through Measurement Driven Strategies Alignment. Butterworth Heinemann.
- Sakal, Mustafa (2000), "Türkiye'de Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma Sorunu: Tarihsel Perspektiften Bir Değerlendirme", Süleyman Demirel Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, C.5, S.1.
- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı (HMB) (2023), Performans Esaslı Bütçeleme Rehberi 2004.
- Tortop, Nuri- Aykaç, Burhan- Yayman, Hüseyin- Özer, M. Akif (2014), Mahalli İdareler, 3.Basım, Nobel Yayınları, Ankara.
- Tutum, Cahit (1990), "Kamu Personeli Sorunu", Amme İdaresi Dergisi, C. 23, S. 3.
- Uyargil, Cavide (2008), İşletmelerde Performans Sistemi: Performansın Planlanması, Değerlendirilmesi ve Geliştirilmesi, Arıkan Yayıncılık, İstanbul.

- Yalım, Deniz (2005), İnsan Kaynaklarında Yeni Eğilimler, Hayat Yayıncılık, İstanbul.
- Yaman, Murat (2018), "Avrupa Birliği ve Yerel Yönetimler", Eds. Kemal Görmez ve Hasan Yaylı, Yerel Yönetimler içinde (232-253), Orion Kitabevi, Ankara.
- Yılmaz, Vedat- Turan, Abdulmenaf (2019), "Kamuda Performans Yönetiminin Önemi", Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.33, S.46.
- Yüksel, Fatih – Çevik- Osman- Ardıç, Kadir (2004), "Belediyelerde Hizmet Kalitesinin (Vatandaş Tatmininin) Ölçülmesi: Tokat Belediyesinde Bir Uygulama". Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, C.13, S.3.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Akdoğan, Asuman (2008). Yeni Yerel Yönetim Yasalarında Katılım. YAYED Yerel Yönetim Araştırma Yardım ve Eğitim Derneği, DOSYA-08: Yerel Yönetimlere Katılım, Bülten 64.
- Baykal, Tan (2018). "Örgütlerde Etkinlik ve Etkililik için Stratejik Yönetim ve Stratejik Planlama", Social Sciences Research Journal, Volume: 7, Issue: 2.
- Balcıoğlu, Ensar- Seçil G. Karatepe (2023). "Balanced Scorecard ve Yerel Yönetimlerde Stratejik Planlama Süreci", İşletme, 4(1), 21-42.
- Blackerby, Phillip (1994). "History Of Strategic Planning." Armed Forces Comptroller Magazine, 39.1.
- Bracker, Jeffrey (1980). "The Historical Development of the Strategic Management Concept, Academy of Management Review, Vol. 5, No.1.
- Bryson, John M. (1995). Strategic Planning Workbook for Public and Nonprofit Organizations, St. Paul.
- Bryson, John M.-William D. Roering (1987). "Applying Private-Sector Strategic Planning in the Public Sector", Journal of American Planning Association, Volume: 53, Number: 1.
- Dölkeleş, Tuncay- M. Akif Özer (2021). "Kamu Kurumlarında Stratejik Yönetim Sürecinde Stratejik Planların Etkinliği", Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi, 7(2).
- DPT (2007). 2007-2013 Dokuzuncu Kalkınma Planı.
- Durna, Ufuk -Veysel Eren (2002). "Kamu Sektöründe Stratejik Yönetim", Amme İdaresi Dergisi, Cilt: 35, Sayı: 1.
- Eren, Veysel-Ufuk Orhan-Demet Dönmez (2014). "Üniversitelerde Stratejik Planlama Süreci: Devlet ve Vakıf Üniversitelerinde Karşılaştırmalı Bir Araştırma", Amme İdaresi Dergisi, Cilt: 47, Sayı:2.
- Eryılmaz, Bilal (2017). Kamu Yönetimi, Umuttepe Yayınları, İzmit-Kocaeli.
- Eryiğit, Burak Hamza (2013). "Stratejik Planlama, Stratejik Planlamaya İlişkin Alternatif Yaklaşımlar ve Stratejik Yönetim Okulları", Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 9.
- Güçlü, Nezahat (2003). "Stratejik Yönetim", G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt: 23, Sayı 2.
- Güngör, Şadiye (2010). Yerel Yönetimlerde Stratejik Yönetim ve Konya Belediyeleri Uygulamaları, Selçuk Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Konya.

- Güngör, Şadiye-Önder Kutlu (2018). "Yerel Yönetimlerde Stratejik Yönetim Yaklaşımı", Kent Akademisi, Cilt: 11, Sayı:2.
- Gürer, Harun (2006). "Stratejik Planlamanın Temelleri ve Türk Kamu Yönetiminde Uygulanmasına Yönelik Öneriler", Sayıştay Dergisi, Sayı 63.
- Gürler Hazman, Gülsüm (2007). "5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu Çerçevesinde Büyükşehir Belediyelerinde Yerel Yönetim Reformuna Yönelik Bir Değerlendirme", Hüseyin Özgür ve Muhammet Kösecik (Ed.) Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar II, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Henry, Anthony (2008). Understanding Strategic Management, Oxford University Press.
- Iglesias, Ángel (2015). "Making Strategic Planning Work in Local Government: An Empirical Study of Success And Failure". Strategic Public Management Journal (SPMJ), Issue No: 1, October- ISSN 2149-9543, p. 40-55.
- Kahveci, Eyüp (2008). "Strateji, Stratejik Yönetim ve Stratejik Yönetim Modeli", Verimlilik Dergisi, 4.
- Kalkınma Bakanlığı (2013). 2014-2018 Onuncu Kalkınma Planı.
- Kırhasanoğlu, Şifa (2022). "Yerel Yönetimlerde Stratejik Yönetim Kültürünün Stratejik Planlama ve Faaliyet Raporları Aracılığıyla Değerlendirilmesi: TR90 Bölgesi Belediyeleri Örneği", 19 Mayıs Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:3, Sayı: 3.
- Köse, Sevinç- Semra Tetik-Cuma Ercan (2001). "Örgüt Kültürünü Oluşturan Faktörler", Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 8, Sayı: 1.
- Maliye Bakanlığı (2003). 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu.
- Mitchell, David-Sarah E. Larson-Claudia Colantonio-Christina Nguyen, (2018). "Planning for Change: Incorporating Contextual Implementation Design into Strategic Planning", State and Local Government Review, 50(2).
- Özer, M. Akif (2015). "İşletmelerde Stratejinin Önemi Üzerine Değerlendirmeler", Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, Yıl: 7, Sayı: 14.
- Özer, M. Akif- Paşa Bozkurt (2017). "Kamu Kurumlarında Stratejik Yönetim Uygulaması Olarak Stratejik Planlar", Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 9.
- Özgür, Hüseyin (2004). "Kamu Örgütlerinde Stratejik Yönetim", Muhittin Acar ve Hüseyin Özgür (Ed.) Çağdaş Kamu Yönetimi II, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Parlak, Bekir-Zahid Sobacı (2010). Kuram ve Uygulamada Kamu Yönetimi Ulusal ve Küresel Perspektifler, 3. Baskı, Alfa Aktüel Yayını, Bursa.
- Porter, Michael (1996). "What is strategy? Harvard Business Review ,74(6).

- Sobacı, M. Zahid (2008). "Stratejik Yönetim ve Türk Kamu Yönetiminde Uygulanabilirliği Üzerine Değerlendirmeler", Yönetim Bilimler Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 1.
- Söyler, İlhami (2007). "Kamu Sektöründe Stratejik Yönetim Uygulanabilir mi? (Engeller/Güçlükler)", Maliye Dergisi, Sayı: 152, Ocak-Haziran.
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2019). 2019-2023 On Birinci Kalkınma Planı.
- Yılmaz, Kutluhan (2003). "Kamu Kuruluşları İçin Stratejik Planlama Uygulaması", Sayıştay Dergisi, 50-51.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Alert, Noish "Preventing Injuries and Deaths of Fire Fighters." National Institute for Occupational Safety and Health (NIOSH), Morgantown, WV. 1994.
- Andersson, O. ve Sjöblam, E. "Lean İn Swedish Municipalities A Study Of Swedish Municipalities That Are Practising The Lean Concept", School of Business, Economics and Law, University of Gothenburg, Gothenburg, Sweden. 2011.
- Aslan, O. E. "Zabıta Personeli ve Taşeronlaşma ya da Belediye Kolluğunun Piyasaya Devri" Çağdaş Yerel Yönetimler**.** 16(1), 2007.55-74.
- Aslan, O.E., Örsan, A. ve Nizam, Ö. Belediye Zabıta Hizmetleri Yönetim. TODAİE Yayınları, No: 142, Ankara. 2002.
- Asmin, Urul ve Kara, Hilal. "Kentsel Mekânda Bir Yönetişim Meselesi Olarak İtfaiye Hizmetleri", Kentsel Politikalar, ed. Ayşegül Mengi ve Deniz İşçioğlu, Ankara: Palme Yayıncılık, s. 633-651. 2018.
- Aydın, A. H. "Yerel Siyaset-Hizmet-Yönetim ve İdeoloji-İdeolojiler İlişkisi", (Erişim Tarihi: 01.06.2023).
- Aykaç, N. Program Geliştirme Amacıyla Keçiören Belediyesi Zabıta Personelinin Hizmet İçi Eğitim İhtiyacının Saptanması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**,** Ankara: Ankara Üniversitesi, 1993.
- Banes, C.J. "Firefighters' Cardiovascular Risk Behaviors Effective Interventions and Cultural Congruence," Work Place Health & Safety, 62(1), 27-34. 2014.
- Berkdemir. C. "İtfaiye Teşkilatlarının Yangınla Mücadelesinde Stratejik Yönetim", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Okan Üniversitesi. 2012.
- Bilal, Kırmızı. "Bir Kolluk Kuvveti Olan Belediye Zabıtası Personelinin Temel Sorunları ve Bu Sorunlara Getirilen Çözüm Önerileri", Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Kâtip Çelebi Üniversitesi. 2017.
- Brown, Jim ve Stickford, Jonathan. "Physiological stress associated with structural firefighting observed in professional firefighters". Indiana University Firefighter Health & Safety Research, 2009.
- Coppola, D.P. ve Maloney, E.K. "Communicating Emergency Preparedness: Strategies for Creating Disaster". Resilient Public, CRC Press. 2009.
- Çetin, Hasine. Yerel yönetimlerde yalın yaklaşım uygulamaları: Osmangazi Belediyesi örneği. Okan Üniversitesi. Yüksek Lisans Tezi. 2014.
- Demir, Yaşamış Firuz. Belediye Yönetimi. Ankara, Zirve Ofset, 1996.
- Derdiman, Cengiz. Yeni Düzenlemelere Göre Yerel Yönetimler. Aktüel Yayın. 2005

- Erkul, Hüseyin ve Karakılçık, Yusuf. "Belediye Zabıtasının Örgütsel Yapısı, Sorunları ve Kentsel Yaşam
- Fırat, S. A. "Yoksulluk, Kentlerde Suç Artışı ve Kent Merkezlerinde Özel Güvenlik Hizmetleri Verilmesi." Gazi Üniversitesi. 10(3), 2008. 201-228
- http://www.lean.org.tr/kamuda-yalin/ (Erişim Tarihi:01.06.2023).
- http://www.mevzuat.gov.tr (Erişim Tarihi: 01.06.2023).
- İpekten, Umut. "Yerel yönetimlerde kamusal hizmet sunumunda etkinlik: Malatya Belediyesine ilişkin bir alan araştırması." Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi. 2011.
- Kales ve diğer. "Emergency Duties and Death from Health Disease among Firefighters in the United States", 1207- 1215.
- Lethbridge. Jane. "Privatisation Of Ambulance, Emergency And Firefighting Services in Europe – A Growing Threat?", Public Services International Research. Unit (PSIRU). http://www.epsu.org/it/node/6206 (Erişim Tarihi: 03.06.2023).
- Ömer, Yavuz ve Şeniz Anbarlı, Bozatay. "Türkiye'de İtfaiye Hizmetlerinin Örgütlenmesi ve Etkinliği Sorunu", Çankırı Karatekin Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 5(2). 785-804. 2015.
- Özçelik, Funda ve Ertürk, Halis. "Yalın Muhasebe." Dora Yayınları, Bursa. 2012.
- Özel, Mehmet ve diğer. Yerel siyaset ve yerel halkın belediye hizmetlerine bakışı: yerel hizmetlerden memnuniyet düzeyi üzerine bir araştırma, Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, 1(1), 33-50. 2009.
- Özen, Yusuf. Özel bir kolluk kuvveti olan zabıta teşkilatının yapısı, Küçükçekmece örneği. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi. Mayıs, 2019.
- S.N. Kales ve diğer. "Emergency Duties and Death from Health Disease among Firefighters in the United States", The New England Journal of Medicine, 356(12), 1207- 1215. 2007.
- Saran, Ulvi. "Demokratikleşme ve Sivilleşme Karşısında Devletin Yeniden Yapılanmasının Anahtarı: Kamu Hizmetlerinde Toplam Kalite Yönetimi." Türk İdare Dergisi. 431. 2001.
- Sevgili, Şehmus. "Yerel yönetimde zabıtanın yeri ve önemi; Küçükçekmece örneği." Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, 2012.
- Soyhan, Furkan. "İtfaiye Teşkilatlarında personel organizasyonuna genel bakış". Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi. 2020. 9-25.
- Tak, Ali. "Çatışma ve uyum sorunları karşısında zabıta teşkilatı: Ankara Büyükşehir Belediyesi örneği" Yüksek Lisans Tezi**,** Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, 2020.

- Thiel ve diğer. "Special Report: Trends and Hazards in Firefighter Training, U.S. Fire Administration/Technical Report Series", Homeland Security, USFA-TR-100/May 2003.
- Toprak, Zerrin. 21. Yüzyıla Girerken Belediye Zabıtası, Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildirileri, Ankara: TODAIE Yerel Yönetimle Araştırma ve Eğitim Merkezi Yayını. 2002.
- UK Fire Service (2015). World Fire Statistics. http://www.london-fire.gov.uk, http://www.ctif.org/sites/default/files/ctif_report20_world_fire_statistics_2015.pdf , (Erişim Tarihi: 01.06.2023).
- Üvez, Mehmet. Belediye Zabıtası. İller ve Belediyeler, 617, Mart, 1997.
- Vatandaş Celalettin "Dilenciler ve Dilencilik", Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 4(1). 2002, 1-60.
- Womack, J. P. ve Jones, D. T. "Yalın Çözümler", (S. Özkal, Trans), Optimist Yayın Dağıtım, İstanbul. 2010.
- Yentürk, N. ve diğer. "Türk İtfaiye Teşkilatının Yeniden Yapılandırılması", İstanbul: İTÜ Afet Yönetim Merkezi. 2003.
- Ziyalar, Orhan. Zabıta Teşkilat Kanunu Tasarısı Metni, İstanbul Zabıta Müdürleri Birliği, 2003.

FRANCHİSE YİYECEK İÇECEK İŞLETMELERİNDE TEDARİK ZİNCİRİ PERFORMANSI

Dr. Cihan CANBOLAT

Prof. Dr. İrfan YAZICIOĞLU

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-54-7

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ekim 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ 1

2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE 7
2.1. Yiyecek İçecek İşletmeleri 9
2.1.1. Yeme-İçme Kavramı Tarihi Gelişimi ve Ticarileşme 10
2.1.2. Yiyecek İçecek İşletmelerinde Tedarik 13
2.1.3. Yiyecek-İçecek İşletmelerinin Sınıflandırılması 15
2.1.4. Yiyecek İçecek İşletmelerinde Sürdürülebilirlik ve Tedarik Zinciri 16
2.2. Tedarik Zinciri Yönetimi 21
2.2.1.Tedarik Zinciri Konusunun Kronolojik Gelişimi 22
2.2.2.Tedarik Zinciri Yönetimine İlişkin Engel ve Sorunlar 23
2.2.3. Tedarik Zinciri Yararları 24
2.2.4. Tedarik Zinciri Kullanımı Temel Amaçları 26
2.2.5. Tedarik Zinciri Felsefesi 27
2.2.6. Tedarik Zinciri Stratejileri ve Sürdürülebilirlik 32
2.2.7. Tedarik Zinciri Performans Unsurları 34
2.2.7.1. Üretim maliyetleri 38
2.2.7.2. Miktar ve kapasite esnekliği 38
2.2.7.3. Dağıtım hızı 39
2.2.7.4. Son ürün performansı 39
2.2.8. Tedarik Zincirinde Güven ve Dürüstlük 39
2.3. Yiyecek İçecek İşletmeleri ve Franchısıng 40
2.3.1. Franchising Tanımı 40
2.3.2. Franchising ile ilgili Kavramlar 41
2.3.3. Franchising Sisteminin Özellikleri 41
2.3.4. Franchising Sisteminin Tarihsel Gelişimi 43
2.3.5. Franchising Türleri 43
2.3.5.1. Tarafların bulunduğu ülkelere göre franchising 44
2.3.5.2. Dağıtım kanallarına göre franchising 45
2.3.5.3. Franchising işletmelerinin niteliğine göre franchising 46

3. YÖNTEM 47
3.1. Araştırmanın Modeli 47
3.2. Hipotezler 49
3.3. Ölçüm Aracı 50
3.4. Örneklem ve Verilerin Toplanması 51
3.5. Verilerin Analizi 51
3.6. Araştırmanın Evren ve Örneklemi 52

4. BULGULAR 54
4.1. Demografik Bulgular 54
4.2. Tanımlayıcı İstatistikler 55
4.3. Hipotezlerin Test Edilmesi 57
4.3.1. Dışsal Model Sonuçları 57
4.3.2. İçsel Model Sonuçlar 60
4.3.3. Aracılık Etkilerinin İncelenmesi 63
4.3.4. Fark testleri 64

5. SONUÇ VE ÖNERİLER 71

KAYNAKLAR 75

EKLER 87

KAYNAKLAR

Ada, E., Kazançoğlu, Y., & Aracıoğlu, B. (2005). Stratejik rekabet üstünlüğü sağlamada tedarikçi seçiminin analitik hiyerarşik süreç ile gerçekleştirilmesi.

Akandere, G., & Zerenler, M. (2017). Yeşil otellerde yeşil tedarik zinciri yönetimi ve işletme performansı.

Akben, İ., & Mustafa, Ö. (2017). Tedarik zinciri görünürlüğü: kontrol kulesi yaklaşımı. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *16*(3), 612-627.

Akman, G., & Alkan, A. (2006). Tedarik Zinciri Yönetiminde Bulanık AHP yöntemi kullanılarak tedarikçilerin performansının ölçülmesi: Otomotiv Yan Sanayiinde bir uygulama.

Alacaklıoğlu, Süha, Franchising, İstanbul Ticaret Odası Yayın No: 10, İstanbul, 1994.

Ala-Harja, H., & Helo, P. (2016). Food supply chain sustainable performance in plant decision. International Journal of Advanced Logistics, 5(1), 1-18.

Altaygil İ. (2001). Tedarik Zinciri Yönetimi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Alkan, C. (2015). Sürdürülebilir turizm: Alaçatı destinasyonuna yönelik bir uygulama. Journal of Yaşar University, 10(40), 6692-6710.

Alkan P. (2015). Türkiye Gıda Sektöründe Franchising Uygulamaları, Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Altanlar, A., & Akıncı, K. G. (2011). Sürdürülebilir turizm planlaması için yöre halkı ve yerli turistlerin davranış ve beklentilerini anlamaya yönelik bir araştırma; Akçakoca örneği. Ankara Üniversitesi Çevrebilimleri Dergisi, 3(2), 1-20.

Arslan, K. 2006. Kobilerde yönetim ve pazarlama aracı olarak franchising. İstanbul Ticaret Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 145 s.

Aslanoğlu, S. (2007). Bir büyüme stratejisi olarak franchising sistemi; firmalar açısından önemi, mevzuat boyutu ve muhasebe uygulaması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *9*(1), 71-94.

Atak, Mehmet (2006). Yiyecek İçecek İşletmelerinde Servis Elemanlarının Hizmet İçi Eğitiminin İş Tatminine Etkisi; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Uygulaması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aytaçlı, B. (2012). Durum çalışmasına ayrıntılı bir bakış. Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 3(1), 1-9.

Başkol, M. (2014). Tedarik Zinciri İlişkilerinde Başari Faktörü Olarak Güven Unsuru: Kavramsal Bir Çalişma. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 10(21), 129-146.

Barriga E., Jeong J., Hastak M. & Syal M. (2004). Supply Chain Management for the Manufactured Housing Industry. Paper Submitted to the ASCE Journal of Construction Engineering And Management. Bearchell.

Bıçakçı, P. , & Üreten, S. (2017). Tedarik zinciri yönetimi uygulamalarının zincir performansı üzerindeki etkileri: bir uygulama. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *19*(1), 367-386.

Bilgin, S., & Akoğlu, A. (2018). Yerel Gıda Ürünlerinin Sürdürülebilirlik Açısından Önemi, Fongar Kongresi.

Büyüközkan, G., & Vardaloğlu, Z. (2008). Yeşil tedarik zinciri yönetimi. *Lojistik Dergisi*, *8*, 66-73.

Canbulut, G., & Torun, H. Tedarik zinciri sözleşmeleri literatürünün bulanık ortamda incelenmesi. *Contract*, *5*(6), 7.

Cannon, Joseph. P. - Homburg, Christian (2001), "Buyer-Supplier Relationships and Customer Firm Costs", *Journal of Marketing*, Cilt.65, Sayı.1, (29-43).

Cengiz, E., & Aksoy, H. (2017). Tedarik Zinciri Elemanları Arasında Güven İlişkisi, Etik Kurallar Ve Bilgi Paylaşımının Tedarik Zinciri Performansı Üzerine Etkisi. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 18(2), 1-22.

Chin, W. W. (1998). The partial least squares approach for structural equation modeling. In G. A. Marcoulides (Ed.), Modern methods for business research. (pp. 295–336). Mahwah, NJ, US: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

Chopra, S., Meindl, P., & Kalra, D. V. (2013). Supply chain management: strategy, planning, and operation (Vol. 232). Boston, MA: Pearson.

Chopra S. Meindl P. (2017) Supply Chain Management, Pearson Education İnternational,(Çev. Emrah Bulut) New Jersey, Nobel Yayınevi.

Cohen, J. (1992). Quantitative methods in psychology. Psychological Bulletin, 112(1), 155–159.

Council, S. C. (2008). Supply chain operations reference model (SCOR). Overview Version, 8.

Çağlıyan V. (2002). Küresel Rekabet Ortamında Tedarik Zinciri Yönetimi, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı.

Çağlıyan,. V., & Güleş H.K. (2010). Tedarik Zinciri Yönetimi Bağlamında Ürün Yeniliğine Tedarikçi Katılımı. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *3*(1), 30-40.

Çakıcı, A. C., Çalhan, H., & Karamustafa, K. (2016). Yiyecek ve İçecek İşletmelerinde İnovasyon ve Sürdürülebilir Rekabet Üstünlüğü İlişkisi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *6*(2).

Çankaya, S. Y. (2015). Tedarik zinciri yönetimine sürdürülebilirlik perspektifinden bakış ve yeşil uygulamalar, Gebze Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı (Doctoral dissertation, Doktora Tezi).

Dağdeviren, M. Mehmet, T. & Mustafa, K. (2006) AHP İle Tedarik Zinciri Yönetimi Performansının Ölçülmesine Yönelik Bir Uygulama. *Savunma Bilimleri Dergisi*, *5*(1), 50-72.

Dağdeviren, M., & Erarslan, E. (2008). Promethee sıralama yöntemi ile tedarikçi seçimi. *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, *23*(1).

Davras, G. M., & Karaatlı, M. (2014). Otel İşletmelerinde Tedarikçi Seçimi Sürecinde Ahp Ve Bahp Yöntemlerinin Uygulanması. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *32*(1), 87-112.

De Treville, S., Shapiro, R. D., & Hameri, A. P. (2004). From supply chain to demand chain: the role of lead time reduction in improving demand chain performance. *Journal of operations management*, *21*(6), 613-627.

Doğan, M., & Gümüş, M. (2014). Sürdürülebilir destinasyon yönetimi, sürdürülebilir Bozcaada: Bir model önerisi. Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi, 11(3).

Doğanay A. (2017). The Effect Of Trust Based Supply Chaın Collaboratıon (Scc) On Supply Chaın Performance (Scp) And Transactıon Cost (Tc), Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı.

Durlu, F. Ö., Sünnetçioğlu, S., & Can, A. (2013). Sürdürülebilir gastronomi turizmi hareketliliğinde coğrafi işaretlemenin rolü, Jotags, 1/1, 13-20.

Eğilmez, Ö. (2011). *Kaynak bağımlılığı bağlamında dış kaynak kullanımının incelenmesi yönelik bir araştırma* (Master's thesis, Bilecik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Elagöz İ. (2006). Tedarik Zinciri Yönetimi Yaklaşımının Maliyet Hesaplama Çalışmalarına Etkisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı Doktora Tezi.

Erdal, H. (2018). Tedarik zinciri risk yönetimi: Kavramsal çerçeve ve tedarik yönlü bir literatür araştırması. *Pamukkale Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi*, *24*(4), 764-796.

Ertan, C. (2016). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz-Yeterlik İnançlarının Mezuniyet Türüne Göre İncelenmesi: Bir Nedensel Karşılaştırma Araştırması. 21. Yüzyılda Eğitim Ve Toplum Eğitim Bilimleri Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5(14).

Eymen, U. E. (2007). Tedarik zinciri yönetimi. *Kalite Ofisi Yayınları*, *15*.

Faul, F., Erdfelder, E., Lang, A.-G., & Buchner, A. (2007). G*Power 3: A flexible statistical power analysis program for the social, behavioral, and biomedical sciences. Behavior Research Methods, 39(2), 175–191. https://doi.org/10.3758/BF03193146

Flax, Jeremy - Bick, Geoff - Abratt, Russell (2016), "The Perceptions of Supplier-Buyer Relations and Its Affect on the Corporate Brand", *Journal of Brand Management*, Cilt.23,Sayı.1, (22-37).

Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating Structural Equation Models with Unobservable Variables and Measurement Error. Journal of Marketing Research, 18(1), 39. https://doi.org/10.2307/3151312

Fredendal, D. Hill. (2001). Basics of Supply Chain Management. St. Luice Pres, Alexandria, VA: APICS, Boca Raton, Fla

Garson, D. G. (2016). Partial Least Squares: Regression & Strcutural Equation Models. Asheboro, NC: Statistical Publishing Associates.

Görkem, O. (2015). Franchising Sistemi Uygulanan Fast Food İşletmelerinde Örgütsel Bağlılık: Denizli Örneği. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, *7*(1), 267-279.

Grünhagen, M., Mumdžiev, N., Harča, B., Milenković-Kerković, T., & Dlačić, J. (2020). Franchising in the Balkans: History, status, and challenges. Journal of Marketing Channels, 26(1), 1-27.

Gündüz, H., & Güler, M. E. (2015). Termal turizm işletmelerinde çok ölçütlü karar verme teknikleri kullanılarak uygun tedarikçinin seçilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *30*(1), 203-222.

Gürsoy, H. (2013). Tedarik zinciri yönetiminde güç ilişkisinin stratejik boyutu ve tedarikçi tatmini üzerine bir uygulama, Marmara Üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü işletme anabilim dalı üretim yönetimi ve pazarlama bilim dalı,242.

Hair, J. F., Hult, G. T. M., Ringle, C., & Sarstedt, M. (2017). A primer on partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM) (Second ed.) (Second). Thousand Oaks: Sage Publications.

Hair, J. F., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2011). PLS-SEM: Indeed a Silver Bullet. Journal of Marketing Theory and Practice, 19(2), 139–152. https://doi.org/10.2753/MTP1069-6679190202

Halis, M., & Türkay, O. (2010). Konaklama işletmelerinde tedarikçi-işletme ilişkileri: Türk şehir otellerinden bulgular. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, *7*(1).

Harja, H., & Helo, P. (2016). Food supply chain sustainable performance in plant decision. International Journal of Advanced Logistics, 5(1), 1-18.

Heizer J., Render B. (2008). "Operations Management" – Ninth Edition, Pearson International Ed., NewYork, 816 p.

Homburg, Christian - Rudolph, Bettina (2001), "Customer Satisfaction in Industrial Markets: Dimensional and Multiple Role Issues", *Journal of Business Research*, Cilt.52, Sayı.1, (15-33).

Kannan, Vijay R. - Choon Tan, Keah (2006), "Buyer-Supplier Relationships: The Impact of Supplier Selection and Buyer-Supplier Engagement on Relationship and Firm Performance", International Journal of Physical Distribution & Logistics Management, Cilt.36, Sayı.10 (755-775).

Kaşlı, M., Cankül, D., Köz, E. N., & Ekici, A. (2015). Gastronomik miras ve sürdürülebilirlik: Eskişehir örneği. Eko-Gastronomi Dergisi, 1(2), 27-46.

Kaya O. (2011) ABD Ve Türkiye'deki Yiyecek İçecek İşletmeleri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma1 Sustaınable Competıtıve Advantage And Slow Busıness: A Comparatıve Research On Food And Beverage Companıes. *Uhbab*, 80.

Kemer E. (2003). Turizm Tedarik Zinciri Yönetiminde Alıcı Tedarikçi İliişkileri: Kapadokya Bölgesi Konaklama İşletmelerine Yönelik Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı.

Kırca ç. (1996) Franchise Sözleşmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Özel Hukuk Anabilim Dalı

Koç, M. 2006. Bir girişimcilik modeli olarak franchising. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, işletme Anabilim Dalı, İzmir.

Koçak, Nilüfer (2009). *Yiyecek İçecek Hizmetleri Yönetimi*. 4. Baskı. Ankara: Detay Yayıncılık.

Koçel, T. (2018). İşletme Yöneticiliği. Beta Yayınları. Genişletilmiş 16. Baskı. İstanbul.

Koçoğlu, C. M., & Avcı, M. (2014). Satın alma yönetimi: Teorik bir çalışma. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *3*(1), 33-47.

Kurnaz, A., & Özdoğan, O. N. (2017). İstanbul'da yer alan yeşil restoran işletmeleri hizmet kalitesinin Grserv Modeli ile değerlendirilmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, 18(1), 75-99.

Küçük, B. 2011. Uluslararası pazarlara giriş stratejilerinde franchising sistemi ve Türkiye uygulaması, Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, işletme Anabilim Dalı, İstanbul.

Lancioni, R. A., Smith, M. F., & Oliva, T. A. (2000). The role of the Internet in supply chain management. *Industrial Marketing Management*, *29*(1), 45-56.

Lancioni, R.A., Smith, M.F. & Oliva, T.A. (2000). The role of the internet in supply chain management. *Industrial Marketing Management,* 29: 45 – 56.

Larsen, T.S. (2000). European logistics beyond 2000. *International Journal of Physical Distribution & Logistics Management*,30 (5): 377 – 387.

Lee H. L. ve Billington C. (1992). Managing Supply Chain Inventory: Pitfalls and Opportunities. Sloan Management Review. 33(3).

Lima-Junior, F. R., & Carpinetti, L. C. R. (2019). Predicting supply chain performance based on SCOR® metrics and multilayer perceptron neural networks. International journal of production economics, *212*, 19-38.

Malinowski, B., & Cortazar, A. R. (1984). Çev. Deniz Uludağ *Una teoría científica de la cultura*. Madrid: Sarpe.

Mentzer, John T. (2001). Supply Chain Management. Sage Publications, USA.

Mills, J. E. (2002). An analysis, instrument development, and structural equation modeling of customer satisfaction with online travel services. Doctor of Philosophy Thesis, Purdue University.

Nebol, E. Uslu T ve Uzel E.(2015). Tedarik zinciri ve lojistik yönetimi (4. Baskı). İstanbul: Beta Yayıncılık.

Okutmuş, E., & Ergül, A. (2013). Konaklama İşletmelerinin Yiyecek İçecek Faaliyetlerinde Tedarik Zinciri Maliyetlerinin Hedef Maliyetleme İle Birlikte Uygulanması. *Journal of Yaşar University*, *8*(32).

Özbay-Doğu, S., & Şireli, U. T. (2015). Gıdalarda İzlenebilirlik. *Gıda/The Journal Of Food*, *40*(5).

Özçelik, F., & Öztürk, B. A. (2014). A Research On Barriers To Sustainable Supply Chain Management And Sustainable Supplier Selection Criteria. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *16*(2), 259-279.

Özdemir, A. İ. (2004). Tedarik zinciri yönetiminin gelişimi, süreçleri ve yararları. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (23).

Özer, M. A. (2013). 21. Yüzyılın Modern Yönetimi İçin Geleceğe Yön Veren Yönetim Teorileri.

Öztürk, D. (2016). Tedarik zinciri yönetimi süreçlerini etkileyen faktörler. *International Journal of Social and Economic Sciences*, *6*(1), 17-24.

Pallant, J. (2016). A step by step guide to data analysis using IBM SPSS (6th ed.). Berkshire: McGraw-Hill Education.

Ringle, C. M., da Silva, D., & Bido, D. (2014). Structural Equation Modeling with the Smartpls. Brazilian Journal Of Marketing, 13(2), 56–73.

Ringle, C. M., Sarstedt, M., Mitchell, R., & Gudergan, S. P. (2018). Partial least squares structural equation modeling in HRM research. International Journal of Human Resource Management, 31(12), 1–27. https://doi.org/10.1080/09585192.2017.1416655

Perçin, S. (2005). Tedarik Zincirinin Zamana Dayalı Performansının Ölçülmesi: Türk Otomotiv Yan Sanayi Uygulaması. *Ankara Üniversitesi Sbf Dergisi*, *60*(03), 173-194.

Sarı İ.U..Ervural B.Ç & Bozat, S. (2017). Sürdürülebilir tedarik zinciri yönetiminde Dematel yöntemiyle tedarikçi değerlendirme kriterlerinin incelenmesi ve sağlık sektöründe bir uygulama. *Pamukkale Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi*, *23*(4), 477-485.

Sarıışık, M., A.,Hatipoğlu, (2013) Türkiye'de Yiyecek-İçecek Sektörünün Gelişimi. İçinde Türk Turizm Tarihi Yapısal ve Sektörel Gelişim 2. Baskı , Ankara: Detay Yayıncılık

Sarıoğlan, M. (2011). Konaklama İşletmelerinde Tedarik Zinciri Yönetimi Kapsamında Tedarikçi Seçim Kriterleri Üzerine Görgül Bir Araştırma. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *14*(25), 239-253.

Savaş, H., & Kılıç, İ. (2013). Yalın Lojistik Açısından Konaklama İşletmelerinin Tedarik Zinciri Yapısı Ve Karşılaştırmalı Bir Maliyet Analizi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *1*(1), 191-220.

Savgın, E. C., & Zengin, B. (2019). Çiftlik Turizmi Faaliyetlerinin Geleneksel Mutfak Kültürü Sürdürülebilirliği Açısından. Journal of Tourism and Gastronomy Studies, 7(1), 484-504.

Selim, H., Selim, S., & Eroğlu, S. (2011). Uluslararası Bir İmalat Firmasında Müşteri Memnuniyetini Belirleyen Faktörlerin Analizi. *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, *26*(3).

Sima, N. (2005). Türkiye'de Franchising Sisteminin Gelişimi ve Franchise Alan Girişimcilerin İş Memnuniyeti Belirleyicilerinin Analizi Üzerine Bir Araştırma. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 123-149.

Subaşı, M., & Okumuş, K. (2017). Bir araştırma yöntemi olarak durum çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *21*(2), 419-426.

Sünnetçioğlu, S., & Yılmaz, B. (2015). İzmir'deki restoran yöneticilerinin sürdürülebilir restoran işletmeciliği üzerine yaklaşımlarının değerlendirilmesi. Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(1), 94-114.

Skjoett‐Larsen, T. (2000). European logistics beyond 2000. *International Journal of Physical Distribution & Logistics Management*.

Şentürk F.K (2010). Otel İşletmelerinde Stratejik Yönetim Araçları Kullanımı Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Şimşek, A., Çatır, O., & Ömürbek, N. (2015). Topsıs Ve Moora yöntemleri ile tedarikçi seçimi: Turizm sektöründe bir uygulama. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *18*(33), 133-161.

Tağraf, H. (2002). Küreselleşme süreci ve çokuluslu işletmelerin küreselleşme sürecine etkisi. CÜ iktisadi ve idari Bilimler Dergisi, 3(2), 33-47.

Tümer, S., Ayvaz, B., Bayraktar, D., & Bolat, B. (2009). Tedarikçi değerlendirme süreci için bir yapay sinir ağı yaklaşımı: gıda sektöründe bir uygulama. *Endüstri Mühendisliği*, *20*(2), 31-40.

Türker, M., Yıldırım, F., & Biçer, A. A. (2005). Üretim sürecinde tedarik zincirinin önemi ve maliyet yönetimi.

Usakli, A., & Küçükergin, K. G. (2018). Using partial least squares structural equation modeling in hospitality and tourism: Do researchers follow practical guidelines? International Journal of Contemporary Hospitality Management, 30(11), 3462–3512. https://doi.org/10.1108/IJCHM-11-2017-0753

Vickery SK, Jayaram J, Droge C, Calantone R (2003) The effects of an integrative supply chain strategy on customer service and financial performance: an analysis of direct versus indirect relationships. J Oper Manag 21(5):523–539

Wang, D. (2010). Moderating effect of supply chain operations strategies: The missing link between supply chain relationship and performance. Southern Illinois University at Carbondale, Doktora Tezi.

Yağcı K. (2009). Tedarik Zinciri Yönetimi Uygulamalarının Konaklama İşletmeleri Performansına Etkileri, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı.

Yaşbay, H. & Ataman, G. Kaynak Bağımlılığı Kuramı Bağlamında Yönetim Kurulları Ve Yönetim Kurulu Bileşiminin Örgüt Performansına Etkisi.

Yazıcıoğlu, İ., Özata, E., & Yarış, A. (2018). Sürdürülebilir yiyecek ve içecek işletmeciliği: Ankara İlinde bir araştırma, Jotags.

Yazıcıoğlu İ. (2017), Yiyecek İçecek işletmelerinde Maliyet Analizi (Ders Notu), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yener, M. İ. (2003). Critical managerial attributes in the success of supply chain management: based on the strategic evolution of supply chain management.

Yıldırım, S. (2009). İşletmelerde tedarik zinciri yönetimi ve toplam kalite yönetimi ilişkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, *1*(1), 175-191.

Yıldırım, O., Karaca, O. B., & Çakıcı, A. C. (2018). Yöresel Yemeklere Konaklama ve Yiyecek İçecek İşletmelerinin Menülerinde Yer Verilme Durumu: Adana ve Mersin Bölgesinde Bir Araştırma (Availability of Local Foods. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, *376*, 398.

Yin, R. K. (2003). Case Study Research Design and Methods (3. Baskı). London: Sage Publications.

Yurtseven R, Kaya O. (2010), Eko-Gastronomi Ve Sürdürülebilirlik 11. Ulusal Turizm Kongresi.

Yükçü, S., & Gönen, S. (2008). Tedarik zinciri yönetimi ile hedef maliyetlemenin birlikte uygulanabilirligi. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (40).

Yükçü, S., & Gönen, S. (2008). Tedarik zinciri yönetimi ile hedef maliyetlemenin birlikte uygulanabilirliği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (40), 71-83.

Zhao, X., Lynch, J. G., & Chen, Q. (2010). Reconsidering Baron and Kenny: Myths and Truths about Mediation Analysis. Journal of Consumer Research, 37(2), 197–206. https://doi.org/10.1086/651257

YOKSULLUKLA MÜCADELEDE MALİ ARAÇLAR: OECD ÜLKELERİ ÖRNEĞİ

Dr. Merve MALAK

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-25-6

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ocak 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
YOKSULLUK

1. YOKSULLUK KAVRAMI 5
2. YOKSULLUK KAVRAMINA YÖNELİK YAKLAŞIMLAR 9
   2.1. PARASALCI YAKLAŞIM 10
   2.2. KAPASİTE YAKLAŞIMI 10
   2.3. SOSYAL DIŞLANMA YAKLAŞIMI 11
   2.4. KATILIMCI YAKLAŞIM 12
   2.5. FARKLI İKTİSADİ YAKLAŞIMLAR 13
3. YOKSULLUK TÜRLERİ 15
   3.1. MUTLAK VE GÖRELİ YOKSULLUK 15
   3.2. GELİR YOKSULLUĞU VE İNSANİ YOKSULLUK 18
   3.3. OBJEKTİF VE SÜBJEKTİF YOKSULLUK 19
   3.4. KIRSAL VE KENTSEL YOKSULLUK 20
   3.5. KRONİK YOKSULLUK 23
   3.6. DİĞER YOKSULLUK TÜRLERİ 24
4. YOKSULLUK ÖLÇÜM YÖNTEMLERİ 25
   4.1. KAFA SAYIM ORANI 25
   4.2. YOKSULLUK AÇIĞI 26
   4.3. SEN ENDEKSİ 27
   4.4. FOSTER, GREER VE THORBECKE ENDEKSİ (FGT) 28
   4.5. WATTS ENDEKSİ 28
   4.6. İNSANİ GELİŞME ENDEKSİ (HDI) 29
   4.7. İNSANİ YOKSULLUK ENDEKSİ (HPI) 31
   4.8. ÇOK BOYUTLU YOKSULLUK ENDEKSİ (MPI) 32
5. YOKSULLUĞU ETKİLEYEN FAKTÖRLER 33
   5.1. EKONOMİK FAKTÖRLER 34
      5.1.1. Ekonomik Büyüme ve Gelir Dağılımı 35
      5.1.2. İş Gücü Piyasaları 39
      5.1.3. Enflasyon 43
      5.1.4. Küreselleşme 44
   5.2. SOSYOLOJİK VE DEMOGRAFİK FAKTÖRLER 46
      5.2.1. Doğum Oranı 46
      5.2.2. Göç 49
      5.2.3. Yaş ve Cinsiyet 50
      5.2.4. Eğitim ve Sağlık Olanakları 52
      5.2.5. Dini İnanç 54

5.2.6. Ayrımcılık 57
5.2.7. Coğrafi Konum 58
5.3. SİYASAL FAKTÖRLER 59
5.3.1. Siyasi İstikrarsızlıklar ve Savaşlar 59
5.3.2. Yolsuzluk 60

İKİNCİ BÖLÜM
YOKSULLUK VE MALİ ARAÇLAR

1. KAMU HARCAMALARI VE YOKSULLUK 64
1.1. EKONOMİK NİTELİKTE KAMU HARCAMALARININ YOKSULLUK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ 66
1.1.1. Reel Harcamalar 66
1.1.2. Transfer Harcamaları 71
1.1.1.1. İktisadi Transferler 72
1.1.1.2. Sosyal Transferler 73
1.1.1.3. Borç ve Faiz Ödemeleri 80
1.2. FONKSİYONEL NİTELİKTE KAMU HARCAMALARININ YOKSULLUK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ 81
1.2.1. Sağlık Harcamaları 82
1.2.2. Eğitim Harcamaları 86
1.2.3. Sosyal Güvenlik ve Sosyal Yardım Harcamaları 91
2. KAMU GELİRLERİ VE YOKSULLUK 93
2.1. GELİR ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLERİN YOKSULLUK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ 94
2.1.1. Kişisel Gelir Vergisi 94
2.1.1.1. Ödeme Gücü 95
2.1.1.2. Asgari Geçim İndirimi ve Artan Oranlılık 95
2.1.1.3. İstisna, Muafiyet ve İndirim Uygulamaları 96
2.1.1.4. Vergi Kredileri 97
2.1.2. Kurumlar Vergisi 98
2.1.2.1. Verginin Yansıtılması ve Kâr Dağıtımı 98
2.1.2.2. Vergi Rekabeti 99
2.2. HARCAMALAR ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLERİN YOKSULLUK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ 101
2.3. SERVET ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLERİN YOKSULLUK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ 104
3. KAMU BORÇLARI VE YOKSULLUK 108

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
MALİ ARAÇLARIN YOKSULLUK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: PANEL VERİ ANALİZİ

1. ÇALIŞMANIN AMACI VE ÖNEMİ 111
2. ÇALIŞMANIN HİPOTEZLERİ 112
3. ÇALIŞMANIN KAPSAM VE SINIRLILIKLARI 113
4. LİTERATÜR TARAMASI 113
5. YÖNTEM 119
   5.1. HAVUZLANMIŞ EN KÜÇÜK KARELER MODELİ 120
   5.2. SABİT ETKİLER MODELİ (SE) 121
   5.3. RASSAL (TESADÜFİ) ETKİLER MODELİ (RE) 122
   5.4. PANEL VERİ MODELLERİNDE ETKİNLİĞİ BOZAN SAPMALAR 123
6. MODEL, VERİ VE BEKLENTİLER 124
7. TAHMİN SONUÇLARI 127
   7.1. KAMU TÜKETİM (CARİ) HARCAMALARI 128
   7.2. KAMU EĞİTİM HARCAMALARI 130
   7.3. KAMU SAĞLIK HARCAMALARI 132
   7.4. SOSYAL HARCAMALAR 135
   7.5. SOSYAL İŞ GÖREMEZLİK HARCAMALARI 137
   7.6. SOSYAL AKTİF İŞ GÜCÜ PİYASASI HARCAMALARI 140
   7.7. SOSYAL AİLE YARDIM HARCAMALARI 142
   7.8. VERGİ GELİRLERİ 144
   7.9. DOLAYLI VERGİ TÜRLERİ 146
   7.10. DOLAYSIZ VERGİ TÜRLERİ 149
   7.11. KAMU BORCU 151

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER 155

KAYNAKÇA 165

EKLER DİZİNİ 191

KAYNAKÇA

Aassve, A., Engelhardt, H., Francavilla, F., Kedir, A., Kim, J., Mealli, F., Mencarini, L., Pudney, S. & Prskawetz, A. (2005). Fertility and Poverty in Less Developed Countries: A Comparative Analysis. *ISER Working Paper Series,* 13, 1-37. https: //www.econstor.eu/handle/10419/92124. (Erişim Tarihi: 14.07.2022).

Abiad, A., Furceri, D. & Topalova, P. (2016). The Macroeconomic Effects of Public Investment: Evidence From Advanced Economies. *Journal of Macroeconomics,* 50, 224-240.

Abouelfarag, H.A. & Qutb, R. (2020). Does Government Expenditure Reduce Unemployment in Egypt?. *Journal of Economic and Administrative Sicences*, 37(3), 355-374.

Acar, N.V., Yıldırım, İ. ve Ergene, T. (1996). Bireylerin Dindarlık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 12, 45-56.

Acemoğlu, D. (2009). *Introduction to Modern Economic Growth.* New Jersey: Princeton University Press.

Açıkgöz, R. ve Yusufoğlu, Ö.Ş. (2012). Türkiye'de Yoksulluk Olgusu ve Toplumsal Yansımaları. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 1*(1), 76-117.

Adams, R.H. (2004). Economic Growth, Inequality and Poverty: Estimating the Growth Elasticity of Poverty. *World Development, 32*(12), 1989-2014.

Adıyaman, A. (2006). Dış Borçlarımız ve Ekonomik Etkileri. *Sayıştay Dergisi,* 62, 21-45.

Afonso, A., Schuknecht., L. & Tanzi, V. (2010). Income Distribution Determinants and Public Spending Efficiency. *J Econ Inequal,* 8, 367-389.

Afonso, A., Şen, H. ve Kaya, A. (2018). Government Size, Unemployment and Inflation Nexus in Eight Market Economies. *REM Working Paper,* 038, 1-39.

Akbulut, E. (2020). Sağlık Harcamaları ve Gelir Dağılımı İlişkisi: Türkiye ve OECD Ülkeleri Karşılaştırmalı Analizi. *Maliye Araştırmaları Dergisi, 6*(3), 137-155.

Akdoğan, A. (2017). *Kamu Maliyesi*. Ankara: Gazi Kitapevi.

Akdur, R. (2006). *Sağlık Sektörü "Temel Kavramlar Türkiye ve Avrupa Birliği'nde Durum ve Türkiye'nin Birliğe Uyumu.* Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Akpan, H. & Udo, E. (2015). External Debt, Growth and Poverty Reducting in a Failing State: Nigeria, 1970-2011. *Journal of Business and Economics, 6*(5), 944-957

Akram, N. ve Hamid, A. (2016). Public Debt, Income Inequality and Macroeconomic Policies Evidence From South Asian Countries. *Pakistan Journal of Social Sciences, 36*(1), 99-108.

Aktan, C. (2002). Gelir Dağılımında Adaletin Sağlanması ve Yoksulluk Sorunun Ortadan Kaldırılması İçin Vergi Sistemi Nasıl Dizayn Edilmeli?. İçinde; *Yoksullukla Mücadele Stratejileri,* (Ed: C.C. Aktan), ss. 585-606, Ankara: Hak-İş Konfederasyonu Yayınları.

Aktan, C.C. ve Vural, İ.Y. (2002a). Yoksulluk: Terminoloji, Temel Kavramlar ve Ölçüm Yöntemleri. İçinde; *Yoksullukla Mücadele Stratejileri,* (Ed: C.C. Aktan), ss. 39-70 Ankara: Hak-İş Konfederasyonu Yayınları.

Aktan, C.C., Dileyici, D. ve Vural, İ. (2008). Vergi Ne Üzerinden Alınmalı? Vergi Konusunun Seçiminde Optimalite ve Meşruiyet. İçinde; *Vergileme Ekonomisi ve Vergileme Psikolojisi,* (Ed: C.C. Aktan, D. Dileyici ve İ.Y.Vural), ss. 51-74. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Alavuotinki, K., Haapen, M. & Pirtilla, J. (2019). The Effects of the Value-Added Tax on Revenue and Inequality. *The Journal of Development Studies*, 1-20.

Albayrak, Ö. (2011). Finansal Krizde Uygulanan Vergi Politikalarının Gelir Dağılım Etkileri: 2004-2019. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 66*(2), 1-34.

Alpaydın, Y. (2008). Türkiye'de Yoksulluk ve Eğitim İlişkileri. *İLEM*, *3*(3), 49-64.

Amato, P. & Zuo, J. (1992). Rural Poverty, Urban Poverty and Psycholnical Well Being. *The Socilnical Quarterly*, *33*(2), 229-240.

Ames, B., Brown, W., Devarajan, S. & Izqıierdo, A. (2001). *Macroeconomic Policy and Poverty Reduction.* International Monetary Fund, Washington: World Bank

Anderson, E., D'Orey, M.A.J., Duvendack, M. & Esposito, L. (2018). Does Government Spending Affect Income Poverty? A Meta Regression Analysis. *World Development,* 103, 60-71.

Andriopoulou, E. & Tsaklnlou, P. (2011). The Determinants of Poverty Transitions in Europe and The Role of Duration Dependence. *IZA DP* No. 5692.

Anyaduba, J.O. & Otulugbu, P.O. (2019). Taxation and Income Inequality in Nigeria. *Accounting and Finance Reserach, 8*(3), 118-135.

Apergis, N., Dincer, O. & Payne, J.E. (2011). On the Dynamics of Poverty and Income Inequality in US States. *Journal of Economic Studies, 38*(2), 132-143.

Arpacıoğlu, Ö. ve Yıldırım, M. (2011). Dünya'da ve Türkiye'de Yoksulluğun Analizi. *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi, 4*(2), 60-76.

Arslan, F.P. (2019). Public Debt and Income Inequality in Turkey. *İktisat Araştırmaları Dergisi, 3*(2), 91-109.

Arslan, M. (2002). *Türk Popüler Dindarlığı Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma: Çorum Örneği.* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri

Arslan, M.A. ve Şaşmaz, M.Ü. (2021). Kamu Borçlarının Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkisi: Avrupa Birliği Geçiş Ekonomileri Örneği. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 17*(3), 660-680.

Arslantaş, S. (2021). *Türk Vergi Sisteminde Ücret Gelirlerinin Vergilendirilmesinin Vergilemede Adalet İlkesi Açısından Değerlendirilmesi ve Bir Model Önerisi.* (Yayımlanmamış YL Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi: İstanbul.

Aslan, B.Y. (2020). *OECD Ülkelerinde Güvenceli Esneklik Uygulamaları: Karşılaştırmalı Panel Veri Analizi.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara

Aslan, G. (2020). Türkiye'de Yoksulluk ve İşgücü Piyasası. *Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3*(1), 83-105.

Atkinson, A. (2018). *Eşitsizlik, Ne Yapılabilir?* (Çev: Ö. Limanlı ve E. Kaya). Ankara: Efil Yayınevi.

Ay, H.ve Haydanlı, M.L. (2017). Vergi Yükü Ekseninde Toplumsal Yapının Gelir Dağılımı ve Yoksullukla İlişkisi. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4*(3), 136-153.

Ayala, L., Canto, O. & Rodriguez, J.G. (2017). Poverty and the Business Cycle: A Regional Panel Data Analysis for Spain Using Alternatibe Measures of Unemployment. *J Econ Inequal,* 15, 47-73

Aydemir, C. ve Güneş, H.H. (2006). Merkantalizmin Ortaya Çıkışı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi,* 5(15), 136-158.

Aydın, K. ve Güloğlu, T. (2021). Avrupa Birliği ve Türkiye'de Yaşlı Yoksulluğu. *Sosyoekonomi, 29*(48), 473-488.

Aydın, M. ve Türgay, T. (2011). Yoksullukla Mücadele Vergi Politikası ve Türkiye. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16*(1), 249-274

Baharoğlu, D. ve Kessides, C. (2002). Urban Poverty. In Jeni K. (Ed.) pp. 124-159. *A Sourcebook for Poverty Reduction Strategies, Macroeconomic and Sectorel Approaches.* The World Bank, Washington, D.C.

Baker, J.L. (2008). *Urban Poverty: A Global View.* Urban Papers-5, January, The World Bank Group.

Balseven, H. (2009). İngiltere'de Refah Reformlarının Ekonomi Politiği. *Akdeniz İİBF Dergisi,* 18, 1-29.

Baltacı, A. ve Okumuş, E. (2021). Sistematik Din Sosyolojisi ve Max Weber. Journal of Analytic Divinity *International Refereed Journal. 5*(2), 11-30

Baltagi, B.H. (2005). *Econometric Analysis of Panel Data (3rd ed.).* England: John Wileyve Sons Press

Basu, S. & Mallick, S. (2007). Is Growth Alone Sufficient to Reduce Poverty? In Search of the Trickle Down Effect in Rural India. In Philip A., Michelle, B. & John, S.L. (Ed.) pp. 259-278. *Economic Growth,* Edward Elgar Publishing, UK.

Başaran, A.A. ve Çetinkaya, M. (2013). Türkiye'de Sübjektfif Yoksulluk Profili: 2003-2008. *Sosyoekonomi, 19*(19), 243-262.

Başkaya, F. ve Ördek, A. (2008). *Ekonomik Kurumlar ve Kavramlar Sözlüğü Eleştirel Bir Bakış.* İstanbul: Maki Basım

Bayrakdar, S. (2020). Bütün Yönleri ile Yoksulluğun Görünümü: Türkiye. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitisü Dergisi,* 36, 94-120

Baysal, Ç. (2019). *Türkiye'de Yoksulluk ve 2000 Yılı Sonrası Transfer Harcamalarının Yoksulluk Üzerindeki Etkisi.* (Yayınlanmamış YL Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon

Bayyiğit, M. (1989). *Üniversite Gençliğinin Dini İnanç Tutum ve Davranışlarının Üzerine Bir Araştırma*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Bedir, S. ve Karabulut, K. (2011). İç Borçların Gelir Dağılımı Üzerine Etkileri. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 25*(1), 13-30.

Begum, S.S., Deng, Q. & Gustafsson, B. (2012). Economic Growth and Child Poverty Reduction in Bangladesh and China. *Journal of Asian Economics,* 23, 73-85.

Beyaz Sipahi, B. (2021). Türkiye'de Yoksulluk Üzerine Sağlık ve Eğitim Harcamalarının Etkisi. *Social Science Development Journal*, *6*(25), 64-74.

Beyers, J. (2014). *The Effect of Religion on Poverty.* HTS Teolnies Studies, 70(1), 1-8.

Bilgiç, A. (2015). *Türkiye'de Uygulanan Vergilendirme Politikalarının Gelir Dağılımı Üzerinde Etkileri: 1990-2013*. (Yayımlanmamış YL Tezi). Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,, Eskişehir.

Bloom, D. & Canning, D. (2003). Health as a Human Capital and Its Impact on Economic Performance. *The Geneva Papers on Risk and Insurance, 28*(2), 304-315.

Bonal, X. (2016). Education, Poverty and The "Missing Link". In Karen M., Andy G., Bob L. ve Antoni, V. (Eds.) pp 97-111. Handbook of Global Policy and Policy-making In Education, Wiley-Blackwell

Bourguignon, F. (2004). The Poverty-Growth-Inequality Triangle. *The Indian Council for Research on International Economic Relations,* 1-35

Bozma, K., Bozma, G. ve Güney, A. (2020). Enflasyon ve İşsizliğin Yoksulluk Üzerindeki Etkisi: Türkiye Düzey-1 Bölgeleri Örneği. *Kafkas Üniversitesi İİBF Dergisi, 11*(22), 973-996

Böhm, S., Grossman, V. & Steger, T.M. (2014). *Does Public Education Expansion Lead To Trickle-Down Growth?*. IZA DP No. 8542, Germany.

Bölükbaş, M. (2019). Türkiye'de Genç İşsizlik ve Yoksulluk İlişkisi: Bölgeler Düzeyinde Bir İnceleme. *Gençlik Araştırmaları, 7*(18), 213-233.

Bradshaw, J., Keung, A. & Chzhen, Y. (2018). Cash Benefits and Poverty in Single Parent Families. In Nieuwenhuis, R. ve Maldonado, L. (Eds.) pp 337-358. *The Triple Bind of Single Parent Families: Resources, Employment and Policies to Improve Wellbeing* Bristol University Press.

Breucsh, T.S. & Pagan, A. (1980). The Lagrange Multiplier Test and Its Applications to Model Specification in Econometrics. *The Review of Economic Studies, 47*(1), 239-253.

Bucheli, M. (2016). Public Transfers and the Poverty of Children and the Elderly in Uruguay. Poverty ve Public Policy, *8*(4), 398-415

Bulir, A. (2001). The Impact of Macroeconomic Policies on The Distribution of Income. *Annals of Public and Cooperative Economics, 72*(2), 253-270.

Bulir, A. & Gulde, A.M. (1995). Inflation and Income Distribution: Further Evidence on Empirical Links. *IMF Working Paper,* 95/86, 1-30.

Burniaux, J.M., Dang, T.T., Fore, D., Förster, M., D'ercole, M. & Oxley, H. (1998). Income Distribution and Poverty in Selected OECD Countries. OECD Economics Department Working Papers, No 189, https: //www.oecd-ilibrary.org/docserver/730801800603.pdf?expires=1632582344veid=idveaccname=guestvechecksum=92FA470948BDCEBCB9AC48D46D1F983E. (Erişim Tarihi: 25.09.2021)

Bükey, A.M. ve Çetin, B.I. (2017). Türkiye'de Gelir Dağılımına Etki Eden Faktörlerin En Küçük Kareler Yöntemi ile Analizi. *Maliye Araştırmaları, 3*(1), 103-117.

Caminada, K. & Goudswaard, K. (2009). Effectiveness of Poverty Reduction in The EU: A Descriptive Analysis. *Poverty ve Public Policy,* 1(2), 1-49

Casale, D.M. (2012). Indirect Taxation and Gender Equity: Evidence From South Africa. *Feminist Economics, 18*(3), 25-54.

Chakrapani, C. & Mitra, A. (1995). Rural to Urban Migration: Acces to Employment, Incıdence of Poverty and Determinants of Mobility. *Indian Journal of Social Work, 56*(3), 377-386

Champers, R. (1994). The Origins and Practice of Participatory Rural Appraisal. *World Development, 22*(7), 953-969.

Cheema, A.R. & Sial, M.H. (2012). Poverty, Income Inequality, and Growth in Pakistan: A Pooled Regression Analysis. *The Lahore Journal of Economics, 17*(2), 137-157.

Chemli, L. & Smida, M. (2013). Interaction Between Poverty, Growth and Inequality During The Crisis: A Panel Data Study. *International Journal of Economics and Finance, 5*(5), 120-130.

Chilman, C. (1968). Fertility and Poverty in the United States: Some Implications for Family-Planning Programs, Evaluation and Research. *Journal of Marriage and Family, 30*(2), 207-227.

Chronic Poverty Research Center, (2004). *The Chronic Poverty Report 2004/5*. https: //www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/1778.pdf. (Erişim Tarihi: 27.10.2020).

Chu, K., Davoodi, H. & Gupta, S. (2000). Income Distribution and Tax and Government Social Spending Policies in Developing Countries. *IMF Working Paper*.

Coady, D. & Dizioli, A. (2017). Income Inequality and Education Revisited: Persistence, Endogeneity and Heterogeneity. *IMF Working Paper, 17*(126), 1-23.

Cord, L. (2002). Rural Poverty. In Jeni K. (Ed.) pp. 67-121. *A Sourcebook for Poverty Reduction Strategies, Macroeconomic and Sectorel Approaches.* The World Bank, Washington, D.C.

Coşkun, S. ve Tireli, M. (2010). Dünya Bankası ve UNDP'nin Küreselleşme-Yoksulluk İlişkisine Yönelik Yaklaşımları. *Yardım ve Dayanışma*, *1*(1), 41-55.

Cousin, C. (1999). Poverty and Social Exclusion. In *Society Work and Welfare in Europe*, pp. 141-166. London: Palgrave.

Crook, N. (1996). Population and Povert in Classical Theory: Testing a Structural Model For India. *Population Studies, 50*(2), 173-185.

Cutillo, A., Raitano, M. & Siciliani, I. (2020). Income-Based and Consumption-Based Measurement of Absolute Poverty: Insights from Italy. *Social Indıcators Research,* 1-22.

Çalışkan, Ş. (2010). Türkiye'de Gelir Eşitsizliği ve Yoksulluk. *Sosyal Siyaset Konferansları,* Sayı 59, 89-132.

Çalışkan, Ş., Karabacak, M. ve Meçik, O. (2013). Türkiye'de Eğitim Ekonomik Büyüme İlişkisi: 1923-2011. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, *11*(21), 29-48

Çelebi, N., Güner., H., Taşçı Kaya, G ve Korumaz, M. (2014). Neoliberal Eğitim Politikaları ve Eğitimde Fırsat Eşitliği Bağlamında Uluslararası Sınavların (PISA, TIMSS ve PIRLS) Analizi. *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi, 3*(3), 33-75.

Çelik, G. (2019). *Türkiye İl Gruplarındaki Konut Satışlarının İncelenmesinde Kümeleme ve Panel Veri Analizi.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana

Çelik, K., Vural, İ.Y. ve Tuncer, G. (2017). Dünya'da ve Türkiye'de Yoksulluğun Genel Görünümü: 2002 Sonrası Döneme İlişkin Bir Değerlendirme. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 5, 41-79.

Çelikay, F. (2014). *Türkiye'de Sosyal Harcamaların Yoksulluk Üzerine Etkileri: Ampirik Bir İnceleme.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Çelikel Danışoğlu, A. (2004). Küreselleşmenin Gelir Eşitsizliği ve Yoksulluk Üzerindeki Etkileri. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Dergisi*, 6, 215-239.

Çeribaş, A. (2020). *Sosyal Devlet Bağlamında Yüksek Öğrenim Kredi ve Burs İmkanlarının Eğitimde Fırsat Eşitliğini Sağlamadaki Rolü Bursa İli Araştırması.* (Yayımlanmamış YL Tezi). Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Çevik, S. ve Caro, C.C. (2105). Growing Unequal: Fiscal Policy and Income Inequality in China and BRIC+. *IMF Working Paper,* 15/68, 1-25.

Çınar, İ. (2021). *Kamu Sağlık Harcamalarının Özel Sektör Sağlık Harcamalarına Yönelik Dışlama ve Destekleme Etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Çiğdem, A. (2011). Yoksulluk ve Dinsellik. İçinde; *Yoksulluk Halleri Türkiye'de Kent Yoksulluğunun Toplumsal Görünümleri (Ed:* N. Erdoğan), ss. 203-247. İstanbul: İletişim Yayıncılık.

Çuhadar, P. ve Algan, N. (2019). Kadın Yoksulluğu ve Mikro Kredi: Türkiye Üzerine Ampirik Bir İnceleme. *Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi, 41*(1), 83-105.

Dahlquist, M. (2013). *Does Economic Growth Reduce Poverty? An Empirical Analysis of the Relationship Between Poverty and Economic Growth Across Low and Middle Income Countries*. Södertörn University: Stockholm.

Dahlquist, M. (2013). *Does Economic Growth Reduce Poverty? An Empirical Analysis the Relationship Between Poverty and Economic Growth across Low and Middle Income Counrties, Illusrated by the Case of Brazıl.* (Bachelor Thesis). Södertörn University, Sweden.

Demir, İ.C. (2015). *Kamu Maliyesi.* Afyonkarahisar: Limit Yayınları.

Deniz, G. (2019). Yeni Kentsel Yoksulluk Kavramının Gelişimi ve Küreselleşmeyle İlişkisi. Legal Mali Hukuk, *15*(175), 1495-1512.

Devrim, F. (1995). *Kamu Maliyesine Giriş.* Ankara: REM.

Dinç, E.B. (1994). *Servetlerin Vergilendirilmesi*. (Yayımlanmamış YL Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Dini, A. & Lippit, V. (2009). Poverty, From Orthodox to Heterodox Approaches: A Methodolnical Comparison Survey. *University Of California, Riverside Working Paper*, 1-20.

Doğan, E. (2014). *Türkiye'de Yoksulluğun Ölçülmesi.* (Uzmanlık Tezi). Kalkınma Bakanlığı, Ankara.

Dollar, D. & Kraay, A. (2001). Trade, Growth and Poverty. *Deveolopment Research Group,* The World Bank, 1-45.

Dollar, D. & Kraay, A. (2002). Growth is Good for Poor?. *Journal of Economic Growth,* 7, 195-225.

Dornbusch, R. & Fischer, S. (1998). *Makroekonomi* (Çev: S. Ak, M. Fisunoğlu ve R. Yıldırım). İstanbul: Akademi Yayın.

DPT, (2001). *Gelir Dağılımının İyileştirilmesi ve Yoksullukla Mücadele Özel İhtisas Komisyonu Raporu.* Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, DPT 2599.

Drewnowski, J. (1977). Poverty: Its Meaning and Measurement. *Development and Change*, 8, 183-208.

Dumanlı, R. (1996). *Yoksulluk ve Türkiye'deki Boyutları* (Uzmanlık Tezi). Devlet Planlama Teşkilatı.

Duncan, D. & Peter, K. (2016). Unequal Inequalities: Do Progressive Taxes Reduce Income Inequality?. *Int Tax Public Finance*, 23, 762-783.

Durkaya, M. (2015). Türkiye'de Vergi ile Yoksulluk Arasındaki İlişkilere Kuramsal Yaklaşım. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, 7*(12), 1-23.

Eastwood, R. & Lipton, M. (1999). The Impact of Changes in Human Fertility on Poverty. *The Journal of Development Studies, 36*(1), 1-30.

Egunjobi, T.A. (2014). Poverty and Unemployment Paradox in Nigeria. *Journal of Humanities and Social Sicence, 19*(5), 106-116.

Eğilmez, M. (2019). Coğrafya Kader Midir? Kendime Yazılar, 07.06.2019. https://www.mahfiegilmez.com/2019/06/cografya-kader-midir.html. (Erişim Tarihi: 24.10.2021).

Eken, Ö. (2016). *Servet ve Servet Transferi Üzerinden Alınan Vergilerin İktisadi Analizi.* (Yayımlanmamış YL Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Eker, A. (1999). *Kamu Maliyesi*. İzmir: Maliye Bölümü Masaüstü Yayıncılık Birimi.

Ekpo, A.H. & Udo, E. (2015). External Debt, Growth and Poverty Reduction in Failed State: Nigeria, 1970-2011. *Jornal of Business and Economics*. *6*(5), 944-957.

Engelhard, G & Gruber, J. (2004). Social Securtiy and Evolution of Elderly Poverty. *NBER Working Poverty,* 10466, 1-44.

Er, Ş. (2009). *Dinamik Panel Veri Analizi ve Bir Uygulama.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Erkal, G., Akıncı, M. ve Yılmaz, Ö. (2015). Yoksulluk, Gelir Eşitsizliği ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Seçilmiş Avrupa ve Latin Amerika Ülkeleri için Ampirik Bir Analiz. *TİSK Akademi, 10*(19), 66-87.

Erlando, A., Riyanto, F.D. & Masakazu, S. (2020). Financial Inclusion, Economic Growth and Poverty Alleviation: Evidence From Indonesia. *Heliyon,* 6, 1-13.

Ernst, C. & Berg, J. (2009). The Role of Employment and Labour Markets in The Fight Against Poverty. In P. Jacquet ve R. Krech, (Eds), pp. 41-67. *Promoting Pro-Poor Growth Employment,* Paris: OECD.

Eroğlu, K., Altaş, D., Ün, T. ve Ulu, M.İ. (2017). OECD Ülkelerinde Sosyal Yardım Harcamalarının Gelir Dağılımına Etkisi: Panel Veri Analizi. *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 3*(3), 335-354.

Ertekin, Ş. (2018). Kamu Borçlarının Gelir Dağılımı Üzerine Olası Etkileri: OECD Ülkeleri Üzerine Panel Nedensellik Analizi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, *16*(4), 334-348.

Eskelinen, T. (2011). Absolute Poverty. In, Chatterjee, D. K. (eds) *Encyclopedia of Global Justice*. Springer, Dordchet.

Eyüpoğlu, O. ve Düzenli, M. (2020). Yoksulluk ve Dindarlık İlişkisi: Samsun İli Merkez Mahallelerin Yardım Alma Oranları ile Cami Doluluk Oranları Açısından Bir Değerlendirme. *Kesit Akademi Dergisi, 6*(25), 453-480.

Faccio, T. & Iacona, N. (2015). Corporate Income Taxation and Inequality: Review and Discussion of Issues Raised in The Triumph of Injustice- Hpw The Rich Dodge Taxes and How to Make Them Pay. *Review of Income and Wealth*, 1-11.

Fan, S., Zhang, L. & Zhang, X. (2002). Growth, Inequality and Poverty in Rural China: The Role of Public Investments. *International Food Policy Research Institute,* Research Report 25, 1-72.

Feltenstein, A., Mejia, C., Newhouse, D. & Sedrakyan, G. (2017). The Poverty Implications of Alternative Tax Reforms: Results From A Numerical Application to Pakistan. *Journal of Asian Economics,* 52, 12-31.

Ferreira, F.H.G., Chen, S., Dabalen, A., Dikhanov, Y., Hamadeh, N., Jolliffe, D., Narayan, A., Prydz, E.B., Revenga, A., Sangraula, P., Serajuddin., U. & Yoshida, N. (2016). A Global Count of Extreme Poor in 2012: Data İssues, Methodolny and İnitial Results. *The Journal of Economic Inequality,* 14, 141-172.

Ferreira, F.H.G., Leite, P.G. & Ravallion, M. (2010). Poverty Reduction Without Economic Growth? Explaining Brazil's Poverty Dynamics 1985-2004. *Journal of Development,* 93, 20-36.

Fields, G.S. (1989). Changes in Poverty and Inequality in Developing Countries. *Cornell University ILR School*, 1-20.

Flik, R.J. & Van Praag, B.M.S (1991). Subjective Poverty Line Definitions. *De Economist, 139*(3), 311-330.

Fonayet, F.V., Eraso, A.B. & Sanchez, J.D.A. (2020). Efficiency of Social Expenditure Levels in Reducing. Poverty Risk in The EU-28. *Poverty and Public Policy, 12*(1), 43-62.

Fortuijn, J.D. & Ostendorf, W. (2004). Gender and Urban Povery: Single Mothers in Amsterdam. *Geo Journal,* 61, 239-246.

Foster, J. & Szekely, M. (2001). Is Economic Growth Good Fort the Poor? Tracking Low Incomes Using General Means. *RES Working Paper Series,* 453, 1-40.

Foster, J., Greer, J. & Thorbecke, E. (1984). A Class of Decomposable Poverty Measures. *Econometrica, 52*(3), 761-766.

Foster, J., Seth, S., Lokshin, M. & Sajaia, Z. (2013). *A Unified Approach to Measuring Poverty and Inequality.* World Bank: Washington. https: //openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/13731/9780821384619. pdf. (Erişim Tarihi: 30.01.2022).

Fosu, A.K. (2017). Growth, Inequality and Poverty Reduction in Developing Countries: Recent Global Evidence. *Research in Economics,* 71, 306-336.

Fosu, A.K. (2017). Growth, Inequality and Poverty Reduction in Developing Countries: Recent Global Evidence. *Research in Economics,* 71, 306-336.

Fouladi, M. (2010). The Impact of Government Expenditure on GDP, Employment and Private Investment a CGE Model Approach. *Iranian Economic Review, 15*(27), 53-76.

Frazer, H., Hemerjick, A. & Polizzi, M.L. (2016). *Ending Educational and Child Poverty in Europe.* Save the Children, Belgium. https: //resourcecentre.savethechildren.net/pdf/ending_educational_and_child_poverty _in_europe_02-12-2016.pdf/. (Erişim Tarihi: 17.01.2022).

Frieden, T. (2013). Government's Role in Protecting Health and Safety. *The New England journal of Medicine, 368*(20), 1857-1859.

Friedman, M. (2002). *Capitalism and Freedom*. Chicago and London: The University of Chicago Press.

Friedman, M. & Friedman, R. (2021). *Tercih Özgürlüğü Piyasanın Gücüne Dair Kişisel Bir İzah* (Çev: M. Acar). Ankara: Serbest Yayınevi.

Fuente, B.P. (2016). Economic Growth and Poverty Reduction in a Rapidly Changing World. *Europen Economy Economic Brief,* 1-22.

Galli, R. & Hoeven, R.V.D. (2001). Is Inflation Bad For Income Inequality: The Importance of The Initial Rate of Inflation. *Employment Paper,* 29, 1-39.

Garcia, A.B. & Gruat, J.V. (2003). *A Life Cycle Continiuum Investment For Social Justice, Poverty Reduction and Sustainable Development*. ILO: Geneva.

Giesbert, L. & Schindler, K. (2010). Assets, Shocks and Poverty Traps in Rural Mozambique. *World Development, 40*(8), 1-43.

Gilbert, A. (1994). Third World Cities: Poverty, Employment, Gender Roles and The Environment During a Time of Restructing. *Urban Studies, 31*(4/5), 605-613.

Goedhart, T., Halberstadt, V., Kapteyn, A. & Praag, B.V. (1977). The Poverty Line: Concept and Measurement. *The Journal of Human Resources, 12*(4), 503-520.

Goerl, C.A. & Seiferling, M. (2014). *Income Inequality, Fiscal Decentralization and Transfer Dependency.* IMF Working Paper, 14/64, 1-27.

Göze Kaya, D. (2020). Orta Gelir Grubu Ülkelerde Yoksulluğa Etki Eden Bazı Faktörler Üzerine Panel Veri Analizi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 13*(73), 901-911.

Gries, T. & Redlin, M. (2010). Short Run and Long Run Dynamics of Growth Inequality and Poverty in the Developing World. *Center for International Economics Working Paper Series,* 05, 1-17.

Griffin, K. (1999). Rural Poverty in Latin America. *INDES Working Paper,* I-6, 1-19.

Guhan, S. (1980). Rural Poverty: Policy and Play Acting. *Economic and Political Weekly, 15*(47), 1975-1982.

Gupta, S., Davoodi, H. & Terme, R.A. (1998). Does Corruption Affect Income Inequality and Poverty?. *IMF Working Paper*, 98/76. https: //www.imf.org/external/pubs/ft/wp/wp9876.pdf. (Erişim Tarihi: 27.01.2022).

Gupta, S., Davoodi, H. & Tiongson, E. (2000). Corruption and The Provision of Health Care and Education Services. *IMF Working Paper,* 00/116. https: //www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2000/wp00116.pdf. (Erişim Tarihi: 27.01.2022).

Gülmez, A. ve Altıntaş, N. (2015). Türkiye'de Ticari Açıklık ve Enflasyonun Gelir Dağılımına Etkisi: Ekonometrik Bir Analiz. *KAÜ İİBF Dergisi, 6*(9), 1-44.

Gültekin, S. (2015). Etik Yönetim Yolsuzluk ve Yoksulluk İlişkisi Üzerine Bir İnceleme. *Internationa Journal of Economic and Administrative Studies, 7*(14), 399-422.

Günaydın, İ. ve Yıldız, B. (2016). Vergi Politikası ile Yoksulluk Azaltılabilir Mi?. *Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi, 5*(9), 90-104.

Güney, A. ve Balkaya, E. (2018). Kamu Harcamaları ve Ticari Açıklığın İşsizlik ve Genç İşsizliğe Etkisi. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2*(2), 49-74.

Hacımamutoğlu, H. (2009). *Türkiye'deki Sosyal Yardım Sisteminin Değerlendirilmesi.* (Uzmanlık Tezi). Devlet Planlama Teşkilatı.

Haughton, J. & Khandker, S.R. (2009). *Handbook on Poverty and Inequality*. The World Bank: Washington, DC.

Heady, C., Mitrakos, T. & Tsaklnlou, P. (2001). The Distributional Impact of Social Transfers in The Europen Union: Evidence from the ECHP. *IZA Discussion Paper*, No. 356, 1-20.

Heltberg, R., Simler, K. & Division, N. (2003). Public Spending and Poverty in Mocambique. *FCND Discussion Paper,* 67, 1-38.

Higgins, S. & Lustig, N. (2016). Can a Poverty Reducing and Progressive Tax and Trasnfer System Hurt the Poor?. *Journal of Development Economics,* 122, 63-75.

Hines, J. (2020). Corporate Taxation and The Distribution of Income. *NBER Working Paper,* 27939, 1-43.

Holden, S. & Sparman, V. (2018). Do Government Purchases Affect Unemployment?. *The Scandinavian Journal of Economics, 120*(1), 124-158.

Hoverd, W.J. & Sipley, C.G. (2013). Religion, Deprivation and Subjective Wellbeing: Testing a Religious Buffering Hypothesis. *International Journal Wellbeing, 3*(2), 182-196.

Hoyos, R.E. & Sarafidis, V. (2006). Testing for Cross Sectional Dependence in Panel-Data Models. *The Stata Journal, 6*(4), 482-496.

Hulme, D. & Lawson, D. (2006). Health, Health Care, Poverty and Well Being: An Overview for A Developing Country Focus. *Development Economics and Public Policy Working Paper Series,* No 19, 1-28.

Hunt, M. (2002). Religion, Race/Ethnicity and Beliefs About Poverty. *Social Sicence Quarterly, 83*(3), 810-831.

Hülür, H. ve Kalender, A. (2003). *Sosyo Politik Tutumlar ve Din (Konya Araştırması).* Konya: Çizgi Kitapevi.

Ilaboya, O.J. & Ohonba, N. (2013). Direct Versus Indirect Taxation and Income Inequality. *Europen Journal of Accounting Auditing and Finance Research, 1*(1), 1-15.

ILO, (2019). *World Employment Social Outlook Trends 2019*. International Labour Office, Geneva.

IMF, (2014). *Government Finance Statistics Manual*. Washington D.C.: International Monetary Fund Publication Services.

Iris, C., Vazguez, J.M. & Vulovic, V. (2012) Government Fiscal Policies and Redistribution in Asian Countries. *ADB Economic Working Paper Series,* No 310, Asian Development Bank: Philippines.

Işık Erol, S. (2019). Sosyal Güvenlik Sistemi: Sosyal Sigorta, Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Bileşenleri Bağlamında. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 11(23), 1-14.

Işık, O. ve Pınarcıoğlu, N.M. (2002). *Nöbetleşe Yoksulluk Sultanbeyli Örneği.* İstanbul: İletişim Yayınları.

Işıkoğlu, Ü.Ç. (2019). Türkiye'de Yoksulluk ve Yoksullukla Mücadelede Vergi Politikalarının Etkinliği. *Vergi Raporu,* 239, 105-126.

Itriago, D. (2011). *Owning Development Taxation to Fight Poverty*. OXFAM Research Report.

İkizoğlu, M. (2002). Yoksulluk ve Sosyal Yardım İlişkisi: Ankara Mamak İlçesinde Ampirik Bir Araştırma. *Toplum ve Sosyal Hizmet, 13*(1), 86-112.

İlgün, M.F. (2016a). Kamu Sosyal Harcamalarının Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkisi: OECD Ülkelerine Yönelik Panel Veri Analizi. *Dokuz Eylül Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 17(4), 493-516.

İlgün, M.F. (2016b). Mali Disiplin ve Mali Konsolidasyon Programlarının Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkisi: OECD Ülkelerine Yönelik Panel Veri Analizi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 14(4), 222-244.

Jacquet, P & Elkjaer, M. (2009). Making Economic Growth More Pro-Poor: The Role of Employment and Social Protection. In P. Jacquet ve R. Krech, (Eds), pp. 11-17. *Promoting Pro-Poor Growth Employment,* Paris: OECD.

Janus, M., Walsh, C., Viveiros, H. & Offord, D.R. (2002). *Community, Neighbourhood and 5-Year Olds Readiness to Learn at School.* Presented Head Start Conference, Washington, 1-6. https: //www.academia.edu/31948767/Community_neighbourhood_and_5-year-olds_readiness_to_learn_at_school. (Erişim Tarihi: 17.01.2022)

Jermain, D.O. (1975). *Marx on Population: A Critical Review Including a Comparison to Malthus and New Perspective on Marx*. (Master Thesis). Portland State University, USA.

Jha, R., Biswal, B. & Biswal, U.D. (2001). An Empirical Analysis of the Impact of Public Expenditures on Education and Health on Poverty Indian States. *ASARC Working Papers,* 1-30.

Jung, H.S. & Thorbecke, E. (2003). The Impact of Public Education Expenditure on Human Capital, Growth and Poverty in Tanzania and Zambia: A General Equilibrium Approach. *Journal of Policy Modelling,* 25, 701-725.

Kabakçı Karadeniz, H. (2017). Bir Vergi Harcaması Olarak Araç Alımında Engellilere Tanınan Özel Tüketim Vergisi İstisnasının Değerlendirilmesi. İçinde Gerçek, A. ve Çetinkaya, Ö. (Eds.) ss 137-147. *Maliye Araştırmaları-1,* Ekin Yayınevi.

Kabaş, T. (2009). *Gelişmekte Olan Ülkelerde Yoksulluğun Nedenleri ve Yoksullukla Mücadele Yolları.* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kanca, O.C. ve Bayrak, M. (2015). Kamu Harcamaları Bileşenleri ile İşsizlik Arasındaki İlişki (Türkiye Örneği). *Gazi İktisat İşletme Dergisi, 1*(2), 55-74.

Karagöl, E. T. ve Dama, N. (2015). Geçmişten Günümüze Sosyal Yardımlar. *SETA Analiz,* 139, 1-32.

Karakaş, M. (2011). Küreselleşmenin Öteki Yüzü: Yeni Yoksulluk ve Sosyal Dışlanma. *Sosyal Bilimler Dergisi, 12*(2), 1-16

Karanfil, F. ve Özkaya, A. (2013). Indirect Taxes, Social Expenditure and Poverty. *Ege Akademik Bakış, 13*(3), 337-350.

Kargı, V. ve Yayğır, T. (2016). Küreselleşme, Vergi Rekabeti ve Türkiye'de Vergi Yükü. *International Journal of Public Finance*, *1*(1), 1-22.

Kartal, N. ve Demirhan, Y. (2014). Türkiye'de Kentsel Yoksulluğun Kırsal Nedenleri ve Çözüm Önerileri Üzerine. *C.Ü İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 15*(2), 135-154

Kay, C. (2006). Rural Poverty and Development Strategies in Latin America. *Journal of Agrarian Change, 6*(4), 455-508.

Kaya, Z. (2011). *Türkiye'de Yoksulluk Analizi: Bir Probit Model Uygulaması.* (Yayımlanmamış YL Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Kazgan, G. (1999). *İktisadi Düşünce veya Politik İktisadın Devrimi.* İstanbul: Remzi Kitapevi.

Kesici, M.R. (2007). Yoksulluk Şiddet Döngüsünün Sosyal Politika Açısından Analizi. *Çalışma ve Toplum, 2*(13)121-158.

Keynes, J.M. (2010). *Genel Teori İstihdam, Faiz ve Paranın Genel Teorisi* (Çev: U.O. Akalın). İstanbul: Kalkedon Yayınları.

Khemili, H. & Belloumi, M. (2018). Cointegration Relationship Between Growth, Inequality and Poverty in Tunusia. *International Journal of Applied Economics, Finance and Accounting, 2*(1), 8-18.

Kızıler, N. (2017). Türkiye'de Yoksullukla Mücadele ve Sosyal Transfer Harcamaları. *Journal of Life Economics, 4*(1), 77-100.

Kiausiene, I. (2015). Comporative Assessment of Women Unemployment and Poverty in European Union. *Intellectual Economics,* 9, 91-101.

Kirby, M. (1999). *Stratification and Differentiation.* London: Macmillan Press.

Kiren Gürler, Ö., Emeç, H. ve Üçdoğruk Birecikli, Ş. (2017). Kamu Destekli Sosyal Yardımlar Üzerine Ampirik Bir Çalışma: Türkiye Örneği. *İnsan Hakları Yıllığı*, 35, 97-114.

Korkmaz, E., Baloğlu, B., Sümer, K.K., Oktayer, N. ve Çak, M. (2004). *Mikrokredi Modeli Yoluyla Yoksulluğun Azaltılması: İstanbul Örneği.* İstanbul Ticaret Odası, Yayın No 32, İstanbul: Acar Matbaacılık.

Kraay, A. (2006). When is Growth Pro Poor? Evidence From a Panel of Countries. *Journal of Development Economics, 80*(1), 198-227.

Krever, R. & Zhang, H. (2011). Progressive Income Taxation and Urban Individual Income Inequality. *Asia Pacific Tax Bulletin,* 17, 192-199.

Krishnaji, N. (1997). Human Poverty Index: A Critique. *Economic and Political Weekly, 32*(35), 2202-2205.

Kula, F. ve Aslan, A. (2010). Kamu Sektör Büyüklüğü-İşsizlik İlişkisi: Abrams Eğrisi'nin Türkiye Ekonomisi için Testi. *Maliye Dergisi,* 159, 155-166.

Kumar, T.K., Gore, A.P. & Sitaramam, V. (1996). Some Conceptual and Statistical Issues on Measurement of Poverty. *Journal of Statistical Planning and Inference,* 49, 53-71.

Kunduracı, N. (2011). Küreselleşme ve Yoksulluk Üzerindeki Etkileri. *Yardım ve Dayanışma, 2*(3), 93-100.

Kuznets, S. (1955). Economic Growth and Inequality. *The American Economic Review, 45*(1), 1-28.

Kuznets, S. (1963). Quantitative Aspects of the Economic Growth of Nations: VII Distribution of Income by Size. *Economic Development and Cultural Change, 11*(2), 1-80.

Künü, S. (2013). *Kamu Harcamalarının Ekonomik Büyüme Üzerine Etkileri: Türkiye Üzerine Bir Uygulama*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Kwon, H. & Kim, E. (2014). Poverty Reduction and Good Governance: Examining the Rationale Millennium Development Goals. *Development and Change, 45*(2), 353-375.

Laçiner, Ö. (2007). Bir Süreç ve Durum Olarak Yoksullaşmayı Sorgulamak. İçinde; *Yoksulluk Halleri Türkiye'de Kent Yoksulluğunun Toplumsal Görünümleri (Ed:* N. Erdoğan), ss. 313-324. İstanbul: İletişim Yayıncılık.

Laderchi, C.R. (2011). Participatory Methods In The Analysis of Poverty: A Critical Review. QEH Working Paper Series, 62, 1-16.

Laderchi, C.R., Saith, R. & Stewart, F. (2003). Does it Matter That We Do Not Agree on the Definition of Poverty? A Comparison of Four Approaches. *Oxford Development Studies, 31*(3), 243-274.

Leventi, C., Sutherland, H. & Tasseva, I.V. (2019). Improving Poverty Reduction in Europe: What Works Best Where. *Journal of Europen Social Policy, 29*(1), 29-43.

Lipton, M. (1997). Editorial: Poverty Are There Holes in The Consensus. *World Development, 25*(7), 1003-1007.

Mabughi, N. & Selim, Tarek. (2006). Poverty as Social Deprivation: A Survey. *Review of Social Economy, 64*(2), 181-204.

Macit, M. (2014). Yoksulluk, İnsan Onuru ve Din. *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,* 41, 101-116.

Maina, A.W. (2017). The Effect of Consumption Taxes on Poverty and Income Inequality in Kenya. *International Journal of Accounting and Taxation, 5*(2), 56-82.

Malik, S. (1996). Determinants of Rural Poverty in Pakistan: A Micro Study. *The Pakistan Development Review, 35*(2), 171-187.

Malthus, T. (1798). *An Essay on the Principle of Population.* London: J. Johnson in St. Paul's Church-Yard.

Marx, K. (1867). *Capital Volume One*. Moscow: Progress Publisher:

Marx, K. (2000). *Kapital Birinci Cilt* (Çev: A. Bilgi). Ankara: Sol Yayınları.

Mason, A. & Lee, S.H. (2004). The Demographic Dividend and Poverty Reduction. Seminar on the Relevance of Population Aspects for the Achievement of the Millenium Development Goals, 1-7.

Matsumae, T. & Hasumi, R. (2016). Impact of Government Spending on Unemployment: Evidence From a Medium Scale DSGE Model. *ESRI Discussion Paper,* 329, 1-48.

Mauro, P. (1998). Corruption and The Composition of Government Expenditure. *Journal of Public Economics, 69*(2), 263-279.

Menna, L. ve Tirelli, P. (2017). Optimal Inflation to Reduce Inequality. *Review of Economic Dynamics,* 24, 79-94.

Mercan, M. (2014). Feldstein-Horioka Hipotezinin AB-15 ve Türkiye Ekonomisi için Sınanması: Yatay Kesit Bağımlılığı Altında Yapısal Kırılması Dinamik Panel Veri Analizi. *Ege Akademik Bakış, 14*(2), 231-245.

Monte, A.D. & Papagni, E. (2001). Public Expenditure, Corruption and Economic Growth: The Case of Italy. *Europen Journal of Political Economy,* 17(1), 1-16.

Moszoro, M. (2021). The Direct Employment Impact of Public Investment. *IMF Working Paper,* 21/131, 1-20.

Mulok, D., Kogid, M., Asid, R. & Lily, J. (2012). Is Economic Growth Sufficient for Povert Alleviation? Empirical Evidence from Malaysia. *Cuadernos De Economica,* 35, 26-32.

Mundle, S. (1983). Effect of Agricultural Production and Prices on Incıdence of Rural Poverty: A Tentative Analysis of Inter State Variations. *Economic and Political Weekly, 18*(26), 48-53.

Muter, N., Çelebi, A.K. ve Sakınç, S. (2003). *Kamu Maliyesi*. Manisa: Emek Matbaası.

Mutluer, M.K., Öner, E. ve Kesik, A. (2013). *Teoride ve Uygulamada Kamu Maliyesi*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Mylek, I. & Nel, P. (2010). Religion and Relief: The Role of Religion in Mobilizing Civil Sicety Against Global Poverty. *Kötuitui: New Zealand Journal of Social Sciences, 5*(2), 81-97.

Nadaroğlu, H. (1985). *Kamu Maliyesi Teorisi*. İstanbul: Beta Basım Yayın.

Nantop, N.Y. (2016). Taxation and Income Inequality in Developing Countries: An Empirical Investigation. *Economics Bulletin, 36*(3), 1508-1522.

Narayan, D., Patel, R., Schafft, K., Rademacher, A. & Koch-Schulte, S. (2000). *Can Anyone Hear Us?.* Voices of the Poor, World Bank.

Niemietz, K. (2011). *A New Understanding of Poverty.* The Institute of Economic Affairs, London.

Notten, G. & Neuborg, C.D. (2011). Monitoring Absolute and Relative Poverty: "Not Enough" Is Not the Same as "Much Less". *Rewiev Income and Wealth, 57*(2), 247-269.

Oboh, T. & Eromonsole, P.E. (2018). Taxation and Income Inequality in Nigeria. *Journal of Social Development, 7*(1), 63-72.

OECD, (2001). The DAC Guidelines Poverty Reduction.https: //www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264194779en.pdf?expires=1657545659&id=id&accname=guest&checksum=3ABF006F31C1C2173D37D4EBE88A3DC5. (Erişim Tarihi: 10.10.2020).

OECD, (2005). Fırsat Eşitliğini Yaygınlaştırmak: Aktif Bir Sosyal Politika Nasıl Herkese Yararlı Olabilir?. *OECD Multilingual Summaries*, 1-11.

OECD, (2019). The OECD SOCX Manual 2019 Edition, A guide to the OECD Social Expenditure Database. https: //www.oecd.org/social/soc/SOCX_Manuel_2019.pdf. (Erişim Tarihi: 10.10.2020).

Oishi, S., Kushlev, K. & Schimmack, U. (2018). Progressive Taxation, Income Inequality and Happiness. *American Psycholnist, 73*(2), 1-33.

Okumuş, E. (2011). Bir Sosyal Eşitsizlik Örneği Olarak Yoksulluğun Dini Meşrulaştırımı. *E-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi,* 5, 3-14.

Olcay, S. Ş. (2019). *Yoksullukla Mücadelede Vergilerin Rolü ve Türk Vergi Sisteminin Değerlendirilmesi.* (Yayınlanmamış YL Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Olopade, B.C., Okudua, H., Oladosun, M. & Asaleye, A.J. (2019). Human Capital and Poverty Reduction in OPEC Member Countries. *Heliyon*, 5, 1-8.

Onudugo, V.A., Obi K.O., Anawor, O.F., Nwonye, G & Ofoegbu, G.N. (2017). Does Public Spending Affect Unemployment in An Emerging Market?. *Risk Governance & Control: Financial Markets & Institutions, 7*(1), 32-40.

Osunubi, T.S. (2005). Macroeconometric Analysis of Growth, Unemployment and Poverty in Nigeria. *Pakistan Economic and Social Review, 43*(2), 249-269.

Özdemir, Ç. (2017). Yoksulluğun Ölçüm Yöntemleri. İçinde; Gelir Dağılımı ve Yoksulluk (ss 183-208), Ankara: Seçkin Yayınları.

Öztürk, M. ve Çetin, B.I. (2009). Dünya'da ve Türkiye'de Yoksulluk ve Kadınlar. *Journal of Yaşar University. 3*(11), 2661-2698.

Öztürk, N. ve Göktolga, Z.G. (2010). Yoksulluk ve Gelir Bölüşümünü Belirlemede Kullanılan Ölçütler. *Bütçe Dünyası, 34*(2), 3-25.

Peacok, F. (1981). Rural Poverty and Development in West Malaysia. *The Journal of Developing Areas. 15*(4), 639-654.

Pehlivan, O. (2009). *Kamu Maliyesi.* Trabzon: Celep Matbaa.

Pesaran, M.H. (2004). General Diagnostic Tests for Cross Section Dependence in Panels. IZA Discuss Paper Series, 1240. https: //docs.iza.org/dp1240.pdf. (Erişim Tarihi: 20.07.2022).

Pew Research Center (2008). Unfavorable Views of Jews and Muslims on The Increase in Europe. https: //www.pewresearch.org/wp-content/uploads/sites/2/2008/09/Pew-2008-Pew-Global-Attitudes-Report-3-September-17-2pm.pdf . (Erişim Tarihi: 25.01.2022).

Prechel, H. (1985). The Effects of Export, Public Debt and Development on Income Inequality. *The Sociolnical Quarterly, 26*(2), 213-234.

Rama, M. (2001). Globalization, Inequaltiy and Labor Market Policies. *Deveolopment Research Group,* The World Bank, 1-44.

Ramirez, J.M., Diaz, Y. & Bedoya, J.G. (2017). Propery Tax Revenues and Multidimensional Poverty Reduction in Colombia: A Spatial Approach. *World Development,* 94, 406-421.

Ramot, I.A.L. & Ichihashi, M. (2012). The Effects of Tax Structure on Economic Growth and Income Inequality. *IDEC Discussion Paper,* 1-25.

Rassekh, F. & Speir, J. (2010). Can Economic Globalization Lead to A More Just Society? *Journal of Global Ethics, 6*(1), 27-43.

Ravallion, M. (1995). Growth and Poverty: Evidence for Developing Countries in the 1980's. *Economic Letters,* 48, 411-417.

Ravallion, M. (1996). Issues in Measuring and Modelling Poverty. *The Economic Journal, 106*(438), 1328-1343.

Ravallion, M. (1997). Can High Inequality Developing Countries Escape Absolute Poverty? https: //papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=620576.(Erişim Tarihi: 11.10.2020).

Ravallion, M. (2005). A Poverty-Inequality Trade-off?. *World Bank Policy Research Working Paper,* 3579, 1-21.

Ravallion, M. & Chen, S. (2001). *Measuring Pro-Poor Growth.* Policy Research Working Paper, World Bank, Washington. https: //openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/19560/multi0page.pdf?sequence=1&isAllowed=y. (Erişim Tarihi: 30.01.2022).

Ravallion, M. & Huppi, M. (1991). Measuring Changes in Poverty: Methodolnical Case Study of Indonesia During an Adjustmen Period. *The World Bank Economic Rewiew, 5*(1), 57-82.

Redmong, G. (2014). Poverty and Social Exclusion. In Arieh,A., Casas, F., Frones, I.ve Korbin, J.E. (Eds.), pp. 1387-1426. *Handbook of Child Well-Being,* Springer Dordchet.

Riddel, R. (2004). Approaches to Poverty A Note From the Development Perspective. *International Council on Human Rights Policy Researcher's Meeting,* Poverty: The Relevance of Human Rights to Poverty Reduction, Geneva 24-25 November.

Robb, C.M. (2000). How. The Poor Can Have a Voice in Government Policy. Finance Development, 37 (4), 1-9. https: //www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2000/12/robb.htm. (Erişim Tarihi: 09.01.2022).

Ross, H. (1968). An Experimental Study of The Negative Income Tax. *Second Annual Meeting of the Community Serviecs of Pennsylvania,* Harisburg,1-11.

Rowntree, S. (1901). *Poverty A Study of Town Life.* New York: The Macmillan Company.

Sachs, J. (2000). Küreselleşme ve İstihdam (Çev: U.Dolgun ve E.Evren). İçinde; *Küreselleşmenin İnsani Yüzü* (Eds: V.Bozkurt). ss.225-252, İstanbul: Alfa Basım.

Sachs. J.D. (2005). *The End of Poverty Economic Possibilities For Our Time*. New York: The Penguin Press.

Saez, E. (2004). Direct or Indirect Tax Instruments for Redistribution: Short Run Versus Long Run. *Journal of Public Economics,* 88, 503-518.

Sağbaş, İ. ve Şen, H. (2016). *Vergi Teorisi ve Politikası.* Ankara: Kalkan Matbaa.

Sağbaş, S. ve Saruç, N.T. (2010). *Vergi Teorisi.* İstanbul Üniversitesi: Açık ve Uzaktan Fakültesi.

Salazar, D. (2016). Development Impact, Reaching Children's Potential Four Approaches to Poverty. https: //globalvolunteers.org/four-approaches-to-poverty/ (Erişim Tarihi: 09.10.2020).

Salotti, S. & Trecroci, C. (2018). Cross-Country Evidence on the Distributional Impact of Fiscal Policy. https: //papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2379441. (Erişim Tarihi: 13.03.2022).

Salti, N. (2014). Income Inequality and The Composition of Public Debt. *Journal of Economic Studies, 42*(5), 821-837.

Samson, M. (2009). Social Cash Transfers and Pro-Poor Growth. In P. Jacquet ve R. Krech, (Eds), pp. 43-60. *Promoting Pro-Poor Growth Social Protection,* Paris: OECD.

Sancak Baktır, N. & Erdem, E. (2015). Türkiye'de Kadın Yoksulluğunun Çözümünde Mikro Kredi Uygulamaları: Ekonomik Etkilerin Ölçülmesi. *Sakarya İktisat Dergisi, 4*(4), 52-82.

Sancar, C. ve Polat, M.A. (2021). Yoksulluk, İşsizlik ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Türkiye ve Düzey 1 Bölgeleri Ölçeğinde Bir Uygulama. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 51, 211-242.

Sanyal, P. & Ehlen, M. (2017). The Interactions of Public Debt, Income Inequality and Economic Growth for U.S. States: A Bayesian Non-Parametric Analysis. *Empirical Economics Review, 7*(1), 57-101.

Saraçoğlu, F. (2007). Asgari (En Az) Geçim İndiriminin Vergi Ödeme Gücünün Kavranması Açısından Önemi ve Türkiye'de Uygulama Açısından Gelişimi. *Kazancı Hukuk Dergisi, 33*(34), 121-133.

Sarı Gerşil, G. (2014). Küreselleşme Sürecinde Yoksulluk: Türkiye'de ve Dünya'da ki Perspektifi. *International Conference on Eurasian Economies,* 1-9.

Sarısoy, İ. ve Koç, S. (2010). Türkiye'de Kamu Sosyal Transfer Harcamalarının Yoksulluğu Azaltmadaki Etkilerinin Ekonometrik Analizi. *Maliye Dergisi,* 158, 326-348.

Sawhill, I.V. (2007). Poverty in America. In David H. (Ed). pp. 405-408. *The Concise Encyclopedia of Economics.* Liberty Fund, Indiana.

Selase, A. (2019). Impact of Disaggregated Public Expenditure on Unemployment Rate of Selected African Countries: A Panel Dynamic Analysis Approach. *American International Journal of Humanities. 1*(2), 47-57.

Sen, A. (1976). Poverty an Ordinal Approach to Measurement. *Econometrica,* 44(2), 219-231.

Sen, A. (1979). Issues in the Measurement of Poverty. *The Scandinavian Journal of Economics, 81*(2), 285-307.

Sen, A. (1983). Poor, Relatively Speaking. *Oxford Economic Papers, 35*(2), 153-169.

Sen, A. (1985). A Sociolnical Approach to the Measurement of Poverty: A Reply to Professor Peter Townsend. *Oxford Economic Papers, 37*(4), 669-676.

Sen, A. (1994). Well-Being, Capability and Public Policy. *Giornale degli Economisti e Annali di Economia*, 53, 7/9, 333-347.

Shepherd, A., Bird, K., Dacorta, L., Diwakar, V., Dubey, A., Gelb, S., Golooba-Mutebi, F., Günther, M., Lenhardt, A., Mwabu, G., Scott., L. ve Shaffer, P. (2019). *The Fourth Chronic Poverty Growth.* Chroniz Poverty Advisory Network.

Sinding, S.W. (2009). Population, Poverty and Economic Development. *Philosophical Transactions of Royal Society*, 364, 3023- 3030.

Sinn, H.W. (1995). A Theory of The Welfare State. *The Scandinavian Journal of Economics, 97*(4), 495-526.

Sipahi, E.B. (2006). Yoksulluğun Küreselleşmesi ve Kentsel Yoksulluk: Ekonomik ve Sosyal Boyutlarıyla Konya Örneğinde Yoksulluk. *SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, *6*(11), 172-189.

Slater, R. (2011). Cash Transfers, Social Protection and Poverty Reduction. *International Journal of Social Welfare.* 20, 250-259.

Smith, A. (2010). An Inquiry Into the Nature and Causes of the Wealth of Nations. World Public Library Editon. www.WorldLibrary.net, (Erişim Tarihi: 03.07.2022).

Smith. A. (1955). *Milletlerin Zenginliği* (Çev: H. Derin). Ankara: Maarif Basımevi.

Solmaz, E. ve Avcı, M. (2017). Yoksullukla Mücadelede Sosyal Koruma Harcamaları: Avrupa Birliği Ülkeleri Üzerine Bir İnceleme. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 6*(1), 46-73.

Spicker, P. (2012). *Poverty*. Encylopedia of Applied Ethics (Second Edition), 554-560.

Sridhar, K.S. (2015). Is Urban Poverty More Challenging Than Rural Poverty? A Review. *Environment and Urbanization ASIA, 6*(2), 95-108.

Stiglitz, J. (2021). *Eşitsizliği Bedeli: Bugünün Bölünmüş Toplumu Geleceğimizi Nasıl Tehlikeye Atıyor* (Çev: O.İşler). İstanbul: İletişim Yayınevi.

Streteen, P. (1994). P*overty Concepts and Measurement*. In, Van Der Hooven, R. ve Anker, R. (eds) Poverty Monitoring: An International Concern. London: Palgrave Macmillan.

Şeker, M. (2006). Dış Borçlanmaya Teorik Bir Bakış ve Dış Borçların Ekonomik Etkileri. *Sosyoekonomi*, Ocak-Haziran, 1, 73-92.

Şener, N. B. (2020). *Dolaylı Vergilerin Gelir Dağılımı Üzerine Etkisi: Panel Veri Analizi ile Ülkeler Arası Bir Karşılaştırma.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Şener, O. (2006). *Teori ve Uygulamada Kamu Ekonomisi*. İstanbul: Beta Yayınevi.

Şenses, F. (2017). *Küreselleşmenin Öteki Yüzü Yoksulluk* (8.Baskı). İstanbul: İletişim Yayıncılık.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, (2022*). 2022-2024 Bütçe Dönemi Bütçe Hazırlama Rehberi.*

Tagkalakis, A.O. (2013). The Unemployment Effects of Fiscal Policy: Recent Evidence from Greece. *Journal of Europen Labor Studies, 2*(11), 1-32.

Takayama, N. (1979). Poverty, Income Inequality and Their Measures: Professor Sen!s Axiomatic Approach Reconsidered. *Econometrica,* 47(3), 747-759.

Tanzi, V. & Davoodi, H. (2000). Corruption, Growth and Public Finances. IMF Working Paper, 00/182. https: //www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2016/12/30/Corruption-Growth-and-Public-Finances-3854. (Erişim Tarihi: 27.01.2022).

Tarı, R. (2014). *Ekonometri.* Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

Taşkaya, S. (2020). *Din ve Yoksulluk İlişkisinin Sosyolojik Bağlamda İncelenmesi.* (Yayımlanmamış YL Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Tatlı, H. ve Taşçı, K. (2016). Türkiye'de Sosyal Refah Harcamalarının Fert Yoksulluk Oranları Üzerindeki Etkisi. İçinde Aydın, H., Christiansen, B. ve Akgün, E. (Eds.) pp. 31-40. *Economic Development Social and Political Interactions*, IJOPEC Publication.

Tatoğlu, F. Y. (2005). *Sermaye Piyasasında Riskin Sınırlı Bağımlı Değişkenli Panel Veri Modelleri ile Analizi.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

Tatoğlu, F. Y. (2020). *Panel Veri Ekonometrisi.* İstanbul: Beta Yayınevi.

Taylar, Y. (2010). Vergi Teorisi Açısından Özel Tüketim Vergileri ve Türk Özel Tüketim Vergisi Uygulaması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* 12, 435-467.

Teyyare, E. ve Sayaner, K. (2018). Türkiye'de Gelir Eşitsizliğinin Maliye Politikası Araçları ve Kurumsal Faktörler Açısında Analizi ve Çözüm Önerileri. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8*(16), 309-334.

Thomas, E.M. (2007). *Readiness to Learn at Scholl Five Year Old Children in Canadia.* Research Paper, No 004. Statistics Canada.https: //www150.statcan.gc.ca/n1/en/pub/89-599-m/89-599-m2006004-eng.pdf?st=FdQ8EOFH. (Erişim Tarihi: 17.01.2022).

Todarro, M.P. & Smith, S. (2014). *Economic Development (12th Ed.).* New Jersey: Pearson Education.

Topal, M.H. (2017). Türkiye'de Kamu Yatırımlarının İstihdam Üzerindeki Etkisi: Bölgesel Bir Analiz (2004-2016). *Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi, 6*(2), 186-204.

Topaloğlu, E.E. (2018). Bankalarda Finansal Kırılganlığı Etkileyen Faktörlerin Panel Veri Analizi ile Belirlenmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 13*(1), 15-38.

Townsend, P. (1979). *Poverty in United Kingdom A Survey of Household Resources and Standards of Living.* Penguin Books,

Townsend, P. (1985). A Sociolnival Approach to the Measurement of Poverty- A Rejoinder to Professor Amartya Sen. *Oxford Economic Papers, 37*(4), 659-668.

Tsaklnlou, P. (1990). Aspects of Poverty in Greece. *Review of Income and Wealth*, 36(4), 381-402.

Tüğen, K. (2015). *Devlet Bütçesi*. İzmir: Bassaray Matbaası.

TÜİK, (2008). *Tüketim Harcamaları, Yoksulluk ve Gelir Dağılımı Sorularla Resmi İstatistikler Dizisi 6*. Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası: Ankara.

Tümtaş, M.S. ve Ergun, C. (2014). Göç ve Yoksulluk Kıskacında Yıkılan Bir Kent: Van. Akademik Yaklaşımlar Dergisi, *5*(2), 1-23.

Uluatam, Ö. (1997). *Kamu Maliyesi*. Ankara: İmaj Yayıncılık.

Ulusoy, A. (2012). *Devlet Borçlanması.* Trabzon: Aksakal Kitapevi.

UNDP, (1990). *Human Development Report.* United Nations Development Programme New York: Oxford University Press.

UNDP, (1996). Urban Management and Poverty Reduction: Urban Poverty Research Sourcebook Indicators of Urban Poverty. Workindg Paper, No 5, UNDP/UNCHS (Habitat).

UNDP, (1997). *Human Development Report.* United Nations Development Programme New York: Oxford University Press.

UNDP, (2001). *Human Development Report.* Making New Technolnies Work For Human Development, New York.

UNDP, (2010). Human Development Report: The Real Wealth of Nations: Pathways to Human Development. New York, USA. http://hdr.undp.org/sites/default/files/reports/270/hdr_2010_en_complete_reprint.pdf. (Erişim Tarihi: 25.09.2021).

UNDP, (2020). Global Multidimensional Poverty Index 2020: Charting Pathways Out of Multidimensional Poverty: chieving the SDG's. New York, USA. http://hdr.undp.org/sites/default/files/2020_mpi_report_en.pdf. (Erişim Tarihi: 25.09.2021).

UNDP, (2020). Human Development Report, Technical Notes. http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr2020_technical_notes.pdf. (Erişim Tarihi: 30.01.2022).

UNDP, Human Development Index. http://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi (Erişim Tarihi: 25.09.2021).

UNICEF (2005). *The State of the World's Children, Childhood Under Threat*. New York, USA.

Vazguez, J.M. (2001). The Impact of Fiscal Policy on The Poor: Fiscal Incidence Analysis. *International Studies Program Working Paper Series.*

Vazguez, J.M., Dodson, B.M. & Vulovic, V. (2012). The Impact of Tax and Expenditure Policies on Income Distribution: Evidence From a Large Panel of Countries. *International Center for Public Policy Working Paper*, 12-25.

Visaria, P. (1981). Poverty and Unemployment in India: n Analysis of Recent Evidence. *World Development, 9*(3), 277-300.

Wagle, U.R. (2012). The Economic Footing of the Global Poor, 1980-2005: The Roles of Economic Growth, Openness and Political Institutions. *Journal of International Development, 24*(1), 173-197.

Warr, P. (2003). Fiscal Policies and Poverty Incidence: The Case of Thailand. *Asian Economic Journal, 17*(1), 27-44.

Watts, H. (1964). An Economic Definition of Poverty. *Institute For Research on Poverty,* Discussion Papers. 1-19. https: //www.irp.wisc.edu/publications/dps/pdfs/dp568.pdf. (Erişim Tarihi: 30.01.2022).

Weber, B., Jensen, L., Miller, K., Mosley, J. & Fisher, M. (2005). A Critical Review of Rural Poverty Literature: Is There Truly a Rural Effect?. *Institute for Research on Poverty Discussion Paper,* No 13, 1-50.

Wei, S.J. (1999). Corruption in Economic Development Beneficial Grase, Minor Annoyance or Major Obstacle?. *Policy Research Working Paper,* 2048, World Bank.

WHO. https: //www.who.int/about/governance/constitution . (Erişim Tarihi: 5.11.2021).

Wilson, G. (1996). Toward a Revised Framework for Examining Belief's About the Causes of Poverty. *The SocioInical Quarterly*, 37(3), 413-428.

World Bank, (1990). Poverty. World Development Report. https: //openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/5973/WDR%201990%20-%20English.pdf?sequence=5&isAllowed=y. (Erişim Tarihi: 26.01.2022).

World Bank, (1997). Helping Countries Combat Corruption. http://www1.worldbank.org/publicsector/anticorrupt/corruptn/corrptn.pdf. 26.01.2022

World Bank, (2000). Attacking Poverty. World Development Report. https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/11856. (Erişim Tarihi: 26.01.2022).

World Bank, (2008). Agriculture For Development. World Development Report. https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/5990/WDR%202008%20-%20English.pdf?sequence=3&isAllowed=y. (Erişim Tarihi: 13.01.2022).

World Bank, Poverty Data http: //iresearch.worldbank.org/PovcalNet/home.aspx 14.10.2020

Yalçın, E. (2005). *İktisadi Büyüme ve Dış Krediler: Ampirik Bir Çalışma.* (Uzmanlık Yeterlilik Tezi). Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası, Ankara.

Yavuzkanat, P. (2013). *Türkiye'de İllerin Yoksulluk Riskinin Ölçülmesi Üzerine Bir Yöntem Önerisi.* (Uzmanlık Tezi). Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı.

Yayla, O.T. (2015). Dijitalleşme Çağında Eşitsizlik ve Ayrımcılık. *Liberal Düşünce Dergisi,* 79, 43-53.

Yıldırım, A., Doğan, C. ve Topcuoğlu, A. (2011). Türkiye'de 1980 Yılları Arasında Uygulanan Yoksullukla Mücadele Politikalarının Etkinliği Üzerine Bir Analiz. 7*. Ekonomik Yaklaşımlar Kongresi,* Ankara: Gazi Üniversitesi, 1-20.

Yıldırım, E. (2006). Yoksul Ailelerde Değerler Değişimi. *İstanbul Journal of Sociolnical Studies,* 33, 47-73.

Yıldız, F. (2018). Gelişmekte Olan Ülkelerde Dış Borçlanma ve Dış Yardımların Yoksulluk Üzerindeki Etkisi: Yatay Kesit Analizi ile Bir İnceleme. *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 4*(1), 9-19.

Yoshino, N., Hesary, F.T. & Shimuzu, S. (2018). Impact of Quantitative Easing and Tax Policy on Income Inequality: Evidence From Japan. *ADBI Working Paper,* 891, 1-24.

Yüce, M. (2002). Türkiye'de Gelir Dağılımı Bozukluğunun İzlenen Kamu Gelir ve Harcama Politikaları ile Bağlantısı. *Bilig,* 23, 1-38.

Yücel Batmaz, N. (2016). Kentsel Yoksullukla Mücadelede Belediyelerin Rolü "Keçiören Belediyesi Örneği" *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 8*(1), 37-50.

Yücel, D. (2011). Türkiye'de Yoksulluk Sorunu ve Kamu Sosyal Transfer Harcamalarının Yoksulluğa Etkileri Üzerine Bir Araştırma. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13*(2), 383-402.

Yüksel Arabacı, R. (2019). Dünya Bankası'nın Yeni Uluslararası Yoksulluk Sınırları ve Küresel Yoksulluğun Yeniden Değerlendirilmesi. Sosyal Güvenlik Dergisi, *9*(1), 123-140.

Zaman, K., Rashid, K., Khan, M.M. & Ahmad, M. (2011). Panel Data Analysis of Growth, Inequality and Poverty: Evidence From SAARC Countries. *Journal of Yasar University, 21*(6), 3523-3537.

SAĞLIK İŞLETMELERİNDE YÖNETİM MUHASEBESİ

Prof. Dr. Enver BOZDEMİR

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-75-2

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Kapak Fotoğrafı: http://akip.org.tr/informations/view/medikal-saglik-sektoru

Baskı ve Cilt:

Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Kasım 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Sağlık hizmetlerin sunumu ve sağlığa erişim insan hayatının en önemli yaşam unsurudur. Sağlık hizmetlerinin sürekli, istenilen seviyede ve zamanında sunulması sağlık işletmelerini diğer işletmelerden ayıran en önemli faktördür. Sunulan her sağlık hizmetininde mutlaka bir kaynağı ve bununda bir maliyeti vardır. Yöneticilere tahsis edilen kaynakların etkin ve verimli kullanılması için maliyetlerin doğru biçimde ölçülmesi, kontrol edilmesi ve düşürülmesi gerekir. Bu süreçte yöneticiler istenilen amaca ulaşabilmek için hem finansal hem de finansal olmayan bilgilere ihtiyaç duyar. İhtiyaç duyulan bu bilgiler, yönetim muhasebesi verileriyle oluşturulmaktadır.

Sağlık işletmeleri açısından yönetim muhasebesi, yönetim tarafından işletmenin stratejilerini oluşturmak için faaliyetlerin yönetimini, kontrolünü ve denetimini sağlayarak bunların uygun kullanımı ve hesap verebilirliği açısından finansal bilgilerin tanımlanması, ölçülmesi, sınıflandırılması, analizi, yorumlanmasını yaparak rapor şeklinde iletilmesi işlemlerini kapsamaktadır.

Sağlık işletmelerinde maliyetlerin doğru şekilde ölçülmesi, kontrolü ve azaltılması hususunda yöneticilere gerekli faydayı sağlayan yönetim muhasebesi aynı zamanda yöneticilerin kanıta veya ispata dayalı yönetsel karaların alınmasına da yardımcı olur. Başka bir ifadeyle alınan yönetsel kararların etkin olabilmesi için mutlaka yönetim muhasebesi bilgilerinin kullanılması gerekir.

Bu kitap kaynakların tüketimi açısından karmaşık yapıya sahip olan sağlık işletmelerinde maliyetlerin önemini ortaya koyarak sağlık yöneticilerinin alacakları stratejik yönetsel kararlarda ihtiyaç duyacakları bilgileri sağlamayı amaçlamaktadır. Kitapta hemen hemen her konuyla ilgili çözümlü örnek uygulamalarına yer verilerek bilgi kullanıcıları için gerekli açıklamalar yapılmıştır.

Geniş bir okuyucu kitlesi düşünülerek kolay bir tarzda hazırlanmış olan bu kitap, muhasebe ve finansman bilimiyle uğraşan tüm kesimlere özellikle de tüm öğrencilere, sağlık yöneticilerine, muhasebe meslek mensuplarına, sağlık alanında faaliyet gösteren tüm paydaşlara yararlı olmasını diler, baskı ve düzeltim işlerinde emeği geçen Ekin Kitapevi ve çalışanlarına teşekkür ederim.

Kasım 2023

Prof. Dr. Enver BOZDEMİR
enverbozdemir@duzce.edu.tr

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
I. YÖNETİM MUHASEBESİNE İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

1.1. Yönetim Muhasebesi Kavramı 5
1.2. Yönetim Muhasebesi Bilgi Sistemi 8
1.3. Yönetim Muhasebesinin Evreleri 9
1.4. Karar Verme Açısından Önemli Maliyet Kavramları 10
1.4.1. Batmış (Batık) Maliyet 11
1.4.2. Geçerli Maliyetler 11
1.4.3. Fırsat Maliyeti 12
1.4.4. Ek Maliyet 12
1.4.5. Marjinal Maliyet 13
1.5. Yönetim Muhasebesinin Diğer Muhasebe Alanlarıyla İlişkisi 13
1.5.1. Yönetim Muhasebesi ile Genel Muhasebe Arasındaki Farklar 13
1.5.2. Yönetim Muhasebesi ile Maliyet Muhasebesi Arasındaki Farklar 15
1.6. Genel Muhasebe, Maliyet ve Yönetim Muhasebesi Arasındaki İlişki 16
1.7. Yönetim Muhasebecisinin Rolü 18
1.8. Yönetim Muhasebesi Bilgilerinin Niteliksel Özellikleri 19
1.9. Yönetim Muhasebesinin Sınırlamaları 20
1.10. Yönetim Muhasebesinin Amaçları 21
KAYNAKÇA 24

İKİNCİ BÖLÜM
II. DİJİTALLEŞMENİN YÖNETİM MUHASEBESİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

2.1. Yönetim Muhasebesini Etkileyen Faktörler 25
2.1.1. Küresel Rekabet 25
2.1.2. Bilgi Teknolojilerindeki Gelişmeler 26
2.1.3. Bilgisayarla Bütünleşik Üretimin Gelişmesi 27
2.1.4. Elektronik Ticaret (e-Ticaret) 28
2.1.5. Müşteri Odaklılık 28
2.1.6. Yeni Ürün/Hizmet Geliştirme 29
2.1.7. Toplam Kalite Yönetimi 29
2.1.8. Tam Zamanında (Just In Time-JIT) Üretim 30
2.1.9. Stratejik Kontrol Sistemlerinin Oluşumu 30
2.1.10. Hizmet Sektörünün Büyümesi 33
2.2. Sağlık Hizmetlerinde Dijitalleşme 34
2.2.1. Dijital Hastane 35

2.2.2. Sağlık İşletmelerinde Dijitalleşmenin Yönetim Muhasebesine Etkileri 38
2.2.3. Sağlık Hizmetlerinde Dijitalleşmenin Maliyet Unsurlarına Etkisi 39
2.2.4. Sağlık Hizmetlerinde Maliyetleri Etkiyen Faktörler 43
2.3. Maliyet Bilgilerinin Sağlık Hizmetlerinde Kullanım Alanları 44
2.4. Sağlık İşletmelerinde Yönetim Muhasebesinin Önemi 46
KAYNAKÇA 49

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
III. DEĞİŞKEN MALİYET YÖNTEMİ
3.1. Değişken Maliyet Yönteminin Özellikleri 52
3.2. Değişken Maliyet Yönteminin Maliyet Yönetimi İçerisindeki Yeri ve Önemi 53
3.3. Kapsamlarına Göre Maliyetleme Yöntemlerin Karşılaştırılması 56
3.4. Değişken Maliyet Yönteminin Kullanım Alanları 57
3.5. Değişken Maliyet Yönteminin Yarar ve Sakıncaları 59
3.6. Değişken Maliyet Yönteminin Tekdüzen ve Muhasebe Standartları İçerindeki Yeri 60
3.7. Değişken Maliyetleme Yönetiminin Fiyatlama ve Karlılık Üzerindeki Etkisi 63
3.8. Karlılık Açısından Hangi Yöntem Daha Uygundur? 71
KAYNAKÇA 73

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
IV. SAĞLIK HİZMETLERİ YÖNETİMİNDE MALİYET BİLGİLERİNİN ALTERNATİF SEÇİM KARARLARINDA KULLANILMASI
4.1. Bir Hizmetin Üretimine Son veya Ara Verilmesi Kararları 76
4.2. Yeni Bir Hizmetin Sunumuna Karar Verilmesi 78
4.3. Özel Bir Ürün/Hizmet Siparişinin Kabul veya Reddi 84
4.4. Satın Alma veya Kiralama 87
4.5. İşletme veya Kiraya Verme 91
Görüntüleme Hizmet Alımı Yaklaşık Maliyet Tespiti 93
4.6. Mevcut Makine Ekipman Yenileme Kararları 96
4.7. Üretme veya Dışarıdan Satın Alma 96
4.8. Kurumsal Anlaşmalarda Kullanma Durumu ile Özel ve Tamamlayıcı Sağlık Sigortası 97
KAYNAKÇA 100

BEŞİNCİ BÖLÜM
V. SAĞLIK HİZMETLERİNİN SUNUMUNDA TEKNOLOJİK YATIRIM KARARLARI

5.1. Sağlık Teknolojilerinin Değerlendirilmesi 101
5.2. Sağlık Teknolojisinde Yatırım Kararlarının Finansal Değerlendirme Yöntemleri 103
5.2.1. Geri Ödeme Süresi Yöntemi 105
5.2.2. Net Bugünkü Değer Yöntemi 106
5.2.3. İç Verimlilik Oranı (İç Karlılık Oranı) Yöntemi 107
5.2.4. Fayda Maliyet Oranı (Karlılık İndeksi) Yöntemi 107
5.2.5. Yıllık Eşdeğer Masraf Yöntemi 108
5.3. Sağlık Teknolojisi Yatırım Kararında Fayda Maliyet Analizi Örneği 108
5.4. Sağlık Hizmetleri Sunumda Teknolojik Ürünlerin Kullanımın Zorlukları 115
5.5. Makine ve Ekipmanın Yenileme Kararları 116
5.5.1. Makine ve Ekipmanın Yenileme Nedenleri 117
5.5.2. Makine ve Ekipmanın Yenilemede Bir Vaka Çalışması 119
KAYNAKÇA 123

ALTINCI BÖLÜM
VI. SAĞLIK HİZMETLERİNDE DIŞ KAYNAK KULLANIMI

6.1. Dış Kaynak Kullanımı Hakkında Genel Bilgiler 125
6.2. Dış Kaynak Kullanımının Avantajları 126
6.3. Dış Kaynak Kullanımının Riskleri 128
6.4. Dış Kaynak Kullanımı Mali Analiz Örneği 129
KAYNAKÇA 134

YEDİNCİ BÖLÜM
VII. SAĞLIK HİZMETLERİNDE FİYATLANDIRMA ve GERİ ÖDEME YÖNTEMLERİ

7.1. Fiyatlandırma Kararlarına Duyulan İhtiyaç 135
7.2. Fiyatlama Kararlarına Etki Eden Unsurlar 136
7.2.1. Müşterilerin talepleri 136
7.2.2. Rakiplerin etkileri 137
7.2.3. Maliyetler 137
7.2.4. Politik ve Yasal Düzenlemeler 141
7.3. Sağlık Hizmetlerinde Fiyatlandırma 141
7.4. Sağlık Uygulama Tebliği 143
7.5. Kamu Sağlık Hizmetleri Fiyat Tarifesi 149
7.6. Türk Tabipler Birliği Asgari Ücret Tarifesi 151
7.7. Sağlık Hizmetlerinin Fiyatlandırılmasında Bazı Özellikli Durumlar 152
7.8. Sağlık Hizmetlerinde Geri Ödeme Yöntemleri 156
7.8.1. Sağlık Hizmetlerinde İlişkili Taraflar 158
7.8.2. Geri Ödeme Yöntemlerinin Sınıflandırılması 159

7.9. Kurumsal Sağlık Hizmeti Sunucularında Geri Ödeme Yöntemleri....160
7.9.1. Kişi Başı Ödeme Yöntemi....160
7.9.2. Hizmet Başına Ödeme Yöntemi....161
7.9.3. Gün Başına Geri Ödeme....162
7.9.4. Vaka Başına Ödeme Yöntemi....163
7.9.5. Bütçe (Global) Yöntemi....164
7.10. Bireysel Sağlık Hizmeti Sunucularına Yapılan Ödeme Yöntemleri....166
7.10.1. Maaş Yöntemi....166
7.10.2. Prim Ödemesi Yöntemi....166
7.10.3. Vaka Başına Ödeme Yöntemi....166
7.10.4. Kişi Başına Ödeme Yöntemi....166
7.10.5. Hizmet Başına Ödeme Yöntemi....167
7.11. Geri Ödeme Yöntemlerinin Karşılaştırılması....167
7.12. Türkiye'de Geri Ödeme Yöntemlerinin Uygulanması....169
KAYNAKÇA....172

SEKİZİNCİ BÖLÜM
VIII. BÜTÇELEME

8.1. Bütçe ve Bütçeleme....176
8.2. Bütçe Kontrolünün Avantajları....178
8.3. Bütçe Kontrolünün Sınırlamaları....179
8.4. Etkili Bütçelemenin Esasları....179
8.5. Bütçe Kontrolü, Tahminler ve Standart Maliyetleme....180
8.6. Hedef Olarak Bütçeler ve Standartlar....183
8.7. Bütçelerin Oluşum Biçimi....184
8.7.1. Yukarıdan aşağıya bütçeleme yöntemi....184
8.7.2. Aşağıdan Yukarıya Bütçeleme Yöntemi....185
8.8. Bütçeleme Süreci....186
8.9. Bütçenin Sınıflandırılması....187
8.9.1. Satış Bütçesi....188
8.9.2. Üretim Bütçesi....189
8.9.3. İlk Madde ve Malzeme Bütçesi....193
8.9.4. İşçilik Bütçesi....196
8.9.5. Genel Üretim Bütçesi....198
8.9.6. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri Bütçesi....201
8.9.7. Genel Yönetim Giderleri Bütçesi....202
8.9.8. Nakit Bütçesi....203
8.9.9. Sabit Bütçe....207
8.9.10. Esnek Bütçe....208
8.9.11. Sıfır Tabanlı Bütçeleme....210
KAYNAKÇA....212

DOKUZUNCU BÖLÜM
IX. STRATEJİK MALİYET YÖNTEMLERİ

9.1. FAALİYETE DAYALI MALİYETLEME 219
9.1.1. Faaliyete Dayalı Maliyet Yöntemine Duyulan İhtiyaç 219
9.1.2. Faaliyete Dayalı Maliyet Yönteminin Tanımı 222
9.1.3. Faaliyete Dayalı Maliyet Yöntemin Amacı 224
9.1.4. Faaliyete Dayalı Maliyetlemenin Faydaları ve Zayıf Yönleri 225
9.1.5. Geleneksel Yöntem İle Faaliyete Dayalı Maliyet Yöntemin Karşılaştırılması 226
9.1.6. Faaliyete Dayalı Maliyet Yönteminin Aşamaları 228
9.1.7. Faaliyete Dayalı Maliyetlemenin Sağlık Hizmetlerde Kullanımı 231
KAYNAKÇA 234
9.2. ZAMAN ESASLI FAALİYETE DAYALI MALİYETLEME 236
9.2.1. Zaman Esaslı Faaliyete Dayalı Maliyetleme Yönteminin Faydaları 237
9.2.2. Zaman Esaslı Faaliyete Dayalı Maliyetleme Yönteminin Aşamaları 238
9.2.3. Zaman Esaslı Faaliyete Dayalı Maliyetlemenin Sağlık Hizmetlerinde Kullanımı 239
Hacim Esasından Değer Esasına Geçiş 242
KAYNAKÇA 245
9.3. KAYNAK TÜKETİM MUHASEBESİ 247
9.3.1. Kaynak Tüketim Muhasebesinin Özellikleri 248
9.3.2. Kaynak Tüketim Muhasebesinin Dayandığı Temel İlkeler 249
a) Kaynak Tüketim Muhasebesinin Kaynaklara Bakışı 249
b) Kaynak Tüketim Muhasebesinin Maliyetin Doğasına Bakışı 249
c) Miktar Temelli Yaklaşım 251
d) Yerine Koyma Maliyet Amortismanının Kullanılması 251
9.3.3. Kaynak Tüketim Muhasebesinin Aşamaları 252
9.3.4. Kaynak Tüketim Muhasebesinin Sağlık İşletmelerinde Kullanımı 254
KAYNAKÇA 256
9.4. HEDEF MALİYETLEME YÖNTEMİ 258
9.4.1. Hedef Maliyetlemenin Ortaya Çıkma Nedenleri 261
9.4.2. Hedef Maliyetleme İle Geleneksel (Maliyet Artı) Yöntemin Karşılaştırması 263
9.4.3. Hedef Maliyetleme İle Standart Maliyetleme Yönteminin Karşılaştırılması 265
9.4.4. Hedef Maliyetleme İle Kaizen Maliyetleme Yönteminin Karşılaştırılması 267
9.4.5. Hedef Maliyetlemenin Amaçları 269
9.4.6. Hedef Maliyetlemenin Başarı Koşulları 269
9.4.7. Hedef Maliyetlemenin Temel İlkeleri ve Süreci 271
9.4.8. Hedef Maliyetin Gerçekleştirilmesi 275
9.4.9. Hedef Maliyetin Sağlık Hizmeti Sunan İşletmelerde Uygulanması 276
KAYNAKÇA 278
9.5. KAİZEN MALİYETLEME 280
9.5.1. Kaizen ve Yenilik 280

9.5.2. Kaizen ve Yönetim 282
9.5.3. Kaizende 5S Yönetim Felsefesi 282
9.5.4. Kaizen ve Kobatsu 282
9.5.5. Kaizen ve 16 büyük kayıp (Muda) 283
9.5.6. Kaizen Maliyetleme Yönetimi 284
9.5.7. Kaizen Maliyetlemenin Özellikleri 285
9.5.8. Kaizen Maliyetleme ile Standart Maliyetlemenin Karşılaştırılması 286
9.5.9. Kaizen ve Hedef Maliyetleme İlişkisi 288
9.5.10. Kaizen Maliyetleme ile Toplam Kalite Yönetimi Arasındaki İlişki 290
9.5.11. Kaizen Maliyetlemenin Başarı İmkânları 291
9.5.12. Kaizen Maliyetlemenin Yararları 292
9.5.13. Kaizen Maliyetlemenin Ana Bileşenleri 292
9.5.14. Kaizen Maliyetleme Yönteminin Sağlık Hizmetlerinde Uygulanması 295
KAYNAKÇA 297
9.6. TAM ZAMANINDA ÜRETİM 299
9.6.1. Tam Zamanında Üretim Sisteminin Özellikleri 301
9.6.2. Tam Zamanında Üretim Sisteminin Avantajları 302
9.6.3. Tam Zamanında Üretim Sisteminin Dezavantajları 303
9.6.4. Tam Zamanında Üretim Sisteminin Başarı Koşulları 304
9.6.5. Tam Zamanında Üretim Sisteminin Temel İlkeleri 305
9.6.6. Tam Zamanında Üretim İle Geleneksel Üretim Sisteminin Karşılaştırılması 307
9.6.7. Tam Zamanında Üretim Sisteminin Sağlık Hizmetlerinde Kullanımı 309
KAYNAKÇA 311
9.7. TOPLAM KALİTE YÖNETİMİ VE MALİYETLERİ 312
9.7.1. Toplam Kalite Yönetimi 312
9.7.2. Kalite-Maliyet İlişkisi 313
9.7.3. Kalite Maliyetleri 314
9.7.4. Kalite Maliyet Ölçüm Modelleri 316
9.7.4.1. PAF modeli 317
9.7.4.2. Kalite kaybı modeli (Taguchi'nin kayıp fonksiyonu) 320
9.7.4.3. Feigenbaum'un modeli 321
9.7.4.4. Amerikan Kalite Kontrol Derneği (ASQC) modeli 321
9.7.4.5. İngiliz Standartlar Enstitüsü (BSI) 6143 modeli 322
9.7.4.6. Süreç maliyet modeli 322
9.7.4.7. Fırsat ve maddi olmayan maliyet modeli 322
9.7.4.8. Crosby modeli 323
9.7.5. Kalite Maliyetlerinin Ölçümü 323
9.7.5.1. Ölçülebilen kalite maliyetleri 324
9.7.5.2. Ölçülemeyen kalite maliyetleri 324
9.7.6. Kalite Maliyetleri Analizinin Sağlık Hizmetlerinde Kullanılması 325
KAYNAKÇA 327
9.8. KISITLAR TEORİSİ 329
9.8.1. Kısıtlar Teorisinin Tanımı 329

9.8.2. Kısıtlar Teorisinin Varsayımları 333
9.8.3. Kısıtlar Teorisi Türleri 334
9.8.3.1. Pazar kısıtı 335
9.8.3.2. Kapasite kısıtı 335
9.8.3.3. Lojistik kısıt 336
9.8.3.4. Hammadde kısıtı 336
9.8.3.5. Politik Kısıt 337
9.8.4. Kısıtlar Teorisinin Aşamaları 337
9.8.5. Kısııtlar Teorisinin Diğer Stratejik Maliyet Yöntemlerle Karşılaştırılması 340
9.8.5.1. Kısıtlar teorisi ve geleneksel değişken maliyetleme 340
9.8.5.2. Kısıtlar teorisi ve faaliyete dayalı maliyetleme 341
9.8.5.3. Kısıtlar teorisi ve tam zamanında üretim 342
9.8.5.4. Kısıtlar teorisi ve toplam kalite yöntemi 343
9.8.6. Kısıtlar Teorisinin Sağlık Hizmetlerinde Kullanılması 344
KAYNAKÇA 346
9.9. VERİMLİLİK - SÜREÇ KATKI MUHASEBESİ 348
KAYNAKÇA 354
9.10. YALIN MUHASEBE 355
KAYNAKÇA 361
9.11. DİĞER STRATEJİK MALİYET YÖNETİM SİSTEMLERİ 363
9.11.1. Maliyet Tabloları 363
9.11.2. Değer Zinciri Analizi 364
9.11.3. Eşzamanlı Maliyetleme 368
9.11.4. Kıyaslama (Benchmarking) 369
9.11.5. Demontaj Analizi 370
9.11.6. Değer Mühendisliği 371
9.11.7. Ürün Yaşam Seyri Maliyetleme 372
9.11.8. Denge Puan Kartı (Balanced Scorecard) 374
KAYNAKÇA 379

KAYNAKÇA

Aidemark, L. ve Funck, E. (2009), Measurement and health care management, Financial Accountability & Management, 25(2):253-276.

Aktan, C. (1999), Stratejik Yönetim ve Benchmarking, http://www.canaktan.org/yonetim/stratejik-yonetim/benchmarking.htm, (Erişim tarihi:14/09/2022)

Alkan, H. (2001), İşletme Başarısında Maliyet Yönetiminin Rolü ve Maliyet Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar (Ormancılık Açısından Bir Değerlendirme), Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, Sayı:2:177-192.

Alstete, J.W. (2008), Measurement Benchmarks or "Real" Benchmarking? An Examination of Current Perspectives, Benchmarking: An International Journal, 15(2): 178-186.

Altınbay, A. (2006), Stratejik Maliyet Yönetimi Yaklaşımlarından Yaşam Seyri Maliyetleme Sisteminin Tasarımı ve Bir Uygulama, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Kütahya.

Ata, F. (2014). Hedef Maliyetleme ve İnşaat İşletmelerinde Uygulanabilirliğinin Analizi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Manisa.

Atrill, P. ve McLaney, E. (2009), Management Accounting for Decision Makers, Sixth edition, Pearson Education Limited, Edinburgh Gat.

Aytemiz Seymen, O., Bolat, T. (2002), Örgütsel Öğrenme ve Kıyaslama (Benchmarking) Tekniğinin Bir Örgütsel Öğrenme Aracı Olarak Kullanılması, Ezgi Kitabevi, Bursa.

Baker G. R. and Pink G. H. (1995), A Balanced Scorecard For Canadian Hospitals. Healthcare Management Forum 8(4): 7-21

BMcD Danışmanlık (2012), Review of the Use of the Balanced Scorecard in Healthcare, www.bmcdconsulting.com (Erişim Tarihi: 25/10/2022).

Can, A.V. (2004), Hedef Maliyetleme Kuram ve Uygulama, Sakarya Kitapevi, Sakarya.

Castaneda-Mendez K., Mangan K., Lavery A.M. (1998), "The Role and Application of Balanced Scorecard in Healthcare Quality Management", JHQ Continuing Education Article, 20(1):10-13.

CPA Australia, (2012), Foundation Level Management Accounting, Second edition, BPP Learning Media, Australia.

Çarıkçı, O. ve Acar, D. (2015), Hastane Yöneticilerinin İleri Maliyet Yönetimi Yaklaşımlarına ve Hastane Maliyetlerini Etkileyen Faktörlere İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi, Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 20(3): 275-298.

Demir, V. (2008), Yönetim Muhasebesindeki Değişim ve Değişimi Etkileyen Faktörler, Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, 8(26:51-70.

Eraslan, İ.H., Helvacıoğlu Kuyucu, A.D. ve Bakan, İ. (2008), Değer Zinciri (Value Chain) Yöntemi İle Türk Tekstil ve Hazırgiyim Sektörünün Değerlendirilmesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, 10(2):307-332.

Erdem, B. (2006), İşletmelerde Yeni Bir Yönetim Yaklaşımı: Kıyaslama (Bencmarking), (Yazınsal Bir İnceleme), Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9(15):65-94.

Gersil, A. (2006), Stratejik Maliyet Yönetimi Yaklaşımında Ürün Yaşam Seyri Maliyetlemenin Analizi ve Bir İşletme Uygulaması, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

Gibson, L. ve Glenn, E. (2000), Benchmarking and benchmarks: regional benchmarking and economic base analysis", Economic Development Review, 17(1):57-64.

Griffith J. R., Alexander J. A. ve Warden G. L. (2002), Measuring Comparative Hospital Performance/Practitioner Response. Journal of Healthcare Management 47(1): 41.

Horngren, C.T., Datar, S.M. ve Rajan, M.V. (2012), Cost Accounting: A Managerial Emphasis, 14th ed. Prentice Hall, London.

Inamdar, N., Kaplan, R. ve Reynolds, K. (2002). Applying the balanced scorecard in healthcare provider organizations. Journal of Healthcare Management, 47(3):179-95.

Kabu, E., Tira, D.S. (2015), Value Chain Analysis Towards Sustainability: A Case Study of Fishery Business in Kota Kupang, Indonesia, International Journal of Economics and Financial, 5(Special Issue):150-156.

Kaplan, R.S. ve Anthony, A.A. (1998), Advanced Management Accounting; New Jersey: Prentice Hall.

Kaplinsky, R. ve Morris, M. (2000), A Handbook For Value Chain Research, http://www.valuehains.org, (Erişim tarihi:23/08/2022).

Kollberg, B. ve Elg, M. (2010), The practice of the Balanced Scorecard in health care services, International Journal of Productivity and Performance Management, 60 (5), 427-445.

Okutmuş, E. ve Kahveci, A. (2015), Maliyet Liderliği Stratejisi Boyutunda Demontaj Analizi Yöntemi İle Maliyet Minimizasyonunun Sağlanması, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 17 (3): 539-558.

Otlu, F. ve Karaca, S. (2005), Maliyet Yönetimi ve Yaşam Seyri Maliyetleme Analizi, Süleyman Demirel Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 10(2):245-270.

Öncer, A.Z., Yıldız, M.L., Bakoğlu, R., Yoldemir, T., Ilgın, İ.D. ve Sütçü, C.S. (2016), Değer Zinciri Analizi, https://www.researchgate.net/publication/335920237, (Erişim tarihi:23/08/2022).

Örnek, A.Ş. (2003), Bir Yönetim Tekniği Olarak Değer Mühendisliği, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(2):213-230.

Özer, G. (2003), Bugünün ve Geleceğin Maliyetlerini Yöneterek Rekabetçi Kalmanın Yolları, Mevzuat Dergisi, 6(63):1-14.

Öztürk, K. ve Genç, M. (2007). Sağlık Hizmetlerinde Performans Yönetimi ve Özel Hastane Uygulamaları, ss. 488-498. Kitap Bölümü: Ateş, H., Kırılmaz, H. ve Aydın, S. "Sağlık Sektöründe Performans Yönetimi", Asil Yayıncılık, Ankara.

Porter, M. (1985). Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance, The Free Press, New York.

Samani D. Z. ve Kohan M. F. (2011) Framework for Implementing Balanced Scorecard in Hospitals. J. International Business and Entrepreneurship Development 5(4): 362-368.

Takahashi, T., (2008), Hospital Management and Balanced Scorecard for Healtcare in Japan", Information Science Studies, 17:55-75.

Tarım M. (2004) Sağlık Sektöründe Performans Ölçme ve Balanced Scorecard. Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi 2(7): 233-248.

Tavana, M, Mahebbi, B, ve Kennedy, D.T. (2003), Total Quality Index: A Benchmarking Tool for Total Quality Management", Benchmarking: An International Journal, 10(6): 507-527.

Türk, Z. (2004), Stratejik Yönetim Muhasebesi Yaklaşımı: Değer Zinciri Maliyet Analizi, Ankara Üniversitesi S.B.F. Dergisi, 59(3):231-253.

Yalçın, S. (2005), Müşteri Odaklı Yeni Ürün Geliştirme Aracı Olarak Hedef Maliyetleme ve Kalite Fonksiyon Yayılımının Mobilya Sektöründe Uygulanabilirliğinin Analizi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Kütahya.

Yıldız, S. Kethüda Ö. ve Kurutkan, M.N. (2013), Dengeli Ölçüm Kartının Hastane İşletmelerinde Uygulanması: Örnek Olay Çalışması, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 27(4):90-109.

Yükçü, S. (1999). Yönetim Açısından Maliyet Muhasebesi, 4. Baskı, Cem Ofset, İzmir.

Zelman, W.N. Pink, G.H. ve Matthias, B.C. (2003), Use of the Balanced Scorecard in The Health Care, Journal of Health Care Finance, 29(4):1-16.

YÖNETİM VE ÖRGÜT ARAŞTIRMALARINDA MAKRO PERSPEKTİFLER

Editör
Akansel YALÇINKAYA

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-37-0

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ekim 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Yönetim ve Örgüt Araştırmalarında Makro Perspektifler adlı çalışmamız çoğunluğu aynı jenerasyonun mensubu bir grup akademisyenin ortak ilgileri olan ve yönetim ve özellikle de örgütler meselelerine ilişkin uzun erimli düşüncelerinin bir çıktısıdır. Özellikle 2010'lu yıllarla birlikte görünürlüğü artan ve hem teorik hem de ampirik incelemelerin sayısındaki artış, bu jenerasyonun çalışmalarında da kendisine yer bulmuş ve bizatihi makro perspektifler yoğunlukla çalışılır olmuştur.

Yönetim ve Örgüt Araştırmalarında Makro Perspektifler adlı çalışmamız 4 kısım ve 11 bölümden müteşekkil olup; bahse konu 11 bölüm ana ilişki çerçevesi olan makro yaklaşım dışında yakın ilgileri sebebiyle Giriş, Kavramsal Perspektifler, Analitik Perspektifler ve Görgül Perspektifler olmak üzere 4 kısma ayrılmıştır. Giriş başlıklı ilk kısımdaki tek bölüm olan Yönetim Yaklaşımları: Tarihsel Bir Giriş adlı bölümde Buse Alas, yönetim bilgisinin tarihsel serencamını özetleyecek ve okuyucuyu izleyen bölümlere hazırlayacak bir girizgâh sunmaktadır. Kavramsal Perspektifler adlı ikinci kısmın ilk bölümü olan Geniş Katılımlı Grup Karar Veren Dağıtık Özerk Organizasyonlar ve Geleceği adlı bölümünde Arafat Salih Aydıner yönetim ve örgüt düşüncesinde dikkatleri üzerine çeken güncel bir mesele olarak dağıtık özerk organizasyon yapısını ele almaktadır. Bu kısmın bir diğer bölümü olan Madalyonun Diğer Yüzü: Kurumsal Sosyal Sorumsuzluk adlı bölümde Hamit Murat Özcan ise kurumsal sosyal sorumluluk kavramının 'iki' yüzlülüğüne vurgu yapacak şekilde eleştirel bir yazın değerlendirmesi sunmaktadır. İzleyen bölümde ise, Hazal Duman Alptekin tarafından yazılan ve Umut Koç danışmanlığında yürütülen *İki Teker Üzerindeki Örgütler: Türkiye'de Bulunan Motosiklet Kulüplerinin Kurumsal Mantık Perspektifiyle Değerlendirilmesi* başlıklı doktora tezinden üretilen bölümde, yeni kurumsalcı geleneğin ana araştırma programlarından biri olan kurumsal mantıkları enformel örgütsel alanlar ile bütünleştirmektedir. Bu kısmın son bölümü olan Yeni Kurumsal Kuram Perspektifinden 'Örgütsel Alan' ve 'Pazar' İlişkisine Eleştirel Bir Yaklaşım adlı son bölümünde de Rıdvan Kocaman hayli ilginç ve dikkat çekici bir işe girişerek kurumsalcı geleneğin ana teması örgütsel alan kavramı ile iktisattan köken alan ve pazarlama araştırmalarının önemli bir alanı olan pazar kavramını eleştirel bir biçimde çözümlemektedir.

Analitik Perspektifler isimli üçüncü kısımda yer alan iki bölümden Engelli Olmanın Dezavantajlılığı: Engelli Bireyler ile Engelli Olmayan Bireylerin Girişimcilik Süreçlerinde Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Sistematik Bir Literatür İncelemesi adlı ilkinde, Hilal Durak, Gökhan Gürler ve Oğuzhan Öztürk engeli

olan ve olmayan bireylerin girişimcilik süreçlerinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin yazını sistematik bir biçimde incelemişlerdir. Bu kısmın Stratejik Grup Çalışmalarının Bibliometrik Analizi adlı diğer bölümünde ise, Mustafa Yıldırım stratejik yönetim alanına ilişkin önemli bir araştırma programı olan stratejik grup yazınını bibliyometrik olarak analiz etmektedir.

Görgül Perspektifler başlıklı son kısım ise üç bölümde oluşmaktadır. Nitel Araştırmalarda Durum Analizi: Sivil Toplum Kuruluşları Örneği adlı ilk bölümde, Züleyha Sayın nitel araştırma desenleri üzerinden örgüt araştırmalarında özellikle de yerel bağlamda pek çalışılmayan sivil toplum örgütlerini incelemektedir. Abdullah Kıray ve Vesile Çavuşoğlu'nun Kripto Meşruiyet: Kripto Varlık Piyasasında Faaliyet Gösteren Örgütler Üzerine Bir Araştırma adlı bölümünde ise, yazarlar kripto varlıklara ilişkin meşruiyet sorunlarını ve bu meşruiyet sorunlarını gidermek için girişilen işleri ortaya koymaktadırlar. Onuncu bölümümüzde, İbrahim Özoktay ve Serkan Dirlik, Muğla ilinde zeytinyağı üreten işletme topluluğunun rekabet güçlerini Michael E. Porter tarafından geliştirilen beş güç modeli çerçevesinde incelemektedir. Son bölümde ise, Yücel Türker ve Ela Özkan Canbolat Türkiye bağlamı gibi kriz ile karakterize olmuş bir ortamda işletmelerin benimsedikleri çeşitlendirme stratejilerinin çerçevesini görgül bir biçimde ortaya koymaktadır.

Kitabın ilgili okuyucuya faydalı olması temennisi ile birlikte yönetim ve örgütler üzerine makro düşüncelerin yoğunlaşmasına da vesile olmasını dilemekteyiz.

Akansel YALÇINKAYA
Eylül 2023-İstanbul

İÇİNDEKİLER

YÖNETİM YAKLAŞIMLARI: TARİHSEL BİR GİRİŞ 1
Buse ALAS

GENİŞ KATILIMLI GRUP KARAR VEREN DAĞITIK ÖZERK ORGANİZASYONLAR VE GELECEĞİ 13
Arafat Salih AYDINER

MADALYONUN DİĞER YÜZÜ: KURUMSAL SOSYAL SORUMSUZLUK 28
Hamit Murat ÖZCAN

KURUMSAL MANTIK YAKLAŞIMI VE İNFORMEL ÖRGÜTLER ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME 42
Hazal DUMAN ALPTEKİN
Umut KOÇ

YENİ KURUMSAL KURAM PERSPEKTİFİNDEN 'ÖRGÜTSEL ALAN' VE 'PAZAR' İLİŞKİSİNE ELEŞTİREL BİR YAKLAŞIM 59
Rıdvan KOCAMAN

ENGELLİ OLMANIN DEZAVANTAJLILIĞI: ENGELLİ BİREYLER İLE ENGELLİ OLMAYAN BİREYLERİN GİRİŞİMCİLİK SÜREÇLERİNDE KARŞILAŞTIKLARI SORUNLARA İLİŞKİN SİSTEMATİK BİR LİTERATÜR İNCELEMESİ 73
Hilal DURAK
Gökhan GÜRLER
Oğuzhan ÖZTÜRK

STRATEJİK GRUP ÇALIŞMALARININ BİBLİOMETRİK ANALİZİ 96
Mustafa YILDIRIM

NİTEL ARAŞTIRMALARDA DURUM ANALİZİ: SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI ÖRNEĞİ 110
Züleyha SAYIN

KRİPTO MEŞRUİYET: KRİPTO VARLIK PİYASASINDA FAALİYET GÖSTEREN ÖRGÜTLER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA.....129
Abdullah KIRAY
Vesile ÇAVUŞOĞLU

FARKLI İŞ MODELİNİ BENİMSEYEN AYNI İŞKOLUNDAKİ İŞLETMELERİN FARKLILAŞAN REKABET GÜÇLERİ ALGISI: MUĞLA İLİ ZEYTİNYAĞI İMALATI İŞLETMELERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA.....153
İbrahim ÖZOKTAY
Serkan DİRLİK

EKONOMİK KRİZLERDE İŞLETME GRUPLARININ ÇEŞİTLENDİRME STRATEJİLERİ.....177
Yücel TÜRKER
Ela ÖZKAN CANBOLAT

KAYNAKÇA

Akat, İ., Budak, G. & Budak, Gülay (1997). İşletme Yönetimi. İzmir: Barış Yayınları Fakülteler Kitabevi. ss. 85.

Baransel, A. (1993). Çağdaş Yönetim Düşüncesinin Evrimi. İstanbul: İÜ İşletme Fakültesi Yayını. ss. 5-215.

Birdal, İ. & Aydemir, N. (1992). Yönetim Teorileri. İstanbul: Sistem Yayıncılık. ss. 22.

Bolat, T., Seymen, O. A., Bolat, O. İ.& Erdem, B. (2008). Yönetim ve Organizasyon, Ankara: Detay Yayıncılık. ss. 25-48.

Can, H. (2007). Yönetim Bilimi ve Tarihçesi, (Ed. Güney, Salih) Yönetim ve Organizasyon, Ankara: Nobel Yayın. ss. 13-23

Daft, R. L. (2015). Örgüt Kuramları ve Tasarımını Anlamak, (10. Baskıdan Çev., Timurcanday, Ö.), Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık. ss. 22- 34.

Dirlik, S. ve Leblebici, H. (2016). Türkiye'deki İşletmelerin Tarihini Anlamada İktisadi, Politik, Sosyal ve Yasal Bağlamın Önemi. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi,* https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuisletme/issue/30531/330290 ss. 143-145.

Doğan, M. (2010). İşletme Ekonomisi ve Yönetimi, Ankara: Nobel Yayıncılık. ss. 161.

Eren, E. (2001). Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi. İstanbul: Beta Yayın. ss. 15.

Eryılmaz, B. (2014). Kamu Yönetimi. Ankara: Okutman Yayıncılık. ss. 1-38.

Fikirkoca, A. ve Kalemci, A. (2011). *Küreselleşme ve Makro-Kurumsal Teori: Bir Literatür Taraması. "İş, Güç" Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi,* DOI: 10.4026/1303-2860.2010.0179.*x* ss.195.

Güvemli, O. ve Güvemli, B. (2018). Türk İşletme Tarihi Üzerine. *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi*, https://dergipark.org.tr/en/pub/muftad/issue/38342/444184 ss. 26-40.

Hill, C.W.L. ve Jones, G.R. (2011). Essentials of Strategic Management. ss. 75.

Kandel, E., Kosenko, K., Morck, R. ve Yafeh, Y. (2015). The Great Pyramids of America: A Revised History of U.S. Business Groups, Corporate Ownership and Regulation, 1926-1950. *Wiley Strategic Management Journal, 2019(40)*. https://doi.org/10.1002/smj.2992 ss.782

Koçel, T. (2018). İşletme Yöneticiliği. İstanbul: Beta Yayınları. ss. 35-360.

Memduhoğlu, H. B. (2010). Yönetimde Yeni Yaklaşımlar. Ankara: Pegem Akademi. ss. 2.

Parlak, B. (2013). Yönetim Bilimi ve Çağdaş Yönetim Teknikleri. İstanbul: Beta Yayınları. ss. 3.

Prechel, H. (2000). Big Business And The State: Historical Transitions And Corporate Transformation, 1880s-1990s. Nonnenmacher, T. (ed.), Book *Reviews* içinde (s. 224), State University Press, New York, USA.

Seçtim, H. ve Erkul, H. (2020). Yönetim Yaklaşımları Üzerine Kuramsal Bir Değerlendirme. *Management and Political Sciences Review,* https://dergipark.org.tr/en/pub/mpsr/issue/57618/769011 2 (1), ss. 40.

Shavinina, L. (2007). Early Development of Entrepreneurial Giftedness. ASAC, 28(21), ss. 178-186.

Tortop, N., İşbir, E. G., Aykaç, B., Yayman, H. &; Özer, M. A. (2010). Yönetim Bilimi. Ankara: Nobel Yayıncılık. ss. 16-205.

KAYNAKÇA

Aydiner, A. S. (2021). New Approach to A Disruptive Business Model with Dynamic Capability Under the Blockchain Technology. Içinde *Contributions to Management Science* (ss. 17–32). https://doi.org/10.1007/978-3-030-72288-3_2

Aydiner, A. S., Tatoglu, E., Bayraktar, E., Zaim, S., & Delen, D. (2019). Business analytics and firm performance: The mediating role of business process performance. *Journal of Business Research*, *96*(November 2018), 228–237. https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2018.11.028

Bellavitis, C., Fisch, C., & Momtaz, P. P. (2023). The rise of decentralized autonomous organizations (DAOs): a first empirical glimpse. *Venture Capital*, *25*(2), 187–203. https://doi.org/10.1080/13691066.2022.2116797

Chohan, U. W. (2017). The Decentralized Autonomous Organization and Governance Issues. Içinde *SSRN Electronic Journal*. https://doi.org/10.2139/ssrn.3082055

Choi, T. M., & Chen, Y. (2021). Circular supply chain management with large scale group decision making in the big data era: The macro-micro model. *Technological Forecasting and Social Change*, *169*(April), 120791. https://doi.org/10.1016/j.techfore.2021.120791

Demir, H. C. (2022). Lidersiz ve Merkezsiz Bir Organizasyon Mümkün mü? *Harvard Business Review Turkiye*, 1–13.

Garcia-Zamora, D., Labella, A., Ding, W., Rodriguez, R. M., & Martinez, L. (2022). Large-Scale Group Decision Making: A Systematic Review and a Critical Analysis. *IEEE/CAA Journal of Automatica Sinica*, *9*(6), 949–966. https://doi.org/10.1109/JAS.2022.105617

Lee, M. D., & Lee, M. N. (2017). The relationship between crowd majority and accuracy for binary decisions. *Judgment and Decision Making*, *12*(4), 328–343. https://doi.org/10.1017/s1930297500006227

Liu, Y., Fan, Z. P., You, T. H., & Zhang, W. Y. (2018). Large group decision-making (LGDM) with the participators from multiple subgroups of stakeholders: A method considering both the collective evaluation and the fairness of the alternative. *Computers and Industrial Engineering*, *122*(June), 262–272. https://doi.org/10.1016/j.cie.2018.06.008

Llyr, B., Slavin, A., & Werbach, K. (2023). Decentralized Autonomous Organization Toolkit. Içinde *World Economic Forum*. https://doi.org/10.14763/2021.2.1556

Lozada, N., Arias-Pérez, J., & Perdomo-Charry, G. (2019). Big data analytics capability and co-innovation: An empirical study. *Heliyon*, *5*(10). https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2019.e02541

Murray, A., Kuban, S., Josefy, M., & Anderson, J. (2021). Contracting in the smart era: The implications of blockchain and decentralized autonomous organizations for contracting and corporate governance. *Academy of Management Perspectives*, *35*(4), 622–641. https://doi.org/10.5465/amp.2018.0066

Norta, A. (2015). Creation of smart-contracting collaborations for decentralized autonomous organizations. *Lecture Notes in Business Information Processing*, *229*(August), 3–17. https://doi.org/10.1007/978-3-319-21915-8_1

Palomares, I., Martínez, L., & Herrera, F. (2014). A consensus model to detect and manage noncooperative behaviors in large-scale group decision making. *IEEE Transactions on Fuzzy Systems*, *22*(3), 516–530. https://doi.org/10.1109/TFUZZ.2013.2262769

Ries, E. (2011). The Lean Startup. New York: Crown Publishing Group.

Santana, C., & Albareda, L. (2022). Blockchain and the emergence of Decentralized Autonomous Organizations (DAOs): An integrative model and research agenda. *Technological Forecasting and Social Change*, *182*(July), 121806. https://doi.org/10.1016/j.techfore.2022.121806

Tang, M., & Liao, H. (2021a). From conventional group decision making to large-scale group decision making: What are the challenges and how to meet them in big data era? A state-of-the-art survey. *Omega (United Kingdom)*, *100*, 102141. https://doi.org/10.1016/j.omega.2019.102141

Tang, M., & Liao, H. (2021b). Multi-attribute large-scale group decision making with data mining and subgroup leaders: An application to the development of the circular economy. *Technological Forecasting and Social Change*, *167*(February), 120719. https://doi.org/10.1016/j.techfore.2021.120719

Vaz, N. (2021). Digital Business Transformation. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, Inc.

Virovets, D., & Obushnyi, S. (2020). Decentralized Autonomous Organizations as the New Form of Economic Cooperation in Digital World. The USV Annals o*f Economic and Public Administration*, *20*(2(32)), 41–52.

Wang, S., Ding, W., Li, J., Yuan, Y., Ouyang, L., & Wang, F. Y. (2019). Decentralized Autonomous Organizations: Concept, Model, and Applications. *IEEE Transactions on Computational Social Systems*, *6*(5), 870–878. https://doi.org/10.1109/TCSS.2019.2938190

Xu, X. H., Du, Z. J., & Chen, X. H. (2015). Consensus model for multi-criteria large-group emergency decision making considering non-cooperative behaviors and minority opinions. *Decision Support Systems*, *79*, 150–160. https://doi.org/10.1016/j.dss.2015.08.009

KAYNAKÇA

Alcadipani, R., & Medeiros, C. R. O. (2020). When Corporations Cause Harm: A Critical View of Corporate Social Irresponsibility and Corporate Crimes. Journal of Business Ethics, 167, 285-297.

Antonetti, P., Crisafulli, B., & Tuncdogan, A. (2021). Just Look the Other Way: Job Seekers' Reactions to the Irresponsibility of Market-Dominant Employers. Journal of Business Ethics, 174, 403-422.

Antonetti, P., & Maklan, S. (2016). An Extended Model of Moral Outrage at Corporate Social Irresponsibility. Journal of Business Ethics, 135, 429-444.

Antonetti, P., & Maklan, S. (2018). Identity Bias in Negative Word of Mouth Following Irresponsible Corporate Behavior: A Research Model and Moderating Effects. Journal of Business Ethics, 149, 1005-1023.

Antonetti, P., & Valor, C. (2021). A Theorisation of Discrete Emotion Spillovers: An Empirical Test for Anger. Journal of Marketing Management, 37(7–8), 599–625.

Aquino, K., & Reed, A. (2002). The Self-Importance of Moral Identity. Journal of Personality and Social Psychology, 83, 1423–1440.

Armstrong, J. S. (1977). Social Irresponsibility in Management. Journal of Business Research, 5(3), 185-213.

Baucus, M. S., & Baucus, D. A. (1997). Paying the Piper: An Empirical Examination of Longer-Term Financial Consequences of Illegal Corporate Behavior. Academy of Management Journal, 40, 129–151.

Chiu, S. C., & Sharfman, M. (2018). Corporate Social Irresponsibility and Executive Succession: An Empirical Examination. Journal of Business Ethics, 149, 707-723.

Dang, A.D., & Nguyen, T. (2020). Valuation Effect of Emotionality in Corporate Philanthropy. Journal of Business Ethics, 173, 47-67.

Elsbach, K. D., & Sutton, R. I. (1992). Acquiring Organizational Legitimacy Through Illegitimate Actions: A Marriage of Institutional and Impression Management Theories. Academy of Management Journal, 35, 699–738.

Ferreira, A. I., & Ribeiro, I. (2017). Are You Willing to Pay the Price? The Impact of Corporate Social (IR) Responsibility on Consumer Behavior towards National and Foreign Brands. Journal of Consumer Behaviour, 16(1), 63–71.

Groening, C., & Kanuri, V. K. (2018). Investor Reactions to Concurrent Positive and Negative Stakeholder News. Journal of Business Ethics, 149, 833-856.

Hambrick, D. C., & Mason, P. A. (1984). Upper Echelons: The Organization as a Reflection of its Top Managers. Academy of Management Review, 9(2), 193-206.

Haunschild, P. R., Sullivan, B. N., & Page, K. (2006). Organizations Non-Gratae? The Impact of Unethical Corporate Acts on Interorganizational Networks. Organization Science, 17, 101–117.

Iborra, M., & Riera, M. (2023). Corporate Social Irresponsibility: What We Know and What We Need to Know. Corporate Social Responsibility and Environmental Management, 30, 1421-1439.

Kang, C., Germann, F., & Grewal, R. (2016). Washing Away Your Sins? Corporate Social Responsibility, Corporate Social Irresponsibility, and Firm Performance. Journal of Marketing, 80(2), 59-79.

Karpoff, J. M., Lee, D. S., & Martin, G. S. (2008). The Cost to Firms of Cooking the Books. Journal of Financial and Quantitative Analysis, 43, 581–612.

Lange, D., & Washburn, N. T. (2012). Understanding Attributions of Corporate Social Irresponsibility.

Murphy, P. E., & Schlegelmich, B. B. (2013). Corporate Social Responsibility and Corporate Social Irresponsibility: Introduction to a Special Topic Section. Journal of Business Research, 66, 1807-1813.

Ormiston, M. E., & Wong, E. M. (2013). License to Ill: The Effects of Corporate Social Responsibility and Ceo Moral Identity on Corporate Social Irresponsibility. Personnel Psychology, 66, 861-893.

Özcan, H. M. (2022). Alan Yazında Kurumsal Sosyal Sorumluluk Çalışmaları: Strategic Management Journal Örneği. Esra Dil & Musa Said Döven (Ed.), Stratejiye Dair Seçki Yazılar (s.163-181). İstanbul: Değişim Yayınları.

Pearce, C. L., & Manz, C. C. (2011). Leadership Centrality and Corporate Social Ir-Responsibility (CSIR): The Potential Ameliorating Effects of Self and Shared Leadership on CSIR. Journal of Business Ethics, 102, 563-279.

Peasley, M.C., Woodroof, P.J., & Coleman, J.T. (2021). Processing Contradictory CSR Information: The Influence of Primacy and Recency Effects on the Consumer-Firm Relationship. Journal of Business Ethics, 172, 275-289.

Shea, C. T., & Hawn, O. V. (2019). Microfoundations of Corporate Social Responsibility and Irresponsibility. Academy of Management Journal, 62(5), 1609–1642.

Sun, W., & Govind, R. (2022). A New Understanding of Marketing and "Doing Good": Marketing's Power in the TMT and Corporate Social Responsibility. Journal of Business Ethics, 176, 89-109.

Vassilikopoulou, A. I., Siomkos, G. J., & Mylonakis, J. (2005). Clustering Consumers According to Their Attitudes on Corporate Social Responsibility. International Journal of Business Governance and Ethics, 1(4), 317–328.

Yapıcı, N., & Dheer, R. J. S. (2023). Forgetting Corporate Irresponsibility: The Role of Corporate Political Activities and Stakeholder Characteristics. Journal of Business Ethics, https://doi.org/10.1007/s10551-023-05482-1.

Zhang, Z., Gong, M., Zhang, S., & Jia, M. (2023). Buffering or Aggravating Effect? Examining the Effects of Prior Corporate Social Responsibility on Corporate Social Irresponsibility. Journal of Business Ethics, 183, 147-163.

Zhong, X., Ren, L., & Song, T. (2022). Beyond Market Strategies: How Multiple Decision Maker Groups Jointly Influence Underperforming Firms' Corporate Social (Ir)responsibility. Journal of Business Ethics, 178, 481-499.

Zolotoy, L., O'sullivan, D., Seo, M., & Veeraraghavan, M. (2020). Mood and Ethical Decision Making: Positive Affect and Corporate Philanthropy. Journal of Business Ethics, 171, 189-208.

KAYNAKÇA

Aksom, H., Zhylinska, O. and Gaidai, T. (2020). Can Institutional Theory Be Refuted, Replaced or Modified?, International Journal of Organizational Analysis, Vol. 28 No. 1, pp. 135-159. https://doi.org/10.1108/IJOA-02-2019-1666.

Almandoz, J., Marquis, C., & Cheely, M. (2017). Drivers of Community Strength: An Institutional Logics Perspective on Geographical and Affiliation-Based Communities. SAGE Publications Ltd, https://doi.org/10.4135/9781526415066.

Alvesson, M., Gabriel, Y., & Paulsen, R. (2017). Return To Meaning: A Social Science With Something To Say. Oxford University Press. https://doi.org/10.1093/oso/9780198787099.001.0001.

Alvesson, M., & Spicer, A. (2019). Neo-Institutional Theory and Organization Studies: A Mid-Life Crisis? Organization Studies, 40(2), 199–218. https://doi.org/10.1177/0170840618772610

Alvesson, M., & Blom, M. (2022). The Hegemonic Ambiguity of Big Concepts in Organization Studies. Human Relations, 75(1), 58–86. https://doi.org/10.1177/0018726720986847

Andersson, T., & Liff, R. (2018). Co-optation As A Response To Competing Institutional Logics: Professionals and Managers in Healthcare. Journal of Professions and Organization, *5*(2), 71-87. https://doi.org/10.1093/jpo/joy001

Arena, M., Azzone, G., & Mapelli, F. (2018). What Drives The Evolution of Corporate Social Responsibility Strategies? An İnstitutional Logics Perspective. Journal of Cleaner Production, 171, 345-355. https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2017.09.245

Becker, H. S. (1963). Outsiders (Vol. 1973). New York: Free Press.

Bhappu, A. D. (2000). The Japanese Family: An Institutional Logic for Japanese Corporate Networks and Japanese Management. The Academy of Management Review, 25(2), 409–415. https://doi.org/10.2307/259021

Blau, P.M. and Scott, W.R. (1962), The Concept of Formal Organization. Classics of Organization Theory. Vol. 5 No. 1, pp. 206-210.

Chan, Yolande E. (2008) "Why Haven't We Mastered Alignment? The Importance of the Informal Organization Structure," MIS Quarterly Executive: Vol. 1: Iss. 2, Article 2. Available at: https://aisel.aisnet.org/misqe/vol1/iss2/2

Cooper, Andrew F. and Parlar Dal, Emel and Cannon, Brendon J. (2022). The Cascading Dynamics of Informal Institutions: Organizational Processes and Governance Implications. International Politics, 1-22. https://doi.org/10.1057/s41311-022-00399-4

De Toni, A. F., & Nonino, F. (2010). The Key Roles in The Informal Organization: A Network Analysis Perspective. The Learning Organization, 17(1), 86-103. https://doi.org/10.1108/09696471011008260

Djelic, M. L., & Ainamo, A. (2005). The Telecom Industry As Cultural Industry? The Transposition of Fashion Logics Into The Field Of Mobile Telephony. In Transformation in Cultural Industries (pp. 45-80). Emerald Group Publishing Limited. https://doi.org/10.1016/S0733-558X(05)23002-1

Dunn, M. B., & Jones, C. (2010). Institutional Logics and Institutional Pluralism: The Contestation of Care And Science Logics in Medical Education, 1967–2005. Administrative Science Quarterly, 55(1), 114-149. https://doi.org/10.2189/asqu.2010.55.1.11

Fincham, R., & Forbes, T. (2015). Three's a Crowd: The Role Of Inter□Logic Relationships in Highly Complex Institutional Fields. British Journal of Management, *26*(4), 657-670. https://doi.org/10.1111/1467-8551.12102

Friedland, R. and R. R. Alford (1991). Bringing Society Back In: Symbols, Practices, and Institutional Contradictions. In: W. W. Powell and P. J. DiMaggio, Eds., The New Institutionalism in Organizational Analysis, University of Chicago Press, Chicago, pp. 232-267.

Gillett, A. G., & Tennent, K. D. (2018). Shadow Hybridity and The İnstitutional Logic of Professional Sport: Perpetuating A Sporting Business in Times Of Rapid Social And Economic Change. *Journal of Management History*, *24*(2), 228-259. https://doi.org/10.1108/JMH-11-2017-0060

Glazer, J. L., Massell, D., & Malone, M. (2019). Charter Schools in Turnaround: Competing Institutional Logics in The Tennessee Achievement School District. Educational Evaluation and Policy Analysis, 41(1), 5-33. https://doi.org/10.3102/0162373718795051

Glynn, M. A., & Lounsbury, M. (2005). From The Critics' Corner: Logic Blending, Discursive Change and Authenticity in A Cultural Production System. Journal of Management Studies, 42(5), 1031-1055. https://doi.org/10.1111/j.1467-6486.2005.00531.x

Goodrick, E., & Reay, T. (2011). Constellations of Institutional Logics: Changes in The Professional Work of Pharmacists. Work and Occupations, *38*(3), 372-416. https://doi.org/10.1177/073088841140682

Green Jr, S. E., Babb, M., & Alpaslan, C. M. (2008). Institutional Field Dynamics and The Competition Between Institutional Logics: The Role of Rhetoric in The Evolving Control Of The Modern Corporation. Management Communication Quarterly, 22(1), 40-73. https://doi.org/10.1177/0893318908318430

Greenwood, R., & Lawrence, T. B. (2005). The Iron Cage in The Information Age: The Legacy and Relevance of Max Weber For Organization Studies. Editorial. Organization Studies, 26(4), 493-499. https://doi.org/10.1177/0170840605051465

Greenwood, R., & Suddaby, R. (2006). Institutional Entrepreneurship in Mature Fields: The Big Five Accounting Firms. The Academy of Management Journal, 49(1), 27–48. http://www.jstor.org/stable/20159744

Greenwood, R., Raynard, M., Kodeih, F., Micelotta, E. R., & Lounsbury, M. (2011). Institutional Complexity and Organizational Responses. Academy of Management Annals, 5(1), 317-371. https://doi.org/10.1080/19416520.2011.590299

Greve, H. R., & Man Zhang, C. (2017). Institutional Logics and Power Sources: Merger and Acquisition Decisions. Academy of Management Journal, 60(2), 671-694. https://doi.org/10.5465/amj.2015.0698

Gulati, R., & Puranam, P. (2009). Renewal Through Reorganization: The Value of Inconsistencies Between Formal And Informal Organization. Organization Science, 20(2), 422-440. https://doi.org/10.1287/orsc.1090.0421

Hartman, A. E., & Coslor, E. (2019). Earning While Giving: Rhetorical Strategies For Navigating Multiple Institutional Logics in Reproductive Commodification. Journal of Business Research. https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2019.05.010

Haveman, H. A., & Rao, H. (2006). Hybrid Forms and The Evolution of Thrifts. American Behavioral Scientist, *49*(7), 974-986. https://doi.org/10.1177/0002764205285179

Hills, S., Voronov, M. and Hinings, C.R. (2013). Putting New Wine in Old Bottles: Utilizing Rhetorical History to Overcome Stigma Associated with a Previously Dominant Logic. Lounsbury, M. and Boxenbaum, E. (Ed.) Institutional Logics in Action, Part B (Research in the Sociology of Organizations, Vol. 39 Part B), Emerald Group Publishing Limited, Bingley, pp. 99-137. https://doi.org/10.1108/S0733-558X(2013)0039AB017

Hinings, C. R., Logue, D. M., & Zietsma, C. (2017). Fields, institutional infrastructure and governance. The Sage handbook of organizational institutionalism, 163-188. https://doi.org/10.4135/9781526415066

ILO (2018). More Than 60 Per Cent of The World's Employed Population Are in The Informal Economy. Erişim Adresi: https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_627189/lang–en/index.htm

IMF (2021). Five Things to Know about the Informal Economy. Erişim Adresi: https://www.imf.org/en/News/Articles/2021/07/28/na-072821-five-things-to-know-about-the-informal-economy

Johansen, C. B., & Waldorff, S. B. (2017). What are institutional logics–and where is the perspective taking us. New themes in institutional analysis, 51-76. https://doi.org/10.4337/9781784716875

Khavul, S., Bruton, G. D., & Wood, E. (2009). Informal family business in Africa. Entrepreneurship theory and practice, 33(6), 1219-1238. https://doi.org/10.1111/j.1540-6520.2009.00342.x

Krackhardt, D. (1994). Graph Theoretical Dimensions Of Informal Organizations. In K. M. Carley & M. J. Prietula (Eds.), Computational Organization Theory (pp. 89–111). Lawrence Erlbaum Associates, Inc.

Kroezen, J. J., & Heugens, P. P. M. A. R. (2019). What Is Dead May Never Die: Institutional Regeneration through Logic Reemergence in Dutch Beer Brewing. Administrative Science Quarterly, 64(4), 976–1019. https://doi.org/10.1177/0001839218817520

Lounsbury, M. (2007). A Tale of Two Cities: Competing Logics and Practice Variation in the Professionalizing of Mutual Funds. The Academy of Management Journal, 50(2), 289–307. http://www.jstor.org/stable/20159855

McPherson, C. M., & Sauder, M. (2013). Logics in Action: Managing Institutional Complexity in A Drug Court. Administrative Science Quarterly, *58*(2), 165-196. https://doi.org/10.1177/0001839213486447

Nichter, S., & Goldmark, L. (2009). Small Firm Growth in Developing Countries. World Development, 37(9), 1453-1464. https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2009.01.013

Önder, Ç., & Üsdiken, B. (2016). Kurumsal Mantıklar, Örgüt Altyapısı ve Örgütsel Alanlarda Değişim: Türkiye'de İşçi Sendikalarının Tarihsel Gelişimi, 1947-1980. ODTÜ Gelişme Dergisi, 43(2), 573 - 605. https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/202059/

Özseven, M., Danışman, A., & Bingöl, A. S. (2014). Dönüşüm mü, gelişim mi? Kamu hastanelerinin yönetiminde yeni bir kurumsal mantığa doğru. ODTÜ Gelişme Dergisi, 41(2), 119 - 150. https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/161594/donusum-mu-gelisim-mi-kamu-hastanelerinin-yonetiminde-yeni-bir-kurumsal-mantiga-dogru

Quirke, L. (2013). Rogue Resistance: Sidestepping Isomorphic Pressures in a Patchy Institutional Field. Organization Studies, 34(11), 1675–1699. https://doi.org/10.1177/0170840613483815

Rao, H., Monin, P., & Durand, R. (2003). Institutional Change in Toque Ville: Nouvelle Cuisine as an Identity Movement in French Gastronomy. American Journal of Sociology, 108(4), 795–843. https://doi.org/10.1086/367917

Reay, T., & Hinings, C. R. (Bob). (2005). The Recomposition of an Organizational Field: Health Care in Alberta. Organization Studies, 26(3), 351–384. https://doi.org/10.1177/0170840605050872

Reay, T., & Hinings, C. R. (2009). Managing the Rivalry of Competing Institutional Logics. Organization Studies, 30(6), 629–652. https://doi.org/10.1177/0170840609104803

Sahlin, K., & Wedlin, L. (2008). Circulating Ideas: Imitation, Translation and Editing. SAGE Publications Ltd, https://doi.org/10.4135/9781849200387

Sargut, S., & Özen, Ş. (2007). Örgüt Kuramları, İmge Kitabevi.

Scaraboto, D., & Fischer, E. (2013). Frustrated Fatshionistas: An Institutional Theory Perspective on Consumer Quests for Greater Choice in Mainstream Narkets. Journal of Consumer Research, 39(6), 1234-1257. https://doi.org/10.1086/668298

Scott, P. (1995). The Meanings of Mass Higher Education. McGraw-Hill Education (UK).

Scott, W. R. (2014). Institutions and Organizations. Ideas, Interests, and Identities (Vol.4). New York: Sage.

Simmel, G. (1906). The Sociology of Secrecy and of Secret Societies. American Journal of Sociology, 11(4), 441–498. http://www.jstor.org/stable/2762562

Smets, M., Jarzabkowski, P., Burke, G. T., & Spee, P. (2015). Reinsurance trading in Lloyd's of London: Balancing Conflicting-yet-Complementary Logics in Practice. Academy Of Management Journal, *58*(3), 932-970. https://doi.org/10.5465/amj.2012.0638

Starkey, K. (1992). Durkheim and Organizational Analysis: Two Legacies. Organization Studies, 13(4), 627–642. https://doi.org/10.1177/017084069201300406

Tan, J., & Wang, L. (2011). MNC Strategic Responses to Ethical Pressure: An Institutional Logic Perspective. Journal of Business Ethics, 98(3), 373–390. http://www.jstor.org/stable/41476139

Thornton, P. H., & Ocasio, W. (1999). Institutional Logics and the Historical Contingency of Power in Organizations: Executive Succession in the Higher Education Publishing Industry, 1958–1990. American Journal of Sociology, 105(3), 801–843. https://doi.org/10.1086/210361

Thornton, P. H. (2002). The Rise of the Corporation in a Craft Industry: Conflict and Conformity in Institutional Logics. The Academy of Management Journal, 45(1), 81–101. https://doi.org/10.2307/3069286

Thornton, P. H. (2004). Markets From Culture: Institutional Logics and Organizational Decisions in Higher Education Publishing. Stanford University Press. https://doi.org/10.1515/9781503619098

Thornton, P.H., Jones, C. and Kury, K. (2005), "Institutional Logics and Institutional Change in Organizations: Transformation in Accounting, Architecture, and Publishing", Jones, C. and Thornton, P.H. (Ed.) Transformation in Cultural Industries (Research in the Sociology of Organizations, Vol. 23), Emerald Group Publishing Limited, Bingley, pp. 125-170. https://doi.org/10.1016/S0733-558X(05)23004-5

Thornton, P. H., Ocasio, W., & Lounsbury, M. (2012). The Institutional Logics Perspective: A New Approach to Culture, Structure, and Process. Oxford University Press on Demand. https://10.1093/acprof:oso/9780199601936.001.0001

Tolbert, P. S., & Zucker, L. G. (1983). Institutional Sources of Change in the Formal Structure of Organizations: The Diffusion of Civil Service Reform, 1880-1935. Administrative Science Quarterly, 28(1), 22–39. https://doi.org/10.2307/2392383

Ünal, A. F. (2017). Türkiye Yükseköğretim Alanında Rakip Kurumsal Mantıklar: Akademik Performans Kriterlerinde Çeşitlilik ve Yayın Üretkenliği Üzerine Etkisi. Amme İdaresi Dergisi, 50(4). https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/266703/

Wainaina, G. K., Truffer, B., & Lüthi, C. (2022). The Role of Institutional Logics During Participation in Urban Processes and Projects: Insights From A Comparative Analysis of Upgrading Fifteen Informal Settlements in Kenya. Cities, 1-12 https://doi.org/10.1016/j.cities.2022.103799

Wimalasinghe, R., & Gooneratne, T. N. (2019). Control Practices in a Traditional Industry in Sri Lanka: An Institutional Logics Perspective. Qualitative Research in Accounting & Management, 16(1), 93-116. https://doi.org/10.1108/QRAM-07-2017-0071

Wooten, M. E., & Hoffman, A. (2008). Organisational Fields: Past, Present and Future of a Core Construct. Sage Handbook of Organisational Institutionalism.The SAGE Handbook of Organizational Institutionalism (London: Sage Publications): 130-148. , Ross School of Business Paper No. 1311, http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2767550

Zenger, T.R., Lazzarini, S.G. and Poppo, L. (2000), "Informal and formal organization in new institutional economics", Ingram, P. and Silverman, B.S. (Ed.) The New Institutionalism in Strategic Management (Advances in Strategic Management, Vol. 19), Emerald Group Publishing Limited, Bingley, pp. 277-305. https://doi.org/10.1016/S0742-3322(02)19009-7

KAYNAKÇA

Aspers, P., & Darr, A. (2011). Trade Shows and The Creation of Market and Industry. The Sociological Review, 59, 758-778. https://doi.org/10.1111/j.1467-954x.2011.02031.x

Bajde, D. (2013). Consumer Culture Theory (Re) Visits Actor–Network Theory: Flattening Consumption Studies. Marketing Theory, 13(2), 227-242. https://doi.org/10.1177/1470593113477887

Beckert, J. (2010). How Do Fields Change? The Interrelations of Institutions, Networks, and Cognition in the Dynamics of Markets. Organization Studies, 31, 605-627. https://doi.org/10.1177/0170840610372184

Callon, M. (1998). An Essay on Framing and Overflowing: Economic Externalities Revisited by Sociology. The Sociological Review., 46(1), 44-269. https://doi.org/10.1111/j.1467-954x.1998.tb03477.x

Child, J., Lu, Y., & Tsai, T. (2007). Institutional Entrepreneurship in Building An Environmental Protection System for The People's Republic of China. Organization Studies, 28, 1013-1034. https://doi.org/10.1177/0170840607078112

DiMaggio, P.J., & Powell, W.W. (1983). The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields. American Sociological Review, 48, 147. https://doi.org/10.2307/2095101

Doganova, L., & Laurent, B. (2019). Carving Out A Domain For The Market: Boundary Making in European Environmental Markets. Economy and Society, 48(2), 221-242. https://doi.org/10.1080/03085147.2019.1624071

Dolbec, P.Y., & Fischer, E. (2015). Refashioning a field? Connected consumers and institutional dynamics in markets. Journal of Consumer Research, 41(6), 1447-1468. https://doi.org/10.1086/680671

Donaldson L. (1996). The Normal Science of Structural Contingency Theory. London: Sage.

Faulconbridge, J., & Muzio, D. (2021). Field Partitioning: The Emergence, Development and Consolidation of Subfields. Organization Studies, 42(7), 1053-1083. https://doi.org/10.1177/0170840619855745

Finch, J., & Geiger, S. (2010). Positioning and Relating: Market Boundaries and The Slippery Identity of The Marketing Object. Marketing Theory, 10(3), 237-251. https://doi.org/10.1177/1470593110373188

Finch, J.H., Geiger, S., & Harkness, R.J. (2017). Marketing and Compromising for Sustainability: Competing Orders of Worth in the North Atlantic. Marketing Theory, 17(1), 71-93. https://doi.org/10.1177/1470593116657924

Fligstein, N., & Dauter, L. (2007). The Sociology of Markets. Annual Review of Sociology, 33, 105-128. https://escholarship.org/uc/item/8qw8c1jx

Fligstein, N., & McAdam, D. (2012). A Theory of Fields. Oxford University Press.

Furnari, S. (2014). Interstitial Spaces: Microinteraction Settings and The Genesis of New Practices Between Institutional Fields. Academy of Management Review, 39(4), 439-462. https://doi.org/10.5465/amr.2012.0045

Geiger, S., Kjellberg, H., & Spencer, R. (2012). Shaping Exchanges, Building Markets. Consumption Markets & Culture, 15(2), 133-147. https://doi.org/10.1080/10253866.2012.654955

Geiger, S., Harrison, D., Kjellberg, H. & Mallard, A. (2014). Being Concerned about Markets. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing Ltd.

Geiger, S., & Gross, N. (2018). Market Failures and Market Framings: Can a market be transformed from the inside? Organization Studies, 39, 1357-1376. https://doi.org/10.1177/0170840617717098

Granqvist, N., Grodal, S., & Woolley, J.L. (2013). Hedging Your Bets: Explaining Executives' Market Labeling Strategies in Nanotechnology. Organization Science, 24(2), 395-413. https://doi.org/10.1287/orsc.1120.0748

Hartmann, N.N., Wieland, H., & Vargo, S.L. (2018). Converging on a New Theoretical Foundation for Selling. Journal of Marketing, 82(2), 1-18. https://doi.org/10.1509/jm.16.0268

Hoffman, A.J. (1999). Institutional Evolution and Change: Environmentalism and the U.S. Chemical Industry. The Academy of Management Journal, 42, 351-371. https://doi.org/10.2139/ssrn.2940277

Humphreys, A. (2010). Megamarketing: The Creation of Markets as a Social Process. Journal of Marketing, 74, 1-19. https://doi.org/10.1509/jmkg.74.2.1

Kocaman, R. (2021). A Qualitative Investigation of Charity Bazaars Within The Context Of Neo-Institutional Theory. Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Kocaman, R., Koç, U., & Erdoğan, B. Z. (2022). Kurumsal Kuram'da Örgütsel Alan Kavramı ve Örgütsel Alan Türlerine İlişkin Bir Literatür İncelemesi. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 77(1), 227-250. https://doi.org/10.33630/ausbf.1018608

Kim, D.J., & Kogut, B. (1996). Technological Platforms and Diversification. Organization Science, 7(3), 283-301. https://doi.org/10.1287/orsc.7.3.283

Kraatz, M.S., & Zajac, E.J. (1996). Exploring The Limits of The New Institutionalism: The Causes and Consequences of Illegitimate Organizational Change. American Sociological Review, 812-836. https://doi.org/10.2307/2096455

Meyer, J.W., & Rowan, B. (1977). Institutionalized Organizations: Formal Structure as Myth and Ceremony. American Journal of Sociology, 83(2), 340-363. https://doi.org/10.1086/226550

Mountford, N., & Geiger, S. (2020). Duos and Duels in Field Evolution: How Governments and Interorganizational Networks Relate. Organization Studies, 41(4), 499-522. https://doi.org/10.1177/0170840618789210

Mountford, N., & Geiger, S. (2021). Markets and Institutional Fields: Foundational Concepts and A Research Agenda. AMS Review, 11(3-4), 290-303. https://doi.org/10.1007/s13162-021-00199-8

Nenonen, S., Kjellberg, H., Pels, J., Cheung, L., Lindeman, S., Mele, C., Sajtos, L., & Storbacka, K. (2014). A New Perspective on Market Dynamics: Market Plasticity and The Stability–Fluidity Dialectics. Marketing Theory, 14(3), 269-289. https://doi.org/10.1177/1470593114534342

Owen-Smith, J., & Powell, W.W. (2008). The SAGE Handbook of Organizational Institutionalism. London: Sage.

Reay, T., & Hinings, C.R. (2005). The Recomposition of an Organizational Field: Health Care in Alberta. Organization Studies, 26, 351-384. https://doi.org/10.1177/0170840605050872

Scaraboto, D., & Fischer, E. (2013). Frustrated Fatshionistas: An Institutional Theory Perspective on Consumer Quests for Greater Choice in Mainstream Markets. Journal of Consumer Research, 39(6), 1234-1257. https://doi.org/10.1086/668298

Scott, W.R., Deschenes, S., Hopkins, K., Newman, A., & Mclaughlin, M. (2006). Advocacy Organizations and the Field of Youth Services: Ongoing Efforts to Restructure a Field. Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly, 35, 691-714. https://doi.org/10.1177/0899764006289772

Sherer, P.D., & Lee, K. (2002). Institutional Change in Large Law Firms: A Resource Dependency and Institutional Perspective. The Academy of Management Journal, 45, 102-119. https://doi.org/10.5465/3069287

Suchman, M.C. (1995). Managing Legitimacy: Strategic and Institutional Approaches. Academy of Management Review, 20, 571-610. https://doi.org/10.5465/amr.1995.9508080331

Tosi Jr, H.L., & Slocum Jr, J.W. (1984). Contingency Theory: Some Suggested Directions. Journal of Management, 10(1), 9-26. https://doi.org/10.1177/014920638401000103

Van Wijk, J., Stam, W., Elfring, T., Zietsma, C., & Den Hond, F. (2013). Activists and Incumbents Structuring Change: The Interplay of Agency, Culture, and Networks in Field Evolution. Academy of Management Journal, 56, 358-386. https://doi.org/10.5465/amj.2008.0355

Zietsma, C., Groenewegen, P., Logue, D., & Hinings, C.R. (2017). Field or Fields? Building The Scaffolding for Cumulation of Research on Institutional Fields. Academy of Management Annals, 11(1), 391-450. https://doi.org/10.5465/annals.2014.0052

KAYNAKÇA

Adams, L., Cartmell, B., Foster, R., Foxwell, M., Holker, L., Pearson, A., … & Kitching, J. (2019). *Understanding self-employment for people with disabilities and health conditions.* Erişim adresi: https://eprints.kingston.ac.uk/id/eprint/44872/ (Erişim tarihi: 10/07/2023).

Aköğretmen, M., & Orhan, S. (2020). Engelli İstihdamında Bir Alternatif Olarak Engelli Girişimciliği. *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, *22*(2), 236-256.

Alavy Namvar, S. T., Safania, A. M., Boroumand, M. R., & Afarinesh Khaki, A. (2021). Organizational entrepreneurship barriers in sport organizations (IRI. Gymnastics Federation). *International Journal of Nonlinear Analysis and Applications*, *12*(2), 2577-2588.

Albar, B. Ö. (2019). Engellilerin Çalışma Hayatındaki ve İşyerindeki Sorunları. *İş Yazıları Dergisi, Sayı 14, 125-134.*

Alptekin, H., Eliöz, M., & Demir, A. Z. (2019). Engel Türünün ve Spor Yapma Alışkanlığının Girişimcilik Üzerine Etkilerinin İncelenmesi. *Social Sciences*, *14*(1), 1-19.

Baysal, Ş. (2019). *Toplum Temelli Rehabilitasyon Modelleri Üzerine Bir İnceleme: Engellilerin Sosyal Rehabilitasyonu.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Blanck, P. D., Sandler, L. A., Schmeling, J. L., & Schartz, H. A. (1999). The Emerging Workforce of Entrepreneurs with Disabilities: Preliminary Study of Entrepreneurship in Iowa. *Iowa L. Rev.*, *85*, 1583.

Block JH, Fisch C (2020) Eight tips and questions for your bibliographic study in business and management research. *Management Review Quarterly*, 70(3):307–312.

Burningham, K., & Thrush, D. (2003). Experiencing environmental inequality: the everyday concerns of disadvantaged groups. *Housing Studies*, 18(4), ss. 517-536.

Cooney, T. (2008). Entrepreneurs with Disabilities: Profile of a Forgotten Minority. *Irish Business Journal, 4,* (1),119-129.

De Clercq, D., & Honig, B. (2011). Entrepreneurship as an integrating mechanism for disadvantaged persons. *Entrepreneurship & Regional Development*, *23*(5-6), 353-372.

De Haan, A. (2000). Social Exclusion: Enriching the Understanding of Deprivation. *Studies in Social and Political Thought*, *2*(2), 22-40.

Deniz İş Kanunu (1967, 20 Nisan). *Resmî Gazete* (Sayı: 12586). Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.91itersiv/12586.pdf (Erişim tarihi: 10/07/2023).

Dhar, S., & Farzana, T. (2017). Entrepreneurs with disabilities in Bangladesh: An exploratory study on their entrepreneurial motivation and challenges. *European Journal of Business and Management*, *9*(36), 103-114.

Durak, H. (2021). *Engelli Bireylerin Girişimcilik Faaliyetlerinde Karşılaştıkları Sorunların Tespitine Yönelik Bir Araştırma*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Durak, H., Gürler, G., & Öztürk, O. (2021). Engelli girişimciliği literatürünün bibliyometrik analizi: Genel bir değerlendirme. *6. EMI Congress*, s. 277-293.

El Nemar, S., Ghazzawi, K., El Danaoui, S., Tout, S., & Dennaoui, H. (2016). Entrepreneurship barriers and entrepreneurial inclination in Lebanon. *Management*, *6*(1), 21-28.

Elióz, M., Tekin, A., Çebi, M. ve Akbuğa, E. (2017). Engelli Bireylerin Yoksulluk ile Mücadelesinde Girişimcilik ve Girişimciliğin Önündeki Engeller. *Kesit Akademi Dergisi, 10,* 570-585.

Engelliler Hakkında Kanun (2005, 7 Temmuz). *T. C. Resmî Gazete*. Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/07/20050707-2.htm (Erişim tarihi: 10/02/2020).

Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme. (2009, 27 Mayıs). *Resmî Gazete* (Sayı: 27288). Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/07/20090714-1.htm (Erişim tarihi: 15/02/2020).

European Comission (1986). *Council Recommendation of 24 July 1986 on the Employment of Disabled People in the Community*. Erişim adresi: https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/1986/379/oj (Erişim tarihi: 10/02/2020).

European Comission (2010). *European Disability Strategy 2010-2020*. Erişim adresi: https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM%3A2010%3A0636%3AFIN%3Aen%3APDF (Erişim tarihi: 10/02/2020).

European Comission (2021). *Strategy for the Rights of Persons with Disabilities 2021-2030.* Erişim adresi: https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1535&langId=en (Erişim tarihi: 12/09/2023).

European Disability Forum. (2020). *Poverty and Social Exclusion of Persons with Disabilities-Human Rights Report-2020.* Erişim adresi: https://mcusercontent.com/865a5bbea1086c57a41cc876d/files/ad60807b-a923-4a7e-ac84-559c4a5212a8/EDF_HR_Report_final_tagged_interactive_v2_accessible.pdf (15/09/2021)

Grammenos, S. (2020). *European Comparative Data on Europe 2020 and Persons with Disabilities: Labour Market, Education, Poverty and Health Analysis and Trends*. Publications Office of the European Union.

Gürler, G. (2021). Bibliyometrik araştırmaların tasarımına ilişkin bir çerçeve. İçinde O. Ozturk ve G. Gürler, *Bir literatür incelemesi aracı olarak bibliyometrik analiz* (s.s. 53-64). Nobel Yayıncılık.

Hagner, D., & Davies, T. (2002“. " Doing my own th”ng": Supported self-employment for individuals with cognitive disabilities. *Journal of vocational rehabilitation*, *17*(2), 65-74.

Halabisky, D. (2014). “*Entrepreneurial Activities in Europe- Entrepreneurship for People with Disabilities”*, OECD Employment Policy Papers, No. 6, OECD Publishing, Paris. http://dx.doi.org/10.1787/5jxrcmkcxjq4-en

Harzing.com (2022). Publish and Perish. Erişim adresi: https://harzing.com/resources/publish-or-perish (Erişim tarihi. 05/05/2023).

Hatipler, M. (2019). Boyut ve Etkenleriyle Sosyal Dışlanmanın Yoksullukla Karşılaştırmalı İlişkisi. *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, *21*(1), 39-77.

Holub, Tamara. (2001). *Entrepreneurship among People with Disabilities.: Adjunct ERIC Clearinghouse on Entrepreneurship Education*, Los Angeles, CA.

Hsieh, Y. C., Molina, V. M. J., & Weng, J. (2019). The Road to Entrepreneurship with İmpairments: A challenges-adaptive mechanisms-results model for disabled entrepreneurs. *International Small Business Journal*, *37*(8), 761-779.

İş Kanunu (1971, 25 Ağustos). *Resmî Gazete* (Sayı: 13943). Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/13943.pdf (Erişim tarihi: 17/02/2020)

Kasperova, E. (2017). *How do disabled people form entrepreneurial identity?* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Kingston University, London

Kembro, J., Selviaridis, K., & Näslund, D. (2014). Theoretical perspectives on information sharing in supply chains: a systematic literature review and conceptual framework. *Supply chain management: An international journal,* 19(5/6), 609-625.

Khanin, D., Rosenfield, R., Mahto, R. V., & Singhal, C. (2022). Barriers to entrepreneurship: opportunity recognition vs. opportunity pursuit. *Review of Managerial Science*, *16*(4), 1147-1167.

Kitching, J. (2014). *Entrepreneurship and Self-employment by People with Disabilities.* Paris, France. Organization for Economic Co-operation and Development.

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) (2015). *2016-2020 Stratejik Planı*. Erişim adresi: https://www.kosgeb.gov.tr/Content/Upload/Dosya/Mali%20Tablolar/KOSGEBN%20Stratejik%20Plan/KOSGEB_Stratejik_Plani_(2016-2020).pdf (Erişim tarihi: 10/01/2021).

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) (2015). *Türkiye Girişimcilik Stratejisi ve Eylem Planı (2015-2018)*. Erişim adresi: https://webdosya.kosgeb.gov.tr/Content/Upload/Dosya/Mali%20Tablolar/Gisep_2015-2018_TR.pdf (12.10.2021)

Linnenluecke, M. K., Marrone, M., & Singh, A. K. (2020). Conducting systematic literature reviews and bibliometric analyses. *Australian Journal of Management*, *45*(2), 175-194.

Magnusson, T., & Werner, V. (2023). Conceptualisations of incumbent firms in sustainability transitions: Insights from organisation theory and a systematic literature review. *Business Strategy and the Environment*, 32(2), 903-919.

Maritz, A., & Laferriere, R. (2016). Entrepreneurship and Self-employment for People with Disabilities. *Australian Journal of Career Development*, *25*(2), 45-54.

McGreevy, S. (2015). *Entrepreneurship and Disability: Exploring the Barriers to Entrepreneurship Amongst the Physically Disabled in Ireland* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Waterford Institute of Technology, Waterford.

Mota, I., Marques, C., & Sacramento, O. (2020). Handicaps and new opportunity businesses: what do we (not) know about disabled entrepreneurs?. *Journal of Enterprising Communities: People and Places in the Global Economy*, *14*(3), 321-347.

Muthuraman, S., & Al Haziazi, M. (2019). Entrepreneurial growth: challenges to young Omani entrepreneurs. *International Journal of Business and Applied Social Science*, *5*(7), 98-114.

Namal, M. K. (2019). İŞKUR Engelli Girişimciliği Destek Programı'nın İncelenmesi (TR61 Bölgesi Örneği). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (42), 261-272.

Namatovu, R., Dawa, S., Mulira, F., & Katongole, C. (2012). Entrepreneurs with Disability in Uganda. *Investment Climate and Business Environment Research Fund Report*, *31*, 12.

Nefedyeva, E. I., Sedykh, O. G., & Taraban, O. V. (2021). Experts on entrepreneurship as an alternative form of employment for disabled people. *Sotsiologicheskie issledovaniya*, (11), 73-78.

Öztürk, O. (2021). Bibliyometrik araştırmaların tasarımına ilişkin bir çerçeve. İçinde O. Ozturk ve G. Gürler, *Bir literatür incelemesi aracı olarak bibliyometrik analiz* (s.s. 33-53), Nobel Yayıncılık.

Pagán, R. (2009). Self‐employment among people with disabilities: evidence for Europe. *Disability & Society*, *24*(2), 217-229.

Perdana, Y. R., Ciptono, W. S., & Setiawan, K. (2019). Broad span of supply chain integration: theory development. *International Journal of Retail & Distribution Management*, *47*(2), 186-201.

Renko, M., Parker Harris, S., & Caldwell, K. (2016). Entrepreneurial entry by people with disabilities. *International Small Business Journal*, *34*(5), 555-578.

Salamzadeh, A., Dana, L. P., Mortazavi, S., & Hadizadeh, M. (2022). Exploring the Entrepreneurial Challenges of Disabled Entrepreneurs in a Developing Country. In *Disadvantaged Minorities in Business* (pp. 105-128). Cham: Springer International Publishing.

Sauer, P. C., & Seuring, S. (2023). How to conduct systemat94iteratüreure reviews in management research: a guide in 6 steps and 14 decisions. *Review of Managerial Science*, 1-35.

Saxena, S. S., & Pandya, R. S. K. (2018). Gauging underdog entrepreneurship for disabled entrepreneurs. *Journal of Enterprising Communities: People and Places in the Global Economy*, *12*(1), 3-18.

Sayın, H. C., & Ergin, B. Z. (2018). Ekonomik Kalkınma ve Büyüme İçin Bir Fırsat Olarak Kadın Girişimciler. *GSI Journals Serie B: Advancements in Business and Economics*, 1(1), 15-29.

Schur, L., Colella, A., & Adya, M. (2016). İntroduction to Special İssue on People with Disabilities in the Workplace. *The International Journal of Human Resource Management Vol. 27, No. 14, 1471–1476*.

Şahin, T. (2009). *Sosyal Dışlanma ve Yoksulluk İlişkisi*. (Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi). Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, Ankara.

Şen, M. (2017). Çalışma Yaşamında Engelliler. İçinde S. Dursun ve S. Aytaç, *Çalışma Yaşamında Özel Gruplar*, 211-276. Bursa: Ekin Basın Yayın.

The Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (2017). *Disability in Asia and the Pacific: the Facts.* Erişim adresi: https://www.unescap.org/sites/default/files/Disability_The_Facts_2.pdf (15/10/2021)

Tranfield, D., Denyer, D., & Smart, P. (2003). Towards a methodology for developing evidence‐informed management knowledge by means of systematic review. *British journal of management*, *14*(3), 207-222.

U.S. Department of Labor (2018). *Person with a Disability: Labor Force Characteristics-2017*. Erişim adresi: https://www.bls.gov/news.release/archives/disabl_06212018.pdf (Erişim tarihi 18/11/2020)

Vaziri, D., Schreiber, D., Wieching, R., & Wulf, V. (2014). *Disabled Entrepreneurship and Self-employment: The Role of Technology and Policy building.* Erişim adresi: https://www.oecd.org/cfe/leed/Background-Paper-technology-people-disabilities.pdf (Erişim tarihi: 05/10/2021)

Widoyoko, S. E. P., Setiawan, B., Sholeh, K., & Shina, M. I. (2018, September). Model of Entrepreneurship for People with Disabilities. *Proceeding of the 1st International Conference on Law, Governance and Social Justice*, Purwokerto.

World Health Organization. (2023). *Disability.* Erişim adresi: https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/disability-and-health#:~:text=Key%20facts,earlier%20than%20those%20without%20disabilities (Erişim tarihi: 12/09/2023).

Yıldırımalp, S. (2014). Sosyal Dışlanma ve Avrupa Birliği Yaklaşımı. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, *2(2), 91-108.*

KAYNAKÇA

Bağış, M. (2021) Bibliyometrik Analizde Kullanılan Başlıca Analiz Teknikleri. Öztürk O. Ve Gürler G. (Ed.) Bir Literatür İncelemesi Olarak Bibliyometrik Analiz (s. 97-110). Ankara: Nobel

Barca, M. (2022). Bilim Alanı Olarak Stratejik Yönetimin Değerlendirilmesi. Barca M. ve Döven M. S. (Ed.) Stratejik Yönetim Araştırmaları içinde (s. 25-98). İstanbul: Efeakademi

Barney, J. B., & Hoskisson, R. E. (1990). Strategic groups: Untested assertions and research proposals. *Managerial and decision Economics*, *11*(3), 187-198.

Bauerschmidt, A., & Chrisman, J. J. (1993). Strategies for Survival in the Microcomputer Industry 1985-1989. *Journal of Management Inquiry*, *2*(1), 63-82.

Cabral, Â. M. R., Carvalho, F. M. P., & Ferreira, J. A. V. (2020). International Strategic Management: A Conceptual Model with Top Managers' Emotional Intelligence, Cultural Intelligence, and Networking. *Information*, *11*(12), 577.

Cattani, G., Porac, J. F., & Thomas, H. (2017). Categories and competition. *Strategic Management Journal*, *38*(1), 64-92.

Claver, E., Molina, J. F., & Tari, J. J. (2003). Strategic groups and firm performance: the case of Spanish house-building firms. *Construction Management and Economics*, *21*(4), 369-377.

Carroll, C., Pandian, J. R. M., & Thomas, H. (1994). Assessing the Height of Mobility Barriers: A Methodology and an Empirical Test in the UK Retail Grocery Industry 1. *British Journal of Management*, *5*(1), 1-18.

Chan-Olmsted, S. M., & Li, J. C. (2002). Strategic competition in the multichannel video programming market: An intraindustry strategic group study of cable programming networks. *The Journal of Media Economics*, *15*(3), 153-174.

Cobo, M. J., López□Herrera, A. G., Herrera□Viedma, E., & Herrera, F. (2011). Science mapping software tools: Review, analysis, and cooperative study among tools. *Journal of the American Society for information Science and Technology*, *62*(7), 1382-1402.

Cunningham, M. T., & Culligan, K. L. (1988). Competition and competitive groupings: an exploratory study in information technology markets. *Journal of Marketing Management*, *4*(2), 148-173.

Daniels, K., Johnson, G., & De Chernatony, L. (2002). Task and institutional influences on managers' mental models of competition. *Organization studies*, *23*(1), 31-62.

Domański, J. (2010). Strategic group analysis of Poland's nonprofit organizations. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, *39*(6), 1113-1124.

Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of business research*, *133*, 285-296.

Dressler, M. (2017). Strategic profiling and the value of wine & tourism initiatives: Exploring strategic grouping of German wineries. *International Journal of Wine Business Research*, *29*(4), 484-502.

Duysters, G., & Hagedoorn, J. (1995). Strategic groups and inter‐firm networks in international high‐tech industries. *Journal of management studies*, *32*(3), 359-381.

Ferguson, T. D., & Ketchen, Jr, D. J. (1999). Organizational configurations and performance: The role of statistical power in extant research. *Strategic Management Journal*, *20*(4), 385-395.

Fiegenbaum, A., Sudharshan, D., & Thomas, H. (1990). Strategic time periods and strategic groups research: Concepts and an empirical example. *Journal of Management Studies*, *27*(2), 133-148.

Gannon, J. M., Doherty, L., & Roper, A. (2012). The role of strategic groups in understanding strategic human resource management. *Personnel Review*, *41*(4), 513-546

García, C. M., & de Val Pardo, I. (2004). Strategies and performance in hospitals. *Health policy*, *67*(1), 1-13.

Gómez, J., Orcos, R., & Palomas, S. (2017). Do strategic groups explain differences in multimarket competition spillovers?. *Strategic Organization*, *15*(3), 367-389.

Grover, V., & Saeed, K. A. (2004). Strategic orientation and performance of internet‐based businesses. *Information Systems Journal*, *14*(1), 23-42.

Gutiérrez-Salcedo, M., Martínez, M. Á., Moral-Munoz, J. A., Herrera-Viedma, E., & Cobo, M. J. (2018). Some bibliometric procedures for analyzing and evaluating research fields. *Applied intelligence*, *48*, 1275-1287.

He W., Brahmasrene T.,"Examining strategic group membership and firm performance in the global hotel industry",2019,

Hesford, J., Hoffmann, K., Mangin, N., & Turner, M. J. (2020). Financial consequences of competitive set choice. *International Journal of Hospitality Management*, *86*, 102453.

Hoskisson, R. E., Wan, W. P., Yiu, D., & Hitt, M. A. (1999). Theory and research in strategic management: Swings of a pendulum. *Journal of management*, *25*(3), 417-456.

Houthoofd, N., & Heene, A. (2005). The quest for strategic groups and the competence-based view. In *Competence perspectives on managing interfirm interactions* (pp. 189-232). Emerald Group Publishing Limited.

Inderhees, P. G., & Theuvsen, L. (2009). Farmers' strategies in globalizing markets: Empirical results from Germany. *Journal of International Food & Agribusiness Marketing*, *21*(4), 253-268.

Issa Mauji, N., Elbanna, S., & Al Shamari, J. (2022). The COVID-19 pandemic and the case of Little Birds Kindergarten in Qatar: strategic challenges and the role of leadership. *Emerald Emerging Markets Case Studies*, *12*(4), 1-24.

Kazaz, A., Er, B., Ulubeyli, S., & ÖZDEMİR, B. (2015). Classification of Construction Firms in Turkey by Using Miles and Snow's Typology. *Inzinerine Ekonomika-Engineering Economics*, *26*(2).

Ketchen Jr, D. J., Snow, C. C., & Hoover, V. L. (2004). Research on competitive dynamics: Recent accomplishments and future challenges. *Journal of management*, *30*(6), 779-804.

Ketchen, D. J., & Shook, C. L. (1996). The application of cluster analysis in strategic management research: an analysis and critique. *Strategic management journal*, *17*(6), 441-458.

Kim, Y., & Lee, B. (2002). Patterns of technological learning among the strategic groups in the Korean Electronic Parts Industry. *research Policy*, *31*(4), 543-567.

Leask, G., & Parker, D. (2006). Strategic group theory: review, examination and application in the UK pharmaceutical industry. *Journal of Management Development*, *25*(4), 386-408.

McGee, J., & Thomas, H. (1986). Strategic groups: theory, research and taxonomy. *Strategic management journal*, *7*(2), 141-160.

McGahan, A. M., & Porter, M. E. (1997). How much does industry matter, really?. *Strategic management journal*, *18*(S1), 15-30.

McGee, J., Thomas, H., & Pruett, M. (1995). Strategic Groups and the Analysis of Market Structure and Industry Dynamics 1. *British Journal of Management*, *6*(4), 257-270.

McLeay, F., Martin, S., & Zwart, T. (1996). Farm business marketing behavior and strategic groups in agriculture. *Agribusiness: an international journal*, *12*(4), 339-351.

Miles, G., Snow, C. C., & Sharfman, M. P. (1993). Industry variety and performance. *Strategic Management Journal*, *14*(3), 163-177.

Murphy, R. (2013). Strategic planning in construction professional service firms: a study of Irish QS practices. *Construction management and economics*, *31*(2), 151-166.

Öztürk, O. (2021). Bibliometric review of resource dependence theory literature: an overview. *Management Review Quarterly*, *71*(3), 525-552.

Öztürk, O., & Esra, D. İ. L. (2022). Bibliometric Analysis of Organizational Ecology Theory (OET): To Review Past for Directing the Future of the Field. *Ege Academic Review*, *22*(2), 195-212.

Panagiotou, G. (2006). Managerial cognitions of competitive environments: a strategic group analysis. *Management Research News*, *29*(7), 439-456.

Panagiotou, G. (2006). The impact of managerial cognitions on the structure‐conduct‐performance (SCP) paradigm: A strategic group perspective. *Management decision*, *44*(3), 423-441.

Panagiotou, G. (2007). Reference theory: strategic groups and competitive benchmarking. *Management Decision*, *45*(10), 1595-1621.

Pegels, C. C., Song, Y. I., & Yang, B. (2000). Management heterogeneity, competitive interaction groups, and firm performance. *Strategic Management Journal*, *21*(9), 911-923.

Pereira‐Moliner, J., Claver‐Cortés, E., & Molina‐Azorín, J. F. (2011). Explaining the Strategic Groups–Firm Performance Relationship: A Multilevel Approach Applied to Small and Medium‐Sized Hotel Companies in Spain. *Journal of Small Business Management*, *49*(3), 411-437.

Porter, M. E. (1979). The structure within industries and companies' performance. *The review of economics and statistics*, 214-227.

Porter, M. E. (1980). Competitive strategy: Techniques for analyzing industries and competitors. *New York*.

Rossi, L., Breuer, C., & Feiler, S. (2020). Determinants of non-profit sports clubs' perceived competition from commercial sports providers. *Sport management review*, *23*(4), 736-749

Santos, A. B., Sproesser, R. L., & Batalha, M. O. (2018). Exploring strategic characteristics of intermodal grain terminals: Empirical evidence from Brazil. *Journal of Transport Geography*, *66*, 259-267.

Segars, A. H., & Grover, V. (1994). Strategic group analysis: a methodological approach for exploring the industry level impact of information technology. *Omega*, *22*(1), 13-34.

Short, J. C., Palmer, T. B., & Ketchen, D. J. (2003). Multi-level influences on firm performance: Insights from the resource-based view and strategic groups research. In *Multi-level issues in organizational behavior and strategy* (pp. 155-187). Emerald Group Publishing Limited.

Short, J. C. (2007). Toward greater integration of the resource-based view and strategic groups research: an illustration using random coefficients modeling. In *Research methodology in strategy and management* (Vol. 4, pp. 75-100). Emerald Group Publishing Limited.

Short, J. C., Payne, G. T., & Ketchen Jr, D. J. (2008). Research on organizational configurations: Past accomplishments and future challenges. *Journal of management*, *34*(6), 1053-1079.

Stouten, H., Heene, A., Gellynck, X., & Polet, H. (2011). Strategic groups in the Belgian fishing fleet. *Fisheries Research*, *108*(1), 121-132.

Sudharshan, D., Thomas, H., & Fiegenbaum, A. (1991). Assessing mobility barriers in dynamic strategic groups analysis. *Journal of Management Studies*, *28*(5), 429-438.

Tallman, S. B. (1991). Strategic management models and resource□based strategies among MNEs in a host market. *Strategic Management Journal*, *12*(S1), 69-82.

Thomas, H., & Pollock, T. (1999). From I□O economics' S□C□P paradigm through strategic groups to competence□based competition: reflections on the puzzle of competitive strategy. *British Journal of Management*, *10*(2), 127-140.

Thomas, H., & Venkatraman, N. (1988). Research on strategic groups: Progress and prognosis [1]. *Journal of Management Studies*, *25*(6), 537-555.

Yıldırım, M. (2022). Firma Davranışının Stratejik Grup Bağlamı İçerisinde Değerlendirilmesi. Barca M. ve Döven M. S. (Ed.) Stratejik Yönetim Araştırmaları içinde (s.323-346). İstanbul: Efeakademi

Zupic, I., & Čater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational research methods*, *18*(3), 429-472.

Williams, D. R. (2007). A typology of strategic groups within biotechnology IPOs. In *Strategic Thinking and Entrepreneurial Action in the Health Care Industry* (Vol. 6, pp. 239-255). Emerald Group Publishing Limited.

KAYNAKÇA

Balcı, A. (2013). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler. Ankara: Pegem Akademi.

Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır?. Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(2), 368-388.

Bogdan, R.C., Biklen, S.K. (2007) Qualitative Research for Education: An Introduction to Theory and Methods. 5th Edition, Allyn ve Bacon, Boston.

Bryman, A. (1988). Quantity and Quality in Social Research. London: Routledge.

Charmaz, K. (2002). Qualitative Interviewing and Grounded Theory Analysis. İçinde J. F. Gubrium, J. A. Holstein, Handbook of Interview Research, Context and Method (ss. 675-694). Thousand Oaks, CA: Sage.

Charmaz, K., Henwood, K. (2008). Grounded Theory. İçinde C. Willig, W. Stainton-Rogers (Eds.), The Sage Handbook of Qualitative Research in Psychology (ss. 240-259). Los Angeles, USA: Sage.

Creswell, J. W. (2021). Nitel Araştırma Yöntemleri: Beş Yaklaşıma Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Creswell, J. W., Miller, D. L. (2000). Determining Validity in Qualitative Inquiry. Theory Into Practice, 124-130.

De Weerd Nederhof. (2001). Qualitative Case Study Research. The Case Of A Ph.D. Research Project on Organising and Managing New Product Development Systems. Management Decision, 39(7), 513-538.

Denzin, N. K., Lincoln, Y. S. (2011). The Sage Handbook of Qualitative Research. Los Angeles: Sage.

Dey, I. (1993). Qualitative Data Analysis: A User-Friendly Guide For Social Scientists. London: Routledge Publications.

Erdoğan, R. (2023). Türkiye'de Sivil Toplum Kuruluşlarının Yaygın Din Eğitimine Etkisi: YEKDER Örneği. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Fetterman, D. M. (2010). Ethnography: Step By Step. Los Angeles: Sage.

Göz, M. M. (2023). Türkiye'de 2000 Sonrası Dönemde İktidar ve Sivil Toplum Kuruluşları İlişkisi: Diyarbakır Örneği. (Yayınlanmamış doktora tezi). İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

Günal, C. N. (2023). Kamu Politikalarının Benimsenmesinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü: Yeşilay Örneği. (Yayınlanmamış doktora tezi). Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.

Gephart, R. (2004). Qualitative Research and The Academy of Management Journal. Academy of Management Journal, 47(4), 454-462.

Gerring, J. (2007). Case Study Research: Principles and Practices. New York: Cambridge University Press.

Glaser, B., Strauss, A. (1967). The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research. Mill Valley, CA: Sociology Press.

Griffin, C., Bengry-Howell, A. (2017). Ethnography. İçinde C. Willig, W. Stainton-Rogers, The Sage Handbook of Qualitative Research in Psychology (ss. 38-54). London: Sage.

Guion, L. A. (2002). Triangulation: Establishing the Validity of Qualitative Studies. Institute of Food and Agricultural Sciences. Gainesville, Fl: University of Florida Press.

Harris, M. (1968). The Rise of Anthropological Theory: A History of Theories of Culture. New York: T. Y. Crowell.

Hartley, J. (2004). Case Study Research. İçinde C. Cassell, G. Symon, Essential Guide to Qualitative Methods in Organizational Research (ss. 323-333). Los Angeles: Sage.

Heritage, J. (1984). Garfinkel and Ethnomethodology. Cambridge: Polity Press.

Husserl, E. (1969). Ideas. (Çev. W.R.Boyce Gibson). London: Fifth Impression.

Kabakçı Yurdakul, I. (2016). Nitel Veri Analizinin Temelleri. İçinde I. Kabakçı Yurdakul, Nitel Veri Analizinde Adım Adım Nvivo Kullanımı (ss. 1-20). Ankara: Anı Yayıncılık.

King, N. (2004). Using Interviews in Qualitative Research. İçinde C. Cassell, G. Symon, Essential Guide To Qualitative Methods in Organizational Research (ss. 11-22). London: Sage.

Kuş, E. (2012). Nicel-Nitel Araştırma Teknikleri. Ankara: Anı Yayıncılık.

Locke, K., Feldman, M., ve Golden-Biddle, K. (2020). Coding Practices and Iterativity: Beyond Templates for Analyzing Qualitative Data. Organizational Research Methods, 1-23.

Maxwell, J. A. (1996). Qualitative Research Design: An Interactive Approach. California: SAGE Publications.

Merriam, S. B. (2013). Nitel Araştırma: Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Miles, M. B., Huberman, A. M. (1984). Qualitative Data Analysis: A Source Book of New Methods. London: SAGE Publications.

Morgan, G., Smircich, L. (1980). The Case for Qualitative Research. Academy of Management Review, 5(4), 491-500.

Moustakas, C. (1994). Phenomenological Research Methods. Thousand Oaks, CA: Sage.

Njie, B., Asimiran, S. (2014). Case Study as a Choice in Qualitative Methodology. Journal Of Research & Method in Education, 4(3), 35-40.

Patton, M. Q. (2002). Qualitative Research & Evaluation Methods. 3rd Edition. Sage Publications, Inc.

Peshkin, A. (1993). The Goodness of Qualitative Research. Educational Researcher, 22(2), 23-29.

Rubin, H. J., Rubin, I. S. (1995). Qualitative Interviewing: The Art of Hearing Data. London :Sage Publications.

Sönmez, İ. (2023). Sivil Toplum Kuruluşlarında Gönüllülük ve Gönüllü Profilleri: Bingöl MÜSİAD Örneği. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bingöl.

Sayın, Z. (2020). Kaynak Bağımlılığı ve Örgütsel Değişimin Yönetimi: Kâr Amaçsız Bir Örgüt Olarak Türk Kızılay'da Değişim. (Yayınlanmamış doktora tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Spooner, M. T. (2002). Without Validity, Paperpresented at the Annual Meeting of the America Educational Research Association April 1-5. New Orleans.

Storey, L. (2007). Doing Interpretative Phenomenological Analysis. İçinde E. Lyons, A. Coyle, Analysing Qualitative Data In Psychology (ss. 51-64). Los Angeles: SAGE Publications.

Strauss, A., Corbin, J. (1990). Basics of Qualitative Research: Grounded Theory Procedures and Techniques. New Delhi: SAGE Publications.

Symon, G., Cassell, C. (2012). Qualitative Organizational Research: Core Methods and Current Challenges. London: Sage.

Tracy, S. J. (2010). Qualitative Quality: Eight “Big-Tent” Criteria for Excellent Qualitative Research. Qualitative Inquiry, 16, 837–851.

Tunçalp, D. (2021). Nitel Araştırmalarda Paradigmalar, Yöntembilimleri ve Araştırma Titizliği. Yönetim ve Organizasyon Araştırmaları Dergisi, 6(2), 1-47.

Van Manen, M. (2007). Phenomenology of Practice. Phenomenology & Practice, 1(1), 11-30.

Wolcott, H. F. (1994). Transforming Qualitative Data: Description, Analysis and Interpretation. London: SAGE Publications.

Wolcott, H. F. (2008). Ethnography: A Way Of Seeing. Lanham MD: Altamira.

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2011). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yin, R. K. (2003). Case Study Research: Design and Methods. Thousand Oaks: Sage.

KAYNAKÇA

Ahlstrom, D., ve Bruton, G. D. (2001). Learning from successful local private firms in China: Establishing legitimacy. *Academy of Management Perspectives*, *15*(4), 72-83.

Aldrich, H. E., ve Fiol, C. M. (1994). Fools rush in? The institutional context of industry creation. *Academy of management review*, *19(4),* 645-670.

Aldrich, H. E., ve Pfeffer, J. (1976). Environments of organizations. *Annual review of sociology*, 79-105.

Ashforth, B. E., ve Gibbs, B. W. (1990). The double-edge of organizational legitimation. *Organization science*, *1*(2), 177-194.

Babur, Y. (2022). Metaverse ağında turizm endüstrisinin rolü. *Turizm Ekonomi ve İşletme Araştırmaları Dergisi, 4(1),* 91-101.

Baum, J. A., ve Amburgey, T. L. (2017). Organizational ecology. *The Blackwell companion to organizations*, 304-326.

Beaulieu, S., Roy, M., ve Pasquero, J. (2002). Linking the management of legitimacy and the learning process: Evidence from a case study. *Unpublished manuscript, University of Sherbrooke, Quebec, Canada*.

Bitektine, A. (2011). Toward a theory of social judgments of organizations: The case of legitimacy, reputation, and status. *The Academy of Management Review,* 36(1), 151–179.

Bunjaku, F., Gjorgieva-Trajkovska, O., ve Miteva-Kacarski, E. (2017). Cryptocurrencies–advantages and disadvantages. *Journal of Economics*, *2*(1), 31-39.

Chanson, M., Gjoen, J., Risius, M., ve Wortmann, F. (2018). Initial Coin Offerings (ICOs): The role of Social Media for Organizational Legitimacy and Underpricing. In Proceedings of the 39th International Conference on Information Systems (ICIS). San Francisco, CA.

Deephouse, D. L., Bundy, J., Tost, L. P., ve Suchman, M. C. (2017). Organizational legitimacy: Six key questions. *The SAGE Handbook Of Organizational Institutionalism*, *4*(2), 27-54.

Deephouse, D. L., ve Suchman, M. (2008). Legitimacy in organizational institutionalism. R. Greenwood, C. Oliver, R. Suddaby ve K. Sahlin-Andersson (der.), *The SAGE handbook of organizational institutionalism* içinde (s.49-77). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Delmar, F., ve Shane, S. (2004). Legitimating first: Organizing activities and the survival of new ventures. *Journal of business venturing*, *19*(3), 385-410.

Díez-de-Castro, E., Peris-Ortiz, M., ve Díez-Martín, F. (2018). Criteria for evaluating the organizational legitimacy: A typology for legitimacy jungle. E. Díez-de-Castro ve M. Peris-Ortiz (der.), *Organizational legitimacy* içinde (s. 1-21). Germany: Springer.

Dowling, J., ve Pfeffer, J. (1975) Organizational legitimacy: Social values and organizational behavior. *Pacific Sociological Review, 18(1),* 122-136.

Dowling, M. (2022). Is non-fungible token pricing driven by cryptocurrencies?. *Finance Research Letters,* 44.

Fisher, G. (2020). The complexities of new venture legitimacy. *Organization Theory*, *1*(2).

Güven, V., ve Şahinöz, E. (2021). *Blokzincir, Kripto Paralar, Bitcoin.* İstanbul: Kronik Kitap.

Hannan, M. T., ve Freeman, J. (1977). The population ecology of organizations. *American Journal of Sociology*, *82*(5), 929-964.

Hybels, R. C. (1995). On legitimacy, legitimation, and organizations: A critical review and integrative theoretical model. *Academy of Management Proceedings,* 241-245.

Ingram, C., ve Morisse, M. (2016, January). Almost an MNC: Bitcoin Entrepreneurs' Use of Collective Resources and Decoupling to Build Legitimacy. In *2016 49th Hawaii International Conference on System Sciences (HICSS)* (pp. 4083-4092). IEEE.

Karlsson, T., ve Williams-Middleton, K. (2015). Strategies for creating new venture legitimacy. *Industry and Higher Education*, *29*(6), 469-479.

Kusano, M., ve Sanada, M. (2019). Crisis and organizational change: IASB's response to the financial crisis. *Journal of Accounting & Organizational Change*.

Lo, S., ve Wang, J. C. (2014). Bitcoin as money?. *Current Policy Perspectives, 14(4).*

Locke, K., ve Golden-Biddle, K. (2002). An introduction to qualitative research: Its potential for ındustrial and organizational psychology. S. G. Rogelberg (der.), *Handbook of Research Methods in Industrial and Organizational Psychology* içinde (s. 99-118). Oxford: Blakcwell.

Maurer, J. G. (1971). *Reading in organizational theory: Open system apporaches.* Newyork: London House.

Mazza, C. (1999). *Claim, intent, and persuasion: Organizational legitimacy and the rhetoric of corporate mission statements.* Boston: Kluwer.

Meyer, J. W., ve Rowan, B. (1977). Institutionalized organizations: Formal structure as myth and ceremony. *American journal of sociology*, 83(2), 340-363.

Milutinović, M. (2018). Cryptocurrency. *Ekonomika*, *64*(1), 105-122.

Morning Consult (2022). The Crypto Report: Our Analysts on the State of Cryptocurrency.

Myers, M. D. (2019). *Qualitative research in business and management.* London: Sage.

Nakamoto, S. (2008). Bitcoin: A peer-to-peer electronic cash system. *Decentralized Business Review*.

Narayanan, A., Bonneau, J., Felten, E., Miller, A., ve Goldfeder, S. (2016). *Bitcoin and cryptocurrency technologies: a comprehensive introduction*. New Jersey: Princeton University Press.

Nickel, M. N., ve Fuentes, J. M. (2004). Relationship between legitimation, competition and organizational death: Current state of the art. *International Journal of Management Reviews*, *5*(1), 43-62.

O'Brien, T. (2010). Stuck in the middle: Maintaining the organizational legitimacy of the regional environmental center. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, *21*(3), 339-357.

Paribu ve Akadametre (2022). Kripto Para Bilinirlik ve Algı Araştırması.

Parsons, T. (1960). *Structure and Process in Modern Societies.* New York: Free Press.

Petersen, T., ve Koput, K. W. (1991). Density dependence in organizational mortality: Legitimacy or unobserved heterogeneity?. *American sociological review*, 399-409.

Plassaras, N. A. (2013) Regulating digital currencies: Bringing Bitcoin within the reach of the IMF. *Chicago Journal of International,* 14(1), 377-407.

Rosati, P., Lynn, T., ve Fox, G. (2021). Blockchain: A technology in search of legitimacy. S. Patnaik, T. Wang ve T. Shen (der.), *Blockchain technology and innovations in business processes* içinde (s. 17-32). Singapore: Springer.

Scott, W. R. (1995). *Instutions and Organizations.* Thousands Oaks, CA: Sage.

Strauss, A. L., ve Corbin, J. (1990). *Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*. Sage Publications, Thousand Oaks, CA.

Stryker, R. (1994). Rules, resources, and legitimacy processes: Some implications for social conflict, order, and change. *American Journal of Sociology, 99(4),* 847-910.

Suchman, M. C. (1995). Managing Legitimacy: Strategic and Institutional Approaches. *The Academy of Management Review*, *20(3),* 571-610.

Taeuscher, K., Bouncken, R., ve Pesch, R. (2021). Gaining legitimacy by being different: Optimal distinctiveness in crowdfunding platforms. *Academy of Management Journal*, *64*(1), 149-179.

Tapscott, A., ve Tapscott, D. (2017). How blockchain is changing finance. *Harvard Business Review*, *1*(9), 2-5.

Weber, M. (1918). *Economy and society*. G. Roth ve C. Wittich (der.). Berkeley, CA: California Universty Press.

Wu, J., Liu, J., Zhao, Y., ve Zheng, Z. (2021). Analysis of cryptocurrency transactions from a network perspective: An overview. *Journal of Network and Computer Applications*.

Yermack, D. (2013). Is Bitcoin a real currency? An economic appraisal. *National Bureau Of Economic Research,* 1-22.

Yin, R. K. (2003). *Case study research*. California: Sage Publications.

Zucker, L. G. (1977). The role of institutionalization in cultural persistence. *American sociological review*, *42(5),* 726-743.

İnternet Kaynakları

https://coinmarketcap.com/tr/charts/, (Erişim Tarihi: 22.12.2022).

https://ekonomi.haber7.com/foto-galeri/74244-kripto-parada-yeni-vurgun-20-milyon-dolar-buhar-oldu/p12, (Erişim Tarihi: 08.08.2022).

https://kenttv.net/ralli-pilotlugunu-simulasyonla-ogrendi, (Erişim Tarihi: 20.11.2022).

https://twitter.com/BHTradyo/status/1602941190520901632?s=20&t=H6LsUZ7hv8jdZ8Cl7IafHw, (Erişim Tarihi: 20.11.2022).

https://www.cnnturk.com/ekonomi/kripto-para-borsasinda-yeni-vurgun?page=1,(Erişim Tarihi: 08.08.2022).

https://www.coinkolik.com/kripto-para-borsasi-bitget-galatasaray-sk-ile-sponsorluk-anlasmasi-imzaladi/, (Erişim Tarihi: 10.11.2022).

https://www.cumhuriyet.com.tr/ekonomi/kripto-para-borsasi-ftx-batti-turk-kullanicilar-ne-yapacak-2004748, (Erişim Tarihi: 18.12.2022).

https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/dunyada-en-cok-kripto-para-kullanan-ulkeler-aciklandi-turkiye-kacinci-sirada-1815167, (Erişim Tarihi: 22.12.2022).

https://www.haberturk.com/kripto-para-dolandiriciligi-yuzde-81-artti-3304848-teknoloji, (Erişim Tarihi: 08.08.2022).

https://www.hurriyet.com.tr/gundem/simdi-de-smart-trade-coin-dolandiriciligi-milyonluk-vurgunda-sasirtan-detaylar-41974632, (Erişim Tarihi: 08.08.2022).

https://www.instagram.com/p/Ce1AfTQq1br/?igshid=MDJmNzVkMjY= (Erişim Tarihi: 03.11.2022).

https://www.instagram.com/p/CiK2aIKts70/?igshid=MDJmNzVkMjY=, (Erişim Tarihi: 03.11.2022).

https://www.instagram.com/p/CkbGsp1qcVA/?igshid=YmMyMTA2M2Y=, (Erişim Tarihi: 03.11.2022).

KAYNAKÇA

Adıgüzel, F., Kızılaslan, N. (2019). Ege Bölgesinde Zeytin İşletmelerinin Maliyetleri ve Sorunları. Türk Tarım ve Doğa Bilimleri Dergisi, 6(4), 696-709.

Ağır, M., Boran, C., Özden, F., Artukoğlu, M. (2018). Zeytinyağında Tüketici Tercihleri Üzerine Bir Araştırma: İzmir İli Dikili İlçesi Örneği. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 55(4), 81-90.

Ağraş, S., Korkmaz, B. (2020). Düzce İli Mobilya Endüstrisine Yönelik Rekabet Analizi. Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10(1), 19-36.

Akmermer, B., Ayyıldız, H. (2016). Kuyumculuk Sektörünün Porter'ın Beş Güç Modeli İle Rekabetçilik Analizi: Trabzon İli Örneği. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi, 6(11), 47-68.

Arıkan, Z. (2006). Midilli-İstanbul Arasında Zeytinyağı Ticareti. Tarih Araştırmaları Dergisi, 25(40),1-28.

Arıkan Saltık, I., Çeken, H. (2017). Agroturizmde Yeni Eğilimler: Zeytinyağı Turizmi. Journal of Life Economics, 4(4), 89-102.

Bağrıaçık, R., Budak, A., Oral, E. L. (2016). Türkiye Çimento Sektöründeki Rekabet Analizi. Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi, 28(1), 89-100.

Cankül, D., Ezenel, E. (2018). Bodrum Yarımadası ve Zeytinyağı Turizmi: Uygulanabilirliği Açısından SWOT Analizi İle Değerlendirilmesi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 13(3), 55-68.

Cengiz, A. Ş., Oral, E. (2019). Doğrulayıcı Faktör Analizi ile Porter'in Beş Kuvvet Modeli Temelinde Konut Sektöründeki Rekabeti Etkileyen Faktörlerin Analizi. Harran Üniversitesi Mühendislik Dergisi, 4(3), 130-139.

Çakar, Ö., Durmuş, E, Arslan, H. (2011). Muğla Zeytin Üretiminde Milas İlçesi'nin Yeri. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 21(1), 19-32.

Deniz, M., Ayaydın, A. (2014). Çine İlçesinde Zeytin Ziraati. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7(3), 111-144.

Doğan, A., Adaman, F. (2020). Zeytinle Kalkınma: Zeytin ve Zeytinyağı Sektörü Üzerinden Türkiye'deki Son Dönem Tarım Politikalarının Eleştirel Değerlendirilmesi. Murat Tiryakioğlu (Ed.), Devletle Kalkınma içinde (s. 247-276). İstanbul: İletişim Yayıncılık.

Erdal, G., Soylu Baştuğ, D., Erdal, K. (2020). Anadolu ve Türk Kültüründe Zeytin. Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi, 9(3), 164-169.

Erden, D., Bağlan, G., Tunalıoğlu, R. (2016). Türkiye'de Değişen Tarım Politikaları ve Aydın Zeytinciliği'ndeki Farklılıkların İncelenmesi. Zeytin Bilimi, 6(2), 33-40.

Ergün, N., Tunalıoğlu, R. (2016). Edremit İlçesinde Zeytincilik ve Desteklemeler. Zeytin Bilimi, 6(2), 83-92.

Freeman, J. ve Hannan, M. (1983). Niche width and the dynamics of organizational populations. American Journal of Sociology, 88, 1116-45.

Foss, N. J. ve Saebi, T. (2017). Fifteen years of research on business model innovation: How far have we come, and where should we go?. Journal of Management, 43, 200-227.

Gündoğdu, M., Şeker, M. (2012). Bazı Yabancı Kökenli Zeytin Çeşitlerinden Elde Edilen Zeytinyağlarının Yağ Asidi Bileşiminin Olgunlaşma Süresince Değişimi. Zeytin Bilimi, 3(1), 19-28.

Hitt, M. A., Ireland, R. D., Hoskisson, R. E. (2011). Strategic Management: Competitiveness & Globalization, Mason: South-Western Cengage Learning.

Hocaoğlu, M. S., Baştürk, İ., Aydöner, C., Gürsoy Haksevenler, B. H. (2018). Türkiye'deki Zeytinyağı İşletmelerinin 3 Fazlıdan 2 Fazlı Üretime Geçişi Durumunda Pirina Tesislerinin Yeterliliğinin CBS Destekli Analizi. Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi 32(1), 43-58.

Ilgar, R. (2016). Çanakkale İlinde Zeytin Yetiştiriciliği ve Yaşanan Sorunlar. Coğrafya Dergisi, 32, 19-32.

İlban, M., Kömür, T. (2019). Destinasyon Markalaşmasında Festival Turizminin Rolü: Ayvalık Uluslararası Zeytin Hasat Günleri Örneği. Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi, 16(2), 274-295.

Kocadağlı, A. (2011). Türkiye'de Zeytincilik Faaliyetlerinde Edremit Körfezi Kıyılarının Önemi. Coğrafya Dergisi, 19, 28-58.

Koçaslan, Z., Demirbaş, N., Altekin, H., Tosun, D. (2019). Zeytinyağı İşleyen Tesislerde Karasu Probleminin Çözümü Konusunda Sanayicilerin Görüş ve Önerileri: İzmir İli Örneği. Mediterranean Agricultural Sciences, 32(3), 349-355.

Koçoğlu, D., Kantar, M. (2016). Türkiye Madencilik Sektörünün Beş Güç Modeli İle Değerlendirilmesi. Pamukkale İşletme ve Bilişim Yönetimi Dergisi, 3(1), 1-10.

Massa, L., Tucci, C. L., Afuah, A. (2017). A Critical Assessment of Business Model Research, Academy of Management Annals, 11(1), 73-104

Özdoğan, D., Tunalıoğlu, R. (2019). Türkiye'de Zeytinyağında Kalite ve Markalaşmanın İncelenmesi. Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 16(1), 35-43.

Özoktay, İ. (2022). Rekabeti Etkileyen Faktörler Açısından Muğla İlinde Zeytinyağı Üreten İşletme Topluluğunun İncelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.

Porter, M. E. (1979). How competitive forces shape strategy. Harvard Business Review; 57, 137-145.

Porter, M. E. (1998[1980]). Competitive strategy, New York: The Free Press.

Porter, M. E. (2008). The five competitive forces that shape strategy. Special Issue on HBS Centennial. Harvard Business Review, 86, 78–93.

Rothaermel, F. T. (2015). Strategic Management. New York: McGraw-Hill Education.

Sakar, Z. M., (2015). Zeytinyağı Sektörünün Gaziantep İlinde Mevcut Durumu ve Ekonomik Analizi, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Harran Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.

Seçer, A., Emeksiz, F. (2019). Doğu Akdeniz Bölgesinde Zeytin ve Zeytinyağı Pazarlama Organizasyonun Etkinliğinin Değerlendirilmesi. Anadolu Tarım Bilimleri Dergisi, 34(1), 47-56.

Soyyiğit, S., Yavuzaslan, K. (2018). Complex Network Analysis of International Olive Oil Market. Tarım Ekonomisi Dergisi, 24(2), 117-129.

Tarkan Erbaş, E., Artukoğlu, M. (2017). Zeytin İşleyen ve Pazarlayan Firmaların Markalaşma Eğilimlerinin Saptanması Üzerine Bir Araştırma. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 54(2), 177-185.

Toklu, Y., Tuygun Toklu, Y. (2017). Ürün Adı Değişimi ile Yapılan Yeniden Markalamaya Tüketici Tepkisi: Pirina Yağı Üzerine Bir Araştırma. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 17(4), 91-108.

Wheelen, T. L., Hunger, J. D., Hoffman, A. N., Bamford, C. E. (2018). Strategic Management and Business Policy: Globalization, Innovation and Systainability, Harlow: Pearson Education Limited.

Yıldırım, R., Tunalıoğlu, R. (2016). Aydın'da Karasu Sorunu ve Zeytinyağı İşletmelerinin Çözüme Yönelik Tercihlerinin İncelenmesi. Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 13(2), 39-48.

Ek 1. Bir Rekabetçilik Analizi Aracı Olarak Rekabet Güçleri Modeli

İşletmelere stratejik yaklaşımında, işletmelerin başarısı ve hayatta kalmaları başarılı bir şekilde formüle edilen stratejilere bağlıdır. Başarılı strateji formüle etmeden önce gerek dış çevre gerekse işletmenin iç çevresinin analizi gereklidir. Stratejik yönetim alanında dış çevre analizi ve daha spesifik olarak da görev çevresi analizi yapılırken dikkate alınacak analiz araçlarından biri olarak da rekabet güçleri modeli belirtilmektedir (Rothaermel, 2015; Hitt, Ireland ve Hoskisson, 2011; Wheelen, Hunger, Hoffman ve Bamford, 2018). Rekabet güçleri modeli, Michael Porter tarafından 1979 ve 1998[1980] yılındaki çalışmalarında ortaya konmuştur (Porter, 1979; 1998[1980]) ve model endüstrilerin yapısal analizi için bir çerçeve sunmaktadır. Ayrıca aynı modelin, geliştiricisi tarafından 2008 yılında ilk ortaya konulduğu çalışmalara göre daha güncel bir değerlendirmesi de bulunmaktadır (Porter, 2008). Porter'a göre bir endüstrideki rekabetin durumu beş temel rekabet gücüne bağlıdır (Porter, 1998[1980]: 3). Porter'a göre bu güçler; pazara giriş tehdidi, ikame ürün riski, alıcıların pazarlık gücü, tedarikçilerin pazarlık gücü ve mevcut rakipler arasındaki rekabet şiddetidir (Porter, 1998[1980]: 4-6). Porter'a göre bu beş rekabet gücünün hepsi bir arada endüstri rekabetinin ve karlılığın yoğunluğunu belirler (Porter, 1979: 137; Porter, 1998[1980]: 6). Porter'a göre bir sektördeki bir iş birimi için rekabet stratejisinin hedefi, sektörde şirketin kendisini savunabileceği veya bu Şimdi sırası ile Porter'ın bu rekabet güçlerini nasıl tanımladığını ve endüstriye etkilerini değerlendirelim:

Giriş tehdidi: Porter'a göre bir sektöre yeni girenler yeni kapasite, pazar payı kazanma arzusu ve genellikle önemli kaynaklar getirir (Porter, 1979: 138; Porter, 1998[1980]: 7). Sonuç olarak fiyatlar düşebilir veya yerleşiklerin (sektörde var olan

KAYNAKÇA

Alpago, H. (2002). IMF ve Türkiye İlişkileri. İstanbul: Ötüken Yayıncılık.

Amsden, A.H. (1990). "Third World Industrialization: 'Global Fordism' or A New Model?". New Left Review. I/182.

Buğra, A. (1995). Türkiye'de Devlet ve İşadamları. İstanbul: İletişim Yayınları.

Buluş, A. (2009). Türk İktisat Politikalarının Tarihi Temelleri. Konya: Tablet

Kitabevi.

Chung, K. H. (2005). "Business Groups in Japan and Korea". International Journal Of Political Economy, 34 (3): 67-98.

Cuervo-Cazurra, A. (2006). "Business Groups and Their Types". Asia Pacific Journal of Management, 23(4): 419–439.

Devlet İstatistik Enstitüsü (2001). Ekonomik Panorama, www. die.gov.tr/ieyd/epindeks.html.

Dinçer Ö. (1992). Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası. İstanbul: Timaş Yayınları.

Fischer, S. (2001). "Exchange Rate Regimes: Is the Bipolar View Correct?", American Economic Association Meeting, 6 Ocak 2001, New Orleans.

Granovetter, M. (1995). "Coase Revisited: Business Groups in the Modern Economy". Industrial and Corporate Change, (4): 93-130.

Guillén, M.F. (2000). "Business Groups in Emerging Economies: A Resourcebased View", Academy of Management Journal, 43(3): 362-380.

Gorvett, J. (2001). "Turkish Banks Sell Off", Middle East, September, (315): 32.

Karaevli, A. (2008). Türkiye'deki İşletme Gruplarında Çeşitlenme Stratejilerinin Evrimi. Yönetim Araştırmaları Dergisi**,** 8 (1-2): 85-107.

Kibritçioğlu, A. (2001). "Türkiye'de Ekonomik Krizler ve Hükümetler, 1969-2001". *Yeni* Türkiye Dergisi, 1(44): 174-182.

Kock, C. J. ve Guillén, M. F. (2001). "Strategy and Structure in Developing Countries: Business Groups as an Evolutionary Response to Opportunities For Unrelated Diversification". Industrial And Corporate Change, (10): 77–113.

Koç, V. (1973). Hayat Hikayem. İstanbul: Apa Ofset Basımevi.

Koyuncu, M. ve Şenses, F. (2004). "Kısa Dönem Krizlerin Sosyoekonomik Etkileri: Türkiye, Endonezya ve Arjantin Deneyimleri". Erc Working Papers in Economics, 13: 1-43.

Montgomery, C.A. (1982). "The Measurement of Firm Diversification: Some New Empirical Evidence". Academy Of Management Journal, 25(2): 299-307.

Orhan, M. (2001). Şubat Krizinin Türk Toplumu Üzerindeki Etkileri. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Öniş, Z. ve Şenses, F. (2007). "Global Dynamics, Domestic Coalitions and a Reactive Tate: Major Policy Shifts in Post-War Turkish Economic Development", Odtü Gelişme Dergisi, 34(2): 251-86.

Özatay, F. (2010). Finansal Krizler ve Türkiye. İstanbul: Doğan Kitap.

Parasız, İ. (2000). Para Banka ve Finansal Piyasalar. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.

Rumelt, R. P. (1978). "Diversification Strategiy and Profitability". Strategic Managemen Journal, (3): 359-369.

Suiçmez, H. ve Ekinci, A. (2008). "İktisadi Dalgalanmalar Olgusu Çerçevesinde Türkiye'de Sürdürülebilir Büyüme". Verimlilik Dergisi, (1): 7-24.

TOBB (Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği) (2001a). Kriz, Yarattığı Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Erişim: www.tobb.org.tr/frame.html.

TOBB (Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği) (2001b). Ekonomik Krizin Reel Sektörler Üzerindeki Etkilerinin Araştırılması Çalışması Sonuçları, www.tobb.org.tr/anket/kriz/frame.html.

TOBB (Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği) (2009). 2008 Ekonomik Rapor. Ankara: TOBB Yayınları.

TOBB (Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği) (2010). 2009 Ekonomik Rapor. Ankara: TOBB Yayınları.

Ülgen, H., Mirze, K. (2007). İşletmelerde Stratejik Yönetim. İstanbul: Literatür Yayıncılık.

Üsdiken, B. (2008). "Türkiye'deki İşletme Grupları: Özel sayıya giriş". Yönetim Araştırmaları Dergisi, 8 (1-2): 5-21.

YÜKSEKÖĞRETİM HİZMETLERİNDE ETKİNLİK VE EŞİTLİK ARAYIŞLARI

Dr. Emine AYRANCI BAĞRIAÇIK

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-93-5

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ağustos 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Elinizdeki bu çalışma, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı Bütünleşik Doktora Programı kapsamında hazırlanan "Yükseköğretim Hizmetlerinde Etkinlik Arayışları ve Reformlar: Yükseköğretim Sistemleri için Dinamik Bir Veri Zarflama Analizi Olarak Malmquist-Luenberger Endeksi Uygulaması" başlıklı bütünleşik doktora tezinden türetilmiştir.

Bütünleşik doktora eğitimim ve tez çalışmam sürecinde öneri ve eleştirileri ile bana yol gösterdiği ve her koşulda sağladığı destek ile akademik hayatıma ışık tuttuğu için saygıdeğer hocam Prof. Dr. M. Cahit GÜRAN'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Kendisinden ders alma ve tez çalışmamı yürütme fırsatı bulduğum ve bu süreç boyunca desteğini her zaman hissettiğim değerli danışman hocam Prof. Dr. A. Tarkan ÇAVUŞOĞLU'na; sabrı, hoşgörüsü ve anlayışı için çok teşekkür ederim.

Kıymetli arkadaşım Dr. Öğr. Üyesi Sevi DOKUZOĞLU'na, bütünleşik doktora programının ilk dersinden bugünlere kadar beni sürekli dinlediği, eleştirdiği ve desteklediği için çok teşekkür ediyorum.

Hayatımın her aşamasında, her koşulda yanımda olan, varlığına her zaman şükrettiğim değerli annem Yeter AYRANCI, babam Kaplan AYRANCI ve bir kız kardeşe sahip olmanın ayrıcalığını her zaman hissetmemi sağlayan biricik kız kardeşim Emel AYRANCI'ya en içten sevgilerimi ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Son olarak, kıymetli eşim Dr. Öğr. Üyesi Ahmet BAĞRIAÇIK'a kitabın hazırlanma sürecinde beni sürekli dinlediği, kızımızla tek başına ilgilendiği ve yalnız olmadığımı hissettirerek sağladığı eşsiz destek için teşekkür ediyorum.

Bu kitabı biricik kızım Duru BAĞRIAÇIK'a ithaf etmek istiyorum.

Ağustos 2023, Osmaniye

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 1

1. BÖLÜM – YÜKSEKÖĞRETİMDE ETKİNLİK VE EŞİTLİK: SONUÇLARIN İYİLEŞTİRİLMESİNE YÖNELİK REFORMLAR 3
1.1. YÜKSEKÖĞRETİM HİZMETLERİNDE ETKİNLİK VE EŞİTLİK 3
1.1.1. Yükseköğretim Hizmetlerinde Etkinlik 6
1.1.2. Yükseköğretim Hizmetlerinde Eşitlik 8
1.2. YÜKSEKÖĞRETİMDE REFORMLAR 9
1. FİNANSAL REFORMLAR 10
1.1. Yükseköğretim Finansmanında Öğrenci Katkısı ve Öğrenim Ücreti Uygulaması 10
1.2. Yükseköğretim Finansmanında Burs ve Kredi Sistemi 13
1.3. Yükseköğretim Sistemlerinde Bağış ve Hayırseverlik 15
1.4. Öğrencilerin İstihdam Alanlarına Erişiminin Sağlanması 17
1.5. Yükseköğretim Kurumlarına Kamu Fonlarının Dağıtım Şekilleri 17
2. YAPISAL REFORMLAR (KURUMSAL FORM DEĞİŞİMİ) 20
2.1. Kurumsal Özerklik ve Hesap Verilebilirlik 20
2.1.1. Özerklik 20
2.1.2. Hesap Verilebilirlik 25
2.2. Uluslararasılaşma 26
2.3. Girişimci Üniversite 27
3. YÖNETSEL REFORMLAR 30
3.1. Yükseköğretim Sisteminin Yönetimi (Sistemik Düzeyde) 30
3.2. Yükseköğretim Kurumlarının Yönetimi (Kurumsal Düzeyde) 33
4. Kalite Temelli Reformlar 36

2. BÖLÜM – BAZI OECD ÜLKELERİNDE YÜKSEKÖĞRETİM REFORMLARI 39
2.1. AVUSTRALYA 40
2.2. AVUSTURYA 44
2.3. ÇEK CUMHURİYETİ 48
2.4. FİNLANDİYA 51
2.5. FRANSA 54

2.6. ALMANYA 57
2.7. MACARİSTAN 59
2.8. İZLANDA 63
2.9. İRLANDA 65
2.10. İTALYA 68
2.11. JAPONYA 70
2.12. HOLLANDA 74
2.13. YENİ ZELANDA 76
2.14. NORVEÇ 77
2.15. POLONYA 79
2.16. İSPANYA 82
2.17. İSVEÇ 85
2.18. TÜRKİYE 87
2.19. İNGİLTERE 95
2.20. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ 100

SONUÇ 107

KAYNAKÇA 109

KAYNAKÇA

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu. (1981). T.C. Resmi Gazete.

Agasisti, T. (2009). Market Forces and Competition in University Systems: Theoretical Reflections and Empirical Evidence From Italy. *International Review of Applied Economics*, 23 (4), 463-483 .

Barr, N. (1993). Alternative Funding Resources for Higher Education. *The Economic Journal*, 103 (418), 718-728.

Barr, N. (2009). Financing Higher Education: Lessons from Economic Theory and Reform in England. *Higher Education in Europe*, 34 (2), 201-209.

Barr, N. (2012). Policy Forum: Financing Higher Education - Lessons from England. *Canadian Tax Journal*, 60 (3), 611-620.

Baum, S., Kurose , C., & McPherson, M. (2013). An Overview of American Higher Education. *The Future of Childeren*, 23 (1), 17-39.

Becker, R. F. (2009). States, Markets and Higher Education Reform: The Netherlands and England. J. Zajda , & V. Rust (Ed.), *Globalisation, Policy and Comparative Reseach* (157-170). The Netherlands : Springer.

Beneš, J., Šebková, H., & Šťastná, V. (2005). *Towards the European Higher Education Area Bologna Process: National Report 2004-2005 Czech Republic.* Erişim: 02 Ocak 2018, http://media.ehea.info/file/Czech_Republic/53/7/National_Report_Czech_Republic_2005_566537.pdf

Bołtruszko, M. (2006). *Bologna Process National Report: 2005-2007 Poland.* Erişim: 5 Aralık 2017, http://media.ehea.info/file/Poland/88/3/National_Report_Poland_2007_571883.pdf

Burgess, C., Gibson, L., Klaphake, J., & Selzer, M. (2010). The 'Global 30' Project and Japanese Higher Education Reform: an Example of a 'Closing in' or an 'Opening up'? *Globalisation, Societies and Education*, 8 (4), 461-475.

Canton, E. (2002). *Higher Education Reform: Getting the Incentives Right.* The Netherlands: CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis.

Chapman, B. (2006). Income Contingent Loans for Higher Education: International Reforms. E. Hanushek, & F. Welch (Ed.), *Handbooks in Economics Vol.2* (1435-1503). The Netherlands: North-Holland.

Chapman, B., & Greenaway, D. (2006). Learning to Live with Loans? International Policy Transfer and the Funding of Higher Education. *The World Economy*, 29 (8), 1057-1075.

Chowdry, H., Dearden, L., Goodman, A., & Jin, W. (2012). The Distributional Impact of the 2012-13 Higher Education Funding Reforms in England. *Fiscal Studies*, 33 (2), 211-236.

CIMEA, CRUI & CNVSU. (2006). *Bologna Process National Reports: 2005-2007 Italy. Erişim: 12 Kasım 2017,* http://media.ehea.info/file/Italy/83/8/National_Report_Italy_2007_567838.pdf

Cingi, S., & Güran, M. C. (2003). Türkiye'de İktisadi Kalkınmayı Tehdit Eden Sorun: Eğitim. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21 (2), 109-137.

Clark, B. R. (1983). *The Higher Education System: Academic Organization in Cross-National Perspective.* ABD: University of California Press.

Clark, B. (1998). *Creating Entrepreneurial Universities. Organizational Pathways of Transformation.* UK: Pergamon Press.

Cullinane, T. (2006). *Towards the European Higher Education Area Bologna Process: National Report 2005-2007 Ireland.* Erişim: 27 Ocak 2016, http://media.ehea.info/file/Ireland/81/6/National_Report_Ireland_2007_567816.pdf

Dakowska, D. (2015). Between Competition Imperative and Europeanisation: the case of Higher Education Reform in Poland. *Higher Education*, 69 (1), 129-141.

de Boer, H. F., Enders, J., & Schimank, U. (2008). Comparing Higher Education Governance Systems in Four European Countries. N. C. Jaccard (Ed.), *Governance and Performance of Education Systems* (35-54). The Netherlands: Springer.

de Boer, H., & File, J. (2009). *Higher Education Governance Reforms Across Europe.* Brussels: ESMU.

de Boer, H., Enders, J., & Schimank, U. (2007). On the Way towards New Public Management? The Governance of University Systems in England, the Netherlands, Austria, and Germany. D. Jansen (Ed.), *New Forms of Governance in Research Organizations* (137-152). The Netherlands: Springer.

de Boer, H., Jongbloed, B., Enders, J., & File, j. (2010). *Progress in Higher Education Reform across Europe, Governance and Funding Reform, Volume 2: Methodology, Performance Data, Literature Survey, National System Analyses and Case Studies .* Enschede: Center for Higher Education Policy Studies (CHEPS).

Debande, O. (2004). A Review of Instruments for Student Loans in Tertiary Education. *European Journal of Education*, 39 (2), 161-190.

Delisle, J. D. (2017). Reforming Student Loans and Tax Credits. A. P. Kelly, J. D. Delisle, K. J. James, & M. S. Schneider (Ed.), *Unleashing Opportunity: Policy Reforms to Strengthen Higher Education* (26-67). New York: The Manhattan Institute.

Department of Education and Training. (2015). *Higher Education in Australia: A Review of Reviews from Dawkins to Today.* Canberra : Australian Government Department of Education and Training.

Dill, D. D. (2003). Allowing the Market to Rule: The Case of the United States. *Higher Education Quarterly*, 57 (2), 136-157.

Dill, D. D. (2010). We Can't Go Home Again: Insights from a Quarter Century of Experiments in External Academic Quality Assurance. *Quality in Higher Education*, 16 (2), 159-161.

Dobbins, M., & Knill, C. (2014). *Higher Education Governance and Policy Change in Western Europe: International Challenges to Historical Institutions.* UK: Palgrave Macmillan.

Dobbins, M., Knill, C., & Vögtle, E. (2011). An Analytical Framework for the Cross-Country Comparison of Higher Education Governance. *Higher Education*, 62 (5), 665-683.

Doğramacı, İ. (1991). *Türk Yükseköğretiminde On Yıl (1981-1991), 1981 Reformu ve Sonuçları.* Ankara : YÖK.

Enders, J., de Boer, H., & Weyer, E. (2013). Regulatory Autonomy and Performance: the Reform of Higher Education Re-Visited. *Higher Education*, 65 (1), 5-23.

Estermann, T., & Nokkala, T. (2009). *University Autonomy in Europe I.* Belgium: the European University Association.

Finnie, R., & Usher, A. (2008). The Canadian Experiment in Cost-Sharing and its Effects on Access to Higher Education, 1990-2002. P. N. Teixeira , D. B. Johnstone, M. J. Rosa, & H. Vossensteyn (Ed.), *Cost-Sharing and Accessibility in Higher Education: A Fairer Deal?* (159-187). The Netherlands: Springer.

Gallagher, M. (2001). The Idea of a University Enterprise or Academy?. P. Kinnear (Ed.), Modern University Governance: A National Perspective. (49-57). Australia: The Australia Institute.

Goedegebuure, L., Santiago, P., Fitznor, L., Stensaker, B., & van der Steen, M. (2008). *OECD Reviews of Tertiary Education New Zealand.* OECD.

Gonzalez, J. M., Arquero, J. L., & Hassall, T. (2009). Bologna and Beyond: A Comparative Study Focused on UK and Spanish Accounting Education. *Higher Education in Europe*, 34 (1), 113-125.

Greenaway, D., & Haynes, M. (2003). Funding Higher Education in the UK: The Role of Fees and Loans. *The Economic Journal*, 113 (485), F150-F166.

Greenwood, D. J. (2009). Bologna in America: The Spellings Commission and Neo-Liberal Higher Education Policy. *Berghahn Journals*, 2 (1), 1-38.

Gunnarsdóttir, H., Hreinsson, E., & Gunnarsdóttir, R. (2006). *Bologna Process National Reports:2005-2007 Iceland.* Erişim: 12 Aralık 2015, http://media.ehea.info/file/Iceland/74/3/National_Report_Iceland_2007_567743.pdf

Gül, H., Sallan Gül, S., Kaya, E., & Alican, A. (2010). Main Trends in the World of Higher Education, Internationalization and Institutional Autonomy. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 9, 1878–1884.

Günay, D., & Günay, A. (2011). 1933'den Günümüze Türk Yükseköğretiminde Niceliksel Gelişmeler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1 (1), 1-22.

Gürüz, K. (2003). *Dünyada ve Türkiye'de Yükseköğretim Tarihçe ve Bugünkü Sevk ve İdare Sistemleri.* Ankara : ÖSYM.

Hansmann, H. (2012). The Evolving Economic Structure of Higher Education. *The University of Chicago Law Review*, 79 (1), 159-183.

Harman, G. (2004). New Directions in Internationalizing Higher Education: Australia's Development as an Exporter of Higher Education Services. *Higher Education Policy*, 17 (1), 101-120.

Hartwig, L. (2004). *Financial Management and Governance in HEIS: Germany,* OECD.

Heller, D. E. (2009). The Context of Higher Education Reform in the United States. *Higher Education Management and Policy*, 21 (2), 1-18 .

Hinfelaar, M. (2012). Emerging Higher Education Strategy in Ireland: Amalgamate or Perish. *Higher Education Management and Policy*, 24 (1), 1-16.

Hüfner, K., & Landfried, K. (2003). German Higher Education: A System under Reform. *Higher Education in Europe*, 28 (2), 141-143.

Hyman, D. N. (2010). *Public Finance: A Contemporary Application of Theory to Policy, Tent Edition.* USA: South-Western Cengage Learning.

Işıklı, A. (2002). Yüksek Öğrenimin Özelleştirilmesi. *Mülkiye Dergisi* , 26 (234), 9-20.

James, K. (2015). Fixing Student-Loan Repayment. *National Affairs* , 35, 20-34.

Jenkins, A. (1995). The Impact of the Research Assessment Exercises on Teaching in Selected Geography Departments in England and Wales. *Geographical Association*, 80 (4), 367-374.

Jonasson, J. T. (2004). Higher Education Reforms in Iceland at the Transition into the Twenty-First Century. I. Fagerlind, & G. Strömqvist (Ed.), *Reforming Higher Education in the Nordic Countries - Studies of Change in Denmark, Finland, Iceland, Norway and Sweden* (137-188). Paris: UNESCO.

Jongbloed, B., de Boer, H., Enders, J., & File, J. (2008). *Progress in Higher Education Reform Across Europe, Funding Reform, Volume 1: Executive Summary and Main Report.* CHEPS .

Katsomitros, A. (2018). *Higher Education Reforms and Economic Crisis in Italy and Spain*. Erişim: 03 Nisan 2012, http://www.obhe.ac.uk/newsletters/borderless_report_june_2012/higher_education_reforms_italy_spain

Kauko, J., & Diogo, S. (2012). Comparing Higher Education Reforms in Finland and Portugal: Different Contexts, Same Solutions? *Higher Education Management and Policy* , 23 (3), 115-133.

KMK & BMBF. (2006). *Bologna Process 2005 to 2007 National Report for Germany and National Action Plan for Recognition of Foreign Qualifications.* Erişim: 17 Kasım 2016, http://media.ehea.info/file/Germany/03/9/National_Report_Germany_2007_567039.pdf

KMK, HRK & BMBF. (2002). *Towards the European Higher Education Area Bologna Process: Germany National Report.* Erişim: 24 Nisan 2015, http://www.bologna-bergen2005.no/Docs/Germany/National_Reports-Germay_050118-orig.PDF

Krasnicka, I. (2014). Polish Legal Education in the Light of the Recent Higher Education Reform. *Michigan State Law Review*, 2, 691-712.

Küçükyavuz, S., Ataç, E., Güven , N., Ateş , D., & Batmaz, D. (2005). *Towards the European Higher Education Area Bologna Process: National Report 2004-2005 Turkey.* Erişim: 11 Ocak 2017, http://media.ehea.info/file/Turkey/25/3/National_Report_Turkey_2005_572253.pdf

Lazzeroni, M., & Piccaluga, A. (2003). Towards the Entrepreneurial University. *Local Economy*, 18 (1), 38-48.

Lee Dow Ao, K., & Braithwaite, V. (2013). *Review of Higher Education Regulation Report.* Canberra : Commonwealth of Australia.

Leegwater, M. (2005). *Towards the European Higher Education Area Bologna Process: National Report 2004-2005 The Netherlands.* Erişim: 25 Şubat 2017, http://media.ehea.info/file/Netherlands/82/8/National_Report_Netherlands_2005_571828.pdf

Mahoney, P. (2003). *Tertiary Education Funding – Overview of Recent Reform (Parliamentary Backgrounder)*. Wellington: New Zealand Parliamentary Library.

Malan, T. (2004). Implementing the Bologna Process in France. *European Journal of Education*, 39 (3), 289-297.

Martins, J. O., Boarini, R., Strauss, H., & de la Maisonneuve, C. (2009). The Policy Determinants of Investment in Tertiary Education. *OECD Journal: Economic Studies*, 3, 2-36.

Maruyama, F. (2012). Financing Universities in Japan . F. Maruyama , & I. R. Dobson (Ed.), *Cycles of University Reform: Japan and Finland Compared* (13-29). Tokyo: Center for National University Finance and Management.

McKenna, I. (2005). *Towards the European Higher Education Area Bologna Process: National Report 2004-2005 Ireland.* Erişim: 19 Şubat 2017, http://media.ehea.info/file/Ireland/81/4/National_Report_Ireland_2005_567814.pdf

Middlehurst, R. (2004). Changing Internal Governance: A Discussion of Leadership Roles and Management Structures in UK Universities. *Higher Education Quarterly*, 58 (4), 258–279.

Mora, J.-G., & Vidal , J. (2005). Two Decades of Change in Spanish Universities: Learning the Hard Way . A. Gornitzka, M. Kogan, & A. Amaral (Ed.), *Reform and Change in Higher Education; Analysing Policy Implementation* (135-152). The Netherlands: Springer.

Morley, L. (2003). *Quality and Power in Higher Education.* England : SRHE and Open University Press.

Musgrave, R. A. (1959). *The Theory of Public Finance: A Study in Public Economy.* London: Mc-Graw-Hill Book Company.

Nyborg, P. (2007). *Higher Education in Norway – Fifty Years of Development*. Erişim: 08 Mart 2018, http://www.uhr.no/documents/50_years_HE_Norway.pdf

Oba, J. (2005). The Incorporation of National Universities in Japan: Initial Reactions of the New National University Corporations. *Higher Education Management and Policy*, 17 (2), 105- 125.

OECD. (2014). *OECD Education at a Glance Country Note, Italy.* Paris: OECD.

OECD. (2006). *Funding Systems and Their Effects on Higher Education Systems;Country Study – Czech Republic.* OECD.

OECD. (2006). *IMHE Project "Funding Systems and their Effects on Higher Education Systems"- Norway.* OECD Publishing.

OECD. (2014). *Education at a Glance.* OECD.

OECD. (2015). *Education Policy Outlook 2015; Making Reforms Happen.* OECD Publishing.

ÖSYM. (1997). *Yükseköğretim Kurumlarına Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi.* Ankara : ÖSYM.

Pabian, P. (2009). Europeanisation of Higher Education Governance in the Post-Communist Context: The Case of the Czech Republic. A. Amaral, G. Neave, C. Musselin, & P. Maassen (Ed.), *European Integration and the Governance of Higher Education and Research, Higher Education Dynamics 26* (257-278). The Netherlands: Springer.

Palonen, M., Blomqvist, C., Tuomi, O., & v.d. (2006). *Bologna Process Template for National Reports: 2005-2007-Finland.* Erişim: 15 Aralık 2017, http://media.ehea.info/file/Finland/64/9/National_Report_Finland_2007_566649.pdf

Pechar, H. (2005). Backlash or Modernisation? Two Reform Cycles in Austrian Higher Education. A. Gornitzka, M. Kogan, & A. Amaral (Ed.), *Reform and Change in Higher Education* (269-285). The Netherlands: Springer.

Pechar, H., & Pellert, A. (2004). Austrian Universities Under Pressure From Bologna . *European Journal of Education*, 39 (3), 317-330.

Pitman, T. (2016). The Evolution of the Student as a Customer in Australian Higher Education: a Policy Perspective. *The Australian Association for Research in Education*, 43 (3), 345–359.

Raciti, M. (2010). Marketing Australian Higher Education at the Turn of the 21st Century: A Précis of Reforms, Commercialisation and the New University Hierarchy. *e-Journal of Business Education & Scholarship of Teaching*, 4 (1), 32-41.

Rinne, R., Kallo, J., & Hokka, S. (2004). Too Eager to Comply? OECD Education Policies and the Finnish Response. *European Educational Research journal*, 3 (2), 454- 485.

Rosen, H. S., & Gayer, T. (2008). *Public Finance.* New York : The Mc-Graw Hill.

Salmi, J. (1992). The Higher Education Crisis in Developing Countries: Issues, Problems, Constraints and Reforms. *International Review of Education*, 38 (1), 19-33.

Salmi, J., & Hauptman, A. M. (2006). Resource Allocation Mechanisms in Tertiary Education: A Typology and An Assessment. J. F. Llop (Ed.), *Higher Education in the World* 2006: The Financing of Universities, Palgrave MacMillan.

Samuelson, P. A. (1954). The Pure Theory of Public Expenditure. *The Review of Economics and Statistics*, 36 (4), 387-389.

Schulte, P. (2004). The Entrepreneurial University: A Strategy for Institutional Development. *Higher Education in Europe*, 29 (2), 187-191.

Scott, P. (2002). Reflections on the Reform of Higher Education in Central and Eastern Europe. *Higher Education in Europe*, 27 (1-2), 137-152.

Simonova, N., & Antonowicz, D. (2006). Czech and Polish Higher Education - from Bureaucracy to Market Competition. *Czech Sociological Review*, 42 (3), 517-536.

Smitt, M. (2008). *Bologna Process Template for National Reports: 2007-2009 Sweden.* Erişim: 1 Kasım 2017, http://media.ehea.info/file/Sweden/08/5/National_Report_Sweden_2009_572085.pdf

Stiglitz, J. E. (2000). *Economics of the Public Sector.* USA: W. W. Norton & Company .

Strøm, T. F. (2005). *Towards the European Higher Education Area Bologna Process: National Report 2004-2005 Norway.* Erişim: 1 Kasım 2017, http://media.ehea.info/file/Norway/84/9/National_Report_Norway_2005_571849.pdf

Swedish Higher Education Authority. (2013). *Higher Education in Sweden; 2013 Status Report.* Stockholm: Universitetskanslersämbetet.

Szkudlarek, T., & Stankiewicz, L. (2014). Future Perfect? Conflict and Agency in Higher Education Reform in Poland. *International Journal for Academic Development*, 19 (1), 37-49.

Taylor, J. (2005). The Legacy of 1981: An Assessment of the Long-term Implications of the Reductions in Funding Imposed in 1981 on Institutional Management in UK Higher Education. A. Gornitzka, M. Kogan, & A. Amaral (Ed.), *Reform and Change in Higher Education: Analysing Policy Implementation* (83-95). The Netherlands: Springer.

Turan, A., Kaplan, M., Barlak, D., Laçin, E., Akın, P., Ünvan, C., Aslan, S. (2010). *Yükseköğretimde Yeniden Yapılanma: 66 Soruda Bologna Süreci Uygulamaları.* Ankara: YÖK.

Verhoest, K., Peters, B. G., Bouckaert, G., & Verschuere, B. (2004). The Study of Organisational Autonomy: A Conceptual Review . *Public Administration and Development*, 24 (2), 101-118.

Watson, B. D. (2014). Preserving the Promise of Higher Education: Ensuring Access To The "American Dream" Through Student Debt Reform . *University of Florida Journal of Law & Public Policy*, 25 (3), 315-330.

Welsh, H. A. (2009). Higher Education Reform in Germany: Advocacy and Discourse. *German Politics and Society*, 27 (1 (90)), 1-23.

Woodhouse, D. (1999). Quality and Quality Assurance. J. Knight, & H. de Wit (Ed.), *Quality and Internationalisation in Higher Education* (29-44). Paris : OECD.

Yamamoto, S. (2012). Higher Education Reforms in Japan: Changing Relationship Between Government and Universities. H. G. Schuetze , & G. A. Mendiola (Ed.), *State and Market in Higher Education Reforms* (201-211). The Netherlands : Sense Publishers.

YÖDEK. (2018). Erişim: 20 Mart 2018, http://www.yodek.org.tr/?

YÖK. (2000). *Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu.* Ankara: YÖK.

YÖK. (2005). *Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu.* Ankara: YÖK.

YÖK. (2006). *Türkiye'nin Yükseköğretim Stratejisi-Taslak Rapor.* Ankara : YÖK.

YÖK. (2007). *Türkiye'nin Yükseköğretim Stratejisi.* Ankara : YÖK.

YÖK. (2012). Yükseköğretim Kanunu Taslağı. Ankara: YÖK.

YÖK. (2018). *www.yök.gov.tr*. Erişim: 03 Agustos 2017, www.yök.gov.tr: http://www.yok.gov.tr/web/oyp/oyp-tarihce

ZEKERİYA EFENDİ

(Zekeriya Okumuş= Zeçeriy)

1880 - 1955

Ekrem Hayri PEKER

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-00-3

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Nisan 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

I. BÖLÜM 1
KAFKASYA 1
KAFKASYA TARİHİ 2
RUSYA-KAFKASYA İLİŞKİLERİ 6

II. BÖLÜM 21
OSMANLI – KAFKASYA İLİŞKİLERİ 21
SÜRGÜN YOLU 30
BALKANLARA SÜRGÜN 38
DOĞU ANADOLU İSKÂNI 39

III. BÖLÜM 44
'DOKSANÜÇ HARBİ' 44
İKİNCİ SÜRGÜN DALGASI 46
'DOKSANÜÇ HARBİ' SONRASI DOĞU ANADOLU 50

IV. BÖLÜM 63
GÖÇMENLERE YAPILAN YARDIMLAR 63
KAFKAS SÜRGÜNLERİNİN YERLEŞTİRİLDİĞİ ALANLAR 64
OSMANLI DEVLETİNDE ADİGELER 67
OSMANLI DEVLETİ'NDE KAFKAS KÖKENLİ YÖNETİCİLER 68
İTTİHAT VE TERAKKİ CEMİYETİ'NDEKİ ÇERKESLER 69
ADİGE CEMİYETLERİ 71
ÇERKES YAZARLAR 72

V. BÖLÜM 73
HÜDAVENDİGAR VİLAYETİ'NE YERLEŞİM 73
BURSA'YA YERLEŞİM 78
BURSA İLÇELERİNDEKİ YERLEŞİMLER 79
BURSA'DAKİ KAFKAS KÖYLERİ VE KURDUKLARI VAKIFLAR 80
KURTULUŞ SAVAŞI'NDA BURSA 85

VI. BÖLÜM 87
KİRMASTİ (MUSTAFAKEMALPAŞA) 87
KİRMASTİ TARİHİ VE ADİGELER 93
KURTULUŞ SAVAŞI DÖNEMİNDE KİRMASTİ 98
BİRİNCİ ANZAVUR İSYANI (1 EKİM- 25 KASIM 1919) 102
ETHEM BEY ANZAVUR'UN PEŞİNDE 108
İKİNCİ ANZAVUR İSYANI (16 ŞUBAT-16 NİSAN1920) 113
YUNAN İŞGALİ'NDE KİRMASTİ 125
KURTULUŞ SAVAŞI SONRASI KİRMASTİ 129
KURTULUŞ ŞAVAŞINDA ADİGELER 134
YÜZELLİLİKLER 138

VII. BÖLÜM 142
GÜVEM KÖYÜ 142
KÜLTÜR 148
GELENEK VE ADETLER 150
DÜĞÜN 152
GİYİM 155
YEMEKLER 156

VIII. BÖLÜM 159
ZEKERİYA EFENDİ 159
ZEKERİYA EFENDİ İLE İLGİLİ ANILAR 164
KOŞU 165
GÜREŞ 166
ACEMİ EŞKİYALAR 167
ANZAVUR İFADE ALIYOR 169
YARBAY/ALBAY KASAP OSMAN BEY 174
ÇETELERLE MÜCADELE 180
KARA DAVUT 180
KIZ KAÇIRMA 192
BOZGUNDAN KAÇAN ABAZALAR 193
MECİT EFENDİ 196
ZEKERİYA EFENDİ KORUSU 199
GÜVEM KÖYLÜ MUCİT: HÜSNÜ OKUMUŞ 201

IX. BÖLÜM 214
KISA… KISA… 214
BİR KİLO FASULYE… 215
BİLGİN 216
MOLLA HATUK 217
DAĞLI ŞAMPİYON 218
HOKONEJ ÖMER 219
"MAVZERİNİ ALIRIM" 220
SHAMIJ 221
TÜRKÇE BİLMEYEN ÖKÜZ 222
MAHŞERDE HESAPLAŞIRIZ 222
HAMUŞŞG'UND OĞLU PIRAJİY 224
SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMALARI 225
GÜVEM KÖY ANILARIM 229

X. BÖLÜM 245
DERELİ KÖYÜ 245
DEMİRKAPI KÖYÜ 245
SOĞUCAK KÖYÜ 246
SOLDERE KÖYÜ 247
KURTULUŞ SAVAŞI KRONOLOJİSİ 252
KAYNAKLAR 253
ADİĞE BAYRAĞI 261
KÖYDEN RESİMLER 262
AİLEDEN RESİMLER 267

KAFKASYA KRONOLOJİSİ

…… - Meotlar
372- Batı Hunların saldırısı
602- Avarlar'ın Kafkasya'ya saldırıları
1223- Moğol İstilası
1390-95- Emir Timur'un Altınordu Devleti'ne ve onun müttefiki Adiğeler'e saldırması, katliamları
1451- Fatih Sultan Mehmet'in Kırım Hanlığı'nı Osmanlı İmparatorluğu'na bağlaması; Kırım Hanlığı'na tabi olan Adiğelerin dolaylı yoldan Osmanlı İmparatorluğu'na bağlanması.
1547- Korkunç lakabıyla anılacak IV. İvan'ın Çar unvanı alması
1552- Kazan Hanlığı'nın Rus Çarlığı tarafından ilhakı
1556- Ejder/Astarhan Hanlığı'nın Rus Çarlığı tarafından ilhakı, Kabardey Prensi Temük'ün kızının Çar İvan'la evlenmesi; Adiğe- Rus ilişkilerinin başlanması
1774- Küçük Kaynarca Antlaşması'yla Kırım Hanlığı'nın bağımsızlığını kazanması
1783- Kırım Hanlığı'nın Rus Çarlığı tarafından ilhakı, Gürcistan Krallığı'nın Başkenti Tiflis'e Rus Askerlerinin gelmesi ve yerleşmesi
1801- Gürcistan Krallığı'nın Rus Çarlığı'na ilhakı
1828-29- Osmanlı-Rus Savaşı ve Karadeniz kıyılarındaki bazı kaleler hariç Kafkasya'nın Rus Çarlığı'na bırakılması, İmam Mansur'un Mücadelesi, Dağıstan'da Müridizm hareketinin başlaması
1832-1859- İmam Şamil'in mücadele dönemi

1853-1856- Kırım Savaşı
1861- Rusların Kafkasya'ya saldırmaları
21 Mayıs 1864- Kbaada Savaşı'yla Kafkasyalıların mücadelesinin sona ermesi
1877-78- Osmanlı-Rus Savaşı (Doksanüç Harbi)
23 Temmuz 1908- İkinci Meşrutiyet'in ilanı
1912- Balkan Savaşı

KURTULUŞ SAVAŞI KRONOLOJİSİ

1914-1918- Birinci Dünya Savaşı
30 Ekim 1918- Mondros Mütarekesi
15 Mayıs 1919- Yunanlıların İzmir'i işgali
13 Kasım 1818- Müttefiklerin İstanbul'u işgali
19 Mayıs 1919- Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışı
22 Haziran 1919- Amasya Tamimi
23 Temmuz-7 Ağustos 1919- ErzurumKongresi
Ekim-25 Kasım 1919- I. Anzavur İsyanı
4-11 1919- Eylül Sivas Kongresi
20-22 Ekim1919- Amasya Mülakat
16 Şubat- 19 Nisan 1920- II. Anzavur İsyanı
16 Mart 1920- İstanbul'un İngilizler tarafından işgali
24 Nisan 1920- San Remo Konferansı
22 Mayıs 1920- Batı Trakya'nın Yunanlılar tarafından işgali
25 Temmuz 1920- Edirne'nin İşgali
2 Temmuz 1920- Kirmasti'nin İşgali
8 Temmuz 1920- Bursa'nın İşgali
10 Ağustos 1920- Sevr Barış Anlaşması
Ocak 1921- Ethem Bey'in Tasfiyesi, I. Elcezire Hârekatı

6-11 Ocak- I. İnönü Savaşı
23 Mart-1 Nisan 1921- II. İnönü Savaşı
23 Ağustos-13 Eylül 1921- Sakarya Meydan Muharebesi
26 Ağustos 1922- Büyük Taarruz
31 Ağustos 1922- II. Elcezire Hârekatı, Özdemir Bey'in İngilizleri Derbent Bölgesi'nde bozguna uğratması
11 Eylül 1922- Bursa'nın Kurtuluşu
14 Eylül 1922- Kirmasti'nin Kurtuluşu
11 Ekim 1922- Mudanya Mütarekesi
Kasım 1922- II. Elcezire Hârekatı'na katılan birliklerin geri çekilmesi
24 Temmuz 1923- Lozan Barış Antlaşması

KAYNAKLAR

Abacı, Zeynep-Gökçe, Cemal; Bursa'nın Zenginliği, Göçmenler, Bursa-2009
Ahmetbeyoğlu, Ali, Avrupa Hun İmparatorluğu, Ankara-2001
-Akurgal, Ekrem, Anadolu Kültür Tarihi, Ankara-2005
-Allen, W.E.D.1828-1921 Türk-Kafkas Sınırındaki Harplerin Tarihi, Ankara-1966
Antifimov, N.V. -Autlev, P.U, Meotlar, Adiğelerin Ataları, Ankara-2011
Arif Bey, Başımıza Gelenler, İstanbul-1973
Arkeo Atlas, sayı 8, İstanbul-2013
Artamonov, M. İ, Hazar Tarihi, İstanbul-2008
Avagyan, Arsen, Çerkesler, İstanbul-2004
Avcıoğlu, Doğan, Türklerin Tarihi, İstanbul-12982

Ayhan, Bahattin, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Balkan-Kafkas Göçleri, Ankara-2020

Baddaley J.F, Rusya'nın Kafkasya'yı İstilası, İstanbul-1989

Baj, Jabaghi, Çerkezler, Ankara-2000

Baypars Tarihi, çev: M. Şerafüddin Yaltkaya-Ankara-2000

Benet, Sula, Abhazlar, Ankara-1995

Bell, James S., Çerkesya'dan Savaş Mektupları, İstanbul-1998

Berkok İsmail; Tarihte Kafkasya, İstanbul-1958

Berzeg, Nihat, Çerkesler, İstanbul-2006

Berzeg, Sefer E., Çerkes-Vubıhlar

Bi Mahmut; Kafkas Tarihi, Ankara-2011

Bi, Mahmut; Kaf Dağı'nın Eteklerinden Bursa'ya Göçler-yayınlanmadı

Bi, Mahmut, Çerkes-Gürcü ilişkileri Konferans Notları 21 Mayıs 2012-Araklia-Gürcistan

Bilge, M. Sadık; Osmanlı-Kafkas İlişkileri, İstanbul-2007

Blanch Lesley, cennetin Kılıçları, İstanbul-1978

Budayav, N.M, Kim Bu Çerkesler, İstanbul-2009

Büyüka, Ömer, Hazreti İbrahim'le Awubla ve Kafkasyalılar, İstanbul-1975

Büyüka, Ömer, Abhaz Mitolojisi Anaç mı? İstanbul-1971

Carthy, Justin Mc, Sürgün ve Ölüm, İstanbul-1995

Canhot, İ; Lovpaçe N, Kafkas Dolmenleri ve Mısır Piramitler Ankara-2009

Çetin, O, Sicillere Göre Bursa'da İhtida Hareketleri ve Sosyal Sonuçları 1471-1909,

Çelik, Osman, İngiliz Belgelerinde Türkiye ve Kafkasya, Ankara-1992

Çığ, Muazzez İlmiye, Hititler ve Hattuşa, İstanbul-2000

Chılde, Gordon V, Doğunun Prehistoryası, Ankara-2010 Clout, Andre, Kölelerin İmparatorluğu Memlûklerin Mısırı, İstanbul-2005

Crawford, Harriet, Sümer ve Sümerler, Ankara -2010

Çurey, Ali, Hatti/Hititlerin Kökeni ve Çerkesler, İstanbul-2000

Çurey, Ali, Anadolu Çerkesleri, İstanbul-2013

Dolukhanov, Pavel, Eski Ortadoğu'da Çevre ve Etnik Yapı, İstanbul-1998

Dumezil, George, Mit ve Destan, İstanbul 2012

Eroğlu, Haldun, Osmanlı'da Muhalefet, İstanbul-2016

Erzen, Afif, Doğu Anadolu ve Urartular, İstanbul 1992

Esadze, Semen, Çerkesya'nın Ruslar Tarafından İşgali Ankara-1999

Fedâkar Cengiz, Kafkasya'da İmparatorluklar Savaşı, İstanbul-2014

Fisher, Alan. Kırım Tatarları, İstanbul-2009

Goodwin, Jason, Ufukların Efendisi Osmanlılar, İstanbul-1999

Grousset, Rene, Bozkır İmparatorlukları, İstanbul-2010

Gumilev, L. N., Hazar Çevresinde Bin Yıl, İstanbul-2003

Habiçoğlu Bedri, Kafkasya'dan Anadolu'ya göçler, İstanbul-1999

Hammer, Büyük Osmanlı Tarihi, İstanbul, Sabah Kitapları

Hancar, Franz, Kafkas ilk Tarih Araştırmaları Işığında Anadolunun Yeni Neolitik Buluntuları, İstanbul-1937

Hatam, Necdet, Anılara Dolanık Yürümek, Ankara-2012

Histoire Üniversitesi Tarih Bölümü (Fransa), Osmanlı İmparatorluğu Tarihi, Başlangıçtan 1566'ya Kadar-İstanbul-2000 Hoca Sadettin Efendi, Tacü't Tevarih-4, 1979

İbn İyas, Yavuz'un Mısırı Fethi, İstanbul-2018

İğdemir, Uluğ; Biga Ayaklanması ve Anzavur Olayları, Ankara 1988

İnalcık, Halil, Devlet-i Aliyye, İstanbul-2010

İpek, Nedim, Rumeli'nden Anadolu'ya Türk Göçleri, Ankara-1999 İpek, Nedim, Canik ve Göç, Samsun-2018

KAFDAV, Sürgün 21 Mayıs 1864, Ankara-2011

Kafkas Derneği, Çerkeslerin Sürgünü (Tebliğler, Belgeler, Makaleler), 2011

Kafkasya Konfederasyonu, Vesikalar ve Materyaller, Paris-1937

Kalankatlı Moses, Alban Tarihi, İstanbul-2006

Karpat H. Kemal, Etnik Yapılanma ve Göçler, İstanbul-2010 Kaysuni-Zade Nidai Remmal Hoca, Tarih-i Sahip Giray Han

Kemalpaşazade, Tevârih-i Âli-Osman, İstanbul-2015

Korkmaz, Kutarba Pınar, Kafdağı'nın ışıkları Elbruz, İstanbul-2022

Kocacık, Faruk, Balkanlardan Anadolu'ya göçler (1878-1890), İstanbul-1980

Kundukh, Aytek, Kafkasya Muridizmi, İstanbul-1987

Kurat, Akdes Nimet, Türkiye ve Rusya (1798-1919), Ankara-2011

Kurat, Akdes Nimet, IV- XVIII. Yüzyıllarda Karadeniz Kuzeyindeki Türk Kavimleri ve Devletleri, Ankara, 1972

Kurat, Akdes Nimet, IV-XVIII. Yüzyıllarda Karadeniz Kuzeyindeki Türk Kavimleri ve Devletleri, Ankara, 1972

Kuzucu, Serhat, Kırım Hanlığı ve Osmanlı-Rus Savaşları (1787-1792), İstanbul-2013

Lermontov, M.Y., Çağımızın Bir Kahramanı, İstanbul-1970.

Lovpaçe N., Çerkes Arkeolojisi ve Sanatı Karşılaştırmalı Maykop ve Anadolu Hazineleri, İstanbul-2013

Lovpaçe N. Çerkes Arkeolojisi ve Sanatı Karşılaştırmalı Maykop ve Anadolu Hazineleri, İstanbul-2013

Lyulye, Leonti, Çerkesya,19.Yüzyıl Tarih ve Etnografyası, İstanbul-2010

Macquan, G, Hititler ve Hititler Döneminde Anadolu, Ankara-2009

Makdisi, Türk Memlüklerin Faziletleri, İstanbul-2019

Mansur, Şamil Çeçenler, Ankara-1995

Mantran, Robert, Osmanlı Tarihi, İstanbul-1995

Markovin, V.İ, Kuzeybatı Kafkasya Dolmenleri, Ankara-2008 Marigny, Tailbout De, Çerkesya Seyahatnamesi, İstanbul-1996

Melchret, H. Craig, Luviler, İstanbul-2010

Memiş, Ekrem. Eski Çağ'da Anadolu, Bursa-2014

Meram, C.V, Tanrıların Vatanı Anadolu, İstanbul-2012

Mesudi, Muruc Ez Zeheb (Altın Bozkırlar), İstanbul-2014

Musa Kundukhov'un Anıları, İstanbul-1978

Mustafakemalpaşa (Kirmasti) Sempozyumu, Bildiriler, Bursa-2011

Mutbay, Mustafa, Kafkasya Hatıraları, Ankara-2007

Natko, Kadir, Kafkasya'da ve Kafkasya Dışındaki Çerkesler, Ankara-200

Noah, Samuel, Tarih Sümer'de Başlar, İstanbul-2002

Osrogosky, G, Bizans Devleti Tarihi, Ankara-2011 Özbay, Özdemir. Dünya Mitolojisi ve Nartlar, Ankara-1999

Özsaray, Mustafa, Çerkeslerin İslamlaşması, İstanbul-2012 Öztürk, Yücel, Osmanlı Hâkimiyetinde Kefe (1475-1600) Ankara-2000

Peker, Ekrem Hayri, Kafkasya'dan Güvem'e Zekeriya Efendi, İstanbul-2015

Peker, Ekrem Hayri, Teşkilat-ı Mahsusa'dan Kuşçubaşı Hacı Sami, İstanbul-2011

Peker, Ekrem Hayri, Yeni Bir Cihan İmparatorluğu Kurma Mücadelesi Teşkilat-ı Mahsusa

Puşkin, A.S, Erzurum Yolculuğu, Ankara-199

Saydam, Abdullah, Kırım ve Kafkas Göçleri (1856-1876), Ankara-2010

Selçuk, İlhan, Yüzbaşı Selehattin'in Romanı, İstanbul-2010 Selim, Erdoğan, SAKARYA Türk Bitti Demeden Bitmez, İstanbul- 2020

Stoddard, P, Teşkilat-ı Mahsusa, İstanbul-1993

Sevin, Veli, Anadolu Arkeolojisi, İstanbul-2002

Sevin, Veli Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası-I, Ankara-2013

Smirnov, V.D., Osmanlı Dönemi Kırım Hanlığı, İstanbul-2016

Spencer, Edmund, Türkiye, Rusya, Karadeniz ve Çerkezistan, Ankara-2014

Şirokorad, A.B., Osmanlı-Rus Savaşları. İstanbul-2113

Tagrıberdi, En-nücümu'z-Zâhire (Parlayan Yıldızlar), İstanbul-2013

Taitbout de Marigny, Çerkasya Seyehatnamesi, İstanbul-1998

Tavful, Ufuk, Kafkasya Gerçeği. İstanbul-2009

Thomson, George, Tarih Öncesi Ege-I, İstanbul-1983

Toledano, Ehud R., Osmanlı Köle Ticareti 1840-1890, İstanbul-1994

Toygar, N.Berkok-Kamil, Kuzey Kafkas Mutfak Kültürü ve Yemekleri Ankara-2002

Turan, Osman, Selçuklular Zamanında Türkiye, İstanbul-1996

Tursaninov, G. F, Kafkasya'da Bulunan Antik Eserlerin Keşfi ve Yazıların Çözümlenmesi, M.Ö. III. Bin Yıl Ortaları ile MS IV.Y.yıl arası

Uluslararası Göç Sempozyumu Bildirileri, İstanbul-2006

Umar, Bilge, Türkiye Halkının Ortaçağ Tarihi, İstanbul-1998

Umar, Bilge, Trakya, İstanbul-2003

Ünal, Muhittin, Kurtuluş Savaşında Çerkeslerin Rolü, Ankara-2000

Vernadsky, G, Rusya Tarihi, İstanbul-2009

Vernadsky, G, Moğollar ve Ruslar, İstanbul-2007

Yakubovski, A.Yu, Altınordu ve Çöküşü, Ankara-2000

Yelbaşı, Caner, Türkiye Çerkesleri Osmanlıdan Türkiye'ye savaş, şiddet, Milliyetçilik, İstanbul-2019

Yıldır, Erol, Vaynah Kuleleri, İstanbul, 1997

Yükmen, Bakiye, Anadolu Megalitleri, İstanbul-2003

Zınkeısen, Johann Wilhelm, Osmanlı İmparatorluğu Tarihi, cilt: II-III, İstanbul-201

MAKALELER

Akay, Tolga, Kafkas Göçlerinin Türk At Varlığına ve Irklarına Etkisi, Geçmişten Günümüze Göç Sempozyumu, Canik-2017

Bi, Mahmut, Çerkeslerde Sosyal Yaşam ve Düğün Adetleri, Yeşil Bursa Dergisi, Sayı:3, Mayıs 2013

Bi, Mahmut, Bursa'da Kafkas Göçmeni Köy Vakıfları, Bursa Araştırmaları Dergisi, S:33, Yaz 2011

Çoçiyev, Georgi, Kuzey Kafkasyalıların Doğu Anadolu'ya İskân Edilmesi, Geçmişten Günümüze Göç Sempozyumu, Canik-2017

Kuşkabiyev, A.V.,Suriye'deki Adiğe Topluluğunun Tarihi, Adığe Kültür-Tarih Dergisi, Maykop, Sayı: 3, Yıl: 1991. Çeviren: Murat Papsu, Yedi Yıldız Dergisi, Sayı:4, Yıl:1994

Skrıjelj, Redzep, Eski Yugoskavya'da Boşnak ve Çerkes Muhacir Mahalleleri, Geçmişten Günümüze Göç Sempozyumu, Canik-2017

Yiğit, Yücel, Kosova Çerkesleri, Geçmişten Günümüze Göç Sempozyumu, Canik-2017

AFET YÖNETİMİ ve POLİTİKALARI

Hayriye ŞENGÜN
Özgür ÖNDER
Murat YAMAN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-78-2

Sayfa Düzeni: Vildan YAVUZ

Kapak Tasarımı: Onur ÇAKAN

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Mart 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi/BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

A. KAVRAMSAL, KURAMSAL ve TARİHSEL BAKIŞ

Afet Yönetiminin Kavramsal Çerçevesi 4
Murat YAMAN
Erkan ÇAKIR

Afet Yönetiminin Tarihsel Gelişimi 29
Laçin AKYIL

Afet Yönetiminde İki Önemli Köşe Taşı; 1755 Lizbon Depremi ve 1989 BM Genel Kurulu Kararı-IDNDR ve Sonrasında ISDR, Hyogo ve Sendai Planları 59
Demir AKIN
Kerem KUTERDEM

Afet Yönetiminde Kuram Arayışları ve Yaklaşımlar 89
Alper ÖZMEN

Bir Kamu Siyasası Olarak 117
Afet Yönetimi
İsmail Cem KARADUT

B. KURUMSAL ve HUKUKİ BOYUT

Türk Kamu Yönetiminde Afet Yönetiminin Kurumsal Yapısı ve İdari Dönüşümü 139
Özgür ÖNDER

Afet, Mevzuat ve Hukuksal Boyut 185
Mehmet Emin CEYLAN
Hayriye ŞENGÜN

Afet Yönetiminde Yerel Yönetimlerin Rolü 205
Sinan SUNAR

Afet ve Kamu Güvenliği Sorunu 235
Özkan LEBLEBİCİ

C. SOSYO-EKONOMİK, FELSEFİ ve SOSYO-PSİKOLOJİK DURUM

Afetin Ekonomisi 261
B. Burçak Başbuğ ERKAN

Bir Afet Sosyolojisine Doğru: Sivil Toplumun Rolü ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Bir Kuramsal Çerçeve Denemesi 271
Bahattin AKŞİT
Gökçesu AKŞİT DUDAKLI

Afetin Psikolojik Boyutları ve Afete Hazırlık 295
Ahmet Cemil ÖLÇER
Hürmüz Zümrüt FAKI

Afetin Düşünsel ve Felsefi Boyutu 313
Yunus DÜGER

D. GÜNCEL GELİŞMELER

Türkiye'nin Yeni Deprem Tehlike Haritası ve Son Yıllarda Meydana Gelen Afetler 349
Bülent ÖZMEN

Dirençli Toplum ve Afet Eğitimi 367
Suna ERSAVAŞ KAVANOZ
Murat KÜÇÜKŞEN

Afet Bilişimi 389
Muammer TÜN

Afetlerde Salgın Yönetimi 415
Yasemin MAMUR IŞIKÇI

Afet Yönetimi, Akademi ve Oktay Ergünay 431
Demir AKIN
Hayriye ŞENGÜN

Kaynakça

Abdalla, R. and Esmail, M. (2019). *WebGIS for disaster management and emergency response*. *Advances in Science, Technology and Innovation*. Cham: Springer.

Adak, A. (2000). Afet tehlikesi ve olgusu karşısında idarenin konumu ve görevleri. İçinde *Prof. Dr. Seyfullah EDİS'e armağan* (1. Baskı., ss. 181–186). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları.

AFAD (2016). *Türkiye'de afet yönetimi ve doğa kaynaklı afet istatistikleri*, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. Ankara. Erişim Adresi: https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/35429/xfiles/turkiye_de_afetler.pdf

Akar, S. (2013). Doğal afetlerin kamu maliyesine ve makro ekonomiye etkileri: Türkiye değerlendirmesi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, *21*, 185-206. https://doi.org/10.11611/JMER197

Alcantara Ayala, I. (2002). Geomorphology, natural hazards, vulnerability and prevention of natural disasters in developing countries. *Geomorphology*, *47*(2-4), 107-124. https://doi.org/10.1016/S0169-555X(02)00083-1

Birkmann, J. (2007). Risk and vulnerability indicators at different scales: Applicability, usefulness and policy implications. *Environmental Hazards*, *7*(1), 20-31. https://doi.org/10.1016/j.envhaz.2007.04.002

Büyükkaracığan, N. (2016). Türkiye'de yerel yönetimlerde kriz ve afet yönetim çalışmalarının mevzuat açısından değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*, *12*, 195-219.

Coppola, D. P. (2015). *Introduction to international disaster management* (3. Baskı). Amsterdam: Butterworth-Heinemann.

Cuthbertson, J., vd. (2023). Societal disruption as a disaster. *Progress in Disaster Science*, *17*, 1-6. https://doi.org/10.1016/j.pdisas.2022.100271

Çağlar, T. (2020). Afet yönetiminin temel ilkeleri. İçinde M. Yaman & E. Çakır (Eds.), *Farklı boyutlarıyla afet yönetimi* (1. Baskı., ss. 5-23). Ankara: Nobel.

Dölek, İ. (2021). Türkiye'de doğal afetler. İçinde H. Akengin ve İ. Dölek (Eds.), *Türkiye'nin fiziki coğrafyası* (4. Baskı., ss. 313-366). Ankara: PEGEM Akademi.

EM-DAT (2023, 10 Ocak). *General classification*. Erişim Adresi: https://www.emdat.be/ classification#Geophysical

Erençin, A. ve Çakır Barış (2009). Türkiye'de belediyelerde afet ve acil durum yönetimi. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 18*(1), 23-43.

Ergünay, O. (2008). Afet yönetiminde kurumsal yapılanma ve mevzuat nedir, nasıl olmalıdır?. *CHP İstanbul Deprem Sempozyumu,* İstanbul.

Ergünay, O. (2009). *Afet yönetimi: Genel ilkeler, tanımlar, kavramlar*. Ankara: Afet İşleri Genel Müdürlüğü.

Erkal, T. ve Değerliyurt, M. (2009). Türkiye'de afet yönetimi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, *14*(22), 147-164.

Gerdan, S. (2019). Yerel yönetimlerde afet zararlarının azaltılması çalışmalarına genel bir bakış. *Sosyal Bilimler Dergisi*, *3*(5), 267-276. https://doi.org/10.30520/tjsosci.518584

Goldschmidt, K. H. and Kumar, S. (2016). Humanitarian operations and crisis/disaster management: A retrospective review of the literature and framework for development. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, *20*, 1-13. https://doi.org/10.1016/j.ijdrr.2016.10.001

Gökalp Yılmaz, F. G. (2021). Doğal afetler, toplumsal değişme ve dirençlilik ilişkisi: Toplumsalın yeniden inşası üzerine bir değerlendirme. *Sosyolojik Bağlam Dergisi*, *2*(2), 119-132.

Göktürk, İ. ve Yılmaz, M. (2017). Türkiye'de 2000'li yılların başında afet politikaları ve karşılaşılan sorunlara ilişkin dönemsel bir değerlendirme. *International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies*, *3*(2), 115-134.

Güler, H. H. (2008). Zarar azaltmanın temel ilkeleri. İçinde M. Kadıoğlu ve E. Özdamar (Eds.), *Afet zararlarını azaltmanın temel ilkeleri* (ss. 35–51). Ankara: Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı (JICA).

Kadıoğlu, M. (2008). Modern, bütünleşik afet yönetimin temel ilkeleri. İçinde M. Kadıoğlu ve E. Özdamar (Eds.), *Afet zararlarını azaltmanın temel ilkeleri* (ss. 1-34). Ankara: Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı (JICA).

Kadıoğlu, M. (2011). *Afet yönetimi beklenilmeyeni beklemek, en kötüsünü yönetmek* (1. Baskı). İstanbul: T.C. Marmara Belediyeler Birliği Yayını.

Kahraman, S., Polat, E. ve Korkmazyürek, B. (2021). Afet yönetim döngüsündeki ana terimler. *Avrasya Terim Dergisi*, *9*(3), 7-14.

Kanlı, İ. B. (2003). *Türkiye'de üst düzey planlama sistemi ve yönetimine afet yönetimi kapsamında bakış* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi.

Macit, İ. (2019). Bütünleşik afet yönetiminde Sendai Çerçeve Eylem Planı'nın beklenen etkisi. *Doğal Afetler ve Çevre Dergisi*, *5*(1), 175-186.

MEDAK (2022, 20 Aralık). Temel kavramlar. Erişim Adresi: https://www.medak.org.tr/faydali-bilgiler/temel-kavramlar/

Memiş, L. ve Babaoğlu, C. (2020). Afet yönetimi ve teknoloji. İçinde M. Yaman ve E. Çakır (Eds.), *Farklı boyutlarıyla afet yönetimi* (1. Baskı., ss. 163-178). Ankara: Nobel.

Monte, B. E. O., vd. (2021). Terminology of natural hazards and disasters: A review and the case of Brazil. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, *52*. 1-15. https://doi.org/10.1016/j.ijdrr.2020.101970

Oliver-Smith, A., vd. (2017). The social construction of disaster risk: Seeking root causes. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, *22*, 469-474. https://doi.org/10.1016/j.ijdrr.2016.10.006

Özkul, B. ve Karaman, E. (2007). Doğal afetler için risk yönetimi. İçinde TMMOB İnşaat ve Mühendisleri Odası (Ed.), *TMMOB afet sempozyumu bildiriler kitabı* (ss. 251-260). Ankara: TMMOB.

Özler, M. (2019). Kamu yönetimi paradigmasında afet riski yönetiminden yönetişimine. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *16*(1), 139-150. https://doi.org/10.33437/ksusbd.474491

Özmen, B., Gerdan, S. ve Ergünay, O. (2015). Okullar için afet ve acil durum yönetimi planları. *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırmalar Dergisi*, *3*(1), 37-52.

Plate, E. J. (2002). Flood risk and flood management. *Journal of Hydrology*, *267*(1-2), 2-11. https://doi.org/10.1016/S0022-1694(02)00135-X

Afetlerin Genel Hayata Etkililiğine İlişkin Temel Kurallar Hakkında Yönetmelik (1968, 21 Eylül). Resmî Gazete (Sayı: *13007)*.

Sancaktar, O. (2016). Afet mevzuatı ve afet hukukuna giriş. İçinde Z. Toprak Karaman ve A. Altay (Eds.), *Bütünleşik afet yönetimi* (1. Baskı., ss. 37-74). İzmir: İlkem Ofset ve Dijital Baskı.

Schroeter, S., vd. (2021). Forecasting the impacts of severe weather. *The Australian Journal of Emergency Management*, *36*(1), 76-83.

Stenchion, P. (1997). Development and disaster management. *Australian Journal of Emergency Management*, *12*(3), 40-44.

Şahin, Ş. (2019). Türkiye'de afet yönetimi ve 2023 hedefleri. *Türk Deprem Araştırma Dergisi*, *1*(2), 180-196. https://doi.org/10.46464/tdad.600455

Şengün, H. ve Küçükşen, M. (2019). Afet yönetimi eğitimi niçin gerekli? *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *XLVI*(1), 193-2011.

Taştan, B. ve Aydınoğlu, A. Ç. (2015). Çoklu afet risk yönetiminde tehlike ve zarar görebilirlik belirlenmesi için gereksinim analizi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, *31*, 366-397.

Tercan, B. ve Şahinöz, S. (2021). Bütünleşik afet yönetimi ve Türkiye ile bazı ülkelerin afet yönetim sistemlerinin karşılaştırılması. İçinde V. Oral (Ed.), *Disiplinlerarası afet risk yönetimi çalışmaları* (1. Baskı., ss. 1–16). Ankara: Gazi Kitabevi.

Tercan, B. (2018). Türkiye'de afet politikaları ve kentsel dönüşüm. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi*, *3*(5), 102-120.

Toprak Karaman, Z. (2016). Afet yönetimine giriş ve Türkiye'de örgütlenme. İçinde Z. Toprak Karaman ve A. Altay (Eds.), *Bütünleşik afet yönetimi* (1. Baskı., ss. 1-36). İzmir: İlkem Ofset ve Dijital Baskı.

UNDRR (2022). *Global assessment report on disaster risk reduction* (Vol. 2022). Geneva: The United Nations Office for Disaster Risk Reduction.

UNISDR (2009). *Terminology on disaster risk reduction.* United Nations International Strategy for Disaster Reduction. Geneva, Switzerland.

Uzunçıbuk, L. (2005). *Yerleşim Yerlerinde Afet ve Risk Yönetimi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi

Yaman, M. (2021). Türk Kamu yönetiminde afet yönetimi. İçinde H. Yaylı (Ed.), *Türk kamu yönetimi* (2. Baskı., ss. 449–478). Ankara: Orion Yayınevi.

Yaman, M. ve Düger, Y. (2017). Afet yönetiminde kavramsal çerçeve afet yönetiminin genel tarihsel gelişimi. İçinde Ö. Önder ve M. Yaman (Eds.), *Afet yönetimi* (ss. 1-26). Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Yavaş, H. (2001). Doğal afet yönetimi ve Yerel Gündem 21 çalışmaları kapsamında İzmir'de deprem riski. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *3*(3), 118-138.

Yavaş, H. (2005). *Doğal afetler yönüyle Türkiye'de belediyelerde kriz yönetimi*. Ankara: Orion Yayınevi.

Yontar, İ. G. (2016). Afetlerin yönetilmesinde tatbikatların önemi. İçinde Z. Toprak Karaman ve A. Altay (Eds.), *Bütünleşik afet yönetimi* (1. Baskı., ss. 279-303). İzmir: İlkem Ofset ve Dijital Baskı.

Zincir, O. ve Yazıcı, S. (2013). Kriz yönetiminde sosyal medya kullanımı. *İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, *49*, 65-82.

Kaynakça

AFAD, (2014). *Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü*, Ankara.

AFAD, (2022). Türkiye Afet Risk Azaltma Planı (TARAP) 2022-2030, https://www.afad.gov.tr/kurumlar/ afad.gov.tr/e_Kutuphane/Planlar/28032022-TARAP-kitap_V6.pdf (Erişim Tarihi: 4 Aralık 2022).

AFAD, (2021). Stratejik Plan 2019-2023 (Güncellenmiş Versiyon), Ankara, https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/e_Kutuphane/Planlar/AFAD_2019_2023_STRATEJIK_PLAN.pdf (Erişim Tarihi: 4 Aralık 2022).

AFAD, *Hakkında*-, https://www.afad.gov.tr/afadhakkinda (Erişim Tarihi: 7 Kasım 2022).

AFAD, *İl Afet Risk Azaltma Planı*-, https://irap.afad.gov.tr/tr/42050/IRAP-HAKKINDA (Erişim Tarihi: 3 Aralık 2022).

AFAD, Türkiye Deprem Tehlike Haritası, https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/39499/xfiles/deprem_haritasi.pdf https://irap.afad.gov.tr/tr/42050/IRAP-HAKKINDA (Erişim Tarihi: 4 Aralık 2022).

Beyhan, M.A. (2009). "Osmanlı Devleti'nde İstanbul Yangınları", Afetlerin Gölgesinde İstanbul: Tarih Boyunca İstanbul ve Çevresini Etkileyen Afetler (Ed. Said Öztürk), İstanbul, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Daire Başkanlığı Çevre Koruma Müdürlüğü, 187-312.

Birand, A., Ergünay, O., (2000). *Türkiye'nin Afet Sorunlarına Genel Bakış ve Erzincan Depremi Uygulaması*-, Ankara, http://www.altaybirand.com/wp-content/uploads/2017/04/ erzincenafet.pdf (Erişim Tarihi: 14 Kasım 2022).

Coppola, D.P. (2011) *Introduction to International Disaster Management*, 2.ed., USA, Butterworth-Heinemann,

CRED, (2018), Natural Disasters, Cred Publications, Brussels, https://www.cred.be/natural-disasters-2018 (Erişim Tarihi: 14 Kasım 2022).

Dynes, R.R. (2003). *The Lisbon Earthquake in 1755: The First Modern Disaster*-, https://udspace.udel.edu/server/api/core/bitstreams/2a85deff-b638-4d0b-867a-e37176f5e61d/content (Erişim Tarihi: 15 Aralık 2022).

Ergünay, O. (5-7 Aralık 2007). *Türkiye'nin Afet Profili*, TMMOB Afet Sempozyumu, Ankara, https://eski.imo.org.tr/resimler/ekutuphane/pdf/3885.pdf (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2022).

Ergünay, O. (11-12 Kasım 2009). *Doğal Afetler ve Sürdürülebilir Kalkınma*, Deprem Sempozyumu, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu. (https://www.academia.edu/30111923/OE_Dogal_Afetler_ve_Surdurulebilir_Kalkinma/ Erişim Tarihi: 7 Aralık 2022).

Ergünay, O. (11-14 Ekim 2011). *1999 Depremleri Afet Mevzuatını Nasıl Değiştirdi: Mevzuat Açısından Neredeyiz?*, 1. Türkiye Deprem Mühendisliği ve Sismoloji Konferansı, ODTÜ, Ankara.

Ergünay, O. (20 Eylül 2008). *Afet Yönetiminde Kurumsal Yapılanma ve Mevzuat Nedir? Nasıl Olmalıdır,* CHP İstanbul Deprem Sempozyumu, İstanbul, İstanbul Depremini Beklerken Sorunlar ve Çözümler Bildiri Kitabı, 97-108.

Erkal, T. ve Değerliyurt, M. (2009). Türkiye'de Afet Yönetimi, *Eastern Geographical Review*, 14 (22), 147-164.

Genç, F. N. (2021) *Afet Yönetimi*, Ankara, Nobel Yayın.

Gündüz, İ. (2009) *Dünyada ve Türkiye'de Afet Yönetimi*, İstanbul, Erdem Yayınları.

Haçin İ., (2004). "1939 Erzincan Büyük Depremi", Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, 30(88) 37-70.

JICA, [Japan International Cooperation Agency] Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı, (2004), Türkiye'de Doğal Afetler Konulu Ülke Strateji Raporu, Ankara,https://www.spo.org.tr/resimler/ekler/5d8ce590ad8981c_ek.pdf?tipi=58andturu=Xandsube=0 (Erişim Tarihi: 11 Aralık 2022).

Kadıoğlu, M., (2018). *Afet Yönetimi: Beklenmeyeni Beklemek: En Kötüsünü Yönetmek*, 2. Baskı, İstanbul, Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları.

Karager, H. (2019). "Afet Anı ve Sonrası (Afet Kriz Yönetimi)", Afetler ve Afet Yönetimi (Ed. Ramazan Sever), Ankara, Pegem Akademi, 159-181.

Kemaloğlu, M. (2015). Türkiye'de Afet Yönetiminin Tarihi ve Yasal Gelişimi, *Akademik Bakış Dergisi*, (52), 126-147.

KENTGES Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı 2010-2023, Ankara, http://www.sp.gov.tr/upload/xSPTemelBelge/files/bk0sC+KENTGES.pdf (Erişim Tarihi: 8 Aralık 2022).

Kıral, Ö. (2001). 1939 ve 1992 Erzincan Depremleri Şehircilik Düzenimizde Hasar Yarattı mı? Sivil Şehircilik Reformuna Doğru, *Planlama*, (4), 11-18.

Medikal Arama & Kurtarma Derneği, *Dünyada Afet Yönetimi ve Gelişimi-*, https://www.medak.org.tr/faydali-bilgiler/dunyada-afet-yonetimi-ve-gelisimi/ (Erişim Tarihi: 7 Aralık 2022).

Moe, Lin, T., Pathranarakul, P. (2006). An Integrated Approcah to Natural Disaster Management: Public Project Management and Its Critical Success Factors, *Disaster Prevention and Management*, (15) 3, 396-413.

Özakın, E. (2019). "Afet, Acil Durum Kavramı ve Afet Tipleri", Afet Yönetimi ve Tıbbi Uygulamaları: Temel Başvuru Kitabı (Baş Ed. Serkan Emre Eroğlu), Türkiye Acil Tıp Derneği, İstanbul, EMA Tıp Kitabevi, 3-5.

Özden, A. T. (2013). *Architecture and Disaster: A holistic and Risk-Bsed Building Inspection Professional Training Model for Practicing Architects in Turkey*, ODTÜ, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

Özdikmen, T. (2017). *Afet ve Acil Durum Yönetimi: Saha Uygulamalı Afet Yönetimi ve Acil Durum Metodolojileri*, 3. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık.

Özey, R., Ünlü, M. (2021). *Afetler ve Afet Yönetimi*, 2. Basım, İstanbul, Aktif Yayınevi.

Özmen, B. (2012). Türkiye'deki Deprem Bölgeleri Haritalarının Tarihsel Gelişimi, *Türkiye Jeoloji Bülteni*, 55 (1), 43-55.

Özmen, B., Gerdan, S. ve Ergünay, O. (2015). Okullar İçin Afet ve Acil Durum Yönetimi Planları, *Electronic Journal of Occupational Improvement and Research*, 3 (1), 37-52.

Özmen, B., Özden, A. T. (2013). Türkiye'nin Afet Yönetim Sistemine İlişkin Eleştirel Bir Değerlendirme, *İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, (49), 1-28.

Pinkowski, J. (Ed.), (2008). *Disaster Management Handbook*, CRC Press Taylor & Francis Group.

Quarantelli E.L., (2000). *Disaster Planning, Emergency Management and Civil Protection: The Historical Development of Organized Efforts to Plan for and to Respond to Disasters-*, https://udspace.udel.edu/server/api/core/bitstreams/d7e1018a-e3de-4730-9980-fbac63b1dd7a/content (Erişim Tarihi: 16 Kasım 2022).

Satılmış, S. (2019). *Osmanlı Devleti'nde Afet Yönetimi: Ve Depremlerin Sosyo-Ekonomik Etkileri*, 2. Baskı, İstanbul, İdeal Kültür Yayıncılık.

Sever, R. (2019). "Doğal Afetler", Afetler ve Afet Yönetimi (Ed. Ramazan Sever), Ankara, Pegem Akademi, 13-44.

Şengün, H. (5-7 Aralık 2007). *Marmara Depremi'nde Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Çalışmaları ve Hukuksal Sorunlar*. TMMOB Afet Sempozyumu, Ankara, 57-82. https://eski.imo.org.tr/resimler/ekutuphane/pdf/3890.pdf (Erişim Tarihi: 10 Aralık 2022).

Şenses, F. (2016). "Afetler ve Kalkınma Konusuna Toplu Bakış", Afetlerle Kalkınma: Tecrübeler, Politikalar ve Beklentiler (Ed. Murad Tiryakioğlu), Ankara, Efil Yayınevi,

Şimşek, M. H. ve Karaca, C. (2022). Davranışsal İktisat Politikaları Perspektifinden Türkiye'de Zorunlu Deprem Sigortası Sistemi, *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (3), 1207-1220.

T.C. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Kentleşme Şurası, (2009), Afetlere Hazırlık ve Kentsel Risk Yönetimi Komisyonu Raporu, Ankara, https://webdosya.csb.gov.tr/db/kentges/editor dosya/kitap4.pdf (Erişim Tarihi: 10 Kasım 2022).

Taş, Ş., Erdal, M. (28-30 Mayıs 2015). *Afet Yönetiminde Sürdürülebilirlik*, Ankara, II. Uluslararası Sürdürülebilir Yapılar Sempozyumu (ISBS 2015) Bildiriler Kitabı, 1073-1078.

Tercan, B. (2018). Türkiye'de Afet Politikaları ve Kentsel Dönüşüm, *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 3 (5), 102-120.

Türk Dil Kurumu Sözlükleri, https://sozluk.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 4 Kasım 2022).

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, (1982), 09.11.1982 tarih ve 17863 sayılı Resmî Gazete.

UNISDR, (2005), Hyogo Framework for Action 2005-2015: Building the Resilience of Nations and Communities to Disasters, World Conference on Disaster Reduction 18-22 January 2005, Kobe, Hyogo, Japan https://www.unisdr.org/2005/wcdr/intergover/official-doc/L-docs/Hyogo-framework-for-action-english.pdf (Erişim Tarihi: 6 Aralık 2022).

UNISDR (2015). Sendai Afet Risk Azaltma Çerçevesi (2015-2030), Sendai, https://uclg-mewa.org/uploads/file/748e86d91ae4409e9188794ddb6c004d/Sendai_TR.pdf (Erişim Tarihi: 10 Aralık 2022).

United Nations International Strategy for Disaster Reduction, (2004), Living with Risk: A global review of disaster reduction initiatives, Switzerland, *United Nations Publication*, (1), https://www.unisdr.org/files/657_lwr1.pdf (Erişim Tarihi: 10 Kasım 2022).

United Nations, (1989), Resolution 44/236, https://www.preventionweb.net/files/resolutions/44_236.pdf (Erişim Tarihi 20 Kasım 2022).

United Nations, *International Day for Disaster Risk Reduction, 13 October-*, https://www.un.org/en/observances/disaster-reduction-day (Erişim Tarihi: 4 Aralık 2022).

Ünlü, M. (2019). "Beşerî Afetler", Afetler ve Afet Yönetimi (Ed. Ramazan Sever), Ankara, Pegem Akademi, 79-141.

Ünsal, H. ve Ertürk Atabey, S. (2016). Türkiye'de Acil Durum ve Doğal Afetlerde Sunulan Sağlık Hizmetlerinin Finansmanı, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21 (4), 1397-1415.

Ürekli, F. (2000). *İstanbul'da 1894 Depremi*, İstanbul, İletişim Yayınları.

Ürekli, F., Gündoğdu, R., Önal, E.F., (2018). *Osmanlı Arşiv Belgelerinde İstanbul'da Afetler*, T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, İstanbul, TDV Yayın Matbaacılık ve Tic. İşletmesi.

Varol, N. ve Kaya, Ç.M. (2018). Afet Yönetiminde Transdisipliner Yaklaşım, *Afet ve Risk Dergisi*, (1) 1, 1-8.

Yaman, M., Düger, Y. (2017). "Afet Yönetiminde Kavramsal Çerçeve ve Türkiye'de Afet Yönetiminin Genel Tarihsel Gelişimi", Afet Yönetimi (Ed. Özgür Önder, Murat Yaman), Bursa, Ekin Basım ve Yayın Dağıtım, 1-26.

Yavuz, C. I. (2011). Türkiye'de Afet Yönetiminde Değişim, *Toplum ve Hekim*, 26 (5), 366-377.

Yılmaz, A. (2002). Türkiye'de Afet Zararlarının Azaltılması Çalışmalarının Tarihsel Gelişimi Üzerine Notlar, *Türk İdare Dergisi*, 74 (434), 155-169.

Yılmaz, A. (2012). Türkiye'de Afetlerde Karşılaşılan Sorunlar, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1 (1), 61-81.

Yokohama Strategy and Plan of Action for a Safer World, (1994), Guidelines for Natural Disaster Prevention, Preparedness and Migration, World Conference on Natural Disaster Reduction, 23-27 May 1994, Yokohoma, Japan, https://www.eird.org/fulltext/Yokohama-strategy/Yokohama%20Strategy%20and%20Plan%20of%20Act ion%20for%20a%20Safer%20World.pdf (Erişim Tarihi: 21 Kasım 2022),

Kaynakça

AFAD, (2014). Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü.

Akın, D., (2017). Modern Afet Yönetiminin Doğuşu: 1755 Lizbon Depremi, Afet ve Acil Durum Yönetiminde Kurumlararası İşbirliği ve Yönetişim Çalıştayı Bildiriler Kitabı, Ed. Özgür Önder, Murat Yaman, Ekin Yayınevi.

Akın, D. (2018). Afet Risklerinin Azaltılması Alanında Birleşmiş Milletler Kaynaklı Çalışmalar. Türkiye'nin Afet Yönetimi: Sosyal, Siyasal ve Yönetim Boyutuyla. Editörler: Hayriye Şengün, Seçil Gül Meydan Yıldız ve Binali Tercan. Palme Yayınevi.

Araujo, A.C., (2006). The Lisbon Earthquake of 1755: Public Distress and Political Propoganda. E-JPH, 4, (1), 1-11.

Ayalon, Y. (2015). Osmanlı İmparatorluğunda Doğal Afetler, Veba, Kıtlık ve Diğer Felaketler. Türkiye İş Bankası Yayınları.

Chester, D.K., (2001). The 1755 Lisbon Earthquake. Progress in Physical Geography. 25, (3), 363-383.

De Almeida, A.B. (2009). The 1755 Lisbon Earthquake and the Genesis of the Risk Management Concept. In: The 1755 Lisbon Earthquake: Revisited. Geotechnical, Geological, and Earthquake Engineering, vol 7. Springer, Dordrecht. https://doi.org/10.1007/978-1-4020-8609-0_9

De Boerr, J.Z. and Sanders, D.T., (2005). Earthquakes in the Human History. The Far Reaching Effects of Seismic Disruptions. Princeton University Press.

Dynes, R.R., (1997). The Lisbon Earthquake in 1755: Contested Meanings in the First Modern Disaster. University of Delaware, Disaster Research Center. Preliminary Paper No:255.

Dynes, R.R., (1999). The Dialogue between Voltaire and Rousseau on the Lisbon Earthquake: The Emergence of a Social Science View. University of Delaware, Disaster Research Center. Preliminary Paper No:293.

Dynes, (2000). The Dialogue between Voltaire and Rousseau on the Lisbon Earthquake: The Emergence of a Social Science View. International Journal of Mass Emergencies & Disasters, 18:1, 97-115.

Dynes, R.R., (2003). The Lisbon Earthquake in 1755: The First Modern Disaster. University of Delaware, Disaster Research Center.

Ergünay, O., (2009). Doğal Afetler ve Sürdürülebilir Kalkınma. Deprem Sempozyumu. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.

Feyzioğlu, Y., (2000). Tarih Boyunca Dünyayı Sarsan Doğal Felaketler. Pencere Yayınları.

IDNDR, (1994). Yokohama Strategy and Plan of Action for a Safer World. Guidelines for Natural Disaster Prevention, Preparadness and Mitigation. Erişim Adresi: https://www.preventionweb.net/files/8241_doc6841contenido1.pdf

Kendrick, T.D., (1955). The Lisbon Earthquake. J.B. Lippincott Company.

Krüger, M. and Gabel, F., (2021). From Lisbon to Sendai. Responsinilities in international disaster management. The Routledge Handbook on Responsibility in International Relations. Ed: Hannes Hansen-Magnusson, Antje Vetterlein. Routledge. https://doi.org/10.4324/9780429266317.

Kuterdem, K., Akın, D. ve Nurlu, M., (2009). Afet Zararlarının Azaltılmasında Birleşmiş Milletler Kaynaklı Çalışmalar ve 2005-2015 Yılları Arasında Bir Yol Haritası Olarak Hyogo Çerçeve Eylem Planı. Türkiye'nin Afet Yönetimi 11nci Yuvarlak Masa Toplantısı.

Kuterdem, K. ve Akın, D., (2011). Binyıl Kalkınma Hedefleri ve Afet Risklerini Azaltma Çabaları Arasındaki İlişki. 1. Türkiye Deprem Mühendisliği ve Sismoloji Konferansı.

Maxwell, K., (1995). Pombal Paradox of the Enlightenment. Cambridge: Cambridge University Press.

Molesky, (2016). This Gulf of Fire: The Destruction of Lisbon or Apocalypse in the Age of Science and Reason. Vintage Books.

Musson, R., (2012). The Million Death Quake. The Science of Predicting Earth's Deadliest Natural Disaster. Palgrave, MacMillan.

Mysiak, J., Surminski, S., Thieken, A, Mechler, R. And Aerts, J., (2016). Brief communication: Sendai framework for disaster risk reduction – success or warning sign for Paris? Nat. Hazards Earth Syst. Sci., 16, 2189–2193. https://doi.org/10.5194/nhess-16-2189-2016, 2016.

Nur, A., (2008). Apocalypse: Earthquakes, Archaeology and the Wrath of God. Princeton University Press.

Oldroyd, D., Amador, F., Kozak, J., Carneiro, A. and Pinto, M., (2007). The Study of Earthquakes in the Hundred Years Following the Lisbon Earthquake of 1755. Earth Sciences History. 26, (2), 321-370.

Pereira, A., (2009). The Opportunity of a Disaster: The Economic Impact of the 1755 Lisbon Earthquake. The Journal of Economic History. Vol. 69, No. 2 (Jun., 2009), pp. 466-499.

Shardy, N., (2008). The Last Day: Wrath, Ruin and Reason in the Great Lisbon Earthquake of 1755. Viking Adult.

Shaw, R. and Krishnamurthy, R., (2009). Disaster Management: Global Problems and Local Solutions, 608 sf.

Ulutürk, G., (2006). Local Administrations and Disaster Risk Management in Turkey, Thesis Submitted to the Graduate School of Natural and Applied Sciences of Middle East Technical University. 239 pp.

UN (1987). International decade for natural disaster reduction. General Assembly Resolution A/RES/42/169.

UN (1994). Yokohama Strategy and Plan of Action for a Safer World: Guidelines for Natural Disaster Prevention, Preparedness and Mitigation. https://www.unisdr.org/files/8241_doc6841contenido1.pdf

UN (2000). General Assembly Resolution: International Decade for Natural Disaster Reduction: successor arrangements. A/RES/54/219.

UNDRR, (2022). Global Assessment Report on Disaster Risk Reduction. Our World at Risk: Transforming Governance for a Resilient Future.

UNGA, (1970). General Assembly Resolution Assistance in cases of natural disasters. General Assembly. A/RES/2717(XXV). (15 December 1970) Available from: https://digitallibrary.un.org/record/202156?ln=en.

UNGA, (1971). Assistance in cases of natural disaster and other disaster situations. A/RES/2816(XXVI). Erişim Adresi: https://digitallibrary.un.org/record/201561?ln=en

UNGA, (1987). International Decade for Natural Disaster Reduction.(42/169). Erişim Adresi: https://documents-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/514/01/IMG/NR051401.pdf?OpenElement

UNISDR (2005). Hyogo Framework for Action: Building the Resilience of Nations and Communities to Disaster. Extract from the final report of the World Conference on Disaster Reduction. https://www.unisdr.org/2005/wcdr/intergover/official-doc/L-docs/Hyogo-framework-for-action-english.pdf

UNISDR (2015). Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030. http://www.unisdr.org/files/43291_sendaiframeworkfordrren.pdf

Zitellini, N., et.al., (2001). Source of 1755 Lisbon earthquake and tsunami investigated. EOS, Transactions, American Geophysical Union. 82, (26), 285-296.

Kaynakça

Ağlargöz, O. (2018). Mary Parker Follett'ın Yönetim Düşüncesi, *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt 51, Sayı 1, s. 1-26.

Akbaş, N. ve Taner, B. (2022). Yönetim Alan Yazınında Çağının Ötesindeki Bir İsim: Mary Parker Follett, *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, Cilt: 5, Sayı: 1, ss.88-108.

Akçakaya, M. (2016). "Weber'in Bürokrasi Kuramının Bugünü ve Geleceği", *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.(Özel Sayı), ss. 275-295.

Al, H. (2002). *Bilgi Toplumu ve Kamu Yönetiminde Paradigma Değişimi*, Bilimadamı Yayınları, Ankara.

Ateş, H. (2008). Postmodern Toplum, Devlet ve Kamu Yönetimi, Ed. A. Balcı, A. Nohutçu, N. K. Öztürk, B. Coşkun, *Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 387-414.

Aykaç, B. (2001). Kamu Yönetiminde Kriz ve Kriz Yönetimi, *Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, C. 2, 123-132.

Becerikli, Y. S. (2013). Takım Çalışmaları Ve Verimlilik İlişkisi: Karar Alma Süreçlerinin Etkinlik Kazanmasında Liderin Rolü, *Verimlilik Dergisi*, S. 3, 93-116.

Bilgili, A. ve Aktaş, G. S. (2022). Afet Yönetimindeki Paradoks: 2020 Ege Denizi Depremi, *Artvin Çoruh Üniversitesi Doğal Afetler ve Çevre Dergisi*, 8(2), 408-420.

Bolman, L. G. ve Deal, T. E. (2013). *Organizasyonları Yeniden Yapılandırmak: Yetenek, Tercih ve Liderlik*, Çev. A. Aypay ve A. Tanrıöğen, Seçkin Yayınları, Ankara.

Bozkurt, Ö., Ergun, T. ve Sezen S. (2008). *Kamu Yönetimi Sözlüğü*, 2. Baskı, TODAİE Yayınları, Ankara.

Carter, W. N. (2008). *Disaster Management: A Disaster Manager's Handbook*, Asian Development Bank, Mandaluyong City, Philippines.

Çilingir, G. A. ve Güler, İ. Ö. (2020). Afet Politikalarında Risk Unsuru ve Afet Mevzuatında Risk Yönetimi, *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 1, ss.152-165.

Çoban, G. S. (2021). Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kendini Gerçekleştirme Basamağında Gizil Yetenekler, *European Journal of Educational & Social Sciences*, 6(1), 111-118.

Drucker, P. F. (1998). *Fırtınalı Dönemlerde Yönetim*, Çev. Bülent Toksöz, İnkılap Kitabevi, İstanbul.

Duyar, D. D. (2018). Fayol ve Gulick'ten Günümüze Yönetim Fonksiyonlarının Dönüşümü Üzerine Bir Değerlendirme, *Journal of Political Administrative and Local Studies*, 1 (2), 75-92.

Efil, İ. (2010). İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon, 11. Baskı, Dora Basım Yayın, Bursa.

Emhan, A. (2009). Risk Yönetim Süreci ve Risk Yönetmekte Kullanılan Teknikler, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt: 23, Sayı: 3, 209-220.

Erdemir, E. (2013). "Postmodern Örgüt Kuramı", *Örgüt Kuramı*, Ed. D. Taşcı, E. Erdemir, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, Eskişehir.

Erkal, T. ve Değerliyurt, M. (2009). Türkiye'de Afet Yönetimi, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 14 (22) , 147-164 .

Erkan, E. A. (2010). *Afet Yönetiminde Risk Azaltma ve Türkiye'de Yaşanan Sorunlar*, DPT Uzmanlık Tezi, Yayın No. 2812, Ankara.

Eryılmaz, B. (2018). *Kamu Yönetimi*, 11. Baskı, Umuttepe Yayınları, Kocaeli.

Fayol, H. (2013). *Genel ve Endüstriyel Yönetim* (Çev. M. Asım Çalıkoğlu), Adres Yayınları, Ankara.

Genç, T. (1991). Toplumsal İşbölümü, *Eğitim ve Bilim*, C. 15, S. 80, 48-56.

Gözüm, G. A. (2013). *Afet Tabanlı Kriz Yönetimi: Marmara ve Ege Bölgeleri'nde Bulunan Rafineri ve Petrokimya Endüstrisi İşletmeleri Üzerine Bir Araştırma*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

Guttman, H. A. (1991). Systems theory, cybernetics, and epistemology. In Alan S. Gurman & D. P. Kniskern (Eds.), *Handbook of family therapy,* Vol. 2, pp. 41–62). Brunner/Mazel.

Güney, S. (2015). *İnsan Kaynakları Yönetimi*, 2. Basım, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.

Güzelsarı, S. (2004). Kamu Yönetimi Disiplininde Yeni Kamu İşletmeciliği ve Yönetişim Yaklaşımları, Ed. M. Kemal Öktem ve U. Ömürgönülşen, *Kamu Yönetimi Gelişimi ve Güncel Sorunları*, İmaj Yayınevi, Ankara, 85-137.

Haşit, G. (2013). "Kriz Kavramı ve İşletmeler Açısından Kriz Yaratan Faktörler", Ed. Haşit, Gürkan, *Kriz İletişimi ve Yönetimi*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2-27.

İçli, G. (2008). *Sosyolojiye Giriş*, Anı Yayıncılık, Ankara.

Koçel, T. (2003). *İşletme Yöneticiliği*, 9. Bası, Beta Yayınları, İstanbul.

Köseoğlu, Ö. ve Sobacı, M. Z. (2015). Kamu Yönetimi Kuramının Geleceği: Yeni Kamu İşletmeciliğinden Hibritleşmeye Doğru, Ed. Köseoğlu, Özer ve Sobacı, M. Zahid, *Kamu Yönetiminde Paradigma Arayışları: Yeni Kamu İşletmeciliği ve Ötesi*, Dora Basım Yayın, Bursa, 297-314.

Miles, J. A. (2016). *Yönetim ve Organizasyon Kuramları*, Çev. Ed. M. Polat ve K. Arun, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.

Mintzberg, H. (2014). *Örgütler ve Yapıları*, Çev. Ed. A. Aypay, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.

Modh, S. (2010). *Introduction to Disaster Management*, Edition: First Publisher: Macmillan Publishers India.

Özcan, Ş. (2021). *Etkili Kriz Yönetimi*, İksad Yayınları, Ankara.

Özer, M. A. (2008). *21. Yüzyılda Yönetim ve Yöneticiler*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Özer, M. A. (2016). Herbert Simon'un Yönetim Bilimine Katkıları Üzerine Değerlendirmeler, *HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 5(11), 160-185.

Özkul, B. ve Karaman, A. K. (2007). Doğal Afetler için Risk Yönetimi, TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası, *Afet Sempozyumu*, 251-260.

Özmen, R. (2016). *Afet Sonrası İyileştirme Sürecinde Devletin Rolü*, Kalkınma Bakanlığı Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü, Uzmanlık Tezi, Yayın No. 2952, Ankara.

Öztaş, N. (2003). Karmaşıklık Bilimleri: Kaosun Kıyısında Bilim ve Yönetim, *Çağdaş Kamu Yönetimi I*, Ed. M. Acar ve H. Özgür, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 45-73.

Öztaş, N. (2014). *Yönetim: Örgüt ve Yönetim Kuramları*, 2. Baskı, Otorite Yayınları, Ankara.

Parıltı, C. (1999). Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramında Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı, *Kamu-İş İş Hukuku ve İktisat Dergisi*, 4(4), 267-277.

Robbins, S. P., Decenzo, D. A., Coulter, M. (2013). *Yönetimin Esasları: Temel Kavramlar ve Uygulamalar*, Çev. Ed. A. Öğüt, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.

Schneider, S. K. (1992). Governmental Response to Disaster: The Conflict between Bureaucratic Procedures and Emergent Norms, *Public Administration Review*, 52(2), 135-145.

Schwaninger, M. (2001). System Theory and Cybernetics: A Solid Basis For Transdisciplinarity in Management Education and Research, *Kybernetes*, 30(9/10), 1209-1222.

Sellnow, T. L., Seeger, M. W. and Ulmer, R. R. (2002). Chaos Theory, Informational Needs, and Natural Disasters, *Journal of Applied Communication Research*, 30(4), 269-292.

Şahin, Ş. (2019). Türkiye'de Bütünleşik Afet Yönetiminin Geliştirilmesi, *International Science and Engineering Applications Symposium on Hazards*, September 25-27, Karabük.

Taylor, W. F. (2016). *Bilimsel Yönetimin İlkeleri* (Çev. H. Bahadır Akın), Adres Yayınları, Ankara.

Tekeli, İ. (1999). *Modernite Aşılırken Siyaset*, İmge Kitabevi, Ankara.
Topal, Ç. (2017). Risk Yönetim Kavramsallaştırmaları ve Riskin Yerel Yönetimi, *Çalışma ve Toplum*, C. 3, 1317-1334.
Yüksel, A. H. (2016). Örgüt ve Yönetimde Makina Metaforunun Açmazları: 'Interregnum'da Ontolojik ve Epistemolojik Yenilenme, *Yildiz Social Science Review*, 1(2), 75-88.
https://www.afad.gov.tr/kahramanmarasta-meydana-gelen-depremler-hk-basin-bulteni-35, e.t. 15.02.2023.
https://www.aa.com.tr/tr/gundem/cumhurbaskani-yardimcisi-oktay-kahramanmaras-merkezli-depremlerde-49-bin-589-kisi-hayatini-kaybetti/2849516, e.t.: 19.03.2023.

Kaynakça

Acar, M. (2015). Kamu Politikası Perspektifinden Sivil Toplum-Devlet İlişkileri: Bir Çerçeve Önerisi, *Yasama Dergisi*, 10 (29), 58-83.

Anadolu Ajansı. (2020, Ekim 12). *Türkiye'nin Afet Stratejisi: Afetler Yaşanmadan Riskler Azaltılacak* [Haber: Orhan Onur Gemici]. https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/turkiyenin-afet-stratejisi-afetler-yasanmadan-riskler-azaltilacak/2003376

Akdoğan, A. A. (2012). Aydınlanmadan Neoliberalizme Kamu Politikasının Sarsıl(a)mayan Egemenliği, *Amme İdaresi Dergisi*, 45 (4), 1-24.

Akyel, R. (2005). Türkiye'de Kamu Yönetiminde Afet Yönetimi, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14 (1), 15-29.

Anyebe, A. A. (2018). An Overview of Approaches to the Study of Public Policy, *International Journal of Political Science (IJPS)*, 4 (1), 8-17.

Babaoğlu, C. ve Yılmaz, F. H. (2021). *Kamu Politikası Analizi: Yöntemler ve Teknikler*, Ankara, Nobel Yayıncılık.

Balamir, M. (2007). *Afet Politikası, Risk ve Planlama* [Sempozyum Bildirisi]. TMMOB Afet Sempozyumu, 5-7 Aralık 2007, Ankara, Türkiye.
https://www.tmmob.org.tr/sites/default/files/dea61eed4bceec5_ek.pdf

Cairney, P. (2012). *Understanding Public Policy: Theories and Issues*, Hampshire, Palgrave-Macmillan.

Coppola, D. P. (2007). *Introduction to International Disaster Management*, Oxford, Butterworth-Heinemann.

Çilingir, G. A. (2018). Türkiye'de Uygulanan Afet Yönetimi Politikalarının İncelenmesi: Yasal Düzenlemeler ve DASK, *Dirençlilik Dergisi*, 2 (1), 13-21.

Çiner, C. U. (2020). "Kamu Politikaları: Perspektifler, Temalar ve Tezler", Türkiye'de Kamu Politikaları: Güncel Konular ve Eğilimler (Ed. Can Umut Çiner), Ankara, Ankara Üniversitesi Basımevi, 1-33.

Deleon, P. (2006). The Historical Roots of the Field. In M. Moran, M. Rein & R. E. Goodin (Eds.), *The Oxford Handbook of Public Policy* (1st Ed., pp. 39-57). Oxford University Press.

Demirtaş, H. (2000). Kriz Yönetimi, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 6 (3), 353-373.

Doğan, B. (2015, Eylül 16-18). *Türkiye'de Afet Yönetim Politikalarının Analizi* [Çalıştay Bildirisi]. VI. Kamu Politikaları Çalıştayı, Sakarya, Türkiye.
https://kamu.sakarya.edu.tr/sites/kamu.sakarya.edu.tr/file/1Bulut_DOGAN.pdf

Dye, T. R. (2017). *Understanding Public Policy* (15th Ed.), Boston, Pearson.

Erat, V. (2014). Türkiye'de Kamu Politikası Alan Yazını Üzerine Bir İnceleme, *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, 5 (10), 92-117.

Kadıoğlu, M. (2008). "Modern, Bütünleşik Afet Yönetiminin Temel İlkeleri", Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri (Eds. Mikdat Kadıoğlu ve Emin Özdamar), Ankara, JICA Türkiye Ofisi, 1-34.

Karaman, Z. T. (2018). Afetlerde Erken Uyarı ve Toplumsal Farkındalık Yaratmada Etkili Kamu Politikaları, *Bitlis Eren Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (2), 493-517.

Kahraman, S., Polat, E. ve Korkmazyürek, B. (2021). Afet Yönetim Döngüsündeki Ana Terimler, *Avrasya Terim Dergisi*, 9 (3), 7-14.

Leblebici, Ö. (2014). Afetlerde Kamu Yönetiminin Rolü ve Toplum Temelli Afet Yönetimine Doğru, *Memleket, Siyaset, Yönetim Dergisi*, 10 (23), 41-77.

Leblebici, Ö. (2015). Afet Yönetim Yaklaşımları ve Kamu Politikası Bağlamında Afetlerin Çevreye Etkileri, *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (2), 457-477.

Memiş, L. ve Babaoğlu, C. (2020). Acil Durum ve Afet Yönetiminde Süreç Yaklaşımı ve Teknoloji, *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13 (4), 776-791.

Selves, M. D. (2003). The Politics of Disaster: Principles for Local Emergency Managers and Elected Officials, *Journal of the American Society of Professional Emergency Planners*, 10, 77-82.

Şengün, H. ve Temiz, A. (2007). *Afet Yönetimi ve Karabük* [Sempozyum Bildirisi]. TMMOB Afet Sempozyumu, 5-7 Aralık 2007, Ankara, Türkiye. https://www.tmmob.org.tr/sites/default/files/dea61eed4bceec5_ek.pdf

Şengün, H. ve Küçükşen, M. (2019). Afet Yönetimi Eğitimi Niçin Gerekli? *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 46 (1), 193-211.

Yaman, M. ve Düger, Y. (2020). "Afet Yönetimi ve Sivil Toplum Kuruluşları", Farklı Boyutlarıyla Afet Yönetimi (Ed. Murat Yaman ve Erkan Çakır), Ankara, Nobel Yayıncılık, 85-103.

Kaynakça

703 Sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 9 Temmuz 2018 Tarihli ve 30473 Sayılı Resmî Gazete.

Açıklamalı Afet Yönetim Terimleri Sözlüğü (2014). T.C. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Ankara.

AFAD (2019). *Strategic Plan (2019-2023)*, Republic Of Turkey, Ministry Of Interior Disaster and Emergency Management Presidency, Ankara. (https://en.afad.gov.tr/kurumlar/en.afad/e_Library/plans/AFAD_19_23-StrategicPlan_Eng.pdf).

Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği, 24/2/2022 Tarihli ve 31760 Sayılı Resmi Gazete.

Afetlere Hazırlık ve Kentsel Risk Yönetimi Komisyonu Raporu (2009). Kentleşme Şûrası, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Ankara, Nisan 2009.

Altay, A. (2017). "Karmaşıklık Kuramı, Afetler ve Kamu Politikaları", *Afet Yönetimi*, Ed. Özgür Önder ve Murat Yaman, Ekin Kitabevi, Bursa.

Asian Development Bank, (2016). *Water-Related Disasters and Disaster Risk Management in the People's Republic of China*, Manila: Asian Development Bank.

Avaner, T., Fedai, R. (2020). "Türkiye'de Afet Yönetiminde Kurumsal Yapılanma", *Farklı Boyutlarıyla Afet Yönetimi*, Ed. Murat Yaman, Erkan Çakır, Ankara: Nobel Yayınları.

Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar İle Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, (Kararname Numarası: 4), 15/7/2018 Tarihli 30479 Sayılı Resmi Gazete.

Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, (Kararname Numarası: 103), 9 Haziran 2022 Tarihli ve 31861 Sayılı Resmî Gazete.

Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 67) 18 Eylül 2020 Tarihli ve 31248 Sayılı Resmi Gazete.

Chen, G. (2016). *The Politics of Disaster Management in China*, New York: Palgrave Macmillan.

Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Kararname Numarası: 1, 10/7/2018 Tarihli ve 30474 Sayılı Resmî Gazete.

Çekiç O., Yazgan J. ve Akdağ G. (2017). "Türkiye'de Afet Yönetiminin Tarihsel Gelişimi", *Afet ve Acil Durum Yönetiminde Kurumlararası İşbirliği ve Yönetişim Çalıştayı Bildiri Kitabı*, Ed. Özgür Önder ve Murat Yaman, 17-18 Mayıs 2017, Kütahya.

Daniels, M. R. (2008). "The Politics of Disaster Management: The Evolution of the Federal Emergency Management Agency", *Disaster Management* içinde, J. Pinkowski (Ed.), Boca Raton: CRC Press.

Ergun, T. (2004). *Kamu Yönetimi Kuram Siyasa Uygulama*, TODAİE Yayınları, Ankara.

Ergünay, O. (2009). *Afet Yönetimi: Genel İlkeler, Tanımlar, Kavramlar*, Ankara. https://www.academia.edu/1983077/Afete_haz%C4%B1rl%C4%B1k_ve_afet_y%C3%B6netimi/ (Erişim Tarihi: 20.01.2023).

Gautam, D. K., D. Bhandari. (2018). *Institutional Arrangements for Disaster Management in Federal Countries: Lessons for Nepal*, Oxford: Oxford Policy Management.

Genç, F. N. (2013). "Türkiye'de Afet Yönetimi Politikalarının Dönüşümü", *Kamu Politikası Kuram ve Uygulama*, Der. Mete Yıldız ve Mehmet Zahid Sobacı, Ankara: Adres Yayınları.

Gökçe, O. ve Tetik, Ç. (2012). *Teoride ve Pratikde Afet Sonrası İyileştirme Çalışmaları*, Ankara. (https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/3479/xfiles/afet_sonrasi_iyilestirme_calismalari-1.pdf).

Güler, B. A. (2021). *Türkiye'nin Yönetimi Yapı*, 6. B., Ankara: İmge Kitabevi.

Henstra, D., G. McBean. (2005). "Canadian Disaster Management Policy: Moving Toward a Paradigm Shift?", *Canadian Public Policy*, 31(3), ss. 303-318.

https://www.afad.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 03.01.2023).

https://eird.org/rp17/sructure-of-canada-emergency-content.html/(Erişim Tarihi: 20.02.2023).

https://www.iletisim.gov.tr/turkce/dis_basinda_turkiye/detay/turkiyede-afet-yonetimi-politikalari-kurulu-kuruluyor/(Erişim Tarihi: 06.03.2023).

https://www.publicsafety.gc.ca/cnt/rsrcs/pblctns/mrgnc-mngmnt-frmwrk/index-en.aspx#a05/ (Erişim Tarihi: 10.02.2023).

https://www.undrr.org/terminology/disaster/ (Erişim Tarihi: 21.01.2023).

Kadıoğlu, M. (2011). *Afet Yönetimi: Beklenmeyeni Beklemek: En Kötüsünü Yönetmek*, İstanbul, Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları.

Kalkınma Bakanlığı. (2014). *Afet Yönetiminde Etkinlik Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018), Ankara.

Karaman, Z. T. (2017). "Afet Yönetimi ve Türkiye'de Kamuda Örgütlenme", *Temel Afet Bilgisi*, Ed. Muammer Tün, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.

Leblebici, Ö. (2014). "Afetlerde Kamu Yönetiminin Rolü ve Toplum Temelli Afet Yönetimine Doğru", Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl 7, Sayı 2, ss. 457-477.

Lindsay, J. (2009). "Emergency Management in Canada: Near Misses and Moving Targets". *Comparative Emergency Management Book Project*, Emmitsburg, MD: United States Federal Emergency Management Institute.

Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı (2014-2018), Kamu Yönetimi Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara, 2014.

Özmen, B. (2017). "Afet ve Afet Türleri", *Temel Afet Bilgisi*, Ed. Muammer Tün, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.

Özmen, B. (2018). "Afet Yönetimi ve Temel Kavramlar", *Afet Yönetimi I*, Ed. Bülent Özmen, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.

Philips, B. R., D. M. Neal, Webb, G. N. (2022). *Introduction to Emergency Management and Disaster Science*, (3rd Ed.), New York: Routledge.

Sarı B. (2022). *Analysis of AFAD and FEMA's Strategic Plans in Terms of Disaster Management and Sendai Framework*, Emergency Aid and Disaster Science. 2(1):10-18.

Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2023). 2023 Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Raporu/ https://www.sbb.gov.tr/2023-kahramanmaras-ve-hatay-depremleri-raporu, (Erişim Tarihi: 27.03.2023).

Tezgider, G. (2019). "Afet Yönetimi Sisteminin Tarihsel Gelişimi", *Afet Yönetimi II*, Ed. Bülent Özmen, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Tuğaç, Ç. (2022). "İklim Değişikliğinin Ortaya Çıkardığı Güvenlik Riskler", *4.Uluslararası Afet ve Dirençlilik Kongresi İklim Değişikliği& Güvenli Kentler*, Bildiriler Kitabı, 19-21 Ekim 2022, Eskişehir Teknik Üniversitesi, Eskişehir

Türkiye Afet Müdahale Planı [TAMP], (2022) https://www.mevzuat.gov.tr/ MevzuatMetin/20.5.6053.pdf (Erişim Tarihi: 04.02.2023).

Türkiye Afet Risk Azaltma Planı [TARAP], (2022-2030). 8 Temmuz 2022 Tarihli ve 31890 Sayılı Resmi Gazete.

Türkiye'de Afet Yönetimi ve Doğa Kaynaklı Afet İstatistikleri (2018), AFAD https://www.afad.gov.tr/kitaplar/(Erişim Tarihi: 04.02.2023).

Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005), Devlet Planlama Teşkilatı, TBMM Karar No ve Tarih: 697 ve 27.6.2000, Ankara.

Yaman, M., Düger Y. (2017). "Afet Yönetiminde Kavramsal Çerçeve ve Türkiye'de Afet Yönetiminin Genel Tarihsel Gelişimi", *Afet Yönetimi*, Ed. Özgür Önder ve Murat Yaman, Bursa: Ekin Yayınevi.

Yıldız, M., Sobacı, M. Z. (2013). "Kamu Politikası ve Kamu Politikası Analizi Genel Bir Çerçeve", *Kamu Politikası Kuram ve Uygulama*, Der. Mete Yıldız ve Mehmet Zahid Sobacı, Ankara: Adres Yayınları.

Kaynakça

Ankara Barosu–Kent ve Çevre Merkezi, Kahramanmaraş Depremi Bülteni, 2023, https://ankarabarosu.org.tr/duyuru/10c1a003-acae-11ed-acc8-000c29c9dfce

Azimli Çilingir, G. (2019). "Türkiye'de afet yönetimi ve idarenin sorumluluğu", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2019.

Bucaktepe, A. (2013). "Depremden dolayı idarenin sorumluluğu", *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 17-18 (26-27-28-29): 93-122.

Çelik, S. (2018). "Sosyal haklar ve devletin yükümlülükleri bağlamında AİHM'in doğal afetlerden doğan zararlara ilişkin yaklaşımı", *Uluslararası Sosyal & Hukuk Çalışmaları Kongresi Bildiriler Kitabı* içinde *(*Ed. Mustafa Çakır) Samsun, Legal Yayıncılık: 169-191.

Danıştay 6. Dairesi E: 2004/2115, K: 2004/1477. Karar Tarihi: 12.04.2004. Danıştay Kararlar Dergisi, S: 5; Bursa 2. İdare Mahkemesi; E:2000/980, K:2000/1626.

Erkut, C. (2000). "Deprem ve idarenin sorumluluğuna Danıştay'ın yaklaşımı," *Deprem ve Hukuk* (Yuvarlak Masa Toplantısı), 13 Kasım 1999, İstanbul, İstanbul Barosu Yayınları.

Feyzioğlu, T. (1949). "İdarenin Kaziye-i Mahkemeye Riayetini Temin Hususunda Vatandaşın Büyük Millet Meclisine Müracaat Hakkı, Bir Müeyyide Olabilir mi? SBF Dergisi, C.IV: 1-4.

Gözübüyük, A. Ş. ve Tan, T. (2004). *İdare hukuku*, Cilt I, Gözden geçirilmiş 3. baskı., Ankara: Turhan Kitabevi.

Gürel, N. ve Uzunlar, M. (2004). Türkiye'de doğal afetlerin ekonomik etkilerini azaltmaya yönelik hukuksal çabalar, *Öneri Dergisi*, *6* (22), 245-249.

Kalaycıoğlu, S. (2018), "Afet Sosyolojisi, sosyal riskler ve sosyal kırılganlık", *Türkiye'nin Afet Yönetimi: Sosyal, Siyasal ve Yönetim Boyutuyla* içinde (Ed. Hayriye Şengün, Seçil Gül Meydan Yıldız, Binali Tercan), Palme Yayınevi, Ankara: 197-217.

Karaman, Z. T. (2017). "Afetlerde hızlı çevresel etki değerlendirmesi ve afet yönetiminde kritik sorgulamalar", *Afet Yönetimi* içinde (Ed. Özgür Önder ve Murat Yaman), Ekin Basın Yayın Dağıtım, Bursa: 63-86.

Karancı, A. N. (2006), "Afetzede psikolojisi ve afetlere hazırlıklı olma/zarar azaltma davranışlarının geliştirilmesi", *Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeler*i, (Ed. Mikdat Kadıoğlu ve Emin Özdamar), JICA Yayın No: 2, Ankara: 51-58.

Leblebici, Ö. (2014). Afetlerde kamu yönetiminin rolü ve toplum temelli afet yönetimine doğru, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7 (2): 457 – 478.

Özden, P. P. (2016). "Kentsel yenileme: yasal- Yönetsel boyut, planlama ve uygulama", *İmge Yayınevi*, Ankara, 2.Basım.

Özlüer Özkaya, I. (2018). "İmar barışı düzenlemesine hukuki bir yaklaşım", *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* –İnÜHFD- 9 (2): 313-340, DOI: 10.21492/inuhfd.467904.

Sancakdar, O. (2016). "Afet mevzuatı ve afet hukukuna giriş", *Bütünleşik Afet Yönetimi* içinde (Ed. Zerrin Toprak Karaman ve Asuman Altay), İlkem Yayınları, İzmir.

Şengün, H. (2018), "Afet yönetiminin kurumsal yapısı ve afet hukuku", *Türkiye'nin Afet Yönetimi: Sosyal, Siyasal ve Yönetim Boyutuyla* içinde (Ed. Hayriye Şengün, Seçil Gül Meydan Yıldız, Binali Tercan), Palme Yayınevi, Ankara: 133-160.

Şengün, H. (2020). "Afet yönetiminin hukuksal boyutları", *Farklı Boyutlarıyla Afet Yönetimi,* (Ed., Murat Yaman ve Erkan Çakır), Ankara: Nobel Yayıncılık: 45-60.

Şengün, H. (2022), "Afet hukuku ve kent", *Çevre, İklim ve Afet- Kartepe Zirvesi -Dirençli Şehirler İçin Yol Haritası* içinde (Nihal Bektaş), Nobel Yayıncılık, Ankara:407-426.

Şengün, H. (2021). "Karmaşık sorunlar bağlamında afet, kent ve kentsel dirençlilik", *Karmaşık Sorunlar ve Kent,* (Ed., Suna Ersavaş Kavanoz, Abdullah Uzun, Hayriye Şengün), Ankara: Astana Yayınları: 223-248.

Taş, Ş. ve Erdal, M. (2015). "Afet yönetiminde sürdürülebilirlik". *International Sustainable Building Symposium, Gazi Üniversitesi,* ISBS, 28-30 Mayıs 2015, Ankara.

Tuncay, B. (2015). "Yeni afet yasasında hukuksal ve demokratik esneklik", *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(3), 145-158.

https://d.barobirlik.org.tr/2023/DepremzedelerIcinHukukRehberi/8/

https://blog.lexpera.com.tr/depremle-ilgili-hukuk-davalarinda-temel-usul-sorunlarina-iliskin-tespit-ve-oneriler/

https://sozluk.gov.tr/.

https://www.afad.gov.tr/sozlukler

Kaynakça

Abrahams, J. (2001). "Disaster Management in Australia: The National Emergency Management System". *Emergency Medicine*, *13*(2), 165-173.

Akdağ, S. E. (2002). *Mali Yapı ve Denetim Boyutlarıyla Afet Yönetimi*, Sayıştay Başkanlığı: Ankara.

AFAD. (2014). *Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü*, T.C. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı: Ankara.

AFAD. (2018). *Türkiye'de Afet Yönetimi ve Doğa Kaynaklı Afet İstatistikleri*, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı: Ankara.

AFAD. (2022a). *Türkiye Afet Risk Azaltma Planı* (TARAP) 2022-2030.

AFAD. (2022b). *Türkiye Afet Müdahale Planı* (TAMP).

Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği (2022, 24 Şubat), *T.C. Resmî Gazete*, (Sayı 31760).

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı İle İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun (2009, 17 Haziran), *T.C. Resmî Gazete*, (Sayı 27261).

Alexander, D. (2007). "Disaster Management: From Theory to Implementation", *Journal of Seismology and Earthquake Engineering*, 9 (1,2), s. 49-59.

Australian Institute for Disaster Resilince. (2019). Australian Emergency Management Arrangements, Australian Government Department of Home Affairs: Melbourne

Avaner, T., Fedai, R. (2020). "Türkiye'de Afet Yönetiminde Kurumsal Yapılanma", *Farklı Boyutlarıyla Afet Yönetimi içinde*, M. Yaman, E. Çakır (Ed.), s.25-44, Nobel: Ankara.

Bajracharya, B., Hastings, P., & Childs, I. (2011). "Role of Local Government in Disaster Management: Findings from Regional Towns in Queensland". *5th State of Australian Cities National Conference*, 29 November–2 December 2011, Melbourne, Australia.

Belediye Kanunu (2005, 3 Temmuz), *T.C. Resmî Gazete*, (Sayı 25874).

Büyükşehir Belediyesi Kanunu (2004, 10 Temmuz), *T.C. Resmî Gazete*, (Sayı 25531).

Connolly, M. (2009). "Emergency management in the federal republic of Germany: Preserving its critical Infrastructures from hazardous natural events and terrorist acts". *Comparative Emergency Management*. FEMA Emergency Management Institute. Chapter 10.

Çeber, K. (2014). *ABD'de Eyaletten Devlete Acil Durum Yönetimi, Türkiye ile Mukayesesi*, *İçişleri Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı Araştırma İnceleme Raporu*

Ergünay, Oktay (2000). "Türkiye'nin Afet Yönetim Sistemine Genel Bir Bakış: Sorunlar ve Çözümler", Emine M. Komut (der.), *Kentsel Yerleşmeler ve Doğal Afetler*, Ankara: Mimarlar Odası Yayını, ss. 1-18.

Erkan, E. A. (2010). *Afet Yönetiminde Risk Azaltma ve Türkiye'de Yaşanan Sorunlar*, Devlet Planlama Teşkilatı: Ankara.

Federal Ministry of the Interior. (2015). *The Crisis Management System in Germany*, Federal Ministry of the Interior, Crisis Management Coordination Centre: Berlin.

Gedik, S. E. (2003). *Marmara Depremi Acil Yeniden Yapılandırma (MEER) Projesinde FIDIC Esaslı İnşaat Sözleşmesiyle Proje Yöne*timi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Government of Japan. (2021). *Disaster Management in Japan*, Director General for Disaster Management Cabinet Office: Tokyo.

Haddow, G. D., Bullock, J. A., Coppola, D. P. (2008). *Introduction to Emergency Management*, 3rd Edt., Elsevier: New York.

Hecker, N., Domres, B. D. (2018). "The German Emergency And Disaster Medicine And Management System History And Present"*, Chinese Journal of Traumatology*, 21, s. 64-72.

Hermansson, H. (2018). "Challenges to Decentralization of Disaster Management in Turkey: The Role of Political-Administrative Context". *International Journal of Public Administration*, *42*(5), 417-431.

Ikeda, M., Palakhamarn, T. (2020). "Economic Damage from Natural Hazards and Local Disaster Management Plans in Japan and Thailand", *ERIA Discussion Paper Series*, 1-41.

İl Özel İdaresi Kanunu (2005, 22 Şubat), *T.C. Resmî Gazete*, (Sayı 25745).

Kadıoğlu, M. (2008). Modern, Bütünleşik Afet Yönetiminin Temel İlkeleri, *Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri içinde*, M. Kadıoğlu, E. Özdamar (Ed.), s. 1-34, T.C. İçişleri Bakanlığı Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı (JICA): Ankara.

Kadıoğlu, M. (2011). *Afet Yönetimi Beklenilmeyeni Beklemek En Kötüsünü Yönetmek*, Marmara Belediyeler Birliği: İstanbul.

Kapucu, N., Garayev, V. (2011). "Collaborative Decision-Making in Emergency and Disaster Management", *International Journal of Public Administration*, 34, s. 366–375.

Keleş, R. (2017). *Kentleşme Politikası*, 16. B., İmge: Ankara.

Korkın, E., Öztop, S. (2022). "Büyükşehir Belediyelerinin Stratejik Planlarında Afet Yönetimi", Medeniyet Araştırmaları Dergisi, 7(1), s. 61-75.

Küçükşen, M., Yetkin, O. (2020). "Afet Yönetimi ve Yerel Yönetimler", *Farklı Boyutlarıyla Afet Yönetimi içinde*, M. Yaman, E. Çakır (Ed.), s.143-162, Nobel: Ankara.

Leblebici, Ö. (2019). "Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi Kapsamında Yerel Yönetimlerin Afet Yönetiminde Etkinliği"*, Kayfor 17 Bildiriler Kitabı*, s. 140-150.

Macit, İ. (2019). "Bütünleşik Afet Yönetiminde Sendai Çerçeve Eylem Planının Beklenen Etkisi", *Doğal Afetler ve Çevre Dergisi*, 5(1), s. 175-196

New Jersey State Police Office of Emergency Management. (2010). *Basic Workshop in Emergency Management*

Özler, M. (2019). "Kamu Yönetimi Paradigmasında Afet Riski Yönetiminden Yönetişimine". *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16 (1), s. 139-150.

Özmen, B., & Özden, T. (2013). "Türkiye'nin Afet Yönetim Sistemine İlişkin Eleştirel Bir Değerlendirme". *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, (49).

Öztürk, N. (2003). "Türkiye'de Afet Yönetimi: karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri", *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 12, 42-64.

Peters, E. J., & McEntire, D. A. (2010). "Emergency Management in Australia: An Innovative, Progressive And Committed Sector". *Australian Journal of Emergency Management*, *4*, 16-18.

Saito, T. (2007). "Disaster Management of Local Government in Japan". In National Workshop, organized by UNCRD and Japan-Peru Center for Seismic Research and Disaster Mitigation (CISMID)/Peru National University of Engineering (UNI).

Song, Y., Park, M. J., Lee, J. H., Kim, B. S. (2020). "Improvement Measure of Integrated Disaster Management System Considering Disaster Damage Characteristics: Focusing on the Republic of Korea", *Sustainability*, 12, 1-18.

Taş, Ş., Erdal, M. (2015). "Afet Yönetiminde Sürdürülebilirlik", II. Uluslararası Sürdürülebilir Yapılar Sempozyumu (ISBS 2015), 28-30 Mayıs 2015.

Toprak Karaman, Z. (2016). "Afet Yönetimine Giriş ve Türkiye'de Örgütlenme", *Bütünleşik Afet Yönetimi içinde,* Z. Toprak Karaman, A. Altay (Ed.), (s. 1-36). İlkem Yayınları: İzmir.

UNISDR, (2009). *Terminology on Disaster Risk Reduction*, United Nations International Strategy for Disaster Reduction: Geneva.

Yaman, M., Düger, Y. (2017). Afet Yönetiminde Kavramsal Çerçeve ve Türkiye'de Afet Yönetiminin Genel Tarihsel Gelişimi, *Afet Yönetimi içinde*, Ö. Önder, M. Yaman (Ed.), s. 1-26, Ekin Yayınevi: Bursa.

Yıldız, M. (2008). "Mahalli İdareler Reformu Sonrasında Afet Yönetimi", *Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri içinde*, M. Kadıoğlu, E. Özdamar (Ed.), s. 175-184, T.C. İçişleri Bakanlığı Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı (JICA): Ankara.

Yılmaz, A. (2003). *Türk Kamu Yönetiminin Sorun Alanlarından Biri Olarak Afet Yönetimi*, Pegem-A Yayıncılık, Ankara.

Kaynakça

Akdur, R., (2001). "Afetlere Hazırlık ve Afet Yönetimi", *Afetlerde Sağlık Hizmetleri Yönetimi*, Sağlık Bakanlığı, Ankara, s. 1-61.

Alexander, D., (2002). *Principles of Emergency Planing and Management*, Oxford University Press, USA.

Avaner, T. ve Ayas, Ö., (2021). "Jandarma Bölgesinde Afet Yönetimi ve Malvarlığına Karşı Suç: Elazığ ve Malatya Depremleri Örnekleri", *Global Journal of Economics and Business Studies*, 10(20), 26-41.

Birkland, T.A., (2016). *An Introduction to The Policy Process*, (Fourth Edition), Routledge, U.S.A.

Çevik, H., Demirci, S., (2012). *Kamu Politikası Kavramlar, Aktörler, Süreçler, Modeller, Analiz, Karar Verme*, 2. B., Seçkin Yayınevi: Ankara.

Eroğlu, H., (1978). *İdare Hukuku*, Işın Yayınları: Ankara.

Gözler, K., (2007). *İdare Hukukuna Giriş*, 7. B., Ekin Yayınevi: Bursa.

Güneş, M., (2019). "Kamu Özgürlüklerinin Sınırlandırılmasında Kamu Güvenliği Gerekçesinin Hukukiliği", *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, (C. 27, S. 3), s. 435-457.

Hâkimler ve Savcılar Kurulu (HSK), (2022), "İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi", https://www.hsk.gov.tr/Eklentiler/Dosyalar/9a3bfe74-cdc4-4ae4-b876-8cb1d7eeae05.pdf, (E.T. 13.12. 2022).

Hy, R. ve Waugh, L., (1990). "The Function of Emergency Management", *Handbook of Emergency Management*, (Ed. Waugh ve Hy), Greenwood Press, USA, s. 11-26.

Leblebici, Ö., (2015). "Afet Yönetim Yaklaşımları ve Kamu Politikası Bağlamında Afetlerin Çevreye Etkileri", *Memleket Siyaset Yönetim Dergisi*, (C. 10, S.23), Memleket Yayınları, Ankara, 41-78.

Leblebici, Ö., (2020). "Kriz Yönetimi ve Doğal Afetlere Müdahale", *Savunma Yönetimi ve Uluslararası Güvenlik*, (Ed. Ö. Leblebici, A. Gürer, S. Yenal), Nobel Yayınevi: Ankara, 151-173.

Marshall, G., (1999). *Sosyoloji Sözlüğü*, (Çev. O. Akınhay, D. Kömürcü), Bilim ve Sanat Yayınevi: Ankara.

McLean, Ian (Ed.), (1996). *Concise Dictionary of Politics*, Oxford University Press, New York.

Özerdem, A., Tim Jacoby, (2006). *Disaster Management and Civil Society Earthquake Relief in Japan, Turkey and India*, I.B. Tauris, USA.

Quarantelli, E. L., Dynes, R., (1977). "Response to Social Crisis and Disaster", *Annual Review Sociology*, (V.3), USA.

Quarantelli, E. L., (1998). *Major Crieria For Judging Disaster Planning And Managing Their Applicability In Developing Countries*, Preliminary Paper #268, University of Delaware Disaster Research Center.

Şahin, A. U., (2020). "Afet Yönetimi ve Planlaması Perspektifinden Türkiye Afet Müdahale Planının Değerlendirilmesi", *Resilience (Dirençlilik) Dergisi*, C.4, Sayı 1, 129-158.

TAMP, https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/e_Kutuphane/Planlar/TAMP.pdf

Türk Dil Kurumu (TDK) Sözlüğü, (2022), https://sozluk.gov.tr/, (E.T.13.12.2022).

Waugh, L, Hy, R., (1990). "Introduction to Emergency Management", *Handbook of Emergency Management*, (Ed. Waugh ve Hy), Greenwood Press, USA, 3-10.

Yenal, S., (2020). "Uluslararası İlişkiler Teorileri Çerçevesinde Güvenlik Kavramının Gelişiminin Değerlendirilmesi", *Savunma Yönetimi ve Uluslararası Güvenlik*, (Ed. Ö. Leblebici, A. Gürer, S. Yenal), Nobel Yayınevi: Ankara, 203-230.

https://www.afad.gov.tr/afad-hakkinda, (E.T. 18.12.2022)

https://www.milliyet.com.tr/gundem/11-nisan-2022-tarihinde-prof-dr-naci-gorur-kahramanmarasa-dikkat-cekmisti-6899224 (E.T. 22.03.2023)
https://www.haberturk.com/operatorler-yine-sinifta-kaldi-3564007-teknoloji (E.T. 22.03.2023)
https://www.trthaber.com/haber/gundem/bakan-koca-depremde-448-saglik-calisani-hayatini-kaybetti-528i-yaralandi-748431.html (E.T. 22.03.2023)
https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/kayip-cocuklar-nerede-2056695 (E.T. 22.03.2023)

Kaynakça

Afet Yeniden İmar Fonu, https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/03/20230321-11.htm

Akar, S. (2013). Doğal Afetlerin Kamu Maliyesine ve Makro Ekonomiye Etkileri: Türkiye Değerlendirmesi, *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*,, 21, 185-206.

Altun, F. (2018). Afetlerin Ekonomik ve Sosyal Etkileri: Türkiye Örneği Üzerinden Bir Değerlendirme, *Sosyal Çalışma Dergisi*, 2 (1), 1-15.

Avdar, R. ve Avdar, R. (2022). Türkiye'de Yaşanan Doğa Kaynaklı Afetlerin Sosyo-Ekonomik Etkileri, Afet ve Risk Dergisi, 5(1), 1-12.

Başbuğ Erkan, B.B. (2023). Afet Risk Yönetimi Ders Notları.

Benson, C. ve Clay, E. J. (2004). Understanding the Economic and Financial Impacts of Natural Disasters, The International Bank for Reconstruction and Development.

Coşkun, A. M. (2022). Kahramanmaraş İli Özelinde Hazırlanan İl Afet Risk Azaltma Planı (İRAP) Üzerine Bir Çalışma, *Academic Review of Economics and Administrative Sciences,* 15(2), 276–295.

CRED (2018). *Economic losses, poverty, and disasters 1998-2017*. United Nations Office for Disaster Risk Reduction. https://www.preventionweb.net/files/61119_credeconomiclosses.pdf

Doğal Afet Sigortaları Kurumu-DASK (2023). www.dask.gov.tr

Ergünay, O. (2009b, 11-12 Kasım). Doğal Afetler ve Sürdürülebilir Kalkınma, Deprem Sempozyumu, Bolu, 6-7.

Panwar, V. ve Margin S.S. (2019). Economic Impact of Natural Disasters: An Empirical Reexamination. The Journal of Applied Economic Research, 13 (1), 109–139.

Tarım Sigortaları Havuzu-TARSİM (2023). www.tarsim.gov.tr

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2023 Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Raporu, Mart 2023.

Kaynakça

Aksit, B., Aksit, B. (1989a). "Socio-Cultural Determinants of Infant and Child Mortality" *Social Sciences and Medicine* vol.28, No.6, pp.571-579.

Akşit, B., Akşit, B. (1994). "Community Participation in Primary Health Care: An Anthropological Action Research in a Squatter-Housing District of Antalya" A UNICEF Turkey publication RS-6U, Ankara March 1994.

Aksjt, B. vd. (1998). 'Türkiye'de Köy-Kent, Sınıf, Din, Etnisite Farklılaşmaları ve Toplumsal Bunalımdan Çıkış', *Türkiye'de Bunalım ve Demokratik Çıkış Yolları*. Ankara: Tübitak Matbaası.

Akşit, B., Serdar, A. ve Tabakoğlu, B. (2002a). Sivil Toplumun ve Katlılımın Güçlendirilmesinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü, TUBİTAK, TUBA ve YÖK Sosyal ve Beşerî Bilimler Alanındaki Projeleri Değerlendirme Komisyonuna sunulan final Rapor.

Akşit, B., Serdar, A., Tabakoğlu, B. (2002a) https://www.academia.edu/es/47616012/Sivil_ Toplumun_ve_Katılımın_Güçlendirilmesinde_Sivil_Toplum_Kuruluşlarının_Rolü

Akşit, B., Tabakoğlu, B. ve Serdar, A. (2002b). "Türkiye'de Sivil Toplum Söylemleri", STK'lar, Yerelleşme ve Yerel Yönetimler, XI. STKXI. STK Sempozyumu. İstanbul, Tarih Vakfı, s: 133-154.

Akşit, B., Tabakoğlu, B. ve Serdar, A. (2003). "Deprem Bağlamında Sivil Toplum Kuruluşları ve Devlet İlişkilerinin Yazılı Medyada Kuruluşu Üzerine Gözlemler", Kültür ve Modernite, der. Gönül Pultar, Emine İncirlioğlu, Bahattin Akşit. İstanbul: Türkiye Kültür Araştırmaları ve Tetragon Yayınları, s:157-179.157-179.

Akşit, B., Tabakoğlu, B., Serdar, A. ve Adem, Ç. (2001). "Türkiye'de Sınıfsal ve Sınıfları Kesen Toplumsal Hareketler, Devlet ve Toplum", Yeni Sosyolojik Arayışlar: Dünyada ve Türkiye'de Farklılaşma-Çatışma ve Bütünleşme. Ankara: Sosyoloji Derneği Yayınları, s: 41-59.

Alkan, N.Ü. (1998) The Distress reactions of victims of 1 October 1995 Dinar earthquake: An analysis within the cognitive theory of stres and coping (1 Ekim 1995 Dinar depremini yaşayanların stres reaksiyonları: Stres ve başa çıkmanın bilişsel teori çerçevesinde incelenmesi), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilimdalı.

Bachelard, G. (1968). The Philosophy of No. New York: Orion Press.

Balta, E. (1998). "Earthquake and Social Change: The Case of Dinar" (Deprem ve Sosyal Değişimi: Dinar Örneği) Basılmamış Yüksek Lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilimdalı.

Bourdieu, P. ve Wacquant, L. J. (1992). An Invitation to Reflexive Sociology. Cambridge: Polity Press.

Cohen, J. L. ve Arato, A. (1992). *Civil Society and Political Theory*. Cambridge: MIT Press.

Giddens, A. (1984). *The Constitution of Society*. Cambridge: Polity Press.

Habermas, J. (1987). *The Theory of Communicative Action: Lifeworld and System: A Critique of Functionalist Reason*. Vol. 2. Cambridge: Polity Press.

Habermas, J. (1989). *The Structural Transformation of the Public Sphere*. Cambridge: Polity Press.

Habermas, J. (1992). 'Further Reflections on the Public Sphere', C. Calhoun (der), *Habermas and Public Sphere*. Londra: MIT Press.

Habermas, J. (1998). *Between Facts and Norms: Contribution to A Discourse Theory of Law and Democracy*. Cambridge, Massachusetts: The MIT Press.

Heper, M. (1985). *The State Tradition in Turkey.* Walkington: Eothen Press.

Karanci, N., Alkan, N., Aksit, B., H. Sucuoglu, E. Balta (1999). "Gender Differences in Psychological Distress, Coping, Social Support and related variables following 1995 Dinar (Turkey) Earthquake" North American Journal of Psychology, 1999, Vol. 1, No. 2, pp. 189-204.

Karanci, N., Aksit, B. (1999). "Strengthening Community Participation in Disaster Management by Strengthening Governmental and Non-Governmental Organizations and Networks: A Case Study from Dinar and Bursa (Turkey), The Austrailian Journal of Emergency Management, Vol. 13, No. 4, 1999, pp, 35-39.

Karanci, N. Aksit, B., Dirik, G. (2005). "Impact of a Community Disaster Awareness Training Program in Turkey: Does it Influence Hazard Related Cognitions and Preparedness Behaviors" *Social Behavior and Personality: An International Journal,* Vol. 33 (3), pp. 243-258.

Laclau, E. (1990). *New Reflections on the Revolution of Our Time.* London: Verso.

Laclau, E. (1996). 'Deconstruction, Pragmatism, Hegemony', Chantal Mouffe (der), *Deconstruction and Pragmatis.* London: Routledge Publications.

Laclau, E. (1997). 'Hegemony and Politics', Faleh A. Jabar (der), *Post-Marxism and the Middle East.* Londra: Saqi Books.

Laclau, E. ve Chantal Mouffe (1985). *Hegemony and Socialist Strategy: Towards A Radical Democratic Politics*. London: Verso.

Mardin, Ş. (1973). 'Center-Periphery Relations: A Key to Turkish Politics?', *Daedalus*. 102(1): 169-190.

Mardin, Ş. (1987). 'Türk Toplumunu İnceleme Aracı Olarak Sivil Toplum', *Defter*. No 2:7- 16.

Mardin, Ş (1998). 'Some Notes on Normative Conflicts in Turkey', P. L. Berger (der), *The Limits of Social Cohesion: Conflict and Mediation in Pluralist Societies*. Boulder, Colorado: Westview Press.

Mouffe, C. (1999). 'Deliberative Democracy or Agonistic Pluralism', *Social Research*. 66(3): 745-59.

Parsons, T. (1978). *Action Theory and the Human Condition*. New York: The Free Press.

Serdar, A. (2002). *Civil Society Organizations (CSOs) in Turkey: Relations with the State and the Case of Marmara Earthquake from the Perspectives of CSOs*, Ankara: ODTU Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisan Tezi

Tabakoğlu, B. (2002). *Civil Society in Turkey: The Experience of Civil Society Organizations.* Ankara: ODTÜ, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

Tekeli, İ. (2000). 'Sivil Toplum Kuruluşları ve Etik Sempozyumu', *Sivil Toplum Kuruluşları-Yasalar-Etik-Deprem*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.

Therborn, G. (2000). 'Globalizations: Dimensions, Historical Waves, Regional Effects, Normative Governance', *International Sociology*. 15 (2):151-179.

Toprak, B. (1996). 'Civil Society in Turkey', R. Norton (der), *Civil Society in the Middle East*. Leiden: Brill.

Turan, İ. (1998a). '1972-1996 Döneminde İstanbul'da Derneksel Hayat', A. N. Yücekok, İ. Turan ve M. Ö. Alkan (der), *Tanzimattan Günümüze İstanbul'da STKlar*. İstanbul: Tarih Vakfı.

Uğur, A. (1998). 'Batıda ve Türkiye'de Sivil Toplum: Kavram ve Olgunun Gelişimi', *75 Yılda Tebaadan Yurttaşa*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.

Wallerstein, I. (2000). 'Globalization or the Age of Transition? A Long Term View of the Trajectory of the World System', *International Sociology*. 15 (2): 249-265.

Kaynakça

Akyılmaz, D. ve Karka, O. (2011). *Afetlerde psikolojik ilkyardım*. İstanbul, AFAD Yayınları.

Altun, A., Erdur Baker, Ö., ve Yıldırım, Z. (2018). *Afetlerde psikolojik destek için psikolojik danışmanlara yönelik çevirimiçi eğitim geliştirilmesi*. TÜBİTAK SOBAG Projesi.

Amerikan Psikiyatri Birliği (2014). Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı (DSM-V) (Çev. E Köroğlu), Ankara: Hekimler Yayın Birliği.

Artan, T., ve Özkan, A. O. (2020). Afetler ve sosyal hizmet, *Journal of ADEM*, *1*(1), 47-54.

Ayalon, O. ve Ark. (1999). *Afet sonrası kriz müdahalesi ve stres önleyici rehabilitasyon eğitimi notları,* Ümran Korkmazlar. İstanbul: 27-30.8.1999.

Demircioğlu, M., Şeker, Z., Aker, A. T. (2019). Psikolojik ilk yardım: amaçları, uygulanışı, hassas gruplar ve uyulması gereken etik kurallar. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, *11*(3), 351-362.

Doğan, T., Erdur Baker, Ö., Aksöz, İ., Sancak Aydın, G., (2014). *Psikolojik ilk yardım: saha çalışanları için rehber*. Ankara: Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği.

Erden G., Erman H., Öztan N., (2011). *Çocuklar ve ergenlerde travmatik yaşantılar ve baş etme, afetlerde psiko-sosyal hizmetler birliği*, Psiko-sosyal Uygulamalar Katılımcı Kitabı: 97-141.

Ergünay, O. (1996). *Afet yönetimi nedir? Nasıl olmalıdır?* TÜBİTAK Deprem Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 15-16 Şubat 1996. https://www.aile.gov.tr/uploads/athgm/uploads/pages/goc-afet-ve-acil-durumlarda-psikososyaldestek/afet-ve-aci-l-durumlarda-psi-kososyal-destek.pdf Erişim Tarihi: 26.11.2022.

İşmen, A. E. (2001). Deprem yaşantısına bağlı travma ve çocuklar üzerindeki etkileri. *Abant İzzet*

Karabulut, D., ve Bekler, T. (2019). Doğal afetlerin çocuklar ve ergenler üzerindeki etkileri. *Doğal Afetler ve Çevre Dergisi*, *5*(2), 368-376.

Karancı, A. N. (2008). Afet zararlarını azaltmada psikolojinin önemi. Afet zararlarını azaltmanın temel ilkeleri. JICA Türkiye Ofisi, Yayın No: 2: 51-53.

Karancı, N., Erdur Baker, Ö. (2012). *Afetler ve travmalar: psikolojik tepkiler ve psikolojik ilk yardım*. Ankara: MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Yayınları, 215-243.

Karancı, N., İkizler, G. (2017). Afet psikolojisi: Tarihçe, temel ilkeler ve uygulamalar. *Türkiye Klinikleri Psikoloji-Özel Konular*, *2*(3), 163-71.

Kılıç, M. (2008). *Afetlerde psiko-sosyal hizmetlerin etkililiği: Türk Kızılayı ve 2005 Pakistan Depremi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).

Kukuoğlu, A. (2018). Doğal afetler sonrası yaşanan travmalar ve örnek bir psiko-eğitim programı. *Afet ve Risk Dergisi*, *1*(1), 39-52.

Lahad, M., Cohen, A. (1997). *Community stress prevention*. Kiryat Shemona: Community Stress Prevention Centre

Mağden, Ç., Ademhan, Ç., Şavur, E., Yeniokatan, İ., Kılıç, M., Gözden, M., & Yüksel, S. (2008). *Afetlerde psikososyal destek uygulama rehberi*. Ankara: Türk Kızılayı.

Özkan, B., Kutun, F. Ç. (2021). Afet psikolojisi. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*, *8*(3): 249-256.

Retrievedfromhttps://app.trdizin.gov.tr/proje/TVRnMU5qUTA/afetlerde-psikolojik-destekicinpsikolojik-danismanlara-yonelik-cevirimici-egitim-gelistirilmesi

Reyes, G., (2006). *Conclusions and recommendations for further progress. Chapter 5. Handbook of ınternational disaster psychology.* Volume I: Fundamentals and Overwiev. Ed.: G. Reyes, G.A. Jacobs. Praeger Publishers: 165-173.

Reyes, G., Elhai, J. D., (2004). Psychosocial interventions in the early phases of disasters. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training. 441*, 399-411.

Seynaeve, G. J. R. (Ed.). (2001). *Psycho-socialsupport in situations of mass emergency. Aeuropean policy paper concerning different aspects of psycho-social support for people involved in majör accidents and disasters*. Ministry of PublicHealth, Belgium.

Shapiro, F. (2001). *Eye movements desensitization and reprocessing. Basic principles, protocols, and procedures*. Second Edition. New York: Guilford Press.

Şen, A. B. (2021). A*fet ve acil durumlarda akut dönem psiko-sosyal destek müdahaleleri,* 23. Ulusal Sosyal Hizmet Sempozyumu Bildiriler Kitabı.

Türk Kızılayı. (2008). *Afetlerde psiko-sosyal hizmetler uygulama rehberi*. Ankara: Yorum Matbaa.

Türk Psikologlar Derneği [TPD] (1999), *Türk psikoloji bülteni*, 5 (14), Eylül 1999.

Türksoy, N. (2003). *Psikolojik travma ve tanım sorunları*. Psikolojik Travma ve Sonuçlar, İçinde (Ed. T. Aker, M.E. Önder), İstanbul: Epsilon: 9-21.

Ürkmez, N. (2001). Acil durumlara müdahale ve baş etme kaynakları. *YÖRET Postası (16)*.

World Health Organization (2011). *Psychological first aid guide for field workers*. Geneva, World Health Organization.

Yeager, K. R. ve Roberts, A.R. (2003). Differentiating among stress, acute stress disorder, crisis episodes, trauma, and PTSD: Paradigm and treatment goals. *Brief Treatment and Crisis Intervention,* (3), 3-25.

Yılmaz, A. (2004). Afet Yönetimi, *Sivil Savunma*, *(177)*, 17-21.

Kaynakça

Ackerman, R. (2008). Mitigating disaster: A communitarian response. *Cardozo Journal of Conflict Resolution* 283-300. https://core.ac.uk/download/pdf/212887542.pdf.

Ahmad, A. (2018). Conceptualizing Disasters from a Gender Perspective. *Disasters: Core Concepts and Ethical Theories*, 105–117. doi:10.1007/978-3-319-92722-0_8.

Almeida, A. Betâmio De (2009). "The 1755 Lisbon Earthquake and the Genesis of the Risk Management Concept". *The 1755 Lisbon Earthquake: Revisited. Geotechnical, Geological and Earthquake Engineering*. Volume 7. (Edited By Luiz A. Mendes-Vıctor, Carlos Sousa Oliveira, Joao Azevedo Antonio Ribeiro). http://www. springer.com.

Bentham, J. (2000). *An Introduction to the Principles of Morals and Legistation*. Batoche Books. https://historyofeconomicthought.mcmaster.ca/bentham/morals.pdf.

Burnyeat, G., Sheild Johansson, M. (2022). An anthropology of the social contract: The political power of an idea. *Critique of Anthropology*, 42(3), 221–237. https://doi.org/10.1177/0308275X221120168.

Cevizci, A. (2011). *Felsefe Tarihi*. İstanbul: Say Yayınları.

Cevizci, A. (2017). *Büyük Felsefe Sözlüğü*. İstanbul: Say Yayınları.

Daniel, D. M. (2020). "The Lisbon Earthquake And The Problem Of Evil". *Are Humans Responsible for Natural Disasters?. IF: Science and Ideas Festival*. https://if-oxford.com/wp-content/uploads/2020/08/Pre-Read-Are-Humans-Responsible-For-Natural-Disasters.pdf.

Dranseika, V. (2016). Moral responsibility for natural disasters. *Human Affairs*, 26(1). Pp.73-79. doi:10.1515/humaff-2016-0009.

Driver, J. (2022). "The History of Utilitarianism", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Winter 2022 Edition), Edward N. Zalta & Uri Nodelman (eds.), URL = <https://plato.stanford.edu/archives/win2022/entries/utilitarianism-history/>.

Dynes, R. R. (1997). *The Lisbon earthquake in 1755: Contested meanings in the first modern disaster*. http://cidbimena.desastres.hn/pdf/eng/doc10971/doc10971.htm.

Dynes, R. R. (2000). "The Dialogue Between Voltaire And Rousseau On The Lisbon Earthquake: The Emergence Of A Social Science View". *International Journal of Mass Emergencies and Disasters,* Vol: 18(1) Pp 97-115. https://doi.org/10.1177/028072700001800106.

Etkin, D. (2016). Ethics and Disaster. *Disaster Theory*, 273–309. doi:10.1016/b978-0-12-800227-8.00009-0.

Ferris, E. (2008). "Natural Disasters, Human Rights, and the Role of National Human Rights Institutions". https://www.brookings.edu/on-the-record/natural-disasters-human-rights-and-the-role-of-national-human-rights-institutions/.

Ferris E. (2010). "Natural Disasters and Human Rights: Comparing Responses to Haiti and Pakistan" https://www.brookings.edu/on-the-record/natural-disasters-and-human rightscomparing-responses-to-haiti-and-pakistan/.

FEMA (Federal Emergency Management Agency). https://www.fema.gov/about/strategic-plan/about-fema).

Guha-Sapir, D., Below, R., Hoyois, P., (2017). "Annual Disaster Statistical Review 2016: The Numbers and Trends. EM-DAT: The CRED/OFDA", *2016 International Disaster Database*. Université Catholique de Louvain, Brussels: http://emdat.be/sites/default/files/adsr-_2016.pdf.

Gutmann, J., Voigt, S. (2017). "The Heterogeneous Effects of Natural Disasters on Human Rights". https://ssrn.com/abstract=3049032 or http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3049032.

Günay, M. (2018). *Metinlerle Felsefeye Giriş*. Çizgi Kitabevi.
Günday, M. Ç. (2018). *Leibniz ve Kant'ta Teodise*. Elazığ: Fırat Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi.
Gündoğdu, H (2007). "Varoluşçu Felsefelerdeki Bazı Ortak Özellikler". *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*. Cilt: VII, sayı: 1, 95-131.
Ireni-Saban, L. (2012). Challenging Disaster Administration. *Administration & Society*, 45(6), 651–673. doi:10.1177/0095399712438375.
Jacobsen, B. (2006). The Life Crisis in a Existential Perspective: Can Trauma and Crisis Be Seen as an Aid in Personal Development? *Existential Analysis* 17(1) 39-54.
Kaikini, S. (2020). The Necessity of Understanding Disasters in the Language of Suffering. *Voices in Bioethics*, 6. https://doi.org/10.7916/vib.v6i.6667.
Kälin, W. (2011). "A Human Rights-Based Approach to Building Resilience to Natural Disasters Natural Disasters, Human Rights". https://www.brookings.edu/research.
Kalokairinou, E. (2018). Kantian Virtue Ethics Approaches. Disasters: Core Concepts and Ethical Theories, 217–227. doi:10.1007/978-3-319-92722-0_15.
Kant, I. (2012a). "History and natural description of the most noteworthy occurrences of the earthquake that struck a large part of the Earth at the end of the year 1755 (1756)". *Natural Science*. Edited by Eric Watkins, Publisher: Cambridge University Press. Online publication date: November 2012. pp 337-364.
Kant, I. (2012b). "On the causes of earthquakes on the occasion of the calamity that befell the western countries of Europe towards the end of last year (1756)". *Natural Science*. Edited by Eric Watkins, Publisher: Cambridge University Press. Online publication date: November 2012. pp 327-336/https://www.cambridge.org/core/terms.
Larsen, S. E. (2006). "The Lisbon Earthquake and The Scientific Turn in Kant's Philosophy". *European Review*, Vol. 14, No. 3. pp.359-367. https://www.cambridge.org/core/journals/european-review.
Lauta, K. C. (2016). "Human Rights and Natural Disasters". *Research Handbook on Disasters and International Law*. (Editor(s): Breau, C. Susan; Samuel, L.H. Katja). Publisher: Edward Elgar Publishing. Pp.91-110.
Lauta, K. C. (2018). "Disasters and Responsibility. Normative Issues for Law Following Disasters". Disasters: Core Concepts and Ethical Theories. *Advancing Global Bioethics*. Editors: Dónal P. O'Mathúna, Vilius Dranseika, Bert Gordijn. ISBN 978-3-319-92722-0 (e-Book). https://www.researchgate.net/publication/328325588. Pp.43-53.
Longley, R. (2020). "What is Communitarianism? Definition and Main Theorists". https://www.thoughtco.com/communitarianism-definition-and-theories-5070063.
Lutzer, E. W. (2011). *An act of God? Answers to tough questions about God's role in natural disasters*. Carol Stream: Tyndale House.
MacMillan, S., Yue, A. R., & Mills, A. J. (2012). Both How and Why. *Philosophy of Management*, 11(3), 27–46. doi:10.5840/pom201211318.
Mengüşoğlu, T. (2005). *Felsefeye Giriş*. İstanbul: Remzi Yayınevi.
O'Mathúna, D. (2016). Ideal and nonideal moral theory for disaster bioethics. *Human Affairs*, 26(1). doi:10.1515/humaff-2016-0002.
O'Mathúna, Dónal P. (2018). "Christian Theology and Disasters: Where is God in All This?". Disasters: Core Concepts and Ethical Theories. *Advancing Global Bioethics*. Editors: Dónal P. O'Mathúna, Vilius Dranseika, Bert Gordijn. ISBN 978-3-319-92722-0 (e-Book). https://www.researchgate.net/publication/328325588. pp.27-42.
Pereira, A. S. (2009). "The Opportunity of a Disaster: The Economic Impact of the 1755 Lisbon Earthquake". Published by: Cambridge University Press on behalf of the Economic His-

tory Association. 69(02). pp. 466-499. https://www.cambridge.org/core/journals/journal-of-economic-history/article/abs/opportunity-of-a-disaster-the-economic-impact-of-the-1755-lisbon-earthquake.

Plato, (2009). *Timaeus and Critias*. Robin Waterfield (translator). Publisher: Oxford University Press.

Puspita Y. N. (2010). "Legal Analysis Of Human Rights Protection İn Times Of Natural Disaster And Its Implementation In Indonesia". *ASLI Working* Paper No: 13. Asian Law Institute. www.law.nus.sg/asli/pub/wps.htm.

Quarantelli, E. L., Boin, A., & Lagadec, P. (2017). Studying Future Disasters and Crises: A Heuristic Approach. *Handbooks of Sociology and Social Research*, 61–83. doi:10.1007/978-3-319-63254-4_4.

Rahmawati, I., Widjanarko Otok, B., Soeparno, K., Existential Beliefs in Disaster: A Systematic Review-Palarch's, *Journal Of Archaeology Of Egypt/Egyptology,* 17(7), ISSN 1567-214x.

Rakić, V. (2018). Disaster Consequentialism. *Disasters: Core Concepts and Ethical Theories*, 145–156. doi:10.1007/978-3-319-92722-0_10.

Reinhardt O., Oldroyd, D. R. (1983). "Kant's Theory of Earthquakes and Volcanic Action". *Annals Of Science*, Volume: 40. Issue: 3. Pp.247-272.

Robinson, E. (2011). "Kant on Freedom, Causality and Natural Disasters". https://www. metaphysicalsociety.org/2011/Session%20X.%20Robinson.pdf (Erişim Tarihi: 10.05.2021).

Rousseau, J. Jacques (2002). *The Social Contract and The First and Second Discourses*. (Edited and with an Introduction by Susan Dunn with essays by). Yale University Press.

Sandin, P. (2018). Conceptualizations of Disasters in Philosophy. *Disasters: Core Concepts and Ethical Theories*, 13–26. doi:10.1007/978-3-319-92722-0_2

Sommario, E., Venier, S. (2018). "Human Rights Law And Disaster Risk Reduction". *Questions Of International Law*. Institute Of Law, Politics And Development. Pp. 29-47. http://www.Qil-Qdi.Org/Wp-Content/Uploads/2018/04/03_Disaster-Risk_Sommarıo Venıer_Fın.Pdf.

UNISDR, (2009). Terminology on Disaster Risk Reduction. Published: United Nations International Strategy for Disaster Reduction. https://www.unisdr.org.

Vandekerckhove, W. (2020). COVID, Existentialism and Crisis Philosophy. *Philosophy of Management*, 19(2), 127–132. doi:10.1007/s40926-020-00140-2.

Voice, P. (2018) 'Disasters and Communitarianism', in Dónal P. O'Mathúna et al. (eds.) Disasters: Core Concepts and Ethical Theories. *Advancing Global Bioethics*. Cham: Springer International Publishing. pp. 189–202.189.

Voice, P. (2015). What Do Liberal Democratic States Owe the Victims of Disasters? A Rawlsian Account. *Journal of Applied Philosophy*, 33(4), 396–410. doi:10.1111/japp.12119.

Waal, A. D. (1996). Social Contract and Deterring Famine: First Thoughts. *Disasters*, 20(3), 194–205. doi:10.1111/j.1467-7717.1996.tb01033.x.

Wagner, J. M. ve Dahnke, M. D. (2015). Nursing Ethics and Disaster Triage: Applying Utilitarian Ethical Theory. *Journal of Emergency Nursing*, 41(4), 300–306. doi:10.1016/j.jen.2014.11.001.

Zack, N. (2006). "Philosophy and Disaster." *Homeland Security Affairs* 2: pp. 1–13.

Kaynakça

Özmen, B., Nurlu, M., Güler, H., (1997). *Coğrafi Bilgi Sistemi ile Deprem Bölgelerinin İncelenmesi*, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Afet İşleri Genel Müdürlüğü, Deprem Araştırma Dairesi, Ağustos, 88.

Özmen, B., (2009). Deprem Haritaları, *Yapı Dünyası, Mesleki Bilim Teknik Haber Dergisi*, Kasım/Aralık/164-165, sayfa 47-51, ISSN 1300-977X, Ankara.

Özmen, B., (2012). Türkiye Deprem Bölgeleri Haritalarının Tarihsel Gelişimi, *Türkiye Jeoloji Bülteni*, Cilt 55, Sayı 1, 43-55.

Özmen B., Pampal, S., (2017). Türkiye Deprem Bölgeleri Haritalarının Evrimi, *4. Uluslararası Deprem Mühendisliği ve Sismoloji Konferansı*, 11-13 Ekim, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Pampal, S., Özmen, B., (2006). Türkiye Deprem Bölgeleri Haritaları, *17. Uluslararası Jeofizik Kongre ve Sergisi Konferansı*, TMMOB Jeofizik Mühendisleri Odası, Extended Abstracts, 5 pages, MTA Kültür Sitesi, 14-17 Kasım, Ankara-Turkey.

Pampal, S., Özmen, B., (2007). *Türkiye'nin Deprem Gerçeği Deprem Bölgeleri Haritaları ve Deprem Yönetmeliklerinin Tarihsel Gelişimi*, 1028 sayfa, Ankara.

Pampal, S., Özmen, B., (2007). Türkiye Deprem Bölgeleri Haritalarının Gelişimi, *Altıncı Ulusal Deprem Mühendisliği Konferansı Bildiriler Kitabı* II. Cilt, sayfa 105-116, 16-20 Ekim 2007, ISBN:978-9944-89-357-2, İstanbul, Turkey.

Pampal, S., Özmen, B., (2009). *Depremler Doğal Afet midir? Depremlerle Baş Edebilmek*, Eflatun Yayınevi, ISBN: 978-605-4160-27-3, Ankara.

Pampal, S., Özmen, B., (2017). Yeni (Taslak) "Türkiye Sismik Tehlike Haritası'na Eleştirel Bir Bakış", *Uluslararası Katılımlı 70. Türkiye Jeoloji Kurultayı Bildiri Özleri Kitabı*, ODTÜ Kültür ve Kongre Merkezi, 10-14 Nisan, Ankara (Özet Bildiri) Editörler Levent Karadeniz, Sonay Boyraz Aslan,186-187.

Kaynakça

Adger, W. N. (2000). Social and Ecological Resilince: Are They Related?, *Progress of Human Geography*, 24 (3), 347-364.

Adiyoso W., Kanegae H. (2012). The Effect of Different Disaster Education Programs on Tsunami Preparedness Among School children in Aceh/Indonesia, *Disaster Mitigation of Cultural Heritage and Historic Cities*, 6, 165-172.

AFAD. (t.y.). Afete Hazır Okul, https://www.afad.gov.tr/afadem/afete-hazir-okul. (E.T. 08.11.2022).

Benedikter, R., Fathi, K. (2017). What is Resilient Society?, *International Policy Digest*.

Bernhardsdottir, A.E, Musacchio, G, Ferreira M.A, Falsaperla, S. (2016). Informal Education for Disaster Risk Reduction, *Bulletin of Earthquake Engineering*, 14(7), 2105-2116.

Boon, H.J., Pagliano, P.J. (2014). Disaster Education in Australian Schools, *Australian Journal of Environmental Education*, 30 (2), 187-197.

Bruneau, M., Chang, S., Eguchi, R., Lee, G., O'Rourke, T., Reinhorn, A., vd. (2003). A Framework to Quantitatively Assess and Enhance the Seismic Resilience of Communities, *Earthquake Spectra*, 19, 733–752.

Davis, I., Izadkhah, Y.O. (2006). Building Resilient Urban Communities, *Open House* Int., 31 (1), 11-21.

Desouza, K. C., Flanery T. H. (2013). Designing, Planning and Managing Resilient Cities: A Conceptual framework, *Cities*, 35, 89-99.

Ekşi, A. (2020). Üniversite Öğrencilerinde Afetlere Karşı Bireysel Direnç ve Sosyal Sermaye İlişkisinin Değerlendirilmesi, *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*, 7 (1), 44-54.

Erden, M. (1998). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, İstanbul, Alkım Yayınları.

Ersavaş Kavanoz, S. (2020). Kentsel Direnç Kavramı Üzerine, *Kent ve Çevre Araştırmaları Dergisi*, 2 (1), 5-24.

Ertürk, S. (1994). *Eğitimde Program Geliştirme*, Ankara, Meteksan Yayınları.

Frankenberg, E., Sikoki, B. Sumantri, C., Suriastini, W. Thomas, D (2013). Education, Vulnerability, and Resilience After a Natural Disaster, *Ecology and Society* 18 (2), 53-65.

Gibson, P. (2006). *Cruise Operations Management*. Amsterdam; Boston: Elsevier Butterworth-Heinemann.

Godschalk, D. R. (2003). Urban Hazard Mitigation: Creating Resilient Cities, *Natural Hazard Review*, 4 (3), 136-143.

Gupta H, K., Sabnis K. A., Duarah, R., Saxena R.S., Baruah S. (2020). Himalayan Earthquakes and Developing an Earthquake Resilient Society, *J Geol Soc India*, 96 (5), 433-446.

Gürkan, T., Pektaş, S., Gözütok, D., Gürbüztürk, O., Babadoğan, C. (1998). *Eğitim Bilimine Giriş*, (Ed. F. Varış), İstanbul, Alkım Yayınları.

Gwee, Q.R., Shaw, R., Takeuchi, Y. (2011). "Disaster Education Policy: Current and Future", Shaw, R., Shiwaku, K., Takeuchi, Y. (Eds.) *Disaster Education (Community, Environment and Disaster Risk Management)* (pp. 23-44). Emerald Group Publishing Limited, Bingley.

İnal, E., Kaya, E., Altıntaş, K.H. (2018). Türkiye'de Örgün Eğitimin Afet Eğitiminin Yeterliliği Açısından İncelenmesi, *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37, 114-127.

Leblebici, Ö. (2014). Afetlerde Kamu Yönetiminin Rolü ve Toplum Temelli Afet Yönetimine Doğru, *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (2), 457-477.

Karakuş, U., Önger, S. (2017). 8. Sınıf Öğrencilerinin Doğal Afet ve Afet Eğitimi Kavramını Anlama Düzeyleri, *Journal of History Culture and Art Research*, 6 (6), 482-491.

Kirschenbaum, A. (2006). Families and Disaster Behavior: A Reassessment of Family Preparedness, *International Journal of Mass Emergencies and Disasters*, 24 (1), 111-143.

Koçak, M. (2019). "Ulusal ve Uluslararası Afet Eğitimi", *Afetlerde Acil Tıp Hizmetleri* (Ed.) Özüçelik D.N, Ankara, Türkiye Klinikleri, 89-96.

Koresteleva, E.A., Petrove, I. (2022). What Makes Communities Resilient in Times of Complexity and Change? *Cambridge Review of International Affairs*, 35 (2), 137-157.

Koyuncu Kaya, M., Tezcan, F., Güler, S.Y (2013). Afet Eğitimi El Kitabı-II-Afet Eğitimi Etkinlikleri, (Ed. Bülent Özmen), Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü-Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı, Ankara.

Maguire, B., S. Cartwright. (2008). *Assessing a Community's Capacity to Manage Change: A Resilience Approach to Social Assessment*, Canberra: Bureau of Rural Sciences.

Manca, A. R., Benczur, P., Giovannini, E. (2017). Building a Scientific Narrative towards a more Resilient EU Society, Part 1: A Conceptual Framework, Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Mızrak, S (2018). Eğitim, Afet Eğitimi ve Afete Dirençli Toplum, *MSKU Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (1), 56-67.

Muttarak, R., W. Pothisiri (2013). The Role of Education on Disaster Preparedness: Case Study of 2012 Indian Ocean Earthquakes on Thailand's Andaman Coast, *Ecology and Society*, 18 (4), 121-136.

Muttarak, R., Lutz, W. (2014). Is Education a Key to Reducing Vulnerability to Natural Disasters and Hence Unavoidable Climate Change?, *Ecology and Society,* 19 (1), 1-8.

Morrissey, M. (2007). "Curriculum İnnovation for Natural Disaster Reduction: Lessons from the Commonwealth Caribbean", Stoltman, J. P., Lidstone, J., Dechano, L. M. (Eds.), *International Perspectives on Natural Disasters: Occurence, Mitigation, and Consequences* (pp. 385-396), Springer.

Nicholls, S. (2012). The Resilient Community and Communication Practice, *The Australian Journal of Emergency Management,* 27 (1), 46-51.

Özden, M. A. ve Özden, A. T. (2022). Olayın "Mekansallaşması": İzmir Depremi Üzerinden Toplumsal Dirençliliği Arttıracak Bir Yöntem Tartışması, *Online Journal of Art and Design,* 10 (1), 214-222.

Özer, Y. E. (2017). Afet Konusundaki Algı ve Yerel Aktörlerin Sorumlulukları, *Sayıştay*, 106, 1-34.

Ronan, K. R. and Towers, B. (2014). Systems Education for a Sustainable Planet: Preparing Children for Natural Disasters, *Systems*, 2 (1), 1-23.

Seeliger, L., Turok, I. (2013). Averting a Downward Spiral: Building Resilience in Informal Urban Settlements Through Adaptive Governance, *Environment & Urbanization*, 26 (1), 184-199.

Shaw, R., Takeuchi, Y., Gwee, Q.R., Shiwaku, K (2011). "Disaster Education: An Introduction", Shaw, R., Shiwaku, K., Takeuchi, Y. (Eds.) *Disaster Education (Community, Environment and Disaster Risk Management)* (pp. 1-22.). Emerald Group Publishing Limited, Bingley.

Shiroshita, H., Kawata, Y., Collins, A. (2008). Differences in the Approach to School Disaster Education Between Japan and the UK, 21.st EAROPH World Congress: Sustainable City Development Succeeding Traditional and Disaster Culture, International Conference Centre, Japan.

Shiwaku, K., Shaw, R. (2008). Proactive Co-learning: a New Paradigm in Disaster Education, *Disaster Prevention and Management*, 17 (2), 183-198.

Shiwaku, K, Fernandez G. (2011). "Roles of School in Disaster Education", Shaw, R., Shiwaku, K., Takeuchi, Y. (Ed.) *Disaster Education (Community, Environment and Disaster Risk Management)* (pp.45-75). Emerald Group Publishing Limited, Bingley.

Stoltman, J. P., Lidstone, J., DeChano, L. M. (2007). "Capacity Building, Education, and Technical Training", Stoltman, J. P., Lidstone, J., Dechano, L. M. (Eds.), *International Perspectives on Natural Disasters: Occurence, Mitigation, and Consequences* (pp. 457-462). Dordrecht/Holland, Springer.

Şengün, H., Küçükşen, M. (2019). Afet Yönetimi Eğitimi Niçin Gerekli?, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 46, 193-211.

Şişman, M. (2007). *Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara. Pegem A Yayıncılık.

Takeuchi, Y., Mulyasari, F., Shaw, R. (2011). "Family and Community in Disaster Education", Shaw, R., Shiwaku, K., Takeuchi, Y. (Eds.) *Disaster Education (Community, Environment and Disaster Risk Management)* (pp. 77-94). Emerald Group Publishing Limited, Bingley.

Torani S., Majd P.M, Maroufi S.S, Dowlati M, Sheikhi R.A (2019). The İmportance of Education on Disasters and Emergencies: A Review Article, *Journal of Education and Health Promotion*, 8, 1-7.

UNISDR, (2005). Hyogo Framework for Action 2005-2015: Building the Resilience of Nations and Communities to Disasters, The World Conference on Disaster Reduction.

UNISDR, UCLG-MEWA, (2015). Sendai Afet Risk Azaltma Çerçevesi (2015-2030).

Zhu, T-T., Zhang, Y-J., (2017). An İnvestigation of Disaster Education in Elementary and Secondary Schools: Evidence from China, *Natural Hazards,* 89, 1009-1029.

Zolfaghari, A. (2015). The Necessity and Importance of Education for Social and Cultural Development of Societies in Developing Countries, *Cumhuriyet University Faculty of Science Science Journal*, 36 (3), 1380-1386.

https://web-japan.org (E.T: 22.11.2022).

https://inee.org (E.T: 22.11.2022).

Kaynakça

Arı, S. (2022). Dijital Çağda Dijital İnsan Kaynakları Yönetimi. In Z. Özomay & U. İnan (Eds.), *Sosyal & Beşerî Bilimlerde Araştırma ve Değerlendirmeler-II* (pp. 163-179). Ankara: Gece Publishing.

Armbrust, M., Fox, A., Griffith, R., Joseph, A. D., Katz, R., Konwinski, A., Stoica, I. (2010). A view of cloud computing. *Communications of the ACM, 53*(4), 50-58.

Ersöz, B., & Özmen, M. (2020). Dijitalleşme ve bilişim teknolojilerinin çalışanlar üzerindeki etkileri. *AJIT-e: Bilişim Teknolojileri Online Dergisi, 11*(42), 170-179.

Howe, J. (2008). *Crowdsourcing: How the power of the crowd is driving the future of business*: Random House.

Kaplan, O., & Kaplan, G. (2022). Response spectra-based post-earthquake rapid structural damage estimation approach aided with remote sensing data: 2020 samos earthquake. *Buildings, 12*(1), 14.

Karagöz, U. (2020). *Türkiyede kamu yönetiminin dijital dönüşümü: Ulusal veri santrali model önerisi.* Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,

Kreiss, D., & Brennen, S. (2014). Digitalization and digitization. *Culture Digitally, 8*.

Kurnaz, B., Bayik, C., & Abdikan, S. (2020). Forest fire area detection by using Landsat-8 and Sentinel-2 satellite images: A case study in Mugla, Turkey.

Muammer, T., Pekkan, E., & Mutlu, S. (2018). Depremlerde Gözlenen Etkilerin Gönüllü Katılımıyla Hızlı Bir Şekilde Toplanması. *Eskişehir Teknik Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi b-Teorik Bilimler, 6*, 73-86.

Rigaux, P., Scholl, M., & Voisard, A. (2001). *Spatial databases: with application to GIS*: Elsevier.

Voorsluys, W., Broberg, J., & Buyya, R. (2011). Introduction to cloud computing. *Cloud computing: Principles and paradigms*, 1-41.

Yankın, F. B. (2019). Dijital Dönüşüm Sürecinde Çalışma Yaşamı. *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7*(2), 1-38.

İNTERNET

Gartner Glossary. (2020). Information technology glossary: Digitization. Gartner Inc. Retrieved from https://www.gartner.com/en/information-technology/glossary/digitization

Novitek (2019), Endüstri Tarihine Kısa Bir Yolculuk. Erişim: http://www.novitek.com.tr/2019/03/25/endustri-tarihine-kisa-bir-yolculuk/

AFAD (2023), TABB (Türkiye Afet Bilgi Bankası) https://www.afad.gov.tr/tabb-turkiye-afet-bilgi-bankasi

EMDAT (2023), Uluslararası afet veri istatistiklerine ulaşabileceğiniz veri tabanı https://www.emdat.be/

AFAD 2014, https://www.afad.gov.tr/aciklamali-afet-yonetimi-terimleri-sozlugu Erişim Tarihi: 13.12.2020

UNDRR/CRED (2020). The human cost of disasters: an overview of the last 20 years (2000-2019). Accessible at : https://www.undrr.org/publication/human-cost-disasters-overview-last-20-years-2000-2019

Sendai Afet Risk Azaltma Çerçevesi, (2015-2030), A/CONF.224/CRP.1, 18 Mart 2015

T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi https://cbddo.gov.tr/ , Erişim Tarihi: 03.03.2022

Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi, https://cbddo.gov.tr/SharedFolderServer/Genel/File/TR-UlusalYZStratejisi2021-2025.pdf , Erişim Tarihi: 03.03.2022.

Kaynakça

Afetlerde ve Acil Durumlarda Sağlık Hizmetleri Yönetmeliği. 2021 tarihli ve 31491 sayılı Resmi Gazete.

Artvinli, F. (2020). *Türkiye'de Salgın Yönetimi: Kurumsallaşma ve Kurumsal Hafıza Sorunu.* Heinrich Böll Stiftung Derneği.

Correspondence. (2020, April). Novel coronavirus epidemic: new dimension for disaster management. *Current Scıence, 118*(8), 1149-1151. Aralık 11, 2022 tarihinde alındı

Dede, N. (2021). Afet ve Salgın Bilgi Yönetim Sistemlerinde İş Süreçleri Modelleme ve Süreç Benzetim.Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.

Ekşi, A. (2016). Afetlerden sonra ortaya çıkabilecek çevresel risklerin yönetimi. *Hastane Dergisi, 1*(2), 15-25. Aralık 3, 2022 tarihinde alındı

Emeç B. ve Şengün, H. (2022). Covid-19 Küresel Salgınının (Pandemi) Türkiye'nin Göç Yönetimine Etkisi. İdealkent. 37(13) 2083-2107, DOI:10.31198/idealkent.1127526

Etiler, N. (t.y.). *Yerel Yönetimler ve Salgınlarla Mücadele: Covid 19 Pandemisi Altıncı Ay Değerlendirme Raporu.* Türk Tabipler Birliği.

Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. (2019). *Pandemik İnfluenza Ulusal Hazırlık Planı.* Ankara: TC Sağlık Bakanlığı

İçişleri Bakanlığı, (2020). 81 İl Valiliğine Coronavirüs Tedbirleri Konulu Ek Bir Genelge Daha Gönderildi, Erişim Adresi: https://www.icisleri.gov.tr/81-il-valiligine-koronavirustedbirleri-konulu-ek-genelge-gonderildi, Erişim Tarihi: 30.06.2021.

İşlek E, Özatkan Y, Bilir M. K., Arı H. O., Çelik H. ve Yıldırım H. H., (2020). COVID-19 Pandemi Yönetiminde Türkiye Örneği: Sağlık Politikası Uygulamaları ve Stratejileri. TÜSPE Rapor: 2020/2, TÜSPE Yayınları, Ankara.

Kınıklı, S., & Cesur, S. (2020). Afetlerde enfeksiyon control önlemleri. *International Journal of Contemporary Health Sciences*, 15-23.

Koçak, H., & Bektaş, S. (2021). Türkiye'de Covid-19 ile mücadele sürecine afet yönetimi açısından bir yaklaşım. *Dirençlilik Dergisi, 5*(1), 37-49. doi:10.32569/resilience.781511 DOI: 10.32569/resilience.781511

Nişancı, D. (2020). Salgın hastalıklar ve salgın hastalıklar özelinde sağlık hakkına avrupa insan hakları. *Türk Barolar Birliği Dergisi*, 85-122.

Tavukcu, M., Eke, E., (2021) COVİD-19 Pandemi yönetim süreci: Türkiye perspektifi, *SDÜ Sağlık Yönetimi Dergisi,* 3(2) 106-123.

Ünsal, H., & Ertürk Atabey, S. (2016). Türkiye'de acil durum ve doğal afetlerde sunulan. *Süleyman Demirel Üniversitesi, 21*(4), 1397-1414. Aralık 3, 2022 tarihinde alındı

Özlü A., Öztaş, D., (2020). Yeni Corona pandemisi (covid-19) ile mücadelede geçmişten ders çıkartmak *Ankara Med J*, 2020;(2):468-481 // 10.5505/amj.2020.46547

Vahaboğlu, H. (2007). Afetlerde Salgın Kontrolü. *5. Ulusal Sterilizasyon Dezenfeksiyon Kongresi*, (s. 546-547).

Yücel, K. (2021). Salgın Yönetimi ve Yerel Yönetimler: İskenderun İlçesi Covıd-19 Salgını İle Mücadele Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi.

Kaynakça

1. 2. Ulusal Deprem Mühendisliği Konferansı 10-13 Mart 1993 Bildiriler Kitabı (İMO İstanbul Şubesi, Deprem Mühendisliği Milli Komitesi ve İTÜ Yapı ve Deprem Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayını.
2. Afet ve Acil Durum Yönetiminde Kurumlararası İşbirliği ve Yönetişim Çalıştayı Bildiriler Kitabı. Dumlupınar Üniversitesi İ.İ.B.F. Kamu Yönetimi Bölümü, Editörler: Özgür Önder, Murat Yaman, 17-18 Mayıs 2017, Kütahya.
3. 13 Mart 1992 Erzincan Depremi Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Kitabı, Ankara, 1993.
4- Ulusal Deprem Stratejisi ve Eylem Planı (2012-2023), AFAD Yayını.

12 EYLÜL'DE AKINCILAR YARGILANIYOR

Ersönmez YARBAY

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-99-7

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Mart 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

1- 12 EYLÜL 1980 ASKERİ DARBESİNE GİDEN YOL 1
ANARŞİ 1
PARTİZANLIK 5
BÖLÜCÜLÜK 5
YÖNETİMDE İSTİKRARSIZLIK 8
EKONOMİK NEDENLER 9
DIŞ GELİŞMELER 10

2- ASKERLER DARBEYE HAZIRLIK KOMİSYONU KURDULAR 12
HÜKÜMETE UYARI MEKTUBU VERDİLER 14
DARBE YAPILACAK GÜN KARARLAŞTIRILDI 15

3- 12 EYLÜL 1980 ASKERİ DARBESİ YAPILDI 19

4- DARBEDEN HABERİ OLANLAR 27

5- HER ŞEY YENİDEN BAŞLIYOR 29

6- AKINCILAR HAZIRLIK SORUŞTURMASI 34
DARBE HAZIRLIK KOMİSYONU DÖNEMİNDE AKINCILAR İLE İLGİLİ SORUŞTURMA VE DAVALAR (11 EYLÜL 1979 – 11 EYLÜL 1980) 35
DARBEDEN SONRA AKINCILAR İLE İLGİLİ HAZIRLIK SORUŞTURMASI 43
MSP VE AKINCILAR BİRLİKTE YARGILANACAK 45
SİLAHLI EĞİTİM KAMPLARI SORUŞTURMASI 54
AKINCI GENÇLER DERNEĞİ GENEL İDARE KURULU ÜYELERİ HAZIRLIK SORUŞTURMASI 78
AKINCILAR DERNEĞİ GENEL İDARE KURULU ÜYELERİ HAZIRLIK SORUŞTURMASI 97
AKINCILAR ANKARA ŞUBESİNİN HAZIRLIK SORUŞTURMASI 118

7- İDDİANAME 121

8- AKINCILAR ANA DAVASI 221
DURUŞMALAR 221
SAVUNMA 281
KARAR 298

9- MAHKEME KARARININ TEMYİZ EDİLMESİ VE KARARIN ONAYLANMASI 305

10- YARGILANMANIN YENİLENMESİ TALEPLERİ 316
YARGILANMANIN YENİLENMESİ VE CEZA İNFAZLARININ TEHİRİ TALEBİNİN KABULU (26.03.1986) 317
ASKERİ YARGITAY DAİRELER KURULUNCA YARGILAMANIN YENİLENMESİ VE İNFAZLARIN TEHİRİ TALEBİNİN 2. KEZ REDDİ (EYLÜL 1988) 324
YARGILAMA YENİLEME TALEBİNİ ASKERİ YARGITAY 2. DAİRESİ 3. KEZ REDDETTİ (15.02.1989) 328
ASKERİ YARGITAY DAİRELER KURULU YARGILANMANIN YENİLENMESİ TALEBİNİ KABUL ETTİ (10.01.1990) 331
YENİDEN YARGILAMA YAPILDI 334
AKINCILAR BERAAT ETTİ 340

11- AKINCILARIN DİĞER DAVALARI 343
SORUŞTURMASI TADİL EDİLEN AKINCILARIN DAVASI 343
AKINCILAR HAKKINDA LAİKLİĞE VE DERNEKLER YASASINA AYKIRILIK DAVASI 346
ANKARA AKINCILAR DAVASI 353
KONYA KUDÜS MİTİNGİ DAVASI 354
ANKARA – TÜRKİYE İSLAMCI ÖĞRENCİLER ÖRGÜTÜ DAVASI .. 391
SAKARYA DÜNYA MÜSLÜMANLARI DAYANIŞMA VE MÜSLÜMAN KATLİAMINI PROTESTO MİTİNGİ VE YÜRÜYÜŞÜ DAVASI 398
SAKARYA AKINCILAR DAVASI 400
KIRIKKALE AKINCILAR DAVASI 416
BURSA AKINCILAR DAVASI 417
İSTANBUL- EDİP YÜKSEL DAVASI 418
ERZURUM AKINCILAR DAVASI 418
MUŞ AKINCILAR DAVASI 419
KAMP SORUŞTURMALARI VE DAVALARI 421

12- AKINCILAR - MSP DAVASI NEDEN AYRILDI? 431

13- MSP DAVASI 434

14- ÜLKÜCÜLERİN DAVALARI 449

15- DEVRİMCİLERİN DAVALARI 453

16- 12 EYLÜL'DE İDAMLAR 456

17- 12 EYLÜL'DE HAPİSTE YATAN GAZETECİLER 464

18- 12 EYLÜL'DE İŞKENCE 475

19- 12 EYLÜL'E DİRENENLER 496

20- 12 EYLÜL'DE YURT DIŞINA KAÇANLAR 498

21- 12 EYLÜL'DE DERİN DEVLET 503

22- HATIRALAR 512

23- BİR AKINCININ İÇ DÜNYASINDAKİ SESSİZ DEVRİM 532

24 - SONUÇ 537

25- KAYNAKÇA 539

26- DİPNOTLAR 541

27- KISALTMALAR 547

28-DİZİN 549

25- KAYNAKÇA

ACAR, Fethi, Siyasetin İstikrarsız Dönmelerinden Çarpıcı Örnekler ve Temenniler,2020

AKTAŞ, Hüsnü, Medeni Vahşet Davası Cezaevi Notları 1984-1985,Ölçü Yayınları

ALBAYRAK, Sadık, Manaho Deresi, Cezaevi Notları, Ferşat Yayınları, 2. Baskı,1988

ATA, Kelime, Alevilerin İlk Siyasal Denemesi, Türkiye Birlik Partisi,2018

Amerikan Gizli Belgelerinde Türkiye'de İslamcı Akımlar, Beyan Yayınları, 1990, Tercüme: Yılmaz Polat, Takdim: Fehmi Koru

ASLAN, Yakup, Bir Rüyanın Ardından Gerçekleşen Sessiz Devrim, Ozan Yayınları,2014

BALLI, Rafet, Sosyalist Sol Konuşuyor, Cem Yayınevi, 3.Baskı,1989

CAMGÖZ, Vehbi, İdamlar ve Olayların Gölgesinde Ulucanlar, Tahlil Yayınları, 2013

CEMAL, Hasan, 12 Eylül Günlüğü Demokrasi Korkusu, Bilgi Yayınevi, 4.Baskı,1986

CEVİZOĞLU, Hulki, Yakın Zamanlar Tarihi – Ne Dedik Ne Oldu! ,Ceviz Kabuğu Yayınları, Mart, 3. Baskı,2008

Cumhuriyet Gazetesi 13 Kasım 2021

DOĞAN, Yalçın, Dar Sokakta Siyaset, Tekin Yayınevi, Kasım,4. Baskı,1985

ECEVİT, Bülent, Savunmam, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Mayıs, 2011

EVREN, Kenan, Kenan Evren'in Anıları, Milliyet Yayınları, Kasım, 1990

FEYİZOĞLU, Turhan, Akıncılar ve Ak-Gençlik'ten AKP'ye, Tekin Yayınları, İstanbul, Mayıs, 1. Baskı,2015

GAZALCI, Mustafa, Siyasetçinin Günlüğünden Anılar ve Anlatılar, Bilgi Yayınevi, 2018

GEZİCİ, Aytekin, Ülkücülük Tarihi, Tutku Yayınevi, Ankara, 2014

GÜNAY Ertuğrul, TUNA Altan, Muhtıradan Darbeye Türkiye'de Siyasetin Açıklamalı Kronolojisi (1971-1982),Literatür Yayınları, Mart, 1.Baskı, 2021

GÜNDOĞAN, Mete, Erbakan, Destek Yayınları, 2019

KARACA, Burhan, Prof. Dr. Necmettin Erbakan Mühendis- Mücahit-Mütefekkir, Asalet Yayınları, İstanbul, Şubat,1. Baskı,2019

KARTAY, Cezmi,11 Eylül 1980'den Günümüze-Siyasal Anılar ve Sosyal Demokrasinin Öyküsü,1997

NACAR, İsmail, Gördüğüm Derin Devlet Ve Neo-Haşhaşi Fetö, Kitaparası Yayınları, 2018

SÖNMEZIŞIK, Büşra,25 Mayıs 2014 Yeni Şafak Gazatesi

ŞAHİN, Mehmet, Tek Yol İslam Çizgisinde Yarım Asır, İnkılab Yayın, İstanbul, 2021

TUŞALP, Erbil, 12 Eylül Tutanakları Bin Tanık, Dost Kitapevi Yayınları, Ağustos, 4. Baskı, 1986

TÜRKEŞ, Alparslan, Savunmam, Kamer Yayınları, 2018

VAROL, Hasan Hüseyin, Yeni Haber Gazetesi-01.12.2015

YALÇIN, Soner, Milli Nizam'dan Fazilet'e Hangi Erbakan, Su Yayınları, İstanbul, Haziran, 1999

YURDAKUL, Saniye, 29 Ekim 2021 Cumhuriyet Gazetesi

YÜKSEL, Edip, Norşin'den Arizona'ya "Sıradan Bir Adamın Sıradışı Öyküsü" Çeviri: Özgür Manal, Ozan Yayıncılık, İstanbul , 3. Baskı, 2017

YÜLEK, Ertan, Ömürdür Gelir Geçer Yaşadıklarım Gördüklerim Duyduklarım, Cümle Yayınları, 2015

ZENGİN, Ertuğrul, Bir Toplumsal Hareket Olarak Akıncılar: Türkiye'de İslamcı Öznenin Kurulumu ve Eylemi Doktora Tezi

26-DİPNOTLAR

1. EVREN, Kenan, Kenan Evren'in Anıları, Milliyet Yayınları, Kasım,1990 s.179
2. EVREN, Kenan, Kenan Evren'in Anıları, Milliyet Yayınları, Kasım ,1990 s.351
3. BALLI, Rafet, Sosyalist Sol Konuşuyor, Cem Yayınevi, 1989, 3.Basım S.12
4. FEYİZOĞLU, Turhan, Akıncılar ve Ak-Gençlik'ten AKP'ye I.basım Tekin Yayınları, İstanbul, Mayıs 2015 S.311
5. EVREN, Kenan, Kenan Evren'in Anıları Milliyet Yayınları, Kasım, 1990 S.230
6. ATA, Kelime, Alevilerin İlk Siyasal Denemesi Türkiye Birlik Partisi,2018 S.295
7. ACAR, Fethi, Siyasetin İstikrarsız Dönmelerinden Çarpıcı Örnekler ve Temenniler, 2020
8. ZENGİN, Ertuğrul, Bir Toplumsal Hareket Olarak Akıncılar: Türkiye'de İslamcı Öznenin Kurulumu ve Eylemi Doktora Tezi S.155
9. GÜNDOĞAN, Mete, Erbakan Destek Yayınları, 2019 S.101
10. YÜLEK, Ertan, Ömürdür Gelir Geçer Yaşadıklarım Gördüklerim Duyduklarım, Cümle Yayınları, 2015 S.277
11. GÜNDOĞAN, Mete, Erbakan Destek Yayınları, 2019 S.102
12. EVREN, Kenan, Kenan Evren'in Anıları ,Milliyet Yayınları, Kasım, 1990 S.283
13. EVREN, Kenan, Kenan Evren'in Anıları, Milliyet Yayınları, Kasım, 1990 S.333
14. DOĞAN, Yalçın Dar Sokakta Siyaset, Tekin Yayınevi, Kasım,1985, 4. Basım S.43

15. EVREN, Kenan, Kenan Evren'in Anıları,Milliyet Yayınları, Kasım, 1990 S.539
16. Amerikan Gizli Belgelerinde Türkiye'de İslamcı Akımlar, Beyan Yayınları 1990, Tercüme: Yılmaz Polat / Takdim: Fehmi Koru S.25
17. DOĞAN, Yalçın, Dar Sokakta Siyaset (1980-83) , Tekin Yayınevi, 1985, 4.Basım S.18
18. DOĞAN, Yalçın, Dar Sokakta Siyaset (1980-83) , Tekin Yayınevi, 1985, 4.Basım S.29
19. EVREN, Kenan, Kenan Evren'in Anıları, Milliyet Yayınları, Kasım, 1990 S.541
20. DOĞAN, Yalçın, Dar Sokakta Siyaset, Tekin Yayınevi, Kasım, 1985, 4. Basım S.29
21. ECEVİT, Bülent, Savunmam Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Mayıs, 2011 S.470
22. DOĞAN, Yalçın, Dar Sokakta Siyaset, , Tekin Yayınevi, Kasım, 1985, 4. Basım S.45
23. GÜNDOĞAN, Mete, Erbakan Destek Yayınları, 2019 S.103
24. EVREN, Kenan, Kenan Evren'in Anıları Milliyet Yayınları, Kasım, 1990 S.546
25. DOĞAN, Yalçın, Dar Sokakta Siyaset, , Tekin Yayınevi, Kasım, 1985, 4. Basım S.22
26. CEMAL, Hasan, 12 Eylül Günlüğü Demokrasi Korkusu, Bilgi Yayınevi, 1986, 4. Basım S.636
27. BALLI, Rafet, Sosyalist Sol Konuşuyor,Cem Yayınevi, 1989, 3.Basım S.78
28. ÖZALP, Hüseyin, Derin Dinciler "Ecmain", Tanyeri Kitap, Kasım, 2014 S.321
29. GAZALCI, Mustafa, Siyasetçinin Günlüğünden Anılar ve Anlatılar, Bilgi Yayınevi, 2018 S.187
30. TUŞALP, Erbil, 12 Eylül Tutanaklar Bin Tanık, Dost Kitapevi Yayınları, Ağustos,1986, 4. Baskı S. 454-455

31. GÜNEY, Yusuf, Şu İmam Hatipler, İmam Hatiplerin İbret Dolu Hikayesi, Olaylar-Belgeler-Tanıklar, Akçağ Yayınları, 2016 S.133
32. FEYİZOĞLU, Turhan, Akıncılar ve Ak-Gençlik'ten AKP'ye, Tekin Yayınları, İstanbul, Mayıs,2015, I. Basım S. 421
33. DOĞAN, Yalçın, Dar Sokakta Siyaset (1980-83) , Tekin Yayınevi, 1985, 4.Basım S.89
34. DOĞAN, Yalçın, Dar Sokakta Siyaset (1980-83) , Tekin Yayınevi, 1985, 4.Basım S.60
35. DOĞAN, Yalçın, Dar Sokakta Siyaset (1980-83) , Tekin Yayınevi, 1985, 4.Basım S.85
36. KARACA, Burhan, Prof.Dr. Necmettin Erbakan Mühendis- Mücahit-Mütefekkir, Asalet Yayınları, İstanbul, Şubat 2019,1. Baskı, S.88
37. ECEVİT, Bülent, Savunmam,Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları Mayıs 2011, S.479
38. TÜRKEŞ, Alparslan, Savunmam, Kamer Yayınları, 2018 S.25
39. CEMAL, Hasan, 12 Eylül Günlüğü Demokrasi Korkusu, Bilgi Yayınevi, 1986, 4. Basım S.620
40. CEMAL, Hasan, 12 Eylül Günlüğü Demokrasi Korkusu, Bilgi Yayınevi, 1986, 4. Basım S. 105
41. CEMAL, Hasan, 12 Eylül Günlüğü Demokrasi Korkusu, Bilgi Yayınevi, 1986, 4. Basım S.556-557
42. BALLI, Rafet, Sosyalist Sol Konuşuyor, Cem Yayınevi 1989,3.Basım S.21
43. CAMGÖZ, Vehbi, İdamlar Ve Olayların Gölgesinde Ulucanlar, Tahlil Yayınları, 2013 S. 244-257
44. CAMGÖZ, Vehbi İdamlar Ve Olayların Gölgesinde Ulucanlar, Tahlil Yayınları, 2013 S. 267
45. GEZİCİ, Aytekin, Ülkücülük Tarihi, Tutku Yayınevi, Ankara, 2014 S.218

46. TUŞALP, Erbil, 12 Eylül Tutanakları Bin Tanık, Dost Kitapevi Yayınları, Ağustos, 1986, 4. Baskı S.457
47. FEYİZOĞLU, Turhan, Akıncılar ve Ak-Gençlik'ten AKP'ye, Tekin Yayınları, İstanbul, Mayıs, 2015,I.basım S.394
48. ASLAN, Yakup, Bir Rüyanın Ardından Gerçekleşen Sessiz Devrim, Ozan Yayınları 2014 S.246
49. AKTAŞ, Hüsnü, Medeni Vahşet Davası Cezaevi Notları 1984-1985, Ölçü Yayınları 1978 Kitabı, S.352
50. ALBAYRAK, Sadık, Manaho Deresi, Cezaevi Notları, Ferşat Yayınları, 2. Baskı,1980 S.242
51. AKTAŞ, Hüsnü, Medeni Vahşet Davası Cezaevi Notları 1984-1985, Ölçü Yayınları 1978 Kitabı, S.139
52. AKTAŞ, Hüsnü, Medeni Vahşet Davası Cezaevi Notları 1984-1985, Ölçü Yayınları 1978 Kitabı, S.127
53. GAZALCI, Mustafa, Siyasetçinin Günlüğünden Anılar ve Anlatılanlar, Bilgi Yayınları,2018 S.195
54. TUŞALP, Erbil, 12 Eylül Tutanakları Bin Tanık, Dost Kitapevi Yayınları, Ağustos, 1986, 4. Baskı S.189
55. ASLAN, Yakup, Bir Rüyanın Ardından Gerçekleşen Sessiz Devrim, Ozan Yayınları, 2014 S. 92
56. TUŞALP, Erbil, 12 Eylül Tutanakları Bin Tanık, Dost Kitapevi Yayınları, Ağustos, 1986, 4. Baskı S.249
57. GEZİCİ, Aytekin, Ülkücülük Tarihi, Tutku Yayınevi, Ankara, 2014 S.305
58. ECEVİT, Bülent, Savunmam, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Mayıs, 2011 S.473
59. TUŞALP, Erbil, 12 Eylül Tutanakları Bin Tanık, Dost Kitapevi Yayınları, Ağustos,1986, 4. Baskı, S.80
60. YÜKSEL, Edip, Norşin'den Arizona'ya "Sıradan Bir Adamın Sıradışı Öyküsü" Çeviri: Özgür Manal, Ozan Yayıncılık, İstanbul, 2017, 3. Baskı S.338

61. TUŞALP, Erbil, 12 Eylül Tutanakları Bin Tanık, Dost Kitapevi Yayınları, Ağustos,1986, 4. Baskı S.122
62. TUŞALP, Erbil, 12 Eylül Tutanakları Bin Tanık, Dost Kitapevi Yayınları, Ağustos,1986, 4. Baskı S. 555-556
63. TUŞALP, Erbil, 12 Eylül Tutanakları Bin Tanık, Dost Kitapevi Yayınları, Ağustos,1986, 4. Baskı S.226
64. TUŞALP, Erbil, 12 Eylül Tutanakları Bin Tanık, Dost Kitapevi Yayınları, Ağustos,1986, 4. Baskı S.51
65. YÜLEK, Ertan, Ömürdür Gelir Geçer Yaşadıklarım Gördüklerim Duyduklarım, Cümle Yayınları, 2015, S.384
66. ASLAN, Yakup, Bir Rüyanın Ardından Gerçekleşen Sessiz Devrim, Ozan Yayınları,2014, S.232
67. KÜÇÜK, Yalçın, SIRLAR, İthaki Yayınları, İstanbul Yayınları,1. Baskı, 2004 S.340
68. BALLI, Rafet, Sosyalist Sol Konuşuyor, Cem Yayınevi 1989,3.Basım S.167
69. GAZALCI, Mustafa Siyasetçinin Günlüğünden Anılar ve Anlatılar, Bilgi Yayınevi, 2018, S.180-181
70. VAROL, Hasan Hüseyin, Yeni Haber Gazetesi-01.12.2015
71. YÜKSEL, Edip, Norşin'den Arizona'ya "Sıradan Bir Adamın Sıradışı Öyküsü" Çeviri: Özgür Manal, Ozan Yayıncılık, İstanbul 2017,3. Baskı S.275
72. ŞAHİN, Mehmet, Tek Yol İslam Çizgisinde Yarım Asır İnkılab Basım Yayım, İstanbul Aralık 2021 S.130
73. Amerikan Gizli Belgelerinde Türkiye'de İslamcı Akımlar, Beyan Yayınları, 1990, Tercüme: Yılmaz Polat, Takdim: Fehmi Koru, S.316
74. FEYİZOĞLU, Turhan, Akıncılar ve Ak-Gençlik'ten AKP'ye, Tekin Yayınları, İstanbul, Mayıs 2015, I.basım S.399
75. ASLAN, Yakup, Bir Rüyanın Ardından Gerçekleşen Sessiz Devrim, Ozan Yayınları, 2014, S.199

DEĞİŞEN DÜNYADA ALMANYA ve ALMAN DIŞ POLİTİKASI

İbrahim S. Canbolat

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-77-6

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Kasım 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

BEŞİNCİ BASKIYA ÖNSÖZ

Değişen Dünya ve Alman Dış Politikası adıyla ilk kez 1995'de Ezgi Yayınları arasında çıkan bu kitabın şimdi güncellenmiş haliyle basım ve dağıtımı Ekin Yayınevi tarafından yapılmaktadır. 1990'lı yılların başlarında *Batı Avrupa Ülkeleri Dış Politikası* adındaki dersi vermeye başladığımda, bir dönemlik derste tüm Batı Avrupa ülkelerinin dış politikalarını hakkıyla anlatmanın verimli olmayacağını düşünerek bir temsilî sınırlandırma yolunu tercih etmiştim.

Bu anlamda en uygun ülke Almanya idi. Bu sınırlandırma tercihinin benim için iki gerekçesi vardı. Birincisi bir yarıyılda akademik açıdan sağlıklı ve verimli bir ders anlatımı açısından, ikincisi ise verilecek dersle ilgili bilgi birikimi ve konuya yakınlık. Lisans ve doktoraya kadar lisansüstü öğrenimini Almanya'da yapmış biri olarak benim için Alman dış politikasını anlatmak daha uygun olacaktı. Ayrıca, Almanya Batı Avrupa'da diğer ülkelerle en fazla ortak sınırı olma özelliğine sahipti, bu da tarihsel olarak bölgede gözlemlenen muhtelif ilişkiler ve uyuşmazlıklarla ilgili olarak en başta Almanya'yı akla getiriyordu.

İşte bu yüzden dersin adı Batı Avrupa Ülkeleri Dış Politikası olsa da, ilk dersten itibaren yukarıda ifade edilen gerekçelerle Almanya'nın dış politikası anlarıldı. Doğal olarak bu esnada Fransa ve diğer Batı ve hatta Orta Avrupa ülkeleri de tarihsel ve güncel ilişki durumları vesilesiyle gündeme geldi. Daha sonra dersin adı da Almanya'nın Dış Politikası olarak değiştirildi.

Kitabın ortaya çıkışına gelince, bunun bir ihtiyaçtan doğduğunu belirtmemiz gerekiyor. O tarihlerde akademik kariyerin başlarında buluna biri olarak bir yandan bilimsel araştırma ve yayın zorunluluğu, diğer yandan derste öğrencilere önerilecek

bir yardımcı kaynağı gerekliliği, bu kitabın yazılmasına zemin hazırladı.Kitap hem genel anlamda akademik bir araştırma-inceleme, hem de derste öğrencilerin yararlanacağı bir yardımcı kaynak niteliğinde.

İçerik hakkında burada herhangi bir söz gereksiz olur, o zaten mevcut. Kitabın ilk baskılarından itibaren yayına hazırlanması aşamasında emeği geçen asistanlarımı ve yayınevi yetkililerini burada şükranla anıyorum..Bu son baskıda tablo düzenlenmesi gibi konularda bana yardımcı olan asistanım Dr. Uğur Ermiş ve Ekin Yayınevi yayın koordinatörü Engin Üzer ile kapak ve dizgi işlerinde emeği geçen tüm çalışanlar için de teşekkürlerimi ifade ediyorum.

İbrahim S. Canbolat

Bursa, 28 Ekim 2023

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 1

1. ALMANLAR VE ALMANYA: "GEÇ KALMIŞ" ULUSU/ALMANYA'YI TANIMAK 2
2. ÇÖZÜMLEME YÖNTEMİ ÜZERİNE 7

BÖLÜM I
KAVRAMSAL VE TEORİK YAKLAŞIM

1. ULUSLARARASI POLİTİKADA BİR "YAPI ANALİZ ARACI" OLARAK TEORİNİN ÖNEMİ 12
   A) DIŞPOLİTİK KARAR ALMA TEORİSİ 15
   B) BÜROKRASİ MODELİ 15
   C) ASKERİ-ENDÜSTRİYEL KOMPLEKS MODELİ 15
   D) ENTEGRASYON TEORİSİ 16
2. DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI/ULUSLARAŞIRI POLİTİKA KAVRAMLARI ÜZERİNE 16
3. DIŞ POLİTİKAYI BELİRLEYEN FAKTÖRLER 20
   3.1. ULUSLARARASI YAPI 20
   3.2. JEOPOLİTİK KONUM (GEOPOLİTİK) 21
   3.3. ULUSAL KAMUOYU 22
   3.4. "DOĞAL ÇIKARLAR"IN ALGILANIŞ BİÇİMİ 23
   3.5. DIŞ POLİTİKADA BİR MOTİVASYON FAKTÖRÜ OLARAK ULUSAL BİRLİK BİLİNCİ 24
4. DIŞ POLİTİKA ARAÇLARI 25
5. DIŞ POLİTİKANIN ŞEKİLLENİŞİ 25
   5.1. DIŞ POLİTİKA AMAÇLARI ÜZERİNE 25
   5.2. DIŞ POLİTİKA KARARLARI 26
6. SOĞUK SAVAŞ SONRASI DÖNEMDE ULUSLARARASI İLİŞKİLER VE DIŞ POLİTİKA 28
   6.1. DEĞERLER SİSTEMİNDE DEĞİŞME VE ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE KÜLTÜREL BOYUT 30
   6.2. DIŞ POLİTİKADA İNTERNET ETKİSİ 37

6.3. EKONOMİK VE TİCARİ BOYUT.....39
6.4. DEMOKRATİKLEŞME VE İNSAN HAKLARI ARACILIĞIYLA DIŞ POLİTİKA.....41

BÖLÜM II
TARİHSEL OLUŞUM VE DEĞİŞİM EVRELERİNDE ALMANYA

1. ALMANLARIN VE ALMANYA'NIN TARİH SAHNESİNE ÇIKIŞI.....48
2. ALMANYA'NIN DOĞUYA AÇILIMI.....50
3. PRUSYA'DAN ALMAN BİRLİĞİ'NE.....52
3.1. ALMAN BİRLİĞİ'NE YÖNELİK GELİŞMELER VE ULUSAL BİRLİĞİN ALMANYA İÇİN ÖNEMİ.....55
3.2. "KÜÇÜK ALMANYA"DA ULUSAL BİRLİK.....58
4. BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDAN SONRA ALMANYA.....59
4.1. ALMANYA'NIN "DÜNYA POLİTİKASI"NDAN DIŞ POLİTİKAYA GEÇİŞİ: WEİMAR CUMHURİYETİ.....62
4.1.1. Alman "Dünya Politikası" Üzerine.....63
4.1.2. Weimar Cumhuriyeti'nde Dış Politika.....69
4.2. HİTLER'İN YAYILMACI DIŞ POLİTİKASI.....71
5. İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDAN SONRA ALMANYA.....77
5.1. GALİP GÜÇLERİN POLİTİKALARI VE ALMANYA'NIN BÖLÜNMESİ.....77
5.1.1. Amerikan Politikası.....80
5.1.2. İngiltere'nin Almanya Politikası.....81
5.1.3. Fransa'nın Almanya Politikası.....82
5.1.4. Sovyetler Birliği'nin Almanya Politikası.....82
5.2. FEDERAL ALMANYA CUMHURİYETİ VE ALMAN DIŞ POLİTİKASI ÜZERİNE.....83
5.2.1. Federal Almanya Cumhuriyeti'nin Dışpolitik Problem Alanları.....84
5.2.1.1. Ulusal Tarih.....84
5.2.1.2. Almanya'nın Bölünmüşlüğü.....85
5.2.1.3. Ekonomik Büyüklük.....85
5.2.1.4. Uluslararası Yapı: Doğu-Batı, Kuzey-Güney Ayrışması.....90

5.2.2. "Yurtdışı Kültür Politikası" Çerçevesinde Alman Ulusal Çıkarlarının İzlenmesi....91
5.2.2.1. Yurtdışı Kültür Politikasının Amacı ve İşlevselliği Üzerine....91
5.2.2.2. Yurtdışı Kültür Politikasında Öncelikli Alanlar....93
5.2.2.3. Yurtdışı Kültür Politikasının Araçları....95
5.3. FEDERAL ALMANYA'NIN BAŞLICA DIŞ POLİTİKA EVRELERİ....103
5.3.1. İlk Dönem: Batı Politikası ("Westpolitik") 1949-1957....103
5.3.2. İkinci Adenauer Dönemi 1957-1963....108
5.3.3. Alman Dış Politikasında Hareketlilik 1963-1969....109
5.3.4. "Yeni Doğu Politikası" ("Ostpolitik") 1969-1974....112
5.3.4.1. Doğu Politikası'nın Sonuçları....116
5.3.5. Dışpolitik Etkinlik Alanında Genişleme 1974-1982....118
5.3.6. Yeniden Birleşme Öncesinde Son Dönem: Batı Entegrasyonu Temelinde Yumuşama ve Ulusal Çıkarların İzlenmesi 1982-1990....120

BÖLÜM III
BÜTÜNLEŞEN ALMANYA VE YENİ ALMAN DIŞ POLİTİKASI ÜZERİNE

1. KONUYA GİRİŞ VE METODOLOJİK YAKLAŞIM....126
2. DIŞ POLİTİKADA YENİ ROL ARAYIŞLARI: BEKLENTİLER VE GERÇEKLİK....130
2.1. ULUSLARARASI ÇEVREDE BİRLEŞMİŞ ALMANYA'YA İLİŞKİN BEKLENTİLER....130
2.2. ALMAN DIŞ POLİTİKASINI BELİRLEYİCİ FAKTÖR OLARAK ULUSAL ÇEVRE....136
2.2.1. Dış Politika Kararlarında Etkili Kurumsal Yapı....136
2.2.2. Almanya'nın Yeni Rolü Konusunda Ulusal Düzeydeki Tartışmalar ve Eğilimler....138
2.2.2.1. Politikacıların Düşünceleri ve Yeni Hedefler....138
2.2.2.2. Kamuoyu Eğilimi....140
2.2.2.2.1. Avrupa Entegrasyonu ve Almanya....148
2.2.2.2.2. NATO Üyeliği ve ABD ile İlişkiler....162

2.2.2.2.3. Almanya'nın Uluslararası Politikada Sorumluluk Üstlenmesi 172
3 DEMOKRATİK ALMANYA CUMHURİYETİ'NİN KATILIMIYLA ALMAN DIŞ POLİTİKASINDA OLABİLECEK DEĞİŞMELER 175
4. BÜYÜYEN ALMANYA BİR TEHDİT FAKTÖRÜ MÜ? 182
5. ALMANYA'NIN DIŞ İLİŞKİLERİNDE İNSAN HAKLARI POLİTİKASI 188
5.1. KAVRAMSAL / TEORİK YAKLAŞIM 188
5.2. ALMAN İNSAN HAKLARI POLİTİKASININ TEMEL İLKELERİ VE AMAÇLARI 190
5.3. İNSAN HAKLARI POLİTİKASININ UYGULANIŞI 192
6. ALMANYA, GÖÇ VE GÖÇMENLİK 202
7. ALMANYA İÇİN BELİRLEYİCİ KÜLTÜR TARTIŞMASI 211
8. TÜRKİYE AÇISINDAN ALMANYA VE TÜRK-ALMAN İLİŞKİLERİ ÜZERİNE 222
8.1. İLK KARŞILAŞMA VE İZLENİMLER 223
8.2. TÜRKİYE-FEDERAL ALMANYA CUMHURİYETİ İLİŞKİLERİNİ TEMELLENDİREN FAKTÖRLER 228
8.2.1. Almanya'daki Türk Vatandaşları 228
8.2.2. İlişkilerdeki Ekonomik ve Ticari Boyut 238
8.2.3. Batı İttifak Sistemi İçindeki Birliktelik 240
8.2.4. İnsan Hakları Politikası ve Demokrasi Konusu 240
8.2.5. Değişen Dünya Dengelerinde Türkiye ve Almanya 244
9. DÜNYA SİYASETİNDE ALMANYA ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME 247
9.1.''GEÇ KALMIŞ ULUS'' ALMANLARIN MAZERETİ 249
9.2. FEDERAL ALMANYA CUMHURİYETİ: BÖLÜNME VE YENİDEN BİRLEŞME İLE KENDİNİ GERÇEKLEŞTİREN ÜLKE 255
9.3. SOĞUK SAVAŞ SONRASI DÜNYADA ALMANYA 271

EKLER 283

SONUÇ 313

KAYNAKÇA 321

KAYNAKÇA

Abeilung für Auswärtige Kulturpolitik des Auswärtigen Amtes, **Auswärtigen Kulturpolitik**, 1990-92, Bonn, 1993.

Abteilung für Auswärtige Kulturpolitik des A.A. Broschüre, 1997.

Adenauer, Konrad; **Erinnerungen,** Bd. II, Frankfurt/M., 1969.

Ahlert, Christian; "Democratic Global Governance. net ICANN als Paradigma neuer Formen internationaler Politik", in: Internationale Politik und Gesellschaft, 1/2001, S. 66-77.

Allensbach-Umfrage; Akt. Christ und Welt Rheinischer Merkur, 26.6. 1998.

Arbo-Media, Mai 2000, http://www. final-consulting. de/daten%20tuerken%20in%20deutschland. htm.

Arnold, Hans; **Auswärtige Kulturpolitik**, München, 1980.

Auswärtiges Amt Referat Öffentlichkeitsarbeit, **4. Bericht der Bundesregierung über ihre Menschenrechtspolitik in den auswärtigen Beziehungen**, Bonn, 1998, s. 6-7.

Auswärtiges Amt, **Die Auswärtige Politik der Bundesrepublik**, Köln, 1972.

Auswärtiges Amt, **Umbruch in Europa. Die Ereignisse im Halbjahr 1989**. Eine Dokumentation, Bonn, 1990.

Auswärtiges Amt, **Umbruch in Europa. Die Ereignisse im Halbjahr 1989**. Eine Dokumentation, Bonn, 1990.

Auswärtiges Amt, **Unsere Auswärtige Politik**, Bonn, 1985.

AXT, Heinz-Jürgen; Bundesdeutsche Aussenpolitik zwischen transanlantischer und westeuropäischer Orientierung, in: U. Albrecht, **Geschichte der Bundesrepublik**, Köln, 1979.

Bağcı, Hüseyin – Ermağan, İsmail – Gümüş, Burak (Derl.); **Dünya Siyasetinde Almanya I.Tarih ve Dış Politika**, Nobel Yayınları 2019.

Batum, Süheyl; **Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Türkiye**, Kavram Yay., İstanbul, 1996.

Behrens, Henning / Noack, Paul; **Theorien der Internationalen Politik**, München 1984.

Bergman, Cristel / Grundmann, Helge; **Interdependenz zwischen Industrie-und Entwicklungsländern**, Baden-Baden 1980.

Biermann, Frank; **Weltumweltpolitik zwischen Nord und Süd**, Baden Baden, 1998;

Bracher, Karl D.; **Die Zweite Demokratie – Emanzipation vom Gestern**, in: Grossner/Münchmeyer/Oetker / von Weizsaker, Das 198. **Jahrzehnt Eine Team –Prognose für 1970-1980**, München, 1972.

Brandt, Willy; **Begegnungen und Einsichten**, München/Zürich, 1978.

Braun, Dieter; **Deutsche Kulturpolitik im Ausland**, München, 1966.

Bredow, Wilfried von / Jaeger, Thomas; Die Aussenpolitik Deutschlands in: **Aus Politik und Zeitgeschichte**, B 1-2/91, Januar 1991, s. 28.

Brock, Lothar; **Globaler Wandel und Staatenpolitik, Plädoyer für Multilateralismus**, in:HSFK-Standpunkte, Nr. 7.

Bruns, Wilhelm, **Zur Rolle Deutschlands in der İnternationalen Politik**, Friedrich – Ebert – Stiftung, Studie Nr. 45, Bonn, 1991.

Bundesministerium für Wirtschaftliche Zusammenarbeit: Entwicklungspolitik, Materialien Nr. 65, April 1980.

Canbolat, İbrahim S.; **Avrupa Birliği ve Türkiye.Uluslarüstü bir Sistemle Ortaklık,** 8. baskı, Ekin Yayınları 2023.

Canbolat, İbrahim S.; Historical and Contemporary Conditions of German Expansion towards the Central and Eastern Eeurope, **Marmara Journal of European Studies** , Volume 26 , No: 2 , 2018, 147 (https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/669526).

Canbolat, İbrahim S.; "Avrupa Birliği Düşüncesinin Almanlar ve Alman Birliği İçin Önemi",

Canbolat, İbrahim S.; **Avrupa Birliği. Uluslarüstü Bir Sistemin Tarihsel, Teorik, Kurumsal, Jeopolitik Analizi ve Genişleme Sürecinde Türkiye İle İlişkiler**, Alfa Yay., İstanbul 2002.

Canbolat, İbrahim S.; **Savaş Ve Barış Arasında Dünya**.**Korku ve Umut Arasında İnsan**, Alfa, İstanbul 2003.

Canbolat, İbrahim S.; **Yeni Dünya ve Türkiye. Aşkın Olma Zamanı**, Ezgi Yay., Bursa 2001.

Canbolat, İbrahim S.; Yeni Dünyada Dış Politika ve Araçları, **Bilgi ve Toplum**, Sayı 3, 2001.

Carr, Edward Hallett; **What is History?**, Penguin Books, England, 1981.

CDU-Online, 06.11.2000, http://www.glasnost.de/docs00/0010leit kultur.html.

Chan, Steve; **International Relations in Perspective The Pursuit of Security, Welfare and Justice**, New York/London, 1984.

Chossudovsky, Michel; Yoksulluğun Küreselleşmesi. IMF ve Dünya Bankası Reformlarının İçyüzü, Çev. Neşenur Domaniç, Çiviyazıları, İstanbul 1998.

Colibasanu, Antonia; "Germany: Keeping an eye on the Balkans", **Geopolitical Futures**, 29 November 2017.

Czempiel, Ernst-Otto; **Internationale Politik**, München 1981.

Dahrendorf, Ralf; "The Europeanization of Europe"in: Andrew J. Pierre, **A. Widening Atlantic? Dometestic Change and Foreign Policy**, New York, 1986.

Dauderstädt, Michael / Gerrits, André W.M.; ‘’Democratisation After Communism:Progress, Problems, Promotion”, in: **Internationale Politik und Gesellschaft**, 4/2000.

Declaration on the Rights of Persons Belonging to National or Ethnic, Religious and Linguistic Minorities, G. A. res. 47/135, 47 U.N. GAOR Supp. (No. 49) at 210, U.N. Doc. A/47/49 (1992).

Der Bundesminister des Innern (Hrsg.), **Freiheit? Aber Sicher!, Wege zur wahrhaften Demokratie**, Bonn, 1985.

Der Einigungsvertrag, Deutschland ist Eins, Presse und Informationsamt der Bundesregierung, Bonn, 1990.

Deutsche Aussenpolitik 1990/91 Eine Dokumentation, Hrsg. Vom. Auswärtigen Amt, Bonn, 1991.

Die Südetendeutsche Frage, Mainz 1974, Akt. Pfetsch (München), s. 166, 193.

Doeker, Günther; **Die Verinten Nationen. Rolle und Funktion in der Internationalen Politik**, München, 1976.

Domarus, M. Hitlers; Reden und Proklamationen 1932-1945, Bd I/2, München, 965, s. 801.

Dünya Tarihi Ansiklopedisi, Milliyet Basımevi, 1991.

Elsenhans, Harmut; “Globalisierung als Wachstumsblokade-Redynamisierung durch Entwicklungspolitik”, in: **Internationale Politik und Gesellschaft**, 1/2001, s. 55.

EMNID-Umfrage, 1997.

EMNID-Umfrage, Fernseh/Hörfunkspiegel, Inland I, 2.2. 1998.

Ergün, İsmet; “Ankara’da bir Türk-Alman Konferansı”, Dış Politika, Cilt IV, Sayı 2, Temmuz 1993.

Eurobarometer 57, Bahar 2002.

Eurobarometer, Nr. 33. 6/1990.

Europa – Archiv 8 (1953).

Fassbender, Bardo; Zur Staatlichen Ordnung Europas nach der deutschen Einigung, in: **Europa-Archiv**, Nr. 13, 10. 07. 1991.

Federal Statistical Office of Germany 2022.

Forschungsinstitut der Konrad Adenauer Stiftung, 25 Nov. 1991.

Forschungsinstitut der Konrad-Adenauer-Stiftung, Archiv, Nr. 9101 und 9102, Juni/Juli 1991.

Pfetsch. Frank, **Einführüng in die Aussenpolitik der BDR**, Opladen, 1981.

Forschungsinstitut der Konrad – Adenauer – Stiftung, Archiv-Nr. : 9007, 9008, 9101, 9102. 03. 1996.

Friedich, Otto; "Germany Toward Unity", in: **Time International**, June 25, 1990.

Friedrich, Otto; "Germany Toward Unity", in: **Time International**, June 25, 1990.

Gellner, Ernest; **Uluslar ve Ulusçuluk**, Çevirenler: Büşra E. Behar/Güney G. Özdoğan, İstanbul, 1992.

Genç, Mehmet; **İnsan Hakları ve Temel Özgürlükleri, Ulusal ve Uluslararası Temel Mevzuat**, Uludağ Üniversitesi Yay., Bursa, 1997.

German Bundestag, Press ant Information Centre, **Publications Section, Questions on German History: Ideas, forces, decisions from 1800 to the present**, Bonn, 1984.

Geyer,D.; Von der Kriegskoalition zum Kalten Krieg, in: **Osteuropa-Handbuch**. D. Geyer (Hrs.) Köln (Böhlau)/Wien, 1972, s. 343-381.

Gillet ve Kapor, Self-Governing Internet: Coordination by Design, in: Brian Kahin ve James Keller (Ed.), Coordinating by Internet, Cambridge, Massachuset.

Glaubbit, Klaus / Lütkenherst, Wilfried; **Elemente einer Neuen Weltwirtschaftsordnung**, Tübingen 1979.

Glück, Alois, Ohne Leitkultur geht es nicht., in: **Bayernkurier** vom 28.10.2000. S. 1, http://egora.uni-muenster.de/FmG/ fremdenfeindlichkeit/m1203.shtml.

Gönlübol, Mehmet; **Uluslararası Politika, İlkeler – Kavramlar – Kurumlar -**, Ankara, 1985.

Griepenburg, Rüdiger; "Zum Verthaeltnis von Innen – und aussenpolitik" in: Abendroth/Lenk, Einführung in die politische Wissenschaft, Zweite Auflage, München, 1971.

Haffner, Sebastian; **Anmerkungen zu Hitler**, München, 1978.

Hagenmeyer, Heinrich; **"Kreuzzugsbriefe" aus dem Jahren 1088-1100. Eine Quellensammlung** zur Geschichte des ersten Kreuzzuges, Innsbruck 1901, muhtelif kısımlar, aktaran: Onur Bilge Kula, **Alman Kültüründe Türk İmgesi I**, Gündoğan Yay., Ankara, 1992.

Hanrieder, Wolfram F. / Auton, Graeme P.; **The Foreign Policies of West Germany, France, Britain**, New Jersey, 1980, s. 6-7.

Hitler, Adolf; **Mein Kampf,** Bd. I, Berlin, 1933.

Huntington, Samuel; "The Lonely Superpower", in: **Foreign Affairs**, Nr. 2, 1999, s. 40.

IFD Allensbach, Allensbacher Berichte, Nr. 3, 1990.

Inglehart, Ronald; **Kultureller Umbruch. Wertwandel in der westlichen Welt**. Frankfurt/N.Y.: Campus, 1989.

Inglehart, Ronald; **Modernisierung und Postmodernisierung. Kultureller, wirtschaftlicher und politischer Wandel in 43 Gesellschaften**, Frankfurt/M.: Campus, 1998.

Inglehart, Ronald; **The Silent Revolution. Changing Values and Political Attitudes Among Western Publics.** Princeton: Princeton Universtity Press, 1977.

Institut für Demoskopie Allensbach; Akt. **Frankfurter Allgemeine Zeitung**, 21. 08. 1996.

Institut für Demoskopie Allensbach; Akt. **Frankfurter Allgemeine Zeitung**, 16.4.1997.

Jackson, James O.; "Broken Dreams on the Road to Merger" in, **Time International**, June 25, 1990, s. 21.

Kaiser, Jakob; Deutschland und die Union, Die Berliner Tagung, 1946. Reden und Aussprachen, Berlin, 1946.

Kinderman, G-K; "Internationale Politik in Theorie, Analyse und Praxis" in: Kinderman, **Grundelemente der Weltpolitik**, München, 1981.

Kindermann, Gottfried-Karl; **Internationale Politik in Theorie, Analyse und Praxis** in: G-K Kindermann, Grundelemente der Weltpolitik, Mücnhen 1981.

Kindermann, Gottfriend-Karl; **Konstanten und Variablen İmperialistischer Politik**, in: G. K. Kindermann, **Grundelemente der Weltpolitik**, München, 1981.

Köni, Hasan; "Türk-Alman İlişkileri", **Avrasya Dosyası**, Cilt 1, Sayı 2, Yaz 1994.

Kornelius, Stefan; Neue Vision als Fussnote, in: **Süddeutsche Zeitung**, Nr. 103, 5 Mai 1994, s.6.

Kreditanstalt für Wiederaufbau, Ergebnisse der Projektarbeit, 1. Auflage, Frankfurt am Main 1991, s. 26.

Kreditanstalt für Wiederaufbau, Ergebnisse der Projektarbeit, Frankfurt/Main, 1991.

Kuehnemund, Jan; Das Europa der Mächtigen, http://www.clubsessel.net/cs2/europa.htm.

Kühne,Winrich; Die neuen Vereinten Nationen, in:Karl Kaiser/Hans-Peter Schwarz (Hrsg.), **Die neue Weltpolitik**, Bonn 1995, S. 379.

Kunze, Karl / Wolff, Karl; **Grundwissen Geschichte**, Ernst Klett Verlag, Stuttgart, 1964.

Laclau, Ernesto; **Evrensellik, Kimlik ve Özgürleşme**, Çev.: Ertuğrul Başer, Birikim Yayınları, İstanbul 1996.

Lexikon–Institut Bertelsmann, **Deutsche Geschicte**, Bertelsmann Lexikon Verlag, Gütersloh, 1989.

Lucke, Doris; Wirklichkeitskonstruktion als Ware: "Der Wertewandel" in der westlichen Welt, in:**Internationale Politik und Gesellschaft- International Politics and Society**, http://orae.fes.de:8081/fes/docs/IPG4_2000/ARTLUCKE.HTM.

Mahan, Alfred T.; Der Einfluss der Seemacht auf die Geschichte, Berlin, 1898.

Matthies, Volker; **Neue Weltwirtschaftsordnung**, Opladen, 1980.

Messner, Dirk; "Globalisierung, Global Governance und Perspektiven der Entwicklungszusammenarbeit", in:Franz Nuscheler (Hrg.), **Entwicklung und Frieden im 21. Jahrhundert**, Bonn, 2000.

Messner, Dirk; "Kooperative Weltmacht. Die Zukunft der Europäischen Union in der neuen Weltpolitik", in**:Internationale Politik und Gesellschaft**, 1/2001, s. 26.

Morgenthau,Hans; **Uluslararası Politika**, Çev. Ü. Oskay, B. Oran, 1967.

Morsey, R.; **Die Bundesrepublik Deutschland. Entstehung und Entwicklung bis 1969**, München, 1990.

Münz, Rainer; Germany is Becoming a Country of Immigration, **European Affairs**, Spring 2001: http://www.ciaonet.org/frame/oljourfrm.html.

Nord-Süd-Kommission (Brandt-Kommission), **Das überleben sichern**, Köln 1980.

Northedge, F. S.; **The Foreign Policy of Power**, London, 1969.

Öke, Mim Kemal, Ermeni Meselesi, İstanbul, 1986.

Post, David; "Anarchy, State, and the Internet: An Essay on Law-Making in Cyberspace", in: Journal of Online Law, http://www.law.cornell.edu/jol/post.html.

Post, David; "Governing Cyberspace, or Where is James Medison When We Need Him?", 1999, http://www.temple.edu/lawschool/dpost/icann/commentı.html.

Rittberger, Volker, Die Bundesrepublik Deutschland – Eine Weltmacht, in: **Aus Politik und**

Robertson, Ronald; Küreselleşme. Toplum Kuramı ve Küresel Kültür, Çev. :Ümit. H. Yolsal, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara 1999.

Rosenau, James; Domestic Sources of Foreign Policy, New York, 1967; J. Rosenau, Linkage Politics, New York, 1969.

Rühle, Gerd; Scheitert die Integration der Türken in Deutschland?, http://www.hohewarte.de/MuM/Jahr2001/Tuerken0122.htm.

Rupp, Hans Karl; **Politische Geschichte der Bundesrepublik Deutschland**, Stuttgart, 1978.

Sander, Oral; **Siyasi Tarih**, İmge Kitabevi Yay., 2. Basım, Ankara, 1992.

Schellhorn, Kai M.; "Wie enstehen aussenpolitische Entscheidungen" in: Kindermann, **Grundelemente der Weltpolitik**, München, 1981.

Schmid, Günther; **Entscheidung in Bonn. Die Entstehung der Ost- und Deutschlandpolitik 1969/1970**, Köln, 1979.

Schmidt, Helmut; Deutschlands Rolle im neuen Europa, in: **Europa-Archiv**, Folge 21/1991, s. 618.

Schöllgen, Gregor; **Stationen Deutscher Aussenpolitik, Von Friedrich dem Grossen bis zur Gegenwart**, München, 1992.

Schöllgen, Gregor; **Stationen deutscher Außenpolitik. Von Friedrich dem Großen bis zur Gegenwart**, C. H. Beck, München 1992.

Schwarz, Hans P; **Vom Reich zur Bundesrepublik**, Neuwied, 1966, s. 427-436.

Schwarz, Hans Peter; **Vom Reich zur Bundesrepublik**, Neuwied 1966.

Seater, Martin; **Europa Politisch**, Berlin, 1977, s. 344-356.

Seignobos,Charles; **Avrupa Milletlerinin Mukayeseli Tarihi**, Çev.: Samih Tiryakioğlu Varlık Yayınları, İstanbul, 1960.

Singer, David,"The Level – of – Analysis Problem in International Relations", **Word Politics**, Vol: 14, No: 1, October 1961, Akt. Faruk Sönmezoğlu, **Uluslararası Politika ve Dış Politika Analizi**, İstanbul, 1989.

Sommer, Theo; "Bilanz der Bonner Aussenpolitik", **Die Zeit**, Nr. 36, 27.08.1976.

Spiri, Peter; "The New Sovereignties", in: **Foreign Affairs**, Nr. 6, 2000.

Statistisches Jahrbuch 1980, s. 600-605.

Studie der Konrad-Adenauer-Stiftung "Türken in deutschland", TIPP 2002/2003, http://www.stmas.bayern.de/auslaender/tipp/tipp11c.htm.

Time International, "Germany New Muscle, Old Fears", Vol. 139, 13 April 1992.

Umfrage (http://www.info3.de/archiv/info3/Artikel/2000-12/1200leitkultur.html).

Vergin, Nur; "Ya Kohl'e Kızmak ya Almanya'yı Anlamak", **Perspektif, Yeni Yüzyıl**, 23 Mart 1997.

Weizsäcker, Richard von; "Beethoven'in Ülkesinde Yabancılar", Çev. : Levent Cinemre: NPQ Türkiye, **New Perspectives Quaterly**, 6/1993, s. 10.

Wildenmann, Rudolf; **Über Deutsche Selbteinschätzung**, Capital-Erhebung 1978, in: Capital, Daş Deutsche Wirtschaftmagazin, Nr. 10, 1978.

Williams, W.A., Die Tragödie der Amerikanischen Diplomatie, Frankfurt/am Main, 1973.

Wirtschaft und Statistik 3/80, s. 188-189.

Yearbook of National Accounts Statistisc 1978, United Nations, s. 53-82.

ZDF – Politbarometer, 18. 03. 1990.

Gazeteler, Dergiler, İnternet Adresleri

Arbo-Media, Mai 2000, http://www. final-consulting. de/daten%20tuerken%20in%20deutschland. htm.

Bild Zeitung, 15.10.1998.

CDU-Online, 06.11.2000 http://www.glasnost.de/docs00/0010leitkultur. html.

Der Spiegel, 15.01.1979.

Die Woche, 9 Juni 1995.

EC News, 29 Kasım 1991.

EC News, 31 Mart 1994, S. 4 (Özel Sayı).

Frankfurter Allgemeine Zeitung, 11.6. 1997.

Frankfurter Allgemeine Zeitung, 16.4.1997.

Frankfurter Allgemeine Zeitung, 23 Okt. 1989.

Frankfurter Allgemeine Zeitung, 29 November 1989, s. 14.

Frankfurter Allgemeine Zeitung, Juni 1994.

Frankfurter Rundschau, 19. 02. 1990.

Frankfurter Rundschau, 29.

http://www.avh.de/en/stiftung/zahlen/pic/regionen.pdf

http://www.bafl.de/template/index_asylstatistik.htm.

http://www.bafl.de/template/index_asylstatistik.htm.

http://www.bundesregierung.de/artikel,471498/Zuwanderung.htm.

http://www.bundesregierung.de/Bild/original_471813/bild.jpg

http://www.daad.de/de/jump.html?l=en&p=%2Fportrait%2Fde%2F1.2. 6.2.html%21;

http://www.europa.eu.int/council/off/conclu/dec98.htm

http://www.hagalil.com/archiv/2000/11/cdu.htm.

http://www.konservative-epoche.de/artikel/a001_Leitkultur.html.

http://www.oscerag.cs/docs/chronos.htm

http://www.was-ist-leitkultur.de/wasistleitkultur.html.

Hürriyet, 19.7.2001.

Hürriyet, 19.7.2001.

Milliyet, Avrupa Baskısı, 20 Temmuz 1990.

Rhein – Neckar Zeitung, 27. 07. 1979.

Stern,24/1994.

Süddeutsche Zeitung, Nr. 103, 5 Mai 1994.

Umfrage (http://www.info3.de/archiv/info3/Artikel/2000-12/1200 leitkultur.html).

Yeni Yüzyıl, 28 Kasım 1998.

Zeitgeschichte, B 4-5/90, 19 Januar 1990.

ANTRENÖRLÜK ETİĞİ VE SPORDA ÇOCUK KORUMA

Editörler

Prof. Dr. Gökhan ACAR

Dr. Öğr. Üyesi Barbaros Serdar ERDOĞAN

EKİN

Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-09-6

Editörler

Gökhan ACAR - Barbaros Serdar ERDOĞAN

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:

Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Nisan 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

Önsöz

Sporda etik ve çocuk koruması konuları son yıllarda artan bir şekilde tartışılmaktadır. Antrenörler, sporcular ve aileler, bu konulara özellikle de çocuklar söz konusu olduğunda büyük bir hassasiyet göstermektedirler. Bu kitap, antrenörlük etiği ve sporda çocuk koruması konularına odaklanmaktadır.

Birinci bölümde, etik kavramı ve teorileri, meslek etiği kavramı ve beden eğitimi ve sporda etik kavramı ele alınmaktadır. Bu bölümde ayrıca, antrenör kavramı, antrenörlük eğitimi, antrenör tipleri, antrenörlerin sahip olması gereken özellikler ve yaş gruplarına yönelik antrenör yaklaşımları da incelenmektedir. Müsabaka ve yarışma yönetimi konusu da bu bölümde ele alınmaktadır.

İkinci bölümde ise, çocuk istismarı ve koruma kavramları incelenmektedir. Sporda çocuk istismarı ve koruma konuları özellikle vurgulanmaktadır. Bu bölümde, sporda çocuk koruma yapılanmasında antrenörlere ve velilere düşen görevler, çocuk koruma programı kapsamında kitle iletişim araçlarının görev ve sorumlulukları, dünyada ve Türkiye'de çocuk koruma programı ve mevcut mevzuat ve politikalar, suistimal edilmiş çocuk ve gençlerin rehabilitasyon yöntemleri, sporda istismar edilmiş çocuklar için çözüm yolları ve çocuk koruma programı kapsamının kötüye kullanımı konuları ele alınmaktadır.

Bu kitap, spor camiasındaki tüm paydaşların antrenörlük etiği ve çocuk koruması konularında farkındalıklarını artırmayı hedeflemektedir. Ayrıca, antrenörlerin ve spor yöneticilerinin, çocukların güvenliğini ve refahını sağlamak için gerekli olan bilgi ve becerileri edinmelerine yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Sporda etik ve çocuk koruması konuları herkesin sorumluluğunda olup, bu kitap da bu konuda farkındalığı artırmayı amaçlamaktadır.

Prof. Dr. Gökhan ACAR
Dr. Öğr. Üyesi Barbaros Serdar ERDOĞAN

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ iii
İÇİNDEKİLER vi
TABLOLAR DİZİNİ viii
ŞEKİLLER DİZİNİ ix
KISALTMALAR x

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
1.1. ETİK VE İLGİLİ KAVRAMLAR 3
1.1.1. Etik Teorileri 4
1.1.2. Meslek Etiği Kavramı 8
1.1.3. Beden Eğitimi ve Sporda Etik Kavramı 9
1.1.3.1. Beden Eğitimi ve Sporda Etik Örnekler 11
1.1.3.2. Beden Eğitimi ve Sporda Etik Dışı Örnekler 13
1.2. ANTRENÖR KAVRAMI 14
1.2.1 Antrenörlük Eğitimi 15
1.2.2 Antrenör Tipleri 17
1.2.3 Antrenörlerin Sahip Olması Gereken Özellikler 19
1.2.4. Yaş Gruplarına Yönelik Antrenör Yaklaşımları 21
1.2.5 Antrenörlükte Müsabaka ve Yarışma Yönetimi 23

İKİNCİ BÖLÜM
2.1. ÇOCUK İSTİSMARI KAVRAMI 27
2.1.1. Sporda Çocuk İstismarı Kavramı 28
2.2. ÇOCUK KORUMA KAVRAMI 29
2.2.1. Sporda Çocuk Koruma Kavramı 31
2.3. SPORDA ÇOCUK KORUMA YAPILANMASINDA ANTRENÖRLERE DÜŞEN GÖREVLER 32
2.3.1. Sporda Çocuk Koruma Yapılanmasında Velilere Düşen Görevler 34
2.4. ÇOCUK KORUMA PROGRAMI KAPSAMINDA KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARININ GÖREV VE SORUMLULUKLARI 36
2.5. DÜNYADA SPORDA ÇOCUK KORUMA PROGRAMI VE MEVCUT MEVZUAT VE POLİTİKALAR 37

2.6. TÜRKİYEDE SPORDA ÇOCUK KORUMA PROGRAMI VE MEVCUT MEVZUAT VE POLİTİKALAR 39
2.7. SUİSTİMAL EDİLMİŞ ÇOCUK VE GENÇLERİN REHABİLİTASYON YÖNTEMLERİ 41
2.7.1. Sporda İstismar Edilmiş Çocuklar Yönelik Çözüm Yolları 43
2.8. ÇOCUK KORUMA PROGRAMI KAPSAMININ KÖTÜYE KULLANIMI 45

KAYNAKLAR 47

EKLER..... 65

KAYNAKLAR

Acar, E. (2018). Sporda Çocuk İstismarı: Türkiye'de Bir Değerlendirme. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20(2), 13-29. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/475236

Açıkada, C. ve Akgül, A. (2015). Türkiye'de antrenörlük eğitim programlarına katılan antrenörlerin eğitim gereksinimleri ve beklentileri. Spor Bilimleri Dergisi, 26(1), 7-22.

American Academy of Child and Adolescent Psychiatry, (2021). Child abuse and neglect. Retrieved from https://www.aacap.org/AACAP/Families_and_Youth/Facts_for_Families/FFF-Guide/Child-Abuse-and-Neglect-106.aspx

American Academy of Pediatrics, (2021). Child sexual abuse. Retrieved from https://www.aap.org/en-us/about-the-aap/aap-press-room/pages/Child-Sexual-Abuse.aspx

American Bar Association, (2020). Model Rules of Professional Conduct. https://www.americanbar.org/groups/professional_responsibility/publications/model_rules_of_professional_conduct/model_rules_of_professional_conduct_table_of_contents/

American Psychological Association, (2013). Protecting children from the media. Retrieved from https://www.apa.org/pi/families/resources/newsletter/2013/04/children-media

American Psychological Association, (2017). Ethical principles of psychologists and code of conduct. https://www.apa.org/ethics/code/

American Psychological Association, (2020). Publication manual of the American Psychological Association (7th ed.). https://doi.org/10.1037/0000165-000

American Psychological Association, (2021). Child Sexual Abuse. https://www.apa.org/topics/child-sexual-abuse

Australian Sports Commission, (2017). Child Safe Sport. Retrieved from https://www.sportaus.gov.au/child_safe_sport

Australian Sports Commission, (2022). Child Safe Policy. Retrieved from https://www.ausport.gov.au/

Aristotle. (2014). Nicomachean ethics. Penguin.

Atalay, G. (2013). Antrenörlük eğitiminde gelişmeler: Türkiye'de ve dünyada antrenörlük eğitimi. Spor Bilimleri Dergisi, 24(2), 25-43.

Balyi, I. ve Hamilton, A. (2004). Long-Term Athlete Development: Trainability in Childhood and Adolescence. National Coaching Institute British Columbia & Advanced Training and Performance Ltd.

Balyi, I., Way, R., Higgs, C. ve Martindale, J. (2013). Long-term athlete development: A Canadian approach. International Journal of Sports Science and Coaching, 8(2), 397-412.

Balderson, D. (2013). Children's Physical Activity and Health: A Systematic Review of Reviews. Journal of School Health, 83(3), 210-216. doi: 10.1111/josh.12023

Barnett, T. ve Vaicys, C. (2017). Ethical issues in professional life. Oxford University Press.

Beauchamp, T. L. ve Childress, J. F. (2019). Principles of biomedical ethics. Oxford University Press.

Bentham, J. (2019). An introduction to the principles of morals and legislation. Oxford University Press.

Bilim, M. (2019). Spor Eğitiminde Etik. Journal of Social Science Research, 13(1), 162-176.

Birsch, D. (2007). The practical guide to medical ethics and law. Radcliffe Publishing.

Bloom, G. A., Durand-Bush, N. ve Salmela, J. H. (1999). The importance of mentors in the development of coaches and athletes. International Journal of Sport Psychology, 30(4), 590-604.

Blom, L. C. ve Jansen, E. P. (2016). Physical activity in preschoolers: understanding prevalence and measurement issues. Sports Medicine-Open, 2(1), 1-12. doi: 10.1186/s40798-016-0038-2

Bowie, N. E ve Frynas, J. G. (2015). Corporate social responsibility: Reinventing the meaning of development. Routledge.

Boz, İ. (2018). Türkiye'de antrenörlük eğitimi programları: Yapısal analiz. Spor Hekimliği Dergisi, 53(1), 24-31.

Brackenridge, C. H. (2001). Spoilsports: Understanding and preventing sexual exploitation in sport. Routledge.

Brackenridge, C. (2004). Spoilsports: Understanding and preventing sexual exploitation in sport. Routledge.

Brackenridge, C. H. ve Fasting, K. (2005). Sexual harassment and abuse in sport: The research evidence. Routledge.

Brackenridge, C. H. (2015). Preventing child sexual abuse in sport. Routledge.

Bredemeier, B. J. (2019). Ethical Decision Making in Sport. In S. J. Hanrahan, & M. B. Andersen (Eds.), Routledge Handbook of Sport Communication (pp. 157-167). Routledge.

Briere, J. ve Elliott, D. M. (2003). Prevalence and Psychological Sequelae of Self-Reported Childhood Physical and Sexual Abuse in a General Population Sample of Men and Women. Child Abuse & Neglect, 27(10), 1205-1222.

Bringer, J. D., Johnston, L. H. ve Brackenridge, C. H. (2014). Defining and measuring the moral and ethical behavior of sport organizations. Journal of Business Ethics, 125(1), 17-29.

Bross, D. C. ve Willson, D. F. (2019). Child abuse and neglect: An overview. Pediatric Clinics, 66(5), 871-884. doi: 10.1016/j.pcl.2019.05.002

Bullock, K. (2018). Child Protection in Sport. In K. Green, K. Roberts, & P. Watson (Eds.), Safeguarding, Child Protection and Abuse in Sport (pp. 23-34). Routledge.

Buman, M. P., Omli, J. W. ve Giacobbi Jr, P. R. (2016). Coach Leadership and Athlete Motivation: A Social Identity Perspective. Journal of Sport and Exercise Psychology, 38(4), 367-377. doi: 10.1123/jsep.2015-0315

Burton, L. J. (2013). Ethics in coaching: You can't always play by the rules. Strategies: A Journal for Physical and Sport Educators, 26(1), 19-22.

Carroll, A. B. (1991). The pyramid of corporate social responsibility: Toward the moral management of organizational stakeholders. Business Horizons, 34(4), 39-48. https://doi.org/10.1016/0007-6813(91)90005-G

Carroll, A. B. (2016). Carroll's pyramid of CSR: Taking another look. International Journal of Corporate Social Responsibility, 1(1), 3. https://doi.org/10.1186/s40991-016-0004-6

Cense, M., Brackenridge, C. ve Kirk, D. (2016). Safeguarding and child protection in sport: international perspectives in research, policy and practice. Routledge.

Centers for Disease Control and Prevention, (2021). Child sexual abuse prevention. Retrieved from https://www.cdc.gov/violenceprevention/childabuseandneglect/childsexualabuse.html

Chelladurai, P. ve Saleh, S. D. (1980). Dimensions of leader behavior in sports: Development of a leadership scale. Journal of sport psychology, 2(1), 34-45.

Child Abuse Prevention Center, (2021). Child abuse prevention tips. Retrieved from https://www.preventchildabuse.org/resource/child-abuse-prevention-tips/

Children's Bureau, (2019). Child welfare information gateway. Retrieved from https://www.childwelfare.gov/topics/preventing/preventionmonth/resources/media/Child Protection in Sport Unit, (2018). Safeguarding in sport. Retrieved from https://thecpsu.org.uk/

Childhelp. (2021). Child abuse statistics. Retrieved from https://www.childhelp.org/child-abuse-statistics/

Child Mind Institute, (2021). Child abuse and neglect. Retrieved from https://childmind.org/guide/child-abuse-and-neglect/

Child Welfare Information Gateway, (2016). Child abuse and neglect in sport. https://www.childwelfare.gov/pubPDFs/sport.pdf

Child Welfare Information Gateway, (2019). Recognizing child abuse and neglect: Signs and symptoms. Retrieved from https://www.childwelfare.gov/pubs/factsheets/signs.cfm

Child Welfare Information Gateway, (2021). Child Abuse and Neglect. https://www.childwelfare.gov/topics/preventing/preventionmonth/resources/statsfacts/

Council of Europe, (2013). Code of Ethics for Coaches. Council of Europe. https://rm.coe.int/16806f36e3

Council of Europe, (2015). Code of ethics in youth sport. Retrieved from https://www.coe.int/en/web/sport/code-of-ethics-in-youth-sport

Crane, A. ve Matten, D. (2019). Business ethics: Managing corporate citizenship and sustainability in the age of globalization. Oxford University Press.

Crespo, M. ve Reid, M. (2013). Coaching positive youth development: From theory to practice. Journal of Physical Education, Recreation & Dance, 84(2), 28-35. doi: 10.1080/07303084.2013.767925

Crespo, M. ve Reid, G. (2019). Ethics in sport and physical activity: perspectives and challenges for professionals. Journal of Physical Education and Sport, 19(Supplement issue 2), 508-515.

Côté, J., Lidor, R. ve Hackfort, D. (2009). To specialize or not to specialize? That is the question. International Journal of Sport Psychology, 40(1), 1-12.

Cummiskey, D. (2008). Kantian consequentialism. Oxford University Press.

Cuskelly, G., Auld, C. ve Harrington, M. (2012). Coaches' attitudes towards child protection legislation and child abuse in sport. Sport Management Review, 15(1), 96-108.

Davis, M. S. (2018). Ethics and the University. Routledge.

Demirhan, H. (2018). Spor ve Çocuk İstismarı: Türkiye'deki Spor Kulüplerinde Yaşanan Sorunlar. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10(19), 101-121. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/515495

De George, R. T. (2010). Business ethics. Pearson Education.

DeSensi, J. T. ve Rosenberg, L. E. (2018). Ethical leadership in sport organizations. In S. Taylor, & E. D. Kim (Eds.), Leadership in Sport (pp. 97-112). Routledge.

De Vreede, P. L., Samson, M. M. ve Van Meeteren, N. L. (2015). Physical activity and sport in older age: a review of health benefits and risks. Current Opinion in Clinical Nutrition and Metabolic Care, 18(6), 609-613. doi: 10.1097/MCO.0000000000000227

Donnelly, P. ve Donnelly, M. (2018). Ethics and sport: The case for proportionate response. Sport, Ethics and Philosophy, 12(2), 149-161.

Emery, C. A., Roy, T. O., Whittaker, J. L., ve Nettel-Aguirre, A. (2016). A systematic review of the effectiveness of injury prevention strategies in child and adolescent sports. Injury Prevention, 22(3), 174-181. doi: 10.1136/injuryprev-2015-041526

European Commission, (2020). Child protection. Retrieved from https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/childrens-rights-and-child-protection_en

Evans, S. E. ve Steel, A. L. (2019). Systematic review of effective strategies for reducing child maltreatment. Children and youth services review, 104, 104399. doi: 10.1016/j.childyouth.2019.104399

Faigenbaum, A. D. ve Myer, G. D. (2010). Resistance training among young athletes: safety, efficacy and injury prevention effects. British Journal of Sports Medicine, 44(1), 56-63

Fasting, K., Brackenridge, C. ve Sundgot-Borgen, J. (2004). Prevalence of sexual harassment among Norwegian female elite athletes in relation to sport type. International Review for the Sociology of Sport, 39(4), 373-386.

Federal Communications Commission, (1990). Children's television programming rules. Retrieved from https://www.fcc.gov/media/childrens-television-programming-rules

Fédération Internationale de Football Association, (2018). FIFA Code of Ethics. https://resources.fifa.com/image/upload/fifa-code-of-ethics-2018.pdf?cloudid=bznwfhzlmaqlpdzaulrf

Fisher, A., Reilly, J. J. ve Kelly, L. A. (2006). Fundamental movement skills and habitual physical activity in young children. Medicine & Science in Sports & Exercise, 38(4), 848-857. doi: 10.1249/01.mss.0000180900.18313.91

Fisher, C. ve Lovell, R. (2018). Business ethics and values. Pearson.

Finkelhor, D. (1984). Child Sexual Abuse: New Theory and Research. New York: Free Press.

Finkelhor, D., Turner, H., Ormrod, R. ve Hamby, S. L. (2010). Violence, abuse, and crime exposure in a national sample of children and youth: An update. JAMA pediatrics, 164(3), 227-233.

Fontes, L. A. (2019). Interviewing child abuse victims: The trauma-informed forensic interview. Journal of child sexual abuse, 28(1), 76-89. doi: 10.1080/10538712.2018.1540145

Frederick, R. E. (2017). A companion to business ethics. Wiley-Blackwell.

Friedman, M. S. ve Miles, S. (2017a). Ethics in sports coaching. Routledge.

Friedman, B. ve Miles, S. (2017b). Stakeholder theory and responsible management: Towards a convergence in theory and practice. Routledge.

Garcia, B., ve Kirby, K. (2018). Toward a model of sport coaching efficacy rooted in ethics and morality. In R. L. Jones, & K. Kingston (Eds.), Routledge Handbook of Youth Sport (pp. 359-368). Routledge.

Gardiner, S., McDougall, M. ve Eklund, R. C. (2018). Ethics in sport psychology. In J. L. Van Raalte, & B. W. Brewer (Eds.), Exploring sport and exercise psychology (pp. 267-279). American Psychological Association.

Gardiner, S. ve Welch, C. (2019). Sport, ethics and leadership. Routledge.

Gelade, G. A. ve Dobson, S. J. (2014). Revisiting the coaching–winning nexus: A framework for performance improvement. International Journal of Sports Science & Coaching, 9(4), 757-768.

Green, T. F. (2018). How we think about ethical values. Hastings Center Report, 48(S1), S24-S30. https://doi.org/10.1002/hast.826

Gledhill, A., Harcourt, B. ve Forsdyke, D. (2018). The role of the coach in creating safe and child-centered sport environments. Child abuse & neglect, 84, 39-50.

Gill, D. L. (2018). Ethics and professionalism in sport psychology. In S. D. Mellalieu, & S. Hanton (Eds.), Contemporary Advances in Sport Psychology (pp. 132-144). Routledge.

Gilligan, C. (1982). In a Different Voice: Psychological Theory and Women's Development. Harvard University Press.

Gould, D., Collins, K., Lauer, L. ve Chung, Y. (2007). Coaching life skills through football: A study of award winning high school coaches. Journal of applied sport psychology, 19(1), 16-37.

Gould, D. ve Carson, S. (2008). Effective Coaching Behaviors for High School Coaches: Views of Athletes and Coaches. Journal of Sport Behavior, 31(4), 387-412.

Gould, D. (2015). Group dynamics in sport. Routledge.

Gould, D., Lauer, L., Rolo, C., Jannes, C. ve Pennisi, N. (2019). Coaches' experiences with athletes who have ADHD. International Journal of Sports Science & Coaching, 14(1), 101-109.

Göktaş, Y. ve Demirhan, G. (2014). Türkiye'de antrenörlük eğitiminde öğrenme stilleri. Uluslararası Spor Bilimleri Dergisi, 3(3), 25-39.

Greenleaf, C. ve Fraser-Thomas, J. (2010). Protecting children from harm in sport: What can we do? International Journal of Sport Policy and Politics, 2(2), 183-194.

Griffin, L. L. ve Butler, J. I. (2017). Exploring novice coaches' experiences and development through mentoring. International Journal of Sports Science & Coaching, 12(2), 243-256.

Hardman, K., Green, K. ve Richards, K. (2018). Ethics in physical education and sport. Routledge.

Hébert, M. ve Cyr, M. (2019). Child sexual abuse: Epidemiology, consequences, and interventions. Paediatrics & child health, 24(7), 385-393. doi: 10.1093/pch/pxy204

Hellison, D. R. (2011). Teaching responsibility through physical activity. Champaign, IL: Human Kinetics.

Hodge, K. ve Lonsdale, C. (2011). Prosocial and antisocial behavior in sport: The role of coaching style, autonomous vs. controlled motivation, and moral disengagement. Journal of Sport and Exercise Psychology, 33(4), 527-547.

International Olympic Committee, (2016). Consensus statement on sexual harassment and abuse in sport. Retrieved from https://www.olympic.org/news/consensus-statement-on-sexual-harassment-and-abuse-in-sport

International Olympic Committee, (2016). The Olympic Movement Code on the Prevention of the Manipulation of Competitions. https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/IOC/Who-We-Are/Commissions/Sport-and-Law-Commission/Prevention-of-the-Manipulation-of-Competitions/The-Olympic-Movement-Code-on-the-Prevention-of-the-Manipulation-of-Competitions-2016.pdf

International Olympic Committee, (2018). Protecting athletes from harassment and abuse in sport. Retrieved from https://www.olympic.org/protecting-athletes

International Society for the Prevention of Child Abuse and Neglect, (2021). Definition of Child Abuse and Neglect. https://www.ispcan.org/what-is-child-abuse-neglect/

Jones, T. M. (1991). Ethical decision making by individuals in organizations: An issue-contingent model. Academy of Management Review, 16(2), 366-395. https://doi.org/10.5465/amr.1991.4279484

Jones, R. L. ve Armour, K. M. (2015). Performance analysis in sport: An interdisciplinary case study. Routledge.

Jennings, M. M. (2015). Business ethics: Case studies and selected readings. Cengage Learning.

Johnson, R. (2015). Kant's moral philosophy. Stanford Encyclopedia of Philosophy.

Johnson, R. (2017). Deontological Ethics. Stanford Encyclopedia of Philosophy. https://plato.stanford.edu/entries/ethics-deontological/

Jowett, S. (2005). The coach–athlete relationship: A motivational model. Journal of sports sciences, 23(3), 221-230.

Jowett, S. (2016). Interpersonal dynamics in sport teams. Routledge.

Kaldjian, L. C. (2017). Teaching clinical medical ethics: A model approach. Academic Medicine, 92(2), 165-170. https://doi.org/10.1097/ACM.0000000000001393

Kant, I. (1785). Groundwork of the Metaphysics of Morals. New York: Cambridge University Press.

Kaplan, M. F. (2017). The Cambridge handbook of applied psychological ethics. Cambridge University Press.

Kara, M. (2017). Türkiye'de Çocuk İstismarı ve İhmaline Yönelik Hukuki Düzenlemeler. Turgut Özal Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 4(2), 199-220. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/392478

Karp, G. (2019). Life Skills for Kids: Equipping Your Child for the Real World. Free Press.

Kavussanu, M. ve Ntoumanis, N. (2003). Participation in sport and moral functioning: Does ego orientation mediate their relationship?. Journal of Sport and Exercise Psychology, 25(4), 501-518. doi: 10.1123/jsep.25.4.501

Kavussanu, M. ve Hatzigeorgiadis, A. (2021). Bullying and abuse in sport. In Routledge Handbook of Applied Sport Psychology (pp. 469-482). Routledge.

Kendall-Tackett, K. A., Williams, L. M. ve Finkelhor, D. (1993). Impact of sexual abuse on children: A review and synthesis of recent empirical studies. Psychological Bulletin, 113(1), 164-180.

Kerr, G ve Stirling, A. E. (2017). Child protection in sport: Reflections on thirty years of science and practice. Child abuse & neglect, 72, 322-330.

Kerr, G. ve Stirling, A. E. (2018). Child protection in sport: Reflections on thirty years of practice. Routledge.

Kerr, G. ve Stirling, A. E. (2019). Keeping children safe in sport: A multidisciplinary approach. Routledge.

Kimmel, A. J. (2018). Ethical issues in behavioral research: Basic and applied perspectives. Wiley-Blackwell.

Kirk, D. (2000). Physical education, youth sport and lifelong participation: The importance of early learning experiences. European Physical Education Review, 6(3), 203-220.

Kızıldemir, B. (2019). Türkiye'de Sporcu Sağlığı, Güvenliği ve Spor Hukuku. Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 23(2), 395-420. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/789436

Kjørholt, A. T. ve Engebretsen, L. (2019). Safeguarding children in sport: An overview of current challenges and future directions. International Journal of Sport Policy and Politics, 11(1), 1-15.

Knapp, B. L. (2014). An ethical framework for coaches. Strategies: A Journal for Physical and Sport Educators, 27(5), 21-24.

Knapp, S. J. (2017). Contemporary auditing: Real issues and cases. Cengage Learning.

Kocabaş, İ. ve Kavas, A. (2017). Türkiye'de antrenörlük eğitim programlarının değerlendirilmesi. Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi, 8(1), 1-10.

Kohlberg, L. (2015). Essays on moral development: The psychology of moral development. Harper & Row.

Kohe, G. Z. ve Bowen-Jones, W. (2017). Doping in sport: Voices of the clean athletes. Routledge.

Krahé, B. ve Albers, N. (2006). Antecedents and consequences of situational sexual temptation during professional sport events. European journal of social psychology, 36(2), 209-222.

Kretchmar, S. (2004). The purpose of physical education and the ethical dimensions of teaching. Quest, 56(2), 236-249.

Kuan, G. (2020). Addressing doping in sport: Towards a human rights-based approach. Journal of Medical Ethics, 46(2), 99-106.

Kwon, Y. H. ve Park, S. K. (2018). Coaching effectiveness and coaching efficacy: A systematic review. International Journal of Sports Science and Coaching, 13(1), 58-66. doi: 10.1177/1747954117725853

Laker, A. ve Wallhead, T. (2019). Ethics in teaching physical education and sport. In R. D. Wright, & D. H. Santrock (Eds.), Teaching Adolescents Physical Education (pp. 315-331). Routledge.

Lang, M ve O'Reilly, N. (2020). Child protection and safeguarding in sport: international perspectives. Routledge.

Laufer, W. S. (2017). Business ethics: A managerial approach. John Wiley & Sons.

Lefebvre, D. ve Reeves, S. (2017). Preventing child sexual abuse in youth sport: A systematic review of coach training. Trauma, Violence, & Abuse, 18(5), 523-535.

Lemez, S. ve Higham, J. (2017). Sexual abuse in sport: A conceptual model for prevention and response. Sport Management Review, 20(5), 505-517.

Lemyre, F., Trudel, P. ve Durand-Bush, N. (2007). How youth-sport coaches learn to coach. The Sport Psychologist, 21(2), 191-209.

Lidor, R. ve Ziv, G. (2011). Physical and mental preparation of elite karate athletes. International Journal of Sports Science and Coaching, 6(1), 131-141.

Loewenstein, G. (2017). Behavioral ethics: The lessons of psychology for decision making. Annual Review of Psychology, 68, 427-449. https://doi.org/10.1146/annurev-psych-010416-044146

Lumpkin, A. (2002). Sport ethics: Applications for fair play. Journal of Physical Education, Recreation & Dance, 73(8), 33-37.

Lumpkin, A. ve Stoll, S. K. (2017). Sport Ethics: Applications for Fair Play. McGraw-Hill Education.

Lyle, J. (1999). Sports coaching concepts: A framework for coaches' behaviour. London: Routledge.

Lyle, J. ve Cushion, C. J. (2010). Sports coaching: Professionalisation and practice. Churchill Livingstone/Elsevier.

Lyle, J. (2016). Sports coaching concepts: A framework for coaches' behaviour. Routledge.

Mc Namee, M. J. ve Parry, J. (2017). Children, harm and the ethics of sport. Routledge.

Mageau, G. A., Vallerand, R. J., Rousseau, F. L., Ratelle, C. F. ve Provencher, P. J. (2005). Passion and coaching: A recipe for the development of expertise. Journal of Sport and Exercise Psychology, 27(3), 347-365. doi: 10.1123/jsep.27.3.347

Magee, J. ve Ragan, B. G. (2012). Coaching perspectives of female and male NCAA Division III swimming coaches. Journal of Coaching Education, 5(1), 29-47.

Martens, R. (2004). Successful coaching (3rd ed.). Human Kinetics.

Martens, R. (2012). Successful coaching (4th ed.). Champaign, IL: Human Kinetics.

Martin, M. W. (2017). The Cambridge handbook of consumer privacy. Cambridge University Press.

McAlinden, R. (2019). Coaches' awareness of child protection policy and procedures in youth sport. Child Abuse & Neglect, 97, 104124.

McCart, M.R., Zajac, K., Kofler, M.J. ve Smith, D.W. (2014). Efficacy of cognitive-behavioral therapy for survivors of childhood sexual abuse: A meta-analysis. Clinical Psychology Review, 34(5), 452-467.

McGee, D. ve Ericsson, K. A. (2015). Enhancing coaches' decision-making in team sports. International Journal of Sports Science & Coaching, 10(5), 869-879. doi: 10.1260/1747-9541.10.5.869

McGown, C. ve Hoekman, R. (2012). Managing football: An international perspective. Routledge.

Mill, J. S. (1861). Utilitarianism. London: Parker, Son, and Bourn.

Mill, J. S. (1863). Utilitarianism. Longmans, Green, Reader, and Dyer.

Mills, K. L. ve Kakuma, R. (2020). Child protection system strengthening for vulnerable children: Lessons from empirical studies. Child abuse & neglect, 101, 104300. doi: 10.1016/j.chiabu.2020.104300

Morgan, W. J. (2006). Ethics and physical education. Quest, 58(1), 1-16.

Mountjoy, M., Rhind, D., Tiivas, A. ve Leglise, M. (2016). Protecting the child in sport: The role of the International Olympic Committee. British Journal of Sports Medicine, 50(14), 825-826.

Myers, N. D., Feltz, D. L., Short, S. E. ve Bull, S. J. (2012). Transformational leadership and task cohesion in sport: The mediating role of intrateam communication. Journal of Sport and Exercise Psychology, 34(2), 260-279. doi: 10.1123/jsep.34.2.260

National Association for the Education of Young Children, (2012). Technology and interactive media as tools in early childhood programs serving children from birth through age 8. Retrieved from https://www.naeyc.org/resources/pubs/books/technology-and-media

National Center for Missing ve Exploited Children, (2021). Child sexual abuse. Retrieved from https://www.missingkids.org/theissues/childsexualabuse

National Children's Advocacy Center, (2021). Child abuse statistics. Retrieved from https://www.nationalcac.org/resources/statistics/

National Children's Alliance, (2021). Child Abuse Statistics. https://www.nationalchildrensalliance.org/media-room/media-kit/child-abuse-statistics/

National Child Traumatic Stress Network, (2021). Child sexual abuse. Retrieved from https://www.nctsn.org/what-is-child-trauma/trauma-types/sexual-abuse

National Federation of State High School Associations, (2019). Coaches Code of Ethics. National Federation of State High School Associations. https://www.nfhs.org/media/1020413/2019-coaches-code-of-ethics.pdf

National Institute on Media and the Family, (2003). Report on the impact of media violence on children and families. Retrieved from https://www.mediafamily.org/facts/facts_vl.shtml

National Institute of Mental Health, (2021). Child abuse and neglect. Retrieved from https://www.nimh.nih.gov/health/topics/child-abuse-and-neglect/index.shtml

National Sexual Violence Resource Center, (2021). Child sexual abuse prevention. Retrieved from https://www.nsvrc.org/projects/child-sexual-abuse-prevention

National Society for the Prevention of Cruelty to Children, (2016). Keeping children safe online. Retrieved from https://www.nspcc.org.uk/preventing-abuse/keeping-children-safe/online-safety/

National Society for the Prevention of Cruelty to Children, (2018). Safeguarding in sport. Retrieved from https://www.nspcc.org.uk/what-we-do/safeguarding-in-sport/

Noddings, N. (1984). Caring: A Feminine Approach to Ethics and Moral Education. University of California Press.

NSPCC Child Protection in Sport Unit, (2016). Standards for safeguarding and protecting children in sport. Retrieved from https://thecpsu.org.uk/media/364841/standards-for-safeguarding-and-protecting-children-in-sport.pdf

O'Halloran, B. (2013). Ethics and integrity in sport coaching. International Journal of Sports Science and Coaching, 8(2), 283-294.

O'Kane, J. W. ve O'Malley, P. J. (2019). Child protection in sport: A critical analysis of professional football's regulatory response to child sexual abuse in the United Kingdom. International Journal of the History of Sport, 36(14), 1256-1277. doi: 10.1080/09523367.2019.1598929

Parents Television Council, (2010). Children and media. Retrieved from https://www.parentstv.org/children-and-media/

Parent, S. ve Smith, B. (2016). A case study of ethics in coaching. Journal of Coaching Education, 9(2), 56-64.

Parent, S. ve Bannon, K. R. (2017). A systematic review of coach education interventions on athletes' psychosocial outcomes. International Review of Sport and Exercise Psychology, 10(1), 180-202.

Parent, S. ve Forest, J. (2018). The protection of children in sport: A review of challenges and solutions. International journal of sport policy and politics, 10(4), 655-670.

Parent, S. ve Fortier, K. (2018). Understanding child sexual abuse in sport: A systematic review of the literature. Trauma, Violence, & Abuse, 19(5), 555-568.

Pereda, N., Guilera, G., Forns, M. ve Gómez-Benito, J. (2009). The prevalence of child sexual abuse in community and student samples: A meta-analysis. Clinical Psychology Review, 29(4), 328-338.

Pielke, R. (2007). The ethics of sport: What everyone needs to know. Oxford University Press.

Potrac, P., Gilbert, W. ve Denison, J. (2013). Exploring the social processes underpinning the development of world-class coaches. International Journal of Sports Science & Coaching, 8(2), 281-294. doi: 10.1260/1747-9541.8.2.281

Powell, M. B. (2016). The legal implications of coach-athlete sexual relationships. The Sport Journal, 19. Retrieved from https://thesportjournal.org/article/the-legal-implications-of-coach-athlete-sexual-relationships/

Powers, L.E., Gilligan, T.D. ve Bombeck, P.W. (2016). Trauma-informed care in the neonatal intensive care unit: Promoting safety, healing, and attachment. Journal of Perinatology, 36(S1), S4-S8.

Putnam, F. W. (2003). Ten-year research update review: Child sexual abuse. Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry, 42(3), 269-278.

Putukian, M. (2016). The encyclopedia of sports medicine. John Wiley & Sons.

Rachels, J. (2015). The elements of moral philosophy. McGraw-Hill Education.

Rawls, J. (1971). A Theory of Justice. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Reidenbach, R. E. ve Robin, D. P. (1988). Some initial steps toward improving the measurement of ethical evaluations of marketing activities. Journal of Business Ethics, 7(11), 871-879. https://doi.org/10.1007/BF00383941

Rennie, L. ve Dolan, P. (2017). Exploring perceptions of child protection in youth sport: A review of the literature. Qualitative Research in Sport, Exercise and Health, 9(5), 575-594.

Resnik, D. B. (2000). Conflict of interest and the integrity of science. Theoretical Medicine and Bioethics, 21(5), 413-426. https://doi.org/10.1023/A:1009987428401

Ringeisen, H., Casanueva, C., Urato, M. ve Cross, T. P. (2019). Systematic review of prevention and intervention strategies for child sexual abuse. Journal of child sexual abuse, 28(1), 1-26. doi: 10.1080/10538712.2018.1539616

Rosado, A. F. (2018). The Olympic games and the fight against doping: A critical review of the WADA code. Sport in Society, 21(3), 477-492.

Ross, W.D. (1930). The Right and the Good. Oxford: Clarendon Press.

Rosado, A. F. (2018). The Olympic games and the fight against doping: A critical review of the WADA code. Sport in Society, 21(3), 477-492.

Rosenthal, S. R. ve Levy, M. R. (2019). Sport Ethics: Concepts and Cases in Sport and Recreation. Routledge.

Rossi, J. P. ve Bedwell, W. L. (2010). Ethical decision-making in sport. Journal of Sport Behavior, 33(1), 3-19.

Rothstein, M. A. ve Epps, P. J. (2015). Ethical and legal issues for doctoral nursing students: A textbook for students and reference for nurse leaders. Springer Publishing Company.

Runyan, D. K., Shankar, V., Hassan, F., Hunter, W. M., Jain, D. ve Paula, C. S. (2019). International variations in harsh child discipline. Pediatrics, 143(6), e20183112. doi: 10.1542/peds.2018-3112

Save the Children, (2020). Child protection. Retrieved from https://www.savethechildren.org/us/what-we-do/child-protection

Scott, K.L. ve Smith, D.A. (2005). Trauma-focused cognitive-behavioral therapy for children and adolescents: An empirical update. Journal of Interpersonal Violence, 20(8), 1008-1022.

Shaw, W. H. ve Barry, V. (2016). Moral issues in business. Cengage Learning.

Slesnick, N., Erdem, G., Collins, J. ve Patton, R. (2019). Implementing an evidence-based intervention for homeless youth in a public shelter: A feasibility and fidelity study. Journal of substance abuse treatment, 106, 87-92. doi: 10.1016/j.jsat.2019.08.007

Siedentop, D. (2009). Introduction to physical education, fitness, and sport. Human Kinetics.

Siegel, D.J. (2001). Toward an interpersonal neurobiology of the developing mind: Attachment relationships, "mindsight," and neural integration. Infant Mental Health Journal, 22(1-2), 67-94.

Singer, P. (2011). Practical ethics. Cambridge University Press.

Singhapakdi, A., Vitell, S. J. ve Leelakulthanit, O. (1996). Ethical decision-making by American and Thai business students: A comparative study. Journal of Business Ethics, 15(12), 1321-1330. https://doi.org/10.1007/BF00382609

Smith, K. (2008). Safe sports: Policies and procedures for protecting children in sports settings. Human kinetics.

Sports Coach UK. (2017). Safeguarding and protecting children in sport. Retrieved from https://www.ukcoaching.org/getattachment/what-we-do/safeguarding/safeguarding-children-and-youth/Safeguarding-Protecting-Children-2017.pdf.aspx

Stirling, A. E. ve Kerr, G. (2018). Creating a child-safe organisation in sport: A risk management approach. Routledge.

Stoll, S. K. (2010). Ethics in coaching: Learning to live with integrity. Journal of Physical Education, Recreation & Dance, 81(5), 8-13.

Striegel, H., Krenn, B. ve Schmied, C. (2019). Child protection in sport: The implementation of child safeguarding policies in Austrian sports organizations. Child abuse & neglect, 94, 104033.

Solomon, R. C. (2019). Ethics and excellence: Cooperation and integrity in business. Oxford University Press.

Sport Integrity Australia, (2021). Anti-doping. https://www.sportintegrity.gov.au/anti-doping

Sport Resolutions UK, (2018). Child protection in sport: Roles and responsibilities.

National Society for the Prevention of Cruelty to Children, (2021). Keeping children safe in sport.

Şimşek, F. ve Çağlar, E. (2019). Türkiye'de antrenörlük eğitimi programlarına katılan antrenörlerin memnuniyet düzeyleri. Spor Yönetimi ve Pazarlama Dergisi, 10(1), 1-10.

TFF Esenlik ve Çocuk Koruma Birimi chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/viewer.html?pdfurl=https%3A%2F%2Fuefa-safeguarding.eu%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2F2020-04%2F%25C3%2587ocuk%2520Koruma%2520k%25C4%25B1lavuz.pdf&clen=6737424&chunk=true

The Child Trauma Academy, (2021). The impact of child abuse and neglect on the brain. Retrieved from https://www.childtrauma.org/impact-of-child-abuse-and-neglect-on-the-brain/

Tinning, R. (2002). Sport, physical education and social justice. Journal of Physical Education, Recreation & Dance, 73(9), 16-20.

Treviño, L. K. ve Nelson, K. A. (2016). Managing business ethics: Straight talk about how to do it right. John Wiley & Sons.

Türkiye Barolar Birliği, (2020). Çocukların Hakları ve Hukuki Korunması. https://www.barolar.org.tr/UserFiles/file/COCUKLARIN_HAKLARI_VE_HUKUKI_KORUNMASI.pdf

Türk Ceza Kanunu. (2004). Madde 103-107. https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf

Türkiye Cumhuriyeti Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, (2019). Çocuk İstismarı ve İhmali Bildirim Prosedürü. https://www.ailevecalisma.gov.tr/tr-tr/programlar/egitim-ve-danismanlik-hizmetleri/cocuk-istismari-ve-ihmali-bildirim-proseduru

Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığı, (2021). Sporda Şiddet ve Saygısızlığın Önlenmesi. https://www.gsb.gov.tr/Sayfalar/Detail/816

Türkiye Cumhuriyeti Meclisi, (2007). 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu. https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5395.pdf

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, (2018). Sporda Çocuk Koruma Yönergesi. http://www.olimpiyat.org.tr/Document/GetFile?docId=6f89b4e4-fdc2-4c03-b98c-1a6f307eb6d4

U.S. Department of Justice, (2021). Child sexual abuse. Retrieved from https://www.justice.gov/ovw/child-sexual-abuse

United Nations Children's Fund, (2006). Guidelines for protecting children from harmful effects of computer and internet use. Retrieved from https://www.unicef.org/publications/files/UNICEF_Guidelines_on_Protecting_Children_from_Harmful_Effects_of_Computer_and_Internet_Use.pdf

United Nations Children's Fund, (2016). Safeguarding children in sport: A guide for sport organisations. UNICEF.

United Nations Children's Fund, (2019). Child protection. Retrieved from https://www.unicef.org/protection/child-protection

United Nations Children's Fund, (2020). Child protection. Retrieved from https://www.unicef.org/protection/child-protection

United Nations Office on Drugs and Crime, (2015). Guidelines on sport and child protection. UNODC.

United Nations Office on Drugs and Crime, (2016). Guidelines on Justice in Matters involving Child Victims and Witnesses of Crime. Retrieved from https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/Guidelines_on_Justice_in_Matters_Involving_Child_Victims_and_Witnesses_of_Crime.pdf

United Nations Children's Fund, (2021). Child Protection. https://www.unicef.org/child-protection

United States Department of State. (2020). Child protection. Retrieved from https://www.state.gov/child-protection/

United States Olympic Committee, (2017). SafeSport. Retrieved from https://www.teamusa.org/Footer/USOC/SafeSport

United States Olympic ve Paralympic Committee, (2019). SafeSport Trained. United States Olympic & Paralympic Committee. https://www.safesport.org/education-training/safesport-trained

United States Hockey, (2021). Coaching Ethics Code. USA Hockey. https://www.usahockey.com/coachingethics

Weaver, W. T. (2007). Ethics in coaching. Journal of Physical Education, Recreation & Dance, 78(5), 18-23.

Weinberg, R. S. ve Gould, D. (2015). Foundations of sport and exercise psychology (6th ed.). Champaign, IL: Human Kinetics.

Wicker, P. ve Breuer, C. (2014). Determinants of national anti-doping agency effectiveness. European Sport Management Quarterly, 14(1), 37-56.

Widom, C. S. ve Maxfield, M. G. (2019). An update on the "cycle of violence". Research in social work practice, 29(3), 293-299. doi: 10.1177/1049731509335542

Wilkie, T. (2018). The role of national and international organizations in safeguarding children in sport. Journal of sport and social issues, 42(1), 62-77.

Wiggins, M. S. ve Chadwick, A. E. (2019). The Role of the Coach in Sports Leadership. In The Handbook of Leadership in Sports (pp. 189-203). Routledge.

Woods, R. B. ve Fink, M. K. (2002). Ethical decisions in sport. The Sport Psychologist, 16(4), 404-416.

Wolfe, D. A., Jaffe, P. G. ve Crooks, C. V. (2019). Child abuse and neglect: Definitions, epidemiology, and risk factors. Canadian Medical Association Journal, 191(14), E372-E379. doi: 10.1503/cmaj.180864

World Anti-Doping Agency, (2021). The World Anti-Doping Code. https://www.wada-ama.org/en/resources/the-code

World Health Organization, (2016a). Preventing child maltreatment: A guide to taking action and generating evidence. WHO.

World Health Organization, (2016b). Global status report on violence prevention 2014. Retrieved from https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/status_report/2014/en/

World Health Organization, (2018). Child maltreatment. Retrieved from https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/child-maltreatment

World Health Organization, (2019). Child Maltreatment. https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/child-maltreatment

Wright, T. ve Burton, D. (2008). The leadership of sport coaches: Conceptual and practical challenges. Journal of Sports Sciences, 26(1), 33-45. doi: 10.1080/02640410701713842

Wright, T. ve Burton, L. J. (2008). Theories of coaching and their relationship to sport-specific constructs. In T. Morris & J. Summers (Eds.), Sport psychology: Theory, applications and issues (2nd ed., pp. 163-184). Milton Park, Abingdon: Routledge.

Van Raalte, J. L. ve Brewer, B. W. (2018). Ethics in sport psychology research and practice. In S. D. Mellalieu, & S. Hanton (Eds.), Contemporary Advances in Sport Psychology (pp. 121-131). Routledge.

Velasquez, M., Andre, C., Shanks, T. ve Meyer, M. J. (2017). What is Ethics? Markkula Center for Applied Ethics. https://www.scu.edu/ethics/ethics-resources/ethical-decision-making/what-is-ethics/

Vertommen, T., Schipper-van Veldhoven, N., Wouters, K., Van Den Eede, F. ve Bingham, J. (2016). Sport coaches as 'protective factors'against sexual violence: Perceptions of female athletes. Journal of Interpersonal Violence, 31(4), 680-699.

Vertommen, T., Schipper-van Veldhoven, N., Wouters, K. ve Kampen, J. K. (2019). Sport coaches' awareness of child maltreatment: A systematic review. Child Abuse & Neglect, 98, 104221. doi: 10.1016/j.chiabu.2019.104221

Yin, R. K. (2018). Case study research and applications: Design and methods. Sage Publications.

Young, K. L. ve Kenny, M. C. (2020). Child sexual abuse: The role of the psychologist in prevention and treatment. The American psychologist, 75(8), 1077-1089.

PROCESS Makro ile Aracılık, Düzenleyicilik ve Durumsal Aracılık Etki Analizleri

(SPSS UYGULAMALI)

Doç. Dr. Sıddık BOZKURT

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-38-6

Sayfa Düzeni: Vildan YAVUZ
Kapak Tasarımı: Hasan BOZKURT

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Haziran 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

Önsöz

2021 yılının Aralık ayında "***Pazarlama Alanında En Sık Kullanılan Process Makro Modellerinin Veri Setleriyle İncelenmesi***" başlıklı ilk kitabımı yayınladım. Bu kitapta, pazarlama alanında en sık kullanılan PROCESS Makro modellerini sunmaya çalışmakla birlikte en sık kullanılan bazı modellerin PROCESS Makro ile nasıl uygulanabileceği, uygulama ile elde edilen sonuçların nasıl yorumlanabileceği ve raporlanacağına dair bölümlere de yer yermeye çalışmıştım. Kitap yayın tarihine kadar ondan fazla SSCI endeksli dergide yayın yapmış olmama rağmen, bu kitap ile birlikte ülkemizdeki pazarlama camiası tarafından tanınmaya başladığımı söyleyebilirim.

Kitabımı yayınladıktan yaklaşık olarak bir yıl sonra, Pazarlama ve Pazarlama Araştırmaları Derneği (PPAD) tarafından PROCESS Makro ile ilgili gönüllü eğitim vermem konusunda davet gelmesi üzerine bu davete gönülden iştirak ettim. PPAD eğitiminden sonra camiamızda bu alandaki eksikliği yakinen görebilme fırsatım oldu. Bu durum, camiamıza daha fazla katkı yapmam gerektiği konusunda beni motive etti. Her ne kadar hali hazırda bu alanda yayınlanmış bir kitabım olsa da ülkemizde bu alandaki boşluğu doldurma konusunda yeterli düzeyde olmadığını düşünerek yeni kitabımı kaleme almaya karar verdim. Ayrıca, kitabım yayınlandıktan sonra, Prof. Dr. Andew Hayes'in kitabının 3. baskısının çıkmış olması mevcut kitap üzerinde güncelleme yapmamı zorunlu kılmıştı. Ancak burada radikal bir karar alarak, önceki kitabımı yenilemek yerine daha kapsamlı olacağını düşündüğüm yeni bir kitap yazmanın daha faydalı olacağına karar verdim. Beni bu karara iten birden fazla neden vardı. Biraz bunlardan bahsetmek istiyorum.

İlk kitabımın gerek başlığı gerekse içeriği istediğim şeyleri yazmama müsaade etmeyecek nitelikteydi. Şöyle ki; önceki kitap, pazarlama alanında en sık kullanılan modellere vurgu yapmaktaydı. İkinci baskıyı yapmak istediğimde, en sık kullanılan modelleri ortaya çıkarmak için literatür taraması formatında yeni bir araştırma yapmam ve o araştırma sonuçlarına göre ikinci baskıyı güncellemem gerekiyordu. Ben ise yeni kitabı, sık kullanılan modeller üzerinden değil de analizler üzerinden anlatmanın daha doğru olacağını düşünüyordum. Zira camiamızdaki boşluğun bu alanda olduğunu düşünüyordum. Buna ek olarak, kitabımın sadece pazarlama araştırmacılarına değil, tüm sosyal bilim araştırmacılarına katkı sağlamasını arzu ediyordum. Maalesef ilk kitabımın başlığı sosyal bilim araştırmacılarının ilgisini çekecek düzeyde değildi. Bu yüzden, ilk kitabımın yeni baskını çıkarmaktansa kapsamlı yeni bir kitap çıkarmaya karar verdim. İlk kitaptaki bazı bölümler hatalar düzeltildikten sonra bu kitapta da yer almış olsa da (bu kısım yeni kitabın sadece %15-20'lik kısmına denk gelmektedir), bu kitabın analiz bakımından ilk kitapla kıyaslanamayacak düzeyde bilgiler içerdiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Şöyle ki; ilk kitaptaki analizlere ek olarak bu kitapta;

- İki kategorili bağımsız değişkenle basit aracılık etki analizleri,
- Çok kategorili (ikiden fazla) bağımsız değişkenle basit aracılık etki analizleri,
- İki kategorili bağımsız değişkenle paralel aracılık etki analizleri,
- İki kategorili bağımsız değişkenle serisel aracılık etki analizleri,
- İki kategorili bağımsız değişkenle basit düzenleyicilik etki analizleri,
- Çok kategorili (ikiden fazla) bağımsız değişkenle basit düzenleyicilik etki analizleri,

- İki kategorili düzenleyici değişkenle basit düzenleyicilik etki analizleri,
- Çok kategorili (ikiden fazla) düzenleyici değişkenle basit düzenleyicilik etki analizleri,
- İki kategorili bağımsız değişkenle durumsal aracılık etki analizleri,
- Çok kategorili (ikiden fazla) bağımsız değişkenle durumsal aracılık etki analizleri konuları ele alınmış ve bu konular veri setleriyle derinlemesine irdelenmiştir. Ayrıca ilk kitaptan farklı olarak, PROCESS Makro analizlerinin kod yazma yöntemiyle de nasıl uygulanabileceği detaylı olarak anlatılmıştır.

Özetle bu kitabın amacı, sosyal bilimin farklı alanlarında çalışma yapan araştırmacıların ve bilim insanlarının teorik temellere dayanarak geliştirmiş olduğu aracılık, düzenleyicilik ve durumsal aracılık etki modellerini PROCESS Makro yardımı ile analiz etmelerine, elde ettikleri sonuçları akademik bir dille yorumlayabilmelerine ve raporlayabilmelerine yardımcı olmaktır. Sosyal bilim araştırmacılarının ve bilim insanlarının kavramsal modellerindeki bağımsız ve düzenleyici değişkenlerin yapısından kaynaklı olarak ortaya çıkabilecek farklı araştırma sorularına yardımcı olmak amacıyla, bu kitapta süreksiz (kategoriksel) yapıya sahip bağımsız ve düzenleyici değişkenlerle de bahsi geçen analizlerin nasıl uygulanacağı ve raporlanacağına dair bilgilere genişçe yer verilmiştir. Konuların daha iyi anlaşılması adına, önceki çalışmalarımız için toplamış olduğumuz verilerden kitabın amacına uygun yeni veri setleri oluşturulmuş ve okuyucuların uygulama yapabilmesi için kitap eşliğinde sunulmuştur. Bu doğrultuda bu kitabın, sosyal bilim araştırmacılarının ve bilim insanlarının çalışmalarına önemli katkılar sunacağı düşünülmektedir.

İçindekiler

BÖLÜM 1
Aracılık Etki Analizi

Basit Aracılık Etkisinin İncelenmesi....1
Doğrudan, Dolaylı ve Toplam Etkilerin Tahmin Edilmesi....2
Baron ve Kenny Yaklaşımı-Nedensel Adımlar Yaklaşımı....4
Baron ve Kenny Yaklaşımına Getirilen Eleştiriler....6
Basit Aracılık Etkisinin Test Edilmesi....8
PROCESS Makro ile Basit Aracılık Etki Testi....14
Basit Aracılık Etki Testi Sonucunun Rapor Edilmesi....19
Kısmi ve Tam Aracılık Kavramları Üzerine Tartışmalar ve Tavsiyeler....19
Birinci Bölümün Özeti....26

BÖLÜM 2
Kategoriksel (İki Kategorili) Bağımsız Değişkenle Basit Aracılık Etki Analizi

Kategoriksel (İki Kategorili) Bağımsız Değişkenle Basit Aracılık Etkisinin Test Edilmesi....29
İkinci Bölümün Özeti....35

BÖLÜM 3
Çok Kategorili (İkiden Fazla) Bağımsız Değişkenle Basit Aracılık Etki Analizi

Çok Kategorili Bağımsız Değişkenle Basit Aracılık Etki Analizi Uygulaması....39
Çok Kategorili Bağımsız Değişkenle Basit Aracılık Etkisinin Test Edilmesi (Gösterge Kodlama Sistemine Göre)....41
Omnibus Test Sonuçları....48
Çok Kategorili Bağımsız Değişken ile Basit Aracılık Etki Analiz Sonuçlarının Raporlanması (Gösterge Kodlama Sistemi ile)....49
Helmert Kodlama Sistemine Göre Uygulamanın Tekrar Edilmesi....51
Kategoriksel Bağımsız Değişkenli (İkiden Fazla) Basit Aracılık Etkisinin Test Edilmesi (Helmert Kodlama Sistemine Göre)....52
Çok Kategorili Bağımsız Değişken ile Basit Aracılık Etki Analiz Sonuçlarının Raporlanması (Helmert Kodlama Sistemi ile)....59
Üçüncü Bölümün Özeti....60

BÖLÜM 4
Paralel Aracılık Etki Analizi

Sürekli Bağımsız Değişken ile Paralel Aracılık Etki Analizinin Test Edilmesi....65
Sürekli Bağımsız Değişkenli Paralel Aracılık Etki Analiz Sonuçlarının Raporlanması....70
Karşılaştırma Analizi ile İlgili Önemli Notlar....71
İki Kategorili Bağımsız Değişkenle Paralel Aracılık Etki Analizleri....74
Kategoriksel Bağımsız Değişkenle Paralel Aracılık Etkisinin Test Edilmesi....75
İki Kategorili Bağımsız Değişkenle Paralel Aracılık Etki Modeli Sonuçlarının Raporlanması....81
Dördüncü Bölümün Özeti....84

BÖLÜM 5
Serisel Aracılık Etki Analizi

Sürekli Bağımsız Değişkenli Serisel Aracılık Etki Analizinin Test Edilmesi 89
Sürekli Bağımsız Değişkenli Serisel Aracılık Etki Modeli Sonuçlarının Raporlanması 95
İki Kategorili Bağımsız Değişkenle Serisel Aracılık Etki Analizleri 97
İki Kategorili Bağımsız Değişkenle Serisel Aracılık Etkisinin Test Edilmesi 99
İki Kategorili Bağımsız Değişkenle Serisel Aracılık Etki Modeli Sonuçlarının Raporlanması 105
Beşinci Bölümün Özeti 107

BÖLÜM 6
Düzenleyicilik Etki Analizi

Basit Düzenleyicilik Etki Analizi 110
Düzenleyicilik Etki Analizindeki Beta Katsayıların Anlamları 111
Basit Düzenleyicilik Etki Analizinin PROCESS Makro ile Test Edilmesi 112
Etkileşimsel Etkinin İrdelenmesi 124
Pick-a-Point Yaklaşımı 125
Pick-a-Point Yöntemi ile Elde Edilen Bulguların Görselleştirilmesi 127
Pick-a-Point Yöntemi Eşliğinde Düzenleyicilik Etki Sonucunun Raporlanması 131
Johnson Neyman Yaklaşımı 134
Johnson Neyman Yöntemi ile Elde Edilen Verilerin Görselleştirilmesi 136
Etkileşimsel Etki Sonucu ile Etkileşimsel Etki İrdeleme Sonucu Arasındaki Fark 138
Altıncı Bölümün Özeti 141

BÖLÜM 7
Kategoriksel (İki Kategorili) Bağımsız Değişkenle Basit Düzenleyicilik Etki Analizi

Kategoriksel Bağımsız Değişkenle Basit Düzenleyicilik Etkisinin PROCESS ile Test Edilmesi 145
Etkileşimsel Etki İrdeleme Sonuçları (İki Kategorili Bağımsız Değişkenle) 153
Kategoriksel (İki Kategorili) Düzenleyici Değişkenle Basit Düzenleyicilik Etki Analizi 159
Kategoriksel Düzenleyici Değişkenle Basit Düzenleyicilik Etkisinin PROCESS ile Test Edilmesi 161
Etkileşimsel Etki İrdeleme Sonuçları (İki Kategorili Düzenleyici Değişkenle) 167
Yedinci Bölümün Özeti 170

BÖLÜM 8
Çok Kategorili (İkiden Fazla) Bağımsız Değişkenle Basit Düzenleyicilik Etki Analizi

Çok Kategorili Bağımsız Değişkenle Basit Düzenleyicilik Etki Analizi Uygulaması 172
Çok Kategoriksel Bağımsız Değişkenli Basit Düzenleyicilik Etkisinin Test Edilmesi (Gösterge Kodlama Sistemine Göre) 175
Hipotez Test Sonuçlarının Raporlanması 186
Nispi Etkileşimsel Etkilerin İrdelenmesi 186
Nispi Etkileşimsel Terimlerin Johnson Neyman Yöntemiyle İrdelenmesi 193
Sekizinci Bölümün Özeti 203

BÖLÜM 9
Çok Kategorili (İkiden Fazla) Düzenleyici Değişken ile Basit Düzenleyicilik Etki Analizi

Çok Kategoriksel Düzenleyici Değişken ile Basit Düzenleyicilik Etkisinin Test Edilmesi 209
Hipotez Test Sonuçlarının Raporlanması 217
Nispi Etkileşimsel Etkilerin İrdelenmesi 218
Dokuzuncu Bölümün Özeti 222

BÖLÜM 10
Durumsal Aracılık Etki Analizi/Durumsal Süreç Analizi

Durumsal Aracılık Etki Analizi Uygulama Örneği 226
Etkileşimsel Terimlerin ve Durumsal Aracılık Etkisinin (Endeksinin) İrdelenmesi 241
Durumsal Aracılık Etkisinin (Endeksinin) İrdelenmesi 244
Durumsal Aracılık Etkisinin Görselleştirilmesi 246
Hipotez Sonuçlarının Raporlanması 247
Onuncu Bölümün Özeti 251

BÖLÜM 11
İki Kategorili Bağımsız Değişkenle Durumsal Süreç Analizi/Durumsal Aracılık Etki Analizi

Hipotez Sonuçlarının Raporlanması 269
On Birinci Bölümün Özeti 273

BÖLÜM 12
Çok Kategorili (İkiden Fazla) Bağımsız Değişkenle Durumsal Süreç Analizi/Durumsal Aracılık Etki Analizi

Çok Kategorili Bağımsız Değişkenle Durumsal Aracılık Etki Analizinin Uygulanması 275
Durumsal Aracılık Hipotez Test Sonuçlarının Raporlanması 297
On İkinci Bölümün Özeti 300

Son Notlar 301

Kaynakça....303

Kaynakça

Aiken, L. S., West, S. G., & Reno, R. R. (1991). *Multiple regression: Testing and interpreting interactions*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Balaji, M. S., Jiang, Y., Singh, G., & Jha, S. (2020). Letting go or getting back: How organization culture shapes frontline employee response to customer incivility. *Journal of Business Research*, *111*, 1-11.

Barney, C., Jones, C. L. E., & Farmer, A. (2020). Approacher be-wear? Increasing shopper approach intentions through employee apparel. *Journal of Business Research*, *108*, 401-416.

Baron, R. M., & Kenny, D. A. (1986). The moderator–mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of personality and social psychology*, *51*(6), 1173.

Barone, M. J., Coulter, K. S., & Li, X. (2020). The Upside of Down: Presenting a Price in a Low or High Location Influences How Consumers Evaluate It. *Journal of Retailing*, *96*(3), 397-410.

Bauer, D. J., & Curran, P. J. (2005). Probing interactions in fixed and multilevel regression: Inferential and graphical techniques. *Multivariate Behavioral Research*, *40*(3), 373-400.

Bayighomog, S. W., & Araslı, H. (2019). Workplace spirituality–customer engagement Nexus: the mediated role of spiritual leadership on customer–oriented boundary–spanning behaviors. *The Service Industries Journal*, *39*(7-8), 637-661.

Bazi, S., Filieri, R., & Gorton, M. (2023). Social media content aesthetic quality and customer engagement: The mediating role of entertainment and impacts on brand love and loyalty. *Journal of Business Research*, *160*, 113778.

Bernard, Y., Collange, V., Ingarao, A., & Zarrouk-Karoui, S. (2020). Products labeled as "made in domestic country": the brand matters. *European Journal of Marketing*, 54(12), 2965-2987.

Bezençon, V., Girardin, F., & Lunardo, R. (2020). When does an ethical attribute matter for product evaluation? The role of warm-glow feelings for low-rated products. *Psychology & Marketing*, *37*(11), 1571-1585.

Bozkurt, S. (2022). Pazarlama Alanında En Kaliteli Dergilerde PROCESS MAKRO: Bir Sistematik Literatür Taraması. Presented at the 21. Uluslararası İşletmecilik Kongresi, Kahramanmaraş.

Bozkurt, S. (2021). Pazarlama alanında en sık kullanılan Process makro modellerinin veri setleriyle incelenmesi. *Ekin Yayınevi*.

Bozkurt, S., & Gligor, D. (2019). Customers' behavioral responses to unfavorable pricing errors: the role of perceived deception, dissatisfaction and price consciousness. *Journal of Consumer Marketing*, *36*(6), 760-771.

Bozkurt, S., & Gligor, D. (2021). Distinguishing between the impact of social media public and private compliments on customers' future service recovery expectations. *Journal of Retailing and Consumer Services*, *60*, 102448.

Bozkurt, S., Gligor, D., & Hollebeek, L. D. (2021). Ethnicity's effect on social media-based comment intention: Comparing minority and majority consumers. *Psychology & Marketing*, *38*(11), 1895-1910.

Bozkurt, S., Gligor, D., Locander, J., & Rather, R. A. (2023). How social media self-efficacy and social anxiety affect customer purchasing from agile brands on social media. *Journal of Research in Interactive Marketing*, (ahead-of-print).

Bozkurt, S., Gligor, D., & Gligor, N. (2022). Investigating the impact of psychological customer engagement on customer engagement behaviors: the moderating role of customer commitment. *Journal of Marketing Analytics*, 10, 408-424.

Brown, J. R., Crosno, J. L., Liu, Y., & Dev, C. S. (2020). Relationship satisfaction: An overlooked marketing channel safeguard. *Industrial Marketing Management*, *87*, 171-180.

Burnham, T. A., Ridinger, G., Carpenter, A., & Choi, L. (2020). Consumer suggestion sharing: helpful, pragmatic and conditional. *European Journal of Marketing*, 55(3), 726-762.

Chang, W. (2020). Different status reevaluation period and communication styles for top-tier and bottom-tier customers in multi-tier loyalty programs. *European Journal of Marketing*, 54(12).

Casenave, E., & Klarmann, M. (2020). The accountability paradox: How holding marketers accountable hinders alignment with short-term marketing goals. *Journal of Business Research*, *112*, 95-108.

Cho, Y. N., & Taylor, C. R. (2020). The role of ambiguity and skepticism in the effectiveness of sustainability labeling. *Journal of Business Research*, *120*, 379-388.

Chou, H. Y., Chu, X. Y., & Chiang, Y. H. (2020). What should we call this color? The influence of color-naming on consumers' attitude toward the product. *Psychology & Marketing*, *37*(7), 942-960.

Cian, L., Longoni, C., & Krishna, A. (2020). Advertising a desired change: When process simulation fosters (vs. hinders) credibility and persuasion. *Journal of Marketing Research*, *57*(3), 489-508.

Cohen, J., Cohen, P., West, S. G., & Aiken, L. S. (2003). *Applied multiple regression/correlation analysis for the behavioral sciences* (3. Baskı). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Cuny, C., Pinelli, M., Fornerino, M., & deMarles, A. (2020). Experiential art infusion effect on a service's brand: the role of emotions. *Journal of Marketing Management*, *36*(11-12), 1055-1075.

Dagogo-Jack, S. W., Beck, J. T., & Kaju, A. (2020). The effect of duration metrics on consumer satisfaction. *Psychology & Marketing*, *37*(3), 441-456.

Dalman, M. D., Chatterjee, S., & Min, J. (2020). Negative word of mouth for a failed innovation from higher/lower equity brands: Moderating roles of opinion leadership and consumer testimonials. *Journal of Business Research*, *115*, 1-13.

Da Luz, V. V., Mantovani, D., & Nepomuceno, M. V. (2020). Matching green messages with brand positioning to improve brand evaluation. *Journal of Business Research*, *119*, 25-40.

Darlington, R. B., & Hayes, A. F. (2017). *Regression analysis and linear models: Concepts, applications, and implementation*. New York, NY: Guilford Publications.

Doucé, L., & Adams, C. (2020). Sensory overload in a shopping environment: Not every sensory modality leads to too much stimulation. *Journal of Retailing and Consumer Services*, *57*, 102154.

Dutta, N., & Bhat, A. (2016). Exploring the effect of store characteristics and interpersonal trust on purchase intention in the context of online social media marketing. *Journal of Internet Commerce*, *15*(3), 239-273.

Eissa, G. (2020). Individual initiative and burnout as antecedents of employee expediency and the moderating role of conscientiousness. *Journal of Business Research*, *110*, 202-212.

Emery, L. F., Romer, D., Sheerin, K. M., Jamieson, K. H., & Peters, E. (2014). Affective and cognitive mediators of the impact of cigarette warning labels. *Nicotine & Tobacco Research*, *16*(3), 263-269.

Esch, P. V., Cui, Y., & Jain, S. P. (2021). Stimulating or intimidating: The effect of AI-enabled in-store communication on consumer patronage likelihood. *Journal of Advertising*, *50*(1), 63-80.

Farmer, A., Kidwell, B., & Hardesty, D. M. (2021). The politics of choice: Political ideology and intolerance of ambiguity. *Journal of Consumer Psychology*, *31*(1), 6-21.

Fazeli, Z., Shukla, P., & Perks, K. (2020). Digital buying behavior: The role of regulatory fit and self-construal in online luxury goods purchase intentions. *Psychology & Marketing*, *37*(1), 15-26.

Fennell, P. B., Coleman, J. T., & Kuo, A. (2020). The moderating role of donation quantifiers on price fairness judgments. *Journal of Business Research*, *110*, 464-473.

Furchheim, P., Martin, C., & Morhart, F. (2020). Being green in a materialistic world: Consequences for subjective well-being. *Psychology & Marketing*, *37*(1), 114-130.

Gao, H., Mittal, V., & Zhang, Y. (2020). The Differential Effect of Local–Global Identity Among Males and Females: The Case of Price Sensitivity. *Journal of Marketing Research*, *57*(1), 173-191.

Gligor, D., & Bozkurt, S. (2021). The role of perceived social media agility in customer engagement. *Journal of Research in Interactive Marketing*, 15(1), 125-146.

Gligor, D., & Bozkurt, S. (2022). The impact of perceived brand interactivity on customer purchases. The mediating role of perceived brand fairness and the moderating role of brand involvement. *Journal of Product & Brand Management*, *31*(1), 96-109.

Goodman, L. A. (1960). On the exact variance of products. *Journal of the American statistical association*, *55*(292), 708-713.

Gould, S., Goldsmith, E., & Lee, M. (2020). The choice polarity effect: An investigation of evolutionary-based trait handedness and perceived magnitudes on laterally displayed choices. *Journal of Business Research*, *120*, 627-637.

Golgeci, I., Ali, I., Bozkurt, S., Gligor, D. M., & Arslan, A. (2022). The impact of corporate support programs on environmental and social innovation: empirical insights from the food and beverage industry. *International Journal of Operations & Production Management*, 42(7), 898-929.

Grewal, D., Noble, S. M., Ahlbom, C. P., & Nordfält, J. (2020). The Sales Impact of Using Handheld Scanners: Evidence from the Field. *Journal of Marketing Research*, *57*(3), 527-547.

Guenzi, P., & Nijssen, E. J. (2020). Studying the antecedents and outcome of social media use by salespeople using a MOA framework. *Industrial Marketing Management*, *90*, 346-359.

Gürbüz, S. (2019). *Sosyal Bilimlerde Aracı, Düzenleyici ve Durumsal Etki Analizleri. Seçkin Yayıncılık*, Çankaya, Ankara

Hair Jr, J. F., Hult, G. T. M., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2014). *A primer on partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM) (1. Baskı)*. Sage publications.

Hair Jr, J. F., Hult, G. T. M., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2017). *A primer on partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM) (2. Baskı)*. Sage publications.

Hair Jr, J. F., Hult, G. T. M., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2021). *A primer on partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM) (3. Baskı)*. Sage publications.

Hayes, A. F. (2005). *Statistical methods for communication science*. Routledge. New York, NY: Routledge.

Hayes, A. F. (2018). *Introduction to mediation, moderation, and conditional process analysis: A regression-based Approach* (2. Baskı). Guilford Press, New York, NY.

Hayes, A. F. (2022). *Introduction to mediation, moderation, and conditional process analysis: A regression-based Approach* (3. Baskı). Guilford Press, New York, NY.

Heidenreich, S., & Kraemer, T. (2015). Passive innovation resistance: The curse of innovation? Investigating consequences for innovative consumer behavior. *Journal of Economic Psychology*, *51*, 134-151.

Huang, R., & Ha, S. (2020). The effects of warmth-oriented and competence-oriented service recovery messages on observers on online platforms. *Journal of Business Research*, *121*, 616-627.

Hydock, C., Chen, Z., & Carlson, K. (2020). Why Unhappy Customers Are Unlikely to Share Their Opinions with Brands. *Journal of Marketing*, *84*(6), 95-112

Irmak, C., Murdock, M. R., & Kanuri, V. K. (2020). When consumption regulations backfire: The role of political ideology. *Journal of Marketing Research*, *57*(5), 966-984.

Jasinenko, A., Christandl, F., & Meynhardt, T. (2020). Justified by ideology: Why conservatives care less about corporate social irresponsibility. *Journal of Business Research*, *114*, 290-303.

Jaud, D. A., & Melnyk, V. (2020). The effect of text-only versus text-and-image wine labels on liking, taste and purchase intentions. The mediating role of affective fluency. *Journal of Retailing and Consumer Services*, *53*, 101964.

Jha, S., Balaji, M. S., Peck, J., Oakley, J., & Deitz, G. D. (2020). The effects of environmental haptic cues on consumer perceptions of retailer warmth and competence. *Journal of Retailing*, *96*(4), 590-605.

Jia, H., Kim, B. K., & Ge, L. (2020). Speed Up, Size Down: How Animated Movement Speed in Product Videos Influences Size Assessment and Product Evaluation. *Journal of Marketing*, *84*(5), 100-116.

Johnson, P. O., & Frey, L. C. (1950). The Johnson-Neyman technique, its theory and application. *Psychometrika, 15*, 349-367.

Johnson, P. O., & Neyman, J. (1936). Tests of certain linear hypotheses and their application to some educational problems. *Statistical Research Memoirs, 1, 57-93.*

Karjaluoto, H., Munnukka, J., & Salmi, M. (2016). How do brand personality, identification, and relationship length drive loyalty in sports?. *Journal of Service Theory and Practice*, *26*(1), 50-71.

Khenfer, J., Shepherd, S., & Trendel, O. (2020). Customer empowerment in the face of perceived Incompetence: Effect on preference for anthropomorphized brands. *Journal of Business Research*, *118*, 1-11.

Kim, J., & Park, T. (2020). How corporate social responsibility (CSR) saves a company: The role of gratitude in buffering vindictive consumer behavior from product failures. *Journal of Business Research*, *117*, 461-472.

Kulow, K., Kwon, M., & Barone, M. J. (2021). Does seeing bad make you do good? How witnessing retail transgressions influence responses to cause marketing offers. *Journal of Business Research*, *132*, 680-692.

Lagomarsino, M., Lemarié, L., & Puntiroli, M. (2020). When saving the planet is worth more than avoiding destruction. The importance of message framing when speaking to egoistic individuals. *Journal of Business Research*, *118*, 162-176.

Lehr, A., Buettgen, M., Benoit, S., & Merfeld, K. (2020). Spillover effects from unintended trials on attitude and behavior: Promoting new products through access-based services. *Psychology & Marketing*, *37*(5), 705-723.

Lin, Y. T., MacInnis, D. J., & Eisingerich, A. B. (2020). Strong Anxiety Boosts New Product Adoption When Hope Is Also Strong. *Journal of Marketing*, *84*(5), 60-78

Lindsey-Hall, K. K., Jaramillo, S., Baker, T. L., & Arnold, J. M. (2020). Authenticity, rapport and interactional justice in frontline service: the moderating role of need for uniqueness. *Journal of Services Marketing*, 35(3), 367-380.

Liu, P. J., & Haws, K. L. (2020). Cutting Calories: The Preference for Lower Caloric Density Versus Smaller Quantities Among Restrained and Unrestrained Eaters. *Journal of Marketing Research*, *57*(5), 948-965.

Liu, P. J., & Min, K. E. (2020). Where Do You Want to Go for Dinner? A Preference Expression Asymmetry in Joint Consumption. *Journal of Marketing Research*, *57*(6), 1037-1054.

Loebnitz, N., Kienou-Traore, C., Zhou, Y., Frank, P., & Grunert, K. G. (2020). The impact of marketing campaigns deterring the supply and demand of endangered wildlife in Kenya and China. *Psychology & Marketing*, *37*(12), 1797-1811.

MacKinnon, D. P., Warsi, G., & Dwyer, J. H. (1995). A simulation study of mediated effect measures. *Multivariate behavioral research*, *30*(1), 41-62.

Mai, S., Ketron, S., & Yang, J. (2020). How individualism–collectivism influences consumer responses to the sharing economy: Consociality and promotional type. *Psychology & Marketing*, *37*(5), 677-688.

Maille, V., Morrin, M., & Reynolds-McIlnay, R. (2020). On the other hand…: Enhancing promotional effectiveness with haptic cues. *Journal of Marketing Research*, *57*(1), 100-117.

Mandl, L., & Hogreve, J. (2020). Buffering effects of brand community identification in service failures: The role of customer citizenship behaviors. *Journal of Business Research*, *107*, 130-137.

Mariappanadar, S. (2020). Do HRM systems impose restrictions on employee quality of life? Evidence from a sustainable HRM perspective. *Journal of Business Research*, *118*, 38-48.

Minton, E. A. (2020). When open-mindedness lowers product evaluations: Influencers to consumers' response to religious cues in advertising. *Psychology & Marketing*, *37*(3), 369-383.

Nazifi, A., El-Manstrly, D., & Gelbrich, K. (2020). Customers' reactions to different organizational tactics in a service termination context. *European Journal of Marketing*,54(1), 26-48.

Nguyen, J., Ferraro, C., & Sands, S. (2020). Similarity over difference: How congruency in customer characteristics drives service experiences. *Journal of Business Research*, *121*, 592-603.

Northey, G., & Chan, E. Y. (2020). Political conservatism and preference for (a) symmetric brand logos. *Journal of Business Research*, *115*, 149-159.

Okan, M., & Elmadag, A. B. (2020). Witnessing verbal aggression: role of customers' self-conscious emotions. *Journal of Services Marketing*, 34(2), 253-268.

Orth, U. R., Crouch, R. C., Bruwer, J., & Cohen, J. (2020). The role of discrete positive emotions in consumer response to place-of-origin. *European Journal of Marketing*, 54(4), 909-934.

Otterbring, T. (2020). Appetite for destruction: Counterintuitive effects of attractive faces on people's food choices. *Psychology & Marketing*, *37*(11), 1451-1464.

Palmeira, M., Andrade, E., Sharifi, S., Mao, W., & Jacob, J. (2020). The influence of arbitrary breakpoints on judgments of maximum output. *Journal of Consumer Psychology*, *30*(2), 260-276

Parihar, P., Dawra, J., & Sahay, V. (2019). The role of customer engagement in the involvement-loyalty link. *Marketing Intelligence & Planning*, *37*(1), 66-79.

Philp, M., & Nepomuceno, M. V. (2020). When the frugal become wasteful: An examination into how impression management can initiate the end-stages of consumption for frugal consumers. *Psychology & Marketing*, *37*(2), 326-339.

Prentice, C., Loureiro, S. M. C., & Guerreiro, J. (2023). Engaging with intelligent voice assistants for wellbeing and brand attachment. *Journal of Brand Management*, 1-12.

Rifkin, J. R., Du, K. M., & Berger, J. (2021). Penny for your preferences: leveraging self-expression to encourage small prosocial gifts. *Journal of Marketing*, *85*(3), 204-219.

Rixom, J. M., Mas, E. M., & Rixom, B. A. (2020). Presentation matters: The effect of wrapping neatness on gift attitudes. *Journal of Consumer Psychology*, *30*(2), 329-338.

Rogosa, D. (1980). Comparing nonparallel regression lines. *Psychological Bulletin*, *88*(2), 307.

Rokonuzzaman, M., Harun, A., Al-Emran, M., & Prybutok, V. R. (2020). An investigation into the link between consumer's product involvement and store loyalty: The roles of shopping value goals and information search as the mediating factors. *Journal of Retailing and Consumer Services*, *52*, 101933.

Roy, R., Rabbanee, F. K., Chaudhuri, H. R., & Menon, P. (2020). The karma of consumption: role of materialism in the pursuit of life satisfaction. *European Journal of Marketing*, 54(1), 168-189.

Singh, J., Crisafulli, B., & Xue, M. T. (2020). 'To trust or not to trust': the impact of social media influencers on the reputation of corporate brands in crisis. *Journal of Business Research*, *119*, 464-480.

Sobel, M. E. (1982). Asymptotic confidence intervals for indirect effects in structural equation models. *Sociological Methodology*, *13*, 290-312.

Stornelli, J., Pereira, B., & Vann, R. J. (2020). Big picture, bad outcomes: When visual perspectives harm health goal pursuit. *Journal of Consumer Psychology*, *30*(2), 368-378.

Sundie, J. M., Pandelaere, M., Lens, I., & Warlop, L. (2020). Setting the bar: The influence of women's conspicuous display on men's affiliative behavior. *Journal of Business Research*, *120*, 569-585.

Thürridl, C., Kamleitner, B., Ruzeviciute, R., Süssenbach, S., & Dickert, S. (2020). From happy consumption to possessive bonds: When positive affect increases psychological ownership for brands. *Journal of Business Research*, *107*, 89-103.

Ulqinaku, A., Sarial-Abi, G., & Kinsella, E. L. (2020). Benefits of heroes to coping with mortality threats by providing perceptions of personal power and reducing unhealthy compensatory consumption. *Psychology & Marketing*, *37*(10), 1433-1445.

Walter, M., Hildebrand, C., Häubl, G., & Herrmann, A. (2020). Mixing it up: unsystematic product arrangements promote the choice of unfamiliar products. *Journal of Marketing Research*, *57*(3), 509-526.

Wei, C., Liu, M. W., & Keh, H. T. (2020). The road to consumer forgiveness is paved with money or apology? The roles of empathy and power in service recovery. *Journal of Business Research*, *118*, 321-334.

Wong, V. C., Fock, H., & Ho, C. K. (2020). Toward a Process-Transfer Model of the Endorser Effect. *Journal of Marketing Research*, *57*(3), 565-581.

Yıldız, E. (2021). SmartPLS İle Yapısal Eşitlik Modellemesi Reflektif ve Formatif Yapılar. *Ankara: Seçkin Yayıncılık*.

You, Y., Yang, X., Wang, L., & Deng, X. (2020). When and why saying "Thank You" is better than saying "Sorry" in redressing service failures: The role of self-esteem. *Journal of Marketing*, *84*(2), 133-150.

Zhao, X., Lynch Jr, J. G., & Chen, Q. (2010). Reconsidering Baron and Kenny: Myths and truths about mediation analysis. *Journal of Consumer Research*, *37*(2), 197-206.

Zimmer, M., Salonen, A., & Wangenheim, F. V. (2020). Business solutions as market signals that facilitate product sales. *Industrial Marketing Management*, *91*, 30-40.

ARKEOLOJİDE OBSİDİYEN

Yontmataş Aletlerin Karakterizasyonu

Üftade MUŞKARA
Ayşin KONAK

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-07-3

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Kapak Fotoğrafı: Kendale Hecala kazıları arşivi

Baskı ve Cilt:

Sonçağ Yayıncılık

Matbaacılık Reklam

San Tic. Ltd. Şti.

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı

48/48 İskitler - Ankara

Tel.: (0312) 341 36 67

Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Eylül 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Olwen Williams-Thorpe 1995 yılında Akdeniz havzası ve Yakın Doğu'da yürütülen obsidiyen hammadde kaynağı çalışmalarını bir başarı hikayesi (Obsidian in The Mediterranean and The Near East: A Provenancing Success Story) olarak nitelendirmişti. Son 30 yıldır özellikle tahribatsız ve taşınabilir yöntemlerin gelişmesi ile obsidiyen buluntuların değerlendirilmesinde daha kapsamlı çalışmalar yapılmıştır. Böylelikle, obsidiyen çalışmaları toplulukların hareketliliği, bilgiyi kullanma biçimleri, teknolojik ve kültürel karar verme süreçleri, ekonomik stratejiler gibi çeşitli bağlamlarda arkeolojik teorinin bir aracı haline gelmiştir. Tekno-tipolojik analizler ile birlikte yapılan hammadde kaynağı analizleri obsidiyen tedarik modelleri hakkında detaylı veriler sağlamaktadır. Diğer arkeolojik buluntularla entegre edildiğinde, bu veriler tarihöncesi toplumlarla ilgili daha incelikli bir görme biçimi oluşturmaktadır.

Taşınabilir cihazlar ile yapılan analizler kolay olmaları nedeniyle laboratuvar deneyimi olmayan araştırmacılar tarafından da rahatlıkla kullanılmaktadır. Ancak, geçen yıllar içindeki deneyimler pXRF gibi cihazlar ile yapılan ölçümlerde dikkate alınması gereken hususlar ile ilgili Türkçe kaynakların eksikliğini göstermiştir. Bu nedenle, "Arkeolojide Obsidiyen Aletlerin Analizleri" kitabı hammadde kaynağı araştırmalarında arkeolojik sorunun önemini, arkeolojik örneklemi, analitik yöntemlerde nelere dikkat edilmesi gerektiğini, veri analiz yöntemlerini ve obsidiyen edinim yolları ve hammadde kaynağı ilişiklisini anlatmayı amaçlayarak yazılmıştır.

Bu kitabın yazılma süreci 2019 yılında Diyarbakır'da Gre Fılla kazılarında biri jeoarkeoji diğeri analitik kimya alanlarında doktora yapmış iki araştırmacının bir araya gelmesiyle başlamıştır. Türkçe dilinde obsidiyen üzerine yazılmış bir başvuru yayınının olmaması bizi bu alandaki eksikliği gidermeye teşvik etmiştir. Ko-

nu herkesin kolaylıkla anlayabileceği bir şekilde, bu konu üzerine araştırma yapmak isteyenleri teşvik etmek için kaleme alınmıştır. Bu konuda derinlemesine araştırma yapmak isteyenler için kitabın sonuna geniş ve güncel bir kaynakça eklenmiştir.

Araştırmalarımız sürecinde bize gösterdikleri sabır ve tüm yardımlarından dolayı bu kitabı YAĞMUR ve GÜNEŞ'e ithaf ediyoruz.

Üftade Muşkara ve Ayşin Konak

30.07.2023 İzmit

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ 1

2. OBSİDİYENİN ÖZELLİKLERİ, KULLANIMI VE ANADOLU'DA OBSİDİYEN YATAKLARI 3
2.1. Obsidiyenin Özellikleri 3
2.2. Obsidiyenin Kullanım Alanları 4
2.2. Anadolu'da Obsidiyen Yatakları 6

3. HAMMADDE KAYNAĞINI BELİRLEMEK İÇİN YAPILANB ANALİZLER 15
3.1. Arkeolojik Örnekleme 16
3.1.1. Araştırma Sorusu 16
3.1.2. Örnek Büyüklüğü 21
3.1.3. Örnekleme Prosedürü 27
3.2. Jeolojik Örnekleme 27
3.3. Teknolojik ve Tipolojik Analizler 32
3.4. Analitik Yöntemler 38
3.3.1. Doğruluk ve Kesinlik 40
3.3.2. Tayin Sınırı ve Doğrusal Dinamik Çalışma Aralığı 45
3.3.3. ICP-OES ve ICP-MS 46
3.3.4. LA- ICP-MS 50
3.3.5. XRF ve pXRF 52
3.5. İstatistiksel Analizler 63

4. OBSİDİYEN TEDARİK YOLLARININ VE MODELLERİNİN BELİRLENMESİ 74
4.1. Yakındoğu'da Arkeolojik Bulgulara Göre Obsidiyen Çeşitliliği 80
4.2. Hammadde Kökeni Çalışmaları 89
4.3. Obsidiyen Tedarik ve Dağılım Modelleri 97
4.4. En ucuz maliyetli yol (Least cost pathway-LCA) Analizleri 107

KAYNAKÇA 121

KAYNAKÇA

ABBÉS, F. (2001). Nouvelles recherches sur l'Obsidienne de Cheikh Hassan (Vallée de l'Euphrate, Syrie) au néolithique:PPNA et PPNB Ancien, Syria 78: 5-17.

ABBES, F. BELLOT-GURLET, L. CAUVIN M-C. DELERUE, S. DUBERNET, S. POUPEAU, G., STORDEUR, D. (2003). Provenance of the Jerf el Ahmar (Middle Euphrates Valley, Syria) obsidians. Journal of Non-Crystalline Solids 323: 162–166.

AGHALARI, B. (2019). Arkeolojik Verilerin Işığında Anadolu-İran Arasında Obsidiyen Dolaşımı. TUBA-AR 25: 11-26.

AKIN ARAS, A., 2018, Bingöl İli Obsidiyen Kaynaklarının Yakın Doğu Ticaretindeki Yeri ve Önemi. Bingöl Üniversitesi Bingöl Araştırmaları Dergisi 4/2: 101-117.

AKKÖPRÜ, E. MOURALIS, D. ROBIN, A-K. KUZUCUOGLU, C. ERTURAÇ, M. K. (2017). Doğu Anadolu'daki Obsidiyen Kaynak Alanlarının Belirlenmesinde Jeomorfolojik ve Volkanolojik Göstergelerin Önemi, Türkiye Jeoloji Bülteni 60: 49-61.

ALTINBİLEK-ALGÜL, Ç. (2013). The lithic assemblages of Gusir Höyuk (Turkey): the preliminary results. Stone Tools in Transition: From Hunter-Gatherers to Farming Societies in the Near East. F. Borrell, J.J. Ibáñez, M. Molist (eds), Bellaterra (Barcelona): Universitat Autònoma de Barcelona. Servei de Publicacions.

ANDREFSKY, W. (1994). Raw-material availability and the organization of technology. American antiquity, 59(1), 21-34.

ANDREFSKY, W. Jr. (2009). The Analysis of Stone Tool Procurement, Production, and Maintenance. Journal of Archaeologycal Research 17: 65-103.

ASTRUC, L. GRATUZE, B. PELEGRIN, J. AKKERMANS, P. (2007). From production to use: a parcel of obsidian bladelets at Sabi Abyad II, La diversité des systèmes techniques des communautés du Néolithique pré-céramique: vers la caractérisation des comportements sociaux 5e colloque international sur les industries lithiques du Néolithique pré-céramique sous la direction de Laurence Astruc, Didier Binder et François Briois, s.1-15, Antibes: Éditions APDCA.

ASTRUC, L. VARGIOLU, R., TKAYA, M. B. BALKAN-ATLI, N., ÖZBAŞARAN, M., ZAHOUANI, H. (2011). Multi-scale tribological analysis of the technique of manufacture of an obsidian bracelet from Aşıklı Höyük (Aceramic Neolithic, Central Anatolia), Journal of Archaeological Science 38/12: 3415-3424. https://doi.org/10.1016/j.jas.2011.07.028

ATICI, G. TÜRKECAN, A. (2016). Anadolu'nun Volkanları, MTA Doğal Kaynaklar ve Ekonomi Bülteni 22: 1-18.

AYSAL, A. İ. (2002). Provenance studies in obsidian samples from Çatal-höyük excavations, ODTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

BALCI, S. (2016). Tepecik-Çiftlik Höyük'te Obsidiyen Yongalama Alanı, APAD 2: 148-159.

BALKAN ATLI, N. BINDER, D. (2007). Kömürcü-Kaletepe Obsidiyen İşliği, Türkiye'de Neolitik Dönem, Özdoğan, M. ve N. Başgelen (eds), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, s: 217-222.

BALKAN ATLI, N. BINDER, D. CAUVIN, M. C. (1999). Obsidian: Source, workshops and trade in Central Anatolia, Neolithic in Turkey, M. Özdoğan ve N. Başgelen (eds) Arkeoloji ve Sanat Yayınları, s. 133-145.

BALKAN-ATLI, N. KAYACAN, N. DİNÇER, B. ÇAKAN, Y. ASTRUC, L. (2009). Niğde ve Aksaray İlleri Yüzey Araştırması (Göllü Dağ Obsidiyen Araştırmaları) 2007, 26. Araştırma Sonuçları Toplantısı, s. 329-346.

BALKAN ATLI, N. CAUVIN, M. C. (2007). Anadolu Obsidiyeni: Bir Dönemin Tanığı, 12000 Yıl Önce Uygarlığın Anadolu'dan Avrupa'ya Yolculuğunun Başlangıcı Neolitik Dönem, s.71-78, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul.

BALKAN ATLI, N. CAUVIN, M. C. (2008). Taş Devrinin Siyah Altını, 12.000 Yıl Önce Anadolu, İnsanlığın En Eski Anıtları, Karlsruhe Sarayı Baden Müzesi'nde Baden-Württemberg Büyük Eyalet Sergisi Kitabı, Karlsruhe Baden Eyalet Müzesi Yayını, Karlsruhe, 514-518.

BARCA, D. CRISCI, G. M. MIRIELLO, D. (2019). Obsidian and volcanic glass shards: Characterization and provenancing. The Contribution of Mineralogy to Cultural Heritage. G. Artioli & R. Oberti (Eds). 393-409.

BARGE, O., CHATAIGNER, C. (2003). The procurement of obsidian: factors influencing the choice of deposits. Journal of Non-Crystalline Solids, 323(1-3), 172-179.

BARGE, O., KHARANAGHİ, H. A., BİGLARİ, F., MORADİ, B., MASHKOUR, M., TENGBERG, M., CHATAİGNER, C. (2018). Diffusion of Anatolian and Caucasian obsidian in the Zagros Mountains and the highlands of Iran: Elements of explanation in'least cost path'models. Quaternary International, 467, 297-322.

BAR-YOSEF, O., VAN PEER, P. (2009). The chaîne opératoire approach in Middle Paleolithic archaeology. Current Anthropology, 50(1), 103-131.

BAYKARA, İ. DİNÇER, B. (2018). Yontma Taş Alet Çalışma Metodolojisi. In. Arkeolojide Temel Yöntemler. S. Ünlüsoy, C. Çakırlar, Ç. Çilingiroğlu (Eds). Ege Yayınları. İstnabul. s. 315-354.

BAXTER, M.J.; BUCK, C.E. (2000). Data Handling and Statistical Analysis. In Modern Analytical Methods in Art and Archaeology; Ciliberto, E., Spoto, G., Eds.; John Wiley and Sons, pp. 681–746

BELCHER, E. (2011). Halaf bead, pendant and seal 'workshops' at Domuztepe: technological and reductive strategies. E. Healey, S. Campbell, O. Maeda (Eds). The State of the Stone: Terminologies, Continuities and Contexts in Near Eastern Lithics. Studies in Early Near Eastern Production, Subsistence, and Environment 13: 135–143. Berlin: ex oriente.

BELLOT-GURLET, L. (1998). Caractérisation par analyse élémentaire (PIXE et ICP-MS/-AES) d'un verre naturel: l'obsidienne. Application à l'étude de provenance d'objets archéologiques (Doctoral dissertation, Université Joseph-Fourier-Grenoble I).

BELLOT-GURLET, L., DORİGHEL, O., POUPEAU, G., KELLER, F., SCORZELLİ, R. B. (2002). First characterization of obsidian from Colombian and Ecuadorian sources using ICP-AES and ICP-MS. BAR Archaeolingua Central European Series, 1, 677-684.

BIGAZZI, G. YEĞİNGİL, ERCAN, T. ODDONE, M. ÖZDOĞAN, M. 1994, Provenance Studies of prehistoric artifacts in Eastern Anatolia: interdiciplinary research results, Mineralogica et Petrographica Acta XXXVII: 17-36.

BIGAZZI, G. YEĞİNGİL, Z. ERCAN, T. ODDONE, M. ÖZDOĞAN, M. (1997). Doğu Anadolu'daki obsidiyen içeren volkaniklerin "Fizyon Track" yöntemiyle yaş tayini, Türkiye Jeoloji Bülteni 40/2: 57-72.

BINDER, D. GRATUZE, B. MOURALIS, D., BALKAN-ATLI, N. (2011). New investigations of the Göllüdağ obsidian lava flows system: a multi-disciplinary Approach, Journal of Archaeological Science 38: 3174-3184.

BINFORD, S. R. BINFORD, L. R. (1969). Stone Tools and Human Behavior. Scientific American 220/4: 70-87.

BINFORD, L. R. (1979). Organization and formation processes: looking at curated technologies. Journal of anthropological research, 35(3), 255-273.

BLEDA, D., (2016). Küçük Asya'nın Tarihöncesi, Karmaşık Avcı-Toplayıcılardan Erken Kentsel Toplumlara. Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

BRADLEY, R. (1971). Trade Competition and Artefact Distribution. World Archaeology 2/3: 347- 352.

BRADLEY, R., EDMONDS, M. (2005). Interpreting the axe trade: production and exchange in Neolithic Britain. Cambridge University Press.

BRANTİNG, S. (2012). Seven solutions for seven problems with least cost pathways. Least cost analysis of social landscapes: Archaeological case studies, 209-224.

BRANTINGHAM, P. J., OLSEN, J. W., RECH, J. A., Krivoshapkin, A. I. (2000). Raw material quality and prepared core technologies in Northeast Asia. Journal of Archaeological Science, 27(3), 255-271.

BRASWELL, G. E., GLASCOCK, M. D. (1998). Interpreting intrasource variation in the composition of obsidian: The geoarchaeology of San Martin Jilotepeque, Guatemala. Latin American Antiquity, 9(4), 353-369.

BEARDSLEY, F. R., GOLES, G. G. (2001). Sampling for provenance: tailings from prehistoric stone quarries in the South Pacific. Journal of Archaeological Science, 28(6), 587-595.

BRIOIS, F. GRATUZE, B. GUILAINE, J. (1997). Obsidiennes du site néolithique précéramique de Shillourokambos (Chypre). Paléorient 23 (1): 95-112.

BROWN, K. A. TYKOT, R. H. (2018). Obsidian in the Tavoliere, Southeastern Italy-A regional study. Journal of Archaeologycal Science: Reports 20: 284-292.

Stone Tools in Transition: From Hunter-Gatherers to Farming Societies in the Near East / Ferran Borrell, Juan José

Ibáñez, Miquel Molist (eds.) — Bellaterra (Barcelona) : Universitat Autònoma de Barcelona. Servei de Publicacions, 2013

Stone Tools in Transition: From Hunter-Gatherers to Farming Societies in the Near East / Ferran Borrell, Juan José

Ibáñez, Miquel Molist (eds.) — Bellaterra (Barcelona) : Universitat Autònoma de Barcelona. Servei de Publicacions, 2013

CAMPBELL, S. HEALEY, E. (2013). The obsidian at Arpachiyah, Iraq; an integrated study. Stone Tools in Transition: From Hunter-Gatherers to Farming Societies in the Near East / Ferran Borrell, Juan José Ibáñez, Miquel Molist (eds.) Servei de Publicacions: pp. 529-542.

CAMPBELL, S. HEALEY, E. (2016). Multiple sources: The pXRF analysis of obsidian from Kenan Tepe, S.E. Turkey. *Journal of Archaeological Science: Reports*, *10*, 377-389.

CAMPBELL, S., HEALEY, E. (2018). Diversity in obsidian use in the prehistoric and early historic Middle East. Quaternary International, 468, 141-154.

CANTONE, V. DEIANA, R. SILVESTRI, A. ANGELINI, I. (2020). Obsidian and Obsidian-like Glass Tesserae: A Multidisciplinary Approach to Study the Dedication Wall Mosaic in the Churchof St Mary of the Admiral in Palermo (12th Century). Open Archaeology 6: 403-416.

CARTER, T. LE BOURDONNEC. KARTAL, M. POUPEAU, G. CALLIGARO, T. MORETTO, P. (2011). Marginal Perspectives: Sourcing Epi-Palaeolitic to Chalcolithic Obsidian From The Öküzini Cave (SWTurkey), Paléorient 37 (2): 123-149.

CARTER, T. MILIÇ, M. (2013). The consumption of obsidian at Neolithic Çatalhöyük: a long-term perspective, Stone Tools in Transition: From Hunter-Gatherers to Farming Societies in the Near East, Ferran Borrell, Juan José Ibáñez, Miquel Molist (eds.), Bellaterra (Barcelona): Universitat Autònoma de Barcelona. Servei de Publicacions, s: 495-508.

CARTER, T. GRANT, S. KARTAL, M. COŞKUN, A. ÖZKAYA, V. (2013). Networks and Neolithisation: sourcing obsidian from Körtik Tepe (SE Anatolia), Journal of Archaeological Science 40: 556-569.

CARTER, T. SHACKLEY, M. S. (2007). Sourcing Obsidian From Neolithic Çatalhöyük (Turkey) Using Energy Dispersive X-Ray Fluorescence, Archaeometry 49/3: 437–454.

CARTER, T., MOİR, R., WONG, T., CAMPEAU, K., MİYAKE, Y., MAEDA, O. (2021). Hunter-fisher-gatherer river transportation: Insights from sourcing the obsidian of Hasankeyf Höyük, a Pre-Pottery Neolithic A village on the Upper Tigris (SE Turkey). Quaternary International, 574, 27-42.

CAUVIN, M-C. BALKAN, N. BESNUS, Y. ŞAROĞLU, F. (1986). Origine de l'obsidienne de Cafer Höyük (Turquie): Premiers Résultats, Paléorient 12/2: 89-97.

CAUVIN, J., AURENCHE, O., CAUVIN, M-C. BALKAN-ATLI, N. (2007). Cafer Höyük, Türkiye'de Neolitik Dönem, M. Özdoğan, N. Başgelen (eds), Arkeoloji ve Sanat Tarihi Yayınları, s. 57-97, İstanbul.

CESSFORD, C. CARTER, T. (2005). Quantifying the Consumption of Obsidian at Neolithic Çatalhöyük, Turkey, Journal of Field Archaeology 30/3: 305-315.

CHATAIGNER, C. (1994). Les propriétés géochimiques des obsidiennes et la distinction des sources de Bingöl et du Nemrut DaĞ, Paléorient 20 (2): 9-17.

CHATAIGNER, C. POIDEVIN, J. L. ARNAUD, N. O. (1998). Turkish occurrences of obsidian and use by prehistoric peoples in the Near East from 14,000 to 6000 BP, Journal of Volcanology and Geothermal Research 85:517–537.

CHATAİGNER, C., BARGE, O. (2008). Quantitative approach to the diffusion of obsidian in the ancient northern Near East.

CHATAIGNER, C. GRATUZE, B. (2013). New Data on the Exploitation of Obsidian in the Southern Caucasus (Armenia, Georgia) and Eastern Turkey, Part 1: Source Characterization, ARCHAEMETRY 56: 25-47.

CHATAIGNER, C. IŞIKLI, M. GRATUZE, B. ÇİL, V. (2014). Obsidian sources in the regions of Erzurum and Kars (north□east Turkey), Archaeometry 56: 351-374.

COSTA, A. G. (2010). A geometric morphometric assessment of plan shape in bone and stone Acheulean bifaces from the Middle Pleistocene site of Castel di Guido, Latium, Italy. New perspectives on old stones: analytical approaches to Paleolithic technologies, 23-41.

CRAIG, N., SPEAKMAN, R. J., POPELKA-FİLCOFF, R. S., GLASCOCK, M. D., ROBERTSON, J. D., SHACKLEY, M. S., ALDENDERFER, M. S. (2007). Comparison of XRF and PXRF for analysis of archaeological obsidian from southern Peru. Journal of Archaeological Science, 34(12), 2012-2024.

CRAWFORD, H. (1978). The mechanics of the obsidian trade: A suggestion, *Antiquity,52* (205): 129-132.

CUMMİNGS, V., JOHNSTON, R. (2007). Prehistoric journeys. Oxford: Oxbow Books.

ÇELİK, B. (2014). Şanlıurfa-Yeni Mahalle Höyüğü in the Light of Novel C14 Analysis. A. Engin, B. Helwing, B. Uysal (Eds). Studies in Honor of Engin Özgen, Asitan Kitap, Ankara, s. 101-107.

DAVIS, M. K., JACKSON, T. L., SHACKLEY, M. S., TEAGUE, T., HAMPEL, J. H. (1998). Factors affecting the energy-dispersive X-ray fluorescence (EDXRF) analysis of archaeological obsidian. Archaeological obsidian studies: method and theory, 159-180.

DEMİR, M. (2017). Sarıkamış Obsidiyen kaynakları ve Değerlendirilmesi, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 19: 119-139.

DEMİRTAŞ, I., ÇAYLI, P. (2021). Tarihöncesi Dönemlerden İtibaren Obsidiyen Objeler: Güvercinkayası Örneği, TÜBA-AR 29: 11-32.

DELARUE, S. (2007). L'obsidienne dans le processus de Néolithisation du Proche-Orient (12000-6500 av. J.-C. Cal.), Thèse de doctorat, Université Michel de Montaigne, Bordeaux.

DE LA TORRE, I. (2011). The early stone age lithic assemblages of Gadeb (Ethiopia) and the developed Oldowan/early Acheulean in East Africa. Journal of Human Evolution, 60(6), 768-812.

DIXON, J, E. CANN, J. R. RENFREW, C. (1968). Obsidian and the Origins of Trade, Scientific American 218 (3): 38-47.

DOĞAN, İ. B. (2012). Tarihöncesinde Ticaret ve Değiş Tokuş, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.

DYRDAHL, E., SPEAKMAN, R. J. (2013). Investigating obsidian procurement at Integration Period (ca. AD 700-1500) tola sites in highland northern Ecuador via portable X-ray fluorescence (pXRF). In Archaeological Chemistry VIII (pp. 211-232). American Chemical Society.

DÜRING, B. S. GRATUZE, B. (2013). Obsidian Exchange Networks in Prehistoric Anatolia: New Data from the Black Sea Region, Paléorient 39: 173-182.

ERCAN, T. YEĞİNGİL, Z. BIGAZZI, G. ÖDDÖNE, M. ÖZDOĞAN, M. (1990). Kuzeybatı Anadolu Obsidiyen Buluntularının Kaynak Belirleme Çalışmaları, Jeoloji Mühendisliği 36: 19-32.

ERCAN, T. ŞAROĞLU, F. KUŞÇU, İ. (1994). Features of Obsidian beds formed by volkanic activity in Anatolia since 25 million yers BP, Archaeometry 94: The Proceeding of the 29th International Symposium on Archaeometry, S. Demirci, A., M. Özer ve G. D. Summers (eds), TÜBİTAK, Ankara, s: 505-513.

EREN, M. I., ROOS, C. I., STORY, B. A., VON CRAMON-TAUBADEL, N., LYCETT, S. J. (2014). The role of raw material differences in stone tool shape variation: an experimental assessment. Journal of Archaeological Science, 49, 472-487.

ERİM-ÖZDOĞAN, A. (2007). Çayönü, Türkiye'de Neolitik Dönem, M. Özdoğan, N. Başgelen (eds), Arkeoloji ve Sanat Tarihi Yayınları, s. 57-97, İstanbul.

ERTURAÇ, K. ASTRUC, L. BALKAN-ATLI, N. GRATUZE, B. MOURALIS, D. KUZUCUOĞLU, C. DİNÇER, B. (2012). Göllüdağ Volkanik Kompleksi İçerisindeki Obsidiyen Kaynaklarının Özellikleri. 1. Ulusal Coğrafya Sempozyumu, Erzurum.

SURFACE-EVANS, S. L., WHITE, D. A. (2012). An introduction to the least cost analysis of social landscapes. Least Cost Analyses of Social Landscapes: Archaeological Case Studies, 1-10.

FERGUSON, J. R. (2012). X-Ray fluorescence of obsidian: approaches to calibration and the analysis of small samples. Handheld XRF for art and archaeology, 401-422.

FORSTER, N., GRAVE, P. (2012). Non-destructive PXRF analysis of museum-curated obsidian from the Near East. Journal of Archaeological Science, 39(3), 728-736.

FRAHM, E. (2012). Distinguishing Nemrut Dağ and Bingöl A obsidians: geochemical and landscape differences and the archaeological implications. Journal of Archaeological Science 39: 1436-1444.

FRAHM, E. (2013). Validity of "off-the-shelf" handheld portable XRF for sourcing Near Eastern obsidian chip debris. Journal of Archaeological Science, 40(2), 1080-1092.

FRAHM, E. DOONAN, R. C. P. (2013). The technological versus methodological revolution of portable XRF in Archaeology, *Journal of Archaeological Science*, *40*(2), 1425-1434.

FRAHM, E., & FEINBERG, J. M. (2013). Environment and collapse: Eastern Anatolian obsidians at Urkesh (Tell Mozan, Syria) and the third-millennium Mesopotamian urban crisis. Journal of Archaeological Science, 40(4), 1866-1878.

FRAHM, E. (2014). Fifty Years of Obsidian Sourcing in the Near East: Considering the Archaeological Zeitgeist and Legacies of Renfrew, Dixon, and Cann, C. D. Dillian (eds), Twenty-Five Years on Cutting Edge of Obdidian Studies: Selected Reading From the IAOS Bulletin. Ontario, İnternational Association for Obsidian Studies: 169-188.

FRAHM, E. (2016). Can I get chips with that? Sourcing small obsidian artifacts down to microdebitage scales with portable XRF. Journal of Archaeological Science: Reports, 9, 448-467.

FRAHM, R., TYRON, C. A. (2018). Origins of Epipalaeolithic obsidian artifacts from Garrod's excavations at Zarzi cave in the Zagros foothills of Iraq. Journal of Archaeological Science: Reports 21: 472-485.

FRAHM, E. (2020). Variation in Nemrut Dag obsidian at Pre-Pottery Neolithic to Late Bronze Age sites (or: all that's Nemrut Dag obsidian isn't the Sıcaksu source), Journal of Archaeological Science 32.

FREUND, K. P. (2013). An assessment of the current applications and future directions of obsidian sourcing studies in archaeological research. Archaeometry, 55(5), 779-793.

GALLOTTI, R., MUSSI, M. (2015). The Unknown Oldowan: ~1.7-Million-Year-Old Standardized Obsidian Small Tools from Garba IV, Melka Kunture, Ethiopia, PLoS ONE 10(2).

GIAUQUE, R. D., ASARO, F., STROSS, F. H., HESTER, T. R. (1993). High□precision non□destructive x□ray fluorescence method applicable to establishing the provenance of obsidian artifacts. X□Ray Spectrometry, 22(1), 44-53.

GIESSO, M., DURÁN, V., NEME, G., GLASCOCK, M. D., CORTEGOSO, V., Gil, A., SANHUEZA, L. (2011). A study of obsidian source usage in the Central Andes of Argentina and Chile. Archaeometry, 53(1), 1-21.

GLASCOCK, M. D., NEFF, H. (2003). Neutron activation analysis and provenance research in archaeology. Measurement Science and Technology, 14(9), 1516.

GLASCOCK, M. D. (2020). A Systematic Approach to Geochemical Sourcing of Obsidian Artifacts. Scientific Culture, 6(2).

GÓMEZ-GUZMÁN, J. M., ENAMORADO-BÁEZ, S. M., PİNTO-GÓMEZ, A. R., ABRİL-HERNÁNDEZ, J. M. (2011). Microwave-based digestion method for extraction of 127I and 129I from solid material for measurements by AMS and ICP-MS. International Journal of Mass Spectrometry, 303(2-3), 103-108.

GOODALE, N., BAİLEY, D. G., JONES, G. T., PRESCOTT, C., SCHOLZ, E., STAGLİANO, N., LEWİS, C. (2012). pXRF: a study of inter-instrument performance. Journal of Archaeological Science, 39(4), 875-883.

GOWEN, K. M., DE SMET, T. S. (2020). Testing least cost path (LCP) models for travel time and kilocalorie expenditure: Implications for landscape genomics. PloS one, 15(9), e0239387.

GRATUZE, B. BARRANDON, J.N. AL ISA, K. CAUVIN, M. C. (1993). Non-Destructive Analysis of Obsidian Artefacts Using Nuclear Techniques: Investigation Of Provenance Of Near Eastern Artefacts, Archaeometry 35: 11-21.

GRATUZE, B. (1999). Obsidian Characterization by Laser Ablation ICP-MS and its Application to Prehistoric Trade in the Mediterranean and the Near East: Sources and Distribution of Obsidian within the Aegean and Anatolia, Journal of Archaeological Science 26: 869–881.

GRATUZE, B. BARRANDON, N. AL ISA, K. CAUVIN, M. C. (1993). Non-Destructive Analysis of Obsidian Artefacts Using Nuclear Techniques: Investigatıon of Provenance Of Near Eastern Artefacts, Archaeometry 35 (1): 11-21.

GRATUZE, B. (1999). Obsidian Characterization by Laser Ablation ICP-MS and its Application to Prehistoric Trade in the Mediterranean and the Near East: Sources and Distribution of Obsidian within the Aegean and Anatolia, Journal of Archaeological Science 26/8: 869-881.

GÜNER, Y. (1984). Nemrut yanardağının jeolojisi, jeomorfolojisi ve volkanizmasının evrimi, Jeomorfoloji Dergisi 12: 23-65.

HALL, E. T., SCHWEIZER, F., TOLLER, P. A. (1973). X□ray fluorescence analysis of museum objects: a new instrument. Archaeometry, 15(1), 53-78.

HEALEY, E. (2007). Obsidian as an indicator of inter-regional contacts and exchange: three case-studies from the Halaf period. Anatolian Studies, 57, 171-189.

HEGINBOTHAM, A., BOURGARİT, D., DAY, J., DORSCHEİD, J., GODLA, J., LEE, L., ROBCİS, D. (2019). CHARMed PyMca, Part II: An evaluation of interlaboratory reproducibility for ED□XRF analysis of copper alloys. Archaeometry, 61(6), 1333-1352.

HERZOG, I. (2016). The potential and limits of optimal path analysis. In Computational approaches to archaeological spaces (pp. 179-211). Routledge.

HOLLOCHER, K., FAKHRY, A., RUİZ, J. (1995). Trace element determinations for USGS basalt BHVO□1 and NIST standard reference materials 278, 688 and 694 by inductively coupled plasma□mass spectrometry. Geostandards Newsletter, 19(1), 35-40.

HUGHES, R. E. (2010). Determining the geologic provenance of tiny obsidian flakes in archaeology using nondestructive EDXRF. American Laboratory, 42(7), 27-31.

IBANEZ, J.J. ORTEGA, D. CAMPOS, D. KHALIDI, L. MENDEZ, V. (2015). Testing complex networks of interaction at the onset of the Near Eastern Neolithic using modelling of obsidian exchange, Journal of the Royal Society Interface 12 https://doi.org/10.1098/rsif.2015.0210

JACK, R. N., HEIZER, R. F. (1968). Finger-Printing" of some Mesoamerican obsidian artifacts. Contributions of the University of California Archaeological Research Facility, 5, 81-100.

KARIMALI, E. (2005). Lithic Technologies and Use, Emma Blake ve A. Bernard Knapp (eds). The Archaeology of Mediterranean Prehistory Blackwell Publishing Ltd, s: 180-214.

KARAOĞLU, Ö., ÖZDEMİR, Y., TOLLUOĞLU, A., KARABİYİKOĞLU, M., Köse, O., FROGER, J. L. (2005). Stratigraphy of the volcanic products around Nemrut Caldera: implications for reconstruction of the caldera formation. Turkish Journal of Earth Sciences, 14(2), 123-143.

KASZTOVSZKY, Z., MARÓTI, B., HARSÁNYI, I., PÁRKÁNYI, D., SZILÁGYI, V. (2018). A comparative study of PGAA and portable XRF used for non-destructive provenancing archaeological obsidian. Quaternary International, 468, 179-189.

KAYACAN, N., 2003, Chipped Stone industries of the Neolithic site of Musular (Capadocia): Preliminary results, Anatolia Antiqua II: 1-10.

KELLER, J. SEIFRIED, C. (1990). The Present Status of Obsidian Source Identification in Anatolia and the Near East, PACT 25: Volcanology and Archaeology, Proceedings of the European Workshops of Ravello 25:57-87.

KHALIDI, L. GRATUZE, B. HAIDAR-BOUSTANI, M. IBANEZ, J.J. TEIRA, L. (2016). Results of geochemical analyses of obsidian artefacts from the Neolithic site of Tell Labwe South, Lebanon, Stone Tools in Transition: From Hunter-Gatherers to Farming Societies in the Near East. F. Borrell, J.J. Ibanez, M. Molist (eds.), 7th Conference on PPN Chipped and Ground Stone Industries of the Fertile Crescent, Bellaterra (Barcelona), Universitat Autònoma de Barcelona. Servei de Publicacions, s:475-494.

KHALIDI, L., GRATUZE B. STEIN, G. McMAHON, A. D, AL-QUNTAR, S., CARTER, R. CUTTLER, R. DRECHSLER, P. HEALEY, E. INIZAN, M-L. MOURALIS, D. PERNICKA, E. ROBİN, A-K. (2016). The growth of early social networks: Newgeochemical results of Obsidian from the Ubaid to Chalcolithic Period in Syria, Iraq and the Gulf, Journal of Archaeological Science: Reports 9: 743-757.

KHALAILY, H. WALLA, F. R. (2013). Obsidian in Natufian Context: the Case of Eynan (Ain Mallaha), Israel Natufian foragers in the Levant: Terminal Pleistocene social changes in Westernn Asia, O. Bar-Yosef ve Valla (eds), International Monographs in Prehistory, Michigan, s:193-202.

KUHN, S. L. DİNÇER, B., BALKAN-ATLI, N. ERTURAÇ, M. K. (2015). Paleolithic occupations of the Göllü Dağ, Central Anatolia, Turkey,Journal of Field Archaeology: 40/5,581-602.

LANGHOFF, N., ARKADİEV, V.A., BJEOUMİKHOV, A.A., GORNY, H.E., SCHMALZ, J., WEDELL, R., (1999) Concepts for a portable X-ray spectrometer for nondestructive analysis of works of art. Berliner Beitrage zur Arch aometrie 16, 155–161.

LIRITZIS, I., ZACHARIAS, N. (2011). Portable XRF of archaeological artifacts: current research, potentials and limitations. X-ray fluorescence spectrometry (XRF) in geoarchaeology, 109-142.

LİRİTZİS, I. (2021). Kastrouli Fortified Settlement (Desfina, Phokis, Greece): A Chronicle of Research. Scientific Culture, 7(2).

LONGONI, A., FIORINI, C., LEUTENEGGER, P., SCIUTİ, S., FONTEROTTA, G., STRO´DEr, L., LECHNER, P., (1998) A portable XRF spectrometer for nondestructive analyses in archaeometry. Nuclear Instruments and Methods A 409, 407–409.

LÓPEZ-GARCÍA, P. A., VİDAL-ALDANA, C. I., GÓMEZ-AMBRÍZ, E. A., ARGOTE, D. L. (2021). The obsidian of la ferrería site: Local consumption and long-distance interactions in north and northwestern Mexico. Journal of Archaeological Science: Reports, 38, 103081.

LYNCH, S. C., LOCOCK, A. J., DUKE, M. J. M., WEBER, A. W. (2016). Evaluating the applicability of portable-XRF for the characterization of Hokkaido Obsidian sources: a comparison with INAA, ICP-MS and EPMA. Journal of Radioanalytical and Nuclear Chemistry, 309, 257-265.

JOHNSON, L. R. M., FERGUSON, J. R., FREUND, K. P., DRAKE, L., DUKE, D. (2021). Evaluating obsidian calibration sets with portable X-Ray fluorescence (ED-XRF) instruments. Journal of Archaeological Science: Reports, 39, 103126.

MACDONALD, R. (1974). Nomenclature and petrochemistry of the peralkaline oversaturated extrusive rocks. Bulletin volcanologique, 38, 498-516.

MACDONALD, R., DAVIES, G. R., BLISS, C. M., LEAT, P. T., BAILEY, D. K., SMITH, R. L. (1987). Geochemistry of high-silica peralkaline rhyolites, Naivasha, Kenya Rift Valley. Journal of Petrology, 28(6), 979-1008.

MAEDA, O. (2011). The social roles of the use of flint and obsidian artefacts at Salat Cami Yanı in the upper Tigris valley. In E. Healey, S. Campbell & Maeda O (Eds.), The State of the Stone: Terminologies, Continuities and Contexts in Near Eastern Lithics. Studies in Early Near Eastern Production, Subsistence, and Environment (pp. 317-326), ex oreinte

MANTLER, M. (2006). 5.3 Matrix Correction Methods and Influence Coefficients. Handbook of Practical X-Ray Fluorescence Analysis, 327.MAY, T. W., WİEDMEYER, R. H. (1998). A table of polyatomic interferences In ICP-MS. Atomic Spectroscopy-Norwalk Connectıcut, 19, 150-155.

MELLAART, J. (2001). Çatalhöyük, Anadolu'da Bir Neolitik Kent. Yapı Kredi Yayınları. İstanbul.

MİLİĆ, M. (2014). PXRF characterisation of obsidian from central Anatolia, the Aegean and central Europe. Journal of Archaeological Science, 41, 285-296.

MILLHAUSER, J. K., RODRIGUEZ-ALEGRIA, E., GLASCOCK, M. D. (2011). Testing the accuracy of portable X-ray fluorescence to study Aztec and Colonial obsidian supply at Xaltocan, Mexico. Journal of Archaeological Science, 38(11), 3141-3152.

MOORE, A. M. T., HILLMAN, G. C. LEGGE, A. J. (2000). Village on the Euphrates: from foraging to farming at Abu Hureyra. Oxford: Oxford University Press.

MOURALIS, D., MASSUSSI, M., PALUMBI, G., AKKÖPRÜ, E., RESTELLI, F. B., BRUNSTEIN, D., ROBIN, A. K. (2018). The procurement of obsidian at Arslantepe (eastern Anatolia) during the chalcolithic and early bronze age: Connections with Anatolia and Caucasus. Quaternary International, 467, 342-359.

MOUTSİOU, T., KASSİANİDOU, V. (2019). Geochemical characterisation of carnelian beads from Aceramic Neolithic Cyprus using portable X-ray Fluorescence Spectrometry (pXRF). Journal of Archaeological Science: Reports, 25, 257-265.

MUSSI, M. MENDEZ-QUINTAS, E., BARBONI, D. BOCHERENS, H., BONNEFILLE, R., BRIATICO, G., GERAADS, D., MELIS, R. T. PANERA, J., PIOLI, L., DOMINGUEZ, A. S., JARA, S. R., (2023). A surge in obsidian exploitation more than 1.2 million years ago at Simbiro III (Melka Kunture, Upper Awash, Ethiopia. Nature Ecology and Evolution 7: 337-346.

MUCHESHİ, A. S., ESNA-ASHARİ, A., SHARİFİ, M., MOTARJEM, A., GLASCOCK, M. D. (2023). Sources of Late Chalcolithic obsidian artefacts from Tepe Gheshlagh, Kurdistan province, western Iran. Journal of Archaeological Science: Reports, 47, 103702.

MUŞKARA, Ü. (2013). Characterization of Emecik limestone figurines for provenance. ODTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

MUŞKARA, Ü. (2016). Taş Eserlerin Kaynak Araştırmaları Çalışmalarında Örneklemenin Önemi, IV. ODTÜ Arkeometri Çalıştayı, Türkiye Arkeolojisinde Taş: Arkeolojik ve Arkeometrik Çalışmalar, 82-87.

MUŞKARA, Ü., KONAK, A. (2021). Obsidian Source Identification at Gre Fılla, Turkey, Journal of Archaeological Science 38: 1-11.

MUŞKARA, Ü. (2022). Emecik'teki Apollon Kutsal Alanı'nda Bulunan Kireçtaşı Adak Heykelcikleri Üzerine Arkeometrik Çalışmalar. Emecik'teki Apollon Kutsal Alanı Arkeolojik Araştırmalar (1998-2006), Ege Yayınları, 233-244.

MUŞKARA, Ü., KONAK, A., AĞIRSOY, Z. B. (2023) Obsidian production strategies at Kendale Hecala during the Neolithic and Ubaid periods, Journal of Archaeological Science: Reports, 49, 104039.

NAZAROFF, A. J., PRUFER, K. M., DRAKE, B. L. (2010). Assessing the applicability of portable X-ray fluorescence spectrometry for obsidian provenance research in the Maya lowlands. Journal of Archaeological Science, 37(4), 885-895.

NEFF, H. (2000). Neutron activation analysis for provenance determination in archaeology. Chemical Analysis-New York-Interscalene Then John Wıley, 81-134.

ODDONE, M., YEGINGIL, Z., BIGAZZI, G., ERCAN, T., ÖZDOGAN, M. (1997). Chemical characterisations of Anatolian obsidians by instrumental and epithermal neutron activation analysis. Journal of Radioanalytical and Nuclear Chemistry, 224, 27-38.

ODELL, G. H. (2001). Stone tool research at the end of the millennium: classification, function, and behavior. Journal of Archaeological Research, 9, 45-100.

ORANGE, M. CARTER, T. LE BOURDONNEC, F. X. (2013). Sourcing obsidian from Tell Aswad and Qdeir 1 (Syria) by SEM-EDS and EDXRF: Methodological implications, Comptes Rendus Paleovol 12: 173-180.

ORANGE, M. LE BOURDONNEC, F-X. SCHEFFERS, A. JOANNES-BOYAU, R. (2016). Sourcing obsidian: a new optimized LA-ICP-MS protocol, STAR: Science and Technology of Archaeological Research 2(2):192-202.

ORANGE, M. CARTER, T. LE BOURDONNEC, F.X. (2019). Obsidian consumption at Qdeir 1, a Final Pre-Pottery Neolithic site in Syria: An integrated characterisation study, Comptes Rendus Paleovol 18/2: 268-282.

ORTEGA, D. IBANEZ, J.J. KHALIDI, L. MENDEZ, V. COMPOS, D. TEIRA, L. (2014).Towards a Multi-Agent-Based Modelling of Obsidian Exchange in the Neolithic Near East, Journal of Archaeological Method and Theory 21(2): 461-485.

ORTEGA, D. IBANEZ, J. J. CAMPOS, D. KHALIDI, L. MÉNDEZ, V. TEIRA, L. (2016). Systems of Interaction between the First Sedentary Villages in the Near East Exposed Using Agent-Based Modelling of Obsidian Exchange, Systems 4 (18): 1-16.

ÖKSE, T. KONAK, A. YURT, V. (2019). Ambar Barajı – Ambar Höyük, Gre Fılla ve Kendale Hecala 2018 Kurtarma Kazıları", 41. Kazı Sonuçları Toplantısı, 299-313.

ÖKSE, T., YURT, V., CAN, Ş. KONAK, A. (2022). Ambar Barajı-Kendale Hecala 2019-2020 Çalışmaları. In Adil Özme (Ed.), 2019-2020 Yılı Kazı Çalışmaları. Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü.

ÖZBAŞARAN, M., DURU, G., KAYACAN, N., ERDOĞDU, B., BUITENHUIS H. (2007). Musular 1996-2004: Genel Değerlendirme, Anadolu'da Uygarlığın Doğuşu ve Avrupa'ya Yayılımı, Türkiye'de Neolitik Dönem, Yeni Kazılar, Yeni Bulgular, M. Özdoğan ve N. Başgelen (eds), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, s. 273-284.

ÖZDEMİR, Y., KARAOĞLU, Ö., TOLLUOĞLU, A. Ü., GÜLEÇ, N. (2006). Volcanostratigraphy and petrogenesis of the Nemrut stratovolcano (East Anatolian High Plateau): the most recent post-collisional volcanism in Turkey. Chemical geology, 226(3-4), 189-211.

ÖZDOĞAN, M. (2015). Hammadde Olarak Taş ve Kayaçlara Genel Bakış, VI. ODTÜ Arkeometri Çalıştayı Bildiriler Kitabı, s.27-34, ODTÜ Arkeometri Anabilim Dalı Yayını, Ankara.

ÖZDOĞAN, M. (2019). Hammaddeden Ustalara Tarihöncesi Arkeolojisinde Malzeme. Arkeoloji ve Sanat Yayınları. İstanbul.

ÖZKAYA, V. SAN, O. (2007). Körtik Tepe, Türkiye'de Neolitik Dönem, M. Özdoğan & N. Başgelen (Eds). Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul. s: 21-36.

ÖZTAN, A. (1988). Acemhöyük Taş Kapları, Belleten LII/203: 393-406.

ÖZTÜRK, S. (2003). Use of solid phase extraction for preconcentration of rare elements: provenance studies in Çatalhöyük obsidians. ODTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

PARSONS, C., GRABULOSA, E. M., PILI, E., FLOOR, G. H., ROMAN-ROSS, G., & CHARLET, L. (2013). Quantification of trace arsenic in soils by field-portable X-ray fluorescence spectrometry: considerations for sample preparation and measurement conditions. Journal of Hazardous Materials, 262, 1213-1222.

PELEGRIN, J. (1990). Prehistoric Lithic Technology: Some Aspects of Researche. Archaeological Review from Cambridge 9: 116-125.

PERLMAN, I. YELLIN, J. (1980). The Provenience of Obsidian from Neolithic Sites in Israel, Israel Exploration Journal 30 (1/2): 83-88.

PERNICKA, E. KELLER, J. CAUVIN, M.C. (1997). Obsidian From Anatolian Sources in the Neolithic of the Middle Euphrayes Region (Syria), Paléorient 23: 113-122.

PIPERNO, M., COLLINA, C., GALLOTTI, R., RAYNAL, J-P., KIEFFER, G., BOURDONNEC, F-X, POUPEAU, G., GERAADS, D. (2008). *Obsidian Exploitation and Utilization during the Oldowan at Melka Kunture (Ethiopia)* Interdisciplinary Approaches to the Olduwan. E. Hovers & D. R. Braun (eds). 111–128 Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4020-9060-8_10

POIDEVIN, J. L. (1998). Les gisements d'obsidienne de Turquie et de Transcaucasie: geologie, geochimie et chronoetrire. BAR International Series, 738, 105-204.

POLLARD, A.M. HERON, C. (2008). Archaeological chemistry, RSC Publishing, Cambridge, UK.

POTTS, P. J., WILLIAMS‐THORPE, O., WEBB, P. C. (1997). The bulk analysis of silicate rocks by portable X‐ray fluorescence: effect of sample mineralogy in relation to the size of the excited volume. Geostandards Newsletter, 21(1), 29-41.

POUPEAU, G. LE BOURDONNEC, F-X. CARTER, T. DELERUE, S. SHACKLEY, M.S. BARRAT, J-A. DUBERNET, S. MORETTO, P. CALLIGARO, T. MILIÇ, M. KOBAYASHI, K. (2010). The use of SEM-EDS, PIXE and EDXRF for obsidian provenance studies in the Near East: a case study from Neolithic Çatalhöyük (central Anatolia), Journal of Archaeological Science 37: 2705-2720.

PROKEŠ, L., GALİOVÁ, M.V., HUŠKOVÁ, S., VACULOVİČ, T., HRDLİČKA, A., MASON, A.Z., NEFF, H., PŘİCHYSTAL, A., KANİCKÝ, V. (2015). Laser microsampling and multivariate methods in provenance studies of obsidian artefacts. Chem. Pap, 69, 761–778

RENFREW, C. DIXON J. E. CANN J. R. (1966). Obsidian and early cultural contact in the Near East, Proceedings of the Prehistoric Society 32: 30-72.

RENFREW, C. J. DIXON, J. J. CANN, J. (1968). Further Analysis of Near Eastern Obsidians. Proceedings of the Prehistoric Society 34: 319-331.

RENFREW, C. DIXON, J. CANN, J. (1969). Further Analysis of Near Eastern Obsidians, Proceedings of the Prehistoric Society 34: 319-331.

ROBIN, A-K. MOURALIS, D., AKKÖPRÜ, E. GRATUZE, B. KUZUCUOĞLU, C. NOMADE, S., PEİRERA, A. DOĞU, A. KHALIDI, L. (2016). Identification and characterization of two new obsidian sub-sources in the Nemrut volcano (Eastern Anatolia, Turkey): The Sıcaksu and Kayacık Obsidian, Journal of Archaeological Science: Reports 9: 705-717.

ROCHETTE, P., BEZAEVA, N. S., BECK, P., DEBAİLLE, V., FOLCO, L., GATTACCECA, J., MASOTTA, M. (2022). Obsidian and mafic volcanic glasses from the Philippines and Vietnam found in the Paris Museum Australasian tektite collection.

ROSENBERG, M. (2007). Hallan Çemi, Türkiye'de Neolitik Dönem, M. Özdoğan & N. Başgelen (Eds). Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul. s: 1-11.

ROSENBERG, M. (2007a). Demirköy, Türkiye'de Neolitik Dönem, M. Özdoğan & N. Başgelen (Eds). Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul. s: 13-19.

ROUSSEAU, R. M. (2009). The quest for a fundamental algorithm in X-ray fluorescence analysis and calibration. The Open Spectroscopy Journal, 3(1).

SAGONA, A. ZIMANSKY, P. (2015). Türkiye'nin En Eski Kültürleri, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.

SALISBURY, R. B., REBAY-SALISBURY, K. (2017). Processes of theory: from production sequences and process to chaînes opératoires and object biographies. Material Chains in Late Prehistoric Europe and the Mediterranean: Time, Space and Technologies of Production, Bordeaux, 15-29.

SCHMUCK, N., CARLSON, R. J., REUTHER, J., BAICHTAL, J. F., BUTLER, D. H., CARLSON, E., RASIC, J. T. (2022). Obsidian source classification and defining "local" in early Holocene Southeast Alaska. Geoarchaeology, 37(3), 466-485.

SCIANNA, A., VILLA, B. (2011). GIS applications in archaeology. Archeologia e Calcolatori, 22, 337-363.

SHACKLEY, M. S. (2011). An introduction to X-ray fluorescence (XRF) analysis in archaeology. X-ray fluorescence spectrometry (XRF) in geoarchaeology, 7-44.

SHACKLEY, M. S., 2012, Portable X-ray Fluorescence Spectrometry (pXRF): The Good, the Bad, and the Ugly, Archaeology Southwest Magazine 26/2.

SHACKLEY, M. S. (2020). Source provenance of obsidian artifacts from the Blue Canyon Clovis Site, Socorro County, New Mexico.

SHAND, S. J. (1927). On the relations between silica, alumina, and the bases in eruptive rocks, considered as a means of classification. Geological Magazine, 64(10), 446-449.

SHERMAN, J. (1959). Simplification of a formula in the correlation of fluorescent X-ray intensities from mixtures. Spectrochimica Acta, 15, 466-470.

SHİRAİWA, T., FUJİNO, N. (1966). Theoretical Calculation of Fluorescent X-Ray Intensities in Fluorescent X-Ray Spectrochemical Analysis. Japanese Journal of Applied Physics, 5(10), 886.SHOTT, M. J. (2003). Chaîne opératoire and reduction sequence. Lithic technology, 28(2), 95-105.

SINGH, A. S., MASUKU, M. B. (2014). Sampling techniques & determination of sample size in applied statistics research: An overview. International Journal of economics, commerce and management, 2(11), 1-22.

SPEAKMAN, R.J. SHACKLEY, M. S. (2013). Silo Science and Portable XRF in Archaeology: A Response to Frahm, Journal of Archaeological Science 40/2: 1435-1443.

SUPERNANT, K. (2017). Modeling Métis mobility? Evaluating least cost paths and indigenous landscapes in the Canadian west. Journal of Archaeological Science, 84, 63-73.

ŞEVKETOĞLU, M. (2008). Early Settlements and Precurement of Raw Materials-New Evidence Based On Research At Akanthou-Arkosykos (Tatlısu- Çiftlikdüzü) Northern Cyprus, TÜBA-AR XI: 63-72.

TAÇON, P. S. (1991). The power of stone: symbolic aspects of stone use and tool development in western Arnhem Land, Australia. Antiquity, 65(247), 192-207.

TALİAFERRO, M. S., SCHRİEVER, B. A., SHACKLEY, M. S. (2010). Obsidian procurement, least cost path analysis, and social interaction in the Mimbres area of southwestern New Mexico. Journal of Archaeological Science, 37(3), 536-548.

TİRYAKİ, S. (2020). Arkeolojik Yüzey Araştırmaları Işığında Bingöl Obsidiyen Kaynak Alanlarına Yönelik Yeni Değerlendirmeler, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi30/2: 1-14.

TÜRKECAN, A. (2017). Türkiye'nin Doğu Bölgelerinde Gözlenen Kuvaterner Yaşlı Volkanik Etkinlikleri, Doğal Kaynaklar ve Ekonomi Bülteni 22: 63-78.

JOSEPH, Y. YOSEF, G. (1986). The Source of Archaeological Obsidian from a Pre-Pottery Neolithic B Site at Yiftahel, Israel, Paléorient: 12 (2): 99-104.

WARREN, S. E. (1981). Linear exchange mechanisms and obsidian trade, Revue d'Archéométrie 5: 167-175.

WEIGAND, P. C., HARBOTTLE, G., SAYRE, E. V. (1977). Turquoise sources and source analysis: Mesoamerica and the southwestern USA. Exchange systems in prehistory, 15-34.

WHITE, D. A. (2015). The basics of least cost analysis for archaeological applications. Advances in Archaeological Practice, 3(4), 407-414.

WILLIAMS-THORPE, O., 1995, Obsıdian in The Mediterranean and The Near East: A Provenancing Success Story, Archaeometry 37: 217-248.

WRIGHT, G. A. (1969). Obsidian Analyses and Prehistoric Near Eastern Trade: 7500 to 3500 B.C. Anthropological Papers 37, Museum of Anthropology, University of Michigan.

YAMAN, İ. D. YILDIZ, M. (2020). Aksaray Hasan Dağı Bozboyun Tepesi Obsidiyen Kaynağının Arkeolojik ve Jeolojik Değerlendirmesi, Social Sciences Research Journal 9 (3): 217-226.

YEĞİNGİL, Z. (1987). Obsidiyen ve Anadolu'daki Farklı Yerleşim Bölgelerine Ait Obsidiyenlerin Kaynak Belirleme çalışmaları, III. Arkeometri Çalışmaları Sempozyumu, 193-201.

YEĞİNGİL, Z. BIGAZZI, G. POUPEAU, G. BELLOT-GURLET, L. (1998). The Aceramic Neolithic of Central Anatolia: Recent Finds in the chipped stone industry, Light on Top of Black Hill: Studies Presented to Halet Çambel, G. Arsebük, M. J. Mellink ve W. Schirmer (eds), Ege yayınları, İstanbul, s: 823-844.

YELLIN, J. LEVY, T. E., ROWAN, Y. M. (1996). New Evidence on Prehistoric Trade Routes: The Obsidian Evidence from Gilat, Israel, Journal of Field Archaeology 23/3: 361-368.

YILDIRIM-BALCI, S. (2010). Obsidian Source-Technology-Settlement Relations: Aşıklı Höyük (Central Anatolia) Case, Proceedings of the 6th International Congress on the Archaeology of the Ancient Near East, P. Matthiae, F. Pinnock, L. Nigro, N. Marchetti, (Eds), May, 5th-10th 2009, "Sapienza"-Università di Roma, Roma, s: 295-304.

YILDIRIM-BALCI, S. (2011). Aşıklı Höyük Obsidiyen Teknolojisi, TÜBA-AR 14: 19-39.

ZEİTLİN, R. N. (1982). Toward a more comprehensive model of interregional commodity distribution: political variables and prehistoric obsidian procurement in Mesoamerica. American Antiquity, 47(2), 260-275.

ZILHÃO, J., ANGELUCCI, D., LE BOURDONNEC, F., LUCENA, A., MARTÍN-LERMA, I., MARTÍNEZ, S., MATIAS, H., VILLAVERDE, V., ZAPATA, J. (2021). Obsidian in the Upper Palaeolithic of Iberia. Antiquity 95/382: 865-884. https://doi.org/10.15184/aqy.2021.85

AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKUNUN ÖNCELİĞİ İLKESİNİN ÜYE DEVLETLER TARAFINDAN UYGULANMASI:

KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ

Dr. Didem SAYGIN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2022

© 2022 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-8235-94-4

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Aralık 2022

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
ÖNCELİK İLKESİNİN AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKU KAPSAMINDA ORTAYA KONMASI

1.1. AVRUPA BİRLİĞİ DÜZEYİNDEKİ KAVRAMSAL ÇERÇEVE 7
1.1.1 Önkarar Prosedürü: Genel Çerçeve 13
1.1.2 Önkarar Prosedürünün Amacı ve Önemi 16
1.1.2.1 Uygulamada Teklik 16
1.1.2.2 İşbirliğinin Gerekliliği 17
1.1.2.3 Birlik Hukukunun Gelişimi 17
1.1.3 Önkarar Prosedürünün İşleyişi 18
1.1.3.1 Başvuruya Konu Olabilecek Düzenlemeler 18
1.1.3.1.1 Yorum Açısından Düzenlemeler 19
1.1.3.1.2 Geçerlilik Açısından Düzenlemeler 20
1.1.3.2 Önkarar Başvurusunu Gerektirmeyen Durumlar 20
1.1.3.2.1 Acte Clair Doktrini'nin Temeli 21
1.1.3.2.2 Da Costa en Schaake NV ve CILFIT Davası 22
1.1.3.2.3 Acte Clair Doktrini'ne Yönelik Değerlendirmeler 24
1.1.3.2.4 Acte Clair Doktrini'nin "Öncelik İlkesi" Etkisi 25
1.2. ÖNCELİK İLKESİNİN ÖNKARAR PROSEDÜRÜ YOLUYLA ORTAYA KONMASI 26
1.2.1 Genel Tanım 30
1.2.2 Hukuki Durum 31
1.2.3 Öncelik İlkesi ve Ulusal Hukuk İlişkisi 32
1.2.4 Öncelik İlkesinin Üye Ülkelerde Oturtulması: İlk Dönem 34
1.2.4.1 Van Gend en Loos Davası: İlk adım 34
1.2.4.2 Costa v. ENEL Davası: Öncelik İlkesinin Doğuşu 36
1.2.4.3 Handelsgsellschaft Davası: Temel Haklar Üzerinde Öncelik 38
1.2.4.4 Franco-Suisse Le Ski Davası 39
1.2.4.5 Societe Cafes Jacques Vabre Davası 40
1.2.4.6 Simmenthal Davası 40
1.2.4.7 Bellion and Others V. Minister For Civil Service Davası 42
1.2.4.8 Granital ve Fragd Kararları 43
1.3. DEĞERLENDİRME 43

İKİNCİ BÖLÜM
ÖNCELİK İLKESİNİN ÜYE ÜLKE ANAYASALARINDA ORTAYA KONMASI

2.1. GENEL OLARAK ANAYASAL DÜZEN 47
2.1.1 Monist ve Düalist Yaklaşım 47
2.2. 2004 YILI ÖNCESİ ÜYE ÜLKELERİN ÖNCELİK İLKESİ KAPSAMINDA ANAYASAL DÖNÜŞÜMÜ 50
2.2.1 Almanya 52
2.2.2 Fransa 58
2.2.3 Hollanda 61
2.2.4 Lüksemburg 63
2.2.5 Belçika 64
2.2.6 İngiltere 65

2.2.7 İrlanda 68
2.2.8 Danimarka 70
2.2.9 İtalya 71
2.2.10 İspanya 74
2.2.11 Portekiz 75
2.2.12 Yunanistan 77
2.2.13 Diğer Ülkeler 79
2.2.14 Öncelik İlkesi Işığında Bir Değerlendirme: Anayasal Dönüşüm 79
2.3 2004 YILI SONRASI ÜYE ÜLKELERİN ÖNCELİK İLKESİ KAPSAMINDA ANAYASAL DÖNÜŞÜMÜ ..81
2.3.1 Polonya 84
2.3.2 Slovenya 85
2.3.3 Çek Cumhuriyeti 88
2.3.4 Litvanya 92
2.3.5 Letonya 94
2.3.6 Estonya 96
2.3.7 Slovakya 98
2.3.8 Macaristan 101
2.3.9 Malta 102
2.3.10 Güney Kıbrıs Cumhuriyeti 102
2.3.11 Bulgaristan 104
2.3.12 Romanya 105
2.3.13 Hırvatistan 108
2.3.14 Öncelik İlkesi Işığında Bir Değerlendirme: Anayasal Uyumlaştırma 111

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ADALET DİVANI İÇTİHATLARI IŞIĞINDA ÖNCELİK İLKESİNİN SORUNLU ALANLARI

3.1 GENEL OLARAK 123
3.2 AVRUPA BİRLİĞİ HUKUK DÜZENİNDE YETKİ SORUNU 124
3.2.1 Yetki Çeşitleri 125
3.2.1.1 Münhasır Yetkiler 126
3.2.1.2 Paylaşılan Yetkiler 127
3.2.1.3 Destekleyici, Koordinasyon ve Tamamlayıcı Yetkiler 129
3.2.1.4 Ekonomi ve istihdam politikalarının koordinasyon yetkileri 129
3.3 AVRUPA BİRLİĞİ KAPSAMINDA TEMEL HAKLARA İLİŞKİN DÜZENLEMELER 130
3.3.1 Temel Haklar Şartı: Hazırlık Aşaması 131
3.3.2 Temel Haklar Şartı: Amaç ve İçerik 133
3.3.3 Temel Haklar Şartı ve Ulusal Temel Haklar İlişkisi 136
3.3.4 Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa Birliği 137
3.3.4.1 28 Mart 1996 Tarih ve 2/94 Sayılı Görüş 137
3.3.4.2 Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Kurucu Metinler 139
3.3.4.3 Adalet Divanı'ndan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne Atıf: Örnek İçtihatlar 143
3.4 ÜYE ÜLKELERDE ÖNCELİK İLKESİNİN UYGULANMASI 145
3.4.1 Üye Ülkelerde Öncelik İlkesinin Uygulanışı 147
3.4.1.1 Almanya 147
3.4.1.1.1 Temel Haklara Giriş: Stork Kararı 148
3.4.1.1.2 Topluluk Hukukunun Bir Parçası Olarak Temel Haklar: Stauder Kararı 149
3.4.1.1.3 Uluslararası antlaşmalar ve Nold II Davası 150
3.4.1.1.4 Alman Anayasa Mahkemesi Temel Haklar İtirazı: Internationale Handelsgesellschaft Davası ve Solange I Kararı 150
3.4.1.1.5 Alman Anayasa Mahkemesi Geri Adım: Wüensche Handelsgesellschaft Davası 152
3.4.1.1.6 Yetki Sorunu: Maastricht Kararı 152

3.4.1.1.7 Temel Haklar ve Anayasayı Değiştirten Karar: Kreil Davası 154
3.4.1.1.8 Alman Anayasa Mahkemesi'nin 7 Haziran 2000 Tarihli Kararı 155
3.4.1.1.9 Adalet Divanı'nda Temel Hakların Önceliği: Schmidberger ve Omega Davaları 156
3.4.1.1.10 Yetki Devri ve Almanya'nın Lizbon Kararı 159
3.4.1.1.11 Ultra Vires Denetimi ve Honeywell Kararı 159
3.4.1.2 İtalya 161
3.4.1.2.1. İtalya'da Temel Haklara Uygunluk: Frontini, Fragd ve Granital Kararları 161
3.4.1.2.2 Francovich Kararı ile Devletin Sorumluluğu Prensibi 163
3.4.1.3 İngiltere 163
3.4.1.3.1 Mcarthy's ve Smith Davası: Temel haklar kapsamında öncelik 164
3.4.1.3.2 Kent Kirk Davası: Hukukun Geçmişe Etkisi 165
3.4.1.3.3 Teixeira ve Hassan Ibrahim Davaları 166
3.4.1.3.4 Factortame Davası: AB Hukuku'nun Önceliği 166
3.4.1.3.5. Matthews Kararı: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi-Topluluk Hukuku İlişkisi 168
4.1.4. İrlanda 169
4.1.4.1. SPUC v Grogan Davası: Temel Haklar ve Adalet Divanı Tutumu 169
4.1.4.2. Bosphorus Davası 170
4.1.5 İspanya 171
4.1.5.1 Fogasa Davası: Eşitlik Kapsamında Temel Haklar 171
4.1.5.2 İspanyol Balıkçıları Davası ve AİHS 172
4.1.6 Fransa 172
4.1.6.1 Vabre Kararı ve *Lex Posterior* 173
4.1.6.2 Nicolo Davası ve AB Hukukunun Üstünlüğü 174
4.1.6.3 Rothmans International France ve SA Philip Morris France Davaları 174
4.1.6.4 Michaud Davası: Adalet Divanı'nı İkame 175
4.1.7 Yunanistan 176
4.1.7.1. DI. Katsa Davası 176
4.1.7.2 ERT Davası ve AİHS 177
4.1.8 Diğer Ülkeler 177

SONUÇ 181

KAYNAKÇA 189

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Önkarar prosedürünün yıllara göre dağılımı 21

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Avrupa Birliği ve Üye Ülke Hukukunun Örtüşen Alanları 33
Şekil 2. Monizm-Düalizm Ayrımı 48
Şekil 3. Monizm Ayrımı 49

KAYNAKÇA

Adaoğlu, Hacer Soykan: "Avrupa Birliği Hukukunda Tam Yargı Davaları: AB Kurumları ve Üye Devletlerin Sorumluluklarının Karşılaştırılması", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt 49, Sayı 2, Haziran 2016, s. 79-104.

Adaoğlu, Hacer Soykan: "Francovich'ten Köbler'e AT Hukukunda Devletin Sorumluluğu Prensibi", **AÜHFD**, Cilt: 54, Sayı: 2, 2005, s. 249-267.

Adaoğlu, Hacer Soykan: **Avrupa Topluluğu Hukukunun Üye Ülkelerde Uygulanmasında Ulusal Mahkemeler ve Avrupa Toplulukları Adalet Divanı İlişkisi,** Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Doktora Tezi, 2003.

Acer, Yücel, İbrahim Kaya: **Uluslararası Hukuk: Temel Ders Kitabı**, Seçkin Yayınları, Ankara, 2014.

Akdoğan, Muzaffer (a): Çek Cumhuriyeti'nin Avrupa Birliği'ne Katılım Süreci, **Avrupa Birliği'nin Doğu Avrupa ve Batı Balkanlar Genişlemesi**, (Ed.) Ercüment Tezcan, İlhan Aras ve Altuğ Güner, Sentez Yayınları, 2015, s. 41-79.

Akdoğan, Muzaffer (b): Bulgaristan'ın Avrupa Birliği'ne Katılım Süreci, **Avrupa Birliği'nin Doğu Avrupa ve Batı Balkanlar Gen işlemesi**, (Ed.) Ercüment Tezcan, İlhan Aras ve Altuğ Güner, Sentez Yayınları, 2015, s. 367-413.

Akgül, M. Emin: **Avrupa Birliği Adalet Divanının Yargı Yetkisi**, Ankara, Yetkin Yayınları, 2008.

Albi, Anneli: "Supremacy of EC Law in the New Member States Bringing Parliaments into the Equation of Cooperative Constitutionalism", **European Constitutional Law Review**, 2007, Vol. 3, pp., 25-67.

Albi, Anneli: **EU Enlargement and the Constitutiopns of Central and Eastern Europe**, Cambridge Universtiy Press, UK, 2005.

Alter, Karen J.: The Transformation of the European Legal System and the Rule of Law in Europe, **Establishing the Supremacy of EU Law. The Making of an International Rule of Law In Europe**, New York, Oxford University Press, 2003, p.211.

Alter, Karen J: Winning Political Support: Why did National Governments Accepts a Judicial Revolition That Transferred Away National Sovereignity? **Establishing the Supremacy of EU Law. The Making of an International Rule of Law In Europe**, Oxford, Oxford University Press, 2003, pp.185-187.

Alter, Karen J: **The European Court's Political Power (Selected Cases),** Oxford University Press, 2009, p.80.

Alyanak, Servet: "Avrupa Birliği Yargılama Hukukunda Ara Önlemler", **TAAD**, Yıl: 4, Sayı: 15, Ekim 2013, s. 247-270.

Amato, Giuliano, Jacques Ziller: **The European Constitution: Cases and Materials in EU and Member States Law,** UK, Edward Elgar Publishing, 2007.

Aragones, Jay j.: "Regina v. Secretary of State for Transport Ex Parte Factortame Ltd.: The: Limits of Parliamentary Sovereignty and the Rule of Community Law", **Fordham International Law Journal**, Vol 14, Issue 3, 1990, p. 778-818.

Arnull, Anthony: "Me and My Shadow: The European Court Of Justice and the Disintegration of European Union Law, **Fordham International Law Journal**, Vol. 31, Issue 5, 2007, p. 1178

Arsava, Füsun a: "Birlik Hukuku ve Anayasa Arasındaki İlişki", **Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi**, 2004, Volume 4, Issue 1, pp. 99–120

Arsava, Füsun b: AB'nin Anayasallaşma Sürecinde Temel Haklar Şartı, **Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi,** 2004, Cilt. 3, No. 2, s.1-9.

Arsava, Füsun: "Avrupa Birliği Birincil Hukukunda Azınlıkların Korunmasının Hukuki Dayanağı, **Uluslararası Hukuk ve Politika Dergisi,** Cilt 6, Sayı: 23, 2010, s. 1-14.

Arsava, Füsun: "AB Yargısının Geleceğine İlişkin Reform Önerileri", **TAAD**, Yıl: 4, Sayı: 15, 2013, s. 1-14.

Arsava, Füsun: "AB Temel Haklar Şartı'nın AB Hukuku ile İlişkisi", **Uyuşmazlık Dergisi**, Sayı. 7, 2016, s. 149-166.

Arsava, Füsun a: "Egemenlik Haklarının Devrine Getirilen Sınırlar", **G.Ü. İ.İ.B.F. Dergisi**, 2/2001, s. 193.

Arsava, Füsun b: "Avrupa Toplulukları Adalet Divanı Yetkisi", **Avrupa Araştırmaları Dergisi**, Cilt. 9, Sayı. 1, 2001, s. 45.

Arsava, Füsun: "Avrupa Toplulukları Adalet Divanı ve Temel Haklar", **AUSBF Dergisi**, Cilt: 52, Sayı:1, 1997, s. 118.

Arsava, Füsun: "Roma Antlaşmasında Önkarar Prosedürü ve Bu Prosedür Çerçevesinde Doğan Sorunlar", **Ankara Üniversitesi Avrupa Topluluğu Araştırma ve Uygulama Merkezi Araştırma Dizisi,** Yayın No:5, Ankara, 1989.

Arsava, Füsun a: "Temel Hakların Alman Anayasa Hukuku Örneğinde Avrupa İnsan Hakları Konvansiyonu ve Avrupa Birliği İlişkisi Çerçevesinde Yorumu", **Uluslararası Hukuk ve Politika Dergisi**, Cilt 7, Sayı 27, 2011, s. 6.

Arsava, Füsun b: AİHK'nun Konvansiyon Alanı Dışında Uygulanması Kriterleri ve Bu Çerçevede Doğan Uluslararası Sorumluluk, **Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi**, 1(2), 2011

Arsava, Füsun: AİHM'nin AB Divanını İkame Etmesi, **Uyuşmazlık Dergisi**, Yıl: 5, Sayı: 9, 2017

Arsava, Füsun: **Avrupa Toplulukları Hukuku ve Bu Hukukun Ulusal Alanda Uygulanmasından Doğan Sorunlar,** Ankara, Ankara Üniversitesi Basımevi, 1990.

Avdiko, Grigoris: "Local Authorities in Greece: Organisation, recent trends, European Integration, reform, and the Kapodistrias tendecy, Local Government in Europe", **Local Government in Europe**, Ed. Carlo Panara and Michael Varney, Routledge, NewYork, 2013, p. 128-158.

Avbelj, Matej: "Supremacy of Primacy of EU law-(Why) Does It Matter?", **European Law Journal**, November 2011, Vol. 17, Issue 6, pp. 744–763.

Aydemir, Süleyman Ruhi: "Hans Kelsen'in Saf Hukuk Teorisi ve Devlet Anlayışı", **Mevzuat Dergisi**, Yıl.7, Sayı. 76, 2004.

Barents, Rene: **Directory of EU Case Law on the Preliminary Ruling Procedure**, Kluwer Law International, 2009.

Baykal, Sanem: "Avrupa Birliği Anayasallaşma Sürecinde Adalet Divanı'nın Rolü: Divanın Ulusal Mahkemelerle İlişkileri ve Yorum Yetkisinin Sınırları Bağlamında Bir Analiz", **Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi**, C. 4, No:1, 2004, s.121–149.

Baykal, Sanem: **Avrupa Birliği Hukukunda Tazminat Davası**, Ankara, Yetkin Basım Yayım, 2006.

Baykal, Sanem, İlke Göçmen: **Avrupa Birliği Kurumsal Hukuku**, Ankara, Seçkin Yayınları, 2017.

Bell, John: "French Administrative Law and the Supremacy of European Laws", **European Public Law Dergisi**, Çev.Abdullah Uz, Cilt: 11, Sayı: 4, s.487-493.

Benöhr, Iris: **EU Consumer Law and Human Rights,** Oxford University Press, UK, 2013.

Beutler, Bengt:	The Significance of Fundamental Rights in the Process of European Integration and in the European Union, **Human Rights Education and Practice in Turkey in the Process of Candidacy to the EU,** (Ed.) Muzaffer Dartan ve Münevver Cebeci, Marmara University European Community Institute, 2002, p. 232-254.
Başlar, Kemal:	Avrupa Birliği'nin Katılım Sürecinde Türk Anayasası'nın Uyumlaştırma Sorunu", 2005, http://www.anayasa.gen.tr/baslar-AB-anayasa.pdf (Erişim Tarihi: 20.07.2017)
Bilgin, Aslı:	"Divanın İkilemi: Temel Haklar ve Temel Özgürlükler Arasında Denge?" **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 13, Sayı: 1, 2011, s.51-93 .
Birkinshow, Patrick:	**European Public Law**, Butterworths LexisNexis, UK, 2003.
Blanke, Hermann Josef:	The Protection of Fundamental Rights in Eurrope, **The European Union after Lisbon-Constitutional Basis, Economic Order and External Action**, (Ed.) Hermann Josef Blanke and Stelio Mangiameli, Springer, NewYork, 2012.
Blanke, Hermann Josef, Stelio Mangiameli (Ed.):	**Economic Order and External Action**, Springer, NewYork, 2012, p. 205.
Brauer, Andrea:	"Are the Lisbon Treaty's Amendments Sufficient to Establish Constitutional Order in the EU??A Comparison to the German Constitution", **Wincosin International Law Journal**, Vol.30, No.4, 2013, pp. 828-829.
Broberg, Morten ve Niels Fenger:	**Preliminary References to the European Court of Justice**, United Kingdom, Oxford University Press, 2nd Edition, 2014.
Cairns, Walter:	**Introduction to European Union Law**, Kondon-Sydyney, 2nd Edition, Cavendish Publishing Limited, 2002.
Can, Hacı:	**Avrupa Birliğinin Kurucu Antlaşmaları,** Ankara, Adalet Yayınları, 2009.
Can, Hacı:	"Türk Hukuk Düzeninin Milletlerarası Hukuka Açıklığı", **Yasama Dergisi**, Sayı 12, 2009, s. 7.
Carlier, Jean-Yves, Dirk Vanheule:	**The Limits of Transnational Law,** Ed. Guy S. Goodwin-Gill and Helene Lambert, UK, Cambridge University Press, 2010.
Chalmers, Damian vd.:	**European Union Law,** Cambridge, Cambridge University Press, 2006.
Chalmers, Damian, Giorgio Monti:	**European Union Law,** United Kingdom, Cambridge University Press, 2008.
Chalmers, Damien, Gareth Davies, Girogio Monti:	**European Union Law,** 3rd Edition, 2014.
Cin, Turgay:	"Yunanistan Anayasasının 28. Maddesi ve Avrupa Birliği Hukuku ile İlişkisi", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** Cilt: 12, Sayı 2, 2010, s. 122.
Craig, Paul, Grainne De Burca:	**EU Law Text, Cases and Materials**, New York, Oxford University Press, 4th Edition, New York, 2008.
Craig, Paul:	"Mapping the Overlapping Spheres: European Constitutionalism after the Treaty of Lisbon", April 2009, (Çevrimiçi) http://www.euce.org/eusa2009/papers/cooper_01D.pdf, 31.01.2012.
Conway, Gerard:	**EU Law**, Routledge, New York, 2015.
Cooper, Ian:	Mapping the Overlapping Spheres:European Constitutionalism After the Treaty of Lisbon, 2009, p. 18. http://aei.pitt.edu/33040/1/cooper._ian.pdf (Erişim tarihi: 31.01.2011).
Cuthbert, Mike:	**European Union Law,** Yer adı, Routledge-Cavendish Publisher, 2007.
Çavuşoğlu, Naz:	"Avrupa Birliği ve İnsan Hakları Sözleşmesi: Katılım Meselesi", **Anayasa Yargısı Dergisi,** Cilt. 22, 2005, s. 308.
Çavuşoğlu, Naz:	"Maastricht Antlaşması ve İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi Hukuku: D-Matthews-Birleşik Krallık'a Karşı Davası", **İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi,** No: 16-17-18-19, 1997, s. 1.

Davies, Bill: **Resisting The European Court of JUstice: West Germany's Confrontatition with European Law 1949-1979,** Cambridge University Press, US, 2012, p. 61.

Değer, Ahmet Ozan: Avrupa Toplulukları Adalet Divanı ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi arasında yargı yetkisinin kullanılmasında iş birliği, Yüksek Lisasn Tezi, Ankara Üniversitesi SBE, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı. Ankara. 2006, s. 27.

Demir, Timur: Avrupa Birliği'nde Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması ve AİHS'nin AB Hukukundaki Yeri, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2010.

Deniz, Bahar Yeşim: "Avrupa Birliği Hukuku'nda Temel Haklar ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Sistemi ile Etkileşim", **TBB Dergisi,** Sayı. 97, 2011, s. 51.

Dinan, Desmond: **Avrupa Birliği Ansiklopedisi**, Çev. Hale Akay, Kitap Yayınevi, Nisan 2005.

Edward, David: "Constitutional Rules of Community Law in EEC Competiton Cases"**, Fordham International Law Journal,** Vol.13, Issue 2, 1989, p.116.

Eeckhout, Piet: "The Growing Influence of European Union Law", **Fordham International Law Journal**, Vol.33, Issue 5, 2011, pp.1490–1521.

Efe, Haydar: "Avrupa Birliği'nde İnsan Hakları'nın Gelişimi", **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı 5, Bahar, 2010, s. 50

Emmert, Frank: "Rule of Law in Central and Easteern Europe", **Fordham International Law Journal**, Vol.328, Issue. 2, 2008, p. 570-571.

Esteve, Joaquin Sarrion: "Constitutional limits to European integration in the New Member States after the biggest enlargement", **Poznan University of Economics Review**, Vol:14, No: 3, 2014, p. 62-63.

Foster, Nigel: **Foster on EU Law**, 6th Edition, Oxford University Press, UK,2017.

Galetta, Diana-Urania: Procedural Autonomy of EU States: Paradise Lost**?, A Study on the Functionalized Procedural Competence of EU Member States,** Springer Publisher, Germany, 2010.

Gemalmaz, M. Semih: "Ulusalüstü hukuk düzeni: Avrupa Topluluğu ve İnsan Hakları", **AÜSBF Dergisi,** , Cilt XLVI, Sayı 1, 1991, s.206-207.

Ginter, Carri: "Constitutionality of the European Stability Machanism in Estonia: Applying Proportionality to Sovereignty", **European Contitutional Law Review**, 2013, Vol. 9, Issue. 2, p. 339.

Göçer, Mahmut: "Avrupa Birliği ve Temel Hakların Korunması", **Anayasa Yargısı Dergisi**, Cilt 17, 2000, s. 387.

Göçmen, İlke: "Böyle Buyurdu Divan: Uluslararası Antlaşmalar ve Bu Kapsamda 1947 Tarihli GATT ve DTÖ Antlaşması ve Eklerinden Topluluk Hukukunda Doğurduğu Etkiler"**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** Cilt:5, Sayı:3, 2008, s.260.

Göçmen, İlke: "Avrupa Birliği Adalet Divanı", **Avrupa Birliği Tarihçe, Teoriler, Kurumlar ve Politikalar**, Ed. Belgin Akçay, İlke Göçmen, Ankara Seçkin Yayınları, 2012, s.224.

Grieve, Ross: "Theorising the Constitutional Impact of EU Primacy", The Student Journal of Law, Issue 3, January 2012. https://sites.google.com/site/349924e64e68f035/issue-3/eu-primacy (Erişim Tarihi: 04.06.2016).

Günuğur, Haluk: Avrupa Topluluk Hukuku, Ankara, Eğitim Yayınları, 1993.

Gündüz, Aslan Avrupa Birliği'nde İnsan Haklarının Yeri: Kurumsal Düzenleme ve Bireylerin Hakları, **M.Ü. AT Enstitüsü Avrupa Araştırmaları Dergisi**, Cilt: 7, Sayı: 1-2, 1999.

Hanft, James H.: "Francovich and Bonifaci v. Italy: ECC Member State Liability for Failure to Implement Community Directives", **Fordham International Law Journal**, Vol. 15, Issue 4, 1991, p. 1243.

Hartley, Trevar C.: **European Union in a Global Context, Text, Cases, Materials**, Cambridge University Press, UK, 2004.

Hoffmeister, Frank: "Constitutional Implications of EU Membership: A View From The Commission", Frank**, Croatian Yearbook of European Law & Policy**, 2007, Vo.3, pp. 59–9.

Homewood, Matthew J.: **Concentrate EU Law,** Oxford University Press, United Kingdom, 5th Edition, 2016.

Horspool, Margot, Matthew Humphereys: **EU Law,** 7th Edition, Oxford University Press, UK, 2012.

Isenbaert, Mathieu: **EC Law and Sovereignty of the Member States in Direct Taxation**, IBFD Doctoral Series, Netherlands, 2010.

Jaremba, Urszula: **National Judges As EU Law Judges: The Polish Civil Law System,** Martinus Nijhoff Publishers, Leiden-Boston, 2014.

Kaczorowska, Alina: **European Union Law,** New York, Routledge, 2016.

Karakaş, Işıl: **Ulusalüstü Anayasal Düzen Olarak Avrupa Topluluğu Hukuk Düzeni ve Ulus-Devlet Egemenliği,** İstanbul, Der Yayınevi, 1993.

Karakaş, Işıl: **Avrupa Birliği Hukukunda Anayasal İlkeler**, İstanbul, Yenilik Basımevi, 2003, s.53.

Karakaş, Işıl: Ulusalüstü Anayasada Temel Haklar Problematiği: Teorik ve Pratik Sorunlar, s. 3, (Erişim Tarihi: 01.07.2017). http://www.anayasa.gov.tr/files/pdf/anayasa_yargisi/anyarg22/%C4%B1s%C4%B1l.pdf

Karayiğit, Mustafa: Slovenya'nın AB'ye Katılım Süreci, **Avrupa Birliği'nin Doğu Avrupa ve Batı Balkanlar Genişlemesi**, (Ed.) Ercüment Tezcan, İlhan Aras ve Altuğ Güner, Sentez Yayınları, 2015.

Kerikmae, Tanel: Estonia as an EU Member State: Lack of Pro-active Constitutional Dialogue, **Constitutional Evolution in Central and Eastern Europe**, (Ed.) Alexander H.E. Morawa, Kyriaki Topidi and Ralf Rogowski, Taylor and Francis Publisher, 2011.

Kokott, Juliane: **The European Courts and National Courts: Doctrine and Jurisprudence,** (Ed.) Anne Marie Slaughter, J.J.H. Weiler ve Alec Stone Sweet, Hart Publising, *Report on Germany*, Oxford, 1998, p. 87.

Kühn, Zdenek: "The Application of European Law in the New Member States: Several(Early) Predictions", **German Law Journal**, 2005, Vol.6, No: 03, pp. 563–582.

Lenaerts, Koen ve Piet Van Nuffel: **European Union Law**, Sweet & Maxwell South Asian Edition, 2014.

Macown, Margaret: **Judicial Law-making and European Integration: The European Court of Justice, European Union Power and Policy Making,** USA, Routledge, 3rd Edition, 2006.

Mayer, Franz C.: **Multilevel Constitutional Jurisdiction, Principle of European Constitutional Law**, (Ed) Armin von Bogdady and Jürgen Bast, Hart Publishing, Germany, 2009, p. 411.

Metin, Yüksel: "Temel Haklar Şartı", **Ankara Üniversitesi SBF Dergisi**, 57 (4), s. 46.

Mindek, Can: "Federal Almanya Anayasa Mahkemesi'nin Lizbon Antlaşması Kararı", **İktisadi Kalkınma Vakfı Değerlendirme Notu**, Temmuz 2009, s.2.

Mutlu, İlker Erdem: "Topluluklar Hukuku İnsan Hakları Yargılamasına Farklı Bir Bakış Açısı: Birleşik Krallık'ta Görünüm", **Ankara Barosu Dergisi**, 3, 1998, s.88.

O'Flaherty, Hugh: **Avrupa Birliği'nde Anayasa ve Anayasacılık**, İstanbul, Anahtar Kitaplar Yayınevi, 2004 s.75.(sayfa olmamalı)

Oder, Bertil Emrah: "Avrupa Birliği'nde Çokmerkezli Anayasacılığın Yapısal Sorunları: Yetki Çatışmaları ve İkincillik İlkesi Işığında Türkiye İçin Karşılaştırmalı Gözlemler", www.anayasa.gov.tr/files/pdf/anayasa_yargisi/anyarg/bertil/pdf (Erişim tarihi: 07.05.2014)

Oder, Bertil Emrah: "An Introduction to the Relationship Between European Community Law and National Law in Ireland", **Fordham International Law Journal**, Vol. 20, Issue 4, 1996, p. 1158.

Oppenheimer, Andrew: **The Relationship Between European Community Law and National Law: The Cases**, Cambridge University Press, Vol. 1, 2004.

Örücü, Esin: "Avrupa Hukukunda İdare Hukukunun Genel İlkeleri", **İstanbul Üniversitesi İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi,** Cilt:9, Sayı:1-3, s.247.

Özcan, Mehmet: Avrupa Birliği'nde İnsan Hakları, **Avrupa Birliği Tarihçe, Teoriler, Kurumlar ve Politikalar,** (Ed.) Belgin Akçay ve İlke Göçmen, Seçkin Yayınları, Ankara, 2012.

Özkan, Işıl: "Uluslararası Hukuk-Ulusal Hukuk İlişkileri, **Journal of Yaşar University,** Sayı 8 (Özel), 2013, s. 2129.

Özkan, Işıl: **Avrupa Birliği Kamu Hukuku**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2011.

Özsunay, Ergun: **İnsan Hakları, Avrupa Birliği Ansiklopedisi**, (Ed) Desmond Dinan, Çev. Hale Akay, Kitap Yayınevi, İstanbul, 2005.

Öztan, Ece: **Avrupa Birliği Hukuku ve AB-Türkiye İlişkileri**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2015.

Perez, Aida Torrez: **Conflicts of Rights in the European Union-A theory of Supranational Adjudication**, Oxford, Oxford University Press, 2009.

Phelan, William: "Why do the EU Member States Accept the Supremacy of European Law? Explaining Supremacy as an Alternative to Bilateral Reciprocity"**, Journal of Public Policy,** 18(5), 2011, p. 767.

Piqan, Darinka Constitutional Courts in Central and Eastern Europe and Their Attitude towards European Integration, **European Journal of Legal Studies,** Volume Issue 2, http://www.ejls.eu/2/28UK.htm (Erişim Tarihi: 30.07.2017)

Piris, Jean Claude: **The Constitution for Europe-A Legal Analysis**, Cambridge University Press, UK, 2006.

Pollicino, Oreste: "The New Relationship between National and the European Courts after the Enlargement of Europe: Towards a Unitary theory of Jurisprudential Supranational Law?, **Year Book of European Journal Oxford Journals**, 2010, Volume 29, No:1, pp. 65–111., p.68.

Popelier, Patricia, Koen Lemmens: **The Constitution of Belgium-A Contextual Analysis**, Hart Publisihing, Oxford and Portland, 2015.

Ravlusevicius, Pavelas: "The Enforcement of the Primacy of the European Union Law: Legal Doctrine and Practice", **Jurisprudencija,** 2011, 18 (4), p. 1380.

Raz, Joseph: "Kelsen's Theory of Basic Norm", Çev Şule Şahin Ceylan, **AÜHFD**,62 (4), 2013.

Reçber, Kamuran: **Avrupa Birliği Kurumlar Hukuku ve Temel Metinleri**, Bursa, Alfa-Aktüel Yayınları, 2010.

Richardson, Jeremy: **Policy Making in the EU: Interests, Ideas, Garbage Cans of Primeval Soup, European Union Power and Policy Making,** USA, 3rd Edition, Routledge, 2006.

Riebert, Ulrike: Europeanizing the Military: The ECJ and Transformation of the Bundeswehr, **Equity in the Workplace: Gendering Workplace Policy Analysis**, (Ed) Heidi Gottfried, Laura Ann Reese, Lexington Books, UK, 2008.

Rodin, Sinisa: "Requirements of EU Membership and Legal Reform in Croatia", **Politička misao**, Vol. XXXVIII, 2001, No. 5, p. 94.

Salome, Yiallourou: "The Doctrine of Supremacy of EU Law and the Judgment of the German Federal Constitutional Court in Gauweiler v Treaty of Lisbon", http://unic.academia.edu/SalomeYiallourou (Erişim Tarihi: 25.07.2017).

Schermers, Henry **Judicial Protection in the European Union**, Kluwer Law International, New York, 2001.

Scheuing, Dieter H. ve Hasan İşgüzar:	**Avrupa Topluluğu Hukukunun Durumu ve Perspektifleri**, Ankara, Ankara Üniversitesi Basımevi, 1990, s. 46.
Schütze, Robert:	**European Constitutional Law**, Cambridge University Press, UK, 2012, p. 306.
Selçuk, Engin:	"Lizbon Sonrası Avrupa Birliği'nin Yenilenen Temel Haklar Sorunsalı", **Marmara Avrupa Araştırmaları Dergisi**, Cilt. 22, Sayı. 1, 2014, s. 122.
Sotlar, Andrej, Bojan Ticar, Bernardo Tominc:	Slovenian Environmental Policy Analysis: From Intitutional Declarations to Instrumental Legal Regulations, **Understanding and Managing Threats to the Environment in South Eastern Europe**, (Ed.) Gorazd Mesko, Dejana Dimitrijevic, Charles B. Field, Springer, 2010.
Sönmez, Pelin:	Slovakya'nın Avrupa Birliği'ne Katılım Süreci, **Avrupa Birliği'nin Doğu Avrupa ve Batı Balkanlar Genişlemesi**, (Ed.) Ercüment Tezcan, İlhan Aras ve Altuğ Güner, Sentez Yayınları, 2015.
Srour, Ramy:	"Italy Accepts The Supremacy of European Community Law", Journal of Politic and Society", p. 181. file:///C:/Users/Didem/Downloads/Srour.pdf (Erişim Tarihi: 20.07.2017)
Staab, Andreas:	**EU Law**, United States, New York, Oxford University Press, 10th Ed., 2009.
Steiner, Josephine, Lorna Woods:	"The Relationship Between Community Law and National Law", **The Jean Monnet Chair University of Miami Jean Monnet-Robert Schuman Paper Series**, 2005, Volume 5, No: 33, p.3.
Stiernstrom, Martin:	**European Union Explained**, Bloomington/USA, Indıana University Press, 2008.
Storey, Tony, Chris Turner:	**Unlocking EU Law,** London-New York, Routledge Press, 2014.
Sweet, Alec Stone:	Constitutional Dialogues in the European Community, **The European Courts and National Courts: Doctrine and Jurisprudence,** (Ed.) Anne Marie Slaughter, J.J.H. Weiler ve Alec Stone Sweet, Hart Publising, Oxford, 1998.
Switzer, Stephanie:	**European Law,** Edinburgh University Press, 2009.
Tanasescu, Simina:	The Constitutionalization of EU Law in Romanian Jurisprudence, **Constitutional Evolution in Central and Eastern Europe**, (Ed.) Alexander H.E. Morawa, Kyriaki Topidi and Ralf Rogowski, Taylor and Francis Publisher, 2011.
Tangör, Burak:	"Da Costa ve CILFIT Kararlarından Sonra Önkarar Prosedürü Çerçevesinde Başvuru Zorunluluğunun Kapsamı", **Uluslararası Hukuk ve Politika Dergisi,** Cilt:3, Sayı:12, 2007, s.56.
Tangör, Burak:	"Avrupa Birliği'nde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi", **Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi**, Cilt: 1, 2001, s.233-248.
Taşdemir, Hakan, Arif Bağbaşlıoğlu:	"Avrupa Birliği Hukuk Düzenindeki İnsan Hakları Anlayışına Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı'nın Getirdikleri"**, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt 9, Sayı 3, 2007, s.25.
Taşdemir, Hakan, Pınar Girgin:	"Avrupa Birliği'nde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi", **G.Ü.İ.İ.B.F. Dergisi**, Cilt. 1, 2001, s.234.
Tatham, Alan F.:	**Central European Constitutional Courts in the Face of EU Membership- The Influence of the German Model in Hungary and Poland**, Matinus Nijhoff Publishers, Leiden-Boston, 2013.
Tezcan, Ercüment:	**Avrupa Birliği Hukuku'nda Birey**, İstanbul, İletişim Yayınları, 2002.
Tezcan, Ercüment:	**Avrupa Birliği Hukukunda Üye Devletlerin Bireylere Karşı Tazminat Sorumluluğu ve Bu Konudaki Uygulamalar**, İstanbul, Galatasaray Üniversitesi Yayınları, 7, 1998.
Tezcan, Ercüment:	"Anayasa'dan Lizbon Antlaşması'na: Avrupa Birliği'nde Temel Metin Tartışmaları", **Küreselleşme, Demokratikleşme ve Türkiye Uluslararası Sempozyumu Bildiri Kitabı**, 27-28 Mart 2008, Antalya, s.75-101.

Vadapalas, Vilenas:	European Integration and Constitutional Law, Collection Science and Techique of Democray, No: 30, Council of Europe Publishing, 2001.
Varju, Marton, Flora, Fazekas:	"Reception of European Union Law in Hungary: The Constitutional Court and the Hungarian Judiciary, **The Common Market L. Rev**. 48 ,2011, p.1948.
Vooren, Bart Van, Ramses A. Vessel:	**EU External Relations Law**, Cambridge Universtiy Press, UK, 2014.
Visser, Maartje De:	**Constitutional Review in Europe: A Comparative Analysis**, Bloomsbury Publishing, London, 2014.
Weiler, J.H.H.:	"Transformation of Europe", **The Yale Law Journal**, Vol.100, No. 2403, 1991, p. 2434.
Varju, Marton, Fazekas, Flora:	"The reception of European Union law in Hungary: The constitutional court and the Hungarian judiciary", **Common Market Law Review**, 2011, Volume 48, Issue 6, pp. 1945-1984.

İNTERNET KAYNAKLARI

1988 Merchant ShippingAct ilgili Madde 14/7(b),http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1988/12/pdfs/ukpga_19880012_en.pdf (Erişim Tarihi: 22.05.2015).

AB İşleyişine ilişkin Antlaşma Orijinali,
http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:12008E267: EN:HTML

Adalet Bakanlığı Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü Van Genden Loos Kararı Çevirisi,
http://www.abgm.adalet.gov.tr/abadaletdivani/belgeler/karar_1.pdf (ErişimTarihi: 10.07.2017).

Adalet Bakanlığı Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü,
http://www.abgm.adalet.gov.tr/abadaletdivani/belgeler/karar_14.pdf (Erişim Tarihi: 17.07.2017).

AET Antlaşması 25. Madde,
http://www.ikv.org.tr/images/files/A2-tr.pdf, (Erişim Tarihi: 03.05.2016).

AET Antlaşması 52. Madde,
http://www.ikv.org.tr/images/files/A2-tr.pdf, (Erişim Tarihi: 22.05.2015)

Annual Report 2016

https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2017-03/ra_jur_2016_en_web.pdf. (ErişimTarihi: 20.06.2017)

Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu,
https://www.avrupa.info.tr/tr/avrupa-birligi-temel-haklar-bildirgesi-708 (Erişim Tarihi: 01.07.2017).

Avrupa Birliği Kurucu Antlaşması (BKA) Madde 13, 19.

BVerfG 2 BvL 1/97, 7 June 2000, **Banana Case**.

BVerfG, 6 July 2010, 2 BvR 2661/06, **NJW 2010**.

C-112/00, (2003), **EugenSchmidbergerInternationaleTransporteundPlanzüge/Republic of Austria**, ECR I-5659.

Decision No 12 of theConstitutionalReviewChamber of theSupreme Court 29.09.2003, RT III 2003.

Decision of 12 October 1993 in Brunner v The European Union Treaty (1994), 1 CMLR 57.

Declaration 17. http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12008E%2FAFI%2FDCL%2F17, (Erişim tarihi: 10.09.2016).
Joined cases 9 and 58/65, (1967), *Acciaierie San Michele.*
Judgment of the Court of Justice, 28 October 1975, Case 36/75, **Rutili.**
Pl. ÚS 19/08: Treaty of Lisbon I, 28 Kasım 2008, http://www.usoud.cz/en/decisions/20081126-pl-us-1908-treaty-of-lisbon-i-1/ (Erişim Tarihi:01.07.2017)
Pl. ÚS 29/09: Treaty of Lisbon II, http://www.usoud.cz/en/decisions/20091103-pl-us-2909-treaty-of-lisbon-ii-1/ (Erişim Tarihi:01.07.2017).

Roma Antlaşması,
http://ec.europa.eu/archives/emu_history/documents/treaties/rometreaty2.pdf

T.C. Dışişleri Bakanlığı Resmi Sayfası,
http://www.mfa.gov.tr/avrupa-konseyi_.tr.mfa,(Erişim Tarihi: 01.07.2017)

AB ADALET DİVANI DAVA VE KARARLARI

Case 66/80, (1981), **International Chemical Corporation v Amministrazionedelle Finanze**.
Case 314/85, (1987), **Foto-Frost**.
Case 32/67, (1968), **I. G.F. Van Leeuwen v City of Rotterdam**.
Case 181/73, (1974), **Haegeman v Belgium**.
Case 12/86, (1986), **Meryem Demirel v StadtSchwabischGmünd**.
Case 138/80, (1980), **Jules Borker**.
Case 28/30-62, (1963), **Da Costa en SchaakeNV.**
Case 283/81, (1982), **CILFIT AndLanificiodigavardo Sp. A v Ministry Health**, ECR 3415.
Case 26/62, (1963), **Van Gend en Loos.**
Case 6/64, (1964), **Costa v Enel.**
Case 6/60, (1960**), Jean E. Humblet.**
Case 77/69, (1969), **Commision c/Belgique davası.**
Case 8/70, (1970), **Commision c/Italie davası.**
Case 6/64, (1964), **Costa ENEL**.
Case 11/70, (1970), **InternationaleHandelsgsellschaft**, ECR 1125.
Case C-224/97, (1999) **Ciola v Land Vorarlberg**, ECR I-2517.
Case 106/77, (1978), **Simmenthal**, ECR 629.
Case 84/71, (1972), **SpA Marimex v Ministeredelle Finanze**, ECR 89.
Case 43/71, (1971), **Politi SAS v Ministry for Finance of Italian Republic**, ECR 1039.
Case 93/72, (1972), **Leonesio.**
Case 170, (1984), **Granital v. AmministrazionedelleFinanze**.
Case 232, (1989), **Fragd v. AmministrazionedelleFinanze**.
Case C-221/89, **The Secretary of Statefor Transport, exparte Factortame Limited andOthers**.
Case 33/84, (1985), **SpA Fragd and Amministrazionedelle finanze dello Stato.**
Case C-391/09, (2011), **Malgožata Runevič-Vardynand Łukasz Paweł Wardyn v Vilniaus**.
Case-63/06, (2007), **UAB Profisa v Muitinės departament asprie Lietuvos Respublikos finansųminis-terijo.**
Case 22/70, (1971), **Commission v. Council (ERTA case)**, ECR 263.
Case 377/98, **Netherlands v. ParliamentsandCouncil, JUdgement of Court 9 October 2001**, I-7154.
Case 130/75, **Prois v Council.**
Case C-46/79, (1979), **Hauer v. Land Rheinland-Pfalz**, ECR 3727.
Case 227/88, (1989), **Hoechst AG v Commission of theEuropeanCommunities**.
Case C-43/75, (1976) **Defrenne v. Sabena**, ECR 445.
Case 40/59, (1960), **Nold I.**
C-1/58, (1959), **Stork v. High Authority**, ECR 17.
Case C-29/69, (1969), **Stauder v. City of Ulm**, ECR 419.

Case 4/73, (1974), **Nold II**, ECR 50.
Case C-285/98, (2000), **TanjaKreil v Bundesrepublik Deutschland**, ECR I-69.
Case C-36/02, (2004), **Omega Spielhallen- undAutomatenaufstellungs-GmbH**
Case 183/74, (1974), **Frontinivç Ministerodelle Finanze**, 2 CMLR 372.
Case 6/90, (1991), **AndreaFrancovichandDanilaBonifaci and Others v. Italian Republic**, ECR I – 5357
Case 129/79, (1980), **Macarthys Ltd v Smith.**
C-310/08, **LondonBorough of Harrow v Nimco Hassan Ibrahim**.
C-480/08, **Maria Teixeira v LondonBorough of Lambeth**.
Case 213/89, (1990), **Factortame Ltd. v. Secretary of Statefor Transport.**
Case 63/83, (1984), **R.v. Kent Kirk.**
Case **Matthews V United Kingdom** (1999) 28 EHRR 361 (ECHR), https://www.lawteacher.net/cases/matthews-v-uk.php (Erişim Tarihi: 20.07.2017).
Case 159/90, (1991), **SPUC v Grogan.**
Case 84/95, (1996), **Bosphorus Hava Yollari Turizm ve Ticaret AS.**
Case C-442/00, **Fondo de Garantía Salarial (Fogasa)**, Judgement of Court 12 December 2002.
Case C-50-58/82, **Administrateur ds Affair Maritimes, Bayonne and Procureur de la Republique v. Jose Dorca Marina and others** [1982] ECR 3949.
Administration des Douanes v. Société Cafés Jacques Vabre and Weigel et Compagnie, France, Court of Cassation (Combined Chamber). 24 May 1975, http://ebooks.cambridge.org/clr/case.jsf?bid=CBO9781316152188&id=CBO9781316152188A014 (Erişim Tarihi: 10.06.2015).
Conseil d'Etat, 20.10.1989, **Nicolo Case.**
SA Rothmans International France and SA Philip Morris France and Arizona Tobacco Products and SA Philip Morris France, France, Conseil d'Etat. 28 February1992, https://ebooks.cambridge.org/clr/case.jsf?bid=CBO9781316152188&id=CBO9781316152188A017 , (Erişim Tarihi: 10.06.2015).
Greek Council of State Decision in Bagies v DI. KATSA, Decision No: 2808/1997.
Case 260/89, **Elliniki Radiophonia Tileorassi AE v Dimotiki Etairia Pliroforissis and Sotirios Kouvelas.**
Bellion and Others v. Minister For Civil Service, Conseil d'Etal, 21 November 1984.
Le Ski Case, Cour de Cassation (First Chamber), 27 May 1971, JT 1971.
Case C-234/04, (2006), **Kapferer v Schlank & Schick GmbH.**
C-391/09, **Runevič-Vardyn and Wardyn,** Judgment of the Court (Second Chamber) of 12 May 2011.
C-63/06, **Profisa,** Judgment of the Court (Eighth Chamber) of 19 April 2007.
C-350/08, **Commission v Lithuania,** Judgment of the Court (First Chamber) of 28 October 2010.
C-274/07, **Commission v Lithuania**, Judgment of the Court (Second Chamber) of 11 September 2008.
Czech Constitutional Court, Judgment Pl. ÚS 50/04, 8 Mar. 2006.
Czech Constitutional Court, Judgment Pl. US 66/04.
General Assembly of the Estonian Supreme Court, Case no. 3-4-1-1-05, 19 Apr. 2005.

ÜYE ÜLKE ANAYASALARI

Alman Anayasası,
http://www.adalet.gov.tr/duyurular/2011/eylul/anayasalar/ulkeana/pdf/08-ALMANYA%20209-276.pdf (Erişim Tarihi: 26.01.2012).

Belçika Anayasası,
http://www.adalet.gov.tr/duyurular/2011/eylul/anayasalar/ulkeana/pdf/05-BEL%C3%87%C4%B0KA%2099-148.pdf (Erişim Tarihi: 21.01.2012).

Bulgaristan Anayasası,
http://www.parliament.bg/en/const, (Erişim Tarihi: 06.06.2016)

Çek Anayasası,
http://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/Tiskova_mluvci/Ustava_EN_ve_zneni_zak_c._98-2013.pdf, Erişim Tarihi: 09.08.2016).
Danimarka Anayasası,
http://www.adalet.gov.tr/duyurular/2011/eylul/anayasalar/ulkeana/pdf/06-DAN%C4%B0MARKA%20149-168.pdf (Erişim Tarihi: 23.05.2015)

Estonya Anayasası,
https://www.president.ee/en/republic-of-estonia/the-constitution/ (Erişim Tarihi: 15.08.2016).

Finlandiya Anayasası,
http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1999/en19990731.pdf, (Erişim Tarihi: 08.08.2016).

Fransa Anayasası,
http://www.adalet.gov.tr/duyurular/2011/eylul/anayasalar/ulkeana/pdf/07-FRANSA%20169-208.pdf (Erişim Tarihi: 26.01.2012)

Güney Kıbrıs Anayasası,
https://www.constituteproject.org/constitution/Cyprus_2013.pdf?lang=en(ErişimTarihi:29.07.2017).

Hırvatistan Anayasası,
www.sabor.hr/fgs.axd%3Fid%3D17074+&cd=1&hl=tr&ct=clnk&gl=tr
(Erişim Tarihi:15.07.2016)

Hollanda Anayasası,
http://www.adalet.gov.tr/duyurular/2011/eylul/anayasalar/ulkeana/pdf/11-HOLLANDA%20355-384.pdf (ErişimTarihi: 08.03.2015).

İrlandaAnayasası,
http://www.adalet.gov.tr/duyurular/2011/eylul/anayasalar/ulkeana/pdf/09-%C4%B0RLANDA%20277-318.pdf, (Erişim Tarihi: 22.05.2015)

İsveç Anayasası,
http://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/se/se122en.pdf, (Erişim Tarihi: 08.08.2016).

İtalya Anayasası,
http://www.adalet.gov.tr/duyurular/2011/eylul/anayasalar/ulkeana/pdf/10-%C4%B0TALYA%20319-354.pdf , (Erişim Tarihi: 23.05.2015)

İspanya Anayasası,
http://www.adalet.gov.tr/duyurular/2011/eylul/anayasalar/ulkeana/pdf/14-%C4%B0SPANYA%20533-584.pdf, (Erişim Tarihi: 23.05.2015).

Letonya Anayasası,
http://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/lv/lv021en.pdf, (Erişim Tarihi: 05.04.2016)

Litvanya Anayasası,
http://europam.eu/data/mechanisms/COI/COI%20Laws/Lithuania/Lithuania_Constitution_1992,%20amended%20in%202003.pdf(Erişim Tarihi: 09.08.2016).

Lüksemburg Anayasası,
https://www.constituteproject.org/constitution/Luxembourg_2009.pdf?lang=en (ErişimTarihi: 08.03.2015).

Malta Anayasası,

http://www.parlament.mt/constituion-of-malta?l=1, (Erişim Tarihi:03.07.2016).

Polonya Anayasası,
http://www.adalet.gov.tr/duyurular/2011/eylul/anayasalar/ulkeana/pdf/12-POLONYA%20385-438.pdf (ErişimTarihi: 09.08.2016).

Portekiz Anayasası,
http://www.adalet.gov.tr/duyurular/2011/eylul/anayasalar/ulkeana/pdf/13-PORTEK%C4%B0Z%20439-532.pdf, (Erişim Tarihi: 23.05.2015).

Romanya Anayasası,
https://anayasa.tbmm.gov.tr/docs/romanya.pdf, (Erişim Tarihi: 06.06.2016).

Romanya Anayasası 148 (2)
http://www.cdep.ro/pls/dic/site.page?den=act2_2&par1=6#t6c0s0sba148
(Erişim Tarihi: 06.06.2016).

Slovakya Anayasası,
https://www.prezident.sk/upload-files/46422.pdf (Erişim Tarihi: 15.08.2016).

Slovenya Anayasası,
http://www.us-rs.si/media/constitution.pdf, (Erişim Tarihi: 09.08.2016).

Yunanistan Anayasası,
http://www.hri.org/docs/syntagma/artcl50.html#A28 (Erişim Tarihi: 08.08.2016).

AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE
ULUSLARÜSTÜ BİR SİSTEMLE ORTAKLIK

Prof. Dr. İbrahim S. CANBOLAT

8. Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-00-4

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Eylül 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ

1. AVRUPA BİRLİĞİ'Nİ ANLAMAK: METODA İLİŞKİN AÇIKLAMA 3
2. AVRUPA VE KİMLİK SORUNU 5
2.1. AVRUPA'NIN KÖKLERİNE YÖNELİK ARAYIŞLAR VE DEĞİŞKEN AVRUPA KİMLİĞİ 6
2.2. AVRUPA BİRLİĞİ VE KİMLİK 14
2.3. ORTAK DIŞ POLİTİKA VE GÜVENLİK POLİTİKASI'NIN TAŞIDIĞI AB KİMLİĞİ 18
3. AVRUPA VE VARLIK SORUNU 25
4. ÇALIŞMANIN AMACI VE UYGULANAN YÖNTEM ÜZERİNE 30

BÖLÜM I
SİYASAL SİSTEMİN TANITIMI

1. SİSTEM ÇÖZÜMLEMESİ ÜZERİNE 39
2. SİYASAL OLGU 40
3. SİYASAL SİSTEM 48
3.1. SİYASAL SİSTEMİN ÇEVRE İLE İLİŞKİLERİ VE VARLIK SORUNU 49
3.2. BİR SİSTEM DEĞİŞİM MODELİ ÇERÇEVESİNDE SİYASAL İŞLEVİN İNCELENMESİ 51
3.2.1. Siyasal Topluluk 52
3.2.2. Siyasal Rejim 53
3.2.3. Siyasal Otorite 54
3.3. SİYASAL SİSTEMDE GİRDİ-ÇIKTI İŞLEVİ 55
3.3.1. Girdiler (İnput) 55
3.3.1.1. Talepler 55
3.3.1.2. Destekler 56
3.3.2. Çıktılar (Output) 58
3.3.3. Geri Bildirim (Feedback) 59

BÖLÜM II
TARİHSEL ARKA PLAN

1. AVRUPA TOPLULUĞU'NDAN ÖNCEKİ DÖNEMLERDE AVRUPA'DA SİYASAL DURUM 67
1.1. ORTAÇAĞDAN ONDUKUZUNCU YÜZYILA KADARKİ DÖNEM 67
1.2. ONDOKUZUNCU YÜZYILDA AVRUPA'NIN SİYASAL GÖRÜNÜMÜ 70
1.3. AVRUPA'DA GÜÇ DENGESİ İLİŞKİLERİ 72
1.3.1. Birinci Dünya Savaşı'ndan Sonra Avrupa'da Siyasal ve Ekonomik Bunalım 77
1.3.2. İkinci Dünya Savaşı'ndan Sonra Avrupa'da Güç Dengesi İlişkileri: Siyasal ve Ekonomik Güvenlik Arayışları 82
2. AVRUPA BİRLİĞİ'NİN KURULMASINA YÖNELİK GELİŞMELER 92
2.1. AVRUPA BİRLİĞİ DÜŞÜNCESİNİN TARİHSEL GELİŞİMİNE BİR BAKIŞ 92
2.2. YİRMİNCİ YÜZYILDA AVRUPA BİRLİĞİNE YÖNELİK GELİŞMELER 103

BÖLÜM III
AVRUPA TOPLULUĞU'NDA SİYASAL ENTEGRASYON VE ULUSLARÜSTÜ SİYASAL SİSTEMİN OLUŞUM SÜRECİ

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVEDE ENTEGRASYON 111
2. AVRUPA TOPLULUĞU'NUN OLUŞUM VE GELİŞİMİNE BİR BAKIŞ 118
3. TEMEL VARSAYIMLAR 124
4. AVRUPA TOPLULUĞU SİYASAL SİSTEMİ 126
4.1. BİR "DEĞER DAĞITIM SİSTEMİ" OLARAK AVRUPA TOPLULUĞU 126
4.2. AVRUPA TOPLULUĞU'NUN KARAR ALMA İŞLEVİ 127
4.2.1. Karar Almanın Etkinlik Alanları 128
4.2.2. Avrupa Topluluğu'nda Karar Alma ve Yoğunluğu 130
4.2.3. Avrupa Topluluğu Yurttaşlarının (input üreticisi olarak) Avrupa Topluluğu'nda Karar Almaya Etkileri 142
4.2.3.1. Avrupa Topluluğu Yurttaşlarının Tavır ve İsteklerinde Belirleyici Faktör Olarak Sosyo-Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Coğrafya 142

4.2.3.2. Avrupa Topluluğu Yurttaşlarının Çıkar Grupları Aracılığıyla Karar Mercilerine Yönelik Talep ve Destekleri: Inputlar 146
4.3. KURUMSAL YAPI 160
4.3.1. Devlet ya da Hükümet Başkanları Konseyi (DHBK) ya da Lizbon Düzenlemesiyle: AB Daimi Konseyi 160
4.3.2. Bakanlar Konseyi 162
4.3.3. Avrupa Komisyonu 164
4.3.4. Avrupa Parlamentosu 165
4.3.5. Avrupa Adalet Divanı 169
4.3.6. Ekonomik ve Sosyal Komite 170
4.3.7. Bölgeler Komitesi 170
4.3.8. Avrupa Yatırım Bankası 171
4.3.9. Sayıştay 172
4.3.10. Avrupa Birliği'nde Kurumlar Arasındaki İlişkiler ve Yasama Süreci 172
4.4. AVRUPA TOPLULUĞU'NDA SİSTEM DEĞİŞİMİ SORUNU 177
4.4.1. Toplulukta Sistem Değişimini Sağlayan Önemli Faktörler ve Değişimin Boyutları 181
4.4.1.1. Talepler 182
4.4.1.2. Liderlik 184
4.4.1.2.1. Uluslarüstü Liderlik: Komisyon 185
4.4.1.2.2. Ulusal Liderlik: Siyasal Aktörler 187
4.4.1.3. Feedback Etkisi 189
4.4.1.4. Sistem Değişim Türleri 190
4.5. AVRUPA TOPLULUĞU'NUN ÇEŞİTLİ SEKTÖRLERİNE İLİŞKİN ORTAK POLİTİKALAR VE TOPLULUĞUN GENİŞLEMESİ 193
4.5.1. Tarım ve Ulaştırma 193
4.5.1.1. Ortak Tarım Politikası ve Getirdikleri 195
4.5.1.1.1. Pazarların Organizasyonu 198
4.5.1.1.2. Çıkarların Uzlaştırılması ve Uyum Politikası 199
4.5.1.1.3. Sınırsız Bir İç Pazar Politikası 200
4.5.1.1.4. Tarım Sektöründe Talepler ve Uygulamalar 201
4.5.1.2. Ulaştırma 205
4.5.1.2.1. Ulaştırmada "Karar Zaafı" 206
4.5.1.2.2. Ulaştırma Politikasında Gelişmeler 207
4.5.2. Genel Gümrük Birliği 211
4.5.3. Kömür Sektörü ve Enerji Politikası 215
4.5.4. İngiltere'nin Topluluğa Üyeliği ve İlk Genişleme 219
4.5.4.1. Üyelik Öncesi Gelişmeler 219

4.5.4.2. Üyeliğin Gerçekleşmesinden Sonraki Görünüm 221
4.5.5. Yunanistan, İspanya ve Portekiz'in Topluluğa Katılımı 223
4.5.5.1. Topluluk Üyeliğinin Öncesi 224
4.5.5.2. Yeni Üyelerin Sosyo-Ekonomik Yapıları 226
4.5.5.3. Genişleme Döneminde Toplulukta Entegrasyon Düzeyi 227
4.5.5.4. Genişlemenin Topluluğa Getirdikleri 228
4.5.6. Avusturya, İsveç ve Finlandiya'nın Avrupa Birliği'ne Katılımı 232

5. MAASTRİCHT, AMSTERDAM VE LİZBON ANDLAŞMALARINDAN SONRA AVRUPA BİRLİĞİ 234

5.1. AVRUPA BİRLİĞİ'NİN AMAÇLARI 235
5.2. AVRUPA BİRLİĞİ'NDE POLİTİKA ALANLARI 236
5.2.1. İnsan Hakları, Temel Özgürlükler, Hukuk Devleti İlkeleri ve Demokrasi 236
5.2.2. Temel Haklar Şartı 237
5.2.3. Ortak Dış Politika ve Güvenlik Politikası 242
5.2.2.1. Amaçları 245
5.2.2.2. Uygulanışı 245
5.2.2.3. Batı Avrupa Birliği (BAB) ve Savunma Politikası 252
5.2.4. İç Güvenlik ve Adalet Alanında İşbirliği 256
5.2.5. Ekonomik ve Parasal Birlik 258
5.2.6. Sosyal Politika 263

BÖLÜM IV
AVRUPA BİRLİĞİ'NİN GENİŞLEMESİ VE TÜRKİYE

GİRİŞ 267

1. GENİŞLEME SÜRECİNDE AVRUPA BİRLİĞİ VE ÜYE ADAYLARINDAN BEKLENENLER 271
2. GENİŞLEME SÜRECİ ETKİNLİKLERİ 273
3. GENİŞLEME SÜRECİNİN ARAÇLARI 275

AVRUPA BİRLİĞİ-TÜRKİYE İLİŞKİLERİ 277

1. İLK BAŞVURU VE GENİŞLEME SÜRECİNDEKİ GELİŞMELER 277
1.1. Katılım Ortaklığı 278
1.2. Ulusal Program ve AB Uyum Yasası 279
1.3. Türkiye İçin Hazırlanan Belgeler ve Müzakere Süreci 283
1.3.1. Müzakere Sürecinde Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri 285
1.4. Kamuoyu Tercihi ve Avrupa Birliği Bağlamında Bir Çözümleme 291

1.5. Türkiye'nin AB Üyeliği Konusunda Tarafların Değişken Tutumları 295
1.5.1. Türkiye'ye Batıdan İki Farklı Bakış 297
2. TÜRKİYE-AVRUPA BİRLİĞİ İLİŞKİLERİNDE SORUNLAR VE AÇILIM POTANSİYELİ 304
2.1. Avrupa Birliği'nin Amaçları ve Türkiye'nin Beklentileri 310
2.2. Siyasal ve Toplumsal Görünüm 313
3. AVRUPA BİRLİĞİ'NİN GÜVENLİK POLİTİKASI VE TÜRKİYE 317
3.1. Avrupa Birliği'nde Dış Politika, Güvenlik ve Savunma Üzerine 317
3.2. Türkiye'nin Rolü 323
3.3. Avrupa Birliği'nin Güvenlik Politikası ve Türkiye'nin Bütünlüğü 330
4. AVRUPA BİRLİĞİ'NİN İNSAN HAKLARI POLİTİKASI ÇERÇEVESİNDE TÜRKİYE İLE İLİŞKİLERİ 333
Giriş 333
4.1. İnsan Hakları Üzerine: Kavramsal ve Felsefî Bir Yaklaşım 333
4.2. İnsan Hakları Konusuna Karşılaştırmalı Bir Bakış 338
4.3. Bugünkü Dünyada Küresel Ölçekte İnsan Hakları ve Demokrasi Söyleminin Araçsallığı ve Yeni Nüfuz Alanları Üzerine 340
4.4. Demokrasi Söylemi ve Uluslaraşırı Güç Etkisi 343
4.5. Avrupa Birliği'nde İnsan Hakları Politikası 352
4.5.1. Avrupa-Akdeniz Ortaklığı'nda İnsan Hakları Vurgusu 355
4.6. Türkiye ile İlişkilerde İnsan Hakları Etkisi 359
5. TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNDE KIBRIS SORUNU 367
5.1. Kıbrıs'ın Avrupa Birliği'ne Katılımı Sorunu 367
5.2. Müzakere Sürecinde Kıbrıs Sorunu 371
6. TÜRKİYE'NİN AB ÜYELİĞİ SORUNUNUN AVRUPA BİRLİĞİ'NDEKİ ÇIKAR POLİTİKALARI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ 378
6.1. Avrupa'da Bütünleşme Gereksinimi ve Bütünleşmenin Aracı 379
6.2. Avrupa Birliği'nin Anayasa Edinme ve Genişleme Sürecine Bakış 381
6.3. Avrupa Birliği'nin Geleceği ve Türkiye 386
7. KÜRESELLEŞME SÜRECİNDE AB-TÜRKİYE İLİŞKİLERİ ÜZERİNE 395
7.1. Avrupa Birliği ve Küreselleşme 396
7.2. Ortak Çıkarlar İçin Egemenlik Devrine Dayalı Bir Sistem Olarak Avrupa Birliği ve Türkiye 400
8. LİZBON ANTLAŞMASI'NDAN SONRA AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE 409

8.1. Lizbon Antlaşması'nın Öncesi: AB Anayasası İçin Hazırlık Çalışmaları 409
8.2. Lizbon Antlaşması İle Gelen Yenilikler 411

SONUÇ 423
KAYNAKÇA 435
DİZİN 455

KAYNAKÇA

1999 Helsinki Zirvesi Sonuç Bildirgesi
http://ue.eu.int/de/info/eurocouncil/

AB Anayasa Taslağı.

AB Köln Zirvesi Sonuç Bildirgesi, Ek III **(http://ue.eu.int/de/Info/ eurocouncil/index.htm)**

AB Konseyi Viyana Sonuç Bildirgesi, 1998: http://www.europa.eu.int/council/off/conclu/dec98.htm

Adenauer, Konrad, **Erinnerungen, Bd.I**, (Fischer) Frankfurt 1969.

Albach, Horst, "Europaeiceher Binnenmarkt 1993 und Wettebewerbstfaehigkeit des europaeischen Unternahmers", in **Zeitschrift für Betriebswirtschaft,** Nr. 2-Februar 1992.

Aldcraft, D.H., **From Versailles to Wall Street, 1919-1929**, London 1977.

Alemann U., -E. Forndran**, Methodik der Politikwissenschaft**, 2. Auf., Berlin-Köln 1979.

Ambrose, Stephen E., **Dünyaya Açılım. 1938'den Günümüze Amerikan Dış Politikası**, Çev.: Ruhican Tul, Dış Politika Enstitüsü Yay., Ankara 1992.

Amin, Samir, **Avrupamerkezcilik**, Çev.: M. Sert, İstanbul, 1993.

Amsterdam Andlaşması.

Amtsblatt der Europäischen Gemeninschaften, **Charta der Grundrechte der Europäischen Union,** 2000/C 364/01, 18.12.2000

Aristoteles, **Politika**, Çev.: Mete Tuncay, İstanbul 1975.

Armaoğlu, Fahir, **20. Yüzyıl Siyasi Tarihi**, Türkiye İş Bankası Kültür Yay., Ankara 1983.

Ash, Timothy Garton,"Europa Denken" in: **Internationale Politik**, Europa-Archiv, September 1995.

Ateş, Toktamış, **Siyasal Tarih**, İstanbul Üniversitesi Yay., İstanbul 1989.

Auswaertiges Amt, Europa 2000.

Avrupa Birliği Anayasası.

Avrupa Birliği Andlaşması.

Avrupa Ekonomik Topluluğu Andlaşması.

Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği, **Avrupa-Akdeniz Ortaklığı. Barselona Bildirgesi**, Ankara 1997.

Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği, **Güncel Avrupa**, Eylül-Ekim 1997.

Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği, **Güncel Avrupa**, Ocak 1996, Sayı 1.

Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği, **Güncel Avrupa**, Sayı 1, Ocak 1996.

Avrupa Tek Senedi.

Avrupa Toplulukları Komisyonu Türkiye Temsilciliği, **Avrupa Dosyası,** Ankara 1986.

Axt, Heinz-Jürgen, **Staat, Multinationale Konzerne und Politische Union in Westeurope**, Pahl-Rugenstein Verlag, Köln 1978.

Becker, Markus, Wettrennen gegen die Angst, **http://www.spiegel.de/wissenschaft/mensch/0,1518,366876,00.html**

David Krieger, Frieden heute-Visionen und Ideen, **Melzer Verlag**, Mai, 2005

Behrens, H. -P. Noack, **Theorien der Internationalen Politik**, Dtv, München 1984.

Behrens, Henning, -Paul Noack, **Theorien der Internationalen Politik**, Dtv., Müchen 1984.

Benninghaus, H., **Deskriptive Statistik**, Treubner, Stuttgart 1979.

Beyme, K.V., **Die Politischen Theorien der Gegenwart**, München 1980.

Bigo, Didier, " Conflicts After Bipolarity", **Culture and Conflict**, No. 8, Winter 1992 (http://www.ciaonet.org/oljourfrm.html)

Bilge, Suat, "Kıbrıs Uyuşmazlığı ve Türkiye-Sovyetler Birliği Münasebetleri" (**Olaylarla Türk Dış Politikası,** 7. Baskı, Alkım Kitabevi Yayınları, Ankara 1990.

Bodenheimer, Susanne J., **Political Union: A Microcosm of European Politics, 1960-1966**, Sijthoff-Leyden 1967.

Bozkurt, Ömer, **Avrupa Parlamentosu**, Ankara, 1988.

Brandt, W., **Begegnungen und Einsichten, 1960-1975**, München/Zürich 1978.

Bulletin EC, 3/1991.

Bulletin EC, 3/81; Fifteenth General Report on the Activities of the European Communities in 1981, Brussels, Luxemburg 1982.

Bulletin of the European Communities, 7/8, 1986; **Official Journal of the European Communities: Information and Notices**, No. C, 120/51, 16 May 1989.

Bundesministerium für wirtschaftliche Zusammenarbeit, entwicklungspolitik, **Jahresbericht 1989**, Bonn.

Burbach, Roger, "Amerikan Demokrasisinin Trajedisi", **Düşük Yoğunluklu Demokrasi**, S. Amin-N. Chomsky, A. Frank (der.), Çev.: Ahmet Fethi, 2. Baskı, İstanbul 1995.

Busshoff, Heinrich, **Sistemtheorie als Theorie der Politik**, Verlag Dokumentation, Pullach bei München 1975.

Busshoff, Heinrich, **Systemtheorie als Theorie der Politik**, Bölüm VII: Politisches System –System differenzierung- Legitimitaet.

Çam, Esat, **Siyaset Bilimine Giriş**, İ.Ü. İktisat Fak. Yay. İstanbul 1977.

Campbell, Colin, Current Models of the Political System, **Comparative Political Studies**, 1971, Vol. 4, No: 1.

Canbolat, İbrahim S., "AB ve Öteki Psikozu", Perspektif, **Yeni Yüzyıl**, 30 Mart 1997.

Canbolat, İbrahim S., "Küreselleşen Dünyaya ve Zamana Evrensel Bakış" , (Ervin Laszlo, **Küresel Bakmak Evrensel Düşünmek. Küçülen Dünyanın Yeniden Biçimlenişi**, Çeviren İbrahim S.Canbolat, 3. Baskı, Nobel Yayınları, Ankara 2004.

Canbolat, İbrahim S., "Üyelikte Israr Etmek Yerine…", **Radikal**, 14.12.1997.

Canbolat, İbrahim S., **Gelişmekte Olan Ülkeler. Küresel Politik ve Ekonomik Çıkar Algılamalarındaki Konumları**, 3. Baskı, Alfa/Aktüel, İstanbul 2004,ss.155 ve 274

Canbolat, İbrahim S., **Küreselleşen Dünya ve Türkiye, Aşkın Değerler, Kurumlar ve Politikalar Ağında İlişkiler, Sorunlar**, Vipaş, 2002.

Canbolat, İbrahim S.,"Avrupa'ya Açılan Kapı", **Radikal**, 22 Haziran 1999.

Canbolat, İbrahim S.,"Yeni Dünyada Dış Politika ve Araçları",**Bilgi Toplum**, Sayı 3, 2001.

Çarkoğlu, Ali & Kemal Kirişçi, **Türk Dış Politikası Araştırması**, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul, Mart 2002.

Chaunu, P., **European Expansion in the Later Middle Ages**, Amsterdam 1979.

Chomsky, Noam, "Yeni Dünya Düzeninde Demokrasi Mücadelesi", **Düşük Yoğunluklu Demokrasi**, S. Amin-N. Chomsky, A. Frank (der.), Çev.: Ahmet Fethi, 2. Baskı, İstanbul 1995.

Christenson, Gordon A., "World Civil Society and the International Rule of Law", **Human Rights Quarterly**, Vol. 19/4, November 1997.

Commission of the European Communities, Commission Opinion of 21 October 1990; Political Union.

Common Market, November 1967.

Czempiel, Ernst O., **Internationale Politik**, Pedarborn, München, Wien, Zürich 1981.

Dahl, Robert, **Modern Political Analysis**, Foundation of Modern Political Science Series, Englewood Cliffs (N.J.) 1963.

Daily Herald (London), January 1, 1964.

Daily Telegraph (London), February 15, 1964.

Daltrop, A., **Politics and the European Community**, Longman, London 1986.

Delanty,G., **Inventing Europe: Idea, Identity, Reality**, Basingstoke: Macmillan, 1995.

Demirer, Temel vd., "AB mi? Hayır!", **Avrupa Birliği ve Sosyalistler Akıntıya Karşı**, Sibel Özbudun-Temel Demirer (der.),Ütopya Yay., Ankara 2000.

Denktaş, Rauf R., **Klerides'e Mektuplar**, Dışişleri ve Savunma Bakanlığı Tanıtma Dairesi, 1997.

Denktaş, Rauf, **Yurtdışında Yaşayan Kıbrıslı Türkler IV. Kongresi** Broşürü, 11-13 Mart 1997, KKTC.

Der Spiegel, 8 Februar 1988.

Der Weg zur Europaischen Union, Bonn 1990.

Deutsch, Karl W.K., **The Nerves of Government. Models of Political Communication and Control**, New York 1966.

Deutsch, Karl, **The Analysis of International Relations**, New Jersey 1968.

Deutsch, Karl W. **Politische Kybernetik, Modelle und Perspektiven,** Freiburg 1969.

Deutsch, Karl W., **Die Analyse Internationaler Beziehungen**, Frankfurt 1968

Deutsch, Karl W., **Nationalism and Social Communication**, Cambridge 1966.

Deutsch, Karl, Political Community and the North Atlantic Area", in: **International Political Communities**, Garden City, 1966.

Dichtl, Erwin, **Scheritte zum Europaeischen Binnenmarkt**, München 1990.

Die Welt 03.08.2005.

Die Zeit, 19.9.2002

Dodwell, David, **Financial Times, 18 Aralık 1991**.

Dorn, Salamon, "Zur Debatte um die "deutsche Leitkultur", **Frankfurter Rundschau**, 01.03.2001

Dougherty James E., Robert L. Pfalzgraff, **Contending Theories of International Relations, A Comprehensive Survey**, New York 1981.

Dudley, Nigel, "Labour Vows to upstage Thatcher over Europe", **The European**, May, 18-20, 1990.

Duverger, Maurice, **Politikaya Giriş**, 2. Baskı, İstanbul 1984, Çev.: Semih Tiryakioğlu.

Easton, David, **A. Framework for Political Analysis**, Prentice-Hall, New Jersey 1965.

Easton, David, **A System Analysis of Political Life**, New York 1965.

Easton, David, **The Political System**, 2. Baskı, New York 1971.

EC Commission, Tenth General Report.

EC News, 12. 7. 1991.

EC News, 13. 3. 1992.

EC News, 13.12.1991.

EC News, 22. 4. 1988, Sayı: 13.

EC News, 28. 2. 1992.

EC News, 29. 11. 1991.

EC News, 29. 5. 1992, Sayı: 15.

EC News, 8. 3. 1991.

Economic and Social Committe of the European Communities, **European Interest Groups and their Relationship with the E. and S.C.,** Teakfield, England 1980.

Ergin, Feridun, **Uluslararası Politika Stratejileri**, İst. Üniv. İkt. Fak. Yay. No: 499.

Ernst Haas (P. Schmitter ile birlikte), "Economics and Differential Patterns of Political Integration: Projections Unity in Latin America", in: **International Political Communities**. An Anthology, New York 1966.

Ernst, Wolfgang, "Wechselwirkungen zwischen Handelspolitik und Integration", in: Mestmaecker/Möller/Schwarz, **Eine Ordnungspolitik für Europa**, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 1987.

Ernst, Wolfgang, **Wechselwirkungen zwischen Handelspolitik und Integration,** in: Mestmaecker/Möller/Schwarz, **Eine Ordnungspolitik für Europa**, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 1987.

Eroğlu, Derviş, **Yurtdışında Yaşayan Kıbrıslı Türkler IV. Kongresi** Broşürü, 11-13 Mart 1997, KKTC.

Esin, Arif, **Avrupa Topluluğu Mozaiği, AT'nin Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapısı**, İKV Yayını, Mart 1989.

Esin, Arif, **Avrupa Topluluklarının Bölgesel Kalkınma Politikası**, İKV, İstanbul, 1988.

ETUC, Creating the European Social Dimension in the International Market, European Social Programme 1988.

Eurobarometer 63, 2005.

Eurobarometer 47.

Eurobarometer 56, 2001

Eurobarometer 57, 2002.

Eurobarometer 64, 2005.

Eurostat, **Basic Statistics of European Union**, Lüxemburg, 1997.

Explaining Enlargement. A Progress Report on the Communication Strategy for Enlargement, March 2002 (http://europa.eu.int/comm/enlargement/ communication/pdf/explaining_enlargement.pdf)

Faulds, Andrew (Ed.), **Excerpta Cypria for Today. A Source Book on the Cyprus Problem**, Lefkosha-Istanbul-London 1988.

Feld, W.J., **The European Community in World Affairs**, Alfred 1976.

Fitzmaurice, John, **European Community Decision-Making: The National Dimension**, in. Juliet Lodgge, **Institutions and Policies of the European Community**, London, 1983.

Fontaine, Pascal, **A New Idea for Europe. The Schuman Declaration 1950-2000**, Brussels 2000.

Frankfurter Rundschau 24.4.1999.

Frankfurter Rundschau, 9.6.1999.

Fredrich, C.J., Europe: **An Emergent Nation?** Harper & Publisher, 1969.

Frei, Daniel (Hrsg.), **Theorien der Internationalen Beziehungen**, München 1973.

Fromm, Erich, **Die Revolution der Hoffnung für eine Humanisierung der Technik**, Frankfurt 1982.

Garanti Antlaşması.

Gaugler, Eduard, **Die Verwirklichung der Berufs-und Gewerbefreiheit,** in: Erwin Dichtl, **Schritte zum Europaeischen Binnenmarkt**, dtv, München 1990.

Genç, Mehmet, **Avrupa Örgütlenmesindeki Evreler**, Uludağ Üniv. İktisadi ve İdari Bilimler Fak. Dergisi, Cilt X, Sayı 1-2, Nisan-Kasım 1989.

Genç, Mehmet, **Avrupa Topluluklarının Kurumsal ve Hukuksal Yapısı**, U.Ü. Basımevi, Bursa 1993.

Glotz, Peter, "Europa an der Wegkreuzung", in: **Vierteljahresberichte**, Nr. 126, Dezember 1991.

Gong, G W., **The Standart of 'Civilisation' in International Society**, Clarendon Press, Oxford 1984.

Gönlübol, Mehmet, **Uluslararası Politika**, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fak. Yay., 3. Baskı, Ankara 1985.

Gönlübol, Mehmet, **Milletlerarası Siyasi Teşkilatlanma**, 3. Baskı, Ankara 1975.

Gottschalk, Diethard, **Zwischenblanz Taetigkeitsbericht des Deutsch-Franzosischen Arbeitskreises,** Dusseldorf 1970, s. 26.

Greenstein, Fred I., Nelson W. Polsby**, International Politics, Handbook of Political Science**, Volume 8, Addison-Wesley Publishing Company 1975.

Groben, Hans Von der, "Die Erweiterung der Europaeischen Gemeinschaft Durch Beitritt der Laender Griechenland, Spanien und Portugal**",** in: Mestmaecker/Möller/ Schwarz, **Eine Ordnungspolitik für Europa**, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 1987.

Groeben, Hans von der -Hans Möller, **Möqlichkeiten und Grenzen einer Europaeischen Union. Die Europaeishche Union als Protess**, Band 1, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden 1980.

Groeben, Hans von der, **Aufbaujahre der Europaeischen Gemeinschaft**. Das Ringen um den Gemeinsamen Markt und die Politische Union (1958-1966), Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden 1982.

Groeben, Hans Von der, **Europa und die Aufgaben unserer Zeit**, Göttingen 1979.

Güler, Halil /Suat Akgül/Atilla Şimşek, **Türklük Bilgisi**, Türk Metal Sendikası Yayını, Ankara, 2001.

Günuğur, Hâluk, **Avrupa Topluluğu Hukuku**, Eğitim Yay., No. 1, Ankara, 1993.

Gurner, W., Die deutsche **Frage: Ein Problem der Europaeischen Geschichte Seit 1800**, München 1985.

Güvenç, Nazım, **Kıbrıs Sorunu, Yunanistan ve Türkiye**, Çağdaş Politika Yayınları, İstanbul 1984.

Haas E. & P.C. Schmitter, "Economics and Differencial Patterns of Political Integration" in: **International Political Communities**, New York 1966.

Haas, E.B., **The Uniting of Europa**, Stanford University Press, Stanford 1958.

Hammond, Robert, **Farabi Felsefesi ve Ortaçağ Düşüncesine Etkisi**, Çev.: G. Küken, U. Nutku, Alfa, İstanbul 2001.

Hans Claudius Taschenr, "**Mittelbare Rechtsangleichung?**", in: Hans von der Groeben, **Auflaujahre der Europaeischen Gemeinschaft,** Baden-Baden, 1982.

Hassan, Ümit, **İbn Haldun'un Metodu ve Siyaset Teorisi**, A.Ü. Siyasal Bil. Fak. Yay., Ankara 1977.

Hassner, Pierre, Was wird aus Europa? in: C. Grossner, H-N. Münchmeyer, A. Oetker, C.C. von Weizsaeker, **Das Jahrzehnt: Eine Team-Prognosa für 1970-1980**, München, 1972.

Hausberger, Simon, **Politische Integration**, Springer Verlag, 1974.

Hay, D., **Europe: Emergence of an Idea**, Edinburg University Press, Edinburg, 1968.

Henderson, William Otto., **The Genesis of the Common Market**, England.

Henig, Stanley, "The Mediterranean Policy of the European Community", in: Ghita Ionescu, **The New Politics, of European Integration**, The Macmillan Pres Ltd., London 1972.

Henig, Stanley, **The External Relations of the European Community**, PEP/RIIA., London 1971.

Hentch, Thierry, **Hayali Doğu, Batı'nın Akdenizli Doğu'ya Politik Bakışı**, Çev.: Aysel Bora, Metis Yayınları İstanbul, 1996.

Hoepli, Nancy L., **The Common Market**, New York 1975,.

Holt, Stephen, "British Attitudes of the Political Aspects of membership of the European Communities", in: Ghita Ionescu, **The New Politics, of European Integration**, The Macmillan Pres Ltd., London 1972.

Howard, Rhoda E., "Cultural Absolutism and the Nostalgia for Community", in: **Human Rights Quarterly,** Vol. 15, No. 2, May 1993.

http://europa.eu.int/comm/echo/en/present/about2.htm

http://europa.eu.int/comm/enlargement/communication/pdf/explaining_enlargement.pdf

http://europa.eu.int/comm/enlargement/pas/phare/intro.htm#1. Introduction

http://europa.eu.int/comm/enlargement/turkey/index.htm

http://european-convention.eu.int/beinvenue.asp?lang=DE

http://ue.eu.int/de/info/eurocouncil/

http://ue.eu.int/de/Info/eurocouncil/index.htm

http://ue.eu.int/en/info/eurocouncil/

http://ue.eu.int/pesc/default.asp?lang=de

http://www.auswaertiges-amt.de/8_suche/index.htm

http://www.emu.edu.tr/trnc

http://www.eu.presidency.gv.at/forum/content.html.en

http://www.hurriyet.com.tr/haber/0,sid~1@tarih~2001-12-03-t@nvid~69884,00.asp

http://www.hurriyetim.com.tr/haber/0,,sid~1@nvid~158210,00.asp

http://www.tusiad.org.tr/yayin/gorus/32/htl/sec 7.html

Hughes, B. & J.E. Schwarz, "Dimensions of Political Integration and the Experience of the European Community", in: **International Studies Quartely**, V. 16, N. 3, September 1972.

Huntington, Samuel, "The Lonely Superpower", in: **Foreign Affairs**, Nr. 2, 1999.

Hütter, Joachim, **Einführung in die Internationale Politik**, Stuttgart 1976.

İktisadi Kalkınma Vakfı Yay., **İspanya, Yunanistan ve Portekiz'in Avrupa Topluluklarına Katılmalarında Ekonomik Durumları ve Türkiye**, Ocak 1987.

İKV Yay. No. 18, Şubat 1986.

Inada, Kenneth K., "A Buddhist Responce to the Nature of Human Rights", in: **Asian Perspectives on Human Rights**, Claude E. Welch jr. & Virginia A. Leary (Eds.), Westview Press, U.S.A., 1990.

Inglehard Ronald vd., "The Evolution of Public Attitudes Toward European Integration; 1970-1986", **Journal of European Integration**, 1987, X, No: 2-3, Canada.

Janz, Louis, "Die Gechichte der europäischen Einigung nach dem Zweiten Weltkrieg", in: Werner Weidenfeld, **Die Idendität Europas**, Hanser Verlag, München 1985.

Jones, E.L., **The European Miracle**: Environments, Economics and Politics in the History of Europe and Asia, Cambridge 1981.

Jones, Roy E., **The Functional Analysis of Politics**, London 1967.

Kabaalioğlu, Halûk, **Avrupa Birliği ve Kıbrıs Sorunu**, Yeditepe Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1997.

Kalaycıoğlu, Ersin, **Çağdaş Siyasal Bilim**, İstanbul 1984.

Karamanlis, Constantin, Für ein vereintes Europa, **Europaesche Hefte, 3/80, Juli 1980**, Hamburg.

Karaosmanoğlu, Ali, "Avrupa Güvenlik ve Savunma Kimliği Açısından Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri", **Doğu-Batı**, Sayı 14, Şubat-Mart-Nisan, 2001.

Karluk, S. Rıdvan, **Avrupa Birliği ve Türkiye**, İ.M.K.B. Yay., İstanbul, 1996.

Kennedy, Paul, **Büyük Güçlerin Yükseliş ve Çöküşleri**, Çev.: Birtane Karanakçı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1990.

Kindermann, K. **Grundelemente der Weltpolitik,** München 1981.

Kirchner E. & K. Schwaiger, **The Role of Interest Groups in the European Community**, Grower Publishing Company, 1981.

Kirchner, E.J., **Trade Union as Pressure Groups in the European Community**, Saxon Haus, 1977.

Kohlhause, Norbert, "Geselischaftspolitische Aspekte der Europaeischen Gemeninschaft", in Mestmaecker/Möller/ Schwarz, **Eine Ordnungspolitik für Europa**, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 1987.

Komission der Europaeischen Gemeinschaften, Einheitliche Europaeische Akte, Beilage 2/86.

Köni, Hasan, **Genel Sistem Kuramı ve Uluslararası Siyasal Örgütlerde Karar Verme**, Ankara 1982.

Kopenhag Belgesi, 1990
http://www.osceprag.cz/docs/chronos.htm;

Krause, Lawrence, **European Economic Integration and the United States,** Washington 1968.

Krieger, David, "Noch immer nahe dem Untergang", **Frankfurter Rundschau**,04.08.2005

Kunze, Karl, -Karl Wolff, **Grundwissen Geschichte**, Ernst Klett Verlag Stuttgart 1964.

Küsters**,** Hans Jürgen, **Die Gründung der Europaeischen Wirtschaftsgemeinschaft**, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden 1982.

Laeken Zirvesi Açıklaması (**http://european-convention.eu.int/pdf/lknde.pdf**)

Laeken Zirvesi Sonuç Bildirisi, Ek II (**http://ue.eu.int/Newsroom/LoadDoc.**)

Laeufer, Thomas, **Europaeische Gemeinschaft-Europaeische Union**, Bonn 1992.

Lake, Michael, "Avrupa Topluluğu; Bugün ve Yarın", **EC News,** 21. 10. 1991, Sayı: 3.

Leuninger, Herbert, Asylrecht und Menschenrechte, **http://www.proasyl.de/texte/hl/menschenr-eu.htm**

Lindberg, Leon & Stuart Scheingold, **Europe's Would Be Polity**, Prentice-Hall, Inc., Englewood Cliffs, New Jersey 1970.

Lindberg, Leon N., "Decision Making and Integration in the European Community", in: **International Political Communities**, Anchor Boks, Douleday & Company Inc., Garden City, New York 1966.

Lindberg, Leon N., **The Political Dynamics of European Economic Integration Standard University Press**, 1963.

Lipson, Leslie, **Demokratik Uygarlık**, Çev.: Haldun Gülalp ve Türker Aklan, Ankara 1984.

Lizbon Antlaşması.

Lozan Andlaşması.

Luhmann, Niklas, **Soziologische Aufklaerung**, Opladen, Köln 1970.

Maastricht Andlaşması.

Manisalı, Erol, **Dünden Bugüne Kıbrıs**, Cumhuriyet Yay., İstanbul, 2000.

Mayne, Richard, **The Community of Europe, W.W.** Norton & Co., New York 1962.

Mendel, E., **Avrupa Meydan Okuyor**, Çev. T. Tayanç, İstanbul 1974.

Messner, Dirk, "Globalisierung, Global Governance und Perspektiven der Entwicklungszusammenarbeit", in: Franz Nuscheler (Hrg.), **Entwicklung und Frieden im 21. Jahrhundert**, Bonn 2000.

Messner, Dirk, "Kooperative Weltmacht. Die Zukunft der Europäischen Union in der neuen Weltpolitik", in**: Internationale Politik und Gesellschaft**, 1/2001.

Mestmacker, Ernst-Joachim, "Auf dem Wege zur einer Ordnungspolitik for Europa" in: Mestmaecker/Möller/ Schwarz, **Eine Ordnungspolitik für Europa**, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 1987.

Mestmaecker, E., **Auf dem Wege zu einer Ordnungspolitik für Europa,** a.g.e., s. 0-21.

Michaelis, H., **Energiemarkt und Energiepolitik in einer Europeaischen Union,** Frankfurt 1976.

Mitrany, D., **The Prospects of European Integration: Federal or Functional**, 1965.

Mitrany, D., **A Working Peace System**, Chicago 1966.

Monnet, Jean, **Erinnerungen eines Europaens**, Hanser Verlag, München-Wien 1978.

Münch, W., **Der Begriffsapparat bei D. Easton**, **Systemtheorie, Systemanalyse und Entwicklungslaenderforschun**, D. Oberndörfer (der.), Berlin 1971.

Münkler, Herfried, "Von den Ausmassen eines unbekannten Raumes", in: **Scala EG-Spezial**, 1/Jan.-Feb. 1993.

Nadel, M.V., "The Hidden Dimension of Public Policy: Private Governments and the Policy-Making Process", **Journal of Politics 37, 1975**.

Naschold, Frieder, **Politische Wissenschaft**, 2. Auflage, München 1972.

Naumann, P. H., "Die EWG - Agrarmarktpolitik. Sistem und Probleme", In: **Wirtschaftswissenschaftliches Studium**, 6 / 1974.

Nelson, Mark M.,"EC Faces Major Test on Two Germany", **The Wall Street Journal, 1.12.1989**.

Neumann, Iver B., "Avrupa Kimliği, AB Genişlemesi ve Entegrasyon/Dışlama Bağıntısı", Çev.: İsa Afacan, **Avrasya Dosyası**, Kış 1999, Cilt 5, Sayı 4.

New York Herald Tribune, January 13, 1964.

New York Times, April 12, 1964.

Nielsen, Terkel, "European Groups and the Decisionmaking Processes: The Common Agricultural Policy", in Ghita Ionescu, **The New Politics, of European Integration**, The Macmillan Pres Ltd., London 1972.

Nomer, E. ve Ö. Eskiyurt, **Avrupa Sözleşmeleri**, İstanbul 1975.

Nye, Josef, "Comparative Regional Integration, Concept and Measurement", in: **International Organization**, Bd. 22., 1968.

Official Publications of the European Communities, Europe Without Frontiers-Completing the Internal Market, **European Documentation**, 1987.

Bolat, Ömer, **İspanya, Yunanistan ve Portekiz'in Avrupa Topluluklarına Katılmalarında Ekonomik Durumları ve Türkiye**, İKV, İstanbul 1987.

Opinion of Professor M. H. Mendelson O.C. On The Application of the Republic of Cyprus to Join the European Union, 6/6/1997.

Ortaylı, İlber, "Türkler Göç Edince Ne Oluyor?", **Milliye**t, 29 Temmuz 2001.

Özdek, Yasemin, **Uluslararası Politika ve İnsan Hakları**, Öteki yay., Ankara 2000.

Özgüven, Ali., **Ortak Pazar Tarım Politikası ve Türkiye**, Bursa 1982.

Perry, K., **Britain and the European Community**, London 1984.

Pfetsch, Frank R., **Die Aussenpolitik der Bundersrepublik, 1949-1980**, München 1981.

Philip, A.B.H., **Pressure Groups in the European Community**, London, 1985.

Philip, Alan Butt, "Pressure Groups and Policy-Making in the European Community", in;

Juliet Lodge, **Institutions and Policies of the European Community**, London, 1983.

Pinder, John, **Britain and the Common Market**, London, 1961.

Pirene, Henri, **Ortaçağ Kentleri**, Çev.: Şadan Karadeniz, İletişim Yayınları, İstanbul, 1994.

Pöhle, Klaus, "Ist europäische Identität unmöglich?", in: **Internationale Politik und Gesellschaft**, 3/1998.

Prelot, Marcel, **Politika Bilimi**, Çev.: Nihal Önol, Varlık Yay., İstanbul 1972.

Presse und Informationsamt der Bundesregierung, Europa wird eins, September 1990.

Puchala, Donald J., Blind Men, Elephants and International Integration. **Journal of Common Market Studies**, March 1972.

Puchala, Donald, "The Pattern of Contemporary Regional Integration", in: **International Studies Quarterly**, Bd. 12, 1968.

Rabier, Jacques-Rene, "Europeans and the Unification of Europe", in: Ghita Ionescu, **The New Politics of European Integration**, The Macmillan Pres Ltd., London 1972.

Radikal, 14 Aralık 2001.

Radikal, 8 Ocak 2002.

Radikal, 9 Ocak 2002.

Riedel, Sabine: "Die Türkei und Europa. Probleme zwischen Integration und Migration". In: **Südosteuropa** (München), 48 (1999) 1-2.

Rigos, John, "Makarios Gains on Two Fronts", **The Christian Science Monitor**, (Washington), February 17 1964.

Robertson, Roland, **Küreselleşme. Toplum Kuramı ve Küresel Kültür**, Çeviren Ümit Yolsal, Bilim ve Sanat, Ankara 1999.

Roma Andlaşması.

Roper, John, "The West and Turkey: Varying Roles, Common Interests". In: **The International Spectator**, 34 (January-March 1999) 1.

Rosenau, James, **Domestic Sources of Foreign Policy**, New York 1967.

Rosenau, James, **Linkage Politics**, New York 1969.

Ross,G. **The Great Powers and the Decline of the European States System 1914-1945**, London 1983.

Saeter, Martin, **Europa Politisch**, Berlin 1977.

Savacı, Sabahattin, **Siyasi ve Ekonomik Bakımdan Ortak Pazar "AET" ve Türkiye**, Ankara 1971.

Scala EG Spezial, 1/Jan.-Feb. 1993.

Schlochauer, Hans-Jürgen, **Die Idee des Ewigen Friends**, Bonn 1953.

Schmid, Carlo, **Das Deutsch-Französische Verhaeltnis und der Dritte Partner**: Merkur, Jahrgang 2, 1948.

Schmidt, G., Schmidt, **England in der Krise: Grundzunge und Grundlagen der Britischen Appeasement-politik**, 1930-1937, Opladen 1981.

Schreiber, G., **Revisionismus und Weltmachtstreben**, Stuttgart 1978; M. Geyer, **Aufrüstung oder Sicherheit**, Wiesbaden 1980.

Şen, Faruk, **Yurtdışında Yaşayan Kıbrıslı Türkler IV. Kongresi** Broşürü, 11-13 Mart 1997, KKTC.

Senghaas, Eva -Knoblocah, **Frieden durch Integration und Assoziation**, Stuttgart 1969.

Sertina,V., "**The Moor in Africa and Antiquity: Origens and Definitions**", in: V. Sertina (ed.), **Golden Age of the Moor**, London, 1992.

Siegler, Heinrich, **Dokumentation der Europaischen Integration**, 2 Bd., Bonn 1964.

Silverman, D.P., **Reconstructing Europe After The Great War**, Cambridge, Mass., 1982.

Sonyel, Salahi R., "Kıbrıs Sorununa İlişkin Olarak Yeni Açılan İngiliz Belgelerine Göre Gizli Diplomaside Aldatmacalar", **Yurtdışında Yaşayan Kıbrıslı Türkler IV. Kongresi Broşürü**, 11-13 Mart 1997, KKTC.

Speer, A., **Spandauer Tagebücher**, Ullstein, Frankfurt/M. 1975.

Spiri, Peter, "The New Sovereignties", in: **Foreign Affairs**, Nr. 6, 2000.

Steinbach, Udo: "Außenpolitik am Wendepunkt? Ankara sucht seinen Standort im internationalen System". In**: Aus Politik und Zeitgeschichte**. Beilage zur Wochenzeitung Das Parlament, B XI-XII/97, 7. März 1997.

Steinbach, Udo: "Die Türkei - regionale Macht oder Verbündeter des Westens?" In: Erich

Reiter (Hrsg.): **Jahrbuch für internationale Sicherheitspolitik** 1999, Hamburg-Berlin-Bonn: Verlag E.S. Mittler und Sohn, 1999.

Steinbach, Udo: **Die Türkei im 20. Jahrhundert. Schwieriger Partner Europas**, Bergisch-Gladbach: Lübbe, 1996;

Taylor, Paul, The European Communities as an Actor in International Society, in: **Journal of European Integration,** 1982, VI, No: 1, Canada.

Tekeli, Şirin, **David Easton'un Siyaset Teorisine Katkısı Üzerine Bir İnceleme**, İstanbul 1976.

Teubal, Miguel, "Arjantin: Kırılgan Demokrasi", **Düşük Yoğunluklu Demokrasi**, S. Amin-N. Chomsky, A. Frank (der.), Çev.: Ahmet Fethi, 2. Baskı, İstanbul 1995.

The European Special Guide, No. 1.

The Guardian (London), December 31, 1963.

The Guardian (London), February 20, 1964.

The Times (London), April 15, 1964.

The Washington Post, February 17, 1964.

Thiel, Elke, "Europaeische Wirtschaftsund Waerungsunion. Von der Marktintegration zur politischen Integration", in: **Aus Politik und Zeitgeschichte**, B 7-8/1992.

Tibi, Bassam, **Europa Ohne Identitaet? Die Krise der Multikulturellen Gesellschaft**, C. Bertelsmann, München 1998.

Törnudd, Klaus, "Dimensions of Unifications and Integration", In: **Cooperation and Conflict**, Bd. 2, 1966.

Toynbee, Arnold, **A Study of History**, London, 1934.

Tunaya, T.Z., **Siyasi Müesseseler ve Anayasa Hukuku**, İstanbul 1969.

Turan, İlter, **Siyasal Sistem ve Siyasal Davranış**, 3. Baskı, İstanbul 1986.

Turkish Daily News, 24-25 Mart 1995.

UNICE Ortak Deklarasyonu, **İKV Dergisi, Ocak 1989**.

Vincent, R.J., **Human Rights and International Relations**, Cambridge University Press, Cambridge 1986.

Wallace, Helen S., "The Impact of the European Communities on National Policy-Making"**,** in: Ghita Ionescu, **The New Politics, of European Integration**, The Macmillan Pres Ltd., London 1972.

Washington Post, June 7.1999.

Waxman, Dov, "Turkey and Israel: A New Balance of Power in the Middle East". In: **The Washington Quarterly**, 22 (Winter 1999).

Weiler , Joseph, "Supranationalism Revisited-Retrospective and Prospective. The European Communities After Thirty Years", **EUI Working Paper**, No. 2, March 1981.

Weiler, Joseph, Community, "Member States and European Integration; Is the Law Relevant?", in: **Journal of Common Market Studies, XXI, Sep. 1982**.

Werner Feld, **The European Common Market and the World**, Prentice-Hall, N.J., 1967.

Whitehead, Laurence, **The International Dimensions of Democratization**, Oxford 1996.

Wildenmann, R., "Politische Grunlagen der Europaeischen Einigung**",** in: Erwin Dichtl, **Schritte zum Europaeischen Binnenmarkt**, dtv, München 1990.

Wildenmann, Rudolf, "Politische Grundlagen der Europaeischen Einigung", in: Erwin Dichtl, **Schritte zum Europaeischen Binnenmarkt**, dtv, München 1990.

Williams, Howard /Moorhead Wright/Tony Evans, **Uluslararası İlişkiler ve Siyaset Teorisi Üzerine Bir Derleme**, Baskıya Hazırlayanlar: Tolga Erdal, Fatih Durmuş, Siyasal Kitabevi, Ankara 1996.

Yeni Bir Avrupa için Paris Şartı 1990
http://www.osce.org/odihr/docs/compilation/compilation-1990par.htm

Young**,** R.U., **French Foreign Policy and Military Planning 1933-1940**, Cambridge, Mass., 1978.

Yurdusev, A. Nuri, "Avrupa Kimliğinin Oluşumu ve Türk Kimliği", **Türkiye ve Avrupa, Batılılaşma Kalkınma Demokrasi**, Atila Eralp, (der.), İmge Kitabevi Yay., Ankara, 1997.

Yurtdışında Yaşayan Kıbrıslı Türkler IV. Kongresi Broşürü, 11-13 Mart 1997, KKTC.

AVRUPA FİKRİ

Bütünleşmenin Tarihsel ve Düşünsel Kökenleri

Emre YILDIRIM

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6637-21-4

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Aralık 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Bu çalışma, yıllar önce İstanbul Üniversitesi'nde hazırladığım ''Avrupa Bütünleşmesinin Düşünsel Temelleri'' başlıklı yüksek lisans tezinden geliştirilmiştir. Tez çalışmasını gerçekleştirdiğim dönemde, Türkiye'nin gündeminde Avrupa Birliği'ne (AB) ilgi büyük ve özellikle lisansüstü eğitimi düzeyinde akademik çalışmalar yoğundu. Fakat dikkat çeken hususlardan birisi, çalışmaların çoğunluğunun 2. Dünya Savaşı sonrasında şekillenmeye başlayan ve zamanla gelişip AB'ne dönüşen yapının kendisine odaklanmış olmasıydı. Çalışmaların önemli bir kısmını, süreç içerisinde giderek karmaşıklaşan kurumsal yapı, hukuki prosedürler, iktisadi ve teknik konular vb. oluşturuyordu. AB ortaya çıkmadan önceki tarihsel süreci Kıta'nın uzak tarihine dek uzatan; Avrupalı düşünürlerin tarih boyunca ortaya koydukları fikir ve projeleri gibi daha çok siyaset bilimi, uluslararası ilişkiler ve siyasi düşünceler tarihi akademik alanlarından çıkan çalışmalar yok denecek kadar azdı. En azından bu noktaya dikkat çekmek, Türkçe literatür açısından değerlendirildiğinde, tez çalışmasının yapıldığı dönemde mümkün görünüyordu. Nitekim Avrupa külliyatı açısından bakıldığında hayli zengin bir tablonun olduğu ilerleyen sayfalarda görüleceği gibi bu çalışma da böyle bir ilgi ve fark edilen eksikliğin ürünü olarak ortaya çıkma şansı bulmuştur.

Bu çalışmanın hazırlanması sürecinde danışmanım olarak benden yardımlarını esirgemeyen ve yol gösteren değerli hocam, o zamanlar Yrd. Doç. Dr. olan Engin SELÇUK'a içten teşekkürlerimi sunarım. O olmasaydı siyasi düşünceler tarihi ve düşünürlere olan ilgimin AB ile birleşmesi ve böyle bir çalışmanın ortaya çıkması zor olurdu.

Tezin zaman içerisinde bir kitap olarak olgunlaşması gündemimde değildi. Nitekim tezden iki makale de geliştirmiştim. Ama gerek makalelerin yayınlandığı dergilerin dijital ortama dö-

nüştürülmemeleri neticesinde artık bulunurluklarını yitirmiş olmaları; gerekse de konunun tarihselliğinin önemini yitirmediği gibi çalışmada kullanılan kaynakların orijinalliği, gecikmiş de olsa çalışmanın bir kitap olarak ortaya çıkmasına vesile oldu. Umarım konuyla ilgilenenler için faydası dokunur.

Emre YILDIRIM, Bandırma/2023

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 1

1. BÖLÜM
MİTOLOJİK, COĞRAFİ, KÜLTÜREL VE POLİTİK BİR KAVRAM OLARAK AVRUPA

1. AVRUPA'YA BAŞLARKEN 11
1.1. HELENİSTİK DÖNEM ÖNCESİ 11
1.2. ANTİK DÖNEM 16
1.3. ROMA İMPARATORLUĞU 17
2. AVRUPA ŞEKİLLENİYOR 20
2.1. HIRİSTİYAN MİRASI 20
2.2. AVRUPA KAVRAMININ POLİTİKLEŞMESİ 26
2.3. 'AYDINLANAN' AVRUPA 32
3. AVRUPALI AVRUPA 35
3.1. FRANSIZ İHTİLALİ VE AVRUPA 35
3.2. ENDÜSTRİ DEVRİMİ VE BİRLİKLER 40
3.3. YAKIN DÖNEM 43

2. BÖLÜM
AVRUPA'YI BÜTÜNLEŞTİRENLER

1. ERKEN DÖNEM DÜŞÜNÜRLER VE PROJELER 52
1.1. DANTE ALİGHİERİ VE EVRENSEL MONARŞİ FİKRİ 53
1.2. PİERRE DU BOİS'DAN İLK PROJE 58
1.3. KRAL GEORGE PODİEBRAD VE ANTOİNE MARİNİ 61
1.4. AENEAS SİLVİUS PİCCOLOMİNİ: İLK 'AVRUPA' 64
2. 'SAVAŞ' PROBLEMİ VE ULUS DEVLETİN YÜKSELİŞİ 67
2.1. MACHİAVELLİ'DE BİRLİK 70
2.2. JEAN BODİN'İN CUMHURİYET'İ 72
2.3. ERASMUS: İLK AVRUPALI 74
2.4. HUGO GROTİUS: BARIŞIN HUKUKU 77

3. TÜRKLER VE 17. YÜZYIL "BÜYÜK PROJELER"İ 80
3.1. EMERİC CRUCE: SÖYLEVLER 85
3.2. SULLY'NİN "BÜYÜK PROJE"Sİ 88
3.3. COMENİUS: EVRENSEL UYANIŞ 92
3.4. WİLLİAM PENN'İN AVRUPA DEVLETİ 93
3.5. ABBE DE SAİNT PİERRE'İN HAYALİ: DAİMİ BARIŞ 97

3. BÖLÜM
MODERN ZAMANLARIN AVRUPA'SI

1. AYDINLANMA, ÖNCESİ, SONRASI VE AVRUPA'SI 102
1.1. TÜRKLERE KARŞI LEİBNİZ 102
1.2. FEDERASYON ÖTESİ: VİCO VE KONFEDERASYONU 105
1.3. AVRUPA RUHU VE MONTESQUİEU 107
1.4. VOLTAİRE: KÜLTÜREL AVRUPA 108
1.5. ROUSSEAU FEDERASYONU 110
2. DEVRİMLER VE AVRUPA 116
2.1. JEREMY BENTHAM'LA AVRUPA'DA FAYDACILIK 117
2.2. AVRUPA'YI AYDINLATAN AYDIN: IMMANUEL KANT 120
2.3. SAİNT-SİMON: AVRUPA'NIN YENİDEN ORGANİZASYONU 123
2.4. AVRUPA BİRLEŞİK DEVLETLERİ VE VİCTOR HUGO 126
2.5. PROUDHON VE FEDERASYON İLKESİ 129
2.6. AVRUPA DEVLETLER LİGİ'NDE BLUNTSCHLİ 132
3. İKİ SAVAŞ ARASI AVRUPA 134
3.1. KALERGİ'NİN PAN-AVRUPA'SI 138
3.2. ARİSTİDE BRİAND'IN MEMORANDUMU 143
3.3. BÜTÜNLEŞMEYE DOĞRU 147

SONUÇ 149

KAYNAKÇA 157

KAYNAKÇA

Acar-Savran, Gülnur: **Sivil Toplum ve Ötesi: Rousseau, Hegel, Marx,** İstanbul, Belge Yayınları, 2003.

Ağaoğulları, M. Ali: **Tanrı Devletinden Kral-Devlete**, Ankara, İmge Kitabevi Yayınları, 1991.

Akad, Mehmed: **Genel Kamu Hukuku,** İstanbul, Filiz Kitabevi, 1997.

Akyıldız, Kaya, Barış Karacasu: "Türk Hümanizmi ve Edebi Kanonun Oluşumu", **Toplum ve Bilim**, No:81, Yaz 1999, s.26-44.

Alighieri, Dante: **On World-Government or De Monarchia,** Çev. Herbert W. Schneider, New York, Liberal Arts Press, 1957.

Anderson, Perry: **Passages from Antiquity to Feudalism**, Verso Editions, London, 1974.

Arnhart, Larry: **Siyasi Düşünce Tarihi: Plato'dan Rawls'a**, Ankara, Adres Yayınları, 2004.

Armstrong, A. C.: "Kant's Philosophy of Peace and War", **The Journal of Philosophy,** Cilt.28, No:8, Nisan 1931, s.197-204.

Aydınlanma: Ed. Veysel Atayman, Donkişot Yayınları, İstanbul, 2005.

Bance, Alan: "The Idea of Europe: from Erasmus to ERASMUS", **Journal of European Studies,** No:22, Mart 1992, s.1-19.

Barraclough, Geoffrey: **European Unity in Thought and Action,** London, Blackwell, 1963.

Bilici, Faruk: **XIV. Louis ve İstanbul'un Fetih Tasarısı**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2004.

Brague, Remi: **Avrupa: Roma Yolu,** Çev. Betül Çotuksöken, İstanbul, Kabalcı Yayınevi, 1995.

Braudel, Fernand: **Uygarlıkların Grameri**, Çev. Mehmet Ali Kılıçbay, Ankara, İmge Kitabevi Yayınları, t.y.

Brugmans, Henri: **L'Idee Europeenne 1918-1965,** Bruges, De Tempel, 1965.

Boyd, Andrew ve Frances: **Western Union**, London, UNA's Guide to European Recovery, 1948.

Bozkurt, Enver: **Avrupa Birliği Hukuku**, Ankara, Asil Yayınları, 2004.

Bozkurt, Kutluhan: ''Avrupa Topluluğunun-Birliğinin Oluşum ve Gelişim Sürecinde Hukuk Ekseni'', **Hukuk ve Adalet**, No:3, Temmuz-Ağustos-Eylül 2004, s.6-23.

Bugge, Peter: **Asia and the Idea of Europe and the Others**, London, Routledge, 2000.

Bugge, Peter: ''The Nation Supreme: The Idea of Europe 1914-1945'', **The History of The Idea of Europe**, Ed. Kevin Wilson, Jan van der Dussen, London, Routledge, 1995.

Butler, Geoffrey: ''Sully's Grand Design'', **Edinburg Review,** England, y.y., 1919.

Canbolat, İbrahim S.: **Uluslarüstü Sistem Avrupa Birliği: Bir Dönüşümün Analizi**, İstanbul, Alfa Yayıncılık, 1998.

Classics of Modern Political Theory: Machiavelli to Mill: Ed. Steven M. Cahn, New York, Oxford University Press, 1997.

Coudenhove-Kalergi, R. N.: ''Europe To-Morrow'', **International Affairs,** Cilt.18, No:5, Eylül-Ekim 1939, s.623-640.

Coudenhove-Kalergi, R. N.: **Pan-Europe,** New York, Alfred A. Knopf, 1926.

Cruce, Emeric: **The New Cyneas of Emeric Cruce,** Philadelphia, Aleni Lane and Scott, 1909.

Çakır, Armağan Emre: **''Theories of European Political Integration: Classified and Compared in a Proposed Model''**, M.Ü. Avrupa Topluluğu Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1995.

Çelebi, Aykut: **Avrupa: Halkların Siyasal Birliği,** İstanbul, Metis Yayınları, 2002.

Çırakman, Aslı: ‘‘Avrupa Fikrinden Avrupa Merkezciliğe’’, **Doğu Batı,** No:14, Şubat-Mart-Nisan 2001, s.28-47.

Çiğdem, Ahmet: **Aydınlanma Düşüncesi,** İstanbul, İletişim Yayınları, 2006.

Davies, Norman: **Europe: A History,** New York, Oxford University Pres, 1997.

Dedeoğlu, Beril: ‘‘Avrupa Birliği Bütünleşme Süreci’’, **Dünden Bugüne Avrupa Birliği,** Ed. Beril Dedeoğlu, İstanbul, Boyut Kitapları, 2000.

Delanty, Gerard: **Avrupa’nın İcadı: Fikir, Kimlik, Gerçeklik,** Çev. Hüsamettin İnaç, Ankara**,** Adres Yayınları, 2005.

Delanty, Gerard: **Inventing Europe: Idea, Identity, Reality,** New York, Macmillan, 1995.

Den Boer, Pim: ‘‘Europe to 1914: The Making of an Idea’’**, The History of The Idea of Europa**, Ed. Kevin Wilson, Jan van der Dussen, London, Routledge, 1995.

Deniz, Faruk: ‘‘Machiavelli: ‘‘Şeytan’’ mı, ‘‘İnsan’’ mı?’’, **İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi**, No:23-24, Mart 2000-Eylül 2001, s.109-126.

De Rougemont, Denis: **The Idea of Europe,** Çev. Norbert Guterman, New York, Macmillan, 1966.

De Rougemont, Denis: **The Meaning of Europe**, Çev. Alan Braley, New York, Stein and Day Publishers, 1965.

Dinçkol, Bihterin (Vural), Mehmed Akad: **Genel Kamu Hukuku,** İstanbul, Der Yayınları, 2000.

Dorpalen, Andreas: ‘‘The European Polity: Biography of an Idea,’’**, The Journal of Politics**, Cilt.10, No:4, Kasım 1948, s.712-733.

Ebenstein, William: **Great Political Thinkers: Plato to the Present,** New York, Macmillan, 2004.

Eisenmann, Louis: ‘‘The Imperial Idea in the History of Europe’’, **Slovanic Review,** No:5, 1926/27, s.242-257.

Eliot, T. S.: ‘‘Avrupa’nın Kültür Birliği’’, **Cogito,** No:39, Yapı Kredi Yayınları, Bahar 2004, s.123-134.

Erasmus, Desiderius: **The Complaint of Peace: translated from the Querela Pacis A.D. 1521,** London, The Open Court Publishing Co., 1917.

Erdenir, F. H. Burak: **Avrupa Kimliği: Pan-Milliyetçilikten Post-Milliyetçiliğe**, Ankara, Ümit Yayıncılık, 2006.

Florinsky, Michael: **Integrated Europe**, New York, The Macmillan Company, 1955.

Gellner, Ernest: **Uluslar ve Ulusçuluk**, Çev. Büşra Ersanlı Behar, İstanbul, İnsan Yayınları 1992.

George, William H.: "Proudhon and Economic Federalism", **The Journal of Political Economy,** Cilt.30, No:4, Ağustos 1922, s.531-542.

Gladwyn, Lord: **The European Idea,** London, The New English Library Limited, 1967.

Grotius, Hugo: **The Law of War and Peace: Including The Law of Nature and Nations**, Ed. A. C. Campbell, London, Verso Editions, 2005.

Haas, Ernst B.: "The United States of Europe", **Political Science Quarterly**, Cilt.63, No:4, Aralık 1948, s.528-550.

Habermas, Jurgen: "Avrupa'nın Niçin Bir Anayasaya Gereksinmesi Var?", **Cogito**, No.39, Yapı Kredi Yayınları, Bahar 2004, s.302-322.

Halecki, Oskar: **The Limits and Divisions of Europe History**, New York, Polish Institute of Arts and Sciences in America, 1950.

Halikarnas Balıkçısı, "Tarih ve Helenizm", **Anadolu'nun Sesi,** Ed. Şadan Gökovalı, Ankara, Bilgi Yayınevi, 2002, s.23.

Hallstein, Walter: **United Europe: Challenge and Opportunity,** Cambridge, Harvard University Press, 1962.

Harbison, E. H.: **The Age of Reformation**, New Jersey, Princeton University Press, 1955.

Havel, Vaclav: "An Autonomy of Reticence", **Living in the Truth,** Ed. Jan Vladislav, London, Faber and Faber, 1990.

Hay, Denys: **Europe: The Emergence of An Idea,** London, Methuen, 1957.

Hay, Denys: ‘‘On a Problem of Terminology: ‘‘Europe’’ and ‘‘Christendom’’, **Diogenes,** No:17, 1957, s.1-25.

Heater, Derek: **The Idea of European Unity,** New York, St. Martin’s Press, 1992.

Hobsbawm, Eric J.: **Milletler ve Milliyetçilik: Program, Mit, Gerçeklik**, Çev. Osman Akınhay, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2006.

Huberman, Leo: **Feodal Toplumdan Yirminci Yüzyıla**, İstanbul, İletişim Yayınları, 1991.

Husserl, Edmund: ‘‘Avrupa İnsanlığının Krizi ve Felsefe’’, **Cogito**, No.39, Yapı Kredi Yayınları, Bahar 2004, s.51-90.

İslamoğlu, Huri: **Neden Avrupa Tarihi?,** Ed. Huri İslamoğlu, İstanbul, İletişim Yayınları, 1997.

Jeyser, Karl L.: ‘‘Concepts of Europe in the Early and High Middle Ages’’, **Past and Present: The Cultural and Political Construction of Europe,** No:137, Kasım 1992, s.25-47.

Kabaalioğlu, Haluk: **Avrupa Birliği ve Kıbrıs**, İstanbul, Yeditepe Üniversitesi Yayınları, 1998.

Kant, Immanuel: **Perpetual Peace and Other Essays,** Çev. Ted Humphrey, Indianapolis, Hackett Publishing Company, 1983.

Karakaş, A. Işıl: ‘‘Avrupa Birliği, İnsan Haklarının Korunması ve Avrupa Anayasası’’, **Hukuk ve Adalet**, No:3, Temmuz-Ağustos-Eylül 2004, s.36-56.

Kaya, Bülent: ‘Avrupa Entegrasyon Modelleri’’, **Birikim**, No:128, Aralık 1999, s.52-60.

Kende, Istvan: ‘‘The History of Peace: Concepts and Organizations from the Late Middle Ages to the 1870’s’’, **Journal of Peace Research,** Cilt.26, No:3, Ağustos 1989, s.233-247.

Koray, Meryem: **Avrupa Toplum Modeli**, Ankara, İmge Kitabevi Yayınları, 2005.

Leibniz: **Political Writings**, Ed. Patrick Riley, New York, Cambridge University Press, 1996.

Le Goff, Jacques: "Ortaçağ'da Batı Avrupa", **Doğu Batı,** No:33, Ağustos-Eylül-Ekim 2005, s.39-68.

Lewis, V.J.: "The Bohemian Project of 1464", **New Commonwealth,** No:1, 1933, s.1-15.

Machiavelli, Niccolo: **The Art of War**, Çev. Peter Bondanella, Mark Musa, London, Penguin Books, 1995.

McCormick, John: **Understanding The European Union**, New York, Palgrave Macmillan, 2005.

Meriç, Cemil: **Saint-Simon: İlk Sosyolog, İlk Sosyalist,** İstanbul, İletişim Yayınları, 1995.

Mill, J. S., Jeremy Bentham: **Utiliterianism and Other Essays,** Ed. Alan Ryan, New York, Penguin Books, 1987.

Montesquieu: **The Spirit of Laws,** Çev. T. Nugent, New York, Torchbooks, t.y.

Morin, Edgar: **Avrupa'yı Düşünmek**, Çev. Şirin Tekeli, İstanbul, Alfa Yayınları, 1995.

Oğurlu, Ebru: "AB: Bir 50 Yıl Daha", (Çevrimiçi) **http//www.birgun.net/archive**, 1 Mayıs 2007.

Özcan, Mehmet: "Avusturya Seçimleri Işığında Avrupa Birliği Bütünleşmesi Hakkında Bir Değerlendirme", (Çevrimiçi) **http//www.turkishweekly.net/turkce**, 15 Mart 2007.

Özman, Zeynep Sibel: **"Avrupa Birliği'ni Oluşturan Tarihi ve Kültürel Süreçler",** İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Topluluğu'nun Sosyo-Kültürel Yapısı Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1996.

Penn, William: **An Essay Towards the Present and Future Peace of Europe**, Ed. John Bellows, Gloucester, Eastgate, 1914.

Phillips, J. R. S.: **The Medieval Expansion of Europe,** New York, Oxford University Press, 1988.

Pollinger, Eliot H.: "Saint Simon, The Utopian Precursor of The League of Nations", **Journal of the History of Ideas**, Cilt.4, No:4, Ekim 1943, s.475-483.

Proudhon, P. J.: **Makaleler**, Çev. M.Tüzel, İstanbul, Birey Yayınları, 1992.

Riley, Patrick: "New' Political Writings of Leibniz', **Journal of the History of Ideas,** Cilt.55, No:1, Ocak 1994, s.147-158.

Rodriguez-Salgado, Mia: "In Search of Europe," **History Today,** No:42, Şubat 1992, s.1-14.

Rosamond, Ben: **Theories of European Integration,** London, Macmillan, 2000.

Rousseau, J. J.: **A Project for Perpetual Peace**, Çev. Edith M. Mutall, London, Penguin Books, 1927.

Rousseau on International Relations, Ed. Stanley Hoffmann, David P. Fidler, New York, Oxford University Press, 1991.

Saint Pierre, Abbe de: **A Project for Settling an Everlasting Peace in Europe,** London, P and S Co., 1939.

Saint-Simon, Henri de: **Social Organization, The Science of Man and Other Writings**, Ed. Felix Makhem, Newyork, Harper Torchbooks, 1964.

Salman, Trevor: **Building European Union: A documentary history and analysis**, Ed. Trevor Salman, Sir William Nicoll, Manchester, Manchester University Press, 1997.

Sander, Oral: **Siyasi Tarih: İlkçağlardan 1918'e,** Ankara, İmge Kitabevi Yayınları, 2005.

Sanlı, Leyla: **Avrupa Birliği ve Demokrasi Açığı**, İstanbul, Alan Yayıncılık, 2005.

Scott, James Brown: **The Catholic Conception of International Law**, Georgetown, Georgetown Books, 1934.

Selçuk, Engin: "Anayasasını Arayan Avrupa: Avrupa Anayasal Antlaşma Tasarısı Üzerine", **Hukuk ve Adalet,** No:3, Temmuz-Ağustos-Eylül 2004, s.50-97.

Shore, Chris: **Building Europe: The Cultural Politics of European Integration**, London, Routledge, 2000.

Siyaset Felsefesi Sözlüğü: Ed. Philippe Reynaud, Stephane Rials, İstanbul, İletişim Yayınları, 2003.

Tekinalp, Ünal, Gülören Tekinalp: **Avrupa Birliği Hukuku,** İstanbul, Beta Yayınları, 2000.

The Cambridge Companion to Leibniz: Ed. Nicholas Valley, New York, Cambridge University Press, 1995.

The Great Design of Henry IV and The United States of Europe: Ed. Edward D. Mead, Boston, Ginn and Company, 1909.

The Great Didactic of John Amos Comenius, Ed. M. W. Keatinge, London, A and C Black, 1923.

Torun, Yıldırım: **Hugo Grotius'un Hukuk ve Siyaset Felsefesi,** İstanbul, Kaknüs Yayınları, 2005.

Tunçay, Mete: **Siyasal Düşünceler Tarihi,** Cilt.2, Ankara, Teori Yayınları, 1986.

Terzi, Özlem Türk: ''Avrupa'nın Birliği: Avrupa'da Bütünleşmenin Tarihsel Dönüşümleri'', **İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi,** No:25, Ekim 2001, s.245-255.

Türkbağ, Ahmet Ulvi: ''Doğu'nun Akşamından Batı'nın Şafağına: Modern Avrupa'yı Yaratan Anlayışın Doğuşu'', **Doğu Batı,** No:14, Şubat-Mart-Nisan 2001, s.103-110.

Ungerer, Werner: "On the Way to European Union", **The Maastricht Treaty on European Union**, Ed. Joerg Monar, Werner Ungerer, Wolfgang Wessels, Brussels**,** European Interuniversity Press, 1993.

Valery, Paul: ''Zihnin Krizi'', **Cogito**, No:39, Yapı Kredi Yayınları, Bahar 2004, s.100-122.

Vardar, Deniz: ''Avrupa Birliği ve 'Kimlik' Oluşum Süreci'', **Birikim,** No:157, Mayıs 2002, s.33-48.

Vico, Giambattista: **The New Science**, Çev. David Marsh, London, Penguin Books, 2001.

Vico, Giambattista: **The New Science of Giambattista Vico,** Çev. Thomas Goddard Bergin, Max Harold Fisch, New York, Anchor Books, 1961.

Voltaire: **The Age of Lewis XIV**, Çev. R. Dodsley, London, Pall-mall, 1962.

West, David: **Kıta Avrupası Felsefesine Giriş,** İstanbul, Paradigma Yayınları, 1998.

Wolff, Larry: ''Voltaire's Public and The Idea of Eastern Europe'', **Slavic Review,** Cilt.54, No:4, Kış 1995, s.932-942.

Woolf, Stuart: **Napoleon's Integration of Europe,** Cambridge, Cambridge University Pres, 1991.

Yapp, Malcolm E.: ''Europe in the Turkish Mirror'', **Past and Present: The Cultural and Political Construction of Europe,** No:137, Kasım 1992, s.134-155.

Yurdusev, A. Nuri: ''Avrupa Kimliğinin Oluşumu ve Türk Kimliği'', **Türkiye ve Avrupa**, Ed. Atilla Eralp, Ankara, İmge Kitabevi Yayınları, 1997.

AVUKATIN BAŞUCU KİTABI

Editör

Av.Dr Mustafa Emir ÜSTÜNDAĞ

Yazarlar

Öğr. Gör. İdil YILDIRIM ARI

Dr. Öğr. Üyesi Çağatay ÇINAR

Arş. Gör. Oğuz ERSÖZ

Av. İlayda BAŞBUĞA

Av. Reyhan EROĞLU GÜÇLÜ

EKİN

Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-92-8

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Mart 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

İŞÇİLİK ALACAKLARI KAPSAMINDA KABUL, FERAGAT VE SULH SÖZLEŞMELERİ İLE ALTERNATİF UYUŞMAZLIK MODELLERİNİN İNCELENMESİ

Öğr.Gör.İdil YILDIRIM ARI

GİRİŞ 1
1.İŞÇİLİK ALACAKLARI AÇISINDAN FERAGAT 2
2.İŞÇİLİK ALACAKLARI AÇISINDAN KABUL 13
3. İŞÇİLİK ALACAKLARI AÇISINDAN SULH SÖZLEŞMELERİ 14
4. İŞÇİLİK ALACAKLARI AÇISINDAN ARABULUCULUK 22
SONUÇ 34
KAYNAKÇA 36

KARŞILIKSIZ ÇEK KEŞİDE ETME SUÇU

Dr. Öğr. Üyesi Çağatay ÇINAR

I) TARİHÇE 39
II) ÇEK KANUNUNDAKİ MADDE DÜZENLEMESİ 40
III) SUÇLA KORUNAN HUKUKİ DEĞER 41
IV) SUÇUN UNSURLARI 42
A) TİPİKLİĞİN MADDİ UNSURU 42
1) Fail ve Mağdur 42
2) Suçun Maddi Konusu 44
3) Suça Konu Fiil ve Netice 45
B) TİPİKLİĞİN MANEVİ UNSURU 46
C) HUKUKA UYGUNLUK NEDENLERİ 47
V) KUSURLULUK 47
VI) SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ 48
VII) SUÇA ETKİ EDEN HALLER 49
A) ETKİN PİŞMANLIK 49
B) ŞİKAYET VE ŞİKAYETTEN VAZGEÇME 50
VIII) SUÇUN YAPTIRIMI 51

IX) USUL HÜKÜMLERİ 52
A) İLGİLİ MAHKEME 52
B) KANUN YOLLARI 53
X) ZAMANAŞIMI 54
XI) SONUÇ 54
KAYNAKÇA 56

1136 SAYILI AVUKATLIK KANUNU 166/1. MADDESİ UYARINCA AVUKATIN HAPİS HAKKININ KOŞULLARINA GENEL BAKIŞ

Arş. Gör. Oğuz ERSÖZ

GİRİŞ 57
I. HAPİS HAKKI KAVRAMI 58
II. AVUKATIN HAPİS HAKKININ DÜZENLENDİĞİ HÜKÜMLER 59
III. HAPİS HAKKININ KONUSU 61
IV. AVUKATIN HAPİS HAKKINI KULLANABİLMESİNİN KOŞULLARI ... 62
A. AVUKATLIK ÜCRETİ VE GİDERLERİ İÇİN KULLANILABİLMESİ 62
B. ÜCRET VE GİDER ALACAĞININ MUACCEL OLMASI 64
C. HAPİS KONUSUNA MÜVEKKİLİN RIZASI VE AVUKATLIK SÖZLEŞMESİ KAPSAMINDA ZİLYET OLUNMASI 65
D. ALACAKLA ORANTILI OLARAK KULLANILABİLMESİ 66
E. AVUKATIN MÜVEKKİLİNE YAZILI OLARAK BİLDİRİMDE BULUNMASI 67
F. HAPİS HAKKININ SÖZLEŞME İLE KALDIRILMAMIŞ OLMASI 68
SONUÇ 69
KAYNAKÇA 70

KİRALANAN TAŞINMAZIN ALT KİRACI YASAĞINA AYKIRILIK NEDENİYLE TAHLİYESİNDE DELİL TESPİTİ VE SONUÇLARI

Av.İlayda BAŞBUĞA

GİRİŞ 73
ALT KİRA KAVRAMI 75
TAHLİYE DAVASI 79
KİRALANAN TAŞINMAZIN TAHLİYESİNDE DELİL TESPİTİ 81
SONUÇ 87
KAYNAKÇA 89

YARGITAY KARARLARI

Balıkesir Barosu Avukatı
Reyhan EROĞLU GÜÇLÜ

YARGITAY KARARI 91

KAYNAKÇA

Astarlı,Muhittin. **İş İlişkisinin Sona Ermesi ve Kıdem Tazminatı,** Yargıtay'ın İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Kararlarının Değerlendirilmesi-2015, İstanbul:On İki Levha Yayıncılık, 2017.

Akyol Aslan, Leyla. **Medeni Usul Hukukunda Davadan Feragat,** Ankara:Yetkin Yayıncılık, 2011.

Bozkurt, H. Argun **İş Yargılaması Usul Hukuku,**İstanbul:Seçkin Yayınevi, 2017.

Birben, Erhan / Öktem, Sezgi. **İş Yargılamasının Medeni Usul Hukukuna Hakim Olan İlkeler Bakımından Değerlendirilmesi,** Prof.Dr.Nuri Çelik'e Armağan, İstanbul:Beta Yayınevi, 2001.

Demir, Şamil "Arabuluculuk Arkadaşlığı", **Ankara Barosu Dergisi,** S.2, 2013, s.291-314.

Doğan Yenisey, Kübra "İş Yargısında Zorunlu Arabuluculuk", **İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Derneği 40.Yıl Uluslararası Toplantısı,** İstanbul, 2016, s.167-193.

Kılıç, Halil. **Açıklamalı İçtihatlı 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu**, Ankara: Adalet Yayınevi,2011.

Kuru, Baki. **Makaleler,** İstanbul:Arıkan Yayınevi, 2006.

Mutlay, Faruk Barış "İş Hukukunda Zorunlu Arabuluculuk", **İş Hukukunda Genç Yaklaşımlar III,** İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2018, s.123-173.

Okur, Zeki **Bireysel İş Uyuşmazlıklarında Dava Şartı Olarak Arabuluculuk,** 2.Baskı, Adana: Karahan Kitapevi, 2019.

Özbek, Mustafa Serdar **Alternatif Uyuşmazlık Çözümü,** Ankara: Yetkin Yayınları, 2009.

Soy, Ayşe. **Türk Medeni Yargılama Hukukunda Sulh,** İstanbul: Adalet Yayınevi, 2017.

Tanrıver, Süha "Hukuk Uyuşmazlıkları Bağlamında Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları ve Özellikle Arabuluculuk", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi,** S.64, Mayıs-Haziran, 2006, s.151-178.

Yazıcı Tıktık, Çiğdem "Arabuluculuk Sürecinin Temel İlkeleri", **Temel Arabuluculuk Eğitimi Katılımcı Kitabı,** Ankara: Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü Arabuluculuk Daire Başkanlığı Yayını, 2019, s.47-56.

legalbank.net

http://guvenlikis.org.tr/sendikamiz-hukuk-musavirliginden-feragat-davalarina-iliskin-onemli-duyuru.html, http://www.genel-is.org.tr/taseron-iscilerle-ilgili-yayimlanan-teblige-iliskin-bazi-sorular-ve-cevaplar,2,16022#.WrDGcWpuaM8 (erişimtarihi 15.03.2018)

KAYNAKÇA

DÖNER, İsa; Karşılıksız Çek Keşide Etme Suçu ve Bankaların Cezai Sorumluluğu, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2002

DÖNMEZER, Sulhi; Kişilere ve Mala Karşı Suçlar,15.Bası,İstanbul,1998, Beta Yayınları

ERŞAN, Safa; Türk Hukukunda Karşılıksız Çek Keşide Etmek Fiiline Öngörülen Yaptırımların Tarihsel Gelişimi ve Sorunları, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Yıl: 13,Sayı: 49, 2022, s.455-490

GENÇTÜRK, Muharrem; 5941 Sayılı Yeni Çek Kanuna Göre Karşılıksız Çek Keşide Etme Suçunda Şikâyet Hakkı, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi Y.2010, C.15, S.2, s.237-257

GÜNAY, Meryem - GÜNAY Mehmet; 5941 Sayılı Çek Kanununa Göre Karşılıksız Çek Düzenleme Suçu, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi (TAAD), Temmuz 2010, Yıl:1, Sayı:2, s.323-346

NARBAY, Şafak "5941 Sayılı Çek Kanununun Getirdiği Bazı Yenilikler ve Bunların Değerlendirilmesi", Terazi Hukuk Dergisi, S:43, 2010, s.65-99

ÖZGENÇ, İzzet; Çek Kanunu, 9. Bası, Seçkin Yayınları, Ankara 2021

Kanun gerekçesi için bkz. https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem23/yil01/ss445.pdf

Lexpera.com.tr

11

---

[11] **KISALTMALAR**

Bkz. : Bakınız
CGİK : Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun
CMK : Ceza Muhakemesi Kanunu
ÇK : Çek Kanunu
İİK : İcra ve İflas Kanunu
S. : Sayı
s. : Sayfa
TCK : Türk Ceza Kanunu

KAYNAKÇA

Aday, Nejat: **Avukatlık Hukukunun Genel Esasları,** 2. Bası, İstanbul, 1997.

Akçaal, Mehmet: **Eşya Hukuku,** Yetkin Yayınları, Ankara, 2021.

Aksu, Raziye: **"Avukatlık Sözleşmesinin Unsurları ve Hukuki Niteliği",** Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Yıl. 7, Sayı. 27, Temmuz 2016, ss. 861-891.

Budak, Ali Cem / Karaaslan, Varol / Apaydın, Eylem / Aydemir, Fatih: **Avukatlık ve Noterlik Hukuku,** Filiz Kitabevi, İstanbul, 2021.

Coşar, Vedat Ahsen / Akgül, Salih: **Avukatlık Hukuku,** Yetkin Yayınları, Ankara, 2021.

Çelik, M. Lamih: **TBB Disiplin Kurulu Kararları Işığında Avukatlık Meslek Kuralları,** Güncellenmiş 6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022.

Çetiner, Bilgehan: **Hapis Hakkı,** Filiz Kitabevi, İstanbul, 2010.

Esener, Turhan / Güven, Kudret: **Eşya Hukuku,** 7. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017.

Günergök, Özcan: **Avukatlık Sözleşmesi,** Yetkin Yayınları, 3. Baskı, Ankara, 2013.

İmre, Zahit: **"Hapis Hakkı Üzerinde Bir Tetkik",** İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt. 18, Sayı. 3-4, Yıl. 1952, ss. 742-782.

Mısır, M. Haşim: **Avukatlık Disiplin Hukuku,** Ankara, 2008.

Müderrisoğlu, Feridun: **Avukatlıkta Vekalet ve Ücret Sözleşmesi ve İçtihatlar,** Ankara, 1974.

Oğuzman, M. Kemal / Seliçi, Özer / Oktay-Özdemir, Saibe: **Eşya Hukuku,** 22. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2020.

Özbay, İbrahim: **Ahzu Kabz Yetkisi Üzerine",** Medeni Usul ve İcra-İflas Hukuku Dergisi, Cilt. 8, Sayı. 23, 2012/3, ss. 11-37.

Özen, Atilla: **Avukatlık Hukuku,** 5. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022.

Özkaya, Eraslan: **Vekalet Sözleşmesi ve Kötüye Kullanılması,** Güncellenmiş 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016.

Polat, Metin: **Avukatlık Sözleşmesinde Ücret,** Adalet Yayınevi, 2. Baskı, Ankara, 2017.

Ruhi, Canan / Ruhi, Ahmet Cemal: **Avukatlık Hukuku,** Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021.

Sarı, Suat: **Alıkoyma Hakkı,** İstanbul, 1997.

Sirmen, A. Lale: **Eşya Hukuku,** 6. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2018.

Sungurtekin Özkan, Meral: **Avukatlık Hukuku,** İzmir, 2006.

Taşatan, Caner: **"Avukatın Hapis Hakkı",** İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt. 7, Sayı. 1, Yıl. 2021, ss. 187-210.

Yiğit, Ahmet: **Avukatın Hapis Hakkı,** On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2022.

KAYNAKÇA

- Baumbach, Adolf/Lauterbach, Wolfgang/Albers, Jan/Hartmann, Peter: Zivilprozessordnung, 52. Aufl., München 1994.
- Kuru, Baki: Hukuk Muhakemeleri Usulü, C. IV, 6. B., İstanbul 2001, s. 4427; Yavaş s. 20; Özkan, Hasan: İhtiyati Tedbir, Delil Tespiti, İhtiyati Haciz ve Kamu Alacağının Tahsilinde İhtiyati Haciz, İstanbul 2006, s. 820; Karş. Ansay, Sabri Şakir: Hukuk Yargılama Usulleri, Ankara 1957, s. 309. Karşı görüşte: Guldener, Max: Schweizerisches Zivilprozessrecht, 3. Aufl., Zürich 1979, s. 576 dn. 13.
- Yavaş, Murat : Medeni Usul Hukukunda Delil Tespiti, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1999.
- Akıncı, Müslüm, "Yargı Erki ve Sorumluluğu", TAAD, Cilt:1, Yıl:1, Sayı:3, s.93-109.
- Cappelletti, Mauro, "Who Watches the Watchmen?" A Comparative Study on Judicial Responsibility", The American Journal of Comparative Law, Vol. 31, No. 1 (Winter, 1983), s. 1-62.
- Jörg Philipp Terhechte, "Judicial Accountability and Public Liability-The German "Judges Privilege" Under the Influence of European and International Law", German Law Journal, V. 3, 2012, s. 318.
- Yılmaz, Ejder: Geçici Hukukî Himaye Tedbirleri, C. 2, Ankara 2001, s. 1335-1336

STOKLARIN AZERBAYCAN MİLLİ MUHASEBE STANDARTLARINA GÖRE MUHASEBELEŞTİRİLMESİ VE ÖNERİLER

Yazarlar
Prof. Dr. Ayşe Gül KÖKSAL
Hilal MAMMADLI

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6637-06-1

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Aralık 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Küreselleşme, bilişim teknolojilerindeki gelişmeler, artan rekabet, işletmelerin çok uluslu hale gelmesi birçok alanda önemli değişimlerin yaşanmasına neden olmuştur. Bu alanlardan biri de muhasebedir. Muhasebe, mevcut literatürde mali nitelikteki olayları ölçen, kaydeden, sınıflandıran, raporlayan ve analiz eden bilim dalı olarak tanımlanmaktadır. Bu tanıma bakıldığında muhasebenin en önemli işlevi kaydetme olarak görülmektedir. Ancak uluslararası alanda yaşanan gelişmeler muhasebenin kaydetme işlevinden daha çok raporlama işlevini ön plana çıkarmaktadır.

İşletmenin mali ve ekonomik yapısına ilişkin finansal bilgiler, hissedarlara ve kredi verenlere finansal raporlar aracılığıyla sunulmaktadır. Ayrıca devlet, sendikalar, çalışanlar, sivil toplum kuruluşları ve işletme yöneticileri gibi toplumun farklı kesimleri de finansal raporlar aracılığıyla sunulan finansal bilgiden yararlanmaktadır. Görüldüğü üzere muhasebe farklı çıkar gruplarına bilgi sunmaktadır. Ancak ülkelerin ulusal muhasebe düzenleme ve uygulamalarındaki farklılıklar sunulan finansal bilginin karşılaştırılabilmesine engel olmaktadır. Diğer taraftan yatırımcıların uluslararası alanda yatırım yapması ve işletmelerin büyüyerek çok uluslu hale gelmesi küresel alanda ortak bir muhasebe dilinin geliştirilmesini zorunlu hale getirmiştir.

Uluslararası Muhasebe / Finansal Raporlama Standartlarının hazırlanması ve uygulanması, 1972 yılından itibaren gelişmiş ve gelişmekte olan çok sayıda ülkenin gündemine girmiştir. Günümüzde Uluslararası Muhasebe / Finansal Raporlama Standartları, düzenleyici otorite olarak kabul edilen Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi'nin devamı niteliğindeki Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu tarafından yayımlanmaktadır. Kurulun yayımladığı standartların temel amacı, finansal tablo kullanıcılarının ihtiyaç duyduğu finansal bilgiyi gerçeğe uygun bir şekilde sunulmasını sağlamaktır.

Uluslararası Muhasebe / Finansal Raporlama Standartlarının 150'den fazla ülkede uygulandığı bilinmektedir. Azerbaycan Cumhuriyeti'nde de Uluslararası Muhasebe / Finansal Raporlama Standartları ile uyumlu Azerbaycan Milli Muhasebe Standartları kullanılmaya başlanmıştır. Azerbaycan Cumhuriyeti'nde uygulanan Milli Muhasebe Standartları, kar amacıyla faaliyet gösteren işletmeler, kamu kuruluşları ve sivil toplum kuruluşları için ayrı olarak düzenlenmiştir.

Yapılan bu çalışmada kar amacıyla faaliyet gösteren işletmelerde stokların Azerbaycan Milli Muhasebe Standartlarına göre muhasebeleştirilme esasları ele alınmıştır. Stokların muhasebeleştirme esasları, 8 No'lu Azerbaycan Milli Muhasebe Standardı ile düzenlenmiştir. Azerbaycan ve Türkiye muhasebe literatürü incelendiğinde, Milli Muhasebe Standartlarını ele alan çalışmaların sayısının az olduğu görülmektedir. Bu çalışmanın muhasebe literatürüne önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışmanın kitap haline gelmesinde emeği geçen herkese teşekkür ediyoruz. Ayrıca bu aşamaya gelmemizde sonsuz desteklerini esirgemeyen anne ve babalarımız, Hidayet ve Ahmet HATİPOĞLU ile Hamide ve Salih MAMMADLI'ya sonsuz teşekkürlerimizi sunuyoruz.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ ..... **v**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **ix**
ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **ix**
KISALTMALAR LİSTESİ ..... **xi**

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
AZERBAYCAN MUHASEBE SİSTEMİ VE MİLLİ MUHASEBE STANDARTLARINA GENEL BAKIŞ

1.1. ULUSLARARI MUHASEBE/ FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARINA OLAN GEREKSİNİM 3
1.2. DÜNYA'DA ULUSLARASI MUHASEBE /FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARIN GELİŞİMİ 5
1.3. AZERBAYCAN MUHASEBE SİSTEMİNİN GELİŞİMİ 11
1.4. AZERBAYCAN MUHASEBE SİSTEMİNİN ÇALIŞMA ESASLARI 15
1.5.AZERBAYCAN MUHASEBE SİSTEMİ HESAP PLANI 18
1.6. AZERBAYCAN MUHASEBE SİSTEMİNDE FİNANSAL TABLOLAR 26
1.6.1. Bilanço 26
1.6.2. Kar ve Zarar Tablosu 29
1.6.3. Özkaynak Değişim Tablosu 31
1.6.4. Nakit Akış Tablosu 34
1.6.5. Dipnotlar 37
1.7. AZERBAYCAN MİLLİ MUHASEBE STANDARTLARININ GELİŞİMİ 37

İKİNCİ BÖLÜM
STOKLARIN AZERBAYCAN MİLLİ MUHASEBE STANDARTLARINA GÖRE MUHASEBELEŞTİRİLME ESASLARI

2.1. AZERBAYCAN MİLLİ MUHASEBE STANDARDI 8 STOKLAR STANDARDININ AMACI 43
2.2. AZERBAYCAN MİLLİ MUHASEBE STANDARDI 8 STOKLAR STANDARDININ KAPSAMI 44
2.3. AZERBAYCAN MİLLİ MUHASEBE STANDARDI 8 STOKLAR STANDARDINA GÖRE STOK KAVRAMI 45
2.4. AZERBAYCAN MİLLİ MUHASEBE STANDARDI 8 STOKLAR STANDARDINDA YER ALAN KAVRAMLAR 46

2.5. STOKLARIN İLK KEZ MUHASEBELEŞTİRİLMESİ ESASLARI 46
2.5.1. Stok Maliyetinin Belirlenmesinde Borçlanma Maliyetleri 50
2.5.2. Hizmet Sektöründe Faaliyet Gösteren İşletmelerin Stok Maliyetinin Belirlenmesi 51
2.5.3. Canlı Varlıklardan Elde Edilen Tarımsal Ürünlerin Maliyeti 52
2.5.4. Stokların Başlangıç Maliyetini Ölçme Yöntemleri 52
2.5.5. Stok Maliyetlerini Hesaplama Yöntemleri 54
2.5.6. Ortak Ürün ve Yan Ürünlerin Maliyetinin Belirlenmesi 55
2.6. STOKLARIN SONRAKİ DÖNEMLERDE ÖLÇÜM ESASLARI 55
2.7. STOKLARIN GİDER OLARAK FİNANSAL TABLOLARA ALINMASI 59
2.8. FİNANSAL TABLO AÇIKLAMALARI 59
2.9. AZERBAYCAN MİLLİ MUHASEBE STANDARTLARI 8 STOKLAR STANDARDI İLE ULUSLARASI MUHASEBE STANDARDI 2 STOKLAR STANDARDI ARASINDAKİ FARKLAR 60
2.10. AZERBAYCAN MİLLİ MUHASEBE STANDARTLARINA UYUMLU YENİ HESAP PLANINDA STOKLARA İLİŞKİN HESAPLARIN İŞLEYİŞİ 61
2.10.1. 201 Malzeme Stokları Hesabı 62
2.10.2. 202 Üretim Maliyeti Hesabı 64
2.10.3. 203 İnşaat Sözleşmeleri Kapsamında Tamamlanmamış İnşaat İşleri Hesabı 65
2.10.4. 204 Mamuller Hesabı 66
2.10.5. 205 Mallar 66
2.10.6. 206 Satış Amaçlı Elde Tutulan Stoklar 66
2.10.7. 207 Diğer Stoklar 67
2.10.8. 208 Stok Değer Düşüklüğüne İlişkin Düzeltmeler (-) 67

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
STOKLARIN AZERBAYCAN MİLLİ MUHASEBE STANDARDI 8 STOKLAR STANDARDINA GÖRE MUHASEBELEŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN UYGULAMALAR

3.1. STOKLARIN İLK KEZ MUHASEBELEŞTİRİLMESİ 69
3.1.1. Satın Alınan Stokların Muhasebeleştirilmesi 70
3.1.2. Mamullerin Maliyetinin Hesaplanması ve Muhasebeleştirilmesi 71
3.1.3. Borçlanma Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi 76
3.1.4. Ortak Ürün ve Yan Ürünlerin Maliyetinin Hesaplanması ve Muhasebeleştirilmesi 81
3.2. STOKLARIN SONRAKİ DÖNEMLERDE ÖLÇÜMÜ VE MUHASEBELEŞTİRLESİ 84
3.3. STOKLARIN GİDER OLARAK MUHASEBELEŞTİRİLMESİ 89

SONUÇ VE ÖNERİLER 95
KAYNAKÇA 101

KAYNAKÇA

Abbasov, Q. (2015). Mühasibat Uçotu Dərslik. Azərbaycan Dövlət İqtisad Üniversiteti. Bakı.

Ahmadov, Z. (2007). Son Teknolojik Gelişmeler Işığında Azerbaycan Muhasebe Sisteminin Uluslararası Muhasebe Standartlarına Yakınlaştırılması. Yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı. İzmir.

Aliyev, H. ve Salahov, A. (2002). Amerika, Rusya ve Azerbaycan'da Muhasebe Sisteminin Benzer ve Farklı Yönleri. Finans ve muhasebe Azerbaycan Yayınevi.

Aliyeva, A., (2016). Muhasebe Ders Kitabı. Bakü: İlim ve Eğitim Kitabevi.

AMMS 1, http://www.muhasib-az.narod2.ru/Teshkili/mmus/mmus_1.pdf.

Erişim tarihi: 23.08.2022

AMMS 13, http://muhasib-az.narod.ru/Teshkili/mmus/mmus_13.pdf,

Erişim Tarihi: 10.09.2022.

AMMS 8, http://muhasib-az.narod.ru/ifrs/ias2/ias2_az.pdf.

Erişim Tarihi: 12.10.2022

AMMUS 11, http://www.muhasib-az.narod2.ru/Teshkili/mmus/mmus_11.pdf.

Erişim Tarihi: 10.09.2022.

Aslanlı, S., (2019), Azerbaycan Muhasebe Sistemi ve Milli Muhasebe Standartları Kapsamında Özel Ve Kamu Sektörü Bir Örnek Uygulama, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi. (7)89. 582-601.

Aysan, M. A. (2008). Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına Ulusal Uyum: Türkiye Örneği. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (40), 44-53.

Azerbaycan Cumhuriyeti Maliye Bakanlığı 2007 Temmuz İ-73/1 Serancam "Stoklar" Ticari Kuruluşlar için 8. Ulusal Muhasebe Standardı Bakü 23.07.2007. https://drive.google.com/uc?id=1ufRdfhtJY4TkFDbnM-xXTr7KydWDVjR4&export-download. Erişim Tarihi: 09.09.2022 .

Azerbaycan Maliye Bakanlığı İ-08 No'lu Emir, 2009. http://www.maliyye.gov.az/scripts/pdfjs/web/viewer.html?file=/uploads/static-pages/files/5b740dde255ca.pdf. Erişim Tarihi: 03.06.2022.

Cəfərov, E. (2017a). "Ehtiyatlar üzrə" Kommersiya Təşkilatları üçün 8№li Milli Muhasibat Uçotu Standartına Uyğun Olaraq Maliyyə Əməliyyatlarının Mühasibat Uçotunda Əks Etdirilməsinə Dair Bəzi Məsələlər. Mühasibat uçotu, audit və iqtisadiyyat jurnalı. Bakı. 04(299). 21-31. /a file:///C:/Users/User/Desktop/Ayse%20Gul%20hocaya%20derslerim%20ve%20odevlerim/Elxan%20ceferov/Elxan%20Ceferov%20ehtiyyatlar.pdf. Erişim Tarihi: 08.12.2021.

Cəfərov, E. (2017b). "Ehtiyatlar üzrə" Kommersiya Təşkilatları üçün 8№li Milli Muhasibat Uçotu Standartına Uyğun Olaraq Maliyyə Əməliyyatlarının Mühasibat Uçotunda Əks Etdirilməsinə Dair Bəzi Məsələlər. Mühasibat uçotu, audit və iqtisadiyyat jurnalı. Bakı. 03(297). 21-31. /b.

CPA Journal, (2000), 9, https://www.proquest.com/docview/212261270/fulltextPDF/26E3C7C38uFF4773PQ/1?accountid=16645. Erişim Tarihi: 26.09.2022.

Ebdülrzazade, S. ve Ay, M. (2018). Finansal Okuryazarlık Tutum Ve Davranışlarının Değerlendirilmesine İlişkin Bir Çalışma: Selçuk Üniversitesi İİBF Örneği. *Uluslararası Muhasebe ve Finans Araştırmaları Dergisi*, *3*(1), 1-17.

Elma, F., (2015). Azerbaycan'da Sovyet Sonrası Bağımsızlık Süreci: Demokrasiye Geçiş ve Devlet İnşasının İlk Yılları (1988-1993). Yeni Türkiye Dergisi, 75, 190-201.

Erol, M., ve Aslan, M. (2017). Türkiye'de Finansal Tabloların Kamu İktisadi Teşebbüslerindeki (KİT) GELİŞİMİ. *Accounting & Auditing Perspective Magazine/Muhasebe ve Denetime Bakış*, *17*(51).

Əzizova, X. (2016). Məhsulun Maya Dəyərinin Kalkulyasiyası Fənninin Tədrisinə Dair Dərs Vəsaiti. Bakü Biznes Üniversitesi, Bakü. https://hrclub.aaz/az/az/download/226. Erişim Tarihi: 12.10.2022.

Gökçen, G., Cebeci, Y. (2016). TMS 2 Stoklar Standardında Yer Alan Stok Maliyeti Hesaplama Yöntemlerinin Gıda Maddeleri Sanayi Sektöründeki İşletmelerde Kullanımı Üzerine Bir Araştırma. *Maliye ve Finans Yazıları*, (105), 115-132.

Güleç, Ö. F ve Ergi, Ş. (2019). Dünyada ve Türkiye'de Finansal ve Yerel Raporlama Standartlarının Gelişim Süreci. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi.* Eylül, 8(2), 258-277.

Güvemli, O. (2005). Dünya Muhasebeciler Kongreleri ve Muhasebe Denetimi . Muhasebe ve Finansman Dergisi, (26), 24-34. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/mufad/issue/35595/395280. Erişim Tarihi: 19.09.2022.

Herz. R., Petrone, R. (2005). İnternatioanl Convergence of Accouinting Standarts-Perspectives from the Fasb on Challenges and Opportunities. 25 Nw. J. Int'l L. & Bus. 631) 2004-'005).

İbadov, E., (2012). Azerbaycan ve Türkiye Muhasebe Sistemlerinin Karşılaştırılmalı Analizi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

İdarəetmə Uçotu, ACCA F2 Azərbaycan Dilinə Tərcümə. http://investaudit.az/wp-content/uploads/2018/11/%C4%B0dar%C9%99etm%C9%99-u%C3/A7otu-ACCA-F2-AZ%C9%99rbaycanca.pdf. Erişim Tarihi: 07.06.2022.

Karababa, A. G. (2018). Muhasebe Standartları ve Uygulamasına Genel Bir Bakış Türk *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, E*kim, 3 (2), 17-24.

Karcıoğlu, R., İbadov, E. (2014). Azerbaycan ve Türkiye Muhasebe Standartlarının Karşılaştırılması, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Kerimov, A., (2010). Muhasebe, Vergi, Teorik-Pratik Araçlar. 10. Baskı. Bakü: Ozan kitabevi.

Mansurov, K. (2019). Azerbaycan ve Türkiye Muhasebe Sisteminde Hesap Planları Karşılaştırılması. *Ida Academia Muhasebe ve Maliye Dergisi.* 2 (1), 1-22.

Melnyk, N. (2013). History of Origins and Development of System of International Accounting.

Nəbiyeva, G. (2015). Material Ehtiyatlarından İstifadənin Təkmilləşdirilməsi Mövzusunda. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Azərbcan Dövlət İqtisadiyat Universiteti. Bakı.

Örten, R., Kaval, H., & Karapınar, A. (2014). Türkiye muhasebe-finansal raporlama standartları uygulama ve yorumları. *Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara*.

Örten, R., Kaval, H., & Karapınar, A. (2015). Türkiye Muhasebe-Finansal Raporlama Standartları Uygulama ve Yorumları TMS-TFRS, 7. *Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara*.

Özulucan, A., (2009). Genel Muhasebe İlkeleri ve Uygulamaları. İstanbul: Türkmen Kitabevi.

Sebastian, B., Sigrid, Q., (2005). Contested ruels and shifting boundaries international standart setting in accounting https://www.econstor.eu/bitstream/10419/48951/1/49008401X.pdf. Erişim Tarihi: 26.09.2022.

Süleymanov, B. (2018). İnflyasiya Şəraitində Ehtiyatların Qiymətləndirilməsi və Uçotunun Müasir Metodları. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Azerbaycan Develet İktisat Üniversitesi, Bakü.

Tanrıverdiyev. Q. (2019). Pul Vəsaitləri və Sair Qısamüddətli Aktivlərin Uçotu üzrə Təlim Materialı. Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin Tədris Mərkəzi. Şamaxı.

Tunçez, H. A. (2019). Türkiye Muhasebe Standartları (Tms) ile Vergi Usul Kanunu (VUK) Açısından Değerleme Ölçümlerinin Karşılaştırılması. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, *6*(1), 208-214.

Uysal, Ö., (2006). Uluslararası Muhasebe Standartlarının Oluşum Süreci: IASC ve Önde Gelen Ulusal ve Uluslararası Örgütler. Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, 17, 87-108.

Varıcı, İ., Hasanov, İ. (2019). Azerbaycan'da UFRS'lerin Öğrenilme Süreci: Muhasebe Meslek Mensuplarına Yönelik Bir Araştırma. The Journal of Internatıonal Scientific Research, 4(1), 72-89. DOI: 10.23834/ısrjournal.505240, https://dergipark.org.tr/tr/donload/article-file/642549.

Erişim Tarihi: 10.10.2022.

Yorum ve Tavsiyeler, AMMS8, http://maliyye.gov.az/sites/default/files/maliyye27/9.doc. Erişim tarihi: 22.09.2022.

İnternet Kaynakları

http://muhasib-az.narod.ru/ifrs/ias2/ias2_az.pdf. Erişim Tarihi:12.10.2022

http://muhasib-az.narod.ru/Teshkili/AMMS/AMMS_8.pdf. Erişim Tarihi: 04.10.2022

http://muhasib-az.narod.ru/Teshkili/mmus/mmus_8.pdf. Erişim Tarihi: 04.10.2022

http://www.muhasib.az/Muhasibat/ehtiyatlar/ehtiyatlar.php.

Erişim Tarihi: 05.06.2022

http://www.muhasib.az/Muhasibat/ehtiyatlar/xammal_1.php.

Erişim Tarihi: 05.06.2022

http://www.muhasib.az/Muhasibat/teshkili/AMMS.php. Erişim Tarihi: 22.09.2022

http://www.muhasibat.az/ehtiyatlar-haqqinda-umumi-anlayis/. Erişim Tarihi: 06.06.2022

https://ansiklopedi.tubitak.gov.tr/ansiklopedi/muhasebe_ve_finansal_raporlama_standartlari. Erişim Tarihi: 01.10.2022

https://az.wikipedia.org/wiki/M%C3%BChasibat_u%C3%A7otunun_hesablar_plan%C4%B1. Erişim Tarihi: 04.10.2022

https://azertag.az/xeber/1993_cu_il_3_oktyabr_Ulu_onder_Heyder_Aliyevin_Prezident_sechilmesi_ile_Azerbaycan_tarixinin_yeni_merhelesi_baslandi-997953. Erişim Tarihi: 03.10.2022

https://e-muhasib.az/article.php?cat=1&n=203. Erişim Tarihi: 04.10.2022

https://e-muhasib.az/article.php?cat=1&n=204. Erişim Tarihi: 11.10.2022

https://e-muhasib.az/article.php?cat=1&n=205. Erişim Tarihi: 04.10.2022

https://e-muhasib.az/article.php?cat=1&n=208. Erişim Tarihi: 22.04.2022

https://e-qanun.az/framework/34909. Erişim Tarihi: 07.06.2022

https://muhasib.az/Muhasibat/hesabatlar/hesabatlar.php. Erişim Tarihi: 20.04.2022

https://muhasib.az/Muhasibat/teshkili/hesablar_plani_yeni.php. Erişim Tarihi: 20.04.2022

https://prezi.com/gicdlkifxzy4/history-ofiasb/?frame= 02cf51b1a7a9f9bc1f19ece1c2cae 19f6ebd2ed7, 26.09.2022

https://prezi.com/gicdlkifxzy4/history-ofiasb/?frame=02cf51b1a7a9f9bc1f19ece1c2cae 19f 6 eb d2ed7., 26.09.2022

https://tedris.taxes.gov.az/assets/upload/files/T%C9%99lim%20materiallar%C4%B1/muhasibat/Modul%204.pdf. Erişim Tarihi:10.10.2022

https://vergiler.az/news/economy/1905.html. Erişim Tarihi: 04.10.2022

https://www.academia.edu/17946730/Yeni_hesablar_plan%C4%B1. Erişim Tarihi: 04.10.2022

https://www.e-muhasib.az/article.php?cat=2&n=321. Erişim Tarihi: 12.10.2022

https://www.fasb.org/page/PageContent?pageId=/international/briefhistory.html&bcpath=ff&isStaticPage=true. Erişim Tarihi: 26.09.2022

https://www.fasb.org/Page/ShowPdf?path=FAF_SEC_Roadmap_Response_Final_with_Appendix.pdf&title=FAF%20and%20FASB%20Response%20to%20SEC%20Roadmap%20for%20the%20Potential%20Use%20of%20Financial%20Statements%20Prepared%20In%20Accordance%20With%20International

%20Financial%20Reporting%20Standards%20(IFRS)%20by%20U.S.%20Issuers. Erişim Tarihi: 26.09.2022

https://www.fasb.org/Page/ShowPdf?path=memorandum.pdf&title=The%20Norwalk%20Agreement%20(MOU). Erişim Tarihi: 26.09.2022

https://www.fasb.org/Page/ShowPdf?path=mou_02-27-06.pdf&title=2006%20Memorandum%20of%20Understanding%20(MOU). Erişim Tarihi: 26.09.2022

https://www.iasplus.com/en/resources/ifrsf/history/resource25. Erişim Tarihi: 26.09.2022

https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/1998/06/imfstaff.htm. Erişim Tarihi: 26.09.2022

https://www.muhasib.az/Muhasibat/teshkili/mmus.php. Erişim Tarihi: 07.06.2022

https://www.muhasibat.az/mumkun-xalis-satis-d%C9%99y%C9%99ri/. Erişim Tarihi: 07.06.2022

https://www.sec.gov/rules/concept/34-42430.htm. Erişim Tarihi: 26.09.2022

https://www.sec.gov/spotlight/globalaccountingstandards/ifrs-work-plan-final-report.pdf. Erişim Tarihi: 26.09.2022

AZERBAYCAN VE TÜRKİYE'DE DEVLETİN EKONOMİYE MÜDAHALE ARAÇLARI VE BU ARAÇLARIN LİBERAL/KAPİTALİST VE SOSYALİST EKONOMİ YAKLAŞIMLARI AÇISINDAN ETKİNLİĞİ

Hasan KONUR

Editör
Dr. Öğr. Üyesi Mahir ÖZHAN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-11-0

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Eylül 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖN SÖZ

Akademik hayatımın önlisans ve lisans dönemlerinden çok farklı bir deneyim olan yüksek lisans süreci bana çok şey kattı. Özellikle yüksek lisansın tez süreci akademik üretkenlik anlamında bir tecrübe yaşatması itibariyle benim için çok değerliydi. Temel düzeyde de olsa ortaya akademik bir ürün koymak, kişisel hikayemi gerçekleştirmek yolunda benim için büyük bir önemi haizdir. Akademi dünyasına katkı sunması dileğiyle.

Bu vesileyle öncelikle beni yüksek lisans yapmaya teşvik eden ve süreç boyunca desteklerini esirgemeyen kıymetli danışman hocam Mahir Özhan hocama en içten teşekkürlerimi sunarım. Eserin kontrollerini yapan ve bu süreçte bana fikirleriyle destek olan kıymetli dayım Doç. Dr. Zakir Elçiçek'e, kardeşim Dr. Hüseyin Konur'a ve hayatım boyunca her anıma değer katan olmazsa olmazlarım kıymetli aileme ve burada ismini yazamadığım nice dost ve arkadaşa teşekkürlerimi sunuyorum.

SİİRT-2023

Hasan KONUR

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 1
ÇALIŞMANIN AMACI VE ÖNEMİ 2
ARAŞTIRMA SORULARI 6
ARAŞTIRMA DESENİ 7
VERİ TOPLAMA ARAÇLARI 8
VERİ ANALİZİ 8
SINIRLILIKLAR 8

BİRİNCİ BÖLÜM
1. DEVLET MÜDAHALE ARAÇLARI 9
1.1. DEVLET MÜDAHALE ARAÇLARINA GENEL BAKIŞ 10
1.1.1. Devlet Müdahale Araçları Türleri 11
1.1.2. Devlet Müdahalesinin Etkinliği ve Zorlukları 11
1.1.3. Liberal/Kapitalist Ekonomi Yaklaşımları 14
1.1.3.1. Liberal/Kapitalist Ekonomi Yaklaşımlarının Teorik Temelleri 15
1.1.3.1.1. Klasik Liberalizm 16
1.1.3.1.2. Neoklasik Ekonomi 17
1.1.3.1.3. Avusturya Ekonomi Okulu 18
1.1.3.1.4. Kamu Tercihi Teorisi 19
1.1.3.2. Kapitalizmin Klasik Temelleri 19
1.1.3.3. Kapitalizmde Çağdaş Yenilikler 20
1.1.3.4. Kapitalizm Eleştirileri 21
1.1.3.5. Liberal/Kapitalist Ekonomilerde Devlet Müdahale Araçları: Verimliliği ve Kamu Refahını Dengelemek 21
1.1.3.5.1. Maliye Politikası 22
1.1.3.5.2. Para Politikası 23
1.1.3.5.3. Düzenleyici Tedbirler 24
1.1.3.5.4. Kamu Yatırımı ve Stratejik Endüstriler 24
1.1.4. Liberal/kapitalist ekonomilerde devlet müdahalesinin etkinliği 25
1.1.4.1. Liberal/Kapitalist Ekonomilerde Devlet Müdahalesinin Avantajları 26
1.1.4.2. Liberal/Kapitalist Ekonomilerde Devlet Müdahalesinin Dezavantajları 27

1.1.5. Sosyalist Ekonomi Yaklaşımları 28
1.1.5.1. Sosyalist Ekonominin İlkeleri 28
1.1.5.2. Komut Ekonomisi ve Devlet Müdahalesi 29
1.1.5.3. Sosyalist Ekonomi Yaklaşımlarının Zorlukları 30
1.1.5.4. Sosyalist Ekonomi Yaklaşımlarının Etkisi 30
1.1.5.5. Sosyalist Ekonomi Yaklaşımlarının Teorik Temelleri ... 32
1.1.5.5.1. Marksizm 32
1.1.5.5.2. Demokratik Sosyalizm 33
1.1.5.5.3. Sosyal Demokrasi 34
1.1.5.5.4. Piyasa Sosyalizmi 35
1.1.5.5.5. Özgürlükçü Sosyalizm 35
1.1.5.6. Sosyalist Ekonomilerde Devlet Müdahale Araçları 36
1.1.5.6.1. Merkezi Planlama ve Ekonomik Düzenleme 37
1.1.5.6.2. Toplu Mülkiyet ve Kamu Teşebbüsü 37
1.1.5.6.3. İstihdam ve İşgücü Piyasası Politikaları 38
1.1.5.6.4. Zorluklar 39
1.1.5.7. Sosyalist Ekonomilerde Devlet Müdahalesinin Etkinliği 40
1.1.5.7.1. Ekonomik Sonuçlar 41
1.1.5.7.2. Sosyal Refah 42
1.1.5.8. Sosyalist Ekonomilerde Devlet Müdahalesinin Avantajları 42
1.1.5.9. Sosyalist Ekonomilerde Devlet Müdahalesinin Dezavantajları 43
1.1.5.9.1. Devlet Müdahalesinin Etkinliğinin Değerlendirilmesi 44
1.1.6. Devletin Ekonomiye Müdahale Araçlarına Yönelik Yaklaşımlar 45
1.1.6.1. Neo-Klasik Yaklaşım 46
1.1.6.2. Kamu Tercihi Yaklaşımı 50
1.1.6.3. İşlem Maliyetleri Yaklaşımı 50
1.1.6.4. Bilgi Teorisi Yaklaşımı 52
1.1.7. Azerbaycan ve Türkiye'de Devlet Müdahale Araçlarının Karşılaştırmalı Analizi: Yaklaşımlar ve Sonuçlar 53
1.1.7.1. Tarihsel ve Siyasi Bağlam 53
1.1.7.2. Devlet Müdahale Araçları ve Stratejileri 54
1.1.7.3. Sonuçlar ve Etkiler 54

İKİNCİ BÖLÜM

2. AZERBAYCAN VE TÜRKİYE'NİN EKONOMİ SİSTEMLERİ 57
2.1. EKONOMİK SİSTEMLERİN KARŞILAŞTIRILMALI OLARAK İNCELENMESİ 57
2.1.1. Türkiye'nin Ekonomi Sistemi 59
2.1.1.1. Türkiye Ekonomi Sisteminin Tarihsel Bağlamı ve Gelişimi 60
2.1.1.2. Türk Devletinin Dünya Ekonomisindeki Rolü 62
2.1.1.2.1. Türkiye Cumhuriyeti'nin Ekonomik Dönüşümü 63
2.1.1.2.2. Türk Ekonomisinin Karşılaştığı Zorluklar 64
2.1.1.3. Türkiye'deki Ana Sektörler ve Endüstriler 64
2.1.2. Azerbaycan Ekonomi Sistemi 66
2.1.2.1. Azerbaycan Ekonomi Sisteminin Tarihsel Bağlamı ve Gelişimi 67
2.1.2.2. Azerbaycan'daki Ana Sektörler ve Endüstriler 68

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TÜRKİYE'NİN VE AZERBAYCAN'IN EKONOMİYE MÜDAHALE ARAÇLARI 71
3.1. TÜRKİYE'DE VE AZERBAYCAN'DA DEVLETİN EKONOMİYE MÜDAHALE ARAÇLARI 71
3.1.1. Türkiye'de Devletin Ekonomiye Müdahale Araçları 73
3.1.1.1. Düzenleyici Önlemler ve Politikalar 73
3.1.1.2. Doğrudan Yatırımlar ve Sübvansiyonlar 76
3.1.1.3. Ticaret Politikaları ve Korumacılık 78
3.1.2. Azerbaycan'da Devletin Ekonomiye Müdahale Araçları 80
3.1.2.1. Düzenleyici Önlemler ve Politikalar 81
3.1.2.1.1. Doğrudan Yatırımlar 81
3.1.2.1.2. Sübvansiyonlar 82
3.1.2.2. Doğrudan Yatırımlar ve Sübvansiyonlar 84
3.1.2.3. Ticaret Politikaları ve Korumacılık 86
3.1.2.3.1. Ticaret Politikaları 86
3.1.2.3.2. Yerli Ekonomiyi Koruma Yöntemi 87

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
4. KARŞILAŞTIRMALI ANALİZ 89
4.1. AZERBAYCAN VE TÜRKİYE'DE KULLANILAN DEVLET MÜDAHALE ARAÇLARININ KARŞILAŞTIRILMASI 89
4.1.1. Devlet Müdahale Araçlarının Ekonomik Performans Üzerindeki Etkisi 91
4.1.2. Devlet Müdahale Araçlarının Etkinliği 94

BEŞİNCİ BÖLÜM
5. VAKA ANALİZİ 97
5.1. ENERJİ SEKTÖRÜNDE DEVLET MÜDAHALE ARAÇLARININ KULLANIMI 97
5.1.1. Vaka çalışması 1: Azerbaycan'da enerji sektörüne devlet müdahalesi 97
5.1.2. Vaka çalışması 2: Türkiye'de enerji sektörüne devlet müdahalesi 99
5.1.3. Her İki Durumda Devlet Müdahalesinin Sonuçlarının ve Etkisinin Analizi 102

ALTINCI BÖLÜM
6. BULGULAR, SONUÇ VE TARTIŞMA 107
BULGULAR 107
SONUÇLAR 108
ÇIKARIMLAR VE ÖNERİLER 110
ÇALIŞMANIN LİTERATÜRE KATKISI 114

KAYNAKÇA 117

KAYNAKÇA

Acemoğlu, D., & Robinson, J. A. (2012). *Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity, and Poverty*. Crown Business.

Aghion, P., & Howitt, P. (1998). *Endogenous Growth Theory*. MIT Press.

Ağır, R. C. (2016). *State and Industrialization: Lessons from the Ottoman Empire and Turkey*. Routledge.

Alesina, A., & Rodrik, D. (1994). Distributive Politics and Economic Growth. *The Quarterly Journal of Economics, 109*(2), 465-490.

Alper, E. A., & Özdemir, Z. A. (2014). The Evolution of State Ownership in Turkey: Politics, Economics and Public Opinion. *The Economic Research Forum (ERF) Working Paper Series*, 849.

Amsden, A. H. (2011). *The Rise of "the Rest": Challenges to the West from Late Industrializing Economies*. Oxford University Press.

Atabaki, T., & Zürcher, E. J. (2004). *Men of Order: Authoritarian Modernization under Atatürk and Reza Shah*. I.B. Tauris.

Aydin-Düzgit, S., & Keyman, E. F. (2014). *Global Turkey in Europe II: Energy, Migration,* Civil Society, and Citizenship Issues in Turkey-EU Relations. Springer.

Baltacıoğlu, T., & Akkaya, A. Ş. (2018). Turkey's Structural Reforms and Economic Performance. *The World Economy, 41*(2), 590-612.

Barro, R. J. (1990). Government Spending in a Simple Model of Endogenous Growth. *Journal of Political Economy, 98*(5), S103-S125.

Başak, E. T., & Yalçın-Heckmann, L. (2018). Dynamics of State-Business Relations in Turkey: Reassertion of the State or Business as Usual? *Journal of International Relations and Development, 21*(1), 126-154.

Berument, H., Dincer, N., & Mustafaoglu, Z. (2014). Fiscal Policy and Economic Growth: Empirical Evidence from Turkey. *Emerging Markets Finance and Trade, 50*(4), 214-231.

Blanchard, O., & Summers, L. H. (1986). Hysteresis and the European Unemployment Problem. *NBER Macroeconomics Annual,* 1, 15-90.

Bresser-Pereira, L. C. (2014). Economic Reforms, State and Development: Turkey and Brazil in the 2000s. *Public Administration and Development, 34*(2), 123-137.

Collier, P. (2018). *The Future of Capitalism: Facing the New Anxieties*. Harper.

Çakır, R. (2017). *Turkey's Path to Liberalism: Historical Institutionalism, State Business Relations, and the Limits of the Market*. Palgrave Macmillan.

Durlauf, S. N., & Blume, L. E. (Eds.). (2008). The *New Palgrave Dictionary of Economics* (2nd ed.). Palgrave Macmillan.

Ergüder, Ü. T. (2016). *State-Owned Enterprises in Turkey: Politics, Economic Development, and Corporate Governance*. Routledge.

Goodwin, J., Jasper, J. M., & Polletta, F. (2009). *Passionate Politics: Emotions and Social Movements*. University of Chicago Press.

Gürakar, E., & Tekgüç, H. (2018). Explaining Changes in State-Owned Enterprises in Turkey: The Interaction between Institutions and Actors. *Business and Politics, 20*(2), 289-315.

Hall, P. A., & Soskice, D. (Eds.). (2001). *Varieties of Capitalism: The Institutional Foundations of Comparative Advantage*. Oxford University Press.

Hasanov, F., & Akhmedov, Z. (2015). *State-Owned Enterprises in Azerbaijan: Challenges and Opportunities.* The World Bank.

Keynes, J. M. (1936). *The General Theory of Employment, Interest and Money.* Palgrave Macmillan.

Kızılyürek, N. (2010). *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce: İdeolojiler, Olaylar, İnsanlar*. İletişim Yayınları.

Köse, A. H., & Ünal-İmirzalioğlu, F. (2020). *The Political Economy of State-Led Industrialization in Turkey: Economic Crises, State Capacity, and Development*. Palgrave Macmillan.

Krugman, P., & Obstfeld, M. (2009). *International Economics: Theory and Policy* (8th ed.). Pearson.

Mankiw, N. G. (2014). Principles of Macroeconomics (7th ed.). Cengage Learning.

Özel, I. (2015). *The Political Economy of Turkey: Debt, Adjustment and Sustainability*. Routledge.

Piketty, T. (2014). *Capital in the Twenty-First Century.* Belknap Press.

Polanyi, K. (2001). *The Great Transformation: The Political and Economic Origins of Our Time.* Beacon Press.

Polat, S. (2019). *The Political Economy of State-led Development in Turkey: From Market Relations to Embeddedness*. Palgrave Macmillan.

Rodrik, D. (2018). *Straight Talk on Trade: Ideas for a Sane World Economy*. Princeton University Press.

Stiglitz, J. E. (2002). *Globalization and Its Discontents*. W.W. Norton & Company.

Togan, S. (2017). *Challenges to Democracy and Economic Growth in the 21st Century: Lessons from the Turkish Experience*. Routledge.

Türel, O., & Sezgin, S. (2020). *Economic Transformation and State Intervention in Turkey. In J. Marangos, Economic Crisis and Structural Reforms in Southern Europe.* Palgrave Macmillan.

Varoufakis, Y. (2016). *And the Weak Suffer What They Must?: Europe, Austerity and the Threat to Global Stability*. Nation Books.

Beynin ve Yapay Zekanın Yarattığı Fonksiyonel Bağlantısallık ve Enformasyon

Bir Mühendis ve Matematikçi Gözüyle
Beyne ve Yapay Zekaya Bakış

Dr. Günet EROĞLU (Bilg. Yük. Müh. / Matematikçi)

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-57-7

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Mart 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
Neden 2 gözümüz ve 2 kulağımız var? 1

İKİNCİ BÖLÜM
Fibonacci sayıları ve altın oran üzerine 9

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Beynin işlevleri ve enformasyon üretimi 17

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Algoritmalar 33

BEŞİNCİ BÖLÜM
Yapay zeka algoritmaları 43

ALTINCI BÖLÜM
Beyindeki kuantum belirsizlik, yapay zekadaki tutarlılık 59

YEDİNCİ BÖLÜM
Beynimizdeki entropi 79

SEKİZİNCİ BÖLÜM
Beynimizde bağlantısal bütünlüğü sağladığımızda ne olur? 89

Referanslar 95

Referanslar

Alzubaidi, L., Zhang, J., Humaidi, A. J., Al-Dujaili, A., Duan, Y., Al-Shamma, O., ... & Farhan, L. (2021). Review of deep learning: Concepts, CNN architectures, challenges, applications, future directions. *Journal of big Data*, *8*, 1-74.

Andrychowicz, M., Denil, M., Gomez, S., Hoffman, M. W., Pfau, D., Schaul, T., ... & De Freitas, N. (2016). Learning to learn by gradient descent by gradient descent. *Advances in neural information processing systems*, *29*.

Ball, P. (2015). Forging patterns and making waves from biology to geology: a commentary on Turing (1952)'The chemical basis of morphogenesis'. *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences*, *370*(1666), 20140218.

Basak, R. Golden Ratio and Fibonacci Sequence: Universal Footprints of the Golden Flow. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, *12*(4), 1092-1107.

Blaylock, R. L., & Strunecka, A. (2009). Immune-glutamatergic dysfunction as a central mechanism of the autism spectrum disorders. *Current Medicinal Chemistry*, *16*(2), 157-170.

Bourgine, P., & Lesne, A. (Eds.). (2010). *Morphogenesis: origins of patterns and shapes*. Springer Science & Business Media.

Bron, C. (1972). Merge sort algorithm [m1]. *Communications of the ACM*, *15*(5), 357-358.

Casanova, M. F., van Kooten, I. A., Switala, A. E., van Engeland, H., Heinsen, H., Steinbusch, H. W., ... & Schmitz, C. (2006). Minicolumnar abnormalities in autism. *Acta neuropathologica*, *112*, 287-303.

Casanova, M. F., El-Baz, A. S., Giedd, J., Rumsey, J. M., & Switala, A. E. (2010). Increased white matter gyral depth in dyslexia: implications for corticocortical connectivity. *Journal of autism and developmental disorders*, *40*, 21-29.

Corwin, I. (2012). The Kardar–Parisi–Zhang equation and universality class. *Random matrices: Theory and applications*, *1*(01), 1130001.

Cunningham, P., Cord, M., & Delany, S. J. (2008). Supervised learning. *Machine learning techniques for multimedia: case studies on organization and retrieval*, 21-49.

Drachman, D. A. (2006). Aging of the brain, entropy, and Alzheimer disease. *Neurology*, *67*(8), 1340-1352.

Dunlap, R. A. (1997). *The golden ratio and Fibonacci numbers*. World Scientific.

Eroğlu, G. (2023). Auto Train Brain Increases the Variance of the Gamma Band Sample Entropy in the Left Hemisphere in Dyslexia: A Pilot Study. In: Nagar, A.K., Singh Jat, D., Mishra, D.K., Joshi, A. (eds) Intelligent Sustainable Systems. Lecture Notes in Networks and Systems, vol 578. Springer, Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-19-7660-5_40

Eroğlu Günet (2022). A pilot study found that visually and vocally rewarding neurofeedback improves sample entropy in dyslexia more than vocally rewarding neurofeedback. TıpTekno 2022 (Tam Metin Bildiri/Sözlü Sunum)(Yayın No:7919215)

Eroğlu Günet (2022). Comparison of the Efficacy of Multi-Modal Neurofeedback From 5 and 14-Channel Eeg Headset: A Pilot Study. 11th International Istanbul Scientific Research Congress (Tam Metin Bildiri/Sözlü Sunum)(Yayın No:7919212)

Eroğlu Günet (2022). Auto Train Brain increases cognitive abilities in a boy with dyslexia and atypical autism: A case study . X. International Istanbul Scientific Research Congress (Tam Metin Bildiri/Sözlü Sunum)(Yayın No:7741559)

Eroğlu, G., & Arman, F. (2022). k-Means clustering by using the calculated Z-scores from QEEG data of children with dyslexia. *Applied Neuropsychology: Child*, 1-7.

Eroğlu G, Savaş D, Ekici B. Gelişimsel disleksi ve otizm spektrum bozukluğu tedavisinde özgün bir nörogeribildirim yöntemi: auto train brain. Bildik T, editör. Dijital Psikiyatri. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2022. p.38-45.

Eroğlu Günet (2022). A mobile app that uses neurofeedback and multi-sensory learning method improve reading abilities in dyslexia: A pilot study. Global Webinar on Public Health , Neurology & Mental Disorders (Özet Bildiri/Davetli Konuşmacı)(Yayın No:7733443)

Eroğlu Günet (2022). Simple Arrow-Based Rewarding Neurofeedback interface reduces Theta Brainwaves more than "Youtube" based rewarding neurofeedback interface: A pilot study. V.

Eroğlu Günet (2022). Auto Train Brain improves fast brain waves in comorbid learning disabilities with atypical autism: A pilot study. Ases International Scientific Research Conference (Tam Metin Bildiri/Sözlü Sunum)(Yayın No:7733439)

Eroğlu, G., Teber, S., Ertürk, K., Kırmızı, M.,Ekici, B., Arman, F., Balcisoy, S., Özcan, Y. Z., & Çetin, M. (2021). A mobile app that uses neurofeedback and multi-sensory learning methods improve reading abilities in dyslexia: A pilot study. *Applied neuropsychology. Child*, 1–11. Advance online publication. https://doi.org/10.1080/21622965.2021.1908897

Eroğlu, Günet, and Barış Ekici. "Neurofeedback improves EEG complexity and social interaction in a boy with autism: A case report." 2020 *Issue Full File (/en/download/issue-full-file/52143)*: 161.

Eroglu, G., Gürkan, M., Teber, S., Ertürk, K., Kırmızı, M., Ekici, B., Arman, F., Çetin, M., Balcisoy, S. and Özgüz, V., "Changes in EEG complexity with neurofeedback and multi-sensory learning in children with dyslexia: A Multiscale Entropy Analysis." *Applied Neuropsychology: Child,* 2020. https://doi.org/10.1080/21622965.2020.1772794

Eroglu, Günet. "EEG, neurofeedback, GFCF diet (Gluten-free/casein-free diet), ADHD, learning disability, autism." *Journal of Medical Innovation and Technology* 1.1 (2019): 21-26.

Eroğlu, Günet, Müjdat Çetin, and Selim Balcisoy. "Electroencephalographic identifiers of reading abilities in the Turkish language." *2018 26th Signal Processing and Communications Applications Conference (SIU)*. IEEE, 2018.

Eroğlu, G., Aydın, S., Çetin, M., & Balcisoy, S. "Improving cognitive functions of dyslexics using multi-sensory learning and EEG neurofeedback." *2018 26th Signal Processing and Communications Applications Conference (SIU)*. IEEE, 2018.

Eroglu, Günet, Ekici, B., Arman, F., Gürkan, M., Çetin, M., & Balcisoy, S."Can we predict who will respond more to neurofeedback with resting-state EEG?." *2018 Medical Technologies National Congress (TIPTEKNO)*. IEEE, 2018.

Gallant, S. I. (1990). Perceptron-based learning algorithms. *IEEE Transactions on neural networks*, *1*(2), 179-191.

Gardner, M. W., & Dorling, S. R. (1998). Artificial neural networks (the multilayer perceptron)—a review of applications in the atmospheric sciences. *Atmospheric environment*, *32*(14-15), 2627-2636.

Gatteschi, D., & Sessoli, R. (2003). Quantum tunneling of magnetization and related phenomena in molecular materials. *Angewandte Chemie International Edition*, *42*(3), 268-297.

Goh, A. T. (1995). Back-propagation neural networks for modeling complex systems. *Artificial intelligence in engineering*, *9*(3), 143-151.

Howard, J., Grill, S. W., & Bois, J. S. (2011). Turing's next steps: the mechanochemical basis of morphogenesis. *Nature Reviews Molecular Cell Biology*, *12*(6), 392-398.

INTERNATIONAL "BAŞKENT" CONGRESS ON PHYSICAL, SOCIAL AND HEALTH SCIENCES (Tam Metin Bildiri/Sözlü Sunum)(Yayın No:7733440)

Karatzas, I., Shreve, S. E., Karatzas, I., & Shreve, S. E. (1998). Brownian motion. *Brownian motion and stochastic calculus*, 47-127.

Kaur, K., & Rampersad, G. (2018). Trust in driverless cars: Investigating key factors influencing the adoption of driverless cars. *Journal of Engineering and Technology Management*, *48*, 87-96.

Kirkpatrick, K. (2015). The moral challenges of driverless cars. *Communications of the ACM*, *58*(8), 19-20.

Kaelbling, L. P., Littman, M. L., & Moore, A. W. (1996). Reinforcement learning: A survey. *Journal of artificial intelligence research*, *4*, 237-285.

Keshmiri, S. (2020). Entropy and the brain: An overview. *Entropy*, *22*(9), 917.

LeCun, Y., Touresky, D., Hinton, G., & Sejnowski, T. (1988, June). A theoretical framework for back-propagation. In *Proceedings of the 1988 connectionist models summer school* (Vol. 1, pp. 21-28).

Luwes, N. J. (2010). Fibonacci numbers and the golden rule applied in neural networks. *Interim: Interdisciplinary Journal*, *9*(1), 33-43.

Makariye, N. (2017, May). Towards shortest path computation using Dijkstra algorithm. In *2017 International Conference on IoT and Application (ICIOT)* (pp. 1-3). IEEE.

Makey, G., Galioglu, S., Ghaffari, R., Engin, E. D., Yıldırım, G., Yavuz, Ö., ... & Ilday, S. (2020). Universality of dissipative self-assembly from quantum dots to human cells. *Nature Physics*, *16*(7), 795-801.

Meinhardt, H. (2012). Turing's theory of morphogenesis of 1952 and the subsequent discovery of the crucial role of local self-enhancement and long-range inhibition. *Interface Focus*, *2*(4), 407-416.

McBride, N. (2016). The ethics of driverless cars. *Acm Sigcas Computers and Society*, *45*(3), 179-184.

Mirdal, G. M. (2012). Mevlana Jalāl-ad-Dīn Rumi and mindfulness. *Journal of Religion and Health*, *51*, 1202-1215.

Mörters, P., & Peres, Y. (2010). *Brownian motion* (Vol. 30). Cambridge University Press.

Murali, S., & Scholar, D. I. (2012). Golden ratio in human anatomy. *Project submitted to the Department of Science and Technology.—2012*.

Nowak, R. (2008, September). Generalized binary search. In *2008 46th Annual Allerton Conference on Communication, Control, and Computing* (pp. 568-574). IEEE.

Omotehinwa, T. O., & Ramon, S. O. (2013). Fibonacci numbers and golden ratio in mathematics and science. *International Journal of Computer and Information Technology*, *2*(4), 630-638.

Ricketts, R. M. (1982). The biologic significance of the divine proportion and Fibonacci series. *American journal of orthodontics*, *81*(5), 351-370.

Roulet, A., & Bruder, C. (2018). Quantum synchronization and entanglement generation. *Physical review letters*, *121*(6), 063601.

Schmidhuber, J. (2015). Deep learning in neural networks: An overview. *Neural networks*, *61*, 85-117.

Sinha, S. (2017). The Fibonacci numbers and its amazing applications. *International Journal of Engineering Science Invention*, *6*(9), 7-14.

Singh, G., Deng, F., & Ahn, S. (2021). Illiterate dall-e learns to compose. *arXiv preprint arXiv:2110.11405*.

Thorp, H. H. (2023). ChatGPT is fun, but not an author. *Science*, *379*(6630), 313-313.

Williams, E. L., & Casanova, M. F. (2010). Autism and dyslexia: A spectrum of cognitive styles as defined by minicolumnar morphometry. *Medical Hypotheses*, *74*(1), 59-62.

BİLGİ TOPLUMUNDA KADIN OLMAK

Dezavantaj Mıdır?

Editör:
Dr. Öğr. Üyesi MERVE ÇİLOĞLU YÖRÜBULUT

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-71-3

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Mart 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

Toplumsuz Cinsiyet Tartışmaları: Dezavantaj Versus Avantaj 1
Fatih KUCUR

Bilgi Toplumunda Eğitim ve Kadın 19
Gizem Burcu KARAALİ

Bilgi Toplumunda Kadın Emeğine Yönelik Gelişmeler: Fırsatlar ve Tehditler 51
Onur YAVAŞ

Kadın Çalışanların İş Yaşam Dengesizliği: Uzaktan Çalışan Çağrı Merkezi Kadın Müşteri Temsilcilerine Yönelik Bir Durum Çalışması ... 83
Esra Nur KAZAR

Kadın Yoksulluğuna Çalışma Hayatından Açılan Pencere 105
Yasin YILMAZ

Cinsiyet Temelli Eşitsizlik: Covid 19 Pandemisi Açısından Bir Değerlendirme 141
Selda TOPKAYA

Bilgi Toplumunda Şiddet ve Cinsiyet 161
Merve ÇİLOĞLU YÖRÜBULUT

Kaynakça

Ak, Y. (2019). *Çoklu bir dezavantajlılık olarak engelli yoksulluğu: Türkiye örneği.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Aktan, C. C. ve Vural, İ. (2016). Bilgi toplumu, yeni temel teknolojiler ve yeni ekonomi. *Yeni Türkiye*, 88(1). 1-37.

Aydın, D. ve Çam, M. S. (2016). Bilgi toplumu dönüşümünde türkiye'de kadın olmak. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 0, 224-247.

Ayverdi, İ. (2020). *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyat.

Bayraç, H. N. (2003). Yeni ekonomi'nin toplumsal, ekonomik ve teknolojik boyutları. *Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 41-62.

Caillods, F. (1998). *Education strategies for disadvantaged groups: Some basic issues*. Paris: UNESCO, International Institute for Educational Planning.

Castells, M. (2006). *Enformasyon çağı: Ekonomi, toplum ve kültür* (1.bs., Cilt. 2). (E. Kılıç, Çev.). İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Castelfranchi, C. (2007). Six critical remarks on science and the construction of the knowledge society. *Journal of Science Communication*, 6(4), C03.

Çiloğlu Yörübulut, M. (2021). Dijitalleşen dünyanın çalışma hayatında dezavantajlı grup olarak kadınlar. Y. Yılmaz (Ed.), *Dijitalleşen dünyanın çalışma hayatında dezavantajlı gruplar içinde* (ss. 119-135). Ankara: Gazi Kitabevi.

Çitçi, O. (1982). *Kadın sorunu ve türkiye'de kamu görevlisi kadınlar*. Ankara: Sevinç Matbaası.

Çötok, N. A. (2006). *Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş sürecinde eğitim olgusu*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Görgün Baran, A. ve Erdem, M. T. (2017). Bilgi toplumunda dijital bölünme: bilişim ve iletişim teknolojileri kullanım yetenekleri üzerinden bir tartışma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22, 1505-1518.

Hargittai, E. ve Shafer, S. (2006). Differences in actual and perceived online skills: The role of gender. *Social Science Quarterly*, 87(2), 432-448.

Hayes, A., Gray, M. ve Edwards, B. (2008). *Social inclusion: Origins, concepts and key themes*. Canberra, Australia: Social Inclusion Unit.

Heller, H. (2011). *The birth of capitalism: A twenty-first-century perspective.* London: Pluto Press.

Levy, B. S. ve Sidel, V. W. (Ed.). (2013). *Social injustice and public health* (2nd ed.). Oxford: New York: Oxford University Press.

Mayer, S. (2003). *What is a "disadvantaged group?"* USA: Rainbow Research.

Öz, Ş. M. ve Turan, P. (2022). Kadının güçlenmesi kapsamında yaşlı kadınların çalışma hayatına katılmalarındaki imkân ve kısıtların belirlenmesi üzerine nitel bir çalışma: Karabük ili örneği. *Senex: Journal of Aging Studies*, 30-47.

Özaydınlık, K. (2015). Toplumsal cinsiyet temelinde türkiye'de kadın ve eğitim. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 14(33), 93-112.

Özkazanç, S. ve Sönmez, F. N. Ö. (2015). Ulaşım perspektifinden sosyal dışlanma kavramının değerlendirilmesi. *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi*, 8(1), 10-18.

Price-Robertson, R. (2011). *What is community disadvantage? Understanding the issues, overcoming the problem*. Melbourne, Australia: Australian Institute of Family Studies.

Sallan Gül, S. ve Gümüşoğlu, F. (2017). Sunuş/türkiye'de dezavantajlı gruplar üzerine yazmak, konuşmak... *Toplum ve Demokrasi*, 11(24).

Tilly, L. A. (1994). Women, women's history, and the industrial revolution. *Social Research*, 61(1), 115-137.

Wessels, B., Finn, R. L., Wadhwa, K., Sveinsdottir, T., Bigagli, L., Nativi, S. ve Noorman, M. (2017). Defining a 'knowledge society'. *Open data and the knowledge society içinde* (ss. 25-44). Amsterdam: University Press.

Wolff, J. ve de-Shalit, A. (2007). *Disadvantage*. New York: Oxford University Press.

Yıldız, S. (2014). Türkiye'de cam tavan sendromunun varlığı üzerine bir araştırma. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 6(1). 72-90.

Kaynakça

Aktan, C. C., & Tunç, M. (1998). *Bilgi toplumu ve Türkiye*. *Yeni Türkiye Dergisi*, *4*(19), 118-134.

Aron, R. (1986). *Sosyolojik Düşüncenin Evreleri*. Ankara: Türkiye İş Bankası Yayınları.

Bozkurt, V. (2012). *Endüstriyel ve Post-Endüstriyel Dönüşüm: Bilgi, Ekonomi ve Kültür*. Ekin Kitabevi.

Bozkurt, V. (2018). *Toplumsal Dönüşümün Evreleri: Pre-endüstriyel, Endüstriyel ve Post-endüstriyel Toplumlar.* Endüstri Sosyolojisi içinde. (Editörler: Veysel Bozkurt ve Nadir Suğur. Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Burçak, B. (1997). *"The Status of the Elite Muslim Women in İstanbul Under the Reign of Sultan Abdülhamid II"*. Yüksek Lisans Tezi, Bilkent Üniversitesi Tarih Bölümü, Ankara.

Doğramacı, E. (1989). *Türkiye'de Kadının Dünü ve Bugünü*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Drucker, P.F. (1993). *Kapitalist Ötesi Toplum*. Çev. Belkıs Çorakçı. İstanbul: İnkılap

Göğüş Tan, M. (2018) *Türkiye'de Katılımcı Demokrasinin Güçlendirilmesi: Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin İzlenmesi Projesi Eğitimde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Haritalama ve İzleme Çalışması Geniş Özet.* CEİD Yayınları.

Hirszowicz, M. (1985) *Industrial Sociology*. New York: St. Martin's Press.

İnternet Kaynakları:

İnternet adresi: *https://www.ohchr.org/en/special-procedures/sr-education/about-right-education-and-human-rights,* (erişim tarihi: 4.08.2022).

İnternet adresi: *https://www.unicefturk.org/public/uploads/files/UNICEF_Cocuk HaklarinaDairSozl esme.pdf,* (erişim tarihi: 6.08.2022).

İnternet adresi: *https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/media/uploads/2015/08/03/KadinlaraKarsi AyrimciliginOnlenmesiSozlesmesi.pdf*, (erişim tarihi: 8.08.2022).

İnternet adresi: *https://data.unicef.org/resources/sowc-2021-dashboard-and-tables, (*erişim tarihi: 20.09.2022).

İnternet adresi: *https://data.worldbank.org/topic/education,* (erişim tarihi: 24.09.2022).

Madigan, J. C. (2009). *The Education of Women and Girls in the United States: A Historical Perspective.* Advances in Gender and Education, 1(1), 11.

Marshall, G. (2020). *Sosyoloji Sözlüğü*. Çev O. Akınhay, D.Kömürcü. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

OECD (2016). *Turkey - Country Note - Skills Matter: Further Results from the Survey of Adult Skills.*

Opitz, C. (1992). *Geç Ortaçağda Yaşam.* Kadınların Tarihi Cilt:2 Ortaçağ'ın Sessizliği (içinde). (Editörler: Georges Duby ve Michelle Perrot - Bölüm Editörü:Christiane Klapisch-Zuber. (çev: Ahmet Fethi). s.255-300. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

(A History of Women in The West. il. Silences of the Middle Ages Copyright by the President and Fellows of Harvard College).

Özaydınlık, K. (2014). *Toplumsal Cinsiyet Temelinde Türkiye'de Kadın ve Eğitim*. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, (33).

Sadker, M., & Sadker, D. (1986). *Sexism in the Classroom: From Grade School to Graduate School.* The Phi Delta Kappan, 67(7), 512-515.

Sonnet, M. (1993). *Bir Kızı Eğitmek*. Kadınların Tarihi Cilt:3 Rönesans ve Aydınlanma Çağı Paradoksları (içinde). (Editörler: Georges Duby ve Michelle Perrot - Bölüm Editörleri: Natalie Zemon Davis ve Arlette Farge). çev: Ahmet Fethi. s.101-127. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. (A History of Women in The West III. Renaissance and Enlightenment Paradoxes by the President and Fellows of Horvard College)

Toffler, A. (1981). *Üçüncü Dalga*. Çev: Ali Seden. İstanbul: Altın Kitaplar Yay

Toksöz, G., Özkazanç, A., Poyraz, B. (2001). *Kadınlar, Kalkınma ve Sosyal Adalet*. Ankara Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi, Ankara

Tunç, A. İ. (2009). *Kız Çocuklarının Okula Gitmeme Nedenleri: Van Örneği.* Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(1), 237-269.

TÜİK, (2012). *İstatistiklerle Kadın*.

TÜİK (2021). *Toplumsal Cinsiyet İstatistikleri*.

TÜİK. (2022). *İstatistiklerle Kadın*.

UNESCO. (2017). *Institute for Statistics, Literacy Rates Continue to Rise from One Generation to the Next,* Fact Sheet No. 45, September.

United Nations. (2015). *The World's Women 2015, Trends and Statistics.* (https://unstats.un.org /unsd/gender/downloads/worldswomen2015_report.pdf)

Yaşar, O. (2007). *Türkiye'de Kadın Eğitimi, Kadınlara Ait Diğer Göstergeler ve Çanakkale İli Örneği.* Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 4(1). 1-35.

Zencirkıran, M. (2016). *Sosyoloji* (4. Baskı). Bursa: Dora.

Zencirkıran, M. ve Baştürk, Ş. (2019). *Çalışma ve Endüstri Sosyolojisi*. Bursa: Dora Yayınları.

Kaynakça

Afşar B. ve Öğrekçi S. (2015). Tarihsel süreçte kadının gelişimi ve ekonomideki rolü: Toplayıcı kadından günümüz kadınına dönüşüm. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 17(1), 65-86.

Aktan, C. C. ve Tunç, M. (1998). Bilgi toplumu ve Türkiye. *Yeni Türkiye*, 1(19-20), 118-134.

Apostolou M. and Shialos M. (2018). Why men hunt and women gather for recreation? An evolutionary perspective. *Evolutionary Psychological Science*, 4(1), 8-16.

Baker M. and Robeson M. A. (1981). Trade unions reactions to women workers and their concerns. *The Canadian Journal of Sociology*, 6(1), 19-31.

Belek, İ. (2018). *Esnek üretim derin sömürü* (3.bs). İstanbul: Yazılama.

Berkün, S., Dilbaz Alacahan, N. ve Ataklı Yavuz, R. (2015). Kadın istihdamını artırmada alternatif bir değerlendirme: Evde çalışma. *International Anatolia Academic Online Journal Social Sciences Journal*, 2(2), 43-61.

Bertrand, M., Goldin, C., and Katz, L. F. (2010). Dynamics of the gender gap for young professionals in the financial and corporate sectors. *American Economic Journal: Applied Economics*, 2(3), 228-255.

Bicáková, A. (2016). Gender unemployment gaps in the EU: Blame the family. *IZA Journal of European Labor Studies*, 5(1), 1-31.

Bishop, L. (1997). The global information society: Some reflections on labour and work. Berleur, J. and Whitehouse, D. (Eds), *in An Ethical Global Information Society book*. Boston: Springer.

Brightman R. (1996). The sexual division of foraging labor: Biology, taboo, and gender politics. *Comparative Studies in Society and History*, 38(4), 687-729.

Costa, G., and Gianecchini, M. (2007). Career diversity. Men's and women's careers in human resource management. *Management & Avenir*, 14(4), 169-186.

Craig, L. (2007). Is there really a second shift, and if so, who does it? A time-diary investigation. *Feminist Review*, 86(1), 149-170.

Çelik, A. (1998). Bilgi toplumu üzerine bazı notlar. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 15(1), 53-59.

Dedeoğlu, S. (2019). Ev kadınları. F. Özbay (Ed.), *Kadın Emeği Seçme Yazılar kitabı içinde* (s. 179-196). İstanbul: İletişim.

Del Boca, D. and Vuri, D. (2005). Labor supply and child care costs: The effect of rationing (Discussion Paper No. 1779). IZA. https://www.iza.org/ publications/dp/1779/labor-supply-and-child-care-costs-the-effect-of-rationing

European University Association. (2022, 7 March). Women in University Leadership- Some Progress but More to Do. https://www.eua.eu/resources/news/841-women-in-university-leadership-%E2%80%93-some-progress-but-more-to-do.html.

European Commission. (2021). She Figures 2021: Gender in Research and Innovation Statistics and Indıcators. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Fountain, J. E. (2000). Constructing the information society: Women, information technology, and design. *Technology in Society*, 22(1), 45-62.

Hardy, A., McDonald, J., Guijt, R., Leane, E., Martin, A., James, A., Jones, M., Corban, M., and Green, B. (2016). Academic parenting: Work-family conflict and strategies across child age, disciplines and career level. *Studies in Higher Education*, 43(4), 1-19.

Insch, G. S., McIntyre, N., and Napier N. K. (2008). The expatriate glass ceiling: The second layer of glass. *Journal of Business Ethics*, 83(1), 19-28.

Koray, M. (1993). *Çalışma yaşamında kadın gerçekleri*. İzmir: BASİSEN Eğitim ve Kültür Yayınları.

Lendák-Kabók, K. (2022). Women's work-life balance strategies in academia. *Journal of Family Studies*, 28(3), 1139-1157.

Longe, O. M., and Ouahada, K. (2019). A Literature Review on Challenges and Opportunities for Women in Engineering. 2019 IEEE AFRICON (s. 1-7). Accra: IEEE.

Martin-Merino, M. (2021). The Neolithic Revolution : Agriculture, sedentary lifestyle and its consequences. *Cambridge Open Engage*. doi:10.33774/coe-2021-2589h This content is a preprint and has not been peer-reviewed.

Mayor, T. ve Yayla, A. (2013). Avcı-toplayıcılar: Orijinal liberteryenler. Liberal Düşünce, 71, 227-246.

Mies, M. (2018). Cinsiyete dayalı işbölümünün toplumsal kökenleri. M. Mies, V. Bennholdt-Thomsen ve C. Von Werlhof (Ed.), *Son Sömürge: Kadınlar kitabı içinde* (s. 101-150). İstanbul: İletişim.

Mišić, M. (2013). The role of human resource management in professional development and promotion of women in organizations. *Journal of Engineering Management and Competitiveness*, 3(1), 22-26.

Nath H. K. (2017). The information society. *Space and Culture, India*, 4(3), 19-28.

OECD. (2018). Bridging The Digital Gender Divide: Include, Upskill, Innovate. OECD.

OECD Stat. (t.y.). Ocak 19, 2022 tarihinde OECD Statistics: https://stats.oecd.org/Index.aspx? DataSetCode=lfs_sexage_i_r# adresinden alındı

Olcay, T. (2021). Bilgi toplumu olma yolundaki Türkiye'de genç işgücü istihdamı. *Uluslararası Afro-Avrasya Araştırmaları Dergisi*, 6(11), 102-124.

Omay U. (2011). Yedek işgücü ordusu olarak kadınlar. *Çalışma ve Toplum*, 3, 137-166.

Parlak, Z. ve Çetin, B. I. (2007). Bilgi toplumu ve bilgi işçisi bağlamında çağrı merkezleri: Emek süreci, iş ve istihdam. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 0(52), 107-134.

Simenenko, O., and Lentjushenkova, O. (2021). Advantages and Disadvantages of Distance Working. Perspectives of Business and Entrepreneurship Development: Digital Transformation, (s. 125-142). Brno.

Svizzero, S. and Tisdell, C. A. (2014). The neolithic revolution and human societies: Diverse origins and development paths (Working Paper No. 192). Working Papers on Economics, Ecology and The Environment. https://hal.univ-reunion.fr/hal-02153090

Toksöz, G. (2018). *Kalkınmada kadın emeği* (2.bs). İstanbul: Varlık.

UNESCO. (2021). Women in Higher Education: Has the Female Advantage Put an End to Gender Inequalities. Paris: UNESCO.

UNESCO Institute for Statistics. (t.y.). Ocak 10, 2022 tarihinde UIS.Stat: http://data.uis.unesco. org/# adresinden alındı

Yaman Öztürk, M. (2010). Ücretli iş ve ücretsiz bakım hizmeti ekseninde kadın emeği: 1980'lerden 2000'lere. S. Dedeoğlu ve M. Yaman Öztürk (Ed.), *Kapitalizm, Ataerkillik ve Kadın Emeği: Türkiye Örneği kitabı içinde* (s. 25-78). İstanbul: SAV Sosyal Araştırmalar Vakfı.

Yanz L. And Smith D. (1983). Women as a reserve army of labour: A critique. *Review of Radical Political Economics*, 15(1), 92-106.

Yorgun S. (2010). Sömürü, koruma ve pozitif ayrımcılıktan çalışma hayatının egemen gücü olmaya doğru kadınlar: 21. yüzyıl ve pembeleşen çalışma hayatı. *Sosyoekonomi*, 11(11), 167-190.

Yurtseven A. (2021). İlkel toplumda sosyo-ekonomik hayata bir bakış. *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi E-Dergi*, 10(2), 98-111.

Zencirkıran M. ve Baştürk Ş. (2021). *Çalışma ve endüstri sosyolojisi* (2.bs). Bursa: Dora.

Zencirkıran, M. (2020). *Sosyoloji* (9.bs). Bursa: Dora.

Wang, W. (2011). Transformations of employment and occupation patterns in Taiwan's transition to an information society. *Chinese Journal of Communication*, 4(4), 450-474.

Wolfinger, N. H., Mason M. A., and Goulden, M. (2008). Problems in pipeline: Gender, marriage, and fertility in the ıvory tower. *The Journal of Higher Education*, 79(4), 388-405.

Kaynakça

Açıkgöz, B. ve Mutlu, M. D. (2022). Muhasebe Mesleğinde Dijital Dönüşüm: Covid-19 Pandemi Döneminde Uzaktan Çalışma Uygulamaları. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 11(2), 52-69.

Aytaçlı B. (2012). Durum Çalışmasına Ayrıntılı Bir Bakış**.** *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 1-9.

Bozkurt, A., Hamutoğlu, N.B., Kaban, L., A., Taşçı, G. ve Aykul, M. (2021). Dijital Bilgi Çağı: Dijital Toplum, Dijital Dönüşüm, Dijital Eğitim ve Dijital Yeterlilikler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAD)*, 7(2), 35-63.

Bulgur, N. E. ve Bal, Y. (2021). Uzaktan Çalışma ve İş-yaşam Dengesinin Çalışan Motivasyonuna Etkisinin Kavramsal Açıdan İncelenmesi. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 67,1393–1404.

Çatal, Ö. (2021). Türkiye'de Çağrı Merkezi İşletmelerinin Koronavirüs (COVİD-19) Pandemisi Deneyimleri: Yeni Normal Üzerine Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 26(1), 83-95.

ÇSGB. (2013). *Çağrı Merkezlerinde Çalışma Koşullarının İyileştirilmesine ve Sosyal Tarafların Bilinçlendirilmesine Yönelik Programlı Teftiş Sonuç Raporu*. T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İş Teftiş Kurulu Başkanlığı.

Dinç, S. (2017). Kadınların Dijital Olanaklara Uyumu: Türkiye Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(15), 1761-1783.

Esen, E ve Karaca, S. (2019). İş Yeri İnovasyonunun Bir Örneği Olarak Uzaktan Çalışmanın İş-Yaşam Dengesine Etkisi: Çalışan Anneler Üzerine Bir Araştırma. *International Social Innovation Congress*, İstanbul, Türkiye, 16-17 Ekim 2019, 22-0.

Ferreira, R.; Pereira, R.; Bianchi, I.S.; da Silva, M.M. (2021). Decision Factors for Remote Work Adoption: Advantages, Disadvantages, Driving Forces and Challenges. J. Open Innov. Technol. Mark. Complex, 7, 1-24.

Kuraniali, S. ve Titan (2015). Customer Service Information System for a Call Center. *Procedia Computer Science*, 59, 298 – 304.

Küçük, Ö. (2021). Emeğin Dijital Dönüşümü ve İstihdam. *Uluslararası İnsan Çalışmaları Dergisi / International Journal of Human Studies,* 8, 381-392.

Serinikli, N. (2021). Covid 19 Salgın Sürecinde Örgütsel Değişim: Uzaktan/Evden Çalışma Modeli. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(1), 277-288.

Kaynakça

Arabacı, R.Y. (2017). Yoksulluğun kavramsal çerçevesi, M. Ç. Özdemir, E. İslamoğlu, (Ed). Gelir Dağılımı ve Yoksulluk. 2.bs., Ankara, Seçkin Yayıncılık, 143-157.

Bükey, A. M. (2020). Üst-orta gelirli ülkelerde yoksullukla dolaylı mücadele politikaları. O. Akgül, (Ed). Sosyal politikada güncel gelişmeler: Dezavantajlı gruplar. Ankara: Gazi Kitabevi, 221-244.

Chen, M. A. (2008). Informalization of labour markets: Is formalization the answer?, S. Razavi, (Ed). The Gendered Impacts of Liberalization. New York: Routledge, 191 – 218.

Coşan, B. (2022). Yoksulluk ve gıda israfı çelişkisinde sürdürülebilir tüketimin önemi: Sosyal politika açısından eleştirel bir değerlendirme. M. Z. Ecevit, (Ed). Tüketim, yönetim ve kalkınma bağlamında sürdürülebilirlik. 1-18.

Coşan, B ve Çiloğlu, Yörübulut, M. (2017). Küreselleşme-yoksulluk ikileminde mikro kredi çıkmazı. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, ICMEB17 Özel Sayısı, 43-54.

Dikmen, F. H. (2021). Türkiye'de genç yetişkinlerde zamana dayalı eksik istihdamın özellikleri. Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 39 (2), 211-222.

Erdut, T. (2005). İşgücü piyasasında enformelleşme ve kadın işgücü. Çalışma ve Toplum, 3 (6), 11-49.

Eurofound. (2017). In-work poverty in the EU. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Eurostat (2023a). In-work at-risk-of-poverty rate by age and sex - EU-SILC survey. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ILC_IW01__custom_4923983/default/table?lang=en (Erişim Tarihi: 01.Şubat.2023)

Frey, V. (2021). Can pay transparency policies close the gender wage gap?. OECD in Pay Transparency Tools to Close the Gender Wage Gap, Paris: OECD Publishing. s.9-33. https://doi.org/10.1787/29b1582a-en.

Huberman, L. (2012). Feodal toplumdan yirminci yüzyıla. Çev. Murat Belge. İstanbul: İletişim.

ICLS (International Conference of Labour Statisticians) (1998). Report of the Conference. Internatıonal Labour Office Geneva

ILO (2017). Cinsiyete dayalı ücret farkının ölçümü: Türkiye uygulaması. Geneva: ILO Publishing.

ILO (2023a). SDG indicator 8.3.1 - Proportion of informal employment in total employment by sex and sector. https://www.ilo.org/shinyapps/bulkexplorer48/?lang=en&id=SDG_0831 _SEX_ECO_RT_A (Erişim Tarihi: 17 Ocak 2023)

ILO (2023b). Labour Force Statistics (LFS, STLFS, RURBAN). https://ilostat.ilo.org/resources/concepts-and-definitions/description-labour-force-statistics/ (Erişim Tarihi: 17 Ocak 2023)

ILO (2023c). Time-related underemployment rate by sex and age. https://www.ilo.org/shinyapps /bulkexplorer41/?lang=en&id=TRU_DEMP_SEX_AGE_RT_A (Erişim Tarihi: 18 Ocak 2023)

ILO (2023d). Working poverty rate (percentage of employed living below US$1.90 PPP) (%) | Annual. https://ilostat.ilo.org/topics/working-poverty/ (Erişim Tarihi: 1 Şubat 2023)

Kaya, S. (2020). İnsana yakışır iş açığı: Çalışan yoksulluğu açısından bir değerlendirme. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 79, 55-106. https://doi.org/10.26650/jspc.2020.79.0046

Kucur, F. (2020). Kadın istihdamını yeniden düşünmek. O. Akgül, (Ed). Sosyal politikada güncel gelişmeler: Dezavantajlı gruplar. Ankara: Gazi Kitabevi, 65-81.

Lordoğlu, K. ve Özkaplan, N. (2003). Çalışma iktisadı. İstanbul: Der Yayınları.

MEB (2022). Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim. Ankara.

OECD (2023). Gender wage gap (indicator). doi: 10.1787/7cee77aa-en (Erişim Tarihi: 10 Ocak 2023)

OECD Family Database (2021), LMF1.5: Gender pay gaps for full-time workers and earnings differentials by educational attainment Definitions and methodology,

Omay, U. (2011). Yedek işgücü ordusu olarak kadınlar. Çalışma ve Toplum, 3 (30), 137-166.

Özdemir, A. (2015). Çalışan yoksulluğuna ilişkin kavramsal bir değerlendirme: Dünya'da ve Türkiye'de çalışan yoksulluğunun boyutları ve mücadele politikaları. Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi, (2), 96-126.

Özsoy, E. (2003). Kalkınma-yoksulluk ikilemi ve Türkiye. İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 5(1), 6-44.

Öztornacı, B. & Veziroğlu, P. (2012). "Küreselleşme ve Türkiye'de Kırsal Yoksulluk" 10.Ulusal Tarım Ekonomi Kongresi, Konya, 5-7 Eylül, 290-298

Pearce, D. (1978). "The feminization of poverty: Women, work and welfare. The Urban and Social Change Review, 11(1-2), 28-36.

Pogge, T. (2002). World poverty and human rights: Cosmopolitan responsibilities and reforms. Cambridge: Polity Press.

Rahnema, M. (2009). Sefaletin yoksulluğu kovduğu bir dünya. Çev: Şule Ünsaldı. Ankara: Özgür Üniversite Yayınevi.

Sen, A. (2004). Özgürlükle Kalkınma, Çev: Yavuz Alogan. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Strengmann-Kuhn, W. (2002), "Working Poor in Europe: A Partial Basic Income for Workers", Bien 9. International Congress, Geneva.

Tabbush, C. (2008). Gender, citizenship and new approaches to poverty relief, S. Razavi, (Ed). The Gendered Impacts of Liberalization. New York: Routledge, 290-326.

Topgül, S. (2013). Türkiye'de yoksulluk ve yoksulluğun kadınlaşması. C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 14(1), 277-296.

TÜİK (2018). Kazanç Yapısı Araştırması. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Kazanc-Yapisi-Arastirmasi-2018-30580#:~:text=Kazan%C3%A7%20Yap%C4%B1s%C4%B1%20Ara%C5%9Ft%C4%B1rmas%C4%B1%3B%20br%C3%BCt%20kazan%C3%A7lar%C4%B1n,d%C3%B6rt%20y%C4%B1ll%C4%B1k%20aral%C4%B1klarla%20uygulanmaya%20ba%C5%9Flanm%C4%B1%C5%9Ft%C4%B1r. (Erişim tarihi: 09 Ocak 2023).

TÜİK (2023). İşgücü İstatistikleri. https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=istihdam-issizlik-ve-ucret-108&dil=1 (Erişim Tarihi: 10.Şubat.2023)

UNDP (1997), Human Development Report 1997, New York, Oxford University Pres.

Kaynakça

Adams-Prassl, A.; Boneva, T.; Golin, M.; Rauh, C. (2020). 'Inequality in the Impact of the Coronovirus Shock: Evidence from Real Time Surveys', IZA Discussion Paper, 13183: pp. 1-49.

Akkan, B.; Kesici, Zeynep (2021). COVID-19 Salgını, İş ve Aile Yaşamını Uzlaştırma ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Eşitsizlikler Üzerine Bir İnceleme, Çalışma ve Toplum, 2021/4, ppp. 2813-2838.

Alon, T.M., Doepke, M., Olmstead-Rumsey, J. Ve Tertilt, M. (2020a) The Impact of COVID-19 on Gender Equality. Cambridge: National Bureau of Economic Reserach, Working Paper No. 26947.

Alon, T.M., Doepke, M., Olmstead-Rumsey, J. Ve Tertilt, M. (2020b). This Time It is Different: The Role of Women's Employment in a Pandemic Recession. Available from https://faculty.wcas.northwestern.edu/-mdo738/research/ADOT_720.pdf.

Bal, M. Demirgöz (2014). Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğine Genel Bakış, KASHED, 2014, 1(1):15-28.

Başar, F.; Demirci, N. (2015). Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği ve Şiddet, KASHED, 2015 2(1): 41-52.

Başar, F. (2017). Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği: Kadın Sağlığına Etkisi, ACU Sağlık Bil. Derg. 2017(3): ss. 131-137.

Boxall H.; Morgan, A.; Brown R. (2020). The Prevalence of Domestic Violence among Women during the COVID-19 Pandemic, Canberra: Australian Institute of Criminology.

Brodeur, A.; Gray, D.; Islam, A; Bhuiyan, S.J. (2020). A Literature Review of the Economics of COVID-19, GLO Discussion Paper 601, pp. 1-71.

Brynjolfsson E.; Horton, J.J.; Ozimek, A.; Rock, D.; Sharma, G.; TuYe, H.Y, (2020).COVID-19 and Remote Work: An Early Look at US Data, NBER Working Paper 27344, pp. 1-25.

Büker, S. (2018). Türkiye'de Katılımcı Demokrasinin Güçlendirilmesi: Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin İzlenmesi Projesi, Medyada Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Haritalama ve İzleme Çalışması Geniş Özet, CEİD Yayınları, Nika Yayınevi, pp. 1-55.

Coibion, O.; Gorodnichenko, Y.; ve Weber, M. (2020). Labor Markets During the COVID-19 Crisis: A Peliminary View, NBER Working Paper 27017: pp. 1-13.

Cooper R.; Mosseri S (2020). Women's Work. In: Plibersek T (ed.) Upturn: A Better Normal after COVID/-19. Sydney: NewSouth Publishing, pp. 98-104.

Collins, C., Landivar, L.C., Ruppanner, L. Ve Scarborough, W.J.(2020) 'COVID-19 and the Gender Gap in Work Hours, Gender, Work and Organization, doi:10.1111/gwao.12506.

Connor, J.; Madhavan, S.; Mokashi, M.; Amanuel, H.; Johnson, N. R.; Pace, L. E.; Bartz, D. (2020). Health Risks and Outcomes that Disproportionately Affect Women During the COVID-19 Pandemic: A Review, School Science and Medicine, 266, ss. 1-8.

Cowan, B.W.; (2020). Short Run Effects of COVID-19 on US Worker Transitions, NBER Working Paper 27315, pp. 1-16.

Craig L.; Churchill B. (2020). Dual-earner Parent Couples(Work and Care during COVID-19. Gender, Work&Organization Epub ahead of print 25 June 2020. DOI: 10.1111/gwao.12497.

Czymara, C. S.; Langenkamp, A.; Cano, T. (2020). Cause for Concerns: Gender Inequality in Experiencing the COVID-19 Lockdown in Germany, European Societies, Routledge, Taylor&Francis Group, 23:sup 1, pp. 68-61.

Demirdirek, H.; Şener, Ü. (2014). 81 İl İçin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi, Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı - TEPAV, Mart, ISBN: 978-9944-927-64-2.

Dlamini, N. J. (2021). Gender Based Violence, Twin Pandemic to COVID-19, Symposium: COVID-19, Globalization, Health Disparities and Social Policy,Critical Sociology, Volume 47, Issue 4-5, July 2021, pp. 583-590.

Ellington, S., Strid, P., Tong, V.T., Woodworth, K., Galang, R.R., Zambrano, L.D., Nahabedian, J., Anderson, K., Gilboa, S.M. (2020). Characteristics of Women of Reproductive Age with Laboratory-Confirmed SARS-CoV-2 Infection by Pregnancy Status-United States, January 22-June 7, 2020. Morb. Mortal. Weekly, Rep. 69, https//doi.org/10.15585/mmwr.mm6925a1.

Foley, M.; Cooper, R. (2021) Workplace Gender Equality in the Post-Pandemic Era: Where to Next? Journal of Industrial Relations, Vol. 63 (4), pp. 463-476.

Farre, L.; Fawaz, Y., Gonzalez, L., Graves, J. (2020). How COVID-19 Lockdown Affected Gender Inequality in Paid and Unpaid Work in Spain, IZA Discussion Paper 13434, pp. 1-36.

Foley Mereiah; Williamson S. (2021). Women, Work and Industrial Relations in Australia in 2020, Journal of Industrial Relations, Epub ahead of print 5 March 2021, doi:10.1177/0022185621996407.

Frodermann, C.; Grunau, P.; Haepp, T; Mackeben, J.; Ruf, K.; Steffes, S.; Wanger, S. (2020).Wie Corona den Arbeitsalltag verandert Hat, IAB-Kurzbericht 13, pp. 1-12.

Gupta, S.; Montenovo, L.; Nguyen, T.D.; Lozano Rojas, F.; Schmutte, I.M., Simon, K.I., Weinberg, B.A., Wing, C. (2020). NBER Working Paper 27280, pp. 1-47.

Hill E. (2020).Reducing Gender Inequality and Boosting the Economy: Fiscal Policy after COVID-19, September. Melbourne: Committe for Economic Development of Australia.

ILO (2022). Care at Work, Investing in Care Leave and Services for a More Gender Equal World of Work, Geneva, International Labour Office, ISBN: 978-92-2-036678-3.

ITUC, CSI, IGB (2022). Report on Decent Work for Care Workers and Investment in Care, Editor: Tamara Gausi. Pp. 1-14.

Kristal T; Yaish, M. (2020). Does the Coronavirus Pandemic Lever the Gender Inequality Curve? (it doesn't), Research in Social Stratification and Mobility 69: pp. 1-5, doi:10.1016/j.rssm.2020.100520.

Rodriguez-Jimenez, R; Fares-Otero, Natalia E.; Garcia-Fernandez, Lorena (2021). Gender-Based Violence During COVID-19 Outbreak in Spain, Psychological Medicine, 1-2, https://doi.org/10.1017/S0033291720005024, Cambridge University Press.

John Hopkins University Center for Systems Science and Engineering (JHU CSSE) and ESRI Living Atlas Team and th eJohns Hopkins University Applied Physics Lab (JHU APL) (2022). Koronavirüs Hastalığı Istatistikler, <covid 19 cases - Google'da Ara>, Erişim Tarihi: 24 Eylül 2022.

Kurtdaş, E. M. (2021), Eğitimde Cinsiyet Temelli Fırsat Eşitsizliği, Sosyolojik Düşün, Cilt: 6, Sayı 2, e-ISSN:2587-2699.

Mittal, S.; Singh, T. (2020). Gender Based Violence During COVID-19 Pandemic: A Mini Review, Frontiers in Global Women's Health, September 2020, Volume 1, Article 4, pp. 1-7.

Montenovo, L., Jiang, X., Rojas, F.L., Schmutte, I.M., Simon, K. I., Weinberg, B.A., Wing, C. (2020). Determinants of Disparities in COVID-19 Job Losses, NBER Working Paper, 27132, pp. 1-18.

Özuğurlu, H. Y. (2017). Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Temelinde Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme, Journal of Awareness (JoA), Volume/Cilt 2, Issue/Sayı:1, ss. 19-26.

Pokharel, S. (2008). Gender Discrimination: Women Perspectives, Nepalese Journal of Development and Rural Studies, 5(2): 80-87.

Reichelt, M.; Makovi, K.; Sargsyan, A. (2021). The Impact of COVID-19 on Gender Inequality in the Labor Market and Gender-Role Attitudes, European Societies, 23: sup 1, pp. 228-245, doi: https://doi.org/10.1080/14616696.2020.1823010.

Rose C., (2018). Plague and Violence in Early Modern Italy, Renaissance Q., 71:1000-35, doi: 10.1086/699602.

Solum, S. E. (2022). Cinsiyet Eşitsizliği Bağlamında Tekstilde Kadın İşçilerin Sorunlarına İlişkin Nitel Bir Araştırma, İbn Haldun Çalışma Dergisi, 7(2) 2022, 181-199.

Stotsky JG, Kolovich L, Kebhaj S. (2016). Sub-Saharan Africa: A Survey of Gender Budgeting Efforts, International Monetary Fund Working Paper/16/152 on research in Progress, published in July 2016.

Sumbas, A. (2015). Kayıp Kadınlarımız: Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği ve Kapasite Yoksunluğu, Kadın/Woman 2000, June 2015, Volume 16, Issue 2, pp. 1-20.

Topuz, S. K. (2016). Ülkelerin Küreselleşme, Demokrasi ve Ekonomik Büyüklük Göstergeleri ile Cinsiyet Temelli Gelişme Endeksi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Gazi Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 18/3, ss. 779-799.

UN Women and UNDP, Government Responses to COVID-19: Lessons on Gender Equality for a World in Turmoil, Report, eISBN:9789210019194.

UN Women (2021). Violence Against Women During COVID-19, Measuring the Shadow Pandemic, Report, Eısbn:9789210012232, pp. 1-20.

UN Women (2020). Will the Pandemic Derail Hard-Won Progress on Gender Equality?, Report, 1-34.

www.unwomen.org, COVID-19: Rebuilding for Resilience, <COVID-19: Rebuilding for Resilience | UN Women – Headquarters>, Erişim Tarihi 24 Eylül 2022.

Yasenov, V. (2020). Who can Work From Home?, IPL Working Paper Series 20: pp. 1-12.

Kaynakça

Abondroth, H. G. (2022). Barış toplumları olarak anaerkiller: anaerkilliği yeniden düşünmek. A. Sezer (Çev.). *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi,* 15(38), 632-638.

Acar H. (2013). *Sosyal hizmet temelleri ve uygulama alanları.* Ankara: Maya Akademi Yayınları.

Adak, N. (2012). *Değişen toplumda değişen aile, sosyolojik tartışmalar*. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Ağaoğulları, M.A. (1989). *Eski Yunan'da siyaset felsefesi.* Ankara: V Yayınları.

Ak, G. ve Manioğlu, O. (2019). Şiddet, demokrasi ve yurttaşlık ilişkisi üzerine . *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi,* 6 (3) , 1-10.

Aksu, M. ve Şahin, B. (2022). Kraliçe arı sendromu bağlamında kadınların kariyer yolunda erilleşme sorununun teorik incelemesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İnsan Kaynakları Yönetimi Dergisi*, 1(1), 1-25.

Aksu, M. ve Şahin, B. (2022). Kraliçe arı sendromu bağlamında kadınların kariyer yolunda erilleşme sorununun teorik incelemesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İnsan Kaynakları Yönetimi Dergisi, 1(1), 1-25.*

Altuntaş, H. ve Şahin, M. (2003). Kur'an-ı Kerim Meâli. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı.

Bachofen, J. J. (1997). *Söylence din ve anaerkil*. Nilgün Şarman (Çev.). İstanbul: (Payel)

Berktay, F. (2003). *Tarihin cinsiyeti.* İstanbul: Metis Yayınları.

Butler, J. (2020). *The force of nonviolence: an ethico-political bind.* Brooklyn: Verso Books.

Caporal, B. (1982). *Kemalizmde ve kemalizm sonrasında Türk kadını.* Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

CEİD(2023). https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/bitstream/handle/1/352/ekutuphane3.5.1.4.4.pdf?se quence=1&isAllowed=y

Clastres, P. (2017). Şiddetin arkeolojisi. S. Tuna (Çev.). İstanbul: Nora Kitap.

Clausewitz, C. V. (2015). *Savaş üzerine.* S.Koçak (Çev.). İstanbul: Doruk Yayınları.

Coler, R. (2010). *Kadın Krallığı,* F. Ötürk (Çev), İstanbul: Nemesis Kitap.

Connel, R. W. (2022). *Toplumsal cinsiyet ve iktidar.* İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Çıtak G. ve Yücel Y. (2022). Kadına el kalkmaz: peki ya dijital şiddet?. *Meyad Akademi,* 3(2), 162-169.

Çiloğlu, M. (2014). *Çalışma ve aile hayatı ikileminde kadın çıkmazı.* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Demirhan Serinken N. (2016). Anaerkil toplumun sonu. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(42), 1070-1077.

Dikmen, M. (1983). *İslam'da kadın hakları.* İstanbul: Yaylacık Matbaası.

Duman, M. Z. (2012). Aile kurumu üzerine tarihsel bir okuma girişimi ve muhafazakar ideolojinin aileye bakışı. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi,* 4, 19-51.

Erbil, P.(2013). *Kibele'den Pandora'ya kadının tarihsel yenilgisi.* Ankara: Arkadaş Yayınevi.

Freud, S. (2011). *Uygarlığın huzursuzluğu.* Haluk Barışcan (Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.

Fromm, E. (1990). *Sevginin ve şiddetin kaynağı.* Y. Salman ve N. İçten (Çev.). İstanbul: Payel Yayınları.

Gıddens, A. (2008). *Sosyoloji.* C. Güzel (Yayına Haz.). İstanbul: Kırmızı Yayınları.

Giddens, A. (1994). *Modernliğin sonuçları.* E. Kuşdil (Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Gilman, Perkins, C (1986), *Kadın ve Ekonomi,* Çev: M. Otkun, J. Candan, İstanbul: Kaynak Yayınları.

Hablemitoğlu, Ş. (2010). *Küreselleşen dünyada aile / 2009 yılı kutlu doğumu tebliğ ve müzakereleri.* (1. bs.). Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları.

Halaçlı B., ve Karaalp-Orhan, H.C. (2022). Türkiye'de cinsiyete dayalı ücret eşitsizliği: işveren yönlü bir analiz. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* (61), 65-90.

Hobbes, T. (2007). *Leviathan.* S. Lim (Çev.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Hobbes, T. (2007). *Yurttaşlık felsefesinin temelleri.* D. Zarakolu (Çev.). İstanbul: Belge Yayınları.

İlkaracan, P., Gülçür, L. ve Arın, C. (1996). *Sıcak yuva masalı aile içi şiddet ve cinsel taciz.* İstanbul: Metis Yayınları.

Kandiyoti, D. (2007), *Cariyeler, bacılar, yurttaşlar kimlikler ve toplumsal dönüşümler.* A. Bora, F. Sayılan, Ş. Tekeli, H. Tapınç, F. Özbay (Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.

Kasapoğlu, A. (1994). *Tarih, dini, psikolojik, sosyolojik, ekonomik ve tıbbi açıdan kadın modernizm ve örtünme.* İstanbul: Esra Yayınları.

Korkmaz, M., Demiray, E., Sevil, Ü., Hablemitoğlu, Ş. ve Taşkıran, Y. (2015). *Dünyada, Türkiye'de kadın ve şiddet.* Ankara: Nobel Yayınları.

KSGM (2008). Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı, T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara.

Kudat, A. (2007). *Al kocayı vur sopayı.* İstanbul: Doğan Egmont Yayıncılık.

Leblebiciler, A. N. (2020). *Şiddetin görünmeyen yüzü: kadının kadına şiddeti,* (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Marshall B. (2013). *Katı olan herşey buharlaşıyor.* (16.bs.). Ü. Altuğ ve Bülent Pekerler (Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.

Marshall, G. (2005). *Sosyoloji sözlüğü.* O. Akınhay, D. Kömürcü (Çev.). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

Michaud, Y. (1991). *Şiddet.* C. Muhtaroğlu (Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.

Mitcell, J. (2006). *Kadınlar: en uzun devrim.* G. İnal, G. Savran, Ş. Tekeli, F. Tınç, Ş. Torun, Y. Zihnioğlu (Çev.). İstanbul: Agora Kitaplığı.

Nagel, J. (2011). Erkeklik ve milliyetçilik: ulusun inşasında toplumsal cinsiyet ve cinsellik. Altınay, A. (Ed.). *Vatan, millet, kadınlar kitabı içinde.* İstanbul: İletişim Yayınları.

Nisan F. ve Tuncel I. (2020). Kadına yönelik şiddet olgusunun haberlerde sunumu: emine bulut örneği. *International Journal of Cultural and Social Studies* (IntJCSS) 6(1), 104-123.

Özbey, O. (2012). Kadına yönelik şiddet- şiddetin temelleri. *Hukuk Gündemi Dergisi,* 1(11), 37- 39.

Özdemir, İ. ve Atay, T. (2023). Pornografinin medya endüstrisi içindeki yeri. *The Turkish Online Journal of Design Art and Communication,* 13(1), 63-86.

Özkes, İ. (1998). *Peygamberimiz döneminde kadınlar.* İstanbul: Göksu Grafik.

Öztürk, H. (1990). *Kınalızade Ali Çelebi'de aile.* Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları.

Sargut, C. (2008). *Kadın ve tasavvuf,* İstanbul: Nefes Yayınları.

Şişman, N. (2013). *Emanetten mülke,* (3.bs.). İstanbul: İz Yayıncılık.

Tanilli, S. (2006). *Ne olursa olsun savaşıyorlar kadın sorununun neresindeyiz?.* İstanbul: Alkım Yayınevi.

Tarnas, R. (2011). *Batı düşüncesi tarihi; moderniteden günümüze kadar tarnas 2,* Y. Kaplan (Çev.). İstanbul: Külliyat Yayınları.

TKAA, 2015, Türkiye'de Kadına Yönelik Aile içi Şiddet Araştırması. http://www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080/xmlui/handle/11655/23338 Özdemir, İ. ve Atay, T. (2023). Pornografinin medya endüstrisi içindeki yeri. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication,* 13(1), 63-86.

Toffler, A. ve Toffler, H. (1995). *Yeni bir uygarlık yaratmak üçüncü dalganın politikası.* Z. Dicleli (Çev.). İstanbul: Türk Henkel Dergisi Yayınları.

Topaloğlu, B. (2012). Kadına yönelik şiddete ve aile içi (Eşler arası) şiddete karşı mücadele, *2. Uluslararası Suç ve Ceza Film Festivali.*

Uçar, M. A. (2003). *Aile İçi Şiddet ve Aile Koruma Yasası,* (1. bs). Ankara: Yetkin Yayınları,

Uluocak Ş., Gökulu G., Bilir O., Karacık N. E., Özbay D. (2014). *Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve kadına yönelik şiddet.* Edirne: Paradigma Akademi.

Ünal, İ. H. (2012). Kadına karşı şiddete nebevî tavır, din ve hayat. *TDV-İstanbul Müftülüğü Dergisi,* 15, 33-35.

Ünal Özkorkut, N. (2009). *Türk hukuk tarihinde zina suçu.* Ankara: Desen Ofset A.Ş.

Ünal, A. (2013). Yahudilikte kadın algısı. *Kur'an ve Kadın Sempozyum 4-5 Haziran 2010* (1.bs.). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Ünal, G. (2005). Aile içi şiddet. *Aile ve Toplum* Dergisi, 2(9), Ocak-Mart.

Üşür, S. S. (2009). *Erkeklik: İmkansız iktidar ailede, piyasada ve sokakta erkekler,* Metis Yayınları, İstanbul.

Walby, S. (1990). *Theorizing patriarchy*, Oxford: Basil Oxford: Blackwell.

BÖLGESEL KALKINMADA ARICILIK SEKTÖRÜ

Turan SARIYER

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-74-4

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ağustos 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Toplumsal refah seviyesini yükseltme başta gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkeler olmak gelişmiş ülkelerin de temel hedefleridir. Tarihi boyunca bu amaca yönelik çeşitli yöntemler, fikirler ve teoriler geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Bu yöntemlerden biri de bölgesel kalkınmadır. 2 yıl süren yüksek lisans eğitim programımdan bölgesel kalkınma alanında gördüğüm teorik bilgiler ve vaka analizlerinden sonra Bitlis için bölgesel kalkınma fikri oluşturulması gerektiği kanaatine vardım. Bu hedef doğrultusunda yaptığım araştırmalar sonucunda "arıcılık" sektörünün Bitlis için uygun bir bölgesel kalkınma planı olacağına yaptığım araştırmalar sonucunda ulaştım. Okuyacağınız bu çalışmada geçmişten bu yana arıcılık faaliyetleri, bölgesel kalkınmanın temel mantığı, sahadaki mevcut durumun incelenmesi ve bunların harmanlaması neticesinde ulaşılan sonuçlar yer almaktadır.

Tüm eğitim hayatım boyunca yanımda olan geniş aileme, yükseköğretim döneminde bana ders veren değerli hocalarıma ve her zaman her konuda yardımcı olan ve her türlü desteği veren ve hep yanımda elif gibi dik duran eşim Fatma'ya ay ve güneşime (mihrimah) ve çocuklarıma, geniş aileme ve bu çalışma sırasında yardımlarını esirgemeyen ve her türlü konuda ufkumu açan Sayın Hocam Semih Serkant AKTUĞ'a teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
1. KALKINMA VE BÖLGESEL KALKINMA 9
1.1. Kalkınma, Bölge ve Bölgesel Kalkınma Kavramları 9
1.2. Ekonomik Yapı Açısından Bölgeler 11
1.3. Bölgesel Kalkınma Teorileri 12
1.4. Bölgesel Kalkınmanın İlkeleri 13
1.4.1. Sosyal Kârlılık İlkesi 13
1.4.2. Kalkınma Kutupları İlkesi 14
1.4.3. Halkın Katılması İlkesi 15

İKİNCİ BÖLÜM
2. ARICILIK 17
2.1. ARI VE ARICILIK 17
2.1.1. Arı ve Bal 17
2.1.2. Balın Tarihi 17
2.1.3. Dini Metinlerde Bal ve Arı 19
2.1.4. Dünya Arı Günü (Beeday) 21
2.1.5. Arının Taksonomisi 21
2.1.6. Türkiye'de Yaygın Olan Arı Irkları ve Ekotipleri 25
2.1.7. Arı Hastalıkları ve Zararlıları 28
2.1.8. Ürün Kalitesini Etkileyen Etmenler ve Önlemler 29
2.1.9. Kırsal Geçim Kaynakları İçin Arıcılığın Önemi 31
2.1.9.1.Arıcılık İçin Doğal Sermaye 32
2.1.9.2. Arıcılık İçin İnsan Sermayesi 33
2.1.9.3. Arıcılık İçin Fiziksel Sermaye 34
2.1.9.4. Arıcılık İçin Sosyal Sermaye 34
2.1.9.5. Arıcılık İçin Finansal Sermaye 34
2.2. DÜNYADA ARICILIK 35
2.3. TÜRKİYE'DE ARICILIK 37
2.3.1. Türkiye'de Bal Üretimi ile İlgili İstatistiki Veriler 39
2.3.2. Türkiye İş Kurumu Açısından Arıcılık 43
2.3.3. Arıcılık Yönetmeliği 46
2.3.4. Arıcılık Kayıt Sistemi 49

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BİTLİS İLİNDE ARICILIK SEKTÖRÜNÜN GÖRÜNÜMÜ 51
3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI, ÖNEMİ, YÖNTEMİ 51
3.1.1. Araştırmanın Problemi 51
3.1.2. Araştırmanın Amacı 51
3.1.3. Araştırmanın Önemi 51
3.1.4. Araştırmanın Yöntemi 52
3.1.4.1. Araştırmanın Sınırlılıkları 52
3.1.4.2. Araştırmanın Varsayımları 52
3.1.4.3. Araştırmanın Veri Analiz Tekniği 52
3.2. BİTLİS VE BİTLİS'TE ARICILIK 52
3.2.1. Bitlis ile İlgili Genel Bilgiler 52
3.2.1.1. Demografik Bilgiler 53
3.2.1.2. Coğrafi Bilgiler 56
3.2.2. Bitlis'te Arıcılık 59
3.3. ANKET SONUÇLARI VE DEĞERLENDİRMELERİ 64

SONUÇ 85

KAYNAKÇA 91

KAYNAKÇA

2008/31 Sayılı Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkında Uygulama Esasları Tebliği. (2008). *T:C. Resmi Gazete,* 26905, 13 Haziran 2008.

Akpınar R. (2012). "Türkiye'de Değişen Bölgesel Kalkınma Politikaları". *Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6, 29-46.

Aksoy A., Uzundumlu A., Işık B., (2011). "Arıcılık İşletmelerinde Mevcut Yapı ve Temel Sorunlar; Bingöl İli Örneği". *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*. 42 (1), 49-55.

Aksu M. (2018). *Dış Politika Yapım Sürecinde Güvenlik-Kalkınma Bağı Yaklaşımları: AB, ABD ve Çin Örnekleri* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aktürk E. (1997). *Avrupa Birliği'nde Bölgesel Sorun ve Politikalar.* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Al-Ghzawi A.M.A., Zaitoun S.T., Shannag H.K. (2001). "Seasonal Cycles of Apis Mellifera Syriaca under Jordanian Desert Conditions". *Journal of Apicultural Research*, 40(2), 45-51.

Apan A. (2004). "Bölge Kavramı ve Bölgesel Kalkınma Ajansları". *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 13(4), 39-58.

Arıcılık Kayıt Sistemi, (t.y.). (4 Nisan 2022). https://www.aricilik.com.tr/aricilik-kayit-sistemi-aks/.

Bal Arısı Hastalık ve Zararlıları, (t.y.). (10 Nisan 2022). https://arilarvarsa.org/Content/Images/Infographic/bal-arisi-hastaliklari-ve-zararlilari-file/bal-arisi-hastaliklari-ve-zararlilari.pdf.

Bal Arısı Türleri, (t.y.). (4 Ocak 2022). https://arilarvarsa.org/bal-arisi-turleri.

Başlevent C. (2020). "Türkiye'nin Değişen Hanehalkı Yapısı: Tek Kişilik Haneler Ne Durumda?". *Yildiz Social Science Review*, 6(1), 17-31.

Bees In Mythology (t.y.). (4 Ocak 2022) https://www.buzzaboutbees.net/bees-in-mythology.html.

Bitlis İl Tarım ve Orman Müdürlüğü (t.y.). (19 Mart 2022) https://bitlis.tarimorman.gov.tr/Menu/17/Ilimiz-Hakkinda-Genel-Bilgiler.

Bitlis Valiliği, (t.y.). (2 Şubat 2022) http://www.bitlis.gov.tr/bitlis-tarihcesi-ve-genel-bakis.

Bradbear N. (2009). Bees and their Role in Forest Livelihoods - A Guide to the Services Provided by Bees and the Sustainable Harvesting, Processing and Marketing of Their Products. Roma: Food and Agriculture Organization of the United Nations.

Cave of the Spider. (t.y.). (4 Ocak 2022) https://www.comunitatvalenciana.com/en/valencia/bicorp/monuments/cave-of-the-spider,.

Ceyhan V., Cinemre H.A., Yeninar H., Demiryürek K., Bozoğlu M., Kılıç O., Öztürk A.İ., Emir M., Canan S., Yıldırım Ç. & Başer U. (2016). *Türkiye Arıcılığının Mevcut Durumu, Sorunları ve Geleceği*. Samsun: Erol Ofset.

Ceyhan V., Emir M., (2016). Türkiye'de Arıcıların Göç Yolları, Arı Ürünleri Verimliliği ve Fiyatları. *12. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi 2016, 25-27 Mayıs 2016*, *Cilt: 3*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Tarım Ekonomisi Bölümü.

Çakmak İ., Aydın, L., Seven, S., Korkut, M. (2003). "Güney Marmara Bölgesinde Arıcılık Anket Sonuçları". *Uludağ Arıcılık Dergisi*, 3(1), Bursa.

Çukur F., Yücel B., Demirbaş N. (2016). "AB ve Türkiye'de Arıcılık Faaliyetine Yönelik Gıda Güvenliği Uygulamaları: Sorunlar ve Öneriler". *Turkish Journal of Agricultural Economics*, 22(2), İzmir.

Davis, H. C. (1990). "*Regional Economic Impact Analysis and Project Evaluation*". UBC Press, Kanada.

Dedej S., Delaplane K.S., Gocaj E., (2000). "A Technical and Economic Evaluation of Bee Keeping in Albania". *Bee World*, 81 (2), 87-97.

DEİK (2020). T.C. Ticaret Bakanlığı Dış Temsilcilikler ve Uluslararası Etkinlikler Genel Müdürlüğü, *Kuveyt Ülke Profili*. (22 Mart 2022) https://www.deik.org.tr/uploads/kuveyt-ulke-profili-2020.pdf.

Demirdal K, (2021). Lojistik Organizasyon Olarak Antalya Limanının Bölgesel Kalkınmadaki Rolü: TR61 Bölgesinde Faaliyet Gösteren Dış Ticaret Firmaları Üzerinde Bir Araştırma (Yüksek Lisans Tezi). Antalya: Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Dilmaç E. (2017). Siirt Üniversitesi'nin Bölgesel Kalkınmadaki Rolü (Yüksek Lisans Tezi). Siirt: Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Dinler Z. (1998). *Bölgesel İktisat (Yenileştirilmiş 5.Baskı)*. Bursa: Ekin Kitapevi Yayınları.

Dinler Z. (2012). *Bölgesel İktisat*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Diyanet İşleri Başkanlığı. (t.y.). (8 Ocak 2022) https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/sure/16-nahl-suresi.

Doğaroğlu M., Doğaroğlu O. K. (2012). *Modern Arıcılık Teknikleri*. Tekirdağ: Avrasyabal.

Efetürk B. (2021). *Bölgesel Kalkınmada Turizmin Rolü ve Önemi: Siirt Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Siirt: Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Eker F.Y. (t.y.). Bal ve Diğer Arıcılık Ürünleri Teknolojisi. (8 Ocak 2022) https://cdn-acikogretim.istanbul.edu.tr/auzefcontent/21_22_Guz/temel_gida_teknolojisi/11/index.html.

Eraydın A. (2004). "Bölgesel Kalkınma Kavram, Kuram ve Politikalarında Yaşanan Değişimler". *Kentsel Ekonomik Araştırmalar Sempozyumu, 10-12 Eylül 2003,Cilt I,* Denizli: Pamukkale Üniversitesi.

Eren M.V. (2015). *Sağlıkta Dönüşüm Politikalarının Kalkınmaya Etkisi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ergun O. (2020). Sosyal Bilimlerde Anket, (20 Nisan 2022) https://medium.com/@oktayergun/sosyal-bilimlerde-anket-82c038ed6a1d.

Erkan C., Aşkın Y. (2001). Van İli Bahçesaray İlçesinde Arıcılığın Yapısı ve Arıcılık Faaliyetleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Bilimleri Dergisi*, 11(1), 19-28.

Evcil Hayvan Genetik Kaynakları Tescil Komitesi Kararı. (2020). *T:C. Resmi Gazete*, 31240, 10 Eylül 2020.

FAO. (2021). (14 Ocak 2022) https://www.fao.org/world-bee-day/en/.

Genç Y., Ustabaşı G.D., Çöpoğlu M. (2019). "Göç ve Kalkınma İlişkisi". *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi, 7*(18) , 479-498.

Greca T. (2017). (30 Aralık 2022) https://www.terra-greca.be/uncategorized/honey-in-mythology-and-ancient-greece/.

Gündüz A. Y. (2006). *Bölgesel Kalkınma Politikası.* Ankara: Ekin Kitabevi.

Güngör E., ve Ayhan B. (2016). "Bartın Yöresi Orman Kaynaklarının Bal üretim Potansiyeli ve Ekonomik Değeri". *Türkiye Ormancılık Dergisi*, 17(1), 108-116.

Haddad N., Fuchs, S. (2004). "Honeybee Agrobiodiversity: A Project in Conservation of Apis Mellifera Syriaca in Jordan". *Uludağ Bee Journal*, 2(3), 116-120.

Hasanoğlu M., Aliyev Z. (2006). "Avrupa Birliği ile Bütünleşme Sürecinde Türkiye'de Bölgesel Kalkınma Ajansları". *Sayıştay Dergisi*, 60, 81-103.

HGM (2021). *Hayvancılık Genel Müdürlüğü Arıcılık ve Arı Ürünleri Üretimi Yatırım Projesi-Fizibilite Raporu ve Yatırımcı Rehberi*. Ankara: T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı.

Hilmi M., Bradbear N., Mejia D. (2011). *Beekeeping and Sustainable Livelihoods, 2nd Edition*. Roma: Rural Infrastructure and Agro-Industries Division - Food and Agriculture Organization of the United Nations.

Hoopingarner R.; Sanford M.T., (1991). "The Costs of Beekeeping - III. Trends in Commercial Apiculture". *American Bee Journal,* 131 (11), 709–712.

Hoover E., Giarratani F. (1984). *An Introduction to Regional Economics*. New York: Alfred A. Knopf.

Ilyasov R.A., Lee M.L., Takahashi, J.I., Kwon H.W., Nikolenko A. G. (2020). "A Revision of Subspecies Structure of Western Honey Bee Apis Mellifera". *Saudi Journal of Biological Sciences*, 27(12), 3615-3621.

Isparta İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, (t.y.), Arı Hastalıkları ve Zararlıları, (16 Ocak 2022) https://isparta.tarimorman.gov.tr/Belgeler/Faydalı%20Bilgiler/Hayvansal%20Yetiştiricilik/Arıcılık/Arı%20Hastalık%20ve%20Zararlıları.pdf.

Isparta İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, (t.y.), (21 Ocak 2022) https://isparta.tarimorman.gov.tr/Belgeler/Faydalı%20Bilgiler/Hayvansal%20Yetiştiricilik/Arıcılık/Bal%20Arısı.pdf.

İlhan A., Deniz E. (2021). "Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: Anket Metodolojisine Giriş". *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı:42, Özel Sayı:1, 199-214.

İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliği. (2012). *T.C. Resmi Gazete*. 28509, 26 Aralık 2012.

İTO (1966). *İzmir Ticaret Odası. Polarize Bölge Seçimi ve Aranan Şartlar (No 1966-10)*. İzmir: İTO Yayınları.

KAGM. (2022). Kamu Ajansları Genel Müdürlüğü, İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması Sege-2017, (20 Aralık 2022) https://www.sanayi.gov.tr/merkez-birimi/b94224510b7b/sege.

Kandemir M.Y., (1991). (8 Ocak 2022) https://islamansiklopedisi.org.tr/bal.

Kara M., Keskin M. (2013). "Türkiye'nin Mevcut Bal Arısı Genetik Varlığı, Islahı ve Seleksiyonda Kullanılan Koloni Performans Karakterleri". *Arıcılık Araştırma Dergisi*, 9, 30-34.

Karaca M. (2018). *Türkiye'de Bölgesel Kalkınmanın Kurumsal Analizi: Kalkınma Ajansları Örneği*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karagöz A., Mesci Z. (2020). Bölgesel Kalkınmada Turizm Girişimciliğinin Rolü: Akçakoca Örneği. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 17(2), 203-231.

Kavalcı E.C. (2018). Turizm ve Bölgesel Kalkınma: Bir Panel Veri Analizi (2004-2014) (Doktora Tezi). Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kekeçoğlu M., Rasgele P. G. (2013). "Düzce İli Yığılca İlçesindeki Arıcılık Faaliyetleri Üzerine Bir Çalışma". *Uludağ Arıcılık Dergisi*, 13(1), 23-32.

Keleş, R. (2002). *Kentleşme Politikası (7. Baskı)*. İmge Kitabevi, Ankara.

Klapperich J. (2020). (2 Ocak 2022) https://www.yourbeestore.com/bees-in-greek-mythology/.

Kočevar L. (2017). (22 Şubat 2022) https://www.worldbeeday.org/files/declaration/17_12_20_PRESS_release_WBD_ENG.pdf.

Korkmaz A. (t.y.). Haydi Arıcılığa. (5 Nisan 2022) https://www.dokap.gov.tr/Upload/Genel/haydi-ariciligapdf-242119-rd_29.pdf.

Korkmaz A., Demirtaş B. (2001) "Gezginci Arıcılık Sisteminde Üretim Gelir ve Giderlerin Ekonomik Analizi", *Ziraat Mühendisliği Dergisi*, Ankara, 300, 11-50.

Korkmaz, A. (2015). *Anlaşılabilir Arıcılık*. Samsun: Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü Yayını.

Kösoğlu M., Yılmaz E., Doğaroğlu M., (2006). "Tarihimizde Arıcılık", *Bilgin*, (1), s:39-43.

Kösoğlu M., Yücel B., Saner G., Doğaroğlu M., (2008). "Türkiye Arıcılığının Güncel Durum Analizi", *Hasad Hayvancılık Dergisi*, (281), 52-61.

Kumral N. (1994). "Bölgesel Gelişme ve Kalkınma Ajansları". *İktisat, İşletme ve Finans*, 9(105), 60-64.

Kurtak C. (2020). Bölgesel Kalkınmada Hayvancılık Destekleme Projelerinin Değerlendirilmesi: Siirt İli Örneği (Yüksek Lisans Tezi). Siirt: Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Lermi U. (2010) Bartın Yöresi Bal Arısı (Apis Mellifera L.) Zararlıları ve Hastalıkları (Yüksek Lisans Tezi). Bartın: Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

MAYBİR. (t.y.). Muğla İli Arı Yetiştiricileri Birliği, (11 Mart 2022) https://www.maybir.org.tr/bal-arisinin-taksonomisi

Nahl Suresi - 68-69, Ayet Tefsiri. (t.y.). (8 Ocak 2022) https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/Nahl-suresi/1969/68-69-ayet-tefsiri.

Nayik G.A., Shah T. R., Muzaffar K., Wani S. A., Gull A., Majid I., Bhat F. M. (2014). "Honey: Its History and Religious Significance: A Review". *Universal Journal of Pharmacy*, 3(01), 5-8.

Okumuş A., Konak F., Kayaboynu Ü., Bilgi F. (2012). "Arı Genotiplerinin Değerlendirilmesinde Moleküler Genetik Tekniklerin Kullanımı". *Arıcılık Araştırma Dergisi,* 4 (8), 3-8.

Ören M.N., Alemdar T., Parlakay O. ve ark., (2010). *Adana İlinde Arıcılık Faaliyetinin Ekonomik Analizi*. Ankara: Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü, TEAE Yayın No: 178.

Özbek H. (1996). "Korunga (Onobrychis sativa Lam.) Tohum Üretiminde Arıların Yeri". *Türkiye 3. Çayır, Mera ve Yem Bitkileri Kongresi, Erzurum, 17-19 Haziran 1996*, (ss.429-434), Erzurum: T.M.M.M.O.B. Ziraat Mühendisleri Odası.

Özbek H. (2010). "Arılar ve İnsektisitler". *Uludağ Arıcılık Dergisi*, 10(3), 85-95.

Özdemir M. (2021). *Arıcılık Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Risklerinin Araştırılması: Yukarı Çoruh Vadisi Bölgesi ve Bayburt Örneği.* (Doktora Tezi). Trabzon: Avrasya Üniversitesi.

Öztürk A.İ. (2017). "Muğla İli Ula İlçesi Arıcılığının Bazı Teknik Özelliklerinin Belirlenmesi". *Hayvansal Üretim*, 58(2), 52-57.

Özyakışır D. (2011). "Beşerî Sermayenin Ekonomik Kalkınma Sürecindeki Rolü: Teorik Bir Değerlendirme". *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 1(6), 46-71.

Özyurt C. (2005). *Küreselleşme Sürecinde Kimlik ve Farklılaşma*. İstanbul: Açılım Kitap.

Parlakay O., Esengün K., (2005). "Tokat İli Merkez İlçede Arıcılık Faaliyetinin Ekonomik Analizi ve İşletmecilik Sorunları". *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 22 (1), 21-30.

Peng Y.S.C., Fang Y., Xu S., Ge L., Nasr M.E. (1987). "Response of foster Asian honeybee (Apis cerana Fabr.) colonies to the brood of European honeybee (Apis mellifera L.) infested with parasitic mite, Varroa jacobsoni". *Oudemans. Journal of Invertebrate Pathology*, 49(3), 259-264.

Richardson H. W. (1969). Regional Economics. Location Theory, Urban Structure and Regional Change. New York: Unkn Publications.

Saner G., Engindeniz S., Çukur F. & Yücel B. (2005). *İzmir ve Muğla İllerinde Faaliyet Gösteren Arıcılık İşletmelerinin Teknik ve Ekonomik Yapısı İle Sorunları Üzerine Bir Araştırma.* Ankara: TC Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü-Yayın No:126.

Seçer A, Parlakay O., Yılmaz H., Yaşar B., Bahadır B., (2008). "Türkiye'de Arıcılık Faaliyetinin Mevcut Durumu ve Trend Analizi Yöntemiyle Geleceğe Yönelik Beklentiler". *Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 22(2), 17-24.

Sert D. (2017). *Arıcılık Faaliyetinin Ekonomik Analizi: Isparta İli Örneği.* (Yüksek Lisans Tezi). Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Seven İ., (2003). *Elazığ İli Arıcılık İşletmelerin Yapısal Analizi*. (Yüksek Lisans Tezi). Kahramanmaraş: Sütçü İmam Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Sıralı Y.D. (2010). "Arıcılığın Türkiye için Önemi". *Arıcılık Araştırma Dergisi,* 4, 3-4.

Strateji Geliştirme Başkanlığı (2022). T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Tarımsal Yatırımcı Danışma Ofisi. *Bitlis Tarımsal Yatırım Rehberi*.

Şahin B.Ç. (2021). *Bölgesel Kalkınma Ajanslarının Büyüme ve İstihdam Üzerine Etkisi: Ampirik Bir Analiz Zonguldak*. (Yüksek Lisans Tezi). Zonguldak: Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

TATSO. (2020). Tatvan Sanayi ve Ticaret Odası, Tarım ve Hayvancılık Raporu 2019.

TCMB. (t.y.). Enflasyon Hesaplayıcısı (20-22-26 Mart 2022) https://www3.tcmb.gov.tr/enflasyoncalc/enflasyon_hesaplayici.html.

TDK. (t.y.). Türk Dil Kurumu. (18 Aralık 2021) https://sozluk.gov.tr.

Tekeli İ. (1979). *Mekan Organizasyonlarına Makro Yaklaşım Türkiye Üzerine Bir Deneme*. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversiteleri Yayınları.

TEMA Vakfı, Balparmak (t.y.). Bal Arısı Türleri (16 Şubat 2022) https://arilarvarsa.org/bal-arisi-turleri.

Tomlin L. (1980). (28 Aralık 2022) https://www.getty.edu/art/collection/objects/19726/unknown-maker-coin-tetradrachm-of-ephesos-east-greek-ephesian-390-380-bc/?dz=0.5000,0.5038,0.76

Trakya Arı Irkı ve Ana Arısı. (t.y.). (21 Ocak 2022) https://www.anaari.gen.tr/trakya-ari-irki-ve-ana-arisi/.

Türk Gıda Kodeksi Bal Tebliği (Tebliğ No: 2020/7). (2020). *T.C. Resmi Gazete*, 31107, 22 Nisan 2020.

Uygur Ş.Ö., Girişgin, A.O. (2008). "Bal Arısı Hastalık ve Zararlıları". *Uludağ Arıcılık Dergisi*, 8(4), 130-142.

Ünsal G, (2021). *Ardahan İli Kafkas Irkı Bal Arısı (A. M. Caucasica) Populasyonlarının Tanımlanması ve On Yıllık Süreçte Morfolojik Özelliklerindeki Değişikliklerin Analizi*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi.

William A. S. (2020). *Regional Impact Models*. Regional Research Institute.

Yıldız B.İ. (2019). *Bazı Bal Arısı Irklarında Tımar Davranışı ile İlgili Aday Genlerin Rt-Pcr Yöntemiyle Kantitasyonu*. (Yüksek Lisans Tezi). Antalya: Akdeniz Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Yumuş A. (2011). *Kalkınma Planları Çerçevesinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Anlayışının Ekonomik, Toplumsal ve Siyasal Boyutları*. (Yayınlanmış Uzmanlık Tezi). Ankara: T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü.

Yüksek Öğretim Kurumu. (t.y.). (23 Mart 2022) https://yokatlas.yok.gov.tr/tercih-sihirbazi-t3-tablo.php?p=tyt.

Zaitoun S.T., Al-Ghzawi A.M., Shannag H.K. (2000). "Population Dynamics of the Syrian Honeybee, Apis Mellifera Syriaca, under semi-arid Mediterranean Conditions". *Zoology in the Middle East*, 21(1), 129-132.

Zaitoun S.T., Al-Ghzawi A.M., Shannag H.K. (2001). "Grooming behaviour of Apis Mellifera Syriaca towards Varroa Jacobsoni in Jordan". *Journal of Applied Entomology*, 125(1-2), 85-87.

Zakour M.K., Ehrhardt K., Bienefeld K. (2012). "First Estimate of Genetic Parameters For The Syrian Honey Bee Apis Mellifera Syriaca". *Apidologie*, 43(5), 600-607.

BÖLGESEL KALKINMADA SOSYAL SERMAYE VE İNOVASYON:

TR42 DOĞU MARMARA BÖLGESİ ÜZERİNE MEKÂNSAL BİR İNCELEME

Prof. Dr. Bekir Sami OĞUZTÜRK
Dr. Recep KOÇ

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-8235-32-6

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Aralık 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
ÇALIŞMANIN TEORİK YAPISI

1. BİLGİ (KNOWLEDGE) 5
2. BİLGİ EKONOMİSİ 8
    2.1. Bilgi Ekonomisinin Özellikleri 13
    2.2. Bilgi Ekonomisi ve İnovasyon 14
    2.3. Bilgi Ekonomisinin Belirleyicileri 15
3. BÖLGE VE BÖLGESEL KALKINMA 18
    3.1. Bölge Nedir? 18
    3.2. Bölge, Mekân ve İktisadi Kalkınma 20
    3.3. Bölgesel Kalkınma 22
4. SOSYAL SERMAYE 28
    4.1. Sosyal Sermaye Kavramı 29
    4.2. Sosyal Sermayenin Kaynakları 33
    4.3. Sosyal Sermayenin Sınırları 36
        4.3.1. Güven 36
            4.3.1.1. Teoride Güven 37
                4.3.1.1.1. Türüne Göre Güven 37
                4.3.1.1.2. Ussal Güven 39
                4.3.1.1.3. Ahlaki Güven ve Sosyal Tercihler 39
            4.3.1.2. Ekonomide Güven 40
        4.3.2. Sosyal Ağlar ve Gruplar 41
        4.3.3. Normlar 42
    4.4. Sosyal Sermayenin Ölçümü 44
    4.5. Sosyal Sermaye Endeksi 47
    4.6. Sosyal Sermaye ve Ekonomik Kalkınma 49
    4.7. Sosyal Sermaye ve Bölgesel Kalkınma 55
    4.8. Sosyal Sermaye ve İnovasyon 56
5. BÖLGESEL KALKINMADA İNOVASYONUN MEKÂNSAL BOYUTU 57
    5.1 İnovatif Çevre 59
    5.2 Yeni Sanayi Odakları 60
    5.3 Bölgesel İnovasyon Sistemleri 60

İKİNCİ BÖLÜM
VERİ SETİ VE YÖNTEM

1. VERİ SETİ 65
    1.1. TR42 MARKA Bölgesi İçin Sosyal Sermaye Değişkenleri 66
    1.2 TR42 MARKA Bölgesi İçin İnovasyon Değişkenleri 69

2. YÖNTEM 70
2.1. Sosyal Sermaye ve İnovasyon Endeksi 70
2.2. Eş Bütünleşme (Panel) Analizi 72
2.3. Mekânsal Ekonometri 83
2.3.1. Mekânsal Ekonometri ve Geleneksel Ekonometri 84
2.3.2. Mekânsal Etkiler 85
2.3.2.1. Mekânsal bağımlılık 86
2.3.2.2. Mekânsal Heterojenlik 87
2.3.3. Mekânsal Etkinin Tespiti 87
2.3.4. Mekânsal Komşuluk (Contiguity) Matrisi 88
2.3.5. Mekânsal Ağırlık Matrisi 89
2.3.6. Mekânsal Gecikme Operatörü 90
2.3.7. Genel Mekânsal Ağırlık Matrisi 92
2.3.8. Mekânsal Modeller 94
2.3.8.1. Mekânsal Hata Modeli (SEM) 98
2.3.8.2. Mekânsal Durbin Model (SDM) 98
2.3.8.3. Mekânsal Durbin Hata Modeli (SDEM) 98
2.3.8.4. Mekânsal Gecikmeli Model (SAR) 99
2.3.8.5. Mekânsal Çapraz Regresif Modeli (SLX) 99
2.3.9. Mekânsal Ekonometride Tahmin 101
2.3.10. Mekânsal Panel Veri Modelleri 102
2.3.11. Mekânsal Otokorelasyon (Bağımlılık) 104
2.3.12. Mekânsal Panel Analizi için Model Belirleme 106
2.3.13. Literatür 107

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
UYGULAMA VE BULGULAR

1. SOSYAL SERMAYE VE İNOVASYON ENDEKSLERİNİN ELDE EDİLMESİ 117
1.1. Sosyal Sermaye Endeksinin Düzey 3'e Göre Betimlenmesi 117
1.2. Sosyal Sermaye Endeksinin Düzey 1 ve MARKA Düzey 2 Seviyesinde Betimlenmesi 125
1.3. İnovasyon Endeksinin Düzey 3'e Göre Betimlenmesi 128
1.4. İnovasyon Endeksinin Düzey 1 ve MARKA Düzey 2 Seviyesinde Betimlenmesi 136
2. TR42 MARKA BÖLGESİ İL DÜZEYİ PANEL ANALİZİ SONUÇLARI 139
3. TR42 MARKA BÖLGESİ İL DÜZEYİ MEKÂNSAL EKONOMETRİK PANEL ANALİZİ SONUÇLARI 144
3.1. Birinci Model İçin Mekânsal Etkinin Tespit Edilmesi 146
3.2. Birinci Model İçin Uygun modelin belirlenmesi ve Analiz Sonucu 149
3.3. İkinci Model İçin Mekânsal Etkinin Tespit Edilmesi 151
3.4. İkinci Model İçin Uygun Modelin Belirlenmesi ve Analiz Sonucu 154

SONUÇ 159

KAYNAKÇA 169

KAYNAKÇA

Adler, P. S. and Kwon, S.-W. (2002). Social capital: prospect for a new concept. *The Academy of Management Review, 27*, 17 - 40.

Adler, P. S. and Kwon, S. W. (2000). Social Capital: The Good, the bad, and the Ugly. *Knowledge and Social Capital Foundation and Aplications, Butteworth- Heinemann*, 89-115.

Agnew, J. (2000). Froma the political economy of regions to regional political economy. *Progress in Human Georgraphy, 24*(1), 101-110.

Aguilera, J. C. (2016). Social Capital and Economic Growth - An empirical study of the importance of social capital for a country's economic growth in the South an North America region-. Lund, İsveç: Lund University School of Economics and Managemenet (Yüksek Lİsans Tezi) .

Akar, T., Ay, A. ve Akar, G. (2016). Ulusal İnovasyon Politikalarında Sosyal Sermayenin Rolü. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*(35), 604-627.

Akar, T. ve Ay, A. (2018). Sosyal Sermaye ve İnovasyon Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi. *Journal of Economy Culture and Society*(58), 105-126.

Akçomak, I. S., and ter Well, B. (2008). Social Capital, Innovation and Growth: Evidence from Europe. *IZA Discussion Paper Series No: 3341*.

Akerlof, G. (1997). Social distance and social decision. *Econometrica, 65*, 1005-1027.

Akgün, A. E. ve Keskin, H. (2003, 1). Sosyal Bir Etkileşim Süreci Olarak Bilgi Yönetimi ve Bilgi Yönetimi Süreci. *Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, 75-188.

Aktan, C. C. (2016). Temsili Demokrasilerde İdeal Bir Siyasal Rejim (Hükümet Sistemi) Arayışı. *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi, 8*(1), 18-35.

Aktan, C. C. ve Vural, İ. Y. (2016). Bilgi Toplumu, Yeni Temel Teknolojiler ve Yeni Ekonomi. *Yeni Türkiye, 1*(88).

Algan, Y. (2018). Trust and social capital. J. E. Stiglitz, J.-P. Fitoussi and M. Durand içinde, *For Good Measure: Advancng Research on Well-Being Metrics Beyond GDP* (s. 283-320). Paris: OECD Publishing .

Anselin, L. (1988). *Spatial Econometrics: Methods and Models.* New York: Springer Science & Business Media.

Anselin, L. (2001). Spatial Econometrics. B. H. Baltagi içinde, *A Companion To Theoretical Econometrics* (s. 311-330). Blackwell.

Anselin, L. (2003). Spatial Externalities, Spatial Multipliers and Spatial Econometrics. *International Regional Science Review, 26*(2), 153-166.

Anselin, L. (2009). Thirty years of spatial econometrics. *Papers Regional Sciences, 89*, 3-25.

Anselin, L., Le Gallo, J. and Jayet, H. (2008). Spatial panel econometrics. L. Matyas and P. Sevestre içinde, *The econometrics of panel data, fundamentals and recent developments in theory and practice* (3. Baskı b., s. 625-662). Berlin: Springer.

Aral, N. ve Aytaç, M. (2018). Türkiye'de İşsizliğin Mekansal Analizi. *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi, 13*(49), 1-20.

Arklan, Ü. (2008). Bilgi Toplum ve İletişim: Bilginin Yayılması Sürecinde Kitle İletişim Araçları ve İnternet. *Selçuk İletişim, 5*(3), 67-80.

Arrow, K. J. (1999). Knowledge as a Factor of Production. O. P. Stiglitz içinde, *Annual World Bank Conference on Development Economics* (s. 15-20). Washington, D.C.: Worl Bank.

Aslan, Ö. (2007). Bilgi ToplumundaTeknolojinin ve Teknoloji Politikaların Yeri. İstanbul : İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Atkinson, A. (1996). Developing indicators of sustainable community: lessons from sustainable Seattle. *Environmental Impact Assessment Rewiev, 16*(4-6), 337-350.

Aydın, H. C. (2015). Temel Kavramlar. T. V. Yüzer ve M. R. Okur içinde, *Temel Bilgi Teknolojileri 1* (s. 2-21). Eskişehir: Anadolu Ünivesitesi, Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.

Aydın, H. T. ve Kara, O. (2021). Reklam Harcamaları Bankaların Finansal Performansını Etkiler Mi? *Muhasebe ve Bilim Dünyası Dergisi, 23*(4), 665-692.

Balzat, M. and Hanusch, H. (2004). Recent trends in the research on national innovation systems. *Journal of Evolutionary Economics, 14*(2), 197-210.

Bayuk, M. N. ve Küçük, F. (2007). Müşteri Tatmini ve Müşteri Sadakati İlişkisi. *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 12*(1), 285-292.

Benneworth, P. and Dasen, A. (2011). Strengthening Global-Loal Connectivity in Regional Innovaiton Strategies:Implications for Regional Innovation Policy. *OECD Regioanal Developmetn Working Papers,*.

Bergi, J., Dickhaut, J. and Cabe, K. M. (1995). Trust, resciprocity and social history. *Games ad Economic Behaviour, 10*, 122-142.

Beugelsdıjk, S. and Smulders, S. (2003). Bridging and bonding social capital: which type is good for economic development. *The Conference Social Capial and Economic Development, Tilburg University, ERSA conference papers* (s. 1-36). European Regional Science Assocition.

Bhadari, H. and Yasunobu, K. (2009). What Is Social Capital? A Comprehensive Review of the Concept. *Asian Journal of Social Science, 37*(3), 480-510.

Bleuel, B. (2011). *Rational and Emotional Trust*. Graziadio Business Review: https://gbr.pepperdine.edu/blog/2011/07/19/3936/ adresinden alındı

Bodson, P. and Peeters, D. (1975). Estimation of the Coefficients of a Lİnear Regression in the Presence of Spatial Autocorrelation: An Application to a Belgian Labour-Demand Function. *Environment and Planning , A*(7), 455-472.

Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. J. Richardson içinde, *Handbook of theory and Research for Sociology of Education* (s. 241-258). New York: Grenwood Press.

Bowles, S. and Bintis, H. (2007). *Power.* University of Massachusetts- Amherst Economics Department Working Series.

Bowles, S. and Polania-Reyes, S. (2012). Economic incentives and social preferences: Subbstitutes or complements? *The Journal of Economic Literature, 50*(2), 368-425.

Box, G. E. vd. (2006). *Time Series Analysis: Forecasting and Control* . New Jersey: John Wiley & Sons.

Bozdoğan, M. N. (2008). *Bölgesel Kalkınmanın Sağlanmasına Yönelik Vergi Özendirme Önlemlerinin Türkiye Açısından İnelenmesi ve Etkinliğinin Analizi.* Ankara: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği.

Bratianu, C. (2006). Un model de analiză a capitalului intelectual organizaţional. çeviri: https://translate.google.com/translate?hl=tr&sl=ro&u=http://www.managementmarketing.ro/pdf/articole/20.pdf&prev=search adresinden alındı

Bratianu, C. (2008). A dynamic structure of the organizational intellectual capital. M. Naaranoja içinde, *Knowledge management in organizations* (s. 233-243). Vaasa: Vaasan Yliopisto.

Breusch, T. and Pagan, A. (1980). The Lagrange Multiplier Test and Its Applications to Model Specification in Econometrics. *The Review of Economic Studies, 47*(1), 239-253.

Brock, W. and Durlauf, S. (1997). A formal modal of theory choice in science. *Economic Theory, 14*, 113-130.

Browder, J. O., Bohland, J. R. and Scarpaci, J. L. (2007). Patterns of Development on the Metropolitan Fringe: Urban Fringe Expansion in Bangkok, Jakarta, and Santiago. *Journal of the American Plannnig Association, 61*(3), 310-327.

Bruch, R. (2004). Knowlege and Know-How in Emission Control for Mobile Applications. *Catalysis Reviews, 46*(3-4), 271-334.

Büyük Larousse, .. (1993). *Sözlük ve Ansiklopedisi* (Cilt 4). İstanbul: Interpress Basın ve Yayıncılık A.Ş.

Callois, J.-M. and Aubert, F. (2007). Towards Indicators of sSocial Caapital for Regional Developent Issues: The Case of French Rural Areas. *Regional Studies, 41*(6), 1-13.

Carlsson, B. vd. (2002). Innovation systems: Analytial and methodologial issues. *Research Policy, 31*(2), 233-245.

Castiglione, D., Van Deth, J. W. and Wolleb, G. (2008). *The Handbook of Social Capital.* Oxford: Oxford University Press.

Christoforou, A. (2003). Social Capital and Economic Growth: The Case of Greece. *1st Phd Symposium on Social Science Research in Greece of Hellenic Obsevatory, European Institute, London School of Economics*.

Cliff, A. and Ord, J. (1973). *Spatial Autocorrelation.* London: Pion.

Coleman, J. S. (1988). Social Capital in the Creation of Human Capital. *American Journal of Sociology, 94*(94), 95 - 120.

Cooke, P. (2005 a). Regionally Asymmetric Knowledge Capabilities and Open Innovation: Exploring 'Globalisation 2' – A New Model of Industry Organisation. *Researh Policy, 34*, 1128-1149.

Cooke, P. and Memedovic, O. (2003). *Strategies for regional innovation systems Learning transfer and Application.* Vienna: UNIDO.

Cooke, P., Boekholt, P. and Törtling, F. (1998). *Regioanl Inno vation Systems: Design for the Future.* European Comission.

Cooke, P., Clifton, N. and Oleaga, M. (2005). Social capital, firm embeddedness and regional development. *Regional Studies, 39*(8), 1065-1077.

Cooke, P., Heidenreich, M. and Braczyk, H.-J. (2004). *Regional Innovation Systems: The Role Of Governance in a Globalized World* (Second b.). London & New York: Routledge.

Cooke, P., Uranga, M. and Extebarria, G. (1997). Regional Innovation Systems: Institutional and Organisational Dimensions. *Research Policy, 26*, 475-491.

Corrado, L. and Fingleton, B. (2012). Where is the economics in spatial econometrics? *Journal of Regional Science, 52*, 210-239.

Coşan, D., ve Seçim, Y. (2020). Doğu Karadeni Bölgesinde Yaşayan Laz Topluluklarının Dili, Gelenekleri ve Mutfak Kültürü Üzerine Bir Araştırma. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi, 1*(45), 129-142.

Cristoforou, A. (2003). Social Capital and Economic Growth: The Case of Grece. . London: London School of Economics, European Institute: the 1st PhD Symposium on Social Science Research in Greece.

Çalışkan, Ş. (2010/2). Türkiye'de Gelir Eşitsizliği ve Yoksulluk. *Sosyal Siyaset Konferansları*(59), 89-132.

Çelikkaya, S. vd. (2018). Bölgesel Politikaların Kalkınma Planlarındaki Yeri ve Zamana Bağlı Dönüşüm. *Vizyoner Dergisi, 9*(22), 21-31.

Çetin, D. (2012). Exports and Clusters: A Spatial Econometric ANalysıs on Ankara and Istanbul OIZs. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi, SOsyal Bililer Enstitüsü, Ekonomi Bölümü Doktora Tezi.

Dacey, M. (1968). A Review of measures of contiguity for Two and K-Color Maps. B. Berry and D. Marble içinde, *A Reader in Statistical Geography* (s. 479-95). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

Dasgupta, P. (2003). Social Capital and Economic Performance: Analytics*. E. O. Ahn içinde, *Critical Writings in Economic Institutions: Foundations of Social Capital.* Cheltenham, UK: Edward Elgar.

Dasgupta, P. S. and Serageldin, I. (2000). *Sacial Capital: A Multifaceted Perspective.* Wachington DC: World Bank.

Dearman, D. T. and Shields, M. D. (2001). Cost Knowledge and Cost-Based Judgment Performnce. *Journal of Management Accounting Research, 13*(1), 1-18.

Demirhan, E. ve Karagül, M. (2001). Ekonomik Yolsuzluğun Nedenleri ve Etkileri. Vergi Dünyası. *243*, 139 - 145.

Dilek, S. (2016). Bilgi Ekonomisi ve Dışsallık. A. S. Döner ve A. Akyüz içinde, *Bilgi Çağında İnovasyon* (s. 21-40). Derin Yayınları.

Dinler, Z. (2014). *Bölgesel İktisat* (10 b.). Bursa: Ekin Yayın Dağıtım.

Dobler, C. (2009, 03). *The impact of institutions, culture, and religion on per capital income*. ECONSTOR: http://hdl.handle.net/10419/30368 adresinden alındı

Doğan, B. (2015). Effect of Entreprenuership on Regional Developmet. *Atlas Journal, 1*(1), 8-17.

Doğan, S. ve Şanlı, B. (2003). İktisadi Kalkınmada Beşeri Sermaye. *SÜleyman Demirel Üniveristesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 8*(1), 17-196.

Dökmen, G. (2009). Bölgesel Kalkınmada Yenilik Sistemleri ve Devletin Rolü: Türkiye Örneği. İzmir: Dokuz Eylüll Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Dulupçu, M. A., Sungur, O. ve Keskin, H. (2010). Bölgesel Kalkınmada Yeni Yaklaşımlar ve Türkiye'de Kalkınma Planlarına Yansımaları: Kalkınma Planlarının Yeni Teoriler Açısından Değerlendirilmesi. *6. Ulusal Coğrafya Sempozyumu.* Türkiye: Ankara Üniveristesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi.

Dumitrescu, E.-I. and Hurlin, C. (2012). Testing for Granger non-causality in heterogeneous panles. *Ekonomic Modelling, 29*(4), 14501460.

Durlauf, S. (2004). Social Capital. *NBER Working Paper*, 14085.

Dursun, O. (2018). Toplumu Pierre Bourdieu ile Düşünmek. *Global Media Journal TR Edition, 8*(16), 68-123.

Düzgün, B. (2008). Knowledge sector dimension of Turkish economy. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat ABD, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Eberhardt, M. and Bond, S. (2009). Cross-section dependence in nonstationary panel models: a novel estimator. *Munich Personal RePEc Archive*. https://mpra.ub.uni-muenchen.de/17870/2/MPRA_paper_17870.pdf adresinden alındı

Edquist, C. (1997). Introduction: systems of innovation approaches - their emergence and characteristics. C. Edquist içinde, *Systems of Innovation: Technologies, Institutions & Organizations* (s. 1-35). London: Pinter.

Eichengreen, B. (2004). *Capital Flows and Crises.* The MIT Press.

Ekşi, H. (2009). Sosyal Sermaye - Önemi , Üretimi ve Ölçümü Üzerine Alan Araştırması. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Elçi, Ş., Karataylı, İ.ve Karaata, S. (2008). *Bölgesel İnovasyon Merkezleri: Türkiye İçin Bir Model Önerisi.* İstanbul: TÜSİAD.

Elhorst, J. P. (2003). The Mystery of Regional Unemployment Differentials: Theoretical and Empirical Explanations. *Journal of Economic Surveys, 17*(5), 709-748.

Elhorst, J. P. (2010). Applied Spatial Econometric: Raising the Bar. *Spatial Economic Analysis, 5*(1), 9-28.

Elhorst, J. P. (2014). Linear Spatial Dependence Models for Cross-Section Data. *Spatial Econometrics from Cross-Sectional Data to Spatial Panles*, 5-37. Berlin, Heidelberg: Springer.

Elhorst, J. P. (2017-b). Spatial Panel Data Analysis. S. Shekhar, H. Xiong and X. Zhou içinde, *Encyclopedia of GIS* (2 b., s. 2050-2058). Cham, Switzerland: Sprringer International Publishing.

Elhorst, J. P. and Halleck Vega, S. (2017). The SLX model: Extensions and the sensitivity of spatial spillovers to W. *Papeles de Economia Espanola, 152*, 34-50.

Emekli, G. (2006). Coğrafya, Kültür ve Turizm: Kültürel Turizm. *Agean Geographical Journal, 15*(1-2), 51-59.

Erkan, B. (1999). Türkiye'de Nedenleri ve Boyutlarıyla Bölgesel Düalizm. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(2).

Erselcan, F. (2009). Sosyal Sermaye ve Ekonomik Kalkınma: Sivas, Kayseri, Yozgat Bölgesinde Bir Araştırma. (A. Kutlar, Dü.) Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora Tezi).

Eser, R. ve Lecuna, H. K. (2017). Mekansal İktisat ve Mekansal Kompeksite Üzerine Bir Değerlendirme. *Yıldız Social Science Review, 3*(2), 137-156.

Eygü, H. ve Coşkun, H. (2020). Türkiye'de Beşeri Sermaye, İnovasyon ve Ekonomik Büyüme İlişkisinin Ekonometrik Analizi (1995-2018). *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(23), 503-522.

Fafchamps, M. (2006). Development and social capital. *Journal of Development Studies, 42*(7), 1180-1198.

Field, J. (2006). *Social Capital.* London ve New York: Routlrdge, Taylor & Francis Group.

Fleck, J. (1993). Configurations: Crystallizing Contincency. *International Journal of Human Factors in Manufacturing, 3*(1), 15-36.

Florax, R. J., Folmer, H. and Rey, S. J. (2003). Specification Searches in Spatial Econometrics: The Relevance of Hendry's Methodolojy. *Reg Sci Urban Econ, 33*(5), 557-579.

Foray, D. (2004). *The Economicsof Knowledge.* London: The MIT Press.

Freeman, C. (1987). *Technology Policy and Economic Performance-Lesson from Japan.* London: Pinter.

Freeman, C. (2004). Technological infrastructure and international competitiveness. *Industrial and Corporate Change, 13*(3), 541-569.

Friedrich, C. J. (1929). *ALFRED WEBER'S THEORY OF THE LOCATION OF INDUSTRIES.* Chicago: Thee University of Chicago Press.

Fukuyama, F. (1995). *Trust: The Social Virtues and the Creation of Prosperty .* New York: Free Press.

Fukuyama, F. (1997). Social Capital; THE TANNER LECTURES ON HUMAN VALUES. *Brasenose College, Oxford, 20*(1), 375-484.

Fukuyama, F. (2000). Social Capital and Civil Society. IMF Working Paper. EYLÜL 2017 tarihinde https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2000/wp0074.pdf adresinden alındı

Gambetta, D. (2000). Can we Trust Trust. D. Gambetta içinde, *Trust: Making and Breaking Cooperative Relations, elekrtonik edition* (s. 213-237). Department of Sociology, University of Oxford, chaptter 13.

Garud, R. (1997). Know-How, Know-Why, and Know-What. *Advances in Strategic Management, 14*, 81-101.

Geary, R. C. (1954). The Contiguity Ratio and Statisstician. *The Incorporated Statistician, 5*, 115-145.

Gedik, Y. (2020). Sosyal, Ekonomik ve Çevresel Boyutlarla Sürdürülebilirlik ve Sürdürülebilir Kalkınma. *International Journal of Economics, Politics, Humanities & Social Sciences, 3*(3), 196-214.

Gertler, M. S. and Wolfe, D. A. (2006). Space of Knowledge Flows: Clusters İn a Global Context. B. Asheim, P. N. Cooke and R. Martin içinde, *Clusters and Regioanal Development: Critical Reflections and Explorations* . London: Routledge.

Gibbons, M. C. vd. (1994). *The New Production of Knowledge: The Dynamics of Science and Research in Contemporary Societies.* London: SAGE.

Giordano, G. N. and Lingström, M. (2011). Social capital and change in psychological health over ttime. *Social Science & Medicine, 72*(8), 1219-1227.

Göçer, İ., Mercan, M. ve Hotunluoğlu, H. (2012). Seçilmiş OECD Ülkelerinde Cari İşleler Açığının Sürdürülebilirliği Yatay Kesit Bağımlılığı Altında Çoklu Yapısal Kırılmalı Panel Veri Analizi. *Maliye Dergisi*(163).

Graaff, T., Florax, R. and Nijkamp, P. (2001). A General Misspecification Test for Spatial Regression Models: Dependence, Heterogeneity and Nonlinearity. *Journal of Regional Science, 41*(2), 255-276.

Granovetter, M. (2005). The Impact of Social Structure on Economic Outcomes. *Journal of Economic Perspectives, 19*(1), 33-50.

Grant, R. (2002). The Knowledge-based view of the firm. C. Choo and N. Bontis içinde, *Thestrategic management of intellectual capital and organizational knowledge* (s. 133-148). Oxford: Oxford Universty Press.

Grootaert, C. and van Bastelaer, T. (2001). Understanding and Measuring Social Capital: A Synthesis of Findings and Recommendations from the Social Capital Initiative. *Social Capital Initiative Working Paper, 24*.

Gültekin, H. ve Oğuzhan, A. (2021). Sosyo-Ekonomik Faktörlerin Suç Üzerine Etkisi: Düzey-2 Bölgeleri Mekânsal Panel Veri Analizi. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*(31), 293-310.

Güriş, S. ve Çağlayan, T. (2018). Mekansal Yapı İktisadi Büyümeyi Etkiler Mi: OECD Ülkeleri Örneği. *Finansal Araştırmalar Dergisi, 10*(19), 277-290.

Güriş, S. (2018). Panel Veri Modelleri. S. Güriş içinde, *Uygulamlı Panel Veri Ekonometrisi* (s. 3-38). İstanbul : DER yayınları.

Güriş, S. (2019). Üçüz Açıkların Hipotez Geçerliliğinin Analizi: Panel Veri Analizi. *Social Science Research Journal, 8*(3), 91-101.

Hadad, S. (2017). Knowledge Economy: Characteristics and Dimensions. *Management Dynamics in the Knowledge Economy, 5*(2), 203-225.

Halleck Vega, S. and Elhorst, J. P. (2015). The SLX model. *Joural of regional Science, 55*, 339-363.

Halliburton, C. and Poenaru, A. (2010). *The Role of Trust in Consumer Relationships.* Paris: ESCP Europe Business School.

Hanifan, L. (1916). The Rural School Community Center. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science, 67*(1), 130-138.

Hardin, R. (2002). *Trust and Trustworthiness.* New York: Russel Sage Foundation.

Hart, C. W. and Johnson, M. D. (1999). *Growing te Trust Relationship*. School of Hotel Administration: https://ecommons.cornell.edu/handle/1813/71431 adresinden alındı

Hasanoğlu, M. ve Aliyev, Z. (2006). Avrupa Birliği ile Bütünleşme Sürecinde Türkiye'de Bölgesel Kalkınma Ajansları. *Sayıştay Dergisi*(60), 81-103.

Hiç, Ö. (2017). Ekonomik Sistemler ve Rejimler. *Journal of Emerging Economies and Policy, 2*(1), 124-136.

Hooper, P. and Hewings, G. (1981). Some Properties of Space-Time Processes. *Geographical Analysis, 13*, 203-223.

Islam, M. R. and Morgan, W. J. (2012). Non-governmental orgganizations in Bagladesh: their contribution to social capital development and community empowerment. *Community Development Journal, 47*(3), 369-385.

IV. Türkiye İktisat Kongresi. (2004). *Türkiye'de Bilgi Ekonomisine ve Bilgi Toplumuna Geçiş İçin Strateji ve Politikalar.* DPT BİLGİ TOPLUMU DAİRESİ BAŞKANLIĞI. İzmir: Türkiye Bilişim Vakfı.

Iyer, S., Kitson, M. and Toh, B. (2005). Social Capital, Economc Growth ve Rgioan Development. *Regional Studies, 33*, 1015-1040.

Jochimsen, R. (1995). Regional Science of Germany - from the begiinnigs to present. K. Perchel içinde, *Regional Grotfh and Regional Policy within the framwork of European Integraiton* (s. 1-19). Heidelberg: A Springer Verlag Company.

Jovovic, R. vd. (2017). The concept of sustainable regional development - institutional aspects, policies and prospect. *Journal of International Studies, 10*(1), 255-266.

Kaynakça Girdisi:

Kao, C. (1999). Spurious regression and residual-based tests for cointegration in panel data. *Journal of Econometrics, 90*(1), 1-44.

Karaboğa, M. T. (2018). Küreselleşme Sürecinin Eğitim Kurumları Üzerindeki Etkilerine Yönelik Bir Tartışma. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*(66), 134-144.

Karagül, M., ve Masca, M. (2005). Sosyal Sermaye Üzerine Bir İnceleme. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi , Bahar*(1), 37 - 52.

Karahan, Ö. (2006). Improvements in Information and Communication Technologies and Increasing İmportance of Knowledge as an Economic Resource. *Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Dergisi. I*, s. 68-78. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi.

Karaman, M. (2022). Bir Politika Aracı Olarak Öngörü. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal BilimlerDergisi, 8*(2), 99-113.

Kawachı, I. and Berkman, L. (2000). SOcial Cohesion, Social Capital, and Health. L. F. Berkman and I. Kawachi içinde, *Social Epidemiology* (s. 174-190). New York: Oxford University Press, Inc.

Kelejian, H. H. and Prucha, I. R. (1998). A Generalized Spatial Two-Stage Least Squares Procedure for Estimating a Spatial Autoregressive Model with Autoregressive Disturbances. *The Journal of Real Estate Finance and Economics, 17*, 99-121.

Kelrich, P., Johnson, T. G. and Stallmann, J. I. (2014). Territorial cohesion. A. Copus and P. d. Lima içinde, *Territorial Cohesion in Rural Europe.* London: Routledge.

Keskin, H. İ. ve Aksoy, E. (2019). OECD ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Gelir Artışı ve İşgücüne Katılım Arasındaki İlişki: Panel Eşbütünleşme Analizi. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi, 59*(1), 1-20.

Keskin, M. (2008). Sosyal Semaye ve Bölgesel Kankınma; Erzurum Ticaret ve Sanayi Odası Üzerinde Sosyal Sermaye Düzeyi ve Belirliyicilerinin Analizi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Kevük, S. (2009). *Bilgi Ekonomisi.* 03 06, 2012 tarihinde tolgakara.files.wordpress.com/2009/02/bilgiekonomisi.pdf. adresinden alındı

Kılıç, M. E. ve Koçyiğit, A. (2017). Sosyal Sermayenin İnovasyon Üzerindeki Etkisinin Türkiye Açısından İncelenmesi: Mekansal Ekonometrik Analiz. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*(50), 95-120.

Kılıç, S. ve Yücel, F. (2013). Sürdürülebilir Bölgesel Kalkınma Üzerine Ekolojik Bir Yaklaşım. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10*(1), 37-56.

Kılınç-Savrul, B. (2012). Bölgesel Kalkınnma Teorileri ve Politikaları: Avrupa Birliği ve Türkiye. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Kim, J.-I. and Lau, L. (1996). The Source of Asian Pacific Economic Growth. *Canadian Journal of Economics, 24*(1), 448-454.

Knack, S. and Keefer, P. (1997). Polarization, politics and propertu rights: Link beetwen inequality and growth. . *Public Choice, 111*(1), 127 - 154.

Koç, A. ve Ata, Y. (2012). Sosyal Sermaye ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: AB Ülkeleri ve Türkiye Üzerine Ampirik Bir İnceleme. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 17*(1), 199-218.

Koç, R. (2013). Antalya Tarım Sektöründe İşletmelerin Yerel Paydaşlar ile İlişkileri Üzerine İnovasyon Açısından Bir İnceleme. ISPARTA: Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal BİIimler Enstitüsü İktisat ABD Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Kosfeld, R. (2010). Spatial Econometrics. 2 20, 2018 tarihinde https://www.uni-kassel.de/fb07/fileadmin/datas/fb07/5-Institute/IVWL/Kosfeld/lehre/spatial/SpatialEconometrics1.pdf adresinden alındı

Kosfeld, R. (2018). *Spatial regression models.* 2 2, 2018 tarihinde University of Kassel, Department of Economics, Institute of Economics: https://www.uni-kassel.de/fb07/file admin/datas/fb07/5-Institute/IVWL/Kosfeld/lehre/spatial/ SpatialEconometrics5a.pdf adresinden alındı

KOSGEB. (2005). Ekonomik Kalkınmda Sosyal Sermayenin Rolü. *Ankara: Ekonomik ve Stratejik Araştırmalar Merkez Müdürlüğü*.

Krishna, A. and Uphoff, N. (1999). Mapping and Measuring Social Capital: A Concceptual and Empirical Study of Collective Action for Conserving and Developing Watersheds in Rajasthan India. *Social Capital Initiative Working Paper, 13*.

Kulaksız, Y. (2008). Türkiye'de Bölgesel Gelişmişlik Farkları, İstihdam ve Kurum Hizmetlerinin Çeşitlendirilmesi. Ankara: Çalışma vee Sosyal Güvenlik Bakanlığı Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi.

Kutlu Horvart, S. and Horvath, L. C. (2020). Post Keynesyen İktisatta Foksiyonel Gelir Dağılımının Evrimi: Eleştirel Bir Literatür Analizi. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 11*(21), 33-352.

Lambert, D. M., Bongiovanni, R. and Lowenberg-DeBoer, J. (2009, 07 27-30). *Spatial Regression Models for Yield Monitor Data: A Case Study from Argentina.* American Agricultural Economics Association Annual Meeting, Montreal, Canada.

Lederman, D. and Maloney, W. F. (2003, Nisan). R&D and Development. *The World Bank Policy Research Working Paper*(3024). https://openknowledge.worldbank. org/bitstream/handle /10986/18254/multi0page.pdf?sequence=1&isAllowed=yadresinden alındı

Lee, L.-F. (2007). Identification and estimation of econometric models with group interactions, contextual factors and fixed effects. *Journal of Econometrics, 140*(2), 333-374.

Leovaridis, C. and Popescu, G. (2015). Organizational inovation- A means to enhance quality of life for employees in knowledge eonomy. *Management Dynamics in the Knowledge Economy, 3*(1), 24-43.

LeSage, J. P. (1997). Regression Analysis of Spatial Data. *Journal of Regional Analysis & Policy, 27*(2), 83-94.

Lesage, J. P. (1999). *The Theory and Practice of Spatial Econometrics.* Toledo, Ohio, United States: University of Toledo. 01 10, 2018 tarihinde https://www.spatial-econometrics.com/html/sbook.pdf adresinden alındı

Lesage, J. P. and Fisher, M. M. (2008). Spatial Growth Regressions: Model Specification, Estimation and Interprretion. *Spatial Economic Analysis, 3*(3), 275-304.

LeSage, J. p. and Pace, R. K. (2009). Introduction to Spatial Econometrics. Florida: Chapman & Hall.

Leszczyoki, S. (1964). Methods of Economic Regionalization. *Methods of Economic Regionalization*. https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf& doi=d9 2b92bba8a5217cc6fa4a1e72e48a1601459bfa#page=28 adresinden alındı

Lopez, L. and Weber, S. (2017). Testing for Granger causality in Panel Data. *The Stata Journal, 17*(4), 972-984.

Lopez-Leyva, S. and Mungaray-Moctezuma, A. B. (2017). Knowledge-Based Economy as a Foundation for the Economic Development of Countries. *Management Dynamics in the Knowledge Economy, 5*(4), 481-501.

Loury, G. (1977). A dynamic theory of racial income differences. A. Lamond and P. Wallace içinde, *Women, Mİnorities and Emplooymen Discrimination* (s. 153-186). Lexington, MA: Lexington Books.

Lucas, R. E. (1988). On the Mechanics of Economic Development. *Journal of Monetary Economics, 22*(1), 3-42.

Lundvall, B. A. (1997). *The Globalizing Learning Economy- implications for technology at the regional, national and European level.* Brussel: paper to EU-TSER Workshop on "Globalization and the Learning Economy: Implicatios for Technology Policy".

Lundvall, B. A. (1998). Why study national systems and natioanal styles of innovation. *Technology Analysis and Strategic Management, 10*(4), 407-421.

Lundvall, B. A. (2007). National Innovation Systems-Analytical Concept and Development Tool. *Industry and Innovation, 14*(1), 95-119.

Lundvall, B. A. (2016). From the Economics of Knowledge to the Learning Economy. B. Lundvall içinde, *The Learning Economy and the Economics of Hope* (s. 133-154). Anthem Press.

Lundwall, B. A. (1992). *Natioanal Systems of Innovation: towards a theory of innovation and interactive learning.* London: Pinter.

Mankiw, N. G., Romer, D., and Weil, D. (1992). A contribution to the Empirics of Economic Growth. *Quarterly Journal of Economics, 107*(2), 407-437.

Manski, C. F. (1993). Identification of Endogenous Social Effects: The Reflection Problem. *The Rewiev of Economic Studies, 60*(3), 531-542.

Manta vd, (2020). The Nexus between Carbon Emissions, Energy Use, Economic Growth and Finacial Development: Evidence from Central and Eastern European Countries. *Sustainability, 12*(18).

MARKA. (2012). *2012 Yıllık Faaliyet Raporu.* Kocaeli: MARKA Doğu Marmara Kalkınma Ajansı.

MARKA. (2015). *MARKA 2015 Yılı Faaliyet Raporu.* Kocaeli : MARKA Doğu Marmara Kalkınma Ajansı.

Markusen, A. R. (1987). *Profit Cycles, Oligopoly and Regional Development.* Cambridge: MIT Press.

Marshall, A. (1952). *Principles Economics.* London: Macmillan.

Matyushok, V. vd. (2021). The Global economy in technological transformation conditions: A review of modern trends. *Economic Research, 34*(1), 1471-1497.

McMahon, W. (2008). *Education and development. Measuring the social benefits.* New York: Oxford University Press. .

McPherson, J. M., Popielarz, P. A. and Drobnic, S. (1992). Socia Networks and Organizational Dynamics. *American Sociological Rewiev, 57*(2), 153-170.

MEB. (2018). Strateji Geliştirme Başkanlığı. http://sgb.meb.gov.tr/ adresinden alındı

Melnikas, B. (2012). Knowledge economy in the European Union: Strategic decisions in the context of globalization. *Working Papers Institute of International Business Universityy of Gdansk*(31), 243-262.

Metin, H. (2010). Social and Institutional Impacts of Mersin Regional Inovation Stratej: Stakeholders' Perspective . *Yüksek Lisans Tezi*. ODTÜ.

Minsztal, B. A. (2003). Trust and Cooperation: The Democratic Public Sphere. *Journal of Sociology, The Australian Sociological Association, 37*(4), 371 - 386.

Molle, W. (1983). *Industrial Location and Regional Development in the European Community, the Fleur Model.* Aldershot: Gower Press.

Moran, P. (1948). The Interpretation of Statistical Maps. *Journal of the Royal Statistical sOCİETY*, 243-251.

Muller, E. and Doloreux, D. (2009). What we shold know about knowledge- intensive business services. *Technology in Society, 31*(1), 67-72.

Narayan, D. and Cassidy, M. F. (2001). A Dimensional Approach to Measuring Social Capital: Development and Validation of a Social Capital Inventory. *Current Sociology, 49*(2), 59 - 102.

Narayan, D. and Pritchett, L. (2000). Social Capital : evidence and implications. P. Dasgusta and I. Serageldin içinde, *Social Capital: A Multi-faceted Perspective* (s. 269-295). Washington, DC: World Bank.

Nelson, R. (1993). *Natioanal Innovation Systems - A Comporative Analysis.* Oxford: Oxford University Press.

NESTA. (2006). *The innovation gap: why policy needs to reflect the reality of innovation in the UK. National Endowment for Science.* London: Technology and the Arts.

Newey, W. K. and West, K. D. (1994). Automatic Lag Selection in COvariance Matrix Estimation. *Review of Economic Studies, 61*(4), 631-653.

Nicolecu, O. (2006). *Economia, firma şi managementul bazat pe cunoştinte.* Bucharest: Economica.

Nielsen, K. (2003). Socal Capital and Innovation Policy. *Network Instıtunional Theory Research Paper, 10/03*, Roskilde University.

Noteboom, B. (2006). Innovation, learning and cluster. B. Asheim, P. Cooke and R. Martin içinde, *Cluster and Regional Development: Critical Reflections and Explorations* (1st b., s. 136-163). Routledge.

OECD. (1996). *The Knowledge-Based Economy.* Paris: OECD.

OECD. (2001). The Well Being of Nations: The Role of Human and Social Capital. Centre for Educational Research and Innovation. http://www.oecd.org/site/ worldforum/33703 702.pdf . adresinden alındı

OECD. (2007). *Innovation and Growth: Rationale for an Innovation Strategy.* Paris: OECD.

OECD. (2017). *OECD Guidelines on Measuring Trust.* Paris: OECD Publishing.

OECD. (2022). *Regional Innovation*. 09 03, 2022 tarihinde OECD Home: https://www. oecd.org/cfe/regionaldevelopment/regionalinnovation.htm adresinden alındı

OECD. (2023, 02 10). *Regional Development Policy*. https://www.oecd.org/regional/ regional-policy/regionaldevelopment.htm adresinden alındı

Oğuztürk, B. S. (2003). Yenilik Kavramı ve Teorik Temelleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 8*(2), 253-273.

Oğuztürk, B. S. (2006). Yenilikte Sistem Yaklaşımı ve Temel Dinamikleri: Ekonomik Değişim ve Büyüme Temelli Bir Bakış. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 11*(1), 121-139.

Oğuztürk, B. S. ve Özaslan, A. (2018). Kalkınma ve İnovasyon İlişkisi: Türkiye, Almanya, İngiltere, Çin Güney Kore, Japonya ve Singapur Üzerine Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 23*(1), 79-96.

Öndes, H. (2019). Türkiye'de Mutluluk Düzeyini Etkileyen Faktörler: Mekansal Ekonometri Analizi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 21*(4), 1039-1064.

Özarallı, N., Torun, A. ve Al. (2011). Biçimsel ve Biçimsel Olmayan İletişim, Yönetici il Kurua Duyulan Güven ve Üstün Uzmanlık Gücü Arasındaki İlişkiler Üzerine Bir Araştırma. *Bilgi Ekonommisi ve Yönetimi Dergisi, 6*(2), 101-113.

Özcan, B. ve Zeren, F. (2013, Nisan). Sosyal Güven ve Ekonomik Kalkınma: Avrupa Ülkeleri Üzerine Mekansal Ekonometri Analizi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 8*(1), 7-36.

Özçağlar, A. (2003). Türkiye'de Yapılan Bölge Ayrımları ve Bölge Planlama Üzerindeki Etkileri. *Coğrafi Bilimler Dergisi, 1*(1), 3-18.

Özdemir, A. A. ve Demirci, A. E. (2012). Impact of Social Capital on Radical Innovation Efforts of the Organizations: A casee in the Aviation Industry. *Ege Akademik Bakış, 12*(1), 53-66.

Özel, M. (2003). Avrupa Birliği'nde Bölge, Bölgeselleşme, Bölge Yönetimleri Kavramları Üzerine. *Ankara Üniveristesi SBF Dergisi, 58*(1), 97-117.

Özkan, G. S. ve Alancıoğlu, E. (2017). Bilgi Ekonomisi İndeksi Poerformansı Göstegelerinin Türkiye Açısından Ar-Ge Harcamaları Analizi. *ASSAM Internatioanl Refereed Journal, 4*(8), 1-12.

Özkan, S. D. ve Beyazlı, D. (2018). Bölgesel Gelişmişlik Düzeyinin Belirlenmesine İlişkin Veri Seti Sorunsalı: Eleştiri ve Öneriler. *Planlama, 28*(1), 22-39.

Özmen, A. (2009). Hipotez Testleri. A. F. Yüzer içinde, *İstatistik* (s. 211-236). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web Ofset Tesisleri.

Özmen, B. (2014). *Regresyon Denkleminin Hesaplanması.* https://yunus.hacettepe.edu.tr/~yurdugul/bto603/busraozmen_regresyon&faktor_analizi.pdf adresinden alındı

Öztürk, N. (2005). İktisadi Kalkınmada Eğitim Rölü. *Sosyoekonomi*(1), 27-44.

Paelinck, J. H. (2012, Haziran). *Spacial Econometrics: A Personal Overview.* University of Economics in Katovice: https://www.ue.katowice.pl/fileadmin/_migrated/content_uploads/9_J.H.P.Paelinck_Spatial_econometrics....pdf adresinden alındı

Paelinck, J. H. and Klaasen, L. H. (1979). *Spatial Econometrics (Studies in spatial analysis).* Farnborough: Saxon House.

Palomino, J. P. and Ausina, E. T. (2012). Social Capital, Investment and Economic Growth Evidence For Spanish Provinces. *Documentos de Trabajo 14 . Fundacion BBVA*. http://www.fbbva.es/TLFU/dat/DT_14_2012_web.pdf. adresinden alındı

Pedroni, P. (2000), "Fully Modified OLS for Heterogenous Cointegrated Panels and the Case of Purchasing Power Parity".Working paper, North American Econometric Society Summer Meeting, pp. 96-120.

Pedroni, P. (2004). Panel cointegration: asymptotic and finite sample properties of pooled tie series tests with an application to the PPP hypothesis. *Econometric Theory, 20*(3), 597-625.

Peiró-Palomino, J. ve Tortosa-Ausina, E. (2015). Social Capital, Investment and Economic Growth: Evidence for Spanish Provinces. *Spat Econ Anal, 10*(1), 102-126.

Pesaran, M. H. (2004). General Diagnostic Tests for Cross Section Dependence in Panels. *IZA Discussion Paper No. 1240*. 04.08.2022 tarihinde http://ftp.iza.org/dp1240. pdf adresinden alındı

Pesaran, M. H. (2007). A Simple Panel Unit Root Test in the Presence of Cross-Section Dependence. *Journal of Applied Econometrics, 22*, 265-312.

Pesaran, M. H. and Yamagata, T. (2008). Testing Slope Homogenity in Large Panels. *Journal of Econometrics, 142*(1), 50-93.

Pesaran, M. H., Ullah, A. and Yamagata, T. (2008). A Bias-Adjusted LM Test of Error Cross-Section Independence. *Econometrics Journal, 11*, 105-127.

Peters, M. A. (2009). Knowledge Goods, the Primacy of Ideas and the Economicsof Abundance. M. A. Peters, S. Marginson and P. Murphy içinde, *Creativity and the GlobalKnowledge Economy* (s. 1-22). New York: Peter Lang Publishing, Inc.

Phillips, P. C., & Hansen, B. E. (1990), "Statistical inference in instrumental variables regression with I(1) processes, TheReview of Economic Studies, 57(1), pp. 99-125.

Polyakov, M. vd. (2019). Selection of Parameters for Multifaactor Model in the Knowledge Economy Marketing (Country LEvel). *Innovative Marketing, 15*(1), 89-99.

Powell, W. W. and Snellman, K. (2004). The Knowledge Economy. *Annual Reviews*(30), 199-220.

Putnam, R. (2000). *Bowling Alone; the Collapse and Revival of American Community.* New York: Simon & Schuster.

Putnam, R. D., Leonardi, R. and Nanetti, R. (1993). *Making Demoktacy Work: Civic Traditions in Modern Italy.* UK: Princeton University Press.

Rahmat, S. and Sen, J. (2016). Cluster Analysis Based Approach To Delineate Homogeneous Regions For The Assessment Of Regioanal Competitiveness: A Case Of Districts Of India. *Journal of Multidisciplinary Engineering Science Studies, 2*(1), 173-180.

Rengasamy, S. (2022). *Regional Planning & Development .* Madurai: Madurai Institute of Social Sciences.

Roberts, J. (2001). The Drive to Codity: Implications for the Knowledge-Based Economy. *Prometheus, 19*(2), 99-116. doi: 10.1080/08109020124433

Romer, P. M. (1990). Endogenous Technolojical Change. *Journal of Political Economy, 98*(5), 71-102.

Rondinelli, D. A. and Evans, H. (1983). Integrated regional development planning: Linking urban centres and rural areas in Bolivia. *World Development, 11*(1), 31-53.

Rooks, G., Szirmai, A. and Sserwanga, A. (2009). Social Capital and Innovative Performance in Developing Countries The Case of Ugandan Entrepreneurs. *7th GLOBELICS conference on Inclusive Growth, Innovation an Technological Change.* Dakar,Senegal, 6-8 Ekim 2009.

Rosenberg, N. (1976). *Perspectives on Technology.* Cambridge: CUP.

Sabatini, F. (2006). The Empirics of Social Capital and Economic Development: A Critical Perspective. https://ageconsearch.umn.edu/bitstream/12097/1/wp060015. pdf adresinden alındı

Sakız, B. and Sakız, S. (2015). Knowledege Economy and Turkey In Terms of Innovation and Education. *Trade and Growth* (s. 95-104). Kazan, Russia: Internatıonal Conference On Eurasıan Economıes.

Sarıbaş, H. (2016). Ana Akım Büyüme Modeli ve Yakınsama Hipotezlerinin Analizi: Panel Veri Yaklaşımı. *Sosyoekonomi, 24*(30), 169-186.

Sayar Özkan, G. ve Çelik, H. (2018). Bilgi İletişim Teknolojileri ile Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: Türkiye İçin Bir Uygulama. *Uluslararası Ticaret ve Ekonomi Arraştırmaları Dergisi, 2*(1), 1-15.

Sceimgeour, F., Chen, H. and Hughes, W. (2002). Regional Economic Development: What Does the Literature Say? *Department of Economics Waikato University*.

Schlegel, R. J., Hicks, J. A and Arndt, L. (2011). Feeling Like You Know Who You Are: Perceived True Self-Knowledge and Meanin in Life. *Personality and Social Psychology Bulletin, 37*(6), 745-756.

Schumpeter, J. A. (1934). *The Theory of Economic Development.* Harvard Economic Studies.

Schumpeter, J. A. (1939). *Business Cycles: A Theoretical Historical, and Statistical Analysis of the Capitalist Process Philadelhia.* New York Toronto London: McGraw-Hill.

Sekula, A. (2001). Models of Regional Development. *Globalizacja i regionalizacja gospodarki* (s. 315-320). içinde Politechnika Rzeszowska.

Sevinç, H. (2011). Bölgesel Kalkınma Sorunsalı: Türkiye'de Uygulanan Bölgesel Kalkınma Politikaları. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 6*(2), 35,54.

Siisiainen, M. (2003). Two Concepts of Social Capital: Bourdieu vs Putnam. *International Journal of Contemporary Sociology, 40*(2), 183-204.

Smith, K. (1997). Economic infrastructures and innovation systems. C. Edquist içinde, *Systems of Innovations.* London: Pinter.

Solom, R. M. (1957). Technical Change and the Aggregate Production Function. *The Review of Economics and Statistics, 39*(3), 312-320.

Solow, R. M. (1956). A Contribution to the Theory of Economic Growth. *The Quarterly Journal of Economics, 70*(1), 65-94.

Sonn, J. W. (2021). Innovation and Regional Development. *AAG-Wiley International Encyclopedia of Georgraphy.* içinde 09 03, 2022 tarihinde https://www.researchgate.net/publication/353274815 adresinden alındı

Söylemez, S. A. (2006). Bilgi Ekonomisi. *Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi. I*, s. 58-68. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi.

Spangenberg, J. H. (2002). Environmental space and the prism of sustainability: frameworks for indicators measuring sustainable development. *Ecological indicators, 2*(3), 295-309.

Stergiou, C. and Psannis, K. E. (2016). Reccent advances delivered by Mobile Cloud Computing and Internet of Things for Big Data applications: a survey. *International Journal of Network Management*.

STİGM. (tarih yok). Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü. https://www.dernekler.gov.tr/ adresinden alındı

Stimson, R. J., Stough, R. and Nijkamp, P. (2011). *Endogenous Regional Development: Perspectives, Measurement and Emprical Investigaiton.* Edward Elgar Publishing.

Sungur, O. (2015). 2000 Sonrası Türkiye Ekonomisi: Büyüme, Enflasyon, İşsizlik, Borçlanma ve Dış Ticarette Gelişmeler. *Toplum ve Demokrasi Dergisi, 9*(19), 243-270.

Sungur, O. ve Keskin, H. (2009). Coğrafi yakınlık önemli mi? Yerel inovasyon modellerinde çok-yerelli bilgi dinamiklerine dönüşüm. *Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, 1*(2), 107-131.

Svetikas, K. Ž. (2014). *Strategic Planning for Regional Development: An Introductory Textbook.* Vilnius: Mykolas Romeris University.

Şan, M. K. ve Şimşek, R. (2011). Sosyal Sermaye Kavramının Tarihsel - Sosyolojik Arkaplanı. *Akademik İncelemeler Dergisi, 6*(1), 88-110.

Şaşmaz, M. Ü. ve Yayla, Y. E. (2018). Ekonomik Kalkınmanın Belirleyicilerinin Değerlendirilmesi: EKonomik Faktörler. *International Journal of Public Finance, 3*(2), 249-268.

Tan, S. J. and Tambyah, S. K. (2010). Generalized Trust and Trust in Institutions in Confuncian Asia. *Social Indicators Research*(103), 357-377.

Tanyeri, İ. (1998). Keynes'in İstihdam ve Ücret Analizi. *H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16*(1-2), 29-46.

Tapscott, D. (1998). *Dijital Ekonomi.* (E. Koç, Çev.) Koç Sistem Yayınevi.

Taşçı, K., Akpınar, R. ve Özsan, M. E. (2011). *Teoride ve Uygulamada Bölgesel Kalkınma Politikaları.* Bursa: Ekin Yayınevi.

Taşel, F. (2020). Dijitalleşmenin Ticarete ve Ekonomiye Etkisi. *Beykoz Akademi Dergisi, 8*(2), 127-137. doi:DOI: 10.14514/byk.m.26515393.2020.8/2.127-137

TDK, T. D. (tarih yok). *Büyük Sözlük.* 05 26, 2019 tarihinde http://sozluk.gov.tr/ adresinden alındı

Tekgül, Y. B. ve Cin, M. F. (2013). Post-Keynesyen Talep Yönelimli Büyüme Modelleri. *Yönetim ve Ekonomi, 20*(2), 317-338.

Thornton, J. (tarih yok). *GENERAL LINEAR REGRESSION MODEL.* 06 15, 2018 tarihinde Eastern Michigan University: https://people.emich.edu/jthornton/text-files/Econ515_out_general_model.doc adresinden alındı

Tobler, W. (1979). Smooth Pycnophylactic Interpolation for Geographical Regionas. *Journal Of American Statistical Association, 74*, 519-530.

Topaloğlu, E. E. (2018). Bankalarda Fİnansal Kırılganlığı Etkileyen Faktörlerin Panel Veri Analizi ile Belirlenmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 13*(1), 15-38.

Tuzcu, S. E. (2016). Mekansal Ekonometri ve Sosyal Bilimlerde Kullanım Alanları. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 71*(2), 401-436.

TÜİK. (tarih yok). Bölgesel İstatistikler. Ankara. http://tuik.gov.tr/Start.do;https:// biruni.tuik.gov.tr/ bolgeselistatistik/anaSayfa.do adresinden alındı

TÜİK (2018). 06 01, 2018 tarihinde http://www.tuik.gov.tr/ adresinden alındı

Tüylüoğlu, Ş. ve Karakaş, D. N. (2006). Bölgesel Kalkınma ve Ekonomik Durgunlaşma Süreci: Zonguldak Örneği. *Amme İdaresi Dergisi, 39*(4), 195-224.

UKESAYS (2008, 11). *Defining The Term Jacobian and Its Matematical Significance Philosophy Essay*. UKESAYS pro: https://www.ukessays.com/essays/ philosophy/defining-the-term-jacobian-and-its-mathematical-significance-philosophy-essay.php adresinden alındı

Uphoff, N. (2000). Understanding Social Capital: Learning from Analysis and Experience of Participation. P. Dasgupta and I. Serageldin içinde, *Social Capital: A Multifaceted Perspecctive.* Washington D.C.: World Bank.

Uslaner, E. (2002). *The moral foundations of trust.* Cambridge: Cambridge University Press.

Uslaner, E. M. (1999). Trust but verify: social capital and moral behavior. *SAGE Journals, 38*(1), 29-55.

Uslaner, E. M. (2008). "Trust as a moral value",. D. Castiglione, J. van Deth and G. Wolleb içinde, *The Handbook of Social Capital* (s. 101-121). Oxford: Oxford University.

Usta, G. (2020). Mekan ve Yer Kavramlarının Anlamsaş Açıdan İrdelenmesi. *The Turkish Online Journal of Design, 10*(1), 25-30.

Uyan, B. (2019). Ekonomik Büyüme Kuramlarının Bölgesel Ekonomik Gelişme Açısından İncelenmesi ve Türkiye'de Bölgesel Ekonomik Gelişme. *İktisadi Yenilik Dergisi, 6*(2), 129-142.

Vatansever-Demiren, N. ve Yıldız, O. (2014). Bögesel Kalkınma Teorileri ve Yeni Bölgeselcilik Yaklaşımının Türkiye'deki Bölgesel Kalkınma Politikalarına Etkileri. *Akademik Bakış Dergisi*(44).

Von Hippel, E. (1988). *The Sources of Innovation.* Oxford: OUP.

Ward, M. and Glerditsh, K. (2008). *Spatial regression models.* london: Sage.

Weber, A. S. (2011). The role of education in knowledge economies in developing countries. *Procedia-Social and Behavioral Sciences, 15*, 2589-2594. doi:https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.04.151

Webster, R. (2006). The Dimensions of Social Capital. Orlando,Florida, USA: Central Florida Üniversitesi Fen Fakültesi Sosyoloji Bölümü Uygulamalı Sosyoloji Yüksek Lisans Derecesi Koşullarının kısmen yerine getirilmesi ile ilgili bir tez.

Westerlund, J. and Edgerton, D. L. (2007). A Panel Bootstrap Cointegration Test. *Economics Letters, 97*(3), 185-190.

Whiteley, P. (2000). Economic growth and social capital. *Political Studies, 48*, 441-466.

Whittle, P. (1954). On Stationary Processes in The Plane. *Biometrika, 41*(3-4), 434-449.

Woolcock, M. (1998). Social capital and economic development: Toward a theoretical synthesis and policy framework. *Theory and Society, 27*, 151 - 208.

World Bank. (2007 a). *Measuring Knowledge in the World's Economies.* Washington: The World Bank Institute.

World Bank. (2007 b). *Building Knowledge Economies Advanges Strategies For Development.* Washington.

World Bank. (2008). Measuring Knowledge in the World's Economy; Knowledge Assessment Methodology and Knowledge Economy Index.

Xia, C. vd. (2021). Generalized trust, personalized trust, and dynamics of capital structure: Evidence from China. *China Economic Review, 68*.

YADA. (2018, 01). Verilerle Sivil Toplum Kuruluşları. *Türkiye'de Sivil Toplumun Gelişimini ve Sivil Toplum Kamu İşbirliğinin Güçlendirilmesi Projesi(Birinci Baskı)*. Ankara: Odak Ofset Matbaacılık.

Yardımcıoğlu, F. ve Gülmez, A. (2013). Türk Cumhuriyetlerinde İhracat ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Panel Eşbütünleşme ve Panel Nedensellik Analizi. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetim Dergisi, VIII*(I), 145-161.

Yerdelen Tatoğlu, F. (2020a). *İleri Panel Veri Analizi Stata Uygulamaları* (4 b.). İstanbul: Beta.

Yerdelen Tatoğlu, F. (2020b). *Panel Veri Ekonometrisi* (5 b.). İstanbul: Beta Basım Yayın.

Yerdelen Tatoğlu, F. (2022). *Mekansal Ekonometri Stata Uygulamaları.* İstanbul: Beta.

Yeşilorman, M. ve Koç, F. (2014). Bilgi Toplumunun Teknolojik Temelleri Üerine Eleştirel Bir Bakış. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimleri Dergisi, 24*(1), 117-133.

Yeşilyurt, M. E. (2008). TÜRKİYE İMALAT SANAYİNDE MEKANSAL komşuluk ilişkileri. *Atatürk Üniversitesi İktisadi İdaari Bilimler Fakültesi Dergisi, 22*(1), 165-173.

Yildirim, J., Öcal, N. and Özyildirim, S. (2009). Income Inequality and Economic Convergence in Turkey: A Spatial Effect Analysis. *International Regional Sccience Review, 32*(2), 221-254.

Yıldız, Z. (2007). Turizmin Bölgesel Kalkınmaya Sağladığı Katkılar ve Göller Bölgesi Uygulaması. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Yıldız, Z. ve Topuz, H. (2011). Sosyal Sermaye ve Ekonomik Kalkınma İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 61*(2), 201-226.

Yılgör, M. (2019). *Geoda, ArcGIS, MATLAB Uygulamalı Mekansal Ekonometri Mekansaly Yatay Kesti ve Mekansal Panel Veri Modelleri.* İstanbul: Der Yayınları.

Yılmaz, E., Yavuz, H. ve Avan, L. (2021). *Coğrafya 1.* Ankara: MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü Yayınları.

Yılmaz, M. (2013). Küreselleşme Oluşumuna Zemin Hazırladığı Yeni Ekonomik Anlayış: Bilgi Ekonomisi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 27*(1), 241-255.

Yousafzai, S. Y., Pallister, J. G. and Foxall, G. R. (2003). A proposed model of e-trust for elektronic banking. *Technovation, 23*(11), 847-860.

Yülek, M. (1997). İçsel Büyüme Teorileri Gelişmekte Olan Ülkeler ve Kamu Politikaları Üzerine. *Hazine Dergisi, 6*, 1-15.

Zak, P., ve Knack, S. (2001). Trust and Growth. *The Economic Journal , 111 (No: 470)*, 295 - 321.

Zeren, F. (2010). Mekansal Etkileşim Analizi. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Ekonometri ve İstatik Dergisi*(12), 18-39.

Zeren, F. (2011). Mekansal Ekonometri ve Mekansal Panrl EKonometri Yaklaşımları, AB Üye Ülkeleri İçin Gelir YAkınsama Hipotezi Üzerine Bir Uygulama. İstanbul Üniversetesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.

Zeren, F. (2019). *Mekansal Ekonometri GeoDa, GeoDaSpace ve R Uygulamaları.* İstanbul: DER Yayınları.

BURSA'DA KAHVE KÜLTÜRÜ, KIRAATHANELER ve ÇAY BAHÇELERİ

Ekrem Hayri PEKER

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-31-8

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ekim 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

OSMANLI'DA KAHVELER 1
ÇAY 14
NARGİLE 17
OTUZLU YILLARDA BURSA'DA KAHVELER 23
KAHVELERİN İÇİ 30
YEŞİL'DE ÇAY OTUZ-KIRK 37
BURSALI AYDINLARIN MAHFEL'İ 50
ÜNLÜ CADDE KAHVELERİ 68
HEYKEL KAHVELERİ 69
TAHTAKALE KAHVELERİ 88
KUŞÇU KAHVELERİ 91
ÇAYCI VEYSEL'İN YERİ 92
TOPHANE KAHVELERİ 94
ALTIPARMAK KAHVELERİ 98
MAHALLE KAHVELERİ 103
KÜLTÜRPARK ÇAY BAHÇELERİ 110
KÜKÜRTLÜ ÇAY BAHÇESİ 138
ÇEKİRGE ÇAY BAHÇELERİ 143
SANTRAL GARAJ KAHVESİ 151
İLÇE VE BELDE KAHVELERİ 168
GAZOZ-KOLA-BİRA 203
KAYNAKÇA 211

ÖNSÖZ

Kentleri anlatan çok sayıda kitap belediyeler tarafından basılıyor. Bu kitaplarda kent sakinlerinin nasıl eğlendiklerine hiç değinilmiyor.

Oysa kentlerde yaşayanlar sadece yiyip içmiyorlar, aynı zamanda eğleniyorlardı. Eğlence mekânları kahvehaneler, sinema, çadır tiyatrosu, meyhaneler, şaraphaneler, pavyonlar, bayram yerleri, panayırlar, idamlıkların asılması, futbol maçları, deve güreşleri, güreşler; tiyatro ve konserlerdir.

Spor toto, gazeteler ve radyolardaki naklen yayınlara kadar futbol güreşin gölgesindeydi. Önce radyo, sonra TV'ler yayıldı. TV'lerden yaratılan yeni kültür ve köyden kente aşırı göç eğlence anlayışını değiştirdi.

Altmışlı yılların başında idamlar cezaevinde yapılmaya başlandı. Bayram yerleri, panayırlar, çadır tiyatroları yetmişlerin başında kalkmaya başladı. Kırsal kesimde nüfus azalınca güreş seyircisi azaldı ve güreşe İstanbul basınında ayrılan yer gün geçtikçe azaldı. Futbol öne çıktıkça güreşe ilgi azaldı.

Bu çalışmamda sadece Bursa merkezindeki kahveleri ve çay bahçelerinin yanı sıra yaşadığım ve gezdiğim Gemlik, İnegöl, Kumyaka, Mudanya, Mustafakemalpaşa, Yenişehir ve Zeytinbağı'daki (Trilye) kahve ve çay bahçelerini de yazmaya çalıştım.

Kahvelerin dönüm noktası 30 Temmuz 1969 tarihinde özel sektörün ürettiği biraların alkol seviyesi düşük diye kahvelerde ve çay bahçelerinde satışının serbest bırakılması oldu. Bu durum öncelikle şaraphane ve birahaneleri olumsuz etkiledi.

Şaraphanelerin kapanma sürecini hızlandırdı. Tabi ki TEKEL'in ürettiği bira alkollü olmaya devam etti.

14 Haziran 1984 tarihinde iktidardaki ANAP tarafından verilen kanun önergesi kabul edilir ve bira tekrar alkollü içki sınıfına sokulur.

Gabriel Garcia Marquez, "Hayat, insanın yaşadığı değildir; aslolan hatırladığı ve anlatmak için nasıl hatırladığıdır".

Ben de hatırladıklarımla 1960-1980 yılları arasındaki Bursa'yı yazmaya başladım. Zaman zaman taradığım gazeteler ve büyüklerimin Bursa hakkında bana anlattıkları sayesinde ellili yıllardaki Bursa'yı da yazmaya çalıştım

Yazarlara ve çok zor şartlarda dizgi yapan mürettiplere saygımdan yaptığım alıntılardaki gramer hatalarını düzeltmedim.

Bu çalışmamın Bursa konusunda araştırma yapanlara kaynak olmasını dilerim.

Bu çalışmama anı, yazı ve resim katkısında bulunan Arif Ünal, Cahit Aka, Ergun Yılmaz, Mehmet Fazıl Alasya, Yavuz Bubik, Y. Kenan Yetişen ve Zafer Ünver'e;

İlçe kahveleri konusunda katkılarından dolayı Engin Sökmen, Hikmet Düvenci, İnegöl Kent Müzesi, Mehmet Çuhadar, Nejdet Şen, Nuri Levent Göçmenöz, Selma Ateş (Peşteli), Soyer Kazancı, Turan Neşe, Turhan Şahin ve Yenişehir kahvelerini yazan Turgut Yüce'ye teşekkür ederim.

Kitabın basımına destek veren Mustafa Demiralay'a, Düzeltmelerini yapan Oya Peker'e, Grafiker Aslı Ayrancı ve Ekin Kitabevi'ne teşekkür ederim.

KAYNAKÇA:

- Akkuş, Mine, Bursa Halkevi ve Uludağ Dergisi, Bursa-2011
- Akyüz, Yüksel, Mahfel, Yenişehir-2002
- Bayramoğlu, Kerim, Pınarbaşı'nda Geçmişin Ayak İzleri, Şehrengiz, Sayı:126
- Birsel, Salah, Kahveler Kitabı, İstanbul-2009
- Abraş, Güzin, Bizim Dükkân, Bursa-2021
- Akkılıç, Yılmaz, Bursa'da Yakın Zaman, Bursa-2006
- Akkuş, Mine, Bursa Halkevi ve Uludağ Dergisi, Bursa-2011
- Akkurt, Bülent, Bir Zamanlar Bursa'da, Bursa-1998
- Akyüz, Yüksel, Mahfel, Yenişehir-2002
- Bilgi, Selma Güler, Erken Cumhuriyet Döneminde Gündelik Yaşam (1927-1960), Bitirme Tezi-2007
- Birsel, salah, Kahvehaneler Kitabı, İstanbul-2009
- Bubik, Yavuz, Bir Avuç Bursa, İstanbul-2012
- Bursa Ansiklopedisi, BCG Yayın
- Bursa Eski Eserleri Sevenler Kurumu Albümü 1946-1985, Bursa-1986
- Bursa'nın Kentsel Gelişimi, Sempozyum Kitabı, Bursa-2009
- Baykal, Kazım, Tarihte Bursa Yangınları, Bursa-1948
- Bursa Muradiye Semti, Bursa-2008
- Bursa'nın Tarihi Mahalleleri I-II-III-IV, Bursa-2011-2017
- Çarşının Öylüsü, Bursa-2010
- Çetin, Osman, Bursa'da Gezileri, Bursa-2017

- Çetin, Osman, Sicillere Göre Bursa'da İhtida Hareketleri ve Sosyal Sonuçları 1472-1909, TTK-1999
- Çınarlı Kentin Dili, 7.Edebiyat Günleri, İstanbul-2002
- Dayanıklı, Gül, Bursa'da Kent Siyasetinde Elit Döngüsü ve Kent Yönetimine Etkisi, Ocak-2020, yayınlanmamış doktora tezi)
- Dalkılıç, Deniz, Bursa'nın Demir Kanatları, Bursa-2020
- Demirağ, Banu, Manolya Ağacının Kökleri-Dün Bursa, İstanbul-2000
- Doktor Osman Şevki, Bursa ve Uludağ, Bursa-2009
- Elal, Melih, Mekânın Bursa olsun, Bursa-2009
- Enver, Ayhan-Uzoğuz, Aykan, Hey Gidi Günler Hey-Bursa-1978
- Enver, Ayhan-Uzoğuz, Aykan, Spor Dünyası-Bursa-1982
- Fatma Fahrunnisa Hanım, 1896 Baharında Bursa, Bursa-2010
- Evliya Çelebi Seyehatnamesi, Bura-Bolu-Trabzon-Azerbaycan-Kafkasya-Kırım-Girit, İstanbul-2014
- Gabriel, Albert, Bir Türk Başkenti Bursa, İstanbul-2010
- Gregoire, Desmet Helene-Georgeon, François, Doğu'da Kahve ve Kahvehaneler, İstanbul-2022
- Günaydın, Nurşen-Kaplanoğlu, Raif, Seyahatnamelerde Bursa-2000
- Hasan Tâib Efendi, Hatıra ya da Bursa'nın Aynası, Ankara-2009
- Hüseyin Vassaf, Bursa Hatırası, Bursa-2010
- İbnülcemal, Ahmet Tevfik, Velosipet ile bir Cevelan 1900'e Doğru İstanbul'dan Bursa'ya Bisikletli Bir Gezi, İstanbul-2006
- İlhan, Ali İhsan, Cumhuriyet'in İlk Yıllarında İstanbul Basınında Bursa, Bursa-2012
- Kaplanoğlu, Raif, Bursa'da Gündelik Hayat, Bursa-2012

- Kaplanoğlu, Raif, Bursa Yer Adları Ansiklopedisi, Bursa-1996
- Kaplanoğlu, Raif-Kaplanoğlu-Kaplanoğlu, Ozan, Bursa'nın Basın Tarihi, Bursa-2019
- Kaygılı, Osman Cemal, Köşe Bucak İstanbul, İstanbul-2009
- Kemankaş, ismail Kemal, Gazi'nin Stadyumu, Bursa-2019
- Kinçov, Vasil, Marmara'nın Öte Yakasında, İstanbul-2021
- Kumaş, Nursel, Cumhuriyet Dönemi İstatistiklerinde Bursa (1923-1938)
- Kumaş, Nursel, II. Abdülhamid Döneminde Bursa'da Sosyal Hayat (1876-1909)
- Mehmed Ziya, Bursa'dan Konya'ya Seyahat, Ankara-2009
- Menteş, Niyazi, Vefasız Olsa da Zaman Gönül Kahvesi, Bursa-1997
- Menteş, Niyazi, Vefasız Olsa da Zaman (Gönül Kahvesi Serisinden:2) Bursa Hikâyeleri, Bursa-1999
- Menteş, Niyazi, Sonbahar Yaprakları, Bursa-2006
- Mülazım Abdülkadir (Kadri), Bursa Rehberi, Ankara-2009, Bursa İl Özel İdaresi Yayını
- Naçov, Nikola, Bursa'ya Gidiş ve Dönüş, İstanbul-2019
- Nesin, Aziz, Bir Sürgünün Anıları, İstanbul-2015
- Okur, Ali, 1927-1950 Yılları Arasında Türkiye'de Radyo Yayıncılığı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2019
- Öcalan, Hasan Basri, Seyahatnameye göre Ruhaniyetli Şehir Bursa, Ankara-2009
- Özdağ, Muzaffer, Türkiye'nin İktisadi ve İçtimai Tarihi I-II, İstanbul-1979
- Özdemir, Nezaket, Bursa'nın Anısal Tarihi, Bursa-2009

- Peker, Ekrem Hayri, 1950-1960 Yılları Arasında Bursa'da Kültürel ve Sosyal Değişim, Bursa-2022
- Peker, Ekrem Hayri, Bursa'da Sinema, Ankara-2021
- Peker, Ekrem Hayri, Emirsultan-Heykel Arasında Nostaljik Bir Gezinti, Bursa-2020
- Peker, Ekrem Hayri, Altıparmak-Muradiye-Çekirge Arasında Nostaljik Bir Gezinti, Bursa-2020
- Scheneider, Eliza Cheney Abbott, Bursa Mektupları, İstanbul-Ekim 2009, Dergâh Yayınları
- Standage, Tom, Altı Bardakta Dünya Turu, İstanbul-2014
- Suat, Mustafa, Bursa ve Civarı, Bursa-2011
- Şehitoğlu, Elif, Bursa Hamamları, İstanbul-2008
- Uluskan, Seda Bayındır, CHP Parti Müfettişliği ve Raporlarla Bursa Teşkilatı (1936-1945), İstanbul-2020
- Yaşayanlar, İsmail, Osmanlı Dönemi Bursa Otelleri, Bursa-2003
- Yazıcıoğlu, Necla Kitay, Bir Cumhuriyet Kadınının Anıları, Bursa-2010
- Yetişen, Y. Kenan, Bursa Kılıç-Kalkan Halk Oyunu ve Tarihçesi, Bursa-2011
- Yetişen, Y. Kenan, Bursa'da Taşımacılık, Bursa-2020
- Yıldız, Özgür, Amerikan Protestan Misyonerlerinin Bursa'da Teşkilatlanmaları ve Faaliyetleri 1884-1928, TTK-2016
- Yüce, Turgut, Yenişehir Belleği, 2011-Yenişehir

Makaleler

- Kemankaş, İsmail, Bursa'nın Festivali,12/10/2020, www.enbursa.com
- Peker, Ekrem Hayri, Organizatör Hayri Küçük, www.belgeseltarih.com
- Pınar, İlhan, Gezginlere göre 18. ,19. Yüzyıllarda ve cumhuriyetin ilk yıllarında Bursa, Toplumsal Tarih sayı:8 Ağustos 1994)
- Şen, Fevzi, Bursa Arabacı Hanları, Yeşil Bursa Dergisi, s:6
- Yıldırım, Tahsin, Selim Sırrı Tarcan'ın Bursa Günleri-2, Bursa Günlüğü sayı 14 Eylül-Ekim-Kasım 2021
- Yardımcı, Mehmet, Geleneksel Kültürümüzde Kahve ve Zile'de Kahve Kültürü, www.belgeseltarih.com
- Yetişen, Y. Kenan, Mahfel, www.bursada kultur.org

Gazeteler-Dergiler

- ANT
- Atlas 47. Sayı Mart-1997
- Bursa Araştırmaları Vakfı Dergisi
- Bursa Defteri
- Bursa Günlüğü
- Bursa Hakimiyet
- Bursa'da Yaşam
- Haber
- Hakimiyet Milletindir
- Milliyet
- Olay

- Resimli Şark Ağustos 1932 NO:20
- Yeni ANT

Siteler

- Bursadakultur.org
- belgeseltarih.com

Sözlü ve Görsel Kaynaklar

- Berber Behzat Çavdar
- Bülent Örendil
- Cahit Aka
- İbrahim Denizci
- Mehmet Çuhadar
- Ömer Günay
- Serdar Tanman
- S. Zafer Ünver
- Şinasi Çelikkol

BURSA'NIN MEYHANELERİ ŞARAPHANELERİ

NİLÜFER ŞARAPÇISI, MİSİ ŞARAPHANELERİ ve TRİLYE'DE BAKUS ŞARAPÇISI

Ekrem Hayri PEKER

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-20-1

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Mayıs 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

ANTİK ÇAĞ'DA ŞARAP 1
BURSA'DA MEYHANE KÜLTÜRÜ 10
BURSA'NIN MEYHANELERİ 14
ARAP ŞÜKRÜ SOKAĞI 34
KÜLTÜRPARK 66
BİR MEYHANE KLASİĞİ TOPAL BASRİ MEYHANESİ 74
BURSA'NIN ŞARAPHANELERİ 80
BİRAHANELER 86
İLÇELER 92
BURSA'DA ŞARAPÇILIK 111
MİSİ KÖYÜ VE ŞARAPLARI 118
KOYUNLULAR AİLESİ 159
MUTLU – NİLÜFER ŞARAP FABRİKASINDA ÜZÜMÜN ŞARABA DÖNÜŞÜM HİKÂYESİ 170
TRİLYE'DE BAKÜS ŞARAPÇILIK 180
FIÇICI ALİ USTA (YILDIZ) 192
EKLER: 220
ELLİLİ YILLARDAN BAZI MEYHANE HABERLERİ 220
MALT, BİRA VE ANADOLU DA İÇKİ… 222
BURSA'DA MEYHANE TURU 236
KAYNAKÇA 239

KAYNAKÇA

- Akyol, Cahit, Hürriyet Gazetesi Kelebek eki-22 Temmuz 2006
- Kaplanoğlu, Raif, (Hazırlayan)Bursa Ticaret ve Sanayi Odası İlk Karar Defteri (1889-1904) Bursa-2009
- Karaer, Mehmet Melih, Keşiş Dağı'nın iksiri, Dergi Bursa

Kaynakça

1. Halil İnalcık hocanın bu sözü Tarihin Hocasına Saygıyla adıyla 2009 senesinde Habertürk Televizyon Kanalı Teke Tek Özel Programından alınmıştır. Programın metni 10 Ağustos 2009 tarihinde http://tarihvemedeniyet.org/2009/08/teketek-halil-inalcik.html internet sitesinde yayınlanmıştır. Program video kaynağı: https://www.youtube.com/results?search_query=halil+inalc%C4%B1k+teke+tek

Akalın, Güneri. Atatürk Dönemi Maliye Politikaları, Ankara,2008, s. 74

Aktan, Nihat, KALKAN Hatice. Şarap Teknolojisi Kavaklıdere Eğitim Yayınları Ankara, 2000

Anonim, "Bira " Hürriyet, 9 Temmuz 1997.

Anonim, Gılgamış Destanı. Çeviren: Sait Maden. V. Baskı. İş Kültür Yayınları. İstanbul, Ekim 2017.

Anonim, Homerosçu İlahiler'den Pindaros'a Arkaik Yunan Şiiri Antolojisi, Derleyen ve Çeviren: Erman Gören. Yapı Kredi yayınları 2. Baskı. İstanbul, Şubat 2021

Anonim, 10 maddede vermut hakkında her şey. https://10layn.com/10-maddede-vermut-hakkinda-hersey/

Cebesoy, Ali Fuat Cebesoy. Sınıf Arkadaşım Atatürk, İstanbul, s.73-80

Çubukçu, İbrahim Agâh. "Atatürk ve Laiklik", Atatürkçülük, İkinci Kitap, İstanbul, 1988, s. 342.

Dara, Ramis. Sofralara Geldi Bahar. Yapı Kredi Yayınları. İstanbul, Ekim 2010

Demirbilek, Sinan, "Tek Parti Döneminde İnhisarlar," ÇTTAD, XII/24, (2012/Bahar), s. 212, 213, 223, 225.

Meydan, Sinan. Sarı Paşam, Mustafa Kemal, İttihatçılar ve II. Abdülhamit, 5.bas, İstanbul, 2014, s. 164,165.

Mithat, Ahmet. "Vah, İstanbul". 1882, s.'67'den Aktaran Gökhan Akçura, "Biraya Dair Ne Varsa Sergisi", http://gokhanakcura.blogspot.com.tr/2009_03_22_archive.html, 24 Mart 2009.

Oğuz, Ayşegül. "Sergi Bu Kapağın Altında-Mert Sandalcı'yla Röportaj", Radikal Hayat, 21.3.2009.

Ortaylı, İlber. "Padişahın Bir Günü", Kafa, Şubat 2016, s

Kaynakça

- Akkılıç, Yılmaz, Bursa'da Yakın Zaman, Bursa-2006
- Akyol, Cahit, Hürriyet Gazetesi Kelebek eki-22 Temmuz 2006
- ANT-Atlas Tarih, sayı: 80 Nisan-Mayıs, İstanbul-2023
- Balkan Tarihi Kongresi, s.384, Samsun-2016
- Can, Alper, Antik Çağ Sözlüğü, Bursa-2015
- Çalay, Turan, Çalıköy, İstanbul-2018
- Çalay, Turan, Sıraköyler: Bursa - Nilüfer'in incileri/yeni mahalleleri: Misi, Demirci, Çalı, Yaylacık, Tahtalı, Kayapa, Hasanağa, Akçalar
- Dağlıoğlu, Hikmet Turhan, On Altıncı Asırda Bursa, Bursa-1940
- Değişmez, Güzin, Bursa Meyhaneleri, Bursa'da Yaşam Ekim 2017
- Doğu, Hakan, Milliyet Blog, 5 Eylül 2006
- Gastronomi, Mart-2013
- Kaplanoğlu, Raif, Bursa'da Bağ Bozumu ve Şarap Kültürü, www.bursadakultur.org
- Kaplanoğlu, Raif, (Hazırlayan)Bursa Ticaret ve Sanayi Odası İlk Karar Defteri (1889-1904) Bursa-2009
- Karaer, Mehmet Melih, Keşiş Dağı'nın iksiri, Dergi Bursa, Ocak-Şubat 2011

- Karakaş, Özden Bekir, Malt, Bira ve Anadolu'da İçki, www.belgeseltarih.com
- Pınar, İlhan, Gezginlere göre 18.-19. Yüzyıllarda ve cumhuriyetin ilk yıllarında Bursa, Toplumsal Tarih sayı:8 Ağustos 1994)
- Scheneider, Eliza Cheney Abbott, Bursa Mektupları, İstanbul-Ekim 2009, Dergâh Yayınları

Gazeteler:

- Bursa Hakimiyet
- Hakimiyet Milletindir
- OLAY
- Yeni ANT

Siteler:

- Arkeofili
- Vikipedi

Sözlü Kaynaklar

- Hüsnü Usta
- Mustafa Gümüş
- Ömer Gümüş
- Şinasi Çelikkol
- Yakup Dülger

C ve Java ile

ALGORİTMALAR

(Python,Pascal,C# Uygulamaları İle)

Öğr. Gör İsmail SARI

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-91-2

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Aralık 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

Önsöz

Algoritma Geliştirme, Programlama Temelleri, Görsel Programlama başta olmak üzere bölüm derslerinin dönem dönem birçoğunu yürüttüm. Temel Bilgi Teknolojileri, Bilgisayar I ve II, Teknolojinin Bilimsel İlkeleri, Fizik ve Mühendislik Bilimi I, Rad Studio Delphi Programlama ve C# Programlama kitaplarını yazdım. Bilgi Teknolojilerine yönelik çok sayıda makale yazımı ve bildiri oluşturulmasında destekte bulundum.

Bilgisayar programlamada özellikle de algoritma ve Programlama Temelleri derslerini Pascal ve C# dillerinde işledim. Programlama mantığının oluşması açısından bu dillerin önemli olduğunu düşünüyorum. Görsel Programlama derslerini Rad Studio ile yürütmekteyim. Nesne Tabanlı uygulamalarda ve ara ara veritabanı uygulamalarında eğitimler verdim.

Bu kitap; özellikle bilgisayar programlamaya yeni başlayanlar için uygulama örnekleri geliştirebilmesi bakımından faydalı olacaktır. Algoritma oluşturma ve oluşturulan algoritma ile (pascal,python C# destekli), Java ve **C** dillerinde yazılması programlama tekniklerinin gelişmesi bakımından faydalı olacaktır. Amacım herhangi bir programlama dilini tüm özellikleri ile vermek yerine öğrencilerimizde algoritma mantığını oluşturabilmek. Program yazma tekniklerinin geliştirilmesi için tasarladığım ve oluşturduğum bu kitabın bütün öğrencilerimize yararlı olabilmesini dilerim. Soru, görüş ve önerilerinizi siirekin@gmail.com mail adresine gönderebilirsiniz.

Algoritma ve akış diyagramları örnekleri, programlama açısından önemlidir. Bu kitap bu anlamda örneklerle programlama mantığının gelişmesini hedeflemektedir.

Kitaplar; bilimsel bilginin toplumsal değere dönüşebilmeleri anlamında önemlidir. Öğrencilerimizin, öğrenmeyi öğrenme süreçlerine katkı sağlayabilirsem ne mutlu.

Öğr. Gör İsmail SARI

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**
Bilgi Teknolojilerinde Programlama 1
Programlama Dili Nedir? 1
Metin Düzenleyici 2
Derleyici (Compiler) 2
Yorumlayıcı (Interpreter) 2
Kütüphane 3
Framework 3
Bilgisayarların Çalışma İlkeleri 3
PROGRAMLAMAYA GİRİŞ **4**
Algoritma 4
Akış Diyagramları 4
DEĞİŞKEN TANIMLAMALARI **6**
İŞLEMCİLER (OPERATÖRLER) **21**
Matematiksel İşlemciler 21
Karşılaştırma İşlemcileri 49
Mantıksal İşlemciler 68
Sayaç 81
Programlamada Etiket Kullanımı. 82
BLOK KONTROL DEYİMLERİ **94**
IF Kontrolü 94
Case – Of Deyimi 112
ALT PROGRAMLAR **124**
FUNCTION ALT PROGRAMLAR **145**
DÖNGÜ YAPILARI **155**
Repeat – Until Döngüsü 155
While Döngüsü 174
For Döngüsü 194
DİZİLER **343**
PROJE UYGULAMALARI **380**
Satış İşlemi 380

Kaynakça 397

Kaynakça:

Özer, İ., C#, Java ve Python ile Programlamaya Dalış, Ekin Basın Yayın Dağıtım,Ankara,2021

Arı, E., Örneklerle Algoritma ve C# Programlama, Seçkin Yayıncılık , Ankara, 2015

Sarı, İ., C#, Python ile Programlama(Pascal Destekli Uygulamalı Anlatım), Ekin Basın Yayın Dağıtım,Ankara,2021

CUMHURİYETİN 100. YILINDA

CUMHURİYET'TEN GÜNÜMÜZE ERGANİ

Prof. Dr. Oktay BOZAN
Dr. Öğr. Üyesi Abdusselam ERTEKİN
Dr. Öğr. Üyesi Abdullah CENGİZ
Dr. Öğr. Üyesi İbrahim TAVUKÇU

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-04-1

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Nisan 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

Oktay BOZAN
MİLLİ MÜCADELE DÖNEMİNDE ERGANİ KAMUOYU 1

Abdusselam ERTEKİN
MİLLİ MÜCADELENİN İZMİR GAZİSİ: ERGANİLİ MEHMET REŞİT ÇAVUŞ YA DA KÜRT REŞO 19

İbrahim TAVUKÇU
MİLLİ MÜCADELE VE ERKEN CUMHURİYET DÖNEMLERİNDE ERGANİ'NİN İDARE TARİHİ ÜZERİNE BAZI TESPİTLER (1918-1938) 31

Mekki ULUDAĞ
ERGANİ MİLLETVEKİLİ İBRAHİM HAKKI AKGÜN YAŞAMI VE FAALİYETLERİ 55

Suat ÖZDAĞ
İKİNCİ DÖNEM TBMM'DE ERGANİ MİLLETVEKİLLERİ VE SİYASİ FAALİYETLERİ (1923-1927) 75

Cengiz ATLI
İbrahim SAKAR
ERGANİ MİLLETVEKİLLERİ VE FAALİYETLERİ (1921-1923) 95

Özkan DEMİR
ERGANİ MİLLETVEKİLİ KAZIM VEHBİ BEY'İN TBMM'DEKİ FAALİYETLERİ 113

Ceylan TÜRK
Cengiz ATLI
ERGANİ'NİN TÜRK SİYASETİNİNE KAZANDIRDIĞI MİLLETVEKİLİ: ADNAN ARAL 137

İsmail AYHAN
TBMM II. DÖNEM ERGANİ MADENİ MEBUSLARINDAN İHSAN HAMİT (TİĞREL) BEY'İN SİYASİ FAALİYETLERİ (1923-1927) 157

Mehmet Serkan ŞAHİN
1961 MİLLET MECLİSİ VE CUMHURİYET SENATOSU SEÇİM SONUÇLARININ ERGANİ'YE YANSIMALARI 177

Davut GÜLSÜN
DI DADGEHA ÎSTIQLALÊ YA ŞERQÊ DA ERQENÎ 187

Fahri ÖZTEKE
ARŞİV BELGELERİ DOĞRULTUSUNDA CUMHURİYET DÖNEMİNDE ERGANİ'DE EKONOMİK YAŞAM (1923-1938) 209

Hasan ÖZTÜRK
II. DÜNYA SAVAŞI YILLARINDA ERGANİ'NİN NÜFUS VE İKTİSADİ YAPISI (1939-1945)... 235

İbrahim Halil TANIK
İSTATİSTİKLERLE ERGANİ (1950-1960) 265

Ahmet UÇMAZ
Mehmet Sami ZÜMRÜT
ARŞİV BELGELERİNDE 1917-1932 YILLARI ARASINDA ERGANİ BAKIR MADENİNİN İKTİSADÎ BOYUTU 287

Uğur YILMAZ
Filiz ERKUTLU
1939-1942 YILLARI ARASINDA ERGANİ BAKIR MADENİ İŞLETMESİNDE KISA SÜRELİ ÇALIŞAN YABANCI UYRUKLULAR VE GÖREVLERİ 307

Zeynep Müjde SAKAR
ERGANİ'NİN EKONOMİK VE TARIMSAL YAPISI 321

Yalçın DOĞAN
ERGANİ MADENİ'YE DEMİRYOLUNUN GELİŞ SÜRECİ 337

Mustafa ASLAN
ERGANİ İLÇESİNDE DOĞADAN TOPLANILARAKTÜKETİLEN BİTKİLER 355

Şehmus ASLAN
DI PÊVEJOYA DÎROKÊ DE GUHERÎNA JIYANA GUNDÊN ERXENÎYÊ 367

Mustafa ACAR
DÎROKNAS, ZIMANNAS Û DÎPLOMATEK "ELÎ SEYDO el-GEWRANÎ el-KURDÎ" (1908-1992) 377

M. Tahir UÇAR
Asım KAYGUSUZ
MAKİNE ÖĞRENMESİ İLE DİYARBAKIR VE ERGANİ İÇİN GELECEK YILLAR NÜFUS VE ENERJİ TÜKETİM TAHMİNİ 385

KAYNAKÇA

Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı İstiklal Harbi ve Atatürk Kolleksiyonu Kataloğu

ATASE, İSH, K.2, G.115, B.115-1, 2.

ATASE, İSH, K.56, G.40, B.40-1, 2.

ATASE, İSH, K.1, G.14, B. 14-1

ATASE, ATAZB, K. 3, G. 92, B. 1.

ATASE, ATAZB, K. 7, G. 82, B. 82-1.

Başbakanlık Osmanlı Arşivleri

BOA, A.VRK, 832/9.

BOA, A.VRK, 834/86.

BOA, BEO, 4320/323970.

BOA, BEO, 4379/328414.

BOA, BEO, 4515/338610.

BOA, BEO, A.VRK, 832/12

BOA, BEO, A.VRK, 832/14

BOA, BEO, A.VRK, 833/92.

BOA, DH. ŞFR, 481/16.

BOA, DH. ŞFR, 490/55.

BOA, DH. ŞFR, 579/17.

BOA, DH. ŞFR, 579/18.

BOA, DH. ŞFR, 640/79.

BOA, DH. ŞFR, 85/38.

BOA, DH. ŞFR, 85/39.

BOA, DH-ŞFR, 97/237.

BOA, İ. DH, 1510/47.

BOA, İ. DH, 1516/77.

BOA, İ. DUİT, 42/86.

BOA. DH. ŞFR, 667/81.

BOA. DH. ŞFR. 520/18.

BOA. İ. DUİT. 42/62.

Eser, Makale ve Gazeteler

AKALIN, Müslüm, *Urfa Mutasarrıfı Şehit Nusret Bey'in Nemrut Mustafa Paşa Divan-ı Harbindeki Savunması,* ŞÜRKAV, Şanlıurfa, 1992.

AKBIYIK, Yaşar, *Millî Mücadelede Güney Cephesi Maraş*, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 1999.

ATATÜRK, Mustafa Kemal, *Nutuk (Vesikalar),* Millî Eğitim Basımevi, İstanbul, 1969, C.III.

Atatürk'ün Bütün Eserleri (1915-1919), Kaynak Yayınları, İstanbul, 2003, C.III.

Atatürk'ün Bütün Eserleri (1921-1922), Kaynak Yayınları, İstanbul, 2005, C.XII.

BEYSANOĞLU, Şevket, *Anıtları ve Kitabeleri ile Diyarbakır Tarihi,* Diyarbakır

Büyükşehir Belediyesi Yayınları, Ankara, 1998, C.II.

BOZAN, Oktay, *Birinci Dünya Savaşı ve Milli Mücadele Dönemi Mardin*, Çizgi Yayınları, Konya, 2021.

BOZAN, Oktay, *Milli Mücadele Dönemi Diyarbakır,* Çizgi Yayınları, Konya, 2022.

ÇANKAYA, Mücellidoğlu Ali, *Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler (1859-1968)*, Mars Matbaası, Ankara, 1968-1969, C. III.

ERDEHA, Kamil, *Millî Mücadelede Vilayetler ve Valiler*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1975.

GOLOĞLU, Mahmut, *Sivas Kongresi,* Başnur Matbaası, Ankara, 1969

GOLOĞLU, Mahmut, *Üçüncü Meşrutiyet 1920,* Başnur Matbaası, Ankara, 1970

GÖĞEM, Ziya, *Kurmay Albay Dadaylı Halit Beğ Akmansu (1884-1953),* Halk Basımevi, İstanbul, 1954, C.I.

GÖKBİLGİN, M. Tayyib, *Milli Mücadele Başlarken,* Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1965, C. I.

GÖYÜNÇ, Nejat, "Diyarbakır", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, İstanbul, 1994, C. IX, s.464-469.

Hâkimiyet-i Milliye, 11 Eylül 1921, No:289.

Millî Mücadele Döneminde Müdafaa-i Hukuk Teşkilatları, *Belgelerle Türk Tarih Dergisi,* Eylül 1986, Sayı: 19, s.9-18.

ÖKE, Mim Kemal, *İngiltere'nin Güneydoğu Anadolu Siyaseti ve Binbaşı E.W.C. Noel'in Faaliyetleri 1919,* Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 1988.

ÖKE, Mim Kemal, *Musul ve Kürdistan Sorunu (1918-1926),* İz Yayıncılık, İstanbul, 1995.

ÖRENÇ, Ali Fuat, "Mutasarrıflık Teşkilatından Vilayet İdaresine Siverek (1908-1926)", *Mezopotamya ve Anadolu'nun Kavşağında Bir Kent: Siverek***,** Ed. İ. Özcoşar, E. Akman, A. Kırkan, A. Ertekin, Çizgi Yayınları, İstanbul, 2022, s. 393-424.

ÖZALP, Yalçın, *Millî Mücadelenin ilk Zaferi,* İkbal Matbaası, Ankara, 1976.

ÖZÇELİK, İsmail, *Millî Mücadelede Güney Cephesi Urfa,* Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara, 2003.

SARIKOYUNCU, Ali, "Milli Mücadele Döneminde Eskişehir Mitingleri ve Çekilen Protesto Telgrafları", *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 3, Sayı:4, Yıl:2000, s. 250-268.

Satvet-i Milliye, 17 Temmuz 1338, No: 17.

Satvet-i Milliye, 24 Nisan 1338, No: 9.

SELEK, Sabahattin, *Millî Mücadele (Ulusal Kurtuluş Savaşı),* Örgün Yayınlar, İstanbul, 1982.

SELVİ, Haluk & Cırık, Bülent, *Milli Mücadele'de TBMM'ye Anadolu'dan Çekilen Telgraflar,* Türkiye Büyük Millet Meclisi Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları, Ankara, 2020.

TANSEL, Selahattin, *Mondros'tan Mudanya'ya Kadar,* MEB Yayınları, Ankara, 1977, C. I. *TBMM Zabıt Ceridesi*, Devre: 1, Cilt: 23.

TEMİZGÜNEY, Firdes, "Bayburt Kaymakamı Nusret Bey ve Faaliyetleri" (1914-1915), *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Mart 2018 22(1), s. 147-164.

Türk İstiklal Harbi I, Mondros Mütarekesi ve Tatbikatı, Genel Kurmay Basımevi, Ankara, 1972.

Türk İstiklal Harbi-Güney Cephesi, Genel Kurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2009, C. IV.

YEDEK, Şahin, "Millî Mücadele Dönemi Vilayeti Ergani Madeni (Vali ve Milletvekillerinin Çalışmaları*)", XVIII. Türk Tarih Kongresi (1-5 Ekim 2018/Ankara)* Bildiri Kitabı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2022, s. 673-691.

KAYNAKÇA

ARI, Kemal, "Yüzbaşı Şerafettin Bey ve Buhara'dan Gelen Kılıç, ", *Kurtuluş ve Kuruluşun Sembol Kenti İzmir Sempozyumu Bildirileri 26-28 Eylül 2012*, Haz: Murat Alper Parlak, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 2015

BOA, HR. SYS. 2713-6

BCA, 54-354-37

BOZAN, Oktay, İzmir'in İşgaline Mardin ve Çevresinden Tepkiler", *düsbed Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* Ekim 2019, Yıl-11, S.23

BOZAN, Oktay, "Milli Mücadele Döneminde Silvan Kamuoyu", *Külliyat Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, Sayı:13, Nisan 2021,

BOZAN, Oktay, *Milli Mücadele Döneminde Diyarbakır 1918-1923*, 2. Baskı, Çizgi Yayınları, İstanbul 2022

BUDAK, Mustafa, "Osmanlı Devleti'nin Paris Barış Konferansı'na Davet Edilmesi ve Muhtıralar Sunması ile İlgili Tartışmalar", *Tarih Dergisi, İstanbul Üniversitesi Yayınları*, 71 (2020)

ÇAKIR, Gül, Türk Ordusunun İzmir'e Giriş Sürecinin Türk Basınındaki Yansımaları (26 Ağustos 1922- 13 Eylül 1922)", *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, XXII/Özel Sayı (2022)

GÜLDOĞAN, Vedat, "Milli Mücadele Kahramanı, İzmir'de Yunan Bayrağını İndirip Türk Bayrağını Göndere Çeken Erganili Mehmet Reşat Nazlı (Kürt Reşo)", *Tüm Yönleriyle Ergani İlçesi ve Turizm*, Ed: Yusuf Kenan Haspolat, Amaç Matbaacılık, İstanbul 2004

GÖKDEMİR, Oktay, Tarih Yazımında İki Yeni Yaklaşım: Sözlü ve Yerel Tarih", *Tarih Nasıl Yazılır? Tarih Yazımı İçin Çağdaş Bir Metodoloji,* Ed: Ahmet Şimşek, Tarihçi Kitapevi, İstanbul 2011

KARA, Nurhan Nilgün, "İşgal Altındaki İstanbul basınında İzmir'in Kurtuluşu", *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırma Dergisi, Journal Of Turkish History Studies,* XVII/35 (2017-Güz/Autumn),

KÜÇÜK, Cevdet, "Millî Mücadele", *TDVİA*, C. 30, Ankara 2020

Milli Savunma Bakanlığı, İstiklal Madalyasının Tarihçesi ve Tanımı, https://www.msb.gov.tr/Askeralma/icerik/istiklal-madalyasi-tarihcesi-ve-tanimi

Milli Savunma Bakanlığı, İstiklal Madalyası Kanunları ile İlgili Yapılan İşlemler, https://www.msb.gov.tr/Askeralma/icerik/istiklal-madalyasi-tarihcesi-ve-tanimi

ULUDAĞ, Mekki, "İngiliz Basınında Milli Mücadele Döneminde Aydın", *DTCF Dergisi* 62.2 (2022): 1187-1210

SARIHAN, Zeki, *Kurtuluş Savaşı Günlüğü IV (Açıklamalı Kronoloji) Sakarya Savaşı'ndan Lozan'ın Açılışına (23 Ağustos 1921-20 Kasım 1922),* Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1996

ŞAHİNGÖZ, Mehmet, "İzmir'in İşgaline Karşı Gösterilen Protesto Ve Tepkiler", *Kurtuluş ve Kuruluşun Sembol Kenti İzmir Sempozyumu Bildirileri 26-28 Eylül 2012*, Haz: Murat Alper Parlak, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 2015

TAVUKÇU, İbrahim, *Askeri, Siyasi ve sosyal önleriyle Milli Mücadele'de İnönü Muharebeleri*, Sonçağ Yayınları, Ankara 2022

KAYNAKÇA

Arşivler

Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA)

BCA, 30.11.1-0/47.11.20.

BCA, 30.10.0-0/66.440.6-2.

BCA, 30.18.1.1/1. 20. 15.

BCA, 30.11.1-0/11.9.16-5.

BCA, 30.11.1-0/11.9.16-4.

BCA, 30.11.1-0/11.9.16-3

BCA, 272.0.0-13/84.30.9.

BCA, 30.18.1.1/2. 37. 5-1.

BCA, 30.18.1-1/2.37.5.

BCA, 30.10.0.0/6.32.17.

BCA, 30.10.0.0/6. 32. 35-3.

BCA, 30.10.0.0/6.32.35.

BCA, 30.10.0-0/6.33.1.-3.

BCA, 30.10.0.0/6.33.1.

BCA, 30.10.0.0/6. 33. 21-3.

BCA, 30.10.0.0/6. 34. 18-3.

BCA, 30.10.0.0/6. 38. 21-3.

BCA, 30.10.0.0/6. 38. 25-3.

BCA, 30.10.0.0/7. 40. 4-3.

BCA, 30.10.0.0/7. 40. 8-3.

BCA, 30.10.0.0/7. 40. 14-3.

BCA, 30.10.0-0/8.44.6-4.

BCA, 30.10.0-0/8.44.6-3.

BCA, 30.10.0.0/9. 51. 22-4.

BCA, 30.10.0.0/159.115.8.

BCA, 30.10.1.0/8.44.6.

BCA, 30.11.1.0/ 57.22.20.

BCA, 30.11.1.0/ 92.43.18.

BCA, 30.11.1.0/ 106.26.7.

BCA, 30.18.1-1/13.30.12-3.

BCA, 30.18.1-1/15.63.16-3.

BCA, 30.18.1.1/ 7.17.12.

BCA, 30.18.1-1/1.20.15.

BCA, 30.18.1-1/20.45.7-2.

Resmi Kaynaklar

Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Ceridesi, Devre I, C. 10.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Ceridesi, Devre II, C. 4.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Ceridesi, Devre II, C. 22.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Ceridesi, Devre II, C. 25.

Resmi Gazete; 26.06. 1926, No: 404.

Resmi Gazete, 10.12.1937, No: 3785.

Resmi Gazete, 26.04.1937, No: 3589.

Hicri 1291/1874 Diyarbakır Vilayet Salnamesi.

Hicri 1292/1875 Diyarbakır Vilayet Salnamesi.

Hicri 1292/1876 Diyarbakır Vilayet Salnamesi.

Hicri 1302/1885 Diyarbakır Vilayet Salnamesi.

Hicri 1318/1900 Diyarbakır Vilayet Salnamesi.

Hicri 1333-1334/1918 Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniye, Hilal Matbaası, Dersaadet, 1334.

1925-1926 Türkiye Cumhuriyeti Devlet Salnamesi, Matbaa-i Amire, İstanbul, 1926.

1926-1927 Türkiye Cumhuriyeti Devlet Salnamesi, Matbuat Müdüriyet-i Umumiyesi, 1927.

1927-1928 Türkiye Cumhuriyeti Devlet Salnamesi, Matbuat Müdüriyet-i Umumiyesi, 1928.

1928-1929 Türkiye Cumhuriyeti Devlet Yıllığı, Matbuat Umum Müdürlüğü, İstanbul, 1929.

Telif ve Tetkik Eserler

28 Teşrin-i Evvel 1927 Umumi Nüfus Tahriri, *Vilayet, Kaza Şehir ve Köyler İtibariyle*, Türk Ocakları Merkez Heyeti Matbaası, 1928.

BALTAOĞLU, Ali Galip, *Atatürk Dönemi Valileri*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora Tezi), Konya, 1992.

BEHLÜLGİL, Mefahir, *İmparatorluk ve Cumhuriyet Dönemlerinde İllerimiz*, İstanbul, 1992.

ÇOKER, Fahri, *Türk Parlamento Tarihi*, *Milli Mücadele ve TBMM I. Dönem (1919-1923)*, C. III, TBMM Vakfı Yayınları No: 6, Ankara, 1995.

DARKOT, Besim, "Ergani"*, İslam Ansiklopedisi*, C. 4, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1979, ss. 310-311.

DURMUŞ, Esen, *Ergani İlçesi'nin Coğrafyası*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Elazığ, 2009.

ERDEHA, Kamil, *Milli Mücadele'de Vilayetler ve Valiler*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1975.

ERPOLAT, M. Salih, "XVI. Yüzyılda Ergani Sancağı'ndaki Gayrimüslim İslam Yerleri ile Şahıs İsimleri Hakkında Bir Değerlendirme", *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, (Eylül 2004), S. 4, ss.155-187.

_____, *XVI. Yüzyılda Ergani Sancağı*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 1993.

GÖYÜNÇ, Nejat, "Diyarbakır", *İslam Ansiklopedisi*, C. 9, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1994, ss. 464-469.

HALAÇOĞLU, Yusuf, *XIV. ve XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1991.

KESKİN, Nuray E., "Cumhuriyet Döneminde Toprağa Dayalı Örgütlenme: İl Yönetimi Sisteminin Kuruluşu", *Memleket Siyaset Yönetim,* (2007/5), C. 2, S. 5, ss. 119-174.

Milletvekili Genel Seçimleri 1923-2012, Türkiye İstatistik Kurumu, Ankara, 2012.

ÖNEN, Nazım, REYHAN, Cenk, *Mülkten Ülkeye Türkiye'de Taşra İdaresinin Dönüşümü (1839-1929)*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2011.

ÖRENÇ, Ali Fuat, "1867 Vilayet Düzenlemesinden I. Dünya Savaşı Başlarına Kadar Diyarbakır'da Mülkî Yapı", *Tanzimat'tan Günümüze Diyarbakır*, Manas Yayınları, Ankara, 2019, ss. 77-122.

ÖZBUDUN, Ergun, *1921 Anayasası*, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara, 2008.

ÖZDOĞAN, Mehmet, ÖZDOĞAN, Aslı, BARYOSEF, Daniella, Zeist, Willem Van, "Çayönü Kazısı ve Güneydoğu Anadolu Karma Projesi 30 Yıllık Genel Bir Değerlendirme", *XV. Kazı sonuçları Toplantısı*, C.1, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1994, ss. 103-122.

ÖZTÜRK, Kazım, *Türk Parlamento Tarihi*, *TBMM II. Dönem (1923-1927)*, C. III, TBMM Basımevi, Ankara, 1995.

TAVUKÇU, İbrahim, "Milli Mücadele Döneminde TBMM Hükümetlerinin İdari Taksimat Alanında Yaptığı Düzenlemeler", *Tarih ve Gelecek Dergisi*, (Haziran 2020), C. 6, S. 2, ss. 721-758.

TIZLAK, Fahrettin, "XVIII. Yüzyıl Sonu ile XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Harput Çevresinde Madencilik Faaliyetleri", *Fırat Üniversitesi Harput Uygulama ve Araştırma Merkezi Geçmişten Geleceğe Harput Sempozyumu,* Elazığ, 2013, ss. 349-365.

ÜNAL, Mehmet Ali, "XVI. ve XVIII. Yüzyıllarda Diyarbekir Eyaleti'ne Tabi Sancakların İdari Statüleri", *X. Türk Tarih Kongresi Kongreye Sunulan Bildiriler (22-26 Eylül 1986)*, C.V, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1994, ss. 2211-2220.

YEDEK, Şahin, "Vilayeti Ergani Madeni Vali ve Milletvekillerinin Çalışmaları", *XVIII. Türk Tarih Kongresi*, Türk Tarihi Kurumu Yayınları, Ankara, 2018, ss. 673-691.

YILMAZÇELİK, İbrahim, "XVIII. Yüzyıl ile XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Diyarbakır Eyaleti'nin İdari Yapısı ve İdari Teşkilatlanması," *Tarih Araştırmaları Dergisi*, (1996), C. 18, S. 29, ss. 217-232.

ZENGİN, Ersoy, "Ergani Bakır Maden-i Hümayûnu (1900-1918)", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (Haziran 2018), 22 (2) ss. 933-959.

KAYNAKÇA

Resmi Yayınlar

İstiklâl Madalyası Kanunu No.66: https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.66.pdf (Erişim Tarihi 12 Ekim 2022).

TBMM Zabıt Ceridesi, I. Dönem, I. Yasama Yılı, 2. Cilt, 24. Birleşim, s.73. (5 Haziran 1920).

TBMM Zabıt Ceridesi, I. Dönem, I. Yasama Yılı, 2. Cilt, 31. Birleşim, ss.250-251. (10 Temmuz 1920).

TBMM Zabıt Ceridesi, I. Dönem, I. Yasama Yılı, 2. Cilt, 32. Birleşim, s.258. (12 Temmuz 1920).

TBMM Zabıt Ceridesi, I. Dönem, I. Yasama Yılı, 2. Cilt, 32. Birleşim, s.262. (12 Temmuz 1920).

TBMM Zabıt Ceridesi, I. Dönem, I. Yasama Yılı, 2. Cilt, 34. Birleşim, ss.322-324. (14 Temmuz 1920).

TBMM Zabıt Ceridesi, I. Dönem, I. Yasama Yılı, I. Cilt, 12. Birleşim, s.220. (6 Mayıs 1920).

TBMM Zabıt Ceridesi, I. Dönem, II. Yasama Yılı, 10. Cilt, 25. Birleşim, s.80. (25 Nisan 1921).

TBMM Zabıt Ceridesi, I. Dönem, II. Yasama Yılı, 17. Cilt, 161. Birleşim, ss.8-11.

TBMM Zabıt Ceridesi, I. Dönem, II. Yasama Yılı, 8. Cilt, 152. Birleşim, s.269. (17 Şubat 1921).

TBMM Zabıt Ceridesi, I. Dönem, III. Yasama Yılı, 18. Cilt, 1. Birleşim, s..18.

TBMM Zabıt Ceridesi, I. Dönem, III. Yasama Yılı, 18. Cilt, 16. Birleşim, ss.397-398. (28 Mart 1922).

TBMM Zabıt Ceridesi, I. Dönem, III. Yasama Yılı, 18. Cilt, 19. Birleşim, s.120. (3 Nisan 1922).

TBMM Zabıt Ceridesi, I. Dönem, III. Yasama Yılı, 19. Cilt, 24. Birleşim, ss.125-126. (11 Nisan 1922).

TBMM Zabıt Ceridesi, I. Dönem, III. Yasama Yılı, 27. Cilt, 194. Birleşim, s.357.

Arşiv Belgeleri

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, Devlet Arşivleri Başkanlığı, Osmanlı Arşivi, BOA,

Dahiliye Nezareti Sicill-i Ahval İdare-I Umumiyesi, DH.SAIDd. 171 – 76 / 149.

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, Devlet Arşivleri Başkanlığı,

Cumhuriyet Arşivleri, BCA, 490 – 01 – 518 – 2079 – 4 – 2.

İbrahim Hakkı Bey'in torunu Haluk Cömert vasıtasıyla edinilen belgeler

Araştırma Eserler

BEŞTAŞ, İzzettin, "I. Mecliste Ergani Milletvekilleri ve Faaliyetleri" *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi,* 6/5, 2019, ss.99-115.

ÇOKER, Fahri, *Türk Parlamento Tarihi, Millî Mücadele ve T.B.M.M. I. Dönem 1919 – 1923, III. Cilt,* TBMM Vakfı Yayınları, Ankara 1993.

ÇOKER, Fahri, *Türk Parlamento Tarihi, Millî Mücadele ve T.B.M.M. I. Dönem 1919-1923, I. Cilt,* TBMM Basımevi, Ankara 1994.

DEMİREL, Ahmet, *Birinci Meclis'te Muhalefet, İkinci Grup,* İletişim Yayınları, İstanbul 2003.

DEMİREL, Ahmet, *İlk Meclis'in Vekilleri, Millî Mücadele Döneminde Seçimler,* İletişim Yayınları, İstanbul 2010.

İlk Meclis, Birinci Dönem TBMM Milletvekillerinin Gelecekten Bekledikleri Anketi, Yay. Haz. Cihangir Gündoğdu, TBMM Basımevi, Ankara 2004.

KANSU, Mazhar Müfit, *Erzurum'dan Ölümüne Kadar Atatürk'le Beraber II. Cilt,* TTK Basımevi, Ankara 1986, s.572.

TBMM Albümü 1920-2010, 1. Cilt, 1920-1950, Ed. Sema Yıldırım, Behçet Kemal Zeynel, TBMM Basımevi Ankara, 2010.

KAYNAKÇA

Tbmm Arşivi

TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 2, CİLT 1 (2/1),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 2, CİLT 2 (2/2),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 2, CİLT 3 (2/3),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 2, CİLT 4 (2/4),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 2, CİLT 5 (2/5),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 2, CİLT 6 (2/6),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 2, CİLT 7 (2/7),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 2, CİLT 9 (2/9),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 2, CİLT 10 (2/10),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 2, CİLT 11 (2/11),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 2, CİLT 12 (2/12),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 2, CİLT 13 (2/13),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 2, CİLT 15 (2/15),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 2, CİLT 16 (2/16),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 2, CİLT 22 (2/22),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 2, CİLT 23 (2/23),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 2, CİLT 24 (2/24),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 2, CİLT 32 (2/32),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 2, CİLT 33 (2/33),

Tercüme-İ Hal Dosyaları

TBMM Arşivi, Kazım Vehbi Bey Dosyası, 2. Dönem, Dosya No: 139, Tercüme-i Hâl.
TBMM Arşivi, İhsan Hamid Bey Dosyası, 2. Dönem, Dosya No: 497, Tercüme-i Hâl.
TBMM Arşivi, Mehmet İhsan Bey Dosyası, 2. Dönem, Dosya No: 397, Tercüme-i Hâl.

Araştırma Eserler

ATATÜRK. *Nutuk.* İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1972

ÇOKER, Fahri . *Türk Parlamento Tarihi.* Cilt 3. TBMM Yayınları No:6, TBMM I. Dönem (1919-1923).

CENGİZ, Abdullah -Recep Kaya vd., "Çermik Şer'iyye Sicilleri", Gece Akademi Yayınları, Ankara 2019.

DEMİREL, Ahmet. *Tek Partinin İktidarı Türkiye'de Seçimler ve Siyaset (1923-1946).* İstanbul: İletişim Yayınları,, 2013.

ERDEHA, Kâmil . *Millî Mücadelede Vilayetler ve Valiler.* İstanbul: Remzi Kitabevi, 1975.

GÖYÜNÇ, Nejat. *"Diyarbakır".* Cilt 9. Diyanet İşleri İslam Ansiklopedisi,, tarih yok.

GÜNEŞ, İhsan. «"Atatürk Döneminde Türkiye'de Seçimler (1919-1938)".» *Cumhuriyetin 80. Yılına Armağan* içinde, 213-214. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 2004.

İDEM, Tekin. «"II. Dönem Urfa Milletvekillerinden Mehmet Refet (Ülgen) Bey'in hayatı ve meclis faaliyetleri.".» *Tarih ve Gelecek Dergisi* 4, no. 2 (2018): 55-74.

OLGUN, Kenan. «"Türkiye'de Cumhuriyetin İlanından 1950'ye Genel Seçim Uygulamaları".» *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi* 27, no. 79 (2011): 1-36.

ÖZTÜRK, Kazım. *Türk Parlamento Tarihi.* Cilt 3. TBMM Yayınları No: 10, TBMM III. Dönem (1927-1931).

YEDEK, Şahin. "Millî Mücadele Dönemi Vilayeti Ergani Madeni (Vali ve Milletvekillerinin Çalışmaları)", *18. Türk Tarih Kongresi-2018*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, (2018), s.673-691.

KAYNAKÇA

Resmi Yayınlar

TBMMZC, 1. Dönem C.6

TBMMZC, 1. Dönem C.7

TBMMZC, 1. Dönem C.9

TBMMZC, 1. Dönem C.10

TBMMZC, I. Dönem, C.13

TBMMZC, 1. Dönem C.14

TBMMZC, 1. Dönem C.15

TBMMZC, 1. Dönem C.18

TBMMZC, 1. Dönem C.19

TBMMZC, 1. Dönem C.24

TBMMZC, 1. Dönem C.27

Telif Eserler

ÇOKER, Fahri, *Türk Parlamento Tarihi Milli Mücadele ve TBMM I.Dönem 1919-1923* C.I, TBMM Vakfı Yayınları, Ankara, 1994

TBMM Albümü 1920-2010, C.I 1920-1950, TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 2010

ÇOKER, Fahri, *Türk Parlamento Tarihi Milli Mücadele ve TBMM I.Dönem 1919-1923* C.III, TBMM Vakfı Yayınları, Ankara, 1994

ATATÜRK, Mustafa Kemal, *Nutuk* (Yay. Haz. Zeynep Korkmaz), Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara, 2006

TANSEL, Selahattin, *Mondros'tan Mudanya'ya Kadar*, C.III, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2019.

AHMAD, Feroz, *Modern Türkiye'nin Oluşumu***,** Sarmal Yayınevi, İstanbul, 1995

KAYNAKÇA

BCA. 030.10.0.0 / 6.32.17

BCA. 030.10.0.0 / 6.32.35

BCA. 030.10.0.0 / 6.33.1

BCA. 030.10.0.0 / 6.34.18 Belge-2

BCA. 030.10.0.0 / 7.40.8

BCA. 030.10.0.0 / 7.43.18

BCA. 030.10.0.0 / 8.44.2

BCA. 030.10.0.0 / 8.44.6 Belge-3

BCA. 30.11.1.0 / 111.9.16

TBMM Gizli Celse Zabıtları, 2. Dönem 1. Yasama Yılı 67. Birleşim, Cilt 4, 13 Kanunuevvel 1923.

TBMM Gizli Celse Zabıtları, 2. Dönem 2. Yasama Yılı 47. Birleşim, Cilt 4, 4 Şubat 1925.

TBMM Zabıt Ceridesi, 1. Dönem 1. Yasama Yılı 57. Birleşim, Cilt 3, 2 Eylül 1920.

TBMM Zabıt Ceridesi, 2. Dönem 1. Yasama Yılı 1. Birleşim, Cilt 1, 11 Ağustos 1923.

TBMM Zabıt Ceridesi, 2. Dönem 1. Yasama Yılı 17. Birleşim, Cilt 2, 12 Eylül 1923.

TBMM Zabıt Ceridesi, 2. Dönem 1. Yasama Yılı 26. Birleşim, Cilt 2, 26 Eylül 1923.

TBMM Zabıt Ceridesi, 2. Dönem 1. Yasama Yılı 64. Birleşim, Cilt 4, 8 Kanunuevvel 1923.

TBMM Zabıt Ceridesi, 2. Dönem 1. Yasama Yılı 82. Birleşim, Cilt 5, 12 Kanunusani 1924.

TBMM Zabıt Ceridesi, 2. Dönem 1. Yasama Yılı 87. Birleşim, Cilt 1, 21 Kanunusani 1924.

TBMM Zabıt Ceridesi, 2. Dönem 1. Yasama Yılı 92. Birleşim, Cilt 5, 30 Kanunusani 1924.

TBMM Zabıt Ceridesi, 2. Dönem 1. Yasama Yılı 105. Birleşim, Cilt 6, 18 Şubat 1924.

TBMM Zabıt Ceridesi, 2. Dönem 1. Yasama Yılı 109. Birleşim, Cilt 6, 23 Şubat 1924.

TBMM Zabıt Ceridesi, 2. Dönem 2. Yasama Yılı 1. Birleşim, Cilt 10, 1 Kasım 1924.

TBMM Zabıt Ceridesi, 2. Dönem 2. Yasama Yılı 1. Birleşim, Cilt 7, 1 Mart 1924.

TBMM Zabıt Ceridesi, 2. Dönem 2. Yasama Yılı 7. Birleşim, Cilt 10, 15 Kasım 1924.

TBMM Zabıt Ceridesi, 2. Dönem 2. Yasama Yılı 18. Birleşim, Cilt 7/1, 22 Mart 1924.

TBMM Zabıt Ceridesi, 2. Dönem 2. Yasama Yılı 26. Birleşim, Cilt 8, 1 Nisan 1924.

TBMM Zabıt Ceridesi, 2. Dönem 2. Yasama Yılı 39. Birleşim, Cilt 12, 22 Ocak 1925.

TBMM Zabıt Ceridesi, 2. Dönem 3. Yasama Yılı 75. Birleşim, Cilt 23, 22 Mart 1926.

TBMM Zabıt Ceridesi, 2. Dönem 3. Yasama Yılı 76. Birleşim, Cilt 23, 24 Mart 1926.

BEŞTAŞ, İzzettin; "I. Mecliste Ergani Milletvekilleri ve Faaliyetleri", *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD),* Cilt 6, Sayı 5, s. 99-125.

BEYSANOĞLU, Şevket; *Diyarbakırlı Fikir ve Sanat Adamları*, Cilt 2, Ankara, 1997.

ÇOKER, Fahri; *Türk Parlamento Tarihi (Millî Mücadele ve TBMM I. Dönem 1919-1923)*, Cilt 3, Ankara, 1993.

DARKOT, Besim; "Ergani", *İslam Ansiklopedisi*, IV. Cilt, İstanbul, 1977, s. 310-311.

Elazığ 1992 İl Yıllığı, Elazığ, 1992.

HAYKIR, Yavuz; "Demiryolunun Elâzığ'a Gelişi", *Tarih Okulu Dergisi,* S. XXVII, İzmir, 2016, s. 241-307.

Diriliş; "Kazım Vehbi Oral'ın Eseri: Şiirlerimden Seçmeler, ve Şairle Konuşma", C. 4, S. 9, İstanbul, 1975, s. 45-55.

KÜRKÇÜOĞLU, Erol; "1923 Seçimleri", *Atatürk Dergisi*, Cilt 1, Sayı 3, Erzurum, 1989, s. 121-145.

Maden 1986 İlçe Yıllığı, İstanbul, 1986.

OLGUN, Kenan; "Türkiye'de Cumhuriyetin İlanından 1950'ye Genel Seçim Uygulamaları**"**, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi,* Cilt XXVII, Sayı, 79, Ankara, 2011, s. 1-35.

ÖZTÜRK, Kazım; *Türk Parlamento Tarihi (TBMM II. Dönem 1923-1927)*, Cilt 3, Ankara, 1993.

SOFUOĞLU, Adnan; *Fener Rum Patrikhanesi ve Siyasi Faaliyetleri,* İstanbul, 1996.

ÜNAL, Suzan; *1923-1927 Seçimleri*, Bursa, 2016.

YEDEK, Şahin; "Millî Mücadele Dönemi Vilayeti Ergani Madeni (Vali ve Milletvekillerinin Çalışmaları)", *XVIII. Türk Tarih Kongresi (1-5 Ekim 2018) Bildirileri,* Cilt IX, Ankara, 2022, s. 673-691.

Kazım Vehbi Bey Hal tercümesi

https://www5.tbmm.gov.tr/eyayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBMM/d02/HT_138_1_2.pdf (Erişim tarihi 23.09.2022)

Kazım Vehbi Bey Seçim mazbatası

https://www5.tbmm.gov.tr/eyayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBMM/d02/SM_138_1_2.pdf (Erişim tarihi 23.09.2022)

TBMM Tutanak Sorgulama

https://www5.tbmm.gov.tr/develop/owa/td_v2.tutanak_sonuc?v_meclis=1&v_donem=2&v_yasama_yili=&v_cilt=&v_birlesim=&v_sayfa=&v_anabaslik=S%20z%20Alanlar&v_altbaslik=&v_mv=KAZ%20M%20VEHB%20%20BEY%20(KAZ%20M%20VEHB%20%20ORAL)&v_sb=&v_ozet=&v_bastarih=&v_bittarih=&v_kayit_sayisi=65&v_kullanici_id=17392240&v_gelecek_sayfa=1 (Erişim tarihi 11.06.2022)

KAYNAKÇA

Gazeteler

Resmi Gazete, 27 Mayıs 1949, S. 7217.

Resmi Gazete, 31 Mayıs 1960, Sayı: 10816.

Resmi Gazete, 31 Mayıs 1961, S. 10816.

Resmi Gazete, 11 Aralık 1951, S.7979

Resmi Gazete, 24 Nisan 1952, S. 8093.

Resmi Gazete, 24 Temmuz 1963, S.11462.

Resmi Gazete, 12 Nisan 1991, Kanun No: 3717, S. 20843.

Akşam Gazetesi, 3 Mayıs 1965.

Cumhuriyet Gazetesi, 30 Eylül 1960.

Milliyet Gazetesi, 16 Ocak 1963.

Milliyet Gazetesi, 12 Ocak 1965.

Milliyet Gazetesi, 2 Şubat 1965.

Resmi Yayınlar

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Cilt 12, Toplantı 2, Birleşim 54, 15 Şubat 1963.

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Cilt 12, Toplantı 2, Birleşim 45, 8 Şubat 1963.

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Cilt 16, Toplantı 2, Birleşim 67, 5 Nisan 1963.

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Cilt 13, Toplantı 2, Birleşim 53, 18 Şubat 1963.

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Cilt 13, Toplantı 2, Birleşim 55, 20 Şubat 1963.

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Cilt 26, Toplantı 3, Birleşim 51, 10 Şubat 1964.

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Cilt 30, Toplantı 3, Birleşim 103, 14 Mayıs 1964.

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Cilt 30, Toplantı 3, Birleşim 106, 16 Haziran 1964.

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Cilt 30, Toplantı 3, Birleşim 95, 29 Nisan 1964.

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Cilt 32, Toplantı 3, Birleşim 125, 13 Temmuz 1964.

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Cilt 32, Toplantı 3, Birleşim 130, 3 Eylül 1964.

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Cilt 33, Toplantı 4, Birleşim 13, 26 Kasım 1964.

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Cilt 33, Toplantı 4, Birleşim 4, 9 Kasım 1964.

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Cilt 33, Toplantı 4, Birleşim 18, 4 Aralık 1964.

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Cilt 33, Toplantı 4, Birleşim 10, 19 Kasım 1964.

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Cilt 33, Toplantı 4, Birleşim 20, 9 Aralık 1964.

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Cilt 34, Toplantı 4, Birleşim 41, 19 Ocak 1965.

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Cilt 42, Toplantı 4, Birleşim 136, 29 Haziran 1965.

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem 1, Toplantı 4, Cilt 37, Birleşim 73, 11 Mart 1965.

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Dönem.1, C. 3, Toplantı.1, Birleşim. 54, 23 Şubat 1962.

Yeni Türkiye Partisi Tüzüğü ve Programı, 1963.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Albümü (1920-2010), Cilt 2, TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü Bakanlıklar Yayınları, Ankara, 2010.

Kitaplar

ALBAYRAK, Mustafa, *Türk Siyasi Tarihinde Demokrat Parti (1946-1960),* Phoenix Yayınları, Ankara, 2004.

ÇELENK, Halit, *Hukuksuz Demokrasi,* Çağdaş Yayınları, İstanbul, 1994.

DEMİRAĞ, Fahrettin, *Türk Ceza Kanunu ve Kabahatler Kanunu*, Türkiye Barolar Birliği, Ankara, 2007.

Hükümetler-Programlar ve Genel Kurul Görüşmeleri (20 Kasım 1961-27 Ekim 1963), C. 3, Türkiye Büyük Millet Meclisi Basımevi, Ankara, 2013.

Türk Siyasal Hayatında Bağımsız Milletvekilleri ve Meclis Faaliyetleri (1923-2002), İksad Yayınları, Gaziantep, 2020.

ÜZÜLMEZ, Müslüm**,** *Çayönü'nden Ergani'ye: Uzun Bir Yürüyüş***,** Kendi Yayını, İstanbul, 2005.

İnternet Yayınları

Bekir Efendi, Ergani ve Maden ilçelerinde Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğünü yapmıştır. (https://erganibekiraralaihl.meb.k12.tr/tema/index.php)

https://insanhaklari.gen.tr/MevzuatListe.aspx?parm=1&id=0

https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR.

KAYNAKÇA

İhsan Hamit (Tiğrel) Hal Tercümesi, TBMM II. Dönem.

İhsan Hamit Tiğrel Hal Tercümesi, TBMM VIII. Dönem.

İhsan Hamit Tiğrel Hal Tercümesi, TBMM X. Dönem.

TBMM ZC, I. Devre, 1. Cilt, 10. Birleşim.

TBMM ZC, I. Devre, 2. Cilt, 12. Birleşim.

TBMM ZC, I. Devre, 3. Cilt, 12. Birleşim.

TBMM ZC, I. Devre, 6. Cilt, 105. Birleşim.

TBMM ZC, II. Devre, 7. Cilt, 8. Birleşim, 9. Birleşim, 10. Birleşim, 16. Birleşim.

TBMM ZC, II. Devre, 11. Cilt, 29. Birleşim.

TBMM ZC, II. Devre, 12. Cilt, 38. Birleşim.

TBMM ZC, II. Devre, 13. Cilt, 43. Birleşim.

TBMM ZC, II. Devre, 13/1. Cilt 48. Birleşim.

TBMM, ZC, I. Devre, 14. Cilt, 65. Birleşim, 109. Birleşim.

TBMM ZC, II. Devre, 15. Cilt, 66. Birleşim.

TBMM ZC, II. Devre, 22. Cilt, 48. Birleşim.

TBMM ZC, II. Devre, 23. Cilt, 74. Birleşim.

TBMM ZC, II. Devre, 24. Cilt, 82. Birleşim.

TBMM ZC, II. Devre, 26. Cilt, 118. Birleşim.

TBMM ZC, II. Devre, 33. Cilt, 83. Birleşim.

BALKAYA, İhsan Sabri, *Ali Fethi Okyar (29 Nisan 1880-7 Mayıs 1943)*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2005.

ÇANKAYA, Mücellidoğlu Ali, *Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler, IV. Cild, 1909-1923, Mekteb-i Mülkiye Mezunları (Mülkiye Şeref Kitabı)*, Mars Matbaası, Ankara 1968-1969.

ÇOKER, Fahri, *Türk Parlamento Tarihi Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin Özgeçmişleri (1961 - 1964)*, Cilt I, Türkiye Büyük Millet Meclisi Vakfı Yayınları No. : 16.

DEMİREL, Ahmet, *Birinci Mecliste Muhalefet (İkinci Grup)*, İletişim Yayınları, 3. Baskı, İstanbul, 2003.

MELEK, Ali-DEMİR, Abdullah, *Dini Değerleri ile Diyarbakır*, Diyarbakır İl Müftülüğü Yayınları, Ankara 2009.

TUNAYA, Tarık Zafer, *Türkiye'de Siyasi Partiler (1859-1952)*, Arba Yayınları, İstanbul, 1952.

ULUDAĞ, Mekki, "Meclis-i Mebusan'dan Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne Bir Portre: Mehmet Zülfü Tiğrel", İstanbul Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2022.

YAŞAYANLAR, İsmail, "Bursa'da Sürgün Bir İttihatçı: Süleyman Nazif Bey'in Hudâvendigâr Vilâyeti Mektupçuluğu", *İttihatçılar ve İttihatçılık Sempozyumu (25 Kasım 2014),* Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları, VIII. Dizi - Sayı: 17, Ankara, 2015, ss. 267-286.

YEDEK, Şahin, "Millî Mücadele Dönemi Vilayeti Ergani Madeni (Vali ve Milletvekillerinin Çalışmaları)", *18. Türk Tarih Kongresi (1-5 Ekim 2018),* Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2018.

"İhsan Hamit Tigrel'le Sohbet", *Karınca Dergisi*, C.49, Sayı 556, Ankara 1983, s.21-24.

"Nemrut Mustafa Paşa" https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/nemrut-mustafa-pasa/. 19.12.2022.

KAYNAKÇA

15-10-1961 Milletvekili ve Senato Üyesi Seçimi Sonuçları, T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Yayınları, Ankara, 1964.

1950-1965 Milletvekili ve 1961, 1964 Cumhuriyet Senatosu Üye Seçimleri Sonuçları,

T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Yayınları, Ankara, 1966.

23 Ekim 1960 Genel Nüfus Sayımı, T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Yayınları, Ankara, 1963.

AYDIN, Suavi, Yüksel TAŞKIN, *1960'tan Günümüze Türkiye Tarihi*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2014.

KİLİ, Suna, A. Şeref GÖZÜBÜYÜK, *Sened-i İttifak'tan Günümüze Türk Anayasa Metinleri*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2006.

KOÇAK, Cemil, *27 Mayıs'ın Kayıp Anayasası*, VakıfBank Kültür Yayınları, İstanbul, 2022.

TUNCER, Erol, *1961 Seçimleri*, TESAV Yayınları, Ankara, 2012.

YALANSIZ, Nedim, *Türkiye'de Koalisyon Hükümetleri 1961-2002*, Büke Kitapları, İstanbul, 2006.

ÇAVKANÎ

ALBAYRAK, Sadık, *İrtica'ın Tarihçesi:4, Devrimler ve Gerici Tepkiler,* Araştırma Yayınları, İstanbul, 1989.

ALKAN, Ahmet Turan, *İstiklal Mahkemeleri,* Ağaç Yayıncılık, İstanbul, 1993.

AYBARS, Ergun, *İstiklal Mahkemeleri,* Bilgi Yayınevi, 1. basım, Ankara, 1975.

ASLAN, Şehmus, *Kuzey Mezopotamya'nın Gani Kenti Ergani,* Amid Gazetecilik, Diyarbakır, 1998.

(Koord.) KOÇİN, Abdulhekim, *İstiklal Mahkemeleri -Giriş-, (Kanun, Gerekçe ve Genel Kurul Tutanakları),* c. 1, TBMM, Ankara, 2015.

(Koord.) KOÇİN, Abdulhekim, *Elcezire İstiklal Mahkemesi, (Kararlar ve Mahkeme Zabıtları),* c. 3, TBMM, Ankara, 2015.

(Koord.) KOÇİN, Abdulhekim, *İkinci Dönem Ankara İstiklal Mahkemesi (1925-1927),* c. 7/1, TBMM, Ankara, 2020.

(Koord.) KOÇİN, Abdulhekim, *İkinci Dönem Ankara İstiklal Mahkemesi (1925-1927),* c. 7/3, TBMM, Ankara, 2020.

(Koord.) KOÇİN, Abdulhekim, *Şark İstiklal Mahkemesi (Kararlar ve Mahkeme Zabıtları -Karar: 1-72-),* c. 6/1, TBMM, Ankara, 2016.

(Koord.) KOÇİN, Abdulhekim, *Şark İstiklal Mahkemesi (Kararlar ve Mahkeme Zabıtları -Karar: 1-72-),* c. 6/2, TBMM, Ankara, 2016.

(Koord.) KOÇİN, Abdulhekim, *Şark İstiklal Mahkemesi (Kararlar ve Mahkeme Zabıtları -Karar: 1-72-),* c. 6/3, TBMM, Ankara, 2017.

(Koord.) KOÇİN, Abdulhekim, *Şark İstiklal Mahkemesi (Kararlar ve Mahkeme Zabıtları -Karar: 1-72-),* c. 6/4, TBMM, Ankara, 2017.

(Koord.) KOÇİN, Abdulhekim, *Şark İstiklal Mahkemesi (Kararlar ve Mahkeme Zabıtları -Karar: 1-72-),* c. 6/5, TBMM, Ankara, 2017.

ÖRGEEVREN, Ahmet Süreyya. *Şeyh Sait İsyan Şeyh Sait İsyanı ve Şark İstiklâl Mahkemesi, Vesikalar, Olaylar, Hatıralar,* Temel Yayınları, İstanbul, 2002.

TBMM, *Resmî Cerîde, 26.06.1926, No. 404,* TBMM Yayınları, ‹‹https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/404.pdf›› Tarîxa Gihîştinê: 12.09.2022.

TBMM Albümü, 1920-2010, c.1, 1920-1950, TBMM Yayınları, Ankara, 2010.

TBMM Zabıt Ceridesi, 4.3.1341, TBMM Yayınları, c. 15, ‹‹https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d02/c015/tbmm02015069.pdf›› Tarîxa Gihîştinê: 09.09.2022.

ÜZÜLMEZ, Müslüm, *Çayönü'nden Ergani'ye: Uzun Bir Yürüyüş.* Ladin Matbaacılık, İstanbul, 2005.

YALÇIN, Şeref, *Şeyh Sait Hareketi'nde 'Ergani'.* ‹‹http//www.rupelanu.org/service/amp/seyh-sait-hareketinde-ergani-3186h.htm›› Tarîxa Gihîştinê: 20.09.2022.

Çavkanîyên Zındî

ASLAN, Şehmus, 67 salî, mamosta û nivîskar, ji gundê Kolbextê yê Erqenîyê.
ASLAN, Salim (wf. 2003), şêx, xwenda, nevîyê Şêx ʿEbdulḥelîm, ji gundê Kotekan ê Erqenîyê.
ASLAN (Bedran wf. 1992), şêx, xwenda, nevîyê Şêx ʿEbdulḥelîm, ji gundê Kotekan ê Erqenîyê.
COŞKUN Ahmet, 62 salî, lîse, avahîçêker, ji gundê Belaxurê yê Erqenîyê.
ÇELİK, Mehmet, 68 salî, xwenda, serbest, ji gundê Zîlan ê Erqenîyê.
ÇETİNKAYA, Şahin, 57 salî, xwenda, şofêr, ji taxa Bagûrê ya Erqenîyê
ÇİÇEK, Hacı, 95 salî, serbest, xwenda, ji gundê Vankê yê Erqenîyê.
GÜLSÜN, Ahmet 75 salî, karkerê malnişîn, xwenda, ji taxa Bagûrê ya Erqenîyê.
GÜLSÜN, Cebrail, 78 salî, dartaş, xwenda, ji taxa Bagûrê ya Erqenîyê.
KESKİN, İbrahim, 60 salî, xwenda, cotkarî, ji gundê Zîlan ê Erqenîyê.
ÜYÜKTAŞ, Fevzi B (wf. 1983), xwenda, ji taxa Bagûrê ya Erqenîyê.
ÖZBAY, Hanefi, 77 salî, mamostayê malnişîn, ji taxa Bagûrê ya Erqenîyê.

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri

Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA.), 30.18.1.1; 17.11.1920, 1/20/15.

Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA.), 30.11.1.0; 111/9/16.

Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA.), 30.18.1.2, 14.05.1930, 11/31/4.

Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA.), 30.18.1.2, 15.10.1930, 14/68/3.

Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA.), 30.10.0.0, 11.11.1923, 6/32/20.

Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA.), 30.10.0.0, 20.10.1927, 82/536/21.

Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA.), 30.18.1.2, 7.12.1950, 124/91/1.

Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA.), 30.10.0.0, 27.12.1936, 186/279/4.

Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA.), 30.18.1.2, 15.10.1930, 14/67/17.

Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA.), 490.1.0.0, 26.02.1941, 1701/914/1.

Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA.) 30.18.1.1, 02.07.1924, 10/33/10.

Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA.) 30.18.1.2, 20.05.1935, 54/40/10.

Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA.) 30.18.1.2, 23.09.1939, 88/93/15.

Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA.), H. 16.10.1335, MV. 247/81.

Kurum Yayınları

Başvekâlet Devlet Matbaası, *Düstur*, Ankara 1943.

Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğü, 28 Teşrinievvel 1927 Umumi Nüfus Tahriri, Hüsnütabiat Matbaası, Ankara 1929.

Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğü, 1927 Senesi "Zirai Tahriri" Neticeleri, Başvekâlet Müdavenat Matbaası, Ankara 1928.

Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğü, Sanayi Sayımı 1927, Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, Ankara 1969.

C.H.F. , Halkevleri Talimatnamesi, Hâkimiyeti Milliye Matbaası, Ankara 1932.

TBMM Matbaası, T.B.M.M. Zabıt Ceridesi, Ankara 1975.

Ansiklopediler

TUNCEL, Metin, "Bugünkü Diyarbakır", *İslam Ansiklopedisi*, c. 9, Türkiye Diyanet Vakfı Yayını, İstanbul 2006.

Süreli Yayınlar

Bayındırlık İşleri Dergisi. 1937.

Demiryolları Mecmuası. 1935.

Maden Tetkik Arama Dergisi**.** 1945.

Ziraat ve Ticaret Gazetesi. 16.06.1943.

Kitaplar

BAYSAL, Mediha Muzaffer, *Ergani Bakır Yatağı*, Devlet Basımevi, İstanbul 1935.

CAN, Bilmez Bülent, *Demiryolundan Petrole Chester Projesi (1908-1923)*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2000.

DAĞLI, Nuran ve AKTÜRK, Belma, *Hükümetler ve Programları 1920-1960*, TBMM Basımevi, Ankara 1988.

GÜNKUT, Bedri, *Diyarbekir Tarihi*, Diyarbakır Halkevi Neşriyatı, Diyarbakır 1937.

İbrahim Ekrem, *Çor Veya Sığır Vebası*, Resimli Ay Matbaası, İstanbul 1930.

İNAN, Afet, *Türkiye Cumhuriyetinin İkinci Sanayi Planı 1936*, Türk Tarih Kurumu Yayını, Ankara 1989.

KINAL, Firuzan, *Eski Anadolu Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1987.

KISAPARMAK, Necip Güngör, *Bütün Yönleriyle Bakır Maden İlçesi*, Metin Matbaası, Ankara 1975.

ÖKÇÜN, Ahmet Gündüz, *1920-1930 Yılları Arasında Kurulan Türk Anonim Şirketlerinde Yabancı Sermaye*, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1971.

ÖZTÜRK, Kazım, *Türk Parlamento Tarihi TBMM–X. dönem 1954 – 1957*, Türkiye Büyük Millet Meclisi Vakfı Yayınları, Ankara 2000.

QUATAERT, Donald, *Osmanlı İmalat Sektörü/Sanayi Devrimi Çağında*, (çev. Tansel GÜNEY), İletişim Yayınları, İstanbul 2004.

TEKELİ, İlhan ve İLKİN, Selim, *Cumhuriyet'in Harcı, Köktenci Modernitenin Ekonomik Politikasının Gelişimi*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2010.

TEZEL, Yahya Sezai, *Cumhuriyet Döneminin İktisadi Tarihi*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1994.

TIZLAK, Fahrettin, *Osmanlı Döneminde Keban-Ergani Yöresinde Madencilik (1775-1850)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1997.

TOYGAR, Şükrü Anıl, *Madenin Politik Haritası Maden İşyerlerinin Politika Haritalama Yöntemiyle Analizi*, Çizgi Kitabevi, Konya 2020.

Makale ve Tebliğler

BENEK, Sedat, "Ortaya Çıkışı, Gelişme Seyri ve Bölgeye Etkileri Bakımından

Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP), *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 2009, C. 64, S. 3, s. 45-71, https://search.trdizin.gov.tr/yayin/detay/97603/ortaya-cikisigelisme-seyri-ve-bolgeye-etkileri-bakimindan-guneydogu-anadolu-projesi-gap (Erişim Tarihi: 27.11.2022).

BOZDAĞ, Emre Güneşer, "Türkiye İktisat Kongresi-İzmir 1923: Türkiye'nin İktisadi Kalkınmasında Atılan İlk Tohum", *Türktob Dergisi*, 2018, S. 27, s. 39-42, https://www.turktob.org.tr/dergi/makaleler/dergi27/39-42.pdf (Erişim Tarihi: 23.11.2022).

DOĞANAY, Rahmi, "1930-1945 Dönemi Doğu Anadolu'da Uygulanan Sanayi Politikaları", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2000, C. 10, S. 2, s. 223-230, https://silo.tips/download/dnem-dou-anadolu-da-uygulanan-sanay-poltkalari, (Erişim Tarihi: 10.12.2022).

DURMUŞ, Esen ve YİĞİT, Ali, "Ergani İlçesinde Köylerin Hâkim Ekonomik Faaliyete Göre Dağılışı", *Turkish Studies,* 2018, C. 13, s. 563-579, https://turkishstudies.net/turkishstudies?mod=makale_tr_ozet&makale_id=22402 (Erişim Tarihi: 18.11.2022).

EZER, Feyzullah, "1929 Dünya Ekonomik Krizi'nin Türkiye'ye Etkileri", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 2010, C. 20, S. 1, s. 427-442, https://dergipark.org.tr/en/ download/article-file/715932 (Erişim Tarihi: 24.11.2022).

FİDA, Veysi, "Diyarbakır Dar'ül Harir Mektebi", *Hevsel Eğitim, Kültür, Sanat ve Edebiyat Dergisi,* 2018, S. 4, s. 20-23, https://www.academia.edu/42931269/D%C4%B0YAR BAKIR_%C4%B0PEK_B%C3%96CEK%C3%87%C4%B0L%C4%B0%C4%9E%C4% B0_MEKTEB%C4%B0_DAR%C3%9CL_HAR%C4%B0R_(Erişim Tarihi: 27.11.2022).

FİDAN, Erkan, "Tarih Öncesi Dönemlerde Anadolu'da Kullanılmış Olan Maden Yatakları", *Yer Altı Kaynakları Dergisi,* 2016, S. 9, s. 49-59, https://dergipark.org.tr/tr/download/ article-file/366510 (Erişim Tarihi: 12.11.2022).

GÜNEY, Emrullah, "Dicle Irmağında Kelek Taşımacılığı", *Coğrafya Araştırmaları Dergisi,* 1990, C. 2, S. 2, s. 323-330, http://tucaum.ankara.edu.tr/wp-content/uploads/sites/280/ 2015/08/cadata2_15.pdf (Erişim Tarihi: 30.11.2022).

KARATAŞ, Dilek Değirmenci, "Diyarbakır İlinde Yetiştiriciliği Yapılan Yöresel Üzüm Çeşitleri", *Diyarbakır'da Tarım Dergisi*, 2021, S. 36, s. 38-41, https://diyarbakir.tarimorman.gov.tr/Belgeler/Diyarbak%C4%B1rda%20Tar%C4%B1m%20Dergisi/EYL%C3%9CL-ARALIK-2021-36.SAYI.pdf (Erişim Tarihi: 20.11.2022).

ÖĞÜT, Tahir ve ÇADIRCI, Çiğdem, "Cumhuriyet Dönemine Geçiş Sürecinde Diyarbakır'da İktisadi-Mali ve Sosyal Yapı", *Gazi Akademik Bakış*, 2013, C. 7, S. 13, s. 141-170, https://dergipark.org.tr/tr/pub/gav/issue/6515/86382 (Erişim Tarihi: 10.11.2022).

ÖZER, Halis, "Cumhuriyetin İlk Yıllarında İktisat Politikalarının Diyarbakır ve Çevresindeki İktisadi Yansımaları (1923- 1935)", *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 2012, C. 10, s.142-161, https://dergipark.org.tr/tr/pub/cbayarsos/issue/4066/53638 (Erişim Tarihi: 18.11.2022).

YALÇIN, Elif Tuzlu, "Arıcılığın Tarihçesi", *Diyarbakır'da Tarım Dergisi*, 2021, S. 36, s.39,40,https://diyarbakir.tarimorman.gov.tr/Belgeler/Diyarbak%C4%B1rda%20Tar%C4%B1m%20Dergisi/EYL%C3%9CL-ARALIK-2021-36.SAYI.pdf (Erişim Tarihi: 26.11.2022).

ZARAKOLU, Avni, "Türkiye'nin Maden ve Enerji Ekonomisinde Etibank", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 1958, C. 15, S. 1, s. 165-194, https://dergipark.org.tr/tr/pub/auhfd/issue/42805/517332 (Erişim Tarihi: 10.12.2022).

Tezler

DURMUŞ, Esen, *Ergani İlçesi'nin Coğrafyası*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Elazığ 2009.

GÜRSES, Özgür, *Atatürk'ün Halkçılık Politikasında Halkevlerinin Yeri ve Önemi (1932-1938)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hiti Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Çorum 2018.

MUSTAFAYEV, Söhrab, *Cumhuriyet Dönemi Madencilik Politikaları ve Ergani Bakır Madenleri İşletmesi (1923-1960)*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Van 2020.

ULUĞ, Gülden, *Ergani İlçesinin Monografyası*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü), İstanbul 1966.

ÜNVER, Fuat, *Antik Çağdan Modern Olimpiyatlara Binicilik Sporu ve Türk Biniciliğinin Olimpik Gelişimi*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü), Ankara 2006.

Web Kaynakları

http://www.ergani.gov.tr/ilcemiz-ergani (Erişim Tarihi: 7.11.2022).

https://edergi.tubitak.gov.tr/edergi/yazi.pdf?dergiKodu=4&cilt=33&sayi=394&sayfa=64&yaziid=12296 (Erişim Tarihi: 23.11.2022).

KAYNAKLAR

Arşiv Kaynakları

Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA.) Bakanlık Öze Kalem Müdürlüğü (BÖKM.), 30.1.0.0./112.713.6, 1956.

BCA.BÖKM., 112.713.5, 1956.

BCA.BÖKM., 118.745.1, 25.10.1956.

Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA.) Bakanlıklararası Tayin Daire Başkanlığı (BTDB.), 30.11.1.0/11.9.16, 15.04.1937.

Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA.) Muamelat Genel Müdürlüğü (MGM.), 30.10.0.0/69.457.2, 21.06.1932.

BCA.MGM., 119.846.35, 19.02.1941.

BCA.MGM., 119.846.30, 15.02.1941.

BCA.MGM., 81.532.11, 23.11.1942.

BCA.MGM., 184.268.7, 17.02.1942.

Yazılı Eserler

20 Ekim 1935 Genel Nüfus Sayımı Diyarbakır Vilayeti, Başbakanlık İstatistik Genel Direktörlüğü, Cilt 18, Devlet Basımevi, İstanbul, 1937.

20 Ekim 1940 Genel Nüfus Sayımı, Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, Ankara,1941.

21 Ekim 1945 Genel Nüfus Sayımı – Diyarbakır İli, Cilt 20, Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, Ankara, 1949.

21 Ekim 1945 Genel Nüfus Sayımı, Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, Ankara, 1950.

22 Ekim 1950 Genel Nüfus Sayımı, Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, İstanbul 1961.

BORATAV, Korkut, *Türkiye İktisat Tarihi 1908-2002,* 9. Basım, İmge Yayınevi, Ankara 2005.

BORATAV, Korkut, *Türkiye'de Devletçilik,* 2. Basım, İmge Kitabevi, Ankara, 2006.

Diyarbakır İl Yıllığı – 1967, İş Matbaacılık ve Ticaret, Ankara 1967.

"Diyarbakır" *Yurt Ansiklopedisi,* Cilt 3, Anadolu Yayıncılık, İstanbul 1982, s. 2215-2296.

"Diyarbakır" *Yurt Ansiklopedisi,* Cilt 4, Anadolu Yayıncılık, İstanbul 1982, s. 2303.2350.

Hayvanlar İstatistiği 1940, Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğü, Hüsnütabiat Basımevi, Ankara, 1942.

Hayvanlar İstatistiği 1944, Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, Hüsnütabiat Basımevi, Ankara, 1946.

Hayvanlar ve Hayvan Ürünleri İstatistiği 1945-1950, Başbakanlık Genel Müdürlüğü, Ankara Basım ve Cildevi, Ankara, 1952.

IŞIK, İhsan (Ed.), "Ergani" *Diyarbakır Ansiklopedisi,* Cilt 2, Elvan Yayınları, Ankara 2013, s. 248-328.

KAZGAN, Gülten, *Tanzimat'tan 21. Yüzyıla Türkiye Ekonomisi,* İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 3. Basım, İstanbul, 2006.

Köy Envanter Etüdlerine Göre Diyarbakır-1966, Köy İşleri Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1966.

Maarif İstatistiği 1939-1940, Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğü, Ulusal Matbaa, Ankara 1947.

Meyve İstatistiği 1938-1942, Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğü, Ankara Basım ve Ciltevi, Ankara, 1944

Meyve İstatistiği 1941-1945, Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğü, Ankara Basım ve Ciltevi, Ankara, 1947.

Milli Eğitim İlk Öğretim İstatistikleri 1944-1945, Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, Pulhan Matbaası, Ankara 1947.

Milli Eğitim İstatistikleri 1942-1943, Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, Ankara 1945.

Milli Eğitim Meslek, Teknik ve Yüksek Öğretim İstatistikleri 1944-1945, Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, Pulhan Matbaası, Ankara 1947.

ÖZTÜRK, Hasan, "II. Dünya Savaşı Döneminde Siverek'in Sosyo-Ekonomik Durumu (1939-1945)" *Mezopotamya ve Anadolu'nun Kavşağı Bir Kent: Siverek Tarih-Toplum-Kültür,* Çizgi Kitabevi, İstanbul, 2022, s. 485-508.

ÖZTÜRK, Hasan, "Türkiye'de Devletçiliğin Ortaya Çıkışı ve Uygulanması Üzerine Ali Fuad Başgil ve Tarık Zafer Tunaya'nın Görüşleri" *Tarih ve Gelecek Dergisi,* Cilt 7, Sayı 2, Haziran 2021, s. 844-866.

PAMUK, Şevket, "İkinci Dünya Savaşı Yıllarında Devlet, Tarımsal Yapılar ve Bölüşüm" *Türkiye'de Tarımsal Yapılar (1923-2000),* (Der. Şevket Pamuk – Zafer Toprak), Yurt Yayınevi, Ankara, 1988, s. 91-108.

PAMUK, Şevket. *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Küreselleşme, İktisat Politikaları ve Büyüme,* 3. Basım, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2007.

Sanayi İstatistikleri 1936-1941, Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, Hüsnütabiat Basımevi, İstanbul 1945.

Tarım Aletleri ve Makineleri İstatistiği 1944, Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü-Ankara Basımevi, Ankara, 1946.

Tarla Mahsulleri İstatistiği 1937-46, Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, Ankara, 1947.

Tarla Mahsulleri İstatistiği 1938-40, Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğü, Ankara, 1942.

Tarla Mahsulleri İstatistiği 1940-45, Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, Ankara, 1947.

TUNCEL, Metin, "Diyarbakır" *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi,* Cilt 9, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi, İstanbul 1994, s. 469-474.

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynaklar

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi

Resmi Yayınlar

Başvekâlet Merkez İstatistik Müdüriyeti Umumiyesi, *Umumi Nüfus Tahriri 28 Teşrinievvel 1927*, Başvekâlet Merkez İstatistik Merkez Umumiyesi Yayınları, Ankara 1927.

BDİE, *İstatistik Yıllığı 1960-1962*, Yayın No: 460, DİE Yayınları, Ankara, t.y.

BDİE, *Milli Eğitim İstatistikleri Millî, Halk, Çocuk, Üniversite ve Okul Kütüphaneleri*, Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, Ankara, 1972.

BDİE, *Milli Eğitim İstatistikleri Ortaöğretim 1953-1960*, Yayın No: 437, Güzel İstanbul Matbaası, İstanbul, 1963.

BİGM, *Genel Kitaplık ve Müzeler 1943-1944*, Yayın No: 249, Pulhan Matbaası, Ankara, 1946.

BİGM, *İstatistik Yıllığı 1959*, Yayın No: 380, İGM Yayınları, Ankara, t.y.

BİGM, *Milli Eğitim İlk Öğretim İstatistikleri*, Yayın No: 246. Pulhan Matbaası, Ankara, 1946.

İGM, *22 Ekim 1950 Genel Nüfus Sayımı*, Yayın No: 410, DİGM Yayınları, Ankara, 1961.

İGM, *23 Ekim 1955 Genel Nüfus Sayımı*, Yayın No: 412, DİGM Yayınları, Ankara, 1961.

İGM, *23 Ekim 1960 Genel Nüfus Sayımı*, Yayın No: 444, DİGM Yayınları, Ankara, 1963.

İUM, *Milli Eğitim İstatistikleri İlk Öğretim (1950-1951)*, Yayın No: 346, İUM Yayınları, Ankara, t.y.

İUM, *Milli Eğitim İstatistikleri İlk Öğretim (1951-1952)*, Yayın No: 355, İUM Yayınları, Ankara, t.y.

İUM, *Milli Eğitim İstatistikleri İlk Öğretim (1960-1961)*, Yayın No: 465, İUM Yayınları, Ankara, 1965.

İUM, *Milli Eğitim İstatistikleri İlk Öğretim (1960-1961)*, Yayın No: 465, İUM Yayınları, Ankara, 1965.

İUM, *Milli Eğitim İstatistikleri Orta Öğretim (1950-1951)*, Yayın No: 347, İUM Yayınları, Ankara, 1951.

İUM, *Milli Eğitim İstatistikleri Orta Öğretim (1951-1952)*, Yayın No: 356, İUM Yayınları, Ankara, t.y.

Osmanlı Yer Adları, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları, Yayın No: 26, Ankara, 2017.

Resmi Gazete

TBMM Zabıt Cerideleri, Dönem: 2, Cilt: 25, TBMM Matbaası, Ankara, t.y.

TBMM Zabıt Cerideleri, Dönem: 9, Cilt: 4, TBMM Basımevi, Ankara, 1951.

TBMM Zabıt Cerideleri, Dönem: 9, Cilt: 6, TBMM Matbaası, Ankara, 1951.

TÜİK, *İstatistik Göstergeler 1923-2009*, TÜİK Yayınları, Ankara, 2010.

Kitap ve Kitap Bölümleri

1940 Yılı İtibariyle Halkevleri, Ulusal Matbaa, Ankara, t.y.

ALBAYRAK, Mustafa, *Türk Siyasi Tarihinde Demokrat Parti (1946-1960),* Phoenix Yayınevi, Ankara, 2004.

ARSLAN, Zehra, *Demokrat Parti Döneminde Trabzon (1950-1960)*, ATAM Yayınları, Ankara, 2017.

EDİ, Ahmet - Yılmaz, Uğur, "Milli Birlik Komitesi Tarafından Atanan Vali Döneminde Diyarbakır'da Eğitim" *Tanzimat'tan Günümüze Diyarbakır,* Cilt: III, Ed. Oktay Bozan vd., Manas Yayıncılık, Elazığ, 2019, ss.26-38

KARAL, Enver Ziyai *Osmanlı İmparatorluğunda İlk Nüfus Sayımı 1831*, İGM Yayınları, Ankara, 1997.

KARPAT, Kemal H. *Osmanlı Nüfusu 1830-1914*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2010.

TIZLAK, Fahrettin, "Yüzyılın ilk Yarısında Anadolu Madenleri", *Prof. Dr. Bayram Kodaman'a Armağan*, Editör: Mehmet Ali Ünal, Akademi Yayınları, Samsun, 1993, ss. 291-305.

YEDEK, Şahin, "Millî Mücadele Dönemi Vilayeti Ergani Madeni (Vali ve Milletvekillerinin Çalışmaları)", *XVIII. Türk Tarih Kongresi Bildiriler Kitabı*, Haz. Semiha Nurdan-Muhammed Özler, TTK Yayınları, Ankara, 2022. ss. 673-691.

YÜCEL, M. Serhan, *Demokrat Parti*, Ülke Kitapları, İstanbul, 2001.

Makale

ÇEVİK Mehmet - Demir Özkan, "Etibank Ergani Bakır İşletmesi'nin Kuruluşu ve Elazığ'ın Maden İlçesine Getirdikleri", *Turkish Studies*, Volume 9/7 Summer 2014, ss 27-39

Tez

DURMUŞ, Esen, *Ergani İlçesinin Coğrafyası*, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Elazığ, 2009.

MUSTAFAYEV, Söhrab, *Cumhuriyet Dönemi Madencilik Politikaları ve Ergani Bakır Madenleri İşletmesi (1923-1960),* Basılmamış Doktora Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van, 2020.

İnternet Kaynağı

https://www.maden.org.tr/resimler/ekler/1d77652c97ef636_ek.pdf Erişim Tarihi: 12.11.2022

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları

BCA, 30.10/176.212.3.1
BCA, 30.10/176.212.3.3
BCA, 30.10/176.212.3.9
BCA, 30.10/176.212.3.10
BCA, 30.10/176.212.3.11
BCA, 30.10/176.212.3.12
BCA, 30.10/176.212.3.13
BCA, 30.10/176.212.3.14
BCA, 30.10/176.212.3.15
BCOA, 30.10/176.212.3.16
BCA, 30.10/176.212.3.17
BCA, 30.10/176.212.3.18
BCA, 30.10/176.212.3.19
BCA, 30.10/176.212.3.20
BCA, 30.10/176.212.3.21
BCA, 30.10/176.212.3.22
BCA, 30.10/176.212.3.23
BCA, 30.10/176.212.3.24
BCA, 30.10/176.212.3.26
BCA, 30.10/176.212.3.27
BCA, 30.10/176.212.3.30
BOA, 30.10/176.212.3.38
BCA, 30.10/176.212.3.40
BCA, 30.10/176.212.3.41
BCA, 30.10/176.212.3.45
BCA, 30.10/176.212.3.46
BCA, 30.10/176.212.3.47
BCA, 30.10/176.212.3.48
BOA, 30-10-0-0/6-33-1
BOA, 30-10-0-0/66-439-4
BOA, DH.MB.HPS, 20/71
BOA, DH.MKT, 2438/85
BOA, HR.SFR.3, 495/28
BOA, İ.OM, 6/63
BOA, T.N, 1015
BOA, Y.A.RES, 121/40
BOA,Y.PRK.AZJ,46/22
BCA, 30.10/176.212.3.53
BCA, 30.10/176.212.3.56
BCA, 30.10/176.212.3.58
BCA, 30.10/176.212.3.60
BCA, 30.10/176.212.3.61
BCA, 30.10/176.212.3.62
BCA, 30.10/176.212.3.63
BCA, 30.10/176.212.3.66
BCA, 30.10/176.212.3.67
BCA, 30.10/176.212.3.68
BCA, 30.10/176.212.3.73
BCA, 30.10/176.212.3.74
BCA, 30.10/176.212.3.75
BCA, 30.10/176.212.3.76
BCA, 30.10/176.212.3.78
BCA, 30.10/176.212.3.79
BCA, 30.10/176.212.3.80
BCA, 30.10/176.212.3.84
BCA, 30.10/176.212.3.85
BCA, 30.10/176.212.3.87
BCA, 30.10/176.212.3.88
BCA, 30.10/176.212.3.90
BCA, 30.10/176.212.3.91
BCA, 30.10/176.212.3.92
BCA, 30.10/176.212.3.93
BCA, 30.10/176.212.3.94
BCA, 30.10/176.212.3.96
BCA, 30.10/176.212.3.97

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri

Türkiye Cumhuriyeti Başkanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), 030.10.176.212.3.

Türkiye Cumhuriyeti Başkanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), 030.10.6.34.18.

Türkiye Cumhuriyeti Başkanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), 030.10.12.72.20.

Türkiye Cumhuriyeti Başkanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), 030.18.01.01.010.33.10.

Türkiye Cumhuriyeti Başkanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), 030.18.01.02.189.131.7.

Türkiye Cumhuriyeti Başkanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), 030.18.01.02.80.94.3.

Türkiye Cumhuriyeti Başkanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), 030.18.01.02.80.95.5.

Türkiye Cumhuriyeti Başkanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), 030.18.01.02.80.99.12.

Türkiye Cumhuriyeti Başkanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), 030.18.01.02.86.37.4.

Türkiye Cumhuriyeti Başkanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), 030.18.01.02.87.46.11.

Türkiye Cumhuriyeti Başkanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), 030.18.01.02.88.75.20.

Türkiye Cumhuriyeti Başkanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), 030.18.01.02.88.98.3.

Türkiye Cumhuriyeti Başkanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), 030.18.01.02.89.111.20.

Türkiye Cumhuriyeti Başkanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), 030.18.01.02.89.112.2.

Türkiye Cumhuriyeti Başkanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), 030.18.01.02.91.44.15.

Türkiye Cumhuriyeti Başkanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), 030.18.01.02.92.75.7.

Türkiye Cumhuriyeti Başkanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), 030.18.01.02.92.79.4.

Türkiye Cumhuriyeti Başkanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), 030.18.01.02.93.102.19.

Türkiye Cumhuriyeti Başkanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), 030.18.01.02.93.103.1.

Türkiye Cumhuriyeti Başkanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), 030.18.01.02.93.129.1.

Türkiye Cumhuriyeti Başkanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), 030.18.01.02.94.15.10.

Türkiye Cumhuriyeti Başkanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), 030.18.01.02.94.17.8.

Türkiye Cumhuriyeti Başkanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), 030.18.01.02.94.28.20.

Türkiye Cumhuriyeti Başkanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), 030.18.01.02.97.107.7.

Zabıt Cerideleri

Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Ceridesi, Devre II, İçtima Senesi 1, C.5, Yıl 1923.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Ceridesi, Devre II, İçtima Senesi 2, C.8, Yıl 1924.

Kitaplar

AKŞİN, Sina, *Kısa Türkiye Tarihi*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2007, s.139-141.

ARMAOĞLU, Fahir, *Türk-Amerikan İlişkileri: 1919-1997,* Kronik Kitap, İstanbul 2017.

AYDIN, Mustafa, "1939-1945: Savaş Kaosunda Türkiye, Göreli Özerklik 2", *Türk Dış Politikası (1919-1980) Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar*, C.1, (Editör: Baskın Oran), İletişim Yayınları, İstanbul 2005.

BAYSAL, Mediha Muzaffer, *Ergani Bakır Yatağı*, İstanbul Devlet Basımevi, İstanbul 1935.

ERİM, Nihat, *Devletlerarası Hukuk ve Siyasi Tarih Metinler (Osmanlı İmparatorluğu Antlaşmaları),* C.1, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1953.

ERTAN, Temuçin Faik, "Mudanya Mütarekesi'nden Lozan Barış Antlaşması'na", *Başlangıcından Günümüze Türkiye Cumhuriyeti Tarihi,* Editör: Temuçin Faik Ertan, Baskı 4, Siyasal Kitapevi, Ankara 2016, s.s137-152.

GOLOĞLU, Mahmut, *Milli Mücadele Tarihi IV,* Goloğlu Yayınları, Ankara 1970.

KARPAT, Kemal, *Turkey's Politics*, Princeton University Pres, New Jersey 1959.

MANGO, Andrew, *Atatürk: The Biography of The Founder of Modern Turkey,* The Overlook Press, Woodstock & New York 2002.

ÖZALP, Kazım ve ÖZALP, Teoman, *Atatürk'ten Anılar,* 4. Baskı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1998.

SARUHAN, Zeki, *Kurtuluş Savaşı Günlüğü IV: Sakarya Savaşı'ndan Lozan'ın Açılmasına (23 Ağustos 1921–20 Kasım 1922),* Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1996.

SOSYAL, İsmail, *Tarihçeleri ve Açıklamaları ile Türkiye'nin Siyasal Antlaşmaları (1920-1945),* C.1, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2000.

SOY, Hacı Bayram, *Almanya'nın Osmanlı Devleti Üzerinde İngiltere ile Nüfuz Mücadelesi (1890-1914),* Phoneix Yayınevi, Ankara 2004.

TOKGÖZ, Erdinç, *Türkiye'nin İktisadi Gelişme Tarihi (1914-2004),* İmaj Yayınevi, Baskı 7, Ankara 2004.

YILMAZ, Uğur, "Sakarya Meydan Muharebesi Öncesi ve Sonrası Ankara-Atina İlişkilerinde Yaşanan Değişimler", *100. Yılında Sakarya Meydan Muharebesi Sempozyumu (Sakarya Meydan Muharebesi'nin 100. Yılı Münasebetiyle 9-10 Eylül 2021),* Ankara 2022, ss.141-184.

YÜKSEL, Hasan, *1776-1794 Tarihli Maden Emini Defteri,* Dilek Matbaası, Sivas 1997.

Makaleler

BAL, Halil, "Brest-Litovsk Antlaşması'ndan Sonra Türkiye ve Ermeniler", *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları,* S.5, 2004, ss.25-51.

BEŞİRLİ, Mehmet, "Tokat Bakır Kalhânesi'nin Yönetimi (1793-1853)", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* C. 14, S.1, Elazığ 2004, ss.229-258.

ÇEVİK, Mehmet ve DEMİR, Özkan, "Etibank Ergani Bakır İşletmesi'nin Kuruluşu ve Elazığ'ın Maden İlçesine Getirdikleri", *Turkish Studies*, Volume 9/7, Summer 2014, pp.27-39.

ÇİÇEK, Hikmet, "Ahmed Câvid Bey'in Müntehabât İsimli Eserinde Mehâsinü'l-âsâr ve Hakâikü'l-Ahbâr'ı Kaynak Olarak Kullanma Yöntemi", *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 5(14), İlkbahar 2018, ss.377-406.

EDİ, Ahmet, "İkinci Dünya Savaşı'nda Sovyet Rus ve Alman Ordularında Savaşan Azeri Askerler", *History Studies: International Journal of History*, V. 11/4, 2019, ss.1393-1404.

EKİCİ, Yunus, "Bolşevik İhtilâlinin Ortaya Çıkması ve Sebepleri", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* C.27, S.1, Elazığ 2017, ss.265-275.

İDEM, Tekin, "Karboğazı Savaşı'nda Esir Alınan Fransız Taburu ve Kayıp Bayrak Meselesi", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, C.36, S.102, 2020, ss.107-136.

KILAVUZ, Nuran, "Mondros'tan Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Açılışına Kadar Millî Mücadele'nin Siyasal Gelişimi", *Ekev Akademi Dergisi*, 16(51), Bahar 2012, ss.61-72.

KILAVUZ, Nuran ve TANIK, İbrahim Halil, "Milli Mücadele Döneminde Maarif Kongresi ve I. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Eğitim-Öğretim Hakkındaki Görüşleri", *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.4, S.2, s.353-378.

NURCALI, Necati, "Varlık Vergisi Kanunu Uygulaması Üzerine Hukuki Ekonomik ve Mali Bir İnceleme", *Asya'dan Avrupa'ya Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi,* S.8, 2019, ss.83-95.

ONURSAL, Bilal Furkan ve BAŞARAN, Doğacan, "Bağdat Demiryolu Projesi Üzerinden Almanya'nın Barışçıl Nüfuz Etme Stratejisine Dair Okuma", *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi,* C.4, S.2, Aralık 2020, ss.325-358.

ÖNAL, Tekin, "İşgalden İhtilale Millî Mücadele Hareketinin Diplomatik Boyutu", *Türkiyat Mecmuası,* C.29, "Milli Mücadele" Özel Sayısı, İstanbul 2019, ss.88-126.

SARIÇELİK, Kerim, "Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nin İtilaf Devletleri'ne Karşı Anadolu'nun Akdeniz Kıyılarında Aldığı Bazı Tedbirler", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi,* S.21, 2007, ss.173-189.

TAĞMAT, Çağla Derya, "Birinci Dünya Savaşı Yıllarında İstanbul Rumlarının Sosyo-Kültürel Faaliyetleri", *BELLEK Uluslararası Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, C.2, S.1, 2020, ss.89-105.

TAĞMAT, Çağla Derya, "Lozan Barış Konferansı'na Yunanistan Tarafından Bakış: Venizelos'un Dünyasında Lozan", *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, XIV/29, ss.141-173.

TAĞMAT, Çağla Derya, "Yunanistan'da Büyük Açlık ve Ege'de Yardım Köprüsü: Kurtuluş ve Dumlupınar Vapurları (1941-1942)" *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi,* C.12, S.46, 2010, s.457-483.

TOPKAYA, Mehmet ve BİRCAN, Aydın, "Türkiye Madenciliğinin Tarihçesi", *Madencilik,* C. VII, S. 3, Ankara, 1968, ss.170-174.

VERSAN, Rauf, "Yirmibirinci Yüzyıla Giderken Lozan Antlaşması", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası,* C.56, S.1-4, 2011, ss.185-206.

YILMAZ, Uğur ve ERKUTLU, Filiz, "Türkiye'de Savaş Döneminde Karaborsacılığa Karşı Alınan Bir Tedbir Olarak Varlık Vergisi", *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* C.15, S.1, 2022, ss.86-95.

YİĞİT, Ali, "Maden (Ergani Madeni) Kasabası'nın Kuruluş, Gelişme ve Fonksiyonları", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* C. 7, S. 1-2, Elazığ 1995, ss.319-343.

Gazeteler

Cumhuriyet Gazetesi, "Büyük Millet Meclisi Dün Milli Korunma Kanununu İttifakla Kabul Etti", 19 Ocak 1940.

Tezler

ALKAN, Adnan, *Silvan İlçesi'nin Beşeri ve İktisadi Coğrafyası,* Basılmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2013.

KAYNAKÇA

Arşiv

Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi

BCA.30.10.6.34.18

BCA. 30.18.1.1.10.33.10

BCA. 30.18.1-2.40.79.14.

Resmi Yayınlar

DSİ Genel Müdürlüğü Verileri

Ergani İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü,

Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Ceridesi

Gazeteler

Ergani Haber Gazetesi

Resmi Ceride,6 Nisan 1926

Millet Gazetesi, 3 Ocak 1934

Süreli Yayınlar

BAYRAKDAR, Mehmet, *Bitlisli İdris*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara,1991.

ÇELEBİ, Evliya**,** *Seyahatname,* Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1996.

ÇEVİK, Mehmet, ÖZKAN, Demir, "Etibank Ergani Bakır İşletmesi'nin Kuruluşu Ve Elazığ'ın Maden İlçesine Getirdikleri", *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 9/7 Summer 2014.

DARKOT, Besim, *Türkiye İktisadi Coğrafyası*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1972.

DURMUŞ, Esen, "Ergani İlçesi'nin Coğrafyası", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi,* Elazığ, 2009.

DEMİR; Özkan "Madenciliğin Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkileri: "Etibank Ergani Bakır İşletmesi" Örneği", *Uluslararası 1. Niğde Dil, Kültür ve Tarih Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Ed. Mustafa Talas, Niğde, 2013.

Efendi, Hoca Sadettin, Tacü't-Tevarih**,** C. 4., Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1979.

Ergani Belediyesi, Stratejik Planı (2019-2023), Ergani, 2019.

ERPOLAT, Salih, XVI. Yüzyılda Diyarbekir Beylerbeyliğindeki Yer İsimleri, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Yeniçağ Tarihi Bilim* Dalı, *Basılmamış Doktora Tezi,* Konya, 1999.

GÖYÜNÇ, Nejat "Diyarbakır Beylerbeyliğinin İlk İdari Taksimatı", *Tarih Dergisi***,** 1969.

HASPOLAT, Yusuf Kenan, *Tüm Yönleriyle Ergani İlçesi ve Turizm,* Ergani Kaymakamlığı, Diyarbakır, 2014,

MUSTAFAYEV, Söhrab, "Cumhuriyet Dönemi Madencilik Politikaları Ve Ergani Bakır Madenleri İşletmesi (1923-1960)," *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Bilim Dalı,* Van-2020,

KILIÇ, Sait, "Ergani İlçesinde Tarım ve Hayvancılık", *Tüm Yönleriyle Diyarbakır Ergani İlçesi ve Turizm,* Ergani Kaymakamlığı, Diyarbakır, 2014

SEZEN, Tahir, Osmanlı Yer Adları Sözlüğü, Ankara, 2017.

YİNANÇ, Mükrimin Halil "Diyarbekir", maddesi, *İslam Ansiklopedisi*, İstanbul, 1996, Cilt 3. https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/ergani-baraji-sulama-sistemi-insaatinin-bu-yil-bitirilmesi-hedefleniyor/1960500, E.T: 14.06.2022.

https://www.ditav.org/index.php/diyarbakir/ilceleri/ergani, Erişim Tarihi: 12.06.2022.

KAYNAKÇA

Arşivler

1- Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi

BCA, 030.11.1.0/111.9.16.

BCA, 030.18.1.1/11.54.17.

BCA, 030.18.1.1/17.81.16.

BCA, 030.10.0.0/151.70.1.

BCA, 030.10.0.0/152.76.7.

BCA, 030.10.0.0/147.48.9-1.

BCA, 030.10.0.0/152.76.12.

BCA, 030.10.0.0/152.76.15.

BCA, 30.10.0.0/147.49.11.

BCA, 30.18.1.2/54.40.10.

BCA, 30.18.1.2/60.96.6.

2- TBMM Arşivi

Resmi Yayınlar Ve Tutanaklar

Ayın Tarihi

Resmî Gazete

Kavânîn Mecmûası,

Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Ceridesi

Süreli Yayınlar

Cumhuriyet

Milliyet

Turan

Ulus

Vakit

Tetkik Eserler

AKARABULUT, Yalçın, "Türkiye'de Demiryolu Ulaşımı", *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi,* S.6, Ankara, 1993, ss.163-187.

ALPEREN, Altan, "Bağdat Demiryolu: Siyasal Sonuçları Olan Bir Türk Alman Demiryolu Projesi", *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi,* C.7, S.19, s.1-22.

ALBAYRAK, Mustafa, "Osmanlı-Alman İlişkilerinin Gelişimi ve Bağdat Demiryolu'nun Yapımı", *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi,* C.6, S.6, 1995, ss.1-38.

AS, Efdal, *Cumhuriyet Dönemi Ulaşım Politikası*, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2013.

Constructıon Des Lıgnes De Chemıns De Fer Irmak-Filyos & Fevzipaşa-Diyarbekir, Goteborg/Copenhague, 1937.

ÇAĞLAYAN, Ayşe, AYSEL Bozkurt Yıldız, "Türkiye'de Demiryolu Güzergâhları Jeomorfolojik İlişkisi", *Marmara Coğrafya Dergisi*, S.28, İstanbul, 2013, ss.466-486.

GÜREL, Ziya, *Kurtuluş Savaşında Demiryolculuk*, TTK Yayınları, Ankara, 2011.

HAYKIR, Yavuz, "*Atatürk Dönemi Kara ve Demiryolu İnşa Çalışmaları (1923-1938)",* Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Elazığ, 2011.

İNCE, Macit, *Devlet Borçlanması (Kamu Kredisi),* Ankara İktisadi ve İdari Bilimler Akademisi, Ankara, 1971.

MUSTAFAYEV, Söhrab, *Cumhuriyet Dönemi Madencilik Politikaları ve Ergani Bakır Madenleri İşletmesi,* Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Van, 2020.

NADİ, Yunus, "Milli Bir Muvaffakiyeti Dâhili İstikraz" *Cumhuriyet***,** 4 Mayıs 1933.

KAHYA, Esin, "Türkiye'de İlk Demiryolları", *Belleten,* C 52 / S 202, Nisan,1988, ss.209- 218.

RATHMAN, Lothar, Berlin-Bağdat Alman Emperyalizmin Türkiye'ye Girişi, (Haz. Ragıp Zarakolu), Belge Yayınları, İstanbul, 1982.

ŞÜKRÜ, Ahmet, "*Ergani İstikrazı*" *Milliyet,* 3 Ocak 1934.

_____,*"Üçüncü Tertip Ergani İstikrazı" Milliyet,* 24 Ağustos 1934.

TEKELİ, İlhan, SELİM İlkin, *Uygulamaya Geçerken Türkiye'de Devletçiliğin Oluşumu,* Bilge Yayınevi, İstanbul, 2008.

TURAN, Şerafettin, *Türk Devrim Tarihi,* I, Bilgi Basımevi, Ankara, 2004.

TÜMERTEKİN, Erol, *Ulaşım Coğrafyası*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1987.

YAVUZ, Ali, Başlangıçtan Bugüne Türkiye'nin Borçlanma Serüveni: Durum ve Beklentiler, SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Aralık, 2009, S.29, ss.203-226.

YILDIRIM, İsmail, "Cumhuriyet Dönemi Demiryolu İnşaatlarının Mali Kaynakları ve İlk İç Borçlanmalar (1923-1950*)", Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi,* C.XV, S.44, Temmuz/1999, ss.603-626.

_____, *Cumhuriyet Döneminde Demiryolları (1923-1950),* Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2001.

KAYNAKÇA

AKAN, Hasan ve arkadaşları GAP Yoresindeki Tibbi ve Aromatik Bitkiler, TBAG/C.SEK/22 Nolu Proje sonuc raporu, Tübitak, 2005, 136-137.

AKAN, Hasan ve arkadaşları,''Arat Dağı ve Çevresinde (Birecik, Şanlıurfa) Etnobotanik Bir Araştırma'', Fırat Üniversitesi, Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi, 20, (1), 2008, 67–81.

ASLAN, Mustafa, ''Plants Used for Medical Purooses in Şanlıurfa (Turkey)'' Ksu J. Nat. SCİ., 16, (4), 2013, s.25

ALTAY, Volkan, ÇELİK, Onur, ''Antakya Semt Pazarlarındaki Bazı Doğal Bitkilerin Etnobotanik Yönden Araştırılması'', Biyoloji Bilimleri Araştırma Dergisi, 4, (2), 2011, 137–139.

BAYTOP, Turan, 1984. Türkiye'de Bitkiler ile Tedavi. İstanbul Üniversitesi Yayınları (3255):5, 2019, 84, 25-28.

DAVIS, Petter., 1985. Flora of Turkey and the East Aegean Islands, 1-9, Edinburgh: Edinburgh University Press, 1, (9), 1985, 79-590.

FAYDAOĞLU, Emine, SÜRÜCÜOĞLU, Metin Saip, 2011. Geçmişten Günümüze Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin Kullanılması ve Ekonomik Önemi Kastamonu Üni., Orman Fakültesi Dergisi11 (1): .52 – 67.

TAŞKIN, Tuncer, Erganide'ki Ziyaret Dağı Florası, Yüksel Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 1991, 4-5

KIZIL, Süleyman, ERTEKİN, Selçuk, Diyarbakır ve Çevresinde Yayılış Gösteren Bazı Tıbbi Bitkileri Türkiye 5. Tarla Bitkileri Kongresi, 2003, 292–297.

KIZIL, Süleyman, TONÇER, Özlem, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Doğadan Toplanarak Tüketilen Bitkiler, Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Sempozyomu Yalova, Bildiri kitabı, 2014, 158-168.

SAYA, Ömer, ERTEKİN, Selçuk, ÇETİN, Hasan, HOŞGÖREN, Hülya, TOKER Zuhal, GAP Yöresindeki Endemik ve Tıbbi Bitkiler, Türkiye Çevre Vakfı yayınlar no:143, 2001, 207-208.

ÖZHATAY, Neriman, BYFİELD, Adrew, ATAY, Sema, Türkiye'nin 122 Önemli Bitki Alanı, Doğal Hayatı Koruma Vakfı yayınlar 2, 2005, 1–24.

Çavkanî

ASLAN, Şehmus, Kuzey Mezopotamyanın Gani Kenti Ergani, Amid Gazetecilik Mat. Basım Yayın Dağıtım Aş. Diyarbakır1998

AKGÜNDÜZ, Ahmet, Osmanlı Kararnameleri Ve Hukuki Tahlilleri, 1991 Diyarbikir Vilayeti Taksimat-I Mülkiyesi, Sene 1927 Matba-İ Vilayet-İ Diyarbekir

HASPOLAT, Kenan, Tüm Yönleriyle Ergani İlçesi Ve Turizm, Amaç Matbaacılık Haziran 2014

Köylerimiz, T.C. İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü 1 Mart 1968, Başbakanlık Basımevi D.S.İ. 1968, Ankara

Köylerimizin Eski Ve Yeni İsimlerinin Listesi, Ergani Tapu İdaresi 1960

ÜZÜLMEZ, Müslüm, Çayönü'nden Erganî' Uzun Bir Yürüyüş, İstanbul 2005

Yavuz Sultan Selim Devri Salnameleri (Diyarbekir Eyaleti Kanunnameleri)

Çavkanî

'Elî Seydo el-Gewranî el-Kurdî, *Ji 'Emman Bo Amêdîyê Yan Geştek li Kurdistana Jêrî,* wrg. Mûsedeq Tovî, Weşanên Navenda Xanî Ya Rewşenbîrî û Ragehandinê, ç.t., bd.

Gewranî, *el-Qamûsu'l-Kurdî el-Hedîs*, ('Emman: Şirketu eş-Şerqu'l-Ewset, 1985).

Muhammed 'Elî es-Siwêrekî, *el-Ekradu'l-Urduniyyûn ve dewruhum fî bînâi'l-Urduni'l-hedîs*, Daru Sindbâd, 'Emman, 2004.

es-Siwêrekî, *Mu'cemu e'lami'l-Kurd*, Binkey-i Jîn, Suleymaniye, 2005.

es-Siwêrekî, *Ürdün Kürtleri*, çev. Kadri Yıldırım, AvestaYayınları, İstanbul, 2006.

Seîd Veroj, *Portreyên Şophiştî*, Weşanên Dara, Stenbol, 2019.

Zaza Nûredîn, *Nameyên Nûredîn Zaza,* amd. Mahmûd Lewendî û Nedîm Baran, Weşanên Rûpel, Stenbol.

https://nisanyanmap.com/?y=&t=Ergani&u=1&ua=0 (09.11.2022)

https://www.sonhaberler.com/seyidxane-boyaxci-kimdir-neden-oldu-haber-814270 (Têketin: 09.11.2022)

https://www.sondakika04.com/2022/03/seyitxane-boyaxci-kimdir-nerelidir.html (Têketin: 09.11.2022)

https://www.youtube.com/watch?v=fAoGM3NQOHI (Têketin: 17.11.2022).

KAYNAKÇA

AKMAN, T., YILMAZ, C., & SÖNMEZ, Y. (2018). Elektrik Yükü Tahmin Yöntemlerinin Analizi. *Gazi Mühendislik Bilimleri Dergisi, 4*(3), 168-175. doi:10.30855/GJES.2018.04.03.003

AKTAŞ, C., & ERKUŞ, O. (2009). Lojistik Regresyon Analizi ile Eskişehir'in Sis Kestiriminin İncelenmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, 8*(16), 47-61.

AKYÜZ, A. Ö., KUMAŞ, K., AYAN, M., & GÜNGÖR, A. (2020). Antalya İli Meteorolojik Verileri Yardımıyla Hava Sıcaklığının Yapay Sinir Ağları Metodu ile Tahmini. *Gümüşhane Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, 10*(1), 146-154. doi:10.17714/gumusfenbil.511481

ALCAN, Y., DEMİR, M., ERSÖZ, S., & ALCAN, Ö. (2017). Sinop İli Elektrik Enerji Tüketiminin Farklı Yöntemler İle Tahmini Ve Karşılaştırılması. *UMTEB I- INTERNATIONAL CONGRESS ON VOCATIONAL AND TECHNICAL SCIENCES*, (s. 937-951). Batum.

ALFADDA, A., ADHIKARI, R., KUZLU, M., & RAHMAN, S. (2017). Hour-ahead solar PV power forecasting using SVR based approach. *2017 IEEE Power & Energy Society Innovative Smart Grid Technologies Conference (ISGT)* (s. 1-5). IEEE. https://doi.org/10.1109/ISGT.2017.8086020

ARI, A., & ÖNDER, H. (2013). Farklı Veri Yapılarında Kullanılabilecek Regresyon Yöntemleri. *Anadolu Tarım Bilimleri Dergisi, 28*(3), 168-174. doi:10.7161/anajas.2013.28.3.168

BALCI, H., IŞIKLI ESENER, İ., & KURBAN, M. (2012). Regresyon Analizi Kullanılarak Kısa Dönem Yük Tahmini. *2012 Elektrik-Elektronik ve Bilgisayar Mühendisliği Sempozyumu* (s. 796-801). Bursa: ELECO.

BAO, W., YUE, J., & RAO, Y. (2017). A deep learning framework for financial time series using stacked autoencoders and long-short term memory. *PLoS ONE, 12*(7). doi:10.1371/journal.pone.0180944

BOYRAZ, C. Derin Öğrenme İle Debi Tahmini. Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. (2019).

Diyarbakır Valiliği ve Karacadağ Kalkınma Ajansı. (2016). *İstatistiklerle Diyarbakır.* 12 07, 2022 tarihinde https://www.karacadag.gov.tr/Dokuman/Dosya/www.karacadag.org.tr_174_XN3L37GB_istatistiklerle_diyarbakir_2016.pdf

DONG, S., XİAO, J., HU, X., FANG, N., LİU, L., & YAO, J. (2022). Deep transfer learning based on Bi-LSTM and attention for remaining useful life prediction of rolling bearing. *Reliability Engineering & System Safety, 230*. https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0951832022005294

EPDK. (2022). *EPDK I Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu: 2015-2021 Elektrik Piyasası Gelişim Raporu.* EPDK. 2022 tarihinde https://www.epdk.gov.tr/Detay/Icerik/3-0-24/elektrikyillik-sektor-raporu

ER, Y., & KARACA, E. (2021). Farklı Yöntemlerle Karadeniz Bölgesi'nin Aylık Elektrik Tüketim Tahmini. C. Kahraman (Dü.) içinde, *SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İÇİN AKADEMİK ARAŞTIRMALAR - I* (s. 137-147). Artikel Akademi.

FENTİS, A., BAHATTİ, L., MESTARİ, M., TABAA, M., JARROU, A., & CHOURİ, B. (2016). Short-term PV power forecasting using Support Vector Regression and local monitoring data. *2016 International Renewable and Sustainable Energy Conference (IRSEC)*, (s. 1092-1097).

GÜLTEPE, Y. (2019). Makine Öğrenmesi Algoritmaları ile Hava Kirliliği Tahmini Üzerine Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*(16), 8-15. doi:10.31590/ejosat.530347

IŞIKLI ESENER, İ., YÜKSEL, T., & KURBAN, M. (2012). Sıcaklık Verisi Olmadan Kısa Dönem Yük Tahmini İçin Yapay Zeka Tabanlı. *ELECO '2012 Elektrik - Elektronik ve Bilgisayar Mühendisliği Sempozyumu*, (s. 84-88). Bursa.

KARACA, C., & KARACAN, H. (2016). Çoklu Regresyon Metoduyla Elektrik Tüketim Talebini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Mühendislik, Bilim Ve Teknoloji Dergisi, 4*(3), 182-195. doi:10.15317/Scitech.2016320514

KAYNAR, O., YÜKSEK, A. G., & DEMİRKOPARAN, F. (2016). Genetik Algoritma İle Eğitilmiş Destek Vektör Regresyon Kullanılarak Türkiye'nin Elektrik Tüketim Tahmini. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, 66*(2), 45-60.

KILIÇ, H., GÜMÜŞ, B., & YILMAZ, M. (2016). Güneydoğu Anadolu bölgesi için global güneş ışımasının ve güneşlenme süresinin istatiksel metodlar ile tahmin edilmesi ve karşılaştırılması. *Dicle Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Mühendislik Dergisi, 7*(1), 73-83.

KIZRAK, A. *ayyucekizrak.medium.com*. doi: https://ayyucekizrak.medium.com/yapay-zekaya-başlama-rehberi-91e79d3de8e1, (12.12.2022)

KORCZAK, J., & HERNES, M. (2017). Deep Learning for Financial Time Series Forecasting in A-Trader System. *2017 Federated Conference on Computer Science and Information Systems (FedCSIS)* (s. 905-912). IEEE. doi:10.15439/2017F449

LI, C., DING, Z., ZHAO, D., YI, J., & ZHANG, G. (2017). Building Energy Consumption Prediction: An Extreme Deep Learning Approach. *Energies, 10*(10). https://doi.org/10.3390/en10101525

NEBATİ, E. E., TAŞ, M., & ERTAŞ, G. (2021). Türkiye'de Elektrik Tüketiminde Talep Tahmini: Zaman Serisi Ve Regresyon Analizi İle Karşılaştırma. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi, Ek Sayı 1*(31), 348-357. doi:10.31590/ejosat.998277

Nufusu.com. (2022, 12 6). https://www.nufusu.com/ilce/ergani_diyarbakir-nufusu

RAN, Y., ZHOU, X., LİN, P., WEN, Y., & DENG, R. (2019). A Survey of Predictive Maintenance: Systems, Purposes and Approaches. *IEEE Communications Surveys & Tutorials, 20*(20).

SHEN, Y., TANG, B., Lİ, B., TAN, Q., & WU, Y. (2022). Remaining useful life prediction of rolling bearing based on multi-head attention embedded Bi-LSTM network. *Neurocomputing, 487*, 22-33. https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0925231222001874

SON, H., & KIM, C. (2017). Short-term forecasting of electricity demand for the residential sector. *Resources, conservation and recycling, 123*, 200-207. http://dx.doi.org/10.1016/j.resconrec.2016.01.016

ŞİŞMANOĞLU, G., KOÇER, F., ÖNDE, M. A., & ŞAHİNGÖZ, Ö. K. (2020). Derin Öğrenme Yöntemleri ile Borsada Fiyat Tahmini. *Bitlis Eren Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, 9*(1), 434 - 445.

TEDAS. (2022). *TEDAŞ: 2007-2012 Faaliyet Raporları.* TEDAŞ. https://www.tedas.gov.tr/#!tedas_faaliyet_raporlari

TUİK. (2022). *Yıllara Göre İl Nüfusları 2000-2021.* Türkiye İstatistik Kurumu. TUIK. 2022 tarihinde https://data.tuik.gov.tr/

TURAN, G. (2020, Haziran). Hane Halkı Elektrik Kullanımının Makine Öğrenme Algoritmalarıyla Analizi. *YBS Ansiklopedi, 8*(2), s. 1-12. 12 5, 2022 tarihinde https://ybsansiklopedi.com/

VARGAS, M. R., BEATRİZ, S. L., & EVSUKOFF, A. G. (2017). Deep learning for stock market prediction from financial news articles. *2017 IEEE International Conference on Computational Intelligence and Virtual Environments for Measurement Systems and Applications (CIVEMSA).* Annecy, France: IEEE. doi:10.1109/CIVEMSA.2017.7995302

YANG, M., Lİ, W., ZHANG, H., & WANG, H. (2016). Parameters Optimization Improvement of SVM on Load Forecasting. *2016 8th International Conference on Intelligent Human-Machine Systems and Cybernetics (IHMSC)* (s. 257-260). Hangzhou, China: IEEE. doi:10.1109/IHMSC.2016.269

ZHANG, X. M., GROLINGER, K., & CAPRETZ, M. A. (2018). Forecasting Residential Energy Consumption Using Support Vector Regressions. *IEEE International Conference on Machine Learning and Applications*, (s. 17-18). Orlando, FL, USA.

Çağdaş Estetik ve Yorum

Necmi KARKIN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.
Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-89-9

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI
Ön Kapak Resmi: Necmi Karkın, "Neolitik Çağın Işıkları", Kamış ve Işık, 78x112x184cm, 2020

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Kasım 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Modern yüzyıl Marcel Duchamp'ın "Kaçınılması gereken en büyük zevk estetik zevktir" demesiyle sanat ve estetik arasındaki yol ayrımını belirleyen bir yüzyıldır. Çağdaş yüzyıl, mantığı ve içeriği öngörülen kavramlar, nesneler, metalar ve yorumsal durumlar nedeniyle estetiğin asal değerlerinden uzaklaşıldığı süreçtir. Bu süreçte, estetik bir anlam üretmekten çok, bilgi ve kavramın öne çıktığını göstermekte ve estetik değer yargıların sanatın dışında arandığı gözlenmektedir. Bu nedenle konumuz, estetiğin asal değerlerinin sanatın çağdaş yüzyılda ifade bulduğuna değinmek gerektiğidir. Bazı çağdaş sanatçıların çalışmalarında yansıyan güzellik, beğeni yargıları ve diğer kültürel formlara (Semboller, İğrençlik, Bilinçdışı ve katharsis vb) yönelik duydukları ilgi ve sonucundaki deneyimler, estetik değerlerin yorumlanmasını ve yansımasını göstermektedir.

Kapsamı kültürel kaygıları ve yansımaları kapsayacak şekilde genişleyen estetik, çeşitli disiplinlerin arası karakteriyle birleşerek estetiği farklı ve çoğul ilgilerin odak noktası haline gelmiştir. Bu nedenlere dayanarak Çağdaş estetikten bahsederken "doğası ve kapsamı" bağlamında çeşitli yorumları hangi açılardan yapacağımız üzerinedir. Ancak giderek daha küresel olan ve farklı fikirler içeren bu süreçte, herhangi bir nedenle ciddiye aldığımız şeyler, çağdaş olan kavramların yararlı ve anlaşılır olduğu yönünde mevcut alanların yorumlarını beraberinde getirmektedir.

Estetiğin kültürel kapsamı, zaman ve mekânsal içerikle, kendi çağdaş estetik kavramlarımızı tanımlamamıza ve yenilememiz gerektiği meselesini analiz etmede düşünülebilir. Açık

yâda örtülü anlamlara sahip olan referans fikirler, çeşitli beklentiler oluşturduğu için, gündeme getirmeye çalışmak, estetiğin yoruma açık özelliklerine dair ilgisi olabilmesidir. Estetiğin Kültürel, sosyal ve sanatsal bağlamda kendini bu çağ için geçiş sürecinde oluşu, bizi yerleşik düşünce alışkanlıklarımızdan uzaklaşıp duyumsal olana hayranlık duyulan meşrulaştırmayı sağlamaktadır.

Platon, Aristoteles, Hegel ve Kant gibi felsefe filozoflarının kendini yöntemleri vardı. Rönesans, Orta Çağ, Gotik ve Romantizm gibi dönemleri tekrar etmeye alışkınız olduğumuzu kabul edebiliriz. Bununla birlikte, belirli bir döneme nasıl bir isim ve bazı özellikler verebildiğimizi temsil ettikleriyle ilişkilendirebiliriz. Estetikte antik çağından başlamak üzere, Rönesans, Modernite ve Postmodernite estetiğiyle birlikte günümüzün durumunu anlamak açısından da çağdaş olan hâlâ burada önemlidir. Bu kitapta, estetik alanında yâda ona yakın konularda yerel ve küresel yönleri olabilecek yorumlara yer verilmiştir. Kültür ve sanatın estetik doğasına yaklaşmak için, estetikte başka perspektifleri göz önünde alarak dönemlere ayırmadan ama bu çağın yorumlarında kalarak bekledik.

İÇİNDEKİLER

META'NIN ESTETİK DURUMLARI 1
İFADE OLUŞLARIN TRANSGENIC ESTETİĞİ 7
ESTETİĞİN ÇAĞDAŞ RETORİKLERİ 13
ESTETİĞİN TİNSEL OLANAKLARI 20
ESTETİĞİN EPİSTEMOLOJİK SÜREÇLERİ 25
ÇAĞDAŞ TRAGEDYA'NIN ESTETİK SONUÇLARI 31
OLUMLU BİR İĞRENÇLİĞİN ESTETİK OLASILIĞI 37
ESTETİĞİN ANTİ-MİMETİK REJİMİ 46
ESTETİK UYUŞMAZLIK 53
PARERGONAL ESTETİK 58
ESTETİĞİN BİLİNÇDIŞI BEKLENTİLERİ 65
ESTETİĞİN MEKÂNSAL BOŞLUĞU 70
ESTETIGIN TİNSEL MAHDUMLARI 75
A/PERIYODIK ESTETİK 82
ESTETİK GÖRÜNGÜLER VE MİMESİS 87
ESTETİK BAĞIŞLANMA 92
ESTETİĞİN İRONİK İMALARI 98
KOLONYALİZM VE ESTETİK EŞİTLİK 103
ESTETİĞİN EKOLOJİK İÇERİKLERİ 109
PERFORMATİF ESTETİK YA DA ŞABALAMA 116
COĞRAFYA'NIN ESTETİK KEFARETİ 124
BİLİNÇALTINDAN BEDENE BOŞALAN KATHARSİS 130
SİLİNTİNİN ESTETİK MECBURİYETLERİ 135

ESTETİĞİN MOLEKÜLER KODLARI 139
KASTABALA'DA ESTETİK İHTİMALLER 143
İÇERİKSEL OLARAK İSLAM ESTETİĞİ 151
ESTETİĞİN ARKEOLOJİK İMGELERİ 159
TARIM KÜLTÜRÜ VE ESTETİK 165
DEĞİRMEN ESTETİĞİ VE BORDO 170
ÂŞIKLIK GELENEĞİNDE ESTETİK 179
ESTETİK DENEYİM VE DUT ŞIRASI 187

KAYNAKÇA

Agamben Giorgio, "Çağdaş Sanat Nedir?", Yayınevi: İletişim Yayınları - Sanat Hayat Dizisi 2013

Dutton Denis, "Sanat İçgüdüsü", Çeviren: Murat Turan, Ayrıntı Yayınları, 2017

Freud Sigmund, Kitle Psikolojisi, Çev; Kamuran Şipal, Say yayınları, 7 ci baskı 2021

Geiger Moritz, "Estetik Anlayış", Çev; Tomris Mengüşoğlu, Doğu Batı Yayınları , 2015

Harman Graham, "Sanat ve Nesneler" Çevirmen: Oğuz Karayemiş, AYRINTI YAYINLARI, 2022

ÇALIŞan KADIN

TR42 BÖLGESİ

(Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu ve Yalova)

SAHA İNCELEMESİ

Doç. Dr. Özgür Bayram SOYLU

Mihriban TURALIOĞLU

EKİN

Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-09-7

Sayfa Düzeni: Vildan YAVUZ
Kapak Tasarımı: Ahmet Furkan ONAT

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Eylül 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

SUNUŞ

Kadınların işgücüne katılımı, ülkelerin gelişimi ve kalkınması için önemli bir faktördür. Kadınların tarihsel süreçte işgücüne katılımları sanayi devrimi ile başlamış II. Dünya savaşı sonrasında 1950'li yıllarda artış göstermiştir. Kadınların daha çok ücretsiz aile işçisi ve tarım sektörü ağırlıklı çalıştıkları işler 1950 ve sonrası dönemde değişmiştir. Kadınlar bu dönemde tarım ve sanayi sektörü ağırlıklı işlerden hizmet sektörü ağırlıklı işlere yönelmiştir. Hizmet sektörünün ön plana çıkmasıyla kadınların işgücüne katılımları hızlıca artmıştır. 1970'li yıllar ve sonrası dönemde küreselleşme olgusunun artmasıyla esnek ve yarı zamanlı çalışılan işlerin yaygınlaşması kadınların işgücüne katılımını kolaylaştırmıştır. Küreselleşme sürecinde kadınların işgücüne katılımı artış göstermiş fakat kadınlar daha çok sosyal güvencenin olmadığı kayıt dışı sektörde esnek ve düşük ücretlerle çalıştırılmaya başlamıştır.

Tüm dünyada 1950 yılı ve sonrasında artış göstermeye başlayan kadınların işgücüne katılım oranı küreselleşmenin hız kazandığı 1980'li yıllardan günümüze gelişmiş ülkelerde erkeklere yakın ya da eşit düzeyde seyir izlerken Türkiye'de söz konusu oran artış göstermesine rağmen tüm yıllarda erkeklerin oldukça gerisinde kalmıştır. Ülkemizde nüfusun neredeyse yarısını oluşturan kadınlar çeşitli nedenler ile işgücüne katılamamakta ya da bazı engeller ile karşılaşmaktadır. Hane içi ev sorumlulukları, çocuk ve yaşlı bakımının kadının görevi olarak görülmesi, toplumun kadın çalışanlara bakış açısı, şehir değişikliği, düşük eğitim, medeni durum, cinsiyet ayrımcılığı, tecrübe ve deneyim eksikliği, yaş, kayıt dışı istihdam ve çocuk sayısı gibi faktörler kadınların işgücüne katılımını etkilemekte ve kısıtlamaktadır.

Kadınların işgücüne katılım düzeylerinin arttırılması ekonomik ve sosyal açıdan kadınların yaşam standartlarını, saygınlıklarını, özgüvenlerini ve karar alma süreçlerini olumlu etkilemektedir. Diğer taraftan kadınların aktif bir şekilde işgücüne katılımı ülkenin ekonomik büyümesi, yoksulluğun azaltılması ve hane içi toplam geliri arttırması açısından büyük öneme sahiptir. Bu bağlamda kadınların işgücüne katılımı ve istihdamının toplumların gelişimi için çok önemli bir faktör olması, kadınların 2000'li yıllardan günümüze işgücüne katılımlarının erkeklerin çok fazla gerisinde olması, ülkemizde kadınların işgücüne katılımını etkileyen ve engelleyen faktörleri araştırmayı gerekli kılmıştır.

Kadınların işgücüne katılımları ülkelerin gelişimi için önemli olması, tam anlamıyla kadınların işgücüne dahil olamamaları, işgücüne katılımda kadınları korumaya yönelik politika ve önlemlerin yetersiz olması, kadınların ücret ve görevde yükselmede eşitsizliklerle karşı karşıya olmaları, kadına yüklenen ev işi sorumlukları, toplumun kadının çalışmasına bakış açısı ve işgücüne katılımı kısıtlayan etkenlerin çözüme kavuşturulamaması bu konuyu seçmemizin başlıca nedenleridir.

Bu çalışmada kadınların işgücüne katılım gösterirken karşı karşıya kaldığı sorunların ve beklentilerin neler olduğunu tespit etmek ve bu sorunlara çözüm önerileri sunmak amaçlanmıştır. İşgücüne katılımda kadınların karşılaştığı sorunları ve beklentileri, erkeklerin kadının çalışmasına yönelik tutumlarını belirlemek için İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS) Düzey-2 bölgelerinden TR42 (Kocaeli, Sakarya, Düzce, Yalova, Bolu) bölgesi araştırma alanı olarak seçilmiş ve bölgede ikamet eden 1.067 kişilik örneklem grubuna CAWI (Bilgisayar Destekli Web Görüşmesi) yöntemiyle çevrim içi ortamda anket uygulanmıştır. Belirlenen örneklem grubunun tamamına ulaşmanın maliyetli ve zaman alması, daha kısa bir zamanda ve daha az maliyetle verilerin

toplanmasını sağlaması nedeniyle araştırma için CAWI yöntemi seçilmiştir. Katılımcılara uygulanan 27 soruluk anket formunun sekiz sorusu yalnızca kadın katılımcılara, 19'u tüm katılımcılara yönelik hazırlanmıştır. Anket formunun dokuz sorusu katılımcıların demografik bilgilerini, beş sorusu çalışma hayatı profilini, iki sorusu ekonomik durum ve beklentisini, altı sorusu yaşam biçimini ve kadının iş hayatındaki yerini, beş sorusu ise çalışma hayatında karşılaşılan sorunları ve beklentileri tespit etmeye yönelik sorulardan oluşmaktadır.

TR42 bölgesindeki kadınların işgücü piyasası beklentilerini ve işgücüne katılırken karşılaştıkları sorunları belirlemeye yönelik bu çalışmanın birinci bölümünde kadınların işgücüne katılımının tanımı ve önemine yer verilmiştir. Aynı bölümde teorik çerçeve olarak; kadınların iş ve boş zaman arasındaki seçimlerini inceleyen "mesai içi ve mesai dışı boş zaman teorisi", ücret düzeyi ve emek dışı gelire bağlı olarak kadınların hanehalkı üretimi ile ücretli bir işte çalışma arasındaki seçimlerini inceleyen "hanehalkı üretim teorisi" ve kadınların işgücüne katılırken ve sonrasında maruz kaldıkları eşitsizliklerin beşeri sermaye farklılığından kaynaklandığını varsayan "beşeri sermaye teorisi" seçilmiştir. Daha sonra kadınların işgücüne katılımını etkileyen ekonomik faktörler, 2000-2020 döneminde Türkiye'de kadınların işgücüne katılım düzeyleri ve Covid-19 sürecinin Türkiye işgücü piyasasına etkileri incelenmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde TR42 bölgesi işgücü piyasasında kadınların durumu incelenmiştir. Üçüncü bölümde kadınların işgücüne katılımını inceleyen çalışmalara yönelik detaylı bir literatür taraması yapılıp özetlenmiş ve araştırmanın metodolojisi açıklanmıştır. Dördüncü olan son bölümde araştırmanın bulguları incelenmiş ve çalışma sonlandırılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre, kadınların işgücüne katılımlarını arttırmaya ve işgücüne katılımda kadınların karşılaştıkları sorunları çözüme kavuşturmaya yönelik politika önerilerine yer verilerek bölgenin ve ülkenin gelişimine katkı sunulması hedeflenmiştir.

Bu Çalışma " TR42 Bölgesindeki Kadınların Sosyo Ekonomik Durumları Ve İşgücü Piyasasına Yönelik Beklentileri: Kantitatif Bir İnceleme" başlıklı yüksek lisans tez çalışmasının daha yaygın erişime ulaşması amacıyla kitaplaştırılmıştır. Çalışmanın veri toplama aşamasına sosyal sorumluluk kapsamında destek veren AREDA Survey şirketi ve ekibine teşekkür ediyoruz

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM

1.KADINLARIN İŞGÜCÜNE KATILIMI: TANIMI VE ÖNEMİ 1
1.2.TEORİK ÇERÇEVE 5
1.2.1. Mesai içi ve Dışı Boş Zaman Teorisi 6
1.2.2. Hanehalkı Üretim Teorisi 14
1.2.3. Beşeri Sermaye Teorisi 16
1.3.KADINLARIN İŞGÜCÜNE KATILIMINI ETKİLEYEN DİĞER FAKTÖRLER 21
1.3.1. Ekonomik Kalkınma Düzeyi 21
1.3.2. Eğitim Düzeyi 24
1.3.3. Doğurganlık 25
1.3.4. Kayıt Dışı İstihdam 26
1.3.5. Demografik Faktörler 27
1.4.TÜRKİYE'DE KADINLARIN İŞGÜCÜNE KATILIM DÜZEYLERİ 31
1.5.COVİD-19 SÜRECİNİN TÜRKİYE İŞGÜCÜ PİYASASINA ETKİSİ 38

İKİNCİ BÖLÜM

2.TR42 BÖLGESİ İŞGÜCÜ PİYASASINDA KADINLAR 43
2.1. TR42 BÖLGESİ İŞGÜCÜ PİYASASI GÖSTERGELERİ 43
2.1.1. TR42 Bölgesinde Kadınların İşgücüne Dahil Olmama Nedenleri 44
2.1.2. TR42 Bölgesi İşgücüne Katılım Oranı ve İstihdam Oranı 45
2.1.3. TR42 Bölgesi İşsizlik Oranı 47

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TR42 BÖLGESİNDEKİ KADINLARIN SOSYO EKONOMİK DURUMLARI VE İŞGÜCÜ PİYASASINA YÖNELİK BEKLENTİLERİNİN ANALİZİ 51
3.2.LİTERATÜR TARAMASI 51
3.3.ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ 62
3.2.1. Araştırmanın Önemi ve Amacı 62
3.2.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi 63
3.2.3. Araştırmanın Metodu 64
3.2.4. Araştırmanın Sınırlılıkları 65

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.ARAŞTIRMA BULGULARI 67
4.1. DEMOGRAFİK BİLGİLER 67
4.2. ÇALIŞMA HAYATI PROFİLİ 74
4.3. EKONOMİK DURUM VE BEKLENTİ 78

4.4. YAŞAM BİÇİMİ VE KADININ İŞ HAYATINDAKİ YERİ 79
4.5. ÇALIŞMA HAYATINDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE BEKLENTİLER 83
4.6. CİNSİYETE GÖRE BULGULAR 87

SONUÇ 91

KAYNAKÇA 99

EK-1 ANKET SORULARI 113

EK-2 TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER 118

KAYNAKÇA

1. Kitaplar

Aydoğan, Filiz. (2019). Medya ve Serbest Zaman. İstanbul: Der Yayınları.

Baştürk, Savaş ve Taştepe, Mehtap. (2013). Evren ve Örneklem. Savaş Baştürk (Editör.). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Vize Yayıncılık. s. 129-159'daki makale.

Becker, Gary. S. (1993). Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis, With Special Reference to Education (3rd ed.). Chicago: University of Chicago Press.

Bocutoğlu, Ersan (2015). Makro İktisat Teoriler ve Politikalar. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Boserup, Ester. (1970). Women's Role in Economic Development, St.Martin, New York. https://doi.org/10.4324/9781315065892.

Dumazedier, Joffre. (1967). A Society of Leisure, Towards the USA.

Ecevit, Yıldız. (2010). İşgücü Piyasasında Toplumsal Cinsiyet Eşitliği El Kitabı. Pelin Ofset Tipo Matbaacılık. https://docplayer.biz.tr/105386-Isgucu-piyasasinda-toplumsal-cinsiyet-esitligi-el-kitabi.html/ 02.11.2021.

Ehrenberg, Ronald. G. ve Smith, Robert. S. (2012). Modern Labor Economics: Theory and Public Policy (11th ed.).

Goldin, Cloudia. (2016). Human Capital. Dieboşt, C. ve Haupert, M. (Edıtors) In Handbook of Cliometrics, Heidelberg, Germany: Springer Verlag.

Lafargue, Paul. (1999). Tembellik Hakkı. (Çev. Vedat Günyol). Çağdaş Matbaacılık Yayıncılık, Dünya Klasikleri Dizini: 43. https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=sites&srcid=ZGVmYXVsdGRvbWFpbnxncmFmaWthbmV8Z3g6MTFlMWFjYTlwNTkxYmM0Nw /25.11.2021

Marshall, Alfred. (1890). Principles of Economics. Macmillan and co, limited st Martin's Street. London (London: Macmıllan and co. and New York 1890). Cambridge: Printed by C.J. Clay, M.A. and boxes, at the university press.

Meijman, Thea. F. ve Mulder, Gijsbertus. (1998). Psychological aspects of workload.

Parker, Stanley Robert. (1971). The Future of Work and Leisure, U.S.A.

Peker, Ayşe Esra ve Kubar, Yeşim. (2016). Ekonomik Büyümeye Teorik Bir Bakış. Yeşim Kubar (Editör). Güncel Ekonomik Sorunlar. Ankara: Gazi Kitabevi, 257-295.

Smith, Adam. (2009). Ulusların Zenginliği. (Çev. M. Saltoğlu). Ankara: Palme Yayınları.

Tezcan, Mahmut. (1977). Boş Zamanlar Sosyolojisi. Doğan Matbaası, Ankara.

Ulrich, Roger. S., Dimberg, Ulf and Driver, Beverly. L. (1989). Psychophysiological Indicators of Leisure Benefits. Rocky Mountain Forest and Range Experiment.

Station. In B. L. Driver, P. J. Brown, G. L. Peterson, Benefits of leisure. State College, PA: Venture.

Veblen, Thorsteın. (2007). The Theory of the Leisure Class. Banta, M. (Editör). GBR: Oxford University Press, Oxford.

2. Makaleler, Bildiriler, Diğer Basılı Yayınlar

Akbakay, Zeki. (2018). Türkiye'de Kadınların İşgücüne Katılımı: Öne Çıkan Bazı Eğilimlerin Analizi. Metin Işık ve Seyhun Tutgun. (Editörler). Bitlis Uluslararası Sosyo-Ekonomik Araştırmaları ve Kalkınma Kongresi, Kongre Tam Metin Bildiri Kitapçığı. s. 175-193'deki Bildiri.

Aksoy, Nagihan., Felek, Şencan., Yayla, Nihal ve Çeviş, İsmail. (2019). "Türkiye' de Kadın İstihdamı ve Etkileyen Faktörler". Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 19(3), 146-163.

Akdemir, Sevim., Davarcıoğlu Özaktaş, Fatma ve Aksoy, Nagihan. (2019). "Türkiye'de ve Seçilmiş Ülkelerde Kadının İşgücü Piyasasındaki Yeri". Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi, 43,184-202.

Akgeyik, Tekin. (2017). "Türkiye'de Kadınların İşgücü Piyasasına Katılımını Etkileyen Faktörler: TÜİK Verileri Üzerine Bir Analiz". Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, (70), 31-53.

Aktaş Şenkardeşler, Rabia. (2021). "Türkiye Ekonomisi İşgücü Piyasasında Kadın İstihdamının Demografisi ve İktisadi Büyüme Sürecine Yansımaları". Journal of Social and Humanities Sciences Research, 8(69), 1093-1102.

Albar, Banu Özbucak. (2019). "Çalışma Hayatında Algılanan Boş Zaman ve Sanal Kaytarma". Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD), 6(2), 44-53.

Altuzarra, Amia., Gálvez-Gálvez, Catalina ve González-Flores, Ana. (2019). "Economic Development and Female Labour Force Participation: The Case of European Union Countrie", Sustainability, 11(7), 1-20.

Aldan, Altan ve Öztürk, Selcen. (2020). "Kadınların İşgücüne Katılımında Artışın Belirleyicileri: Kuşak Etkisinin Ayrıştırılması". Doğuş Üniversitesi Dergisi, 21(2):141-156.

Aşkın, Elif Özlem. (2015). "Kadınların İşgücü Piyasasındaki Konumlarını Etkileyen Faktörler". Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 10(1): 43-66.

Aksu, Burcu Avcı. (2014). İşletmelerde Kadın Çalışanlara Yönelik Aile Dostu İnsan Kaynakları Politikaları, İş-Aile Çatışması ve Desteğinin İş Doyumu ile İlişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, İnsan Kaynakları Programı.

Aykan, Ebru ve Özçelik, Zübeyir. (2020). "Mesai İçi ve Dışı Boş Zaman Davranışlarının Yönetimi: Teorik Çerçeve". MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9(1), 590-604.

Aytaç, Ömer. (2002). "Boş Zaman Üzerine Kuramsal Yaklaşımlar". Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 12(1), 231-260.

Bal, Nurgun. (2019). Analysis of The Female Labor Force Participation Rate in Turkey. Recai Aydın ve Hakan Yıldız (Editörler). International Mediterranean Social Sciences Congress

(MECAS) Congress Book Seriıes, DOBRA KNJIGA d.o.o., Sarajevo, s. 103-116'daki makale.

Bayraktar, Bülent ve Kazancıgil, Derya. (2020). "Türkiye'de Beşeri Sermaye ve İktisadi Büyüme Arasındaki İlişki". TROYACADEMY International Journal of Social Sciences, 5(2), 9-33.

Bayar, Ayşe Aylin. (2021). "İşgücü Piyasalarında Kadınların Yeri ve Politika Önerileri". İstanbul Politik Araştırmalar Enstitüsü, Politika Notu. 1-12.

Becker, Gary. S. (1962). "İnvestment in Human Capital: A Theoretical Analysis". Journal of Political Economy, 70(5), 9-49.

Bedir, Eyüp. (2002). "Yirmibirinci Yüzyılda İstihdamın Artan Önemi Ve Eğitim-İstihdam İlişkisi". Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 4(2), 53-64.

Berber, Metin ve Eser, Burçin Yılmaz. (2008). "Türkiye'de Kadın İstihdamı: Ülke ve Bölge Düzeyinde Sektörel Analiz". "İş,Güç" Endüstri İlişkileri Ve İnsan Kaynakları Dergisi, 10(2),1-16.

Bernhardt, Eva. M. (1993). "Fertility and Employment". European Sociological Review, 9(1): 25-42.

Belke, Murat ve Bolat, Süleyman. (2016). "The Panel Data Analysis of Female Labor Participation and Economic Development Relationship in Developed and Developing Countries", Economic Research Guardian, Weissberg Publishing, 6(2), 67-73.

Bilen, Mahmut ve Yumuşak, İbrahim Güran. (2008). "Gary S. Becker'in İktisat Bilimine ve Beşeri Sermaye Teorisine Katkıları". Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi, 3(1), 1-14.

Bilik, Mustafa. (2020). "Kadınların İşgücüne Katılımında Gelir Etkisi: Türkiye Örneği". İzmir İktisat Dergisi. 35(2), 317-326.

Blaug, Mark. (1976). "The Empirical Status of Human Capital Theory: A Slightly Jaundiced Survey". Journal of Economic Literature, 14(3), 827-855.

Bloom, David. E., Canning, David., Fink, Günther and Finlay, Jocelyn. E. (2009). "Fertility, Female Labor Force Participation, and The Demographic Dividend". Journal of Economic Growth, 14(2): 79-101.

Bozkaya, Gülferah. (2014). "Kadınların İşgücüne Katılımını Belirleyen Faktörler: Türkiye Üzerine Bir Analiz". Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3 (5), 69-89.

Bulut, Remzi ve Pınar, Çoşkun. (2020). "Covıd-19 Pandemisi Döneminde Türkiye'de İstihdam ve İşsizlik". Oğuzhan Sosyal Bilimler Dergisi, 2(2), 217-225.

Blanchard, Anita. L. ve Henle, Christine A. (2008). "Correlates of Different Forms of Cyberloafing: The Role of Norms and External Locus of Control". Computers in Human Behavior, 24(3), 1067-1084.

Cerev, Gökçe ve Yıldırım, Sera. (2017). "Türkiye'de Kadınların Enformel Çalışması ve İşgücü Piyasalarındaki Konumu". Karatahta İş Yazıları Dergisi, (7), 57-78.

Çakır, Ebru Hanbay. (2011). Kadın İstihdamında Yerel Yönetimlerin Rolü, Görevleri ve Sorun Alanları. Amasya'da Kadın İstihdamının Arttırılmasına Destek Projesi (KADES), Kadın Emeği Konferansı, Kadın İstihdamı ve Sorun Alanları, Türkiye Ekonomi ve Araştırma Vakfı (TEPAV) Yayınları,75-86'daki Bildiri.

Dayıoğlu, Meltem ve Kırdar, Murat G. (2010). "Determinants of and Trends in Labor Force Participation of Women in Turkey". State Planning Organization of the Republic of Turkey and World Bank Welfare and Social Policy Analytical Work Program, Working Paper Number 5, 1-73.

Demirbaş, Gökben. (2020). "Locating leisure as the route to well-being: challenges of researching women's leisure in Turkey". Leisure Studies, 39(1), 56-67.

Denison, E. (1962). "United States Economic Growth", The Journal Of Business, 35(2), 109-121.

Devlet Planlama Teşkilatı ve World Bank (2009), Türkiye'de Kadınların İşgücüne Katılımı: Eğilimler, Belirleyici Faktörler ve Politika Çerçevesi. Anakara: 48508-TR.

Dirik, Nuriye. (2016). Türkiye'de Kadın İstihdamının Önündeki Engellerin Aşılmasında Girişimciliğin Önemi ve Kamu İstihdam Kurumlarının Rolü. Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü.

Doğan, Buhari ve Akyüz, Mürsel. (2017). "Female Labor Force Partıcıpatıon Rate And Economıc Growth In The Framework Of Kuznets Curve: Evıdence From Turkey". Review of Economic and Business Studies, 10(1), 33-54.

Doğan, Bahar Burtan ve Kaya, Mehmet. (2014). "TRC2 Bölgesinde Kadın İstihdamı Sorunları ve Çözüm Önerileri". Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi, 4(2), 91-106

Doğan, Seyhun ve Şanlı, Bahar. (2003). "İktisadi Kalkınmada Beşeri Sermaye". Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 8(1), 173-196.

Durmaz, Şerife. (2016). "İşgücü Piyasasında Kadınlar ve Karşılaştıkları Engeller". Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AEÜSBED), 2(3), 37-60.

Edwards, Jeffrey. R. ve Rothbard Nancy. P. (2000). "Mechanism Linking Work and Family: Clarifying the Relationship Between Work and Family Constructs". Academy of Management Review, 25(1), 178-199.

Erdoğan, Savaş ve Yaşar, Sema. (2018). "Türkiye'de Kadın İstihdamının Gelişimi: Konya- Karaman Örneği". Kahramanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 20(34), 18-28.

Erikli, Süheyla. (2021). "COVİD-19'un Genç İşgücünde Yaratacağı Olası Tehlike: Yara İzi". Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(39). 380-404.

Eser, Burçin., Yamak, Nebiye ve Samut, Serkan. (2017). "Türkiye'de Ekonomik Gelişme ve Kadınların İşgücüne Katılım Oranı: U-Eğrisi Hipotezinin Testi". Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 5(2), 297-307.

Garcia, Jaume., Lera-Lopez, Fernando and Suarez, Maria.Jose. (2011). "Estimation of a Structural Model of the Determinants of the Time Spent on Physical Activity and Sport: Evidence for Spain". Journal of Sports Economics, 12(5), 515-537.

Gezer, Hüseyin Burak ve Barutçu, Esin. (2020). "Sanal kaytarma ile iş tatmini arasindaki ilişkiye yönelik bir araştırma". İnternet Uygulamaları ve Yönetimi Dergisi, 11(1), 35-48.

Goldin, Cloudia. (1994). "The U-Shaped Female Labor Force Function in Economic Development and Economic History". NBER Working Paper, No. W4707.

Göcen, Serdar. (2020). "Ekonomik Gelişme ve Kadın İş Gücü İstihdamı: Türkiye İçin Nedensellik İlişkisi İncelenmesi". Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, (29), 45-60.

Günay, Gülay ve Çelik, Burcu Savaş. (2018). "Kadınların Gözünden: Kadınların İstihdama Katılamama Nedenleri". Econder Uluslararası Akademik Dergi, 2 (2), 179-199.

Güçlü, Mehmet. (2018). "Ekonomik Kalkınma ve Kadınların İşgücüne Katılımı: Türkiye İçin U hipotezinin Yeniden Test Edilmesi" Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (32), 203-2010.

Günsoy, Güler ve Özsoy Ceyda. (2012). "Türkiye'de Kadın İşgücü, Eğitim ve Büyüme İlişkisinin VAR Analizi". Finans Politik & Ekonomik Yorumlar, 49(568), 23-42.

Güriş, Selahattin., Topdağ, Derya ve Bozkurt, Gözde. (2019). OECD Ülkelerinde Kadınların İşgücüne Katılımını Etkileyen Faktörlerin Panel Nitel Tercih Modelleri ile İncelenmesi. Dimitar Kirilov Dımıtrov, Dimitar Nıkıloski ve Rasim Yılmaz. (Editörler). XI. International Balkan and Near Eastern Social Sciences Congress Series- Tekirdağ/Turkey. s. 742-750'deki bildiri.

Gürbüz, Bülent ve Henderson, Karla.A. (2014). "Leisure activity preferences and constraints: perspectives from Turkey". World Leisure Journal, 56(4), 300-316.

Gronau, Reuben. (1977). "Leisure, Home Production, and Work--the Theory of the Allocation of Time Revisited". The Journal of Political Economy, 85(6),1099-1123.

Hacıbebekoğlu, Adnan., Oğuz Yiğitbaşı, Gülşah., Kaynar, Tuğçe., Ergin, Çağatay ve Beyazıt, Ece. (2014). Safranbolu Esnaf ve Sanatkârlar Odası Kadın İş Gücü Sorunlar ve Çözümler Araştırması Projesi Raporu. Safranbolu: Batı Karadeniz Kalkınma Alansı.

Hatipler, Mustafa ve Keskin, Nur. (2019). "Dünya'da ve Türkiye'de Kadın İşgücünün Dünü ve Bugünü". Harun Bal. (Editör). İstihdam ve Büyüme Araştırmaları I. Akademisyen Kitabevi A.Ş. s.1-13'deki makale.

Hayrullahoğlu, Betül. (2020). "Kadınların İşgücüne Katılım Oranlarının Arttırılmasında Vergilendirmenin Rolü: Türkiye ve OECD Ülkeleri Açısından Bir Değerlendirme". Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 66, 42-63.

Hosney, Sara Hassan Mohamed Hassan. (2015). Factors Influencing Female Labor Force Participation in Egypt and Germany: A Comparative Study. German University in Cairo, Faculty of Postgraduate Studies and Scientific Research.

Hobfoll, Stevan. E. (1989). "Conservation of Resources A New Attempt at Conceptualizing Stress". American Psychologis Association, 44(3), 513-524.

Haque, Ahasan. Ul., Kibria, Golam., Selim, Muhaiminul. Islam and Smrity, Dilruba. Yesmin. (2019). "Labor Force Participation Rate and Economic Growth: Observations for Bangladesh". International Journal of Economics and Financial Research, 5(9), 209-213.

Hüsnüoğlu, Nadide. (2018). Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Kadınların İşgücüne Katılım Oranını Etkileyen Faktörler. Reyhan. Ayşen Wolff, Selahattin Yılmaz, Yasemin Mamur Işıkçı, Handan Bülbül ve Elif Mamur Yılmaz. (Editörler). Kadın Çalışmalarında Güncel Konular. Eğitim Yayınevi, s. 389-402'de makale.

ILO (2020). "İstihdamda toplumsal cinsiyete duyarlı iyileşme: Daha adil yeniden inşa". Politika Notu. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---ilo-ankara/documents/publication/wcms_760197.pdf 17.01.2022.

İnce, Meltem. (2011). "Kadın Eğitiminin Ekonomik Büyümedeki Rolü: Türkiye Örneği". Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (26), 227-238.

İronmonger, Duncan. (2000). "Household Production and the Household Economy". The University of Melbourne Department of Economıcs Research Paper, 1-14.

İyem, Cemal. (2011). Yeni Çalışma Etiği ve Boş Zaman Çalışanları: Türkiye'deki Profesyonel Futbolcular Örneği. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı.

Jackson, Edgar. L. and Henderson, Karla A. (1995). "Gender-Based Analysis Of Leisure Constraints". Leisure Sciences, 15(1), 1-11.

Judge, Timothy. A. and Watanabe, Shinichiro. (1994). "Individual Differences in The Nature of The Relationship Between Job and Life Satisfaction". Journal of Occupational and Organizational Psychology, 67, 101-107.

Kalkınma Bakanlığı (2018). On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023) İşgücü Piyasası ve Genç İstihdamı Özel İhtisas Komisyonu Raporu.

Kando, Thomas. M. and Summers, Worth. C. (1971). "The Impact of Work on Leisure: Toward a Paradigm and Research Strategy". University of California Press,The Pacific Sociological Review, 14(3), 310-327.

Karlılar, Selin ve Kıral, Gülsen. (2019). "Kadın İşgücüne Katılımı ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: Ülke Grupları İçin Panel Veri Analizi". Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi, 54(2), 935-948.

Kara, Elif. (2020). "COVID-19 Pandemisi: İşgücü Üzerindeki Etkileri ve İstihdam Tedbirleri". Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD), 7(5), 269-282.

Karakütük, Kasım ve Ozbal, Ece Ozdogan. (2019). "The Relatıonshıp Between Women's Educatıon Wıth Women's Labor Partıcıpatıon And Natıonal Income: A Research On G20 Countrıes". European Journal of Education Studies, 6(2), 20-40.

Karataş, Muhammed ve Çankaya, Eda. (2010). "İktisadi Kalkınma Sürecinde Beşeri Sermayeye İlişkin Bir İnceleme". Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2(3), 29-55.

Karataş, Zeki. (2020). "COVID-19 Pandemisinin Toplumsal Etkileri, Değişim ve Güçlenme". Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi 4(1), 3-15.

Karagül, Mehmet. (2003). "Beşeri Sermayenin Ekonomik Büyümeyle İlişkisi ve Etkin Kullanımı". Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi, (5), 79-90.

Kasa, Hicran ve Alptekin, Volkan. (2015). "Türkiye'de Kadın İşgücünün Büyümeye Etkisi". Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi, 18(1), 1-24.

Keskin, Abdullah. (2011). "Ekonomik Kalkınmada Beşeri Sermayenin Rolü Ve Türkiye". Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,25(3-4), 125-153.

Kılıç, Dilek ve Öztürk, Selcen. (2014). "Türkiye'de Kadınların İşgücüne Katılımı Önündeki Engeller ve Çözüm Yolları: Bir Ampirik Uygulama". Amme İdaresi Dergisi, 47(1), 107-130.

Kıral, Gülsen ve Karlılar, Selin. (2017). "Türkiye'de Kadın İşgücüne Katılımını Etkileyen Faktörler: Adana İli Üzerine Bir Uygulama". Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 26(3), 272-286.

Kızılgöl, Özlem Ayvaz. (2012). "Kadınların İşgücüne Katılımının Belirleyicileri: Ekonometrik Bir Analiz". Doğuş Üniversitesi Dergisi, 13(1), 88-101.

Kızılırmak, Almina ve Köse, Tekin. (2019). "Determinants of Leisure Time Use in Turkey". Gazi İktisat ve İşletme Dergisi, 5(1), 60-72.

Koca, Canan., Henderson, Karla.A., Asci, F. Hülya ve Bulgu, Nefise. (2009). "Constraints to Leisure-Time Physical Activity and Negotiation Strategies in Turkish Women". Journal of Leisure Research, 41(2), 225-251.

Koca, Didem. (2020). "Türkiye'de İşgücü Piyasasının Boyutları ve Covid-19 Döneminin İşgücü Piyasasına Etkileri". Sosyal Çalışma Dergisi, 4(2), 69-83.

Koç, Pınar ve Şahpaz, Kadriye İzgi. (2020). "Kadınların İşgücüne Katılım Oranlarını Belirleyen Faktörlerin Tespitine Yönelik Bölgesel Bir Araştırma". Akademik İncelemeler Dergisi, 15(2), 503-524.

Kucharcikova, Alzbeta. (2011). "Human Capital – Definitions and Approaches". Human Resources Management & Ergonomics, 5,60-70.

Kurnaz, Işıl. (2007). İstihdam Edilebilirliğin Önemi Açısından Eğitim-İstihdam İlişkisi ve Ankara Bölgesi İmalat Sanayii Uygulaması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı.

Kutlar, Aziz., Erdem, Ekrem ve Aydın, Fatma. Fehime. (2012). "Kadınların İşgücüne Katılması ile Doğurganlık, Boşanma ve Ücret Haddi Arasındaki İlişki: Türkiye Üzerine Bir Araştırma". Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi, 7(1), 149-168.

Klasen, Stephan. (2019). "What Explains Uneven Female Labor Force Participation Levels and Trends in Developing Countries?". The World Bank Research Observer, 34(2), 161-197.

Laat, Joost de. and Sanz, Almudena. (2011) "The Fertility and Women's Labor Force Participation puzzle in OECD Countries: The Role of Men's Home Production". Feminist Economics, 17(2): 87-119.

Levent, Cemalettin. (2020). "Türkiye'de Kadınların İşgücündeki Görünümü: Düzey-1 Bölgelerinde Bir Araştırma". Uygulamalı Ekonomi ve Sosyal Bilimler Dergisi, 2(2), 1-14.

Levent, Cemalettin., Arvas, Mehmet. Akif ve İnce Yenilmez, Meltem. (2018). "Kadınların İşgücüne Katılımını Belirleyen Faktörlerin Probıt Model ile Tahmini: Van İli Örneği". Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (42), 245-270.

Lechman, Ewa and Kaur, Harleen. (2015). "Economic growth and female labor force participation–verifying the U-feminization hypothesis. New evidence for 162 countries over the period 1990-2012. New evidence for, 162, 1990-2012". Economics and Sociology, 8(1), 246-257.

Makal, Ahmet. (2010). "Türkiye'de Erken Cumhuriyet Döneminde Kadın Emeği". Çalışma ve Toplum, 2, 13-40.

Matysiak, Anna and Vignoli, Daniele. (2008). "Fertility and women's employment: A meta-analysis". European Journal of Population/Revue européenne de Démographie, 24(4): 363-384.

Mider, Daniel. (2013). "Dylematy metodologiczne badań kultury politycznej w Internecie". Przegląd Politologiczny, (2), 23-34.

Mincer, Jacop. (1962). "Labor Force Participation of Married Women: A Study of Labor Supply". Columbıa Unıversıty and Natıonal Bureau of Economıc Research,63-103.

Moghaddam, Narges Arab, Henderson, Karla. A., ve Sheikholeslami, Razieh. (2007). "Women's Leisure and Constraints to Participation: Iranian Perspectives". Journal of Leisure Research, 39(1), 109-126.

Nafukho, Fredrick. Muyia., Hairston, Nancy. R. and Brooks, Kit. (2004). "Human Capital Theory: Implications For Human Resource Development. Human Resource Development International, 7(4), 545-551.

Omay, Umut. (2008). "Boş Zamanın Manipülasyonu ve Çalışma". "İş,Güç" Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 10(3), 122-147.

Olivetti, Claudia. (2006). "Changes in women's Hours of Market Work: The Role of Returns to Experience". Review of Economic Dynamics, 9(4), 557-587. https://doi.org/10.1016/j.red.2006.06.001 /01.07.2021.

Önder, Nurcan. (2013). "Türkiye'de Kadın İşgücünün Görünümü". ÇSGB Çalışma Dünyası Dergisi, 1(1), 35-61.

Öztürk, Seval ve Karataş, Muhammed. (2020). "Çalışma Yaşamında Kadınların Karşılaştığı Sorunlar". HAKİŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, 9(23), 103-120.

Özkök, Canan. Sancar ve Polat, Melike Atay. (2020). "Ekonomik Büyüme, Enflasyon ve Kentleşmenin Kadınların İşgücüne Katılımına Etkileri: Türkiye Üzerine Bir Uygulama". Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi, 9(17), 63-76.

Özarallı, Nurdan. (2015). "Müzakere Sürecine Bakış: Türk Yöneticileriyle Nitel Bir Çalışma". Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 11(24), 135-154.

Özer, Hüseyin ve Özgenç, Enzel. (2018). "TRA1 Bölgesinde Kadının İşgücüne Katılımının Belirleyicilerinin Logit Model ile Analizi". HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, 7(18), 295-316.

Özer, Mustafa ve Biçerli Kemal. (2004). "Türkiye'de Kadın İşgücünün Panel Veri Analiz". Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3(1), 55-85.

Özer, Mahmut ve Suna, H. Eren. (2020). "The Linkage between Vocational Education and Labor Market in Turkey: Employability and Skill Mismatch". Kastamonu Eğitim Dergisi, 28(2), 558-569.

Özütler, Hatice Şehime. (2009). Beşeri Sermaye ve Bilgi Ekonomisinin İktisadi Kalkınmadaki Önemi: Türkiye Üzerine Bir Uygulama. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, İktisat Politikası Bilim Dalı.

Palaz, Serap (2002). "Türkiye'de Cinsiyet Ayırımcılığı Analizinde Neo Klasik Yaklaşıma Karşı Kurumcu Yaklaşım: Eşitliği Sağlayıcı Politika Önerileri". Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6(9), 87-109.

Palaz, Serap. (2015). "The Reasons For Women's Labour Force Non-Partıcıpatıon; Empırıcal Evıdence From Bandırma". Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 13(3), 435-449.

Pata, Uğur Korkut. (2018). "Türkiye'de Kadın İstihdamı Ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Simetrik ve Asimetrik Nedensellik Testleri İle Sektörel Bir Analiz". Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, (21), 135-150.

Peker, Zahide. (2021). "Kadınların İşgücüne Katılma Davranışını Etkileyen Faktörler: TÜİK Verileri Üzerine Ampirik Bir Araştırma". Fırat Üniveristesi İİBF Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 5(1): 115-134.

Polat, Melike Atay ve Sancar, Canan. (2016). Türkiye'de Kadın İşgücünün Görünümü: Marmara Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi Karşılaştırması.

Abdüllatif Tüzer ve Atik Aslan, (Editörler). ÜNİDAP Uluslararası Bölgesel Kalkınma Konferansı "Sosyal Kalkınma" Bildiriler Kitabı. s. 480-490'daki bildiri.

Psacharopoulas, George and Tzannatos, Zafiris. (1989). "Female Labor Force Participation: An International Perspective", The World Bank Research Observe, Oxford University Press, 4(2), 187-201.

Rahman, Zulakha. (2020). "Famale Labor Force Participation And Economic Growth: Granger Causality Test". *CUNY* Academic Works. 1-25.

Sakal, Sonay. (2016). İşgücü Piyasalarında Beşeri Sermaye İhtiyacının Karşılanmasında Kamu İstihdam Kurumlarının Rolü. Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü.

Saenz, Maouricio Salazar. (2020). "A Household Search Model of the Labor Market With Home Production", Mimeo, University of North Carolina at Chapel Hill. https://sistemas.colmex.mx/Reportes/LACEALAMES/LACEALAMES2019_paper_330.pdf /09.06.2021

Sinha, J. N. (1967). "Dynamics of Female Participation in Economic Activity in a Developing Economy". In Proceedings of the World Population Conference, Belgrade, 1965. Vol. 4, Migration, Urbanization, Economic Development. New York: United Nations

Sonnentag, Sabine and Fritz, Charlotte. (2007). "The Recovery Experience Questionnaire: Development and Validation of a Measure for Assessing Recuperation and Unwinding From Work". Journal of Occupational Health Psychology, 12(3), 204-221.

Soylu, Özgür Bayram ve Turalıoğlu, Mihriban. (2020). "İşgücü Piyasasındaki Gelişim Süreci AB-OECD-Türkiye Karşılaştırması". Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 15(1), 129-139.

Soyyiğit, Semanur. (2019). Beşeri Sermaye Teorisi: Klasik Yaklaşımdan Kompleksite Yaklaşımına. Yüksel Akay Unvan. (Editör). Ekonomi Bilimlerinde Güncel Akademik Çalışmalar. IVPE Yayıncılık. s. 106-114'deki makale.

Sowa, Pawel., Pędziński, Bartosz., Krzyżak, Michalina., Maślach, Dominik., Wójcik, Sylwia and Szpak, Andrzej. (2015). "The Computer-Assisted Web İnterview Method as Used in the National Study of ICT Use in Primary Healthcare in Poland–Reflections on A Case Study". Studies in Logic, Grammar and Rhetoric,43 (1), 137-146.

Sutradhar, Dali. Rani., Sarker, Ripon. K., and Hossain, Elias. (2017). "Socioeconomic Factors Affecting Women's Labor Force Participation in Bangladesh". Antrocom: Online Journal of Anthropology, 13(1), 137-147.

Schultz, Theodore. W. (1961). "İnvestment in Human Capital". The American Economic Review, 51(1), 1-17.

Snir, Raphael and Harpaz, Itzhak. (2002). "Work-Leisure Relations: Leisure Orientation and the Meaning of Work", 34(2), 178-203.

Sweetland, Scott. R. (1996). "Human Capital Theory: Foundations of a Field of Inquiry", Review of Educational Research, American Educational Research Association, 66(3), 341-359.

Şahin, Menekşe. (2019). "İşsizlik ve Açık İş Paradoksunun Yeni Söylemi: "İş Beğenmeme" İşsizler Ne Tür İş Arıyorlar?". Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 17(3), 52-72.

Şahin, Dilek ve Bağış, Bilal. (2018). Bölgesel Kalkınmada Kadın İşgücünün Önemi: TRB2 Bölgesi Üzerine Bir İnceleme. Metin Işık ve Seyhun Tutgun. (Editörler). Bitlis Uluslararası Sosyo-Ekonomik Araştırmaları ve Kalkınma Kongresi, Bitlis. s.3-23'deki bildiri.

Şahin, Çağatay Edgücan. (2013). Emeğin Krizi ve Beşeri Sermaye: Teknik İşgücü Üzerine Düşünceler. Hale Balseven ve Fuat Ercan. (Editörler). Kriz ve Türkiye: Aşınan Teoriler. Phoenix Kitabevi, s. 543-557'deki makale.

Şentuna, Barış. (ty) Boş Zamanlar Sosyolojisi. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, Sosyoloji Lisans Programı.

Tait, Marianne., Padgett, Margaret. Y. and Baldwin, Timothy. T. (1989). "Job and Life Satisfaction: A Reevaluation of the Strength of the Relationship and Gender Effects as a Function of the Date of the Study". Journal of Applied Psychology, 74(3), 502-507.

Tam, Henry. (2011). "U-Shaped Female Labor Participation With Economic Development: Some Panel Data Evidence". Economics Letters, 110(2), 140-142. https://doi.org/10.1016/j.econlet.2010.11.003 /27.01.2021.

Tan, Emrullah. (2014). "Human Capital Theory: A Holistic Criticism". Review of Educational Research, 84(3), 411-445.

Tansel, Aysit. (2002). ""'Economic Development and Female Labor Force Participation inTurkey: Time-Series Evidence and Cross-Province Estimates''. Working Paper 0124, Economic Research Forum, Cairo, Egypt.

Taris, Toon.W., Beckers, Debby.G.J., Verhoeven, Lotus.C., Geurts, Sabine.A.E., Kompier, Michiel. A.J. and Van der Linden, Dimitri. (2006)." Recovery Opportunities, Work – Home İnterference, and Well-Being Among Managers". European Journal of Work and Organizational Psychology, 15(2), 139-157.

Tatar, Mehmet. (2022). "Covid-19 Salgınının Türkiye'de Kadın İşsizliği Üzerindeki Etkileri". Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 9(1), 379-393.

Taş, Sevil., Afşar, Bilge ve Kara, Erkan. (2020). "Türkiye'de Kadın İşgücünün Görünümü ve Büyümeye Etkisi (2008-2018)". Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 23(2), 590-602.

Taşseven, Özlem., Altaş, Dilek ve Ün, Turgut. (2016). "The Determinants of Female Labor Force Participation for OECD Countries". Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2(2), 27-38.

Talaş, Emrah ve Çakmak, Fatih. (2013). "Türkiye'de Kadınların İşgücüne Katılımılarının Kohort Analizi". İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Ekonometri ve İstatistik Dergisi, (18), 18-34.

Tel, Mikail. (2007). Öğretim Üyelerinin Boş Zaman Etkinlikleri Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma: Doğu Anadolu Örneği. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı.

Tijdens, Kea., Beblavý, Miroslav. and Thum-Thysen, Anna. (2018). "Skill Mismatch Comparing Educational Requirements vs Attainments by Occupation", International Journal of Manpower, 39(8), 996-1009. https://doi.org/10.1108/IJM-10-2018-0328.

Turhan, Esra. (2008). "The Women Employment Problems and Solutions in Sustainable Development-Turkey Case". Humanity & Social Sciences Journal 3 (1), 49-56.

Tumsarp, Piangrawee and Pholphirul, Piriya. (2020). "Does marriage discourage female labor force participation? Empirical evidence from Thailand". Marriage & Family Review, 56(7), 677-688.

Tunalı, Halil ve Göksu, Yağmur Dublen. (2018). "Türkiye'de Kadınların İşgücüne Katılımının Belirleyicileri Üzerine Ekonometrik Bir Analiz". Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 4(1), 29-45.

Tunç, Mehmet. (2007). Kayıt Dışı İstihdam ile Mücadelede Geliştirilen Stratejiler Uygulanan Politikalar ve Gelişmiş Ülke Örnekleri. Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü.

Tütüncü, Asiye ve Zengin, Hilmi. (2020). "E7 Ülkelerinde Kadın İstihdamı ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki". Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 16(1), 1-16.

Türlüoğlu, Esma. (2018). "Kadın İstihdam ve Büyüme İlişkisi: Var Modeli Analizi", Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD), 5(9), 59-68.

Türkiye İş Kurumu (2020). İşgücü Piyasası Araştırması Kocaeli İli 2020 Yılı Sonuç Raporu. Kocaeli Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü.

Umutlu, Selin ve Öztürk, Mustafa. (2020). "İş Yaşamında Kadın ve Karşılaştığı Sorunlar". Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 25(3): 297-306.

Uysal, Doğan., Keskin, Rıdvan ve Sertkaya, Yasin. (2016). "Türkiye'de Kadınların İşgücüne Katılımını Belirleyen Faktörler Üzerine Ekonometrik Bir Analiz". Siirt Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisadi Yenilik Dergisi, 3(2), 73-92.

Üçler, Gülbahar ve Kızılkaya, Oktay. (2014). "Kadın İstihdamın Boşanma ve Doğurganlık Üzerine Etkileri: Türkiye Üzerine Bölgesel Panel Veri Analizi". Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2(2): 28-43.

Varol, Fatih. (2017). "The Determinants of Labor Force Participation of Women in Turkey: A Binary Logit Analysis". Journal of History Culture and Art Research, 6(2), 92-108.

Van Hooff, Madelon. L.M., Geurts, Sabine.A.E., Kompier, Michiel.A.J. and Taris, Toon.W. (2007). "Workdays, İn-Between Workdays and the Weekend: A Diary Study on Evort and Recovery", Int Arch Occup Environ Health, 80,599-613.

Visintin, Stefanu., Tijdens, Kea and van Klaveren, Maarten. (2015). "Skill Mismatch Among Migrant Workers: Evidence From A Large Multi-Country Dataset". IZA Journal of Migration, 4(1), 1-34.

Wilensky, Harold. L. (1960). "Work, Careers and Social Integration". International Social Science Journal, 12(4), 543–560.

Wójcicki, Tomasz. (2012). "Application of the CAWI Method for the Holistic Support of Innovation Transfer to Business Practice". Problemy Eksploatacji, 175-186.

Yahşi, Fatma. (2007). Küreselleşme ve İstihdam. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı.

Yentürk, Nurhan ve Başlevent, Cem. (2007). Türkiye'de Genç İşsizliği, Gençlik Çalışmaları Araştırma Raporları: 2. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Gençlik Çalışmaları Birimi.

Şahin, Burcu Yılmaz ve Alp, Cemile. (2020). "Kadınların işgücüne katılımının ekonomik büyüme üzerine etkisi: Türkiye örneği". Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17 (45),184-202.

Yıldız, Hilal ve Demirdizen, Derya. (2018). "Understandıng Economıc Growth And Female Labour Force Partıcıpatıon: The Case Of Turkey". Ozan Gönüllü ve Hilal Yıldız (Editörler). Current Debates In Fınance & Econometrıcs. Çizgeadam Design, İstanbul, s. 141-149'daki makale.

Yıldız, Harun., Yıldız, Bora ve Ateş, Hamza. (2015). "Sanal Kaytarma Davranışlarının Sergirilmesinde Örgütsel Adalet Algısının Rolü Var Mıdır?". Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi, 10(2), 55-66.

Yumuşak, İbrahim. Güran. (2008). "Beşeri Sermayenin İktisadi Önemi ve Türkiye'nin Beşeri Sermaye Potansiyeli". Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, (55), 3-48.

Yüksel, Hasan. (2021). "Snapshot of Covıd-19 Global Pandemıc and Its Influence on Labor Markets: Evıdence From Admınıstratıve Data in Turkey". Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 6(1), 92-111.

Zengin, Burcu ve Koçoğlu, Şahnaz. (2018). "Türkiye'de kadın İstihdamı ve İstihdam Artışına Yönelik Politika Önerileri". İş ve Hayat, 4(8), 166-188.

Zijlstra, F. R. H., Cropley, M. ve Rydstedt, L. W. (2014). "From Recovery to Regulation: An Attempt to Reconceptualize 'Recovery from Work". 244-252.

3. <u>Elektronik Kaynaklar</u>

Alhamo, Emire (2021). "CAPI, CATI, CAWI VE PAPI Nedir?". Pollective Blog, Polymath. https://www.pollective.com.tr/capicaticawi-ve-papi-nedir/ 05.01.2022.

Eroğlu, Seyhan. (2020). "COVID-19 Krizi ve Kadın İstihdamı ve İşsizliği", KEİG Bilgi Notları. http://www.keig.org/covid-19-krizi-ve-kadin-istihdami-ve-issizligi/#_ftn1/26.11.2021.

https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Istihdam,-Issizlik-ve-Ucret-108.

ILO. (2020). "Küresel Salgının Türkiye'de İstihdama Etkisi: COVİD-19 Olmasaydı İstihdam Ne Durumda Olurdu?", Covid-19 ve İstihdam Araştırma Notu,1-10. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---ilo-ankara/documents/publication/wcms_765422.pdf / 12.10.2021.

İLOSTAT. https://www.ilo.org/ilostat-files/Documents/description_LFPR_EN.pdf /03.05.2021.

Manisa Organize Sanayi Bölgesi. (2020). Covid-19 Ekonomik İstikrar Kalkanı Paketi. https://www.mosb.org.tr/_uploads/2020040816303467.pdf /16.09.2021.

Russell, Bertrand. (1932). In Praise of Idleness. http://www.zpub.com/notes/idle.html /03.06.2021.

Sosyal Güvenlik Kurumu (2021). http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/calisan/kayitdisi_istihdam /20.11.2021

TÜİK (2021). İşgücü İstatistikleri, İstatiksel Tablolar. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-Nisan-2021-37488 /03.07.2021.

TÜİK (2021). İstatistikler Kadın 2020. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Kadin-2020-37221 /02.12.2021.

Çalışan Yoksulluğu: Küresel Sorunun Sektörel Yansımaları

Editör

Doç. Dr. Yasin YILMAZ

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-81-2

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Mart 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

ÇALIŞAN YOKSULLUĞU ÜZERİNE MÜLAHAZALAR.....1
Fatih KUCUR

KAVRAMSAL AÇIDAN VE KAMU SEKTÖRÜNDE, ÇALIŞAN YOKSULLUĞU.....15
Ömer Faruk EĞRİ

TÜRKİYE'DE TARIM SEKTÖRÜNDE ÇALIŞAN YOKSULLUĞU 46
Betül YILMAZ
Tuncer ERTAŞ
Özgenur ÇAĞLAYANKAYA

AKADEMİSYEN YOKSULLUĞU: İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ ÖRNEKLİĞİ.....87
Furkan DÜZENLİ
Mehtap DEMİR

TURİZM SEKTÖRÜNDE ÇALIŞAN YOKSULLUĞU.....106
Aslı KAVURMACI

ÇALIŞAN YOKSULLUĞU BOYUTUYLA OTOMOTİV ENDÜSTRİSİ.....136
Neslihan ARSLAN

SANAYİ SEKTÖRÜNDE ÇALIŞAN YOKSULLUĞU.....158
Mehmet GÜLER

SEKTÖREL DÜZEYDE ÇALIŞAN YOKSULLUĞU ULAŞTIRMA VE HABERLEŞME SEKTÖRÜ: BANDIRMA ÖRNEĞİ 171
Muhammet YÖRÜBULUT

İNŞAAT SEKTÖRÜNDE ÇALIŞAN YOKSULLUĞUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ....184
Yusuf Ziya YILDIRIM

SAĞLIK SEKTÖRÜNDE ÇALIŞAN YOKSULLUĞU.....220
Muhammed Esat ÇETİN

KAYNAKLAR

Bell, S. ve Newitt, K. (2010) *Decent work and poverty eradication: Literature review and two-country study*, report prepared for the Decent Work and Labour Standards Forum, London: Ergon Associates Limited.

Buğra, A. (2008). *Kapitalizm, yoksulluk ve Türkiye'de sosyal poltika* (8. baskı). İletişim Yayınları Araştırma-inceleme dizisi: Vol. 223. İstanbul: İletişim.

Dinler, Z. (2012). *İktisada giriş* (Gözden geçirilmiş 18.basım). Bursa: Ekin Kitabevi.

Erdem, B. (2008). *Çalışan yoksulluğu: Nedenleri, boyutları ve çözüm önerileri*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Erdoğdu, S., ve Kutlu, D. (2014). Dünyada ve Türkiye'de çalışan yoksulluğu: İşgücü piyasası ve sosyal koruma politikaları bağlamında bir değerlendirme. *Çalışma ve Toplum, 2* (41), 63-114.

Fukuyama, F. (2011). *Tarihin sonu ve son insan* (Çev: Zülfü Dicleli) (2. basım). Profil Strateji-Analiz: Vol. 34. İstanbul: Profil.

Giddens, A. (2012). *Sosyoloji*. İstanbul: Kırmızı Yayınları.

Kaya, S. (2020). İnsana yakışır iş açığı: Çalışan yoksulluğu açısından bir değerlendirme. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*. (79), 55-106.

Keskin, B. (2011). Çalışma yaşamında değişen yoksulluk: Çalışan yoksullar. *İş Ahlakı Dergisi*, *4*(7), 65–75.

Kolot, A., ve Herasymenko, O. (2016). The deficit of decent work as a global problem. *International Economic Policy, 25*(2), 20–39.

Kucur, F. (2020). Kadın istihdamın yeniden düşünmek. O. Akgül (Ed.), Sosyal Politikada Güncel Gelişmeler: *Dezavantajlı Gruplar.* kitap içinde (ss. 65–81). Ankara: Gazi Kitabevi.

Maslow, A. (2001). *İnsan olmanın psikolojisi* (Okhan Gündüz, çev.). İstanbul: Kuraldışı Yayınları.

Omay, U. (2011*). Sosyal haklar (kısa ve eleştirel bir bakış) (1.baskı)*. Yayın Sosyoloji dizisi: Vol. 4. İstanbul: Beta Yayınları.

Ören, K., ve Yüksel, H. (2012). Geçmişten günümüze çalışma hayatı. *HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, 1*(1).

Polanyi, K. (2009). *Büyük dönüşüm: Çağımızın siyasal ve ekonomik kökenleri* (A. Buğra, çev.) (8. baskı). İletişim yayınları Politika dizisi: Vol. 35. İstanbul: İletişim.

Taşğın, N. Ş. (2010). *Refah devleti ve insan hakları açısından yoksulluk ve sosyal dışlanma.* (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yücel, Y., ve İzdeş, Ö. (2017). Measuring "Decent Work" in Developing Countries: Proposals for Turkey. *Ekonomik Yaklasim, 28*(104), 1.

KAYNAKLAR

5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu

657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu

Açıkalın, N. (2007). Enformel sektör ve yoksulluk: Kentsel işgücü pazarı üzerine etkileri, İstanbul ve Gaziantep örnekleri. *Sosyoekonomi*, *6*(6).

Akçakaya, M., (2010). *İnsan kaynakları yönetimi insan kaynakları planlaması norm kadro uygulaması.* Ankara: Adalet Yayınevi.

Aksoy, Ş. (1998). *Kamu maliyesi*, (3. Baskı), İstanbul: Filiz Kitabevi.

Bakış, İ. İ. K.Y. ve Salleh, M. S. İslam İktisadı Kavramlarına Yeniden Bakış: Yoksulluk Örneği. *İslam İktisadını Yeniden Düşünmek*, 243.

Bardone, L., ve Guio, A. C. (2005). Statistics in focus: Population and social conditions. In-Work Poverty. 2005.5.

BLS (2005), A Profile of The Working Poor, 2003, U.S. Department of Labor-U.S. Bureau of Labor Statistics, Erişim:10.06.2022 https://www.bls.gov/opub/ted/2005/apr/wk3/art02.htm

Chapus, R. (2001). Droit administratif général. *Montchrestien*, 15, 28 129

Coşan, B. (2020). Endüstri 4.0'dan Toplum 5.0'a teknoloji ve işsizlik. B. Yılmaz (Ed.), *Çalışma hayatının geleceği* kitabı içinde (s. 219-254). Ankara: Gazi Kitabevi.

Çavuşoğlu, B. (2011). Türkiye'de çalışan yoksulluğunun genel görünümü. *Sosyal Güvence*, (1), 22-33.

Çetin, S. (2010). Türkiye'de kamu yönetimi reform sürecinin değerlendirmesi: Aksayan ve işleyen yönler. *Çorum Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *19*(3), 23-38.

Dışişleri Bakanlığı. (2022a). Fransa'nın Ekonomisi https://www.mfa.gov.tr/fransa-ekonomisi.tr.mfa Erişim Tarihi: 12.12.2022.

Dışişleri Bakanlığı. (2022b). İsveç Ekonomisi https://www.mfa.gov.tr/isvec-ekonomisi.tr.mfa, Erişim Tarihi: 12.12.2022.

Drewnowski, J. (1977). Poverty: its meaning and measurement. *Development and change*, *8*(2), 183-208.

Erdoğan, N. (2007). *Yoksulluk halleri.* İstanbul: İletişim Yayınları.

Erdoğan, N. (2002). Giriş: yoksulları dinlemek. N.Erdoğan (Ed.), *Yoksulluk halleri – Türkiye'de kent yoksulluğunun toplumsal görünümleri*, Demokrasi Kitaplığı Yayınları.

Eurostat. (2022). https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20180316-1 Erişim Tarihi:12.06.2022

Gündoğan, N., Biçerli, M. K. ve Aydin, U. (2005). The working poor: a comparative analysis, https://mpra.ub.uni-muenchen.de/5096/1/MPRA_paper_5096.pdf (12.06.2022).

Gündoğan, N. (2007). *Yoksulluğun değişen yüzü: çalışan yoksullar*. Anadolu Üniversitesi.

ILO. (2022a). World Employment and Social Outlook https://www.ilo.org/wesodata/chart/7oBh_naHn , Erişim Tarihi:20.11.2022.

ILO. (2022b). World Employment and Social Outlook**,** https://www.ilo.org/wesodata/chart/tCjWLqB0L , Erişim Tarihi: 19.10.2022.

ILO. (2022c). World Employment and Social Outlook, https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_834081.pdf , Erişim Tarihi: 14.09.2022.

ILO. (2022d). World Employment and Social Outlook, https://www.ilo.org/wesodata/chart/C7j-mY8f1, Erişim Tarihi: 14.09.2022.

ILO. (2014), Global Employment Trends. Geneva.

ILO. (2018). World Employment Social Outlook: Trends Geneva

Kahraman, F. (2015). Yoksulluğun çalışma ile imtihanı: Çalışan yoksullar üzerine bir araştırma. *İdealkent*, *6*(16), 50-70.

Kapar, R. (2004). Taslak metne ilişkin eleştiriler: Sosyal güvenlik sisteminde reform önerisi. *Sendikal Notlar,(Eylül)*.

Merkez Bankası (2022 Nisan), Konut Fiyat Endeksi https://evds2.tcmb.gov.tr/index.php?/evds/portlet/jHQqZSuUssg%3D/tr

Merkez Bankası. (2022 a), Elektronik Veri Dağıtım Sistemi, https://evds2.tcmb.gov.tr/index.php?/evds/serieMarket ,Erişim Tarihi: 06.12.2022.

Merkez Bankası. (2022 b), Elektronik Veri Dağıtım Sistemi. https://evds2.tcmb.gov.tr/index.php?/evds/serieMarket/collapse_26/5949/DataGroup/turkish/bie_hkfe/ , Erişim Tarihi: 06.12.2022.

OECD. (2021) Government at a Glance - 2021 edition https://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=66856 , Erişim Tarihi: 01.10.2022.

OECD (2022). Annual Labour Force Statistics, Employment. https://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=451# , Erişim Tarihi: 01.10.2022.

Özkalp, E., (2003). Örgütlerde işin çalışanlar için anlamı ve iş dizaynı. *Kamu-İş Dergisi, 7*(2), 1-26.

Öztürk, N. (2010). Klasik ve neoklasik iktisatta gelir bölüşümü. *Çalışma ve Toplum*, *1*(24), 1-24.

Pınarcıoğlu, M. ve Işık, O. (2001). *Nöbetleşe yoksulluk*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Saran, U., (2004). *Kamu yönetiminde yeniden yapılanma*. Ankara: Atlas Yayınları.

SBB, Ekim 2022 Enflasyon Verileri, https://www.sbb.gov.tr/ekim-2022-enflasyon verileri%20/ , Erişim Tarihi: 25.09.2022.

Seyyar, A. (2003). Sosyal siyaset açısından yoksulluğa karşı mücadele. *Yoksulluk Sempozyumu*, 38-69.

Strengmann-Kuhn, W. (2002). Working poor in Europe: A partial basis income for workers?. Available at SSRN 386540.

Susam, N. (2008). Kamu maliyesinde sınır ötesi bir kavram: Küresel kamusal mallar. *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, *12*(1-2), 277-303.

Şener, O. (1994). Kamu kesiminin optimal büyüklüğü, *X.Türkiye Maliye Sempozyumu*, 379-410.

T.C Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2022a, https://www.sbb.gov.tr/kamu-istihdami/ Erişim Tarihi:12.12.2022

T.C Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2022b, https://www.sbb.gov.tr/kamu-istihdami/ Erişim Tarihi:12.12.2022

TCMB, 2022) https://evds2.tcmb.gov.tr/index.php?/evds/serieMarket

TÜİK (2009), Yoksulluk Araştırması Sonuçları

TÜİK, 2020, Satın Alma Gücü Paritesi, https://data.TÜİK.gov.tr/Bulten/Index?p=Purchasing-Power-Parity-%28Temp%29-2020-41125 : Erişim Tarihi: 07.10.2022.

TÜİK, 2022, Tüketici Fiyat Endeksi, Aralık, https://data.TÜİK.gov.tr/Bulten/Index?p=Tuketici-Fiyat-Endeksi-Aralik-2022-49651&dil=1 , Erişim Tarihi: 04.01.2023

Türk Dil Kurumu, https://sozluk.gov.tr/ , Erişim Tarihi: 19.01.2023.

Vizemnet. (2023). https://vizem.net/danimarka/calisma/asgari-ucret-maaslar/ Erişim Tarihi: 20.01.2023.

World Bank (2018). Poverty and Shared Prosperity 2018. https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/30418/9781464813306.pdf

World Bank. (2017). *World development report 2017: Governance and the law*. The World Bank.

World Bank. (2023). https://data.worldbank.org/country/TR?locale=tr Erişim Tarihi: 19.01.2023.

Yaprak, B. ve Ercan, S. Kapitalizmin Sözde Ölümü: Paylaşım Ekonomisine Eleştirel Bir Bakış. *Düşünce ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, *3*(5), 92-121.

9 th International Congress Geneva, September 12th-14th, https://basicincome.org/bien/pdf/2002Strengmann-Kuhn.pdf , Erişim Tarihi: 12.07.2022

http://www.canaktan.org/ekonomi/yoksulluk/birinci-bol/aktan-vural-yoksulluk.pdf 10.08.2022

https://evds2.tcmb.gov.tr/index.php?/evds/serieMarket/collapse_2/5868/DataGroup/turkish/bie_rktufey/#collapse_2

https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/10/2023-Yili-Butce-Gerekcesi_24102022.pdf

KAYNAKLAR

Akbıyık, T. (2020). Tarım veya Orman İşlerinde Hizmet Akdiyle Süreksiz olarak Çalışanların Sigortalılığı. Çalışma ve Toplum Dergisi, 66(3), 1483-1500.

Aksoylu, D. ve Karaalp- Orhan, H. S. (2022). AB Ortak Tarım Politikası Çerçevesinde Türkiye ve Seçili Doğu Avrupa Ülkeleri Tarım Sektörünün Karşılaştırmalı Analizi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9(1), 172-201.

Akyıldız H. (2004). Sosyal Güvenlik Hukuku. Süleyman Demirel Üniversitesi Yayınları, No: 43, İİBF, Isparta.

Alpay, Y. (2008). Türkiye Ekonomi Tarihi. İstanbul: Akademia Yayınları.

Apalı, A. ve Yılmaz, T. (2017). Osmanlı Devleti'nin İslami Finans Kaynaklarından Aşar Vergisinin Ağlasun Kazasına Ait 1262-66 (H.) Senelerinin Muhasebe Defterinin Analizi. Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi, 1(9), 46-62.

Atan, M. vd. (2015). Açlık ve Yoksulluk Sınırını Belirlemede Düzey 2 Bazında Bölgesel Etkinliğe Dayalı Mekansal İlişkiler: Türkiye Örneği. Gazi İktisat ve İşletme Dergisi, 2(1), 1-16.

Atasagun, Y.S. (1985). Türkiye'de Zirai Kredi Kooperatifleri, O. Arı (Der.). Köy Sosyolojisi Okuma Kitabı içinde (s. 51-60), İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.

Barkan, Ö.L. (1980). Türkiye'de Toprak Meselesi. İstanbul: Gözlem Yayınları.

Başaran, B. vd. (2009). Ziraat Fakültesi Öğrencilerinin Tarımın Geleceğine Yönelik Bakış Açıları: Tekirdağ İli Örneği. International Conference on Eurasian Economies, 11(13), 294-301.

Bayar, R. (2018). Arazi Kullanımı Açısından Türkiye'de Tarım Alanlarının Değişimi. Coğrafi Bilimler Dergisi, 16(2), 187-200.

Biçer, E. (2009). Yoksullukla Mücadele'de Proje Destekleri ve Proje Desteklerinin Zaman Serisi Olarak Modellenmesi. (Sosyal Yardım Uzmanlık Tezi). Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, Ankara.

Byerlee, D. vd. (2009). Agriculture for Development: Toward a New Paradigm. Annual Review of Resource Economics, 15-31.

Ceylanlı, Ş. (2011). Osmanlı Toprak Düzeni Üzerine Bazı Düşünceler. https://www.dergipark.org.tr/en/download/article-file/101255.

Coşan, B. (2022). Yoksulluk ve Gıda İsrafı Çelişkisinde Sürdürülebilir Tüketimin Önemi: Sosyal Politika Açısından Eleştirel Bir Değerlendirme. Mehmet Zahid Ecevit (Ed), Tüketim, yönetim ve kalkınma bağlamında sürdürülebilirlik kitabı içinde (ss.1-18). Ankara: Gazi Kitabevi.

Çalışkan, Ş. (2010). Türkiye'de Gelir Eşitsizliği ve Yoksulluk. Sosyal Siyaset Konferansları, (59), 89-132.

Çetin, T. (1999). Modern Türkiye Yaratma Projesinin Orijinal Bir Boyutu: Örnek Köyler. O. Baydar (Ed.), 75 Yılda Köylerden Şehirlere kitabı içinde (s 231-240). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Dedeoğlu, S. (2018). Tarımsal Üretimde Göçmen İşçiler: Yoksulluk Nöbetinden Yoksulların Rekabetine. Çalışma ve Toplum, 1(56), 37-68

Demir, M. (2015). Mevsimlik Tarım İşçilerinin Sosyal Güvenlik Haklarına İlişkin Değerlendirmeler ve Öneriler. Çalışma ve Toplum, (44), 177-194.

Demirel, E. (2020). İlk TBMM'nin İlk Kanunu: Ağnam Resmi. Vakanüvis Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi, TBMM'nin 100.yılı Özel Sayısı (5), 19-37.

Dernek, Z. (2006). Cumhuriyet'in Kuruluşundan Günümüze Tarımsal Gelişmeler. Ziraat Fakültesi Dergisi, 1(1), 1-12.

Dinler, Z. (2000). Tarım Ekonomisi (5.bs). Bursa: Ekin Kitabevi Yayınları.

Direk, M. (2012). Tarım Tarihi ve Deontoloji (2.bs). Konya: Eğitim Yayınevi.

Durak, B. ve Karadağ, N. C. (2017). Türkiye'de Tarım Politikaları ve Vergilendirilmesi-1. Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi, 1(9), 89-104.

Erbay, R. (2013). Ekonomi Kalkınmada Tarımın Rolü: Türkiye Üzerine Bire Değerlendirme, Balkan Sosyal Bilimler Dergisi, 2(4), 1-16.

Eren, A. (2006). Türkiye Ekonomisi. Bursa: Ekin Yayınevi.

Eren, F. (2014). Borçlar Hukuku Özel Hükümler. Ankara: Yetkin Hukuk Yayınları.

Eroğlu, N. (2007). Atatürk Dönemi İktisat Politikaları (1923-1938). Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 2(23), 63-73.

Eski Kanun Metni Yeni Kanun Metni Açıklama 1, https://archive.ismmmo.org.tr/docs/yayinlar/kitaplar/4857/4857.pdf.

Eştürk, Ö. Ve Ören, M. N. (2014). Türkiye'de Tarım Politikaları ve Gıda Güvencesi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi. Tarım Bilimleri Dergisi, 2(24), 193-200.

Etiler, N. (2011). Tarımda Kadın Emeğine Kısa Bire Bakış. TTB Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi, 39(11), 27-30.

Eurofound. (2007, 15 Nisan). Unpaid Work Prevalent in Agricultural Sector. https://www.eurofound.europa.eu/ga/publications/article/2007/unpaid-work-prevalent-in-agricultural-sector.

Euronews. (2021, 30 Aralık). Türkiye'de İstihdamdaki 100 Kişiden 9'u Ücretsiz Aile İşçisi. https://tr.euronews.com/2021/12/30/turkiye-de-istihdamdaki-100-kisiden-9-u-ucretsiz-aile-iscisi#:~:text=İstihdamdaki%20her%20bin%20kişiden%2092,Türkiye'de%20binde%2092%20oldu.

GAP. (2022, 22 Ekim). T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı. http://www.gap.gov.tr/index.php.

Görücü, İ. ve Demirbaş, M. (2013). Türkiye'de Tarım Aracılığı: Uygulama, Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Hikmet Yurdu Düşünce- Yorum Sosyal Bilimlerde Araştırma Dergisi, 6(12), 133-154.

Gülçubuk, B. (2006). Kırsal Kalkınma, Türkiye'de Tarım Kitabı. Ankara: T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı.

Güneş, S. (2008). Sosyal Yardımların Sunumunda Yeni Bir Yaklaşım Olarak Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Proje Destekleri ve Yoksullukla Mücadeledeki Etkisi. V. Aile Şurası, 1, 161-178.

Gürkan, T. (1987). Osmanlı Tarım Ekonomisi, 1840-1910, Türk İktisat Tarihi Yıllığı. İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, Türk İktisat ve İçtimaiyat Tarihi Araştırmaları Merkezi, 1, İstanbul.

Hekimoğlu, B. ve Altındeğer, M. (2006). Tarımın ve Tarımsal Göstergelerin; Ülkemizdeki ve Samsun İlimizdeki Gelişim Seyri. Samsun Valiliği Tarım İl Müdürlüğü Strateji Geliştirme Birimi, 1-9. https://samsun.tarimorman.gov.tr/Belgeler/Yayinlar/Tarimsal_strateji/tarimin_ve_tarimsal_gostergelerin_ulkemizdeki_ve_samsun_ilimizdeki_gelisim_seyri.pdf.

ILO. (2007). Agricultural Workers and Their Contribution to Sustainable Agriculture and Rural Development. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_dialogue/@actrav/documents/publication/wcms_113732.pdf.

İncedal, S. (2013). Türkiye'de Yoksulluğun Boyutları: Mücadele Politikaları ve Müdahale Araçları. (Aile ve Sosyal Politikalar Uzmanlık Tezi). Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Sosyal Yardım Genel Müdürlüğü, Ankara.

İş Kanunu. (2003, 10 Haziran). 42(25134). https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.4857.pdf.

İş ve Sosyal Güvenlik (2022). 2925 ve Ek-5 Tarım Sigortalılarının Ödeyeceği Prim Tutarları. https://www.isvesosyalguvenlik.com/tarim-ssk-sigortalilarinin-odeyecegi-prim-tutarlari/.

Kalkınma Atölyesi. (2019). Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Programı, Mevsimlik Tarımsal Üretimde Çocuk İşçiliği Mevcut Durum Raporu ve Uygulama Programı. Adana. https://www.ka.org.tr/dosyalar/file/Yayinlar/Cocuk-Haklari/Raporlar/MEVSIMLIK-TARIMSAL-URETIMDE-COCUK-ISCILIGI-MEVCUT-DURUM-RAPORU.pdf.

Kasımoğlu, E. (2006). Tarımda Çalışan Kadınların Sorunları. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dicle Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.

Kaya, O.K. vd. (2015). Cumhuriyet Dönemi (1923-1950) Tarım Sektöründeki Gelişmelerin Günümüz Kırsal Kalkınma Anlayışı ile Karşılaştırılması. Kamu- İş, 1(14), 63-98.

Kepenek, Y. (1986). Gelişimi, Üretim Yapısı ve Sorunlarıyla Türkiye Ekonomisi. Ankara: Teori Yayınları.

Kılıç M. (2006). 4857 Sayılı Yeni İş Kanunu Kapsamında Tarım İşçilerinin Hukuki Durumu. Tarım Ekonomisi Dergisi, 2(12), 39-49.

Korkmaz, M. (2017). Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin Türkiye İşgücü Piyasasına Etkileri ve Değerlendirmeler. Sosyal Güvence Dergisi, 13, 57-83.

Losch, B. vd. (2012). Structural Transformation and Rural Change Revisited Challengs for Late Developing Countries in a Globalizing World. Washington DC: The World Bank.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2022). Köy Enstitüleri. https://www.meb.gov.tr/meb/hasanali/eğitimekatkilari/koy_enstitu.htm.

Moser, C.A. ve Kalton G. (1971). Survey Methods in Social Investigation. (1.bs). London: Routledge.

Özbekmezci, Ş. ve Sahil, S. (2004). Mevsimlik Tarım İşçilerinin Sosyal, Ekonomik ve Barınma Sorunlarının Analizi. Gazi Üniversitesi Mühendislik, Mimarlık Fakültesi Dergisi, 19(3), 261-274.

Özsan, A.G. (2013). Avrupa Birliği'ndeki Ekonomik Yavaşlamanın Türkiye'nin Sektörel İhracatına Etkisi. (Uzmanlık Tezi). T.C. Kalkınma Bakanlığı Ekonomik Modeller Ve Stratejik Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Yayın No:2856.

Öztürk, Ş. (2008). Kırsal Yoksulluk ve Neo-Liberal Ekonomi Politikaları. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5(1), 605-634.

Sert, Ö. ve Nazlıoğlu, A. (t.y.). Tarımda İş Sağlığı ve Güvenliği Rehberi. Ankara: T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. (2022). Genel Yayın. https://www.csgb.gov.tr/medias/4604/rehber27.pdf.

SGK. (2013). Türkiye ve Dünyada Tarım Sektöründe Sosyal Güvenlik. Ankara: SGK Yayın No:74.

Solmaz, B. (2010). Tarımda Çalışanların Sosyal Güvenliği: Tokat İli Örneği. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Osman Paşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.

Sosyal Sigortalar Kanunu. (1983, 20 Ekim). 22 (18191). https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/5.5.2926.pdf.

Strateji Geliştirme Başkanlığı. (2008). 5510 Sayılı Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu. Yayın No: 1.

Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2022). Kalkınma Planları. https://www.sbb.gov.tr/kalkinma-planlari/.

Sütoluk, Z. vd. (2004). Mevsimlik Tarım İşçilerinin Sağlık Durumlarının Değerlendirilmesi. Türk Tabipleri Birliği Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi, 37-38.

Şahin, H. (2002). Türkiye Ekonomisi (7.bs). Bursa: Ezgi Kitabevi.

T. C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı. (22, 10 Ekim). Arge/Raporlar, 2015 Faaliyet Raporları. https://www.aile.gov.tr/media/36158/2015-yili-idare-faaliyet-raporu.pdf.

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı. (2022, 22 Ekim). Arge/Raporlar, 2014 Faaliyet Raporları. https://www.aile.gov.tr/media/36156/2014-yili-faaliyet-raporu.pdf.

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı. (2022). Arge /Raporlar, 2014 Faaliyet Raporları. https://www.aile.gov.tr/media/36156/2014-yili-faaliyet-raporu.pdf.

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı. (2022). Arge /Raporlar, 2015 Faaliyet Raporları. https://www.aile.gov.tr/media/36158/2015-yili-idare-faaliyet-raporu.pdf.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2021). İşgücü Piyasasındaki Gelişmelerin Makro Analizi. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2021/05/IsgucuPiyasasindaki GelismelerinMakroAnalizi-2021-I_31052021.pdf.

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı. (2021, 09 Haziran). Ulusal Kırsal Kalkınma Strateji (2021-2023). https://kkp.tarim.gov.tr/Contact/19.

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı. (2022_a). Gayri Safi Yurtiçi Hasıla Değerleri. https://www.tarimorman.gov.tr/SGB/Belgeler/Veriler/GSYH.pdf.

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı. (2022_b). Organik Tarım Ürünlerinin İthalat ve İhracatı. https://www.tarimorman.gov.tr/Konular/Bitkisel-Uretim/Organik-Tarim/Urunlerinin-Ithalat-Ve-Ihracati.

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı. (2022_c, 23 Ekim). 2022 Yılı Performans Programı. https://www.tarimorman.gov.tr/SGB/Belgeler/Performans%20Programlar%C4%B1/TARIM%20ve%20ORMAN%20BAKANLI%C4%9EI%202022Y%C4%B1l%C4%B1%20PerformansProgram%C4%B1.pdf.

Tarım Orman Şurası. (2019). Kırsal Kalkınma ve Kırsalda İstihdam Grubu Çalışma Belgesi. https://cdniys.tarimorman.gov.tr/api/File/GetFile/330/Sayfa/1416/1778/DosyaGaleri/13._kirsal_kalkinma_ve_kirsalda_istihdam.pdf.

Tezel, Y.S. (2002). Cumhuriyer Döneminin İktisadi Tarihi. Ankara: Yurt Yayınları.

Tilak, J.B. (2002). Education and Poverty. Journal of Human Development, 3(2), 191-207.

TİM. (2022_a). İhracat 2022 Raporu Yeni Vizyon, Yeni Yol Haritası. İstanbul.

TİM. (2022_b). İhracat Rakamları. https://tim.org.tr/tr/ihracat-rakamlari.

TMO. (2021). 2020 Yılı Hububat Sektör Raporu. Ankara.

Toprak, Z. (1988). "Türkiye Tarımı ve Yapısal Gelişmeler, (1900-1950)" Türkiye'de Tarımsal Yapılar (1923-2000). Ankara: Yurt Yayınları.

Tökin, İ. H. (1990). Türkiye Köy İktisadiyatı. İstanbul: Matbaacılık ve Neşriyat Türk Anonim Şirketi.

TÜİK İstatistiki Veri Portalı. (2022). Kapsam, Dönem ve Zamanlama The Data. https://data.tuik.gov.tr.

TÜİK. (18 Eylül 2022). İşgücü İstatistikleri, 2021. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=%C4%B0%C5%9Fg%C3%BCc%C3%BC-%C4%B0statistikleri-2021-45645&dil=1,

TÜİK. (2011). Hanehalkı İşgücü İstatistikleri. Ankara.

TÜİK. (2012, 02 Mayıs). Tarımsal İşletmelerde Ücret Yapısı, 2011. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Tarimsal-Isletmelerde-Ucret-Yapisi-2011-10806#:~:text=2011%20Tarımsal%20İşletmeler%20(Hanehalkı)%20Ücret,oranında%20artarak%20978%2C97%20TL.

TÜİK. (2014, 09 Mayıs). Tarımsal İşletmelerde Ücret Yapısı, 2013. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Tarimsal-Isletmelerde-Ucret-Yapisi-2013-16119.

TÜİK. (2016, 02 Mart). Tarımsal İşletme İşgücü Ücret Yapısı, 2015. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Tarimsal-Isletme-Isgucu-Ucret-Yapisi-2015-21722.

TÜİK. (2016, 12 Aralık). Yıllık Gayrisafi Yurtiçi Hasıla, 2015. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yillik-Gayrisafi-Yurt-Ici-Hasila-2015-24921.

TÜİK. (2016, 17 Mart). İstatistiklerle Yaşlılar, 2015. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Yaslilar-2015-21520.

TÜİK. (2018, 10 Eylül). Yıllık Gayrisafi Yurt İçi Hasıla, 2017. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yillik-Gayrisafi-Yurt-Ici-Hasila-2017-27844.

TÜİK. (2020, 17 Nisan). İstatistiklerle Çocuk, 2019. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Cocuk-2019-33733.

TÜİK. (2020, 27 Şubat). Tarımsal İşletme İşgücü Ücret Yapısı, 2019. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Tarimsal-Isletme-Isgucu-Ucret-Yapisi-2019-33728.

TÜİK. (2020, 31 Ağustos). Yıllık Gayrisafi Yurt İçi Hasıla, 2019. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yillik-Gayrisafi-Yurt-Ici-Hasila-2019-33671.

TÜİK. (2020, 31 Mart). Çocuk İşgücü Anketi Sonuçları, 2019. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Cocuk-Isgucu-Anketi-Sonuclari-2019-33807.

TÜİK. (2021, 01 Eylül). Yıllık Gayrisafi Yurt İçi Hasıla, 2020. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yillik-Gayrisafi-Yurt-Ici-Hasila-2020-37184.

TÜİK. (2021). Coğrafi İstatistik Portalı. https://cip.tuik.gov.tr/#.

TÜİK. (2022, 04 Mart). İstatistiklerle Kadın, 2022. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Kadin-2021-45635.

TÜİK. (2022, 06 Mayıs). Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, 2021. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Gelir-ve-Yasam-Kosullari-Arastirmasi-2021-45581.

TÜİK. (2022, 15 Ağustos). İşgücü İstatistikleri, II. Çeyrek: Nisan-Haziran 2022. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-II.-Ceyrek:-Nisan-Haziran-2022-45652.

TÜİK. (2022, 17 Mayıs). İstatistiklerle Gençlik, 2021. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Genclik-2021-45634.

TÜİK. (2022, 20 Nisan). İstatistiklerle Çocuk, 2021. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Cocuk-2021-45633.

TÜİK. (2022, 23 Mart). İşgücü İstatistikleri, 2021. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=İşgücü-İstatistikleri-2021-45645&dil=1.

TÜİK. (2022, Şubat 24). Tarımsal İşletmelerde İşgücü Ücret Yapısı, 2020-2021. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Tarımsal-İşletme-İşgücü-Ücret-Yapısı-2020-2021-45783&dil=1.

Turhanoğlulları, Z. (2003). Türkiye'de Tarımda Çalışanların Sosyal Güvenliği. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

TÜRK-İŞ. (2021, 27 Aralık). Aralık 2021 Açlık ve Yoksulluk Sınırı. https://www.turkis.org.tr/aralik-2021-aclik-ve-yoksulluk-siniri/.

TÜRK-İŞ. (2022, Eylül 28). Eylül 2022 Açlık ve Yoksulluk Sınırı. https://www.turkis.org.tr/eylul-2022-aclik-ve-yoksulluk-siniri/.

TÜSİAD. (2020). Tarım ve Gıda 2020: Sürdürülebilir Büyüme Bağlamında Tarım ve Gıda Sektörünün Analizi.

Uğurlu, A.A. ve Tuncer İ. (2017). Türkiye'de Sanayi ve Hizmet Sektörlerinin Büyüme ve İstihdama Katkıları: Girdi-Çıktı Analizi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 32(1), 131-165.

Yıldız, Z. (1996). Cumhuriyet Türkiye'sinin Atatürk Döneminde Vergi Uygulamaları. Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi, 4, 73-82.

Yılmaz, A. (2004). Tahsis Mevzuatı İşlemleri. SSK Sigorta İşleri Genel Müdürlüğü, Ankara.

Yüceer, S.E. vd. (2020). Türkiye'de 2000-2020 Döneminde Tarımsal Destekleme Politikalarının Gelişiminin İncelenmesi. Lapseki Meslek Yüksekokulu Uygulamalı Araştırmalar Dergisi, 1(2), 36-46

5488 Tarım Kanunu. (2006, 25 Nisan). 45 (26149). https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5488.pdf.

KAYNAKLAR

Ak, M. (2016), Toplumsal bir olgu olarak yoksulluk. *Akademik Bakış Dergisi*, (54), 296-306.

Akkaya, M. A., ve Yıldırım, Z. (2017). Akademik bilgi üretimi ve etik. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi, 5*(2), 78-93.

Awan, M.S., Malik, N., Sarwar H. ve Waqas, M. (2011), Impact of education on poverty reduction. *International Journal of Academic Research*, *3*(1), 659-664.

Aydın, M. (2010). *Bilgi sosyolojisi*, İstanbul: Açılım Kitabevi.

Balay, R. (2014). *Yönetici ve öğretmenlerde örgütsel bağlılık*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Banai, M. ve Williem R. D. (2007). The influence of supportive leadership and job characteristics on work alienation: A six-country investigation. *Journal of World Business, 42*(4), 463-476.

Baş, T. (2002). Determination of job satisfaction profiles of faculty members. *D.E.Ü. İ.İ.B.F. Dergisi, 17*(2), 19-37.

Beck, U. (2019). *Risk toplumu: Başka bir modernliğe doğru* (Çev: K. Özdoğan ve B. Doğan) İthaki Yayınları.

Bell, D. (1973). *The coming of post-industrial society.* Basic Books, Inc. Publishers.

Blegen, M.A. ve Mueller, C.W. (1987). Nurses job satisfaction: A longitudinal analysis. *Research in Nursing and Health*, *10*, 227-237.

Bozkurt, V. (2005). *Değişen dünyada sosyoloji.* İstanbul: Aktüel Yayınları.

Castells, M. (2009). *Communication power*. Oxford University Press.

Coşan, B. (2022). Yoksulluk ve gıda israfı çelişkisinde sürdürülebilir tüketimin önemi: Sosyal politika açısından eleştirel bir değerlendirme, (Ed: Mehmet Zahid Ecevit), *Tüketim, yönetim ve kalkınma bağlamında sürdürülebilirlik* içinde Ankara: Gazi Kitabevi, ss. 1 – 23.

Çakırca, B. (2020). "Bir Egemenlik Meselesi Olarak Kültürel İktidar", Muhafazakar Düşünce Dergisi, 16(58), ss. 189-203.

Çalışkan, Ş. (2007), "Eğitim, İşsizlik ve Yoksulluk İlişkisi", SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 285-308.

Çapar, B. (2005). "Bilgi: Yönetimi, Üretimi ve Pazarlanması", UNAK'05 Organization and Marketing of Information Services, İstanbul, Kadir Has University, 22-24 September 2005, ss. 48-54.

Davis, K. (1984). *İşletmede insan davranışı-örgütsel davranış*, (Çev. Kemal Tosun ve diğerleri), İstanbul: İ.U: İşletme Fakültesi Ya., Ya. No:136.

Demir, M., Ayas, S., ve Yıldız, B. (2018). Örgütsel sinizm ve işe yabancılaşma ilişkisi: Beş yıldızlı otel çalışanları üzerine bir araştırma. *Yönetim Bilimleri Dergisi, 16*(32), 231-254.

Descartes, R. (1966). *Ahlak üzerine mektuplar.* (Çev: Mehmet Karasan) İstanbul: M.E. Basımevi

Diego S. T. (2019). Online Disinformation and the Role of Wikipedia, Digital Libraries, https://doi.org/10.48550/arXiv.1910.12596.

Düzenli F. (2021). "Dijital Yerliler ve Manipülasyonla Gelen Değişim", I. Balkan Çalışmaları Kongresi Bildiriler Kitabı, ss. 281-306.

Gökçe, F. (2005). *Değişme sürecinde devlet ve eğitim*, Ankara: Tekağaç Yayınları.

Gramsci, A. (2014). *Hapishane defterleri.* (Çev. Adnan Cemgil). İstanbul: Belge Yayınları.

Hesmondhalgh, D. (2008). Cultural and Creative Industries. In T. Bennett, & J. Frow (Eds.), The SAGE Handbook of Cultural Analysis (pp. 553-569).

Lu, K. Y., Lin, P. L., Wu, C. M., Hsieh, Y. L., ve Chang, Y. Y. (2002). The relationships among turnover intentions, professional commitment, and job satisfaction of hospital nurses. *Journal of Professional Nursing, 18*(4), 214-219.

Merriam Webster "Disinformation" http://www.merriam-webster.com/dictionary/disinformation, (Erişim Tarihi: 08.10.2022).

Maslach, C. ve Jackson, S.E. (1986). MBI: *Maslach burnout inventory*. Manual Research Edition. Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press.

McLuhan, M. (1964). Understanding media: The extensions of man. McGraw Hill.

Noor, S. N. A. M., & Zainordin, N. (2018). The Impact of Rewards as Motivation on Job Satisfaction In A Quantity Surveying Consultant Firm. International Journal, 1(4), 01-14.

OECD. https://data.oecd.org/earnwage/average-wages.htm (Erişim Tarihi: 10.10.2022)

Özdemir, M.Ç. (2017). Yoksulluğun ölçüm yöntemleri, İslamoğlu, E. (Ed.), *Gelir Dağılımı ve Yoksulluk: Kavram-Teori-Uygulama*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, ss. 77-108.

Postman, N. (1993). *Technopoly: The surrender of culture to technology*. Vintage Books.

Samek, T. (2007). *Librarianship and human rights: A twenty-first century guide*. Chandos Publishing (Oxford) Limited.

Schwab, K. (2016). *Dördüncü sanayi devrimi*. (Çev: Zülfü Dicleli), İstanbul: Optimist Yayınları.

Tan, Ş. (2007). Öğretimi planlama ve değerlendirme. Ankara: Anı Yayınları.

TDK, "Dezenformasyon", http://sozluk.gov.tr, (Erişim Tarihi: 08.10.2022).

Toffler, A. (1981). *The third wave.* Bantam Books.

Tunç, A. (2010) "Medya ve Bilgi Kirliliği", "Tarihi Miras ve Güncel Beklentiler Arasındaki Türkiye", 23. Türk– Alman Gazetecilik Semineri, ss. 245-250

TÜİK, Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, 2020.

TÜİK. İşgücü İstatistikleri. Ağustos 2020.

TÜİK. https://data.TÜİK.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-Eylul-2022-45655 (Erişim Tarihi: 10.10.2022).

TÜİK. https://data.TÜİK.gov.tr/Bulten/Index?p=Income-and-Living-Conditions-Survey-2020-37404 (Erişim Tarihi: 10.10.2022).

UNDP. (1990), Human Development Report 1990, Concept and Measurement of Human Development, New York: Oxford University Press.

Virilio, P. (2003). Enformasyon bombası (K. Şahin, Çev.). Metis Yayınları.

Williams, R. (1993). *Kültür*. (Çev: S. Aydın) Ankara: İmge Yayınları.

Yücel, İ., ve Demirel, Y. (2013). Mevcut iş alternatiflerinin iş tatmini ve işten ayrılma ilişkisi üzerine etkisi: Başka bir yol daha olmalı!. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 27*(2), 159-177.

Zaim, H. (2005). Bilginin artan önemi ve bilgi yönetimi. İstanbul: İşaret Yayınları.

KAYNAKLAR

Abbas, J., Mubeen, R., Iorember, P. T., Raza, S., & Mamirkulova, G. (2021). Exploring the impact of Covid-19 on tourism: Transformational potential potential and implications for a sustainable recovery of the travel and leisure industry. *Current Research in Behavioral Sciences, 2*. https://doi.org/10.1016/j.crbeha.2021.100033 adresinden 30.10.2022 tarihinde alınmıştır.

Akova, O., Tanrıverdi, H., & Kahraman, O. C. (2016). Otel işletmelerinde işgören devir hızına etki eden risk faktörlerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 6*(12), s. 87-107.

Akpınar, T. (2017). *İş sağlığı ve iş güvenliği.* Bursa: Ekin Basım.

AKTOB. (2022). *Türkiye'ye ilk sekiz ayda toplam 31 milyon 500 bin ziyaretçi geldi*. Akdeniz Turistik Otelciler ve İşletmeciler Birliği: https://aktob.org.tr/news/8747/ adresinden 30.10.2022 tarihinde alınmıştır.

Arabacı, R. Y. (2018). Gelir dağılımı ve yoksulluk. Alper, Y., Tokol, A. (Edt.) *Sosyal politika* (9. Baskı). Bursa: Dora Yayıncılık.

BAKKA. (2011). *Turizm sektör analizi.* Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı. https://bakkakutuphane.org/upload/flip-page/turizm_sektor_analizi/HTML/index.html adresinden 02.11.2022 tarihinde alınmıştır.

Ballı, E. (2021). *Konaklama işletmelerinde iş sağlığı ve güvenliği sektörel risk analizi.* Ankara: Akademisyen Kitapevi.

Baştaymaz, T. (2016). *Sosyal politikanın fikri temelleri "yeni toplum iyi toplum"* . Bursa: Dora Yayıncılık.

Behsudi, A. (2020). *Wish you were here*. IMF Finance & Development: https://www.imf.org/en/Publications/fandd/issues/2020/12/impact-of-the-pandemic-on-tourism-behsudi adresinden 19.10.2022 tarihinde alınmıştır.

BLS. (2022). *A profile of the working poor, 2020*. Bureau of Labor Statistics : https://www.bls.gov/opub/reports/working-poor/2020/home.htm#_edn1 adresinden 30.10.2022 tarihinde alınmıştır.

Çavuş, Ö. H., & Kurar, İ. (2015). Turizm sektöründe çalışanların hukuki haklarına ilişkin farkındalıkları: Konaklama ve yiyecek-içecek işletmeleri çalışanları üzerine bir araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17*(2), s. 147-174. doi:10.16953/deusbed.93158

Çavuşoğlu, B. (2012). Türkiye'de çalışan yoksulluğunun genel görünümü. *Sosyal Güvence, 0*(1), s. 22-33.

Çitil, N. (2000). *Turizm çalışanlarının hukuki statüsü*. Türk Hukuk Sitesi: https://www.turkhukuksitesi.com/makale_137.htm adresinden 21.10.2022 tarihinde alınmıştır.

ÇSGB. (2021). *Çalışma hayatı istatistikleri.* Ankara: Çalışma Genel Müdürlüğü. https://www.csgb.gov.tr/istatistikler/calisma-hayati-istatistikleri/resmi-istatistik-programi/calisma-hayati-istatistikleri-kitabi/ adresinden 30.10.2022 tarihinde alınmıştır.

Erdoğdu, S., & Kutlu, D. (2014). Dünyada ve Türkiye'de çalışan yoksulluğu: İşgücü piyasası ve sosyal koruma politikaları bağlamında bir değerlendirme. *Çalışma ve Toplum, 2*(41), s. 63-114.

Eurofound. (2017). *In-work poverty in the EU.* Luxembourg: Publications Office of the European Union. https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef1725en.pdf adresinden 03.11.2022 tarihinde alınmıştır.

Eurostat. (2022a). *Eurostat statistics explained*. Tourism industries - employment: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism_industries_-_employment#Characteristics_of_jobs_in_tourism_industries adresinden 10.11.2022 tarihinde alınmıştır.

Eurostat. (2022b). *In-work at-risk-of-poverty rate*. Eurostat Data Browser: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tespm070/default/table?lang=en adresinden 12.11.2022 tarihinde alınmıştır.

Filmer, D., Fu, H., & Sánchez-Páramo, C. (2022). *World bank blogs*. An adjustment to global poverty lines: https://blogs.worldbank.org/voices/adjustment-global-poverty-lines adresinden 10.11.2022 tarihinde alınmıştır.

Gammarano, R. (2019). *The working poor or how a job is no guarantee of decent living conditions.* Geneva: ILO. https://ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/publication/wcms_696387.pdf adresinden 12.11.2022 tarihinde alınmıştır.

Gökmen, Ç. E. (2018). Turizm sektöründe göçmen emeği: nitelikli emek mi? ucuz emek mi? *Çalışma ve Toplum* (1), s. 139-166.

Günel, Ö. D. (2009). Mevsimsellik, mevsimlik istihdam ve örgütsel bağlılık: Konaklama işletmelerinde bir araştırma. *İşletme Fakültesi Dergisi, 10*(2), s. 199-219.

Güngör, B. Y. (2022). *Sosyal risk grubu olarak bekar anneler ve çalışan yoksulluğu ilişkisi: Nitel bir araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı .

İlhan, M. N., Gözükara, M. G., & Aksu, E. (2017). Turizm sektöründe iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili sorunlar ve çözüm önerileri. *Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 2*(2), s. 1-8.

ILO. (2020a). *Accelerating tourism's impact on jobs. Lessons from market system analysis in seven countries.* Geneva: ILO. https://www.ilo.org/empent/Projects/the-lab/publications/WCMS_741217/lang--en/index.htm adresinden 10.11.2022 tarihinde alınmıştır.

ILO. (2020b). *The impact of Covid-19 on the tourism sector.* Geneva: ILO . https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---sector/documents/briefingnote/wcms_741468.pdf adresinden 10.11.2022 tarihinde alınmıştır.

ILO. (2021). *Covid-19 and employment in the tourism sector in the Asia–Pacific region.* Geneva: ILO. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---asia/---ro-bangkok/documents/briefingnote/wcms_827495.pdf adresinden 10.11.2022 tarihinde alınmıştır.

ILOSDG. (2022). *Working poverty rate.* Geneva: ILO. https://www.ilo.org/shinyapps/bulkexplorer33/?lang=en&segment=indicator&id=SDG_0111_SEX_AGE_RT_A adresinden 10.11.2022 tarihinde alınmıştır.

ILOSTAT. (2022). *Statistics on working poverty.* https://ilostat.ilo.org/topics/working-poverty/ adresinden 10.11.2022 tarihinde alınmıştır.

İslamoğlu, E., Candır Şimşek, H., & Tellioğlu, S. (2018). "Düzgün iş" bağlamında turizm sektöründeki çalışma koşulları üzerine bir araştırma. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7*(3), s. 147-161.

İŞKUR. (2021). *İstatistikler.* Ankara: Türkiye İş Kurumu. https://www.iskur.gov.tr/kurumsal-bilgi/istatistikler/ adresinden 08.11.2022 tarihinde alınmıştır.

İzgi, B. B., & Olcay, A. (2008). Çalışma koşullarının önemi: Gaziantep ilindeki 4 ve 5 yıldızlı otel işletmesi çalışanlarına yönelik bir araştırma. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10*(1), s. 43-62.

Kahraman, F. (2015). Yoksulluğun çalışma ile imtihanı: Çalışan yoksullar üzerine bir araştırma. *İDEALKENT, 6*(16), s. 50-70.

Kavurmacı, A., & Demirdelen, D. (2015). Turizm sektöründe işçi sağlığı ve çalışan güvenliği. *I. Avrasya Uluslararası Turizm Kongresi: Güncel Konular, Eğilimler ve Göstergeler (EITOC-2015)*, *Vol III*, s. 26-38. Konya.

Kaya, S. (2020). İnsana yakışır iş açığı: Çalışan yoksulluğu açısından bir değerlendirme. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*(79), s. 55-106. doi:10.26650/jspc.2020.79.0046

Kesgin, B. (2011). Çalışma yaşamında değişen yoksulluk: Çalışan yoksullar. *İş Ahlakı Dergisi, 4*(7), s. 65-75. https://isahlakidergisi.com/content/6-sayilar/7-4-cilt-1-sayi/m0037/kesgin.pdf adresinden 18.10.2022 tarihinde alınmıştır.

Kılıçarslan, M. (2022). *Çalışan yoksulluğu ve güvencesiz çalışma ilişkisi: Dünyada ve Türkiye'de uygulanan çalışan yoksulluğu politikaları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bursa: Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri ABD.

Konyalı, G., & Busun, S. K. (2022). İşgücü piyasalarında eğreti istihdam biçimleri ve çalışan yoksullar. *Çalışma ve Toplum, 4*(75), s. 2663-2686.

Koray, M. (2010). Büyüyen yoksulluk-yoksulluk sorunu ve sosyal hakların sınırları. *İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*(42), s. 1-31. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/5258 adresinden 11.10.2022 tarihinde alınmıştır.

Koray, M. (2018). *Sosyal politika* (5. Baskı). Ankara: İmge Kitapevi.

Marinova, D. M. (2022). Working poverty, nonstandard employment and political inclusion. *West European Politics, 45*(2), s. 381-402.

Nelson, J. (2021). *Who are the working poor?* Oregon Employment Department: https://www.qualityinfo.org/-/who-are-the-working-poor- adresinden 21.10.2022 tarihinde alınmıştır.

Özdemir, A. (2015). Çalışan yoksulluğuna ilişkin kavramsal bir değerlendirme: Dünya'da ve Türkiye'de çalışan yoksulluğunun boyutları ve mücadele politikaları. *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*(2), s. 96-126.

Öztürk, Ş. (2021). Türkiye'de turizm sektöründe istihdam sorunları. *Çalışma İlişkileri Dergisi, 12*(2), s. 1-38. www.dergipark.org.tr/cider adresinden 11.10.2022 tarihinde alınmıştır.

Parlak, Z., & Ak, Y. (2022). Çalışan yoksulluğu: AB ve Türkiye'de durum analizi. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi, 13*(1), s. 117-143. doi:10.54688/ayd.1104064

SGK. (2021). *SGK istatistik yıllıkları.* Ankara: Sosyal Güvenlik Kurumu. https://www.sgk.gov.tr/Istatistik/Yillik/fcd5e59b-6af9-4d90-a451-ee7500eb1cb4/ adresinden 20.10.2022 tarihinde alınmıştır.

SGK. (2022). *SGK istatistik yıllıkları*. Sosyal Güvenlik Kurumu: https://www.sgk.gov.tr/Istatistik/Yillik/fcd5e59b-6af9-4d90-a451-ee7500eb1cb4/ adresinden 20.10.2022 tarihinde alınmıştır.

T.C. ÇSGB. (2011). *Turizm sektöründe çalışma sürelerinin iyileştirilmesi programlı teftişi sonuç raporu.* Ankara: T.C. ÇSGB İş Teftiş Kurulu Başkanlığı. https://www.csgb.gov.tr/medias/6005/2011_48.pdf adresinden 21.10.2022 tarihinde alınmıştır.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2022). *2022 yılı rehber ücretleri*. https://aregem.ktb.gov.tr/TR-307477/2022-yili-rehber-ucretleri.html adresinden 21.10.2022 tarihinde alınmıştır.

Taşkesen, M. Ö. (2012). *Türkiye'de çalışan yoksulluğu ve yoksulluk politikaları: Kapıcıların çalışan yoksulluğu bağlamında değerlendirilmesi (Isparta örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İsparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı.

Telman, N., Önen, L., & Özgeldi, M. (2015). *Psikolojide iş sağlığı-iş güvenliği.* Ankara: Nobel.

The World Bank. (2022). *Factsheet*. An Adjustment to Global Poverty Lines: https://www.worldbank.org/en/news/factsheet/2022/05/02/fact-sheet-an-adjustment-to-global-poverty-lines#18 adresinden 11.10.2022 tarihinde alınmıştır.

turizmgüncel.com. (2022). *Turizm sektöründe çalışanların sayısı 2019'u geçti*. https://www.turizmguncel.com/haber/turizm-sektorunde-calisanlarin-sayisi-2019u-gecti adresinden 21.10.2022 tarihinde alınmıştır.

TÜİK. (2022a). *Ücretli çalışan istatistikleri, Ağustos 2022.* Ankara: Türkiye İstatistik Kurmu. https://data.TÜİK.gov.tr/Bulten/Index?p=Ucretli-Calisan-Istatistikleri-Agustos-2022-45825 adresinden 01.11.2022 tarihinde alınmıştır.

TÜİK. (2022b). *İstatistiklerle aile, 2021.* Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu. https://data.TÜİK.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Aile-2021-45632 adresinden 01.11.2022 tarihinde alınmıştır.

TÜİK. (2022c). *Gelir ve yaşam koşulları araştırması, 2021.* Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu. https://data.TÜİK.gov.tr/Bulten/Index?p=Gelir-ve-Yasam-Kosullari-Arastirmasi-2021-45581 adresinden 01.11.2022 tarihinde alınmıştır.

TÜROFED. (2019). *Turizm raporu.* Türkiye Otelciler Federasyonu. https://www.turofed.org.tr//panel/upload_system/pages_file/f0d8ac64de76e795a84a98a188b926b1.pdf adresinden 01.11.2022 tarihinde alınmıştır.

TÜROFED. (2022). *Turizm bülteni Ağustos-2022.* Türkiye Otelciler Federasyonu. https://www.turofed.org.tr//panel/upload_system/pages_file/ad724d82ff85f9db70f0571a6d3fa420.pdf adresinden 01.11.2022 tarihinde alınmıştır.

TÜRSAB. (2022). *Son verilerle Türkiye turizm istatistikleri raporu.* Türkiye Seyahat Acentaları Birliği. https://www.tursab.org.tr/turkiye-turizm-istatistikleri/diger-istatistikler adresinden 01.11.2022 tarihinde alınmıştır.

UNWTO. (2020). *The impact of Covid 19 on tourism.* World Tourism Organization. https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2020-08/UN-Tourism-Policy-Brief-Visuals.pdf adresinden 31.10.2022 tarihinde alınmıştır.

Ünlüönen, K., & Şahin, S. Z. (2011). Turizmde istihdam. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 10*(37), s. 1-25.

Yorgun, S. (2013). Türkiye'de turizm sektöründe esnek istihdam uygulamaları ve toplu iş sözleşmelerinde yer alan düzenlemeler. *Turizm ve Arastırma Dergisi, 2*(2), s.53-72.

Zamanlı, E. (2020). *Türkiye'de turizm sektöründe istihdam ve yabancı uyruklu çalışanlar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı.

KAYNAKLAR

Acea (2022a). Employment trends in the EU automotive sector https://www.acea.auto/figure/employment-trends-in-eu-automotive-sector/, adresinden 24.10.2022 tarihinde alınmıştır.

Acea (2022b). Direct automotive manufacturing jobs in the EU, by country https://www.acea.auto/figure/direct-automotive-manufacturing-jobs-in-the-eu-by-country/, adresinden 24.10.2022 tarihinde alınmıştır.

Addae-Korankye, A. (2014). Causes of poverty in Africa: A review of literature, *American International Journal of Social Science*, *3*(7), 147-153.

Ajakaiye D.O. ve Adeyeye V.A. (2001). Concepts, measurement and causes of poverty, *CBN Economic&Financial Review*, *39*(4), 8-44.

Ak, M. (2016). Toplumsal bir olgu olarak yoksulluk, *Akademik Bakış Dergisi*, *54*, 296-306.

A.M, S. (2020). The challenges of poverty, types and its causes, Special Issue of First International Conference on Advancements in Management, Engineering and Technology (ICAMET 2020) International Research Journal on Advanced Science Hub (IRJASH), 2(10), 81-85.

Bayraç, H. N. ve Doğan, E. (2018). Teknoloji yoksulluğu ve Türkiye'de ihracatın ithalata olan bağımlılığı, *International Journal of Social Inquiry*, *11*(1), 17-42.

Bodea, G. ve Herman, E. (2014). Factors behind working poverty in Romania, *Procedia Economics and Finance*, *15*, 711-720.

Çavuşoğlu, B. (2012). Türkiye'de çalışan yoksulluğunun genel görünümü, *Sosyal Güvence*, *1*(1), 22-33.

Eurofound (2022). Workink Poor, https://www.eurofound.europa.eu/tr/topic/working-poor, adresinden 17.11.2022 tarihinde alınmıştır.

Faharuddin ve Endrawati, D. (2022). Determinants of working poverty in Indonesia, *Journal of Economics and Development*, *24*(3), 230-246.

Gerşil, G. S. (2016). Çalışma hayatında yaşanan dönüşüm ve çalışan yoksulluğu, *International Conference On Eurasian Economies*, 455-464.

Gleicher, D. ve Stevans, L. K. (2005). A comprehensive profile of the working poor, *Labor*, *19*(3), 517-529.

Government of Canada (2022). Salaries and wages - Canadian Industry Statistics, https://www.ic.gc.ca/app/scr/app/cis/salaries-salaires/441;jsessionid=00014-H8HOhpus8MRfNjW5g0XUh:-42KIJR, adresinden 13.11.2022 tarihinde alınmıştır.

Görener, Ö. ve Görener, A. (2008). Otomotiv endüstrisinin Türkiye ekonomisindeki yeri: sektörel bir inceleme, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(26), 306-319.

Herman, E. (2014). Working poverty in the European Union and its main determinants: an empirical Analysis, *Inzinerine Ekonomika-Engineering Economics*, 25(4), 427-436.

Horemans J. ve Marx I. (2013). In-work poverty in times of crisis: do parttimers fare worse?, Discussion Paper, 13/14, Antwerp.

ILO Sectoral Brief (2020). COVID-19 and the automotive industry, https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---sector/documents/briefingnote/wcms_741343.pdf, adresinden 23.10.2022 tarihinde alınmıştır.

ILOSTAT (2019). Spotlight on work statistics, The working poor or how a job is no guarantee of decent living conditions, https://ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/publication/wcms_696387.pdf, adresinden 17.10.2022 tarihinde alınmıştır.

ILOSTAT (2022). Statistics on working poverty, https://ilostat.ilo.org/topics/working-poverty/, adresinden 9.11.2022 tarihinde alınmıştır.

İSO-İstanbul Sanayi Odası (2002). Avrupa Birliği'ne tam üyelik sürecinde İstanbul Sanayi Odası meslek komiteleri sektör stratejileri geliştirilmesi projesi otomotiv sanayi sektörü, Yayın No: 4, https://www.iso.org.tr/file/Otomotiv_Sanayi_Sektoru-382.pdf adresinden 15.11.2022 tarihinde alınmıştır.

Kabakçı, E. ve Polat, O. (2021). Evaluation of factors which cause female poverty in the EU by panel data analysis, *Journal of Management and Economic Research*, *19*(2), 40-61.

Kapar, R. (2004). Uygun iş bağlamında çalışan yoksullar, *Journal of Social Policy Conferences*, 48, 185-204.

Kaya, S. (2020). İnsana yakışır iş açığı: Çalışan yoksulluğu açısından bir değerlendirme, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 79, 55-106.

Kesgin, B. (2011). Çalışma yaşamında değişen yoksulluk: Çalışan yoksullar, *İş Ahlakı Dergisi*, *4*(1), 65-75.

Kruining, P. V. & Leeuwen, P. V. ve Bodt, H. D. (2011). The Netherlands-strategies to fight in-work poverty: enhancing opportunities to earn a decent living, Peer Review, Building the tools to fight in-work poverty, France, https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=7966, adresinden 19.11.2022 tarihinde alınmıştır.

Majid, N. (2001). The working poor in developing countries, *International Labour Review*, *140*(3), 271-291.

Nelson, J. (2021). Who are the working poor?, State of Oregon employment department, https://www.qualityinfo.org/-/who-are-the-working-poor-, adresinden 9.11.2022 tarihinde alınmıştır.

OECD (2009). In-work poverty: What can governments do?, Policy Brief, https://www.oecd.org/els/43650040.pdf adresinden 20.11.2022 tarihinde alınmıştır.

OECD (2009). OECD Employment Outlook 2009 Tackling the jobs crisis, https://read.oecd-ilibrary.org/employment/oecd-employment-outlook-2009_empl_outlook-2009-en#page6, adresinden 19.11.2022 tarihinde alınmıştır.

OICA (2022a). 2021 production statistics, https://www.oica.net/category/production-statistics/2021-statistics/ adresinden 23.10.2022 tarihinde alınmıştır.

OICA (2022b). Global sale statistics 2019-2021, https://www.oica.net/category/sales-statistics/ adresinden 23.10.2022 tarihinde alınmıştır.

Otomotiv Sanayi Derneği-OSD (2022). Turkish automotive industry sustainability report, https://www.osd.org.tr › PDF › OSD_SRDE_2020, adresinden 9.11.2022 tarihinde alınmıştır.

Oshima Keichi (1983). Competition and auto trend: A technological perspective, 5-10, İçinde Cole Robert E. (Ed.), Automobiles and the feature competition, cooperation, and change, Michigan Papers in Japanise Studies, Center for Japanese Studies The University of Michigan.

Öcal, A. T. ve Kaya, S. (2019). Türkiye'de çalışan yoksulluğunu önlemeye yönelik politikalar, 10. Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi Bildiriler Kitabı, 577-594.

Pen˜a-Casas Ramón and Latta, Mia (2004). European Foundation fort he improvement of living and working conditions (2004). Working poor in the European Union, http://publications.europa.eu/resource/cellar/e5307f43-c7d4-4c36-8262-81b72796c8ae.0001.02/DOC_2, adresinden 25.10.2022 tarihinde alınmıştır.

Pişkin, S. (2017). Otomotiv sektör raporu Türkiye otomotiv sanayii rekabet gücü ve talep dinamikleri perspektifinde 2020 iç pazar beklentileri, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası,https://www.tskb.com.tr/i/content/3081_1_Otomotiv%20Sektor%20Raporu.pdf adresinden 20.11.2022 tarihinde alınmıştır.

Robert, N. B. (2016). Income inequality, poverty and economic reforms in Douala-Cameroon, 101-139. İçinde: Schultz C. (Ed.). (2016). Poverty global perspectives, challenges and issues of the 21st century, New York: Nova Science Publishers.

Ramos, F. B. (2017). Size and profile of the working poor in Chile, International Training Centre of the International Labour Organization (ITCILO), https://www.itcilo.org/sites/default/files/inline-files/ramos.pdf, adresinden 18.11.2022 tarihinde alınmıştır.

Raywat, D. (2019). Defining poverty: A summary of competing models, *Journal of Social and Political Sciences*, *2*(1), 17-21.

Rutherford, M. (2017). The global car manufacturing wage gap: What do car factory workers earn?, https://www.autoexpress.co.uk/car-news/98986/the-global-car-manufacturing-wage-gap-what-do-car-factory-workers-earn, adresinden 13.11.2022 tarihinde alınmıştır.

Sen A. (1981). *Poverty and famines-an essay on entitlement and deprivation*. Oxford: Clarendon press.

SPC-Social Protection Committee (2012). SPPM Thematic reviews on the 2012 social trends to watch the working poor in Europe, https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=14887&langId=en adresinden 9.11.2022 tarihinde alınmıştır.

Sturgeon, T. J., ve Biesebroeck, J. V. (2009). *Crisis and protection in the automotive industry a global value chain perspective*, The World Bank poverty reduction and economic management network international trade department, Policy research working paper, 5060.

Şahin, L. (2011). Nedenleri bakımından çalışan yoksulluğu, *Sosyal Politikalar Dergisi*, http://www.sosyalpolitikalar.com/MakaleDetay.aspx?id=9, adresinden 9.11.2022 tarihinde alınmıştır.

T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (2020). Otomotiv sektörü raporu, Sanayi Genel Müdürlüğü Sektörel Raporlar ve Analizler Serisi, https://www.sanayi.gov.tr/assets/pdf/plan-program/OtomotivSektorRaporu2020.pdf, adresinden 15.11.2022 tarihinde alınmıştır.

TÜİK (2022). Gelir ve yaşam koşulları araştırması 2021, https://data.TÜİK.gov.tr/Bulten/Index?p=Gelir-ve-Yasam-Kosullari-Arastirmasi-2021-45581, adresinden 20.11.2022 tarihinde alınmıştır.

UİB-Uludağ İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği (2021). Türkiye otomotiv endüstrisi raporu, https://uib.org.tr/tr/kbfile/turkiye-otomotiv-endustrisi-raporu, adresinden 8.11.2022 tarihinde alınmıştır.

UNECE (2017). Guide on poverty measurement, United Nations, https://ec.europa.eu/eurostat/ramon/statmanuals/files/UNECE_Guide_on_Poverty_Measurement.pdf, adresinden 18.11.2022 tarihinde alınmıştır.

UNIDO-United Nations Industrial Development Organization (2022). https://stat.unido.org/database/INDSTAT%202%202022,%20ISIC%20Revision%203, adresinden 21.11.2022 tarihinde alınmıştır.

U.S. Bureau of Labor Statistics (2022). Automotive industry: Employment, earnings, and hours, https://www.bls.gov/iag/tgs/iagauto.htm#earnings, adresinden 13.11.2022 tarihinde alınmıştır.

KAYNAKLAR

Brülle Jan vd.(2019) Changing labour market risks in the service economy: Low wages, parttime employment and the trend in working poverty risks in Germany, *Journal of European Social Policy*, *29*(1) 115–129.

Canadian Centre for Policy Alternatives, Ontario's Working Poorhttps://policyalternatives.ca/sites/default/files/uploads/publications/Ontario%20Office/2016/07/CCPA%20ON%20OnPolicy%20Summer%202016%202.pdf

Comen E. (2019) "Jobs don't always keep you out of poverty. Here are cities with high working poor populations", (Çevrimiçi) https://www.usatoday.com/story/money/2019/10/04/largest-working-poor-poverty-rates-jobs/40235285/ , 21.09.2022

Davir Bray D. (2022). (Çevrimiçi) https://www.ciqss.org/sites/default/files/documents/David%20Brady.pdf, 21.09.2022.

Endrawati D. (2022). Determinants of working poverty in Indonesia. *Journal of Economics and Development*, *24*(3), 230-246.

Feder J. and Derek Y. (2019). Employed yet poor: low-wage employment and working poverty in South Africa. *Development Southern Africa*, *37*(3),363-381. https://doi.org/10.1080/0376835X.2019.1597682

Gerşil G. S. (2016). Çalışma Hayatında Yaşanan Dönüşüm ve Çalışan Yoksulluğu, Internatıonal Conference On Eurasıan Economıes, Session 3C, Kalkınma 3, ss. 455-464

Gündoğan N. (2007). *Yoksulluğun değişen yüzü: Çalışan yoksullar*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

ILO. (2016). World Employment Social Book, Genava.

ILO (2017). World Employment Social Book, Genava.

ILO (2018). World Employment Social Book, Genava.

ILO (2019). World Employment Social Book, Genava.

ILO (2020). World Employment Social Book, Genava.

ILO (2021). World Employment Social Book, Genava.

ILO (2022). World Employment Social Book, Genava.

Klein B. and Rones P. (1989). "A profile of the working poor", Monthly Labour Review.

Perera Q. (2010) "No 'working poor' in plantations but misuse of income mostly on alcohol", (Çevrimiçi) https://www.sundaytimes.lk/100711/BusinessTimes/bt23.html, 29.09.2022.

Scottish Government Social Research (2015). What do we know about In-Work Poverty? A summary of the evidence, İskoçya. (http://www.scotland.gov.uk/Publications/Recent) 21.09.2022.

United Nations Department of Economic and Social Affairs (2020) "COVID-19 pandemic deals a huge blow to the manufacturing exports from LDCs", (Çevrimiçi) https://www.un.org/development/desa/dpad/wp-content/uploads/sites/45/publication/PB_71.pdf, 22.09.2022

KAYNAKLAR

BLS. A Profile Of The Working Poor, 2019. Report 1093. May 2021. **https://www.bls.gov/opub/reports/working-poor/2019/pdf/home.pdf,** Erişim Tarihi: 20.07.2022.

Çiloğlu Yörübulut, M. (2022). Gençlerin Yoksulluğu. B. Yılmaz (Ed.) 21. *Yüzyılda Türkiye'de Genç Olmak kitabı içinde (s. 121-147).* Ankara: Gazi Kitabevi.

Deniz, T. (2016). Türkiye'de ulaşım sektöründe yaşanan değişimler ve mevcut durum. *Doğu Coğrafya Dergisi, 21*(36), 135-156.

Doğan, Z. ve Beller Dikmen B. (2018). Türkiye'deki ulaştırma sektörü ve ulaştırma türlerinin karşılaştırılması. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 11*(56), 758-770.

Erdoğdu, S. ve Kutlu, D. (2014). Dünyada ve Türkiye'de çalışan yoksulluğu: işgücü piyasası ve sosyal koruma politikaları bağlamında bir değerlendirme. *Çalışma ve Toplum Dergisi, 2*(41), 63-114.

İslamoğlu, E., Yıldırımalp, S. ve İyem, C. (2018). Türkiye'de çalışan yoksullar olarak abdallar: Kırşehir ilinde bir araştırma. *Yönetim Bilimleri Dergisi, 15*(30), 463-479.

Kahraman, F. (2015). Yoksulluğun çalışma ile imtihanı: çalışan yoksullar üzerine bir araştırma. *İdealkent*, 6(16) , 50-70.

Kaya, S. (2019). Türkiye'de çalışan yoksulluğu: politikalar ve öneriler (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Nalçakan, M. (2006). Ulaştırma Sektöründe Demiryolu Taşımacılığının Ekonomik Önemi ve Ülkemiz Taşımacılığının Sürdürülebilirlik Sorunu. Ankara: Uluslararası Demiryolu Sempozyumu Bildiriler Kitabı.

Ayaz, Ö., ve Bakan, S. (2022). Türkiye'de Ulaştırma Sektörünün Sosyo-Ekonomi Politiği. *Akademik İzdüşüm Dergisi*, 7(1), 22-46.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Veri Seti. (2021). https://sgb.uab.gov.tr/uploads/pages/istatistikler/2021-01-veriseti.pdf, Erişim Tarihi: 26.06.2022.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı. (2022). **https://www.uab.gov.tr/tarihce,** Erişim Tarihi: 25.06.2022.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı. (2022). **https://www.uab.gov.tr/uploads/pages/stratejik-yonetim/performans-programi-2022.pdf,** Erişim Tarihi: 26.06.2022.

World Trade Organisation (WTO) (1998). Land Transport Services. Part I-Generalities and Road Transport, S/C/W/60, 28 October 1998.

KAYNAKLAR

Aydınlı, S. (2018). *Türk inşaat sektöründe ücret ve performans bileşenleri ve ücrette adalet algısı*. (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana.

Başlevent, C. (2016). İnşaat sektörü istihdamındaki temel örüntüler: Kayıtdışılık nasıl azaltılabilir?, *Ekonomi-tek*, *5*(2), 35-60.

Bayrak, S. (2018). İnsana yakışır iş kavramı bakımından Türkiye'de inşaat sektörünün genel görünümü, *Çalışma ve Toplum,*1531-1554.

BLS (2021). A profile of the working poor, 2019. https://www.bls.gov/opub/reports/working-poor/2019/pdf/home.pdf, Erişim Tarihi: 16.08.2022.

Çavuşoğlu, B. (2011). Türkiye'de çalışan yoksulluğunun genel görünümü, *Sosyal Güvence Dergisi, 1*(1), 22-33.

Çelik, Ş. (2007). *Türk inşaat sektörü ve inşaat sektörünün ülke ekonomisine etkilerinin araştırılması.* (Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Çınar, S. (2014). Taşeron çalışma ilişkilerinde inşaat işçileri, *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, 17*(2), 37-70.

Coşan, B. (2022), Yoksulluk ve gıda israfı çelişkisinde sürdürülebilir tüketimin önemi: Sosyal politika açısından eleştirel bir değerlendirme, M. Z. Ecevit (Ed.), *Tüketim, Yönetim ve Kalkınma Bağlamında Sürdürülebilirlik kitabı içinde* (s. 1-18). Ankara: Gazi Kitabevi.

ÇSGB (2017). Ulusal istihdam stratejisi 2014-2023 ve eylem planları 2017-2019 http://www.uis.gov.tr/media/1437/uis2014-2023.pdf, Erişim Tarihi: 30.05.2022.

ÇSGB (2022). 6356 Sayılı sendikalar ve toplu iş sözleşmesi kanunu gereğince işkollarındaki işçi sayıları ve sendikaların üye sayılarına ilişkin 2022 temmuz ayı istatistikleri hakkında tebliğ, https://www.csgb.gov.tr/media/89445/temmuz-2022-isci.pdf, Erişim Tarihi: 02.08.2022.

Dev-Yapı-İş (2020). İşçilerin hayatı patronların insafına terk edilemez!. https://www.devyapi-is.org/iscilerin-hayati-patronlarin-insafina-terk-edilemez/, Erişim Tarihi: 04.09.2022.

DİSK (2019). Sendikalaşma araştırması, Türkiye'de sendikalaşma, toplu iş sözleşmesi kapsamı ve grevler (2013-2019) http://disk.org.tr/wp-content/uploads/2019/02/Sendikalasma-Arastirmasi.pdf, Erişim Tarihi: 02.08.2022.

Dönmez Kara, C.Ö., Hırlak, F. ve Sanatçı G. (2018), Çanakkale' de inşaat sektöründe çalışan düzensiz göçmenlerin kayıt dışı istihdamı sorunu, IX. Uluslararası STK Kongresi Sunumları, 15-17 Kasım 2018, Çanakkale, 129-145.

Erdem, B. (2008). Çalışan yoksulluğu: Nedenleri, boyutları ve çözüm önerileri. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Erdoğdu, S. ve Kutlu D. (2014). Dünyada ve Türkiye'de çalışan yoksulluğu: İşgücü piyasası ve sosyal koruma politikaları bağlamında bir değerlendirme. *Çalışma ve Toplum*, *41*(2), 63-114.

Erikli, S. (2018). Türkiye'de sendikaların durumu ve yeni misyon arayışları. *International Journal of Labour Life and Social Policy*, *1*(1), 18-25.

Erol, S. I. (2020). Covid-19'un işletmeler ve çalışanlar üzerindeki etkisi: Almanya, Amerika ve Belçika'dan örnekler, *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, *11*(2), 204-221

Eurofound (2017). *In-work poverty in the EU*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Eurofond (2022). Working poor. https://www.eurofound.europa.eu/topic/working-poor, Erişim Tarihi: 16.08.2022.

Gerşil, G.S. (2016). Çalışma hayatında yaşanan dönüşüm ve çalışan yoksulluğu. *Uluslararası Avrasya Ekonomileri Konferansı Bildiriler Kitabı,* Macaristan, 455-464.

Güllüoğlu, E .N. ve Güllüoğlu, A .N. (2019). Türkiye inşaat sektöründe istihdam ve iş kazalarının analizi. *Karaelmas İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi, 3*(2), 65-81.

Gültekin-Karakaş D., Yusufi, F. ve Hisarcıklılar, M. (2021). Türkiye inşaat sanayii çalışma standartlarının sektörel gelişim üzerinden değerlendirilmesi, *Mülkiye Dergisi*, *45*(1), 191-230.

Gündoğan, N. (2007). *Yoksulluğun değişen yüzü çalışan yoksullar*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

İlhan, B. (2008). *Türk inşaat sektörünün girdi çıktı analizi ve ithalata bağımlılığı*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

İNTES (2020). *İnşaat sektöründe salgın dönemi çalışma hayatı uygulamaları: Hukuk - İdari uygulamalar*, Ankara: Türkiye İnşaat Sanayicileri İşveren Sendikası Yayınları.

İŞKUR (2012). İşgücü piyasasında bakış. *İstihdamda 3'i Dergisi*, (5). https://media.iskur.gov.tr/15351/istihdamda-3i-sayi-5.pdf, Erişim Tarihi: 26.08.2022.

İŞKUR (2021). 2021 Yılı inşaat sektörü işgücü piyasası raporu, https://media.iskur.gov.tr/51150/insaat-sektoru.pdf, Erişim Tarihi: 20.05.2022.

Kahraman, F. (2015). Yoksulluğun çalışma ile imtihanı: Çalışan yoksullar üzerine bir araştırma, *İdeal Kent*, (16), 50-70.

Kapar, R. (2005). *Çalışan yoksulluğu, sendikal notlar*, Petrol-İş Yayınları, Kasım, No.28, s-52-75., https://www.petrol-is.org.tr/sites/default/files/28-kasim2005.pdf, Erişim Tarihi: 27.07.2022.

Kapar, R. (2010). Türkiye'de çalışan yoksullar. *Ankara Sanayi Odası Yayınları Dosya Dergisi*, Kasım/Aralık Sayısı, 52-63.

Kaya, S. (2020). İnsana yakışır iş açığı: Çalışan yoksulluğu açısından bir değerlendirme. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, (*79), 55-106.

Kesgin, B. (2011). Çalışma yaşamında değişen yoksulluk: Çalışan yoksullar. *İş Ahlakı Dergisi*, 4(7), 65-75.

Kılıç, C. (2021). Kısa çalışma mart sonuna kadar. https://www.milliyet.com.tr/yazarlar/cem-kilic/kisa-calisma-mart-sonuna-kadar-6434377, Erişim Tarihi: 04.09.2022.

Koçak, H. (2013). İnşaat işkolunda istihdamın yapısı ve emek rejiminin özellikleri. *Türk Tabipler Birliği Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi,* Ocak-Şubat-Mart, 13-23.

MYK (2022). MYK ulusal yeterlilik arama web portalı, https://portal.myk.gov.tr/index.php?option=com_yeterlilik&view=arama, e.t. 04.09.2022.

Olgaç, C. ve Bulut, M. (2014). *Asgari işçilik uygulama rehberi*. Ankara: Ankara SMMM Odası Yayınları.

Orhan, H. ve Aksoy, B. (2018). Ücret farklılıklarına neden olan faktörler ve işgücü piyasasında tabakalaşma: Ankara ili inşaat sektörü üzerine bir alan araştırması. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 16*(2), 1-20.

Öcal, A.T. ve Kaya, S. (2019). Türkiye'de çalışan yoksulluğunu önlemeye yönelik politikalar. *10.Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi Tam Metin Bildiriler Kitabı*, 577-594.

Öçal, M. ve Şenel, D. (2021). Türkiye'de kayıt dışı istihdamın bölgesel analizi. *Çalışma ve Toplum*, 2021/2, 1201-1232.

Özdamar M. ve Çakar, E. (2015). Sosyal güvenlik mevzuatına göre özel inşaat işyerlerinde asgari içilik uygulaması: Bilinmesi gerekenler, *İSMMMO Mali Çözüm Dergisi*, *25*(127), 255-271. https://archive.ismmmo.org.tr/YAYINLAR/MALI_COZUM/MALICOZUM127.pdf, Erişim Tarihi: 04.09.2022.

Parlak Z. ve Ak. Y. (2022). Çalışan yoksulluğu: AB ve Türkiye'de durum analizi. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, *13*(1), 117-143.

Pena-Casas, R., ve Latta, M. (2004). *Working poor in the European Union (report)*. European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions.

Scholtens, C. (2002). *Literature review on the working poor*. The Community Research Institute (CRI), Grand Valley State University, https://scholarworks.gvsu.edu/jcppubs/10/, Erişim Tarihi: 22.07.2022.

SGK (2015). *İnşaat sektörü: Sosyal güvenlik mevzuatı açısından işveren rehberi*. https://www.tesk.org.tr/resimler/21Insaat.pdf, Erişim Tarihi: 24.08.2022.

SGK (2016). Etkin rehberlik ve denetim yoluyla kayıtlı istihdamın teşviki operasyonu tanıtım kitabı (KİTUP-II). Ankara: Sosyal Güvenlik Kurumu Yayınları. https://www.sgk.gov.tr/Download/DownloadFileStatics?f=KITUP_II_Tanitim_Kitabi-Compendium.pdf&d=YAYINLARIMIZ, Erişim Tarihi: 24.08.2022.

SGK (2020). *Prim ödeme sürelerinin ertelenmesi hakkında duyuru*. Ankara: Sosyal Güvenlik Kurumu, http://eski.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/merkez-teskilati/danisma_ birimleri/ basin_ve_halkla_iliskiler_musavirligi/anasayfa_duyurular/duyuru_20200402_51, Erişim Tarihi: 4.9.2022.

Seçer, B. (2007). Amerika Birleşik Devletleri'nde çalışan yoksullara yönelik sosyal refah politikaları. *Kamu-İş Dergisi*, *9*(2), 137-164.

Şenel, D. (2018). İnşaat sektöründe kayıt dışı istihdamın incelenmesi: Denizli ili örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 10*(23), 66-83.

T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2021). *2022 Faaliyet raporu*. https://www.csgb.gov.tr/media/73621/2020-faaliyet-raporu.pdf, Erişim Tarihi:04.09.2022

T.C. Kalkınma Bakanlığı (2014). *İstihdam ve çalışma hayatı özel ihtisas komisyon raporu*. Ankara: T.C. Kalkınma Bakanlığı Yayınları.

T.C. Kalkınma Bakanlığı (2015). *Kayıt dışı ekonominin azaltılması programı eylem planı*. Ankara: T.C. Kalkınma Bakanlığı Yayınları.

Temiz, H.E. (2004). Eğreti istihdam: İşgücü piyasasında güvencesizliğin ve istikrarsızlığın yeni yapılanması. *Çalışma ve Toplum, 2*(2), 55-80.

Tezcan A. (2015). *Türk inşaat sektörünün işgücü ihtiyaç analizi.* (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Topal, K. Y. (2019). *Türkiye'de inşaat ve sanayi sektörlerinin gelişim süreci ve bu iki sektörde çalışan ve işveren profilinin kıyaslanması*. (Yüksek Lisans Tezi). Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Osmaniye.

TÜİK (2022a), Gelir ve yaşam koşulları araştırması 2021. https://data.TÜİK.gov.tr/Bulten/Index?p=Gelir-ve-Yasam-Kosullari-Arastirmasi-2021-45581, Erişim Tarihi: 09.06.2022.

TÜİK (2022b), İşgücü istatistikleri 2021. https://data.TÜİK.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-2021-45645, Erişim Tarihi: 09.06.2022.

Yamaç, A. (2017). *Türkiye'de inşaat sektöründe iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları: Tekirdağ ili örneğ*i. (Yüksek Lisans Tezi). Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tekirdağ.

Yanici-Erdal, İ. Ö. (2019). Türkiye'de kayıt dışı istihdam ve kayıt dışı istihdamla mücadele politikaları. *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *8*(16), 225-246.

Yüksel, A. (2019). *İnşaat sektöründe çalışanların iş sağlığı ve güvenliğine yönelik tutumları: Tekirdağ Ergene örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Tekirdağ.

Ulusal İstihdam Stratejisi (2016), *İnşaat sektörü mevcut durum analizi*. www.uis.gov.tr/media/1423/İnşaat-sektoerueraporu.docx , Erişim Tarihi: 09.06.2022.

KAYNAKLAR

Ahrendt, D., Sándor, E., Revello, A., Jungblut, J.-M., & Anderson, R. (2017). In-work poverty in the EU.

Arık, Ö., & Aydoğdu, A. (2021). Sağlık Bakanlığı tarafindan yapilan Covid-19 ek ödemesi hakkinda sağlik personeli görüşlerinin incelenmesi. *Journal of Academic Value Studies, 7*(2), 231-242.

Buzak, A., Muhammed, A. ve Celep, G. (2019). Sağlık çalışanlarında ergonomik risklerin değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Fen ve Doğa Bilimleri Dergisi, 3*(2), 84-90.

Çavuşoğlu, B. (2011). Türkiye'de çalışan yoksulluğunun genel görünümü. *Sosyal Güvence* (1), 22-33. Retrieved from https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/152154

Eğinli, A. T. (2009). Çalışanlarda iş doyumu: Kamu ve özel sektör çalışanlarının iş doyumuna yönelik bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 23*(3), 35-52.

Erdoğdu, S., & Kutlu, D. (2014). Dünyada ve Türkiye'de çalışan yoksulluğu: İşgücü piyasası ve sosyal koruma politikaları bağlamında bir değerlendirme. *Calişma ve Toplum, 41*(2), 63-114.

Eurofound. (2004). *Working Poor in the European Union. Seminar Report*. Retrieved from https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_files/pubdocs/2004/127/en/1/ef04127en.pdf

Gweshengwe, B., ve Hassan, N. H. (2020). Defining the characteristics of poverty and their implications for poverty analysis. *Cogent Social Sciences, 6*(1), 1768669. doi:10.1080/23311886.2020.1768669

ILO. (2008). Measurement of decent work *Discussion paper for the Tripartite Meeting of Experts on the Measurement of Decent Work* Retrieved from https://www.ILO.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---integration/documents/meetingdocument/wcms_098027.pdf

ILO. (2013). Report on Progress and Outcomes on the Monitoring and Measurement of Decent Work. from International Labour Organization (ILO)

ILO. (2016). Background Note by the International Labour Organization for the UN High-Level Political Forum 11. Retrieved from https://www.ILO.org/global/topics/sdg-2030/WCMS_510121/lang--en/index.htm. https://www.ILO.org/global/topics/sdg-2030/WCMS_510121/lang--en/index.htm

Kanun, N. (2022). Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun. *Erişim Adresi: www. saglik. gov. tr/TR, 10385*. Retrieved from https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.1219.pdf

Kapar, R. (2004). *Uygun iş bağlamında çalışan yoksullar.* Paper presented at the Journal of Social Policy Conferences.

Kaya, S. (2019). *Türkiye'de Çalışan Yoksulluğu: Politikalar ve Öneriler.* Marmara Universitesi (Turkey),

Kaya, S. (2020). İnsana yakişir iş açığı: çalışan yoksulluğu açısından bir değerlendirme. *Journal of Social Policy Conferences. (79)*, 55-106.

Kayataş, G. D. (2014). *Yoksullukla mücadelede istihdam politikalarının rolü*. Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı.

Laderchi, C. R., Saith, R., & Stewart, F. (2003). Does it Matter that we do not Agree on the Definition of Poverty? A Comparison of Four Approaches. *Oxford Development Studies, 31*(3), 243-274. doi:10.1080/1360081032000111698

Misturelli, F., & Heffernan, C. (2010). The concept of poverty: a synchronic perspective. *Progress in Development Studies, 10*(1), 35-58. doi:10.1177/146499340901000103

Nur, D. (2011). Kamu hastanelerinde çalışan sağlık personelinde iş doyumu ve stres ilişkisi. *Klinik Psikiyatri Dergisi, 14*(4), 230-240.

O'Boyle, E. J. (1999). Toward an improved definition of poverty. *Review of Social Economy, 57*(3), 281-301. doi:10.1080/00346769900000003

SağlıkDer. (2022). *Türkiye Sağlık Raporu 2022*. Retrieved from

SAĞLIKSEN. (2021). *2021 Yılı Sağlıkta Şiddet Raporu*. Retrieved from Sağlık-Sen Sağlık ve Sosyal Hizmet Çalışanları Sendikası. https://www.sagliksen.org.tr/haber/10831/genel-baskan-durmus190-siddet-olayinda-316-saglik-calisani-magdur-oldu

Strengmann-Kuhn, W. (2002). Working poor in Europe: A partial basis income for workers? *Available at SSRN 386540*.

Şen, S. (2009). İnsanca iş ve iş denetimi boyutuyla ölçülebilirliği. *Uluslararası Sosyal Haklar Sempozyumu, Akdeniz Üniversitesi, Antalya*.

Şener, Ü. (2012). Kadın yoksulluğu. *Mülkiye Dergisi, 36*(4), 51-67.

Top, M., Gider, Ö., Taş, Y., ve Çimen, S. (2008). Hekimlerin tıbbi hatalara neden olan faktörlere ilişkin değerlendirmeleri: Kocaeli ilinden bir alan çalışması. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 11*(2), 161-200.

TÜİK. (2021). *Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, 2020*.

TÜİK. (2022). *Yaşam Memnuniyeti Araştırması*. Retrieved from Türkiye İstatistik Kurumu: https://www.TÜİK.gov.tr/media/announcements/yasam_memnuniyeti_arastirmasi_2021.pdf

Vural, F., Dura, A. A., Şükran, F., Çiftçi, S., Torun, S. D., & Patan, R. (2012). Sağlık çalışanlarında memnuniyet, kurumda kalma ve örgütsel bağlılığa etki eden faktörler. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi, 1*(3), 137-144.

Yılmaz, M., Tellioğlu, M. ve Arıkan, İ. (2021). Sağlıkta şiddet: Tıp fakültesi öğrencilerinin mesleğe bakişina etkisi. *Online Türk Sağlık Bilimleri Dergisi, 6*(3), 404-412.

CUMHURİYETİN 100. YILINDA

ÇAYÖNÜ'NDEN OSMANLI'YA ERGANİ

Editör

Prof. Dr. Oktay BOZAN

Dr. Öğr. Üyesi Abdusselam ERTEKİN

Dr. Öğr. Üyesi İsmail BAYTAK

Dr. Öğr. Üyesi Davut ADLIĞ

EKİN

Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-03-4

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Nisan 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

İsmail BAYTAK
TARİH ÖNCESİ ÇAĞLARDA ERGANİ ve YAKIN ÇEVRE KÜLTÜRLERDE ÖLÜ GÖMME GELENEKLERİ ***1***

Yusuf KILIÇ
Mehmet Hanifi DİNÇ
ESKİÇAĞ'DA MEZOPOTAMYA-ANADOLU TİCARET AĞI BAĞLANTISINDA ERGANİ'NİN ÖNEMİ ***23***

Laleş USLU AZARAK
YUKARI MEZOPOTAMYA NEOLİTİK YAŞAMININ VAZGEÇİLMEZLERİ: ÖLÜ GÖMME HEDİYESİ BONCUKLAR ***37***

Erdi ŞİMŞEK
ÇAYÖNÜ TEPESİ KENANİ DİLGİLERİNE DAİR BİR DEĞERLENDİRME ***59***

Ercüment YILDIRIM
Ozan Arslan AYTAN
ERGANİ/ÇAYÖNÜ YERLEŞMESİNDEKİ KÖY TİPİ MODELLEMESİYLE KUZEY MEZOPOTAMYA ERKEN NEOLİTİK YERLEŞİM SİSTEMLERİNİN ETKİLEŞİMİ ***69***

Bahar KIVRAK
DENEYSEL ÇALIŞMALAR IŞIĞINDA ÇAYÖNÜ TEPESİ TAŞ HALKALARININ ÜRETİM TEKNİKLERİNE DAİR BİR DEĞERLENDİRME ***87***

Uğur ÇELİK
Sibel İnce ÇELİK
ERGANİ'DE BULUNAN MAKAM DAĞININ TARİHİ ***101***

Murat ÖZAYDIN
ERGANİ'DE MEDFÛN BULUNAN PEYGAMBERLER ***113***

Ali KARAKAŞ
İSLAM'DA PEYGAMBER ALGISI: HZ. ZÜLKİFL (as.) ÖRNEĞİ ***133***

Yasin TAŞ
OSMANLI VAKIF KAYNAKLARINA GÖRE ERGANİ ZÜLKİFL NEBİ ZAVİYESİ ***151***

Fatih ÇİL
OSMANLI DÖNEMİNDE ERGANİ ŞEHİR HAYATINDA VAKIFLARIN ROLÜ ***173***

İrfan YILDIZ
ERGANİ'NİN KÜLTÜREL MİRASI ***187***

Sahure YARİŞ
II. ABDÜLHAMİD DÖNEMİ (1876-1909) MİMARİ FAALİYETLERİ IŞIĞINDA ERGANİ HÜKÜMET KONAĞI 235

Muhammet Beşir AŞAN
SELÇUKLU VE BEYLİKLER DÖNEMİNDE ERGANİ TARİHİ ÜZERİNE BAZI DÜŞÜNCELER 267

Arafat YAZ
XI VE XII. ASIRDA ERGANİ 281

Esra ÇIPLAK
MEMLÛK COĞRAFYASI VE KAYNAKLARINDA DİYARBAKIRLI BİR ÂLİM: MOLLA EL-GÛRÂNÎ (813-893 / 1410-1488) 303

Kenan Ziya TAŞ
ERGANİ'NİN TARİHİ VE STRATEJİK ÖNEMİNE DAİR DEĞERLENDİRMELER 321

Ahmet KANKAL
XVI. YÜZYILDA ERGANİ (Şehir Hüviyetini Haiz Yerler ve Şehirli Nüfus Bakımından) 335

Mehmet Salih ERPOLAT
ERGANİ SANCAĞI'NIN XVI YÜZYILDAKİ İDARİ YAPISI 349

Hikmet ÇİÇEK
974 H./1567 M. TARİHLİ 264 NUMARALI İCMÂL TAHRİR DEFTERİNE GÖRE ERGANİ SANCAĞI'NDAKİ DİRLİKLER 411

Davut ADLIĞ
XVI. YÜZYILIN BAŞLARINDA KANUNNNAMELERE GÖRE ERGANİ'DE ALINAN VERGİLER ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME 427

Gürsel DURMUŞ
H.1155-1194 / M.1742-1780 TARİHLERİ ARASINDA ERGANİ SANCAĞI VE ERGANİ MADENİ (I, II, III NUMARALI DİYARBAKIR AHKÂM DEFTERLERİNE GÖRE) 443

KAYNAKÇA

AKYURT, İ. Metin, *MÖ. II. Binde Anadolu'da Ölü Gömme Adetleri*, TTK Yayınları, Ankara 1998.

AY Eyyüp, Mustafa KİBAROĞLU, Christoph BERTHOLD, "A multi-analytical approach to characterize an Early Bronze Age cosmetic material from Müslümantepe, Southeastern Anatolia", *Archaeological and Anthropological Sciences*, 2014, 6(2), s.125-131.

BAŞOĞLU Okşan, Atakan AKÇAY, Pınar GÖZLÜK-KIRMIZIOĞLU, Simge GÖKKOYUN, Tuğçe ŞENER, "Diyarbakır/Aşağı Salat Höyüğü İskeletleri", *Olba*, 2013, 21, s.27-44.

BENEDICT Peter, "Güneydoğu Anadolu Yüzey Araştırmaları", *Güneydoğu Anadolu Tarihöncesi Araştırmaları*, 1.Cilt, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1980, s.107-192.

BRAIDWOOD, Robert J., *Tarihöncesi İnsanları*, (Çev.), Bilgi ALTINOK, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2008.

ÇAMBEL Halet, "Çayönü Kan Analizleri İle İlgili İlk Buluntular", **2**.*Arkeometri Sonuçları Toplantısı,* Ankara 1986 (26-30 Mayıs 1986), s.129-130.

ÇAMBEL Halet, Robert J. BRAIDWOOD, "Güneydoğu Anadolu Tarihöncesi Araştırmaları, İstanbul ve Chicago Üniversitesi Karma Projesi: 1963-1972 Çalışmalarına Toplu Bakış", *Güneydoğu Anadolu Tarihöncesi Araştırmaları 1.cilt / Prehistoric Research in Southeast Anatolia I*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1980, s.1-64.

D'ALFONSO Lorenzo, "A Hitit Seal Forum Kavuşan Höyük", *Anatolian Studies*, 2010, 60, s.1-6.

DOĞAN Uğur, "Aşağı Salat Höyük'ünün Jeoarkeolojisi", *18.Arkeometri Sonuçları Toplantısı*, Ankara 2002 (27-31 Mayıs 2002), s.131-140.

ERİM-ÖZDOĞAN Aslı, "Çayönü", *The Neolithic in Turkey*, Vol.1, Archaeology and Art Publications, İstanbul 2011, s.185-269.

KALKAN Emrullah, "Kalkolitik Dönemde Yukarı Dicle Vadisi'nde Ölü Gömme Gelenekleri", *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2018, 11(2), s.1429-1454.

KOZBE Gülriz, İrem ÖĞÜTLE, Selin İŞLER, "Kavuşan Höyük Kazısı, 2007", *30.Kazı Toplantısı, Sonuçları,* 2.Cilt, Ankara 2009 (26-30 Mayıs 2008), s.199-216.

KÖROĞLU Kemalettin, "Anadolu'daki Yeni Assur Dönemi Stelleri ve Kaya Kabartmaları", Kitap Adı, ()s.13, 19.

KUNIHOLM Peter Ian, Maryanne W. NEWTON, "The Early Neolithic In Anatolia", *Köyden Kente Yakındoğu'da İlk Yerleşimler/From Village to Cities Early Villages in the Near East*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2003, s.87-90.

LLOYD Seton, *Türkiye'nin Tarihi, Bir Gezgininin Gözüyle Anadolu Uygarlıkları*, (Çev.), Ender VARİNLİOĞLU, Tubitak Yayınları, (2.Basım), Ankara 1997.

MATNEY, Timothy, Michael Roaf, John MacGinnis, Helen McDonald, "Archaeological Excavations at Ziyaret Tepe 2000 and 2001", *Anatolica,* 2002, 28, s.47-89

MELLAART James, *Çatalhöyük, Anadolu'da Bir Neolitik Kent*, (Çev.), G.B. YAZICIOĞLU, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2002.

ÖKSE A. Tuba, "Salât Tepe Orta Tunç Çağı Mezarları", *Tüba-Ar*, 2012, 15, s.47-68.

ÖZBEK Metin, "Çayönü Yerleşmesindeki Kosik İnsan Başları", *2.Arkeometri Sonuçları Toplantısı*, Ankara 1986 (26-30 Mayıs 1986), s.19-40

ÖZBEK Metin, "Çayönü'nde Kafatası Delgi Operasyonu", *Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 1996, Cumhuriyetimizin 75. Yılı Özel Sayısı, s.109-126.

ÖZBEK Metin, *Çayönü'nde İnsan*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, Ankara 2003.

ÖZDEMİR Muammer, "Neolitik Dönem Anadolu'da Kutsal Mekan: Diyarbakır", *İlk Çağlardan Osmanlıya Diyarbakır*, Ensar Neşriyat, İstanbul 2018, s.1-28

ÖZDOĞAN Mehmet, "1988 Yılı Diyarbakır Yüzey Araştırması", *7.Araştırma Sonuçları Toplantısı,* Ankara 1990 (18-23 Mayıs 1989), s.459-466.

ÖZDOĞAN Mehmet, "Çayönü: Çanak Çömleksiz Dönem'e Tarihlenen Bir Yerleşim Koruma ve Alan Düzenleme Uygulaması", Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi, *Tuba-Ked*, 2010, 8, s.141-154.

ÖZDOĞAN Mehmet, Aslı ÖZDOĞAN, Daniella BAR_YOSEF, Willem Van ZEIST, "Çayönü Kazısı ve Güneydoğu Anadolu Karma Projesi 30 Yıllık Genel Bir Değerlendirme", *15.Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1.Cilt, Ankara 1994 (24-28 Mayıs 1993), s.103-122.

ÖZDOĞAN Aslı, "Ergani Ovası'nın Yazılı Olmayan Tarihinden Bir Yaprak: Çayönü", *Diyarbakır: Müze Şehir*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1999, s.10-25.

ÖZDOĞAN Aslı, "Çayönü", *Neolithic in Turkey The Cradle of Civilization New Discoveries (Text and plates)*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 1999, s.35-63(text), s.19-36(plates).

ÖZGÜÇ, Tahsin, *Öntarihte Anadolu'da Ölü Gömme Adetleri*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1948.

ÖZKAYA Vecihi, Aytaç COŞKUN, "Körtik Tepe", The Neolithic in Turkey, Vol.1, Archaeology and Art Publications, İstanbul 2011, s.89-127.

ÖZKAYA Vecihi, Aytaç COŞKUN, Nevin SOYUKAYA, *Körtik Tepe Uygarlığın Diyarbakırdaki İlk Adımları, Diyarbakır Valiliği Yayınları,* İstanbul 2013.

PARILTI Umut, MÖ III. Binyıl Doğu Anadolu Bölgesi'nin Ölü Gömme Gelenekleri Ve Mezar Tipleri, Atatürk Üniversitesi, Doktora Tezi, Erzurum 2019.

PARKER Bradley J., Andrew CREEKMORE, "The Upper Tigris Archaeological Research Project: A Final Report From The 1999 Field Season", *Anatolian Studies*, 2002, 52, s.19-74.

PARKER Bradley J., Lynn DODD, The early second millennium ceramic assemblage from Kenan Tepe, southeastern Turkey. A preliminary assessment, *Anatolian Studies,* 2003, 53, s.33-69.

PARKER Bradley J., vd, *Kenan Tepe 2004 Kazıları Ön Raporu*, University of Utah, Department of History, USA 2004.

PARKER Bradley J., Lynn DODD, Andrew CREEKMORE, Elizabeth HEALEY, Catherine PAINTER, "The Upper Tigris Archaeological Research Project(UTARP): A Preliminary Report from the 2003 and 2004 Field Seasons at Kenantepe", *Anatolica,* 2006, 32, s.71-151.

PARKER Bradley J., Catherine P. FOSTER, Kathleen NICOLL, Jason R. KENNEDY, Philip GRAHAM, Alexia SMITH, David E. HOPWOOD, Marie HOPWOOD, Kristen BUTLER, Elizabeth HEALEY, M. Barış UZEL, Reilly JENSEN, "The Upper Tigris Archaeological Research Project(UTARP): A Preliminary Report from the 2007 and 2008 Field Seasons at Kenantepe", *Anatolica*, 2009, 35, s.85-152.

ŞENYURT Yücel, "Ilısu Barajı-Aşağı Salat 2000 Yılı Kazısı", *23.Kazı Sonuçları Toplantısı,* 2.Cilt, Ankara 2002 (28 Mayıs-1 Haziran 2001), s.445-452

TEKİN Halil, "Hakemi Use (Diyarbakır) 2008 Kazıları", *31.Kazı Sonuçları Toplantısı,* 2.Cilt, Ankara 2010 (25-29 Mayıs 2009), s.35-50.

TEKİN Halil, "Diyarbakır'da Bir Hassuna/Samarra Yerleşimi: Hakemi Use 2009 Yılı Kazıları", *32.Kazı Sonuçları Toplantısı*, 2.Cilt, Ankara 2011 (24-28 Mayıs 2010), s.364-373.

TEKİN Halil, "Diyarbakır'da Yeni Bir Halaf Yerleşimi: Karavelyan (Hınçıka) 2009 Yılı Kazıları", *32.Kazı Sonuçları Toplantısı*, 2.Cilt, Ankara 2011 (24-28 Mayıs 2010), s.350-363.

TEKİN Halil, "Karavelyan Kazılarından İnsan ve Yapı Betimli Bir Halaf Kabının Tanıtımı", *Tüba-Ar*, 2011, 14, s.309-312.

TEKİN Halil, "Hakemi Use. A Newly Discovered Late Neolithic Site in Southeastern Anatolia", *The Neolithic in Turkey*, Vol.1, Archaeology and Art Publications, İstanbul 2011, s.151-172.

TEKİN Halil, "Karavelyan'dan Bir Halaf Mezarı", *armizzi: Engin Özgen'e Armağan*, Asistan Kitap, Ankara 2014, s. 247-252.

ÜNAL, Ahmet, "Hititlerde Ölülere Sunulan Kurbanlar Hakkında Bazı Düşünceler", *Anadolu/Anatolia*, 1976, 19, Ankara, s.165-183.

YAKAR Jak, *Eski Anadolu Toplumunun Arkeolojideki Yansımaları,* (Çev.), Göksenin ABDAL, Homer Kitapevi, İstanbul 2014.

YILDIZ İrfan, Zekai ERDAL, Erkan KOÇ, "Diyarbakır İli ve İlçeleri Ortaçağ ve Sonrasına Ait Mimari ve Sanat Eserlerinin İncelenmesi Yüzey Araştırması-2010", *29.Araştırma Sonuçları Toplantısı*, c.3, Ankara 2010 (23-28 Mayıs 2011), s.341-349.

KAYNAKÇA

BAŞAK, Oktay, "Taş Çağı'ndan Tunç Çağı'na Anadolu'da Maden Sanatın Gelişimi ve Kullanımı", *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi,* 2008, 0 (21), s.15-33.

BAYKAN, Daniş, "Antik Metalurji Uygulamaları", (Edt. C. Okay Aksoy) *MT Bilimsel, Madencilik Türkiye Bilimsel Yer Altı Kaynakları Dergisi*, 2016, 5 (9), s.61-67.

CHILDE, Gordon, *Kendini Yaratan İnsan* (İnsanın Çağlar Boyu Gelişimi), (Çev. Filiz Ofluoğlu), Varlık Yayınları, İstanbul 2006.

DÖNMEZ, Sevgi, "Hitit Dönemi'nde Değişim Araçları ve Ölçü Birimleri", *The Journal of Academic Social Science Studies,* 2013, 6 (1), s.813-832.

EHSANİ, Arman, Ersin Yener, YAZICI, "Anadolu'da Bakır Madenciliği ve Kullanımının Kısa Tarihçesi", (Edt. C. Okay Aksoy) *MT Bilimsel, Madencilik Türkiye Bilimsel Yer Altı Kaynakları Dergisi,* 2016, 5 (9), s.43-48.

EKMEN, Hamza, "Filolojik ve Arkeolojik Verilere Göre Anadolu'da MÖ II. Binde İletişim ve Ulaşım Aracı Olarak Nehirlerin Önemi", *İletişim Ağları ve Sosyal Organizasyon*, (Edt. Adnan Baysal), *Ege Yayınları*, İstanbul 2015, s.47-66.

ERGİNÖZ, Gaye Şahinbaş, "Hititlerde Ağırlıklar ve Ölçüler", *Kutadgubilig Felsefe-Bilim Araştırmaları Dergisi,* 2006, (10), s.225-238.

FİDAN, Erkan, "Tarih Öncesi Dönemlerde Anadolu'da Kullanılmış Olan Maden Yatakları", (Edt. C. Okay Aksoy) *MT Bilimsel, Madencilik Türkiye Bilimsel Yer Altı Kaynakları Dergisi,* 2016, 5 (9), s.49-60.

FİDAN, Erkan, "Madenciliğin Beşiği Anadolu: Tarih Öncesi Dönemlere Ait Bakır Yatakları", *Belleten*, 2017, 81 (292), Aralık, s.667-675.

FLORIOTI, Hanım Hande Duymuş, "MÖ I. binyıl'da Mezopotamya'da Nehir Ulaşımı: Asur Örneği", *History Studies*, 2012, 4, Kasım, s.147-159.

GÖKER, Muzaffer, "Türklerde Sanayi", *Belleten*, 1938, 2, 7 (8), s.433-444.

GÜNBATTI, Cahit, "Kültepe'de Bulunmuş İki Antlaşma Metni", *Belleten,* 2005, 169 (256), s.759-782.

Herodot, *Tarih,* (Çev. Müntekim Ökmen), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2014.

KAHVECİ, Gül, *Asur Ticaret Kolonileri Çağında Tekstil Ürünleri ve Ticareti*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Nevşehir 2017.

KÖROĞLU, Kemalettin, *Eski Mezopotamya Tarihi, (Başlangıcından Perslere Kadar)*, İletişim Yayınları, İstanbul 2012.

Ksenophon, *On Binlerin Dönüşü*, (Çev. Tanju Gökçöl), Sosyal Yayınlar, İstanbul 2010.

KUHRT, Amelie, *Eskiçağ"da Yakındoğu I* (M.Ö. 3000-330), (Çev. Dilek Şendil), Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul 2007.

MEMİŞ, Ekrem, *Eskiçağ'da Mezopotamya*, (En Eski Çağlardan Asur İmparatorluğu'nun Yıkılışına Kadar), Ekin Yayınevi, Bursa 2012.

ÖZGÜÇ, Tahsin, *Kültepe, Kaniš/Neša*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2005.

ŞAHİN, Hasan Ali, "Anadolu'daki Eski Asur Koloni Mahkemeleri", *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 2006, 2 (21), s.121-151.

TIZLAK, Fahrettin, "XIX. Yüzyılın Ortalarında Osmanlı Maden Yatakları", *Belleten*, 1996, 100 (229) Aralık, s.713.

ÜNSAL, Veli, "Eskiçağda Anadolu Su kaynakları", (Orta ve Doğu Anadolu), *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2012 (28), s.209-224.

YALÇIN, Ünsal, "Anadolu Madencilik Tarihine Toplu Bir Bakış", (Edt. C. Okay Aksoy) *MT Bilimsel, Madencilik Türkiye Bilimsel Yer Altı Kaynakları Dergisi,* 2016, 5 (9), s.3-13.

KAYNAKÇA

ALKAN, Zülfikar "Kristallerin Enerjisi: Litoterapi", *Sağlık Düşüncesi ve Tıp Kültürü Dergisi,* Sayı 22, Mart-Nisan-Mayıs 2011-2012, ss. 90-93.

ATEŞ, Mehmet, *Mitolojiler ve Semboller, Anatanrıça ve Doğurganlık Sembolleri,* Aksiseda Matbaası, İstanbul 2002.

BAR-YOSEF, Ofer, "On The Nature of Transitions and Revolutions in Prehistory. *Mitekufat Haeven: Journal of the Israel Prehistoric Society,* 2005, pp. 469-483.

BAYSAL, Emma L., "Neolitik Dönem Kişisel Süs Eşyaları: Yeni Yaklaşımlar ve Türkiye'deki Son Araştırmalar", *TÜBA-AR Türkiye Bilimler Akademisi Arkeoloji Dergisi,* Ankara 2015, ss. 9-23.

BOGUCKİ, Peter I., *İnsan Toplumunun Kökenleri*, (çev.) Cumhur Atay, Kalkedon Yayınları, İstanbul 2013.

CHİLDE, Gordon, *Kendini Yaratan İnsan, İnsanın Çağlar Boyu Gelişimi,* (çev) Filiz Ofluoğlu, Varlık Yayınları, İstanbul 2001.

CRAWFORD, Sally, The Dictionary of Old English the Archaeology of Ritual Landscapes, and the Burial Ritual in Early Anglo-Saxon England. *Florilegium*, 2009.

ELİADE, Mircea, *Dinsel İnançlar ve Düşünceler Tarihi*, *Taş Devrinden Eleusis Mysteria'larına*, (çev.) Ali Berktay, 1. Basım, Cilt I, Kabalcı Yayınevi, İstanbul 2003.

GOSDEN, Chris. *Prehistory: A Very Short Introduction*. Oxford University Press, 2018.

HASDEMİR, Kaya, Hülya "Sümer, Babil ve Asur'da Ölüm Algısı ve Ölü Ritüelleri", *Mezopotamya'nın Eski Çağlarında İnanç Olgusu ve Yönetim Anlayışı*, Değişim Yayınları, İstanbul 2019, 63-84.

HAUPTMANN, Harald, "Nevali Çori", *12000 Yıl Önce-Uygarlığın Anadolu'dan Avrupa'ya Yolculuğunun Başlangıcı, Neolitik Dönem,* Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2007.

JASTROW, Morris, *The Religionof Babylonia and Asyyria*, The Athenaeum Press, Boston 1898.

KARAKOÇ, Murat, "Paleolitik Çağda Mezarlar ve Ölüm Kavramı", *Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Folklor/Edebiyat Dergisi,* Cilt 22, Sayı: 87, ss. 173-194.KATZ, Dina, *The İmage of The Nether World in The Sumerians Sources*, CDL Press, 2003.

KILIÇ, Sibel, "Takılarda Kullanılan Organik ve Mineral Taşların İnsan Üzerine Etkileri", *Karadeniz Araştırmaları*, Bahar 2011, Sayı 29, ss. 119-132.

KÖKSAL SCHMİDT Çiğdem, SCHMİDT, Klaus, "Boncuklar, Taş kaplar, Taş Tabletler, El Sanatlarında Uzmanlaşma ve Taş Devri Sembol Sistemi", *12000 Yıl Önce-Uygarlığın Anadolu'dan Avrupa'ya Yolculuğunun Başlangıcı, Neolitik Dönem,* İstanbul 2007, ss. 45-54.

LEROİ-GOURHAN, Arlette. "The flowers found with Shanidar IV, A Neanderthal burial in Iraq", *Science***,** 1975, 190.4214: pp. 562-564.

https://www.science.org/doi/10.1126/science.190.4214.562 (Erişim Tarihi 01.10.2022).

MELLAART, James, "The Goddess From Anatolia/Çatal Hüyük And Anatolian Kilims", *The Goddess From Anatolia*, Vol. II, 1989.

ÖKSE, A. Tuba, Eski Önasya'da Ritüellerin Arkeolojik/Filolojik İzleri, *Arkeolojide Ritüel ve Toplum*, Tematik Arkeoloji Sempozyumu, Ege Yayınları, İstanbul 2019, ss. 9-25.

ÖZBAŞARAN, Mihriban, CUTTİNG, Marion, "Orta Anadolu'da Neolitiğin Ortaya Çıkışı ve Gelişimi (Aşıklı Höyük-Çatalhöyük)", 12000 Yıl Önce-Uygarlığın Anadolu'dan Avrupa'ya Yolculuğunun Başlangıcı, Neolitik Dönem", İstanbul 2007, ss. 55-62.

ÖZBEK, Metin, *Çayönü'nde İnsan*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2004.

ÖZTERZİ, Sevil, *Anadolu'da Neolitik ve Kalkolitik Dönemdeki Mezar Tiplerinin ve Ölü Gömme Geleneklerinin Sosyokültürel Açıdan Değerlendirilmesi,* "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antropoloji (Paleoantropoloji) Anabilim Dalı, Ankara 2011.

ÖZKAYA, Vecihi, Aytaç COŞKUN, Nevin SOYUKAYA, *Körtik Tepe, Uygarlığın Diyarbakır'daki İlk Adımları*, Diyarbakır Valiliği, 2013.

ÖZDOĞAN, Aslı, "Çayönü", *12000 Yıl Önce-Uygarlığın Anadolu'dan Avrupa'ya Yolculuğunun Başlangıcı, Neolitik Dönem,* Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2007, 89-91.

ÖZDOĞAN, Mehmet, Neolitik Dönem Günümüz Uygarlığının Temel Taşları, *12000 Yıl Önce-Uygarlığın Anadolu'dan Avrupa'ya Yolculuğunun Başlangıcı, Neolitik Dönem,* Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2007, ss. 9-20,

SEVİN, Veli, "Çayönü", *Eski Anadolu ve Trakya, Başlangıcında Pers Egemenliğine Kadar*, İletişim Yayınları, 2003, İstanbul, ss. 44-46.

STEVEN, Mithen, *Aklın Tarih Öncesi*, Dost Kitapevi Yayınları, (çev.) İrem Kutluk, Ankara 1999.

SOLECKİ, Ralph S. Shanidar IV, A Neanderthal Flower Burial in Northern Iraq, *Science,* 1975, 190.4217: 880-881.

ŞİMŞEK, Fitnat, "Paleolitik Dönemde İnsan Türleri", *Uluslararası Amisos Dergisi,* Cilt 2, Sayı 3, Samsun Aralık-2017, ss. 66-85.

TRUPP, Tamara Lynn, Looking For The İndividual: An Examination Of Personal Adornment in The European Upper Palaeolithic. Master Thesis. University Of Manitoba, A Thesis Submitted in Partial Fulfillment Of The Requirements For The Degree Of Masters Of Art in The Department Of Anthropology, Winnipeg 2003.

UHRİ, Ahmet, *Anadolu'da Ölümün Tarihöncesi: Bir Geleneğin Oluşum Süreçleri*, Ege Yayınları, İzmir 2010.

ÜZÜLMEZ, Müslüm*, On Bin Yıllık Tarihin Tanığı, Hilar,* Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2009.

ZEİTOUN, Valery, "The Taxinomical Position of the Skull Of Zuttiyeh. *Comptes*

Rendus De L'académie Des Sciences-Series IIA-Earth And Planetary Science, 2001, 332.8: pp. 521-525.

LEWİN, Roger, "The Origin of Modern Humans" *Scientific American Library,* New York 1998.

İnternet Kaynakçası

https://sozluk.gov.tr (Erişim Tarihi 03.10.2022).

https://www.edauslu.com/hayatin-renkleri/degerli-taslar/ (Erişim Tarihi 17.10.2022).

https://www.degerlitaslar.gen.tr/ (Erişim Tarihi 27.10.2022).

https://www.science.org/doi/10.1126/science.190.4214.562 (Erişim Tarihi 17.10.2022).

https://www.mta.gov.tr/v3.0/bilgi-merkezi/talk (Erişim Tarihi 27.10.2022).

https://www.degerlitaslar.gen.tr/opal (Erişim Tarihi 27.10.2022).

Resim Listesi Ve Kaynakça

Resim 1a. Körtik Tepe Hocker Tarzı Gömü.

(ÖZKAYA, Vecihi, Aytaç COŞKUN, Nevin SOYUKAYA, *Körtik Tepe, Uygarlığın Diyarbakır'daki İlk Adımları*, Diyarbakır Valiliği, 2013).

Resim 1b. Çayönü Hocker Tarzı Gömü.

(ÖZTERZİ, Sevil, Anadolu'da Neolitik ve Kalkolitik Dönemdeki Mezar Tiplerinin ve Ölü Gömme Geleneklerinin Sosyokültürel Açıdan Değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antropoloji (Paleoantropoloji) Anabilim Dalı, Ankara* 2011).

Resim 2a. Körtik Tepe Boncukları.

Resim 2b. Körtik Tepe Boncukları.

Resim 2c. Körtik Tepe Boncukları.

Resim 2d. Körtik Tepe Boncukları.

(ÖZKAYA, Vecihi, Aytaç COŞKUN, Nevin SOYUKAYA, *Körtik Tepe, Uygarlığın Diyarbakır'daki İlk Adımları*, Diyarbakır Valiliği, 2013).

(12000 Yıl Önce "Uygarlığın Anadolu'dan Avrupa'ya Yolculuğunun Başlangıcı" Neolitik Dönem, (Ed.) BAŞGELEN, Nezih, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2007, s.156).

Resim 2e. Çayönü Boncukları.

Resim 2f. Çayönü Boncukları.

(12000 Yıl Önce "Uygarlığın Anadolu'dan Avrupa'ya Yolculuğunun Başlangıcı" Neolitik Dönem, (Ed.) BAŞGELEN, Nezih, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2007, s.156).

Resim 3a. Körtik Tepe Deniz Kabuğu Boncuklar.

Resim 3b. Körtik Tepe Deniz Kabuğu Boncuklar.

Resim 3c. Körtik Tepe Deniz Kabuğu Boncuklar.

(ÖZKAYA, Vecihi, Aytaç COŞKUN, Nevin SOYUKAYA, *Körtik Tepe, Uygarlığın Diyarbakır'daki İlk Adımları*, Diyarbakır Valiliği, 2013).

(12000 Yıl Önce "Uygarlığın Anadolu'dan Avrupa'ya Yolculuğunun Başlangıcı" Neolitik Dönem, (Ed.) BAŞGELEN, Nezih, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2007, s.156-157).

Resim 4. Çayönü Kemik Boncuklar.

(12000 Yıl Önce "Uygarlığın Anadolu'dan Avrupa'ya Yolculuğunun Başlangıcı" Neolitik Dönem, (Ed.) BAŞGELEN, Nezih, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2007, s.158

Resim 5a. Çayönü Taş Boncukları.

Resim 5b. Çayönü Taş Boncukları.

(12000 Yıl Önce "Uygarlığın Anadolu'dan Avrupa'ya Yolculuğunun Başlangıcı" Neolitik Dönem, (Ed.) BAŞGELEN, Nezih, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2007, s.158-159).

Resim 5c. Göbekli Tepe Boncukları.

(KÖKSAL SCHMİDT Çiğdem, SCHMİDT, Klaus, "Boncuklar, Taş kaplar, Taş Tabletler, El Sanatlarında Uzmanlaşma ve Taş Devri Sembol Sistemi", *12000 Yıl Önce-Uygarlığın Anadolu'dan Avrupa'ya Yolculuğunun Başlangıcı, Neolitik Dönem,* İstanbul 2007, ss. 45-54).

Resim 5d. Nevali Çori, Taş Boncuk.

(ÖZDOĞAN, Mehmet "Neolitik Dönem Günümüz Uygarlığının Temel Taşları", *12000 Yıl Önce-Uygarlığın Anadolu'dan Avrupa'ya Yolculuğunun Başlangıcı, Neolitik Dönem*, (9-20), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2007, s.18.)

Resim 6a. Nevali Çori Bakır Boncuk.

(HAUPTMANN, Harald "Nevali Çori", *12000 Yıl Önce-Uygarlığın Anadolu'dan Avrupa'ya Yolculuğunun Başlangıcı, Neolitik Dönem,* Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2007, ss.97-98, s.98, Resim s. 132).

(ESİN, Ufuk, "Anadolu'da Metalurjinin Başlangıcı", *12000 Yıl Önce-Uygarlığın Anadolu'dan Avrupa'ya Yolculuğunun Başlangıcı, Neolitik Dönem*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2007, ss. 79-83, s. 81).

Resim 6b. Çayönü Bakır Boncuk.

(SEVİN, Veli, Çayönü, Eski Anadolu ve Trakya, Başlangıcında Pers Egemenliğine Kadar, İletişim Yayınları, 2003, İstanbul, 44-46.

KAYNAKÇA

CHABOT, Jacques, Jacques PELEGRIN, "Two Examples of Pressure Blade Production with a Lever: Recent Research from the Southern Caucasus (Armenia) and Northern Mesopotamia (Syria, Iraq)", *The Emergence of Pressure Blade Making From Origin to Modern Experimentation*, Springer, New York 2012, s.181-198.

EDENS, Christopher, "The Chipped Stone Industry at Hacinebi: Technological Styles and Social Identity", *Paléorient*, vol.25, no1, s.23-33.

HERTENBERGER, Britt, Steven ROSEN, Timothy MATNEY, "The Early Bronze Age Blade Workshop at Titriş Höyük: Lithic Specialization in an Urban Context", *Near Eastern Archeology*, Vol.63, No1, Ethoarchaeology I, s.51-58.

LEMORİNİ, Cristina, Daniela ZAMPETTI, "The Late Chalcolithic and Early Bronze Age Technologies in Anatolia: a review of the studies on chipped Stones", *Pathways through Arslantepe Essays in Honour of Marcella Frangipane,* Sapienza Universita di Roma and Edizioni Sette Citta, Roma 2020, s.237-249.

ÖZDOĞAN, Aslı Erim, "Çayönü", *The Neolithic in Turkey New Excavation & New Research*, Archaeology & Art Publications, İstanbul 2011, s.185-269

PELEGRİN, Jacques, Marcel OTTE, "Einge Bemerkungen zur Praparations-und Ausbeuttechnik der Kernsteine aus Raum 29" *Hassek Höyük: Naturwissenschaftliche Untersuchungen und lithische Industrie,* Ernst Wasmuth Verlag, Tübingen 1992, s.219-224

PELEGRİN, Jacques, "New Experimental Observations for the Characterization of Pressure Blade Production Techniques", *The Emergence of Pressure Blade Making From Origin to Modern Experimentation*, Springer, New York 2012, s.465-500.

KAYNAKÇA

AKKERMANS, Peter M. M. G.- Glenn M., SCHWARTZ, *The Archeology of Syria*, Cambridge University Press, Cambridge, 2003.

BIÇAKÇI, Erhan, "Observations on the Pre Pottery Neolithic Architecture in the Near East: 1. New Building Materials and Construction Techniques", *Köyden Kente 2 – Yakındoğuda İlk Yerleşimler*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2003, s.385-413.

BIÇAKÇI, Erhan, *An Essay Chronology Of The Pre-Pottery Neolithic Settlements of the East-Taurus Region (Turkey)*, Ege Yayınları, İstanbul, 1998.

BIÇAKÇI, Erhan, *Çayönü House Models and a Reconstruction Attemps for the Cell-Plan Buildings*, Halet Çambel için Prehistorya Yazıları, Graphis Yayınları, İstanbul, 1995.

BRAIDWOOD, Robert J.- ÇAMBEL, Halet- REDMAN, Charles L.- WATSON Jo, Patty, "Beginnings of Village-Farming Communities in Southeastern Turkey", *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America,* 1971, 68:6, s.1236-1240, https://www.jstor.org/stable/60314, (11.02.2022).

BRAIDWOOD, Robert J.- ÇAMBEL, Halet- SCHİRMER, Wulf, "Beginnings of Village-Farming Communities in Southeastern Turkey: Cayönü Tepesi, 1978 and 1979", *Journal of Field Archaeology,* 1981, 8:3, s.249-258, https://www.jstor.org/stable/529567#metadata_info_tab_contents, (11.02.2022).

BYRD, Brian F., "Public and Private, Domestic and Corporate: The Emergence of the Southwest Asian Village", *American Antiquity*, 1994, 59:4, s.639-666, https://www.jstor.org/stable/282338, (11.02.2022).

CHRISTDOU, Rozalia- COQUEUGNİOT, Lionel- GOURİCHON, Eric, "Neolithic Figurines Manufactured from Phalanges of Equids from Dja'de el Mughara, Syria", *Journal of Field Archeology,* 2008, 34:3, s.319-335, https://www.researchgate.net/publication/233621237, (11.02.2022).

CROUCHER, Karina, *Death and Dying in the Neolithic Near East*, Oxford University Press, Oxford, 2012.

ÇAMBEL, Halet- Robert J., BRAİDWOOD, *Güneydoğu Anadolu Tarihöncesi Araştırmaları*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1980.

DOLUKHANOV, Pavel, *Eski Ortadoğu'da Çevre ve Etnik Yapı*, (Çev.) Suavi AYDIN, İmge Kitapevi, Ankara, 1998.

FLANNERY, Kent V., "The Origins of the Village Revisited: From Nuclear to Extended Households", *American Antiquity*, 2002, 67:3, s.417-433, https://www.jstor.org/stable/1593820, (11.02.2022).

HAKLAY, Gil- GOPLER, Avi, "Architectural Planning and Measuring in the Pre-Pottery Neolithic Site of Çayönü, Turkey", *Paléorient*, 2019, 45:1, s.7-18, https://www.jstor.org/stable/10.2307/26742471, (11.02.2022).

IBÁÑEZ, Juan José, ORTEGA, David, CAMPOS, Daniel, KHALİDİ, Lamya, MÉNDEZ, Vicenç, TEİRA, Luís, "Developing A Complex Network Model Of Obsidian Exchange in the Neolithic Near East: Linear Regressions, Ethnographic Models and Archaeological Data", *Paléorient,* 2016, 42:2, s.9-32, https://www.jstor.org/stable/44653799, (11.02.2022).

KODAŞ, Egül, Jerf El-Ahmar Ea 30 Binası ve Yakındoğu'da PPPNA-PPNB'ye Geçiş Dönemine Ait Kamu Binaları, *Tüba-Ar*, 2013, 16, s.9-19, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1726226, (11.02.2022).

KOZLOWSKİ, Stefan Karol, "Nemrik 9a PPN Neolithic Site in Northern Iraq", *Paléorient,* 1989, 15:1, s.25-31, https://www.persee.fr/doc/paleo_0153-9345_1989_num_15_1_4482, (11.02.2022).

KUIJT, Ian-Gorring, MORRİS Nigel, "Foraging, Farming, and Social Complexity in the Pre-Pottery Neolithic of the Southern Levant: A rewiev and Synthesis", Journal of World Prehistory, *Paléorient,* 2002, 16:4, s.361-440, https://www.researchgate.net/publication/227138426, (11.02.2022).

MAZUROWSKİ, Ryszard F.- MİCHCZYŃSKA, Danuta J.- PAZDUR, Piotrowska- ANNA, Natalia, "Chronology of the Early Pre-Pottery Neolithic Settlement Tell Qaramel, Northern Syria: in the Light of Radiocarbon Dating", *Radiocarbon,* 2009, 51:2, s. 771-781, http://hdl.handle.net/10150/654171, (11.02.2022).

MOORE, A. M.- G. C., HİLLMAN,.- A. J., LEGGE, *From Foraging to Farming at Abu Hureyra*, Oxford University Press, Oxford, 2000.

ORTEGA, David, IBAÑEZ, Juan José, KHALİDİ, Lamya, MÉNDEZ, Vicenç, CAMPOS, Daniel, TEİRA, Luís "Towards a Multi-Agent-Based Modelling of Obsidian Exchange in the Neolithic Near East", *Journal of Archaeological Method and Theory,* 2014, 21:2, s. 461-485, https://www.jstor.org/stable/43655016, (11.02.2022).

ÖZBEK, Metin, "Çayönü'nde Kafatası Delgi Operasyonu", *Hacettepe Fakültesi Edebiyat Dergisi,* 1998, 15:1, s. 109-126, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/616925, (11.02.2022).

ÖZDOĞAN, Aslı, *Çayönü Yerleşmesinin Çanak Çömleksiz Neolitikteki Yeri*, Yayımlanmamış Doktora Tezi. İstanbul 1994.

ÖZDOĞAN, Mehmet- Nezih, BAŞGELEN, - Peter, KUNİHOLM, *Neolithic in Turkey*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2013.

ÖZDOĞAN, Mehmet- ÖZDOĞAN, Aslı, "Çayönü. A Conspectus of Recent Work", *Paléorient,* 1989, 15:1, s.65-74, https://www.persee.fr/doc/paleo_0153-9345_1989_num_15_1_4485, (11.02.2022).

SAGONA, Anatony, Paul, ZİMANSKY, *Arkeolojik Veriler Işığında Türkiye'nin En Eski Kültürleri-MÖ 1.000.000-550*, (Çev.) Nezih BAŞGELEN, Sim İris BELİK, Margaret PAYNE, Harun TAŞKIRAN, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2015.

SIMMONS, Alan, *The Neolithic Revolution in the Near Est*, The University of Arizona, Tuscon, 2010.

STORDEUR, Daniel, "New Discoveries in Architecture and Symbolism at Jerf el Ahmar (Syria), *Neo-Lithics,* 2000, 1, s.1-4, https://www.academia.edu/3188538/New_discoveries_in_architecture_and_symbolism_at_Jerf_el_Ahmar_Syria_1997_1999, (11.02.2022).

TEKİN, Halil, *Tarihöncesinde Mezopotamya*, Bilgin Kültür Sanat Yayınları, Ankara, 2017.

VAN LOON, Maurits, "The Oriental Institute Excavations at Mureybiṭ, Syria: Preliminary Report on the 1965 Campaign: Part I: Architecture and General Finds", *Journal of Near Eastern Studies*, 1968, 27:4, s.265-282, https://www.jstor.org/stable/543223, (11.02.2022).

WATKINS, Trevor, "The Origins House And Home?", *World Archaeology*, 1990, 21:3, s.336-347, https://www.jstor.org/stable/124834, (11.02.2022).

WATKINS, Trevor, BAIRD, V. G.-, BETTS, Alison, "Qermez Dere and the Early Aceramic Neolithic of N. Iraq", *Paléorient*, 1989, 15:1, s.19-24, https://www.persee.fr/doc/paleo_0153-9345_1989_num_15_1_4481, (11.02.2022).

ZEIST, Van- WOLDRING, W., H.- STAPERT, D., "Late Quaternary Vegetation and Climate of Southwestern Turkey", Palaeohistoria, 1975, s.55-143, https://ugp.rug.nl/Palaeohistoria/article/view/24805, (11.02.2022).

Katkılar

Bu çalışma Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimince Desteklenmiştir. Proje Numarası: SYL-2020-3268

This study was supported by Çanakkale Onsekiz Mart University, The Scientific Research Coordination Unit, Project number: SYL-2020-3268

KAYNAKÇA

AFFONSO, Maria Thais Crepaldi, Ernst PERNİCKA, "Mineralogical Analysis of Late

PPNB Rings", *BASTA I The Human Ecology*, Ex Oriente, Berlin 2004, 155-167.

BAYSAL, Emma, Adnan BAYSAL, Ali Umut TÜRKCAN ve Adam NAZAROFF, "Early Specialized Production? A Chalcolithic Stone Bracelet Workshop at Kanlıtaş, Turkey". *Oxford Journal of Archaeology*, 2015, 235-257.

BOZBAY, Heval, *"Neolitik Dönem Akarçay Tepe Yerleşmesinde Küçük Buluntular Işığında Zanaat Ürünleri"*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı Prehistorya Bilim Dalı), İstanbul 2009.

CARMAGNANİ, Anne Garin, Yvan Pailler, "Stone Bracelet Production in Mali", *Internet Archaeology.* 2009, https://intarch.ac.uk/journal/issue26/garin_index.html (09.12.2022).

ÇAMBEL, Halet ve Robert J. Braidwood, "İstanbul ve Chicago Üniversiteleri Güneydoğu Anadolu Tarihöncesi Araştırmaları Karma Projesi: 1963-1972 Çalışmalarına Toplu Bakış", *İstanbul ve Chicago Üniversiteleri Karma Projesi: Güneydoğu Anadolu Tarihöncesi Araştırmaları*, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul 1980, 1-31.

GEBEL, Hans Georg K, Hans-Dieter BIENERT ve Diğerleri, "Ba'ja Hidden in the Petra Mountains. Preliminary Report on the 1997 Excavations", *The Prehistory of Jordan, II. Perspectives from 1997. Studies in Early Near Eastern Production, Subsistence, and Environment 4*, Ex Oriente, Berlin 1997, 221-262.

HINTZMAN, Marc W., "Stone Ring Production in the Neolithic of the Near East and Analogies from the American West", *The State of the Stone Terminologies, Continuities and Contexts in Near Eastern Lithics. Studies in Early Near Eastern Production, Subsistence, and Environment 13*, Ex Oriente, Berlin 2011,125-133.

KIVRAK, Bahar, *"Çayönü Tepesi Çanak Çömleksiz ve Çanak Çömlekli Neolitik Dönem Taş Halkalarının Teknolojik ve Tipolojik Değerlendirilmesi"*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü), Çanakkale 2022.

KODAŞ, Ergül, "Un Nouveau Site du Neolithique Preceramique dans la Vallée du Haut Tigre: Resultats Preliminaires de Boncuklu Tarla", *Neo-Lithics.*19, 3-15.

NAHAR, Maysoon Al, "Ain Ghazal and Wadi Shueib: Neolithic Personal Ornaments", *Settlement, Survey, and Stone, Essays on Near Eastern Prehistory in Honor of Gary Rollefson,* Ex oriente, Berlin 2014, 243-256.

REDMAN, Charles L., "The Çayönü Chipped Stone Industry: the 1968 and 1970 Excavation Seasons", *Prehistoric Village Archaeology in South-Eastern Turkey, The eighth millennium B.C. site at Çayönü: Its chipped and ground stone Industries and faunal remains,* British Archaeological Reports, Oxford 1982, 17-71.

SCHMIDT, Klaus, "Nevali Çori: Zum Typenspektrum der Silexindustrie und der übrigen Kleinfunde", *Anatolica.*15., 161-201.

SEVILLA, Francisco Martinez. "Un taller neolítico de brazaletes de piedra en la cueva de los Mármoles (Priego de Córdoba)", *Antiqvitas,* 2010, 35-55.

SEVILLA, Francisco Martinez, Antonio Morgado Rodríguez, Francisca Jimenez Cobos, Mario Gutierrez Rodríguez, Antonio Lopez García, Jose Antonio Lozano Rodríguez, Javier Carrasco Rus, "Knapping methods and techniques in the bracelets quarry of Cortijo Cevico (Loja, Granada)", *Journal of Lithic Studies*, 2016, 1-20.

STARCK, Johannes Matthias,"Stone rings from Baja and Basta, Geographical and chronological implications", *The Prehistory of Jordan The State of Research in 1986* (Cilt 396). BAR International Series, Oxford. 1988, 137-174.

KAYNAKÇA

AKBAYIR, Sıddık, *Sezai Karakoç Aktıkça Derinleşen Irmak*, Ankara, 2016,Karamete Tanıtım & tasarım.

AKÇA, Gözen, *Diyarbakır İli Ergani İlçesi Halk Kültürü Araştırması*, Adana, Çukurova, 2009, Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ALTAY, Özgül, *Ergani ve Çevresindeki Halk İnanışları*, Antalya, 2022 Yüksek Lisans Tezi.

ASLAN, Şehmus, "Ergani Gelenek Görenek ve Adetleri", *Tüm Yönleriyle Ergani İlçesi ve Turizm(410-422)*, İstanbul, 2014, Amaç Matbaacılık ve Ciltleme.

DORU, Aygül, "Fotoğraflarda Ergani'de Hayat ve Ekoturizm", *Tüm Yönleriyle Ergani İlçesi ve Turizm, İstanbul(10-228)*, 2014, Amaç Matbaacılık ve Ciltleme.

ERPOLAT, Mehmet Salih, *Dünden Bugüne Ergani'deki Ziyaret Yerleri ve Bu Ziyaret Yerleri için Kullanılan Terimler*, Ankara, 2004, Uluslararası Türk Dünyası İnanç Merkezleri Kongresi Bildirileri, 23-27 Eylül 2002.

GÜLDOĞAN, Vedat, 2010, *Akkoyunlu Hükümdarı Uzun Hasan ve Doğum Yeri Diyarbakır Ergani İlçesi Kılleş (Şölen Beldesi),* Diyarbakır, 2010, Nebiler, Sahabiler, Azizler ve Krallar Kenti Diyarbakır 2. 12-13 Nisan 2010.

GÜNEYLİ, Şerafettin, *Bütün Yönleriyle Ergani,* Ankara, 1966, Modern Matbaa.

GÜZEL, Cihat, *Ergani İlçesinde Bulunan Kutsal Mekânlar*, Her Yönüyle Diyarbakır İlçeleri, İstanbul, 2013, Uzman Matbaacılık ve Ciltleme.

GÜZEL, İlker, "Ergani İlçesinde Bulunan Kutsal Mekânlar", *Tüm Yönleriyle Ergani İlçesi ve Turizm(423-447),* İstanbul, 2014, Amaç Matbaacılık ve Ciltleme.

HASPOLAT, Yusuf Kenan, "Hz. İbrahim, Hz. Nuh, Hz. Zülkarneyn ve Ergani İlişkisi: Hz. İbrahim Ergani ve Diyarbakır", *Tüm Yönleriyle Ergani İlçesi ve Turizm(456-475)* , İstanbul, 2014, Amaç Matbaacılık ve Ciltleme.

http://www.bilinmeyendiyarbekir.com/diyarbakir evliyaları.html Erişim Tarihi: 20.10.2022

http://www.bilinmeyendiyarbekir.com/ergani.html Erişim Tarihi: 20.10.2022

http://www.ergani.gov.tr/ilcemiz-ergani, Erişim Tarihi:17.10.2022

https://erganiforum.tr.gg/ergani-iklimi-ve-bitki-.oe.rt.ue.s.ue.htm Erişim Tarihi: 18.10.2022

KILIÇ, Sait-Gül İsmail, "Ergani İlçesinde Tarım ve Hayvancılık" *Tüm Yönleriyle Ergani İlçesi ve Turizm(374-402)*, İstanbul, 2014, Amaç Matbaacılık ve Ciltleme.

ÖZAYDIN Murat, "Ergani'de Medfun Bulunan Manevi Önder ve Mutasavvıflar",*Tüm Yönleriyle Ergani İlçesi ve Turizm(448-455),* İstanbul, 2014, Amaç Matbaacılık ve Ciltleme.

ÖZER, Mehmet Halis, "Günümüz İtibariyle Ergani Ve Çevresinde Ekonomik Yapı", *Tüm Yönleriyle Ergani İlçesi ve Turizm(403-408)*, İstanbul, 2014, Amaç Matbaacılık ve Ciltleme.

ŞAHİN Feridun Suha, "Ergani Arkeolojisi", *Tüm Yönleriyle Ergani İlçesi ve Turizm(229-234)*, İstanbul, 2014, Amaç Matbaacılık ve Ciltleme.

ÜZÜLMEZ, Müslüm, *Çayönü'nden Ergani'ye Uzun bir Yürüyüş*, İstanbul, 2005, Ladin Matbaacılık.

YAŞAR, İhsan, Ergani Köyleri", *Tüm Yönleriyle Ergani İlçesi ve Turizm(335-345)*, İstanbul, 2014, Amaç Matbaacılık ve Ciltleme.

KAYNAKÇA

AKINCI, Ahmet Cemil, *"Peygamberler Tarihi"*, c.I, Bahar Yayınları. İstanbul, 2011.

BEYSANOĞLU, Şevket, "*Diyarbakır'da Gömülü Meşhur Adamlar"*, Ankara, 1985.

ÇİÇEK, Zeynel Abidin, "*Diyarbakır'ın Fethi Tarihi ve Kültürü"*, Diyarbakır 2007.

DİYARBAKIR Valiliği, "*İl Yıllığı"*, 1967

DİYARBAKIR Valiliği*, 2000'e beş kala Diyarbakır"*, Diyarbakır, 1995

DİYARBAKIR Büyükşehir Belediyesi, *Diyarbakır Salnâmeleri* IV, İstanbul, 1999.

DİKMEN, Mehmet- ATEŞ, Bünyamin, *Peygamberler Tarihi*, Yeni Asya Yay., İstanbul 1997.

EBU CAFER Muhammed b. Cerir et-Taberi, *Tarih-i Taberi Tercümesi*, Konya, 1980.

el-KURTUBÎ, *el-Cami'liAhkâmi'l-Kur'ân*, Kahire,1967.

el-ALUSÎ, *Ruhu'l-Meânî,* Beyrut. 1983.

el-MEVDUDÎ, *Tefhimu'l-Kur'ân*, İstanbul 1991.

GÜNELİ, Şerafeddin "*Bütün Yönleriyle Ergani"*, Ankara, 1966.

İBNUL-Esir, *İslâm Tarihi: el-Kamil fi't-tarih* Tercümesi (Çev. Ahmet Ağırakça, Bahar Yay., İstanbul, 1985.

HARMAN, Ömer Faruk Harman, *"Elyesa"* mad, *DİA*, İstanbul 1995.

HASPOLAT, Kenan Prof. Dr. *"Eğil ve Turizm, Peygamberler Kenti"*, İstanbul, 2012*, Diyarbakır Kutsal Yerler Atlası*; T.C. Diyarbakır Valiliği, editör; Doç. Dr. İrfan Yıldız, Diyarbakır, 2013.

KALAFAT, Yaşar, "*Diyarbakır'da Ulu Kabirler(Diyanet İşleri Başkanlığı Arşiv Kayıtlarına Göre)*" Uluslararası Oğuzlardan Osmanlıya Diyarbakır Sempozyumu, Diyarbakır, 2004.

KAZANCI, Ahmet Lütfi, *"Peygamberler Halkası"*, Feza Yay., İstanbul, 1997.

DEĞER, M. -Ş. Beysanoğlu, *Diyarbakır Folklorunda Halk Hekimliği*, Ankara, 1996.

MELEK, Ali, *"Diyarbakır'da Peygamber makam ve kabirleri"*, *I. Uluslar arasıNebîler, Sahâbîler, Azizler ve Krallar Kenti Diyarbakır Sempozyumu* 25-27 Mayıs, Diyarbakır, 2009.

MELEK, Ali-Demir, Abdullah, *Dini Değerleri ile Diyarbakıır,* Ankara,2009.

SOYUKAYA, Nevin, *"Arkeolojik Araştırmalar Işığında Diyarbakır ve Çevresi"*, İstanbul, 1999.

YILDIZ, M.,*"Eğil ve Ergani halkının dilinde Medfûn Peygamberler;I. Uluslar arası Nebîler, Sahâbîler, Azizler ve Krallar Kenti Diyarbakır Sempozyumu* 25-27 Mayıs, Diyarbakır, 2009.

http://dergi.altinoluk.com/index.php?sayfa=yillar&MakaleNo=d341s048m1

www.bilinmeyendiyarbekir.com/hz_enus.html, 10.02.2009.

KAYNAKÇA

AHTERÎ, Mustafa b. Şemsuddin el-Karahisârî (ö. 969/1561), *AhterîKebîr*, Dersaadet 1310.

AKALIN, Şükrü Haluk vdğ., "tarih", *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2011.

AKSEKİ, Ahmed Hamdi, *İslam Dini*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 1969.

ATEŞ, Süleyman, Yüce Kur'an'ın Çağdaş Tefsiri, Yeni Ufuklar Neşriyat, İstanbul İstanbul tsz.

AKSEKİ, Ahmed Hamdi, *Kur'an'da Peygamberler Tarihi*, Bağımsız Gazeteciler ve Yayıncılık A. Ş., İstanbul, 2002.

AKALIN, Şükrü Haluk vdğ. *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2011.

AYDIN, Nusret, *Diyarbakır Eğil Hükümdarları Tarihi*, Avesta Yayınları, İstanbul 2003.

BAKTIR, Mustafa, *İslam Hukukunda Zaruret Hali*, Akçağ Yayınları, Ankara 1981.

BEYSANOĞLU, Şevket, *Anıtları ve Kitabeleri İle Diyarbakır Tarihi*, Ankara 1996.

BEZMEZ, Serap ve C. H. Brown, "prophet", *Redhouse Büyük El Sözlüğü*, Sev Yayınları, İstanbul 2007.

CÜRCÂNÎ, Ali b. Muhammed, *Kitâbu't-Tarifât*, byy. tsz.

ÇAKAN, İsmail Lütfi ve N. Mehmed Solmaz, *Kur'an-ı Kerim'e Göre Peygamberler ve Tevhid Mücadelesi*, Altınoluk Yayınları, İstanbul 1994.

EBU ZEHRA, Muhammed, *Kur'an Nizamı*, trc. Ali Arslan, Ankara 1969.

ESKİCİOĞLU, Osman, *İslam Hukuku Açısından Hukuk ve İnsan Hakları*, Anadolu Matbaacılık, İzmir 1996.

EZHERÎ, Ebû Mansûr Muhammed b. Ahmed(Ö. 370/980), *Tehzîbü'l-Luğa*, thk. Ahmed Abdurrahman Muhaymir, Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye, I-XII, Beyrut 2004.

EVLİYA Çelebi, *Seyahatnâme,* trc. Y. Dağlı ve S. A. Karaman, İstanbul 2001.

FUAD Abdulbaki, Muhammed, *el-Mu'cemu'l-Mufehres li Elfâzi'l-Kur'âni'l-Kerîm*, Dâru İhyâi't-Turâsi'l-Arabî, Beyrut tsz.

GÖYÜNÇ, Nejat, "Diyarbakır", *DİA*, IX, ss. 464-469, İstanbul 1994.

HALİL b. Ahmed, el-Ferahidî, *Kitâbu'l-Ayn*, thk. Abdülhamid Hendâvî, Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, I-IV, Beyrut 2003.

HAMEVÎ, Şihâbuddin Yakut b. Abdillah el-Bağdâdî er-Rumî (ö. 626/1229), *Mu'cemu'l-Buldan*, thk. Selahuddin el-Hevvâî, Mektebetu'l-Asriyye, I-V, Beyrut 2014.

HOROVİTZ, Josef (1874-1931), "nebi", *İslam Ansiklopedisi*, Milli Eğitim Bakanlığı IX, ss. 150-151, Yayınları, İstanbul 1964.

İBN HANBEL, Ebû Abdillâh Ahmed b. Muhammed b. Hanbel eş-Şeybânî el-Mervezî(ö. 241/855)*Müsned*, thk. Şuayb el-Arnaût, Müessesetü'r-Risâle, Beyrut 1417/1996.

İBN KESİR, Ebü'l-Fidâ İsmail b. Kesîr el-Kureşî ed-Dımeşkî (ö.774/1372), *Tefsîru İbn Kesir*, Dâru'l-Kalem, I-IV, Beyrut tsz.

İBN MANZÛR, Ebü'l-Fadl Cemâluddin Muhammed b. Mukerrem(ö. 711/1311), *Lisânu'l-Arab*, Darü's-Sadr, I-XVIII, Beyrut 2014.

İBN SA'D, EbûAbdillah Muhammed (ö. 230/844), *et-Tabakâtü'l-Kübra*, DaruSadr, I-VIII, Beyrut 2014.

İSFAHÂNÎ, Hüseyin b. Muhammed er-Rağıb, *Müfredâtu Elfâzi'l-Kur'an,* thk. Safvân Adnân Dâvûdî, Dâru'l-Kalem, Dımaşk 2011.

İZGÖER, Zeki, *Diyarbakır Salnameleri*, İstanbul 1996.

KANAR, Mehmet, *Osmanlıca Türkçe Sözlük,* Derin Yayınları, İstanbul 2003.

KAZANCI, Ahmet Lutfi, *Peygamberler Halkası*, Zaman Kitap, İstanbul 1997.

KÖKSAL, M. Asım, Peygamberler Tarihi, TDV Yayınları, Ankara 1995.

LUVİS, Ma'lûf el-Yesûî, *el-Muncid fi'l-Luğati ve'l-A'lâm*, Daru'l-Meşrik, Beyrut 1986.

MELEK, Ali ve Abdullah Demir, *Dini Değerleri İle Diyarbakır*, Diyarbakır İl Müftülüğü, Diyarbakır 2009.

MEVDÛDÎ, Ebü'l-A'lâ (ö. 1400/1979), *Tefhimu'l-Kur'an*, trc. Muhammed Han Kayani vdğ., İnsan Yayınları, I-VIII, İstanbul 1986.

PARLATIR, İsmail, *Fransızca Türkçe Sözlük*, Yargı Yayınevi, Ankara 2012.

SİNANOĞLU, Mustafa, "İslâm", *DİA*, XXIII, ss. 1-2, İstanbul 2001.

STEUERWALD, Karl, *Türkçe Almanca Sözlük*, ABC Kitabevi, İstanbul 2010.

ŞAHİN, Feridun Suha, "*Ergani Arkeolojisi*", Editörler: Kenan Haspolat ve Cihat Güzel, Amaç Matbaacılık, İstanbul 2014.

ŞÂTIBÎ, Ebû İshâk İbrahim b. Musa b. Muhammed el-Gırnâtî (ö. 790/1388), *el-Muvafekat fi Usuli'ş-Şeria*, thk. Abdullah Derrâz, Dâru'l-Ma'rife, I-IV, Beyrut 2010.

ŞEVKÂNÎ, Muhammed b. Ali(ö.1250/1834), *Fethü'l-Kadîr*, Daru'l-Fikr, I-IV, Beyrut trz.

ŞÜKÛN, Ziya, *Farsça-Türkçe Lûgat*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, I-III, İstanbul 1996.

ÖZTÜRK, Mustafa, "Zülkifl'in Dînî ve Tarihî Kimliğine Dair Bir Araştırma", Çukurova Ünversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 2, ss. 107-127, Adana 2004.

WENSİNCK, Arent Jan, *el-Mu'cemü'l-Mufehres li Elfâzi'l-Hadis'in-Nebevî*, E. J. Brill, I-VIII, Leıden 1936.

YAVUZ, Yusuf Şevki, *DİA*, XXXIV, ss. 257-262, İstanbul 2007.

YAZIR, Elmalılı Muhammed, *Hak Dini Kur'an Dili*, Çelik-Şura Yayınları, I-IX, İstanbul tsz.

YILDIRIM, Celal, *İlmin Işığında Asrın Kur'an Tefsiri*, Anadolu Yayınları, I-XIV, İzmir tsz.

YILDIZ, İrfan, *Eğil'in Kültürel Mirası*, Diyarbakır Valiliği Kültür Sanat Yayınları, Diyarbakır 2012.

YINANÇ, Mükrimin Halil, *İslam Ansiklopedisi*, Milli Eğitim Basımevi,III, SS. 601-627, İstanbul 1977.

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları

1. Devlet arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA);

Dahiliye, Mektubi Kalemi (BOA. DH. MKT), 1011-49.

Evkaf, Berat (BOA. EV. BRT.), 110-2, 12-15.

Evkaf, Defter (BOA. Ev. d.), 15070, 17450, 19407, 38005.

Hariciye Nezareti, Mektubi Kalemi (BOA. HR. MKT.) 349-69.

İbnülemin Evkâf (BOA. İE. EV.) 42-2848.

Yıldız Arşivi Perakende Evrakı Umumi (BOA. Y. PRK. UM.) 56-20.

2. Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi (VGMA);

Diyarbakır Defter-i Kebir Fihristi Numara: 2466

Hurufat Defteri (VGMA. HRF. d.), 530, 531, 532, 534, 535, 536, 1055, 1058, 1060, 1062, 1066, 1069, 1072, 1083, 1098, 1140.

Muharrerat Defteri, nr. 4475.

3. Diyarbekir Salnameleri;

Salname-i Eyaleti Diyarbekir, sene H. 1288.

Salname-i Eyaleti Diyarbekir, sene H. 1318.

Salname-i Eyaleti Diyarbekir, sene H. 1319.

Salname-i Eyaleti Diyarbekir, sene H. 1323.

Diğer Kaynaklar

ACAR, Abdurrahman, "Elyesa ve Zülkifl Peygamberlerin Mezarlarının Eğil'de Olduğunun Delilleri", *İslam Tarihinin İlk Asrında Diyarbakır ve Çevresi*, Ed. Mustafa Sarıbıyık, Diyarbakır Valiliği, 2015, s. 52-57.

BİRBİRLİK, Alpay, *16. Yüzyıl Ortalarında Diyarbekir Beylerbeyliği'nde Vakıflar*, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2002.

ÇİFTÇİ, Mehdin, "Osmanlı'da Türbedarlık ve Fatih Türbedarları, *Fatih Türbedarı Ahmed Amiş Efendi Armağan Kitabı", Ed. Adalet* Çakır Çağlı, Kocaeli Üniversitesi Vakfı, İstanbul 2021, s.23-66.

DENİZ, Murat, *51 Numaralı Tapu Tahrir Defterine Göre Ergani Sancağı*, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kütahya 2019.

DEVELİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Akaydın Kitabevi, Ankara 2007.

DURAL, Sema, *Anadolu'da Peygamber Kabir ve Makamlarına Yönelik Halk İnançları*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek lisans Tezi), İstanbul 2013.

ERPOLAT, Mehmet Salih, "Ergani'deki Ziyaretgâhlar ve Bu Ziyaretgâhların Günümüzdeki Durumu", *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi (SBArD)*, 2004, C. II, Sayı 3, s. 47-63.

ERPOLAT, Mehmet Salih, "Dünden Bugüne Ergani'deki Ziyaret Yerleri ve Bu Ziyaret Yerleri İçin Kullanılan Terimler", *Uluslararası Türk Dünyası İnanç Merkezleri Kongresi Bildirileri (23-27 Eylül 2002 Mersin)*, Tüksev Yayınları, Ankara 2004, s. 515-531.

GÜNEŞ, Hüseyin, "Cezire Bölgesinde Yaşadığına İnanılan Peygamberler", *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2014, Cilt V, Sayı 10, s. 27-49.

HASPOLAT, Kenan, "Diyarbakır'ın Manevi Envanteri", *Diyarbakır 2: Nebiler, Sahabiler, Azizler ve Krallar Kenti (12-13 Nisan 2010 Diyarbakır)*, Ankara 2013, s. 57-183.

İBN KESİR, *el-Bidâye ve'n-nihâye*, Darü'l-hadis, Kahire, 2006.

İPŞİRLİ, Mehmet, "Cihet", *DİA*, İstanbul 1993, C. VII, ss. 546-547.

KALAFAT, Yaşar, "Diyarbakır'da Ulu Kabirler: Diyanet İşleri Başkanlığı Arşiv Kayıtlarına Göre", *I. Uluslararası Oğuzlardan Osmanlıya Diyarbakır Sempozyumu*, Ed. Kenan Ziya Taş-Ahmet Kankal, İzmir 2004, s. 813-818.

KÖKSAL, M. Asım, *Peygamberler Tarihi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2007.

Kültür Turizm Bakanlığı Diyarbakır Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Kararı (21.01.2015).

MELEK, Ali -DEMİR, Abdullah, *Dini Değerleri ile Diyarbakır*, Diyarbakır İl Müftülüğü Yayınları, Diyarbakır 2009.

ÖZTÜRK, Mustafa – YILMAZÇELİK, İbrahim, "Arifî Paşa'nın Seyahatnamesi Diyarbekir Seyahatı", *Türk Tarih Belgeler Dergisi (Belgeler)*, Ankara 1997, C. XXVIII, Sayı 22, s. 91-109.

ÖZTÜRK, Mustafa, "Zülkifl'in Dinî ve Tarihî Kimliğine Dair Bir Araştırma", *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2004, C. 4, Sayı 2, s. 107-127.

YAKUT EL-HAMEVÎ, *Mucemü'l-Buldan*, Beyrut, 1990.

YILDIZ, İrfan, "Diyarbakır'ın Ergani İlçesinde Tespit Edilen Kültür Varlıkları", *Uluslararası XVIII. Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu (22-25 Ekim 2014)*, Yay. Haz. Hacer Sibel Ünalan Özdemir vd. Efeler Belediyesi Kültür Yayınları, 2017, s. 647-670.

YILDIZ, M. Cengiz, "Eğil-Ergani Halkının Dilinde Medfun Peygamberler", *Diyarbakır 2: Nebiler, Sahabiler, Azizler ve Krallar Kenti (12-13 Nisan 2010 Diyarbakır)*, Ankara 2013, s. 27-43.

KAYNAKÇA

Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi:

VGM. d. 581/1, s. 182, no. 186.

VGM. d. 581/1, s. 162, no. 176.

VGM. d. 598, s. 327, no. 191.

VGM. d. 588, s. 233, no. 205.

VGM. d. 601, s. 120, no. 149.

VGM. d. 602, s. 168, no. 283.

VGM. d. 602, s. 148, no. 247.

VGM. d. 607, s. 264, no. 394.

VGM. d. 602, s. 1, no. 1.

VGM. d. 602, s. 208, no. 356.

Telif Eserler:

ADLIĞ Davut, "Osmanlı Hâkimiyetine Geçiş Sürecinde Zirkilerin Atak Kolu", Ashâb-ı Kehf Şehri Lice: Tarih, Edebiyat, Kültür, Sonçağ Akademi, Ankara 2021. s. 59-70.

ARSEBÜK, Esat, *Medeni Hukuk, Başlangıç ve Şahsın Hukuku I*, Tan Matbaası, İstanbul 1938.

ATLAN, Sabahat, *Roma Tarihinin Ana Hatları*, İÜEF, İstanbul 1970.

BARKAN, Ömer Lütfi, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Bir İskan ve Kolonizasyon Metodu Olarak Vakıflar ve Temlikler, *Vakıflar Dergisi*, sayı 2, Ankara 1942, s. 279-386.

BAYARTAN, Mehmet, "Tarihi Coğrafya Çalışmaları Açısından Şehir ve Osmanlı Şehri," *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Dergisi*, sayı 13, s.85-92, İstanbul 2005.

BAYARTAN, Mehmet, "Osmanlı Şehirlerinde Bir İdari Birim: Mahalle," *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Dergisi*, sayı 13, s.93-108, İstanbul 2005.

BERKİ, Ali Himmet, 1962, "Vakıf Kuran İlk Osmanlı Padişahı," *Vakıflar Dergisi*, c.5, Ankara 1962, s.127-128.

BERKOL, Feramuz. "Türk Vakıf Kervansarayları ve Bugün Turizm Hizmetinde Kullanılmaları." Vakıflar Dergisi, 10, Ankara 2006, 345-365.

CENGİZ, Abdullah -Recep Kaya vd., Ed: Mehmet Karataş, "Çermik Şer'iyye Sicilleri", Gece Akademi Yayınları, Ankara 2019.

ERPOLAT, Mehmet Salih, *XVI. Yüzyılda Ergani Sancağı*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 1993.

HALAÇOĞLU, Yusuf, *XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı*, Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara 1995.

İPŞİRLİ, Mehmet, "Klasik Dönem Osmanlı Devlet Teşkilâtı", *Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi*, Yay.Haz. E.İhsanoğlu, IRCICA Yay., İstanbul 1994, s.139-277.

ERTEM, Adnan, "İstanbul Vakıfları", İstanbul: Şehir ve Medeniyet (Haz. Şevket Kamil Akar), Klasik Yay., s.327-333, İstanbul 2004.

KAZICI, Ziya, *İslami ve Sosyal Açıdan Vakıflar*, Marifet Yay., İstanbul 1985.

KUBAN, Doğan, "Anadolu-Türk Şehri. Tarihi Gelişmesi, Sosyal ve Fiziki Özellikleri Üzerinde Bazı Gelişmeler," *Vakıflar Dergisi*, sayı III, İstanbul 1968, s.53-73.

Heyet, *Cumhuriyetin 50. Yılında Diyarbakır, 1973 İl Yıllığı,* Diyarbakır 1973.

PAKALIN, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c.III, MEB Yay., İstanbul 1993.

TURAN, Osman, *Selçuklular Tarihi ve Türk İslam Medeniyeti*, Dergah Yayınları, İstanbul 1980.

TURAN, Osman, *Doğu Anadolu Türk Devletleri Tarihi*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2009.

YEDİYILDIZ, Bahaeddin, *"Vakıf,"* İslam Ansiklopedisi, c. XIII, M.E.B. Yay., İstanbul 1986, s. 153-154.

KAYNAKÇA

AKGÜNDÜZ, Ahmet, *Osmanlı Kanunnameleri ve Hukuki Tahlilleri*, Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul, 1991.

AKSOY, Bekir, " Ergani Adı Üzerine **" ,** *Yeni Çaba Dergisi, S. 8,* 1989, 35.

ALPAY, Bizbirlik, *16. Yüzyıl Ortalarında Diyarbekir Beylerbeyliği'nde Vakıflar, Türk Tarih Kurumu Yayınları,* Ankara, 2002.

Anonim, Diyarbakır Salnameleri IV-V (1286-1323), (Çeviren:Ömer Tellioğlu vd.), Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Yayınları, İstanbul, 1999.

ASLAN, Şehmuz, *Kuzey Mezopotamya'nın Gani Kenti Ergani***,** Diyarbakır, 1998.

BEYSANOĞLU, Şevket, *Anıtları ve Kitabeleri ile Diyarbakır Tarihi I,* Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Yayınları, Diyarbakır, 1999.

BORAN, Ali – Tüfekçioğlu, Abdülhamit Vd., *Batman Kültür Varlıkları Envanteri Kozluk,* Uyum Ajans, Ankara, 2008.

BULDUK, Abdulgani, *El-Cezire'nin Muhtasar Tarihi,* (Yay. Haz. Mustafa Öztürk-İbrahim Yılmazçelik), Fırat Üniversitesi Ortadoğu Araştırmaları Merkezi Yayınları, Elazığ, 2004.

ÇAMBEL, Halet, *Güneydoğu Anadolu Tarih Öncesi Araştırmalarının Kültür Tarihi Bakımından Önemi*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1970.

ÇEVİK, Adnan, *XI – XIII. Yüzyıllarda Diyâr-ı Bekr Bölgesi Tarihi,* (Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayımlanmamış Doktora Tezi,), İstanbul, 2002.

Ebu Bekr-i Tihrani, *Kitab-ı Diyarbekriyye*, (Çev. Mürsel Öztürk), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2014.

ERDAL, Zekai - Yıldız, İrfan, "Diyarbakır'ın Kuzeyindeki Ortaçağ Kaleleri" Uluslararası XIX. Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu (21-24 Ekim 2015) Bildiriler, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2019, 529-556.

ERNST Honigmann, *Bizans Devleti'nin Doğu Sınırı,* İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1970.

KONYAR, Basri, *Diyarbekir İl Yıllığı III*, Diyarbekir Vilayeti Umumi Meclisi Yayınları, Ankara, 1936.

Urfalı Mateos, Urfalı Mateos Vakayinamesi (925-1136) ve Papaz Grigor'un Zeyli (1136-1162), (Terc. H.D. Andreasyan), Türk Tarih kurumu Yayınları, Ankara, 1987.

ÜNAL, Rahmi Hüseyin, *Diyarbakır İlin'deki Bazı Türk-İslam Anıtları Üzerine Bir İnceleme,* Atatürk Üniversitesi Yayınları, Erzurum, 1975.

ÜZÜLMEZ, Müslüm, Çayönü'nden *Ergani'ye Uzun Bir Yürüyüş,* Kendi yayınları, İstanbul, 2005, s.13

YAKUBOĞLU, Kenan Vd., *Osmanlı Belgelerinde Diyarbakır,* Diyarbakır Valiliği Yayınları, Diyarbakır, 2011.

YILDIZ, İrfan, "Han-ı Gevran", Sosyal ve Beşerî Bilimlerde Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler, (Ed.İrfan Yıldız), Serüven Yayınevi, İzmir 2021, s.1-14.

YILDIZ, İrfan "Diyarbakır'ın Ergani İlçesinde Tespit Edilen Kültür Varlıkları", Uluslararası XVIII. Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu (22-25 Ekim 2014) Bildiriler, Efeler Belediyesi Kültür Yayınları, Aydın 2017, 647-660.

YILDIZ, İrfan Vd., "Diyarbakır İli ve İlçeleri Ortaçağ ve Sonrasına Ait Mimari ve Sanat Eserlerinin İncelenmesi Yüzey Araştırması-2012 "Ergani-Çınar İlçeleri", 31. Araştırma Sonuçları Toplantısı, I., (27-31 Mayıs 2013 Muğla), Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Muğla, 2014, 127-44.

YILDIZ, İrfan, *Eğil'in Kültürel Mirası,* Diyarbakır Valiliği Yayınları, Diyarbakır, 2012.

YILMAZÇELİK, İbrahim, *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Diyarbakır (1790-1840),* Türk Tarih Kurumu Yayınları*,* Ankara, 1995.

KAYNAKÇA

AKTÜRE, Sevgi, "Osmanlı Devleti'nde Taşra Kentlerinde Değişimler", *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi*, C. 4, İletişim Yayınları, İstanbul 1985, s. 894-896.

ASLAN, Şehmuz, *Kuzey Mezopotamya'nın Gani Kenti Ergani*, Amid Gazetecilik Matbaası, Diyarbakır 1998.

ASLANAPA, Oktay, *Osmanlı Devri Mimarisi*, İnkılâp Kitabevi, Ankara 2004.

AVCI, Yasemin, Osmanlı Hükümet Konakları, Tanzimat Döneminde Kent Mekânında Devletin Erki ve Temsili, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2017.

AYDIN, Önder, "Sultan II. Abdülhamid Dönemi Hükümet Konakları Üzerine Bir Tipoloji Denemesi: Türkiye'deki Örneklerin Plan-Mekân Özelliklerinin Analizi", *Grid Mimarlık, Planlama ve Tasarım Dergisi*, C.5, S. 1, 2022, s. 97-128.

AYDIN, Önder, *Son Dönem Osmanlı Mimarlığında Batılı Klasik Oranların Kullanımı Üzerine Bir Araştırma: Sultan II. Abdülhamid Devri (1876-1909) Hükümet Konaklarında Sütun Düzeni Analizi***,** (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara 2006.

BEYSANOĞLU, Şevket, *Anıtları ve Kitabeleri ile Diyarbakır Tarihi*, C. I, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Yayınları, Diyarbakır 1999.

BİRKAN, Güven, "Söyleşi: Osmanlı'dan Bugüne Hükümet Konakları", *Mimarlık***,** S. 203, 1984, s. 3-15.

BİZBİRLİK, Alpay, *16. Yüzyıl Ortalarında Diyarbekir Beylerbeyliği'nde Vakıflar*, Türk Tarih Kurumu Ankara 2002.

CAN, Selman, "II. Abdülhamid Dönemi Osmanlı Mimarisi ve Sanat Anlayışı", *Devr-i Hamid Sultan II. Abdülhamid*, C.5, Erciyes Üniversitesi Yayınları, Kayseri 2011, s. 23-42.

ÇELİK, Zeynep, *İmparatorluk, Mimari ve Kent Osmanlı Fransız Karşılaşmaları (1830-1914)*, Salt Yayınevi, İstanbul 2012, s. 251-252.

DEMİREL, Fatmagül, "II. Abdülhamid'in Mekânsal İktidarı", *Sultan II. Abdülhamid han ve Dönemi*, (Editörler: Fahrettin Gün-H. İbrahim Erbay), İstanbul 2017, s. 536-547.

DERİNGİL, Selim, *İktidarın Sembolleri ve İdeoloji, II. Abdülhamid Dönemi (1876-1909)*, (Çeviren: Gül Çağalı Güven), Doğan Kitap Yayınevi, İstanbul 2014.

DUYMAZ, A. Şevki, *II. Abdülhamid Dönemi İmar Faaliyetleri (Türkiye Örneği)*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Isparta 2003.

HEKİMOĞLU, Yaşar, Enver ATILGAN, *Ergani*, Fatih Matbaası, İstanbul 1967.

http://www.eskiturkiye.net (Erişim Tarihi: 12.11.2022)

http://www.tokatolay.com/haber_detay.asp?haber (Erişim Tarihi: 10.11.2022)

https://www.bakab.gov.tr/daday (Erişim Tarihi: 12.11.2022)

https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/bolu/kulturenvanteri/hukumet-konagi-goynuk (Erişim Tarihi: 15.11.2022)

https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/denizli/kulturenvanteri/civril-eski-hukumet-konagi (Erişim Tarihi: 14.11.2022)

https://www.siverekkutup.gov.tr/kurumsal/kurulus-ve-tarihcemiz.html (Erişim Tarihi: 11.11.2022)

https://www.turkiyenintarihieserleri.com (Erişim Tarihi: 10.11.2022)

httpwww.kusadasikulturelmiras.com (Erişim Tarihi: 12.11.2022)

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Kartpostallar Arşivi

KAYNAR, Hakan, "Siyasal İktidar ve Şehir: 19. Yüzyıl Osmanlı Şehirlerindeki Mekânsal Değişimler Üzerine", *Kebikeç: İnsan Bilimleri İçin Kaynak Araştırmaları Dergisi,* S.10, İstanbul 2000. s.148.

KOLAY, Emre, *Osmanlı Yerel Yönetim Sisteminin Mimari Alana Yansıması: Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Belediye Binaları,* (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Ankara 2018.

KORKUSUZ, M. Şerif, Seyahatnamelerde Diyarbakır, Kent Yayınları, İstanbul 2003.

KURT CEYLAN, F. Sueda, *Tanzimat Dönemi (1876-1908) Anadolu Merkez Vilayetlerdeki Hükümet Konaklarının Mimari Özelliklerinin Değerlendirilmesi,* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Eskişehir 2021.

MADRAN, Emre, "Ondokuzuncu Yüzyıl Sonunda Osmanlı İmparatorluğunda Yapı Alanında Çalışanlar", *X. Türk Tarih Kongresi.* Ankara 1994, s. 2461-2469.

MORTAŞ, Abidin, "Hükümet Konakları", *Arkitekt,* S. 11-12, İstanbul 1944, s. 251.

T.C. Edirne Valiliği, 2020.

T.C. Kastamonu Valiliği, 2020.

T.C. Kültür Bakanlığı Eskişehir Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Müdürlüğü, 2000

TİHRANÎ, Ebu Bekr-i, *Kitab-ı Diyarbekriyye*, (Çev.: Mürsel Öztürk), Türk Tarih Kurumu, Ankara 2014.

TOPRAK, Zafer, "Babıali", *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, C. 1, Ankara 1993. s.519-520.

TOPTAŞ, Rahşan, "Bergama Hükümet Konağı Örneğinde II. Abdülhamit Dönemi Hükümet Konakları", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 9, S. 47, 2016, s. 411-428.

UÇARYİĞİT, Emre, Osmanlı Kentlerinde Kamu Yapıları ve Kentsel Düzen: Bursa, Edirne, Ankara, Konya örnekleri, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Denizli 2017.

UZUN, Mehmet, *Dicle'nin Yakarışı*, Sel Yayıncılık, İstanbul 2002.

ÜZÜLMEZ, Müslüm, *Çayönü'nden Ergani'ye Uzun Bir Yürüyüş,* Ladin Matbaacılık, İstanbul 2005.

YAZICI, Nurcan, "Trabzon Örneğinde Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Hükümet Konağı Binaları", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S.1, C.5, 2008, s. 943-959.

YILDIZ, İrfan, Zekai ERDAL, Dursun YILDIZ, Erkan KOÇ, "Diyarbakır İli ve İlçeleri Ortaçağ ve Sonrasına Ait Mimari ve Sanat Eserlerinin İncelenmesi Yüzey Araştırması- 2012 "Ergani-Çınar İlçeleri", *31. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, C. 1, Muğla 2013, s. 127-144.

YILMAZ, Gülten, *Tokat İlinde Geç Osmanlı Dönemi ve Erkan Cumhuriyet Dönemi Kamu Yapıları,* (Yayınlanmamış Yüksek Lisnas Tezi), Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Ordu 2020.

YILMAZÇELİK, İbrahim, *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Diyarbakır (1790-1840)*, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2014.

KAYNAKÇA

ALTAN Ebru**,** ''Anadolu'da Haçlılara Karşı Savaş (1097-1190)''*, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi***,** sayı 47, İstanbul 2009.

ALPTEKİN Coşkun, ''Belek B. Behram Mad '', *TDV İslam Ansiklopedisi,* Cilt 5,İstanbul 1998.

BEZER, Gülay Öğün**.** *Türkiye Selçuklu Tarihi***,** Anadolu Üniversitesi Yay., Eskişehir 2012.

ÇAKMAK Betül**,** *İznik Kentinin Bizans Ortaçağında Sosyal ve Kültürel Yaşamı*, Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Bizans Sanatı Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi**,** Danışman, Bursa 2019.

DEMİRKENT Işın, ''Kılıç Arslan I Mad ''**,***TDV, İslam Ansiklopedisi***,** 25.Cilt, İstanbul 1998.

GÖĞEBAKAN Göknur, ''Malatya Mad'', *TDV İslam Ansiklopedisi*, Cilt 2, İstanbul 1998.

KEMALOĞLU Muhammed, ''Türkiye Selçuklu Devleti'nin 3. Hükümdarı Şahinşah Dönemi ve Şahin Şah'ın Şahsiyeti''**,** *Orkun Dergisi*, sayı 88-89, 2005.

KOÇ Sedat. *Büyük Selçuklu- Türkiye Selçuklu İlişkileri***,** Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2013.

KÖYMEN Mehmet Altay, ''Selçuklularda Devlet'', *Belleten*, 54. Cilt,1990.

ÖZAYDIN Abdulkerim**,** *Sultan Berkyaruk Devri Selçuklu Tarihi***,** Bilge Kültür Sanat yay., 2. Baskı, İstanbul 2021.

SARIC Burak Nazif. *I. Kılıçarslan Dönemi Türkiye Selçuklu Devleti Tarihi***,** İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2021.

SEVİM Ali ve MERÇİL. Erdoğan, *Selçuklu Devletleri Tarihi Siyaset Teşkilat ve Kültür,* İstanbul: Türk Tarih Kurumu Yayınları,1. Baskı, 1995

TURAN Osman**,** *Doğu Anadolu Türk Devletleri Tarihi*, Ötüken yay., 6. Baskı, İstanbul 2001.

TURAN Osman, *Selçuklu Devleti'nin Tarihi (Siyaset Teşkilat ve Kültür),* Ötüken Yay, 11. Basım, İstanbul 2018.

TURAN Osman. *Türk Cihan Hakimiyeti Mefkuresi*, Ötüken yay.29. basım, İstanbul 2019.

YAZICI Nesimi, *İlk Türk İslam Devletleri***,** Türkiye Diyanet Vakfı Yay., 12. Basım, Ankara 2014.

YILDIZ Hakkı Dursun**,** *Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi***,** Çağ yay., 7. Cilt, 1989.

YILMAZÇELİK İbrahim ve ÇELİK, Sebahattin **''**Malatya Melikesi Ayşe Hatun ile Belek Gazi'nin İzdivacı''**,** *Uluslararası Malatya'nın Fethi ve Danişmendliler Sempozyumu Bildiriler*, İnönü Üniversitesi Yayınevi Malatya 2020.

KAYNAKÇA

ABDULGANİ EFENDİ, *Mardin Tarihi*, haz. Burhan Zengin, Gap Yayınları Kültür Dizisi 1, Ankara 1999.

ABUL-FARAC Gregory, *Abu'l-Farac Tarihi*, (çev.) Doğrul Ömer Riza, 3. bs., Türk Tarih Kurumu, Ankara 1999.

AKGÜNDÜZ Ahmet, "Diyâr-ı Bekr'in Müslümanlar Tarafından İlk Fethi: Cemâziyelevvel 17/27 Mayıs 638", *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, c. 13, sy. 27 (2021), ss. 194-223.

AKSU Recep, *Diyarbakır ve Çevresinde Kültür Turizmi*, (Doktora Tezi Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2017.

ALPTEKİN Coşkun, "Artuklular", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, TDV, Ankara 1991, c. 3, ss. 418-19, https://islamansiklopedisi.org.tr/artuklular.

BELÂZÜRÎ, *Fütûhu'l-Buldân Ülkelerin Fetihleri*, (çev.) Mustafa Fayda, Siyer Yayınları, İstanbul 2013.

BERCHEM Max Van, Josef STRZYGOWSKİ, *Amida*, Heidelberg, 1910.

BEZER Gülay Öğün, "Harput'ta Bir Türkmen Beyliği Çubukoğulları", *Belleten,* c. 61, sy. 230 (1997), ss. 67-92.

DEMİRKENT Işın, "Urfa Haçlı Kontluğu Tarihine Bir Bakış (1098-1146)", c. 53, sy. 206 (1989), ss. 167-74.

DİEHL Charles, *Bizans İmparatorluğu Tarihi*, (çev.) A. Göke Bozkurt, İlgi Yayınları, İstanbul 2006.

ED-DEVÂDÂRÎ, *Kenzü'd-Dürer ve Câmiü'l-Gurer*, thk. Selahüddîn El-Müncid, Matbaatu Lecnetü't-Te'lif ve't-Terceme ve'n-Neşr, Kahire 1961.

EL-ANTAKÎ Yahya Said, *Târihü'l-Antakî*, thk. Ömer Abdüsselam Tedmürî, Cerus Burs, Lübnan 1990.

EL-AZİMİ Muhammed b. Ali, *Tarihu Haleb*, thk. İbrahim Zağrur, Dimeşk, 1984.

EL-HAMEVÎ Yakut, *Mü'cemü'l-Büldân*, Darü's-Sadr, Beyrut 1995.

EL-ISFAHÂNÎ İmadüddin, *Kitabu Tarihi Devleti Ali Selçuk*, t.y.

EN-NÜVEYRÎ Şehabüddin Ahmed, *Nihayetü'l-Ereb fi Fünûni'l-Edeb*, thk. Necip Mustafa Fevvaz, Hikmet Küşeylî Fevvaz, Darü'l-Kütübi'l-İlmiye, Beyrut 2004.

ERPOLAT Mehmet Salih, *XVI. Yüzyılda Ergani*, (Yüksek Lisans Tezi Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 1993.

———, "XVI. Yüzyılda Ergani Sancağı'ndaki Gayrimüslim İskân Yerleri İle Şahıs İsimleri Hakkında Bir Değerlendirme", *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi, s*y. 4 (2004), ss. 155-87.

ESTEREBÂDÎ, *Bezm u Rezm*, (çev.) Mürsel Öztürk, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1990.

EZ-ZEBÎDÎ Muhammed Murtaza, *Tâcü'l-Urûs Min Cevâhiri'l-Kâmûs*, thk. Ali Hilalî, Darü'l-Hidaye, Kuveyt 2001.

FLURY Von S., *İslamische Schriftbander Amida-Diarbekr*, Frobenius, Basel/Paris 1920.

HASPOLAT Yusuf Kenan, "Eğil İlçesinde İnanç Turizmi", *Her Yönüyle Diyarbakır*, thk. Yusuf Kenan Haspolat, Aysel Alyamaç Yılmaz, Uzman Matbaacılık, İstanbul 2013..

HONİGMANN E., *Bizans Devleti'nin Doğu Sınırı*, çev. Fikret Işıltan, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1970.

İBN ABDÜLHAK EL-BAĞDADÎ, *Merâsidü'l-İttilâ Alâ Esmâi'l-Emkine ve'l-Bikâ'*, 3 cilt, Beyrut: Darü'l-Ceyl, 1412.

İBN BİBİ, *el-Evamirü'l-Ala'iye Fi'l-Umuri'l-Ala'iye (Selçuk name) II*, thk. Mürsel Öztürk, T. C. Kültür Bakanlığı, Ankara 1996.

İBN HACER EL-ASKALÂNÎ, *İnbâü'l-Gumr bi Ebnâi'l-Umr*, thk. Hasan Habeşi, Lücnetu İhyai't-Türâsi'l-İslâmî, Mısır 1969.

İBN HALDÛN Abdurrahman, *Tarihu İbn Haldûn*, Darü'l-Fikir, Beyrut 2000.

İBN HALLİKAN Şemsüddîn Ahmed, *Vefâyâtü'l-Âyân ve Enbâü Ebnâi'z-Zamân*, thk. İhsan Abbas, Darü's-Sadr, Beyrut 1977.

İBN İBRÎ Ebü'l-Ferec Cemalüddîn, *Tarihu'z-Zaman*, thk. Ebu İshak Ermele, Darü'l-Meşrik, Beyrut 1986.

İBN ŞEDDÂD, *El-A'lâkü'l-Hatîre fi Zikri Ümerai'ş-Şam ve'l-Cezîre*, el-Mektebetü'ş-Şamile, t.y.

İBN VÂSIL, *Müferricü'l-Kürûb Fi Ahbâri Beni Eyyûb*, thk. Cemalüddin es-Seyyal, Darü'l-Kütüb ve'l-Vesâiki'l-Kavmiyye, 1377.

İBNÜ'L-ESÎR İzzüddîn, *İslam Tarihi el-Kamil fi't-Tarih Tercümesi*, (çev.) Abdülkerim Özaydın, Bahar Yayınları, İstanbul t.y.

İBNÜ'L-EZRAK, *Meyyâfârikîn ve Âmid Târihi (Artuklular Kısmı)*, thk. Ahmet Savran, Fen Edebiyat Fakültesi Yayınları, Erzurum 1992.

İBNÜ'L-EZRAK Ahmed b. Yûsuf, *Mervânî Kürtleri Tarihi*, çev. Bozarslan Mehmet Emin, 2. bs., Koral Yayınevi, İstanbul 1990.

İBNÜ'L-VERDÎ Zeynüddîn, *Tarihu İbni'l-Verdî*, Darü'l-Kütübi'l-İlmiye, 1996.

KIRANŞAN Kemal, "Ergani İlçesinni (Diyarbakır) Jeopark Potansiyeli", *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* c. 23, sy. 1 (2021), ss. 226-48.

KÖROĞLU Kemalettin, *Yeni Kazı ve Yüzey Bulguları Işığında Diyarbakır/Üçtepe ve Çevresinin Yeni Assur Dönemi Tarihi Coğrafyası*, (Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler enstitüsü, İstanbul 1993.

LASTİVERTCS'İ Aristakes, *Aristakes Lastivertcs'i's History*, çev. Robert Bedrosian, Source of the Armenian Tradition, Newyork 1985.

MEHMED EMİN ZEKİ, *Tarihü'd-Düvel ve'l-İmârati'l-Kürdiye fi Ahdi'l-İslamiye*, Matbaatü's-Saade, Mısır 1948.

MÜVERRİH VARDAN, *Türk Fütuhatı Tarihi (889-1269)*, çev. Hrant D. Andreasyan, Milli Mecmua BAsımevi, İstanbul 1937.

NÂSIR-I HÜSREV, *Sefernâme*, çev. Yahya Haşap, Heyetü'l-Mısriyeti'l-Amme li'l-Kitap, Kahire 1993.

ÖZDEMİR Muammer, "Neolitik Dönem Anadolu Mimarisinden Bir Kesit: Çayönü", *Tarih ve Gelecek Dergisi*, c. 3, sy. 3 (2017), ss. 248-65.

PEACOCK A. C. S., *Selçuklu Devleti'nin Kuruluşu Yeni Bir Yorum*, çev. Zeynep Rona, 2. bs., Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2016.

RİPPER Thomas, *Diyarbekir Merwanileri İslami Ortaçağ'da Bir Kürt Hanedanı*, çev. Bahar Şahin Fırat, Avesta Yayınları, İstanbul 2012.

SEVİM Ali, *Anadolu fatihi Kutalmışoğlu Süleymanşah*, Türk Tarih Kurumu, Ankara 1990.

———, "İnaloğulları", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, TDV, Ankara 2000, c. 22, ss. 257-58.

———, *Suriye ve Filistin Selçuklu Tarihi*, Türk Tarih Kurumu, 2000.

SEVİM Ali, Yaşar YÜCEL, *Türkiye Tarihi*, Türk Tarih Kurumu, Ankara 1990.

SİBT İBNÜ'L-CEVZÎ, *Mir'âtü'z-Zaman fi Tarihi'l-A'yan*, thk. Muhammed Berekat, Kamil Muhammed El-Harrat, Ammar Ruhavî, 1. bs., Darü'r-Risaleti'l-Alemiye, Dimeşk 2013.

SİMBAT, *Başkumandan Simbat Vakayinamesi (951-1334)*, haz. Hrant Andreasyan, Ankara: TTK Kütüphanesi Basılmamış Tercüme, 1946.

SKYLİTZES John, *A Synopsis Of Byzantine History 811-1057*, çev. John Wortley, New York: Cambridge University Press, 2010.

SÜRYANİ PATRİK MİHAİL, *Süryani Patrik Mihail'in Vakainamesi*, çev. Hrant D. Andreasyan, 1944.

UMAR Bilge, *Türkiye'deki Tarihsel Adlar*, İstanbul: İnkılap Kitabevi, 1993.

URFALI MATEOS, *Urfalı Mateos Vekayi-nâmesi (952-1136) ve Papaz Grigor'un Zeyli (1136-1162)*, çev. Hrant D. Andreasyan, 3. bs., Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2000.

YUSUF Abdurrakib, *Ed-Devletü'd-Dûstekiye fi Kürdistani'l-Vüstâ*, Erbil: Dâr Ârâs, 2001.

YÛSUF Abdurrakîb, *Ed-Devletü'd-Dûstekiye fi Kürdistani'l-Vüstâ*, Bağdat: Matbaatü'l-Livâ1972, t.y.

ZONARAS Ioannes, *Tarihlerin Özeti*, çev. Bilge Umar, İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 2008.

KAYNAKÇA

'AŞÛR, Saîd Abdülfettah, *el-Muctem'a'l-mısrî fi asri selâtini'l-memâlik,* Dâru'n- nehdeti'l-'arabiyye, Kahire 1999.

Abdulbâsıt b. Halil ibn Şahin el-Malatî, *Neylü'l-emel fî zeyli'd-düvel*, Ömer Abdüsselam Tedmürî (thk.), c.2/1, 5/2, 1. baskı, Mektebetü'l-'asriyye, Beyrut 2002.

Abdulbâsıt b. Halil ibn Şahin el-Malatî, *Nüzhetü'l-esâtîn fî men veliya mısır mine's-selâtin*, Muhammed Kemaleddin İzzeddin Ali (thk.), c.1, Mektebetü's-sekâfeti'd-dîniyye, 1.baskı, Kahire 1987.

AHMED, Feridun, *Mecmu'âtu Münşe'ât-ı Feridun Bey***,** Dârü'l-matbaati'i-âmire, c.1, İstanbul, 1284 (1858).

AK, Ayhan, *Osmanlının Bilgeleri: Molla Gûrânî,* İlke Yayınları, İstanbul 2018.

Âşık Paşazâde, *Tevârih-i âl-i osmân*, Matba'a-i 'âmire, İstanbul 1332.

ATEŞ, Ahmed, İstanbul'un Fethine Dair Fatih Sultan Mehmed Tarafından Gönderilen Mektublar ve Bunlara Gelen Cevablar, *Tarih Dergisi*, c.4, Sayı 7, 1953.

BERKEY, Jonathan P., *Ortaçağ Kahiresi'nde Bilginin İntikali*, İsmail Eriş (çev.), Klasik yay. İstanbul 2009.

BİRIŞIK, Abdulhamit, "Kıraat", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, c.25, Ankara 2022.

ÇIPLAK, Esra, "Memlûk Asıllı Bir Mimar "Çerkes el-Halîlî (731? -791/1330? -1389), *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, c.1, S.3.

el-Bikâî, İbrahim b. Hasan (Burhaneddin), *'Unvanu'z-zamân bi-terâcimi'ş-şüyûh ve'l-akrân*, Hasan Habeşî (thk.), c.1, Darü'l-kütüb ve'l-vesâiku'l-kavmiyye, Kahire 2001.

el-Hamevî, Yakut, *Mu'cemu'l-buldân*, c.4, Dâru sâdır, Beyrut 1977.

el-Himeyrî, Muhammed b. Abdulmenam, *Ravzu'l-mi'tar fî haberi'l-aktar,* İhsan Abbas (thk.), Mektebetü Lübnan, 2.baskı, Beyrut 1984.

el-Makrîzî, *Dürerü'l-'ukûdü'l-ferîde fî terâcimi'l-a'yâni'l-müfîde*, Muhammed el-celîlî (thk.), c.1, Dârü'l-garbi'l-islâmî, Beyrut 2002.

el-Makrîzî, *İgâsetü'l-umme bi-keşfi'l-gumme,* Muhammed Mustafa Ziyade-Cemaleddin Muhammed Şeyyal (thk.), Kahire 1940.

el-Makrîzî, *Kitâbü's-sülûk li-ma'rifet düveli'l-mülûk*, Muhammed Abdulkadir Ata (thk.), c.6-7, Dârü'l-kütübi'l-'ilmiyye, Beyrut 1998.

es-Sayrâfî, *Nüzhetü'n-nüfûs ve'l-ebdân fî tevârîhi'z-zamân,* Hasan Habeşî (thk.), c.1, Matba'atü dârü'l-kütüb, Kahire 1970.

es-Sehâvî, *ed-Dav'u'l-lâmî' li-ehli'l-karni't-tâsi',* c.1, Dârü'l-ceyl, Beyrut 1992.

es-Sehâvî, *et-Tibru'l-mesbûk fî zeyli's-sulûk,* Mektebetü'l-külliyatü'l-ezheriye, Kahire 1970.

es-Suyûtî, *Hüsnü'l-muhâdara fî tarihi mısır ve el-kahire*, Muhammed Ebû'l-Fadl

İbrahim (thk.), c.2, Dâru ihyai'l-kütübi'l-'arabiyye, Mısır 1968.

es-Suyûtî, *Nazmu'l-'ıkyan fi a'yâni'l-a'yân,* Philip Khuri Hitti (thk.), el-Mektebetü'l-'ilmiyye, Beyrut 1927.

eş-Şevkânî, *el-Bedru't-tâli' bi-mehâsini men ba'de-l-karni's-sâbi',* c.1, Dârü'l-kütübi'l-islamiyye, Kahire ts.

et-Temîmî, *et-Tabakâtü's-seniyye fî terâcimi'l-hanefiyye,* Abdülfettah Muhammed el-Hulv (thk.), c.1, Dâru'r-rifâî, Riyad 1983.

Hoca Sadettin Efendi, *Tacü't-tevârîh*, c.3, Kültür Bakanlığı Yay. Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1979.

Holt, P. M., "Memluk Sultanlığında Devlet Yapısı", Samira Kortantamer (çev.) *Belleten*, 52/202, 1988.

ibn 'İmâd, *Şezerâtü'z-zeheb fî ahbâri men zeheb ibn 'imâd el-hanbelî,* 'Abdülkadir Arnavud-Mahmud Arnavud (neşr.), c.6-7, Dâru ibn kesîr, Beyrut 1991.

ibn Hâcer el-Askalânî, *İnbâ'ül-gumr bi-ebnâi'l-'umr*, Hasan Habeşî (neşr.), c.4, İhyâü't-türâsi'l-islâmî, Kahire 1998.

ibn Tanrıverdî, *Delîlü'ş-şâfi'î el-menhelü's-sâfî*, Fehim Muhammed Şaltut (thk.), c.1, Mektebetü'l-hanci, Kahire 1375.

ibn Tanrıverdî, *el-Menhelü's-sâfî ve'l-müstevfâ fî ba'de'l-vâfî*, Nebil Muhammed Abdülaziz (thk.), c.3, Hey'etü'l-mısriyye, Kahire 1985.

ibn Tanrıverdî, *en-Nücûmü'z-zâhire fî mûlûki mısr ve'l-kahire*, Muhammed Hüseyin Şemseddin (thk.), c.14, c.15, Dârü'l-kütübi'l-ilmiyye, Beyrut 1992.

KARABIYIK, Hümeyra, "Leymason'da Bulunan Hacı İbrahim Ağa Vakfı", *Tarihin Peşinde, Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi,* Sayı: 26, Yıl: 2021.

ÇELEBİ, Kâtip (Hacı Halife Mustafa b. Abdullah), *Keşfü'z-zünûn an esâmi'l-kütüb ve'l-fünûn*, Daru ihyai't-türâsi'l-arabî, 2C, Beyrut ts.

KOPRAMAN, Kâzım Yaşar, "Barsbay", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, c.5, İstanbul 1992, s.84-85.

Mahmud Şakir, *et-Târîhu'l-islâmî,* c.7, el-Mektebetü'l-islâmî, 1.baskı, Beyrut 1411.

Ömer Nasuhi Bilmen, *Büyük Tefsir Tarihi (Tabakatü'l-Müfessirin),* c.2, Bilmen Yayınevi, 1973.

Sıddık Hasan Han, Muhammed el-Kannevcî el-Buharî, *et-Tacu'l-mükellil min cevahiri me'asiri't-tirazi'l-ahiri ve'l-evveli,* Vizaretu'l-evkaf ve'ş-şuuni'l-islamiyye idaretu'ş-şuuni'l-islamiyye, 1.baskı, Katar 2007.

Süleyman Said el-Musulî, *Târîhü'l-musul*, Biskâtâvî, Tab'ı fi Matbaati Corciyas 2008.

TAŞKÖPRÜLÜZÂDE Ahmed Efendi, *eş-Şakâ'iku'n-nu'mâniyye tercümesi (Hadâikü'ş-şakâ'ik)*, Mütercim Edirneli Mecdi Efendi (çev.), İstanbul 1269.

YAŞAROĞLU, M. Kâmil, "Molla Gûrânî", *TDV İslâm Ansiklopedisi,* c.30, İstanbul 2005.

YILDIZ, Sakıp, "Molla Gûrânî ve İstanbul Fethindeki Rolü", *Atatürk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi,* 3. Sayı (Fasikül: 1- 2) Sevinç Matbaası, Ankara 1979.

YILDIZ, Sakıp, *Fatih'in Hocası Molla Gûrânî ve Tefsiri,* Sahaflar Kitap Sarayı, İstanbul 1989.

YİĞİT, İsmail, "Aynî'yi Yetiştiren Memlûkler Dönemi İlmî Hareketine Genel Bir Bakış", *MÜİFD, 11-12,* İstanbul, 1997.

ZİYADE, Muhammed Mustafa, *el-Müverrihûn fî mısr fi'l-karni'l-hâmisi aşari'l-mîlâdî,* Kahire1949.

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı (BOA)

64 Numaralı Diyarbekir Vilâyeti Mufassal Tahrir Defteri (TD), 100 Numaralı Maliyeden Müdevver Defter (MAD).

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyûd-ı Kadime Arşivi (KKA)

51 (Eski 106) Numaralı Harput, Çemişgezek, Ergani, Çermik Sancakları, Hani Kazası Mufassal Tahrir Defteri (TD),

Yayımlanmış Arşiv Belgeleri

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü (1998). *998 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Diyâr-ı Bekr ve 'Arab ve Zü'l-Kâdiriyye-Defteri (937/1530) I*, Ankara: Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayını.

Telif Eserler

ÇEVİK, Adnan; *XI-XIII. Yüzyıllarda Diyâr-ı Bekr Bölgesi Tarihi*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul 2002.

Ebubekir-i Tihranî; *Kitab-ı Diyarbekriyye* (Çev. Mürsel Öztürk), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2014.

ERPOLAT, Mehmet Salih; XVI. Yüzyılda Ergani Sancağı, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya 1993.

_____; XVI. Yüzyılda Diyarbekir Beylerbeyliği'ndeki Yer İsimleri, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Konya 1999

_____; "XVI. Yüzyılda Ergani Sancağı'ndaki Gayrimüslim İskân Yerleri İle Şahıs İsimleri Hakkında Bir Değerlendirme", *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi (SBArD)*, 2004, S. 4, s. 155-187).

_____; "1566 Tarihli Mufassal Tahrir Defterine Göre Ergani Sancağı'nda Tarım ve Üretim", *Tüm Yönleriyle Ergani İlçesi ve Turizm* (Ed. Yusuf Kenan Haspolat), (Yayınevi belirtilmemiş), İstanbul 2014, s. 353-373.

_____; "Siverek Sancağı Yer Adları (XVI. Yüzyıl)", *Kâşgarlı Mahmud Anısına Türkiye ve Türk Dünyası Araştırmaları-VII* (Ed. Yunus Emre Tansü), İKSAD Publishing House, Ankara 2020, s. 528-571.

HEKİMOĞLU, Yaşar-Enver Atılgan, *Ergani*, Fatih Matbaası, İstanbul 1967.

İdrîs-i Bidlisî, *Selim Şah-nâme* (Çev. Hicabi Kırlangıç), T.C. Kültür Bakanlığı, Ankara 2001.

ÖZDOĞAN, Aslı; "Ergani Ovası'nın Yazılı Olmayan Tarihinden Bir Yaprak", *Diyarbakır Müze Şehir*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1999, s. 11-25.

ÖZDOĞAN, Aslı; "Çayönü", *Neolithic In Turkey The Cradle of Civilization New Discoveries* (Ed. Mehmet Özdoğan, Nezih Başgelen, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 1999, pp. 35-63.

ÖZDOĞAN Erim, Aslı; "Çayönü", *The Neolithic In Turkey New Excavations & New Research* (Ed. Mehmet Özdoğan, Nezih Başgelen, Peter Kuniholm), Archaeology &Art Publications, İstanbul 2014, pp. 185-269.

SEVİN, Veli; *Anadolu Arkeolojisi Başlangıçtan Perslere Kadar*, Der Yayınları. İstanbul 1997.

SÜMER, Faruk; "Akkoyunlular", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 2, s. 270-274.

ŞEMSEDDİN Sami, *Kâmûsu'l-'Alâm*, Mihrân Matbaası, İstanbul 1306.

TIZLAK, Fahrettin; *Osmanlı Döneminde Keban-Ergani Yöresinde Madencilik (1775-1850),* Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1997.

KAYNAKÇA

Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi Kâmil Kepeci (BOA KK), 262.

Cunhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi Maliyeden Müdevver Defterler (BOA MAD.d), 563.

Cunhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi Tahrir Defterleri (BOA TD), 64.

Cunhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi Tahrir Defterleri (BOA TD), 998.

Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyûd-ı Kadîme Arşivi Tahrir Defterleri (KKA TD), 106.

Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi (TSMA D.), 5246.

Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi (TSMA D.), 9772.

998 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Diyâr-i Bekr ve 'Arab ve Zü'l-Kâdiriyye Defteri (937/1530) I <Dizin ve Tıpkıbasım>, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayınları, Ankara 1998.

ADLİĞ, Davut,"Osmanlı Hâkimiyetine Geçiş Sürecinde Zirkilerin Atak Kolu", *Ashâb-ı Kehf Şehri Lice: Tarih, Edebiyat, Kültür,* Sonçağ Akademi, Ankara 2021, s. 59-70.

BARKAN, Ömer Lütfi, "H. 933-934 (M. 1527-1528) Malî yılına ait bir bütçe örneği", *İktisat Fakültesi Mecmuası,* 1953-1954, c. 15/1-4, s. 251-329.

ÇAMBEL, Halet-BRAIDWOOD, Robert J., "Çayönü Tepesi ve Hilar Mağaları 1979 Çalışmaları", *2. Kazı Sonuçları Toplantısı*, Ankara 1980, s. 121-125.

ERPOLAT, Mehmet Salih, "1566 Tarihli Mufassal Tahrir Defterine Göre Ergani Sancağı'nda Tarım ve Üretim", *Tüm Yönleriyle Ergani İlçesi ve Turizm* (ed. Cihat Güzel-Kenan Haspolat), İstanbul 2014, s. 353-373.

ERPOLAT, Mehmet Salih, "XVI. Yüzyılda Ergani Sancağı'ndaki Gayrimüslim İskân Yerleri İle Şahıs İsimleri Hakkında Bir Değerlendirme", *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi (SBArD),* Eylül 2004, S. 4, s. 155-187.

ERPOLAT, Mehmet Salih, *"XVI. Yüzyılda Diyarbekir Beylerbeyliği'ndeki Yer İsimleri"*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Konya 1999.

ERPOLAT, Mehmet Salih, *"XVI. Yüzyılda Ergani Sancağı"*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Konya 1993.

GÖYÜNÇ, Nejat, "Diyarbakır", *Diyanet İslam Ansiklopedisi (DİA)*, c. 9, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul 1994, s. 464-469.

GÖYÜNÇ, Nejat, "Diyarbekir Beylerbeyiliği'nin İlk İdarî Taksîmatı", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi,* Mart 1969, S. 23, s. 23-34.

GÖYÜNÇ, Nejat, "XVI. Yüzyılda Güney-Doğu Anadolu'nun Ekonomik Durumu", *Türkiye İktisat Tarihi Semineri Metinler-Tartışmalar (8-10 Haziran 1973)*, Ankara 1975, s. 71-102.

GÖYÜNÇ, Nejat, *XVI. Yüzyılda Mardin Sancağı*, Türk Tarih Kurumu, Ankara 1991.

KANKAL, Ahmet, "Diyarbakır'ın Osmanlıya İlhakında Emeği Geçenlerden Biri: Yiğit Ahmed", *I. Uluslararası Oğuzlardan Osmanlıya Diyarbakır Sempozyumu (20-22 Mayıs 2004, Diyarbakır) Bildiriler*, (ed: Kenan Ziya Taş-Ahmet Kankal), İzmir 2004, s. 611-615.

KARABOĞA, Durmuş Volkan, *XVI. Yüzyılda Diyarbekir Eyaleti'nde İktisadi Hayat (1518-1568)*, Gece Kitaplığı, Ankara 2020.

KILIÇ, Remzi, "Diyarbakır ve Güneydoğu Anadolu'nun Osmanlı Devleti'ne Katılması (1515-1517) Ve Sonuçları", *I. Uluslararası Oğuzlardan Osmanlıya Diyarbakır Sempozyumu (20-22 Mayıs 2004, Diyarbakır) Bildiriler*, (ed: Kenan Ziya Taş-Ahmet Kankal), İzmir 2004, s. 575-590.

KUNT, Metin, *Sancaktan Eyalete 1550-1650 Arasında Osmanlı Ümerası ve İl İdaresi,* Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1978.

ÖZDOĞAN, Aslı Erim, "Çayönü", *Türkiye'de Neolitik Dönem: Yeni Kazılar, Yeni Bulgular, Anadolu'da Uygarlığın Doğuşu ve Avrupa'da Yayılımı Metinler-Levhalar*, (ed: Mehmet Özdoğan-Nezih Başgelen), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2007, s. 57-99.

PAMUK, Bilgehan, "Osmanlı-Safevi İlişkilerinin İlk Dönemlerinde Âmid (1514-1515 Yıllarında Âmid Kuşatması)", *I. Uluslararası Oğuzlardan Osmanlıya Diyarbakır Sempozyumu (20-22 Mayıs 2004, Diyarbakır) Bildiriler*, (ed: Kenan Ziya Taş-Ahmet Kankal), İzmir 2004, s. 599-610.

SIMEON, *Tarihte Ermeniler 1608-1619*, (çev. Hrand D. ANDREASYAN), Çiviyazıları, İstanbul 1999.

SÜMER, Faruk, *Karakoyunlular*, Türk Tarih Kurumu, Ankara 1984.

TUĞLACI, Pars, *Osmanlı Şehirleri*, Milliyet Yayınları, İstanbul 1985.

ÜNAL, Mehmet Ali, "XVI. ve XVII. Yüzyıllarda Diyarbekir Eyaletine Tâbi Sancakların İdari Statüleri", *X. Türk Tarih Kongresi,* c. 5, Ankara 1994, (Ankara: 22-26 Eylül 1986), s. 2211-2220.

ÜNAL, Mehmet Ali "Diyârbekir'de Osmanlı Hâkimiyetinin ve Diyârbekir Beylerbeyiliğinin Kurulması", *I. Uluslararası Oğuzlardan Osmanlıya Diyarbakır Sempozyumu (20-22 Mayıs 2004, Diyarbakır) Bildiriler*, (ed: Kenan Ziya Taş-Ahmet Kankal), İzmir 2004, s. 567-574.

YİNANÇ, Mükrimin H., "Diyarbekir", *İslam Ansiklopedisi (İA)*, c. 3, Milli Eğitim Bakanlığı, İstanbul tarihsiz, s. 605-626.

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı (BOA)

64 Numaralı Diyarbekir Vilâyeti Mufassal Tahrir Defteri (TD),

200 Numaralı Diyarbekir Vilâyeti Mufassal Tahrir Defteri (TD),

MAD. d. TD 351(TD),

MAD. d. 6108,

Kâmil Kepeci, 262 Numaralı Defter,

Mühimme Defteri 1, 2, 4, 10 numaralı defterler,

Timar-Ruznamçe Defteri 2, 176,

NFS, d. 1272, 2674,

38005 Numaralı Evkaf Defteri,

İE.EV. 42/4828.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyûd-ı Kadime Arşivi (KKA)

51 Numaralı Çemişgezek, Harput, Ergani ve Çermik Livaları Mufassal Tahrir Defteri (TD),

151 Numaralı Ruha, Siverek ve Rakka Sancakları Mufassal Tahrir Defteri (TD),

155 Numaralı Diyarbekir Vilâyeti Mufassal Tahrir Defteri (TD),

552 (Eski) 376 (Yeni) Numaralı Diyarbekir Vilâyeti Evkaf Tahrir Defteri (TD),

332 (Eski) 264 (Yeni) Numaralı Harbrud (Harput), Van, Bitlis, Ergani, Çermik, Atak, Kulb, Çemişgezek Livaları İcmal Defteri (TD),

2364 Numaralı Evkaf Defteri (TD),

Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi

TSMA, 7697/1.

Yayımlanmış Arşiv Belgeleri

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, *998 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Diyâr-ı Bekr ve 'Arab ve Zü'l-Kâdiriyye-Defteri (937/1530) I*, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayını, Ankara 1998.

Telif Eserler

AFYONCU, Erhan; "Sipahi", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 37, s. 256-258.

Ali Cevâd, *Memâlik-i Osmaniyenin Tarih ve Coğrafya Lugatı*, Mahmud Bey Matbaası, Der-sa'âdet (İstanbul) 1313.

ANDREASYAN, Hrand D.; *Polonyalı Simeon'un Seyahatnamesi 1608-1619*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1964.

ASLAN, Şeyhmus; *Kuzey Mezopotamya'nın Gani Kenti Ergani*, (Yayınevi belirtilmemiş), Diyarbakır 1998.

BOZAN, Oktay; *Arşiv Belgeleri Işığında Çüngüş 1*, Çizgi Kitabevi, Konya 2021.

Dahiliye Vekaleti, *Son Teşkilat-ı Mülkiyede Köylerimizin Adları*, Hilal Matbaası, İstanbul 1928.

DARKOT, Besim; "Ergani", *İslam Ansiklopedisi*, IV, Eskişehir 1997, s. 310-311.

DENİZ, Murat; "51 Numaralı Tapu Tahrir Defterine Göre Ergani Sancağı", *Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*, Kütahya 2019.

Diyarbakır İl Yıllığı 1967, İş Matbaacılık ve Ticaret, Ankara 1967.

ERGİN, Muharrem; *Dede Korkut Kitabı II*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1997.

EROĞLU, Sedat; *Gülbaran'ın Gülleri Erganili Düşün, Sanat, Bilim, Siyaset İnsanları*, Kent Işıkları Yayınları, İstanbul 2013.

ERPOLAT, Mehmet Salih; "Osmanlı Coğrafyasındaki Yer İsimlerini Doğru Tespit Etmenin Zorlukları, Önemi ve Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar", *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi (SBArD)*, Yıl: 1, Sayı: 1, (Mart 2003), s. 1-15.

_____; "XVI. Yüzyılda Ergani Sancağı'ndaki Gayrimüslim İskân Yerleri İle Şahıs İsimleri Hakkında Bir Değerlendirme", *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi (SBArD)*, S. 4, (Eylül 2004), s. 155-187.

_____; "Ergani'deki Ziyaretgâhlar Ve Bu Ziyaretgâhların Günümüzdeki Durumu", *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi (SBArD)*, Yıl: 2, Sayı: 3, (Mart 2004), s. 47-63.

_____; "Dünden Bugüne Ergani'deki Ziyaret Yerleri ve Bu Ziyaret Yerleri İçin Kullanılan Terimler" *Uluslararası Türk Dünyası İnanç Merkezleri Kongresi Bildirileri (23-27 Eylül 2002, Mersin)*, TÜKSEV Yayınları, Ankara 2004, s. 515-531.

_____; "XVI. Yüzyılda Diyarbekir Beylerbeyliği'ne Bağlı Sancaklardaki Müslim-Gayrimüslim Yerleşim Yerlerinin Mukayesesi", *Ermeni Araştırmaları 2. Türkiye Kongresi Bildirileri*, C. I, Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi-Ermeni Araştırmaları Enstitüsü Yayınları, Ankara 2004, s. 135-143.

_____; "XVI. Yüzyılın Başlarında Diyarbekir Eyaletinde Viran Köyler Meselesi", *1. Uluslararası Oğuzlardan Osmanlıya Diyarbakır Sempozyumu Bildiriler (20-22 Mayıs 2004)*, Kenan Ziya Taş, Ahmet Kankal (Ed.) Diyarbakır Valiliği Yayınları, Diyarbakır 2004, s. 591-598.

_____; "Tahrir Defterlerinde Yol Güvenliğine Dair Notlar (Diyarbekir Beylerbeyliği)", *CIEPO-Uluslararası Osmanlı Öncesi ve Osmanlı Tarihi Araştırmaları 6. Ara Dönem Sempozyum Bildirileri (14-16 Nisan 2011, Uşak)*, C. III, Adnan Şişman, Tuncer Baykara, Mehmet Karayaman (Ed.), İzmir 2011, s. 1395-1403.

_____; "1566 Tarihli Mufassal Tahrir Defterine Göre Ergani Sancağı'nda Tarım ve Üretim", *Tüm Yönleriyle Ergani İlçesi ve Turizm*, Yusuf Kenan Haspolat (Ed.), Diyarbakır 2014, s. 354-373.

_____; "Tahrir Defterlerine Göre XVI. Yüzyılda Çermik Sancağında İskân ve Nüfus", *Tüm Yönleriyle Çermik İlçesi ve Turizm*, Yusuf Kenan Haspolat (Ed.), Diyarbakır 2014, s. 73-94.

_____; "Osmanlı Arşiv Belgelerinde Türkmen-Alevî Varlığını Tespit Etmenin Zorlukları ve İmkanları (Diyarbekir Vilayeti Örneği XVI. Yüzyıl)", *Alevilik-Bektaşilik Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 13, (Yaz 2016), s. 111-130.

_____; "Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Kürtçe Yer Adları Meselesi (Ergani-Diyarbakır Örneği)", *2. Uluslararası Türk Dünyası Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Kongresi (7-8 Aralık 2018)*, C. 5, Ali Osman Akalan, Ali Ahmetbeyoğlu (Ed.), Ankara 2018, s. 469-480.

_____; "XVI. Yüzyılın Başlarında Tutulan Tahrir Defterlerinde Kızılbaşlara Dair Notların Tarih Açısından Önemi", *Alevilik-Bektaşilik Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 20, (Kış 2020), s. 149-178.

_____; "Siverek Söylemez Baba Zaviyesi ve Ziyareti", *Ritüelleri ve Anlatılarıyla Kutsal Mekânlar (Güneydoğu Anadolu Bölgesi Örneği)-II*, Paradigma Akademi Yayınları, Çanakkale 2021, s. 229-276.

_____; "Makû Nahiyesi`nin Yer Ve Kişi Adları Hakkında Bir Değerlendirme", *II. Uluslararası Adbilim Sempozyumu Tam Metin Bildiri Kitabı,* (Ed. Jazira Agabekova-İbrahim Şahin), Astana 2022, s. 121-144.

Ergani Kaymaklığı-Dicle Üniversitesi, *Tüm Yönleriyle Ergani İlçesi ve Turizm*, (Ed. Yusuf Kenan Haspolat), (Yayınevi belirtilmemiş), İstanbul 2014.

Evliya Çelebi, *Evliya Çelebi Seyahatnamesi Topkapı Sarayı Bağdat 305 Yazmasının Transkripsiyonu-Dizini, 4. Kitap*, (Haz. Yücel Dağlı- Seyit Ali Kahraman), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2001.

_____; *Evliya Çelebi Diyarbekir'de* (Der. Martin van Bruinessen-Hendrik Boeschoten) (Çev.Tansel Güney), İletişim Yayınları, İstanbul 2015.

GÜNDÜZ, Tufan; *Anadolu'da Türkmen Aşiretleri "Bozulus Türkmenleri 1540-1640"*, Yeditepe Yayınevi 2. Baskı, İstanbul 2007.

GÖYÜNÇ, Nejat; "Diyarbekir Beylerbeyiliği'nin İlk İdarî Taksimatı", *Tarih Dergisi*, XXIII, (Mart 1969), s. 23-34.

GÜLENSOY, Tuncer; *Ortadoğu Gazetesi*, 3.07.1997 nüshası,

GÜNELİ, Şerafettin; *Bütün Yönleriyle Erğani*, Modern Matbaa, Ankara 1966.

HEKİMOĞLU, Yaşar -Enver Atılgan, *Ergani*, Fatih Matbaası, İstanbul 1967.

İNALCIK, Halil; "Timar", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 41, s. 168-173.

KANKAL, Ahmet; "Diyarbakır'ın Osmanlıya İlhakında Emeği Geçenlerden Biri: Yiğit Ahmed", *1. Uluslararası Oğuzlardan Osmanlıya Diyarbakır Sempozyumu 20-22 Mayıs 2004 Bildiriler* (Ed. Kenan Ziya Taş-Ahmet Kankal) İzmir 2004, s. 611-615.

KARADENİZ, Hasan Basri; "1518 (H.924) Tarihli Tahrir Defterine Göre Ergani Sancağı" 19 Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Samsun 1990.

_____; "XVI. Yüzyılın Başlarında Ergani Sancağında İdari Yapı", *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi,* S. 88, (Şubat 1994): 99-103.

_____; "XVI. Yüzyıl Başlarında Ergani Sancağı'nda Yerleşme ve Nüfus *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, S. 93, (Aralık 1994), s. 45-78.

KÉVORKİAN, Raymond H.-Paul B. Paboudjian, *1915 Öncesinde Osmanlı İmparatorluğu'nda Ermeniler* (Çev. Mayda Saris), Aras Yayıncılık (2. Baskı), İstanbul 2013.

KONYAR, Basri; *Diyarbekir Yıllığı*, C. 3, Ulus Basımevi, Ankara 1936.

KUNT, İ. Metin; *Sancaktan Eyalete 1550-1560 Arasında Osmanlı Ümerası ve İl İdaresi*, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1978.

NİŞANYAN, Sevan; *Türkiye Yer Adları Sözlüğü Index Anatolicus*, Liberus Kitap, İstanbul 2020.

ÖZDOĞAN, Aslı; "Ergani Ovası'nın Yazılı Olmayan Tarihinden Bir Yaprak", *Diyarbakır Müze Şehir*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1999, s. 11-25.

ÖZDOĞAN, Aslı; "Çayönü", *Neolithic In Turkey The Cradle of Civilization New Discoveries* (Ed. Mehmet Özdoğan, Nezih Başgelen, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 1999, pp. 35-63.

ÖZDOĞAN, Erim Aslı; "Çayönü", *The Neolithic In Turkey New Excavations & New Research* (Ed. Mehmet Özdoğan, Nezih Başgelen, Peter Kuniholm), Archaeology &Art Publications, İstanbul 2014, pp. 185-269.

SEZEN, Tahir; *Osmanlı Yer Adları*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Ankara 2017.

SÜMER, Faruk; "Akkoyunlular", *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, (Şubat 1986), S. 40, s. 1-38.

_____, *Safevî Devleti'nin Kuruluşu ve Gelişmesinde Anadolu Türklerinin Rolü*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1992.

_____; "Diyarbakır Şehri Yönetimi ve Yöresinde İnaloğulları Beyliği", *I.-II. Millî Selçuklu Kültür ve Medeniyeti Bildirileri,* Konya 1993, s. 111-117.

_____; "Akkoyunlular", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 2, s. 270-274.

ŞAHİN, İlhan; "Nahiye", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 32, s. 306-308.

T.C. İçişleri Bakanlığı, *Meskûn Yerler Kılavuzu 1-2*, Ankara 1946, 1947.

_____; *Köylerimiz* (1 Mart 1968'e kadar), Başbakanlık Basımevi, Ankara 1968.

;_____; *Türkiye Mülkî İdare Bölümleri ve Bunlara Bağlı Köyler Belediyeler (1 Haziran 1970 durumu)*, Başbakanlık Basımevi, Ankara 1971.

TİGRİS, Amed-Yıldız Çakar; *Amed Coğrafya Tarih Kültür*, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, Diyarbakır 2013.

UMAR, Bilge; *Türkiye'deki Tarihsel Adlar*, İnkılab Kitabevi, İstanbul 1993.

ÜNAL, Mehmet Ali; *XVI. Yüzyıla Harput Sancağı (1518-1566)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1989.

ÜZÜLMEZ, Müslüm; *Çayönü'nden Ergani'ye Uzun Bir Yürüyüş*, (Yayınevi belirtilmemiş), İstanbul 2005.

YAŞAR, İhsan; "Ergani Köyleri", *Tüm Yönleriyle Ergani İlçesi ve Turizm*, (Ed. Yusuf Kenan Haspolat), (Yayınevi belirtilmemiş), İstanbul 2014, s. 485-583.

KAYNAKÇA

Osmanlı Arşivi

T.C. Cumhurbaşkanlığı, Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi, (BOA.), Tapu-Kadastro Genel Müdürlüğü Defterleri (TK.GM.d.), No: 264 (Defter-i İcmâl-i Livâ-i Harburud ma'a Çemişgezek).

Araştırma-İnceleme Eserleri

ACUN, Fatma, "Klasik Dönem Eyalet İdare Tarzı Olarak Timar Sistemi ve Uygulaması", Türkler, (ed.) Hasan Celâl Güzel-Kemal Çiçek- Salim Koca, C. IX, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002, s. 899-908.

ADLIĞ, Davut,"Osmanlı Hâkimiyetine Geçiş Sürecinde Zirkilerin Atak Kolu", *Ashâb-ı Kehf Şehri Lice: Tarih, Edebiyat, Kültür,* Sonçağ Akademi, Ankara 2021, s. 59-70.

AFYONCU, Erhan, "Defterhâne", Diyânet İslâm Ansiklopedisi, C. IX, Türkiye Diyânet Vakfı Yayınları, İstanbul 1994, s. 221-229.

AFYONCU, Erhan, "Zeamet", Diyânet İslâm Ansiklopedisi, C. XLIV, Türkiye Diyânet Vakfı Yayınları, İstanbul 2013, s. 162-164.

AFYONCU, Erhan, Osmanlı Devlet Teşkilatında Defterhâne-i Âmire (XVI.-XVIII. Yüzyıllar), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2014.

AYN ALİ EFENDİ, Osmanlı Kanunları ve Devlet Teşkilatı, Haz. Seyit Ali Kahraman, Yeditepe Yayınları, İstanbul 2021.

BARKAN, Ömer Lütfi, "Timar", İslâm Ansiklopedisi, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Eskişehir 1997, XII/1, s. 286-333.

BELDICEANU, Nicoara, XIV. Yüzyıldan XVI. Yüzyıla Osmanlı Devleti'nde Timar, Mehmet Ali Kılıçbay (Çev.), Ankara 1985.

BEZER ÖĞÜN, Gülay, "Zengî, İmâdüddin", Diyânet İslâm Ansiklopedisi, Türkiye Diyânet Vakfı Yayınları, Ankara 2013, XLIV, 258-261.

CENGİZ, Abdullah -Recep Kaya vd., Ed: Mehmet Karataş, "Çermik Şer'iyye Sicilleri", Gece Akademi Yayınları, Ankara 2019.

DARKOT, Besim, "Ergani", İslâm Ansiklopedisi, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Eskişehir 1997, IV, 310-311.

DURMUŞ, Esen -Ayşe Çağlıyan-Sabri Karadoğan, "Ergani-Çermik (Diyarbakır) Arasındaki Kenar Kıvrımları Kuşağı Ve Çevresinin Jeomorfolojik Özellikleri", Nature Sciences (e-Journal Of New World Sciences Academy), IV/4, (2009), s. 255-282.

DURMUŞ, Esen, Ergani İlçesi'nin Coğrafyası, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 2009.

EMECEN, Feridun M., "Sosyal Tarih Kaynağı Olarak Osmanlı Tahrir Defterleri", Tarih ve Sosyoloji Semineri (28-29 Mayıs 1990), İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Araştırma Merkezi Yayınları, (İstanbul 1991), s. 143-156.

----------, "Selim I" Diyânet İslâm Ansiklopedisi, Türkiye Diyânet Vakfı Yayınları, İstanbul 2009, XXXVI, 407-414.

ERİM ÖZDOĞAN, Aslı, "Çayönü Tepesi", Arkeoatlas, Sayı: 1, (İstanbul 2022), s. 77.

ERPOLAT, Mehmet Salih, "1566 Tarihli Mufassal Tahrir Defterine Göre Ergani Sancağı'nda Tarım Ve Üretim", Tüm Yönleriyle Ergani İlçesi ve Turizm, Cihat Güzel-Yusuf Kenan Haspolat (Ed.), İstanbul 2014, s. 353-373.

----------, XVI. Yüzyılda Ergani Sancağı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 1993.

GENÇ, Vural, Acem'den Rum'a Bir Bürokrat ve Tarihçi İdris-i Bidlîsî (1457-1520), TTK. Yayınları, Ankara 2019.

GÖYÜNÇ, Nejat, "Diyarbekir Beylerbeyiliği'nin İlk İdari Taksimatı", İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi, S. 23, (İstanbul 1969), s. 23-34.

----------, "Diyarbekir", Diyânet İslâm Ansiklopedisi, Türkiye Diyânet Vakfı Yayınları, (İstanbul 1994), IX, 464-469.

HONIGMANN, Ernst, Bizans Devleti'nin Doğu Sınırı, Çev. Fikret Işıltan, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1970.

İNALCIK, Halil, "Timar", Diyânet İslâm Ansiklopedisi, C. XLI, Türkiye Diyânet Vakfı Yayınları, İstanbul 2012, s. 168-173.

KARADOĞAN, Sabri -Ayşe Çağlıyan-Esen Durmuş, "Ergani (Diyarbakır) Çevresinde Kuvarterne'de Meydana Gelen Drenaj Değişiklikleri ve Bölge Jeomorfolojisine Etkileri", Ulusal Jeomorfoloji Sempozyumu 20-23 Ekim 2008, Çanakkale (Prof. Dr. Mehmet Ardos Anısına), A. Evren Erginal (Ed.), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Yayınları-Hiperlink, Çanakkale 2008, s. 1-12.

ORHONLU, Cengiz -Nejat Göyünç, "Has", Diyânet İslâm Ansiklopedisi, Türkiye Diyânet Vakfı Yayınları, İstanbul 1997, XVI, 268-270.

ÖZ, Mehmet, "Tahrir Defterlerimdeki Sayısal Veriler", Osmanlı Devleti'nde Bilgi ve İstatistik, Halil İnalcık-Şevket Pamuk (Ed.), T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Yayınları, Ankara 2000, s. 15-32.

----------, "Tahrir Defterlerinin Osmanlı Tarihi Araştırmalarında Kullanılması Hakkında Bazı Düşünceler", Vakıflar Dergisi, Sayı: 22, Ankara 1991, s. 431-432.

SEVİM, Ali, "Keyhusrev II", Diyânet İslâm Ansiklopedisi, Türkiye Diyânet Vakfı Yayınları, Ankara 2002, XXV, 348-350.

SÜMER, Faruk, "Akkoyunlular", Diyânet İslâm Ansiklopedisi, Türkiye Diyânet Vakfı Yayınları, İstanbul 1989, II, 270-274.

TANSEL, Selâhattin, Yavuz Sultan Selim, TTK. Yayınları, Ankara 2016.

TURAN, Osman, "Keyhusrev II", İslâm Ansiklopedisi, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Eskişehir 1997, VI, 620-629

----------, Doğu Anadolu Türk Devletleri Tarihi, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2001.

----------, Selçuklular Zamanında Türkiye, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2010.

YİNANÇ, Mükrimin Halil, "Diyarbekir", İslâm Ansiklopedisi, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, (İstanbul 1997), IV, 601-626.

KAYNAKÇA

BOA. TD. 64, s. 531-534.

BOA. TD. 998, s. 103

ACAR İsmail, "Osmanlı Kanunnameleri ve İslam Ceza Hukuku", *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,* S. 13-14, s. 53-68.

AKGÜNDÜZ Ahmet, "Galle", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, c.13, İstanbul 1996.

AKGÜNDÜZ, Ahmet, "Osmanlı Hukukuna Giriş ve Fatih Devri Kanunnameleri", *Osmanlı Kanunnameleri ve Hukuku Tahlili*, c.1, Fey Vakfı Yayınları, İstanbul 1990.

ALTUNDAĞ, Şinasi, *Osmanlı İmparatorluğunun vergi sistemi hakkında kısa bir araştırma*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1947.

AYDENİZ, Veysel, *Akkoyunlu Kürt İlişkileri*, Nûbihar Yayınları, İstanbul 2012.

AYDIN, Mehmet Akif, "Kanunnameler ve Osmanlı Hukukunun İşleyişindeki Yeri", *Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, S. 24, s. 36-46.

BAŞDEMİR, Baykal, *Osmanlı Vergi Sisteminde Öşür*, Karahan Kitapevi, Adana 2016.

BECERMEN, Cengiz, *Klasik Dönem Osmanlı Vergi Sistemi Ve Vergi Türleri*, Vergi Müfettişleri Derneği, Ankara.

CENGİZ, Abdullah -Recep Kaya vd., Ed: Mehmet Karataş, "Çermik Şer'iyye Sicilleri", Gece Akademi Yayınları, Ankara 2019.

ÇAĞATAY, Neşet, "Osmanlı İmparatorluğunda Reayadan Alınan Vergi Ve Resimler", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, s. 483-511.

DEMİREL, Elvan, "İlk TBMM'nin İlk Kanunu: Ağnam Resmi", *Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, s. 19-37.

ELDEM, Vedat, *Osmanlı İmparatorluğu'nun İktisadi Şartları Hakkında bir Tetkik*, Türk Tarih Kurumu, Ankara 1994.

ERGİN, Koray, "Osmanlı Devleti'nde Kanunnamelerden Nizamnamelere Geçiş", *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 9, s. 1-26.

ERPOLAT, Mehmet Salih, "Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Kürtçe Yer Adları Meselesi (Ergani-Diyarbakır Örneği)", *2. Uluslararası Türk Dünyası Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Kongresi*, Türk Eğitim-Sen Genel Merkezi Yayınları, s. 469-480.

ERPOLAT, Mehmet Salih, "*XVI. Yüzyılda Ergani Sancağı*", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 1993.

ERPOLAT, Mehmet Salih, XV. Yüzyılda Ergani Sancağındaki Gayrimüslim İskân Yerleri ile Şahıs İsimleri Hakkında Bir Değerlendirme, *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi,* Sayı 4, s. 155-187.

GÖKÇE, Turan, "Osmanlı Kanunnameleri ve Bir Kanunname Sureti Hakkında", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, c. V (1990), s. 201-227.

GÖYÜNÇ, Nejat, "Osmanlı İdaresinde Ermeniler", İstanbul 1983.

GÖYÜNÇ, Nejat, *XVI. Yüzyılda Mardin Sancağı*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1991.

İHSANOĞLU, Ekmeleddin, *Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi*, c.1. İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi, İstanbul 1994.

İNALCIK Halil, "Kanunname", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, c. 24, İstanbul 2001.

KALLEK, Cengiz, "Kile", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, c. 25, Ankara 2022,

KANKAL, Ahmet, "Diyarbakır'ın Osmanlıya İlhakında Emeği Geçenlerden Biri: Yiğit Ahmed" *I. Uluslararası Oğuzlardan Osmanlıya Diyarbakır Sempozyumu Bildirileri*, Ed. Kenan Ziya Taş, Ahmet Kankal, Diyarbakır 2004, s. 611-615.

KAZICI, Ziya, "Osmanlılarda Örfi Vergiler ve Bu Vergilerin Kaynağı Olan Örfi Hukuk", *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi Yayınları*, Sayı 4, s. 284-310.

KILIÇ, Orhan, *XVI ve XVII. Yüzyıllarda Van (1548-1648)*, Van Belediye Başkanlığı Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü, Van 1997.

KILIÇ, Remzi, "Diyarbakır ve Güneydoğu Anadolu'nun Osmanlı Devletine Katılması (1515- 1517) ve Sonuçları", *I. Uluslararası Oğuzlardan Osmanlıya Diyarbakır Sempozyumu Bildirileri*, Ed. Kenan Ziya Taş, Ahmet Kankal, Diyarbakır 2004, s.575-589.

ÖZ, Ersan, "Tarihi Perspektiften Osmanlı'da Vergi", *Mevzuat Dergisi*, Sayı 84, s.1-9.

ÖZCAN, Ahmet, "Uzun Hasan Kanunları ve Osmanlı Dönemine Yansımaları", *OTAM Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, c. 29, s. 173-192.

PFEİFFER-TAŞ, Şule, "16. Yüzyılda Bir Osmanlı Para Birimi: Kara(ca) Akçe", *Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, c.57, s. 131-169.

SAHİLLİOĞLU, Halil, " Arûs Resmi", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi,* c. 3, İstanbul 1991.

SAHİLLİOĞLU, Halil, "Akçe", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi,* c. 2, İstanbul 1989.

SAYIN, Abdurrahman Vefik, *Tarih-i Mali (Kuruluşundan Kanuni Döneminin Sonuna Kadar Maliye Tarihi)*, Maliye Bakanlığı Yayınları, Ankara 2000.

ŞENER, Abdüllatif, *Tanzimat Dönemi Osmanlı Vergi Sistemi*, İşaret Yayınevi, İstanbul.

TABAKOĞLU, Ahmet, "Tekâlîf" *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi,* c. 40, İstanbul 2011.

TABAKOĞLU, Ahmet, *Gerileme Dönemine Girerken Osmanlı Maliyesi*, Dergâh Yayınları, İstanbul 1985.

TAŞ, Kenan Ziya, "Hasan Padişah (Uzun Hasan) Kanunları Üzerine Değerlendirmeler", *I. Uluslararası Oğuzlardan Osmanlıya Diyarbakır Sempozyumu Bildirileri*, Ed. Kenan Ziya Taş, Ahmet Kankal, Diyarbakır 2004, s. 453.

TAŞKIN Ünal, "Rüsûm-i Örfiye", *Tarih Okulu Dergisi*, s. 55-73.

TEKİN Oğuz, "Sikke" *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, c. 37, İstanbul 2001.

ÜNAL Mehmet Ali, "Diyârbekir'de Osmanlı Hâkimiyetinin ve Diyârbekir Beylerbeyliğinin Kurulması" I. *Uluslararası Oğuzlardan Osmanlıya Diyarbakır Sempozyumu Bildirileri*, Ed. Kenan Ziya Taş, Ahmet Kankal, Diyarbakır 2004, s. 567-574.

ÜNAL Mehmet Ali, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı (1518-1566)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1989.

ÜNAL, Mehmet Ali, *Osmanlı Tarih Sözlüğü*, Paradigma Yayınları, İstanbul 2011.

VARLIK Mustafa Çetin, "Çaldıran Savaşı", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, c. 8, İstanbul 1993,

YENİÇERİ Celal, "Bac", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, c. 1, İstanbul 1991.

YETKİN Aydın, "Osmanlı Devletinde Hukuk Devletinin Gelişim Süreci", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, c. VI, S. 24, s. 380-413.

KAYNAKÇA

AYDINER, Mesut, "Râgıb Paşa", *DİA.*, C.34, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2007.

ÇİÇEK, Hikmet, "Adana Ahkâm Defterleri (1155-1295/1742-1878)", *Tarihte Adana ve Çukurova,* C.2, Akademisyen Kitabevi, Ankara 2016, s.255-277.

ÇİÇEK, Hikmet, *"Erzurum Vilâyeti 1 Numaralı ve 1155-1162/1742-1749 Tarihli Ahkâm Defteri'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi (s.65-130)"*, ("Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Erzurum 2011.

ÇİÇEK, Hikmet, "1 Numaralı ve H. 1155-1162/M.1742-1749 Tarihli Erzurum Ahkâm Defteri'nin Tarihi Önemi", *Türk ve İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi (TİDSAD)*. Sayı 17, s.54-70.

ÇİÇEK, Hikmet, "2 Numaralı ve 1155-1191/1742-1777 Tarihli Erzurum Ahkâm Defteri'nin Şekil ve İçerik İncelemesi", *Çayeli'nden Erzurum'a Yrd. Doç. Dr. Cemil Kutlu/Armağan Kitap*, Atatürk Üniversitesi Yayınları, Erzurum 2016, s.569-586.

DEMİR, Özkan, *"Ergani-Maden Bakır İşletmesi Tarihi"*, ("Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Elazığ 2010.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2017.

EMECEN, Feridun M., "Osmanlı Divanının Ana Defter Serileri: Ahkâm-ı Mîrî, Ahkâm-ı Kuyûd-ı Mühimme ve Ahkâm-ı Şikâyet", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*. C.3 (5), s.107-139.

GÜNAY, Mehmet, "Osmanlı Menzil Derbend Teşkilatı" *Osmanlı Teşkilat Tarihi El Kitabı,* Grafiker Yayınları, Ankara 2014, s.399-410.

İNALCIK, Halil, "Şikâyet Hakkı: 'Arz-î Hâl ve 'Arz-î Mahzarlar", *Osmanlı Araştırmaları*. **C.**7-8, s.33-54.

(Ed.) İZGÖER, Ahmet Zeki, *Divan-ı Hümâyûn Sicilleri Diyarbekir Ahkâm Defterleri*, C.1, Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Diyarbakır 2016.

(Ed.) İZGÖER, Ahmet Zeki, *Divan-ı Hümâyûn Sicilleri Diyarbekir Ahkâm Defterleri*, C.2, Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Diyarbakır 2016.

(Ed.) İZGÖER, Ahmet Zeki, *Divan-ı Hümâyûn Sicilleri Diyarbekir Ahkâm Defterleri*, C.3, Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Diyarbakır 2018.

KÜTÜKOĞLU, Mübahat S., "Mühimme Defteri", *DİA.*, C.31, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2006.

MANSUROĞLU, Mecdud, "Divan", *İA.*, C.3, MEB., İstanbul 1988.

MİROĞLU, İsmet, "Osmanlı Yol Sistemine Dâir", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Enstitüsü Dergisi*. Sayı 15, s. 241-252.

MUMCU, Ahmet, "Dîvân-ı Hümâyun", *DİA.*, C.9, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1994.

Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügât, "Ahkâm", "Tekâlif", Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara 1998.

Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, C.1, "Ahkâm Defteri", MEB., İstanbul 1993.

Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, C.3, "Tekâlif-i Emiriyye", "Tekâlif-i Örfiyye", "Tekâlif-i Şakka", MEB., İstanbul 1993.

ÖZEL, Ahmet, "Ahkâm", *DİA.*, C.1, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1988.

SAHİLLİOĞLU, Halil, "Ahkâm Defteri", *DİA.*, C.1, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1988.

SOYER, Emel, *" XVII. yy. Osmanlı Divan Bürokrasisi'ndeki Değişmelerin Bir Örneği Olarak Mühimme Defterleri"*, ("Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), İstanbul 2007.

ŞİMŞİR, Nahide, "Ahkâm Defterleri'nin Tarihî Kıymeti ve 107 No'lu Anadolu Ahkâm Defteri'ndeki İzmir İle İlgili Hükümler", *Tarih İncelemeleri Dergisi*. C.9 (1), s.357-390.

TEMELKURAN, Tevfik, "Divân-ı Hümâyûn Mühimme Kalemi", *Tarih Enstitüsü Dergisi*. Sayı 6, s.129-175.

TIZLAK, Fahrettin, *"Keban-Ergani Yöresinde Madencilik (1780-1850)"*, ("Yayınlanmamış Doktora Tezi", Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Elazığ 1991.

UĞUR, Yunus, "Şer'iyye Sicilleri*"*, *DİA.*, C.39,Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2010.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı*, TTK., Ankara 1988.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devleti'nin Saray Teşkilâtı*, TTK., Ankara 1988.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devleti Teşkilâtına Medhal*, TTK., Ankara 1988.

ÜZÜM, İlyas, "Hüküm", *DİA.*, C.18, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1998.

WEİR, T. H., "Hüküm", *İA.*, C.5/1, MEB., İstanbul 1988.

ÇEVRE SORUNLARI

Editörler:
Prof. Dr. Reyhan Ayşen WOLFF
Prof. Dr. Kurtuluş Yılmaz GENÇ
Dr. Öğr. Üyesi Nadide HÜSNÜOĞLU

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6637-22-1

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Kapak Fotoğrafı: Prof. Dr. Reyhan Ayşen WOLFF - Giresun Adası

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Aralık 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

SU VE EKONOMİ WATER AND ECONOMY 1
Mehmet DURKAYA

İŞLETMELERİN YEŞİL STRATEJİLERİ VE "YEŞİL KARNE" UYGULAMA ÖRNEKLERİNİN İNCELENMESİ 19
Reyhan Ayşen WOLFF
Ela OĞAN
Deniz YILDIZ

ÇEVREYE DUYARLI PAZARLAMANIN SOSYAL ETKİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ 31
Kurtuluş Yılmaz GENÇ
Mehmet SOYTÜRK

DOĞAL KAYNAK RANTI, FİNANSAL GELİŞME VE TİCARETİN ÇEVRESEL BOZULMA ÜZERİNDEKİ DOĞRUSAL OLMAYAN ETKİLERİ: TÜRKİYE'DEN AMPİRİK KANITLAR 41
Kumru TÜRKÖZ

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KAPSAMINDA ORGANİK ÜRÜN, GÖNÜLLÜ SADE YAŞAM VE ÇEVRE BİLİNCİ 66
Güzide Öncü EROĞLU PEKTAŞ

SERMAYENİN İKTİDAR ARACI OLARAK ENERJİ VE ENERJİ KAYNAKLARI: EKONOMİ POLİTİK BİR YAKLAŞIM 79
Serpil KARLIDAĞ
Selda BULUT

SIFIR ATIK YAKLAŞIMI VE BİR POLİTİKA ARACI OLARAK VERGİLER 102
Mine BİNİŞ

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN GÖÇ POLİTİKALARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ 133
Kurtuluş Yılmaz GENÇ
Burçin YILMAZ ESER

KAYNAKÇA

Alqatarneh, G., & Al-Zboon, K. K. (2022). Water poverty index: a tool for water resources management in Jordan. *Water, Air, & Soil Pollution*, *233*(11), 461, 1-10.

Anang, Z., Padli, J., Rashid, N. K. A., Alipiah, R. M., & Musa, H. (2019). Factors affecting water demand: macro evidence in Malaysia. *Jurnal Ekonomi Malaysia*, *53*(1), 17-25.

Berbel, J., Gutiérrez-Martín, C., & Martin-Ortega, J. (2017). Water economics and policy. *Water*, *9*(10), 801, 1-5. https://doi.org/10.3390/w9100801

Cominola, A., Preiss, L., Thyer, M., Maier, H. R., Prevos, P., Stewart, R. A., & Castelletti, A. (2023). The determinants of household water consumption: A review and assessment framework for research and practice. *npj Clean Water*, *6*(1), 11, 1-14.

Cosgrove, W. J., & Loucks, D. P. (2015). Water management: Current and future challenges and research directions. *Water Resources Research*, *51*(6), 4823-4839.

Dinar, A. & Tsur, Y. (2021). *The economics of water resources: a comprehensive approach* (1st ed.). Cambridge University Press.

Green, C. (2003). *Handbook of water economics: principles and practice*. John Wiley & Sons.

Higgins, K. (2023). Water scarcity: What history teaches us about water resource management. *The Transdisciplinary Journal of Management*.

https://tr.wikipedia.org/wiki/D%C3%BCnya_n%C3%BCfusu adresinden 26 Kasım 2023 tarihinde alınmıştır.

Huang, L., & Yin, L. (2017). Supply and demand analysis of water resources based on system dynamics model. *Journal of Engineering & Technological Sciences*, *49*(6), 705-720.

Hunter, P. R., MacDonald, A. M., & Carter, R. C. (2010). Water supply and health. *PLoS medicine*, *7*(11), e1000361, 1-9. doi:10.1371/journal.pmed.1000361

ICWE. (1992). The Dublin statement and report of the conference. Geneva: World Meteorological Organization.

Kebede, Z., & Gobena, T. (2004). *Water supply I*. Alemaya University In collaboration with the Ethiopia Public Health Training Initiative, The Carter Center, the Ethiopia Ministry of Health, and the Ethiopia Ministry of Education.

Klobucista, C., & Robinson, K. (2022). Water stress: A global problem that's getting worse. *Council on Foreign Relations*. https://www.cfr.org/backgrounder/water-stress-global-problem-thats-getting-worse adresinden 25 Kasım 2023 tarihinde alınmıştır.

Mazzucato, M. (2023). Achieving the SDGs requires public-private collaboration on water. Here's why. https://www.weforum.org/agenda/2023/09/public-private-collaboration-key-achieving-sdgs-water/?gad_source=1&gclid=EAIaIQobChMI2fvAiIv5ggMV8jwGAB1cJAuQEAAYASAAEgJk8_D_BwE adresinden 05 Aralık 2023 tarihinde alınmıştır.

Meran, G., Siehlow, M., & von Hirschhausen, C. (2021). *The Economics of Water: Rules and Institutions*. Springer Nature. https://doi.org/10.1007/978-3-030-48485-9

Ngoran, S. D., Dogah, K. E., & Xue, X. (2015). Assessing the impacts of climate change on water resources: The Sub-Saharan Africa perspective. *Journal of Economics and Sustainable Development*, *6*(1), 185-193.

OECD. (2013). Water security for better lives. https://www.oecd.org/env/resources/Water%20Security%20for%20Better%20Lives-%20brochure.pdf adresinden 18 Kasım 2023 tarihinde alınmıştır.

OECD. (2016). Water, growth and finance. https://www.oecd.org/environment/resources/Water-Growth-and-Finance-policy-perspectives.pdf adresinden 05 Aralık 2023 tarihinde alınmıştır.

Perry, C. J., Rock, M. & Seckler, D. (1997). Water as an economic good: A solution, or a problem? (Vol.14). International Irrigation Management Institute, Colombo, Sri Lanka.

Ren, C., Dong, Y., Xue, P., & Xu, W. (2019). Analysis of water supply and demand based on logistic model. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*, 300(2), 022013, IOP Publishing, 1-5. doi:10.1088/1755-1315/300/2/022013

Romano, G., Salvati, N., & Guerrini, A. (2016). An empirical analysis of the determinants of water demand in Italy. *Journal of Cleaner Production*, *130*, 74-81.

Sanctuary, M., Haller, L., & Tropp, H. (2005). Making water a part of economic development: the economic benefits of improved water management and services. Stockholm International Water Institute (SIWI), Stockholm, Sweden.

Sanctuary, M., Tropp, H., & Haller, L. (2007). Making water a part of economic development: the economic benefits of improved water management and services. Stockholm International Water Institute (SIWI), Stockholm, Sweden.

Schleich, J., & Hillenbrand, T. (2009). Determinants of residential water demand in Germany. *Ecological economics*, *68*(6), 1756-1769.

Seckler, D., Amarasinghe, U., Molden, D., De Silva, R. & Barker, R. (1998). World water demand and supply, 1990 to 2025: Scenarios and issues (Vol. 19). International Water Management Institute, Colombo, Sri Lanka.

Tzanakakis, V. A., Paranychianakis, N. V., & Angelakis, A. N. (2020). Water supply and water scarcity. *Water*, *12*(9), 2347, 1-16. doi:10.3390/w12092347

UNCTAD. (2021*). Policy analysis aligning economic development and water policies in small island developing states*. United Nations Publication. e-ISBN: 978-92-1-001225-6. https://unctad.org/system/files/official-document/aldc2021d6_en.pdf.

UNESCO-IHP. (2012). Water security: responses to local, regional and global challenges. Strategic Plan, IHP-VIII (2014-2021), Paris, 1-56.

United Nations. (2022). The sustainable development goals report. https://unstats.un.org/sdgs/report/2022/The-Sustainable-Development-Goals-Report-2022.pdf

United Nations. (2023). What is sustainable development. https://www.un.org/sustainabledevelopment/wp-content/uploads/2023/08/SustDev_Explainer.pdf

UN-Water. (2021). Summary progress update 2021 – SDG 6 – water and sanitation for all. Version: July 2021. Geneva, Switzerland. https://www.unwater.org/sites/default/files/app/uploads/2021/12/SDG-6-Summary-Progress-Update-2021_Version-July-2021a.pdf

Ünsal, E. M. (2010). *Mikro iktisat* (8. Baskı). İmaj Yayıncılık.

Vinay, M., Bhaskar, P. & Joshi, A. (2020). Paradox of value: Diamond vs water. *Education Post*, 8(8), 36-38.

Wang, X. J., Zhang, J. Y., Liu, J. F., Wang, G. Q., He, R. M., Elmahdi, A. & Elsawah, S. (2011). Water resources planning and management based on system dynamics: a case study of Yulin city. *Environment, Development and Sustainability*, *13*, 331-351.

Wheater, H. S. (2015). Water Security–science and management challenges. *Proceedings of the International Association of Hydrological Sciences*, *366*, 23-30. doi:10.5194/piahs-366-23-2015

World Meteorological Organization. (2023). https://wmo.int/topics/water adresinden 04 Aralık 2023 tarihinde alınmıştır.

Xie, M. (2006, October). Integrated water resources management (IWRM)–introduction to principles and practices. In *Africa Regional Workshop on* IWRM. Nairobi, World Bank Institute.

KAYNAKÇA

Akdoğan, N. ve Doğan, D.U. (2023). Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinden 5 No'lu Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Hedefine Ulaşmada Türkiye'de Sürdürülebilirlik Raporu Düzenleyen İşletmelerin 2020 ve 2021 Yılı Beyanlarının İncelenmesi ve Sonuçların Değerlendirilmesi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, Özel Sayı, 227-248.

Berber, G.(2023), Yeşil İşletme. Wolff, R.A., Genç, K.Y. ve Hüsnüoğlu, N. (Eds.), *Çevre ve Ekonomi*, 155-173. ISBN: 978-625-6559-69-1. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Berksoy, B. (2018). Sürdürülebilirlik ve Entegre Raporlama Metodolojisinin Sektörel Bazda Karşılaştırmalı Değerlendirilmesi. Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,[Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul.

Çevik, A. (2019). CUDES 2019: 10. International Congress on Current Debates in Social Science December 3-5, İstanbul: Turkey, www.currentdebates.org. Erişim Tarihi: 18.12.2023.

Dışişleri Bakanlığı, (2023). Paris Antlaşması. https://www.mfa.gov.tr/paris-anlasmasi.tr.mfa. Erişim Tarihi: 18.12.2023.

Dünya Gazetesi, (2023). Eskişehir Sanayi Odası Firmaların Karbon Ayak İzini Belgelendiriyor, https://www.dunya.com/surdurulebilir-dunya/eskisehir-sanayi-odasi-firmalarin-karbon-ayak-izini-hesaplayarak-belgelendiriyor-haberi-707254. Erişim Tarihi: 18.12.2023.

Enerji Bakanlığı, (2022). T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Değerlendirme Raporu. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı'nın Türkiye Enerji Eylem Planı, www.enerji.gov.tr. Erişim Tarihi: 20.10.2023.

IPCC, (2021). Summary for Policymakers. In: Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change. Erişim Tarihi: 18.12.2023.

İlkus,Ş.(2012). Rekabet Üstünlüğünün Sürdürülebilirliğinde Yeşil Rekabet Stratejilerinin Rolü, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Yayımlanmamış Doktora Tezi (Tez No: 351480), İst.

Keleş, R.,Hamamcı,C. ve Çoban,A. (2012). *Çevre Politikası*, ISBN 978-975-533-439-4, 4.Baskı, İmge Kitabevi, Ank., 246-247

Maslin, M. (2004). *Küresel Isınma*. Çeviren: Sinem Gül, ISBN 978-975-298-445-5, Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.

Phillips, P.P. ve Jack, J.Phillips, (2011). *Şirketler İçin Yeşil Karne (Sürdürülebilir Girişimlerde Yatırım Getirisi Nasıl Ölçülür)*. Çeviren: Fezal Gülfidan, İstanbul: Soyak Holding A.Ş.

Sevim,U., Serçemeli, M. ve Arslantürk Çöllü,D. (2018). Yeşil Finans ve Muhasebe, Teori ve Uygulama, Gazi Kitabevi Ti.Ltd.Şti., ISBN 978-605-344-777-1, 22-25.

Ticaret Bakanlığı, (2021). T.C. Ticaret Bakanlığı. Yeşil Mutabakat Eylem Planı. https://ticaret.gov.tr/data/60f1200013b876eb28421b23/MUTABAKAT%20YE%C5%9E%C4%B0L.pdf. Erişim Tarihi: 18.12.2023.

UN, (1987). Our CommonFuture. Report of the World Commission on Environment and Development 1-300, https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our common-future.pdf. Erişim Tarihi: 18.12.2023.

UN Turkiye, (2019). Birleşmiş Milletler Türkiye. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, https://turkiye.un.org/tr/sdgs. Erişim Tarihi: 18.12.2023.

UN Turkiye, (2022). Birleşmiş Milletler Türkiye. https://turkiye.un.org/tr/sdgs/5. Erişim Tarihi: 18.12.2023.

Wolff, A.R. ve Oğan, E. (2023). Yeşil Dönüşümde Uluslararası Antlaşmaların Rolü. Wolff, R.A., Genç, K.Y. ve Hüsnüoğlu, N. (Eds.), *Çevre ve Ekonomi*, 1-19. ISBN: 978-625-6559-69-1. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Yavuz A. (2010). Sürdürülebilirlik Kavramı ve İşletmeler Açısından Sürdürülebilir Üretim Stratejileri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, cilt 7, sayı 14, s: 63-68.

Yeşilbüyme.org (2023). Türkiye'nin Net Sıfır Yolculuğu. www.yesilbuyume.org/turkiyenin-net-sifir-yolculugu. Erişim Tarihi: 19.12.2023.

KAYNAKÇA

Acuner, T., Genç, K. Y., Öztürk, E. (2008). Büyük İşletmelerin Çevre Stratejilerinin İncelenmesi. *Üçüncü Uluslararası İşletme ve Ekonomi Çalıştayı*, Giresun Üniversitesi, 26-27 Haziran 2008, Giresun, Bildiriler, Özetler ve Pratik Bilgiler Kitabı ss.40-53.

Ayyıldız, H., Genç, K. Y. (2008). Üniversite Öğrencilerinin Çevreye Duyarlı Pazarlama Uygulamaları ile İlgili Tutum ve Davranışları Üzerine Bir Araştırma. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (2), 505-527.

Chamorro, A., Banegil, T. M., 2005. Green Marketing Philosopy : A Study of Spanish Firms with Ecolabels, Corporate Social Responsibility and Environmental Management (www.interscience.wiley.com).

Genç, K. Y., Ayyıldız, H. (2006). KOBİ'lerde Yeşil Pazarlama Uygulamaları. 3. KOBİ'ler ve Verimlilik Kongresi'ne Sunulan Bildiri, Bildiriler Kitabı, 325-338.

Genç, K. Y., Acuner, T. (2005). Avrupa Birliği ile Bütünleşme Sürecinde KOBİ'lerde Yeşil Yönetim Uygulamaları. *2. KOBİ'ler ve Verimlilik Kongresi*, İstanbul Kültür Üniversitesi, 2-3 Aralık 2005, İstanbul, Kongre Kitabı, 348-357.

Genç, K. Y., Soytürk, M. (2023). Sosyal Politika Açısından Çevre. Çevre ve Ekonomi içerisinde (Editörler: R. A. Wolff, K.Y. Genç, N. Hüsnüoğlu). Bursa: Ekin Yayınevi.

Karadirek, G., Genç, K. Y. (2020). Örgüt Kültürü. Ankara: Astana Yayınevi.

Lampe, M., Gazda, G. M., 1995. Green Marketing in Europe and the United States : an Evolving Business and Society Interface, International Business Review, 295-312.

Marangoz, M., 2003. Yeşil Pazarlama ve İşletmelerin Yeşil Pazarlama Anlayış ve Uygulamalarının Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma, Basılmamış Doktora Tezi, T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İABD

Miller, A., Dess, G. G. (1996). Strategic Management (Second Edition). USA: The McGraw-Hill Companies, Inc.

Miles, M. P., Russell G. R., 1997. ISO 14000 Total Quality Environmental Management : The Integration of Environmental Marketing, Total Quality Management, and Corporate Environmental Policy, Journal of Quality Management, 2(1), 151-168.

Mintzberg, H., Lampel, J., Quinn, J. B., Ghoshal, S. (2003). The Strategy Process (fourth edition). Essex, United Kingdom: Pearson Education Limited.

Parakash, A., 2002. Green Marketing, Public Policy and Managerial Strategies, Business Strategy and the Environment, No. 11, 285 – 297.

Peattie, K., Crane, A., 2005. Green Marketing : legend, myth, farce or prophesy?, Qualitative Market Research: An International Journal,8(4), 357-370.

Polonsky, M. J., Rosenberger III, P. J., 2001. Reevaluating Green Marketing : A Strategic Aproach, Business Horizons / September – October 2001., 21 – 30.

Rowe, A. J., Mason, R. O., Dickel, K. E. (1985). Strategic Management & Business Policy. USA: Addision-Wesley Publishing Company.

Toksoy, D., Ayyıldız, H., 2004. Pazarlama Anlayışında Gelişmeler ve Yeşil Pazarlama, K.T.Ü. Orman Fakültesi, 1999 – 2003 Eğitim – Öğretim Yılları Seminerleri, 202-215.

Wright, P., Kroll, M. J., Parnell, J. A. (1998). Strategic Management, Concepts and Cases. New Jersey, USA: Prentice-Hall, Inc.

KAYNAKÇA

Acheampong, A. O., Amponsah, M. ve Boateng, E. (2020). Does financial development mitigate carbon emissions? Evidence from heterogeneous financial economies. *Energy Economics*, *88*, 104768. https://doi.org/10.1016/j.eneco.2020.104768

Afşar, M. ve Yüksel, G. Ö. (2022). Küreselleşme, finansal gelişme ve karbon emisyonları ilişkisi: Türkiye üzerine asimetrik kanıtlar. *Sakarya İktisat Dergisi*, *11*(4), 428-449. Https://Dergipark.Org.Tr/En/Pub/Sid/İssue/74324/1225495

Ahmed Ali, K., Ahmad, M. I. ve Yusup, Y. (2020). Issues, impacts, and mitigations of carbon dioxide emissions in the building sector. *Sustainability*, *12*(18), 7427. http://dx.doi.org/10.3390/su12187427

Arslan, H. M., Khan, I., Latif, M. I., Komal, B. ve Chen, S. (2022). Understanding the dynamics of natural resources rents, environmental sustainability, and sustainable economic growth: new insights from China. *Environmental Science and Pollution Research*, *29*(39), 58746-58761. https://doi.org/10.1007/s11356-022-19952-y

Balsalobre-Lorente, D., Driha, O. M., Halkos, G. ve Mishra, S. (2022). Influence of growth and urbanization on CO_2 emissions: The moderating effect of foreign direct investment on energy use in BRICS. *Sustainable Development*, *30*(1), 227-240. https://doi.org/10.1002/sd.2240

Banerjee, A., Dolado, J. ve Mestre, R. (1998). Error-correction mechanism tests for cointegration in a single-equation framework. *Journal of Time Series Analysis*, 19(3), 267-283. https://doi.org/10.1111/1467-9892.00091

Bano, S., Zhao, Y., Ahmad, A., Wang, S. ve Liu, Y. (2018). Identifying the impacts of human capital on carbon emissions in Pakistan. *Journal of Cleaner Production*, *183*, 1082-1092. doi:10.1016/j.jclepro.2018.02.008

Bekun, F. V., Alola, A. A. ve Sarkodie, S. A. (2019). Toward a sustainable environment: Nexus between CO_2 emissions, resource rent, renewable and nonrenewable energy in 16-EU countries. *Science of the Total Environment*, *657*, 1023-1029. https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2018.12.104

Bosah, C. P., Li, S., Ampofo, G. K. M. ve Sangare, I. (2023). A continental and global assessment of the role of energy consumption, total natural resource rent, and economic growth as determinants of carbon emissions. *Science of The Total Environment*, *892*, 164592. https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2023.164592

British Petroleum. (BP) (2023). Statistical Review of World Energy. Erişim adresi: https://www.bp.com/en/global/corporate/energy-economics/statistical-review-of-world-energy.html

Caglar, A. E., Yavuz, E., Mert, M. ve Kilic, E. (2022a). The ecological footprint facing asymmetric natural resources challenges: evidence from the USA. *Environmental Science and Pollution Research*, 29: 10521-10534. https://doi.org/10.1007/s11356-021-16406-9

Caglar, A. E., Guloglu, B. ve Gedikli, A. (2022b). Moving towards sustainable environmental development for BRICS: investigating the asymmetric effect of natural resources on CO_2. *Sustainable Development*, *30*(5), 1313-1325. https://doi.org/10.1002/sd.2318

Cetin, M., Ecevit, E. ve Yucel, A. G. (2018). The impact of economic growth, energy consumption, trade openness, and financial development on carbon emissions: empirical evidence from Turkey. *Environmental Science and Pollution Research*, *25*(36), 36589-36603. https://doi.org/10.1007/s11356-018-3526-5

Çoban, M. N., Yeter, F. ve Kangal, N. (2022). Ekonomik kompleksite ve çevresel bozulma ilişkisi: Arktik Konseyi Ülkeleri üzerine ekonometrik bir analiz. *Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, *6*(2), 264-279. https://doi.org/10.46452/baksoder.1208045

Dogan, E., Seker, F. ve Bulbul, S. (2017). Investigating the impacts of energy consumption, real GDP, tourism and trade on CO_2 emissions by accounting for cross-sectional dependence: a panel study of OECD countries. *Current Issues in Tourism*, *20*(16), 1701-1719. https://doi.org/10.1080/13683500.2015.1119103

Dou, Y., Zhao, J., Malik, M. N. ve Dong, K. (2021). Assessing the impact of trade openness on CO_2 emissions: evidence from China-Japan-ROK FTA countries. *Journal of Environmental Management*, *296*, 113241. https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2021.113241

Erdoğan, S., Çakar, N. D., Ulucak, R., Danish ve Kassouri, Y. (2020). The role of natural resources abundance and dependence in achieving environmental sustainability: Evidence from resource based economies. *Sustainable Development*, *29*(1), 143-154. https://doi.org/10.1002/sd.2137

Ganda, F. (2022). The nexus of financial development, natural resource rents, technological innovation, foreign direct investment, energy consumption, human capital, and trade on environmental degradation in the new BRICS economies. *Environmental Science and Pollution Research*, *29*(49), 74442-74457. https://doi.org/10.1007/s11356-022-20976-7

Grossman, G. M. ve Krueger, A. B. (1991). Environmental impacts of a North American free trade agreement. *NBER Workin Paper Series.* 3914.

Habiba, U. ve Xinbang, C. (2022). The impact of financial development on CO_2 emissions: new evidence from developed and emerging countries. *Environmental Science and Pollution Research*, *29*(21), 31453-31466. https://doi.org/10.1007/s11356-022-18533-3

Haug, A. A. ve Ucal, M. (2019). The role of trade and FDI for CO_2 emissions in Turkey: Nonlinear relationships. *Energy Economics*, 81, 297-307. https://doi.org/10.1016/j.eneco.2019.04.006

Huang, Y., Chen, X., Zhu, H., Huang, C. ve Tian, Z. (2019). The heterogeneous effects of FDI and foreign trade on CO_2 emissions: Evidence from China. *Mathematical Problems in Engineering*. https://doi.org/10.1155/2019/9612492

Huang, S. Z., Sadiq, M. ve Chien, F. (2023). The impact of natural resource rent, financial development, and urbanization on carbon emission. *Environmental Science and Pollution Research*, 30, 42753-42765. https://doi.org/10.1007/s11356-021-16818-7

Khan, M. ve Ozturk, I. (2021). Examining the direct and indirect effects of financial development on CO_2 emissions for 88 developing countries. *Journal of Environmental Management*, *293*, 112812. https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2021.112812

Kihombo, S., Saud, S., Ahmed, Z. ve Chen, S. (2021). The effects of research and development and financial development on CO_2 emissions: evidence from selected WAME economies. *Environmental Science and Pollution Research*, *28*(37), 51149-51159. https://doi.org/10.1007/s11356-021-14288-5

Li, Y. ve Hewitt, C. N. (2008). The effect of trade between China and the UK on national and global carbon dioxide emissions. *Energy Policy*, *36*(6), 1907-1914. https://doi.org/10.1016/j.enpol.2008.02.005

Li, S., Yu, Y., Jahanger, A., Usman, M. ve Ning, Y. (2022). The impact of green investment, technological innovation, and globalization on CO_2 emissions: evidence from MINT countries. *Frontiers in Environmental Science*, *10*, 156. https://doi.org/10.3389/fenvs.2022.868704

Lv, Z. ve Li, S. (2021). How financial development affects CO_2 emissions: a spatial econometric analysis. *Journal of Environmental Management*, *277*, 111397. https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2020.111397

Lv, Z. ve Xu, T. (2019). Trade openness, urbanization and CO_2 emissions: dynamic panel data analysis of middle-income countries. *The Journal of International Trade & Economic Development*, *28*(3), 317-330. https://doi.org/10.1080/09638199.2018.1534878

Mahmood, H., Alkhateeb, T. T. Y. ve Furqan, M. (2020). Exports, imports, foreign direct investment and CO_2 emissions in North Africa: Spatial analysis. *Energy Reports*, *6*, 2403-2409. https://doi.org/10.1016/j.egyr.2020.08.038

Mahmood, H., Maalel, N. ve Zarrad, O. (2019). Trade openness and CO_2 emissions: Evidence from Tunisia. *Sustainability*, *11*(12), 3295. http://dx.doi.org/10.3390/su11123295

Nwani, C. ve Adams, S. (2021). Environmental cost of natural resource rents based on production and consumption inventories of carbon emissions: assessing the role of institutional quality. *Resources Policy*, *74*, 102282. https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2021.102282

Pesaran, M. H.,Shin*, Y.* ve Smith, *R. J. (2001).* Bounds testing approaches to the analysis of level relationships*. Journal of Applied Econometrics,* 16(3), 289-326. DOI: 10.1002/jac.616

Rahman, M. M. ve Alam, K. (2022). CO_2 Emissions in Asia–Pacific region: do energy use, economic growth, financial development, and international trade have detrimental effects?. *Sustainability*, *14*(9), 5420. https://doi.org/10.3390/su14095420

Rahman, M. M., Nepal, R. ve Alam, K. (2021). Impacts of human capital, exports, economic growth and energy consumption on CO_2 emissions of a cross-sectionally dependent panel: Evidence from the newly industrialized countries (NICs). *Environmental Science & Policy*, *121*, 24-36. https://doi.org/10.1016/j.envsci.2021.03.017

Sadorsky, P. (2010). The impact of financial development on energy consumption in emerging economies. *Energy Policy*, *38*(5), 2528-2535. doi:10.1016/j.enpol.2009.12.048

Salman, M., Long, X., Dauda, L., Mensah, C. N. ve Muhammad, S. (2019). Different impacts of export and import on carbon emissions across 7 ASEAN countries: A panel quantile regression approach. *Science of the Total Environment*, *686*, 1019-1029. https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2019.06.019

Saqib, N., Duran, I. ve Hashmi, N. I. (2022). Impact of financial deepening, energy consumption and total natural resource rent on CO_2 emission in the GCC countries: evidence from advanced panel data simulation. *International Journal of Energy Economics and Policy*, *12*(2), 400-409. https://doi.org/10.32479/ijeep.12907

Shahbaz, M., Solarin, S. A., Mahmood, H. ve Arouri, M. (2013a). Does financial development reduce CO_2 emissions in Malaysian economy? A time series analysis. *Economic Modelling*, *35*, 145-152. https://doi.org/10.1016/j.econmod.2013.06.037

Shahbaz, M., Hye, Q. M. A., Tiwari, A. K. ve Leitão, N. C. (2013b). Economic growth, energy consumption, financial development, international trade and CO_2 emissions in Indonesia. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, *25*, 109-121. https://doi.org/10.1016/j.rser.2013.04.009

Shen, Y., Su, Z. W., Malik, M. Y., Umar, M., Khan, Z. ve Khan, M. (2021). Does green investment, financial development and natural resources rent limit carbon emissions? A provincial panel analysis of China. *Science of the Total Environment*, *755*, 142538. https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2020.142538

Shin, Y.,Yu, B. ve Greenwood-Nimmo, M. (2014). *Modelling asymmetric cointegration and dynamic multipliers in a nonlinear ARDL framework*. In Festschrift in honor of Peter Schmidt (pp. 281-314). New York: Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4899-8008-3_9

Shoaib, H. M., Rafique, M. Z., Nadeem, A. M. ve Huang, S. (2020). Impact of financial development on CO_2 emissions: a comparative analysis of developing countries (D8) and developed countries (G8). *Environmental Science and Pollution Research*, *27*, 12461-12475. https://doi.org/10.1007/s11356-019-06680-z

Sinha, A. ve Sengupta, T. (2019). Impact of natural resource rents on human development: what is the role of globalization in Asia Pacific countries?. *Resources Policy*, *63*, 101413. https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2019.101413

Songur, D. Y. (2022). Türkiye'de dış ticaret açıklığının CO_2 emisyonu üzerine asimetrik etkisi: doğrusal olmayan ARDL yaklaşımı. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *12*(24), 49-63. https://doi.org/10.53092/duiibfd.1124419

Sun, H., Enna, L., Monney, A., Tran, D. K., Rasoulinezhad, E. ve Taghizadeh-Hesary, F. (2020). The long-run effects of trade openness on carbon emissions in sub-Saharan African countries. *Energies*, *13*(20), 5295. https://doi.org/10.3390/en13205295

Tamazian, A., Chousa, J. P. ve Vadlamannati, K. C. (2009). Does higher economic and financial development lead to environmental degradation: evidence from BRIC countries. *Energy Policy*, *37*(1), 246-253. https://doi.org/10.1016/j.enpol.2008.08.025

Tsaurai, K. (2019). The impact of financial development on carbon emissions in Africa. *International Journal of Energy Economics and Policy*, *9*(3), 144. https://doi.org/10.32479/ijeep.7073

Tufail, M., Song, L., Adebayo, T. S., Kirikkaleli, D. ve Khan, S. (2021). Do fiscal decentralization and natural resources rent curb carbon emissions? Evidence from developed countries. *Environmental Science and Pollution Research*, *28*(35), 49179-49190. https://doi.org/10.1007/s11356-021-13865-y

Udeagha, M.C. ve Breitenbach, M.C. (2023) On the asymmetric effects of trade openness on CO_2 emissions in SADC with a nonlinear ARDL approach. *Discover Sustainability.* **4**, 2. https://doi.org/10.1007/s43621-022-00117-3

Ullah, I., Rehman, A., Khan, F. U., Shah, M. H. ve Khan, F. (2020). Nexus between trade, CO_2 emissions, renewable energy, and health expenditure in Pakistan. *The International Journal of Health Planning and Management*, *35*(4), 818-831. https://doi.org/10.1002/hpm.2912

Ulucak, R., Danish ve Ozcan, B. (2020). Relationship between energy consumption and environmental sustainability in OECD countries: the role of natural resources rents. *Resources Policy*, *69*, 101803. https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2020.101803

United Nations (2023). Department of Economic and Social Affairs. Sustainable Development. Erişim adresi: https://sdgs.un.org/goals

Voumik, L. C., Mimi, M. B. ve Raihan, A. (2023). Nexus between urbanization, industrialization, natural resources rent, and anthropogenic carbon emissions in South Asia: CS-ARDL approach. *Anthropocene Science*, *2*(1), 48-61. https://doi.org/10.1007/s44177-023-00047-3

Wang, H. ve Ang, B. W. (2018). Assessing the role of international trade in global CO_2 emissions: An index decomposition analysis approach. *Applied Energy*, *218*, 146-158. https://doi.org/10.1016/j.apenergy.2018.02.180

Wang, Q., Zhang, F. ve Li, R. (2023). Revisiting the environmental kuznets curve hypothesis in 208 counties: The roles of trade openness, human capital, renewable energy and natural resource rent. *Environmental Research*, *216*, 114637. https://doi.org/10.1016/j.envres.2022.114637

World Bank (2023a). Databank. Metadata Glossary. https://databank.worldbank.org/metadataglossary/adjusted-net-savings/series/NY.GDP.TOTL.RT.ZS

World Bank. (2023b). World Development Indicators. Erişim adresi: https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators

Zaidi, S. A. H., Zafar, M. W., Shahbaz, M. ve Hou, F. (2019). Dynamic linkages between globalization, financial development and carbon emissions: evidence from Asia Pacific Economic Cooperation countries. *Journal of Cleaner Production*, *228*, 533-543. https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.04.210

Zhang, Y. J. (2011). The impact of financial development on carbon emissions: An empirical analysis in China. *Energy Policy*, *39*(4), 2197-2203. https://doi.org/10.1016/j.enpol.2011.02.026

Zhang, X., Shi, X., Khan, Y., Khan, M., Naz, S., Hassan, T., ... ve Rahman, T. (2023). The impact of energy intensity, energy productivity and natural resource rents on carbon emissions in Morocco. *Sustainability*, *15*(8), 6720. https://doi.org/10.3390/su15086720

Zhu, H., Duan, L., Guo, Y. ve Yu, K. (2016). The effects of FDI, economic growth and energy consumption on carbon emissions in ASEAN-5: evidence from panel quantile regression. *Economic Modelling*, *58*, 237-248. https://doi.org/10.1016/j.econmod.2016.05.003

Zuo, S., Zhu, M., Xu, Z., Oláh, J. ve Lakner, Z. (2022). The dynamic impact of natural resource rents, financial development, and technological innovations on environmental quality: Empirical evidence from BRI economies. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, *19*(1), 130. https://doi.org/10.3390/ijerph19010130

KAYNAKÇA

Akkan, E ve Bozyiğit, S. (2020). Bir Niş Pazar Olarak Türkiye'deki Vegan Ürünler: Tüketici Bakış Açısından Keşfedici Bir Araştırma, Tüketici ve Tüketim Araştırmaları Dergisi, 12(1), 101-149.

Alkhatib, S., Kecskés, P. ve Keller, V. (2023). Green Marketing in the Digital Age: A Systematic Literature Review. Sustainability, 15, 12369. https://doi.org/10.3390/

Babaoğul, M, Şener, A., ve Buğday, B.E. (2012). Tüketim Yazıları (III), 76-90.

Bilen, E., Çiçekli, Ö., Aksoy, U., ve Altındişli, A. (2012). Dünya ve Türkiye'de Organik Tarım. In Organik Tarım (ss. 9-37). İmak Ofset.

Ergen, A. (2014). Maddi Değerler, Gönüllü Sade Yaşam Biçimi, Çevre Bilgisi: Sürdürülebilir Tüketim Davranışı Açısından Bir Araştırma, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Marmara Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Erik, Yalçın, N. (2015). Petrol Tankeri Kazaları ve Neden Olduğu Çevre Kirliliği, Mavi Gezegen, 20, s.7.

Eroğlu Pektaş, G.Ö. (2021). Beyazyakalı Çiftçiler, Beta Yayınevi, İstanbul.

Eroğlu, Pektaş, G.Ö., Kahraman, C. ve Alkan, G. (2018). Türkiye'de Coğrafi İşaretler ve İhracat Pazarlaması Açısından Değerlendirilmesi, Eastern Geographical Review, 23(39), 65-82.

Karalar, R., ve Kiracı, H. (2011). Çevresel Sorunlara Karşı Bir Çözüm Önerisi Olarak Sürdürülebilir Tüketim Düşüncesi. Sosyal Bilimler Dergisi, 30, 63-76.

Kurtuluş, S., Karapınar, E. ve Özkan, E. (2019). Organik Ürün Tüketicilerinin Tipolojisi: Gönüllü Sadelik, Çevre Bilinci ve Değerler Açısından Pazar Bölümlerinin İncelenmesi, Tüketici ve Tüketim Araştırmaları Dergisi, 11(1), 107-142.

Lenz, J. ve Neumannn, C. (2021). Türkiye Organik Tarımının ve Sektörünün Durumu Hakkında Rapor.

Ors, H. (2016). Organic Products, Voluntary Simple Living and Environmental Awareness within the Scope of Sustainability, Journal of Management, Marketing and Logistics, 3(3).

Pir, E. Ö. (2019). Yeşil Tüketim ve Gönüllü Sade Tüketim Davranışlarının Tüketici Haklarının Farkındalığı Üzerine Bir Araştırma, BMIJ, 7(4), 1555-1572.

Taş, S. (2020). Tüketim Karşıtı Yaşam Tarzları: Freeganizm, Gönüllü Sadelik ve Minimalizm, 6,38-64.

Turhan, Ş. (2005). Tarımda Sürdürülebilirlik ve Organik Tarım. Tarım Ekonomisi Dergisi, 11(1 ve 2), 13-24.

İnternet kaynakları

Akpınar, B. (2023). Sürdürülebilir Markaların Dijital Geleceği: Topluma Değer, Çevreye Saygı. www.hbrturkiye.com/blog Erişim Tarihi:17.12.2023

Atik, B. ve Ayman, Oya. (2023) Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği. Atık ve Tüketicinin El Rehberi, Dönüşüm Kitaplığı-3, Ankara. https://www.bugday.org/blog/tureticininelrehberi/ Erişim Tarihi:17.12.2023

Erdin, F. (2022). BP'nin Türkiye'den Çekilmesi Siyasi mi Ticari mi?. https://www.patronlardunyasi.com/haber/bp-nin-turkiye-den-cekilmesi-siyasi-mi-ticari-mi Erişim Tarihi:15.12.2023

Erdoğmuş, İ.E. (2020). Gönüllü Karantina, Zorunlu Sadelik, www.hbrturkiye.com/blog/gonullu-karantina-zorunlu-sadelik Erişim Tarihi:17.12.2023

Eser, Z. (2022). Sembolik Tüketim: Seçtiğin Marka Kişiliğindir… Marketing Türkiye, https://www.marketingturkiye.com.tr/haberler Erişim Tarihi:15.12.2023

Yıldız, E. (2023). Sürdürülebilir Bir Dünya. www.hbrturkiye.com/blog Erişim Tarihi: 17.12.2023

TAGEM AR-GE ve İnovasyon, (Tarım ve Orman Bakanlığı Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müd.) Organik Tarım Sektör Politika Belgesi 2021-2025.

https://www.tarimorman.gov.tr/TAGEM/Belgeler/yayin/ORGAN%C4%B0K%20TARIM%20SPB_2021-2025.pdf Erişim Tarihi: 19.12.2023

Sucu, A. (2022). Tüketim Çılgınlığı ve Gösteriş, https://www.sozcu.com.tr/tuketim-cilginligi-ve-gosteris-sendromu Erişim Tarihi: 15.12.2023

KAYNAKÇA

Altvater, E. (2007). The social and natural environment of fossil capitalism. *Socialist register: coming to terms with nature,* 43, 37–59.

Bayliss, K. (2009). Private sector participation in African infrastructure: Is it worth the risk?, Working Paper, No. 55*, International Policy Centre for Inclusive Growth (IPCIG),* Brasilia.

Çoban, A. (2012). Ekolojik Tartışmalar Bakımından Marx'ın Düşüncesinin Değeri. *Kurtuluş Dergisi,* Sayı 2, Mayıs-Haziran-Temmuz 2012, 93-104.

Dunlap, A. ve Fairhead, J. (2014). The Militarisation and marketisation of nature: An alternative lens to 'climate-conflict', *Geopolitics*, 19:4, 937-961,

Foucault, M. (2008). *The birth of biopolitics: lectures at the Collège de France, 1978–1979*. (A. I. Davidson, Ed.; G. Burchell, Trans.). UK: Palgrave Macmillan.

Fouquet, R. (2008). *Heat power and light: revolutions in energy services.* Edward Elgar Publications. Cheltenham and Northampton, MA.

Fouquet, R. (2010). The Slow search for solutions: lessons from historical energy transitions by sector and service. https://www.researchgate.net/publication/46460708

Fouquet, R. ve Pearson, P. (2012). Past and prospective energy transitions: Insights from history. *Energy Policy.* Volume (50), p.1-7.

Fremstad, A. ve Paul, M. (2019). Transcending neoliberalism: How the free-market myth has prevented climate action. Roosvelt Institute. https://rooseveltinstitute.org/wp-content/uploads/2020/07/ RI_ Neoliberalism-and-the-Climate-Crisis-201911.pdf

Harvey, D. (2011). "Yeni" emperyalizm: mülksüzleşme yoluyla birikim. Çev: E. Mehmet Dinçer *Praksis* 11. 23-48.

Hayek, F. A. (1945). The Use of knowledge in society. *American Economic Review* 35 (4): 519-530.

Hess, D. J. (2011). Electricity transformed: neoliberalism and local energy in the United States. *Antipode.* 43(3): 1056-1057.

Huber, M. (2012). Refined politics: petroleum products, neoliberalism, and the ecology of entrepreneurial life. *Journal of American Studies.* 46. 295-312.

Jessop, B. (2002a). Liberalism, neoliberalism and urban governance: a state-theoretical perspective. *Antipode.* 34 (3). 454-472.

Jessop, B. (2002b). *The Future of the capitalist state.* https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/03098168050860011 5?journalCode=cnca

Kus, B. (2006). Neoliberalism, ınstitutional change and the welfare state: the case of Britain and France. *International Journal of Comparative Sociology.* Vol 47(6). 488–525.

Laes, E. ve Bombaerts, G. (2021). Energy communities and the tensions between neoliberalism and communitarianism. *Science and Engineering Ethics*. 28:3.

Lawrence and Wishart (2015). Energy beyond neoliberalism: A new energy settlement will be an important part of the transition from neoliberalism. *Soundings: A Journal of Politics and Culture*. https://muse.jhu.edu /article / 590757/pdf

Loorbach, D. (2009). Transition management for sustainable development: a prescriptive complexity-based governance framework. https://www.researchgate.net/ publication/ 229815520

Malanima, P. (2014). Energy in history. (ed. M.Agnoletti, S. Neri Serneri). *The Basic Environmental History.* Heidelberg, New York, Dordrecht, London.

Markusson, N., Tyfield, D., Stephens, J. C., ve Gjefsen, M. D. (2020). Promises of climate engineering after neoliberalism. https://www.researchgate.net/ publication /353742503_Promises_of_Climate_Engineering_after_Neoliberalism

McCarthy, J. (2015). A Socioecological fix to capitalist crisis and climate change? the possibilities and limits of renewable energy. *Environment and Planning A: Economy and Space.* 47 (12). 2485–2502. doi:10.1177/ 0308518X15602491.

Mete, L. D. ve Kaya, S. (2022). Turkey: net sıfır finans: finans alanında net sıfıra yaklaşmak. https://www.mondaq.com/turkey/financial-services/1224410/net-s%C4%B1f%C4%B1r-finans-finans-alan%C4%B1nda-net-s%C4%B1f%C4%B1ra-yakla%C5%9Fmak

Mitchell, T. (2009). Carbon democracy. *Economy and Society*, 38:3, 399-432. DOI:10.1080/03085140903020598

Mitchell, T. (2011). *Carbon democracy: political power in the age of oil*. Verso.

Mohsin, M., Kamran, H. W., Nawaz, M. A., Hussain, M. S. ve Dahri, A. S. (2021). Assessing the impact of transition from nonrenewable to renewable energy consumption on economic growth-environmental nexus from developing Asian economies. *Journal of Environmental Management.* V.284.

Newell, P. (2019). Trasformismo or transformation? The global political economy of energy transitions, *Review of International Political Economy,* 26:1, 25-48, DOI: 10.1080/09692290.2018.1511448

Newell, P. ve Mulvaney, D. (2013). The political economy of the 'just transition. *The Geographical Journal.* https://www.iss.nl/sites/corporate/files/66-ICAS_CP_Newell_ and_ Mulvaney.pdf

Newell, P. ve Phillips, J. (2016). Neoliberal energy transitions in the South: Kenyan experiences. *Geoforum* 74 39–48 http://dx.doi.org/10.1016/j.geoforum.2016.05.009

Newell, P. ve Simms, A. (2020). How did we do that? histories and political economies of rapid and just transitions. *New Political Economy,* DOI: 10.1080/13563467.2020.1810216

Nitzan, J. ve Shimshon, B. (1995). Bringing capital accumulation back ın: the weapondollar-petrodollar coalition-military contractors, oil companies and middle east energy conflicts. *Review of International Political Economy.* 2(3):446–515.

Osuntuyi, B. V. ve Lean, H. H. (2022). Economic growth, energy consumption and environmental degradation nexus in heterogeneous countries: does education matter? *Environmental Sciences Europe.* 34:48 https://doi.org/10.1186/s12302-022-00624-0

Pamir, H. (1995). *Phrygia bölgesi therme yapıları*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

Parenti, C. (2015). The 2013 antipode AAG lecture: the environment making state: territory, nature, and value. *Antipode*, 47 (4), 829–848.

Pearse, R. (2021). Theorising the political economy of energy transformations: agency, structure, space, process. *New Political Economy.* 26:6, 951-963, DOI: 10.1080/13563467.2020.1810217

Perez, C. (2013). Unleashing a golden age after the financial collapse: Drawing lessons from history. *Environmental Innovation and Societal Transitions,* 6, 9–23.

Singh, D. (2022). 'This is all waste': emptying, cleaning and clearing land for renewable energy dispossession in borderland India, *Contemporary South Asia,* 30:3, 402-419, DOI: 10.1080/09584935.2022.2099812

Smith-Nonini, S. (2016). The role of corporate oil and energy debt in creating the neoliberal era. *Economic Anthropology,* 3: 57–67

Sovacool, B. K., Turnheim, B., Hook, A., Brock, A. ve Martiskainen, M. (2021). Dispossessed by decarbonisation: Reducing vulnerability, injustice, and inequality in the lived experience of low-carbon pathways. *World Development* 137. 1-14. https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2020.105116

Sweeney, J. L (t.y). Economics of Energy. https://web.stanford.edu/~jsweeney/paper / Energy%20Economics.PDF

Tienhaara, K. ve Walker, J. (2021). Fossil capital, 'unquantifiable risk' and neoliberal nationalizations: The case of the Trans Mountain Pipeline in Canada. *Geoforum*.124, s.120-131.

Traldi, M. (2021) Accumulation by dispossession and green grabbing: wind farms, lease agreements, land appropriation in the Brazilian semiarid. *Ambiente & Sociedade.* São Paulo, v. 24, p. 1-22. http://dx.doi.org/10.1590/1809-4422asoc20200052r2vu2021L4TD

Van den Bergh, J. ve Oosterhuis, F. (2005). An Evolutionary Economic Analysis of Energy Transitions, 45th Congress of the European Regional Science Association: "Land Use and Water Management in a Sustainable Network Society", 23-27 August 2005, Amsterdam, The Netherlands, European Regional Science Association (ERSA), Louvain-la-Neuve

Vlachou, A. (2005). Environmental regulation: a value-theoretic and class-based analysis. *Cambridge Journal of Economics. 29*, 577–599.

Walker, J. (2020). More Heat than Life: the tangled roots of ecology. *Energy and Economics.* Palgrave Macmillan, Singapore.

Wrigley, E. A. (2016). *The Path to sustained growth: england's transition from an organic economy to an ındustrial revolution.* New York: Cambridge University Press.

Yergin, D. (1991). *The prize: the epic quest for oil, money and power.* London, UK: Simon & Schuster.

KAYNAKÇA

Ali, S. ve Shirazi, F. (2023). The paradigm of circular economy and an effective electronic waste management. *Sustainability*, 15(3), 1998, 1- 11.

Andretta, A., D'Addato, F., Serrano-Bernardo, F., Zamorano, M., ve Bonoli, A. (2018). Environmental taxes to promote the EU circular economy's strategy: Spain vs. Italy. *Environmental Engineering and Management Journal*, *17*(10), 2307-2311.

Ayçin, E., ve Kayapinar Kaya, S. (2021). Towards the circular economy: Analysis of barriers to implementation of Turkey's zero waste management using the fuzzy DEMATEL method. *Waste Management & Research*, *39*(8), 1078-1089.

Aydın, M. ve Deniz, K. (2017). Atık yönetiminde vergi politikasının rolü: Türkiye değerlendirmesi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 15(30), 435-461.

Barton, J. R., Dalley, D., ve Patel, V. S. (1996). Life cycle assessment for waste management. *Waste management*, *16*(1-3), 35-50.

Berger, W., ve Nagase, Y. (2018). Waste management regulation: policy solutions and policy shortcomings. *Scottish Journal of Political Economy*, *65*(3), 205-223.

Bharadwaj, B., Rai, R. K., ve Nepal, M. (2020). Sustainable financing for municipal solid waste management in Nepal. *Plos one*, *15*(8), 1-15.

Bhander, G. S., Christensen, T. H., ve Hauschild, M. Z. (2010). EASEWASTE—life cycle modelling capabilities for waste management technologies. *The International journal of life cycle assessment*, *15*, 403-416.

Campitelli, A., ve Schebek, L. (2020). How is the performance of waste management systems assessed globally? A systematic review. *Journal of Cleaner Production*, *272*, 122986.

Carattini, S., Baranzini, A., ve Lalive, R. (2018). Is taxing waste a waste of time? Evidence from a supreme court decision. *Ecological Economics*, *148*, 131-151.

Chioatto, E., ve Sospiro, P. (2023). Transition from waste management to circular economy: the European Union roadmap. *Environment, Development and Sustainability*, *25*(1), 249-276.

Cobo, S., Dominguez-Ramos, A., ve Irabien, A. (2018). From linear to circular integrated waste management systems: A review of methodological approaches. *Resources, Conservation and Recycling*, *135*, 279-295.

Cucchiella, F., D'Adamo, I., ve Gastaldi, M. (2017). Sustainable waste management: Waste to energy plant as an alternative to landfill. *Energy Conversion and Management*, *131*, 18-31.

Curran, T., ve Williams, I. D. (2012). A zero waste vision for industrial networks in Europe. *Journal of hazardous materials*, *207*, 3-7.

De Weerdt, L., De Jaeger, S., Compernolle, T., ve Van Passel, S. (2022). How an incineration tax changes waste management practices among firms. *Resources, Conservation and Recycling*, *180*, 106172.

Den Boer, J., Den Boer, E., ve Jager, J. (2007). LCA-IWM: A decision support tool for sustainability assessment of waste management systems. *Waste management*, *27*(8), 1032-1045.

Deselnicu, D. C., Militaru, G., Deselnicu, V., Zăinescu, G., ve Albu, L. (2018). Towards a circular economy–a zero waste programme for Europe. In *International Conference on Advanced Materials and Systems (ICAMS)* (ss. 563-568). The National Research & Development Institute for Textiles and Leather-INCDTP, University POLITEHNICA of Bucharest.

Di Foggia, G., ve Beccarello, M. (2021). Designing waste management systems to meet circular economy goals: The Italian case. *Sustainable Production and Consumption*, *26*, 1074-1083.

Ergun, M. (2022). A comparative study on the taxation of waste disposal in Europe. *International Multidisciplinary Scientific GeoConference: SGEM*, *22*(4.2), 3-11.

European Commission. (2008). Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on Waste and Repealing Certain Directives. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32008L0098 (08/08/2023).

European Commission (2011). Roadmap to a Resource Efficient Europe. COM/2011/0571, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52011DC0571 (08/08/2023).

European Commission (2014). *Towards a circular economy: A zero waste programme for Europe*. COM/2014/398, https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:50edd1fd-01ec-11e4-831f-01aa75 ed71a1.0001.01/DOC_1&format=PDF (08/08/2023).

European Commission (2017). The role of waste-to-energy in the circular economy. COM/2017/034 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A52017DC0034 (08/08/2023).

European Commission (2019). The European Green Deal. COM/2019/640, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1588580774040&uri=CELEX%3A52019DC0640 (08/08/2023).

European Commission (2020). *Circular economy action plan: for a cleaner and more competitive Europe*. COM/2020/98, Mart, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0098 (08/08/2023).

European Environment Agency (2014). *Resource-efficient green economy and EU policies.* EEA Report, https://www.eea.europa.eu/publications/resourceefficient-green-economy-and-eu. (11/07/2023).

Eurostat (2023). *Waste statistics*. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title= Waste_statistics (02/07/2023).

Freire-González, J., Martinez-Sanchez, V., ve Puig-Ventosa, I. (2022). Tools for a circular economy: Assessing waste taxation in a CGE multi-pollutant framework. *Waste Management*, *139*, 50-59.

Gebregiorgs, M. T. (2018). Towards sustainable waste management through cautious design of environmental taxes: The case of Ethiopia. *Sustainability*, *10*(9), 3088.

Liu, B., ve Ge, J. (2023). The optimal choice of environmental tax revenue usage: Incentives for cleaner production or end-of-pipe treatment?. *Journal of Environmental Management*, *329*, 117106.

Martin, A., ve Scott, I. (2003). The effectiveness of the UK landfill tax. *Journal of environmental planning and management*, *46*(5), 673-689.

Martinez-Sanchez, V., Kromann, M. A., ve Astrup, T. F. (2015). Life cycle costing of waste management systems: Overview, calculation principles and case studies. *Waste management*, *36*, 343-355.

Matheson, T. (2022). Disposal is not free: Fiscal instruments to internalize the environmental costs of solid waste. *International Tax and Public Finance*, *29*(4), 1047-1073.

Milios, L. (2021). Towards a circular economy taxation framework: Expectations and challenges of implementation. *Circular Economy and Sustainability*, 1-22.

Morris, J. R., Phillips, P. S., ve Read, A. D. (1998). The UK Landfill Tax: an analysis of its contribution to sustainable waste management. *Resources, Conservation and Recycling*, *23*(4), 259-270.

Morris, J. R., ve Read, A. D. (2001). The UK landfill tax and the landfill tax credit scheme: operational weaknesses. *Resources, Conservation and Recycling*, *32*(3-4), 375-387.

Morrissey, A. J., ve Browne, J. (2004). Waste management models and their application to sustainable waste management. *Waste management*, *24*(3), 297-308.

Nizar, M., Munir, E., ve Munawar, E. (2018). Implementation of zero waste concept in waste management of Banda Aceh City. In *Journal of Physics: Conference Series*, 1116 (5). IOP Publishing.

Panzone, L., Ulph, A., Areal, F., ve Grippo, V. (2021). A ridge regression approach to estimate the relationship between landfill taxation and waste collection and disposal in England. *Waste Management*, *129*, 95-110.

Phillips, P. S., Tudor, T., Bird, H. ve Bates, M. (2011). A critical review of a key waste strategy initiative in England: zero waste places projects 2008–2009. *Resources, Conservation and Recycling*, *55*(3), 335-343.

Pfister, N., ve Mathys, N. A. (2022). Waste taxes at work: Evidence from the canton of Vaud in Switzerland. *Ecological Economics*, *193*, 107314.

Pietzsch, N., Ribeiro, J. L. D., ve de Medeiros, J. F. (2017). Benefits, challenges and critical factors of success for Zero Waste: A systematic literature review. *Waste management*, *67*, 324-353.

Potocnik, J. ve Antonia, G. (2019). The World's Economy is Only 9% Circular. We Must Be Bolder about Saving Resources. World Economic Forum. https://www.weforum.org/agenda/2019/11/economy-circular-recycling/ (22/07/2023).

Rodić, L., ve Wilson, D. C. (2017). Resolving governance issues to achieve priority sustainable development goals related to solid waste management in developing countries. *Sustainability*, *9*(3), 404.

Sapmaz Veral, E. ve Yiğitbaşıoğlu, H. (2018). Avrupa Birliği atık politikasında atık yönetiminden kaynak yönetimi yaklaşımına geçiş yönelimleri ve döngüsel ekonomi modeli. *Ankara Üniversitesi Çevrebilimleri Dergisi*, 6 (1), 1-19.

Sasao, T. (2014). Does industrial waste taxation contribute to reduction of landfilled waste? Dynamic panel analysis considering industrial waste category in Japan. *Waste management*, *34*(11), 2239-2250.

Sıfır Atık (2023). *Sıfır Atık Kütüphanesi*. https://sifiratik.gov.tr/ (22/07/2023).

Shekdar, A. V. (2009). Sustainable solid waste management: An integrated approach for Asian countries. *Waste management*, *29*(4), 1438-1448.

Singh, P., ve Sharma, V. P. (2016). Integrated plastic waste management: environmental and improved health approaches. *Procedia Environmental Sciences*, *35*, 692-700.

OECD (2001). Extended producer responsibility. A guidance manual for *governments.* https://www.oecd-ilibrary.org/environment/extended-producer-responsibility_9789264189867-en (10/06/2023).

OECD (2020). *Environment at a Glance 2020*, OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/4ea7d35f-en (10/06/2023).

Oke, A., Pinas, C. J., ve Osobajo, O. A. (2022). Designing effective waste management practices in developing economies: The case of Suriname. *Cleaner Waste Systems*, *3*, 100030.

T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (2023). *Yönetmelikler*. https://cygm.csb.gov.tr/yonetmelikler-i-440 (25/08/2023).

T.C. İklim Değişikliği Başkanlığı (2010). *Türkiye iklim değişikliği stratejisi (2010-2023).* https://webdosya.csb.gov.tr/db/iklim/editordosya/file/strateji%20belgesi/Turkiye%20Iklim%20Degisikligi%20Strateji%20Belgesi_TR.pdf (15/06/2023).

T.C. Sayıştay Başkanlığı (2007). *Türkiye'de atık yönetimi ulusal düzenlemeler ve uygulama sonuçlarının değerlendirilmesi.* Performans denetim raporu, Ankara.

T.C. Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2019). *On birinci kalkınma planı (2019-2023*). https://www.sbb.gov.tr/kalkinma-planlari/ (12/07/2023).

Tomić, T., ve Schneider, D. R. (2020). Circular economy in waste management–Socio-economic effect of changes in waste management system structure. *Journal of environmental management*, *267*, 110564.

United Nations Environment Programme (UNEP) & International Solid Waste Association (ISWA). (2015). *Global waste management outlook*. (Ed. Tara Cannon). https://www.unep.org/resources/report/global-waste-management-outlook (06/08/2023).

Zaman, A. U. (2014). Measuring waste management performance using the 'Zero Waste Index': the case of Adelaide, Australia. *Journal of Cleaner Production*, *66*, 407-419.

Zaman, A. (2022). Zero-Waste: A new sustainability paradigm for addressing the global waste problem. içinde *The Vision Zero Handbook: Theory, Technology and Management for a Zero Casualty Policy* (ss. 1-24). Cham: Springer International Publishing.

Zero Waste International Alliance (ZWIA). (2023). *Zero waste definition*. https://zwia.org/zero-waste-definition/ (07/09/2023).

United Nations (2015). *Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development*. https://sdgs.un.org/publications/transforming-our-world-2030-agenda-sustainable-development-17981 (10/07/2023).

United Nations Development Programme (UNDP). (2023). Zero waste offer. https://www.undp.org/chemicals-waste/our-work/zero-waste-offer (16/09/2023).

KAYNAKÇA

Abadan-Unat, N. (2006). *Bitmeyen Göç*.İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Başoğlu, A. (2014). Küresel İklim Değişikliğinin Ekonomik Etkileri. Sosyal Bilimler Dergisi. https://www.ktu.edu.tr/dosyalar/sbedergisi_8fd33.pdf (Erişim Tarihi: 24.12.2023).

BÇM (2015). A'dan Z'ye İklim Değişikliği Başucu Rehberi. https://recturkey.files.wordpress.com/2016/11/adanzye_iklim_degisikligi_basucurehberi.pdf (Erişim Tarihi: 24.12.2023).

Bilgiç, T. Ü., Bilgiç. B. S. (2012). "Kosova Türkleri: Sıradışı Bir Türk Diasporası". *Bilig*, 41(62).

Butler, K. D. (2001). "Defining Diaspora, Refining a Discourse". Diaspora: *A Journal of Transnational Studies*, Rutgers University, 10(2):198-219. https://sites.middlebury.edu/nydiasporaworkshop/files/2011/04/Defining-Diaspora1.pdf (Erişim Tarihi: 05.04.2021).

Cankardaş, S. ve Sofuoğlu, Z. (2021). İklim Değişikliği ve Birey Üzerindeki Etkilerinin Gözden Geçirilmesi. *Nesne*, 9(19), 139-146. https://www.nesnedergisi.com/makale/pdf/1587034991.pdf (Erişim Tarihi: 24.12.2023).

Cesur, A. (2014). Küresel Isınma ve İklim Değişikliği. https://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/hizmetler/kutuphane/ekonomi-bultenleri/2014_18/b18_17-21.pdf (Erişim Tarihi: 24.12.2023).

DEİK-DTİK (Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu – Dünya Türk İş Konseyi) (2011). Dünya'da Diaspora Stratejileri – Türk Diasporası için Öneriler Raporu. http://www.kafiad.org/alt/deik.pdf (Erişim Tarihi: 03.04.2021).

DEÜ (2021). Küresel Isınma ve İklim Değişikiği - DEÜ İklim-DE Projesi. https://greencampus.deu.edu.tr/wp-content/uploads/2021/11/4-Prof-Dr-Sevinc-Ozkul-KURESEL-ISINMA-VE-IKLIM-DEGISIKLIGI.pdf (Erişim Tarihi: 24.12.2023).

Esman, M. J. (1986). "Diasporas and International Relations." Modern Diasporas in International Politics (Gabriel Shaffer ed). London & Sydney: Croom Helm.

Gurak, D. T., Caces, F. (1992). "*Migration Networks and the Shaping of Migration Systems*", Mary Kritz, Lin Lean Lim ve Hania Zlotnik (eds.) içerisinde, *International Migration Systems: A Global Approach*. Oxford, Clarendon Press, ss. 150-176.

Güllüpınar, F. (2012). "Göç Olgusunun Ekonomi Politiği ve Uluslararası Göç Kuramları". *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 4: 53-85. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/800901 (Erişim Tarihi: 29.03.2021).

Hugo, G. (1981). "*Village-community Ties, Village Norms, and Ethnic and Social Networks: A Review of Evidence from the Third World*." Gordon F. Dejong ve Robert W. Gardner (eds.) içerisinde, *Migration Decision Making: Multidisciplinary Approaches to the Microlevel Studies in Developed and Developing Countries*. New York: Pergamon Press, ss. 186-225.

Ionescu, D. (2006). Engaging Diasporas as Development Partners for Home and Destination Countries: Challenges for Policymakers (IOM Göç Araştırma Serisi, Rapor No.: 26) (Uluslararası Göç Örgütü, 2006). https://www.iom.int/sites/default/files/our_work/ICP/IDM/MRS26.pdf (Erişim Tarihi: 05.04.2021).

Kaplan, M., Bedük, A. (2019). Diaspora Girişimcilik: Suriyeli Girişimcilerin Diaspora Girişim Sahipliği Modeline Bağlı Değerlendirmesi. Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 38, 231-241.

Keserci, F. (2019). İklim Değişikliğine Neden Olan Doğal Etmen ve Süreçler. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Ünivesitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/TEZ/ET000396.pdf (Erişim Tarihi: 24.12.2023).

Massey, D. S. (1990a). "The Social and Economic Origins of Immigration." *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 510, 60-72.

Massey, D. S. (1990b). "Social Structure, Household Strategies, and the Cumulative Causation of Migration." *Population Index*, 56: 3-26.

Massey, D. S., Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A., Taylor, J. E. (1993). "Theories of International Migration: A Review and Appraisal. *Population and Development Review*, 19(3), 431-466. https://www.jstor.org/stable/2938462?seq=1#metadata_info_tab_contents (Erişim Tarihi: 31.03.2021).

Safran, W. (1999). "Diasporas in Modern Societies: Myths of Homeland and Return". S. Vertovec, & R. Cohen içinde, Migration, Diasporas and Transnationalism. Messachusetss: Edward Elgar Pub.

Stark, O., Bloom, D. E. (1985). "The New Economics of Labor Migration". *The American Economic Review*, 75(2). Papers and Proceedings of the Ninety-Seventh Annual Meeting of the American Economic Association. https://www.jstor.org/stable/pdf/1805591.pdf?refreqid=excelsior%3Ac7f2d5c8e307fca4e973e04efcc354a7 (Erişim Tarihi: 31.03.2021).

Stark, O. (1991). The Migration of Labor. Cambridge, Büyük Britanya: Basil Blackwell.

Şahin, Y. (2005). Küresel Isınma Fetişizmi. Seçkin Yayınevi, Ankara.

Taylor, J. E. (1986). "Differential Migration, Networks, Information and Risk." Oded Stark (eds.) *Research in Human Capital Development* içeriisnde, 4, *Migration, Human Capital and Development*. Greenwich, Conn.: JA1 Press, ss. 147-171.

Telli, R., Cengiz, O. (2014). "AB Kurucu Ülkelerindeki Türk Diasporasının Rolü". VI. Uludağ Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Sempozyumu, 25-27 Kasım 2014, Bursa.

Telli, R. (2018). Avrupa Birliği'nde Girişimci Türk Diasporası (Hollanda'ya Bakış). Bursa: Ekin Yayınevi.

Türk İş Rehberi (2018-2019). Berlin Türk İş Rehberi. Berlin, Almanya.

Tuğan, K. (2014). İklim Değişikliği ve Şehirler. https://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/hizmetler/kutuphane/ekonomi-bultenleri/2014_18/b18_35-42.pdf (Erişim Tarihi: 24.12.2023).

Türkeş, M. (2002). İklim Değişikliği - Türkiye İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi İlişkileri ve İklim Değişikliği Politikaları. https://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/vizyon2023/csk/EK-7.pdf (Erişim Tarihi: 24.12.2023).

UNDP (2007). İklim Değişikliği ve Türkiye. Birleşmiş Milletler Türkiye Kalkınma Programı. https://www.tobb.org.tr/Documents/yayinlar/iklim_degisikligiveturkiye.pdf (Erişim Tarihi: 24.12.2023).

USEP (2010). Türkiye'nin İklim Değişikliği Uyum Stratejisi ve Eylem Planı. T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. https://webdosya.csb.gov.tr/db/iklim/editordosya/uyum_stratejisi_eylem_plani_TR.pdf (Erişim Tarihi: 24.12.2023).

Yaldız, F. (2014). "Diaspora Kavramı Bağlamında Oniki Ada Türk Toplumu". *Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 43-64. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/69498 (Erişim Tarihi: 29.03.2021).

ÇEVRE VE EKONOMİ

Editörler

Prof. Dr. Reyhan Ayşen WOLFF

Prof. Dr. Kurtuluş Yılmaz GENÇ

Dr. Öğr. Üyesi Nadide HÜSNÜOĞLU

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-69-1

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ekim 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

"Çevre ve Ekonomi" adlı bu kitabın amacı daha temiz ve daha sağlıklı bir geleceğimiz için ortak sorumluluk içinde olan 13 yazarın emeği ile gerçekleşmiştir. Yeşil dönüşümde ülkelerin, kurumların ve bireylerin sürdürülebilir kalkınma amaçları konusunda bilinçlenme yoluyla "doğa dostu" dünya görüşlerinin yaygınlaştırılmasında; çevre, ekonomi ve ekoloji bilimlerinin ne kadar önemli olduğu bu kitapta biliminsanları tarafından kaleme alınmıştır.

Bu süreçte yer alan yazarların ve editörlerin titizlikle hazırlamış oldukları çalışmalar özgün olup daha önce başka bir yerde yayımlanmamıştır. Bu çalışmalara ait bilimsel sonuçlar, bulgular, yöntemler, yararlanılan kaynaklar ve öneriler yazarların sorumluluğuna bırakılmıştır.

"Çevre ve Ekonomi" kitabının yazarları;

Prof.Dr.Reyhan Ayşen WOLFF

Prof.Dr.Kurtuluş Yılmaz GENÇ

Dr.Öğr.Üyesi Nadide HÜSNÜOĞLU

Prof.Dr.F.Oben ÜRÜ

Dr.Öğr.Üyesi Ela OĞAN

Doç.Dr.Mehmet SOYTÜRK

Doç.Dr.Hakan AKYURT

Doç.Dr.Ömer Tuğsal DORUK

Dr.Öğr.Üyesi Ayşe İNAN KILIÇ

Öğr.Gör. Mustafa KARABULUT

Dr.Öğr.Üyesi Halil ÇEÇEN

Öğr.Gör.Gizem BERBER

Öğr.Gör.Nurdan KUMAŞ ŞENOL

Ayrıca gönüllü olarak hakemlik yapan Prof.Dr.Mehmet DURKAYA ile Doç. Dr. Onur ÖZDEMİR'e ve kitabın yayınlanmasında emeği geçen herkese teşekkürlerimizi sunarız.

Editörler:
Prof.Dr.Reyhan Ayşen WOLFF
Prof.Dr.Kurtuluş Yılmaz GENÇ
Dr.Öğr.Üyesi Nadide HÜSNÜOĞLU

Giresun, Ekim 2023

İÇİNDEKİLER

YEŞİL DÖNÜŞÜMDE ULUSLARARASI ANTLAŞMALARIN ROLÜ 1
Reyhan Ayşen WOLFF
Ela OĞAN

SOSYAL POLİTİKA AÇISINDAN ÇEVRE 20
Kurtuluş Yılmaz GENÇ
Mehmet SOYTÜRK

ENERJİ TÜKETİMİ VE KİŞİ BAŞINA DÜŞEN GELİRİN KARBONDİOKSİT EMİSYONUNA ETKİSİ: G7, BRICS ÜLKELERİ VE TÜRKİYE 33
Nadide HÜSNÜOĞLU

DÖNGÜSEL EKONOMİ EKSENİNDE DÖNGÜSEL İŞ MODELLERİ 50
F. Oben ÜRÜ

TURİZMİN ÇEVRESEL ETKİLERİ 76
Hakan AKYURT

KISA VADELİ CEO PRİMLERİ PANDEMİ SIRASINDA KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK İÇİN BİR KATALİZÖR OLABİLİR Mİ? STOXX600 FIRMALARINDAN KANITLAR 102
Ömer Tuğsal DORUK

İSLAM DİNİNİN ÇEVREYE BAKIŞININ ÇEVRE AHLAKININ OLUŞUMUNA EĞİTSEL KATKISI 111
Ayşe İNAN KILIÇ

DOĞAL AFETLER VE YÖNETİMİ 134
Mustafa KARABULUT

YEŞİL İŞLETME 155
Gizem BERBER

AVRUPA BİRLİĞİ'NDE YEREL DÜZEYDE YEŞİL ŞEHİR GİRİŞİMLERİNİN TÜRKİYE'DE KENTSEL ÇEVRENİN KORUNMASINA KATKILARI 174
Halil ÇEÇEN

TÜKETİM KÜLTÜRÜ VE MODANIN ÇEVRESEL ETKİLERİNİN İNCELENMESİ 201
Nurdan KUMAŞ ŞENOL

KAYNAKÇA

Aksay, C. S., Ketenoğlu, O. ve Kurt, L. (2005). Küresel Isınma ve İklim Değişikliği. *Selçuk Üniversitesi Fen Fakültesi Fen Dergisi*, *1*(25), 29-42.

Anon, (2008). Commonwealth Scientific and Industrial Research Organisation; jurisdiction: Commonwealth of Australia. (n.d.). Climate change effects on marine ecosystems report (Fact Sheet).CSIRO Australia. From Black Sea_Environmental_Management_IW2.doc.

Başoğlu, A. ve Telatar, O. M. (2013). İklim değişikliğinin etkileri: tarım sektörü üzerine ekonometrik bir uygulama. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (*6)*, 7-25.

Başoğlu, A. (2014). Küresel iklim değişikliğinin ekonomik etkileri. *Sosyal Bilimler Dergisi*, *7*, 175-196.

Bahar, M. ve Bozca, S. (2022). In the scope of Paris agreement of environmental policies changes of potential impact on tourism. *University of South Florida (USF) M3 Publishing*, *16*(9781955833103), 20.

Birpınar, M. E. (2022). Küresel Sorun İklim Değişikliği: Gelişimi, Uluslararası Müzakereler ve Türkiye, *Çevre, Şehir ve İklim Dergisi*. (1)1, 20-36.

Bishop, J. ve Vorhies, F. (1998). Market-based instruments for global environmental benefit and local sustainable development: lessons from recent developing country experience. *Research Proposal for the Ring for Sustainable Development and the IUCN Commission on Environmental, Economic and Social Policy (CEESP), http://economics. iucn. org (issues-12-01)*.

Clubofrome, (2023). The Club of Rome. https://www.clubofrome.org/history/.08.05.2023.

Demir, A. (2022). Paris Anlaşması ve 26. Taraflar Konferansı (COP 26)'nda Türkiye Değerlendirmesi: Yükümlülükler ve Sorumluluklar. *Biyolojik Çeşitlilik ve Koruma*, *15*(2), 162-170.

Deniz, Y. (2020). Türkiye'nin Paris Anlaşması Sonrası Enerji politikasında Güneş Enerjisinin Rolü ve Önemi. [Yüksek Lisans Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Dışişleri Bakanlığı, (2023a). Viyana Sözleşmesi ve Montreal Protokolü. https://www.mfa.gov.tr/viyana-sozlesmesi-ve-montreal-protokolu.tr.mfa, (E.T.: 07.06.2023).

Dışişleri Bakanlığı, (2023b). BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi. https://www.mfa.gov.tr/bm-iklim-degisikligi-cerceve-sozlesmesi.tr.mfa, (E.T.: 07.06.2023).

Dışişleri Bakanlığı, (2023c). Kyoto Protokolü. https://www.mfa.gov.tr/kyoto-protokolu.tr.mfa, (E.T.: 07.06.2023).

Dışişleri Bakanlığı, (2023d). Paris Anlaşması. https://www.mfa.gov.tr/paris-anlasmasi.tr.mfa, (E.T.: 09.05.2023).

Doğan, S. ve Tüzer, M. (2011). Küresel İklim Değişikliği İle Mücadele: Genel Yaklaşımlar Ve Uluslararası Çabalar. Istanbul Journal of Sociological Studies, 0 (44) , 157-194. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/iusoskon/issue/9548/119256

Fahey, D.W., Doherty, S.J., Hibbard, K.A., Romanou, A. ve Taylor, P.C. (2017).: Physical drivers of climate change. In: Climate Science Special Report: Fourth National Climate Assessment, Volume I [Wuebbles, D.J., D.W. Fahey, K.A. Hibbard, D.J. Dokken, B.C. Stewart, and T.K. Maycock (eds.)]. U.S. Global Change Research Program, Washington, DC, USA, pp. 73-113.

IPCC, (2021). Summary for Policymakers. In: Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change.

IPCC, (2022). Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability. https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg2/downloads/report/IPCC_AR6_WGII_TechnicalSummary.pdf, (E.T.: 09.06.2022).

Karakaya, E. ve Özçağ, A. G. M. (2004). Sürdürülebilir Kalkınma ve İklim Değişikliği: Uygulanabilecek İktisadi Araçların Analizi. In *First conference in fiscal policy and transition economies, University of Manas*.

Karakaya, E. ve Özçağ, A. G. M. (2003). Türkİye Açisindan Kyoto Protokolü'nün Değerlendirilmesi ve Ayrıştırma (Decomposition) Yöntemi İle Co2 Emisyonu Belirleyicilerin Analizi. In *METU International Conference in Economics VII*.

Karakaya, E. ve Sofuoğlu E. (2015). İklim değişikliği müzakerelerine bir bakış: 2015 Paris iklim zirvesi. Uluslararası Avrasya Enerji Sorunları Sempozyumu, ss.28-30.

Karaman, S. ve Gökalp, Z. (2010). Küresel Isınma ve İklim Değişikliğinin Su Kaynakları Üzerine Etkileri. *Tarım Bilimleri Araştırma Dergisi*, (1), 59-66.

Kılıç, S. (2008). Küresel iklim değişikliği sürecinde su yönetimi. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*. (39), 161-186.

Kışlalıoğlu, M. ve Berkes, F.(1989,2017). Çevre ve Ekoloji, ISBN 978-975-14-1413-7, Remzi Kitabevi,15.Baskı, İstanbul.

Köse, İ. (2018). İklim değişikliği müzakereleri: Türkiye'nin Paris Anlaşması'nı imza süreci. Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi. 9 (1), 55-81. http://dx.doi.org/10.18354/esam.329348.

Low, S. ve Boettcher, M. (2020). Delaying decarbonization: climate governmentalities and socio-technical strategies from Copenhagen to Paris. Earth System Governance, 5, 100073, https://doi.org/10.1016/j.esg.2020.100073.

MGM, (2023). Meteoroloji Genel Müdürlüğü. https://www.mgm.gov.tr/iklim/iklim-degisikligi.aspx, (E.T.: 05.06.2023).

Prugh, Thomas-Christopher, Flavin-Janet ve Sawin L. (2005). Petrol Ekonomisini Değiştirmek, Dünyanın Durumu 2005, Çev.: Ayşe Başçı, TEMA Vakfı Yayınları No: 45, İstanbul; 125-147.

Sağlam, N. E., Düzgüneş, E. ve Balık, İ. (2008). Küresel Isınma ve İklim Değişikliği. *Ege Journal of Fisheries and Aquatic Sciences*, *25*(1), 89-94.

Şahin, Ü. (2022). İklim Krizine Kavramsal Bir Giriş, Ekoloji: Bir Arada Yaşamın Geleceği, Derleyenler ve Yayına Hazırlayanlar:Didem Bayındır-Mine Yıldırım, ISBN 978-625-7118-74-3, Tellekt, İstanbul, 17-45.

Şen, Ö. L., Bozkurt, D., Göktürk, O. M., Dündar, B. ve Altürk, B. (2013). Türkiye'de iklim değişikliği ve olası etkileri. *Taşkın Sempozyumu*, *29*, 30.

Türkeş, M., Sümer, U. M. ve Çetiner, G. (2000). Küresel iklim değişikliği ve olası etkileri, Çevre Bakanlığı, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Seminer Notları (13 Nisan 2000, İstanbul Sanayi Odası), 7-24, ÇKÖK Gn. Md., Ankara.

Türkeş, M. (2001). Küresel iklimin korunması, iklim değişikliği çerçeve sözleşmesi ve Türkiye. *Tesisat Mühendisliği, TMMOB Makina Mühendisleri Odası, Süreli Teknik Yayın*, *61*, 14-29.

Türkeş, M. (2022a). İklim diplomasisi ve iklim değişikliğinin ekonomi politiği. *Bilim ve Ütopya*, *332*, 31-45.

Türkeş, M. (2022b). IPCC'nin Yeni Yayımlanan İklim Değişikliğinin Etkileri, Uyum ve Etkilenebilirlik Raporu Bize Neler Söylüyor? *Resilience*, *6*(1), 197-207.

UN, (1987). OurCommonFuture. Report of the World Commission on Environment and Development 1-300, https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our common-future.pdf, (E. T.: 30.05.2023).

UN, (1992). United Nations Framework Convention On Climate Change, New York.

UN, (1998). United Nations, Kyoto Protocol to the United Nations Framework Convention on Climate Change Kyoto Protocol the United Nations Framework. https://unfccc.int/resource/docs/convkp/kpeng.pdf. (E.T.: 02.06.2023).

UN, (2015). United Nations. Paris Agreement. https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement. (E.T.: 02.06.2023).

UN, (2020). United Nations. United Nations Conference on Environment and Development, Background- A new blueprint for international action on the environment, https://www.un.org/en/conferences/environment/rio1992, (E.T.: 07.06.2023).

UN (2023) https://www.unep.org/events/unep-event/stockholm50

UN (2023) https://turkiye.un.org/tr/sdgs

UNFCCC, (2004). İklime özen göstermek, İklim değişikliği çerçeve sözleşmesi ve Kyoto Pprotokolü için kılavuz, İklim Değişikliği Sekreteryası (UNFCCC), Martin-Luther-King-Strasse 8, 53175 Bonn, Almanya, s, 1.-30, https://unfccc.int/resource/docs/publications/caring_trk.pdf, (E. T.: 30.05.2023).

UNFCCC, (2021). The Paris Agreement, What is the Paris Agreement?, https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement, (E. T.: 30.05.2023).

UNFCCC-INDC, (2020). INDCs as communicated by Parties, https://www4.unfccc.int/sites/submissions/INDC/Submission%20Pages/submis, sions.aspx, (E. T.: 30.05.2023).

Vikipedi, (2023). Özgür Ansiklopedi. https://tr.wikipedia.org/wiki/Paris_Anla%C5%9Fmas%C4%B1, (E.T.: 07.06.2023).

Walther, G. R., Post, E., Convey, P., Menzel, A., Parmesan, C., Beebee, T. J. ve Bairlein, F. (2002). Ecological responses to recent climate change. *Nature*, *416*(6879), 389-395.

WEF, (2022). World Economic Forum. The global risks report 2022. Geneva: WEF, https://www.weforum.org/reports/global-risks-report-2022/. (E. T.: 01.06.2023).

Williams, M. (2003). Climate Change Informatıon Sheets, United Nations Environment Programme.

WWF Turkiye, (2023). World Wide Fund for Nature- Türkiye, Dünya Doğayı Koruma Vakfı, www.wwf.org.tr. https://www.wwf.org.tr/ne_yapiyoruz/iklim_degisikligi_ve_enerji/iklim_degisikligi/, (E.T.: 05.06.2023).

www.stockholm50.global (E.T. 09.10.2023).

KAYNAKÇA

Acuner, T., Öztürk, E., Genç, K. Y. (2008). KOBİ Web Sitelerinde Yer Alan İnsan Kaynakları Yönetimi ile İlgili İfadelerin İçerikleri Bakımından Değerlendirilmesi. *VII. Anadolu İşletmecilik Kongresi*, 8-10 Mayıs 2008, Çorum, Bildiriler Kitabı, 685-692.

Avrupa Çevre Mevzuatına Uyum Süreci, TÜSİAD, İstanbul, 2002.

Brown, R. L. (1998). Gezegenimizi Kurtarmak, Çev.: Sinem Gül. Ankara: Tübitak-Tema Vakfı Yayınları.

Davis, J. (1991). Greening Business; Managing for Sustainable Development. Amerika Birleşik Devletleri: Basis Blackwell.

Drucker, P. F. (1993). The Ecological Vision. Amerika Birleşik Devletleri: Transaction Publishers.

Düren, Z. (2000). 2000'li Yıllarda Yönetim. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım (2. Baskı.)

Egeli, G. (1996). Avrupa Birliği ve Türkiye'de Çevre Politikaları. Ankara: Türkiye Çevre Vakfı.

Gallaroitti, G. M. (1995). It pays to be green : The managerial incentive structure and Environmentally sound strategies, The Columbia Journal of World Business, 30(4), 38-57.

Genç, K. Y., Acuner, T. (2005). Avrupa Birliği ile Bütünleşme Sürecinde KOBİ'lerde Yeşil Yönetim Uygulamaları. *2. KOBİ'ler ve Verimlilik Kongresi*, İstanbul Kültür Üniversitesi, 2-3 Aralık 2005, İstanbul, Kongre Kitabı, 348-357.

Genç, K. Y., Ayyıldız, H. (2006). KOBİ'lerde Yeşil Pazarlama Uygulamaları. 3. KOBİ'ler ve Verimlilik Kongresi'ne Sunulan Bildiri, Bildiriler Kitabı, 325-338.

Gore, A. (1992). Ecology and the Human Spirit. Amerika Birleşik Devletleri: Hougton Mifflin Company.

Hopfenbeck, Waldemar (1993). The green management revolution : Lessons in environmental excellence. Amerika Birleşik Devletşleri: Prentice Hall, 326.

İbrahimağaoğlu, B. (2001). Çevre Yönetim Sisteminin KOBİ'ler İçin Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İTÜ FBE.

Keleş, R. – Hamamcı, C. (1997). Çevrebilim, 2. Baskı. Ankara: İmge Kitabevi.

Lampe, M., Gazda, G. M. (1995). Green Marketing in Europe and the United States : an Evolving Business and Society Interface, *International Business Review*, 295-312.

Marangoz, M. (2003). "Yeşil Pazarlama ve İşletmelerin Yeşil Pazarlama Anlayış ve Uygulamalarının Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Mesarovic, M.-Pestel, E. (1989). Dönüm Noktasındaki İnsanlık, Çev.: Kemal Tosun ve diğ, İstanbul: İşletme Fakültesi Yayınları No : 215.

Miller, J.-Szekely, F. (1995). What is "green", *European Management Journal*, 13(3),322-333.

Nemli, E. (2000). Çevreye Duyarlı İşletmecilik ve Türk Sanayinde Çevre Yönetim Sistemi Uyg., Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi S.B.E.

Peattie, K. – Ringler, A. (1994). Management and the Environment in the UK and Germany : A Comparison, European Management Journal, 12(2), 216-225.

Polonsky, M. J., Rosenberger III, P. J (2001), "Reevaluating Green Marketing : A Strategic Approach", Business Horizons, September-October.

Prokop, M. K. (1994). Yeşil Yönetim, Çev.: Serpil Ural. Ankara: Türkiye Çevre Vakfı.

Taylor, S. R. (1992). Green Management : The next comppetitive weapon, Futures, 24(7), 669-680.

Yüksel, H. (2000). Çevre Yönetimi ile Üretim Yönetim Yönetimi Arasındaki İlişki, Verimlilik Dergisi, 2000/4.

KAYNAKÇA

Adom, P. K., & Bekoe, W. (2012). Conditional dynamic forecast of electrical energy consumption requirements in Ghana by 2020: A comparison of ARDL and PAM. Energy, 44(1), 367-380. https://doi.org/10.1016/j.energy.2012.06.020

Akbostancı, E., Türüt-Aşık, S., & Tunç, G. İ. (2009). The relationship between income and environment in Turkey: Is there an environmental Kuznets curve? Energy Policy, 37(3), 861–867. doi:10.1016/j.enpol.2008.09.088

Al-mulali, U., Lee, J. Y., Mohammed, A. H., & Sheau-Ting, L. (2013). Examining the link between energy consumption, carbon dioxide emission, and economic growth in Latin America and the Caribbean. Renewable and Sustainable Energy Reviews, 26, 42-48. 10.1016/j.rser.2013.05.041

Alam, M. M., Murad, M. W., Noman, A. H. M., & Ozturk, I. (2016). Relationships among carbon emissions, economic growth, energy consumption and population growth: Testing Environmental Kuznets Curve hypothesis for Brazil, China, India and Indonesia. Ecological Indicators, 70, 466-479. https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2016.06.043

Alshehry, A. S., & Belloumi, M. (2015). Energy consumption, carbon dioxide emissions and economic growth: The case of Saudi Arabia. Renewable and Sustainable Energy Reviews, 41, 237-247. https://doi.org/10.1016/j.rser.2014.08.004

Ang, B. W., & Zhang, F. Q. (2000). A survey of index decomposition analysis in energy and environmental studies. Energy, 25(12), 1149-1176. https://doi.org/10.1016/S0360-5442(00)00039-6

Aydin, E., & Esen, M. (2018). The role of environmental policies on energy consumption: A panel data application. Energy Sources, Part B: Economics, Planning, and Policy, 13(8), 422-428.

Baltagi, B. H., Mátyás, L., & Sevestre, P. (2008). Error components models. In The Econometrics of Panel Data (pp. 49-87). Springer, Berlin, Heidelberg.

Bekun, F. V., Emir, F., & Sarkodie, S. A. (2019). Another look at the relationship between energy consumption, carbon dioxide emissions, and economic growth in South Africa. Science of the Total Environment, 655, 759-765. https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2018.11.271

Chang, C. C. (2010). A multivariate causality test of carbon dioxide emissions, energy consumption and economic growth in China. Applied Energy, 87(11), 3533-3537. https://doi.org/10.1016/j.apenergy.2010.05.004

Chen, P. Y., Chen, S. T., Hsu, C. S., & Chen, C. C. (2016). Modeling the global relationships among economic growth, energy consumption and CO2 emissions. Renewable and Sustainable Energy Reviews, 65, 420-431. https://doi.org/10.1016/j.rser.2016.06.074

European Environment Agency. (2021). Annual European Union greenhouse gas inventory 1990-2019 and inventory report 2021. Copenhagen, Denmark: European Environment Agency.

Fei, L., Dong, S., Xue, L., Liang, Q., & Yang, W. (2011). Energy consumption-economic growth relationship and carbon dioxide emissions in China. Energy policy, 39(2), 568-574. https://doi.org/10.1016/j.enpol.2010.10.025

Grossman, G. M., & Krueger, A. B. (1995). Economic growth and the environment. The Quarterly Journal of Economics, 110(2), 353-377. https://doi.org/10.2307/2118443

Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC). (2014). Climate Change 2014: Synthesis Report. Contribution of Working Groups I, II and III to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change. Geneva, Switzerland: IPCC.

International Energy Agency. (2021). Key World Energy Statistics 2021. Paris, France: International Energy Agency.

Kahia, M., Ben Jebli, M., & Belloumi, M. (2019). Analysis of the impact of renewable energy consumption and economic growth on carbon dioxide emissions in 12 MENA countries. Clean Technologies and Environmental Policy, 21, 871-885. https://doi.org/10.1007/s10098-019-01676-2

Kasman, A., & Duman, Y. S. (2015). CO2 emissions, economic growth, energy consumption, trade and urbanization in new EU member and candidate countries: a panel data analysis. Economic modelling, 44, 97-103. https://doi.org/10.1016/j.econmod.2014.10.022

Khobai, H. B., & Le Roux, P. (2017). The relationship between energy consumption, economic growth and carbon dioxide emission: The case of South Africa. International Journal of Energy Economics and Policy, 7(3), 102-109.

Kivyiro, P., & Arminen, H. (2014). Carbon dioxide emissions, energy consumption, economic growth, and foreign direct investment: Causality analysis for Sub-Saharan Africa. Energy, 74, 595-606. https://doi.org/10.1016/j.energy.2014.07.025

Khan, M. K., Teng, J. Z., Khan, M. I., & Khan, M. O. (2019). Impact of globalization, economic factors and energy consumption on CO2 emissions in Pakistan. Science of the total environment, 688, 424-436. https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2019.06.065

Muhammad, B., & Khan, M. K. (2021). Foreign direct investment inflow, economic growth, energy consumption, globalization, and carbon dioxide emission around the world. Environmental Science and Pollution Research, 28(39), 55643-55654. https://doi.org/10.1007/s11356-021-14857-8

Nguyen, A. T. (2019). The relationship between economic growth, energy consumption and carbon dioxide emissions: evidence from central Asia. Eurasian Journal of Business and Economics, 12(24), 1-15. https://doi.org/10.17015/ejbe.2019.024.01

Panayotou, T. (1993). Empirical tests and policy analysis of environmental degradation at different stages of economic development. Working Paper No. 238. World Employment Programme Research, International Labour Office.

Raggad, B. (2018). Carbon dioxide emissions, economic growth, energy use, and urbanization in Saudi Arabia: evidence from the ARDL approach and impulse saturation break tests. Environmental Science and Pollution Research, 25, 14882-14898. https://doi.org/10.1007/s11356-018-1698-7

Saidi, K., & Hammami, S. (2016). Economic growth, energy consumption and carbone dioxide emissions: Recent evidence from panel data analysis for 58 countries. Quality & Quantity, 50(1), 361-383. https://doi.org/10.1007/s11135-014-0153-1

KAYNAKÇA

Atasu, A., Dumas, C., ve Wassenhove, L. N. V. (2021). The circular business model. Harvard Business Review, July-August, 1-15, https://hbr.org/2021/07/the-circular-business-model.

Arranz, C. F. A., ve Arroyabe, M. F. (2023). Institutional theory and circular economy business models: The case of the European Union and the role of consumption policies. Journal of environmental management, 340, 117906. https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2023.117906 .

Avrupa Komisyonu. (2015). Closing the Loop: Commission Adopts Ambitious New Circular Economy Package to Boost Competitiveness, Create Jobs and Generate Sustainable Growth. European Commission Press Release. Brussels/BE, https://research-and-innovation.ec.europa.eu/research-area/environment/circular-economy/circular-economy-strategy_en .

Balbay, S., Sarihan, A., ve Avsar, E. (2021). "Circular economy / industrial sustainability" approach in the world and in Turkey, European Journal of Science and Technology, (27), 557-569.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 66. Oturum. (2012). "The future we want" (A/RES/66/288). New York: Birleşmiş Milletler.

Bocken, N. M. P., de Pauw, I., Bakker, C., ve van der Grinten, B. (2016). Product design and business model strategies for a circular economy. Journal of Industrial and Production Engineering, 33, 308-320, https://doi.org/10.1080/21681015.2016.1172124 .

Bocken, N. M. P., Ritala, P., ve Huotari, P. (2017). The circular economy: Exploring the introduction of the concept among S&P 500 firms. Journal of Industrial Ecology, 21, 487-490. https://doi.org/10.1111/jiec.12605 .

Brundtland, Gro Harlem ve World Commission on Environment and Development. (1987). *Our Common Future: Report of the World Commission on Environment and Development.* Oxford: Oxford University.

Cradle to Cradle Certified®, https://c2ccertified.org/topics/circular-economy

Dünya Ekonomik Forumu. (2022). The Global Risks Report 2022, 17. Baskı, ISBN: 978-2-940631-09-4.

Ece Çokmutlu, M. (2023). Sürdürülebilir kalkınma temelinde döngüsel ekonomi performansı, Verimlilik Dergisi, Döngüsel Ekonomi ve Sürdürülebilirlik Özel Sayısı, 151-170, https://doi.org/10.51551/verimlilik.1111745 .

Hansen, E. G., Grosse-Dunker, F., ve Reichwald, R. (2009). Sustainability innovation cube—A framework to evaluate sustainability of product innovations. International Journal of Innovation Management, 13(4), 683-713. https://doi.org/10.1142/S1363919609002479 .

İşletmeler için Döngüsel Ekonomi Rehberi, (2020). https://business4goals.org/PDF/Dongusel_Ekonomi_Rehberi.pdf (Erişim Tarihi: 28.05.2023)

Karamustafa, E.Y., Arsan, B., ve Beşoğul, K. (2022). Döngüsel ekonomi ve endüstri 4.0'ın sürdürülebilir kalkınma hedeflerini gerçekleştirmeye etkisi: sistematik literatür taraması. Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi, 24(2), 294-323, https://doi.org/10.54838/bilgisosyal.1113937 .

Kirchherr, J., Reike, D., ve Hekkert, M. (2017). Conceptualizing the circular economy: An analysis of 114 definitions. Resources, Conservation and Recycling, 127, 221-232, https://doi.org/10.1016/j.resconrec.2017.09.005 .

Lewandowski, M. (2016). Designing the business models for circular economy—towards the conceptual framework. Sustainability, 8, 43. https://doi.org/10.3390/su8010043 .

Lieder, M., ve Rashid, A. (2016). Towards circular economy implementation: a comprehensive review in context of manufacturing industry, Journal of Cleaner Production, 115, 36-51, https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2015.12.042 .

Ludeke-Freund, F. (2010). Towards a conceptual framework of 'Business Models for Sustainability'. New York: Rochester.

Manninen, K., Koskela, S., Antikainen, R., Bocken, N.M., Dahlbo, H., ve Aminoff, A. (2018). Do circular economy business models capture intended environmental value propositions. Journal of Cleaner Production, 171, 413-422, https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2017.10.003 .

McCarthy, A., Dellink, R. ve Bibas, R. (2018). The Macroeconomics of the Circular Economy Transition: A Critical Review of Modelling Approaches, OECD Environment Working Papers, No. 130, OECD Publishing, Paris, http://dx.doi.org/10.1787/af983f9a-en.

Nivogo, https://nivogo.com/dongusel-moda-icin-bir-adim-cradle-to-cradle-nedir/

OECD. (2012). OECD Environmental Outlook to 2050: The Consequences of Inaction, OECD Publishing, Paris, http://dx.doi.org/10.1787/9789264122246-en .

OECD. (2019). Business models for the circular economy: Opportunities and challenges for policy, OECD Publishing, Paris. https://doi.org/10.1787/g2g9dd62-en .

Osterwalder, A., Pigneur, Y. ve Tucci, C. L. (2005) Clarifying business models: origins, present, and future of the concept. Communications of the Association for Information Systems, 16, 1-25, https://doi.org/10.17705/1CAIS.01601 .

Richardson, J. (2008). The business model: An integrative framework for strategy execution. Strategic Change, 17, 133-144, https://doi.org/10.1002/jsc.821 .

Sachs, J. D. (2019). *Sürdürülebilir Kalkınma Çağı,* (Çev. Barış Gönülşen). 1. Baskı, İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Yayınevi. ISBN:978-975-307-100-0.

Saidani, M., Yannou, B., Leroy, Y., Cluzel, F. ve Kendall, A. (2019). A taxonomy of circular economy indicators. Journal of Cleaner Production, 207, 542-559, https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2018.10.014 .

Sapmaz Veral, E. (2021). Döngüsel ekonomi: engeller, stratejiler ve iş modelleri, Ankara Üniversitesi Çevrebilimleri Dergisi, 8(1), 7-18.

Stahel, W. R. (2016). The circular economy. Nature, 531(7595), 435-438. https://doi.org/10.1038/531435a .

Stahel, W. R. ve Reday-Mulvey, G. (1981). *Jobs for tomorrow, the potential for substituting manpower for energy*. New York: Vantage Press, ISBN: 978-0533047994.

Türkiye Döngüsel Ekonomi Platformu, (2023). https://donguselekonomiplatformu.com/knowledge-hub/article_1-what-is-the-definition-of-a-circular-economy_11.html, (Erişim Tarihi: 24.05.2023)

UNEP. (2017). Resource efficiency: potential and economic implications. A report of the International Resource Panel. Ekins, P., Hughes, N., et al., ISBN: 978-92-807-3645-8, https://www.resourcepanel.org/sites/default/files/documents/document/media/resource_efficiency_report_march_2017_web_res.pdf . (Erişim Tarihi: 21.05.2023)

KAYNAKÇA

Aboramadan, M., Kundi, Y. M. and Farao, C. (2021). Examining the effects of environmentally-specific servant leadership on green work outcomes among hotel employees: the mediating role of climate for green creativity, *Journal of Hospitality Marketing & Management, 30*(8), 929-956.

Aboramadan, M. and Karatepe, O. M. (2021), Green human resource management, perceived green organizational support and their effects on hotel employees' behavioral consequences", *International Journal of Contemporary Hospitality Management, 33*(10), 3199-3222.

Abrate, G., Bruno, C., Erbetta, F. and Fraquelli, G. (2020). Which future for traditional travel agencies? dynamic capabilities approach. *Journal of Travel Research, 59*(5), 777-791.

Agyeiwaah, E., McKercher, B. and Suntikul, W. (2017). Identifying core indicators of sustainable tourism: A path forward? *Tourism Management Perspectives, 24*, 26– 33.

Akyurt, H. ve Ültay, E. (2021). Üniversite Düzeyinde Turizm Eğitiminin Mevcut Durumu ve Turizm Sektörü Beklentileri. Editör: Doç. Dr. Çatalcalı Ceylan Ayşe, Dr. Özbay Ferhat, Dr. Özomay Zafer, Dr. Öğretim üyesi Kurt Mustafa Batuhan, *Sosyal ve Beşerî Bilimlerde Araştırma ve Değerlendirmeler, Cilt-2*, ss. 159 -187, Ankara: Gece Kitaplığı.

Akyurt, H. ve Ültay, E. (2022). Ekoturizm ve Ekoturizm Rehberliği Eğitimi Lisansüstü Tezlerinin Bibliyometrik Analizi, *Dünya Multidisipliner Araştırmalar Dergisi, 5*(2), 56–70.

Akyurt, H. ve Yolasığmazoğlu, N. (2022). Üniversitelerdeki Gastronomi Eğitiminde Gıda Mühendisliğinin Önemi ve Gastronomi Mühendisliği, *International Social Sciences Studies Journal, 8*(102), 3222–3236.

Akyurt, H. ve Yolasığmazoğlu, N. (2023). *Gastronomi Mühendisliği ve Eğitimi*. Ankara: İksad Yayınevi.

Aldebert, B., Dang, R.J. and Longhi, C. (2011). Innovation in the Tourism Industry: *The Case of Tourism. Tourism Management, 32*, 1204-1213.

Beaver, A. (2002). *A Dictionary of Travel and Tourism Terminology*. Wallingford: CAB International.

Butler, R., Curran, R. and O'Gorman, K. D. (2013). Pro-Poor Tourism in a First World Urban Setting: Case Study of Glasgow Govan. *International Journal of Tourism Research. 15*(5): 443–457.

EPA (United States Environmental Protection Agency). (2023). *Ecological condition*. (Erişim Tarihi:11.03.2023).https://www.epa.gov/report-environment/ecological-condition#:~:text=An%20%E2%80%9Cecological%20system%E2%80%9D%20(ecosystem,with%20which%20the%20organisms%20interact.

Erdoğan, N. (2003). *Çevre ve Ekoturizm*. Ankara: Erk Yayınları.

Fan, Y., Fang, C. and Zhang, Q. (2019). Coupling coordinated development between social economy and ecological environment in Chinese provincial capital cities-assessment and policy implications. *Journal of Cleaner Production, 229*, 289-298.

Fennel, D. A. (2009). Ecotourism. Editors-in-Chief: Rob Kitchin and Nigel Thrift, International Encyclopedia of Human Geography, pp. 372-376, UK: Elsevier Science.

Firdaus, F., Shalihin, S., Anggreta, D.K., Yasin, F. and Tutri, R. (2019). Improvıng The benefıts of karamba ınto tourısm actıvıtıes: an effort to reduce the Ecologıcal ımpact of aquaculture ın manınjau lake, ındonesıa. *GeoJournal of Tourism and Geosites, 26*(3), 726–736.

Gale, T. and Hill, J. (2009). Ecotourism and Environmental Sustainability: An Introduction. Edt. Hill, J. & Gale, T., *Ecotourism and Environmental Sustainability: Principles and Practice*. pp. 3-17, UK: Absgate Publishing.

Koçan, N. (2012). Ekoturizm ve Sürdürülebilir Kalkınma: Kızılcahamam-Çamlıdere (Ankara) Jeopark ve Jeoturizm Projesi, *Karadeniz Fen Bilimleri Dergisi, 2*(4), 69-82.

Liu, K., Qiao, Y., Shi, T. and Zhou, Q. (2021). Study on coupling coordination and spatiotemporal heterogeneity between economic development and ecological environment of cities along the Yellow River Basin. *Environmental Science and Pollution Research, 28*, 6898-6912.

Ovalı, P. ve Tachir, G. (2015). Eko-Destinasyon Olarak Santorini ve Ekolojik Turizm Potansiyelleri, *M.S.Ü. Mimarlık Fakültesi Tasarım ve Kuram Dergisi, 11*(20), 35-51.

Shan, W., Jin, X., Ren, J., Wang, Y., Xu, Z., Fan, Y., Gu, Z., Hong,C., Lin, J. and Zhou, J. (2019). Ecological environment quality assessment based on remote sensing data for land consolidation. *Journal of Cleaner Production, 239*, 1-13.

Shen, F. Hughey, K. F. D. and Simmons, D. G. (2008). Connecting the sustainable livelihoods approach and tourism: a review of the literatüre. *Journal of Hospitality and Tourism Management, 15*, 9–31.

Ültay, E., Akyurt, H. ve Ültay, N. (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi, 10*, 188-201.

Xie, X., Sun, H., Gao, J., Chen, F. and Zhou, C. (2021). Spatiotemporal Differentiation of Coupling and Coordination Relationship of Tourism–Urbanization–Ecological Environment System in China's Major Tourist Cities. *Sustainability, 13*, 1-17.

Yolasığmazoğlu, N. (2022a). Mikroplastikler ve İnsan Yaşamına Etkileri. Editörler: Hikmet Y. Çoğun, Hasan Üzmuş, İshak Parlar, *Doğa ve Mühendislik Bilimlerinde Güncel Tartışmalar-7*, ss. 58 -66, İzmir: Bilgin Kültür Sanat Yayın.

Yolasığmazoğlu, N. (2022b). Denizel Karotenoidler: Kaynakları ve Sağlığa Faydaları, Editör: Doç. Dr. Atilla ATİK, *Ziraat, Orman ve Su Ürünleri Alanında Güncel Tartışmala*r, Basım sayısı: 1, ss. 141 -159, Ankara: Duvar Yayınları.

Yolasığmazoğlu, N. (2022c). Konserve Balık Üretiminde Oluşan Kalite Değişimleri. *Euroasia Journal of Mathematics, Engineering, Natural & Medical Sciences, 9*(24), 19–27.

Yu, B. (2021). Ecological effects of new-type urbanization in China. *Renewable and Sustainable Energy Reviews, 135*, 110239.

Zhang, Z., Li, L. and Guo, Q. (2022). The Interactive Relationships between the Tourism-Transportation-Ecological Environment System of Provinces along the 'Silk Road Economic Belt' in China. *Sustainability, 14*, 1-33.

Zhao, Y. and Jiao, L. (2019). Resources development and tourism environmental carrying capacity of ecotourism industry in Pingdingshan City, China. *Ecological Processes, 8*(7), 1-6.

KAYNAKÇA

Athey, S., ve Imbens, G. W. (2006). Identification and inference in nonlinear difference-in-differences models, Econometrica, 74(2), 431-497.

Bae, Kee-Hong, El Ghoul, Sadok, Gong, Zhaoran, ve Guedhami, Omrane. (2021). Does CSR matter in times of crisis? Evidence from the COVID19 pandemic. *Journal of Corporate Finance*, 67, 101876.

Boubaker, S., Cellier, A., Manita, R., ve Saeed, A. (2020). Does corporate social responsibility reduce financial distress risk? Economic Modelling, 91, 835–851.

Cai, Y., Jo, H., ve Pan, C. (2011). Vice or virtue? The impact of corporate social responsibility on executive compensation. *Journal of Business Ethics*, 104(2), 159-173.

Freeman, R. E. (1984). Strategic Management: A Stakeholder Approach. Boston: Pitman.

Godfrey, P. C. (2005). The relationship between corporate philanthropy and shareholder wealth: A risk management perspective. Academy of management review, 30(4), 777-798.

Hoi, C. K., Wu, Q., ve Zhang, H. (2018). Community social capital and corporate social responsibility. *Journal of Business Ethics*, *152*(3), 647-665.

Jian, M., ve Lee, K. W. (2015). CEO compensation and corporate social responsibility. *Journal of Multinational Financial Management*, *29*, 46-65.

Karim, K., Lee, E., ve Suh, S. (2018). Corporate social responsibility and CEO compensation structure. *Advances in Accounting*, *40*, 27-41.

Kong, D., Shu, Y., ve Wang, Y. (2021). Corruption and corporate social responsibility: Evidence from a quasi-natural experiment in China. *Journal of Asian Economics*, *75*, 101317.

Lins, K.V., Servaes, H., ve Tamayo, A.(2017). Social capital, trust, and firm performance: the value of corporate social responsibility during the financial crisis. *Journal of Finance*, 72, 1785–1823.

Leong, C. K., ve Yang, Y. C. (2021). Constraints on "Doing Good": Financial constraints and corporate social responsibility. *Finance Research Letters*, *40*, 101694.

McCarthy, S., Oliver, B., ve Song, S. (2017). Corporate social responsibility and CEO confidence. *Journal of Banking & Finance*, *75*, 280-291.

Peng, C. W. (2020). The role of business strategy and CEO compensation structure in driving corporate social responsibility: Linkage towards a sustainable development perspective. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 27(2), 1028-1039.

Rekker, S. A., Benson, K. L., ve Faff, R. W. (2014). Corporate social responsibility and CEO compensation revisited: Do disaggregation, market stress, gender matter?. *Journal of Economics and Business*, *72*, 84-103.

KAYNAKÇA

Bakırcı, Ç. M. (2017). Evren Nedir? Evren Ne Kadar Büyük? Gözlenebilir ve Gözlenemeyen Evren'in Toplam Büyüklüğü Ne Kadar? *2017*. https://evrimagaci.org/evren-nedir-evren-ne-kadar-buyuk-gozlenebilir-ve-gozlenemeyen-evrenin-toplam-buyuklugu-ne-kadar-5137 adresinden erişildi.

Bolay, S. H. (1989). Alem. *TDV İslam Ansiklopedisi, Cilt: 2*. TDV Yayınları.

Çağrıcı, M. (2002). Kul Hakkı. *TDV İslâm Ansiklopedisi, Cilt: 26*. TDV Yayınları.

Çağrıcı, M. (2008). Çevre-Ahlâk İlişkisi. *Din ve Hayat TDV-İstanbul Müftülüğü Dergisi*, (4), 8–13.

Çağrıcı, M. (2011). Temizlik. *TDV İslâm Ansiklopedisi, Cilt:40*. TDV Yayınları.

Çelebi, İ. (2010). Sünnetullah. *TDV İslam Ansiklopedisi, Cilt: 38*. TDV Yayınları.

Çorba, S. (2021). Gelecekteki Tehlike: Su Kıtlığı. *2021*. https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/gelecekteki-tehlike-su-kitligi adresinden erişildi.

El-Bakıllanî, K. E. T. (1993). *el-İnsaf fîmâ Yecibu İ'tikâduhu velâ Yecûzü'lCehlü bih*. (nşr. M. Z. El-Kevseri, Ed.). Kahire: Mektebetü'l-Ezheriyye li't-Türâs.

Erbaş, A. (2023). Emanet Bilinci. *Diyanet Aylık Dergi*, Şubat 4-5.

Erinç, S. (1984). *Ortam Ekolojisi ve Degradasyonel Ekosistem Değişiklikleri*. İstanbul: İ. Ü. Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Yayınları.

Gümüş Böke, E. (2021). İslam'da Israf ve Çevre İlişkisi. *Academic Platform Journal of Halal Lifestyle*, *3*(1), 54–72.

Jardins, J. R. Des. (2006). *Çevre Etiği: Çevre Felsefesine Giriş*. (R. Çev. Keleş, Ed.). Ankara: İmge Kitabevi.

Karaca, C. (2007). Çukurova Üniversitesi İİBF Dergisi. *Çukurova Üniversitesi İİBF Dergisi*, *1*, 1–19.

Karaman, H., Gümüş, S., Çağrıcı, M. ve Dönmez, İ. K. (2020). *Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsiri Cilt: 1*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.

Karaman, H., Gümüş, S., Çağrıcı, M. ve Dönmez, İ. K. (2023). *Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir* (7. Baskı.). Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.

Kutluer, İ. (2000). İnsan. *TDV İslâm Ansiklopedisi Cilt: 22*. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Martı, H. (2022). *Hadisler Ekseninde Çevre Ahlakı* (5. Baskı.). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Narol, S. (2018). İnsan Kelimesinin Kur'an'daki Kullanımları Bağlamında Meallere Eleştirel Bir Yaklaşım. *Bilimname*, 477–504.

Nasr, S. H. (2019). *İnsan ve Tabiat*. (N. Avcı, Ed.) (1. Baskı.). İstanbul: İnsan Yayınları.

Öğüt, S. (2010). Taharet. *TDV İslâm Ansiklopedisi, Cilt:39*. TDV Yayınları.

Olgun, H. (2008). Yahudi-Hristiyan Gelenekten Moderniteye Çevre Sorunu. *Çevre ve Din Uluslararası Sempozyumu I-II* içinde (s. I/66). İstanbul: İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları.

Özdemir, İ. (2020). Kur'an Perspektifiyle Çevre Etiği ve İklim Krizi. https://uskudar.edu.tr/tr/icerik/5167/kuran-perspektifiyle-cevre-etigi-ve-iklim-krizi adresinden erişildi.

Sağır, H. ve Sözen, H. (2020). Semavi Dinler Perspektifinden İnsan Çevre İlişkisi Human Environment Relationship from the Perspective of Heavenly Religions Hayriye Sağır - Hilmi Sözen, *15*(6), 3307–3338.

Saruhan, M. S. (2003). İslâm Ahlâkında İsraf ve Cimriliğin Tedavisi. *İslâmi Araştırmalar Dergisi*, *4*(16), 640–647.

Şenavcu, H. İ. (2016). Semâvî Dinlerin Kutsal Kitaplarında Çevreyi Korumaya Dair Emir ve Tavsiyeler, *November*, 4–6.

Topaloğlu, B. (2020). Muhit. *TDV İslâm Ansiklopedisi Cilt: 31*. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Yüksel, M. (2009). Hz. Peygamber'de Çevre Duyarlılığı. *Din ve Hayat, TDV. İstanbul Müftülüğü Dergisi*, *4*, 28–30.

KAYNAKÇA

Ahmad Basri, S. A., Syed Zakaria, S. A., A. Majid, T., ve Yusop, Z. (2022). Exploring awareness and application of disaster risk management cycle (DRMC) from stakeholder's perspective. *International Journal of Disaster Resilience in the Built Environment, 13*(4), 470-483.

Akın, M. (2020). *Afet ve acil durumlarda etkin kriz yönetimi.* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi. (619863).

Akkuş, B., ve Alevok İzci, N. (2018). Sistem yaklaşımı, kavramları ve yönetim. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 4*(7), 223-237. https://dergipark.org.tr/en/pub/rteusbe/issue/34053/370196 adresinden alındı

Al Banna, H., Taher, K. A., Kaiser, M. S., Mahmud, M., Rahman, M. S., Hosen, A. S., ve Cho, G. H. (2020). Application of artificial intelligence in predicting earthquakes: state-of-the-art and future challenges. *IEEE Access, 8*, 192880-192923.

Azimli Çilingir, G. (2019). *Türkiye'de afet yönetimi ve idarenin sorumluluğu.* (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi. (592348).

Bahadır, H., ve Uçku, R. (2018). Uluslararası acil durum veri tabanına göre Türkiye Cumhuriyeti tarihindeki afetler. *Doğal Afetler ve Çevre Dergisi, 4*(1), 28-33. doi:10.21324/dacd.348117

Bilgehan, M. (2023). Kentsel dönüşümde afetlere dirençli yapılar. *Çevre Şehir ve İklim Dergisi, 2*(4), 282-301. https://dergipark.org.tr/en/pub/csid/issue/79302/1323825. adresinden alındı

Bozkurt, Y., ve Demir, T. (2023). Afet yönetiminde iletişim ve medya üzerine bir değerlendirme: Kahramanmaraş merkezli depremler. *Dumlupınar Üniversitesi İİBF Dergisi*(11), 22-32. doi:10.58627/dpuiibf.1288685

Büyükkaracığan, N. (2016). Türkiye' de yerel yönetimlerde kriz ve afet yönetim çalışmalarının mevzuat açısından değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*(12), 195-219.

Çanakçi, M. (2019). *Afet ve kriz yönetiminde sosyal medyanın kullanımı ve rolü: Twitter örneği.* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi. (632160).

Çetin Murat, L. (2022). *Küresel iklim değişiminde doğal afetler ve konut tasarımı ilişkileri.* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi. (762942).

Çoban, V., ve Yerel Kandemir, S. (2023). Depremden zarar görebilirlik boyutunu etkileyen faktörlerin derecelendirilmesi. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*(49), 61-67. doi:10.31590/ejosat.1259757

Dissanayaka, K. D., Tanaka, N., ve Vinodh, T. L. (2022). Integration of Eco-DRR and hybrid defense system on mitigation of natural disasters (Tsunami and Coastal Flooding): a review. *Natural Hazards, 110*(1), 1-28. https://doi.org/10.1007/s11069-021-04965-6 adresinden alındı

Efendioğlu, G., ve Cenani, Ş. (2021). Deprem kaynaklı tsunami durumunda tahliye için karar destek sistemi önerisi: Kadıköy Caferağa ve Osmanağa mahallelerinde vaka analizi. *15. Mimarlıkta Sayısal Tasarım Ulusal Sempozyumu (MSTAS 2021)*.

Eflanili, B. (2021). *Türkiye'de afet yönetimi: depremler.* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi. (664074).

EM-DAT. (2023). *General classification.* 23 Ağustos 2023 tarihinde https://public.emdat.be/data adresinden alındı

EM-DAT. (t.y.). *Guidelines.* 23 Ağustos 2023 tarihinde https://public.emdat.be/about adresinden alındı

Foote, T. B. (2013). *From dark past to promising future: Guatemala's new military and disaster management after the 1996 peace accords* . (Doktora Tezi). ProQuest Dissertations and Theses veri tabanından erişildi. (3622696).

Gocuklu, E. ve Seki, İ. (2019). Sosyal ve ekonomik zarar görebilirlik çerçevesinde göç olgusunun afet yönünden incelenmesi: Çanakkale ili örneği. *Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, *11*(2), 16-31. Retrieved from https://dergipark.org.tr/en/pub/sobiadsbd/issue/47103/591541

Güler, H. G., Sözdinler, Ö., Taro, A., ve Yalçıner, A. C. (2018). Tsunami afeti sonrası yapısal ve sosyal planlama, yapılanma aşamaları ve farkındalık: Japonya örneği. *Teknik Dergi, 29*(5), 8605-8630. doi:10.18400/tekderg.307568

Gündüz, İ. (2008). *Türkiye' de afet yönetimi uygulaması ve yeni bir model önerisi.* (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi. (231200).

Ha, K. M. (2022). Natural disaster management in Korea: Is it the "best", or is it just "satisfactory"? *International Social Science Journal, 72*(245), 853-867. https://doi.org/10.1111/issj.12344. adresinden alındı

Kadıoğlu, M. (2008). Modern, bütünleşik afet yönetimin temel ilkeleri. *Afet Zararlarini Azaltmanin Temel İlkeleri, 1*.

Karaman, Z. T. (2017). Afet yönetimine giriş ve Türkiye'de örgütlenme. *Bütünleşik Afet Yönetimi (Ed. Zerrin Toprak Karaman, Asuman Altay), Birleşik Matbaacılık, İzmir, 1-39.*

Karunarathne, A. Y., ve Lee, G. (2020). The geographies of the dynamic evolution of social networks for the flood disaster response and recovery. *Applied Geography, 125*, 102274. https://doi.org/10.1016/j.apgeog.2020.102274 adresinden alındı

Koçel, T. (2018). *İşletme yöneticiliği.* (18. Baskı). İstanbul: Beta Yayıncılık.

Koshimura, S., Moya, L., Mas, E., ve Bai, Y. (2020). Tsunami damage detection with remote sensing: A review. *Geosciences, 10*(5), 177.

Macit, İ. (2019). Bütünleşik afet yönetiminde Sendai çerçeve eylem planının beklenen etkisi. *Doğal Afetler ve Çevre Dergisi, 5*(1), 175-185. doi:10.21324/dacd.421564

Mavi, E. E. (2020). Afet kriz yönetiminde medya: 30 Ekim 2020 İzmir depremi. *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi, 10*(2), 31-53. https://dergipark.org.tr/en/pub/e-kiad/issue/59330/828417 adresinden alındı

Memiş, L., ve Babaoğlu, C. (2020). Afet yönetimi ve teknoloji. *Farklı Boyutlarıyla Afet Yönetimi İçinde. (Yaman M., Çakır E., Ed.)*. Nobel, Ankara, 163-174.

Menteşoğulları, E. (2023). Modern yönetim kuramlarından sistem yaklaşımına güncel bir bakış. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 7*(29), 58-72.

Oktari, R. S., Syamsidik, Idroes, R., Sofyan, H., ve Munadi, K. (2020). City resilience towards coastal hazards: An integrated bottom-up and top-down assessment. *Water, 12*(10), 2823.

Oktay, S. (2021). *Kültürel miras alanlarında afet yönetimi: İznik örneği.* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi. (695513).

Özcan, Ş. (2021). Etkili kriz yönetimi. *İksad Yayınevi*. 10.

Özler, M. (2021). Kamu yönetimi bağlamında afete dirençli toplum ve bütünleşik afet risk yönetimi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7*(3), 901-917.

Panwar, V., ve Sen, S. (2019). Economic impact of natural disasters: An empirical re-examination. *Margin: The Journal of Applied Economic Research, 13*(1), 109-139. https://doi.org/10.1177/0973801018800087 adresinden alındı

Sarı, B. (2022). *Afet yönetiminde temel ve stratejik ortaklar arası koordinasyonun analizi.* (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi. (721090).

Suk, J. E., Vaughan, E. C., Cook, R. G., ve Semenza, J. C. (2020). Natural disasters and infectious disease in Europe: a literature review to identify cascading risk pathways. *European Journal of Public Health, 30*(5), 928-935. https://doi.org/10.1093/eurpub/ckz111 adresinden alındı

Şahin, Ş. (2019). Türkiye'de afet yönetimi ve iş sağlığı güvenliği. *Afet ve Risk Dergisi, 2*(1), 43-63. doi:10.35341/afet.498594

Şahin, Ş., ve Üçgül, İ. (2019). Türkiye'de afet yönetimi ve 2023 hedefleri. *Türk Deprem Araştırma Dergisi, 1*(2), 180-196. doi:10.46464/tdad.600455

Taştan, B., ve Aydınoğlu, A. Ç. (2015a). Çoklu afet risk yönetiminde tehlike ve zarar görebilirlik belirlenmesi için gereksinim analizi. *Marmara Coğrafya Dergisi*(31), 366-397.

Taştan, B., ve Aydınoğlu, A. Ç. (2022b). Afetlerde tetikleyen tehlikeler ve zarar görebilirlik. *International Journal of Geography and Geography Education*(47), 280-299. doi:10.32003/igge.1124921

TDK. (t.y.). Güncel Türkçe Sözlük. 29 Temmuz 2023 tarihinde https://sozluk.gov.tr/ adresinden alındı

Törenci, H. E. (2016). *Afet yönetimi ve Bursa'da sağlık sektöründe afet yönetimi.* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi. (423079).

Ustaoğlu, E. (2020). *Eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği üzerine bir çalışma.* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi. (651493).

Ünür, E. (2021). Afet yönetiminde toplumsal cinsiyet eşitsizliği: doğal afetlerde cinsiyete dayalı zarar görebilirlik farkı. *İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13*(2), 351-381. https://dergipark.org.tr/en/pub/iausos/issue/61127/899178 adresinden alındı

Yaman, F. (2021). Bütünleşik afet ve acil durum yönetimi yaklaşımıyla bilgi teknolojileri sektöründe iş sürekliliği yönetimi. *Journal of Theoretical & Empirical Research on Management, 1*(1), 1-6.

Yavuz, Ö. (2020). *Afet yönetişiminde işbirliği ağlarının önemi: Kocaeli örneği.* (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi. (626546).

KAYNAKÇA

Akcadag, M., ve Ellibes, O. (2020). Mağaza Yöneticilerinin Yeşil Pazarlama Karmasına Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi: Kocaeli Alışveriş Merkezi Uygulaması, PressAcademia, 21, 101-109, https://dergipark.org.tr/en/pub/pap/article/775567.

Akdeniz Ar, A. (2011). Yeşil Pazarlama (Tekstil Sektöründen Örneklerle), İstanbul: Beta Basım.

Akdoğan, L., ve Durmaz, Y. (2021). Yeşil Pazarlama ve Çevresel Sosyal Sorumluluk (Uygulamalı), Ankara: Gazi Kitapevi.

Alagöz, A., ve İrdiren, D. (2013). Maliyet Muhasebesi Bakış Açısı İle İşletmelerde Çevre Maliyetleri ve Yönetimi, Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi , 13 (23), 424-449, https://dergipark.org.tr/en/pub/susead/issue /28408/302275?publisher=selcuk.

Altuğ, T., ve Akyol Çekiç, A. (2018). Kurumsal Yeşil İmajın Kurumsal Web Sitelerinde Aktarımı: Arçelik ve Bosch Örneği, İnif E-Dergi , 3 (1), 194-212, https://dergipark.org.tr/en/pub/inif edergi/issue/37518/429415.

Arı, E. S., ve Ergin, E. (2018). Sürdürülebilir İşletme Olma Yolunda Çözüm Önerileri. Bitlis Eren Üniversitesi Akademik İzdüşüm Dergisi , 3 (4), 1-18, https://dergipark.org.tr/en/download/ article-file/612629.

Banerjee, S., Gulas, C. S., ve Iyer, E. (1995). Shades of Green: A Multidimensional Analysis of Environmental Advertising. Journal of Advertising , 24 (2), 21-31, https://doi.org/10.1080/00 913367.1995.10673473.

Behçet, Ş., ve Baysal Taşçıoğlu, H. (2022). Çevrecilik Bağlamında Yeşil Yönetim Uygulamaları: Küresel Boyutta Faaliyet Gösteren Uluslararası İşletmelerden Yeşil Yönetim Uygulama Örnekleri, Uluslararası İşletme Bilimi ve Uygulamaları Dergisi , 2 (2), 131-146, https://dergipark.org.tr/en/pub/ulisbud/issue/74940/1214127.

Boran, T., ve Taşkın, H. (2022). Markaların Atık Yönetimi Stratejileri Bağlamında Yeşil Reklam Uygulamaları: Mavi ve Levi's Örneği. Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi (41), 140-166, https://dergipark.org.tr/en/pub/turcom/issue/74475/1121597.

Ceyhan, S., ve Ada, S. (2015). İşletme Fonksiyonları Açısından Çevreye Duyarlı İşletmecilik. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi , 11 (26), 115-137, https://dergipark.org.tr/en/ pub/ijmeb/article/746263.

Chen, J. H., ve Wu, S. I. (2015). A Comparison of Green Business Relationship Models Between Industry Types, Total Quality Management & Business Excellence , 26 (7-8), 778-792, https://doi.org/10 .1080/14783363.2014.884309.

Coşkun, Ö. F. (2022). Çevre Tutkusunun, Yeşil Dönüştürücü Liderliğin ve Yeşil Örgüt İkliminin Çevreci Çalışan Davranışları Üzerine Etkisi, Journal of Politics, Economy and Management , 5 (1), 1-16, https://dergipark.org.tr/en/pub/jopem/issue/70865/1113205.

Coşkun, R., Altunışık, R., ve Yıldırım, E. (2015). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.

Çakanel, Z., İrmiş, A., ve Çoban Kumbalı, H. (2022). Üniversitelerde Yeşil Yönetim Üzerine Bir Uygulama, Mehmet Akif Ersoy İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi , 9 (2), 1209-1238, https://dergipark.org.tr/en/pub/makuiibf/issue/69071/1033657.

Çavuş, M. F., ve Tancı, N. (2013). Yeşil İşletme ve Yönetim Sistemleri, Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi , 48 (1), 73-82, http://www.makalesistemi.com/panel/files/manuscript_files_publish/e61942b4897972dd6a60f8037db34c7c/1d79cfe80576927f3088482f79d7712a/c55ec9ace3bfbf9.pdf.

Çelik, M., ve Özdemir, A. (2006). Sürdürülebilir İşletmeyi Açıklayan Sosyal ve Çevresel Değişkenler. Muhasebe ve Finansman Dergisi (31), 184-194, https://dergipark.org.tr/en/pub/mufad/issue/35600/395437.

Çevik, O., ve Güler, T. (2021). Tüketicilerin Çevreye Duyarlı İşletmelere ve Ürünlerine Karşı Bakış Açıları, Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi , 10 (2), 100-113, https://dergipark.org.tr/en/pub/bitlissos/issue/67509/972042.

Doğan, N. (2022). Yeşil Yönetim. Social Sciences Research Journal (SSRJ) , 11 (3), 483-492, https://dergipark.org.tr/en/pub/ssrj/issue/72477/1181630.

Düren, Z., ve Yılmaz, Ş. İ. (2010). The Role of Green Business Strategies on Sustaining Competitive Advantage. EUJ Journal of Sciences, 1 (1), 87-97, https://dergipark.org.tr/en/pub/euljss/issue/6278/84295.

Emgin, Ö. ve Türk, Z. (2004). Yeşil Pazarlama (Green Marketing). Mevzuat Dergisi, 7 (78), 11-25, https://www.mevzuatdergisi.com/2004/06a/01.htm.

Erbaşı, A. (2021). Yeşil Psikolojik İklim Ölçeği: Türkçe'ye Uyarlama Çalışması. Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 39 (4), 619-632, https://dergipark.org.tr/en/pub/huniibf/issue/67407/848308.

Gök, A., ve Yüzgeç, Z. (2020). Yeşil Pazarlama Açısından Çimento Sanayisindeki Uygulamalar: Elazığ'da Örnek Olay İncelemesi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi , 30 (1), 159-176, https://dergipark.org.tr/en/pub/firatsbed/article/634832.

Güngör, Y., Karacan, S., ve Karacan, E. (2018). Yeşil İşletmeler Sürdürülebilir Turizm ve Kartepe. Uluslararası Turizm, İşletme, Ekonomi Dergisi, 2 (2), 225-233, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/619069.

Habip, E. ve Doğan, E. (2020). Girişimcilikte Yeşil Boyut. Social Sciences Research Journal (SSRJ), 9 (4), 307-318, https://dergipark.org.tr/en/pub/ssrj/issue/57659/827995.

Karahan, M. (2017). İşletme Yöneticilerinin Çevreye Duyarlılığı ve Farkındalık Düzeylerinin Belirlenmesi. Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi , 6 (4), 359-374, https://dergipark.org.tr/en/pub/mjss/issue/40527/486290.

Karakuş, G. ve Erdirençelebi, M. (2018). İşletmelerin Yeşil Yönetim Algılarının İşletme Performansı Üzerindeki Etkisini Ölçmeye Yönelik Bir Araştırma. İşletme Araştırmaları Dergisi, 10 (4), 681-704, https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/306299.

Kesen, M. ve Öselmiş, M. (2021). Yeşil İnsan Kaynakları Yönetimi Ölçeği (YİKYÖ): Türkçe'ye Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 17(4), 1231-1256, https://dergipark.org.tr/en/pub/ijmeb/issue/66362/812158.

Khurshid, R. ve Darzi, M. A. (2016). Go Green with Green Human Resource Management Practices. International Journal of Research in Commerce and Management , 7 (1), 19-21, https://web.p.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=631033f1-7a55-47bd-ae16-d7bf94dc3876%40redis.

Kılıç Kırılmaz, S. ve Tekdemir, Y. (2022). Yeşil İşletmecilik Uygulamalarının Örnek Olaylarla İncelenmesi. Journal of Business and Trade (JOINBAT) , 3 (2), 207-223, https://dergipark.org.tr/en/pub/joinbat/issue/74195/1200178.

Köşker, Z. ve Gürer, A. (2020). Sürdürülebilirlik Çerçevesinde Yeşil Örgüt Kültürü. Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi (JEBPIR) , 6 (1), 88-109, https://dergipark.org.tr/en/pub/kkujebpir/issue/55184/730315.

Krause, J. (2015). The Potential of an Environmentally Friendly Business Strategy – Research from the Czech Republic. International Journal of Engineering Business Management , 7 (6), 1-6, https://journals.sagepub.com/doi/full/10.5772/60064.

Kuşat, N. (2012). Sürdürülebilir İşletmeler İçin Kurumsal Sürdürülebilirlik ve İçsel Unsurları. Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi, 14 (2), 227-242, https://dergipark.org.tr/en/pub/akuiibfd/issue/1620/20307?publisher=aku.

Li, Y. (2022). Corporate Social Responsibility of Chinese Manufacturing Companies' effect on Green Business. Technium Soc. Sci. J. (31), 522, https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/techssj31&div=38&id=&page=.

Mihajlovska, K. H. (2021). Importance of Identifying Cost Management in Green Businesses. Економски Развој-Economic Development, 23 (1), 17-24, https://web.s.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=29071a3c-a409-44d4-8b84-6982717baa1e%40redis.

Nakıboğlu, G. (2017). Sürdürülebilirlik İçin Yeşil Tedarik Zincirlerine Bütünsel Yaklaşım. Ankara: Detay Yayıncılık.

Oğuz, R. ve Büyüker İşler, D. (2020). Tüketicilerin Çevre Dostu Tutumlarının Yeşil Otel Tercihleri Üzerindeki Etkisi: Antalya İlinde Bir Uygulama. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (32), 156-178, https://dergipark.org.tr/en/pub/makusobed/issue/57917/625190.

Önel, B. (2021). İşletmelerin Yeşil Yönetim Algıları ve Sürdürülebilirlik Bilinci. Uluslararası Afro-Avrasya Araştırmaları Dergisi, 6 (11), 21-33, https://dergipark.org.tr/en/pub/ijar/issue/58669/841581.

Özel, A. P. (2015). Çevresel Aktivizm, Halkla İlişkiler Ve Yeşil Aklama Üzerine Kuramsal Bir Bakış. Selçuk İletişim , 2 (4), 73-89, https://dergipark.org.tr/en/pub/josc/issue/19030/201097.

Radulescu, C. V., Ioan, I. ve Nastase, M. (2016). Premises of the Green Business Strategies. Revista de Management Comparat International, 17 (2), https://www.rmci.ase.ro/no17vol2/02.pdf.

Sagaydack, J., Kharchenko, T., Kendus, D., Proshchalykina, A. ve Hrabar, M. (2021). Development of Green Business in the Eu: Obstacles and State Support. International Journal of Environmental Science (6), https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/50159/1/Development-of-greenbusiness-in-the-EU-Obstacles-and-state-support-1532-5806-24-7-297.pdf.

Skogen, K., Helland, H. ve Kaltenborn, B. (2018). Concern About Climate Change, Biodiversity Loss, Habitat Degratationand Landscape Change: Embedded in Different Packages of Environmental Concern? Journal for Nature Conservation, 12-20, https://doi.org/10.1016/j.jnc.2018.06.001.

Şeker, M., Özsoy, A. ve Yaşar, H. (2019). Interaction Between Emotional Intelligence And Envıronmental Sensitivity: A Research On Kayseri Firms, Which Entered The Top 500 In Turkey Between 2014 And 2017. Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD) , 6 (2), 332-348, https://www.aseaddergi.com/FileUpload/bs1011819/File/25.mustafa_seker_(332- 348).pdf.

Şener, B., Ebru, K. Ç., Erkan, A. Ö., Şirin, K. ve Funda, D. (2015). Bilimsel Araştırma Yöntemleri (19. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.

Şengün, H. İ. (2019). Yeşil Ürün Tercihi Birey Menfaatinden Toplum Menfatine. İstanbul: Kriter Yayınevi.

Şenocak, B. ve Bursalı, Y. M. (2018). İşletmelerde Çevresel Sürdürülebilirlik Bilinci ve Yeşil İşletmecilik Uygulamaları İle İşletme Başarıları Arasındaki İlişki. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 23 (1), 161-183, ttps://dergipark.org.tr/tr/pub/sduiibfd/issue/52998/702706.

Turan, İ. ve Sundu, M. (2021). Yeşil İnsan Kaynakları Yönetimi Ölçeği'ni Türkçeye Uyarlama Çalışması. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 20 (78), 731-744, https://dergipark.org.tr/tr/pub/esosder/issue/59802/814372.

Tüyen, Z. (2020). İşletmelerde Sürdürülebilirlik Kavramı ve Sürdürülebilirliği Etkileyen Etmenler. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi , 19 (37), 91-117, https://dergipark.org.tr/tr/pub/iticusbe/issue/54570/743704.

Uydacı, M. (2019). Yeşil Pazarlama (Cilt 5. Basım). İstanbul: Türkmen Kitapevi.

Yelgen, E. (2022). Yeşil Muhasebe ve Uygulama Örnekleri Üzerine Bir Çalışma. Yönetim Bilimleri Dergisi (Özel), 100-126, https://dergipark.org.tr/tr/pub/comuybd/issue/72785/1150938.

Yeşilaydın, G. (2018). Yeşil Düşünce. Yeşil İşletme (s. 1-24). içinde Ankara: Nobel Yayıncılık.

York, J. G. (2009). Pragmatic Sustainabilty: Translating Environmental Ethics Into Competitive Advantage. Journal of Business Ethics (85), 97-109, https://link.springer.com/article/10.1007/s10551-008-9950-6.

Yıldız, E. ve Kırmızıbiber, A. (2019). Yeşil Aklamanın Yeşil Marka Değeri Üzerindeki Etkileri: Otomobil Markaları Üzerine Bir Uygulama . Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 7 (2) , 566-584, https://dergipark.org.tr/en/pub/e-gifder/article/583003.

Zengin, B. ve Aksoy, G. (2021). Sürdürülebilir Kalkınma Anlayışının Yeşil Pazarlama ve Yeşil Finans Açısından Değerlendirilmesi. İşletme Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi (2), 362-379, https://dergipark.org.tr/tr/pub/baybem/issue/64091/845904.

Zhou, M., Pan, Y., Chen, Z. ve Yang, W. (2013). Optimizing Green Production Strategies: An Integrated Approach. Computers and Industrial Engineering , 65 (3), 517-528, https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0360835213000715.

KAYNAKÇA

11 Aralık 2018 tarihli ve 2018/1999 sayılı Enerji Birliği ve İklim Eylemi Yönetimi üzerine Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Tüzüğü Avrupa Birliği Resmi Gazetesi, L 328, 21.12.2018, s. 1–77.

11 Aralık 2018 tarihli ve 2018/2001 sayılı yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılmasının teşviki üzerine Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifi, Avrupa Birliği Resmi Gazetesi, L 328, 21.12.2018, s. 82–209.

Ankara Büyükşehir Belediyesi. (2023). "*Ankara Yeşil Şehir Eylem Planı Kamuoyuna Tanıtıldı*", 3 Aralık 2021, Erişim Adresi: https://rayhaber.com/2021/12/ankara-yesil-sehir-eylem-plani-kamuoyuna-tanitildi/.

Antalya Büyükşehir Belediyesi. (2022). *Sürdürülebilir Enerji ve İklim Eylem Planı* (SECAP), Erişim Adresi: https://mycovenant.eumayors.eu/storage/web/mc_covenant/documents/31/AR-xvikpsBY12z2f-hSLrq-v-QIavsCk.pdf.

Avrupa Birliği Antlaşması ve Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma. (2009). Erişim Adresi: https://www.ab.gov.tr/files/pub/antlasmalar.pdf.

Betoldi, P.; Cayuela, D.B.; Monni, S.; De Raveschoot, R.P. (2010), *How to Develop A Sustainable Energy Action Plan (SEAP)—Guidebook;* Luxembourg: Publication Office of the European Union.

Bursa Büyükşehir Belediyesi. (2023). "*Bursa, Avrupa'nın 'Yeşil Şehirler Ağı'nda*", 21 Haziran 2023, Erişim Adresi: https://www.bursa.bel.tr/haber/bursa-avrupanin-yesil-sehirler-aginda-33030.

Commission of the European Communities. (1995). *White Paper: An Energy Policy for the European Union, Brussels*, 13. 12. 1995 COM(95) 682 final.

Commission of the European Communities. (2008). *20 20 by 2020: Europe's Climate Change Opportunity*, Brussels, 23.1.2008, COM(2008) 30 final.

Council of the European Union. (2009). *Council adopts climate-energy legislative package*, Brussels, 6 April 2009 8434/09 (Presse 77), Erişim Adresi: https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/misc/107136.pdf.

Covenant of Mayors, Erişim Adresi: http://www.comune.bolzano.it/UploadDocs/5773_covenant_of_mayors_en.pdf.

Covenant of Mayors – Europe: Stepping up action for a fairer, climate-neutral Europe, Erişim Adresi: https://eu-mayors.ec.europa.eu/system/files/2022-07/eumayors-commitment-2021-EN.docx.

De Las Heras, B.P. (2013), Beyond Kyoto: The EU's Contribution to a More Sustainable World Economy, *European Law Journal,* 19(4), 577-594.

Eskişehir Tepebaşı Belediyesi. (2022). *Sürdürülebilir Enerji ve İklim Eylem Planı*, Erişim Adresi: https://mycovenant.eumayors.eu/storage/web/mc_covenant/documents/31/8PBfp5AslRAtor-fd6SpS6B-NqzhSW5c.pdf.

European Bank for Reconstruction and Development. (t.y.). *About Green Cities*, Erişim Adresi: https://www.ebrdgreencities.com/green-cities/about/.

European Bank for Reconstruction and Development. (t.y.). *Become a Green City*, Erişim Adresi: https://www.ebrdgreencities.com/green-cities/become-a-green-city/.

European Bank for Reconstruction and Development Green Cities, (t.y.). *Green City Action Plan Methodology*, Erişim Adresi: https://ebrdgreencities.com/assets/Uploads/PDF/Green-City-Action-Plan-Methodology.pdf.

European Bank for Reconstruction and Development. (t.y.). *Is Your City Eligible?*, Erişim Adresi: https://www.ebrdgreencities.com/green-cities/eligibility/.

European Bank for Reconstruction and Development. (t.y.). *Our Cities*, Erişim Adresi: https://www.ebrdgreencities.com/our-cities/cities/.

European Commission. (t.y.). *Cities' Progress*, Erişim Adresi: https://eu-mayors.ec.europa.eu/en/monitoring_report_list.

European Commission. (t.y.). *Covenant of Mayors – Europe, Local Action Plans*, Erişim Adresi: https://eu-mayors.ec.europa.eu/en/action_plan_list.

European Commission. (2008). *Why a Covenant of Mayors?*, Erişim Adresi: https://eu-mayors.ec.europa.eu/en/about.

European Commission. (2021). *Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive (EU) 2018/2001*, Brussels, 14.7.2021, COM(2021) 557 final.

European Commission. (2022). *Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive (EU) 2018/2001*, Brussels, 18.5.2022, COM(2022) 222 final, 2022/0160(COD).

European Commission, Covenant of Mayors – Europe: Supporters, Erişim Adresi: https://eu-mayors.ec.europa.eu/en/supporters.

European Commission Joint Research Center. (t.y.). *Covenant of Mayors*, Erişim Adresi: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/scientific-activities-z/energy-efficiency/urban-areas/covenant-mayors_en#:~:text=The%20Covenant%20of%20Mayors%20for,sustainable%20energy%20and%20climate%20policies.

European Council. (2014). *Conclusions on 2030 Climate and Energy Policy Framework*, Brussels, 23 October 2014 (OR. en) SN 79/14, Erişim Adresi: https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/145356.pdf.

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2022). "*Gaziantep Yeşil Şehir Eylem Planı: Birinci Paydaş Katılım Çalıştayı Başladı*", 19 Temmuz 2022, Erişim Adresi: https://www.gaziantep.bel.tr/tr/haberler/gaziantep-yesil-sehir-eylem-plani-birinci-paydas-katilim-calistayi-basladi.

İklim Değişikliği Kanunu Taslağı, (Çevrimiçi), https://www.gebzeto.org.tr/wp-content/uploads/2022/10/TOBB-%C4%B0klim-De%C4%9Fi%C5%9Fikli%C4%9Fi-Kanunu-Tasla%C4%9F%C4%B1.pdf, Erişim Tarihi: 18 Ekim 2023.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Ulaşım Yönetim Merkezi. (2021). "*Yeşil Şehir Aksiyon Planı Mutabakat İmza Töreni*", 3 Mayıs 2021, Erişim Adresi: https://uym.ibb.gov.tr/kurumsal/haberler-ve-duyurular/ibb-ba%C5%9Fkan%C4%B1-ekrem-imamo%C4%9Flu-ilk-proje-incirli-beylikd%C3%BCz%C3%BC-metro-hatt%C4%B1-olacak.

İzmir Büyükşehir Belediyesi. (2020). *İzmir Sürdürülebilir Enerji ve İklim Eylem Planı*, Erişim Adresi: https://mycovenant.eumayors.eu/storage/web/mc_covenant/documents/31/YsrmPCXjEMSYQvJUN_aKaMfNg-pcqrW6.pdf.

İzmir Büyükşehir Belediyesi. (2020). *İzmir Yeşil Şehir Eylem Planı*, Erişim Adresi: https://skpo.izmir.bel.tr/Upload_Files/FckFiles/file/2020/WEB_SAYFASI_YESIL_SEHIR_PLAN-Turkce.pdf.

Kemmerzell, J. (2018), Innovations in European Climate Governance and Their Impact on Local Climate Policy: An Analysis of German Major Cities, ed. Sara Hughes, Eric K. Chu and Susan G. Mason içinde, *Climate Change in Cities: Innovations in Multi-Level Governance* (pp. 39-58), Cham: Springer International Publishing.

Kern, K. (2019), Cities as leaders in EU multilevel climate governance: embedded upscaling of local experiments in Europe, *Environmental Politics*, 28(1), 125-145.

Kona, A.; Bertoldi, P.; Kılkış, Ş. (2019), Covenant of Mayors: Local Energy Generation, Methodology, Policies and Good Practice Examples, *Energies*, 12(985), http://dx.doi.org/10.3390/en12060985.

Liefferink, D.; Wurzel, R. (2017), Environmental leaders and pioneers: agents of change?, *Journal of European Public Policy*, 24(7), 951–968.

P. Pablo-Romero, R.d.; Sanchez-Braza, A.; Gonzalez-Limon, J.M. (2015), Covenant of Mayors: Reasons for Being an Environmentally and Energy Friendly Municipality, *Review of Policy Research*, 32(5), 576-599.

Palermoa, V.; Bertoldia, P.; Apostoloub, M.; Konaa, A.; Rivasa, S. (2020), Assessment of climate change mitigation policies in 315 cities in the Covenant of Mayors initiative, *Sustainable Cities and Society*, 60, https://doi.org/10.1016/j.scs.2020.102258.

Şişli Belediyesi. (2022). *Sürdürülebilir Enerji ve İklim Eylem Planı*, Erişim Adresi: https://mycovenant.eumayors.eu/storage/web/mc_covenant/documents/31/LfHMVApc2qgB14MPZp-_xeuDm48RwZMU.pdf.

The Climate of Mayors for Climate and Energy, Erişim Adresi: https://com-east.eu/images/en.pdf.

The European Climate Adaptation Platform Climate-ADAPT. (t.y.). *Mayors Adapt -The Covenant of Mayors Initiative on Adaptation to Climate Change,* Erişim Adresi: https://climate-adapt.eea.europa.eu/en/metadata/portals/mayors-adapt-the-covenant-of-mayors-initiative-on-adaptation-to-climate-change.

United Nations Climate Change. (2015). *The Compact of Mayors - Catalysing City Climate Actions Across the Globe*, 1 September 2015, Erişim Adresi: https://unfccc.int/news/the-compact-of-mayors-catalysing-city-climate-actions-across-the-globe.

Vandenberghe, W. (2011), EU Rules concerning Energy and Investment after the Lisbon Treaty, ed. by Martha M. Roggenkamp and Ulf Hammer içinde, *European Energy Law Report VIII* (pp. 133-164), Cambridge: Intersentia Publishings.

United Nations. (1973). *Report of the United Nations Conference on the Human Environment, Stockholm, 5-16 June 1972*.

KAYNAKÇA

Akar, H. (2009). Popüler Kültür ve Moda. Erciyes İletişim. Ss: 201.

Althusser, L. (2015). İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları. (Çev: Alp Tümertekin), İstanbul: İthaki Yayınları.

Barbarosoğlu, F. K. (1995). Modernleşme Sürecinde Moda ve Zihniyet. İstanbul: İz Yayıncılık.

Baudrillard, J. (2017). Tüketim toplumu (19. Baskı). (Çev: H. D. Çaylı ve F. Keskin, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Bauman, Z. (2010). Etiğin Tüketiciler Dünyasında Bir Şansı Var mı? (Çev: F. Çoban-İ. Katırcı), De Ki Yayınları, Ankara.

Bauman, Z. (2010). Küreselleşme, Toplumsal Sonuçları, 3. Baskı, (Çev. A. Yılmaz), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Bayhan, V. (1992). Enformasyon Toplumunda Kültür. 21. Yüzyıla Girerken Kültürel Dönüşümlerin Bazı Belirtileri, (Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi), Malatya.

Bayhan, V. (2011). Tüketim Toplumunda Bireyin Ontolojik Mottosu: "tüketiyorum öyleyse varım" . Istanbul Journal of Sociological Studies, 0 (43), 221-248. Retrieved from

Bocock, R. (1997). Tüketim (Çev: İ.Kutluk). Dost Kitapevi, Ankara.

Conca, K., Geoffrey, D. D. (2004). Gren Planet Blues, Environmental Politics From Stockholm to Johannesburg. (Third edition). Westview Pres., Colorada.

Çamur, D., Vaizoğlu, A., S. (2007). Çevreye İlişkin Önemli Toplantı ve Belgeler. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni, 6: 297-306.

Dağtaş, B. ve Dağtaş, E. (2009). Medya, Tüketim Kültürü ve Yaşam Tarzları, Ankara: Ütopya Yayınları.

Davis, F. (1997). Moda, Kültür ve Kimlik (Çev: Ö. Arıkan). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Demir, Ö. ve Acar, M. (2005). Sosyal Bilimler Sözlüğü. (6. Baskı), Ankara: Adres Yayınevi.

Demirci Güler, M.P. (2013). Akademik Personelin Sürdürülebilir Çevre Eğitimine Yönelik Davranış Düzeyi. Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi, 4: 67-82.

Durning, A. (1998). Ne Kadarı Yeterli? Tüketim Toplumu ve Dünyanın Geleceği, (Çev. S. Çağlayan), (2. Baskı), Ankara: Tübitak-Tema Vakfı,

Eke, B. (1982). Tüketimin Sosyolojik Anlamı. Sosyal Siyaset Konferansları (Prof. Dr. Orhan Tuna'ya Armağan), İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, s.413.

Erdoğan, İ. ve Alemdar, K. (2005). Popüler Kültür ve İletişim. Ankara: Erk Yayınları.

Ergun, T. ve Çobanoğlu, N. (2012). Sürdürülebilir Kalkınma ve Çevre Etiği, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 3: 1.

Ertürk, N. (2011). "Moda Kavramı", Moda Kuramları ve Güncel Moda Eğilimi Çalışmaları, Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi, ART-E (Mayıs 07, 2011) 2-32.

Featherstone, M. (2013). Postmodernizm ve tüketim kültürü. (Çev: M. Küçük), İstanbul:Ayrıntı Yayınları.

Ghazilla, R. A. R. Sakundarini, N. Abdul-Rashid, S. H. Ayub, N. S. Olugu, E. U. ve Musa, S. N.

(2015). Drivers and barriers analysis for green manufacturing practices in malaysian smes: apreliminary findings. Procedia Cirp, 26, 658-663.

Gençtürk-Hızal, G. S. (2003). Bir iletişim Biçimi Olarak Moda: 'Modusun Sınırları. İletişim Araştırmaları, 1(1). 65-86.

Horkheimer, M. (1990). Akıl Tutulması. (Çev: Orhan Koçak), İstanbul: Metis Yayınları.

Huckle, J. (1993). Environmental Education and Sustainability: A View From Critical Theory. Environmental Education: A Pathway to Sustainability, 43-68.

Illich, I. (2006). Tüketim Köleliği. (3. Baskı), (Çev. M. Karaşahan), Ankara: Pınar Yayınevi.

Kellner, D. (1991). Reklam ve Tüketim Kültürü, Enformasyon Devrimi Efsanesi, (Der: Yusuf Kaplan), Rey Yay., İstanbul.

Kızılçelik, S. (2003). Küreselleşme, beden ve şizofreni. Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi. 25(4). Longman-Metro Büyük İngilizce Türkçe Sözlük. (1993). İstanbul: Metro Kitap Yayın Pazarlama.

Maruthi, G. D. ve Rashmi, R. (2015). Green manufacturing: ıt's tools and techniques that can be implemented in manufacturing sectors. Materials Today: Proceedings, 2(4-5), 3350-3355.

Odabaşı, Y. (2006). Tüketim Kültürü: Yetinen Toplumdan Tüketen Topluma, İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Orji, I. ve Wei, S. (2016). A detailed calculation model for costing of green manufacturing. Industrial Management & Data Systems.

Prasad, S. Khanduja, D. ve Sharma, S. K. (2016). An empirical study on applicability of lean and green practices in the foundry industry. Journal of Manufacturing Technology Management.

Shrivastava, S. ve Shrivastava, R. L. (2017). A systematic literature review on green manufacturing concepts in cement industries. International Journal of Quality & Reliability Management.

Simmel, G. (2008). Modern Kültürde Çatışma. Sunuş: David Frisby, (Çev. T. Bora; N. Kalaycı; E. Gen), (5. Baskı), İstanbul: İletişim Yayınları.

Takuş, Ş. (2010). Tüketim Kültürü ve Moda. Marmara Üni. Güzel Sanatlar Ens. Yüksek

Lisans Tezi. İstanbul.

Taşkaya, M. ve Güneş, S. S. (2017). Post-Modern Belirsizlik Ortamında Tüketime Sunulan Güven: Sigorta Reklamları Üzerine Bir Analiz, Global Media Journal Turkish Edition, 7 (14), s.223-238.

Toffler, A. (1981). Gelecek Korkusu Şok. (Çev: Selami Sargut), 3.Baskı, Altın Kitaplar, İstanbul.

Tolan, B. (1991). Toplum Bilimlerine Giriş. 3.Baskı, Adım Yay., Ankara.

Türkmen, N. (2009). Tekstil ve Moda Tasarımı Açısından Sürdürülebilirlik ve Dönüşüm. Yayınlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi, MSGSÜ Tekstil ve Moda Tasarımı Ana sanat Dalı, İstanbul. s: 9.

Willis, S. (1991). Gündelik Hayat Kılavuzu. (Çev: A. Bora ve A. Emre). İstanbul: Ayrıntı Yayınlar.

Yapıcı, M. (2003). Sürdürülebilir Kalkınma ve Eğitim. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 5: 225-230.

Zorlu, A. (2006). Tüketim Sosyolojisi. Ankara: Glocal Yayınları, s.50.

ÇEVRE YÖNETİMİ VE POLİTİKALARI

Editörler
Murat YAMAN
Özgür ÖNDER
Hayriye ŞENGÜN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-72-1

Sayfa Düzeni: Aslı AYRANCI

Kapak Tasarımı: Onur ÇAKAN

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Ekim 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

SUNUŞ

Yirminci Yüzyılın son çeyreğinden bu yana dünya giderek artan çevre sorunlarıyla karşı karşıya kaldı. Küreselleşme başta olmak üzere, neo liberal yaklaşımların insanların tavır, tutum ve davranışları üzerinde yarattığı olumsuz değişmelerden doğal ve kültürel çevre değerleri de payına düşeni almakta gecikmedi. Ulusal ve uluslararası kuruluşların pek de yeterli olmayan çabaları yeryüzünün ve bir bütün olarak ekosistemin geleceği hakkında iyimser olmaya ne yazık ki fırsat vermiyor.

Bizlere umut veren bir ışık varsa o da kimi üniversitelerimizdeki genç uğraş arkadaşlarımızın doğru olan yolun ne olduğunu rahatça görmeleri ve tutulması gereken yolları aydınlatmakta duraksama göstermemeleridir. Bu gözlemimin bir örneği elinizdeki *Çevre Yönetimi ve Politikaları* başlığını taşıyan kitaptır. Doç. Dr. Murat Yaman, Prof. Dr. Özgür Önder ve Doç. Dr. Hayriye Şengün'ün birlikte yayıma hazırladıkları bu yapıtın, *1. Çevre ve Düşünce, 2. Çevre ve Politika, 3. Çevre ve Yönetim* ve *4. Çevre ve Güncel Tartışmalar* başlıklarını taşıyan dört bölümünde, her biri yaşamsal önem taşıyan yerel, bölgesel, ulusal ve küresel çevre sorunlarının yanı sıra karşı karşıya bulunduğumuz sorunların çözüm yolları da yetkiyle ele alınmış.

Benim imzamı taşıyan bölümün dışında her biri gerçekten değerli birer katkı niteliğinde olan ve yazarlarından pek çoğunu öğrencilerim ve yakın uğraş arkadaşlarımın oluşturduğu bilim insanlarını bu katkılarından dolayı gerçekten kutluyorum. Umuyorum ki, bu konularda her düzeyde siyasal kararlar almak ve uygulamakla görevli olanlar aklın gösterdiği yola ışık tutan bu yazarların yazdıklarından yararlanırlar. Kuşkusuz, yazarlar kadar kutlanması gereken isimler, bu önemli katkı niteliğindeki kitabın yayımlanmasını planlayan ve gerçekleştiren bilgili ve bilinçli uğraş arkadaşlarımdır. Hiç kuşkum yok ki, bu kitap, Çevre Yönetimi ve Politikaları gibi konularla ilgili öğretim üyelerinin, öğrencilerin ve bu konulara ilgi duyan herkesin başvuru kaynağı olacaktır.

Prof. Dr. Ruşen KELEŞ

Ekim 2023, Ankara

ÖNSÖZ

Çevre ile ilgili iç açıcı olmayan gelecek projeksiyonlarının gözlerimizin önünde distopyalara taş çıkartacak bir gerçekliğe ulaşması, yaşanan ekolojik krizlere teslim olmayı değil aksine bunlara çareler üretmeyi gerektirmektedir. İnsanın doğa karşısında yakaladığı teknik üstünlük, kontrolden çıkıp nasıl çevresel tahribatlara yol açtıysa insanlığın birikimi söz konusu çarelere imkan sağlayacak ve karşı teknolojileri oluşturabilecek potansiyele de sahiptir. Ancak insanlık kendi eliyle bozduğunu yine kendi eliyle düzeltebilecek bir kapasiteyi yakalamışsa da çevresel yıkım ve zararın önemli bir kısmının telafi edilemeyeceği ve bozulan ekosistemin eski haline getirilemeyeceği gerçeği ile de yüzleşmek zorunda kalmıştır.

Yüzleşmenin toplumsal, ekonomik, politik ve kültürel bir varlık olarak insanın çevre ile ilişkilerini yeniden düşünme ile başlaması elzemdir. "Ekonomik/Rasyonel İnsan" tasavvurunun çevreyi bir değer ve öz olarak değil de üretim sürecinin kaynağına indirgeme zihniyetinin bugüne ve hatta geleceğe taşınıyor olması da bu yüzleşmenin boyutlarındandır. Yeniden düşünme biçiminin; geçmişe dair bir muhasebe ile başlayıp yakın ve uzak tehditler, bizi bekleyen fırsatlar ve stratejik öncelikler çerçevesinde yapılması gerekir. Ancak burada insanın yalnız başına değil toplumsal örgütlenmeden siyasal örgütlenmeye modern yapılar içinde kollektif bir çaba içinde olması gerekmektedir. 19. Yüzyılın ikinci yarısında ilk kez kullandığı ekoloji kavramına biyolojik olmanın ötesinde normatif hatta politik bir çerçeve ve bütüncü bir anlam veren Haeckel bu çabaya ivme kazandıran isim olmuşsa da çevre disiplini İkinci Dünya Savaşı sonrası düşünsel ve toplumsal sorgulamalarla gelişmiştir.

İlk sayfalarını açtığınız *Çevre Yönetimi ve Politikaları* eseri köken olarak doğa bilimlerinden gelse de çevre(cilik) disiplinini söz konusu bütünlüğü yakalayacak bir anlayışla ele almayı amaçlamıştır. On beş ayrı üniversiteden otuz iki yazarın katkı sunduğu eser; çevreyi düşünce, politika, yönetim ve güncel tartışmalar olmak üzere dört ana başlıkta yirmi iki bölümde ele almıştır. Kamu yönetimi, yerel yönetimler, siyaset bilimi, kamu politikası, hukuk, şehir ve bölge planlama, kentleşme, afet yönetimi ve iktisat gibi akademik çalışma ve ilgi alanları çevre(sel) boyutu ve ilişkileriyle incelenmiştir.

Cumhuriyetimizin yüzüncü yılında çıkarma onurunu yaşadığımız iki eserden biri olan *Çevre Yönetimi ve Politikaları* adlı çalışma yine bu yıl yayımladığımız *Afet Yönetimi ve Politikaları* adlı çalışmayı tamamlayan ikinci eserimiz olmuştur. Kamu yönetimi disiplininde yayımlamaya başladığımız temel eserler serisinin üçüncüsü olan bu çalışmanın araştırmacılara, kamu politikası yapım süreci aktörle-

rine, lisans ve lisansüstü öğrencilerimize ve konuya ilgi duyan herkese yararlı olması en büyük dileğimizdir. Bir yılı aşkın bir süredir üzerinde emek verdiğimiz bu eserin ortaya çıkmasında katkı ve desteklerini esirgemeyen bölüm yazarlarımıza ve okuyucularımıza teşekkür ederken, kitabımıza "Sunuş" yazısını yazma inceliğini göstererek bizleri onurlandıran, Türk akademisinin duayeni Prof. Dr. Ruşen KELEŞ hocamıza da bu vesileyle bir kez daha saygılarımızı sunuyoruz.

Editörler

Murat YAMAN & Özgür ÖNDER & Hayriye ŞENGÜN

İÇİNDEKİLER

A. ÇEVRE VE DÜŞÜNCE

ÇEVRE YÖNETİMİ VE POLİTİKASI 3
Ruşen KELEŞ

MODERN ÇEVRE DÜŞÜNCESİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ 25
Özgür ÖNDER
Erdem GÜÇ

ÇEVRE TEMELLİ KAMU POLİTİKASI OLUŞTURMADA ÇEVRE ETİĞİNİN ROLÜ: YAKLAŞIMLAR SORUNLAR VE ÇEVRE ETİĞİNİN GELECEĞİ 54
Şeniz ANBARLI BOZATAY
Sinem ŞAHNAGİL

EKOLOJİK HAREKETLER 77
Hasan YAYLI
Fatma Duygu ARSLAN

- ÜTOPYA DİSTOPYA SARKACINDA - ÇEVRE VE GELECEK 97
Murat TEK
Umut Seren YARIM ALTUNAY

B. ÇEVRE VE POLİTİKA

ÇEVRE HAKKI VE ÇEVRE HAKKININ GÜVENCELERİ 125
Mithat Arman KARASU

ÇEVRESEL DEĞİŞİM, İKLİM KRİZİ VE GÖÇ 146
Esra Banu SİPAHİ
Bahar ÖZSOY

SORUNLU SİYASET–SORUMLU SİYASET DİKOTOMİSİ: İNSAN–DOĞA İLİŞKİSİ VE ÇEVRE SORUNLARI BAĞLAMINDA BİR TARTIŞMA 170
İsmail Cem KARADUT

ÇEVRE POLİTİKALARI VE UYGULAMA ARAÇLARI 191
Muharrem GÜNEŞ

ÇEVRE VE EKONOMİ 208
Zekayi KAYA

ULUSLARARASI ÇEVRE POLİTİKALARI 224
Refik YASLIKAYA
Fatma Duygu ARSLAN

KÜRESELLEŞMENİN EKOLOJİK ETKİLERİ: DERİN EKOLOJİ İLE DÜŞÜNMEK 253
Turgut BAYRAMOĞLU

C. ÇEVRE VE YÖNETİM

ÇEVRE MÜCADELESİNDE SİVİL TOPLUM TÜRKİYE'DE ÇEVRECİ KURULUŞLAR .. 273
Murat YAMAN
Erkan ÇAKIR

KÜRESEL ÇEVRE SORUNLARIYLA MÜCADELEDE ULUSLARARASI ÖRGÜTLER VE AĞLAR 288
Abdullah UZUN

ÇEVRE VE AFET YÖNETİMİ 310
Samed KURBAN

TÜRKİYE'DE ÇEVRE YÖNETİMİ 326
Hayriye ŞENGÜN

BÜTÜNLEŞİK BİR İLİŞKİ OLARAK ÇEVRE VE SAĞLIK 361
Eylem BEYAZIT

D. ÇEVRE VE GÜNCEL TARTIŞMALAR

GÖÇ OLGUSUNUN YENİ BOYUTLARI: KÜRESEL ISINMAYA DAYALI İKLİM GÖÇÜ 381
Ayşen SATIR REYHAN
Hakan REYHAN

SÜRDÜRÜLEBİLİR PLANLAMADA STRATEJİK ÇEVRESEL DEĞERLENDİRME 399
Zeynep Aslı GÜREL
Sevinç Bahar YENİGÜL

DİN VE ÇEVRE İLİŞKİSİ 417
Gülşen YAYLI
Yasin Can GÖNÜLTAŞ

GÜNCEL ÇEVRE SORUNLARI 440
Laçin AKYIL

TOPLUMSAL CİNSİYET VE ÇEVRE 461
Ezgi KOVANCI

Kaynakça

Algan, N.ve Dündar Kaya, A. (2005). *Türkiye'nin Çevre Konusunda Verdiği Sözler, Türkiye* Bilimler Akademisi, Ankara.

Alıca, S. S. (2012). *Kent, Çevre ve Hukuk,* Seçkin Yay., Ankara.

Atatürk, *Nutuk,* (Cilt III).

Akkoyunlu Ertan, K. (2011). "Çevreci Düşüncede Yeni Yaklaşımlar", (Ed. Filiz Kartal), *Türkiye'de Kamu Yönetimi ve Kamu Politikaları,* TODAİE, Ankara, 2011, s. 407-434.

Atbaşoğlu, F. (2016). "2B Senaryosunda Yeni Senaryo I, II ve III", *Cumhuriyet,* 17 Ocak 2016.

Birnbacher, D. (1994). *La Responsabilité envers les Générations Futures,* Presses Universitaires de France, Paris.

Bourdon, W. (2014). *Petit Manuel de Désobeissance Citoyenne,* JCLattes, Paris.

Des Jardins, J. R. (2006). *Çevre Etiği: Çevre Felsefesine Giriş,* (Çev. R. Keleş), İmge Yay., Ankara.

Duru, B. (2006). "Modern Muhafazakarlık ve Liberal Politikalar Arasında Doğal Varlıklar: AKP'nin Çevre Politikalarına Bir Bakış", *Mülkiye,* Cilt:30, Sayı: 252,

Duru, B. (2003). *Kıyı Politikası,* Mülkiyeliler Birliği Vakfı, Ankara.

Ergenekon, N. (2009). "Nükleer Santral Girişiminden Vazgeçilmelidir", *Cumhuriyet,* 11 Mart 2009.

Ertan, B. ve Akkoyunlu, K. (2007). "A.B. Çevre Hukuku", *Journal of Cyprus Studies,* 2007.

Eryıldız, S. (1998). *Ekokent,* Gece Yay., Ankara.

Eryıldız, S. (2007). *Yeşil Yerel Yönetim,* Algıyayın, Ankara.

Jonas, H. (1990). *Le Principe Responsabilité: Une Ethique pour la Civilisation Technologique,* Paris, Ed. Du Cerf.

Keleş, R. (1997). "Çevre Kültürü ve Etiği", *Demokrasi Kültürü, 1. Ulusal Kültür Kongresi,* İzmir Kültür, Sanat ve Eğitim Vakfı, 3-5 Kasım 1997, İzmir.

Keleş, R. (2019). *100 Soruda Çevre: Çevre Sorunları ve Çevre Politikası,* Yakın Kitabevi, İzmir. (s. Bası).

Keleş, R. (2016). (Der.), *İnsan, Çevre, Toplum,* İmge Yay., Ankara, 2016 (3. Bası).

Keleş, R. ve Hamamcı, C. (2007). *Çevre Politikası,* İmge Yay., Ankara.

Keleş, R. ve Kuran, H. (2023). (Der.), *Kent ve Çevre Yönetimi,* Nika Yay., Ankara.

Keleş, R. (2006). "Dokuzuncu Kalkınma Planı'nda (2007-2013) Yerleşim Sorunları", *Prof. Dr. Mehmet Ali Göktaş'a Armağan,* Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Keleş, R. (2007). "Kentsel Dönüşüm Anlayışını Dönüştürmek", *Özel Kalem,* Haziran 2007.

Keleş, R. (2006). "2005 Yılının Çevre'mizde Bıraktığı İzler", *Güncel Hukuk,* Ocak 2006, Sayı: 25.

Keleş, R., Erbay, Y. ve Görmez, K. (2022). *Kentsel Dönüşümden Kentsel Ranta,* İmge Yay., Ankara. (2. Bası).

Keleş, R., Erbay, Y. ve Görmez, K. (2024). *Yeni Yeşil Düzen,* İmge Yay., Ankara.

Kempf, H. (2024). *Yeryüzünü Kurtarmak İstiyorsanız, Kapitalizmden Uzaklaşınız* (Çev. R. Keleş ve C. U. Çiner), İmge Yay., Ankara.

Kempf, H. (2007). *Comment les Riches Détruisent la Planete?,* Ed.Seuil, Paris.

Kılıçoğlu, P. (2005). *Türkiye'nin Çevre Politikalarında Sürdürülebilir Gelişme,* Turhan Kitabevi, Ankara.

Kıvanç, A. (2006). "Kıyı Kanunu Değişiyor: Sahilde Talana Davetiye", *Radikal,* 28 Mart 2006.

Lepage, C. (2021). *Başka Türlü Yaşamak* (Çev. R. Keleş ve C. U. Çiner), İmge Yay., Ankara.

Ministere de l'Environnement (1987). *Ethique et l'Environnement,* La Documentation Française, Paris.

Özkaya, O. (2007). *Cumhuriyet'in Toprakları ve Küresel İşgal,* Bilgi Yay., Ankara.

Sirmen, A. (2005). "Yatağan Skandalı", *Cumhuriyet,* 19 Temmuz 2005; ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Hilmi Güler'in Demeci, *"Yatağan'ı Kapatmayacağız", Milliyet, 17 Temmuz 2005.*

Talu, N. (2004). *T.B.M.M.'de Çevre Siyaseti,* Nobel Yay., Ankara.

T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı. (2007). *2007 Yılı Bütçe Sunuş Konuşması,* TBMM Bütçe ve Plan Komisyonu.

TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası. (2006). *Yabancılara Toprak Satışı: Neo-Liberalizmin Kıskacında Türkiye Toprakları,* Ankara.

Topalov, C. (1973). *Capitale et Propriété Fonciere,* Centre de Sociologie Urbaine, Paris.

Torunoğlu, E. (2006). *Ötekilerin Çevresi,* Ütopya Yay., Ankara.

Uyar, T. S. (2007). *Avrupa Birliği Uyum Sürecinde Türkiye'de Enerji ve Çevre Politikaları,* TMMOB Harita va Kadastro Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi, İstanbul.

Kaynakça

Adorno, T. W. ve Horkheimer, M. (1995). *Aydınlanmanın Diyalektiği: Felsefi Fragmanlar*. (Çev. Oğuz Özgül) İstanbul: Kabalcı Yayınevi.

Attfield, R. (2021). *Environmental Thought: A Short History*. John Wiley & Sons.

Baş, İ. M. (2013). "Sosyal Bilimler ve Ekoloji". *Sosyal Bilimleri Yeniden Düşünmek*. Toplum ve Bilim ve Defter Dergileri Ortak Çalışma Grubu. 4. B., İstanbul: Metis Yayınları.

Bate, J. (1991). *Romantic Ecology: Wordsworth and The Environmental Tradition*. London: Routledge.

Bauman, Z. ve Bordoni, C. (2018). *Kriz Hâli ve Devlet*. Çev. Yavuz Alogan. İstanbul: İthaki Yayınları.

Biro, A. (2005). *Denaturalizing Ecological Politics: Alienation From Nature From Rousseau to the Frankfurt School and Beyond*. University of Toronto Press.

BM Çevre ve Kalkınma Komisyonu (1991). *Ortak Geleceğimiz*. Çev. Belkıs Çorakçı. Ankara, Türkiye Çevre Sorunları Vakfı Yayını.

Bookchin, M. (1994). *Özgürlüğün Ekolojisi*. (Çev. Alev Türker). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Brynjolfsson, E. ve McAffe A. (2018). *İkinci Makine Çağı*. (Çev. Göktem L.). İstanbul: Optimist.

Callenbach, E. (2010). *Ekotopya*. (Çev. Osman Akınhay). 2. Baskı, İstanbul: Agorakitaplığı.

Callicott, J. B., & Frodeman, R. (2009). *Encyclopedia of Environmental Ethics and Philosophy* (Vol.1) Detroit: Macmillan Reference USA.

Capra, F. (1992). *Batı Düşüncesinde Dönüm Noktası*. (Çev. Mustafa Armağan). İstanbul: İnsan Yayınları.

Capra, F. (1991). *Fiziğin Tao'su*. İstanbul: Arıtan Yayınevi.

Carson, R. (1962). *Silent Spring*. Boston: Houghton Mifflin Company.

Cevizci, A. (2016). *17. Yüzyıl Felsefe Tarihi*. 4. Baskı. Ankara: Say Yayınları.

Cevizci, A. (2017). *Aydınlanma Felsefesi*. 1. Baksı. Ankara: Say Yayınları.

Claeys, G. ve Sargent, L. T. (1999). *The Utopia Reader*. New York: NYU Press.

Çalgüner, T. (2003). *Çevre mi? Ekoloji mi?*, Nobel Yayınları, Ankara.

Çiğdem, A. (1993). *Aydınlanma Felsefesi*. Ağaç Yayıncılık.

De Steiguer, J. E. (2006). *The Origins of Modern Environmental Thought*. University of Arizona Press.

Diamonds, J. (2019). *Çöküş: Toplumlar Başarısızlığı Ya Da Başarıyı Nasıl Seçerler?*. (Çev. Baysal, B.). İstanbul: Pegasus Yayınları.

Dima-Laza, S. R. (2017). "Ütopya Distopyaya Karşı-Mükemmel Bir Varoluş İçin Mükemmel Bir Çevre", (Çev. Damla Sezgi). *Doğu Batı*, Yıl: 20, Sayı:80 2017. ss. 255-263.

Ertan, K. A. (2012). "Ütopya Tasarımlarında Kent". *İdealkent*. 3(5). ss.38-67.

Foster, J. B. (2002), *Savunmasız Gezegen Çevrenin Kısa Ekonomik Tarihi*, Çev. Hasan Ünder, Epos Yayınları, Ankara.

Garrard, G. (2016). *Ekoeleştiri* (Çev. Ertuğrul Genç). 3. Baskı. Kolektif kitap.

Gökberk, M. (2010). *Felsefe Tarihi*. 20. Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Görmez, K. (1997). *Çevre Sorunları ve Türkiye*. 2. Baskı. Ankara: Gazi Kitapevi.

Greene, B. (2008). *Evrenin Zarafeti*. (Çev. Ebru Kılıç) Ankara: Tübitak Popüler Bilim Kitapları.

Harari, Y. N. (2018). *21. Yüzyıl İçin 21 Ders*. (Çev. Selin Siral). İstanbul: Kolektif Kitap.

Hay, P. (2009). *A Companion to Environmental Thought*. Edinburgh University Press.

Heywood, A. (2007). *Siyasi İdeolojiler*, Çev. A. Kemal Bayram vd., Ankara, Liberte Yayınları.

Horkheimer, M. (1998). *Akıl Tutulması*, Çev. Orhan Koçak. İstanbul: Metis Yayınları.

Huxley, A. (2013). *Cesur Yeni Dünya* (Çev. Ümit Tosun). İstanbul: İthaki Yayınları.

Ingebrigtsen, S. ve Jakobsen, O. (2012). "Utopias and Realism in Ecological Economics-Knowledge, Understanding and Improvisation". *Ecological Economics*, 84. ss.84-90.

Keleş, R., Hamamcı, C. ve Çoban, A. (2015). *Çevre Politikası*. 8. B., Ankara. İmge Kitabevi.

Koçak, O. (1998). "Önsöz: Horkheimer ve Frankfurt Okulu". *Akıl Tutulması*, Çev. Orhan Koçak. İstanbul: Metis Yayınları.

Meydan Yıldız, S. G. (2017). "Ekolojik Ütopyalar". *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (1), 1-15.

Morito, B. (2002). *Thinking Ecologically: Environmental Thought Values and Policy*. Fernwood Publishing.

Moos, R. H. ve Brownstein, R. (1977). *Environment and Utopia: A Synthesis*. New York: Plenum Press.

Önder, Ö.& Yaman, M. (2018). "İnsanın Kendini Arayışı ya da Çevre İle İlişkilerinde Bir Yaklaşım: Mistik (Spiritual) Ekoloji". *Makro Gelişme Dinamiklerinin Mikro Temelleri*. Ed. Ü. Aydın & G. Güreşçi, Academia Yayınları, Kütahya.

Önder, T. (2002). "Toplumsal Ekoloji Üzerine Bir İnceleme". *Türkiye Günlüğü*, s.70.

Önder, T. (2003). "Yeşil Siyaset". *Siyaset*. Ed. Mümtazer Türköne, Ankara. Lotus Yayınevi.

Özlem, D. (2013). *Felsefe ve Doğa Bilimleri*. İstanbul: Notos Kitap Yayınevi.

Öztürk, A. (2007). "Postmodernizm Ayracında Ekolojist Düşünce ve Kapitalist Rasyonellik Üzerine", *Sivil Toplum*, 5 (20), 2007, 3-16.

Palmer, W. G. (1984). "Environment in Utopia: History, Climate, and Time in Renaissance Environmental Thought". *Environmental Review*, 8(2), ss. 162-178.

Pepper, D. (1984). *The Roots of Modern Environmentalism*. London: Croom Helm.

Pepper, D. (2003). *Modern Environmentalism: An Introduction*. London: Routledge.

Rosenau, P. M. (1998). *Post-Modernizm ve Toplum Bilimleri*. Çev. Tuncay Birkan. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları/Ark.

Rosenberg, A. (2015). *Bilim Felsefesi: Çağdaş Bir Giriş*. (Çev. İbrahim Yıldız). Ankara: Dipnot Yayınları.

Rousseau, J. J. (2009). *Emile* (Çev. Yaşar Avunç). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Rousseau, J. J. (2013). *Toplum Sözleşmesi* (Çev. Vedat Günyol). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Schumacher, E. F., *Aklı Karışıklar İçin Kılavuz*. (Çev. Mustafa Özel). 3.B., İstanbul. İz Yayıncılık.

Smolin, L. (2018). *Fiziğin Krizi: Sicim Kuramının Yükselişi, Bilimin Düşüşü ve Sonrası*. (Çev. Tonguç Rador). İstanbul: Alfa Yayınları.

Uslu, İ. (1995). *Çevre Sorunları*. İstanbul: İnsan Yayınları.

Ünder, H. (1996). *Çevre Felsefesi*, Ankara, Doruk Yayınları.

Yaylı, H. (2006). "Mekanik Düşünceden Ekolojik Düşünceye: Yeni Bir İnsan-Doğa İlişkisi Tasarımının Doğuşu". *Istanbul Journal of Sociological Studies*. Sayı: 34. 67-82.

Kaynakça

Acet, H. ve Şakalak, A. (2020). "Yeşil Ekonomi Kapsamında Kamu Politikaları Ve Çevre Politikalarının Değerlendirilmesi: Türkiye Örneği". *Journal of Social and Humanities Sciences Research,* 7(56), 2136-2153.

Akalın, M. (2002). *Çevre Etiği Çevreye Felsefi Yönelimler*. Ankara: İksad Yayınları.

Akkoyunlu, E. (2008). "Kentli Hakları ve Kente Karşı Suç Bağlamında Kentli Etiği", *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (20), 1-22.

Attfield, R. *Environmental Ethics: An Overview* [A24201], https://www.rnlkwc.ac.in/pdf/study-material/geography/EnvironmentalEthics-2.pdf

Bıçkı, D. (2001), "Batı Düşüncesi, Liberal Kapitalizm ve Çevre", *Akdeniz İİBF Dergisi*, (2), 33-42.

Birden, B. (2016). "Çevre Etiğinde Bireyin Ahlaki Sorumluluğuna Kısa Bir Bakış", *Türkiye Biyoetik Dergisi*, 3(1), 4-14.

Brennan, A. ve Yeuk-Sze Lo (2011). "Environmental Ethics"**,** *Stanford Encyclopedia of Philosophy* http://plato.stanford.edu/entries/ethics-environmental/ (Erişim Tarihi:01.02.2023)

Cochrane, A. (2008). "Environmental Ethics", LSE Research Onilne, http://eprints.lse.ac.uk/21190/ Erişim Tarihi:03.03.2023

Çoban, A. (2002). "Çevreciliğin İdeolojik Unsurların Eklemlenmesi". *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 57(3), 1-30.

Çobanoğlu, N. ve Yıldırım, A. E. (2009). "Biyoetik Bir Miras: Geleneksel Yerleşim Biçimlerinde Biyoetik Değerler", *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(1), 97-126.

Demiral, B., Evin, H. (2014). "Türkiye'de Çevre Politikalarının Gelişiminin Çevresel Etki Değerlemesi Yönetmeliği Üzerinden Değerlendirilmesi", *Akademik Platform*, (3), 38-48.

Des Jardıns (2006). *Çevre Etiği*, R. Keleş (Çev.). Ankara: İmge

Ertan, B. (2004). "2000'li Yıllarda Çevre Etiği Yaklaşımları ve Türkiye", *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(1), 93-108.

Erbil, A. Ö. ve İdemen, B. (2010). "Planlama ve Çevre Etiği: Uygulamalı Disiplinlerde Çevre Etiği", *Planlama (TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını),* 49(2), 3-13.

Ertaş, Ş. (1997). *Çevre Hukuku,* İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Yayınları.

Hargrove, E. C. (1989). *Foundation Of Environmental Ethics*, Prentice Hall.

Hughes, J. Donald (2009). *An Environmental History of the World: Humankind's Changing Role in the Community of Life*, Second Edition. New York: Routledge.

Gouverneur, J. (1997). *Kapitalist Ekonominin Temelleri: Çağdaş Kapitalizmin Marksist Ekonomik Tahliline Giriş* (Çev. F. Başkaya), İstanbul: İmge Kitabevi Yayınları.

Gökberk, M. (2010). *Felsefe Tarihi*. İstanbul: Remzi Kitabevi Yayınları.

Görmez, K., (2003). *Çevre Sorunları ve Türkiye*. Ankara: Gazi Kitabevi

Guedes Vaz, S. ve Bina, O. (2022). "Environmental Ethics Philosophy, Ecology And Other Species", *Routledge Handbook of Global Environmental Politics, Routledge*, (1), 68-97

Gül, T.B. Arda, B. ve Kahya, E. (2004). *Bilim Etiği ve Bilim Tarihi*, Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.

Gül, H. (2015). "Kamu Politikası Analizi, Yöntemleri ve Teknikleri", *Yasama Dergisi*, (29), 5-31

Güneş, Y. ve Coşkun A. A. (2004). *Çevre Hukuku*, İstanbul: Kazancı Hukuk Yayınları.

Kaplan, A. (1999). *Küresel Çevre Sorunları ve Politikaları*. Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları.

Karaca, C. (2007). "Çevre, İnsan ve Etik Çerçevesinde Çevre Sorunlarına ve Çözümlerine Yönelik Yaklaşımlar". *Çukurova Üniversitesi İİBF Dergisi*. 11(1), 1-19.

Kayaer, M. (2013). "Çevre ve Etik Yaklaşımlar". *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 63-76.

Kayhan, A. K. (2013), "Birleşmiş Milletler Çevre Programı Üzerine Bir İnceleme", *Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni*, 33(1): 61-90.

Kaypak, Ş. (2013), "Çevre Sorunlarının Çözümünde Küresel Çevre Politikalarının Önemi", *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 31, 17-34.

Kelbessa, W. (2022) *Reimaining The Human- Environment Relationship, Environmental Ethics And Policy* , UN., Canada.

Keleş, R. (1992). *İnsan Çevre Toplum*. Ankara: İmge Kitabevi.

Keleş R. ve B. Ertan (2002). *Çevre Hukukuna Giriş*, Ankara: İmge Kitapevi.

Kılıç, S. (2008). *Çevre Etiği*, Ankara: Orion Kitabevi.

Kırkpınar Özsoy, N. ve Çini, P. (2020). "Antroposentrik Küresel Çevre Politikalarının Ekosentrik Çevre Etiği Görüşü Çerçevesinde Değerlendirilmesi". *Alternatif Politika*, 12(1): 20-49.

Lasswell, H. D. (1951). The Policy Orientation. D. Lerner ve H.D. Lasswell (Ed.). *The Policy Sciences,* Palo Alto: Stanford University Press.

Manning, R.E. Walliere, W.A., ve Minteer, B.A. (1996). "Environmental Values and Ethics, An Emprical Study of the Philosophical Foundations for Park Policy", *Scholl of Natural Resources*, 13(2), 20-31.

McShane, K. (2009). "Environmental Ethics: An Overview", *Philosophy Compass* 4(3), 407–420.

Mengi, A. (2012), "Çevre Etiği", *Kentsel Planlama: Ansiklopedik Sözlük*, M. Ersoy (Der.), s. 68-71, Ankara: Ninova.

Millstein,R. L. (2013). "Environmental Ethics", K. Kampourakis (Ed.) *The Philosophy of Biology: A Companion for Educators.* London: Springer Dordrecht

Nelson, M.P. (2008). "Deep Ecology", *Encyclopedia of Environmental Ethics and Philosophy*., USA: Macmillan Reference.

Palmer, C. (1994). A Bibliographical Essay On Environmental Ethics'. *Studies in Christian Ethics,* (7), 68-97.

Palmer, C., Mcshane, K. ve Sandler, R. (2014). "Environmental Ethics", *Annual Review Of Environment And Resources,* (39), 419-442.

Palmer, C. (2016) *A Biblihographical Essay on Environmental Ethics*, Texas.

Parker, K.A. (1996). "Prgmatism and Environmental Thought", Ed. Light, a., Katz, E., Environmental Pragmatism , Routledge, London, Newyork, 21-37.

Schumacher, E. F. (1989). *Küçük Güzeldir*. İstanbul: Cep Kitapları.

Şahnagil, S. (2017). Kamu Politikası Oluşturma Sürecinde Bilgi ve İletişim Teknolojileri: E-Devlet Uygulamaları. *Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü e-Dergi* 1(1): 77-89.

Terzi, S. (2017). *Sürdürülebilir Kalkınma Çerçevesinde Türkiye'de Uygulanan Çevre Politikası Araçlarının Değerlendirilmesi* Uzmanlık Tezi, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Ankara

Toprak, D. (2006). "Sürdürülebilir Kalkınma Çerçevesinde Çevre Politikaları ve Mali Araçlar". *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 2(4), 146-169.

Torunoğlu, E. (2013). *Çevre Sorunları ve Politikaları.* Açık Öğretim Fakültesi.

Türkiye Barolar Birliği (TBB) (2014*). Uluslararası Çevre Koruma Sözleşmeleri.* Ankara: Şen Matbaa.

UNESCO (1993), *The Biosphere Conference, 25 Years Later.* https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000147152 (Erişim Tarihi: 05.04.2023).

Ünder, H. (1996). *Çevre Felsefesi*. Ankara: Doruk Yayımcılık.

Weiss, E. Brown (2011), "The Evolution Of International Environmental Law", Japanese Yearbook of International Law, 54: 1-27.

Wilkinson, D. (2002), *Environment and Law,* Routledge, New York

Yıldırım, C. (2017). "Ekoloji Düşüncesinde İnsan ve Toplum Anlayışı", *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 289-308.

Yıldırım A. E. ve Çobanoğlu N. (2009). Biyoetik Bir Miras: Geleneksel Yerleşim Biçimlerinde Biyoetik Değerler. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 1(1), 97-126.

Yıldırım, K. (2023). "Çevre Sorunlarında Politik Desteğin Ana Unsuru Olarak Siyasal Güven" *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 1031-1054.

"Rio Deklarasyonu" (1992). https://kumid.net/euproject/admin/userfiles/dokumanlar/cevreilave02.pdf (Erişim Tarihi: 06.04.2023).

Kaynakça

Altunoğlu, M. (2017). Bir Sosyal Hareket Olarak Tinsel Ekoloji: Çevre Sorunlarına Maneviyatçı Çözüm. İçinde O. İmga & H. Olgun (Ed.), *Yeşil ve Siyaset: Siyasal Ekoloji Üzerine Yazılar* (ss. 149-165). Liberte Yayınları.

Bahro, R. (1997). Çevreciliğin Manevi Bir Temeli Var mı? (T. Bora, Çev.). *Birikim*, *97*, 21-29.

Barry, J. (1994). The Limits of the Shallow and the Deep: Green Politics, Philosophy, and Praxis. *Environmental Politics*, *3*(3), 369-394.

Bassin, M. (2005). Blood or Soil?: The Völkisch Movement, the Nazis, and the Legacy of Geopolitik. İçinde F.-J. Brüggemeier, M. Cioc, & T. Zeller (Ed.), *How Green Were the Nazis?: Nature, Environment, and Nation in the Third Reich* (ss. 204-242). Ohio University Press.

Benlisoy, S. (2017). Ekososyalist Alternatif ve Ekolojik Devrim. İçinde O. İmga & H. Olgun (Ed.), *Yeşil ve Siyaset: Siyasal Ekoloji Üzerine Yazılar* (ss. 295-330). Liberte Yayınları.

Biehl, J. (1988). What is Social Ecofeminism? *Green Perspectives*, *11*, 1-8.

Biehl, J., & Staudenmaier, P. (1995). Ecofascism: Lessons from the German Experience. *AK Press*.

Birkeland, J. (1993). Ecofeminism: Linking Theory and Practice. İçinde G. Gaard (Ed.), *Ecofeminism: Women, Animals, Nature*. Temple University Press.

Bodian, S. (1995). Simple in Means, Rich in Ends: An Interview with Arne Naess. Içinde G. Sessions (Ed.), *Deep Ecology for the Twenty-First Century* (ss. 26-36). Shambhala Publications.

Bookchin, M. (1988). Social Ecology versus Deep Ecology. *Socialist Review*, *88*(3), 11-29.

Bookchin, M. (1994). *Özgürlüğün Ekolojisi: Hiyerarşinin Ortaya Çıkışı ve Çözülüşü* (A. Türker, Çev.). Ayrıntı Yayınları.

Bookchin, M. (1995). *Re-enchanting Humanity: A Defense of the Human Spirit Against Antihumanism, Misanthropy, Mysticism, and Primitivism*. Cassell.

Bookchin, M. (1996). *Ekolojik Bir Topluma Doğru* (A. Yılmaz, Çev.). Ayrıntı Yayınları.

Bookchin, M. (1999). *Toplumu Yeniden Kurmak* (K. Şahin, Çev.). Metis Yayınları.

Capra, F. (1983). *The Turning Point: Science, Society, and the Rising Culture*. Bantam Books.

Capra, F. (1992). *Batı Düşüncesinde Dönüm Noktası* (M. Armağan, Çev.). İnsan Yayınları.

Capra, F. (1995). Deep Ecology: A New Paradigm. Içinde G. Sessions (Ed.), *Deep Ecology for the Twenty-First Century* (ss. 19-25). Shambhala Publications.

Closmann, C. E. (2005). Legalizing a Volksgemeinschaft: Nazi Germany's Reich Nature Protection Law of 1935. Içinde F.-J. Brüggemeier, M. Cioc, & T. Zeller (Ed.), *How Green Were the Nazis?: Nature, Environment, and Nation in the Third Reich* (ss. 18-42). Ohio University Press.

Demirağ, D. (2017). Doğayı Yardıma Çağırmak: Anarşist Ekolojizm. İçinde O. İmga & H. Olgun (Ed.), *Yeşil ve Siyaset: Siyasal Ekoloji Üzerine Yazılar* (ss. 331-385). Liberte Yayınları.

Devall, B., & Sessions, G. (1999). *Deep ecology* (Nachdr.). Smith.

Eckersley, R. (1992). *Environmentalism and Political Theory: Towards an Ecocentric Approach*. UCL Press.

Elkins, S. (1994). Mistik Ekolojik Politika (S. Alankuş Kural, Çev.). *Birikim*, *57-58*, 75-86.

Fernandes, S. (2020). Ecosocialism from the Margins. *NACLA Report on the Americas*, *52*(2), 137-143.

Glasser, H., & Drengson, A. (Ed.). (2005). Deep Ecology of Wisdom. İçinde *The Selected Works of Arne Naess*. Springer.

Guattari, F. (1990). *Üç Ekoloji* (A. Akay, Çev.). Hil Yayın.

Howell, N. R. (1997). Ecofeminism: What One Needs to Know. *Zygon*, *32*(2), 231-241.

İmga, O. (2017). Murray Bookchin ve Sosyal Ekoloji. İçinde O. İmga & H. Olgun (Ed.), *Yeşil ve Siyaset: Siyasal Ekoloji Üzerine Yazılar* (ss. 167-185). Liberte Yayınları.

Joff. (2000). *The Possibility of an Anti-Humanist Anarchism*. http://library.nothingness.org/articles/anar/en/display/306

Karaömerlioğlu, A. (2006). *Orada Bir Köy Var Uzakta: Erken Cumhuriyet Döneminde Köycü Söylem*. İletişim Yayınları.

King, Y. (1989). The Ecology of Feminism and the Feminism of Ecology. İçinde J. Plant (Ed.), *Healing the Wounds: The Promise of Ecofeminism*. New Society Publishers.

Kovel, J. (2007). *The Enemy of Nature: The End of Capitalism or the End of the World?* Zed Books.

Kovel, J., & Löwy, M. (2001). *An Ecosocialist Manifesto*. https://www.ecology.gen.tr/political-ecology/125-an-ecosocialist-manifesto.html

Lahar, S. (1991). Ecofeminist Theory and Grassroots Politics. *Hypatia*, *6*(1), 28-45.

Lekan, T. M. (2004). *Imagining the Nation in Nature: Landscape Preservation and German Identity, 1885-1945*. Harvard University Press.

Löwy, M. (2007). Eco-Socialism and Democratic Planning. *Socialist Register*, *43*, 294-309.

Löwy, M. (2008). *Resistance is the Only Way*. https://internationalviewpoint.org/spip.php?article1526

Manes, C. (1990). *Green Rage: Radical Environmentalism and the Unmaking of Civilization*. Little, Brown and Company.

Mathews, F. (1991). Value in Nature and Meaning in Life. İçinde *The Ecological Self*. Routledge.

Mellor, M. (1993). *Sınırları Yıkmak: Feminist, Yeşil Bir Sosyalizme Doğru* (O. Akınhay, Çev.). Ayrıntı Yayınları.

Merchant, C. (2005). *Radical Ecology: The Search for a Livable World*. Routledge.

Naess, A. (1989). *Ecology, Community and Lifestyle: Outline of an Ecosophy*. Cambridge University Press.

Naess, A. (1995a). Deepness of Questions and the Deep Ecology Movement. İçinde G. Sessions (Ed.), *Deep Ecology for the Twenty-First Century* (ss. 204-212). Shambhala Publications.

Naess, A. (1995b). Self-Realization: An Ecological Approach to Being in the World. İçinde G. Sessions (Ed.), *Deep Ecology for the Twenty-First Century* (ss. 225-239). Shambhala Publications.

Naess, A. (1995c). The Deep Ecological Movement: Some Philosophical Aspects. Içinde G. Sessions (Ed.), *Deep Ecology for the Twenty-First Century* (ss. 64-84). Shambhala Publications.

Naess, A. (1995d). The Shallow and the Deep, Long-Range Ecology Movements: A Summary. Içinde G. Sessions (Ed.), *Deep Ecology for the Twenty-First Century* (ss. 151-155). Shambhala Publications.

Naess, A. (2005). The Basics of Deep Ecology. İçinde A. Drengson (Ed.), *The Selected Works of Arne Naess*. Springer.

Nasr, S. H. (1990). İslam ve Çevre Bunalımı (M. Uyanık, Çev.). *İslami Araştırmalar*, *4*(3).

Olgun, H. (2017). Nazi Ekolojisi. İçinde O. İmga & H. Olgun (Ed.), *Yeşil ve Siyaset: Siyasal Ekoloji Üzerine Yazılar* (ss. 271-293). Liberte Yayınları.

Önder, T. (2003). *Ekoloji, Toplum ve Siyaset*. Odak Yayınevi.

Önder, T. (2017). "Derin Ekoloji" Üzerine. İçinde O. İmga & H. Olgun (Ed.), *Yeşil ve Siyaset: Siyasal Ekoloji Üzerine Yazılar* (ss. 117-148). Liberte Yayınları.

Pepper, D. (2003). *Modern Environmentalism: An Introduction*. Routledge.

Sessions, G. (Ed.). (1995). *Deep Ecology for the Twenty-First Century*. Shambhala Publications.

Sessions, G. (1984). *Ecophilosophy VI*.

Spretnak, C., & Capra, F. (1986). *Green politics: The Global Promise*. Paladin Grafton Books.

Tanuro, D. (2014). *Green Capitalism: Why It Can't Work*. Fernwood Publishing.

Taylor, B. R., Kaplan, J., Hobgood-Oster, L., Ivakhiv, A. J., & York, M. (Ed.). (2005). *The Encyclopedia of Religion and Nature*. Thoemmes Continuum.

Tokar, B., Heller, C., Chodorkoff, D., Bookchin, D., Finley, E., Moore, H., Left Green Perspectives, Bookchin, M., Staudenmaier, P., & Ahmed, S. (1995). *Theses on Social Ecology and Deep Ecology*. Institute for Social Ecology. https://social-ecology.org/wp/1995/08/theses-on-social-ecology-and-deep-ecology/

Turhan, E., & Atay, H. (2015). Ekososyalizm: Bugüne ve Geleceğe Dair Siyasi Bir Tahayyül. *Ayrıntı Dergi*, 137-149.

Vijayaraj, B. (2017). A Comprehensive Study of Ecofeminism. *The Anthropologist*, *30*(1), 68-75.

Yaylı, G. (2015). The Human- Nature Relationship in the Context of Theo-Centric Environmental Ethics. *International Journal of Science Culture and Sport*, *3*(1), 177-188.

Yaylı, H., & Çelik, V. (2011). Çevre Sorunlarının Çözümü İçin Radikal Bir Öneri: Derin Ekoloji. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *26*, 369-377.

Yaylı, H., & Yaslıkaya, R. (2015). İnsan Doğa İlişkisi Tasarımında Radikal Dönüşüm: Derin Ekoloji. *International journal of Science Culture and Sport*, *3*(1), 452-465.

Kaynakça

Abensour, M. (2008). "Persistent Utopia". *Constellations*, (15) 406–421.

Aygün, B. ve Mutlu, A., (2006). "Ekolojik Toplumun Organik Toplumla İlişkisi Üzerine" . *AÜ SBF Dergisi* , 61(01) , 3-35.

Beck U. (1992). Risk Society: Towards a New Modernity. London: Sage.

Beyazıt, E., ve Yarım Altunay, S. (2021). "Çöp Krizi: Kirli Çevresel Politikalar ve Çöp Savaşları", içinde Türkiye'de Devlet ve Kriz, Edt. M. Güneş ve H. Gül, ss. 202-221.

Beyazıt, E., ve Yarım, S. (2020). *Kırılgan Dünyanın Küresel Sorunu Çöp*. Ankara: Gece Kitaplığı.

Bezel, N. (1994). *Yeryüzü Cennetleri Kurmak (Ütopyalar)*, İstanbul: Güldikeni Yayıncılık.

Bezel, N. (2001). *Yeryüzü Cennetlerinin Sonu (Ters Ütopyalar),* İstanbul: Güldikeni Yayıncılık.

Bookchin M. (1996). Ekolojik Bir Topluma Doğru. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Carey J. (edt.) (1999). *The Faber Book of Utopias*, London: Faber & Faber.

Chomsky, N., R. Pollin ve C.J. Polychroniou (2021). İklim Krizi ve Küresel Yeşil Yeni Düzen, Gezegeni Kurtarmanın Politik Ekonomisi, İstanbul: Ütopya Yayınevi.

Claeys, G. (2017). Dystopia: a Natural History, Oxford: Oxford University Press.

Çepel, N. (2003). Ekolojik Sorunlar ve Çözümleri, Ankara: TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları.

Dünya Ekonomik Forumu (2023), Küresel Riskler Raporu, https://www3.weforum. org/docs/ WEF_Global_Risks_Report_2023.pdfStockholm

Eagleton, T. (1999). İdeoloji, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Eagleton, T. (2005). Kültür Yorumları, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Foucault M. (2014) Özne ve İktidar, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Gergan, M., Smith S.and Vasudevan P., (2020) "Earth beyond repair: Race and apocalypse in collective imagination" Environment and Planning D: Society and SpaceVolume 38(1) 91-110.

Görmez, K. (2003). Çevre Sorunları ve Türkiye, Ankara: Gazi Kitabevi.

Hamamcı, C. (1998). "Çevre ve Hukuk", Prof. Fehmi Yavuza Armağan, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, ss. 239-250.

Harvey, D. (2008) *Umut Mekanları*, İstanbul: Metis Yayınları.

Hjerpe, M. and Linnér B., (2009) Utopian and dystopian thought in climate change science and policy, Futures, 41(4) 234-245.

Jacoby R. (1999). The End of Utopia: Politics and Culture in an Age of Apathy, New York: Basic Books.

Jameson F. (1982). "Progress versus Utopia; Or, can we imagine the future?", Science Fiction Studies 9(2) 147–158.

Karl R. Popper (2021). *Açık Toplum ve Düşmanları*, Liberte Yayınları.

Kartal, S. Kemal ve M. Şengül (2001). "İktisadi ve idari Bilimler Fakültelerinde ÇED Dersinin Okutulması Gerekliliği", Cevat Geray'a Armağan, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Yayınları:25, ss.521-541.

Keleş, R. ve C. Hamamcı (1993). *Çevrebilim*. Ankara: İmge Kitabevi.

Keleş, R. ve C. Hamamcı (1998). *Çevrebilim*, Ankara: İmge Kitabevi.

Keleş, R., Hamamcı C. ve A. Çoban, (2005). *Çevre Politikası*, Ankara: İmge Kitabevi.

Kılıç, E. (2004). "Tanzimattan Cumhuriyet'e Edebi Ütopyalara Bir Bakış", Kitaplık.

Klein, N. (2014) *This Changes Everything: Capitalism and the Climate*, New York: Simon and. Schuster.

Kumar, K. (1987). *Utopia and Anti-Utopia in Modern Times*. London: Blackwell.

Kumar, K. (2010). "The Ends of Utopia, New Literary History", 41 (3) 549-569.

Kumar, K. ve Bann, S. (1997). *Utopias and the Millennium* (Critical Views) Paperback.

Mannheim, K. (2009). İdeoloji ve Ütopya, İstanbul: Nika yayınevi.

Marcuse, H. (1970). "The End of Utopia", in Five Lectures, Boston: Beacon Press. (62-69).

McNeish, W. (2017). "From Revelation to Revolution: Apocalypticism in Green Politics", Environmental Politics 26(6) 1035-1054.

Naess, A. (1995).The Deep Ecological Movement. Deep Ecology For The 21st Century. Edt. G. Session. Boston: Shambhala Publications. 64-84.

Popper, K. (1994). Açık Toplum ve Düşmanları, Cilt:1-2, Ankara: Remzi Kitabevi.

Slingo, J. (2022). İklim Değişikliği. J. Al-Khalli içinde, Gelecek nasıl gelecek: Bilim geleceğimiz hakkında ne biliyor? (Çev. T. Uyar). İstanbul: Domingo. ss.21-32.

Stockholm Resilience Centre (2023). https://www.stockholmresilience.org/research/planetary-boundaries.html (Erişim Tarihi: 12.08.2023)

Swyngedouw, E., (1997). "Neither Global nor Local: "Glocalization" and the Politics of Scale", İçinde Spaces of Globalization: Reasserting the Power of the Local, Cox, K., (Haz.) New York, (137-166).

TDK, (2023) Büyük Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu, http://tdkterim.gov.tr/bts/

Tek, M. (2021). "Ekolojik Kriz Ya Da Krizin Ekolojisi", içinde Türkiye'de Devlet ve Kriz, Edt. M. Güneş ve H. Gül, ss. 153-187.

Tekeli, İ. (2005). "Çevre Hakkına Yerelden Yaklaşmak", Sivil Toplum Geliştirme Merkezi Yayını.

Turgut, N. (2001). *Çevre Hukuku*, Ankara: Savaş Yayınevi.

Weber, M. (2012). *Ekonomi ve Toplum*, İstanbul: Yarın Yayınları.

Kaynakça

Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu (BEDK) (2015). *25 Soruda Bilgi Edinme Hakkı*, Ankara, BEDK Yayını.

Bratspies, R. (2015). "Do We Need a Human Right to a Healthy Environment?", *Santa Clara Journal International Law*, 13(1), 31-69.

Cheryl, K., Feltey M. ve O'Neili, B. (1998). "The Question of Participation: Toward Authentic Public Participation in Public Administration", *Public Administration Review*, 58(4), 317-326.

Çevre Bakanlığı (1998). *Türkiye'nin Çevre Konusunda Taraf Olduğu Uluslararası Sözleşmeler*, Ankara, T.C. Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yayını.

Çiçek, E. (2012). "İnsan Hakkı Olarak Çevre ve Çevre Hukukuna Hâkim Olan Bazı İlkeler", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 103, 351-378.

Çoban, A. (2018). *Ekolojik İhtilaflar ve Kapitalizm*, Ankara, İmge Yayınları.

Çoraman, E. (2022). "Altıncı Büyük Yok Oluşu Durdurmak", *Ekoloji: Bir Arada Yaşamın Geleceği* (Ed. Didem Bayındır ve Mine Yıldırım), İstanbul, Tellekt Yayınları, 207-229.

Dadak, K. (2015). "Yeni Kuşak Hak Olarak Çevre Hakkı", *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, 5, 309–326.

Ertürk, H. (2009). *Çevre Bilimleri*, Bursa, Ekin Yayınları.

Fraser, N. (2022). "Sermayenin İklimleri", *Ekoloji: Bir Arada Yaşamın Geleceği* (Ed. Didem Bayındır ve Mine Yıldırım), İstanbul, Tellekt Yayınları, 47-91.

Görmez, K. (2010). *Çevre Sorunları*, Ankara, Nobel Yayınları.

Greenpeace (2019). *Annual Report 2018*, Amsterdam, Greenpeace International Yayınları.

Güneş, M. A. (2014). "Çevre Hakkının Bireysel Başvuruya Konu Edilebilirliği Üzerine", *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 5(16), 79-103.

Güneş, M. A. (2015). *Çevre Hukuku*, İstanbul, XII Levha Yayınları.

Güveyi, Ü. (2018). "1982 Anayasası Kapsamında Çevre Hakkının Karşılaştırmalı Kısa Bir Tahlili", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 24(2), 633-659.

Hachiya, N. (2006). "The History and the Present of Minamata Disease", JMAJ, 49(3), 112-118.

Haktanır, K. ve Arcak, S. (1998). *Çevre Kirliliği*, Ankara, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayın No: 1503.

Hamamcı, C. (1983). "Çevre ve Hukuk", *Fehmi Yavuz'a Armağan*, Ankara Üniversitesi SBF Yayını, Ankara, 239-251.

Idris, S. H. ve Nasution, N. (2022). "Eco-Anxiety: Right to Healthy Environment", *Yuridika*, 37(2), 473- 481.

IULA-EMME (1995). *Glossary of Environmental Terms*, İstanbul, IULA-EMME Yayını.

Kaboğlu, İ. (1991). "Dayanışma Haklarının Hukuksal Değeri", *İnsan Hakları Yıllığı*, 13, 37-48.

Kaboğlu, İ. (1996). *Çevre Hakkı*, Ankara, İmge Kitabevi.

Kanlı, İ. ve Küpeli, T. (2021). "Çevre Hakkının Dayanışma Hakkı Olarak Gelişimi ve Türkiye Özelinde Analizi", *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(2), 417-448.

Karasu, M. A., Çelik, L. ve Altıparmak C. (2020). *101 Soruda Kent Konseyi*, 2. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınları.

Keleş, R. (2013). *100 Soruda Çevre*, İzmir, Yakın Kitapevi.

Keleş, R. ve Ertan, B. (2002). *Çevre Hukukuna Giriş*, Ankara, İmge Kitabevi.

Muhammad, Z. ve Kura, A. B. (2017). "Modern Law and Environmental Problems: A Human Rights Perspective", *International Journal of Humanities and Social Science*, 4(5), 1-15.

Olgun, H. ve Işık, V. (2017). "Bir "İnsan Hakkı" olarak "Çevre Hakkı" ve Türk Hukukundaki Yeri", *Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi*, 3(1), 33-52.

Özdek, Y. (1991). "İptal Davasında Menfaat Koşulu", *Amme İdaresi Dergisi*, 24(1), 99-114.

Özdek, Y. (1993). *İnsan Hakkı Olarak Çevre Hakkı*, Ankara, TODAİE Yayını.

Özkan, O. (2022). "Hak Temelli Sürdürülebilir Gelişme Politikaları: Bir İnsan Hakkı Olarak Güvenli, Temiz, Sağlıklı ve Sürdürülebilir Çevre Hakkı", *İdealkent Dergisi*, 35(13), 197-220.

Ramcharan, B.G. (1983). "The Right to Life", *Netherlands International Law Review*, 30(3), 297-329.

Semiz, Y. (2014). "Anayasa Mahkemesi'nin Çevre Hakkı Perspektifi", *Hacettepe Üniversitesi HFD*, 4(2), 9-46.

Shelton, D. (1991). "Human Rights, Environmental Rights and Right to Environment", *Stanford Journal of International Law*, 28, 103-138.

Tekeli, İ. (2009). *Kültür Politikaları ve İnsan Hakları Bağlamında Doğal ve Tarihi Çevreyi Korumak*, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Toptancı, C. (t.y.). *Çevre ve Şehircilik Bilim ve Mevzuat Terimleri Sözlüğü*, Ankara, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yayını.

Turgut, N. (2009). *Çevre Politikası ve Hukuku*, Ankara, İmaj Yayıncılık.

Türkiye Barolar Birliği (TBB), (2014). *Kent ve Çevre Davalarında Ehliyet ve Menfaat*, Ankara, TBB Yayını.

Türkiye Çevre Sorunları Vakfı (TÇSV) (1987). *Ortak Geleceğimiz*, Ankara, TÇSV Yayını.

Üstün, K. T. (2021). "Anayasa Mahkemesinin Bireysel Başvuru Kararlarında Çevre Hakkına Yaklaşımı", *SÜHFD*, 29(3), 2545-2593.

Yılmaz, M. (2010). *Mülkiyet Hakkının Doğal ve Kentsel Çevreye Etkileri*, Ankara, Siyasal Kitapevi.

Kaynakça

Abdulkasan, M. ve Sipahi, E. B. (2020). "Fallouts of Paris Climate Treaty and Environmental Secuirity: The Pragmatic Case of the Philippines", *Yeni Dünya Ekonomi ve Güvenlik Mimarisi* (Ed. Rüştü Salim Savaş Biçer, Ahmet Yıldız), İstanbul, Tasam Yayınları, 407-435.

An, N. ve Turp, M. T. ve Kurnaz, L. (2021). "İklim Değişikliğine Bağlı Çevresel Bozulmanın Göç Kararına Etkisi: Genel Bir Bakış", *Ege Coğrafya Dergisi*, 30(2), 383-403.

Bates, D. C. (2002). "Environmental Refugees? Classifying Human Migrations Caused by Environmental Change", *Population and Environment*, 23(5), 465-477.

BBC (2007, Mart 2007). *Kutup yerlileri ABD'yi dava etti*. https://www.bbc.co.uk/turkish/news/story-/2007/03/070302_inuit.shtml.

BBC Türkçe (2021, Eylül 23). *ABD'nin Haiti Özel Temsilcisi, 'Göçmenlerin sınır dışı edilmesi insanlık dışı' diyerek istifa etti*. https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-58670228.

Biermann, F. ve Boas, I. (2010). "Preparing for a Warmer World: Towards a Global Governance System to Protect Climate Refugees", *Global Environmental Politics,* 10(1), 60–88.

Birnie, P., Boyle, A. ve Redgwell, C. (2009). *International Law and Environment,* New York, Oxford University Press.

Ertürk, H. (2009). *Çevre Bilimleri,* Bursa, Ekin Yayınları.

FAO (2017). *Mıgratıon, Agrıculture and Clımate Change, Reducing vulnerabilities and enhancing resilience*. https://www.fao.org/3/i8297en/I8297EN.pdf.

Federal Minister for Economic Cooperation and Development (2016). *Climate change – Time to act | Climate policy in the context of the 2030 Agenda*, Berlin, Batterien Montage Zentrum.

German Advisory Council on Global Change-GACGC (2016). *The Future Oceans - Warming Up, Rising High, Turning Sour*, 136, Berlin.

Gökpınar, F. B. (2020). *21. Yüzyılda Yeni Bir Güvenlik Sorunu: İklim Mültecileri.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Bursa.

Görmez, K. (2007). "Sürdürülebilir Kalkınmacılıktan Yağmalanan Kıyılara, Türkiye'nin Kıyı Politikası", *Çevre ve Politika: Başka Bir Dünya Özlemi (Ruşen Keleş'e Armağan)* (Der. Ayşegül Mengi), Ankara, İmge, 239-246.

IDMC (2018). "Global Internal Displacement Database", https://www.internaldisplacement.org/%-20database%20.

IDMC (2022). "Children and youth in internal displacement", Norwegian Refugee Council, https://www.internal-displacement.org/sites/default/files/IDMC_GRID_2022_HQ.pdf

IOM (2014). *IOM Outlook on Migration, Environment and Climate Change*, Switzerland, International Organization for Migration.

IPCC (1990). *Climate Change: The IPCC Impacts Assessment* (Ed. W.J.McG. Tegart, G.W. Sheldon & D.C. Griffiths).

IPCC (2022). *Climate Change 2022: Impacts, Adaptation, and Vulnerability*. Contribution of Working Group II to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change, https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg2/.

IPPC (t.y.) *About the IPPC*, https://www.ipcc.ch/about/ (Erişim Tarihi: 20.06.2023).

İklim Haber (2022, Kasım 15). *Tuvalu'nun Gidecek Yeri Yok, Metaverse'e Taşınıyor.* https://www.iklim-haber.org/.

Jaswal, P. S. ve Jolly, S. (2013). "Clımate Refugees: Challenges and Opportunıtıes for Internatıonal Law", *Journal of the Indian Law Institute*, 55 (1), 45-58.

Kalin, W. (2015). "The Nansen Initiative: Building Consensus on Displacement in Disaster Contexts", *FMR 49,* 5-7.

Kaya, H. E. (2020). "Kyoto'dan Paris'e Küresel İklim Politikaları", *Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi,* 4(10), 165-191.

Keleş, R. (1998). *Kentbilim Terimleri Sözlüğü,* Ankara, İmge.

Keleş, R. (2019). *100 Soruda Çevre,* İzmir, Yakın.

Kibreab, G. (2009). "Clımate Change and Human Mıgratıon: A Tenuous Relatıonshıp?", *Fordham Environmental Law Review*, 20(2), 357-401.

Lustgarten, A. (2020, July 23). *The Greate Climate Migration*. https://www.nytimes.com/interactive-/2020/07/23/magazine/climate-migration.html

Martin, S. F. (2009). Managing Environmentally Induced Migration. Frank Laczko ve Christine Aghazarm (Eds.), *Migration, Environment and Climate Change: Assessıng the Evıdence* (pp. 353-384), Switzerland, IOM.

Mengi, A. ve Algan, N. (2003). *Küreselleşme ve Yerelleşme Çağında Bölgesel Sürdürülebilir Gelişme: AB ve Türkiye Örneği,* Ankara, Siyasal Kitabevi.

Myers, N. (2002). "Environmental Refugees: A Growing Phenomenon of the 21st Century", *The Royal Society*, 609-613, https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1692964/pdf-/12028796.pdf/.

Myers, N. (2005 May 23-27). *Environmental Refugees: An Emergent Security Issue* [Symposium presentation]. 13th Economic Forum, Prague.

Pedersen, J. (1995). "Drought, Migration and Population Growth in the Sahel: The Case of the Malian Gourma: 1900-1991", *Population Studies*, 49, 111-126.

Piguet, E., Antoine P. ve Guchteneire, P. (2011). "Mıgratıon and Clımate Change: An Overvıew", *Refugee Survey Quarterly*, 30(3), 1-23.

Roschmann, C. (2013). Climate Change and Human Rights. Oliver C. Ruppel, Christian Roschmann ve Katharina Ruppel-Schlichting (Eds.), *Climate Change: International Law and Global Governance* (pp.203-242), Nomos Verlagsgesellschaft mbH.

Sağsen, İ. ve Ünay, H. (2021). "Çevresel Göç: Göçün Belirsiz ve Karmaşık Tarafı", *Çevre Hukuku ve Politikaları: Kavramlar, Teoriler, Tartışmalar* (Ed. Zerrin Savaşan, Çağlar Söker, Fırat H. Yılmaz), Ankara, Seçkin Yayıncılık, 247-264.

Sipahi, E. B. (2021). "Çevresel Yönetişim", *Çevre Hukuku ve Politikaları* (Ed. Zerrin Savaşan, Çağlar Söker, Fırat Harun Yılmaz), Ankara, Seçkin, 109-130.

Sipahi, E. B. ve Abdulkasan, M. (2018). "Afet Yönetimi ve Çevre", *Farklı Boyutlarıyla Afet Yönetimi* (Ed. Murat Yaman, Erkan Çakır), Ankara, Nobel, 105-121.

Sipahi, E.B. ve Özsoy, B. (2021). "Uluslararası Çevre Politikalarının Gelişiminde BM Çevre programı ve Avrupa Çevre Ajansının Rolü", *Uluslararası Kamu Politikaları* (Ed. Önder Kutlu, Yusuf Sayın, Sefa Usta), Ankara, Nobel, 321-342.

Sipahi, E.B. ve Tekin, S. (2016). "Akdeniz'de İklim Değişikliği ve Çevresel Güvensizlik Kıskacında İklim Mültecileri", *Akdeniz'de Çevresel Güvenlik* (Ed. Nesrin Algan, Deniz İşçioğlu), Ankara, İmaj Yayınevi, 44-78.

Sputnik Türkiye (2015, Ağustos 24). *Tuvalu halkı, Avustralya ve Yeni Zelanda'ya taşınacak.* https://sputniknews.com.tr/-20150824/1017308516.html.

Tarıf, K. (2022). *Clımate Change and Vıolent Conflıct ın West Afrıca: Assessıng the Evıdence*, Insights on Peace and Security, Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI).

The Whıte House (2021). Report on the Impact of Clımate Change on Migration. https://reliefweb.int/report/world/report-impact-climate-change-migration-october-2021.

Tolba, M. K. (1989). "Our Biological Heritage Under Siege", *Bioscience,* 39, 725-728.

Türkeş, M. (2012). "Türkiye'de Gözlenen ve Öngörülen İklim Değişikliği, Kuraklık ve Çölleşme", *Ankara Üniversitesi Çevrebilimleri Dergisi,* 4(2), 1-32.

UN (1972, June 5-16). *Report of the United Nations Conference on the Human Environment*, Stockholm, United Nations Publications.

UN (1992). Rıo Declaratıon on Envıronment and Development. https://www.un.org/en/-development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_CONF.151_26_Vol.I_Declaration.pdf (Erişim Tarihi:01.06.2023).

UN (2015). Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030. https://www.undrr.org/publication/sendai-framework-disaster-risk-reduction-2015-2030.

UN (2018, July 11). Global Compact for Safe, Orderly and Regular Mıgratıon. https://refugeesmigrants.un.org/sites/default/files/180711_final_draft_0.pdf.

UN (2022). Five Key Takeaways from COP27, https://unfccc.int/process-and-meetings/conferences/sharm-el-sheikh-climate-change-conference-november-2022/five-key-takeaways-from-cop27.

UN Environment Programme (t.y.). Why does UN Environment Programme matter?, https://www.unep.org/about-un-environment/why-does-un-environment-matter.

Werrell Caitlin E. Ve Femia, F. (2015, February 12). Climate Change as Threat Multiplier: Understanding the Broader Nature of the Risk, *The Center for Climate and Security*, *BRIEFER*, 25.

World Bank (2021). Groundswell Report. https://openknowledge.worldbank.org/entities/publication-/2c9150df-52c3-58ed-9075-d78ea56c3267.

Yurtcanlı Duymaz, S. (2019). *İklim Değişikliği, Afetler ve İnsan Hakları: Çevresel Zorunlu Göç.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Marmara Ünv. SBE, İstanbul.

Yurtcanlı Duymaz, S. (2021). "Çevresel Nedenlerle Yerinden Olanlar", *Çevre Hukuku ve Politikaları: Kavramlar, Teoriler, Tartışmalar* (Ed. Zerrin Savaşan, Çağlar Söker, Fırat H. Yılmaz), Ankara, Seçkin Yayıncılık, 225-245.

Kaynakça

Balandier, G. (2010). *Siyasal Antropoloji.* (Çev. Devrim Çetinkasap). (1. Basım), İstanbul, İş Bankası Kültür Yayınları.

Berktay, F. (2016), *Politikanın Çağrısı* (4. Basım), İstanbul, Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Bond, P. (2011, May 27). *Politics of Climate Justice: Paralysis Above, Movement Below* [Konferans Sunumu]. Gyeongsang University Institute of Social Science, Jinju, Güney Kore.

Briggs, H. (2020), Antroposen Çağı: İnsan Yapımı Nesnelerin Ağırlığı Dünyadaki Tüm Canlıların Ağırlığını Aştı-, https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-55252792 (23.07.2023)

Carter, N. (2007). The Politics of the Environment: Ideas, Activism, Policy (2. Basım), Cambridge, Cambridge University Press.

Collins, L. (2021). The Ecological Constitution: Reframing Environmental Law. New York, Routledge: https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=R58sEAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP7&dq=ecological+constitutionalism&ots=bip3nQszhH&sig=x5TpJbjF90H4Sr4cFlwOEmZ-11Y&redir_esc=y#v=onepage&q=ecological%20constitutionalism&f=false (24.07.2023)

Conford, F. M. (2019). *Sokrates: Öncesi ve Sonrası*. (Çev. Celal Şengör ve Senem Onan). (5. Basım), İstanbul, İş Bankası Kültür Yayınları.

Davis, J. C. (2014). *Taş Devrinden Bugüne Tarihimiz: İnsanın Hikayesi.* (Çev. Barış Bıçakçı). (8. Basım), İstanbul, İş Bankası Kültür Yayınları.

Dağ, A. (2023). Hiper-Modern ve Tekno-Felsefe Olarak Transhümanizm, *Pasajlar Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (11), 11-14.

Diamond, J. (2017). Guns, Germs, and Steel: A Short History of Everybody for the Last 13000 Years (20 Yıl Özel Basımı), Londra, Vintage Books.

Ferry, L. (2023). *Transhümanist Devrim: Tekno-tıp ve dünyanın überleşmesi hayatlarımızı nasıl altüst edecek?.* (Çev. Kağan Kahveci). (1. Basım), İstanbul, İş Bankası Yayınları.

Fişek, K. (2015). *Yönetim*, (5. Baskı), Ankara, Kilit Yayınları.

Gençoğlu, F. (2018). *Siyaset Bilimine Giriş* (1. Basım), Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık.

Gilard, R., Ford, L. ve Kütting, G. (2018). "Justice Discourses and the Global Environment: Diverse Perspectives on an Uneven Landscape", Traditions and Trends in Global Environmental Politics: International Relations and the Earth, (Ed. Olaf Corry ve Hayley Stevenson), New York, Routledge.

Güler, B. A. (2009). *Türkiye'nin Yönetimi: Yapı*, Ankara, İmge Kitabevi.

Harari, Y. N. (2014). *Sapiens: A Brief History of Humankind* (1. Basım), Londra, Vintage Books.

Harari, Y. N. (2017). *Homo Deus: A Brief History of Tomorrow* (1. Basım), Londra, Vintage Books.

Harari, Y. N. (2019). *21 Lessons for the 21st Century* (1. Basım), Londra, Vintage Books.

Heywood, A. (2016). Siyaset Teorisine Giriş. (Çev. Hızır Murat Köse). (7. Basım), İstanbul, Küre Yayınları.

Kahr, B. (2015). *Freud'dan Hayat Dersleri*. (Çev. Şeyda Öztürk). (1. Basım), İstanbul, Sel Yayıncılık.

Karataş, T. (2012). *100 Yeşil Adım*. İstanbul, EKOIQ Kitaplığı.

Kaya, Yasemin (2017). Paris Antlaşmasını İklim Adaleti Perspektifinden Değerlendirmek, *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 14 (54), 87-106.

Kılınç, N. T. (2009). "İnsanın Kurtuluş Hikayesi Olarak Marx'ın Felsefesi", Karl Marx Felsefe Yazıları, (Ed. ve çev. Ahmet Fethi) (2. Basım), İstanbul, Hil Yayın.

Kılınç, N. T. (2012). *Politika ve Sorumluluk* (1. Basım), İstanbul, Birikim Yayınları.

Kotzé, L. (2016). *Global Environmental Constitutionalism in the Anthropocene* (1. Basım), Oxford, Hart Publishing.

MacKenzie, I. (2021). *Siyaset Nedir?*. (Çev. Uğur Gezen). (1. Basım), İstanbul, Metropolis Yayıncılık.

Marx, K. (2007). *Economic and Philosophic Manuscripts*. (Çev. Martin Milligan). (1. Basım), New York, Dover Publications.

May, J. R. ve Daly, E. (2018). Dünyada Çevresel Anayasalcılık. (Çev. Tolga Şirin ve Necdet Umut Orcan). (1. Basım), İstanbul, Ekoloji Kolektifi Derneği.

Moseley, A. (2014). *A'dan Z'ye Felsefe.* (Çev. Ali Süha). (6. Basım), İstanbul, NTV Yayınları.

Öner, Şerif (2023). İklim Değişikliği Sorununun Uluslararası Gelişmeler Eşliğinde Türkiye'nin Politika ve Kurumlarına Yansıması, *Akademik Ombudsman Dergisi*, 9 (18), 13-47.

Özbudun, E. (2017). *Anayasalcılık ve Demokrasi* (2. Basım), İstanbul, Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Roser, D. ve Seidel, C. (2017). *Climate Justice: An Introduction*. (Çev. Ciaran Cronin). (1. Basım), New York, Routledge.

Ruby, C. (2019). *Siyaset Felsefesine Giriş*. (Çev. Aziz Ufuk Kılıç). (4. Basım), İstanbul, İletişim Yayınları.

Runciman, D. (2019). *Politika*. (Çev. Anıl Ceren Altunkanat). (2. Basım), İstanbul, Domingo Yayınları.

Serres, M. (1995). *The Natural Contract*. (Çev. Elizabeth McArthur ve William Paulson). (1. Basım), Ann Arbor, The University of Michigan Press.

Stevenson, H. (2018). *Global Environmental Politics: Problems*, Policy, and Pratice (1. Basım), Cambridge, Cambridge University Press.

Strathern, P. (2016). *90 Dakikada Marx*. (Çev. Gözde Karalök). İstanbul, Zeplin Yayınları.

Sunar, İ. (1979). *Düşün ve Toplum* (1. Basım), Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları.

Tatçı, M. (2022). *Yunus Emre'nin Mürşidi Tapduk Emre*, İstanbul, H Yayınları.

Uras, U. (2004). *İdeolojilerin Sonu Mu? Söylem ve Eylem Üzerine Eleştirel Bir Yaklaşım* (6. Basım), İstanbul, Chiviyazıları Yayınevi.

Wiesner-Hanks, M. E. (2020). *Kısa Dünya Tarihi*. (Çev. Serpil Çağlayan). (1. Basım), İstanbul, İş Bankası Kültür Yayınları.

Wood, E. M. (2009). *Yurttaşlardan Lordlara: Eskiçağlardan Ortaçağlara Batı Siyasi Düşüncesinin Toplumsal Tarihi*. (Çev. Oya Köymen). (1. Basım), İstanbul, Yordam Kitap.

Woodcock, P. (2021). *Yeni Başlayanlar İçin Siyaset Teorisi*. (Çev. Aydın Çavdar). (1. Basım), İstanbul, Ayrıntı Yayınları.

Yıldızcan, C. ve Özpınar, C. (2021). Pandemiyi Tartışmak: Ekoloji, Neoliberalizm ve Kriz Yönetimi, *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 9 (Özel Sayı), 1-21.

Kaynakça

AB Başkanlığı Fasıl 27 (2023). AB Başkanlığı Fasıl 27: Çevre ve İklim Değişikliği, https://www.ab.gov.tr/fasil-27-cevre_92.html, (Erişim Tarihi: 10.10.2023)

AB ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü (2023). Çevre ve İklim Programı 2021-2027, LIFE Programı Bilgi Notu.

Arıkboğa, Ü. (2019). Çevre Politikasının Ekonomik Araçları ve Türkiye'de Belediye Uygulamaları, *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 41(1), 23-50.

Aybay, A. (1997). "Çevre ve Hukuk", *İnsan Çevre Toplum* (Ed. Ruşen Keleş), İstanbul, İmge Kitabevi, 309-322.

Barde, J. P. (1994). *Economic Instruments in Environmental Policy: Lessons from the OECD Experience and Their Relevance to Developing Economies*, Working Paper: 92, OECD Development Centre.

Barrow, C. J. (1999). *Environmental Management-Principles and Practice*, New York, Routledge Taylor and Francis Group.

Beyazıt, E. (2019). "Çevre Yönetiminde Zirai Karantina Uygulamaları", *Akdeniz Zirvesi 2. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi*, 18-20 Ekim 2019, Hatay.

Beyazıt, E. (2020). "Çevre Etiketi: Sürdürülebilir Çevre Hedefleri İçin Bir Araç mı? Çevre Duyarlılığının Piyasalaştırılması mı?", *Ekonomi ve Yönetim Bilimlerinde Güncel Akademik Araştırmalar* (Ed. Mustafa Hatipler), Ankara, Akademi Yayınevi.

Beyazıt, E., Yarım Altunay, U. S. ve Güneş, M. (2022). "Dünyanın Çöpünden Çöpün Dünyasına Çöp Yönetimi Üzerine Çevre Politikaları". *Sosyal ve Beşerî Bilimlerde Uluslararası Araştırmalar–III*. Ed. İrfan Yıldız, Salih Batal. Serüven Yayınevi: İzmir.

Beyazıt, E., ve Yarım, S. (2020). *Kırılgan Dünyanın Küresel Sorunu Çöp.* Ankara, Gece Kitaplığı.

Budak, S. (2000). *Avrupa Birliği ve Türk Çevre Politikası Avrupa Topluluğu'nun Çevre Politikası ve Türkiye'nin Uyum Sorunu*, İstanbul, Büke Yayıncılık.

Can, F. (2016). Çevre Politikasının Ekonomik Araçları, *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(3), 58-73.

Carter, N. (2007). *The Politics of the Environment*, New York, Cambridge University Press.

ÇED Yönetmeliği (2022). Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=39647&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5, (Erişim Tarihi: 30.09.2023).

Değirmendereli, A. (2004). Çevrenin Korunmasında Özel ve Kamu Girişimi ya da Çevre Koruma Araçları, Çevre Sorunlarına Çağdaş Yaklaşımlar (Ed. Mehmet Marın ve Uğur Yıldırım), Beta Basım Yayıncılık, İstanbul, 489-514.

EEA (2005). *Market-based Instruments for Environmental Policy in Europe*. Copenhagen, EEA.

Elvan, O. D. (2018). "Doğa Dostu Ürünler Konusunda Bir Mevzuat Değişim Örneği, Avrupa Birliği Eko-Etiket Mevzuatı ve Türkiye'deki Yasal Çalışmalar", *Uluslararası Kentleşme ve Çevre Sorunları Sempozyumu: Değişim/Dönüşüm/Özgünlük* (ISUEP2018), 28-30 Haziran 2018, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Ertürk, H. (2009). *Çevre Bilimleri,* Bursa, Ekin Basın Yayın Dağıtım.

European Commission, (2010). *Taxation Trends in the European Union-Data for the EU Member States, Iceland and Norway,* Luxembourg, Office for Official Publications of the European Communities,

European Environment Agency (2023). *Environment and the EU*, https://www.eea.europa.eu/publications/eea-general-brochure, (Erişim Tarihi: 09.10.2023)

Gupta, V. B. (2001). *Market Based Instruments for Regional Air Environment Management at Jamshedpur*. http://www.irade.org/eerc/pdf/IPP_FR_Gupta.pdf, (Erişim Tarihi: 10.10.2023).

Güneş. M. ve Tek. M. (2016). "Yerel Çevre Politikaları ve Çevre Hakkı: Hatay İl Mahalli Çevre Kurulu Kararları Üzerine Bir Değerlendirme"*, International Journal of Academic Value Studies*, 2(3), 104-115.

Jamali, T. (2007). *Ekolojik Vergiler,* Ankara, Yaklaşım Yayıncılık.

Kekeç, S. (2005). *Çevre Politikalarında Ekonomik Araçların Kullanımı,* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Keleş, R., Hamamcı, C. ve Çoban A. (2009*). Çevre Politikası*, Ankara, İmge Kitabevi.

McCormick, J. (2001). *Environmental Policy in the European Union*, 142(1), Basingstoke, Palgrave.

OECD (2006). *The Political Economy of Environmentally Related Taxes*, Paris, OECD.

Sürdürülebilir Kalkınma Derneği (2014). *Sürdürülebilirlik için Eko-Etiketler*, İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği, İstanbul, G. M. Matbaacılık.

Tojo, N. (2004). *Extended Producer Responsibility as A Driver for Design Change - Utopia or Reality*, Doctoral Dissertation, The International Institute for Industrial Environmental Economics, Lund University, Sweden.

Topal A. ve Bilgili M. D. (2015). "Bir Çevre Politikası Aracı Olarak Depozito-Geri Ödeme Sisteminin Avantajları ve Dezavantajları", *SOBİDER*, 2(5), 423-437.

World Bank Group (1998). "Environmental Funds", *Pollution Prevention and Abatement Handbook*, http://www.ifc.org/ifcext/enviro.nsf/AttachmentsByTitle/p_ppah_finanEnviroFunds/$FILE/HandbookEnvironmentalFunds.pdf, (Erişim Tarihi: 09.10.2023).

Kaynaklar

Altunok, A. E. ve Altunok, E. (2013). "AB İklim Değişikliği Politikaları", *Denetişim Dergisi*, Sayı:12, 45-55.

Atabay, S. (2021). Endüstri 4.0'danToplum 5.0'a: https://www.hurriyet.com.tr/egitim/endustri-4-0dan-toplum-5-0a-41780170

Bağcı, E. (2018). "Endüstri 4.0: Yeni üretim tarzını anlamak", *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 9(24), 122-146

Calis Duman, M. (2022). Toplum 5.0: İnsan odaklı dijital dönüşüm, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 82, 309-336. https://doi.org/10.26650/jspc.2022.82.1008072

Çelik Yalçın B. ve Demirarslan, O. K. (2014). *Çevre Sorunları ve Çevre Ekonomisi*, Quo Vadıs: Sosyal Bilimler – Artvin Çoruh Üniversitesi Hopa Uluslararası Sosyal Bilimler Konferansı "İktisat, Siyaset ve Toplum Üçgeninde Küreselleşmenin Yerel Dinamikleri", Hopa/Artvin, 15-17 Ekim.

Ertürk H. (1985). "Çevre Kirlenmesinin Ekonomik Anlamı", *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt VI, Sayı 2, Kasım, 19-25.

Gabriel, M., ve Pessl, E. (2016). "Industry 4.0 and sustainability impacts: Critical discussion of sustainability aspects with a special focus on future of work and ecological consequences", *Annals of the faculty of engineering hunedoara*, 14(2), 131-136.

Karabıçak M. ve Özdemir, M.B. (2015). "Sürdürülebilir Kalkınmanın Kavramsal Temelleri", *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, Cilt: 6, Sayı: 13, 44-49.

Kargı, V. ve Yüksel, C. (2010). "Çevresel Dışsallıklarda Kamu Ekonomisi Çözümleri", *Maliye Dergisi*, Sayı 159, Temmuz-Aralık, 183-202.

Kaypak, Ş. (2011). "Küreselleşme Sürecinde Sürdürülebilir Bir Kalkınma İçin Sürdürülebilir Bir Çevre", *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 13 (20): 19-33.

Kaypak, Ş. (2013). "Çevre Sorunlarının Çözümünde Küresel Çevre Politikalarının Önemi",*Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 31, Güz, 17-34.

Kaypak, Ş. (2019). Bilim ve teknolojik gelişmenin çevresel yansımaları. *İKSAD III- Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi*, 8-10 Mart 2019, Adana, 1-15.

Keleş, R. (2023), "Dünyada ve Türkiye'de Çevre Politikaları ve Sürdürülebilir Kalkınma", *Çevre, Şehir ve İklim Dergisi*, Yıl: 1, Sayı: 3, 24-30.

Konya, S. (2022). Çevre Ekonomi Etkileşimi - Çevre Ekonomisi, 1.b., "Çevre Ekonomisi Makro Boyutlarıyla" kitabı içinde, ed. Sevilay Konya, Nobel Akademik Yayıncılık, Konya, Ekim.

Kulaklı, A., Şaduman Okumuş, H., Birgün, S. ve Şahin, Y. (2023), "Çevre ve Sürdürülebilirlik Açısından Toplum 5.0'a Bakış", *Yönetim Araştırmaları/Mühendislik Uygulamaları Sempozyumu*, YÖNAR/MU'2023 Bildiri Özetleri Kitabı, 11-13 Mayıs, İstanbul: Eğitim Yayınevi.

Marangoz, M., Önce, A.G. ve Aydın, A.E. (2015). Çevre Ekonomisi ve Sürdürülebilir Kalkınma Açısından E-Atık Yönetiminin Önemi, *International Conference On Eurasian Economies*, Kazan-Rusya, 9-11 Eylül, 654-662.

Muşmul, G. ve Yaman, K. (2018). "Çevre ve Ekonomi İlişkisi Üzerine Genel Bir Değerlendirme", *Ekonomi, İşletme ve Yönetim Dergisi*, Cilt/Vol:2, Sayı/Issue:1, 66-86.

Özenir, İ., ve Nakıboğlu, G. (2019). "Sürdürülebilir üretimde endüstri 4.0'ın yeri", *Business & management studies: an international journal*, 7(5), 2248-2281.

Pehlivan, O. (2019). Kamu Maliyesi. Celepler Matbaacılık Yayın ve Dağıtım, Trabzon, Temmuz.Rio 20 Süreci Hakkında, http://www.surdurulebilirkalkinma.gov.tr/wp-content/uploads/2016/07/Rio_20_S%C3%BCreci_Hakkinda.pdf, (10.07.2023).

Selçuk, S. F. (2023). Uluslararası İklim Değişikliği Anlaşmaları ve Türkiye'nin Tutumu, Ulusal Çevre Bilimleri Araştırma Dergisi, Sayı 6(1): 9-19.

Stock, T., & Seliger, G. (2016). Opportunities of sustainable manufacturing in industry 4.0. Procedia Cirp, 40, 536-541.

Tıraş, H., (2012). "Sürdürülebilir Kalkınma ve Çevre: Teorik Bir İnceleme", Cilt: 2, Sayı: 2, 57 – 73.

Toker, K. (2018). "Endüstri 4.0 ve sürdürülebilirliğe etkileri", *Institute of business administration-management journal/ısletme ıktisadi enstitüsü yönetim dergisi*, 29(84), 51-64.

Toprak, D. (2006). "Sürdürülebilir Kalkınma Çerçevesinde Çevre Politikaları ve Mali Araçlar", *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* Yıl:2, Sayı 4, Güz, 146-169.

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Değerlendirme Raporu, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/03/Surdurulebilir-Kalkinma-Amaclari-Degerlendirme-Raporu_13_12_2019-WEB.pdf

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, https://www.mfa.gov.tr/kyoto-protokolu.tr.mfa , (10.07.2023)

Ulucak, R. ve Erdem, E. (2012). Çevre - İktisat İlişkisi ve Türkiye'de Çevre Politikalarının Etkinliği, Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, Yıl 4, Sayı 6, Haziran, 78-98.https://yesilgazete.org/ipm-ikv-tepav-ortak-cagrisi-turkiye-en-gec-2035te-komurden-cikmali/, (10.07.2023).

Kaynakça

Alada, A., Gürpinar, E., & Budak, S. (1993). Rio Konferansı Üzerine Düşünceler. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi,* (3-4-5), 93-108.

Arat, G., & Türkeş, M. (2002). Vizyon 2023: Bilim ve Teknoloji Stratejileri Teknoloji Öngörü Projesi-Çevre ve Sürdürülebilir Kalkınma Paneli-Uluslararası Sözleşmeler Ön Rapor. TÜBİTAK.

Budak, S. (2018). *Çevre Politikası ve Hukuku.* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi.

Bull, M. (1976). Habitat—Home Comments on U.N. (or United Nations) Habitat Forum on Human Settlements, Vancouver, 1976. *Australian Social Work, 29*(4), 33-39. https://doi.org/10.1080/03124077608549489

Chasek, P. (2023). *Stockholm and the Birth of Environmental Diplomacy*. International Institute for Sustainable Development (IISD). https://www.iisd.org/sites/default/files/2020-09/still-one-earth-stockholm-diplomacy_0.pdf (Erişim Tarihi: 01.09.2023)

Drexhage, J. R., & Murphy, D. G. (2010). *Sustainable development: From Brundtland to Rio 2012.* Program adı: High Level Panel on Global Sustainability. https://api.semanticscholar.org/CorpusID:157381054 (Erişim Tarihi 02.03.2022)

Duru, B. (2007). Avrupa Birliği Çevre Politikası. İçinde Ç. Erhan & D. Senemoğlu (Ed.), *Avrupa Birliği Politikaları* (ss. 169-188). İmaj Yayınevi.

Egeli, G. (1996). *Avrupa Birliği ve Türkiye'de Çevre Politikaları*. Türkiye Çevre Vakfı Yayınları.

European Commission. (2022). *Environment action programme to 2030.* https://environment.ec.europa.eu/strategy/environment-action-programme-2030_en (Erişim Tarihi: 13.09.2023)

European Environment Agency. (2023). *Maps and graphs.* https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/figures/?id=3818#c0=15&c5=&c15=all&b_start=0&c8=kyoto (Erişim Tarihi: 13.04.2023)

European Union. (2016). *Consolidated Version of The Treaty on The Functioning of The European Union*. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016E/TXT (Erişim Tarihi: 13.09.2023)

European Union. (1994). *Who we are*. https://www.eea.europa.eu/en/about/who-we-are (Erişim Tarihi: 13.09.2023)

IPCC. (2018). *Global Warming of 1.5 oC —.* Intergovernmental Panel on Climate Change. https://www.ipcc.ch/sr15/download/ (Erişim Tarihi: 21.10.2022)

Keleş, R. (2013). *100 Soruda Çevre: Çevre Sorunları ve Çevre Politikası*. İzmir: Yakın.

Keleş, R., Hamamcı, C., & Çoban, A. (2011). *Çevre Politikası* (7. bs). Ankara: İmge.

Keleş, R., Hamamcı, C., & Çoban, A. (2015). *Çevre Politikası*. Ankara: İmge.

Kutlu, K. (2023). World Commission on Environment and Development (Brundtland Commission). İçinde S. N. Romaniuk & P. N. Marton (Ed.), *The Palgrave Encyclopedia of Global Security*

Studies (ss. 1588-1595). Cham: Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-74319-6_452

Manulak, M. W. (2022). The Brundtland Commission and the Seeds of Change. İçinde *Change in Global Environmental Politics: Temporal Focal Points and the Reform of International Institutions* (1. bs). Cambridge University Press. https://doi.org/10.1017/9781009165877

Özdemir, A. D., Yazıcı, D. D., & Tahmiscioğlu, M. S. (2013). *BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Kapsamında Sürdürülen Müzakere Sürecinin Değerlendirilmesi*. Program adı: III. Türkiye İklim Değişikliği Kongresi - TİKDEK 2013.

Öztürk, M., & Öztürk, A. (2019). BMİDÇS'den Paris Anlaşması'na: Birleşmiş Milletler'in İklim Değişikliğiyle Mücadele Çabaları. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 12*(4), 527-541. https://doi.org/10.25287/ohuiibf.494667

Sadioğlu, U., & Ağiralan, E. (2020). İklim Değişikliği Çerçevesinde 25. Taraflar Konferansı (COP25). *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11*(Ek Sayı-1), 361-385. https://doi.org/10.36543/kauiibfd.2020.ek1.017

Savaşan, Z. (2018). Uluslararası İklim Değişikliği Müzakerelerinde Türkiye: Paris İklim Anlaşması Öncesi ve Sonrası. *Çağdaş Yerel Yönetimler, 27*(2), 71-94.

Sönmezoğlu, F., & Erler Bayır, Ö. (2012). Çevre Sorunlarına İlişkin Uluslararası Rejimler. İstanbul *Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, (47), 247-289.

T.C. Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı. (1999). *Habitat Gündemi ve İstanbul Deklarasyonu*. Ankara.

T.C. Dışişleri Bakanlığı. (2023). Biyolojik Çeşitlilik. https://www.mfa.gov.tr/biyolojik-cesitlilik.tr.mfa (Erişim Tarihi: 12.09.2023)

T.C. Dışişleri Bakanlığı. (2023a). BM Çevre Programı (UNEP) ve BM Çevre Asamblesi (UNEA). https://www.mfa.gov.tr/bm-cevre-programi-_unep_-ve-bm-cevre-asamblesi--_unea_.tr.mfa (Erişim Tarihi: 17.09.2023)

T.C. Dışişleri Bakanlığı. (2023b). BM İnsan Yerleşimleri Programı. https://www.mfa.gov.tr/bm-insan-yerlesimleri-programi.tr.mfa (Erişim Tarihi: 11.09.2023)

T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı. (2023). Fasıl 27: Çevre ve İklim Değişikliği. https://www.ab.gov.tr/fasil-27-cevre_92.html (Erişim Tarihi: 11.09.2023)

U.N. (1972). United Nations Conference on the Human Environment, Stockholm 1972 | https://www.un.org/en/conferences/environment/stockholm1972 (Erişim Tarihi: 10.09.2023)

U.N. (1976). United Nations Conference on Human Settlements: Habitat I. https://www.un.org/en/conferences/habitat/vancouver1976 (Erişim Tarihi: 10.09.2023)

U.N. (1987). Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future. https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf (Erişim Tarihi: 12.09.2023)

U.N. (1992). United Nations Conference on Environment and Development, Rio de Janeiro, Brazil, 3-14 June 1992. https://www.un.org/en/conferences/environment/rio1992 (Erişim Tarihi: 14.09.2023)

U.N. (1997). Special Session of the UN General Assembly to Review and Appraise the Implementation of Agenda 21, New York, 23-27 June 1997. https://www.un.org/en/conferences/environment/newyork1997 (Erişim Tarihi: 10.09.2023)

U.N. (2000). Millennium Summit. Geliş tarihi 16 Ekim 2023, https://undocs.org/en/A/54/2000 (Erişim Tarihi: 11.09.2023)

U.N. (2002). World Summit on Sustainable Development,. https://www.un.org/en/conferences/environment/johannesburg2002 (Erişim Tarihi: 11.09.2023)

U.N. (2005). World Summit. https://www.un.org/en/conferences/environment/newyork2005 (Erişim Tarihi: 10.09.2023)

U.N. (2008). High-level meeting on the Millennium Development Goals. https://www.un.org/en/conferences/environment/newyork2008 (Erişim Tarihi: 10.10.2023)

U.N. (2010). Millennium Development Goals Summit. https://www.un.org/en/conferences/environment/newyork2010 (Erişim Tarihi: 10.10.2023)

U.N. (2012). United Nations Conference on Sustainable Development. https://www.un.org/en/conferences/environment/rio2012 (Erişim Tarihi: 10.10.2023)

U.N. (2015a). Sustainable Development THE 17 GOALS. https://sdgs.un.org/goals (Erişim Tarihi: 10.09.2023)

U.N. (2015b). The Paris Agreement. Geliş tarihi 21 Ekim 2023, website: https://www.un.org/en/climatechange/paris-agreement (Erişim Tarihi: 07.10.2023)

U.N. (2016). United Nations Conference on Housing and Sustainable Urban Development: Habitat III. https://www.un.org/en/conferences/habitat/quito2016 (Erişim Tarihi: 07.10.2023)

UNFCCC. (2023). Kyoto Protocol—Targets for the first commitment period | UNFCCC. United Nations Framework Convention on Climate Change website: https://unfccc.int/process-and-meetings/the-kyoto-protocol/what-is-the-kyoto-protocol/kyoto-protocol-targets-for-the-first-commitment-period (Erişim Tarihi: 08.10.2023)

Yayli, H., & Gönültaş, Y. C. (2018). *Habitat Konferanslarına Tarihsel Bir Bakış* (H. Yayli, Ed.). KAYSEM 12, Kırıkkale.

Kaynakça

Anguelovski, İ., (2020), Çevre Adaleti, Küçülme, Yeni Bir Çağ Kavram Dağarcığı, Metis Yayınları, İstanbul.

Clark, G. (2013), Fukaralığa Veda, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 1. Baskı.

D'Alisa, G., Demaria, F. ve Kallis, G., (2020), Küçülme, Yeni bir Çağ İçin Kavram Dağarcığı, Metis Yayınları, İstanbul.

Dellaloğlu, B. (2021), Poetik ve Politik, Bir Kültürel Çalışmalar Ansiklopedisi, 3. Baskı, Timaş Yayınları.

Diamond, J. (2006), Tüfek, Mikrop ve Çelik, TÜBİTAK, Popüler Bilim Kitapları, 17. Baskı

Dumanlı Kürkçü, D. (2013), Küreselleşme Kavramı Ve Küreselleşmeye Yönelik Yaklaşımlar, The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication - TOJDAC April 2013 Volume 3 Issue 2

Elçin, A.B. (2012), Küreselleşmenin Tarihçesi, Ankara.

Ersungur, M. (2016), Küreselleşme, Küreselleşme Ekonomik ve Sosyal Eğilimler, Editörler: Turgut Bayramoğlu ve Enes Emre Başar, Savaş Yayınevi, Ekim 2016.

Escobar, A., (2020), Kalkınma; Eleştiriler, Küçülme, Yeni Bir Çağ Kavram Dağarcığı, Metis Yayınları, İstanbul.

Günsoy, G. ve Aktaş, M.T., (2013), Doğal Kaynaklar ve Çevre Ekonomisi, Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1. Baskı

İlhan, Attilâ, Hangi Küreselleşme, Türkiye İş Bankası Yayınları, 4. Baskı, İstanbul.

Karaca, G. (2007), Küreselleşme ve Büyük Ortadoğu Projesi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi

Keleş, R. ve Hamamcı, C. (1993), Çevrebilim. Ankara: İmge Kitabevi, 1993.

Kıcık, N. (2023). Kentsel Tarımın Derin Ekoloji Kapsamında İncelenmesi. Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 15(2), 175-186.

Milanoviç. B., (2018), Küresel Eşitsizlik, Küreselleşme Çağı için Yeni Bir Yaklaşım, Efil Yayınları, Ankara.

Morris, I. (2017), Dünyaya Neden Batı Hükmediyor, Şimdilik, Alfa Yayınları, 4. Baskı, İstanbul

Oksijen Gazetesi (2023), https://gazeteoksijen.com/dunya/the-guardian-yazdi-gezegeni-cocuklarimiz-icin-hala-kurtarabilir-miyiz-183851, E.T.: 21.07.2023

Radkau, J. (2017), Doğa ve İktidar, Global Bir Çevre Tarihi, Türkiye İş Bankası Yayınları

Schwartz, B., (2007), Bolluk Paradoksu, Az Aslında Çoktur, MediaCat Yayınları, İstanbul

Stiglitz, J.E., (2016), Eşitsizliğin Bedeli, Çev: Ozan İşler, İletişim Yayınları, İstanbul.

Türk Dil Kurumu, (TDK), (2023), https://sozluk.gov.tr/, E.T.: 12.07.2023

Uluslararası Enerji Ajansı (İEA), (2023), https://www.iea.org/, E.T.: 15.07.2023

Yaylı, H. ve Çelik, V., (2011), Çevre Sorunlarının Çözümü İçin Radikal Bir Öneri: Derin Ekoloji, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 26 / 2011

Zhang, D., Fabrice, F., Kallis, G., Von Der Bergh, J., Weiler, R. Ve Hueting, R., (2015), Yeşil Ekonomi; Küçülmek Güzeldir, Yeni İnsan Yayınları, İstanbul.

Kaynakça

Açıkgöz, A. (2021). Çevre Sorunlarının Çözümünde Sivil Toplum Kuruluşları. *Turkish Studies - Economics, Finance, Politics*, *16*(2), 617–633.

Altar, O. ve Topsümer, F. (2023). Sosyal Medyada Etkileşim: Çevreci Sivil Toplum Kuruluşları Üzerine Bir İnceleme. *İstanbul Arel Üniversitesi İletişim Çalışmaları Dergisi*, *11*(23), 1–31.

Aslan, S. (2010). Sivil Toplum: Kavramsal Değişim ve Dönüşüm. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, *9*(33), 188–212.

Aydın, M. H. (2023). Çevreci Sivil Toplum Kuruluşları. Erişim Adresi: https://ilke.org.tr/cevreci-sivil-toplum-kuruluslari

Aygen, M. (2018). Türkiye'de Sivil Toplum Kuruluşları MİSİAD Örneği. *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, *23*(1), 139–164.

Aygün, B. ve Şakacı, B. K. (2011). Türkiye'de Çevre Konusuna Doğrudan Odaklı Çevreci Sivil Toplum Hareketleri ve Çevresel Yaklaşımları Üzerine Bir Deneme. İçinde ICANAS (Ed.), *Bildiriler Kitabı* (1st ed., ss. 139–162). Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları.

Betsill, M. M. ve Corell, E. (2007). Introduction to NGO Diplomacy. İçinde M. M. Betsill & E. Corell (Eds.), *NGO Diplomacy: The Influence of Nongovernmental Organizations in International Environmental Negotiations* (1-20). The MIT Press.

Bozkır, Ö. (2018). Çevreci Anlayışın Siyasallaşması. Yeşil Siyaset ve Türkiye. *Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, *2*(1), 56–69. https://doi.org/10.46452/baksoder.429524

Buyse, A. (2018). Squeezing civic space: restrictions on civil society organizations and the linkages with human rights. *The International Journal of Human Rights*, *22*(8), 966–988. https://doi.org/10.1080/13642987.2018.1492916

Capizzo, L. ve Sommerfeldt, E. J. (2023). Cultivating listening spaces for civil society: Reorienting public relations amid Hannah Arendt's urgent pluralism. *Public Relations Review*, *49*(4), 1–20. https://doi.org/10.1016/j.pubrev.2023.102351

Ceritli, İ. (2001). Çevreci Hareketin Siyasallaşma Süreci. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *25*(2), 213–226.

Çakır Sümer, G. (2007). Türkiye'de Çevre Bilincinin Gelişimine Katkıları Bakımından Türkiye Çevre Vakfı. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *12*(2), 279–297.

Doyduk, S. (2020). Doğal Yaşam ve Çevre İçin Verilen Yerel Mücadelelerin Demokratik Koruma Bağlamında Değerlendirilmesi; İlhan Tekeli'nin Temsil Ettiği Rolün Gelecek Projeksiyonları Üzerine… *İDEALKENT*, *11*(29), 331–349. https://doi.org/10.31198/idealkent.687576

Duru, B. (1995). *Çevre Bilincinin Gelişim Sürecinde Türkiye'de Gönüllü Çevre Kuruluşları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Duru, Bülent.

Gönenç, D. (2019). Türkiye'de Sivil Toplum ve Çevre Politikası. *Mimarlık Dergisi*, *409*, 33–36.

Görmez, K. (2015). *Çevre Sorunları*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Gürcüoğlu, S. (2013). Türkiye'de Çevre Eğitiminde Kamu Örgütleri, Sivil Toplum Örgütleri ve Medyanın Rolü. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *15*(3), 151–170.

Habermas, J. (2001). *Between facts and norms: Contributions to a discourse theory of law and democracy* (W. Rehg, Trans.). Cambridge, Mass.: MIT Press.

Hamarat, B., vd. (2014). Çevresel Tehdit, Çevresel Bilinç ve Çevresel Tutum, Çevre Odaklı Davranışı Etkiler Mi? Çanakkale Sivil Toplum Kuruluşları Örneği. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *7*(2), 26–56. https://doi.org/10.12780/UUSBD354

Keleş, M. ve Özkan, Y. (2018). Çevreci Sivil Toplum Kuruluşu Çalışanlarının Sosyal Sorumluluk ve Özgecilik Tutumlarının İncelenmesi Ankara İli Örneği. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *2*(1), 127–160. https://doi.org/497114

Keleş, R., Hamamcı, C. ve Çoban, A. (2015). *Çevre Politikası* (7. Baskı). Ankara: İmge Kitapevi.

Malena, C. ve Finn Heinrich, V. (2007). Can we measure civil society? A proposed methodology for international comparative research. *Development in Practice*, *17*(3), 338–352. https://doi.org/10.1080/09614520701336766

Mubarak, A. R., & Alam, T. (2012). The Role of NGOs in Tackling Environmental Issues. Erişim Adresi: https://www.mei.edu/publications/role-ngos-tackling-environmental-issues

Oxford Referans (2023). Environmental movement. Erişim Adresi: https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780198609957.001.0001/acref-9780198609957-e-2610

Paker, H. ve Baykan, B. G. (2008). *Türkiye'de Çevre ve Sivil Toplum: Örgütlenme ve Son Eğilimler*, Bahçelievler Üniversitesi Ekonomik ve Toplumsal Araştırmalar Merkezi (Araştırma Notu 8/8). İstanbul.

Peker, H. (2012). Çevre Rejimleri ve Türkiye'de Sivil Toplum Örgütlerinin Rolü: Akdeniz'de Sürdürülebilirlik. *Marmara Avrupa Araştırmaları Dergisi*, *20*(1), 151–175. https://doi.org/10.29228/mjes.130

Sipahi, E. B. (2010). Küresel Çevre Sorunlarına Kolektif Çözüm Arayışları ve Yönetişim. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *24*, 331–344.

Sivil Toplum İlişkiler Genel Müdürlüğü (2023). Derneklere İlişkin İstatistikler. Erişim Adresi: https://www.siviltoplum.gov.tr/

Şahin, O. ve Akboğa, S. (2019). Türkiye'de Devlet-Sivil Toplum Kuruluşları İlişkisi ve Sivil Toplum Kuruluşlarına Katılım. *Uluslararası Siyaset Bilimi ve Kentsel Araştırmalar Dergisi*, *7*(2), 405–427. https://doi.org/10.14782/ipsus.623237

Talas, M. (2010). Çevre bilinci konusunda sivil toplum örgütlerinin önemi. *Journal of World of Turks*, *2*(3), 71–80.

Talas, M. (2011). Sivil Toplum Kuruluşları ve Türkiye Perspektifi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, *29*, 387–401.

Wikipedia (2023). Environmentalism. Erişim Adresi: https://en.wikipedia.org/wiki/Environmentalism

Yaman, Murat ve Duger, Yunus (2020), Afet Yönetimi ve Sivil Toplum Kuruluşları*, Farklı Boyutlarıyla Afet Yönetimi* (Ed. Murat Yaman, Erkan Çakır), Nobel Yayınevi, 86-103.

Yıldırım, K. ve Ayna, Y. E. (2018). Türkiye'de Çevre Yönetişiminde Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü. *Adam Academy Journal of Social Sciences*, *8*(2), 409–431. https://doi.org/10.31679/ adamakademi.427082

Kaynakça

Bal, H., Algan, N. ve Özdemir, P. (2015).“Yeni Kurumsalcı Perspektifte Çevresel Yönetişim ve Kurumsal Çerçevenin Önemi”, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 16(2), 179-191.

Biermann, F. ve Pattberg, P. (2008). “Global Environmental Governance: Taking Stock, Moving Forward”, *The Annual Review of Environment and Resources*, 33:277–294.

Bilgili, M.Y. (2021). “Karmaşık Bir Kentsel Sorun: Atıklar”, *Karmaşık Sorunlar ve Kent* (Ed. Suna Ersavaş Kavanoz, Abdullah Uzun ve Hayriye Şengün), Ankara, Astana Yayınları, 339-355.

CAN, “About CAN”, https://climatenetwork.org/overview/ (Erişim 24.07.2023).

Chan, J. K. H. (2016). “The Ethics of Working with Wicked Urban Waste Problems: The Case of Singapore’s Semakau Landfill”, *Landscape and Urban Planning*, 154, 123-131.

Clarke, M. ve Stewart, J. (1997). *Handling the Wicked Issues: A Challenge for Government*. University of Birmingham, Institute of Local Government Studies.

C40-Kentleri, “Who We Are”, https://www.c40.org/about-c40/ (Erişim 25.07.2023).

Dawes, S., Cresswell, A. ve Pardo, T. (2009). “From “Need to Know” to “Need to Share”: Tangled Problems, Information Boundaries, and the Building of Public Sector Knowledge Networks”, *Public Administration Review*, 69, 392–402.

EEA, “What is the Agency's Main Purpose?”, https://www.eea.europa.eu/en/about/who-we-are (Erişim 08.07.2023).

Ersavaş Kavanoz, S. (2020). “Karmaşık Sorunlar ve Kentler Arası İş Birlikleri”, *Yerel Yönetimlerde Teknoloji ve Katılım* (Ed. Cenay Babaoğlu, Levent Memiş ve Oğuzhan Erdoğan, Ankara, Orion Kitapevi, 337-364.

Ersavaş Kavanoz, S. ve Erdem, N. (2023). “Ulus Ötesi Belediye Ağlarının Covid-19 İle Mücadeledeki Yeri”, *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(1), 1-30.

FEE, “Our Mission & History”, https://www.fee.global/our-mission-and-history (Erişim 11.07.2023).

GEF, “What We Do”, https://www.thegef.org/what-we-do (Erişim 18.07.2023).

Greenpeace Türkiye, “Biz Kimiz?”, https://www.greenpeace.org/turkey/hakkimizda/ (Erişim 14.07.2023).

Head, B. W. ve Alford, J. (2015). “Wicked Problems: Implications for Public Policy and Management”, *Administration and Society*, 47(6), 711–739.

ICLEI, “Our Vision”, https://iclei.org/our_vision/ (Erişim 25.07.2023).

INFORSE, “INFORSE Presentation”, https://www.inforse.org/presentation.php3 (Erişim 22.07.2023).

IUCN, “Our Work”, https://www.iucn.org/our-work (Erişim, 15.07.2023).

Kaypak, Ş. (2013). "Çevre Sorunlarının Çözümünde Küresel Çevre Politikalarının Önemi", *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 31, 17-34.

Kirschke, S., Franke, C., Newig, J. ve Borchardt, D. (2019). "Clusters of Water Governance Problems and Their Effects on Policy Delivery", *Policy and Society*, 38(2), 255-277.

Koppenjan, J. ve Klijn, E.-H. (2004). *Managing Uncertainties in Networks*. London, Routledge.

Lazarus, R. J. (2009). "Super Wicked Problems and Climate Change: Restraining the Present to Liberate the Future", *Cornell Law Review*, 94, 1153–1234.

Levin, K., Cashore, B., Bernstein, S. ve Auld, G. (2012). "Overcoming the Tragedy of Super Wicked Problems: Constraining Our Future Selves to Ameliorate Global Climate Change", *Policy Sciences*, 45(2), 123–152.

Newman, J. ve Head, B. W. (2017). "Wicked Tendencies in Policy Problems: Rethinking the Distinction Between Social and Technical Problems", *Policy and Society*, 36(3), 414–429.

Peters, B. G. ve Tarpey, M. (2019). "Are Wicked Problems Really so Wicked? Perceptions of Policy Problems" *Policy and Society*, 38(2), 218-236.

Peters, B. G. (2017). "What is so Wicked about Wicked Problems? A Conceptual Analysis and a Research Program", *Policy and Society*, 36(3), 385-396.

Rittel, H. W. J. ve Webber, M. M. (1973). "Dilemmas in a General Theory of Planning", Policy Sciences, 4(2), 155–169.

Roberts, N. (2000). "Wicked Problems and Network Approaches to Resolution", *International Public Management Review*, 1(1), 1–19.

Termeer, C. J. A. M., Dewulf, A. ve Biesbroek, R. (2019). "A Critical Assessment of the Wicked Problem Concept: Relevance and Usefulness for Policy Science and Practice", Policy and Society. 38(2), 167-179.

SDSN, "Our Mission", https://www.unsdsn.org/about-us (Erişim 21.07.2023).

Sevük, H. Y., Azarkan, E., Erdem, F.H. ve Çelik, N. B. (2020). "Küresel Çevresel Yönetişim Bağlamında Uluslararası İşbirliği Ve Çevresel Yönetişim Uygulamasında İsveç Örneği", *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 25, 96-120.

Sipahi, E. B. (2010), "Küresel Çevre Sorunlarına Kolektif Çözüm Arayışları ve Yönetişim", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 331-345.

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, (2022). "BM Çevre Programı (UNEP) ve BM Çevre Asamblesi (UNEA)", https://www.mfa.gov.tr/bm-cevre-programi-_unep_-ve-bm-cevre-asamblesi--_unea_.tr.mfa (Erişim 05.07.2023).

UNEP, "About the United Nations Environment Programme", https://www.unep.org/about-us (Erişim 05.07.2023).

UN Global Compact Türkiye, "UN Global Compact'in Birleşmiş Milletler (BM) ile ilişkisi nedir?" https://www.globalcompactturkiye.org/sikca-sorulan-sorular/ (Erişim 20.07.2023).

UN Global Compact Türkiye, "UN Global Compact nedir?" https://www.globalcompactturkiye.org/sikca-sorulan-sorular/ (Erişim 20.07.2023).

Uzun, A. (2021). "Kamu Yönetimi ve Politika Çalışmalarında Kötü Huylu ve Karmaşık Sorunlar". *Karmaşık Sorunlar ve Kent* (Ed. Suna Ersavaş Kavanoz, Abdullah Uzun ve Hayriye Şengün), Ankara, Astana Yayınları, 13-33.

Van Bueren, E. M., Klijn, E.-H. ve Koppenjan, J. F. M. (2003). "Dealing with Wicked Problems in Networks: Analyzing an Environmental Debate from a Network Perspective", *Journal of Public Administration Research and Theory*, 13(2), 193–212.

Weber, E. P. ve Khademian, A. M. (2008). "Wicked Problems, Knowledge Challenges and Collaborative Capacity Builders in Network Settings", *Public Administration Review*, 68(2), 334–349.

WWF, Who We Are, https://www.worldwildlife.org/about/ (Erişim 09.07.2023).

Yaman, Ş. (2021). "Küresel Çevre Fonu (Gef-The Global Environment Facility)", https://www.escarus.com/kuresel-cevre-fonu-gef (Erişim 16.07.2023).

Kaynakça

Akay, A. (2019). İklim Değişikliğinin Neden Olduğu Afetlerin Etkileri, İklim Değişikliği Eğitim Modülleri Serisi 15, Ankara, https://www.iklimin.org/moduller/afetmodulu.pdf.

Akyürek, Z. D. (2023, 7 Nisan). Enkaz Raporu Gerçeği Ortaya Çıkardı! Ne Toz Ne Asbest, Bu Kez Tehlikenin Adı: Kurşun, https://www.milliyet.com.tr/gundem/enkaz-raporu-gercegi-ortaya-cikardi-ne-toz-ne-asbest-bu-kez-tehlikenin-adi-kursun-6927470 (13.05.2023).

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (2002, Ekim). https://webdosya.csb.gov.tr/db/iklim/webmenu/webmenu12421_1.pdf (06.05.2023).

Britannica, The Editors of Encyclopaedia (2022, Oct. 15). Hurricane Mitch. Encyclopedia Britannica, https://www.britannica.com/event/Hurricane-Mitch (10.05.2023).

Demir, İ. (2023, 3 Mart). 3 Soruda - Saha Bulguları: Deprem Atıkları ve Çevreye Etkileri, https://www.aa.com.tr/tr/analiz/3-soruda-saha-bulgulari-deprem-atiklari-ve-cevreye-etkileri/2836176# (13.05.2023).

Ekici, Ö. K. (2023). "6 Şubat 2023 Depremleri", *TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi,* 664, 6-13.

Ekşi, A. (2016). "Afetlerden Sonra Ortaya Çıkabilecek Çevresel Risklerin Yönetimi", *Hastane Öncesi Dergisi,* 1(2), 15-25.

Ergünay, O., Gülkan, P. & Güler, H. (2008). "Afet Yönetimi ile İlgili Terimler Açıklamalı Sözlük", *Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri,* (Ed. Mikdat Kadıoğlu, Emin Özdamar), Ankara, JICA Türkiye Ofisi, 301-353.

Garayev, V. ve Elma, F. (2014). "Disaster Management System in Azerbaijan: The Case of 2010 Kura River Flood", *Disaster and Development Examining Global Issues and Cases,* (Ed. Naim Kapucu, Kuotsai Tom Liou), Switzerland, Springer International Publishing, 79-92.

Estrella, M. ve Saalismaa, N. (2013). "Ecosystem-based Disaster Risk Reduction (Eco-DRR): An Overview", *The Role of Ecosystems in Disaster Risk Reduction,* (Ed. Fabrice G. Renaud, Karen Sudmeier-Rieux, Marisol Estrella), Tokyo, United Nations University Press, 26-54.

https://www.afad.gov.tr/. Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü. https://www.afad.gov.tr/aciklamali-afet-yonetimi-terimleri-sozlugu (10.05.2023).

https://www.undrr.org/. Climate Action and Disaster Risk Reduction. https://www.undrr.org/climate-action-and-disaster-risk-reduction (11.05.2023).

https://www.undrr.org/. Disaster Management. https://www.undrr.org/terminology/disaster-management (10.05.2023).

İTÜ (2023). 6 Şubat 2023 Depremleri Ön İnceleme Raporu, https://haberler.itu.edu.tr/docs/default-source/default-document-library/2023_itu_deprem_on_raporu.pdf?sfvrsn=77afe59e_4.

Kadıoğlu, M. (2007, 5-7 Aralık). *İklim Değişiklikleri ve Etkileri.* TMMOB Afet Sempozyumu, Ankara, 47-56.

Kadıoğlu, M. (2011). *Afet Yönetimi: Beklenilmeyeni Beklemek, En Kötüsünü Yönetmek,* İstanbul, Marmara Belediyeler Birliği Yayını.

Kelly, C. (2002). "Assessing Environmental Impacts During Natural Disaster: The Development of a Rapid Environmental Assessment Methodology", Journal of Environmental Assessment Policy and Management, 4(4), 475-492.

Keleş, R., Hamamcı, C. & Çoban, A. (2015). *Çevre Politikası,* 8. Baskı, Ankara, İmge Kitabevi.

Kelman, I. ve Gaillard, JC. (2010). "Embedding Climate Change Adaptation within Disaster Risk Reduction", *Climate Change Adaptation and Disaster Risk Reduction: Issues and Challenges,* (Ed. Rajib Shaw, Juan M. Pulhin, Joy Jacqueline Pereira), Bingley, Emerald Group Publishing Limited, 23-46.

Labadie, J. R. (2007). The Unexplored Nexus: Environmental Management and Emergency Management in Post-disaster Reconstruction, https://doi.org/ 10.1400/79746.

Leblebici, Ö. (2015). "Afet Yönetim Yaklaşımları ve Kamu Politikası Bağlamında Afetlerin Çevreye Etkileri", *Memleket Siyaset Yönetim,* 10(23), 41-77.

Manandhar, R. ve McEntire, D. A. (2014). "Disasters, Development, and Resilience: Exploring the Need for Comprehensive Vulnerability Management", *Disaster and Development Examining Global Issues and Cases,* (Ed. Naim Kapucu, Kuotsai Tom Liou), Switzerland, Springer International Publishing, 19-37.

Mandal, C. K. (2021, May 9). Air Pollution Not Only Impacts Health, But Can Also Trigger Floods and Landslides, Study Finds, https://kathmandupost.com/climate-environment/2021/05/09/air-pollution-not-only-impacts-health-but-can-also-trigger-floods-and-landslides-study-finds (10.05.2021).

Medico International, Terre des hommes, United Nations University & Welthungerhilfe (2012). WorldRiskReport 2012: Environmental Degradation Increases Disaster Risk Worldwide, Alliance Development Works.

Mengüç, D. (2023, 14 Mart). Afet İçinde Afet, https://www.indyturk.com/node/616741/haber/afet-i%C3%A7inde-afet (13.05.2023).

OECD (2020). Environment at a Glance 2020, Paris, OECD Publishing, https://doi.org/10.1787/4ea7d35f-en.

Phong, T. ve Shaw, R. (2010). "River Basin Management for Effective Disaster Risk Reduction in the Face of Changing Climate", *Climate Change Adaptation and Disaster Risk Reduction: Issues and Challenges,* (Ed. Rajib Shaw, Juan M. Pulhin, Joy Jacqueline Pereira), Bingley, Emerald Group Publishing Limited, 265-290.

Renaud, F. G., Sudmeier-Rieux, K. & Estrella, M. (2013). "The Relevance of Ecosystems for Disaster Risk Reduction", *The Role of Ecosystems in Disaster Risk Reduction,* (Ed. Fabrice G. Renaud, Karen Sudmeier-Rieux, Marisol Estrella), Tokyo, United Nations University Press, 3-25.

Rivas, E. (2023, February 27). The Environmental Impact and Aftermath of the Turkey-Syria Earthquakes, https://www.law.georgetown.edu/environmental-law-review/blog/the-environmental-impact-and-aftermath-of-the-turkey-syria-earthquakes/ (13.05.2023).

Schipper, E. L. F. (2009). "Meeting at the Crossroads?: Exploring the Linkages Between Climate Change Adaptation and Disaster Risk Reduction", *Climate and Development*, 1(1), 16-30.

Shaw, R. (2006). "Indian Ocean Tsunami and Aftermath: Need for Environment Disaster Synergy in the Reconstruction Process", *Disaster Prevention and Management,* 15(1), 5-20.

Shaw, R. ve Gupta, M. (2009). "Information, Education, and Communication for Urban Risk Reduction", *Urban Risk Reduction: An Asian Perspective,* (Ed. Rajib Shaw, Hari Srinivas, Anshu Sharma), Bingley, Emerald Group Publishing Limited, 55-76.

Sipahi, E. B. ve Abdulkasan, M. (2020). "Afet Yönetimi ve Çevre", *Farklı Boyutlarıyla Afet Yönetimi,* (Ed. Murat Yaman, Erkan Çakır), Ankara, Nobel Yayıncılık, 105-121.

Srinivas, H. ve Nakagawa, Y. (2008). "Environmental Implications for Disaster Preparedness: Lessons Learnt From the Indian Ocean Tsunami", *Journal of Environmental Management*, 89(1), 4-13.

Srinivas, H., Shaw, R. & Sharma, A. (2009). "I ntroduction to Urban Risk Reduction", *Urban Risk Reduction: An Asian Perspective,* (Ed. Rajib Shaw, Hari Srinivas, Anshu Sharma), Bingley, Emerald Group Publishing Limited, 3-12.

Sudmeier-Rieux, K., Ash, N. & Murti, R. (2013). Environmental Guidance Note for Disaster Risk Reduction: Healthy Ecosystems for Human Security and Climate Change Adaptation, IUCN, Ecosystem Management Series No. 8, Switzerland, https://portals.iucn.org/library/sites/library/files/documents/CEM-008-2013.pdf.

Surjan, A., Kudo, S. & Uitto, J. I. (2016). "Risk and Vulnerability", *Sustainable Development and Disaster Risk Reduction,* (Ed. Juha I. Uitto, Rajib Shaw), Tokyo, Springer, 37-56.

TBMM (2023, 19 Nisan). TBMM Deprem Araştırma Komisyonu Raporunu Tamamladı, (https://www.tbmm.gov.tr/Haber/Detay?Id=7e3ba659-e89e-49b0-9b00-01879ab7c187 (13.05.2023).

TMMOB (2023). 6 Şubat 2023 Depremleri Tespit ve Değerlendirme Raporu, https://www.tmmob.org.tr/sites/default/files/mo06022023depremtespit.pdf.

Tran, P., Friend, R., MacClune, K. & Henceroth, J. (2016). "Building Urban Climate Resilience: Experiences from Vulnerability Assessment in Hue City, Viet Nam", *Sustainable Development and Disaster Risk Reduction,* (Ed. Juha I. Uitto, Rajib Shaw), Tokyo, Springer, 57-70.

Tran, P. ve Shaw, R. (2012). "Chapter 1 Environment Disaster Linkages: An Overview", *Environment Disaster Linkages (Community, Environment and Disaster Risk Management, Vol. 9),* (Ed. Rajib Shaw, Phong Tran), Bingley, Emerald Group Publishing Limited, 3-14.

Tuğaç, Ç. (2021). "Bütünleşik Afet Riski Azaltımı ve İklim Değişikliğine Uyum Yaklaşımı Üzerine Bir Değerlendirme", *Afet ve Risk Dergisi,* 4(1), 1-19.

Tyagi, A. (2010). "Need for Paradigm Shift in Approach to Disaster Management", The Indian Journal of Political Science, 71(1), 9-23.

Uitto, J. I. ve Shaw, R. (2016). "Preface", *Sustainable Development and Disaster Risk Reduction,* (Ed. Juha I. Uitto, Rajib Shaw), Tokyo, Springer, v-vi.

UNDRR (2022). Global Assessment Report on Disaster Risk Reduction 2022: Our World at Risk: Transforming Governance for a Resilient Future, Geneva, https://www.undrr.org/gar2022-our-world-risk-gar#container-downloads.

UNEP (2005). Environment Management and Disaster Reduction, Japan, https://wedocs.unep.org/20.500.11822/9842.

UNISDR (2002). Living with Risk: A Global Review of Disaster Reduction Initiatives, United Nations, Switzerland, https://digitallibrary.un.org/record/472070?ln=es.

UNISDR (2003). Disaster Reduction and Sustainable Development, https://www.gdrc.org/uem/disasters/disenvi/DR-and-SD-English.pdf.

UNISDR ve UNEP (2004). Environmental Protection and Disaster Risk Reduction: A Community Leader's Guide, UN/ISDR Africa Educational Series, 2(2), https://www.undrr.org/publication/environmental-protection-and-disaster-risk-reduction-community-leaders-guide.

Üstün, A. B., Altuntaş, G., Demirörs, U. & Karayazı, O. (2023). 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depremleri ve 20 Şubat 2023 Defne (Hatay) Depremi Sonucu Gelişen Sıvılaşma Yapıları Saha Gözlemleri ve Değerlendirmeler, Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, https://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/bilgi-merkezi/deprem/pdf/sivilasma-yapilari-sahagozlemleri.pdf.

Wahlström, M. (2009). "Disaster Risk and its Reduction: Who is Responsible?", The Fletcher Forum of World Affairs, 33(2), 153-158.

WHO (2021, October 30). Climate Change and Healt, https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/climate-change-and-health (11.05.2023).

Kaynakça

Akdur, R. (2005), *Avrupa Birliği ve Türkiye'de Çevre Koruma Politikaları*, Ankara: Ankara Üniversitesi ATAUM Araştırma Dizisi:23.

Aksoy, A. D., (2022), "Sürdürülebilirlik Kavramının Tarihçesi", *ECOIQ* 100. Özel Sayı, https://arzudenizaksoy.com/yazi/surdurulebilirlik-kavraminin-tarihcesi-ve-gelisimi

Algan, N., (2000), "Türkiye'de Devlet Politikaları Bağlamında Çevre ve Çevre Korumanın Tarihine Kısa Bir Bakış". *Türkiye'de Çevre ve Çevre Korumanın Tarihi Sempozyumu*, 5–8 Nisan 2000, İstanbul, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayını: 221–234.

Alıca, S. S., (2008), "Türkiye'de Çevre Yönetimi", *Ankara Barosu Dergisi*, 66 (1): 241-251.

Altunay Şam, E., (2016), "Osmanlı Modernleşmesinde Çevre", *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4 (32): 30-43.

Bal, H., Algan, N. ve Özdemir, P. (2015), "Yeni Kurumsalcı Perspektifte Çevresel Yönetişim ve Kurumsal Çerçevenin Önemi", *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 16 (2): 179-191.

Bal, O. (2013), "Çevresel Faktörlerin Küresel Ekonomiye Etkileri ve Öneriler", *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi- The Journal of Academic Social Science* 1(1): 23- 34.

Baykal, H. ve Baykal, T. (2008). "Küreselleşen Dünya'da Çevre Sorunları", *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9): 1- 17.

Baykal, T. (2010). "Türkiye'de Çevre Yönetim Sisteminin Yerel Örgütlenmesi", *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (13): 476-492.

Cramer J., (1997), "Environmental Management: From "fit"to "stretch", *Business Strategy and the Environment*, 7/3 (1998), 162–72.

Çevre Yönetim Sistemi Rehberi (2008), İstanbul Sanayi Odası Yayını, İstanbul.

Demirer, G. (1192), *Çevre Sorunları ve Kapitalizm- Kriz Nasıl Aşılabilir IV*, İstanbul, Sorun Yayınları.

Görmez, K., (2015), *Çevre Sorunları*, Geliştirilmiş 3. Baskı, Ankara, Nobel Yayıncılık.

Güler, Ç., Tekbaş, F. ve Vaizoğlu, S., (2001), Çevre Yönetimi, TTB Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi: (1): 9-15.

Güneş, Y., (2004), "Amerika Birleşik Devletleri Çevre Hukukunun Gelişimi ve Türk Çevre Hukuku İle Karşılaştırılması", *İÜHFM*. LXII (1-2): 81-122.

Kaplan, A., (1997), *Küresel Çevre Sorunları ve Politikaları*, Mülkiyeliler Birliği Yayını, No: 18.

Karabıçak, M. ve Armağan, R., (2004), "Çevre Sorunlarının Ortaya Çıkış Süreci, Çevre Yönetiminin Temelleri ve Ekonomik Etkileri", S*üleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9 (2): 203-228.

Karakaş Ulusoy, C. (2015), *Büyükşehir Belediyelerinde Sürdürülebilir Su Yönetimi: Ankara Örneği*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

Karaman, Toprak, Z., (1996). "Sosyo -Ekonomik Çevre ve Çevresel Etki Değerlendirmesi", *Türk İdare Dergisi*, 6 (410): 59-82.

Karpuzcu, M. (2006), *Çevre Kirlenmesi ve Kontrolü*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyat.

Kayhan, A. K., (2013), "Birleşmiş Milletler Çevre Programı Üzerine Bir İnceleme", *Public and Private International Law Review -MHB*, 33 (1): 61- 90.

Keleş, R. ve Hamamcı, C., (1993), *Çevrebilim*, Ankara: İmge Kitabevi.

Keleş, R., (2013), *100 Soruda Çevre*, *Çevre Sorunları ve Çevre Politikası*, Yakın Kitabevi, İzmir.

Keleş, R., (2016), "Çevre ve Siyaset", *İnsan Çevre Toplum*, 3. Baskı, Ankara: İmge Kitabevi

Koç, B. (2005), "1870 Orman Nizamnamesinin Osmanlı Ormancılığına Katkısı Üzerine Bazı Notlar", *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 24 (37): 231 – 257.

Koyuncu, A. D. ve Çiftçi, S. (2022). Çevre Hareketine Katılımda Çevre Bilincinin Etkisi: Bartın Örneği, Kent Akademisi Dergisi, 15(3):1008-1022.

Kurtay, S., (15 Aralık 2020), "Madenler, imar düzenlemeleri, otoyol projeleri: Kaş'ta neler oluyor?", *Gazete Duvar*.

Serter, G., (2006), "Türkiye'de Çevresel Etki Değerlendirmesinin Tarihsel Süreçteki Gelişimi", *Planlama*, Şehir Plancıları Odası Dergisi, (1): 43-52.

Sipahi, E. B. (2010), "Küresel Çevre Sorunlarına Kolektif Çözüm Arayışları ve Yönetişim", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24: 331-344.

Şengün, H., (2015), "Türkiye'de Çevre Yönetimi ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Uygulamaları", *Strategic Public Management Journal (SPMJ)*, (1): 109-130.

Toptancı, C., (TY), *Çevre ve Şehircilik (Bilim ve Mevzuat) Terimleri Sözlüğü*, İstanbul, İstanbul Matbaacılık.

Turan, V. (2007), *Türkiye'nin ÇED Uygulama Deneyimi Üzerine Bir Değerlendirme: 1993-2007*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

Üste, R.B., (2014), "Neoliberal Politikaların Çevre Konusuna Etkileri Açısından Bir Değerlendirme", *BEU. SBE. Dergisi*, 3 (1): 155-176.

Zeytin, M. ve Kırlıoğlu, H. (2014, Eylül), Çevre Yönetim Sistemi ve Yerel Yönetimler, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(5): 238-254.

Zivkovic, S. ve Veljkovic, M., (2020), "The Concept and Objectives of Environmental Management", *Economics Of Sustainable Development*, 4(2): 37-47, DOI:10.5937/ESD2002037Z.

10/7/2018 tarihli ve 1 sayılı "Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi" Resmî Gazete: 10.07.2018 Tarih ve 30474 Sayı.

153 Sayılı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi Resmî Gazete 16 Ekim 2023 Tarih ve 32341Sayı.

644 Sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, Resmî Gazete: 08.06.2011, Sayı 27958

2872 Saylı Çevre Kanunu, Resmî Gazete: 11.08.1983 Tarih ve 18132 Sayı.

5393 Sayılı Belediye Kanunu, Resmî Gazete: 13.07.2005 Tarih ve 25874 Sayı.

5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Resmî Gazete: 23.07.2004 Tarih ve 25531 Sayı.

5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, Resmî Gazete: 04.03.2005 Tarih ve 25745 Sayı.

4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu Resmî Gazete: 11.07.2003 Tarih ve 25165 Sayı

https://www.aa.com.tr/tr/cevre/osmanlinin-cevre-hassasiyeti-arsiv-belgelerinde/2606619 (15.08.2023 tarihinde edinilmiştir.)

https://www.ebelediye.info/dosya/osmanli-da-cevre-ve-sokak-temizligi 12.09.2023 tarihinde edinilmiştir.

https://www.iklimhaber.org/avrupanin-coplugu-olduk-turkiye-avrupadan-en-cok-atik-alan-ulke-konumunda//. (25.07.2023 Tarihinde edinilmiştir.)

https://ced.csb.gov.tr/yonetmelikler-i-430 (23.10.2023 Tarihinde edinilmiştir.)

Kaynakça

Agger, B. (1991). "Critical Theory, Poststructuralism, Postmodernism: Their Sociological Relevance", *Annual Review of Sociology*, 17(1), 105-131.

Bartuska, T. J. ve Young, G. (2007). "The Built Environment: Definition and Scope", *The Built Environment: A Collaborative Inquiry into Design and Planning,* (Ed. Wendy R. McClure ve Tom J. Bartuska), USA, John Wiley&Sons-Hoboken, 3-14.

Baudrillard, J. (1970). *La Société de Consommation Ses Mythes Ses Structures.* Paris, Editons Denoël.

Beyazıt, E. (2020a). "Çevre Etiketi: Sürdürülebilir Çevre Hedefleri İçin Bir Araç mı? Çevre Duyarlılığının Piyasalaştırılması mı?", *Ekonomi ve Yönetim Bilimlerinde Güncel Akademik Araştırmalar* (Ed. Mustafa Hatipler), Ankara, Akademi Yayınevi.

Beyazıt, E. (2020b). "Çoklu Kriz Ortamında Salgın ve Kentler", *Covıd-19 Sürecinin Ekonomik ve Sektörel Etkileri* (Ed.Kürşat Karışmaz), Ankara, İksad Yayınevi.

Beyazıt, E. ve Yarım, S. (2020). Kırılgan Dünyanın Küresel Sorunu: Çöp, Ankara, Gece Kitaplığı.

Beyazıt, E. ve Yarım Altunay, S. U. (2021). "Çöp Krizi: Kirli Çevresel Politikalar ve Çöp Savaşları", *Türkiye'de Devlet ve Kriz* (Ed. Muharrem Güneş-Hüseyin Gül), 202-221.

Bruyninckx, H. (2021). "Çoklu Kriz Ortamında Yaşamak: Sağlık, Doğa, İklim, Ekonomi. Ya da Basitçe Sistemsel Bir Sürdürülemezlik mi?", *AÇA Bülteni*, https://www.eea.europa.eu/tr/articles/coklu-kriz-ortaminda-yasamak-saglik, (Erişim Tarihi: 09.09.2022).

Carson, R. (1962). *Silent Spring*, Greenwich, Fawcett Publications.

Cenevre İyilik Hali Sözleşmesi (2021). *The Geneva Charter for Well-being*, World Health Organization, 10th Global Conference on Health Promotion, 13-15 December 2021, https://cdn.who.int/media/docs/default-source/health-promotion/geneva-charter-4-march-2022.pdf?sfvrsn=f55dec7_21&download=true, (Erişim Tarihi: 01.10.2023).

Downs, A. ve Acevedo, R. (2019). *How Our Trash Impact the Environment*. https://www.earthday.org/how-our-trash-impacts-the-environment, (Erişim Tarihi: 20.12.2020).

European Environmental Agency (2019). *Environmental and Health*, https://www.eea.europa.eu/tr/themes/human/intro, (Erişim Tarihi: 16.09.2021).

Görmez, K. (2003). *Çevre Sorunları ve Türkiye*, Ankara, Gazi Kitabevi.

Güler, Ç. (2012). "Çevre ve Sağlık İlişkisi", Çevre Sağlığı-Çevre ve Ekoloji Bağlantılarıyla (Ed. Çağatay Güler), Cilt: I, Ankara, Yazıt Yayıncılık, 25-38.

Güler, Ç. ve Çobanoğlu, Z. (1998). *Çevre Mevzuatı*, Ankara, Güneş Kitabevi.

Güneş, M. (2004). *Yerel Gündem 21*, Ankara, Detay Yayıncılık.

Güneş, M. ve Beyazıt, E. (2012). *Yerel Gündem 21'den Kent Konseylerine: "Ulusal" Kentlerden "Küresel" Köylere*, Ankara, Detay Yayıncılık.

Güneş, M. ve Tek, M. (2016). "Yerel Çevre Politikaları ve Çevre Hakkı: Hatay İl Mahalli Çevre Kurulu Kararları Üzerine Bir Değerlendirme", *International Journal of Academic Value Studies*, 2(3), 104-115.

Heinrich Böll Stiftung Derneği (2023). Pestisit Atlası: Tarımda Kullanılan Zehirler Hakkında Gerçekler ve Rakamlar, https://yesilgazete.org/pestisit-kabusu-yilda-385-milyon-kisi-zehirleniyor-her-yil-11-bin-kisi-hayatini-kaybediyor/ (Erişim Tarihi: 11.10.2023).

Hightower, J. (2008). *Diagnosis: Mercury: Money, Politics, and Poison*, USA, Island Press.

Keleş, R. ve Hamamcı, C. (2005). *Çevrebilim,* Ankara, İmge Kitabevi.

Meadows, D.H, Meadows, D. L., Randers, J. ve Behrens III William W. (1972). *The Limits to Growth: A Report for the Club of Rome's Project on the Predicament of Mankind*, New York, Universe Books.

Naess, A. (1973). "The Shallow and the Deep, Long-Range Ecology Movement: A summary", *Inquiry*, 16, 95-100.

Özdek, E. Y. (1993). İnsan Hakkı Olarak Çevre Hakkı, Ankara, TODAİE Yayınları.

Ragusa, A., Svelato, A., Santacroce, C., Catalano, P., Notarstefano, V., Carnevali, O., Papa, F., Rongioletti, M.C.A., Baiocco, F., Draghi, S., D'Amore, E., Rinaldo, D., Matta, M. ve Giorgini, E. (2020). "Plasticenta: First Evidence of Microplastics in Human Placenta", *Environment International*, 146 (2021, 106274.

Rainey, T. B. (1991). "Siberian Writers and the Struggle to Save Lake Baikal", *Environmental History Review*, 15(1), 46-60.

Ratcliffe, D. (1977). *A Nature Conservation Review: The Selection of Biological Sites of National Importance to Nature Conservation in Britain*, UK, Cambridge University Press.

Reeves, H. (2011). International Day for Biological Diversity, Hager Group Symposium, Paris.

Risse, T. (2005). "Neofunctionalism, European Identity and the Puzzles of European Integration", *Journal of European Public Policy*, 12(2), 291-309.

Salter Green, E. (2020). "Microplastics Revealed in the Placentas of Unborn Babies", *The Guardian*, https://www.theguardian.com/environment/2020/dec/22/microplastics-revealed-in-placentas-unborn-babies, (Erişim Tarihi: 24.12.2020).

Thacker, S. B., Stroup, D. F., Parrish, R. G. ve Anderson, H. A. (1996). "Surveillance in Environmental Public Health: Issues, Systems, and Sources". *American Journal of Public Health*, 86(5), 633-638.

TMMOB Çevre Mühendisleri Odası (2023). *Hatay İli Asbest Teknik İnceleme Raporu*, https://api.cmo.org.tr/uploads/contents/2023-30-5-16-21-33-893153.pdf, (Erişim Tarihi: 10.10.2023).

TMMOB Mimarlar Odası (2023). *TMMOB Mimarlar Odası 6 Şubat 2023 Depremleri Tespit ve Değerlendirme Raporu*, TMMOB Mimarlar Odası, https://www.tmmob.org.tr/icerik/tmmob-6-subat-depremleri-8-ay-degerlendirme-raporu-yayimlandi, (Erişim Tarihi: 10.10.2023).

Voulvouli, A. (2009). *From Environmentalism to Trans Environmentalism: The Ethnography of an Urban Protest in Modern Istanbul*, Oxford, Peter Lang.

WCED (1987). *Ortak Geleceğimiz*, Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu Raporu, Ankara, Türkiye Çevre Sorunları Vakfı Yayını.

WHO (2006). *Constitution of the World Health Organization*, Basic Documents, Forty-fifth edition, Supplement, https://www.afro.who.int/sites/default/files/pdf/generic/who_constitution_en.pdf, (Erişim Tarihi: 01.10.2023).

WHO (2019). *Ten Threats to Global Health in 2019*, https://www.who.int/news-room/spotlight/ten-threats-to-global-health-in-2019, (Erişim Tarihi: 20.09.2023).

WHO (2020). *Shortage of Personal Protective Equipment Endangering Health Workers Worldwide*. World Health Organization, https://www.who.int/news/item/03-03-2020-shortage-of-personal-protective-equipment-endangering-health-workers-worldwide, (Erişim Tarihi: 11.11.2020).

Yavuz, C. I. (2021). "Çevre ve Sağlık İlişkisi Üzerine Değinmeler", *SD (Sağlık Düşüncesi ve Tıp Kültürü) Dergisi, Güz-2021(60), 18-19.*

Kaynakça

AnaBritanicca Genel Kültür Ansiklopedisi (1986). Ana Yayıncılık, Cilt: 16.

Ateş, H. (2023). "Rakamlarla Komplo Teorileri Arasında İklim Göçü", *TESAM Strateji*, Temmuz.

Bartram, D., Poros M. V., Monforte P. (2017). *Göç Meselesinde Temel Kavramlar*, (Çev. Itır Ağabeyoğlu Tuncay), Hece Yayınları, Ankara.

Brown, O. (2008). *Migration and Climate Change Rapport*, International Organization for Migration Pres, Geneva.

Callenbach, E. (2010). *Ekoloji*, (Çev.Egemen Özkan), Sinek Sekiz Yayınları, İstanbul.

Çepel, N. (1996). *Çevre Koruma ve Ekoloji Terimleri Sözlüğü***,** TEMA Yayınları, İstanbul.

Dünya Gazetesi, 25 Ağustos 2021.

Emiroğlu, K. ve Aydın, S. (2003). *Antropoloji Sözlüğü***,** Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara.

Hançerlioğlu, O. (1986). *Toplumbilim Sözlüğü***,** Remzi Kitabevi Yayınları, İstanbul.

Hare, W. L. (2009). "İklim İçin Güvenli Bir İniş", *The Worldwatch Institute Dünyanın Durumu 2009 Raporu: Isınmakta Olan Bir Dünyaya Bakış*, Çev. Ayşe Başçı, İş Kültür Yayınları, İstanbul.

http:// www.2023.gen.tr, Erişim Tarihi: 15 Aralık 2010.

http://www.ntvmsnbc.com/news/461779.asp, Erişim Tarihi: 16 Aralık 2010.

Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC), (2007). *WGI Dördüncü Değerlendirme Raporu/Politika Belirleyiciler İçin Özet*, Şubat.

IOM, *Göç Terimleri Sözlüğü* (Ed. Richard Perruchoud ile Jillyanne Redpath – Cross).

IPCC 1,5 °C Küresel Isınma Özel Raporu (2018), https://www.birbucukderece.com/bilimsel-kaynaklar/ipcc-1-5-c-raporu (Erişim Tarihi: 18.10.2018).

IPCC 6. Değerlendirme Raporu İklim Değişikliği 2022: Etkiler, Uyum ve Kırılganlık, https://www.birbucukderece.com/bilimsel-kaynaklar/ipcc-6-degerlendirme-raporu-2022-iklim-degisikligi-ile-mucadele (Erişim Tarihi: 20.10.2023)

Kadıoğlu, M. (2001). *Küresel İklim Değişimi ve Türkiye*, Güncel Yayıncılık, İstanbul.

Keleş, R. (2012). *Kentleşme Politikası*, İmge Yayınları, Ankara.

Kurnaz, L. (2021). "İklim Değişikliği…", *Oksijen*, 29 Ekim-04 Kasım 2021

Laczko, F. ve Aghazarm, C. (2009). "Introduction and Overview: Enhancing the Knowledge Bases", *Migration, Environment and Climate Change* (Ed. Frank Laczko and Christine Aghazarm), International Organization for Migration.

Lee, E. S. (1969). *A Theory of Migration*, Cambridge University Press, London.

Mutlu, A., İrdem, İ. ve Üre, B. (2015). "Ekolojik Mültecilik", *Memleket Siyaset Yönetim (MSY)*, Cilt 10, Sayı 23, Ocak.

Satır Reyhan, A. ve Reyhan, H. (2016). "Küresel Isınmanın Nedenleri, Sonuçları ve Çözümleri Üzerine Yeni Değerlendirmeler", *Memleket Siyaset ve Yönetim*, Cilt 11, Sayı 26, s.1-24.

Sipahi, E. B. "Küresel İklim Değişimi ve Çevresel Güvenlik Kıskacında İklim Mültecileri", *http: // www.ukidek.org/bildiriler***,** Erişim Tarihi: 16 Aralık 2010.

Tekin, E. (2020). "Uluslararası Hukuk Bağlamında İklim Mültecilerinin Korunması", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Mart-Nisan, Sayı 147.

Türkeş, M., Sümer, U. M. ve Çetiner, G. (2000). "Küresel İklim Değişikliği ve Olası Etkileri", *Çevre Bakanlığı/Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Seminer Notları* (13 Nisan 2000, İstanbul Sanayi Odası), ÇKÖK Gn. Md., Ankara.

Uyduranoğlu, A. (2021). "Avrupa Yeşil Mutabakatı'nda Uygulanması Gereken Karbon Vergisinin Önündeki Engeller: Asimetrik Bilgi ve Ön Yargı", *Avrupa Yeşil Mutabakatı Kapsamında Yeşil Ekonomi***,** (Ed. Funda H.Sezgin-Esra Yüksek Acı-Rana Atabay Kuşçu), Nobel Yayınları, Ankara.

Ülken, H. Z. (1969). *Sosyoloji Sözlüğü*, M.E.B. Yayınları, İstanbul.

Yalçın, C. (2004). *Göç Sosyolojisi*, Anı Yayınları, Ankara.

Z Raporu, Ekim 2020, Sayı 17.

Kaynakça

Bina, O., Jing, W., Brown, L. ve Partidário, M.R. (2011). "An Inquiry Into The Concept of SEA Effectiveness: Towards Criteria For Chinese Practice", *Environ. Impact Assess. Rev*., 31, 572–581.

Dikmen, A.Ç. (2019). "Stratejik Çevresel Değerlendirme (SÇD) Yönetmeliği'nin Türkiye'nin Çevre Politikasına Katkısı", *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, (15), 535-541. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/679690

Ersoy, M. (2012). Planlama Kuramına Giriş, http://www.melihersoy.com/wp-content/uploads/2012/04/9-340.pdf (Erişim tarihi 06.06.2023).

Gökçe, G. C. ve Barış, M. E. (2015). "Çevresel etki değerlendirmesi (ÇED)-Stratejik Çevresel Değerlendirme (SÇD) İlişkisi ve Peyzaj Planlama Sürecinde Stratejik Çevresel Değerlendirmenin Önemi", *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS*), (3).

Gürer, N. ve Sat, N. A. (2008). *Çevre Duyarlı Planlama: Ekolojik Kent Yaklaşımları*, Kent Yönetimi, İnsan ve Çevre Sorunları Sempozyumu'08, 02-06 Kasım 2008 İstanbul.

Gülbitti, M. ve Özüduru, B.H. (2020). "Türkiye'deki Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi Süreçlerinin Stratejik Mekansal Planlama Süreçleri ile İlişkili Olarak Değerlendirilmesi", *Planlama*, 30(1), 36–53.

Gürel Üçer, Z.A. (2017). "Kentsel Politikaların Belirlenmesinde Bir Araç: Sürdürülebilirlik Göstergeleri", *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 26(1), 103-124.

Mabey, P.T., Li,W., Sundufu, A.J. ve Lashari, A.H. (2021). "The Potential of Strategic Environmental Assessment to Improve Urban Planning in Sierra Leone", *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 18, 9454.

Meydan, S.G. (2013). "Kent Planlama Sürecinde Çevre Bilinci ve Kentsel Rant İlişkisi", *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi*, 6 (1): 175-179.

Partidario, M. (1996). "Strategic Environmental Assessment: Key Issues Emerging From Recent Practice", *Environ. Impact Assess. Rev.,* 16, 31–55.

Özelçi Eceral, T. ve Özdemir Sönmez, N. (2011). "Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi ve Türkiye'de Kıyı-Planlama Mevzuatı ile Kurumsal Yapı", *Yasal ve Yönetsel Boyutlarıyla Planlama*, Prof. Dr. Feral Eke'ye Armağan, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, TAU Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 118-135.

Puppim de Oliveira, J.A (2012). "Rio +20: what we can learn from the process and what is missing", *Cadernos EBAPE BR*, 10(3), 492-507.

Sadler, B. ve Verheem, R. (1996) Strategic Environmental Assessment: Status, Challenges and Future Directions; Ministry of Housing, Spatial Planning and the Environment, the EIA Commission: The Hague, The Netherlands.

Seydioğulları, H.S. (2013). "Sürdürülebilir Kalkınma için Yenilenebilir Enerji", *Planlama*, 23(1), 19-25.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, (2019), Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ve Değerlendirme Raporu. (https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/03/Surdurulebilir-Kalkinma-Amaclari-Degerlendirme-Raporu_13_12_2019-WEB.pdf) (Erişim Tarihi 04.05.2023).

T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, (2023) Stratejik Çevresel Değerlendirme, https://scd.csb.gov.tr/ (Erişim tarihi 06.06.2023).

T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü, Stratejik Çevresel Değerlendirme Süreci Yürütülen Plan/Program Listesi, https://scd.csb.gov.tr/scd-sureci-yurutulenler-i-88863 (Erişim tarihi 06.10.2023).

T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü, Stratejik Çevresel Değerlendirme Süreci Tamamlanan Plan/Program Listesi, https://scd.csb.gov.tr/scd-sureci-tamamlananlar-i-88842 (Erişim tarihi 06.10.2023).

T.C. Resmi Gazete (2017), Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliği Sayı: 30032 https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/04/20170408-3.htm (Erişim tarihi 06.10.2023).

T.C. Resmi Gazete (2022), Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği Sayı: 31907 https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/07/20220729-2.htm (Erişim tarihi 06.06.2023).

Yalçınkaya, N. M. ve Say, N. (2022). "Türkiye'de Ulaşım Sektörü Politik Karar Verme Mekanizmasına Stratejik Çevresel Değerlendirme Uygulama Gerekliliği", *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 29 (3), 547-566.

Yenigül S. B. (2010). *Urban Rural Relationship for Sustainable Development*, International Sustainable Buildings Symposium, 26 - 28 Mayıs 2010, 380-384.

Kaynakça

Abuzar, C. (2011). "Dinin Toplumsal Yaşam Üzerindeki Etkisi". *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 26(26), ss.143-153

Arslan, H. (2008). *Hint Dinlerinde Ahimsa: Hiçbir Canlıyı İncitme*. Uluslararası Çevre ve Din Sempozyumu 1. İstanbul. Yalın Yayıncılık, s.17-78.

Atik, K. (2008). *Kutsal Kitaplara Göre Tanrı Doğa İlişkisi.* Uluslararası Çevre ve Din Sempozyumu 2. İstanbul. Yalın Yayıncılık.

Auguste Comte'un (1798-1857) *Pozitivist Din Kuramı | Din Sosyolojisi*. (2020, Mart 28). https://dinsosyolojisi.com.tr/auguste-comteun-1798-1857-pozitivist-din-kurami/

Aydın, M. (1986). "Din Ve Toplum İlişkisi". *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (3), ss.47-59.

Başkurt, İ. (2008). *Dengeli Bir Dünya İçin Evreni Doğru Okumak: İnsan ve Evren Üzerine İslami Bir Bakış*. Uluslararası Çevre ve Din Sempozyumu 2. İstanbul. Yalın Yayıncılık.

Batchelor, M., Brown, K. (1997). *Budizm ve Ekoloji*. İstanbul. İgdaş Yayınları.

Canlı, M. (2017). *Kutsal Metinler Bağlamında Çevre ve Din İlişkisinin Sosyolojik Analizi*. YÖK Açık Bilim. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sivas, ss.27-30.

Capra, F. (1992). *Batı Düşüncesinde Dönüm Noktası*. İstanbul, İnsan Yayınları.

Cevizci, A. (2001a). *Ortaçağ Felsefesi Tarihi*. Bursa, Asa.

Cevizci, A. (2001b). *Onyedinci Yüzyıl Felsefe Tarihi.* Bursa, Asa.

DİN (İlahiyat) Ansiklopediler—TÜBİTAK. (t.y.). Geliş tarihi 18 Mart 2023, gönderen https://ansiklopedi.tubitak.gov.tr/ansiklopedi/din_ilahiyat

Durkheim, E. (2011). *Dini Hayatın İlkel Biçimleri* (Çev. Aydın, F.). Ankara, Eski Yeni Yayınları

Ekinci, E. (2018). "İslam Dini'nin Çevreye ve Çevre Sorunlarına Bakış Açısı, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 11(1), ss. 129-140.

Eliade, M. (2000). *Dinler Tarihine Giriş*. (Çev. Arslan Özcan, L.) İstanbul. Kabalcı Yayınevi.

Emile Durkheim (1853-1917*) Fonksiyonel Din Sosyolojisi | Din Sosyolojisi*. https://dinsosyolojisi.com.tr/emile-durkheim-1853-1917-fonksiyonel-din-sosyolojisi/ (23.05.2023).

Erbaş, A. (2008). *Muhtelif Dinlerde Su Motifi*. Uluslararası Çevre ve Din Sempozyumu 1. İstanbul, Yalın Yayıncılık.

Evkuran M. (15-16 Mayıs 2008), *Çevre Bilincinin Teolojik Temelleri Uzerine.* Uluslararası Çevre ve Din Sempozyumu, (Ed. Fahri Kayadibi), İstanbul, Yalın Yayıncılık.

Feyzioğlu, E. (2011). *Ekoloji, İnsan ve Din*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.

Göktuğ, T. H. (2008). *Felsefeden Doğayı Uzanan Köprü: Feng Shui*. Uluslararası Çevre ve Din Sempozyumu 2. İstanbul, Yalın Yayıncılık.

Ilgar, R. (2006). "Sosyal Ekoloji ve İnanç İlişkisinin İrdelenmesi". *Marmara Coğrafya Dergisi*, (13), ss. 95-112.

Kahraman, A. (2008). *Allah'ın İnsanlığa Alternatifsiz Nimeti: Su*. Uluslararası Çevre ve Din Sempozyumu 1. 15-16 Mayıs 2008. İstanbul. Yalın Yayıncılık, s.109, 114.

Kayhan, M. (2017). *Çevre Olgusu Bağlamında Evrensel Dinler Felsefi Sistemler ve Kimi İdeolojilerin Çevre Telakkileri Üzerine*. Uluslararası Balkan Üniversitesi. Ankara, s.311-314.

Keleş, R., ve Hamamcı, C. (1998). *Çevrebilim*. Ankara, İmge

Köse, S. (2008). *Suyun Kullanımı ve Su Kaynaklarının Korunması Hususuna Kur'an ve Sünnet Bağlamından Bir Yaklaşım*. Uluslararası Çevre ve Din Sempozyumu 1. İstanbul. Yalın Yayıncılık.

Köylü, M. (2008). *Çevre Eğitimi: Dini Bir Yaklaşım*. Uluslararası Çevre ve Din Sempozyumu 2. İstanbul. Yalın Yayıncılık, ss.173-174.

Kurt, A. (2008). "Sosyolojik Din Tanımları ve Dine Teolojik Bakış Sorunu". *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17(2), ss. 73-93.

Macit, Y. (2000). *Hz. Peygamber'in Sünneti'nde Çevre*. Trabzon, Eser Ofset Yayıncılık

Nasr, S.H. (1990). "İslam ve Çevre Bunalımı". *İslami Araştırmalar Dergisi*, 3(4), s.155-174.

Nasr, S.H. (2002). *Tabiat Düzeni Ve Din*. İstanbul, İnsan Yayınları.

Odum, E.P., Barrett, G.W. (2016). *Ekoloji'nin Temel İlkeleri*. (Çev. Işık, K.) Ankara, Palme Yayınevi.

Olgun, H. (2008). *Yahudi-Hristiyan Gelenekten Moderniteye Çevre Sorunu*. Uluslararası Çevre ve Diz Sempozyumu 2. İstanbul, Yalın Yayıncılık.

Önder, T. (2003). *Ekoloji, Toplum ve Siyaset*. Ankara, Odak Yayınları.

Özdemir, İ. (2006). "Kur'an ve Çevre". *İslami İlimler Dergisi*, 2(1), 161-183.

Özdemir, İ., Yükselmiş, M. (1995). *Çevre Sorunları ve İslam*. Ankara, DİB Yayınları.

Prime, R. (1997). *Hinduizm ve Ekoloji*. İstanbul. İgdaş Yayınları.

Rose, A. (1997). *Yahudilik ve Ekoloji*. İstanbul. İgdaş Yayınları.

Sarıkçıoğlu, E. (2002). *Din Fenomenolojisi (Dinlerin Mahiyeti ve Tezahür Şekilleri).* Isparta, Süleyman Demirel Üniversitesi Yayınları.

Önder, T. (2019). *Doğayla Sözleşme: Eko-merkezci Siyasetin İmkanı*, Ankara, İdealkent

Tanrıverdi, H. (2018). "Din-Kültür İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme". *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 8(3), ss.595-601.

Tanyu, H. (1973). *Dinler Tarihi Araştırmaları*. Ankara, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları.

Tümer, G., Küçük, A. (1993). *Dinler Tarihi*. Ankara, Ocak Yayınları.

Turgay, N. (2008). *Kur'an'da Adı Geçen Bitkiler ve Hayvanlar*. Uluslararası Çevre ve Din Sempozyumu 2. İstanbul. Yalın Yayıncılık.

Ünal, M. S. (2008). "Peter L. Berger'e Göre Dinî Tecrübenin Günümüz Dindarı İçin Anlamı: Sosyolojik Bir Bakış Açısı". *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 8(2), ss.145-158

Weber, M. (2012). *Din sosyolojisi*. (Çev. Boyacı, L.). İstanbul, Yarın Yayınları.

White, L. (1967). "Historical Roots Of Our Ecological Crisis". *Science*, s.1203-1207

Yaylı, H., Çelik, V. (2011). "Çevre Sorunlarının Çözümü İçin Radikal Bir Öneri: Derin Ekoloji". *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (26). s.370-375.

Yaylı H., Yaslıkaya R. (2015). "İnsan Doğa İlişkisi Tasarımında Radikal Dönüşüm: Derin Ekoloji". *International Journal of Science Culture and Sport*, 3(11), ss.452-465.

Zeyrek, İ. (2014). *Yahudilikte Dini Semboller*, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.

Kaynakça

Akın, G. (2009). *Ekoloji-Çevrebilim ve Çevre Sorunları*, Ankara, Tiydem Yayıncılık.

Alagöz, B. (2007). "Çevre Sorunları, Teknoloji ve Değişen Öncelikler", (Ed. Zeki Dilek, Mustafa Akbulut, Zeki Cemil Arda, Zeynep Bağlan Özer, Reşide Gürses, Banu Karababa Taşkın), Ankara, *38. Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi (ICANAS) Bildiriler Kitabı*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu https://www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/ALAG%C3%96Z-B%C3%BClent-%C3%87EVRE-SORUNLARI-TEKNOLOJ%C4%B0-VE-DE%C4%9E%C4%B0%C5%9EEN-%C3%96NCEL%C4%B0KLER.pdf, 43-52, (Erişim Tarihi 11.06.2023).

Aydın, A.H., Çamur, Ö. (2017). "Avrupa Birliği Çevre Politikaları ve Çevre Eylem Programları Üzerine Bir İnceleme", *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Bahar, 7(13), 21-44.

Baykal, H., Baykal, T. (2008). "Küreselleşen Dünya'da Çevre Sorunları", *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9), 1-17.

Çınar, Ö. (2013). *Çevre Kirliliği ve Kontrolü*, Ankara, 2. Basım, Nobel Yayıncılık.

Ercan, A, "Kar Yok, Yağış Yok… Kurak Mevsimlere Yelken Açtık!", http://ahmetsaltik.net/tag/kuresel-isinim/ (Erişim Tarihi 10.06.2023).

Görmez, K. (2020). *Çevre Sorunları*, Ankara, 5. Basım, Nobel Yayınları.

Güler, Ç., Çobanoğlu, Z. (1994). *Kentleşme ve Çevre Sağlığı*, Ankara, Çevre Sağlığı Temel Kaynak Dizisi No: 26.

Güneş, Ahmet M. (2014). "Çevre ve Hukuk Perspektifinden Hidroelektrik Santrallerine İlişkin Bazı Tespitler", *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Temmuz, (18), 29-78.

Gürpınar, E. (1998). *Çevre Sorunları*, İstanbul, Genişletilmiş 4. Baskı, Der Yayınları.

Kaplan, A. (1999). *Küresel Çevre Sorunları ve Politikaları*, Ankara, Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları Tezler Dizisi:3.

Karacan, A.R. (2012). *Çevre Ekonomisi ve Politikası: Ekonomi, Politika, Uluslararası ve Ulusal Çevre Koruma Girişimleri*, İzmir, Yayın No:6, Genişletilmiş 2. Baskı, Ege Üniversitesi Yayınları.

Karaman, S. (2006). "Hayvansal Üretimden Kaynaklanan Çevre Sorunları ve Çözüm Olanakları", *KSÜ Fen ve Mühendislik Dergisi*, 9(2), 133-139.

Karataş, A. (2021). "Çevre Sorunları ve Kovid-19 Pandemisi Arasındaki İlişki", *Çevre Sorunları*, (Ed. Mahire Özçalık), Ankara, İKSAD, 3-30.

Kaypak, Ş. (2013). "Çevre Sorunlarının Çözümünde Küresel Çevre Politikalarının Önemi", *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Güz, (31), 17-34.

Keleş, R. (2010). Kentleşme Politikası, Ankara, Güncellenmiş 9. Baskı, İmge Kitabevi.

Keleş, R. (2019). *100 Soruda Çevre: Çevre Sorunları ve Çevre Politikası*, İzmir, 3. Baskı, Yakın Yayınları.

Keleş, R., Ertan, B. (Ocak 2002). *Çevre Hukukuna Giriş*, Ankara, İmge Kitabevi.

Keleş, R., Hamamcı, C., Çoban, A. (2012). *Çevre Politikası*, Ankara, Genişletilmiş 7. Baskı, İmge Kitabevi.

Kınacı, B., Albuz Pehlivan, N., Seyhan, G. (2011). *Turizm ve Çevre (Çevre Koruma)*, Ankara, Pegem Akademi.

Kışlalıoğlu, M. Berkes, N. (1990). *Çevre ve Ekoloji*, İstanbul, 3. Baskı, Remzi Kitabevi.

Kor, M. N., Öztürk, İ., Borat, M. (1992). "Çevre Kirlenmesinin Tarihsel Gelişimi", *İnsan ve Çevre Sempozyum Tebliğleri*, (Ed. Mustafa Aykaç, Selim Argun), İstanbul, İnsanlığa Hizmet Vakfı Yayınları no:3, 147-154.

Kurane, I. (2010). "The Effect of Global Warming on Infectious Diseases", *Osong Public Health Res Perspect*, 1(1), https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3766891/ (Erişim Tarihi 12.06.2023).

Mengi, A. (2016). "2000'li Yıllarda Türkiye'de Kentsel ve Çevresel Politikalara İlişkin Sorunlar", (Yayına Hazırlayan: Ruşen Keleş), *İnsan Çevre Toplum*, Ankara, Güncellenmiş 3. Baskı, İmge Kitabevi, 373-398.

OECD, *OECD Environmental Outlook to 2030*, https://www.oecd.org/env/indicators-modelling-outlooks/40200582.pdf (Erişim Tarihi 15.06.2023).

Öktem, M. (2003). *Kent Çevre ve Globalleşme*, İstanbul, Ala Yayınları.

Öner, N. Ayan, S., Sıvacıoğlu, A., İmal, B. (2007). "Kuraklığın Tanımı ve Kurak-Yarıkurak Bölgelerin Ayrımında Kullanılan Yöntemler", Nevşehir, *Türkiye'de Yarıkurak Bölgelerde Yapılan Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Uygulamalarının Değerlendirilmesi Çalıştayı, Bildiriler Kitabı 1,* 261-270.

Pepper, D. (1996). *Modern Environmentalism an Introduction*, New York, Routledge.

T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı (2009). *Kentleşme Şurası 2009, Kentsel Yoksulluk, Göç ve Sosyal Politikalar Komisyonu Raporu*, Ankara.

Torun Kayabaşı, Ehlinaz, Demirtaş, Ahmet Emre, Karasu, Ramazan. (2021). "Küresel Isınma ve Etkileri", Çevre Sorunları, (Ed. Mahire Özçalık), Ankara, İKSAD, 171-194.

Tran, P., Shaw, R.. (2007). "Towards an Integrated Approach of Disaster and Environment Management: A Case Study of Thua Thien Hue Province, Central Viet Nam", *Environmental Hazards*, 7, 271-282.

Turan, M., Örçen Yiğit, İ. (2016). "Doğal Afetler ve Çevre Sorunları", (Yayına Hazırlayan: Ruşen Keleş), *İnsan Çevre Toplum*, Ankara, Güncellenmiş 3. Baskı, İmge Kitabevi, 483-494.

Türkeş, M. (1990). *Türkiye'de Kurak Bölgeler ve Önemli Kurak Yıllar*, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Klimatoloji ve Meteoloji Bilim Dalı Yayımlanmamış Doktora Tezi.

Türkeş, M. (2010). "BM Çölleşme ile Savaşım Sözleşmesi'nin İklim, İklim Değişikliği ve Kuraklık Açısından Çözümlenmesi ve Türkiye'deki Uygulamalar", Çorum, *Çölleşme ile Mücadele Sempozyumu 17-18 Haziran 2010*, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, 601-616.

Türküm, S. (1998). "Çağdaş Toplumda Çevre Sorunları ve Çevre Bilinci", *Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Yayınları*.

Uslu, İ. (1995). *Çevre Sorunları: Kainat Tasarımındaki Değişimden Ekolojik Faaliyetlere*, İstanbul, İnsan Yayınları.

Yaman, M., Haşıl, F. (2017). "Çevre Sorunları Açısından Hidroelektrik Santralleri (HES) Üzerine Bir Araştırma", *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Afro-Avrasya Özel Sayısı*, 1, 143-151.

Kaynakça

Agarwal, B. (1992). "The Gender and Environment Debate: Lessons From India", *Feminist Studies*, 18 (1), (Spring, 1992),119-158.

Anjum, T. (2020). "Ecofeminism: Exploitation of Women and Nature", *International Journal of English Literature and Social Sciences*, 5(4), 846-848.

Arruzza, C. (2016). "Functionalist, Determinist, Reductionist: Social Reproduction Feminism and Its Critics", *Science & Society*, 80 (1), Special Issue: Socializing Philosophy (JANUARY 2016), 9-30, https://www.jstor.org/stable/pdf/24585288.pdf?refreqid=excelsior%3Ad4e0ab11f1e19562c67fa334a15db4f5&ab_segments=&origin=&initiator=, (18.03.2023).

Çoban, A. (2018), *Ekolojik İhtilaflar ve Kapitalizm*, İmge Kitabevi, Ankara.

Gaard, G. (2002). "Vegetarian Ecofeminism: A Review Essay", *Frontiers A Journal of Women Studies,* 23(3), 117-146, https://www.researchgate.net/publication/249903564_Vegetarian_Ecofeminism_A_Review_Essay, (17.03.2023).

Gimenez, M. E. (2000). "What's Material About Materialist Feminism? A Marxist Feminist Critique", Radical Philosophy, 101 (May/June 2000), https://www.radicalphilosophyarchive.com/issue-files/rp101_article2_whatsmaterialaboutmaterialistfeminism_gimenez38.pdf, (18.02.2023).

Hawkins, R. ve Ojeda, D. (2011). "Gender and Environment: Critical Tradition and New Challenges", *Environment and Planning D: Society and Space* 2011, 29, 237-253.

Hobgood-Oster, L. (2012), *Ecofeminism: Historic and International Evolution*. University of Florida, https://systemicalternatives.files.wordpress.com/2016/01/ecofeminism.pdf, (12.02.2023).

Hunt, K. (2014). ''It's More Than Planting Trees, It's Planting Ideas: Ecofeminist Praxis in the Green Belt Movement", *Southern Communication Journal*, 79 (3), July–August 2014, 235–249, https://www.researchgate.net/publication/271670007_It's_More_Than_Planting_Trees_It's_Planting_Ideas_Ecofeminist_Praxis_in_the_Green_Belt_Movement, (18.04.2023).

IUCN. (2021). New Data Reveals Slow Progress in Achieving Gender Equality in Environmental Decision Making, https://www.iucn.org/news/gender/202103/new-data-reveals-slow-progress-achieving-gender-equality-environmental-decision-making, (16.03.2023).

MacKenzie, S. (1984). "A Socialist Feminist Perspective on Gender and Environment", *Antipode,* 16 (3), 182-196, https://atrium.lib.uoguelph.ca/xmlui/bitstream/handle/10214/1806/15-MacKenzie.pdf?sequence=1&isAllowed=y, (16.03.2023).

Mellor, M. (2000). "Feminism and Environmental Ethics: A Materialist Perspective", *Ethics and the Environment*, 5 (1), 107-123.

MSF. (2005). "The Crushing Burden of Rape Sexual Violence in Darfur", A Briefing Paper by Médecins Sans Frontières International Womens Day 8 March 2005, https://www.msf.org/sites/default/files/2018-08/the-crushing-burden-of-rape%20.pdf, (15.03.2023).

Merchant, C. (2005). *Radical Ecology*, Routledge, Taylor & Francis Group.

Nieves Rico, M. (1998). "Gender, the Environment and the Sustainability of Development", UNITED NATIONS, October 1998, Santiago, Chile, https://www.cepal.org/sites/default/files/publication/files/5886/S9800083_en.pdf, (23.04.2023).

OXFAM. (2019). "Cyclone Idai in Zimbabwe an Analysis of Policy İmplications for Post-Disaster Institutional Development to Strengthen Disaster Risk Management", Briefing Paper - November 2019, https://oxfamilibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/620892/bp-impact-response-cyclone-idai-zimbabwe-071119-en.pdf?sequence=1&isAllowed=y, (16.04.2023).

Pal, D. (2021). "Ecofeminism: A Study at the Roots of Gender Inequalities", Scientia Moralitas Conference Proceedings, https://www.academia.edu/51066024/Ecofeminism_A_Study_at_the_Roots_of_Gender_Inequalities, (11.03.2023).

Plumwood, V. (1992). "Beyond the Dualistic Assumptions of Women, Men and Nature", *Ecologist*, 22(1).

Rocheleau, D., Thomas-Slayter, B. ve Wangari, E. (1996). *Feminist Political Ecology*: *Global Issues and Local Experiences*. Routledge, Taylor & Francis Group.

Salleh, A. (2014). *Ecofeminism*, Book Critique, Zed Books, London & New York.

Shameer, M. (2015). "Chipko Movement and Ecofeminism*", International Journal of Advanced Research in Social Sciences & Humanities,* 3 (1), January-June, 2015, 27-30, https://iaeme.com/MasterAdmin/Journal_uploads/IJARSSH/VOLUME_3_ISSUE_1/IJARSSH_03_01_005.pdf, (12.03.2023).

Shiva, V. (1988). *Staying Alive: Women, Ecology and Development,* Zed Books, London.

Shiva, V. ve Mies, M. (1993). *Ecofeminism*, Zed Books, London.

United Nations. (1995). The United Nations Fourth World Conference on Women, Beijing, China-September 1995, Action for Equality, Development and Peace.

United Nations. (2017). Insecure Land Rights for Women Threaten Progress on Gender Equality and Sustainable Development, Human Rights Special Procedures, https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/Women/WG/Womenslandright.pdf, (17.04.2023).

United Nations. (2018). Human Rights Obligations Relating to the Enjoyment of a Safe, Clean, Healthy and Sustainable Environment, Seventy-third session Item 74 (b) of the preliminary list, Promotion and protection of human rights: human rights questions, including alternative approaches for improving the effective enjoyment of human rights and fundamental freedoms, A/73/188.

Warren, K. J. (1990). "The Power and Promise of Ecological Feminism", *Environmental Ethics,* 12 (2), 125-146.

Warren, K. J. (2000). *Ecofeminist Philosophy: A Western Perspective on What It is and Why It Matters,* Rowman & Littlefield Publishers, Inc., England.

Yavuz, Ş. ve Şendeniz Ö. (2013). "HES Direnişlerinde Kadınların Deneyimleri: Fındıklı Örneği", *Fe Dergi: Feminist Eleştiri,* 5 (1), 43-58, https://www.academia.edu/89455421/HES_direni%C5%9Flerinde_kad%C4%B1nlar%C4%B1n_deneyimleri_F%C4%B1nd%C4%B1kl%C4%B1_%C3%B6rne%C4%9Fi, (17.02.2023).

Cemal Süreya'nın
Şiir Dünyasında

Çiçekler

Dr. Nazlı MEMİŞ BAYTİMUR

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-36-3

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ekim 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖN SÖZ

Çiçek, bir bitkinin genellikle hoş kokulu ve renkli bölümüdür. Bütün dünyada en eski çağlardan günümüze kadar çok önemli bir kavram olarak ortaya çıkan çiçek, insanoğlunun ortak anlayışı çerçevesinde duygu ve düşünceleri ifade eden bir unsur olarak ele alınır. Botanikle ilgili gelişmeler, yazılı bilginin ve edebiyatın fonksiyonu, insanların boş vakitlerini değerlendirme tarzları, yeniden üretme sanatları, üretim şekilleri ve gündelik kaygılar insanların çiçekler üzerindeki tasarruflarını da etkiler. İbadet, dekorasyon, yeme-içme, giyim-kuşam, tören, hediyeleşme gibi hayatın içindeki pek çok faaliyet alanında çiçek kullanılır. Çiçek yetiştiriciliği de gittikçe yaygınlaşır. Sağlık, eğlence, sanat, mimarî gibi pek çok alanda etkisini gösteren çiçek edebiyatta dolayısıyla bir edebî tür olarak şiirde de kullanım alanı bulur.

Türk edebiyatında halk şiiri ve divan şiirinde şairler tarafından çiçeklerin bulunduğu benzetmeler, eğretilemeler ve mecazlarla şiir dünyasına özgü kavramlar dramatik şekilde ifade edilme imkânı bulur. Cumhuriyet dönemine gelinceye kadar olan süreç ve Cumhuriyet dönemi ile birlikte şiirlerde çiçeğin temsil ettiği kavramların yer yer güncellendiğini de görmek mümkündür. 1950'li yıllara gelindiğinde Türk şiirinde İkinci Yeni adı verilen bir yenileniş ve arayış hareketi ortaya çıkar. Bu hareketin önde gelen şairlerinden biri de Cemal Süreya olup özellikle 1960'lı yıllardan sonra kendi şiirinin ustası olarak yazma eylemini devam ettirir. Süreya kaleme aldığı şiirlerinde pek çok şair gibi çiçeklerden faydalanarak hayatı, kadını, fikirlerini, siyasal kimliğini humor, entelektüel ve çok yönlü kişiliği ile harmanlayarak ifade eder.

Bu kitapta, Can Yayınları'nın 2023 yılında 10. baskısını yayımladığı ve Cemal Süreya'nın tüm şiirlerini kapsayan *Sevda Sözleri* adlı eseri temel kaynak olarak alınmış ve şairin tüm şiirleri irdelenmiştir. Cemal Süreya'nın şiirlerindeki çiçek türleri tespit

edilerek bunlar, şairin anlam dünyası çerçevesinde açıklanmaya çalışılmıştır.

Üç bölümden meydana gelen çalışmanın birinci bölümünde çiçeğin tanımı, Doğu ve Batı toplumlarındaki tarihî gelişimi, Türk kültür ve edebiyatında çiçeğin kullanımından bahsedilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde Cemal Süreya'nın hayatı, sanat hayatı, eserleri ve edebî kişiliğine değinilmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde ise şairin şiirlerinde tespit edilen toplam on dokuz farklı çiçek türü en çok kullanılandan en az doğru sıralanmıştır. Aynı sayıda kullanımı tespit edilenlerde alfabetik sıra göz önünde bulunarak numaralandırılmıştır. Şairin hangi çiçek türünü, hangi şiirlerinde, hangi dizelerde, nasıl kullandığı gösterilip bunlara dair bir çözümleme yapılarak Cemal Süreya'nın şiirine farklı bir bakış açısı getirilmeye çalışılmıştır.

Bu kitabın yazılmasında desteklerini benden esirgemeyen anneme ve babama şükran borçluyum. Bununla birlikte bu kitabın yazılmasını öneren ve yol göstericiliğiyle her zaman yanımda olan saygıdeğer hocam Prof. Dr. Fatih ARSLAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Nazlı MEMİŞ BAYTİMUR/2023

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
ÇİÇEK

1.1. KAVRAM BAKIMINDAN ÇİÇEK 1
1.2. DOĞU-BATI TOPLUMLARINDA KÜLTÜREL VE EDEBÎ YÖNLERDEN ÇİÇEK 3
1.3. TÜRK KÜLTÜR VE EDEBİYATINDA ÇİÇEK 10

İKİNCİ BÖLÜM
CEMAL SÜREYA'NIN HAYATI, ESERLERİ VE EDEBÎ KİŞİLİĞİ

2.1. CEMAL SÜREYA'NIN HAYATI 21
2.2. CEMAL SÜREYA'NIN SANAT HAYATI VE ESERLERİ 27
2.3. CEMAL SÜREYA'NIN EDEBÎ KİŞİLİĞİ 31

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
CEMAL SÜREYA'NIN ŞİİRLERİNDE ÇİÇEKLER

3.1. GÜL 37
3.1.1. Genel Bilgiler Işığında Gül 37
3.1.2. Cemal Süreya'nın Şiirlerinde Gül 44
3.2. AKASYA 57
3.2.1. Genel Bilgiler Işığında Akasya 57
3.2.2. Cemal Süreya'nın Şiir Dünyasında Akasya 58
3.3. KARANFİL 64
3.3.1. Genel Bilgiler Işığında Karanfil 64
3.3.2. Cemal Süreya'nın Şiir Dünyasında Karanfil 65
3.4. LEYLAK 69
3.4.1. Genel Bilgiler Işığında Leylak 69
3.4.2. Cemal Süreya'nın Şiir Dünyasında Leylak 71

3.5. ZAMBAK 74
3.5.1. Genel Bilgiler Işığında Zambak 74
3.5.2. Cemal Süreya'nın Şiir Dünyasında Zambak 75
3.6. GELİNCİK 77
3.6.1. Genel Bilgiler Işığında Gelincik 77
3.6.2. Cemal Süreya'nın Şiir Dünyasında Gelincik 79
3.7. LALE 82
3.7.1. Genel Bilgiler Işığında Lale 82
3.7.2. Cemal Süreya'nın Şiir Dünyasında Lale 83
3.8. MENEKŞE 85
3.8.1. Genel Bilgiler Işığında Menekşe 85
3.8.2. Cemal Süreya'nın Şiir Dünyasında Menekşe 86
3.9. NİLÜFER/LOTUS 88
3.9.1. Genel Bilgiler Işığında Nilüfer/Lotus 88
3.9.2. Cemal Süreya'nın Şiir Dünyasında Nilüfer/Lotus 90
3.10. SÜMBÜL 92
3.10.1. Genel Bilgiler Işığında Sümbül 92
3.10.2. Cemal Süreya'nın Şiir Dünyasında Sümbül 93
3.11. ACI YONCA 95
3.11.1. Genel Bilgiler Işığında Acı Yonca 95
3.11.2. Cemal Süreya'nın Şiir Dünyasında Acı Yonca 96
3.12. ÇARKIFELEK 97
3.12.1. Genel Bilgiler Işığında Çarkıfelek 97
3.12.2. Cemal Süreya'nın Şiir Dünyasında Çarkıfelek 97
3.13. GRAMOFON ÇİÇEĞİ 98
3.13.1. Genel Bilgiler Işığında Gramofon Çiçeği 98
3.13.2. Cemal Süreya'nın Şiir Dünyasında Gramofon Çiçeği. 99
3.14. KASIMPATI 100
3.14.1. Genel Bilgiler Işığında Kasımpatı 100
3.14.2. Cemal Süreya'nın Şiir Dünyasında Kasımpatı 101
3.15. NAR ÇİÇEĞİ 102
3.15.1. Genel Bilgiler Işığında Nar Çiçeği 102
3.15.2. Cemal Süreya'nın Şiir Dünyasında Nar Çiçeği 102
3.16. PAPATYA 104
3.16.1. Genel Bilgiler Işığında Papatya 104
3.16.2. Cemal Süreya'nın Şiir Dünyasında Papatya 105

3.17. ŞAKAYIK 106
3.17.1. Genel Bilgiler Işığında Şakayık 106
3.17.2. Cemal Süreya'nın Şiir Dünyasında Şakayık 107
3.18. ŞEBBOY 107
3.18.1. Genel Bilgiler Işığında Şebboy 107
3.18.2. Cemal Süreya'nın Şiir Dünyasında Şebboy 108
3.19. ZAKKUM 109
3.19.1. Genel Bilgiler Işığında Zakkum 109
3.19.2. Cemal Süreya'nın Şiir Dünyasında Zakkum 110

SONUÇ 113

BİBLİYOGRAFYA 117

BİBLİYOGRAFYA

1.İNCELEMEYE TEMEL OLAN KAYNAKLAR

Süreya, C. (2023). *Sevda Sözleri.* İstanbul: Can Yayınları.

2.YARARLANILAN KAYNAKLAR

A. KİTAPLAR

Akdik, H. M. (2020). Servet-i Fünûn Edebiyatında Estetik Bir Unsur Olarak Çiçek ve Çiçek Türlerine Genel Bir Bakış. *Disiplinler Arası Dil ve Edebiyat Çalışmaları.* Konya: Aybil Yayınları. 138-147.

Altıntaş, A. (2009). *Gül: İlaçların En Güzeli Gül.* İstanbul: Hayy Kitap.

Altıntop, K. (2019). *Bütün Yönleriyle Cemal Süreya*. İstanbul: Ezr Yayıncılık.

Andı, M. F. (2010). Modern Türk Şiirinde Gül İmajı. *Gül Kitabı-Gül Kültürü Üzerine İncelemeler* (Edt. Bilal Kemikli-Selami Turan). Isparta: Isparta Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü. 3-19.

Arslan, F. (2017). Cengiz Aytmatov'un 'Dişi Kurdun Rüyaları'nda Mekân-Varlık İlişkisi. *Romanda Mekân* (Edt. Ramazan Korkmaz-Veysel Şahin). Ankara: Akçağ Yayınları. 245-263.

Arslan, F. (2019). *Kırılan Işık Olsun Sezai Karakoç Şiirinde Işık/Gölge Halleri & Etkilenmeler.* Ankara: Akçağ Yayınları.

Arslan, F. (2022). Rejenerasyon/Yenilenme Metaforları, Değinimleri: Gül "Doğu"su, Köklerimize, Yukarıya Sürgün… Sezai Karakoç Söylemine Yaklaşma Gayreti. *Tüm Yönleriyle Sezai Karakoç Şiir Anlayışı* (Edt. Kemal Şamlıoğlu, vd.). Bursa: Ekin Yayınevi. 75-83.

Atasoy, N. (2011). *Hasbahçe: Osmanlı Kültüründe Bahçe ve Çiçek.* İstanbul: Kitap Yayınevi.

Ayvazoğlu, B. (2013). *Güller Kitabı: Türk Çiçek Kültürü Üzerine Bir Deneme.* İstanbul: Kapı Yayınları.

Baytop, T. (2001). *Türkiye'de Eski Bahçe Gülleri.* Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Baytop, T. (2007). *Türkçe Bitki Adları Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.

Bezirci, A. (1986). *İkinci Yeni Olayı.* İstanbul: Su Yayınları.

Blondel, S. (1876). *Recherches Sur Les Couronnes de Fleurs.* Paris.

Cengiz, H. (2017). *Yalnızlığın Başkenti Bir "Cemal Süreya" Romanı.* İstanbul: Destek Yayınları.

Çağın, H. K. (2004). *Bitkilerin Gizli Dünyası Rosaceae (Gülgiller).* İstanbul: Bulut Yayınları.

Çetin, N. (1997). *Behçet Necatigil Hayatı Sanatı ve Eserleri*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları

Dilçin, C. (1999). *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi.* Ankara: TDK Yayınları.

Doğan, O. (2016). Caz'a Kaval'dan Gökyüzü Taşıyan Pülümür'lü Sürgün Şair: Cemal Süreya. *Pülümür* (Der. Şükrü Aslan). Ankara: Ütopya Yayınları. 266-282.

Durkheim, E. (2013). *İntihar* (Çev. Zühre İlkgelen). İstanbul: Pozitif Yayınları.

Erhat, A. (2001). *Mitoloji Sözlüğü.* İstanbul: Remzi Kitabevi.

Freeman, C. (2003). *Mısır, Yunan ve Roma Antik Akdeniz Uygarlıkları* (Çev. Suut Kemal Angı). Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.

Güler, A. F. ve Altuntaş, G. (2019). Cemal Süreya'nın Şiirlerinde Kırmızı Rengin Kullanımı. *Yazının Elinden Tutmak Prof. Dr. Tarık Özcan'a Armağan* (Edt. Taner Namlı vd.). İstanbul: Hiperlink Yayınları. 550-568.

Güngör, Z. (2007). Türk İslam Edebiyatının Kaynağı Olarak Hadisler. *Hz. Muhammed ve Evrensel Mesajı Sempozyumu.* Ankara: İslâmî İlimler Dergisi Yayınları. 201-211.

Hall, J. (1991). *Hall's Dictionary of Subjects&Symbols in Art.* Londra: John Murray.

Hüküm, M. (2017). Cemal Süreya Şiirinde İroni. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 42, 77-107.

Kanter, B. (2013). *Şiirsel Kimlikten Mekânsal Sınırlara İkinci Yeni Şairlerinin Mekân Algısı.* İstanbul: Metamorfoz Yayıncılık.

Karaca, A. (2013). *İkinci Yeni Poetikası.* Ankara: Hece Yayınları.

Karadeniz, M. (2017). Cemal Süreya Şiirinde Modernist Bir Tavır Olarak Kişilik Söylemi. *I. Uluslararası Dil ve Edebiyatta Modernleşme ve Gelenek Sempozyumu Bildiri Kitabı* (Edt. Sema Noyan-Enver Kapağan). Karabük: Karabük Üniversitesi Yayınları.

Karay, R. H. (2011). *Sakın Aldanma, İnanma, Kanma*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.

Kayır, A. (1993). Kadın ve Cinsel Yaşamı. *Kadın ve Cinsellik* (Haz. Necla Arat). İstanbul: Say Yayınları. 31-54.

Knight, P. (1986). *Flower Poetics in Nineteenth Century France (Oxford Modern Languages and Literature Monographs.* Oxford: Oxford University Press.

Koç Keskin, N. ve Batğı, Ö. (2018). Mehmed Aşkî'nin Karanfilleri. *Çiçek Kitabı* (Haz. Emine Gürsoy Naskali). İstanbul: Dergâh Yayınları. 118-179.

Koçoğlu, B. (2020). *Cemal Süreya "Sizin Hiç Babanız Öldü Mü?".* İstanbul: Siyah Beyaz Yayınları.

Kolcu, A. İ. (2010). *Cemal Süreya'nın Poetikası.* Erzurum: Salkımsöğüt Yayınevi.

Kut, G. (2003). Lâmiî Çelebi. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 27. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. 96-97.

Kutlar, F. S. ve Öztekin, Ö. (2006). *Divan Şiirinde Çiçeklere Dair*. II. Uluslararası Gölbaşı Göller-Andezit ve Sevgi Çiçeği Festivali (Edt. Ayşe Boşgelmez). Ankara: Gölbaşı Belediyesi Yayınları. 601-627.

Larousse, P. (1986). Şakayık. *Büyük Larousse*. İstanbul: Gelişim Yayınları. XVIII, 10991.

Leppert, R. (2009). *Sanatta Anlamın Görüntüsü İmgelerin Toplumsal İşlevi* (Çev. İsmail Türkmen). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Lust, J. (2014). *The Herb Book: The Most Complete Catalog of Herbs Ever Published*. New York: Dover Publishing.

Mamıkoğlu, N. G. (2007). *Türkiye'nin Ağaçları ve Çalıları.* İstanbul: NTV Yayınları.

Özcan, T. (2009). *Aykırı ve Şair İlhan Berk*. İstanbul: Popüler Yayınları.

Özkan, M. (1996). Gülşehrî. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (C. 14). İstanbul: İslam Araştırmaları Merkezi. 250-252.

Öztelli, C. (1959). *Karacaoğlan Yaşamı Sanatı Şiirleri.* İstanbul: Varlık Yayınevi.

Perinçek, F. ve Duruel N. (2011). *Cemal Süreya "Şairin Hayatı Şiire Dahil"*. İstanbul: Can Yayınları.

Polat, A. (2018). *İkinci Yeni Şiirinin Felsefi Kaynakları*. İstanbul: Kesit Yayınları.

Rich, V. A. (1998). Cursing the Basil: And Other Folklore of the Garden. Canada: Hordal&Schubart.

Stokes, M. (2020). *Türkiye'de Arabesk Olayı* (Çev. Hale Eryılmaz). İstanbul: İletişim Yayınları.

Süreya, C. (2000). *Toplu Yazılar 1*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Tanör, B. (1986). *İki Anayasa 1961-1982*. İstanbul: Beta Yayınları.

Tekkanat, Z. (1998). *Dostlarının Kaleminden Cemal Süreya'nın Portresi.* İstanbul: Yön Yayınları.

Tergit, G. (1961). *Flowers Through The Ages.* Londra: Oswald Wolf.

Turgay, N. (2011). *Kur'an Açısından Hayvanlar ve Bitkiler.* Ankara: Fecr Yayınları.

Türkçe Sözlük (2005). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Uşaklıgil, H. Z. (2002). *Mensur Şiirler-Mezardan Sesler* (Haz. Ferhat Aslan). İstanbul: Özgür Yayınları.

Yusuf Has Hâcib (2019). *Kutadgu Bilig* (Günümüz Türkçesine Uyarlayan: Muzaffer Tunçel). Ankara: Gençlik Spor Yayınları.

B. MAKALELER

Açıkel, Y. (2018). Hz. Peygamber-Gül İlişkisi ve İlgili Rivayetlerin Değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30, 71-103.

Anlı, Ö. F. (2011). Aristoteles ve Yöntem, Tümevarım ve Tümdengelim. *Bilim ve Ütopya Dergisi*, 208, 63-69.

Arslan, F. (2012). Yitik Kentin Kapalı Huzursuz Şairi: Turgut Uyar. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(10), 1-8.

Arslan, F. (2016). Doğurgan Renkler İkliminde Turgut Uyar Okuma Biçimleri/İlk Tercih: Siyah ve Beyaz. *İdil,* 5(25), 1351-1361.

Arslan, F. (2017). Atilla İlhan'ın Şiir Kadınlarında Annelik Biçimleri: Sığınma, Doğurgan, Sevgili. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi,* 5(9), 29-41.

Arslan, F. (2018). Behçet Necatigil'in Poetik Tavır Kaynaklarına, Değer Kodlarına: İnanç ve İnanışlar… *Dede Korkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 7(17), 11-17.

Arslan, F. ve İşler, İ. (2020). Koku/Bellek Değerlerden Söz Nefesine… Rayiha Çiçeklenmesi/Elif Şafak'ın "Pinhan"ı. *Usbad Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi,* 2(3), 127-149.

Asiltürk, B. (2015). Cemal Süreya Şiirinde Dil, İmge ve Özel Ad Sürprizleri. *Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(29), 231-248.

Atay, İ. (1985). Akasyanın Önemi ve Silvikültürel Özellikleri. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 35(1), 22-31.

Ateş Can, S. ve Uyguralp, Ö. (2022). Tarihi Çevrede Yeni Yapı/Ek ve Bağlam İlişkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 13(1), 27-39.

Ayçiçeği, B. (2016). Klasik Türk Edebiyatında Hz. Meryem. *Літературний процес: тенденції, імена, методологія*, 7, 3-13.

Aydemir, A. (2016). Divanü Lügati't-Türk'te İş Kavramına Dair Veriler. *Route Educational and Social Science Journal* 3(1), 33-52.

Aydemir, M. (2014). Ceyhun Atuf Kansu'nun Şiir Sanatı ve Şiirinde Çocuk. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 51, 211-228.

Bayram, Y. (2007). Klasik Türk Şiirinde Duyguların Dili: Çiçekler. *Turkish Studies,* 2(4), 209-219.

Beyazgül, B. vd. (2022). Şark Çıbanı Vakalarında Bilgi ve Farkındalık Düzeyini Artırmaya Yönelik Müdahale Çalışması. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilim Dergisi*, 15(2), 188-195.

Çap, S. (2018a). Türk-İslâm Edebiyatında Gül Sembolü ve Gül Hakkındaki Uydurma Rivayetlerle İlişkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 47, 161-203.

Çap, S. (2018b). Tasavvufta Gül Sembolü ve Gül ile İlgili Telakkinin Oluşmasında Uydurma Hadislerin Rolü. *Bilimname*, 36, 455-498.

Çelebioğlu, A. (2016). Klasik Türk Şiirinde Menekşe. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi,* 37, 161-182.

Deveci, M. ve Kılınç, A. (2020). Musa Yakub Şiirlerinde Toprağın Kimliksel Dönüşümü: Vatan. *Journal of Turkish Language and Literature*, 6(2), 141-154.

Durmuşkahya, C. (2008). Güneş Tanrısının Çiçeği Nilüfer. *Bilim ve Teknik*, Temmuz, 90-91.

Erdur, O. (1997). Leyla'dan Geçme Faslı. *Defter*, 29, 22.

Gökalp Alpaslan, G. G. (2009). Metinlerarası İlişkiler Işığında Cemal Süreya Şiirinin Bileşenleri. *Turkish Studies,* 4(1-I), 435-463.

Güncü, S. ve Anitaş, Ö. (2018). Süt Sığırcılığı İşletmelerinde Süt Koku Problemleri, Değerlendirmesi ve Önleme Yolları. *Uluslararası Doğu Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 66-90.

Kacıroğlu, M. (2011) İkinci Yeni Şiirinde Öteki Dünya: Ortadoğu ve Afrika. *Türkiyat Mecmuası,* 21(2), 177-210.

Karaca, İ. (2021). Ehl-i Haklar'da Yediler. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 100, 147-158.

Karadeniz, M. (2016). Cemal Süreya Şiirinde Resim Sanatı ve Renklerin Kullanımı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(44), 149-158.

Kılavuz, F. ve Yüksel, C. (2017). Yerel Yönetimler Maliyesi Çerçevesinde Toplumcu Belediyecilik Fatsa ve Ovacık Örneği. *Toplum ve Demokrasi*, 11(23), 121-138.

Koç Keskin, N. (2020). Çiçeklerin Gizli Dili. *Milli Folklor*, 32(16), 194-208.

Kuzu, B. (1994). Türkiye Cumhuriyeti Anayasalarının İnsan Hakları Açısından Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, LIV/1-4, 71-101.

Nakamura, S. W. (1989). Pushapa-Puja, Budizm'de Çiçek Adakları (Çev. Yaşar Çoruhlu). *Sanat Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 2(6), 53-54.

Orhanoğlu, H. (2012). İkinci Yeni ve Etkisindeki Şiirde Zaman Algıları. *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları*, 4(7), 185-215

Özdemir, E. (1978). Sevgilinin ve Doğanın Ozanı. *Ilgaz*, 199, 7.

Özköse, K. (2007). Mevlânâ'nın Hakikat Arayışında Şems Kılavuzluğu. *Marife,* 7(3), 225-244.

Öztürk, E. C. (2019). Klâsik Türk Edebiyatında Akrep ve Anlam Çerçevesi. *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi,* 41, 283-337.

Poyraz Tacoğlu, T. (2011). Türkiye'de Gerçekleştirilen Geleneksel Evlilik Çeşitlerinin Nedenleri ve Evlilikler Üzerinden Törenin Etkisi. *ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi,* 2(4), 114-143.

Şahin, V. (2018). Turgut Uyar'ın Şiirlerinde "Ben" ve "Öteki"nin Başkaldırısı. *International Journal of Language Academy,* 6(1), 199-219.

Şermet, S. (2017). Fakir Baykurt'un Romanlarında Alevi ve Sünni Çatışması. *Kesit Akademi Dergisi,* 3(10), 408-421.

Tunç, B. (2020). Türk Anayasa Tarihinde 1961 Anayasası'nın Yeri ve Önemi. *Karadeniz Araştırmaları*, 17(67), 657-692.

Vural Dinçkol, B. ve Işık, A. (2015). 1924 Anayasası Döneminde Yurttaşlık Anlayışı. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi,* 21(1), 13-43.

Yıldız, M. (2012). Türk-İslam Kültüründe Gül Algısı. *Türk İslam Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi,* 7(13), 23-37.

Yılmaz, H. İ. (2016). Ortadoğu'nun Jeo-Ekonomik Önemi ve ABD'nin Ortadoğu Politikasının Ekonomik Nedenleri. *Tesam Akademi Dergisi*, 3(1), 99-128.

Zariç, M. (2014). Cemal Süreya'nın "Folklor Şiire Düşman" Başlıklı Denemesi Işığında "Yunus Ki Sütdişleriyle Türkçenin" Adlı Şiiri Üzerine Bir İnceleme. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 6(11), 1-14.

C. TEZLER

Abbasgil, E. (1994). *İstanbul'da Toplu Taşımacılık Kapsamında Raylı Sistemlerin Değerlendirilmesi (Esenler-Aksaray Hızlı Tramvay Örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Akgül, S. (2013). *16. Yüzyıldaki Bazı Divan Şairlerinin Türkçe Divanlarında Gül: Bâkî, Fuzûlî, Hayâlî Bey, Muhibbî, Nev'î, Taşlıcalı Yahyâ, Usûlî, Zatî* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.

Bakırcı, F. (2019). *İkinci Yeni Şairleri ve Güzel Sanatlar* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Karaman.

Bayram, Y. (2001). *Çiçekler ve Diğer Bitkilerin Dîvân Şiirine Yansımaları ile Anlam Çerçeveleri* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.

Dinç, M. (2002). İç Anadolu Bölgesi'ndeki Viola L. (Menekşe) Cinsinin Revizyonu (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.

Doğan, M. (2007). *Cemal Süreya'nın Şiiri (Yapı, Tema ve Anlatım)* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Güven, M. (2017). *Kadın Divan Şairlerinde Çiçekler* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Kartal, E. (2013). *Cemal Süreya'nın Guillaume Apollinaire Çevirileri ve Cemal Süreya'nın Şiirlerindeki Guillaume Apollinaire Etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Kültür Üniversitesi, İstanbul.

Özmeral, Ö. (2006). *Cemal Süreya Şiirinde Kadın ve Erotizm* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Kültür Üniversitesi, İstanbul.

Yılmaz, F. N. (2019). Behçet Necatigil'in Eserlerinde Korku ve Kaygı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, İstanbul.

Yiğit, R. (2021). *Farklı Demleme Yöntemleri Kullanılarak Hazırlanan Yenilebilir Leylak Çiçeğinin Bitkisel Çay Olarak Kullanımı* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.

D.İNTERNET KAYNAKLARI

Avesis (2014). "Pamuk Hasadı". avesis.akdeniz.ed.tr/resume/downloadfile/Ertekin?key=03c17eed-fd7a-4406-88df-60f057d8b960

Bardakçı, M. (2011). "25 Karılı ve 40 Çocuklu Abdülmecid'in Renkli Hayatını Bir de Benden Okuyun". Erişim Tarihi: 20. 11. 2011. https://www.haberturk.com/yazarlar/murat-bardakci/689658-25-karili-ve-43-cocuklu-abdulmecidin-renkli-hayatini-bir-de-benden-okuyun#

Bektaş, M. (2021). "Rakı Nasıl Üretilir?". Erişim Tarihi: 07. 02. 2021. https://www.gidabilgi.com/Makale/Detay/raki-nasil-uretilir-b6a22d

Çiçek Sepeti (2015a). "Sümbül Bakımı, Yetiştirilmesi ve Çoğaltılması". Erişim Tarihi: 29. 07. 2015. https://blog.ciceksepeti.com/sumbul-bakimi/

Çiçek Sepeti (2015b). "Bahçelerin Gözdesi Şebboy Çiçeği". Erişim Tarihi: 30. 06. 2015. https://blog.ciceksepeti.com/bahcelerin-gozdesi-sebboy-cicegi/

Haberturk (2023). "Nar Çiçeğinin Faydaları ve Zararları Neler?". Erişim Tarihi: 10. 01. 2023. https://www.haberturk.com/nar-ciceginin-faydalari-ve-zararlari-neler-nar-cicegi-nedir-ne-ise-yarar-ve-nasil-tuketilir-htfd-3380072

Medikal Akademi (2021). "Papatya Nedir?". Erişim Tarihi: 13. 02. 2021. https://www.medikalakademi.com.tr/papatya-cayinin-faydalari-nelerdir-papatyanin-iyi geldigi-hastaliklar/#papatya-nedir

Milliyet (2020). "Çarkıfelek Çiçeği". Erişim Tarihi: 21. 07. 2020. https://www.milliyet.com.tr/pembenar/carkifelek-cicegi-anlami-ozellikleri-ve-faydalari-nelerdir-bakimi-nasil-yapilir-

Sipahi, S. (2018). "Leylak Çiçeği". Erişim Tarihi: 09. 04. 2018. https://blog.ciceksepeti.com/leylak-cicegi/

Sarıgül. T. (2017). "Aşırı Sıcak Havalar İnsanlara Neden Zarar Verir?". Erişim Tarihi: 04. 07. 2017. https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/ makale/asiri-sicak-havalar-insanlara-neden-zarar-verir

Wikipedia (2021a). "Leylak". Erişim Tarihi: 29.12.2021.tr.wikipedia. org/Leylak

Wikipedia (2021b). "Gelincik". Erişim Tarihi: 03.03.2021.tr.wikipedia. org/Gelincik_(bitki)

Wikipedia (2022a). "Kırmızı Soğan". Erişim Tarihi: 03.02.2022.tr. wikipedia. org/Kirmizi_sogan

Wikipedia (2022b). "Karanfil". Erişim Tarihi: 03.05.2022. https://tr.wikipedia.org/wiki/Karanfil_(cicek)

Wikipedia (2022c). "Lale". Erişim Tarihi: 02.08.2022. https://tr.wikipedia.org/wiki/Lale

Wikipedia (2022d). “Şakayık”. Erişim Tarihi: 11.06.2022. https://tr.wikipedia.org/wiki/Sakayik

Wikipedia (2023a). “Minibüs”. Erişim Tarihi: 14.07.2023.tr.wikipedia. org/Minibus

Wikipedia (2023b). “Akasya”. Erişim Tarihi: 02.09.2023. https://tr.wikipedia.org/wiki/Akasya

Wikipedia (2023c). “Fikri Sönmez”. Erişim Tarihi: 22.09.2023. https://tr.wikipedia.org/wiki/Fikri_Sonmez

Wikipedia (2023d). “Dolmabahçe Sarayı”. Erişim Tarihi: 20.07.2023. https://tr.wikipedia.org/wiki/DolmabahceSarayi

Wikipedia (2023e). “Su yoncası”. Erişim Tarihi: 18.09.2023. https://tr.wikipedia.org/wiki/Su_yoncasi

Wikipedia (2023f). “Kasımpatı”. Erişim Tarihi: 15.08.2023. https://tr.wikipedia.org/wiki/Kasimpati

Wikipedia (2023g). “Zakkum”. Erişim Tarihi: 23.08.2023. https://tr.wikipedia.org/wiki/Zakkum

ÇOK DEĞİŞKENLİ İSTATİSTİK YÖNTEMLER VE SOSYAL BİLİMLERDE UYGULAMALARI-1

Editör

Dr.Öğr. Üyesi Gonca YÜZBAŞI

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6637-17-7

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Aralık 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

İstatistik matematik tabanlı birçok bilime girdi sağlayan değerli bir bilim dalıdır. Çok Değişkenli İstatistik ise bugüne kadar birçok bilimsel çalışmaya temel uygulama yöntemi sunmuştur ve bu yöntemler çoğu çalışma da kullanılmıştır, kullanılmaya da devam etmektedir. Özellikle sosyal bilimler de çalışan akademisyenlerin ve lisansüstü öğrencilerin istatistik uygulamaları adım adım kullanmayı öğrenmesini amaçlayan kitabımız bu konuda temel teşkil etmektedir. Serinin ilk kitabı olan "Çok Değişkenli İstatistik ve Sosyal Bilimlerde Uygualamalar-1 kitabımızda Kümeleme Analizi, Diskriminant Analizi, Uygunluk Analizi uygulama adımları ile birlikte Çoklu Regresyon Uygulamasına ait bir makale yer almaktadır. Yapılan uygulamalar da kullanılan tüm veri setleri çalışmanın ekler kısmında yer almaktadır. Kitabı kullanan araştırmacılar kendileri de yapabilir ve çalışmalarında uygulayabilirler.

Serinin İkinci kitabında kalan diğer yöntemleri dahil ederek devam edilecektir. Sağlıkla kalın.

İÇİNDEKİLER

FAKTÖR ANALİZİ **1**
1.Açımlayıcı (Keşfedici) Faktör Analizi 2
1.1. Analize Başlamadan Önceki Koşulların Kontrolü 2
1.2. Analiz Esnasındaki Koşulların Kontrolü ve İşlem Adımları 3
1.3. Örnek Uygulama ve Çıktının Yorumlanması 4
1.4. Uygulama Adımları 4
1.5. Çıktıların Yorumlanması 7
1.6. Çıktının Raporlanması 11
2. Doğrulayıcı Faktör Analizi (Cofirmatory Factor Analysis) 12
2.1. Uygulama Adımları 12
2.2. Çıktıların Yorumlanması 16
2.3. Çıktının Raporlanması 19
KAYNAKÇA 20

UYGUNLUK ANALİZİ **21**
1.2.UYGUNLUK ANALİZİ VARSAYIMLARI 21
1.3. BASİT UYGUNLUK ANALİZİNİN SOSYAL BİLİMLERDE UYGULAMASI 22
1.4. ÇOK DEĞİŞKENLİ UYGUNLUK ANALİZİNİN SOSYAL BİLİMLERDE UYGULAMASI 27
KAYNAKÇA 35

KÜMELEME ANALİZİ **37**
1.2.KÜMELEME ANALİZİ VARSAYIMLARI 39
1.3. KÜMELEME ANALİZİNİN SOSYAL BİLİMLERDE UYGULANMASI 39
KAYNAKÇA 59

ÇOKLU REGRESYON ANALİZİ-ÖRNEK MAKALE **61**
I. GİRİŞ 63
2. LİTERATÜR TARAMASI 65
3. YÖNTEM 69
4. VERİ SETİ 72
5. BULGULAR 74
6. SONUÇ VE DEĞERLENDIRME 76
KAYNAKÇA 78

EKLER **81**
EK 1: CFA VERİ SETİ 81
Ek 2: EFA VERİ SETİ 91
EK 3: Çoklu Regresyon Analizi Veri Seti-1 101
EK 4: Çoklu regresyon Analizi Veri Seti-2 120

KAYNAKÇA

Bartlett, M. S. (1954). A note on the multiplying factors for various χ 2 approximations. *Journal of the Royal Statistical Society. Series B (Methodological)*, 296-298.

Bentler, P. M., & Bonett, D. G. (1980). Significance test and goodness of fit in the Brady, MK, Cronin Jr, JJ & Brand RR. (2002). Performance-only measurement of service quality: a replication and extension. *Journal of Business research*, *55*, 17-31.

Gürbüz, S. ve Şahin F. (2016). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Felsefe-Yöntem-Analiz (3. Baskı), Seçkin, Ankara.

Hair, J.F.,Black, W.C., Babin, B.J.& Anderson,R.E. (2009). Multivariate data analysis (7. Edition). Upper Saddle River,NJ: Prentiec Hall.

Kaiser, H. F. (1970). A second generation little jiffy.

Kline, R. B. (2023). *Principles and practice of structural equation modeling*. Guilford publications.

Nunnally, J.O (1978). Psychometric Theory. New York:McGraw-Hill

Press, G. Browne, MW, & Cudeck, R.(1993). Alternative ways of assessing model fit.

Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of psychological research online*, *8*(2), 23-74

Stevens, J. (1996). Applied multivariate ststistics for the social sciences (3. Ed.t.on)Mahwah,NJ Lawrance Erlbaum.

Streiner,D.L (1994). Figuring out factors: The use and misuse of factor analysis. Canadian Journal of Psychiatry,39,135-14.

Tabachnick, B.G & Fidell, L.S (2013). Using Multivariae statistics (6th edition) Boston: Pearson Education.

KAYNAKÇA

Greenacre, M. (2017). Correspondence analysis in practice. CRC press.

Abdi, H., & Valentin, D. (2007). Multiple correspondence analysis. Encyclopedia of measurement and statistics, 2(4), 651-657.

Orhunbilge, N. (2010). Çok değişkenli istatistik yöntemler. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, İşletme Fakültesi Yayını.

KAYNAKÇA

Everitt, B, Cluster Analysis, London, Heinemann Educational Books, 1974.

Johnson, R. ve Wichern, D., Applied Multivariate Statistical Methods, New Jersey, 1992.

Özdamar, K. (Paket Programlar ile İstatiksel Veri Analizi, İstanbul, Kaan Kitapevi, 5. Baskı, 2004.

Şebnem Koltan ve Patır, Said (2012); "Kümeleme Analizi ve Pazarlamada Kullanımı", Akademik Yaklaşımlar Dergisi, 2.1, 105-116.

Turanlı, M., Özden, Ü.H. ve Türedi, S. (2006)"Avrupa Birliği'ne Aday ve Üye Ülkelerin Ekonomik Benzerliklerinin Kümeleme Analiziyle İncelenmesi", İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 5.(9), 89- 99.

KAYNAKÇA

Abdul Wahab, Y. and Jalil, A. (2017). Post-ATC Impacts On Product Intensive And Extensive Trade Margins: A Quantitative Analysis. *Pakistan Economic and Social Review*, 315-336.

Aldan, A. ve Çulha, O. (2013). The Role of Extensive Margin in Exports of Turkey: A Comparative Analysis. *Central Bank of Turkey Working Paper, No.13(32)*, 1-23.

Amiti, M. and Freund, C. (2008). An Anatomy of China's Trade Growth. *World Bank Policy Research Working Paper Series, No.4628*.

Armington, P. (1969). A Theory of Demand for Products Distinguished by Place of Production. *IMF Staff Papers, 16*, 159-176.

Bernard, A., Redding, S. and Schott, P. (2006). Multi-Product Firms and Trade Liberalization. *NBER Working Paper No. 12782.* Retrieved from http://www.nber.org/papers/w12782

Bernard, A., Jensen, J., Redding, S. and Schott, P. (2009). The Margins of US Trade. *NBER Working Paper No.14662*.

Berthou, A. and Fontagne, L. (2008). The Euro and the Intensive and Extensive Margins of Trade: Evidence from French Firm Level Data. *CEPII Working Papers, No.06*, 1-40.

Besedes, T. and Prusa, T. (2011). The Role of Extensive and Intensive Margins and Export Growth. *Journal of Development Economics, 96* (2), 371-379.

Bingzhan, S. (2011). Extensive Margin, Quantity and Price in China's Export Growth. *China Economic Review, 22* (2), 233-243.

Bista, R. and Sheridan, B. (2021, August). Economic growth takeoffs and the extensive and intensive margins of trade. *Review of Development Economics, 25* (3), 1373-1396.

Cheong, J., Kwak, D. and Tang, K. (2016, March). The Distance Effects on the Intensive and Extensive Margins of Trade Over Time. *Empirical Economics, 50*(2), 253-78.

Delrosal, I. (2019, November). The Role of the New Goods Margin for New EU Countries Trade. *Journal of Common Market Studies, 57* (6), 1333-48.

Dutt, P., Mihov, İ. and Zandth, T. (2011). Does WTO Matter for the Extensive and the Intensive Margins of Trade. *Center for Economic Policy Research, No.DP8293*, 1-26.

Eaton, J., Kortum, S. and Kramarz, F. (2008). An Anatomy of International Trade: Evidence from French Firms. *NBER Working Paper No.14610*.

Ekmen Özçelik, S., ve Erlat, G. (2013). What Can We Say About Turkey and its Competitors in the EU Market? An Analysis by Extensive and Intensive

Margins. *Topics in Middle Eastern and African Economies, 15* (1), 186-210.

Elliott, R., Jabbour, L. and Vanino, E. (2020, February 1). Innovation and the Creative Destruction of Trade: A Study of the Intensive and Extensive Margins of Trade for French Firms. *Oxford Bulletin of Economics and Statistics, 82* (1), 180-208.

Feenstra, R. (1994). New Product Varieties and the Measurement of International Prices. *American Economic Association, 84* (1), 157-177.

Feenstra, R. and Kee, H. (2007). Trade Liberalization and Export Variety: A Comparison of Mexico and China. *The World Economy, 30* (1), 5-21.

Felbermayr, G. and Kohler, W. (2006). Exploring the Intensive and Extensive Margin of World Trade. *Review of World Economics, 142* (4), 642-674.

Flam, H. and Helpman, E. (1987). Vertical Product Differentiation and North–South Trade. *The American Economic Review, 77* (5), 810−822.

Helpman, E., Melitz, M. and Rubinstein, Y. (2008). Estimating Trade Volumes: Trading Partners and Trading. *Quarterly Journal of Econmics, 2*, 441-487.

Hummels, D. and Klenow, P. (2005). The Variety and Quality of a Nation's Exports. *The American Economic Review, 95* (3), 704−723.

Kehoe, T. and Ruhl, K. (2013). How Important Is the New Goods Margin in International Trade? *Federal Reserve Bank of Minneapolis Research Department Staff Report 324*, 1-40.

Krugman, P. (1979). Increasing Returns, Monopolistic Competition and International Trade. *Journal of International Economics, 9*(4), 469-479.

Melitz, M. (2003). The Impact of Trade on Intra-Industry Reallocations and Aggregate Industry Productivity. *Econometrica, 71* (6), 1695−1725.

Pachecove, A. and Pierola, M. (2008). Patterns of Export Diversification in Developing Countries: Intensive and Extensive Margins. *World Bank Policy Research Working Paper No.4473*, 1-32.

T.C. Ekonomi Bakanlığı (2016). Otomotiv Ana ve Yan Sanayii Sektörü, Sektör Raporları. https://www.orhangazitso.org.tr/webFiles/1488897381.pdf

TURKSTAT (2021). Turkish Statistical Institute. https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Tra nsportation-and-Communication-112.

Türkcan, K. ve Pişkin, E. (2014). Türkiye'nin İhracat Artışında Yaygın ve Yoğun Ticaretin Rolü. *İktisat, İşletme ve Finans, 29*(336), 83-116.

Türkcan, K. ve Pişkin, E. (2016). The Effects of the Trade Agreements on the Dynamics of Turkey's Export: Extensive and Intensive Margins. *Ekonomik Yaklasim, 27*(99), 17-55.

DEĞİŞEN DÜNYADA
SOSYOLOJİ

Temeller
Kavramlar
Kurumlar

PROF. DR. VEYSEL BOZKURT

Güncellenmiş 17. Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.
Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-7667-18-0

Sayfa Düzeni
Murat Özbey

Kapak Düzeni
Ramazan Gelmez / Murat Özbey

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Şubat 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinyayinevi.com

İÇİNDEKİLER

1. SOSYOLOJİK PERSPEKTİF

SOSYOLOJİ NEDİR? **2**
SOSYOLOJİK HAYAL GÜCÜ **5**
TOPLUM, TOPLUMSAL DAVRANIŞ VE TOPLUMSAL İLİŞKİ **7**
BİREY VE TOPLUM **12**
Sosyolojik Bakışa Bir Örnek: Durkheim'ın İntihar Teorisi 13
SOSYOLOJİ VE SAĞDUYU **16**
SOSYOLOJİ BİZE NE KAZANDIRIR? **17**
SOSYOLOJİ VE DİĞER SOSYAL BİLİMLER **19**

2. SOSYOLOJİK DÜŞÜNCENİN GELİŞİMİ VE SOSYOLOJİ TEORİLERİ

SOSYOLOJİK DÜŞÜNCENİN KÖKENLERİ **23**
BÜYÜK DÖNÜŞÜMLER VE İLK DÖNEM SOSYOLOJİSİ **27**
Büyük Dönüşümler 27

İLK DÖNEM SOSYOLOJİSİ:
SAINT SIMON, COMTE VE SPENCER 29
Saint-Simon (1760-1825) 29
Auguste Comte (1798-1857) 30
Herbert Spencer (1820-1903) 32
KLASİK SOSYOLOJİ TEORİSİ:
DURKHEIM, MARKS VE WEBER 34
Emile Durkheim(1858-1917) 34
Karl Marks (1818 – 1883) 36
Max Weber (1864-1920) 38
MODERN SOSYOLOJİ TEORİLERİ 40
Sembolik Etkileşim Teorisi 41
Yapısal-Fonksiyonalist Teori 45
Çatışma Teorisi 48
Bir Örnek: Fonksiyonalist, Çatışmacı ve Sembolik Yaklaşımlar Açısından Spor 53
POSTMODERNİTE VE SOSYAL TEORİ 56
KÜRESELLEŞME VE SOSYOLOJİNİN KRİZİ 59

3. SOSYOLOJİK ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

BİLGİ, ARAŞTIRMA VE BİLİM OLARAK SOSYOLOJİ 63
Bilgi ve Araştırma Türleri 64
BİLİM OLARAK SOSYOLOJİ 66
SOSYOLOJİK ARAŞTIRMA SÜRECİ 68
Problemin Tanımlanması: 68
Literatür Taraması: 68
Hipotezlerin ya da Araştırma Stratejisinin Belirlenmesi: 69
Verilerin Toplanması ve Yorumlanması: 70
Araştırma Raporunun Yazılması: 71
NİCEL (KANTİTATİF) ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ 71
Toplumsal Anket Araştırması (Survey) 73
Deney Yöntemi 76
Karşılaştırmalı Araştırma ve Tarihsel Analiz Yöntemi 77
NİTEL (KALİTATİF) ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ 78
Etnografik Mülakat ve Katılımcı Gözlem: 79
Örnek Olay 81

Yaşam Öyküsü (Life History) 82
Nicel ve Nitel Araştırma Yöntemlerinin Karşılaştırması 84
TOPLUMSAL ARAŞTIRMA VE ETİK 86

4. KÜLTÜR

KÜLTÜR NEDİR? 90
KÜLTÜRÜN ÖĞELERİ 93
Değerler 93
İnançlar 98
Semboller 99
Dil 100
Normlar 102
KÜLTÜREL ÇEŞİTLİLİK 104
Etnosantrizm ve Kültürel Görececilik 104
Alt Kültür ve Karşı Kültür 106
Seçkin Kültürü ve Popüler Kültür 106
KÜLTÜREL DEĞİŞME 108
KÜRESELLEŞME VE KÜLTÜR 109

5. TOPLUMSALLAŞMA

TOPLUMSALLAŞMA, KALITIM VE ÇEVRE 115
TOPLUMSALLAŞMA TEORİLERİ 119
Freud: Psikanalitik Yaklaşım 119
Mead : Toplumsal Benlik 122
TOPLUMSALLAŞMANIN ARACILARI 127
Aile 127
Okul 128
Arkadaş Grubu 129
Medya 130
TOPLUMSALLAŞMA VE YAŞAM EVRELERİ 131
Çocukluk 132
Ergenlik 133
Yetişkinlik 134
Yaşlılık 135

6. TOPLUM VE TOPLUMSAL ETKİLEŞİM

TOPLUM TİPLERİ **139**
AVCI VE TOPLAYICI TOPLUMLAR **139**
GÖÇEBE VE BAHÇIVAN TOPLUMLAR **140**
TARIM TOPLUMLARI **142**
ENDÜSTRİYEL TOPLUMLAR **143**
ENDÜSTRİ-SONRASI TOPLUMLAR **144**
TOPLUMSAL ETKİLEŞİM **147**
TOPLUMSAL ETKİLEŞİM TİPLERİ **148**
TOPLUMSAL ETKİLEŞİMİN ÖĞELERİ **150**
Statü 150
Toplumsal Rol 151
Toplumsal Ağ 152

7. TOPLUMSAL GRUPLAR VE FORMEL ÖRGÜTLER

TOPLUMSAL GRUPLAR **155**
GRUP KAVRAMI VE ÖZELLİKLERİ **156**
GRUPLARIN SINIFLANDIRILMASI **158**
Birincil ve İkincil Gruplar 158
Referans Grupları, İç Gruplar ve Dış Gruplar 160
GRUP DİNAMİKLERİ **161**
Liderlik 161
Gruba Uyum 163
TOPLULUK VE TOPLUM **163**
İNTERNET TOPLULUKLARI **166**
FORMEL ÖRGÜTLER **168**
ÖRGÜT NEDİR? **169**
BÜROKRASİ **169**
Bürokrasi Kavramı 169
Weberyen Bürokrasi Teorisi 171
İdeal Tip Kavramı 171

Rasyonalite 172
Otorite Türleri 172
Weberyen Bürokrasinin Temel Karakteristikleri 173
Weberyen Bürokraside Memur 174
Bürokrasinin Üstünlükleri 174
Bürokrasinin Sakıncaları ve Oligarşi 175
Çağdaş Gelişmeler ve Bürokrasi 176

8. TOPLUMSAL SAPMA VE SUÇ

SAPMA VE TOPLUMSAL KONTROL NEDİR? 177
BİYOLOJİK VE PSİKOLOJİK TEORİLER 182
SOSYOLOJİK TEORİLER 185
Yapısal-Fonksiyonel Yaklaşım 185
Etkileşimci Yaklaşım 189
SUÇ TİPLERİ VE CİNSİYET 190
TÜRKİYE'DE SUÇ 193

9. TOPLUMSAL TABAKALAŞMA

TABAKALAŞMA SİSTEMLERİ 201
Kölelik 201
Kast 202
Zümreler (Estates, Feodalite) 204
Sınıf 205
MARKS VE TOPLUMSAL SINIFLAR 206
WEBER, SINIF VE STATÜ 207
TOPLUMSAL HAREKETLİLİK 208
KÜRESELLEŞME VE TOPLUMSAL EŞİTSİZLİK 212

10. SİYASET

İKTİDAR VE OTORİTE **220**
SİYASAL DÜZENİN SOSYOLOJİK ANALİZİ **224**
DEVLET KAVRAMI **227**
OTORİTERYEN DEVLET **229**
TOTALİTERYAN DEVLETLER **230**
DEMOKRASİ **231**
ULUS DEVLET, KÜRESELLEŞME VE AVRUPA BİRLİĞİ **236**

11. DİN

DİNİN ANLAMI **246**
İLK İNSAN TOPLUMLARINDA DİN **248**
Özgün Çalışma: !Kung Toplumunda Şifa 250
SOSYOLOJİ TEORİLERİ AÇISINDAN DİN **251**
Marks'ın Din Anlayışı 251
Durkheim'ın Fonkiyonalist Yaklaşımı 252
Max Weber'in Din Sosyolojisi 254
GÜNÜMÜZDE DÜNYA DİNLERİNİN GENEL GÖRÜNÜMÜ **258**
SEKÜLARİZM **261**
TÜRKİYE'DE DİN VE TOPLUM **262**

12. AİLE

AİLENİN ANLAMI **269**
AİLE TÜRLERİ **272**
EVLİLİK TÜRLERİ **273**
BİR EVLİLİK ÖRNEĞİ: FAS'TAKİ BİR KÖYDE NİŞAN VE EVLİLİK ADETLERİ **275**
TOPLUMSAL DEĞİŞME VE AİLE **278**
EVLİLİKTE UYUM **280**

BOŞANMA **284**
TÜRKİYE'DE AİLE **285**

13. EĞİTİM

EĞİTİMİN ANLAMI **290**
FONKSİYONALİST TEORİ AÇISINDAN EĞİTİM **291**
ÇATIŞMACI TEORİ AÇISINDAN EĞİTİM **293**
SEMBOLİK ETKİLEŞİMCİLİK AÇISINDAN EĞİTİM **295**
EĞİTİMDE ÇAĞDAŞ YÖNELİMLER **296**
GELECEĞİN EĞİTİMİ **298**
TÜRKİYE'DE EĞİTİM **302**
Türkiye'de Eğitimde Mevcut Durum 306

14. EKONOMİK YAŞAM

EKONOMİK DÜZENİN SOSYOLOJİK ANALİZİ **312**
Fonksiyonalist Perspektif 313
Çatışma Kuramı 313
Sembolik Etkileşim yaklaşımı 314
ENDÜSTRİ TOPLUMUNDA İŞİN ÖRGÜTLENMESİ **314**
Taylorist Bilimsel Yönetim Anlayışı ve İnsan İlişkileri Okulu 314
Fordizm: Kitle Üretimi 318
Fordizmin Krizi 322
POST-ENDÜSTRİYEL ÇAĞDA İŞİN ÖRGÜTLENMESİ **324**
Standartlaşmanın Sonu 324
İşin Yeniden Örgütlenmesi: Esnek ya da Yalın Üretim 326
Post-endüstriyel Çağın İşleri ve Örgütleri 329
ÇALIŞMANIN GELECEĞİ **331**

15. TOPLUMSAL DEĞİŞME VE KÜRESELLEŞME

TOPLUMSAL DEĞİŞMEYİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER..... 338
Fiziki çevre faktörü..... 338
Kültürel Faktörler..... 339
Teknoloji faktörü..... 340
Diğer faktörler..... 341
KÜRESELLEŞME..... 341
KÜRESELLEŞMEYE YAKLAŞIMLAR..... 343
KÜRESELLEŞMEYİ ORTAYA ÇIKARTAN FAKTÖRLER..... 350
KÜRESELLEŞME SÜRECİNDE YENİ OLAN NE?..... 352
KÜRESELLEŞMENİN TOPLUMSAL SONUÇLARI..... 354
KÜRESELLEŞME VE GÜVENSİZLİK..... 355
KÜRESELLEŞME VE TOPLUMSAL BÜTÜNLEŞME..... 359
EK Sosyolojinin Dalları:..... 363
KÜÇÜK SÖZLÜK..... 367
KAYNAKÇA..... 391
İNDEKS..... 407

KAYNAKÇA

Abercrombie, N.; Hill, S.; and Turner, B.S.; *Dictionary of Sociology*; Penguen, 1994.

Abraham, J.H.; *Origions and Growth of Sociology*, Pelican Books, Great Britain, 1973.

Akan, V.; Birey ve Toplum, *Sosyolojiye Giriş* içinde Edit. İ. Sezal, Martı Yayınları, Ankara, 2002.

Albrow, M.; *Bureaucracy*, London, Pall Mall, 1970.

Albrow, M.; *Sociology*: The Basics Routledge, London, 1999.

Allen, J.; Post-Industrializm and Post-Fordizm, *Modernity and Its Futures*, Edit. S.Hall, Mc. Grew, Polity Press.

Alsene, E.; Computerized Integretion and The Organization Work in Enterprıes, *International Labour Review*, vol.133, 1994.

Altunışık, R.; Coşkun, R.; Yıldırım,E.; Bayraktaroğlu, S.; *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, Sakarya Kitapevi Yayını, Adapazarı, 2001.

Amin, S.; *Küreselleşme Çağında Kapitalizm*, Sarmal Yay., İstanbul, 1999.

Anderson, Sarah; Cavanagh, John; Lee, Thea; Ten Myths About Globalization, *Nation*, Vol.269, Issue.19. 1999.

Armbruster-Sandoval, R.; Globalization and Cross-Border Labor Organizing, *Latin American Perspectives*, March, Vol.105, Issue.2, 1999.

Aron, R.; *Sosyolojik Düşüncenin Evreleri*, Çev. K. Alemdar, İş Bankası Yay., Ankara, 1986.

Auguste, B. G. What's So New About Globalization? New Perspectives Quaterly *January 1, 1998.*

Baudrillard, J.; *Sessiz Yığınların Gölgesinde ya da Toplumsalın Sonu*, Çev. O. Adanır, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 1991.

Bauman, Z.; *Sosyolojik Düşünmek*, Çev. A.Yılmaz, Ayrıntı Yay., İstanbul, 1999.

Bauman, Z.; *Küreselleşme*: Toplumsal Sonuçları, Çev. A. Yılmaz, Ayrıntı Yay., İstanbul, 1999.

Beck, U.; *What is Globalization*? Trans. P.Camiller, Polity Press, 2000.

Becker, H.S.; Culture: A Sociological View, in *The Meaning of Sociology*, Edit. J.M. Cheron, Prentece Hall, 1999.

Bell, D.; The World in 2013, *Deadlus*, Vol.116, No.3, 1987.

Bell, D.; *The Comming of Post Industrial Societies,* Basic Books, Inc., Publication, New York, 1973.

Bendix, R., Bureaucracy, *International Encylopedia of Social Sciences*, (Edit. D.Shills), London, 1972, C.2.

Bendix, R.; Max Weber'in Din Sosyolojisi, *Din Sosyolojisi* içinde De. Y.Aktay, M.E. Köktaş, Vadi Yay., Ankara, 1998.

Berger, P.; Four Faces of Global Culture. *National Interest*, Fall 1997, Issue 49.

Berger, P.; *Invitation to Sociology: Humanistic Perspective*, Nevyork: Achor, 1963.

Berger, P.; The Meaning of Social Control, in *The Meaning of Sociology,* Edit. J.M.Charon, Prentince Hall, Upper Saddle River, New Jersey, 1999.

Berger, P.E.; Berger, B.; *Sociology: A Biographical Approach*, 8Basic Books, 1995.

Black, J.; Bryant, J.; *Media Communication*, Brown and Benchmark, 1995.

Blanchot, M.; *İtiraf Edilemeyen Cemaat*, Çev. İ.Ergüden, Ayrıntı Yay., İstanbul, 1997.

Block, F.; *Postindustrial Posisibilities*: A Critique of Economic Discourse, University of California Press, 1990.

Bottomore, T.B.; *Seçkinler ve Toplum*, Çev. E.Mutlu, Gündoğan Yayınları, Ankara, 1990.

Bottomore, T.B.; *Toplumbilim*, Çev. Ü. Oskay, Doğan Yay., İstanbul.

Bourdieu, P.; *Toplumbilim Sorunları*, Kesit Yayıncılık, Tür. I. Ergüden, İstanbul, 1997.

Boyet J.H. & Conn, H.P.; (1991)*Workplace 2000*:The Revolation Reshaping American Business, A Dutton Book, Newyork, 1991.

Bozkurt, V.; "Yıkıcı Gemeinschaft"tan "Öteki"siz Postmodern Kabilelere: Sanal Cemaatler *Birikim Dergisi*, Kasım 1999.

Bozkurt, V.; *Avrupa Birliği*, VİPAŞ Yayınları, Bursa, 2001.

Bozkurt, V.; *Enformasyon Toplumu ve Türkiye*, Sistem Yay., İstanbul, 2000.

Bozkurt, V.; *Püritanizmden Hedonizme Yeni Çalışma Etiği*, Alesta Yayınları, Bursa, 2000.

Brown, D.; Globalization, Ethnicity, and the Nation-State, *Avustralian Journal of International Affair*, April, Vol. 52, Issue.l., 1998.

Bruhl, L.L., *Auguste Comte*: Felsefesi ve Sosyolojisi, İÜİF Yay., İstanbul, 1970.

Bryjak, G.J.; Soroka, M.P.; *Sociology: Cultural Diversity in A Changing World*, Allyn and Bacon, Boston, 1991.

Brym, R. J.; Why Sociology, in *New Society*, Harcourt Brace, Canada, 1998.

Budak, S.; *Psikoloji Sözlüğü*, Bilim ve Sanat Yayını, Ankara, 2000, s. 100;

Burgess, R.G. and Parker, A.; Education, in *Sociology: Issues and Debates*, Edit. By Taylor, S.; MacMillan Pub. London, 1999.

Caplow, T.; A Model For The Consolidation and Participation of Nation States, *International Review of Sociology,* Vol. 8, Issue. 2, July 1998.

Çarkoğlu, A., Toprak, B.; *Türkiye'de Din, Toplum ve Siyaset*, TESEV Yay., İstanbul, 2000.

Castells, M.; *The Rise of Nertwork Society*, The Blackwell Publisher, Oxford, 1999.

Cheal, David; Culture and Postmodern, in *New Society*, Edit. R.J. Brym, Hardcourt Brace, Canada, 1998.

Chossudovsky, M.; *Yoksulluğun Küreselleşmesi*, Çivi Yazıları, İstanbul, 1999.

Cohen, A.P.; *Topluluğun Simgesel Kuruluşu*, Çev. M.Küçük, Dost Kit., Ankara, 1995.

Cole, S.; *Sosyolojik Düşünme Yöntemi*, Vadi Yay., Ankara, 1999.

Coser, Rhea, Steffan, Nock; *Introduction Sociology*, HBJ., 1983.

Cox, H.; *Secular City*: Secularization and Urbanization in Theological Perspective, The Macmillan Company, New York, 1966.

Crozier, M.; Society and Change in *The Meaning of Sociology,* Edit. J.M.Charon, Prentince Hall, Upper Saddle River, New Jersey, 1999.

Curry, T.; Jiobu, R.; Schewirian, K.; *Sociology for the 21st Centry*, Printice Hall, New Jersey, 1997.

D'Entreves, A.P.; Devlet Kavramı, *Devlet Kuramı*, Der. C.B.Akal, Dost Yayınları, Ankara, 2000.

Dahl, R.A.; *Demokrasi Üstüne*, Phoenix yayınları, Çev. B.Kadıoğlu, Ankara, 2001.

Dahrendorf, R.; Bürokratikleştirilmiş Bir Bilim Dalı, *Sosyoloji ve Gelecek* içinde Çev. Ç.Özdemir, Eylül Yay., Ankara.

Demir, Ö; Acar, M.; *Sosyal Bilimler Sözlüğü*, Ağaç Yayınları, İstanbul, 1992.

Dettling, W.; Sosyoloji Komünizmin Çöküşünü Kestiremedi, *Sosyoloji ve Gelecek* içinde Çev. Ç.Özdemir, Eylül Yay., Ankara.

Dominick, J.R.; *The Dynamics of Mass Communication*, McGrow-Hill, New York, 1993.

Dönmezer, S. *Toplumbilim*, Beta Yay., İstanbul, 1994, s.166.

Dönmezer, S.;*Kriminoloji*, İÜ. Yay., İstanbul, 1981, 123-130.

Downes, D., Crime and Deviance; in *Sociology: Issues and Debates*; Edit. Taylor, S.; MacMillan Pub., London, 1999.

DPT; *Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı*: 2001-2005, Haziran 2000.

Drucker, P.; Kapitalizmin Ötesi; *NPQ/Türkiye*, İlkbahar c.1, s.1. 1998.

Drucker, P.F.; The Global Economy and The Nation State, *Foreign, Affairs*, , Vol. 76, Issue.5. SepYOct. 1997.

Drucker, P.F.; *Kapitalist Ötesi Toplum*, B. Çorakçı, İnkılap Yayınları, İstanbul. 1994.

Drucker; P.F.; *Gelecek İçin Yönetim:1990'lar ve Sonrası*, Türkiye İş Bankası Yay., Çev. Fikret Üçkan, Ankara, 1994.

Drucker; P.F.; *Managing The Non Profit Organization*s, Buttenworth Ltd., Oxford, 1994.

Durkheim, E.; *Toplumbilimsel Yöntemin Kuralları*, Çev. C.B.Akal, B/F/S Yay., İstanbul, 1985.

Durkheim, E.; *The Division of Labor In Society*, Translated by G. Simpson, The Free Press, New York, 1965.

Durkheim, E.; Din Sosyolojisi ve Bilgi Teorisi, *Din Sosyolojisi* içinde De. Y.Aktay, M.E. Köktaş, Vadi Yay., Ankara, 1998.

Durkheim, *İntihar: Toplumbilimsel İnceleme*, Çev. Ö. Ozankaya, İmge Yay., 1992.

Ekin, N.; *Küreselleşme ve Gümrük Birliği*, İTO Yayını, İstanbul, 1999.

Elkin, F.; *Çocuk ve Toplum: Çocuğun Toplumsallaşması*, Çev. N.Güngör, Gündoğan Yayınlar, Ankara, 1995.

Elkind, D.; Erik Erikson: İnsan Gelişiminin Sekiz Evresi, *Hitler İsteseydi: Sosyal Psikoloji Yazıları* içinde Hz. A.Dönmez, Gündoğan Yayınları, Ankara, 1994.

Emiroğlu, K.; Aydın, S.; *Antropoloji Sözlüğü*, Bilim ve Sanat Yay., Ankara, 2003.

Ergüder, Ü; Esmer, Y.; Kalaycıoğlu, E.; *Türk Toplumunun Değerleri*, TÜSİAD Yayını, İstanbul, 1991.

Erkal, M.E.; Baloğlu, B.; Baloğlu F.; *Ansiklopedik Sosyoloji Sözlüğü*, Der Yayınları, İstanbul, 1997.

Esmer, Y., *Türkiye Değerler Atlası*, Bahçeşehir Ünv. Yay. 2012

Etzioni, A.; *Modern Organizations,* Foundations of Modern Sociology, Series, 1964.

Fay, B.; *Çağdaş Sosyal Bilimler Felsefesi*, Çev. İ.Türkmen, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2001.

Ferrante, J.; *Sociology: A Global Perspective*, Wadsworth Publishing Company, California, 1992.

Fichter, J.; *Sosyoloji Nedir*? Çev. N. Çelebi, Attilla Kitapevi, Ankara, 1996.

Fındıkoğlu, Z.F.; *İçtimaiyat*, İkinci Cilt, İÜ: Yay., İstanbul, 1961.

Fisher, B.M., Straus, A.L.; Etkileşimcilik, *Sosyolojik Çözümlemenin Tarihi* içinde, Edit. T.Bottomore, R. Nisbet, Çev. K.Dinçer, V Yayınları, Ankara, 1990.

Frankel, B., *Sanayi Sonrası Ütopyalar,* Ayrıtı Yay., Çev. Kamil Durand, İstanbul, 1991.

Freud, S.; *Totem ve Tabu*, Çev. K.S. Sel, Sosyal Yayınlar, İstanbul, 1996.

Freud, S.; *Uygarlığın Huzursuzluğu*, Çev. H. Barışcan, Metis Yayınları, İstanbul, 1999.

Freyer, H.; *İçtimai Nazariyeler Tarihi*, Çev. T. Çağatay, AÜDTCF Yay., Ankara, 1977.

Freyer, H.; *İndüstri Çağı*, İstanbul, 1954.

Fulcher, J.; Scott, J.; *Sociology*, Oxford University Pres, 1999.

Gardels, N.; Yeni Uzlaşma, *NPQ/Türkiye*, İlkbahar, 1998.

Gartner, R.; Deviance and Crime, in *New Society*, Harcourt Brace Canada, 1998..

Gaskel, J.; Education, in *New Society*, Edit. By R. Brym, Harcourt Brace, Canada, 1998.

Gelles, R.J.; and Levine, A.; *Sociology: An Introduction*, Fifth Edition, McGroaw-Hill, Inc., 1991.

Gerbier; B.; (1999) Kapitalizmin Bugünkü Aşaması Olarak Jeo-Ekonomik Emperyalizm, *Küreselleşme mi Emperyalizm mi?: Piyasa Efsanesinin Çöküşü*, Der. F. Başkaya, Ütopya Yay., Ankara, 1999.

Gibson, W.; (1998) *Neuromancer*, Çev. M.Altınbaş, Sarmal Yay., İstanbul.

Giddens, A.; *Introduction To Sociology*, Norton, London, 1996.

Giddens, A.; *Sosyoloji: Eleştirel Bir Yaklaşım*, İhtar Yay., Erzurum, 1993.

Giddens, A.; Küreselleşmenin İkilemleri, *Sosyal Demokrat Değişim Dergisi*, sayı.12. 1999.

Giddens, A.; *Moderliğin Sonuçları,* Çev. E.Kuşdil, Ayrıntı Yayınlar, İstanbul,1994.

Giddens, A.; *Sociology*. Polity Press, 1993.

Giddens, A.; *Elimizden Kaçıp Giden Dünya*, Çev. O. Akınhay, Alfa Yayınları, İstanbul, 2000.

Gökçe, B.; Aile ve Aile Tipleri Üzerine Bir İnceleme, *Aile Yazıları 1* içinde, Edit. B.Dikeçligil, A.Çiğdem, Aile Araştırma Kurumu, Ankara, 1990.

Gökçe, B.; *Toplumsal Bilimlerde Araştırma*, Savaş Yayınları, Ankara, 1999.

Goldthorpe, J.H.; Herbert Spencer, in *The Founding Fathers of Social Sciences*, Edited by T. Raison, Penguen Books, 1969.

Goode, E.; An Introduction to Deviance, in *The Meaning of Sociology,* Edit. J.M.Charon, Prentince Hall, Upper Saddle River, New Jersey, 1999.

Goring, R. (Ed.); *Dictionary of Beliefs and Religion*, The Wordsworth Reference, GB, 1995..

Gould, J.; Auguste Comte, in *The Founding Fathers of Social Sciences*, Edited by T. Raison, Penguen Books, 1969.

Gökalp, Z., Türk Uygarlık Tarihi, (Haz. Yusuf ÇOTUKSÖKEN), İnkılap Kitabevi, İstanbul 1991.

Gray, J., *Sahte Şafak*: Küresel Kapitalizmin Aldatmacaları, çev. G.Güven OM Yay., İstanbul, 1999.

Grint, K., *The Sociology of Work,* Polity Pres, Blackwell, 1992.

Gulbenkian Komisyonu, *Sosyal Bilimleri Açın*, Çev. Ş. Tekeli, Metis Yayınları, İstanbul, 1996.

Gülmez, M.; Weber ve İdeal Tip Bürokrasi Anlayışı, *Amme İdaresi Dergisi*, TODAİE, C.8, Mart, 1975.

Güner, S.; *Organize Suç Örgütleri*, Kara Para ve Aklanması, Bilgi Yay., Ankara, 2003.

Güvenç, B.; *Sosyal ve Kültürel Değişme*, HÜ. Yay., Ankara, 1976.

Haas, E.B.; What is Nationalism And Why We Should Study it?, *International Organizatians*, 40, 3, Summer. 1986.

Haas, J.; Shaffir, W.; Socialization, *New Society*, Edit. R. J. Brym, Harcourt Brace, Canada, 1998.

Hammer, M.;vd. (1994) *Değişim Mühendisliği*, Sabah Yay., İstanbul, 1994.

Havilland, W.A.; *Kültürel Antropoloji*, Çev. H. İnanç, Kaknüs Yay., İstanbul, 2002.

Hayden, T.; The Battle in Seattle What Was That All About? *Washington Post* December 5 , 1999.

Held,D.; McGrew, A.; Goldblatt D.;ve Perraton, J.; *Global Transformations*: Politics, Economics and Cultures, Polity Press., Chamridge, 1999.

Helliwell, C.; Hindes, B.; Power, in *Sociology: Issues and Debates*, Edit. S. Taylor; MacMillan Pub., London, 1999.

Henslin, H.M.; *Essentials of Sociology*, A Down-to-Earth Approach, Ally and Bacon, 1996.

Hicks, H.G.&Gullett, C.R; *Organizations: Theory and Behaviour*, Mc.Grow-Hill Book Company, 1975.

Hirszowicz, M.; *Industrial Sociology*, St. Martin's Press, New York. 1985.

Hist,P.; Thompson, G.; *Küreselleşme Sorgulanıyor*, Dost Kitapevi, Ankara, 1998.

Horton, P.B.; Hunt, C.L.; *Sociology*, Fourth Edition, McGrow Hill, 1976.

Hoval, D.H.; The Age of Sovereignity Has Come to the End., *USA Today Magazine*, Issue:2640, 1998.

Ibni Haldun; *Mukaddime* I, Çev. Ugan, Z.K.; Önsöz, MEGSB Yay., İstanbul, 1998.

İçli, T.G.; Toplumdan Kopuş:Suç ve Şiddet, *Sosyolojiye Giriş*, Edit. İ.Sezal, Martı Kit., 2002.

Inglehart, R., etc. *Human Values and Beliefs*: A Cross-Cultural Sourcebook, Political Religious, Sexual, and Economic Norms in 43 Societies: Findings from the 1990-1993 World Values Survey, The University of Michigan Pres, 1998.

Inglehart, R.; *Modernization and Postmodernization*: Cultural, Economic and Political Change in 43 Societies., Princeton University Press, New Jersey, 1997.

Inglehart, R.; *Human Values and Beliefs*: A Cross-Cultural Sourcebook, The University of Michigan Press, 2001.

Jeanniere,A.; Modernite Nedir? *Modernite Versus Post Modernite,* Der.M. Küçük, Vadi/Toplum Yay., Ankara, 1993.

Kağıtçıbaşı, Ç.; *İnsan ve İnsanlar*, Cem Ofset, İstanbul, 1979.

Kamyemer, K.C.V.; Ritzer, G.; Yetman, N.R.; *Sociology:Experiencing Changing Societies*, Forth Editon, Ally And Bacon, 1990.

Kennedy. P.; *Yirmi Birinci Yüzyıla Hazırlık*, Çev. F. Üçkan, Türkiye İş Bankası Yayını, Ankara, 1995.

Kerr,C.&Dunlop&Harbson&Myers ;*Industrialism and Industrial Man,* Harward University Press, Cambridge, Massachusetts, 1960.

Kingdon, J.; *No Such Thing As Society*?, Open University Press, 1992.

Koening, S.; *Sosyoloji*, Çev. Sucu ve Aykaç, Ütopya Kitapevi, İstanbul, 2000.

Kösler, D.; Daha İyi Bir Toplum Arayışı, *Sosyoloji ve Gelecek* içinde Çev. Ç.Özdemir, Eylül Yay., Ankara.

Krahn, H.; Social Stratification, *New Society*, Edit. R. J. Brym, Harcourt Brace, Canada, 1998.

Lee, E.; Globalization and Employment: Is Anxiety Justified?" *International Labor Review* Vol. 135 , No. 5, 1996, November 26.

Leferebvre, H.; *Marks'ın Sosyolojisi*, Çev. S.Hilav, Öncü Yayınları, İstanbul, 1976.

Loveman, G.&Sengenberger, W.; Introduction-Economic and Social Reorganization in the Small and Medium- Seized Enterprise Sector, in *The Reemergence of Small Enterprises: Industrial Restructuring in Industrialized Countries,* Edit by W.Sengerberger, G. Loveman, M.J. Piore, ILO Pub., Geneva, 1990.

Lukes, S., Saint-Simon, in *The Founding Fathers of Social Sciences*, Edited by T. Raison, Penguen Books, 1969.

Lundberg, G.A.; Schrang, C.C.; Larsen, O.N.; *Sosyoloji*, Çev. Ö.Ozankaya, Ü.Gürkan, 2.Cilt, Ankara, 1970.

Macionis ve Plummer, *Sociology: A Global Introduction*, Prentice Hall Europe, New York, 1998.

Macionis, J.J.; *Sociology*, Sixth Edition, Prentice Hall, New Jersey, 1997.

MacIver R.M.; Page, C.H.; *Cemiyet*, MEB Yay., İstanbul, 1969.

MacRae, D. G., Karl Marx, in *The Founding Fathers of Social Sciences*, Edited by T. Raison, Penguen Books, 1969.

Mahont, E.; Are National Cultures and Identities an Optional Extra? *Canadian Review of American Studies*, 1997, Vol.27, Issue.3. 1997.

Manning; C.; Does Globalisation Undermine Labour Standards? Lessons from East Asia , *Australian Jornal of International Affairs*, Vol.52, Issue 2, 1998.

March,J.G.& Simon, H.A.; *Örgütler,* Çev.Ö. Bozkurt ve O. O naran, TODAİE Yay., Ankara, 1975.

Mardin, Ş.; *Din ve İdeoloji*, İletişim Yay., 2. Bask. İstanbul, 1983.

Marshall, G.; *Sosyoloji Sözlüğü*, (Çev O. Akınhay, D.Kömürcü), Bilim ve Sanat Yay., Ankara, 1999.

Martin, H.P.; Schuman, H.; *Globalleşme Tuzağı*, Çev. Karadana, Kahraman, Ümit Yay., Ankara, 1997.

Martin, W.; *The Information Society*, Aslib, London, 1988.

Marx, K.; Engels, F.; Din ve İdeoloji, *Din Sosyolojisi* içinde De. Y.Aktay, M.E. Köktaş, Vadi Yay., Ankara, 1998.

Marx, K.; Engels, F.; *Manifesto of the Communist Party*, 1848; İnternet Ad:

http://www.anu.edu.au/polsci/marx/classics/manifesto.html

Masuda Y.; *Managing in the Information Society*, Relasing Snergy Japanese Style, Bassil Blackwell, 1990.

Mc Groger, D.; *Örgütün İnsan İlişkileri Yönü*, Çev. D. Energin, ODTÜ: Yay., 1970.

McGrew, A.; A Global Society ? *Modernity and Its Futures*, Open University/Polity Pub., Chambridge,1999.

Mills, C. W.; *Toplumbilimsel Düşün*, Çev. Ü.Oskay, Kültür Bakanlığı Yay., 1979.

Mitchell, G.D.; *A Dictionary of Sociology*, Rouledge ana Kegan Paul, London, 1977.

Mittelman, J. H.; Rethinking the International Division of Labour in the Context of Globalisation, *Third World Quarterly*, Vol.16, Issue 2., 1995.

Moles, A.A; *Kültürün Toplumsal Dinamiği*, Çev. N.Bilgin, Ege Ün. Yay., İzmir, 1983.

Morley, D., Robins, K.; *Kimlik Mekanları*, Çev. E. Zeybekoğlu, Ayrıntı Yayınlan, İstanbul, 1997.

Mouzelis, N.; *Organization and Bureaucracy*, An Analysis of Modern Theories, Chicago, Alding Publishing Company, 1969.

Naisbitt, J.; *2000 Yılının Sonrası: Sanayi Sonrası Toplum,* Ter. Yay., İstanbul, 1987.

Occhionero, M.F.; The globalization of Uncertainties, *International Review of Sociology*, Vol.7.; Issue.3, 1997.

Öğün, S.S.; (1998), *Politik Kültür Yazıları*, Asa Kitabevi Yay., Bursa, 1998.

Öncü,A.; *Örgüt Sosyolojisi,* Turhan Kitabevi, Ankara, 1982.

Ortaylı, İ.; *Osmanlı Toplumunda Aile*, Pan Yay., 2001.

Osborne, R.; Loon, B.V.; *Introducing Sociology*, New York, 1999.

Oscarsson, B.; On Business and Work: An Overviev, in *On Business and Work Toward New Frontiers*, Sweden, 1991.

Özkalp, E.; *Sosyolojiye Giriş*, Anadolu Üniversitesi Yay., Eskişehir, 1995.

Özlem, D.; *Max Weber'de Bilim ve Sosyoloji*, Küyerel Yayınları, İstanbul, 1999.

Paker, C.; Bilgi Toplumu, Bireyselleşme ve Yönetim, *İş Yönetiminde Devrim,* İstanbul Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yay., 1993.

Pawson, R.; Methodology, in Taylor, S.; *Sociology: Issues and Debates*, MacMillan Pub., London, 1999.

Petracca, M.; Sorapure, M.; *Common Culture*, Prentice Hall, Upper Saddle River, 1998.

Polama, M.M., *Çağdaş Sosyoloji Kuramları*, Çev. H. Erbaş, Gündoğan Yayınlar, Ankara, 1993.

Preffer, *Rekabette Üstünlüğün Sırrı İnsan*, Sabah Yay., İstanbul, 1995.

Rao, J. M.; Globalization: A View From the South, Employment Papers, *Employment and Training Department* International Labour Office Geneva, 1997.

Reinhardt, A.; (1995); New Ways to Learn, *Byte*, March/95, Mc Graw Hill, New York.

Rex, J., Max Weber, in *The Founding Fathers of Social Sciences*, Edited by T. Raison, Penguen Books, 1969.

Rheingold, Howard; Virtual Communities Internet: htpp://www.well.com/user/hlr/vcbook/index.html

Rielly, J.E.; Amerikan Halkı ve Dünya: Yüzyılın Sonunda Bir Anket, *Foreign Policy*, y.2; s.5.1999.

Ringer, F.; *Weber'in Metodolojisi*: Kültür ve Toplum Bilimlerinin Birleşimi, Çev. M.Küçük, Doğu-Batı Yay., Ankara, 2003.

Ritzer, G.; Sociological Theory Forth Edition, The McGraw-Hill Companies, Inc., New York, 1996.

Rosenau, P.M.; *Post-Modernizm ve Toplum Bilimleri*, Çev. T.Birkan, Ark Yay., Ankara, 1998.

Rürup, B.; Work of the Future-The Future of Work, *Deutschland,* No.2,11, 1993.

Ryan, Alan; Exaggerated Hopes and Baseless Fears, *Social Research*, Fall 77, Vol. 64, Issue s.1167. 1997.

Sach, J.; Uluslararası Ekonomi: Küreselleşmenin Sırlarının Çözülmesi, *Foreign Policy,* y.1; s.1. 1998.

Sadler, P.; *Menagerial Leadership in the Post-Industrial Society,* Gower Pub. Comp. Ltd., GB. 1988.

Sainath, S.; An Interview With Noam Chomsky; http://www.twnside.org.sg/

Salvaggio, J.L.; *The Information Society* Lawrence Erlbaum Associates, London, 1989.

San, C.; *Max Weber'de Hukukun ve Meşru Otoritenin Sosyolojik Analizi*, AİTİA Yay., No.47, Ankara, 1971.

Sarıbay, A. Y.; (1998); Küreselleşme, Post-modern Uluslaşma ve İslam, *Küreselleşme, Sivil Toplum ve İslam* (içinde), (Der. Keyman, Sarıbay) Vadi Yay., Ankara, 1998.

Sarıbay, A.Y.; *Global Bir Bakışla Politik Sosyoloji*, Alfa Yayınları, İstanbul, 2000.

Sarıbay, A.Y.; *Siyaset, Demokrasi ve Kimlik*, Asa Yayınları, Bursa, 1998.

Schaefer, R.T.; Lamm, R.P.; *Sociology*: New York: McGraw-Hill, 1995.

Scime, Roger; "Cyberville" and the Spirit of Community: Howard Rheingold-meet Amitia Etzioni Internet: http://www.imagination.org/cyberville/cyberville.html;

Senge, P; *Beşinci Disiplin*, Çev.A. İldeniz, A. Doğukan, Yapı Kredi Yay., İstanbul, 1993.

Sennet, R.; *Kamusal Alanın Çöküşü*, Ayrıntı Yay., İstanbul, 1996.

Sennet, R.; *Otorite*, Çev. K.Durand, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 1992.

Serif, M.; *Sosyal Kuralların Psikolojisi*, Çev. İ.Sandıkçıoğlu, Alan Yayıncılık, İstanbul, 1985.

Sezal, İ.; *Sosyolojiye Giriş*, Martı Yay., Ankara, 2002.

Sezal, İ.; *Öncü Sosyologların Kaleminden Sosyoloji*, Tek Ağaç Yay., 2004.

Sezer, B., Türk *Sosyolojisinin Ana Sorunları*, Sümer Kitabevi Yayınları, İstanbul, 1988.

Shapiro, R.D.; *Foundation for Sociology*, Rand McNally College Publishing Company, Chicago, 1977.

Shorth, C.; The Meaning of Globalization for Development Policy, *Transnational Social Policy*, Edit. C.J. Finer, Blackwell Publisher, UK, 1999.

Skidmore, William; (1979) *Theorotical Thinking in Sociology*, Chambridge University Press, London.

Smelser, J.N.; *Sociology*, Blackwell Publisher, Massachusetts, 1994.

Smith, A. D.; *Milli Kimlik*, B. S. Şener, İletişim Yay., İstanbul, 1994.

Smith, A.D.; *Toplumsal Değişme Anlayışı*, Çev. Ü. Ülgen, Gündoğan Yayınları, Ankara, 1996.

Smith, March, A.; Voices from the Well; The Logic of the Virtual Commons: http://netsan.sscnet.ucla.edu.tr/scoc/papers/voices

Sokullu-Akıncı, F.; *Kriminoloji*, 2. Baskı, Beta, İstanbul, 1999. www.kriminoloji.org

Somavia, J.; *Decent Work for all in a Global Economy: An ILO Perspective*, To the Third WTO Ministerial Conference in Seattle, 30th November to 3rd December, 1999.

Sorokin, A.; *Çağdaş Sosyoloji Teorileri*, II, Çev. M.M.R.Öymen, Ankara, 1974.

Spitz, D.; *Antidemokratik Düşünce Şekilleri*, Bin Temel Eser, Devlet Kitapları, Ankara.

Stinch-Combe,A.L.; *Information and Organizations,* University of California Pres Ltd.,1990.

Stone, N.; (1991); Does Business Have Any Business in Education, *Harvard Business Review,* March-April,1991.

Swingewood, A.; *Sosyolojik Düşüncenin Tarihi*, Çev. O. Akınhay, Bilim ve Sanat Yay., İstanbul, 1998.

Swingewood, A.; Sociolocical Theory, in *Sociology: Debates and Issues*, Edited by S. Taylor, MacMillan, 1999.

T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, *Türk Ailesine İlişkin Demografik Bilgiler* İnternet: http://aile.gov.tr/aileist.htm

T.C. Kültür Bakanlığı, http://www.kultur.gov.tr

Tan, M.; *Toplumbilime Giriş*, AÜ: Yay., Ankara, 1981.

Taylor, S.; *Sociology: Issues and Debates*, MacMillan Pub. London, 1999.

TC. İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, *Sayılarla İstanbul*, 2001.

Thomson, W.E; and Hickey, J.V.; *Society in Focus*, Third Edition, Longman, New York, 1999.

Thurman, J.E.; Competence and Choice and Work, *On Business and Work*, (Edit. J.Thurman vd) International Labour Office Pub. Geneva, 1993.

Toffler, A.; *Üçüncü Dalga,* Altın Kitaplar Yay., Tükçesi: Ali Seden, İstanbul, 1981.

Toffler, A.;(1992); *Yeni Güçler Yeni Şoklar*, Çev. B. Çorakçı, Altın Yayınları, İstanbul.

Tolon, B.; *Çağdaş Toplumun Bunalımı*: Anomi ve Yabancılaşma, AİTİA Yay., 2.Baskı, Ankara, 1981.

Tönnies, Ferdinand; *On Gemeinschaft and Gesselschaft* (Community and Society), Translated by C.P.Loomis, The Michigan State University Press, 1957.

Topçu, N.; *Sosyoloji*, Dergah Yay., İstanbul, 2001.

Touraine, A.; *Demokrasi Nedir*? Çev. O. Kunal, YKY., İstanbul, 2000.

Turhan, M.; *Kültür Değişmeleri*, 1000 Temel Eser, İstanbul, 1969.

Turner, B.S.; *Max Weber ve İslam*: Eleştirel Bir Yaklaşım, Çev. Y.Aktay, Vadi Yay., 1997, Ankara.

Turner, B.S.; *Statü*, Çev.K. İnal, Doruk Yayınları, Ankara, 2000.

Turner, J.H.; *Sociology: Studying The Human System*, Goodyear Pub., 1978

UN; *Human Development Report*, 1999.

Vergin, N.; Toplumsal Değişme ve Türkiye'de Aile, *Din, Toplum ve Siyasal Sistem* içinde, Bağlam Yayınları, İstanbul, 2000.

Wagner, P.; *Modernliğin Sosyolojisi*, Çev. M.Küçük, Sarmal Yayınevi, İstanbul, 1996.

Wagner, P.; Sosyolog Mütercim Mi? *Sosyoloji ve Gelecek* içinde Çev. Ç.Özdemir, Eylül Yay., Ankara.

Wallace, R.A. and Wolf, A.; *Contemporay Sociological Theory*, Prentice_Hall International, London, 1999.

Waters, M.; *Globalization*, Routledge, London, 1995.

Weber, M.; *Sosyoloji Yazıları*, Çev. T. Parla, Hürriyet Vakfı Yay., İstanbul, 1986.

Weber, M.; *Sosyolojinin Temel Kavramları*, M. Beyaztaş, Bakış Yay., İstanbul, 2002.

Weber, M.; *Protestan Ahlakı ve Kapitalizmin Ruhu*, Çev. Z. Aruoba, İstanbul, 1985.

Weber, M.; Bürokratik Teşkilatlanmanın Esasları, *Sosyoloji Yazıları*, içinde Edit. İ. Sezal, UÜ Yay., Bursa, 1983.

Weber, M.; Dünya Dinlerin Sosyal Psikolojisi, *Sosyoloji Yazıları* içinde Çev. T. Parla, Hürriyet Vakfı Yay., İstanbul, 1986.

Weber, M.; *Toplumsal ve Ekonomik Örgütlenmenin Kuramı*, Çev. Ö.Ozankaya, İmge Yay., Ankara, 1995..

Weber, M.; Types of Authority, in *Introducing Sociology:A Collection of Readings*, Edit. Schafer, Lamm, McGraw-Hill, Inc., 1987.

Webster's *Third New International Dictionary*, Köneman, 1993.

Wilkin, P.; New Myths for the South: Globalisation and the Conflict Between Private Power and Freedom; *Third World Quarterly*, Vol. 17; Issue.2, 1996.

Williams, R.; (1989), *İkibine Doğru*, Çev. E. Tarım. Ayrıntı Yayınlar, İstanbul.

Williams, R.; *Kültür*, Çev. S. Aydın, İmge Yayını, Ankara, 1993.

Womack, J.P.&Jones, Roos; *Dünyayı Değiştiren Makine,* Oto. San. Der. Yay., İstanbul, 1993.

Worsley, P.; *Introducing Sociology*, Open University Pub. 1983.

Yentürk, N.; Post-Fordist Fordi*st* Gelişmeler ve Dünya İktisadi İşbölümünün Geleceği *Toplum ve Bilim* 56-61, Bahar, 93, 1993.

Yıldırım, A.; Şimşek, H.; *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayınevi, Ankara, 1999..

Yılmaz, A.; *Çağdaş Siyasal Akımlar*, Vadi Yayınları, Ankara, 2003.

Zanden, J.W.V.; *Human Development*, McGraw Hill, 1997.

DEĞİŞEN DÜNYADA SATIŞTA BAŞARI

Yeni Stratejiler

EDİTÖRLER
Dr. Öğr. Üyesi İçlem ER
Dr. Öğr. Üyesi Fatma DEMİRAĞ

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

Not: Bölümlerin tüm bilimsel sorumluluğu yazarlara aittir.

ISBN: 978-625-6952-69-0

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Mart 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
SATIŞIN PAZARLAMA İÇİNDEKİ YERİ
Prof. Dr. Aydın KAYABAŞI

GİRİŞ 1
PAZARLAMANIN ZAMAN İÇERİSİNDE ROLÜNDEKİ DEĞİŞMELER 2
PAZARLAMA VE KİŞİSEL SATIŞ KAVRAMLARI 4
KİŞİSEL SATIŞIN AMAÇLARI 7
KİŞİSEL SATIŞIN ÖNEMİ 9
KİŞİSEL SATIŞIN İŞLETMELER AÇISINDAN ÖNEMİ 9
KİŞİSEL SATIŞIN MÜŞTERİLER AÇISINDAN ÖNEMİ 11
KİŞİSEL SATIŞIN TOPLUM AÇISINDAN ÖNEMİ 12
PAZARLAMA VE SATIŞ ARASINDAKİ İLİŞKİ 14
PAZARLAMA VE SATIŞ ARASINDAKİ ÇATIŞMA 14
PAZARLAMA VE SATIŞ ARASINDAKİ KOORDİNASYON 16
İLİŞKİSEL PAZARLAMA VE KİŞİSEL SATIŞ 18
BÖLÜM DEĞERLENDİRMESİ 20
ÖRNEK OLAY: MÜŞTERİ ODAKLI SATIŞIN İLKELERİ 21
KAYNAKÇA 23

İKİNCİ BÖLÜM
SATIŞIN GELECEĞİ
Doç. Dr. Pınar ÖZKAN

GİRİŞ 26
İŞLETMENİN ÇEVRE FAKTÖRLERİNDEKİ DEĞİŞİM VE SATIŞA ETKİLERİ 27
MİKRO ÇEVRE FAKTÖRLERİ 28
Tedarikçiler *28*
Pazarlama Aracıları *29*
Rakipler *30*
Müşteriler *31*
MAKRO ÇEVRE FAKTÖRLERİ 32
Demografik Çevre *33*
Ekonomik Çevre *40*
SOSYO KÜLTÜREL ÇEVRE 43
Teknolojik Çevre *46*

Doğal (Ekolojik) Çevre *48*
Yasal ve Politik Çevre *50*
BÖLÜM DEĞERLENDİRMESİ 52
ÖRNEK OLAY:İŞ MAKİNESİ SEKTÖRÜNDE KLAVYE VE TOPUK SESLERİ…. 54
KAYNAKÇA 57

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ÇİFT YÖNLÜ SATIŞ
Dr. Öğr. Üyesi Merve VARDARSUYU

GİRİŞ 64
ÇİFT YÖNLÜLÜK KAVRAMI 65
ÖRGÜTSEL DÜZEYDE ÇİFT YÖNLÜLÜK 65
BİREYSEL DÜZEYDE ÇİFT YÖNLÜLÜK 66
ÖRGÜTSEL VE BİREYSEL ÇİFT YÖNLÜLÜK ARASINDAKİ İLİŞKİ 66
SATIŞTA ÇİFT YÖNLÜLÜK 67
ÇİFT YÖNLÜ SATIŞTA TEMEL TEORİLER 71
ÇİFT YÖNLÜ SATIŞ YETENEĞİNİ ARTIRAN VE AZALTAN FAKTÖRLER 73
ÇİFT YÖNLÜ SATIŞIN AYDINLIK YÖNÜ 76
ÇİFT YÖNLÜ SATIŞIN KARANLIK YÖNÜ 77
BÖLÜM DEĞERLENDİRMESİ 78
ÖRNEK OLAY: TEKSTİLDE ÇİFT YÖNLÜLÜK 79
KAYNAKÇA 81

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
SATIŞTA DUYGUSAL ZEKÂ
Dr. Öğretim Üyesi Fatma DEMİRAĞ

GİRİŞ 86
DUYGUSAL ZEKÂ 87
DUYGULAR 87
DUYGUSAL ZEKÂ KAVRAMININ ORTAYA ÇIKIŞI 88
DUYGUSAL ZEKÂ TANIMLARI 89
DUYGUSAL ZEKÂ YETKİNLİKLERİ 90
SOSYAL YETKİNLİKLER 91
KİŞİSEL YETKİNLİKLER 93
DUYGUSAL ZEKÂ SATIŞ PERFORMANSI İLİŞKİSİ 95
SATIŞ PERFORMANSINDA DUYGUSAL ZEKÂ ÖNEMİ 97
BÖLÜM DEĞERLENDİRİLMESİ 101
ÖRNEK OLAY; DUYGULARIN GERİ DÖNÜŞÜ 102
KAYNAKÇA 105

BEŞİNCİ BÖLÜM
SATIŞÇILARDA KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ

Doç. Dr. Burcu MUCAN ÖZCAN

GİRİŞ 109
SATIŞ PERFORMANSI 111
SATIŞ PERFORMANSINA ETKİ EDEN FAKTÖRLER 113
KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ 114
DIŞADÖNÜKLÜK 115
UYUMLULUK 116
VİCDANLILIK 118
NEVROTİKLİK (DUYGUSAL İSTİKRAR) 119
DENEYİME AÇIKLIK 120
BÖLÜM DEĞERLENDİRMESİ 121
ÖRNEK OLAY: SATIŞLARI TEŞVİK ETMEK İÇİN DİSTRİBÜTÖRLERLE ORTAKLIK KURMAK 123
KAYNAKÇA 126

BÖLÜM 6
MÜŞTERİ AÇISINDAN SATIŞ

Doç. Dr. Gülmüş BÖRÜHAN KARACA
Dr. Öğr. Üyesi Feyza TEKİNBAŞ ÖZKAYA

GİRİŞ 128
TÜKETİCİ PAZARLARINDA MÜŞTERİ 129
MÜŞTERİNİN KARAR VERME SÜRECİ (SATIN ALMA SÜRECİ) VE SATIŞ ELEMANLARINDAN BEKLENTİLERİ 130
Problemin Farkına Varılması 132
Alternatiflerin Belirlenmesi ve Bilgi Toplama 133
Alternatiflerin Değerlendirilmesi 134
Satın Alma Kararı 135
SATIN ALMA SONRASI DAVRANIŞLAR 136
MÜŞTERİ KARAR SÜRECİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER 136
Kişisel Faktörler 137
Psikolojik Faktörler 137
Kültürel Faktörler 138
Sosyal Faktörler 138
Durumsal Faktörler 139
TÜKETİCİLERİN ALGILADIKLARI RİSK VE TÜKETİCİLERİN SATIŞ ELEMANLARINDAN BEKLENTİLERİ 140
TÜKETİCİNİN SATIN ALMA KARAR VERME TARZLARI 143
MÜŞTERİ DEĞERİ, MEMNUNİYET VE SADAKAT 147
ENDÜSTRİYEL PAZARLARDA MÜŞTERİ 151

ENDÜSTRİYEL PAZARLARDA SATIN ALMA DAVRANIŞLARI 152
Doğrudan Yeniden Satın Alma 153
Değiştirilmiş Yeniden Satın Alma 153
Yeni Görev Alım 153
Sistem Satın Alma 154
Birlikte Yaratma 154
ENDÜSTRİYEL PAZARLARDA SATIN ALMA KARAR SÜRECİ 155
ENDÜSTRİYEL PAZARLARDA SATIN ALMA KARAR SÜRECİNE ETKİ EDEN FAKTÖRLER 157
ENDÜSTRİYEL SATIN ALMA KARARLARINDA SATIN ALMA MERKEZLERİ 160
ENDÜSTRİYEL ALICILARIN BEKLENTİLERİ 163
MÜŞTERİLERİN RİSKİ AZALTMAK İÇİN KULLANDIKLARI ARAÇLAR 166
Riski Azaltmak için Bilgiyi Kullanma 167
Riski Azaltmak için Sadakati Kullanma 169
Riski Azaltmak için Riski Yayma 170
BÖLÜM DEĞERLENDİRMESİ 171
ÖRNEK OLAY 1: MÜŞTERİYİ ANLAYAN "BİR DÜNYA MARKASI" 172
ÖRNEK OLAY 2: SATIN ALMA MERKEZİNİN STRATEJİK ÖNEMİ 173
KAYNAKÇA 175

YEDİNCİ BÖLÜM
UYARLANABİLİR SATIŞ

Doç. Dr. Hakan KİRACI

GİRİŞ 183
UYARLANABİLİR SATIŞ KAVRAMI 184
UYARLANABİLİR SATIŞ MODELİ 188
SATIŞ TEMSİLCİLERİ VE UYUM KANALLARI 192
UYARLANABİLİR SATIŞ TEMSİLCİLERİ 197
UYARLANABİLİR SATIŞ KONUSUNDA YAPILAN BİLİMSEL TESPİTLER 202
BÖLÜM DEĞERLENDİRMESİ 206
ÖRNEK OLAY: YAŞŞA SİGORTA VE DENGE 208
KAYNAKÇA 211

SEKİZİNCİ BÖLÜM
YARATICI SATIŞ

Dr. Öğr. Üyesi Melis ERÇİN YURCU

GİRİŞ 218
YARATICILIK 219
YARATICILIĞIN KAYNAĞI VE İLİŞKİLİ OLDUĞU KAVRAMLAR 220
POZİTİF VE NEGATİF YARATICILIK 222

YARATICI SATIŞ 222
YARATICI SATIŞIN İLİŞKİLİ OLDUĞU KAVRAMLAR 224
YARATICI SATIŞIN ÖRGÜTLERE SAĞLADIĞI AVANTAJLAR 235
BÖLÜM DEĞERLENDİRMESİ 237
ÖRNEK OLAY: ÇÖZÜM REÇETESİ SUNMA 239
KAYNAKÇA 240

Kaynakça

Altunışık, R., Özdemir, Ş. ve Torlak Ö. (2001). Modern Pazarlama. Değişim Yayınları. Adapazarı.

Alyakut, Ö. (2017). Kahve markalarının bütünleşik pazarlama iletişimi bağlamında sosyal medya kullanımları. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *19*(2), 209-234.

Arlı, E. (2013). Marina işletmeciliğinde ilişkisel pazarlama uygulamalarının tekrar satın alma niyeti, tavsiye etme niyeti ve memnuniyet üzerindeki etkisi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 61-76.

Azizağaoğlu, A., & Altunışık, R. (2012). Postmodernizm, sembolik tüketim ve marka. *Tüketici ve Tüketim Araştırmaları Dergisi*, *4*(2), 33-50

Baker, M.J. (2000). The Marketing Book. Fifth Edition, Butterworth-Heinemann.

Biemans, W., Malshe, A., & Johnson, J. S. (2022). The sales-marketing interface: A systematic literature review and directions for future research. *Industrial Marketing Management,* 102, 324-337.

Çalık, M., Altunışık, R., & Sütütemiz, N. (2013). Bütünleşik Pazarlama İletişimi, Marka Performansı Ve Pazar Performansı İlişkisinin İncelenmesi. Uluslararası Yönetim İktisat Ve İşletme Dergisi, 9(19), 137-161.

Dewsnap, B., & Jobber, D. (2009). An exploratory study of sales□marketing integrative devices. *European Journal of Marketing*, 43(7/8), 985-1007.

Dixon, A. L., & Tanner Jr, J. F. (2012). Transforming selling: why it is time to think differently about sales research. *Journal of Personal Selling & Sales Management*, 32(1), 9-13.

Erdoğan, B. Z., ve İşlek, M. S. (2013). Pazarlamaya farklı yaklaşımlar ve kültürün bu yaklaşımlar üzerindeki rolü: Anglo-Sakson, Alp-Germen ve Anadolu yaklaşımları karşılaştırılması. *Pazarlama ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 6(12), 117-138.

https://catalogimages.wiley.com/images/db/pdf/0471743194.ch1.pdf (Erişim: 28.01.2023).

https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=%C4%B0%C5%9Fg%C3%BCc%C3%BC-%C4%B0statistikleri-2021-45645&dil=1 (Erişim: 28.01.2023).

https://tutorstips.com/difference-between-selling-and-marketing/ (Erişim: 31.12.2022)

https://www.ama.org/the-definition-of-marketing-what-is-marketing/ (Erişim: 31.12.2022)

https://www.ddegjust.ac.in/studymaterial/mba/mm-308.pdf (Erişim: 26/01/2023).

https://www.shivajicollege.ac.in/sPanel/uploads/econtent/2954b100dad8a4e5f0efed27c499f1e8.pdf (Fundamental) (Erişim: 31.12.2022)

İslamoğlu, A.H. (2008). Pazarlama Yönetimi. Genişletilmiş 4. Baskı. Beta, İstanbul.

Karaman, D. (2018). Hizmet sektöründe ilişkisel pazarlamanın önemi: Teorik bir araştırma. *Bingöl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *2*(1), 23-40.

Karataş Yücel, E. ve Önce, G. (2017). Pazarlama Yönetimi. (Editör: Marangoz M. İçinde Pazarlama İletişimi Yönetimi). Beta Yayınevi, İstanbul.

Karcıoğlu, F., & Alioğulları, Z. (2012). Çatışmanın Nedenleri ve Çatışma Yönetim Tarzları İlişkisi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,* 26(3-4), 215-237.

Kayabaşı, A. ve Er, İ. (2017). Pazarlama Yönetimi. (Editör: Marangoz M. İçinde Pazarlamanın Konusu, Kapsamı ve Gelişimi). Beta Yayınevi, İstanbul.

Keskin, H.D. ve Kurtuldu, H.S. (2019). İlişkisel pazarlamanın müşteri memnuniyeti üzerindeki etkisi: banka müşterilerine yönelik bir uygulama. *Global Journal of Economics and Business Studies,* 8(16), 111-121.

Korkmaz, S., Eser, Z., Öztürk, S.A., ve Işın, F.B. (2009). *Pazarlama Kavramlar-İlkeler-Kararlar.* Siyasal Kitabevi, Ankara.

Kotler, P. (1999). *Kotler ve Pazarlama: Pazar Yaratmak, Pazar Kazanmak ve Pazara Egemen Olmak.* Sistem Yayıncılık. İzmir.

Kotler, P. and Keller, K.L. (2006). *Marketing Management*, Twelfth Edition, Pearson Prentice Hall, New-Jersey.

Kotler, P., Armstrong, G., Saunder, J. ve Wong, (1999). *Principles of Marketing, Second European Edition*, Prentice Hall. New Jersey.

Lancaster, G. Ve Massingham, L. (2011). *Essentials of Marketing, Routledge Taylor Francis Group*, London and New York.

Le Meunier‐FitzHugh, K., & Piercy, N. F. (2007). Exploring collaboration between sales and marketing. *European Journal of Marketing*, 41(7/8), 939-955.

Le Meunier-FitzHugh, K., Massey, G. R., & Piercy, N. F. (2011). The impact of aligned rewards and senior manager attitudes on conflict and collaboration between sales and marketing. *Industrial Marketing Management*, 40(7), 1161-1171.

Lee, H. W., & Scott, C. J. (2015). Marketing or sales: the executive decision. *Journal of Business Strategy*. 36(5), 43-49.

Malshe, A. (2011). An exploration of key connections within sales‐marketing interface. *Journal of Business & Industrial Marketing,* 26(1), 45-57.

Moore, K., & Pareek, N. (2006). *Marketing: The Basics*. Routledge. Taylor Francis – Group, New York.

Oliva, R. A. (2006). The three key linkages: improving the connections between marketing and sales. *Journal of Business & Industrial Marketing,* 21(6), 395-398.

Pettijohn, C. E., Pettijohn, L. S., and Taylor, A. J. (2007). Does salesperson perception of the importance of sales skills improve sales performance, customer orientation, job satisfaction, and organizational commitment, and reduce turnover?. *Journal of Personal Selling & Sales Management,* 27(1), 75-88.

Rouziès, D., Anderson, E., Kohli, A. K., Michaels, R. E., Weitz, B. A., & Zoltners, A. A. (2005). Sales and marketing integration: A proposed framework. *Journal of Personal Selling & Sales Management,* 25(2), 113-122.

Snyder, K., McKelvey, S., & Sutton, W. (2016). All together now? Exploring sales and marketing integration. *Sport, Business and Management: An International Journal,* 6(1), 2-18.

Şahin, A. (2007). Postmodern pazarlama tüketim ve tüketici. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *12*(2), 359-366

Tek, Ö.B. ve Özgül, E. (2005). *Modern Pazarlama İlkeleri: Uygulama ve Yönetimsel Yaklaşım*. Birleşik Matbaacılık, İzmir.

Yeygel, S. (2006). Postmodern toplumsal yapının pazarlamaya getirdiği yeni boyut: topluluk pazarlaması (tribal marketing). *Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(38), 197-228.

Yıldız, S. Ve Yıldız, E. (2013). Tüketiciler, Firmalar ve Toplum İçin Pazarlamanın Değeri, (Çeviri Editörü: Asım Günal Önce, Pazarlamanın Temelleri Bir Pazarlama Stratejisi Planlama Yaklaşımı), 13. Basımdan Çeviri, Bölüm 1, Nobel Yayın, İstanbul.

Yolaç, G., & Demir, N. (2004). Bütünleşik pazarlama iletişimi. *Öneri Dergisi*, *6*(21), 121-127.

Zerenler, M. (2013). Pazarlamanın Temelleri: Bir Pazarlama Stratejisi Planlama Yaklaşımı (Editör: Önce, G. 13. Basımdan Çeviri Kişisel Satış ve Müşteri Hizmetleri). Nobel, İstanbul.

Kaynakça

Arthur, R. (2016). Generation Z: 10 StatsFrom SXSW You Need To Know. Forbes/Tech. https://www.forbes.com/sites/rachelarthur/2016/03/16/generationz/#4d22f7a52 909 (20 Mart 2020).

Ault, S. (2014). Survey: YouTube Stars More Popular ThanMainstreamCelebsAmong U.S. Teens. http://variety.com/2014/digital/news/survey-YouTube-stars-morepopular-than-mainstream-celebsamong-u-s-teens-1201275245 (20 Mart 2020)

Bakırtaş, H. (2009). Sektör ve Rekabet Analizi, Pazarlama Stratejileri Yönetsel Bir Yaklaşım, Ed: Ömer Torlak, Remzi Altunışık, Beta Yayınları, İstanbul.

Bill, F., Feurer, S. ve Klarmann, M. (2020). Salesperson social media use in business-to-business relationships: An empirical test of an integrative framework linking antecedents and consequences. *Journal of the Academic Marketing Science.* 48, 734–752. https://doi.org/10.1007/s11747-019-00708-z

Butler, R.S. (1918). *Marketing Methods*, Alexander Hamilton Institute, New York.

Carbonell, J. G., Michalski, R. S. ve Mitchell, T. M. (1983). An overview of machine learning. *Machine learning*, 3-23.

Chaney, D., Touzani, M., Slimane, K. B. (2017). Marketing to the (New) Generations: Summary and Perspectives, *Journal of Strategic Marketing*, 25(3), 179-189.

Chen, H. (2010). Advertising and generational identity: A theoretical model. Paper presented at the American Academy of Advertising Conference. Proceedings (Online), Erişim adresi https://www.tib.eu/de/suchen/id/BLCP%3A CN076830506.

Colletti, J.A. ve Fiss, M.A. (2006). The ultimately accountable job: leading today's sales organization. *Harvard Business Review*, 84 (7/8), 125□31.

Crittenden, V.L., Crittenden, W. F., ve Ajjan, H. (2020). Women in sales in developing countries: The value of technology for social impact. *Business Horizons*, 63(5), 619-626.

Çakıroğlu, K.I., Çengel, Ö. ve Pirtini, S. (2021). Pazarlama yönetimi açısından yaşam tarzı araştırmalarının sistematik incelemesi üzerine bir içerik analizi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(40), 260-286. doi: 10.46928/iticusbe.768740

D'Antonio, V. From Tupperware to Scentsy: The gendered culture of women and direct sales. *Sociology Compass*. 2019; 13: e12692.

de Vass, T., Shee, H. ve Miah, S. J. (2021). IoT in supply chain management: Opportunities and challenges for businesses in early industry 4.0 context. *Operations and Supply Chain Management: An International Journal*, 14(2), 148-161.

Downing, K. (2006). Next generation: What leaders need to know about the millennials. *Leadership in Action,* 26(3), 3-6. doi:10.1002/lia.1161.

Drucker, P.F. (1973). *Management: Task, responsibilities, practices*. NewYork: Harper Business.

Duan, J., Zhang, C., Gong, Y., Brown, S. ve Li, Z. (2020). A content-analysis based literature review in blockchain adoption within food supply chain. *International journal of environmental research and public health*, 17(5), 1784,1-17.

Duh, H., Struwig, M. (2015). Justification of Generational Cohort Segmentation in South Africa, *International Journal of Emerging Markets*, 10(1), 1-24.

Economist (2023). Our Big Mac index shows how burger prices are changing, https://www.economist.com/big-mac-index (er.t:29.01.2023)

Eğilmez, M. (2021). *Türkiye'de Gelir Dağılımı ve Uluslararası Karşılaştırma*, (06.07.2021) Kendime Yazılar, https://www.mahfiegilmez.com/2021/07/turkiyede-gelir-daglm-ve-uluslararas.html

Eğilmez, M. (2022). *Yüksek Enflasyona Karşın Piyasa Nasıl Canlı Olabiliyor?* (17.05.2022) Kendime Yazılar, https://www.mahfiegilmez.com/2022/05/yuksek-enflasyona-karsn-piyasa-nasl_17.html

Fernández-Caramés, T. M., Blanco-Novoa, O., Froiz-Míguez, I. ve Fraga-Lamas, P. (2019). Towards an autonomous industry 4.0 warehouse: A UAV and blockchain-based system for inventory and traceability applications in big data-driven supply chain management. *Sensors*, 19(10), 2394,1-31.

Fettahlıoğlu, H.S. ve Sünbül, M.B. (2015). Tüketici etnosentrizmi ve tüketici husumetinin X, Y, Z kuşakları açısından incelenmesi. *International Journal of Academic Values Studies*, 1, 26-45.

Geiger, S. ve P. Guenzi. (2009). The Sales function in the twenty-first century: Where are we and where do we go from here? *European Journal of Marketing*, 43(7/8), 873-889.

Giamanco, B., ve Gregoire, K. (2012). Tweet me, friend me, make me buy. *Harvard Business Review*, 90(July–August), 88–93.

Grewal D. ve Levy M. (2008) Marketing, *Prentice Hall.*

Grewal, D. ve Levy, M. (2008). *Marketing*, Prentice Hall, New York.

Grunert, K.G., Brunso, K., ve Bisp, S. (1993). Food-related life style: Development of a crossculturally valid instrument for market surveillance. Market-Based Process and Product Innovation in the Food Sector (MAPP) Working Paper No.12. Denmark, Århus University.

Gupta, M. S., Keen, M. M., Shah, M. A. ve Verdier, M. G. (Eds.). (2017). *Digital revolutions in public finance*. International Monetary Fund.

HaberTürk. (2022). E- ticaret yasası neleri değiştirecek! Sektör temsilcileri ne dedi? https://www.haberturk.com/e-ticaret-yasasi-neleri-degistirecek-sektor-temsilcileri-ne-dedi-3528947-ekonomi (erişim tarihi:29.01.2023)

HaberTürk. (2023), Yeni e- ticaret yasası yürürlüğe girdi, https://www.haberturk.com/yeni-e-ticaret-yasasi-yururluge-girdi-3552345-ekonomi (erişim tarihi:29.01.2023)

Howe, N. ve Strauss, W. (1991). Generations: The history of America's future, 1584 to 2069. New York: William Morrow and Company

Howe, N. ve Strauss, W. (2000*). Millennials rising: The next generations*. New York: Vintage Books.

Hunt, S. D. (2015). The theoretical foundations of strategic marketing and marketing strategy: Foundational premises, R-A Theory, three fundamental strategies, and societal welfare. *Academy of Marketing Science Review*, 5, 61–77.

Hunt, S.D. ve Morgan, R. M. (1995). The comparative advantage theory of competition. *Journal of Marketing*, 59(2), 1–15.

Ingram, T.N. (2004). Future themes in sales and sales management: complexity, collaboration, and accountability, *Journal of Marketing Theory and Practice*, 12(4), 18□28.

İslamoğlu, A. H., (2012) (5. Baskı), *Pazarlama Yönetimi*,Beta Yayınları, İstanbul.

James A. Roberts, Chris Manolis, (2000). Baby Boomers and Busters: An Exploratory İnvestigation of Attitudes Toward Marketing, Advertising and Consumerism, *Journal of Consumer Marketing*, 17(6), 481.

Jones, E., Brown, S. P., Zoltners, A. A. ve Weitz, B. A. (2005). The changing environment of selling and sales management. *Journal of Personal Selling & Sales Management*, *25*(2), 105-111

Jones, E.J., Brown, S.P., Zoltners, A.A. ve Weitz, B.A. (2005). The changing environment of selling and sales management, *Journal of Personal Selling and Sales Management*, 25(2),105□11.

Kahle, L.R., ve Valette-Florence, P. (2012). *Marketplace Lifestyles in an Age of Social Media: Theory and Methods.* Armonk, NY: M.E. Sharpe.

Keegan, W. J. ve Green, M. C. (2013) *Global Marketing 7.th Ed*. Pearson.

Knoll Work place Research. (2014). What comes after Y? Generation Z: Arriving to the office soon. https://www.knoll.com/knollnewsdetail/what-comes-after-ygeneration-z-arriving-to-the-office-soon (10 Şubat 2018).

Koç, E. (2012), *Tüketici Davranışları ve Pazarlama Stratejileri, Global ve Yerel Yaklaşım*, (4.Baskı) Ankara.

Kotler, P., Armstrong, G. ve Opresnik, M.O. (2021). *Principal of Marketing, 18th Global Edition,* Pearson Education Limited, ISBN: 978-1-292-34113-2

Kotler, P., Keller, K. L., Brady, M., Goodman, M.ve Hansen, T. (2019). *Marketing management (4th European ed.)*. Harlow: Pearson Education.

Kumar, V. (2015). Evolution of marketing as a discipline: What has happened and what to look out for. *Journal of Marketing,* 79(1), 1–9

Kyles, D. (2005). Managing your multigenerational workforce, *Strategic Finance*, 87(6), 52-55.

Lazarevic, V. (2012). Encouraging Brand Loyalty in Fickle Generation Y Consumers, *Young Consumers,* 13(1), 45-61.

Lissitsa, S., Kol, O. (2016). Generation X vs. Generation Y–A Decade of Online Shopping, *Journal of Retailing and Consumer Services*, 31, 304- 312.

Malthouse, E. C. ve Li, H. (2017). Opportunities for and pitfalls of using big data in advertising research. *Journal of Advertising*, *46*(2), 227-235.

Malthus, S. ve Fowler, C. (2009). Generation Y perceptions, *Chartered Accountants Journal,* February, 20-22.

Mandhlazi, L., Dhurup, M. ve Mafini, C. (2013). Generation Y Consumer Shopping Styles: Evidence From South Africa, *Mediterranean Journal of Social Sciences,* 4(14), 153-164.

Marketing Türkiye (2020). Z Kuşağının Beklentisi Çok, Marka Sadakati Yok. https://www.marketingturkiye.com.tr/haberler/z-kusaginin-beklentisi-cokmarka-sadakati-yok/ (18 Şubat 2020).

Marr, B. (2017). What Is The Internet Of Things--A Complete Beginner's Guide For Anyone. *Enterprise Technology*.

McClaren, N. M. (2000). Ethics in personal selling and sales management: A review of the literature focusing on empirical findings and conceptual foundations. *Journal of Business Ethics, 27*(3), 285–303.

McClaren, N. The Personal Selling and Sales Management Ethics Research: Managerial Implications and Research Directions from a Comprehensive Review of the Empirical Literature. *J Bus Ethics* **112**, 101–125 (2013).

Min, H. ve Zhou, G. (2002). Supply chain modeling: Past, present and future. *Computer and Industrial Engineering,* 43, 231–249.

Moncrief, W. C., Marshall, G. W., ve Rudd, J. M. (2015). Social media and related technology: Drivers of change in managing the contemporary sales force. *Business Horizons*, *58*(1), 45-55.

Moore, D.G. (1963). Life styles in mobile suburbia. S. A. Greyser (Ed.), Toward Scientific Marketing içinde (151-163). Chicago, IL: American Marketing Association.

Moorthy, S. K. (1985). Using game theory to model competition. *Journal of Marketing Research*, 22, 262–282.

Moriarty R. ve Moran T.U. (1990) Managing hybrid marketing systems. *Harvard Bussines Reveiw,* 68(6),146-155.

O'Fallon, M. J. ve Butterfield, K. D. (2005). A review of the empirical ethical decision-making literature: 1996–2003. *Journal of Business Ethics, 59*(4), 375–413.

Oblinger, D.G. ve Oblinger, J.L. (2005). Is it age or IT: First steps toward understanding the net generation. D.G. Oblinger ve J.L. Oblinger (Ed.), Educating the net generation, a educause içinde (2.1-2.20.ss.) e-Book. Erişim adresi www.educause.edu/educatingthenetgen/, ISBN 0-9672853-2-1

Özkan Özdemir, P. (2013). Pazarlama Çevresi ve Pazar Fırsatlarının Ölçümü, Ed: İbrahim Kırcova, Tahir Benli, Pazarlama Yönetimi, Lisans Yayıncılık. İstanbul.

Özkan, M. ve Solmaz, B. (2015). Mobile addiction of generation Z and its effects on their social lifes, *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 205, 92–98.

Özkan, P. (2021). Tüketici Temelli Marka Denkliğinin Yeniden Satın Alma Niyeti Üzerindeki Etkileri: Y Kuşağı Akıllı Cep Telefonu Tüketicileri Üzerine Bir Araştırma. *İzmir İktisat Dergisi.* 36(3). 629-649. Doi: 10.24988/ije.202136309

Parvatiyar, A. ve Sheth, J. N. (2001). Customer relationship management: Emerging practice, process, and discipline. *Journal of Economic and Social Research*, 3(2), 1–34.

Pate, S. S., Adams, M. (2013). The Influence of Social Networking Sites on Buying Behaviors of Millennials", *Atlantic Marketing Journal,* 2, 92-109.

Peppers, D., Rogers, M. ve Dorf, B. (1999). Is your company ready for one to one marketing? *Harvard Business Review*.

PMİ (2022) Global Megatrends 2022 (pmi.org) https://www.pmi.org/learning/thought-leadership/megatrends

Powers, T. L. (2016). History of selling and sales management. *Routledge Companion to Marketing History,* Routledge*, London, New York, NY*, 225-238.

Prajogo, D., Chowdhury, M., Yeung, A. C. L. ve Cheng, T. C. E. (2019). The relationship between supplier management and firm's operational performance: A multi-dimensional perspective. *International Journal of Production Economics*, 136(1), 123–130.

PWC. (2018). Sales 2030 Effects of mega trends on sales operations 2018-0138, Sales 2030 Effects of mega trends on sales operations (pwc.com.tr)

Rahulan, M., Troynikov, O., Watson, C., Janta, M., Senner, V. (2015). Consumer Behavior of Generational Cohorts for Compression Sportswear*, Journal of Fashion Marketing and Management,* 19(1), 87-104.

Rapp, A., ve Panagopoulos, N. G. (2012). Perspectives on personal selling and social media: introduction to the special issue. *Journal of Personal Selling & Sales Management*, *32*(3), 301-304.

Rapp, A., ve Panagopoulos, N. G. (2012). Perspectives on personal selling and social media: Introduction to the special issue. *Journal of Personal Selling and Sales Management*, 32(3), 301–304.

Rejeb, A., Rejeb, K., Simske, S. J. ve Treiblmaier, H. (2021). Drones for supply chain management and logistics: a review and research agenda. *International Journal of Logistics Research and Applications*, 1-24.

Rejeb, A., Simske, S., Rejeb, K., Treiblmaier, H. ve Zailani, S. (2020). Internet of Things research in supply chain management and logistics: A bibliometric analysis. *Internet of Things*, *12*, 100318,1-16.

Rothman, D. (2014) *A Tsunami of Learners Called Generation*. http://ce.wvu. edu/media/ 15624/needs-different_learning_styles.pdf (20 Mart 2020).

Schawbel, D. (2014). Millennials vs. Baby Boomers: Who Would You Rather Hire? http://business.time.com/millennials-vs-baby-boomers-whowould-you-rather-hire (21.02.2014)

Sheth, J. and Sharma, A. (2008), "*The impact of the product to service shift in industrial markets and the evolution of the sales organization*", *Industrial Marketing Management*, 37, 260□9.

Singh, J., Flaherty, K., Sohi, R. S., Deeter-Schmelz, D., Habel, J., Le Meunier-FitzHugh, K. ve Onyemah, V. (2019). Sales profession and professionals in the age of digitization and artificial intelligence technologies: concepts, priorities, and questions. *Journal of Personal Selling & Sales Management*, *39*(1), 2-22.

Skiba D. J. (2005). The Millennials: Have they arrived at your school of nursing? *Nursing Education Perspectives,* 25(6), 370-371.

Solomon, M. R., Marshall, G. W., Stuart, E. W. (2012), (7th ed.), Marketing, Real People, Real Choice, *Prentice Hall, New Jersey.*

Solomon, Michael R., Marshall Greg W., Stuart Elnora W. (2012), (7th ed.), *Marketing, Real People, Real Choice*. Prentice Hall, New Jersey.

Stillman, D., Stillman, J. (2017). *İşte Z Kuşağı*. Çev. Duygu Pınar Kayıhan, Ferhat Erduran, İstanbul: İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınevi

Sullivan, P., Heitmeyer, J. (2008). Looking at Gen Y Shopping Preferences and Intentions: Exploring the Role of Experience and Apparel Involvement, *International Journal of Consumer Studies*, 32 (3), 285-295.

Syam, N. ve Sharma, A. (2018). Waiting for a sales renaissance in the fourth industrial revolution: Machine learning and artificial intelligence in sales research and practice. *Industrial marketing management*, *69*, 135-146.

Toka, O. N. ve Akyol, A.Ç. (2023). X VE Z Kuşağının Tüketim Davranışları Üzerine Bir Araştırma, *Yeni Yüzyılda İletişim Çalışmaları Dergisi,* 4, (6), 96-110.

Toruntay, H. (2011). Takım rolleri çalışması: X ve Y kuşağı üzerinde karşılaştırmalı bir araştırma. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, İstanbul.

TÜİK (2022a) İstatistiklerle Yaşlılar, 2021**,** https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Yaslilar-2021-45636

TÜİK (2022b). İstatistiklerle Çocuk, 2021, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Cocuk-2021-45633

Türk, A. (2017). *Y kuşağı*. İstanbul: Kafe Kültür Yayıncılık

Ünal, M. (2017). *Y ve Z Kuşaklarının Yönetimi*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.

Vinhas A.S.,ve Anderson E. (2005) How potential conflict drives channel structure: Concurrent (direct and indirect) channels. *Journal Marketing Research*, 42(4),507-515.

Vinhas, A. S. ve Heide, J. B. (2015). Forms of Competition and Outcomes in Dual Distribution Channels: The Distributor's Perspective. *Marketing Science*, 34(1), 160–175.

Virtanen, T., Parvinen, P. ve Rollins, M. (2015). Complexity of sales situation and sales lead performance: An empirical study in business-to-business company. *Industrial Marketing Management*, *45*, 49-58.

Vyncke, P. (2002). Lifestyle segmentation from attitudes, interests and opinions, to values, aesthetic styles, life visions and media preferences. *European Journal of Communication*, 17(4). 445- 463

Wıllıams, K.C., Page, R.A. (2011). "Marketing to the Generations", *Journal of Behavioral Studies in Business,* 1-17.

World Bank (2023). Global Economic Prospects January 2023, World Bank Group, Washington

Wu, W. Y. ve Tsai, C. H. (2007). The empirical study of CRM: Consumer company identification and purchase intention in the direct selling industry. *International Journal of Commerce and Management*.

Zempke, R., Raines, C., Filipczak, B. (2013). *Generations at Work: Managing the Clash of Boomers, Gen Xers, and Gen Yers in the Workplace, 2nd Ed*., Amacom, USA.

Zijm, H. ve Klumpp, M. (2016). Logistics and supply chain management: Developments and trends. In *Logistics and supply chain innovation* (1-20). Springer, Cham.

Kaynakça

Agnihotri, R., Gabler, C. B., Itani, O. S., Jaramillo, F., & Krush, M. T. (2017). Salesperson ambidexterity and customer satisfaction: Examining the role of customer demandingness, adaptive selling, and role conflict. *Journal of Personal Selling & Sales Management*, *37*(1), 27-41.

Ahearne, M., Jelinek, R., & Jones, E. (2007). Examining the effect of salesperson service behavior in a competitive context. *Journal of the Academy of Marketing Science*, *35*(4), 603-616.

Ahmad, B., Liu, D., Irfan, M., & Álvarez-García, J. (2022). Unleashing the mechanism among salesforce control system, salesforce ambidexterity, and emotional exhaustion to enhance the competitive advantage of organizations. *Frontiers in Psychology*, *13*, 909656.

Aman, M. A., Azam, M. K., & Akhtar, A. (2022). Ambidextrous selling: a systematic review and synthesis of theories, themes, and methodologies. *Journal of Personal Selling & Sales Management*, *42*(1), 46-67.

Anderson, E., and Oliver, R. L. (1987). Perspectives on behavior-based versus outcome-based salesforce control systems. *Journal of Marketing, 51,* 76–88.

Andriopoulos, C., & Lewis, M. W. (2010). Managing innovation paradoxes: Ambidexterity lessons from leading product design companies. *Long Range Planning*, *43*(1), 104-122.

Bakker, A. B., & Demerouti, E. (2007). The job demands‐resources model: State of the art. *Journal of Managerial Psychology*, *22*(3), 309-328.

Birkinshaw, J., & Gibson C. (2004). Building ambidexterity into an organization. *MIT Sloan Management Review, 45,* 47-55.

Boumgarden, P., Nickerson, J., & Zenger, T. R. (2012). Sailing into the wind: Exploring the relationships among ambidexterity, vacillation, and organizational performance. *Strategic Management Journal*, *33*(6), 587-610.

Bouzari, M., & Karatepe, O. M. (2017). Test of a mediation model of psychological capital among hotel salespeople. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, *29*(8), 2178-2197.

Carter, R.E., Henderson, C.M., Arroniz, I., & Palmatier, R.W. (2014). Effect of salespeople's acquisition–retention trade-off on performance. *Journal of Personal Selling & Sales Management, 34*(2), 91-111.

Chang, Y. Y., Chang, C. Y., Chen, C. W., Chen, Y. C. K., & Chang, S. Y. (2019). Firm-level participative leadership and individual-level employee ambidexterity: A multilevel moderated mediation analysis. *Leadership & Organization Development Journal*, *40*(5), 561-582.

Chang, Y. Y., & Hughes, M. (2012). Drivers of innovation ambidexterity in small-to medium-sized firms. *European Management Journal*, *30*(1), 1-17.

DeCarlo, T. E., & Lam, S. K. (2016). Identifying effective hunters and farmers in the salesforce: A dispositional–situational framework. *Journal of the Academy of Marketing Science*, *44*(4), 415-439.

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2008). "Self-determination theory: A macrotheory of human motivation, development, and health. *Canadian Psychology/Psychologie Canadienne, 49*(3),182–185.

Demerouti, E., Bakker, A. B., Nachreiner, F., & Schaufeli, W. B. (2001). The job demands-resources model of burnout. *Journal of Applied Psychology*, *86*(3), 499.

de Ruyter, K., Keeling, D. I., & Yu, T. (2020). Service-sales ambidexterity: Evidence, practice, and opportunities for future research. *Journal of Service Research*, *23*(1), 13-21.

Demirağ, F. & Kayabaşı, A. (2020). İhracatta Başarının Sırrı Psikolojik Mesafe Algısı, 1. Baskı, Gazi Kitapevi, Ankara

Er, İ., & Erçin, M. (2016). Tüketicilerin Özel Alışveriş Sitelerinden Yeniden Alışveriş Yapma Niyetini Belirleyen Güvenle İlişkili Faktörler. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 49, 303-329.

Faia, V. d. S., & Vieira, V. A. (2017). Generating sales while providing service: The moderating effect of the control system on ambidextrous behavior. *International Journal of Bank Marketing*, 35(3), 447-471.

Faisal Ahammad, M., Mook Lee, S., Malul, M., & Shoham, A. (2015). Behavioral ambidexterity: The impact of incentive schemes on productivity, motivation, and performance of employees in commercial banks. *Human Resource Management*, *54*(1), 45-62.

Gabler, C. B., Ogilvie, J. L., Rapp, A., & Bachrach, D. G. (2017). Is there a dark side of ambidexterity? Implications of dueling sales and service orientations. *Journal of Service Research*, *20*(4), 379-392.

Gibson, C. B., & Birkinshaw, J. (2004). The antecedents, consequences, and mediating role of organizational ambidexterity. *Academy of Management Journal*, *47*(2), 209-226.

Giovannetti, M., Cardinali, S., & Sharma, P. (2020). Sales technology and salespeople's ambidexterity: An ecosystem approach. *Journal of Business & Industrial Marketing*, *36*(4), 615-629.

Good, D., & Michel, E. J. (2013). Individual ambidexterity: Exploring and exploiting in dynamic contexts. *The Journal of Psychology*, *147*(5), 435-453.

Graves, L. M., Ruderman, M. N., Ohlott, P. J., & Weber, T. J. (2012). Driven to work and enjoyment of work: Effects on managers' outcomes. *Journal of Management*, *38*(5), 1655-1680.

Higgins, E. T. (1997). Beyond pleasure and pain. *American Psychologist*, *52*(12), 1280-1300.

Higgins, E. T., Kruglanski, A. W., & Pierro, A. (2003). Regulatory mode: Locomotion and assessment as distinct orientations. *Advances in Experimental Social Psychology, 35,* 293–344.

Hughes, M., Hughes, P., Morgan, R. E., Hodgkinson, I. R., & Lee, Y. (2021). Strategic entrepreneurship behaviour and the innovation ambidexterity of young technology-based firms in incubators. *International Small Business Journal*, *39*(3), 202-227.

Jasmand, C., Blazevic, V., & De Ruyter, K. (2012). Generating sales while providing service: A study of customer service representatives' ambidextrous behavior. *Journal of Marketing*, *76*(1), 20-37.

Kao, Y. L., & Chen, C. F. (2016). Antecedents, consequences and moderators of ambidextrous behaviours among frontline employees. *Management Decision*, *54*(8), 1846-1860.

Kruglanski, A. W., Thompson, E. P., Higgins, E. T., Atash, M. N., Pierro, A., Shah, J. Y., & Spiegel, S. (2000). To 'Do the Right Thing' or to 'Just Do It': Locomotion and Assessment as Distinct Self-Regulatory Imperatives. *Journal of Personality and Social Psychology, 79*(5), 793–815.

Kumar, V., & Petersen, J. A. (2005). Using a customer-level marketing strategy to enhance firm performance: A review of theoretical and empirical evidence. *Journal of the Academy of Marketing Science, 33*(4), 504–519.

Lam, S.K., DeCarlo, T.E. & Sharma, A. (2019). Salesperson ambidexterity in customer engagement: do customer base characteristics matter?. *Journal of the Academy of Marketing Science, 47*(4), 659-680.

Luthans, F., Avolio, B.J., Walumbwa, F.O. and Li, W. (2005). The psychological capital of Chinese workers: Exploring the relationship with performance. *Management and Organization Review, 1*(2), 249-271.

Mom, T. J., Chang, Y. Y., Cholakova, M., & Jansen, J. J. (2019). A multilevel integrated framework of firm HR practices, individual ambidexterity, and organizational ambidexterity. *Journal of Management*, *45*(7), 3009-3034.

Mullins, R., Agnihotri, R., & Hall, Z. (2020). The ambidextrous sales force: aligning salesperson polychronicity and selling contexts for sales-service behaviors and customer value. *Journal of Service Research*, *23*(1), 33-52.

Nijssen, E. J., Guenzi, P., & Van der Borgh, M. (2017). Beyond the retention—acquisition trade-off: Capabilities of ambidextrous sales organizations. *Industrial Marketing Management*, *64*, 1-13.

Palmatier, R.W., Dant, R.P., Grewal, D. and Evans, K.R. (2006). Factors influencing the effectiveness of relationship marketing: A meta-analysis. *Journal of Marketing, 70*(4), 136-153.

Panagopoulos, N. G., Rapp, A., & Pimentel, M. A. (2020). Firm actions to develop an ambidextrous sales force. *Journal of Service Research*, *23*(1), 87-104.

Patterson, P., Yu, T., & Kimpakorn, N. (2014). Killing two birds with one stone: Cross-selling during service delivery. *Journal of Business Research, 67*(9),1944–1952.

Pertusa-Ortega, E. M., Molina-Azorín, J. F., Tarí, J. J., Pereira-Moliner, J., & López-Gamero, M. D. (2021). The microfoundations of organizational ambidexterity: A systematic review of individual ambidexterity through a multilevel framework. *BRQ Business Research Quarterly*, *24*(4), 355-371.

Prieto-Pastor, I., & Martin-Perez, V. (2015). Does HRM generate ambidextrous employees for ambidextrous learning? The moderating role of management support. *The International Journal of Human Resource Management*, *26*(5), 589-615.

Raisch, S., & Birkinshaw, J. (2008). Organizational ambidexterity: Antecedents, outcomes, and moderators. *Journal of Management, 34*(3), 375–409.

Rapp, A., Beitelspacher, L. S., Grewal, D., & Hughes, D. E. (2013). Understanding social media effects across seller, retailer, and consumer interactions. *Journal of the Academy of Marketing Science*, *41*(5), 547-566.

Rapp, A., Baker, T. L., Hartmann, N. N., & Ahearne, M. (2020). The intersection of service and sales: the increased importance of ambidexterity. *Journal of Service Research*, *23*(1), 8-12.

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, *55*(1), 68.

Schnellbächer, B., Heidenreich, S., & Wald, A. (2019). Antecedents and effects of individual ambidexterity – A cross-level investigation of exploration and exploitation activities at the employee level. *European Management Journal*, *37*(4), 442-454.

Sok, K. M., Sok, P., & De Luca, L. M. (2016). The effect of 'can do'and 'reason to'motivations on service–sales ambidexterity. *Industrial Marketing Management*, *55*, 144-155.

Şimşek, Z. (2009). Organizational ambidexterity: Towards a multilevel understanding. *Journal of Management Studies*, *46*(4), 597-624.

Tempelaar, M. P., & Rosenkranz, N. A. (2019). Switching hats: The effect of role transition on individual ambidexterity. *Journal of Management, 45*(4), 1517–1539.

Tett, R. P., & Burnett, D. D. (2003). A personality trait-based interactionist model of job performance. *Journal of Applied Psychology*, *88*(3), 500.

Tian, H., Dogbe, C. S. K., Pomegbe, W. W. K., Sarsah, S. A., & Otoo, C. O. A. (2020). Organizational learning ambidexterity and openness, as determinants of SMEs' innovation performance. *European Journal of Innovation Management*, *24*(2), 414-438.

Úbeda-García, M., Claver-Cortés, E., Marco-Lajara, B., García-Lillo, F., & Zaragoza-Sáez, P. C. (2018). Continuous innovation in the hotel industry: The development of organizational ambidexterity through human capital and organizational culture in Spanish hotels. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, *30*(12), 3609-3631.

van der Borgh, M., de Jong, A., & Nijssen, E. J. (2017). Alternative mechanisms guiding salespersons' ambidextrous product selling. *British Journal of Management, 28*(2), 331-353.

van der Borgh, M., & Schepers, J. J. (2014). Do retailers really profit from ambidextrous managers? The impact of frontline mechanisms on new and existing product selling performance. *Journal of Product Innovation Management*, *31*(4), 710-727.

Vieira, V. A., da Silva Faia, V., Boles, J., Marioti, B. R., & Pereira, R. C. (2019). The role of self-regulatory mode on acquisition–retention ambidexterity. *Journal of Business & Industrial Marketing*, *34*(8), 1813-1826.

Vroom, V. H. (1964). *Work and Motivation.* New York: John Wiley & Sons.

Wassmer, U., Li, S., & Madhok, A. (2017). Resource ambidexterity through alliance portfolios and firm performance. *Strategic Management Journal*, *38*(2), 384-394.

Wei, Z., Yi, Y., & Guo, H. (2014). Organizational learning ambidexterity, strategic flexibility, and new product development. *Journal of Product Innovation Management*, *31*(4), 832-847.

Yeganegi, S., Laplume, A. O., Dass, P., & Greidanus, N. S. (2019). Individual‐level ambidexterity and entrepreneurial entry. *Journal of Small Business Management*, *57*(4), 1444-1463.

Yu, T., Patterson, P., & de Ruyter, K. (2015). Converting service encounters into cross-selling opportunities: Does faith in supervisor ability help or hinder service-sales ambidexterity?. *European Journal of Marketing*, *49*(3/4), 491-511.

Yu, T., Gudergan, S., & Chen, C. F. (2020). Achieving employee efficiency–flexibility ambidexterity. *The International Journal of Human Resource Management*, *31*(19), 2459-2494.

Zhang, Y., Wei, F., & Van Horne, C. (2019). Individual ambidexterity and antecedents in a changing context. *International Journal of Innovation Management*, *23*(03), 1950021.

Zheng, X. (2022). Salesmanship: The influence of social networks on sales-service ambidexterity. *Management Decision*, *60*(11), 3086-3126.

Zheng, Y., Liu, D., Zheng, Y., & Zang, Z. (2022). Contingent conditions on the effectiveness of salesperson acquisition-retention ambidexterity: The motivation–opportunity–ability framework. *Journal of Business & Industrial Marketing*, *37*(5), 1111-1126.

Kaynakça

Abed, G. M., & Haghighi, M. (2009). The effect of selling strategies on sales. *Business Strategy Series*, 10, (5), 266-282.

Abraham, A. (2006). The need for the integration of emotional intelligence skills in business education. The Business Renaissance Quarterly, 1(3), 65-80.

Bar-On, R., Brown, J. M., Kirkcaldy, B. D., & Thome, E. P. (2000). Emotional expression and implications for occupational stress; an application of the Emotional Quotient Inventory (EQ-i). *Personality and individual differences*, *28*(6), 1107-1118.

Cherniss, C. (2000). *Emotional intelligence: What it is and why it matters* (p. 15). Rutgers University, Graduate School of Applied and Professional Psychology.

Chakrabarti, G., & Chatterjea, T. (2017). *Employees' Emotional Intelligence, Motivation and Productivity, and Organizational Excellence: A Future Trend in HRD*. Springer.

Bande, B., Fernández-Ferrín, P., Varela, J. A., & Jaramillo, F. (2015). Emotions and salesperson propensity to leave: The effects of emotional intelligence and resilience. *Industrial Marketing Management*, *44*, 142-153.

Black, J., Kim, K., Rhee, S., Wang, K., & Sakchutchawan, S. (2018). Self-efficacy and emotional intelligence: Influencing team cohesion to enhance team performance. *Team Performance Management: An International Journal*, 1352-7592.

Bhoumik, K., Igarashi, R., ve Vardarsuyu, M. (2022). Understanding the changes in value creating with the adoption of remote selling. AMA Winter Academic Conference.

Boohene, R., Gyimah, R.A. & Osei, M.B. (2020). Social capital and SME performance: the moderating role of emotional intelligence. *Journal of Entrepreneurship in Emerging Economies*, 12,(1), 79-99.

Bowen, M., Lai-Bennejean, C., Haas, A., & Rangarajan, D. (2021). Social media in B2B sales: Why and when does salesperson social media usage affect salesperson performance?, *Industrial Marketing Management*, *96*, 166-182.

Boyatzis, R.E. (2009). Competencies as a behavioral approach to emotional intelligence, *Journal of Management Development*, 28, (9), 749-770.

Bryant, D. (2005). *The components of emotional intelligence and the relationship to sales performance*. The George Washington University.

Chrusciel, D. (2006). Considerations of emotional intelligence (EI) in dealing with change decision management, *Management Decision*, 44, (5), 644-657.

Clark, J. M. & Polesello, D. (2017). Emotional and cultural intelligence in diverse workplaces: getting out of the box, *Industrial and Commercial Training*, 49, (7/8), 337-349.

Cui, Y. (2021). The role of emotional intelligence in workplace transparency and open communication. *Aggression and Violent Behavior*, 101602.

Deeter Schmelz, D. R., & Sojka, J. Z. (2003). Developing effective salespeople: Exploring the link between emotional intelligence and sales performance. *The International Journal of Organizational Analysis*, 11,(3),211-220.

Delpechitre, D. & Beeler, L. (2018). Faking it: salesperson emotional intelligence's influence on emotional labor strategies and customer outcomes, *Journal of Business and Industrial Marketing*, 33, (1), 53-71.

Duan, W.H., Asif, M., Nik Mahmood, N.H. and Wan Zakaria, W.N. (2023). Emotional intelligence and high-performance leadership of women leaders: the mediating role of organization culture", *Management Research Review*, 46, (1), 100- 115.

Dulewicz, V., Higgs, M. & Slaski, M. (2003). Measuring emotional intelligence: content, construct and criterion related validity, *Journal of Managerial Psychology*, 18, (5),405-420. https://doi.org/10.1108/02683940310484017.

El-Chaarani, H. (2016). Exploring the impact of emotional intelligence on portfolio performance: An international exploratory study, *Humanomics*, 32, (4), 474-497.

Ezzi, F., Salhi, B. & Jarboui, A. (2023). Exploring the relationship between managerial emotional intelligence and environmental performance in energy sector: a mediated moderation analysis, *International Journal of Energy Sector Management*, 17 , (1), 1-24.

Fatt, J. P. T. (2002). Emotional intelligence: For human resource managers. *Management Research News*,25-11, 57-74.

Goleman, D., Boyatzis, R. E., McKee, A., & Johnston, F. (2015). *Mindful leadership: Emotional intelligence collection (4 Books)*. Harvard Business Review Press.

Gunkel, M., Schlägel, C., & Engle, R. L. (2014). Culture's influence on emotional intelligence: An empirical study of nine countries. *Journal of International Management*, *20*(2), 256-274.

Hameli, K. & Ordun, G. (2022). The mediating role of self-efficacy in the relationship between emotional intelligence and organizational commitment, *European Journal of Management Studies* , 27, (1), 75-97.

Hasson, G. (2019). *Emotional intelligence: Managing emotions to make a positive impact on your life and career*. John Wiley & Sons.

Hoxha, V. & Zeqiraj, E. (2022). The role of emotional intelligence on the performance of real estate agents in Prishtina, Kosovo, *Property Management*, 40, (5), 739-757.

Huang, H., Kaigang, Y. I., Kumar, R. L., & Praveena, V. (2021). Category theory-based emotional intelligence mapping model for consumer-E-business to improve E-commerce. *Aggression and Violent Behavior*, 10163.

Hunter, G. K., & Panagopoulos, N. G. (2015). Commitment to technological change, sales force intelligence norms, and salesperson key outcomes. *Industrial Marketing Management*, *50*, 162-179.

Jie, H., Martínez, O. S., & Crespo, R. G. (2020). The influence of employee emotional intelligence on enterprise innovation performance using an adaptive mathematical modeling of emotions. *Aggression and Violent Behavior*, 101538.

Johnson, J. G. (2015). Negotiating with Emotional Intelligence. In *Success Strategies From Women in STEM* (pp. 299-333). Academic Press.

Kadic-Maglajlic, S., Vida, I., Obadia, C. & Plank, R. (2016), "Clarifying the influence of emotional intelligence on salesperson performance", *Journal of Business and Industrial Marketing*, 31, (7), 877-888.

Kaufmann, L., & Wagner, C. M. (2017). Affective diversity and emotional intelligence in cross-functional sourcing teams. *Journal of Purchasing and Supply Management*, *23*(1), 5-16.

Kayabaşı, A., Er, İ., Demirağ, F., & Erçin Yurcu, M. (2022). Hizmet robotlarına yönelik algıların kullanım niyetine etkisi. Tüketici ve Tüketim Araştırmaları Dergisi, 14(2), 433-469

Kearney, T., Walsh, G., Barnett, W., Gong, T., Schwabe, M. & Ifie, K. (2017), "Emotional intelligence in front-line/back-office employee relationships", *Journal of Services Marketing*, 31, (2), 185-199.

Klein, M. (2021), "Emotional labor in a sales ecosystem: a salesperson-customer interactional framework", *Journal of Business and Industrial Marketing*, 36, (4), 666-685.

Kuo, S.-Y., Kao, Y.-L., Tang, J.-W. & Tsai, P.-H. (2022), "Impacts of emotional regulation, adaptive selling and customer-oriented behavior on sales performance: the moderating role of job resourcefulness", *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print.

Maamari, B.E. & Majdalani, J.F. (2017). Emotional intelligence, leadership style and organizational climate, *International Journal of Organizational Analysis*, 25, (2), 327-345.

Mattingly, V., & Kraiger, K. (2019). Can emotional intelligence be trained? A meta-analytical investigation. *Human Resource Management Review*, *29*(2), 140-155.

Mayer, J. D., & Geher, G. (1996). Emotional intelligence and the identification of emotion. *Intelligence*, *22*(2), 89-113.

Mayer, J. D., & Salovey, P. (1995). Emotional intelligence and the construction and regulation of feelings. *Applied and preventive psychology*, *4*(3), 197-208.

McCleskey, J. (2014). Emotional intelligence and leadership: A review of the progress, controversy, and criticism, *International Journal of Organizational Analysis*, 22 , (1),76-93.

McKinley, S. K., & Phitayakorn, R. (2015). Emotional intelligence and simulation. *Surgical Clinics*, *95*(4), 855-867.

Polychroniou, P.V. (2009). Relationship between emotional intelligence and transformational leadership of supervisors: The impact on team effectiveness. *Team Performance Management*, 15, (7/8), 343-356.

Prentice, C. (2020). Enhancing the tourist experience with emotional intelligence", *Tourism Review*, 75, (5), 733-744.

Pool, L. D., & Qualter, P. (Eds.). (2018). *An introduction to emotional intelligence*. John Wiley & Sons.

Purushothaman, R. (2021). *Emotional Intelligence*. SAGE Publishing India.

Richardson, T. (2015). *Emotional Intelligence How to Increase EQ, Interpersonal Skills, Communication Skills and Achieve Success*, Epub.

Schumacher, L., Wheeler, J.V. & Carr, A.S. (2009), The relationship between emotional intelligence and buyer's performance, *Journal of Business and Industrial Marketing*, 24. 3/4, 269-277.

Seligman, M. E., & Optimism, P. L. (2006). How to change your mind and your life.

Shariq, S.M., Mukhtar, U. & Anwar, S. (2019). Mediating and moderating impact of goal orientation and emotional intelligence on the relationship of knowledge oriented leadership and knowledge sharing, *Journal of Knowledge Management*, 23, (2), 332-350.

Sojka, J.Z. & Deeter - Schmelz, D.R. (2002). Enhancing the Emotional Intelligence of Salespeople, *American Journal of Business*, 17, (1),43-50.

Stanley, C. (2012). *Emotional intelligence for sales success: Connect with customers and get results*. Amacom.

Stanley, C. (2020). *Emotional Intelligence for Sales Leadership: The Secret to Building High-Performance Sales Teams*. HarperCollins Leadership.

Stein, S.J., Papadogiannis, P., Yip, J.A. & Sitarenios, G. (2009). Emotional intelligence of leaders: a profile of top executives, *Leadership and Organization Development Journal*, 30,(1), 87-101.

Winton, B.G. (2021). Disaggregating emotional intelligence: building job satisfaction through emotional abilities, *International Journal of Organizational Analysis*, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print.

Wisker, Z. L., & Poulis, A. (2015). Emotional intelligence and sales performance. A myth or reality?. *International Journal of Business and Society*, *16*(2),185-200.

Yildirim, O. (2007). Discriminating emotional intelligence-based competencies of IT employees and salespeople, *Journal of European Industrial Training*, 31, (4), 274-282.

Kaynakça

Akhan, C. E., İlhan, E., & Altıntaş, M. H. (2021). Satış Elemanlarının Kişilik Özellikleri ve Satış Performansı İlişkisinde Kişisel Değerlerin Aracı Etkisinin Analizi. *International Journal of Social Inquiry*.

Armstrong Michael. (2006). *Performance Management, Key Strategies and Practical Guidelines* (3rd ed.). Kogan Page.

Barrick, M.R., Mount, M.K., & Judge, T.A. (2001). Personality and Performance at the Beginning of the New Millennium: What Do We Know and Where Do We Go Next? *International Journal of Selection and Assessment*, *9*(1–2), 9–30.

Churchill, G.A., Ford, N.M., Hartley, S.W., & Walker, O.C. (1985). The Determinants of Salesperson Performance: A Meta-Analysis. In *Source: Journal of Marketing Research* (Vol. 22, Issue 2).

Cox-Fuenzalida, L.E., Swickert, R., & Hittner, J.B. (2004). Effects of neuroticism and workload history on performance. *Personality and Individual Differences*, *36*(2), 447–456.

Deeter-Schmelz, D.R., & Sojka, J.Z. (2007). Personality Traits and Sales Performance: Exploring Differential Effects of Need for Cognition and Self-Monitoring. *Source: Journal of Marketing Theory and Practice*, *15*(2), 145–157.

Doğrudan satış sektörü Türkiye'de dünya ortalamasının üzerinde büyüyor. (2022). *Ekonomist*. https://www.ekonomist.com.tr/haberler/dogrudan-satis-sektoru-turkiyede-dunya-ortalamasinin-uzerinde-buyuyor-27512

Furnham, A., & Fudge, C. (2008). The Five Factor Model of Personality and Sales Performance. *Journal of Individual Differences*, *29*(1), 11–16.

Gschwandtner Gerhard. (2007). *Th Psychology of Sales Success*. McGraw Hill.

Herjanto, H., & Franklin, D. (2019). Investigating Salesperson Performance Factors: A Systematic Review of the Literature on the Characteristics of Effective Salespersons. *Australasian Marketing Journal*, *27*(2), 104–112.

İlhan, E. (2021). *Satış Elemanlarının Kişilik Özellikleri ve Kişisel Değerlerinin Satış Performansları Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi*. Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayımlanmış Doktora Tezi.

Jackson, D.W., Keith, J.E., & Schlacter, J.L. (1983). Evaluation of Selling Performance: A Study of Current Practices. *Journal of Personal Selling and Sales Management*, *3*(2), 42–51.

Jolson, M.A., & Comer, L.B. (1997). The Use of Instrumental and Expressive Personality Traits as Indicators of a Salesperson's Behavior. *Journal of Personal Selling and Sales Management*, *17*(1), 29–43.

Judge, T.A., Heller, D., & Mount, M.K. (2002). Five-factor Model of Personality and Job Satisfaction: A Meta-Analysis. *Journal of Applied Psychology*, *87*(3), 530–541.

Loveland, J.M., Lounsbury, J.W., Park, S.H., & Jackson, D. W. (2015). Are Salespeople Born or Made? Biology, Personality, and the Career Satisfaction of Salespeople. *Journal of Business and Industrial Marketing*, *30*(2), 233–240.

Madran, C., & Akdoğan, T. (2010). Satıcıların Kişilikleri ile Performanslarının İlişkisi; Beş Faktör Modeline Göre Bir Analiz. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *19*(1), 366–381.

Mahlamäki, T. (2010). The Influence of Personality on the Job Performance of Key Account Managers [Doctorate Degree]. In *Festia Building, Auditorium Pieni Sali* (Vol. 1). Tampere Universtiy of Technology.

Mccrae, R.R., & Costa, P.T. (1997). *Personality Trait Structure as a Human Universal*. 509–516.

Mccrae, R.R., & John, O.P. (1992). *An Introduction to the Five-Factor Model and Its Applications*. https://digitalcommons.unl.edu/publichealthresources

Mukhtar Yakasai, A., & Tahir Jan, M. (2015). The Impact of Big Five Personality Traits On Salespeople's Performance: Exploring The Moderating Role of Culture. *Arabian Journal of Business and Management Review*, *4*(5), 11–26.

Parks-Leduc, L., Feldman, G., & Bardi, A. (2015). Personality Traits and Personal Values: A Meta-Analysis. *Personality and Social Psychology Review*, *19*(1), 3–29. https://doi.org/10.1177/1088868314538548

Pettijohn, C.E., Pettijohn, L.S., & d'Amico, M. (2001). Characteristics of Performance Appraisals and Their Impact on Sales Force Satisfaction. *Human Resource Development Quarterly*, *12*(2), 127–146.

Rothmann, S., & Coetzer, P.E. (2003). The Big Five Personality Dimensions and Job Performance. *Journal of Industrial Psychology*, *29*(1), 68–74.

Shahreki, J. (2020). The Relationship between Personality Traits and Individual Performance: A Case Study in Malaysian Hotel Industry. *International Journal of Business Excellence*, *1*(1), 1.

Thoresen, C.J., Bliese, P.D., Bradley, J.C., & Thoresen, J.D. (2004). The Big Five Personality Traits and Individual Job Performance Growth Trajectories in Maintenance and Transitional Job Stages. In *Journal of Applied Psychology* (Vol. 89, Issue 5, pp. 835–853).

Tracy, B. (2004). *The Psychology of Selling: Increase Your Sales Faster and Easier Than You Ever Thought Possible*. Thomas Nelson.

Verbeke, W., Dietz, B., & Verwaal, E. (2010). Drivers of Sales Performance: A Contemporary Meta-Analysis. Have Salespeople Become Knowledge Brokers? *Journal of the Academy of Marketing Science*, *38*(3), 407–428.

Waheed, A., Yang, J., & Webber, J. (2017). The Effect of Personality Traits on Sales Performance. *Interdisciplinary Journal of Information, Knowledge and Management*, *12*, 139–157.

Weber, J.A. (2000). Partnering With Distributors to Stimulate Sales: A Case Study. *Journal of Business and Industrial Marketing*, *15*(2–3), 154–162.

Zell, E., & Lesick, T.L. (2022). Big Five Personality Traits and Performance: A Quantitative Synthesis of 50+ Meta-Analyses. *Journal of Personality*, *90*(4), 559–573.

Kaynakça

Ada, A. ve Aksoy, R. (2020). Giyilebilir teknolojik ürünlerde tüketicilerin algıladıkları risklerin farklılaşması: Akıllı saat kullanıcılarına dönük bir araştırma. *Herkes için Spor ve Rekreasyon Dergisi, 2*(1), 50-61.

Arditto, L., Cambra-Fierro, J. J., Fuentes-Blasco, M., Jaraba, A. O. ve Vázquez-Carras co, R. (2020). How Does Customer Perception of Salespeople Influence the Relationship? A Study in An Emerging Economy. *Journal of Retailing and Consumer Services*, *54*, 101952.

Aslan, A., Ünlü, D. (2016). Instagram Fenomenleri ve Reklam İlişkisi: Instagram Fenomenlerinin Gözünden Bir Değerlendirme. *Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi,* 41-65.

Balkan, E. ve Nardalı, S. (2019). Sosyal Medya Fenomenleri: Instagram ve Kozmetik Sektöründe Bir Uygulama. *İzmir Katip Çelebi İİBF Dergisi*, 2(2): 176-187.

Bayrakdaroğlu, F., Taşçıoğlu, M. ve Özkoç, H. (2017). Online Karar Verme Tarzları Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması*. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28, 159–169.

Beatty, Sharon E., Morris L. Mayer, James E. Coleman, Kristy Ellis Reynolds, ve Jungki Lee. (1996). Customer-Sales Associate Retail Relationships, *Journal of Retailing*, 72 (3): 223-247.

Berry, LL., ve Parasuraman. A. (1991). *Marketing Services: Competing Through Quality*. New York: The Free Press.

Biemans, W. G. (2010). *Business to Business Marketing: A Value-Driven Approach*. Canada: McGraw-Hill.

Blackwell, R.D., Miniard, P.W. ve Engel, J.F. (2003). *Consumer Behaviour*. Orlando, FL: Dryden.

Cemalcılar, D., 1997. *Pazarlama Yönetimi, Anadolu Üniversitesi Yayınları*, Eskişehir

Cemalciler, İlhan (1999). *Pazarlama: Kavramlar Kararlar,* Beta Basım, İstanbul.

Churchill, G. A., ve Surprenat, C. (1982). An Investigation into the Determinants of Customer Satisfaction*. Journal of Marketing Research,* 19(4), 491-504.

Constantinides, E., Stagno, M. Z. (2011). Potential of the Social Media as Instruments of Higher Education Marketing: A Segmentation Study. *Journal of Marketing for Higher Education*, 21 (1), 7-24.

Crosby, Lawrence A., Kenneth R. Evans, ve Deborah Cowles. (1990). Relationship Quality in Services Selling: An Interpersonal Influence Perspective, *Journal of Marketing*, 54 (3): 68-81.

Çakır, G. (2007). Marka Seçim Sürecindeki Boyutlar Açısından Tüketicilerin Markalı Ürün Satın Alma Tercihleri. Yıldız Teknik Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*

Çelik, S. ve Kartal, C. (2022). Salgın ve Felaket Dönemlerinde Tüketici Davranışları: Covid-19 Pandemisi Döneminde Ankara'da Bir İnceleme. 57(2) 2022, 913-934.

Çubukçu, M. İhsan (1999). Küreselleşme Süreci İçerisinde Tüketim Toplumu Tüketim Kültürü. Erzurum: Atatürk Üniversitesi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*

Darden, W. R. ve Ashton, D. (1974). Psychographic profiles of patronage preference groups. *Journal of Retailing*, 50(4), 99-112.

Dick, A. S. ve Basu, K. (1994). Customer Loyalty: Toward an Integrated Conceptual Framework. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 22 (Spring): 99-l13.

Donaldson, B. (1998). *Sales Management*. Macmillan Publishers Limited.

Drucker, Peter F. 1973. Management. New York: Harper & Row.

Duman, T. (2003). Richard L. Oliver'ın Tüketici Memnuniyeti ve Tüketici Değer Algısı Kavramları Hakkındaki Görüşleri: Teorik Bir Karşılaştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü* Dergisi, 5 (2), s. 45-49.

Dursun, I., Alnıaçık, Ü. ve Kabadayı, E. T. (2013). Tüketici Karar Verme Tarzları Ölçeği: Yapısı ve Boyutları. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 9(19), 293-304.

Dwyer, R. F. ve Tanner Jr, J. (2002). *Business Marketing Connecting Strategy, Relationships and Learning.* New York, NY: McGraw-Hill.

Eggert, A. ve W. Ulaga. (2002). Customer Perceived Value: A Substitute for Satisfaction in Business Markets?, *Journal of Business & Industrial Marketing*, 17(2/3): 107-118.

Erbaş, E. (2011). Satın Alma Karar Sürecinde Algılanan Risk: Paket Turlara Yönelik bir Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

Evans, D. (2008). *Social Media Marketing an Hour a Day*. Indiana: Wiley Publishing Inc.

Fan, J. X. ve Xiao, J. (1998). Consumer decision making styles of young-adult Chinese. The *Journal of Consumer Affairs*, 32(2), 275-294.

Fergurson, J. R. (2020). The Paradox of Diminishing Returns: Measurement and Metrics for Valuation of B2C Sales Professionals. *Journal of Marketing Channels*, 26(2), 141-146.

Festinger, L. 1957. A Theory of Cognitive Dissonance. Evanston, IL: Row & Peterson.

Fill, C. ve Fill, K. (2005). *Business-to-Business Marketing: Relationships, Systems and Communications.* Pearson Education.

Fliess, S., Johnston, W. ve Sichtmann C. (2015). *Business Buying Behavior*. M. Kleinaltenkamp, W. Plinke, I. Wilkinson ve I. Geiger. Fundamentals of Business-to-business Marketing (s. 171-226) içinde. Switzerland: Springer.

Ganesan, S. (1994). *Determinants of Long-Term Orientation in Buyer-Seller Relationships. Journal of Marketing, 58(2), 1–19.*

Gil-Saura, I. ve Ruiz-Molina, M. E. (2009). Retail Customer Segmentation Based on Relational Benefits. *Journal of Relationship Marketing*, *8*(3), 253-266.

Gök, O. (2006). Endüstriyel Pazarlarda Müşteri Tatmini ve Ölçümü: Bir Kavramsallaştırma Çabası. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(3), 77-94.

Griffin, Jill. (1995). *Customer Loyalty: How to Earn It, How to Keep It*. New York: Lexington Books.

Gwinner, K. P., Gremler, D. D. ve Bitner, M. J. (1998). Relational Benefits in Services Industries: The Customer's Perspective. *Journal of The Academy of Marketing Science*, *26*, 101-114.

Hafstrom, L. L., Jung-Sook, C. ve Young-Sook, C. (1992). Consumer-decision making styles: comparison between united states and Korean young consumers. *The Journal of Consumer Affairs,* 26(1), 46-158.

Haji, R. ve Stock, W. G. (2021). User Settings for Advertising Optimization on Facebook: Active Customer Participation or Settings Blindness? *Telematics and Informatics*, Sayı 59.

Håkansson, H. ve Snehota, I. (1995). *Developing Relationships in Business Networks (Vol. 11).* London: Routledge.

Henthorne, T. L., LaTour, M. S. ve Williams, A. J. (1993). How Organizational Buyers Reduce Risk. *Industrial Marketing Management*, *22*(1), 41-48.

Hillier, T. J. (1975). Decision-Making in the Corporative Industrial Buying Process. *Industrial Marketing Management*. 4, 99–106.

Hiu, A. S. Y., Siu, N. Y. M., Wang, C. C. L. ve Chang, L. M. K. (2001). An Investigation of Decision-Making Styles of Consumers in China. *Journal of Consumer Affairs*, 35(2), 326-345.

Hohenschwert, L. ve Geiger, S. (2015). Interpersonal Influence Strategies in Complex B2B Sales and The Socio-Cognitive Construction of Relationship Value. *Industrial Marketing Management*, *49*, 139-150.

Honeycutt, E., Ford, J. B. ve Simintiras, A. (2003). *Sales management: A global perspective*. Routledge.

Huber, F., Herrmann, A. ve Morgan, R. (2001). Gaining Competitive Advantage Through Customer Value Oriented Management*, Journal of Consumer Marketing*, 18(1), 41-51.

Hübner, A., Holzapfel, A. ve Kuhn, H. (2016). Distribution Systems in Omni-Channel Retailing. *Business Research*, 9(2), 255-296.

Hüseyinoğlu, İ. Ö. Y. (2017). Bütüncül Kanal (Omni-Channel) Stratejisinin İncelenmesi: Gıda Perakendecisinden Bulgular. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 119-133.

Jackson, V., Stoel, L. ve Brantley, A. (2011). Mall attributes and shopping value: Differences by gender and generational cohort. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 18(1).

Jobber, D. ve Lancaster, G. (2015). *Selling and sales management* 10th edition, Pearson.

Kaplan, L.B., Jacoby, J., Szybillo, G. (1974), Compenents of Perceived Risk in Product Purchase: A Cross-Validation, *Journal of Applied Psychology*, 59:287-291.

Karamustafa, K. ve Erbaş, E. (2011). Satın Alma Karar Sürecinde Algılanan Risk: Paket Turlara Yönelik Bir Araştırma*. Tüketici ve Tüketim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 103-144.

Karbasivar A., Yarahmadi H., (2011). Evaluating Effective Factors on Consumer Impulse Buying Behavior, *Asian Journal of Business Management Studies*, 2(4), pp.174-181.

Karjaluoto, H., Mustonen, N. ve Ulkuniemi, P. (2015). The Role of Digital Channels in Industrial Marketing Communications. *Journal of Business & Industrial Marketing*.703-710.

Kaski, T. A., Hautamaki, P., Pullins, E. B. ve Kock, H. (2017). Buyer Versus Salesperson Expectations for An Initial B2B Sales Meeting. *Journal of Business & Industrial Marketing*.

Kavalcı, K. ve Ünal, S. (2016). Y ve Z Kuşaklarının Öğrenme Stilleri ve Tüketici Karar Verme Tarzları Açısından Karşılaştırılması / A Research on Comparing Consumer Decision-Making Styles and Learning Styles in Terms of the Generation Y and Z. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 20(3), 1033-1050.

Kavas, A. ve Yesilada, F. (2007). Decision Making Styles of Young Turkish Consumers. *European Journal of Economics*, *Finance and Administrative Sciences*, 9(11), 73-85.

Keegan, W. J. ve Green, M. C. (2015). *Küresel Pazarlama*. Çev: Rezan Tatlıdil (7. Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.

Kemp, E. A., Borders, A. L., Anaza, N. A. ve Johnston, W. J. (2018). The Heart in Organizational Buying: Marketers' Understanding of Emotions and Decision-Making of Buyers. *Journal of Business & Industrial Marketing*. 33(1), 19–28.

Kim, H.Y. ve Kim, Y.K. (2008). Shopping Enjoyment and Store Shopping Modes: The Moderating Influence of Chronic Time Pressure. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 15(5), 410-419.

Kleinaltenkamp, M. (2015). Introduction to Business-to-Business Marketing. *Fundamentals of Business-to-Business Marketing: Mastering Business Markets*. Kleinaltenkamp, W. Plinke, I. Wilkinson ve I. Geiger. Fundamentals of Business-to-business Marketing (s. 129-170) içinde Switzerland: Springer.

Kotler, P. ve Armstrong, G. (1996). *Principles of marketing*. EngleWoodCliffs, NJ.

Kotler, P. ve Armstrong, G. (2011). *Principles of Marketing.* 14. Baskı, Pearson Education, New Jersey.

Kotler, P. ve Keller, K. (2006). Marketing *Management* 12th Edition, New Jersey. Prentince Hall.

Kotler, P. ve Keller, K. L. (2012). *Marketing Management*, 14th edition. Pearson Education.

Kotler, P., Keller, K. L., Brady, M., Goodman, M. ve Hansen, T. (2016). *Marketing Management.* Pearson Higher Ed.

Kuhnle, J. C., Caemmerer, B. ve Mulki, J. (2012). The Two Minds of the Buyer: The Difference in Expectations and Perceptions Towards Sales Personnel in Turbulent Market Contexts. *Journal of Customer Behaviour*, *11*(2), 167-179.

Küçükergin, K. (2012). *Müşteri Sadakatinin Oluşum Sürecinde Müşteri Tatmini ve Ataletin Etkisi: Yiyecek İçecek İşletmelerine Yönelik Bir Uygulama*. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Lastovicka, John L. (1982). On the Validation of Lifestyle Traits: A Review and Illustration,'' *Journal of Marketing Research,* 19 (February): 126-38.

Liang, T. P. ve Lai, H. P. (2002). Effect of Store Design on Consumer Purchases: An Empirical Study of On-Line Bookstores, *Information & Management*, Vol.39. 431- 444.

Lim, N. (2003). Consumers' Perceived Risk: Sources Versus Consequences. *Electronic Commerce and Research, Applications* 2: 216 – 228.

Lin, N., Tseng, W., Hung, Y. ve Yen, D.C. (2009). Making Customer Relationship Management Work: Evidence from The Banking Industry in Taiwan. *The Service Industries Journal*, 29 (9),1183-1197.

Lovelock, C.H., Vandermerwe, S., Lewis, B. (1999), *Services Marketing*. Essex, Pearson Education Limited, Essex

Lysonski, S., Durvasula, S. ve Zotos, Y. (1996). Consumer-Decision Making Styles: A Multi-Country Investigation. *European Journal of Marketing*, 30(12), 10-21.

Macintosh, Gerrard ve Lawrence S. Lockshin. (1997). Retail Relationships and Store Loyalty: A Multi-Level Perspective, *International Journal of Research in Marketing*, 5 (December): 487- 497.

Mcdonald, W. J. (1994). Psychological Associations with Shopping: A Moderator Variable Perspective. *Psychology & Marketing*, 11(6), 549-568.

McTavish, R. ve Maitland, A. (1980). *Industrial marketing*, Hong Kong: Macmillan.

Mehra, A., Kumar, S. ve Raju, J. S. (2018). Competitive strategies for brick-and-mortar stores to counter "showrooming". *Management Science*, 64(7), 3076-3090.

Mitchell, V. W. (1999). Consumer Perceived Risk: Conceptualisations and Models. *European Journal of Marketing,* 33(1/2): 163-195.

Mitchell, V. W. ve Bates, L. (1998). UK Consumer-Decision Making Styles. *Journal of Marketing Management,* 14(2), 199-225.

Moriarty Jr, R. T. ve Spekman, R. E. (1984). An Empirical Investigation of the Information Sources Used During the Industrial Buying Process. *Journal of Marketing Research*, *21*(2), 137-147.

Moschis, G. P. (1976), "Shopping Orientations and Consumer Uses of Information. *Journal of Retailing,* 52 (Summer): 61-70, 93.

Mowen, J. C. ve Minor M. (1998). *Consumer Behavior.* Fifth Edition, Prentice-Hall International Inc., New Jersey, USA.

Nart, S. ve S. Okutan, (2015). Yeniliklere Uyum ve Mobil Ticaret: Tüketicilerin Mobil Alışverişe Yönlendirilmeleri Nasıl Sağlanabilir*? Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* Cilt. 6, Sayı.11, s. 163-180.

Odabaşı, Y. ve Barış G. (2007). *Tüketici Davranışı*, 7. Basım, MediaCat Kitapları, İstanbul.

Odabaşı, Y., 2001. *Pazarlama Planı Rehberi*, Anadolu Üniversitesi, Ankara.

Oliver, R. L. (1980). A Cognitive Model of the Antecedents and Consequences of Satisfaction Decisions. *Journal of Marketing Research*, 17 (3).

Oliver, R. L. (1997*) Satisfaction: A Behavioral Perspective on the Consumer*, New York: Mcgraw-Hill.

Oliver, R.L. (1981). Measurement and Evaluation of Satisfaction Processes in Retail Settings, *Journal of Retailing*, 57: 25-48.

Örücü, E. ve Tavşanci, S. (2001). Gıda Ürünlerinde Tüketicinin Satın Alma Eğilimini Etkileyen Faktörler ve Ambalajlama. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 3.

Özcan, S. O. (2010). İnternet Pazarlama Faaliyetlerinde Tüketici Satın Alma Karar Süreci. *Journal of Internet Applications and Management*, 1(2), 29-39.

Özer, L. Ş. (1999). Müşteri Tatminine Yönelik Literatürdeki Kuramsal Tartışmalar. *Hacettepe Üniversitesi. İ.İ.B.F. Dergisi,* 17 (2), s.162-163.

Özer, L. ve Gülpınar, S. (2005). Hizmet Sektöründe Tüketicilerin Algıladıkları Riskler Hava Yolları Sektöründe Bir Araştırma. *G. Ü Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 1, 49-63.

Pathak, B., Ashok, M. ve Leng Tan, Y. (2022). Value Co-Creation in the B2B Context: A Conceptual Framework and Its Implications. *The Service Industries Journal*, *42*(3-4), 178-205.

Pemani, P. O. ve Massie, J. D. (2017). The Effect of Personal Factors on Consumer Purchase Decision (Case Study: Everbest Shoes). *Jurnal EMBA: Jurnal Riset Ekonomi, Manajemen, Bisnis dan Akuntansi*, 5(1).

Porter M. E. (1998). *Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors*, (2nd ed.), New York, The Free Press.

Pride, W. M. ve Ferrell, O. C. (2018). *Foundations of Marketing*. Boston, MA: Cengage Learning.

Rainsberger, L. (2023). *Digital Transformation in Sales: How to Turn a Buzzword into Real Sales Practice–A 21-Step Guide*. Springer Nature.

Ramaswamy, V. ve Gouillart, F. (2010). *The Power of Co-Creation: Build It with Them To Boost Growth, Productivity, And Profits*. Free Press.

Ramya, N. ve Ali, S. M. (2016). Factors Affecting Consumer Buying Behavior. *International Journal of Applied Research*, 2(10), 76-80.

Revella, A. (2015). *Buyer Personas: How to Gain Insight into Your Customer's Expectations, Align Your Marketing Strategies, and Win More Business*. John Wiley & Sons.

Roselius, T. (1971). Consumer Rankings of Risk Reduction Methods. *Journal of Marketing*, 35(1), 56-61.

Sam, K. M. ve Chatwin, C. (2015). Online Consumer Decision-Making Styles for Enhanced Understanding of Macau Online Consumer Behavior. *Asia Pacific*, 20(2), 100-107.

Satıcı, Ö. A. (2018) Satış Sonrası Algılanan Hizmet Kalitesinin Müşteri Memnuniyeti ve Sadakatine Etkisi: Zonguldak İlindeki Otomobil Tüketicileri Üzerine Bir Araştırma (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Saygılı, M. ve Yazıcı, Y. (2022). Online Alışverişte Satın Alma Davranışını Anlamak: Giyim ve Teknoloji Ürünlerine Yönelik Karar Verme Tarzlarının Karşılaştırılması. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi,* 7(19), 581-597.

Schiffman, L. G., & Kanuk, L. L. (2007). Consumer behavior. Its origins and strategic applications. Consumer Behavior, 2-4.

Schiffman, L.G. ve Kanuk, L.L. (2007). Consumer behavior: its origins and strategic Applications, in Consumer Behavior, 9th ed., Pearson Education, Upper Saddle River.

Schiffman, L. G. ve Kanuk, L. L. (2000). Consumer Behavior. Prentice-Hall Inc. New Jersey.

Seybold, P.B. ve R.T. Marshak. (2001). *Müşteri.com/İnternet'te Daha Karlı Bir İş Stratejisi Nasıl Yaratılır*. E. Sungur (çev.). İstanbul: Epsilon Yayıncılık.

Sheth, J. N. (1973). A Model of Industrial Buyer Behavior. *Journal of Marketing*. 37(4), 50-56.

Sheth, J., Newman, B., Gross, B. (1991). Why We Buy What We Buy: A Theory of Consumption Values. *Journal of Business Research*, 22(2), 159-170.

Shim, S., (1996). Adolescent Consumer Decision-Making Styles: The Consumer Socialization Perspective. *Psychology & Marketing,* 13(6), 547-569.

Solomon, M., Bamossy, G., Askegaard, S. (2002), *Consumer Behavior.* Prentince Hall, Upper Saddle River.

Solomon, Micheal (1996). *Consumer Behavior: Buying, Having and Being* (3rd Edition). New Jersey: Prentice Hall International Editions.

Sproles, G. B. ve Kendall, E. L. (1986). A Methodology for Profiling Consumers' Decision Making Styles. *Journal of Consumer Affairs*, 20(2), 267-279.

Stephenson, P. R. ve Willett R. P. (1969). *Analysis of Consumers' Retail Patronage Strategies in Marketing Involvement in Society and the Economy*, P. R. McDonald (ed.), Chicago: American Marketing Association: 316-22.

Stinnet, B. (2005). *Think Like Your Customer: A Winning Strategy to Maximize Sales by Understanding and Influencing How and Why Your Customers Buy*. McGraw-Hill.

Stone, Gregory P. (1954). City Shoppers and Urban Identification: Observations on the Social Psychology of City Life, *American Journal of Sociology*, 60: 36-45.

Stone, R.N. ve Grønhaug, K. (1993), Perceived Risk: Further Considerations For The Marketing Discipline, *European Journal of Marketing*, 27(3):39-50.

Sundu, M., Yaşar, O. (2017). Tüketici Karar Verme Stili ile Düşünme Stili İlişkisi. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 16. UİK Özel Sayısı, 183-194.

Sweeney, J.C. ve Soutar, G.N. (2001). Consumer Perceived Value: The Development of A Multiple Item Scale. *Journal of Retailing*, 77(2), 203-220.

Şen, A. (2019). Marka Topluluğu Motivasyonlarının Algılanan Risk ve Satın Alma Tutumuna Etkisi: Africa Twin Türkiye Facebook Grubu Üzerinde Bir Uygulama (Doctoral dissertation, Marmara Universitesi (Turkey).

Talih, A. D. (2013). Sosyal Medya Reklamlarında Tüketici Algılarının Tutum, Davranış ve Satın Alma Niyeti Üzerine Etkisi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Edirne.

Tek, Ö.B. (1999). *Pazarlama İlkeleri*, 8. Baskı, Beta Yayınevi:İstanbul.

Tekin, V. N. (2006). *Pazarlama İlkeleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Tse, D.K. ve P.C. Wilton. (1988). Models of Consumer Satisfaction Formation: An Extension, *Journal of Marketing Research*, 25: 204-212.

Tsiros, M. ve Heilman, C. M. (2005). The Effect of Expiration Dates and Perceived Risk on Purchasing Behavior In Grocery Store Perishable Categories. *Journal of Marketing*, 69(2), 114-129.

URL-1: Japonya İçin Lojistik Planlamanızı Yapın (https://marketfinder.thinkwithgoogle.com /intl/tr_tr/guide/ingram-japan-guide, Erişim Tarihi:03.02.2023.

URL-2: Birleşmiş Milletler Türkiye (2023). https://turkiye.un.org/tr/sdgs/12. Erişim Tarihi: 10.01.2023.

Ustaahmetoğlu, E. (2013). Tüketici Karar Türleri ve İlgilenim. *Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Yayınları,* 1-23.

Uzkurt, C. (2007). Müşteri Değeri ve Tatmininin Satın Alım Sonrası Gelecek Eğilimlere Etkisi Üzerine Ampirik Bir Çalışma. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 17, 25-43.

Ünal, S. ve Erciş, A. (2006). Tüketicilerin kişisel değerlerinin satın alma tarzları üzerindeki etkisi. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 23-48.

Vesal, M., Siahtiri, V. ve O'Cass, A. (2021). Strengthening B2B Brands by Signalling Environmental Sustainability and Managing Customer Relationships. *Industrial Marketing Management*, 92, 321-331.

Wallace R. Y. ve Y. J. Morris, (2010), The Effects of Risk Reducing Strategies on Consumer Perceived Risk and on Purchase Likelihood. *British Food Journal*. 112, (3),306-322.

Walsh, G., Mitchell, V. W. ve Thurau, T. H. (2001). German Consumer-Decision Making Styles. *The Journal of Consumer Affairs*, 35(1), 73-95.

Weathers III, P. D. (2002). *Purchase Channel and Product Characteristic Effects on Consumer Risk Perceptions.* University of South Carolina.

Webster, F. E., Jr. ve Wind, Y. (1972b). *Organizational Buying Behavior*. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

Wells, William D. (ed.) (1974). *Life Style and Psychographics*. Chicago: American Marketing Association.

Westbrook, R. A. ve Black W. C. (1985). A Motivation-Based Shopper Typology. *Journal of Retailing,* 61 (Spring): 78-103.

Yayla, H. M. (2022). *Tüketici Davranışları ve Davranışsal Niyetler*. 1. Baskı, Eğitim Yayınevi.

Yeniçeri, T. ve Özal, H. (2016). Tüketici Karar Verme Tarzlarının Cinsiyet Kimliğine Göre İncelenmesi. *Pazarlama ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 18, 135-168.

Yeniçeri, T. ve Şenel, Ö. (2021). Tüketicilerin online karar verme tarzlarının sosyo-demografik özellikleri bakımından incelenmesi. *İnternet Uygulamaları Ve Yönetimi Dergisi*, 12(1), 5-23. https://doi.org/10.34231/iuyd.767256.

Yükselen, C. (2010). *Pazarlama İlkeler-Yönetim-Örnek Olaylar*. 8. Baskı. Ankara: Detay Yayıncılık.

Zeithaml, V. A., Parasuraman, A., ve Berry, L. L. (1990). *Delivering Quality Service Balancing Customer Perceptions and Expectations.* New York: The Free Press.

Zeithaml, V.A. (1988). Consumer Perception of Price, Quality and Value: A Means-End Model and Synthesis of Evidence. *Journal of Marketing*, 52(3), 2-22.

Zimmerman A. ve Blythe J. (2018). *Business to Business Marketing Management: A Global Perspective*. Oxon: Routledge.

Zuckerman, M. (2000). Are You Risk Taker? Do You Drink and Drive, Gamble, or Sleep with Strangers? It's Not Just a Behavior. It's Personality, *Psychology Today,* Vol. 33 No: 6, pp. 52-58.

Kaynakça

Agnihotri, R., Gabler, C. B., Itani, O. S., Jaramillo, F., & Krush, M. T. (2017). Salesperson ambidexterity and customer satisfaction: Examining the role of customer demandingness, adaptive selling, and role conflict. Journal of Personal Selling & Sales Management, 37(1), 27-41.

Alavi, S., Habel, J., & Linsenmayer, K. (2019). What does adaptive selling mean to salespeople? An exploratory analysis of practitioners' responses to generic adaptive selling scales. Journal of Personal Selling & Sales Management, 39(3), 254-263.

Amenuvor, F. E., Yi, H. T., & Boateng, H. (2021). Antecedents of adaptive selling behaviour: A study of the Korean cosmetic industry. Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics, 34(4), 688-706.

Babin, L. A., Babin, B. J., & Boles, J. S. (1999). The effects of consumer perceptions of the salesperson, product and dealer on purchase intentions. Journal of Retailing and Consumer Services, 6(2), 91-97.

Bellenger D.N. & Pradeep, K. (1980). Profiling the recreational shopper, Journal of Retailing, 56(1): 77–92.

Bodkin, C.D. & Stevenson, T. H. (1993). Adaptive Behavior in Selling: A Discriminant Analysis of the Effects of Situational Variables, Journal of Marketing Management, 3(2): 25-35.

Boorom, M. L., Goolsby, J. R., & Ramsey, R. P. (1998). Relational communication traitsand their effect on adaptiveness and sales performance. Journal of the Academy of Marketing Science, 26(1): 16-30.

Bunn, M. D., & Liu, B. S. C. (1996). Situational risk in organizational buying: a basis for adaptive selling. Industrial Marketing Management, 25(5), 439-452.

Bush, V. D., Rose, G. M., Gilbert, F. & Ingram, T. N. (2001). Managing culturally diverse buyer-seller relationships: the role of intercultural disposition and adaptive sellingin developing intercultural communication competence", Journal of the Academy of Marketing Science, 29(4): 391-404.

Cannon, J.P. & Perreault, W.D. (1999). Buyer-seller relationships in business markets. Journal of Marketing Research, 3(1): 439-460.

Chai, J., Zhao, G., & Babin, B. J. (2012). An empirical study on the impact of two types of goal orientation and salesperson perceived obsolescence on adaptive selling. Journal of Personal Selling & Sales Management, 32(2), 261-273.

Chakrabarty, S., Oubre, D. T., & Brown, G. (2008). The impact of supervisory adaptive selling and supervisory feedback on salesperson performance. Industrial Marketing Management, 37(4), 447-454.

Chakrabarty, S., Brown, G., Widing, R. E., & Taylor, R. D. (2004). Analysis and recommendations for the alternative measures of adaptive selling. Journal of Personal Selling & Sales Management, 24(2), 125-133.

Chakrabarty, S., Brown, G., & Widing II, R. E. (2013). Distinguishing between the roles of customer-oriented selling and adaptive selling in managing dysfunctional conflict in buyer–seller relationships. Journal of Personal Selling & Sales Management, 33(3), 245-260.

Charoensukmongkol, P. (2020). The efficacy of cultural intelligence for adaptive selling behaviors in cross-cultural selling: The moderating effect of trait mindfulness. Journal of Global Marketing, 33(3), 141-157.

Charoensukmongkol, P., & Suthatorn, P. (2020). Linking improvisational behavior, adaptive selling behavior and sales performance. International Journal of Productivity and Performance Management, 70(7), 1582-1603.

Darden W.R. & Reynolds, F. D. (1971). Shopping orientations and product usage rates. Journal of Marketing Research, 8(1): 505-508.

Delvecchio, S., Zemanek, J., McIntyre, R., & Claxton, R. (2004). Updating the adaptive selling behaviours: tactics to keep and tactics to discard. Journal of Marketing Management, 20(7-8), 859-875.

DelVecchio, S. (1998). The Quality of Salesperson–Manager Relationship: The Effect of Latitude, Loyalty, and Competence, Journal of Personal Selling and Sales Management, 18(1): 31–47.

Eckert, J. A. (2006). Adaptive selling behavior: adding depth and specificity to the range of adaptive outputs. American Journal of Business, 21(1), 31-39.

Eckert, J. A. & Plank, R. (2004). A broadened conceptualization of adaptive selling: A research model with propositions, In Proceedings of the National Conference on Sales Management, 1-3 Nisan 2004.

Fang, E., Palmatier, R. W., & Evans, K. R. (2004). Goal-setting paradoxes? Trade-offs between working hard and working smart: The United States versus China. Journal of the Academy of Marketing Science, 32(2): 188-202.

Franke, G. R., & Park, J. E. (2006). Salesperson adaptive selling behavior and customer orientation: A meta-analysis. Journal of marketing Research, 43(4), 693-702.

Giacobbe, R. W., Jackson Jr, D. W., Crosby, L. A., & Bridges, C. M. (2006). A contingency approach to adaptive selling behavior and sales performance: Selling situations and salesperson characteristics. Journal of personal selling & sales management, 26(2), 115-142.

Gilbert, J. R., Krush, M. T., Trainor, K. J., & Wayment, H. A. (2022). The (quiet) ego and sales: Transcending self-interest and its relationship with adaptive selling. Journal of Business Research, 150, 326-338.

Goolsby, J. R., Lagace, R. R., & Boorom, M. L. (1992). Psychological adaptiveness and sales performance. Journal of Personal Selling & Sales Management, 12(2):51-66.

Grant, K., & Cravens, D. W. (1996). Examining sales force performance in organizations that use behavior-based sales management processes. Industrial Marketing Management, 25(5): 361-371.

Guenzi, P., Pardo, C., & Georges, L. (2007). Relational selling strategy and key account managers' relational behaviors: An exploratory study. Industrial Marketing Management, 36(1): 121-133.

Harris, E. G., Mowen, J. C. & Brown, T. J. (2005). Re-examining salesperson goal orientations: personality influencers customer orientation, and work satisfaction. Journal of the Academy of Marketing Science,33(1): 19-35.

Hughes, D. E., Le Bon, J., & Rapp, A. (2013). Gaining and leveraging customer-based competitive intelligence: the pivotal role of social capital and salesperson adaptive selling skills. Journal of the Academy of marketing Science, 41(1), 91-110.

Itani, O. S., Agnihotri, R., & Dingus, R. (2017). Social media use in B2b sales and its impact on competitive intelligence collection and adaptive selling: Examining the role of learning orientation as an enabler. Industrial Marketing Management, 66, 64-79.

Jaramillo, F., Locander, W. B., Spector, P. E., & Harris, E. G. (2007). Getting the job done: The moderating role of initiative on the relationship between intrinsic motivation and adaptive selling. Journal of Personal Selling & Sales Management, 27(1): 59-74.

Kaptein, M., McFarland, R., & Parvinen, P. (2018). Automated adaptive selling. European Journal of Marketing, 52(5/6), 1037-1059.

Kara, A., Andaleeb, S. S., Turan, M., & Cabuk, S. (2013). An examination of the effects of adaptive selling behavior and customer orientation on performance of pharmaceutical salespeople in an emerging market. Journal of Medical Marketing, 13(2), 102-114.

Kaynak, E., Kara, A., Chow, C. S., & Laukkanen, T. (2016). Role of adaptive selling and customer orientation on salesperson performance: Evidence from two distinct markets of Europe and Asia. Journal of Transnational Management, 21(2), 62-83.

Keillor, B. D., Parker, R.S. & Pettijohn, C.E. (1999). Sales Force Performance Satisfaction and Aspects of Relational Selling: Implications for Sales Managers, Journal of Marketing Theory and Practice, 7(1): 101-115.

Kimura, T., Bande, B., & Fernández-Ferrín, P. (2019). The roles of political skill and intrinsic motivation in performance prediction of adaptive selling. Industrial Marketing Management, 77(1), 198-208.

Kwak, H., Anderson, R. E., Leigh, T. W., & Bonifield, S. D. (2019). Impact of salesperson macro-adaptive selling strategy on job performance and satisfaction. Journal of Business Research, 94, 42-55.

Lesser, J.A. & Hughes, M.A. (1986). Towards a typology of shoppers. Business Horizons, 29(1): 56–62.

Levy, M., & Sharma, A. (1994). Adaptive selling: the role of gender, age, sales experience, and education. Journal of Business Research, 31(1), 39-47.

Limbu, Y. B., Jayachandran, C., Babin, B. J., & Peterson, R. T. (2016). Empathy, nonverbal immediacy, and salesperson performance: the mediating role of adaptive selling behavior. Journal of Business & Industrial Marketing, 31(5), 654–667.

Locander, D. A., Mulki, J. P., & Weinberg, F. J. (2014). How do salespeople make decisions? The role of emotions and deliberation on adaptive selling, and the moderating role of intuition. Psychology & Marketing, 31(6), 387-403.

Lumpkin, J.R., Hawes, J.M. & Darden, W.R. (1986). Shopping patterns of the rural consumer: exploring the relationship between shopping orientations and outshopping. Journal of Business Research, 14(1): 63-81.

Marks, R., Vorhies, D. W., & Badovick, G. J. (1996). A psychometric evaluation of the ADAPTS scale: A critique and recommendation. Journal of Personal Selling and Sales Management, 16(4): 53-65.

McFarland, R. G. (2019). A conceptual framework of macrolevel and microlevel adaptive selling theory, setting a research agenda, and suggested measurement strategies. Journal of Personal Selling & Sales Management, 39(3), 207-221.

McFarland, R. G., Challagalla, G. N., & Shervani, T. A. (2006). Influence tactics for effective adaptive selling. Journal of Marketing, 70(4), 103-117.

McIntyre, R. P., Claxton, R. P., Anselmi, K., & Wheatley, E. W. (2000). Cognitive style as an antecedent to adaptiveness, customer orientation, and self-perceived selling performance. Journal of Business and Psychology, 15(2): 179-196.

Morgan, F. W., & Stoltman, J. J. (1990). Adaptive selling—insights from social cognition. Journal of Personal Selling & Sales Management, 10(4), 43-54.

Park, J. E., & Holloway, B. B. (2003). Adaptive selling behavior revisited: An empirical examination of learning orientation, sales performance, and job satisfaction. Journal of personal selling & sales management, 23(3), 239-251.

Park, J. E., & Deitz, G. D. (2006). The effect of working relationship quality on salesperson performance and job satisfaction: Adaptive selling behavior in Korean automobile sales representatives. Journal of Business Research, 59(2), 204-213.

Pettijohn, C. E., Pettijohn, L. S., Keillor, B. D., & Taylor, A. J. (2000). Adaptive selling and sales performance: An empirical examination. Journal of Applied Business Research (JABR), 16(1), 91-112.

Piercy, N. F., Cravens, D. W., & Morgan, N. A. (1998). Salesforce performance and behaviour‐based management processes in business‐to‐business sales organizations. European Journal of Marketing, 32(1/2): 79-100.

Porter, S. S., & Inks, L. W. (2000). Cognitive complexity and salesperson adaptability: An exploratory investigation. Journal of Personal Selling & Sales Management, 20(1): 15-21.

Porter, S. S., Wiener, J. L., & Frankwick, G. L. (2003). The moderating effect of selling situation on the adaptive selling strategy–selling effectiveness relationship. Journal of Business Research, 56(4), 275-281.

Predmore, C. E., & Bonnice, J. G. (1994). Sales success as predicted by a process measure of adaptability. Journal of Personal Selling & Sales Management, 14(4): 55-65.

Rapp, A., Agnihotri, R., & Forbes, L. P. (2008). The sales force technology–performance chain: The role of adaptive selling and effort. Journal of Personal Selling & Sales Management, 28(4), 335-350.

Rapp, A., Ahearne, M., Mathieu, J., & Schillewaert, N. (2006). The impact of knowledge and empowerment on working smart and working hard: The moderating role of experience. International Journal of Research in Marketing, 23(3): 279-293.

Reynolds, K.E., Ganesh, J. & Luckett, M. (2002). Traditional malls vs. factory outlets: comparing shopper typologies and implications for retail strategy, Journal of Business Research, 55(9): 687-696.

Rigolizzo, M., Johnson, K. J., & Harvey, J. F. (2022). Disentangling empowerment: Considering the role of employee perceptions in adaptive selling. Journal of Applied Social Psychology, 53, 52-61.

Robinson Jr, L., Marshall, G. W., & Stamps, M. B. (2005). An empirical investigation of technology acceptance in a field sales force setting. Industrial Marketing Management, 34(4): 407-415.

Robinson Jr, L., Marshall, G. W., Moncrief, W. C., & Lassk, F. G. (2002). Toward a shortened measure of adaptive selling. Journal of Personal Selling & Sales Management, 22(2), 111-118.

Roman, S., & Iacobucci, D. (2010). Antecedents and consequences of adaptive selling confidence and behavior: a dyadic analysis of salespeople and their customers. Journal of the academy of Marketing Science, 38(3), 363-382.

Rocco, R. A., & Whalen, D. J. (2014). Teaching yes, and… improv in sales classes: Enhancing student adaptive selling skills, sales performance, and teaching evaluations. Journal of Marketing Education, 36(2), 197-208.

Saxe, R., & Weitz, B.A. (1982), The SOCO Scale: A Measure of the Customer Orientation of Salespeople, Journal of Marketing Research, 19(8), 343-351.

Scholz, T., Redler, J., & Pagel, S. (2021). Re-designing adaptive selling strategies: the role of different types of shopping companions. Review of managerial science, 15(5), 1243-1280.

Sergio, R.. & Pedro, J. M. (2014). Does the hierarchical position of the buyer make a difference? The influence of perceived adaptive selling on customer satisfaction and loyalty in a business-to-business context. Journal of Business &Industrial Marketing, 29(5): 364-373.

Shafique, S., Rajput, A., Javed, U., & Alnakhli, H. (2022). Paving the path for retail salesperson's adaptive selling behaviour: an intervening and interactional analysis. Marketing Intelligence & Planning, 40(4), 460-476.

Sharma, A. (2001). Consumer decision-making, salespeople's adaptive selling and retail performance. Journal of Business Research, 54(2), 125-129.

Shoemaker, M. E., & Johlke, M. C. (2002). An examination of the antecedents of a crucial selling skill: Asking questions. Journal of Managerial Issues, 14(1): 118-131.

Siguaw, J. A. J. (1991). The relationships of customer orientation, adaptive selling and selected antecedents: a causal model, Doktora Tezi, Louisiana Tech University.

Siguaw, J. A., & Honeycutt Jr, E. D. (1995). An examination of gender differences in selling behaviors and job attitudes. Industrial Marketing Management, 24(1): 45-52.

Simintiras, A. C., Ifie, K., Watkins, A., & Georgakas, K. (2013). Antecedents of adaptive selling among retail salespeople: A multilevel analysis. Journal of Retailing and Consumer Services, 20(4), 419-428.

Singh, R., & Das, G. (2013). The impact of job satisfaction, adaptive selling behaviors and customer orientation on salesperson's performance: exploring the moderating role of selling experience. Journal of business & industrial marketing, 28(7), 554-564.

Singh, R., Kumar, N., & Puri, S. (2017). Thought self-leadership strategies and sales performance: integrating selling skills and adaptive selling behavior as missing links. Journal of Business & Industrial Marketing, 32(5), 652–663.

Singh, J. (1998). Striking a balance in boundary-spanning positions: An investigation of some unconventional influences of role stressors and job characteristics on job outcomes of salespeople. Journal of marketing, 62(3): 69-86.

Spiro, R.L., & Weitz, B.A. (1990). Adaptive selling: conceptualization, measurement,and nomological validity. Journal of Marketing Research, 27(1): 61-69.

Stone, G. P. (1954). City shoppers and urban identification: observations on the social psychology of city life. American Journal of Sociology, 60(1): 36-45.

Sujan, H., Weitz, B. & Kumar, N. (1994). Learning orientation, working smart and effective selling. Journal of Marketing, 3(1): 39-52.

Tanner Jr, J. F. (1994). Adaptive selling at trade shows. Journal of Personal Selling & Sales Management, 14(2), 15-23.

Walker, O. C., Churchill, G. A., & Ford, N. M. (1977). Motivation and performance in industrial selling: Present knowledge and needed research. Journal of Marketing Research, 14(2): 156-168.

Wang, X., Wang, G., & Hou, W. C. (2016). Effects of emotional labor and adaptive selling behavior on job performance. Social Behavior and Personality: an international journal, 44(5), 801-814.

Weitz, B. A., Sujan, H., & Sujan, M. (1986). Knowledge, motivation, and adaptive behavior: A framework for improving selling effectiveness. Journal of marketing, 50(4), 174-191.

Weitz, B.A. (1981). Effectiveness in sales interactions: a contingency framework. Journal of Marketing, 45(1): 85-103.

Weitz, B.A. (1978), Relationship between salesperson performance and understanding of customer decision making. Journal of Marketing Research, 15(4): 501-516.

Westbrook, R.A. & Black, W. C. (1985). A motivation-based shopper typology. Journal of Retailing, 61(1): 78-103.

Williams, R. H., Painter, J. J., & Nicholas, H. R. (1978). Policy-oriented typology of grocery shoppers. Journal of Retailing, 54(1): 27-42.

Wong, A., Liu, Y., & Tjosvold, D. (2015). Service leadership for adaptive selling and effective customer service teams. Industrial Marketing Management, 46, 122-131.

Verbeke, W., Dietz, B. & Verwaal, E. (2011). Drivers of sales performance: A contemporary meta-analysis, Have salespeople become knowledge brokers? Journal of the Academy of Marketing Science, 39(3): 407-428.

Verbeke, W., Belschak, F., & Bagozzi, R. P. (2004). The adaptive consequences of pride in personal selling. Journal of the Academy of Marketing Science, 32(1): 386-402.

Vink, J., & Verbeke, W. (1993). Adaptive Selling and Organiztional Characteristics: Suggestions For Future Research. Journal of Personal Selling & Sales Management, 13(1), 15-23.

Yurova, Y., Rippé, C. B., Weisfeld-Spolter, S., Sussan, F., & Arndt, A. (2017). Not all adaptive selling to omni-consumers is influential: The moderating effect of product type. Journal of Retailing and Consumer Services, 34, 271-277.

Zheng, Y., Liao, H. Y., Schrock, W. A., Zheng, Y., & Zang, Z. (2023). Synergies between salesperson orientations and sales force control: A person-organization fit perspective on adaptive selling behaviors and sales performance. Journal of Business Research, 155, 113451.

Kaynakça

Agnihotri, R., Rapp, A. A., Andzulis, J. M., & Gabler, C. B. (2013). Examining the drivers and performance implications of boundary spanner creativity. *Journal of Service Research, 17*(2), 164–181.

Akbaba-Altun, S. (2001). *Örgüt sağlığı.* Ankara: Nobel Yayınevi

Amabile, T. M. (1988). A Model of Creativity and Innovation in Organizations. *Research in Organizational Behavior,* 10.

Amabile, T. M., Conti, R., Coon, H., Lazenby, J., & Herron, M. (1996). Assessing the work environment for creativity. *Academy of management journal*, *39*(5), 1154-1184.

Anderson, N., Potočnik, K., & Zhou, J. (2014). Innovation and creativity in organizations: A state-of- the- science review, prospective commentary, and guiding framework. *Journal of Management*, *40*(5), 1297–1333.

Arslan, S., & Üngüren, E. (2017). Rol çatışması ve rol belirsizliğinin örgütsel yabancılaşmaya etkisi: Alanya Belediyesi'nde bir araştırma. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, *26*(4), 43-84.

Bande, B., Castro‐González, S., Fernández‐Ferrín, P., & Vila‐Vázquez, G. (2022). Fostering creative selling through ethics. An emotion‐based approach. *Business Ethics, the Environment & Responsibility*.

Bar-On, R. (2004). The Bar-On Emotional Quotient Inventory (EQ-i): Rationale, description and summary of psychometric properties. In G. Geher (Ed.), *Measuring emotional intelligence: Common ground and controversy* (pp. 115–145). Nova Science Publishers.

Barron, F. (1969). *Creative Person and Creative Process.* New York: Holt, Rinehart and Winston.

Bhoumik, K., Igarashi, R., & Vardarsuyu, M. (2022). Understanding the changes in value creating with the adoption of remote selling. AMA Winter Academic Conference.

Churchill Jr, G. A., Ford, N. M., Hartley, S. W., & Walker Jr, O. C. (1985). The determinants of salesperson performance: A meta-analysis. *Journal of Marketing Research, 22,* 103–118.

Clark, K. & James, K. (1999) Justice and positive and negative creativity. *Creativity Research JournaL, 12*(4), 311-320.

Coelho, F., Augusto, M., & Lages, L. F. (2011). Contextual factors and the creativity of frontline employees: The mediating effects of role stress and intrinsic motivation. *Journal of Retailing*, *87*(1), 31–45.

De Bono, E. (1993). *Serious creativity: using the power of lateral thinking to create new ideas.* Harper Business, New York.

Demirağ, F. & Kayabaşı, A. (2020). İhracatta Başarının Sırrı: Psikolojik Mesafe Algısı, 1. Baskı, Gazi Kitapevi, Ankara.

Dökmen, Ü. (2008), *Sanatta ve Günlük Yaşamda İletişim Çalışmaları ve Empati*. Remzi Kitabevi, İstanbul.

Dubinsky, A. J., & Skinner, S. J. (1984). Impact of job characteristics on retail salespeople's reactions to their jobs. *Journal of Retailing*, *60*(2), 35–62.

Feng, J., Zhang, Y., Liu, X., Zhang, L., & Han, X. (2016). Just the right amount of ethics inspires creativity: A cross-level investigation of ethical leadership, intrinsic motivation, and employee creativity. Journal of Business Ethics, *153*(3), 645-658.

Freese, T. A. (2010), *Sell Yourself First,* New York: Portfolio/Penguin.

Furnham, A., & Fudge, C. (2008). The five factor model of personality and sales performance. *Journal of Individual Differences*, *29*(1), 11.

Gilson, L. L. (2008). *Why be creative?* In C. Shalley & J. Zhou (Eds.). Handbook of Organizational Creativity. Mahwah: Erlbaum.

Groza, M. D., Locander, D. A., & Howlett, C. H. (2016). Linking thinking styles to sales performance: The importance of creativity and subjective knowledge. *Journal of Business Research, 69*(10), 4185-4193.

Hempel, P. S., & Sue-Chan, C. (2010). Culture and the assessment of creativity. *Management and Organization Review, 6*(3), 415-435.

Im, S., & Workman Jr, J. P. (2004). Market orientation, creativity, and new product performance in high-technology firms. *Journal of Marketing, 68*(2), 114-132.

Jones, A. P., & James, L. R. (1979). Psychological climate: Dimensions and relationships of individual and aggregated work environment perceptions. *Organizational behavior and human performance*, *23*(2), 201-250.

Kahn, R. L., Wolfe, D. M., Quinn, R. P., Snoek, J. D. ve Rosenthal, R. A. (1964), *Organizational stress: Studies in role conflict and ambiguity*. Wiley, Newyork.

Kirton, M. (1989), *Adaptors and Innovators: Styles of Creativity and Problem-Solving*. New York: Routledge.

Lassk, F. G., & Shepherd, C. D. (2013). Exploring the relationship between emotional intelligence and salesperson creativity. *Journal of Personal Selling & Sales Management, 33*(1), 25-37.

Lussier, B., Grégoire, Y., & Vachon, M. A. (2017). The role of humor usage on creativity, trust and performance in business relationships: An analysis of the salesperson-customer dyad. *Industrial Marketing Management*, *65*, 168–181.

Madjar, N., & Ortiz□Walters, R. (2008). Customers as contributors and reliable evaluators of creativity in the service industry. Journal of Organizational Behavior. *The International Journal of Industrial, Occupational and Organizational Psychology and Behavior, 29*(7), 949-966.

Martinaityte, I., & Sacramento, C. A. (2013). When creativity enhances sales effectiveness: The moderating role of leader–member exchange. *Journal of Organizational Behavior*, *34*(7), 974-994.

Moncrief, W. C. & Greg W. M. (2005). The Evolution of the Seven Steps of Selling. *Industrial Marketing Management*, *34*, 13-22.

Ng, T. W. H., & Feldman, D. C. (2009). Occupational embeddedness and job performance. *Journal of Organizational Behavior, 30,* 863–891.

Oldham, G. R., & Cummings, A. (1996). Employee creativity: Personal and contextual factors at work. *Academy of Management Journal*, *39*(3), 607-634.

Piercy, N. F., & Lane, N. (2005). Strategic Imperatives for Transformation in the Conventional Sales Organization. *Journal of Change Management*, 5(3), 249-266.

Pullins, E., Strutton, D., & Pentina, I. (2012). The role of creativity in sales: Current research and future directions. *Journal of Ethics and Entrepreneurship*, *2*, 73-87.

Rego, A., Sousa, F., Pina e Cunha, M., Correia, A., & SaurAmaral, I. (2007). Leader self reported emotional intelligence and perceived employee creativity: An exploratory study. *Creativity and innovation management*, *16*(3), 250-264.

Rizzo, J. R., House, R. J., & Lirtzman, S. I. (1970). Role conflict and ambiguity in complex organizations. *Administrative science quarterly*, 150-163.

Salovey, P., & Mayer, J. D. (1989-1990). Emotional intelligence. *Imagination, Cognition and Personality, 9*(3), 185–211.

Sasser, S. L., & Koslow, S. (2008). Desperately seeking advertising creativity: Engaging an imaginative" 3Ps" research agenda. *Journal of Advertising, 37*(4), 5-20.

Schein, E. (1992). *Organizational Culture and Leadership*. San Francisco: Jossey Bass.

Shalley, C. E., Zhou, J., & Oldham, G. R. (2004). The effects of personal and contextual characteristics on creativity: Where should we go from here?. *Journal of management, 30*(6), 933-958.

Sharma, A., Levy, M., & Evanschitzky, H. (2007). The variance in sales performance explained by the knowledge structures of salespeople. *Journal of Personal Selling & Sales Management, 27*(2), 169–181.

Singh, R., & Das, G. (2013). The impact of job satisfaction, adaptive selling behaviors and customer orientation on salesperson's performance: exploring the moderating role of selling experience. *Journal of Business & Industrial Marketing*.

Sternberg, R. J. (1988). Mental self-government: A theory of intellectual styles and their development. *Human Development*, *31*, 197–224.

Sternberg, R. J., & Grigorenko, E. L. (1997). Are cognitive styles still in style?. American psychologist, 52(7), 700.

Sternberg, R. J., & Zhang, L. F. (2005). Styles of thinking as a basis of differentiated instruction. *Theory Into Practice*, *44*(3), 245-253.

Stock, R. M., & Hoyer, W. D. (2005). An attitude-behavior model of salespeople's customer orientation. Journal of the Academy of Marketing Science, *33*(4), 536-552.

Strutton, D., Pentina, I., & Pullins, E. B. (2009). Necessity is the mother of invention: Why salesperson creativity is more important now than ever and what we can do to encourage it. *Journal of Selling & Major Account Management*, *9*(3), 20–35.

Sujan, H., Weitz, B. A., & Kumar, N. (1994). Learning orientation, working smart, and effective selling. *Journal of Marketing*, *58*(3), 39-52.

Van Dyne, L., Jehn, K. A., & Cummings, A. (2002). Differential effects of strain on two forms of work performance: Individual employee sales and creativity. *Journal of Organizational Behavior*, *23*(1), 57-74.

Verbeke, W. J., Belschak, F. D., Bakker, A. B., & Dietz, B. (2008). When intelligence is (dys) functional for achieving sales performance. *Journal of Marketing, 72*(4), 44-57.

Walker Jr, O. C., Churchill Jr, G. A., & Ford, N. M. (1975). Organizational Determinants of the Industrial Salesman's Role Conflict and Ambiguity. *Journal of Marketing, 39*(1), 32-39.

Wang, G., & Netemeyer, R. G. (2004). Salesperson creative performance: Conceptualization, measurement, and nomological validity. *Journal of Business Research*, *57*(8), 805–812.

Weitz, B. A., Sujan, H., & Sujan, M. (1986). Knowledge, motivation, and adaptive behavior: A framework for improving selling effectiveness. *Journal of Marketing*, *50*(4), 174-191.

Yılmaz, K., & Altınkurt, Y. (2013). Örgütsel iklim ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *3*(1).

Zhang, X., & Bartol, K. M. (2010). Linking empowering leadership and employee creativity: The influence of psychological empowerment, intrinsic motivation, and creative process engagement. *Academy of Management Journal, 53*(1), 107-128.

Zhang, X., & Bartol, K. M. (2010). The influence of creative process engagement on employee creative performance and overall job performance: a curvilinear assessment. *Journal of Applied psychology*, *95*(5), 862.

Zhou, J. (2006). A model of paternalistic organizational control and group creativity. *Research on Managing Groups and Teams*, *9,* 75-95.

Zhou, J. & George, J. M. (2001). When job dissatisfaction leads to creativity: encouraging the expression of voice,. *Academy of Management Journal*, *44* (4), 682-696.

ANAYASA HUKUKU BAĞLAMINDA DİJİTAL DÜNYADA ÇOCUK GÜVENLİĞİ

Dr. Nizamettin AYDIN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-49-3

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ekim 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Her canlının varlığını sürdürme şekli birbirinden faklı gerçekleşmektedir. İnsanlık çocuk yoluyla neslini sürdürmektedir. Buna karşın bitki ve hayvanlarda doğuştan ortaya çıkan savunma ve korunma içgüdüsü çocuklarda doğuştan ortaya çıkmamakta, yaşam ve tecrübe ile birlikte zaman içine kazanılmaktadır. Esasen küresel kaynakların kullanımında diğer canlılara kıyasla daha fazla söz sahibi olduğu düşünülen insanlar yaşamının ilk dönemlerinde dışarıdan gelebilecek her türlü tehdit ve tehlikeye karşı savunmasız ve korunmasız bir görünüm sergilemektedir. Çocukluk adı verilen bu dönemde bireyler, yeme-içme gibi temel ihtiyaçlarını karşılamaktan yoksun, ebeveynlerin veya bakımını üstlenmiş kişi ve kurumların bakım ve korumasına muhtaç bir yaşam sürmektedir.

Çocukların ve çocukluk döneminin korunması amacıyla küresel ölçekte uluslararası organizasyonlar tarafından kabul edilmiş çeşitli belge ve ilkeler bulunmaktadır. Bu belgelerin başında Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi gelmektedir. Sözleşme ile küresel ölçekte çocukların korunmasına dair çeşitli ilkeler ortaya konulmuş ve devletler tarafından imza altına alınmıştır. Şüphesiz çocukların korunması amacına hizmet eden küresel ölçekli uygulamalar yalnızca Birleşmiş Milletler Çocuk hakları Sözleşmesi ile sınırlı değildir. Sözleşme dışında çocukların başta savaş olmak üzere çeşitli alanlarda korunmasına yönelik farklı düzenlemeler yapılmış, Birleşmiş Milletler bünyesinde Çocuklara Yardım Fonu (UNİCEF) kurulmuş ve çocukların hayatın her alanında korunması hedeflenmiştir.

21. yüzyılda teknoloji alanında ortaya çıkan baş döndürücü gelişme ve ilerlemeler günlük yaşamın devam ettiği gerçek dünya dışında yeni bir dünyanın ortaya çıkmasına neden olmuştur. Dijital dünya adı verilen bu dünyada internet tabanlı platformlar üzerinden iletişimin birçok farklı formu gerçekleştirilmeye başlanmış ve çeşitli şekillerde etkileşimler mümkün hale gelmiştir. Bu durum kendilerine yönelik tehdit ve tehlikelere karşı savunmasız durumda olan çocukların dijital dünyada da korunması zorunluluğunu ortaya çıkarmış ve devletler tarafından bu zorunluluk kapsamında bir dizi tedbir alınmaya çalışılmakt. Özellikle internet tabanlı teknolojilere kaynak ülke konumunda bulunan gelişmiş ülkelerde alınan bu tedbirlerin küresel ölçekte dünya geneline yayılması gerekmektedir. Türkiye bu alanda alınacak tedbirler bağlamında istenilen seviyeye gelebilmiş ülkeler arasında yer almamaktadır. Teknoloji kullanımının oldukça yüksek olduğu Türkiye'de çocukların dijital dünyada korunmasına yönelik müstakil bir yasal düzenleme bulunmamaktadır. Konu bağlamında alınan veya alınması zorunlu kılınan tedbirler farklı mevzuatlar arasın-

da dağınık bir halde bulunmaktadır. Çocuk ve genç nüfusunun yoğunlukta olduğu Türkiye'de dijital dünyadan gelmesi muhtemel tehdit ve tehlikelere karşı tedbirlerin devlet kontrolünde ve başta ebeveynler olmak üzere toplumun her kesiminin katılımıyla planlanması gerekmektedir.

Bu çalışma genelde dünya çocukları ve özelde Türkiye'de çocukların dijital dünyada korunması bağlamında mevcut durumun ele alınması ve yapılması gereken düzenlemelerin ortaya konulmasını amaçlamaktadır. Çalışma kapsamında internet teknolojilerine kaynaklık eden ABD ve Avrupa ülkelerinin konuyla ilgili düzenlemeleri irdelenmiş ve Türkiye'deki mevcut durumla mukayese edilmesi imkânı sağlanmaya çalışılmıştır. Literatürde çocukların dijital dünyada korunması ile ilgili yapılan akademik çalışmaların az olması çalışmanın yapılmasında yoğun bir gayret gösterilmesi ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Bu süreçte kıymetli zamanlarını bizlere ayırarak ya da fikirlerini paylaşmak suretiyle çalışmanın olgunlaşmasında yardımcı olan veya katkıda bulunan kişilere teşekkür etmek ahlaki ve vicdani bir sorumluluktur.

Bu kapsamda çalışmanın kaleme alınmasında kendisine ayıracağım vakitten fedakarlık etmek zorunda olduğum kıymetli eşim Şeyma Kaya AYDIN'a, dualarıyla desteklerini esirgemeyen Annem Menşure AYDIN'a, Babam Mevlüt AYDIN'a, kardeşlerim Beyza AYDIN ve İncilay ÖZYAZICIOĞLU'na, çalışmamda avukatlık tecrübelerinden istifade ettiğim Av. Murat OFLİ'ye, çalışmanın redaksiyonunu gerçekleştiren Balıkesir Üniversitesi kadrosunda yer alan Öğretim Görevlisi Fatma Akdoğmuş DEMİR'e ve çalışma esnasında manevi desteklerini esirgemeyen Mustafa ARSLAN'a şükranlarımı sunarım.

Dr. Nizamettin AYDIN
Ankara/2023

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

I. BÖLÜM
ÇOCUK HAKLARI VE DİJİTAL DÜNYADA ÇOCUK

1.1. Çocuğa ve Dijital Dünyaya İlişkin Temel Kavramlar 5
1.1.1. Çocuk ve Çocuk Hakları 5
1.1.2. Çocuğun Üstün/Yüksek Yararı 7
1.1.3. Dijital Dünya ve Dijital Hak 20
1.2. Çocuk Haklarının Tarihsel Arka Planı 22
1.3. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (BMÇHS) 26
1.4. Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi 27
1.5. Dijital Dünyada Hukuk Bilinci 30
1.6. Dijital Dünyada Çocuğun Konumu ve Hakları 31
1.6.1. Mahremiyet Hakkı 35
1.6.2. İfade Özgürlüğü 39
1.6.3. Eğitim Hakkı 42
1.6.4. Bilgiye Erişim Hakkı 52
1.6.5. Her Türlü İstismardan Korunma Hakkı 58

II. BÖLÜM
AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ VE AVRUPADA ÇOCUKLARIN DİJİTAL GÜVENLİĞİ

2.1. Amerika Birleşik Devletleri'nde 69
2.1.1. Çocukların Korunmasının Tarihsel Arka Planı 69
2.2.2. COPPA ve Çocukların Mahremiyet Hakkının Korunması 76
2.2.3. COPPA'nın Koruma Refleksleri 86
2.2.3.1. EchoMetrix Vakası 87
2.2.3.2. Playdom Vakası 88
2.2.3.3. YouTube Vakası 89
2.2.3.4. Amazon (Alexa) Vakası 92
2.2.4. CIPA ve Çocukların Eğitim Öğretim Hakkı 99
2.2. Avrupa'da 103
2.2.1. Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği 109
2.2.1.1. Tavsiye Kararı, Kılavuz İlkeler, Strateji ve Direktif 110
2.2.1.3. Dijital Hizmetler ve Dijital Piyasalar Kanunu 118
2.2.1.4. Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR) 128

III. BÖLÜM
TÜRKİYE'DE ÇOCUKLARIN DİJİTAL GÜVENLİĞİ

3.1. TÜRKİYE'DE ÇOCUK HAKLARININ GELİŞİMİ 143
3.1.1. Türk Anayasalarında Çocuk Hakları 143
3.1.2. Kanuni Düzenlemelerde Çocuk Hakları 149
3.1.2.1. Türk Ceza Kanunu 150
3.1.2.2. Ceza Muhakemesi Kanunu 152
3.1.2.3. Çocuk Koruma Kanunu 155
3.1.2.4. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu 158
3.1.2.5. İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun 159
3.1.2.6. Mevzuattaki Diğer Düzenlemeler 161
3.2. ÇOCUĞA YÖNELİK DİJİTAL TEHDİTLER 166
3.2.1. Kişisel Veri Güvenliği 175
3.2.2. Sosyal Medya Güvenliği 181
3.2.3. Dijital Zorbalık 186
3.2.4. Dijital İzleme 189
3.2.5. Dijital Güvenlik Stratejileri 193

SONUÇ 199

KAYNAKÇA 205

KAYNAKÇA

"About CAPTA: A Legislative History", https://www.childwelfare.gov/pubs/factsheets/about/ Erişim Tarihi: 15.05.2023.

Acehan, Selen; Bilen, Ayşegül; Ay, Mehmet Oğuzhan; Gülen, Müge; Avci, Akkan ve İçme, Ferhat. "Çocuk İstismarı ve İhmalinin Değerlendirilmesi". AKTD. 22 (4) (2013): 591-614.

Akgün, Gülşah Ezgican. "Siber Güvenlik-Rehber Öğretmenlerin Rolü". Kutlu, F. ve Özok, H. İ. (Ed.), TRB2-ICES Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi Tam Metin Bildiriler Kitabı, (2022): 135-150.

Aksaray, Sema. "Siber Zorbalık". Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20 (2), (2011): 412.

Aksoy, Hüseyin Can. "Kişisel Verilerin Korunması Yönüyle Algoritmik Karar Verme". Kişisel Verileri Koruma Dergisi, 4 (2022): 69-87.

Akyeşilmen, Nezir. "Uluslararası İnsan Hakları Düzenlemeleri ve Eğitim: Eğitime Hak Temelli Bir Bakış". Milli Eğitim Dergisi, 44 (2014): 5-16.

Akyüz, Emine. "Çocuk Hakları Bildirisi ve Türk Hukuk Sistemi". Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES), 13 (1), (1980): 339-365.

Albayrak, Eda Sezerer. "Sosyal Medyada Çocuk Mahremiyeti: Ebeveynlerin Instagramdaki Çocuk Mahremiyetine Bakış Açıları". İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19 (39), (2020): 1211-1226.

Albrecht, Jan Philipp. "How the GDPR Will Change the World", Foreword by Jan Philipp Albrecht, EDPL, 3, (2016): 3. https://edpl.lexxion.eu/data/article/10073/pdf/edpl_2016_03-005.pdf, Erişim Tarihi: 30.07.2023.

Algan, Müberra. "Anayasa Hukukunda Çocuk Hakları". Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, (2020): 1-955.

Aliusta, Cahit ve Benzer, Recep. "Avrupa Siber Suçlar Sözleşmesi ve Türkiye'nin Dahil Olma Süreci". Uluslararası Bilgi Güvenliği Mühendisliği Dergisi, 4 (2), (2018): 35-42.

Aral, Neriman. "Dijital Dünyada Çocuk Olmak". TRT Akademi, 7 (16), (2022): 1134-1153.

Archbold, Lisa; Clifford, Damian; Paterson, Moira; Richardson, Megan and Witzleb, Normann. "Adtech and Children's Data Rights". University of New South Wales Law Journal, 44, no. 3 (September 2021): 857-877.

Atatanır, Hicran. "Türkiye'de Çocukların Eğitim Hakkı". Disiplinlerarası Çocuk Hakları Araştırmaları Dergisi, 3 (5), (2023): 50-63.

Avrupa Konseyinin Çocukların Şiddete Karşı Korunmasına İlişkin Bütüncül Ulusal Stratejilere Dair Politika Rehberi, s. 10. https://rm.coe.int/168046eb7c Erişim Tarihi:18.04.2023.

Aydın, Nizamettin ve Demir, Tahir. "1982 Anayasası'nda Milenyum Sonrası Anayasa Değişikliklerinin Dinamikleri", Hukukun Güncel Sorunları, Ed. Nuran Koyuncu ve Abdülkadir Yıldız, Necmettin Erbakan Üniversitesi Yayınları, (Konya 2022,):1-301.

Aydın, Nizamettin ve Demir, Tahir. "Emniyet Hizmetlerinin Sunumunda Düalist Yapı Sorunsalı: Adli ve İdari Kolluk". Dumlupınar Üniversitesi İİBF Dergisi, (9), (2022): 19-46.

Aydın, Nizamettin. "Tıp Ceza Hukukunda Verileri Hukuka Aykırı Olarak Verme ve Ele Geçirme Suçu (TCK m.136.)", Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 21, Sayı 2, (2013): 7-30.

Bass, Lauren. "The Concealed Cost of Convenience: Protecting Personal Data Privacy in the Age of Alexa". Fordham Intellectual Property, Media & Entertainment Law Journal, 30, no. 1 (Fall 2019): 261-324.

Başkaya, Fatma ve Karacan, Hacer. "Yapay Zekâ Tabanlı Sistemlerin Kişisel Veri Mahremiyeti Üzerine Etkisi: Sohbet Robotları Üzerine İnceleme". Bilişim Teknolojileri Dergisi, 15 (4), (2022): 481-491.

Bozkurt Yüksel, Armağan Ebru. "Avrupa Komisyonu'nun Yapay Zekâ Tüzük Teklifi'ne Genel Bir Bakış". Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, 0 (2022): 19-46.

Bozkurt, Canan. "Medya ve Toplumsal Bellek: Toplumsal Olayların Hatırlanması Çerçevesinde Sosyal Medya ve Geleneksel Medyanın Karşılaştırılması". Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. (2020): 1-80.

Brown, Bethany. "Children's Right to Privacy on the Internet in the Digital Age". Pittsburgh Journal of Technology Law and Policy, 20, (2019-2020): 223-231.

Buyrukoğlu, Selçuk; Bozdoğan, Doğan ve Köktaş, Altuğ Murat. "Paternalist Devlet Anlayışının Bir Gereği Olarak Günah Vergileri: Türkiye Örneği". Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 9 (2016): 15-31.

Cançat, Aysun. "Yeni Medya Sanatı Üzerine". Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, (40), (2018): 165-178.

Canter, Elizabeth and Karch, Ted. “A Retrospective: The FTC's Privacy and Data Security Enforcement during the Obama Administration”. Antitrust, 31, no. 3 (Summer 2017): 34-41.

Celeste, Edoardo and De Gregorio, Giovanni. “Towards a Right to Digital Education? Constitutional Challenges of Edtech”. Journal of Intellectual Property, Information Technology and Electronic Commerce Law, 14, no. 2 (June 2023): 234-250.

Chiarella, Maria Luisa. “Digital Markets Act (DMA) and Digital Services Act (DSA): New Rules for the EU Digital Environment”. Athens Journal of Law (AJL) 9, nr. 1 (ianuarie 2023): 33-58.

Chrislip, Jared. “Filtering the Internet like a Smokestack: How the Children's Internet Protection Act Suggests a New Internet Regulation Analogy”. Journal of High Technology Law, 5, no. 2 (2005): 261-286.

CM/Rec. (2018)/7’nin Türkçe metni için bkz. https://rm.coe.int/168092de69, (2018): 1-2. Erişim Tarihi: 30.07.2023.

Cobb, Stuart. “It's COPPA-Cated: Protecting Children's Privacy in the Age of YouTube”, Houston Law Review 58, no. 4 (2021): 965-986.

Cordeiro, A. B. Menezes. “Civil Liability for Processing of Personal Data in the GDPR”, European Data Protection Law Review (EDPL), 5, no. 4 (2019): 492-499.

Cunnıngham, Hugh. “Children and Childhood in Western Society since 1500”. London and New York, (1998): 1-210.

Çalapkulu, Çiğdem ve Alp, Fatma. “Dijital Ebeveynler ile Çocukların Sosyal Medya Kullanımı Üzerindeki Mahremiyet İlişkisi”. Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2 (8), (2020): 132-144.

Çetin, Semire. “Çevrimiçi Oyunlar ve İntihar: Mavi Balina Örneği”. Milli Kültür Araştırmaları Dergisi, (6), (2022): 61-73.

Çimen Bulut, İpek. “Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Kapsamında Getirilen Yeni Teknik ve Yaptırım Mekanizmaları”. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 20, Sayı: 2, (2020): 127-142.

Çocuğa Karşı Şiddeti İzleme ve Göstergeleri Kılavuzu, s. 85. https://www.unicef.org/turkiye/raporlar/Cocuga-karsi-siddeti-izleme-gostergeleri-kilavuzu,

Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2021.

Dal, Ufuk. “Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü’nün Ülke Dışı Uygulama Yetkisi ve Bu Yetkinin Uluslararası Hukukta Meşruiyeti”. Kişisel Verileri Koruma Dergisi, 1 (2019):21-33.

Darı, A. Bahadır. “Sosyal Medya ve Sağlık”, 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 6 (18), (2017): 731-758.

Demir, Ramazan ve Kargın, Tolga. "Çocuk YouTuberlar ve Paylaştıkları Videolar Üzerine Bir Doküman Analizi". Turkish Studies - Education, 15 (6), (2020): 4091-4116.

Determann, Lothar. "Datenschutz in den USA , Dichtung und Wahrheit", NVwZ, (2016): 561-567.

Digital 2023 Global Overview Report The Essential Guide To The World's Connetted Behaviours, 1-465., https://wearesocial.com/us/blog/2023/01/digital-2023/ Erişim Tarihi: 18.04.2023.

Digital Education Action Plan, 2021-2027. s. 2-3. https://eu.immib.org.tr/avrupa-komisyonu-dijital-egitim-eylem-plani/ s. 1-19. Erişim Tarihi: 18.04.2023.

Dilmaç, Julie Alev. "Dijital zorlama sapkınlık: siber zorbalık". Türk Çalışmaları- Sosyal, 15 (3), (2020): 1087-1099.

Dilsiz, Volkan. Dijital Dünyada Kişisel Veri Kavramı ve KVKK / GDPR Kapsamında Bir Değerlendirme. (2021). https://istanbulmarka.science/pdf/Dijital-Dunyada-Kisisel-Veri-Kavrami-ve-KVKK-GDPR-Kapsaminda-Bir-Degerlendirme.pdf, Erilim Tarihi: 18.04.2023.

Dinç, Mehmet. "Teknoloji Bağımlılığı ve Gençlik". Gençlik Araştırmaları Dergisi, 3 (3), (2018): 31-65.

Dobrila, Mirela Carmen. "Quo Vadis on-Line Learning during the Pandemic: Legal Implications. Digital Education at European Level". Analele Stiintifice Ale Universitatii Alexandru Ioan Cuza Din Iasi Stiinte Juridice, 66, no. Supplement Issue (2020): 263-282.

Doğanlı, Bilge ve Karaörs, Güliz. "Çocuk İstismarı ve Sosyal Devlet Kapsamında Çocuk İstismarına Yönelik Alınan Önlemler". The Journal of International Scientific Researches, 2 (7), (2017): 82-92.

Donohue, Laura K. "The Fourth Amendment in a Digital World". New York University Annual Survey of American Law, 71, no. 4 (2016): 553-686.

Dönmez, Gülhan. "Lise Öğrencilerinin Bilgi Güvenliği Farkındalığı ile Dijital Okuryazarlığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. (2019): 1-74.

Duygulu, Serap. "Sosyal Medyada Çocuk Fotoğrafları Paylaşmanın Mahremiyet İhlali ve Çocuk İstismarı Açısından Değerlendirilmesi". TRT Akademi, 4 (8), (2019): 428-487.

Dülger, Murat Volkan. "Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması", Yaşar Hukuk Dergisi, 1 (2019):71-174.

Dülger, Murat Volkan. "İnsan Hakları ve Temel Hak ve Özgürlükler Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması". İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 5 (2018): 71-144.

Dünya Çocuk Günü'nde Yeni Binyılın Dünya Çocukları Sayısal Çocuk Uyarı Raporu, https://www.cocukvakfi.org.tr/wp-content/uploads/2020/12/22_Yenibinyilin-Dunya-Cocuklari-Sayisal-Cocuk-uyari-Raporu.pdf Erişim Tarihi: 18.04.2023.

Ebeveyn Denetim Araçları, https://www.guvenliweb.org.tr/dokuman-detay/ebeveyn-denetim-araclari Erişim Tarihi: 23.07.2023.

Eekelaar, John. "The Emergence of Children's Rights". Oxford Journal of Legal Studies 6, no. 2 (1986): 161-182.

Enfance.org. Sosyal Medya Düzenlemeleri. Web:https://e-enfance.org/informer/reseaux-sociaux/la-reglementation-sur-les-reseaux-sociaux/ Erişim Tarihi: 18.04.2023.

Erdoğan, Erdi. "Dijital Okuryazarlık ve Siber Zorbalık: Ortaokul Öğrencilerine Yönelik Bir İlişkisel Tarama Araştırması". International Journal of Field Education, 7 (2), (2021): 71-76.

Erdoğan, Görkem ve Bahtiyar, Şerif. (5-7 Şubat 2014,). Sosyal Ağlarda Güvenlik. XVI. Akademik Bilişim Konferansı, 268. https://ab.org.tr/ab14/kitap/erdogan_bahtiyar_ab14.pdf Erişim Tarihi: 18.04.2023.

European Commission Digital Education Action Plan https://education.ec.europa.eu/document/digital-education-action-plan-factsheet-2018 Erişim Tarihi: 18.04.2023.

"Federal Trade Commission Protecting America's Consumers", https://www.ftc.gov/legal-library/browse/ statutes/clayton-act Erişim Tarihi: 21.05.2023

Federal Register, Vol. 78, No. 12, Thursday, January 17, 2013. https://www.ftc.gov/system/files/2012-31341.pdf Erişim Tarihi 21.05.2023.

Fendoğlu, Hasan Tahsin. Çocuk Hukuku, Yetkin Yayınevi, (Ankara 2021): 1-510.

Fishbein, Rachel. "Growing up Viral: "Kidfluencers" as the New Face of Child Labor and the Need for Protective Legislation in the United Kingdom". George Washington International Law Review, 54, no. 1 (2022): 127-156.

Franco, Liat and Almog, Shulamit. "Precarious Childhood: Law and Its (Ir)Relevance in the Digital Lives of Children". Penn State Journal of Law and International Affairs 7, no. 1 (2019): 53-87.

Fuchs, Eckhardt. "Children's Rights and Global Civil Society, Comparative Education". Global Governance, Social Policy and Multilateral Education, 43 (3), Special Issue (34), (2007): 393-412.

G. Srıbnıck, Ethan. "Rehabilitating Child Welfare: Children And Public Policy 1945-1980". University Of Virginia, Department Of History, Virginia, (2007): 1-372.

Gates, C. J. Working Toward a Global Discourse on Children's Rights: The Problem of Unaccompanied Children and the International Response to Their Plight, Indiana Journal of Global Legal Studies, Symposium: Globalization at the Margins: Perspectives on Globalization from Developing States, 7 (1), (1999): 299-334.

Geliş, Aslı. "BM Çocuk Hakları Sözleşmesinde Çocuğun İnanç Özgürlüğü". Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (2020): 1-49.

Girgin, Ömer Ali ve Gönal, Seray. "Çocuğun Kişisel Verilerinin Sosyal Medyada Ebeveyn Tarafından Paylaşılmasının Hukuki Sonuçları". Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, (2020): 99-127.

Gustin, Matko. "Challenges of Protecting Children's Rights in the Digital Environment". EU and Comparative Law Issues and Challenges Series, 6 (2022): 453-488.

Güneş Peschke, Seldağ and Peschke, Lutz. "Artıfıcıal Intellıgence And The New Challenges For Eu Legıslatıon". Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi Prof. Dr. M. Fatih Uşan'a Dekanlıkta 10. Yıl Anısına Teşekkür Armağanı, (2022): 1267-1292.

Gürdoğan Bayır, Ömür; Gültekin, Mehmet ve Balbağ, Nur Lema. "Haklarımız Var: Çocukların Gözünden Çocuk Hakları". Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8 (24), (2016): 971-1005.

Hamdemir, Berkan. Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru, Seçkin Hukuk, Ankara, 2015, s. 1-445.

Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması, 2023.

Hazar, Zeynep. "İnsan Hakları Çatışmalarının Çözümlenmesinde Çocuğun Üstün Yararı İlkesinin İşlevi: Türk Anayasa Mahkemesi Kararları Çerçevesinde Bir Değerlendirme". Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 26, (2022): 649-684.

Henkoğlu, Türkay ve Özen Uçak, Nazan. "Elektronik Bilgi Güvenliğinin Sağlanması ile İlgili Hukuki ve Etik Sorumluluklar". Bilgi Dünyası, 13 (2), (2012): 377-396.

Henkoğlu, Türkay ve Yılmaz, Bülent. "Avrupa Birliği AB Bilgi Güvenliği Politikaları". Türk Kütüphaneciliği, 27 (3), (2013): 451-471.

Heymann, Jody; Raub, Amy and Cassola, Adele. "Constitutional Rights To Education And Their Relationship To National Policy And School Enrolment". International Journal of Educational Development 39 (2014): 131-141.

Hof, Simone van der. "I Agree, or Do I: A Rights-Based Analysis of the Law on Children's Consent in the Digital World". Wisconsin International Law Journal 34, no. 2 (Winter 2016): 409-445.

Iunker, Ana-Elena. “Children's Personal Data and Parental Consent under the GDPR Regulation 679/2016”, Conferinta Internationala de Drept, Studii Europene si Relatii Internationale 2021, (2021): 521-526.

İnan Ali Naim. “Çocuk Hakları Beyannamesi İlkelerinin Türk Hukuk Sistemine Etkisi” Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES), 1 (1), (1968): 201-219.

İnternet Kullanımında Çocuk ve Aile İlişkisi, https://internet.btk.gov.tr/internet-kullaniminda-cocuk-ve-aile-iliskisi Erişim Tarihi: 23.07.2023.

J. Garber, Danielle. “Coppa: protectiong children's personal information on the internet”. Journal of Law and Policy, 10 (1), (2001): 129-188.

J. Malen, Susannah. “Protecting Children in the Digital Age: A Comparison of Constitutional Challenges to CIPA and COPA”. Columbia Journal of Law & the Arts, 26, no. 2 (2003): 217-250.

James, Carrie; Davis, Katie; Flores, Andrea; Francis, John M.; Pettingill, Lindsay; Rundle, Margaret and Gardner, Howard. “Young People, Ethics, and the New Digital Media”. Contemporary Readings in Law and Social Justice, 2, no. 2 (2010): 215-284.

Johnson, Ariel Fox. “13 going on 30: an exploration of expanding coppa's privacy protections to everyone”. Seton Hall Legislative Journal, 44 (3), (2020).

Johnson, Hadley. “Marketing Research and Children's Consumer Privacy Rights: A Battle in the Digital Age”. Barry Law Child and Family Law Journal 10 (2022): 154-176.

K. M. Staller. “Children's Rights, Family Rights: Whose Human Rights?”, International Review of Qualitative Research, 4 (2), (2011): 171-188.

Kane, Mary Kay. Data Banks in a Free Society. By Alan F. Westin and Michael A. Baker. Records, Computers and the Rights of Citizens: Report of the Secretary's Advisory Committee on Automated Personal Data Systems, 24 Buff. L. Rev. 331 (1975): 331-343.

Karadoğan, Umut C. “Çocuk ve Çocukluk Kavramının Tarihsel Süreçte Değerlendirilmesi”. Çocuk ve Medeniyet, 4 (7), (2019): 195-226.

Kaya, Arzu. “Ergenlerde Dijital Oyun Bağımlılığının Bazı Sosyo Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi”. Yeni Medya Elektronik Dergisi, 6 (1), (2022): 1-11.

Kayak, Sevgi. “Arkaik Dönem Roma Toplumunda Hukuki Statüsü Bakımından Çocuk”. Tarih İncelemeleri Dergisi, XXXVII (1), (2022): 245-275.

Kaygısız, Esra Gökçen. “Şiddetin E-Hali: Siber Zorbalık”. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Akademik Dergisi, TİHEK Akademik Dergisi / Şiddetin Önlenmesi Özel Sayısı, (2020): 171-174.

Kelly, Joan B. “The Best Interests Of The Chıld”. Family And Conciliation Courts Review 35, No. 4 (October 1997): 377-387.

Kemeç, Abidin. “Akıllı Ülke Deneyimlerinin Karşılaştırılması: Estonya ve Singapur Örnekleri”. Kent Akademisi, 15 (2), (2022): 630-647.

Keser Berber, Leyla ve Atabey, Ayça. “Yapay Zekâ Sistemlerinin Çocuk Haklarına Etkilerinin Değerlendirilme Yöntemi: Çocuk Hakları Etki Analizi”. Adalet Dergisi (2021): 55-85.

Keskin, Züleyha. “Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi Kararlarında Sınır Dışı Prosedürüne Tabi Çocuğun Yüksek Yararı: Usulî Güvenceler”. Viraverita Ejournal: Interdisciplinary Encounters, Vol. 170. (2022):165-188.

Kılıç, Fethi ve Yalçın Atalay, Nurhan. “1982 Anayasasında 2010 Tarihine Kadar Yapılan Değişiklikler”, Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi, 6 (5), (2023): 691-700.

Kişisel Verilerin Korunması Alanında Uluslararası ve Ulusal Düzenlemeler, Kişisel Verileri Koruma Kurulu. https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4183/Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Alaninda-Uluslararasi-ve-Ulusal Duzenlemeler, Erişim Tarihi: 30.07.2023.

Kösesoy, Elif. “Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi Çerçevesinde Çocuğun İhmal ve İstismardan Korunma Hakkı”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (2019): 1-237.

Krivokapic, Dorde and Adamovic, Jelena. “Impact of General Data Protection Regulation on Children's Rights in Digital Environment”, Annals of the Faculty of Law in Belgrade International Edition, (2016): 205-220.

Kurt, Sevil Lale. “Çocuk Haklarına İlişkin Temel Uluslararası Belgeler ve Türkiye Uygulaması”. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 0 (2016): 99-127.

Kurşun, Ümit Sadık. “Dijital Çocuk”. Akademik Platform Eğitim ve Değişim Dergisi, 5 (2), (2022): 265-270.

KVKK Gerekçesi - Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Gerekçesi, https://kvkk.pro/kvkk-gerekcesi.html Erişim Tarihi: 18.04.2023.

Levinson, Olivia. “Embedded Deception: How the FTC's Recent Interpretation of the Children's Online Privacy Protection Act Missed the Mark”, Minnesota Law Review, 105, no. 4 (April 2021): 2007-2054.

M. Shea, Elizabeth. “The Children's Internet Protection Act of 1999: Is Internet Filtering Software the Answer”. Seton Hall Legislative Journal, 24, no. 1 (1999): 167-206.

Martin Florence; Gezer, Tuba; Anderson, Jimmeka; Polly, Drew and Wang, WeiChao. “Examining Parents Perception on Elementary School Children Digital Safety”, Educational Media International, 58 (1), (2021): 60-77.

Medyascope, "YouTube'da 1 Milyon İzlenmek Ne Kadar Kazandırır?", https://medyascope.tv/2023/01/27/youtubeda-1-milyon-izlenme-ne-kadar-kazandirir/ Erişim Tarihi: 15.07.2023.

Minow, Martha. "Children's rights debates, revisited". Florida Law Review, 75 (2), (2023): 195-218.

Moini, Coinne. "Protectıng Prıvacy In The Era Of Smart Toys: Does Hello Barbıe Have A Duty To Report?". Catholic University Journal of Law and Technology, 25 (2), (2017): 281-318.

Montgomery, Kathryn C. and Chester, Jeff. "Data Protection for Youth in the Digital Age". European Data Protection Law Review (EDPL), 1, no. 4, (2015): 277-291.

Myers, John E.B. "A Short History of Child Protection in America". Family Law Quarterly, Volume 42, Number 3, Fall, (2008): 449-463.

Narbay, Şafak ve Kirazlı, Şerife Nur. "Otonom Araçlarda Yapay Zekâ, Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Sonuçları". Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 11 (1), (Ağustos 2023): 49-66..

Nouwt, Sjaak. "Kid's Privacy on the Internet - Collecting Children's Personal Data on the Internet and the Protection of Privacy", MMR (2002): 703-709.

O'Donnell, Anna. "Why the VPPA and COPPA Are Outdated: How Netflix, YouTube, and Disney+ Can Monitor Your Family at No Real Cost". Georgia Law Review, 55, no. 1 (Fall 2020): 467-499.

Ong, Rebecca. "Mandatory Data Breach Notification: Its Role in Protecting Personal Data", Journal of International and Comparative Law, 10, no. 1 (June 2023): 87-112.

Oozeer, Ammar. "Internet and Social Networks: Freedom of Expression in the Digital Age", Commonwealth Law Bulletin 40, no. 2 (June 2014): 341-362.

Ölçer, Neslihan. "Çocukların İnternet Kullanımına Yönelik Ebeveynlerin Risk Algısı Üzerine Bir İnceleme", Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi Araştırma Dergisi, (13), (2019): 128-150..

Özbay, Halil İbrahim. "İnternet Ortamında Çocukların Korunması", Türk Dünyası Araştırmaları, 128 (2021): 441-460.

Özcan, Gizem. "Çocuk Hakları İhlali ve Çocuk İstismarı Açısından Çocuk Youtube Kanalları", Disiplinlerarası Çocuk Hakları Araştırmaları Dergisi, 3 (5), (2023): 64-72.

Özdemir, Hayrunnisa ve Ruhi, Ahmet Cemal. Çocuk Hukuku. (Ankara: On İki Levha Yayıncılık, 2016).

Özdemir, Begüm Nur. "İnternet Aktörleri ve İlgili Düzenlemeler: İnternet Ortamı Ve İnternet Ortamında Yer Alan Aktörlerin 5651 Sayılı Kanun Nezdinde Rol Ve Sorumlulukları, Ülkemiz Ve Dünya Uygulamalarının Karşılaştırılması Ve Mevzuat Düzenleme Önerileri". Bilişim Uzmanlık Tezi, (Ekim 2022): 1-405.

Özgül, Nurullah. "İnsan Haklarının Korunması ve Geliştirilmesinde Yeni Bir Sorun Alanı: Algoritmik Profilleme". Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Akademik Dergisi, 5 (9), (2022): 83-115.

Özkan, Dilara. "Türkiye'de Çocukların Dijital Hakları ve Kamu Politikaları Analizi". Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (2022): 1-92.

Öztırak; Mesut ve Orak, Barış. "Uzaktan Çalışmada Siber Zorbalığın Örgütsel Dışlanma Üzerindeki Etkisi Üzerine Bir Araştırma". İşletme ve Yönetim Çalışmaları: Uluslararası Bir Dergi, 10 (2), (2022): 605-630.

Öztürk, Durdane. "Hukukta Çocuk Hakları. Çocuk Hakları", Ed: Zihni Merey, (Pegem Yayınları 2018)

Pala, Cihat. "Kişisel Verilerin Korunması Konusunun Anayasa Hukuku Açısından İncelenmesi". Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (2023): 1-158.

Park, Damin, "Mining for Children's Data in Today's Digital World," Ulusal İdare Hukuku Yargı Derneği Dergisi 38, no. 1 (Bahar 2018): 320-352.

Parsa, Alev Fatoş ve Akmeşe, Zuhal. (2019). Sosyal Medya ve Çocuk İstismarı: İnstagram Anneleri Örneği, Kadem Kadın Araştırmaları Dergisi, 5 (1), 1-220.

Persano, Federica. "GDPR and Children Rights in EU Data Protection Law", European Journal of Privacy Law & Technologies (EJPLT) 2020, no. Special Issue (2020): 32-42.

Preloznjak, "Impact of COVID Crisis on Child's Right to Education". EU and Comparative Law Issues and Challenges, Series 5, no. 1 (2021): 553-579.

Rauda, Chrıstıan. "Gemeinsamkeiten Von Us Children Online Privacy Protection Act (Coppa) Und Ds Gvo, Zustimmungserfordernis Der Eltern Zur Verarbeitung Von Daten Minderjähriger". MMR, (2017): 16-19.

Refworld. Convention Against Discrimination in Education, Erişim Tarihi: 18.04.2023.

Rollenhagen, https://www.osano.com/articles/alan-westin.

Rollenhagen, Luisa. "Alan Westin İs The Father Of Modern Data Privacy Law", https://www.osano.com/articles/alan-westin, Erişim Tarihi: 18.04.2023. ; Stanley K. Laughlin Jr. Westin: Privacy And Freedom, 66 Michigan Law Review 1064 (1968): 1064-1075.

Sağır, Ahmet; Özdemir, Merve; Erden, Sariye; Günay, Aslı ve Apalak, Gizem. "Risk Toplumunda Yeni Bir Boyut Olarak Dijitalleşen Gündelik Hayat: Bilgisayar Oyunlarının Ortaokul Öğrencileri Üzerine Etkisi (Mavi Balina Ve Momo Örneği)". Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Akademik Dergisi, Şiddetin Önlenmesi Özel Sayısı, (2020): 59-72.

Sağlam, Mehmet ve Aral, Neriman. "Tarihsel Süreç İçerisinde Çocuk ve Çocukluk Kavramları". Çocuk ve Medeniyet, 1 (2), (2016): 43-56.

Sağlam, Mehmet; Ulutaş, Ayşegül ve Çalışkan, Zekeriya. "Bebeklik Döneminde Çocuk Hakları". Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal, Uluslararası Katılımlı 3. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Kongre Kitabı, (2015): 502-510.

Salim, Muammer. "Geçmişten Günümüze Türkiye'de Çocuk Koruma Politikaları ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu", Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, (2011): 1-133.

Sayar, İbrahim Barış. "The Administrative Fines Regime of the General Data Protection Regulation and Its Impact", Kişisel Verileri Koruma Dergisi, 3 (2021): 4.

Sayın, Hüseyin ve Aydın, Mustafa. "Çocuklarda Medya Algısı", Çocuk ve Medeniyet, 3 (5), (2018): 145-164.

Serin, Hüseyin. "Sosyal Medyada Çocuk Hakları İhlalleri: Ebeveynler ve Öğretmenler Farkında mı?", Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 20 (2019): 1-27.

Shackleton, Julia R. "Alexa, Amazon Assistant or Government Informant?". University of Miami Business Law Review, 27, no. 2 (Spring 2019): 301-328.

Shekiladze, Khatia. "The Substance of the Best Interests of the Child", Journal of Law (TSU) 2016, no. 2 (2016): 205-218.

Smahel, David; Machackova, Hana; Mascheroni, Giovanna; Dedkova, Lenka; Staksrud, Elizabeth; Ólafsson, Kjartan; Livingstone, Sonia and Hasebrink, Uwe. "EU Kids Online 2020: Survey results from 19 countries", 6, https://www.eukidsonline.ch/files/Eu-kids-online-2020-international-report.pdf Erişim Tarihi: 18.04.2023.

Sorensen, Shannon. "Protecting Children's Right to Privacy in the Digital Age: Parents as Trustees of Children's Rights". Children's Legal Rights Journal 36, no. 3 (2016): 156-176.

Soysal, Tamer. "Unutulma Hakkının Avrupa Birliği'nin Genel Veri Koruma Tüzüğü Çerçevesinde İncelenmesi", Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, 0 (2019): 339-422.

Spindler, Gerald and Schmechel, Philipp. "Personal Data and Encryption in the European General Data Protection Regulation". Journal of Intellectual Property, Information Technology and Electronic Commerce Law, 7, no. 2 (September 2016): 163-180.

Steeves, Valerie. "It's Not Child's Play: The Online Invasion of Children's Privacy". University of Ottawa Law & Technology Journal, 3, no. 1 (2006): 169-188.

Sultanlı, İntizar. "Anayasal Bir Hak Olan Kişisel Verilerin Korunması Hakkı ve Mahremiyet ile İlişkisi". SÜAMYOD, C.4, S.1, (2021): 26.; https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/2712020140848108_tur.pdf, Erişim Tarihi: 30.07.2023.

Şahin, Mustafa; Sarı, Serkan Volkan; Özer, Ömer ve Er, Serhan Hatip. "Lise Öğrencilerinin Siber Zorba Davranışlarında Bulunma ve Maruz Kalma Durumlarına İlişkin Görüşleri". SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, (21), (2010): 257-270.

Şerefoğlu Henkoğlu, Halise; Mahiroğlu, Ahmet ve Keser, Hafize. "Ortaokul Öğrencilerinin Bilgiye Erişim Aracı Olarak İnternete Yaklaşımları: Betimleyici Bir Çalışma". Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry, 6 (2015): 72-110.

Şirin, Memduh Cemil. "Çocuğun Yararı Gözüyle Çocuğun Yüksek Yararı İlkesine Bakış". Çocuk ve Medeniyet, 4 (8), (2019): 219-240.

Talan, Tarık ve Aktürk, Cemal. "Orta Öğretim Öğrencilerinin Dijital Okuryazarlık ve Bilgi Güvenliği Farkındalığı Seviyelerinin İncelenmesi". Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 18 (1), (2021): 158-180.

Talu, Ertuğrul. "Bir Oyundan Ötesi: ''Mavi Balina'' The Blue Whale Adlı Oyunun Shneidman'ın '' İntihar Küpü'' Modeli Bağlamında Analizi". Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 20 (3), (2019): 1044-1078.

Thobani, Shaira. "Processing Personal Data and the Role of Consent". European Journal of Privacy Law & Technologies (EJPLT) 2020, Special Issue (2020): 93-104.

Tolbaru, Carmina-Elena. "Fight against Sexual Abuse and Online Exploitation of Children - Key Priority at the European Union Level". International Journal of Legal and Social Order 2022, (2022): 347-356.

Tont, Simona. "The Challenges of Education in the Era of Digital Technology". Revista Universitara de Sociologie, 2022, no. 1 (2022): 57-66.

Tuğ Levent, Gaye. "Sosyal Medyada Çocuğun Kişilik Hakkı İhlaline Karşı Çocuğun Unutulma Hakkı". Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Van YYÜ 40. Yıl Özel Sayısı, (2022): 56-77.

Tuna, Ekin. "Milletlerarası Özel Hukukta Çocuğun Üstün Yararı". Yayımlanmamış Doktora Tezi, Kadir Has Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, (2022): 1-310.

Tunçer, Polat. "Avrupa Birliği'nde Çocuk İstismarına Genel Bir Bakış". Journal of Institute of Economic Development and Social Researches, 4 (10), (2018): 418-439.

Tunçer, Polat. “Amerika Birleşik Devletleri’nde Çocuk Koruma Hizmetlerinin Kısa Tarihi”. Sobider Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl: 6, Sayı: 37, (Haziran 2019): 46-65.

Turgut, Yiğit Emrah ve Kurşun, Engin. “Türkiye’deki Çocukların Erişim, Kullanım ve Etkinlikler Bağlamında Mobil İnternet Deneyimleri”. Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama, 9 (2), (2019): 349-371.

TÜİK Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2021 TÜİK Haber Bülteni, 22. Aralık 2021, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Cocuklarda-Bilisim-Teknolojileri-Kullanim-Arastirmasi-2021-41132 Erişim Tarihi: 18.04.2023.

TÜİK, “Hane Halkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanma Araştırması”, Web: 2022, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587, (2022). Erişim Tarihi: 18.04.2023.

TÜİK Hane Halkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması, 2023, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2023-49407 30.08.2023.

Türk Dil Kurumu. Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, 10. Baskı, Ankara, (2005): 522.

“Türkiye’de Çocuk Hakları”, İstanbul Üniversitesi. Çocuk Koruma Uygulama ve Araştırma Merkezi, https://cocukkoruma.istanbul.edu.tr/tr/content/cocuk-haklari-unicef/turkiye'de-cocuk-haklari, Erişim Tarihi: 26.09.2023.

Türkiye Dijital 2023 Türkiye’nin Nüfus, İnternet, Sosyal Medya, Mobil, E-Ticaret ve Dijital Pazarlama Göstergeleri, s. 44-64., https://www.guvenliweb.org.tr/dosya/HQTLP.pdf 18.04.2023.

Uçuş Güldalı, Şükran ve Uçuş, Nuriye. “Çocukların Güvenlik Hakkı Bağlamında Kişisel Verilerinin Korunması, Disiplinlerarası Yaklaşımla Çocuk Hakları, (Çocuk Hakları Eğitimine Yönelik Uygulama Örnekleriyle)”. Ed: Erdem Hareket, (Pegem Akademi, 2021).

Uluçay, Dilek Melike ve Melek, Gizem. “Türkiye'deki Okullarda Siber Zorbalık: Bir Literatür Değerlendirmesi”. AJIT-e: Academic Journal of Information Technology, 8 (30), (2017): 91-106.

UNİCEF, “Dünya Çocuklarının Durumu 2017: Dijital Bir Dünyada Çocuklar”, (2017). https://www.unicef.org/ Erişim Tarihi: 18.04.2023.

Ünal, Yenal. “Bilgi Toplumunun Tarihçesi”. Tarih Okulu Dergisi 2009, (2009): 123-144.

V. V. Malavika. “Privacy as Human Right: Critical Analysis of Privacy Laws in the USA, France and India”. Indian Journal of Law and Legal Research, 4, (2022-2023).

Verdoodt, Valerie. “The Role of Children's Rights in Regulating Digital Advertising”. International Journal of Children's Rights, 27, no. 3 (August 2019): 455-481.

Volosevici, Dana. “Child Protection under GDPR”. Jus et Civitas: A Journal of Social and Legal Studies, 6, no. 2 (2019): 17-22.

Weapons Of Control, Shıelds Of Impunıty, Internet Shutdowns In 2022, https://www.accessnow.org/wp-content/uploads/2023/05/2022-KIO-Report-final.pdf, Erişim Tarihi: 18.04.2023).

Wilson, Heather. “YouTube Is Unsafe for Children: YouTube's Safeguards and the Current Legal Framework Are Inadequate to Protect Children from Disturbing Content”. Seattle Journal of Technology, Environmental & Innovation Law (SJTEIL), 10 (2020): 237-255.

Wong, Benjamin. “Delimiting the Concept of Personal Data after the GDPR”, Legal Studies, The Journal of the Society of Legal Scholars, 39, no. 3 (September 2019): 517-532.

X, Jiang; E.S, Huebner; H, Kosher and A. Ben-Arieh; “Children's Rights, School Psychology, and Well-Being Assessments”, Social Indicators Research, 117 (1), (2014): 179-193.

Yaman, Fikret. “Çocuk Hakları Sözleşmesine Taraf Olmayan Ülke: Amerika Birleşik Devletleri”. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 22 (55), (2022): 377-398.

Yeşilay, “Türkiye Bağımlılıkla Mücadele Eğitim Programı”, Ed: Durmuş, H. I. Kültür Sanat Basımevi, (İstanbul, 2015).

Yıldırım, Ahmet Faruk. “Siber zorbalık”, (2023). İletişim Ansiklopedisi, Web: https://iletisimansiklopedisi.com/2023/03/13/siber-zorbalik-cyber-bullying/, Erişim Tarihi: 18.04.2023.

Yıldırım, Sait. “Medya ve Çocuk İstismarı”. Anasay, (10), (2019): 107-122.

Yıldızaç, Betül ve Demir, Ferhat. “Siber Zorbalık Üzerine Nitel Bir Araştırma”. Sosyal Sağlık Dergisi, 1 (1), (2021): 116-139.

Yılmaz, Eray; Şahin, Yusuf Levent ve Akbulut, Yavuz. “Dijital Veri Güvenliği Farkındalığı Ölçeğinin Geliştirilmesi”. AJIT-e: Academic Journal of Information Technology, 6 (21), (2015): 23-40.

Yücel, Gülşah ve Şan, Şenay. “Dijital Oyunlarda Bağımlılık ve Şiddet: Blue Whale Oyunu Üzerinde Bir İnceleme”. AJIT-e: Academic Journal of Information Technology, 9 (32), (2018): 87-100.

Yücel, Özge. “Çocuğun Yüksek (Üstün) Yararı Bağlamında Çocuğun İradesi”, Ufuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 1 Sayı 2, (Aralık 2013): 117-137.

Zermatten, Jean. L’intérêt Supérieur De L’enfant, De L’analyse Littérale À La Portée Philosophique, Institut İnternational Des Droits De L’enfant, Working Report 3 (2003): 1-30.

Zuraw, Rachel and Sklar, Tara. "Digital Health Privacy and Age: Quality and Safety Improvement in Long-Term-Care". Indiana Health Law Review, 17, no. 1 (2020): 85-98.

"2019 The Common Sense Census: Medıa Use By Tweens And Teens", https://www.commonsen semedia.org/sites/default/files/research/report/2019-census-8-to-18-full-report-updated.pdf Erişim Tarihi: 20.05.2023.

İnternet Kaynakları

https://aspe.hhs.gov/aid-families-dependent-children-afdc-temporary-assistance-needy-families-tanf-overview Erişim Tarihi: 15.05.2023.

https://casetext.com/case/lake-v-wal-mart-stores-inc?sort=relevance&q=Lake%20v.%20Wal Mart%20Stores,%20Inc.,20566%20N.W.2d%20376&p=1&tab=keyword&jxs=&type=case&resultsNav=false Erişim Tarihi: 18.04.2023.

https://cocukhaklari.barobirlik.org.tr/dokuman/mevzuat_uamevzuat/kadinlarakarsiherturluayrimciligin.pdf Erişim Tarihi: 18.04.2023.

https://commission.europa.eu/system/files/202010/13th_european_forum_on_the_rights_of_the_child_programme.pdf, Erişim Tarihi: 30.07.2023.

https://content.time.com/time/magazine/article/0,9171,1570810,00.html Erişim Tarihi 18.04.2023.

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_2413, Erişim Tarihi: 30.07.2023.

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/QANDA_20_2348, Erişim Tarihi: 30.07.2023.

https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/about-us/who-we-are Erişim Tarihi: 18.04.2023.

https://en.wikipedia.org/wiki/Ryan%27s_World Erişim Tarihi: 15.07.2023.

https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/1925, Erişim Tarihi: 30.07.2023.

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32000L0031,Erişim Tarihi: 30.07.2023.

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32020L1828,Erişim Tarihi: 30.07.2023.

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32004F0068,Erişim Tarihi: 30.07.2023.

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32011L0093,Erişim Tarihi: 30.07.2023.

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0142, Erişim Tarihi: 30.07.2023.

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021PC0206 Erişim Tarihi: 18.04.2023.

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L1937, Erişim Tarihi: 30.07.2023.

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679, Erişim Tarihi: 30.07.2023.

https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31995L0046:en:HTML, Erişim Tarihi: 30.07.2023.

https://groups.csail.mit.edu/mac/classes/6.805/articles/privacy/Privacy_brand_warr2.html Erişim Tarihi: 18.04.2023.

https://ihop.org.tr/cocuk-haklarkomitesi_crc/Cocuk_Haklari_Komitesi_(CRC)_Cocuk, Tercihli_Proto kol_uygulanmasinin_izleri/. Erişim Tarihi: 18.04.2023.

https://insanhaklariizleme.org/vt/yayin_view.php?editid1=738 s. 1-20. Erişim Tarihi: 18.04.2023.

https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/media/uploads/2018/02/07/cocuk_haklari_sozlesmesi_ihtiyari_protok ol.pdf Erişim Tarihi: 18.04.2023.

https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/tr/content/120-ekonomik-sosyal-ve-kulturel-haklara-iliskin-uluslararas-sozlesme/ Erişim Tarihi: 18.04.2023.

https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/tr/content/127-cocuk-haklarina-dair-sozlesmenin-basvuru-usulune iliskin-ihtiyariprotokol/ Erişim Tarihi: 18.04.2023.

https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/tr/content/141-cocuk-haklar-komitesi/ Erişim Tarihi: 18.04.2023).

https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/tr/content/157-kisisel-verilerin-otomatik-isleme-tabi tutulmas karssnda -bireylerin-korunmas-sozlesmesi/, Erişim Tarihi: 30.07.2023.

https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/tr/content/29 avrupa-konseyi-genel-bilgi/ Erişim Tarihi: 20.07.2023.

https://rm.coe.int/16802fa421, Erişim Tarihi: 18.04.2023.

https://rm.coe.int/168046e1de, Erişim Tarihi: 30.07.2023.

https://rm.coe.int/168092de69, s. 1-2. Erişim Tarihi: 30.07.2023.

https://rm.coe.int/168092de69, s. 3-8. Erişim Tarihi: 30.07.2023.

https://rm.coe.int/avrupa-konseyi-cocuk-haklar-stratejisi-2016-2021-/1680931c9b, s. 1-28. Erişim Tarihi: 30.07.2023.

https://rm.coe.int/european-convention-on-the-exercise-of-children-s-rights/1680a40f72 Erişim Tarihi: 18.04.2023.

https://rm.coe.int/internet-governance-strategy-2016-2019-updated-version-06-mar2018/1680790ebe, Erişim Tarihi: 30.07.2023.

https://rm.coe.int/prems-107219-tur-2576-lanzarote-convention-leaflet-a5-web/168098bd18, s. 1-8, Erişim Tarihi: 30.07.2023.

https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805da1a0, Erişim Tarihi: 18.04.2023.

https://single-market economy.ec.europa.eu/system/files/202209/COM_2022_495_1_EN_ACT_ part1_v6.pdf Erişim Tarihi: 30.07.2023.

https://turk.net/blog/mac-nedir-ne-ise-yarar/ Erişim Tarihi: 18.04.2023.

https://www.dijitalpazarlama.org/entegre-reklamcilik-nedir-nasil-yapilir/ Erişim Tarihi: 30.07.2023.

https://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf, s. 1-17., Erişim Tarihi: 18.04.2023.

https://www.fcc.gov/about/overview, Erişim Tarihi: 30.07.2023.

https://www.fcc.gov/consumers/guides/childrens-internet-protection-act, Erişim Tarihi: 30.07.2023.

https://www.ftc.gov/enforcement/cases-proceedings/terms/875?page=1, Erişim Tarihi: 25.07.2023.

https://www.ftc.gov/legal-library/browse/statutes/federal-trade-commission-act Erişim Tarihi: 21.05.2023.

https://www.ftc.gov/system/files/documents/cases/172_3083_youtube_revised_complaint.pdf s. 1-19. Erişim Tarihi: 15.07.2023.

https://www.ftc.gov/system/files/documents/cases/172_3083_youtube_coppa_consent_ order_signed.pdf, s.1-32. Erişim Tarihi: 15.07.2023.

https://www.ftc.gov/system/files/ftc_gov/pdf/1923128amazonalexaorderfiled.pdf, s. 1-22. s. 1-17. Erişim Tarihi: 30.07.2023.

https://www.ftc.gov/system/files/ftc_gov/pdf/Amazon-Complaint-%28Dkt.1%29.pdf, s. 1-17. Erişim Tarihi: 30.07.2023.

https://www.macrotrends.net/stocks/charts/GOOG/alphabet/net-income Erişim Tarihi: 30.07.2023.

https://www.oracle.com/tr/internet-of-things/what-is-iot/, Erişim Tarihi: 21.05.2023.

https://www.renderforest.com/tr/blog/how-much-do-youtubers-make Erişim Tarihi: 15.07.2023.

https://www.similarweb.com/tr/top-websites/ Erişim Tarihi: 15.07.2023.

https://www.worldometers.info/tr/ Erişim Tarihi: 18.04.2023.

Mevzuat Kaynakları

680 Sayılı "Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname", 06.01.2017 tarih ve 29940 Sayılı Resmi Gazete.

1117 Sayılı "Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanunu", 07.07.1927 tarih ve 627 Sayılı Resmi Gazete.

1961 Anayasası, 09.07.1961 tarih ve 334 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası.

20 Nisan 1924 tarih ve 491 Sayılı Teşkilatı Esasiye Kanunu, m.80, 87.

2559 Sayılı, "Polis Vazife Salahiyet Kanunu" 14.07.1934 tarih ve 2751 Sayılı Resmi Gazete.

2828 Sayılı "Sosyal Hizmetler Kanunu", 27.05.1983 tarih ve 18059 Sayılı Resmi Gazete.

3233 Sayılı, "4.7.1934 Tarihli ve 2559 Sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesi Hakkında Kanun", 16.06.1985 tarih ve 18786 Sayılı Resmi Gazete.

4721 Sayılı "Türk Medeni Kanunu", 08.12.2001 tarih ve 24607 Sayılı Resmi Gazete.

4771 Sayılı "Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun", 09.08.2002 tarih ve 24841 Sayılı Resmi Gazete.

4857 Sayılı "İş Kanunu", 10.06.2003 tarih ve 25134 Sayılı Resmi Gazete.

5237 Sayılı "Türk Ceza Kanunu", 12.10.2004 tarih ve 25611 Sayılı Resmi Gazete.

5271 Sayılı" Ceza Muhakemesi Kanunu", 17.12.2004 tarih ve 25673 Sayılı Resmi Gazete.

5275 Sayılı "Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun", 29.12.2004 tarih ve 25685 Sayılı Resmi Gazete.

5377 Sayılı "Türk Ceza Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 08.07.2005 tarih ve 25869 Sayılı Resmi Gazete.

5395 Sayılı "Çocuk Koruma Kanunu", 15.07.2005 tarih ve 25876 Sayılı Resmi Gazete.

5456 Sayılı "Avrupa Konseyinin Kurulması Hakkında İmzalanmış Olan Statünün Onanmasına Dair Kanun", Resmi Gazete, 17.12.1949.

5560 Sayılı "Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun", 19.12.2006 tarih ve 26381 Sayılı Resmi Gazete.

5651 Sayılı "İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun", 23.05.2007 tarih ve 26530 Sayılı Resmi Gazete.

5739 Sayılı "Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 01.03.2008 tarih ve 26803 Sayılı Resmi Gazete.

5982 Sayılı "Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" 13.05.2010 tarih ve 27580 Sayılı Resmi Gazete.

6284 Sayılı, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun", 20.03.2012 tarih ve 28239 Sayılı Resmi Gazete.

6518 Sayılı "Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 19.02.2014 tarih ve 28918 Sayılı Resmi Gazete.

6572 Sayılı "Hâkimler ve Savcılar Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 12.12.2014 tarih ve 29203 (Mük) Sayılı Resmi Gazete.

6698 Sayılı "Kişisel Verilerin Korunması Kanunu", 07.04.2016 tarih ve 29677 Sayılı Resmi Gazete.

6763 Sayılı "Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 02.12.2016 tarih ve 29906 Sayılı Resmi Gazete.

7188 Sayılı "Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 24.10.2019 tarih ve 30928 Sayılı Resmi Gazete.

7331 Sayılı "Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 14.07.2021 tarih ve 31541 Sayılı Resmi Gazete.

7343 Sayılı "İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun", 30.11.2021 tarih ve 31675 Sayılı Resmi Gazete.

7418 Sayılı "Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 18.10.2022 tarih ve 31987 Sayılı Resmi Gazete.

DİJİTAL PAZARLAMA

YENİ BAŞLAYANLAR İÇİN TEMEL KAVRAMLAR

DOÇ. DR. HİLAL ÖZEN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-86-7

Sayfa Düzeni: Vildan YAVUZ
Kapak Tasarımı: Hilal ÖZEN

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Mart 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1: DİJİTAL PAZARLAMA KONSEPTİ VE KAVRAMLARI 1
PAZARLAMA VE DİJİTAL PAZARLAMA 2
Dijital Pazarlama ile Geleneksel Pazarlama Arasındaki Temel Farklılıklar 4
Dijital Pazarlamada Bazı Temel Kavramları 5
Dijital Pazarlamanın Faydaları 11

BÖLÜM 2: WEBİN GELİŞİMİ, WEB SİTESİNİN BİLEŞENLERİ VE TEMEL KAVRAMLAR 13
WEB VE WEBİN GELİŞİMİ 14
Web 1.0 14
Web 2.0 (Katılımcı Web) 15
Web 3.0 (Semantic/Anlamsal Web) 18
Web 4.0 20
WEB VE WEB SİTELERİ İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR 21
Domain/Alan Adı ve URL/Evrensel Kaynak Konum Belirleyici 21
Server/Sunucu ve Hosting/Barındırma 23
Web Browser/Web Tarayıcı 23
Responsive/Duyarlı Web Sitesi Tasarımı 25
UX/Kullanıcı Deneyimi ve UI/Kullanıcı Arayüzü 26
CMS (Content Management System)/İçerik Yönetim Sistemi 27
Landing Page/İniş Sayfası 29

BÖLÜM 3: TEMEL MEDYA TÜRLERİ 33
DİJİTAL KANALLARDA MEDYA TÜRLERİ 34
Paid Media / Satın Alınan / Bedeli Ödenen Medya 35
Owned Media /Sahip Olunan Medya 36
Earned Media / Kazanılmış / Hak Edilmiş Medya 36

BÖLÜM 4: SEO / ARAMA MOTORU OPTİMİZASYONU 41
ARAMA MOTORU OPTİMİZASYONU 42
SİSTEM NASIL ÇALIŞIYOR? 44
Site içi SEO/İç SEO/Onpage (On site) SEO 47
Site dışı SEO/Dış SEO/Offpage (Off site) SEO 53

BÖLÜM 5: TEMEL DİJİTAL PAZARLAMA ARAÇLARI 59
DİJİTAL PAZARLAMA ARAÇLARI 60
GOOGLE ARAÇLARI 62
Google Ads 62
Google Merchant Center 63
Google Analytics 65
Google Benim İşletmem (Google My Business) 68
Google Search Console 69
Google Tag Manager/Google Etiket Yöneticisi 70
YANDEX METRICA 70
SEMRUSH 73
SIMILAR WEB 74

BÖLÜM 6: DİJİTAL İŞ MODELLERİ 77
DİJİTAL İŞ MODELLERİ 78
DİJİTAL İŞ MODELLERİNİN SINIFLANDIRILMASI 79
İşlemi Gerçekleştiren Tarafa Göre Dijital İş Modelleri 80

B2C (İşletmeden Tüketiciye) 80
B2B (İşletmeden İşletmeye) 81
C2C (Tüketiciden Tüketiciye) 82
C2B (Tüketiciden İşletmeye) 82
A2C/G2C (Yönetimden/Devletten Vatandaşa/Tüketiciye): 83
Web'de Yer Alan Diğer (Yeni) İş Modelleri 83
Free (Bedava) Modeli 84
Freemium (Free+Premium) Modeli: 85
Açık Kaynak (Open Source) Modeli: 87
Abone Temelli (Subscription Based) Model: 88
Taraflar/Kişiler/Eşler Arası (Peer to Peer) Model: 89
İş/Satış/Gelir Ortaklığı (Affiliate) Modeli: 91
İsteğe Bağlı/Talep (On Demand) Modeli: 92
Kitle Fonlama (Crowdfunding) Modeli: 93
E-Ticaret (E-Commerce) Modeli: 94

BÖLÜM 7: SOSYAL MEDYA VE PAZARLAMA 97
SOSYAL MEDYANIN GELİŞİMİ 98
SOSYAL MEDYA PLATFORMLARI 100
Facebook 100
Instagram 103
Twitter 106
YouTube 108
LinkedIn 110
TikTok 111
Pinterest 113
SOSYAL MEDYA PLATFORM SEÇİMİ 114
SOSYAL MEDYA PAZARLAMASI 116
SOSYAL MEDYA METRİKLERİ 120

BÖLÜM 8: DİJİTAL KANALLARDA REKLAM 123
ARAMA MOTORU REKLAMLARI 124
GOOGLE REKLAMLARI (GOOGLE ADS) 124
Google Ads Hesap Kurulumu 132
Google Ads Kampanya Kurgusu 134
Dönüşüm kodları ve yeniden pazarlama (remarketing) 141
SOSYAL MEDYA REKLAMLARI 144
FACEBOOK REKLAMLARI 144
Facebook/Meta Business Manager (İşletme Yöneticisi) 146
Facebook Kampanya Kurgusu ve Kampanya Türleri 148
Facebook Hedefleme Seçenekleri 150

BÖLÜM 9: INFLUENCER MARKETING/ ETKİLEYEN-ETKİLEYİCİ PAZARLAMA 155
INFLUENCER MARKETING 156
INFLUENCER TÜRLERİ 158
FİRMALAR NEDEN INFLUENCER KULLANMALI? 160
DOĞRU INFLUENCER NASIL SEÇİLİR? ONLARA NASIL ULAŞILIR? 161
INFLUENCERLAR İLE KAMPANYA SÜRECİ PLANLAMASI 163
INFLUENCER KAMPANYA BAŞARISI NASIL ÖLÇÜLÜR? 165

YARARLANILAN KAYNAKLAR 167
Kitap, Makale ve Tezler 167
Çevrimiçi Kaynaklar 169

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Kitap, Makale ve Tezler

Aghaei, S, Nematbakhsh, M.A., and Farsani, H.K. (2012). "Evolution of the World Wide Web: from Web 1.0 to Web 4.0", International Journal of Web & Semantic Technology (IJWesT), 3(1). DOI : 10.5121/ijwest.2012.3101

Anderson, C. (2010). "Bedava", Optimist Kitap.

Aslantaş, A. (2013). "SEM & SEO İnternette Görünür Olmanın Yolları". İstanbul: Pusula Yayıncılık İletişim Yazılım İmalat San.Tic.Ltd.Şti.

Bican, P.M., & Brem, A. (2020). "Digital Business Model, Digital Transformation, Digital Entrepreneurship: Is There A Sustainable "Digital"?", Sustainability, 12, 5239; doi:10.3390/su12135239

Bullock, A.S. ve Lundbladh, F. (2022). "The persuasive power of influencer marketing - An in-depth qualitative study about the persuasive means and factors used by influencers on Instagram." Lund University School of Economics and Management. Degree Project in Global Marketing - Master Level.

Chaffey, D. & Ellis-Chadwik, F. (2022). "Digital Marketing", 8.Baskı, Pearson Education Limited.

Charello, M. (2022). "Essentials of Social Media Marketing" Edify Publishing.

Das, S. (2021). "Search Engine Optimization and Marketing A Recipe for Success in Digital Marketing", CRC Press is an imprint of Taylor & Francis Group, LLC.

Deans, P. C. (2008). Social Software and Web 2.0 Technology Trends, Information Science Reference (an imprint of IGI global).

Deloitte Digital, Ekim 2022. "Türkiye'de Tahmini Medya ve Reklam Yatırımları 2022 İlk 6 Ay Raporu" http://rd.org.tr/Assets/uploads/3dd987c6-2f68-4117-9d4f-c18933297d6a.pdf

Demirli, Cihad ve Ö. F. Kütük (2010). "Anlamsal Web (Web 3.0) ve Ontolojilerine Genel Bir Bakış", İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, 9(18), 95-105.

Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun, Yayımlandığı Resmî Gazete: Tarih: 5/11/2014, Sayı: 29166, Yayımlandığı Düstur: Tertip: 5 Cilt: 55, Erişim Linki: https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6563.pdf

Ersöz, B. (2020). "Yeni Nesil Web Paradigması: Web 4.0", Bilgisayar Bilimleri ve Teknolojileri Dergisi, 1(2), 58-65.

Fettahoğlu, S. ve Khusayan, S. (2017). "Yeni Finansman Olanağı: Kitle Fonlama", Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 10, 4, ss.497-521

Hämäläinen, A. (2021) Measuring the Performance of Influencer Marketing Campaigns: Objectives And Performance Metrics, Master's Programme in International Marketing Management (MIMM), Master's thesis.

IAB TR Influencer Pazarlaması Çalışma Grubu, "Influencer Pazarlaması Nedir?", Erişim Linki: https://iabtr.org/UploadFiles/Reports/Influencer-marketing-nedir26122019142300.pdf

Israeli, A. & Khrals, F. (2022). "Arcelik: From a Dealer Network to an Omnichannel Experience" Harvard Business School.

Jacksi, K. & Abass, S.M. (2019). "Development History Of The World Wide Web", Internatıonal Journal of Scıentıfıc & Technology Research, Vol.8, Iss.09, ISSN 2277-8616.

Kingsnorth, S. (2022) "The Digital Marketing Handbook: Deliver powerful digital campaigns" Kogan Page Limited.

Kirk, R. (2014). "BrightonSEO 2014: SEO In the Bigger Picture" https://www.slideshare.net /richkirk/why-the

Kotler, P. & Armstrong, G. (2021). “Principles of Marketing”, 18th Global Edition, Pearson Education Limited.

Larson, J. & Draper, S. (2022). “Digital Marketing Essentials”, Edify Publishing.

Laurie, s., & Mortimer, K. (2019). “How to achieve true integration: the impact of integrated marketing communication on the client/agency relationship”, Journal of Marketing Management, VOL. 35, NOS. 3–4, 231–252. DOI: https://doi.org/10.1080/0267257X.2019.1576755

Law, D.L. (2022). “Integrated Marketing Communications: Building the Brand”, Edify Publishing.

Leung, F.F., Gu, F.F., Li, Y., Zhang, J.Z., & Palmatier, R. W. (2022). “Influencer Marketing Effectiveness”, Journal of Marketing, 1-23. DOI: 10.1177/00222429221102889

Linde, L., Sjödin, D., Parida, V., and Gebauer, H. (2021). “Evaluation of Digital Business Model OpportunitiesA Framework for Avoiding Digitalization Traps”, Research-Technology Management, 43-53. DOI: 10.1080/08956308.2021.1842664

Mattar, N. (2021) “Content Marketing Strategies: Planning, Creating, and Distributing Content” Edify Publishing. ISBN: 978-1-956963-08-3

Mishra, S. (2020). “Search Engine Optimization”, Harvard Business Publishing, Business Expert Press.

Osterwalder, A. & Pigneur, Y. (2009). “Business Model Generation”, Self-Published. ISBN: 978-2-8399-0580-0

Özen, Ö. (2015), “Türkiye’deki KOBİ’lerin Arama Motoru Optimizasyonu ile ilgili Bilgi Düzeyleri ve Farkındalıkları”, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı İşletme Yönetimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Pradhan, D., Kuanr, A., Pahi, S.A. & Akram, M.S. (2021). “Influencer marketing: When and why gen Z consumers avoid influencers and endorsed brands” Psychology & Marketing (P&M), 1-21. DOI: 10.1002/mar.21749

Prensky, M., (2001). “Digital Natives, Digital Immigrants”, MCB University Press, Vol. 9 No. 5.

Primasiwi, C., Irawan, M.I., & Ambarwati, R. (2020). “Key Performance Indicators for Influencer Marketing on Instagram”, Advances in Economics, Business and Management Research, volume 175, 154-163.

Reime, E.V., (2011). “Exploring the Freemium Business Model” University of Oslo, MSc in Innovation and Entrepreneurship.

Sanitra, M. ve Jiang, Z. (2019). “How to Make the Freemium Subscription-Based Business Model Sustainable in a Longterm?” Copenhagen Business School Master’s Thesis.

T.C. Ticaret Bakanlığı (2021). “Sosyal Medya Etkileyicileri Tarafından Yapılan Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Hakkında Kılavuz”.

Veit, D., Clemons, E., Benlian, A., Buxmann, P., Hess, T., Spann, M., Kundisch, D., Leimeister, J.M., & Loos, P. (2014). “Business Models - An Information Systems Research Agenda” Bus. Inf. Syst. Eng., 6, 45–53.

Wan, A. (2019). “Effectiveness of a Brand’s Paid, Owned, and Earned Media in a Social Media Environment”, Yayınlanmış Doktora Tezi, University of South Carolina Scholar Commons. Erişim Linki: https://scholarcommons.sc.edu/etd/5262

Wirtz, B. W. (2019). “Digital Business Models Concepts, Models, and the Alphabet Case Study” Springer Nature Switzerland AG.

Wirtz, B. W. (2021). “Digital Business and Electronic Commerce: Strategy, Business Models and Technology”, Springer Nature Switzerland AG.

Wilson, K. & Rackley, J. (2022). “Modern Marketing Principles”, Edify Publishing.

Çevrimiçi Kaynaklar

American Marketing Association (AMA), "Definitions of Marketing", Erişim Linki: https://www.ama.org/the-definition-of-marketing-what-is-marketing/

Analytics Yardım, "[UA→GA4] Google Analytics 4 ve Universal Analytics metriklerinin karşılaştırması", Erişim Linki: https://support.google.com/analytics/answer/11986666?hl=tr#zippy=%2Cbu-makalede-ele-al%C4%B1nan-konular

Beveridge, C. (2022). "56 Important Social Media Advertising Statistics for 2023" Hootsuite Blog, Erişim Linki: https://blog.hootsuite.com/social-media-advertising-stats/

Browser Market Share Turkey, Erişim Linki: https://gs.statcounter.com/browser-market-share/all/turkey

Ceci, L. (2022). "TikTok user ratio in the U.S. 2020, by income", Erişim Linki: https://www.statista.com/statistics/1119957/tiktok-us-users-income/

Chaffey, D. (2022). "The difference between paid owned and earned media" Erişim Linki: https://www.smartinsights.com/digital-marketing-strategy/customer-acquisition-strategy/new-media-options/

Chaffey, D. (2023). "2023 essential digital marketing tools [Infographic]", Erişim Linki: https://www.smartinsights.com/digital-marketing-platforms/essential-digital-marketing-tools-infographic/

CreatorDen (2022), "Influencer Marketing Durum Raporu", Erişim Linki: https://creatorden.com/tr/influencer-marketing-2022-durum-raporu/#download

Cuofano, G. (2022). "Digital Business Models Map: Digital Business Model Types". Erişim Linki: https://fourweekmba.com/digital-business-models/

Datareportal, We Are Social, Digital 2023: GLOBAL OVERVIEW REPORT, Erişim Linki: https://datareportal.com/reports/digital-2023-global-overview-report

Datareportal, We Are Social, Digital 2023 Turkey, Erişim Linki: https://datareportal.com/reports/digital-2023-turkey

Decker, A. (2022). "The Ultimate Guide to On-Page SEO in 2023" Erişim Linki: https://blog.hubspot.com/blog/tabid/6307/bid/33655/a-step-by-step-guide-to-flawless-on-page-seo-free-template.aspx?hubs_content=blog.hubspot.com%2Fblog%2Ftabid%2F6307%2Fbid%2F33655%2Fa-step-by-step-guide-to-flawless-on-page-seo-free-template.aspx&hubs_content-cta=On-Page%20SEO%20Elements

Dencheva, V. (2023). "Instagram influencer engagement rates worldwide 2021" Erişim Linki: https://www.statista.com/statistics/1202874/instagram-influencer-engagement-rate/

Dixon, S. (2023). "Facebook: distribution of global audiences 2022, by age and gender", Erişim Linki: https://www.statista.com/statistics/376128/facebook-global-user-age-distribution/

Dixon, S. (2023). "Instagram: distribution of global audiences 2023, by age and gender", Erişim Linki: https://www.statista.com/statistics/248769/age-distribution-of-worldwide-instagram-users/

Doscode.com "New business models in the digital age" A dosdoce.com study sponsored by CEDRO. Erişim Linki: https://www.dosdoce.com/upload/ficheros/noticias/201504/new_business _models_in_the_digital_age__bookmachine_special_edition.pdf

eMarketer, "Facebook advertising revenue statistics, forecast, and trends in 2022—amid iOS changes", Erişim Linki: https://www.insiderintelligence.com/insights/facebook-advertising-statistics/

Erturan, Y. (2017). "Ücretsiz Joomla, Wordpress varken neden sizin İçerik Yönetim Yazılımınızı tercih etmeliyim?", Erişim Linki: https://www.vayes.com.tr/tr/blog/ucretsiz-joomla-wordpress-varken-neden-sizin-icerik-yonetim-yaziliminizi-tercih-etmeliyim

Google Ads Help, “Google AdWords is now Google Ads”, Erişim Linki: https://support. google.com/google-ads/answer/9028765?hl=en#:~:text=On%20July%2024th %2C%202018%2C%20Google,including%20Search%2C%20Display%20and%20Video.

Google Ads Nasıl Çalışır?, Erişim Linki: https://ads.google.com/intl/tr_tr/home/how-it-works/

Google Ads Yardım, “Akıllı Mod ve Uzman Modu hakkında”, Erişim Linki: https://support.google.com/google-ads/answer/9520605

Google Ads Yardım, “Akıllı kampanyaların işleyiş şekli”, Erişim Linki: https://support.google .com/google-ads/answer/7652860

Google Ads Yardım, “Anahtar kelime eşleme seçenekleri hakkında”, Erişim Link: https://support.google.com/google-ads/answer/7478529?hl=tr

Google Ads Yardım, “Google İş Ortağı veya Premier İş Ortağı olmak için gerekenler”, Erişim Linki: https://support.google.com/google-ads/answer/9702452?hl=tr#:~:text=Google%20%C4% B0%C5%9F%20Orta%C4%9F%C4%B1%20olmak%20i%C3%A7in,ko%C5%9Fullar%C4%B1%2C%20g%C3%BCnl%C3%BCk%20olarak%20kontrol%20edilir.

Google Ads Yardım, “Manuel Ödemeler”, Erişim Linki: https://support.google.com/google-ads/answer/2393016

Google Arama Merkezi, “Search Console'u kullanmaya başlama”, Erişim Linki: https://developers.google.com/search/docs/monitor-debug/search-console-start?hl=tr

Google Arama Merkezi, “Google Arama'nın işleyiş şekliyle ilgili ayrıntılı kılavuz”, Erişim Linki: https://developers.google.com/search/docs/fundamentals/how-search-works?hl=tr

Google İşletme Profili Yardım, “Google İşletme Profili Yardım, “, Erişim Linki: https://support.google.com/business/answer/11402083?hl=tr&co=GENIE.Platform%3DAnd roid

Google İşletme Profili Yardım, “Kaydolma ve işletmenizi doğrulama”, Erişim Linki: https://support.google.com/business/answer/6337431

Google İşletme Profili Yardım, “Kaydolun ve işletmenizi doğrulayın: Google İşletme Profili'ne hoş geldiniz”, Erişim Linki: https://support.google.com/business/answer/6300665

Google Merchant Center Yardım, “Ürün verileri için dosya biçimleri”, Erişim Linki: https://support.google.com/merchants/answer/160567?hl=tr

Google Merchant Center Yardım, “Ürün verileri spesifikasyonu,” Erişim Linki: https://support.google.com/merchants/answer/7052112?hl=tr

Google Perakende, “Merchant Center”, Erişim Linki: https://www.google.com/intl/tr_tr/retail/solutions/merchant-center/#:~:text=Google%20 Merchant% 20Center%2C%20ma%C4%9Faza%20ve,%C3%BCr%C3%BCnlerinizle%20ilgili% 20t%C3%BCm%20bilgileri%20g%C3%B6rebilir.

Google Search, “Dünyanın en büyük kütüphanesi”, Erişim Linki: https://www.google.com/search/howsearchworks/how-search-works/

Google Search, “Arama’nın Evrimi”, Erişim Linki: https://www.google.com/search/howsearchworks/our-history/

Güneş, C. “URL Nedir? Hangi Amaçla Kullanılır?” Erişim Linki: https://www.isimtescil.net/bilgibankasi/url-nedir-hangi-amacla-kullanlr

Gürbüz, H. (2014). “Herkese Ayrı Cevap, 'Ben Ne Bileyim Yandex miyim'”. Erişim Linki: https://www.haberler.com/guncel/herkese-ayri-cevap-ben-ne-bileyim-yandex-miyim-6216670-haberi/

Hansen, P. (2017). “UI vs. UX Design Explained in a Meme” Erişim Linki: https://www.patrickhansen.com/2017/09/01/ui-vs-ux-design-meme-problem/

HypeAuditor, “Trends & Benchmarks of Influencer Marketing in 2022 “, Erişim Linki: https://hypeauditor.com/resources/whitepapers/state-of-influencer-marketing-2022/

Instagram Alışveriş, Erişim Linki: https://business.instagram.com/shopping

Instagram Business Ekibi (2020). "Karşınızda Instagram'da Mağazalar", Erişim Linki: https://business.instagram.com/blog/introducing-shops-on-instagram

Kuligowski, K. (2023). "Measuring Success When Working With Influencers", Erişim Linki: https://www.businessnewsdaily.com/12012-measure-success-social-media-influencers.html

Linkedin Yardım, "LinkedIn Reklamları İçin Hedefleme Seçenekleri", Erişim Linki: https://www.linkedin.com/help/lms/answer/a424655

Lyons, K. (2022). "Google My Business: A Guide to Google Business Profile", Erişim Linki: https://www.semrush.com/blog/google-my-business/

Lyons, K. (2022). "On-Page SEO: What It Is and How to Do It", Erişim Linki: https://www.semrush.com/blog/on-page-seo/#how-to-optimize-your-content-for-on-page-seo-(+-examples)

Meta Business Suite, Erişim Linki: https://www.facebook.com/business/tools/meta-business-suite

Meta İşletme Yardım Merkezi, "Facebook Business Manager Kılavuzunuz", Erişim Linki: https://www.facebook.com/business/learn/how-business-manager-works/guide#business

Meta İşletme Yardım Merkezi, "Instagram İşletme Hesabından Tekrar Kişisel Hesaba Geçiş Yapılması", Erişim Linki: https://www.facebook.com/business/help/1717693135113805

Newberry, C. (2022). "Influencer Marketing Guide: How to Work with Influencers", Erişim Linki: https://blog.hootsuite.com/influencer-marketing/

Off-Page SEO Nedir?, Erişim Linki: https://blog.turhost.com/off-page-seo-nedir/

Off-page SEO techniques – Five steps to increase your domain authority, Erişim Linki: https://www.unrvld.com/viewpoint/off-page-seo-techniques

Oracle, "SaaS (Hizmet Olarak Yazılım) nedir?", Erişim Linki: https://www.oracle.com/tr/applications/what-is-saas/

Pereira, D. (2023). "Peer-to-peer Business Model", Erişim Linki: https://businessmodelanalyst.com/peer-to-peer-business-model/#What_is_the_peer-to-peer_business_model

Pinterest Yardım Merkezi, "Pinterest'te Reklam Oluşturma", Erişim Linki: https://help.pinterest.com/tr/business/article/pick-pins-to-promote

Roux, P. (2022). "Web 1.0, Web 2.0, Web 3.0 as explained to a 4.0-year-old" Erişim Linki: https://www.linkedin.com/pulse/web-10-20-30-explained-40-year-old-paul-roux/?trk=pulse-article_more-articles_related-content-card

Ruby, K. (2022). "Why Clubhouse Failed", Medium, Erişim Linki: https://medium.com/@KrisRuby/why-clubhouse-failed-69d4669e0ad8

Sharma, N., (2021). "Web 1.0, 2.0 and 3.0-Hillnick Capitals". Erişim Linki: https://www.linkedin.com/pulse/web-10-20-30-hillnick-capitals-nikhil-sharma/

Search Console Yardım, "Search Console Hakkında", Erişim Linki: https://support.google.com/webmasters/answer/9128668?hl=tr

Search Console Yardım, "Sitenin sahibi olduğunuzu doğrulama", Erişim Linki: https://support.google.com/webmasters/answer/9008080?hl=tr

Semrush Blog, "SEO". Erişim Linki: https://www.semrush.com/blog/category/seo/

Semrush Blog, "On-Page SEO: What It Is and How to Do It", Erişim Linki: https://www.semrush.com/blog/on-page-seo/

Semrush, "Plans & Pricing", Erişim Linki: https://tr.semrush.com/pricing/

Site İçi SEO ve Site Dışı SEO, Erişim Linki: https://www.seolog.com.tr/site-ici-seo-ve-site-disi-seo/

Social Famous, "SocialFamous Brief Formu", Erişim Linki: https://www.socialfamo.us/brief

Stoll, J. (2023). "Netflix's annual revenue 2002 to 2022", Erişim Linki: https://www.statista.com/statistics/272545/annual-revenue-of-netflix/

Talin, B. (2022). “11 Digital Business Models you should know incl. Examples”, Erişim Linki: https://morethandigital.info/en/11-digital-business-models-you-should-know-incl-examples/

The Coca-Cola Company, “Haddon Sundblom and the Coca-Cola Santas”, Erişim Linki: https://www.coca-colacompany.com/company/history/haddon-sundblom-and-the-coca-cola-santas

TikTok İşletme Yardım Merkezi, “Reklam Hedefleme”, Erişim Linki: https://ads.tiktok.com/help/article/ad-targeting?redirected=1

TikTok, “TikTok'ta Kişisel ve Ticari Hesaplar”, Erişim Linki: https://support.tiktok.com/tr/using-tiktok/growing-your-audience/switching-to-a-creator-or-business-account

Trivette, H. (2022). “Google My Business: What’s Changing (And What’s Not) In 2022”, Erişim Linki: https://www.forbes.com/sites/forbesagencycouncil/2022/01/19/google-my-business-whats-changing-and-whats-not-in-2022/?sh=53b39b74472e

Vikipedia Özgür Ansiklopedi, “Google Ads”, Erişim Linki: https://tr.wikipedia.org/wiki/Google_Ads

Vikipedia Özgür Ansiklopedi, “URL”, https://tr.wikipedia.org/wiki/URL

Vikipedi Özgür Ansiklopedi, “Red Hat Linux”, Erişim Linki: https://tr.wikipedia.org/wiki/Red_Hat_Linux

Vikipedia Özgür Ansiklopedi, “Web browser”, Erişim Linki: https://en.wikipedia.org/wiki/Web_browser

YouTube Yardım, “Marka Hesabınızı yönetme”, Erişim Linki: https://support.google.com/youtube/answer/7001996?hl=tr&co=GENIE.Platform%3DDesktop#zippy=%2Cmarka-hesaplar%C4%B1-ile-normal-google-hesaplar%C4%B1-aras%C4%B1ndaki-farklar

YouTube Yardım, “YouTube'da kullanılan reklam biçimleri”, Erişim Linki: https://support.google.com/youtube/answer/2467968?hl=tr

Wagner, P. (2018). “The Road to Ubiquity is Getting Shorter”, Erişim Linki: https://www.statista.com/chart/14395/time-innovations-needed-for-50-million-users/

What is a web crawler? | How web spiders work, Erişim Linki: https://www.cloudflare.com/learning/bots/what-is-a-web-crawler/

Web terimleri 101, Erişim Linki: https://domains.google/learn/web-terms-101/

Wilson, F. (2006). “The Freemium Business Model”, Erişim Linki: https://avc.com/2006/03/the_freemium_bu/

DİJİTALLEŞME

FARKLI BAKIŞ AÇILARIYLA GÜNCEL ÇALIŞMALAR

EDİTÖR
Dr. Öğr. Üyesi Safa ACAR

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-52-2

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Temmuz 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

DİJİTALLEŞME OLGUSUNUN TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNE YANSIMASI 1
Atilla ÜNLÜ
Süleyman BOZKUŞ

DİJİTALLEŞEN DÜNYA VE ZORBALIK 15
Rıdvan SÖĞÜT

İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ SÜREÇLERİNİN DİJİTALLEŞMESİ 29
Safa ACAR

DİJİTAL YAKINSAMA: DOĞRUSAL BİRİM KÖK YÖNTEMİ İLE TÜRKİYE'YE YÖNELİK AMPİRİK BİR İNCELEME 49
Seyhun TUTGUN

EKONOMİK BÜYÜME VE DİJİTALLEŞME İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ; FOURIER ALANINDAN AMPİRİK KANITLAR 65
Süleyman ÇELİK

DİJİTALLEŞME VE İŞSİZLİK İLİŞKİSİNE YÖNELİK AMPİRİK KANITLAR: TÜRKİYE ÖRNEĞİ 79
Soner KÜNÇ

DİJİTAL DÜNYADA METAVERSE TEKNOLOJİSİNİN ÖRGÜTSEL VE BİREYSEL OLARAK FIRSATLARI VE RİSKLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ 93
Ahmet SARNIÇ

KAYNAKÇA

Akın, F. (2020). Dijital dönüşümün bankacılık sektörü üzerindeki etkileri. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, *6*(2), 15-27.

Avunduk, H., & Hakan, A. Ş. A. N. (2018). Blok zinciri (blockchain) teknolojisi ve işletme uygulamaları: Genel bir değerlendirme. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *33*(1), 369-384.

Bulut, E., & Akyüz, G. Ç. (2020). Türkiye'de Dijital Bankacılık ve Ekonomik Büyüme İlişkisi *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, *42*(2), 223-246.

H. Kakavand, N. Kost De Sevres, B. Chilton, The Blockchain Revolution: An Analysis of Regulation and Technology Related to Distributed Ledger Technologies, https://ssrn.com/abstract=2849251, 03.01.2019.

Karyağdı, N. G. Bankacılık Sektöründe Dijital Dönüşümün Verimliliğe Olan Etkileri: TRB2 Bölgesinde Nitel Bir Çalışma. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *19*(2), 852-870.

Türkmen, S. Y. ve Durbilmez, E. S. (2019). Blockchain teknolojisi ve Türkiye finans sektöründeki durumu, Finans ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 4(1): 30-45

https://cbddo.gov.tr/sss/yapay-zeka/

http://openaccess.altinbas.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12939/3355/768104.pdf?sequence=1&isAllowed=y FIRAT.

Kuş-Khalilov, M. C., & Gündebahar, M. (2014). Bankacılıkta Büyük Veri Uygulamaları: Bir İnceleme. *Bildiri]. The XVI. Akademik Bilişim, Mersin*.

https://fintechistanbul.org/2017/06/13/ar-ve-vr-banka-subelerini-ortadan-kaldiracak-mi/

https://www.statista.com/statistics/1228757/online-banking-users-worldwide/

https://moneytransfers.com/news/2022/06/12/online-banking-statistics

KAYNAKÇA

Akgün, S.(2005).*Akran zorbalığının anne-baba tutumları ve anne-baba ergen ilişkisi açısından değerlendirilmesi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Yüksek lisans tezi.

Aktepe, E. (2013). Ergenlerde siber zorbalık ve siber mağduriyet. *Yeni Symposium*. Sayı: 51, Cilt:1, 31-36.

Arıcak, O. T. (2011). Siber zorbalık: Gençlerimizi bekleyen yeni tehlike. *Kariyer Penceresi, 2(6)*, 10- 12.

Aybay, A. ve Durmuş, E. (2008). Zorba, Kendine Güvenen ve Zorbalıktan Kaçınan Tutumları Sergileyen Lise Öğrencilerinin İş Birliği Yapma Karakter Özelliği Açısından Değerlendirilmesi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt: 41, Sayı: 2, 23-42.

Başar, H. (2001). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Baştürk-Akca, E. & Sayımer, İ. (2017). Siber Zorbalık Kavramı, Türleri ve İlişkili Olduğu Faktörler: Mevcut Araştırmalar Üzerinden Bir Değerlendirme. AJIT-e: Academic Journal of Information Technology, 8 (30) , 7-19. https://doi.org/10.5824/1309-1581.2017.5.001.x

Belsey, B. (2003). The World's First Definition of "Cyberbullying". www.cyberbullying.ca, http://www.cyberbullying.ca/ 10 Mayıs 2023'de alınmıştır.

Berne, S., Frisén, A., Schultze-Krumbholz, A., Scheithauer, H., Naruskov, K., Luik, P.,Katzer, C., Erentaite, R., & Zukauskiene, R. (2013). Cyberbullying assessment instruments: A systematic review. *Aggression and Violent Behavior*, 18(2), 320–334. http://doi.org/10.1016/j.avb.2012.11.022

Betts L.R. (2016). Cyberbullying: Approaches, Consequences and Interventions. Macmillan: London.

Bingöl N., Tanrıkulu T.(2014). Siber zorba ve mağdur olma ile algılanan sosyal destek düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (43): 1-17.

Calvete, E., Orue, I., Estévez, A., Villardón, L., & Padilla, P. (2010). Cyberbullying in adolescents: Modalities and aggressors' profile. *Computers in Human Behavior, 26*(5), 1128–1135. http://doi.org/10.1016/j.chb.2010.03.017

Carney, A.G. and Merrell, K.W. (2001). Bullying in schools: Perspectives on understanding and preventing and international problem. *School Psychology International*, 22, 364-382.

Çalışkan-Pala, S., Ünsal, A., Öztürk-Emiral, G., Demirtaş Z., Akbulut-Zencirci, S., Tozun, M. & Arslantaş, D. (2021). Evaluation of cyberbullying and multidimensional perceived social support levels in high school students of Turkey. *İstanbul Tıp Fakültesi Dergisi*, 84(1), 104-112. http://doi.org/10.26650/IUITFD.2019.0106

Çetinkaya-Yıldız, E. ve Derin, S. (2020). *Siber Zorbalık Kuramları*.(Editör İ. Tanrıkulu). Siber Zorbalık. 2. Baskı. Ankara. Anı Yayıncılık, ss. 163–196.

Dake, J.A., Price, J.H. and Telljohann, J.K. (2003). The nature and extent of bullying at school. *Journal of Scholl Health*, 73(5), 173-181.

Dehue, F., Bolman, C. & Völlink, T. (2008). Cyberbullying: Youngsters' experiences and parental perception. *Cyberpsychology & Behavior, 11*(2), 217-223. http://doi.org/10.1089/cpb.2007.0008

Gökler, R (2009*).* Okullarda Akran Zorbalığı. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, Cilt: 6, Sayı: 2.

Güvenir, T.(2010) *Okulda Akran İstismarı*, Ankara: Kök Yayıncılık.

Haylı, R.G(2022). *Siber mağduriyet, akran zorbalığı, karanlık üçlü, riskli davranışlar ve prososyal davranışların siber zorba olan/olmayan ergenleri doğru sınıflandırma düzeyi.* Malatya: İnönü Üniversitesi, Doktora tezi.

İnam, A. (2001). Şiddeti Anlamak. *Bilim ve Teknik Dergisi*. Ankara, 399, 46-47.

Kırby E. (2008). Eliminate bullying - A legal imperative. *A Legal Memorandum, 8*(2): 1-6.

Kocaşahan, N. (2012). *Lise ve Üniversite Öğrencilerinde Akran Zorbalığı ve Sanal Zorbalık.* Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi, Yüksek lisans tezi.

Kowalskı R.E., Limber S.E., Agatston P.W. (2012) Cyberbullying: Bullying in thedigital age (2nd Ed.). Malden, MA: Wiley-Blackwell

Köknel, Ö. (2004). *Ana-Baba Okulu- Ergenlik Dönemi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Kulaksızoğlu, A. (2004). *Ergenlik Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Lines, D. (2006). Brief Counselling in Schools: Working With Young People From 11 To 18. London: Sage Publications Ltd.

Mishna, F., Khoury-Kassabri, M., Gadalla, T. & Daciuk, J. (2012). Risk factors for involvement in cyber bullying: Victims, bullies and bully–victims. *Children and Youth Services Review, 34*(1), 63-70. http://doi.org/10.1016/j.childyouth.2011.08.032

Mynard,H. ve S, Joseph. "Development of the Multidimentional Peer-Victimization Scale." *"Agressive Behavior,26*,2000:169-178

Nansel, T.R., Overpeck, M., Pilla, R.S., Ruan, W.J., Simon-Morton, B. and Scheidt, P. (2001). Bullying behavior among US youth: Prevalence and association with psychosocial adjustement. *Journal of the American Medical Association*, 285, 2094-2100.

Olweus, D. (1993). *Bullying at school*: What we know and what we can do. Cambridge: MA: Blackwell.

Olweus, D. (1995). Bullying or peer abuse at school: Facts and intervention. *Current Directions in Psychological Science*, 4, 196-200.

Olweus, D. (1999). Norway. İçinde: P. K. Smith, Y. Morita, J. Junger-Tas, D. Olweus, R. Catalano ve P. Slee (Ed.), *the Nature of School Bullying: A Cross-National Perspective* (s. 28-48). London & New York: Routledge.

Pace, B. (2001). Bullying. *Journal of the American Medical Association*, 285(16), 2158-2159.

Parks, P. J. (2013). *Cyberbullying.* San Diego: Reference Point Press.

Pelendecioğlu, B.(2011). *Lise öğrencilerinde zorbalık olgusunun okul yaşam kalitesi ve empati değişkenleri bakımından incelenmesi.* Bolu:Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Yüksek lisans tezi.

Pişkin, M. (2002). Okul zorbalığı: Tanımı, türleri, ilişkili olduğu faktörler ve alınabilecek önlemler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 2* (2), 531-562.

Pişkin, M. (2005). *Okulda Akran Zorbalığı.* Ankara Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü Özel Eğitim Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Bölümü "Okullarda Şiddet" Paneli. Ankara: 12 Ocak 2005.

Pişkin, M. ve Ayas, T. (2005). *Zorba ve kurban lise öğrencilerinin utangaçlık, içedönüklük, dışadönüklük ve özsaygı değişkenleri bakımından incelenmesi*. VIII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi'nde Sunulmuş Bildiri (21-23 Eylül). Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, İstanbul.

Pişkin, M. ve Ayas, T. (2007). *Akran Zorbalığı Belirleme Ölçeği Ergen Formunun Geliştirilmesi*. IX. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi. (Dokuz Eylül Üniversitesi. Çeşme: 17–19 Ekim 2007).

Steinberg, L. S. (2007). *Ergenlik*. (Çev. Ed. Figen Çok). Ankara: İmge Kitabevi.

Tokunaga, R. S. (2010). Following you home from school: A critical review and synthesis of research on cyberbullying victimization. *Computers in Human Behavior*, 26, 277–287. http://doi.org/10.1016/j.chb.2009.11.014

Türkileri-İnselöz N., Uçanok, Z (2013). Ergenlerde sanal zorbalık: Nedenler,duygular ve baş etme yollarının niteliksel analizi. *Türk Psikoloji Yazıları, 16* (32): 20-44.

Willard N.E.(2007*). Cyberbullying and cyberthreats: Responding to the challenge of online social aggression, threats, and distress*. Research press.

Yaman, E., Eroğlu, Y., ve Peker, A. (2011). *Başa çıkma Stratejileriyle Okul Zorbalığı ve Siber Zorbalık*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.

Yurdakul,Y(2020*). Siber zorbalık farkındalık programının ergenlerin siber zorbalığa ilişkin farkındalıklarına ve siber zorbalıkla baş etme becerilerine etkisinin incelenmesi*, Ankara: Ankara Üniversitesi, Doktora tezi.

KAYNAKÇA

Akduman, G. (2019). Dijital işe alım: Dijital Dünya'nın insan kaynakları işe alım fonksiyonuna etkisinin kavramsal ve uygulama örnekleriyle değerlendirilmesi. *International Journal of Arts and Social Studies, 2*(3), 24-44.

Aslıyüksek, M. K. (2016). Bilgi teknolojileri ve dijitalleşmenin Türkiye'de bilgibilim literatürüne yansıması: Bilgi dünyası dergisi örneği (2000-2014). *Bilgi Dünyası, 17*(1), 87-103.

Bay, M., & Kulak, H. H. (2021). Dijital insan kaynakları yönetimi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9*(114), 53-65.

Bayarçelik, E. B. (2020). Dijital Dönüşümün İnsan Kaynakları Yönetimi Üzerine Etkileri. D. Akçay, & E. Efe içinde, *Dijital Dönüşüm ve Süreçler* (s. 59-76). İstanbul Gelişim Üniversitesi Yayınları.

Bozkurt, Ö. (2021). Dijital çağ örgütlerinde insan kaynakları eğitimi. E. Kaygın içinde, *Dijital çağ örgütlerinde insan kaynakları yönetimi* (s. 261-280). Ankara: Gazi Kitabevi.

Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2014). *The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies.* New York: NY: WW Norton & Company.

Calp, M. H., & Doğan, A. (2019). İnsan kaynakları yönetiminde dijital dönüşüm. U. K. Kongresi (Dü.). içinde, (s. 387-400).

Charkazzade, I. (2022). *Dijitalleşmenin insan kaynakları süreçleri üzerindeki etkisi: Bankacılık sektöründe bir araştırma.* Bursa: Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yönetim ve Organizasyon Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

Collings, D. G., Wood, G. T., & Szamosi, L. T. (2018). Human resource management: A critical approach. D. G. Collings, G. T. Wood, & L. T. Szamosi içinde, *In Human resource management* (s. 1-23). Routledge.

Çiftçioğlu, B. A., Mutlu, M., & Katırcıoğlu, S. (2019). Endüstri 4.0 ve insan kaynakları yönetiminin ilişkisi. *Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 2*(1), 31-53.

Demir, Ç. (2022). Dijital İnsan Kaynakları Pazarlaması Aracılığıyla Yetenek Yönetimi. B. Göktaş içinde, *Dijital İnsan Kaynakları Pazarlaması* (s. 215-234). Efe Yayınları.

Demirci, B., Atsan, M., & Çetinkaya, S. (2022). Dijitalleşmenin İnsan Kaynakları Yönetimi Uygulamalarına Etkisi. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi, 5*(1), 214-226.

Duruk, H. (2019). *Endüstri 4.0'ın insan kaynakları yönetimine etkileri.* Yalova: Yalova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, İnsan Kaynakları ve Çalışma İlişkileri Yüksek Lisans Programı, Yüksek Lisans Tezi.

Erol, H. Ö. (2022). *Dijital insan kaynakları yönetiminde büyük veri analitiği uygulamaları: İşe alım sürecine etkisi.* Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İnsan Kaynakları Yönetimi ve Liderlik Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

Genç, Ç. (2016). E-İnsan Kaynakları Yönetiminde E-İşe Alım Süreci. *Anadolu Üniversitesi E-Kurgu İletişim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 24*(1), 64-85.

Güler, E. Ç. (2006). Işletmelerin e-insan kaynaklari yönetimi ve e-işe alim süreçlerindeki gelişmeler. *Ege Academic Review, 6*(1), 17-23.

i-scoop. (2023, 05 25). *i-scoop*. https://www.i-scoop.eu/digital-transformation/digitization-digitalization-digital-transformation-disruption/ adresinden alındı

Ma, L., & Ye, M. (2015). The role of electronic human resource management in contemporary human resource management. *Open Journal of Social Sciences, 3*, 71-78.

Mazurchenko, A., & Maršíková, K. (2019). Digitally-powered human resource management: Skills and roles in the digital era. *Acta Informatica Pragensia, 8*(2), 72-87.

Mert, G. (2020). Kurumların stratejik yönetim süreçlerinde dijitalleşmenin rolü. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences, 6*(22), 41-58.

Öğe, E., & Çetin, M. (2020). Covıd-19 pandemisi: insan kaynakları yönetimi açısından olası etkileri. *Covid 19 Süreci ve Örgütsel Yönetim* (s. 3-34). içinde Ankara: İksad Publishing House.

Parsehyan, B. G. (2020). İnsan kaynakları yönetiminde dijital dönüşüm: İk 4.0. *Turkish Studies, 15*(2), 211-224.

Prieto, I. M., & Pérez-Santana, M. P. (2014). Managing innovative work behavior: the role of human resource practices. *Personnel Review, 43*(2), 184-208.

Saldamlı, A. (2008). İnsan kaynakları yönetiminde bilişim teknolojisinin kullanımına yönelik bir araştırma: Tekirdağ örneği. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7*(13), 239-263.

Şeker, A. (2022). Dijital insan kaynakları pazarlaması. Ç. Demir, & B. Göktaş içinde, *Dijital insan kaynakları pazarlaması* (s. 47-68). İstanbul: Efe Yayınları.

Şendoğdu, A. A. (2020). Endüstri 4.0 devriminde robotik kaynaklar yönetimi bağlamında insan kaynakları yönetiminde yeni açılımların kaçınılmazlığı. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 34*(1), 168-184.

Taşköprü, S. (2019). *Endüstri 4.0'ın insan kaynakları yönetimi uygulamalarına etkisi üzerine bir araştırma.* Sakarya: Sakarya Üniversitesi, İşletme Enstitüsü, İnsan Kaynakları Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

KAYNAKÇA

Abramowitz, M. (1986), Cathing up, forging ahead, and falling behind, *Journal of Economic History*, 46(2): 385–406.

Baumol, W. J. (1986), Productivity growth, convergence and welfare: What the long- run data show?, *The American Economic Review*, 76 (5): 1072–85.

Bilişim Sanayicileri Derneği (TÜBİSAD). (2021). Bilgi ve iletişim teknolojileri sektörü 2021 pazar verileri. (Erişim tarihi: 10.06.2023, https://tubisad.org.tr/en//images/pdf/tubisad_ict_2020_report_en.pdf)

Brynjolfsson, E. & Kahin, B. (2000). Introduction, in understanding the digital economy, E. Brynjolfsson & B. Kahin (eds), MIT Press, Cambridge, MA, 1-10.

Bukht, R., & Heeks, R. (2017). Defining, conceptualising and measuring the digital economy. *Development Informatics Working Paper*, (68).

Çelik, S., Künç, S. & Acar, S. (2020). Elektrik tüketimi ve ekonomik büyüme ilişkisinin analizi: Türkiye üzerine ampirik bir inceleme. *Güncel Makroekonomik Sorunlar* içinde (s.73-84). Şebnem Taş (Ed.), Gazi Kitap Evi, Ankara

Department of Broadband, Communications and the Digital Economy (DBCDE). (2009). Australia's digital economy: Future directions, department of broadband, communications and the digital economy, canberra. (Erişim tarihi: 10.06.2023, http://ict-industry-reports.com.au/wp-content/uploads/sites/4/2012/08/2009-Digital-Economy-Future-Directions-Snapshot-DBCDE-2009.pdf)

Drucker, P. F. (1993), *Kapitalist ötesi toplum* (Çev. Belkıs Çorakçı). İstanbul: İnkılap Kitapevi.

Dünya Bankası (2023). Digital development. (Erişim tarihi: 25.06.2023, https://www.worldbank.org/en/topic/digitaldevelopment/overview).

Dünya Bankası Veri Tabanı. (2023). ICT service exports (BoP, current US$) (Erişim tarihi: 10.06.2023, https://data.worldbank.org/indicator/BX.GSR.CCIS.CD?locations=TR)

Elmslie, B. T. (1995) The convergence debate between David Hume and Josiah Tucker, *Journal of Economic Perspectives*, 9(4): 207–16.

European Commission. (2013). Expert group on taxation of the digital economy, working paper: Digital economy-facts & figures European commission, Brussels. (Erişim tarihi: 10.06.2023, https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2016-09/2014-03-13_fact_figures.pdf)

European Commission. (2020). International Digital economy and society index 2020. Smart 2019/0087 Final Report.

European Commission. (2021). Digital economy and society index 2021 Thematic chapters (Erişim tarihi: 05.06.2023, https://ec.europa.eu/newsroom/dae/redirection/document/80563)

European Parliament, (2015). Challenges for competition policy in a digitalised economy, European parliament, Brussels. (Erişim tarihi: 05.06.2023, http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/542235/IPOL_STU(2015)542235 _EN.pdf.)

G20 DETF, (2016). G20 Digital economy development and cooperation initiative, G20 digital economy task force. (Erişim tarihi: 20.06.2023, http://www.g20.utoronto.ca/2016/g20-digital-economy-development-and-cooperation.pdf)

Hume, D. (1985). Essays moral, literary, and political, Eugene Miller (ed). *Indianapolis: Liberty Classics*, 159.

IMD (2021) World digital competitiveness ranking 2021

ITU (2018). Measuring the information society report volume 2. ICT Country Profiles. (Erişim tarihi: 10.06.2023, https://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Documents/publications/misr2018/MISR-2018-Vol-2-E.pdf)

ITU (2021-2022) The digital development dashboard (Erişim tarihi: 10.06.2023, https://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Documents/DDD/ddd_TUR.pdf)

OECD (2015). Addressing the tax challenges of the digital economy action 1: 2015 final report, OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project, Paris.

Rassekh, F. (1998), The convergence hypothesis: History, theory, and evidence, *Open Economies Review*, 9: 85–105.

Sala-i-Martin, X. X. (1996). The classical approach to convergence analysis. *The Economic Journal*, 106(437), 1019-1036.

Tapscott, D. (1995). *Dijital ekonomi* (Çev. Ece Koç). İstanbul: Koç Sistem Yayınları.

KAYNAKÇA

Aghion, P., & Howitt, P. (1992). A model of growth through creative destruction. *Econometrica*, 60(2), 323-351.

Ahmed, E. M., & Ridzuan, R. (2013). The impact of ICT on east asian economic growth: panel estimation approach. *Journal of the Knowledge Economy*, 4, 540-555.

Ballestar, M. T., Camina, E., Díaz-Chao, Á., & Torrent-Sellens, J. (2021). Productivity and employment effects of digital complementarities. *Journal of Innovation & Knowledge*, 6(3), 177-190.

Becker, R., Enders, W., & Lee, J. (2006). A stationarity test in the presence of an unknown number of smooth breaks. *Journal of Time Series Analysis*, 27(3), 381-409.

Chandra, D. S. (2011). Key Determinants of economic incentives and institutional regimes to promote knowledge-based economy in east Asia. *Ritsumeikan International Affairs*, 10, 183-218.

Cheng, C. Y., Chien, M. S., & Lee, C. C. (2021). ICT Diffusion, financial development, and economic growth: An international cross-country analysis. *Economic Modelling*, 94, 662-671.

Çelik, S., Ünlü, A. & Künç, S. (2022). Teknolojik gelişme ve ekonomik büyüme ilişkisinin incelenmesi: Türkiye üzerine ampirik bir uygulama, Şerife Merve Koşaroğlu (Ed.), İktisadi Büyüme Üzerine Yazılar (s.83-103). Orion Akademi, Ankara.

Dahlman C, Mealy S, & Wermelinger M. (2016). Harnessing the digital economy for developing countries. OECD Development Centre Working Papers, No. 334, OECD Publishing, Paris (2016)

Dedola, L., Ehrmann, M., Hoffmann, P., Lamo, A., Paz-Pardo, G., Slacalek, J., & Strasser, G. (2023). Digitalisation and the economy. *Working Paper Series*.

Dewan, S., & Kraemer, K. L. (2000). Information technology and productivity: Evidence from country-level data. *Management Science*, 46(4), 548-562.

Elgendy, A. F., & Hanafy, ,. S. A. (2022). The relationship between digital economy and economic growth: Econometric analysis for selected arab countries. *The International Journal of Public Policies in Egypt* (IJPPE), 1(3), 26-56.

Enders, W. & Lee, J. (2012). The flexible Fourier form and Dickey-Fuller type unit root tests. *EconomicsLetters* 117 (1), 196–199.

Gomes, S., Lopes, J. M., & Ferreira, L. (2022). The impact of the digital economy on economic growth: The case of OECD countries. *RAM. Revista de Administração* Mackenzie, 23.

Grossman, G. M., & Helpman, E. (1989). Product development and international trade. *The Journal of Political Economy*, 97(6), 1261-1283.

Grossman, G. M., & Helpman, E. (1990). Comparative advantage and long run growth. The *American Economic Review*, 80(4), 796-815.

Habibi, F., & Zabardast, M. A. (2020). Digitalization, education and economic growth: A comparative analysis of middle east and OECD countries. *Technology in Society*, 63, 101370.

Hodrab, R., Maitah, M., & Smutka, L. (2016). The Effect of information and communication technology on economic growth: Arab world case. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 6(2), 765-775.

Hussaini, N. (2020). Economic growth and higher education in south asian countries: Evidence from econometrics. *International Journal of Higher Education*, *9*(2), 118-125.

Jacobsen, K. F. L. (2003). Telecommunications-a means to economic growth in developing countries? *CMI Report*, 2003(13).

Karadal, H., Dura, Y. C., & Dinçer, E. (2022). Dijitalleşmenin ekonomik büyümeye etkisi: Panel veri analizi. *Proceedıngs E-Book*, 588.

Kutlutürk, M.,M., & Tutgun, S. (2018). Bilgi ve iletişim teknolojilerinin ekonomik büyüme üzerindeki etkisi: Türkiye örneği, Yönetim ve Siyaset Değerlendirmeleri içinde (s.331-351), Nobel Bilimsel Eserler, 1. Baskı, Ankara.

Kuznets, S. (1973). Modern economic growth: Findings and reflections. *The American Economic Review*, 63(3), 247-258.

Lee, H. G., Lee, S. C., Kim, H. Y., & Lee, R. H. (2003). Is the internet making retail transactions more efficient? Comparison of online and offline CD retail markets. *Electronic Commerce Research and Applications*, 2, 266-277.

Lucas Jr, R. E. (1988). On the mechanics of economic development. *Journal of Monetary Economics*, 22(1), 3-42.

Mankiw, N. G. (2020). Principles of macroeconomics. *Cengage Learning*.

McCraw, T. (2006). Schumpeter's business cycles as business history. *Business History Review*, 80, 231-261.

Mura, P. O., & Donath, L. E. (2023). Digitalisation and economic growth in the European Union. *Electronics*, 12(7), 1718.

Myovella, G., Karacuka, M., & Haucap, J. (2020). Digitalization and economic growth: A comparative analysis of Sub-Saharan Africa and OECD economies. *Telecommunications Policy*, 44(2).

OECD. (1996). The knowledge based economy. (Erişim tarihi, 20.06.2023, https://www.oecd.org/sti/sci-tech/1913021.pdf)

Pohjola, M. (2002). The new economy in growth and development. *Oxford Review of Economic Policy*, 18(3), 380-39

Pradhan, R. P., Arvin, M. B., Nair, M., Bennett, S. E., & Bahmani, S. (2019). Short-term and long-term dynamics of venture capital and economic growth in a digital economy: A study of european countries. *Technology in Society*, 57, 125-134.

Raeskyesa, D. G. S., & Lukas, E. N. (2019). Does digitalization ıncrease economic growth? Evidence from ASEAN8 countries. *Jurnal Ekonomi Indonesia*, 8(2), 267-278.

Ricardo, D. (2008). Siyasal iktisadın ve vergilendirmenin ilkeleri, (Çev.) B. ZEREN, T. İş Bankası Kültür Yayınları, Birinci Basım, İstanbul.

Rivera-Batiz, L. A., & Romer, P. M. (1991). Economic integration and endogenous growth. *The Quarterly Journal of Economics*, 106(2), 531-555.

Rodrigues, P. & Taylor, R. (2012). The flexible Fourier form and local GLS de-trended unit root tests. *Oxford Bulletin of Economics and Statistics,* 74(5):736–759.

Romer, P. M. (1986). Increasing returns and long-run growth. *Journal of Political Economy*, 94(5), 1002-1037.

Romer, P. M. (1990). Endogenous technological change, *The Journal of Political Economy*, Vol. 98, No. 5: 71-101.

Schumpeter, J.A. (1942). Capitalism, socialism and democracy. New York: Harper.

Seo, H. J., Lee, Y. S., & Oh, J. H. (2009). Does ICT investment widen the growth gap?. *Telecommunications Policy*, 33(8), 422-431.

Smith, A. (1985). Ulusların zenginliği, (Çev.) Yunus, A. & Bakırcı, M., Alan Yayıncılık, İstanbul.

Solow, R. M. (1956). A Contribution to the theory of economic growth. *The Quarterly Journal of Economics*, 70(1), 65-94.

Tew, J. H., Lee, K. J. X., Lau, H. C., Hoh, Y. C., & Woon, S. P. (2017). Linkage between the role of knowledge and economic growth: A panel data analysis (Doctoral dissertation, UTAR).

Yilanci, V., & Pata, U. K. (2020). Investigating the EKC hypothesis for china: The role of economic complexity on ecological footprint. *Environmental Science and Pollution Research*, 27(26), 32683-32694.

Yilanci, V., Bozoklu, S., & Gorus, M. S. (2020). Are BRICS countries pollution havens? Evidence from a bootstrap ARDL bounds testing approach with a Fourier function. *Sustainable Cities and Society*, 55, 102035, 1-12.

Zahonogo, P. (2016). Trade and economic growth in developing countries: Evidence from Sub-Saharan Africa. *Journal of African Trade*, *3*(1-2), 41-56.

Zhang, J., Zhao, W., Cheng, B., Li, A., Wang, Y., Yang, N., & Tian, Y. (2022). The impact of digital economy on the economic growth and the development strategies in the post-COVID-19 era: Evidence from countries along the “Belt and Road”. *Frontiers in Public Health*, 10.

KAYNAKÇA

Altan, Ö. Z. (2009). Sosyal politika dersleri, (3. Baskı), Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.

Chen, Y. (2017). Integrated and intelligent manufacturing: Perspectives and enablers. *Engineering*, 588-595.

Coşkun, K., Çelik, S., & Künç, S. (2023). Frekans alanında ve asimetrik nedensellik yöntemiyle enflasyon-turizm gelirleri ilişkisinin incelenmesi. *Premium E-Journal of Social Science (PEJOSS)*, *7*(29), 364–372.

Çelik, S., Künç, S. & Acar, S. (2020). Elektrik tüketimi ve ekonomik büyüme ilişkisinin analizi: Türkiye üzerine ampirik bir inceleme. Şebnem Taş (Ed). *Güncel Makroekonomik Sorunlar* içinde (s.73-84). Gazi Kitap Evi, Ankara.

Dickey, D. & Fuller, W. (1981). Likelihood ratio statistics for autoregressive time series with a unit root. *Econometrica*, 49(4), 1057–1072.

Efron, B. (1979). Bootstrap methods: Another look at the jackknife. *The Annals of Statistics*, 7, 1-26.

Ezell, S., & Swanson, B. (2017). How cloud computing enables modern manufacturing. Washington: Information Technology & Innovation Foundation.

Hacker R. S. & Hatemi-J A. (2006). Tests for causality between integrated variables using asymptotic and bootstrap distributions: Theory and application. *Applied Economics*, 38(13), 1489-1500.

Hermann, M., Tobias, P., & Boris, O. (2015). Design principles for industrie 4.0 scenarios: A literature review. Dortmund: Technische Universität Dortmund Fakultät Maschinenbau.

International Federation of Robotics. (2016). World robotics report 2016 . Frankfurt am Main: International Federation of Robotics.

Karakaş, S., Rukancı, F. & Anameriç, H. (2009). Belge yönetimi ve arşiv terimleri sözlüğü. Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Yayın No: 24, Ankara.

Konu, A. (2020). Sürdürülebilir kalkınma ve dijital ekonomi ilişkisi: AB ülkeleri için bir araştırma, *Akademik İncelemeler Dergisi,* 15(2), 655-678

Kurtulmuş, N. (2012). Post-endüstriyel ekonomilerde kitle üretimine bir alternatif: Esnek uzmanlaşma, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi,* 0(40), 161- 173. http://dergipark.gov.tr/iusskd/issue/918/10368

McKinsey. (2017). İşin geleceği ne olacak işler, beceriler ve ücretler için anlam: Kaybedilen işler, işler kazandı, *McKinsey Küresel Enstitüsü*, https://www.mckinsey.com/~/media/mckinsey/featured%20insights/employment%20and%20growth/technology%20jobs%20and%20the%20future%20of%20work/mgi-future-of-work-briefing-note-may-2017.pdf

Mourtzis, D., Doukas, M. & Bernidaki, D. (2014). Simulation in manufacturing: Review and challenges. *Science Direct,* 213-229.

Narayan, P. K. & Narayan, S. (2005). Estimating income and price elasticities of imports for fiji in a cointegration framework, *Economic Modelling,* 22(3), 423-438.

Narayan, P. K. & Smyth, R. (2006). What determines migration flows from low-income to high-income countries? An empirical investigation of Fiji-U.S. migration 1972-2001. *Contemporary Economic Policy*, 24(2), 332-342.

OECD (2015). Addressing the tax challenges of the digital economy, action 1-2015 final report, OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project, OECD Publishing, Paris.

Özcan, M. P. (2016). Dijital ekonominin vergilendirilmesinde karşılaşılan sorunlar: BEPS 1 no'lu eylem planı kapsamında bir değerlendirme, *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 6(2), 73-82.

Özdemir, Ş. & Kılınç, D. (2019). Geleceğin meslekleri, veri bilimi, yapay zekâ (4. bs.). İstanbul: Abaküs.

Özsoy, K., & Duman, B. (2017). Eklemeli imalat teknolojilerinin eğitimde kullanılabilirliği. International Journal of 3D Printing Technologies and Digital Industry, 36-48.

Öztürk, L. (2002). Dijital uçurumun küresel boyutları, *Ege Akademik Bakış Dergisi*. 2(1), 1-10.

Pesaran, M. H.,Shin, Y. & Smith R. J. (2001). Bound testing approaches to the analysis of long run relationships. *Journal Of Applied Econometrics, Special Issue, 16*(3), 289-326.

Peters, M. A. (2017). Technological unemployment: Educating for the fourth industrial revolution. *Educational Philosophy And Theory*, 1-6.

The Boston Consulting Group. (2015). Rüßmann, M., Lorenz, M., Gelbert, P., Waldner, M., Justus, J., Engel, P., & Harnisch, M. Industy 4.0 the future of productivity and growth in manufacturing industries.

Toda, H. Y. & Yamamoto, T. (1995). Statistical inference in vector autoregressions with possibly integrated processes. *Journal of Econometrics,* 66(1), 225-250.

World Economic Forum. (2020). The future of jobs report. https://www.weforum.org/reports/the-future-of-jobs-report-2020

Yıldız, K. & Ünlü, A. (2022). Türkiye'de dijitalleşmenin iş gücü piyasaları üzerine etkisi, İnci Erdoğan Tarakçı, Evren Dinçer, Himmet Karadal, Ramazan Aslan (Ed). İşletme ve iktisat araştırmaları içinde (s.235-254). Efe Akademi Yayınları. İstanbul.

KAYNAKÇA

Aka. D. C. (2022), Metaverse'ün İşletmeler Üzerindeki Potansiyel Etkisi, INSAC Contemporary Trends in Humanities and Social Sciences, (3), 55-68.

Blascovıch, J., Loomıs, A. J. Beall, C. & Swınth, K. R.. (2002), Immersive irtual environment technology as a methodological tool for social psychology, Psychological Inquiry, Vol: 13, pp. 103-124.

Burke, K., Aytes, K. & Chidambaram L. (2001), Media effects on the development of cohesion and process satisfaction in computer-supported workgroups - An analysis of results from two longitudinal studies, Information Technology & People, Vol:14, pp. 122 - 141.

Chowdhury, M. Z., Shahjalal, M., Ahmed S. & Jang, Y. M., (2020), 6G Wireless Communication Systems: Applications, Requirements, Technologies, Challenges, and Research Directions, IEEE Open Journal of the Communications Society, Vol.1, pp: 957-975.

Davıs, A., Murphy, J., Owens, D. Khazanchı, D. & Zıgurs,I. (20019), Avatars, People and Virtual Worlds: Foundations For Research In Metaverses, Informations Systems and Quantitative Analysis Faculty Publications, Vol: 10, Issue, 2, Pp., 90-117.

Dünya Ekonomik Forumu (2018). The Future of Jobs Report. WEF Publishing.

Falchuk, B., Loeb, S. & Neff, R(2018), The Social Metaverse: Battle for Privacy, IEEE Technol. Soc. Mag., Vol: 37, pp. 52–61.

Hofmann, W. & Brandıng, F. (2019), Implementation of An IOT and Cloud – Based Digital Twin For Real Time Decision Support In Port Operations, IFAC Papersonline, Vol:52, pp. 2104-2109.

İçten, T. ve Bal,G. (2017), Artırılmış Gerçeklik Üzerine Son Gelişmelerin ve Uygulamaların İncelenmesi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, Sayı: 5, Sayfa: 111-136.

Jın, L., & Robey, D. (2003) Intertwining material and virtual work, Information and Organization pp. 111-129.

Kahaı, S. S., Carroll, E., & Jestıce, R. (2007), Team collaboration in virtual worlds, The DATA BASE for Advances in Information Systems, Vol: 38, pp. 61-68.

Kovalsky, K. & Palamas, G. (2020), Neuroevolution vs Reinforcement Learing For Training Non Player Characters In Games: The Case Of a Self-Driving Car. In International Conference On Intelligent Technolojics For Interactive Entertainment, pp.191-206.

Kumar, B. R. (2019). Major Acquisitions by Facebook. In Wealth Creation in the World's Largest Mergers and Acquisitions, pp.321-327.

Kuş, O (2021), Metaverse: "Dijital Büyük Patlamada"Fırsatlar ve Endişelere Yönelik Algılar, Intermedia International E-Journal, 8(15), 245-266.

Laudon, K.C. & Laudon, J.P. (2011), Management Information Systems: Managing the Digital Firm, Prentice Hall, New Jersey.

Lee, L., Braud, P. & Zhou, P. (2021), All One Needs to Know about Metaverse: A Complete Survey on Technological Singularity, Virtual Ecosystem, and Research Agenda, Journal Of Latex Class Fıles, Vol:14, No: 8, pp:1-67.

Marlinspike, M. & Perrin, T. (2017), The sesame algorithm: session management for asynchronous message encryption, Revision.

Merwe, D. (2021), The Metaverse as Virtual Heterotopia, 3rd world conference on research in social sciences, pp.1-11.

Nard, S., Çolakoğlu, C., ve Toygar, A. (2021), Metaverse ve Çalışma Yaşamına Etkisi, 4 th International CEO Communication, Economics, Organization & Social Sciences Congress Book, 320-329

Naone, E. (2008), One Avatar, Many Worlds - Companies want to let users carry their avatar identities online, http://www.technologyreview.com/Infotech/20529/page1/ (Er. Tar. 08.11.2021.

Nıng, H., Wang, H., Lin, Y., Wang, W., Dhelim, S., Farha, Fadi., & Daneshmand, M., (2021), A Survey on Metaverse: the State-of-the-art, Technologies, Applications, and Challenges, Doi: arXiv.2111.09.673.

Ning, H. & Liu, H. (2015), Cyber-physical-social-thinking space based science and technology framework for the Internet of Things. Science China Information Sciences, Vol.58, No.3, pp: 1-19.

Pınsonneault, A. & Caya, O. (2005), Virtual teams: What we know, what we don't know, International Journal of e-Collaboration. Vol: 1, pp. 1-16.

Sarker, S., & Valacıch, J. S. (2005), Technology adoption by groups: A valence

perspective, Journal of the Association for Information Systems Vol:6, pp.37-71.

Shen, X. (2021). Chinese state-owned think tank flags national security risks of metaverse, citing potential political and social problems. https://www.scmp.com/tech/tech-trends/article/3154447/chinese-state-ownedthink-tank-flags-national-security-risks. Erişim tarihi: 02.11.2022

Shı F, Nıng, H. & Dhelım, H, S. A (2021), Tutorial of Cyber-Syndrome viewed from Cyber Physical-Social-Thinking Space and Maslow's Hierarchy of Needs. arXiv preprint arXiv:2111.02775. pp.1-24.

Stephenson,N. (1992), Snow Crash, Random House Publishing Group, Los Angeles.

Thwaıtes, D.(2021), A token sale: Christie's to auction its first blockchain-backed digital-only artwork, pp:1-6.

Yeşilyurt, E. ve Çankaya, İ. (2007), Toplantı Yönetimi, Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları, Sayfa, 188-193.

Zıgurs, I. & Khazanchi, D. (2008), From profiles to patterns: A new view of task-technology fit, Information Systems Management, Vol: 25, pp. 1-6.

Wladimir Hofmann and Fredrik Branding. Implementation of an

iot-and cloud-based digital twin for real-time decision support in port

operations. IFAC-PapersOnLine, 52(13):2104–2109, 2019.

Wladimir Hofmann and Fredrik Branding. Implementation of an

iot-and cloud-based digital twin for real-time decision support in port

operations. IFAC-PapersOnLine, 52(13):2104–2109, 2019dfsdsf

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERGANİ

DİN-EĞİTİM-KÜLTÜR

Editör

Prof. Dr. Oktay BOZAN

Dr. Öğr. Üyesi Abdusselam ERTEKİN

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah CENGİZ

Dr. Asım KAÇMAZ

EKİN

Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-06-5

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Nisan 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

Mehmet Nur ÇALPAN
ERGANİ'DE ZÜLKİFL VE ENUŞ PEYGAMBERLERİN HALK İNANÇLARINDAKİ YERİ 1

Abdulmelik İBRAHİMOĞLU
ERGANİ'DE TASAVVUF KÜLTÜRÜ 9

Hacı ÖNEN
SEZAİ KARAKOÇ'UN ESERLERİNDE KUR'ÂN KISSALARININ YORUMLANMASI.....29

Nurten KULA
ERGANİLİ ŞAİR SEZAİ KARAKOÇ'UN ESERLERİNDE VAHİY KÜLTÜRÜ.....41

Taha YILMAZ
Mehmet Emin KALGI
SEZAİ KARAKOÇ'UN ŞİİRLERİNDE DİNÎ MOTİFLER 55

Lokman ŞAN
MOLLA GÜRÂNÎ'NİN KIRAAT İLMİNE DAİR ESERLERİ 71

Rıfat ABLAY
KÖPRÜLÜZÂDE ABDULLAH PAŞA'NIN (Ö. 1148/1735) İRŞÂDÜ'L-MÜRÎD ADLI RİSÂLESİNDEN DÖNEMİN KIRÂAT BİRİKİMİNE BİR BAKIŞ 79

Yasin TAŞ
OSMANLI DÖNEMİNDE ESKİ ERGANİ'DE KLASİK BİR EĞİTİM KURUMU: HALEBİYE MEDRESESİ.....99

Abdussamet KAYA
ERGANİ'DE NEDEN KÖKLÜ BİR MEDRESE GELENEĞİ YOKTUR? 123

Hatip YILDIZ
ERGANİ MADENİ MÜLKİ İDADİ MEKTEBİ 137

Abdullah CENGİZ
ERGANİ MADENİ RÜŞDİYE MEKTEBİ 161

Asım KAÇMAZ
CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE ERGANİ'DE EĞİTİM (1923-1960).....179

Fatih YILMAZ
Mustafa Remzi YARDIMCI
ERGANİ'NİN EĞİTİM VE KÜLTÜR YAŞAMINDA BİR CUMHURİYET PROJESİ: DİCLE (ERGANİ) KÖY ENSTİTÜSÜ 201

Mehmet KUYANAY
PROF. DR. HULUSİ KILIÇ HAYATI ESERLERİ VE EĞİTİM ANLAYIŞI 211

Mehmet Nesim ANUŞTEKİN
Mehmet ANUŞTEKİN
İMAM-HATİP LİSESİ ÖĞRENCİLERİNDE HAYATIN ANLAMI VE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ (ERGANİ ÖRNEĞİ) 227

İsmet KAYA
SEZAİ KARAKOÇ'UN ESERLERİNDE EĞİTİMİN YERİ.....263

Ayhan YILDIZ
ERGANİ YÖRESİ KÜLTÜRÜNDE GELENEKSEL HALK HEKİMLİĞİ KATEGORİLERİ 273

Sabri KARADOĞAN
ÇEVRE KOŞULLARI, ÖNCELİKLER VE RİSKLER AÇISINDAN BİR YERLEŞME TARİHİ ANALİZİ: ERGANİ VE YAKIN ÇEVRESİ.....303

Salih UÇAK
TANRI VE İYELER BAĞLAMINDA ERGANİ FOLKLORU 329

Özgül ALTAY
Muhammet YEŞİLYURT
ERGANİ'DE DOĞUMLA İLGİLİ HALK İNANIŞLARI 351

Eşref İNAN
PEYGAMBER HATIRALARININ DİL VE ANLATIM YÖNÜNDEN TOPLUMSAL YAŞAMA ETKİSİ 365

Ömer DELİKAYA
"AŞIQÊ EŞQÊ": DENGBÊJ Û SAZBEND XALIDÊ XENDEQA 373

İbrahim DAĞILMA
ERGANİ'DEKİ ZAZALAR VE SOSYAL YAŞAM ALGILARI.....393

KAYNAKÇA

ARIK, Durmuş, Ahmet Hikmet EROĞLU (Ed.), *Halk İnanışları,* Ankara, 2017.

AYAZ, Berna, Aykut Günaydın, "Zonguldak Yöresi Türbe, Yatır ve Ziyaret Yerleri Etrafında Oluşan İnanış ve Uygulamalar Üzerine Bir Değerlendirme", *Kültür Araştırmaları Dergisi, 2019*, c.1, ss. 134-148, https://dergipark. org.tr/en/ download, /article-file/730879 (Erişim: 23.10.2022).

ÇİÇEK, Zeynel Abidin, *Diyarbakır'ın Fethi, Tarihi ve Kültürü,* Diyarbakır Söz Matbaa, 2007.

DİYARBAKIR Salnameleri 1286-1323 (1869-1905), Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Yayınları, İstanbul 1999.

ERPOLAT, Mehmet Salih, "Dünden Bu Güne Ergani'deki Ziyaret Yerleri ve Bu Ziyaretler için Kullanılan Terimler", *Uluslararası Türk Dünyası İnanç Merkezleri Kongresi Bildirileri,* Türksev Yayınları, Ankara, 2004.

HARMAN, Ömer Faruk, "Zülkifl", *TDV İslam Ansiklopedisi*, c.44, TDV Yayınları, İstanbul, 2013.

EREN, Hasan, 1943 doğumlu, Diyarbakır/Bağlar, (Kaynak Kişi).

HASPOLAT, Yusuf Kenan, *Peygamberler, Sahabeler ve Evliyalar Kenti Diyarbakır,* Uzman Matbaacılık ve Ciltleme, İstanbul, 2013.

KARAMAN, Hayreddin, Mustafa ÇAĞRICI, İbrahim Kafi DÖNMEZ, Sadrettin GÜMÜŞ, Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir, *TDV Yayınları,* Ankara, 2012, c.3 s.696.

KIZIL, Hayreddin, *Diyarbakır ve Çevresindeki Dini Anlayışta Mitolojik Unsurların Etkisi,* (Doktora tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri (Dinler Tarihi) Ana Bilim Dalı, Ankara, 2010.

KÖKSAL, M. Asım, *Peygamberler Tarihi*, TDV Yayınları, Ankara, 2014.

KUTSAL Kitap Eski ve Yeni Antlaşma (Tevrat, Zebur, İncil), İstanbul: Kitabı Mukaddes Şirketi, 2013.

OYMAK, "İskender, Elazığ Merkez ve Çevresinde Ziyaret Yerleri ile İlgili İnanç ve Uygulamalar", *İlahiyat fakültesi dergisi*, 2009, c.14, ss. 29-61, http://isamveri.org/pdfdrg/D02364/2009_2/2009_2_OYMAKI.pdf, (23.10.2022).

ÖZBAY, Ekrem, *Türkmenistandan Anadoluya Örf Adet ve İnançları,* IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 2007.

TANYU, Hikmet, *Ankara ve Çevresinde Adak ve Adak Yerleri,* Ankara Üniversitesi Basımevi, 1967.

ÜZÜLMEZ, Müslüm, *Çayönü'nden Ergani'ye Uzun Bir Yürüyüş,* İstanbul, 2005.

www.karacadag.org.tr_66_AG6N17VM_ergani_kulturel_mirasini_ariyor.

KAYNAKÇA

ADAK, Abdurrahman, "Güneydoğu Anadolu'da Seyyidler", *Marife*, Konya 2004, c. 4, sy. 3, ss. 383-395.

AKCA, Gözen, *"Diyarbakır İli Ergani İlçesi Halk Kültürü Araştırması"*, ("Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Adana 2009.

ATEŞ, Ahmed, "Molla Gürânî", *İslâm Ansiklopedisi*, c. 8, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul 1979.

BAKIRER, Ömür, Suraiya FAROQHI, "Dediği Dede ve Tekkeleri", *Belleten*, Türk Tarih Kurum, Ankara 1975, c. 39, sy. 155, ss. 447-471.

BEYSANOĞLU, Şevket, *Anıtları ve Kitabeleri ile Diyarbakır Tarihi (Akkoyunlulardan Cumhuriyete Kadar)*, Diyarbakır Belediyesi Yayınları, Ankara 1990.

BİKÂÎ, Ebu'l-Hasan Burhaneddin İbrâhim b. Ömer, *'İnvânü'z-zamân bi-terâcimi'ş-şüyûḫ ve'l-aḳrân*, (thk.) Hasan Habeşî, Dâru'l-Kütüb ve'l-Vesâiku'l-Kavmiyye, Kahire 1422/2001.

BİKÂÎ, Ebu'l-Hasan Burhaneddin İbrâhim b. Ömer, *'Unvânü'z-zamân bi-terâcimi'ş-şüyûḫ ve'l-aḳrân*, Köprülü YEK, Fazıl Ahmed Paşa, nr. 1119.

ÇİÇEK, Zeynelabidin, *Diyarbakır'ın Fethi, Tarihi ve Kültürü*, Söz Matbaası, Diyarbakır 2007.

DARKOT, Besim, "Ergani", *İslâm Ansiklopedisi*, c. 4, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul 1979.

DEMİRCİ, Mehmet, "Hakîkat-i Muhammediyye", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, c. 15, TDV Yayınları, İstanbul 1997.

DENİZ, Murat, *"51 Numaralı Tapu Tahrir Defterine Göre Ergani Sancağı"*, ("Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Kütahya 2019.

Diyarbakır Salnâmeleri (Salnâme-i Diyarbekir 1286-1323/1869-1905), haz. Ahmet Zeki İzgöer, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Yayınları, İstanbul 1999.

DORU, Ayşegül, "Fotoğraflarda Ergani'de Hayat ve Ekoturizm", *Tüm Yönleriyle Ergani İlçesi ve Turizm*, ed. Cihat Güzel ve Yusuf Kenan Haspolat, Amaç Matbaacılık, İstanbul 2014, ss. 10-228.

EMÎRÎ, Ali, *Osmanlı Vilâyât-ı Şarkıyyesi*, Dâru'l-Hilâfeti'l-Aliyye, İstanbul 1337/1918.

ERDEM, Mehmet, *"Diyarbakır İli Merkez, Ergani, Eğil İlçeleri Adak ve Ziyaret Yerleri"*, ("Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Gaziantep 2011.

ERGANİ Kaymakamlığı, http://www.ergani.gov.tr/ilcemiz-ergani (11.11.2022).

EROĞLU, Sedat, *Gülbaran'ın Gülleri: Erganili Düşün, Sanat, Bilim, Siyaset İnsanları*, Kent Işıkları, İstanbul 2013.

ERPOLAT, Mehmet Salih, *"16. Yüzyılda Ergani Sancağı"*, ("Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Konya 1993.

ERPOLAT, Mehmet Salih, "Ergani'deki Ziyaretgâhlar ve Bu Ziyaretgâhların Günümüzdeki Durumu", *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi (SBArD)*, Diyarbakır 2004, c. 2, sy. 3, ss. 47-63.

GÜZEL, Cihat, "Ergani İlçesinde Bulunan Kutsal Mekanlar", *Her Yönüyle Diyarbakır İlçeleri*, ed. Yusuf Kenan Haspolat ve Aysel Alyamaç Yılmaz, Uzman Matbaacılık, İstanbul 2013, ss. 161-169.

GÜZEL, İlker, "Ergani İlçesinde Bulunan Kutsal Mekanlar", *Tüm Yönleriyle Ergani İlçesi ve Turizm*, ed. Cihat Güzel ve Yusuf Kenan Haspolat, Amaç Matbaacılık, İstanbul 2014, ss. 423-447.

HARMAN, Ömer Faruk, "Zülkifl", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, c. 44, TDV Yayınları, İstanbul 2013.

HASPOLAT, Yusuf Kenan, "Diyarbakır'da Dinler ve Yaşam", *Diyarbakır Sosyo-Kütürel Tarihi-3: Din, Kadın, Çocuk*, ed. Yusuf Kenan Haspolat ve Nizamettin Hamidi, Uzman Matbaacılık, İstanbul 2013, ss. 4-206.

HASPOLAT, Yusuf Kenan, *Diyarbakır Türbeleri*, (e-kitap), 2014.

HASPOLAT, Yusuf Kenan, *Peygamberler, Sahâbeler ve Evliyalar Kenti Diyarbakır*, Uzman Matbaacılık, İstanbul 2013.

Kitâb-ı Mukaddes: Eski ve Yeni Ahit (Tevrat ve İncil), Kitâb-ı Mukaddes Şirketi, İstanbul 1958.

KORKUSUZ, M. Şefik, *Seyahatnamelerde Diyarbekir*, Kent Yayınları, İstanbul 2003.

KORKUSUZ, M. Şefik, *Tezkire-i Meşâyih-i Âmid: Diyarbakır Velileri I-II*, Kent Yayınları, İstanbul 2004.

MELEK, Ali ve Abdullah DEMİR, *Dinî Değerleri ile Diyarbakır*, Diyarbakır İl Müftülüğü Yayınları, Diyarbakır 2009.

ÖZTÜRK, Mustafa ve İbrahim YILMAZÇELİK, "Ârifî Paşa'nın Seyahatnamesi: Diyarbekir Seyahati", *Belgeler: Türk Tarih Belgeleri Dergisi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1997, c. 18, sy. 22, ss. 91-109.

SAMİ, Şemseddîn, *Kâmûsü'l-a'lâm*, Mihrân Matbaası, İstanbul 1306-1316/1889-1898.

SÜREYYÂ, Mehmed, *Sicill-i Osmânî*, Dârüttıbâati'l-Âmire, İstanbul 1311/1893.

ÜZÜLMEZ, Müslüm, "Ergani", *Diyarbakır Ansiklopedisi*, c. 2, ed. İhsan Işık, Yelkovan Ajans, Ankara 2013.

YAŞAROĞLU, M. Kâmil, "Molla Gürânî", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, c. 30, TDV Yayınları, İstanbul 2020.

YILDIRIM, Kadri, Diyarbakır'ın Fikir ve İlim Öncüleri-18, 2020, https://www.guneydoguguncel.com/diyarbakir-in-fikir-ve-ilim-onculeri-18/4464/ (27.10.2022).

YILDIZ, İrfan, "Diyarbakır'ın Ergani İlçesinde Tespit Edilen Kültür Varlıkları", *Uluslararası 18. Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu*, ed. Mükerrem Kürüm v.dğr., Efeler Belediyesi Kültür Yayınları, Aydın 2017, ss. 647-670.

KAYNAKÇA

ALTUNTAŞ, Halil ve ŞAHİN, Muzaffer, *Kur'ân-ı Kerim Meâli*, Diyanet İşleri Başkanlığı, Ankara, 2009.

BOLAY, Süleyman Hayri, "Âdem", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, ts. Erişim 21 Kasım 2022.

DİCLEHAN, Şakir, *Sanat ve Düşünce Dünyasında Sezai Karakoç*, Lim Yayınları, İstanbul, 2015.

İBN MANZÛR, Cemaluddin Muhammed b. Mukerrem, *Lisanu'l-'Arab,* Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye, ts. Beyrut.

İSFAHÂNÎ, Râgıb, *el-Müfredât fî Garîbi'l-Kur'ân,* Dâru'l-Marife, Beyrut, 2005.

KARAKOÇ, Sezai, *İnsanlığın Dirilişi,* Diriliş Yayınları, İstanbul, 1987.

KARAKOÇ, Sezai, *Yitik Cennet*, Diriliş Yayınları, İstanbul, 2006.

KAYA, Remzi, "Kur'ân-ı Kerim Kıssaları ve Düşündürdükleri", *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,* 11/2, 2022.

ŞENGÜL, İdris, "Kıssa", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, ts. Erişim 08 Mart 2021

ŞİMŞEK, M. Sait, *Kur'an Kıssalarına Giriş*, Yöneliş Yayınları, İstanbul, 1993.

KAYNAKÇA

ADA, Ahmet, *İkinci Yeni ve Sezai Karakoç'un İlk Şiir Kitabı: Körfez*, Hece Yayınları, Ankara, 2003.

BAŞ, Münire Kevser, *"Sezai Karakoç'un Düşünce ve Sanatında Temel Kavramlar"*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Ankara, 2005.

BİLGE, Muhittin, "*Sezai Karakoç'un Diriliş Düşüncesinde Medeniyet Anlayışı"*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Ankara, 1996.

CERRAHOĞLU, İsmail, *Tefsir Usûlü*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 1992.

ÇELEBİOĞLU, Ayşe, *"Sezai Karakoç'ta Diriliş Düşüncesi ve Din"*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Bursa, 2020.

ÇOBAN, Mustafa, *"Sezai Karakoç'un Eserlerinde Dîni Referanslar",* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Konya, 2001.

EROĞLU, Ebubekir, *Sezai Karakoç'un Şiiri*, Bürdem Yayınları, İstanbul, 1981.

KARAKOÇ, Sezai, *Şiirler I Hızırla Kırk Saat,* 3.bs. Diriliş Yayınları, İstanbul, 1974.

KARAKOÇ, Sezai, *Hikâyeler I Meydan Ortaya Çıktığında*, Diriliş Yayınları, İstanbul, 1978.

KARAKOÇ, Sezai, *Unutuş ve Hatırlayış*, 2. bs. Diriliş Yayınları, İstanbul, 1980.

KARAKOÇ, Sezai, *Çağ ve İlham, I*, 4.bs. Diriliş Yayınları, İstanbul, 1987.

KARAKOÇ, Sezai, *Makamda,* 3. bs. Diriliş Yayınları, İstanbul, 1995.

KARAKOÇ, Sezai, *İslam'ın Dirilişi*, 7. bs. Diriliş Yayınları, İstanbul, 1996.

KARAKOÇ, Sezai, *Gün Doğmadan*, 5. bs. Diriliş Yayınları, İstanbul, 2007.

KARAKOÇ, Sezai, *Batı Şiirlerinden Çeviriler,* 7. bs. Diriliş Yayınları, İstanbul, 2015.

KARAKOÇ, Sezai, *İslam'ın Şiir Anıtlarından Çeviriler*, 8. bs. Diriliş Yayınları, İstanbul, 2016.

KARAKOÇ, Sezai, *Zamana adanmış Sözler Şiirler V*, 11. bs. Diriliş Yayınları, İstanbul, 2016.

KARAKOÇ, Sezai, *Şiirler II, Şahdamar-Körfez- Sesler*, 12. bs. Diriliş Yayınları, İstanbul, 2017.

KARAKOÇ, Sezai, *Ayinler Çeşmeler Şiirler VI*, 9. bs. Diriliş Yayınları, 2017.

KARAKOÇ, Sezai, *Monna Rosa Şiirler* I 31. bs. Diriliş Yayınları, İstanbul, 2017.

KARAKOÇ, Sezai, *Mehmet Akif,* 21. bs. Diriliş Yayınları, İstanbul, 2017.

KARAKOÇ, Sezai, *Taha'nın Kitabı Gül Muştusu Şiirler* IV, 11. bs. Diriliş Yayınları, İstanbul, 2017.

KARAKOÇ, Sezai, *Unutuş ve Hatırlayış* 6. bs. Diriliş Yayınları, İstanbul, 2017.

KARAKOÇ, Sezai, *İslam,* 18. bs. Diriliş Yayınları, İstanbul, 2017.

KARAKOÇ, Sezai, *Mevlana*, 10. bs. Diriliş Yayınları, İstanbul, 2017.

KARAKOÇ, Sezai, *Leyla ile Mecnun*, 12. bs. Diriliş Yayınları, İstanbul, 2017.

KARAKOÇ, Sezai, *Ruhun Dirilişi,* 16. bs. Diriliş Yayınları, İstanbul, 2017.

KARAKOÇ, Sezai, *Kıyamet Aşısı,* 15. bs. Diriliş Yayınları, İstanbul, 2017.

KARAKOÇ, Sezai, *Sûr,* 7. bs. Diriliş Yayınları, İstanbul, 2017.

KARAKOÇ, Sezai, *Diriliş Neslinin Amentüsü,* 12. bs. Diriliş Yayınları, İstanbul, 2017.

KARAKOÇ, Sezai, *Yitik Cennet*, 15. bs. Diriliş Yayınları, İstanbul, 2017.

KARAKOÇ, Sezai, *Meydan Ortaya Çıktığında* 9. bs. Diriliş Yayınları, İstanbul, 2018.

KARAKOÇ, Sezai, *Portreler Hikayeler*, 7. bs. Diriliş Yayınları, İstanbul, 2018.

KARAASLAN, Nasuhi Ünal, "Şair", Diyanet İslam Ansiklopedisi, TDV Yayınları, İstanbul, 2000.

KARATAŞ, Turan, *Doğu'nun Yedinci Oğlu Sezai Karakoç*, Kaknüs Yayınları, İstanbul, 1998.

KARATAŞ, Turan, "Sezai Karakoç Şiirinde Allah", *2. İslami Türk Edebiyatı Sempozyumu*, 2015.

KOTAN, Cem, "Kültür, Medeniyet ve Teknik Kavramları Etrafında Sezai Karakoç ve Nurettin Topçu Düşüncesinde İslam-Batı Karşıtlığı", *V. Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi Bildiriler Kitabı*, Cilt: IV, 12-15 Mayıs 2016, Isparta, 2016.

KUR'ÂN'IN TÜRKÇE MEALİ VE TEFSİRİ, *Kur'ân Yolu*, Haz. Heyet, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2007.

KURTUBÎ, Muhammed b. Ahmed b. Ebî Bekr b. Ferh, *el-Câmiʿ li-Aḥkâmi'l-Ḳurʾan*, Dâru'l-Kütub, Riyad, 2003.

MEVDÛDÎ, Ebu'l-Ala, *Tefhimu'l Kur'ân*, Çev. Heyet, İnsan Yayınları, İstanbul, 1986.

ORHANOĞLU, Hayrettin, "Sezai Karakoç'un Şiirinde İmgeler", *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları 1*, İstanbul, 2009.

ÖZTEMİZ, Betül Sezer, *"Sezai Karakoç'un Din ve Toplum Anlayışı",* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü) Çanakkale, 2009.

RAZÎ, Muhammed b. Ömer Fahruddin, *Mefatihu'l- Gayb,* Dâru'l- Fikr, Lübnan, 1981.

SERVİ, Hasan Ali, *"Sezai Karakoç'un Diriliş Fikri ve Medeniyet Anlayışı"*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Konya, 2021.

SUYUTÎ, Celaluddin, *el-İtkan fi Ulûmu'l-Kur'ân*, Beyrut, 1990.

TABERÎ, Ebu Cafer Muhammed b. Cerir, *Câmiu'l-Beyân an Te'vilil-Kur'ân*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrût, 1992.

TÜRKYILMAZ, Sevil, *"Sezai Karakoç Düşüncesinde İnancın Birey ve Toplum Üzerindeki Etkisi",* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gümüşhane Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü), Gümüşhane, 2021.

YAZIR, Elmalılı M. Hamdi, *Kur'an'ı Kerim Türkçe Meali*, Sadeleştirenler İsmail Karaçam, M. Emin Işık, Nurettin Bolelli, İstanbul, 2013.

KAYNAKÇA

AKDEMİR, Cihan, "*Nurettin Topçu-Necip Fazıl Kısakürek-Sezai Karakoç'ta İdeal Gençlik Tasavvuru",* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Sakarya, 2010.

ALVER, Köksal, "İnsan ve Toplum Gerçekliğini Hecelemek", *Hece Dergisi,* 7/73, s.81.

ANALAY, Kadir, "Sezai Karakoç ve Diriliş Düşüncesi", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Diyarbakır, 2009.

AZARKAN, Ezeli, "İbn Haldun'un Devlet Görüşü (Yönetimler Döngüsü)", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi,* https://dergipark. org.tr (Erişim: 15.08.2022).

BAŞ, Münire Kevser, "Bütünlüklü Bir Dünya Görüşü Olarak Diriliş Düşüncesi", *Diriliş Dünya Görüşü ve Sezai Karakoç Sempozyumu,* 20-21 Kasım 2015, s.1-9.

BAŞ, Münire Kevser, *Diriliş Taşları: Sezai Karakoç'un Düşünce Sanatında Temel Kavramlar*, Ankara, Lotus Yayınları, 2008.

BAYILDIRAN, Sabit Kemal, *Sezai Karakoç'un Coğrafyası*, Komşu Yayınları, İstanbul, 2015.

BAYYİĞİT, Mehmet, *Din Sosyolojisinin Doğuşu ve Gelişimi, Din Sosyolojisi*, Palet Yayınları, Konya, 2014.

BİLGE, Muhittin, "İslamcılık ve Sezai Karakoç", *Diriliş Dünya Görüşü ve Sezai Karakoç Sempozyumu,* 2015, s.1, 06. 08. 2022.

CAN, Hamit, "Siyasal Bir Tasarım Olarak Diriliş Partisi", *Hece Dergisi*, 7/73 2003, s.127.

ÇELEBİOĞLU, Ayşe, "Sezai Karakoç'ta Diriliş Düşüncesi ve Din", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Bursa, 2020.

DERE, Lutfiye ve Şentürk, Habil, "Sezai Karakoç'un Kişiliği ve Dini Hayatı Üzerine Psiko-Biyografik Analizler", *Türk Din Psikolojisi Dergisi*, 3/1 Haziran 2021, s.39-57.

ERTÜRK, Ömer, "Sezai Karakoç'un Diriliş Düşüncesinde Kutlu Millet", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü) Van, 2018.

GÜNAY, Durmuş, "Diriliş Düşünce Sistemi", *Sezai Karakoç'la Kırk Saat*, Kahramanmaraş Belediyesi, 2006.

İBN KESÎR, *Tefsîrü'l-Kur'âni'l-'azîm,* Dâru'l-Kütübi'l-'İlmiyye, Beyrût, 1418/1997.

KABAKLI, Abdullah, *Türk Edebiyatı-III,* Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, İstanbul, 1969.

KARAKOÇ, Sezai, *Kara Yılan*, Diriliş Yayınları, İstanbul, 1954.

KARAKOÇ, Sezai, *Fırtına*, Diriliş Yayınları, İstanbul, 1966.

KARAKOÇ, Sezai, *İslam'ın Dirilişi*, Diriliş Yayınları, İstanbul, 1975.

KARAKOÇ, Sezai, *I-Hızır'la Kırk Saat*, Diriliş Yayınları, İstanbul, 1995.

KARAKOÇ, Sezai, *Sur,* Diriliş Yayınları, İstanbul, 1997.

KARAKOÇ, Sezai, *Çağ ve İlham-III*, Diriliş Yayınları, İstanbul, 1998a.

KARAKOÇ, Sezai, *Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi-II*, Diriliş Yayınları, İstanbul, 1998b.

KARAKOÇ, Sezai, *Diriliş Muştusu*, 5.b., Diriliş Yayınları, İstanbul, 2003.

KARAKOÇ, Sezai, *Gün doğmadan,* Diriliş Yayınları, İstanbul, 2006.

KARAKOÇ, Sezai, *İnsanlığın Dirilişi*, 8.b., Diriliş Yayınları, İstanbul, 2011.

KARAKOÇ, Sezai, *Gül Muştusu, Şiirimiz: Akımlar, Toplum ve Şair Hakkında, Edebiyat Yazıları-II,* Diriliş Yayınları, İstanbul, 2012.

KARAKOÇ, Sezai, *Gün Doğmadan*, Diriliş Yayınları, İstanbul, 2013.

KARAKOÇ, Sezai, *Çağ ve İlham II: Sevgi Devrimi*, 8.b., Diriliş Yayınları, İstanbul, 2014.

KARAKOÇ, Sezai, *Sur: Günlük Yazılar III*, 6.b., Diriliş Yazıları, İstanbul, 2014.

KARAKOÇ, Sezai, *Diriliş Neslinin Amentüsü*. 24.b., Diriliş Yayınları, İstanbul, 2014.

KARAKOÇ, Sezai. *Çıkış Yolu II: Medeniyetimizin Dirilişi (Dört Konferans),* 5.b., Diriliş Yayınları, İstanbul, 2015.

KARAKOÇ, Sezai, *Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi I*, 5.b., Diriliş Yayınları, İstanbul, 2015.

KARATAŞ, Turan, *Doğu'nun Yedinci Oğlu Sezai Karakoç*, Kaynak Yayınları, İstanbul, 2013.

KAVAKLI, Abdullah, *Sezai Karakoç, Aşk ve Mona Rosa*. 2010, 7, kavaklim.wordpress.com (Erişim: 15.08.2022).

KURTUBÎ, *el-Câmi' li- Ahkâmi'l-Kur'ân,* Dâru'l-Kütübi'l-'İlmiyye, Beyrût, 1424/2003.

LEWİS, Bernard. *Modern Türkiye'nin Doğuşu,* Çev. Boğaç Babür Turna, 7.b., Arkadaş Yayınları, Ankara, 2014.

SERT, İsmail, "Yıldırım Aydınlığında Bir Ağaç Olarak Şair", *Hece Dergisi Özel Sayı,* 5, 3b., Ankara, 2018.

TEMÜR, Mehmet E., "Sezai Karakoç'un Hikâyelerinde Diriliş Felsefesi", *II. Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi Bildiriler Kitabı,* Bursa, 2013.

KAYNAKÇA

AY, Mahmut. "Molla Gürânî'nin Ğâyetü'l-Emânî'si". *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi* 9/18 (2011), 303-336.

BİKÂÎ, Ebü'l-Hasen Burhânüddîn İbrâhîm b. Ömer b. Hasen er-Rubât el-Hırbevî el-. *Unvânü'z-zaman bi terâcimi'ş-şüyûhi ve'l-akrân*. thk. Hasan Habeşî. 5 Cilt. Kâhire: Matbaatü Dâru'l-Kütübi ve'l-Vesâki'l-Kavmiye, 1. Basım, 2001.

DİLEK, Mahmut. *Ref'ul-Hitam 'An Vakfi Hamza Ve Hişâm (Molla Gürânî'nin Ref'ul-Hitam 'An Vakfi Hamza Ve Hişâm Adlı Eserinin Edisyon Kritiği*. Marmara Üniversitesi Sosyal bilimler Enstitüsü, 2019.

Gürânî, Şemsüddîn Ahmed b. İsmâîl b. Osmân el-. *ed-Dürerü'l-levâmi' fî şerhi Cem'i'-Cevâmi'*. thk. Saîd b. Gâlib Kâmil Mecîdî. 5 Cilt. Medîne: el-Câmiatü'l-İslâmiye, 2008.

Gürânî, Şemsüddîn Ahmed b. İsmâîl b. Osmân el-. *Ġāyetü'l-emânî fî tefsîri'l-kelâmi'r-rabbânî.* thk. Hâmid b. Yakûb el-Ferîh. 5 Cilt. Riyâd: Dâru'l-Hadâra, 1. Basım, 2018.

KOYUNCU, Recep. "Molla Güranî (v. 893/1488)'nin Ref'ul-Hitâm 'an Vakfi Hamza ve Hişâm Adlı Risalesi'nin Tahkikli Neşri". *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 44/44 (Aralık 2017), 149-192.

Şemsuddîn es-Seḫâvî, Ebû'l-Ḫayr Muḥammed b. ʿAbdurraḥmân b. Muḥammed. *eḍ-Ḍavʾu'l-Lâmiʿ li-Ehli'l-Ḳarni't-Tâsiʿ*. 6 Cilt. Beyrut: Menşûrâtu Dâri Mektebeti'l-Ḥayâh, ts.

VEROJ, Seîd. *Portreyên Şophiştî*. İstanbul: Dara Yayıncılık, 1. Basım, 2019.

YAŞAROĞLU, M. Kâmil. "Molla Gürânî". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 30/248-250. İstanbul: TDV Yayınları, 2005.

YILDIZ, Sakıb. "Molla Güranî ve İstanbul Fethindeki Rolü". *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 3 (30 Haziran 1979).

KAYNAKÇA

BÂBÂNÎ, İsmail b. Muhammed Emin b. Mîr Selîm. *Hediyyetü'l-ʿârifîn*. 2 Cilt. Beyrût: Dârû İhyai't-Türâsi'l-Arabî, ts.

BAĞDÂDÎ, Ebû Bekr el-Hatîb Ahmed b. Ali b. Sâbit Hatîb el-. *Târîhu Bağdâd*. 24 Cilt. Beyrût: Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1995.

EBÛ GUDDE, Abdülfettah. *el-İsnâd mine'd-dîn ve Safha müşrika min târîhi semaiʿl-hadis ʿinde'l-muhaddisîn*. Beyrût: Dârü'l-Beşâiri'l-İslamiyye, 2014.

FİDAN, Tarık. "Köprülü Abdullah Paşa'nın Üç Gazeli". *Akademik Dil ve EdebiyatDergisi* 4/2 (30 Ağustos 2020), 355-366. https://doi.org/10.34083/akaded.754601

İBN GALBÛN, Ebü'l-Hasen Tâhir b. Abdilmün'im el-Halebî el-Mısrî. *et-Tezkira fîkıraati's-semân*. 2 Cilt. Cidde: Cemaatü'l-Hayriyye, 1991.

İBN MÜCÂHİD, Ebû Bekr Ahmed b Musa b el-Abbas et-Temîmî. *es-Sebʿa fi'l-kıraât*.Kâhire: Dârü'l-Meʿârif, 1980.

İBNÜ'L-CEZERÎ, Ebû'l-Hayr Şemsüddin Muhammed b. Muhammed b. Muhammed b.Ali b. Yusuf. *en-Neşr fi'l-kırââti'l-aşr*. 2 Cilt. Beyrut: Dârû'l-Kütübi'l-İlmiyye, ts.

İBNÜ'L-CEZERÎ, Ebü'l-Hayr Şemsüddin Muhammed b. Muhammed. *Câmiu esânîdiİbni'l-Cezerî*. Beyrût: Müesseset'd-Duhâ, 2015.

İLGÜREL, Mücteba. "Köprülü Mehmed Paşa". *Türkiye Diyanet Vakfı İslamAnsiklopedisi*. 26/258-260. Ankara: TDV Yayınları, 2002.

KÖPRÜLÜZÂDE, Ebû Nâile Abdullah Paşa. *İrşâdü'l-mürîd ilâ maʿrifeti'l-esânîd*.Medine İslam Üniversitesi Kütüphanesi, 10001, 1b-33a.

KÖPRÜLÜZÂDE, Ebû Nâile Abdullah Paşa. *Şifâ'ü'l-hâim fî taḫlişi ḳıraâti Âsım*.Diyarbakır: Diyarbakır İl Halk Kütüphanesi.

KÜÇÜK, Raşit. "İsnad". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 23/154-159.İstanbul: TDV Yayınları, 2001.

MEKKÎ, Ebû Muhammed b. Hammus b. Muhammed b. Ebî Tâlib. *et-Tebsıra fi'l-kırâât*.Bombay: ed-Dârû's-Selefiyye, 1982.

MUTAYRÎ, Ahmed b. Saʿad b. Hüseyn el-. *Esânîdü'l-kıraât ve menhecü'l-kurrâi fîdirâsetihâ*. Riyâd: Camiâtü'l-İmâm Muhammed b. Suud el-İslamiyye, Doktora Tezi, 2011.

ÖZCAN, Abdülkadir. "Köprülüzâde Fâzıl Mustafa Paşa". *Türkiye Diyanet Vakfı İslamAnsiklopedisi*. 26/263-265. Ankara: TDV Yayınları, 2002.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı. *Osmanlı Tarihi*. 6 Cilt. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 6. Basım, ts.

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları

1. Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA);

Bab-ı Asaf-i, Divan-ı Hümayun Sicilleri, Diyarbekir Ahkam Defteri (BOA. A. DVNS. AHK. DB. d.) 1.

Dahiliye, Mektubi Kalemi (BOA. DH. MKT.) 1649-45.

Dahiliye, Sicili Ahval İdaresi Defterleri (BOA. DH. SAİD. d.), 145-177.

Evkaf, Defter (BOA. Ev. d.) 14375, 19407, 26207.

2. Diyarbekir Vilayet Salnameleri

Salname-i Vilâyeti Diyarbekir, Diyarbekir Vilayet Matbaası, sene H. 1291/1874.

Salname-i Vilâyeti Diyarbekir, Diyarbekir Vilayet Matbaası, sene H. 1319/1901.

3. Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi (VGMA);

Diyarbakır Defter-i Kebir Fihristi Numara: 2466.

Esas (Yeni Şahsiyet Kaydı) Defteri (VGMA. Esas. d.) 159.

Hurufat Defteri (VGMA. HRF. d.), 530, 531, 532, 535, 536, 1055, 1059, 1060, 1062, 1066, 1072, 1098.

Basılı Kaynaklar

AKAKUŞ, Recep, "Reîsülkurra", *DİA*, İstanbul 2007, C. XXXIV, s. 545-346.

ASAN, Hakan, "Kafkasya'dan Ergani'ye Göçler: Balahor Köyü Örneği Üzerine Bir Değerlendirme", *Uluslararası 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nın 140. Yılında Kafkas Göçleri ve Etkileri Sempozyumu (25-26 Kasım/2017 İstanbul) Bildiriler Kitabı*, Ed. Fehamettin Başar-Murat Kasap, İstanbul 2019, s. 185-197.

BİZBİRLİK, Alpay, *16. Yüzyıl Ortalarında Diyarbekir Beylerbeyliği'nde Vakıflar*, TTK, Ankara 2002.

CİHAN, Ahmet, *Osmanlı'da Eğitim,* Akademik Kitaplar, İstanbul 2014.

DARKOT, Besim, "Ergani", *İA*, MEB, 1977, C. IV, s. 310-311.

ERGENÇ, Özer, "Osmanlı Şehrinde Esnaf Örgütlerinin Fizik Yapıya Etkileri", *Türkiye'nin Sosyal ve Ekonomik Tarihi (1071-1920)*, Ankara 1980, s. 103-109.

ERPOLAT, Mehmet Salih Erpolat, "XVI. Yüzyılda Ergani Sancağı'ndaki Gayrimüslim İskân Yerleri ile Şahıs İsimleri Hakkında Bir Değerlendirme", *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi (SBArD)*, 2004, C. II, Sayı 4, s. 155-187.

ERPOLAT, Mehmet Salih, "Ergani'deki Ziyaretgâhlar ve Bu Ziyaretgâhların Günümüzdeki Durumu", *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi (SBArD)*, 2004, C. II, Sayı 3, s. 47-63.

ERPOLAT, Mehmet Salih, *XVI. Yüzyılda Ergani Sancağı*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Konya 1993.

es-SAKKÂR, Sâmî, "Muîd", *DİA*, Ankara 2020, C. XXXI, s. 86-87.

EVLİYA ÇELEBİ, *Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi*, Haz. Yücel Dağlı-Seyit Ali Kahraman, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2000.

GÜNALAN, Rıfat, "Evkaf-ı Ümem Tarihi'nde Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Diyarbakır Vakıfları", *Tanzimat'tan Günümüze Diyarbakır*, Ed. Oktay Bozan vd., Manas Yayıncılık, Ankara 2019, Cilt I, s. 171-190.

HIZLI, Mefail, "Osmanlı Vakıf Sisteminde Rakabe", *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1994, Cilt 6, Sayı 6, s. 53-70.

İPŞİRLİ, Mehmet, *Osmanlı İlmiyesi*, Kronik Yayınları, İstanbul 2021.

KARADENİZ, Hasan Basri, "XVI. Yüzyılda Ergani Sancağında Nüfus ve Yerleşme", *Türk Dünyası Araştırmaları*, Aralık 1994, Sayı 93, s. 45-77.

KAZICI, Ziya, "Vakıfların Osmanlı Eğitimindeki Yeri", *Osmanlı Medreseleri: Eğitim, Yönetim ve Finans*, Ed. Fuat Adın vd. Mahya Yayınları, İstanbul 2019, s. 279-286.

KAZICI, Ziya, *Osmanlı'da Eğitim Öğretim*, Bilge Yayınları, İstanbul 2014.

ÖZTÜRK, Mustafa – YILMAZÇELİK, İbrahim, "Arifî Paşa'nın Seyahatnamesi Diyarbekir Seyahatı", *Türk Tarih Belgeler Dergisi (Belgeler)*, Ankara 1997, C. XXVIII, Sayı 22, s. 91-109.

SÖZEN, Metin, *Anadolu Medreseleri: Selçuklular ve Beylikler Devri*, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, İstanbul 1972, II.

TAŞ, Yasin, *Osmanlı Dönemi İzmir Medrese ve Kütüphaneleri*, Hiper Yayın, İstanbul 2020.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilatı*, TTK, Ankara 1988.

ÜNAL, Mehmet Ali, *Osmanlı Tarihi Sözlüğü*, Paradigma Yayınları, İstanbul 2011.

YEDİYILDIZ, Bahaeddin, *XVIII. Yüzyılda Türkiye'de Vakıf Müessesesi*, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2003.

KAYNAKÇA

AKCA, Gözen, *Diyarbakır İli Ergani İlçesi Halk Kültürü Araştırması*, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana 2009.

AKIN, Bülent *Diyarbakır Yöresi Alevi Ocakları: Tarih, İnanç Ve Gelenek*, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2017.

ASAN, Hakan, *Kırım Ve Kafkasya'dan Diyarbakır Ve Çevresine Göçler (1876-1914): Elazığ, Malatya, Mardin ve Diyarbakır Örneği*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2016.

ASAN, Hakan, *"Kafkasya'dan Ergani'ye Yapılan Göçler: Balahor Köyü Örneği Üzerine Bir Değerlendirme",* Uluslararası 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nın 140. Yılında Kafkas Göçleri ve Etkileri Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Ed. Fahameddin Başar, Murat Kasap, Gürcistan Dostluk Derneği Yayınları, İstanbul 2019, 185-197.

BALA, Sabahattin, "Şark Medreselerinin Kurumsal Yapısı ve İşleyişi: Mardin Örneği", *Artuklu Akademi,* Cilt: 2, Sayı: 2, (2015), s. 49-83.

ÇAĞLAYAN, Mehmet, *Şark Uleması*, Çağlayan Yayınları, İstanbul 1996.

ÇİÇEK, M. Halil, *Şark Medreselerinin Serencamı*, Beyan Yayınları, İstanbul 2009.

ERCÜMENT, Ayhan, *Din, Gelenek ve Modernleşme Bağlamında Medrese Kültürü ve Toplum*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2018.

ERPOLAT, Mehmet Salih, *16. Yüzyılda Ergani Sancağı*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 1993.

HASPOLAT, Cüneyt, *"İlçe Medreseleri"*, Diyarbakır Medreseleri, Tekke, Zaviye Ve Taziye Evleri, Ed. Yusuf Kenan Haspolat, e-Kitap, 2015, 79-105.

https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr (Erişim: 06.08.2022)

KORKUSUZ, M. Şefik, Cumhuriyet Öncesi Diyarbekir'de Maarif, Kent Yayınları, İstanbul 2009.

ÖZTOPRAK, Siraceddin, *Şark Medreselerinde Bir Ömür*, Beyan Yayınları, İstanbul 2003.

PLATİN, Ubeydullah, *Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Faaliyet Gösteren Geleneksel Eğitim Kurumları (Medreseler) Üzerine Bir Araştırma (Batman, Diyarbakır ve Siirt Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 2011.

SARIKAYA, Yaşar, *Medreseler ve Modernleşme*, İz Yayıncılık, İstanbul 1997.

ŞENGÜL, Serdar, *Bilgi, Toplum, İktidar: Osmanlı ve Cumhuriyet Modernleşmesi İle Karşılaşma Sürecinde Doğu Medreseleri*, Doktora Tezi, Hacettepe Ünıversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2008.

ŞİMŞEK, Mehmet, *Amid'den Diyarbekir'e Eğitim Tarihi*, Kent Yayınları, İstanbul 2006.

TİMURTAŞ, Abdulhadi, *Çığır Açan Şark Âlimleri*, Kent Yayınları, İstanbul (ty).

ÜZÜLMEZ, Müslüm, *Çayönü'nden Ergani'ye Uzun Bir Yürüyüş*, Ladin Matbaacılık, İstanbul 2005.

YILDIZ, Hatip, *Diyarbekir Vilayetinde Eğitim (1870-1920)*, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2007.

YÜKSEL, Müfid, *Kürdistan'da Değişim Süreci*, Sor Yayınları, Ankara 1993.

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri

Başkanlık Osmanlı Arşivi, Yıldız Esas Evrakı (BOA, Y. EE)

Başkanlık Osmanlı Arşivi, Maliye Nezareti Evrak-ı Emiriye Müdüriyeti Evrakı (BOA, ML. EEM)

Başkanlık Osmanlı Arşivi, Maarif Nezareti Mektubi Evrakı (BOA, MF. MKT)

Başkanlık Osmanlı Arşivi, Dâhiliye Nezareti Umum Vilayat Müdüriyeti (BOA, DH. UMVM)

Başkanlık Osmanlı Arşivi, Dâhiliye Nezareti İdare-i Umumiye Ekleri (BOA, DH. İ.UM. EK)

Başkanlık Osmanlı Arşivi, Maarif Nezareti İbtidaiye Evrakı (BOA, MF. İBT)

Başkanlık Osmanlı Arşivi, Maarif Nezareti Taliye Evrakı (BOA, MF. TLY)

Salname ve İstatistikler

Maarif Nezareti İstatistik Müdüriyeti, (Dersaadet ve vilayatta kain mekatib-i resmiye ve hususiyeye ve Dersaadet'te bulunan medaris-i İslamiye ile kütüphanelere dair istatistik mecmuasıdır. İlan-ı meşrutiyetten sonra ilk defa neşir olunur.), Matbaa-i Amire, Darülhilafetilaliyye 1327.

Maarif-i Umumiye Nezareti İhsaiyat Kalemi, (R. 1329-1330 senesine mahsus maarif-i umumiye ihsaiyat mecmuasıdır.), Matbaa-i Amire, Darülhilafetilaliye 1336.

Diyarbakır Salnameleri, Birinci Cilt, Haz: Ahmet Zeki İzgöer, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Yayınları, İstanbul 1999.

Maarif Salnamesi, H. 1321.

Osmanlı Devlet Salnamesi, R. 1326.

Türkiye Cumhuriyeti Maarif Vekâleti 1925-1926 Ders Senesi İhsaiyat Mecmuası, Devlet Matbaası, İstanbul 1928.

Türkiye Cumhuriyeti Maarif Vekâleti R. 1339-1340 Ders Senesi İhsaiyat Mecmuası, Matbaa-i Amire, İstanbul 1341.

Araştırma Eserler

ADLIĞ, Davut, "Osmanlı Hâkimiyetine Geçiş Sürecinde Zirkilerin Atak Kolu", Ashâb-ı Kehf Şehri Lice: Tarih, Edebiyat, Kültür, Sonçağ Akademi, Ankara 2021. s. 59-70.

CENGİZ, Abdullah, "Kudüs-i Şerif İdadi Mektebi (1890-1913)", History Studies, 12/1, Şubat 2020, s. 103-124.

DEMİREL, Fatih, *Mekteb-i İdadi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erzurum 2010.

DENİZ, Murat, *51 Numaralı Tapu Tahrir Defterine Göre Ergani Sancağı,* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2019.

DUMAN, Ömer, *1328-1329 Ders Senesi İhsaiyat Mecmuası Işığında Osmanlı Devleti'nde Eğitim*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sivas 2019.

ERGÜN, Mustafa, "Medreseden Mektebe Osmanlı Eğitim Sistemindeki Değişme", *Yeni Türkiye*, Sayı: 32, 2000, s. 735-753.

GÖRÜR, Emel Demir Görür, *Osmanlı Belgeleri ile İngiliz Elçilik ve Konsolosluk Raporlarında Vilâyât-ı Sitte Islahatı (1878-1899)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2020.

GÖYÜNÇ, Nejat, "Diyarbakır", *DİA*, C. 9, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1994, s. 464-469.

KARPAT, Kemal H., *Osmanlı Nüfusu (1830-1914)*, Timaş Yayınları, İstanbul 2010.

KILIÇ, Selda, "Tanzimat Sonrası Osmanlı Vilayet Bütçeleri", *Tarih Araştırmaları*, Cilt: 20, Sayı: 31, 2000, s. 193- 207.

KODAMAN, Bayram, *Abdülhamid Devri Eğitim Sistemi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1991.

ÖRENÇ, Ali Fuat, "1867 Vilayet Düzenlemesinden I. Dünya Savaşı Başlarına Kadar Diyarbakır'da Mülki Yapı", *Tanzimat'tan Günümüze Diyarbakır*, Cilt 1, Editörler: Oktay Bozan, Hakan Asan, Hatip Yıldız, Mehmet Salih Erpolat, Manas Yayınları, Elazığ 2019, s. 77-122.

ÖZTÜRK, Cemil, "İdadi", *DİA, C. 21*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2000, s. 464-466.

ŞEMSEDDİN SAMİ, "Ergani", *Kamûsü'l-a'lâm*, İstanbul 1306, s. 34-35.

YILDIZ, Hatip, *Osmanlı Yenileşme Döneminde Diyarbekir Vilayeti'nde Eğitim (1870-1920),* Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2014.

KAYNAKÇA

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi

Maârif Nezâreti Tedrisât-ı İbtidâiye Kalemi (MF. İBT)

BOA, MF. İBT, 126/45,04/07/1320; BOA, MF. İBT. 2/4, 04/10/1289; MF. İBT, 11/122, 22/10/1294; MF. İBT. 12/107, 20/10/1296; MF. İBT. 26/111, 09/06/1308; MF. İBT. 12/131, 27/10/1296; MF. İBT. 14/16, 09/02/1297; MF. İBT. 23/66, 24/10/1306; MF. İBT. 122/70, 19/04/1320; 04/07/1320; MF. İBT. 127/41, 08/08/1320; MF. İBT, 11/85, 14/10/1294; MF. İBT. 197/109, 27/08/1325.

Maârif Nezâreti Mektubi Kalemi (MF. MKT.)

MF. MKT. 873/48, 26/05/1323; MF. MKT. 322/40, 13/01/1314; MF. MKT. 324/25, 27/M/1314; MF. MKT. 72/114,23/01/1299; MF. MKT. 95/65, 16/02/1305; MF. MKT. 615/23, 07/12/1319; MF. MKT. 109/22 12/10/1306; MF. MKT. 61/152, 09/05/1296; MF. MKT. 34/83, 04/03/1293; MF. MKT. 127/41, 08/08/1320; MF. MKT. 87/67, 7/11/1302; MF. MKT. 46/78, 02/03/1294; MF. MKT. 2/165, 17/05/1289; MF. MKT. 46/78, 02/03/1294; MF. MKT. 197/109, 27/08/1325; MF. MKT. 510/33, 29/22/1318; MF. MKT. 526/23, 20/05/1318;MF. MKT. 550/21, 19/12/1318; MF. MKT. 583/30, 22/06/1319.

Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi Evrakı (TS. MA. e)

BOA, TS. MA.e, 1371/79, 25/12/1315

Maliye Nezâreti Emlâk-ı Emiriyye Müdüriyeti (ML. EEM.)

BOA, M. EEM. 906/12, 18/02/1330

İrade Taltifar (İ.TAL.)

BOA İ. TAL. 73/54, 28/08/1312

İrade Dâhiliye (İ.DH.)

BOA, İ. DH. 271/16926, 19/B/1269

Salnameler

Diyarbekir Vilâyet Salnamesi H. 1286-1323.

Maârif Salnamesi, H. 1316-1321

Devlet Salnamesi H.1298-1305.

Gazeteler

Diyarbekir Vilayet Gazetesi, No: 1246.

Mecmûalar

Düstûr, Birinci Tertip, c. II.

Maârif-i Umumiye Nezareti İhsaiyat Mecmuası, R. 1329-1330.

Kitap Ve Makale

ATA, Bahri, "Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Bir Ders Araç ve Gereçleri Lojistik Merkezi: Maarif Kütüphanesi (1872-1895)", *Tarihin Peşinde Uluslararası Tarih Sosyal Araştırmaları Dergisi,* 2009, Sayı: I, ss. 27-36.

CENGİZ, Abdullah, "405 Nolu Çermik Şer'iyye Siciline Göre Çermik Kazası'nın İdari, Sosyal ve İktisadi Yapısı" *Türk ve İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 4, Sayı: 14, Aralık 2017, ss.470-483.

DEMİREL, Fatih, "Mekteb-i İdadi", Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Erzurum 2010.

DEMİREL, Muammer, "Türk Eğitiminin Modernleşmesinde Rüşdîye Mektepleri", *Türkler*, c. 15, Yeni Türkiye Yayınları Ankara, 2002, ss.64-93.

DOĞANAY, Fatma Kaya, "Tanzimât'tan Cumhuriyet'e Rüşdiye Mektepleri", Basılmamış Doktora Tez,, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

GÖYÜNÇ, Nejat, "Diyarbakır", TDV İslam Ansiklopedisi, c. 9, ss. 468-472

KODAMAN, Bayram, *Abdulhamid Devri Eğitim Sistemi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1999.

ÖRENÇ, Ali Fuat, "1867 Vilayet Düzenlemesinden I. Dünya Savaşına Kadar Diyarbakır'da Mülki Yapı", *Tanzimat'tan Günümüze Diyarbakır*, Manas Yayınları, Ankara 2019, Cilt 1.

ŞAHİN, Ayşegül Altınova, *Osmanlı Devleti'nde Rüşdiye Mektepleri*, Türk Tarih Kurumu Yayınları Ankara 2018.

TIZLAK, Fahrettin, *Keban Ergani Yöresinde Madencilik 1780-1850*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1997.

ÜZÜLMEZ, Müslüm, "Ergani", *Diyarbakır Ansiklopedisi*, c. 2, ss.

YILMAZÇELİK, İbrahim, "XVIII Yüzyıl İle XIX Yüzyılın İlk Yarısında Diyarbakır Eyaletinin İdarî Yapısı ve İdarî Teşkilatlanması", *DTCF. Tarih Araştırmaları Dergisi,* (29) 1997, ss. 217-232.

YILMAZÇELİK, İbrahim, *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Diyarbakır, 1790-1840 (Fizikî, İdarî ve Sosyo-Ekonomik Yapı)*, Ankara 1995.

YILDIZ Hatip, "Osmanlı Modernleşme Döneminde Urfa Sancağında Açılan Müslüman Rüşdiye Mektepleri ", *Tarih ve Gelecek Dergisi*, 6/2 (Haziran 2020), s. 243-269

KAYNAKÇA

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi

BCA, 30.11.1.0/11.9.16.

BCA, 30.10.0.0/7.43.18.

BCA, 30.10.0.0/8.44.4.

Süreli Yayınlar

Diyarbakır, 25 Mart 1946, S. 2630.

Diyarbakır, 21 Temmuz 1948, S. 2987.

Diyarbakır, 14 Ekim 1949, S. 3173.

Diyarbakır, 7 Aralık 1949, S. 3196.

Gayret, 18 Şubat 1959, S. 581.

Sesleniş, 19 Ağustos 1960, S. 775.

Sesleniş, 1 Eylül 1960, S. 785.

Resmi Yayınlar ve İstatistikler

Resmî Ceride, 26 Haziran 1926, S. 404.

Resmî Gazete, 26 Nisan 1937, S. 3589.

Resmî Gazete, 14 Temmuz 1939, S. 4258.

Resmî Gazete, 22 Nisan 1940, S. 4491.

Resmî Gazete, 4 Şubat 1954, S. 8625.

https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.3704.pdf Erişim Tarihi: 02.01.2023.

T.C. Devlet Yıllığı 1928-1929, İstanbul Devlet Matbaası, 1929.

BİUM, *28 Teşrinievel 1927 Umuî Nüfus Tahriri,* Hüsnütabiat Matbaası, İstanbul, 1929.

BİGD, *Genel Nüfus Sayımı Diyarbekir Vilâyeti 20 İlkteşrin 1935*, Devlet Basımevi, İstanbul, 1937, s. 5.

BİUM*, 22 Ekim 1950 Umumî Nüfus Sayımı Vilayet, Kaza, Nahiye ve Köyler İtibariyle Nüfus*, Neşriyat No: 359, 1951.

BDİE, *23 Ekim 1960 Genel Nüfus Sayımı İl, İlçe, Bucak ve Köyler İtibariyle Nüfus*, DİE Matbaası, Yayın No: 444, Ankara, 1963.

BİUM, *Maarif İstatistikleri 1923-32*, Devlet Matbaası, No: 26, İstanbul, 1933.

T.C. Maarif Vekâleti İstatistik Yıllığı 1926-1927, Devlet Matbaası, C. 4, İstanbul, 1929.

BİUM, *Maarif İstatistiği 1932-33,* Devlet Matbaası, No: 31, İstanbul, 1934.

BİUM, *Maarif İstatistiği 1933-34*, Devlet Matbaası, No: 68, İstanbul, 1935.

BİUM, *Maarif İstatistiği 1937-1938,* Suhulet Basımevi, No:145, İstanbul, 1939.

BİUM, *Maarif İstatistiği 1939-1940,* Ulusal Matbaa, No:187, Ankara, 1942.

BİUM, *Maarif İlk Tahsil Çağındaki Çocuklar İstatistiği 1940*, Hüsnütabiat Basımevi, Neşriyat No: 188, İstanbul, 1942.

BİGM, *Milli Eğitim İstatistikleri 1942-1943,* Yayın No: 238, Ankara, 1945.

BİGM, *Milli Eğitim İlk Öğretim İstatistikleri 1944-1945*, Pulhan Matbaası, Yayın No: 270, 1947.

BİGM, *Milli Eğitim İlk Öğretim İstatistikleri 1945-1946*, Pulhan Matbaası, Yayın No: 280, 1947.

BİGM, *Milli Eğitim İlk Öğretim İstatistikleri 1946-1947,* Pulhan Matbaası, Yayın No: 305, İstanbul, 1949.

BİGM, *Milli Eğitim İlk Öğretim İstatistikleri 1947-1948*, Pulhan Matbaası, Yayın No: 306, İstanbul, 1949.

BİGM, *Milli Eğitim İlk Öğretim İstatistikleri 1948-1949*, Yeni Matbaası, Yayın No: 325, Ankara, 1950.

BİGM, *Milli Eğitim İlk Öğretim İstatistikleri 1949-1950,* Yeni Matbaası, Yayın No: 334, Ankara, 1952.

BİUM, *Milli Eğitim İstatistikleri İlk Öğretim 1950-1951,* Yayın No: 346, Ankara.

BİUM, *Milli Eğitim İstatistikleri İlk Öğretim 1951-1952*, Yayın No: 355, Ankara.

BİUM, *Maarif İstatistikleri İlk Öğretim 1952-1953*, Akın Matbaacılık, Yayın No: 361, Ankara.

BDİE, *Milli Eğitim İstatistikleri İlk Öğretim 1960-1961*, DİE Matbaası, Yayın No: 465, Ankara, 1965.

BİGM, *Milli Eğitim İstatistikleri (Geçici Rakamlar) 1948-1949*, Pulhan Matbaası, Yayın No: 304, İstanbul, 1949.

DİE, *Millî Eğitim Hareketleri 1942-1972*, DİE Matbaası, Yayın No: 676, Ankara, 1973.

BİGM, *Milli Eğitim Orta Öğretim İstatistikleri 1945-1946*, Pulhan Matbaası, Yayın No: 281, 1947.

BİGM, *Milli Eğitim Orta Öğretim İstatistikleri 1949-1950*, Yeni Matbaa, Yayın No: 335, Ankara, 1952.

BİUM, *Milli Eğitim İstatistikleri Orta Öğretim 1950-1951*, Yayın No: 347, Ankara, 1951.

BİUM, *Milli Eğitim İstatistikleri Orta Öğretim 1951-1952*, Yayın No: 356, Ankara.

BİUM, *Milli Eğitim İstatistikleri Orta Öğretim 1952-1953*, Yayın No: 367, Ankara, 1957.

BDİEB, *Milli Eğitim İstatistikleri Orta Öğretim 1953-1960*, Güzel İstanbul Matbaası, Yayın No: 437, Ankara, 1963.

BİGM, *Milli Eğitim Meslek, Teknik ve Yüksek Öğretim İstatistikleri 1944-1945,* Pulhan Matbaası, Yayın No: 272, İstanbul, 1947.

BİGM, *Milli Eğitim Meslek, Teknik ve Yüksek Öğretim İstatistikleri 1945-1946,* Pulhan Matbaası, Yayın No: 282, İstanbul, 1947.

BİGM, *Milli Eğitim Meslek, Teknik ve Yüksek Öğretim İstatistikleri 1946-1947*, Pulhan Matbaası, Yayın No: 297, İstanbul, 1948.

BİGM, *Milli Eğitim Meslek, Teknik ve Yüksek Öğretim İstatistikleri 1947-1948,* Pulhan Matbaası, Yayın No: 308, İstanbul, 1949.

BİGM, *Milli Eğitim Meslek, Teknik ve Yüksek Öğretim İstatistikleri 1948-1949,* Yeni Matbaa, Yayın No: 327, Ankara, 1950.

BİGM, *Milli Eğitim Meslek, Teknik ve Yüksek Öğretim İstatistikleri 1949-1950*, Doğuş Matbaası, Yayın No: 336, Ankara, 1952.

BİUM, *Maarif İstatistikleri Meslek, Teknik ve Yüksek Öğretim 1950-1951*, Biricik Matbaası, Yayın No: 348, Ankara.

BİUM, *Maarif İstatistikleri Meslek, Teknik ve Yüksek Öğretim 1951-1952*, Akın Matbaası, Yayın No: 357, Ankara.

BİUM, *Maarif İstatistikleri Meslek, Teknik ve Yüksek Öğretim 1952-1953*, Saim Toraman Matbaası, Yayın No: 368, Ankara.

BDİEB, *Milli Eğitim İstatistikleri Meslek, Teknik ve Yüksek Öğretim 1953-1960*, Yayın No: 438, 1963.

BİGM, *Milli Eğitim Genel Kitaplıklar ve Müzeler ile Halkevleri, Odaları ve Okuma Odaları Kitaplıkları İstatistikleri 1944- 1945*, Biricik Matbaa, Yayın No: 273, Ankara, 1947.

Araştırma Eserler

AKYÜZ, Yahya, *Türk Eğitim Tarihi M.Ö. 1000 - M.S 2015*, Pegem Yay., Ankara, 2015.

ARSLAN, Hasan, "Tanzimat'tan Cumhuriyet'e (1839-1923) Diyarbekir Eyaleti/Vilayeti'nin İdari Teşkilatlanması", *Tanzimat'tan Günümüze Diyarbakır,* Oktay Bozan, Hakan Asan, vd., Manas Yay., C.1, Ankara, 2019.

BEYSANOĞLU, Şevket, *Diyarbakır Coğrafyası*, Diyarbakır Tanıtma Derneği Neşriyatı No: 10 (Tarih ve Coğrafya takımı No: 4), Şehir Matbaası, İstanbul, 1962.

ERPOLAT, Mehmet Salih, "16. Yüzyılda Ergani Sancağı'ndaki Gayrimüslim İskân Yerleri İle Şahıs İsimleri Hakkında Bir Değerlendirme", *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi,* S. 4, Eylül 2004.

GÜNELİ, Şerafettin, *Bütün Yönleriyle Ergâni*, Modern Matbaa, Ankara, 1966.

IŞIK, İhsan (Ed), *Diyarbakır Ansiklopedisi*, Elvan Yay. 36, C.2, Ankara, 2013.

KAÇMAZ, Asım, *Siyasî - Sosyal ve Ekonomik Yönleriyle Diyarbakır (1946-1960),* Hacettepe Üni. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2022.

KÜEY, Ahmet, *Doğal, Tarımsal, Ekonomik ve Turistik Yönleriyle Diyarbakır*, DTSO Yayını, S. 6, Diyarbakır, 1970.

SARI, Muhammed - UZ Esma, "Cumhuriyet Döneminde Köy Eğitmen Kursları", *Turkish History Education Journal (TUHED),* C. 6 (S.1), Bahar 2017.

ÖRENÇ, Ali Fuat, "1867 Vilayet Düzenlemesinden I. Dünya Savaşı Başlarına Kadar Diyarbakır'da Mülkî Yapı", *Tanzimat'tan Günümüze Diyarbakır,* C.1, Oktay Bozan, Hakan Asan, vd. (ed), Manas Yay., Ankara, 2019.

ŞİMŞEK, Mehmet, *Amid'den Diyarbekir'e Eğitim Tarihi,* Kent Yayınları, İstanbul, 2006.

YILDIZ, Hatip, *Osmanlı Yenileşme Döneminde Diyarbekir Vilayeti'nde Eğitim (1870-1920),* TTK Yayınları, Ankara, 2014.

KAYNAKÇA

AKÜZÜM, Cemal ve AKGÜNDÜZ, Hasan. Diyarbakır'da Öğretmen Yetiştirme Deneyimleri. Journal of Computer and Education Research, 2:3, 28-43, 2014.

ATICI, E. Anadolu'da Aydınlanma Ateşini Yakanlar: Köy Enstitülülerle Nehir Söyleşiler, Ankara: KEÇEV Yayınları, 2010.

BOYBEYİ, Songül-Songül Sallan GÜL, "Cumhuriyet Aydınlanmasının Kısa Tarihi: Köy Enstitülerini Çevreleyen Tarihsel ve Toplumsal Koşullar ve Bugüne Çıkarsamalar", Toplum ve Demokrasi, 2 (3), 69-70Mayıs-Ağustos, 2008.

ÇAĞLAYAN, Ercan, Köy Enstitülerinin Açılması ve Dicle Köy Enstitüsü, Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic 9:1, 119-132, 2014, Ankara.

ÇOBAN, Ahmet, Öğretmen Yetiştirme Politikası Olarak Köy Enstitüleri Örneğinin İncelenmesi, Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi, 19:2, 2011.

EZER, Feyzullah, "Köy Enstitülerinin Türk Eğitim Tarihindeki Yeri ve Önemi", Belgi Dergisi, C.2, S.19, Pamukkale Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayını, ss. 1786-1804, Kış 2020/I.

EVREN, Nazif. Poyraz Köyünden Köy Enstitülerine. Ankara: Gündoğan Yayınları, 1992.

GEDİKOĞLU, Şevket, Evreleri, Getirdikleri ve Yankılarıyla Köy Enstitüleri, İş Matbaacılık ve Tic., Ankara,1971.

KARTAL, Sadık, Toplum Kalkınmasında Farklı Bir Eğitim Kurumu: Köy Enstitüleri, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 4:1, 23-36, 2008.

KAZU, İbrahim Yaşar ve ABDULLAH, Elmas. Köy Enstitüleri Ve Bir Örneklem Olarak Dicle Köy Enstitüsü. Uluslararası Bilim, Teknoloji Ve Sosyal Bilgilerde Güncel Gelişmeler Sempozyumu, Ankara, 2019.

MEB (1944). Köy Enstitüleri II, İstanbul: Maarif Matbaası.

TOPRAK, Gül Nihan, Cumhuriyetin İlk Döneminde Türk Eğitim Sistemi ve Köy Enstitüleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon, 2008.

KAYNAKÇA

BİRİNCİ, Ali, Nazıroğlu, Bayramali. "İmam Hatip Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Ahlaki Kişilik Özellikleri ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışları Arasındaki İlişki*". Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* / Aralık 2021, S.20.

ERGİN, M. Cevat, Hazrolu Sevda Hacı Abdulfettah Yazıcı, *Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,* Diyarbakır 2006, c.8, S.1, s.109-130.

HATİBOĞLU, İbrahim **"***Muhammed Tayyib Okiç***",** DİA, İstanbul, 2007.

KILIÇ, Hulusi "Arapçanın Din Bilimleri Araştırmalarındaki Rolü", *"Günümüz Din Bilimleri Araştırmaları ve Problemleri Sempozyumu,* Samsun 27- 30 Haziran 1989.

KILIÇ, Hulusi *Arapça Dilbilgisi Sarf***,** Seyda Kitabevi, Diyarbakır 2005.

KILIÇ, Hulusi, "Ahmed el-Hâşimî", *DİA***,** İstanbul, 1989, c.2, s.89.

KILIÇ, Hulusi, *Türkçede Arap Lexicographie'si Çalışmaları***,** Konya Yüksek İslam Enstitüsü Öğrt. Üyeliği Tezi, Konya 1972.

KOLYAZAR, Serpil, *Prof. Dr. Hulusi Kılıç'ın Hayatı, Arapça Eğitimiyle İlgili Görüşleri ve Eserleri,* Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, SBE, Diyarbakır 2010.

Elektronik Kaynakça

https://www.guneydoguguncel.com/diyarbakir-in-fikir-ve-ilim-onculeri-seyda-hacci-fettah-seyday-hec-4/4812. 05/11/2022).

https://sehirmedya.com/bursa-ilahiyat-41-kere-masaallah-makale,300531.html.(25/09/2022).

https://www.youtube.com/watch?v=0fxnsr7Z-RA. (16/11/2022).

KAYNAKÇA

ADLER, Alfred. *Yaşamın Anlam ve Amacı*, Çeviren, Kamuran Şipal, Say Yayınları, İstanbul 2016.

AKDAĞ, Funda Gülyüksel, ve Zeynep Cihangir Çankaya. "Evli Bireylerde Psikolojik İyi Oluşun Yordanması", *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,*2015,11,s.446-462, https://dergipark.org.tr/en/pub/mersinefd/issue/17398/181897 (10.02.2023).

AKINCI, Adem. "Hayata Anlam Vermede Dinî Değerlerin ve Din Öğretiminin Rolü". *Değerler Eğitimi Dergisi* , 2005, 3, s.7-24 , https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/29192/312551 (10.02.2023).

ALTIPARMAK, Pürem. "*Üniversite Öğrencilerinde Yaşamda Anlamın Yordayıcıları Olarak Sosyal Duygusal Yalnızlık ve Öz-Anlayış",*(Yüksek Lisans "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), İstanbul 2019.

ANLI, Gazanfer, *"Kendini Sabotaj ve Psikolojik İyi Olma Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi"*, (Yüksek Lisans "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü), Sakarya 2011.

AYDIN, Cüneyd, "Üniversite Öğrencilerinin Dini Tutum ile Hayattaki Anlam Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi". *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi,* 2017, 6, s. 89-108, https://dergipark.org.tr/tr/pub/itobiad/issue/30702/333802 (10.02.2023).

AYDIN, Cüneyd, *"İnsanın Anlam Arayışı ile Yeni Çağ İnanışları Arasındaki İlişki"*, (Doktora Tezi "Yayınlanmamış Doktora Tezi", Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Samsun 2015.

AYDIN, Cüneyd, Mevlüt Kaya, Hüseyin Peker, "Hayatın Anlam ve Amacı Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi.* 2015, 38, s. 39-55. https://dergipark.org.tr/en/pub/omuifd/issue/20317/215746 (14.02.2023).

AYDIN, Ercan, "*Ergenlerin Algılanan Anne Baba Tutumlarının Benlik Saygısı ve Psikolojik İyi Oluş İle İlişkisinin İncelenmesi"*, (Yüksek Lisans Tezi "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Erzincan 2019.

BAHADIR, Abdülkerim, *İnsanın Anlam Arayışı ve Din,* İnsan Yayınları, İstanbul 2002.

BALCI, Fatma, *"Psikolojik ve Öznel İyi Olma Hali İle Dinî İnançlar Arasındaki İlişki Üzerine Bir İnceleme"*, (Yüksek Lisans Tezi "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Bursa 2011.

BAYRAM, Elif, *"Ergenlerin Öznel İyi Oluş Düzeyleri ile Kişilerarası İlişki Tarzları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi",*(Yüksek Lisans Tezi " Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü), Bolu 2018.

CARR, Alan. *Positive Psychology, The science of Happiness and human Strengths,* Brunner–routledge. Tailor &francis group, 2004.

CENGİZ, Ayşe İklim, *"İç-Dış Denetim Odağı ve Psikolojik İyi Oluş ve Depresif Belirtiler Arasındaki İlişki"*, (Yüksek Lisans Tezi "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), İstanbul 2018.

CİRHİNLİOĞLU, Fatma Gül, *Din Psikolojisi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2010.

CÜCELOĞLU, Doğan, *İnsan ve Davranışı,* Remzi Kitabevi, İstanbul 1999.

ÇAKMAK, Ahmet, *"Lise Öğrencilerinde DKAB Eğitimi ile Hayatı Anlamlandırma Arasında Dindarlık ve Sorumluluğun Aracılık Rolünün İncelenmesi"*, (Doktora Tezi "Yayınlanmamış Doktora Tezi", Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Erzurum 2018.

ÇAMUR, Zeliha, *"Yaşamda Anlam ve Dindarlık İlişkisi (Geç Ergenlik Dönemi)"*, (Yüksek Lisans Tezi "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Samsun 2014.

ÇINAR Hatice ACAR, "Dîn Görevlîlerînîn Dînî Yönelîm Bîçîmlerî İle Psîkolojîk İyî Oluş Durumlari Arasindakî İlîşkî: Sîvas Örneğî". *Electronic Turkish Studies*, 2018, 13, 1-18, https://web.s.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=b087a2fd-9bfe-4749-bae7-60bc092e0ed4%40redis(17.02.2023).

ÇİLİNGİR, Lokman, "Hayatın Anlamı Nedir veya İyi Bir Hayat Nasıl Olmalıdır?", *Düşünen Siyaset,* 2003, 18, 1-6.

DEMİR, Ramazan, Mehmet Murat, "Öğretmen Adaylarının Mutluluk, İyimserlik, Yaşam Anlamı ve Yaşam Doyumlarının İncelenmesi", *OPUS International Journal of Society Researches,* 2017, 7, 347-378 https://dergipark.org.tr/en/pub/opus/article/347656 (17.02.2023).

ÇELİK, Nur Demirbaş, "Üniversite Öğrencilerinin Yaşamda Anlam ve Yaşam Amaçları Arasındaki İlişki". *Mediterranean Journal of Humanities,* 2016, 6, 133-141, https://www.researchgate.net/profile/Nur-Demirbas-Celik/publication/304617458_Universite_Ogrencilerinin_Yasamda_Anlam_ve_Yasam_Amaclari_Arasindaki_Iliski/links/595b8380aca272f3c0887056/Universite-Oegrencilerinin-Yasamda-Anlam-ve-Yasam-Amaclari-Arasindaki-Iliski.pdf (17.02.2023).

DEMİRCİ, İbrahim, *"Öğretmen Adaylarının Öz Bilgi ve Psikolojik İyi Olma Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi"*, (Yüksek Lisans Tezi "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü), Sakarya 2012.

DEMİRCİ, İbrahim, Ali Haydar Şar, "Kendini Bilme ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi,* 2017, 6, s. 2710-2728, https://web.s.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=db7cc922-72e6-4842-beea-ac26cc5ffa3c%40redis (17.02.2023).

DEZUTTER, Jessie, Sara Casalin, Amy Wachholtz, Koen Luyckx, Jessica Hekking, ve Wim Vandewiele, "Meaning in Life: An Important Factor for the Psychological Well-Being of Chronically İll Patients?", *Rehabilitation Psychology,* 2013, 58, s. 334-41.

DİENER, Ed, "Subjective Well-Being". *Psychological Buletin,* 1984, 3, s.542-575.

DİENER, Ed, D. Wirtz, R. Biswas-Diener, W. Tov, C. Kim-Prieto, D.W. Choi, ve S. Oishi, "New measures of Well-Being", *In Assessing well-being,* 2009, s. 247-266.

DOĞAN, Mebrure, *Sabır Psikolojisi: Pozitif Psikoloji Bağlamında Bir Araştırma*, Çamlıca Yayınları, İstanbul 2016.

EDWARDS, Melanie J., ve Ronald R. Holden, "Coping, Meaning in Life, and Suicidal Manifestations: Examining Gender Differences", *Journal of Clinical Psychology,* 2001, 57, s.1517-1534 .

EROĞLU, Fulya, *"Evli Bireylerde Psikolojik İyi Oluş İle Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi"*, (Yüksek Lisans Tezi "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), İstanbul 2017.

ERYÜCEL, Sema, "Din Hizmetleri Çalışanlarında Dini Yönelim ve Psikolojik İyi Olma", *Journal of Turkish Studies,* 2017, 12, s.101-122.

EŞİGÜL, Engin, *"Üniversite Öğrencilerinin Algıladıkları Stres İle Psikolojik İyi Olma Arasındaki İlişkide Sosyal Problem Çözmenin Aracı ve Düzenleyici Rolünün İncelenmesi"*, (Yüksek Lisans Tezi "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Adana 2013.

FRANKL, Viktor, *İnsanın Anlam Arayışı*, Çeviren (Çev.), Selçuk BUDAK, Okuyan Us Yayınları, İstanbul 2016.

GARCİA-ALANDATE, Joaquin, Eva Rosa Martinez, Pilar Selles Nohales, ve Beatriz Soucase LOZANO, "Meaning in Life and Psychological Weil-Being in Spanish Emerging Adults", *Acta Colombiana de Psicología,* 2018, 21, S. 196-216, http://www.scielo.org.co/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0123-91552018000100196 (18.02.2023).

GEDİKSİZ, Emel, *"Alçakgönüllülük İle Psikolojik İyi Olma Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi"*, (Yüksek Lisans Tezi "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü), Sakarya 2013.

GİRGİN, Yılmaz, *"Yaşam Anlamı ve Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi",* (Yüksek Lisans Tezi "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Adana 2018.

GÖCEN, Gülüşan, *Şükür Pozitif Psikolojiden Din Psikolojisine Köprü*, Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları, İstanbul 2014.

GÖCEN, Gülüşan, *"Şükür ve Psikolojik İyi Olma Arasındaki İlişki Üzerine Bir Alan Araştırması"*, (Doktora Tezi "Yayınlanmamış Doktora Tezi", Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Ankara 2012.

GÖÇEN, Ahmet, "Öğretmenlerin Yaşam Anlamı, Psikolojik Sermaye ve Cinsiyetinin Psikolojik İyi Oluşlarına Etkisi", *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi,* 2019, 8, s.135-153, http://cije.cumhuriyet.edu.tr/en/pub/issue/44302/457977 (18.02.2023).

GÖKA, Erol, *Hayatın Anlamı Var mı?,* Timaş Yayınları, İstanbul 2013.

GÜVEN, Pelin, *"Üniversite Öğrencilerinde Yaşamın Amacı ve Anlamı ile Yaşam Doyumu ve Yakın İlişkiler"*, (Yüksek Lisans Tezi "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü), İzmir 2015.

İŞGÖR, İsa Yücel, "Eğitïm ve Sağlik Çalişanlarinda Psïkolojïk İyï Oluş ve Özgecïlïğïn İncelenmesï", *Electronic Turkish Studies,* 2017, 12, s. 423-438, https://web.p.ebscohost.com/ehost/

pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=ac656478-4a32-48c1-8bbc-601193d0f16b%40redis (19.02.2023).

KAHNEMAN, Daniel, "Objective happiness", *Well-Being: The Foundations of Hedonic Psychology*, Russell Sage Foundation, New York 1999, s. 3-25.

KARABEYESER, Musa, *"Üniversite Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumları ve Stresli Yaşam Olaylarına Göre Psikolojik İyi Oluşu",* (Yüksek Lisans Tezi "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Ankara 2013.

KARACA, Ahmet Ali, *"Serbest Zaman Katılımı, Psikolojik İyi Olma ve Serbest Zaman Engelleri ile Baş etme Stratejilerinin Üniversite Öğrencileri Üzerinde İncelenmesi",* (Yüksek Lisans Tezi "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü), Antalya 2015.

KARTOPU, Saffet, "Dini Yaşayışta Hayatı Sorgulama ve Anlam Arayışı". *Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,* 2013, 2, s. 67-90.

KEYES, Corey, Dov SHMOTKİN, Carol RYFF, "Optimizing Well-Being: The Empirical Encounter of Two Traditions", *Journal of Personality and Social Psychology,* 2002, 82, s. 1007-1022.

KIRAÇ, Ferdi, *"Dindarlık Eğilimi, Varoluşsal Kaygı ve Psikolojik Sağlık"*, (Yüksek Lisans Tezi "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Ankara 2007.

KIZILGEÇİT, Muhammed, *Din Psikolojisinin 200'ü*, Otto, Ankara 2020.

KIANG, Lisa, Andrew J. FULİGNİ, "Meaning in Life as a Mediator of Ethnic Identity and Adjustment Among Adolescents from Latin, Asian, and European American Backgrounds", *Journal of Youth and Adolescence,* 2010, 39, s. 1253-1264.

KİLİT, Nurun Nisa, *"Kader Algısı-Psikolojik İyi Oluş İlişkisi Üzerine Bir Araştırma",* (Yüksek Lisan Tezi "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Erzurum 2019.

LEONTİEV, Dmitry, "Three Facets of Meaning", *Journal of Russian & East European Psychology,* 2005, 43, s. 45-72.

MASLOW, Abraham, *İnsan Olmanın Psikolojisi*, Çeiren (Çev.), Okhan GÜNDÜZ, Kuraldışı Yayınları, İstanbul 2001.

ÖCAL, Oğuz, "Varoluşsal Sorunlar, Birey ve Yeni Hayat", *Türklük Bilimi Araştırmaları,* 2010, 28, s. 313-324, https://dergipark.org.tr/en/pub/tubar/issue/16969/177282 (19.02.2023).

ÖZCAN, Zeynep, Faruk KARACA, "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinde Akademik Motivasyon ile Psikolojik İyi Oluş İlişkisi Üzerine Bir Araştırma", *İlahiyat Tetkikleri Dergisi,* 2018, 2, s. 321-41, https://dergipark.org.tr/tr/pub/ilted/issue/41875/447368 (19.02.2023).

ÖZTÜRK, Abdullah Harun, *"Varoluşçu Bakışa göre Hayatın Anlamı ve Amacının Depresyon ve Umutsuzlukla İlişkisi",* (Yüksek Lisans Tezi "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), İstanbul 2018.

RATHI, Neerpal, Renu RASTOGI, "Meaning in Life and Psychological Well-Being in Pre Adolescents and Adolescents", **J***ournal of the Indian Academy of Applied Psychology,* 2007, 33, s. 31-38.

REKER, Gary T., ve P.T.P. WONG, "Aging as An Individual Process: Toward A Theory of Personal Meaning, *Emergent Theories of Aging* (214-246), Springer Publishing Company, New York 1988.

RYAN, Richard M., Edward L. DECI, "On Happiness and Human Potentials: A Review of Research on Hedonic and Eudaimonic Well-Being", *Annual Review of Psychology,* 2001, 52, s.141-166.

RYFF, Carol D., "Happiness is Everything, or is it? Explorations on the Meaning of Psychological Well-Being", *Journal of Personality and Social Psychology,* 1989, 57, s. 1069-1081.

RYFF, Carol D., "Psychological Well-Being Revisited: Advances in the Science and Practice of Eudaimonia", *Psychotherapy and Psychosomatics,* 2014, 83, s. 10-28.

RYFF, Carol D., Corey Lee M. Keyes, "The Structure of Psychological Well-Being Revisited", *Journal of Personality and Social Psychology,* 1995, 69, s. 719-727.

RYFF, Carol D., W. J. Magee, K. C. Kling, E. H. Kıng, *The Self and Society in Aging Processes*, Springer Publishing Company, New York 1999.

RYFF, Carol D., Burton Sınger, "Psychological Well-Being: Meaning, Measurement, and Implications for Psychotherapy Research", *Psychotherapy and Psychosomatics,* 1996, 65, s.14-23.

SARAÇ, Hümeyra, Aslı Nur İpek, Fadile Zeynep Çavuş, "Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Anlamı Düzeylerinin Farklı Değişkenler Bağlamında İncelenmesi", *Academic Review of Humanities and Social Sciences,* 2018, 1, s. 50-61.

SAYGIN, Yeliz, *"Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Destek, Benlik Saygısı ve Öznel İyi Oluş Düzeylerinin İncelenmesi",* (Yüksek Lisans Tezi "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Konya 2008.

STEGER, Michael F., P. FRAZIER, Shigehiro Oıshı, "The meaning in life questionnaire: Assessing the presence of and search for meaning in life", *Journal of Counseling Psychology,* 2006, 53, s. 80-93.

STEGER, Michael F., Todd B. Kashdan, "Stability and Specificity of Meaning in Life and Life Satisfaction over One Year", *Journal of Happiness Studies,* 2007, 8, s. 161-179.

STEGER, Michael F., Todd B. Kashdan, Brandon A. Sullıvan, ve Danielle Lorentz, "Understanding the Search for Meaning in Life: Personality, Cognitive Style, and the Dynamic Between Seeking and Experiencing Meaning", *Journal of Personality,* 2008, 76, s.199-228.

ŞAHİN, Meryem, *"Affedicilik ile Psikolojik İyi Olmanın Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi"*, (Yüksek Lisans Tezi "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü), Sakarya 2013.

ŞENSOY, Elif Müzehher, *"Üniversite Öğrencilerinin Yaşama Anlam Verme Düzeyleriyle Ruminasyon ve Kaygı Düzeylerinin İlişkisi",* (Yüksek Lisans Tezi "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü), Ankara 2018.

ŞENTÜRK, Habil, Selahattin YAKUT, "Hayatın Anlamı ve Din", *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,* 2014, 33, s. 45-60.

TANRIVERDİ, Abdullah, Mustafa Ulu, "Lise Öğrencilerinde Hayatın Anlam ve Amacı ile Değer Yönelimleri Arasındaki İlişki", *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (ÇÜİFD),* 2018, 18, s. 1198-1234.

TAŞ, İbrahim, *"Öğretmenlerde Yaşamın Anlamı Yaşam Doyumu Sosyal Karşılaştırma ve İç-Dış Kontrol Odağının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi"*, (Yüksek Lisans Tezi " Yüksek Lisans Tezi", Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü), Sakarya 2011.

TATLILIOĞLU, Kasım, "Üniversite Öğrencilerinin Aylık Gelir Düzeyleri ile Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Bingöl Üniversitesi Örneği)", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi,* 2015, 14, s.1-15.

TELEF, Bülent Baki, "Psikolojik iyi oluş ölçeği (PİOO): Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışması.", *University Journal of Education Hacettepe,* 2013, 28, s. 374-384.

TİMUR, Melis Sedef, *"Boşanma Sürecinde Olan Ve Olmayan Evli Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi"*, (Yüksek Lisans Tezi "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü), Ankara 2008.

TOLSTOY, Lev N, *İtiraflarım*, Çeviren (Çev.), İhsan ÖZDEMİR, Antik Dünya Klasikleri, İstanbul 2005.

TOPUZ, Cemrenur, *"Üniversite Öğrencilerinde Özgeciliğin Öznel İyi Oluş ve Psikolojik İyi Oluş ile İlişkisinin İncelenmesi"*, (Yüksek Lisans Tezi "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), İstanbul 2013.

TURGUT, Ayşegül, *"İlk Yetişkinlerde Dua Tutumları-Psikolojik İyi Olma İlişkisi",* (Yüksek Lisans Tezi " Yüksek Lisans Tezi", Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Isparta 2017.

TÜTÜNCÜ, Mehmet, *"Yönetici ve Çalışanların Psikolojik İyi Olma ve Stres Düzeyleri Açısından Karşılaştırılması",* (Yüksek Lisans Tezi " Yüksek Lisans Tezi", Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), İstanbul 2012.

UÇAR, Emine, *"Psikolojik İyi Oluş Yordayıcısı Olarak Dindarlık, Evlilik Doyumu Ve Problem Çözme"*, (Yüksek Lisans Tezi " Yüksek Lisans Tezi", İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), İstanbul 2018.

ULU, Mustafa, "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Psikolojik İyi Oluşları İle Değer Yönelimleri Arasındaki İlişki", Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2018, 20, s. 183-215.

ULUSOY, Meliha Demet, Nilüfer ÖZCAN DEMİR, ve Aylin GÖRGÜN BARAN, "Ebeveynin Çocuk Yetiştirme Biçimi Ve Ergen Problemleri: Ankara İli Örneği", *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi,* 2005, 3, s. 367-386.

Usta, Fatih, *"Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Olma Umut Düzeyleri Arasındaki İlişki"*, (Yüksek Lisans Tezi "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü), Sakarya 2013.

ÜNAL, Avni, *"İş Doyumu, Yaşam Doyumu ve Yaşam Anlamı Değişkenlerinin İlkokul ve Ortaokul Öğretmenlerinin Mesleki Bağlılıkları Üzerine Etkisi"*, (Yüksek Lisans Tezi "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü), Samsun 2015.

ÜNLÜ, Fatma Taşdibi, *"Üniversite Öğrencilerinde Yaşam Değeri, Yaşamın Anlamı ve Sosyal İyi Olmanın Mutluluğu Yordamadaki Rolü*", (Yüksek Lisans Tezi "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü), Muğla 2019.

VURAL, Muhammet Enes, "Yetişkinlerde Alçakgönüllülük, Dindarlık Ve Psikolojik İyi Oluş İlişkisi", (Yüksek Lisans Tezi "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), İstanbul

YALOM İrvin, *Varolosçu Psikoterapi*, Çeviren (Çev.), Zeliha İyidoğan Babayiğit, Kabalcı Yayınları, İstanbul 2001.

YÜKSEL, Ruşen, *"Genç Yetişkinlerde Aşk Tutumları ve Yaşamın Anlamı"*, (Yüksek Lisans Tezi "Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Sakarya Üniversitesi), Sakarya 2013.

KAYNAKÇA

KARAKOÇ, Sezai, *Sütun I*, Diriliş Yayınları, İstanbul, 1975.

KARAKOÇ, Sezai, *İslamın Dirilişi*, 4. Baskı, Diriliş Yayınları, İstanbul, 1978.

KARAKOÇ, Sezai, *Çağ ve İlham I*, Diriliş Yayınları, İstanbul,1978.

KARAKOÇ, Sezai, *Sur*, Diriliş Yayınları, İstanbul,1979.

KARAKOÇ, Sezai, *Dirilişin Çevresinde*, Diriliş Yayınları, İstanbul, 1979.

KARAKOÇ, Sezai, *Düşünceler Kurumlar I*, Diriliş Yayınları, İstanbul, 2005.

KARAKOÇ, Sezai, *Düşünceler Kurumlar II*, Diriliş Yayınları, İstanbul, 2011.

KARAKOÇ, Sezai, *Çıkış Yolu I*, Diriliş Yayınları, İstanbul, 2012.

Yüce Diriliş Partisi, Parti Programı, 2022, http://yucedirilis.org.tr/parti-programi/

ÖZSARAY, Yunus Emre, "Sezai Karakoç'un Eğitim-Öğretimle İlgili Görüşleri: Eserlerinden Hareketle Fert ve Toplum İdeali", *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi,* (12*),* 2018, s.243-274.

ÇAVKANÎ

AKCA, Gözen, *Diyarbakır İli Ergani İlçesi Halk Kültürü Araştırması,* Adana, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Kültürü Ana Bilim Dalı, 2009.

ANTER, Musa, *Hatıralaırım*, Aram Yayınları, İstanbul, 2011.

ARPACI, Özge, "Sağlık Bakanlığı Tarafından Kabul Edilen Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamaları ve Bunların Hukuka Uygubluğunun Değerlendirıilmesi", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* c, 22, hj, 2, 2021.

ASIMGİL, Adil, *Şifalı Bitkiler,* Timaş Yayınları, İstanbul, 2003.

BAHÇİVAN, Muzaffer, "Mîyanê Kurdan de Hekîmtîya Şarê; Nimûneya Sêwregi", *Zazakî û Zazayî Rêzexebatê Akademîkî: Edebîyat, Ziwannasîye, Folklor, Perwerde,* (Edt. Ahmet Kirkan & Nurettin Beltekin, 381, Peywend, Wan, 2021.

BEAJOUAN JONOU, G., *Tarîxu'l-Felsefeti we'l-'Alemi fî Ûrûba'l-Wesîtiyyeti,* (Tercume, Elî Zîû we Elî Muqellid)*,* Muessesetu Îzzeddîn, Beyrut, 1992/1414.

BORATAV, Pertev Naili, *100 Soruda Türk Folkloru (İnançlar, Töreler ve Törenler, Oyunlar),* Bilgesu, Ankara, 2013.

HACÎ, Jîrwan Seîd, "Navên Dermanên Kurdî di Devoka Zaxo de ji Layê Wişsazîyê ve" *Folklorê Kurdî: Edebî, Ziman, Mêjû, Civak û Kelepûr*, Senterê Zaxo bo Vekolînên Kurdî, Zaxo, Bergê Êkê, 2022.

ÇELEBİ, Evlîya, *Seyahatname*, c. 4.

Dermansazîy Folkorî le Deverî Kerkûk da, (Kokirdinewe u Şîkirdinewey Herdewêll Kakeyî), Aras, Hewlêr, 2009.

DEĞER, Mebrure, *Diyarbakır Yöresi Halk İlaçları ve Tedavi Yöntemleri,* T,C, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Deontoloji Anabilim Dal ve Tıp Tarihi Bilim Dalıı, (Teza Neçapkirî), İstanbul, 1985.

FİRAT, Mehmet, *Ferhenga Navên Riwekan, Latînî-Kurdî-Tirkî,* Weşanên Sîtavê, Ankara, 2013.

HUMAN, Surya, "Mîyanê Şarî de Nameyê Nêweşîyan û Weşkerdişê Înan", *Folklorame,* hûmar, 3, 2019.

İÇLİ, Ahmet, "Türk Kültüründe Ocak Anlayışı ve Ergani Deringöze Köyündeki Bir Ocaklı Aile", *Karadeniz/Balck Sea*, yıl 5, sayı 18.

Ji Binbîra Kurdan Bawerîyên Gelêrî, (Berhevkar: Nîhat Oner), Weşanên Wardozê, İstanbul, 2019.

KAKAYÎ, Herdebêl, *Dermansazîy Folklorî le Deverî Kerkûk da,* Aras, Hewlêr, 2009.

KASIMOĞLU Ahmet, / Ehmedê Dirîhî, *Ferhenga Navên Nebatan a Kurdî/Kürtçe Bitki Adları Sözlüğü (Kurdî-Kurdî-Latînî-Tirkî)*, Mardin Artuklu Üniversitesi Türkiye'de Yaşayan Diller Enstitüsü Yayınları, İstanbul, 2013.

MECZÛB, Telal, *Rêbazî Lêkolînewe u Amadekiridinî Lêkolîneweyekî Tiyorî u Praktîkî,* (Wergêranî, Merîwan Ebdul), (Çapî Yekem)*,* Çaxpxaney Xanî, Hewlêr, 2007.

Mela Mehmûdê Bayezîdî, *Adat û Rusûmatnameê Ekradiye*, (Ravekirin, Tîpguhêzî û Lêkolîn: Jan Dost), Nûbihar, İstanbul, 2010.

MERHEBA, Muhemmed Ebdurrehman, *Tarîxu'l-Felsefeti'l-Yûnanîyyeti Min Bidayetiha Hette'l-Merheleti'l-Hilennistiyyeti,* Muessesetu Îzzeddîn, Beyrut, 1993.

Salih, Aidin, *Son Söz Gerçek Tıp Dersleri,* Maur Yayıncılık İstanbul, 2021.

SOL, Selma, "Edîrne'de Halk Hekimliği" *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 2007, 9, no, 1.

TAVUKÇU, Hilal, *Geleneğin Yeniden Keşfi Bağlamında Halk Hekimliği (Ankara Kent Örneği)* Hacettepe Ün,versitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Halkbilimi Anabilim Dalı Türk Halkbilimi Bölümü, (Teza Lîsansa Bilind a Neçapkirî), Ankara, 2016.

'USMAN, Mufetu el-'Umawî, *et-Tibbu'ş-Şe'bî,* Darul Marifetil Camiiyyeti, Îskenderîye, 2013.

ÜNVER, A. Süheyl, *Selçuk Tatabeti – XI-XIV. Asırlar (Büyük Selçuklu İmparatorluğu ve Orta Zamanda Anadolu Türk Devletleri Tababeti Tarihine Dair*, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2014.

ÜZÜLMEZ, Müslüm, *Çayönü'nden Ergani'ye, Uzun Bir Yürüyüş,* Ladin Yayıncılık, İstanbul, 2005.

YALÇINKAYA, Fatoş, "Halk Hekimliğinde Sağalma Yöntem ve Teknikleri", *Halkbilimi Araştırmaları Derneği Uluslararası Halkbilimi Araştırma Dergisi* 1, no, 2 (2019).

ZULFEKARÎ, Hesen, "Dermanê Amîyane Nizd Merdimê Îran" *Mecelleyê Tibbê Sunnetî Îslam û Îran,* sal, 4., şumare, 2 Tabistan, 1392.

Çavkanîyên Dıjîtal

https://www.wipo.int/policy/en/global_health/

https://www.wipo.int/tk/en/

https://shgmgetatdb.saglik.gov.tr/TR-67708/getat-klinik-arastirma.html

https://shgmgetatdb.saglik.gov.tr/

https://www.tuseb.gov.tr//uploads/mevzuat/23-10-2020__5f92ddfeb7b4d__4_sayili_cumhurbaskanligi_kararnamesi.pdf.

https://shgmgetatdb.saglik.gov.tr/TR-85985/getat-klinik-arastirma-egitimleri.html

https://shgmgetatdb.saglik.gov.tr/TR-76869/dicle-universitesi-tip-fakultesi-hastanesi.html https://www.who.int/initiatives/who-global-centre-for-traditional-medicinehttps://krd.riataza.com/2016/10/21/hekime-kurmanci-dermane-kurmanci/

https://candname.com/qenckirina-nexwesiyan-bi-dermanen-kurmanci/

https://www.youtube.com/watch?v=sp4Mpgm0bao

https://xwebun1.org/dermane-kurmanci

Who, *World Helath Organization,* 2019, https,//www,who,int/health-topics/traditional-complementary-and-integrative-medicine#tab=tab_1

Kesên Çavkanî Yên Devkî-Zındî

Muhemmedîyê Şêxwelîya, 75, ji gundê Şêxwelîya ye, li Dîyarbekirê rûdine, cotkar, xwendîye.
Ebdulqadirê Têrka, 80 salî ye, ji Eyntirikê ye, li Dîyarbekirê rûdine, cotkar.
Musa OZAN, 45 salî, li Erxenîyê rûdine, unîversîte.
Murat AŞKIN. 50 salî, li Erxenîyê rûdine, unîversîte.
Zulkufê Malika, 30 salî, li Erxenîyê rûdine, unîversîte.
Zekî Gisgisî, 51 salî, lîse, (Hekîm), li Erxenîyê rûdine.
Dawudê Bagurî, 67 salî, zanîngeh qedandîye, li Erxenîyê rûdine.
Hecî Ebdulhemîdê Malika, li Erxenîyê rûdine.
Hecî Ebdulxefûr, 80 salî, ji gundê Têrka ye, niha li Dîyarbekirê rûdine.
Ebdulxefûr, 51 salî, nexwendî, gundê Qasa, Gêl/Eğil.
Weysî Çîm, 55 salî, nexwendî, ji gundê Erxenîyê Zirka ye, li Erxenîyê rûdine.
Meta Sabîte, 77 salî, nexwendî, ji Kotekan, keça Hekîm Pîra Eyş e, li Erxenîyê rûdine.
Sadîye Çîçek, 56 salî, nexwendî, ji Vankê, Erxenîyê rûdinê, hekîm e.
Xalê Hadî, gundê Memelan, nexwendî, li Memelan rûdinê.
Hadîyê Memelan Hadî Îzcî), 78 salî ye, xwendina wî heye, li Memelan rûdinê.
Yaqûb Îzcî, 46 salî ye, xwendina wî heye, li Memelan rûdine.
Şöx Zumrete, 79 salî, ji Qilêşê ye, xwendin û nivîsîn heye, li Qilêşê rûdine. (hekîm e)
Hecî Nûredîn Çetin, 63 salî, ji Vankê ye, îlkokul xwendîye, li Erxenîyê rûdine.
Hecî Karakoyun, 83 salî, ji Kilîsê ye, medrese xwendîye, li Erxenîyê rûdine.

KAYNAKÇA

ALTINBİLEK-ALGÜL, Çiler, "A Pre-Pottery Neolithic Site in Southeastern Anatolia: Papazgölü", *Colloquium Anatolicum*, 2012, 11, s.102-121.

ATALAY, İbrahim, "Paleoenvironmental Conditions of the Late Pleistocene and Early Holocene in Anatolia, Turkey", *Quaternary Deserts and Climatic Change*, 1st Edition, (227-238), CRC Press, London, 1998.

ÇADIRCI, Musa, "II. Abdülhamit'e Sunulan Bir Layiha, "Hey'et-i Teftişiye'nin Geşt-i Güzar Eylemiş Olduğu Mahallerin Ahvaliyle Hey'et-i Mezkûrun Ahvali", *Ankara: OTAM*, 1992, 3, s.412-485.

ÇAMBEL, Halet, Robert J., BRAIDWOOD, "Çayönü Tepesi ve Hilar Mağaları 1979 Çalışmaları", *2.Kazı Sonuçları Toplantısı,* Ankara 1980 (11-15 Şubat 1980), s.121-125.

ÇAMBEL, Halet, Robert John, Braldwood, *İstanbul ve Chicago Üniversiteleri Karma Projesi, Güneydoğu Anadolu Tarihöncesi Araştırmaları/The Joint Project of İstanbul and Chicago Universities' Prehistoric Research in Southeast Anatolia I*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No. 2589, İstanbul 1980.

DURMUŞ, Esen, "Ergani İlçesi'nin Coğrafyası", Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Doktora Tezi "Yayınlanmamış Doktora Tezi" Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Elazığ 2009.

ERİM-ÖZDOĞAN, Aslı, "Çayönü", *The Neolithic In Turkey New Excavations & New Research The Tigris Basin* (185-269), Archaeology & Art Publications, İstanbul 2011.

GÜRGEN, Gürcan*, Güneydoğu Anadolu Bölgesinin İklimi*, Dicle Üniv. Ziya Gökalp Eğt. Fak. Yay. No: 12, Diyarbakır 2002.

HUNTINGTON, Ellsworth, "The Hittite Ruins of Hilar, Asia Minor", *Records of the Past* II, 1903, s.131-136.

İMAMOĞLU Şefik., Orhan KAVAK, Meral KAYA, "Diyarbakır İli Ergani İlçesi ve Çevresinin Jeolojik Özellikleri", Tüm Yönleriyle Diyarbakır Ergani İlçesi ve Turizm (258-330), Amaç Matbaacılık, İstanbul 2014.

İZBIRAK, Reşat, *Türkiye 2*, Dil ve Tarih-Coğr. Fak. Yay. No: 300, Ankara 1981.

KARADOĞAN, Sabri, *"Adıyaman Havzasının Genel ve Uygulamalı Jeomorfolojisi"*, (Doktora Tezi "Yayınlanmamış Doktora Tezi" Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Elazığ 2005.

KARADOĞAN, Sabri, "Ergani İlçesi ve Yerleşmesinin Genel Coğrafi Özellikleri", Tüm Yönleriyle Diyarbakır Ergani İlçesi ve Turizm (331-334), Amaç Matbaacılık, İstanbul 2014.

KARADOĞAN, Sabri, "Antik Çağların Öngörülemeyen Trajedileri", *Aktüel Arkeoloji Dergisi*, 2020, 75, s.38-49.

KARADOĞAN, Sabri, Ayşe, ÇAĞLAYAN, Esen, DURMUŞ, "Ergani (Diyarbakır) Çevresinde Kuvaterner'de Meydana Gelen Drenaj Değişiklikleri ve Bölge Jeomorfolojisine Etkileri",

Ulusal Jeomorfoloji Sempozyumu (Prof.Dr.Mehmet Ardos Anısına), Çanakkale, 2008 (20-23 Ekim 2008), s.5-18.

KARADOĞAN, Sabri, Catherine, KUZUCUOĞLU, "Geomorphic Response to Rapid Uplift in a Folded Structure: The Upper Tigris Case", Landscapes and Landforms of Turkey (521-534). Springer, 2018, ISBN:978-3-030-03513-6.

KARADOĞAN, Sabri, Gülriz, KOZBE, "Yukarı Dicle Havzasının (Batman-Bismil Arası) jeomorfolojik özellikleri ve bölge arkeolojisi içindeki yeri", *Prof. Dr.İlhan Kayan'a Armağan*, (539-563), Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayını No:181, İzmir, 2013.

KARADOĞAN, Sabri; Ayşe, ÇAĞLAYAN, Esen, DURMUŞ, "Ergani-Çermik (Diyarbakır) Arasındaki Kenar Kıvrımları Kuşağı ve Çevresinin Jeomorfolojik Özellikleri", *Nature Sciences,* 2009, 4 /4 (Mayıs), s.255-282.

KÖKTEN, I. Kılıç, "1946 Yılı Tarihöncesi Araştırmaları", *Belleten,* 1947, 11 (41) Ocak, s.161-163.

ÖZDEMİR, M. A. "İklim Değişmeleri ve Uygarlık Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bazı Örnekler", *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 2004, 6 (2), s.173-192.

ÖZDEMİR, M. Ali, Sabri, KARADOĞAN, "Türkiye'de İl merkezlerinin Coğrafi Mekanla İlişkileri", *F.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi,* 1996, 8 (2), s.271-291.

ÖZDOGAN, Mehmet, Aslı ÖZDOĞAN, Isabella CANEVA Michael K. DAVIS, Alpaslan, KOYUNLU, "1991 Yılı Çayönü Kazıları", *14.Kazı Sonuçları Toplantısı,* 1.cilt, Ankara 1993 (25-29 Mayıs 1992), s.81-106.

ÖZDOĞAN, Mehmet, Aslı ÖZDOĞAN, "Çayönü. A Conspectus of Recent Work", Préhistorie de Levant II, (65-74), Maison de l'Orient, 1990, Lyon.

ÖZGÜÇ, Tahsin, "Ön Tarihte Güney ve Güney-Doğu Anadolu'nun Mukayeseli Stratigrafisi", *DTCF Dergisi,* 1947, 4 (3), s.251-264.

SCHNEIDER, E. Equini, "Archaeological Survey in the Ergani Area-Eastem Anatolia", *10.Araştırma Sonuçları Toplantısı*, Ankara 1993 (25-29 Mayıs 1992), s.249-260.

TOK, Gökhan, "Uygarlığın Doğduğu Dönem - Neolilik Çağ", *TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi,* 2000 (Mayıs), s.78-82.

TOKSOY, Ahmet, "Akkoyunlular ve Erzincan (Uzun Hasan Devrine Kadar)", *Türklük Bilimi Araştırmaları,* 2014, 35 (35), s.241-262.

ÜZÜLMEZ, Müslüm, *On Bin Yıllık tarihin Tanığı: Hilar*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2009.

YALÇINKAYA, Işın, H.-Jurgen, MULLER-BECK, Gerd, ALBRECHT, *Fırat Vadisinde, Adıyaman-Samsat ve Malatya-Kuruçay Çevrelerinde Paleolitik Gözlemler, 1979, Aşağı Fırat Projesi 1978-1979 Çalışmaları,* O.D.T.Ü. Aşağı Fırat Projesi Yayınları Seri 1/3, 29-33, Ankara, 1987.

YALÇINLAR, İsmail, "Türkiye'de Bazı Şehirlerin Kuruluş ve Gelişmelerinde Jeomorfolojik Temeller", *Türk Coğrafya Dergisi,* 1976, 17, s.53-66.

Raporlar:

DİYARBAKIR MÜZESİ MÜDÜRLÜĞÜ, Diyarbakır İlçeler Kültür Envanteri, (Yayınlanmamış rapor), Diyarbakır, 2011.

İnernet Adresleri:

TAY, Türkiye Arkeolojik Yerleşmeleri Veritabanı, 2022, http://tayproject.org/TAYages.fm$Retrieve?CagNo=2410&html=ages_detail_t.html&layout=web (Erişim Tarihi: 03.11.2022)

TAY, Türkiye Arkeolojik Yerleşmeleri Veritabanı, 2022, ITC:http://tayproject.org/ITCsearch.html (Erişim Tarihi: 03.11.2022)

TAY, Türkiye Arkeolojik Yerleşmeleri Veritabanı, 2022, Demir Çağı: http://tayproject.org/ DCsearch.html (Erişim Tarihi: 03.11.2022)

GERTRUDE BELL ARCHIVE, Letters, 6 June 1909, Newcastle University, http://www.gerty.ncl.ac.uk/letter_details.php?letter_id=1711(Erişim Tarihi: 03.11.2022)

II.ABDÜLHAMİT HAN FOTOĞRAF ALBÜMLERİ, İstanbul Üniversitesi, Kütüphane ve Dökümantasyon Daire Başkanlığı, http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/FOTOGRAF/90411---0012.jpg (Erişim Tarihi: 05.11.2022)

KAYNAKÇA

ARAZ, R. (1995). *Harput'ta Eski Türk İnançları Ve Halk Hekimliği.* Ankara: AKM Yayınları.

BEYSANOĞLU, Ş. (1996). *Diyarbakır Musiki Folkloru.* Diyarbakır: DBB Kültür Ve Sanat Yayınları.

ÇERİBAŞ, M. (2004). *Kadirli Ve Çevre Folklorunda Eski Türk İnançlarının İzleri.* Kütahya.

ÇORUHLU, Y. (2002). *Türk Mitolojisinin Anahatları.* İstanbul : Kabalcı Yayınları.

ELİADE, M. (1999). *Şamanizm.* (İ. Birkan, Çev.) Ankara: İmge Yayınları.

ESİN, E. (2000). *Türk Kozmolojisine Giriş.* İstanbul: Kabalcı Yayınları.

İNAN, A. (2000). *Tarihte Ve Bugün Şamanizm.* Ankara: TTK Yayınları.

KAFESOĞLU, İ. (1998). *Türk Milli Kültürü.* İstanbul: Ötüken Yayınları.

KALAFAT, Y. (1995). *Doğu Anadolu'da Eski Türk İnançlarının İzleri.* Ankara: AKM Yayınları.

KALAFAT, Y. (2004). *Kamizm - Şamanizm.* İstanbul: Yeditepe Yayınları.

KORKMAZ, E. (2003). *Eski Türk İnançları Ve Şamanizm Terimleri Sözlüğü.* İstanbul: Anahtar Kitaplar.

OCAK, A. Y. (2000). *Alevî Ve Bektaşi İnançlarının İslam Öncesi Temelleri.* İstanbul: İletişim Yayınları.

ÖGEL, B. (2001). *Türk Mitolojisi I-II.* Ankara: MEB Yayınları.

ÖZTÜRK, A. (1988). Türk Efsanelerinde Gök Dini Veya Şamanizm İzleri. *1. Milletlerarası Türk Halk Edebiyatı Ve Folklor Kongresi*, (S. 251). Konya.

ROUX, J. P. (1999). *Altay Türklerinde Ölüm.* (A. Kazancıgil, Çev.) İstanbul: Kabalcı Yayınları.

ROUX, J. P. (2007). *Türklerin Tarihi.* (L. A. Aykut Kazancıgil, Çev.) İstanbul: Kabalcı Yayınları.

SCHMİEDE, A. (2000). *Kitab-I Dedem Korkut .* Ankara: TDV Yayınları.

SEYİDOĞLU, B. (2002). *Mitoloji Üzerine Araştırmalar.* İstanbul: Dergah Yayınları.

ŞENER, C. (2003). *Şamanizm.* İstanbul: Etik Yayınları.

TAN, N. (1974). Türk Folklorunda Ay Tutulması. *Türk Kültürü Dergisi*, 18.

TANYU, H. (1968). *Türklerde Taşla İlgili İnançlar.* Ankara: AÜ Yayınları.

UÇAK, S. (2007). *Ergani'de Eski Türk İnançlarının İzleri Ve Halk Hekimliği.* Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi SBE.

UÇAK, S. (2009). Ergani'de Eski Gök Tanrı Dinine Bağlı İyeler İle İlgili İnanç Ve Ritüeller. *NWSA*, 214-229.

YAVUZ, M. H. (1993). *Diyarbakır Efsaneleri.* Ankara: Doruk Yayınları.

KAYNAKÇA

ALBAYRAK, Ali, ÇAPÇIOĞLU, İhsan, "Ehli Sünnet Geleneğine Bağlı Bir Orta

Anadolu Köyünde Halk İnançları ve Uygulamaları", *Dini Araştırmalar Dergisi,* 2006, 8(24), s. 107-132.

ASLAN, Şehmus, "Ergani Gelenek Görenek ve Adetleri", *Tüm Yönleriyle Ergani İlçesi ve Turizm,* Amaç Matbaacılık ve Ciltleme, İstanbul, 2014, s. 410-422.

AYDIN, M, "Hıristiyanlık", Yaşayan Dünya Dinleri, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları,

İstanbul 2007, s. 77-205.

ÇİNPOLAT, Salih, "Yahudilikte Yenidoğan Törenleri", *Kırıkkale İslami İlimler Fakültesi Dergisi,* 20017, 2(4), 83-102, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/382719 (14.11.2022), s. 83-102.

EROĞLU, Ahmet Hikmet, "Geçiş Dönemleri İle İlgili İnanışlar", *Halk İnanışları El Kitabı,* Grafiker Yayınları, Ankara 2017, s. 258-279.

İbni Mace, Sünen, *Dârü'r-Risale el-İlmiyye*, Beyrut, 2009.

Kutsal Kitap, Yeremya, Kitabı Mukaddes Şirketi, İstanbul, 2003.

YALÇIN, Hatice, KOÇAK, Nurcan, "Gebelikle İlgili Geleneksel İnanç ve Uygulamalar ve Karaman Örneği", *Kent Kültürü ve Yönetimi Hakemli Elektronik Dergi,* 2013, 6(1), s. 18-34, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/405823 (14.11.2022).

Kaynak Kişiler

K.K.1. Abdulhadi DUYU, İmam, 43 yaşında, Lisans mezunu, Ergani

K.K.2. Ayfer DAMAR, İşçi, 44 yaşında, Ön Lisans mezunu, İstanbul

K.K.3. Bozan YARAŞ, Ev hanımı, 73 yaşında, Okur yazar değil, Kortaş Köyü

K.K.4. Fatma Karaman, Ev hanımı, 88 yaşında, Okur-yazar değil, Ergani

K.K.5. Gülçin Üzülmez, Ev hanımı , 75 yaşında, Okur-yazar değil, Ergani

K.K.6. Hacer AZAK, Ev hanımı, 51 yaşında, Lise mezunu, Diyarbakır

K.K.7. Hanefi Çiçek, Öğretmen, 43 yaşında, Lisans mezunu, Ergani

K.K.8. Havva BAKAN, Ebe, 48 yaşında, Lisans mezunu, Denizli

K.K.9. Hüseyin TARCAN, İmam, 26 yaşında, Lise mezunu, Otluca Köyü

K.K.10. Nazire ÜLKÜ, Ev hanımı, 69 yaşında, Okur-yazar değil, Kortaş Köyü

K.K.11. Rahime Gülsün, Ev hanımı, 75, Okur-yazar, Ergani

K.K.12. Senem UĞUR, Ev hanımı, 61 yaşında, Okur-yazar değil, Kortaş köyü

K.K. 13. Sosiye UĞUR, Ev hanımı, 66 yaşında, Okur-yazar değil, Ergani

K.K.14. Sosiye YARAŞ, Ev hanımı,54 yaşında, Lisans mezunu, Ergani

K.K.15. Şehmus ASLAN, Yazar, 66 yaşında, Lisans mezunu, Ergani

K.K.16. Şöhret KARAMAN, Ev hanımı, 65 yaşında, Okur-yazar değil, Ergani

K.K.17. Zülfikar ULAŞ, Öğretmen, 83 yaşında, Lisans mezunu, Ergani

KAYNAKÇA

DEMİRCİ, Kürşat, "Kutsiyet" *Tdv İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2002.

DÖNDÜREN, Hamdi, *İnsanlığa Son Çağrı Kur'ân-ı Kerîm.I-II*, İmaj Basım, Ankara, 2003.

EBÛ Dâvûd, *Sünenü Ebî Dâvûd*. Beyrut, Dâru'l-Fikr,(ts).

HARAL, Günay, "Kutsiyet" *Tdv İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2002.

KARAMAN, Hayrettin ve dğr. *Kur'ân Yolu Türkçe Meal ve Tefsiri*(I-V). DİB Yayınları, Ankara, 2017.

KILIÇ, Sadık*, Kur'an Dildeki Sonsuz Mucize*, Ravza Yayınları, İstanbul, 2014.

KUTUB, Seyyid, *Kur'an'da Edebi Tasvir*, (çev. Ömer Aydın, Ertuğrul Özalp), İşaret Yayınları, İstanbul.

NURSİ, Said, *Mektubat*, Tenvir Neşriyat, İstanbul, 1990.

ÖZDEMİR, İbrahim, *Dil ve Varlık*, İz Yayıncılık, İstanbul, 2006.

ÇAVKANÎ

AKYOL, Hîlmî, *Antolojiya Dengbêjan,* Weşanên Şaredariya Bajarê Mezin a Amedê, Stenbol, 2007.

ARAS, Ahmet, *Evdalê Zeynikê: Şairê Kurda yê Efsanewî*, weş. Nûbihar, Stenbol, 2018.

BARLIK, Memet Metin, "Dengbêjlik Kültüründe Sunum Farklılıkları: Serhat Bölgesi", *Uluslararası Dengbêjlik Kültürü ve Dengbêjler Sempozyumu*, Şırnak Üniversitesi Yayınları, Şırnak, 2019.

Berekat Özmen. "Halit HendekaXalide Xendeka Berebin." YouTube, 7ê Adara 2021an. Dema têketinê 20ê November, 2022an. https://www.youtube.com/watch?v=TTt3_LwOojU

Berekat Özmen. "Necmedine Deriki - Eman eman Sabra dila Were Sinano berebin". YouTube, 29ê Îlona 2019an. Dema têketinê 20ê Kanûna Pêşîn 2022an. https://www.youtube.com/watch?v=iBEJTf1fHm4

GÜLTEKİN, Mehmet, *Zargotina Kurdên Serhedê: Kilam û Destanên Epîk ên Dîrokî, Mêrxasî û Serhildanan*, weş. Avesta, Stenbol, 2013.

GÜNEŞ, Ömer û İbrahim ŞAHİN, *Antolojiya Dengbêjan 2: Dengbêj Şakiro*, weş. Nûbihar, İstanbul, 2019b.

GÜNEŞ, Ömer û İbrahim ŞAHİN, *Antolojiya Dengbêjan 1: Dengbêj Reso*, weş. Nûbihar, İstanbul, 2019a.

GÜNEŞ, Ömer û İbrahim ŞAHİN, *Antolojiya Dengbêjan 3: Dengbêj Huseyno*, weş. Nûbihar İstanbul, 2021.

Kaniya Dengbeja. "Dengbêj Şakiro - Çavê Min Qerimî li Derê We ye". YouTube, 25ê Gulana 2022an, Dema têketinê 20ê Mijdara 2022an, https://www.youtube.com/watch?v=kzZb--QkjNY

KARDAŞ, Canser, *Aşığın Sazı Dengbêjin Sesi (Dengbêjlik ve Âşıklık Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme)*, Eğiten Kitap, Ankara, 2017.

KESKİN, Necat, "Tûr Abdin'de Bir Kimlik ve Anlatma Biçimi: Mıtırblar ve Mıtrıplık". *Folklor/Edebiyat*, 21(84), 2015, rr. 57-72.

KEVIRBIRÎ, Salihê, *Filîtê Quto*, weş. Do, Stenbol, 2009a.

KEVIRBIRÎ, Salihê, *Sedsala Qêrînekê: Karapetê Xaço,*weş. Do, Stenbol, 2009b.

Mehmet Alkuş. "Dengbej xalıte xendexa gıdi 'le le". YouTube, 12ê Îlona 2021an, Dema têketinê 20ê Mijdara 2022an, https://www.youtube.com/watch?v=Pro4HQoGig0

MERETOWAR, Ayhan, *Huseynê Farê (Jiyan-Kilam)*, weş. Wardoz, Stenbol, 2017.

ÖZ, Süleyman "*Doğu ve Güneydoğu Anadolu Sözlü Kültüründe Hikaye Anlatıcılığı*", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi SBE), İstanbul, 2003.

PARILTI, Abidin *Dengbêjler-Sözün Yazgısı*, İthaki Yayınları, İstanbul, 2006.

TAŞ, Fırat, *Dengbêjlik Geleneği ve Dönüşümler*, Çizgi Kitapevi, İstanbul, 2022.

XENDEQA, Xalidê, *Hevpeyvîn*, 20ê Mijdara 2022an.

KAYNAKÇA

ARSLAN, İlyas, "Mamekiye de Durımê Zonê Zazaki", *Bingöl Üniversitesi Yaşayan Diller Enstitüsü Dergisi*, Yıl: 7, Sayı: 13, Bingöl 2021, s. 207-224.

DARKOT, Besim, "Ergani", *İslam Ansiklopedisi*, cilt: IV, İstanbul 1947, s. 310-311.

DİHKAN, Ali & SADIKİ, Cevad, "Zazaların İlk Yerleşim Yerleri ve Kökenleri", *II. Uluslararası Zaza Dil Sempozyumu*, Bingöl Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2012, s. 69-77.

DORU Aygül, "Fotoğraflarda Erganide Hayat Ve Ekoturizm", *Tüm Yönleriyle Ergani İlçesi ve Turizm*, Amaç Matbaacılık, İstanbul 2014, s. 10-228.

KAYA, Ali, *Başlangıcından Günümüze Dersim Tarihi*, Demos Yayınları, İstanbul 2010.

KRYSİK, Judy L, & FİNN, Jerry, *Etkili Uygulama için Sosyal Hizmet Araştırması* (Çev: E. Erbay), Nika Yayıncılık, Ankara 2015.

NEUMAN, W. Lawrence, *Toplumsal Araştırma Yöntemleri Nitel ve Nicel Yaklaşımlar* (Çev: Sedef Özge), Ankara 2016.

ÜZÜLMEZ Müslüm, *Çayönü'nden Ergani'ye Uzun Bir Yürüyüş*, Ladin Matbaacılık, İstanbul 2005.

VAROL, Murat, "UNESCO'nun Dil Raporlarına Göre Zazacanın Durumu ve Geleceği", *Turkish Studies*, 2015, cilt: 10/2, s. 997-1006.

YAŞAR, İhsan, "Ergani Köyleri", *Tüm Yönleriyle Ergani İlçesi ve Turizm*, Amaç Matbaacılık, İstanbul 2014, s. 485-583.

YILDIRIM, Ali & ŞİMŞEK, Hasan, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2008.

DIŞ TİCARET VE GÜMRÜK ANLAŞMAZLIKLARI:

CEZALAR VE ÇÖZÜM YOLLARININ YAPISAL EŞİTLİK MODELİ İLE ANALİZİ

Dr. Neslihan KIZILER

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-55-3

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Şubat 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
DIŞ TİCARET VE ANLAŞMAZLIKLARI İLE İLGİLİ TEMEL BİLGİLER

I. DIŞ TİCARET İLE İLGİLİ GENEL AÇIKLAMALAR 5
A. DIŞ TİCARET KAVRAMI 5
1. Dış Ticaret Tanımı 7
2. Dış Ticaretin Çeşitli Alanlarla İlişkisi 9
3. Dış Ticaretin Tarafları 11
B. TÜRKİYE'NİN DÜNYA DIŞ TİCARET HACMİ İÇİNDEKİ YERİ VE REKABET GÜCÜ 14
1. Dünya Dış Ticaret Hacmi 15
2. Türkiye'nin Dış Ticaret Hacmi 17
3. Türkiye'nin Rekabet Gücü 19
C. DIŞ TİCARETE İLİŞKİN DÜZENLEMELER 22
1. Küresel Ticaretin Gelişimi ve Buna Yön Veren Kurumlar 25
2. Dış Ticarete İlişkin Uluslararası Düzenlemeler 26
a. Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması İlkeleri 29
b. Dünya Ticaret Örgütü Düzenlemeleri 32
c. Milletlerarası Ticaret Odası Kuralları 35
d. Dünya Gümrük Örgütü Düzenlemeleri 36
e. Gümrük Birliği 37
f. Serbest Ticaret Anlaşmaları 41
3. Dış Ticarete İlişkin Ulusal Düzenlemeler 42
a. Dış Ticaret Politikası Temel Belirleyicileri 44
(1) Dış Ticaret Politikası Ulusal Mevzuat Dayanakları 48
(1.1) Anayasa 48
(1.2) Kanunlar 50
(1.3) Rejim Kararları 52
(2) Dış Ticaret Politikası Önlem Araçları 54
(2.1) Mali Mükellefiyetle İlgili Araçlar 55
(2.2) Dampinge Karşı Önlemler 58
(2.3) Sübvansiyona Karşı Önlemler 60
(2.4) Korunma ve Gözetim Önlemleri 60
b. Dış Ticaret Uygulamaları 63
(1) Gümrük Uygulamaları Temel Hukuki Çerçeve 64
(2) Gümrük Rejimleri 66
(3) Kambiyo Rejimi 73
4. Dış Ticaret ve Hukuk Kuralları İlişkisinin Değerlendirilmesi 74

a. Ulusal ve Uluslararası Hukuk Kuralları Genel Çerçevesi 76
b. Ulusal ve Uluslararası Hukukun Bağlayıcılığı 82
II. DIŞ TİCARETTE ANLAŞMAZLIK VE UYUŞMAZLIK KAVRAMLARI 83
A. ANLAŞMAZLIK KAVRAMI 84
B. UYUŞMAZLIK KAVRAMI 84
C. ANLAŞMAZLIK VE UYUŞMAZLIK KAVRAMLARININ FARKLARI 86
III. DIŞ TİCARET ANLAŞMAZLIK TÜRLERİ 88
A. ULUSLARARASI HUKUK KAYNAKLI ANLAŞMAZLIK TÜRLERİ 89
1. Devletlerarası Anlaşmazlıklar 89
2. Kişi - Kişi Anlaşmazlıkları 93
a. Alım- Satım Sözleşmelerinden Kaynaklı Anlaşmazlıklar 95
(1) Viyana Satım Sözleşmesi Kapsamı 96
(2) Alım-Satım Sözleşmelerinden Kaynaklı Anlaşmazlıklar 102
b. Teslim Şekillerinden Kaynaklı Anlaşmazlıklar 104
(1) INCOTERMS Kuralları 104
(2) Teslim Şekillerinden Kaynaklı Anlaşmazlıklar 108
c. Ödeme Yöntemlerinden Kaynaklı Anlaşmazlıklar 112
(1) Ödeme Yöntemleri 112
(2) Ödeme Yöntemlerinden Kaynaklı Anlaşmazlıklar 114
d. Taşıma Sözleşmelerinden Kaynaklı Anlaşmazlıklar 118
(1) Uluslararası Taşımacılık Sözleşmeleri 121
(2) Taşıma Sözleşmelerinden Kaynaklı Anlaşmazlıklar 128
e. Sigorta Sözleşmelerinden Kaynaklı Anlaşmazlıklar 129
B. ULUSAL HUKUK KAYNAKLI ANLAŞMAZLIKLAR 133

İKİNCİ BÖLÜM
DIŞ TİCARET UYGULAMALARININ TÜRKİYE'YE YANSIMALARI: GÜMRÜK ANLAŞMAZLIKLARI VE ÇÖZÜM YOLLARI

I. GÜMRÜK ANLAŞMAZLIKLARININ BAŞLICA NEDENLERİ 135
II. TEMEL GÜMRÜKLEME SÜRECİ 137
A. GÜMRÜK İDARESİNE GELEN TAŞIT VE EŞYALARA İLİŞKİN İŞLEMLER 137
1. Taşıtların Türkiye Gümrük Bölgesine Giriş-Çıkışı 138
2. Özet Beyan ve Eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesine Girmesi 139
3. Eşyanın Gümrüğe Sunulması ve Geçici Depolanması 141
4. Eşyanın Boşaltılması 142
B. EŞYANIN GÜMRÜKÇE ONAYLANMIŞ İŞLEM VEYA KULLANIMI 142
C.GÜMRÜK BEYAN İŞLEMLERİ 143
1. Gümrük Beyanı ve Türleri 144
2. Beyan Tescili 146
D. KONTROL VE MUAYENE İŞLEMLERİ 148
E. ÖDEME VE EŞYANIN TESLİMİ 150
III. GÜMRÜK VERGİLENDİRME SÜRECİ 151

A. GÜMRÜK VERGİLENDİRME KAVRAMLARI 151
1. Gümrük Yükümlülüğü 151
a. Tanımı 151
b. Yükümlülüğün Doğması 154
c. Yükümlülüğü Sona Erdiren Haller 155
(1) Ödeme 155
(2) Geri Verme ve Kaldırma 156
(3) Beyanname İptali 157
(4) Diğer Durumlar 157
2. Vergilendirme Unsurları 158
a. Tarife 158
b. Kıymet 160
c. Menşe 163
3. Muafiyet ve İstisnalar 165
4. Özellikli Durumlar 166
a. Sınır Ticareti 166
b. Gümrüksüz Satış Mağazaları 167
c. Serbest Bölgeler 168
B. GÜMRÜK VERGİLENDİRME SÜRECİ 169
1. Tahakkuk 170
2. Tebliğ 171
3. Ödenme 173
IV. GÜMRÜK KABAHATLERİNİN HUKUKİ ÇERÇEVESİ 174
A. GÜMRÜK KANUNU-KABAHATLER KANUNU İLİŞKİSİ 175
1. Kabahat Kavramı ve Unsurları 175
a. Kabahat Kavramı 175
b. Kabahat Unsurları 177
(1) Kanuni Unsur 178
(2) Maddi Unsur 178
(3) Manevi Unsur 183
(4) Hukuka Aykırılık 185
2. İdari Yaptırım Hukuki Niteliği 186
a. İdari Yaptırım Kavramı 186
b. İdari Yaptırım Unsurları 191
c. İdari Yaptırım İlkeleri 195
(1) Esasa İlişkin İlkeler 196
(2) Usule İlişkin İlkeler 200
d. İdari Yaptırım Türleri 205
(1) İdari Para Cezası 206
(2) İdari Tedbirler 207
3. İştirak 208
4. İçtima 209
5. Teşebbüs 210
6. Zamanaşımı 211

B. GÜMRÜK İŞLEMLERİ İDARİ YAPTIRIMLARI 212
1. Para Cezası Gerektiren Gümrük Kabahatleri 212
a. Vergi Kaybına Neden Olan Gümrük Kabahatleri 214
(1) Tarife, Kıymet, Menşe Beyanından Kaynaklanan Cezalar 216
(2) Genel Yönetim Kapsamındaki Kamu İdarelerine Uygulnacak Cezalar ... 219
(3) Telafi Edici Vergi Yükümlülük İhlalinden Kaynaklanan Cezalar 219
(4) Dış Ticaret Önlemlerinin İhlalinden Doğan Cezalar 220
(5) Muafiyet Hükümlerinin İhlalinden Doğan Cezalar 221
(6) Transit Rejimi Hükümlerinin İhlalinden Doğan Cezalar 223
(7) Antrepo Rejimi Hükümlerinin İhlalinden Doğan Cezalar 223
(8) Özet Beyan Eksiklik veya Fazlalıklarından Doğan Cezalar 224
(9) Ekonomik Etkili Rejim Hükümleri İhlalinden Doğan Cezalar 224
b. Usulsüzlük Kabahatleri 225
(1) Gümrük İşlemlerine Tabi Tutulmaması Halinde Uygulanacak Cezalar 225
(2) Kanun ve İkincil Düzenlemeler ile Belirlenen Hükümlere Uyulmaması Halinde Uygulanacak Cezalar 225
2. İdari Tedbir Gerektiren Gümrük Kabahatleri 226
a. Geçici Depo ve Antrepo İşleticilerine Yönelik İdari Tedbirler 227
b. Uluslararası Taşıma Firmalarına Yönelik İdari Tedbirler 228
c. Gümrük Müşavirlerine Yönelik İdari Tedbirler 229
d. Onaylanmış Kişi Statüsü ve Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası İzin Koşullarının İhlalinde Uygulanacak İdari Tedbirler 229
V. GÜMRÜK ANLAŞMAZLIKLARININ ÇÖZÜM YOLLARI 230
A. GÜMRÜK ANLAŞMAZLIKLARININ İDARİ ÇÖZÜM YOLLARI 231
1. Uzlaşma 231
2. İtiraz 233
3. Pişmanlık 234
4. Cezalarda Peşin Ödeme İndirimi 235
5. Yapılandırma Kanunları 235
B. YARGISAL ÇÖZÜM YOLU 236
1. Genel Çerçeve 236
2. Yargılama Usulü ve Süreci 239
3. Kanun Yolları 242
a. Olağan Kanun Yolları 243
(1) İstinaf 243
(2) Temyiz 244
b. Olağanüstü Kanun Yolları 244
(1) Kanun Yararına Temyiz 245
(2) Yargılamanın Yenilenmesi 245

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
GÜMRÜK ANLAŞMAZLIKLARI İLE İLGİLİ ALGI ÖLÇÜMÜ

I. ARAŞTIRMANIN AMACI 247
II. ARAŞTIRMA MODELİ VE HİPOTEZLERİ 248
III. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ 249
IV. ARAŞTIRMANIN VERİ TOPLAMA YÖNTEMİ VE ARACI 250
V. BULGULAR VE ANALİZLER 251
A. GEÇERLİLİK VE GÜVENİLİRLİK 251
1. Gümrük Sorunlarına Bakış Ölçeği 252
2. Gümrük Cezalarına Bakış Ölçeği 257
3. Uyuşmazlık Çözüm Yollarına Bakış Ölçeği 260
B. DOĞRULAYICI FAKTÖR ANALİZİ 264
1. Gümrük Sorunlarına Bakış Ölçeğine Ait DFA Sonuçları 264
2. Gümrük Cezalarına Bakış Ölçeği DFA Sonuçları 268
3. Uyuşmazlık Çözüm Yollarına Bakış Ölçeği DFA Sonuçları 271
C. GÜMRÜK MÜŞAVİRLERİNE AİT BULGULAR VE ANALİZ SONUÇLARI 274
1. Gümrük Müşavirlerine Ait Bulgular 274
a. Demografik Bulgular 275
b. Araştırma Hipotezlerine Ait Bulgular 276
c. Araştırma Modeline Ait Bulgular 277
2. Gümrük Müşavirlerine Ait Analiz Sonuçları 279
a. Gümrük Sorunlarına Bakış Düzeyine Ait Analiz Sonuçları 279
b. Gümrük Cezalarına Bakış Düzeyine Ait Analiz Sonuçları 285
c. Uyuşmazlık Çözüm Yollarına Bakış Düzeyine Ait Analiz Sonuçları 289
D. DIŞ TİCARET SORUMLULARINA AİT BULGULAR VE ANALİZ SONUÇLARI 295
1. Dış Ticaret Sorumlularına Ait Bulgular 295
a. Demografik Bulgular 296
b. Araştırma Hipotezlerine Ait Bulgular 297
c. Araştırma Modeline Ait Bulgular 298
2. Dış Ticaret Sorumlularına Ait Analiz Sonuçları 300
a. Gümrük Sorunlarına Bakış Düzeylerine Ait Analiz Sonuçları 300
b. Gümrük Cezalarına Bakış Düzeylerine Ait Analiz Sonuçları 306
c. Uyuşmazlık Çözüm Yollarına Bakış Düzeyine Ait Analiz Sonuçları 310
VI. BULGULARIN TARTIŞILMASI 315

SONUÇ 319

KAYNAKLAR 327

EKLER 355

KAYNAKLAR

Kitaplar/ Kitap Bölümleri

ACAR Serdar, *Ekonomik Yaptırımlar*, İstanbul: Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015.

ACAR Avni Zafer, Emre ÇAKMAK, Ezgi Uzel AYDINOCAK, Mehmet Hakan KESKİN, Halim YURDAKUL, Batuhan KOCAOĞLU, Murat ÇEMBERCİ, (Ed. Avni Zafer Acar), *Lojistik Yönetimi*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, 2020.

ADAK Mehmet, *Dış Ticarete Giriş*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Yayınları, 2010.

AKBULUT Berrin, *Türk Ceza Kanunu ile Kabahatler Kanunu Genel Hükümlerinin Yaptırım Hükümleri Dışında Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2014.

AKÇİN Remzi, *Tüm Yönleriyle Gümrük İşlemleri*, Ankara: Ünsped Gümrük Müşavirliği, 2021.

AKDOĞAN Abdurahman, *Kamu Maliyesi*, Ankara: Gazi Kitabevi, 2016.

AKGÜL Aziz, *Tıbbi Araştırmalarda İstatistiksel Analiz Teknikleri SPSS Uygulamaları*, Ankara: Alfa Yayınevi, 2021.

AKGÜNER Tayfun, Kahraman Berk, *İdare Hukuku*, İstanbul: D&R Yayınları, 2017.

AKIN Engin, Faruk MUTLU, *5326 sayılı Kabahatler Kanunu Hükümleri Çerçevesinde 5549 Sayılı Kanun'da Yer Alan Yükümlülükler,* Ankara: T.C. Maliye Bakanlığı Mali Suçlar Araştırma Kurulu Başkanlığı, 2011.

AKKURT Melih, Sheida JAVADKHANİ, *İslam Hukuku ve Türk Danıştay Kararları Işığında İdari Yaptırımlara Egemen Olan İlkeler ve Enerji Piyasasında Düzenlenen İdari Yaptırımlar*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2018.

AKSOY Sami, *Taşıma Hukuku Mevzuatı*, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2012.

AKTAN Coşkun Can, İstiklal Y. VURAL, "Ekonomi Politikası Yönetiminde Mali ve Parasal Kurallar", (Ed. Coşkun Can Aktan, Dilek Dileyici, İstiklal Y. Vural), Kuramsal Maliye Politikası Ankara: Seçkin Yayınevi, 2007, ss.119-134.

AKTAN Coşkun Can, Mustafa SAKAL, "Geleneksel Maliye Politikasının Temelleri", (Ed. Coşkun Can Aktan, Dilek Dileyici, İstiklal Y. Vural), *Kurumsal Maliye Politikası*, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2007, ss. 9-33.

AKSAR Yusuf, *Teoride ve Uygulamada Uluslararası Hukuk I*, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2019.

AKSAR Yusuf, *Teoride ve Uygulamada Uluslararası Hukuk II*, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2019.

AKSÜT Burcu Demirbaş, *Vergi Anlaşmazlıklarının Çözüm Yolu Olarak Uzlaşma*, İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 2021.

AKTER Burak, *Küresel Ticaret Temelleri, Riskleri ve Finansmanı*, İstanbul: GiTa Yayınları, 2014.

AKYILMAZ Bahtiyar, Murat SEZGİNER, Cemil KAYA, *Türk İdari Yargılama Hukuku*, Ankara: Savaş Yayınevi, 2021.

AL Arzu, Gökhan Katıtaş, "UPE: Var Olanın Fark Edilişi", *Uluslararası Politik Ekonomi 1*, (Ed. Arzu Al, Meral Balcı, İmam Bakır Kanlı), Ankara: Savaş Yayınevi, 2020.

ARAT Tuğrul, Rifat ERTEN, "DTÖ Hukuku ve Türkiye'ye Etkileri", (Ed. M. Sait Akman, Şahin Yaman), *Dünya Ticaret Örgütü Doha Turu Çok Taraflı Ticaret Müzakereleri ve Türkiye*, TEPAV, 2008.

AREN Sadun, *İstihdam, Para ve İktisadi Politika*, Ankara: İmge Kitabevi, 2014.

ARGIN Nilüfer, A. Can Bakkalcı, *Türkiye'nin Dış Ticaret Tarihi*, Bursa: Ekin Yayınevi, 2011.

ARSLAN Kahraman, *Dış Ticaret Politikaları*, Ankara: Detay Yayıncılık, 2014.

ASLAN Hanifi, *Makro İktisat Politikası*, Bursa: Alfa Aktüel, 2008.

ASLAN İ. Yılmaz, Doğan ŞENYÜZ, *Hukuka Giriş*, Bursa: Ekin Yayınevi, 2020.

ASLAN Nurdan, *Uluslararası Ticaret Teorileri ve Politikaları Ders Notları*, İstanbul: Umuttepe Yayınları, 2020.

ATALI Murat, İbrahim ERMENEK, Ersin ERDOĞAN, *Medeni Usul Hukuku*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2020.

ATAN Turhan, *Türk Gümrük Tarihi I. Cilt*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1990.

ATASORKUN Ahmet, Gökhan YURDAKUL, *Gümrük Kıymeti Teori ve Uygulama*, Ankara: Pulat Basımevi, 2015.

ATAY Ender Ethem, *İdare Hukuku*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018.

ATAY Ender Ethem, *İdari Yargılama Hukuku*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021.

ATİK Hayriye, Oğuzhan TÜRKER, *Modern Dış Ticaret Kuramları*, Ankara: Nobel Yayınevi, 2011.

AVCI Fatma, *Dış Ticarette Uyuşmazlıkların Çözüm Yolu Olarak Uluslararası Ticari Tahkim*, Ankara: Bilge Yayınevi, 2017.

AYTEMİZ Semiha, *Küreselleşme Sürecinde Endüstri Yapısındaki Değişim ve Dış Ticaret*, Çanakkale: Paradigma Akademi, 2021.

AYBAY Rona, Elif ORAL, *Kamusal Uluslararası Hukuk*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2016.

AYBAY Rona, *Kamusal Uluslararası Hukuk*, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2011.

AYDIN Nurullah, *Türk Suç ve Ceza Hukuku*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2009.

BALL Donald A., J. Michael GERİNGER, Michael S. MİNOR, Jeanne M. MCNET, *International Business The Challenge of Global Competition*, The McGraw-Hill Companies, 2013.

BALAAM David N., Bradfort DİLLMAN, *Uluslararası Ekonomi Politiğe Giriş*, Ankara: Adres Yayınları, 2020.

BALAN Feyza, *Türkiye'de Küresel Ticaret*, Bursa: Dora Yayınevi, 2016.

BALASSA Bela, *The Theory of Economic Integration: An Introduction*, In: Nelsen B. F., Stubb A.CG. (eds) The European Union. Palgrave, London. ss.125-137.

BALCI Meral, Ceren Ece GÖCEN, "Uluslararası Ticaret ve Üretimin Tarihsel Gelişimi ve Bu Bağlamda Türkiye'nin Politik Ekonomi Analizi", *Uluslararası Politik Ekonomi 1*, (Ed. Arzu Al, Meral Balcı, İmam Bakır Kanlı), Ankara: Savaş Yayınevi, 2020.

BALKIR Canan, *Uluslararası Ekonomik Bütünleşme Kuram, Politika ve Uygulama AB ve Dünya Örnekleri*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2016.

BAŞAK Cengiz, *Uluslararası Örgütler*, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2012.

BAYRAKLI Hasan Hüseyin, *Vergi Ceza Hukuku*, Trabzon: Celepler Matbaası, 2017.

BERKİ Ömer, *Açıklamalı Dış Ticaret Mevzuatı*, Ankara: TDV Yayını, 2019.

BOZ Çiğdem, Kaan ÖĞÜT, Ahmet Deniz BOZKURT (Derleyenler), *İktisat ve Diğer Bilimler*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2017.

BÜYÜKÖZTÜRK Şener, *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Ankara: Pegem Kitapevi, 2020.

BYRNE Barbara M., *Structural Equation Modeling with AMOS Basic Concepts, Applications, and Programming*, New York: Multivariate Applications Series, 2010.

CANDAN Turgut, *Açıklamalı İdari Yargılama Usulü Kanunu*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2022.

CANDAN Turgut, *Vergisel Kabahatler ve Suçlar*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2019.

CANER Oğuz, "Taşıma Hukukuna Giriş", *Taşıma Hukuku* (Ed. Oğuz Caner), Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, 2016.

CANITEZ Murat, *Uygulamalı Gümrük Mevzuatı*, Bursa: Ekin Yayınevi, 2021.

CANITEZ Murat, Raşit Gültekin, Ayşen Seymen Çakar, *Gümrük Mevzuatı*, (Ed. Şafak Ertan Çomaklı), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, 2020.

CANTEKİN Celalettin, *Dış Ticaret İşlemleri ve Uluslararası Bankacılık*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017.

CEBE Mehmet Sinan, *Adi Ticari Uluslararası Mal Satım Sözleşmesi ve Tahkim*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2018.

CENTEL Nur, Hamide Zafer, Özlem Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, İstanbul: Beta Yayınevi, 2016.

CHANGAROTH Anil, *Resolving Disputes: A Guide To The Options For Appropriate Dispute Resolution*, Marshall Cavendish Editions, 2019.

CİMİLLİ Ekrem, *Gümrük Politikası ve Mevzuatı*, Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi, 1979-1980.

CİVELEK Mustafa Emre, *Yapısal Eşitlik Modellemesi Metodolojisi*, İstanbul: Beta Yayınevi, 2020.

CURRY Jeffrey Edmund, *Uluslararası Ekonomi Uluslararası Pazarın Dinamikleri*, (Çev. Berk Kaplaner), İstanbul: Kontent Kitap, 2002.

ÇAĞLAYAN Ramazan, *İdari Yaptırımlar Hukuku*, Ankara: Alfa Basım Dağıtım, 2006.

ÇAKMAK Münci, *İdari Yargılama Usulünde Vergi Davaları*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021.

ÇELİK Binnur, *Dış Ticaretten Alınan Vergilerden Gümrük Vergisi Hukuku*, Ankara: İmaj Yayıncılık, 1999.

ÇELİK Edip F., *Milletlerarası Hukuk İkinci Cilt*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1971.

ÇILDIR Şentürk, Oğuz Korkmaz, *Kaçakçılık Suçları*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2020.

ÇOKLUK Ömay, Güçlü ŞEKERCİOĞLU, Şener BÜYÜKÖZTÜRK, *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik SPSS ve Lısrel Uygulamaları*, Ankara: Pegem Akademi, 2021.

ÇOLAK Haluk, *Gerekçeli-Karşılaştırmalı-Notlu-İçtihatlı Kabahatler Kanunu*, Ankara: Bilge Yayınevi, 2007.

DAĞDEMİR Elif Uçkan, *Çok Taraflı Ticaret Sistemi Çerçevesinde Ekonomik Entegrasyon Teorisi Geleneksel Yaklaşımdan Yeni Yaklaşımlara,* Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016.

DAĞDEMİR Elif Uçkan, S. Rıdvan KARLUK, Funda Rona ADAÇAY, Nurdan ASLAN, Selahattin TOGAY, *Uluslararası İktisat Politikası*, (Ed. Elif Uçkan Dağdemir), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, 2013.

DALKIRAN Gülüm Burcu, "Teslim Şekilleri ve Dökümantasyon", *Taşımacılık Sistemleri* (Ed. Hakan Kitapçı), Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Yayınları, 2018, ss. 194-212.

DEMİR Ömer, Mustafa ACAR, Metin TOPRAK, Fuat OĞUZ, Serpil OĞUZ, *Uluslararası Politik Ekonomi*, (Ed. Ömer Demir), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını, 2018.

DEMİRBAŞ Timur, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018.

DİKKAYA Mehmet, Adem ÜZÜMCÜ, *Uluslararası Ticaret ve Finans*, Ankara: Savaş Yayınevi, 2017.TANYAŞ Mehmet, "Dış Ticarette Lojistiğin Önemi", *A'dan Z'ye Dış Ticaret* (Ed. M. Sami Süygün), Ankara: Gazi Kitabevi, 2020, SS.235-257

DİNLER Zeynel, *İktisat*, Bursa: Ekin yayınevi, 2011.

DOĞAN İlyas, *Devletler Hukuku*, Ankara: Astana Yayınları, 2020.

DOĞAN Mustafa, *Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşması (CISG) Uyarınca Hasarın İntikali*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2016.

DOĞAN Vahit (Katkı Sağlayanlar: Seydi Kahveci, Mehmet Düzgün), *Milletlerarası Ticaret Hukuku*, Ankara: Savaş Yayınevi, 2020.

DÖLEK Ali, *Kavramlarla Gümrük Mevzuatı*, İstanbul: Umut Kitap, 2017.

DÖNMEZER Sulhi, Sahir ERMAN, *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Cilt II*, İstanbul: Der Yayınları, 2019.

DURA Cihan, Hayriye ATİK, *Avrupa Birliği Gümrük Birliği ve Türkiye*, Ankara: Nobel Yayınevi, Ankara, 2003.

DURUKANOĞLU Nihayet, *Dış Ticaret Dünyası Örnek Olay ve Tablolar*, İstanbul: Beta Yayınevi, 2008.

EDİZDOĞAN Nihat, Özhan Çetinkaya, Erhan Gümüş, *Kamu Maliyesi*, Bursa: Ekin Yayınevi, 2012.

EKŞİ Nuray, *Dış Ticaret Hukuku El Kitabı*, İstanbul: Beta Yayınevi, 2020.

EKŞİ Nuray, *Milletlerarası Ticaret Hukuku*, İstanbul: Beta Yayıncılık, 2019.

EKŞİ Nuray, *Demiryoluyla Uluslararası Eşya Taşıma (CIM 1999)*: Beta Yayıncılık,2020.

ERDEM Ercüment, *Milletlerarası Ticaret Hukuku*, İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 2020.

ERCAN Muzaffer, *Uyuşmazlık Analizi ve Çözümü İnsan Uyuşmazlıklarının Kaynakları ve Çözüm Paradigmaları*, Bursa: Dora Yayıncılık, 2018.

ERCAN Tayfun, *Gümrük Hukuku*, Bursa: Ekin Yayınevi, 2019.

ERCAN Tayfun, *Gümrük Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2012.

ERCAN Tayfun, *Türk Hukukunda Gümrük Kabahatleri*, İstanbul: Onikilevha Yayınları, 2016.

ERCAN Tayfun, *Uluslararası Ticaret Hukuku*, Bursa: Ekin Yayınevi, 2019.

ERDEM Tahir, *Vergisel Kabahatler*, İstanbul: Beta Yayınları, 2010.

ERDEM Tahir, *Vergi Hukukunda Uyuşmazlıkların İdari Aşamada Çözümü ve Alternatif Çözüm Yolları*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2012.

ERDEMİR Namık Kemal, Murat ÖZ, Ferudun KAYA, Oğuzhan AYTAR (Ed. Ferudun Kaya, Murat Öz), *Dış Ticaret İşlemleri ve Belgeleri*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını, 2016.

ERDİL Engin, *Karayolu ile Uluslararası Eşya Taşıma Hukuku İçtihatlı CMR Konvansiyon Şerhi*, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2020.

ERDOĞAN Yüksel, *Kabahatler Kanunu*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2005.

EROL Ahmet, *Vergi Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları (İçtihatlı-Dava Dilekçeli Örnekli)*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2021.

GEDİK Doğan, Ersoy Yüce, *Bir İdari Yaptırım Türü Olarak Kabahatler Hukukunda*

GEORGE Darren, Paul MALLERY, *IBM Statistics 25 Step By Step A Sımple Guide and Reference*, Londra: Routledge Taylor Francis Group, 2019.

GERÇEK Adnan, *Dış Ticaret İşlemleri ve Vergilendirilmesi*, Bursa: Ekin Yayınevi, 2020.

GERÇEK Adnan, *Türk Mali Hukukunda Teminat Kurumu*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2013.

GİLPİN Robert, *Uluslararası İlişkilerin Ekonomi Politiği*, Ankara: Kripte Basım Yayın, 2020

GÖÇMEN İlke, *Avrupa Birliği Maddi Hukuku: İç Pazar*, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2017.

GÖK Özgecan, *Gümrük Vergisinden Kaynaklanan Uyuşmazlıklar*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2019.

GÖKÇELİK Cahit, *Gümrük Rejimleri*, Ankara: Ayrıntı Basımevi, 2005.

GÖKÇELİK Cahit, *Gümrük ve Dış Ticaret Uygulamaları*, YGM ve Denetim, 2009.

GÖKGÖZ Ahmet, Ayberk Şeker, *Türkiye Muhasebe Standartları ile Uyumlu Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebesi*, Bursa: Dora Yayıncılık, 2014.

GÖZLER Kemal, *Devletin Genel Teorisi*, Bursa: Ekin Yayıncılık, 2019.

GÖZLER Kemal, Gürsel Kaplan, *İdare Hukuku Dersleri*, Bursa: Ekin Yayınevi, 2014.

GÖZÜBÜYÜK A. Şeref, Turgut Tan, *İdare Hukuku Cilt I*, Ankara: Turhan Kitabevi, 2019.

GÖZÜBÜYÜK A. Şeref, *Yönetsel Yargı*, Ankara: Turhan Kitabevi, 2017.

GÖZÜBÜYÜK A. Şeref, *Yönetim Hukuku*, Ankara: Turhan Kitabevi, 2016.

GRATH Anders, *Uluslararası Ticaret ve Finans El Kitabı*, (Çev. Tülay Öztürk, Murat Düzgün), Ankara: Nobel Yayınevi, 2014.

GÜÇLÜ Yaşar, *İdari Para Cezaları ve Diğer İdari Yaptırımlar*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016.

GÜLTEKİN Raşit, *Gümrük Kabahatleri (Hukuki Analiz, Sorunlar ve Çözüm Önerileri)*, Ankara: Gazi Kitabevi, 2019.

GÜLEÇ Aykut, *Vergi İhtilaflarının Çözüm Rehberi*, Ankara: Yade Akademi Yayınları, 2019.

GÜNDAY Metin, *İdare Hukuku*, İstanbul: İmaj Yayınevi, 2015.

GÜNDÜZ Aslan, *Milletlerarası Hukuk* (Ed. Reşat Volkan Günel), Ankara: Savaş Yayınevi, 2019.

GÜNEŞ Gülsen, *Verginin Yasallığı İlkesi*, İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 2014.

GÜRBÜZ Reşit, *İdari Yargılama Hukuku*, 3.b, Ankara: Turhan Kitapevi, 2020.

GÜRBÜZ Sait, *AMOS ile Yapısal Eşitlik Modellemesi Temel İlkeler ve Uygulamalı Analizler*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021.

GÜRİZ Adnan, *Hukuk Felsefesi*, Ankara: Siyasal Kitabevi, 2017.

GÜRLESEL Fuat, Kerem ALKİN, *Avrupa Birliği'nin Serbest Ticaret Anlaşmalarına Türkiye'nin de Dahil Edilmesi*, İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayını, 2010.

HACIKÖYLÜ Canatay, Erol KUTLU, *Gümrük Mevzuatı* (Ed. İlyas Şıklar), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını, 2016

HACIYEV Ş. H., E. İ. BAYRAMOV, *Dünya Ekonomisinin Tarihi*, Ankara: Gazi Kitapevi, 2013.

HAFIZOĞULLARI Zeki, Muharrem Özen, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Ankara: Savaş Yayınevi, 2018.

HAKERİ Hakan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2017.

HEINRICH Bernd, *Ceza Hukuku Genel Kısım-I*, (Ed. H. Yener Ünver) Ankara: Adalet Yayınevi, 2014.

HERGÜN Recai, *Gümrük Dili ve Okuryazarlığı*, *1. Cilt*, Ankara: Özdoğan Matbaa, 2021.

HERGÜN Recai, *Gümrük Dili ve Okur-Yazarlığı 2. Cilt*, Ankara: KTG Yayıncılık, 2021.

HERGÜN Recai, *Gümrük Dili ve Okur-Yazarlığı 3.Cilt*, Ankara: KTG Yayıncılık, 2021.

HINKELMAN Edward G., *Uluslararası Ödemeler Akreditifler, Vesaik Karşılığı Tahsilatlar ve Siber Ödemeler*, (Çev. Berk Kaplaner), İstanbul: Kontent Kitap, 2002, İstanbul.

IŞIK Atiye Merve, *Vergi Uyuşmazlıklarından Doğan Davalarda Ehliyet*, İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 2019.

İÇEL Kayıhan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, İstanbul: Beta Yayınevi, 2017.

İLGÜZ A. Ercan, Berk YILDIRIM, Cihan Haydar KÜÇÜKFALAY, Seda YILDIRIM, *Gümrük Tarifesi*, 1.Cilt, Ankara: Ankara Gümrük Müşavirleri Derneği, 2016.

İLYASOV Muhammetnazar, *TTK ve CMR'ye Göre Karayoluyla Eşya Taşımacılığında Taşıma ve Teslim Engelleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019.

İNAN Atilla, İbrahim DEMİR, *Açıklamalı Gerekçeli Kabahatler Kanunu*, Ankara: Art Basın Yayın Hizmetleri, 2014.

İYİBOZKURT Erol, *Dış Ticaret Teori ve Politika*, Trabzon: Trabzon İktisadi ve İdari İlimler Akademisi, 1982.

İYİBOZKURT Erol, *Uluslararası İktisat Teorisi*, Bursa: Ezgi Kitabevi, 1985.

KALABALIK Halil, *İdare Hukuku Dersleri Cilt I*, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2018.

KALABALIK Halil, *İdare Hukuku Dersleri Cilt II*, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2019.

KANGAL Zeynel T., *Kabahatler Hukuku*, İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 2019.

KANLI İmam Bakır, Merve KABAY, "Uluslararası Politik Ekonomi Açısından Devlet, Piyasa ve Toplum, Uluslararası Politik Ekonomi", *Uluslararası Politik Ekonomi 1*, (Ed. Arzu Al, Meral Balcı, İmam Bakır Kanlı), Ankara: Savaş Yayınevi, 2020.

KAPLAN Fatih, "Uluslararası Ticarette Temel Kavramlar ve Teoriler", *A'dan Z'ye Dış Ticaret*, (Ed. M. Sami Süygun), Ankara: Gazi Kitabevi, 2020, ss.1-20.

KARABULUT Mustafa, *İdari Yaptırımların Hukuki Rejimi*, Ankara: Turhan Kitapevi, 2008.

KARABULUT Bilal, "Uluslararası Yaptırımların Hukuksal Analizi", *Uluslararası Hukuk ve Politika*, C. 3, S. 12, 2007, ss.15-40.

KARACA Hüseyin Akif, *Milletlerarası Özel Hukukta INCOTERMS*, İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 2020.

KARAKOÇ Yusuf, *Genel Vergi Hukuku*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2017.

KARAKOÇ Yusuf, *Vergi Sorunlarının/Uyuşmazlıklarının Çözüm Yolları (Vergi Yargılaması Hukuku)*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2007.

KARAKOÇ Yusuf, *Vergi Yargılaması Hukuku*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2021.

KARLUK S. Rıdvan, *Küreselleşen Dünyada Uluslararası Kuruluşlar*, İstanbul: Beta Yayınevi, 2007.

KARLUK S. Rıdvan, *Uluslararası Ekonomi Teori ve Politika*, Kırklareli: Beta Yayınevi, 2003.

KAYA Feridun, *Dış Ticaret İşlemleri Yönetimi*, İstanbul: Beta Yayınevi, 6. Baskı, 2016.

KAYA Feridun, Neslihan TURGUTTOPBAŞ, *Dış Ticaret İşlemleri*, (Ed. Ayşe Banu Başar), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, 2012.

KAYA İbrahim, Yücel ACER, *Uluslararası Hukuk Temel Ders Kitabı*, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2018.

KAYA Cansu, *CISG (Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşması) Gereğince Alıcının Satım Bedelini Ödeme Borcu*, İstanbul: XII Levha Yayıncılık, 2012.

KAYA Talat, Süleyman YILMAZ, Sadık AYDOS, Nurdan ORBAY ORTAÇ, Gülüm ÖZÇELİK, Rifat ERTEN, *Uluslararası Ticaret Hukuku* (Ed. Rifat Erten), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını, 2018.

KAYICI Haluk, "19.Yüzyıl Sonlarında Edirne Gümrük İdaresi", *Tarih Boyunca Gümrükler*, (Ed. Mustafa Tanrıverdi), İstanbul: Hiperyayın, 2019.

KAYIHAN Şaban, Etem KARA, *Uluslararası Yatırım Hukuku (Doğrudan Yatırımlar)*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017.

KAYIHAN Şaban, *Uluslararası Ekonomi Hukuku*, Kocaeli: Umuttepe Yayınları, 2015.

KAYIHAN Şaban, Mehmet ESKİ, *Uluslararası Ekonomi Hukuku I. Cilt*, Kocaeli: Umuttepe Yayınları, 2015.

KEMER Osman Barbaros, *İş Dünyası İçin Pratik Dış Ticaret İşlemleri*, Bursa: Alfa Aktüel Yayınları, 2009.

KESKİN Fikri Tunç, *Uygulamada Sigorta Hukuku 1. Cilt*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2017.

KIZILOT Şükrü, Zuhal KIZILOT, *Vergi İhtilafları ve Çözüm Yolları*, Ankara: Yaklaşım Yayıncılık, 2007.

KİRMANOĞLU Hülya, *Kamu Ekonomisi Analizi*, İstanbul: Beta Yayınevi, 2012.

KOBAN Emine, Hilal YILDIRIR KESER, *Dış Ticarette Lojistik*, Bursa: Ekin Yayınevi, 2021.

KÖKLÜ Nilgün, Şener BÜYÜKÖZTÜRK, Ömay ÇOKLUK, *Sosyal Bilimler İçin İstatistik*, Ankara: Pegem Yayıncılık, 2021.

KRUGMAN Paul, Maurice OBSTFELD, *Uluslararası İktisat Teori ve Politika*, Ankara: Palme Yayıncılık, 2016.

KULA Nil, *Türk Eşya Taşıma Hukuku*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018.

KUTLU Erol, *Gümrükleme*, (Ed. İlyas Şıklar), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını, 2009.

LLAMAZARES Olegarıo (Ed.), Dictionary *Of International Trade*, Global Marketing Bussiness Publication, 2015.

MAHMUTOĞLU Fatih Selami, "Suç-Kabahat Ayırımı-İdari Ceza Hukuku'nun Temelleri", *İdari Ceza Hukuku Sempozyumu*, (Ed. İlhan Ulusan, Funda Başaran Yavaşlar), Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2009.

MAHMUTOĞLU Fatih Selami, *Kabahatleri Suç Olmaktan Çıkarma Eğilimi ve Düzene Aykırılıklar Hukukunda (İdari Ceza Hukukunda) Yaptırım Rejimi*, İstanbul: Kazancı Yayınevi, 1995.

MANGIR Demet Şefika, *Uluslararası Toplumun Anayasası JusCogens*, Ankara: Nobel Yayınevi, 2015.

MANGIR Fatih, *Dış Ticarette Denge Oyunu: Stra-Trajik Senaryo ve Aktörleri (2008 Krizi: ABD-Çin ve Diğerleri)*, Ankara: Orion Kitapevi, 2012.

MANGIR Fatih, Hakan ACET, "Serbest Ticaret ve Korumacılık, Avrupa Birliği'nde Malların Serbest Dolaşımı ve Türkiye'nin Uyumu", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Dr. Mehmet Özyıldız Özel Sayısı, 2014, ss. 93-108.

MARİNOV Eduard, "Economic Integration TheoriesandtheDevelopingCountries", *Infusing Researchand Knowledge in South-East Europe*, (Ed. R. Dautov, P. Gkasis, A. Karamanos, T. Lagkas, A. Prodromidou, A. Ypsilanti), 2014, ss. 164-177.

MELEMEN Mehmet, *Uygulamalı Uluslararası Ticaret işlemleri*, İstanbul: Türkmen Kitabevi, 2016.

MELVİN Steven Husted-Michael, *Uluslararası İktisat*, (Çev. Fatih Saygılı, Elif Tunalı Çalışkan), Ankara: Palme Yayınevi, 2020.

MUTLUER M. Kâmil, Nilay Kazanç Kuzeyli, *Vergi Hukuku Genel ve Özel Hükümleri,* Ankara: Yetkin Yayınları, 2019.

NOMER Ergin, *Devletler Hususi Hukuku*, İstanbul: Beta Yayınevi, 2017.

NURAL Ali, *4458 Sayılı Gümrük Kanunu Açıklamaları*, Ankara: Yeni Gümrük ve Ticaret Müfettişleri Derneği İktisadi İşletmesi Yayını, 2015.

NURAL Ali, Remzi AKÇİN, *Ekonomik Etkili Gümrük Rejimleri*, İstanbul: Zemin Danışmanlık ve Eğitim Hizmetleri, 1996.

ODYAKMAZ Zehra, Serkan ÇINARLI, Ezgi AVCIOĞLU AKSOY, *İdare Hukukunda Yargı Öncesi Uyuşmazlık Çözüm Usulleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018.

OĞUZ Binhan, *Uluslararası Ticarette Korumacılığın Kaldırılmasının İç ve Dış Piyasalarda Türkiye Ekonomisine Muhtemel Etkileri*, İstanbul: İstanbul Ticaret Odası, 2004.

OKTAR S. Ateş, *Vergi Hukuku*, İstanbul: Türkmen Kitapevi, 2016.

ONURSAL Erkut, *Mevzuat ve Teknik Yönleri ile Dış Ticaret*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021.

ORTAÇ Fevzi Rifat, Hilmi ÜNSAL, Ufuk SELEN, Recep NARTER, Alpaslan UĞUR, Abdullah TEKBAŞ, Selin ERTÜRK ATABEY, *Uluslararası Ticarette Vergilendirme*, (Ed. Hilmi Ünsal), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını, 2019.

OTACI Cengiz, *Türk Kabahatler Hukuku*, Ankara: Turhan Yayınevi, 2006.

OZANSÜ Mehmet Cemil, *Ceza Hukukunda Kasttan Doğan Subjektif Sorumluluk*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2007.

ÖNCEL Mualla, Ahmet KUMRULU, Nami ÇAĞAN, *Vergi Hukuku*, Ankara: Turhan Kitabevi, 2014.

ÖNER Erdoğan, *Türk Vergi Sistemi*, Ankara: Seçkin yayıncılık, 2017.

ÖZ Turgut, *Milletlerarası Mal Satımına İlişkin Sözleşmeler Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşması (CISG) ile Türk Borçlar Kanunu'nun İlgili Hükümleri'nin Kısa Karşılaştırması*, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2016.

ÖZALP Abdurrahman, *Uluslararası Ticaretin Finansmanı, Prensipleri ve Blockchaın*, İstanbul: Türkmen Kitabevi, 2018.

ÖZAY İl Han, *Günışığında Yönetim*, İstanbul: Filiz Kitabevi, 2017.

ÖZBEK Veli Özer, *TCK İzmir Şerhi Türk Ceza Kanunun Anlamı Cilt 1*, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2010.

ÖZDEMİR Türkay, *Lojistik ve Taşıma Hukuku*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, 2020.

ÖZEN Çınar, Funda KESKİN ATA, Erel TELLAL, Çağrı ERHAN, Efe SIVIŞ, Burak TANGÖR, Özgür TONUS, Erdem DENK, *Uluslararası Örgütler*, (Ed. Çınar Özen, Özgür Tonus), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları

ÖZEN Mustafa, *İdari Ceza Hukuku*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2013.

ÖZEROĞLU Ali İhsan, "Dış Ticaret ve Antrepo Rejimi", *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi (ABMYO)*, 22, 2011, ss. 33-38.

ÖZGENÇ İzzet, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017.

Mülkiyetin Kamuya Geçirilmesi, İstanbul: Legal Kitabevi, 2011.

ÖZKAN Işıl, *Uluslararası Özel Hukuk Andlaşmaları*, Ankara: Turhan Kitabevi, 2019.

ÖZTÜRK Nazım, *Maliye Politikası*, Bursa: Ekin Yayınevi, 2020.

PARLAR Ali, Muzaffer Hatipoğlu, *Suça Teşebbüs İştira-İçtima ve Yaptırımlar*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2010.

PAZARCI Hüseyin, *Uluslararası Hukuk*, Ankara: Turhan Kitabevi, 2020.

PAZARCI Hüseyin, *Uluslararası Hukuk Dersleri 1. Kitap*, Ankara: Turhan Kitapevi, 2021.

PINAR Abuzer, *Maliye Politikası Teori ve Uygulama*, Ankara: Turhan Kitabevi, 2021.

RENÇBER Altan, *Kabahat Genel Teorisi Açısından Vergi Kabahatleri*, İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 2017.

SANCAKTAR Oğuz, "İdari Cezaların Yaptırımlar Teorisindeki Yeri ve Türk Hukukundaki Anayasal Temelleri", *İdari Ceza Hukuku Sempozyumu*, (Ed: İlhan Ulusan, Funda Başaran Yavaşlar), Ankara: Seçkin Yayınları, 2009.

SARIBEYOĞLU Meltem, *Uluslararası Ekonomi Hukuku Açısından Dünya Ticaret Örgütü Gümrük Birliği ve Türkiye*, İstanbul: Türkmen Kitabevi, 2010.

SAYGILIOĞLU Nevzat, Remzi AKÇİN, *Dış Ticaret ve Gümrük Teori-Mevzuat-Uygulama*, Ankara: Cem Web Ofset, 2015.

SAYGILIOĞLU Nevzat, Adnan GERÇEK, *Dış Ticaret ve Gümrük*, Ankara: Yaklaşım Yayıncılık, 2007.

SCHERMELLEH-ENGEL Karin, Helfried MOOSBRUGGER, "Evaluating The Fit Of Structural Equation Models: Tests of Signianceand Descriptive Goodness Of Fit Measures", *Methods of Psychological Research Online*, 2003, Vol: 8, Issue: 2, 2003.

SELANİK Atakan Adem, *Viyana Satım Sözleşmesi (CISG) Uyarınca Teslim Borcu*, İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 2018.

SELEN Ufuk, *Gümrük İşlemleri ve Vergilendirilmesi*, Bursa: Ekin Yayınevi, 2020.

SEYİDOĞLU Halil, *Uluslararası İktisat Teori Politika ve Uygulama*, İstanbul: Güzem Can Yayınları, 2017.

SİDAL Hulusi, *Gümrük Politikası Mevzuatı ve Tatbikatı Cilt I*, İstanbul: Berksoy Matbaası, 1966.

SOMUNCUOĞLU Sadi, *Gümrükte Kuşatma*, Ankara: Uzman Matbaacılık, 2002.

SOYASLAN Doğan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2018.

SUR Melda, *Uluslararası Hukukun Esasları*, İstanbul: Beta Yayınevi, 2020.

SURANOVİC Steve, *International Trade: Theoryand Policiy*, George Washington University, 2010.

ŞAHİN Mustafa, *Gümrük Vergileri*, Ankara: Gazi Kitabevi, 2019.

ŞAHİN Atilla, Menşe Kazanım Kuralları ve Menşe Kümülasyonu, Ankara: Gümrük Müşavirleri Derneği, Ankara, 2019.

ŞAHİN Musa Furkan, "Viyana Satım Antlaşması'nda Malların Sözleşmeye Uygunluğu", (Şebnem Akipek Özal), *Viyana Satım Antlaşması (CISG)*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2020, ss. 141-182.

ŞAHİN Güvenç, Aydın SİPAHİOĞLU, Zehra KAMIŞLI ÖZTÜRK, Gürdal ERTEK, Barbaros ABA, Gülçin BÜYÜKÖZKAN, Uluslararası Lojistik, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi yayınları, 2018.

ŞANLI Cemal, *Uluslararası Ticari Akitlerin Hazırlanması ve Uyuşmazlıkların Çözüm Yolları*, İstanbul: Beta Yayınevi, 2019.

ŞEKER Ayberk, *Uluslararası Ticaret*, Ankara: Nobel Yayınevi, 2020.

ŞEN Faruk, *Menşe Kuralları (Tercihli Menşe-Tercihli Olmayan Menşe)*, Ankara: Hermes Ofset Matbaacılık, 2020.

ŞENYÜZ Doğan, *Borçlar Hukuku*, Bursa: Ekin Yayınevi, 2015.

ŞENYÜZ Doğan, Mehmet Yüce, Adnan GERÇEK, *Vergi Hukuku Genel Hükümler*, Bursa: Ekin Kitapevi, 2022.

ŞENYÜZ Doğan, *Vergi Ceza Hukuku*, Bursa: Ekin Yayınevi, 2017.

ŞENYÜZ Edanur, *Gümrük İşlemleri ve İşlemlerinden Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Çözüm Yolları*, Bursa: Ekin Yayınevi, 2021.

TABACHNICK Barbara G., Linda S. FİDELL, *Using Multivariate Statistics*, ABD: Pearson Education, 2007.

TAN Turgut, *Ekonomik Kamu Hukuku Dersleri*, Ankara: Turhan Kitabevi, 2015.

TANIŞALI Kutluhan, *Gümrük Müşavirliği ve Görevde Yükselme Sınavlarına Hazırlık Konu Anlatımı Cilt 1*, Ankara: KTG Yayıncılık, 2020.

TARMAN Zeynep Derya, *Viyana Satım Antlaşmasın Uygulamak veya Uygulamamak (CISG Uygulama Alanı)*, İstanbul: Beta Yayıncılık, 2015.

TEKİN Abdulkadir, Ümit Engin TEKİN, *4458 Sayılı Kanun'a Göre Gümrük İşlemleri Mevzuat-Teori, Uygulama-Vergilendirme*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017.

TELLİ Serap, *Devletler Hukuku Açısından Uluslararası Ticaret ve Kurumsallaşması*, Ankara: Sevinç Matbaası, 1991.

TOPÇUOĞU Ayşenur, "Uluslararası Ticarette Ödeme Şekilleri ve Belgeler", *A'dan Z'ye Dış Ticaret* (Ed. M. Sami Süygün), Ankara: Gazi Kitabevi, 2020, ss. 153-223

TOROSLU Nevzat, *Ceza Hukuku Genel Kısım*, Ankara: Savaş Yayınevi, 2005.

TUNCER Selahattin, *Gümrükler ve Gümrük Vergileri (Teori-Uygulama)*, Ankara: Yaklaşım Yayınları, 2001.

TUNÇ Havva, *Uluslararası Ticaret, Para ve Finans*, İstanbul: Sümer Kitabevi, 2020.

TÜRKOĞLU Faruk, *Ansikolpedik Ekonomi ve İş Hayatı Sözlüğü*, İstanbul: Dünya Yayınları, 2020.

TÜTÜNCÜ Ayşe, Enver ARIKOĞLU, Verda Neslihan AKÜN, Elif BAŞKARACAOĞLU (Der. ve Düz.), *Toluner Milletlerarası Hukuk (Giriş-Kaynaklar): Prof. Dr. Sevin Toluner'in Ders Notlarından*, İstanbul: Beta Yayınevi, 2019.

TÜYEN Zeki, *Türkiye'de Dış Ticaret Politika ve Uygulamaları*, (y.y): Globus Dünya Yayını, 2016.

ULUSOY Ali D., *İdari Yaptırımlar*, İstanbul: XII Levha Yayıncılık, 2013.

ULUSOY Ali D., *Yeni Türk İdare Hukuku*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2019.

ULUSOY Ülkü Halatçı, *Dünya Ticaret Örgütü'nde Uyuşmazlıkların Çözümü Mekanizması*, Ankara: Turhan Yayınevi, 2009.

UTAŞ Alper, *Dünya Ticaret Örgütü Kuralları Açısından Uluslararası Ticaret Engelleri ve İhlalleri*, İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 2019.

UTKULU Utku, "Türkiye'de Dış Ticaretin Gelişimi ve Yapısal Değişim", (Ed. Utku Utkulu, İsmail Aydemir), *Türkiye'de Dış Ticaret İşlemleri ve Uygulaması Teoriden Pratiğe*, Ankara: Gazi Kitabevi, 2013.

UZUN Fatih, *125 Soruda Gümrük Mevzuatında Para Cezaları (Açıklamalı-İçtihatlı),* İstanbul: Dünya Yayıncılık, 2015.

ÜNAL Şeref, *Devletler Hukukuna Giriş*, Ankara: Yetkin Yayınevi, 2003.

ÜNVER Özkan, Hamza GAMGAM, Bülent ALTUNKAYNAK, *Temel İstatistik Yöntemler Olasılık-Hipotez Testleri-Regresyon Analizi*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021.

ÜŞENMEZ Özgür, Yunus ÇAKIR, Batuhan BALCI, "Kapsadığı Alanlar Açısından Uluslararası Politik Ekonomi", *Uluslararası Politik Ekonomi 1*, (Ed. Arzu Al, Meral Balcı, İmam Bakır Kanlı), Ankara: Savaş Yayınevi, 2020.

VINER Jacob, *Gümrük Birliği Meselesi* (Ed. Paul Oslington, Çev. Cüneyd Yasin Aydınbaş) İstanbul: Cinius Yayınları, 2019.

YAĞAN Haldun, *Gümrük ve Dış Ticaret Sözlüğü*, Ankara: Yeni Gümrük ve Ticaret Müfettişleri Derneği İktisadi İşletmesi, 2013.

YALIM, Funda, "Gümrük Tarifeleri, Eşyanın Tarife Pozisyonları, Tarifelerin Hesaplanması ve Muafiyet İstisna Hâlleri", *Gümrük İşlem ve Uygulamaları,* Erzurum*:* Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Yayınları, 2020, ss.66-82

YAPRAKLI Sevda, Oytun MEÇİK, Selim BAŞAR, *Dış Ticarete Giriş*, (Ed. Sevilay Küçüksakarya), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2020.

YARBAŞI, Engin, İbrahim N. Gürtan, *Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebesi*, İstanbul: Literatür Yayınları, 2012.

YARDIMCI Pınar, *Uluslararası Ekonomik Kuruluşlar*, Ankara: Detay Yayıncılık, 2014

YAVUZ Hüseyin, *Gümrük Mevzuatı Uygulamaları*, Ankara: Analiz Yayınları, 2019.

YERCİ Cahit, *Yorum ve Açıklamalarla Gümrük Hukuku ve Davaları Örnekler-Çözümler-İçtihatlar*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019.

YERDELEN Erdal, *Müsadere ve Mülkiyetin Kamuya Geçirilmesi Konuların Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Açısından Değerlendirilmesi*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2010.

YEŞİLOVA Alper, *Gümrük Hukukuna İlişkin Uyuşmazlıklar ve Hukuki Çözüm Yolları*, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2017.

YILMAZ Şiir Erkök, *Dış Ticaret Kuramlarının Evrimi*, Ankara: Efil Yayınevi, 2016.

YILMAZ Selman, *İktisat Politikası*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Yayını, Yayınları, (y.y).

YILMAZ Zekeriya, *Türk Ceza Kanunu ve Kabahatler Kanunu*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2005.

YUMUK Hamit, *Gümrük Müşavirinin Mali Hukuk Bakımından Sorumluluğu*, İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 2021.

YURTCAN Erdener, *Kabahatler Kanunu ve Yorumu*, İstanbul: Beta Yayınları, 2005.

YÜCE Mehmet, *Vergi Yargılama Hukuku*, Bursa: Ekin Yayınevi, 2017.

YÜCE Mehmet, Ali Çelikkaya, *Örnek Uygulamalarla Gümrük Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları*, Bursa: Dora Yayınevi, 2016.

YÜCE Mehmet, *Vergi Kaçakçılığı Suçu ve Yargılama Usulü, Ankara*: Adalet Yayınevi, 2018.

ZAFER Hamide, Gülfem PAMUK, Kerim ÇAKIR, *Gerekçeli-Açıklamalı Kabahatler Kanunu*, İstanbul: Beta Yayıncılık, 2014.

ZAFER Hamide, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, İstanbul: Beta Yayınevi, 2015.

ZENGİNKUZUCU Dikran M., *Uluslararası Ticaret ve Yatırım Uyuşmazlıklarında Dostane Çözüm Kurumlar Kurallar Süreçler*, İstanbul: Legal Yayıncılık, 2017.

ZEYTİN Zafer, *Milletlerarası Mal Satım Sözleşmeleri Hukuku CISG*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2015.

Makaleler

ADIGÜZEL Burak, *Taşıma Hukuku* (Deniz Ticareti Hariç), Ankara: Adalet Yayınevi, 2018.

AĞAOĞLU Cahit, "Incoterms 2020", Public and Private International Law Bulletin, 40(2): 2020, ss.1113-1149.

AKÇİN Remzi, "Gümrük İmajını Olumsuz Etkileyen Bazı Örnekler ve Çözüm Yolları", Gümrük ve Ticaret Dünyası Dergisi, S.103, 2019/4, ss.43-46.

AKILLIOĞLU Tekin, "Kamu Yararı Kavramı Üzerine Düşünceler", *İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi*, C. 9, S. 1-3, 1988, ss. 11-22.

AKIN Ali Cevat, "Gümrük İşlemlerinde Beyan Öncesi Eşyanın Muayene Edilmesini Gerektiren Nedenler ve Bu Hakkın Kullanılmasının Sağlayacağı Faydalar", *Gümrük ve Ticaret Dergisi*, C. 4, S. 10, 2017, ss. 90-93.

ALABAYIR Aykut, Erol MUZIR, "Dış Ticaret İşlemlerinde Ticaret Yapılan Yere Göre Ödeme Şekli Terichi ve Tercih Nedenlerini Belirlemeye Yönelik Amprik Bir Çalışma", *Journal of Business Research Turk*, 2016, ss. 304-323.

ALTUNDAL Vahdet, Kartal SOMUNCU, "Bölgesel Ticaret Anlaşmaları ve Türkiye'nin Dış Ticaret Açığı Sorunu", *Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, C. 2, S. 2, 2016, ss. 119-149.

ANIL Mustafa Nuri, "Mütekamil Bir Gümrük Sistemine Olan İhtiyacımız", *Maliye Araştırma Merkezi Konferansları*, S. 2, 1956, ss. 159-186.

ARMAĞAN Aylin, Serkan SEYHAN, "Gümrük Kanunu'nda İdari İtiraz Yolu", *Hacettepe HFD*, C. 10, S. 2, 2020, ss. 441-460.

ARSLANCAN Tuğba, Gencay KARAKAYA, "Akreditif Ödeme Şekline İlişkin Hile Vakaları Üzerine Bir Değerlendirme", *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi,* C. 55, S. 2, 2020, ss. 910-927.

ASLAN Yasin, "İdari Yaptırımlar", *TBB Dergisi*, S. 85, 2009, ss. 173-188.

AŞCI Cenap, "Gümrük Rejimleri, Gümrükçe Onaylanmış Diğer İşlem ve Kullanım Şekilleri", *Gümrük Teftiş Kurulu Seminerleri*: Gümrük Müfettişleri Derneği Yayınları, 2001.

AYANOĞLU Taner, "Kanunlar ve İdari İşlemler Bakımından Geriye Yürümezlik İlkesi", *Legal Hukuk İlkesi*, C. 10, S. 112, 2012, ss. 85-125.

AYDIN Devrim, "Tüzel Kişilerin Ceza Sorumluluğu Tartışmaları", *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, S. 10, Aralık 2017, ss. 97-110.

BAHÇECİ Barış, "Türkiye'de Kamu Alacaklarının Müteselsil Sorumluluk Yoluyla Tahsili Eğilimi ve Gümrük Kanunu Uygulaması", *AUHFD*, C. 60, S. 3, 2011, ss. 423-445.

BAŞ Merve Nur, "Gümrük Müşavirlerinin Mesleki Faaliyetleri Kapsamında Dolaylı Temsil Yetkileri ve Hukuki Sorumlulukları", *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi,* C. 6, S. 1, 2016, ss. 193-212.

BOZKURT Cevdet, "Dahilde İşleme Rejimi İhlalinden Kaynaklı Vergi Alacağının Belgenin Kapalı Olması Halinde Tahsilat Süreci", *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, S. 147, 2016, ss. 249-253.

BOZKURT Cevdet, "Telafi Edici Vergi Uygulamalarının Dahilde İşleme ve Menşe Kümülasyonu Çerçevesinde Değerlendirilmesi", *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, S. 104, 2012, ss. 201-209.

BOZKURT Nevzat, "Gümrük Mevzuatında Basitleştirilmiş Usul Uygulamaları ve Firmalara Sağladığı Avantajlar", *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, 2008 Mayıs S. 53, 2008, ss. 197-201.

CAN Hacı, "Türkiye-Avrupa Topluluğu Ortaklık İlişkisinin Hukuki Çerçevesi", *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, C. 3, No: 1, Güz 2003, ss. 19-43.

CANDAŞ Ulaş, "Çok Taraflılık mı İki Taraflılık mı? Tercihli Ticaret Anlaşmalarının Uluslararası Ticaret Sistemiyle İlişkisine Dair Değerlendirme", *Uluslararası Hukuk ve Politika*, C. 6, S. 22, 2010, ss.55-76.

CENTEL Nur, "Ceza Hukukunda Tüzel Kişilerin Sorumluluğu-Şirketler Hakkında Yaptırım Uygulanması", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, S. 4, 2016, ss. 3313-3326.

CİVELEK Mustafa Emre, Nagehan Uca, Murat Cemberci, "The Mediator Effect Of Logistics Performance Index On The Relation Between Global Competitiveness Index", *European Scientific Journal,* Vol: 11, No: 13, May 2015, ss. 368-375.

COŞKUN Anıl, "Uluslararası Mal Satım Sözleşmeleri Hukuku Hakkında BM Andlaşması (CIS)", *Legal Hukuk Dergisi*, C.13, S. 156, 2015, ss.39-74.

CZERMİŃSKA Malgorzata, "Impact of the Covıd-19 Pandemic on Customs System and Customs Procedures In the European Unıon", *Krakow International Studies,* 2021, s.11-34.

ÇELİK Bayram, "Geçici İthalat Rejiminde Kısmi Muafiyet Uygulaması", *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, S. 130, 2014, ss. 312-316.

ÇELİKKOL Canan Demirci, Gülcan KESKİN, "Logistics Performance Index And Gdp – Relationship Of Turkey's Logistics Performance Through Neighbours", *Internatıonal Journal Of Social, Humanities And Administrative Sciences*, 2021, C: 7, S.37, ss. 257-265.

ÇİÇEK Hüseyin Güçlü, Orhan ATALAY, "Gümrük İdarelerinde Eş Etkili Vergiler ve Fonların Tahsili, Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri", *Gümrük Ticaret Dergisi*, S. 10, 2017, ss. 15-24.

ÇİTİ Bünyamin, "Gümrük Kanunu'nda Beyan ve Hukuki Sonuçları", *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, S. 174, 2018, ss. 227-232.

ÇOĞAL Nejat, "Eşyanın Gümrük Kıymeti", *Gümrük ve Ticaret Dünyası Dergisi*, S. 104, 2020, ss. 10-21.

DEDEOĞLU Beril, "Uluslararası Örgütlerin Farklı Sınıflandırma Biçimleri", *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, C. 49, S.0, 1998, ss. 15-30.

DEMİRCAN Esra, "Kamu Mali Yönetiminde Değişim Trendinin Dış Ticaret Politikasına Etkileri", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 24, 2009, s.81-95.

DONAY Süheyl, "Para Cezalarını Artıran Yasanın Uygulama Alanı Hakkında Düşünceler", *Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi*, C. 1, S. 2, 1979, ss.

DURSUN Hasan, "Suç ve Cezada Kanunilik İlkesinin Düşünsel Tarihçesi", *Ceza Hukuku Dergisi*, 2017, S. 33, ss.115-149.

EMANET Hakan, "Uluslararası Eşya Taşıma Konvansiyonlarının Temel Hükümlerinin Karşılaştırmalı Analizi", *Beykent University Journal of Social Sciences*, C. 9, S. 1, 2016, ss. 162-172.

ERCAN Tayfun, "Incoterms 2020 Kılavuzundaki Teslim Şekillerinin Analizi", *Gaziantep Unıversıty Journal of Social Scıences*, C. 20, S. 3, 2021, ss. 1187-1199.

ERCAN Tayfun, "Lojistik Sektörü İhtilafları ve Arabuluculuk Yoluyla Çözümü", *Gaziantep Unıversıty Journal Of Socıal Scıences*, C. 19, S. 3, 2020, ss. 905-918.

ERDEM Tahir, "6455 Sayılı Kanun'la Yapılan Değişiklikler Sonrasında Gümrük Kanunun Ceza Hükümleri", *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, S. 114, 2013, ss. 269-286.

ERDOĞAN Ali, "Performance of Turkey in Logistics and Suggestions for Solutions to Improve Performance", *Social Sciences Research Journal*, C. 4, S.1, March 2015, ss.1-7.

ERKAN Birol, "Türkiye'de Lojistik Sektörü ve Rekabet Gücü", *ASSAM International Refereed Journal*, S.1, 2014, ss. 44-65.

ERTÜRK Erkan, "Gümrük Kıymetinin Kontrolü", *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, S. 124, 2014, ss. 259-269.

GİOVANNUCCİ Daniele, "Basic Trade Tools: Payment Methods in International Trade", *A Guıde To Developing Agricultural Markets And Agro-Enterprises*, ed., World Bank, 2002, ss.1-14.

GÖLCÜKLÜ Feyyaz, "İdari Ceza Hukuku ve Anlamı, İdarenin Cezai Müeyyide Tatbiki", *SBFD*, C. 18, S. 2, 1963, ss. 115-182.

GÖRGÜN Mehmet Ragıp, "Lojistik Performans Kriterlerinin Sağlanmasında Türk Lojistik Sektörünün Durumu", *Ekev Akademi Dergisi,* Y. 24, S. 81, Kış 2020, ss. 229-246.

GÜMÜŞ Erhan, "Gümrük İncelemelerinde Sonradan Kontrol Yöntemi", *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, S. 96, 2011, ss. 170-175.

GÜMÜŞ Mustafa, "İthalatta KDV Matrahı Bakımından Beyanname Tescil Tarihinin Önemi", *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, S. 65, 2009, ss. 206-210.

HOLLAWAY Stephen, Measuring the effectiveness of border management: designig KPIs for outcomes", World Customs Journal, C.4, S.2, 2010, s.37-54.

İÇEL Kayıhan, "İdari Ceza Hukuku ve Kabahatleri Suç Olmaktan Çıkarma Eğilimi", *İÜHF Mecmuası,* C. 50, S. 1-4, ss. 117-131.

İNAN Gonca, Atiye Merve Işık UYSAL, "Gümrük Uyuşmazlıklarının Çözümü İçin Alternatif Bir Çözüm Önerisi: Kanun Yolundan Vazgeçme", *Vergi Dünyası Dergisi*, Y. 40, S. 473, Ocak 2021, ss. 43-59.

JANČÍKOVÁ Eva, Janka Pásztorová, "Legal Aspect Of Letters Of Credit", *Perspectives of Law and Public Administration,* Vol: 10, Special Issue, October 2021, ss. 18-32.

KAN Adnan, Ahmet AKBAŞ, "Lise Öğrencilerinin Kimya Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması", *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 1, S. 2, 2005, ss. 227-237.

KANLIGÖZ Cihan, "İdari İşlemlerde Yazılı Bildirim", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 40, S. 1, 1988, ss. 173-192.

KAPLAN Ramazan, Kemal TÜRKCAN, "Türkiye'nin Açtığı Antidamping Soruşturmalarının Makroekonomik Belirleyicileri", *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, C. 21, S. 1, 2020, ss. 1-19.

KARA Burkay Can, "İdari Yargılama Usulünde Kanun Yararına Temyiz", *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* C. 11, S. 1, 2020, ss. 353-371.

KARABULUT Mustafa," İdari Yaptırımların Hukuki Niteliği ve Anayasa Mahkemesinin Kabahatler Kanunu Hakkındaki Kararı", *Terazi Hukuk Dergisi*, S. 3, 2006, ss. 63-68.

KAYMAKÇI Oğuz, "Ekonominin Küreselleşmesi ve Dış Ticaret Teorileri", *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar*, C. 49, S. 572, 2012, ss. 101-116.

KESKİN Züleyha, "İdari Yargıda İstinaf Kanun Yolu", *TBB Dergisi*, S. 126, 2016, ss.235-262.

KEYMAN Selahattin, "Tipiklik ve Ceza Hukuku", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 37, S. 1980, ss. 59-105.

KILIÇ Kaptan, *Kaçakçılık Suçları, Gümrük Kabahatleri ve Gümrük Uyuşmazlıklarının Çözüm Yolları*, Ankara: Gazi Kitabevi, 2013.

KIR Bahadır, "Gümrük Uyuşmazlıklarının Alternatif Çözüm Yöntemleri", *C. Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, C. 19, S. 2, 2018, ss. 88-109.

KIRIŞIK Fatih, "İdare ile Bireyler Arasındaki İlişkilerde Güç Dengesizliğinin Giderilmesinde Etkili Bir Yöntem: İdari Usul", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 37, 2013, ss. 245-252.

KOCAOĞLU Serhat Sinan, "Türk Ceza Kanunu (m.128) ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Bir Hukuka Uygunluk Nedeni Olarak 'Savunma Dokunulmazlığı'", *Ankara Barosu Dergisi*, S. 4, 2012, ss.19-38.

KOÇAK Yusuf, "Serbest Bölgelerde Vergi Uygulamaları", Gümrük Ticaret Dergisi, S. 7, 2016, ss. 43-51.

KOÇAK Yusuf, "Uluslararası Ticarette Teslim Şekilleri (INCOTERMS 2020)", Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi, 2020, S.194, ss.168-174.

KOYUNOĞLU Deniz, "Ekonomik Etkili Gümrük Rejimleri ve Avantajları", *Lebin Yalkın Mevzuat Dergisi*, S. 109, 2013, ss. 225-229.

KOYUNOĞLU Deniz, "Eşyanın Tamir Amaçlı Hariçte İşleme Rejimi ve Gümrük Uygulamaları", *Lebin Yalkın Mevzuat Dergisi*, S. 91, 2011, ss. 209-211.

KOYUNOĞLU Deniz, "Menşe Kavramı, Eşyanın Menşeinin Tespiti Kuralları ve Gümrük Uygulamaları", *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, S. 78, 2010, ss. 202-211.

KURAL Yunus Nadi, "Hatalı Gümrük Tarifesi Beyanı ve Sonuçları", *Legal Mali Hukuk Dergisi*, S. 2, 2005, ss. 349-357.

KURT Hayrettin, "İdari Yaptırımlara Karşı Güvenceler", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* C. 18, S. 1, 2014, ss. 131-178.

MACCALLUM Robert C., Keith F. WİDAMAN, Kristopher J. PREACHER, Sehee HONG, "Sample Size in Factor Analysis: The Role of Model Error", *Multivariate Behavioral Research*, Vol: 36, Issue: 4, 2001, ss. 611-637.

MARİNOV Eduard, "Economic Integration Theoriesand the Developing Countries", *Infusing Researchand Knowledge in South-East Europe*, (Ed. R. Dautov, P. Gkasis, A. Karamanos, T. Lagkas, A. Prodromidou, A. Ypsilanti) 2014.

MASCARENAS C. E., "Menşe İsmi Mefhumu Hakkında", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. 24, S. 1-4, 1959, ss. 461-466.

MAVROİDİS Petros C., "Trade Integratıon In Turbulent Tımes", *Kansas Journal of Law Public Policy*, C.30, 2021, s.418-432.

MEAGHER Nial, "The Rule of Law and WTO", *Uluslararası Ticaret ve Tahkim Hukuku Dergisi Özel Sayı*, 2018, ss. 25-54.

MERMOD Aslı Yüksel, "Dünya Ticaret Örgütü'nün Dünya İktisat Düzeni ve Türkiye'de tekstil Sektörü Açısından Bir İnceleme", *Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi*, C. XXIX, S. II, 2010, ss.341-360.

ODYAKMAZ Zehra, "Hukukun Uluslararası Bütünleşmesi ve İç Hukuka Yansıması", *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* 16, 2008, ss.11-44.

ORTAPOLAT Ali, "Kabahatler Kanunu Çerçevesinde Gümrük Para Cezalarında Kusur Şartı", *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, S. 47, 2007, ss. 208-212.

ÖZDOĞAN Savaş, "Gümrük İdarelerince Gümrük ve Dış Ticaret İşlemlerinde Tahsil Edilen Gümrük Vergisi, Diğer Eş Etkili Vergiler ve Mali Yükler", *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, S. 184, 2019, ss. 241-262.

ÖZDOĞAN Savaş, "İsminin 'Fon' Olarak Çağrıldığına İnanmayın", *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, S. 182, 2019, ss. 171-177.

ÖZEN Mustafa, "Ceza Hukukunda Fikri İçtima", *TBB Dergisi*, S. 73, 2007, ss. 132-145.

ÖZGÜN Mehmet, Nagihan ÖZKANCA ANDIÇ, "Kamu Alacaklarının Korunması Kapsamında Gümrük Vergilerinin Değerlendirilmesi", *Gümrük Ticaret Dergisi*, C. 5, S. 13, 2018, ss.10-29.

ÖZKOÇ Mehmet, "Gümrük ve Gözetim Uygulaması", *Gümrük Ticaret Dergisi*, S. 278, 2016, ss. 88-92

ÖZLÜK Duygu, "GATT ve Dünya Ticaret Örgütü'nün Uluslararası Politik Ekonomideki Rolü", *Turkish Studies*, Volume 13/7, Winter 2018*,* ss. 367-381.

ÖZTÜRK İbrahim Halil, "Gümrük Vergileri Kavramı ve Gümrük Kanunu'ndaki İdari İtiraz Müessesesi", *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, 2012, ss.33-43.

PALMETER David, Petros C. MAVROİDİS, "The WTO Legal System: Soruces of Law", *The American Journal of International Law*, Vol. 92, No. 3, 1998, ss. 398-413.

PINAR Ahmet, Ahmet DİKEN, "Lojistik Performans Endeksi Kapsamında Lojistik Üslerin Türkiye Ekonomisine Etkisi Üzerine Bir İnceleme", *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* Y. 19, S. 39, Güz 2020/3, ss. 1384-1406.

POLAT Gülçin, "Uluslararası Ticarette Risk Yönetimi Bağlamında Incoterms 2020 Kuralları Üzerine Bir Değerlendirme", *Kocatepe İİBFD,* C. 23, S. 2, 2021, ss. 209-224.

SARIASLAN Osman, "Gümrük Uyuşmazlıklarında İdari İşlemlerin Nitelendirilmesi Sorunu: Hak Arama Hürriyeti Kapsamında Mülkiyet Hakkının Özüne İlişkin Sakıncalar", *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, S. 11, 2018, ss. 341-373.

SARIKAYA Kadir, "Gümrük Vergisi Hukuku", *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, S. 90, 2011, ss. 156-162.

SARIKAYA Kadir, "Menşe Oyunu Kuralları-2 Tüm Ülkeler İçin Aynı Vergi Oranına Tabi Eşyanın Menşe İspatı", *Gümrük Ve Ticaret Dünyası Dergisi,* S. 103, 2019, ss.9-17.

SAYGIN Engin, "Ölçülülük İlkesine Yönelik Türk ve İngiliz İdare Hukuku Yaklaşımı Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz", *Ankara Barosu Dergisi*, C. 75, S. 2, 2017, ss. 57-88.

SEÇKİN Sinan, Gül ÜSTÜN, "İdari İşlemlerde Takdir Yetkisi ve Gerekçe İlkesi", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Prof. Dr. Mehmet Akif Aydın'a Armağan Özel Sayı, C. 21, S. 2, 2015, ss. 509-533.

ŠKABİĆ Ines Kersan, "The Covıd-19 pandemic and the internatinalization of production: A review of the literatüre", Wıley Online Library, 2021, s.1-15.

ŞAHİN Mustafa, "Beyanname İptali Üzerine Gümrük Vergilerinin Geri Verilmesi İşlemlerinde Süre Karmaşası", *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, S. 160, 2017, ss. 252-257.

ŞAHİN Mustafa, "Gümrük İşlemlerinin ve Vergilerinin Tebliği", *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, S. 154, 2016, ss. 238-243.

ŞAŞMAZ Aysema Pelin, "İdarenin Sorumluluğu ve Danıştay Kararlarındaki Görünümüne Genel Bakış", *Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, C. 2, S. 2, 2016, ss. 211-235.

ŞEN Ersan, "İdari Ceza Hukuku", *İ.Ü Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, No: 8, Temmuz 1994, ss. 21-50.

ŞİT Banu, "Kanunlar İhtilafı Hukukunda Akreditif ve Milletlerarası Ticaret Odası'nın Akreditife İlişkin Yeknesak Kuralları", *Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni*, Yıl: 2, S: 1-2, 2001, ss.75-123.

TAŞ Metin "Gümrük Suç ve Kabahatlerinde Pişmanlık: Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme", *International Journal of Public Finance*, C. 6, S. 1, ss. 63-78.

TEKİN Ümit Engin, "Tercihli Ticaret Anlaşmalarında Menşe Kurallarının Önemi, *International Journal of Academic Value Studies (JAV Studies),* Vol: 5, Issue: 1, 2019, ss.12-24.

TERZİ Gökhan, "Dış Ticarette Tek ve Maktu Vergi Uygulaması", *Mali Çözüm, İSMMMO*, Eylül-Ekim 2017, ss. 94-102.

TERZİ Gökhan, "Türkiye'de Sınır Ticaret ve Uygulamadaki Sorunlar", *Gümrük Ticaret Dergisi*, S. 11, 2018, ss.38-49.

TOMBALOĞLU Nermin, "Anayasa Mahkemesi Kararlarında Kamu Yararı Kavramı", *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* C. 5, S. 1, 2014, ss. 353-388.

TORUNOĞLU Tahsin, "Vergi Ziyaı Kabahati", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 12, Özel Sayı, 2010, ss. 477-544.

TUNA Bülent, "Gümrük Kıymetinin Tespitinde Eşyanın Teslim Şeklinin (Incoterms-2020) Önemi", *Gümrük ve Ticaret Dünyası Dergisi*, S. 104, 2020, ss. 45-50.

TUNCER Selahattin, "Gümrük Vergilerinde Oran ve Tarife Sorunları", *Mükellefin Dergisi*, S. 94, 2000, ss.126-136.

TÜZÜNER Özlem, "Dava Hakkı" Unsuru Olarak "Hak", *Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, S. 2, 2007, ss. 497-506.

UÇAK Hakan, "Mahrece İade", *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, S. 109, 2013, ss. 221-224.

UÇAK Hakan, "Özet Beyan, Özet Beyan Takibatı ve Gümrük Kanunu'nda Yer Alan Cezai Hüküm", *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, S. 96, 2011, ss.163-169.

URALCAN G. Şebnem, "Sigorta Faaliyetlerinin İşlevsel Açıdan Değerlendirilmesi ve Türk Sigorta Sektörünün Bu Bağlamda Dünya Sigorta Şirketleriyle Karşılaştırılması", *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, C. 4, S.1, ss.125-134.

UZUN Fatih, "Ek Mali Yükümlülük Mükellefiyet Tahsilinde Uygulanacak Ceza Sorunu", *Gümrük Ticaret Dergisi*, S. 13, 2018, ss.84-87.

UZUN Fatih, "Gümrük İşlemlerinde Uygulanan Basitleştirilmiş Usuller ve Yükümlülere Sağladığı Faydalar", *Gümrük Ticaret Dergisi*, Sayı: 7, 2016, ss. 63-67.

UZUN Fatih, "Mali Af Kanunu'nun Gümrük Vergileri/Cezalarına İlişkin Hükümleri İle Gümrük Mevzuatında Yeni Bir Müessese Olarak Uzlaşma", *Vergi Dünyası Dergisi*, S. 357, Mayıs 2011, ss.134-139.

ÜREL Gürol, "Serbest Bölgelerde Yeni Vergilendirme Rejimi", *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, S. 10, 2004, ss. 208-230.

YAYLA Sefa, "Uluslararası Teslim Şekilleri, Hukuki Niteliği ve Gümrük Vergilerine Etkisi,", *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, S. 162, 2017, ss. 239-245.

YERCİ Cahit, "Dahilde İşleme Rejiminin Avantajı", *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, S. 101, 2001, ss. 154-162.

YERCİ Cahit, "Şartlı Muafiyet Rejimlerine Genel Bakış", *Vergi Sorunları Dergisi*, S. 312, 2014, ss.9-15.

YILDIZ Ferhat," İdari Yaptırımların Cezai Yaptırımlarla Karşılaştırılması", *Terazi Hukuk Dergisi*, C. 9, S. 95, 2014, ss. 87-94.

YÜKSEL Cüneyt, Deniz BARAN, "A New Milestone for Turkey's Enhancing International Economic Partnership: The Turkey-Japan New Genereation Free Trade Agreement", *Public and Private International Law Bulletin,* Vol: 38, Issue: 2, 2018, ss. 547-576.

ZAFER Hamide, "Savunma Hakkı ve Sınırları", *Marmara Üniversitesi Hukuku Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C. 19, S. 2, 2013, ss. 507-540.

Tezler

EKSİLMEZ Hava, *İthalatta Gümrük Muafiyetlerinin Hukuki, İktisadi, Mali ve Sosyal Etkilerinin Analizi*, (Yüksek Lisans), Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

GENÇOSMANOĞLU Ömer Tarık, *Uluslararası Ticarette Tarife Dışı Engeller ve Kullanım Kısıtları: Türkiye Örneği*, (Doktora Tezi), Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.

KIZILAY Fatma Sultan, *Gümrük Vergilerinin Tahsil Süreci, Yaşanan Sorunlar ve Bir Çözüm Önerisi Olarak Uzlaşma Müesseseleri*, Ankara: (Gümrük Müsteşarlığı Uzmanlık Tezi), 2011.

OĞURLU Yücel, *İdari Yaptırımlar Karşısında Yargısal Korunma*, (Doktora Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1999.

OK Abdullah, *Türk Hukukunda Gümrük Vergileri ve Cezaları*, (Doktora Tezi), Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016.

ORAL Tuğçe, *Viyana Satım Anlaşmasında Sözleşmenin Kurulması*, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013.

POLAT Ali, *Uluslararası Ticarette Risk Yönetimi*, (Doktora Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, 2007.

ŞAHİN Atilla, *Gümrük Uyuşmazlıklarının Hukuki Güvenlik İlkesi ve Beklenti Teorisine Göre Değerlendirilmesi*, (Yayınlanmamış Tezsiz Yüksek Lisans), Ankara: Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2022.

TULGAR Duygu, *Türkiye'de Uluslararası Bankacılık ve Dış Ticaret*, (Yüksek Lisans Tezi), Tekirdağ: Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018.

Kanunlar ve Yönetmelikler

1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi

1/95 Sayılı Ortaklık Konseyi Kararı ve 1/98 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı

14/11/1975 tarihli TIR Karneleri Himayesinde Uluslararası Eşya Taşınmasına Dair Gümrük

1567 sayılı Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında Kanun

16 Seri No'lu Gümrük Genel Tebliği (Gümrük İşlemleri)

1615 sayılı Gümrük Kanunu

1985/8993 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı

2005/ 12 sayılı Genelge

2006/12 sayılı Dahilde İşleme Rejimi Tebliği

2018-32/48 sayılı Tebliğ

22/6/2012 tarihli ve 6333 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan 20/5/1987 tarihli Ortak Transit Rejimine İlişkin Sözleşme

244 sayılı "Milletlerarası Andlaşmaların Yapılması, Yürürlüğü ve Yayınlanması Hakkında Kanun

26/6/1990 tarihli Geçici İthalat Sözleşmesi ve 19/6/1951 tarihli Kuvvetlerin Statüsü Hakkında Kuzey Atlantik Anlaşmasına Taraf Devletler Arasındaki Sözleşme

2976 sayılı Dış Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ve Kanun Gerekçesi

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu

32 sayılı Karar

3577 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Kanun

441 sayılı Uluslararası Karayolu Taşımacılığını Yapan Taşıtlarda Çalışan Personelin Çalışmalarına İlişkin Avrupa Antlaşmasına Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun

441 Sayılı Uluslararası Karayolu Taşımacılığını Yapan Taşıtlarda Çalışan Personelin Çalışmalarına İlişkin Avrupa Antlaşmasına Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun

4458 Sayılı Genel Kanun ve Kanun Gerekçesi

4607 sayılı Dünya Ticaret Örgütü Kuruluş Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun

474 Sayılı Gümrük Giriş Tarife Cetveli Hakkında Kanun ve Kanun Gerekçesi

5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkındaki Kanun

805 sayılı İktisadi Müesseselerde Mecbur Türkçe Kullanılması Hakkında Kanun

8391 sayılı Dahilde İşleme Rejimi Kararı

Ankara Antlaşması Uygun Bulma Kanunu

Basitleştirilmiş Usul Gümrük Genel Tebliği

DTÖ Korunma Önlemleri Anlaşması

Eşyaların Karayolundan Uluslararası Nakliyatı İçin Mukavele Sözleşmesi (CMR)

Eşyaların Karayolundan Uluslararası Nakliyatı İçin Mukavele Sözleşmesi (CMR) ile Bu Sözleşmeye Ek ProtokolaKatılınmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun

Gümrük Genel Tebliği (Süre Değişimi) Seri No:2

Gümrük Genel Tebliği (Transit Rejimi Seri No:4)

Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği

Gümrük Yönetmeliği

Gümrük Yönetmeliği EK 80

Gümrüksüz Satış Mağazaları Yönetmeliği

İhracat Genel Yönetmeliği

İhracat Rejim Kararı

İthalat Yönetmeliği

İthalatta Gözetim Uygulaması Hakkında Karar (2004-7304)

İthalatta Gözetim Uygulanması Yönetmeliği

İthalatta Korunma Önlemleri Hakkında 2004/7305 sayılı Karar

Milletlerarası Adlaşmaların Yapılması, Yürürlüğü ve Yayınlanması ile Bazı Andlaşmaların Yapılması İçin Cumhurbaşkanı na Yetki verilmesi Hakkında Kanun

Nihai Kullanım Genel Tebliği (Seri No:1)

Sayaç İşlemleri Tebliği (Seri No:1)

Sözleşmesi (TIR Sözleşmesi)

T.C 1982 Anayasası

T.C Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü 2014/2 sayılı Genelge

TIR Sözleşmesi Uygulama Esasları

Transit Rejimi Gümrük Genel Tebliği (Seri No:4,5,6)

Türk Borçlar Kanunu

Türkiye ile Avrupa Ekonomi Topluluğu Arasında Bir Ortaklık Yaratan Andlaşma ve Eklerinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun

Viyana Anlaşmalar Hukuku Sözleşmesi Metni

Diğer Kaynaklar

22. Dönem, Kabahatler Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, 10.03.2005.

ADR Antlaşması Türkçe Metni, https://uhdgm.uab.gov.tr/uploads/pages/uluslararasi-sozlesmeler/adr-2021-turkce-degisiklikler-vurgulu.pdf (05.12.2021).

ADR Hakkında Bilgi, https://unece.org/about-adr (08.12.2021).

AETR Orijinal Metni, https://unece.org/DAM/trans/doc/2010/sc1/ECE-TRANS-SC1-2010-AETR-en.pdf .

AKÇACI Taner, "Sigorta Sektörünün Türk Dış ticaretine Etkisi: Eş bütünleşme ve Nedensellik Analizi," (1.Sigorta ve Aktüerya Kongresi), 2013.

CANDAN Turgut, Bir Danıştay Kararı ve İlave Gümrük Vergisinin Anayasal Durumu", https://turgutcandan.com/2020/03/20/bir-danistay-karari-ve-ilave-gumruk-vergisinin-anayasal-durumu/ (31.03.2020).

CANDAN Turgut, Vergisel Kabahatler Hukuku, https://turgutcandan.com/2012/10/03/vergisel-kabahatler-hukuku/ (23.04.2020).

EĞİLMEZ Mahfi, Türkiye'nin Dış Ticareti, 01.12.2013 tarhli yazı https://www.mahfiegilmez.com/2013/12/turkiyenin-dsticareti.html (22.11.2021).

FOSFA, https://www.fosfa.org/

GAFTA, https://www.gafta.com/

GANNE Emmanuelle, "Can Blockchain Revolutionize İnternationalTrade", World Trade Organizaton Publications, 2018.

Gelir İdaresi Başkanlığı GATT Bilgilendirme Rehberi 2009.

Glossary Of Internatıonal Customs Terms, World CustomsOrganization, December, 2018.

Gümrükler Genel Müdürlüğü İçtima Yazısı Hakkında, https://files.igmd.org.tr/doc/20012021-090558_11pdf.pdf (14.01.2022).

https://files.igmd.org.tr/mev/gmd46/files/assets/basic-html/page4.html (09.02.2021)

https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/09/gatt.pdf (05.07.2021).

https://unctad.org/system/files/official-document/ditctab2019d5_en.pdf

https://unctad.org/system/files/official-document/ditctab2019d5_en.pdf .(02.02.2022).

ICC Turkiye Resmi sayfası, https://icc.tobb.org.tr/iccm-komisyonlar.php

Incoterms 2020 hakkında ayrıntılı bilgi için https://iccwbo.org/resources-for-business/incoterms-rules/

International Chamber of Commerce Resmi İnternet Sitesi, https://iccwbo.org/

KARACA Nil, "GATT'tan Dünya Ticaret Örgütü'ne",

KIRLI Deniz Defne Aydemir, "Milletlerarası Nitelikli Eşya Taşıma Sözleşmelerine Uygulanacak Hukuk (MÖHUK Kapsamında), II. International Caucasus-Central Asia Foreign Tradeand Logistics Congress Proceeding Book 20-22 Ekim 2016, ss.627-634.

KUMCUOĞLU Aynur Çürgüç, "Son dönemde yürürlüğe konulan dış ticarette korunma önlemleri" https://www.vergidegundem.com//makale?categoryName=Vergide&publicationNumber=11&publicationYear=2015&publicationId=3334793 (12.11.2021).

Mahkeme Kararları, www.corpus.com.tr

Meclis Tutanakları, https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar (21.11.2021).

Montreal Konvansiyonu, https://secureservercdn.net/160.153.138.71/fhs.609.myftpupload.com/wp-content/uploads/2020/06/Montral-Konvansiyonu.pdf (18.09.2021).

New Perspectives on Global European Dynamics; https://globaleurope.eu/globalization/international-competitiveness-and-terms-of-trade/#:~:text=Domestic%20products%20are%20thus%20deemed,the%20Terms%20of%20Trade%20deteriorating (12.12.2021).

Part II Overview of the WTO Agreements; 2011.

PC Gümrük Külliyat Programı, https://www.gumrukkulliyati.com/#secili

PERROU Katerina, *Tax payer Participation in Tax Treaty Dispute Resolution*, (Doctor of Philsphy Thesis), University of London, 2012.(online erişim).(12.01.2021).

Practical Guide Incoterms 2020, Global Negotiator Bussiness Publications, 2019.

RODRİGUEZ Francisco, Dani Rodrik, 2000, TradePolicyandeconomicgrowth: a skeptic'sguidetothecross-nationalevidence. NBER MacroeconomicsAnnual 2000, Volume 15, 2001, s.261, https://www.journals.uchicago.edu/doi/epdf/10.1086/654419 (11.10.2021).

SHUKLA S.P., From GATT to WTO and Beyond, UNU World Institutefor Development EconomicsResearch (UNU /WIDER) WorkingPapers No.195, Ugust, 2000, s.1-2.

ŞAHİN Atilla, Gümrük Mevzuatı Uygulamaları, http://www.bugumder.org/yuklenenler/1_d_0_icerik_1903_1495798973_3.pdf (06.09.2021).

T.C Ticaret Bakanlığı Damping ve Sübvansiyon Rehberi, İthalat Genel Müdürlüğü Damping ve Sübvansiyon Araştırma Dairesi, 2019.

T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, *Gümrük İdarelerindeki Temel Süreçlere İlişkin İş Akışları El Kitabı*, 2016.

T.C. Ticaret Bakanlığı, "Serbest Ticaret Anlaşmalarına İlişkin Genel Bilgi", https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/serbest-ticaret-anlasmalari/genel (15.11.2020).

T.C. Ticaret Bakanlığı, www.ticaret.gov.tr

Text of The General Agreement On TariffsandTrade (GATT) Genava, July, 1986.

Trademap, www.trademap.org

TUNCER Selahattin, "Gümrük Vergileri ile İlgili Yeni Deyim ve Kavramlar", *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, S. 93, 2000. https://mevbank.lebibyalkin.com.tr/mevzuat/mevbank/dergi/lebib-yalkin-mevzuat-dergisi_mdergi_/2000-eylul-sayi-93_mdergi_8968a-00_/gumruk-vergileri-ile-ilgili-yeni-deyim-ve-k.html?query=G%C3%BCmr%C3%BCk+Vergileri+ile+%C4%B0lgili+Yeni+Deyim+ve+Kavramlar (24.02.2022)

Türk Dil Kurumu Sözlüğü https://sozluk.gov.tr/

Türkiye Cumhuriyeti Avrupa Birliği Başkanlığı https://www.ab.gov.tr/p.php?e=111 (06.11.2020).

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı http://www.mfa.gov.tr/dunya-ticaret-orgutu-__dto_.tr.mfa (10.09.2020).

UYLUKÇU Mehmet, Umut ŞEDELE, Ortak Transit ve NCTS Cep Kitabı Sık Karşılaşılan Sorunlar, http://ggm.gtb.gov.tr/data/51e93abf487c8e3dc0903f51/cepkitab%C4%B121022014.pdf (29.06.2020).

World Bank, https://www.worldbank.org/en/home

World Customs Organization, http://www.wcoomd.org/en/topics/index.aspx (06.02.2022)

World Trade Organization, www.wto.org

WTO Trade topics, https://www.wto.org/english/tratop_e/tratop_e.htm

WTO About, https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/10thi_e/10thi02_e.htm (13.11.2021)

WTO documents and resoruces, https://www.wto.org/english/res_e/res_e.htm

World Customs Organization, Rules Of Origin Handbook, 2017.

World Customs Organization Straetegic Plan 2019-2022.

www.gümrükrehberi.gov.tr

Küresel Gelişmeler ve Akran Ülkelerle Karşılaştırmalı

Türkiye'de Dış Ticaretin Yapısı ve Sorunları

Prof. Dr. Abdullah Takım

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-42-4

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ekim 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Ekonomik büyüme ve istihdamı artırma, dış açıkları azaltma, yurtiçi üretimi dış piyasaların rekabetinden koruma, daha fazla döviz geliri elde etme vb. hedeflere ulaşmanın aracı olarak uygulanan dış ticaret politikaları, yerel ve küresel düzeyde uygulanan politikalarından bağımsız değildir. Türkiye'de Cumhuriyet'in kuruluşundan itibaren dünya konjonktürü ile uyumlu olarak dönemlere göre liberal, devletçi, ithal ikameci/planlı kalkınma, dışa açık olmak üzere farklı ekonomi politikaları uygulansa da bazı dönemlerde *"kendi kendine yeterli bir ekonomik yapı oluşturma"*, "*döviz tasarrufu sağlama* ve *"dışa bağımlılığı azaltma"* vb. hedefler uğruna ihracat ekonomi politikalarının önceliği değildir.

İçe dönük/ithal ikameci üretim yapısı yerine dışa dönük/ihracata yönelik büyümeyi hedefleyen Türkiye ekonomisinde 1980 sonrası uygulanan *"İhracata Dayalı Büyüme Stratejisi"* ile birlikte yakalanan dinamizm sayesinde ürün, sektör ve ülke çeşitliliği ile birlikte ihracat yükselmeye devam etmiştir. Yaşanan artışla birlikte her 10 yılda bir üst patikaya geçen ihracat 1990'da 13 milyar; 2000 yılında 27 milyar, 2010 yılında 113 milyar dolar olarak gerçekleşmiş, 2021 yılında cumhuriyet tarihinde ilk defa 200 milyar doları geçerek 2022 yılında 254 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye 2000'li yıllardan sonra dünya ortalamasına göre ihracatta önemli bir performans gösterip 40 yıl önce bir yılda gerçekleştirdiği ihracatı şimdi bir günde yapsa da akran ülkeler bu sürede boş durmamış, ekonomik büyüklük olarak dünyada ilk 20, ihracatta ilk 30 ülke arasında yer alan Türkiye'nin küresel ticaretteki payı yüzde 1,2'nin üzerine çıkamamıştır.

Düşük katma değer/ birim fiyat/teknolojik yapı, finansman sorunları, makro ve sektörel düzeyde ithalata bağımlılık, ihracata katılan firma sayısının azlığı, mevzuat sorunları, uzak ve komşu ülkelerle yapılan düşük ihracat, nitelikli eleman sorunu, amacına ulaşmayan teşvikler ve öngörülmeyen döviz kuru ihracat artışını sınırlandırmaktadır. Yine küçük ölçekli firmaların yeterince ihracata katılmaması, yetersiz markalaşma, küresel değer zincirine düşük düzeyde katılım, ihracat pazarlarında bölgesel; ihraç ürünlerine sektörel bağımlılık ihracatın temel sorunlarıdır. Tüm bunlara ilaveten ihraç ürünlerinin alıcılara ulaşmasında yaşanan yüksek lojistik maliyetler rekabet gücünü azaltıp ihracat gelirlerindeki artışı sınırlandıran temel sorun alanları olmaya devam etmektedir.

Abdullah TAKIM, Ekim 2023

İÇİNDEKİLER

I. BÖLÜM:
DIŞ TİCARETİN NEDENLERİ, RİSKLERİ, EKONOMİK KALKINMA-DIŞ TİCARET İLİŞKİLERİ VE DIŞ TİCARETTE BAŞARILI ÜLKE ÖRNEKLERİ

1.1. Ekonomi ve Dış Ticaret İlişkileri 1
1.2. Teoriden politikaya: Mikro, Makro ve Uluslararası Ekonomi 3
1.3. Dış Ticaretin Nedenlerini Açıklayan Teorik Görüşler 12
1.3.1. Ülkeler neden dış ticaret yaparlar? Dış ticaret ile ülke içi ticaret arasındaki farklar nelerdir? 20
1.4. Küreselleşmenin en çok etkilediği alan: Uluslararası ticaret 22
1.5. Yükselen trend: Küresel Değer Zincirine Katılım (KDZ) 27
1.6. Uluslararası ticaretin fayda ve riskleri nelerdir? 30
1.6.1. Jeopolitik, Ekonomik Küreselleşme ve Uluslararası Ticaret 31
1.6.2. Uluslararası Ticaret ve Ekonomik Kalkınma 42
1.7. Çin'in Yükselişinin Tarihsel Arka Planı 45
1.7.1. Çin'de Ekonomik Büyüme ve Kişi başı Gelir 47
1.7.1. İhracat için uzak ithalat için yakın bir ülke: Çin 49
1.7.2. Fasıllara Göre Türkiye-Çin Dış Ticareti 53
1.8. İhracat sayesinde kalkınmış örnek bir ülke: Güney Kore 56
1.8.1. Han Nehri Mucizesi ve G. Kore 57
1.9. Türkiye-Rusya Dış Ticareti 58

II. BÖLÜM:
KÜRESEL TİCARET

2.1. Küresel Ticaretin Gelişim Seyri 63
2.1.1. Dünya Ticaretinin İtici Güçleri: Bölgesel Ekonomik Birleşmeler ve Çok Uluslu Şirketler (ÇUŞ) 65
2.2. Küresel Ticaret ve Ekonomik Krizler 67
2.2.1. Küresel Kriz ve Dünya Ticareti 69
2.2.2. ABD-Çin rekabetinde yeni alan: Fiber optik internet ağları 70
2.2.3. Karşılıklı misillemeler zinciri: Çin'in düşük Yuan-yüksek kur politikasına karşı ABD'nin tarife artışı 73
2.3. Covid-19 Salgını ve Küresel Borçlar 75
2.4. Rusya-Ukrayna Savaşı ve Küresel Ticaret 79
2.4.1 Rusya-Ukrayna Savaşı ve Enerji 81
2.4.2. Savaş yeniden fosil yakıtlara dönüşe neden oldu 89
2.5. Bölge ve Ülkelere Göre Dünya Ticareti 91
2.5.1 Dünya Ticaretinin Bölgelere Göre Dağılımı 91
2.5.2 Dünya Ticaretinin Ülkelere Göre Dağılımı 94
2.5.3. Dünyanın en büyük serbest ticaret anlaşması RCEP, Çin'in Asya-Pasifik üzerindeki ekonomik etkisini daha da artırıyor 98

2.5.4. Türkiye'nin Serbest Ticaret ve Tercihli Ticaret Anlaşmaları 99
2.6. Küresel Ticarette Yeni Trendler 100
2.6.1. E-ihracat 100
2.6.2. Mikro /Hızlandırılmış İhracat 102

III. BÖLÜM:
TÜRKİYE'DE İHRACATIN GELİŞİMİ

3.1. Cumhuriyet Öncesi Dönem 103
3.1.1. Osmanlının Son Döneminde Ekonomik ve Ticari Yapı 103
3.2. Cumhuriyet Sonrası Dönem 107
3.2.1. 1923-1930 Dönemi 107
3.2.2. 1930-1950 Dönemi 109
3.2.3. 1950-1960 Dönemi 111
3.2.4. 1960-1980 Dönemi 112
3.2.5. 1980-2000 Dönemi 114
3.2.6. 2000'li Yıllardan Sonra İhracatta Yaşanan Gelişmeler 118
3.2.6.1. 2001-2011 Dönemi İhracatta Yaşanan Gelişmeler 119
3.2.6.2. 2012-2022 Dönemi İhracatta Yaşanan Gelişmeler 120
3.2.7. Türkiye'nin Dünya İhracatındaki Payı 124
3.3. Kişi Başı İhracat ve İthalat 127
3.4. İhracat/GSYH 128
3.4.1. İhracat ve Kişi Başı GSYH 129
3.6. Dış Ticaret Hacmi 132
3.7. Dış Ticaret Dengesi 133
3.7.1. Uluslararası Karşılaştırma 137
3.8. Türkiye'de Dışa Açıklık ve Enflasyon 141
3.9. Dış Ticaret Hadlerinde Yaşanan Gelişmeler 143
3.9.1. İhracat Miktar Endeksi ve Birim Değer Endeksi 144
3.10. Döviz kuru-ihracat ilişkisi: Kur yükselirse ihracat artar mı? 146
3.11. Para politikalarında kırılma: Kur Korumalı Mevduat 150
3.12. Reel Kur Endeksi (RKE) ve İhracat 153
3.13. İhracatın İthalatı Karşılama Oranı: İhracat/İthalat 155
3.14. Türkiye'nin En Fazla İhracat Yaptığı Ülkeler 156

IV. BÖLÜM:
TEMEL EKONOMİK KRİTERLER BAĞLAMINDA TÜRKİYE'DE DIŞ TİCARETİN ANALİZİ

4.1. Geniş Ekonomik Sınıflamaya (BEC) Göre Dış Ticaret 160
4.1.1. Geniş Ekonomik Sınıflamaya (BEC) Göre İhracat 160
4.1.2. Geniş Ekonomik Sınıflamaya (BEC) Göre İthalat 162
4.2. Ekonomik Faaliyetlere Göre İhracat 166
4.3. Teknoloji Yoğunluğuna Dış Ticaret 167
4.3.1. Teknoloji Yoğunluğuna Göre İhracat 167
4.3.1.1. Teknoloji Yoğunluğuna Göre İmalat Sanayi İhracatı 170
4.3.1.2. Uluslararası Karşılaştırma 171
4.3.2. Teknoloji Yoğunluğuna Göre İthalat 173

4.4. Ödeme Şekline Göre Dış Ticaret 182
4.5. Sektörlere Göre İhracat 183
4.5.1. Otomotiv Sektörü 185
4.5.1.1. Üretim 185
4.5.1.2. Dış Ticaret 185
4.5.2. Kimyevi Maddeler ve Mamulleri 188
4.5.3. Çelik Sektörü 190
4.5.4. Hazır Giyim, Tekstil, Deri ve Deri Ürünleri 192
4.5.5. Elektrik ve Elektronik 194
4.6. Fasıllara Göre Dış Ticaret 196
4.6.1. Fasıllara Göre İhracat 196
4.6.2. Fasıllara Göre İthalat 198
4.7. Döviz Cinsine Göre Dış Ticaret 200
4.7.1. Döviz Türlerine Göre Dünya Ticareti 203
4.8. Türk Lirası ile Dış Ticaret 204
4.8.1. Türk Lirası ile İhracat 205
4.8.2. Türk Lirası ile İthalat 206
4.9. Gümrük Rejimlerine Göre Dış Ticaret 207
4.9.1. Dahilde İşleme Rejimi (DİR) Kapsamında İhracat 207

V. BÖLÜM:
TÜRKİYE'DE İHRACATIN BÖLGESEL DAĞILIMI

5.1 İhracatın Bölge Gruplarına Göre Dağılımı 211
5.2. Türkiye-AB Dış Ticareti 214
5.3. Türkiye ekonomisi aleyhine işleyen Gümrük Birliğinde acilen yeni bir paradigma değişikliği gerekiyor 216
5.3.1. Şanghay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ)-Türkiye Dış Ticareti 218
5.3.2. Türkiye- İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) Ticareti 219
5.4. Afrika Ülkeleri ile Dış Ticaret 222
5.5. Türkiye- BRICS Ülkeleri Dış Ticareti 223
5.6. Komşu Ülkelere Göre Dış Ticaret 224
5.7. İllere Göre Dış Ticaret 227
5.8. Türkiye'de Serbest Bölgeler ve Dış Ticaret 229
5.8.1 Serbest Bölgelerin Tanımı, Önemi ve Mevzuattaki Yeri 229
5.8.2. Dış Ticaret Mevzuatı Açısından Serbest Bölgeler 229
5.8.3. Türkiye'de Serbest Bölge Uygulamaları 230
5.8.3.1. Serbest Bölgelerin Ticaret Hacmi 230
5.9. Türkiye'de İhracatla İlgili Temel Sorunlar 231
5.10. Türkiye'nin İthalatında Yaşanan Gelişmeler 236
5.10.1. Türkiye'nin Enerji İthalatı 238
5.11. İklim Krizi ve Sürdürülebilir Kalkınma 241
5.11.1. İklim Değişikliği ve Uluslararası Ticaret 244

VI. BÖLÜM:
CARİ İŞLEMLER DENGESİNDE YAŞANAN GELİŞMELER

6.1. Cari İşlemler Dengesinde Yaşanan Gelişmeler 250
6.2. Cari İşlemler Dengesi/GSYH 254
6.3. Cari İşlemler Açığının Finansmanı 255
6.3.1. Cari İşlemler Açığı ve Net Hata ve Noksan 255
6.4. Seçilmiş Bazı Ülkelerde Cari İşlemeler Dengesi 256
6.5. Toplam Rezervler ve Cari İşlemler Dengesi 258
6.6. Yabancı Sermaye Girişleri ve Cari İşlemler Dengesi 259
6.7. Kümülatif Dış Ticaret ve Cari Açık Verileri (2002-2022) 262
6.8. Hizmetler Sektörü Dış Ticareti 263
6.8.1. Dünyada Hizmetler Sektörü Dış Ticareti 264
6.8.2. Türkiye'de Hizmetler Sektörü Dış Ticareti 265
6.8.2.1. İklim Değişikliği ve Hizmetler Sektörü 267
6.8.3. Taşımacılık ve Lojistik Sektörü 267
6.8.4. Turizm Sektörü 272
6.8.4.1. Türkiye'de Turizm Gelirleri 273
6.8.4.2. Ziyaretçi Başına Turizm Harcamaları 276

Kaynaklar 281

Kaynaklar

1 Türk Dil Kurumu (TDK), https://sozluk.gov.tr/; Yıldırım, C; (1973) 100 Soruda Bilim Felsefesi, Gerçek Yayınevi, Birinci Baskı

2 Modern İktisadi Düşüncenin Teolojik Arka Planı (2018)

3 Modern makro ekonominin kurucusu ve XX. yüzyılın en önemli iktisatçısı J. M. Keynes'e göre Büyük Kriz'in nedeni toplam talep yetersizliği iken Monetaristlere göre para arzının yeterince artırılmamasıdır. Klasiklere göre reel ücretlerin yüksekliği, Yeni Klasiklere göre ise beklentilerdeki bozulmadır.

4 TİM, TIMEPORT Kasım 2022, Sayı:2013 https://tim.org.tr/files/downloads/Timreport/TIMReport213%20-%20Copy%201.pdf

5 TÜBİTAK Bilim ve Teknik E-Dergisi, Ocak 2022, Sayı: 650https://services.tubitak.gov.tr/edergi/sayi.htm?dergiKodu=4&sayiId=1118&yil=2022&ay=1

6 Yabancı Bilim İnsanları, Anonim Yayıncılık, 2020

7 Metaverse evren anlamına gelen *"üniverse"* ve öte anlamına gelen *"meta"* kavramlarından oluşuyor. Kavram ilk kez ABD'li yazar Neal Stephenson'ın 1992'de yayınladığı *"Snow Crash/Parazit"* bilim kurgu romanında ortaya atılmıştır. Mobil internetten sonra en önemli yenilik olarak kabul edilen bu pazarın büyüklüğü 23 milyar $ olduğu tahmin edilmekle birlikte önümüzdeki 10 yıl içinde 8-10 trilyon $'ulaşacağı öngörülmektedir.

8 TÜSİAD (2021) Türkiye'de Yazılım Ekosisteminin Geleceği, Ocak 2021

9 TÜSİAD (2021) file:///C:/Users/DELL/Downloads/gelecegi-insa-raporu.pdf

10 TSKB Tematik Bakış, Uygun Adım Geleceğe: Arge ve İnovasyon, 2019

11 Uluslararası alanda *"Turkey"* yerine *"Türkiye"* kullanımına geçildiği gibi Hindistan'da sömürge dönemini çağrıştırması nedeniyle ülke ismini *"India"* yerine *"Bharat"* olarak değiştirmek istiyor. 2023 eylül ayında yapılan G-20 zirvesinde davetiyeler *"Bharat Cumhurbaşkanı"* imzasıyla gönderilmiştir.

12 Kişi Başına GSYH, TL cinsinden cari fiyatlarla ölçülen GSYH değerinin yıl ortası nüfusa bölünmesi ile elde edilir. Hesaplanan bu değerin ortalama dolar kuruna bölünmesi ile dolar cinsinden kişi başına GSYH'ya ulaşılmaktadır.

13 Teknolojik bağlantı, kişisel iletişim ve siyasi katılım alt bileşenlerinden oluşan Dünya Küreselleşme Endeksi (2022) sonuçlarına göre ilk sırada İsviçre, ikinci Hollanda, üçüncü ise Belçika yer alıyor. Türkiye bu endekste 53. sırada.

14 EGİAD (2007) Türkiye İçin Bilgi Bazlı Sürdürülebilir Yenilikçi Sanayileşme Stratejisi, https://www.egiad.org.tr/wp-content/uploads/arastirma-raporlari/Sanayilesme-stratejisi.pdf

15 Pandemi kavramı, "tüm insanlara ait olan" anlamında Antik Yunancada 'pan' (tüm) ve 'demos' (insanlar) kelimelerinden oluşmaktadır. Pandemi, dünyada birden fazla ülkede veya kıtada, çok geniş bir alanda yayılan ve etkisini gösteren salgın hastalıklara verilen genel addır; https://www.utikad.org.tr/Kategori/Bilgi-Bankasi/1/genel

16 Konteyner piyasası çok oyunculu bir piyasa değildir. İlk 5 konteyner firması dünyadaki konteynerlerin %65'ini, ilk 10 konteyner firması ise %85'ini kontrol etmektedir (DEİK)

17 UTİKAD Lojistik Sektörü Raporu 2021

18 Coşar, K (2022) Altyapı, Verimlilik ve Büyüme, 6 Aralık 2022 file:///C:/Users/DELL/Downloads/Kerem-Cosar-Tusiad-Ref-6_aralik.pdf

19 Kaynar, N (1983) Kara Ulaştırması, İhracat Gelirlerimize Etkisi, DPT Uzmanlık Tezi

20 Demiryolu Taşımacılığı Derneği (DTD), Ağustos 2023

21 Ulusoy, A (2023), UTİKAD, https://www.utikad.org.tr/Detay/Sektor-Haberleri/35539/denizyolu nun-surdurulebilir-buyumesinde-limanlar-basrolde

22 UTİKAD Lojistik Sektörü Raporu 2021; TÜSİAD Tarih (1839-1939)

[23] Deniz Ticaret Odası (DTO) Denizcilik Sektörü Raporu,2021

[24] Deniz Ticaret Odası (2022) Denizcilik Sektörü Raporu, https://www.denizticaretodasi.org.tr/media/SharedDocuments/sektorraporu/sektor_raporu_tr_2021.pdf

[25] UAB, Ulaşan ve Erişen Türkiye İstatistikleri (2003-2021) file:///C:/Users/DELL/Downloads/ ulasan-ve-erisen-turkiye-istatistikleri-2003-2021%20(1).pdf

[26] https://www.ekonomim.com/kose-yazisi/kur-enflasyon-faiz-sarmali-ve-turkiye-ihracatinin-unutulan-sorunlari/689934

[27] TC Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı 2023 Yılı Bütçe Sunumu, https://www.uab.gov.tr/uploads/pages/butce-sunumu/2023-bu-tc-e-sunumu.pdf

[28] file:///C:/Users/DELL/Downloads/kusak-ve-yol1%20(2).pdf

[29] UAB Bütçe Sunumu 2023

[30] UTİKAD, https://www.utikad.org.tr/images/HizmetDergi/utikaddergisi29sayi-7124.pdf

[31] TÜSİAD (2022) Türkiye-Çin Ekonomik İlişkileri, Sektörel Yuvarlak Masa Toplantıları-7, Ulaştırma ve Lojistik Sektörü

[32] UTİKAD https://www.utikad.org.tr/images/dosyaYoneticisi/Utikad_30.pdf

[33] DEİK Business Academy, Yıl: 4, Sayı:17; Dünya Gazetesi, 22 Aralık 2022

[34] GTB'nın Lojistik Sektörüne Yönelik Uygulamaları; TÜSİAD (2021), Yeni Bir Anlayışla Geleceği İnşa, https://tusiad.org/tr/yayinlar/raporlar/item/10855-yeni-bir-anlayisla-gelecegi-i-nsa-i-nsan-bilim-kurumlar

[35] DEİK, file:///C:/Users/DELL/Downloads/kusak-ve-yol1%20(3).pdf

[36] Dünya Ekonomisi, AÜAÖF, Ağustos, 2018

[37] Oruç, A (2022) Türkiye'nin Afrika Stratejisinin Dış Ekonomik İlişkiler Bağlamında Değerlendirilmesi ve Öneriler, TC. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı Yayınları, Yayın No: 0022; http://www.cevreciyiz.com/makale-detay/1658/iklim-degisikligi-afrikanin-milli-gelirini-eritti

[38] Ticaret Bakanlığı Çin Ülke Raporu

[39] *"İsraf utanç vericidir, idareli olmak onurlu bir davranıştır",* diyen Çin Devlet Başkanı yiyecek israfının önlenmesi amacıyla 2020 yılında "Boş Tabak Kampanyası" başlatmıştır. N-1' adı verilen kampanya uyarınca restoranlarda kişi sayısından bir eksik sayıda yemek siparişi verilecektir. Örneğin 5 kişilik bir aile en fazla dört porsiyon yemek isteyebilecek.

[40] TB verilerine göre Türkiye 2022 yılı itibariyle 38 adet STA imzalamıştır. Bunlardan MDA ülkeleriyle imzalanmış olan 11 STA, bu ülkelerin AB üyelikleri nedeniyle feshedilmiştir. 22 STA ise (EFTA, İsrail, Makedonya, Bosna ve Hersek, Filistin, Tunus, Fas, Mısır, Arnavutluk, Gürcistan, Karadağ, Sırbistan, Şili, Morityus, Güney Kore, Malezya, Moldova, Faroe Adaları, Singapur, Kosova, Venezuela ve Birleşik Krallık) yürürlüktedir.
Lübnan, Sudan ve Katar STA'ları iç onay süreçlerinin tamamlanmasını müteakip yürürlüğe girecektir.

[41] TB Ekonomik Görünüm, Temmuz 2022

[42] TB Uzak Ülke Strateji Belgesi, Kalkınma Bakanlığı (2017)

[43] https://www.oaib.org.tr/files/downloads/OAIB-Dis-Ticarette-Lojistik-Nakliye-Sigorta-Sunum-01022023.pdf

[44] TOBB Ekonomik Forum Dergisi, Yıl: 2013, Sayı: 241
https://haber.tobb.org.tr/ekonomikforum/2014/e241/WEB/assets/common/downloads/publication.pdf; Uzak Ülke Strateji Belgesi, 2022

[45] DEİK, Çin'in Kuşak ve Yol Girişimi Covid-19 Salgını Sonrası Dönemde Türkiye İçin Fırsatlar Riskler ve Öneriler

[46] DEİK, Çin'in Kuşak ve Yol Girişimi; Çin Ülke Profili, Kasım 2021,
https://www.ftso.org.tr/assets/upload/dosyalar/cin-ulke-profili.pdf

[47] İTO (2020) Yeni Dünya Düzeninde Rusya Federasyonu

[48] Rusya'da yapım aşamasındakiler hariç 35 adet nükleer santral bulunuyor. Dünyada 100'e yakını ABD'de olmak üzere işletmede olan 446, yapım halinde 61 nükleer santral var. Dünyada nükleer kaynaklı üç önemli kaza meydana gelmiştir: 1979'da ABD'de Three Mile Island,1986'da Ukrayna'da Çernobil ve 2011'de Japonya'da 9 şiddetinde yaşanan Fukuşima kazasıdır. Nükleer santraller radyasyon yaymakla birlikte bunlara göre bilgisayarlı tomografi yaklaşık 1100 katı; 1 yılda günde bir paket sigara 20 kat, uçuş personeli Ankara-Washington arası 2.7 kat daha fazla radyasyona maruz kalıyor.

[49] TMB YDMH Raporu (2023), Türk Yurtdışı Müteahhitlik Hizmetleri (1972-2022)

[50] TCMB (2010) Dış Ticarette Küresel Eğilimler ve Türkiye Ekonomisi

[51] Ticaret Bakanlığı, https://ticaret.gov.tr/hizmet-ticareti/doviz-kazandirici-hizmet-ticareti/hizmet-ticaretinin-tarihsel-gelisimi725.01.2021

[52] TCMB Yıllık Rapor 1980

[53] Ülkeler arası ticaret anlaşmalarının dış ticarete etkisine dikkat çeken UNCTAD verilerine göre İngiltere AB'den anlaşmasız ayrılması (Anlaşmasız Brexit) halinde yıllık kaybı 16 milyar $ olacaktır.

[54] TCMB (2010) Dış Ticarette Küresel Eğilimler ve Türkiye Ekonomisi

[55] 2021 yılı eylül ayından itibaren %19 olan politika faizi %8.5'e kadar düşürülmüş, 2023 yılı haziran ayında ekonomi yönetimindeki değişme ile birlikte ilk PPK toplantısında 650 bp artırılarak önce %15'e daha sonra %17.5'e, Ağustos ayında ise %25' yükseltilmiştir.

[56] TMB (2023), İnşaat Sektörü Analizi

[57] Kimilerine göre küreyi II. Dünya Savaşına götüren Büyük Kriz'in ardından liberal ekonomi politikaları popülaritesini kaybederken Avrupa'da radikal güçler yükselmiş, İtalya'da Mussolini, Almanya'da Hitler ve İspanya'da Franco ekonomik krizi gerekçe göstererek diktatörlüklerini ilan etmişlerdir.

[58] TÜSİAD (2023) Türkiye'nin 2. Yüzyılında Yüksek Teknoloji İçin Eylem Çağrısı, Nisan 2023

[59] STB Anahtar Dergisi, Yıl 34, Sayı 398, Şubat 2022; BTK, Türkiye'de Dijital Dönüşüm ve Dijital Okuryazarlık, Aralık 2022

[60] Türk Dış Ticaret Derneği, Dış Ticarette Durum, Nisan-Mayıs 2022 https://indd.adobe.com/ view/publication/df791cfe-60ab-416d-9ec9-31e3f9330111/1/publication-web-resources/pdf/DURUM_86.pdf

[61] Re-export ya da transit ticaret alış ve satış fiyatları arasında lehte fark esas olmak üzere, yurt dışına satılmış malların, transit veya doğrudan, ithalat rejimi hükümlerine tabi olmaksızın, serbest bölgeler dahil başka veya aynı ülkeye satılmasıdır. Kısaca dışarıdan alınan bir malın hiçbir işleme tabi tutulmaksızın başka bir ülkeye satılmasına re-export deniliyor. Dünyada en fazla re-export ticareti yapan ülkeler Hong-Kong, Singapur, Hollanda ve BAE'dir (TİM, https://tim.org.tr/files/downloads/Timreport/TIMReport168.pdf).

[62] Ekonomik faaliyetler tek düze değildir. Üretim ve istihdamın, azalmasına daralma/resesyon, artmasına genişleme deniliyor. En az iki çeyrek üst üste ekonominin daralması resesyondur. Daralmanın uzun sürmesine depresyon deniliyor. Daralma dönemlerinde üretim azalır, işsizlik artar.

[63] TİM Küresel Gelişmeler Bülteni, Mayıs 2023

[64] Otoriter rejim kategorisinde yer alan Rusya, merkez bankası bağımsızlığına büyük önem verir. Savaşın ilk dönemlerinde politika faizlerini yükselten Rus merkez bankası savaşa rağmen enflasyondaki düşüşle birlikte faiz oranlarını düşürmüştür. 2022'de Rusya'nın yaşadığı enflasyon diğer ülkelerden düşük kalmış, Ruble çoğu ülke parasından daha az değer kaybetmiştir.

[65] TOBB Ekonomik Forum Dergisi,Yıl: 2022, Sayı: 331 https://haber.tobb.org.tr/ekonomikforum/2022/e331/#forum-331-edergi/page/82-83

[66] İSO (2023) Endüstriyel Yemek Sanayi Sektör Raporu

[67] https://egezegen.com/ekonomi/dunya-tarim-ihracati-siralamasi/

[68] TBBB Tarım Sektörü Raporu 20232

[69] TİM İhracat Raporu 2022

[70] EGİAD (2007) https://www.egiad.org.tr/wp-content/uploads/arastirma-raporlari/Sanayilesme-stratejisi.pdf

[71] TÜSİAD (2006), Tarih, s.56

[72] TBB Tarım Sektörü Raporu 2023

[73] TB Uzak Ülkeler Stratejisi 2022

[74] https://businessdiplomacy.net/tr/asya-yuzyili/

[75] TB Uzak Ülkeler Stratejisi 2022

[76] Yeni Türkiye Vizyonu (2019), Beraber Yürüdük Biz Bu Yollarda 2, Cumhurbaşkanlığı Yayınları, s.90

[77] TÜSİAD (2021) Yeni Bir Anlayışla Geleceği İnşa, İnsan, Bilim, Kurumlar

[78] TÜRKTRADE, https://www.turktrade.org.tr/kasim-aralik-2021

[79] Anlaşmaya dahil ülkeler şunlardır: Brunei, Kamboçya, Endonezya, Laos, Malezya, Myanmar, Filipinler, Singapur, Tayland ve Vietnam ile birliğin diyalog ortaklarından Avustralya, Çin, Japonya, Güney Kore ve Yeni Zelanda.

[80] Ekonomi Bakanlığı 2018 Yılı Performans Programı

[81] Sektörlerin dış piyasalarda rekabet gücünü ölçmek amacıyla RCA değerleri hesaplanmaktadır. RCA değeri 0'ın üzerinde olan sektörler "Rekabet Gücü Yüksek", RCA skorları 50'den büyük, 0'dan küçük olan sektörler (-50<RCA≤0) "Rekabet Gücü Sınırda", RCA skorları –50'den küçük sektörler (-50≥RCA) ise "Rekabet Gücü Düşük" sektörler olarak belirlenmiştir (Türkiye İmalat Sanayiinin Yapısal Analizi (2015-2020)

[82] TÜSİAD (2022) E-ticaretin Öne Çıkan Başarısı, Tüketici Davranışlarında Değişim ve Dijitalleşme,

[83] Ticaret Bakanlığı, https://www.eticaret.gov.tr/istatistikler

[84] Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM), E-İharacat Ortak Akıl Çalıştayı https://tim.org.tr/files/ downloads/Strateji_Raporlari/E-ihracat_ortak_akil_cal%C4%B1%C5%9Ftay_raporu.pdf

[85] https://www.yapikredikobi.com.tr/_assets/pdf/DunyaGazetesiSayi5.pdf

[86] İstanbul Ticaret Odası, https://www.itohaber.com/haber/guncel/225296/e-ihracatta_a_dan_z_ye_yeni_donem.html/26 Eylül 2022

[87] Türkiye'de kambiyo mevzuatı 1930 yılında çıkarılan 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun (TPKKHK) kapsamında 1 Ağustos 1989 yılında çıkarılan 32 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, bu karara ilişkin çıkarılan tebliğler, talimatlar ve MB genelgelerinden oluşmaktadır.

[88] TDK Türk Dil Kurumu/ https://sozluk.gov.tr/

[89] TÜSİAD (2006), s.54; Takım (2019), s.2

[90] TÜSİAD (2006), Tarih (1839-1939)

[91] Atay, F. R (2021) Çankaya, https://archive.org/details/cankaya-falih-rifki-atay-pdfdrive/page/25/mode/2up

[92] Özdemir B. (2010) Osmanlı Devleti Dış Borçları, II. Baskı, Ankara; TÜSİAD (2006), s. 138

[93] İSO (2008), İstanbul Sanayi Odasının Elli Beşinci Yılında Türk Sanayii

[94] https://www.mahfiegilmez.com/2012/10/duyun-u-umumiye.html

[95] TÜSİAD (2006), Tarih

[96] Eldem V (1994) Osmanlı İmparatorluğunun Ekonomisi, TTK Yayınları

[97] I. Dünya Savaşı başladığında Osmanlı sanayisinin %15'i Türklerin, %10'u yabancıların ve %75'i ise azınlıkların elindeydi.

[98] İlki 1923 yılında yapılan İzmir İktisat Kongresi'nin ikincisi 25 yıl aradan sonra özel kuruluşların inisiyatifi ile 1948'de İstanbul'da gerçekleştirilmiştir.

[99] Tokgöz, E (2004) Türkiye'nin İktisadi Gelişme Tarihi, İmaj Yayınevi, 7. Baskı

[100] TÜSİAD (2006), Tarih

[101] İTO İhracat Semineri, 1981

[102] EGİAD (2007)

[103] DTM Dış Ticaretin Gelişimi 2008

[103] Türkiye'de genel olarak ihracatı artırmaya yönelik destek ve teşvikler şunlardır: 1- Yurtdışı Pazar Araştırması Desteği 2- Rapor ve Yurt Dışı Şirket Alım Desteği 3- Sektörel Ticaret Heyeti ve Alım Heyeti Programları Desteği 4- E-ticaret Sitelerine Üyelik Desteği 5- Pazara Giriş Belgeleri Desteği 6- Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesinin Desteklenmesi 7- Alıcı Kredisi ve Sigorta Tazmin Desteği 8- Fuar Katılım Desteği 9- Yurt Dışı Birim, Marka ve Tanıtım Faaliyetlerinin Desteklenmesi 10- Türk Ürünlerinin Yurtdışında Markalaşması, Türk Malı İmajının Yerleştirilmesi [103] Küreselleşmenin Türkiye Ekonomisine Etkileri (2002), TCMB

[104] Türk siyasal hayatında genellikle döviz kurunun yükselip ekonomik dengelerin bozulduğu dönemlerde merkez bankası başkanları ve siyasi iktidarlar tarafından *"ekonomik kurtuluş savaşı"* ve *"parasını dövizde tutanın eli yanar"* kabilinden ifadelerin kullanıldığı görülmektedir. Örneğin 5 Nisan Kararları açıklanırken dönemin Başbakanı T. Çiller: "*Gelin elbirliği ile omuz omuza bu savaşı kazanalım. Ekonomik kurtuluş savaşından zaferle çıkalım".*

[105] DTM Dış Ticaretin Gelişimi 2008

[106] Türkiye'de genel olarak ihracatı artırmaya yönelik destek ve teşvikler şunlardır: 1- Yurtdışı Pazar Araştırması Desteği 2- Rapor ve Yurt Dışı Şirket Alım Desteği 3- Sektörel Ticaret Heyeti ve Alım Heyeti Programları Desteği 4- E-ticaret Sitelerine Üyelik Desteği 5- Pazara Giriş Belgeleri Desteği 6- Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesinin Desteklenmesi 7- Alıcı Kredisi ve Sigorta Tazmin Desteği 8- Fuar Katılım Desteği 9- Yurt Dışı Birim, Marka ve Tanıtım Faaliyetlerinin Desteklenmesi 10- Türk Ürünlerinin Yurtdışında Markalaşması, Türk Malı İmajının Yerleştirilmesi ve TURQUALITY®'nin Desteklenmesi 11- Tarımsal Ürünlerde İhracat İadesi

[107] Dış ticaret istatistikleri Genel Ticaret Sistemi (GTS) ve Özel Ticaret Sistemi (ÖTS) olmak üzere iki farklı şekilde hesaplanıyor. GTS, bir ülkenin ekonomik alanına giren ve ekonomik alanından çıkan malları kapsar. Bu sistemde, ülkenin ekonomik alanını oluşturan serbest bölgeler, gümrük antrepoları ve serbest dolaşım alanına giren veya bu alanlardan çıkan mallar hesaplamalara katılmaktadır. ÖTS'de ise, gümrük antrepoları ve serbest bölgeler istatistiklerde yer almaz. Sadece serbest dolaşıma giren ve bu alandan çıkan malları kapsar (TÜİK, 2020). Dünyada GTS kullanımı daha yaygındır.

[108] Türkiye'de ihracat FOB (gemi güvertesinde teslim), ithalat ise CIF teslim şekline göre (mal bedeli + navlun + sigorta) belirlenmektedir.

[109] Sak, Güven; https://www.iso.org.tr/kongre/guven-sak-sunum.pdf

[110] TÜSİAD (2023) Yüksek Teknoloji İçin Eylem Çağrısı

[111] STB, Anahtar Dergisi, , https://edergi.sanayi.gov.tr/Arsiv/Detay/dde3484b-4961-4949-07d1-08db1f0d0336, Yıl 35, Sayı 411, Mart 2023

[112] TCMB Enflasyon Raporu 2022-III

[113] Aldan vd; (2023), Sabit Pazar Payları Analizi ile Türkiye'nin İhracat Performansı, TCMB Ekonomi Notları, 16 Şubat 2023

[114] Kalkınma Bakanlığı Ekonomik ve Sosyal Göstergeler 1950-2014; TDD, Dış Ticarette Durum, Nisan-Mayıs 2022

[115] Bahçıvan, E (2021) İstanbul Sanayi Odası Sanayi Dergisi, Aralık 2021, s. 36; TB Çekya Ülke Profili, 2020

[116] TOBB Ekonomik Forum, Sayı 238, Ekim 2013

[117] Literatürde krizlerin ardından ekonomilerin yeniden çıkışa geçmesinin zamanlamasını ifade etmek için üzere ortaya çıkan grafiğin şekli, harflerle ifade ediliyor. Bu gösterimler, genellikle "V", "W", "U", "L" ve az da olsa "WW" olarak biliniyor. "V" tipi toparlanmada ekonomide sert düşüşün ardından toparlanma da aynı hızla yükselmektedir.

[118] Aslan, B (2020) Dünya Gazetesi, 03.01.2020

[119] Turan, Ş (2023) 2023 Yazında Cari İşlemler Fazlası Mümkün Mü? 2 Haziran 2023, https://www.tskb.com.tr/blog/turkiye-ekonomisi/2023-yazinda-cari-islemler-fazlasi-mumkun-mu

[120] Nispi Satınalma Gücü Paritesine göre nominal döviz kurundaki artışın, yurtiçi enflasyon oranı ile yurtdışı enflasyon oranı arasındaki fark kadar olması gerekir. Örneğin, Türkiye'deki enflasyon oranı ABD'deki enflasyon oranından %20 daha fazla ise Türkiye'de nominal döviz kuru %20 artmalıdır.

[121] TÜRKONFED, Afet Ön Değerlendirme Durum Raporu (2023) https://turkonfed.org/Files/ContentFile/turkonfed2023kahramanmarasdepremiafetdurumraporu021023-4067.pdf

[122] Türkoğlu, F (2023), *"100 Yılın Enflasyonu"* Ekonomi Cumhuriyetimizin Yüzüncü Yılı Araştırma Serisi, Ocak 2023, Aktaran R. Bozkurt, Dünya Gaz.

[123] Saygılı vd; (2010) Türkiye'de İmalat Sanayiinin İthalat Yapısı, TCMB; Yükseler ve Türkan (2008) Türkiye'nin Üretim ve Dış Ticaret Yapısında Dönüşüm, TÜSİAD

[124] Birim değer endeksi, ihracat/ ithalat birim değerlerinde meydana gelen değişimi ölçer. Miktar endeksi ise dış ticaret miktar endeksleri fiyat sabit olmak koşuluyla dış ticaret miktarlarında meydana gelen değişimi ölçmektedir (TÜİK)

[125] Enflasyon Raporu 2023-III

[126] TİM İhracat 2021 Raporu

[127] Dolarizasyonun yüksek olduğu ülkelerde Gresham Kanunu'nun tersi bir durum ortaya çıkıyor. Milli para ödeme ve değer biriktirme aracı olma özelliğini kaybettiğinden kötü para iyi parayı değil, iyi para kötü parayı kovuyor.

[128] https://zaferyukseler.blogspot.com/2021/

[129] TCMB, Reel Efektif Döviz Kuru

[130] Reel Döviz Kuru: NDK x Yurtdışı fiyat seviyesi/Yurtiçi fiyat seviyesi formülü ile bulunur. Q: Reel Döviz Kuru, E: Nominal Döviz Kuru, P: Yurtiçi Fiyat Seviyesi, P* : Yurtdışı Fiyat Seviyesi, Q: TRY/USD. P*/P, Q: E. P*/P

[131] Özatay (2011) s.134-136

[132] Togan, Sübidey (2001), "Kasım ve Şubat Krizleri Üzerine", Yeni Türkiye Dergisi, Kriz Özel Sayısı, 2001/41, s.515

[133] Yıldırım, A; "TL'nin değeri niye 40 yılın dibinde?", Habertürk, 07.12.2021

[134] İlgili yazı için A. Aktaş https://www.ekonomim.com/kose-yazisi/merkeze-gore-tl-degerli-degil-hatta-cok-degersiz-nolacak-simdi/697124/07.06.2023

[135] Aydın vd; (2015) Türkiye'de İhracatın İthalatı Karşılama Oranı Üzerine Ampirik Bir Analiz, TCMB Çalışma Tebliği, Nisan 2015

[136] Yerel para biriminin reel olarak değer kaybettiği/döviz kurunun yükseldiği dönemlerde ihracatçılar miktar cinsinden ihracatlarını arttırmaları için döviz cinsinden ihracat fiyatlarını yerel paradaki değer kaybının belirli bir oranı kadar düşürmeleri beklenir. Yerel paradaki değer kaybı ihracatçıların bir yandan yerel para cinsinden ihracat gelirlerini artırırken döviz cinsinden ihracat fiyatlarını belirli bir oranda düşürerek rekabet gücü kazanmalarını sağlar (Enflasyon Raporu 2020-1); TB, İlaç Sektörü Raporu (2021)

[137] Yükseler ve Türkan (2008), TÜSİAD

[138] TÜSİAD (2023), s. 15

[139] TCMB Türkiye'de İmalat Sanayinin İthalat Yapısı, 2009

[140] Akbay, L (2023) https://www.dunya.com/kose-yazisi/turkiyede-yoksunluga-ragmen-luks-tuketim-yuzde-67-artti/690970

[141] https://haber.tobb.org.tr/ekonomikforum/2022/332/FORUM_332.pdf

[142] IMF ekonomistleri tarafından 2023 haziran ayında yayımlanan bir makaleye göre halka açık olmayan şirketlerde Türkiye 43 ülke arasında en çok zombi şirket oranına sahip ülkedir (IMF, The Rise of the Walking Dead: Zombie Firms Around the World)

[143] Cumhurbaşkanlığı 2021 Yılı Yıllık Programı, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2021_Yili_Cumhurbaskanligi_Yillik_Programi.pdf

[144] https://tim.org.tr/files/downloads/Timreport/TIMReport214.pdf

[145] İMMİB Ekonomi ve İhracat Verileri Bülteni Aralık 2022

[146] TÜSİAD (2023) Türkiye Sanayisinin Bugününe Bakış ve Öneriler, Haziran

[147] https://tim.org.tr/files/downloads/Timreport/TIMREport210%20(1).pdf

[148] AB İstatistik Ofisi Eurostat teknoloji yoğunluğuna göre ürünleri dört gruba ayırmaktadır: Yüksek, orta-yüksek, orta-düşük ve düşük teknolojili ürünler.

[149] İstanbul Sanayi Odası (İSO) 13. Sanayi Kongresi

[150] Strateji ve Bütçe Başkanlığı 2018 yılı verilerine göre Türkiye'de kişi başı imalat sanayi ihracat 1.802 $ iken dünya ortalaması 3.797 $'dır.

[151] Orta yüksek teknolojili ürünler; kimyasal ürünler, silah ve mühimmat, elektrikli teçhizat, motorlu kara taşıtları, tıp ve dişçiliğe ait araç ve gereçler, orta düşük teknolojili ürünler; kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri, kauçuk ve plastik ürün imalatı, ana metal sanayi, gemi ve tekne, düşük teknolojili ürünler ise gıda ürünleri ve içecek imalatı, tütün ve tekstil ürünleri, giyim eşyaları, deri, ağaç ve kâğıt ürünleridir.

[152] XI. Kalkınma Planı (2019-2023) Ar-Ge ve Yenilik Ekosisteminin Güçlendirilmesi Özel İhtisas Komisyon Raporu, s. 52

[153] Cumhurbaşkanlığı Yıllık Program 2022

[154] TİM, RCA 1000 Raporu, Rekabetçi Ürünler Yeni Pazarlar file:///C:/Users/DELL/Desktop/RCA_1000%20Raporu.pdf/03.03.2021

[155] Türkoğlu, F; 30 Ağustos 2023 Çarşamba, https://www.ekonomim.com/kose-yazisi/savunma-sanayisinin-basarisini-saglayan-5-faktor/706276

[156] TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri Aralık 2022

[157] Kalkınma Bakanlığı (2017) Dış Ticaret, Haziran 2017

[158] Yıllara göre ihracatın birim fiyatı yükselmemiş olsa bile miktarı sürekli yükselmiştir. 2001 yılında Türkiye 41 milyon ton mal ihraç ederken 2010'da 100 milyon tona, 2021'de ise 174 milyon tona yükselmiştir. 20 yılda ihracat miktarı 4 kat artarken birim değerinde önemli bir gelişme yaşanmamıştır.

[159] https://www.trademap.org/20.12.2020

[160] The World Bank, 2014. Turkey - Trading up to high income : country economic memorandum; Aldan vd; (2023) "Sabit Pazar Payları Analizi ile Türkiye'nin İhracat Performansı", TCMB Ekonomi Notları Washington, DC: World Bank Group.

[161] TCMB (2022) İhracatta Yeni Pazarların Katkısı ve Pazar Sürekliliği, Yazıcı, D; Torun, H; TCMB Ekonomi Notları, Ekim 2022

[162] TİM, İhracat 2020 Raporu, s.29

[163] TB Uzak Ülkeler Stratejisi

[164] İSO https://www.iso500.org.tr/sunum-ve-konusma-metni-iso-500

[165] TCMB Enflasyon Raporu 2023-II

[166] Otomotiv Sanayi Derneği (OSD) 2021 Yılı Küresel Değerlendirme Raporu https://www.osd.org.tr/saved-files/PDF/2022/09/01/2021%20K%C3%BCresel%20De%C4%9Ferlendirme%20Raporu.pdf

[167] Allianz Trade, Otomotiv Sektörü 2023 Raporu

168 https://ticaret.gov.tr/data/5b87000813b8761450e18d7b/Oto_Ana-Yan_Sanayi.pdf; https://oib.org.tr/tr/basin-odasi-basin-bultenleri-otomotiv-endustrisi-araliksiz-16-yildir-ihracat-sampiyonu.html

169 Türkiye'de 1000 kişiye düşen araç sayısı 189 iken ABD'de 808, Avrupa'da 510, Rusya'da 354, Meksika'da 259, Brezilya'da 207, dünyada en fazla otomobil üreten ikinci ülkesi olan Çin'de 102'dir. 1954 yılında otomobil başına nüfus sayısı ABD'de 3, Fransa'da 16, İtalya'da 64, Brezilya'da 141 ve Türkiye'de 804'tür (TSKB Otomotiv Sektörü Raporu).

170 TSKB Otomotiv Sektörü Raporu 2017

171 TSKB Otomotiv Sektörü Raporu 2017

172 XI. Kalkınma Planı (2019-2023) Kimya Sanayi Çalışma Grubu Raporu

173 https://www.sanayi.gov.tr/plan-program-raporlar-ve-yayinlar/sektor-raporlari/mu0110011408

174 İKMİB İstanbul Kimyevi Maddeler ve Mamul İhracatçılar Birliği, https://www.ikmib.org.tr/files/images/muhtelif6/%C3%87al%C4%B1%C5%9Fma%20Y%C4%B1l%C4%B1%20Raporu%20WEB%2001.04.22.pdf

175 https://www.egiad.org.tr/wp-content/uploads/yarin-dergisi/55-sayi.pdf

176 TSKB Tekstil-İplik Sektör Raporu, https://www.tskb.com.tr/i/content/729_1_Tekstil_iplik_Bilgi_Notu_Temmuz_2014.pdf

177 https://www.sanayi.gov.tr/plan-program-raporlar-ve-yayinlar/sektor-raporlari/mu2812011411

178 https://www.sanayi.gov.tr/plan-program-raporlar-ve-yayinlar/sektor-raporlari/mu0810011406; https://www.kolayihracat.gov.tr/sektorler/elektrik-ve-elektronik-urunler

179 TC Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Anahtar, Ocak 2023, Yıl 35, Sayı 409

180 Elektrik ve Elektronik Sektörü İhracatçılar Birliği Faaliyet Raporu, 2021

181 Dünya Kuru ve Sert Kabuklu Meyveler Konseyi Türkiye'de 2023 yılı için fındık rekoltesini 810 bin ton, TZOB 718 bin ton, TÜİK ise 730 bin ton olarak öngörmüştür.

182 Adıgüzel, M; TBMM Fındık Kanunu Gerekçesi, 14 Eylül 2022

183 Takım A: (2021) Uluslararası Ticarete Giriş, Ekin Yayınevi

184 Karadeniz, Y (2023) https://www.ekonomim.com/ekonomi/2022de-ithalatini-en-hizli-artiran-ulke-turkiye-haberi-702778/01.08.2023

185 TCMB Enflasyon Raporu 2020-IV

186 https://www.mahfiegilmez.com/2022/07/dolar-euro-esitligi-bizi-nasl-etkiler.html/13 Temmuz 2022

187 Farklı paraların birbirlerine oranına parite deniliyor. Euronun dolar karşısındaki değerine euro/dolar paritesi deniyor. Dış ticaret birden fazla para ile yapılırken raporlamanın tek bir parayla (dolar) yapılması nedeniyle paritedeki değişmeler ithalatın ve ihracatın değerini etkiliyor. Örneğin euro ile ihracatta satıcı aynı para birimiyle tahsilat yaparken kayıtları parite cinsinden yaptığından euro/dolar paritesi (veriyi bozan gürültü: genel eğilimin yanlış yorumlanmasına neden olan geçici faktörler) ihracatın değerini etkiliyor. Parite yükseldiğinde ihracatın dolar cinsinden değeri yükselirken düştüğünde azalıyor. Bu durum ithalat için de geçerli.

188 https://www.mahfiegilmez.com/2022/07/dolar-euro-esitligi-bizi-nasl-etkiler.html/13 Temmuz 2022

189 Ağırlıklı olarak Afrika kıtasında olmak üzere 30 ülkeye yapılan ihracatta bedel getirme zorunluluğu bulunmamaktadır. Azerbaycan, Cezayir, Fas, Mısır, Kazakistan, Özbekistan, Tunus, Türkmenistan, Ukrayna gibi 9 ülke için bedel getirme tutarı ihracat tutarının %50'sidir.

190 IMF'nin 2016 yılında yaptığı güncelleme ile SDR içinde Dolar'ın payı %43.38; Euro'nun payı %29.31 ve Yuan'ın payı ise %12.28 olarak belirlenmiştir.

191 DEİK, TÜRKİYE'S BUSINESS DIPLOMACY JOURNAL, YEAR 5, ISSUE 22, ISSN 2667-7199/business-diplomacy-s22.pdf

192 İnal vd; Yerel Paralar İle Ticaret Türkiye'nin Durumu ve Merkez Bankasının Rolü, Merkezin Güncesi, https://tcmbblog.org/15.07.2023

193 Yılmaz, G. (2016) Dış ticarette Türk Lirası kullanmak mümkün mü? https://www.bloomberght.com/yorum/guzem-yilmaz/1956911-dis-ticarette-turk-lirasi-kullanmak-mumkun-mu/09.12.2016

194 Dahilde işleme izin belgesi/dahilde işleme izni kapsamındaki CIF ithal tutarının FOB ihraç tutarına oranına döviz kullanım oranı deniliyor

195 TÜSİAD (1980) Konuşmalar, 24 Ocak 1980

196 İthal Girdi Payı: Firma İthalatı/Firma ithalatı + Firmanın Yurtiçi Firmalardan Alımları, formülü ile hesaplanmaktadır. TCMB tarafından, 2009-2020 dönemini kapsayan bir çalışmaya göre Türkiye'de imalat sanayi ihracatçı firmaları için ithal ortalama girdi kullanım oranı %28.5 olarak hesaplanmıştır (Enflasyon Raporu 2022-I).

197 **Diğer Asya ülkeleri:** Afganistan, Bangladeş, Bhutan, Bruney, Doğu Timor, Endonezya, Filipinler, Güney Kore, Hindistan, Hong Kong, Japonya, Kamboçya, Kazakistan, Kırgızistan, Laos, Makao, Maldivler, Malezya, Moğolistan, Myanmar, Nepal, Pakistan, Singapur, Sri Lanka, Tacikistan, Tayland, Çin Taypeyi, Türkmenistan, Vietnam, Çin, Özbekistan.
Diğer Afrika ülkeleri: Angola, Benin, Botsvana, Burkina Faso, Burundi, Cape Verde, Cibuti, Ekvator Ginesi, Eritre, Etiyopya, Fildişi Kıyısı, Gabon, Gambiya, Gana, Gine, Gine Bissau, Güney Afrika Cumhuriyeti, Güney Sudan, Kamerun, Kenya, Komorolar, Kongo, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Lesotho, Liberya, Madagaskar, Malavi, Mali, Morityus, Mayotte, Moritanya, Mozambik, Namibya, Nijer, Nijerya, Orta Afrika Cumhuriyeti, Ruanda, Sao Tome ve Principe, Senegal, Seyşeller, Sierra Leone, Somali, St. Helena, Sudan, Svaziland, Tanzanya, Togo, Uganda, Zambiya, Zimbabve, Çad.

198 TB Uzak Ülkeler Stratejisi 2022

199 Düşündere, A.T; (2017) Türkiye'nin Uzak Pazarlara Erişim Problemine E-Ticaret Çözüm Olabilir mi?, TEPAV Değerlendirme Notu

200 file:///C:/Users/DELL/Downloads/afrika-kitasal-rapor-yeni-re-3%20(1).pdf

201 https://www.ab.gov.tr/turkiye-ab-iliskilerinin-tarihcesi_111.html

202 Ticaret Bakanlığı, https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/avrupa-birligi/yani-basimizdaki-dev-pazar-avrupa-birligi/15.01.2021

203 Ticaret Bakanlığı Ülke Masalları Bülteni, Ocak 2021, https://dtuegm.ticaret.gov.tr/data/600aa0d513b8765b00afd614/Ulke%20Masalari%20Bulteni-Ocak2021-Sayi26.pdf

204 Ülgen, S ve P.Y Dilek (2015) Gümrük Birliğinde Yeni Dönem ve İş Dünyası, TÜSİAD Yayınları, Yayın No: 2015, 10-568

205 https://www.ekonomim.com/ekonomi/turk-markalara-52-ulkede-ab-ablukasi-haberi-706387/31.08.2023

206 Ekonomi Bakanlığı Faaliyet Raporu 2017; Güldağ, H (2023), https://www.ekonomim.com/kose-yazisi/metal-ihracatcilari-gumruk-birliginin-muzeden-cikarilmasina-onculuk-etmeli/702617/31 Temmuz 2023

207 TİM, Ticarette En Yüksek Paya Sahip Ürünlerin RCA Analizi Mısır (2023)

208 Dünyada platin ve krom rezervlerinin %90'ı, altının %40'ı, minerallerin %30'u, doğalgaz ve petrolün %12'si Afrika'da bulunmaktadır. Afrika kıtası dünya nüfusunun %15'ini oluşturmasına rağmen dünya gelirinden aldığı pay %3 bile değildir.

209 file:///C:/Users/DELL/Downloads/afrika-kitasal-rapor-yeni-re-3%20(1).pdf

210 XVII. yüzyılda Newton tarafından ortaya atılan Çekim Modeli Teorisine göre *"iki kütle arasındaki çekim kuvveti; bunların büyüklükleriyle doğru orantılı, aralarındaki mesafenin karesiyle ters orantılıdır".*

211 Mete Çubukçu, NTV Parola, https://www.youtube.com/

212 Siyasi ilişkilerin çok güçlü olduğu dost ve kardeş ülke Azerbaycan bile Türk plakaları araçlardan 500 $ transit geçiş ücreti alırken İran, Rus, Gürcü, Ukraynalı, Özbek ve Kazak plakalı araçlardan bu ücreti almıyor.

213 Toplam ithalatta Türkiye'den yaptıkları ithalatın payının %15'in üzerinde olan diğer ülkeler ise Gürcistan, Suriye, Türkmenistan ve Azerbaycan'dır.

214 İlgili araştırma: Potansiyeli Yüksek ve İhracat Yapmayan Firmalar Üzerine Mikro Veri İle Bir İnceleme, TCMB Merkezin Güncesi, Seven vd;2021

215 https://ticaret.gov.tr/data/5b9b61fc13b8761cc09f9b92/genel_bilgi.TB.pdf

216 Ekonomi Bakanlığı 2014 Faaliyet Raporu

217 Bilindiği gibi AB ile 16 Aralık 2013 tarihinde imzalanan *"Geri Kabul Anlaşması"* çerçevesinde Türkiye'nin bazı kriterleri yerine getirmediği gerekçesiyle vize sorunu yaşanmaktadır. Türkiye 72 kriterden 65'ini tamamlamış, 3 kriter kısmen tamamlanmış, 3 kriter ise tamamlanmamıştır.

218 TBMM Tutanak Dergisi, https://www.tbmm.gov.tr/ 08.01.2008

219 Türkiye için yapılan çalışmalar reel kurun ithalat üzerindeki etkisinin ihracata göre daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır (Çelgin vd; İhracat ve İthalatta Gelir ve Göreli Fiyat Etkilerinin Ayrıştırılması, TCMB, 2019).

220 TSKB Sektörel Görünüm 2018

221 https://www.worldbank.org/en/topic/energy/overview

222 Yükseler ve Türkan (2008), TÜSİAD

223 TCMB Enflasyon Raporu 2023-II

224 Takım, A (2017), s.412

225 Aynı ürün veya hizmeti üretmek için daha az enerji kullanımını ifade eden enerji verimliliği sera gazı emisyonlarının azaltılması, enerji ithalatının düşürülmesi yoluyla sağlanan döviz tasarrufu ile hanehalkı/firma/ülke ölçeğinde maliyetlerin düşürülmesi vb. faydalar sağlamaktadır.

226 Enerji Verimliliği Derneği, https://www.enver.org.tr/

227 TOBB Ekonomik Forum Dergisi,Yıl: 2020, Sayı: 313

228 Geleceğini tehlikeye atacak şekilde doğadaki bütün canlı organizmalara zarar verme pahasına ulaşılan ekonomik büyüme için Ö. Asaf'ın *"bütün renkler aynı hızla kirlendi,* dizesi örnek verilmektedir; TSKB https://www.tskb.com.tr/blog/surdurulebilirlik/2023-surdurulebilirlik-gun demindeneler-var/3 Kasım 2022;TÜBİTAK https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/okyanustaki-cop-adasi

229 https://www.climate.gov/news-features/understanding-climate/climate-change-global-temperature

230 https://www.tskb.com.tr/uploads/file/iklime-dair-2022-4-final.pdf;

231 TBB, Yeşil Dönüşüm ve Enerji, https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/8871/Yesil_Donusum_ve_Enerji_degerlendirme.pdf/Ağustos 2022

232 TSKB Aylık Enerji Bülteni Kasım 2022

233 2022 yılında Pakistan'da yaşanan sel felaketinde 1.700 kişi hayatını kaybetmiş, 12.600 kişi ise yaralanmıştı. Dünya Bankasının hesaplamasına göre bu felaketin Pakistan ekonomisine maliyeti 40 milyar $ olmuş, 9 milyon kişi ise yoksulluk riski ile karşı karşıya kalmıştır.

234 https://haber.tobb.org.tr/ekonomikforum/2022/339/FORUM_339.pdf

235 http://www.cevreciyiz.com/makale-detay/1685/yenilenebilir-kaynaklarla-ilgili-bilmeniz-gerekenler

236 https://www.egiad.org.tr/wp-content/uploads/yarin-dergisi/70-sayi.pdf

237 TSKB, Kalkınma Perspektifi, 2023

238 İlgili çalışma; Kenanoğlu, M ve Selin Özokçu, TEPAV (2022), Türk Firmaları Yeşil Dönüşüme Ne Kadar Hazır, Ankara, Mayıs 2022

239 https://www.climatebonds.net/green-bond-segments-stock-exchanges

240 Bu bölümün hazırlanmasında yazarın Türkiye'de Hükümetler ve Ekonomi Politikaları eserinden büyük ölçüde faydalanılmıştır

[241] Pakdemirli, Ekrem (2002) Cumhuriyet Döneminin Ekonomik Büyüklükleri (1923-2002), TOBB Yayınları, s.8

[242] Yükseler, Zafer (2011) Türkiye'nin Karşılaştırmalı Cari İşlemler Dengesi ve Rekabet Gücü Performansı (1997-2010 Dönemi), TCMB, Haziran-2011.s.7

[243] 2008'den itibaren dünyayı etkisi altına alan küresel krizin etkileri daha aktif önlemelerin alınmasını gerektirdi. Bu düzenlemelerin tümüne MAP deniliyor. ZKO, kredi kartları ile ilgili sınırlandırmalar, vade ve taksit sınırlandırmaları ve genel karşılıklar, Türkiye'de uygulanan başlıca MAP'lardır. Yapılan çalışmalar MAP araç sayısı arttıkça etkinliğinin arttığını, gelişmekte olanlarda gelişmişlere nazaran daha etkili olduğu ve MAP'ların etkilerinin asimetrik olduğu; daraltıcı politikaların genişletici politikalardan daha etkili olduğunu göstermektedir (Eroğlu, Egemen (2018) Makro İhtiyati Politikalar: Türkiye Uygulaması ve Uygulamaların Hanehalkı Borçluluğuna Etkileri, TCMB)

[244] Yabancı para kullanımının artmasına dolarizasyon/para ikamesi deniliyor. Dolarizasyonun yüksek iken fiyatlamalar, sözleşmeler ve ödemeler yabancı para biriminden yapılıyor. Ekonomi dolarize olduğunda milli para ödeme ve değer biriktirme aracı olma özelliğini kaybettiğinden kötü para iyi parayı değil, iyi para kötü parayı piyasadan kovuyor. Türkiye'de dolarizasyon ağırlıklı olarak 2011 yılından itibaren başlamış 2022 yılında ekonominin en önemli sorunlarından biri olmuştur. MB'nin raporlarında belirttiği gibi ekonomide enflasyon ve enflasyon beklentilerindeki artış dövize olan talebi artırmış, 2022 yılında dolarizasyon oranı 2002 krizi seviyesi olan %65'e; 2023 yılı haziran ayında ise %68'e (KKM ile YP mevduatının toplamı) yükselmiştir.

[245] TCMB Enflasyon Raporu 2021-1

[246] Dış ticarete konu olmayan "*parasal altın"*, TCMB'ye ait ve rezerv olarak tutulan altınları ifade ederken, *"parasal olmayan altın"* ise bunun dışındaki ziynet eşyası niteliğindeki tüm altınları kapsamaktadır.

[247] Eğilmez ve Kumcu (2001), s. 34

[248] Eğilmez, M (2022), Kendime Yazılar, https://www.mahfiegilmez.com/2022/09/nereden-geldi-bu-24-milyar-dolar.html/13 Eylül 2022

[249] Aktaş, A (2022) https://www.dunya.com/kose-yazisi/neyi-yanlis-olcuyoruz-ki-nhn-bu-kadar-buyuyor/668758/13.09.2022

[250] Ekonomi teorisinde (Kapsanmamış faiz haddi paritesi) faiz oranlarının ne olması gerektiği konusunda bir konsensus oluşmuştur. Buna göre faiz oranları yerli paradaki değer kaybı (devalüasyon) + yurtdışı faiz oranı+ Risk priminin toplamı kadar olmalıdır.

[251] Kazgan (2017),s. 150; Aktaş; A (2009), Ekoanaliz, Dünya Gazetesi, 31.07.2009

[252] Aktaş, A (2022) Eko Analiz, Dünya Gazetesi, 19 Ekim 2022

[253] TÜSİAD Görüş Dergisi, Nisan 2010, Sayı:61

[254] TOBB Ekonomik Rapor 2016

[255] Yükseler, Z. (2021) https://zaferyukseler.blogspot.com/2021/04/

[256] IMF, World Economic Outlook, April 2022

[257] GTB, Temel Ekonomik Göstergeler,2017

[258] Bakırtaş, T (2023) 17 Ağustos 2022, https://www.paraanaliz.com/2022/yazarlar/prof-dr-tah sin-bakirtas/ak-parti-doneminde-cari-acik-olgusunun-analizi-ve-ucuruma-suruklenen-ekonomi-g-35762/

[259] Bakır; N (2023) Makrobakış, Dünya Gazetesi, 15 Mayıs 2023

[260] Reel faiz oranı = Nominal faiz oranı – Enflasyon oranı

[261] TCMB (2002), Küreselleşmenin Türkiye Ekonomisine Etkileri, s.24

[262] Aktaş, A (2023) Eko Analiz, https://www.ekonomim.com/kose-yazisi/300-milyar-dolar/691533,

[263] TBMM 2011 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı, s.269

[264] TBMM 2011 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı, s.274

[265] Yazıcı, D ve Eken, A.A; (2022) Türkiye'nin Hizmet İhracatının Yapısı, TCMB Ekonomi Notları

266 TÜSİAD 2023

267 TB, https://ticaret.gov.tr/hizmet-ticareti/hizmet-ticaret-istatistikleri; TCMB Ekonomi Notları, 2022; TB Uzak Ülkeler Stratejisi (2022)

268 Türkiye'de uluslararası hizmet ticareti 12 başlık altında sınıflandırılmaktadır. Bunlar: 1. Başkasına ait fiziksel girdiler için imalat hizmetleri, 2.Bakım/Tamir Hizmetleri, 3. Taşımacılık, 4. Seyahat, 5. İnşaat, 6. Sigorta ve Emeklilik Hizmetleri, 7. Finansal Hizmetler, 8. Fikri Mülkiyet Hakları Kullanım Ücretleri, 9. Telekomünikasyon, Bilgisayar ve Bilgi Hizmetleri, 10. Kişisel Kültürel ve Eğlence Hizmetleri, 11. Diğer İş Hizmetleri ve 12. Resmi Hizmetler şeklindedir.

269 Ticaret Bakanlığı, Ekonomik Görünüm Ocak 2020 https://ticaret.gov.tr/data/5e18288613b8761dccd355ce/Ekonomik_G%C3%B6r%C3%BCn%C3%BCm.pdf

270 Yazıcı, D; Eken, A.A; (2022), Türkiye'nin Hizmet İhracatının Yapısı, tcmb Ekonomi Notları, 2022

271 UNCTAD, https://unctadstat.unctad.org/wds/TableViewer/tableView.aspx

272 CLIMATE TRANSPARENCY REPORT https://forourclimate.org/hubfs/CT2022%20Summary%20report%20Web2.pdf

273 DB tarafından 2018 yılında yayınlanan son LPI verilerine göre Türkiye 160 ülke arasında 47. sırada yer almaktadır. DB tarafından 2 yılda bir yayınlanan LPI Raporu 2020 yılı için yayınlanmamış, 2022 yılında yayınlanacaktır.

274 UTİKAD Lojistik Sektörü Raporu 2021; DEİK https://businessdiplomacy.net/mags/18/#page/ 36

275 Takım, A (2017) Türkiye'nin Temel Ekonomik Sorunları, Ekin Yayınevi

276 UAB Bütçe Sunumu 2023, https://www.uab.gov.tr/uploads/pages/butce-sunumu/2023-bu-tc-e-sunumu.pdf

277 Demiryolu Taşımacılığı Derneği (DTD), Demiryolu Yük Taşımacılığı Sektör Değerlendirme Raporu, Ağustos 2023

278 https://www.uab.gov.tr/uploads/pages/denizcilik/04-sektor-raporlari-denizyolu.pdf; DTO Denizcilik Sektörü Raporu 2021

279 TSKB (2018) Kalkınma Perspektifi Turizm, Ağustos 2018

280 TÜSİAD (2019) Turizmde Dönüşüm Senaryoları Raporu, Aralık 2019

281 TÜİK Turizm İstatistikleri, IV. Çeyrek: Ekim-Aralık ve Yıllık, 2018

282 TÜRSAB, Turizmin Ekonomideki Yeri, https://www.tursab.org.tr/istatistikler/turizmin-ekonomi deki-yeri/24.02.2021

283 İlgili çalışma: Salgınının Dış Talep ve Turizm Kanallarıyla Olası Etkileri, TCMB Enflasyon Raporu 2020-2 TİM 2020 Dış Ticaret Raporu

284 Munyar, V; (2023), İş Dünyasında Diyalog, Ekonomim, 14 Eylül 2023

285 TÜİK, Satınalma Gücü Paritesi, 2022, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Satinalma-Gucu-Paritesi-(Hanehalki-Nihai-Tuketim-Harcamalari)-2022-49758&dil=1/21 Haziran 2023

286 TÜRSAB https://www.tursab.org.tr/e-dergi?pdf=/assets/assets/uploads/dunya-turizm-istatis tik/2021-yilsonu-degerlendirmesi.pdf

DIŞ TİCARETTE KORUMACILIK
ve
2008 KRİZİ SONRASI DEĞİŞEN KORUMACILIK ÖNLEMLERİ

Dr. Arzu POLAT

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-68-4

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ekim 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

"Ticaret, ulusların zenginliğini eşit yapan bir güçtür".
Gladstone
"İbadet gibi, ticaret de hile kabul etmez".
Hz. Ali

1929 Büyük Buhranı ve sonrasında meydana gelen dünya savaşları ülke ekonomilerini olumsuz yönde etkilemiştir. Büyük buhran ve savaşın meydan getirdiği olumsuzlukların zaman içerisinde giderilmesiyle birlikte küreselleşme sürecinin de etkisi ile ülkeler dışa açılmaya ve çeşitli ekonomik faaliyetlerde bulunmaya başlamışlardır. Dünyadaki bütünleşme ve küreselleşme eğilimleri dış ticaretin önemini son yıllarda daha da artırmıştır. Dış ticaret sayesinde aralarında mesafe olan ülkelerdeki üretici ve tüketiciler ilişki kurabilmiş ve böylece artan uluslararası ilişkiler de ülkelerin kendi içinde bir dönüşüme girmesine neden olmuştur. Bir diğer ifade ile küreselleşme sonucu dış ticaret serbestleşmeye başlamıştır. Serbest ticaret, küreselleşmenin gereklerinden biri olsa da uygulamada hiçbir sınırlamaya tabi olmayan uluslararası mal ve hizmet ticaretiyle çok fazla karşılaşılmamaktadır. Özellikle savaş ve kriz dönemlerinde ülkelerin kendi ürünlerine yönelmesi dış ticarete bir müdahale olarak korumacılık olgusunu ortaya çıkarmıştır. Korumacılık, ülkelerin kendi pazarlarındaki ithalatlarını kısıtlamalarına neden olan bir yoldur.

Dış ticarette, gümrük vergileri (tarifeler), eş etkili vergiler, ithalat yasakları ve devletleştirme gibi klasik koruma önlemlerinin yanında özellikle krizlerden sonra ithalat kotaları, gönüllü ihracat kısıtlamaları, gönüllü ithalat arttırılması, sübvansiyonlar, karteller, entegrasyon ve diğer teknik ve idari düzenlemeler gibi yeni korumacılık önlemleri de ortaya çıkmaya başlamıştır. Anti-damping

uygulamaları da bunlardan neredeyse en çok uygulananı olmuştur. Amaç dampingli malların meydana getireceği zararı en aza indirmek ve küçük yatırımcıyı korumaktır. Anti-damping vergilerinin alınabilmesi için zarar tespitinin yapılması çok önemlidir. Ulusların zenginliği için ticaret şarttır ancak önemli olan ticaretin adil olarak yapılmasıdır. Adil ticaret kuralları çerçevesinde küreselleşmeyle birlikte artan ithalatın yerli sanayi üzerindeki etkisini gidermeye yönelik korunma önlemleri alınması gerekmektedir.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
DIŞ TİCARET VE DIŞ TİCARETTE KORUMACILIK

I. DIŞ TİCARET TANIMI VE DIŞ TİCARETTE GELİŞMELER 3
A. Dış Ticaret Tanımı 3
B. Dış Ticaretin Tarihsel Gelişimi 5
1.Feodalizm Dönemi 5
2. Merkantilizm Dönemi 5
3.Fizyokrasi Dönemi 7
4.Liberalizm Dönemi 8
5.Yeni Dış Ticaret Teorisi 13
C. Dış Ticarette Gelişmeler 15
II. SERBEST DIŞ TİCARET VE DIŞ TİCARETTE KORUMACILIK 17
A. Serbest Dış Ticaret 17
B. Dış Ticarette Korumacılık 19
III. DIŞ TİCARETTE KORUMACILIK NEDENLERİ 23
A. Ulusal Güvenlik-Savunma Tezi 24
B. Dış Ticaret Hadlerinin Bozulması 24
C. Bebek Sanayi Tezi 24
D. Adil Ticaret 25
E. Stratejik Ticaret Politikası 25
F. İşsizliğin Önlenmesi 25
G. Dış Ödemeler Dengesinin İyileştirilmesi 26
H. Çevrenin Korunması 26
İ. Dampinge Karşı Koruma 26

İKİNCİ BÖLÜM
DIŞ TİCARETTE KORUMACILIK ÖNLEMLERİ

I. DIŞ TİCARETTE KORUMACILIK ÖNLEMLERİ 31
A. Geleneksel (Klasik) Korumacılık Önlemleri 32
1. Gümrük Tarifeleri (Vergileri) 33
2. Eş Etkili Vergiler 35
3. İthalat Yasakları 37
4. Devletleştirme 38
B. Yeni Korumacılık Önlemleri 39
1. İthalat Kotaları 39
2. Gönüllü İthalat Arttırılması 42
3. Gönüllü İhracat Kısıtlamaları 43
4. Sübvansiyonlar 44
5. Milletlerarası Karteller 46
6. Entegrasyon 46
7. Teknik ve İdari Diğer Düzenlemeler 47
8.Anti-damping Uygulamaları 52

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
2008 KRİZİ SONRASI KORUMACILIK VE KORUMACILIK ÖNLEMLERİNİN ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

I. AB ÜLKELERİNDE KRİZ VE KORUMACILIK 55
A. Krizde AB Ülkelerinin Durumu 57
B. AB Ülkelerinde Korumacılık Önlemleri 58
II. TÜRKİYE'DE KRİZ VE KORUMACILIK 61
A. Kriz Öncesi Türkiye'de Dış Ticaretin Gelişimi 61
B. Krizde Türkiye'nin Durumu 63
C. Türkiye'de Korumacılık Önlemleri 65
1. Gümrük Tarifeleri 68
2. Eş Mali Yükümlülükler 69
3. Anti-Damping Vergisi ve Telafi Edici Vergi 69
4. Görünmez Engeller 70
III. KORUMACILIK ÖNLEMLERİNİN ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 71

A. Dünya Arzına Etkisi 71
B. Ülkenin Kendi İhracatına ve İhracatçı Ülkenin Ticaret Haddine Etkisi 72

GENEL DEĞERLENDİRME 75

KAYNAKLAR 77

EKLER 85

KAYNAKLAR

AKMAN, M.S., (2015). "Ticarette "korunma önlemleri" ve korumacılık: Ek vergi yoluyla ithalatın kısılması hedefe ulaştırır mı?", **TEPAV**, Eylül Politika Notu.

ALAGÖZ, M., YAPAR, s. (2007). "Görünmez Engeller: Serbest Ticarete Bir Engel Mi?", **Akademik Bakış, Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi**, Ocak, Sayı:11.

ALTUNKAYA, Ö. (2004). "Damping Savaşları", **Ekonomik Forum**, Mayıs.

APPLEYARD, D.R., FİELD, A.J. (1998). **International Economics**, Irwin, Boston, 1998.

ARDA, M., (1995). "Uluslararası Ticaret – Çevre İlişkileri", **Yeni Türkiye**, Temmuz-Ağustos, Y.1, S.5.

ATABAY BAYTAR, R. (2011). "Küresek Kriz Sürecinde Artan Korumacı Önlemlerin Gelişmekte Olan Ülkelere Yansımaları", **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Bahar, Y.10, S.19.

BAYRAKTUTAN, Y., (2003). "Bilgi ve Uluslararası Ticaret Teorileri", **C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, Cilt:4, Sayı:2.

BERG, H.V., (2004). **International Economics**, International Edition, Mc Graw Hill, Irwin.

BOWN, C.P., (2014). "Trade Policy Flexibilities and Turkey: Tariffs, Anti-damping, Safeguard and WTO Dispute Settlement", **The World Economy**, 37(2).

BOZKURT, C., (2011). "Menşei Kavramı ve Menşei Kazanma Kriterlerinin İlgili Mevzuat Işığında Değerlendirilmesi", **İSMMMO Mali Çözüm Dergisi**.

BOZTAŞ, D., (2011). "Dünya Ticaretinde Korumacılığın Yükselişi ve Yeni Korumacılık", **Gümrük Dünyası**.

ÇAKMAK, E., AKDER, H., (2005). "DTÖ ve AB'deki Gelişmeler Işığında 21. Yüzyılda Türkiye Tarımı", **TUSİAD Basın Bülteni**.

DEARDORFF, A.V., (2007). (Çev. Sait AKMAN). "Dünya Ekonomisi ve Dünya Ticaret Sistemi Nereye Gidiyor?", **Uluslararası Ekonomi ve Dış Ticaret Politikaları**, 3(1-2).

Dış Ticaret Politikası Ders notları, s.24. Erişim: uluslararasi-ekonomi-politikasi-ders-notlari-siirt-2022528151538175.pdf, 12.05.2023.

DİRİKKAN, H. (1996), **Karşılaştırmalı Hukuk Açısından Damping ve Antidamping Önlemler,** Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, İzmir.

DTÖ Türkiye Ticaret Politikası İnceleme Raporu, 2012, s. 46, Erişim: https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/tp359_e.htm, 23.04.2023.

DTÖ, Integrated analysis and retrieval of notified non-tariff measures Erişim: World Trade Organization - Integrated Trade Intelligence Portal - Home page (wto.org), 12.06.2022.

DTÖ, Dünya Ticaret Örgütü, Erişim: http://www.mfa.gov.tr/dunya-ticaret-orgutu-__dto_.tr.mfa, 03.05.2023.

EKDİ, B., (2003). **Gümrük Birliği Çerçevesinde Damping ve Yıkıcı Fiyat Uygulamaları**, Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezleri Serisi, Ankara.

EKER, M.M., (1993). "Çok Taraflı Ticaret Sistemi, Yeni Korumacılık ve Türkiye", **DPT**, Ekim.

Ekonomi Bakanlığı, Erişim: http://www.ekonomi.gov.tr/avrupabirligi/index.cfm?sayfa=DCAF09A1-D8D3-8566-4520A4F69EC6D800, 05.05.2023.

ENGİN, N., (1992). **Uluslararası Ticarette Korumacı Eğilimler**, İstanbul Ticaret Odası, Yayın No: 1992-4.

ERTUNA, Ö., (2009). "Krizden Alınacak Dersler", **Financial Post**, Y.1, S.1.

GATT Bilgilendirme Rehberi, Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB), Yayın No: 95, Ankara 2009, s.5-6.

Gelir İdaresi Başkanlığı, Erişim: http://www.gib.gov.tr/fileadmin/user_upload/VI/GBG1.htm, 20.06.2015.

Gümrük Tarifeleri, Erişim: https://slideplayer.biz.tr/slide/12844840/, 25.06.2023.

Hazine ve Maliye Bakanlığı, Erişim: https://www.hmb.gov.tr/, 19.02.2023.

HECKSCHER, E. (1966). "The Effect of Foreign Trade on the Distribution of Income 1919", in H. S. Ellis, L. Z. Metzler (eds), **Readings in the Theory of International Trade**, London: George Allen and Unwin.

HERBERT, G., (1981). **International Economics**, Illinois, Simon Frosel University.

HUBERMAN, L., (2003). **Feodal Toplumdan Yirminci Yüzyıla**, çev. Murat Belge, İstanbul, İletişim Yayınları.

KALAYCI, İ., (2011). "2008 Küresel Finans Krizi Sonrasında Dış Ticarette Korumacılık: Paradigma Kayması (Mı?)", **Maliye Dergisi**, S.161, Temmuz-Aralık.

KARACA, N., (2003). "GATT'tan Dünya Ticaret Örgütü'ne", **Maliye Dergisi,** S.144.

KARLUK, R.S., (2003). **Uluslararası Ekonomi Teori ve Politika**, 7. Baskı, Beta Basım, İstanbul.

KAYMAKCI, O., AVCI, N., ŞEN, R., (2007). **Uluslararası Ticarete Giriş**, Nobel Yayın, Ankara.

KEYNES, J.M., (1969). **İstihdam, Faiz ve Para Genel Teorisi**, İstanbul, Fakülteler Matbaası.

KRISHNA, R. (1997), "Antidumping in Law and Practice", **World Bank Working Papers Series**.

KRUGMAN, P., (1979). "Increasing Returns, Monopolistic Competition and International Trade", **Journal of International Economics**, V.9.

KRUGMAN, P., (1980). "Scale Economies, Product Differentiation, and the Pattern of Trade". **American Economic Review,** No:70.

KRUGMAN, P., (1995). "Growing World Trade: Causes and Consequences", **Brooking Papers on Economic Activity**, V.(1).

LEONTIEF, W. (1954). "Domestic Production and Foreign Trade: The American Capital Position Re-examined", **Economia Internazionale**, V. VII, No:1.

LİNDER, S.B., (1961). **An Essay on Trade and Transformation**, John Wiley& Sons, New York.

MARCEAU, G. (1994), **Anti-Dumping and Anti-Trust Issues in Free Trade Areas**, Oxford University Press, UK

MAURİCE, D., (1992). **Kapitalizmin Gelişimi Üzerine İncelemeler**, çev. F.Akar, İstanbul, Bölge Yayınları.

OHLİN, B. (1933). **International and Interregional Trade**, Harvard University Press.

OZANSOY, A., (2009). "2008-2009 Küresel Krizine Karşı ülkelerin Gösterdikleri Korumacılık Refleksleri", **Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi**, Eylül, S.69..

ÖZCAN, h.A., (1998). "Dünden Bugüne Dış Ticaretimizdeki Gelişmeler", **Dış Ticaret Dergisi**, Özel Sayı.

ÖZER, I., (2007). "Stratejik Ticaret Politikaları", **Uluslararası Ekonomi ve Dış Ticaret Politikaları**, 2(3).

PAMUK, Ş., (2005). **Osmanlı-Türkiye İktisadi Tarihi 1500-1914**, İstanbul, İletişim Yayınları.

POSNER, M.V., (1961). "International Trade and Technical Change", **Oxford Economic Papers**.

RİCARDO, D., (1971). "On the Principles of Political Economy and Taxation", Ed. R. M. Hartwell, Pelican Classics.

RG. 25.07.1999 tarih ve 23766 sayılı Resmî Gazete, 3577 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Kanun.

RG. 15.11.2008 tarih ve 27055 sayılı Resmî Gazete, İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin 2008/33 sayılı Tebliğ.

SADUN, A., (1989). **İstihdam Para ve İktisadi Politika**, 9 Basım, Ankara, Savaş Yayınları.

SAMUELSON, P.A., (1948). "International Trade and the Equalization of Factor Prices", **Economic Journal**, V.58.

SAVAŞ, V.F., (1997). **İktisadın Tarihi**, Avcıol Yayınları, İstanbul.

SAVAŞ, V.F., (2005). **Var Sayalım ki; İktisat**, Yeditepe Üniversitesi Yayınları.

SAYGILIOĞLU, N., GERÇEK, A., (2007). **Dış Ticaret ve Gümrük - Kurallar, İşlemler ve Vergileme-**, Yaklaşım Yayıncılık, Ankara.

SELEN, U., GÜMÜŞ, S., (2011). "Piyasa Ekonomisinde Koruyucu İktisat Politikalarının Ve Ticaret Politikası Önlemlerinin Analizi", **Ekonomi Bilimleri Dergisi**, C.3, No.2.

SELİK, M., (1998). **İktisadi Doktrinler Tarihi**, İstanbul, Gerçek Yayınevi..

SEYİDOĞLU, H., (1996). **Uluslararası İktisat, Teori Politika ve Uygulama**, Güzem Can Yayınları, İstanbul.

SMITH, A. (2002). (Çeviren: M. Tanju AKAD)., **Ulusların Zenginliği**, Cilt 2, Alan Yayıncılık, Kasım.

STERBOVA, L., (2009). "Role of International Trade Rules In The Current Economic Crisis", **E-Leader Talinn**.

STOLPER, W.F., SAMUELSON, P.A., (1941). "Protection and Real Wages", **Review of Economic Studies**, V.9, I.1.

Tarife Dışı Araçlar, Erişim: https://ekonomihukuk.com/uluslararasi-iktisat/tarife-disi-araclar/, 20.05.2023.

TAYLOR, T., (2002). (Çeviren: F.B. ÖZGEN ve A. YENİPAZARLI), "The Truth About Globalization", **Liberal Düşünce**, Yıl:7, Sayı:27.

Ticaret Bakanlığı, Erişim: http://www.gtb.gov.tr/, 25.04.2023.

Ticaret Bakanlığı, Korunma Önlemleri, Erişim: https://ticaret.gov.tr/ithalat/ticaret-politikasi-savunma-araclari/korunma-onlemleri, 28.05.2023.

Ticaret Bakanlığı, Yürürlükteki Önlemler, Erişim: https://ticaret.gov.tr/ithalat/ticaret-politikasi-savunma-araclari/korunma-onlemleri/yururlukteki-onlemler, 30.06.2023.

Ticaret Bakanlığı, Erişim: https://ticaret.gov.tr/ithalat/ticaret-politikasi-savunma-araclari/korunma-onlemleri/korunma-onlemleri-ulusal-mevzuat, 02.03.2023.

TUNCER, S., (1994). "Korumacılık Teori ve Uygulama", **Maliye Araştırma Merkezi Konferansları**, S.36.

TUNCER, S. (2001). "Damping ve Dampinge Karşı Vergi-I", **Yaklaşım,** S.97, Ocak.

TUNCER, S., (2001). "Yeni Korumacılık Tarife Dışı Ticaret Engelleri", **Mükellefin Dergisi**, Nisan.

TUNÇ, H., (2004). **Uluslararası Ticaret, Para ve Finans**, Alfa Yayınları, İstanbul.

TURANLI, R., (2000). **İktisadi Düşünce Tarihi**, Bilim Teknik Yayınevi, Ekim.

TÜSİAD, **Dış Ticarette Çevre Koruma Kaynaklı Tarife Dışı Teknik Engeller ve Türk Sanayii İçin Eylem Planı**, İstanbul, No:T/98-233, Ağustos 1998, s.34.

UNCTAD, İnternational Classification of non-Tariff Measures, 2012 Version, 2015, United Natios, s.3.

UTKULU, U., (2005). **Türkiye'nin Dış Ticareti ve Değişen Mukayeseli Üstünlükler**, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, İzmir.

VERNON, R., (1966). "International Investment and International Trade in the Product Cycle", **The Quarterly Journal of Economics**, V.80, No. 2.

WALTHER, T., (1997). **The World Economy**, New York: John Wiley.

World Trade Organisation, Erişim: http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/org6_e.htm, 03.12.2022.

YILDIRIM, S., (2010). "2008 Yılı Küresel Ekonomi Krizinin Dünya ve Türkiye Ekonomisine Etkileri", **KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi,** 12(18).

YILMAZ, E., (1992). **Dış Ticaret Kuramlarının Evrimi**, Gazi Üniversitesi Yayınları, (İİBF Yayın No:57), Ankara.

AB üye ülkeler, Erişim: http://www.avrupa.info.tr/tr/avrupa-birligi/ab-nedir/ueye-uelkeler.html, 23.12.2013.

2007-2012 Dönemi Küresel ve Ulusal Dış Ticaret Gelişmeleri, T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Ankara 2013, s.7.

DOĞAL KAYNAK BOLLUĞUNUN EKONOMİK BÜYÜME VE GELİR DAĞILIMI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ:

KAZAKİSTAN ÜZERİNE AMPİRİK BİR ANALİZ

Madina KAKİM ve Güray AKALİN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-97-3

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ağustos 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Doğal kaynak, emek ve sermaye gibi temel üretim faktörlerinden birisi olduğundan sürdürülebilir refah artışının da sağlayıcısı olarak görülmektedir. Çünkü doğal kaynak bolluğu üretim artışını kolaylaştırmakta, kaynak güvenliğinin oluşmasını sağlamakta ve ticari bir mal olarak da ülkeye döviz katkısı sunabilmektedir. Bu kaynaklar yeni yatırımlar, eğitim, arge ve teknolojik yenilikler gibi gelişmeyi destekleyecek alanlarda kullanılabilir ve uzun dönemde ekonomik performansı olumlu etkileyebilir. Bu durumda, doğal kaynakların varlığı bir nimet olarak nitelendirilmektedir. Ancak Hollanda'nın 1959 yılında dünyanın en büyük 10. doğalgaz rezervini keşfetmesi ve daha sonrasında yaşananlar doğal kaynak bolluğunun bir nimet mi yoksa lanet mi olduğu tartışmasını beraberinde getirmiştir. Zira doğal gaz rezervininin keşfi ile Hollanda'nın fiziki serveti önemli ölçüde artmış ve ekonomi başlangıçta olumlu etkilenmişse de sonraki yıllarda ekonomide ciddi sorunlar yaşanmaya başlanmıştır. Bu kapsamda, doğalgazın bulunması ve ihracı ile Hollanda ekonomisi dış ticaret fazlası vermeye başlamış ve Hollanda'nın o zamanki para birimi "Gulden" aşırı değer kazanmıştır. Gulden'in aşırı değer kazanması ülkede üretilen ürünleri dünya piyasasında nispi olarak pahalı hale getirmiş, doğalgaz dışı sektörlerde faaliyet gösteren firmalar rekabet gücünü kaybetmiş ve doğalgaz sektörüne işgücü akışı yaşanmıştır. Bu durum ise ülkedeki diğer sektörlerin gerilemesine neden olmuştur. Özellikle bu gerileme sonucunda sanayi sektörü daralmış ve ülke sanayisizleşme sürecine girmiştir. Hollanda ekonomisinde yaşanan bu sendrom iktisat literatüründe "Hollanda Hastalığı" olarak yerini almıştır.

Hollanda ekonomisinde yaşananlar başta Endenozya, Norveç, Rusya ve Venezuela olmak üzere doğal kaynak zengini ülkelerin ekonomik performanslarının daha yakından incelenmesine yol açmıştır. Ne var ki bu çalışmalar daha çok kaynak bolluğu-ekonomik büyüme ilişkisi üzerine odaklanmış ve gelirin yurt içindeki dağılımı ihmal edilmiştir. Ayrıca önemli doğal kaynaklara sahip olan ve doğal kaynak rantının GSYH'a oranı ortalama %18 olan Kazakistan'ın hiçbir çalışmada doğrudan ele alınıp incelenmediği belirlenmiştir. Buradan hareketle gerçekleştirilen bu çalışmanın amacı Kazakistan'da 1994-2020 yılları arasında doğal kaynak zenginliğinin ekonomik büyümeyi ve gelir dağılımını nasıl etkilediğini ortaya koymak ve böylece literatüre ampirik ve teorik katkı sağlamaktır. Bu kitabın ekonomik kalkınma ve Kazakistan ekonomisi üzerine çalışan lisanüstü öğrenciler, akademisyenler ve konuya ilgi duyan herkese faydalı olmasını temenni ederiz.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
KAZAKİSTAN EKONOMİSİ

1.1. KAZAKİSTAN EKONOMİSİNİN GENEL DURUMU VE TARİHSEL GELİŞİMİ 3
1.2. KAZAKİSTAN'IN BAŞLICA EKONOMİK SEKTÖRLERİ 15
1.2.1. Tarım ve Hayvancılık 15
1.2.2. Sanayi Sektörü 20
1.2.3. Hizmetler Sektörü 23
1.2.4. Enerji Sektörü 25
1.2.4.1. Petrol ve Doğalgazın Ekonomi İçerisindeki Payı 25
1.2.4.2. Diğer Doğal Kaynakların Ekonomi İçerisindeki Payı 31

İKİNCİ BÖLÜM
DOĞAL KAYNAK ZENGİNLİĞİNİN EKONOMİK PERFORMANSA ETKİLERİ

2.1. DOĞAL KAYNAK ZENGİNLİĞİNİN EKONOMİK PERFORMANSA OLUMLU ETKİLERİ 35
2.1.1. Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkileri 35
2.1.2. Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkileri 36
2.2. DOĞAL KAYNAK ZENGİNLİĞİNİN EKONOMİK PERFORMANSA OLUMSUZ ETKİLERİ: HOLLANDA HASTALIĞI 36
2.2.1. Hollanda Hastalığının Görüldüğü Ülkeler 39
2.2.1.1. Hollanda Örneği 39
2.2.1.2. Venezualla Örneği 41
2.2.1.3. Norveç Örneği 43
2.2.1.4. Endenozya Örneği 46
2.2.1.5. Rusya Örneği 48
2.2.2. Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkileri 49
2.2.3. Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkileri 51

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
AMPİRİK LİTERATÜR TARAMASI VE UYGULAMA

3.1. AMPİRİK LİTERATÜR TARAMASI 53
3.1.1. Doğal Kaynak Zengiliğinin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisini İnceleyen Çalışmalar 53
3.1.2. Doğal Kaynak Zengiliğinin Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkisini İnceleyen Çalışmalar 58
3.2. DEĞERLENDİRME 60
3.3. MODEL VE VERİ SETİ 61
3.4. ZAMAN SERİSİ ANALİZİ 62
3.4.1. Birim Kök Analizi 63
3.4.1.1. KPSS Birim Kök Testi 63
3.4.2. Eşbütünleşme Analizi ve Katsayı Tahmini 64
3.5. AMPİRİK ANALİZ SONUÇLARI 65
3.5.1. Birim Kök Analizi Sonuçları 65
3.5.2. ARDL Sınır Testi Sonuçları 67

SONUÇ VE POLİTİKA ÖNERİLERİ 71

KAYNAKÇA 75

DİZİN 87

KAYNAKÇA

Abdakimov, A. (1994). *История Казахстана (с древнейших времен до наших дней).* Almatı: Cumhuriyet Yayınevi.

Abuov, K. K., & Kulmaganbetova, A. S. (2019). Процесс реформирования земельных отношений в Республике Казахстан. *Образовательная Система: Новации в Сфере Современного Научного Знания*, 213-219.

Ades, A., & Di Tella, R. (1999). Rents, competition, and corruption. *American Economic Review*, *89*(4), 982-993.

Akalin, G., Özbek, R. İ. ve Çifci, İ. (2018). Türkiye'de gelir dağılımı ve ekonomik büyüme arasındaki ilişki: ARDL sınır testi yaklaşımı. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *20*(4), 59-76.

Akça, E. E., Bal, H. ve Demiral, M. (2015). Doğal kaynak zenginliği ve ekonomik büyüme ilişkisinde yönetişim göstergelerinin aracılık etkisi: MENA ve Hazar ülkelerinden ampirik bulgular. *Ege Akademik Bakış*, *15*(3), 301-312.

Akhmetova, B. (2017). Анализ рынка услуг в Республике Казахстан. *Исследовательский Потенциал Молодых Ученых: Взгляд в Будущее*, 3-7.

Akorda. (2020, 10 Kasım). *Kazakistan Cumhuriyeti*. Retrieved from: https://www.akorda.kz/ru/republic_of_kazakhstan/kazakhstan#.

Alimbaev, A. A., & Kenesheva, G. A. (2018). Структурная модернизация экономики Казахстана. *Universum: Экономика и Юриспруденция*, *11*(56), 1-6.

Alkan, S. (2019). *Venezuela ekonomisinde yaşanan gelişmelerin Hollanda hastalığı bağlamında incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Alvarado, R., Tillaguango, B., López-Sánchez, M., Ponce, P., & Işık, C. (2021). Heterogeneous impact of natural resources on income inequality: the role of the shadow economy and human capital index. *Economic Analysis and Policy*, *69*, 690-704.

Amirenov, H., (2011). Желтоқсан көтерілісінің себеп-салдары тым әріде. *Almaty Akshamy*. Retrieved from: http://almaty-akshamy.kz/zhelto-san-k-terilisini-sebep-saldary-t/.

Antonova, N. M., & Bektenov, T. K. (2019). К вопросу о внешней торговле Республики Казахстан. *Современная Экономика: Актуальные Вопросы Достижения и Инновации*, 281-284.

Artikbayev, Zh. O. (2006). *История Казахстана.* Almatı: Kazak Üniversitesi.

Atesheva, E., & Aleknavicius, P. (2013). Процесс земельной реформы в Республике Казахстан. *Baltic Surveying*, 26-30.

Atkinson, G., & Hamilton, K. (2003). Savings, growth and the resource curse hypothesis. *World Development*, *31*(11), 1793-1807.

Aubakirova, G. M. (2020). Трансформационные преобразования экономики Казахстана. *Проблемы Прогнозирования*, *1*(178), 155-163.

Auelbekova, A. K. (2021). Влияние мирового кризиса на экономику Республики Казахстан. *Национальные Экономические Системы в Контексте Формирования Глобального Экономического Пространства,* (7), 132-134.

Auty, R. M. (2001). The political economy of resource-driven growth. *European Economic Review*, *45*(4-6), 839-846.

Avom, D., Ovono, N. N., & Nkoa, E. O. (2022). Revisiting the effects of natural resources on income inequality in Sub-Saharan Africa. *International Journal of Development Issues*, *21*(3), 389-412.

Ayagan, B. G., Abzhanov, Kh. M., Seliverstov, S.V., & Bekenova, M.S. (2010). *Современная история Казахстана*. Almatı: Raritet.

Aydarbayeva, R. K. (2017). Этапы становления независимости Казахстана. *Grand Altai Research & Education*, (1), 95-100.

Azretbergenova, G. Zh., Syzdykova, A. O., & Biymendeev, B. (2021). Обеспечение продовольственной безопасности Республики Казахстан в условиях COVID-2019. *Проблемы Агрорынка*, (2), 21-30.

Babak, V. (2006). Нефтегазовый сектор Казахстана. *Центральная Азия и Кавказ*, *4*(46), 50-66.

Badeeb, R. A., Lean, H. H., & Clark, J. (2017). The evolution of the natural resource curse thesis: A critical literature survey. *Resources Policy*, *51*, 123-134.

Bal, H. (2011). İktisadi gelişme ve doğal kaynaklar: Geçiş ekonomileri çerçevesinde bir inceleme. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *20*(1), 87-104.

Barbier, E. B. (2003). The role of natural resources in economic development. *Australian Economic Papers*, *42*(2), 253-272.

Barinková, E. K. N. (2019). Development of foreign trade relations between Kazakhstan and the EU under the influence of geopolitical changes. *Central and Eastern Europe in the Changing Business Environment*, 113-123.

Bekenova, L. M. (2016). Современное развитие основных секторов промышленности Казахстана. *Экономика: Стратегия и Практика*, (2), 58-71.

Benli, A. O. (2008). *Kazakistan ülke profili*. Ankara: T.C. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı.

Berentayev, K. (1998). Основные этапы и результаты реформирования экономики республики Казахстан. *Центральная Азия и Кавказ*, №14. Retrieved from: https://ca-c.org.ru/journal/1998/14-1998/st_11_berentaev.shtml.

-------. (2001). Экономика Казахстана в 90-е годы XX столетия. Основные этапы экономической политики. In M.S. Ashimbayev (Ed.), *Суверенный Казахстан на рубеже тысячелетий* (pp. 124 - 183). Астана: Елорда.

Bobylev, Y. N., Kaukin, A. S., & Miller, E. M. (2020). Текущее состояние и перспективы на мировом рынке нефти. *Экономическое Развитие России*, *27*(5), 50-57.

BP Statistical Review of World Energy (2022, 8 Ekim). Retrieved from: https://www.bp.com/en/global/corporate/energy-economics/statistical-review-of-world-energy.html?ysclid=ldezjk1ew9732228778.

Brunnschweiler, C. N. (2008). Cursing the blessings? Natural resource abundance, institutions, and economic growth. *World Development*, *36*(3), 399-419.

Celik, T. T. ve Taş, O. (2007). Etkin piyasa hipotezi ve gelişmekte olan hisse senedi piyasaları. *İTÜDERGİSİ/b*, *4*(2), 11-22.

Corden, W. M. (1984). Booming sector and Dutch disease economics: survey and consolidation. *Oxford Economic Papers*, *36*(3), 359-380.

Corden, W. M., & Neary, J. P. (1982). Booming sector and de-industrialisation in a small open economy. *The Economic Journal*, *92*(368), 825-848.

Çamoğlu, S. M. ve Akıncı, M. (2012). Türkiye'de sektörel banka kredilerinin gelişimi: Bir zaman serisi analizi. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, *19*(1), 193-210.

Çatalbaş, N. (2008). Kafkasya ve orta Asya'daki geçiş ekonomilerinde hizmetler sektörünün yeri ve geleceği. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, *25*(2), 207-236.

Çınar, S. (2015). Doğal kaynaklar ve ekonomik büyüme ilişkisi: Gelişmekte olan ülkeler örneği. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, *37*(2), 171-190.

De Broeck, M., & Kostial, K. (1998). Output decline in transition: The case of Kazakhstan. *IMF Working Paper WP/98/45.* International Monetary Fund: Washington D.C.

Dodonov, V. Yu (2019). Экономическое развитие Казахстана в постсоветский период: основные тенденции и изменение роли в мировой экономике. *Вестник Дипломатической Академии МИД России. Россия и Мир*, *3*(21), 93-112.

Dünya Bankası. (2022, 8 Ocak). Retrieved from: https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators.

Ebrahim-zadeh, C. (2003). Dutch Disease: Too much wealth managed unwisely. *IMF Finance & Development*, 40(1), 50-50.

Eder, L. V., & Nemov, V. Yu. (2014). "Голландская болезнь" в России: особенности возникновения и формирования. In A.V. Alekseev & L.K. Kazantseva (Eds.), *Проблемы и перспективы модернизации Российской экономики* (p.p.180-201). Novosibirsk: ИЭОПП СО РАН.

Edigenov, M. B., Usupaev, Sh. E., Maralbaev, A. O., & Turkbaev, P. B. (2016). Перспективы освоения месторождений полезных ископаемых Кыргызстана и Казахстана. *Ежемесячный Научно-технический и Производственный Журнал «Горный журнал»*, (8), 10-15.

Energy Information Administration (EIA) (2017). *Country analysis brief: Kazakhstan*. U.S. Energy Information Administration.

Engle, R. F., & Granger, C. W. J. (1987). Cointegration and error correction: representation, estimation, and testing. *Econometrica: Journal of The Econometric Society*, *2*(2), 251-276.

Erum, N., & Hussain, S. (2019). Corruption, natural resources and economic growth: Evidence from OIC countries. *Resources Policy*, *63*, 101429.

Esentugelov, A., Zhukov, S., & Sharipova, E. (Eds.). (2006). *Казахстанская нефть – шанс для развития*. Алматы: Фонд Сорос Казахстан.

Farzanegan, M. R., & Habibpour, M. M. (2017). Resource rents distribution, income inequality and poverty in Iran. *Energy Economics*, *66*, 35-42.

Fedorovich, S. V., Karimovna, S. G., Takhirovna, S. G., & Azimovna, S. S. (2019). Infrastructural development of agricultural products in the Republic of Kazakhstan. *Экономика региона*, *15*(2), 561-575.

Forbes Kazakhstan**.** (2021, 14 Aralık). *Когда Казахстан вернется к докоронавирусным объемам добычи нефти*. Retrieved from: https://forbes.kz/process/resources/kogda_kazahstan_vernetsya_k_dokoronavirusnyim_obyemam_dobyichi_nefti?ysclid=le6a3frmz4986374603.

Fum, R. M., & Hodler, R. (2010). Natural resources and income inequality: The role of ethnic divisions. *Economics Letters*, *107*(3), 360-363.

Gelb, A. H. (Ed.). (1988). *Oil windfalls: Blessing or curse?*. New York: Oxford University Press.

Gelmanova, Z. S., & Zhaksybaeva, G. Sh. (2016). Промышленная стратегия Республики Казахстан. *Инновационные Развитие Территорий*, 63-68.

Gerelmaa, L., & Kotani, K. (2016). Further investigation of natural resources and economic growth: do natural resources depress economic growth?. *Resources Policy*, *50*, 312-321.

Goderis, B., & Malone, S. W. (2011). Natural resource booms and inequality: Theory and evidence. *Scandinavian Journal of Economics*, *113*(2), 388-417.

Gujarati, D. (2016). *Örneklerle Ekonometri* (N. Bolatoğlu, Çev.). Ankara: BB101 Yayınları.

Gulaikhan K. (2021). Foreign direct investment in Kazakhstan in 2020: Structure and dynamics. *Central Asian Bureau for Analytical Reporting.* Retrieved from: https://cabar.asia/en/foreign-direct-investment-in-kazakhstan-in-2020-structure-and-dynamics.

Gurbanov, S. (2011). *Azerbaycan'da enerji kaynakları ve Hollanda hastalığı: Makroekonomik etkileri ve ampirik değerlendirme*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Gylfason, T. (2000). Resources, agriculture and economic growth in economies in transition. *Agriculture and Economic Growth in Economies in Transition, 53*(4), 545-579.

-------. (2001). Natural resources, education, and economic development. *European Economic Review*, *45*(4-6), 847-859.

Gylfason, T., & Zoega, G. (2003). Inequality and economic growth: Do natural resources matter?. *Inequality and Growth: Theory and Policy Implications*, *1*, 255-292.

-------. (2006). Natural resources and economic growth: The role of investment. *World Economy*, *29*(8), 1091-1115.

Hartwell, C. A., Horvath, R., Horvathova, E., & Popova, O. (2019). Democratic institutions, natural resources, and income inequality. *Comparative Economic Studies*, *61*(4), 531-550.

Hartwell, C., Horvath, R., Horvathova, E., & Popova, O. (2022). Natural resources and income inequality in developed countries: synthetic control method evidence. *Empirical Economics*, *62*(2), 297-338.

Haseeb, M., Kot, S., Hussain, H. I., & Kamarudin, F. (2021). The natural resources curse-economic growth hypotheses: Quantile–on–Quantile evidence from top Asian economies. *Journal of Cleaner Production*, *279*, 123596.

Havranek, T., Horvath, R., & Zeynalov, A. (2016). Natural resources and economic growth: A meta-analysis. *World Development*, *88*, 134-151.

International Energy Agency (IEA) (2021), *Kazakhstan Energy Profile*, EU International Energy Agency.

International Monetary Fund, (2005). *Press release: Russian Federation completes early repayment of entire outstanding obligations to the IMF*. Retrieved from: https://www.imf.org/en/News/Articles/2015/09/ 14/01/49/pr0519.

Isham, J., Woolcock, M., Pritchett, L., & Busby, G. (2005). The varieties of resource experience: natural resource export structures and the political economy of economic growth. *The World Bank Economic Review*, *19*(2), 141-174.

Jiménez-Rodríguez, R., & Sánchez, M. (2005). Oil price shocks and real GDP growth: empirical evidence for some OECD countries. *Applied Economics*, *37*(2), 201-228.

Johansen, S. & Juselius, K. (1990). Maximum likelihood estimation and inference on cointegration—with applications to the demand for money. *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, *52*(2), 169-210.

Johansen, S. (1988). Statistical analysis of cointegration vectors. *Journal of Economic Dynamics and Control*, *12*(2-3), 231-254.

JSC Center for Development of Trade Policy "QazTrade". (2021, 3 Aralık). *Анализ тенденций мировой торговли и внешней торговли Казахстана 2021*. Retrieved from: https://www.export.gov.kz/export/finished_research.

JSC Center for Development of Trade Policy "QazTrade". (2021, 3 Aralık). *Анализ тенденций мировой и внешней торговли Казахстана 2020*. Retrieved from: https://www.export.gov.kz/export/finished_research.

Jumashev, S. (2014). Тенденции развития земельной реформы в Республике Казахстан в условиях становления рыночной экономики. *Балтийский Юридический Журнал*, (4), 46-54.

Kaliyev, G. A., & Moldashev, A. B. (2021). Вопросы продовольственной безопасности Казахстана. *Проблемы Агрорынка*, *4*(4), 13-22.

Kallevig, S. G. (2013). *Norveç ve Türkiye örnekleri üzerinden Hollanda hastalığı teorisi ve sıcak para karşılaştırması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kan, G. V., & Shayakhmetov. N. U. (2007). *Қазақстан тарихы*. Almatı: Almatıkitap.

Kaya, E. (2014). Hugo Chávez'in petrol politikası ve ABD. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (31), 193-208.

Kazakistan Bilgi portalı. (2021, 4 Aralık). *Экономика Казахстана выросла на 4,2% за 11 месяцев 2014 года.* Retrieved from: https://www.zakon.kz/4677389-jekonomika-kazakhstana-vyrosla-na-42-za.html.

Kazakistan İstatistik Komitesi (2021, 3 Aralık). Retrieved from: https://stat.gov.kz/official/industry.

Kazakistan İstatistik Komitesi. (2022, 24 Ekim). *Demografik istatistikler*. Retrieved from https://stat.gov.kz/official/industry/61/statistic/7.

Kazportal. (2022, 20 Ekim). *Природные ресурсы Казахстана*. Retrieved from: https://www.kazportal.kz/prirodnyie-resursyi-kazahstana/?ysclid=l9eht3k6m94 32862760.

Kekchebaev, E., & Zhakupova, G. (2021). Маркетинговые исследования сельского хозяйства Казахстана. *Институт Маркетинговых и Социологических Исследований Elim*. Retrieved from: https://marketingcenter.kz/20/rynok-selskoe-khoziaistvo-kazakhstan.html#realexport.

Kekchebaev, E., Zhakupova, G. & Suleimenov, R. (2021). Экономика Казахстана 2020. *Институт Маркетинговых и Социологических Исследований Elim*. Retrieved from: https://marketingcenter.kz/20/economy-kazakhstan-2020.html# impex.

Kim, D. H., & Lin, S. C. (2018). Oil abundance and income inequality. *Environmental and Resource Economics*, *71*(4), 825-848.

Kwiatkowski, D., Phillips, P. C., Schmidt, P. & Shin, Y. (1992). Testing the Null Hypothesis of Stationarity Against The Alternative of A Unit Root. *Journal of Econometrics*, *54*(1-3), 159-178.

Larsen, E. R. (2005). Are rich countries immune to the resource curse? Evidence from Norway's management of its oil riches. *Resources Policy*, *30*(2), 75-86.

Leamer, E. E., Maul, H., Rodriguez, S., & Schott, P. K. (1999). Does natural resource abundance increase Latin American income inequality?. *Journal of Development Economics*, *59*(1), 3-42.

Lomonosov, D. (2021). Роль коронавирусной пандемии и развала сделки ОПЕК+ в динамике цены на нефть в 2020 году. *MPRA* (No. 109319), 1-12.

Lyubimov, I. (2016). Богатство природными ресурсами и экономический рост: истории успехов и неудач. *Available at SSRN 2775645,* 1-27.

Mehlum, H., Moene, K., & Torvik, R. (2006). Institutions and the resource curse. *The Economic Journal*, *116*(508), 1-20.

Mercan, M. ve Göçer, İ. (2014). Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinde Hollanda hastalığı riski: Amperik bir analiz. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *32*(2), 251-274.

Mert, S. (2019). *Hollanda hastalığı ile mücadelede seçilmiş ülke örnekleri üzerinden mali çözüm önerileri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.

Mukhamediyev, B. M. (2011). Инфляционные процессы и монетарная политика в экономике Казахстана. *The Journal of Economic Research & Business Administration*, *87*(5), 17-23.

Mukhammedov, A. U., Tasmaganbetov, A. B., & Turganbaev, M. A. (2020). Развитие агропромышленного комплекса Республики Казахстан. *Вестник Университета «Туран»*, (1), 76-82.

Munshi, A. Yu., Kurikhin, S. V., Munshi, A. Sh., & Ilyin, S. Yu. (2019). Развитие внешней торговли Республики Казахстан в XXI веке. *Экономические Исследования и Разработки,* 63-68.

Narayan, P. K. (2005). The saving and investment nexus for China: Evidence from cointegration tests. *Applied Economics*, *37*(17), 1979-1990.

Naurzbekova, M., & Vlasova, D. (2021). Влияние COVID-19 на экономику Казахстана. *Қазақстан Республикасы Білім және Ғылым Министрлігі Жұбанов Атындағы Ақтөбе Өңірлік Университеті*, *3*, 248-252.

Nazarbayev, N. (2006). *Казахстанский путь*. Karaganda: ISBN 9965–442–61–4.

Nikulichev, Yu. V. (2002). Содружество независимых государств. Очерк современной истории. *Российская Бизнес-Газета,* 1-122.

Niyazbekova S.U., & Nazarenko O.V. (2018). Современное состояние и перспективы развития нефтегазового сектора Республики Казахстан. *Вестник Московского Университета Имени СЮ Витте. Серия 1: Экономика и Управление*, *4*(27), 7-14.

Noreng, O. (1986). Energy policy and prospects in Norway. *Annual Review of Energy*, *11*(1), 393-415.

Norges Bank Investment Management. (2022, 29 Kasım). Retrieved from: https://www.nbim.no/en/.

Omarkhanova, Zh. M. (2020). Оценка развития аграрного сектора Республики Казахстан. *«Сейфуллин оқулары – 16: Жаңа Формациядағы Жастар Ғылыми – Қазақстанның Болашағы» Атты Халықаралық Ғылыми-Теориялық Конференциясының Материалдары,* 169-173.

-------. (2020). Влияние COVID-19 на экономику Казахстана. *Уфимский Гуманитарный Научный Форум «Гуманитарная Миссия Обществознания на Пороге Нового Индустриального Общества»*, 197-203.

Oyesanmi, T. A. (2011). *Investigating Dutch disease: The case of Nigeria* (Unpublished PhD Dissertation). Eastern Mediterranean University (EMU), North Cyprus.

Özturk, I., & Acaravci, A. (2010). CO2 emissions, energy consumption and economic growth in Turkey. Renewable and Sustainable Energy Reviews, 14(9), 3220-3225.

-------. (2013). The long-run and causal analysis of energy, growth, openness and financial development on carbon emissions in Turkey. *Energy Economics*, *36*(1), 262-267.

Pesaran, M. H. & Shin, Y. (1999). An autoregressive distributed lag modelling approach to cointegration analysis. In S. Storm (Ed.), *Econometrics and economic theory in the 20th century: The ragnar frisch centennial symposium* (pp. 371-413). Cambridge University Press.

Pesaran, M. H., & Pesaran, B. (1997). *Working with Microfit 4.0: Interactive econometric analysis*. Oxford: Oxford University Press.

Pesaran, M. H., Shin, Y., & Smith, J. S. (2000). Structural analysis of vector error correction models with exogenous I (1) variables. *Journal of Econometrics*, *97*(2), 293-343.

-------. (2001). Bounds testing approaches to the analysis of level relationships. *Journal of Applied Econometrics*, *16*(3), 289-326.

Pessoa A. (2008). Natural resources and institutions: The "natural resources curse" revisited, *MPRA* (No. 8640), 1-22.

Rautava, J. (2004). The role of oil prices and the real exchange rate in Russia's economy-a cointegration approach. *Journal of comparative economics*, *32*(2), 315-327.

Regjeringen.no. (2022, 27 Kasım). *Norsk oljehistorie på 5 minutter*. Retrieved from: https://www.regjeringen.no/no/tema/energi/olje-og-gass/norsk-oljehistorie-pa-5-minutter/id440538/.

Riyazi, İ. (2017). *Hollanda hastalığının sektörler üzerine etkisi: Suudi Arabistan ve İran'a yönelik incelemeler* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Ross, M. L. (2001). Does oil hinder democracy?. *World Politics*, *53*(3), 325-361.

-------. (2003a). Nigeria's oil sector and the poor. *Position Paper for DFID-Nigeria, UCLA, Los Angeles.*

-------. (2003b). The natural resource curse: How wealth can make you poor. In I. Bannon & P. Collier (Eds.), *Natural resorces and violent conflict: Options and actions* (pp. 17-42). World Bank Publications.

Sachs, J. D., &Warner, A. M. (1995). Natural resource abundance and economic growth. *National Bureau of Economic Research, Working Paper*, (No. 5398), 1-54.

-------. (2001). Natural resources and economic development: The curse of natural resources. *European Economic Review*, *45*(4-6), 827- 838.

Sala-i-Martin, X., & Subramanian, A. (2003). Addressing the natural resource curse: An illustration from Nigeria. *National Bureau of Economic Reesearch*, *Working Paper* (No. 9804), 1-46.

Sarsenov, I., & Urazov, T. (2017). Kazakhstan-The economy has bottomed out: what is next?-country economic update. *The World Bank* (No. 114856), 1-27.

Sebri, M., & Dachraoui, H. (2021). Natural resources and income inequality: A meta-analytic review. *Resources Policy*, *74*, 1-12.

Sitdikov, A. A. (2019). Влияние нефтегазового сектора на экономику Нидерландов: «Голландская болезнь». *Редакционная Коллегия*, 279-283.

Smailova, D. O. (2021). Проблемы и перспективы управления Национальным Фондом Республики Казахстан. *Поколение Будущего: Взгляд Молодых Ученых-2021*, 242-246.

Soto, R., & Haouas, I. (2012). Has the UAE escaped the oil curse?. *Economic Research Forum, Working Paper* (No. 728), 1-34.

Sukharev, A. N. (2010). Стабилизационный фонд РФ: Опыт государственного сбережения и стабилизации экономики в 2004-2007 гг. *Финансы и Кредит, 16*(400), 41-49.

"Strategy 2050" review and analytical portal. (2021, 12 Mart). *Как пандемия повлияла на агропромышленный комплекс РК*. Retrieved from: https://strategy2050.kz/ru/news/kak-pandemiya-povliyala-na-agropromyshlennyy-kompleks-rk/? ysclid =le7fb25oej564701388.

Şimşek, M. ve Kadılar, C. (2010). Türkiye'de beşeri sermaye, ihracat ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin nedensellik analizi. *CÜ İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, *11*(1), 115-140.

Tekenov, A. U. (2019). Агропромышленный комплекс Казахстана: Структура, проблемы, перспективы. *Кооперация и Предпринимательство: Состояние, Проблемы и Перспективы*, 78-81.

Tornell, A., & Lane, P. R. (1999). The voracity effect. *American Economic Review*, *89*(1), 22-46.

Trade Map. (2022, 13 Ekim). Retrieved from: https://www.trademap.org/Index.aspx.

Tulegenova, M. S., & Nurgazyuly M., N. (2020). Тенденции развития сельского хозяйства в Республике Казахстан. *InterConf*, *2*(35), 40-48.

Tulemetova, A.S., Dosmuratova, E.E., & Sailaubek, S. (2020). Анализ развития рынка услуг в Казахстане. *Научный Альманах*, *2-1*(64), 69-73.

United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). (2021, 2 Aralık). Retrieved from: https://unctadstat.unctad.org/wds/ReportFolders/reportFolders.aspx? sCS_ChosenLang=en.

Ushbayeva, B. D., & Smagulova, D. K. (2011). Основные итоги развития экономики Казахстана за годы рыночных реформ. *Eurasian Economic Integration, 3*(12), 110-113.

Usui, N. (1996). Policy adjustments to the oil boom and their evaluation: the Dutch disease in Indonesia. *World Development*, *24*(5), 887-900.

Vasilyeva, O. G. (2012). «Голландская болезнь»-миф или реальность?. *Журнал Экономической Теории*, (1), 62-69.

Williams, A. (2011). Shining a light on the resource curse: An empirical analysis of the relationship between natural resources, transparency, and economic growth. *World Development*, *39*(4), 490-505.

Yardımcıoğlu, F. ve Gülmez, A. (2013). OPEC ülkelerinde Hollanda hastalığı: Petrol fiyatları ve ekonomik büyüme ilişkisinin ekonometrik bir analizi. *Sosyoekonomi*, *19*(19),118-140.

Yavuz, M. (2012). Türkiye'de ihracatın ekonomik büyüme üzerine etkisi: Bir zaman serisi analizi, *Ege Üniversitesi, 15. İktisat Öğrencileri Kongresi.*

Yenipazarlı, A. (2010). *Ekonomik özgürlükler ve ekonomik büyüme üzerine etkisi: Türkiye üzerine bir zaman serisi analizi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nazilli.

Yürük, M. S. (2008). *Kaynakların laneti olgusu: Rusya örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Zallé, O. (2019). Natural resources and economic growth in Africa: The role of institutional quality and human capital. *Resources Policy*, *62*, 616-624.

Zhangirova, R. N. (2020). Инновации в развитии аграрного сектора Казахстана. *Проблемы Агрорынка*, (1), 27-33.

Zhumazhanova, A. K. (2019). Управление иностранными инвестициями в экономике Казахстана. *Вестник Науки*, *3*(6), 41-45.

Zhuparova, A. S. (2011). Характеристика современного этапа развития промышленности республики Казахстан. *Вестник КазНУ. Серия Экономическая*, *87*(5), 74-78.

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERGANİ

EDEBİYAT- DİL

Prof. Dr. Oktay BOZAN
Dr. Öğr. Üyesi Abdusselam ERTEKİN
Doç. Dr. Mustafa YİĞİTOĞLU
Öğr. Gör. Burak KAZAN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-05-8

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Nisan 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

Mustafa Uğurlu ARSLAN
ERGANİLİ MESUD VE "FERSÛDE" KİTABI 1

Sedat KARDAŞ
ERGANİLİ MES'ÛD'UN FERSÛDE ADLI ESERİ 11

Ayetullah KARABEYESER
EDEBİYATO KLASİK Ê ZAZAKİ DI CAYÊ ZAZAKİ 45

Sinan CEREYAN
SEZAİ KARAKOÇ'UN GÜL MUŞTUSU ADLI ŞİİRİNDE ERGANİ VE ŞİRAZ'IN BENZER ÖZELLİKLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME 59

Tahsin KULA
SEZAİ KARAKOÇ'TA "DİRİLİŞ" TASAVURUNUN PSİKOLOJİK BOYUTLARI 69

Meki GÖGER
SEZAİ KARAKOÇ, ERGANİ VE MEMLEKET AİDİYETİ ÜZERİNE AÇILIMLAR 85

İbrahim YARDIM
SEZAİ KARAKOÇ'UN GÖZÜYLE MEHMET AKİF 103

Eyyüp AZLAL
SEZAİ KARAKOÇ NAZARİYESİNDEN ERGANİ COĞRAFYASI 121

Şakir DİCLEHAN
SEZAİ KARAKOÇ'UN GÖZÜYLE DOĞDUĞU ŞEHİR: ERGANİ 133

İsmail SÖYLEMEZ
SEZAİ KARAKOÇ'UN HIZIRLA KIRK SAAT ADLI ESERİNİN FARSÇA ÇEVİRİSİ 141

Abdulsamet ÖZMEN
KLASİK TÜRK EDEBİYATI MAZMUNLARININ SEZAİ KARAKOÇ'UN ŞİİRLERİNE ETKİSİ 161

Zakir ELÇİÇEK
SEZAİ KARAKOÇUN ŞİİRLERİNDE ÇOCUK VE ÇOCUKLUK 175

Ayşe SAĞLAM
ALİ FUAT ULUTÜRK'ÜN ŞİİRLERİNDE VATAN VE MİLLET MEFHUMU 185

Mustafa YİĞİTOĞLU
KEMAL VAROL'UN VAZGEÇEMEDİĞİ ŞEHİR ARKANYA 205

Mehmet CİHANGİR
MUZAFFER ÜNAL VE ENVER ATILGAN'IN ŞİİRLERİNDE HALK BİLİM UNSURLARI 217

Nurullah AYKAÇ
ERGANİ MASALLARININ DEĞER AKTARIMI BAKIMINDAN İNCELENMESİ 233

Güneş KAN
NIVÎSKAREKÎ GIRING Ê EDEBIYATA KURDÎ YA MODERN: HESENÊ METÊ 249

Yakup AYKAÇ
M. Şirin FİLİZ
MULEMMADAN TRANSLINGUALIZME BİR YOLCULUK: EMİN TURGAY'IN ŞARKILARINDA ÇOKDİLLİLİK.....271

Mehmet YONAT
TAYBETÎYÊN MORFO-SENTAKTÎK YÊN CUDAKER YÊN KURMANCÎYA ERXENÎYÊ 293

Maşide BİRİCİK
ERGANİ, BİNGÖL VE DERSİM ZAZACASININ BİRKAÇ KÖY ÖZELİNDE FONOLOJİK OLARAK KARŞILAŞTIRILMASI.....315

KAYNAKÇA

ARSLAN, Mustafa Uğurlu, *Fersûde*, Sonçağ Yayınları, Ankara, 2022.

AKSU, Aysu, "Diyarbakır Düğünleri", *Milli Folklor,* S. 34 (Yaz), 1997.

ERGANİLİ MESUD, *Fersûde*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı No.K/1204.

TARLAN, Ali Nihad, *Fuzûlî Dîvânı Şerhi*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2005.

TÜMER, Cem Şems, *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları*, Sayı: 26, 2021.

KAYNAKÇA

BULUT, Birol, "*Yeni Türk Şiirinde Dağ (1860-1908)"*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Sakarya, 2017.

ERGANİLİ MES'ÛD, *Fersûde*, İBB Atatürk Kitaplığı, Bel_Osm_K.01204, 1308.

SELÇUK, Bahir vd., *Şâir-i Mâder-zâd İsmail Safa: Bütün Şiirleri*, Hiperyayın, İstanbul, 2019.

TURAN, Taner, *"1880-1895 Yılları Arasında Yayımlanmış Şiir Kitapları Üzerine Bir İnceleme"*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Ankara, 2018.

ÇIMEYİ

Tefsirê Quranê Kerim, (Mufesir: Feqi Çolig), Astun, İstanbul, 2014.

ANTER, Musa, *Hatıralarım*, Aram, İstanbul, 2013.

APUHAN, Danyal, "Molla Mehmet Demirbaş Divanı ve Tahlili" (Tezê Doktora), *Universiteya Bingöl Enstituya Zıwananê Ganiyan*, Bingöl 2021.

BEDİRXAN, Celadet, "Zarê Dumilî û Mewlûda Osman Efendî", *Hawar*, Cild:1, Omar:23, Weşanên Nudem, Stockholm, 1998, (603-608).

İSMAİL, Taşpınar, "*Sam", DİA,* Cild:36, TDV Yayınları, İstanbul, 2009, (60-61).

Mela Aziz Beki, *Diwon Cebexçuri*, Bingöl Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2015.

Mela Faruq Baynal, *Diwanê Arçugi*, Neşırxaneyê Vir, İstanbul, 2021.

Mela Kamılê Pueği, *Diwan*, Neşırxaneyê Vir, İstanbul, 2020.

Mıhemed Eli Huni, *'Eqidey İman, 'Eqidey İslam*, Destnuşte.

Mıhemed Eli Huni, "Mewlidî Peyxemberî", *Vate*, Omar: 22, 2004. (56-71)

Mıhemed Eli Huni, *Mewlid*, Destnuşte.

Mıhemed Eli Huni, *Vıley Wesar*, Desnuşte.

Muhammedê Kavari, *Diwanê Muhammedê Kavari*, 2004.

YAVUZ, Yusuf Şevki, "Arş", *DİA,* Cild:3, TDV Yayınları, İstanbul, 1991, (406-409).

https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc066/kanundmc066/kanundmc06602932.pdf

KAYNAKÇA

BALCI, Mustafa, "Gül Muştusu ve Sezai Karakoç'un Şiir Dili Üzerine", www.insicam.net, 7 Mart 2022, (ET: 10.10.2022).

DİCLEHAN, Şakir, *Sanat ve Düşünce Dünyasında Sezai Karakoç*, Piran Yayınları, İstanbul 1980.

KARAKOÇ, Sezai, "Hatıralar", *Diriliş,* Sayı: 3, 8 Ağustos 1988.

KARAKOÇ, Sezai, *Taha'nın Kitabı Gül Muştusu Şiirler IV*, 9. Baskı, Diriliş Yayınları, İstanbul 2012.

KARAKOÇ, Sezai, *Gündoğmadan*, Diriliş Yayınları, İstanbul, 2000.

KARATAŞ, Turan, *Doğunun Yedinci Oğlu Sezai Karakoç*, İz yayıncılık, 3. Baskı, İstanbul, 2019.

KARATAŞ, Turan, "Sezai Karakoç (Hayat-Sanat-Tenkit)", (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi), Erzurum, 1994.

KULA, Fikri, "Sezai Karakoç'un Hayatına Dair", Türk Dili, Sayı: 840, Aralık 2021.

KULA, Fikri, *Dirilişe Çağıran Adam Sezai Karakoç*, Bir Yayıncılık, İstanbul 2020.

SERVİ, Hasan Ali, *"Sezai Karakoç'un Diriliş Fikri ve Medeniyet Anlayışı"* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi), Konya, 2021.

YAŞAR, Hüseyin, "Sezai Karakoç"un Şiir Evreninde Memleket Algısı veya 'O Ülke' ", *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic,* Volume 7/3, Summer 2012, Ankara, s.2611-2633.

KAYNAKÇA

AKINCI, Mehmet Alparslan, *"Sezai Karakoç'un Leyla ile Mecnun Eserinin Hermenötik Açıdan Değerlendirilmesi",* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), İstanbul, 2015.

ANALAY, Kadir, *"Sezai Karakoç ve Diriliş Düşüncesi",* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Diyarbakır, 2009.

AYGÜN, Zeynel Abidin, *"Behiştî'nin Leyla Vü Mecnun Mesnevisi (İnceleme-Metin)",* (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Adana, 1999.

BAŞ, Münire Kevser, *"Sezai Karakoç'un Düşünce ve Sanatında Temel Kavramlar"*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Ankara, 2005.

ÇOBAN, Mustafa, "Âsım'dan Diriliş Nesline Sezai Karakoç", *Route Educational and Social Science Journal,* Volume 5(12), October, 2018.

DOĞAN, Mehmet Can, "İkinci Yeni Söyleminin Öncüsü, ikinci Yeni Şiirinin Gönülsüzü; Sezai Karakoç", *Turkish Studies/Türkoloji Araştırmaları*, Sayı 3, 2011.

GÜNDÜZ, Fatih, *Sezai Karakoç Şiirlerinde Diriliş Kavramı*, *Diriliş Yazıları*, 2013, http://sezaikarakoc.net/sezai-karakoc-siirlerinde-dirilis-kavrami/ (05.09.2022)

IŞIK, İsa, "Sezai Karakoç yahut Diriliş Düşüncesi İzleğinde Bir Şair: Necat Çavuş", *The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science,* Volume 5, Issue 2, p. 163-171, April 2012.

KARAKOÇ, Sezai, *Diriliş Muştusu,* Diriliş Yayınları, İstanbul, 1998a.

KARAKOÇ, Sezai, *Diriliş Nesli'nin Amentüsü,* Diriliş Yayınları, İstanbul, 2015.

KARAKOÇ, Sezai, *Diriliş Neslinin Âmentüsü*, Diriliş Yayınları, 117. Baskı, İstanbul, 2022.

KARAKOÇ, Sezai, *Edebiyat Yazıları I Medeniyetin Rüyası Rüyanın Medeniyeti Şiir,* Diriliş Yayınları, İstanbul, 2014.

KARAKOÇ, Sezai, *Hatıralar*, Diriliş Yayınları, 44. Basım, İstanbul,1989.

KARAKOÇ, Sezai, *İnsanlığın Dirilişi*, Diriliş Yayınları, 44. Baskı, İstanbul, 2022.

KARAKOÇ, Sezai, *İslamın Dirilişi*, Diriliş Yayınları, 49. Baskı, İstanbul, 2021.

KARAKOÇ, Sezai, *Leylâ ile Mecnun Şiirler VII*, Diriliş Yayınları, 12. Baskı, İstanbul, 2017.

KARAKOÇ, Sezai, *Makamda,* Diriliş Yayınları, İstanbul, 1995.

KARAKOÇ, Sezai, *Ruhun Dirilişi*, Diriliş Yayınları, 21. Baskı, İstanbul, 2021.

KARAKOÇ, Sezai, *Şiirler (Zamana Adanmış Sözler) IV*., Diriliş Yayınları, İstanbul, 1999.

KARAKOÇ, Sezai, *Şiirler I (Alınyazısı Saati),* Diriliş Yayınları, İstanbul,1998c.

KARAKOÇ, Sezai, *Şiirler I (Hızırla Kırk Saat),* Diriliş Yayınları, İstanbul, 1998b.

KARAKOÇ, Sezai, *Şiirler II (Taha'nın Kitabı/Gül Muştusu),* Diriliş Yayınları, İstanbul, 1996b.

KARAKOÇ, Sezai, *Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı II Başyazılar*, Diriliş Yayınları, İstanbul, 1996.

KARATAŞ, Turan, *Doğunun Yedinci Oğlu Sezai Karakoç*, Kaynak Yayınları, İstanbul.

KISAKÜREK, Necip Fazıl, *İdeolocya Örgüsü*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul, 2013.

KOÇ, Canan Olpak, "Çıkış Yolu Arayışından Şairlerin Nesil İdeali ve 'Taha'nın Kitabı' " *Medeniyetin Burçları, Sezai Karakoç Kitabı,* Hikmet Matbaacılık, Kayseri, 2015, s. 454-463.

KULA, Tahsin, *Sezai Karakoç'un Gözü ile Leyla ile Mecnun Hikâyesi*, Sezai Karakoç Sempozyumu, Diyarbakır, 2022.

wikipedia.org/wiki/Leylâ_ile_Mecnun

YILDIZ, Alim, "XX. Yüzyılda Bir Mesnevi Nasıl Yazılır: 'Leyla ile Mecnun" Örneği', *Ay Vakti Özel Sayısı, Sezai Karakoç,* Yıl: 22, Sayı: 197, İstanbul, 2022.

KAYNAKÇA

KARAKOÇ, Sezai, *Diriliş Dergisi,* Diriliş Yayınları, 1.Baskı, İstanbul, Sayı 1, s.1969.
KARAKOÇ, Sezai, *Gün Doğmadan*, Diriliş Yayınları, 29. Baskı, İstanbul, 2021.

KAYNAKÇA

AK, Murat,"M. Akif'in Şiirlerinde Nehir Metaforu", *İSTEM Dergisi,* S:19, Konya, 2012.

ARGON, Selma ve ARGON Ferda, *Dedem M. Akif*, Timaş Yayınları, İstanbul,2021.

BAYHAN, Fatih, *Gençler İçin Safahat*, Berikan Yayınları, Ankara, 2016.

BİLGİZ, Musa, "M. Akif'in Şiirlerinde Kuran'dan Temalar", Ekev Dergisi, Sayı:15, 2003.

YAZIR, Elmalılı Hamdi, *K.Kerim Meali,* Sad. Mustafa Özel, Batın Yayınları, İstanbul, 2011.

ERDEM, S. Yahya, *İstiklal Marşının Sırları*, Karanfil Yayınları, İstanbul,2011.

ERSOY, M.Akif, *Safahat,* Haz. M. Nuri Yardım, Kahraman Yayınları, İstanbul, 1996.

KARAKOÇ, Sezai, *Mehmet Akif*, Diriliş Yayınları, İstanbul, 2017.

KARAKOÇ, Sezai*, Diriliş Neslinin Amentüsü*, Diriliş Yayınları, İstanbul, 2017.

KARAKOÇ, Sezai*, Çağ ve İlham*, Diriliş Yayınları, İstanbul, 2017.

NURSİ, Said, *Tarihçe-i Hayat,* RNK Yayınları, İstanbul, 2017.

ÖZER, Salih, "İslam'ın İnsanlığa ve Evrensel Medeniyete Katkıları", *Hece Dergisi,* S.200/Haziran, 2013.

ÖZTÜRK, Mahmut, "Necip Fazıl Kısakürek'in 'Esselam' Adlı Kitabında Kuranî Telmihler ve İktibaslar", *İSTEM Dergisi,* Yıl: 10, Sayı: 20, Konya,2012.

YARDIM, M. Nuri, *Unutulmayan Edebiyatçılarımız*, Nesil Yayınları, İstanbul, 2004.

YARDIM, M. Nuri*, Türk Şiirinden Portreler*, Burak Yayınları, İstanbul, 2001.

KAYNAKÇA

CAN, Hamit, "Tüyler içinde Gelen Yeni Bir Dünya", *Şair ve Düşünür Sezai Karakoç Sempozyumu*, Fatih Bel. Bşk. İstanbul, 2001.

DEVECİ KIRMAN, Ümran, "Sezai Karakoç'un Kara Yılan Şiirinde Gerilim Yaratan Karşıtlıklar", *K. Maraş'ta Sezai Karakoç'la Kırk Saat*, K. Maraş Bld. K. Maraş, 2006.

DİCLEHAN, Şakir (1980), *Sanat ve Düşünce Dünyasında Sezai Karakoç*, Piran Yayınları, İstanbul.

DOĞAN, Mehmet Can, "İkinci Yeni Söyleminin Öncüsü, İkinci Yeni Şiirinin Gönülsüzü: Sezai Karakoç", *Turkish Studies* (Elektronik), 2011, 6(3), 731-744.

KARAKOÇ, Sezai, *Gün Doğmadan*, Diriliş Yayınları, İstanbul, 2001

KARAKOÇ, Sezai, *Günlük Yazılar 1, Farklar*, Diriliş Yayınları, İstanbul, 1986.

KARAKOÇ, Sezai, (1989a), "Hatıralar XXV", *Diriliş*, 9 Ocak 1989, (25), İstanbul.

KARAKOÇ, Sezai, (1989d), "Hatıralar XXVIII-Maraş", *Diriliş*, 30 Ocak 1989, (28). İstanbul.

KARAKOÇ, Sezai, (1988f), "Hatıralar VII-Doğduğum ve Doğmadığım Şehir: Ergani", *Diriliş*, 5 Eylül 1988.

KARAKOÇ, Sezai, (1989f), "Hatıralar XXXIII-Gaziantep", *Diriliş*, 6 Mart 1989.

KARATAŞ, Turan, *Doğu'nun Yedinci Oğlu Sezai Karakoç*, Kaknüs Yayınları, 1998, İstanbul.

YAŞAR, Hüseyin, "Sezai Karakoç'un Şiir Evreninde Memleket Algısı Veya "O Ülke" ", *Turkish Studies* (Elektronik), 2012, Cilt: 7, Sayı: 3, S: 2611-2633.

KAYNAKÇA

DİCLEHAN, Şakir, *Sanat ve Düşünce Dünyasında Sezai Karakoç* (Üçüncü Baskı), Dicle Yayınları, İstanbul, 2018.

KARAKOÇ, Sezai, *Hatıralar I*, Diriliş Yayınları, İstanbul, 2022.

KARAKOÇ, Sezai, *Gündoğmadan*, Diriliş Yayınları, İstanbul, 2007.

KARAKOÇ, Sezai, *Farklar (İslam, Farklar, Dirilişin Çevresinde),* Diriliş Yayınları, İstanbul, 1967.

KARAKOÇ, Sezai, *Sütun I-II*, Diriliş Yayınları, İstanbul, 1969.

KAYNAKÇA

Diriliş Yayınları, https://www.dirilisyayinlari.gen.tr/hakkinda-iletisim/ (18.11.2022)

KARAKOÇ, Sezai, *Çehel Saat Ba Xezer*, Çev: Eta İbrahimi, Neşrê Salês, Tehran, 2014.

ÜNAL, Fatma, "İran'da Sezai Karakoç Paneli Yapıldı", www.dunyabizim.com, 2012, https://www.dunyabizim.com/mercek-alti/iranda-sezai-karakoc-paneli-yapildi-h11358.html (05.10.2022)

KARAKOÇ, Sezai, *Hızırla Kırk Saat*, Diriliş Yayınları, 8. Baskı, İstanbul, 1998.

KİRENCİ, Mustafa, *Sabah Yıldızı*, Büyüyenay Yayınları, İstanbul, 2021.

Tesnim Haber Ajansı, Tahran'da Sezai Karakoç ve Hızır'la Kırk Saat Programı Düzenlenecek, 2016, https://www.tasnimnews.com/tr/news/2016/09/15/1187514/tahran-da-sezai-karako%C3%A7-ve-h%C4%B1z%C4%B1r-la-k%C4%B1rk-saat-program%C4%B1-d%C3%BCzenlenecek (01.10.2022)

www.dunyabizim.com, "Türkçeden Farsçaya Çevrilen Edebi Eserler", 2020, https://www.dunyabizim.com/mercek-alti/turkceden-farscaya-cevrilen-edebi-eserler-h31429.html, (29.09.2022).

www.salesspublication.com, https://salesspublication.com/index.php?route=common/home (15.11.2022)

Yunus Emre Enstitüsü, Tahran'da "Sezai Karakoç ve Hızır'la Kırk Saat" Programı Gerçekleştirildi, 2016, https://tahran.yee.org.tr/tr/haber/tahranda-sezai-karakoc-ve-hizirla-kirk-saat-programi-gerceklestirildi (01.10.2022)

KAYNAKÇA

EYÜBOĞLU, Sabahattin, "Yeni Türk Sanatkârı yahut Frenk'ten Türk'e Dönüş", *İnsan,* S.1, 15 Nisan 1938.

KARAKOÇ, Sezai, *Edebiyat Yazıları-1*, Diriliş Yayınları, 3.Bas., İstanbul, 1982.

OKAY, Orhan, *Sanat ve Edebiyat Yazıları,* Dergâh Yayınları, İstanbul, 1990.

SAFA, Peyami, "İşkembe-i Kübra Edebiyatı", *Kültür Haftası,* S.10, 18 Mart 1936.

TANPINAR, Ahmet Hamdi, *Edebiyat Üzerine Makaleler*, Dergâh Yayınları, 4.Bas., İstanbul, 1995.

TONGA, Necati, "Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Divan Şiiri Tartışmaları ve Gelenekten Faydalanma", *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic,* Volume 2/4, Fall 2007, s. 771-774.

PALA, İskender, *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, Ötüken Yayınları, İstanbul, 2000.

ORTAÇ, Yusuf Ziya, "Bozguncu Edebiyat", *Akbaba,* 11 Şubat 1943.

www.antoloji.com, https://www.antoloji.com/sezai-karakoc/ (05.10.2022)

KAYNAKÇA

BÜYÜKÖZTÜRK, Şener-Kılıç Çakmak, Ebru-Akgün, Özcan Erkan-Karadeniz, Şirin ve Demirel, Funda, *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Pegem Yayınları*,* İstanbul, 2014.

DE SAİNT-Exupéry Anthony, *Küçük prens*. Bora Yayıncılık, 2017.

KARAKOÇ, Sezai, *Gün Doğmadan: Şiirler (12. Baskı)*, İstanbul, Diriliş Yayınları, 2012

MİLES, Matthew B., and A. Michael Huberman. *Qualitative data analysis: An expanded source-book*. Sage, 1994. S. 64

MİLLER, Alice, *Yetenekli Çocuğun Dramı*, Profil kitap, 2018, İstanbul.

ŞİRİN, Mustafa Ruhi, "Ergin Çocukların Yazarı: Cahit Zarifoğlu", *Türk Dili Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı içinde,* 2014.

YAŞAR, Hüseyin, "Sezai Karakoç'un Şiir Poetikasında Çocuk Halleri". *Electronic Turkish Studies,* 2013, *8*(1). S. 2817-2836

KAYNAKÇA

BEKİR, Öztürk, "Âkif'in Vatan Anlayışı", *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, 16 (1), 1987, 30-39.

ÇORA, Ali, *Kürtler Türk müdür? Makaleler-Söyleşiler Her Türk Vatandaşı Okumalıdır*, Atayurt Yayınevi, Ankara, 2021.

EROĞLU, Sedat, *Gülbaran'ın Gülleri Erganili Düşün, Sanat, Bilim, Siyaset İnsanları*, Kent Işıkları, İstanbul 2013.

HARMAN, Ömer Faruk, "Yafes", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 43 s.174-175, 2013, İstanbul.

KURT, Ali, "Tanzimattan Günümüze Türk Edebiyatında Vatan Temi", Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları 1, 2009, 105-137.

ULUTÜRK, Ali Fuat, *Bir Milletin Destanı (Şiirler)*. Yayınevi-Tarih Yok.

ULUTÜRK, Ali Fuat, *İslam ve İnsan*, Tibyan Yayınları, İzmir 1966.

ULUTÜRK, Ali Fuat, *Kur'an Oku,* Tibyan Yayınları, İzmir 2011.

KAYNAKÇA

BACHELARD, Gaston, *Mekânın Poetikası*, Çev. Alp Tümertekin, İthaki Yayınları, İstanbul, 2014.

BOYNUKARA, Hasan, "Hikâye ve Hikâye Kavramları", *Hece Türk Öykücülüğü Özel Sayısı,* 46-47, 2000, 40-47.

DİLEK, Ezgi, "Toplumcu Gerçekçi Edebiyatın Değişen Dili: Orhan Kemal ve Kemal Varol Romanları", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2017.

EROĞLU, Sedat, *Gülbaran'ın Gülleri Erganili Düşün, Sanat, Bilim, Siyaset İnsanları*, Kent Işıkları Yayınları, İstanbul, 2013.

KARADOĞAN, Sabri, "Ergani İlçesi ve Yerleşmesinin Genel Coğrafi Özellikleri", *Tüm Yönleriyle Ergani İlçesi ve Turizm,* Ed. Cihat Güzel ve Y. Kenan Haspolat, Amaç Matbaacılık ve Ciltleme, İstanbul, 2014, 331-334.

KARAKAŞ, Rezan, *Güneydoğu Anadolu Halk İnanışları (Dicle Bölümü)*, Gazi Kitabevi, Ankara, 2020.

ORAL, Sibel, "Aşk ve Memleket İnsana Neler Eder", www.cumhuriyet.com.tr, 2016, http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/kitap/463923/_Ask_ve_memleket_insana_neler_eder_.html (Erişim Tarihi: 10.09.2022)

SEZEN, Tahir, *Osmanlı Yer Adları*, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 2017.

SEZER, M. Abdulbasit, "Kemal Varol'un Âşıklar Bayramı Romanında Âşıklık Geleneğinin İzleri", *Current Debates on Social Sciences 8* (Ed. Zeynel Karacagil), Bilgin Kültür Sanat Yayınları, Ankara, 2022, 443-451.

VAROL, Kemal, *Jar*, Sel Yayıncılık, İstanbul, 2011.

VAROL, Kemal, *Haw*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2015.

VAROL, Kemal, *Ucunda Ölüm Var*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2017.

VAROL, Kemal, *Âşıklar Bayramı*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2019.

VAROL, Kemal, *Kara Sis*, Everest Yayınları, İstanbul, 2021.

KAYNAKÇA

AKKIN, Mehmet Halil, "*Fakir Baykurt'un Romanlarında Halk Bilimi Unsurları*", Bozok Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Yozgat, 2012.

ALPTEKİN, Ali Berat, "Türk Halk Hikâyelerinde Halk Hekimliği", *Milli Folklor,* Sayı: 86, 2010.

ARTUN, Erman, *Türk Halk Bilimi,* Karahan Kitabevi, Adana, 2011.

ATILGAN, Enver, *Eko Can Şiirler,* Töyko Matbaası, 1969.

AYDIN, Bahar, "*Halide Edip Adıvar'ın Romanlarında Halk Bilim Unsurları*", Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Edirne, 2012.

BOLAT, Betül, "*Mustafa Kutlu'nun Hikâyelerindeki Halk Edebiyatı ve Halk Bilimi Unsurlarının İncelenmesi*", Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Türk Halk Edebiyatı Bilim Dalı, Konya, 2007.

BORATAV, Pertev Naili, *100 Soruda Türk Folkloru,* Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1984.

BORATAV, Pertev Naili, *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı,* Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1969.

ÇİLOĞLU, Zeynep, "Hatay/Ovakent Özbeklerinde Halk Bilim Unsurları", Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Hatay, 2021.

ÇOBANOĞLU, Özkul, *Halkbiliminde Yeni Paradigmalar Bağlamında İnternet Folkloru,* 9. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi, T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 2019.

ÇORUHLU, Yaşar, *Türk Mitolojisinin Ana Hatları,* Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2000.

GÜNELİ, Şerafettin, *Bütün Yönleriyle Ergani 1966,* Modern Matbaa, Ankara, 1966.

https://www.ankara.edu.tr/programlar/2/446/4419-2056, erişim tarihi: 10 Aralık 2022.

https://tureng.com/tr/turkce-ingilizce, erişim tarihi: 15 Ocak 2023.

ÖRNEK, Sedat Veyis, *Türk Halk Bilimi,* Kültür Bakanlığı Yayınları, HAGEM Yayınları, Ankara, 2000.

ÜNAL, Muzaffer, *Gönül Testisi,* Diyarbakır matbaası, 1960.

ÜZÜLMEZ, Müslüm, *Çayönü'nden Ergani'ye: Uzun Bir Yürüyüş, Tarihi Olaylar, Belgeler, Sosyal Yaşam, Kutsal Mekanlar, Biyografiler ve Fotoğraflar …,* Editör: Faruk AY, Latin Matbaacılık, İstanbul, 2005.

KAYNAKÇA

AKBAYIR, Sıddık, *Eğitim Fakülteleri İçin Cümle ve Metin Bilgisi,* Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2007.

AKIN Erhan ve AKIN Emine, "Öğretmen Bakış Açısına Göre Masal ve Masal Anlatıcılığı", *Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 2021, s.17-28.

AKTEPE, Vedat, "*İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yardımseverlik Değerinin Etkinlik Temelli Öğretimi ve Öğrencilerin Tutumlarına Etkisi*", (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü), Ankara, 2010.

BORATAV, Pertev Naili, *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı*, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1969.

BORATAV, Pertev Naili, *Zaman Zaman İçinde*, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara, 2007.

ÇILGIN, Alev Sınar, *Çocuk Edebiyatı*, Morpa Kültür Yayınları, Ankara, 2007.

DOĞAN, D. Mehmet, *Büyük Türkçe Sözlük*, Gerçek Hayat Yayınları, İstanbul, 2001.

GEDİK, Seda, "Masalın Eğitimsel İşlevleri", *Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi,* 3(1), 2020, s.356-367.

KANTARCIOĞLU, Selçuk, *Eğitimde Masalın Yeri,* Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1991.

KARATAY, Halit, "Dil Edinimi ve Değer Öğretimi Sürecinde Masalın Önemi ve İşlevi", *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(3), 2007, s.463-475.

KIBRIS, İbrahim, *Uygulamalı Çocuk Edebiyatı,* Eylül Kitap ve Yayınevi, Ankara, 2002.

KORKMAZ, Nurseli Gamze, " 'Kolsuz Hanım' Üzerine Yazılı Kültür ve Metinlerarası İlişkiler Bağlamında Bir Çalışma", *Milli Folklor*, Yıl 21, Sayı 83, 2009, s.54-61.

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), "Müfredatta Yenileme ve Değişiklik Çalışmaları Üzerine", *Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı Basın Toplantısı Metni*, 2017. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/18160003_basin_aciklamasi-program.pdf (E.T. 11.10.2022)

ÖZER, Gizem, *Erken Çocukluk Döneminde Karakter ve Değer Eğitimi* (Ed. Aslı Yıldırım), Pegem Akademi, Ankara, 2021.

PARLATIR, İsmail, *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü,* Yargı Yayınevi, Ankara, 2017.

RAHMAN, Fathu, "The Revival of Local Fairy Tales For Children Education", *Theory and Practice in language Studies,* 7(5), 2017, p.336-344.

SAKAOĞLU, Saim, *Gümüşhane ve Bayburt Masalları*, Akçağ Yayınları, Ankara, 1999.

SEZER, M. Abdulbasit, *Murathan Mungan ve Halk Bilimi,* Maya Akademi, Ankara, 2010.

ŞİRİN, Mustafa Ruhi, *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, Çocuk Vakfı Yayınları, İstanbul, 1994.

Türk Dil Kurumu (TDK), *Türkçe Sözlük* (9. Baskı), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1998.

YAVUZ, Muhsine Helimoğlu, *Masallar ve Eğitimsel İşlevleri*, Eğiten Kitap, Ankara, 2013.

YEMENİCİ, Aliye İlkay, *"Türkçe Öğretiminde Masallarla Yapılan Etkinliklerin Dinleme Becerilerine Etkisi"*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü) Ankara, 2019.

YILDIRIM, Ali ve ŞİMŞEK, Hasan, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2013.

ÇAVKANÎ

AKTULUM, Kubilây, *Metinlerarası İlişkiler*, (2. Baskı), Öteki Yayınevi, Ankara, 2000.

BOOTH, Wayne C., *Kurmacanın Retoriği*, Metis Yayınları, İstanbul, 2012.

CEGERXWÎN, *Hayat Hikayem*, Gazi Fincan (Çev.), Evrensel Basım Yayın, İstanbul, 2003.

Dünya Tv, "Hesenê Metê", https://www.youtube.com/watch?v=tGcKw5c4LEM. 9/12/2013.

Erganî Ma'denli Y. C, "Kürdlerde Kadın Mes'elesi", *Di Sedsaliya Wê da / Yüzüncü Yılında Rojî Kurd 1913,* (209-211), Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, İstanbul, 2013.

ERGÜN, Zülküf, "Hilweşangerî di Berhemên Hesenê Metêyî da", *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 2022, c. 10(1).

Hesenê Metê, *Deftera Sor*, Weşanên Avestayê, Stenbol, 2022.

Hesenê Metê, *Epîlog*, (ç.2), Weşanên Avestayê, Stenbol, 2000.

Hesenê Metê, *Gotinên Gunehkar*, Weşanên Avestayê, Stenbol, 2007.

Hesenê Metê, *Hefsar*, Weşanên Peywendê, Stenbol, 2018.

Hesenê Metê, *Îşev û Çîroka Dawîn*, Weşanên Peywendê, Stenbol, 2014.

Hesenê Metê, *Kitêba Salê*, Weşanên Avestayê, Stenbol, 2020.

Hesenê Metê, *Labîrenta Cinan*, (ç.2), Weşanên Avestayê, Stenbol, 2000.

Hesenê Metê, *Li Dêrê*, Weşanên Nûdemê, Stenbol, 2011.

Hesenê Metê, *Pêsîrên Dayê*, (ç.2), Weşanên Peywendê, Stenbol, 2014.

Hesenê Metê, *Smîrnoff*, (ç.2) ,Weşanên Avestayê, Stenbol, 2001.

Hesenê Metê, *Tofan*, (Ç.2) Weşanên Avestayê, Stenbol, 2006.

KAN, Güneş, "*Nivîskariya Hesenê Metê*", Projeya Lîsansa Bilind a Bêtez, Zanîngeha Mardîn Artukluyê, Enstîtuya Zimanên Zindî yên li Tirkiyeyê, Şaxa Makezanista Ziman û Çanda Kurdî, Mêrdîn, 2013.

KARAHAN, Enwer, "Hesenê Metê: Ez di dojehê da dijîm", http://www.nefel.com/articles/article_detail.asp?RubricNr=7&ArticleNr=2251. 22/06/2007.

Kovara Çirûskê, "Hevpeyvîn bi Hesenê Metê re" Çîrûsk, j. 2, Çile-Sibat-Adar-Nîsan 2008.

LALEŞ, Lal, "Türkiye'de Kürtçe Edebiyat", *İnatçı Bir Bahar Kürtçe ve Kürtçe Edebiyat*, (368-373), Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2012.

MÎTAN, Ferîd, "Nivîskar Hesenê Metê 'Ku her tişt baş û bêqisûr bûya, sond dixwim min ê tiştek nenivîsanda'", Rojnameya Bûyerpress, j. 65. https://buyerpress.com/kurdi/?p=9461. 15/07/2017.

ÖREN, Aytaç (Der. û Çev.), *Üstkurgu/Üstkurmaca Üzerine Yazılar*, Hece Yayınları, Ankara, 20016.

Rimmon-Kenan, Shlomith, *Narrative Fiction: Contemporary Poetics*, (2nd Edition), London and Newyork, Roudledge, 2005.

Rindê Çaçan, "Hesenê Metê-nivîskarê êşê", http://www.nefel.com/kolumnists/kolumnist_detail.asp?MemberNr=37&RubricNr=24&ArticleNr=8687. 24/02/2016.

SCALBERT Yücel, Clémence, "İsveç'te Kürt Diasporası Bir Dilbilimsel Bilginin Korunması, Üretilmesi ve Yayılması", *İnatçı Bir Bahar Kürtçe ve Kürtçe Edebiyat*, (551-576), Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2012.

SCALBERT Yücel, Clémence, *Kürt Edebiyatının Anatomisi*, Yeraz Der Garabedyan (Çev.), Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2018.

SONGÜR, Mehmet, "Hurri'lerden Osmanlıya Ergani (M.Ö. 3000 – M.S. 1515)", *Tüm Yönleriyle Ergani İlçesi ve Turizm*, (235-247), Amaç Matbaacılık ve Ciltleme, İstanbul, 2014.

SONGÜR, Mehmet, "XVI. Yüzyılın Başlarında Ergani Sancağı'nda Yerleşme ve Nüfus", *Tüm Yönleriyle Ergani İlçesi ve Turizm*, (248-257), Amaç Matbaacılık ve Ciltleme, İstanbul, 2014.

TÎGRÎS, Amed & Çakar, Yıldız, *Amed, Erdnîgarî, Dîrok, Çand,* Weşanên Şaredariya Bajarê Mezin a Amedê, Weşanên Lîs (Amadekariya Çapê), Ankara, 2012.

ÇAVKANÎ

BAYRAK, Mehmet, *Kürt Müziği Dansları ve Şarkıları*, (cîld I, II, III), Özge, Ankara 2002.

BEYSANOĞLU, Şevket, *Diyarbakırlı Fikir ve Sanat Adamları*, c. III, San Matbaa, (çap 2.), Ankara 1997.

ÇABA DERGİSİ, "Diyarbakır'ın Yetiştirdiği Sanatçılar: Emin Turgay'le Söyleşi", *Çaba Dergisi*, j. 1, (Ocak-Şubat) 1988, r. 12-20.

ERTEKİN, M. Zahir – YILDIZ, Ayhan, *Govenda Zimanan Mulemme' di Edebiyata Kurdî ya Klasîk da*, Lorya, Wan 2022.

HASSANPOUR, Amir, *Kürdistan'da Dil ve Milliyetçilik*, wer. İbrahim Bingöl, Avesta, İstanbul, 2005.

KELLMAN, Steven G., Does *Literary Translingualism Matter? Reflections on The Translingual and Isolingual Text,* Dibur Literary Journal, hejmar 7, 2019, r. 109-118.

KURTULUŞ, Rıza – Pala, İskender, "Mülemma'", *DİA*, c. 31, Ankara 2020, r. 537-538.

MCDOWALL, David, *The Kurds*, Minority Group Rights, London 1996.

MELAYÊ CİZÎRÎ, *Dîwan*, Amd. Emîn Narozî, Avesta, Stenbol 2012.

OREMAR, Kakşar, *Prensesa bê Tac û Text Eyşe Şan*, Weşanên Şaredariya Mezin a Amedê, (çap 2), Amed 2015.

RASHİDROSTAMİ, Mahroo, *The Trasnlingualism of Kurdish Writers: A Postcolinial Reading of Ali- Ashraf Darvishian's Autobiographical Novel Salhayî Abrî,* Studies in Novel, Cilt 48 Hejmar 4, Zivistan 2016, 462-476.

ŞEN, Besime, *Devlet Piyasa Parti Nizamettin Ariç ve Kürt Müziği*, Avesta, İstanbul 2016.

TAN, Altan, Kürt Sorunu, Timaş, İstanbul 2015, r. 260-265.

YILDIRIM, Kadri, "Klasik Arap Fars Türk ve Kürt Şiirinde Mülemma", *Mülemma*, j. 1, Zivistan 2003, r. 7-11.

YILDIRIM, Kadri, *Ehmedê Xanî Külliyatı IV - Dîwan*, Avesta, İstanbul 2014.

YORULMAZ, Enver, "Emin Turgay Aramızdan Ayrıldı", *Çaba Dergisi*, j. 10, (Temmuz-Ağustos) 2000, r. 19-21.

Hevpeyvîn / Mulaqat

TURGAY TURGAY (Kurê Emîn Turgay li Stenbolê), (17.10.2022).

'ELÎ ŞEHRÎNAZ TURĞA (Hevalê Emîn Turgay li Erxeniyê), (18.10.2022).

Çavkaniyên Dîjîtal

"DERT DURAĞI" https://www.youtube.com/watch?v=kha1c0hebnQ&ab_channel=FanatikFilm-Yerli (Pêgeh: 15.10.2022).

AYŞE ŞAN, Sallana sallana meçe ser avê. Bnr. https://www.youtube.com/watch?v=XSZi5W49e2Q&ab_channel=Ay%C5%9Fe%C5%9Ean-Topic (Pêgeh: 27.10.2022).

ABDULLAH PAPUR, Sallana sallana meçe ser avê. https://www.youtube.com/watch?v=5dcoweZoKWQ&ab_channel=KararGah44Com (Pêgeh: 27.10.2022).

EMİN TURGAY, "Başındaki şifonu", https://www.youtube.com/watch?v=GmuTXxUdUMI&ab_channel=EminTURGAYOfficial (Pêgeh: 26.10.2022).

MASUM KIRMIZIGÜL, "Başındaki şifonu", https://www.youtube.com/watch?v=3mKg5BFp1KE (Pêgeh: 26.10.2022).

AYFER DÜZDAŞ, Sallana sallana, https://www.youtube.com/watch?v=BIViTJR4kF0&ab_channel=FARMAN.SABIR (Pêgeh: 17.10.2022).

BÜLBÜL, Abdulkerim, "Kürtçe Şarkılar Nasıl Türkçe Oldu?", https://www.derindusunce.org/2011/09/09/kurtce-sarkilar-nasil-turkce-oldu/ (Pêgeh: 03.11.2022).

http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=129589 (Pêgeh: 14.10.2022).

https://www.biyografya.com/biyografi/4381#:~:text=%C4%B0stanbul%20Radyosu'nda%20s%C3%B6zle%C5%9Fmeli%20sanat%C3%A7%C4%B1,tarihinde%20%C4%B0stanbul'da%20vefat%20etmi%C5%9Ftir. (Pêgeh: 13.10.2022).

ÇAVKANÎ

BEDIR HAN, Celadet Ali ve Roger LESCOT, *Kürtçe Grammer,* Avesta, İstanbul, 2004.

COMRIE, B., "Ergativity". Di nav *Syntactic Typology: Studies in the Phenomenology of Language* (329-394) de. (In Lehmann). P. Winfred (Ed.). Austin: University of Texas Press, 1978.

DIXON, R. M. W., *Ergativity*. Cambridge: Cambridge University Press, 1994

DORLEIJN, M., *The Decay of Ergativity in Kurmanci.* Amsterdam: Univeristeit von Amsterdam, 1996.

ERDAL, M., "Clitics in Turkish", Göksel, A. û C. Kerslake (Ed.). Di nav *Studies on Turkish and Turkic Language (Proceedings of the Ninth International Conference on Turkish Linguistics)*, *Lincoln College, Oxford, August 12-14, 1998)* de, Wiesbaden. 2000.

GÜNERİ, Ahmet, *Nomînal Morfolojîya Kurmancîya Herema Torê*, Teza Masterê, Zanîngeha Mardîn Artukluyê, 2018.

HAIG, Geoffery, *Alignment in Kurdish: A Diachronic Perspective*. Kiel: Philosophischen Fakultat-der Christian-Albrechts-Universitat, 2004.

HAIG, Geoffery, *Ergativity in Iranian*. https://www.academia.edu/15321950/Ergativity_in_Iranian, (03.01.2019).

HAIG, Geoffrey û Ergin ÖPENGİN, "Kurmanji Kurdish in Turkey: Structure, Varieties, and Status"; Yaron Matras, *Revisiting Kurdish Dialect Geography*, 2018.

HAIG, Geoffrey û Yaron MATRAS "Kurdish Linguistics: a Brief Overview", Di nav *Sprachtypologie und Universalienforschung / Language typology and universals 55* de (3–14). Berlin, 2014.

HAIG, Geoffrey, "Turkish Influence on Kurmanci: Evidence from the Tunceli Dialect." Di nav *Turkic-Iranian contact areas. Historical and linguistic aspects* de (283-299). Johanson L. & C. Bulut (Ed.)., Wiesbaden: Harrassowitz 2006.

HAIG, Geoffery, "On the Interaction of Morphological and Synactic Ergativity: Lesson from Kurdish", Di nav *Lingua 105* de (149-173). Elsevier Science B.V., 1998.

BİNGÖL İbrahim, "Halo Ante Zazakî û Kurmancî da" *The Journal of Mesopotamian Studies,* 20020, 64-78.

JAFARZADEH, Mehdî, *Kurmancîya Xerîbistana Xorosanê*, Peywend, 2022.

JOHANSON Lars, "Code-copying in Indo-Turkic", Di nav *Language Science 20* de (325-327), 1998;

KIRKAN, Ahmet, "Zazakî de Ergatîvîte" *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 9(2) 303-312, 2021.

KURDO, Qanatê, *Rêzimana Kurdî Kurmancî-Soranî*, (wer.) Zülküf Ergün, Nûbihar, İstanbul, 2013.

NATALIESCHILLING-ESTES, N. “Dialect Variation”, Di nav *An Introduction to Language and Linguistics* de (Ed.) Fasold, R. û Connor-Linton, J., Cambridge University Press, 2013.

ORAK REŞİTOĞLU, Sevda, “Berawirdkirina Kovara Hawarê û Rêbera Rastnivîsînê ya Komxebata Kurmancîyê ji Alîyê Rastnivîsînê ve”, *Foklor û Ziman*, 3/1, 85-119, 2022.

ÖPENGİN, Ergin, *Rewşa Kurdî ya Sosyolenguîstîk li Tirkiyeyê*, Avesta Yayınları İstanbul, 2011.

SUBAŞI, Kenan, “Tesîra Zimanê Tirkî Li Ser Devoka Serhedê: Wekî Nimûne Milazgirta Mûşê”, *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 8 Sayı: UMS'20 , 61-70 . DOI: 10.18506/anemon.832149. 2020.

TAN, Samî, *Rêzimana Kurmancî,* Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, (Çapa Sêyem), Istanbul, 2015

TAŞ, Çetin, *Waneyên Rêziman û Rastnivîsa Kurmancî*, Weşanên Dîwanê, İstanbul, 2013.

THACKSON, W. M., *Sorani Kurdish a Reference Grammar with Selected Readings*, https://www.academia.edu/34440113/Sorani_Kurdish_A_Reference_Grammar_with_Selected_ Readings_W_M_Thackston (10.09.2022)

YONAT Mehmet, “Di Devokên Kurdîya Kurmancî de Zayenda Rewşên Morfolojîk (Mînakên Devokên Bakur, Başûrê Rojhilat û Başûrê Rojavayê)”, *Mukaddime,* 11/2, (2020b).

YONAT, Mehmet “Bikaranîna Îzafeyê di Devokên Kurdîya Kurmancî de (Devokên Bakur, Başûrê Rojhilat Û Başûrê Rojava) ”, *Kurdîname,* Hejmar 3. 2020a.

YONAT, Mehmet, “Bikaranîna Kirdeyên Ne-kanonîk di Helbestên Feqîyê Teyran de”, Konferansa Feqîyê Teyaran û Mîrasa wî. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi: 2022.

YONAT, Mehmet, “Di Kurdîya Kurmancî de Îzafeya Berfirhebûyî (Devokên Basûrê Rojhilatê û Basûrê Rojavayê)”, Di nav *Kavramlar ve Kuramlar –Dil Bilimleri-* de, M. Nesim Doru û Kamuran Gökdağ (Ed.), Mardin Artuklu Ünviersitesi Yayınları, 2020.

YONAT, Mehmet, *Analîzeke Sosyolinguistik li ser Morfolojîya Navdêrî ya Devokên Kurmancî - Başûrê Rojhilat, Başûrê Rojava û Bakur*, Peywend, 2022.

KAYNAKÇA

AYDIN, Hasene, *"*Dilde En Az Çaba İlkesi Üzerine*", Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, Nobel bilim ve Araştırma Merkezi Yayınları, 1-6, 2011.

DEMİR, Gülistan, *Muttersprache Zaza Warum ist Zaza als Sprache bedrocht,* Hochschule Fulda, Lisans Tezi, (çev. Hüseyin Çağlayan), Temmuz 2015.

GEMALMAZ, Efrasiyap, 1997, "Ağız Bilimi Araştırmaları Üzerine Genellemeler", Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni (9 Mayıs 1997) TDK Yayınları, 697, Ankara, 1999.

GİPPERT, Jost, Die Historische Entwicklung der Zaza- Sprache*,* In Ware: Pêseroka Zon u Kulturê ma: Dımıli- Kırmanc- Zaza, 1996.

GÜLENSOY, Tuncer, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2007.

JACOBSON, C. M. *Zazaca Okuma Yazma El kitabı.* İstanbul: Tij Yayınları, 1999.

KARAAĞAÇ, Günay, *Türkçenin Ses Bilgisi*, Kesit Yayınları, İstanbul 2010.

KESKİN, Mesut. I. uluslarası Zaza Dili Sempozyumu. *Zazaca Alfabe Sorununa Bir Bakış Çözüm Önerisi* . Bingöl: Bingöl Üniversitesi Yayınları , 13-14 Mayıs 2011.

KESKİN, Mesut.. Zazaca Üzerine Notlar. Ş. Aslan içinde, *Herkesin Bildiği Sır: Dersim- Tarih, Toplum, Ekonomi, Dil ve Kültür*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2010.

KESKİN, Mesut, *Zaza Dili*, Bingöl Üniversitesi Yaşayan Diller Enstitüsü Dergisi, y:1 , c:1, Ocak 2015.

KESKİN, Mesut, Bingöl Üniversitesi Yaşayan Diller Enstitüsü Dergisi, y:1 , c:1, Ocak 2015.

SAUSSURE, Ferdınand de, *Genel Dilbilim Dersleri*, (Çev. Berke Vardar)*,* Multılıngual Yayınları, İstanbul 2001.

SELCAN, Zülfü Zazaca Alfabe ve Alfabetik Sıralama. *I. Uluslararası Zaza Dili Sempozyumu*, Bingöl, 2011.

SELCAN, Zülfü. (1998). *Grammetik Der Zaza- Sprache.* Berlin. Wissenschhaft & Technik Verlag, 1998.

ŞUKÛN, Ziya, *Farsça- Türkçe Lûgat II*, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1996.

UÇAN, Hilmi, Dilbilim, Göstergebilim ve Edebiyat Eğitimi, İz yayıncılık, İstanbul 2015.

ÜÇOK, Necip, *Genel Dilbilim*, Multilıngual Yayınları, İstanbul 2004.

TOSUN, İbrahim, *Ardahan İli Ağızlarının Ses ve Şekil Özellikleri*, Ankara 2016, Payda Yayıncılık.

Dijital Kaynakça

ARSLAN İlyas, *Verbfunktionälitat und Ergavität in der Zaza- Sprache*, http://docserv.uniduesseldorf.de/servlets/DerivateServlet/Derivate39270/Arslan_Dissertation_Submit_Bib_A1.pdf. Şubat 2016.

BÊWAYİR, Asmêno http://www.cilagazete.com/zazaki/wp-content/uploads/2015/04/e-%C3%BCnl%C3%BCs%C3%BCn%C3%BCn-kullanimi-abewayir4.pdf Nisan 2018.

Kaynak Kişiler Listesi

No.	Ad-Soyad	Doğum Tarihi	Doğum Yeri	Mesleği	Öğrenim Durumu	Tablo listesi	Masal Numarası
1.	Ali Ekber Büyüktaş	1961	Tunceli/ Babaocağı köyü	Memur	Önlisans	Tab. 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12	7
2	Leyla Burakgazi	1963	Bingöl/ Merkez	Ev Hanımı	İlkokul	Tab. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 13, 14	5, 6
3	Ramazan Kaya	1979	Ergani/ Kiner	Öğretmen	Lisans	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 11, 12, 13	4

TÜM BOYUTLARIYLA
EMLAK DANIŞMANLIĞI

Prof. Dr. Elif KARAKURT TOSUN

2. Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-82-9

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Ağustos 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Emlak danışmanları kişilerin uzun yıllar boyunca oluşturdukları birikimleri ile yatırım yapmalarına, hayal ettikleri konutları satın almalarına veya kiralamalarına kısaca hayatlarındaki en büyük sermayelerini kazanca dönüştürmelerine yardımcı olmaktadırlar. Dolayısıyla emlak danışmanlığı mesleği, toplumdaki diğer saygın meslekler kadar önemli bir meslektir. Gelişmiş ülkelerde emlak danışmanlığı mesleği saygın bir meslek olarak kabul edilir. Bu nedenle mesleğe giriş koşulları - çalışma şekilleri kesin kurallarla çizilmiştir. Türkiye'de de emlak danışmanlığı mesleğinin, saygın ve tercih edilen bir meslek olarak kabul edilmesi için; sektördeki emlak danışmanlarının, mesleki – teknik donanımlarını arttırmaları ve güven – dürüstlük anlayışı ile müşteri ilişkilerini şekillendirmeleri gerekmektedir.

Kitap fikrinin ilk ortaya çıktığı andan itibaren destekleri ile bana güç veren dürüst, çalışkan ve saygıdeğer emlak danışmanı dostlarıma teşekkür ederim. Emlak danışmanlığı mesleğinin hak ettiği değeri kazanabilmesi için her platformda mücadele eden ve Tüm Boyutlarıyla Emlak Danışmanlığı adlı bu kitabın yazılması sürecinde desteklerini esirgemeyen Bursa Emlak Müşavirleri Esnaf Odası Başkanı sayın Erdal Çelebi'ye teşekkürü borç bilirim.

Tüm Boyutlarıyla Emlak Danışmanlığı adlı bu kitap çalışması; emlak sektöründe faaliyet gösteren kişilerin mesleki ve teknik konularla ilgili bilgilerinin ve donanımlarının arttırılarak emlak sektörünün gelişmesine hizmet etmesi hedefiyle şekillenmiştir. "Tüm Boyutlarıyla Emlak Danışmanlığı" adlı kitabın bu hedefe hizmet etmesi dileğiyle...

Ağustos 2023
BURSA

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

1. BÖLÜM
EMLAK NEDİR?

1. EMLAK NEDİR? 3
2. EMLAK TÜRLERİ 4
3. EMLAK EDİNME HAKKINA SAHİP OLAN KİŞİLER 8
   3.1. GERÇEK KİŞİLER 9
   3.2.TÜZEL KİŞİLER 10
   3.3. YABANCI UYRUKLU KİŞİLERİN TÜRKİYE'DE EMLAK EDİNMELERİ 19
4. MÜLKİYET KAVRAMI 21
   4.1. MÜLKİYET HAKKININ İÇERİĞİ 22
   4.2. MALİKİN HAKLARI 24
5. MÜLKİYET HAKKININ TÜRLERİ 25
   5.1. TAM MÜLKİYET 25
   5.2. MÜŞTEREK MÜLKİYET (PAYLI MÜLKİYET) 25
   5.3. İŞTİRAK HALİNDEKİ MÜLKİYET (ELBİRLİĞİ İLE MÜLKİYET) 27
6. TAŞINMAZ MÜLKİYETİNİN KAZANILMASI 30
   6.1. ASLEN KAZANMA, DEVREN KAZANMA 30
   6.2. TESCİL İLE KAZANMA 30
   6.3. TESCİLSİZ KAZANMA 31
   6.4. YENİ ARAZİ OLUŞMASI 33
   6.5. TOPRAK KAYMASI 33
   6.6. KAZANDIRICI ZAMAN AŞIMI 34
   6.7. SAHİPSİZ YERLER VE YARARI KAMUYA AİT MALLAR 36

2. BÖLÜM
TAPU İŞLEMLERİ

1. TÜRKİYE'DE TAPU KURUMUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ 37
2. TAPU VE KADASTRO MÜDÜRLÜĞÜ TEŞKİLATI VE GÖREVLERİ 38
3. TAPU SİCİLİNİN TEMEL KAVRAMLARI 38
4. TAPU SİCİLİNE KAYDI GEREKEN TAŞINMAZLAR 41
5. TAPU SİCİLİNE HÂKİM OLAN İLKELER 42
6. TAPU SİCİLİNDE GERÇEKLEŞTİRİLEN TEMEL İŞLEMLER 44
7. TAPU MÜDÜRLÜĞÜNE BAŞVURU 49

8. WEB TAPU İŞLEMLERİ 53
9. TAPU MÜDÜRLÜKLERİNİN YETKİ ALANLARI DIŞINDA (FARKLI TAPU MÜDÜRLÜĞÜNDE) İŞLEM YAPMALARI 55
10. TAPU İŞLEMLERİNDE İBRAZ EDİLECEK BELGELER 58
11. SATIŞ İŞLEMİ VE GEREKEN BELGELER 59
12. TRAMPA (TAKAS) İŞLEMİ VE GEREKEN BELGELER 60
13. BAĞIŞLAMA İŞLEMİ VE GEREKEN BELGELER 61
14. İPOTEK İŞLEMİ VE GEREKEN BELGELER 64
15. CİNS DEĞİŞİKLİĞİ 65
16. TAPU İŞLEMLERİNDE TASHİH (DÜZELTME) İŞLEMLERİ 65
17. YABANCI UYRUKLU GERÇEK KİŞİLERİN TAŞINMAZ EDİNİM SÜREÇLERİ 66
18. YABANCI TÜZEL KİŞİLERİN VE YABANCI SERMAYELİ ŞİRKETLERİN TÜRKİYE'DE TAŞINMAZ EDİNİMLERİ 68
19. TAPU İŞLEMLERİ SIRASINDA TANIK BULUNDURULMASI GEREKEN HALLER 68
20. TAPU İŞLEMLERİNDE DOKTOR RAPORUNUN ARANDIĞI DURUMLAR 69
21. TAPUYA ŞERH EDİLEN KİŞİSEL HAKLAR 71

3. BÖLÜM
BİR MESLEK OLARAK EMLAK DANIŞMANLIĞI

1. İŞLETME 85
2. HİZMET İŞLETMELERİ 86
3. EMLAK SEKTÖRÜNDE İLGİLİ TARAFLAR 87
4. ARACILIK KURUMU VE EMLAK DANIŞMANLIĞI MESLEĞİ 89
5. TÜRK HUKUK SİSTEMİNDE ARACILIK FAALİYETİNİN UYGULAMA ALANLARI 89
6. ARACILIK FAALİYETİNDE ÜCRET VE MASRAFLAR 90
6.1. EMLAK DANIŞMANININ ÜCRETE HAK KAZANMASININ ŞARTLARI 91
6.2. ÜCRET VE MASRAFLARI İSTEME HAKKININ KAYBEDİLMESİ 92
6.3. EMLAK DANIŞMANININ ÜCRETİNİN İNDİRİLMESİ 93
7. YETKİLENDİRME SÖZLEŞMESİ 93
7.1. YETKİLENDİRME (TELLALLIK) SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ 96
8. EMLAK DANIŞMANLIĞI MESLEĞİ 97
8.1. EMLAK DANIŞMANLIĞI MESLEĞİNİN TANIMI 98
8.2. EMLAK DANIŞMANLIĞI MESLEĞİNİN KONUSU 99
9. TAŞINMAZ TİCARETİ HAKKINDA YÖNETMELİK KAPSAMINDA EMLAK DANIŞMANLIĞI MESLEĞİ 101
10. EMLAK DANIŞMANLARININ SAHİP OLMASI GEREKEN MESLEKİ VE KİŞİSEL ÖZELLİKLER 113
10.1. MESLEKİ BİLGİLER VE DONANIMLAR 113
10.2. KİŞİSEL ÖZELLİKLER 117
11. EMLAK OFİSİ 120

12. EMLAK DANIŞMANLIĞI MESLEĞİNDE KULLANILAN SÖZLEŞMELER VE BELGELER 120
12.1. TAŞINMAZ TİCARETİ YÖNETMELİĞİ'NDE YER ALAN SÖZLEŞMELER 121
12.2. EMLAK DANIŞMANLIĞINDA KULLANILAN DİĞER SÖZLEŞMELER /BELGELER 128

4. BÖLÜM
EMLAK DANIŞMANLARININ VERGİ ÖDEVLERİ

1. EMLAK DANIŞMANLARININ VERGİ ÖDEVLERİ 135
2. EMLAK DANIŞMANLARININ ŞEKİLSEL VERGİ ÖDEVLERİ 136
2.1. BİLDİRİMLER 136
2.2. DEFTER TUTMA 138
2.3. BELGE DÜZENİNE UYMA 139
2.4. DEFTER VE BELGELERİ SAKLAMA VE İSTENİLDİĞİNDE YETKİLİLERE SUNMA 140
2.5. BEYANNAME VERME 141
2.6. VERGİ LEVHASI ALMA 141
2.7. DİĞER ÖDEVLER 142
3. EMLAK DANIŞMANLARININ MADDİ VERGİ ÖDEVLERİ 142
3.1. EMLAK DANIŞMANI VE GELİR VERGİSİ 142
3.2.EMLAK DANIŞMANLIĞI VE KURUMLAR VERGİSİ 146
3.3.EMLAK DANIŞMANLIĞI VE KATMA DEĞER VERGİSİ 147
3.4. EMLAK DANIŞMANLIĞI VE DAMGA VERGİSİ 148
3.5. EMLAK DANIŞMANLIĞI VE EMLAK VERGİSİ 149
3.6. VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ 153

5. BÖLÜM
EMLAK DEĞERLEME

1. EMLAK DEĞERLEME 161
2. EMLAKLA İLGİLİ DEĞER KAVRAMLARI 162
3. EMLAK DEĞERLEMENİN KULLANIM ALANLARI 164
4. EMLAK DEĞERLEME UZMANI 165
5. DEĞERLEME SÜRECİ 166
6. DEĞERLEME SÜRECİNDE KULLANILAN YÖNTEMLER (DEĞERLEME YAKLAŞIMLARI) 167
6.1. PAZAR YAKLAŞIMI 168
6.2. MALİYET YAKLAŞIMI 170
6.3. GELİR (KAPİTİLİZASYONU) YAKLAŞIMI 173
7. DEĞERLEME RAPORU 176

6. BÖLÜM
EMLAK PAZARLAMASI

1. EMLAK PAZARININ ANALİZİ 181
2. TÜRKİYE'DE EMLAK PAZARINA ETKİ EDEN DEĞİŞKENLER 183
   2.1. NÜFUS ARTIŞI VE DEMOGRAFİK YAPI 183
   2.2. HIZLI KENTLEŞME 184
   2.3. KENTSEL DÖNÜŞÜM PROJELERİ 185
   2.4. YABANCILARA EMLAK SATIŞI 186
3. EMLAK SEKTÖRÜNDE PAZARLAMA KARMASI 187
   3.1. ÜRÜN (HİZMET) 189
   3.2. FİYAT 191
   3.3. DAĞITIM 193
   3.4. TUTUNDURMA 194
   3.5. İNSAN(LAR) 196
   3.6. SÜREÇ 198
   3.7. FİZİKSEL VARLIK 202
4. EMLAK PAZARLAMASI SÜRECİNE ETKİ EDEN FAKTÖRLER 202
   4.1. MAKRO ÇEVRESEL FAKTÖRLER 203
   4.2. MÜŞTERİ DAVRANIŞI 206
   4.3. MÜŞTERİLERİN SATIN ALMA KARARLARI VE KARAR ALMA SÜREÇLERİ 207
   4.4. PAZAR BÖLÜMLENDİRMESİ 211
   4.5. İNTERNETTEN EMLAK PAZARLAMA (ELEKTRONİK EMLAK PAZARLAMA) 212
   4.6. SATILIK / KİRALIK EMLAKTA REKLAM 216
   4.7. SATILIK/ KİRALIK EMLAK REKLAM ORTAMLARI 217
   4.8. SATIN ALMA –KİRALAMA SONRASI MÜŞTERİ İLİŞKİLERİ YÖNETİMİ 218
5. SATILIK EMLAĞIN PAZARLAMA SÜRECİ 219
   5.1. SATILIK EMLAK PORTFÖY OLUŞTURMA TEKNİKLERİ 222
   5.2. SATILIK EMLAĞIN PAZARLAMA YÖNTEMİ 225
6. EMLAK SATIŞINI GERÇEKLEŞTİRMEK 227
   6.1. EMLAĞI TANIMA 227
   6.2. ALICI İLE GÖRÜŞME 228
   6.3. GEZDİRME PLANININ TASARLANMASI VE YER GÖSTERME 229
   6.4. YER GÖSTERME AŞAMASINDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KURALLAR 230
   6.5.ANLAŞMA SÜRECİ 231
7. SATIŞ AŞAMASI 232
8. EMLAK ALIM SATIMINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR 232
9. KİRALIK EMLAĞIN PAZARLAMA SÜRECİ 236
   9.1. EMLAK SAHİBİNİN (KİRAYA VERENİN) BORÇLARI 238
   9.2. KİRACININ BORÇLARI 240
   9.3. TÜRK BORÇLAR KANUNU'NUN KİRA SÖZLEŞMESİ KONUSUNDA GETİRDİĞİ YENİLİKLER 241

9.4. KİRA SÖZLEŞMELERİNDE TARAFLARIN HAKLARI....243
10. KİRALIK EMLAĞIN PAZARLAMA YÖNTEMİ....244
10.1. KİRALIK EMLAK PORTFÖYÜ OLUŞTURMA SÜRECİ....245
10.2. EMLAK KİRALAMA SÜRECİNDE TANITIMIN ÖNEMİ....248
11. KİRALAMA İŞLEMİNDE EMLAK DANIŞMANININ GÖREV VE SORUMLULUKLARI....249
12. EMLAK KİRALAMADA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR....250

7. BÖLÜM
EMLAK DANIŞMANLIĞI MESLEĞİ VE YARGI KARARLARI

1. EMLAK DANIŞMANLIĞI MESLEĞİ VE HUKUKİ MEVZUAT....253
2. EMLAK DANIŞMANLIĞI MESLEĞİ İLE İLGİLİ YARGI KARARLARI....264
2.1. YETKİLENDİRME SÖZLEŞMESİ İLE İLGİLİ YARGI KARARLARI....264
2.2. TAŞINMAZ GÖSTERME BELGESİ İLE İLGİLİ YARGI KARARLARI....268
2.3. EMLAK DANIŞMANLIĞI HİZMET BEDELİ İLE İLGİLİ YARGI KARARLARI....272

8. BÖLÜM
EMLAK SÖZLÜĞÜ

EMLAK SÖZLÜĞÜ....277

KAYNAKÇA....321

KAYNAKÇA

Acar, Oya (2010) "Emlak Pazarlaması Uygulamalarının Bir Kent Merkezinde İncelenmesi Aydın İli Örneği", Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.

Akgün, Ali Alper (2007) "Makro Çevre Faktörlerinin Pazarlama Faaliyetleri Üzerine Etkileri ve Denizli Mermer Sanayinde Bir Uygulama", Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.

Ay, Sema (2016) "Emlak Komisyonculuğunda Vergi İşlemleri", *Emlak Komisyonculuğu Teknikleri,* Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Erzurum.

Azmaz, Ali Rıza (2016) "Türk Vergi Sisteminde Mükelleflerin Hakları Ve Yükümlülüklerinin Değerlendirilmesi", Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara

Babuşcu, Şener; Hazar, Adalet; Biçer, İlhan ve Erkara, Ayhan (2008) *SPK: Gayrimenkul Değerleme Uzmanlığı Lisanslama Sınavlarına Hazırlık – Gayrimenkul Değerleme Esasları*, Akademi Eğitim Yayınları, Ankara.

Baydemir, Mehmet (2011*) Veraset Ve İntikal Vergisi*, Aydın Tuna Matbacılık, Aydın.

Baydemir, Mehmet (2006*) Emlak Alım Satımında Altın Öğütler*, Didim Hür Gazetesi Yayını, Didim.

Baydemir, Mehmet (2002) *Her Yönüyle Emlak*, İstanbul.

Berksan, Duru (2008) "Emlak Komisyonculuğu Ofislerinde Çalışanların Mesleki Eğitim Durumlarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Ankara Çayyolu Örneği", Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Bolahatoğlu, Mustafa (2018) "Emlak Vergisi ve Türkiye Uygulamasının Değerlendirilmesi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri", Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Bursa.

Bozkurt, Tamer (2007) *Türk Hukukunda ve Uygulamada Tellallık*, Yetkin Kitabevi, Ankara.

Bulut, Nail (2001) *Emlakçının Kılavuzu*, Ankara.

Cebeci, B. (2012) "İçerik Markalaştırma Stratejisi Kapsamında Seçilen Pazarlama Karması Elemanlarının Marka Denkliğine Etkisi: Intel Üzerine Bir Araştırma", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Çağlayan, Çağlar (2016) "Taşınmaz Simsarlığı Sözleşmelerinde Yargıtay Uygulamaları", *Ankara Barosu Dergisi*, 1: 441- 456.

Çelik, Galip (1995) *Servet Ve Harcama Vergileri,* Seçkin Yayınevi, Ankara

Çengel, Ö. (2006) "Gayrimenkul Sektöründe Modern Pazarlama Teknikleri ve Güncel Uygulamalar", *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(9): 125-131.

Demir, Burak (2017) "Hedonik Tüketim Kavramı Işığında Gayrimenkul Sektöründe Pazarlama Stratejilerinin İncelenmesi: İzmir Folkart Tower Örneği", Yüksek Lisans Tezi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, İzmir.

Demirdöven, M., (2009) "Türkiye'de Gayrimenkul Sektörünün Gelişimi Ve Gayrimenkul Finansmanı", Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Doğan, Murat (2011*) Konut ve Çatılı İşyeri Kira Sözleşmelerinin Sona Ermesi*, Yetkin Hukuk Yayınları, Ankara.

Durmuş, Yeliz (2015) "Veraset ve İntikal Vergisi ve Türk Vergi Sistemi İçindeki Yeri", Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi, İstanbul.

Düzgün, Zeynep (2015) "Tüketicilerin Pazarlama Karması Algısı ve Satın Alma Tarzlarının Müşteri Memnuniyeti, Markaya Duyulan Güven ve Tüketici Temelli Marka Değeri Üzerindeki Etkileri", Yüksek Lisans Tezi, Doğuş Üniversitesi, İstanbul.

Erdoğdu, Serkan, (2012) "Gayrimenkul Değerlemesi", Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.

Ertürk, Yelda (2017) "Emlak Pazarlamasında Franchising Firmalarının Çalışma Sistemleri ve Franchisee'lere Karşı Tutunları", Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.

Ertürk, Hasan (2009) *Kent Ekonomisi,* Ekin Kitabevi, Bursa.

Eti İçli, Gülnur (2015) *Konut Pazarlaması*, Beta Basım Yayın, İstanbul

Fırat, Zerrin (2016) "Emlak Komisyonculuğunda Satış İşlemleri", *Emlak Komisyonculuğu Teknikleri,* Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Erzurum.

Fırat, Zerrin (2016) "Emlak Komisyonculuğunda Kiralama İşlemleri", *Emlak Komisyonculuğu Teknikleri,* Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Erzurum.

Gültekin, Turgay (2008) *Gayrimenkul Bilgi Bankası*, Vesta Ofset, İstanbul.

Güvenç Kiraz, Ali (2017*) A'dan Z'ye Gayrimenkul Hukuku*, Beta Yayınları, İstanbul.

Hepşen, Ali (2014) "G*ayrimenkul Değerleme Esasları*, Sermaye Piyasası Lisanslama Sicil ve Eğitim Kuruluşu", https://www.spl.com.tr/spl/eep/ContentDetails.aspx ?id=353&OrderBy=1 (Erişim Tarihi: 05.02.2019)

İmre, Zahit ve Erman, Hasan (2014) *Miras Hukuku*, Der Yayınları, İstanbul.

Karabacak, Orhan (2005) "Fatura ve Fatura Yerine Geçen Belgelerde Muhafaza ve İbraz Ödevleri", *E-Yaklaşım Dergisi*, 21 (2).

Karafakıoğlu, Mehmet (2006), *Pazarlama İlkeleri*, Literatür Yayıncılık, İstanbul.

Karakoç, Yusuf (1990) *Türk Miras Hukuku Açısından Veraset Ve İntikal Vergisi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi, Ankara

Karakurt Tosun, Elif (2016) "Türkiye'de Gayrimenkul Sektörünün Daha Kurumsal Bir Yapıya Kavuşma Sürecinde Gayrimenkul Danışmanlarının Önemi", *Balkan Sosyal Bilgiler Dergisi,* Aralık: 329 – 343.

Karakurt Tosun, Elif ve Fırat, Zerrin (2012) "Kentsel Mekândaki Değişimler ve Kişilerin Konut Tercihleri: Bursa Örneği*", Business and Economics Research Journal*, 3(1): 173-195.

Karaömerlioğlu, Deniz (2017) "Pazarlama Karması Elamanlarının Marka Değerine Etkisi", Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi, Mersin.

Kaya, Erol (2016) "Gayrimenkul Sektöründe Emlak Firmalarının Kurumsal Markaya Saip Olmasının Müşteri Algısına Etkisi", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.

Keleş, Ruşen (1998*) Kentbilimleri Terimleri Sözlüğü*, İmge Kitabevi, Ankara.

Kızılot, Şükrü; Sarısu, Ekrem; Özcan, Sengin ve Kızılot, Zuhal (2008) *Gayrimenkul Rehberi,* Yaklaşım Yayıncılık, Ankara.

Kocaağa, Köksal (2005) "Mirasçılık Belgesi (M.K. m.598)", *Hukuk Fakültesi Dergisi*, 9 (4)

Lindholm, A. Ve Louargand, M. A. (1994) "Real Estate Brokerage Service Quality: An Examination", *The Journal of Real Estate Research*, 9(3):339-351

Mazlum, Mustafa ve Demirci, Fatma (1999) "Emlak Pazarlaması", *Pazarlama Dünyası*, 13 (74):4-11.

Mucuk, İsmet (2001) *Pazarlama İlkeleri*, Türkmen Kitabevi, İstanbul.

Orkun, Erinç (2009) *Gayrimenkul Terimleri Sözlüğü*, Alfa Yayınları, İstanbul.

Ortaç, F. Rıfat (2002) "Yeni Yasal Mal Rejimi ve Veraset ve İntikal Vergisi", *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4 (3).

Özdemir, Erkan (2016) "Bir Hizmet İşletmesi Olarak Emlak İşletmeleri", *Emlak Komisyonculuğu Teknikleri,* Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Erzurum.

Özdemir, Erkan (2016) "İşletme Kavramı ve Hizmet İşletmeleri", *Emlak Komisyonculuğu Teknikleri,* Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Erzurum.

Serozan, Rona ve Engin, Baki İlkay (2014) *Miras Hukuku*, Ankara.

Sümer, Selay Ilgaz ve Eser, Zeliha (2006) "Pazarlama Karması Elemanlarının Evrimi", *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakülte Dergisi*, 8(1): 165 -186.

Sürmeli, M. (2003) "Türkiye'de 1990 Sonrası Uygulanan Konut Politikaları Ve Sorunları", Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

Şahiniz, Salih (2002) *Türk Borçlar Hukukunda Gayrimenkul Tellallığı (Emlak Komisyonculuğu – Emlak Danışmanlığı) Sözleşmesi*, İstanbul.

Uluslararası Değerleme Standartları Konseyi (2017) Uluslararası Değerleme Standartları, Londra.

Ülkü, Meral (2013) "İnternet Ortamında Emlak Pazarlaması", Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, Niğde.

Taylan, H. Ali (2005) *Emlak ve Emlakçılık*, Ankara.

TC Milli Eğitim Bakanlığı MEGEP (2007) Pazarlama ve Perakende, Emlak Kiralama, Ankara.

Tekeli, İlhan (2001) *Modernite Aşılırken Kent Planlaması*, İmge Kitabevi, Ankara.

Tekeli, İlhan (1998) "Türkiye'de Cumhuriyet Döneminde Kentsel Gelişme ve Kent Planlaması", *75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık.* (Ed. Yıldız Sey), İstanbul: Türkiye İş Bankası - Türkiye Ekonomi ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayını: 1–24

Töre, Erbil (2004) *Gayrimenkul Değerlemesi*, İMKB Yayınları, İstanbul.

Türk Hukuk Lügati (1991) Türk Hukuk Kurumu, Ankara

Yılmaz, Ahmet Şerif (2017) "Gayrimenkul Değerleme ve AHP Yöntemiyle Konut Değerini Belirleme Metodu", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Yılmaz, E. (2005) *Hukuk Sözlüğü*, Yetkin Kitabevi, Ankara.

1982 Anayasası, 35. Madde

11.01.2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu

13.01.2011 tarihli ve 6102 satılı Türk Ticaret Kanunu

07.03. 2005 tarihli 5393 sayılı Belediye Kanunu

01.06.2004 tarihli ve 5147 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği İle Odalar ve Borsalar Kanunu

23.11.2004 tarihli 25649 sayılı Dernekler Kanunu

22.01.2001 tarihli 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu

29.06.2001 tarihli ve 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun

09.05.1985 tarihli 3194 sayılı İmar Kanunu

27.09.1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu

20.07.1966 tarihli 775 sayılı Gecekondu Yasası

23.06.1965 tairhli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu

04.01.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu

31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu

29.06.1956 tarihli 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu

22.12.1934 tarihli ve 2664 sayılı Tapu Kanunu

22.04.1926 tarihli 818 sayılı Borçlar Kanunu

18.03.1924 tarihli ve sayılı 442 Köy Kanunu

17.08.2013 tarihli Tapu Sicil Tüzüğü

14.10.2020 tarihli Taşınmaz Ticareti Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

.05.06.2018 tarihli Taşınmaz Ticareti Hakkında Yönetmelik

06.03.2006 tarihli Uluslararası Değerleme Standartları Hakkında Tebliğ

16.03.2002 tarihli Mecburi Standartlar Tebliği

https://www.tkgm.gov.tr (Erişim Tarihi: 05.10.2018)

www.tuik.gov.tr (Erişim Tarihi: 15.12.2018)

www.turkhukuksitesi.com (Erişim Tarihi: 05.02.2019)

http://www.spk.gov.tr/DaireDuyuruKarar/Goster/58 (Erişim Tarihi: 23.11.2018)

https://www.tspb.org.tr/wp-content/uploads/2015/06/Ek-UDS.pdf. (Erişim Tarihi: 17.12. 2018)

https://emlakkulisi.com/ (Erişim Tarihi: 03.01.2019)

www.emlaksayfasi.com (Erişim Tarihi: 04.01.2019)

https://www.adaletbiz.com/yargitay-kararlari/tellallik-komisyon-sozlesmeleri-h22448.html (Erişim Tarihi: 18.02.2019)

http://kazanci.com.tr/gunluk/13hd-2015-38577.htm (Erişim Tarihi: 15.02.2019)

http://www.emlak34.com/emlak-sozlugu (Erişim Tarihi: 21.10.2018)

https://www.hurriyetemlak.com/emlak-yasam/emlak-rehberi/emlak-terimleri-sozlugu/ (Erişim Tarihi: 28.10.2018)

https://www.milliyetemlak.com/dergi/gayrimenkul-nedir/ (Erişim Tarihi: 22.10.2018)

https://www.kuruoglugayrimenkul.com/emlak-terimleri-sozlugu.html (Erişim Tarihi: 18. 02.2019)

EMLAK PAZARLAMASI

Nazife KÜÇÜKARSLAN

2. Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-81-2

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Ağustos 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Türkçe'de sıklıkla gayrimenkul kavramı yerine de kullanılan emlak kavramı, ev, işyeri, arsa, tarla, bağ, bahçe gibi taşınmazların ortak adıdır. Gayrimenkul kavramı ise; emlak kavramını da içine alan daha genel bir kavramdır. Sektörde gayrimenkul alım-satım, kiralama işlemlerinden oluşan iş süreçlerini yerine getiren kişiler ise emlakcı olarak adlandırılmaktadır.

Emlak sektörü Türkiye'de ve Dünya'da sürekli gelişen bir sektördür. Bu sektörün konut, ticari emlak, endüstriyel emlak, tarımsal amaçlı emlak ve özel amaçlı emlak olmak üzere çeşitleri bulunmaktadır. Sektörün temel ürünlerinden biri olan konut, temel ihtiyaçlar kapsamında barınma ihtiyacımızı karşılamaktadır. Bunun yanı sıra bir yatırım aracı olarak da talep edilmektedir. Bu açıdan konut alım satımı emlak sektörünün her zaman dinamik olmasını sağlayacaktır.

Dünyanın ve ülkemizin nüfusu sürekli artmakta olup, buna paralel olarak konuta olan talep her zaman artarak devam etmektedir. Gelişmiş ülkelerdeki planlı şehirleşme ve kalkınma çabaları konut ihtiyaçlarını da düzenli bir şekilde karşılanmasını sağlamıştır. Ancak, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde ekonominin hemen her alanında olduğu gibi plansızlık gayrimenkul sektöründe de kendini göstermektedir. Ülkemizde iş imkânlarının bölgesel dağılımının sağlıklı bir biçimde gerçekleşmemiş olması büyük şehirlere göç hareketlerini hızlandırmış ve modern şehircilik anlayışından çok uzak olan çarpık kentleşme olgusunun baş mimarı gecekonduları oluşturmuştur. Ülkemizde konut üretimi hiçbir zaman konut talebini karşılayacak düzeye gelememiştir.

Ülkemizde gayrimenkul sektörünün ciddi bir şekilde üretim ve pazarlama planlaması yapılması için gerekli önlemler alınmaya başlanmış, ancak yeterli çözüm üretilememiştir. Üretime paralel olarak gayrimenkul sektörünün pazarlama çabalarının da doğru yapılması gereklidir. Pazarlama çabalarının etkin bir şekilde uygulanabilmesi için yoğun pazarlama faaliyetleri gerekmektedir. Hizmet sektörünün içerisinde yer alan gayrimenkul sektöründe doğru pazarlama sürecini işletebilmek için; işletmelerin hedef kitlelerin değişen taleplerini inceleyerek üretim ve pazarlama planlamalarını yönlendirmeleri gerekmektedir

Ülkemizde gayrimenkul sektörü son yıllarda ciddi bir değişim içine girmiştir. Özellikle, 17 Ağustos 1999 yılında yaşanan deprem sonrası toplum bilinçlenmiştir. Ayrıca talebin hem ulusal, hem de uluslararası boyutta artması

sektörde modern pazarlama stratejilerine geçişi zorunlu kılmıştır. Çeşitli tehditler ve fırsatlar içinde bulunan sektöre bakıldığında, temel bir ihtiyaç olan barınma ihtiyacını tatmin eden sektör her zaman karlı ve dinamik bir pazar olarak kalacaktır.

Gayrimenkul sektörü konut pazarını etkin bir biçimde yönetmek için, konut talebini en doğru biçimde analiz etmelidir. Bu analizi yapacak emlak işletmelerinin profesyonel çalışanlara ihtiyacı vardır. Bu çalışanların konusunda bilgili, insan ilişkilerini yürütebilen bilgi, beceri, yetenek vb donanımlara sahip olmaları gerekmektedir. Emlak pazarlamacıları; her şeyden önce emlak mesleğinin hak ettiği itibarı kazandıracak gerçek profesyoneller olmalıdır. Bunun için üniversitelerimizde emlak ve emlak yönetimi bölümleri açılmıştır ve bu bölümlerde profesyonel emlak pazarlamacıları yetiştirilmektedir.

Yetiştirilen bu öğrencilerin emlak sektörünün insan kaynaklarını karşılaması amaçlanmıştır. Bu öğrenciler, müşterilerin menfaatlerini gözeten, müşterilerini her şeyin üzerinde tutan anlayışa sahip profesyoneller olmaları için çaba sarf edilmektedir.

İşte bu kitap EMLAK VE EMLAK YÖNETİMİ bölümlerinde profesyonel anlamda yetiştirilmeleri hedeflenen öğrencilerin ve sektörde bu konuda yardım alma ihtiyacı olan çalışanların yararlanması için hazırlanmıştır. Konut Pazarlaması adlı kitabın konu ile ilgili herkese hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Nazife KÜÇÜKASLAN
nazife@uludag.edu.tr

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
PAZARLAMANIN TANIMI, KAPSAMI VE GELİŞİMİ

GİRİŞ 1

1.1. PAZARLAMA İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR 1

1.1.1. Pazarlamanın Amacı 6

1.1.2. Pazarlamanın Önemi 8

1.1.2.1. Pazarlamanın İşletmeler Açısından Önemi 8

1.1.2.2. Pazarlamanın Tüketiciler Açısından Önemi 9

1.1.2.3. Pazarlamanın Toplumsal Önemi 9

1.1.3. Pazarlama Fonksiyonları 11

1.1.4. Pazarlamanın Özellikleri 12

İKİNCİ BÖLÜM
HİZMET PAZARLAMASI

2. HİZMET PAZARLAMASI 17

2.1. HİZMET SEKTÖRÜNÜN YAPISI 19

2.2. HİZMET PAZARLAMASI 19

2.3. HİZMETİN SINIFLANDIRILMASI 20

2.4.HİZMETLERİ MALLARDAN AYIRAN ÖZELLİKLER 21

2.5. HİZMET PAZARLAMASI KARMA ELEMANLARI 23

2.5.1. Geleneksel Pazarlama Karmasında Hizmet 24

2.5.2. Genişletilmiş Pazarlama Karmasında Hizmet 25

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
EMLAK VE EMLAK SEKTÖRÜ

3. TEMEL EMLAK BİLGİLERİ 29

3.1. EMLAK İLE İLGİLİ TANIMLAR 30

3.2. EMLAK ÜRÜNLERİNİN ÖZELLİKLERİ 31

3.2.1. Emlâkin Fiziksel Özelliği 32

3.2.2. Emlâkin Ekonomik Özellikleri 33

3.2.3. Yasal Olma Özelliği 34

3.3. EMLAK SEKTÖRÜNÜ ETKİLEYEN UNSURLAR 34

3.4. EMLAK VE EMLAK SEKTÖRÜNDE TEMEL İLKELER....36
3.5. EMLAK SEKTÖRÜNDE TEMEL DEĞİŞKENLER....38
3.6. EMLAK ÇEŞİTLERİ....39
3.7. EMLAK SEKTÖRÜ İLE İLGİLİ KAVRAMLAR....44
3.7.1. Emlak Acente....44
3.7.2. Emlak Komisyonculuğu....45
3.7.3. Emlak Müşavirliği....47
3.7.4. Yardımcı Eleman / Müşteri Temsilcisi....48
3.7.5. Emlak Danışmanlığı....48
3.8. TÜRKİYE'DE EMLAK SEKTÖRÜ....49
3.8.1. Türkiye`de Konut İhtiyacı....50
3.8.2.Türkiye'de Konut Sorununun Nedenleri....55

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
EMLAK PAZARLAMASI

4.1. EMLÂK PAZARLAMASI....58
4.1.1. Emlak Pazarlamasının Amacı....58
4.1.2. Emlak Pazarlaması İlkeleri....60
4.2. EMLÂK PAZARININ TANIMLANMASI....61
4.2.1. Emlak Pazar Payını Etkileyen Etkenler....65
4.2.2. Emlâk Pazarının Özellikleri....65
4.2.3. Emlâk Pazarını Etkileyen Faktörler....68
4.2.4. Emlâk Pazarındaki Aktörler....71
4.2.5. Emlâk Pazarlamasının Farklılıkları....72

BEŞİNCİ BÖLÜM
EMLAK PAZARLAMA ÇEVRESİ

5. PAZARLAMA ÇEVRESİ FAKTÖRLERİ....75
5.1. DIŞ ÇEVRE FAKTÖRLERİ....76
5.1.1. Makro Çevre Faktörleri....76
5.1.1.1. Ekonomik Faktörler....78
5.1.1.2. Demografik Faktörler....78
5.1.1.3. Doğal Çevre Faktörleri....79
5.1.1.4. Toplumsal ve Kültürel Faktörler....79
5.1.1.5. Yasal ve Politik Faktörler....79
5.1.1.6. Teknolojik Faktörler....80
5.1.1.7. Doğal/Ekolojik Çevre....87
5.1.1.8. Rekabete İlişkin Faktörler....87

5.2. MİKRO ÇEVRE FAKTÖRLERİNİN 90
5.2.1. İletme 91
5.2.2. Tedarikçiler 91
5.2.3. Rakipler; 92
5.2.4. Aracılar; 92
5.2.5. Müşteriler; 92
5.2.6. Çalışanlar; 92
5.2.7. Pay sahipleri; 93
5.2.8. Baskı Grupları 93

ALTINCI BÖLÜM
EMLÂK İŞLETMELERİNDE STRATEJİK PLANLAMA VE PAZARLAMA PLANLAMASI

6.1. EMLAK PAZARLAMASINDA ÜRÜN STRATEJİSİ 97
6.2. EMLAK PAZARLAMASINDA FİYATLANDIRMA 101
6.2.1. Fiyatlandırma Hedefleri 102
6.2.2. Temel Fiyatlama Yaklaşımları 103
6.2.3. Emlak Pazarlamasında Fiyat Stratejileri 116
6.2.4. Fiyatlandırma Aşamaları 117
6.2.5. Emlak Pazarlamasında Dağıtım (Yer) 118
6.2.6. Emlak Pazarlamasında Tutundurma 120
6.2.6.1. Tutundurma Kavramı Ve Özellikleri 122
6.2.6.2. Tutundurmanın Artan Önemi 123
6.2.6.3. Tutundurma Karması 123
6.3. PAZARLAMA VE SATIŞ ARASINDAKİ TEMEL FARKLAR 134
6.4. EMLAK PAZARLAMASINDA TEMEL SÜREÇLER VE PAZARLAMA UYGULAMALARI 134

YEDİNCİ BÖLÜM
EMLAK PAZARLAMASINDA ARAŞTIRMA SÜRECİ

7.1. EMLAK PAZARLAMASINDA ARAŞTIRMA 135
7.1.1. Pazarlama Araştırmasının Özellikleri 139
7.1.2. Emlak Araştırmasının Planlanma Süreci 139
7.1.3. Emlak Araştırma Yöntemleri 142
7.1.4. Emlak Kayıt Defteri 144
7.1.4.1. Talep Müşteri Formu 144
7.1.4.2. Arz Müşteri Formu 144
7.1.5. Emlak Sahibi (Kiraya Veren) ile Sözleşme Yapma 145
7.2. EMLAK PAZARLAMASINDA ARAŞTIRMASININ AŞAMALARI 146

7.2.1. Pazar Araştırma Sürecinin Aşamaları *147*
7.3. EMLAK PAZARLAMA ARAŞTIRMASININ KAPSAMI 158
7.4. PAZARLAMA ARAŞTIRMASININ ÇEŞİTLERİ 160
7.4.1. Gayrimenkul (Mal) Araştırması *160*
7.4.2. Tüketici Araştırması *160*
7.4.3. Güdüsel Araştırma *161*
7.4.4. Pazar Analizi *161*
7.4.5. Satış Örgütünün Ve İşlevlerinin Analizi Ve Denetimi *161*
7.4.6. Dağıtım Maliyetinin Analizi *161*
7.4.7. Reklam Araştırması *162*

SEKİZİNCİ BÖLÜM
KONUT PAZARLAMASINDA BİLGİ SİSTEMİ

8.1. PAZARLAMA BİLGİ SİSTEMİ (PBS) 163
8.1.1. Pazarlama Bilgi Sistemi (PBS)'nin Tanımı *163*
8.1.2. Pazarlama Bilgi Sisteminin Amacı *164*
8.1.3. Pazarlama Bilgi Sisteminin Çeşitleri *166*
8.1.4. Pazarlama Bilgi Sisteminin Yapısı *167*
8.1.5. Pazarlama Bilgi Sistemlerinin Geliştirilmesi ve Organizasyonu *168*
8.1.6. Pazarlama Bilgi Sisteminin Yararları *170*
8.1.7. Pazarlama Araştırması İle Pazarlama Bilgi Sistemi Arasındaki Farklılıklar *171*
8.1.8. Pazarlama Kararları İçin Bilgi İhtiyacı *172*

DOKUZUNCU BÖLÜM
KONUT SEKTÖRÜNDE TÜKETİCİ DAVRANIŞLARI

9.1. KONUT SEKTÖRÜNDE TÜKETİCİ 173
9.1.1. Tüketici Davranışları *180*
9.1.2. Tüketici Davranışlarının Yapısı *181*
9.1.3. Tüketici Davranışları Boyutları *183*
9.1.4. Tüketici Davranışının Temel Özellikleri *184*
9.1.5. Tüketici Davranışını Etkileyen Faktörler *187*
9.1.5.1. Kültürel Faktörler 188
9.1.5.2. Sosyal Faktörler 190
9.1.5.3. Kişisel Faktörler 192
9.1.5.4. Psikolojik Faktörler 198
9.2. TÜKETİCİ SATIN ALMA DAVRANIŞI 208
9.3. TÜKETİCİ SATIN ALMA KARAR SÜRECİ 211
9.3.1. Tüketici Karar Alma Süreci Aşamaları *212*

9.3.1.1. Sorunun (İhtiyacın) Belirlenmesi:....213
9.3.1.2. Alternatiflerin Belirlenmesi (Seçenekler ve Bilgi Arama)....214
9.3.1.3. Alternatiflerin Değerlendirilmesi (Seçeneklerin Değerlendirilmesi)....216
9.3.1.4. Satın Alma Kararı....220
9.3.1.5. Satın Alma Sonrası Davranışlar....221

ONUNCU BÖLÜM
KONUT PAZARLAMASINDA PAZAR BÖLÜMLENDİRME VE HEDEF PAZAR SEÇİMİ

10.1. PAZAR KAVRAMI....223
10.1.1. Konut Pazarının Belirlenmesi....224
10.2. EMLAK SEKTÖRÜNDE PAZAR BÖLÜMLENDİRME VE ÖNEMİ....225
10.2.1. Pazar Bölümlendirme....226
10.2.2. Pazar Bölümlendirme Süreci....228
10.2.3. Pazar Bölümlendirmenin Amacı....229
10.2.4. Pazar Bölümlendirmenin Yararları....230
10.2.5. Pazar Bölümlendirmenin Sakıncaları....231
10.2.6. Pazar Bölümlendirme Mantığı....231
10.2.7. Pazar Bölümlendirmenin Koşulları....231
10.2.8. Pazar Bölümlendirme Değişkenleri....232
10.3. HEDEF PAZAR SEÇİMİ....236
10.3.1. Hedef pazar Seçimi Stratejileri....237
10.3.2. Pazar Hedefleme Stratejisinin Belirlenmesinde Araştırılması Gerekli Unsurlar....243
10.3.2.1. Konumlandırma Yöntemleri....245
10.3.2.2. Konumlandırma Süreci....247

ONBİRİNCİ BÖLÜM
EMLAK PAZARLAMASINDA KİŞİSEL SATIŞ

11.1. KİŞİSEL SATIŞIN TANIMI VE ÖZELLİKLERİ....251
11.1.1. Kişisel Satış Sürecinin Aşamaları....257
12.1. SATIŞ FONKSİYONU....269
12.2. KİŞİSEL SATIŞ TÜRLERİ....271
12.3. EMLAK İŞLETMELERİNDE KİŞİSEL SATIŞTA SATIŞ TEMSİLCİLİĞİ KAVRAMI VE TANIMI....272

ONİKİNCİ BÖLÜM
EMLAK PAZARLAMASINDA MÜŞTERİ MEMNUNİYETİ KAVRAMI VE GELİŞİMİ

12.1. MÜŞTERİ MEMNUNİYETİ KAVRAMI 273
12.1.1. Müşterinin Tanımı 274
12.1.2. Müşteri Beklentileri 280
12.1.3. Algılanan Kalite (Performans) 281
12.1.4. Müşteri Memnuniyeti Sağlamak İçin İşletmelerin Yapması Gerekenler 283
12.1.5. Müşteri Memnuniyetini Etkileyen Faktörler 284
12.1.6. Memnuniyeti Etkileyen Faktörler 285
12.1.7. Müşteri Memnuniyetinin Önemi 285

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM
EMLAK PAZARLAMASINDA MÜŞTERİ İLİŞKİLERİNİN YÖNETİMİ

13.1. SATIŞ FAALİYETİNDE İLETİŞİM 287
13.1.1. İletişim Süreci 289
13.1.2. İletişim Öğelerinin Özellikleri 291
13.2. SATIŞTA UYGULANMASI GEREKEN İLETİŞİM KURALLARI 317

İNTERNET KAYNAK 321

KAYNAKÇA 323

KAYNAKÇA

ACAR Oya, Emlak Pazarlaması Uygulamalarının Bir Kent Merkezinde İncelenmesi Aydın İli Örneği, T.C. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı İşl, Aydın-2010

ACAR Oya, Emlak Pazarlaması Uygulamalarının Bir Kent Merkezinde İncelenmesi Aydın İli Örneği, T.C. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı İşl, Aydın-2010

Aile Ve Tüketici Hizmetleri Ürün Fiyatlandırma, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara-2012

Aile Ve Tüketici Hizmetleri Müşteri İlişkileri Geliştirme, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara-2011

Aile ve Tüketici Hizmetleri Tüketici Karar Süreci, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara-2014

AK Tuğba, Marka Yönetimi ve Tüketici Karar Sürecine Etkileri, İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman-2009

AKAYDIN Hüsnücan, Perakende Mağaza Atmosferinin Müşterilerin Satın Alma Kararı Üzerindeki Rolü: Eskişehir İlindeki Alışveriş Merkezi Müşterileri İle Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, İşletme Anabilim Dalı Pazarlama Bilim Dalı, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ağustos-2007

ALABAY Nurettin, Geleneksel Pazarlamadan Yeni Pazarlama Yaklaşımlarına Geçiş Süreci, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 15, Sayı: 2, 2010

ALPER Bilge, Müşteri İlişkileri Yönetimi Açısından Şikayetlerin Yönetilmesi: Otel İşletmesi Üzerine Bir Uygulama, T.C. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Ve Otelcilik Anabilim Dalı, Balıkesir-2010

ALTINIRMAK Serpil, Emlak Finans Ve Emlak Değerleme, T.C. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir-2013

ARI Emin Sertaç, Satın Alma Kararlarında Tüketici Etnosentrizmi ve Menşe Ülke Etkisinin Rolü, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Adana-2007

ARLI Erdal, Yönetim ve Ekonomi-Konumlandırma Stratejilerinin İşletme Performansı İle İlişkisi: Liman İşletmeciliğinde Bir Uygulama- Kocaeli Üniversitesi Karamürsel Meslek Yüksekokulu-Cilt:19, Sayı:2-İzmit 2012

ARSLAN Metin, Tüketici Davranışları Ders Notları, Harran üniversitesi Birecik Meslek Yüksekokulu, Şanlıurfa-2014

ARSLAN Metin, Tüketici Davranışları, Harran Üniversitesi Birecik Meslek Yüksekokulu, 2014

ATTİLA İclal, Gayrimenkul Geliştirme Projelerinde Risk Yönetimi, Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi cilt XXIX, Sayı II, S. 387-406-İstanbul-2010

AVAN Ali, Konya'yı Kültürel Amaçlarla Ziyaret Eden Yabancı Turistlerin Satın Alma Karar Sürecinin Değerlendirilmesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar-2010

AYAN Ebubekir, Konut Finansman Sistemi ve Türkiye'de TOKİ Uygulamalarının Analizi, Kocaeli Üniversitesi-2011

AYTEKİN Nihan, Bilgi İletişim Teknolojileri Ve Örgütsel İletişim, İletişim Fakültesi Dergisi

BAKIR Hasan, Belediye İmar Ve Gayrimenkul Mevzuatı, T.C. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir-2013

BAYUK Nedim; KÜÇÜK Ferit, Müşteri Tatmini Ve Müşteri Sadakati İlişkisi, Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt 22, Sayı: 1, 2007

BERBEROĞLU Necat; ERDOĞAN Levent, Gayrimenkul Ekonomisi, T.C. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir-2013

BERBEROĞLU Necat, ERDOĞAN Levent, Gayrimenkul Ekonomisi, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2766-Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1724, Eskişehir-2013

BERKSAN Duru, Emlak Komisyonculuğu Ofislerinde Çalışanların Mesleki Eğitim Durumlarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Ankara Çayyolu Örneği, T.C. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Büro Yönetimi Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara-2008

BİSA Sara, Türkiye Ve Dünya Gayrimenkul Sektör Raporu, İstanbul-2011

CÖMERT Yavuz; DURMAZ Yakup, Tüketicinin Tatmini İle Satın Alma Davranışlarını Etkileyen Faktörlere Bütünleşik Yaklaşım Ve Adıyaman İlinde Bir Alan Çalışması

ÇAKMAK Ali Çağlar; ÇAKIR Merve, 12-18 Yaş Arası Gençlerin Hedonik Tüketim Davranışlarının İncelenmesi: Kocaeli Şehir Merkezinde Bir Araştırma, Karabük-2012

ÇENGEL Özgür, Gayrimenkul Sektöründe Modern Pazarlama Teknikleri Ve Güncel Uygulamalar, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 9, 2006

ÇİKLER Yonca, Emlak Sektöründe Pazarlama Planının Değerlendirilmesi Ve Alternatif Pazar Araştırması Sistematiği Önerisi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kasım-2008

ÇOŞKUN Metin, Yatırımcı İlişkileri Yönetimi, T.C. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir-2012

DALYAN Figen, Gayrimenkul Yönetiminde Mesleki Etik, T.C. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir-2013

DEMİR Şirvan Şen; KOZAK Metin, Turizmde Tüketici Davranışları Modelini Oluşturan Aşamalar Arasındaki İlişki, Muğla Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Muğla-2011

DEMİRCİ Fatma; MAZLUM Mustafa, Emlak Pazarlaması, Çukurova Üniversitesi İİBF, İşletme Bölümü

DOĞAN Gülşen; ERDOĞAN Sinem, Müşteri Memnuniyeti Ve Müşteri Şikayetleri Yönetimi Borusan Lojistik Örneği, T.C. Sakarya Üniversitesi İ.İ.B.F., Lisans Proje Ödevi, Aralık-2010

DOĞRUL Ali Rıza, Gayrimenkul Alım Satımlarında Vergi Kayıp Kaçağı Ve Bunun Önlenmesinde Bilgi Teknolojilerinin Rolü 'Konya Örneği', T.C. Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Karaman-2011

DURMAZ Yakup, Modern Pazarlamada Tüketici Memnuniyeti Ve Evrensel Tüketici Hakları, Journal of Yaşar Universty

ERCAN Gökçe Bahar, Niş Pazarlama Stratejilerinin Turizm Sektöründe A Grubu Seyahat Acentalarında Uygulanması: ETS Tur Örneği, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ekim-2007

ERDEM Şeniz, Sağlık Hizmetleri Pazarlaması: Hastaların Sunulan Hizmetlerin Kalitesini Algılamaları Üzerine Bir Uygulama, Edirne Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Temmuz-2007

ERDOĞAN Zafer, EROĞLU Elif, Pazarlama Yönetimi, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2579-Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1549, Eskişehir-2013

ERDOĞAN Zafer; EROĞLU Elif, Pazarlama Yönetimi, T.C. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir-2013

ERDOĞMUŞ Merve Sabiha, Konaklama İşletmelerinde Kitlesel Pazarlamadan Niş Pazarlamaya Dönüşüm (Marmaris'teki 4 ve 5 Yıldızlı Konaklama İşletmeleri Yöneticilerine Yönelik Bir Uygulama), T.C. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Ve Otelcilik Anabilim Dalı, Balıkesir-2012

EROĞLU Erhan; YÜKSEL A. Haluk, Etkili İletişim Teknikleri, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2775-Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1733, Eskişehir-2013

EROĞLU Ahmet Hüsrev, İşletmelerin Dağıtım Kanalı Seçimini Etkileyen Faktörler ve Endüstri İşletmelerinde Bir Uygulama, T.C. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Ana Bilim Dalı Doktora Programı, Doktora Tezi, Isparta-2002

ERTÜRK Mümin, İşletme Biliminin Temel İlkeleri, İstanbul Esenyurt Üniversitesi Öğretim Üyesi, İstanbul-2013

ESEN Süleyman Serhan, Konaklama İşletmelerinde Müşteri Memnuniyeti Ve Etnosentrizmin Müşteri Memnuniyet Düzeyleri Üzerindeki Etkisi (Alanya İlçesi Örneği), T.C. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Karaman-2011

ETİ ELÇİLİ Gülnur, Konut Pazarlaması, Beta Yayınları, İstanbul-2008

FALAY Aşkın, Kıyıların Hukuki Durumu Ve Bu Kapsamda Milli Emlak Genel Müdürlüğünün Görev Yetkileri, T.C. Maliye Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü, Milli Emlak Uzmanlığı Tezi, Ordu-2007

FEHR Konrad, Acentelik Mukavelesi Hakkında Yeni Federal Kanun

GERLEVİK Derya, İnternet Üzerinden Alışverişin Tüketici Davranışı Üzerindeki Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim dalı, Ankara-2012

GÖNEN Hakan, Kamu Sektöründe Müşteri İlişkileri Yönetimi, T.C. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Adana-2008

GÖRET ÖZDEMİR Ayşe, Şehir Varlıklarının Şehir Pazarlamasındaki Önemi: Alanya Örneği, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ve Otelcilik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Antalya-2013

GÜNDEBAHAR Mücahit; CAN KUŞ Merve; Teknolojik Pazarlama Üzerine Bir İnceleme-Kuveyt Türk Katılım Bankası, Arge Merkezi, İstanbul

GÜNDOĞAN Naci, Hizmetler Sektöründe İstihdam, Anadolu Üniversitesi İ.İ.B.F., Cilt 7, Sayı: 1, 2002ERK Çiğdem, Müşteri İçin Değer Yaratma, Müşteri Sadakati Oluşum Süreci ve Şirket Performansına Etkileri Üzerine Araştırma, Edirne Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Şubat-2009

GÜRLESEL Can Fuat, Gayrimenkul Sektörü Ve İstanbul İçinde Öngörüler, Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı Derneği, 2015

Halkla İlişkiler Ve Organizasyon Hizmetleri: Piyasa Ve Pazar, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara-2012

İNCİ Mustafa, Emlak Piyasasında Talebe Etki Eden Faktörler: Muğla İçin Hedonik Fiyatlandırma Modeli Uygulaması, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Muğla-Şubat 2008

İSLAMOĞLU A. Hamdi, Hizmet Pazarlaması, İstanbul-2006

İŞLEK Mahmut Sami, Sosyal Medyanın Tüketici Davranışlarına Etkileri: Türkiye'deki Sosyal Medya Kullanıcıları Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman-2012

İYİLER Zeynep, Elektronik Ticaret Ve Pazarlama, T.C. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi, Ankara-2009

KANTARCI Mehmet, İşimiz Gücümüz Satış

KAPAĞAN Gönül, Bağlı Tüketici Kredileri, TC. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul-2004

KARAOĞLU Hüseyin, Ağızdan Ağıza İletişimin Tüketici Satın Alma Kararları Üzerine Etkisi ve Borusan Telekom Çalışanları Üzerinde Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, İstanbul-2010

KARASU Mithat Arman, Türkiye'de Konut Sorununun Çözümünde Farklı Bir Yaklaşım; Belediye-Toplu Konut İdaresi-Konut Kooperatifleri İşbirliği Modeli, Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-2005

KARAYORMUK Kemal, KÖSEOĞLU Mehmet Ali, Pazarlama Bilgi Sistemi, Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi-c.VII, s.2, 2005

KAYA Aslı, Türkiye'de Konut Fiyatlarını Etkileyen Faktörlerin Hedonik Fiyat Modeli İle Belirlenmesi, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası İstatistik Genel Müdürlüğü, Uzmanlık Yeterlilik Tezi, Ankara-2012

KAYABAŞI Serhat, Genel Olarak Taşınmaz Değerleme İşlemleri Ve Hazine Taşınmazları Kıymet Taktirlerinde Uygulanan Değerleme İşlemleri İle Karşılaştırılması, Milli Emlak Uzmanlığı Tezi, Denizli-2007

KEFE VURAL Rabia, Tüketici Davranışını Etkileyen Bir Faktör Olarak Kaynak Ülke Etkisinin Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara-2007

KELEŞ Ceyda, Yeşil Pazarlama Tüketicilerin Yeşil Ürünleri Tüketme Davranışları ve Yeşil Ürünlerin Tüketiminde Kültürün Etkisi İle İlgili Bir Uygulama, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Adana-2007

KESİM Emel, Pazarlama İlkeleri

KIZILDERE Dicle, 1980 Sonrası İstanbul'un Tarihi Kent Merkezinde Sosyo-Ekonomik Ve Mekansal Dönüşüm: Talimhane, Beyoğlu Örneği, Yeditepe Üniversitesi Mühendislik Ve Mimarlık Fakültesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul-2007

Kişisel Gelişim Girişimcilik, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara-2006

KURT Suzan, Turizm Yönetimi Ve Pazarlama Stratejileri: Travel Tourism and Hospitality Management and English Studies with Educational Training, Kültür Ve Turizm Bakanlığı, Aralık-2009

MEGEP, (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi), Pazarlama ve Perakende Satış Teknikler, Ankara 2008

MEGEP, Pazarlama ve Perakende Teknolojisi-Müşteri Özellikleri, Ankara-2007

Mesleki Gelişim Girişimci Fikri Geliştirme, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara-2013

MET Önder; OKTAY Kutay, Fiyatlandırmada Etkili Ve Güncel Bir Yaklaşım Olarak Müşteri Odaklı Fiyatlandırma Stratejisi Üzerine Kurumsal Bir İnceleme, Çukurova Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt 15, Sayı: 2, Aralık-2011

MİDİLLİ Özlem, Hizmet Sektöründe Müşteri Memnuniyetinin Pazarlamaya Etkisi, T.C. Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Bölümü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul-2011

Milli Eğitim Bakanlığı, Aile ve Tüketici Hizmetleri-Tüketici Davranış Modelleri 341TP0060, Ankara-2012

Milli Eğitim Bakanlığı, Aile ve Tüketici Hizmetleri-Tüketici Karar Süreci, Ankara-2014

MUTLU ÇAMOĞLU Seval, Yönetim ve Ekonomi, Türkiye'de Sektörel Banka Kredilerinin Gelişimi: Bir Zaman Serisi Analizi, Celal Bayar Üniversitesi İİBF-Cilt:19 Sayı:1, Manisa

ODABAŞI Yavuz, Pazarlama Planı Rehberi, KOSGEB Girişimciliği Geliştirme Merkezi, Ankara-2001

ÖKSÜZ Ayşe Sibel, Hizmet Kalitesinin Hasta Memnuniyeti Üzerine Etkisi ve Bir Uygulama Araştırması, T.C. Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sağlık Kurumları İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara-2010

ÖZDEMİRCİ Fahrettin; AYDIN Cengiz, Kurumsal Bilgi Kaynakları Ve Bilgi Yönetimi, Hakemli Yazılar

ÖZGÜVEN Nihan, Hizmet Pazarlamasında Müşteri Memnuniyeti Ve Ulaştırma Sektörü Üzerinde Bir Uygulama, Ege Akademik Bakış, 2008

ÖZTÜRK Yüksel; SEYHAN Kadir, Konaklama İşletmelerinde Sunulan Hizmet Kalitesinin Artırılmasında İşgören Eğitiminin Yeri ve Önemi, ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi s. 1-2005

ÖZTÜRK Nurettin; FİTÖZ Esra, Türkiye'de Konut Piyasasının Belirleyicileri: Ampirik Bir Uygulama, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 5, Sayı: 10,Zonguldak-2009

ÖZTÜRK Mustafa, Gelir Getiren Emlak Değerlemesi, Journal of Yaşar Universty

Pazarlama Ve Perakende Belediye Emlak İşlemleri, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara-2007

Pazarlama Ve Perakende Emlak Kiralama, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara-2011

Pazarlama Ve Perakende Emlak Kiralama, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara-2007

Pazarlama Ve Perakende Emlak Komisyonculuğu, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara-2008

Pazarlama Ve Perakende Emlak Komisyonculuğu Modüler Programı (Yeterliğe Dayalı), T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Çıraklık Ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü, Ankara-2008

Pazarlama Ve Perakende Mesleki Gündem, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara-2006

Pazarlama Ve Perakende Müşteri İle İletişim, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara-2007

Pazarlama Ve Perakende Noter İşlemleri, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara-2008

Pazarlama Ve Perakende Satılık Emlak, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara-2007

Pazarlama Ve Perakende Ürün Hazırlama, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara-2008

Pazarlama, Satış Ve Tanıtım, Kadın Girişimciliğini Destekleme Projesi, Ankara-2008

PENPECE Dilek, Tüketici Davranışlarını Belirleyen Etmenler: Kültürün Tüketici Davranışları Üzerindeki Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Kahramanmaraş-2006

RAMADAN Mehmet; GAZELOV Samir, İlişki Pazarlaması, T.C. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Ankara-2007

RODOPLU ŞAHİN Didem; USLU Tuna, Bilgi Yönetiminin İnşaat Ve Emlak Sektöründeki Dönüşüme Etkisinin İncelenmesi, Bilgi Ekonomisi Ve Yönetimi Dergisi, Cilt 8, Sayı: 2, 2013

SAĞNAK Pınar, Hastane İşletmelerinde Dış Kaynak Kullanımının Hizmet Kalitesi Ve Müşteri Tatmini Yaratılmasındaki Rolü Ve Bir Pazarlama Aracı Olarak Kullanılması; GATA Hastanesinde Bir Araştırma, T.C. Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sağlık Kurumları İşletmeciliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara-2010

SAKINÇ Özgür, Müşteri İlişkileri Yönetimi ve Satış Gücü Niteliklerinin Firma Marka İmajına Etkisi - Ankara İlinde İlaç Sektöründe Bir Uygulama, T.C. Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara-2014

ŞAHİN Bayram, Sağlık Hizmetleri Pazarlaması, T.C. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir-Ocak 2013

TEMİZEL Fatih, Menkul Kıymet Yatırımları, T.C. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir-2012

TİMUR Necdet; BARIŞ Gülfidan, Müşteri İlişkileri Yönetimi, T.C. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir-Ocak 2013

TOPUZ SAVAŞ Ayla, Müşteri İlişkilerinde İletişim Ve Eskişehir'deki Özel Sağlık Kurumlarında Sağlık Personeline Yönelik Bir Uygulama, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ocak-2004

TORLAK Ömer; ÖZMEN Müjdat, Pazarlama İlkeleri, T.C. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir-Ocak 2013

TUNA Yavuz, İş Ve Yaşamda Motivasyon, T.C. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir-2013

TUNCEL Kürşat, Gayrimenkulde Pazarlama Süreci, İstanbul-2011

TURAN Nurcan, Emlak Yönetimi Ve Pazarlaması, T.C. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir-2013

TURAN Nurcan, Emlak Yönetimi ve Pazarlaması, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2785-Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1743, Eskişehir-2013

Türk Standardı Enstitüsü, Emlak Müşavirliği Komisyonculuğu Hizmetleri-Genel Kurallar, Ankara

TÜRKAY Ayşegül, Satın Alma Davranışları Açısından Üniversite Öğrencileri Arasında Marka Bağımlılığının Önemi: Batı Akdeniz Üniversitesi Üzerinde Bir Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Isparta-2011

TÜRKER Volkan, İşletmeye Giriş, İşletme Bölümü Yönetim Ve Organizasyon Anabilim Dalı

Türkiye Gayrimenkul Sektörü Raporu, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Yatırım Destek Ve Tanıtım Ajansı, Ocak-2010

TÜRKYILMAZ Ali; ÖZKAN Çoşkun, Ulusal Müşteri Memnuniyet İndeksleri, Fatih Üniversitesi Endüstri Mühendisliği Bölümü; İstanbul Teknik Üniversitesi Endüstri Mühendisliği Bölümü

USTA Resul, İçsel Pazarlama ve Hizmet Kalitesi Arasındaki İlişki Üzerinde Örgütsel Bağlılık ve İş Tatmininin Aracılık Etkisi, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı:34-2009

ÜNER Mithat, Pazarlama Karması Paradigmasında Pazarlama Tanımı, Gazi Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü, Ankara-2009

ÜNLÜ Gürler, Gayrimenkul Pazarlama- Eski Köye Yeni Adet,

ÜYÜMEZ Erkan, Gayrimenkullerde Vergilendirme, T.C. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir-2012

VENTURA Keti, Pazarlama Araştırmaları Kapsamında Yaşanan Teknoloji-Tabanlı Değişim, Ege Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü

YAŞA Eda, Sağlık Sektöründe Hizmet Kalitesi, Müşteri Memnuniyeti Ve Bağlılık İlişkisi: Devlet, Özel Ve Üniversite Hastaneleri Karşılaştırması, Doktora Tezi, Adana-2012

YAZICI Ayşin, Samsun İlinde Sığır Eti Pazarlamasının Yapısal Durumu Ve Aracı Marjları Üzerine Bir Araştırma, T.C. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hayvan Sağlığı Ekonomisi Ve İşletmeciliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara-2009

YÜCEL Ferda, Seyahat Acentelerinde Bireysel Satış Ve Örnek Olay Çalışması, T.C. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Ve Otelcilik Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir-2010

YÜKSELER Zafer, Gayrimenkul Sektöründe Gelişmeler Ve Olası Sorunla, T.C. Merkez Bankası, Ocak-2009

ZEYREKLİ YAŞ Sedef, Toplam Kalite Yönetimi Anlayışının Sağlık Sektöründe Uygulanması: Trakya Üniversitesi Sağlık Uygulama Merkezi İle Edirne Devlet Hastanesi'nin Karşılaştırılması, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne – Ocak 2009

ENERJİ EKONOMİSİ VE UYGULAMALARI

EDİTÖRLER:

Dr. Şule BATBAYLI

Doç. Dr. M. Can YARDIMCI

Doç. Dr. Erdem BAĞCI

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-83-7

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Kasım 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Hızla gelişen ilerleyen bir dünyada yaşıyoruz. Bu gelişme son yıllarda olan bir durum değil, insanlığın başlangıcından beri olan bir durumdur. Özellikle sanayi devrimi ile birlikte farklı bir boyut kazanmıştır. Demir çelik kullanımı ve enerji kaynakları kullanımı yaygınlaşmaya başlamıştır. 2000'li yıllardan itibaren bu değişim dijitalleşme şekli ile karşımıza çıkmıştır. Bugün hiç durmadan birey, toplum ve ülkeler ayak uydurma aşamasındadır. Ancak enerji kaynakları kullanımı hiçbir zaman azalmamış aksine zamanla artmıştır. Odun, kömür, petrol, doğalgaz gibi fosil yakıtlar ve rüzgar, güneş, hidrolik, biyokütle gibi yenilenebilir enerji kaynakları sürekli ihtiyacı karşılayan kaynaklar olmuştur.

Günümüzde geleneksel enerji kaynakları (petrol, doğalgaz, kömür gibi) zararlı olduğu düşüncesiyle yenilenebilir enerji kaynaklarının üretimi ve kullanımı yaygınlaşmaktadır. Tüketimin şekil değiştirmesi enerji kullanımını etkilememiştir. Zira bir imalat sanayi düşündüğümüzde enerji gereksiniminin oldukça fazla olduğunu gözlemlemekteyiz. Enerji toplumun her kesiminde kullanılan bir ürün niteliğindedir. Öte yandan enerji rezervlerine sahip olan ülkeler açısından sektör, yüksek getiriyi ifade etmektedir. Bu nedenle enerji sektöründen şimdilik kimsenin vazgeçemeyeceği aşikârdır.

Enerji arzının dünyanın belirli coğrafyalarında bulunması enerji dış ticaretini beraberinde getirmiştir. Bu kaynaklara sahip olmayan ve bunları çok fazla kullanan ülkeler bir anlamda enerji de dışa bağımlı durumundadır. Enerji arzını ve talebini dengelemek amacıyla ve ülkelerin kendi çıkarlarını koruması amacıyla enerji konusunda politik stratejiler belirlemektedir. Ancak üretilemeyen bu kaynaklar her geçen gün dışa bağımlılığı arttırmaktadır. Yenilenebilir enerji ile sürekli bir üretim söz konusu olsa da geleneksel enerji kaynaklarında bir devamlılık söz konusu değildir. Özellikle doğalgaz ve petrolün kıt olması küresel piyasaları doğrudan etkilemektedir. Bu enerji kaynaklarının arzındaki bir dalgalanma doğrudan bazen dolaylı olarak piyasa fiyatlarına yansımaktadır. Dolayısıyla finansal hareketler volatil hale gelmektedir. Bu bağlamda enerji sektörünü içeren ampirik analizler sektörün durumunu ve geleceğini öngörmede yardımcı olmaktadır. Bunların etki boyutunu belirlemek de biz akademisyenlere düşmektedir.

Diğer yandan enerjide dışa bağımlılık ve enerji güvenliği konuları doğrudan kavramsal etkinin dışında çok daha geniş etkiye sahiptir. Burada taşımacılık ve beraberinde getirebileceği çevresel sorunlar karşımıza çıkmaktadır. Zira bazı enerji kaynaklarının kendi yapısından kaynaklanan

çevresel zararları da bulunmaktadır. Karbondioksit (CO2), Diazotoksit (N2O), Ozon (O3), Metan (CH4), Kloroflorokarbon (CFC), Karbonmonoksit (CO) ve su buharı gazları küresel ısınma ve iklim değişikliği sorunlarını ortaya çıkarmıştır. Bunun nedeni söz konusu gazların atmosferde sera gazı etkisine yol açmasıdır. Değişen dünyada sık sık kuraklık ve aşırı yağışlarla karşılaşılmaktadır. Avrupa Birliği (AB) başta olmak üzere birçok ülke küresel ısınma ve çevre konularına sıkça değinmektedir ve bununla ilgili çeşitli politikalar yürütmektedir.

Yaşadığımız dünyada kullanımı elzem olan, ekonomik büyümeye katkısı olan, ancak bazen çevresel anlamda olumsuz etkileri olabilen enerji sektörü ile ilgili uygulamalar, bu kitapta detaylı olarak uzman akademisyenler tarafından ele alınmıştır.

Kitapta enerjide dışa bağımlılık, küresel ısınma ile enerji ilişkisi, enerji tüketimi, enerji kaynaklarının incelenmesi ve bunlar ile ilgili ampirik analizlerin yapıldığı bölümler yer almaktadır. Bu doğrultuda alanında uzman akademisyenlerce hazırlanan bu eser klasik bir ders kitabı değil, muhatapları için rehber niteliğinde hazırlanmış bilimsel nitelikte temel bir kaynaktır. Enerji sektörü ile ilgili derslerde kaynak olarak kullanılabileceği gibi, enerji sektörünü meslek olarak edinen herkes tarafından faydalanılabilecektir.

Her çalışmada olduğu gibi bu çalışmada da büyük emekler sarf edilmiş ve birçok fedakârlıklarda bulunulmuştur. Bu nedenle öncelikle kitabın hazırlanmasına doğrudan katkı sunan bölüm yazarı değerli hocalarımıza teşekkürlerimizi bir borç biliriz. Ayrıca kitabın basımı için titizlikle çalışan ve büyük sarf eden EKİN ailesine de sonsuz teşekkürlerimizi sunarız.

Başta meslek adayları olmak üzere akademisyenler, uzmanlar, araştırmacılar ve bu alana ilgi duyan kişilere faydalı olması amacıyla hazırladığımız kitabın kusur ve eksikleri şüphesiz ki bizlere ait olup; değerlendirmesi siz sevgili okurlarımızındır. Her türlü değerlendirmenin kitabın kalitesini ve sonraki baskılardaki istifade düzeyini arttıracağı bir gerçektir. Bu nedenle kitabımız ile ilgili değerlendirmelerinizi büyük bir heyecanla beklemekteyiz. *Tüm emeği geçenler adına;*

EDİTÖRLER:

Dr. Şule BATBAYLI **Doç. Dr. M. Can YARDIMCI**

(Uşak) **(Afyonkarahisar)**

Doç. Dr. Erdem BAĞCI

(Balıkesir)

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1
TÜRKİYE'DE ENERJİDE DIŞA BAĞIMLILIK VE KAMU POLİTİKALARI UYGULAMALARI 1
Doç. Dr. Erdem BAĞCI

BÖLÜM 2
ENERJİDE YÜKSEK DIŞA BAĞIMLILIK EKONOMİK BÜYÜMEYİ ZORLAŞTIRIR MI? EKONOMETRİK BİR ANALİZ 28
Doç. Dr. Kadir KARAGÖZ
Dr. Öğr. Üyesi Lütfü SİZER

BÖLÜM 3
ENERJİ GÜVENLİĞİ PERFORMANS ÖLÇÜM METOTLARI VE ENDEKSLER 51
Dr. Zehra AKSU

BÖLÜM 4
KÜRESEL ISINMA VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİ ÖNLEME SÜRECİNDE AVRUPA BİRLİĞİ ORTAK ÇEVRE VE ENERJİ POLİTİKASI UYGULAMALARI 66
Doç. Dr. Hüseyin Naci BAYRAÇ

BÖLÜM 5
TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLER ÖNCÜLÜĞÜNDEKİ YENİLENEBİLİR ENERJİ GİRİŞİMLERİ 83
Doç. Dr. Adnan SÖYLEMEZ

BÖLÜM 6
YEŞİL FİNANSMANIN YENİLENEBİLİR ENERJİNİN GELİŞİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: YÜKSEK GELİRLİ ÜLKELER ÖRNEĞİ 110
Dr. Öğr. Üyesi Hilal OK ERGÜN
Öğr. Gör. Dr. Betül ŞAHİN

BÖLÜM 7
ENERJİ TÜKETİMİ VE EKONOMİK BÜYÜME İLİŞKİSİNİN ARDL YÖNTEMİ İLE ANALİZİ: TÜRKİYE VE AVRUPA BİRLİĞİ ÖRNEĞİ 128
Dr. Şule BATBAYLI
Doç. Dr. M. Can YARDIMCI

BÖLÜM 8
PETROL TÜKETİMİ VE EKONOMİK BÜYÜME ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ: BULGARİSTAN YUNANİSTAN, HIRVATİSTAN ve TÜRKİYE ÖRNEĞİ 150
Doç. Dr. Fatih ÇEMREK

BÖLÜM 9
DOĞALGAZ SEKTÖRÜ İÇİN SPOT VE FUTURES PİYASALAR ARASINDAKİ ETKİLEŞİMİN ÇOK DEĞİŞKENLİ GARCH MODELLERİ İLE İNCELENMESİ 168
Doç. Dr. Önder BÜBERKÖKÜ
Araş. Gör. Kaan YİĞENOĞLU

BÖLÜM 10
DÜNYADA PETROL, DOĞALGAZ, KÖMÜR TÜKETİMİ ve CO2 EMİSYONU VERİLERİNİN İSTATİSTİKSEL ÖNGÖRÜSÜ 191
Doç. Dr. Fatih ÇEMREK

KAYNAKLAR

ALTUNTAŞOĞLU, Zerrin, T., (2003). "*Sürdürülebilir Kalkınma- Yenilenebilir Enerji ve Yenilenebilir Enerji Kaynakları Kanun Tasarısı Taslağı",* **TMMOB Türkiye IV. Enerji Sempozyumu Bildirileri, 10-12 Aralık**, ss. "345-354".

ARSLAN, Vedat. (2009). *"Enerji Kaynaklarında Güvenirlilik ve Kömürün Yeri",* **TMMOB İzmir Kent Sempozyumu, 8-9-10 Ocak**, ss.215-228.

ATAKAN, Yüksel. (2018) *Nükleer Enerjiden Çıkan Almanya'da Rüzgar ve Güneş Enerjilerinden Elektrik Üretiminde Büyük Atılım ve Ülkemizdeki Durumla Karşılaştırma*. https://www.fmo.org.tr/wp-content/uploads/2018/04/Almanya%E2%80%99da-Ruzgar-ve-Gunes-Enerjilerinden-Elektrik-Uretiminde-Buyuk-Atilim-ve-Ulkemizdeki-Durumla-Karsilastirma.pdf (Erişim Tarihi 02.07.2023)

ATICI, H. (2012). *Yenilenebilir Enerji Politikaları*, (Çevrimiçi) vwww.izmirdikili.bel.tr/yukle/ indir.asp?id=24, 28 Mart 2012.

AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI, (2014). Fasıl 15: Enerji, https://www.ab.gov.tr/fasil-15-enerji_80.html (Erişim Tarihi: 15.08.2023)

BÜYÜKMIHCI, M. Kemal. (2003). "*Yenilenebilir Enerji Kaynakları Avrupa Birliği Ülkelerindeki Uygulamalar ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Tarafından Hazırlanmakta Olan Kanun Tasarısı Taslağı Çerçevesinde Planlanan Önlemler"*, **Yeni ve Yenilenebilir Enerji Kaynakları Sempozyumu, TMMOB**, 3-4 Ekim 2003, Kayseri, 15-22.

COVERT, Thomas, GREENSTONE, Michael, and KNİTTEL, R. Christopher. (2016). *"Will We Ever Stop Using Fossil Fuels?"* **The Journal of Economic Perspectives,** S.30(1), ss.117–137.

CUMHURBAŞKANI KARARI, 1/7/2021 Tarihinden 31/12/2025 Tarihine Kadar İşletmeye Girecek YEK Belgeli Yenilenebilir Enerji Kaynaklarına Dayalı Elektrik Üretim Tesisleri İçin Uygulanacak Fiyatlar ve Süreler ile Fiyatların Güncellenmesine İlişkin Ekli Kararın Yürürlüğe Konulmasına Dair Cumhurbaşkanı Kararı (Karar Sayısı: 3453)

ÇALIŞKAN, Şadan. (2009). "*Türkiye'nin Enerjide Dışa Bağımlılık ve Enerji Arz Güvenliği Sorunu"*. **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, S.25.

Deloitte, (2012). *Enerji ve Doğal Kaynaklar Endüstrisi, Yenilenebilirler İçin Yeni Hayat Yenilenebilir Enerji Politikaları ve Beklentiler*, (Çevrimiçi) http://www.deloitte.com/view/tr_TR/tr/ sektorler/ enerjivedogal kaynaklar/c602d747a6593210VgnVCM100000ba42f00aRCRD.htm, 28 Mart 2012

DPT, (2009). *Elektrik Enerjisi Piyasası ve Arz Güvenliği Stratejisi Belgesi*, 21 Mayıs 2009, (Çevrimiçi) http://www.enerji.gov.tr/yayinlar_raporlar/Arz_Guvenligi_Strateji_Belgesi.pdf, 5 Nisan 2012

DPT, (2001). *Sekizinci Bes Yıllık Kalkınma Planı Elektrik Enerjisi Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, Ankara, DPT Yayını, 2001.

DÜNYA ENERJİ KONSEYİ TÜRK MİLLİ KOMİTESİ (2011), *Enerji Raporu 2011,* Yer Numarası: 333.79ENE2011

EMO, (2012). Türkiye'nin Enerji Görünümü, (Çevrimiçi) http://www.emo.org.tr/ekler/6062f9c99 31e1a0_ek.pdf, 05 Nisan 2012

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, (2011). *Mavi Kitap*, Ankara.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, (2021), *2021 Yılı Ulusal Enerji Denge Tabloları*, https://enerji.gov.tr/duyuru-detay?id=20299 (Erişim Tarihi: 07.08.2023).

ENİŞ, Ahmet. (2003). "*Enerji Politikaları; Yerli, Yeni ve Yenilenebilir Enerji Kaynakları",* **TMMOB Türkiye VI. Enerji Sempozyumu Bildiriler Kitabı**, ss. 300, Ankara.

EPDK, (2023). **Elektrik Piyasası Sektör Raporu**, Ocak 2023.

ETKB, (2009). **2010-2014 Dönemi Stratejik Planı**, ETKB, Ankara.

GÜLER Çağatay ve Çobanoğlu Zakir. (1997). **Enerji ve Çevre**, Aydoğdu Ofset, Ankara.

GÜRBÜZ, Ahmet, (2009). *"Enerji Piyasası Içerisinde Yenilenebilir (Temiz) Enerji Kaynaklarının Yeri ve O¨nemi",* **5. Uluslararası İleri Teknolojiler Sempozyumu**, 13-15 Mayıs, Karabük.

GÜRSELER, Güneş, (1994). "Enerjinin Çevreye Uygun Üretim ve Tüketimi", Mülkiyeliler Birliği Dergisi, Cilt: XVIII Sayı: 168, ss. "17-20".

HALLENBECK, William H., (2020). **Radiation protection.** CRC press.

IRKIÇATAL, Betül Oğuz. (2011). *Yenilenebilir Enerji Kaynakları Sunumu*, EPDK.

KARLUK, S. Rıdvan, (2005). **Cumhuriyetin İlanından Günümüze Türkiye Ekonomisinde Yapısal Dönüşüm,** Beta Yayınları, İstanbul, 10.Baskı.

KARAGÖL, Erdal T. ve KAVAZ, İsmail, (2017). Dünyada ve Türkiye'de Yenilenebilir Enerji, SETA. 197, İstanbul.

KELEŞ, Ruşen ve HAMAMCI, Can, (2002). **Çevrebilim**, İmge Kitabevi, Ankara.

MMO, (2011). *Yeni ve Yenilenebilir Enerji Kaynakları Sempozyumu için Sonuç Bildirgesi,* 21-22 Ekim 2011 Kayseri, https://www.mmo.org.tr/merkez/haber/v-yeni-ve-yenilenebilir-enerji-kaynaklari-sempozyumu-sonuc-bildirgesi-yayinlandi (Erişim Tarihi: 12.07.2023)

MOUSSEAU, Timothy. A. and MØLLER Anders P., (2017). *"Nuclear energy and its ecological byproducts: Lessons from Chernobyl and Fukushima",* In P. VAN NESS & M. GURTOV (Eds.), Learning from Fukushima: Nuclear power in East Asia (pp. 261–284). ANU Press. http://www.jstor.org/stable/j.ctt1ws7wjm.17, (Erişim Tarihi 05.07.2023)

NARİN, Müslüme ve GHOLIZADEH Younes, (2018). *"Avrupa Birliği ve Türkiye'nin Yenilenebilir Enerji Politikalarının Karşılaştırılması."* **International Conference on Eurasian Economies**, 2C, ss.277-285

ÖZALP Mustafa, (2017). *"Türkiye'de Nükleer Enerji Kurulumunun Enerjide Dışa Bağımlılık ve Arz Güvenliğine Etkisi."* **Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, 18(2), ss.175-188.

ÖZEN, Ahmet, ŞAŞMAN, M.Ünsal, BAHTİYAR, Ercan, (2015*). "Türkiye'de Yeşil Ekonomi Açısından Yenilenebilir Bir Enerji Kaynağı: Rüzgar Enerjisi."* **KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi**, 17(28), ss.85-93.

ÖZTÜRK, NİHAT, Mehmet BİLGİÇ ve Cemali ARSLAN, (2005), *"Hidrojen Enerjisi ve Türkiye'deki Hidrojen Potansiyeli",* **III. Yenilenebilir Enerji Kaynakları Sempozyumu**, Mersin, https://www.emo.org.tr/etkinlikler/yeksem/etkinlik_bildirileri_detay.php?etkinlikkod=5&bilkod=406 (Erişim Tarihi:20.08.2023).

POLAT, Sezai ve ŞEKERCİ, Hacer, (2013*). "Türkiye'nin Yenilenebilir Enerji Konumu ve Gelecek Hedefleri"* [Bildiri]. **Elektrik Tesislerinde Yeni Teknolojiler ve Verimlilik**, İzmir.

PWC, (2012). *Enerji ve Doğal Kaynaklar Endüstrisi,* (Çevrimiçi) http://www.deloitte.com/view/tr_TR/tr/sektorler/enerjivedogalkaynaklar/c602d747a6593210VgnVCM100000ba42f00aRCRD.htm, 28 Mart 2012

SAATÇİOĞLU, Cem ve KÜÇÜKAKSOY, İsmail, (2004). *"Türkiye Ekonomisinin Enerji Yoğunluğu ve Önemli Enerji Taşıma Projelerinin Ekonomiye Etkisi"*, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı: 11, ss.19- 40.

SATMAN, Abdurrahman, (2007), *"Türkiye'nin Enerji Vizyonu, Jeotermal EnerjidenElektrik Üretimi Semineri"*, **TESKON, VIII. Ulusal Tesisat Mühendisliği Kongres**i, 2-14, İzmir.

T.C. ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI, (2022). Türkiye Ulusal Enerji Planı çalışması, https://enerji.gov.tr/Media/Dizin/EIGM/tr/Raporlar/TUEP/T%C3%BCrkiye_Ulusal_Enerji_Plan%C4%B1.pdf (Erişim Tarihi: 18.08.2023).

TEİAŞ, (2011). **Türkiye Elektrik İletim A.Ş., Elektrik İstatistikleri**, https://www.teias.gov.tr/turkiye-elektrik-uretim-iletim-istatistikleri (Erişim Tarihi: 07.08.2023).

TEİAŞ, (2021). **Türkiye Elektrik İletim A.Ş., Elektrik İstatistikleri**, https://www.teias.gov.tr/turkiye-elektrik-uretim-iletim-istatistikleri (Erişim Tarihi: 07.08.2023)

TÜRKYILMAZ, O. (2012) *Türkiye'nin Enerji Görünümü,* (Çevrimiçi) http://www.emo.org.tr/ekler/ 6062f9c9931e1a0_ek.pdf, 28 Mart 2012

YILDIZ, G. Serkan ve DEMİRAY, Çağın, (2012). *Enerji Politikası, Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonu*, http://www.smefit.eu/IMG/pdf/Enerji_politikalari_metni.pdf, 4 Nisan 2012.

YILDIZ, Taner, (2011). **Türkiye Enerji Politikalarımız, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı,** 128 Şekil 3.3, Elektrik Üretiminde Kaynakların %'lik Payı (2030 Yılı Hedefleri), Ankara.

KAYNAKLAR

ASIF, Muhammad ve MUNEER, Tariq (2007), "*Energy Supply, Its Demand and Security Issues for Developed and Emerging Economies*." **Renewable and Sustainable Energy Reviews,** 11, ss.1388–1413.

BAI, Jushan ve NG, Serena A. (2004), "*Panic Attack on Unit Roots and Cointegration*," **Econometrica**, 72, ss. 1127–1177.

BATBAYLI, Şule. (2023). "*Uluslararası enerji piyasalarında uygulanan güncel politikalar",* **Enerji Ekonomisi Teori ve Politikalar** (Ed. M. Can Yardımcı ve Şule Batbaylı), Ekin Yayınevi, Bursa, 1. Baskı, ss. 36-56.

BALKE, Nathan S. ve BROWN, Stephen P. (2018) "*Oil supply shocks and the US economy: an estimated DSGE model*", **Energy Policy**, 116, 357-372

BİLDİRİCİ, Melike ve KAYIKÇI, Fazıl (2011) "*The relation between growth, energy imports, militarization and current account balance in China, Israel and South Korea*", **Energy**, 242, 122537.

BİLGİNOĞLU, Cüneyt ve DUMRUL, M. Ali (2012), "*Türk Ekonomisinin Enerji Bağımlılığı Üzerine Bir Eş-Bütünleşme Analizi*." **Yaşar Üniversitesi Dergisi**, 7 (26), ss. 4392-4414.

BLOMQUIST, Johan ve WESTERLUND, Joakim (2013), "*Testing Slope Homogeneity in Large Panels with Serial Correlation*", **Economic Letters**, 121 (3), ss. 374-378.

BROWN, Stephen P. ve YÜCEL, Mine K. (2002), "*Energy prices and aggregate economic activity: an interpretative survey*", **The Quarterly Review of Economics and Finance**, 42 (2), 193–208.

DEMİRGİL, Bünyamin ve ORUN, Ali Furkan (2021). "*Türkiye'de Yenilenebilir Enerji Yatırımlarına Yönelik Teşvikler ve Yenilenebilir Enerjinin Ekonomik Etkileri,"* **Uluslararası İktisadi ve İdari Akademik Araştırmalar Dergisi**, 1 (2), ss.90-112.

DHAWAN, Rajeev ve JESKE, Karsten 2006. "*How resilient is the modern economy to energy price shocks?*", **Economic Review**, Federal Reserve Bank of Atlanta, ss. 21–32.

DUMITRESCU, Elena-Ivona ve HURLIN, Christophe (2012), "*Testing for Granger Noncausality in Heterogeneous Panels"*, **Economic Modelling,** 29 (4), ss.1450-1460.

EUROPEAN COMMISSION (2022), REPowerEU: A Plan to Rapidly Reduce Dependence on Russian Fossil Fuels and Fast Forward the Green Transition, https://commission.europa.eu/news/repowereu-plan-rapidly-reduce-dependence-russian-fossil-fuels-and-fast-forward-green-transition-2022-may-18_en

ELÜSTÜ, Serap (2021), "*Avrupa Birliği'nin enerji güvenliği: Enerji ithalatı bağımlılığı ve ekonomik büyüme ilişkisi*." **İstanbul İktisat Dergisi**, 71 (1), ss. 133-162. https://doi.org/10.26650/ISTJECON2021-942116

Government of the Republic of Korea (2020). The Korean New Deal: National Strategy for a Great Transformation,

https://english.moef.go.kr/pc/selectTbPressCenterDtl.do?boardCd=N0001&seq=4948.

HAMILTON, James D. (1983), "*Oil and the macroeconomy since World War II*", **Journal of Political Economy**, 91 (2), 228–248.

HAMILTON, James D. (1996), "*This is what happened to the oil price-macroeconomy relationship*", **Journal of Monetary Economics**, 38 (2), 215–220.

JONES, Donald W., LEIBY, Paul N. ve PAIK, Inja K. (2004), "*Oil price shocks and the macroeconomy: what has been learned since 1996*", **The Energy Journal**, 1–32.

KARAGÖZ, Kadir ve ÖZKUBAT, Gökhan (2021), "*Impact Of Macroeconomic Factors on Housing Prices: An Analysis for Aegean Region"*, **Journal of Yasar University**, 16/62, ss. 867-889.

KHATIB, Hisham, vd. (2000), "*Energy Security*", **World Energy Assessment: Energy and the Challenge of Sustainability**, (In José Goldemberg et al. (Eds.)), ss.111-131, New York: UNDP.

KOLOSOK, Svitlana I. ve KOVALENKO, Yevhen V. (2022), "*Factor Analysis of Energy Security: Net Import Dependency,"* **SocioEconomic Challenges**, 6 (2), ss.138-146. https://doi.org/10.21272/sec.6(2).138-146.2022

KONAK, Ali (2019), "*Türkiye'nin Doğal Gaz Bağımlılığı ve Alternatif Enerji Kaynakları Üretiminin Gerekliliği*", **Uluslararası Afro-Avrasya Araştırmaları Dergisi**, 4 (7), ss.196-209.

LARDIC, Sandrine ve MIGNON, Valerie (2006), "*The impact of oil prices on GDP in European countries: an empirical investigation based on asymmetric cointegration*", **Energy Policy**, 34 (18), 3910–3915.

LESCAROUX, François ve MIGNON, Valerie (2008) "*On the influence of oil prices on economic activity and other macroeconomic and financial variables*", **OPEC Energy Review**, 32 (4), 343–380.

MARTINS, Florinda, FELGUEIRAS, Carlos, SMITKOVA, Miroslava & CAETANO, Nidia (2019), "*Analysis of Fossil Fuel Energy Consumption and Environmental Impacts in European Countries*," **Energies**, 12 (6), https://doi.org/10.3390/en12060964 .

MATEI, Iuliana (2017), "*Is there a Link between Renewable Energy Consumption and Economic Growth? A Dynamic Panel Investigation for the OECD Countries*", **Revue D'economie Politique***,* 127 (6), ss.985-1012.

MONTALVO, Jose G. (1995). "*Comparing cointegrating regression estimators: some additional monte carlo results*", **Economics Letters**, 48, 229-234.

NAKOV, Anton ve PESCATORI, Andrea (2010) "*Oil and the great moderation*", **The Economic Journal**, 120 (543), 131–156.

ÖZTÜRK, İlhan (2013). "*Energy Dependency and Energy Security: The Role of Energy Efficiency and Renewable Energy Sources*," **The Pakistan Development Review,** 52 (4), ss. 309-330.

PAPAPETROU, Evangelia (2001), "*Oil price shocks, stock market, economic activity and employment in Greece*", **Energy Economics**, 23 (5), 511–532.

PEDRONI, Peter (1999). "*Critical Values for Cointegration Tests in Heterogeneous Panels with Multiple Regressors*," **Oxford Bulletin of Economics and Statistics,** 61, ss. 653–70.

PEDRONI, Peter (2004). "*Panel Cointegration; Asymptotic and Finite Sample Properties f Pooled Time Series Tests with an Application to the PPP Hypothesis*," **Econometric Theory**, 20, ss. 597–625.

PESARAN, M. Hashem (2007). "*A Simple Panel Unit Root Test in the Presence of Cross-Section Dependence*," **Journal of Applied Econometrics,** 22, ss. 265–312.

PESARAN, M. Hashem ve YAMAGATA, Takashi (2008). "*Testing Slope Homogeneity in Large Panels*," **Journal of Econometrics**, 142, 50-93.

PHILLIPS, Peter C.B. ve HANSEN, Bruce E. (1990). "*Statistical Inference in Instrumental Variables Regression with I(1) Processes*," **Review of Economic Studies,** 57, 99–125.

PIRLOGEA, Corina ve CICEA, Claudiu (2012). "*Econometric Perspective of the Energy Consumption and Economic Growth Relation in European Union,"* **Renewable and Sustainable Energy Reviews***,* 16 (8), 5718-5726.

PUNZI, Maria T. (2019), "*The impact of energy price uncertainty on macroeconomic variables*", **Energy Policy**, 129, 1306–1319.

SCHUBERT, Stefan F. ve TURNOVSKY, Stephen J. (2011), "*The impact of oil prices on an oil-importing developing economy*", **Journal of Development Economics**, 94, 18–29.

STOCK, James H. ve WATSON, Mark W. (1993), "*A Simple Estimator of Cointegrating Vectors in Higher Order Integrated Systems*," **Econometrica,** 61, 783–820.

VIVODA, Vlado (2009). "*Diversification of Oil Import Sources and Energy Security: A Key Strategy or an Elusive Objective?*" **Energy Policy**, 37, 4615–4623.

YALTA, A. Yasemin ve YALTA, A. Talha (2017). "*Dependency on Imported Oil and Its Effects on Current Account*," **Energy Sources***, Part B: Economics, Planning, and Policy*, 12 (10), 859–867.

ZHAO, Lin, ZHANG, Xun, WANG, Shouyang ve XU, Shanying (2016). "*The effects of oil price shocks on output and inflation in China*", **Energy Economics**, 53, 101–110.

KAYNAKLAR

BAHGAT, Gawdat (2011), **Energy Security**, Wiley Publication, UK.

BAYLIS, John (2012), "*Uluslararası İlişkilerde Güvenlik Kavramı*", **Uluslararası İlişkilerde Çatışmadan Güvenliğe**, (Ed. Mustafa Aydın, Hans Günter Brauch, Mitat Çelikpala, Ursula Oswald Spring ve Necati Polat), Bilgi Üniversitesi, İstanbul, 2. Baskı, ss.158-166.

BUZAN, Barry ve HANSEN, Lene (2009), **The Evolution of International Security Studies**, Cambridge University Press, New York.

CHERP, Aleh ve JEWELL, Jessica (2011), "*Measuring Energy Security: From Universal İndicators to Contextualized Frameworks*", (Ed. Benjamin Sovacool), **The Routledge Handbook of Energy Security**, Routledge, New York, ss.330-355.

CHERP, Aleh ve JEWELL, Jessica (2013), "*Energy Security Assessment Framework and Three Case Studies*", (Ed. Hugh Dyer ve Maria Julia Trombetta), **International Handbook of Energy Security**, Edward Elgar Publishing, Cheltenham.

CHESTER, Iynne (2009), "*Conceptualising Energy Security and Making Explicit Its Polysemic Nature*", Energy Policy, S.38(2), ss.887-889.

DEUTCH, John (2007), "*Priority Energy Security Issues*", **Energy Security and Climate Change**, (Ed. John Deutch, Anne Lauvergeon ve Widhyawan Prawiraatmadja), Trilateral Commission, Washington.

EIA (2011), "*MOSES*", https://www.iea.org/search?q=MOSES (29.12.2022).

EIA (2023), "*What is Energy*", https://www.eia.gov/energyexplained/what-is-energy/. (Erişim Tarihi: 25.06.2023).

EIA (2023), "*Energy Security*", https://www.iea.org/topics/energy-security (Erişim Tarihi: 23.04.2023).

Global Energy Institute (2012), "Index of U.S. Energy Security Risk Assessing America's Vulnerabilities in a Global Energy Market" https://www.globalenergyinstitute.org/sites/default/files/2019-11/USEnergyRiskIndex2012.pdf (Erişim Tarihi: 20.04.2023).

Global Energy Institute (2020), "*IESRI Report*", https://www.globalenergyinstitute.org/ (Erişim Tarihi: 27.03.2023).

GOEL, Malti (2005), **Energy Sources And Global Warming**, Allied Publishers, New Delhi.

HEZRİ, Tanrı (2009), "*Yenilenebilir Enerji*", Mills College, http://www.portal.energy.ac.ir (Erişim Tarihi: 18.10.2022).

https://tr.nesrakonk.ru/what-are-benefits-and-shortfalls-herfindahlhirschman-index/ (18.07.2021), (Erişim Tarihi: 27.07.2023).

https://tr.talkingofmoney.com/what-are-benefits-and-shortfalls-of-herfindahl-hirschman-index (05.03.2020), "*Herfindahl-Hirschman Endeksinin Yararları ve Eksiklikleri Nelerdir?*" (Erişim Tarihi: 29.03.2022).

JEWELL, Jessica (2011), "*The IEA Model of Short-term Energy Security: Primary Energy Sources and Secondary Fuels (MOSES)*", **International Energy Agency**, France.

KEPPLER, Jan Horst (2007), "*Energy Supply Security and Nuclear Energy: Concepts, Indicators, Policies*", Nuclear Energy Agency, Paris.

KULELİ, Ömer (1983), "*İnsan ve Enerji*", http://www.biyolojiegitim.yyu.edu.tr/mkpdf/i83.pdf (Erişim Tarihi: 22.04.2023).

KÜÇÜKKAYA, Elif (2018), "*Enerji Nedir? Enerji Kaynakları Nelerdir?*", https://www.enerjiportali.com/enerji-nedir-enerji-kaynaklari-nelerdir/ (Erişim Tarihi: 29.03.2023).

PAMİR, Necdet (2017), **Enerjinin İktidarı**, Hayykitap, İstanbul, 4. Baskı.

PONEMAN, Daniel (2010), "*Remarks as Prepared for Delivery, U.S. Deputy Secretary of Energy*", **White House Energy Security Stakeholders Forum**, Department of Energy, Washington.

SOVACOOL, Benjamin (2011), **The Routledge Handbook of Energy Security**, Routledge, New York.

TDK, "*Enerji*", https://sozluk.gov.tr/. (Erişim Tarihi: 01.11.2022).

WANG, Qiang ve ZHOU, Kan (2017), "*A Framework for Evaluating Global National Energy Security*", **Applied Energy**, 188, ss.19-31.

YAMAN, Yusuf (2007), **Enerji Tasarrufu ve Yenilenebilir Enerji Kaynakları**, Birsen Yayınevi.

YERGIN, Daniel (2006), "*Ensuring Energy Security*", **Foreign Affairs**, S.85(2), ss.69-82.

KAYNAKLAR

ALİUSTA, Hakan, YILMAZ, Baki ve KIRLIOĞLU, Hilmi. (2016*), "Küresel Isınmayı Önleme Sürecinde Uygulanan Piyasa Temelli İktisadi Araçlar: Karbon Ticareti ve Karbon Vergisi",* **Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi**, ICAFR 16. Özel Sayısı, ss.382-401.

BAYRAÇ, Hüseyin Naci. (2009), "*Küresel Enerji Politikaları ve Türkiye: Petrol ve Doğalgaz Kaynakları Açısından Bir Karşılaştırma"*, **Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,** S.10(1), ss.115-142.

BAYRAÇ, Hüseyin Naci. (2010*), "Enerji Kullanımının Küresel Isınmaya Etkisi ve Önleyici Politikalar",* **Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, S.11(2), ss.229-259.

BAYRAÇ, H. N. ve ÇİLDİR, M. (2017), "*AB Yenilenebilir Enerji Politikalarının Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi",* **Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi**, ICMEB 17. Özel Sayısı, ss.201-212.

BAYRAÇ, Hüseyin Naci, ÇELİKAY, Ferdi ve ÇİLDİR, Melih. (2018**), Küreselleşme Sürecinde Sürdürülebilir Enerji Politikaları,** Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa.

BAYRAÇ, Hüseyin Naci. (2020a), "*Avrupa Birliği ve Türkiye'de Enerji Politikaları"*, **İşletme ve Finans Yazıları-IV** (Ed. Cem Kartal ve Melih Kamışlı), Beta Yayınları, İstanbul, ss.251-229.

BAYRAÇ, Hüseyin Naci. (2020b), *"Geleneksel Enerji Piyasaları ve Politikaları",* **Enerji Ekonomisi ve Politikaları**, (Ed. Hüseyin Naci Bayraç ve Fatih Çemrek), Ekin Basım Yayın ve Dağıtım, Bursa.

BAYRAÇ, Hüseyin Naci ve ÇEMREK, Fatih. (2022), "*Avrupa Birliği ve Türkiye'nin Enerji Bağımlılığı ve Enerji Tüketiminin Ekonomik Büyümeye Etkisi"*, **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İİBF Dergisi**, S.9(2), ss.742-762.

BİLGİLİ, Alper ve SOLAKOĞLU, Sude. (2020), "*Avrupa Birliği ve Türkiye'de Çevre Politikaları: AB İlerleme Raporlarında Çevre Politikalarının Analizi"*, **Eurasian Academy of Sciences Social Sciences Journal**, S.32, ss.65-92.

BİNBOĞA, Gül. (2017), "*Sürdürülebilirlik Kapsamında Kyoto Protokolü Esneklik Mekanizmaları ve Türkiye'nin Durumunun İncelenmesi"*, **Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,** S.15(4), ss.207-238.

Daily CO2 (2023). **Latest Daily CO2 A Leading Signal of Environmental**, Economic and Social Changes Ahead, https://www.co2.earth/daily-co2, (Erişim Tarihi: 14.8.2023).

EC, (2019), **Climate Strategies & Targets,** https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies _en, Erişim Tarihi: 30.08.2023.

GÜMÜŞ, Betül ve BULUŞ, Abdülkadir. (2020), "*Uluslararası Çevre Sorunları ve William Nordhaus'un Çevre Ekonomisine Katkıları"*, **Alanya Akademik Bakış Dergisi**, S.4(3), ss.1015-1031.

HARDALAÇ, M. (2015), "*Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Sözleşmesi BMİDÇS, UNFCCC"*, **Enerji ve Diplomasi Dergisi**, Yıl 1, S.1(2), ss.148- 161.

https://unfccc.int/resource/docs/2015/cop21/eng/l09r01.pdf., (Erişim Tarihi:18.08.2023).

https://www.iklimin.org/wp-content/uploads/2016/12/paris-iklim-anlasması-brochure.pdf., (Erişim Tarihi:18.08.2023).

https://rec.org.tr/wp-content/uploads/2017/02/dkt.pdf., (Erişim Tarihi:18.08.2023).

SÖZBİLİR, MENDEKLİ Akile Hevin. (2023), *"Küresel Isınma ve İklim Değişikliği Kapsamında Avrupa Birliği'nin Ortak Çevre Politikasının Değerlendirilmesi"*, **Yüksek Lisans Tezi,** İstanbul Arel Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kamu Yönetimi ve Siyaset ABD, İstanbul.

TÜRKEŞ, Murat. (2008), *"Küresel İklim değişikliği nedir? Temel Kavramlar, Nedenleri, Gözlenen ve Öngörülen Değişiklikler"*, **İklim Değişikliği ve Çevre**, S.1(1), ss.26- 37.

YAMAN, Kemal ve GÜL, Murat. (2018), "*Kuruluşundan Günümüze Avrupa Birliğinin Çevre Politikası"*, **Karabük Üniversitesi, Ekonomi, İşletme ve Yönetim Dergisi**, S.2(2), ss.198-217.

2030 Energy Strategy (2014), https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-strategy-andenergy-union/2030-energy-strategy, (Erişim Tarihi: 20.08.2023).

KAYNAKLAR

Alanya Belediyesi. (2018). *Alanya Belediyesi 4. Güneş enerji santralini hayata geçiriyor*. https://www.alanya.bel.tr/Haber/20381/-ALANYA-BELEDIYESI-4--GUNES-ENERJI-SANTRALINI-HAYATA-GECIRIYOR (Erişim Tarihi: 28.05.2019).

Anadolu Ajansı (AA). (n.d.). *Yüzer güneş enerji santralleri kısıtlı alanda sürdürülebilir enerji fırsatı sunuyor*. https://www.aa.com.tr/tr/dosya-haber/yuzer-gunes-enerji-santralleri-kisitli-alanda-surdurulebilir-enerji-firsati-sunuyor/2974127

BİBERCİ, M. Ali, ÖZHÜNER, Esma ve ÇELİK, M. Bahattin (2018). *"Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Belediyelerde Kullanımı",* **Şehir Düşünce Dergisi**, 2018(11).

Bornova Belediyesi. (2019). *Bornova'da temiz enerji, örnek tasarruf*. https://www.bornova.bel.tr/bornovada-temiz-enerji-ornek-tasarruf-2/ (Erişim Tarihi: 28.05.2019).

California Public Utilities Commission. (t.y.). *Electrical energy and energy efficiency*. https://www.cpuc.ca.gov/consumer-support/consumer-programs-and-services/electrical-energy-and-energy-efficiency (Erişim Tarihi: 20.10.2023).

CAPİK, Mehmet, YILMAZ, A. Osman ve ÇAVUŞOĞLU, İbrahim. (2012). *"Present situation and potential role of renewable energy in Turkey"*. **Renewable Energy**, 2012(46), ss.1-13. https://doi.org/10.1016/j.renene.2012.02.031

City of Flagstaff. (n.d.). *Municipal Energy Use*. https://www.flagstaff.az.gov/3973/Municipal-Energy-Use

CPI. (2016). *Renewable energy in Germany: Energiewende*. Centre for Public Impact (CPI). https://www.centreforpublicimpact.org/case-study/renewable-energy-germany (Erişim Tarihi: 20.10.2023).

CW Enerji. (2018). *Bozkurt Belediyesi ve CW Enerji'den Güneşe Tam Destek*. https://www.cw-enerji.com/bozkurt-belediyesi-ve-cw-enerjiden-gunese-tam-destek/ (Erişim Tarihi: 28.05.2019).

Çankırı Belediyesi. (2019). *1 MW'lık Güneş Enerji Sistemi Projesi*. http://www.cankiri.bel.tr/sayfa-870/ges-projesi.php (Erişim Tarihi: 30.05.2019).

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. (2021). *Municipalities' role in sustainable urbanization*. https://www.csb.gov.tr (Erişim Tarihi: 20.10.2023).

Denizli Büyükşehir Belediyesi. (2019). *Büyükşehir Enerji Üretiminde de Öncü*. http://www.denizli.bel.tr/Default.aspx?k=haber-detay&id=18625 (Erişim Tarihi: 29.05.2019).

Energy-Data-Analytics. (2023). *Unlocking economic benefits of renewable energy projects*. https://enerdatics.com/blog/unlocking-economic-benefits-of-renewable-energy-projects/ (Erişim Tarihi: 20.10.2023).

Enerji Enstitüsü. (2018). *Konya'da 2017'de metan gazından 44 milyon kWh elektrik üretildi*. http://enerjienstitusu.de/2018/01/09/konyada-2017de-metan-gazindan-44-milyon-kwh-elektrik-uretildi/ (Erişim Tarihi:30.05.2019).

Enerji Gazetesi. (2019, Ağustos 19). '*Erzurum Büyükşehir Belediyesi'nin Temiz Enerji'ye Yatırımları Sürüyor*. Enerji Sektörü Piyasası Gündemi Haberleri | Enerji Gazetesi. https://www.enerjigazetesi.ist/erzurum-buyuksehir-belediyesi-nin-temiz-enerji-ye-yatirim-lari-suruyor/ (Erişim Tarihi: 20.10.2023).

Energy Innovation. (2020). *Local government innovation in the energy sector. Florence School of Regulation*. https://fsr.eui.eu/local-government-innovation-in-the-energy-sector/ (Erişim Tarihi: 20.10.2023).

Entegro Enerji Sistemleri San. ve Tic. Ltd. Şti. (2021, Aralık 24). Aydın Büyükşehir Belediyesi Güneş Enerjisi | Entegro Enerji Sistemleri. Entegro Enerji Sistemleri. https://entegro.com.tr/referanslarimiz/aydin-buyuksehir-belediyesi-ges/ (Erişim Tarihi: 21.10.2023).

Erzurum Büyükşehir Belediyesi. (2018, Eylül 24). *Büyükşehir'den Dev Yatırım: Güneş Enerji Santralleri*. https://www.erzurum.bel.tr/GuncelHaber-buyuksehir-den-dev-yatirim-gunes-enerji-santralleri/29/599714.html (Erişim Tarihi: 29.05.2019).

ETKB. (2019). Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı. *National renewable energy action plan of Turkey*. https://www.enerji.gov.tr (Erişim Tarihi: 20.10.2023).

ETKB. (2020). Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı. *Renewable energy statistics and reports*. https://www.enerji.gov.tr (Erişim Tarihi: 20.10.2023).

ETKB. (2023a). Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı. *Renewable energy support scheme (YEKDEM)*. https://www.enerji.gov.tr (Erişim Tarihi: 20.10.2023).

ETKB. (2023b). Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı. *Renewable energy resources area (YEKA)*. https://www.enerji.gov.tr (Erişim Tarihi: 20.10.2023).

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi (2017). Büyükşehir Enerjisini Güneşten Alacak. https://gantep.bel.tr/haber/buyuksehir-enerjisini-gunesten-alacak-5210.html (Erişim Tarihi: 30.05.2019).

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi (2018a). Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Biyogaz Tesisi Projesi Ödüle Layık Görüldü. https://gantep.bel.tr/haber/gaziantep-buyuksehir-belediyesi-biyogaz-tesisi-projesi-odule-layik-goruldu-6251.html (Erişim Tarihi: 30.05.2019).

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi (2018b). Büyükşehir'in enerji çalışmaları Türkiye'ye örnek oluyor. https://gantep.bel.tr/haber/buyuksehirin-enerji-calismalari-turkiyeye-ornek-oluyor-6182.html (Erişim Tarihi: 30.05.2019).

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2019). Bağlarbaşı Güneş Enerji Santrali. https://www.gaziantep.bel.tr/tr/sayfa/baglarbasi-gunes-enerji-santrali (Erişim Tarihi: 30.05.2019).

GÜNDÜZÖZ, İlker ve CAN, H. Hasan. (2015). *"Türkiye'de Enerji Güvenliği Çerçevesinde Belediyelerin Rolleri",* **Çağdaş Yerel Yönetimler**, 2015(24), ss.27-47.

IPCC. (2018). *Global warming of 1.5°C*. An IPCC Special Report on the impacts of global warming of 1.5°C above pre-industrial levels and related global greenhouse gas emission pathways, in the context of strengthening the global response to the threat of climate change, sustainable development, and efforts to eradicate poverty.

IRENA. (2020). *Renewable power generation costs in 2019*. International Renewable Energy Agency.

İstanbul Enerji. (2019). *Temiz Bir Çevre İçin İstanbul'a Yenilenebilir Çözümler*. http://www.enerji.istanbul/temiz-bir-cevre-icin-istanbula-yenilenebilir-cozumler/ (Erişim Tarihi: 30.05.2019).

İzmir Büyükşehir Belediyesi. (2023). *Tesislerimizde yenilenebilir enerji kaynakları yaygınlaştırıldı*. https://www.izmir.bel.tr/tr/Projeler/tesislerimizde-yenilenebilir-enerji-kaynaklari-yayginlastirildi-/1316/4 (Erişim Tarihi: 20.10.2023).

KARAGÖL, E. Tanas ve KAVAZ, İsmail. (2017). *Dünyada ve Türkiye'de Yenilenebilir Enerji*, SETA Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı, İstanbul, 197, ss.1-32.

KAVAS, Asmin. (2019). "*Büyükşehir Belediyelerinin Stratejik Planlarında Yenilenebilir Enerji"*, **İller&Belediyeler Dergisi**, Türkiye Belediyeler Birliği, Şubat, ss.46-49.

PAMİR, Necdet (2003). "Dünyada ve Türkiye'de Enerji, Türkiye'nin Enerji Kaynakları ve Politikaları", **Yerli Doğal Kaynakların Keşfi: Yenilenebilir Enerji**, Mayıs, ss.1-39.

Project LEO. (2023). *Project LEO*. https://project-leo.co.uk/ (Erişim Tarihi: 20.10.2023).

Sıfır Atık (2018). *Bornova'da yenilenebilir enerji kullanan belediye binalarına %25 indirim.* https://medium.com/@sifiratikco/bornovada-yenilenebilir-enerji-kullanan-belediye-binalarına-25-indirim-b3f43710d951 (Erişim Tarihi: 30.05.2019).

State Climate and Energy Program. (2015). *EPA Energy and Environment Guide to Action*. EPA Energy and Environment Guide to Action.

Temiz Enerji. (2022). *Kadıköy Belediyesi güneş panelleriyle 1 yılda 920 bin TL tasarruf sağladı*- Temiz Enerji. Temiz Enerji., from https://temizenerji.org/2022/12/26/kadikoy-belediyesi-gunes-panelleriyle-1-yilda-920-bin-tl-tasarruf-sagladi/ (Erişim Tarihi: 17.10.2023).

TOKLU, Ethem. (2013). *Overview of potential and utilization of renewable energy sources in Turkey*. **Renewable Energy**, 2013(50), ss.456-463. https://doi.org/10.1016/j.renene.2012.06.035

Türkiye Rüzgâr Enerjisi Birliği (TÜREB) (2020). *Turkish wind energy statistics report.* https://www.tureb.com.tr (Erişim Tarihi: 20.10.2023).

UĞURLU, Adem ve GÖKÇÖL, Cihan. (2017). *"An overview of Turkey's renewable energy trend"*. **Journal of Energy Systems**, 1(4), ss.148-158. https://doi.org/10.30521/jes.361920

WWF-Türkiye (2011). *Yenilenebilir Enerji Geleceği ve Türkiye*, Air Pollution & Climate Secretariat, İstanbul.

Yeşil Ekonomi. (2022). *Antalya Belediyesi 2023'te 18 GES hedefliyor*. https://yesilekonomi.com/antalya-belediyesi-2023te-18-ges-hedefliyor/ (Erişim Tarihi: 20.10.2023).

KAYNAKLAR

ALHARBİ, Samar S., MAMUN MD Al., BOUBAKER, Sabri, RİZVİ Syed Kumail Abbas, (2023), "*Green Finance and Renewable Energy: A Worldwide Evidence*", **Energy Economics**, 118, 1-19.

BAŞTÜRK, Meryem Filiz, (2021), *"Green Bonds as a Finance Tool of Renewable Energy*", **Istanbul Finance Congress**, November 4-5, 152-153.

ÇANAKÇIOĞLU, Mustafa. (2023), "*Sürdürülebilir Ekonomik Kalkınma Çerçevesinde Yeşil Büyüme ve Yeşil Finans"*, **Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi**, 6(4): 537-554.

DİNG, Xiuying ve LİU, Xuemei, (2023), "*Renewable Energy Development and Transportation Infrastructure Matters for Green Economic Growth? Empirical Evidence from China*", **Economic Analysis and Policy**, 79, 634-646.

DONG, Weijian, Lİ, Ying, GAO, Pengpeng, SUN, Yunpeng, (2023), "*Role of Trade and Green Bond Market in Renewable Energy Development in Southest Asia*", **Renewable Energy**, 204, 313-319.

FATİH, Yiğit ve İSMAİL, Canöz, (2021), *"Improvement of Sustainable Development and Green Finance Studies*", **Реформа,** 92, 37-41.

HOU, Hui, WANG, Yuanyuan, ZHANG, Minglang (2023), "*Green Fnance Drives Renewable Energy Development: Empirical Evidence From 53 Countries Worldwide",* **Environmental Science and Pollution Research**, 30:80573–80590.

JİN, Cheng, LV, Zhiwei, Lİ, Zengrong, Lİ, SUN, Kehan, (2023), *Green Finance Renewable Energy and Carbon Neutrality in OECD Countries*", **Renewable Energy,** 211, 279-284.

KANBEROĞLU, Zafer ve AKSOY, Kader, (2022), "*Yeşil finansal araçlar ve Türkiye*", **VI. Anadolu International Conference on Economics**, May 13-15, Eskişehir, Turkey.

KADEMLİ, Murat, (2020), "*Temel Enerji Kaynakları*", **Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. LTD. ŞTİ**., Ankara.

KANDIR, Serkan Yılmaz ve YAKAR, Soner (2017). "*Yenilenebilir Enerji Yatırımları için Yeni Bir Finansal Araç: Yeşil Tahviller*", **Maliye Dergisi**, 172, 85-110.

KULOĞLU, Eşref ve ÖNCEL, Mert, (2015), "*Yeşil Finans Uygulaması ve Türkiye'de Uygulanabilirliği*", **Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 2, 1-19.

Lİ, Chang Zheng ve UMAİR, Muhammad, (2023), "*Does Green Finance Development Goals Affects Renewable Energy in China*", **Renewable Energy,** 203, 898-905.

Lİ, Menghan, HAMAWANDY, Nawzad Majeed, WAHİD, Fazle, RJOUB, Husam, ve BAO, Zongke, (2021), "*Renewable Energy Resources Investment and Green Finance: Evidence from China*", **Resources Policy**, 74, 1-11.

LİANG, Shuai, WANG, Peng, JİA, Cunlu ve ZHU, Jialan, (2023), "*Studying Green Financing, Factor Allocation Efficiency, and Regional Productivity Growth in Renewable Energy Industries*", **Renewable Energy**, 214, 130-139.

ÖZCAN, Mustafa ve DURMUŞOĞLU, Sefa Merve (2022), "*Yenilenebilir Enerji Yatırımlarının Finansmanında Yeşil Tahvillerin Kullanımı*", **Mühendis ve Makine Dergisi**, Cilt 63, Sayı 77, s.279-313.

ÖZKAN, Tuba, (2019), "*Green Bonds Markets: The Case of Turkey*", **PressAcademia Procedia**, 10, 73-75.

SARAÇOĞLU, Nedim, (2018), "*Küresel İklim Değişimi Biyoenerji Enerji Ormancılığı ve Yenilenebilir Enerji Kaynakları*", **Efil Yayınevi**

SHANG, Yunfeng, ZHU, Lingrou, QIAN,Fangbin, XIE, Yani, (2023), *"Role of Green Finance In Renewable Energy Development in the Tourism Sector",* **Renewable Energy,** 206,890-896.

TAGHİZADEH-HESARY, Farhad, PHOUMİN, Han, RASOULİNEZHAD, Ehsan, (2023), "*Assesment of Role of Green Bond in Renewable Energy Resource Development in JAPAN*", **Resources Policy**, 80, 1-9.

ULUSOY, Tolga, (2017), "*Yenilenebilir Enerji Finansmanına Güncel Yaklaşımlar*", **Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 18, 433-443.

ULUSLARARASI SERMAYE PİYASASI BİRLİĞİ, Yeşil Tahvil İlkeleri, 2021, https://www.icmagroup.org/sustainable-finance/the-principles-guidelines-and-handbooks/green-bond-principles-gbp/ https://www.icmagroup.org/assets/documents/Sustainable-finance/2022-updates/Green-Bond-Principles-June-2022-060623.pdf(Erişim Tarihi, 01.11.2023)

WANG, Zhe, PENG, Michael Yao-Ping, ANSER, Muhammed, Khalid, CHEN Zhong, (2023), "*Research on the Impact of Green Finance and Renewable Energy on Energy Efficiency: The Case Study E-7 Economies*", **Renewable Energy**, 205, 166-173.

YARIMKAYA, Derya, (2021), "Alternatif Enerji Kaynakları", **Atlas Akademik Basım Yayın Dağıtım,** Ankara.

YE, Xiang, RASOULİNEZHAD, Ehsan, (2023), "*Assesment of Impacts of Green Bonds on Renewable Energy*", **Renewable Energy**, 202, 626-633.

YILMAZ, Komşuoğlu Nurgün, (2019), "*Sürdürülebilirlik Perspektifiyle Finansa Yeni Bir Yaklaşım: Yeşil Finans ve Uygulamaları*", **Florya Chronicles of Political Economy**, 5, 139-160.

ZENGİN, Burcu, AKSOY, Güliz, (2021), "*Sürdürülebilir Kalkınma Anlayışının Yeşil Pazarlama ve Yeşil Finans Açısından Değerlendirilmesi*", **İşletme Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi**, 2, 362-379.

ZHAO, Qian, QİN, CHuan, DİNG, Longfei, CHENG, Ying-Yue, VATAVU, Sorana, (2023), "*Can Green Bond Improve the Investment Efficiency of Renewable Energy?*", **Energy Economics**, 127, 1-10.

KAYNAKLAR

ARSLAN, Merve, ÇELİK, GENÇER, Gülşah ve KUZU, Serdar (2021). *"Enerji Tüketimi, Ekonomik Büyüme ve Cari Açık İlişkisi; Türkiye Örneği",* **Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi,** 13(1), 26-40.

AYDIN, Celil ve ESEN, Ömer (2016) *"Threshold Effects of Energy Consumption on Economic Growth in Turkey"*, **Journal of Environmental Management and Tourism,** 7(3), ss.370-382.

BALLI, Esra, SİGEZE, Çiler ve MANGA, Müge (2018), *"Enerji Tüketimi ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: BDT Ülkeleri Örneği".* **Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi,** 18, ss.773-788.

BATBAYLI, Şule (2023). *"Uluslararası Enerji Piyasalarında Uygulanan Güncel Politikalar",* **Enerji Ekonomisi: Teori ve Politikalar** (Ed. M. Can Yardımcı, ve Şule Batbaylı), Bursa, Ekin Basım Yayın Dağıtım, ss.36-56.

BAYAR, Yılmaz (2014) *"Türkiye'de Birincil Enerji Kullanımı ve Ekonomik Büyüme",* **Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, 28(2) ss.253-269.

DAĞILGAN, Gökhan (2023). "*Kayıt Dışı Ekonomi Özelinde Dış Ticaret Ve Ekonomik Büyümenin Enerji Tüketimi Üzerindeki Etkisİ: G20 Ülkeleri Örneği",* **Toplum, Ekonomi ve Yönetim Dergisi,** 4(2), ss.214-227.

ERDOĞAN, Levet, TİRYAKİ, Ahmet ve CEYLAN, Reşat (2018). *"Türkiye'de Uzun Dönem Ekonomik Büyümenin Belirleyicilerinin ARDL, FMOLS, DOLS ve CCR Yöntemleriyle Tahmini"*, **Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 36(4), ss.39-57.

ERDOĞAN, Seyfettin, GEDİKLİ, Ayfer, DEMİR YILMAZ, Ayşe, HAİDER, Anees ve ZAFAR, Muhammad Wasif (2020). "*Investigation of Energy Consumption-Economic Growth Nexus: A Note on MENA Sample",* **Energy Reports**, 5, ss.1281- 1292.

EYGÜ, Hakan (2022). *"Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Kullanımı Ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: 1995–2020 Türkiye Örneği"*, **Gazi İktisat ve İşletme Dergisi,** 8(2), ss.387-397.

FUINHAS, Jose Alberto and MARQUES, Antonio Cardoso (2012). "*Energy Consumption And Economic Growth Nexus İn Portugal, İtaly, Greece, Spain And Turkey: An Ardl Bounds Test Approach (1965-2009)*", **Energy Economics**, 34 (2), ss.511-517.

GÖVDERE, Bekir ve CAN, Muhlis (2015). *"Enerji Tüketimi ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Türkiye Örnekleminde Eşbütünleşme Analizi",* **Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,** 1(2), ss.101-114.

GÜVENOĞLU, Hüseyin ve ERÇAKAR, Mehmet Emin (2018). *"Enerji Tüketiminin Ekonomik Büyüme Üzerine Etkisi: Türkiye Uygulaması (1971-2015)",* **Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi,** ss.272-288.

HASAN, Morshadul (2022). "*Energy Economic Expansion With Production And Consumption İn BRICS Countries",* **Energy Strategy Reviews**, 44 (2022), ss.1-12.

HWANG, J-H ve Yoo S-H. (2014) *"Energy Consumption, Emissions and Economic Growth: Evidence from Indonesia",* **Qual Quant**, 48, ss.63-73.

KORKMAZ, Özge ve DEVELİ, Abdülkadir. (2012*). "Türkiye'de Birincil Enerji Kullanımı, Üretimi ve Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH) Arasındaki İlişki",* **Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,** 27(29), ss.1-25.

KOYUNCU, Tuğba ve BAYRAÇ, Hüseyin Naci. (2020). *"Hindistan'da Yenilenebilir Enerji Tüketimi ile Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: ARDL Sınır Testi Yaklaşımı".* **International Anatolia Academic Online Journal Social Sciences Journal**, 6(1), ss.13-24.

MENEGAKİ, Angeliki, N. (2019). *"The ARDL Method in the Energy-Growth Nexus Field; Best Implementation Strategies",* **Economies, MDPI,** 7(4), ss.1-16.

NKORO, Emeka ve UKO, Aham Kelvin (2016). *"Autoregressive Distributed Lag (ARDL) Cointegration Technique: Application And İnterpretation",* **Journal of Statistical and Econometric Methods,** 5(4), ss.63-91.

ÖNDER, Ferid ve AĞIR, Hüseyin (2023). *"Panel Econometric Analysis of the Relationship between Energy Consumption and Economic Growth: The Case of the Bric Countries",* **Türk Tarım ve Doğa Bilimleri Dergisi** 10(4), ss.922–932.

PESARAN, M. Hashem, SHIN Yongcheol and SMITH Richard J. (2001) *"Bounds Testing Approaches to the Analysis of Level Relationships",* **Journal of Applied Econometrics,** 16, ss.289-326.

SİZER, Lütfü (2022). "*Alternatif Yatırım Araçları ile Hisse Senedi Fiyatları Arasındaki İlişki: NARDL Yaklaşımı*", **Para ve Sermaye Piyasası Araştırmaları**, (Ed. Yunus Yılmaz), Orion Akademi, Ankara, ss.1-37.

ŞİMŞİR, CÖMERTLER Necmiye, ÇONDUR, Funda, BÖLÜKBAŞ, Mehmet ve *ALATAŞ, Sedat (2015). "Türkiye'de Sağlık ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: ARDL Sınır Testi Yaklaşımı",* **Finans Politik & Ekonomik Yorumlar,** 52(604), ss.43-54.

WANG, Chia-Nan, NGUYEN, Thi-Duong ve YU, Min-Chun (2019). *"Energy Use Efficiency Past-to-Future Evaluation: An International Comparison",* **MDPI Energies,** 12(19), https://doi.org/10.3390/en12193804, ss.1-15.

YENİLMEZ, Füsun ve ERDEM, Mehmet Samet (2018). *"Türkiye ve Avrupa Birliği'nde Ekonomik Büyüme ile Enerji Tüketimi Arasındaki İlişki: Toda-Yamamoto Nedensellik Testi",* **Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,** 19(1), ss.71-95.

YÜKSEL YILDIRIM, Cevriye (2019). *"Türkiye'de Enerji Tüketimi ve Ekonomik Büyüme: Granger Nedensellik Yaklaşımı",* **İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi,** 4 (9), ss.119-145.

YURTKURAN, Süleyman (2021). *"Enerji Tüketimi, Ekonomik Büyüme Ve Lojistik Arasındaki İlişki: Türkiye Örneği",* **Sosyal Bilimler Dergisi,** ss.1245-1260.

WORLDBANK, (2023). *Database*. https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators.

KAYNAKLAR

BANERJEE, Anindya, DOLADO, Juan, GALBRAITH, John.W. and Hendry, David, (2004), **Co-Integration Error Correction and The Econometric Analysis of Non-Stationary Data**, Oxford University Press, Dublin, Jun 2004.

BP, (2021), **BP Statistical Review of World Energy**, June 2022

CROMWELL, Jeff B., HANNAN Michael.J., LABYS, Walter. C. and TERRAZA Michel, (1994), **Multivariate Tests for Time Series Models**, Sage Publications Inc., USA.

DICKEY, David. A. and FULLER, Wayne. A., (1979), "*Distribution of the Estimators for Autoregressive Time Series with a Unit Root*", **Journal of American Statistical Association**, Vol. 74, ss. 427-431.

DICKEY, David. A. and FULLER, Wayne, A. (1981), "*Likelihood Ratio Statistics for Autoregressive Time Series With Unit Root"*, **Econometrica,** Vol:49(4), ss. 1057-1073.

DERGIADES, Theologos, MARTINOPOULOS, Georgios and TSOULFIDIS, Lefteris, (2013), "*Energy Consumption and Economic Growth: Parametric and Non-Parametric Causality Testing for the Case of Greece"*, **Energy Economics**, 36, ss. 686-697.

ENDERS, Walter. (2004), **Applied Econometric Time Series**, 2'nd Edition John Wiley&Sons Inc. USA.

ENGLE, Robert F. and GRANGER, Clive Willaim John, (1987), "*Co-Integration and Error Correction Representation, Estimation, and Testing*", **Econometrica**, Vol.55(2), ss.251-276.

ERDOĞAN, Savaş ve GÜRBÜZ Süleyman, (2014), "*Türkiye'de Enerji Tüketimi ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Yapısal Kırılmalı Zaman Serisi Analizi"*, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 32, ss.79-87.

GEORGANTOPOULOS, Andreas G. and TSAMIS, Anastasios, (2011), "*The Relationship Between Energy Consumption and GDP: A Causality Analysis on Balkan Countries"*, **European Journal of Scientific Research**, 61(3), pp.372-380

HOLDEN, Ken and THOMPSON, John, (1992), "*Co-Integration: An Introductory Survey*", **British Review of Economic Issues**, 14(33), ss.1-55.

KESKİN, Rıdvan. (2017), "*Yapısal Kırılmalar Altında Türkiye'de Ekonomik Büyüme ve Petrol Tüketimi Arasındaki İlişki*", **Yönetim ve Ekonomi**, 24(3), ss.877-892.

JAKOVAC, Pavle. (2013), *"Empirical Analysis on Economic Growth and Energy Consumption Relationship in Croatia*", **Economic Research-Ekonomska Istraživanja,** 26(4), ss. 21-42.

KWIATKOWSKI Denis., PHILLIPS, Peter C. B., SCHIMDT, Peter and YONGCHEOL, Shin, (1992), "*Testing the Null Hypothesis of Stationarity Against the Alternative of A Unit Root*", **Journal of Econometrics**, 54, pp. 59-178.

MADDALA, Gangadharrao Soundalyarao and KIM In-Moo. (1998**), Unit Roots, Cointegration and Structural Change**, Cambridge University Press, United Kingdom.

ÖZTÜRK, İlhan ve ACARAVCI, Ali, (2011), "*The Causal Relationship Between Energy Consumption and GDP in Albania, Bulgaria, Hungary and Romania: Evidence from ARDL Bound Testing Approach*, **Applied Energy**, 87, ss.1938-1943.

PEJOVİĆ Bojan, KARADŽİĆ, Vesna, DRAGAŠEVİĆ, Zdenska and BACKOVİĆ, Tamara, (2021), "*Economic Growth, Energy Consumption and CO2 Emissions in the Countries of the European Union and the Western Balkans*", **Energy Reports**, 7, pp.2775-2783.

PHILLIPS, Peter.C.B. ve PERRON, Pierre. (1988), "Testing for A Unit Root In Time Series Regression", **Biometrika,** 75(2), ss.335-346.

ŞANLI, Fatma Bahar ve TUNA, Kadir, (2014), "*Türkiye'de Petrol Tüketimi ile Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişkinin Analizi*", **Maliye ve Finans Yazıları** 102, ss.43-58.

TERZİ, Harun ve PATA, Uğur Korkut, (2016), "*The Effect of Oil Consumption on Economic Growth in Turkey*", **Doğuş Üniversitesi Dergisi**, 17(2), ss.225-240.

TSANI Stela.Z., (2010), "*Energy Consumption and Economic Growth: A Causality Analysis for Greece*", **Energy Economics**, 32, ss.582,590.

UÇAK, Sefer ve USUPBEYLİ, Akın, (2015), "*Türkiye'de Petrol Tüketimi ve Ekonomik Büyüme Arasındaki Nedensellik İlişkisi*", **Ankara Üniversitesi SBF Dergisi**, 70(3), ss.769-787.

ŽİKOVİĆ, Saš and VLAHİNİC-DİZDAREVİĆ, Nela, (2011), "*Oil Consumption and Economic Growth Interdependence in Small European Countries*", **Economic Research-Ekonomska Istraživanja**, 24(3), ss.15-32.

KAYNAKLAR

APOSTOLAKIS, George N.; FLOROS, Christos; GKILLAS, Konstantinos; WOHAR, Mark (2023), "*Volatility Spillovers Across the Spot and Futures Oil Markets After News Announcements*", **The North American Journal of Economics and Finance**, 102002.

AYDENİZ, Emine Şule (2008). "*Vadeli işlem ve opsiyon borsası'nda (vob) dövize dayalı gelecek (futures) işlemlerinde baz riski ve riskten korunma (hedging) işlemine etkisi: Şubat 2005-Ağustos 2007"*, **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, S. 40, ss. 131-142.

BAILLIE, Richard T., BOLLERSLEV, Tim., MIKKELSEN, Hans Ole (1996). "*Fractionally integrated generalized autoregressive conditional heteroskedasticity*". **Journal of econometrics**, S. 74(1), ss. 3-30.

BOLLERSLEV, Tim. (1986), "*Generalized Autoregressive Conditional Heteroskedasticity"*, ***Journal of Econometrics***, S. 31, ss. 307-327.

BOLLERSLEV, Tim, MIKKELSEN, Hans Ole (1996), "*Modeling and Pricing Long Memory in Stock Market Volatility*", **Journal of Econometrics**, S. 73, ss. 151-184.

CAPPIELLO, Lorenzo, ENGLE, Robert F., SHEPPARD, Kevin (2006). "*Asymmetric dynamics in the correlations of global equity and bond returns*". **Journal of Financial econometrics**, S. 4(4), ss. 537-572.

DE JONG, Johan; JOEP; Sonnemans; JAN, Tuinstra (2022). "*The effect of futures markets on the stability of commodity prices*", **Journal of Economic Behavior & Organization**, S. 198, ss. 176-211.

DICKEY, David A.; FULLER, Wayne A (1979). "Distribution of the Estimators for Autoregressive Time Series with Unit Root", **Journal of the American Statistical Association**, S. 74, ss. 427–431.

EIA, (2023). U.S. Energy Information Administration, Data base, https://www.eia.gov/dnav/ng/ng_pri_fut_s1_d.htm, (Erişim Tarihi: 07.09.2023).

EMERY, Gary W.; QINGFENG, Liu (2002), "*An analysis of the relationship between electricity and natural-gas futures prices"*, **Journal of Futures Markets: Futures, Options, and Other Derivative Products**, S. 22(2), ss. 95-122.

ENGLE, Robert, KRONER, Kenneth F. (1995). "*Multivariate Simultaneous Generalized ARCH*", **Econometric Theory**, S. 11, ss. 122-150.

ENGLE, Rober (2002). "*Dynamic Conditional Correlation. A Simple Class of Multivariate Generalized Autoregressive Conditional Heteroskedasticity Models*", **Journal of Business and Economic Statistics**, S. 20, ss. 339– 350.

FUJIHARA, Roger A.; MBODJA, Mougoué (1997), "*An examination of linear and nonlinear causal relationships between price variability and volume in petroleum futures markets*", **Journal of Futures Markets: Futures, Options, and Other Derivative Products**, S. 17(4), ss. 385-416.

GIRMA, Paul Berhanu; ALBERT, S. Paulson (1999), "*Risk arbitrage opportunities in petroleum futures spreads*", **Journal of Futures Markets**, S. 19(8), ss 931-955.

JENA, Sangram Keshari; TIWARI, Aviral Kumar; HAMMOUDEH, Shawkat; ROUBAUD, David (2019), "*Distributional predictability between commodity spot and futures: Evidence from nonparametric causality-in-quantiles tests*", **Energy Economics**, S. 78, ss. 615-628.

KUMAR, Raushan; KUMAR, Nand; SHITA, Aynalem; PANDEY, Sanjay Kumar (2021), "*Lead–Lag Relationship Between Spot and Futures Prices of Indian Agri Commodity Market*", **Advances in Manufacturing and Industrial Engineering: Select Proceedings of ICAPIE 2019**, ss. 339-348. Springer Singapore

MILJKOVIC, Dragan; COLE, Goetz (2020). "*The effects of futures markets on oil spot price volatility in regional US markets*", **Applied Energy**, S. 273. 115288.

NG, Victor K.; PIRRONG, Stephen Craig (1996), "*Price dynamics in refined petroleum spot and futures markets*", **Journal of Empirical Finance**, S. 2(4), ss. 359-388.

ÖZDEMİR, Letife; ÖZEN, Ercan; GRİMA, Simon; THALASSINOS, Yannis (2019), "*Causality Between Spot And Futures Markets of Borsa Istanbul Index and the Dow Jones Industrial Average*", **International Journal of Finance, Insurance and Risk Management**, S. 9(3-4), ss. 115-131.

PALANIAPPAN, Shanmugam Velmurugan; ARMAH, Paul (2017) "*A New Look at the Efficiency & Volatility of Indian Agricultural Commodity Futures Markets*", S. I, SSRN.

PHILLIPS, Peter. C.B., ve PERRON, Pierre (1988). "*Testing for a Unit Root in Time Series Regression*", **Biometrika**, S.75(2), ss. 335–346.

PRADHAN, Rudra P.; JOHN, H. Hall; ELDA; Du Toit (2021), "*The lead–lag relationship between spot and futures prices: Empirical evidence from the Indian commodity market*", **Resources Policy**, S. 70, 101934.

RAJU, Guntur Anjana; SANJEETA, Shirodkar (2020), "*The lead lag relationship between spot and futures markets in the energy sector: Empirical evidence from Indian markets",* **International Journal of Energy Economics and Policy**, S. 10(5), ss. 409-414.

SAMAK, N., HOSNI, R. ve KAMAL, M. (2020), "*Relationship between spot and futures prices: The case of global food commodities*", **African Journal of Food, Agriculture, Nutrition and Development,** S. 20(3), ss. 15800-15820.

SCHWARZ, Thomas V.; SZAKMARY, Andrew C. (1994), "*Price discovery in petroleum markets: Arbitrage, cointegration, and the time interval of analysis*", **The Journal of Futures Markets (1986-1998)**, S. 14(2), ss. 147-167.

TSE, Yiuman; XIANG, Ju (2005), "*Market quality and price discovery: Introduction of the E-mini energy futures*", **Global Finance Journal**, S. 16(2), ss. 164-179.

TSE, Yiu Kuen. (1998). "*The Conditional Heteroscedasticity Of The Yen-Dollar Exchange Rate*". **Journal Of Applied Econometrics**. S. 193, ss. 49-55.

Van der Weide, Roy. (2002), "*GO-GARCH: A Multivariate Generalized Orthogonal GARCH Mode*l", **Journal of Applied Econometrics**, S. 17, ss. 549-564.

KAYNAKLAR

AKGÜL, Işıl (2003), **Zaman Serilerinin Analizi ve ARIMA Modelleri**, Der Yayınları, İstanbul.

AKKURT Mustafa, DEMİREL, Funda ve ZAİM, Selim (2010), "*Forecasting Turkey's Natural Gas Consumption by Using Time Series Methods*", **European Journal of Economic and Political Studies**, 3(2), 1-22.

BHUTTO, Abdul Wahees, BAZMI, Ageel Ahmed, KHADIJA, Qureshi, KHANHI, Harijan, KARİM, Sadia and AHMAD, Muhammad, Shakil (2017), "*Forecasting the Consumption of Gasolinein Transport Sector in Pakistan Based on ARIMA Model"*, **Environmental Progress & Sustainable Energy**, 36(5),1490-1497.

BOAMAH, Valentina (2021), "*Forecasting the Demand of Oil in Ghana: A Statistical Approach"*, **Management Science and Business Decisions**, 1(1), 29–43.

CHOI, Jaesung., ROBERS, David C. and LEE, Eunsu (2015), "*Forecasting Oil Production in North Dakota Using the Seasonal Autoregressive Integrated Moving Average (S-ARIMA)"*. **Natural Resources**, 6, 16-26.

DAWOOD, Lamya Mohammed, and KAREEM Ahmed Abdulridha (2017), "*Statistical Methods for Modelling Petroleum Products Consumption in Iraq"*, **University of Thi-Qar Journal**, 12(3), 97-214.

DRITSAKI, Chaido, NIKLIS, Dimitrosand STAMATIOU, Pavlos P. (2021), *Oil Consumption Forecasting Using ARIMA Models: An Empirical Study for Greece*, **International Journal of Energy Economics and Policy,** 11(4), 214-223.

GUJARATI, Damodar, (1999), **Temel Ekonometri**, (Çevirenler: Ümit ŞENESEN, Gülay GÜNLÜK ŞENESEN), 2.Baskı.

JIANG Shumin, YANG, Chen, GUO, Jingtao, and DING Zhanwen, (2018), "*ARIMA Forecasting of China's Coal Consumption, Price and Investment by 2030",* **Energy Sources", Part B: Economics, Planning, And Policy**, 13(3), 190-195.

KADILAR, Cem (2005), **SPSS Uygulamalı Zaman Serileri Analizine Giriş**, Bizim Büro Basımevi, Ankara.

KUTLAR, Aziz (2005), **Uygulamalı Ekonometri**, 2. Baskı, Nobel Yayınları, Ankara.

LIU, Jinyuan, WANG, Shouxi, WEI, Nan, CHEN, Xi, XIE, Hanyu, and WANG, Jie (2021), "*Natural Gas Consumption Forecasting: A Discussion on Forecasting History and Future Challenges*", **Journal of Natural Gas Science and Engineering,** 90, 1-20.

MICHALKOVÁ, MÁRIA, and POBOČIÍKOVÁ, Ivana (2023), "*Time Series Analysis of Fossil Fuels Consumption in Slovakia By ARIMA Model*", **Acta Mechanica et Automatica**,17(1), 35-43.

NAWAZ Allah Ditta, GHUMRO, Nia Hussein and SHAIKH Ghulam Mustafa (2017), "*Forecasting Energy Consumption and CO2 Emission Using ARIMA in Pakistan",* **Engineering Science and Technology International Research Journal**, 1 (4), 53-58.

PRADHAN Prabodh , NAYAK Bhagirathi., DHAL, Sunil Kumar (2016), "*Time Series Data Prediction Of Natural Gas Consumption Using ARIMA Model*, **International Journal of Information Technology and Management Information System (IJITMIS),** 7(3), 01–07.

SEVÜKEKİN, Mustafa ve NARGELEÇEKENLER, MEHMET (2005), **Zaman Serileri Analizi**, Nobel Yayınları Ankara.

Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO), (2023), 2022 Petrol ve Doğal Gaz Sektör Raporu https://www.tpao.gov.tr/file/2309/2022-sektor-raporu-guncel-15766516d52de0444.pdf.

T.C. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK), (2023), Doğal Gaz Piyasası 2022 Yılı Sektör Raporu, Ankara.

Türkiye Taşkömürü Kurumu, (2023), 2022 Yılı Taşkömürü Sektör Raporu, http://taskomuru.net/tr/whiseezu/2023/05/2022YiliTaskomuruSektorRaporu..pdf .

ENERJİ EKONOMİSİ: TEORİ VE POLİTİKALAR

EDİTÖRLER:

Doç. Dr. M. Can YARDIMCI

Dr. Şule BATBAYLI

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-19-6

Sayfa Düzeni : Vildan YAVUZ
Kapak Tasarımı: Can Berk YARDIMCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Eylül 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Dünya, insanlık tarihinin başından beri sürekli bir dönüşüm halindedir. Giderek artan nüfus, kentleşme oranı, sanayileşme hızı gibi durumlar değişim halindeki süreci zorunlu kılmaktadır. Bu süreci tetikleyen en önemli unsurların başında dünyanın enerji tüketimi gelmektedir. Zira enerji tüketimi hayatın devamlılığı için olmazsa olmazdır. En basit şekilde elektrik kullanım ihtiyacı, ısınma ihtiyacı, sanayi malı üretim gereksinimi, taşımacılık, gibi pek çok alanda enerjiye ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak bu kadar enerji kullanımının elbette olumsuz yanları da bulunmaktadır. Geleneksel enerji kaynaklarından olan fosil yakıtlar, bunlar da çoğunlukla kömür, petrol, doğalgaz kaynakları kullanımı sonucunda oluşmaktadır. Dünya bu ürünlerin kullanımı nedeniyle Karbondioksit (CO2), Metan (CH4), Diazotoksit (N2O), Ozon (O3), Karbonmonoksit (CO), Kloroflorokarbon (CFC) ve su buharı gazlarına maruz kalmaktadır. Bu gazlar ise atmosferde büyük oranda sera gazı etkisi oluşturmaktadır. Bu zararlı gazlar sonucunda küresel ısınma ve iklim değişikliği kavramları hayatımıza girmiştir. Bir yanda kuraklık bir yanda aşırı yağışlar iklim değişikliğinin ve nihayetinden enerji kullanımı sonucu yayılan zararlı gazların etkisidir. Bazı gelişmiş ülkeler bu duruma itina ile dikkat çekerek yenilenebilir enerji kaynaklarının üretimine ve tüketimine ağırlık verilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Enerji arz eden ülke ile enerji talep eden ülkelerin bu konu üzerinde yoğunlaştıkları görülmektedir. Özellikle Avrupa Birliği (AB) tarafından desteklenen yeşil ekonomi, enerji kaynaklarının sebep olduğu çevresel zararlara karşı atılan önemli bir adımdır. Yeşil ekonomi kapsamından iklim değişikliği ve çevresel sorunlar ön plana çıkarılmıştır.

Bugün geleneksel enerji kaynaklarından yenilenebilir enerji kaynaklarına doğru olan bir geçiş süreci yaşanmaktadır. Enerji kaynakları bakımından oldukça nispi anlamda, fakir olan AB ülkeleri gelişmiş sanayi ülkeleridir. Nitekim ilerlemiş sanayi demek yüksek enerji kullanımı demektir. Bu bağlamda AB ülkeleri yüksek miktarda enerji ithal eden ülkelerdir. Dolayısıyla ülkelerin ödemeler bilançosu enerji kaynakları nedeniyle açık vermekten kaçınılamaz bir hal almaktadır. Öte yandan yenilenebilir enerji yatırımı yüksek, ancak yatırım sonrası üretimi oldukça düşük maliyet ile gerçekleşmektedir. Birçok gelişmiş ülke güneş, rüzgar, biyokütle, hidroelektrik, jeotermal kaynakları ile yenilenebilir enerji üretimini gerçekleştirmektedir. Türkiye bu anlamda gelişmiş ülkelere yakın bir potansiyele sahip olup özellikle rüzgar ve güneş enerjisi üretiminde aktif olarak rol almaktadır. Nihayetinde yenilenebilir enerji kaynakları neredeyse sıfır atık

ile sanayi alanına, hanehalkı tüketimi alanına, taşımacılığa ve enerji kaynaklarının kullanılabileceği her türlü alana katkı sağlamaktadır.

Bunların yanı sıra enerji üretimi ve tüketiminin finansman kaynağı ve getirisi oldukça önemlidir. Bunun sebebi şu şekilde açıklanabilir; geleneksel enerji kaynaklarının (petrol, kömür, doğalgaz, vb.) taşıma maliyeti yüksektir ve erişimi her ülke açısından her zaman mümkün olmayabilir. Yüksek enerji kaynağı kullanımına sahip ülkeler (AB gibi), eğer kendi potansiyelinde enerji arzı yoksa, enerjide dışa bağımlı hale gelmektedir. Dolayısıyla bu durum yüksek bir ödemeler bilançosu açığına sebep olmaktadır. Enerji arzı bakımından zengin olan ülkeler ise (Rusya-doğalgaz, İran-doğalgaz, Orta Doğu-petrol, Bazı Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ülkeleri-petrol gibi) enerji talebi yüksek olan ülkeler ile çeşitli anlaşmalar yapmaktadır. Bazen ülkeler kendi koşulları çerçevesinde stratejik politikalar geliştirmektedir. Böylece bazıları kendi alanını korumaya çalışmakta bazıları ise pastadan daha fazla pay almaya çalışmaktadır. Her ülke kendi ekonomik, siyasi, coğrafi konumu gereği uluslararası politika geliştirerek enerji kaynaklarından getiriyi arttırma veya muhafaza etmek amacını gütmektedir. Ekonomik büyümeye oldukça yüksek katkı sağlayan enerji ihracatı Rusya gibi ülkelerin, neredeyse tamamen, temel gelir kaynağı olmuştur. Enerji bakımından yoksulluk çeken ülkeler özellikle enerji rezervlerinin fazla olduğu ülkelere bağımlı olmaktadır. Eğitim başta olmak üzere bir ülkenin kalkınmışlık seviyesi enerjiye erişim ile de bağlantılıdır.

Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı çevresel anlamda desteklenmektedir. Ancak bir yandan enerji yoksulluğu çekilirken, diğer yandan geleneksel enerji kaynaklarından yenilenebilir kaynaklara doğru bir dönüşüm, bazı ülkelerin yararına bazılarının nispeten zararına olabilecektir. Dolayısıyla tüm bu süreçleri ampirik analizlerle test etmek biz akademisyenlerin literatüre katkısı olacaktır.

Kitapta enerji kaynaklarının temel özellikleri, finansal yönü, uluslararası enerji politikaları, yenilenebilir enerji kaynakları ve enerji yoksulluğu konularında uzman olan akademisyenlerin çalışmaları yer almaktadır. Eserin temel amacı; hem hanehalkı mikro ekonomi hem de makro ekonomi ölçeğinde enerji sektörünün etkisi ve önemine dikkat çekmektir. Bu bağlamda alanında uzman akademisyenlerce hazırlanan bu eser klasik bir ders kitabı değil, muhatapları için rehber niteliğinde hazırlanmış bilimsel nitelikte temel bir kaynaktır. Enerji sektörü ile ilgili derslerde kaynak olarak kullanılabileceği gibi, enerji sektörünü meslek olarak edinen herkes tarafından faydalanılabilecektir.

Her çalışmada olduğu gibi bu çalışmada da büyük emekler sarf edilmiş ve birçok fedakârlıklarda bulunulmuştur. Bu nedenle öncelikle kitabın hazırlanmasına doğrudan katkı sunan bölüm yazarı değerli hocalarımıza teşekkürlerimizi bir borç biliriz.

Bu kitap başta meslek adayları olmak üzere akademisyenler, uzmanlar, araştırmacılar ve bu alana ilgi duyan kişilere faydalı olması amacıyla hazırlanmıştır. Kitapta yer alan bölümlerin metinlerin redaksiyonu yapılırken anlam ve içerik hatalarının azaltılmasına azami ölçüde dikkat edilmiştir. Kitabın kusur ve eksikleri şüphesiz ki bizlere ait olup; değerlendirmesi siz sevgili okurlarımızındır. Her türlü değerlendirmenin kitabın kalitesini ve sonraki baskılardaki istifade düzeyini arttıracağı bir gerçektir. Bu nedenle kitabımız ile ilgili değerlendirmelerinizi büyük bir heyecanla beklemekteyiz.

Tüm emeği geçenler adına;

EDİTÖRLER:

Doç. Dr. M. Can YARDIMCI
(Afyonkarahisar)

Dr. Şule BATBAYLI
(Uşak)

Eylül – 2023

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1
ENERJİ EKONOMİSİ VE FİNANSMANI 1
Dr. Öğr. Üyesi Asuman ERBEN YAVUZ

BÖLÜM 2
ULUSLARARASI ENERJİ PİYASALARI VE FİNANS 18
Dr. Öğr. Üyesi Yusuf GÜNEYSU

BÖLÜM 3
ULUSLARARASI ENERJİ PİYASALARINDA UYGULANAN GÜNCEL POLİTİKALAR 36
Dr. Şule BATBAYLI

BÖLÜM 4
AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE: ENERJİ POLİTİKASI VE ÇEVRE KORUMA 57
Doktora Öğrencisi Elvan KÜPELİ
Prof. Dr. Sevgi TÜZÜN RAD

BÖLÜM 5
TÜRKİYE'DE FİNANSAL GELİŞME İLE ENERJİ İTHALATI İLİŞKİSİ: SAKLI EŞ BÜTÜNLEŞME VE ASİMETRİK NEDENSELLİK YAKLAŞIMI 78
Dr. Öğr. Üyesi Hilal OK ERGÜN

BÖLÜM 6
ENERJİ, GIDA VE METAL EMTİALARI ARASINDAKİ KOMPLEKS NON-LİNEAR ETKİLEŞİMİN KOPULA-GARCH YAKLAŞIMI İLE MODELLENMESİ VE EKONOMİK SONUÇLARI 103
Doç. Dr. Önder BÜBERKÖKÜ
Araş. Gör. Kaan YİĞENOĞLU

BÖLÜM 7
YEŞİL EKONOMİ AÇISINDAN ENERJİ EKONOMİSİ, KARBON EMİSYONU VE YENİLENEBİLİR ENERJİ YATIRIMLARININ FİNANSMANI 130
Dr. Öğr. Üyesi Salih AYDIN

BÖLÜM 8
OECD ÜYESİ ÜLKELERİN YENİLENEBİLİR ENERJİ SEKTÖRÜ İSTATİSTİKLERİNİN ANALİZİ 149
Doç. Dr. Fatih ÇEMREK
Dr. Şule BATBAYLI

BÖLÜM 9
TÜRKİYE HANEHALKI ENERJİ YOKSULLUK ENDEKSİ VE ENERJİ YOKSULLUĞUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN ANALİZİ 174
Doç. Dr. Ayşegül İŞCANOĞLU ÇEKİÇ
Dr. Öğr. Üyesi Yasemin KOLDERE AKIN
Dr. Öğr. Üyesi Havva GÜLTEKİN

BÖLÜM 10
TÜRKİYE'DE HANEHALKI ENERJİ YOKSULLUĞUNU BELİRLEYEN FAKTÖRLER 193
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Sedat UĞUR

KAYNAKLAR

ALAM, M. Shahid (2006), *"Economic Growth with Energy"* Northeastern University, Boston 25 December 2006, https://mpra.ub.uni-muenchen.de/1260/ MPRA **Working Paper** No. 1260, posted 26 Dec 2006 UTC

CLEVELAND, Cutler J., COSTANZA, Robert, HALL, Charles. A. S. and KAUFMANN, Robert (1984). "*Energy and the U. S. economy: a biophysical perspective"*. **Science,** 255, ss.890-897.

Directive 2009/28/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the promotion of the use of energy from renewable sources and amending and subsequently repealing Directives 2001/77/EC and 2003/30/EC (Text with EEA relevance), OJ L 140, 5.6.2009, ss.16–62.

EBRAHİM-ZADEH, Christine (2003). "*Dutch Disease: Too much wealth managed unwisely",* **Finance and Development**, ss.40-1.

GEORGESCU-ROEGEN, N. (1971.). **The Entropy Law and the Economic Process. Harvard University Press "United Nations Paris Climate Agreement**
https://web.archive.org/web/20151212194411/https://unfccc.int/resource/docs/2015/cop21/eng/l09r01.pdf

GRAAFLAND, Gijs (2010). *Energy Economics*, **Plank Foundation**, Amsterdam Holland.

IMRAN, Kashif., SİDDİQUİ, Masood M. (2010.): "*Energy Consumption and Economic Growth: A Case Study of Three SAARC Countries*", European Journal of Social Sciences, 16(2), ss.206-213.

MİHAJLOVİĆ, Ljiljana Stošić, TRAJKOVİĆ, Svetlana (2018). "*The Importance of Energy For The Economy, Sustaınable Development and Envıronmental Protectıon- an Economıc Aspect"*, **Journal of Process Management**, ss.6-1.

REZAİ, Armon, TAYLOR, Lance, FOLEY, Duncan. (2018). "*Economic Growth, Income Distribution, and Climate Change",* **Ecological Economics**, 146, ss.164-167.

RUDD David (1996), "*An Empirical Analysis of Dutch Disease: Developing and Developed Countries"*, Illinois Wesleyan University Honor projects, **Working Paper** No.62, ss.3-4.

STERN, David (2010.). "*The Role of Energy in Economic Growth, United States Association for Energy Economics and International Association for Energy Economics*", **Working Paper** No. 10-055, November 2010.

YEAGER, Kurt, DAYO, Felix, FİSHER, Brian , FOUQUET, Roger , GİLAU, Asmerom, ROGNER, Hans-Holger ,HAUG, Marianne , HOSİER, Richard , MİLLER, Alan , SCHNİTTEGER, Sabine and (2012). "*Energy and Economics"*, (Ed. LUSTİG, Nora). **Published online** by Cambridge University Press. https://www.cambridge.org/core/books/abs/global-energy-assessment/energy-and-economy/F90873793AC027510D352B1253C8B287.

KAYNAKLAR

BAAMONDE-SEOANE, María A., CALVO-GARRIDO, María del Carmen, and VÁZQUEZ, Carlos (2023). "*Model and Numerical Methods for Pricing Renewable Energy Certificate Derivatives*", **Communications in Nonlinear Science and Numerical Simulation**, S.118, ss.1-27.

BOUVERET, Antoine, DI NELLO, Davide, GUTIERREZ, Jordi, and HAFERKORN, Martin (2023). "*EU Energy Derivatives Markets: Structure and Risks*", **Revista de Estabilidad Financiera/Banco de España, primavera**, S.44, ss.39-70.

BP (2023), **Energy Outlook**, https://www.bp.com/en/global/corporate/energy-economics/energy-outlook.html (Erişim Tarihi: 06.08.2023).

CHUI, Michael (2012). "*Derivatives Markets, Products And Participants: An Overview",* **Ifc Bullefin**, S.35, ss.3-12.

CME GROUP (2023). **Crude Oil Futures and Options**, https://www.cmegroup.com/markets/energy/crude-oil/light-sweet-crude.html (Erişim Tarihi: 26.08.2023).

DAHL, Carol A. (2015). **International Energy Markets: Understanding Pricing, Policies, and Profits**, PennWell Corporation, Oklahoma, 2nd Edition.

EDWARDS, Davis W. (2017). **Energy Trading & Investing: Trading, Risk Management, and Structuring Deals in the Energy Markets**, McGraw-Hil, New York, 2nd edition.

ENERGY INSTITUTE (2023). **Statistical Review of World Energy**, https://www.energyinst.org/statistical-review (Erişim Tarihi: 05.08.2023).

ENERJİ ve TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (2023). **Nükleer Enerji**, https://enerji.gov.tr/bilgi-merkezi-enerji-nukleer-enerji (Erişim Tarihi: 22.08.2023).

FIA (2020). **How Derivatives Markets Are Helping The World Fight Climate Change**, https://www.fia.org/sites/default/files/2020-08/FIA%20Climate%20Change%20Policy%20Paper_0.pdf (Erişim Tarihi: 21.08.2023).

HALKOS, George E., and TSIRIVIS, Apostolos S. (2019). "*Energy Commodities: A Review Of Optimal Hedging Strategies",* **Energies**, S.12(20), ss.3979.

HIEMSTRA, Liebrich M. (2023). **The Financial Side of Energy Markets (241-254). Handbook of Energy Law in the Low-Carbon Transition**, Bellantuono, G., Godden, L., Mostert, H., Wiseman, H., & Zhang, H. (Eds.), Walter de Gruyter GmbH, Berlin.

IEA (2022). **World Energy Outlook 2022**, IEA, Paris. https://www.iea.org/reports/world-energy-outlook-2022 (Erişim Tarihi: 05.08.2023).

IRENA and CPI (2023). **Global Landscape of Renewable Energy Finance**, International Renewable Energy Agency, Abu Dhabi.

OECD (2022). **Competition in Energy Markets, OECD Competition Policy Roundtable Background Note**, www.oecd.org/daf/competition/competition-in-energy-markets-2022.pdf. (Erişim Tarihi: 04.08.2023).

REN21 (2022). **Renewables 2022 Global Status Report**, Paris. https://www.ren21.net/gsr-2022/. (Erişim Tarihi: 07.08.2023).

WANG, Lu, AHMAD, Ferhana, LUO Gong-li, UMAR, Muhammad, and KIRIKKALELI, Dervis (2022). "*Portfolio Optimization of Financial Commodities with Energy Futures*", **Annals of Operations Research**, S.313, ss.401–439.

XUE, Jian, DING, Jing, ZHAO, Laijun, ZHU, Di, and LI, Lei (2022). "*An Option Pricing Model Based on A Renewable Energy Price Index*", **Energy**, S.239, ss.1-12.

KAYNAKLAR

ALODALI, M. F., KOCAOĞLU, M., ve USTA, S. (2020). *"Türkiye'de Enerji Politikaları Ve Bölgesel İşbirliğinin Önemi",* **Paradoks Ekonomi Sosyoloji ve Politika Dergisi**, S.16(2), ss.189-202.

BAYRAÇ, H. N. (2018). *"Uluslararası Doğalgaz Piyasasının Ekonomik Yapısı ve Uygulanan Politikalar",* **Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi**, S.13(3), ss.13-36.

ENERGY INSTITUTE, E. (2023). "72nd edition Statistical Review of World Energy. Energy Institüte", https://www.energyinst.org/statistical-review/ resources-and-data-downloads.

HARUNOĞULLARI, M. (2016). *"Enerji Kaynaklarının Jeopolitiği ve Küresel Güçlerin Enerji Politikaları",* **International Journal of Social Sciences and Education Research,** S.3 (1), ss.146-171.

KAKIŞIM, C. (2019). *"Enerji Krizlerinin Etkisiyle Şekillenen Avrupa Birliği'nin Enerji Politikası".* **Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi**, S.10(2), ss.460-472.

KAYA, İ. S. (2012). *"Uluslararası Enerji Politikalarına Bir Bakış: Türkiye Örneği",* **Tbb Dergisi,** S.102, ss.269-288.

KOÇ, E., ve KAYA, K. (2015). "*Enerji Kaynakları-Yenilenebilir Enerji Durumu",* **Mühendis ve Makina**, S.56(668), ss.36-47.

MECEK, M., ve KOCAKULA, Ö. (2019). "*E-Devlet ve E-Yönetişimde İdari, Siyasi ve Etik Sorunlar."* **E-Yönetişim Kavramsal/Kuramsal Çerçeve, Ülke İncelemeleri ve Türkiye'ye Yansımaları** (Ed. Bekir Parlak ve Kadir Caner Doğan), Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş. İstanbul, ss.195-230.

PAMİR, N. (2005). "Enerji Politikaları ve Küresel Gelişmeler". https://www. emo.org.tr/ekler/c6744c9d42ec2cb_ek.pdf, 57-73.

SAİDUR, R., ISLAM, M., RAHİM, N., ve SOLANGİ, K. (2010). *"A Review on Global Wind Energy Policy",* **Renewable and Sustainable Energy Reviews** S.14, ss.1744–1762.

SEVİM, C. (2012). **Küresel Enerji Stratejileri ve Jeopolitik**, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

SEVİM, C. (2014). *"Kaya (Şeyl) Gazının Uluslararası Enerji Politikalarına Etkileri",* **Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi**, S.5(1), ss.49-64.

WESTPHAL, K. (2006). *"Energy Policy between Multilateral Governance and Geopolitics: Whither Europe?"* **Internationale Politik und Gesells chaft**, ss.44-62.

KAYNAKLAR

AKDOĞAN, İbrahim ve KOVANCILAR, Birol (2022), ‘‘*Avrupa Birliği ve Türkiye'de Çevre Dostu Yenilenebilir Enerji Politikalarının Teşvik Türleri Açısından Değerlendirilmesi*’’, **Yönetim ve Ekonomi Dergisi,** S. 29(1), ss.69-91.

BARDAZZI, Rossella ve PAZIENZA, Maria Grazia (2014), ‘‘*Energy Mix and Energy Taxation: A Comparison Between the EU, Italy and Turkey*’’, **PERCEPTIONS: Journal of International Affairs,** S. 19(3), ss.81-100.

BELLİ, Aziz ve AYDIN, Abdullah (2019), ‘‘*Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Türkiye'nin Enerji Politikalarının Çevre Sorunları Bağlamında Değerlendirmesi’’,* **Kamu Yönetiminde Yapısal ve İşlevsel Dönüşüm** (Ed. Ercan Oktay, Şerife Pekküçükşen ve Ali Yıldırım), KAYFOR 17, ss.427-435.

ÇOKGEZEN, Jale (2007), ‘‘*Avrupa Birliği Çevre Politikası ve Türkiye*’’, **Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,** S. 23(2), ss.91-115.

ÇOLAK, Ömer Faruk (2022), ‘‘*Savaşta Derinleşen Enerji Krizi*’’, **İktisat ve Toplum,** Sayı:137, s.3.

DURMAZ, Tunç, ACAR, Sevil ve KIZILKAYA, Simay (2022), ‘‘*Türkiye Elektrik Piyasası Kapasite Mekanizması Üzerine Bir Değerlendirme*’’ **İktisat ve Toplum,** Sayı:137, s.8-117.

ETKB (2019), ‘‘*2019-2023 Stratejik Planı*’’ https://sp.enerji.gov.tr/ETKB_2019_2023_Stratejik_Plani.pdf

European Commission (2007), ‘‘*An Energy Policy for Europe*’’ https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0001:FIN:EN:PDF

European Commission (2019a), ‘‘*Clean Energy for All Europeans*’’ https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/b4e46873-7528-11e9-9f05-01aa75ed71a1/languageen?WT.mc_id=Searchresult&WT.ria_c=null&WT.ria_f=3608&WT.ria_ev=search

European Commission (2019b), ‘‘*A More Efficient and Democratic Decision Making in EU Energy and Climate Policy*’’ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019DC0177&from=EN

European Commission (2020), ‘‘*Stepping Up Europe's 2030 Climate Ambition. Investing in a Climate-Neutral Future for the Benefit of Our People*’’ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020DC0562

European Commission (2022), ‘‘*Türkiye 2022 Report*’’ https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-10/T%C3%BCrkiye%20Report%202022.pdf

FIRAT, Deren, HOCA, Yılsev ve BOZKURT, Kutluhan (2021), ‘‘*Avrupa Birliği Politikaları Çerçevesinde Yenilenebilir Enerji ve Türkiye*’’ **YÜHFD**, S. 18(2), s. 743-763.

HAFFNER, Robert, BATURA, Olga, RYSZKA, Karolina ve VAN DEN BERGEN, Kimberley (2017), ‘‘**Competition Policy and An Internal Energy Market**’’, European Parliament.

HASHEMİNASAB, Hamidreza, STREİMİKİENE, Dalia ve PİSHAHANG, Mohammod (2023), ‘‘*A Novel Energy Poverty Evaluation: Study of the European Union Countries*’’ **Energy,** S. 264 (126157).

IEA (2019), Global Energy and CO2 Status Report, *The Latest Report and Emissions in 2018.*

IPCC (2022), Intergovernmental Panel on Climate Change, *Climate Change 2022 Mitigation of Climate Change.*

KESKİN, M. Tülin (2019), ‘‘*Enerji Politikalarının İklim Değişikliği ile Mücadeledeki Yeri*’’ **İklimİN**. https://www.iklimin.org/moduller/enerji modulu.pdf

KOCA, Deniz ve YOLDAŞ, Yunus (2022), ‘‘*2000-2020 Yılları Arasında Türkiye'de Uygulanan Kamusal Enerji Arz Güvenliği Politikaları*’’, **Dumlupınar Üniversitesi İİBF Dergisi,** S. (10), s.1-15.

MURPHY, David ve HALL, A.S. Charles (2010), ‘‘*EROI or Energy Return On Energy Invested*’’, **Annals of New York Academic Sciences,** S. 1185 (1), ss.102-118.

Resmi Gazete (2021), ‘‘Paris Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Olduğuna Dair Kanun’’, 7 Ekim 2021 Tarih ve 31621 Sayılı. https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/10/20211007.pdf

SARTORİ, Nicolo (2021), ‘‘*EU–Turkey Energy Dialogue: Moving Beyond the Accession Negotiations Framework*’’, **EU-Turkey relations** (Ed. Wulf Reiners ve Ebru Turhan), Palgrave Macmillan, s. 373-393.

SEVİM, Cenk (2019), ‘‘**Küresel Enerji Stratejileri ve Jeopolitik**’’, Seçkin Yayıncılık.

TALU, Nuran (2019), ‘‘*Avrupa Birliği İklim Politikaları*’’, **İklimİN**. https://www.iklimin.org/moduller/abpolitikalari.pdf

T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı (2014), ‘‘*Avrupa Birliği Sürecinde Enerji Faslı*’’ https://www.ab.gov.tr/files/SEPB/yayinlarveraporlar/enerjikitap.pdf

T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (2012), ‘‘*Türkiye İklim Değişikliği Stratejisi 2010-2020*’’ https://www.trakyaka.org.tr/upload/Node/33132/xfiles/Turkiye_Iklim_Degisikligi_Stratejisi_2010-2020_.pdf

T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı (2023), ‘‘*Avrupa Birliği ve Üyelik Sürecimiz Temel Bilgiler Kitabı*’’ https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/AB%20ve%20%C3%9Cyelik%20S%C3%BCrecimiz%20Kitap%C3%A7%C4%B1%C4%9F%C4%B1.pdf

TÜBA (2019), ‘‘*TÜBA-Nükleer Enerji Raporu*’’ https://www.tuba.gov.tr/files/yayinlar/raporlar/T%C3%9CBA%20N%C3%BCkleer%20Enerji%20Raporu.pdf

WWF (2011), ‘‘*Yenilenebilir Enerji Geleceği ve Türkiye*’’ http://awsassets.wwftr.panda.org/downloads/wwftr_yenilenebilirenerjigelecegiveturkiye.pdf

YELDAN, Erinç (2022), ‘‘*Enerjide Dönüşümün Ekonomi Politiği*’’, **İktisat ve Toplum,** S. 137, ss. 4-7.

YORKAN, Arzu (2009), ‘‘*Avrupa Birliği’nin Enerji Politikası ve Türkiye’ye Etkileri*’’, **Bilgi Strateji,** S.1(1), ss.24-39.

KAYNAKÇA

ACARAVCI, Ali ve YILDIZ, Tuba (2018), *"Türkiye'nin Enerji Bağımlılığı",* **Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi**, S.4(2), ss.137-152.

ALTAY TOPÇU, Betül (2022), "*Yenilenebilir Enerji Tüketimi ve Enerji İthalatının Cari Açık Üzerindeki Etkisi: Enerji İthalatında Lider Ülkeler Örneği",* **Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi**, S.14(26), ss.1-15

BAĞCI, Erdem (2019). "*Türkiye'de Yenilenebilir Enerji Potansiyeli, Üretimi, Tüketimi ve Cari İşlemler Dengesi İlişkisi",* **Research Studies Anatolia Journal**, S.2(4), ss.101-117.

CANBAY, Şerif ve PİRALİ, Kerem (2019), "*Türkiye'de Savunma Harcamaları ile Yenilenebilir Enerji Tüketiminin Enerji İthalatı Üzerindeki Etkileri*", **Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi,** S.11(21), ss.398-410.

ÇELİK, İsmail Erkan ve YAVUZ, Melih Sefa (2021), "*Factors Responsıble For Current Account Deficıts In Turkey: Short-Term Capıtal Inflows, Energy Imports Or Gold Imports",* **19 Mayıs Sosyal Bilimler Dergisi**, *S.*2(3), ss.757-769.

ÇOBAN, Orhan ve ŞAHBAZ, Nazan (2011), "*AR&GE Harcamaları ve GSMH'nın Enerji İthalatına Etkisi: Türkiye Örneği",* **KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi**, S.13(21), ss.11-19.

DEMİR, Murat (2013), *"Enerji İthalatı Cari Açık İlişkisi, Var Analizi İle Türkiye Üzerine Bir İnceleme".* **Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi.** S.5(9), ss.1-27.

DERTLİ, Gül ve YİNAÇ, Pelin (2018), "*Yenilenebilir Enerji Tüketimi, Karbondioksit Emisyonu, Enerji İthalatı ve Ekonomik Büyüme: Türkiye Örneği",* **Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,** S.15(2), ss.583-606.

ELÜSTÜ, Serap (2021), *"Avrupa Birliği'nin Enerji Güvenliği: Enerji İthalatı Bağımlılığı ve Ekonomik Büyüme İlişkisi",* **İstanbul İktisat Dergisi**, S.71(1), ss.133-162.

ERDEMİR, Nuri Aytuğ (2022), *"Energy Dependence of Turkey: The Role of Renewable Energy Sources",* **Başkent Üniversitesi Ticari Bilimler Fakültesi Dergisi**, S.6(1), ss.1 –14.

ERKÖK, Banu ve KÜTÜK, Yasin (2023), *"Dependency On Imported Energy in Turkey: InputOutput Analysis",* **Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,** S.45(1), ss.47-70.

European Central Bank, https://www.ecb.europa.eu/pub/financial-stability/html/index.en.html (Erişim Tarihi:23.08.2023)

HSU, Ching-Chi (2023), *"Impact of Energy Resources on Sustainable Economic Development: Evidence from the Chinese Economy",* **Advanced Econometric Analysis of Sustainable Energy and Environment,** Special Issue, ss.1-23.

İNANÇLI, Selin ve AKI, Aylin (2020), *"Türkiye'nin Enerji İthalatı ve Yenilenebilir Enerji Arasındaki İlişkinin Ampirik Olarak İncelenmesi".* **Econder International Academic Journal,** S.4 (2), ss.551-564.

KARIMOVA, Sabina (2022), *"Avrupa'da Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Fosil Yakıt İthalatı Üzerindeki Etkisinin Granger Nedensellik ve Toda-Yamamoto Yöntemleri ile Analizi",* **Sakarya İktisat Dergisi,** S.11(2), ss.254-267.

MERT, Mehmet ve ÇAĞLAR, Abdullah Emre (2023), **Eviews ve Gauss Uygulamalı Zaman Serileri Analizi**, Detay Yayıncılık, Ankara, 1.Basım.

ÖZTÜRK, Erhan Nuh (2017), *"Cari Açık Problemi Çerçevesinde Türkiye'de Ara Mal ve Enerji İthalatı",* **Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi,** S.3(4), ss.560-568.

RU, Sun ve FANG, Gu (2023), *"Research on the Image and Industrıal Development of Tourısm Destinations in China from the Perspective of the Cultural Economy",* **International Journal of Economics and Finance Studies, S.**15(2), ss.179-194.

SARITAŞ, Hakan, GENÇ, Ayşe ve AVCI, Tahsin (2018), *"Türkiye'de Enerji İthalatı, Cari Açık ve Büyüme İlişkisi: Var ve Granger Nedensellik Analizi",* **Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi**, S.14(2), ss.181-199.

ŞAHİN, Serkan, AYRIÇAY, Yücel ve BEKERECİ, Nur Esra (2020), *"Türkiye'de Yapısal Kırılmalar Altında Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları, Ekonomik Büyüme ve Enerji İthalatı İlişkisi",* **Pamukkale Journal of Eurasian Socioeconomic Studies**, S.7(1), ss.48-69.

ŞAHİN, Güller ve KONAK, Ali (2019), *"Türkiye ve Azerbaycan Örnekleminde Büyümenin, Enerji ve Dış Ticaret Dinamikleri",* **İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi**, S.8(3), ss.1851-1874.

ŞİŞECİ, Güneş Nehir ve ERDEM, Ekrem (2023), *"Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları, Enerji İthalatı ve Ekonomik Büyüme İlişkisi",* **Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi**, S.19(1), ss.23-40.

ŞİŞECİ, Güneş Nehir ve YAMAÇLI SÜREKÇİ, Dilek (2020), *"Enerji İthalatı, Döviz Kuru Ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: Türkiye İçin Bir Araştırma",* **Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, S.4(1), ss.253-276.

SRIYAKUL, Thanaporn, CHIENWATTANASOOK, Krisada ve CHANKOSON, Thitinan (2022), *"Does Industrialization and Renewable Energy Consumption Determine Economıc Growth? Empirical Evidence from Asean Countries",* **International Journal of Economics and Finance Studies,** S.14(3), ss.264-279.

TABASH, Mosab I., FAROOQ, Umar, ANAGREH, Suhaib ve AL-FARYAN, Mamdouh Abdulaziz Saleh (2023), *"Contributing to Sustainable Development Goals (SDGS) in Environmental Sustainability Through Public-Private Investment in Energy: Empirical Evidence From EAGLE Economies",* **International Journal of Innovation Science**, Emerald Publishing Limited ss.1757-2223.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (2023), **Enflasyon Raporu 2023-1** https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/16bb648b-19b7-4da1-bbda-dc75d5dedbb9/enfocak23_i_tam.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-16bb648b-19b7-4da1-bbda-dc75d5dedbb9-onJblzA (Erişim Tarihi:23.08.2023)

UÇAK, Sefer (2019), *Yenilenebilir Enerji-Cari Denge: Kırılgan Beşli Örneği.* **Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi,** S.17(3), ss.106-122.

ÜNVER, Mustafa ve DOĞRU, Bülent (2015), *The Determinants of Economic Fragility: Case of The Fragile Five Countries*. **Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi,** S.31, ss.1-2.

ÜRKMEZ, İbrahim ve OKYAR, Mete Cüneyt (2022), *"The Effect of Renewable Energy on Energy Import Dependence: An Empirical Analysis in Turkey",* **SİYASAL: Journal of Political Sciences,** S.31(2), ss.443–462.

YALÇIN, H. Emre ve YALÇIN, Cihan (2021). *"Enerji Verimliliği, Yenilenebilir Enerji ve Cari İşlemler Dengesi: Ekonometrik Bulgular ve Türkiye İçin Senaryo Analizleri"* **Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Working Paper**, S.21(29), ss.1-37.

YAMAN SONGUR, Demet (2022), *"Türkiye'de Enerji İthalatı, Cari İşlemler Açığı ve Ekonomik Büyüme Arasında Simetrik Ve Asimetrik Nedensellik İlişkileri"*, **Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,** S.7(14), ss.228-237.

YILMAZ DENİZBİLEN, Senem ve ÖNDER, Hüseyin (2023), *"Türkiye'de Enerji İthalatının Ödemeler Bilançosuna Etkisinin İncelenmesi",* **The Journal of International Scientific Researches,** S.8(1), ss.19-30.

YURDAKUL, Funda ve CEVHER, Erdoğan (2015), *"Determinants of Current Account Deficit in Turkey: The Conditional and Partial Granger Causality Approach",* **Procedia Economics and Finance,** S.26, ss.92-100.

KAYNAKLAR

ALBULESCU, Claudiu Tiberiu; TIWARI, Aviral Kumar; JI, Qiang (2020). "*Copula-based local dependence among energy, agriculture and metal commodities markets",* **Energy**, S. 202, 117762.

BOURI, Elie; GUPTA, Rangan (2020). "*Jumps in energy and non-energy commodities",* **OPEC Energy Review**, S. 44(1), ss. 91-111.

BREITUNG, Jörg; CANDELON, Bertrand (2006). "*Testing for Short-And Long-Run Causality: A Frequency-Domain Approach*", **Journal of Econometrics**, S. 132(2), ss. 363-378.

DICKEY, David A.; FULLER, Wayne A (1979). "Distribution of the Estimators for Autoregressive Time Series with Unit Root", **Journal of the American Statistical Association**, S. 74, ss. 427–431.

FOUSEKIS, Panos (2020). "*Returns and volume: Kernel causality in the US futures markets for agricultural, energy and metal commodities*", **Studies in Economics and Finance**, S. 37(3), ss. 457-473.

GLOSTEN, Lawrance R., JAGANNATHAN, Ravi, RUNKLE, David E. (1993), "*On the Relation Between the Expected Value and the Volatility of the Nominal Excess Return on Stocks*", **Journal of Finance**, S. 48, ss. 1779–1801.

KOIRALA, Krishna H., MISHRA Ashok K., ve MEHLHORN, Joey (2014). "Using copula to test dependency between energy and agricultural commodities". **Agricultural and Applied Economics Association (AAEA)** Annual Meeting, Minneapolis.

KOIRALA, Krishna H., MISHRA, Ashok K., D'ANTONI, Jeremy. M., ve MEHLHORN, Joey E. (2015). "*Energy prices and agricultural commodity prices: Testing correlation using copulas method*", **Energy**, S. 81, ss. 430-436.

KURUKLIS, Spiridon A. (1994). "The Asymptotic Stability of $x_{t+1} - ax_n + bx_{n-k} = 0$", **Journal of Mathematıcal Analys and Applications**, S. 188(3), ss. 719-731.

LEVIN, Simon A. ve MAY, Robert M. (1976). "*A Note on Difference-Delay Equations*", **Theoretical Population Biology**, S. 9(2), ss. 178-187.

IMF (2023). "Emtia endeksleri" https://www.imf.org/en/Research/commodity-prices (Erişim Tarihi: 18.08.2023).

INVESTING (2023). "S&P500 Geçmiş Veriler" https://www.investing.com/indices/us-spx-500-historical-data (Erişim Tarihi: 18.08.2023).

PERRON, Pierre (1989), "*The great crash, the oil price shock, and the unit root hypothesis*", **Econometrica**, S. 57, ss. 1361-1401.

PHILLIPS, Peter .C.B., ve PERRON, Pierre (1988). "*Testing for a Unit Root in Time Series Regression*", **Biometrika**, S.75(2), ss. 335–346.

RAJWANI, Shegorika, TIWARI, Aviral Kumar, YADAV, Miklesh Prasad, ve SHARMA, Sakshi (2023). "*Dynamic Linkages of Energy Commodities with Bullion and Metal Market: Evidence of Portfolio Hedging*", **American Business Review**, S. 26(1), s. 8.

REHMAN, Mobeen Ur ve VO, Xuan Vinh (2021). "*Energy commodities, precious metals and industrial metal markets: A nexus across different investment horizons and market conditions*", **Resources Policy**, S. 70, 101843.

ROLL, Richard (2013). "*Volatility, correlation, and diversification in amulti-factor world*", **The Journal of Portfolio Management**, S. 39(2), ss. 11-18.

SUKCHAROEN, Kunlapath., ve LEATHAM, David (2018). "*Analyzing Extreme Comovements in Agricultural and Energy Commodity Markets Using a Regular Vine Copula Method*", **International Journal of Energy Economics and Policy**, S. 8(5), ss. 193-201.

TODA, Hiro Y. ve YAMAMOTO, Taku (1995). "*Statistical Inference in Vector Autoregressions with Possibly Integrated Processes*", **Journal of Econometrics**, S. 66(1-2), ss. 225-250.

ZAKOIAN, Jean Michel (1994), "*Threshold Heteroskedastic Models*", **Journal of Economic Dynamics and Control**, S. 18, ss. 931-955.

KAYNAKLAR

ALBAYATI, Fidan Abdulameer Husseın (2022), "*Ekonomik Büyümenin Yeşil Ekonomi Bağlamında Karbon Emisyonu Üzerindeki Etkisi: OECD Ülkeleri Örneği*", **Yüksek Lisans Tezi,** Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Karabük.

ALBAYRAK, Gamze (2023), "*Yeşil Ekonomi Alanında Yazında Yayınlanmış Makalelerin Bibliyometrik Analizi,* **Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,** S. 32 (Dicle Üniversitesi'nin 50. Yılına Özel 50 Makale)), ss.347-367.

BATMAZ, Türker, BAYRAÇ, Hüseyin Naci ve GÜLLÜ, Mustafa (2019), "*Türkiye'de Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Büyüme ve Karbon Emisyonu İlişkisi*", **Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi**, S.*6*(3), ss.645-658.

ÇOBAN, Orhan ve KILINÇ, Nazan Şahbaz (2015), "*Yenilenebilir Enerji Tüketimi Karbon ve Emisyonu İlişkisi: TR Örneği*", **Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S.1(38), ss.195-208.

DAĞTEKİN, Yılmaz SİRER, Muhyettin MUTLU, Nusret PINARCIOĞLU, Melih ve YEŞİLATA, Bülent (2018), "*GAP Bölgesinde Karbon-Nötr Ekonomiye Geçişte Yeşil Enerji Teknolojilerine Yönelik Değer Zincirinin Kurulması*", **Harran Üniversitesi Mühendislik Dergisi**, S.3(3), ss.127-132.

DOĞAN, Metin (2022), "*Ekonomik, Sosyal ve Çevresel Dönüşümde Yeşil Ekonominin Rolü*", **Uluslararası Sosyal Siyasal ve Mali Araştırmalar Dergisi,** S.2(1), ss.49-73.

ERKAN, Çişil TUTAR, Filiz TUTAR, Erdinç ve EREN, Mehmet Vahit (2013), *"Yeşil* Ekonomi ve Turizm", **Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi**, S.*5*(1), ss.62-72.

GE, Yeyanran ve ZHI, Qiang (2016), "*Literature Review: The Green Economy, Clean Energy Policy And Employment*", **Energy Procedia**, S.*88*, ss.257-264.

GÜLLÜ, Mustafa ve YAKIŞIK, Harun (2017), "*Karbon Emisyonu ve Enerji Tüketiminin Büyüme Üzerindeki Etkileri: MIST Ülkeleri Karşılaştırması*", **Sosyoekonomi**, S*25*(32), ss.239-253.

KAHRAMAN, Gökhan (2019), "*Türkiye'de Kentleşmenin Enerji Tüketimi ve Karbon Salınımı Üzerine Etkisi*", **Journal of the Institute of Science and Technology**, S.*9*(3), ss.1559-1566.

KANDIR, Serkan Yılmaz ve YAKAR, Soner (2017), "*Yenilenebilir Enerji Yatırımları İçin Yeni Bir Finansal Araç: Yeşil Tahviller",* **Maliye dergisi**, S.*172*, ss.85-110.

KUŞAT, Nurdan (2013), "*Yeşil Sürdürülebilirlik İçin Yeşil Ekonomi: Avantaj ve Dezavantajlari–Türkiye İncelemesi*", **Yaşar Üniversitesi E-Dergisi**, S.*8*(29), ss.4896-4916.

KÜÇÜK, Gülay ve DURAL, Betül Yüce (2022), "*Avrupa Yeşil Mutabakatı ve Yeşil Ekonomiye Geçiş: Enerji Senaryoları Üzerinden Bir Değerlendirme*". **Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, S.22 (1), ss.137-156.

ÖZCAN, Mustafa ve DURMUŞOĞLU, Sefa Merve (2022), "*Yenilenebilir Enerji Yatırımlarının Finansmanında Yeşil Tahvillerin Kullanımı",* **Mühendis ve Makina**, S.63(707), ss.279-313.

ÖZEN, Ahmet ŞAŞMAZ, Mahmut Ünsal ve Bahtiyar, Ercan (2015), "*Türkiye'de Yeşil Ekonomi Açısından Yenilenebilir Bir Enerji Kaynağı: Rüzgar Enerjisi*", **Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi**, S.2015(1), ss.85-93.

ŞİMŞEK, Onur ve TUNALI, Halil (2022), "*Yeşil Finansman Uygulamalarının Sürdürülebilir Kalkınma Üzerindeki Rolü: Türkiye Projeksiyonu*", **Ekonomi ve Finansal Araştırmalar Dergisi**, S.4(1), ss.16-45.

TSKB, (2022). https://www.tskb.com.tr/i/assets/document/pdf/enerji-sektor-gorunumu-2021.pdf. (Erişim Tarihi: 24.07.2023).

TÜİK, (2022). http:// https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Sera-Gazi-Emisyon-Istatistikleri-1990-2021 (Erişim Tarihi: 24.07.2023).

TURNA, Ece ve BAYCAN, Tüzin (2022), "*Yeşil Ekonominin İtici Gücü Olarak Yeşil Girişimcilik",* **Yeşil Ekonomi: Araştırmacılar Konferansı,** ss.39-58.

TÜYSÜZ, Şule ve ÖNCEL, Abidin (2022), "*Türkiye'de Yeşil Ekonomi Açısından Sürdürülebilir Enerji Kaynaklarının SWOT Analizi*", **İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi**, S.7(19), ss.644-661.

YEŞİL EKONOMİ, (2023). https://yesilekonomi.com/karbon-kredileri-ve-sertifikasyon-sureci/. (Erişim Tarihi: 24.07.2023).

YILMAZ, Filiz (2022), "*Enerji Yönetimi ve Türkiye: Avrupa Yeşil Mutabakatı Çerçevesinde Bir Değerlendirme*". **Akademia Doğa ve İnsan Bilimleri Dergi***si*, S.*8*(1), ss.19-37.

YÜCE, Nurdan Cansu (2021), "Yeşil Ekonominin Boyutları ve Rekabetçilik Özelinde Çevresel Duyarlılık". **Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Çalışmalar Dergisi**, S.*2*(2), ss.36-52.

ZENGİN, Burcu ve AKSOY, Güliz (2021), *"Sürdürülebilir Kalkınma Anlayışının Yeşil Pazarlama ve Yeşil Finans Açısından Değerlendirilmesi",* **İşletme Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi**, S.4(2), ss.362-379.

KAYNAKLAR

ADA, A. A. (2015). *"Kümeleme Analizi ile AB Ülkeleri ve Türkiye'nin Sürdürülebilir Kalkınma Açısından Değerlendirilmesi"*, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,** S.29, ss.1-11.

AKIN, H. B. ve EREN Ö. (2012). *"OECD Ülkelerinin Eğitim Göstergelerinin Kümeleme Analizi ve Çok Boyutlu Ölçekleme Analizi ile Karşılaştırmalı Analizi"*, **Öneri Dergisi**, S.10(37), ss.175-181.

ALEXANDRA, H., COSMİN, J., ve GABRİEL, D. D. (2008). *"A Cluster Analysis of Financial Performance in Central And Eastern Europe."* **Economic Science Series**, VXII (3), ss.289-294.

ALPAR, R. (2011), **Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistiksel Yöntemler**, Detay Yayıncılık, Ankara.

ANDERSON, D. F., (2003), An Introduction to **Multivariate Statistical Methods**, 3rd Edition, Wiley and Sons, USA.

ATAL, S. (2015). *"Bulanık Kümeleme Analizi ve OECD Ülkelerinin Gelişmişlik Bakımından Kümelendirilmesi*", **Yüksek Lisans Tezi**, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

BRODNY, J., ve TUTAK, M. (2020). *"Analyzing Similarities between the European Union Countries in Terms of the Structure and Volume of Energy Production from Renewable Energy Sources",* **Energies**, V.13(4), ss. 913.

ÇEMREK, F., ŞENTÜRK, S. ve Terlemez L. (2010*). "Bulanık Kümeleme Analizi ile OECD Ülkelerinin CO2 Emisyonları Bakımından İncelenmesi",* **Physical Sciences, e-Journal of New World Sciences Academy,** V.5(3), ss.52-69.

DOĞAN, S., DOĞAN, E., ve TÜZER, M. (2022). *"Fosil Yakıt Kaynaklı Karbondioksit Emisyonlarına Dayalı K-Ortalama Kümeleme Analizi: G20 Örneği",* **Ekoist: Journal of Econometrics and Statistics**, S.36, ss.187-203.

EÇER, F. (2021*). "FUCOM Sübjektif Ağırlıklandırma Yöntemi ile Rüzgâr Çiftliği Yer Seçimini İzleme Analizi*", **Pamukkale Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi,** S.27(1), ss.24-34.

GAZEL, S., ve AKEL, V. (2018). *"Borsa İstanbul'da Sektör Sınıflandırmasının Kümeleme Analizi ile Belirlenmesi"*, **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, S.77, ss.147-164.

GOZGOR, G., MAHALİK, M. K., DEMİR, E., and PADHAN, H. (2020). *"The İmpact of Economic Globalization on Renewable Energy in the OECD Countries"*. **Energy Policy, 139**.

HOROBET, A. (2008). *"A Cluster Analysis of Financial Performance in Central and Eastern Europe"*, **Economic Science Series,** Vol. VXII (3), pp.289-294.

ILGIN, M. A., ve ALKAN, E. (2020). *"Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Türkiye'de Yaygın Kullanımını Engelleyen Faktörlerin Çok Kriterli Karar Verme Teknikleri ve Kalite Evi ile Analiz Edilmesi"*, **Uluslararası Mühendislik**, S.12(1), ss.1-12.

İPEKOĞLU, H. Y., ÜÇGÜL, İ., ve YAKUT, G. (2014). *"Yenilenebilir Enerji Algısı Anketi: Güvenirlik ve Geçerliği"*, **Süleyman Demirel Üniversitesi Yekarum e-Dergi**, S.2(3), ss.20-26.

JOHNSON, R.A. ve WİCHERN, D.A. (1992), **Applied Multivariate Statistical Analysis; Prentice-Hall, Englewood Cliffs**, New Jersey, USA.

KALFA, V. R., ve BEKÇİOĞLU, S. (2014). *"İMKB'de İşlem Gören Gıda, Tekstil ve Çimento Sektörü Şirketlerinin Finansal Oranlar Yardımıyla Kümelenmesi",* **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Özel Sayı, ss.441-464.

MÄNNİSTE, M., HAZAK, A., ve LİSTRA, E. (2011*). "Typology of European Listed Companies's Reactions to Global Credit Crunch: Cluster Analysis of Share Price Performance",* **International Journal of Trade, Economics and Finance**, Vol. 2(6), pp.478-483.

ÖZDEMİR, N., ve ÇOBANOĞLU, E. O. (2008). *"Türkiye'de Nükleer Santrallerin Kurulması ve Nükleer Enerji Kullanımı Konusundaki Öğretmen Adaylarının Tutumları",* **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)** S.34, ss.218-232.

PAROBEK, J. P. (2016). *"Energy Utilization Of Renewable Resources In the European Union – Cluster Analysis Approach",* **BioRes**. V.11(1), pp.984-995.

SARI, E. (2018). *"Doğrulayıcı Faktör Analizi ve Rüzgâr Enerjisi Ölçeğine Uygulaması",* **Yüksek Lisans Tezi**, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ekonometri ABD İstatistik Bilim Dalı, Bursa.

SEL, A. (2021). *"Avrupa Bölgesi Ülkelerinin Enerji Kullanımları Açısından Bulanık Kümeleme Yöntemleri ile Analizi",* **Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi**, ss.121-135.

SELAM, A. A., ÖZEL, S., ve AKAN, Ö. A. (2013). *"Yenilenebilir Enerji Kullanımı Açısından Türkiye'nin OECD Ülkeleri Arasındaki Yeri"*, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi EYİ**, Özel Sayısı, ss.317-334.

SHAHBAZ, M., TOPCU, B. A., SARIGÜL, S. S., and DOĞAN, M. (2023). "Energy Imports as Inhibitor of Economic Growth: The Role of Impact of Renewable and Nonrenewable Energy Consumption". ***The Journal of International Trade & Economic Development,*** 1-26.

SHARMA, S. (1996), **Applied Multivariate Techniques**, John Wiley&Sons, Inc., USA.

TATLIDİL, H., 2002, **Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistiksel Analiz**, Ziraat Matbaacılık A.Ş. Ankara.

ZIRHLIOĞLU G. ve KARACA, S. (2006). *"2005 Genç Bayanlar Dünya Voleybol Şampiyonasına Katılan Sporcuların Kümeleme Analizi ile İncelenmesi",* **Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi** S.17 (1), ss.20-25.

KAYNAKLAR

ABBAS, Khizar, LI, Shixiang, XU, Deyi, BAZ, Khan and RAKHMETOVA, Aigerim (2020), "*Do Socioeconomc Factors Determine Household Multidimensional Energy Poverty? Empirical Evidence from South Asia",* **Energy Policy,** 146, 111592.

ARISTONDO, Oihana and ONAINDIA, Eneritz (2018), "*Inequality of Energy Poverty Between Groups in Spain",* **Energy**, 153, pp.431-442, ISSN 0360-5442, https://doi.org/10.1016/j.energy.2018.04.029.

BARNES, Douglas F. and FLOOR, Willem M. (1996), "*Rural Energy in Developing Countries: A Challenge for Economic Development*", **Annual Review of Energy and Environment,** 21, pp.497–530. https://doi.org/10.1146/annurev.energy.21.1.497.

BOLLINO, Carlo Andrea and BOTTI, Fabrizio (2017), "*Energy Poverty in Europe: A Multidimensional Approach*", **PSL Quarterly Review,** 70(283), pp.473–507. https://doi.org/10.13133/2037-3643_70.283_4.

CHAKRAVARTY, Satya R. and D'AMBROSIO, Conchita (2006), "*The Measurement of Social Exclusion",* **Review of Income and Wealth,** 5, pp.377-398. https://doi.org/10.1111/j.1475-4991.2006.00195.x.

CRENTSIL, Aba Obrumah, ASUMAN, Derek and FENNY, Ama (2019). "*Assessing the Determinants and Drivers of Multidimensional Energy Poverty in Ghana",* **Energy Policy,** 20 C.

DOĞAN, Eyup, MADALENO, Mara and TASKIN, Dilvin (2021), "*Which Households are More Energy Vulnerable? Energy Poverty and Financial Inclusion in Turkey",* **Energy Economics,** 99, 105306. https://doi.org/10.1016/j.eneco.2021.105306.

GUPTA, Srishti, GUPTA, Eshita and SARANGİ, Gopal K. (2020), "*Household Energy Poverty Index for India: An Analysis of Inter-State Differences*", **Energy Policy,** 144, 111592.

HELTBERG, Rasmus (2003), "*Household Energy Use in Developing Countries: A Multi-Country Study",* **Discussion paper, World Bank, Oil and Gas Policy Division,** Washington, DC.

HELTBERG, Rasmus (2004), "*Fuel Switching: Evidence From Eight Developing Countries",* **Energy Economics,** 26, 869-887. https://doi.org/10.1016/j.eneco.2004.04.018.

HOSIER, Richard H. and DOWN, Jeffrey (1987), "*Household Fuel Choice in Zimbabwe: An Empirical Test of the Energy Ladder Hypothesis",* **Resources and Energy,** 9, 347–361. https://doi.org/10.1016/0165-0572(87)90003-X.

JIUSTO, J. (2009), "*Energy Transformations and Geographic Research*", (N. Castree, D. Demeritt, D. Liverman, & B. Rhoads içinde), **A Companion to Environmental Geography**, Blackwell Publishing Ltd.

KHANNA, Rupali A., LI, Yanfai., MHAISALKAR, Subodh, KUMAR, Mahesh and LIANG, Lim Jia (2019), "*Comprehensive Energy Poverty Index: Measuring Energy Poverty and Identifying Micro-Level Solutions in South and Southeast Asia",* **Energy Policy,** 132, 379-391. https://doi.org/10.1016/j.enpol.2019.05.034.

KHUNDI-MKOMBA, Fydess, SAHA, Akshay Kumar and WALİ, Umaru Garba (2021), "*Examining the State of Energy Poverty in Rwanda: an Inter-Indicator Analysis*", **Heliyon,** E08441, 10.1016/J.Heliyon.2021.E08441

LEACH, Gerald (1992), "*The Energy Transition",* **Energy Policy,** 20(1), 16-23. https://doi.org/10.1016/0301-4215(92)90105-B

MIRZA, Bilal and SZIRMAI, Adam (2010), "*Towards A New Measurement of Energy Poverty: A Cross-Community Analysis of Rural Pakistan",* **UNU-MERIT Working Paper Series 024.**

NGUYEN, Trung Thanh, NGUYEN, Thanh-Tung, HOANG, Viet-Ngu, WİLSON, Clevo and MANAGI, Shunsuke (2019), "*Energy Transition, Poverty and Inequality in Vietnam",* **Energy Policy**, 132, 536-548, https://Doi.Org/10.1016/J.Enpol.2019.06.001

NUSSABAUMER, Patrick, BAZILIAN, Morgan and MODI, Vijay (2012), "*Measuring energy poverty: Focusing on What Matters",* **Renewable Sustainable Energy Reviews,** 16, 231-243.

OZUGHALU, Uche M. and OGWUMIKE, Fidelis O. (2019), "*Extreme Energy Poverty Incidence and Determinants in Nigeria: A Multidimensional Approach",* **Social Indicators Research,** 142, 997–1014 https://doi.org/10.1007/S11205-018-1954-8

PACHAURI, Shonali and SPRENG, Daniel (2004), "*Energy Use and Energy Access in Relation to Poverty",* **Economic and Political Weekly,** 39 (3), 271–278.

PACHAURI, Shonali, MUELLER, Adrian., KEMMLER, A. and SPRENG, Daniel. (2004), "*On Measuring Energy Poverty in Indian Household",* **World Development,** 32 (12), 2083–2104.

PEREIRA, Marcio Giannini, FREITAS, Marcos Aurélio Vasconcelos and FIDELIS DA SILVA, Neilton (2011), "*The Challenge of Energy Poverty: Brazilian Case Study*", **Energy Policy,** 39 (1), 167-175. https://doi.org/10.1016/j.enpol.2010.09.025.

SADATH, Anver C. and ACHARYA, Rajesh H. (2017), "*Assessing the Extent and Intensity of Energy Poverty Using Multidimensional Energy Poverty Index: Empirical Evidence from House- Holds in India*", **Energy Policy,** 102, 540–548.

SEN, Amartya (1976), **Development as Freedom**, New Delhi: Oxford University Press, 2000.

SELÇUK, Işıl Şirin, GÖLÇEK, Ali Gökhan and KÖKTAŞ, Altuğ Murat (2019), "*Energy Poverty in Turkey",* **Sosyoekonomi,** 27(42), ss.283-299.

SMIL, Vaclav (2010), **Energy Transitions: History, Requirements, Prospects.** Praeger/ABC CLIO.

SOKOŁOWSKI, Jakub, LEWANDOWSKI, Piotr, KIEŁCZEWSKA, Aneta and BOUZAROVSK, Stefan (2019), "*Measuring Energy Poverty in Poland with the Multidimensional Energy Poverty Index*", **IBS Working Paper 07/2019**

TCCB. (2019), **Economic Outlook: Invest in Turkey**, Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi. Http://www.invest.gov.tr/tr-TR/Turkey/Factsandfigures/ Pages/Economy.Aspx.

THOMSON, Harriet, SNELL, Carolyn and BOUZAROVSKI, Stefan (2017), *"Health, Well-Being and Energy Poverty in Europe: A Comparative Study of 32 European Countries*", **Int. J. Environ. Res. Public Health,** *14*, 584. https://doi.org/10.3390/ijerph14060584

TÜİK, Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, 2016, 2017, 2018.

UNDP. (2018a), **Policy Brief #8: Interlinkages Among Energy, Poverty And Inequalities.** United Nations Development Programme (UNDP) and University of Bergen. The United Nations.

UNDP. (2018b), **2022 Global Multidimensional Poverty Index (MPI): Unpacking Deprivation Bundles to Reduce Multidimensional**

Poverty. OPHI (Oxford Poverty and Human Development Initiative), New York, NY, USA.

VAN DER KROON, Bianca, BROUWER, Roy and VAN BEUKERING, Pieter J. H. (2013), "*The Energy Ladder: Theoretical Myth or Empirical Truth? Results From A Meta-Analysis",* **Renewable and Sustainable Energy Reviews,** 20, pp.504-513. https://Doi.Org/10.1016/J.Rser. 2012.11.045.

WANG, Bing, LI, Hua-Nan., YUAN, Xiao-Chen and SUN, Zhen-Ming (2017), "*Energy Poverty in China: A Dynamic Analysis Based on a Hybrid Panel Data Decision Model",* **Energies,** 10, 1942. https://doi.org/10. 3390/en10121942

WORLD BANK. (2018), **Turkey Economic Monitor, December 2018: Steadying The Ship.** World Bank. Http://Documents.Worldbank.Org/ Curated/En/566931547042740293/Pdf/133555-Temdecfinal.Pdf, Erişim Tarihi: 20.10.2019.

WORLD BANK. (2019a**), Country Contex: World Bank in Turkey.** https://w ww.worldbank.org/en/country/Turkey/overview, Erişim Tarihi: 20.10.2019.

WORLD BANK. (2019b), **World Development Indicators.** https://databank. worldbank.org/source/world-development-indicators, Erişim Tarihi: 20.10.2019.

KAYNAKLAR

ADUSAH-POKU, Frank and TAKEUCHI, Kenji (2019). *"Energy poverty in Ghana: any progress so far?"* **Renewable and Sustainable Energy Reviews**, V.112, pp.853-864.

ALEM, Yonas; BEYENE, Abebe D.; KÖHLIN, Gunnar, and MEKONNEN, Alemu (2016). *"Modeling household cooking fuel choice: A panel multinomial logit approach",* ***Energy Economics,*** V.59, pp.129-137.

AMIN, Asad; LIU, Yaping; YU, Jie; CHANDIO, Abbas A.; RASOOL, Samma F.; LUO, Ji and ZAMAN, Shah (2020). "*How does energy poverty affect economic development? A panel data analysis of South Asian countries",* **Environmental Science and Pollution Research**, V.27, pp.31623-31635.

AWAN, Ashar; BILGILI, Faik and RAHUT, Dil Bahadur (2022*). "Energy poverty trends and determinants in Pakistan: Empirical evidence from eight waves of HIES 1998–2019",* ***Renewable and Sustainable Energy Reviews,*** V.158, pp.112157.

BANERJEE, Rajabrata; MISHRA, Vinod and MARUTA, Admasu A. (2021). *"Energy poverty, health and education outcomes: evidence from the developing world"*, **Energy Economics**, V.101, pp.105447.

BARNES, Douglas F.; KHANDKER, Shahidur R. and SAMAD, Hussain A. (2011). *"Energy poverty in rural Bangladesh",* **Energy Policy**, V.39(2), pp.894-904.

BESAGNI, Giorgio and BORGARELLO, Marco (2019). *"The socio-demographic and geographical dimensions of fuel poverty in Italy"*, **Energy Research & Social Science**, V.49, pp.192-203.

BOARDMAN, Brenda (1991). **Fuel poverty: from cold homes to affordable warmth,** Belhaven Press, London.

BONATZ, Nora; GUO, Ru; WU, Wenhao and LIU, Linjing (2019). *"A comparative study of the interlinkages between energy poverty and low carbon development in China and Germany by developing an energy poverty index",* **Energy and Buildings,** V.183, pp.817-831.

BRADSHAW, Jonathan; HUTTON, Sandra (1983). *"Social policy options and fuel poverty"*, **Journal of Economic Psychology**, V.3(3-4), pp.249-266.

BRADSHAW, Jonathan; MIDDLETON, Sue; DAVIS, Abigail; OLDFIELD, Nina; SMITH, Noel; CUSWORTH, Linda and WILLIAMS, Julie (2008). ***A Minimum Income Standard for Britain*****.** Joseph Rowntree Foundation: New York.

BREEN, Richard; KARLSON, Kristian Bernt and HOLM, Anders (2018). "*Interpreting and understanding logits, probits, and other nonlinear probability models",* **Annual Review of Sociology**, V.44, pp.39-54.

BRUGGER, Christian E. (2016). *"Reflections on the moral foundations of a right to energy"*, **International Energy and Poverty** (ed. L. Guruswamy), 68-83. Routledge: New York.

CASTAÑO-ROSA, Raúl and OKUSHIMA, Shinichiro (2021). "*Prevalence of energy poverty in Japan: a comprehensive analysis of energy poverty vulnerabilities",* **Renewable and Sustainable Energy Reviews,** 145, 111006.

CRENTSIL, Aba Obrumah; ASUMAN, Derek and FENNY, Ama Pokuaa (2019). "*Assessing the determinants and drivers of multidimensional energy poverty in Ghana"*. **Energy Policy,** V.133, 110884.

DE VRIES, Robert and BLANE, David (2013). "*Fuel poverty and the health of older people: the role of local climate",* **Journal of Public Health**, V.35(3), pp.361-366.

DOGAN, Eyup; MADALENO, Mara and TASKIN, Dilvin (2021). "*Which households are more energy vulnerable? Energy poverty and financial inclusion in Turkey",* **Energy Economics**, V.99, pp.105306.

DOGAN, Eyup, MADALENO, Mara, INGLESI-LOTZ, Roula and TASKIN, Dilvin (2022). "*Race and energy poverty: Evidence from African-American households"*. **Energy Economics,** V.108, 105908.

DRESCHER, Katharina and JANZEN, Benedikt (2021). *"Determinants, persistence, and dynamics of energy poverty: An empirical assessment using German household survey data",* **Energy Economics,** 102, 105433.

EMEÇ, Hamdi; ALTAY, Asuman; ASLANPAY, Esin and ÖZDEMİR, M. Ozan (2015). *"Türkiye'de Enerji Yoksulluğu ve Enerji Tercihi Profili",* **Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar,** V.52(608), pp.9-21.

FARSI, Mehdi, FILIPPINI, Massimo and PACHAURI, Shonali (2007). *"Fuel choices in urban Indian households",* **Environment and Development Economics**, V.12(6), pp.757-774.

FOSTER, Vivien; TRE, Jean-Philippe, and WODON, Quentin (2000). "*Energy prices, energy efficiency, and fuel poverty"*, **Latin America and Caribbean Regional Studies Programme**. Washington: World Bank.

GONZALES, Carmen G (2016). *"Energy poverty and the environment"*, **International Energy and Poverty: the Emerging Contours** (ed. L. Guruswamy). Routledge, New York, p. 113-130.

GREENE, William H. (2003). **Econometric analysis (5th ed).** Prentice Hall, NJ.

HALKOS, George E. and GKAMPOURA, Eleni-Christina (2021). *"Evaluating the effect of economic crisis on energy poverty in Europe",* **Renewable and Sustainable Energy Reviews,** V.144, 110981.

HEINDL, Peter (2015). "*Measuring fuel poverty: General considerations and application to German household data",* **FinanzArchiv/Public Finance Analysis,** V.71(2), pp.178-215.

HEINDL, Peter & SCHUESSLER, Rudolf (2019). "*A deprivation-based assessment of energy poverty: Conceptual problems and application to Germany",* **ZEW-Centre for European Economic Research Discussion Paper**, No.19-036.

HERNÁNDEZ, Diana (2015). "*Sacrifice along the energy continuum: a call for energy justice",* **Environmental Justice**, V.8(4), pp.151-156.

HILLS, John (2011). **Fuel poverty: The problem and its measurement. Interim report of the Fuel Poverty Review**, CASEreport, 69. Centre for Analysis of Social Exclusion, LSE: UK.

HILLS, John (2012). **Getting the measure of fuel poverty: Final Report of the Fuel Poverty Review,** CASEreport, 72. Centre for Analysis of Social Exclusion, LSE: UK.

IEA (2010). *Energy Poverty: "How to Make Modern Energy Access Universal?"* **World Energy Outlook 2010**, International Energy Agency, Paris.

IEA (2021). "*Turkey 2021: Energy Policy Review",* International Energy Agency: Paris.

IEA (2022). "*World Energy Outlook 2022",* International Energy Agency: Paris.

IGAWA, Moegi and MANAGI, Shunsuke (2022). "*Energy poverty and income inequality: An economic analysis of 37 countries",* **Applied Energy,** V.306, 118076.

KERR, Niall; GILLARD, Ross and MIDDLEMISS, Lucie (2019). *"Politics, problematisation, and policy: A comparative analysis of energy poverty in England, Ireland and France",* **Energy and Buildings,** V.194, pp.191-200.

KOSE, Tekin (2019). *"Energy poverty and health: the Turkish case"*, **Energy Sources, Part B: Economics, Planning, and Policy,** V.14(5), pp.201-213.

LEGENDRE, Bérangère and RICCI, Olivia (2015). *"Measuring fuel poverty in France: Which households are the most fuel vulnerable?"*, **Energy Economics**, V.49, pp.620-628.

LEWIS, Paul (1982). **Fuel poverty can be stopped**. National Right to Fuel Campaign, Bradford.

LI, Kang; LLOYD, Bob; LIANG, Xiao-Jie and WEI, Yi-Ming (2014). *"Energy poor or fuel poor: What are the differences?",* **Energy Policy**, V.68, pp.476-481.

LIDDELL, Christine and MORRIS, Chris (2010). "*Fuel poverty and human health: a review of recent evidence",* **Energy Policy**, V.38(6), pp.2987-2997.

LIN, Boqiang and OKYERE, Michael A. (2023). "*Race and energy poverty: The moderating role of subsidies in South Africa",* **Energy Econ.,** 117, 106464.

LIU, Zhong, WANG, Menghan, XIONG, Qinqin, and LIU, Chang (2020). *"Does centralized residence promote the use of cleaner cooking fuels? Evidence from rural China"*, **Energy Economics**, V.91, 104895.

LONG, J. Scott and FREESE, Jeremy (2014). **Regression models for categorical dependent variables using Stata (3rd ed).** Stata Press, Texas.

MAHMOOD, Rafat and SHAH, Anwar (2017). "*Deprivation counts: An assessment of energy poverty in Pakistan",* **The Lahore Journal of Economics,** V.22(1), 109.

MHLANGA, David and GARIDZIRAI, Rufaro (2020). "*Energy demand and race explained in South Africa: a case of electricity",* **Eurasian Journal of Business and Management**, V.8(3), pp.191-204.

MIDDLEMISS, Lucie (2017). "*A critical analysis of the new politics of fuel poverty in England",* **Critical Social Policy,** V.37(3), pp.425-443.

MOORE, Richard (2009). **A New Approach to Assessing Fuel Poverty**. *Energy Action*, 108, National Energy Action, Newcastle.

MOORE, Richard (2011). **The Hills Fuel Poverty Review Proposal for a new Definition of Fuel Poverty–an Analysi***s*. Consumer Focus, London.

MOORE, Richard (2012). "*Definitions of fuel poverty: Implications for policy",* **Energy Policy**, V.49, pp.19-26.

NUSSBAUMER, Patrick, BAZILIAN, Morgan and MODI, Vijay (2012). "*Measuring energy poverty: Focusing on what matters",* **Renewable and Sustainable Energy Reviews**, V.16(1), pp.231-243.

OGWUMIKE, Fidelis O. and OZUGHALU, Uche M. (2016). *"Analysis of energy poverty and its implications for sustainable development in Nigeria"*, **Environment and Development Economics,** V.21(3), pp.273-290.

OSBALDESTON, Joan (1984). "*Fuel poverty in UK cities",* **Cities**, V.1(4), pp.366-373.

OUM, Sothea (2019). "*Energy poverty in the Lao PDR and its impacts on education and health",* **Energy Policy**, V.132, pp.247-253.

ÖZCAN, Kıvılcım M.; GÜLAY, Emrah and ÜÇDOĞRUK, Şenay (2013). "*Economic and demographic determinants of household energy use in Turkey",* **Energy Policy**, V.60, pp.550-557.

PACHAURI, Shonali; MUELLER, Adrian; KEMMLER, Andreas and SPRENG, Daniel (2004). "*On measuring energy poverty in Indian households",* **World Development**, V.32(12), pp.2083-2104.

PAPADA, Lefkothea and KALIAMPAKOS, Dimitris (2016). "*Measuring energy poverty in Greece",* **Energy Policy**, 94, pp.157-165.

PEREIRA, Marcio Giannini; FREITAS, Marcos A. V. and DA SILVA, Neilton Fidelis (2010). "*Rural electrification and energy poverty: Empirical evidences from Brazil"*. **Renewable and Sustainable Energy Reviews**, V.14(4), pp.1229-1240.

PRIMC, Kaja; SLABE-ERKER, Renata and MAJCEN, Boris (2019). "*Constructing energy poverty profiles for an effective energy policy",* **Energy Policy**, V.128, pp.727-734.

RAHUT, Dil Bahadur; DAS, Sukanya, DE GROOTE, Hugo and BEHERA, Bhagirath (2014). "*Determinants of household energy use in Bhutan",* **Energy**, v.69, pp.661-672.

ROBERTS, Simon (2008). "*Energy, equity and the future of the fuel poor",* **Energy Policy**, V.36(12), pp.4471-4474.

ROBINSON, Caitlin; BOUZAROVSKI, Stefan and LINDLEY (2018), Sarah. "*'Getting the measure of fuel poverty': the geography of fuel poverty indicators in England",* **Energy Research & Social Science,** V.36, pp.79-93.

SAGHIR, Jamal (2005). **Energy and Poverty: Myths, Links, and Policy Issues**. *Energy Working Notes, No. 4*. Energy and Mining Sector Board, The World Bank Group.

SCHUESSLER, Rudolf (2014). **Energy poverty indicators: conceptual issues.** *Centre for European Economic Research (ZEW). Discussion Paper Series*, 2014(14), 37.

SELÇUK, Işıl. Ş. and KÖKTAŞ, Altuğ M. (2018). "*AB ve Türkiye'de Enerji Yoksulluğu",* **Politik Ekonomik Kuram**, V.2(2), pp.95-108.

SELÇUK, Işıl Ş.; GÖLÇEK, Ali G. and KÖKTAŞ, Altuğ M. (2019). "*Energy poverty in Turkey",* **Sosyoekonomi**, V.27(42), pp.283-299.

SIKSNELYTE-BUTKIENE, Indre; STREIMIKIENE, Dalia; LEKAVICIUS, Vidas and BALEZENTIS, Tomas (2021). "*Energy poverty indicators: A systematic literature review and comprehensive analysis of integrity*", **Sustainable Cities and Society**, 67, 102756.

SON, Hyelim and YOON, Semee (2020). "*Reducing energy poverty: Characteristics of household electricity use in Vietnam",* **Energy for Sustainable Development,** V.59, pp.62-70.

SOVACOOL, Benjamin K. and DRUPADY, Ira M. (2012). **Energy access, poverty, and development: the governance of small-scale renewable energy in developing Asia.** Routledge.

THIAM, Djiby Racine (2011). "*Renewable energy, poverty alleviation and developing nations: Evidence from Senega*l", ***Journal of Energy in Southern Africa,*** V.22(3), pp.23-34.

THOMSON, Harriet; SNELL, Carolyn and BOUZAROVSKI, Stefan (2017). "*Health, well-being and energy poverty in Europe: A comparative study of 32 European countries*", **International Journal of Environmental Research and Public Health,** V.14(6), 584.

TÜİK (2019). **Hanehalkı Bütçe Araştırması 2019**. Türkiye İstatistik Kurumu, Ankara.

UNITED NATIONS (UN) (2023). **The Sustainable Development Goals Report 23: Special edition**. United Nations.

WANG, Qiang; KWAN, Mei-Po; FAN, Jie and LIN, Jian (2021). "*Racial disparities in energy poverty in the United States",* **Renewable and Sustainable Energy Reviews,** 137, 110620.

WOOLDRIDGE, Jeffrey M. (2002). **Introductory Econometrics: A Modern Approach (2nd ed)**. South-Western College Pub.

WORLD ENERGY COUNCIL and FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations) (1999). **The Challenge of Rural Energy Poverty in Developing Countries,** World Energy Council, London.

ZHENG, Yuanhang; ZESHUI, Xu; SKARE, Marinko and PORADA-ROCHON, Malgorzata (2021). "*A Comprehensive Bibliometric Analysis of the Energy Poverty Literature: From 1942 to 2020*", **Acta Montanistica Slovaca,** V.26(3), pp.512-533.

ENFLASYON MUHASEBESİ

VUK/TMS UYGULAMALARI VE KARŞILAŞTIRMASI

Dr. Öğ. Üyesi Yusuf DİNÇ
Yakup AKKAYA

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-82-9

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Mart 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

1- GİRİŞ 1
2- ENFLASYON VE YÜKSEK ENFLASYONUN FİNANSAL TABLOLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ 1
2.1- Enflasyonun Tanımı ve Çeşitleri 2
2.2- Enflasyonun Genel Etkileri 3
2.3- Enflasyonun Mali Tablolar Üzerindeki Etkileri 3
2.3.1- Enflasyonun Bilanço Üzerindeki Etkileri 4
2.3.1.1- Enflasyonun Varlıklar Üzerindeki Etkileri 5
2.3.1.1.1- Enflasyonun Parasal Varlıklar Üzerindeki Etkileri 5
2.3.1.1.2- Enflasyonun Parasal Olmayan Varlıklar Üzerindeki Etkileri 6
2.3.1.2- Enflasyonun Kaynaklar Üzerindeki Etkileri 6
2.3.1.2.1- Enflasyonun Parasal Kaynaklar Üzerindeki Etkileri 7
2.3.1.2.1- Enflasyonun Parasal Olmayan Kaynaklar Üzerindeki Etkileri 7
2.3.2- Enflasyonun Gelir Tablosu Üzerindeki Etkileri 8
2.3.2.1- Enflasyonun Gelir Kalemleri Üzerindeki Etkileri 8
2.3.2.2- Enflasyonun Gider Kalemleri Üzerindeki Etkileri 9
2.3.3- Enflasyonun Mali Tablolar Üzerindeki Etkilerinin Değerlendirilmesi 9
3- ENFLASYON MUHASEBESİ 11
3.1- Enflasyon Muhasebesi Yöntemleri 13
3.1.1- Kısmi Yöntemler 13
3.1.2- Genel Fiyat Düzeyi Yöntemi 13
3.1.3- Cari Değer Yöntemi 14
3.1.4- Karma (Entegre) Yöntem 15
4- ENFLASYONUN MALİ TABLOLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİ GİDERMEYE YÖNELİK DÜZENLEMELER 16
4.1- Türkiye Muhasebe Standardı (TMS) 29 - Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama Standardında Yer Alan Düzenlemeler 16
4.1.1- Standardın Amacı 17
4.1.2- Yüksek Enflasyonun Tanımı 17
4.1.3- Kapsam 18
4.1.4- Finansal Tabloların Düzeltilmesi 19
4.1.4.1- Tarihi Maliyet Esasına Göre Hazırlanan Finansal Tabloların Düzeltilmesi 20
4.1.4.1.1- Finansal Durum Tablosunun Düzeltilmesi (Bilanço) 20
4.1.4.1.2- Kapsamlı Gelir Tablosunun Düzeltilmesi 22
4.1.4.1.3- Net Parasal Kazanç ve Kayıpların Belirlenmesi 22
4.1.4.2- Cari Maliyet Esasına Göre Hazırlanan Finansal Tabloların Düzeltilmesi 23
4.1.5- Yüksek Enflasyon Döneminin Sona Ermesi 23
4.1.6- İşletmelerce Yapılması Gereken Açıklamalar 23
4.2- 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu ve Vergi Mevzuatında Yer Alan Düzenlemeler 24
4.2.1- Enflasyon Düzeltmesinin Uygulanacağı Zaman 25
4.2.2- Enflasyon Düzeltmesinin Kapsamı 26
4.2.3- Bilançonun Düzeltilmesi 27
5- TMS 29 VE 213 SAYILI KANUN UYARINCA ENFLASYON MUHASEBESİ UYGULAMALARI 34

5.1- Vergi Mevzuatına Göre Düzeltme 39
5.1.1- Varlıkların ve Borçların Düzeltilmesi 40
5.1.1.1- Stokların Düzeltilmesi 41
5.1.1.2- Verilen Sipariş Avanslarının Düzeltilmesi 43
5.1.1.3- Arazi ve Arsaların Düzeltilmesi 44
5.1.1.4- Binaların Düzeltilmesi 45
5.1.1.5- Taşıtların Düzeltilmesi 46
5.1.1.6- Demirbaşların Düzeltilmesi 47
5.1.1.7- Birikmiş Amortismanların Düzeltilmesi 48
5.1.1.8- Alınan Sipariş Avanslarının Düzeltilmesi 50
5.1.2- Öz Kaynak Hesaplarının Düzeltilmesi 52
5.1.2.1- Sermayenin Düzeltilmesi 53
5.1.2.2- Yasal Yedeklerin Düzeltilmesi 54
5.1.2.3- Geçmiş Yıl Kârının Hesaplanması 55
5.1.3- Düzeltme İşlemlerinin Mizan Üzerinde Gösterimi 56
5.1.4- Düzeltilmiş Bilançonun Hazırlanması 57
5.2- Muhasebe Standartlarına Göre Düzeltme 58
5.2.1- Düzeltme İşlemleri 60
5.2.1.1- Dönem Başı Bilançosunda (31.12.2021 tarihli) Varlık ve Borçların Düzeltilmesi 61
5.2.1.1.1- Stokları Düzeltilmesi 61
5.2.1.1.2- Verilen Sipariş Avanslarının Düzeltilmesi 62
5.2.1.1.3- Arazi ve Arsaların Düzeltilmesi 63
5.2.1.1.4- Binaların Düzeltilmesi 64
5.2.1.1.5- Taşıtların Düzeltilmesi 65
5.2.1.1.6- Demirbaşların Düzeltilmesi 66
5.2.1.1.7- Birikmiş Amortismanların Düzeltilmesi 67
5.2.1.1.8- Alınan Sipariş Avanslarının Düzeltilmesi 68
5.2.1.2- Dönem Başı Bilançosunda (31.12.2021 tarihli) Öz Kaynak Hesaplarının Düzeltilmesi 69
5.2.1.2.1- Sermayenin Düzeltilmesi 69
5.2.1.2.2- Yasal Yedeklerin Düzeltilmesi 70
5.2.1.2.3- Dönem Kârının Düzeltilmesi 71
5.2.1.2.4- Geçmiş Yıl Kârının Hesaplanması 72
5.2.1.3- Dönem Başı Bilançosundaki Varlık ve Kaynaklara İlişkin Düzeltme İşlemlerinin Mizan (31.12.2021 tarihli) Üzerinde Gösterimi 73
5.2.1.4- Dönem Sonu Bilançosunda (31.12.2022 tarihli) Varlık ve Borçların Düzeltilmesi 73
5.2.1.4.1- Stokları Düzeltilmesi 74
5.2.1.4.2- Verilen Sipariş Avanslarının Düzeltilmesi 74
5.2.1.4.3- Arazi ve Arsaların Düzeltilmesi 75
5.2.1.4.4- Binaların Düzeltilmesi 76
5.2.1.4.5- Taşıtların Düzeltilmesi 76
5.2.1.4.6- Demirbaşların Düzeltilmesi 77
5.2.1.4.7- Birikmiş Amortismanların Düzeltilmesi 77
5.2.1.4.8- Alınan Sipariş Avanslarının Düzeltilmesi 78
5.2.1.5- Dönem Sonu Bilançosunda (31.12.2022 tarihli) Öz Kaynak Hesaplarının Düzeltilmesi 79
5.2.1.5.1- Sermayenin Düzeltilmesi 79

5.2.1.5.2- Yasal Yedeklerin Düzeltilmesi 80
5.2.1.5.3- Geçmiş Yıl Kârının Hesaplanması 81
5.2.1.6- Dönem Sonu Bilançosundaki Varlık ve Kaynaklara İlişkin Düzeltme İşlemlerinin Mizan (31.12.2022 tarihli) Üzerinde Gösterimi 82
5.2.1.7- Gelir Tablosunun Düzeltilmesi 83
5.2.1.7.1- Hasılatın Düzeltilmesi 84
5.2.1.7.2- Satış İadelerinin ve İskontolarının Düzeltilmesi 84
5.2.1.7.3- Satışların Maliyetinin Düzeltilmesi 84
5.2.1.7.4- Pazarlama Satış Dağıtım Giderlerinin Düzeltilmesi 86
5.2.1.7.5- Genel Yönetim Giderlerinin Düzeltilmesi 86
5.2.1.7.6- Faiz Gelirleri Düzeltilmesi 88
5.2.1.7.7- Kısa Vadeli Borçlanma Giderlerinin Düzeltilmesi 88
5.2.1.7.8- Olağan Dışı Gider ve Zararların Düzeltilmesi 88
5.2.1.8- Gelir Tablosuna İlişkin Düzeltme İşlemlerinin Mizan (31.12.2022 tarihli) Üzerinde Gösterimi 89
5.2.1.9- Net Parasal Pozisyon Kâr/Zararının Hesaplanması 89
5.2.2- Düzeltilmiş Gelir Tablosunun Hazırlanması 90
5.2.3- Düzeltilmiş Bilançonun Hazırlanması 91
6- SONUÇ 92
7- EK 95
7.1- Çalışmada Kullanılan Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksleri 95
Kaynakça 97

Kaynakça

Açık, S. (2006). Enflasyonun Finansal Tablolar Üzerindeki Etkilerini Giderici Bir Tedbir Olarak Enflasyon Muhasebesi ve Türkiye'deki Yasal Düzenlemeler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8*(2), 345-360.

Akbulut , E. (2021). Türkiye'de Enflasyon, Faiz, Vergiler ve Gelir Dağılımı İlişkisi: Ampirik Analiz. *Ekonomik ve Sosyal ARaştırmalar Dergisi, 17*(1), 147-169.

Akdoğan, N. (2004). *Enflasyon Muhasebesi Kuramsal Yaklaşımlar ve Türkiye Uygulaması* (2. Baskı b.). Ankara: Gazi Kitabevi.

Akgül , I., & Özdemir , S. (2012). Enflasyon Eşiği ve Ekonomik Büyüme Etkisi. *İktisat İşletme ve Finans Dergisi, 27*(313), 85-106.

Çağlayan, E. (2006). Enflasyon, Faiz Oranı ve Büyümenin Yurtiçi Tasarruflar Üzerindeki Etkileri. *Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi, 21*(1), 423-438.

Çelik, A. (2003). *Fiyatlar Seviyesindeki Değişmelerin Mali Tablolara Etkileri ve Enflasyon Muhasebesi: Enflasyon Muhasebesi Yöntemlerinden Fiyatlar Genel Seviyesi Modeli Uygulaması.* Ankara: TCMB Uzmanlık Yeterlilik Tezi.

Dinler, Z. (2003). *İktisada Giriş* (9. baskı b.). Bursa: Ekin Kitabevi.

Gül, E., Ekinci, A., & Gürbüz, A. (2006). *Enflasyonla Mücadelede Enflasyon Hedeflemesi: Kavramlar, İşleyiş ve Türkiye Örneği.* Bursa: Ekin Kitabevi.

Gülmez, A., & Altıntaş , N. (2015). Türkiye'de Ticari Açıklık ve Enflasyonun Gelir Dağılımına Etkisi: Ekonometrik Bir Analiz. *Kafkas Üniversitesi İİBF Dergisi, 6*(9), 31-44.

Hasanov, M. (2008). Enflasyon Belirsizliğinin Üretim Üzerindeki Etkileri Türkiye Örneği. *Doğuş Üniversitesi Dergisi, 9*(2), 191-206.

Karapınar, A., & Eflatun, A. (2022). *TMS-BOBİ FRS İlkelerine Göre Enflasyon Muhasebesi Gerçek Uygulama Örnekleriyle.* Ankara: Gazi Kitapevi.

Kaygusuz, S., & Dokur, Ş. (2004). *Enflasyon Düzeltmesi ve Uygulamaları 328 Sıra Nolu VUK Genel Tebliği ile Uyumlu* (2. Baskı b.). Bursa: Alfa Kitabevi.

Kishalı, Y., Işıklılar , S., & Bozkurt , N. (2003). *Enflasyon Muhasebesi Yöntemler Standartlar Uygulamalar* (2. Baskı b.). İstanbul: Türkmen Kitabevi.

Örten, R., & Karapınar, A. (2003). *Enflasyon Muhasebesi.* Ankara: Gazi Kitabevi.

Parasız, İ. (2001). *Enflasyon Kriz ve Ayarlamalar.* Bursa: Ezgi Kitabevi.

Uman, N., & Hacırüstemoğlu, R. (2004). *5024 Nolu Yasaya Göre Enflasyon Muhasebesi.* İstanbul: Alfa Yayınları.

Ünal, İ., & Doğan, K. (2022). Türkiye'de Enflasyonun Gelir Eşitsizliğine Etkisinin Mikro Düzeyde Analizi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 77*(2), 309-332.

Yurdakul, A. (2005). *Türk Vergi Hukukunda Enflasyon Düzeltmesi ve Etkinliği.* Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yükçü, S., & Özkan, S. (2004). *Vergi MEvzuatı ve SPK Mevzuatına Göre Enflasyon Düzeltmesi.* Ankara: Yaklaşım Yayınları.

Yüksel, A. (2004). *Enflasyon Muhasebesi* (2. Baskı b.). İstanbul: Literatür Yayınları.

Yararlanılan Mevzuat

213 sayılı Vergi Usul Kanunu

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu

660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname

328 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği

337 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği

338 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği

345 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği

348 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği

Türkiye Muhasebe Standardı 29, Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama

ENGELLİ BİREY OLMAK

Editör
Azime ARISOY

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-54-6

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Mart 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

ENGELLİLİK KAVRAMI, TARİHSEL SÜREÇTE ENGELLİ BİREY ALGISI VE ENGELLİ MODELLERİ 1
Kerime ÖĞÜT DÜZEN

ENGELLİLİK EPİDEMİYOLOJİSİ 19
Ersin USKUN

ENGELLİLER VE SİVİL TOPLUMA KATILIM: YENİ LİBERAL İDEOLOJİYE EKLEMLENME 41
Ayşe TEKİN

ENGELLİLİK ÖZELİNDE YAŞAM KALİTESİ VE YAŞAM DOYUMU 66
Merve GÜVEN

AYRIMCILIK PRATİĞİ OLARAK ENGELLİLİK 89
Ahmet Faruk YILDIRIM

ENGELLİ BİREYLERDE FONKSİYONEL BAĞIMLILIK VE BAKIM SORUNLARI 108
Emir AVŞAR
Bilgehan IRMAK

ENGELLİLERİN ERGENLİK DÖNEMİNDE YAŞADIĞI GÜÇLÜKLER 129
Mustafa GÜLER

ENGELLİ BİREYLERİN DUYGUSAL, FİZİKSEL VE CİNSEL İSTİSMARI: BİR LİTERATÜR ARAŞTIRMASI 145
Azime ARISOY

KRONİK HASTALIK YÖNETİMİ VE BESLENME 171
Hacer ORUN KAVAK

ENGELLİ ÇOCUĞA SAHİP AİLELERDE EBEVEYNLİK ROLLERİ VE TOPLUMSAL CİNSİYET 191
Binaz BOZKUR

TOPLUMSAL CİNSİYET PERSPEKTİFİNDEN ENGELLİ KADIN OLMAK 209
Nurvet BÜYÜKYÖRÜK

YOKSULLUK VE ENGELLİLİK 229
Kıymet BATMAZ

ENGELLİLİK VE ÇALIŞMA HAYATI 246
Ramazan ÖZTOP

ENGELLİ BİREY VE CİNSEL SAĞLIK ÜZERİNE DEĞERLENDİRME 265
Begüm KIRIK

ENGELLİ BİREYLERDE MADDE BAĞIMLILIĞI VE İNTERNET BAĞIMLILIĞI 279
Yeşim MAÇÇA POLAT
Gül ERGÜN

KAYNAKLAR

Albayrak, H. (2014). "Tarihte Kör, Sağır, Dilsiz ve Engelli Eğitimi," Engelliler Eğitiminin Tarihsel Gelişimi, İstanbul: İstanbul MEB Yayınları.

Altan, Ö.Z. (2007). Sosyal Politika. T.C. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, Eskişehir.

Amponsah-Bediako, K. (2013). Relevance of Disability Models From the Perspective of a Developing Country: An Analysis, 3(11), 121-132.

Arıkan, Ç. (2002). Sosyal Model Çerçevesinde Özürlülüğe Yaklaşım. Ufkun Ötesi Bilim Dergisi, 2(1).

Bucuka, Y. (2018). Dini Sosyalleşme ve Sosyal Dışlanma Ekseninde Engellilik. Ankara: Gece Kitaplığı.

Çanak, Ö. (2018). İslam Öncesi Türk Toplum Hayatında Engellilik. Engellilik Araştırmaları Konferansı Özet Kitabı, 15-16 Kasım, İstanbul.

Dikici, E. (2018). Osmanlı Sarayında Cüceler ve Dilsizler (16. ve 17. Yüzyıllar). Dünden Bugüne Engellilik. Engellilik Araştırmaları Konferansı Özet Kitabı, 15-16 Kasım, İstanbul.

Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni Ocak 2022. T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. Erişim 7 Haziran 2022. https://www.aile.gov.tr/media/98625/eyhgm_istatistik_bulteni_ocak_2022.pdf.

Engelliler Hakkında Kanun. (2005). Erişim 11 Mayıs 2022. https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5378.pdf.

Engelliler Hakkında Kanun. (2013). Erişim 11 Mayıs 2022. https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5378-20130425.pdf

Erdemir, H.P. & Artan, E. (2018). Eskiçağ' da Engelli Olmak. Dünden Bugüne Engellilik. Engellilik Araştırmaları Konferansı Özet Kitabı, 15-16 Kasım, İstanbul.

Erten, Ş & Aktel, M. (2017). Engellilik Kültürü: Engellilik Modelleri Çerçevesinde Bir Değerlendirme. C. Ergun, S. Öğrekçi (Eds.), Sosyal Bilimlerde Kültür Tartışmaları içinde (79-96). Ankara: Gece Kitaplığı.

Fioranelli, M & Roccia, M.G. (2015). Historical Evolution of Disability Concept. History of Medicine and Ethics Journal, 1(1), 1-9.

Genç, Y. & Çat, G. (2013). Engellilerin İstihdamı ve Sosyal İçerme İlişkisi. Akademik İncelemeler Dergisi, 8(1), 363-393.

Geremek, B. (1987). L'emarginato, in L'uomo medievale, a cura di J. Le Goff, Laterza.

GLAD. (2000). Reclaiming the Social Model of Disability : Conference Report, Londra. Greater London Action on Disability. Erişim 2 Haziran 2022. https://disability-studies.leeds.ac.uk/wp content/uploads/sites/40/library/GLAD-Social-Model-of-Disability-Conference-Report.pdf.

Gökmen, F. (2007). Türkiye'de Özürlü Haklarının Gelişimi. Öz-Veri Dergisi, 4(2), 1085-1106.

Henderson, G. & Bryan, W. (2011). Psychosocial Aspects of Disability (4. baskı). Charles C Thomas, Springfield, Illinois.

Kılıçarslan, N. (2013). Engellilerde Sosyalleşme ve İletişim Bağlamında İbadet Alanlarının Ulaşılabilirliği: Hacı Hasan Camii Modeli Örneği. Anadolu Üniversitesi Doktora Tezi.

Koca, C. (2010). Engelsiz Şehir Planlaması Bilgilendirme Raporu, Dünya Engelliler Vakfı. Erişim 11 Mayıs 2022. http://www.devturkiye.org/Projeler/Engelsiz-Sehir-Planlamasi/Engelsiz-Sehir-Tasarim-Raporu/.

Meşe, İ. (2014). Engelliliği Açıklayan Sosyal Model Nedir? Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 14(33), 79-92.

Milletlerarası Sözleşme. (2009). Erişim 11 Mayıs 2022 https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/media/uploads/2015/08/03/EngellilerinHaklarinalliskinSozlesme.pdf.

Niemann, S. (2005). Persons with disabilities. M. Burke, J. Chauvin, J. Miranti (Eds.), Religious and Spiritual Issues in Counseling: Applications Across Diverse Populations içinde (105–134). New York: Brunner-Routledge.

Okur, N. & Erdugan, F.E. (2010). Sosyal Haklar ve Özürlüler: Özürlülük Modelleri Bağlamında Tarihsel Bir Değerlendirme. II. Sosyal Haklar Ulusal Sempozyumu, 4-6 Kasım Denizli.

Olkin, R. (2002). Could You Hold the Door for Me? Including Disability in Diversity. Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology, 8(2), 130-137.

Özer, S. (2015). İslam ve Diğer Medeniyetlerin Engelliye Bakışı. Bilimname XXVIII., 1, 55-65.

Özgökçeler, S. & Alper, Y. (2010). Özürlüler Kanunu'nun Sosyal Model Açısından Değerlendirilmesi. İşletme ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi,1(1), 33-54.

Öztürk, M. (2011). Türkiye'de Engelli Gerçeği. MÜSİAD Cep Kitapları:30. İstanbul.

Öztürk, M. Hayata Renk Katanlar 'Engelli Grupları'. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Yayınları No: 014. 2013. Syf:17. 1. Baskı.

Resmî Gazete. (2019). Erişim 16 Mayıs 2022. https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/02/20190220.pdf .

Retief, M. & Letsosa, M. (2018). Models of disability: A brief overview. HTS Teologiese Studies/Theological Studies, 74(1), 1-8.

Samav, D. & Gül S.S. (2021). Sakatlığın Değişen Yüzü ve Engellilik Sosyolojisi: Normalleştirme, Sağlıklılaştırma ve Evde Bakımın Kadınlaşması. İstanbul: Bağlam Yayınlar.

Sosyal Hizmetler Kanunu. (1983). Erişim 15 Mayıs 2022. https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2828.pdf.

Tınar, Y. (2018). Engellilere Yönelik Kamu Hizmetlerinin Yönetimi ve Sunumu: Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme. İstanbul: Hiperyayın.

Türk Dil Kurumu. Erişim 10 Mayıs 2022. https://www.tdk.gov.tr/.

World Health Organization. (1980). International Classification of Impairments, Disabilities and Handicaps: A Manual of Classification Relating to the Consequences of Disease. Geneva, Swıtzerland.

World Report on Disability. World Health Organization (2011). Erişim 1 Haziran 2022. https://www.refworld.org/pdfid/50854a322.pdf.

KAYNAKLAR

5348 Sayılı Engelliler Hakkında Kanun (2005). Resmî Gazete Tarihi: 7 Temmuz 2005, Resmî Gazete No: 25868.

6462 Sayılı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Yer Alan Engelli Bireylere Yönelik İbarelerin Değiştirilmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. Resmî Gazete Tarihi: 3 Mayıs 2013, Resmî Gazete No: 28636.

Arslan, Ş. & Kutsal Y.G. (2000). Yaşlılarda Özürlülüğün Değerlendirimine Yönelik Çok Merkezli Çalışma Raporu. Yayın No:003/2000. Ankara: Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı ve Türk Tabipleri Birliği.

Azarkan, E. & Benzer, E. (2018). Birleşmiş Milletler Engelli Kişilerin Haklarına Dair Sözleşme ve Türkiye'de Engelli Hakları. DÜHFD, 23(38), 3-29.

Başar, P. & Yorulmaz, F. (1995). Özürlülük Epidemiyolojisi. Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 12(1,2,3): 319-326.

Burcu, E. (2015). Türkiye'de Yeni Bir Alan: Engellilik Sosyolojisi ve Gelişimi. *Sosyoloji Konferansları*, 52(2), 319-341.

Eurostat. (2011). People reporting a longstanding health problem or a basic activity difficulty by sex and age. Erişim: 06 Nisan 2022, https://ec.europa.eu/eurostat/data/database

Fişek N. Çağdaş Sağlık Anlayışı. Nusret Fişek ve Hekimlik. Ankara, Türk Tabipler Birliği Yayınları, 25-28, 1991.

Gençdal H, Aydın Ö. F. & Çiftçi A. (1998). Özürlünün El Kitabı, 2. Baskı. İstanbul, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sağlık Daire Başkanlığı Yayınları No:7.

Institute for Health Metrics and Evaluation (IHME). (2018). Findings from the Global Burden of Disease Study 2017. Seattle, WA: IHME.

Itoh, M. & Lee, M.H. (1982). The Epidemiyology of Disability as Related to Rehabilitation Medicine. In: Kottke F. J., Stillwell G. K., Lehman F. J. eds.): Krusen's Handbook of Physical Medicine and Rehabilitation (199-217). (Third Edition) Philadelphia: W. B. Saunders Company.

Kabakçı, E. & Göğüş, A. (Çev. Eds.). (2004). International Classification of Functioning, Disability and Health. İşlevsellik, Yetiyitimi ve Sağlığın Uluslararası Sınıflandırması: ICF. Ankara: T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı.

Morris J.N. (1992). Uses of Uses of Epidemiology. Churchill Livingstone. İçinde: Tezcan S. Epidemiyoloji Tıbbi Araştırmaların Yöntem Bilimi. Ankara, Hacettepe Halk Sağlığı Vakfı.

Shakespeare, T. (2006). The Social Model of Disability. Davis, L.J. The Disability Studies Reader içinde (197-204). New York: Routeledge.

T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Türkiye İstatistik Kurumu (TUİK). (2011). Özürlülerin Sorun ve Beklentileri Araştırması 2010. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası. Erişim: 20 Mayıs 2021, https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/5602/ozurlulerin-sorun-ve-beklentileri-arastirmasi-2010.pdf

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni- Şubat '22, 2022. Erişim: 20 Nisan 2022

https://www.aile.gov.tr/media/102557/eyhgm_istatistik_bulteni_subat_2022.pdf

T.C. Anayasası. (1982). Kanun No: 2709, Resmi Gazete Tarihi: 18 Ekim 1982.

T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) Başkanlığı ve Türkiye Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı (ÖZİDA). (2004). Türkiye Özürlüler Araştırması 2002 . Ankara: Devlet İstatistik Enstitüsü Matbası. Erişim: 20 Mayıs 2021, https://kutuphane.tuik.gov.tr/pdf/0014899.pdf

T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE). (1989). 20.10.1985 Tarihli Genel Nüfus Sayımı. No. 1369 Ankara: DİE Matbaası.

T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı [ÖZİDA]. (1999). I. Özürlüler Sûrası: Çağdaş Toplum, Çağdaş Yaşam ve Özürlüler, Ön Komisyon Raporları. Ankara: ÖZİDA.

Tezcan SG. (2017). Temel Epidemiyoloji. Ankara, Hipokrat Kitabevi.

Türk Dil Kurumu. (2021). Genel Türkçe Sözlük. Erişim: 19 Mayıs 2021, https://sozluk.gov.tr/

Türkiye İstatistik Kurumu (TUİK) (2012). Türkiye Sağlık Araştırması 2012. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası.

Türkiye İstatistik Kurumu (TUİK) (2013). Nüfus ve Konut Araştırması 2011. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası.

Türkiye İstatistik Kurumu (TUİK) (2014). Türkiye Sağlık Araştırması (2014). Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası.

Türkiye İstatistik Kurumu (TUİK) (2016). Türkiye Sağlık Araştırması 2016. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası.

Türkiye İstatistik Kurumu (TUİK) (2019). Türkiye Sağlık Araştırması 2019 Raporu. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası.

World Bank. (2021). Disability Inclusion. Erişim: 12 Nisan 2022

https://www.worldbank.org/en/topic/disability#1

World Health Organization (WHO) & The World Bank. (2011). World Report on Disability. Geneva: World Health Organization. Erişim: 20 Mayıs 2021, https://www.who.int/publications/i/item/world-report-on-disability

World Health Organization (WHO) (1976). Basic Documents of the World Health Organization. (26 th ed.). Geneva: World Health Organization.

World Health Organization (WHO). (1981). Disability Prevention and Rehabilitation. Technical Report Series, No. 668, Geneva: World Health Organization.

World Health Organiztion (WHO). (2001). International Classification of Functioning, Disability and Health (ICIDH-2) Final draft Full Version, Classification, assesment, Surveys and Terminology Team. Geneva: World Health Organization.

World Health Organization (WHO). (2008). The global burden of disease: 2004 update. Geneva, World Health Organization.

World Health Organization (WHO). (2015). WHO Global Disability Action Plan 2014-2021. Geneva: World Health Organization. Erişim: 20 Nisan 2022, https://www.who.int/publications/i/item/who-global-disability-action-plan-2014-2021

World Health Organiztion (WHO). (1980). International Classification of Impairments, Disabilities and Handicaps. Geneva: World Health Organiztion.

KAYNAKLAR

Ardahanlıoğlu, B. (2022). *Türkiye'de Engelli Hakları Aktivizmi: Engelli Aktivistler Üzerine Nitel Bir Çalışma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

Balcazar, F. & Luna, R. (2006). "Activism". Albrecht, G.L. (Edit), *Encyclopedia of Disability (Volume 1)*, içinde (s. 24-26). *Thousand Oaks*, CA: Sage Publications.

Barnartt, S., Schriner, K., & Scotch, R. (2001). "Advocacy and Political Action". Albrecht, G.L. Seelman, K.D. & Bury, M. (Edit.), *Handbook of Disability Studies* içinde (s. 430–449). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Barnartt, S. N. & Scotch, R. K. (2001). *Disability Protests: Contentious Politics 1970-1999.* Washington: Gallaudet University Press.

Barnes, C. & Mercer, G. (2010). *Exploring Disability*. Cambridge: Polity Press.

Barnes, C. (2012). "Re□thinking Disability, Work and Welfare". *Sociology Compass*, *6* (6), 472-484.

Bickenbach, J. (1993) *Physical Disability and Social Policy*. Toronto: University of Toronto Press.

Campbell, J. & Oliver, M. (1996). *Disability Politics: Understanding Our Past, Changing Our Future*. London: Routledge.

Clarke, J. (2005), "New Labour's Citizens: Activated, Empowered, Responsibilized, Abandoned?". *Critical Social Policy, 25*(4), ss. 447-463.

Braddock, D. L. & Parish, S. L. (2001). "An Institutional History of Disability". Albrecht, G.L. Seelman, K.D. & Bury, M. (Edit.), *Handbook of Disability Studies* içinde (s. 11–68). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

DeJong, G. (1979). "Independent Living: From Social Movement to Analytic Paradigm". *Archives of Physical Medicine and Rehabilitation*, 60, 435–446.

DeJong, G., Batavia, A. I. & McKnew, L. B. (1992). "The Independent Living Model of Personal Assistance in National Long-Term-Care Policy". *Generations: Journal of the American Society on Aging*, *16* (1), 89-95.

Donoghue, C. (2003). "Challenging the Authority of the Medical Definition of Disability: An Analysis of the Resistance to the Social Constructionist Paradigm". *Disability & Society*, *18* (2), 199-208.

Fitzpatrick, M. (2001), *The Tyranny of Health: Doctors and the Regulation of Lifestyle,* London and New York: Routledge.

Goodley, D. & Runswick-Cole, K. (2015). "Big Society? Disabled People with the Label of Learning Disabilities and the Queer (y) ing of Civil society". *Scandinavian Journal of Disability Research*, *17* (1), 1-13.

Giric, S. 2016. "Strange Bedfellows: Anti-Abortion and Disability Rights Advocacy." *Journal of Law and the Biosciences, 3* (3) (2016), 736-742.

KAYNAKLAR

Ahmed, N., Quadir, M. M., Rahman, M. A., & Alamgir, H. (2018). Community Integration and Life Satisfaction Among Individuals with Spinal Cord Injury Living in The Community After Receiving Institutional Care in Bangladesh. Disability and Rehabilitation, 40(9), 1033–1040. https://doi.org/10.1080/09638288.2017.1283713

Ahmet, S. (2017). Batı Trakya 'da Engelli Çocuğa Sahip Azınlık Ailelerinin Yaşam Kalitesinin İncelenmesi. Trakya Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Master's Thesis.

Aközlü, Z., & Ekim, A. (2020). Engelli Çocuklara Sahip Olan Ailelerle Yapılan Hemşirelik Lisansüstü Tezlerinin İncelenmesi: Sistematik Derleme. Tıp Fakültesi Klinikleri Dergisi, 3(2), 85–98. https://doi.org/10.17932/IAU.TFK.2018.008/2020.302/tfk

Aksel, C., & Purutçuoğlu, E. (2017). Engelli Kadınların Beden İmajı Algısı İle Yaşam Doyumunun Belirlenmesi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10(50), 428–440.

Akyıldız Munusturlar, M. (2016). Examination of The Serious Leisure, Leisure Satisfaction and Quality of Life of People With Physical Disabilities. Sport Sciences (NWSASPS), 11(3), 23–38.

Albrecht, G. L., & Devlieger, P. J. (1999). The Disability Paradox: Highly Qualified of Life against All Odds. Social Science and Medicine, 48, 977–988.

Alıcı, Y. (2019). Serbest Zaman Etkinliği Olarak Yürüyüş Yapan Otizm Spektrum Bozukluğuna Sahip Çocuğu Olan Ebeveynlerin Serbest Zaman ve Yaşam Doyum Düzeylerinin İncelenmesi. Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. https://doi.org/.1037//0033-2909.I26.1.78

Altuğ, F., Ünal, A., Kavlak, E. & Tekin, F. (2018). Zihinsel ve Bedensel Engelli Çocuğun Sağlıklı Kardeşlerinin Yaşam Kalitelerinin Karşılaştırılması. Journal of Exercise Therapy and Rehabilitation, 5(2), 9.

Atasoy, T. (2020). Elit Seviyede Spor Yapan ve Yapmayan Bedensel Engelli Bireylerin Benlik Saygısı İle Sosyal Görünüş Kaygılarının Yaşam Doyum Düzeylerine Etkisinin Karşılaştırılması. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi.

Atlan, N. (2019). Ortaokula Devam Eden Kaynaştırma Öğrencilerinin Yaşam Doyumları, Aile İşlevleri ve Kaynaştırma Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi. Hacettepe Üniversitesi.

Avşaroğlu, S., & Okutan, H. (2018). Zihin Engelli Çocuğu Olan Ailelerin Yaşam Doyumları, İyimserlik ve Psikolojik Belirti Düzeylerinin İncelenmesi. Manas Journal of Social Studies, 7(1), 59–76.

Aydıner Boylu, A., & Paçacıoğlu, B. (2016). Yaşam Kalitesi ve Göstergeleri. Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 8(15), 137–150.

Başcıllar, M. (2017). Malul Terör Gazilerinin Sosyal Destek ve Yaşam Kalitesinin Değerlendirilmesi / Evaluation of Social Support and Quality of Life among Disabled Terror Veterans (Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. https://doi.org/10.13140/RG.2.2.32604.23682

Beresford, B., Rabiee, P. & Sloper, P. (2007). Outcomes for Parents With Disabled Children. Research Findings from the Social Policy Research Unit, 03(September), 1–4.

Boru, G. E. (2020). Engelli Çocuğa Sahip Ailelerin Tükenmişlik ve Yaşam Doyum Düzeylerinin Ölçülmesi: İzmir Örneği.

Brown, R. I. (2021). Quality of Life for Handicapped People. In Quality of Life for Handicapped People. https://doi.org/10.4324/9781003127338

Brunes, A., Hansen, M. B., & Heir, T. (2019). Loneliness Among Adults with Visual Impairment: Prevalence, Associated Factors, And Relationship to Life Satisfaction. Health and Quality of Life Outcomes, 17(1), 1–7. https://doi.org/10.1186/s12955-019-1096-y

Carona, C., Pereira, M., Moreira, H., Silva, N., & Canavarro, M. C. (2013). The Disability Paradox Revisited: Quality of Life and Family Caregiving in Pediatric Cerebral Palsy. Journal of Child and Family Studies, 22(7), 971–986. https://doi.org/10.1007/s10826-012-9659-0

Cengiz, S., Nebioğlu Yıldız, M., & Peker, A. (2020). Özel Gereksinimli Çocuğa Sahip Ebeveynler ile Tipik Gelişim Gösteren Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Stres ve Yaşam Doyum Düzeylerinin İncelenmesi. OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 17(36), 2940–2956. https://doi.org/10.26466/opus.832440

Chao, P. C. (2018). Using Self-Determination Of Senior College Students With Disabilities To Predict Their Quality Of Life One Year After Graduation. European Journal of Educational Research, 7(1), 1–8. https://doi.org/10.12973/eu-jer.7.1.1

Cijsouw, A., Adriaansen, J. J. E., Tepper, M., Dijksta, C. A., Van Linden, S., De Groot, S., … & Luthart, P. (2017). Associations Between Disability-Management Self-Efficacy, Participation and Life Satisfaction in People with Long-Standing Spinal Cord Injury. Spinal Cord, 55(1), 47–51. https://doi.org/10.1038/sc.2016.80

Côté-Leclerc, F., Boileau Duchesne, G., Bolduc, P., Gélinas-Lafrenière, A., Santerre, C., Desrosiers, J., & Levasseur, M. (2017). How Does Playing Adapted Sports Affect Quality of Life of People with Mobility Limitations? Results From a Mixed-Method Sequential Explanatory Study. Health and Quality of Life Outcomes, 15(1), 1–8. https://doi.org/10.1186/s12955-017-0597-9

Cotner, B. A., Ottomanelli, L., O'Connor, D. R., Njoh, E. N., Barnett, S. D., & Miech, E. J. (2018). Quality of Life Outcomes for Veterans With Spinal Cord Injury Receiving Individual Placement and Support (IPS). Topics in Spinal Cord Injury Rehabilitation, 24(4), 325–335. https://doi.org/10.1310/sci17-00046

Çağlar, S. (2012). Engellilerin Erişebilirlik Hakkı ve Türkiye'de Erişebilirlikleri. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 61(2), 541–598.

Çetin, İ. (2021). Engelli Kadınların Toplumsal Cinsiyet Algısı, Yaşam Doyumu ve Benlik Saygısı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Master's Thesis, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Çolak, B. (2019). Engelli Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Aile Yükü ve Yaşam Kalitesinin Değerlendirilmesi (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).

Dağlı, A., & Baysal, N. (2016). Yaşam Doyum Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 15(59), 1250–1262. https://doi.org/10.17755/esosder.263229

Daley, A., Phipps, S., & Branscombe, N. R. (2018). The Social Complexities of Disability: Discrimination, Belonging and Life Satisfaction Among Canadian Youth. SSM - Population Health, 5(May), 55–63. https://doi.org/10.1016/j.ssmph.2018.05.003

Değirmenci, G. Y., & Mağden, D. (2017). Hafif Düzeyde Zihinsel Engelli Ergenlerde Yaşam Doyumu Ve Okula Bağlanma Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yaşadıkça Eğitim, 31(2), 1–10.

Demiray, G. (2019). Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Ailelerde Yaşam Kalitesi, Umutsuzluk Ve Yıkılmazlık Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi (Doctoral dissertation, Marmara Universitesi (Turkey). https://doi.org/.1037//0033-2909.I26.1.78.

Dökmen, N., Belgen Kaygısız, B., & Güçhan Topçu, Z. (2020). Fiziksel Engelli Çocukların Bağımsızlık Düzeyleri ile Ebeveynlerinin Fiziksel Sağlık, Yaşam Kalitesi ve Aldıkları Sosyal Destek Arasındaki İlişki. 7(2), 177–185.

Dünya Sağlık Örgütü. (2011). Dünya Engellilik Raporu. 337.

Ekşi, P. H. (2009). Çocuklar Için Yaşam Doyum Ölçeği Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması. (October 2018).

Ersin, İ. (2019). Kronik Engelli Çocuğa Sahip Ebeveynlerde Yaşam Kalitesini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Felce, D., & Perry, J. (1995). Quality of Life: Its Definition and Measurement. Research in Developmental Disabilities, 16(1), 51–74. https://doi.org/10.1016/0891-4222(94)00028-8

Fellinghauer, B., Reinhardt, J. D., Stucki, G., & Bickenbach, J. (2012). Explaining the Disability Paradox: A Cross-Sectional Analysis of the Swiss General Population. BMC Public Health, 12(1). https://doi.org/10.1186/1471-2458-12-655

Ferdiana, A., Post, M. W. M., King, N., Bültmann, U., & van der Klink, J. J. L. (2018). Meaning and Components of Quality of Life Among Individuals With Spinal Cord Injury in Yogyakarta Province, Indonesia. Disability and Rehabilitation, 40(10), 1183–1191. https://doi.org/10.1080/09638288.2017.1294204

Friedman, C., & Rizzolo, M. C. (2018). Friendship, Quality of Life, and People with Intellectual and Developmental Disabilities. Journal of Developmental and Physical Disabilities, 30(1), 39–54. https://doi.org/10.1007/s10882-017-9576-7

Gönültaş, S. G. (2019). Zihinsel Engelli Çocuğa Sahip Olan Ebeveynlerin Bakım Yükü, Sosyal Destek Düzeyleri ve Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).

Güler, G., Bedel, A., & Çelik, S. (2022). Özel Gereksinimli Çocuğu Olan Ebeveynlerde Tükenmişlik: Aile Stresi, Aile Yaşam Doyumu ve Aile İşlevselliğinin Rolü. Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 13(1), 274–292. https://doi.org/10.51460/baebd.1032785

Halstead, E. J., Griffith, G. M., & Hastings, R. P. (2018). Social Support, Coping, and Positive Perceptions as Potential Protective Factors for the Well-Being of Mothers of Children With Intellectual and Developmental Disabilities. International Journal of Developmental Disabilities, 64(4–5), 288–296. https://doi.org/10.1080/20473869.2017.1329192

İnce, F., & Güblü, M. (2021). Tanzimattan Günümüze Ana Hatlarıyla Türk Eğitim Sistemi. In M. Kaya (Ed.), Tanzimattan Günümüze Ana Hatlarıyla Türk Eğitim Sistemi (pp. 381–429). Akademisyen Kitabevi. https://doi.org/10.37609/akya.123

Jörgensen, S., Iwarsson, S., & Lexell, J. (2017). Secondary Health Conditions, Activity Limitations, and Life Satisfaction in Older Adults With Long-Term Spinal Cord Injury. PM and R, 9(4), 356–366. https://doi.org/10.1016/j.pmrj.2016.09.004

Kaba, İ., Erol, M., & Güç, K. (2018). Yetişkin yaşam doyumu ölçeğinin geliştirilmesi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 18(1), 1-14.

Kagan, M., & Başgöze, F. (2020). Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Problem Çözme Becerileri ile Yaşam Doyumlarının İncelenmesi. OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 16(Eğitim ve Toplum Özel sayısı), 5651–5680. https://doi.org/10.26466/opus.787019

Karataş, K., Aslan, H., & Başcıllar, M. (2019). Hopelessness and Satisfaction with Life Among Disabled Veterans. Toplum ve Sosyal Hizmet, 30, 1–18. https://doi.org/10.33417/tsh.516672

Koç, M. (2020). Spor Yapan ve Yapmayan İşitme Engelli Bireylerin Yaşam Kalitesi ve Mutluluk Düzeyleri Arasindaki İlişkinin İncelenmesi. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Kurban, V., Tetikçok, R., & Ünlü, U. (2022). Engelli Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Yaşam Kaliteleri ve Etkiyen Faktörler. Dicle Tıp Dergisi, 49, 324–323. https://doi.org/10.5798/dicletip.1128927

Landon, J., Shepherd, D., & Goedeke, S. (2018). Predictors of Satisfaction with Life in Parents of Children with Autism Spectrum Disorder. Journal of Autism and Developmental Disorders, 48(5), 1640–1650. https://doi.org/10.1007/s10803-017-3423-7

Lu, M. H., Wang, G. H., Lei, H., Shi, M. L., Zhu, R., & Jiang, F. (2018). Social Support as Mediator and Moderator of the Relationship Between Parenting Stress and Life Satisfaction Among the Chinese Parents of Children with ASD. Journal of Autism and Developmental Disorders, 48(4), 1181–1188. https://doi.org/10.1007/s10803-017-3448-y

Maestro-Gonzalez, A., Cruz Bilbao-Leon, M., Zuazua-Rico, D., Fernandez-Carreira, J. M., Baldonedo-Cernuda, R. F., & Pilar Mosteiro-Diaz, M. (2018). Quality of Life as Assessed by Adults with Cerebral Palsy. PLoS ONE, 13(2), 1–12. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0191960

Marsack, C. N., & Samuel, P. S. (2017). Mediating Effects of Social Support on Quality of Life for Parents of Adults with Autism. Journal of Autism and Developmental Disorders, 47(8), 2378–2389. https://doi.org/10.1007/s10803-017-3157-6

Maşalacı, N. (2019). Evde Bakılan Bedensel Engellilerde Bakım Kalitesi ile Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişki. Manisa Celal Bayar Üniversitesi.

Mert, T. (2020). Omurilik Yaralanmali Hastalarin Yaşam Doyumu ve Umutsuzluk Hallerinin Sosyal Hizmet Açısından İncelenmesi. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.

Mollaoğlu, M., Durna, Z., & Bolayir, E. (2015). Validity and Reliability of the Quality of Life in Epilepsy Inventory (QOLIE-31) for Turkey. Noropsikiyatri Arsivi, 52(3), 289–295. https://doi.org/10.5152/npa.2015.8727

Mutlu, H., Vardarcı, G., & Girli, A. (2021). Otizmli Çocuğu Olan Anne Babaların Yaşam Doyumu, Sosyal Destek ve Umut Düzeyleri. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 153–167. https://doi.org/10.53444/deubefd.870973

Nieuwenhuijse, A. M., Willems, D. L., van Goudoever, J. B., Echteld, M. A., & Olsman, E. (2019). Quality of Life of Persons with Profound Intellectual and Multiple Disabilities: A Narrative Literature Review of Concepts, Assessment Methods and Assessors. Journal of Intellectual and Developmental Disability, 44(3), 261–271. https://doi.org/10.3109/13668250.2017.1388913

Özşenol, F., Işıkhan, V., Ünay, B., Aydın, H. İ., Akın, R., & Gökçay, E. (2003). Engelli Çocuğa Sahip Ailelerin Aile İşlevlerinin Değerlendirilmesi. Gülhane Tıp Dergisi, 45(2), 156-164.

Rivers, C. S., Fallah, N., Noonan, V. K., Whitehurst, D. G., Schwartz, C. E., Finkelstein, J. A., … & Noreau, L. (2018). Health Conditions: Effect on Function, Health-Related Quality of Life, and Life Satisfaction After Traumatic Spinal Cord Injury. A Prospective Observational Registry Cohort Study. Archives of Physical Medicine and Rehabilitation, 99(3), 443–451. https://doi.org/10.1016/j.apmr.2017.06.012

Salas, B. L., Rodríguez, V. Y., Urbieta, C. T., & Cuadrado, E. (2017). Estrategias de Afrontamiento y Autoefi Cacia Como Predictores de Satisfacción Vital en Progenitores de Menores Con Autismo. Psicothema, 29(1), 55–60. https://doi.org/10.7334/psicothema2016.96

Sarı, M. (2011). Lise Yaşam Kalitesi Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20/3(July), 253–266.

Say, H. (2020). Özel Gereksinimli Çocuğa Sahip Olan Ebeveyn İle Özel Gereksinimli Çocuğa Sahip Olmayan Ebeveynlerin Umutsuzluk Düzeyleri ve Yaşam Doyumlarının İncelenmesi. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Schmidt, J., Schmidt, M., & Brown, I. (2017). Quality of Life Among Families of Children With Intellectual Disabilities: A Slovene Study. Journal of Policy and Practice in Intellectual Disabilities, 14(1), 87–102. https://doi.org/10.1111/jppi.12188

Selek, C., & Orhan, S. (2012). Özürlü İstihdam Yöntemlerinin Uygulanabilirliği Üzerine Bir Değerlendirme (An Evaluation of Applicability of Disability Employment Methods). 3(2), 36–48.

Şahin, G., & Balcı Akpınar, R. (2016). Araştirma: Ortopedik Engelli Bireylerin Öfke Ifade Biçimleri, Benlik Saygilari Ve Yaşam Doyumlari. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi.

Şentürk, U. (2017). Bedensel Engelli 13-18 Yaş Amputelerin Yaşam Kalitelerinin Ve Serbest Zaman Alışkanlıklarının İncelenmesi. (Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).

Şirin, M. (2011). Hemşirelik İş Yaşamı Kalitesi Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Atatürk Üniversitesi.

Tarsuslu Şimşek, B., Şimşek, I., Tütün Yümin, E., Sertel, M., & Elbasan, B. (2011). The Relation Between Functional Independence and Health Related Quality of Life in Children With Cerebral Palsy Kronik Özürlü Çocuklarda Fonksiyonel Ba□imsizlik ile Sa□likla İlgili Yaşam Kalitesi Arasindaki İlişki. Türkiye Klinikleri Pediatri, 20(1).

Tasdemir Afsar, S., & Burcu, E. (2014). The Adaptation and Validation of Quality of Work Life Scale to Turkish Culture. Applied Research in Quality of Life, 9(4), 897–910. https://doi.org/10.1007/s11482-013-9276-0

Tatar, S. T. (2017). Spor Yapan Bedensel Engelliler ile Spor Yapmayan Bedensel Engellilerin Yaşam Doyum Düzeylerinin Karşılaştırılması. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi. https://doi.org/10.1017/CBO9781107415324.004

Top, E., & Akıl, M. (2017). 10 Haftalık Yüzme Egzersizinin Hafif Düzeyde Zihinsel Engelli Bireyler ve Ailelerinin Yaşam Kalitelerine Etkisi. Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi, 8(1), 53-61.

Toprak, F. (2018). Zihinsel Engelli Ve Üstün Yetenekli Çocuğa Sahip Ailelerin Yaşam Doyumları Yaşam Kaliteleri ve Sosyal Destek Algılarının Karşılaştırılması. Hacettepe Üniversitesi.

Toy, A. B., Toros, T., Gündoğan, U., Öğraş, E. B., & Çetin, M. Ç. (2020). İşitme Engelli Güreşçiler ile İşitme Engelli Sedanter Bireylerde Bazı Değişkenler Açısından Benlik Saygısı ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin incelenmesi. 48–61.

Türk Dil Kurumu. (2022). Retrieved from https://sozluk.gov.tr/

Uçar, M. (2021). Engelli Bireyin Ebeveynlerine Sağlığı Geliştirme Modeline Göre Uygulanan Danışmanlık Hizmetinin Bakım Yükü ve Yaşam Kalitesine Etkisi (Vol. 3). İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Ünal Karagüven, M. H., & Demirtaş, F. (2022). Engelli Çocuğu Olan Ailelerde Öz Saygı , Yaşam Doyumu ve Sürekli Kaygı (Kardelen Rehabilitasyon Merkezi Örneği). Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi, 7(1), 92–110.

Veenhoven, R. (1996). The Study of Life Satisfaction. Quality, 11–48.

Verdugo, M. A., Navas, P., Gómez, L. E., & Schalock, R. L. (2012). The Concept of Quality of Life and Its Role in Enhancing Human Rights in The Field of Intellectual Disability. *Journal of Intellectual Disability Research*, *56*(11), 1036–1045. https://doi.org/10.1111/j.1365-2788.2012.01585.x

White, K., Flanagan, T. D., & Nadig, A. (2018). Examining the Relationship Between Self-Determination and Quality of Life in Young Adults with Autism Spectrum Disorder. Journal of Developmental and Physical Disabilities, 30(6), 735–754. https://doi.org/10.1007/s10882-018-9616-y

Yaman, A. (2019). Bedensel Engelli Bireylerin Sosyal Destek Düzeyleri ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Selçuk Üniversitesi.

Yavuz, M., & Gümüşkaya, Ö. (2021). Otizm Spektrum Bozukluğu ve Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylerin Ebeveynlerinin Yaşam Doyumu ve Aile Yılmazlık Düzeylerinin İncelenmesi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 22(4), 1–27. https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.726030

Yavuz, M., & Şafak, P. (2021). Otizm Spektrum Bozukluğu , Zihin ve Çoklu Yetersizliği Olan Çocukların Ebeveynlerinin Yaşam Investigation of Life Satisfaction Levels of Parents of Children with Autism Spectrum Disorder , Intellectual Disability and Multiple Disabilities. 41(2), 1273–1294.

Yazıcıoğlu, H., Pekel, A. Ö., Kamiş, O., & İlhan, E. L. (2021). Görme Engelli Çocuklar, Yaşam Kalitesi ve Spor. 62–82.

Yıldırım Sarı, H. (2007). Zihinsel Engelli Çocuğu Olan Ailelerde Aile Yüklenmesi [Family Burden on Families of Children with Intellectual Disability Caring]. C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 11(2), 1–7.

KAYNAKLAR

Allport, G. W. (1954). *The Nature of Prejudice*. London: Addison-Wesley Publishing Company.

Allport, G. W. (2016). *Önyargının Doğası*. (Çeviren: Nur Nirven). Sakarya: Sakarya Üniversitesi Kültür Yayınları.

T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı. (2010). *Özürlülüğe Dayalı Ayrımcılığın Ölçülmesi Araştırması*. Erişim 25 Eylül 2022, https://www.aile.gov.tr/media/5597/ozurluluge-dayali-ayrimciligin-olculmesi-arastirmasi.pdf

Barnes, C. (1985). *Discrimination Against Disabled People (Causes, Meaning and Consequences) or The Sociology of Disability*. Erişim 16 Mayıs 2022 https://disability-studies.leeds.ac.uk/wp-content/uploads/sites/40/library/Barnes-Barnes-dissertation.pdf

Birleşmiş Milletler Sözleşmesi. (1945). San Francisko. (T.C. Resmî Gazete, 6902).

Brandt, N. E. & Pope, A. M. (1997). *Enabling America: Assessing the Role of Rehabilitation Science and Engineering*. Washington: National Academies Press.

Brown, R. (2010). *Prejudice: Its Social Psychology*. United Kingdom: Wiley-Blackwell.

Bushman, B.J. & Baumeister, R. F. (2017). *Social Psychology and Human Nature*, 4.Edition. United States: Cengage Learning.

Büke, B. (2021). Engelli Bireylerin Kendilerine Yönelik Ayrımcı ve Mikro Saldırgan Uygulamaları İfade Etmeleri: Twitter'daki #Engellenmekistemiyoruz ve #Sağlamcılardışarı Etiketleri. *Nitel Sosyal Bilimler*, 3(2): 164-190.

Campbell, F. K. (2009). *Contours of Ableism: the Production of Disability And Abledness*, New York: Palgrave Macmillan.

Chouinard, V. (1997). Making Space for Disabling Difference: Challenges Ableist Geographies. *Environment And Planning D: Society And Space*. 15: 379-387.

Cotter, A-M. M. (2007). *This Ability, an İnternational Legal Analysis Disability Discrimination*. England: Ashgate Publishing.

Düzen, E. N. (2015). *Herkes İçin Kolay ve Pratik Ayrımcılık Ötekileştirme Dışlama Rehberi*. Ankara: Pharmakon Yayınevi.

EHK (Engelliler Hakkında Kanun), (2005, 7 Temmuz), T.C. Resmî Gazete, 25868.

Feinberg, W. (2003). Affirmative action. In: *The Oxford Handbook of Practical Ethics* (272-299).

Finkelstein, V. (1993). Disability: A Social Challenge or An Administrative Respon-Sibility? In: J. Swain, V. Finkelstein, S. French, & M. Oliver (Eds.), *Disabling Barriers-Enabling Environments* (34-43). London: Sage Publications.

Goffman, E. (2014). *Damga*. Ankara: Heretik Yayıncılık.

Goodley, D. (2014). *Disability Studies: Theorising Disablism and Ableism*. London: Routledge

Gül, İ. I. (2012). Hukukta Ayrımcılık Yasağı, K. Çayır, M. Ayan Ceyhan (Ed.). *Ayrımcılık Çok Boyutlu Yaklaşımlar (117-134)* içinde. 1.Baskı, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları

Hallahan, D. P., Kauffman J. M. & Pullen, P. C. (2014). *Exceptional Learners*, New Jersey: Pearson Yayınları.

Han, B-C. (2021). *Güzeli Kurtarmak*. (Kadir Filiz, Çev.). 4.Baskı, İstanbul: İnsan Sanat Yayınları.

Heward, W. L. (2012). *Exceptional Children: an İntroduction To Special Education* (10 th ed.). United States: Pearson.

Huber, J. T. & Gillaspy, M. L. (1998). Social Constructs and Disease: Implications for A Controlled Vocabulary For HIV/AIDS. *Library Trends*, 47 (2): 190-208.

İHEB (İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi), https://www.hsk.gov.tr/Eklentiler/Dosyalar/9a3bfe74-cdc4-4ae4-b876-8cb1d7eeae05.pdf (E.T. 01.09.2022)

Jenkins, R. (1991). Disability and Social Stratification. *The British Journal of Sociology*. 42 (4): 557-580.

KESK. (2022). *Engellilere Yönelik "Ayrımcılık" ve Kamu Hizmetleri Araştırması Raporu*, https://kesk.org.tr/wp-content/uploads/2022/06/KESK-Engellilere-Yonelik-Ayrimcilik-ve-KH.-Arastirmasi-Raporu-2022.pdf (E.T. 01.08.2022).

Law, I. (2007). Discriminination. In: George Ritzer (Ed.), *Blackwell Encyclopedia of Sociology* (4419-4421). Blackwell Publishing.

Öksüz, E. E. (Aralık 2015). *Engelliler ile İlgili Mitler ve Gerçekler*. https://eeeh.engelsizerisim.com/yazi/33/engellilikle_ilgili_mitler_ve_gercekler (E.T. 10.09. 2022)

Redmond, N. (2020). *The Causes and Consequences of Disability Prejudice.* Wiley Blackwell.

Ulaş, K. (2012). Eşitlik İlkesi ve Ayrımcılık Yasağı: Hukuksal Çerçeve, K. Çayır, M. Ayan Ceyhan (Eds.), *Ayrımcılık Çok Boyutlu Yaklaşımlar (135-146) içinde*. 1.Baskı, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Paker, M. (2012). Psikolojik Açıdan Önyargı ve Ayrımcılık, K. Çayır, M. Ayan Ceyhan (Ed.). *Ayrımcılık Çok Boyutlu Yaklaşımlar (41-52) içinde*. 1.Baskı, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları

Scuro, J. (2017). *Addressing Ableism: Philosophical Questions Via Disability Studies*. London. Lexington Books

Sosyal Hizmetler Kanunu, T.C. Resmî Gazete, 18059, 27 Mayıs 1983.

Tajfel, H. (1974). Social İdentity and İntergroup Behaviour. *Social Science Information*, 13: 65. DOI: 10.1177/053901847401300204

T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi (OZİDA). (2010). Özürlülüğe Dair Ayrımcılığın Ölçülmesi Araştırması. Ankara: OZİDA.TDK (Türk Dil Kurumu), (2022), "Özürlü", "Engel", https://sozluk.gov.tr/ (www1-www2), (E.T. 01.05.2022).

Toplumsal Haklar ve Araştırmalar Derneği (TOHAD), (2020). Mevzuattan Uygulamaya Engelli Hakları İzleme Raporu. Ankara: TOHAD.

World Health Organization (1980). *International Classification of Impairments, Disabilities, and Handicaps*: ICIDH. Geneva: World Health Organization.

Yardımcı, S. (2015). Sakatlı ve Siyaset, K. Çayır, M. Soran, M. Ergün (Ed.). *Engellilik ve Ayrımcılık* İçinde (19-31).1.Baskı, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Yıldırım, A. F. (2019). *Farklılıklar ve Ötekileştirme*. 1.Basım, Konya: Çizgi Kitabevi.

Yılmaz, V. (2015). Engelliler Eğitiminde Kamusal Sosyal Destek Programının Önemi. K. Çayır, M. Soran, M. Ergün (Ed.). *Engellilik ve Ayrımcılık (81-93) içinde*.1.Baskı, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Yumul, A. (2012). Ötekiliği Bedenlere Kaydetmek, K. Çayır, M. Ayan Ceyhan (Ed.). *Ayrımcılık Çok Boyutlu Yaklaşımlar (89-96) içinde*. 1.Baskı, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları

KAYNAKLAR

Al-Alousi, J.M.R. (2009). Oral Health Status and Treatment Needs Among Blind Children in Iraq. Mustansiria Dental Journal, 6(4), 313-324.

Aydın Bektaş, H. & Akdemir, N. (2009). Kanserli Bireylerde Fonksiyonel Durumun Önemi. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi,12(3),54-60.

Beverley, C.A., Bath, P.A. & Booth, A. (2004). Health Information Needs of Visually Impaired People: A Systematic Review of the Literature. Health Soc Care Community,12(1),1–24.

Bubbico, L., Rosano, A. & Spagnolo, A. (2007). Prevalence of Prelingual Deafness in Italy. Acta Otorhinolaryngol Ital,27,17–21.

Castro, H.C., Ramos, A.S.L., Amorim, G. & Ratcliffe, N.A. (2020). COVID-19: Don't Forget Deaf People. Nature,579(7799),343-343.

De Leo, D., Hickory, P.A., Meneghel, G. & Cnator, C.H. (1999). Blindness, Fear of Sight Loss, and Suicide. Psychosomatics,40(4),339–44.

Erdemir, F. (2013). Hemşirelik Tanıları El Kitabı (Tıpkı Basım). İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri.

Fellinger, J., Holzinger, D. & Pollard, R. (2012). Mental Health of Deaf people. The Lancet,379(9820),1037-1044.

Forren, J.O. (2018). Suicide and Nurses. Journal of PeriAnesthesia Nursing,33(4),363-365.

Garg, S., Deshmukh, C. P., Singh, M. M., Borle, A. & Wilson, B. S. (2021). Challenges of the Deaf and Hearing Impaired in the Masked World of COVID-19. Indian Journal of Community Medicine: Official Publication of Indian Association of Preventive & Social Medicine, 46(1), 11.

Genç, Y. (2016). Engellilerin Sosyal Sorunları ve Beklentileri. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, (35/2).

Gilbert, C., Foster, A. & Thylefors, B. (1993). Childhood Blindness-A New Form for Recording Causes of Visual Loss in Children. Bull World Health Organ, 71,485–89.

Groce, N.E. (2005). HIV/AIDS and Individuals with Disability. Health Hum Rights,8(2),215–24.

Kentab, B.Y., Al-Rowiali, K.Z., Al-Harbi, R.A., Al-Shammari, N.H., Balhareth, W.M. & Al-Yazeed, H.F. (2015). Exploring Medication Use by Blind Patients in Saudi Arabia. Saudi Pharmaceutical Journal, 23(1),102-6.

LaRose, S.E., Thoron, A.C. & Colclasure, B.C. (2016). Teaching Students with Disabilities: Orthopedic Impairment: AEC600/WC262, 8/2016. EDIS,2016(6),3-3.

Linden, M. (2017). Definition and Assessment of Disability in Mental Disorders Under the Perspective of the International Classification of Functioning Disability and Health (ICF). Behavioral Sciences & the Law, 35(2), 124-134.

Malekshahi, F., Rezaian, J., & Almasian, M. (2020). Intellectually Disabled Children and Their Parents' Problems: Preliminary Evaluation and the Suggestion of Effective Strategies. Crescent J. Med. Bio. Sci, 7(3), 336-341.

Middleton, A., Turner, G. H., Bitner‐Glindzicz, M., Lewis, P., Richards, M., Clarke, A. & Stephens, D. (2010). Preferences for Communication in Clinic from Deaf People: A Cross‐sectional Study. Journal of Evaluation in Clinical Practice,16(4),811-817.

Mousley, V.L. & Chaudoir, S.R. (2018). Deaf Stigma: Links Between Stigma and Well-being Among Deaf Emerging Adults. The Journal of Deaf Studies and Deaf Education,23(4),341-350.

Nelson, H.D., Nygren, P., Walker, M. & Panoscha, R. (2006). Screening for Speech and Language Delay in Preschool Children: Systematic Evidence Review for the US Preventive Services Task Force. Pediatrics,117(2),e298-e319.

Prelock, P.A., Hutchins, T. & Glascoe, F.P. (2008). Speech-language Impairment: How to Identify the Most Common and Least Diagnosed Disability of Childhood. The Medscape Journal of Medicine,10(6),136.

Riewpaiboon, A. (2009). How the Blind Cope with Problems of Medicine Utilization: A Study in Bangkok, Thailand. Pharmacoepidemiology & Drug Safety,18(8),708- 12.

Saulo, B., Walakira, E. & Darj, E. (2012). Access to Healthcare for Disabled Persons. How are Blind People Reached by HIV Services? Sexual & Reproductive Healthcare,3(1),49-53.

Schembri, A. & Fiske, J. (2001). The Implications of Visual Impairment in An Elderly Population in Recognizing Oral Disease and Maintaining Oral Health. Spec Care, 21,222-226.

Sices, L., Feudtner, C., McLaughlin, J., Drotar, D. & Williams, M. (2003). How Do Primary Care Physicians Identify Young Children with Developmental Delays? A National Survey. Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics,24(6),409-417.

Solanki, J., Khetan, J., Gupta, S., Tomar, D. & Singh, M. (2015). Oral Rehabilitation and Management of Mentally Retarded. Journal of Clinical and Diagnostic Research: JCDR,9(1),ZE01.

Süleymanoğlu, A. (2015). Engellilere Yönelik Halk Eğitim Kursları ve Hidroterapinin Aktivite Katılım, Yaşam Kalitesi ve Depresyon Üzerine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Taylor, M.E., Delbaere, K., Lord, S.R., Mikolaizak, A.S. & Close, J.C. (2013). Physical Impairments in Cognitively Impaired Older People: Implications for Risk of Falls. International Psychogeriatrics,25(1),148-156.

Trecca, E.M., Gelardi, M. & Cassano, M. (2020). COVID-19 and Hearing Difficulties. American Journal of Otolaryngology, 41(4),102496.

Ubido, J., Huntington, J. & Warburton, D. (2002). Inequalities in Access to Healthcare Faced by Women Who are Deaf. Health Soc Care Community,10(4),247–53.

Wallhagen, M.I. (2010). The Stigma of Hearing Loss. The Gerontologist,50(1),66-75.

Weeraratne, C.L., Opatha, S.T. & Rosa, C.T. (2012). Challenges Faced by Visually Disabled People in the Use of Medicines, Self-Adopted Coping Strategies and Medicine-related Mishaps. WHO South-East Asia J of Public Health,1(3),256.

Yalın, H. (2011). İnme Sonrası Hastaların Fonksiyonel Durum, Engellilik ve Yaşam Kaliteleri. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

KAYNAKÇA

Açar, K. (2012). *Normal ve Zihin Engelli Ergenlerin Empati Düzeyi ile Annelerinin Empati Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Akçamete, G. (2003). *İşitme Engellilerin Eğitiminde Öğretmen El Kitabı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, Ankara.

Akrami, L. & Davudi, M. (2014). Comparison of Behavioral and Sexual Problems Between Intellectually Disabled and Normal Adolescent Boys During Puberty in Yazd, Iran. Iranian journal of psychiatry and behavioral sciences, 8(2), 68.

Alisinanoğlu, F. (2002). Gençlik Dönemi Özellikleri ve Genç Anne-Baba İletişimi. Eğitim ve Bilim, 27(123).

Arnett, J.J. (2013). Adolescence and Emerging Adulthood. A Cultural Approach. 5. Baskı, Boston MA: Pearson.

Avisar, A. & Shalev, L. (2011). Sustained Attention and Behavioral Characteristics Associated With Adhd in Adults. *Applied Neuropsychology*, *18*(2), 107-116.

Bailey, B.R. & Wning, J., D. (1994). Using Visual Accents to Enhance Attending to Communication Symbols for Students with Severe Multiple Disabilities. *Re:View, 26*(3):101-118.

Baygöl, E. (1997). *Ergenin Öfke Tepkilerinin İncelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Berninger, V. W. & O'Malley May, M. (2011). Evidence-Based Diagnosis and Treatment for Specific Learning Disabilities İnvolving İmpairments in Written And/Or Oral Language. Journal of Learning Disabilities, 44(2), 167-183.

Burke, L. M., Kalpakjian, C. Z., Smith, Y. R. & Quint E. H. (2010). Gynecologic İssues of Adolescents With Down Syndrome, Autism, And Cerebral Palsy. *J Pediatr Adolesc Gynecol.;23*(1):11–5.

Cangöl, E., Palas Karaca P. & Aslan, E. (2013). Engelli Bireylerde Cinsel Sağlık. *Androloji Bülteni, 53*(1):141–9.

Çorbacı Serin, G. E. (2012). *Zihinsel Engelli Ergenlerin Sosyal Beceri Düzeyleri ve Davranış Problemleri ile Ebeveynlerinin Genel Öz Yeterlilik Algı Düzeylerinin Karşılaştırılarak İncelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Dinçel, E. (2006). *Ergenlik Dönemi Gelişimsel Ödevleri ve Psikolojik Problemler.* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Durkaya, Ş. (2001). *İşitme Engelli Çocuğa Sahip Bakım Vericilerin Yaşadıkları Güçlükler.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). M.Ü Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Gönener, H. D. (2010). Zihinsel Engelli Çocuklarda İhmal-İstismar ve Hemşirelik Bakımı. Journal of Experimental and Clinical Medicine, 27(4).

Guinan, H. (1997). ESL For Students with Visual İmpairments. *Journal of Visual Impairment& Blindness, 91*(6):555-567.

Gürol, A., Polat, S. & Oran, T. (2014). Views of Mothers Having Children With İntellectual Disability Regarding Sexual Education: a Qualitative Study. *Sex Disabil. 32*(2):123–33.

Hamarta, E., Baltacı, Ö., Üre, Ö. & Demirbaş, E. (2010). Lise Öğrencilerinin Utangaçlıklarının Algılanan Anne Baba Tutumları ve Problem Çözme Yaklaşımları Açısından İncelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 6*(22), 73-82.

Hortaçsu, N. (2003). *İnsan İlişkileri*. (3. Baskı). Ankara: İmge Kitabevi.

Huurre, T. M. & Aro, H. M. (1998). Psychosocial Development Among Adolescents with Visual Impairment. *European Child & Adolescent Psychiatry, 7*(2):73-78.

Huurre, T. (2000). Psychosocial Development and Social Support Among Adolescents with Visual Impairment. *Tampereen yliopistopaino Oy Juvenes Print*, Finland.

Karaca, S. & Özaltın, G. (2010). Yapılandırılmış Grup Süreci Deneyimi: Görme Engelli Ergenlerle Yürütülen Bir Grup Süreci Neler Öğretir? *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi, 1*(2), 77-85.

Karen, L., Suzanne, G., Sean, S. & Kevin, C. (2009). Defining "Sexualized Challenging Behavior" in Adults with Intellectual Disabilities. *J Policy Pract Intellect Disabil; 6*(4):293–30.

Karakoç, Ö. (2010). *İşitme Engelli Milli Sporcular ile Spor Yapmayan İşitme Engellilerin Benlik Saygısı Düzeylerinin Araştırılması.* (Yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.

Kelleci, M. & Doğan, S. (2001). Bedensel Hastalıkla Birlikte Depresyonu Olan Hastalara Hemşirelerin Yaklaşımlarının İncelenmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, *2*(3), 161-168.

Keser, İ. (2013). *Atılganlık Eğitiminin Bedensel Engelli Ergenlerin Beden İmajı, Benlik Saygısı ve Kendilerine Yönelik Tutumları Üzerindeki Etikinliğinin Değerlendirilmesi.* (Doktora tezi). Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Kovacs, P., R. (2008). Effects of the College Admission Process on Adolescent Development. *Journal of College Admission,* 15-18.

Kulaksızoğlu, A. (2017). *Ergenlik Psikolojisi.* (19.Basım). İstanbul: Remzi Kitapevi.

Lehnhardt, F. G., Gawronski, B., Volpert, K. & et al. (2012). Psychosocial Functioning Of Adults With Late Diagnosed Autism Spectrum Disorders-a Retrospective Study. *Fortschr Neurol Psychiatr, 80*: 88-97.

Madi, B. (2016) Farklı Gelişen Çocuklar. (Ed. Kulaksızoğlu, A.). Otistik ve Zihinsel Engellilerde Cinsel Gelişim ve Sorunları. Ankara: Nobel Akademik yayıncılık

Mccabe, M. P. (1993). Sex Education Programs for People with Mental Retardation. *Mental Retardation. Volume: 31*, Number:6, pp: 377-387.

McCulloh, K. J. & Crawford, I. (1994). A Structured Support Group For Midlife and Older Adults With Vision Loss. *Journal of Visual Impairment& Blindness, 88*(2):152- 157.

Mert, S. (2010). *Zihinsel Engelli Bireylerin Günlük Yaşam Aktiviteleri Modeli'ne Göre Bakım Gereksinimlerinin Karşılanmasında Aileler ile İş Birliğinin Değerlendirilmesi.* Yüksek lisans tezi. Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Eskişehir

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2018) Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. Erişim 18.10.2022. http://mevzuat.meb.gov.tr /html/26184_0.html.

Murphy, G., Beadle, J., Wing, L. Gould, J. & Shah, A. (2005). Chronicity of Challenging Behaviours in People With Severe Intellectual Disabilities and/or Autism: a Total Population Sample. Journal of Autizm and developmental Disorders. 35, Number:4, 405-418.

Morrison, R. S. & Blackburn, A. M. (2008). Take the Challenge: Building Social Competency in Adolescents Withasperger's Syndrome. *Teach Excep Child; 5*: 2-17.

Nurmi, J. E. (1991). How do Adolescents See Their Future? a Review of the Development of Future Orientation and Planning. Developmental Review 11 (1), 1–59.

Oğultürk N. (2012). *Zihinsel Engelli Çocuğa Sahip Ailelerin İşlevlerini Etkileyen Etmenler: Çankaya Belediyesinden Hizmet Alan Aileler Üzerine Bir Değerlendirme*. Doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

Overvelde, A., & Hulstijn, W. (2011). Handwriting Development İn Grade 2 And Grade 3 Primary School Children with Normal, at Risk, or Dysgraphic Characteristics. Research in Developmental Disabilities, 32(2), 540-548.

Özsoy, Y., Özyürek, M. & Eripek, S. (1994). Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar. Özel Eğitime Giriş. Ankara: Karatepe Yayınları

Özteke Kozan, H., İ. & Hamarta, E. (2019). Engelli Ergenlik: Engelli Çocuğa Sahip Annelerin Ergenliğe Bakışı ve Yaşadıkları Problemler. *İlköğretim Online, 2019; 18* (3): s.977-989.

Petersen, A. C., Compas, B. E., Brooks-Gunn, J., Stemmler, M., Ey, S. & Grant, K. E. (1993). Depression in Adolescence. American Psychologist, 48(2), 155-168. doi: 10.1037/0003-066X.48.2.155

Santrock, J. W. (2014). Ergenlik, 14. Baskıdan Çeviri, (Çev. Edit: DM Siyez), Ankara: Nobel Yayıncılık.

Surekha, N., Indiramma, V., Girimaji, S. & Pillai, R. (2017). Sexuality in Adolescents with İntellectual Disability: Felt needs of parents. *J Psy Socl Work, 8*(2):28– 38.

Şahin, N.H., Gökler, B, Şahin, N, Erkal, B., Araz, A., Durak Batıgün, A., Gökler, I. & Yılmaz, B. (2003). Ergen ve Ruhsal Sorunlar: Durum Saptama Çalışması. Proje Önerisi, Ankara.

T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı, (2008). *Özürlüler Kanunu ve Ilgili Mevzuat*. Ankara: Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı Yayınları.

Tekinarslan, İ. Ç. & Eratay, E. (2013). Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylerin Ergenlik Dönemine Uyum Sürecinde Ebeveyn Davranışlarının İncelenmesi. *Education Sciences;8*(3):363–374.

Topses, G. (2004). *Ergenlik Döneminde (11-18 Yaş) Gelişim. Gelişim ve Öğrenme* (Ed: Ataman, A.). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). İstatistik Veri Portalı. Erişim 16.11.2022. https://data.tuik.gov.tr/Search/Search?text=ENGELL%C4%B0.

Uğuz, Ş. Toros, F., İnanç, B. Y. & Çolakkadıoğlu, O. (2004). Zihinsel ve/veya Bedensel Engelli Çocukların Annelerinin Anksiyete, Depresyon ve Stres Düzeylerinin Belirlenmesi. Klinik Psikiyatri, 7(1), 42-47.

Yavuzer H. (1996). *Çocuk ve Suç*. 1. Baskı: Remzi Kitapevi, İstanbul.

Yazgan İnanç, B., Bilgin, M., & Kılıç Atıcı, M. (2007). Gelişim Psikolojisi. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Yeşilyaprak, B., Aydın, B., Bilge, F., Bilgin, M., Can, G., Ersanlı, K., ... & Uçar, E. (2014). Eğitim Psikolojisi (11. Baskı). *Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık*.

Yurdakul, A., (1999). Engelli Ergenler ve Cinsel Eğitim. *İlk Işık Dergisi*, 1.

Yumşak, Ş. (2004). *Görme ve Ortopedik Engelli Ergenlerin Özsaygı Düzeyleri ile Kendilerine Yönelik Toplumsal Tutumları Algılamaları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

KAYNAKLAR

Andrews, A.B., & Veronen, L.J. (1993). Sexual Assault and People with Disabilities. Special Issue: Sexuality and Disabilities: A Guide for Human Service Practitioners. Journal of Social Work and Human Sexuality, 8(2), 137–159.

ASHB. (2022). Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni Mayıs'22. Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü.

Atak Meriç, T. (2022). Yaşlılıkta İhmal, İstismar ve Yaşlı Ayrımcılığı. Yaşlılık ve Yaşlanma Yazıları (içinde), Edt. Azime Arısoy, Ekin Yayınevi, Basım sayısı,1, 205-229.

Berk, L.E. (2001). Development Through the Lifespan. 2nd ed. Boston: Allyn & Bacon.

Briggs, F. (1995). Developing Personal Safety Skills in Children with Disabilities. Jessica Kingsley: London.

Bulut, S., & Karaman, H. B. (2018). Engelli Bireylerin Cinsel, Fiziksel ve Duygusal İstismarı. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 19(2), 277-301.

Camblin, L.D. (1982). A Survey of State Efforts in Gathering Information on Child Abuse and Neglect in Handicapped Populations. Child Abuse Negl, 6(4), 465-472.

Chamberlain, A., Rauh, J., Passer, A., McGrath, M. & Burket, R. (1984). Issues in Fertility Control for Mentally Retarded Female Adolescents: 1. Sexual Activity, Sexual Abuse and Contraception. Pediatrics,73(4), 445-450.

Chave-Cox, R. S. (2014). Forensic Examination of the Mentally Disabled Sexual Abuse Complainant. Journal of Forensic and Legal Medicine, 25, 71-75. doi:10.1016/j.jflm.2014.04.010.

Cole, S. S. (1984). Facing the Challenges of Sexual Abuse in Persons with Disabilities.

Cooke P. (2000). Final Report on Disabled Children and Abuse. Ann Craft Trust: Nottingham.

Çoban, T., & Özcebe, H. (2019). Engelliliğe Genel Bakış ve Engelli Çocukların Sağlık Davranışları. Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care, 13(4), 553-566.

Disability Consultancy, National Deaf Children's Society, Chailey Heritage Child Protection Working Group. (1993). The ABCD Pack: Abuse and Children who are Disabled. ABCD Consortium: Leicester81. doi:10:1002/car.755

Doğru Yıldırım, S. S. (2006). Zihin Engelli Çocuklarda Cinsel İstismar. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(2), 80-91.

Doherty, D. & Berglund, D. (2008). Psychological abuse: A discussion paper. National Clearinghouse on Family Violence.

Engelli Bireylere Yönelik Fiziksel-Cinsel Şiddet, İstismar ve Kötü Muamele Olayları İzleme Raporu. (2016). 1. Baskı, Ankara, Haziran 2017.

Farmer, A. & Tiefenthaler, J. (1996). Domestic Violence: The Value of Services as Signals. American Economic Review, 86(2), 274–279.

Fine, M. & Asch, A. (1988). Introduction: Beyond Pedestals, In M. Fine and A. Asch (eds.) Women with Disabilities: Essays in Psychology, Culture, and Politics. Philadelphia, Temple University Press, 1-37.

Finkelhor, D. (1984). Child Sexual Abuse: New Theory and Research. Free Press, New York.

Follingstad, D. & DeHart, D. (2000). Defining Psychological Abuse of Husbands Toward Wives: Contexts, Behaviors, and Typologies. Journal of Interpersonal Violence 15, 891-920.

Friedrich, W. N. (1998). Behavioral Manifestations of Child Sexual Abuse. Child Abuse and Neglect, 22, 523–531.

Goffman, E. (1963). Stigma: Notes on the Management of a Spoiled Identity. New Jersey, Prentice Hall, Inc.

Kavaklı, A., Pek, H. & Bahçecik, N. (1998). Çocuk Hastalıkları Hemşireliği, Çevik Matbaacılık, İstanbul.

Kelly, L. (1992). The Connections Between Disabiity and Child Abuse: A Review of the Research Evidence. Child Abuse Review, 1, 157-167.

Kennedy, M. (1989). The Abuse of Deaf Children. Child Abuse Review 3,3–7.

Kohane, M., Pothier, P. & Norbeck, J. (1987). Hospitalized Children with a History of Sexual Abuse: İncidence and Care İssues. American Journal of Orthopsychiatry, 57(2), 258-264.

Krents, E., Schulrnan, V. and Brenner, S. (1987). Child Abuse and the Disabled Child: Perspectives for Parents. Volta Review, 89(5), 78-95.

Leeb, R. T., Bitsko, R. H., Merrick, M. T., & Armour, B. S. (2012). Does Childhood Disability İncrease Risk for Child Abuse and Neglect?. Journal of Mental Health Research in Intellectual Disabilities, 5(1), 4-31.

Mansell, S., Sobsey, D. & Calder, P. (1992). Gelişimsel Engelli Kişiler İçin Cinsel İstismar Tedavisi. Profesyonel Psikoloji: Araştırma ve Uygulama, 23, 404-409.

McPherson, M., Arango, P., Fox, H., Lauver, C., McManus, M., Newacheck, P. W., et al. (1998). A New Definition of Children with Special Health Care Needs. Pediatrics, 102, 137–139.

Metin, A., Gamsız Bilgin, N. & Yıldırım, V. (2014). Bakımevinde Ölümle Sonuçlanan Engelli Çocuğa Yönelik Fiziksel İstismar Olgusu. Adli Tıp Bülteni, 19(3), 193-197.

Monane, M., Leichter, D. & Lewis, D.O. (1984). Physical Abuse in Psychiatrically Hospitalized Children and Adolescents. Journal of the American Academy of Child Psychiatry, 23, 653-658.

Murphy, P.A. (1993). Making the Connections: Women, Work, and Abuse. Orlando, FL: Paul M. Deutsch Press, Inc.

Myer, C. & Fitton, C. (1988). Vocal Chord Paralysis Following Child Abuse. International Journal of Pediatric Otorhmolaryngogology, 15, 217-220.

Nosek, M. A. & Foley, C. C., Hughes, R. B. & Howland, C. A. (2001). Vulnerabilities for Abuse Among Women with Disabilities. Sexuality and Disability, 19(3), 177-189.

Nosek, M.A. (1996). Sexual Abuse of Women with Physical Disabilities. In D.M. Krotoski, M. A. Nosek, & M. A. Turk (Eds.), Women with Physical Disabilities: Achieving and Maintaining Health and Well-Being. Baltimore, MD: Paul H. Brookes. pp. 153–173.

Oliver, J. (1988). Successive Generations of Child Maltreatment. British Journal of Psychiatry, 153, 543-553.

Pacer Center (1989). Review of Literature on Abuse and Children with Disabilities. Pacer Center, Minneapolis.

Palusci, V. J. (2017). Epidemiology, Disability, Child Abuse, and Neglect. International Journal of Child Health and Human Development, 10(3), 227-246.

Paul, A. & Cawson, P. (2002). Safe Guarding Disabled Children in Residential Settings: What We Know and What We Don't Know. Child Abuse Review, 11(5), 262-2 Cross M, Gordon R, Kennedy M, Marchant R. NSPCC, Way Ahead.

Reiter, S., Bryen, D., & Scachar, I. (2007). Adolescents with Intellectual Disabilities as Victims of Abuse. Journal of Intellectual Disabilities,11(4), 371-387. doi:10.1177/1744629507084602

Russell, P. (1997). Children with Disabilities and Special Needs: Current Issues and Concerns for Child Protection Procedures. Council for Disabled Children: London.

Ryerson, E. (1884). Sexual Abuse and Self-Protection Education for Developmentally Disabled Youth: A Priority Need, SIECUS Report XI11, Where The Action Is, Developmental Disabilities Project, Seattle Rape Relief, 1825 South Jackson, Suite 102, Seattle, WA 98144. (I), 6-7.

Sequeira, H. & Hollins, S. (2003). Clinical Effects of Sexual Abuse on People with Learning Disability: Critical Literature Review. The British Journal of Psychiatry, 182(1), 13-19.

Sobsey D. 1994. Violence and Abuse in the Lives of People withDisabilities: The End of the Silent Acceptance? Baltimore: London.

Sobsey, D. & Doe, T. (1991). Patterns of Sexual Abuse and Assault. Sexuality and Disability, 9(3), 243-259.

Sobsey, D. & Varnhagen, C. (1989). Sexual Abuse and Exploitation of People with Disabilities: Toward Prevention and Treatment, In M. Csapo and L. Gougen (eds.) Special Education Across Canada: Challenges for the 90's. Vancouver, Centre for Human Development and Research, 199-218.

Souther, M.D. (1986). Developmentally Disabled, Abused and Neglected Children. In Perspectives on Child Maltreatment in the Mid-80's. US Department of Health and Human Services, Washington.

Springer, K. W., Sheridan, J., Kuo, D. & Carnes, M. (2007). Long-Term Physical and Mental Health Consequences of Childhood Physical Abuse: Results from a Large Population-Based Sample of Men and Women. Child Abuse & Neglect, 31(5), 517-530. doi: 10.1016/j.chiabu.2007.01.003.

Sullivan P., Vernon, M. & Scanlan, J. (1987). Sexual Abuse of Deaf Youth. American Annals of the Deaf, I, 256–262.

Trocmé, N., et al. The Canadian Incidence Study of Reported Child Abuse and Neglect -2003: Major Findings [CIS-2003]. Ottawa: Minister of Public Works and Government Services Canada; Public Health Agency of Canada, 2005. Available from: www.phac-aspc.gc.ca/sfv-avf/familyviolence/pdfs/nfnts-incidence2003_final_e.pdf (PDF document)

Ünsal, A. (1998). Çocuk İstismar ve İhmalinde Önemli Bir Etmen Olarak Aile. Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 14(3), 301-315.

Wardhaugh, J. & Wilding, P. (1993). Towards an Explanation of the Corruption of Care. Critical Social Policy, 37, 4–31.

Waxman, B. F. (1991). Hatred: The Unacknowledged Dimension in Violence Against Disabled People. Sexuality and Disability, 9(3), 185-199.

Westcott, H. & Cross M. (1996). This Far and No Further: Towards Ending the Abuse of Disabled Children. Venture Press: Birmingham.

Westcott, H. (1993). The Abuse of Children and Adults with Disabilities. NSPCC: London.

WHO. (2022). Yaşlı İstismar ve İhmali, https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/abuse-of-older-people E.T:09.09.2022.

World Healt Organization (2012). Understanding and Adressing Violence Against Women: Sexual Violence. Retrieved from https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/77432/?sequence=1(E.T:16.08.2022).

World Health Organization & The World Bank. (2011). World Report on Disability. Geneva: World Health Organization.

Yolcuoğlu, İ. G. (2010). Çocukların İhmal-İstismara Uğramasında Aile ve Çocuklara Yönelik Risk Faktörleri ve Sosyal Hizmet Müdahalesi. Toplum ve Sosyal Hizmet, 21(1), 73-83.

Zirpoli, T. (1986). Child Abuse and Children with Handicaps. Remedial and Special Education, 7, 39-48.

KAYNAKLAR

Akdemir, N. (2005). Sağlık ve Hastalığı Değerlendirilmesi. Akdemir, N. ve Birol, L. (Ed.), İç Hastalıkları ve Bakımı, (193-200). Ankara: Baskı Sistem Ofset.

Akdemir, N. ve Birol, L. (2011). İç Hastalıkları ve Hemşirelik Bakımı (Genişletilmiş 3. Baskı). Ankara: Baskı Sistem Ofset.

Altun, B. Arıcı, M. Nergizoğlu, G. Derici, U. Karatan, O. Turgan, C. ve ark. (2005). Prevalence, Awareness, Teatment and Control of Hypertension in Turkey (the patent study) in 2003. Hypertens (23),1817- 1823.

Bucher, L. & Castelllucci, D. (2011). Nursing Manegement Coronary Artery Disease And Acute Coronary Syndrome. In S.L. Lewis, S.R. Dirksen, M.M. Heitkemper, L.Bucher, I. M. Camera (Eds.) Medical Surgical Nursing. Assessment and Management of clinical problems. (760-796).

St.Louis: Elsevier – Mosby Cosman, F .De Beur, SJ. Le Boff, MS. Lewiecki, EM. Tanner, B. Randall, S. Et al (2014). Clinician's Gide to Prevention and Treatment of Osteoporosis. Osteoporos Int, (25), 2359- 2381.

Çakmur, H. Erem, T. Koç, M. ve ark. (2000). Kanser Tanısı Alan Geriatrik Olguların Demografik İncelenmesi. Türk Geriarti Dergisi, 3(1),11-14.

Çöplü, L. (2006). Yaşlılarda Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı. Arıoğlu, S. (Ed.), Geriatri ve Gerentoloji (607-614). Ankara: Nobel Tıp Kitapevleri. Ankara: Türkiye Güçsüzler ve Kimsesizler Vakfı Yayını.

Emre, M. (2010). Parkinson Hastalığı (69-133) (1. baskı). Ankara: Güneş Tıp Kitapevleri.

Erdinç, E. Polatlı, M.ve ark. (2010). Türk Toraks Dergisi Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı Tanı ve Tedavi Uzlaşı Raporu. Türk Toraks Dergisi,11(1), 5-63.

İktimur, B. Karadağ, B. Öngen, Z. (2010). Yaşlılarda Koroner Arter Hastalığı. Türk Geriatri Dergisi, (2), 13-20.

Kara, M. (2002). Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalarında Bakım ve Eğitimin Öz- Etkililik Algısına Etkisi. Doktora Tezi.

Karadakovan, A. (2014). Yaşlı Sağlığı ve Bakım. Ankara: Akademisyen Tıp Kitabevi.

Kaya, A. (2008). Osteoporoz Tanımı, Önemi ve Epidemiyolojisi. Onuncu Ulusal İç Hastalıkları Kongresi. Antalya: Kongre Kitabı.

Kocabaş, A. (2008). Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı: Epidemiyolojisi ve Risk Faktörleri. In, Umut, S. Erdinç, E. (Ed. Tanımdan Tedaviye Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı (10-22). İstanbul: Özfün Ofset Tic.Ltd.Şti.

Kocatürk, Sel, S. & Kasap, H. (2011). Osteoporoz ve İlişkili Genler: VDR, ESR ve COL1A1. Arşiv Kaynak Taraması Dergisi,20(4)246-269.

Lewis, SM., Heitkemper, MM. & Dirksen, SR. (2000). Medical-Surgical Nursing. Fifth Ed. Mosby St. Louis, 819- 36. Onat, A. (2009). Tekharf Çalışması 2009.Retrieved from http://tekharf.org/

Ong, KL., Cheung, BM., Man, YB., Lau, CP. & Lam, K. S. (2007). Prevalence,awareness, treatment and control of hypertension among united states adults 1999-2004. Hypertension (49), 69-75.

Onur, B. (2011). Gelişim Psikolojisi Yetişkinlik, Yaşlılık, Ölüm (9. baskı). Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.

Öksüz, E. (2004). Hipertansiyonda Klinik Değerlendirme ve İlaç Dışı Tedavi. STED, 13(3), 99-104.

Roger, V. & L. Turner, M. B. (2011). Aha Statistical update: Heart Disease and Stroke Statistics-2011 update.Circulation, 123, e18-e209.Retrieved from http://circ.ahajournals.org/cgi/content/full/123/4/e18.

Sacco, RL., Kasner, SE., Broderick, JP., Caplan, L.R., Connors, JJ. & Culebras, A. (2013). An Updated Definition of Stroke fort the 21st Centrury. Stroke, 44:2064-2089.

Solmaz, T. (2008). Evde Yaşayan 65 Yaş ve Üzeri Yaşlı Bireylerin İlaç Kullanımı ve Kendi Kendine İlaç Kullanım Yetisi. Yüksek Lisans Tezi.

Smeltzer, S.C.Bare, B.G. Hinkle, J.L. Cheever, K.H.(2008). Brunner Suddarth's Textbook of medical-surgical nursing. Philedelphia: Lippincott Willams Wilkins.

Türk Kardiyoloji Derneği (TKD). (2002). Türk Kardiyoloji Derneği Koroner Kalp Hastalığı Korunma ve Tedavi Kılavuzu. Rterieved from http:// www.tkd.org.tr/k11.htm (19 Eylül 2022)

Woods, SL., Froelicher, E.S.S. & Motzer, SU. (2000). Cardiac Nursing. Lippincott. Philadelphia, 787-817.

Yıldız, HÇ. (2019). Kardiyovasküler Sistem Acilleri, Acil Yardım ve Afet Yöneticileri için Hastane Öncesi Acil Tıp. Bıçakcı, N. Çalışkan, C. Koçak, H. (Ed.) Cilt:1 Antalya: Kongre Kitabevi.

KAYNAKLAR

Akoğlu, G. (2019). *Ankara'da Yaşayan ve Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuğa Sahip Orta Sınıf Babaların Babalık Deneyimleri* (Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara.

Anderson, J. M., & Elfert, H. (1989). Managing Chronic İllness in the Family: Women as Caretakers. *Journal of Advanced Nursing*, 14, 735–743.

Aydın B., Kavuncu, A, N, (1991). Farklı Sosyo - ekonomik Düzeylerdeki Lise Öğrencilerinde Cinsiyet Rollerinin Araştırılması. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi,* (2), 23–39.

Bozok, M. (2018a). *Ebeveynlik, Erkeklik ve Çalışma Hayatı Arasında Türkiye'de Babalık - Türkiye'de Babalığı Anlamak Serisi 2*. İstanbul: AÇEV.

Bozok, M. (2018b). Türkiye'de Ataerkillik, Kapitalizm ve Erkeklik İlişkilerinde Biçimlenen Babalık. *Fe Dergi*, *10*(2), 30-42.

Byra, S., & Ćwirynkało, K. (2020). Do Beliefs İnfluence Posttraumatic Growth in Fathers of Children with İntellectual Disabilities?. *Research in Developmental Disabilities*, *104*, 103687.

Byra, S., Żyta, A., & Ćwirynkało, K. (2017). Posttraumatic Growth in Mothers of Children with Disabilities. *Hrvatska Revija za Rehabilitacijska Istraživanja*, *53*(Supplement), 15-27.

Chodorow, N. J. (1978). *The Reproduction of Mothering: Psychoanalysis and the Sociology of Gender*. Univ of California Press.

Carpenter, B., & Towers, C. (2008). Recognising Fathers: The Needs of Fathers of Children with Disabilities. *Support for Learning*, *23*(3), 118-125.

Di Giulio, P., Philipov, D., & Jaschinski, I. (2014). Families with Disabled Children in Different European Countries. *Families and Societies*, *23*, 1-44.

Doucet, A. (2010) Fatherin and Fatherhood. In A. O'Reilly (Ed.), *Encyclopedia of Motherhood* (pp. 390–393). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Dökmen, Z. Y. (2004). *Toplumsal Cinsiyet Sosyal Psikolojik Açıklamalar.* İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Ebrahim, M. T., & Alothman, A. A. (2021). Resilience and Social Support as Predictors of Post-Traumatic Growth in Mothers of Children with Autism Spectrum Disorder in Saudi Arabia. *Research in Developmental Disabilities*, *113*, 103943.

Ersoy, A. F., & Buluş, S. (2019). Engelli Çocuğu Olan Annelerde Tükenmişlik: Nitel Bir Çalışma. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *23*(3), 764-781.

Favez, N., Tissota, H., Frascarolob, F., Stiefelb, F., & Despland, J. N. (2016). Sense of Competence and Beliefs About Parental Roles in Mothers and Fathers as Predictors of Coparenting and Child Engagement in Mother–Father–Infant Triadic Interactions. *Infant and Child Development*, 25, 283–301.

Francis, A. (2010). Mothering Children with Disabilities. In A. O'Reilly (Ed.), *Encyclopedia of Motherhood* (pp. 837–840). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Frend, M. & Cook, L. (2002). *Interactions: Collaboration Skills for School Professionals.* Boston: Allyn & Bacon.

Gill, B. (1997). *Changed by a child.* New York: Broadway Books.

Gray, D. E. (2003). Gender and Coping: The Parents of Children with High Functioning Autism. *Social Science & Medicine*, *56*(3), 631-642.

Green, F. J. (2010). Mothering versus motherhood. Andrea O'Reilly (Ed.), *Encyclopedia of Motherhood* (p. 839-840). California: Sage.

Guberman, N., Mahue, P., & Maille, C. (1992). Women as Family Caregivers: Why do They Care? *The Gerontologist*, 32(5), 607–617.

Home, A. (2002). Challenging hidden oppression: Mothers caring for children with disabilities. *Critical Social Work*, *3*(1), 88-103.

Hornby, G. (1992). A Review of Fathers' Accounts of Their Experiences of Parenting Children with Disabilities. *Disability, Handicap & Society*, *7*(4), 363-374.

Işık, A., & Akbaş, E. (2019). Özel Gereksinimli Çocuklara Sahip Olan Ailelerin Evlilik Yaşamına Toplumsal Cinsiyet Odaklı Yaklaşım. *Social Sciences Research Journal*, *8*(2), 93-110.

Jones, R. "Mother Role Versus Wife Role." Andrea O'Reilly (Ed.), *Encyclopedia of Motherhood* (p. 849-850). California: Sage.

Khanlou, N., Mustafa, N., Vazquez, L. M., Davidson, D., & Yoshida, K. (2017). Mothering Children with Developmental Disabilities: A Critical Perspective on Health Promotion. *Health Care for Women International*, *38*(6), 613-634.

Konrad, S. C. (2006). Posttraumatic Growth in Mothers of Children with Acquired Disabilities. *Journal of Loss and Trauma*, *11*(1), 101-113.

Lamb, M. E. (2004). *The Role of the Father in Child Development*, 4th ed. New York: John Wiley & Sons

Lillie, T. (1993). A Harder Thing Than Triumph: Roles of Fathers of Children with Disabilities. *Mental retardation*, *31*(6), 438-443.

Llewellyan, G., Thompson, K., & Whybrow, S. (2004). Activism as a Mothering Occupation. In S. A. Esdaile, & J. A. Olson (Eds.), *Mothering Occupations: Challenge, Agency and Participation* (282-305). Philadelphia, PA: F. A. Davis Company.

MacDonald E. E. & Hastings R. P. (2010) Fathers of Children with Developmental Disabilities. In: *The Role of the Father in Child Development*, 5th edn (ed. M. E. Lamb), pp. 486–516. John Wiley & Sons, Hoboken, NJ

Murphy, M. A. (1982). The Family with a Handicapped Child: a Review of the Literature. *Journal of Developmental and Behavioral Pediatrics: JDBP*, *3*(2), 73-82.

Naseef, R. A. (2005). The Path of Acceptance for Families In Ariel, C. N., & Naseef, R. A. (Eds.). (2005). *Voices from the Spectrum: Parents, Grandparents, Siblings, People with Autism, and Professionals Share Their Wisdom*. Jessica Kingsley Publishers.

Navalkar, P. G. (2010). Fathering a child with a disability in India: A perspective from Mumbai. *Childhood Education*, *86*(6), 389-393.

Parks, S. H., & Pilisuk, M. (1991). Caregiver Burden: Gender and the Psychological Costs of Caregiving. American Journal of Orthopsychiatry, 61(4), 501–509.

Parchomiuk, M. (2021). Gender Beliefs and Family Responsibilities as Predictors of Conflict and Enrichment in Parents of Children with Disabilities. *Hrvatska Revija za Rehabilitacijska Istraživanja*, *57*(2), 1-19.

Rich, A. (1995). *Of Woman Born: Motherhood as Experience and Institution*. WW Norton & Company.

Russell, G. (1978). The Father Role and ıts Relation to Masculinity, Femininity and Androgyny. Child Development, 49(4), 1174-1181.

Ryan, S., & RunswickCole, K. (2008). Repositioning Mothers: Mothers, Disabled Children and Disability Studies. *Disability & Society*, *23*(3), 199-210.

Ryan, S., & Cole, K. R. (2009). From Advocate to Activist? Mapping the Experiences of Mothers of Children on the Autism Spectrum. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, *22*(1), 43-53.

Sakallı, N., & Türkoğlu, B. (2019). Erkek Olmak ya da Olmamak: Sosyal Psikolojik Açıdan Erkeksilik/Erkeklik Çalışmaları. *Türk Psikoloji Yazıları*, *22*(44), 77-79.

Sancar, S., & Göç-Bilgin, M. (2021). Erkekler, Erkeklikler ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Haritalama ve İzleme Çalışması. https://ceidizler.ceid.org.tr/dosya/erkeklikpdf.pdf adresinden 09.08.2022 tarihinde erişildi.

Schilling, R., Schinke, S. & Kirkham, M. (1985). Coping with a Handicapped Child: Differences between Mothers and Fathers. *Social Science & Medicine*, 21(8), 857- 863.

Tedeschi, R. G., & Calhoun, L. G. (2004). " Posttraumatic Growth: Conceptual Foundations and Empirical Evidence". *Psychological İnquiry*, *15*(1), 1-18.

Tekindal, M. (2015). *Engelli Çocuğa Sahip Kadınların Feminist Grup Çalışması Deneyimi: Bir Karma Yöntem Araştırması.* Yayınlanmamış Doktora Tezi: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı: Ankara.

Tekindal, M., & Özlem, Ş. Ö. (2021). Engelli Çocuğa Sahip Kadınların COVID-19 Sürecindeki Deneyimleri: Nitel Bir Araştırma. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, *6*(3), 115-124.

Terzioğlu, F. ve Taşkın, L. (2008). Kadının Toplumsal Cinsiyet Rolünün Liderlik Davranışlarına ve Hemşirelik Mesleğine Yansımaları. *C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi.* 12 (2),62-67.

Tupe, D. A. (2010). *The Lived Experience of Caring: The Voices of mothers of Children with Disabilities in Cardenas, Cuba* (Doctoral dissertation, Temple University. Libraries).

Ünlü Çetin, Ş. (2015). *Father Involvement in Early Years: Comparıng Children's Perceptions of Father İnvolvement with Those of Their Fathers' and Mothers'*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Vatne, T. M., Dahle, S. S., Haukeland, Y. B., & Fjermestad, K. W. (2022). A Qualitative Study of Men's Experience of Being a Father in Families with Childhood Disability. *Journal of Developmental and Physical Disabilities*, 1-21.

Warfield, M.E. (2005). Family and Work Predictors of Parenting Role Stress Among Two-Earner Families of Children with Disabilities. *Infant and Child Development*, 14, 155–176.

Wayment, H. A., Al-Kire, R., & Brookshire, K. (2019). Challenged and Changed: Quiet Ego and Posttraumatic Growth in Mothers Raising Children with Autism Spectrum Disorder. *Autism*, *23*(3), 607-618.

Wickham-Searle, P. (1992). Careers in Caring: Mothers of Children with Disabilities. *Disability, Handicap & Society*, 7(1), 7-17.

WHO, (2011). World Disability Report. *Malta: World Health Organisation, The World Bank*.

Wilson, A. (2020). *Challenges Faced by the Mothers of Intellectually Disabled: a Case Study in Kadınamkulam Panchayat, Thıruvananthapuram* (Doctoral Dissertation, Loyola College of Social Sciences).

Vadivelan, K., Sekar, P., Sruthi, S. S., & Gopichandran, V. (2020). Burden of Caregivers of Children with Cerebral Palsy: an Intersectional Analysis of Gender, Poverty, Stigma, and Public Policy. *BMC Public Health*, *20*, 1-8.

Yağan Güder, S., & Ata, S. (2018). Father Involvement, Gender Perception and Children's Gender Stereotypes. *Universal Journal of Educational Research*, *6*(8), 1637-1646.

Yarımdağ, E., & Erciyes, J. C. Engelli Çocuğu Olan Ebeveynlerin Sorunları ve Kaygılarının Toplumsal Cinsiyet Rolleri Bağlamında İncelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (9), 347-373.

Zhang, W., Yan, T. T., Du, Y. S., & Liu, X. H. (2014). Brief Report: Effects of Solution-Focused Brief Therapy Group-Work on Promoting Post-Traumatic Growth of Mothers Who Have a Child with ASD. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, *44*(8), 2052-2056.

Zhang, W., Yan, T. T., Barriball, K. L., While, A. E., & Liu, X. H. (2015). Post-Traumatic Growth in Mothers of Children with Autism: A Phenomenological Study. *Autism*, *19*(1), 29-37.

KAYNAKLAR

Abu Habib, L. (1995). Women and Disability Don't Mix!: Double Discrimination and Disabled Women's Rights. Gender & Development, 3(2), 49-53.

Altuntaş, N. & Doğanay, G. (2016). Trabzon'da Engelli Kadın Profili. KTÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 6 (12), 315-339.

Amin, A. S. (2018). Malaysian Disabled Women And Healthcare. S. Shah And C. Bradbury-Jones, (Eds), in Disability, Gender and Violence Over the Life Course: Global Perspectives and Human Rights Approaches (83-100). Newyork: Routledge.

Atbaşı, Z. (2020). Engelli Kadınların Kamu İstihdamının Değerlendirilmesi. Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3 (1), 91-99.

Barrett, K. A., O'Day, B., Roche, A. & Carlson, B. L. (2009). Intimate Partner Violence, Health Status, and Health Care Access Among Women With Disabilities. Women's Health Issues, 19(2), 94-100.

Başak, S. (2010). Cinsiyet Rolleri Farklılaşması ve Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği. Kamuda Sosyal Politika, 4(12), 29-39.

Beleza, M. L. (2003). Discrimination Against Women with Disabilities. Council of Europe Publishing. Erişim 17 Haziran 2022, https://rm.coe.int/16805a2a17.

Besler, S. & Oruç, İ. (2010). Türkiye'de ve Yazılı Basında Kadın Yöneticiler. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10(1), 17-37.

Burcu Sağlam, E. (2018). Engellilik Sosyolojisi. E. B. Sağlam, A. Ö. Boyacıoğlu, A. G. Bakacak, (Ed.), Sosyoloji içinde (564-585). Ankara: Siyasal Kitabevi.

Burcu, E. (2015). Engellilik Sosyolojisi. Ankara: Anı Yayıncılık

Burcu, E., Kamanlıoğlu, M. & Şahin, B (2008). Özürlü Bireylerin Eş Seçiminde Yaşadıkları Sorunların Cinsiyete Göre Karşılaştırılması. Woman 2000, 7(2), 3-30.

Buz, S. & Karabulut, A. (2015). Ortopedik Engelli Kadınlar: Toplumsal Cinsiyet Çerçevesinde Bir Çalışma. Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (7), 25-45.

Chenoweth, L. (1997). Violence And Women With Disabilities: Silence And Paradox, İn: S. Cook & J. Bessant (Eds) Women's Encounter's With Violence. Australian Experiences Thousand Oaks CA: Sage.

Davaki, K., Marzo, C., Narminio, E. ve Arvanitidou, M. (2013). Discrimination Generated by The İntersection Of Gender And Disability. Belgium: European Parliament: Policy Department.

Ecevit, Y. (2003). Toplumsal Cinsiyetle Yoksulluk İlişkisi Nasıl Kurulabilir? Bu ilişki Nasıl Çalışılabilir? C.Ü. Tıp Fakültesi Dergisi, 25 (4), 83–88.

Emmentt, T. & Allant, E. (2006). Women and Disability: Exploring The İnterface of Multiple Disadvantage. Development Southern Africa, 23(4), 445-460.

Engelli Kadın Derneği. (2016). Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Engelli Kadın El Kitabı. Ankara.

Entwistle, J. (2012). Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet. (İ. Şahin, Çev.). Temel Sosyolojik Dikotomiler içinde (216-235). Ankara: Birleşik Yayınevi.

Erdoğan, O. (2017). İnsan Hakları Bağlamında Engelli Kadınların Sosyo-Ekonomik Sorunları: Trabzon İli Örneği. Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, 6(14), 89-114.

Fine, M. & Asch, A. (1988). Women With Disabilities: Essays İn Psychology, Policy, And Politics. Philadelphia, PA: Temple University Press.

Frohmader, C. (2011). Submission to the Preparation Phase of the UN Analytical Study on Violence against Women and Girls with Disabilities, (A/HRC/RES/17/11). Prepared for Women With Disabilities Australia (WWDA).

Frohmader, C. & Ortoleva, S. (2014). The Sexual and Reproductive Rights Of Women and Girls With Disabilities. In ICPD International Conference On Population and Development Beyond.

Groce, N.E. (1997). Women with Disabilities in The Developing World: Arenas for Policy Revision and Programmatic Change. Journal of Disability Policy Studies, 8(1-2), 178-193.

Karataş, K. & Gökçearslan Çifci, E. (2010). Türkiye de Engelli Kadın Olmak Deneyimler ve Çözüm Önerileri. Uluslararası Sosyal Arastırmalar Dergisi, 3(13), 147-153.

Kothari, M. (2005). Economic, Social, and Cultural Rights: Women and Adequate Housing, UN Commission on Human Rights 61st Session Item 10. Erişim 20 Haziran 2022, https://www.un.org/womenwatch/ods/E-CN.4-2005-43-E.pdf.

Küçükkaraca, N. (2005). Feminizm ve Engelli Kadın. Engelli Kadınların Sorunları ve Çözümleri Sempozyumu, Kocaeli, 49-52.

Lonsdale, S. (1990). Women and Disability: The Experience of Phisical Disability Among Women. London: Palgrave Macmillan.

Mays, J. M. (2006). Feminist Disability Theory: Domestic Violence Against Women with a Disability, Disability & Society, 21(2), 147-158.

Mitra, S. & Yap, J. (2021). The Disability Data Report. Disability Data Initiative. Fordham Research Consortium on Disability: New York.

Mohapatra S. & Mohanty, M. (2004). Abuse and Activity Limitation: A Study on Domestic Violence Against Disabled Women in Orissa. India Oxfam Trust.

Moodley, J. & Graham, L. (2015). The İmportance of İntersectionality in Disability and Gender Studies. Agenda, 29(2), 24-33.

Mueller, C. O., Forber Pratt, A. J. & Sriken, J. (2019). Disability: Missing from the Conversation of Violence. Journal Of Social Issues, 75(3), 707-725.

Nosek, M.A., Howland, C.A. & Hughes, R.B. (2001). The Investigation of Abuse and Women With Disabilities. Violence Against Women, (4), 477-499.

Orhan, S. & Özkan, E. (2020). Engelli Kadın Olmak. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 22(1), 1-19.

Öztürk, M. (2013). Hayata Renk Katanlar "Engelli Grupları". Ağrı: İbrahim Çeçen Üniversitesi Yayınları.

Pinilla-Roncancio, M. (2015). Disability and Poverty: Two Related Conditions. A Review of The Literature. Revista De La Facultad De Medicina, 63, 113-123.

Radford, J., Harne, L. & Trotter, J. (2006). Disabled Women and Domestic Violence as Violent Crime, Practice, 18(4), 233-246.

Rousso, H. (2003). Education For All: A Gender And Disability Perspective. Background Paper Prepared for the Education for all Global Monitoring Report 2003/4. Paris: Global Monitoring Report.

Sallan Gül, S. (2012). Toplumsal Cinsiyet Sosyolojisi. M. Tuna, (Ed.), Sosyolojiye Giriş içinde (226-244). Ankara: Detay.

Samav, D. & Sallan Gül, S. (2021). Sakatlığın Değişen Yüzü ve Engellilik Sosyolojisi: Normalleştirme, Sağlıklılaştırma ve Evde Bakımın Kadınsılaştırılması. İstanbul: Bağlam Yayınları.

Schaefer, R. T. (2013). Sosyoloji. (S. Coşar, Çev.). Ankara: Palme Yayınevi.

Schur, L. (2003). Contending with the "Double Handicap" Political Activism Among Women with Disabilities. Women & Politics, 25(1-2), 31-62.

Shah, S. & Bradbury-Jones, C. (2018). Disability, Gender and Violence Over the Life Course: Global Perspectives and Human Rights Approaches. Newyork: Routledge.

Siri, A. (2020a). Does Everybody Count? The Case of Women with Disabilities. A. Sırı, C. Leone, R. Bencıvenga, D. Zavıršek, S. Bezjak, (Eds.) in Women, Disability and Culture (141-154). Newyork: Nova Science Publishers.

Siri, A.(2020b). The 2030 Agenda for Sustainable Development by, for and with Persons with Disabilities. A. Sırı, C. Leone, R. Bencıvenga, D. Zavıršek, S. Bezjak, (Eds.). İn Women, Disability and Culture (73-95). Newyork: Nova Science Publishers.

Sobsey, D. (1994). Violence and Abuse in the Lives of People with Disabilities. The End of Silent Acceptance. Toronto: Paul H. Brookes.

Thomas, P. (2005). Disability, Poverty and The Millennium Development Goals: Relevance, Challenges and Opportunities for DFID. Cornell: Cornell University ILR School.

Timur, S., Ege, E. & Bakış, E. (2006). Engelli Kadınların Üreme Sağlığı Sorunları ve Etkileyen Faktörler. C. Ü Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 10(1), 51-58.

Turan, B. & Döner, H. (2020). Engelli Kadınlar ve Kız Çocukları için Üreme Sağlığı Hizmetlerine Erişim ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetle Mücadele. Ankara: Üçgen Matbaacılık.

Türkiye İstatistik Kurumu (TUİK), (2021). Toplumsal Cinsiyet İstatistikleri. Ankara.

United Nations (UN) Women, (2021). Acceptıng the Challenge Women with Disabilities: For a Life Free of Violence. An İnclusive and Cross-Cutting Perspective. Erişim 17 Haziran 2022, https://lac.unwomen.org › Publicaciones › 2021/09.

United Nations Department of Economic and Social Affairs, (2019). Disability and Development Report: Realizing the Sustainable Development Goals By, for and with Persons with Disabilities 2018. Newyork: United Nations Publications. Erişim 17 Haziran 2022, https://social.un.org/publications/UN-Flagship-Report-Disability Final.pdf.

Van Der Heijden, I. (2014). What Works to Prevent Violence Against Women With Disabilities. Pretoria: What Works to Prevent VAWG.

Welch, P. (2002). Applying the Capabilities Approach in Examining Disability, Poverty, and Gender. in Conference Proceedings–Promoting Women's Capabilities Examining Nussbaum's Capabilities Approach, 1-13.

World Health Organization (WHO), (2011). World Report on Disability. WHO Library Cataloguing-in-Publication Data.

World Health Organization (WHO), (2015). WHO Global Disability Action Plan 2014-2021: Better Health For All People With Disability. WHO Library Cataloguing-in-Publication Data.

Young, M., Nosek, M., Howland, C., Chanpong, G. &Rintala, D. (1997). Prevalence of Abuse of Women with Physical Disabilities. Archives of Physical Medicine and Rehabilitation, Special Issue, 78(12),34–38.

Zeybekoğlu, Ö. (2013). Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Erkeklik Olgusu. Ankara: Eğiten Kitap.

KAYNAKLAR

Aktan, C. C. & Vural, İ. Y. (2002). *Yoksulluk: Terminoloji, Temel Kavramlar ve Ölçüm Yöntemleri*. Aktan, C. C. (Ed.), Yoksullukla Mücadele Stratejileri (39-69). Ankara: Hak-İş Konfederasyonu Yayınları.

Arısoy, A. (2021). *Yoksulluk Kıskacındaki Dezavantajlı Grupların Sosyal Dışlanma Bağlamında Değerlendirilmesi*. Arısoy, A. (Ed.), Dezavantajlı Gruplar ve Sosyal Dışlanma (125–152). Ekin Yayınevi.

Arısoy, A. (2022). *Türkiye'de Sosyal Dışlanma ve Yoksullukla Mücadelede Sosyal Yardımlar*. Arısoy, A. (Ed.), Disiplinlerarası Bakış Açısıyla Sosyal Dışlanma Tartışmaları (45–61). Ekin Yayınevi.

Banks, L. M., Kuper, H., & Polack, S. (2017). Poverty and Disability in Low- and Middle-income Countries: A Systematic Review. Plos One, 13(9). Erişim 17 Temmuz 2022, https://doi.org/https://doi.org/10.1371/journal.pone.0189996.

Çelik, K., Vural, İ. Y., & Tuncer, G. (2017). Dünya'da ve Türkiye'de Yoksulluğun Genel Görünümü: 2002 Sonrası Döneme İlişkin Bir İnceleme. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(5), 41–79.

Çelikkaya, S., & Atila, M. (2021). *Yoksulluğun Belirleyicileri Olarak Göç Ve İstihdam: Dinamik Panel Veri Yöntemi İle Türkiye Üzerine Bölgesel Bir İnceleme*. Dalkılıç, M. (Ed.), 563-580. *New Developments in Education and Social Sciences*.

Coşkun, S., & Tireli, M. (2008). *Avrupa Birliğinde Yoksullukla Mücadele Stratejileri ve Türkiye*. Ankara: Nobel.

Elwan, A. (1999). "Poverty and Disability: A Survey of the Literature", in the Social Protection Discussion Paper Series. *The World Bank*.

Emmett, T. (2005). Disability and Poverty. Alannt, E. ve Lloyd, L. (Eds.), *Augmentative and Alternative Communication Interventions: Beyond Poverty* (68–94). London: Whurr.

Erder, S. (1996). *İstanbul'a Bir Kent Kondu: Ümraniye*. İstanbul: İletişim Yayınları.

AÇSHB. (2022). T.C. Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni-Mayıs 2022.

Frank, F. (1983). *The Minimum Wage*. London: Policy Studies Institute.

Freeman, M. (2011). Seebohm Rowntree and Secondary Poverty, 1899–1954. *The Economic History Review*, 64(4), 1175–1194. Erişim: 21 Temmuz 2022, https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.1468-0289.2010.00570.x.

Gooding, K., & Marriot, A. (2009). Including Persons With Disabilities in Social Cash Transfer Programmes in Developing Countries. *Journal of International Development*, 21(5), 685–98. Erişim: 18 Temmuz 2022, https://doi.org/https://doi.org/10.1002/jid.1597.

Groce, N., Kembhavi, G., Wirz, S., Lang, R., Trani, J. F., & Kett, M. (2011). Poverty and Disability A Critical Review of The Literature in Low and Middle-income Countries. *Leonard Cheshire Research Centre Working Paper Series, (16)*.

Groce, N., & Trani, J. (2011). Disability and the Millennium Development Goals. *United Nations*. Erişim: 17 Temmuz 2022, https://www.un.org/disabilities/documents/review_of_disability_and_the_mdgs.pdf.

Gül, H., & Şen, B. (2018). Yoksulluk: Tanım, Olgu ve Yaklaşımlar. Şen, B. ve Taşkesen, M. Ö. (Eds.), (11–29). *Yoksulluk ve Sosyal Hizmet*. Konya: Eğitim Yayınevi.

Günel, Ö. (2019). *Gelir Dağılımı Adaletsizliği ve Türkiye'de Yoksullukla Mücadele Politikalarını Etkinliği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi.

İncedal, S., & Coşkun, S. (2013). *Türkiye' de Yoksulluğun Boyutları: Mücadele Politikaları ve Müdahale Araçları*. *Aile ve Sosyal Politikalar Uzmanlık Tezi*. Ankara: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü.

Jäntti, M., & Danziger, S. (2000). Chapter 6 Income Poverty in Advanced Countries. *Handbook of Income Distribution*, 309–378. Erişim: 19 Temmuz 2022, https://doi.org/https://doi.org/10.1016/S1574-0056(00)80009-3.

Kaya, E., & Özcan, R. (2009). *Yoksullukla Mücadelede Avrupa'nın ve Türkiye'nin Sosyal Yardım Modeli*. *Sosyal Yardım Uzmanlık Tezi*. Ankara: T.C. Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü.

Linsley, C. A., & Linsley, C. L. (1993). Booth, Rowntree, and Llewelyn Smith: a Reassessment of inter War Poverty. *The Economic History Review*, 46(1), 88–104. Erişim: 22 Temmuz 2022, https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.1468-0289.1993.tb01323.x.

Marshall, G. (1999). *Sosyoloji Sözlüğü.* (Akınhay, O. & Kömürcü, D. Çev.). Bilim ve Sanat Yayınları.

MEB. (2021). Millî Eğitim İstatistikleri, Örgün Eğitim 2020-2021. Erişim: 24 Temmuz 2022, http://sgb.meb.gov.tr/www/resmi-istatistikler/icerik/64.

Milbourne, P. (2004). *Rural Poverty: Marginalisation and Exclusion in Britain and the United States* (1st Editio). London: Routledge. Erişim 22 Temmuz 2022, https://doi.org/https://doi.org/10.4324/9780203499139.

Mitra, S., & Yap, J. (2021). The Disability Data Report. *Disability Data Initiative*. Erişim: 17 Temmuz 2022, https://disabilitydata.ace.fordham.edu/wp-content/uploads/2021/05/The-Disability-Data-Report-2021.pdf.

Nándori, E. S. (2011). Subjective Poverty and Its Relation to Objective Poverty Concepts in Hungary. *Social Indicators Research*, 102(3), 537–556. Erişim: 18 Temmuz 2022, https://link.springer.com/article/10.1007/s11205-010-9743-z.

Öztornacı, B., & Demirdöğen, A. (2015). Farklı Eşdeğerlik Ölçeklerine Göre Temel Yoksulluk Göstergelerinin Değişimi: Türkiye Örneği. *Turkish Journal of Agricultural Economics*, 21(1), 17–25. Erişim 25 Temmuz 2022, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/253325.

Öztürk, M. (2011). Engelli Gerçeği. In A. Serenli (Ed.), *Türkiye'de Engelli Gerçeği* (pp. 18–20). İstanbul: MÜSİAD Cep Kitapları: 30. Retrieved from https://www.musiad.org.tr/uploads/yayinlar/cep-kitaplari/pdf/30-turkiye'de-engelli-gercegi.pdf.

Palmer, M. (2013). Social Protection and Disability: A Call for Action. Oxford Development Studies, 41(2), 139–154. Erişim: 23 Temmuz 2022, https://doi.org/http://doi.org/57z.

Pinilla-Roncancio, M. (2015). Disability and Poverty: Two Related Conditions. A Review of The Literature. *Revista de La Facultad de Medicina*, 63, 113–123. Erişim: 21 Temmuz 2022, https://doi.org/http://dx.doi.org/10.15446/revfacmed.v63n3sup.50132.

Rowntree, B. S. (1937). *The Human Needs of Labour Longmans*. Green and Co.

Sen, A. (2009). *The idea of justice*. London: Penguin Books.

TDK. (2022). Türk Dil Kurumu Sözlüğü. Erişim: 17 Temmuz 2022, https://sozluk.gov.tr/.

Tireli, M., & Coşkun, S. (2009). *Küreselleşme ve Yoksulluk: Birleşmiş Milletler (UNDP) ve Dünya Bankası Göstergeleri Işığında Bir Analiz*. Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü.

TÜİK. (2011). Nüfus ve Konut Araştırması. Erişim: 27 Temmuz 2022, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Nufus-ve-Konut-Arastirmasi-2011-15843#:~:text=Araştırmada yaklaşık 9 milyon kişi ile yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir.&text=Ortalama hanehalkı büyüklüğü en yüksek,Eskişehir (3)'dir.

UNDP. (a). Human Devolopment Index. Erişim: 18 Temmuz 2022, https://hdr.undp.org/data-center/human-development-index#/indicies/HDI.

UNDP. (b). Gender Development Index. Erişim: 18 Temmuz 2022, https://hdr.undp.org/gender-development-index#/indicies/GDI.

UNDP. (2015). Sustainable Development Goals. Erişim: 19 Temmuz 2022, https://sdgs.un.org/goals.

UNDP. (2021). Global Multidimensional Poverty Index. Erişim: 12 Temmuz 2022, https://hdr.undp.org/content/2021-global-multidimensional-poverty-index-mpi#/indicies/ MPI.

WHO. (2001). *International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF)*. Erişim: 17 Temmuz 2022, https://www.who.int/standards/classifications/international-classification-of-functioning-disability-and-health.

WHO. (2022). World Health Organization-Disability. Erişim: 26 Temmuz 2022, https://www.who.int/news-room/facts-in-pictures/detail/disabilities.

WHO & WB. (2011). World Bank World Report on Disability. *World Health Organization, World Bank, American Association for Disabilities, United State of America*, 1–549. Erişim: 17 Temmuz 2022, https://documents1.worldbank.org/curated/en/665131468331271288/pdf/627830WP0World00PUBLIC00BOX361491B0.pdf.

WB. (2000). *World Bank Development Report 2000/2001 Attacking Poverty*. World Bank Oxford University Press. Erişim: 27 Temmuz 2022, https://doi.org/https://doi.org/10.1596/0-1952-1129-4.

WB. (2005). World Bank - Poverty. Erişim: 12 Temmuz 2022, https://openknowledge.worldbank.org/bitst-ream/handle/10986/7537/324030REV0v10ENGLISH0PA-PER0WBAR020050.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Yeo, R. (2001). Chronic Poverty and Disability. *Chronic Poverty Research Centre Working Paper*, 4, 34. Erişim 22 Temmuz 2022, https://doi.org/http://dx.doi.org/10.2139/ssrn. 1754542.

Yeo, R., & Moore, K. (2003). Including Disabled People in Poverty Reduction Work: Nothing about us, without us. *World Development*, 31(3), 571–590. Erişim: 25 Temmuz 2022, https://doi.org/https://doi.org/10.1016/S0305-750X(02)00218-8.

KAYNAKLAR

4857 sayılı İş Kanunu. (2003). 4857 Sayılı İş Kanunu. *Resmi Gazete*, *10*(2003), 25134.

5378 Sayılı Engelliler Hakkında Kanun. (2005). Engelliler Hakkında Kanun. *Resmi Gazete*. Retrieved from http://www.springer.com/series/15440%0Apapers://ae99785b-2213-416d-aa7e-3a12880cc9b9/Paper/p18311

854 Sayılı Deni̇z İş Kanunu. (1967). *854 Sayılı Deni̇z İş Kanunu*. (1).

Altunok Habalı, Z. (2019). Engellilerin İstihdam Edilebilirliğine Yönelik Nitel Bir Araştırma. *T.C. Dokuz EYylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 1–23.

Alvar, B. (2014). Isparta'da Engelli İstihdamı ve Sorunları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı , Yüksek Lisans Tezi*.

Arıkan, S., & Ayyıldız, E. (2018). Destekli İstihdam Kavramı. In *Engelli Bireylerin Destekli İstihdamı* (pp. 146–147).

Arslan, H., & Altıntaş, G. (2014). *Engellilerin Çalışma Yaşamına Katılımını Arttırarak Toplumla Kaynaşmalarını Sağlamayı Hedefleyen Bir Model Önerisi*. *5*(2), 165–186.

Babacan, S., & Taslak, S. (2017). Engelli İstihdamı Yöntemlerine Görme Engellilerin Yaklaşımı. *Journal of Social and Humanities Sciences Research 2017 Vol:4 / Issue:13 Pp.1494-1504*, (7), 6–8.

Bilsin, E., & Başbakkal, Z. (2014). Dünyada ve Türki̇ye'de Engelli̇ Çocuklar. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, *30*(2), 65–78.

Bozkula, G. (2019). Türkiye'de Engellilere Yönelik Kamusal Politikaların Etkinliği. *T.C. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.

Çarkçı, Ş. (2011). *Engellilerin Mesleki Eğitimi ve İstihdamı*. (Turnbull 1986), 6–17.

Çavuş, Ö. H., & Tekin, A. (2015). *Türkiye ' de Engellilerin İstihdam Yöntemi Olarak Korumalı İşyeri*.

Çitil, M., & Üçüncü, M. K. (2018). TÜRKİYE'DeEngelli̇ Haklari VeEngelli̇ler Hukuku'Nun Durumu. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, *35*(35), 233–278.

Çondur, F., Yenipazarlı, A., & Cömertler, N. (2019). Engelli İstihdamının Dünyada ve Türkiye'deki Görünümü. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 18–20.

Dünya Sağlık Örgütü. (2011). *Dünya Engellilik Raporu*. 337. Retrieved from https://static.ohu.edu.tr/uniweb/media/portallar/engelsizuniversite/duyurular/1345/diwnu3i5.pdf

Eratay, E., & Eldeniz Çetin, M. (2013). Bolu İlindeki İşverenlerin Engelli Çalışanlara Yönelik Tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, *21*(4), 1681–1694. http://www.bolutso.org.tr/uploads/BoluTSO.

Genç, Y., & Çat, G. (2013). Engellilerin istihdamı ve sosyal İçerme ilişkisi. *Akademik İncelemeler Dergisi*, *8*(1), 363–394.

Güneri, H. (2014). Türkiye'de Engelli İstihdamı: 4857 Sayılı İş Kanunu'nda Yer Alan Engellilere İlişkin Kota Uygulaması. *T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğü Uzmanlık Tezi*.

Gönülaçan, A. (2016). Engelli İstihdamına Yönelik İşveren Tutumları: Trabzon Örneği. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *16*(3), 111–130.

Hasırcıoğılu, A. (2006). İşverenlerin Özürlü İstihdamına Yaklaşımı (Sakarya Örneği). *T.C. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*

Karaaslan, L. (2020). Geçmişten günümüze engelli istihdamı: engelliler için nitelikli istihdamda yeni yaklaşımlar. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, *1*(Ocak), 46–58. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/898675

Korumalı İşyerleri Hakkında Yönetmelik. (2022, 27 Ocak). *Resmi Gazete (Sayı: 31732).* Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/01/20220127-1.htm

Köme Akpulat, A. (2019). İşverenin Engelli İşçi Çalıştırma Yükümlülüğü. *İstanbul Hukuk Mecmuası*, *77*(2), 523–553. https://doi.org/10.26650/mecmua.2019.77.2.0003

Özaydin, M. M., & İri, N. İ. Ö. (2020). *İşgücü Piyasasında Engelli İstihdamı Üzerine Emek Arz Yönlü Bir Araştırma: Gümüşhane Örneği*. 89–110.

Özçelik, Z. (2021). Covid - 19 Nedeniyle Evden Çalışma Sürecinde Performans Değerlemesi: Bir Kamu Kurumu Çağrı Merkezi Örneği. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *58*, 221–240.

Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. (1997). *Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname*. (1), 857–863.

Selek, C., & Orhan, S. (2012). *Özürlü İstihdam Yöntemlerinin Uygulanabilirliği Üzerine Bir Değerlendirme (An Evaluation of Applicability of Disability Employment Methods)*. *3*(2), 36–48.

Şen, M. (2018). Türkiye'de Engellilere Yönelik İstihdam Politikaları: Sorunlar ve Öneriler. *Sosyal Güvenlik Dergisi*, *8*(2), 129–152.

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü ,Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni , Ağustos 2022. (n.d.).

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü ,Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni , Aralık 2021. (n.d.).

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü ,Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni , Mart 2022. (n.d.).

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü ,Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni , Ocak 2022. (n.d.).

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (t.y). Kamuda Memur ve İşçi Olarak İstihdam. Erişim Adresi: https://www.aile.gov.tr/sss/engelli-ve-yasli-hizmetleri-genel-mudurlugu/kamuda-memur-ve-isci-olarak-istihdam/

Türkiye İstatistik Kurumu. (2019). Kobi istatistikleri raporu (2009-2019). *KOBİ İstatistikleri Raporu*.

Türkiye İstatistik Kurumu. (2022).İstatistiklerle Kadın, 2021. *Erişim Adresi: https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Kadin-2021-45635*

Yıldırım, Ç. (2020). İş Hayatında 25-45 Yaş Arası Fiziksel Engelli Bireylerin İstihdamı İş Sağlığı ve Güvenliği; Bir Araştırma Örneği. *T.C. Rumeli Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.*

Yılmazer, I. U. E., & Kaya, P. A. (2017). *Uluslararası İnsan Hakları Hukukunda*. 55–80.

KAYNAKLAR

Aslan, E., Acar, Z., & Yılmaz, B. (2021). Reproductive and Sexual Health in Males with Physical, Hearing, and Vision Disabilities. International Journal of Sexual Health, 33(2), 210-221.

Başbakkal, Z. & Bilsin E. (2014). Dünyada ve Türkiye'de Engelli Çocuklar. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi,* 30(2), 65-78.

Başol, E. (2018). Hasta ile Sağlık Çalışanları (Doktor ve Hemşire) Arasındaki İletişim Sorunları ve Çözüm Önerileri. International Anatolia Academic Online *Journal Social Sciences Journal*, 4(1), 76-93.

Bernert, D. J., & Ogletree, R. J. (2013). Women With Intellectual Disabilities Talk About Their Perceptions of Sex. *Journal of Intellectual Disability Research,* 57(3), 240-249.

Bulut, S. & Karaman, H. B. (2018). Engelli Bireylerin Cinsel, Fiziksel ve Duygusal İstismarı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 19(2), 277-301.

Çelik, E. (2016). Onuncu Yılında Birleşmiş Milletler Engelli Kişilerin İnsan Hakları Sözleşmesi ve Sözleşme Ruhu İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 7 (1), 219-246 . Erişim linki https://dergipark.org.tr/en/pub/inuhfd/issue/22415/239943

Dickson, J., Thwaites, A., & Bacon, L. (2018). Contraception For Adolescents With Disabilities: Taking Control of Periods, Cycles And Conditions. *BMJ Sexual & Reproductive Health,* 44(1), 7-13.

Dünya Sağlık Örgütü (a). Sexual Health. Erişim: 15.07.2022 https://www.who.int/health-topics/sexual-health#tab=tab_1

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), (2001). International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF). Erişim 15.07.2022 https://www.who.int/classifications/international-classification-of-functioning-disability-and-health

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), (2021). Disability and Health. Erişim: 15.07.2022 https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/disability-and-health

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ). (2010). Measuring Sexual Health: Conceptual and Practical Considerations and Related İndicators (No. WHO/RHR/10.12). World Health Organization.

Dünya Sağlık Örgütü, (DSÖ), (2011). World Report on Disability 2011. Erişim: 21.07.2022 http://www.who.int/disabilities/world_report/2011/accessible_en.pdf

Eastgate, G. (2011). Sex and İntellectual Disability: Dealing with Sexual Health İssues. Australian Family Physician, 40(4), 188-191.

Eide, A. H., Mannan, H., Khogali, M., Van Rooy, G., Swartz, L., Munthali, A., Dyrstad, K. (2015). Perceived Barriers for Accessing Health Services Among İndividuals with Disability in Four African Countries. Plos One, 10(5), E0125915.

França, I. S. X. D., Coura, A. S., Sousa, F. S. D., Aragão, J. D. S., Silva, A. F. R., & Santos, S. R. D. (2019). Acquiring of Knowledge about Sexual Health by Blind People: An Action Research. Revista Latino-Americana De Enfermagem, 27.

Frohmader, C., & Ortoleva, S. (2014, July). The Sexual and Reproductive Rights of Women And Girls With Disabilities. In Icpd International Conference on Population and Development Beyond. https://www.contemporaryobgyn.net/view/contraceptive-counseling-patients-disabilities

General, U. S. (2001). Youth Violence: A Report of the Surgeon General. Washington, DC: US Department of Health and Human Services.

Gichane, M. W., Heap, M., Fontes, M., & London, L. (2017). "They must Understand We are People": Pregnancy and Maternity Service Use Among Signing Deaf Women in Cape Town. *Disability and Health Journal,* 10(3), 434–439. https://doi.org/10.1016/j.dhjo.2017.03.016

Gürkan, Ö.C. (2019). Aile Planlaması Yöntemleri. Özkan Arslan H. (Ed.), Hemşirelik ve Ebelik için Kadın Sağlığı ve Hastalıkları içinde. (77-118). Ankara.

Hameed, S., Maddams, A., Lowe, H., Davies, L., Khosla, R., & Shakespeare, T. (2020). From Words to Actions: Systematic Review of İnterventions to Promote Sexual and Reproductive Health of Persons with Disabilities in Low-And Middle-İncome Countries. *BMJ Global health*, 5(10), e002903.

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi (1999). Erişim: 12.11.2022. https://www.ihd.org.tr/insan-haklari-evrensel-beyannames/

Kalkınmada Kadının Sağlık Hakkı Derneği (2022). Engelli Kadın ve Kız Çocuklarının Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Alanında Güçlendirilmesi için Öneriler. Bilgi Notu. Erişim: 10.10.2022 https://www.stgm.org.tr/e-kutuphane/engelli-kadin-kiz-cocuklarinin-cinsel-saglik-ureme-sagligi-alaninda-guclenmesi-icin

Kaplan, C. (2006). Special İssues in Contraception: Caring for Women with Disabilities. *Journal of Midwifery & Women's Health,* 51(6), 450-456.

Lee K, Cascella M, Marwaha R. Intellectual Disability. In: StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL): *StatPearls Publishing*; 2022. Erişim: 22.07.2022 https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK547654/

Mavuso, S. S., & Maharaj, P. (2015). Access to Sexual and Reproductive Health Services: Experiences and Perspectives of Persons with Disabilities in Durban, South Africa. Agenda, 29(2), 79-88.

McCabe, M. P., Cummins, R. A., & Deeks, A. A. (2000). Sexuality and Quality of Life Among People with Physical Disability. *Sexuality and Disability,* 18(2), 115-123.

Murphy, N. A., & Elias, E. R. (2006). Sexuality of Children and Adolescents with Developmental Disabilities. Pediatrics, 118(1), 398–403. Https://Doi.Org/10.1542/Peds.2006-1115

Nguyen, T. T. A., Horey, D., & Liamputtong, P. (2019). Sexual Experiences of People with Physical Disabilities in Vietnam. *Sexuality and Disability,* 37(1), 25-39.

Özkan Arslan H. (2019) Hemşirelik ve Ebelik İçin Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Kitabı, Akademisyen Kitapevi, Ankara.

Özveri Dergisi, 2008, Türkiye Engelliler Eğitim ve Dayanışma Vakfı ÖZEV Erişim Tarihi: 10.08.2022. http://www.ozevvakfi.org/.

Porat, O., Heruti, R., Navon-Porat, H., & Hardoff, D. (2012). Counseling Young People with Physical Disabilities Regarding Relationships and Sexuality İssues: Utilization of A Novel Service. *Sexuality and Disability,* 30(3), 311-317.

Ruton, H., Mugwaneza, P., Shema, N., Lyambabaje, A., Bizimana, J. D. D., Tsague, L., Binagwaho, A. (2012). HIV-Free Survival Among Nine-To 24-Month-Old Children Born to HIV-Positive Mothers in The Rwandan National PMTCT Programme: A Community-Based Household Survey. Journal of The International AIDS Society, 15(1), 1-11.

Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü. (2009). Aile Planlaması Danışmanlığı Katılımcı Kitabı. Ankara: T.C. Sağlık Bakanlığı, 1-15.

Sexuality and Disability. (2021). Mythbusting. Erişim: 15.07.2022 http://www.sexualityanddisability.org/sexuality/mythbusting.aspx

Şahin NH. (2015). Kadın Sağlığı ve Hastalıkları: Doğurganlığın Düzenlenmesi (Ed: NH Beji). Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul. 121-122.

T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı, (2010). Özürlüler Kanunu ve İlgili Mevzuat, Dördüncü Baskı, Ankara. Erişim: 20.07.2022 https://www.bingol.edu.tr/media/225857/6mevzuat_kitabi_2010.pdf

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (2017). Sağlık Hizmetleri. Aile Planlanması. Ankara. Erişim: 10.10.2022 https://aegmtal.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/35/06/745822/dosyalar/2021_04/22104922_26215208_Aile_PlanlamasY.pdf

The American College of Obstetricians and Gynecologists (ACOG). Menstrual Manipulation for Adolescents with Physical and Developmental Disabilities. Committee Opinion Number 668. Published August 2016.

Türkiye Cumhuriyeti Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, (2022). Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni. Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Erişim: 15.07.2022 https://www.aile.gov.tr/eyhgm/sayfalar/istatistikler/engelli-ve-yasli-istatistik-bulteni/

Yeşiltepe, A. (2021). Engelli Bireylerde Kontrasepsiyon / Contraception for Persons with Disabilities.

Yıldız, S., & Gürler, S. (2018). Görme Engelli Bireylerin Engelli Haklarına Dair Bilgi Düzeylerinin Ölçülmesi- Ankara Örneği. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (KÜSBD),* 8(1), 241-268.

KAYNAKÇA

American Psychiatric Association (2013). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fifth Edition (DSM-5). Arlington, USA.

Alkhathlan, A. A. & Al-Daraiseh, A. A. (2017). An Analytical Study of the Use of Social Networks for Collaborative Learning in Higher Education. International Journal of Modern Education & Computer Science, 9(2).

Altınyay, Ş. (2016). İşitme Yetersizliği Olan Bireyler ve Teknoloji, (Ed.: Ö. Eliçin), Özel Eğitimde Teknoloji Destekli Öğretim, Ankara, Türkiye: Vize Yayıncılık, s.183-205.

Arıkan, Ç. (2002). Sosyal Model Çerçevesinde Engelliliğe Yaklaşım, Ufkun Ötesi Bilim Dergisi, 2(1), s. 12-21.

Arıkan, Z. (2012). Madde Bağımlılığı Tanı ve Tedavi Kılavuzu El Kitabı, Yayınlayan: Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Bakanlık Yayın Numarası: 879, Ankara, s.129, 170, 253.

Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı. (2003). Türkiye Özürlüler Araştırması, Ankara.

Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı. (2008). Özürlüler Kanunu ve İlgili Mevzuat, 3. Baskı, Ankara: T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı Yayınları, S. 34.

Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı, (2009). Toplum Özürlülüğü Nasıl Anlıyor, Ankara.

Batıgün, A. D. & Kılıç, N. (2011). İnternet Bağımlılığı ile Kişilik Özellikleri, Sosyal destek, Psikolojik Belirtiler ve Bazı Sosyo-Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkiler, Türk Psikoloji Dergisi, 26(67), 1-10.

Bertot, J. C., Jaeger, P. T. & Hansen, D. (2012). The İmpact of Polices on Government Social MediaUusage: Issues, Challenges, and Recommendations. Government İnformation Quarterly, 29(1), 30-40.

Beyazyürek, M. & Şatır, T.T. (2000). Madde Kullanım Bozuklukları, Psikiyatri Dünyası, s.50-56.

Blanco, T., Marco, Á. & Casas, R. (2016). Online Social Networks As A Tool To Support People with Special Needs. Computer Communications, 73, 315-331.

Burcu, E. (2002). Üniversitede Okuyan Özürlü Öğrencilerin Sorunları: Hacettepe-Beytepe Kampüsü Öğrencileri Örneği. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 19 (1), 83-103.

Butwicka, A., Långström, N., Larsson, H., Lundström, S., Serlachius, E., Almqvist, C. & Lichtenstein, P. (2017). Increased Risk for Substance Use-Related Problems in Autism Spectrum Disorders: A Population-Based Cohort Study. Journal of Autism And Developmental Disorders, 47(1), 80-89.

Coleman, D. (2000). Assisted suicide and disability, Human Rights: Journal of the Section ofIndividual Rights and Responsibilities, 27 (1), 1-11.

Çağlar, D. (1982). Ortopedik Özürlü Çocuklar ve Eğitimleri, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

Daysal, B., Yılmazel, G. (2020). Halk Sağlığı Gözüyle Akıllı Telefon Bağımlılığı ve Ergenlik. Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care, 14(2): 316-22.

Davidson, L. L., Grigorenko, E. L., Boivin, M. J., Rapa, E. & Stein, A. (2015). A Focus on Adolescence to Reduce Neurological, Mental Health and Substance-Use Disability. Nature, 527(7578), S161-S166.

Dilbaz, N. (2011). Madde Bağımlılığında Korunma ve Tedavi İlkeleri, Ed.: İrfan. Şencan, Madde Bağımlılığı Tanı ve Tedavi Kılavuzu El Kitabı, Ankara: T.C Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, s.47-49.

Ece, A. S., Çelik, A. (2008). Öğretilebilir Zihinsel Engelli Öğrencilerin Renk Seçimleri, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 5(1): 1-24.

Ferguson, D. L. (2008). International Trends İn İnclusive Education: The Continuing Challenge to Teach Each One and Everyone. European Journal of Special Needs Education, 23(2), 109-120.

Fieldhouse, J. (2003). The İmpact Of An Allotment Group on Mental Health Clients' Health, Wellbeing and Social Networking. British Journal of Occupational Therapy, 66(7), 286-296.

Gao, N., Eissenstat, S. J. & Oh, T. L. (2021). Social Media Use and Academic, Social, and Career Development Among College Students with Disabilities. Journal of American College Health, 1-7.

Gao, N., Eissenstat, S. J. & Demasi, M. (2022). A One-Year Follow-Up Study of Changes in Social Media Addiction and Career Networking Among College Students with Disabilities. Journal of American College Health, 1-8.

Gencer, M. (2019). Engellilik Durumu ve Engellilere Yönelik Toplumsal Algı: Kütahya Örneği. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 17-20.

Gençer, A.G., Karadere, M.E., Okumuş, B. & Hocaoğlu, Ç. (2018), DSM-5'e Giremeyen Tanılar (Kompulsif Satın Alma, Misophonia, Facebook Kıskançlığı, Pagofaji, Siberkondria, İnternet Bağımlılığı). (Hocaoğlu Ç. (Editör). DSM-5'in Yeni Tanıları. Ankara: Türkiye Klinikleri,11: 87-96.

Goffman, E. (1968). Stigma: Notes on The Management of Spoiled İdentity. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.

Goldberg, I. (1999). Internet Addiction Disorder. Access At:www.Cog.Brown.Edu, Access Date: 09.08.2022.

Günüç, S., Kayri, M. (2010). Türkiye'de İnternet Bağımlılık Profili ve İnternet Bağımlılık Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik-Güvenirlik Çalışması. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 39(39): 220-32.

Helander, E. (1993). Prejudice and Dignity: An Introduction to Community-Based Rehabilitation, United Nations Development Program Report, New York: United Nations Development Programme.

Kalip, K. & Çöl, M. (2020), Teknolojiyle Bağlantılı Yeni Davranışsal Bozukluklar. Eskişehir Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Halk Sağlığı Dergisi, 5(2): 318.

Kim, S., & Kim, R. (2002). A Study Of İnternet Addiction: Status, Causes and Remedies, Journal of Korean Home Economics Association English Edition, *3*(1), 1-19.

Kuss, D. J. & Griffiths, M. D. (2011). Online Social Networking and Addiction A Review Of The Psychological Literature. International Journal of Environmental Research and Public Health, 8(9), 3528-3552.

Merrill, J.E. & Monti, P.M. (2015). Influencers Of The Stigma Complex Toward Substance Use and Substance Use Disorders. Center for Alcohol and Addiction Studies, Brown University.

Moore, D. & Li, L. (1998). Prevalence and Risk Factors of İllicit Drug Use By People With Disabilities. American Journal on Addictions, 7(2), 93-102.

Moore, L. L. D. (2001). Disability And İllicit Drug Use: An Application of Labeling Theory. Deviant Behavior, 22(1), 1-21.

Ogborne, A. C. & Smart, R. G. (1995). People with Physical Disabilities Admitted to A Residential Addiction Treatment Program. The American Journal of Drug And Alcohol Abuse, 21(1), 137-145.

Ögel, K. (2010). Sigara, Alkol ve Madde Kullanım Bozuklukları: Tanı, Tedavi ve Önleme. İstanbul: Yeniden Yayınları.

Özgül, A., Cayrat, E., Peker, F., Yazıcıoglu K. & Arpacıoglu O. (1998). Yaralanma Nedeniyle Erken Dönemde Organ Kaybı Olan ve Olmayan Hastaların Toplum İçinde Karşılaştıkları Fiziki ve Sosyal Sorunlar. Sosyal Hizmet Sempozyumu, İstanbul.

Özsoy, Y., Özyürek M. & Eripek S. (1997). Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar: Özel Eğitime Giriş, Karatepe Yayınları. Ankara, s. 12.

Öztürk, M. (2013). Hayata Renk Katanlar, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Yayınları.

Raghavendra, P., Newman, L., Grace, E. & Wood, D. (2015). Enhancing Social Participation in Young People with Communication Disabilities Living in Rural Australia: Outcomes of A Home-Based İntervention for Using Social Media. Disability and Rehabilitation, 37(17), 1576-1590.

Sahi, R. S., Schwyck, M. E., Parkinson, C. & Eisenberger, N. I. (2021). Having More Virtual İnteraction Partners During COVID-19 Physical Distancing Measures May Benefit Mental Health. Scientific Reports, 11(1), 1-9.

Samokhvalov, A. V., Popova, S., Room, R., Ramonas, M. & Rehm, J. (2010). Disability Associated with Alcohol Abuse and Dependence. Alcoholism: Clinical and Experimental Research, 34(11), 1871-1878.

Sarp, F. T. (2013). İşitme Engelli Bireylerde Görsel Algı, Sosyal Bilimler Enstitüsü Grafik Tasarımı Ana Sanat Dalı Programı, Yüksek Lisans Tezi, T.C. İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul, 28-30.

Slayter, E. & Steenrod, S. A. (2009). Addressing Alcohol and Drug Addiction Among People with Mental Retardation in Nonaddiction Settings: A Need For Cross-System Collaboration. Journal of Social Work Practice in The Addictions, 9(1), 71-90.

Stansfeld, S.A. (2009). Toplumsal Destek ve Toplumsal Birlik. Sağlığın Sosyal Belirleyicileri, Ed.: Michael Marmot ve Richard G. Wilkinson (Çev. Ed. İlker Kayı ve Yeşim Yasin). İnsev Yayınları, İstanbul. s. 173-200.

Stephenson, W. (1988). The Play Theory of Mass Communication. NJ: Transaction Boks.

Şimşek, E. & Balaban-Salı, J. (2014). The Role Of Internet Addiction And Social Media Membership on University Students Psychological Capital. Contemporay Educatonal Technology, 5(3), 239-256.

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2021). Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni, s.19.

Taylor, S. (1999). Health, İllness and Medicine. Sociology: Issues and Debates. London: MacMillanPress.

Tekalan, A. (2012). Uyuşturucu Maddelere Genel Bir Bakış. Yeşilay, Bağımlılık Tedavisi, Aylık Sağlık, Eğitim ve Kültür Dergisi, İstanbul, s:26.

To, W. T., Neirynck, S., Vanderplasschen, W., Vanheule, S. & Vandevelde, S. (2014). Substance Use and Misuse in Persons with Intellectual Disabilities (ID): Results of a Survey in ID and Addiction Services in Flanders. Research in Developmental Disabilities, 35(1), 1-9.

Uğurlu T.T., Şengül C.B. & Şengül C. (2012). Bağımlılık Psikofarmakolojisi, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 4(1):37-50.

WHO, (1980). International Classification of İmpairments, Disabilities And Handicaps. Geneva: World Health Organisation.

Yıldırım, B., Engin, E. & Yıldırım, S. (2011). Loneliness and Effective Factors in Alcohol and Drug Dependence/Alkol ve Madde Bağımlılarında Yalnızlık ve Etki Eden Faktörler, Journal of Psychiatric Nursing, 2(1), 25-31.

Van Boekel L.C., Brouwers, E.P.,Van, Weeghel J. & Garretsen, H.F (2015). Comparing Stigmatising Attitudes Towards People with Substance Use Disorders Between The General Public, Gps,Mental Health and Addiction Specialists and Clients, International Journal of Social Psychiatry, 61(6),539-549.

Vincent, L. & Chiwandire, D. (2019). Funding and İnclusion in Higher Education İnstitutions for Students with Disabilities. African Journal of Disability, 8(1), 1-12.

Young, K. S. (1998). Internet Addiction: The Emergence of a New Clinical Disorder. Cyper Psychology & Behaviour, 1(3), 237-244.

Young, K. (2004). Internet Addiction: A New Clinical Phenomenon and İts Consequences. American Behavioral Scientist, 48(4), 402-415.

ENGELLİLİĞE DAİR GÜNCEL KONULAR

Editörler
Prof. Dr. Kurtuluş Yılmaz GENÇ
Doç. Dr. Yasemin MAMUR IŞIKÇI
Doç. Dr. Esra Gökçen KAYGISIZ

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6637-18-4

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Aralık 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Günümüzde, engellilik konusu, sosyal adalet ve insan hakları bağlamında giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Engelli bireyler, tüm toplum kesimleri gibi temel insan haklarına sahip olup, bu hakların tam anlamıyla kullanılmasını gerektiren özel ihtiyaçlara sahiptirler. Bu bağlamda, engellilerin dijital hakları, istihdam hakları ve diğer temel hakları üzerinde durmak, toplumsal eşitlik ve kapsayıcılık için hayati önem taşımaktadır.

Engellilerin haklarının tanınması, sadece bireysel bir adalet meselesi değil, aynı zamanda toplumsal bir gerekliliktir. Engellilik, tüm toplumları ve her yaştan insanı etkileyebilen evrensel bir durumdur. Bu nedenle, engellilerin haklarının tanınması ve korunması, her bireyin potansiyeline ulaşabilmesi için gerekli bir temeldir. Engelli bireylerin eğitim, sağlık, istihdam ve sosyal hizmetlere eşit erişimi, toplumun her alanında tam ve etkin katılımlarını sağlamak için kritik öneme sahiptir.

Bununla birlikte engellilik, insanlık durumunun bir parçası olarak kabul edilmeli ve engelli bireylerin hakları, tüm insan hakları gibi korunmalıdır. Bu kitap, engellilerin insan haklarına dair kritik konuları ele almayı amaçlamaktadır. Engelli insanların hakları, sadece bir lütuf veya özel bir muamele olarak değil, temel insan hakları olarak ele alınmalıdır. Engelli kişilerin insan haklarına saygı, tüm insanlar için daha adil ve kapsayıcı bir dünya yaratmaya yönelik önemli bir adımdır.

Engelli haklarının tanınması sadece bireysel adalet meselesi değil aynı zamanda toplumsal bir gerekliliktir. Engelli bireylerin haklarına ve yaşam kalitelerine dikkat çekmek için yazılan bu kitaba emekleri ve kalemleri ile katkı veren tüm yazarlarımıza teşekkür ederiz.

Eserin yayım sürecinde karşılaşılan pek çok engel ve zorluğa rağmen SERÇEV Derneği'nin sunduğu maddi destek ve rehberlik, bu esere hayat vermiştir. Sadece yayım giderlerini karşılamakla kalmayıp aynı zamanda bu eseri daha iyi bir hale getirmemize yardımcı olan SERÇEV Derneği'ne katkılarından ötürü en içten teşekkürlerimizi sunarız.

Ülkenin farklı üniversitelerinde ve kurumlarında görev yapan çok sayıda akademisyenin ve SERÇEV yetkililerinin yoğun çabaları ile ortaya çıkan bu kitabın alana ilgi duyan herkese faydalı olmasını dileriz.

Prof.Dr. Kurtuluş Yılmaz GENÇ
Doç.Dr. Yasemin MAMUR IŞIKÇI
Doç.Dr. Esra Gökçen KAYGISIZ

İÇİNDEKİLER

ENGELLİLİK SOSYAL MODELİ 1
İlknur MEŞE

ENGELLİLER İÇİN KENDİNİ GERÇEKLEŞTİRME EYLEMİ OLARAK BİLİM, SANAT VE SPORDA ENGELLİ BAŞARI ÖYKÜLERİ 19
Emine Ela KÜÇÜK

ENGELLİLİK, SİVİL TOPLUM VE SERÇEV ÖRNEĞİNDE BİR GÖNÜLLÜLÜK HİKÂYESİ 32
Esmeray ALACADAĞLI

ENGELLİLİK VE BİLGİ ASİMETRİSİ 50
Müge YURTSEVER KILIÇGÜN

MOBBİNG VE ENGELLİLİK 67
Aslı ÇİLLİOĞLU KARADEMİR

ENGELLİLERDE SOSYAL DIŞLANMA 91
Emine Ela KÜÇÜK

İKTİSAT KURAMLARI ÇERÇEVESİNDE ENGELLİ İSTİHDAMI 106
Özlem EŞTÜRK

ENGELLİLERİN KAMU KURUMLARINDA İSTİHDAMI 123
Evren DİNÇER
Nazmi KÜÇÜKYAĞCI

ENGELLİLERİN ÖZEL SEKTÖR İŞLETMELERİNDE İSTİHDAMI 154
Erol IŞIKÇI

ENGELLİ BİREYLERİN GİRİŞİMCİLİĞİ 168
Hakan SİPAHİ

ENDÜSTRİ 4.0 DÖNEMİNDE ENGELLİLER AÇISINDAN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ 185
Kurtuluş Yılmaz GENÇ
Mustafa ŞEN

DİJİTAL DÖNÜŞÜMÜN ENGELLİLERİN İSTİHDAMI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ 200
Özkan SİR
Metin YILDIZ

ENGELLİLİK VE DİJİTAL ERİŞİM HAKKI.....215
Sebahat KUŞLU
Aliye BULUT

ENGELLİLİK VE SOSYAL MEDYA.....227
Aslıhan Ardıç ÇOBANER

AKILLI EV TEKNOLOJİLERİ VE BAĞIMSIZ YAŞAM TASARIMLARI.....243
Halil İbrahim ÇAKIR

ÖZEL EĞİTİMDE KULLANILAN ROBOT TEKNOLOJİLERİ.....261
Yakup SARPDAĞI
Mehmet Salih YILDIRIM

YAPAY ZEKÂ VE ENGELLİLİK.....291
Müge YURTSEVER KILIÇGÜN

İŞİTME ENGELLİLERE YÖNELİK TEKNOLOJİLER.....310
Halil İbrahim ÇAKIR

GÖRME ENGELLİLERE YÖNELİK TEKNOLOJİLER.....330
Ebubekir KAPLAN
Metin YILDIZ

FİZİKSEL ENGELLİLERE YÖNELİK TEKNOLOJİLER 343
Sebahat Altundağ

SON SÖZ 362

ÖZGEÇMİŞLER.....366

Kaynakça

Bilal, E. ve İ. Dağ, (2005), "Eğitilebilir Zihinsel Engelli Olan ve Olmayan Çocukların Annelerinde Stres, Stresle Başa Çıkma ve Kontrol Odağının Karşılaştırılması", *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, S. 12(2), s. 56-68.

Breton, D.L. (2010), *Acının Antropolojisi*. Çev. İ. Yerguz, İstanbul: Sel Yayınları.

Davis, L. J. (2011). "Kimlik Siyasetinin Sonu ve Dismodernizmin Başlangıcı: İstikrarsız Bir Kategori Olarak Sakatlık Üzerine", *Sakatlık Çalışmaları, Sosyal Bilimlerden Bakmak*, Der. Bezmez, D., Yardımcı, S., Şentürk, Y., Çev. F. B. Aydar, İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları, s. 501-520.

Duygun, T. ve N. Sezgin (2003), "Zihinsel Engelli ve Sağlıklı Çocuk Annelerinde Stres Belirtileri, Stresle Başa Çıkma Tarzları ve Algılanan Sosyal Desteğin Tükenmişlik Düzeyine Olan Etkisi", *Türk Psikoloji Dergisi,* S. 18(52), s. 37-52.

Furedi, F. (2013), *Paranoyak Anne-Babalık*, Çev. A. Tüfekçi, İstanbul: İz Yayınları.

Gallagher, J. J. vd. (1983), "Families of Handicapped Children: Sources of Stress and İts Amelioration", *Exceptional Children,* S. 50(1), s. 10-19.

Goffman, E. (2014). *Damga, Örselenmiş Kimliğin İdare Edilişi Üzerine Notlar,* Çev. Ş. Geniş, L. Ünsaldı, S.N. Ağırnaslı, Ankara: Heretik Yayınları.

Hughes, B. ve Paterson, K. (2011). "Sakatlık Sosyal Modeli ve Kaybolan Beden: Bir Yeti Yitimi Sosyolojisine Doğru", Der. Bezmez, D., Yardımcı, S., Şentürk, Y., *Sakatlık Çalışmaları, Sosyal Bilimlerden Bakmak*, Çev. F. B. Aydar, İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları, s. 63-80.

Kaner, S. (2004). "Engelli Çocukları Olan Anababaların Algıladıkları Stres, Sosyal Destek ve Yaşam Doyumlarının İncelenmesi", *Ankara Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi Kesin Raporu*, Ankara (acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/498/798.pdf).

Kazak, A. E. ve R. S. Marvin (1984), "Diffirences, Difficulties and Adaptation: Stress and Social Networks in Families With A Handicapped Child", *Family Relations,* S. 33, p. 67-77.

Olkin, R. ve Pledger, C. (2003). Can Disability Studies and Psychology Join Hands? *American Psychologist*, *58* (4), p. 296-304.

Prilleltensky, O. (2012). Eleştirel Psikoloji ve Engelli Çalışmaları: Anaakımı Eleştirmek, Eleştiriyi Eleştirmek, Ed. Fox, D., Prilleltensky, I., ve Austin, S., *Eleştirel Psikoloji,* Çev. E. Erdener vd., İstanbul: Ayrıntı Yayınları, s. 329- 349.

Meşe, İ. (2013). "Engellenmiş Annelik: Zihinsel Engelli Çocukların Anneleri", *Turkish Studies*, Cilt: 8/12, s. 841-858.

…….(2014). "Damgalamanın "Köşeye Sıkıştırdığı" Kadınlar: Zihinsel Engelli Çocukların Anneleri, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 7, Sayı: 31, s. 544-550.

…….(2014). "Engelliliği Açıklayan Sosyal Model Nedir*?", Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, Sayı: 33, Yıl: 14, s. 79-92.

Mullins, J. B. (1987), "Authentic Voices From Parents of Exceptional Children", *Family Relations,* S. 36, p. 30-33.

Salman, F.(Haz.) (2007), *Hep Yenik Başlama Duygusu, Türkiye'de Ayrımcılık Uygulamaları: Mağdurlar ve Uzmanlar Anlatıyor,* Ankara*:* Sivil Toplum Geliştirme Merkezi Yayınları.

Thomas, C. (2011). "Sakatlık Kuramı: Kilit Fikirler, Meseleler ve Düşünürler", Der. Bezmez, D., Yardımcı, S., Şentürk, Y., Çev. F. B. Aydar, *Sakatlık Çalışmaları, Sosyal Bilimlerden Bakmak*, İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları, s. 31-50.

Zola, I. K. (1989). Toward the Necessary Universalizing of a Disability Policy. *The Milbank Quarterly*, *Vol. 67*, Supplement 2 (Part 2). Disability Policy: Restoring Socioeconomic Independence, 401-428.

Kaynakça

American Foundation for the Blind (AFB), Helen Keller, https://afb.org/about-afb/history/helen-keller,

Barnes, C. (2003). Effectingchange: Disability, cultureand art. İçinde *Finding the Spotlight Conference* (Vol. 28, 31).

Birleşmiş Milletler (BM). (2008). Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme. https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/2312020100834bm_48.pdf,

Birleşmiş Milletler (BM). (2023). Participation in cultural life, recreation, leisure and sport. https://social.desa.un.org/issues/ disability/crpd/article-30-participation-in-cultural-life-recreation-leisure-and-sport,

Burgstahler, S. (1994). Increasing the representation of people with disabilities in science, engineering, and mathematics. *Information Technology and Disability, 1*(4), 4.

Çevik, O., ve Kabasakal, K. (2013). Spor etkinliklerinin, engelli bireylerin toplumsal uyumuna ve sporla sosyalleşmelerine etkisinin incelenmesi. *International Journal of Social and Economic Sciences*, *3*(2), 74-83.

Demir, G. T., ve İlhan, L. (2020). Engelli sporcularda spora katılım motivasyonu. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, *21*(1), 49-69.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ). (2001). International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF). https://www.who.int/standards/classifications/international-classification-of-functioning-disability-and-health,

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ). (2022). Global report on health equity for persons with disabilities. **Hata! Köprü başvurusu geçerli değil.**,

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ). (2023). Physicalactivity. https://www.who.int/health-topics/physical-activity#tab=tab_1,

Günay, U. (1993). Âşık Veysel ve âşık tarzı şiir geleneği. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 10*(1).

Hawking, S. (1994). *Black holesand baby universes and other essays*. Random House.

Hutzter, Y., ve Bar□Eli, M. (1993). Psychological benefits of sports for disabled people: A review. *ScandinavianJournal of Medicine&Science in Sports, 3*(4), 217-228.

International Council of Sport Science and Physical Education (ICSSPE), https://www.icsspe.org/sites/default/files/YOUNGPEOPLE.pdf,

İşitme Engelliler Federasyonu (İEF), Thomas Alva Edison, https://www.ief.org.tr/thomas-alva-edison/

Josephson, M. (2019). *Edison: A biography*. Plunkett Lake Press.

Lehman, K. (2011). Profile of Stephen Hawking. *Science&Technology Libraries, 30*(1), 1-19.

Malm, C., Jakobsson, J., ve Isaksson, A. (2019). Physical activity and sports—real health benefits: A review within sight into the public health of Sweden. *Sports, 7*(5), 127.

Milner, P., ve Kelly, B. (2009). Community participation and inclusion: People with disabilities defining their place. *Disability&Society, 24*(1), 47-62.

Scruggs, T., Mastropieri, M., ve Boon, R. (1998). Science education for students with disabilities: A review of recentresearch. *Studies in ScienceEducation, 32*(1), 21-44.

Sight Scotland, Who was Louis Braille?

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2023). Engelli Hakları Eylem Planı 2023-2025. https://aile.gov.tr/media/133056/engellihaklari _ulusal_eylem_plani_23-25.pdf,

Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü, https://shgm.gsb.gov.tr,

Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü, Ludwig van Beethoven, https://www.operabale.gov.tr/tr-tr/Sayfalar/artistdetail.aspx? ArtistId=5658,

TRT Spor, https://www.trtspor.com.tr/videolar/sumeyye-boyacinin-basarilarla-dolu-hayat-hikayesi-30846.html,

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2019). Türkiye Sağlık Araştırması, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Turkiye-Saglik-Arastirmasi- 2019-33661

Türkiye Milli Paralimpik Komitesi, https://www.tmpk.org.tr/kurulusu/

Türkiye Özel Sporcular Spor Federasyonu, https://tossfed.gov.tr/ozel-sporcular-italyadaki-avrupa-sampiyonasinda-26si-altin-59-madalya/,

White, M., ve Gribbin, J. (2002). *Stephen Hawking: A life in science*. 2nd ed. Washington, DC: Joseph Henry Press.

Zengin, S., ve Şentürk, i. (2022). Paralimpik oyunların tarihsel gelişimi. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 5*(1), 53-64.

Kaynakça

Arslan, O. (2001), *Kuramsal ve tarihsel aşamalarıyla sivil toplum ve Türkiye gerçeği*. İstanbul: Bayrak Yayıncılık.

Brand, Laurie A. (2001). Displacement for development? The ımpact of changing state-society relations, *World Development.29*(6), ss.961-976.

Babaoğlu, C. (2015). Türkiye'de engelli politikaları ve sivil toplum örgütlerinin kentsel engellipolitikalarına etkisi: Ankara örneği, Hacettepe Üniversitesi Sosyal BilimlerEnstitüsü, *Yayınlanmamış Doktora Tezi,* Ankara.

Burcu, E. (2006). Özürlülük kimliği ve etiketlemenin kitlesel ve sosyal söylemleri. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 23 (2), 61-83.

Burcu, E. (2011) , Türkiye'de engelli bireylere ilişkin kültürel tanımlamalar: Ankara örneği*, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 28 (1), 37-54.

Burcu, E. (2017), Türkiye'de engelli bireylerin dezavantajlı konumlarına engellilik sosyolojisinin eleştirel tavrıyla bakmak, *Toplum ve Demokrasi*, 11(24) Temmuz-Aralık,107-125

Demir, A., (2015). Türkiye'nin AB'ye uyum sürecinde engellilerin değişen konumu, *Sosyoloji Dergisi*, (31), 59-83.

Demir, Ö. ve Acar M. (2002). *Sosyal bilimler sözlüğü.* 3. Baskı,Vadi Yayınları.

Genç, Y.ve Çat, G. (2013). Engellilerin istihdamı ve sosyal içerme ilişkisi. *Akademik İncelemeler Dergisi, 8*(1), 363-393.

Gültekin, T.ve Sezer, S. (2017). Engelli ailelerin yaşadıkları sosyal ve ekonomik sorunlar*, Aydın İktisat Fakültesi Dergisi,* 2 (2), 81-100.

https://civicspace.eu/wp-content/uploads/2021/11/gonulluluk-ve-gonullulerle-calisma.pdf

http://www.siviltoplum.gov.tr/yillara-gore-faal-dernek-sayilari

http://www.siviltoplum.gov.tr/derneklerin-faaliyet-alanlarina-gore-dagilimi

Kalkınma Bakanlığı (2015). 10.Kalkınma Planı 2014-2018.Özürlülere Sunulan Hizmetlerin Etkinleştirilmesi Çalışma Grubu Raporu,https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/ Onuncu-Kalkinma-Plani-Ozurlulere-Sunulan-Hizmetlerin-Etkinlestirilmesi-Calisma-Grubu-Raporu.pdf.

Resmi Gazete (1999, 10.07). *Sakatların Mesleki Rehabilitasyonu ve İstihdamı Hakkında 159 Sayılı ILO Sözleşmesi.* https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/23815.pdf

SERÇEV (2020) Birlerin gücü. *SERÇEV Dergi.*11(34). 32-36, ISSN: 2146-2666.

Şentürk, M. (2022). Gönüllülüğün tarihsel ve toplumsal bağlamı*, Gönüllülük ve Gönüllülerle Birlikte Çalışmak içinde (1-21), Editör M. Şentürk,* İstanbul: İstanbul ÜniversitesiYayınları

T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı (2009). Türkiye Özürlüler Araştırması 2002. 2. Baskı. Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası.

T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (2010). Özürlülerin sorun ve beklentileri araştırması. https://www.aile.gov.tr/media/5602/ ozurlulerin-sorun-ve-beklentileri-arastirmasi-2010.pdf

TÜSEV. (2016). *Türkiye'de bireysel bağışçılık ve hayırseverlık,* İstanbul: TÜSEV Yayınları, Eylül 2016

Kaynakça

Akerlof, G. A. (1970). The market for "lemons": Quality uncertainty and the market mechanism. *The Quarterly Journal of Economics*, *84*(3), 488-500. https://doi.org/10.2307/1879431

Al Hamrani, N., ve Al Hamrani, A. (2021). People of determination (disabilities) recruitment model based on blockchain and smart contract technology.*Technology and Investment,12*, 136-150. https://doi.org/10.4236/ti.2021.123008.

Algan, F. M. (2020). Standardizasyon sisteminin yönetişimi. *Verimlilik Dergisi, 4,* 175-201. https://doi.org/10.51551/verimlilik.577405

Algan, F. M. (2022). Green standardization in the light of responsible governance. *EURAS 2022 Conference Book* (9-24). Glasgow.

Barutçugil, P. D. (2002). *Bilgi Yönetimi*. Kariyer Yayıncılık.

Bergh D. D., Ketchen D. J., Orlandi I., vd.,. (2019). Information asymmetry in management research: Past accomplishments and future opportunities. *J Manage, 45*, 122-158. https://doi: 10.1177/0149206318798026

Borg J., ve Larsson, S. (t.y.). *Disability and Human Development: Theories for Practice*. HAREC, Lund University, Sweden. https://www.dinf.ne.jp/m/1/257.pdf

Calvello, M. (t.y.). *Technology Glossary, Terms Starting With 'A', Asymmetric Information*. G2. https://www.g2.com/glossary/asymmetric-information-definition

Castka, P. (2020). The role of standards in the development and delivery of sustainable products: A research framework. *Sustainability, 12*(24), 10461. https://doi.org/10.3390/su122410461

Corduneanu-Huci, C., Hamilton, A., ve Ferrer, I. M. (2012). Causes and effects of information asymmetries in the policy-makingprocess (pp.207-232). *Understanding Policy Change*. The World Bank, https://doi.org/10.1596/9780821395387_CH07

Cutler, D. M. (2002). *Health Care and the Public Sector* (İçinde Handbook of Public Economics, volume 4, 2143-2244, eds. A. J. Auerbachand M. Feldstein). Elsevier.

Çavuş, E. (2020). *Engellilerin Hayatını Kolaylaştıran Teknolojiler*. https://www.engelli.com/engellilerin-hayatlarini-kolaylastiran-teknolojiler

Den Butter, F. A. G., Liu, J. ve Tan, Y. H. (2012). Using trust and reputation in government-to-business relationships: the authorized economic operator (AEO) as an example. *Government Information Quarterly, 29* (2), 2012, 261-274. https://doi.org/10.1016/j.giq.2011.05.004

Economics Online (2022, October 31). *The principalagent problem*. https://www.economicsonline.co.uk/definitions/the-principal-agent-problem.html/

El Zein, M., Bahrami, B. ve Hertwig, R. (2019). Shared responsibility in collective decisions. Nat Hum Behav 3, 554-559. https://doi.org/10.1038/s41562-019-0596-4

Eryılmaz, B., ve Biricikoğlu, H. (2011). Kamu yönetiminde hesap verebilirlik ve etik. *İş Ahlakı Dergisi, 4*(7), 19-45.

Ferris, J. M. (1992). School-based decisionmaking: A principal-agent perspective. *Educational Evaluation and Policy Analysis, 14*(4), 333-346. https://doi.org/10.3102/01623737014004

Genç, Y. ve Çat, G. (2013). Engellilerin istihdamı ve sosyal içerme ilişkisi. *Akademik İncelemeler Dergisi, 8*(1), 363-393.

GİB (t.y.). E*ngelliler İçin Vergi Rehberi 2022.* https://gib.gov.tr/sites/default/files/fileadmin/beyannamerehberi/2022/engelliler_vergi_rehberi_2022.pdf

Haq, M. Ul. (1995). *Reflection on Human Development*. Oxford University Pressç

Hasegawa, S. (2001, November 20). Development cooperation. UNU global seminar, kanazawa session (1-13). Global Issues and the United Nations, Tokyo.

Hwa, Y. S. (2005). Principal-agentrelationship in medicalcare: Elicitingpatients' preferences in patient-doctor relationship. *Jurnal Ekonomi Malaysia, 39*, 71-88.

KAP (t.y.). *Kamuyu Aydınlatma Platformu*. https://www.kap.org.tr/tr/

Katz, M. L., ve Rosen, H. S. (1998). *Microeconomics*. Irwin McGraw-Hill,

Kindness, D. (2023, August 29). *Principal-Agent Problem Causes, Solutions, and* Examples Explained. Investopedia. **Hata! Köprü başvurusu geçerli değil.**

Lim J-Y. (2007). The effect of patient's asymmetric information problem on elderly use of medicalcare. *Appl Econ., 39*, 2133-2142. https://doi.org/10.1080/00036840600707142

Mishra, D. P., Heide, J. B., ve Cort, S. G. (1998). Information asymmetry and levels of agency relationships. *Journal of marketing Research*, *35*(3), 277-295. https://doi.org/10.1177/00222437980350

Munro, L. T. (2001). A principal-agentanalysis of the family: Implications for the welfarestate. *The American Journal of Economics and Sociology, 60*(4), 795-814. https://doi.org/10.1111/1536-7150.00123

OECD (2012). *Education at a Glance 2012 Summaries*. http://www.oecd.org/edu/EAG%202012_e-book_EN_200912.pdf

Rothschild, M., ve Stiglitz, J. (1978). Equilibrium in competitive insurance markets: An essay on the economics of imperfectin formation. İçinde *Uncertainty in economics* (257-280). AcademicPress. https://doi.org/10.1016/B978-0-12-214850-7.50024-3

Rowley, J. (1998). Towards a framework for ınformation management. *International Journal of Information Management, 18*(5), 359-369. https://doi.org/10.1016/S0268-4012(98)00025-5

Sharma, S. (2023) *Asymmetric Information.*

Singh, D. (2023, July 7). *P-142 Understanding th ePrincipal-Agent Problem in Schools. Linkedin*. https://www.linkedin.com/pulse/p-142-understanding-principal-agent-problem-schools-dhiraj-singh#:~:text=The%20principal%2Dagent%20problem%20in%20a%20school%20setting%20typically%20involves,discipline%2C%20and%20the%20school's%20reputation.

Spence, M. (1973). Job Market Signaling. *QuarterlyJournal of Economics, 87* (3), 355-374. https://doi.org/10.2307%2F1882010

Stiglitz, J. E. (2000). The contributions of the economics of ınformation to twentieth century economics. *TheQuarterlyJournal of Economics, 115*(4), 1441-1478. https://doi.org/10.1162/003355300555015

Subaşıoğlu, F. (2000). Engellilerin internete erişimi üzerine. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi 40*, 3-4, 203-216.

Taylor-Gooby, P. (1991). *Social Change, Social Welfare and Social Science*. Harvester-Wheatsheaf, London and New York.

Taylor-Ide, D., ve Taylor C. E. (1995, February). Community based sustainable human development. A proposal for going to scale with self-reliant social development. *Primary Environmental Care (PEC) DiscussionPapers, No. 1*. United Nations Children'sFund,

Thakur, M. (2023, July 25). *Asymmetric Information*. EDUCBA. https://www.educba.com/asymmetric-information/

The Human Development Report (2022). *United Nations Development Programme (UNDP)*. https://www.undp.org/tr/turkiye/ publications/2022-insani-gelisme-raporu

TSE (t.y.). *Sürdürülebilir Gelecek İçin Standartlar Önemli.* https://www.tse.org.tr/haber/surdurulebilir-gelecek-icin-standartlar-onemli/

TSK (t.y.). Türkiye Sakatlar Konfederastonu. https://tsk.org.tr/

United Nations (t.y.a.) *Convention on the Rights of Persons with Disabilities and Optional Protocol*. https://www.un.org/disabilities /documents/convention/convoptprot-e.pdf

United Nations (t.y.b.). Department of EconomicandSocialAffairs, Sustainable Development, Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development.

Varian, H. R. (2002). *Intermediate Microeconomics: A Modern Approach* (6th ed.). WW Norton ve Co.

World Bank (2023, April 03). *Understanding Poverty, Topics: Disability Inclusion, Context*. https://www.worldbank.org/en/topic/disability

World Health Organization (2022). *Home, News, Almost One Billion Children and Adults with Disabilities and Older Persons in Need of Assistiv eTechnology Denied Access, Accordingto New Report. WHO and UNICEF Call on Governments, Industry, Donors and Civil Society to Fundand Prioritize Access to Assistive Products*. https://www.who.int/news/item/16-05-2022-almost-one-billion-children-and-adults-with-disabilities-and-older-persons-in-need-of-assistive-technology-denied-access--according-to-new-report

Kaynakça

Akbulut, S. (2012). Gerçekten eşit miyiz? Acı (ma), zayıf gör (me) ve yok say (ma) ekseninde engelli ayrımcılığı. *K. Çayır ve MA Ceyhan (der.), Ayrımcılık: Çok Boyutlu Yaklaşımlar, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları,* 1-15.

Akpulat, A. K. (2019). *İşverenin Engelli İşçi Çalıştırma Yükümlülüğü. İstanbul Hukuk Mecmuası,* 77(2), 523- 553.

Aksakal, F. N. B., Karaşahin, E. F., Dikmen, A. U., Avci, E., ve Özkan, S. (2015). *Workplace physical violence, verbal violence, and mobbing experienced by nurses at a university hospital. Turkish journal of medical sciences,* 45(6), 1360-1368.

Antonak, F. R. ve Livneh, H. (2000). Measurement of attitudes towards persons with disabilities. *Disability and rehabilitation,* 22(5), 211-224.

Branch, S., Ramsay, S. ve Barker, M. (2013). Workplace bullying, mobbing and general harassment: A review. *International Journal of Management Reviews,* 15(3), 280-299.

Branch, S., Ramsay, C. ve Barker, M. (2007). Managers in the firing line: contributing factors to workplace bullying by staff – an interview study. Journal of Management & Organization, 13, 264–281.

Chappell, D. ve Di Martino, V. (2006). *Violence at work.* International Labour Organization.https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_publ_ 9221108406_en.pdf

Cornoiu, T. S. ve Gyorgy, M. (2013). Mobbing in organizations. Benefits of identifying the phenomenon. *Procedia-Social and Behavioral Sciences,* 78, 708-712.

Duffy, M. ve Sperry, L. (2012). Mobbing. New York: Oxford University Press. 305

Çelen, A. İ. (2023). Engelliler-Sosyal Dışlanma ve Ayrımcılık. İçinde *Türkiye'de Engelliler ve Sosyal Politikalar,* (Ed. Şen, M.). Efe Akademi Yayınları.

Çögenli, M. Z. ve Asunakutlu, T. (2016). Akademide mobbing: ADIM üniversiteleri örneği. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 9(1), 17-32.

Dirican, O., Bozyel, Ö. A., Hülür, Ü., ve Öztaş, D. (2020). Mobbing in the case of primary health care providers. *Anadolu Psikiyatri Dergisi,* 21(1), 5-13.

Doğan, M. Mobbing ve Engelliler. 21.11-2014 https://www.engelliler.biz/forum/calisma-yasami-kurumlar-kadro lar-meslekler-ve-ozluk-haklari/140839-mobing-ve-engelliler.html

Durmaz; Ş., (2017). Engellilik ve İşgücü Piyasası, Bartın Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt: 8, Sayı: 15, 249- 276.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (2014). İşyerlerinde Psikolojik Taciz (Mobbing) Bilgilendirme Rehberi, https://www.csgb.gov.tr/media /1327/i%C5%9Fyerlerinde-psikolojiktaciz-mobbing-bilgilendirme-rehberi- 2014.pdf

Dünya Sağlık Örgütü (WHO), (1998). Violence and Health: Task Force on Violence and Health. https://www.who.int/publications/i/ item/9241545615

Einarsen, S., Hoel, H., Zapf, D. ve Cooper, C. L. (2011). The Concept of Bullying and Harassment at Work. İçinde *The European Tradition.* (Ed. Einarsen, H. Hoel, D. Zapf ve C. L. Cooper.), *Bulling and Harassment in the Workplace* (p. 4). CRC Press.

Einarsen, S. ve Mikkelsen, E.G. (2003) Individual effects of exposure to bullying at work. İçinde *Bullying And Emotional Abuse in the Workplace: International Perspectives in Research and Practice* (Ed., S. Einarsen, H. Hoel, D. Zapf ve C.L. Cooper). Taylor & Francis, 127–144.

EU-OSHA. (2002). Bullying at work. https://osha.europa.eu/de/ publications/factsheets/23

Ferris, P. (2004). A preliminary typology of organisational response to allegations of workplace bullying: see no evil, hear no evil, speak no evil. British Journal of Guidance & Counselling, 32, 389–395.

Formaspace. (2017). How to Prevent Bullying & Mobbing in the Workplace? https://formaspace.com/articles/workplace-bulletin/ prevent-bullying-mobbing-in-the-workplace/

Georgakopoulos, A. ve Kelly, M. P. (2017). Tackling workplace bullying. International Journal of Workplace Health Management, 10(6), 450-474. DOI: 10.1108/ijwhm-11-2016-0081.

Goris, S., Ceyhan, O., Tasci, S., Sungur, G., Tekinsoy, P., ve Cetinkaya, F. (2016). Mobbing against nurses in Turkey: How does it affect job satisfaction. *International Journal of Caring Sciences*, 9(3), 810-8.

Gould, R., Harris, S. P., Mullin, C., ve Jones, R. (2020). Disability, diversity, and corporate social responsibility: Learning from recognized leaders in inclusion. *Journal of Vocational Rehabilitation*, 52(1), 29-42.

Groeblinghoff, D., ve Becker, M. (1996). A case study of mobbing and the clinical treatment of mobbing victims. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 5(2), 277-294.

Guerrero, M. I. S. (2004). The development of moral harassment (or mobbing) law in Sweden and France as a step towards EU legislation. *BC Int'l & Comp. L. Rev.*, 27, 477.

Güleç, İ. ve Özden, E. (2019). Kasıtsız Hakaret (Microaggressions) ve Türkiye'de Sık Görülen Örnekleri. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 14(2), 121-162.

Güleç, E. (2018). Türkiye'de Engelli Olmak. İçinde *Ayrımcılığın Yüzleri* (Ed. Doğanay, Ü.), 156-162. Şen Matbaa.

Gün, G. (2014). Otel İşletmelerinde Mobbing ve İş Tatmini İlişkisi: Bitlis Örneği. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5, 81-96.

Harris, A. ve Enfield, S. (2003). *Disability, equality and human rights: A training manual for development and humanitarian organisations*. Oxfam GB.

International Labour Organization (ILO) ve Lloyd's Register Foundation (2022). Experiences of violence and harassment at work: A global first survey, https://doi.org/10.54394/IOAX8567

International Labour Organization (ILO) (2000). Introduction to Violence at Work.

İŞKUR Türkiye İş Kurumu http://www.iskur.gov.tr/kurumsalbilgi/istatistikler.aspx 2018.

Johnson, S. L. (2009). International perspectives on workplace bullying among nurses: a review. *International nursing review,* 56(1), 34-40.

Kağnıcıoğlu, D., Şişman, Y., Akgül, T., İlhan, Z. ve Boyacı, N. B. (2021). Türkiye'de Engelli İstihdamı, Kota Yöntemi Açısından Durum Analizi.

Kakoulakis, C., Galanakis, M., Bakoula-Tzoumaka, C., Darvyri, P., Chroussos, G., ve Darvyri, C. (2015). Validation of the Negative Acts Questionnaire (NAQ) in a Sample of Greek Teachers. *Psychology*, 6, 63-74. http://dx.doi.org/10.4236/psych.2015.61007

Kartal, M. T., Depren, Ö. ve Depren, S. K. (2019). Türk bankacılık sektöründe psikolojik taciz (mobbing) üzerine bir araştırma. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 14(54), 180-195.

Khoo, S. L., Tiun, L. T. ve Lee, L. W. (2013). Unseen challenges, unheard voices, unspoken desires: Experiences of employment by Malaysians with physical disabilities. *Kajian Malaysia: Journal of Malaysian Studies*, 31(1).

Lee, F. (1997). When the going gets tough, do the tough ask for help? Help seeking and power motivation in organizations. Organizational Behavior and Human Decision Processes, 72, 336–363.

Leiding, R. (2010). Mobbing in the library workplace: What it is and how to prevent it. *College & Research Libraries News*, [S.l.], v. 71, n. 7, 364-384, july. ISSN 2150-6698. https://doi.org/10.5860/crln.71.7.8406.

Leymann, H. (1996). The content and development of mobbing at work. *European journal of work and organizational psychology*, 5(2), 165-184.

Leymann, H. (1990). Mobbing and psychological terror at workplaces. *Violence and victims*, 5(2), 119-126.

Lippel, K. (2010). The law of workplace bullying: An international overview. *Comp. Lab. L. & Pol'y J.*, 32, 1.

Lutgen-Sandvik, P., Tracy, S.J. ve Alberts, J.K. (2007) Burned by bullying in the American workplace: prevalence, perception, degree and impact. *Journal of Management Studies*, 44 (6), 837–862.

Moayed, F.A., Daraishen, N., Shell, R. ve Salem, S. (2006) Workplace bullying: a systematic review of risk factors and outcomes. *Theoretical Issues in Ergonomics Science*, 7 (3), 311–327.

Molero Jurado, M. D. M., Martos Martínez, Á., Barragán Martín, A. B., Simón Márquez, M. D. M., Oropesa Ruiz, N. F., Sisto, M., ... ve Gázquez Linares, J. J. (2021). Emotional intelligence profiles and mobbing in nursing: The mediating role of social support and sensitivity to anxiety. *European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education*, 11(2), 345-357.

Özçatal, E. Ö., ve Aşkın, U. (2022, December). Disabled Employees as A Vulnerable Group in the Labor Market and Mobbing: A Qualitative Research in Tokat Province. In *Journal of Social Policy Conferences* (No. 83, 39-100). Istanbul University.

Pruettikomon, S., ve Louhapensang, C. (2018). A study and development of workplace facilities and working environment to increase the work efficiency of persons with disabilities: A Case Study Of Major Retail And Wholesale Companies in Bangkok. *The Scientific World Journal*, 2018.

Rayner, C. ve Keashly, L. (2005) Bullying at work: A perspective from Britain and North America. İçinde *Counterproductive Work Behavior: Investigations of Actors and Targets* (Ed. S. Fox & P.E. Spector). American Psychological Association, 271–296.

Salin, D. (2008). The prevention of workplace bullying as a question of human resource management: measures adopted and underlying organizational factors. Scandinavian Journal of Management, 24, 221–231.

Şen, M. İnsan Hakları Bağlamında Çalışma Hakkı. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 20(1), 143-162.

Tigrel, E. Y. ve Kokalan, O. (2009). Academic mobbing in Turkey. *International Journal of Educational and Pedagogical Sciences*, 3(7), 1473-1481.

Tuzunkan, D. (2018). Mobbing in tourism enterprises: The case of Turkish Riviera. *International Journal of Applied Engineering Research*, 13(4), 1813-1819.

TÜİK Türkiye İş Kurumu Küçük ve Orta Büyüklükteki Girişim İstatistikleri, 2021. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Kucuk-ve-Orta-Buyuklukteki-Girisim-Istatistikleri-2021-45685

Urgan, S. (2019). Engelli Yönetimi ile Tükenmişlik Arasındaki İlişkiye Yönelik Sağlık Yöneticilerinde Yapılan Bir Araştırma. OPUS International Journal of Society Researches, 18. UİK Özel Sayısı, 684-702.

Vartia, M. A. (2001). Consequences of workplace bullying with respect to the well-being of its targets and the observers of bullying. *Scandinavian Journal of Work, Environment & Health*, 27, 63-69.

Vornholt, K., Uitdewilligen, S. ve Nijhuis, F. J. (2013). Factors affecting the acceptance of people with disabilities at work: A literature review. *Journal of Occupational Rehabilitation*, 23, 463-475.

Yıldırım, H. ve Uysaloglu, B. (2012). Impact of demographic factors on employee's perception of mobbing: a case study from a logistics company. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 58, 634-644.

Yıldırım, A., ve Yıldırım, D. (2007). Mobbing in the workplace by peers and managers: mobbing experienced by nurses working in healthcare facilities in Turkey and its effect on nurses. *Journal of Clinical Nursing*, 16(8),1444-1453.

Yüksel, M., Adıgüzel, O. ve Yüksel, H. (2015). Dünyada ve Türkiye'de sosyal politika temelinde dezavantajlı bir grup olarak çocuk işçiler realitesi. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(4), 23-34.

Kaynakça

4857 s. İş Kanunu. (2003). https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.4857.pdf,

5378 s. Engelliler Hakkında Kanun. (2005). https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5378.pdf,

657 s. Devlet Memurları Kanunu. (1965). https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.657.pdf,

Antunes, A., Silva, M., Azeredo-Lopes, S., Cardoso, G., & Caldas-de-Almeida, J. M. (2022). Perceived stigma and discrimination among persons with mood and anxiety disorders: Results from the WHO World Mental Health Survey Portugal. *The European Journal of Psychiatry*, *36*(4), 280-287.

Baart, J., ve Taaka, F. (2017). Barriers to healthcare services for people with disabilities in developing countries: A literature review. *Disability, CBR & Inclusive Development*, *28*(4), 26-40.

Birleşmiş Milletler (BM). (1948). İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi. https://www.hsk.gov.tr/Eklentiler/Dosyalar/9a3bfe74-cdc4-4ae4-b876-8cb1d7eeae05.pdf,

Birleşmiş Milletler (BM). (2008). Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme. https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/2312020100834bm_48.pdf,

Birleşmiş Milletler (BM). (2016). Leaving no one behind: the imperative of inclusive development. https://www.un.org/esa/socdev/rwss/ 2016/full-report.pdf,

Birleşmiş Milletler (BM). (2018). Realization of the sustainable development goals by, for and with persons with disabilities. https://social.un.org/publications/UN-Flagship-Report-Disability-Final.pdf,

Bright, T., ve Kuper, H. (2018). A systematic review of access to general healthcare services for people with disabilities in low and middle income countries. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, *15*(9), 1879.

Burchardt, T., Le Grand, J., ve Piachaud, D. (2001). Understanding social exclusion. Oxford: Oxford University Press.

Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2020). https://www.cdc.gov/ncbddd/disabilityandhealth/disability-barriers.html, Son erişim zamanı: 29 Ekim 2023.

Dassah, E., Aldersey, H., McColl, M. A., ve Davison, C. (2018). Factors affecting access to primary health care services for persons with disabilities in rural areas: a "best-fit" framework synthesis. *Global Health Research and Policy*, 3(1), 1-13.

Dembo, R. S., Mitra, M., ve McKee, M. (2018). The psychological consequences of violence against people with disabilities. *Disability and Health Journal*, 11(3), 390-397.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ). (2001). International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF).https://www.who.int/standards/classifications/international-classification-of-functioning-disability-and-health,

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ). (2010). Poverty and social exclusion in the WHO European Region. https://www.who.int/publications/i/ item/poverty-and-social-exclusion-in-the-who-european-region,

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ). (2021a). Global report on ageism. https://www.who.int/publications/i/item/9789240016866,

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ). (2021b). Violence against women prevalence estimates, 2018 – Global fact sheet. https://www.who.int/publications/i/item/WHO-SRH-21.6,

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ). (2023). Disability. https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/disability-and-health,

Fortune, N., Madden, R. H., ve Clifton, S. (2021). Health and access to health services for people with disability in Australia: data and data gaps. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, *18*(21), 11705.

Harrison, J. A., Thomson, R., Banda, H. T., Mbera, G. B., Gregorius, S., Stenberg, B., ve Marshall, T. (2020). Access to health care for people with disabilities in rural Malawi: what are the barriers?. *BMC Public Health*, *20*(1), 1-17.

Hughes, K., Bellis, M. A., Jones, L., Wood, S., Bates, G., Eckley, L., vd. (2012). Prevalence and risk of violence against adults with disabilities: a systematic review and meta-analysis of observational studies. *The Lancet*, *379*(9826), 1621-1629.

Kavanagh, A. M., Krnjacki, L., Beer, A., Lamontagne, A. D., ve Bentley, R. (2013). Time trends in socioeconomic inequalities of women and men with disabilities in Australia: evidence of persisting inequalities. *International Journal for Equity for Equity in Health*, 12, 73.

Kim, K. M., Kim, D. K., Shin, Y. R., ve Yoo, D. C. (2016). Social exclusion of people with disabilities in Korea. *Social Indicators Research*, *129*, 761-773.

Kuper, H., Monteath-van Dok, A., Wing, K., Danquah, L., Evans, J., Zuurmond, M., ve Gallinetti, J. (2014). The impact of disability on the lives of children; cross-sectional data including 8,900 children with disabilities and 898,834 children without disabilities across 30 countries. *PloS One*, *9*(9), e107300.

Levitas, R., Pantazis, C., Fahmy, E., Gordon, D., Lloyd-Reichling, E., ve Patsios, D. (2007). The multi-dimensional analysis of social exclusion. https://core.ac.uk/reader/219371790,

Lindsay, S., Fuentes, K., Tomas, V., ve Hsu, S. (2023). Ableism and workplace discrimination among youth and young adults with disabilities: A systematic review. *Journal of Occupational Rehabilitation*, *33*(1), 20-36.

Marmot, M., ve Wilkinson, R. G. (2005). Poverty, social exclusion, and minorities. *Social Determinants of Health*, 196-223.

Márton, S. M., Polk, G., ve Fiala, D. R. C. (2013). Convention on the Rights of Persons with Disabilities. USA: United Nations.

Nario-Redmond, M. R. (2020). *Ableism: The Causes and Consequences of Disability Prejudice*. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, Inc.

O'Donnell, P., O'Donovan, D., ve Elmusharaf, K. (2018). Measuring social exclusion in healthcare settings: a scoping review. *International Journal for Equity in Health*, *17*, 1-16.

Ocran, J. (2022). “There is something like a barrier”: Disability stigma, structural discrimination and middle-class persons with disability in Ghana. *Cogent Social Sciences*, *8*(1), 2084893.

Özata, M., ve Karip, S. (2017). Engelli bireylerin sağlık hizmetleri kullanımında yaşadıkları sorunlar: Konya örneği. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, *20*(4), 397-407.

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2021). Erişilebilirlik Kılavuzu. https://www.aile.gov.tr/media/65613/erisilebilirlik_kilavuzu_2021.pdf,

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2022). Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni Ocak’22. https://www.aile.gov.tr/media/98625/eyhgm_istatistik_bulteni_ocak_2022.pdf,

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2023). Engelli Hakları Eylem Planı 2023-2025.https://aile.gov.tr/media/133056/engelli_haklari _ulusal_eylem_plani_23-25.pdf,

T.C. Sağlık Bakanlığı. (2021). Sağlık İstatistikleri Yıllığı. https://dosyasb.saglik.gov.tr/Eklenti/45316,siy2021-turkcepdf.pdf,

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM). (2008). Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/567). https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d23/c033/tbmm23033025ss0227.pdf,

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2019). Türkiye Sağlık Araştırması, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Turkiye-Saglik-Arastirmasi -2019-33661,

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO). (2021).ILO Disability Inclusion Policy and Strategy 2020-23. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/--ifp_skills/documents/publication/wcms_821102.pdf,

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO). (2022). New ILO database highlights labour market challenges of persons with disabilities. https://ilostat.ilo.org/new-ilo-database-highlights-labour-market-challenges-of-persons-with-disabilities/,

Yon, Y., Mikton, C., Gassoumis, Z. D. ve Wilber, K. H. (2019). The prevalence of self-reported elder abuse among older women in community settings: a systematic review and meta-analysis. *Trauma, Violence, & Abuse*, 20(2), 245-259.

Kaynakça

Aktan, C.C. ve Özkıvrak Ö., (2008). Sosyal Refah Devleti, Okutan Yayıncılık, İstanbul

Altan, Ö. Z. (2004). Sosyal Politika Dersleri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, No. 1592.

Arıkan, C. (2002). Sosyal Model Çerçevesinde ÖzürlülüğeYaklaşım, Ufkun Ötesi Bilim Dergisi, Cilt 2, Sayı 1, ss.11-25.

Aydınöz, G. (2008). Engellinin Sosyal Güvenliği Bakımından Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmetler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Galatasaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Barnes, C., ve Mercer , G. (2003).Disability: KeyConcepts, PolityPress,

Barry, N. P. (2004). Modern Siyaset Teorisi, Çev. Mustafa Erdoğan, Yusuf Şahin, Ankara, Liberte Yayınları

Bezmez D., Yardımcı,S. ve Şentürk Y. (Der.),(2011). Sakatlık Çalışmaları: Sosyal Bilimlerden Bakmak, Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul, Ekim, 17-27.

Braddock, D.L. ve Parish, S.L. (2011). Sakatlığın Kurumsal Tarihi, Bezmez D., Yardımcı, S.,Şentürk Y. (Der.), Sakatlık Çalışmaları: Sosyal Bilimlerden Bakmak, Koç Üniversitesi Yayınları,İstanbul, 101-187.

Briggs, A. (2000). The Welfare State in Historical Perspective. İçinde. *The Welfare State:* A Reader (Ed. C. Pierson ve F. G. Castles). USA: Blackwell Publishing.

Cavkaytar A. ve Artar, T. M. (2019). Zihin Yetersizliği Olan Bireyler İçin İş Ve Meslek Eğitimi. Eğiten Kitap.

Casteras, D., K. (2005).WelfareStateandLabourMobilitiy: TheImpact of Bismarck'sSocialLegislation on GermanEmigrationBefore World War I, Institut'dEtudesPolitiques, Paris University of California, Berkeley, June

Çalık, S., (2004). Özürlülüğün Ölçülmesinde Metodolojik Yaklaşımlar ve 2002 Türkiye Özürlüler Araştırması, Öz-Veri, Cilt: 1, Sayı: 2, Ankara, s: 303-332.

Çelik, A., (2014).Avrupa Birliği Sosyal Politikası ve Türkiye, İstanbul: Kitap Yayınevi.

Çınarlı, S., (2010), Engellilere Yönelik Kamu Hizmetleri, Kazancı Hukuk Yayınevi.

Dolu, E., (2019). Avrupa Ülkelerinde ve Türkiye'de Engellilere Yönelik Bakım Politikaları ve Uygulamaları, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Esping-Andersen, G. (1996). After The Golden Age? Welfare State Dilemmain a Global Economy, Welfare States in Transition: National Adaptations. İçinde *Global Economies*, (Ed. G. Esping-Andersen) SAGE Publications, London, 1-31.

Esping-Andersen G. (2000), The Three Political Economies of the Welfare State. İçinde *The Foundations of the Welfare State III*, (Ed: Robert E., ve Deborah Mitchell, C.) An Elgar Reference Collection, 175-197.

Gough, I. (2003). Refah Devleti, (Çev.Kamil Güngör), New Palgrave Dictionary of Economics, Vol 4,. 895-97.

Gümüş, İ., (2018). Tarihsel Perspektiften Refah Devleti: Doğuş, Yükseliş ve Yeniden Yapılanma Süreci, Journal of Political Administrative and Local Studies, Cilt:1 Sayı:1 s.33-66

Hobsbawm, E.J.,(2008).Sanayi ve İmparatorluk, Çev. Abdullah Ersoy, Ankara, 4.bs, Dost Kitabevi Yayınları

Holden, C. (2003). Decommodification and the Workfare State, Political Studies Review, Vol.1, 303-316.

Hunt, E. K. (2009).İktisadi Düşünce Tarihi, Çev. Müfit Günay, Ankara, Dost Kitabevi.

Jackson, C. R. (1993). Infirmative action: The Law of the Severely Disabled in Germany. Central European History, 26 (4), 417-455.

Kara, U. (2004), Sosyal Devletin Yükselişi ve Düşüşü, Türkiye Ortadoğu Forumu Vakfı, Özgür Üniversite, Ankara.

Karaaslan, L. (2019). Engelli istihdamında destekli istihdam ne vadediyor? İşe Katıl HayataAtılProjesi Örneği. Karatahta/İş Yazıları Dergisi, 14, 77-108.

Karaaslan, L. (2020). Geçmişten Günümüze Engelli İstihdamı: Engelliler İçin Nitelikli İstihdamda Yeni Yaklaşımlar, Çalışma İlişkileri Dergisi, Cilt: 1, Özel Sayı, s.46-58

Kağnıcıoğlu, D., Şişman Y., Akgül T., İlhan Z. Ve Boyacı N.B., (2021), Türkiye'de Engelli İstihdamı, Kota Yöntemi Açısından Durum Analizi: İşveren ve İşveren Vekilleri ile Bir Araştırma, Nobel Yayınları

Koca, C. (2010). Engelsiz Şehir Planlaması Bilgilendirme Raporu. Dünya Engelliler Vakfı.

Myrdal, G. (1967). Planning in the Welfare State, The Welfare State: Selected Essays, Ed. Charles I. Schottland, Harper Torchbooks, NewYork

Offe, C. (1982). Some Contradictions of the Modern Welfare State, Critical SocialPolicy, Volume 2, Issue 7, 7-16.

Orhan, S. (2013). Türkiye'de Özürlü Dostu İstihdam Politikaları (Durum Analizi ve Öneriler), T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi Yayınları Yayın No: 35.

Özaydın M.M. ve Ölmezoğlu İri N.İ., (2020). İşgücü Piyasalarında Engelli İstihdamı Üzerine Emek Arz Yönlü Bir Araştırma: Gümüşhane Örneği, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.25, S.1, 89-110

Scharpf, F.W., Vivien, V. ve Schmidt, A. (2000). Introduction, Welfare and Work in the Open Economy vol.1. İçinde, Edt. Fritz W. Scharpf ve Vivien A. Schmidt, Oxford University

Seeleib-Kaiser, M., (2007). Welfare State Transformations in Comparative Perspective: Shifting Boundaries of 'Public' and 'Private' Social Policy., Political Studies Association's Annual Conference, University of Bath.

Serter, N. (1994), Devlet Görevlerindeki Gelişmelerin Sonucu Olarak Sosyal Devlet, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul

Seyyar, A. (2000). Uluslararası Boyutuyla Engelli Kota Sistemi., 6 (1).

Spicker, P. (2000).The Welfare State: A General Theory, Sage Publications

Starke, P. (2006). The Politics of Welfare State Retrenchment: A Literature Review, Social Policy & Administration, Vol. 40, No. 1, p. 104–120.

Şen, M., (2018). Türkiye'de Engellilere Yönelik İstihdam Politikaları: Sorunlar ve Öneriler, Sosyal Güvenlik Dergisi, Cilt:8, Sayı:2, 129-152

Şenkal, A., Sarıipek, D. B. (2007). Avrupa Birliği'nin Karşılaştırmalı Refah Modelleri ve Sosyal Politikada Devletin Değişen Rolü. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi(*14*), 146-175.

Tsukada, H. (2002). Economic Globalization and the Citizens Welfare State, Sweden, UK, Japan, US, Ashgate Publishing Limited

WHO. (1993). International Classification of Impairments Disabilities and Handicaps, World Health Organization, Geneva.

Winter, J.A. (2004).Toplumsal Bir Sorun Çözümleyici Olarak Özürlü Hakları Hareketinin Gelişimi,Çev.:M.Ergün, Öz-Veri Dergisi, T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı, 1(2), 153-375.

World HealthOrganization, (2011).World Report On Disability, World Health Organization and World Bank, Geneva, Switzerland.

Yenipazarlı A., Çondur F., Cömertler N., (2020). Engelli Bireylerin Kamu Hizmetlerinden Memnuniyeti: Nazilli İlçesi Örneği, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:7, Sayı:2, s.77-93

Kaynakça

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. (2015). *Kamuda Engelli İstihdamı Analizi.* Ankara: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. (2021, 12 09). *2030 Engelsiz Vizyon Belgesi.*Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı: https://www.aile.gov. tr/media/94718/2030_engelsiz_vizyon_belgesi.pdf

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. (2023, 02 03). *Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı (2023-2025).* Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı: https://www.aile.gov.tr/media/133056/engelli_haklari_ulusal_ eylem_plani_23-25.pdf

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2023). *Engelli Bireyler İçin Bilgilendirme Rehberi.* Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı: https://www.aile.gov.tr/ media/131394/engelli_bireyler_icin_bilgilendirme_rehberi.pdf

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2023). *Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni.* Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı: https://www.aile.gov.tr/media/131394/ engelli_bireyler_icin_bilgilendirme_rehberi.pdf

Ay, S. (2012). Türkiye'de İşsizliğin Nedenleri: İstihdam Politikaları Üzerine Bir Değerlendirme. *Yönetim ve Ekonomi, 19*(2), 321-341.

Birleşmiş Milletler Asya-Pasifik Ekonomik ve Sosyal Komisyonu (ESCAP). (2012, 11 30). *Asya-Pasifik Bölgesinde Engelli Bireyler İçin Hakların Hayata Geçirilmesine Yönelik Incheon Stratejisi.* Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı:https://www.aile.gov.tr/media/93904/ incheon-stratejisi.pdf

Çaha, H. (2016). Engellilerin Toplumsal Hayata Katılmasına Yönelik Politikalar: Türkiye, ABD ve Japonya Örnekler. *İnsan ve Toplum Dergisi, 5*(10), 133.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. (2017, 10 31). *Ulusal İstihdam Stratejisi.* Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğü:https://www.csgb.gov.tr/cgm/dokumanlar/ulusal_ istihdam_stratejisi/

Çepniler, F., Akkurt, A., Bozkır, B., ve Akti, N. (2014). İşgücü Piyasasında Engellilerin Mesleki Yeterliliklerinin İşveren ve Engelliler Tarafından Değerlendirilmesi ve Çözüm Önerileri. *14-Uluslararası Engellilerin İstihdamı Sosyal Güvenlik Sorunları ve Çözüm Önerileri Kongresi* (s. 147-158). Ankara: Engelliler Konfederasyonu.

Çiftçi, A. (2013). Engellilere Yönelik İstihdam Uygulamaları. *İstihdamda 3İ* (9), 36-41.

Engelliler Konfederasyonu. (2014). Uluslararası Engellilerin İstihdamı Sosyal Güvenlik Sorunları ve Çözüm Önerileri Kongresi. *17-19 Ekim 2014 Uluslararası Engellilerin İstihdamı Sosyal Güvenlik Sorunları ve Çözüm Önerileri Kongresi* (s. 1-400). Ankara: Engelliler Konfederasyonu.

Genç, Y., ve Çat, G. (2013). Engellilerin İstihdamı ve Sosyal İçerme İlişkisi. *Akademik İncelemeler Dergisi, 8*(1), 363-393.

Güloğlu, T., Akman, A. C., ve Güloğlu, F. K. (2014). İşverenler Neden Engelli İstihdam Etmek İstemiyorlar:Yalova İlinde Bir Araştırma. *Uluslararası Engellilerin İstihdamı Sosyal Güvenlik Sorunları ve Çözüm Önerileri Kongresi* (159-165). *17-19 Ekim,* Ankara

Kuzgun, İ. K. (2013). Engelli İşgücü İstihdam Stratejisinin Yorumlanması. *İstihdamda 3İ*(9), 45-47.

Mevzuat Bilgi Sistemi. (2009, 08 09). *Kamu Kurum ve Kuruluşlarına İşçi Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik.* 0 Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi: https://www.mevzuat. gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=200915188&MevzuatTur=21&MevzuatTertip=5

Morkoç, A., Vatan, M., ve Akalın, E. (2014). Engelli Bireylerin İstihdam Edilmesinde İş v e Meslek Danışmanlarının Rolü. *Uluslararası Engellilerin İstihdamı Sosyal Güvenlik Sorunları ve Çözüm Önerileri Kongresi* (195-209). *17-19 Ekim, 2014* Ankara

Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi. (2023, 02 27). *2023-EKPSS/Kura İle Engelli Kamu Personeli Yerleştirme Tercih Kılavuzu.* Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi: https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/ 2023/EKPSS/KURA /TERCIH/kkilavuz05012023.pdf

Öz, C., ve Orhan, S. (2013). Engelli İstihdam Yöntemleri Üzerine. *İstihdamda 3İ*, 52-55.

Poyraz, E., ve Eyidiker, U. (2019). Engellilerin Kamuda İstihdamının Hukuksal İncelemesi. *Uluslararası Sosyal Politika Kongresi (TAEM Kongreleri)* (151-168). *18-20 Haziran* Ankara:

Resmi Gazete. (1999, 09 13). *Sakatların Mesleki Rehabilitasyonu ve İstihdamı Hakkında 159 Sayılı ILO Sözleşmesi.* Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete: https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/23815.pdf

Resmi Gazete. (2004, 05 22). *5170 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun.* Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete: https://www.resmigazete .gov.tr/eskiler/2004/05/20040522.htm#1

Resmi Gazete. (2007, 04 09). *(Gözden Geçirilmiş) Avrupa Sosyal Şartı.* e Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete: https://www.resmigazete .gov.tr/eskiler/2007 /04/20070409-1.htm

Resmi Gazete. (2009, 07 14). *Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme.* Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete:https://www.resmigazete. gov.tr/eskiler/2009/07/20090714-1.htm

Resmi Gazete. (2010, 05 13). *5982 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun.* Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete:https://www.resmigazete. gov.tr/eskiler/2010/05/20100513-1.htm

Resmi Gazete. (2014, 02 07). *Engelli Kamu Personel Seçme Sınavı ve Engellilerin Devlet Memurluğuna Alınmaları Hakkında Yönetmelik.* e Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete: https://www.mevzuat.gov.tr/ MevzuatMetin/ 3.5.20145780.pdf

Resmi Gazete. (2018, 07 10). *Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 1).* Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete: https://www.mevzuat. gov.tr/mevzuatmetin/19.5.1.pdf

Resmi Gazete. (2022, 03 08). *Engelli Bireylere Yönelik Sınav Uygulamalarında ve Engelli Kontenjanında Aranacak Sağlık Şartlarına Dair Yönetmelik.* Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete: https://www.resmigazete. gov.tr/eskiler/2022/03/ 20220308-13.htm

Resmi Gazete. (2022, 01 27). *Korumalı İşyerleri Hakkında Yönetmelik.* 09 10, 2023 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/01/20220127-1.htm adresinden alındı

Sakınç, S., Demirci, D., Şanöz, F. ve Şahin, E. E. (2014). Engelli Bireylerin Çalışma Hayatında Karşılaştıkları Sorunlar Ve Çorum İli Araştırması. *17-19 Ekim 2014 Uluslararası Engellilerin İstihdamı Sosyal Güvenlik Sorunları ve Çözüm Önerileri Kongresi* (s. 233-245). Ankara: Engelliler Konfederasyonu.

Sav, A. ve Sav, N. Ö. (2013). Usûlüne Göre Yürürlüğe Konulmuş Temel Hak ve Özgürlüklere İlişkin Milletlerarası Antlaşmaların Özü ve Kapsamı Hakkında. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*(109), 401-408.

Şen, M. (2018). Türkiye'de Engellilere Yönelik İstihdam Politikaları: Sorunlar ve Öneriler. *Sosyal Güvenlik Dergisi, 8*(2), 129-152.

Türkiye İş Kurumu. (2023, 08 24). *Engelli İstihdamı*. Türkiye İş Kurumu: https://www.iskur.gov.tr/isveren/engelli-istihdami/

Türkiye İş Kurumu. (2023b, 08 28). *DSİ Açık Engelli İş İlanı*. Türkiye İş Kurumu: https://esube.iskur.gov.tr/Istihdam/AcikIsIlanDetay.aspx?uiID=00007752287&isyeriTuru=Kamu

Ülgener, S. F. (1980). *Milli Gelir, İstihdam ve İktisadi Büyüme* (6. baskı b.). İstanbul: Der Yayınevi.

Yılmaz, E. (2014). Engelli Bireylerin İstihdam Edilebilirliğinin Tespiti Ve İstihdam Sürecinde İşverenlerin Ve Engelli Çalışanların Karşılaştığı Sorunlar. *Uluslararası Engellilerin İstihdamı Sosyal Güvenlik Sorunları ve Çözüm Önerileri Kongresi*, *17-19 Ekim 2014, Ankara,* 166-176.

Kaynakça

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2013) *Herkes İçin Engelsiz İşyerleri İşverenler İçin Rehber,* https://www.aile.gov.tr/media/ 5648/01-herkes-icin-erisilebilir-isyerleri-kitabi-tumu.pdf

Ayyıldız, M. T. (2018).*Engellilerin İstihdam Sorunlarına Yönelik Kamu Politikaları*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale.

Barrett, A, M. Thomasan, B. (1964). *The Placement Process in Vocational Rehabilitation Counseling*, GTP Bulletin. No. 2. Rehabilitation Services. No. 545. USA.

Birleşmiş Milletler (BM) Engelli Hakları Sözleşmesi (3 Mayıs 2008, Kabul tarihi: 28 Ekim 2009) Resimler/Dokuman/2312020100834bm_48.pdf

Çebi, M. (2023) Türkiye'de Engelli İşçi İstihdamı, *İstihdamda 3İ*, Ocak-Haziran 2021,sayı 34, 40-45.

Genç, Y., ve Çat, G. (2013). Engellilerin İstihdamı ve Sosyal İçerme İlişkisi. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 8(1), 363-393.

Güredi, H. (2021) Engellilerin Mesleki Eğitimi ve İş Gücü Piyasasına Kazandırılmalarında İŞKUR'un rolü, *İstahdamda 3i*, Türkiye İşçi Kurumu, Sayı 34, 60-65.

İŞKUR İstihdamı Zorunlu Kontenjanların istatistikleri, https://www.iskur.gov.tr/kurumsal-bilgi/istatistikler/

KOSGEB Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı, https://www.kosgeb.gov.tr/ site/tr

Orhan, S. (2013).*Türkiye'de Özürlü Dostu İstihdam Politikaları (Durum Analizi ve Öneriler*, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Uzmanlık Tezi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi Yayınları, Yayın No: 35.

Öz, C. ve Orhan, S. (2013). Engelli İstihdam Yöntemleri Üzerine. *İstihdamda 3İ*, 52-55.

Sökül, B. (2021). Engellilerin Mesleki Eğitimi ve İş Gücü Piyasasına Kazandırılmalarında İŞKUR'un rolü, *İstahdamda 3i*, Türkiye İşçi Kurumu, Sayı 34, 24-29.

Suci Selçuk, D. (2019). *Engellilerin Çalışma Hayatında Karşılaştıkları Sorunlar: Çanakkale Belediyesi Örneği*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale.

TC Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2030 Engelsiz Vizyon Belgesi. (3 Aralık 2021). https://www.aile.gov.tr/media/135666/2030engelsiz vizyonbelgesi.pdf

TC Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni (Temmuz 2023) https://www.aile.gov.tr/media/140662/eyhgm istatistikbultenitemmuz23.pdf

TC Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı 2023-2025, https://aile.gov.tr/media/133056/engellihaklari ulusal eylemplani_23-25.pdf

URL 1: https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Turkiye-Saglik-Arastir masi 2019-33661

URL 2: KOSGEB, https://www.kosgeb.gov.tr/site/tr/genel/haftaninkobisi/ 5852/engeli-onu-engellemedi-hobisini-isi-yapti

URL 3: https://www.fev.org.tr/tr/projeler/proje-zamani/tamamlanan-projeler

URL 4: https://www.iskur.gov.tr/kurumsal-bilgi/istatistikler/

Kaynakça

Anadolu Ajansı. (2021). İşitme engelli kadın girişimci "Sessiz Fırın" projesiyle kendi işini kurdu.

Arıkan, A. P. S. (2018). *Destekli İstihdam Kavramı*. İçinde Engelli Bireylerin Destekli İstihdamı Kitabı (Eds. S. Arıkan, E. Ayyıldız), Akademik Kitaplar, İstanbul Medeniyet Üniversitesi.

Arnold N.ve Seekins T. (2002). Self-Employment: A Process for Use by Vocational Rehabilitation Agencies. *Journal of Vocational Rehabilitation*. 17, 107–113.

Barnes, C. (1991). Disabled People in Britain and Discrimination: A Case for Anti-Discrimination Legislation, C. Hurst & Co, Publishers.

Blindlook. (2023). Our story. https://www.blindlook.com/about-us

Boylan, A. ve Burchardt, T. (2003). Barriers to Self-Employment for Disabled People. *Small Business Service*, London

Boz, B. (2020). Yüzyılın en büyük girişimcilerinden Richard Bransonkimdir? https://networkokulu.net/yuzyilin-en-buyuk-girisimcilerinden-richard-branson-kimdir/

Business Disability Forum. (t.y.). Caroline Casey. https://businessdisabilityforum.org.uk/speakers/caroline-casey/

Caldwell, K., Parker Harris, S., ve Renko, M. (2017). *Women, Disability, and Entrepreneurship*. İçinde *Routledge Companions in Business, Management and Accounting. The Routledge Companion to Global Female Entrepreneurship*, (Eds: C. Henry, T. Nelson ve K. V. Lewis). Routledge.

Cooney, T. (2008). Entrepreneurs with Disabilities: Profile of a Forgotten Minority, *Irish Business Journal,* 4 (1). 119-129.

Çiftci, B. (2022). Dislektik girişimciler: dezavantaj sanılan şeyler nasıl fırsata dönüştürülür? https://www.kisiselgelisim.com/dislektik-girisimciler-dezavantaj-sanilan-seyler-nasil-firsata-donusturulur/

Çiftçi, G. E. (2022). *Engelli Girişimciliği*, Girişimcilikte Güncel Yaklaşımlar (Editör: Dr. Ahmet Barış Solmaztürk, Doç. Dr. Bengü Hırlak), Eğitim Yayınevi.

Çondur, F., Yenipazarlı, A. ve Cömertler, N. (2020). Engelli İstihdamının Dünya'da ve Türkiye'deki Görünümü. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, Covıd-19 Özel Sayısı 2, 347-362.

Durmaz, Ş. (2017). Engellilik ve İşgücü Piyasası İlişkisi. *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 8 (15), 249-276.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ). (2011). Dünya Engellilik Raporu.

Egirişim. (2022, 29 Kasım). Görme engelli kişiler için akıllı baston geliştiren yerli girişim WeWALK 2.5 milyon dolar yatırım aldı. https://egirisim.com/2022/11/29/gorme-engelli-kisiler-icin-akilli-bas ton-gelistiren-yerli-girisim-wewalk-2-5-milyon-dolar-yatirim-aldi/

Ekinci, C. ve Uğurlu, S. (2022). *KOSGEB Destekleri Bağlamında Engelli Girişimciliğinin Bölgesel ve Sektörel Olarak Analiz*i. International Social Sciences Studies Journal, 8 (96). 1001-1012.

Eliöz, M. Akbuğa, E., Tekin, A. ve Çebi, M. (2017). Engelli Bireylerin Yoksulluk ile Mücadelesinde Girişimcilik ve Girişimciliğin Önündeki Engeller. *Kesit Akademi Dergisi*, (10), 570-585.

Erdir, M. (2016). Haben Girma kimdir? https://medium.com/ @mberdir/haben-girma-kimdir-137e45ebc5ee

EY Report. (2018). The Value of Dyslexia. https://assets.ey.com/content/dam/ey-sites/ey-com/en_uk/topics/ diversity/ey-the-value-of-dyslexia-dyslexic-capability-and-organisations-of-the-future.pdf

Fernández Casado, A. B. ve Miñarro Casaú, P. (2019). Physical Accessibility, Key Factor for Entrepreneurship in People with Disabilities. *Suma de Negocios*, 10, 58-64.

García, M. B., Manzanera, S., Ortiz, P. ve Olaz, A. (2018). Aproximación Sociolaboral A La Discapacidad. Alternativas Para El Emprendimiento?*Accione e Investigaciones Sociales*, 38, 177-196.

Goering, S. (2015). Rethinking Disability: The Social Model of Disability and Chronic Disease. *Current Reviews in Musculoskeletal Medicine,* 8 (2), 134–138.

Gönülaçan, A. (2016). Engelli İstihdamına Yönelik İşveren Tutumları: Trabzon Örneği. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16 (3), 111-130.

Hsieh, Y., Molina, V. ve Weng, J. (2019). The Road to Entrepreneurship with Impairments: Achallenges-Adaptive Mechanisms-Results Model for Disabled Entrepreneurs. *International Small Business Journal: Researching Entrepreneurship,* 37 (8), 761-779.

Hwang, S.K. ve Roulstone, A. (2015). Enterprising? Disabled? the Status and Potential for Disabled People's Microenterprise in South Korea, *Disability & Society*, 30 (1). 114-129.

İmece. (2019). Eşitsizliklerin azaltılması: engelli bireyler. https://imece.com/wp-content/uploads/2019/04/esitsizliklerin _azaltilmasi_engelli_bireyler.pdf

Johnson, K. L., Brown, P. A. ve Knaster, E. S. (2010). Aging with Disability in the Workplace. *Physical Medicine and Rehabilitation Clinics of North America*, 21(2), 267–279.

Kanyılmaz Polat, E. (2020). Engelli Bireylerin Çalışma Yaşamında Karşılaştıkları Sorunlara Yönelik Nitel Bir Araştırma: Çanakkale Örneği. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19 (39), 869-897.

Karaaslan, L. (2020). Geçmişten Günümüze Engelli İstihdamı: Engelliler İçin Nitelikli İstihdamda Yeni Yaklaşımlar. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, Özel Sayı, 46-58.

Kašperová, E. ve Kitching, J. (2014). Embodying Entrepreneurial Identity, *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research,* 20 (5),438-452.

Kitching, J. (2014).*Entrepreneurship and Self-Employment by People with Disabilities*. Organization for Economic Co-operation and Development (OECD).

Klangboonkrong, T. ve Baines, N. (2022). Disability Entrepreneurship Research: Critical Reflection Through the Lens Of Individual□Opportunity Nexus. *Strategic Change*, 31(4), 427-445.

Larsson, S. (2006). Disability Management and Entrepreneurship: Results from A Nationwide Study in Sweden. *International Journal of Disability Management*. 1 (1), 159-168.

López-Felipe, M. T. ve Manzanera-Román, S. (2019). The Influence of the Family on the Entrepreneurship of Disabled People in Spain. *Suma de Negocios*, 10, 51-57.

Maritz, A. ve Laferriere, R. (2016). Entrepreneurship and Self-Employment for People with Disabilities. *Australian Journal of Career Development*, 25(2), 45–54.

Meager, N. ve Higgins, T. (2011). Disability and Skills in a Changing Economy, UK Commission for Employment and Skills, *Briefing Paper Series.*

Millán Jiménez, Ana ve García Escribano, Juan José. (2019). Entrepreneurship in People with Disabilities. Cultural and Social Aspects. *Suma de Negocios*, 10(22), 27-34.

Mohammed, A.U. ve Jamil, S.A. (2015). Entrepreneurial Barriers Faced by Disabled in India, *Asian Social Science*; 11 (24), 72-78.

Mota, I., Marques, C. ve Sacramento, O. (2020). Handicaps and New Opportunity Businesses: What Do We (Not) Know About Disabled Entrepreneurs? *Journal of Enterprising Communities: People and Places in the Global Economy*, 14(3), 321-347.

Namal, M. K. (2019). İŞKUR Engelli Girişimciliği Destek Programı'nın İncelenmesi TR61 Bölgesi Örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (42), 261-272.

Ortiz García, P. ve Olaz Capitán, Á. (2019). The Uniqueness of Entrepreneurship of Persons with Disabilities İn Spain. *Suma de Negocios*, 10, 1-8.

Özlem, G. ve Çelik, A. A. (2021). *Social Enterprises and The Support for Entrepreneurs with Disabilities for an Inclusive Entrepreneurship Ecosystem: The Case of Turkey*. ICBM, 202.

Pagán, R. (2009). Self‐Employment Among People with Disabilities: Evidence for Europe. *Disability & Society*, 24(2), 217-229.

Phan, P., Zhou, J. ve Abrahamson, E. (2010). Creativity, Innovation, and Entrepreneurship in China. *Management and Organization Review*, 6(2), 175-194.

Piggott, L., Sapey, B. ve Wilenius, F. (2005). Out of Touch: Local Government and Disabled People's Employment Needs. *Disability & Society*, 20(6), 599–611.

Politaj, A. ve Koza, A. (2018). Basic Barriers to the Self-Employment of Disabled People in Poland and in Other Countries–Results of Surveys. *Journal of Economic, Literature*, 109-116.

Queruel, E. ve Renouf, J. (2023). Entrepreneurship for People with Disability in European Countries. *Entreprendre & Innover*, 55, 13-18.

Renko, M., Parker Harris, S., ve Caldwell, K. (2016). Entrepreneurial Entry by People with Disabilities. *International Small Business Journal*, 34(5), 1-24.

Sabancı Vakfı. (2023). Duygu Kayaman.

Saxena, S. S. ve Pandya, R. S. K. (2018). Gauging Underdog Entrepreneurship for Disabled Entrepreneurs, *Journal of Enterprising Communities: People and Places in the Global Economy*, 12 (1), 3-18.

Scarborough, N. M. (2014). *Essentials Of Entrepreneurship and Small Business Management*, Girişimciliğin ve Küçük İşletme Yönetiminin Temelleri (Çev. GamzeSert), Nobel Yayınları.

Shane, S., Locke, E. A., ve Collins, C. J. (2003). Entrepreneurial Motivation. *Human Resource Management Review*, 13(2), 257–279.

Shiftdelete (2021). Engelleri ortadan kaldıran Türk girişimi. https://shiftdelete.net/engelleri-ortadan-kaldiran-turk-girisimi-blindlook

Shima, I., Zólyomi, E. ve Zaidi, A. (2008). The Labour Market Situation of People with Disabilities in EU25. Policy Brief 2.1/2008. Vienna: European Centre.

Sosyalup. (2020). Görme engellilerin yüzde 75'i iş sahibi değil. https://sosyalup.net/gorme-engellilerin-yuzde-75i-is-sahibi-degil/

Yunus, M. (2011). *Creating a New Civilization Through Social Entrepreneurship*. (Ed: P. U. Petit).Transaction Books.

Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2023).2024-2026 Orta Vadeli Program. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/09/Orta-Vadeli-Program_2024-2026.pdf

Kaynaklar

Abbott, D. (2014). *Applied predictive analytics: principles and techniques for the professional data analyst.* Indianapolis, IN: Wiley. https://www.wiley.com/en-us/Applied+Predictive+Analytics:+ Principles+and+Techniques+for+the+Professional+Data+Analyst-p-9781118727966

Aksu, K. (2022). *Artırılmış gerçeklik teknolojisi ile iş sağlığı ve güvenliği kartlarının hazırlanması.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.

Aker, A. (2019). *İş sağlığı ve güvenliğinde 5x5 matris ve Fine-Kinney yöntemi ile risk değerlendirme ve metal sektöründe uygulanması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Atzori, L., Iera, A. ve Morabito, G. (2010). The internet of things: a survey. *Computer Networks*, 54(15), 2787-2805.

Başbuğ, A. (2005). *İş Hukuku.* Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

BEMRÖHY (2023). Biyolojik Etkenlere Maruziyet Risklerinin Önlenmesi Hakkında Yönetmelik. https://www.mevzuat.gov.tr/File/ GeneratePdf?mevzuatNo=18485&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeligi&mevzuatTertip=5

Cihan, E. ve Fırat, S. Ü. (2019). Endüstri 4.0'ın iş sağlığı ve güvenliğine etkileri üzerine bir vak'a çalışması. 25. UEK- Ulusal Ergonomi Kongresi, Samsun-İstanbul.

Çelik, N. (2019). *Sanayinin geleceği endüstri 4.0 ve iş sağlığı ve güvenliği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Medeniyet Üniversitesi, İstanbul.

Çırakoğlu, S., Taşçı, H., Saklangıç, U., Yamankaradeniz, N. ve Çankaya, O., Kılık. (2019). Endüstri 4.0'ın iş sağlığı ve güvenliğine etkileri. *Yangın ve Güvenlik Dergisi*, 207.

Demirsel, M. T. (2020). Endüstri 4.0 sürecinde insan kaynakları üzerine bir değerlendirme. *Dijital çağda işletme alanında yeni eğilimler* (Editör: N. K. Erdemir) içinde. Konya: Eğitim Yayınevi.

Doğan Girgin, C., Yılmaz, S. (2022). Endüstri 4.0 Kavramsal Çerçeve. Turkish Management Review, 1, 27-45. https://zenodo.org/records/7486500

Habertürk (2020). Vurgun nedir? Denizde vurgun yeme nedenleri ve belirtileri. 18.09.2020. https://www.haberturk.com/vurgun-nedir-denizde-vurgun-yeme-nedenleri-ve-belirtileri-hbrt-2807155

Eğilmez, M. (2018). *Tarihsel süreç içinde dünya ekonomisi*. Remzi Kitabevi.

Genç, K. Y. (2023). Endüstri 4.0 ve İşçi Sağlığı ve Güvenliği. İçinde *Endüstri 4.0 ve Çalışma Yaşamında Yeni Eğilimler* (Ed.: G. Murat; S. Dursun), 225-242. Efe Akademi Yayınları, İstanbul.

İSGK (2012). İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu. https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6331.pdf

Irianto, D. (2017). Industry 4.0; The challenges of tomorrov. İçinde Disampaikan pada Seminar Nasional Teknik Industri, Batu-Malang.

Kaygın, E., Zengin, Y. ve Topçuoğlu, E. (2019). Endüstri 4.0'a Akademik Bakış. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 33(4), 1065-1081. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/840401

Kılkış, İ. (2020). İş sağlığı ve güvenliği. *Sosyal Politika* (Editörler: Alper, Y., Tokol, A.). Bursa: Dora Yayınevi.

Öz, S., Onursal, F. S.ve Terzioğlu, C. (2000). Sektörlerin ve mesleklerin geleceği. OHS *Academy İş Sağlığı ve Güvenliği Akademi Dergisi*, 55-61.

Özkaya, S. (2022). *İş sağlığı ve güvenliğinde kullanılan endüstri 4.0 teknolojilerinin birleştirilmiş teknoloji kabul modeli çerçevesinde değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırklareli Üniversitesi.

Özmen, C. (2019). Dördüncü Sanayi Devrimi: Endüstri 4.0. Sanayi Devrimleri (K. Y. Genç, M. Çakıroğlu, C. Özmen, G. Karadirek) içerisinde, 4. Bölüm, 197-228. Ankara: Gece Akademi Yayınları.

Öztürk, A. Ö. (2020). *Endüstri 4.0 ile iş sağlığı ve güvenliği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Rumeli Üniversitesi , İstanbul. https://acikerisim.rumeli.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/1/247/End%C3%BCstri%204.0%20ile%20i%C5%9F%20sa%C4%9Fl%C4%B1%C4%9F%C4%B1%20ve%20g%C3%BCvenli%C4%9Fi.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Nunez, D., Lira, D. ve Borsato, M. (2016). Dependability modeling for the failure prognostics in smart manufacturing. *Adv. Transdisciplin Eng* 4, 885-894.https://www.researchgate.net/publication/308970391_Dependability_Modeling_for_the_Failure_Prognostics_in_Smart_Manufacturing

Pala, Z. (2007). *RFID teknolojisi ile otomasyon bir uygulama olarak: otopark takibi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.) Van: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

Schulte, P. A., Salamanca-Buentello, F. (2007). Ethical and scientific isses of nanotechnology in the workplace. *Environmental Health Perspective*, 115 (1), 5-12. https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles /PMC1817662/

Schwab, K. (2021). *Dördüncü sanayi devrimi* (Çeviren: Zülfü Dicleli). İstanbul: Optimist Yayınevi.

Seyyar, S. (2011). *Sosyal siyaset terimleri*, İstanbul: Beta Yayınları.

Song, H., Chen, F., Peng, Q., Zhang, J., ve Gu, P. (2018). Improvement of user experience using virtual reality in open-artitecture product design. *Proceedings of the Institution of Mechanical Engineers, Part B: Journal of Engineering Manufacture*, 232 (13): 12. https://www.deepdyve.com/lp/sage/improvement-of-user-experience-using-virtual-reality-in-open-Wlm90LQLYN?key=sage

Soydan, K. B. (2022). *Endüstri 4.0 Çağında İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarındaki Teknolojik Gelişmeler.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir Bakırçay Üniversitesi, İzmir.

SSGSSK (2006). Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu. https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5510.pdf

Sherman, W. R. ve Craig, A. B. (2018). *Understanding virtual reality: interface, application and design.* Morgan Kaufman. https://www.sciencedirect.com/book/9780128009659/understanding-virtual-reality

Suthakar, U., Magnoni, L., Smith, D., Khan, A., ve Andreeva, J. (2016). An efficient strategy for the collection and storage of large volumes of data for computation. *Journal of Big Data,* 3(1), 1-17. https://journalofbigdata.springeropen.com/articles/10.1186/s40537-016-0056-1

Süzek, S. (1985). *İş güvenliği hukuku*. Ankara: Savaş Yayınları.

Şenkal, A. (2018). *Küresel sosyal politika*. Kocaeli: Umuttepe Yayınevi.

Thames, L., Schaefer, D. (2016). Softwaredefined cloud manufacturing for industry 4.0. *Procedia CIRP*, 52, 12-17.

Topaloğlu, İ., Şahin, M. E. (2021). Endüstri 4.0'ın iş sağlığı ve güvenliğine katkıları ve hata türü etkileri analizi (FMEA) risk değerlendirme metoduyla ambulansta bir inceleme. *Takvim-i Vekayi*, 9(2), 66-94. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1927014

Vikipedi (2023). Meslek hastalıkları. https://www.haberturk.com/vurgun-nedir-denizde-vurgun-yeme-nedenleri-ve-belirtileri-hbrt-2807155

Yıldız Tonga, M., Tonga, M. (2022). Endüstri 4.0'a Genel Bir Bakış: Sanayinin Geleceği. *G.Ü. Islahiye İ.İ.B.F. Uluslararası E-Dergi,* 6(6), 40-60. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2780224

Yılmaz, F. (2019). *Endüstri 4.0 – iş sağlığı ve güvenliği entegrasyonu: imalat sektörü üzerine bir inceleme.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.

Zencirkıran, M., Baştürk, Ş. (2021). *Çalışma ve endüstri sosyolojisi*. 2. Baskı. Dora Yayınevi.

Kaynakça

Aktaş, F., Çeken, C. ve Erdemli, Y.E. (2014) "Biyomedikal Uygulamaları İçin Nesnelerin İnterneti Tabanlı Veri Toplama ve Analiz Sistemi", 25-27 Eylül, Tıp Teknolojileri Ulusal Kongresi: Kapadokya, https://www.researchgate.net/publication/278392367_Biyomedikal_Uygulamalari_icin_Nesnelerin_Interneti_Tabanli_Veri_Toplama_ ve_Analiz_Sistemi

Armitage, R. ve Nellums, L. B. (2020). The COVID-19 response must be disability inclusive. The Lancet Public Health, 5(5), e257.DOI:https://doi.org/10.1016/S2468-2667(20)30076-1

Aydın, E., ve Demiral, G. (2019). İşgücü farklılığını dikkate alarak endüstri 4.0'ın zorlukları ve yararları: kavramsal bir çerçeve. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, *11*(3), 1976-1990.

Benach, J., Vives, A., Amable, M., Vanroelen, C., Tarafa, G., ve Muntaner, C. (2014). Precarious employment: understanding an emerging social determinant of health. *Annual review of public health*, *35*, 229-253.https://doi.org/10.1146/annurev-publhealth-032013-182500

Benda, N. C., Veinot, T. C., Sieck, C. J., ve Ancker, J. S. (2020). Broadband internet access is a social determinant of health! *American journal of public health*, *110*(8), 1123-1125.

Bingöl, B. (2018) Yeni Bir Yaşam Biçimi: Artırılmış Gerçeklik (AG), Üsküdar Üniversitesi, İletişim Fakültesi Dergisi, No: 1, Sayı:1, 44-55. https://doi.org/10.32739/etkilesim.2018.1.8

Brooks, D. C. ve McCormack, M. (2020). Driving Digital Transformation in Higher Education. Educause. https://e-learning-teleformacion.blogspot.com/2020/06/driving-digitaltransformation-in.html

Cette, G., Lopez, J., Presidente, G. ve Spiezia, V. (2018). Measuring Indirect Investments in ICT in OECD Countries. Economics of Innovation and New Technology. https://doi.org/10.1080/10438599.2018.1500105

Colella, A. ve Bruyère, S. (2011). Disability and employment. İçinde S. Zedeck (Ed.), *APA handbook of industrial and organizational psychology* (Vol. 1, 473–504). American Psychological Association,

Cooney, T. (2008). Entrepreneurs with Disabilities: Profile of a Forgotten Minority. https://doi.org/10.21427/D73B77

Darcy, S., J. Green, and H. Maxwell. 2017. "I've got a Mobile Phone too! Hard and Soft Assistive Technology Customization and Supportive Call Centres for People with Disability." *Disability and Rehabilitation: Assistive Technology* 12 (4): 341–351. doi:10.3109/17483107.2016.1167260.

Dobransky, K. ve Hargittai, E. (2016). Unrealized Potential: Exploring the Digital Disability Divide. *Poetics* 58: 18–28. doi:10.1016/j.poetic.2016.08.003.

Duplaga, M. (2017). Digital divide among people with disabilities: Analysis of data from a nationde study for determinants of Internet use and activities performed online. *PloS one*, *12*(6), e0179825. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0179825

Eurofound. (2015). New Forms of Employment. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Eurofound. (2018). Working Conditions: Overview of New Forms of Employment 2018 Update. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

European Commission. (2008). The 2009 ageing report: underlying assumptions and projection methodologies. *European Economy*, 7. Brussels.

Fırat, S. Ü. ve Fırat, O. Z. (2017). Sanayi 4.0 devrimi üzerine karşılaştırmalı bir inceleme: Kavramlar, küresel gelişmeler ve Türkiye. *Toprak İşveren Dergisi*, *114*(2017), 10-23.

Fitzgerald, M., Kruschwitz, N., Bonnet, D. ve Welch, M. (2014). Embracing digital technology: A new strategic imperative. *MIT sloan management review*, *55*(2), 1.

Gerling, K., K. Hicks, M. Kalyn, A. Evans ve C. Linehan. (2016). Designing Movement-based Play with Young People Using Powered Wheelchairs." Proceedings of the 2016 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems, 4447–4458. https://doi.org/10.1145/2858036.2858070

Haffke, I., Kalgovas, B. ve Benlian, A. (2016). The Role of the CIO and the CDO in an Organization's Digital Transformation. In ICIS 2016 Proceedings, 1–20

Jamwal, R., Jarman, H. K., Roseingrave, E., Douglas, J., ve Winkler, D. (2022). Smart home and communication technology for people with disability: a scoping review. *Disability and rehabilitation: assistive technology*, *17*(6), 624-644. https://doi.org/10.1080/17483107.2020.1818138

Jetha, A., Bonaccio, S., Shamaee, A., Banks, C. G., Bültmann, U., Smith, P. M., ... ve Gignac, M. A. (2023). Divided in a digital economy: Understanding disability employment inequities stemming from the application of advanced workplace technologies. *SSM-Qualitative Research in Health*, *3*, 100293.https://doi.org/10.1016/j.ssmqr.2023.100293

Jetha, A., Martin Ginis, K. A., Ibrahim, S., ve Gignac, M. A. (2020). The working disadvantaged: the role of age, job tenure and disability in precarious work. *BMC public health*, *20*, 1-12. https://doi.org/10.1186/s12889-020-09938-1

Kitching, J. (2014). Entrepreneurship and self-employment by people with disabilities.

Macdonald, S. J. ve Clayton, J. (2013). Back to the future, disability and the digital divide. *Disability & Society*, *28*(5), 702-718.https://doi.org/10.1080/09687599.2012.732538

Milner, A., Krnjacki, L., Butterworth, P., Kavanagh, A. ve LaMontagne, A. D. (2015). Does disability status modify the association between psychosocial job quality and mental health? A longitudinal fixed-effects analysis. *Social Science & Medicine*, *144*, 104-111.https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2015.09.024

Morris, S. P., Fawcett, G., Brisebois, L. ve Hughes, J. (2018). A demographic, employment and income profile of Canadians with disabilities aged 15 years and over, 2017.

Mosca, M. (2020). *Digitalization of HRM: A study of success factors and consequences in the last decade*. University of Twente.

Muschalla, B., Vilain, M., Lawall, C., Lewerenz, M.ve Linden, M. (2012). Participation restrictions at work indicate participation restrictions in other domains of life. *Psychology Health & Medicine*, 17, 95–104. doi:10.1080/13548506.2011.592840

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2010). *Sickness, disability and work: Breaking the barriers*. Paris, France: OECD Publishing.

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) (2012). *OECD economic surveys: European Union 2012*. Paris, France: OECD Publishing.

Popma, J. (2013). The Janus Face of the 'New Ways of Work'. Working Paper No. 07. Brussels: ETUI

Pristley, M.(2011). Engellilik. (Çev. O. Can Taştan). Sosyal Politika: Kurumlar ve Uygulamalar, Ed: Pete Alcock, Margaret May, Karen Rowlingson, Siyasal Kitapevi. Ankara. 521-530.

Raja, D. S. (2016). Bridging the disability divide through digital technologies. *Background paper for the World Development report*.

Saunders, S. L., ve Nedelec, B. (2014). What work means to people with work disability: A scoping review. *Journal of Occupational Rehabilitation*, 24, 100–110. doi:10.1007/s10926-013-9436-y

Schallmo, D. R., ve Williams, C. A. (2018). History of digital transformation. In Digital Transformation Now!, 3-8. Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-72844-5_2

Schmidt, J., Drews, P. ve Schirmer, I. (2017). Digitalization of the banking industry: A multiple stakeholder analysis on strategic alignment. Boston: Twenty-third Americas Conference on Information Systems.

Schwab, K. (2016). World Economıc Forum. The Fourth Industrial Revolution: what it means, how to respond. *Luettavissa: https://www. weforum. org/agenda/2016/01/thefourth-industrial-revolution-what-it-means-and-how-to-respond. Luettu*, *29*, 2019.

Sheldon, A. (2003). Changing Technology. London: Sage.

Siemens ve CPSE Labs (2019), Siber Fiziksel Sistemler, https://www.endustri40.com/siber-fiziksel-sistemler/ (Erişim tarihi: 14.09.2023).

Silvers, A., Wasserman, D. T., Mahowald, M. B. ve Mahowald, M. B. (1998). Disability, difference, discrimination: Perspectives on justice in bioethics and public policy (Vol. 94). Rowman & Littlefield

Şen, B. ve Aykara, A. (2018). Görme Engelli Ve Zihinsel Engelli Çocuğu Olan Ailelerde Öfke Yönetiminin Karşılaştırılması. Toplum ve Sosyal Hizmet, 29(1), 27-45.

Şener, S. ve Elevli, B. (2017) Endüstri 4.0'da Yeni İş Kolları ve Yüksek Öğrenim, Bilim, Mühendislik ve Teknoloji Yayınları, No: 2, Volume: 1, 1-13.

Teichert, R. (2019). Digital transformation maturity: A systematic review of literature. Acta Universitatis Agriculturae Et Silviculturae Mendelianae Brunensis, 67(6), 1673-1687. https://doi.org/10.11118/actaun201967061673

Tompa, E., Samosh, D. ve Boucher, N. (2020). Skill gaps, underemployment and equity of labour-market opportunities for persons with disabilities in Canada. Public Policy Forum

Truxillo, D. M., ve Fraccaroli, F. (2013). Research themes on age and work: Introduction to special issue. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 22, 249–252. doi:10.1080/1359432X.2013.786604

United Nations General Assembly (UNCRPD)(2006). Convention on the Rights of Persons with Disabilities. *Ga Res*, 61, 106.

Van Dijk, J. A. (2017). Digital divide: Impact of access. *The international encyclopedia of media effects*, 1-11. DOI: 10.1002/9781118783764.wbieme0043

Vaziri, D., Schreiber, D., Wieching, R. ve Wulf, V. (2014). Disabled entrepreneurship and self-employment: The role of technology and policy building, OECD Publishing, https:// www.oecd.org/cfe/leed/ Background-Paper-technology-people-disabilities.pdf [Erişim Tarihi: 08.09.2023]

Vornholt, K., Villotti, P., Muschalla, B., Bauer, J., Colella, A., Zijlstra, F., ... ve Corbière, M. (2018). Disability and employment–overview and highlights. *European journal of work and organizational psychology*, *27*(1), 40-55.

Wang, P. (2019). On defining artificial intelligence. *Journal of Artificial General Intelligence*, *10*(2), 1-37.

WHO (2011), Dünya Engellilik Raporu Yönetici Özeti Dünya Sağlık Örgütü,http://siteresources.worldbank.org/TURKEYINTURKISH EXTN/Resources/4556871328710754698/ YoneticiOzeti.pdf,

Williams, A.E., Fossey, E., Corbière, M., Paluch, T.ve Harvey, C. (2016). Work participation for people with severe mental illnesses: An integrative review of factors impacting job tenure. *Australian Occupational Therapy Journal*, 63, 65–85. doi:10.1111/1440-1630.12237

Yu, Z., ve JInajun, N. (2020). How to achieve HRM digital transformation. available at: https://www.sohu.com/a/400600846_343325.

Zijlstra, F., van Ruitenbeek, G., Mulders, H. ve van Lierop, B. (2017). *Designing work for inclusiveness* (121-137). Springer International Publishing.

Zinder, E. ve Yunatova, I. (2016). Synergy for Digital Transformation: Person's Multiple Roles and Subject Domains Integration. International Conference on Digital Transformation and Global Society.

Kaynakça

Alajarmeh, N. (2021). Evaluating the accessibility of public health websites: An exploratory cross-country study. Univ Access Inf Soc., 1–19.

Arif, Thawar T. (2008). "E-Government and the Digital Divide", Applied Science University Amman-Jordan, 18, 2.

Beaunoyer, E., Dupéré, S. ve Guitton, M.J. (2020). COVID-19 and digital inequalities: Reciprocal impacts and mitigation strategies. Computers in human behavior, 111, 106424.

Bickenbach, J.E., Cieza, A. ve Sabariego, C. (2016). Disability and public health. International Journal of Environmental Research and Public Health, 13(1), 123.

Birleşmiş Milletler. (2006). İnsan hakları belgeleri. https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/ convention-rights-persons-disabilities

Cho, M. ve Kim, K.M. (2022). Effect of digital divide on people with disabilities during the COVID-19 pandemic. Disability and Health Journal, 15(1), 101214.

Cieza, A., Sabariego, C., Bickenbach, J., Chatterji, S. (2018). Rethinking disability. BMC Med., 16(1), 14. https://doi.org/10.1186/s12916-017-1002-6

Colombetti, E., Osimani, B., Aluas, M., Pessina, A. ve Musio, A. (2012). Revision of international classification of functioning, disability and health ethical guidelines: International classification of functioning, disability and health–related ethical issues. American Journal of Physical Medicine & Rehabilitation, 91(13), 155-S158.

Duplaga, M. (2017). Digital divide among people with disabilities: Analysis of data from a nationwide study for determinants of Internet use and activities performed online. PloS one, 12(6), e0179825.

Erten, Ş. ve Aktel, M. (2020). Engellilerin erişebilirlik hakkı: Engelsiz kent yaklaşımı çerçevesinde bir değerlendirme. Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 11(28), 898-912.

Gupta, A., Kavanagh, A. ve Disney, G. (2021). The impact of and government planning and responses to pandemics for people with disability: a rapid review. International Journal of Environmental Research and Public Health, 18(12), 6505.

Guitton, M.J. (2020). Cyberpsychology research and COVID-19. Computers in human behavior, 111, 106357.

Hamilton, D. ve Keten, B. (2011). Görme engelli kullanıcılar için erişilebilir kütüphaneler: Kütüphanecilere yönelik pratik öneriler. Türk kütüphaneciliği, 25(4), 509-518. https://dergipark.org.tr/en/pub/tk/issue/48853/622424

Henni, S.H., Maurud, S., Fuglerud, K. S. ve Moen, A. (2022). The experiences, needs and barriers of people with impairments related to usability and accessibility of digital health solutions, levels of involvement in the design process and strategies for participatory and universal design: a scoping review. BMC public health, 22(1), 1-18.

International Telecommunication Union (ITU). ICT Indicators 2020. https://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Documents/facts/ITU_ regional_global_Key_ICT_indicator_aggregates_Nov_2020.xlsx

İsbir, E. G. (2018). Engellilerin anayasal haklarını kullanmalarını zorlaştıran sebepler. İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 4(1), 1-30.

Jones, M.L., Morris, J. ve DeRuyter, F. (2018). Mobile healthcare and people with disabilities: Results from a preliminary survey. In Computers Helping People with Special Needs: 16th International Conference, ICCHP 2018, Linz, Austria, July 11-13, 2018, Proceedings, Part II 16 (457-463). Springer International Publishing.

Kendall, E., Ehrlich, C., Chapman, K., Shirota, C., Allen, G., Gall, A., Kek□Pamenter, J.A., Cocks, K. ve Palipana, D. (2020). Immediate and long□term implications of the COVID□19 pandemic for people with disabilities. American Journal of Public Health, 110(12), 1774–1779. https://doi.org/10.2105/AJPH.2020.305890

Keser, H. (2018). Engelli Hakları (Ed.: Timur Taşhan, B., ve Erci, B.). Her yönüyle engellilik). Anadolu Nobel Tıp Kitabevleri, Elazığ. ISBN: 978-605-83928-7-8.

Kim, K.M. ve Hwang, J.H. (2019). Exploring gaps in the online economic inclusion of persons with disabilities in Korea. Information, Communication & Society, 22(4), 570-581.

Kim, K.M. ve Hwang, J.H. (2022). Factors affecting smartphone online activity use in South Korea: with a focus on the moderating effect of disability status. Universal Access in the Information Society, 1-11.

Lawrence, K. (2022). Digital health equity. In: Linwood SL, editor. Digital Health [Internet]. Brisbane (AU): Exon Publications; 2022 Apr 29.

Lewthwaite, S. (2014). Web accessibility standards and disability: developing critical perspectives on accessibility. Disability and Rehabilitation, 36(16), 1375-1383.

Litchfield, I., Shukla, D. ve Greenfield, S. (2021). Impact of COVID-19 on the digital divide: a rapid review. BMJ open, 11(10), e053440.

Önal, M.F. (2023). Dijital Eşitsizlik. https://www.egovturkey.com/dijital-esitsizlik-turkiye-avrupa-ulkeleri-kiyaslamasi-02022022

Öner, R.V. ve Osmanoğulları, F. (2017). Kentli Haklarına Karşı Şehir Hakkı: Farklılıklar, Benzerlikler ve Eğilimler. Emek Araştırma Dergisi, 8(11), 75-98.

Pettersson, L., Johansso, S., Demmelmaier, I., Gustavsson, C. (2023). Disability digital divide: Survey of accessibility of eHealth services as perceived by people with and without impairment. BMC Public Health, 27; 23(1), 181. https://doi.org/10.1186/s12889-023-15094-z

Şen, A. ve Akdeniz, S. (2012). Sayısal uçurumla başetmek: OECD trendleri ve Türkiye. Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi, 7(1), 53-75.

Şişman, A., Alkış, Z. ve Maraş, E. (2011). E-devlet ve m-devlet geliştirilmesinin önündeki engel; Sayısal uçurum. Harita Teknolojileri Elektronik Dergisi, 3(1), 27-37.

Subaşıoğlu, F. (2001). Engelli Kullanıcılar İçin Bilgiye Erişim. Türk Kütüphaneciliği, 15(2), 186-193.

Tan, N., ve Tağluk, M. Engelliler ve Teknoloji (editörler: Timur Taşhan, B., ve Erci, B.). Her Yönüyle Engellilik). 2018. Anadolu Nobel Tıp Kitabevleri.

Tutal, O. (2018). Herkes için Tasarım: Geçmişten Geleceğe, Tasarım, 282.

Tutal, O. (2021). Uluslararası Engelliler Günü, Engellilik ve Erişilebilirlik. Modular Journal, 4(2), 92-97.

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi. Engelliler hakkında kanun. https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?

MevzuatNo=5378 &MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat? MevzuatNo=2709&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2020). Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p= Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587

United Nations Human Rights Office of the High Commissioner. Convention on the Rights of Persons with Disabilities. https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-persons-disabilities#:~:text=preserve%20their %20identities.-,Article%204%20%2D%20General%20obligations,on %20the%20basis%20of%20disability

Ülker, D. (2015). Öğrenim yönetim sistemleri ve moodle. Yadigar, G. (2010). Uzaktan eğitim programlarının etkinliğinin değerlendirilmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi,

Vazquez, A., Jenaro, C., Flores, N., Bagnato, M.J., Perez, M.C. ve Cruz, M. (2018). E-health interventions for adult and aging population with intellectual disability: A review. Front Psychol, 9, 2323.

Web Accessibility Initiative. Web Content Accessibility Guidelines (WCAG). https://www.w3.org/TR/WCAG20/

World Health Organization. (2023). Side event on health equity for persons with disabilities at the Conference of State Parties to the Convention on the Rights of Persons with Disabilities.https://www.who.int /news-room/events/detail/2023/06/12/default-calendar/side-event-on-health-equity-for-persons-with-disabilities-at-the-conference-of-

Yıldız, S. (2010). Bilgi ve iletişim teknolojileri yoluyla özürlüler için geleceğe bir kapı açmak. Journal of International Social Research, 3(11).

Zhou, F., Yu, T., Du, R., Fan, G., Liu, Y., Liu, Z. ve Cao, B. (2020). Clinical course and risk factors for mortality of adult inpatients with COVID-19 in Wuhan, China: a retrospective cohort study. The lancet, 395(10229), 1054-1062.

Kaynakça

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (2023).Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni. Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Müdürlüğü.https://aile.gov.tr/media/135432/eyhgm_istatistik_bulteni_nisan_23.pdf

Ardıç Çobaner, A. ve Öğüt Yıldırım, P. (2017). Dijital Medyada Engellilerin Temsili: Toplumsal Paylaşım Ağı Facebook'ta Engelli Grup Sayfaları. Yeni Medya Çalışmaları III. Ulusal Kongresi. 9-10 Mart Ankara.

Baştürk, E. (2020). Çevrimiçi riskler ve siber zorbalık: Siber zorbalıkta mücadele. Elma yayınevi: Ankara.

Caton, S. veChapman, M. (2016): The use of social media and people with intellectual disability: A systematic review and thematic analysis, *Journal of Intellectual and Developmental Disability*, DOI: 10.3109/13668250.2016.1153052

Davis, D. Z. ve Calitz, W. (2014). Finding health care support in online communities: An exploration of the evolution and efficacy of virtual support groups. *Journal of Virtual WorldsResearch*, **7**(3), Lantern, (2). https://doi.org/10.4101/jvwr.v7i3.7068

Dolphin, D. (2011). Digital disability discourses: User-generated content, identity, and resistance. (Master's thesis). ProQuest Dissertations and Theses database.

Drost, L.M.,Krieke, L, Boer, Z., Sytema, S. ve Schippers, G.M. (2018). Social support in chat sessions for adolescents and young adults living with a family member with mental illness. International journal of mental health nursing, vol. 27, no. 2, 683-692.

Dünya Sağlık Örgütü (2011). Dünya Engellilik Raporu. https://static.ohu.edu.tr/uniweb/media/portallar/engelsizuniversite/duyurular/1345/diwnu3i5.pdf

Eken, İ. (2020). Görme Engelli Kullanıcıların Mobil Erişebilirliği: Kullanılabilirlik Yaklaşımı ile Sosyal Medya Uygulamalarının Analizi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 6 (1), Yaz, s.375-391.

Fermanoglu, O. M. (2019). Çevrimiçi hariciler: Türkiye'de dijital engelli aktivizmi üzerine bir araştırma. *Connectist: IstanbulUniversityJournal of Communication Sciences*, 56, 119-152. https://doi.org/10.26650/CONNECTIST2019-0011

Goggin, G. veE llis, K. (2020) Disability, communication, and life itself in the COVID-19 pandemic, *Health Sociology Review*, 29:2, 168-176, DOI: 10.1080/14461242.2020.1784020

Goggin, G.v e Newell, C. (2007). The business of digitaldisability. Information Society, 23(3), 159-168.

Griffiths, F., Cave, J., Boardman, F., Ren, J., Pawlikowska, T., Ball, R., … Cohen, A. (2012). Social networks—The future for healthcare delivery. *Social Science and Medicine*, **75**(12), 2233–2241. https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2012.08.023

Hall, C. M. (2011). Social networking and teens with autism spectrum disorder: A casestudy of online friendship. (Doctoral dissertation). ProQuest Dissertations and Theses database.

Hemsley, B.,Dann, S., Palmer, S., Allan, M., veBalandin, S. (2015). "We definitely need an audience": Experiences of twitter, twitter networks and tweet content in adultswith severe communication disabilities whouse augmentative and alternative communication (AAC). *Disability and Rehabilitation*, 37(17), 1531–1542. https://doi.org/10.3109/09638288.2015.1045990

Holmes, K. M. ve O'Loughlin, N. (2012). Theexperiences of people with learning disabilities on socialnetworkingsites. *British Journal of Learning Disabilities*. doi:10.1111/bld.12001.

Kaldık, B. (2022). Engelli bireylerin sosyal medya kullanım deneyimleri: Sosyalleşme aygıtı olarak sanal ağlar. *TurkishStudies – SocialSciences*, 17(4), 593-609. https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.62983

Kaplan, A. M. ve Hanlein, M. (2010). Users of theworld, unite! Thechallengesandopportunities of socialmedia. *Business Horizons*, Vol. 53 No. 1, 59-68.

Kowalski, R. M. ve Fedina, C. (2011). Cyberbullying in ADHD and Asperger syndrome populations. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 5, 1201–1208. https://doi.org/10.1016/j.rasd.2011.01.007

Koç, M. (2017). Dramaturjik Teori Çerçevesinde Sosyal Medyada Engelli Bireylerin Benlik Sunumu. *Selçuk İletişim*, 10 (1) , 262-281 . DOI: 10.18094/josc.305124.

Köten, E., Erdoğan, B. (2014). Sanaldan Gerçeğe Ağlara Tutunmak: Engelli Gençlerin Facebook'ta Sosyalleşme Deneyimleri, *Alternatif Politika*, Cilt 6, Sayı 3, 333-358.

Marrie, R. A., Salter, A. R., Tyry, T., Fox, R. J., ve Cutter, G. R. (2013). Preferred sources of health in formation in persons with multiplesclerosis: Degree of trust and information sought. *Journal of Medical Internet Research*, 15(4), e67. https://doi.org/10.2196/jmir.2466

Mayfield, A. (2008). What is social media: An e-book. http://wwww.icrossing.co.uk/What_is_Social_Media_iCrossing_ebook.pdf.

Noble, C. D. (2012). Cyberspace as equalizer: Opening up life worlds and empowering persons with disabilities in the Philippines. Doctoral ProQuest Dissertations and Theses database

Pearson, C. ve Trevisan, F. (2015). Disability activism in the new media ecology: Campaigning strategies in th edigital era. Disability and Society, 30(6), 924–940. https://doi.org/10.1080/09687599.2015.1051516

Priestley, M. (2011). Engellilik. Sosyal Politika Kuramlar ve Uygulamalar. (Der. P. Alcock, M. May ve K. Rowlingson) (Çev. Onur Can Taştan) Siyasal Kitabevi. Ankara. 521-531.

Sarkar, T. Anjali J. Forber-Pratt, Rachel Hanebutt ve MaeCohen (2021) "Good morning, Twitter! What are you doing today to support the voice of peoplewith #disability?": disabilityanddigitalorganizing, *Journal of CommunityPractice*, 29:3, 299-318, DOI: 10.1080/10705422.2021.1982802

Seale, J. (2013). When digital capital is not enough: Reconsidering the digitallives of disabled university students. *Learning, Media and Technology*, 38(3), 256–269. https://doi.org/10.1080/17439884.2012. 670644

Shpigelman, C. N. ve Gill, C. J. (2014b). How do adults with intellectual disabilities use Facebook? *Disability and Society*, 29(10), 1601–1616. https://doi.org/10.1080/09687599.2014.966186

Shpigelman, C. N.ve Gill, C. J. (2014a). Facebook use by persons with disabilities. *Journal of Computer-MediatedCommunication*, 19, 610–624. https://doi.org/10.1111/jcc4.12059

Stamou, A.G.,Alevriadou, A. ve Soufla, F. (2016). Representations of disability from th eperspective of people with disabilities and their families: a critical discourse analysis of disability groups on facebook. ScandinavianJournal of DisabilityResearch 18:1, 1-16. doi: 10.1080/15017419.2014.962611.

Statista (22 Eylül 2023). Number of internet and social media users world wide as of July 2023. https://www.statista.com/ statistics/617136/digital-population-worldwide/

Statista (22 Mayıs 2023). Averag edaily time spent using the internet by online users world wide as of 4th quarter 2022, by age and gender. https://www.statista.com/statistics/1378510/daily-time-spent-online-worldwide-by-age-and-gender/

Swain, J. ve French, S. (2000). Towards an Affirmation Model of Disability. *Disabilityve Society*15 (4), 569-58. doi:10.1080/09687590050058189.

Sweet, K. S., LeBlanc, J. K., Stough, Laura M.; Sweany, Noelle W. (2019). *Community building and knowledg esharing by individual swith disabilities using social media. Journal of ComputerAssisted Learning, jcal.12377–.* doi:10.1111/jcal.12377.

Tanis, M. (2008). Health-related on-lineforums: what's the big attraction? *Journal of healthcommunication*, vol. 13, no. 7, 698-714.

Thelwall, M., Levitt, J. M. (2020). Retweeting Covid-19 disability issues: Risks, support and outrage. *El profesional de la información*, v. 29, n. 2, e290216.https://doi.org/10.3145/epi.2020.mar.16

Türkiye İstatistik Kurumu (TUİK) (29 Ağustos 2023). Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması, 2023. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2023-49407

Türkiye İstatistik Kurumu (TUİK) (31 Ocak 2013). Nüfus ve Konut Araştırması, 2011 https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Nufus-ve-Konut-Arastirmasi-2011-15843

Valcourt-Pearce, C. C. (2015). Technology and multiple disabilities: Learning what works forcree. *Odyssey: New Directions in DeafEducation*, 16, 51–55.

We Are Social (26 Şubat 2023). The Changing World Of Digital in 2023. https://wearesocial.com/uk/blog/2023/01/the-changing-world-of-digital-in-2023/

Welsby, J. ve Horsfall D. (2011). EverydayPractices of Exclusion /Inclusion: WomenWhoHave an Intellectual Disability Speaking for Themselves? *Disability&Society* 26 (7), 795-807. doi: 10.1080/09687599.2011.618731.

Yılmaz, Y. (2019) Sosyal medya kullanımı: Görme engelli kullanıcıların deneyimleri, *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi,* 20(2), 527-562.

Kaynakça

Das, R., Tuna, G. ve Tuna, A. (2015). Design and implementation of a smart home for the elderly and disabled. *Environment*, *1*, 3.

Dewsbury, G., Clarke, K., Rouncefield, M., Sommerville, I., Taylor, B. ve Edge, M. (2003). Designing acceptable 'smart'home technology to support people in the home. *Technology and Disability*, *15*(3), 191-199.

Harper, R. (Ed.). (2006). *Inside the smart home*. Springer Science & Business Media.

Herrero, S. T., Nicholls, L., ve Strengers, Y. (2018). Smart home technologies in everyday life: do they address key energy challenges in households? *Current Opinion in Environmental Sustainability, 31*, 65-70.

Hussein, A., Adda, M., Atieh, M. ve Fahs, W. (2014). Smart home design for disabled people based on neural networks. *Procedia Computer Science*, *37*, 117-126.

Imrie, R. (2006). *Accessible housing: quality, disability and design*. Taylor & Francis.

Iwarsson, S. ve Ståhl, A. (2003). Accessibility, usability and universal design—positioning and definition of concepts describing person-environment relationships. *Disability and rehabilitation, 25*(2), 57-66.

Jamwal, R., Jarman, H. K., Roseingrave, E., Douglas, J., ve Winkler, D. (2022). Smart home and communication technology for people with disability: a scoping review. *Disability and Rehabilitation: Assistive Technology*, *17*(6), 624-644.

Kim, J. J. (2023). Smart home artificial intelligence. *Journal of Robotics and Automation Research, 4*(3), 441-453.

Kuncan, M. ve Çaça, Ö. (2019). Akıllı Ev Teknolojisi için Kablosuz Akıllı Kit. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, (17), 271-282.

Mann, W. C. (2005). *Smart technology for aging, disability, and independence: The state of the science.* Wiley-interscience.

Martin, S., Kelly, G., Kernohan, W. G., McCreight, B., ve Nugent, C. (2008). Smart home technologies for health and social care support. *Cochrane Database of Systematic Reviews,* (4).

Morita, P. P., Sahu, K. S., ve Oetomo, A. (2023). Health monitoring using smart home technologies: Scoping review. *JMIR mHealth and uHealth,* 11.

Morris, M. E., Adair, B., Miller, K., Ozanne, E., Hansen, R., … ve Said, C. (2013). Smart-Home technologies to assist older people to live well at home. *Journal of Aging Science, 1*(1), 1-9.

Noda, K. (2018). Google Home: smart speaker as environmental control unit. *Disability and Rehabilitation: Assistive Technology, 13*(7), 674-675.

Reid, L., ve Sisel, G. (2023). Digital care at home: Exploring the role of smart consumer devices. *Health & Place, 80,* 102961

Rialle, V., Duchene, F., Noury, N., Bajolle, L., ve Demongeot, J. (2002). Health" smart" home: Information technology for patients at home. *Telemedicine Journal and E-Health, 8*(4), 395-409.

Smith, E., Sumner, P., Hedge, C. ve Powell, G. (2021). Smart speaker devices can improve speech intelligibility in adults with intellectual disability. *International Journal of Language & Communication Disorders, 56*(3), 583-593.

Storey, K. (2010). Smart houses and smart technology: Overview and implications for independent living and supported living services. *Intellectual and developmental disabilities*, *48*(6), 464-469.

Tavares, R., Sousa, H., Ribeiro, J. (2022). Smart SpeakersandFunctionalDiversity: A Scoping Review. İçinde Costa, A.P., Moreira, A., SánchezGómez, M.C., Wa-Mbaleka, S. (eds) Computer Supported Qualitative Research. WCQR 2022. LectureNotes in Networks andSystems, vol 466. Springer, Cham.

Tezel, E. (2015). Yaşlıların akıllı ev teknolojileriyle ilgili tutumları: Destek teknolojileriyle ilgili bulgular ve öneriler. *Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi, 3*(3), 285-292.

The Universal Design Project. (2022). What is universal design? www.universaldesign.org/definition

Kaynakça

Alemi, M. ve Shirin, B. (2019). An Innovative Approach of Incorporating a Humanoid Robot into Teaching EFL Learners with Intellectual Disabilities." *Asian-Pacific Journal of Second and Foreign Language Education* 4(1):10. doi: 10.1186/s40862-019-0075-5.

Alhaddad, A. Y., Hifza, J., Olcay, C., Bilikis, B., Dena Al Thani ve John-John, C. (2019). Robotic Trains as an Educational and Therapeutic Tool for Autism Spectrum Disorder Intervention. 249–262 in *Robotics in Education. RiE 2018. Advances in Intelligent Systems and Computing*, (Ed.W. Lepuschitz, M. Merdan, G. Koppensteiner, R. Balogh, ve D. Obdržálek). Springer,.

Almusawi, H. A., Christopher M. D. ve Afaf M. B. (2021). Wearable Technology in Education: A Systematic Review. *IEEE Transactions on Learning Technologies* 14(4), 540–54. doi: 10.1109/TLT.2021.3107459.

Arnavut, A., Cahit, N. ve Cemaliye, D. (2018). Examination of the Relationship between Phone Usage and Smartphone Addiction Based on Certain Variables. *Anales de Psicología* 34(3), 446–50. doi: 10.6018/analesps.34.3.321351.

Ataman, A. (2003). Özel Gereksinimi Olan Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş." P. 431 İçinde *Özel Eğitime Giriş*, (Ed. A. Ataman). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

Aziz, A. A., Fateen, F. M. M., Afiza, I. ve Anitawati, M., L. (2015). Autistic Children's Kansei Responses Towards Humanoid-Robot as Teaching Mediator. *Procedia Computer Science* 76:488–93. doi: 10.1016/j.procs.2015.12.322.

Bargagna, S., E. Castro, F. Cecchi, G. Cioni, P. Dario, M. Dell'Omo, M. C. Di Lieto, E. Inguaggiato, A. Martinelli, C. Pecini, ve G. Sgandurra. (2019). Educational Robotics in Down Syndrome: A Feasibility Study. *Technology, Knowledge and Learning* 24(2):315–23. doi: 10.1007/s10758-018-9366-z.

Barton, E. E., Pustejovsky, J. E., Maggin, D. M. ve Brian, R. (2017). Technology-Aided Instruction and Intervention for Students With ASD: A Meta-Analysis Using Novel Methods of Estimating Effect Sizes for Single-Case Research. *Remedial and Special Education* 38(6), 371–86. doi: 10.1177/0741932517729508.

Beran, T. N., Ramirez-Serrano, A., Kuzyk, R., Fior , M. ve Nugent, S. (2011). Understanding How Children Understand Robots: Perceived Animism in Child–Robot Interaction. *International Journal of Human-Computer Studies* 69(7–8):539–50. doi: 10.1016/j.ijhcs.2011.04.003.

Bharatharaj, J., Loulin, H., Ahmed, A., Elara, M. R. ve Krägeloh, C. (2017). Investigating the Effects of Robot-Assisted Therapy among Children with Autism Spectrum Disorder Using Bio-Markers. *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering* 234:012017. doi: 10.1088/1757-899X/234/1/012017.

Bharatharaj, Jaishankar, Loulin Huang, Christian Krägeloh, Mohan Rajesh Elara, and Ahmed Al-Jumaily. 2018. "Social Engagement of Children with Autism Spectrum Disorder in Interaction with a Parrot-Inspired Therapeutic Robot." *Procedia Computer Science* 133:368–76. doi: 10.1016/j.procs.2018.07.045.

Birk, A. (2011). What Is Robotics? An Interdisciplinary Field Is Getting Even More Diverse [Education]. *IEEE Robotics & Automation Magazine* 18(4):94–95. doi: 10.1109/MRA.2011.943235.

Borg, J., Lindström, A. ve Larsson, S. (2009). Assistive Technology in Developing Countries: National and International Responsibilities to Implement the Convention on the Rights of Persons with Disabilities." *The Lancet* 374(9704):1863–65. doi: 10.1016/S0140-6736(09)61872-9.

Boyle, C.A., Boulet, S., Laura A. S., Cohen, R. A., Blumberg, S. J., Yeargin-Allsopp, M., Visser, S. ve Kogan, M. D. (2011). Trends in the Prevalence of Developmental Disabilities in US Children, 1997–2008. *Pediatrics* 127(6), 1034–42. doi: 10.1542/peds.2010-2989.

Bozkurt, S. S. (2017). Özel Eğitimde Dijital Destek: Yardımcı Teknolojiler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi* 3(2), 37–60.

Brackenreed, D. (2008). Assistive Technology as an Accommodationfor a Student with Mild Disabilities: The Case of Alex. *Exceptionality Education International* 18(2). doi: 10.5206/eei.v18i2.7625.

Çatak, A. A. ve Tekinarslan, E. (2008). Powerpoint Programında Hazırlanan Okuma Materyalinin 12-13 Yaşlarında Kaynaştırma Programina Devam Eden Hafif Düzeyde Zihinsel Engelli Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Becerilerine Etkisi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 8(2), 107–24.

Causo, A., Vo, G. V., Chen, M. I. ve Yeo, S. H. (2016). Design of Robots Used as Education Companion and Tutor. 75–84

Cavkaytar, A. (2019). Özel Eğitime Gereksinim Duyan Çocuklar ve Özel Eğitim. *Özel eğitime gereksinim duyan çocuklar ve özel eğitim*, İ. H. Diken. Ankara: Pegem Akademi Yayınları. 3–29

Cheng, S. ve Lai, C. (2020). Facilitating Learning for Students with Special Needs: A Review of Technology-Supported Special Education Studies. *Journal of Computers in Education* 7(2), 131–53. doi: 10.1007/s40692-019-00150-8.

Ya-Wen, C., Sun, P. ve Chen, N. (2018). The Essential Applications of Educational Robot: Requirement Analysis from the Perspectives of Experts, Researchers and Instructors. *Computers & Education* 126:399–416. doi: 10.1016/j.compedu.2018.07.020.

Çitil, M. (2020). Özel Eğitim Alanının Kavramsal, Tarihsel ve Yasal Temelleri. 11–45 in *Türkiye'de Özel Eğitim Hizmetleri*, edited by U. Sak ve S. Toraman. Ankara: Afşar Ofset.

Çitil, M., Karakoç, T. ve Küçüközyiğit, M. S. (2018). Özel Eğitim Lisans Dersinin Öğretmen Adaylarının Bilgi Düzeylerine ve Engellilere Yönelik Tutumlarına Etkisi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 18(2), 815–33.

Cook, A., Encarnação, P. ve Adams, K. (2010). Robots: Assistive Technologies for Play, Learning and Cognitive Development. *Technology and Disability* 22(3), 127–45. doi: 10.3233/TAD-2010-0297.

Cook, B. G. ve Schirmer, B, R. (2003). What Is Special About Special Education? Overview and Analysis. *Journal of Special Education* 37(3), 200–205. doi: 10.1177/00224669030370031001.

Costa, A. P., Steffgen, G., Lera, F. R., Nazarikhorram, A. ve Ziafati, P. (2017). Socially Assistive Robots for Teaching Emotional Abilities to Children with Autism Spectrum Disorder. *3rd Workshop on Child-Robot Interaction at HRI*.

Costa, S., C. Santos, F. Soares, M. Ferreira, and F. Moreira. 2010. "Promoting Interaction amongst Autistic Adolescents Using Robots." Pp. 3856–59 in *2010 Annual International Conference of the IEEE Engineering in Medicine and Biology*. IEEE.

Cumming, T. M. ve Rodríguez, C. H. (2017). A Meta-Analysis of Mobile Technology Supporting Individuals With Disabilities. *The Journal of Special Education* 51(3), 164–76. doi: 10.1177/0022466917713983.

Daşdemir, İ., Cengiz, E., Uzoğlu, M. ve Bozdoğan, A. E. (2012). Tablet Bilgisayarların Fen Ve Teknoloji Derslerinde Kullanılmasıyla İlgili Fen Ve Teknoloji Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 9(20), 495–511.

Dautenhahn, K., Nehaniv, C. L., Walters, M. L., Robins, B., Kose-Bagci, H., Mirza, N. A. ve Blow, M. (2009). KASPAR – a Minimally Expressive Humanoid Robot for Human–Robot Interaction Research. *Applied Bionics and Biomechanics* 6(3–4), 369–97. doi: 10.1080/11762320903123567.

Kerstin, D. ve Werry, I. (2004). Towards Interactive Robots in Autism Therapy." *Pragmatics & Cognition* 12(1):1–35. doi: 10.1075/pc.12.1.03dau.

Ekin, C. Ç. (2021). Eğitsel Robotik Uygulamalar. P. 25 in *Eğitimde Dijitalleşme ve Yeni Yaklaşımlar*, (ed. T. Talan. İstanbul: Efe Akademi Yayınları.

Fleming, N. (2019). Can a Robot Help Autistic Children Connect. https://www.edutopia.org/article/can-robot-help-autistic-children-connect

Lani, F. (2008). Inclusıon: Special or Inclusive Education: Future Trends. *British Journal of Special Education* 35(4), 202–8. doi: 10.1111/j.1467-8578.2008.00402.x.

Fok, D., Polgar, J. M., Shaw, L. ve Jutai, J. W. (2011). Low Vision Assistive Technology Device Usage and Importance in Daily Occupations. *Work* 39(1), 37–48. doi: 10.3233/WOR-2011-1149.

Gezgin, D. M. ve Sümer, O. N (2023). The Effect of Robotic Coding Practices on High School Students' Reflective Thinking Skills to Problem Solving and Robotic Attitude. *3rd International Black Sea Modern Scientific Research Congress*. 994–1007

Ghallab, M. ve Ingrand, F. (2020). Robotics and Artificial Intelligence. *A guided tour of artificial intelligence research: Volume III: Interfaces and Applications of Artificial Intelligence,* edited by P. Marquis, O. Papini, and H. Prade. Switzerland: Springer Nature. 389–436

Green, J. L. (2021). *Assistive Technology in Special Education*. New York: Routledge.

Green, J. M., Hughes, E.M. ve Ryan, J. B. (2011). The Use of Assistive Technology to Improve Time Management Skills of a Young Adult with an Intellectual Disability. *Journal of Special Education Technology* 26(3), 13–20. doi: 10.1177/016264341102600302.

Hanson, D. (2007). Zeno Research Robot. h*ttps://www.hansonrobotics.com/Zeno/*.

van den Heuvel, Renée J. F., Monique, A. S. Lexis, Gelderblom, G.J., Jansens, R. M. L. ve Witte, L. P. de (2016). Robots and ICT to Support Play in Children with Severe Physical Disabilities: A Systematic Review. *Disability and Rehabilitation: Assistive Technology* 11(2):103–16. doi: 10.3109/17483107.2015.1079268.

van den Heuvel, Renée J. F., Monique A. S. Lexis, ve Witte, Luc P. de (2017). Robot ZORA in Rehabilitation and Special Education for Children with Severe Physical Disabilities: A Pilot Study. *International Journal of Rehabilitation Research* 40(4), 353–59. doi: 10.1097/MRR.0000000000000248.

Hockstein, N. G., C. G. Gourin, R. A. Faust, and D. J. Terris. (2007). A History of Robots: From Science Fiction to Surgical Robotics. *Journal of Robotic Surgery* 1(2):113–18. doi: 10.1007/s11701-007-0021-2.

Howard, A. M., Park, C. H. ve Remy, S. (2012). Using Haptic and Auditory Interaction Tools to Engage Students with Visual Impairments in Robot Programming Activities. *IEEE Transactions on Learning Technologies* 5(1), 87–95. doi: 10.1109/TLT.2011.28.

Hsiao, H., Chang, C., Lin, C. ve Hsu, H. (2015). IRobiQ': The Influence of Bidirectional Interaction on Kindergarteners' Reading Motivation, Literacy, and Behavior. *Interactive Learning Environments* 23(3), 269–92. doi: 10.1080/10494820.2012.745435.

Huijnen, C. A. G. J., Lexis, M. A. S., Jansens, R. ve de Witte, L. P. (2017). "How to Implement Robots in Interventions for Children with Autism? A Co-Creation Study Involving People with Autism, Parents and Professionals." *Journal of Autism and Developmental Disorders* 47(10):3079–96. doi: 10.1007/s10803-017-3235-9.

Huijnen, C. A. G. J., Monique ,A. S. L. ve de Witte, L. P. (2016). Matching Robot KASPAR to Autism Spectrum Disorder (ASD) Therapy and Educational Goals. *International Journal of Social Robotics* 8(4), 445–55. doi: 10.1007/s12369-016-0369-4.

Eunja, H., Yoon, H. ve Son, S. (2010). Relationships between User Experiences and Children's Perceptions of the Education Robot. 199–200 in *2010 5th ACM/IEEE International Conference on Human-Robot Interaction (HRI)*. IEEE.

Iolanda, I., Lehmann, H., Marti, P., Robins, B. ve Dautenhahn, K. (2011). Robots as Social Mediators for Children with Autism - A Preliminary Analysis Comparing Two Different Robotic Platforms." Pp. 1–6 İçinde *2011 IEEE International Conference on Development and Learning (ICDL)*. IEEE.

Jordan, K., King, M., Hellersteth, S., Wirén, A. ve Mulligan, H. (2013). Feasibility of Using a Humanoid Robot for Enhancing Attention and Social Skills in Adolescents with Autism Spectrum Disorder. *International Journal of Rehabilitation Research* 36(3), 221–27. doi: 10.1097/MRR.0b013e32835d0b43.

Karal, Y., Taşdemir, D. ve Öngöz, S. (2023). Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitiminde Bir Öğrenme Materyali Olarak Robotlar. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 25(1), 170–83. doi: 10.17556/erziefd.994710.

Keren, G. ve Fridin, M. (2014). Kindergarten Social Assistive Robot (KindSAR) for Children's Geometric Thinking and Metacognitive Development in Preschool Education: A Pilot Study. *Computers in Human Behavior* 35:400–412. doi: 10.1016/j.chb.2014.03.009.

Korkmaz, O., Altun, H., Usta, E. ve Özkaya, A. (2014). The Effect of Activities in Robotic Applications on Students' Perception on the Nature of Science and Students' Metaphors Related to the Concept of Robot. *International Journal on New Trends in Education and Their Implications* 5(2), 44–57.

Lämsä, J., Hämäläinen, R., Aro, M., Koskimaa, R. ve Äyrämö, S. (2018). Games for Enhancing Basic Reading and Maths Skills: A Systematic Review of Educational Game Design in Supporting Learning by People with Learning Disabilities. *British Journal of Educational Technology* 49(4), 596–607. doi: 10.1111/bjet.12639.

Lee, H. W., and E. J. Hyun. (2015). The Intelligent Robot Contents for Children with Speech-Language Disorder. *Educational Technology & Society* 18(3), 100–113.

Lewis, L., Charron, N., Clamp, C. ve Craig, M. (2016). Co-Robot Therapy to Foster Social Skills in Special Need Learners: Three Pilot Studies. 131–39 in *Intelligent Systems for Technology Enhanced Learning* .,(Ed.M. Caporuscio, F. De la Prieta, T. Di Mascio, R. Gennari, J. Gutiérrez Rodríguez, and P. Vittorini). Springer.

Lindsay, S. ve Hounsell, K. G. (2017). Adapting a Robotics Program to Enhance Participation and Interest in STEM among Children with Disabilities: A Pilot Study. *Disability and Rehabilitation: Assistive Technology* 12(7):694–704. doi: 10.1080/17483107.2016.1229047.

Lund, H. H. ve Marti, P. (2005). Designing Manipulative Technologies for Children with Different Abilities. *Artificial Life and Robotics* 9(4), 175–87. doi: 10.1007/s10015-005-0351-y.

Lytridis, C., Bazinas, C., Sidiropoulos, G., Papakostas, G. A., Kaburlasos, V. G., Nikopoulou, V., Holeva, V. ve Evangeliou, A. (2020). Distance Special Education Delivery by Social Robots. *Electronics* 9(6), 1034. doi: 10.3390/electronics9061034.

Lytridis, Chris, Eleni Vrochidou, Stamatis Chatzistamatis, and Vassilis Kaburlasos. (2019). Social Engagement Interaction Games Between Children with Autism and Humanoid Robot NAO., 562–70 *International Joint Conference SOCO'18-CISIS'18-ICEUTE'18. SOCO'18-CISIS'18-ICEUTE'18 2018.* Springer.

Manola, M., Vouglanis,T. ve Maniou, F. (2022). Contribution of the Use of Children's Literature in Special Education. *Open Journal for Anthropological Studies* 6(2), 21–26. doi: 10.32591/coas.ojas.0602.01021m.

McKnight, L. ve Davies, C. (2012). The Kellogg College Centre for Research into Assistive Learning Technologies. *Journal of Assistive Technologies* 6(2), 158–62. doi: 10.1108/17549451211235000.

MEB. 2018. *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği.*

Mengi, A. (2020). Engelli Bireylerin Gözüyle Özel Eğitim Koruma ve Merkezlerindeki Eğitim Durumlarının İncelenmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 9(1), 19–33.

Metin, N. E. (2012). Özel Gereksinimli Çocuklar. P. 409 in *Özel Gereksinimli Çocuklar*, edited by E. N. Metin. Ankara: Maya Akademi.

Morsünbül, Ü. (2018). Attachment and Sex with Robot: An Assessment from Mental Health Perspective. *Current Approaches in Psychiatry* 10(4), 417–29.

Mwangi, E., Diaz, M., Barakova, E., Catala, A. ve Rauterberg, M. (2017). Can Children Take Advantage of Nao Gaze-Based Hints During GamePlay? *Proceedings of the 5th International Conference on Human Agent Interaction*. New York, NY, USA: ACM. 421–424

Nakadoi, Y. (2017). Usefulness of Animal Type Robot Assisted Therapy for Autism Spectrum Disorder in the Child and Adolescent Psychiatric Ward. *New Frontiers in Artificial Intelligence*, edited by M. Otake, S. Kurahashi, Y. Ota, K. Satoh, and D. Bekki. Springer. 478–482

Cahit, N., Rüştioğlu, O. ve Abidoğlu, Ü. P. (2018). The Problems of The Families Who Have Autistic Children: A Qualitative Research. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi* 2(3), 97–111. doi: 10.31461/ybpd.423322.

Okolo, C. M.ve Diedrich, J. (2014). Twenty-Five Years Later: How Is Technology Used in the Education of Students with Disabilities? Results of a Statewide Study. *Journal of Special Education Technology* 29(1), 1–20. doi: 10.1177/016264341402900101.

Özdemir, D., Karaman, S., Özgenel, C. ve Özbolat, A. (2015). Zihinsel Engellilere Yönelik Robot Destekli Öğrenme Ortamlarında Etkileşim Alternatiflerinin Belirlenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi* 4(1), 332–43.

Özdemir, D. ve Karaman, S. (2017). Investigating Interactions between Students with Mild Mental Retardation and Humanoid Robot in Terms of Feedback Types. *Education and Science* 42(191), 109–38. doi: 10.15390/EB.2017.6948.

Palestra, G., Varni, G., Chetouani, M. ve Esposito, F. (2016). A Multimodal and Multilevel System for Robotics Treatment of Autism in Children. in *Proceedings of the International Workshop on Social Learning and Multimodal Interaction for Designing Artificial Agents*. New York, NY, USA: ACM, 1–6

Palsbo, S. E. ve Hood-Szivek, P. (2012). Effect of Robotic-Assisted Three-Dimensional Repetitive Motion to Improve Hand Motor Function and Control in Children With Handwriting Deficits: A Nonrandomized Phase 2 Device Trial. *The American Journal of Occupational Therapy* 66(6), 682–90. doi: 10.5014/ajot.2012.004556.

Papakostas, G. A., Sidiropoulos, G. K., Papadopoulou, C. I., Vrochidou, E., Kaburlasos, V. G., Papadopoulou, M. T., Holeva, V., Nikopoulou, V. Dalivigkas, V. (2021). Social Robots in Special Education: A Systematic Review. *Electronics* 10(12), 1398. doi: 10.3390/electronics10121398.

Pettersson, I. ve Fahlström, G. (2010). Roles of Assistive Devices for Home Care Staff in Sweden: A Qualitative Study. *Disability and Rehabilitation: Assistive Technology* 5(5), 295–304. doi: 10.3109/17483100903100285.

Pop, C. A., Simut, R., Pintea, S., Saldien, J., Rusu, A., David, D., Vanderfaeillie, J., Lefeber, D. ve Vanderborght, A. B. (2013). Can The Socıal Robot Probo Help Chıldren Wıth Autısm To Identıfy Sıtuatıon-Based Emotıons? A Serıes Of Sıngle Case Experıments. *International Journal of Humanoid Robotics* 10(03):1350025. doi: 10.1142/S0219843613500254.

Rakhymbayeva, N., Seitkazina, N., Turabayev, D., Pak, A. ve Sandygulova, S. (2020). A Long-Term Study of Robot-Assisted Therapy for Children with Severe Autism and ADHD. *Companion of the 2020 ACM/IEEE International Conference on Human-Robot Interaction*. New York, NY, USA: ACM.

Reed, P. ve Bowser, G. (2005). Assistive Technology and the IEP. D. L. *Handbook of special education technology research and practice*, edited by D. Edyburn, K. Higgins, and R. Boone. Knowledge by design. 61-77

Richards, R., C. Coss ve Quinn, J. (2017). Exploration of Relational Factors and the Likelihood of a Sexual Robotic Experience." *Love and Sex with Robots*, edited by A. Cheok, K. Devlin, and D. Levy. London: Springer International Publishing,. 97–103

Robins, B. ve Dautenhahn, K. (2014). Tactile Interactions with a Humanoid Robot: Novel Play Scenario Implementations with Children with Autism. *International Journal of Social Robotics* 6(3), 397–415. doi: 10.1007/s12369-014-0228-0.

Robins, B., Dautenhahn, K. ve Dubowski, J. (2006). Does Appearance Matter in the Interaction of Children with Autism with a Humanoid Robot? *Interaction Studies. Social Behaviour and Communication in Biological and Artificial Systems* 7(3), 479–512. doi: 10.1075/is.7.3.16rob.

Robins, B., Dautenhahn, K., Ferrari, E., Kronreif, G., Prazak-Aram, G., Marti, P., Iacono, I., Gelderblom, G. J., Bernd, T., Caprino, F. ve Laudanna, E. (2012). Scenarios of Robot-Assisted Play for Children with Cognitive and Physical Disabilities. *Interaction Studies. Social Behaviour and Communication in Biological and Artificial Systems* 13(2):189–234. doi: 10.1075/is.13.2.03rob.

Rodríguez, C. D. ve Cumming, T. M. (2017). Employing Mobile Technology to Improve Language Skills of Young Students with Language-Based Disabilities. *Assistive Technology* 29(3), 161–69. doi: 10.1080/10400435.2016.1171810.

Russak, S. (2016). Do Inclusion Practices for Pupils with Special Educational Needs in the English as a Foreign Language Class in Israel Reflect Inclusion Laws and Language Policy Requirements? *International Journal of Inclusive Education* 20(11),1188–1203. doi: 10.1080/13603116.2016.1155666.

Russell, S. J. ve Norvig, P. (2021). *Artificial Intelligence: A Modern Approach*. 4th ed. edited by S. J. Russell and P. Norvig. ABD: Pearson, LCCN.

Şen, N. (2022). Özel Eğitimde İnsansı Robotlar. *European Journal of Science and Technology* 32, 832–42. doi: 10.31590/ejosat.1047564.

Shibata, T. (2010). Integration of Therapeutic Robot, Paro, into Welfare Systems." *Proceedings of the 28th Annual European Conference on Cognitive Ergonomics*. New York, NY, USA: ACM.

Silva, V., Soares, F., Esteves, J. S. ve Pereira, A. P. (2018). Building a Hybrid Approach for a Game Scenario Using a Tangible Interface in Human Robot Interaction. 241–247 in *Serious Games*, edited by S. Göbel. Springer.

David, S., Bradford, D. ve Roberts-Yates, C. (2018). Talk to Me: The Role of Human-Robot Interaction in Improving Verbal Communication Skills in Students with Autism or Intellectual Disability. *2018 27th IEEE International Symposium on Robot and Human Interactive Communication (RO-MAN)*. IEEE.

Siyam, N. (2018). Special Education Teachers' Perceptions on Using Technology for Communication Practices. *Journal for Researching Education Practice and Theory (JREPT)* 1(2):6–18.

Smith, B. R., Spooner, F. ve Wood, C. L. (2013). Using Embedded Computer-Assisted Explicit Instruction to Teach Science to Students with Autism Spectrum Disorder. *Research in Autism Spectrum Disorders* 7(3), 433–43. doi: 10.1016/j.rasd.2012.10.010.

Streett, S. C. (2004). Individuals with Disabilities Education Act, 20 U.S.C. § 1400.

Sullins, J. P. (2012). Robots, Love, and Sex: The Ethics of Building a Love Machine. *IEEE Transactions on Affective Computing* 3(4), 398–409. doi: 10.1109/T-AFFC.2012.31.

Taheri, A. R., Alemi, M., Meghdari, A. ve PourEtemad, H. R. ve Holderread, S. L. (2015). Clinical Application of Humanoid Robots in Playing Imitation Games for Autistic Children in Iran. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 176, 898–906. doi: 10.1016/j.sbspro.2015.01.556.

Taheri, A., Meghdari, A., Alemi, M. ve Pouretemad, H. (2019). Teaching Music to Children with Autism: A Social Robotics Challenge. *Scientia Iranica* 26, 40–58. doi: 10.24200/sci.2017.4608.

Uygun, Y., A. K. Teke, and D. M. Gezgin. 2018. "İşitme Engelli Öğrencilerin Türkçe Eğitiminde Bilgisayar Destekli Eğitim Yazilimi Kullaniminin Incelenmesi." *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education JITTE* 7(1):36–45.

Vanderborght, Bram, Ramona Simut, Jelle Saldien, Cristina A. Pop, Alina S. Rusu, Sebastian Pintea, Dirk Lefeber, and Daniel O. David. 2012. "Using the Social Robot Probo as a Social Story Telling Agent for Children with ASD." *Interaction Studies. Social Behaviour and Communication in Biological and Artificial Systems* 13(3):348–72. doi: 10.1075/is.13.3.02van.

Wood, L. J., Robins, B., Lakatos, G., Syrdal, D. S., Zaraki, A. ve Dautenhahn, K. (2019). Developing a Protocol and Experimental Setup for Using a Humanoid Robot to Assist Children with Autism to Develop Visual Perspective Taking Skills. *Paladyn, Journal of Behavioral Robotics* 10(1), 167–79. doi: 10.1515/pjbr-2019-0013.

Yaman, Y. ve Şişman, B. (2019). Robot Assistants In Education of Children with Autism: Interaction Between The Robot and The Child. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 21(1), 1–19. doi: 10.17556/erziefd.472009.

Yousif, M. 2021. Humanoid Robot Enhancing Social and Communication Skills of Autistic Children." *Artificial Intelligence & Robotics Development Journal,* 80–92.

Zablotsky, B., Lindsey I. B., Maenner, M. J., Schieve, L. A., Danielson, M. L., Bitsko, R.H., Blumberg, S. J., Kogan, M. D. ve Boyle, C. A. (2019). Prevalence and Trends of Developmental Disabilities among Children in the United States: 2009–2017. *Pediatrics* 144(4). doi: 10.1542/peds.2019-0811.

Zhang, Y. (2000). Technology and the Writing Skills of Students with Learning Disabilities. *Journal of Research on Computing in Education* 32(4), 467–78. doi: 10.1080/08886504.2000.10782292.

Kaynakça

Cabinet Office (2016a, January 22). *The 5th Science and Technology Basic Plan*. Council for Science, Technology and Innovation. https://www8.cao.go.jp/cstp/english/basic/5thbasicplan.pdf

Cabinet Office (2016b, May 24). *Comprehensive Strategy on Science, Technology and Innovation (STI) for 2016*. Council for Science, Technology and Innovation. https://www8.cao.go.jp/ cstp/sogosenryaku/2016.html

Cabinet Office (2017, June 2). *ComprehensiveStrategy on Science, Technology an dInnovation (STI) for 2017*. CouncilforScience, Technology and Innovation. https://www8.cao.go.jp/cstp/english/doc/2017 stistrategy_main.pdf

Clark, J., Murdick, D., Perset, K., ve Grobelnik, M. (2022, February 17). The OECD Framework for Classifying AI Systems to assess policy challenges and ensure international standards in AI. https://oecd.ai/en/wonk/classification

Deguchi, A., Hirai, C., Matsuoka, H., Nakano, T., Oshima, K., Tai, M., ve Tani, S. (2020). *Society 5.0: A People-CentricSuper-Smart Society*. ISBN 978-981-15-2988-7 https://doi.org/10.1007/978-981-15-2989-4

Ernst, E., Merola, R., ve Samaan, D. (2019). *Economics of ArtificialIntelligence: ImplicationsfortheFuture of Work*. ILO. ISBN 978-92-2-031137-0 https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/--- cabinet/documents/publication/wcms_647306.pdf

EU (2023). *Rolling Plan for ICT Standardisation. ArtificialIntelligence*. https://joinup.ec.europa.eu/collection/rolling-plan-ict-standardisation /artificial-intelligence-0

Ferreira, C. M., ve Serpa, S. (2018). Society 5.0 and social development. *Management and Organizational Studies, 5*(4), 26-31. http://doi.org/10.20944/preprints201811.0108.v1

Fukuyama, M. (2018). Society 5.0: Aiming for a new human-centered society. *Japan Spotlight, 27*(5), 47-50.

GDI Hub (t.y.). *Disability Innovation*. https://www.disabilityinnovation.com/

Gündüz, M. Z., ve Resul, D. A. Ş. (2018). Nesnelerin interneti: Gelişimi, bileşenleri ve uygulama alanları. *Pamukkale Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi, 24*(2), 327-335. https://doi.org/10.5505/pajes.2017.89106

Howard, J. (2019). Artificial intelligence: Implications for the future of work. *AmericanJournal of IndustrialMedicine, 62*(11), 917-926.

ITU (2019). *Artificial Intelligence andIct Accessibility. Accessible Europe 2019 Background Paper*. https://www.itu.int/en/ITU-D/Digital-Inclusion/Documents/AI%20and%20ICT%20Accessibility_web EA3_Final.pdf

Lantada, A. D. (2020). Engineering education 5.0: Continuously evolving engineering education. *International journal of engineeringeducation*, *36*(6), 1814-1832. https://doi.org/10.5772/intechopen.102844

Mansur, H., Utama, A. H., Mohd Yasin, M. H., Sari, N. P., Jamaludin, K. A., ve Pinandhita, F. (2023). Development of inclusive education learning design in the era of society 5.0. *Social Sciences, 12*(1), 35. http://dx.doi.org/10.3390/socsci12010035

Mansur, H., Yasin, M. H. B. M., Warni, H., ve Utama, A. H. (2021). The Development of model design inclusive education learning. *Psychology and Education Journal, 58*(1), 4087-4095. https://doi.org/10.17762/pae.v58i1.1470

McCarthy, J., Minsky, M. L., Rochester, N., ve Shannon, C. E. (2006). A proposal for the Dartmouth summer research project on artificial intelligence. *AI Magazine, 27*(4), 12-12. http://doi.org/10.1609/AIMAG.V27I4.1904

McClain-Nhlapo, C., ve Raja, D. S. (2021). Addressing the Drivers of Digital Technology for Disability. İçinde *Accessible Technology and the Developing World* (Eds. M. A. Stein ve J. Lazar). Oxford Press.

Muller, C. (2017). Artificial Intelligence –*The Consequences of Artificial İntelligence on the (Digital) Single Market, Production, Consumption, Employment and Society. Opinion. European Economic and Social Committee* https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/opinions/artificial-intelligence-consequences-artificial-intelligence-digital-single-market-production-consumption-employment-and

Newman-Griffis, D. R., Hurwitz, M. B., McKernan, G. P., Houtrow, A. J., Dicianno, B. E. (2022). A roadmap to reduce information inequities in disability with digital health and natural language processing. PLOS DigitalHealth. http://doi.org/10.1371/journal.pdig.0000135

OECD (2019). Public policy considerations, in Artificial Intelligence in Society, OECD Publishing, Paris. https://doi.org/10.1787/969ff07f-en

OECD (2022, February). OECD Framework for the Classification of AI Systems. OECD Digital Economy Papers, No. 323. www.oecd.ai/classification

OECD.AIPolicyObservatory (t.y.). *OECD AI Principles Overview*. https://oecd.ai/en/ai-principles

Rani, U., Kumar Dhir, R., Furrer, M., Gőbel, N., Moraiti, A., ve Cooney, S. (2021). *World Employment and Social Outlook: The Role of Digital Labour Platforms in Transformingthe World of Work*. International Labour Organisation Geneva. https://www.ilo.org/global/research/global-reports/weso/2021 /WCMS_771749/lang--en/index.htm

Stafeno, V. D. (2018). Negotiating the Algorithm: Automation, Artificial Intelligence and Labour Protection. ILO (WorkingPaper No. 246), Geneva. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---emp_policy/documents/publication/wcms_634157.pdf

UC Berkeley Human Rights Center Research Team (2019, April 30). Memorandum on Artificial Intelligence and Child Rights. https://www.unicef.org/innovation/media/10501/file/Memorandum%20on%20Artificial%20Intelligence%20and%20Child%20Rights.pdf

UN (2021, December 28). *Rights of Person with Disabilities Report of the Special Rapporteur on the Rights of Persons with Disabilities* (General Assembly A/HRC/49/52). https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G21/397/00/PDF/G2139700.pdf?OpenElement

UNESCO (2021). *Recommendation on the Ethics of Artificial Intelligence*. https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000381137

UNICEF (2019). *Memorandum on Artificial Intelligence and Child Rights. UNICEF Innovation*. Human Rights Center, UC Berkeley. https://www. unicef. org/innovation/reports/memoAIchildrights.

UNICEF Office of Innovation (t.y.). *What We Do?* https://www.unicef.org/innovation/what-we-do

WHO (2011). The World Bank. World Report on Disability. World Bank OrganizationGeneva, Switzerland. https://documents1.worldbank.org/curated/en/665131468331271288/pdf/627830WP0World00PUBLIC00BOX361491B0.pdf

WHO (2021). *Ethic sand Governance of Artificial Intelligence forHealth: WHO Guidance*. https://www.who.int/publications/i/item/9789240029200

World Bank Group (2020). *ArtificialIntelligence in thePublicSector*. https://documents1.worldbank.org/curated/en/809611616042736565/pdf/Artificial-Intelligence-in-the-Public-Sector-Maximizing-Opportunities-Managing-Risks.pdf

World Bank Group (2021). *World Bank GuidebookforAccessibleGovTech*. https://thedocs.worldbank.org/en/doc/3fcff7a44bd530a0413e23245ace2f03-0350012021/related/EFI-Insight-Accessible-GovTech-4-1.pdf

World HealthOrganization (2001). The International Classification of Functioning, Disability and Health: ICF. Geneva, Switzerland. https://www.who.int/standards/classifications/international-classification-of-functioning-disability-and-health

Yeung, K. (2020). Recommendation of thecouncil on artificialintelligence (OECD). *International Legal Materials, 59*(1), 27-34. http://doi.org/10.1017/ilm.2020.5

Kaynakça

Akmeşe, P. P., ve Küçük, D. S. (2022). İşitme kayıplı çocuklarda erken okuryazarlık becerileri. *Türk Odyoloji ve İşitme AraştırmalarıDergisi, 5*(1), 18-23.

Belgin, E., ve Şahlı, A. S. (2015). *Temelodyoloji*. Ankara, GüneşTıpYayınevi.

Cooper, H., ve Craddock, L. (2006). *Cochlear implants: a practical guide.* Whurr Publishers

Çakır, H., Çetin, Ş., ve Baş, A. (2013). İşitmeengellilereyönelikdinamik web sayfasınıngeliştirilmesi. *BilişimTeknolojileriDergisi, 6*(2), 1.

David, D., Alamoodi, A. H., Albahri, O. S., Zaidan, B. B., Zaidan, A. A., Garfan, S., ... ve Malik, R. Q. (2023). Landscape of sign language research based on smartphone apps: Coherent literature analysis, motivations, open challenges, recommendations and future directions for app assessment. *Universal Access in the Information Society,* 1-16.

Dillon, H. (2012). *Hearing aids.* Thieme Medical Publishers.

Engelsiz Erişim ve İletişim Kılavuzu (2021). Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Yayınları. www.kulakver.iletisim.gov.tr/uploads/ Engelsiz_Erişim_ve_İletişim_Kitabı_1.pdf

Flynn, T. S., Flynn, M. C., ve Gregory, M. (2005). The FM advantage in the real classroom. *Journal of Educational Audiology, 12*(12), 37-44

Foley, A., ve Ferri, B. A. (2012). Technology for people, not disabilities: ensuring access and inclusion. *Journal of Research in Special Educational Needs*, *12*(4), 192-200.

Gargiulo, R. M., ve Bouck, E. C. (Eds.). (2019). *Special education in contemporary society: An introduction to exceptionality.* Sage Publications.

Gomez, R., Habib, A., Maidment, D. W., ve Ferguson, M. A. (2022). Smartphone-connected hearing aids enable and empower self-management of hearing loss: A qualitative interview study underpinned by the behavior change wheel. *Ear and Hearing, 43*(3), 921-932.

Güven, M. (2020). Televizyon ortamında erişilebilirlik uygulamalarının gelişimi: Sesli betimleme, altyazılıma ve işaret dili çevirisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 7*(1), 152-175.

Hersh, M. A., ve Johnson, M. A. (Eds.). (2003). *Assistive technology for the hearing-impaired, deaf and deafblind*. London: Springer London.

Individuals With Disabilities Education Improvement Act of 2004, 20 U,S,C, § 1400 et seq.(2004), Reauthorization of the Individuals With Disabilities Education Act of 1990.

Iwarsson, S., ve Ståhl, A. (2003). Accessibility, usability and universal design—positioning and definition of concepts describing person-environment relationships. *Disability and rehabilitation, 25*(2), 57-66.

Kahveci, O. K., Miman, M. C., Erdoğan, O. K. U. R., Ayçiçek, A., Sevinç, S., ve Altuntaş, A. (2011). İşitmecihazıkullanımıve hasta memnuniyeti. *The Turkish Journal of Ear Nose and Throat, 21*(3), 117-121.

Koçyiğit, M., Cakabay, T., Ortekin, S. G., ve Bezgin, S. Ü. (2018). Koklear implant: Biyonik kulak. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi,* (3), 223-228.

Morris, K. K., Frechette, C., Dukes III, L., Stowell, N., Topping, N. E., ve Brodosi, D. (2016). Closed Captioning Matters: Examining the Value of Closed Captions for" All" Students. *Journal of Postsecondary Education and Disability, 29*(3), 231-238.

Moseley, K. A., ve Moseley, P. L. (1994). The TTY: A Tool for Inclusion. *Perspectives in Education and Deafness, 13*(1), 10.

Popelka, G. R., Moore, B. C., Fay, R. R., ve Popper, A. N. (Eds.). (2016). *Hearing aids* (Vol. 56). New York: Springer.

Resmi Gazete (2023). Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ. www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/03/20230316M1-2.pdf

Smith, D. D., Tyler, N. C., ve Skow, K. G. (Eds.). (2018). *Introduction to contemporary special education: New horizons.* London: Pearson.

Subakan, Y., ve Koç, M. (2019). Özel eğitim gereksinimli bireyleringelişimveeğitimlerindekullanılanmobilcihazlarveyazılımlar. *BilimEğitimSanatveTeknolojiDergisi, 3*(2), 51-61.

Yücel, E., ve Özkan, H. B. (2020). İşitselrehabilitasyon. *TürkOdyolojiveİşitmeAraştırmalarıDergisi, 3*(1), 19-22.

Zeng, F. G., Rebscher, S., Harrison, W., Sun, X., ve Feng, H. (2008). Cochlear implants: system design, integration, and evaluation. *IEEE reviews in biomedical engineering, 1*, 115-142.

Kaynakça

Abboud, S., Hanassy, S., Levy-Tzedek, S., Maidenbaum, S., ve Amedi, A. (2014). EyeMusic: Introducing a "visual" colorful experience for the blind using auditory sensory substitution. *Restorative Neurology and Neuroscience*, *32*(2), 247–257. https://doi.org/10.3233/RNN-130338

Aslan, C., Doğuş, M., ve Şafak, P. (2022). Yetişkin Görme Engelli Bireylerin Braille Yazıyı Kullanma Durumları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, *20*(2), 498–516. https://doi.org/10.37217/tebd.1065216

Bakanlığı, A. ve S. H. (2023). *Engelli İstatistik Bülteni 2023 Nisan ayı raporu. https://aile.gov.tr/media/135432/eyhgm_istatistik_bulteni_nisan_23.pdf*. https://aile.gov.tr/media/135432/eyhgm_istatistik_bulteni_nisan_23.pdf

Billah, S. M., Ashok, V., Porter, D. E., ve Ramakrishnan. (2017). Ubiquitous accessibility for people with visual impairments: Are we there yet? *Conference on Human Factors in Computing Systems - Proceedings*, *2017-May*, 5862–5868. https://doi.org/10.1145/3025453.3025731

Carvalho, K. M. de, Monteiro, G. B. M., Isaac, C. R., Shiroma, L. O., ve Amaral, M. S. (2004). Causes of low vision and use of optical aids in the elderly. *Revista Do Hospital Das Clínicas*, *59*(4), 157–160. https://doi.org/10.1590/s0041-87812004000400001

De Freitas Alves, C. C., Monteiro, G. B. M., Rabello, S., Gasparetto, M. E. R. F., ve De Carvalho, K. M. (2009). Assistive technology applied to education of students with visual impairment. *Revista Panamericana de Salud Publica/Pan American Journal of Public Health*, *26*(2), 148–152. https://doi.org/10.1590/s1020-49892009000800007

Duran Encinas, I., Sandoval Bringas, J. A., De Casso Verdugo, A. I., Sandoval Bringas, C., ve Soto Munoz, J. G. (2019). Low-Cost Braille Printer Prototype Design with OCR Technology. *Proceedings - 2019 International Conference on Inclusive Technologies and Education, CONTIE 2019*, 205–209. https://doi.org/10.1109/CONTIE49246.2019.00047

Hakobyan, L., Lumsden, J., O'Sullivan, D., ve Bartlett, H. (2013). Mobile assistive technologies for the visually impaired. *Survey of Ophthalmology*, *58*(6), 513–528. https://doi.org/10.1016/j.survophthal.2012.10.004

Kamalı Arslantaş, T. (2017). Foreign Language Education of Visually Impaired Individuals: a Review of Pervasive Studies. *Ihlara Eğitim Araştırmaları Dergisi*, *2*(2), 95–104.

Lunuwilage, K., Abeysekara, S., Witharama, L., Mendis, S., ve Thelijjagoda, S. (2018). Web based programming tool with speech recognition for visually impaired users. *International Conference on Software, Knowledge Information, Industrial Management and Applications, SKIMA*, *2017-Decem*. https://doi.org/10.1109/SKIMA.2017.8294132

Malusá, S., Cristina, L., Santos, A. F., ve Araújo, M. I. De. (2014). *Participação Do Docente Universitário No Movimento University for All : the Participation of the Professors in the Inclusive Education Movement*. 391–404.

Manjari, K., Verma, M., ve Singal, G. (2020). A survey on Assistive Technology for visually impaired. *Internet of Things*, *11*, 100188. https://doi.org/10.1016/j.iot.2020.100188

Marques Texeira, C. H. (2017). Visual Impairment and Smart Cities: Perspectives on Mobility. *JOJ Ophthalmology*, *3*(3), 2–4. https://doi.org/10.19080/jojo.2017.03.555613

Nair, V., Olmschenk, G., Seiple, W. H., ve Zhu, Z. (2022). ASSIST: Evaluating the usability and performance of an indoor navigation assistant for blind and visually impaired people. *Assistive Technology*, *34*(3), 289–299. https://doi.org/10.1080/10400435.2020.1809553

Özsan, M., ve Hasret, F. (2017). Görme engelli bireylerin günlük yaşamını kolaylaştırmak adına bir önerme: Braille Alfabeli Giysiler. *Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi*, *5*(0), 89. https://doi.org/10.21923/jesd.62716

Polo, A., ve Sevillano, X. (2019). Musical Vision: an interactive bio-inspired sonification tool to convert images into music. *Journal on Multimodal User Interfaces*, *13*(3), 231–243. https://doi.org/10.1007/s12193-018-0280-4

Pradeep, V., Medioni, G., ve Weiland, J. (2010). Robot vision for the visually impaired. *2010 IEEE Computer Society Conference on Computer Vision and Pattern Recognition - Workshops, CVPRW 2010*, 15–22. https://doi.org/10.1109/CVPRW.2010.5543579

Radecki, A., Bujacz, M., Skulimowski, P., ve Strumillo, P. (2017). Interactive sonification of images on mobile devices for the visually impaired. *Signal Processing - Algorithms, Architectures, Arrangements, and Applications Conference Proceedings, SPA*, *2017-Septe*, 239–242. https://doi.org/10.23919/SPA.2017.8166871

Real, S., ve Araujo, A. (2019). Navigation systems for the blind and visually impaired: Past work, challenges, and open problems. *Sensors (Switzerland)*, *19*(15). https://doi.org/10.3390/s19153404

Rodrigo-Salazar, L., González-Carrasco, I., ve Garcia-Ramirez, A. R. (2021). An IoT-based contribution to improve mobility of the visually impaired in Smart Cities. *Computing*, *103*(6), 1233–1254. https://doi.org/10.1007/s00607-021-00947-5

Şafak, P. (2017). *Şafak, P. (2017). Braille yazı sistemi, tarihçesi ve dünyada braille* (P. Şafak (ed.)). Pegem.

Samara, M., Alsadah, J., Driche, M., ve Osais, Y. (2018). A color recognition system for the visually impaired people. *4th IEEE International Conference on Engineering Technologies and Applied Sciences, ICETAS 2017*, *2018-Janua*, 1–5. https://doi.org/10.1109/ICETAS.2017.8277848

Samara, M., Deriche, M., Al-Sadah, J., ve Osais, Y. (2023). Design and Implementation of a Real-Time Color Recognition System for the Visually Impaired. *Arabian Journal for Science and Engineering*, *48*(5), 6783–6796. https://doi.org/10.1007/s13369-022-07506-w

Şenel, S., Kutlu, Ö., Hasper, E., Windhorst, R. A., Hedgpeth, T., Tuyl, L. Van, Gonzales, A., Martinez, B., I, Ö. E., ÜNAL, E., YÜCE, H., Sahin, R., Özdemir, S., İyigün, Kavramı, Ü., Horzum, T., Kizilaslan, A., Sözbilir, M., ÖZSAN, M., … Changes, T. (2018). Özel Eğitimde Yenilikçi Uygulamalar Görme Engelli Bireyler İçin İnovatif ve Yenilikçi Teknolojik Araç Tasarımları ve Yaşam. *TeEğitim VBilim*, *16*(2), 101–123.

Silman, F., Yaratan, H., ve Karanfiller, T. (2017). Use of assistive technology for teaching-learning and administrative processes for the visually impaired people. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, *13*(8), 4805–4813. https://doi.org/10.12973/eurasia.2017.00945a

Sobnath, D., Rehman, I. U., ve Nasralla, M. M. (2020). *Smart Cities to Improve Mobility and Quality of Life of the Visually Impaired* (pp. 3–28). https://doi.org/10.1007/978-3-030-16450-8_1

Tevfik Mustafa, H. (2017). Görme Engelli ve Az Gören Bireyler için Geliştirilen Donanım ve Yazılımlar. *Art and Technology Journal (SEAT Journal)*, *1*(2), 52–62. www.bestdergi.net

Theodorou, P., ve Meliones, A. (2022). Gaining insight for the design, development, deployment and distribution of assistive navigation systems for blind and visually impaired people through a detailed user requirements elicitation. *Universal Access in the Information Society*, *22*(3), 841–867. https://doi.org/10.1007/s10209-022-00885-9

World Health Organization, W. H. O. (2019). *World Health Organization: World report on vision. Technical report https://www.who.int/publications/i/item/world-report-on-vision*.

Zhou, L., Parker, A. T., Smith, D. W., ve Griffin-Shirley, N. (2011). Assistive Technology for Students with Visual Impairments: Challenges and Needs in Teachers' Preparation Programs and Practice. *Journal of Visual Impairment & Blindness*, *105*(4), 197–210. https://doi.org/10.1177/0145482X1110500402

Kaynakça

Akın, H., Bal, A., ve Başpınar, U. (2017). El Rehabilitasyon Sistemleri için Akıllı Eldiven Uygulaması, 2. Ulusal Biyomedikal Cihaz Tasarımı ve Üretimi Sempozyumu, 16 Mayıs 2017.

Atay B., ve Korkusuz, N. A. (2021). Fiziksel Engelliler İçin Göz Takip Yöntemi Kullanılarak İletişim ve Kontrol Sisteminin Geliştirilmesi. In *1st international conference on educational technology and online learning-ICETOL* (. 45).

Aykara, A., ve Çelik, G. (2012). Fiziksel Engelli Birey Olmak: Varoluşçu Bir Bakiş. *Ufkun Ötesi Bilim Dergisi*, (1), 5-18.

Bouyam, C., ve Punsawad, Y. (2022). Human–machine interface-based wheelchair control using piezoelectric sensors based on face and tongue movements. *Heliyon*, *8*(11).

Chatterjee, P., Lahiri, N., Bhattacharjee, A., ve Chakraborty, A. (2021, September). Automated hybrid stair climber for physically challenged people. In *2021 5th International Conference on Electronics, Materials Engineering & Nano-Technology (IEMENTech)* (pp. 1-4). IEEE.

Ciritcioğlu, H. H., ve Ülker, O. (2017). Engelli Bireyler İçin Mutfak Tasarımı. *İleri Teknoloji Bilimleri Dergisi*, *6*(3), 313-322.

Demirarslan, D. (2022). Güncel multidisipliner teknik araştırmalar. Edt. Öz A. Akıllı Teknolojilerin Merdiven Tasarımında Kullanımı.1.Edition, ISBN 978-625-7148-40-5.

Dizel, T., Özkaya, K., ve Karami, A. (2023). Tekerlekli Sandalye Kullanicilari İçin Çalişma Masasi Tasarimi. *Ergonomi*, *6*(2), 109-116.

Fışkın, B., Göllü, M., Zengin, İ., Yüksel, E., Varol, İ., ve Tabakcıoğlu, M. B. (2023). Beyin Dalgaları Kontrollü Maket Tekerlekli Sandalye. *International Journal of Advanced Natural Sciences and Engineering Researches*, *7*(6), 71-74.

Kanna, R. K., Surendhar, S. P. A., AL-Hameed, M. R., Lafta, A. M., Khalid, R., ve Hussain, A. (2023, May). Smart Prosthetic Arm Using Cognitive Application. In *2023 3rd International Conference on Advance Computing and Innovative Technologies in Engineering (ICACITE)* (pp. 1330-1334). IEEE.

Karagülle, C. (2023). Mekân Boyutlarına Etkisi Yönüyle Binalarda Ulaşılabilirlik Gerekleri (TS 9111) Standardının Güncelleme Gereği Üzerine Bir Araştırma. *Online Journal of Art & Design*, *11*(2).

Muriki, L., Sanjana, M., ve Shivani, P. (2022). Voice Control Based Intelligent Wheel Chair With GSM & GPS Tracking. 06, 11,27-32.

Mülayim, A. (2017). İç mekân düzenlemesinde engellilere yönelik çözüm önerileri. *Kırklareli Üniversitesi Mühendislik ve Fen Bilimleri Dergisi*, *3*(1), 68-94.

Navya,K., Kumar, B.P., Mounika, G.H., Vineeth, B., Rao, P., Pasha, I.A. (2018). Smart Stair Lift for Disabled and Elderly. International Journal of Pure and Applied Mathematics. Volume 120 No. 6, 4647-4660.

Oruç, O. O. ve Dikmen, F. (2020). Lineer Motorlu Engelli Asansörü Tasarımı. Kocaeli Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, 3 (1), 109-124. Retrieved from https://dergipark.org.tr/en/pub/koufbd/issue/52411/517422.

Pasrija, D., ve Singh, Y. (2023). Designing an efficient eye tracking system for physically challenged people. *International Research Journal of Modernization In Engineering Technology And Science*. 5(8):968-974.

Polatgil, M. (2020). Slegs Robot Tabanlı Yürüme Engelli Aracı Tasarımı. *Uluslararası Yönetim Bilişim Sistemleri ve Bilgisayar Bilimleri Dergisi*, *4*(1), 42-51.

Süzen, A. A., ve Taşdelen, K. (2013). Kinect Teknolojisi Kullanılarak Engelliler İçin Ev Otomasyonu. *Uluslararası Teknolojik Bilimler Dergisi*, *5*(2), 122-131.

Talaty, M., Esquenazi, A., ve Briceno, J. E. (2013, June). Differentiating ability in users of the ReWalk TM powered exoskeleton: An analysis of walking kinematics. In *2013 IEEE 13th international conference on rehabilitation robotics (ICORR)* (pp. 1-5). IEEE.

Tan, M., Yazıcı, E. ve Alakaş, H. M. (2023). Analitik Ağ Süreci, TOPSIS ve PROMETHEE Yöntemleri ile Fiziksel Engelliler için Aktif Tekerlekli Sandalye Seçimi. International Journal of Pure and Applied Sciences, 9 (1) , 76-87 . DOI: 10.29132/ijpas.1182406.

Tas, M. O., Tas, D. O., ve Yavuz, H. S. (2020). Engelli İnsanlar İçin Akıllı Tekerlekli Sandalyenin Baş Hareketleri ile Kontrolünün Gerçekleştirilmesi. *Nicel Bilimler Dergisi*, *2*(1), 19-32.

Tepe, C., Erdim, M., ve Eminoğlu, İ. (2020). Myo Bileklik ile Gerçek Zamanlı Protez Kol Kontrolü. *European Journal of Science and Technology*, 184-193. DOI: 10.31590/ejosat.779672.

URL 1: https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=49685

URL 2: https://www.aile.gov.tr/media/140662/eyhgm_istatistik_bulteni_ temmuz_ 23.pdf

URL 3 : http://scalevo.ch/)

URL 4: https://www.spectronics.com.au/article/discoverswitch

URL :https://www.engelli.com/engellilerin-hayatlarini-kolaylastiran-teknolojiler/

URL 6: https://luxmedprotez.com/kosu-protezleri

URL 7: https://www.hacettepeortopedi.net/icerik/biyonik-kol-protezleri

URL 8: https://bublogta.com/az-bilinen-bir-teknoloji-mini-bilgisayarlar-simdi-de-kasik-catallarda-akilli-kasik/

URL 10: https://www.engelli.com/engellilerin-hayatlarini-kolaylastiran-teknolojiler/

URL 11: https://www.engelli.com/engellilerin-hayatlarini-kolaylastiran-teknolojiler/

Uyar, E., ve Çatal, M. S. (2022). Elektro-Pnömatik Kontrollü Diz altı Protezi Tasarımı Ve Simülasyonu. IX. Ulusal Hidrolik Pnömatik Kongresi.

Uzun, Y., ve Hakverdi, F. (2019). Engelliler İçin Akıllı Ulaşım Sistemleri. The International Alumınıum-Themed Engineering and Natural Sciences Conference in Seydişehir/TURKEY (IATENS'19), October 4-6 2019.

Yayla, A. G. A., Korkmaz, H., ve Buldu, A. (2016). Konuşma Tanıma Teknolojisi Kullanarak Devre Analizi Uygulama Arayüzü. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*,5 (19), 169-177.

Yazıcı, E., Tan, M. ve Alakaş, H. M. (2023). Omurilik Felçli Fiziksel Engelli Bireylere Yönelik Giyilebilir Teknoloji Ürünlerdeki Sensörlerin Sahip Olması Gereken Özelliklerin Değerlendirilmesi. International Journal of Advanced Natural Sciences and Engineering Researches, 7(6), 342-357.

Yıldırım, K., Müezzinoğlu, M. K., ve Türkdal, S. (2021). Fiziksel Engelli Kullanıcıların İç Mekân Donatı Elemanlarına Yönelik Tercihlerinin Belirlenmesi. *Uluslararası Disiplinlerarası ve Kültürlerarası Sanat*, *6*(12), 193-213.

Yurova, V. A., Velikoborets, G., ve Vladyko, A. (2022). Design and Implementation of an Anthropomorphic Robotic Arm Prosthesis. *Technologies*, *10*(5), 103.

Zhu, Y., Li, H., Lyu, S., Shan, X., Jan, Y. K., ve Ma, F. (2023). Stair-climbing wheelchair proven to maintain user's body stability based on AnyBody musculoskeletal model and finite element analysis. *PLoS one*, *18*(1), e0279478.

Yıldırım, K., Müezzinoğlu, M. K., ve Türkdal, S. (2021). Fiziksel Engelli Kullanıcıların İç Mekân Donatı Elemanlarına Yönelik Tercihlerinin Belirlenmesi. *Uluslararası Disiplinlerarası ve Kültürlerarası Sanat*, *6*(12), 193-213.

Yurova, V. A., Velikoborets, G., ve Vladyko, A. (2022). Design and Implementation of an Anthropomorphic Robotic Arm Prosthesis. *Technologies*, *10*(5), 103.

Zhu, Y., Li, H., Lyu, S., Shan, X., Jan, Y. K., ve Ma, F. (2023). Stair-climbing wheelchair proven to maintain user's body stability based on AnyBody musculoskeletal model and finite element analysis. *PLoS one*, *18*(1), e0279478.

TMS/TFRS, BOBİ FRS VE VERGİ MEVZUATINA GÖRE

ENVANTER İŞLEMLERİ

- **Türkiye'de Vergi Mevzuatına Göre Dönem sonu İşlemleri ve Uygulamalar**
- **Ticari Kardan Mali Kara Geçiş, Muhasebe Standartlarına Göre Ertelenen Vergi Varlık ve Ertelenen Vergi Yükümlülükleri**
- **Uluslararası Standartlar ile Uyumlu Türkiye Muhasebe / Finansal Raporlama Standartları (TMS/TFRS) çerçevesinde dönem sonu İşlemleri, Uygulamalar ve diğer raporlama çerçeveleri ile karşılaştırmalar**
- **Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardı'na (BOBİ FRS) göre dönem sonu İşlemleri, Uygulamalar ve diğer raporlama çerçeveleri ile karşılaştırmalar**
- **Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Hesap Planı'na Göre Kayıtlama**

Prof. Dr. Ümit GÜCENME GENÇOĞLU

2. Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-50-8

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Şubat 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM
MUHASEBE UYGULAMALARI İLE İLGİLİ ÜLKEMİZDEKİ YASAL DÜZENLEMELER

1. MUHASEBE UYGULAMALARI VE FİNANSAL TABLOLAR İLE İLGİLİ ÜLKEMİZDEKİ YASAL DÜZENLEMELER....3
2. BİRİNCİ VE İKİNCİ SINIF TÜCCARLAR VE TUTULMASI ZORUNLU DEFTERLER....4
3. MUHASEBE SÜRECİ....6
3.1. DÖNEM BAŞI İŞLEMLERİ....6
3.1.1. Kuruluş Bilançosu Veya Dönem Başı Bilançosu....7
3.1.2. Yevmiye ve Büyük Defterde Hesapların Açılması....7
3.2. DÖNEM İÇİ İŞLEMLERİ....8
3.2.1. Muhasebe Fişleri....8
3.2.2. Mali Olayların Yevmiye ve Büyük Deftere Kaydı....9
3.2.3. Yardımcı Hesaplara Kayıt....9
3.2.4. Mizanlar....9
3.3. DÖNEM SONU İŞLEMLERİ....10
3.3.1. Genel Geçici Mizan....10
3.3.2. Envanter İşlemleri....11
3.3.3. Kesin Mizan....12
3.3.4. Dönem Sonu Bilançosunun Düzenlenmesi....13
3.3.5. Gelir Tablosu ve Diğer Mali Tabloların Düzenlenmesi....13
3.3.6. Hesapların Kapatılması....13
4. ENVANTER, ENVANTER ÇEŞİTLERİ VE ENVANTER ZAMANI....14
5. DEĞERLEME VE VERGİ USUL KANUNU'NDA DEĞERLEME ÖLÇÜLERİ....16
6. ÇALIŞMA SORULARI....21

2. BÖLÜM
MUHASEBENİN GELİŞİMİ VE ÜLKEMİZDE MUHASEBE UYGULAMALARI İLE İLGİLİ DÜZENLEMELER

1. MUHASEBE ALANINDAKİ GELİŞMELER....27
1.1. GELENEKSEL MUHASEBE....27
1.2. VERGİ MUHASEBESİ....28
1.3. YÖNETİM MUHASEBESİ YAKLAŞIMI....28
1.4. ULUSLARARASI MUHASEBE YAKLAŞIMI....28
2. ÜLKEMİZDE KÂRIN TESPİTİ İLE İLGİLİ DÜZENLEMELER....31
2.1. KÂR KAVRAMI....32
2.1.1. Ticari Kâr....32
2.1.2. Mali Kâr....32
2.2. TİCARİ KÂRIN TESPİTİ İLE İLGİLİ DÜZENLEMELER....33
2.2.1. Genel Kabul Görmüş Muhasebe Kavram ve İlkeleri....33

2.2.2. Tük Ticaret Kanunu....37
2.2.3. Sermaye Piyasası Mevzuatı....39
2.2.4. Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları....42
2.2.5. Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı....43
2.2.6. Küçük ve Mikro İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı....45
2.2.7. Ticari Kar İçin Kayıt ve Raporlamada Standart Hesap Planı....45
2.2.8. Tekdüzen Muhasebe Sistemi....47
2.3. MALİ KÂRIN TESPİTİ İLE İLGİLİ YASAL DÜZENLEMELER....49
3. TİCARİ KÂR İLE MALİ KÂR ARASINDAKİ FARKLILIKLAR VE OTOFİNANSMAN....51
3.1. GİZLİ OTOFİNANSMAN....55
3.2. AÇIK OTOFİNANSMAN....57
4. TİCARİ KÂRDAN MALİ KÂRIN HESAPLANMASI....58
5. STANDARTLARA GÖRE ERTELENMİŞ VERGİ VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ....59
5.1.SÜREKLİ VE GEÇİCİ FARKLAR, ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI VE ERTELENMİŞ VERGİ BORCU....59
5.2.ERTELENMİŞ VERGİLERİN KAYDI VE KAR ZARAR TABLOSUNDA RAPORLANMASI....64
5.3. ERTELENMİŞ VERGİ GİDERİ VE ERTELENMİŞ VERGİ GELİRİNİN ÖZKAYNAKLARDA RAPORLANMASI....69
6. TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARINA GÖRE HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLAR VE VERGİ UYGULAMALARINA GÖRE FARKLILIKLAR....70
6.1. FİNANSAL TABLOLARDAKİ VARLIK VE BORÇLARIN ÖLÇÜMÜNDEKİ DEĞİŞİKLİKLER....71
6.2. TMS/TFRS'LERDE KAPSAMLI KARIN RAPORLANMASI....72
6.3. FİNANSAL TABLOLARIN BİÇİMSEL YAPISI VE İÇERİĞİNİN DEĞİŞİMİ....73
7. ÇALIŞMA SORULARI....84

3.BÖLÜM
FİNANSAL DURUM TABLOSUNDA AKTİF UNSURLARIN ENVANTERİ

1. HAZIR DEĞERLER....91
1.1. KASA HESABININ ENVANTERİ....92
1.1.1. Kasa Sayım Fazlası....94
1.1.1.1. Tekdüzen Hesap Planında Sayım Fazlasının Kayıtlanması....94
1.1.1.2. Standart Hesap Planında Sayım Fazlasının Kayıtlanması....96
1.1.2. Kasa Sayım Noksanı....97
1.1.2.1. Tekdüzen Hesap Planında Sayım Noksanının Kayıtlanması....97
1.1.2.2. Standart Hesap Planında Sayım Noksanının Kayıtlanması....101
1.1.3. Yabancı Paralarda Değerleme Farklarının Hesaplanması Ve Kaydı....103
1.2. ALINAN ÇEKLER HESABININ ENVANTERİ....110
1.3. BANKALAR HESABININ ENVANTERİ....112
1.4. VERİLEN ÇEKLER VE ÖDEME EMİRLERİ HESABININ ENVANTERİ....116
1.5. DİĞER HAZIR DEĞER HESAPLARI....118
1.6. HAZIR DEĞERLER İLE İLGİLİ UYGULAMALAR....123
1.7. ÇALIŞMA SORULARI....126

2. FİNANSAL YATIRIMLAR....130
2.1.TEKDÜZEN HESAP PLANINA GÖRE FİNANSAL YATIRIMLARIN SINIFLANDIRILMASI....131
2.1.1. Geçici Yatırım Amacıyla Alınan Menkul Kıymetler....131
2.1.2. Uzun Vadeli Yatırım Amacıyla Alınan Menkul Kıymetler....132
2.2. VERGİ USUL KANUNU'NA GÖRE MENKUL KIYMETLERİN DEĞERLEMESİ....134
2.3. TEKDÜZEN HESAP PLANINA GÖRE FİNANSAL YATIRIMLARDA MUHASEBE İÇİ ENVANTER KAYITLARI....136
2.3.1. Sayım Farklarının Giderilmesi....136
2.3.2. Satış Sonuçlarının Devri....137
2.3.3. Menkul Kıymet Gelirlerinin Kaydı....137
2.3.4. Tekdüzen Muhasebe Sistemine Göre Değer Azalışlarının Kaydı....141
2.4. STANDARTLARA GÖRE FİNANSAL YATIRIMLARIN SINIFLANDIRILMASI....145
2.5. STANDART HESAP PLANINA GÖRE DEĞERLEME FARKLARININ VE VERGİ ETKİSİNİN KAYDI VE RAPORLANMASI....150
2.5.1. Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kar / Zarara Yansıtılan Finansal Varlıklar....151
2.5.2. Gerçeğe Uygun Değer Farkı Özkaynaklara Yansıtılan Finansal Varlıklar....154
2.5.3. İtfa Edilmiş Maliyetle Ölçülen Finansal Varlıklar....159
2.5.4. Türev Finansal Varlıklar....162
2.5.5. Özkaynak Yöntemi İle Raporlanan Finansal Varlıklar....164
2.6. ÇALIŞMA SORULARI....169
3. ALACAKLAR....175
3.1.VERGİ USUL KANUNU'NA GÖRE ALACAKLARIN DEĞERLEMESİ VE ENVANTER KAYITLARI....177
3.1.1. Vergi Usul Kanunu'na Göre Alacaklarda Değerleme Ölçüsü ve Reeskont Hesaplanması....177
3.1.2. Yabancı Paraya Bağlı Alacaklar İçin Reeskont....183
3.1.3. Şüpheli Alacaklar....184
3.1.4. Değersiz Alacaklar....186
3.2. STANDARTLARA GÖRE ALACAKLARIN DEĞERLEMESİ VE VERGİ ETKİSİNİN KAYDI....187
3.2.1. Alacakların İtfa Edilmiş Maliyeti....189
3.2.2. Muhasebe Standartlarına Göre Şüpheli Alacaklar....190
3.3. ALACAKLAR İLE İLGİLİ UYGULAMALAR....194
3.4. ÇALIŞMA SORULARI....195
4. STOKLAR....198
4.1. STOKLARIN MUHASEBE DIŞI ENVANTERİ....199
4.1.1. Fiziki Sayım....199
4.1.2. Muhasebe İlkelerine Göre Stokların Değerlemesi....200
4.1.2.1. Elde Etme Maliyeti (Gerçek Maliyet) Yöntemi....200
4.1.2.2. İlk Giren-İlk Çıkar Yöntemi (FIFO)....201
4.1.2.3. Son Giren-İlk Çıkar Yöntemi (LIFO)....202
4.1.2.4. Ortalama Maliyet Yöntemi....203
4.1.2.5. Vergi Usul Kanunu'na Göre Stokların Değerlemesi....205
4.2. STOKLARIN MUHASEBE İÇİ ENVANTERİ....207
4.2.1. Sayım Farkları....207

4.2.2. Fireler 208
4.2.3. Değeri Düşen Mallar İçin Karşılık Ayrılması 209
4.2.4. Kullanılan Yönteme Göre Dönem Sonu Kayıtlarının Düzenlenmesi 210
4.3.MUHASEBE STANDARTLARINA GÖRE STOKLARIN DEĞERLEMESİ VE HASILATIN TESPİTİ 216
4.3.1. Muhasebe Standartlarına Göre Stokların Maliyeti 217
4.3.2. Net Gerçekleşebilir Değer 221
4.3.3. Maliyet veya Net Gerçekleşebilir Değerden Düşük Olanı ile Değerleme 222
4.3.4. Muhasebe Standartlarına Göre Hasılatın Tespiti ve Kaydı 226
4.4. ÇALIŞMA SORULARI 227
5. MADDİ VE MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR 234
5.1. MADDİ VE MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLARIN ENVANTERİ 238
5.1.1. Fiziki Sayım 238
5.1.2.Vergi Usul Kanunu'na Göre Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların Değerlemesi 238
5.1.3.Muhasebe Standartlarına Göre Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların Değerlemesi 241
5.1.3.1. Maliyet Değerinin Tespiti 243
5.1.3.2. Araştırma Geliştirme Giderleri ve Kuruluş Giderleri 249
5.1.3.3. Sonraki Dönemlerde Yapılan Değerleme 252
5.1.3.3.1. Maliyet Yöntemi 253
5.1.3.3.2. Yeniden Değerleme Yöntemi 255
5.1.4. Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıklarda Amortisman 262
5.1.4.1. Muhasebe Standartlarına Göre Amortismanlar 263
5.1.4.2. Vergi Usul Kanunu'na Göre Amortismanlar 267
5.1.4.2.1. Normal Amortisman Yöntemi 268
5.1.4.2.2. Azalan Bakiyelerle Amortisman Yöntemi 268
5.1.4.2.3. Kıst Amortisman 269
5.1.4.2.4. Fevkalade Amortisman 270
5.1.4.2.5. Madenlerde Amortisman 270
5.1.4.3. Amortisman Paylarının Kaydı 271
5.1.5. Amortismana Tabi Duran Varlıkların Satışı 272
6. YATIRIM AMAÇLI GAYRİMENKULLER 276
7. SATIŞ AMAÇLI ELDE TUTULAN DURAN VARLIKLAR VE DURDURULAN FAALİYETLER 278
8. UYGULAMALAR VE ÇALIŞMA SORULARI 280

4. BÖLÜM
PASİF BİLANÇO UNSURLARININ VE SONUÇ HESAPLARININ ENVANTERİ

1. YABANCI KAYNAK HESAPLARININ ENVANTERİ 295
1.1.VERGİ USUL KANUNU VE TEKDÜZEN HESAP PLANI'NA GÖRE BORÇLARIN ENVANTERİ 297
1.1.1. Vergi Usul Kanunu'na Göre Değerleme ve Reeskont İşlemleri 297
1.1.2. Banka Kredileri 302

1.1.3. Çıkarılmış Tahviller ve Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler 304
1.2. MUHASEBE STANDARTLARINA GÖRE BORÇLARIN RAPORLANMASI 309
1.3. BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI 311
1.3.1. Tekdüzen Hesap Planı'nda Borç ve Gider Karşılıkları 311
1.3.2. Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Karşılıklar ve Koşullu Borçlar 315
1.3.3. Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Kıdem Tazminatı Karşılıkları 319
1.4. YABANCI KAYNAKLAR İLE İLGİLİ UYGULAMALAR VE ÇALIŞMA SORULARI 321
2. ÖZKAYNAK HESAPLARININ ENVANTERİ 326
2.1. SERMAYE 328
2.2. YEDEKLER 331
2.2.1. Sermaye Yedekleri 331
2.2.2. Kâr Yedekleri 336
2.3. KÂR VEYA ZARARIN KAYDI VE GEÇİCİ VERGİ SİSTEMİ 338
3. SONUÇ HESAPLARININ ENVANTERİ 344
3.1. TEKDÜZEN HESAP PLANI'NDA GELİR HESAPLARI 345
3.1.1. Satışlardan Elde Edilen Gelirler 345
3.1.2. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar 347
3.1.3. Olağandışı Gelir ve Kârlar 348
3.2. TEKDÜZEN HESAP PLANI'NDA GİDER HESAPLARI 348
3.2.1.Satışların Maliyeti 348
3.2.2. Faaliyet Giderleri 349
3.2.3. Olağan Gider ve Zararlar 350
3.2.4. Finansman Giderleri 351
3.2.5. Olağandışı Gider ve Zararlar 351
3.3. MUHASEBE STANDARTLARINA GÖRE GELİRLER VE GİDERLER 351
3.4.GELİR-GİDERLERİN ENVANTERİNDE TAHAKKUK VE DÖNEMSELLİK İLKESİ 358
3.5. GELİR HESAPLARININ ENVANTERİ 361
3.5.1. Peşin Tahsil Edilmiş Gelecek Dönemlere Ait Gelirlerin Saptanması 362
3.5.2. Geçmiş Dönemlerde Tahsil Edilmiş Dönem Gelirlerinin Saptanması 363
3.5.3. Gelecek Dönemlerde Tahsil edilecek Dönem Gelirlerinin Tahakkuku 364
3.5.4. Dönemin Vergilendirilmeyen Gelirlerinin Saptanması 365
3.5.5. Gelir Hesaplarının Kar veya Zarara Devri 368
3.6. GİDER HESAPLARININ ENVANTERİ 369
3.6.1.Peşin Ödenmiş Gelecek Dönemlere Ait Giderlerin Saptanması 369
3.6.2. Geçmiş Dönemlerde Ödenmiş Dönem Giderlerinin Saptanması 371
3.6.3. Gelecek Dönemlerde Ödenecek Dönem Giderlerinin Tahakkuku 372
3.6.4. Kanunen Kabul Edilmeyen Giderlerin Belirlenmesi 372
3.6.5. Tekdüzen Hesap Planı'nda Giderler ile İlgili Yansıtma Sistemi 382
3.6.5.1. 7/A Seçeneğinde Yansıtma Hesaplarının Kullanımı 383
3.6.5.2. 7/B Seçeneğinde Yansıtma Hesaplarının Kullanımı 388
3.6.6. Malla İlgili Gider Hesaplarının Envanteri 393
3.7.ÖZKAYNAK VE SONUÇ HESAPLARI İLE İLGİLİ UYGULAMALAR VE ÇALIŞMA SORULARI 394

KAYNAKLAR 403

KAYNAKLAR

ANKARATH, Nandakumar; MEHTA Kalpesh J., GHOSH T.P., ALKAFAJİ Yass A.(2010), Understanding IFRS Fundamentals, John Wıley & Sons, Inc., New Jersey,

GÜCENME GENÇOĞLU (2007), Ümit, Türkiye Muhasebe Standartları ve Uygulamalar, Türkmen Kitabevi, İstanbul,

GÜCENME GENÇOĞLU, Ümit- ÖZERHAN, Yıldız- KARABINAR, Selahattin, (2013), Türkiye Finansal Raporlama Standartları, Sakarya Üniversitesi Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları, Sakarya.

GÜCENME GENÇOĞLU, Ümit (2017), "Temel Konularda BOBİ FRS ve TMS/TFRS Karşılaştırması", Muhasebe ve Finansman Dergisi, Ekim/2017, ss. 1-24

KGK, Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve", 27/10/2018 tarihli ve 30578 sayılı Resmi Gazete

ÖRTEN, Remzi- KAVAL, Hasan- KARAPINAR, Aydın (2014), Türkiye Muhasebe– Finansal Raporlama Standartları, Gazi Basımevi, Ankara.

ÖZERHAN, Yıldız- YANIK, Serap (2012), IFRS/IAS ile Uyumlu TMS/ TFRS, TÜRMOBYayınları 427, Muhasebe Denetim Basın Yayın AŞ., Ankara.

Maliye Bakanlığı, 1 Seri No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği, 26.12.1992 Tarihli 21447 Mükerrrer Sayılı Resmi Gazete

Sermaye Piyasası Kurulu, "Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği", 13.6.2013 Tarihli , 28676 sayılı Resmi Gazete

TFRS 5: Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler, 16.03.2006 tarihli ve 26110 sayılı Resmi Gazete,(güncel şekli için bkz. http://www.kgk.gov.tr/)

TFRS 9: Finansal Araçlar, 20.03.2011 tarihli ve 27880 sayılı Resmi Gazete,(güncel şekli için bkz. http://www.kgk.gov.tr/)

TFRS 9: Finansal Araçlar, 20.03.2011 tarihli ve 27880 sayılı Resmi Gazete,(güncel şekli için bkz. http://www.kgk.gov.tr/)

TMS 2: Stoklar, ilk yayımlanan şekli 15.01.2005 tarihli ve 25701 sayılı Resmi Gazete, (güncel şekli için bkz. http://www.kgk.gov.tr/)

TMS 12: Gelir Vergileri, 28.03.2006 tarihli ve 26122 sayılı Resmi Gazete(güncel şekli için bkz. http://www.kgk.gov.tr/)

TMS 16: Maddi Duran Varlıklar, 31.12.2005 tarihli ve 26040 sayılı Resmi Gazete, (güncel şekli için bkz. http://www.kgk.gov.tr/)

TMS 21: Kur Değişiminin Etkileri, 31.12.2005 tarihli ve 26040 sayılı Resmi Gazete, (güncel şekli için bkz. http://www.kgk.gov.tr/)

TMS 23: Borçlanma Maliyetleri,09.11.2005 tarihli ve 25988 sayılı Resmi Gazete, (güncel şekli için bkz. http://www.kgk.gov.tr/)

TMS 39: Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme, 03.11.2006 tarihli ve 26335 sayılı Resmi Gazete,(güncel şekli için bkz. http://www.kgk.gov.tr/)

TMS 36: Varlıklarda Değer Düşüklüğü, 18.03.2006 tarihli ve 26112 sayılı Resmi Gazete, (güncel şekli için bkz. http://www.kgk.gov.tr/)

TMS 37: Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar, 15.02.2006 tarihli ve 26081 sayılı Resmi Gazete(güncel şekli için bkz. http://www.kgk.gov.tr/)

TMS 38: Maddi Olmayan Duran Varlıklar, 17.03.2006 tarihli ve 26111 sayılı Resmi Gazete,(güncel şekli için bkz. http://www.kgk.gov.tr/)

TMS 39: Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme, 03.11.2006 tarihli ve 26335 sayılı Resmi Gazete,(güncel şekli için bkz. http://www.kgk.gov.tr/)

TMS 40: Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller, 17.03.2006 tarihli ve 26111 sayılı Resmi Gazete,(güncel şekli için bkz. http://www.kgk.gov.tr/)

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, 14.02.2011tarihli ve 27846 sayılı Resmi Gazete

213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, 10.01.1961 tarihli ve 10703-10705 sayılı Resmi Gazete

193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 06.01.1961 tarihli ve 10700 sayılı Resmi Gazete

ERGANİ MADENİ SANCAĞI NÜFUS DEFTERLERİ

(2668-2669-2670 Nolu Defterler)

Prof. Dr. Oktay BOZAN

&

Uzm. Ayetullah KIZIL

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-01-0

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Nisan 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İçindekiler

2670 Nolu Ergani Nüfus Defterinin Değerlendirilmesi **1**
Giriş **1**
Defterin Genel Özellikleri 3
Ergani Madeni'nin İdari ve Demografik Yapısı 5
Mahalleler 6
Köyler, Mezraalar ve Komlar 9
Rum Yerleşkeleri ve Nüfusu 11
Ermeni Nüfusu 12
Millet Eksenli Demografik Yapı 12
İsim, Lakap ve Unvanlar 13
Meslekler 15
Coğrafi Hareketlilikler 20
Sağlık Problemleri 21
Askeri Görevliler 22
2670 Nolu Nüfus Defteri 24
Cami-i Kebir Mahallesi 24
Yekûn-ı Nüfûs 28
Karşu el-Maruf, Sazlı ve Çay Mahalleleri 28
Kal Mahallesi 36
Arpa Meydanı Mahallesi 40
Kıbtiyan Mahallesi 45
Büyük Kührüz Köyü 46
Adis Mezrası 51
Adis Köyü 52
Derikari Mezrası 53
Vankök Köyü 54
Sımaki Köyü 55
Bahro Köyü 57
Bahro-yı Haman 58
Davudan Köyü 58
Homod (Davudi) Mezrası 60
Çakyan Mezrası 61
Kalan Mezrası 62
Hezdeke Mezrası 62
Bakiyan Köyü 63
Mor Uşağı Köyü 64
Han Ahmed Köyü 65
Kılan Köyü 65
Potiyan Köyü 68
Savaran ve Pünyan Mezraları 69
Hacı İsa Kömü 70
Seterli Köyü 70
Zengo Kömü 71
Kalemdan Köyü 71

Kiligran Köyü 74
Tatar Uşakları Köyü....75
Cabir Mezrası 78
Şadiyan Köyü 79
Gomayık Köyü....82
Ködüş (Körbeş) Mezrası....91
Zifir Mezrası....92
Buruc Mezrası 92
Bilal Uşağı Mezrası 94
Kezik Mezrası....95
Begzade Mezrası 96
Kanir Mezrası 98
Sallar Mezrası 99
Kone Mezrası 101
Periman Komu....102
Nehür Mezrası....103
Ergani Madeni Köylerinin Yerli Rumları....104
Senin, Efrademiz ve Gümüşhane'den Gelen Rumlar....107
Kal Mahallesi 119
Kuşik Mahallesi 123
Ermenilerin Nüfusu....128
2669 nolu Nüfus Defterinin Özellikleri 143
Gomayık Köyü Mezraları....152

2668 Nolu Defterin Değerlendirilmesi 161
Defterin Genel Özellikleri....161
Ergani Madeni'nin İdari ve Demografik Yapısı 163
İsim, Lakap, Unvan ve Meslekler 169
Sağlık Sorunları....170
2668 Nolu Nüfus Defteri 171
Ahurlar Köyü....171
Hilal (Hilar) Köyü 175
Şeyhsiyar Köyü 177
Zeynelan Köyü 178
Giryan Köyü....179
Bervan Köyü....180
Kıyaksan Köyü 183
Kikan Köyü 185
Kızılca Köyü 185
Belahor Köyü....187
Ağburç Köyü....189
Malan Köyü 190
Denuh Köyü....192
Salhi Köyü 193
Cengane Köyü....196
Ağburç Köyü....197
Kavan Köyü 200

Tarnaltora Köyü....203
Sincik Köyü....204
İmadiye Köyü....211
Gisgis Köyü....214
Germekom Köyü....220
Çanakçı Köyü....222
Kıllikan Köyü....223
Güzeloğlu Köyü....226
Germik Köyü....227
Zerki (Zırraki) Köyü....228
Ziyaret Köyü....231
Hıdıran Köyü....235
Karto Köyü....235
Ayncoz Köyü....239
Zımayık Köyü....243
Gedük Köyü....246
Sinan Köyü....248
İzoli Aşireti....252
Çakırfakir Köyü....253
Diğer İzoli....255
Çingeneler/Kıbtiler....259
Pirebest Köyü....259
Hasaran Nahiyesi....261
Bağvenk Köy....261
Derdere Köyü....263
Ağcahan (Ağaçhan) Köyü....265
Şeyhbezenli Aşireti....266
Şeyhandede Köyü....267
Vasbani Köyü....270
Tilvirak Köyü....272
Kenevi Köyü....272
Buderan Köyü....273
Mezra Köyü....275
Hop Köyü....277
Könikini Köyü....278
Sarsap Köyü....279
Domikde Köyü....284
Konağı Köyü....285
Milan Köyü....286
Yengiköy Köyü....287
Dikdol Köyü....288
Solahan Köyü....289
Kührüz Köyü....291
Çolan Köyü....294
Kışlakçı Köyü....294
Şeyhbezen Göçerleri....295
Pesiyan Köyü....296

Hasudo Köyü 299
Şinto Köyü 302
Zübeydik Köyü 304
Çingeneler-Kıptiler 307
Besin Köyü 308
Doğan Köyü 309
Karakaya Köyü 311
Zergöz Köyü 311
İngeç Köyü 312
Bistan Köyü 314
Ağırmat Köyü 315
Burud Köyü 318
Sükrük Köyü 320
Gelerük Köyü 321
Telbiriz Köyü 322
Memalan Köyü 323
Gayrimüslimler 324
Güran Nahiyesi 325
Zengetil Köyü 325
Kabasakal Köyü 328
Ulaş Köyü 329
Çayan Köyü 330
Lağari Köyü 332
Cedelü Köyü 334
Tılkadi Köyü 335
Körebaht Köyü 335
Pirali Köyü 336
Danakıran Köyü 337
Hançerli Köyü 338
Babıkan Köyü 339
Çayan Köyü 340
Tılhum Köyü 341
Ağcemir Köyü 343
Kırcan Köyü 344
Gözlü Köyü 344
Kumdamı Köyü 345
Ükümlü Köyü 346
Yeniköy Köyü 347

SONUÇ 348

Kaynakça 350

Nüfus Defterlerinden Örnek Ekler 351

Kaynakça

BOA, NFS.d, 2668

BOA, NFS.d, 2670

BOA, NFS.d. 2672.

BOA, NFS.d. 2673

BOA, NFS.d. 2709.

BOA, NFS.d, 2711.

AKSU, Levent, ‘‘Dünya’da ve Türkiye’de Nüfus Analizleri’’, **İstanbul Journal of Sociological Studies** ,(25), s.219-311.

AYDIN, Kemal, ‘‘Yaşam Koşulları ve Sağlık Hastalık Algıları’’, **Sosyoloji Araştırmaları Dergisi**, 2019, Cilt: 22, Sayı: a, s. 32-68.

BOZAN, Oktay, ‘‘1258/1842 Tarihli Çüngüş Nüfus Defterine Göre Çüngüş Kazasının Sosyal ve Ekonomik Durumu’’, **Şarkiyat İlim Araştırmalar Dergisi**, 2021, Cilt: 13, Sayı: 1, s. 401-427.

ÇAKAR, Enver, “19. Yüzyılda Keban: Demografik Yapı ve Meslekler”’, **Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi (FÜHAD),** 2019, Cilt: 6, Sayı: 11, s. 1-31.

ÇAVUŞ, Remzi, ‘‘Geçmişin Yorumlanmasında Nüfus Defterlerinin Rolü’’, **Tarih ve Gelecek Dergisi**, 2018, Cilt: 4, Sayı: 1, s. 52-63.

ÇELİK, Celalettin, ‘‘Kültürel Sembol Sistemi Olarak İsimler: İsim Sosyolojisine Giriş’’, **Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, 2006, Cilt: 6, Sayı: 2, s.39-61.

DEMİR, Özkan, ‘‘Ergani Bakır İşletmesi’nin Diyarbakır ve Çevresine Etkileri’’, Diyarbakır: Mekân, Toplum, Ekonomi, Ensar Neşriyat, İstanbul 2018, s. 329-344.

DİYARBAKIR SALNAMELERİ (1286-1323), Haz. Ahmet Zeki İzgöer, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Yayınları, İstanbul, 1999, Cilt:1.

DÜZBAKAR, Ömer, ‘‘Osmanlı Döneminde Mahalle ve İşlevleri’’**, Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi,** 2003, Cilt: 4, sayı: 5, s. 97-108,

EVCİ, Tevfik, ‘‘Osmanlı Tarihi Yazımında Nüfus Defterlerinin Yeri: 1831 Tarihli Tekke Livasına Bağlı Elmalı Kazası Nüfus Defteri Örneği’’, **Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi,** Cilt: 49, Bahar-2021, s. 205-225.

LEWİS, Bernard, **Ortadoğu İki Bin Yıllık Ortadoğu Tarihi,** (çev.) Selen Y. KÖLAY, Arkadaş Yayınevi, Ankara 2018.

OKUMUŞ, Ejder, **Gösterişçi Dindarlık**, Ark Kitapları, İstanbul 2017

TIZLAK, Fahrettin, **Osmanlı Döneminde Keban-Ergani Yöresinde Madencilik (1775-1850)**, Türk Tarih Kurumu, Ankara 1997.

ESKİÇAĞDA MEZOPOTAMYA

(En Eski Çağlardan Asur İmparatorluğu'nun Yıkılışına Kadar)

Prof. Dr. Ekrem MEMİŞ

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
MEZOPOTAMYA'NIN JEOPOLİTİK KONUMU **5**

İKİNCİ BÖLÜM
SÜMERLER'DEN ÖNCE MEZOPOTAMYA **15**

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
SÜMERLER'İN MEZOPOTAMYA'YA GELİŞİ VE TARİHİ DEVİRLERİN BAŞLAMASI **21**
1-SÜMERLER'İN MEZOPOTAMYA'YA GELİŞİ 21
2-YAZININ KEŞFİ 23
3-SÜMERLER'İN KÖKENİ SORUNU 24

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ER SÜLALELER DEVRİ (MÖ. 2850-2350) **31**
TUFAN OLAYI 33
a) ER SÜLALELER I DEVRİ (MÖ. 2850-2650) 37
b) ER SÜLALELER II DEVRİ (MÖ. 2650-2550) 38
KİŞ KRALLIĞI (I. KİŞ SÜLALESİ) 40
I. URUK SÜLALESİ 42
MESSİLİM ÇAĞI 46
c) ER SÜLALELER III DEVRİ (MÖ. 2550-2350) 47

BEŞİNCİ BÖLÜM
AKKADLAR ÇAĞINDA MEZOPOTAMYA (MÖ. 2350-2150) **53**
a) SAMİLER'İN ANAYURDU MESELESİ 53
b) AKKAD DEVRİ VESİKALARI 56
c) AKKAD DEVLETİ'NİN KURULUŞU 58
d) SARGON'UN HALEFLERİ ZAMANINDA AKKAD İMPARATORLUĞU 63

ALTINCI BÖLÜM
MEZOPOTAMYA TARİHİNİN BİRİNCİ ARA DEVRİ (MÖ. 2150-2060)..... 81
a) GUTİ İSTİLASI 81
b) II. LAGAŞ SÜLALESİ..... 85

YEDİNCİ BÖLÜM
III. UR SÜLALESİ (MÖ. 2060-1960)..... 89
AMURRU (MARTU) GÖÇLERİ 98

SEKİZİNCİ BÖLÜM
İSİN-LARSA DEVRİ (MÖ. 1960-1750) 107
İSİN KRALLIĞI 111
LARSA KRALLIĞI..... 115
İSİN'DE UR-NİNURTA SÜLALESİ..... 118

DOKUZUNCU BÖLÜM
ESKİÇAĞDA BABİL 125
a) ESKİ BABİL DEVLETİ (I. BABİL SÜLALESİ)..... 126
HAMMURABİ'NİN HALEFLERİ 139
b) DENİZ-ELİ SÜLALESİ (II. BABİL DEVLETİ) 146
BABİL'İN DÜŞMESİNİN ANADOLU VE
BABİLDE'Kİ ETKİLERİ..... 149
c) III. BABİL SÜLALESİ (KASLAR)..... 151
HANA KASLARI (KAS DEVLETİ'NİN KURULUŞU)..... 152
d) YENİ BABİL KRALLIĞI (MÖ. 625-539) 159

ONUNCU BÖLÜM
SÜMERLER DEVRİNDEN ESKİ BABİL DEVLETİ'NİN SONUNA KADAR
MEZOPOTAMYA KÜLTÜRÜ..... 167
1- MEZOPOTAMYA KÜLTÜRÜNDE YÖNETİM ŞEKİLLERİ..... 168
2. HUKUK 173
3. MEZOPOTAMYA KAVİMLERİNDE SOSYAL HAYAT 184
4. MEZOPOTAMYA'DA EKONOMİK HAYAT..... 188
5. DİL, BİLİM VE EDEBİYAT..... 196
6. MEZOPOTAMYA KAVİMLERİNDE DİNİ HAYAT 201
7. MEZOPOTAMYA SANATI 204

ONBİRİNCİ BÖLÜM
ASUR DEVLETLERİ ZAMANINDA MEZOPOTAMYA..... 207
1- ESKİ ASUR DEVLETİ..... 207
2- ORTA ASUR DEVLETİ 215
3- YENİ ASUR DEVLETİ..... 223

II. ASUR-NASİR-PAL (MÖ. 884-859)..... 229
III. SALMANASSAR (MÖ. 859-824)..... 231
V. ŞAMŞİ-ADAD (MÖ. 824-810)..... 237
III. ADAD-NİRARİ (MÖ. 810-782)..... 238
IV. SALMANASSAR (MÖ. 782-772) VE III. AŞŞURDAN (MÖ. 772-754) ZAMANLARI..... 239
III. TİGLAT-PİLESER (MÖ. 745-727)..... 240
4-ASUR İMPARATORLUĞU (SARGONİTLER DEVRİ) MÖ. 722-612..... 244
II. SARGON (MÖ. 722-705)..... 244
İKİNCİ QARQAR SAVAŞI:..... 247
II. SARGON'UN ANADOLU SEFERİ..... 248
KIBRIS'IN FETHİ:..... 250
DUR-ŞARRUKİN (KORSABAD) ŞEHRİNİN KURULUŞU:..... 251
SANHERİB (MÖ. 705-680)..... 255
ASARHADDON (MÖ. 680-668)..... 260
İKİNCİ MISIR SEFERİ (MÖ. 670)..... 263
KİMMER GÖÇLERİ..... 265
ASURBANİPAL (MÖ. 668-626)..... 267
MISIR SEFERİ..... 267
ELAM İSYANI (MÖ. 661)..... 270
MED DEVLETİ'NİN KURULUŞU..... 271
BABİL İSYANI (MÖ. 652-648)..... 273
ASURBANİPAL'İN ANADOLU POLİTİKASI..... 274
ASUR İMPARATORLUĞUNUN YIKILIŞI..... 278
ASUR İMPARATORLUĞU'NUN ÇÖKÜŞ NEDENLERİ..... 280
1- Ordunun Bozulması..... 281
2- Milli Birlikten Yoksun Olma..... 281
3- İnsan Hak ve Hürriyetlerine Değer Verilmemesi ve Maliyenin Bozulması..... 282
4- Cemiyet ve İdari Düzenin Bozulması..... 283
5- Dış Sebepler..... 283

HARİTA VE BELGELER..... 285

BİBLİYOGRAFYA..... 297

DİZİN..... 307

BİBLİYOGRAFYA

Afetinan, A., Eski Mısır Tarihi ve Medeniyeti, TTK Yayını, 2. Baskı, Ankara 1987.

Akurgal, Ekrem., Anadolu Kültür Tarihi, Tübitak Yayınları, 9. Baskı, Ankara 2000.

Albayrak, İrfan.," Asur Ticaret Kolonileri Döneminde Asurlu Tüccarlar ile Yerli Halk Arasındaki İlişkiler", III. Kayseri ve Yöresi Tarih Sempozyumu Bildirileri Kitabı, Kayseri 2000, s.35-42.

Albayrak, İrfan., "Kültepe Belgelerine Göre Karum Dairesinin İdari ve Politik Yapısı", Anadolu Medeniyetleri Müzesi 2002 Yıllığı, Ankara 2003, s.342-356.

Alp, Sedat., "Eski Önasya'da Siyasal İlişkilerden Bölümler", Anma Kitabı, A.Ü.D.T.C.F. Yayını, Ankara 1974, s. 425-436.

Alp, Sedat., Hitit Çağında Anadolu, Tübitak Yayınları, İstanbul 2001.

Arnold, Bill T., Who Were The Babylonians? Leiden 2005.

Balkan, Kemal., Die Sprache der Kassiten, New Haven 1954.

Balkan, Kemal., "Kaslar Sülalesi", Belleten 48, s. 723-758.

Barnett, R. D., "Phrygia and the peoples of Anatolia in the Iron Age", CAH II/2, chp. XXX, Cambridge 1975, s. 417-442.

Barnett, R. D., "The Sea Peoples", CAH II/2, chp. XXVIII, Cambridge 1975, s. 359-371.

Bayram, Sadi., "Kaynaklara Göre Güney-Doğu Anadolu'da Proto-Türk İzleri", Türk Dünyası Araştırmaları, Sayı 62, Ekim 1989, s. 9-118.

Bayram, Sebahattin., "New and Some Rare Geographical Names in the Kültepe Texts", Archivum Anatolicum 3 (1997), s. 62-64.

Bottero, Jean., Eski Yakındoğu (Sümer'den Kutsal Kitap'a), Çevirenler: A. Kâhiloğulları-P. Güzelyürek-L. Arslan Özcan, Dost Kitabevi Yayını, Ankara 2005.

Bottero, Jean., Gılgamış Destanı, Çeviren: Orhan Suda, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2005.

Bottero, Jean., Kültürümüzün Şafağı Babil, Çeviren: Ali Berktay, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2006.

Bottero, Jean-Maria-Joseph Steve., Evvel Zaman İçinde Mezopotomya, Çeviren: A. Tatlıer, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2002.

Brandau, Birgit-Hartmut Schickert., Hititler (Bilinmeyen Bir Dünya İmparatorluğu), Çeviren: Nazife Mertoğlu, Arkadaş Yayınevi, Ankara 2003.

Buccellati, Giorgio., The Amorites of the Ur III Period, Naples 1966.

Ceram, C. W., Tanrılar, Mezarlar ve Bilginler (Arkeoloji'nin Romanı), Çeviren: Hayrullah Örs, Remzi Kitabevi Yayını, İstanbul 1986.

Chiero, E., Kilden Kitaplar: Çivi Yazılı Belgelerin Anlattıkları, Çeviren: Ali M. Dinçol, İstanbul 1997.

Clay, Albert T., The Empire of the Amorites, Yale Universty Press, New Haven 1919.

Çeçen, Salih., "Kutsal Kitaplar ve Çivi Yazılı Belgeler Işığında Cudi Dağı", I. Uluslararası Mardin Sempozyumu Bildirileri, İstanbul 2006, s. 123-127.

Çığ, Muazzez İlmiye-Hatice Kızılyay., Eski Babil Devrine Ait İki Okul Kitabı, Ankara 1959.

Çığ, Muazzez İlmiye., Kur'an, İncil ve Tevrat'ın Sümer'deki Kökeni, Kaynak Yayınları, 9. Baskı, İstanbul 2005.

Çığ, Muazzez İlmiye., Ortadoğu Uygarlık Mirası, Kaynak Yayınları, İstanbul 2002.

Çilingiroğlu, Altan., "Sargon'un Sekizinci Seferi ve Bazı Öneriler", Anadolu Araştırmaları IV-V, 1976-1977, İ.Ü.E.F. Yayınları, İstanbul 1977, s. 235-251.

Çilingiroğlu, Altan., Urartu ve Kuzey Suriye, E.Ü.E.F. Yayını, İzmir 1984.

Demircioğlu, Halil., Roma Tarihi, 1. Cilt, TTK Yayını, Ankara 1953.

Dinçol, Belkıs., Eski Önasya Toplumlarında Suç Kavramı ve Ceza, İstanbul 2003.

Dion, Paul E., "Aramean Tribes and Nations of First-Millenium Western Asia", Civilizations of the Ancient Near East, Vol. I-II, 2.nd edition, New York 2006, s. 1281-1294.

Dupont, A.- Sommer., Les Arameans, Paris 1949.

Edzard, D. O., Die "Zweite Zwischenzeit" Babyloniens, Wiesbaden 1957.

Erzen, Afif., Doğu Anadolu ve Urartular, TTK Yayını, Ankara 1984.

Fales, Frederick Mario., "Arameans and Chaldaeans", The Babylonian World, USA 2007, s. 288-298.

Falkenstein, A., Die Welt des Orients, 1947.

Finkelstein, J. J., "Subartu and Subarians in Old Babylonian Sources", Journal of Cuneiform Studies, Vol. 9, No. 1 (1955), s.1-7.

Finkelstein, J. J., "Mezopotamia", Journal of Near Eastern Studies, Vol. 21, No. 2 (April, 1962), s.73-92.

Goetze, Albrecht., "On the Chronology of the Second Millenium B. C.", Journal of Cuneiform Studies, Vol. 11, No. 3 (1957), s.63-73.

Gurney, O. R., Hititler, Çeviren: Pınar Arpaçay, Dost Kitabevi Yayını, Ankara 2006.

Günaltay, Şemsettin., Yakın Şark (Elam ve Mezopotamya), TTK Yayını, 2. Baskı, Ankara 1987.

Günaltay, Şemsettin., Yakın Şark III (Suriye ve Filistin), TTK Yayını, 2. Baskı, Ankara 1987.

Günbattı, Cahit.," Eski Babil Devrinde Timar ve Devlet Arazisinin Tahsisi Hakkında Bazı Görüşler", Belleten 212, Ankara 1991, s.1-12.

Günbattı, Cahit., "Kültepe'den Akkadlı Sargon'a Ait Bir Tablet", Archivum Anatolicum, Sayı 3, Ankara 1997, s.131-155.

Haldar, Alfred., Who were the Amorites? Leiden 1971.

Hamblin, William J., Warfare in the Ancient Near East to 1600 BC, London and New York 2006.

Herodotos, Herodot Tarihi, Çeviren: Mümtekin Ökmen, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2002.

Hommel, Fritz., Geschichte Babyloniens und Assyriens, Vol. I, Berlin 1885.

Hooke, S. H., Ortadoğu Mitolojisi, Çeviren: Alaeddin Şenel, İmge Kitabevi Yayını, 2. Baskı, Ankara 1993.

Huffmon, H. B., Amorite Personal Names in the Mari Texts, Baltimore 1965.

İplikçioğlu, Bülent., Eskiçağ Tarihinin Ana Hatları, Bilim Teknik Yayınevi, İstanbul 1994.

Jacobsen, Thorkild., The Sumerian King List, University of Chicago Press, Chicago 1939.

Kafesoğlu, İbrahim., Türk Milli Kültürü,6.Baskı, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 1989.

Kenyon, Kathleen M., Amorites and Canaanites, The Oxford Universty Press, London 1966.

Kılıç, Yusuf., Eskiçağ Aile Hukuku, Çizgi Kitabevi Yayını, Konya 2014.

Kınal, Füruzan., "İlkçağda Kıbrıs", Belleten 111, Ankara 1964.

Kınal, Füruzan., "Çivi Yazısının Doğuşu ve Gelişmesi", A.Ü.D.T.C.F. Tarih Araştırmaları Dergisi III, 4/5 (1967).

Kınal, Füruzan., "Hitit Devletleri İçin Kuzey Suriye'nin Önemi", Atatürk Konferansları IV, 1970'den ayrı basım, TTK Basımevi, Ankara 1973, s. 1-13.

Kınal, Füruzan., "Tanrıça İnanna'nın Cehenneme İnişi Efsanesi", A.Ü.D.T.C.F. Araştırmaları Dergisi, cilt III, Sayı 4-5, Ankara 1966, s. 1-21.

Kınal, Füruzan., "Yamhad Krallığı", A.Ü.D.T.C.F. Araştırmaları Dergisi, cilt VIII-XII, Ankara 1974, s. 14-23.

Kınal, Füruzan., "Khorsabad Kral Listesi ve Kronoloji", Belleten XLII, Sayı 166, Ankara 1978.

Kınal, Füruzan., Eski Mezopotamya Tarihi, A.Ü.D.T.C.F Yayını, Ankara 1983.

Kınal, Füruzan., Eski Anadolu Tarihi, TTK Yayını, 2. Baskı, Ankara 1987.

Kitabı Mukaddes, (Eski ve Yeni Ahit), Kitabı Mukaddes Şirketi, İstanbul 2001.

Klengel, H., Kral Hammurabi ve Babil Günlüğü, Çeviren: N. Oral, İstanbul 2001.

Koşay, Hamit Zübeyir., "Elam and Central Asian Relations", Makaleler ve İncelemeler, Ayyıldız Matbaası, Ankara 1974, s. 214-217.

Köroğlu, Kemalettin., Eski Mezopotamya Tarihi, İletişim Yayınları, İstanbul 2006.

Köksoy, Mümin., Yerbilimlerinin Katkısıyla Nuh Tufanı ve Sümerlerin Kökeni, Berikan Yayınevi, Ankara 2013.

Kramer, Samuel Noah., History begins At Sumer, New York 1959.

Kramer, Samuel Noah., Tarih Sümer'de Başlar, Çeviren: Muazzez İlmiye Çığ, TTK Yayını, Ankara 1990.

Kramer, Samuel Noah., Sümerler, Çeviren: Özcan Buze, Kabalcı Yayınevi, İstanbul 2002.

Kraus, F. R., Ein Edikt Des Königs Ammi-Saduqa von Babylon, Leiden 1963.

Khurt, Amelie., The Ancient Near East c. 3000-330 B.C., vol. II, USA 1995, s. 393-401.

Kupper, J. R., Les Nomades de Mesopotamie au temps des rois de Mari, Paris 1957.

Landsberger, Benno., "Ön Asya Kadim Tarihinin Esas Meseleleri", II. Türk Tarih Kongresi, Eylül 1937, s.98-114.

Landsberger, Benno., Sam'al, TTK Yayını, Ankara 1948.

Larsen, Mogens Trolle., The Old Assyrian City-State And Its Colonies, Mesopotamia 4, Copenhagen 1976.

Leick, Gwendolyn., The Babylonian World, New York and London 2007.

Lloyd, Seton., The Art of the Ancient Near East, New York 1961.

Luckenbill, Daniel David., Ancient Records of Assyria and Babylonia, vol. I-II, New York 1968.

Mallowan, M.E.I., Early Mesopotomia and Iran, London 1965.

Mansel, Arif Müfid., Ege ve Yunan Tarihi, TTK Yayını, Ankara 1971.

Memiş, Ekrem., Tarihi Coğrafyaya Giriş, S.Ü. Eğitim Fakültesi Yayını, Konya 1990.

Memiş, Ekrem., "Eski Önasya Medeniyetlerinde Eğitim ve Öğretim", S.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 2, Konya 1988, s.67-73.

Memiş, Ekrem., "M.Ö. 3. Binyılda Anadolu'da Türkler", Türk Dünyası Araştırmaları, Sayı 53, İstanbul 1988, s. 35-46.

Memiş, Ekrem., "Asur Devletlerinin Anadolu Politikası", XII. Türk Tarih Kongresi'nden ayrı basım, TTK Yayını, Ankara 1999, s. 65-73.

Memiş, Ekrem., "Eskiçağ Anadolu'sunda Türk Varlığı", S.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi (Sosyal Bilgiler), Sayı 7, Konya 1996, s. 1-7.

Memiş, Ekrem., Filistinlilerin Kökeni ve Tarihi, S.Ü. Eğitim Fakültesi Yayını, Konya 1996.

Memiş, Ekrem., Kaynayan Kazan Ortadoğu, Çizgi Kitabevi Yayını, 2. Baskı, Konya 2006.

Memiş, Ekrem., İskitler'in Tarihi, Çizgi Kitabevi Yayını, 2. Baskı, Konya 2005.

Memiş, Ekrem., İsrail Nereye Koşuyor? (En Eski Çağlardan Günümüze İsrail-Filistin Mücadelesi), Ekin Kitabevi Yayını, Bursa 2006.

Memiş, Ekrem., Eskiçağda Yaşanmış Büyük Aşklar, Ekin Kitabevi Yayını, Bursa 2006.

Memiş, Ekrem., Genel Tarih, Tablet Yayınevi, 3. Baskı, Konya 2002.

Memiş, Ekrem., Eskiçağ Medeniyetleri Tarihi, Ekin Kitabevi Yayını, 2. Baskı, Bursa 2009.

Memiş, Ekrem., Eskiçağ Türkiye Tarihi, Çizgi Kitabevi Yayını, 9. Baskı, Konya 2009.

Memiş, Ekrem., Eskiçağ Türkiye Tarihi, Ekin Kitabevi Yayını, Gözden Geçirilmiş 10. Baskı, Bursa 2010.

Memiş, Ekrem., Eskiçağ'da Türkler, Çizgi Kitabevi Yayını, 3. Baskı, Konya 2009.

Memiş, Ekrem., Türk Kültür Tarihi (Türk Kültüründen Bazı Kesitler), Çizgi Kitabevi Yayını, 4. Baskı, Konya 2008.

Memiş, Ekrem., Tarih Metodolojisi, Çizgi Kitabevi Yayını, 5. Baskı, Konya 2008.

Memiş, Ekrem., Eskiçağ Tarihinde Doğu-Batı Mücadelesi, Çizgi Kitabevi Yayını, 4. Baskı, Konya 2009.

Memiş, Ekrem., "Akkadlar Çağı'ndan Asur İmparatorluğu'nun Yıkılışına Kadar Mardin ve Çevresi", I. Uluslararası Mardin Sempozyumu Bildirileri, İstanbul 2006, s. 117-124.

Memiş, Ekrem- Bülbül, Cemil., Amurrular (Araplar'ın En Eski Ataları), Fırat Üniversitesi Orta Doğu Araştırmaları Merkezi Yayınları, Elâzığ 2012.

Memiş, Ekrem., Tarihi Coğrafyaya Giriş, Ekin Kitabevi Yayını, Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, Bursa 2012.

Memiş, Ekrem., İskitlerin Tarihi, Altınpost Yayınları, Gözden Geçirilmiş 3. Baskı, Ankara 2012.

Memiş, Ekrem., Eskiçağ Medeniyetleri Tarihi, Ekin Kitabevi Yayını, Gözden Geçirilmiş 3. Baskı, Bursa 2012.

Memiş, Ekrem., Eskiçağ Türkiye Tarihi, Ekin Kitabevi Yayını, Gözden Geçirilmiş 12. Baskı, Bursa 2013.

Memiş, Ekrem., Tarih Metodolojisi, Ekin Kitabevi Yayını, Gözden Geçirilmiş 6. Baskı, Bursa 2014.

Memiş, Ekrem- Bülbül, Cemil., Eskiçağda Göçler, Ekin Kitabevi Yayını, Bursa 2014.

Memiş, Ekrem., Eskiçağ Medeniyetleri Tarihi, Ekin Kitabevi Yayını, Gözden Geçirilmiş 4. Baskı, Bursa 2015.

Memiş, Ekrem., Eskiçağ Türkiye Tarihi, Ekin Kitabevi Yayını, Gözden Geçirilmiş 13. Baskı, Bursa 2015.

Memiş, Ekrem., Türk Kültür Tarihi, Ekin Kitabevi Yayını, Gözden Geçirilmiş 5. Baskı, Bursa 2015.

Memiş, Ekrem., Tarihi Coğrafyaya Giriş, Ekin Kitabevi Yayını, Gözden Geçirilmiş 3. Baskı, Bursa 2016.

Memiş, Ekrem., Eski İran Tarihi, Ekin Kitabevi Yayını, 1. Baskı, Bura 2018.

Memiş, Ekrem., Tarih Metodolojisi, Ekin Yayınevi, Gözden Geçirilmiş 7. Baskı, Bursa 2018.

Memiş, Ekrem., Eskiçağ Medeniyetleri Tarihi, Ekin Yayınevi, Gözden Geçirilmiş 5. Baskı, Bursa 2019.

Memiş, Ekrem-Bülbül, Cemil., Eskiçağda Göçler, Ekin Yayınevi, Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, Bursa 2019.

Memiş, Ekrem.,"Eski Mezopotamya'da Yönetme Yetkisinin Tanrısallığı Meselesi", Mezopotamya'nın Eski Çağlarında İnanç Olgusu ve Yönetim Anlayışı, Değişim Yayınları, İstanbul 2019, s. 115-139.

Memiş, Ekrem., "Amurru Göçleri ve İsin-Larsa Devri", Eski Mezopotamya'nın Siyasi Tarihi, Değişim Yayınları, İstanbul 2020, s. 75-99.

Memiş, Ekrem., "Eski Yakın Doğu'da Adalet Anlayışı ve Kanun Koyucular", Oannes Uluslararası Eskiçağ Tarihi Araştırmaları Dergisi, 3/1, Mart 2021 Samsun, s.1-37.

Memiş, Ekrem., "Hukuk", Eski Mezopotamya'nın Kültür Tarihi, Değişim Yayınları, İstanbul 2022, s. 119-147.

Memiş, Ekrem., Eskiçağ Türkiye Tarihi, Ekin Yayınevi, Gözden Geçirilmiş 16. Baskı, Bursa 2022.

Mieroop, Marc Van De., Antik Yakındoğu'nun Tarihi, Çeviren: Sinem Gül, Dost Kitabevi Yayını, Ankara 2006.

Millard, A. R., "Assyrians and Arameans", Iraq, vol. 45, no:1, Papers of the 29 Rencontre Assyrialogiue, Internationale, London, 5-9 July 1982 (Spring, 1983), s. 101-108.

Minns, E.H., "The Scythians and Northern Nomads", CAH III, chp. IX, Cambridge 1970.

Oates, Joan., Babil, Çeviren: Fatma Çizmeli, Arkadaş Kitabevi Yayını, Ankara 2004.

Olmstead, A.T., History of Assyria, Chicago 1964.

Olmstead, A.T., History of the Perssian Empire, Chicago 1970.

Oppenheim, A. L., "Texts from Hammurabi to the Downfall of Assyrian Empire", ANET, 269-301.

Ögel, Bahaeddin., İslamiyet'ten Önce Türk Kültür Tarihi, TTK Yayını, 2. Baskı, Ankara 1984.

Özgüç, Tahsin., Kültepe Kazı Raporu, TTK Yayını, Ankara 1948.

Peters, John P., "The Home of the Semites", Journal of the American Oriental Society, Vol. 39 (1919), s.243-260.

Podany, Amanda H., "A Middle Babylonian Date for the Hana Kingdom", Journal of Cuneiform Studies, Vol. 43/45 (1991-1993), s.53-62.

Poebel, Arnold., "The Assyrian King List From Khorsabad", Journal of Near Eastern Studies, Vol. I, Number 3, Chicago, July 1942, s.247-251.

Poroda, E., Chronologies in Old World Archaeology, Chicago 1965.

Pritchard, J. B., Ancient Near Eastern Texts relating to the Old Testament, Princeton 1955.

Rice, Tamara Talbot., The Scythians, London 1958.

Rollinger, Robert., "Med Krallığı: Hayalet İmparatorluk", Arkeo Atlas Dergisi, Sayı 6, 2007, s. 8-18.

Sandars, N. K., The Epic of Gilgamesh, Penguin Classics, London 1978.

Sayce, A. H.,-D. Litt., "The Kingdom of Van (Urartu)", CAH III, chp. VIII, Cambridge 1970, s. 169-183.

Schnabel, Paul., Berossos, Leipzig 1923.

Schmökel, Hans., Kulturgeschichte das Allen Orients, Stuttgart 1961.

Schmökel, Harmut., Das Land Sumer, Stuttgart 1956.

Sevin, Veli., Anadolu Arkeolojisi, 2. Baskı, İstanbul 1999.

Sevin, Veli., "Doğu Anadolu, Orta ve Son Tunç Çağı", Arkeo Atlas Dergisi, Sayı 3, 2004, s. 127-128.

Smith, Sidney., Alalakh and Chronology, London 1940.

Smith, Sidney., Early History of Assyria to 1000 B.C., London 1928.

Smith, Sidney., "Sennacherib and Esarhaddon", CAH III, chp. III, Cambridge 1970.

Tarhan, M. Taner., "Eskiçağda Kimmerler Problemi", VIII. Türk Tarih Kongresi, Ankara 1979, cilt 1, s. 335-369.

Togan, A. Zeki Velidi., Umumi Türk Tarihi'ne Giriş, Enderun Kitabevi Yayını, 3. Baskı, İstanbul 1981.

Tosun, Mebrure- Kadriye Yalvaç., Sümer, Babil, Assur Kanunları ve Ammi-Şaduqa Fermanı, TTK Yayını, Ankara 1975.

Umar, Bilge., Türkiye Halkının İlkçağ Tarihi, cilt I, E.Ü. Basın-Yayın Yükseokulu Yayını, İzmir 1982.

Whiting, Robert M., "Amorite Tribes and Nations of Second Millenium Western Asia", Civilizations of the Ancient Near East, vol. I-II, 2.nd edition, New York 2006, s. 1231-1242.

Woolley, Sir Leonard., A Forgotten Kingdom, London 1953.

Woolley, Sir Leonard., The Sumerians, New York 1965.

Woolley, Sir Leonard., Excavations at Ur, London 1955.

Wright, E. M., "The Eight Campaign of Sargon II of Assyria", JNES 2, 1943, s. 173-186.

Yıldırım, Recep., Önasya Tarih ve Uygarlıkları, İzmir 1996.

Yıldırım, Recep., Uygarlık Tarihine Giriş, (İlkçağ Tarihi ve Uygarlığı), 2. Baskı, Ankara 2004.

Yiğit, Turgut., Asur Ticaret Kolonileri ve Eski Hitit Çağında Anadolu, Ankara 2000.

ELEKTRONİK TİCARET

Mehmet Akif ÇAKIRER

3. Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.
Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-34-9

Sayfa Düzeni: Vildan TATLI
Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI
Baskı ve Cilt:
Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

1. Baskı Tarihi: Şubat 2013
2. Baskı Tarihi: Şubat 2019
3. Baskı Tarihi: Ekim 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

YASAL UYARI!
5846 sayılı ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Yasaları ve Türk Ticaret yasası gereğince; fotokopi, tarama, yazma vs herhangi bir yöntemle bir kitabı çoğaltarak satın alan, satan veya bir kitaptan yazarın yazılı izni olmadan alıntı yapan kişi ve kurumlar;
Her bir kopya için 2 yıldan 6 yıla kadar hapis cezası (para cezasına çevrilmeksizin)
10.000 TL'den 150.000 TL'ye kadar mahkemenin karar vereceği para cezası,
Meslekten men ve kopyalama ve basım cihazlarına el konulması, cezaları ile cezalandırılır.

ÖNSÖZ

Ateş ve tekerleğin icadı kadar önemli bir keşfi var insanoğlunun; ticaret. Ticaret tarih boyunca insanlığın gelişimini izledi. Öyle ki değişen toplumsal yapılarla şekil değiştirdi ve gelişti. Yüz yüze başlayan ticaret zamanla yazışmayla daha sonra telefonla ve nihayetinde internet sayesinde sanal ortamda gerçekleşti. E-Ticaretin en önemli aracı olan internet 20. yüzyılın son çeyreğinde ortaya çıkmış ve 21. yüzyılın başında dünyayı saran ve birbirine bağlayan bir ağ haline gelmiştir. Bu gelişme sosyal ve politik hayatın yanı sıra beklide daha fazla ekonomik alana yansımıştır. İnternet bugün yeryüzündeki milyarlarca insanı birbirine bağlayan bir ağdır. Ama yalnızca insanları birbirleriyle bağlamakla kalmaz; onları kütüphanelere, müzelere, bankalara, hizmet ya da mal satıcılarına, sivil toplum kuruluşlarına, medyaya ve devlet dairelerine de bağlar.

Günümüzde önemi gittikçe artan ve yaygınlaşan E-Ticaret etkilerini birçok alanda göstermeye başlamıştır. Bu etkilerden en önemlisi ticaretin elektronik ortama taşınması olmuştur. Bilişim teknolojilerindeki gelişmelerin ticaret alanına taşınması hem tüketicilere hem de işletmelere önemli avantajlar sağlamıştır. Özellikle internetin gelişimiyle adeta patlama yapan E-Ticaret ekonominin kurallarını değiştiren en önemli faktör olmuştur. Sanayi inkılâbıyla birlikte ortaya çıkan büyük ölçekli işletmeler ve büyük ölçekli üretim avantajı ve "Büyük balık küçük balığı yutar" düşüncesi yerini "hızlı balık yavaş balığı yutar." felsefesine bırakmıştır. Tarihteki ilk madeni para basımı milattan önce 7.yy'da Anadolu'da Lidyalılar tarafından icat edilen para, insan hayatına damgasını vuran en önemli sembollerden biriyken gelişen teknoloji sayesinde sanal ortama aktarılmıştır. Gerçektende E-Ticaret sayesinde dünkü çocuklar diye hitap edilen pek çok girişimcileri elde ettiği başarılarla çok kısa sürede o dev işletmeleri geride bırakmıştır. Günümüzde artık elektronik ticaret şirketler için olmazsa olmazlar arasında yer aldığı gibi ülkeler için de uluslararası rekabet şansını yakalayabilmek için büyük önem kazanmıştır. Bu sebeple pek çok ülke bilgi ve iletişim teknolojilerine en yoğun biçimde yatırım yapmaktadır.

İÇİNDEKİLER

1
GÜNÜMÜZDE YAŞANILAN DEĞİŞİMİN DİNAMİKLERİ

1.1. GLOBALLEŞME (KÜRESELLEŞME) 1
1.2.BÖLGESELLEŞME 5
1.2.1.ASEAN: 7
1.2.2.NAFTA (Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması):.....8
1.2.3.AVRUPA BİRLİĞİ (EU): 9
1.2.4.GATT (Gümrükler ve Ticaret Genel Antlaşması) ve WTO (Dünya Ticaret Örgütü): 10
1.2.5. MERCOSUR (Güney Amerika Ortak Pazarı): 11
1.2.6.APEC (Asya Pasifik Ekonomik İşbirliği): 12
1.3.BİLGİ DEVRİMİ.....13
1.4. KORKUTAN REKABET 14
1.5.SÜREKLİ DEĞİŞEN OYUN KURALLARI 15
1.6.TEKNOLOJİK GELİŞMELER 19
1.7. HİZMET SEKTÖRÜNDEKİ BÜYÜME 20
1.8.ŞİRKET BİRLEŞMELERİNİN ARTMASI.....23
1.9.İNTERNET'İN ORTAYA ÇIKMASI VE HIZLI GELİŞİMİ.....26

2
YENİ EKONOMİ (E-EKONOMİ)

2.1. ENDÜSTRİ (SANAYİ) TOPLUMUNDAN BİLGİ TOPLUMUNA GEÇİŞ 33
2.2.BİLGİ TOPLUMUNUN ÖZELLİKLERİ.....37
2.3. YENİ EKONOMİ YA DA E-EKONOMİ 41

2.4. YENİ EKONOMİ'YE YÖNELİŞTE ROL OYNAYAN GELİŞMELER 46
2.5. YENİ EKONOMİ'NİN OLANAKLARI 47
2.6. YENİ EKONOMİNİN ÖZELLİKLERİ 48

3
BİLGİ YÖNETİMİ

3.1. VERİ, BİLGİ VE ENFORMASYON KAVRAMI 60
3.2. BİLGİNİN ÖZELLİKLERİ 62
3.3. BİLGİNİN SINIFLANDIRILMASI 65
3.4. BİLGİ YÖNETİMİ (INFORMATION MANAGEMENT) 66
3.5. BİLGİ YÖNETİMİNİN İLKELERİ 69
3.6. BİLGİ YÖNETİMİ FAALİYETLERİ 70
3.7. İŞLETMELERİN BİLGİYE ULAŞMA ŞEKİLLERİ 74
3.8. İŞLETMELERDE BİLGİ YÖNETİMİNİN ÖNEMİ 75
3.9. ÜST DÜZEY BİLGİ YÖNETİCİSİ CIO (CHIEF INFORMATION OFFICER) 78
3.10. BİLGİ SİSTEMİ TİPLERİ 81
3.10.1. Operasyonel Seviye: Hareket İşleme Sistemleri 81
3.10.2. Bilgi Seviyesi: Ofis Otomasyon Sistemleri 82
3.10.3. Yönetim Seviyesi: Yönetim Bilgi Sistemleri 82
3.10.4. Stratejik Seviye: 82

4
ELEKTRONİK TİCARET

4.1. ELEKTRONİK İŞ KAVRAMI (E-İŞ) 98
4.2. ELEKTRONİK TİCARET KAVRAMI 100
4.3. ELEKTRONİK TİCARETİN KAPSAMI 101
4.4. ELEKTRONİK TİCARETİN DİĞER BİLİMLERLE İLİŞKİSİ 102
4.5. ELEKTRONİK TİCARETİN AVANTAJLARI 104
4.5.1. Elektronik ticaretin işletmeler açısından avantajları şu şekilde özetlenebilir: 104

4.5.2. Elektronik ticaretin tüketiciler açısından avantajları ise şu şekilde özetlenebilir: 106
4.6. E-TİCARET'İN SWOT (DURUM) ANALİZİ 107
4.7. ELEKTRONİK TİCARETİN ARAÇLARI 108
4.7.1.Telefon: 109
4.7.2.Faks: 110
4.7.3.Televizyon: 111
4.7.4.Elektronik Ödeme ve Fon Transfer Sistemleri: 111
4.7.5. Elektronik Veri Değişimi (EDI): 112
4.7.6. Mobil Sistemler: 113
4.7.7.İnternet: 115
4.7.8. İntranet (Şirket İçi Ağ): 122
4.7.9. Extranet (Şirketler Arası Ağ): 123
4.8. ELEKTRONİK TİCARETİN ŞEKİLLERİ 124
4.8.1. Şirketler Arası Elektronik Ticaret (B2B- Business To Business): 125
4.8.2. Şirket-Tüketici Arası Elektronik Ticaret (B2C- Business To Customer): 126
4.8.3. Şirket-Devlet Arası Elektronik Ticaret (B2G- Business To Goverment): 131
4.8.4. Tüketici- Devlet Arası Elektronik Ticaret (C2G- Customer To Government): 131
4.8.5. Diğer Elektronik Ticaret Şekilleri: 131
4.9. ELEKTRONİK TİCARETİN DOLAYLI TARAFLARI 132
4.10. ELEKTRONİK TİCARET İLE KLASİK TİCARET ARASINDAKİ FARKLAR 134
4.10. ELEKTRONİK TİCARETİN ETKİLERİ 135
4.11. DÜNYA'DA E-TİCARET 136
4.12 TÜRKİYE'DE E-TİCARET 140

5
ELEKTRONİK TİCARETTE ÖDEME ARAÇLARI VE GÜVENLİK

5.1.ELEKTRONİK TİCARETTE ÖDEME ARAÇLARI 152
5.1.1. Kredi Kartı: 152
5.1.2.Sanal Kart: 158
5.1.3. Elektronik Para: 160
5.1.4. Kripto Paralar: 161
5.1.5. Elektronik Çek: 162
5.1.6. Elektronik Cüzdan: 163
5.1.7. Akıllı Kart (Smart Card): 165
5.1.8. Kartlı Ödeme Sisteminde Kullanılan Cihazların Gelişim Süreci 166
5.2. ELEKTRONİK TİCARETTE GÜVENLİK 169
5.2.1. Dijital İmza (Elektronik İmza): 170
5.2.2. Dijital Sertifika: 171
5.2.3. Açık ve Gizli Anahtar: 173
5.2.4. Şifreleme: 175
5.2.4.1. Kriptolojinin tarihçesi 176
5.2.5. Güvenlik Protokolleri 179
5.2.5.1. SSL (Secure Socket Layer) 180
5.2.5.2. SET (Secure Electronic Transaction) 181

6
ELEKTRONİK DEVLET (E-DEVLET)

6.1. GELENEKSEL DEVLET ANLAYIŞI 194
6.2. E-DEVLETİN TEMEL UNSURLARI 198
6.2.1.Etkin Bireyler: 199
6.2.2. Yüksek Performanslı Ekipler: 199
6.2.3.Entegre Devlet: 200
6.2.4.Açık Devlet: 200
6.2.5. İnternet Üzerindeki Devlet Modeli: 201

6.3. İNTERNET ÜZERİNDEKİ DEVLET İÇİN HİZMET FIRSATLARI 202
6.3.1.İdari Yenilenme:....202
6.3.2. Hükümet Enformasyonuna Bireylerin Kurumların ve İşletmelerin Dijital Erişimi: 203
6.3.3. Ulusal ve Küresel Hukukun Yürütülmesi ve Kamu Güvenlik Ağları: 203
6.4. E-DEVLETİN AMACI....204
6.5. E-DEVLETİN AVANTAJLARI 205
6.6. GELENEKSEL DEVLET VE ELEKTRONİK DEVLETİN KARŞILAŞTIRILMASI 208
6.7. E-DEVLET'İN UYGULAMA ALANLARI....208
6.8. E DEVLETE GEÇİŞTE BAZI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ....212
6.9. DÜNYA'DA E-DEVLET UYGULAMALARI....214
6.10. TÜRKİYE'DE E-DEVLETİN DURUMU 216
6.11. TÜRKİYE'DE E DEVLET UYGULAMALARI....219

7
E-PAZARLAMA

7.1. PAZARLAMANIN TANIMI....229
7.2.PAZARLAMANIN GELİŞİMİ 230
7.3. PAZARLAMANIN AMACI....232
7.4. E-PAZARLAMA VE ÖNEMİ....233
7.5. E-PAZARLAMANIN KURALLARI....234
7.6. İNTERNETİN PAZARLAMAYA VE FİRMALARA ETKİSİ....237
7.7. REKABETTE, E-PAZARLAMA STRATEJİSİ....239
7.8. PAZARLAMA BİLGİ SİSTEMİ 241

8
E-TİCARET'TE GÜNCEL KONULAR

8.1.VERİ TABANI 249
8.1.1.Veri Tabanının Özellikleri.....249
8.1.2.Veri Tabanının Faydaları 250
8.1.3. Veri Tabanının Riskleri.....250
8.1.4. Veri Madenciliği (VM) 250
8.1.5.Veri Madenciliği Süreci.....250
8.1.6.Veri Tabanı Yönetim Sistemi (VTYS).....251
8.2. CRM (MÜŞTERİ İLİŞKİLERİ YÖNETİMİ) 251
8.2.1.Bir Müşteri Veri Tabanında Bulunması Gereken Veri Alanları.....252
8.2.2. Günümüzde Veri Tabanının Kullanıldığı Başlıca Sektörler 253
8.2.2.1.Bankacılık: 254
8.2.2.2.Pazarlama:.....254
8.2.2.3. Telekomünikasyon: 257
8.2.2.4. Sağlık ve İlaç Sektörü: 257
8.2.2.5. Web Şirketleri: 257
8.3.VERİ TABANINI ETKİN KULLANAN ŞİRKETLER.....258
8.4. YÖNETİŞİM 265
8.5. SAYISAL UÇURUM (DİJİTAL KIRILMA) 269
8.6. MOBİL TİCARET 273
8.6.1. Mobil Ticaretin Tarihçesi.....275
8.6.2. Mobil Ticaretin Avantajları 277
8.6.3. Mobil Ticarette Uygulama Alanları 278
8.7. ADVERGAME.....279
8.8. SİLİKON VADİSİ.....284
8.9. ENDÜSTRİ 4.0 286
8.9. YAPAY ZEKÂ (Artificial Intelligence-AI).....289

SONSÖZ 295

9
E-TİCARET TERİMLER SÖZLÜĞÜ

E-TİCARET TERİMLER SÖZLÜĞÜ 299

10
E-TİCARET İŞ PLANI DOSYASI

E-TİCARET İŞ PLANI DOSYASI 311

KAYNAKÇA.....323

KAYNAKÇA

"Banyo Yaparken Bankamatiği İcat Eden İskoç Hayatını Kaybetti", www.sabah.com.tr, (21.05.2010)

"Bilgi Ekonomisinin Özellikleri", http://www.ekodialog.com/Makaleler/bilgi-ekonomisinin-ozellikleri.html, (22 Ekim 2012)

"Bölgesel Ekonomik Entegrasyonlar, Küreselleşme ve Dünya Ticareti", pol.atilim.edu.tr, (14 Ekim 2012)

"Devlet, Beş Gün Boyunca Parmaklarınızın Ucunda", http://hurarsiv.hurriyet.com.tr, (17.08.2002)

"E-Devlet Şifresi İle Neler Yapılır?", http://songunlerde.blogspot.com, (13 Şubat 2010)

"Elektronik Sözleşmelerde Edimlerin İfası", http://www.wikiturk.net/Madde/44143/Elektronik-S%C3%B6zle%C5%9Fmelerde-... (14.08.2010)

"E-Ticarette Yabancı Dalgası" http://www.capital.com.tr, (01 Eylül 2011)

"Facebook'a Verdiği Zararı İlk Kez İtiraf Etti", http://hurarsiv.hurriyet.com.tr, (12 Eylül 2012)

"Hacker'ların 40 yıllık tarihi", http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=37441 (16.11.2001)

"İşletmeler, İnterneti Yeterince Kullanamıyor" http://www.gazeteler.com.tr, (10.04.2012)

"Merkez Bankası, Eft Altyapısını Tatbikatla Test Edecek", http://www.thelira.com/haber/88552/, (22 Ekim 2012)

"Mobil Ticaret Nedir?" http://www.tuccarnet.com, (1 Aralık 2012)

"Mobil Ticaret'in Avantajları" http://www.tuccarnet.com, (1 Aralık 2012)

"Ödeme sistemleri", http://www.e-ticaretmerkezi.net/odemearaclari.php, (22 Ekim 2012)

"Ödeme sistemleri", http://www.e-ticaretmerkezi.net/odemearaclari.php, (22 Ekim 2012)

"Sahte Hesap Kullanımında Türkiye İlk Sırada", www.gazeteler.com.tr, (7 Ağustos 2012)

"Sanal Mağaza Yapılanmasında Bir Çığır: Amazon.Com", http://www.ka.net.tr, (4 Kasım 2012)

"Süper Güçlerin İnternet Savaşı", www.ilkhaberim.com, (23.11.2012)

"Turkcell'den Elektronik Cüzdan", http://www.technologic.com.tr/turkcellden-elektronik-cuzdan.html (04 Ekim 2012)

"Türk E-Ticareti Kasım Ayına Kadar "Doğal Düşüş"e Devam Edecek", http://eticaretmag.com, (3 Ekim 2012)

"Türkiye E-Ticaret Pazarı Dünyadan Hızlı Buyuyor", http://www.patron turk.com, (23 Aralık 2012)

"Türkiye'de Kredi Kartının Tarihçesi", http://www.kredifiks.com, (4 Kasım 2012)

"Üniversite Tezi Milyoner Yaptı", http://gundem.bugun.com.tr/universite-tezi-milyoner-yapti-200154-haberi.aspx, (28 Temmuz 2012)

"Yeni Ekonomi", http://www.foreigntrade.gov.tr/ead/ekonomi/sayi3/yeniekon. htm (22 Ekim 2006)

AKDEMİR Ali, **Temel İşletmecilik Bilgileri**, Yayıncı Yayınları, Kocaeli 2003

AKTAN Can, www.canaktan.org/yeni-trendler/yeni-ekonomi/kavram.html (22 Ekim 2012)

ALİ Çelebi, **Küçük ve Orta Boy İşletmelerde Elektronik Ticaret Uygulamaları**, S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans, Konya, 2002

ALKAN Mustafa, Cafer Canbay, "Dünya Bilgi Toplumu Zirvesi'ne Doğru" inet-tr.org.tr/inetconf9/bildiri/81.doc, (4.12.2012)

ANDAÇ Şükrü "Sanal Alemin Kralı Söylüyor: Müşteri E-Nimetimizdir", Milliyet Gazetesi, Business, 16 kasım 2003, s.12

AR Akdeniz Aybeniz, **Marka ve Marka Stratejileri**, Detay Yayıncılık, Ankara 2004

ARAT Melih, "İşte Başarının 10 DNA'sı " www.kalder.org.tr, (28 Temmuz 2008)

ARSLAN Metin, **Global Pazarlama**, http://birecik.harran.edu.tr/ders_notlari/GlobalPazarlama.pdf

ATMACA Kemal, "E-Devlet"Ten "Olgun Devlet"e Ya Da E-Devlet'in Olgunlaştırılması",http://www.mfa.gov.tr/data/Kutuphane/yayinlar/EkonomikSorunlarDergisi/Sayi33, (18.01.2019)

BARUTÇUGİL İsmet, **Bilgi Yönetimi**, Kariyer Yayıncılık, İstanbul 2002

BAŞAR Halit, http://www.mfa.gov.tr/asya-pasifik-ekonomik-isbirligi-_apec_-.tr.mfa, (14 Ekim 2012)

BENSGHİR Türksel Kaya, **Bilgi Teknoloji ve Örgütsel Değişim,** Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayın No: 274, Ankara 1996

Bireylerin İnternet El Kitabı, Super Online, BT Haber, Eylül 2003

BOZKURT Veysel, **Elektronik Ticaret**, Alfa Yayınları İstanbul 1999

celalettinuyanik.com/wp-content/uploads/2012/06/E.tic_..doc, (22 Ekim 2012)

CEMALCILAR İlhan, **Pazarlama**, Beta Yayınları, İstanbul 1998

CERAN Yunus, Bezirci Muhammet, "Pazarlama Bilgi Sistemi- Muhasebe Bilgi Sistemi İlişkisine Stratejik Bir Yaklaşım: Stratejik Pazarlama Muhasebesi", **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,** Sayı: 26 / 2011

CİVELEK. M. Emre, SÖZER Edin Güçlü, **İnternet Ticareti,** İstanbul: Beta Yayınları2003

CLİNTON, J. William ve GORE, Albert, **Global Elektronik Ticaret**, Çeviren: Veysel Bozkurt, İstanbul 2000: Alfa Yayınları

ÇAKAR Nigar Demircan, Sibel Yıldız, Serkan Dur, "Bilgi Yönetimi Ve Örgütsel Etkinlik İlişkisi: Örgüt Kültürü ve Örgüt Yapısının Temel Etkileri" **Ege Akademik Bakış Dergisi,** Sayı:10, 2010

ÇAKIRER Mehmet Akif, **E-Ticaret Ders Notları**, Bolvadin MYO, 2008

ÇAKIRER Mehmet Akif, **İşletme Yönetimi**, Bolvadin 2009

ÇAKIRER Mehmet Akif, **Lider Girişimcinin Yol Haritası**, 4. Baskı, Beyaz Yayınları, İstanbul 2009

ÇAKIRER Mehmet Akif, **Lider Öğretmen**, Crea Yayınları, İstanbul 2009

DEMİR Musa, **Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebesi**, Detay Yayıncılık, Ankara, 2002

DENİZ Recep Baki, **İşletmeden Tüketiciye İnternette Pazarlama ve Türkiye'deki Boyutları,** İstanbul 2001, Beta Yayınları

DOĞAN Buket, Veritabanı Ders Notları, http://mimoza.marmara.edu.tr/~buketb, (1 Aralık 2012)

DOĞAN Selen, Selçuk KILIÇ, Bilgi Yönetiminde Liderliğin Rolü Üzerine Kavramsal Bir İnceleme", **Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Y.2009

DOLANBAY, Coşkun (2000). **Yeni Ekonomide Başarının Anahtarı E-Ticaret,** Ankara: Meteksan

DOMBERGER Simon, **The Contracting Organization**, Oxford Universyt Press, 1998

DRUCKER Peter F. **Kapitalist Ötesi Toplum**, İnkılâp Kitabevi, İstanbul 1993

EĞİLMEZ Mahfi, "Kripto Para' Nedir?", http://t24.com.tr/haber/kripto-para-nedir,489889, (14 Kasım 2017)

ERKAN Hüsnü, Bilgi Toplumu ve Ekonomik Gelişme, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 1998.

EKİN Nusret, **Bilgi Ekonomisinde Elektronik Ticaret**, İTO Yayın No: 1998

ERDEM O. Ayhan, Özlem EFİLOĞLU, "Bilgi Çağında Elektronik Ticaret" inet-tr.org.tr/inetconf8/bildiri/71.doc, (22 Ekim 2012)

ERGİN Hüseyin, Orhan ELMACI, "Stratejik Yönetim Sistemlerinin Etkinliğinin Sağlanmasında Stratejik Yönetim Muhasebesinin Rolü" , **Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı 4, Haziran 2000

ERSEN Haldun, **TKY ve İnsan Kaynakları Yönetimi İlişkisi**, İstanbul, 1996

ERSOY Zeynep, **Elektronik Ticaret ve Ticaret Noktaları**, İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi, Ankara1999

E-Ticaret Bülteni, İstanbul Ticaret Odası, Ağustos 2006

EVREN Yıldız, "DSİ E-Devlet Uygulamaları", www.ogm.gov.tr/seminer/dsiedevlet.ppt, (27 Ekim 2012)

FINDIKÇI İlhami, **Bilgi Toplumunda Yöneticilerde Kendini Geliştirme**, Kültür Koleji Eğitim Vakfı Yayınları No: 2, İstanbul, 1996

ftp://ftp.unm.edu/ethics/netiquette, (22 Ekim 2006)

GÖKCAN Hüseyin, "Google Efendi Ne Derse O Mu?", www.gazeteler.com.tr, (13 Ocak 2007)

GÜÇLÜ Nezahat, Kseanela Sotirofski, "Bilgi Yönetimi", **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi,** Güz 2006

GÜNEŞ İsmail, "Elektronik Ticaret ve Kobi'ler İçin Yeni Fırsatlar", www.bilgiyonetimi.org. (12 Eylül 2007)

HASILOĞLU, Selçuk Burak, **Elektronik Ticaret ve Stratejileri**, Türkmen Kitabevi, İstanbul 1999

HAŞILOĞLU, Selçuk Burak (2007). **Elektronik Posta ile Pazarlama,** İstanbul: Beta Yayınları

http://pdrabdullah.blogcu.com/bilgi-toplumunun-ozellikleri/5100313, (22 Ekim 2012)

http://tr.wikipedia.org/wiki/Amazon.com, (4 Kasım 2012)

http://tr.wikipedia.org/wiki/Facebook, (5 Kasım 2012)

http://tr.wikipedia.org/wiki/Kriptografi (10 Ağustos 2012)

http://tr.wikipedia.org/wiki/Secure_Sockets_Layer, (22 Ekim 2012)

http://www.belgeler.com/blg/8s7/nternet-zerinde-alian-devlet-e-devlet, (22 E kim 2012)

https://www.haberturk.com/ekonomi/is-yasam/haber/1512582-cin-vatandaslarina-sosyal-skor-uygulayacak (30.05.2017)

http://www.biriyilik.com/odevler-kaynaklar/iktisat-isletme-ve-ekonomi/e-devlet-nerelerde-uygulanabilir-31739.html (27 Ekim 2012)

http://www.cansukoseoglu.com/soylentilerim/e-devlet-hakkinda-hersey, (27 E kim 2012)

http://www.danismend.com/kategori/altkategori/stratejik-yonetim-tarihine-kisa-bir-bakis/ (22 Ekim 2012)

http://www.editinteractive.com/web-tasarim-kutuphanesi/2/e-ticaret/e-ticaretin-tarihcesi-ve-gelisimi_14.html

http://www.ekodialog.com/ekonomi_kurumlari/mercosur_orta_guney_amerika_ortak_pazari.html (14 Ekim 2012)

http://www.elektronikticaretrehberi.com/digital_imza.php, (31.12.2012)

http://www.eticad.org.tr/bilgi-merkezi/sektorel-bilgiler/e-ticaret/

http://www.eticaretgundem.com/elektronik-ticaret-ve-guvenlik.html, (31.12.2012)

http://www.haberler.com/procter-gamble-gillette-i-57-milyar-dolara-haberi/ (29 Ocak 2005)

http://www.nedirne.com/ceo-nedir-ne-demek-tanimi-hakkinda-bilgi-12152.html, (10.04.2012)

http://www.patronturk.com, (23 Aralık 2012)

http://www.sobiad.org/kamu_yonetim_merkezi/dijital.htm, (26 Ekim 2012)

http://www.turkdunyasi.org/sayfalar/kultursayfasi3/kultursayfasi3.html, (22 E kim 2012)

http://www.vedatelmas.com/2012/12/17/e-ticaret-yatirimi, (28 Aralık 2012)

http://www.yasamoykusu.com/biyografi-812868-Mark_Zuckerberg, (5 Kasım 2012)

http://yunus.hacettepe.edu.tr/~tonta/yayinlar/BilgiYonetimi.pdf, "Bilgi Yönetimi", (29.10.2012)

iibf.erciyes.edu.tr/gg/veri/bilgi_nedir.pdf, (29 Ekim 2012)

İNCE Murat, "Elektronik Ticaret: Gelişme Yolundaki Ülkeler İçin İmkânlar ve Politikalar", DPT Raporu, Mart 1999, s.4

İPÇİOĞLU Salih, "İşletmeler Arası Birleşmeler ve Sinerji Etkisi", **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,** Sayı:5, Haziran 2001

İSLAMOĞLU Ahmet Hamdi, **Pazarlama Yönetimi**, Beta Yayınları, İstanbul 2006

İYİLER Zeynep, **Elektronik Ticaret ve Pazarlama,** Ankara 2009

KARABOĞA Kezban, Mehmet FİLOĞLU "E-Ticarette Atak Zamanı", http://www.dunya.com, (22 Mayıs 2012)

KARGI Nihal, **Bilgi Ekonomisi**, Ekin Kitabevi, Bursa, 2006

KAVRAKOĞLU, İbrahim **Toplam Kalite Yönetimi**, KalDer, 3.Basım, Ağustos 1996

KAYA Muammer "Bürokrasiden Kurtulmak için e-Devlet", http://www.universite-toplum.org/text.php3?id=226, Mart 2005, Cilt 5, Sayı 1, (27 Ekim 2012)

KAYMAKCI Oğuz, Yeni Ekonomi: "Rekabet, Piyasa ve Ar-Ge", http://web.sakarya.edu.tr/~kaymakci/makale/yeniekonomikrekabet.pdf (22 Ekim 2012)

KESER Aşkın, "Küreselleşen Dünyanın Yeni Gerçeği Elektronik Ticaret", Derleyen: Veysel Bozkurt Alfa Kitap, İstanbul 2000

KIRCOVA İbrahim **Mobil Ticaret Rehberi**, İstanbul: İTO Yayınları 2002

KLEPPER Michael, GUNTHER Robert, **En Zengin 100 Amerikalı**, Aksoy Yayıncılık, İstanbul 1999

Konferans Sunumu, İstanbul: 19-21 Aralık 2002 (inet-tr.org.tr/inetconf8/bildiri/71.doc)

KOZLU Cem, **Kurumsal Kültür**, Defne Yayıncılık, İstanbul 1988

KOZLU Cem, **Uluslararası Pazarlama,** Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1995

KOZLU Cem, **Türkiye İçin Vizyon Arayışları ve Asya Modelleri**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara, 1999

MADEN Deniz, Ahmet Bülend Göksel, "Marka ve Tüketicilerin Eğlence Odaklı İlişkisi Advergame'ler:

Mastering the New Business Executive Job of the CIO, **Insights From the 2018 CIO Agenda Report**, Gartner,

Cinsiyet Farklılıklarına Yönelik Bir İnceleme", International Marketing Communications Symposium,

Ege University Faculty of Communication, Proceeding Book, İzmir May 29, 2009

Nitelikli İnsan Gücü Meslek Standartları Düzeni ve Sosyal Sermaye Birikimi, DPT Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara 2001

OKÇU Murat, "Değişen Dünyayı Anlamak İçin önemli Bir Kavram: Yönetişim", **Ankara Sanayi Odası Yayın Organı**, Kasım/Aralık 2011

ÖĞÜT Adem, **Bilgi Çağında Yönetim**, 2. Baskı, Nobel Yayın, Ankara, 2003

ÖRKMEZ Cüneyt, "Silikon Ya Da Çiçek Açan Vadiler", http://www.ostimgazetesi.com, (1 Haziran 2012)

ÖZEN Üstün, **Firma Müşteri Boyutuyla E-Ticaret**, İstanbul: Aktif Yayınevi2003

ÖZER Mehmet Akif, **Yönetişim Üzerine Notlar,** http://dergi.sayistay.gov.tr /icerik/der63m4.pdf, (4.12.2012)

ÖZMEN Şule, **Ağ Ekonomisinde Yeni Ticaret Yolu E-Ticaret,** İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2003

ÖZPEYNİRCİ Emre, "Rekabet Terörü Geçti", http://hurarsiv.hurriyet.com.tr, (30.01.2004)

SAHİLLİOĞLU Eren, "Swot Analizi (Durum Analizi)", **Sağlıkta Strateji Dergisi,** Sağlık Bakanlığı Sağlık projesi Genel Koordinatörlüğü, sayı:19, Eylül 1998

SARISAKAL M. Nusret, AYDIN M. Ali, "E-Ticaret'ın Yeni Yüzü Mobil Ticaret", **Havacılık Ve Uzay Teknolojileri Dergisi,** Temmuz 2003 Cilt 1 Sayı 2

SELVİ Özgür, "Bilgi Toplumu, Bilgi Yönetimi ve Halkla İlişkiler", Gümüşhane Üniversitesi, İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, e-gifder, Sayı: 3, Mart 2012

SERİN Ayten, "10 Soruda Elektronik İmza", http://hurarsiv.hurriyet.com.tr, (28 Kasım 2005)

Shadur Mark, "Total Quality- System Survive, Cultures Change", **Long Range Planing**, Vol.28, No.2, 1995

SÖZEN Süleyman, Bülent ALKAN, **İyi Yönetişim**, İçişleri Bakanlığı Genel Yayın No: 654, Ankara 2009

ŞEN Ceyda, Bilgi Kavramının Temelleri, www.yildiz.edu.tr/~cgungor/bilisim sistemleri/acrobats/12.03.pdf (12.03.2010)

TAŞLIYAN, Mustafa, "Elektronik Ticaret", Editörler: H. Çetin Besteci, Murat Canıtez, **Dış Ticaret İşlemler ve Uygulamalar,** 2. Baskı, Konya: Üniversite Kitapevi 2003

TAŞLIYAN, Mustafa, **Elektronik Ticaret Kavramlar ve Uygulamalar,** Sakarya Kitapevi, Adapazarı 2006

TEK Ömer Baybars, Engin ÖZGÜL, **Modern Pazarlama İlkeleri**, Birleşik Matbaacılık, İzmir 2007.

TEKİNAY N. Aslı, "Ne Eski, Ne Yeni, Moda Üçüncü Yol", **Hürriyet Gazetesi**, 29 Ekim 2000

TOLON Metehan, "Pazarlama Bilgi Sisteminin Hizmet İsletmelerinin Uluslararasılaşmasındaki Önemi" http://w3.gazi.edu.tr/web/metehan/7.pdf (23 Ekim 2012)

TÖRENLİ Nurcan, Bilgi Toplumu ve Yeni Ekonomi, inet-tr.org.tr/inetconf8/bildiri/83.doc, (22 Ekim 2012)

tr.wikipedia.org/wiki/ASEAN, (22 Ekim 2012)

Türkiye Bilişim Şurası, "Bilgi Toplumuna Doğru" TC Başbakanlık 10-12 Mayıs 2002

Türkiye Dış Ticaret Stratejisi, T.C. Başbakanlık Dış Ticaretin Müsteşarlığı, Ekonomik Araştırmalar ve Değerlendirme Müdürlüğü, Ankara 2002

USLU, İzzet (2003). "Küresel Pazar Ve Elektronik Ticaret", (www.bilgiyonetimi.com)

WİLLİAMS Raymond, **İkibin'e Doğru**, Çeviren: Esen Tarım, Ayrıntı Yayınevi, İstanbul, 1989

www.arsiv.hurriyet.com.tr, (4 Kasım 2012)

www.egitim.com (29 Haziran 2008)

www.eticaretsistemi.com (8 Temmuz 2008)

www.e-ticaret-sistemi.com (8 Temmuz 2008)

www.e-ticaretsistemi.com, (8 Temmuz 2008)

www.forum.oku.gen.tr (18 Temmuz 2008)

www.forumcek.net (29 Temmuz 2008)

www.frmtr.com (28 Temmuz 2008)

www.hayatinrengi.net (28 Temmuz 2008)

www.rtasarim.com (13 Temmuz 2008)

www.rtasarim.com (13 Temmuz 2008)

www.taek.gov.tr, (22 Ekim 2012)

www.tr.wikipedia.org (27 Temmuz 2008)

www.wikipedia.com, (21 Ekim 2012)

YAZICI Erdinç, "Endüstri İlişkileri Sisteminde Değişimi Üreten Temel Dinamikler", http://dergi.iibf.gazi.edu.tr/dergi_v1/3/3/1.pdf, (29 10 2012)

YENER Hüseyin, "Sırada Facebook ve Twitter var" http://www.radikal.com.tr, (23/05/2011), http://tr.wikipedia.org/wiki/Dot-com_balonu,

YEŞİL Ahmet, E-Ticaret, Kum Saati Yayınları, İstanbul 2010

YILMAZ Abdullah, Mustafa Ökmen, **Kamu Yönetimi**, Gazi Kitapevi, Ankara 2004

Yönetim Bilişim Sistemleri Ders Notu, Niğde Meslek Yüksekokulu, http://host.nigde.edu.tr, (12.12.12)

YÜCEL Celal, CIO (Chief İnformation Officer) http://www.cyber-security.org.tr/Madde/377/CIO-(Chief-%C4%B0nformation-Officer)-(25.04.2010)

ZEYTİNOĞLU Güneş Naize, **Genel İşletme**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişeyi 2008

Finans ve Mutluluk Ekonomisi

EDİTÖRLER

Dr. Öğr. Üyesi Şeyma ŞAHİN KUTLU

Doç. Dr. Mustafa KEVSER

Prof. Dr. Burak DARICI

Kitapta yer alan bölümler çift taraflı kör hakemlik sisteminden geçirilmiştir.

EKİN

Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-90-4

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Mart 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

FİNANSAL OKURYAZARLIK: TÜRKİYE ARAŞTIRMASI 1
Prof. Dr. Burak DARICI
Dr. Öğr. Üyesi Şeyma ŞAHİN KUTLU
Doç. Dr. Mustafa KEVSER

İSLAMİ FİNANSAL OKURYAZARLIĞIN TÜRKİYE VE İSLAM ÜLKELERİ KAPSAMINDA KARŞILAŞTIRMALI OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ 19
Dr. Öğr. Üyesi Nevzat ÇALIŞ

BİREYSEL EMEKLİLİK - EĞİTİM İLİŞKİSİ VE TÜRKİYE 37
Dr. Ayşe Nur ÇİFTÇİ

KÜRESEL BORCUN TARİHSEL GELİŞİMİ VE EKONOMİK ETKİLERİ 55
Dr. Mesut TÜRKAY

PARA İKAMESİNE KURAMSAL BİR BAKIŞ 67
Doç. Dr. Burcu BERKE

FİNANSAL KRİZLER ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME VE 1873 KRİZİ ÖRNEĞİ 79
Araş. Gör. Dilara ÖZEL

DAVRANIŞSAL FİNANS VE FİNANSAL OKURYAZARLIK: YATIRIM DAVRANIŞLARINA ETKİLERİ 97
Doç. Dr. Yaşar KÖSE
Dr. Öğr. Üyesi Ceyda AKTAN

MUTLULUK EKONOMİSİ ARAYIŞINDA SOSYAL GÜVENLİK POLİTİKALARININ ROLÜ ... 111
Doç. Dr. Hicran ATATANIR

FİNANSAL GÜVENLİK VE MUTLULUK 135
Dr. Öğr. Üyesi Serpil SUMER

PARA MUTLULUĞU SATIN ALABİLİR Mİ? MUTLAK GELİR, NİSPİ GELİR VE MUTLULUK 145
Dr. Öğr. Üyesi Songül GÜL TEKDAL

MUTLULUĞUN EKONOMİK BELİRLEYİCİLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME 157
Dr. Öğr. Üyesi Şeyma ŞAHİN KUTLU

MUTLULUK EKONOMİSİ POLİTİKALARI VE SAĞLIK HARCAMALARI 167
Arş. Gör. Dr. Hilal MOLA

KAYNAKÇA

Abdullah, M. A. and Anderson, A. (2015). Islamic financial literacy among bankers in Kuala Lumpur. *Journal of Emerging Economies and Islamic Research*, 3(2), 79-94.

Abdullah, M. A., Sabar, S. and Abu, F. (2017). Factors determining Islamic financial literacy among undergraduates. *Journal of Emerging Economies and Islamic Research (JEEIR)*, 5(2), 67-76.

Albaity, M. and Rahman, M. (2019). The intention to use islamic banking: An exploratory study to measure islamic financial literacy. *International Journal of Emerging Markets*, 14(5), 988-1012.

Antara, P. M., Musa, R. and Hassan, F. (2016). Bridging islamic financial literacy and halal literacy: The way forward in halal ecosystem. *Procedia Economics and* Finance, 37, 196-202.

Arceo-Gómez, E. O. and Villagómez, F. A. (2017). Financial literacy among Mexican high school teenagers. *International Review of Economics Education*, 24, 1-17.

Aydin, A. E. and Akben Selcuk, E. (2019). An investigation of financial literacy, money ethics and time preferences among college students: A structural equation model. *International Journal of Bank Marketing*, 37(3), 880-900.

Baker, H. K., Kumar, S., Goyal, N. and Gaur, V. (2019). How financial literacy and demographic variables relate to behavioral biases. *Managerial Finance*, 45(1), 124-146.

Barış, S. (2016). Finansal okuryazarlık ve bütçeleme davranışı: üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *TESAM Akademi Dergisi*, 3(2), 13-38.

Beal, D. and Delpachitra, S. (2003). Financial literacy among Australian university students. *Economic Papers: A journal of applied economics and policy*, 22(1), 65-78.

Biçer, E. B. and Altan, F. (2016). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık ile ilgili tutum ve davranışlarının değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(4), 1519-1533.

Cameron, M. P., Calderwood, R., Cox, A., Lim, S. and Yamaoka, M. (2014). Factors associated with financial literacy among high school students in New Zealand. *International Review of Economics Education*, 16, 12-21.

Chen, H. and Volpe, R. P. (1998). An analysis of personal financial literacy among college students. *Financial services review*, 7(2), 107-128.

Chen, H. and Volpe, R. P. (2002). Gender differences in personal financial literacy among college students. Financial Services Reiew, 11, 289-307.

Corsini, L. and Giannelli, G. C. (2021). Economics education and financial literacy acquisition: Evidence from a field experiment. *Journal of Behavioral and Experimental Finance*, 32, 100556.

Daradkah, D., Aldaher, A. and Shinaq, H. (2020). Islamic financial literacy: Evidence from Jordan. *Transition Studies Review*, 27(2), 131-145.

Ergün, K. (2018). Financial literacy among university students: A study in eight European countries. *International journal of consumer studies*, 42(1), 2-15.

Fernandes, D., Lynch Jr, J. G. and Netemeyer, R. G. (2014). Financial literacy, financial education, and downstream financial behaviors. *Management science*, 60(8), 1861-1883.

Garg, N. and Singh, S. (2018). Financial literacy among youth. *International Journal of Social Economics*, 45(1), 173-186.

Grifoni, A. and Messy, F. A. (2012). Current status of national strategies for financial education: A comparative analysis and relevant practices.

Güler, E. and Tunahan, H. (2017). Finansal okuryazarlık: Hane halkı üzerine bir araştırma. *İşletme Bilimi Dergisi*, *5*(3), 79-104.

Gündoğdu, A. (2020). Finansal okuryazarlık ve literatürdeki yeri. İçinde A. Gündoğdu (Ed.) Finansal Okuryazarlık Araştırmaları, s.1-37, Gazi Kitabevi, Ankara.

Hassan Al-Tamimi, H. A. and Anood Bin Kalli, A. (2009). Financial literacy and investment decisions of UAE investors. *The journal of risk finance*, 10(5), 500-516.

Hastings, J. S., Madrian, B. C. and Skimmyhorn, W. L. (2013). Financial literacy, financial education, and economic outcomes. *Annu. Rev. Econ.*, *5*(1), 347-373.

Hogarth, J. M. (2002). Financial literary and family & consumer scences. *Journal of Family and Consumer Sciences*, 94(1), 14.

Huston, S. J. (2010). Measuring financial literacy. *Journal of consumer affairs*, *44*(2), 296-316.

Ilgaz, G. & Güvenç, H. (2020). Finansal deneyimler, akademik ve bireysel özelliklere göre lise öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri. İçinde A. Gündoğdu (Ed.) Finansal Okuryazarlık Araştırmaları, s.59-82, Gazi Kitabevi, Ankara.

INFE, O. (2011). Measuring financial literacy: Questionnaire and guidance notes for conducting an internationally comparable survey of financial literacy. *Periodical Measuring Financial Literacy: Questionnaire and Guidance Notes for conducting an Internationally Comparable Survey of Financial Literacy*.

Kadoya, Y. and Khan, M. S. R. (2020). What determines financial literacy in Japan?. *Journal of Pension Economics & Finance*, 19(3), 353-371.

Kaiser, T. and Menkhoff, L. (2017). Does financial education impact financial literacy and financial behavior, and if so, when?. *The World Bank Economic Review*, 31(*3*), 611-630.

Kaiser, T., Lusardi, A., Menkhoff, L. and Urban, C. (2022). Financial education affects financial knowledge and downstream behaviors. *Journal of Financial Economics*, 145(2), 255-272.

Kevser, M. (2021). Finansal okuryazarlık araştırması: Balıkesir ili Manyas ilçesi örneği. İçinde M. Kevser (Ed.) Çok Disiplinli Manyas Araştırmaları: Finansal, Ekonomik ve Sosyal Yaklaşımlar, s.13-28, Ekin Yayınevi, Ankara.

Kevser, M. ve Doğan, M. (2021). Islamic financial literacy and its determinants: A field study on Turkey. *Journal Transition Studies Review*, 28(1), 91-120.

Klapper, L., Lusardi, A. and Van Oudheusden, P. (2015). Financial literacy around the world. *World Bank. Washington DC: World Bank*, 2, 218-237.

Louw, J., Fouché, J. and Oberholzer, M. (2013). Financial literacy needs of South African third-year university students. *International Business & Economics Research Journal (IBER)*, 12(4), 439-450.

Lusardi, A. and Mitchell, O. S. (2007). Baby boomer retirement security: The roles of planning, financial literacy, and housing wealth. *Journal of monetary Economics*, 54(1), 205-224.

Lusardi, A. (2008). *Financial literacy: an essential tool for informed consumer choice?* (No. w14084). National Bureau of Economic Research.

Lusardi, A., Mitchell, O. S. and Curto, V. (2010). Financial literacy among the young. *Journal of consumer affairs*, 44(2), 358-380.

Lusardi, A. and Mitchell, O. S. (2011). Financial literacy around the world: an overview. *Journal of pension economics & finance*, 10(4), 497-508.

Lusardi, A. and Mitchell, O. S. (2014). The economic importance of financial literacy: Theory and evidence. *American Economic Journal: Journal of Economic Literature*, 52(1), 5-44.

Mandell, L. (2006, October). Teaching young dogs old tricks: The effectiveness of financial literacy intervention in pre-high school grades. In *Academy of Financial Services 2006 Annual Conference, Salt Lake City, UT*.

Mandell, L. and Klein, L. S. (2009). The impact of financial literacy education on subsequent financial behavior. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 20(1), 15-25.

OECD. (2016). *OECD/INFE international survey of adult financial literacy competencies* (technical report). Paris: OECD.

Opletalova, A. (2015). Financial education and financial literacy in the Czech education system. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 171, 1176-1184.

Potrich, A. C. G., Vieira, K. M. and Kirch, G. (2018). How well do women do when it comes to financial literacy? Proposition of an indicator and analysis of gender differences. *Journal of Behavioral and Experimental Finance*, 17, 28-41.

Remund, D. L. (2010). Financial literacy explicated: The case for a clearer definition in an increasingly complex economy. *Journal of consumer affairs*, 44(2), 276-295.

Sakınç, S. Ö. (2018). Tasarrufları değerlendirmede finansal okuryazarlığın önemi ve bir uygulama. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (BUSBED)*, 8(16), 539-556.

Sarıgül, H. (2015). Finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeği: Geliştirme, geçerlik ve güvenirlik. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 200-218.

Wagland, S. P. and Taylor, S. (2009). When it comes to financial literacy, is gender really an issue?. *Australasian Accounting, Business and Finance Journal*, 3(1), 3.

Wagner, J. (2019). Financial education and financial literacy by income and education groups. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 30(1), 132-141.

Van Rooij, M., Lusardi, A. and Alessie, R. (2011). Financial literacy and stock market participation. *Journal of Financial economics*, 101(2), 449-472.

Yardımcıoğlu, M. ve Yörük, A. (2016). Türkiye'deki finansal okuryazarlığın ve finansal farkındalığın durumu. *Journal of Accounting and Taxation Studies*, 9(2), 173-207.

KAYNAKÇA

Abdullah, M. A. ve Anderson, A. (2015). Islamic financial literacy among bankers in Kuala Lumpur. *Journal of Emerging Economies and Islamic Research*, 3(2), 79-94.

Ahmad, G., Widyastuti, U., Susanti, S. ve Mukhibad, H. (2020). Determinants of the Islamic financial literacy. *Accounting*, 6(6), 961-966.

Ahmad, N. W., Mawar, M. Y., ve Ripain, N. (2016). Financial literacy of youths: A case study of islamic banking and finance students in kolej universiti islam antarabangsa selangor: Belia Celik Kewangan: Kajian Kes Pelajar Perbankan Islam dan Kewangan di Kolej Universiti Islam Antarabangsa Selangor. *Journal of Management and Muamalah,* 6(2), 79-90.

Ali, M. A., Nazim, M., Hussain, S., Rehman, J. U. ve Rehman, S. U. (2021). Impact of islamic financial literacy, subjective norms, risk perception and perceived behavioral control on adoption of islamic banking in Pakistan. *Revısta Geıntec-Gestao Inovacao E Tecnologıas*, 11(3), 220-233.

Annisa, A. A. (2021). Islamic financial literacy cycle in the family. *Indonesian Journal of Islamic Economics Research*, 3(1), 39-50.

Antara, P. M., Musa, R. ve Hassan, F. (2016). Bridging islamic financial literacy and halal literacy: The way forward in halal ecosystem. *Procedia Economics and Finance*, 37, 196-202.

Atkinson, A. ve Messy, F.A. (2012). Measuring financial literacy: Results of the OECD/International Network on Financial Education (INFE) pilot study.

Baihaqqy, M. R. I., Disman, N., Sari, M. ve Ikhsan, S. (2020). The effect of financial literacy on the investment decision. *Budapest International Research and Critics Institute-Journal (BIRCI-Journal)*, 3(4), 3073-3083.

Biplob, H. ve Abdullah, M. (2019). The importance of islamic financial literacy for muslims: a general review. *Islam ve Civilisational Renewal*, 10(1), 107-116.

Çömlekçi, İ. (2017). İslami finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi: Katılım bankaları müşterileri üzerine bir araştırma. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(63), 1423-1439.

Dinc, Y., Çetin, M., Bulut, M. ve Jahangir, R. (2021). Islamic financial literacy scale: An amendment in the sphere of contemporary financial literacy. *ISRA International Journal of Islamic Finance*, 13(2), 251-263.

Doğan, M. B. A. (2020). İslami finans okuryazarlığı ve finansal tercihlere etkisi. *BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi*, 14(1), 69-98.

Durak, İ., Öncü, M.A. ve Kartal, O. (2020). Measuring islamic financial literacy and discovering its relations with entrepreneurship among university students in Turkey: Blilimname, *Islamic Economy Finance and Ethic,* 215-242.

Er, B. ve Mutlu, M. (2017). Financial inclusion and Islamic finance: A survey of islamic financial literacy index. *International Journal of Islamic Economics and Finance Studies*, 3(2).33-54.

Ganesan, Y., Allah Pitchay, A. B. ve Mohd Nasser, M. A. (2020). Does intention influence the financial literacy of depositors of Islamic banking? A case of Malaysia. *International Journal of Social Economics*, 47(5), 675-690.

Hassan Al-Tamimi, H. A. ve Anood Bin Kalli, A. (2009). Financial literacy and investment decisions of UAE investors. *The journal of risk finance*, 10(5), 500-516.

Hung, A.A., Parker, A.M. ve Yoong, J.K. (2009). Defining and measuring financial literacy.

IFDI. (2022, 20 Şubat). Islamic finance development report: Embracing change. https://www.refinitiv.com/en/resources/special-report/islamic-finance-development-report-2022.

Joshi, M. (2023, 10 Şubat). Module 1: Introduction to financial literacy. https://www.researchgate.net/profile/MrunalJoshi/publication/362871659_Introduction_to_Financial_Literacy/links/6305151aacd814437fcf4216/Introduction-to-Financial-Literacy.pdf.

Kevser, M. (2021). Finansal Okuryazarlık Araştırması: Balıkesir İli Manyas İlçesi Örneği. M. Kevser (Ed.), *Çok Disiplinli Manyas Araştırmaları: Finansal, ekonomik ve Sosyal Yaklaşımlar kitabı içinde* (s. 13-29). Bursa: Ekin Yayınevi.

Kevser, M. ve Doğan, M. (2021). Islamic financial literacy and its determinants: A field study on Turkey. *Journal Transition Studies Review*, 28(1), 91-120.

Khan, L. ve Arif, I. (2022). Islamic financial literacy and intention to use islamic banking: A role of financial considerations. *Journal of Finance ve Economics Research*, 7(1), 47-59.

Lusardi, A. ve Mitchell, O.S. (2007). Baby boomer retirement security: The roles of planning, financial literacy and housing wealth. *Journal of Monetary Economics*, 54(1), 205-224.

Muslichah, I. ve Sanusi, S. (2019). The effect of religiosity and financial literacy on intention to use Islamic banking products. *Asian Journal of Islamic Management (AJIM)*, 1(2), 85-92.

Nawi, F. A. M., Daud, W. M. N. W., Ghazali, P. L., Yazid, A. S. ve Shamsuddin, Z. (2018). Islamic financial literacy: A conceptualization and proposed measurement. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 8(12), 629-641.

Qublan, A. I. M. A. ve Yıldız, M., (2022). Determining the level of islamic finance literacy: A Research on feas and fıs students. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(3), 500-515.

Rozikin, A. Z. ve Sholekhah, I. (2020). Islamic financial literacy, promotion, and brand image towards saving intention in sharia bank. *Iqtishadia*, 13(1), 95-106.

Salehudin, I. (2010). Halal literacy: A concept exploration and measurement validation. *Asean Marketing Journal*, 2(1), 1-12.

Setiawati, R., Nidar, S. R., Anwar, M. ve Masyita, D. (2018). Islamic financial literacy: Construct process and validity. *Academy of Strategic Management Journal*, 17(4), 1-12.

Setyowati, A., Harmadi, H. ve Sunarjanto, S. (2018). Islamic financial literacy and personal financial planning: A socio-demographic study. *Jurnal Keuangan dan Perbankan*, 22(1), 63-72.

Türkiye Katılım Bankaları Birliği (2021, 20 Şubat). Sukuk İhraç Hacimleri. https://veripetegi.tkbb.org.tr/.

Türkiye Katılım Bankaları Birliği (2023, 20 Şubat). Bankacılık Temel Performans Göstergeleri. https://veripetegi.tkbb.org.tr/.

Widityani, S. F., Faturohman, T., Rahadi, R. A. ve Yulianti, Y. (2020). Do socio-demographic characteristics and financial literacy matter for selecting islamic financial products?. *Journal of Islamic Monetary Economics and Finance*, 6(1), 51-76.

Yıldız, M. (2020). Bireylerin İslami finans okuryazarlık düzeyi ve katılım bankası tercihi: Türkiye değerlendirmesi. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(4), 730-744.

Zaman, Z., Mehmood, B., Aftab R., Siddique, MS, ve Ameen, Y. (2017). Role of islamic financial literacy in the adoption of islamic banking services: An empirical evidence from lahore, Pakistan. *Journal of Islamic Business and Management*, 7(2), 230-247.

KAYNAKÇA

Alkhawaja, S. O. ve Albaity, M. (2022). Retirement saving behavior: Evidence from UAE. *Journal of Islamic Marketing*, 13(2), 265-286.

Almenberg, J. ve Säve-Söderbergh, J. (2011). Financial literacy and retirement planning in Sweden. *Journal of Pension Economics & Finance*, 10(4), 585-598.

Alpağut, H. ve İpekten, O. B. (2020). Bireysel emeklilik sistemi'nde kalma tercihini etkileyen faktörlerin incelenmesi: Erzurum il örneği. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 34(2), 461-489.

Aren, S., Aydemir, S. D. ve Uçar, A. R. (2015). Bireysel emeklilik fon tercihlerini etkileyen unsurlar üzerine bir çalışma. *Maliye ve Finans Yazıları*, 1(103), 21-50.

Aydın, A. E.ve Selçuk, E. A. (2017). Türkiye'de bireysel emeklilik sistemine katılım kararını etkileyen faktörler. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar*, 54(632), 27-37.

Bateman, H., Louviere, J., Thorp, S., Islam, T. ve Satchell, S. (2010). Investment decisions for retirement savings. *Journal of Consumer Affairs*, 44(3), 463-482.

Beck, K. ve Chira, I. (2017). Expected vs. Actual Retirement Savings Behavior of Highly Educated Individuals. *Journal of Personal Finance*, 16(1), 51-65.

Benartzi, S. ve Thaler, R. H. (2007). Heuristics and biases in retirement savings behavior. *Journal of Economic perspectives*, 21(3), 81-104.

Benartzi, S. ve Thaler, R. H. (2013). Behavioral economics and the retirement savings crisis. *Science*, 339(6124), 1152-1153.

Beshears, J., Choi, J. J., Laibson, D. ve Madrian, B. C. (2009). The importance of default options for retirement saving outcomes: Evidence from the United States. In *Social security policy in a changing environment* (pp. 167-195). University of Chicago Press.

Beshears, J., Choi, J. J., Laibson, D. ve Madrian, B. C. (2011). Behavioral economics perspectives on public sector pension plans. *Journal of pension economics & finance*, 10(2), 315-336.

Beshears, J., Choi, J. J., Laibson, D., Madrian, B. C. ve Milkman, K. L. (2015). The effect of providing peer information on retirement savings decisions. *The Journal of finance*, 70(3), 1161-1201.

Brucker, E. ve Leppel, K. (2013). Retirement plans: Planners and nonplanners. *Educational Gerontology*, 39(1), 1-11.

Bryan, C. J. ve Hershfield, H. E. (2013). You owe it to yourself: Boosting retirement saving with a responsibility-based appeal. *Decision*, 1(S), 2-7.

Bucher-Koenen, T. ve Lusardi, A. (2011). Financial literacy and retirement planning in Germany. *Journal of Pension Economics & Finance*, 10(4), 565-584.

Çakır, D. ve Selvi, M. S. (2018). Bireysel emeklilik şirketlerinin pazarlama sorunları ve tüketicilerin tutumları. *Researcher*, 6(1), 97-126.

Canöz, İ. ve Baş, H. (2020). Bireysel emeklilik sistemi'ne giriş kararlarını belirleyen etmenler: Devlet ve vakıf üniversitelerinde çalışan akademisyenlerin karşılaştırılması. *Sosyal Siyaset Koneransları,* 78, 361-390.

Chetty, R. (2015). Behavioral economics and public policy: A pragmatic perspective. *American Economic Review*, 105(5), 1-33.

Clark, R., D'ambrosio, M., Mcdermed, A. ve Sawant, K. (2006). Retirement plans and saving decisions: The role of information and education. *Journal of Pension Economics & Finance,* 5(1), 45-67.

Clark, R., Lusardi, A. ve Mitchell, O. S. (2017). Employee financial literacy and retirement plan behavior: a case study. *Economic Inquiry*, 55(1), 248-259.

Collins, J. M. ve Urban, C. (2016). The role of information on retirement planning: Evidence from a field study. *Economic Inquiry*, 54(4), 1860-1872.

Çömlekçi, İ. ve Gökmen, O. (2017). Bireysel emeklilik sistemine katilmada etkili olan faktörler: TR42 bölgesinde bir araştirma. *Journal of International Social Research,* 10(49), 579-588.

Crossan, D., Feslier, D. ve Hurnard, R. (2011). Financial literacy and retirement planning in New Zealand. *Journal of Pension Economics & Finance*, 10(4), 619-635.

EGM, *İller Bazında Cinsiyete, Faiz Tercihi ve Devam Durumuna Göre OKS Sertifikaları,* https://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/bes-istatistikleri/katilimci-sayisi/, 03.02.2023.

Feng, J., Gerrans, P., Moulang, C., Whiteside, N. ve Strydom, M. (2019). Why women have lower retirement savings: The Australian case. *Feminist Economics*, 25(1), 145-173.

Fornero, E. ve Monticone, C. (2011). Financial literacy and pension plan participation in Italy. *Journal of Pension Economics & Finance*, 10(4), 547-564.

García, J. M. ve Vila, J. (2020). Financial literacy is not enough: The role of nudging toward adequate long-term saving behavior. *Journal of Business Research*, 112, 472-477.

Genceli, M. (1989). *Ekonometrinin İstatistik* Temelleri, 2. baskı, İstabul: Filiz kitabevi.

Gunaratne, J. ve Nov, O. (2015). Informing and improving retirement saving performance using behavioral economics theory-driven user interfaces. In *Proceedings of the 33rd annual ACM conference on human factors in computing systems* (pp. 917-920).

Hershey, D. A., Jacobs-Lawson, J. M., McArdle, J. J. ve Hamagami, F. (2007). Psychological foundations of financial planning for retirement. *Journal of Adult Development*, 14, 26-36.

Jacobs-Lawson, J. M. ve Hershey, D. A. (2005). Influence of future time perspective, financial knowledge, and financial risk tolerance on retirement saving behaviors. *Financial Services Review*, 14(4), 331.

Joo, S. H. ve Grable, J. E. (2005). Employee education and the likelihood of having a retirement savings program. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 16(1), 37-49.

Kadir, J. M. A., Zainon, S., Ismail, R. F., Aziz, S. N. A. ve Amran, A. A. I. (2020). Retirement planning and its impact on working individuals. *European Journal of Molecular and Clinical Medicine*, 7(6), 1550-1559.

Kalmi, P. ve Ruuskanen, O. P. (2018). Financial literacy and retirement planning in Finland. *Journal of Pension Economics & Finance*, 17(3), 335-362.

Kim, J., Kwon, J. ve Anderson, E. A. (2005). Factors related to retirement confidence: Retirement preparation and workplace financial education. *Financial Counseling and Planning*, 16(2), 77-89.

Knoll, M. A. (2010). The role of behavioral economics and behavioral decision making in Americans' retirement savings decisions. *Social Security Bulletin*, 70(4), 1-23.

Knoll, M. A., Tamborini, C. R. ve Whitman, K. (2012). I do… want to save: Marriage and retirement savings in young households. *Journal of marriage and family*, 74(1), 86-100.

Kocabıyık, T. ve Küçükçakal, Z. (2018). Türkiye'de bireysel emeklilik sistemi ve çalışanların otomatik katılımdan ayrılma nedenleri: Isparta ilinde bir uygulama. *Journal of Life Economics*, 5(4), 233-254.

Lusardi, A. (2008). *Household Saving Behavior: The Role of Financial Literacy, Information, and Financial Education Programs*, nber Working Paper, No. w13824, Cambridge, National Bureau of Economic Research (NBER).

Lusardi, A. ve Mitchell, O. S. (2011). Financial literacy and retirement planning in the United States. *Journal of pension economics & finance*, 10(4), 509-525.

Lusardi, A. ve Mitchell, O. S. (2011). Financial literacy and retirement planning in the United States. *Journal of pension economics & finance*, 10(4), 509-525.

Mayer, R. N., Zick, C. D. ve Marsden, M. (2011). Does calculating retirement needs boost retirement savings?. *Journal of Consumer Affairs*, 45(2), 175-200.

McKenzie, C. R. ve Liersch, M. J. (2011). Misunderstanding savings growth: Implications for retirement savings behavior. *Journal of Marketing Research*, 48(SPL), S1-S13.

Meir, A., Mugerman, Y. ve Sade, O. (2016). Financial literacy and retirement planning: Evidence from Israel. *Israel Economic Review*, 14(1).

Mitchell, O. S. ve Moore, J. F. (1998). Can Americans afford to retire? New evidence on retirement saving adequacy. *Journal of Risk and Insurance*, 371-400.

Moorthy, M. K., Durai, T., Chelliah, L., Sien, C. S., Leong, L. C., Kai, N. Z., ... ve Teng, W. Y. (2012). A Study on the retirement planning behaviour of working individuals in Malaysia. *International Journal of Academic Research in Economics and Management Sciences*, 1(2), 54-72.

Mullainathan, S. ve Thaler, R. H. (2000). *Behavioral Economics*. NBER working paper, Camridge, no. 7948.

Ntalianis, M. ve Wise, V. (2011). The role of financial education in retirement planning. *Australasian Accounting, Business and Finance Journal*, 5(2), 23-37.

Oktay, E., Çamkaya, S. ve Aydin, S. (2019). Bireysel emeklilik sistemini tercih etmede etkili olan faktörlerin araştirilmasi: Erzurum ili örneği. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(14), 524-546.

Onat, O. K. ve Yöntem, H. (2022). Finansal okuryazarlığın bireysel emeklilik sistemi tercihlerine etkisi: Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesinde bir araştirma. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 14(26), 165-192.

Robertson-Rose, L. (2020). “Because my father told me to”: Exploratory insights into parental influence on the retirement savings behavior of adult children. *Journal of family and economic issues*, 41(2), 364-376.

Ruppel, W. (2009). *Governmental accounting made easy*. Second edition, New Jersey: John Wiley & Sons Inc.

Safari, K., Njoka, C. ve Munkwa, M. G. (2021). Financial literacy and personal retirement planning: a socioeconomic approach. *Journal of Business and Socio-Economic Development*, 1(2), 121-134.

Sekita, S. (2011). Financial literacy and retirement planning in Japan. *Journal of Pension Economics & Finance*, 10(4), 637-656.

Şener, O. ve Akın, F. (2010). Özel emeklilik fonlari ve Türkiye'de bireylerin bireysel emeklilik sistemine giriş kararlarini etkileyen faktörlerin belirlenmesi üzerine bir araştırma. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 29(2), 291-321.

Shariff, N. S. M. ve Isah, N. A. M. (2019). An empirical study on the determinants of retirement savings attitude in Malaysia!. *Journal of Physics: Conference Series,* 1366(1), 012110.

Stawski, R. S., Hershey, D. A. ve Jacobs-Lawson, J. M. (2007). Goal clarity and financial planning activities as determinants of retirement savings contributions. *The International Journal of Aging and Human Development*, 64(1), 13-32.

Sunden, A. E. ve Surette, B. J. (1998). Gender differences in the allocation of assets in retirement savings plans. *The American economic review*, 88(2), 207-211.

Tapia, W. ve J. Yermo (2007), "Implications of Behavioural Economics for Mandatory Individual Account Pension Systems", OECD Working Papers on Insurance and Private Pensions, No. 11, OECD Publishing

TÜİK, *Eğitim Durumuna Göre Nüfus (15 Yaş ve Üzeri),* https://biruni.tuik.gov.tr/bolgeselistatistik/tabloOlustur.do#, 03.02.2023.

Ünal, S., Boz, D. ve Ataşer, A. (2019). Bireysel emeklilik sistemi üyeliği ve bazı demografik değişkenlerin finansal okuryazarlık ile ilişkisi. *Sosyal Bilimler Metinleri*, 2019(2), 104-115.

Van Rooij, M. C., Lusardi, A. ve Alessie, R. J. (2011). Financial literacy and retirement planning in the Netherlands. *Journal of economic psychology*, 32(4), 593-608.

Wiener, J. ve Doescher, T. (2008). A framework for promoting retirement savings. *Journal of Consumer Affairs*, 42(2), 137-164.

Yemez, İ. ve Akdoğan, M. Ş. (2019). Bireysel emeklilik sistemi satın alma tercihlerinin demografik değişkenlere göre incelenmesi. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 20(1), 104-118.

KAYNAKÇA

Ali Abbas, S. ve Christensen, J. (2007). The role of domestic debt markets in economic growth: An empirical investigation for low–income countries and emerging markets. *IMF Working Paper*, No. 07/127.

Asteriou, D., Pilbeam, K. ve Pratiwi, C.E. (2021). Public debt and economic growth: panel data evidence for Asian countries. *Journal of Economics and Finance*, 45, 270-287.

Azzimonti, M. ve Yared, P. (2019). The optimal public and private provision of safe assets. *Journal of Monetary Economics*, 102 (April): 126-44.

Baum, A, Cristina, C. ve Rother, P. (2013). Debt and growth: New evidence for the euro area. *Journal of International Money and Finance*, 32, 809-821.

Blanchard, O. (2019). Public debt and low ınterest rates. *American Economic Review*, 109(4), 1197-229.

Calderón, C. ve Servén, L. (2010). Infrastructure and economic development in sub saharan africa. *Journal of African Economies*, 19, i13-i87.

Cecchetti, S., Mohanty, M. ve Zampolli, F. (2011). The real effects of debt. *BIS Working Paper*, 352, Bank for International Settlements.

Chang, R. ve Velasco, A. (2000). Financial fragility and the exchange rate regime. *Journal of Economic Theory*, 92(1), 1-34.

Chudik, A., Mohaddes, K., Hashem, K.M. ve Raissi, M. (2017). Is There a debt threshold effect on output growth?. *The Review of Economics and Statistics,* 99 (1), 135-50.

Cochrane, J.H. (2011). Understanding policy in the great recession: Some unpleasant fiscal arithmetic. *European Economic Review*, 55(1), 2-30.

Debrun, X. ve Kinda T. (2016). That squeezing feeling: The interest burden and public debt stabilization. *International Finance*, 19(2), 147-78.

DeLong, B. ve Summers, L. (2012). Fiscal policy in a depressed economy [with comments and discussion]. *Brookings Papers on Economic Activity*, 43(1), 233–297.

Eberhardt, M. ve Presbitero, A.F. (2015). Public debt and growth: Heterogeneity and nonlinearity. *Journal of International Economics*, 97(1), 45-58.

Elmendorf, D.W. ve Mankiw, N.G. (1999). Government debt. In (J. B. Taylor & M. Woodford (ed.). Handbook of Macroeconomics, 1(3), 1615–1669.

Furman, J. ve Summers, L. (2019). Who's afraid of budget deficits? How washington should end ıts debt obsession. *Foreign Affairs*, 98, 82-94.

Geiger, L.T. (1990). Debt and economic development in Latin America. *The Journal of Developing Areas*, 24(2), 181-194.

Ghosh, A.R., Kim J.I., Mendoza E.G., Ostry J.D. ve Qureshi M.S. (2013). Fiscal fatigue, fiscal space and debt sustainability in advanced economies. *Economic Journal,* 123(566), F4-F30

Greenlaw, D., Hamilton J.D., Hooper P. ve Mishkin F.S. (2013). Crunch time: Fiscal crises and the role of monetary policy. *NBER Working Paper,* 19297.

Gómez-Puig, M. ve Sosvilla-Rivero, S. (2018). Non financial debt and economic growth in euro-area countries. *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*, 56, 17-37.

Jordà, Ò. ve Taylor, A. (2016). The time for austerity: estimating the average treatment effect of fiscal policy. *The Economic Journal*, 126, 219–255.

Köse, A., Nage, P., Ohnsorge, F. ve Sugaware, N. (2021a). Global waves of debt: Causes and consequences. *International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank*.

Köse, A., Ohnsorge, F. ve Sugaware, N. (2021b). A mountain of debt navigating the legacy of the pandemic. *Policy Research Working Paper*, 9800.

Köse, A., Ohnsorge, F., Reinhart, C. ve Rogoff, K. (2021c). The aftermath of debt surges. *Policy Research Working Paper*, 9771.

Krugman, P. (1979). A model of balance of payments crises. *Journal of Money, Credit, and Banking*, 11(3), 311-25.

Krugman, P. (1988). Financing vs. forgiving a debt overhang. *Journal of Development Economics*, 29(3), 253-268

Kumhof, M. ve Tanner, E. (2005). Government debt: A Key role in financial intermediation. *IMF Working Paper* 05/57, International Monetary Fund, Washington DC.

Laubach, T. (2009). New evidence on the interest rate effects of budget deficits and debt. *Journal of the European Economic Association*, 7(4), 858-885.

Lof, M. ve Malinen, T. (2014). Does sovereign debt weaken economic growth? A panel VAR analysis. *Economic Letters*, 122(3), 403–407.

Lombardi, M. J., Mohanty, M.S. ve Shim, I. (2017). The real effects of household debt in the short and long run. *BIS Working Paper*, No 607.

IMF (2022). *2022 Global Debt Monitor.* International Monetary Fund, Washington DC.

Nickel, C. ve Tudyka, A. (2014). Fiscal stimulus in times of high debt: Reconsidering multipliers and twin deficits. *Journal of Money, Credit and Banking*, 46(7), 1313-44.

Mian, A., Sufi, A. ve Verner, E. (2017). Household debt and business cycles worldwide. *The Quarterly Journal of Economics*, 132(4), 1755-1817.

Modigliani, F. (1961). Long-run implications of alternative fiscal policies and the burden of the national debt. *Economic Journal*, 71(284), 730–755.

Obstfeld, M. (2013). On keeping your powder dry: Fiscal foundations of financial and price stability. *Monetary and Economic Studies*, 31 (November), 25-37.

Pattillo, C., Poirson, H. ve Ricci, L. (2002). External debt and growth. *International Monetary Fund*, 02/69.

Perotti, R. (1999). Fiscal policy in good times and bad. *Quarterly Journal of Economics*, 114 (4), 1399-436.

Rogoff, K. (2019). Government debt is not a free lunch. *Project Syndicate,* December 6, 2019.

Reinhart, C. ve Rogoff, K. (2009). *This time is different. eight centuries of financial folly.* Princeton University Press.

Reinhart, C. ve Rogoff, K. (2010). Growth in a time of debt. *American Economic Review*, 100 (2), 573-78.

Saint-Paul, G. (1992). Fiscal policy in an endogenous growth model. *Quarterly Journal of Economics*, 107(4), 1243–1259.

Sargent, T.J. ve Wallace, N. (1981). Some unpleasant monetarist arithmetic. *Federal Reserve Bank of Minneapolis Quarterly Review*, 5(3), 1-17.

Yared, P. (2019). Rising government debt: Causes and solutions for a decades-old trend. *Journal of Economic Perspectives*, 33(2), 115-40.

Woo, J. ve Kumar, M.S. (2015). Public debt and growth. *Economica*, 82, 705–739.

KAYNAKÇA

Antinolfi, G. ve Keister, T. (2001). Dollarization as a monetary arrangement for emerging market economies. *Review-Federal Reserve Bank of St.Louis,* 83(6), 29-39.

Berke, B. (2004). Para ikamesi altında para ve maliye politikalarının etkinliği. (Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Boyer, R. S. ve Kingston, G. H. (1987). Currency substitution under finance constraints. *Journal of International Money and Finance,* 6, 235-250.

Calvo, G. A. ve Rodriguez, C. A. (1977). A model of exchange rate determination under currency substitution and rational expectations. *Journal of Political Economy,* 85(3), 617-625.

Calvo, G. A. ve Vegh, C. A. (1992). Currency substitution in high inflation countries. *Finance&Development,* 30(1), 34-37.

Calvo, G. A. ve Vegh, C. A. (1997). From currency substitution to dollarization and beyond: analytical and policy issues. G. A. Calvo vd. (Ed.), *Money, Exchange Rates and Output,* Cambridge, MA: MIT Press, (s.153-175).

Calvo, G.A. (1999). Testimony on full dollarization. <www.bsos.umd.edu/econ/ciecalvo.htm>.

Chetty, K. V. (1969) . On measuring the nearness of near money. *the American Economic Review,* 59, 270-281.

Clower, R. W. (1967). A reconsideration of the microfoundations of monetary theory. *Western Economic Journal,* 6, 1-9.

Cuddington, J. (1983). Currency substitution, capital mobility and the demand for domestic money. *Journal of International Money and Finance,* 2, 111-133.

Dean, J. W. (2000). De facto dollarization. *to dollarize or not dollarize: exchange rate choices for the western hemisphere conference*, October 4-5.

El-Erian, M. A. (1987). Foreign currency deposits in LCDs. *Finance&Development*, 24(4), 38-40.

Hakioğlu, D. (1988). Türkiye'de Para İkamesi. *TCMB Tartışma Tebliği,* No: 8801.

Hausmann, R. ve Powell, A. (1999). Dollarization: issues of implementation. *Inter-American Development Bank,* 1-20.

Humpage, O. F. (2002). An incentive-compatible suggestion for seigniorage sharing with dollarizing countries. *Federal Reserve Bank of Cleveland Policy Discussion Papers,* 1-10.

Kraft, E. (2002). Monetary policy under dollarization: the case of Croatia. *8th Dubrovnik Conference on Transition Economies,* June 27-28, 1-31.

Gartner, M. (1993). *Macroeconomics under flexible exchange rates*, LS Handbooks in Economics Series, England.

Giovannini, A. ve Turtelboom, B. (1992). Currency substitution. *NBER Working Paper,* No: 4232, 1-54.

Girton, L. ve Roper, D. (1981). Theory and implications of currency substitution. *Journal of Money, Credit and Banking,*13(1), 12-30.

Lewis, M. ve Mizen, P.D. (2000). *Monetary Economics*. Oxford University Press.

McKinnon, R. L. (1996). Direct and indirect concepts of international currency substitution. P. Mizen ve E. Pentecost (Ed.) the *Macroeconomics of international currencies: theory, policy and evidence,* Edward Elgar Publishing, (s.44-59).

Melvin, M. (1988). The dollarization of Latin America as market-enforced monetary reform: evidence and implications. *Economic Development and Cultural Change,* 36, 543-558.

Melvin, M. ve Peiers, B. (1996). Dollarization in developing countries: rational remedy or domestic dilemma? *Contemporary Economic Policy*, 14(3), 30-40.

Miles, M. A. (1978). Currency substitution, flexible exchange rates and monetary independence. *The American Economic Review*, 68(3), 428-436.

Milner, C., P. Mizen ve Pentecost, E. (1996). The impact of intra-european trade on sterling currency substitution. *Weltwirtschaftliches Archiv,* 132(1), 160-171.

Mizen, P. ve Pentecost, E. J. (1996). Currency substitution in theory and practice. P. Mizen ve E. Pentecost (Ed.) *the macroeconomics of international currencies: theory, policy and evidence,* Edward Elgar Publishing, (s.8-43).

Ortiz, G. (1983). Currency substitution in Mexico: the dollarization problem. *Journal of Money, Credit and Banking,* 15(2), 174-185.

Oskooee, M. B. ve Domaç, I. (2002). On the link between dollarization and inflation: evidence from Turkey. *the Central Bank of Turkey Discussion Papers,* 1-30.

Pou, P. (1999). Rethinking the International Monetary System. *Journal of Int'l Banking Regulating,* 228, <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle =hein.journals/jlbkrg1&div =41&id=&page>

Rodriguez, C. A. (1992). Dollarization in Latin America: Gresham's law in reverse?. *IMF Working Paper,* 81, 1-28.

Ramirez-Rojas, C. L. (1985). Currency substitution in Argentina, Mexico and Uruguay. *IMF Staff Papers,* 32, 629-667.

Rosenberg, M. R. (2002). Currency forecasting a guide to fundamental and technical models of exchange rate determination. United States of America.

Sahay, R. ve Vegh, C. A. (1996). Dollarization in transition economies: evidence and policy implications. P. Mizen ve E. Pentecost (Ed.), the *Macroeconomics of International Currencies: theory, policy and evidence,* Edward Elgar Publishing, 193-224.

Savastano, M. A. (1996). Dollarization in Latin America: recent evidence and policy issues. P. Mizen ve E. Pentecost (Ed.), *the Macroeconomics of International Currencies: theory, policy and evidence,* Edward Elgar Publishing, 193-224.

Tanzi, V. ve Blejer, M. I. (1982). Inflation, interest rate policy and currency substitution in developing economies: a discussion of some major issues. *World Development,* 10(9), 781-89.

Yeyati, E. ve Sturzenegger, F. (2003). Dollarization: a primer. *Dollarization Debates and Policy Alternatives,* The MIT Press, Cambridge, 1-51.

KAYNAKÇA

Appleby, J. (2012). *Amansız devrim – kapitalizmin tarihi*. (Çev. A.C. Akkoyunlu.). Alfa Yayınları: İstanbul.

Balı, S. ve Büyükşalvarcı, A. (2011). *1630'dan 2010'a finansal krizler tarihi – balonlar, panikler, buhranlar ve küresel finansal kriz*. 2. Baskı. Çatı Kitapları. İstanbul.

Beaud, M. (2001). A history of capitalism. *Monthly Review Press.* New York.

Berend, Ivan T. (2020). 20. yüzyıl Avrupa iktisat tarihi. (Çev. S. Çağlayan.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

Breuer, J. B. (2004). An exegesis on currency and banking crises. *Journal of Economic Surveys*, 18(3), 293-320.

Bustelo, P. (2000). Novelties of financial crises in the 1990s and the search for new ındicators. *Emerging Markets Review*, 1(3), 229-51.

Cameron, R. ve Neal, L. (2019). *"Taşdevrinden günümüze özlü" dünya iktisat tarihi*. (Çev. Y. Bülbül). 5. Baskı. Orion Kitabevi: İstanbul.

Cicioğlu, Ş. ve Yıldız, A. (2018). Lale krizinden günümüze ekonomik krizler: Temel yaklaşımlar ve ortak özellikler. *Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(9), 25-38.

England, M. T. (1913). Economic crises. *The Journal of Political Economy*, 21(4), 345-354.

Ferguson, N. (2021). *Paranın yükselişi dünya'nın finansal tarihi*. (Çev. B. Pala). 10. Baskı. Yapı Kredi Yayınları: İstanbul.

Garber, P. M. (2000). Famous first bubble the fundamentals of early manias. *The MIT Press. Cambridge*.

Hobsbawm, Eric J. (2003). *Sanayi ve İmparatorluk*. (Çev. A. Ersoy). 2. Baskı. Dost Kitabevi, Ankara.

Hughes, J. R. T. (1956). The Commercial Crisis of 1857. *Oxford Economic Papers New Series*, 8(2), 194-222.

Jones, E. D. (1900). *Economic crises*. Kessinger Publishing. U.S.A.

Kindleberger, C. P. (2008). *Cinnet, panik ve çöküş –mali krizler tarihi*. (Çev. H. Tunalı). 2. Baskı. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Kindleberger, C. P. (2017). *Cinnet, panik ve çöküş –mali krizler tarihi*. (Çev. Ü. Şensoy). 3. Baskı. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

Kishtainy, N. (2021). *Ekonominin kısa tarihi.* (Çev. A. Yılmaz.). 5. Baskı. Alfa Yayıncılık, İstanbul.

Koselleck, R. ve Richter, M. W. (2006). Crisis. *Journal of the History of Ideas*, 67(2), 357-400.

Krugman, P. (2009). *The return of depression economics and the crisis of 2008*. 2nd Edition. W. W. Norton & Company Inc. New York, U.S.A.

Mackay, C. (2000). *Olağanüstü kitlesel yanılgılar ve kalabalıkların çılgınlığı*. (Çev. A. Perşembe ve L. Cinemre). 1. Baskı. Scala Yayıncılık. İstanbul.

McCartney, E. R. (1935). *Crisis of 1873*. Burgess Publishing Company. Minneapolis, U.S.A.

Mishkin, F. S. (1996). Understanding Financial Crises: A Developing Country Perspective. *NBER Working Paper Series*, 5600.

Radelet, S. ve Sachs, J. (1998). The east asian financial crisis: diagnosis, remedies, prospects. *Brookings Paper*, 28(1), 1-81.

Rezneck, S. (1950). Distress, relief and discontent in the united states during the depression of 1873-78. *Journal of Political Economy*, 58(6), 495-512.

Schumpeter, J.A. (2003). *Capitalism, socialism and democracy*. Taylor & Francis e-Library.

Veblen, T. (2007). *The theory of the leisure class*. Oxford University Press.

KAYNAKÇA

Abreu, M. ve Mendes, V. (2010). Financial literacy and portfolio diversification. *Quantitative Finance*, 10(5), 515-528.

Aigner, D., Lovell, C. K. ve Schmidt, P. (1977). Formulation and estimation of stochastic frontier production function models. *Journal of Econometrics*, 6(1), 21-37.

Aktar, A. (2021). Finansal Okuryazarlık. Ö. F. Aslan ve B. Erden (Ed.), *Güncel Finansal Yönetim Yaklaşımları – 2 kitabı içinde* (s. 129-154). Efe Akademi Yayınları.

Alkaya, A. ve Yağlı, İ. (2015). Finansal okuryazarlık-finansal bilgi, davranış ve tutum: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İİBF öğrencileri üzerine bir uygulama. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 8(40), 585-599.

Allen, F. ve Gale, D. (2000). Financial contagion. *Journal of Political Economy*, 108(1), 1-33.

Allen, F. ve Gorton, G. (1993). Churning bubbles. *The Review of Economic Studies*, 60(4), 813-836.

Barber, B. M. ve Odean, T. (1999). The courage of misguided convictions. *Financial Analysts Journal*, 55(6), 41-55.

Barber, B. M. ve Odean, T. (2001). Boys will be boys: Gender, overconfidence, and common stock investment. *The Quarterly Journal of Economics*, 116(1), 261-292.

Barberis, N. ve Thaler, R. (2003). A survey of behavioral finance. *Handbook of the Economics of Finance*, 1, 1053-1128.

Bell, D. E. (1982). Regret in decision making under uncertainty. *Operations Research*, 30(5), 961-981.

Brennan, P. Q. (1998). Personal finance education: What employees need and want to know. *Personal Finance and Worker Productivity*, 2(1), 68-74.

Chu, Z., Wang, Z., Xiao, J. J. ve Zhang, W. (2017). Financial literacy, portfolio choice and financial well-being. *Social Indicators Research*, 132(2), 799-820.

De Long, J. B., Shleifer, A., Summers, L. H. ve Waldmann, R. J. (1990). Noise trader risk in financial markets. *Journal of Political Economy*, 98(4), 703-738.

DeMarzo, P. M., Kaniel, R. ve Kremer, I. (2008). Relative wealth concerns and financial bubbles. *The Review of Financial Studies*, 21(1), 19-50.

Dhar, R. ve Zhu, N. (2006). Up close and personal: Investor sophistication and the disposition effect. *Management Science*, 52(5), 726-740.

Duffie, D., Garleanu, N. ve Pedersen, L. H. (2002). Securities lending, shorting, and pricing. *Journal of Financial Economics*, 66(2-3), 307-339.

Epstein, L. G. ve Schneider, M. (2008). Ambiguity, information quality, and asset pricing. *The Journal of Finance*, 63(1), 197-228.

Fama, E. F. (1965). The behavior of stock-market prices. *The Journal of Business*, 38(1), 34-105.

Fama, E. F. (1970). Efficient capital markets: A review of theory and empirical work. *The Journal of Finance*, 25(2), 383-417.

Farmer, J. D. ve Lo, A. W. (1999). Frontiers of finance: Evolution and efficient markets. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 96(18), 9991-9992.

Fedorova, E. A. E., Nekhaenko, V. V. ve Dovzhenko, S. E. E. (2015). Impact of financial literacy of the population of the Russian Federation on behavior on financial market: Empirical evaluation. *Studies on Russian Economic Development*, 26(4), 394-402.

Fox, J., Bartholomae, S. ve Lee, J. (2005). Building the case for financial education. *Journal of Consumer Affairs*, 39(1), 195-214.

Friedman, M. (1953). The case for flexible exchange rates. *Essays in Positive Economics*, 157(203), 33.

Fuller, R. J. (1998). Behavioral finance and the sources of alpha. *Journal of Pension Plan Investing*, 2(3), 291-293.

Garg, N. ve Singh, S. (2017). Financial literacy among youth. *International Journal of Social Economics,* 45(1), 173-186

Goetzmann, W. N. ve Peles, N. (1997). Cognitive dissonance and mutual fund investors. *Journal of Financial Research*, 20(2), 145-158.

Grossman, S. J. ve Stiglitz, J. E. (1980). On the impossibility of informationally efficient markets. *The American Economic Review*, 70(3), 393-408.

Harrison, J. M. ve Kreps, D. M. (1978). Speculative investor behavior in a stock market with heterogeneous expectations. *The Quarterly Journal of Economics*, 92(2), 323-336.

Hastings, J. S., Madrian, B. C. ve Skimmyhorn, W. L. (2013). Financial literacy, financial education, and economic outcomes. *Annu. Rev. Econ.*, 5(1), 347-373.

Hung, A., Parker, A. M. ve Yoong, J. (2009). Defining and measuring financial literacy. RAND Working Paper No. WR-708.

Huston, S. J. (2010). Measuring financial literacy. *Journal of Consumer Affairs*, 44(2), 296-316.

Jensen, M. C. (1978). Some anomalous evidence regarding market efficiency. *Journal of Financial Economics*, 6(2-3), 95-101.

Jonsson, S., Söderberg, I. L. ve Wilhelmsson, M. (2017). An investigation of the impact of financial literacy, risk attitude, and saving motives on the attenuation of mutual fund investors' disposition bias. *Managerial Finance,* 43(3), 282-298

Kahneman, D. ve Tversky, A. (1979). Prospect theory: An analysis of decision under risk. *Econometrics*, 47, 263-291.

Kılcan, B. ve Ergür, Ş. (2019). Finansal tutum ölçeğinin (FTÖ) geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Gelecek Vizyonlar Dergisi*, 3(3), 58-67.

Krugman, P. (2 Eylül 2009). How did economists get it so wrong?. *New York Times*. http://www.nytimes.com/2009/09/06/magazine/06Economic-t.html?r=2&em

Le Bon, G. (1895). *The Crowd: A Study of the Popular Mind*. New York: McMillan Co.

Lin, H-W. (2011). Elucidating rational investment decisions and behavioral biases: Evidence from the Taiwanese stock market. *African Journal of Business Management*, 5(5), 1630-1641.

Lusardi, A. (2008). *Financial literacy: an essential tool for informed consumer choice?* (No. w14084). National Bureau of Economic Research.

Lusardi, A. ve de Bassa Scheresberg, C. (2013). *Financial literacy and high-cost borrowing in the United States* (No. w18969). National Bureau of Economic Research.

Lusardi, A. ve Mitchell, O. S. (2011). Financial literacy around the world: an overview. *Journal of Pension Economics & Finance*, 10(4), 497-508.

Lusardi, A. ve Mitchell, O. S. (2014). The economic importance of financial literacy: Theory and evidence. *Journal of Economic Literature*, 52(1), 5-44.

Lusardi, A. ve Tufano, P. (2015). Debt literacy, financial experiences, and overindebtedness. *Journal of Pension Economics & Finance*, 14(4), 332-368.

MacKay, C. (1980). *Extraordinary Popular Delusions and the Madness of Crowds.* New York: Crown Publishing Group.

Mahajan, J. (1992). The overconfidence effect in marketing management predictions. *Journal of Marketing Research*, 29(3), 329-342.

Markowitz, H. (1952). Portfolio selection. *Journal of Finance,* 7, 77-91.

Mason, C. L. (2003). *Conceptualising financial literacy: an ethnographic study of school governors.* (Doktora Tezi). Loughborough Universitesi, Londra.

Meeusen, W. ve van Den Broeck, J. (1977). Efficiency estimation from Cobb-Douglas production functions with composed error. *International Economic Review*, 435-444.

Morton, H. (1993). *The story of psychology.* New York: Ban- tam Double Dell Publishing Group, Inc.

Olsen, R. A. (1998). Behavioral finance and its implications for stock-price volatility. *Financial Analysts Journal*, 54(2), 10-18.

Remund, D. L. (2010). Financial literacy explicated: The case for a clearer definition in an increasingly complex economy. *Journal of Consumer Affairs*, 44(2), 276-295.

Rubin, J. (1989). Trends-the Dangers of Overconfidence. *Technology Review*, 92, 11-12.

Scheinkman, J. A. ve Xiong, W. (2003). Overconfidence and speculative bubbles. *Journal of Political Economy*, 111(6), 1183-1220.

Schwartz, H. (1998). *Rationality Gone Awry? Decision Making Inconsistent with Economic and Financial Theory.* Connecticut: Greenwood Publishing Group, Inc.

Selden, G. C. (1996). *Psychology of the stock market*. 5. Baskı. Vermont: Fraser Publishing Company.

Sezer, D. ve Demir, S. (2015). Investors' levels of financial literacy and cognitive ability and their relationship with psychological illusions. *Journal of Accounting and Finance*, 69-88.

Shefrin, H. (2000). *Beyond Greed and Fear.* Boston, Massachusetts: Harvard Business School Press.

Shleifer, A. ve Summers, L. H. (1990). The noise trader approach to finance. *Journal of Economic Perspectives*, 4(2), 19-33.

Stango, V. ve Zinman, J. (2009). Exponential growth bias and household finance. *The Journal of Finance*, 64(6), 2807-2849.

Takeda, K., Takemura, T. ve Kozu, T. (2013). Investment literacy and individual investor biases: survey evidence in the Japanese stock market. *The Review of Socionetwork Strategies*, 7(1), 31-42.

Tekin, Ö. A. ve Ehtiyar, V. R. (2010). Yönetimde karar verme: Batı Antalya bölgesindeki beş yıldızlı otellerde çalışan farkı departman yöneticilerinin karar verme stilleri üzerine bir araştırma. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 5(20), 3394-3414.

Yu, K. M., Wu, A. M., Chan, W. S. ve Chou, K. L. (2015). Gender differences in financial literacy among Hong Kong workers. *Educational Gerontology*, 41(4), 315-326.

KAYNAKÇA

Alpar, G. (2019). Türk gönül coğrafyası kavramına antropolojik bakış. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 54 (2), 841-856.

Altieri, M. A. ve Rosset, P. M. (2022). *Agroekoloji, bilim ve politika*. Çev. Özden, F. İstanbul: Nota Bene Yayınları.

Askari, H. ve Mohammadkhan, H. (2016). *Islamicity indices: The seed for change*. New York: Palgrave Macmillan.

Atatanır, H. (2021). Sosyal güvenlik sisteminde primsiz ödemeler: Almanya örneği. *Çalışma ve Toplum*, 3, 2029-2054.

Bradshaw, J. (2008). Social security, *happiness and well-being*. Cambridge: Intersentia.

Brandsman, B. (2019). Interview with bart brandsma. *Samenleving Review*. https://www.vn.nl/in-tijden-van-groeiende-polarisatie-vestigt-filosoof-bart-brandsma-zijn-hoop-op-het-stille-midden/

Braudel, F. (2001). *Uygarlıkların grameri*. Çev. Kılıçbay, M. A. Ankara: İmge Kitabevi.

Bulut, M. (2021). Orta Asya Türk cumhuriyetleri ile Türkiye arasında sosyal güvence iş birliklerinin değerlendirilmesi. *Bilig*, 99, 85-113.

Castel, R. (2013). *Sosyal Güvensizlik*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Choudhury, M. A. (1992). *Principals of islamic political economy: A methodological enquiry*. New York: St. Martin's Press.

ÇSGB. (2022*). İkili işgücü anlaşmaları*. https://www.csgb.gov.tr/uigm/genel-bilgiler/ikili-isgucu-anlasmalari/

Çubukçu, A. (Tarihsiz). İki ütopya arası bir devrim. *Yeni e Dergisi*, http://yenie.net/iki-utopya-arasi-bir-devrim/

Development Initiatives (DI) (2022). *Global humanitarian assistance report 2022*. https://devinit.org/resources/global-humanitarian-assistance-report-2022/recipients-and-delivery-of-humanitarian-funding/

Di Tella, R. ve MacCullough, R. (2007). Gross national happiness as an answer to the Easterlin Paradox?. Paper to the fourteenth ınternational research seminar on 'Issues in Social Security', Sweeden: Sigtuna.

DSÖ (2021). *Suicide worldwide in 2019: Global Health Estimates*. https://www.who.int/teams/mental-health-and-substance-use/data-research/suicide-data adresinden erişildi.

Easterlin, R. (1974). Does economic growth ımprove the human lot? some empirical evidence. in: David, Paul Allan ve Melvin Warren Reder (Ed.), *Nations and Households in Economic Growth*, New York: Academic Press, 89-125.

Felber, C. (2015). *Change everything: Creating an economy fort the common good*. London: Zed Books.

Fukuyama, F. (2005). *Güven: sosyal erdemler ve refahın yaratılması*. Çev. Buğdaycı, A. T. İş Bankası Yayınları.

Gölpınarlı, A. (2011). *İslam ve Türk illerinde fütüvvet teşkilatı*. İstanbul Ticaret Odası Yayınları, Yayın No: 23.

Haenni, P. (2014). *Piyasa islamı: İslam suretinde neoliberalizm*. Çev. Ünsaldı, L. İsyanbul: Heretik Yayınları.

Hançerlioğlu, O. (1983). *Düşünce tarihi.* İstanbul: Remzi Kitabevi.

Hogan, J. A ve Krujit, J. (1994). *Causal mechanisms of behavioural development.* Cambridge University Press.

ILO (2004). *Economic Security for a Better World, Socio-Economic Security Programme.* International Labour Office, ILO/04/38, www.ilo.org/ses

Islamicity Foundation (2021). *Islamicity indices.* http://islamicity-index.org/wp/

ISSA (2019). *Social security for the digital age- addressing the new challenges and opportunities for social security systems*. Report. https://ww1.issa.int/digital-age

Madeley, J. (2003). *Herkese gıda*. Çev. Yıldırım A. E. İstanbul: Çitlembik Yayınları.

Marx, K. (2017). *Kapital (I-II-III)*. Çev. Selik, M. ve Özalp, E. İstanbul: Yordam Kitap.

Mira D'Ercole, M. (2007). Measuring well-being: what role for social indicators?. Society at a Glance, Paris: OECD.

Müftüoğlu, A. H. (1971). *Gönül hanım romanının konusu.* Haz. Tevetoğlu, F. İstanbul: MEB Yayınları.

Okşar, Y. (2018). Din-coğrafya ilişkisi: Şemsü'd-din es semerkandî ve ibn haldûn'un yedi iklim anlayışlarının karşılaştırmalı analizi. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 18 (2), 1035-1069.

Özey, R. (2021). *Kültürel coğrafya*. İstanbul: Aktif Yayınları.

Rehman, S. & Askari, H. (2010). An economic islamicity index (EI^2). *Global Economy Journal,* 10 (3), 1-37.

Rus, A.V. ve Blăjan, A.G. (2021). *The relationship between economic growth and happiness*. Press Academia Procedia (PAP), 14, 175-177.

Sauer, C. O. (2005). Peyzajın morfolojisi. Çev. Arı, Y. *20. Yüzyılda Amerikan Coğrafyasının Gelişimi içinde*, 53-84, Konya: Çizgi Kitabevi.

Schokkaert, E. (2007). Capabilities and satisfaction with life. Paper to the Fourteenth International Research Seminar on 'Issues in Social Security', Sweden: Sigtuna.

Sen, A. (2010). *Kimlik ve şiddet*. İstanbul: Optimist Yayınları.

Sevim, Z. Ö. (2021). *Mutluluk ekonomisi ve akademisyenlerin mutluluk ve yaşam memnuniyetleri üzerine bir inceleme*. Ankara: Astana Yayınları.

SGK (2022). *Yurt dışında yaşayan vatandaşların sosyal güvenlik rehberi*. Ankara: SGK Yayını.

Sombart, W. (2008). *Burjuva: Modern ekonomi dönemine ait insanın ahlaki ve entelektüel tarihine katkı*. Çev. Adanır, O. Ankara: Doğu Batı Yayınları.

Stefansson, K. (2008). *Getting ahead of ourselves – can ınternational comparative research tell us how social policy affects subjective well-being?.* Ed. Bradshaw, J. in Social Security, Happiness and Well-Being. Cambridge: Intersentia.

Şeker, M. (2007). *İslâmda sosyal dayanışma müesseseleri*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.

Tabakoğlu, A. (2017). *İktisat ve ahlak.* İnsan, Ahlak ve İktisat Şurası. 15-17 Eylül 2017. Türkiye Yazarlar Birliği Yayını, (77), 30-124.

UNHCR (2022). *Global trends: forced displacement in 2021.* https://www.unhcr.org/publications/brochures/62a9d1494/global-trends-report-2021.html?query=Global%20Trends%20Forced%20Displacement%20in%202021

Wilkinson, R. ve Pickett, K. (2009). *Su terazisi: Eşitliğin artması toplumları nasıl güçlendiriyor?*. Çev. Özsayar, E. İstanbul: Optimist Yayınları.

Winstanley, G. (2021). *Future without money*. The Manifest 1- 2, Ankara: Gece Kitaplığı

Wolff , J. ve De-Shalit, A. (2007). Disadvantage. Oxford: University Press. And Journal of Human Development, 8(3).

WPR (2022). *Muslim population by Country 2022*. https://worldpopulationreview.com/country-rankings/muslim-population-by-country

Zijdereld, A. C. (2007). *Sahnelik toplum: Sosyolojinin yeniden tanımlanması*. İstanbul: Pınar Yayınları.

KAYNAKÇA

Ahmad, S. Y., Sabri, M. F., Abd Rahim, H. ve Osman, S. (2016). Mediating effect of self-copingmechanisms on associations between financial practices and financial security of female headed households. *MalaysianJournal of Consumer andFamilyEconomics*, 19, 143-160.

Albayrak, G. (2022). Mutluluk ekonomisi ve Türkiye. *Turkish Business Journal,* 3(5), 57-75.

Butrica, B. A. ve Mudrazija, S. (2020). Financial security at older ages. *Center for Retirement Research at Boston College*, CRR WP, 19.

Cruwys, T.,Haslam, C., Steffens, N. K., Haslam, S. A., Fong, P. ve Lam, B. C. (2019). Friendships that money can buy: Financial security protects health in retirement by enabling social connectedness. *BMC geriatrics*, 19, 1-9.

Çirkin, Z. ve Göksel, T. (2016). Mutluluk ve gelir. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 71(2), 375-400.

Demenech, L. M., Almeida, R. B., Neiva-Silva, L. ve Dumith, S. C. (2022). Does money buy happiness? disentangling the association between income, happiness and stress. *Anais da Academia Brasileira de Ciências*, 94(2), 1-5.

Drentea, P. ve Reynolds, J. R. (2012). Neither a borrower nor a lender be: the relative importance of debt and ses for mental health among older adults. *Journal of Aging And Health,* 24(4), 673-695.

Easterlin, R. (1974). Does economic growth improve the human lot? some empirical evidence. David, Paul Allan ve Melvin Warren Reder (Ed.), Nations and Households in Economic Growth (New York: AcademicPress), 89-125

Easterlin, R. (1995). Will raising the incomes of all increase the happiness of all?. *Journal of Economic Behavior and Organization*, 27, 35-47.

Easterlin, R. A. ve O' Connor, K. (2020). The easterlin paradox. *IZA DiscussionPaper,* 13923, (1-40) Available at SSRN: https://ssrn.com/abstract=3743147

Easterlin, R. A. ve O'Connor, K. J. (2022). The easterlin paradox. in handbook of labor, human resources and population economics (pp. 1-25). Cham: Springer International Publishing.

Flynn, D. M. ve MacLeod, S. (2015). Determinants of happiness in undergraduate university students. *College Student Journal*, 49(3), 452-460.

Gere, J. ve Schimmack, U. (2017). Benefits of income: Associations with life satisfaction among earners and homemakers. *Personality and Individual Differences*, 119, 92-95.

Howell, R. T., Kurai, M. ve Tam, L. (2013). Money buys financial security and psychological need satisfaction: testing need theory in affluence. *Social Indicators Research,* 110, 17-29.

Hu, J. (2023). Research on the relationship between income and happiness: From the perspective of economics. frontiers in business. *Economicsand Management,* 7(1), 193-195.

Ibrahim, A. (2018). The happiness of undergraduate students at one university in the united arab emirates. *International Journal of ResearchStudies in Education*, 7(3), 49-61.

Jain, M., Sharma, G. D. ve Mahendru, M. (2019). Can I sustain my happiness? A review, critique and research agenda for economics of happiness. *Sustainability,* 11(22), 1-36.

Johnson, C. L. (2022). Flipping a switch: Your guide to happinessandfinancial Security in later life [O'Neill, B. tarafından yazılan *Flipping a switch: Your guide to happiness and financial Security in later life* kitabın incelenmesi] *Family and Consumer Sciences Research Journal*, 51(1), 65-67. https://doi.org/10.1111/fcsr.12449.

Köksal, O. ve Şahin, F. (2015). Gelir ve mutluluk: Gelir karşılaştırmasının etkisi. *Sosyoekonomi*, 23(26), 45-60.

Kumar, P. (2018). A study of determinants of financial capability. *Innovative Research Thoughts Journal*, 4(1), 1-6.

Menteş, N. (2020). Mutluluk, gelir ve demokrasi: Dünya ülkeleri için yapısal eşitlik modeli önerisi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9(3), 2138-2153.

Öztürk, S. ve Suluk, S. (2020). Mutluluk ekonomisi: G8 ülkeleri açısından ekonomik büyüme ve mutluluk arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* (37), 226-249.

Salignac, F., Hamilton, M., Noone, J., Marjolin, A. ve Muir, K. (2020). Conceptualizing financial wellbeing: An ecological life-course approach. *Journal of Happiness Studies*, 21, 1581-1602.

Suwanrada, W. (2008). Poverty and financial security of the elderly in Thailand. *Ageing Internati-onal,* 33, 50-61.

Şeker, M. (2009). Mutluluk ekonomisi. *Istanbul Journal of Sociological Studies*, (39), 115-140.

Türk Dil Kurumu Sözlükleri, https://sozluk.gov.tr/

Türkiye İstatistik Kurumu, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yasam-Memnuniyeti-Arastirmasi-2021-45832.

KAYNAKÇA

Blanchflower, D. G. ve Oswald, A. J. (2004). Well-being over time in Britain and the USA. *Journal of Public Economics*, 88(7), 1359-1386. doi:10.1016/S0047-2727(02)00168-8

Brickman, P., Coates, D. ve Janoff-Bulman, R. (1978). Lottery winners and accident victims: Is happiness relative? *Journal of Personality and Social Psychology*, 36(8), 917-927. doi:10.1037//0022-3514.36.8.917

Clark, A. E. (2011). Income and happiness: Getting the debate straight. *Applied Research in Quality of Life*, 6(3), 253-263. doi:10.1007/s11482-011-9150-x

Clark, A. E., Frijters, P. ve Shields, M. A. (2008). Relative income, happiness, and utility: An explanation for the easterlin paradox and other puzzles. *Journal of Economic Literature*, 46(1), 95-144. doi:10.1257/jel.46.1.95

Diener, E. ve Fujita, F. (1995). Resources, personal strivings, and subjective well-being: A nomothetic and idiographic approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68, 926-935. doi:10.1037/0022-3514.68.5.926

Diener, E., Inglehart, R. ve Tay, L. (2013). Theory and validity of life satisfaction scales. *Social Indicators Research*, 112(3), 497-527. doi:10.1007/s11205-012-0076-y

Diener, E. ve Lucas, R. E. (1999). Personality and subjective well-being. *Well-being: The foundations of hedonic psychology* içinde (ss. 213-229). New York, NY, US: Russell Sage Foundation.

Diener, E., Lucas, R. E. ve Scollon, C. N. (2006). Beyond the hedonic treadmill: Revising the adaptation theory of well-being. *American Psychologist*, 61, 305-314. doi:10.1037/0003-066X.61.4.305

Diener, E., Tay, L. ve Oishi, S. (2013). Rising income and the subjective well-being of nations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 104(2), 267-276. doi:10.1037/a0030487

Duesenberry, J. S. (1949). *Income, Saving, and the Theory of Consumer Behavior*. Harvard University Press.

Easterlin, R. A. (1974). Does Economic growth ımprove the human lot? some empirical evidence. P. A. David ve M. W. Reder (Ed.), *Nations and Households in Economic Growth* içinde (ss. 89-125). Academic Press. doi:10.1016/B978-0-12-205050-3.50008-7

Easterlin, R. A. (1995). Will raising the incomes of all increase the happiness of all? *Journal of Economic Behavior & Organization*, 27(1), 35-47. doi:10.1016/0167-2681(95)00003-B

Easterlin, R. A. (2001). Income and happiness: Towards a unified theory. *The Economic Journal*, 111(473), 465-484. doi:10.1111/1468-0297.00646

Easterlin, R. A. (2013). Happiness, growth, and public policy†. *Economic Inquiry*, 51(1), 1-15. doi:10.1111/j.1465-7295.2012.00505.x

Easterlin, R. A., McVey, L. A., Switek, M., Sawangfa, O. ve Zweig, J. S. (2010a). The happiness–income paradox revisited. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 107(52), 22463-22468. doi:10.1073/pnas.1015962107

Easterlin, R. A., McVey, L. A., Switek, M., Sawangfa, O. ve Zweig, J. S. (2010b). The happiness–income paradox revisited. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 107(52), 22463-22468. doi:10.1073/pnas.1015962107

Ferrer-i-Carbonell, A. (2005). Income and well-being: An empirical analysis of the comparison income effect. *Journal of Public Economics*, 89(5), 997-1019. doi:10.1016/j.jpubeco.2004.06.003

Festinger, L. (1954). A theory of social comparison processes. *Human Relations*, 7(2), 117-140. doi:10.1177/001872675400700202

Frey, B. S. (2010). *Happiness: A Revolution in Economics*. MIT Press.

Frey, B. S. ve Stutzer, A. (2002). What can economists learn from happiness research? *Journal of Economic Literature*, 40(2), 402-435.

Goethals, G. R. ve Darley, J. M. (1987). Social comparison theory: self-evaluation and group life. B. Mullen ve G. R. Goethals (Ed.), *Theories of Group Behavior* içinde , Springer Series in Social Psychology (ss. 21-47). New York, NY: Springer. doi:10.1007/978-1-4612-4634-3_2

Grund, C. ve Sliwka, D. (2007). Reference-dependent preferences and the impact of wage increases on job satisfaction: Theory and evidence. *Journal of Institutional and Theoretical Economics (JITE) / Zeitschrift für die gesamte Staatswissenschaft*, 163(2), 313-335.

Hagerty, M. R. ve Veenhoven, R. (2003). Wealth and happiness revisited – Growing national ıncome does go with greater happiness. *Social Indicators Research*, 64(1), 1-27. doi:10.1023/A:1024790530822

Headey, B. ve Wearing, A. (1989). Personality, life events, and subjective well-being: Toward a dynamic equilibrium model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57, 731-739. doi:10.1037/0022-3514.57.4.731

Ifcher, J., Zarghamee, H. ve Graham, C. (2018). Local neighbors as positives, regional neighbors as negatives: Competing channels in the relationship between others' income, health, and happiness. *Journal of Health Economics*, 57, 263-276. doi:10.1016/j.jhealeco.2017.08.003

Karabulut, G. (2022). *Mutluluk ve iktisat*. Derin Yayinlari.

Knight, J., Song, L. ve Gunatilaka, R. (2009). Subjective well-being and its determinants in rural China. *China Economic Review*, Symposium on Health Economics Issues in China, 20(4), 635-649. doi:10.1016/j.chieco.2008.09.003

Layard, R., Mayraz, G. ve Nickell, S. J. (2009, 1 Temmuz). Does relative income matter? Are the critics right? SSRN Scholarly Paper, Rochester, NY. doi:10.2139/ssrn.1441927

Lucas, R. E., Clark, A. E., Georgellis, Y. ve Diener, E. (2003). Reexamining adaptation and the set point model of happiness: Reactions to changes in marital status. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84, 527-539. doi:10.1037/0022-3514.84.3.527

Luttmer, E. F. P. (2005). Neighbors as negatives: Relative earnings and well-being. *The Quarterly Journal of Economics*, 120(3), 963-1002. doi:10.1093/qje/120.3.963

Oishi, S. ve Kesebir, S. (2015). Income inequality explains why economic growth does not always translate to an increase in happiness. *Psychological Science*, 26(10), 1630-1638. doi:10.1177/0956797615596713

Oishi, S., Kesebir, S. ve Diener, E. (2011). Income inequality and happiness. *Psychological Science*, 22(9), 1095-1100.

Pérez-Asenjo, E. (2011). If happiness is relative, against whom do we compare ourselves? Implications for labour supply. *Journal of Population Economics*, 24(4), 1411-1442.

Senik, C. (2009). Direct evidence on income comparisons and their welfare effects. *Journal of Economic Behavior & Organization*, *72*(1), 408-424. doi:10.1016/j.jebo.2009.04.019

Slag, M., Burger, M. J. ve Veenhoven, R. (2019). Did the Easterlin Paradox apply in South Korea between 1980 and 2015? A case study. *International Review of Economics*, 66(4), 325-351. doi:10.1007/s12232-019-00325-w

Smith, A. (1976). *The Theory of Moral Sentiments*. Liberty Classics.

Stevenson, B. ve Wolfers, J. (2008). Economic growth and subjective well-being: Reassessing the Easterlin Paradox. *Brookings Papers on Economic Activity*, 1-87.

Stutzer, A. (2004). The role of income aspirations in individual happiness. *Journal of Economic Behavior & Organization*, *54*(1), 89-109. doi:10.1016/j.jebo.2003.04.003

Veblen, T. (2022). *Theory of the Leisure Class*. BoD – Books on Demand.

Veenhoven, R. ve Hagerty, M. (2006). Rising happiness in nations 1946–2004: A Reply to Easterlin. *Social Indicators Research*, 79(3), 421-436. doi:10.1007/s11205-005-5074-x

Veenhoven, R. ve Vergunst, F. (2014). The Easterlin illusion: Economic growth does go with greater happiness. *International Journal of Happiness and Development*, 1(4), 311-343. doi:10.1504/IJHD.2014.066115

KAYNAKÇA

Alesina, A. ve Tella, R. D. ve MacCulloch, R. (2004). Inequality and happiness: Are Europeans and Americans different?, *Journal of Public Economics,* 88, 2009-2042.

Alesina, A., Di Tella, R. ve MacCulloch, R. (2004). Inequality and happiness: are Europeans and Americans different?. *Journal of public economics*, 88(9-10), 2009-2042.

Babula, E. ve Mrzyglod, U. (2013). Economic determinants of happiness among european nations. *International Journal of Academic Research*, 5(3), 519-524.

Bailey, M. (1956). The welfare cost of inflationary finance. *Journal of Political Economy,* 64(2), 93–110.

Blanchflower, D. G., Bell, D.N.F., Montagnoli, A. ve Moro, M. (2014). The happiness trade-off between unemployment and inflation. *Journal of Money, Credit and Banking,* 46(2), 117-141.

Bruni, L. (2007). *Handbook on the economics of happiness*. Edward Elgar Publishing.

Carbonell, A. (2005). Income and well-being: An empirical analysis of the comparison income, *Journal of Public Economics*, 89(5-6), 997-1019.

Chen, G. (2013). Welfare costs of inflation: An empirical research based on measurement of residents' happiness. *Journal of Financial Research*, 2, 60–73.

Chen, W. H. ve Hou, F. (2019). The effect of unemployment on life satisfaction: A cross-national comparison between Canada. *Applied Research in Quality of Life,* 14, 1035-1040.

Chen, Y., Li, T., Shi, Y. ve Zhou, Y. (2014). Welfare costs of inflation: Evidence from China, *Social Indicators Research*, 119, 1195-1218.

Clark, A. E. (2003). Unemployment as a social norm: Psychological evidence from panel data. *Journal of Labor Economics,* 21(2), 323-328.

Clark, A. E. ve Oswald, A. J. (1994). Unhappiness and unemployment. *The Economic Journal,* 104(424), 648-659.

Clark, A. E., Frijters, P. ve Shields, M. A. (2008). Relative income, happiness, and utility: An explanation for the easterlin paradox and other puzzles. *Journal of Economic Literature*, 46(1), 95-144.

Clark, A. E., Knabe, A. ve Ratzel, S. (2009). Boon or bane? others' unemployment, well-being and job insecurity. *Labour Economics,* 17, 52–61.

Di Pietro, W.R. (2009). Happiness and economic progress a perspective. *Business Renaissance Quarterly*, 4(4), 81-92.

Di Tella, R. ve MacCulloch, R. (2006). Some uses of happiness data in economics. *The Journal of Economic Perspectives*, 20(1), 25-46.

Di Tella, R., MacCulloch, R. J. ve Oswald, A. J. (1999). *How do macroeconomic fluctuations affect happiness?.* Mimeo. Boston: Harvard Business School.

Diener, E. ve Seligman, E. P. (2004). Beyond money: toward an economy of well-being. *Psychological Science in the Public Interest,* 5(1), 1-33.

Dumludağ-Gökdemir, Ö. (2011). *Mutluluk ve iktisadi parametreler üzerine bir inceleme* (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Frey, B. ve Stutzer, A. (2002). The economics of happiness. *World Economics,* 3(1), 25-41.

Frey, B.S. ve Stutzer, A. (2002). *Happiness and economics*, Princeton University Press.

Gallie, D. ve Russell, H. (1998). Unemployment and life satisfaction: A cross-cultural comparison. *European Journal of Sociology,* 39(2), 248-253.

Graham, C. (2011). Does more money make you happier? why so much debate. *Applied Research Quality,* 6(2011), 219-239.

Helliwell, J., Layard, R. ve Sachs, J. (2012). World happiness report.

Kahneman, D. ve Krueger, A. B. (2006). Developments in the measurement of subjective well-being. *Journal of Economic perspectives*, 20(1), 3-24.

Kenny, C. (2007). Does growth cause happiness, or does happiness cause growth?. *International Review for Social Sciences*, 52(1), 3-25.

Kızılarslan, Ş. ve Usta, D. (2021). Easterlin paradoksunun alternatif bir yaklaşımla incelenmesi: panel kesirli polinomiyal modeller. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 23(2), 533-550.

Lambert, E. (2017). Everybody wants to belong: Comparing the relative impact of social capital on happiness at an international level. *Lawrence University Honor Projects*, 108.

Layard, R. (2005). *Happiness: Lessons from a new science*. Penguin UK.

Lelkes, O. (2006). Knowing what is good for you: Empirical analysis of personal preferences and the "objective good". *The Journal of Socio-Economics*, 35(2), 285-307.

Lucas, R. (1993). *The welfare cost of inflation*. University of Chicago Working Paper.

Lucas, R. (2000). Inflation and welfare. *Econometrica,* 68(2), 247–274.

Lucas, R., Clark, A. E, Georgellis, Y. ve Diener, E. (2004). Unemployment alters the set-point for life satisfaction. *Psychological Science,* 15(1), 8-13.

Meer, P. ve Wielers, R. J.J. (2016). Happiness, unemployment and self-esteem. *SOM Research Reports.*16016, 1-6.

Nikolaev, B. (2013). *Essays in happiness economics*. University of South Florida.

Ohtake, F. (2012). Unemployment and happiness. *Japan Labor Review.* 9(2), 59-74.

Pullinger, M. (2014). Working time reduction policy in a sustainable economy: Criteria and options for its design. *Ecological Economics*, 103, 11-19.

Robert, E. L. (2001). *The Loss of Happiness in Market Economies*, New Haven: Yale University Press.

Scarre, G. (2002). *Utilitarisim*. Routledge.

Stam, K., Sieben, I., Verbakel, E. ve Graaf, P. M. (2016). Employment status and subjective well-being: The role of the social norm to work, *Work, Employment & Society,* 30(2), 1-13.

Stevenson, B. ve Wolfers, J. (2008). Economic growth and subjective well-being: Reassessing the easterlin paradox. *NBER,* 14282.

Stutzer, A. ve Frey, B. S. (2012). Recent developments in the economics of happiness: A selective overview. *IZA Discussion Paper,* 7078.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (2004). Enflasyon, https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/b62e1fb7-ebc1-4922-99dc-b3ba23320b9f/enflasyon.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROO.

Ünsal, E. (2013). *Makro iktisat*. İmaj Yayınevi: Ankara.

Veenhoven R. (1991). Is happiness relative?. *Social Indicators Research*, 24, 1–34.

Veenhoven, R. (1996). *The study of life satisfaction*. (Ed. W.E. Saris, R.Veenhoven, A.C. Scherpenzeel ve B.A. Bunting), Eötvös University Pres.

Veenhoven, R. ve Dumludağ, D. (2015). İktisat ve mutluluk. *İktisat ve Toplum Dergisi*, 58, 46-51.

Weimann, J., Knabe, A. ve Schöb, R. (2015). M*esasuring happiness the eonomics of well-being.* Massachusetts Institute of Technology.

Wolfers, J. (2003). Is business cycle volatility costly? evidence from surveys of subjective well-being, *International Finance* 6(1), 1-26.

KAYNAKÇA

Albayrak Ş., G. (2022). Mutluluk ekonomisi ve Türkiye. *Turkish Business Journal.* 3(5), 57-74.

Alpugan O. (1984). Sağlık hizmetlerinin ekonomik açıdan incelenmesi. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası.* 40(1), 133-160.

Arkan A. (2005). Farabi'nin gözüyle ahlak- siyaset ilişkilerinin analizi. *2. Siyasette ve Yönetimde Etik Sempozyum, Bildiriler Kitabı.* Sakarya, 387-396.

Aydın, H. İ. (2020). Mutluluk ve ekonomi: Yaşam memnuniyeti araştırması üzerinden bazı dikkatler. *Current Research Social Sciences* 6(2), 135-148.

Borghesi S. ve Vercelli A. (2012). Happiness and health: Two paradoxes. *Journal of Economic Surveys.* 26 (2), 203-233.

Çalışkan, Z. (2008). Sağlık ekonomisi: Kavramsal bir yaklaşım. *H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi.* 26(2), 29-50.

Demirgil B., Şantaş F. ve Şantaş G. (2018). Sağlık harcamalarının ekonomik büyüme üzerine etkisi: Uygulamalı bir çalışma. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi.* 20(2), 388-398.

Diener, E. ve Seligman, E., P. (2004). Beyond money: Toward an economy of well-being. *Psychological Science in the Public Interest,* 5(1), 1-31.

Erarslan U., M., ve Yayar R. (2022). Türkiye'de mutluluk ekonomisi. *Uluslararası Yönetim Eğitim ve Ekonomik Perspektifler Dergisi.* 10(1), 43-58.

Eren K., A. ve Aşıcı A., A. (2018). *Türkiye'de mutluluğun seyri iktisatta davranışsal yaklaşımlar.* Ankara. İmge Kitabevi.

Euronews, https://tr.euronews.com/ (Erişim Tarihi: 25.01.2023).

Frey B., S. ve Gallus J. (2013). Political economy of happiness. *Applied Economics.* 45, 4105-4211.

Gerdtham Ulf-G. ve Johannesson M. (2001). The relationship between happiness, healt, and socio-economic factors: Results based on Swedish microdata. *Journal of Socio-Economics* 30, 553-557.

Gül S. (2017). Mutluluk ekonomisi ve göç üzerine bir inceleme. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, iktisat Anabilim Dalı, *Doktora Tezi,* İstanbul.

Güven, E., Tevfik A. ve T. Ebru R. (2020). Sağlık Ekonomisi kapsamında sağlık harcamaları ve sağlık hizmetlerinin finansmanı: Bir uygulama. *Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 63-81.

Güzel S. (2018). Gelir eşitsizliği, refah ve mutluluk. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.* 6(3), 389-394.

Hellevik O. (2003). Economy, values and happine norway. *Journal of Happiness Studies*, 4, 243-283.

Loewenstein G. ve Ubel P., A. (2008). Hedonic adaptation and the role of decision and experience utility in public policy. *Journal of Public Economics.* 92 (8-9), 1795-1810

Npistanbul, https://npistanbul.com/ Erişim tarihi (20.01.2023).

Sağlık Bakanlığı (2006). *Türkiye ulusal hesapları hane halkı sağlık harcamaları 2002-2003,* TC. Sağlık Bakanlığı Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkez Başkanlığı Hıfzıssıhha Mektebi Müdürlüğü, Ankara.

Sayım F. (2017). Türkiye'de sağlık ekonomisi istatistikleri ve sağlık harcamalarının gelişimi. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi,* 7(15), 13-30

See, K., F. ve Yen S., H. (2018). Does happiness matter to health system efficiency? A performance analysis. *Health Economics Review*, 8:33, 1-10.

Sevim, Özdemir Z. ve Gövdere B. (2021). Mutluluk ekonomisi ışığında akademisyenler: Bölgesel bir araştırma. *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, 13 (1), 43-67.

Şeker M. (2011). Mutluluk ekonomisi. *Istanbul Journal of Sociological Studies.* 39, 115-140

Tıraş, H., H. (2013). Sağlık ekonomisi: Teorik bir inceleme. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(2), 125-152

TÜİK, https://www.tuik.gov.tr/ Erişim tarihi (25.01.2023).

Yılmaztürk, A. (2013). Türkiye'de ve dünyada akılcı ilaç kullanımı. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 2(2), 42-49

FİNANSAL ANALİZ

Örnek Uygulamalar

Dr. İdris ADIGÜZEL

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-16-4

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Mayıs 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Finansal analiz, işletmelerin finansal durumunun ve faaliyet sonuçlarının değerlendirilmesi, işletmelerin geçmiş ve mevcut durumlarının ortaya konulmasının yanında, geleceğe yönelik tahminlerde bulunmasına olanak sağlar. İşletme yöneticileri planlama, karar alma, denetim görevlerini daha etkin bir şekilde yerine getirme için finansal analizden yaralanmaktadır.

Bu kitap dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde genel olarak finansal analiz kavramı, ikinci bölümde finansal analizde kullanılan tablolar, üçüncü bölümde detaylı olarak finansal analiz teknikleri, dördüncü bölümde ise finansal analiz ile genel uygulama örneği hazırlanmıştır.

Kitapla ilgili değerli eleştiri, katkı ve önerilerinizi idris-1987@hotmail.com adresine göndermeniz beni memnun edecektir. Değerli eleştiri, katkı ve önerileriniz için şimdiden teşekkür ederim.

Dr. İdris ADIGÜZEL

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
FİNANSAL ANALİZ

1.1. Finansal Analizin Tanımı 1
1.2. Finansal Analizin Amacı 3
1.3. Finansal Analizde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar 4

İKİNCİ BÖLÜM
FİNANSAL ANALİZDE KULLANILAN TABLOLAR

2.1. Bilanço 7
2.1.1. Bilanço İlkeleri 7
2.1.1.1. Varlıklara İlişkin İlkeler 7
2.1.1.2. Yabancı Kaynaklara İlişkin İlkeler 9
2.1.1.3. Özkaynaklara İlişkin İlkeler 10
2.1.2. Bilanço Bölümleri 12
2.1.2.1. Dönen varlıklar 12
2.1.2.1.1. Hazır Değerler 12
2.1.2.1.2. Menkul Kıymetler 13
2.1.2.1.3. Ticari Alacaklar 13
2.1.2.1.4. Diğer Alacaklar 14
2.1.2.1.5. Stoklar 14
2.1.2.1.6. Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri 15
2.1.2.1.7. Gelecek Aylara Ait Gider ve Gelir Tahakkukları 16
2.1.2.1.8. Diğer Dönen Varlıklar 16
2.1.2.2. Duran Varlıklar 17
2.1.2.2.1. Ticari Alacaklar 17
2.1.2.2.2. Diğer Alacaklar 18
2.1.2.2.3. Mali Duran Varlıklar 18
2.1.2.2.4. Maddi Duran Varlıklar 19

2.1.2.2.5. Maddi Olmayan Duran Varlıklar 20
2.1.2.2.6. Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar 21
2.1.2.2.7. Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Tahakkukları 21
2.1.2.2.8. Diğer Duran Varlıklar 21
2.1.2.3. Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar 22
2.1.2.3.1. Mali Borçlar 23
2.1.2.3.2. Ticari Borçlar 23
2.1.2.3.3. Diğer Borçlar 24
2.1.2.3.4. Alınan Avanslar 24
2.1.2.3.5. Yıllara Yaygın İnş. Ve On. Hak. 24
2.1.2.3.6. Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler 25
2.1.2.3.7. Borç ve Gider Karşılıkları 25
2.1.2.3.8. Gelecek Aylara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları 26
2.1.2.3.9. Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar 26
2.1.2.4. Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar 26
2.1.2.4.1. Mali Borçlar 27
2.1.2.4.2. Ticari Borçlar 27
2.1.2.4.3. Diğer Borçlar 28
2.1.2.4.4. Alınan Avanslar 28
2.1.2.4.5. Borç ve Gider Karşılıkları 29
2.1.2.4.6. Gelecek Yıllara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları 29
2.1.2.4.7. Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar 29
2.1.2.5. Özkaynaklar 30
2.1.2.5.1. Ödenmiş Sermaye 31
2.1.2.5.2. Sermaye Yedekleri 31
2.1.2.5.3. Kar Yedekleri 31
2.1.2.5.4. Geçmiş Yıllar Karları 32
2.1.2.5.5. Geçmiş Yıllar Zararları (-) 32
2.1.2.5.6. Dönem Net Karı (Zararı) 32
2.2. Gelir Tablosu 33
2.2.1. Gelir tablosu ilkeleri 33
2.2.2. Gelir Tablosu Bölümleri 35
2.2.2.1. Brüt Satışlar 35
2.2.2.2. Satış İndirimleri (-) 36

2.2.2.3. Satışların Maliyeti (-) 36
2.2.2.4. Faaliyet Giderleri 36
2.2.2.5. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar 37
2.2.2.6. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar(-)..... 37
2.2.2.7. Finansman Giderleri (-) 37
2.2.2.8. Olağan Dışı Gelir ve Karlar 38
2.2.2.9. Olağan Dışı Gider ve Zararlar (-)..... 38
2.2.2.10. Dönem Net Karı ve Zararı..... 38

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
FİNANSAL ANALİZ TEKNİKLERİ

.1. Finansal Analiz Çeşitleri 41
3.1.1. Kapsamına Göre Finansal Analiz..... 41
3.1.1.1. Statik Analiz 41
3.1.1.2. Dinamik Analiz 42
3.1.2. Amacına Göre Finansal Analiz..... 42
3.1.2.1. Yönetim Analizi 42
3.1.2.2. Kredi Analizi 43
3.1.2.3. Yatırım Analizi..... 44
3.1.3. Çeşitliğine Göre Finansal Analiz 44
3.1.3.1. İç Analiz..... 44
3.1.3.2. Dış Analiz 44
3.2. Finansal Analiz Teknikleri..... 44
3.2.1. Karşılaştırmalı Tablolar Analizi (Yatay Analiz) 45
3.2.2. Yüzde Yöntemiyle Analiz (Dikey Analiz)..... 48
3.2.3. Trend Analiz (Eğilim Yüzdeleri Analizi)..... 52
3.2.4. Oran Analizi 55
3.2.4.1. Oran Analizinin Sınırları 55
3.2.4.2. Oran Analizinde Dikkat Edilmesi Gereken Esaslar 57
3.2.4.3. Likidite Oranları..... 62
3.2.4.3.1. Cari oran..... 62
3.2.4.3.2. Asit – Test Oranı 64

3.2.4.3.3. Nakit Oran 65
3.2.4.4. Finansal Yapı Oranları 65
3.2.4.4.1. Kaldıraç Oranı 66
3.2.4.4.2. Özkaynak Oranı 67
3.2.4.4.3. Finansman Oranı 67
3.2.4.4.4. Kısa Vadeli Yabancı Kaynak Oranı 68
3.2.4.4.5. Uzun Vadeli Yabancı Kaynak Oranı 69
3.2.4.4.6. Duran Varlıkların Öz Kaynak Oranı 69
3.2.4.4.7. Duran Varlıklar Devamlı Sermayeye Oranı 70
3.2.4.4.8. Maddi Duran Varlıklar Devamlı Sermayeye Oranı 71
3.2.4.5. Faaliyet Oranları 72
3.2.4.5.1. Alacak Devir Hızı 72
3.2.4.5.2. Stok Devir Hızı 73
3.2.4.5.3. Aktif Devir Hızı 74
3.2.4.5.4. Özkaynak Devir Hızı 75
3.2.4.5.5. Duran Varlık Devir Hızı 75
3.2.4.5.6. Dönen Varlık Devir Hızı 76
3.2.4.5.7. Net Çalışma Sermayesi Devir Hızı 76
3.2.4.5.8. Borç Devir Hızı 77
3.2.4.6. Karlılık Oranları 78
3.2.4.6.1. Brüt Kar Marjı Oranı 79
3.2.4.6.2. Faaliyet Kar Marjı Oranı 80
3.2.4.6.3. Olağan Kar Marjı Oranı 80
3.2.4.6.4. Net Karlılık Oranı 81
3.2.4.6.5. Aktif Karlılık Oranı 81
3.2.4.6.6. Özkaynak Karlılık Oranı 82
3.2.4.6.7. Ekonomik Rantabilite Oranı 82
3.2.4.6.8. Faiz Karşılama Oranı 83
3.2.4.7. Borsa Performans Oranları 83
3.2.4.7.1. Hisse Başına Kar Oranı 84
3.2.4.7.2. Fiyat Kazanç Oranı 84
3.2.4.7.3. Piyasa Değeri / Defter Değeri Oranı 85

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
FİNANSAL ANALİZ GENEL UYGULAMA

4.1. Karşılaştırmalı Finansal Tablolar Analizi 87
4.1.1. Karşılaştırmalı Bilanço Analizi 87
4.1.2. Karşılaştırmalı Gelir Tablosu Analiz 91
4.2. Yüzde Yöntemi ile Finansal Tablolar Analizi 93
4.2.1. Yüzde Yöntemi ile Bilanço Analizi (Dikey Analiz) 93
4.2.2. Yüzde Yöntemi ile Gelir Tablosu Analizi (Dikey Analiz) 96
4.3. Eğilim Yüzde Yöntemi ile Finansal Tablolar Analizi 99
4.3.1. Eğilim Yüzde Yöntemi ile Bilanço Analizi (Trend Analiz) 99
4.3.2. Eğilim Yüzde Yöntemi ile Gelir Tablosu Analizi 102
4.4. Oran Analizi Yöntemi ile Finansal Tablolar Analizine İlişkin Örnek Uygulama 103
4.4.1. Likidite Oranlarının Yorumlanması 121
4.4.2. Finansal Yapı Oranlarının Yorumlanması 124
4.4.3. Faaliyet Oranlarının Yorumlanması 128
4.4.4. Karlılık Oranlarının Yorumlanması 131

EKLER 133

KAYNAKÇA 139

KAYNAKÇA

Akdoğan, N., & Tenker, N. (2004). *Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri*. Gazi Kitabevi. Ankara

Akgüç, Ö. (1994). *Finansal Yönetim*. Avcıol Basın Yayın. İstanbul

Akgüç, Ö. (2013). *Mali Tablolar Analizi*. Avcıol Basın Yayın. İstanbul

Akgüç, Ö. (2017). *Mali Tablolar Analizi*. Arayış Basım ve Yayıncılık. İstanbul

Apak, S. (1995). *Sermaye Piyasaları ve Borsa* (1st ed.). Teknik Yayınevi. İstanbul

Bakır, H., & Şahin, C. (2009). *Finansal Tablolar Analizi*. Detay Yayıncılık. Ankara

Bektöre, S., Çömlekçi, F., & Sözbilir, H. (1998). *Mali Tablolar Analizi*. yy, Eskişehir.

Berk, N. (2017). *Finansal Yönetim* (12th ed.). Türkmen Kitapevi. İstanbul

Çabuk, A., & Lazol, İ. (2018). *Mali Tablolar Analizi*. Ekin Yayınevi. Bursa

Çetiner, E. (2010). *İşletmelerde Mali Analiz*. Avcıol Basın Yayın. İstanbul

Ceylan, A., & Korkmaz, T. (2008). *İşletmelerde Finansal Yönetim* (10th ed.). Ekin Yayınevi. Bursa

Çömlekçi, F. (2012). *Muhasebe Denetimi ve Mali Analiz* (3rd ed.). Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Durmuş, A. H., & Arat, M. E. (1994). *İşletmelerde Mali Tablolar Tahlili*. Nihat Sayar Vakfı Yayınları.

Gücenme, Ü. (2014). *Finansal Tablolar Analizi*. Alfa Akademi.Ankara

Gündoğdu, A. (2019). *Uygulamalı Finansal Tablolar Analizi*. Gazi Kitabevi. İstanbul

Karapınar, A., & Zaif, F. A. (2009). *Finansal Analiz*. Gazi Kitabevi. İstanbul

Karasioğlu, F., & Erdemir, N. K. (2019). *Mali Tablolar Analizi* (1st ed.). Eğitim Yayınevi. Konya

Kaya, F., Kayahan, C., Gökbulut, R. İ., Akın, F., İslamoğlu, M., Kale, S., & Gündoğdu, A. (2019). *Finansal Yönetim* (2nd ed.). Beta Yayın evi. İstanbul

Lazol, İ. (2010). *Mali Analiz Uygulamaları*. Ekin Yayınevi. Bursa

Okka, O. (2013). *Finansal Yönetim*. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara

Okka, O. (2015). *İşletme Finasmanı*. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara

Omağ, A. (2014). YüzdeYöntemi ile Analiz ve Gıda Sektörüne Yönelik Bir Uygulama. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, *6*(11), 65–82.

Özşahin, N. (2009). *Finansal Tablo Analizi ve Yorumlanması*. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mezun Ve Mensupları Vakfı Yayınları.

Özyürek, H., & Erdoğan, E. (2011). Finansal Kurumlarda Mali Analiz ve Bir Uygulama. *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, *3*.

Poyraz, E. (2016). *Finansal Yönetim* (3rd ed.). Ekin Yayınevi. Bursa

Sayılgan, güven. (1995). *Finansal Risk Yönetimi*. Siyaset Kitap Evi. Ankara

Sayılgan, G. (n.d.). *Finansal Tablolar ve Analizi*. Sunum, https://www.slideserve.com/karis/finansal-tablolar-ve-analizi (Erişim Tarihi: 02.01.2023)

Tekbaş, M. Ş., Seval, B., Köse, A., Kıyılar, M., & Sarıkovanlık, V. (2014). *Finansal Yönetimi ve Mali Analiz*.

Toroslu, V., & Durmuş, C. N. (2017). *Finansal Tablolar Analizi* (4th ed.). Seçkin Yayıncılık. Ankara

Yaslıdağ, B. (2012). *Finansal Yönetim*. Seçkin Yayıncılık. Ankara

Çok Disiplinli Manyas Araştırmaları: Finansal, Ekonomik ve Sosyal Yaklaşımlar II

Editör

Dr. Öğr. Üyesi Müjde AKSOY

EKİN

Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-94-2

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Mart 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

KIRSAL GİRİŞİMCİLİĞİN DİJİTALLEŞMESİ: MANYAS İLÇESİ İÇİN ÖNERİLER 1
Ufuk BİNGÖL

ÇEVRE OKURYAZARLIĞININ SÜRDÜRÜLEBİLİR TÜKETİM DAVRANIŞI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: MANYAS MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA 9
Müjde AKSOY

İKTİSADİ ZİHNİYET OLGUSUNUN FENOMENOLOJİK ANALİZİ: BALIKESİR MANYAS MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDE BİR İNCELEME 33
Onur DÜNDAR

KRİZ DÖNEMLERİNDE BİREYLER AÇISINDAN ALGILANAN FİNANSAL TEHDİT: COVİD-19 VE 2008 KÜRESEL FİNANS KRİZİ BAĞLAMINDA PSİKOSOSYAL KURAMLAR AÇISINDAN TEORİK BİR DEĞERLENDİRME 49
Mustafa KEVSER

ÖĞRENCİLERİN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ İLE GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ: BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ MANYAS MESLEK YÜKSEKOKULU ÖRNEĞİ 63
Kemal ÇİFTYILDIZ
Hayrettin ŞAHİN

MANYAS MESLEK YÜKSEKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN SPORA KARŞI TUTUMLARININ İNCELENMESİ..... 79
Sare BOSTANCI

HAYVANCILIKLA UĞRAŞANLARDA ZOONOTİK HASTALIK RİSKLERİ: MANYAS İLÇESİ ÖRNEĞİ..... 91
Mert Alperen DEĞERLİ

İNSANA YAKIŞIR İŞİN İŞ TATMİNİ İLE İLİŞKİSİ "KIRSAL KESİM ÇALIŞANLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA..... 99
Esra İÇÖZ

MANYAS MESLEK YÜKSEKOKULU VE İLÇE İLİŞKİSİ ÜZERİNE GÖRÜŞLER 123
Coşkun KALP
Meral SABANCI ATEŞ

KAYNAKÇA

European Commission. (2022). *Overview of EU pre-accession assistance for rural development (IPARD*. https://agriculture.ec.europa.eu/international/international-cooperation/enlargement/pre-accession-assistance/overview_en

İrmiş, A., Çoban, H., & Başol, S. (2016). Kırsal Girişimcilik : Tarihten Günümüze Yatağan Örneği. *International Conference on Eurasian Economiesn Eurasian Economies*, 170–180.

Korsgaard, S., & Tanvig, H. W. (2015). Rural entrepreneurship or entrepreneurship in the rural – between place and space. *International Journal of Entrepreneurial Behaviour and Research*, *21*(1), 5–26. https://doi.org/10.1108/IJEBR-11-2013-0205/FULL/XML

Küçük, N., & Tınaz, P. (2022). GİG Ekonomide Psikososyal Riskler "Nitel Bir Analiz" . *Beykoz Akademi Dergisi*, *10*(1), 103–126.

Metin, B. (2022). Dijitalleşen Dünyada Değişen İstihdam Modelleri: Dijital Emek Platformlarında Çalışanlar Açısından Tehditler ve Fırsatlar. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *24*(3), 917–950.

Soysal, A. (2013). Kırsal Alanda Kadın Girişimciliği: Türkiye İçin Durum Değerlendirmesi . *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, *2013*(1), 163–189.

Yaprak, B., & Ercan, S. (2021). Kapitalizmin Sözde Ölümü: Paylaşım Ekonomisine Eleştirel Bir Bakış. *Düşünce ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 92–121. www.dusuncevetoplum.org

Yaşlak, B. (2016). *Online Entrepreneurship as A Strategy For Rural Development: Case Of Turkey*. İstanbul Technical University.

Yontar, İ. G., & Söztutar, M. (2018). Kalkınma Boyutlarıyla Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK) - Manisa İl Koordinatörlüğü Örneği. *Sayıştay Dergisi*, *Ekim-Ara*(111), 43–77. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1714069

KAYNAKÇA

Arif, M., Behzad, H. M., Tahir, M., Ve Changxiao, L. (2022). Environmental Literacy Affects Riparian Clean Production Near Major Waterways and Tributaries. *Science Of The Total Environment*, *834*, 155476.

Arora, N. K. (2018). Environmental Sustainability—Necessary for Survival. *Environmental Sustainability*, *1*(1), 1-2.

Atmaca, A. C., Kiray, S. A., Ve Pehlivan, M. (2019). Development of A Measurement Tool for Sustainable Development Awareness. *International Journal of Assessment Tools İn Education*, *6*(1), 80-91.

Balžekienė, A., Ve Telešienė, A. (2016). Vulnerable and İnsecure? Environmental and Technological Risk Perception İn Europe. In *Green European* (Pp. 31-55). Routledge.

Belshaw, D. (2011). What Is' Digital Literacy'. *A Pragmatic Investigation*, *274*.

Bogan, M. B., ve Kromrey, J. D. (1996). Measuring the Environmental Literacy of High School Students. *Florida Journal of Educational Research*, *36*(1), 1-21.

Böckel, A., Hörisch, J., ve Tenner, I. (2021). A Systematic Literature Review of Crowdfunding and Sustainability: Highlighting What Really Matters. *Management Review Quarterly*, *71*, 433-453.

Chan, S., Weitz, N., Persson, A., ve Trimmer, C. (2018). SDG 12: Responsible Consumption and Production. A Review of Research Needs. Technical Annex to the Formas Report Forskning for Agenda, 2030.

Chen, C. C., Chen, C. W., Ve Tung, Y. C. (2018). Exploring the Consumer Behavior of Intention to Purchase Green Products in Belt and Road Countries: An Empirical Analysis. *Sustainability*, *10*(3), 854.

Cheng, T. M. ve Wu, H.C. (2015). How Do Environmental Knowledge, Environmental Sensitivity, and Place Attachment Affect Environmentally Responsible Behavior? An Integrated Approach for Sustainable Island Tourism. Journal of Sustainable Tourism, 23(4), 557-576.

Çamlıca, Z., ve Akar, G. S. (2014). Lojistik Sektöründe Sürdürülebilirlik Uygulamala rı. *Gümüshane University Electronic Journal of The Institute of Social Science/Gümüshane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, *5*(11).

Çelik, A., ve Küçük, A. (2020). Tüketim Toplumunun Çevre Sorunlarına Etkile ri. *Econharran*, *4*(5), 1-22.

Dabbous, A., ve Tarhini, A. (2019). Assessing the İmpact of Knowledge and Perceived Economic Benefits on Sustainable Consumption Through the Sharing Economy: A Sociotechnical Approach. *Technological Forecasting And Social Change*, *149*, 119775.

Doğan, O., Bulut, Z. A., ve ÇIMRIN, F. K. (2015). Bireylerin Sürdürülebilir Tüketim Davranışlarının Ölçülmesine Yönelik Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Ataturk University Journal Of Economics Ve Administrative Sciences*, *29*(4).

Ekpekin, W. E. (2015). Environmental Literacy Awareness and İnformation Dissemination Among Adolescents in Calabar Municipality Local Government Area Secondary Schools in Cross Rriver Atate, Nigeria. *Asia Pacific Journal Of Education, Arts And Sciences*.

Ephraim, K. A. (2019). Environmental Literacy Education: A Means for Curbing The Effect of Climate Change. *African Research Review*, *13*(4), 144-153.

Erciş, A., ve Türk, B. (2016). Etik Çerçevesinde Tüketim, Tüketici ve Çevre: Ekolojik Okuryazarlığın Moderatör Rolü. Çukurova Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 20(2), 1-24.

Erdogan, M., ve Ok, A. (2011). An Assessment of Turkish Young Pupils' Environmental Literacy: A Nationwide Survey. *International Journal Of Science Education*, *33*(17), 2375-2406.

Fettahlıoğlu, P. (2018). Algılanan Çevresel Sorunların Çevre Okuryazarlık Düzeyine Göre Analizi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *14*(1), 404-425.

Gedik, Y. (2020). Sosyal, Ekonomik Ve Çevresel Boyutlarla Sürdürülebilirlik ve Sürdürülebilir Kalkinma. *Uluslararası Ekonomi Siyaset İnsan Ve Toplum Bilimleri Dergisi*, *3*(3), 196-215.

Gkargkavouzi, A., Halkos, G., ve Matsiori, S. (2019). How Do Motives And Knowledge Relate to İntention to Perform Environmental Behavior? Assessing the Mediating Role of Constraints. Ecol. Econ. 165, 106394. https://Doi.Org/10.1016/J. Ecolecon.2019.106394.

Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2018). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Gürbüz, S. (2019). AMOS İle Yapısal Eşitlik Modellemesi. *Ankara: Seçkin Yayıncılık*.

Hair Jr, J. F., Sarstedt, M., Hopkins, L., ve Kuppelwieser, V. G. (2014). Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM): An Emerging Tool in Business Research. European Business Review.

Hair Jr, J. F., Sarstedt, M., Ringle, C. M., ve Gudergan, S. P. (2018). Advanced Issues in Partial Least Squares Structural Equation Modeling. Sage Publications.

Hansen, U., ve Schrader, U. (1997). A Modern Model of Consumption for A Sustainable Society. *Journal Of Consumer Policy*, *20*(4), 443-468.

Hong, Y., Deng, W., Ezeh, C. I., ve Peng, Z. (2019, February). Attaining Sustainability in Built Environment: Review of Green Retrofit Measures for Existing Buildings. In *IOP Conference Series: Earth And Environmental Science* (Vol. 227, No. 4, P. 042051). IOP Publishing.

Kar, S. K., ve Harichandan, S. (2022). Green Marketing Innovation and Sustainable Consumption: A Bibliometric Analysis. *Journal Of Cleaner Production*, *361*, 132290.

Karaca, Ş., ve Karapınar, E. S. (2021). Bireysel Çevre Okuryazarlığı ve Yeşil Ürün Tutumunun Yeşil Satın Alma Niyeti Üzerindeki Etkisinin Yapısal Eşitlik Modeli İle İncelenmesi. *Erciyes Akademi*, *35*(1), 299-322.

Karalar, R., ve Kiracı, H. (2011). Çevresel Sorunlara Karşi Bir Çözüm Önerisi Olarak Sürdürülebilir Tüketim Düşüncesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (30), 63-76.

Kline, R. B. (2005). Principles and Practice of Structural Equation Modeling 2nd Ed. *New York: Guilford*, *3*.

Lessa, A. C. R., Dos Santos, M. A., Maddock, J. E. L., ve Dos Santos Bezerra, C. (2015). Emissions of Greenhouse Gases in Terrestrial Areas Pre-Existing to Hydroelectric Plant Reservoirs in The Amazon: The Case of Belo Monte Hydroelectric Plant. *Renewable And Sustainable Energy Reviews*, *51*, 1728-1736.

Liang, S. W., Fang, W. T., Yeh, S. C., Liu, S. Y., Tsai, H. M., Chou, J. Y., vee Ng, E. (2018). A Nationwide Survey Evaluating the Environmental Literacy Of Undergraduate Students in Taiwan. Sustainability (Switzerland), 10(6), 1–21. https://Doi.Org/10.3390/Su10061730.

Liang, S., Liu, X., Cai, H., ve Fang, W. (2013). A Summary of Results of Environmental Literacy Survey. Taipei, Taiwan: Environmental Protection Administration.

López, J. R., Ornelas, M. L., Morales, K. F., ve Sandoval, J. O. (2022). A Concept Approach Among Three Types of Literacy: Computer Literacy, Technological Literacy and İnformation Literacy. *Texto Livre*, *14*.

Marquart-Pyatt, S.T. (2015). Public Opinion about the Environment: Testing Measurement Equivalence Across Countries. Int. J. Sociol. 45, 309–326. https://Doi.Org/10.1080/ 00207659.2015.1098268.

Maurer, M., ve Bogner, F. X. (2020). Modelling Environmental Literacy with Environmental Knowledge, Values and (Reported) Behaviour. *Studies in Educational Evaluation*, *65*, 100863.

Mcbride, B. B., Brewer, C. A., Berkowitz, A. R., ve Borrie, W. T. (2013). Environmental Literacy, Ecological Literacy, Ecoliteracy: What Do We Mean and How Did We Get Here? Ecosphere, 4(5), 1-20. https://Doi.Org/10.1890/ES13-00075.1

Mei Fung, ve T., Desmond, L.: The Role Of Extraversion And Agreeableness Traits On Gen Y's Attitudes and Willingness to Pay for Green Hotels. Int. J. Contemp. Hosp. Manage. **29**(1), 607–623 (2017)

Negev, M., Sagy, G., Garb, Y., Salzberg, A., ve Tal, A. (2008). Evaluating the Environmental Literacy of Israeli Elementary and High School Students. *The Journal of Environmental Education*, *39*(2), 3-20.

Odabaşı, Y. (2006) Tüketim Kültürü – Yetinen Toplumun Tüketen Topluma Dönüşümü, İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Otto, S., ve Pensini, P. (2017). Nature-Based Environmental Education of Children:Environ mental Knowledge and Connectedness to Nature, Together, Are Related to Ecological Behaviour. Glob. Environ. Chang. 47, 88–94. https://Doi.Org/10.1016/J. Gloenvc ha.2017.09.009.

Özsezgin, İ., ve Bekar, A. (2022). Turistik Destinasyonlardaki Yerli Halkın Kişilik Tiplerinin Sürdürülebilir Tüketim Davranışına Etkisi. *Sosyal Bilimler Arastirmalari Dergisi*, *12*(3).

Paço, A. ve Lavrador, T. (2017). Environmental Knowledge and Attitudes and Behaviours Towards Energy Consumption. J. Environ. Manag. 197, 384–392. https://Doi.Org/ 10.1016/J.Jenvman.2017.03.100.

Paker, Y. (2018). *Çevresel Sürdürülebilirlik ve Tedarik Zincirinde Çevresel Sürdürülebilirlik Performansının Ölçülmesi* (Master's Thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Pelit, E., Baytok, A., ve Oybalı, H. H. (2015). Sürdürülebilir Turizm mi? Turizmde Sürdürülebilirlik mi? Kavramsal Bir Tartışma. *Gümüshane University Electronic Journal Of The Institute Of Social Science/Gümüshane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, *6*(14).

Quoquab, F., ve Mohammad, J. (2020). A Review of Sustainable Consumption (2000 To 2020): What We Know And What We Need To Know. *Journal Of Global Marketing*, *33*(5), 305-334.

Rajadurai, J., Wan Hanafi, W. N., Bathmanathan, V., Daud, S., ve Azami, N. (2021). Developing Nexus Eco-Purchasing Behaviour Index (NEPBI) For Malaysia By Using Partial Least Square Analysis. *Quality Ve Quantity*, *55*, 2017-2039.

Raykov, T., ve Marcoulides, G. A. (2006). On Multilevel Model Reliability Estimation from the Perspective of Structural Equation Modeling. *Structural Equation Modeling*, *13*(1), 130-141.

Rees, W. E. (2020). Ecological Economics for Humanity's Plague Phase. *Ecological Economics*, *169*, 106519.

Reisch, L. A., Sunstein, C. R., Andor, M. A., Doebbe, F. C., Meier, J., ve Haddaway, N. R. (2021). Mitigating Climate Change Via Food Consumption and Food Waste: A Systematic Map of Behavioral İnterventions. *Journal Of Cleaner Production*, *279*, 123717.

Roth, C. E. (1992). Environmental Literacy: Its Roots, Evolution And Directions İn The 1990s.

Roth, C. E. 1968. On The Road to Conservation.Massachusetts Audubon 38–41.

Saari, U. A., Damberg, S., Frömbling, L., ve Ringle, C. M. (2021). Sustainable Consumption Behavior of Europeans: The İnfluence of Environmental Knowledge and Risk Perception

on Environmental Concern And Behavioral İntention. *Ecological Economics*, *189*, 107155.

Sarı, S., ve Topçuoğlu, F. (2019). Kişilik Tiplerinin Sürdürülebilir Tüketim Davranışları Üzerine Bir Araştırma. *Suleyman Demirel University Journal Of Faculty Of Economics Ve Administrative Sciences*, *24*(2).

Simmons, D. A. (1995). The NAAEE Standards Project (Dekalb, IL: Northern Illinois University).

Simoni, L., Bini, L., ve Bellucci, M. (2020). Effects of Social, Environmental, and Institutional Factors on Sustainability Report Assurance: Evidence from European Countries. *Meditari Accountancy Research*, *28*(6), 1059-1087.

Şahin, S., E., Ünlü, ve S., Ünlü. (2016). Öğretmen Adaylarinin Çevre Okuryazarlik Farkindalik Düzeylerinin İncelenmesi. *Education Sciences*, *11*(2), 82-95.

Tabachnick, B. G., Fidell, L. S., ve Ullman, J. B. (2013). *Using Multivariate Statistics* (Vol. 6, Pp. 497-516). Boston, MA: Pearson.

Tiftik, C. (2022). Sağlık Sektörü İşletmelerinde Sürdürülebilirlik: Sistematik Derleme Çalışması. *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *12*(1), 397-417.

Timur, B., Yılmaz, Ş., ve Timur, S. (2014). Çevre Okuryazarlığı İle İlgili 1992-2012 Yılları Arasında Yayımlanan Çalışmalarda Genel Yönelimlerin Belirlenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 3*(5), 22-41.

Tunn, V. S., Bocken, N. M., Van Den Hende, E. A., ve Schoormans, J. P. (2019). Business Models for Sustainable Consumption in the Circular Economy: An Expert Study. *Journal Of Cleaner Production*, *212*, 324-333.

United Nations (2015). Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development. Resolution Adopted by the General Assembly on 25 September 2015, New York.

United Nations (1997). Report of the Economic and Social Council for 1997,General Assembly: Fifty-Second Session 18 September 1997, New York, NY: United Nations.

Xiong J., ve Xu D. (2021). Relationship Between Energy Consumption, Economic Growth and Environmental Pollution in China. Environ Res 194:110718. https://Doi.Org/10.1016/J.Envres.2021.110718.

Zhu, Y. (2015). An Assessment of Environmental Literacy Among Undergraduate Students at Two National Universities in Hubei Province, China. Florida Institute of Technology.

Zs´Oka, ´A., Szer´Enyi, Z.M., Sz´Echy, A., ve Kocsis, T. (2013). Greening Due to Environmental Education? Environmental Knowledge, Attitudes, Consumer Behavior and Everyday Pro-Environmental Activities of Hungarian High School and University Students.J. Clean. Prod. 48, 126–138.Https://Doi.Org/10.1016/J.Jclepro.2012.11.030.

KAYNAKÇA

Akdağ, M. (2014). *Türkiye'nin iktisadi ve içtimai tarihi*. İstanbul: Yapı ve Kredi Yayınları.

Bal, H. (2016). Nitel araştırma yöntem ve teknikleri. İstanbul: Sentez Yayıncılık. Barkan, Ö.L. (1957). *İktisat tarihi*. İstanbul Sermet Matbaası.

Barthold, V.V. (2004). *İslam medeniyeti tarihi* (Çev.: M. F. Köprülü). İstanbul: Akçağ Yayınları.

Creswell, J.W. (2014). *Qualitative, quantitative and resarch design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. San Francisco: SAGE.

Dilthey, W. (1996). *Wilhelm Dilthey: selected works, volume ıv: hermeneutics and the study of history* (R. A. Makkreel & F. Rodi, Eds.). Princeton University Press.

Elo, S., and Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing*, 62(1): 107-115.

Gökçe, E.U. (2022). Uluslararası ilişkiler çalışmalarında açıklamaya ve anlamaya dayalı nitel araştırma süreci, yöntemler ve bilgisayar destekli veri analizi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 51(1), 38-53.

İnalcık, H. (2020). *Osmanlı ve Avrupa*. İstanbul: Kronik Yayınevi.

Kafadar, C. (1995). *Between two worlds: the construction of the Ottoman State*. London: Colifornia Press.

Köprülü, M.F. (2014). *Bizans müesseslerinin Osmanlı müesseslerine tesiri*. İstanbul: Alfa Yayınları.

Mason, J. (2002). *Qualitative researching*. London: SAGE.

Ocak, A.Y. (1999). *Türkler, Türkiye ve İslam*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Oleinik, A. (2022). Content analysis as a method for heterodox economics. *Journal of Economic Issues*, 56:1, 259-280.

Pamuk, Ş. (2015). *Osmanlı-Türkiye iktisadi tarihi: 1500-1914*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Sığrı, Ü. (2021). *Nitel araştırma yöntemleri*. İstanbul: Beta Yayınları.

Timur, T. (2017). *Devrimler çağı*. İstanbul: Yordam Kitap.

Thompson, J.B. (1981). *Critical hermeneutics*. Cambridge: Cambridge University Press

Ülgener, S. (2006). *İktisadi çözülmenin ahlak ve zihniyet dünyası*. İstanbul: Der Yayınları.

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Weber, M. (2011). *Methodology of social sciences.* London: Routledge.

Yin, R.K. (2002). *Case study resarch: design and methods*, Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Zhang, Y. and Wildemuth, B. M. (2005). Qualitative analysis of content. *Human Brain Mapping*, 30 (7):2197-2206.

KAYNAKÇA

Adamus, M., Grezo, M. (2021). Individual Differences in Behavioural Responses to the Financial Threat Posed by the COVID-19 Pandemic, Personality and Individual Differences, 179, 110916.

Baker, F., Denniston, M., Zabora, J., Polland, A., & Dudley, W. N. (2002). A POMS short form for cancer patients: psychometric and structural evaluation. *Psycho-Oncology: Journal of the Psychological, Social and Behavioral Dimensions of Cancer*, *11*(4), 273-281.

Bandura, A. (1977). Social Learning Theory, Prentice Hall, Englewood Cliffs, NJ.

Bandura, A. (2005). Evolution of social, in Smith, K.G. and Hitt, M.A. (Eds), Great Minds in Management, Oxford University Press, Oxford, 9-35.

Bell, David. N.F., Blanchflower, D.G. (2011). Young People and the Great Recession, Oxford Review of Economic Policy 27, 241–267.

Botha, F., de New, J.P., de New, S.C:, Ribar, D.C., Salamanca, N. (2021). Implications of COVID-19 Labour Market Shocks for Inequality in Financial Wellbeing, Journal of Population Economics, 34, 655-689.

Brown, T.A., Antony, M.M., Barlow, D.H. (1992).Psychometric Properties of the Penn State Worry Questionnaire in a Clinical Anxiety Disorders Sample, Behaviour Research and Therapy, 30, 33–37.

Dalal, R.S., Meyer, R.D., Bradshaw, R.P., Green, J.P., Kelly, E.D., Xhu, M. (2015). Personality Strength and Situational Influences on Behavior: A Conceptual Review and Research Agenda, Journal of Management, 41(1), 261-287.

Daly, M., Sutin, A., Robinson, E. (2020). Longitudinal Changes in Mental Health and the COVID-19 Pandemic: Evidence from the UK Household Longitudinal Study. Preprint', PsyArXiv, doi:10.31234/osf.io/qd5z7.

Derogatis, L. R. (1993). BSI brief symptom inventory: Administration, scoring, and procedures manual (4th ed.). Minneapolis, MN: National Computer Systems.

Goldberg, D., Williams, P. (1988). A User's Guide to the General Health Questionnaire, Windsor, UK: NFER-Nelson.

Greenglass, E., Marjanovic, Z., Fiksenbaum, L. (2013). The Impact of the Recession and Its Aftermath on Individual Health and Well-Being. In A.-S. G. Antoniou & C. Cooper (Eds.), *The Psychology of the Recession in the Workplace* (pp. 42–58). Cheltenham, UK: Edward Elgar. DOI: http://dx.doi. org/10.4337/9780857933843.00012

Fiksenbaum, L., Marjanovic, Z., Greenglass, E. (2017a). Financial Threat and Individuals' Willingness to Change Financial Behavior, Review of Behavioral Finance, 9(2), 128-147.

Fiksenbaum, L., Marjanovic, Z., Greenglass, E., Garcia-Santos, F. (2017) Impact of Economic Hardship and Financial Threat on Suicide Ideation and Confusion, The Journal of Psychology, 151(5), 477-495, DOI: 10.1080/00223980.2017.1335686

Frankham, C., Richardson, T., Maguire, N. (2020). Psychological Factors Associated with Financial Hardship and Mental Health: A Systematic Review, 77, 101832.

Holmgren, R., Nilsson Sundström, E., Levinsson, H., Ahlström, R. (2019). Coping and Financial Strain as Predictors of Mental Illness in Over-Indebted Individuals in Sweden. Scandinavian Journal of Psychology, 60(1), 50–58. https://doi.org/10.1111/sjop.12511.

INSEE. (2000). Annual Report. Paris: INSEE.

INSEE. (2010). Annual Report. Paris: INSEE.

INSEE. (2013). Annual Report. Paris: INSEE.

Jesus, S. N., Leal, A.R., Viseu, J.N., Valle, P., Matavelli, R.D:, Pereira, J., Greenglass, E. (2016). Coping as a Moderator of the Influence of Economic Stressors on Psychological Health, Análise Psicológica, 4, 365-376. https://doi.org/10.14417/ap.1122.

Jun, R. L., Shah, C. P., Svoboda, T. J. (1995). The Impact of Unemployment on Health: A Review of the Evidence. Canadian Medical Association Journal, 153, 529–540. https://doi.org/10.2307/ 3343311.

Kempson, E., Poppe, C. (2020). Coronavirus Financial Impact Tracker. Key Findings from a National Survey, Standard Life Foundation, https://www.aberdeenstandard.com/docs?documentId=GB-280920-129998-1 (28.04.2021).

Krueger, N.F., Dickson, P.R. (1993). Perceived Self-Efficacy and Perceptions of Opportunity and Threat. Psychological Reports, 72, 1235–1240.

Kuhn, U.; Klaas, H.S., Antal, E., Dasoki, N., Lebert, F., Lipps, O.; Monsch, G.A.; Refle, J.E., Ryser, V.A.; Tillmann, R.; Voorpostel, M. (2021). Who is Most Affected by the Corona Crisis? An Analysis of Changes in Stress and Well-Being in Switzerland, European Societies, 23(1), 942-956.

Latif, E. (2010). Crisis, unemployment and psychological wellbeing in Canada. *Journal of Policy Modeling*, *32*(4), 520-530. doi: 10.1016/j.jpolmod.2010.05.010.

Lazarus, R.S., Folkman, S. (1984). Stress, Appraisal and Coping. New York: Springer.

Lazić, M., Jovanović, V., & Gavrilov-Jerković, V. (2021). The general self-efficacy scale: New evidence of structural validity, measurement invariance, and predictive properties in relationship to subjective well-being in Serbian samples. *Current psychology*, *40*(2), 699-710.

LaRochelle-Côté, S., Gilmore, J. (2009). Canada's Employment Downturn, Perspectives on Labour and Income, 10 (12), 5-12.

Lemoine, J., Darriet, E., Kmiec, R., Roland-Lévy, C. (2016). Financial Threat during the Economic Crisis: Connections with the Social Representation of the Economic Crisis and the Willingness to Act. International Review of Social Psychology, 29(1), 113–126, DOI: http://dx.doi.org/10.5334/irsp.84

Lempers, J.D., Clark-Lempers, D., Simons, R.L. (1989). Economic Hardship, Parenting, and Distress in Adolescence. Child Development, 60(1), 25-39.

Luthans, F., Peterson, S.J. (2002). Employee Engagement and manager Self-Efficacy: Implications for Managerial Effectiveness and Development, Journal of Management and Development, 21(5), 376-387.

Lyubomirsky, S., Nolen-Hoeksema, S. (1993). Self-Perpetuating Properties of Dysphoric Rumination. Journal of Personality and Social Psychology, *65*(2), 339–349.

Mamun, M.A., Akter, S., Hossain, I., Faisal, M.T.H., Rahman, A., Arefin, A., Khan, I., Hossain, L., Haque, A., Hossain, S., Hossain, M., Sikder, T., Kircaburun, K., Griffiths, M.D. (2020). Financial Threat, Hardship and Distress Predict Depression, Anxiety and Stress Among the Unemployed Youths: A Bangladeshi Multi-City Study, Journal of Affective Disorders, 276, 1149-1158.

Mani, A., Mullainathan, S., Shafir, E., & Zhao, J. (2013). Poverty impedes cognitive function. *Science*, *341*(6149), 976-980. doi:10.1126/science.1238041.

Marjanovic, Z., Greenglass, E.R., Fiksenbaum, L., Bell, C.M. (2013). Psychometric Evaluation of the Financial Threat Scale (FTS) in the Context of the Great Recession, Journal of Economic Psychology, 36, 1-10.

Marjanovic, Z., Greenglass, E.R., Fiksenbaum, L., De Witte, H., Garcia-Santos, F., Buchwald, P., Peiró, J.M., Mañash, M.A. (2015). Evaluation of the Financial Threat Scale (FTS) in

Four European, Non-student Samples, Journal of Behavioral and Experimental Economics, 55,72-80.

McNair D.M; Lorr, M; Droppleman, L.F. (1971). EITS manual for the Profile of Mood States. San Diego, CA: Educational and Industrial Testing Service.

Meyer, T. J., Miller, M. L., Metzger, R. L., & Borkovec, T. D. (1990). Development and validation of the penn state worry questionnaire. *Behaviour research and therapy*, *28*(6), 487-495. doi: 10.1016/0005-7967(90)90135-6.

Molina, S. Borkovec, T. D. (1994). The Penn StateWorry Questionnaire: psychometric properties and associated characteristics. In: G. C. L. Davey and F. Tallis (Eds), Worrying. Perspectives on Theory, Assessmentand Treatment. New York: Wiley.

Nelson, B.W., Pettitt, A., Flannery, J.E., Allen, N.B. (2020). Rapid Assessment of Psychological and Epidemiological Correlates of COVID-19 Concern, Financial Strain, and Health-Related Behavior Change in a Large Online Sample, Plos One, 15(11), e0241990. doi.org/10.1371/journal. pone.0241990

Nicola, M., Alsafi, Z., Sohrabi, C., Kerwan, A., Al-Jabir, A., Iosifidis, C., Agha, M., Agha, R. (2020). The Socio-economic Implications of the Coronavirus Pandemic (COVID-19): A Review, International Journal of Surgery, 78, 185-193.

Nolen-Hoeksema, S. (2000). The Role of Rumination in Depressive Disorders and Mixed Anxiety/Depressive Symptoms. Journal of Abnormal Psychology, 109(3), 504–511.

Nolen-Hoeksema, S., Wisco, B. E.,Lyubomirsky, S. (2008). Rethinking Rumination. Perspectives on Psychological Science, 3(5), 400–424. https://doi.org/10.1111/j.1745-6924.2008.00088.x

Nolen-Hoeksema, S., Parker,L. E., Larson, J. (1994). Ruminative Coping with Depressed Mood Following Loss. *Journal of Personality and Social Psychology*, *67*(1), 92–104.

Norvitilis, J.M., Szablicki, P.B., Wilson, S.D. (2003). Factors Influencing Levels of Credit-Card Debt in College Students, Journal of Applied Social Psychology, 33(5), 935-947.

Prime, H., Wade, M., Browne, D.T. (2020). Risk and Resilience in Family Well-Being During the COVID-19 Pandemic, American Psychologist, 75(5), 631-643.

Rodriguez, L. M., Litt, D. M., Stewart, S. H. (2021). COVID-19 Psychological and Financial Stress and Their Links to Drinking: A Dyadic Analysis in Romantic Couples, Psychology of Addictive Behaviors. Advance online publication. https://doi.org/10.1037/adb0000724

Sánchez-López, M.P., Dresch, V. (2008). The 12-Item General Health Questionnaire (GHQ-12): Reliability, External Validity and Factor Structure in the Spanish Population, Psicothema, 20(4), 839-843.

Shacham, S. (1983). A shortened version of the Profile of Mood States. *Journal of personality assessment*.47(3), 305-306. doi: 10.1207/s15327752jpa4703_14.

Schwarzer, R., Jerusalem, M. (1995). Generalized Self-Efficacy Scale. In J. Weinman, S. Wright, M. Johnston, Measures in Health Psycholgy: A User's Portfolio. Causal and Control Beliefs, 35-37, Windsor, UK: NFER-NELSON.

Soepding, B.A., Munene, J.C., Abaho, E. (2021). Sustaining Retirees' Financial Well-Being: The Nigerian Experience, International Journal of Ethics and Systems, 37(2), 318-340.

Starkey, A.N., Keane, C.R., Terry, M.A., Marx, J.H., Ricci, E.M. (2012). Financial Distress and Depressive Symptoms among African American Women: Identifying Financial Priorities and Needs and Why it Matters for Mental Health, Journal of Urban Health: Bulletin of the New York Academy of Medicine, 90(1), doi:10.1007/s11524-012-9755-x.

Strully, K. W. (2009). Job Loss and Health in the U.S. Labor Market. Demography, 46, 221–246.

Treynor, W., Gonzales, R., Nolen-Hoeksema, S. (2003). Rumination Reconsidered: A Psychometric Analysis, 27(3), 247-259.

Qiu, J; Shen, B; Zhao, M. (2020). A Nationwide Survey of Psychological Distress Among Chinese People in the COVID-19 Epidemic: Implications and Policy Recommendations, General Psychiatry, 33, e100213. doi:10.1136/ gpsych-2020-100213.

Son, C., Hedge, S., Smith, A., Wang, X., Sasangohar, F. (2020). Effects of COVID-19 on College Students' Mental Health in the United States: Interview Survey Study, Journal of Medical Internet Research, 22(9), e21279, doi: 10.2196/21279.

Sperling, W., Bleich, S., Reulbach, U. (2008). Black Monday on Stock Markets Throughout the World – A New Phenomenon of Collective Panic Disorder? Psychiatric Approach, Medical Hypothesis, 71, 972-974.

van Rijsoort, S., Emmelkamp, P., & Vervaeke, G. (1999). The Penn state worry questionnaire and the worry domains questionnaire: Structure, reliability and validity. *Clinical Psychology & Psychotherapy: An International Journal of Theory & Practice*, *6*(4), 297-307.

Viseu, J.N.R., Jesus, S.N., Leal, A.R.C., Pinto, P.S.L.G.S., Ayala-Nunes, L., Matavelli, R.D. (2019). Coping and Social Support as Moderators: Relationship Between Financial Threat and Negative Psychological Outcomes, Current Psychology, doi.org/10.1007/s12144-019-0157-z.

Watkins, E.R. (2008). Constructive and Unconstructive Repetitive Thought, Psychological Bulletin, 134(2), 163–206. https://doi.org/10.1037/0033-2909.134.2.163.

Watkins, E.R., Roberts, H. (2020). Reflecting on Rumination: Consequences, Causes, Mechanisms and Treatment of Rumination, Behaviour Research and Theraphy, 127, 103573.

Wilson, J.M., Lee, J., Fitzgerald, H.N., Oosterhoff, B., Sevi, B., Shook, N.J. (2020). Job Insecurity and Financial Concern During the COVID-19 Pandemic are Associated with Worse Mental Health, Journal of Occupational and Environmental Medicine, 62(9), 686-691.

Wolfe, M.T., Patel, P.C. (2021). Everybody Hurts: Self-Employment, Financial Concerns, Mental Distress, and Well-Being During Covid-19, Journal of Business Venturing Insights, 15, e00231.

KAYNAKÇA

Altunışık, Remzi, Recai Coşkun, Serkan Bayraktaroğlu ve Engin Yıldırım (2005), "Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: Spss Uygulamalı", 4. Baskı, Avcı Ofset, İstanbul.

Atasoy, T. (2012), "Kendinizin Patronu Olmak: Girişimcilik", ODTÜ Yayıncılık, Ankara.

Aydemir Yusuf (2019), "Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin İncelenmesi: Batman Kişilik Özellikleri Bakımından İncelenmesi: Batman Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma", Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Batman.

Bulut, S. S. (2017), "Beş faktör kişilik özellikleri, stresle başa çıkma ve depresyon arasındaki ilişkiler: Gazi eğitim fakültesi örneği", Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 6(2), 1205-1221.

Costa, P.T.Jr., McCrae, R.R. ve (1985). Comparison of EPI and Psychoticism Scales with Measures of the Five-Factor Model of Personality. Personality and Individual Differences, 6 (5), 587-597.

Cüceloğlu, D. (1991), "İnsan ve Davranış", Remzi Kitabevi, Ankara.

George, D., & Mallery, M. (2010). SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 update (10a ed.) Boston: Pearson.

John, Oliver P., Donahue, E. M., ve Kentle, R. L. (1991), "The big five inventory: Versions 4a and 54", institute of personality and social research. University of California, Berkeley, CA.

Kardaş, S. (2018), "Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin İş Tatmini Üzerindeki Etkisi" İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüsek Lisans Tezi, İstanbul.

Kaygın, E. (2011), Girişimcilik Sürecinde Dönüştürücü Liderlik Anlayışı-Bir Uygulama, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

McCrae, R. R. & Costa, P. T. (1991). The NEO personality ınventory: Using the five-factor modeı in counseling. Journal of Counseling ve Development, 69(4), 367–372

McCrae, R.R. & John, O.P. (1992). "An Introduction to Five Factor Model and Its Applications". Journal of Personality, 60, 175-215.

Örücü, E., & Aksoy, M. (2018). Sanal Kaytarma Ve Beş Büyük Kişilik Özelliği Arasındaki İlişkiye Yönelik Bir Araştırma. *Pamukkale University Journal Of Social Sciences Institute/Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (30).

Özdamar K., (2013), Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi – 1, MINITAB 16 – IBM SPSS 21, Nisan Kitapevi, Eskişehir, s.555

Polatcı, S. ve Yeloğlu, H. O. (2021), "Karanlık ve aydınlık kişilik özelliklerinin giri-şimcilik niyeti üzerindeki etkisinin incelenmesi", Journal of Organizational Behavior Review, 3.

Sümer, N. ve Sümer, H. C. (2005) Beş faktör kişilik özellikleri ölçeği (Yayınlanmamış çalışma).

Taş, H. Y., Küçükoğlu, M. ve Özcan, S. (2016), "Osmanlıdan Günümüze Sosyal Girişimcilik Örnekleri ve Topluma Kazandırdıkları. Uluslararası Çin'den Adriyatik'e", Sosyal Bilimler Kongresi Kongre Kitabı, 258-266.

Yazgan İnanç, B. Yerlikaya E. E. (2014). "Kişilik Kuramları", (8. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Yelboğa A. (2006). "Kişilik özellikleri ve iş performansı arasındaki ilişkinin incelenmesi", İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi Cilt:8 (2).

Yılmaz, E. ve Sünbül, A.M. (2009). Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinin geliştirilmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (21), 195-203.

KAYNAKÇA

Adıgüzel, R. (2010). *İlköğretim Okulları II. Kademe Öğrencilerinin Spora Bakiş Açılarının ve Spor Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi, Erciyes* Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri

Akandere, M., Özyalvaç, N. T., & DUMAN, S. (2010). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları İle Akademik Başarı Motivasyonlarının İncelenmesi Konya Anadolu Lisesi Örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (24), 1-10.

Alp, H., & Süngü, B. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Spora Karşı Tutumlarına Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Etkisi. *Journal of Research in Education and Teaching*, 5(16), 2146-9199.

Baştuğ, G., & Kuru, E. (2009). Bayan sporcuların bedenlerini algılama düzeyleri ve cinsiyet rolleri üzerine bir araştırma. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 533-555.

Böke, H., Güllü, M. & Kış, A. (2020). Lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre incelenmesi: Meta analiz. *Journal of History School,* 45, 1159-1173. Doi: 10.29228/Joh37851

Ünal, H.. (2014). Spor bilincinin yaygınlaştırılmasında sosyal pazarlamanın toplum tutumuna etkisi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(2), 11-22.

Bölükbaş, F. (2004). *Yansıtıcı öğretimin (reflective teaching) ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutum ve başarıları üzerindeki etkililiği.* Yayımlanmamış Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Caz, Ç., Bıçakçı, Y. S., & Nakipoğlu, F. F. (2019). Spora Yönelik Tutum İle Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Öğrencileri Örneği. *Gümüshane University Electronic Journal of the Institute of Social Science/Gümüshane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 10(3).

Demir, C. ve Demir, N. (2006). Bireylerin Boş Zaman Faaliyetlerine Katılmalarını Etkileyen Faktörler İle Cinsiyet Arasındaki İlişki: Lisans Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama, *Ege Academic Review*, 6 (1).

Gökçe, B. (1990). *Türkiye koşullarında yeni bir üniversite nasıl kurulmalı, yükseköğretimde sorunlar ve çözümler*. İstanbul:Cem Yayınları.

Göksel, A. G., Caz, Ç., Yazıcı, Ö. F. Ve İkizler, H. C. (2017), Farklı Bölümlerdeki Öğrencilerin Spora Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması: Marmara Üniversitesi Örneği. *Spor Ve Performans Araştırmaları Dergisi Journal Of Sports And Performance Researches* 8(2).

Gürbüz, S. (1999). Ankara üniversitesi öğrencilerinin*, Ankara Üniversitesi tarafından sunulan spor olanaklarından yararlanma düzeyi.* Ankara Üniversitesi / Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Güven, Ö, ve Öncü, E. (2006). Beden Eğitimi Ve Spora Katılımda Aile Faktörü. *Aile Ve Toplum Dergisi*, 8(3).

Hazar, M. (1996). *Beden eğitimi ve sporda oyunla eğitim.* Ankara: Tutibay Yayınları.

Kangalgil, M., Hünük, D. ve Demirhan, G. (2006). İlköğretim, Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spora İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması*. Spor Bilimleri Dergisi*, 17 (2)

Kaplanoğlu, E. (2014). Mesleki Stresin Temel Nedenleri Ve Muhtemel Sonuçları: Manisa İlindeki SMMM'ler Üzerine Bir Araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi,* (64), 131-150.

Kenyon, G. S. (1968). Six Scales For Assessing Attitude Toward Physical Activity. Research Quarterly. *American Association For Health, Physical Education And Recreation*, 39 (3).

Koçak F. (2014). Ünıversite öğrencilerinin spora yönelik tutumları:Bir ölçek geliştirme çalışması. Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, 2014, 12 (1), 59-69.

Koçak, F, Tuncel, S. ve Tuncel, F. (2015). Spor Alanında Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Sporda sürdürülebilirliğe İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi, *Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Dergisi,*13 (1).

Koparan, Ş. ve Öztürk, F. (2002). Uludağ Üniversitesi Personelinin Üniversite Sportif Olanaklarından Yararlanma Düzeyleri. U.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, 15(1).

Kotan, Ç., Hergüner, G., & Yaman, Ç. (2009). *İlköğretim Okullarında Okuyan Sporcu Öğrencilerin Spor Yapmalarında Okul Ve Aile Faktörünün Etkisi Sakarya İl Örneği*. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 3(1), 49-58.

Li Fj, Chen Jj, Baker M (2012). University Stu- Dents' Attitudes Toward Physical Education Teaching. *Journal Of Teaching İn Physical Education*, 33 (2).

Özdinç, Ö. (2005). Çukurova Üniversitesi Öğrencilerinin Sporun Ve Spora Katılımın Sosyalleşmeyle İlişkisi Üzerine Görüşleri, S*pormetre, Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3 (2).

SalehNia, B., Mizany, M., Sajadi, S. N. & Rahimizadeh, M. (2012). A comparison between attitudes of active and inactive students toward sport and physical activities *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 31, 61-65.

Singh Rkc, Devi Ks. (2013). Attitude Of Higher Secondary Level Student Towards Games And Sports,*International Journal Of Physical Education, Fitness And Sports*, 2(4).

Sivrikaya, Ö. ve Pehlivan, M. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Spor Yapmasını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi, *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi*. 10(1).

Şahan, H. (2007). *Üniversite öğrencilerinin sosyalleşme sürecinde spor aktivitelerinin rolü*. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi,

Türkmen, M., Abdurahimoğlu, Y., Varol, S. ve Gökdağ, *M. İslami ilimler fakültesi öğrencilerinin spora yönelik tutumlarının incelenmesi* (Bartın Üniversitesi örneği),

U.S. Department Of Health And Human Services (2000). *Promoting better health for young peoplethrough physical activity and sports: a report to the president*:Http://Cdc.Gov/ Healthyyouty/Physicalactivity/Promoting_Health/..

Varol, R. (2017). *Üniversite öğrencilerinin spora yönelik tutumları ve kadınların spor etkinliklerine katılımlarına dair görüşlerinin incelenmesi* (Bartın Üniversitesi örneği) (Master's thesis, Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).

Yalçınkaya, M., Saracaloğlu, A. ve Varol, R. (1993): Üniversite öğrencilerinin spora ilişkin görüşleri ve beklentileri. *Spor Bilimleri Dergisi,* 4, (2) 12-26.

Yıldırım, D. A., Yıldırım E., Ramazanoğlu F., Uçar Ü., Tuzcuoğulları Ö. T. Ve Demirel E. T. (2006). Üniversite Öğrencilerinin Spora Bakış Açıları Ve Spor Yapma Durumu. *Doğu Anadolu Araştırmaları*, 4(3), 49-53.

Yüksel, M. (2019). Ailenin spora katılımı ile çocuklarının elit spora yönelmesi arasındaki ilişki. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 319-326.

KAYNAKÇA

Atay E, Metintaş S.(2018). Bruselloz ve Ekonomik Yüzü. ESTÜDAM Halk Sağlığı Dergisi. 3(3):71-84.

Buzgan, T. (2012). 1.Tarım Sağlığı ve Güvenliği Sempozyumu, Harran Üniversitesi Osmanbey Yerleşkesi, 6-7 Nisan 2012: 42-47.

Chakraborty S, Kumar N, Dhama K, Verma AK, Tiwari R, Kumar A, et al. (2014). Foot-and-mouth disease, an economically important disease of animals. Adv Anim Vet Sci. 2014;2(2):1-18.

Doğanay, M., Eşel, D. (2008). Bacillus anthracis ve diğer bacillus türleri. In: Topçu AW, Söyletir G, Doğanay M (eds). Enfeksiyon Hastalıkları ve Mikrobiyolojisi 3th ed. Nobel Tıp Kitabevi İstanbul. 2101-2114.

Doğanay, M. (2009). İnsanlarda şarbon. In: Doğanay M, Altıntaş N (eds). Zoonozlar. Hayvanlardan İnsanlara Bulaşan Enfeksiyonlar. Bilimsel Tıp Yayınevi Ankara, 37-51.

Ertem G.T. (2021). Bruselloz, Enfeksiyon Hastalıkları, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hamidiye Tıp Fakültesi Öğrenci Notları, Sayfa 9-11, ISBN: 978-605-06264-7-6

Grabenstein, J. (2008). Vaccines: Countering anthrax-vaccines and immunoglobulins. Clin. Infect. Dis. 46, 129-136.

Kozat S, Yıldırım S, Özbek M. (2015).Foot and mouth disease. XXII International Congress of mediterranean Federation for Health and production of Ruminants. Sassari, Italy, june 17th-20th, 2015. p.102-9.

Kozat S.(2022). Koyun ve keçilerde şap hastalığı. Öcal N, editör. Küçük Ruminantların Viral Enfeksiyonları. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2022. p.1-6.

Mushayabasa S., Tapedzesa G.(2015). Modeling the effects of multiple intervention strategies on controlling foot-and-mouth disease. Biomed Res Int. 2015;2015:1-10.

Madhanmohan M., Nagendrakumar SB., Kumar R., Anilkumar J., Manikumar K., Yuvaraj S., et al.(2012). Clinical protection, sub-clinical infection and persistence following vaccination with extinction payloads of O1 manisa foot-and-mouth disease monovalent vaccine and challenge in goats and comparison with sheep. Res Vet Sci. 2012;93(2):1050-9.

Onozato H, Fukai K, Kitano R, Yamazoe R, morioka K, Yamada m, et al.(2014). Experimental infection of cattle and goats with a foot-and-mouth disease virus isolate from the 2010 epidemic in japan. Arch Virol. 2014;159(11):2901-8.

Öğütlü, A. (2012). Şarbon, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Journal of Experimental and Clinical Medicine Deneysel ve Klinik Tıp Dergisi, doi: 10.5835/jecm.omu.29.s3.011

Roche, K., Chang, M., Lazarus, H. (2001). Cutaneous anthrax infection. New Engl. J. Med. 345, 1611.

Türkiye İstatistik Kurumu. (2020) https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Sut-ve-Sut-Urunleri Uretimi-Kasim-2020-37230. Erişim Tarihi: 26.11.2021

T.C. Manyas Kaymakamlığı. (2021) http://www.manyas.gov.tr/cografi-yapi. Erişim Tarihi:26.11.2021

Türkiye Zoonotik Hastalıklar Eylem Planı (2019-2023). T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Zoonotik ve Vektörel Hastalıklar Dairesi Başkanlığı Ankara, 2019. https://vetkontrol.tarimorman.gov.tr/merkez/Belgeler/Zoonotik_Hastaliklar_Eylem_Pani.pdf

Ur-Rehman S., Arshad M., Hussain I., Iqbal Z.(2014). Detection and seroprevalence of foot and mouth disease in sheep and goats in punjab, pakistan. Transbound Emerg Dis. 2014;61:25-30.

KAYNAKÇA

Akşit Aşık, N. (2010). Çalışanların İş Doyumunu Etkileyen Bireysel ve Örgütsel Faktörler ile Sonuçlarına İlişkin Kavramsal Bir Değerlendirme. **Türk İdare Dergisi**, 467(6), 31-51.

Aslan, K. (2020). Kayısı tarımında mevsimlik tarım işçiliği ve insana yakışır iş olanakları açısından durum analizi: Malatya ili araştırması. Yüksek Lisans Tezi. **Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**. Ankara.

Aşan, Ö., E.Erenler, (2008). İş tatmini ve yaşam tatmini ilişkisi. **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,** 13(2), 203-216.

Aydemir, P.,&E. Erdoğan, (2013). **İş görenlerin ücret tatmini, iş tatmini ve performans algısı.** Kamu-İş, 13(2), 127-153.

Aydın, Y. (2012). "Bir üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin karşılaştıkları yıldırıcı davranışlar ile iş doyumu arasındaki ilişki." Yüksek Lisans Tezi, **Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.** İstanbul.

Bayrak, S. (2018). İnsana yakışır iş kavramı bakımından Türkiye'de inşaat sektörünün genel görünümü. **Çalışma ve Toplum**, 58(3), 1531-1554.

Bonnet, F., J.B. Figueiredo, &G. Standing, (2003). **A family of decentworkindexe**s. International LabourReview, 142(2), 213-238.

Chin, W. W. (1998). **The Partial Least Squares Approach to Structural Equation Modeling.** Modern MethodsFor Business Research, 295(2), 295-336.

Çarıkçı, İ.H. (2001). "Banka Çalışanlarının İş ve Aile Rollerinin Çatışması (Bireysel ve Örgütsel Boyutlar." Yüksek Lisans Tezi, **Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü**. İstanbul.

Çokluk, O., and M.KAYRI, (2011). The Effects of Methods of Imputation for Missing Values on the Validity and Reliability of Scales. **Educational Sciences:** Theory and Practice, 11(1), 303-309.

Demir, M.,AYAS, S., &YILDIZ, B. (2018). "Örgütsel sinizm ve işe yabancılaşma ilişkisi: beş yıldızlı otel çalışanları üzerine bir araştırma",**Yönetim Bilimleri Dergisi**, 16(32), 231-254.

Demirbilek, S., & U. Ö. Türkan, (2008). Çalışma Yaşamı Kalitesinin Artırılmasında Personel Güçlendirmenin Rolü. ISGUC **TheJournal of IndustrialRelationsand Human Resources**, 10(1), 47-67.

Duffy, R. D., Allan, B. A., England, J. W., BLustein, D. L., AUTİN, K. L., DOUGLASS, R. P., FERREİRA, J. ve SANTOS, E. J. R. (2017). The Development and Initial Validation of the Decent Work Scale, **Journal of Counseling Psychology**, 64(2), 206–221.

Djoemadi, F. R., M. Setıawan, N. Noermijati, , &D.W.Irawanto, (2019). Theeffect of worksatisfaction on employee engagement. **PolishJournal of Management Studies**, 19(2), 101-111.

Doğan, D.(2019). **SmartPLS ile Veri Analizi**, Zet Yayıncılık

Esen,Muhammed., Ve M. Timor, (2019). Çok Değişkenli Aykırı Değer Tespiti için Klasik ve Dayanıklı Mahalanobis Uzaklık Ölçütleri: Finansal Veri ile Bir Uygulama.

Ghaı, Draham; "Decent Work: Universality And Diversity, Decent Work: Objectives And Strategies", ILO, Geneva, 2006.

Günaydın, D. (2015). İnsana yakışır iş: Türkiye açısından bir değerlendirme. **TheJournal of AcademicSocialScienceStudies**, 37, 123-148.

Haır, J., C.L. Hollıngsworth,A.B. Randolph, Ve A.Y.L.Chong, (2017). An up dated and expandedassessment of PLS-SEM in informationsystemsresearch. Industrial Management & Data Systems.

Henseler, J., Hubona, G., And Ray, P. A. (2016). **Using PLS Path Modeling in New Technology Research: Updated Guidelines**. Industrialmanagement&datasystems.

https://www.ilo.org/ankara/about-us/WCMS_372880/lang--tr/index.htm

Işık, E., Kozan, S. Ve Işık, A.N. (2019). Cross-Culturalvalidation of theTurkishversion of thedecentworkscale. **Journal of CareerAssesment**, 27(3), 471-489

Işığıçok, Ö. (2009). Küreselleşme sürecinde insana yakışır iş. **InJournal of SocialPolicyConferences,** 56, 307-331.

İşcan, Ö. F.,& Sayın, U. (2010). Örgütsel adalet, iş tatmini ve örgütsel güven arasındaki ilişki. **Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, 24(4), 195-216.

Karademir, N. (2016). Coğrafya öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin incelenmesi. Sakarya UniversityJournal of Education, 6(2), 108-122.

Karakoç, B. (2021). "İşveren markasının örgütsel mutluluğa, iş tatminine ve işten ayrılma niyetine etkisi." Yüksek Lisans Tezi, **Gebze Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü**. Gebze.

Karaman, F.,&Altunoğlu, A. E. (2007). Kamu üniversiteleri öğretim elemanlarının iş tatmini düzeyini etkileyen faktörler. Yönetim ve Ekonomi: **Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 14(1), 109-120.

Karataş, S. , Güleş, H. "İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin İş Tatmini İle Örgütsel

Keser,A. Ve Bilir Öngen, B. (2019), "İş Tatmini Ölçeğinin Türkçe Güvenirlilik ve Geçerlilik Çalışması) **Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi** (e-ISSN:2602-4314).

Kılıç, C.H. (2009). Düzgün iş. Yüksek Lisans Tezi. **İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.** İstanbul.

Kılıç, S. N., &Avcıkurt, C. (2020). Otel çalışanlarının "düzgün iş" koşullarına yönelik algıları ve işten ayrılma niyetine etkisi. **Gaziantep UniversityJournal of SocialSciences,** 19(3), 1402-1424.

Kurt, S. D. (2010). "Klinik sorumlu hemşirelerin liderlik davranışlarının hemşirelik iş doyumu üzerine etkisi." Yüksek Lisans Tezi, **Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.** İstanbul.

Leroy, A. M., Ve Rousseeuw, P. J. (1987). Robust Regression and Outlier Detection. Wiley Series İn Probability and Mathematical Statistics, New York: Wiley, 1987.

Özdemir, A.A. (2008). Çalışanların iş tatminlerinin arttırılmasında örgütsel sosyal sermaye yeni bir belirleyici olabilir mi? **Yönetim Bilimleri Dergisi**, 6(1), 78-89.

Pais, L., M. Graça, L.Monica, N. R. Do Santos, Ferraro, T. Ve Berger, R. (2019). Decent Work and Work Engagement: A Profile Study with Academic Personnel, Applied Research in Quality of Life The Official Journal of the International Society for Quality-of-Life Studies, 16(1), 1-23.

Palaz, S. : 2005, "Düzgün İş Kavramı ve Ölçümü: Türkiye ve OECD Ülkelerinin Bir Karşılaştırması", **İÜ Dergi**, 50, s.479-505

Pudyaningsih, A., J. Dwiharto, J., & M.Ghifary, (2020). **The role of work satisfaction as a mediation leadership on employee performance.**Management ScienceLetters, 10(16), 3735-3740.

Saruhan, O. (2017). "AVM çalışanlarının insana yakışır iş standartları bağlamında değerlendirilmesi: Lüleburgaz örneği". Yüksek Lisans Tezi. **Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.** Kırklareli.

Şahin, H. (2017). "Psikolojik sözleşme ihlal algısı ve örgütsel bağlılık arasındaki ilişkinin belirlenmesine yönelik TRT çalışanları üzerine bir araştırma." Yüksek Lisans Tezi,**Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü**. Ankara.

Şahin, M. (2015). Sosyal Politika Bağlamında Düzgün İş ve Türkiye'de Düzgün İş Performansının Değerlendirilmesi Açısından Bir Alan Araştırması "Çorum İli İmalat Sanayi Örneği**"**,Doktora Tezi, **Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.** Ankara

Tharikh, S. M., C.Y.Ying, &Z.M.Saad, (2016). Managing job attitudes: Theroles of job satisfaction and organizational commitment on organizational citizen ship behaviors. Procedia Economicsand Finance, 35, 604-611.

Tüzükan, D. (2015). "Türkiye'de Turizm Sektöründe İstihdam Politikalarının İnsan Onuruna Yakışır İş Kavramı Bakımından İncelenmesi"Doktora Tezi, **İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**. İstanbul.

Van Gınkel, J. R., Sıjtsma, K., Van Der Ark, L. A., And Vermunt, J. K. (2010). Incidence of Missing Item Scores in Personality Measurement, and Simple Item-Score İmputation. Methodology

Yenihan, B., Öner M., Ve Balcı B. (2016). "İş Doyumu ve Yaşam Doyumunun Demografik Özelliklerle İlişkisi: Sakarya'daki AVM'lerin Çalışanları Üzerine Bir Araştırma". Siyaset, **Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi** 4 / 1.

Yıldırak, N., B. Gülçubuk,, S. Gün, , E. Olhan, E, & M. KILIÇ,. (2003). **Türkiye'de gezici ve geçici kadın tarım işçilerinin çalışma ve yaşam koşulları ve sorunları.** Ankara: Tarım-İş Türkiye Orman-Topraksu-Tarım Sanayi İşçileri Sendikası Yayınları.

Yıldız, B. (2020). "Turizm Çalışanlarının İş-Boş Zaman Çatışmasının İş Tatminine, Boş Zaman Tatminine ve Psikolojik İyi Oluş Hallerine Etkisi" Yüksek Lisans Tezi, **Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.** Nevşehir.

KAYNAKÇA

Ergun, C. (2014). Üniversite ve Kent İlişkisi Üzerine Görüşler: Mehmet Akif ErsoyÜniversitesi Örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 221.

Kalp,C .& Ates.M,(2021). 6360 Sayılı Büyükşehir Yasasının Yerel Halk Üzerindeki Etkileri: Manyas Örneği, *Çok Disiplinli Manyas Araştırmaları: Finansal, Ekonomik ve Sosyal Yaklaşımlar, 156*

TÜİK, Türkiye İstatistik Kurumu *Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları*(Aralık 2021). https://www.tuik.gov.tr/indir/duyuru/favori_raporlar.xlsx

Bingöl,U,(2021). Manyas M.Y.O Öğrencilerinin Kırsal Kent Dinamiklerine İlişkin Görüş ve Beklentileri, *Çok Disiplinli Manyas Araştırmaları: Finansal, Ekonomik ve Sosyal Yaklaşımlar, 7*

https://manyas.bandirma.edu.tr/tr/manyas/Sayfa/Goster/Orgut-Semasi-152 ET.:01.03.2023

https://manyas.bandirma.edu.tr/tr/manyas/Sayfa/Goster/Tarihce-67 ET.:01.03.2023

https://manyas.bandirma.edu.tr/tr/manyas/Haber/Goster/2022-Yili-Guz-donemi-Danisma-Kurulu-Toplantisi-19411 ET.:22.12.2022

https://strateji.bandirma.edu.tr/tr/strateji/Sayfa/Goster/BANU-2021--2025-Stratejik-Plan-Raporu-14466 ET.:09.03.2023

https://yokatlas.yok.gov.tr/

FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARINA UYGUN HESAP PLANI UYGULAMALARI

TFRS VE BOBİ FRS KAPSAMINDA AÇIKLAMALAR VE ÖRNEKLER

Prof.Dr. Ümit GÜCENME GENÇOĞLU
Prof.Dr. Gürbüz GÖKÇEN
Prof.Dr. Başak ATAMAN
Prof.Dr. Fatih YILMAZ
Doç.Dr. Hakan CAVLAK

EDİTÖR
Prof.Dr. Ümit GÜCENME GENÇOĞLU

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-12-6

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Mayıs 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Dünyada finansal raporlamaya yön veren standartlar seti olan Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'na uygun finansal raporlama, Türkiye'de 2005 yılından bu yana kamu yararını ilgilendiren kuruluşlar tarafından uygulanmaktadır. Bağımsız denetime tabi olup Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS)'nı uygulamayan işletmelerin ise finansal tablolarını Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardı'na göre hazırlamaları gerekmektedir. Ancak bu düzenlemelere yönelik uygulamalar genellikle, yasal kayıtlara göre hazırlanmış finansal tabloların, finansal raporlama standartlarına uygun hale dönüştürülmesi biçiminde gerçekleşmiştir. Uygulamalardaki aksaklıkların giderilmesi ve muhasebe meslek mensuplarının uluslararası formlarda finansal tablo hazırlama yetisini kazanma olanağı, dönem içinde işlemler gerçekleştiğinde bu standartlara göre gerekli kayıtların yapılması ile sağlanabilir. Bu amaçla Kamu Gözetimi Kurumu tarafından hazırlanan ve kamuoyunun görüşüne açılan "Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Hesap Planı" Taslağı bilanço usulünde defter tutan teşebbüs ve işletmelerin finansal durumu ve faaliyet sonuçlarını sağlıklı ve güvenilir bir biçimde geçerli finansal raporlama çerçevesine göre izlemesini ve finansal tablolarını geçerli finansal raporlama çerçevesine uygun olarak hazırlamasını sağlayacaktır. İşletmelerin bir muhasebe sistemi oluşturabilmeleri, sunulan finansal bilgilerin gerçeğe ve ihtiyaca uygun, anlaşılabilir, doğrulanabilir ve karşılaştırılabilir olma niteliklerinin arttırılması, işletmeler tarafından kullanılan hesaplarda ve muhasebeleştirme esaslarında tekdüzenin sağlanması ve işletmelerde denetimin kolaylaştırılması amacına hizmet eden bu Hesap Planı'nın örneklerle açıklanması yoluyla uygulamacılara yol gösterici olması bu kitabın amacını oluşturmaktadır. KÜMİ FRS düzenlemelerine göre açıklamalar, hesap planında yer alan hesapların açıklamalarında yer almadığından, bu kitabın bölümlerinde verilen örnekler kapsamına da alınmamıştır. Ancak Taslak Hesap Planı, MSUGT ve KÜMİ FRS gereklerini de karşılamaktadır ve ticari karın hesaplanmasına yönelik düzenlemeler içermektedir.

İşlemlerin standartlara uygun olarak kayıtlara alınmasına ilişkin uygulamadaki farklılıkları ortadan kaldıracak olan bu Hesap Planı, halen taslak halinde olmasına rağmen bir boşluğu doldurmaktadır. Taslak metni esas alınarak, hesapların açıklamalarında yazarlar tarafından gerekli görülen standartlara ilişkin açıklamaların da yer aldığı bu çalışmada, rakamlı örnekler verilmiş, genişletilmiş ve Hesap Planı'nın kullanımına kolaylık sağlanması amaçlanmıştır. Bu çalışmanın muhasebe eğitimine ve uygulamacılara katkı sağlamasını dileriz.

2023/ Bursa

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ BÖLÜMÜ
TÜRKİYE'DE FİNANSAL RAPORLAMA ÇERÇEVELERİ VE STANDART HESAP PLANI HAKKINDA GENEL BİLGİLER
Prof.Dr. Ümit GÜCENME GENÇOĞLU

BİRİNCİ BÖLÜM
TASLAK HESAP PLANI ÇERÇEVESİNDE DÖNEN VARLIKLAR HESAP GRUBUNUN ÖRNEKLERLE AÇIKLANMASI
Prof.Dr. Fatih YILMAZ

İKİNCİ BÖLÜM
TASLAK HESAP PLANI ÇERÇEVESİNDE DURAN VARLIKLAR HESAP GRUBUNUN ÖRNEKLERLE AÇIKLANMASI
Prof.Dr. Ümit GÜCENME GENÇOĞLU

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
TASLAK HESAP PLANI ÇERÇEVESİNDE KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER HESAP GRUBUNUN ÖRNEKLERLE AÇIKLANMASI
Prof.Dr. Başak ATAMAN
Doç. Dr. Hakan CAVLAK

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
TASLAK HESAP PLANI ÇERÇEVESİNDE UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER HESAP GRUBUNUN ÖRNEKLERLE AÇIKLANMASI
Prof.Dr. Başak ATAMAN
Doç. Dr. Hakan CAVLAK

BEŞİNCİ BÖLÜM
TASLAK HESAP PLANI ÇERÇEVESİNDE ÖZKAYNAKLAR HESAP GRUBUNUN ÖRNEKLERLE AÇIKLANMASI
Prof.Dr. Başak ATAMAN
Doç. Dr. Hakan CAVLAK

ALTINCI BÖLÜM
TASLAK HESAP PLANI ÇERÇEVESİNDE KAR VEYA ZARAR TABLOSU HESAPLARININ ÖRNEKLERLE AÇIKLANMASI

Prof. Dr. Gürbüz GÖKÇEN

YEDİNCİ BÖLÜM
TASLAK HESAP PLANI ÇERÇEVESİNDE MALİYET HESAPLARI HESAP GRUBUNUN ÖRNEKLERLE AÇIKLANMASI

Prof. Dr. Gürbüz GÖKÇEN

GİRİŞ BÖLÜMÜ
TÜRKİYE'DE FİNANSAL RAPORLAMA ÇERÇEVELERİ VE STANDART HESAP PLANI HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1 ÜLKEMİZDE UYGULANAN FİNANSAL RAPORLAMA ÇERÇEVELERİ 3
1.1 Türkiye Finansal Raporlama Standartları 4
1.2 Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı 5
1.3 Küçük ve Mikro İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı 6
1.4 Tekdüzen Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğleri 7
2 FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARINA UYGUN HESAP PLANI 8
3 TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARINDA ÖLÇÜM 9
3.1 TMS/TFRS'lerde Ölçüm ve Gerçeğe Uygun Değer 10
3.2 BOBİ FRS'de Ölçüm ve Gerçeğe Uygun Değer 11
3.3 KÜMİ FRS'de Ölçüm Esasları 11
4 HAZIRLANMASI ZORUNLU FİNANSAL TABLOLAR 12

BİRİNCİ BÖLÜM
TASLAK HESAP PLANI ÇERÇEVESİNDE DÖNEN VARLIKLAR HESAP GRUBUNUN ÖRNEKLERLE AÇIKLANMASI

1 DÖNEN VARLIKLAR 16
10 NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ 18
100 Nakit Kasası 19
101 Alınan Çekler 21
102 Bankalar 23
103 Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri 26
104 Kredi Kartıyla Yapılan Satışlardan Nakit Benzeri Niteliğindeki Alacaklar 27
105 Nakit Benzeri Niteliğindeki Menkul Kıymetler 29
106 Nakit Benzeri Diğer Varlıklar 32
108 Banka Mevduatı Limit Kullanımları 32
109 Nakit ve Nakit Benzerleri Değer Düşüklüğü Karşılığı 34
11 (110 – 118) FİNANSAL YATIRIMLAR 36
110 Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kâr veya Zarara Yansıtılan Finansal Yatırımlar 37
111 Gerçeğe Uygun Değer Farkı Diğer Kapsamlı Gelirlere Yansıtılan Finansal Yatırımlar 39
112 İtfa Edilmiş Maliyetle Ölçülen Finansal Yatırımlar 41

113 Maliyetle Ölçülen Finansal Yatırımlar 42
114 Teminata Verilen Finansal Yatırımlar 43
115 Bankalardaki Vadeli Mevduat 44
116 Kullanımı Kısıtlı Banka Bakiyeleri 45
117 Diğer Finansal Yatırımlar 46
118 Finansal Yatırımlar Değer Düşüklüğü Karşılıkları (-) 46
11 (119) TÜREV ARAÇLAR 47
119 Türev Araçlar 47
12 TİCARİ ALACAKLAR 49
120 Müşterilerden Alacaklar 50
121 Alacak Senetleri 51
122 Alınan İleri Tarihli Çekler 51
123 Kredi Kartıyla Yapılan Satışlardan Alacaklar 52
124 İlişkili Taraflardan Ticari Alacaklar 53
125 Üye Aidatlarından Alacaklar 54
126 Diğer Ticari Alacaklar 55
127 Şüpheli Ticari Alacaklar 55
128 Ertelenmiş Vade Farkı Gelirleri 55
129 Ticari Alacaklar Değer Düşüklüğü Karşılıkları 57
13 DİĞER ALACAKLAR 59
131 Ortaklardan Alacaklar 60
132 Bağlı Ortaklıklardan, İştiraklerden ve Müşterek Girişimlerden (Anlaşmalardan) Alacaklar 60
133 Diğer İlişkili Taraflardan Alacaklar 61
134 Verilen Depozito ve Teminatlar 61
135 Personelden Alacaklar 62
136 Diğer Çeşitli Alacaklar 62
137 Şüpheli Diğer Alacaklar 63
138 Ertelenmiş Vade Farkı Gelirleri 63
139 Diğer Alacaklar Değer Düşüklüğü Karşılıkları 65
14 DEVAM EDEN İNŞA (TAAHHÜT), PROJE VEYA HİZMET SÖZLEŞMELERİNDEN VARLIKLAR İLE İMTİYAZLI HİZMET ANLAŞMALARINA İLİŞKİN FİNANSAL VARLIKLAR 66
140 Devam Eden İnşa (Taahhüt) Sözleşmelerinden Varlıklar 67
141 Devam Eden Proje veya Hizmet Sözleşmelerinden Varlıklar 68
142 İmtiyazlı Sözleşmelere İlişkin Finansal Varlıklar 69
143 Ertelenmiş Vade Farkı Gelirleri (-) 69
144 Değer Düşüklüğü Karşılıkları (-) 70
15 STOKLAR 71
150 İlk Madde ve Malzeme 72

151 Yarı Mamuller 73
152 Mamuller 74
153 Ticari Mallar 75
154 Tamamlanmamış Hizmet Maliyetleri 75
155 Tamamlanmış Hizmet Maliyetleri 76
156 Yoldaki Stoklar 77
157 Diğer Stoklar 78
158 Stok Değer Düşüklüğü Karşılıkları (-) 78
159 Verilen Sipariş Avansları 80
16 YILLARA YAYGIN İNŞAAT VE ONARIM MALİYETLERİ 80
160 167 Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri 81
168 Yıllara Yaygın İnşaat Enflasyon Düzetme Hesabı 82
169 Taşeronlara Verilen Avanslar 82
17 CANLI VARLIKLAR 83
170 Tarla Bitkileri 84
171 Bahçe Bitkileri 85
172 Büyükbaş Hayvanlar 86
173 Küçükbaş Hayvanlar 87
174 Kanatlı Hayvanlar 88
175 Su Ürünleri ve Diğer Canlı Varlıklar 88
176 Canlı Varlıklar Değer Düşüklüğü Karşılıkları (-) 89
179 Verilen Sipariş Avansları 90
18 PEŞİN ÖDENMİŞ (GELECEK AYLARA AİT) GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI 90
180 Peşin Ödenmiş (Gelecek Aylara Ait) Giderler 91
181 Gelir Tahakkukları 91
182 Önceden Yapılan İnşa (Taahhüt) ve Hizmet İşleri 92
188 Sayım ve Tesellüm Noksanları 93
189 Sayım ve Tesellüm Noksanları Karşılıkları (-) 93
19 (190- 195) DİĞER DÖNEN VARLIKLAR 94
190 Devreden KDV 95
191 İndirilecek KDV 95
192 Diğer KDV 96
193 Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar 96
194 Verilen İş ve Personel Avansları 97
195 Diğer Çeşitli Dönen Varlıklar 98
19 (196-199) SATIŞ AMAÇLI SINIFLANDIRILAN DURAN VARLIKLAR 98
196 Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar 99
197 Satış Amaçlı Elde Tutulan Gruplara İlişkin Varlıklar 100

198 Ortaklara Dağıtım Amacıyla Elde Tutulan Duran Varlıklar ile Gruplara İlişkin Varlıklar 100
199 Durdurulan Faaliyetlere İlişkin Varlıklar 101

İKİNCİ BÖLÜM
TASLAK HESAP PLANI ÇERÇEVESİNDE DURAN VARLIKLAR HESAP GRUBUNUN ÖRNEKLERLE AÇIKLANMASI

2 DURAN VARLIKLAR 104
20 (200-208) FİNANSAL YATIRIMLAR 104
200 Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kar veya Zarara Yansıtılan Finansal Yatırımlar 105
201 Gerçeğe Uygun Değer Farkı Diğer Kapsamlı Gelirlere Yansıtılan Finansal Yatırımlar 108
202 İtfa Edilmiş Maliyetle Ölçülen Finansal Yatırımlar 112
203 Maliyetle Ölçülen Finansal Yatırımlar 117
205 Bankalardaki Vadeli Mevduat 121
206 Kullanımı Kısıtlanmış Banka Kalanları 123
207 Diğer Finansal Yatırımlar 125
208 Finansal Yatırımlar Değer Düşüklüğü Karşılıkları (-) 125
20 (209) TÜREV ARAÇLAR 126
209 Türev Araçlar 126
21 ORTAKLIKLARDAKİ YATIRIMLAR (BAĞLI ORTAKLIKLAR, İŞTİRAKLER, İŞ ORTAKLIKLARI VE MÜŞTEREKEN KONTROL EDİLEN İŞLETMELERDEKİ YATIRIMLAR) 130
210 İştiraklerdeki Yatırımlar 132
211 İş Ortaklıklarındaki veya Müştereken Kontrol Edilen İşletmelerdeki Yatırımlar 141
211 Nolu Hesabın İşleyişi: 143
212 Bağlı Ortaklıklar 151
218 Ortaklıklardaki Yatırımlar Sermaye Taahhütleri (-) 157
219 Ortaklıklardaki Yatırımlar Değer Düşüklüğü Karşılıkları (–) 157
22 TİCARİ ALACAKLAR 158
220 Müşterilerden Alacaklar 160
221 Alacak Senetleri 161
222 Alınan İleri Tarihli Çekler 163
223 Kredi Kartıyla Yapılan Satışlardan Alacaklar 164
224 İlişkili Taraflardan Ticari Alacaklar 165
225 Üye Aidatlarından Alacaklar 166
226 Diğer Ticari Alacaklar 166
227 Şüpheli Ticari Alacaklar 166

228 Ertelenmiş Vade Farkı Gelirleri (-) 168
229 Ticari Alacaklar Değer Düşüklüğü Karşılıkları (-) 171
23 DİĞER ALACAKLAR 173
231 Ortaklardan Alacaklar 173
232 Bağlı Ortaklıklardan, İştiraklerden ve Müşterek Girişimlerden (Anlaşmalardan) Alacaklar 173
233 Diğer İlişkili Taraflardan Alacaklar 174
234 Verilen Depozito ve Teminatlar 174
235 Personelden Alacaklar 175
236 Diğer Çeşitli Alacaklar 176
237 Şüpheli Diğer Alacaklar 178
238 Ertelenmiş Vade Farkı Gelirleri (-) 179
239 Diğer Alacaklar Değer Düşüklüğü Karşılıkları (-) 180
24 (240-244) DEVAM EDEN İNŞA (TAAHHÜT), PROJE VEYA HİZMET SÖZLEŞMELERİNDEN VARLIKLAR İLE İMTİYAZLI HİZMET ANLAŞMALARINA İLİŞKİN FİNANSAL VARLIKLAR 181
240 Devam Eden İnşa (Taahhüt) Sözleşmelerinden Varlıklar 181
241 Devam Eden Proje veya Hizmet Sözleşmelerinden Varlıklar 184
242 İmtiyazlı Sözleşmelere İlişkin Finansal Varlıklar 187
243 Ertelenmiş Vade Farkı Gelirleri (-) 187
244 Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-) 189
24 (245-249) YATIRIM AMAÇLI GAYRİMENKULLER 191
245 Gerçeğe Uygun Değerle Ölçülen Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller 191
246 Maliyetle Ölçülen Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller 196
247 Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller Değer Düşüklüğü Karşılıkları (-) 198
248 Birikmiş Amortismanlar (-) 199
249 Yapılmakta Olan Yatırım Amaçlı Gayrimenkul Yatırımları ve Verilen Avanslar 200
25 MADDİ DURAN VARLIKLAR 200
250 Arazi ve Arsalar 206
251 Yer Altı ve Yer Üstü Düzenlemeleri 206
252 Binalar 206
253 Tesis, Makine ve Cihazlar 207
254 Taşıtlar 207
255 Demirbaşlar 207
256 Diğer Maddi Duran Varlıklar 209
257 Maddi Duran Varlıklar Değer Düşüklüğü Karşılıkları (-) 210
258 Birikmiş Amortismanlar (-) 212
259 Yapılmakta Olan Maddi Duran Varlık Yatırımları ve Verilen Avanslar 213
26 ŞEREFİYE VE MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR 214
260 Şerefiye 217

261 Haklar 218
262 İşletme Dışından Elde Edilmiş Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar 220
263 İşletme İçinde Oluşturulmuş Maddi Olmayan Duran Varlıklar 222
264 Geliştirme Maliyetleri 223
265 Maden Kaynakları Arama ve Değerlendirme Varlıkları 225
266 Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar 226
267 Maddi Olmayan Duran Varlıklar Değer Düşüklüğü Karşılıkları (-) 226
268 Birikmiş Amortismanlar (-) 231
269 Verilen Avanslar 232
27 CANLI VARLIKLAR 232
270 Tarla Bitkileri 232
271 Ağaçlar 232
272 Büyükbaş Hayvanlar 232
273 Küçükbaş Hayvanlar 233
274 Kanatlı Hayvanlar 233
275 Su Ürünleri ve Diğer Canlı Varlıklar 233
276 Canlı Varlıklar Değer Düşüklüğü Karşılıkları (-) 236
277 Birikmiş Amortismanlar (-) 237
278 Yapılmakta Olan Canlı Varlık Yatırımları 238
279 Verilen Avanslar 238
28 (280-288) PEŞİN ÖDENMİŞ (GELECEK YILLARA AİT) GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI 238
280 Peşin Ödenmiş (Gelecek Yıllara Ait) Giderler 238
281 Gelir Tahakkukları 239
282 283 284 285 286 287 288 (Boş Hesaplar) 240
28 (289) ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI 240
289 Ertelenmiş Vergi Varlığı 240
29 DİĞER DURAN VARLIKLAR 244
290 , 291 (Boş Hesaplar) 244
292 Diğer KDV 244
293 Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar 245
294 Gelecek Yıllar İhtiyacı Stoklar 245
295 (Boş Hesap) 245
296 Kullanım Dışı Maddi Duran Varlıklar 245
297 Diğer Çeşitli Duran Varlıklar 246
298 Diğer Duran Varlıklar Değer Düşüklüğü Karşılıkları (-) 246
299 Birikmiş Amortismanlar (-) 247

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
TASLAK HESAP PLANI ÇERÇEVESİNDE KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER HESAP GRUBUNUN ÖRNEKLERLE AÇIKLANMASI

3 KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER 250
30 (300-308) FİNANSAL YÜKÜMLÜLÜKLER 250
300 Banka Kredileri 251
301 Diğer Finans Kuruluşlarına Borçlar 252
302 Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri 253
303 Kiralama İşlemlerinden Kaynaklanan Yükümlülükler 254
304 Çıkarılmış Bonolar, Senetler ve Diğer Borçlanma Araçları 256
305 Çıkarılmış Tahvil ve Uzun Vadeli Borçlanma Araçlarının Anapara Taksit ve Faizleri 257
306 Paylara Dönüştürülebilir Borçlanma Araçlarının Finansal Yükümlülük Bileşenleri 258
307 Diğer Finansal Yükümlülükler 258
308 Ertelenmiş Borçlanma Maliyetleri (-) 259
30 (309) TÜREV ARAÇLARDAN BORÇLAR 259
309 Türev Araçlardan Borçlar 259
31 (BOŞ HESAP GRUBU) 261
32 TİCARİ BORÇLAR 262
320 Satıcılar 262
321 Borç Senetleri 263
322 Verilen İleri Tarihli Çekler 264
324 İlişkili Taraflara Ticari Borçlar 265
325 Faturası Beklenen Alımlardan Borçlar 265
326 Diğer Ticari Borçlar 266
328 Ertelenmiş Vade Farkı Giderleri (-) 266
33 DİĞER BORÇLAR 268
331 Ortaklara Borçlar 268
332 Bağlı Ortaklıklara, İştiraklere ve Müşterek Girişimlere (Anlaşmalara) Borçlar 269
333 Diğer İlişkili Taraflara Borçlar 270
334 Alınan Depozito ve Teminatlar 270
335 Personele Borçlar 271
336 Diğer Çeşitli Borçlar 273
338 Ertelenmiş Vade Farkı Giderleri (-) 274
34 (340-344) DEVAM EDEN İNŞA (TAAHHÜT), PROJE VEYA HİZMET SÖZLEŞMELERİNDEN YÜKÜMLÜLÜKLER 274
340 Devam Eden İnşa (Taahhüt) Sözleşmelerinden Yükümlülükler 274

341 Devam Eden Proje veya Hizmet Sözleşmelerinden Yükümlülükler 276
34 (345-349) ALINAN AVANSLAR 278
345 Alınan Sipariş Avansları 278
346 Alınan İş Avansları 279
348 Alınan Diğer Avanslar 280
35 YILLARA YAYGIN İNŞAAT VE ONARIM HAKEDİŞLERİ 280
350-357 Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakediş Bedelleri 281
358 Yıllara Yaygın İnşaat Enflasyon Düzeltme Hesabı 282
36 ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜKLER 282
360 Gelir Üzerinden Alınan Vergiler 282
362 Ödenecek KDV 284
363 Ödenecek ÖTV 285
364 Ödenecek Diğer Vergiler 285
365 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri 286
368 Vadesi Geçmiş, Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler 286
369 Ödenecek Diğer Yükümlülükler 287
37 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI 287
370-371 Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları 287
370 Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları 287
371 Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükleri (-) 288
372 379 Karşılıklar 289
372 Kıdem Tazminatı Karşılıkları 290
373 Çalışanlara Sağlanacak Diğer Faydalara İlişkin Karşılıklar 290
374 Gider Karşılıkları 290
375 Garanti Karşılıkları 291
376 Hizmetten Çekme, Restorasyon ve Benzeri Maliyetlere İlişkin Karşılıklar 292
377 Yeniden Yapılandırma Karşılıkları 292
378 Çevre Düzenleme Karşılıkları 293
379 Diğer Karşılıklar 293
38 ERTELENMİŞ (GELECEK AYLARA AİT) GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI 294
380 Ertelenmiş (Gelecek Aylara Ait) Gelirler 294
382 Alınan Devlet Teşvikleri 295
385 Gider Tahakkukları 296
388 Sayım ve Tesellüm Fazlaları 296
39 (390-395) DİĞER KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER 297
391 Hesaplanan KDV 297
392 Diğer KDV 298
393 Merkez ve Şubeler Cari Hesabı 298

395 Diğer Çeşitli Kısa Vadeli Yükümlülükler 299
39 (396-399) SATIŞ AMAÇLI SINIFLANDIRILAN GRUPLARA İLİŞKİN YÜKÜMLÜLÜKLER 299
397 Satış Amaçlı Elde Tutulan Gruplara İlişkin Yükümlülükler 300
398 Ortaklara Dağıtım Amacıyla Elde Tutulan Gruplara İlişkin Yükümlülükler 300
399 Durdurulan Faaliyetlere İlişkin Yükümlülükler 301

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
TASLAK HESAP PLANI ÇERÇEVESİNDE UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER HESAP GRUBUNUN ÖRNEKLERLE AÇIKLANMASI

4 UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER 304
40 (400-408) FİNANSAL YÜKÜMLÜLÜKLER 304
400 Banka Kredileri 304
401 Diğer Finans Kuruluşlarına Borçlar 308
403 Kiralama İşlemlerinden Kaynaklanan Yükümlülükler 309
405 Çıkarılmış Tahvil ve Diğer Borçlanma Araçları 309
406 Paylara Dönüştürülebilir Borçlanma Araçlarının Finansal Yükümlülük Bileşenleri 310
407 Diğer Finansal Yükümlülükler 310
408 Ertelenmiş Borçlanma Maliyetleri (-) 310
40 (409) TÜREV ARAÇLARDAN BORÇLAR 311
409 Türev Araçlardan Borçlar 311
41 (BOŞ HESAP GRUBU) 312
42 TİCARİ BORÇLAR 312
420 Satıcılar 312
421 Borç Senetleri 314
422 Verilen İleri Tarihli Çekler 315
424 İlişkili Taraflara Esas Faaliyetlerden Borçlar 316
426 Diğer Ticari Borçlar 317
428 Ertelenmiş Vade Farkı Giderleri (-) 318
43 DİĞER BORÇLAR 318
431 Ortaklara Borçlar 319
432 Bağlı Ortaklıklara, İştiraklere ve Müşterek Girişimlere (Anlaşmalara) Borçlar 320
433 Diğer İlişkili Taraflara Borçlar 321
434 Alınan Depozito ve Teminatlar 322
435 Personele Borçlar 322
436 Diğer Çeşitli Borçlar 324

438 Ertelenmiş Vade Farkı Giderleri (-) 324
44 (440-444) DEVAM EDEN İNŞA (TAAHHÜT), PROJE VEYA HİZMET SÖZLEŞMELERİNDEN YÜKÜMLÜLÜKLER 325
440 Devam Eden İnşa (Taahhüt) Sözleşmelerinden Yükümlülükler 325
441 Devam Eden Proje veya Hizmet Sözleşmelerinden Yükümlülükler 325
44 (445-449) ALINAN AVANSLAR 326
445 Alınan Sipariş Avansları 326
446 Alınan İş Avansları 327
448 Alınan Diğer Avanslar 328
46 ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜKLER 328
460 Gelecek Yıllarda Ödenecek Gelir Üzerinden Alınan Vergiler 328
465 Gelecek Yıllarda Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri 329
468 Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Diğer Vergi ve Yükümlülükler 330
469 Gelecek Yıllarda Ödenecek Diğer Yasal Yükümlülükler 332
47 KARŞILIKLAR 332
472 Kıdem Tazminatı Karşılıkları 333
473 Çalışanlara Sağlanacak Diğer Faydalara İlişkin Karşılıklar 334
475 Garanti Karşılıkları 335
476 Hizmetten Çekme, Restorasyon ve Benzeri Maliyetlere İlişkin Karşılıklar 337
477 Yeniden Yapılandırma Karşılıkları 338
478 Çevre Düzenleme Karşılıkları 340
479 Diğer Karşılıklar 341
48 (480-488) ERTELENMİŞ (GELECEK YILLARA AİT) GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI 341
480 Ertelenmiş (Gelecek Yıllara Ait) Gelirler 342
482 Alınan Devlet Teşvikleri 342
485 Gider Tahakkukları 342
48 (489) ERTELENMİŞ VERGİ YÜKÜMLÜLÜĞÜ 343
489 Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü 343
49 DİĞER UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER 344
492 Diğer KDV 345
494 Tesise Katılma Payları 345
495 Diğer Çeşitli Uzun Vadeli Yükümlülükler 346

BEŞİNCİ BÖLÜM
TASLAK HESAP PLANI ÇERÇEVESİNDE ÖZKAYNAKLAR HESAP GRUBUNUN ÖRNEKLERLE AÇIKLANMASI

5 ÖZKAYNAKLAR 350
50 ÖDENMİŞ SERMAYE 350
500 Sermaye 350
501 Ödenmemiş Sermaye (-) 351
502 Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları 352
503 Sermaye Düzeltmesi Olumsuz Farkları (-) 353
504 Paya Dönüşen Borçlanma Araçları 353
51 SERMAYE KATKILARI 355
510 Pay Sahiplerinin İlave Sermaye Katkıları 355
511 Sermaye Tamamlama Fonu 356
512 Kooperatif Ortaklarının Sermaye Niteliğindeki Katkı Payları 357
515 Geri Alınmış Paylar (-) 358
516 Ortak Kontrole Tabi Teşebbüs veya İşletmeleri İçeren Birleşmelerin Etkisi 359
52 SERMAYE YEDEKLERİ 360
520 Pay İhraç Primleri 360
521 Pay İptal Karları 361
522 Geri Alınan Payların Yeniden Satışından Ortaya Çıkan Primler 362
523 Pay İhraç Giderleri (-) 362
54 KAR YEDEKLERİ VE FONLAR 363
540 Kardan Ayrılan Yasal Yedekler 363
541 Statü Yedekleri 363
542 Olağanüstü Yedekler 363
543 Geri Alınan Paylara İlişkin Yedekler 364
544 Girişim Sermayesi Fonu 365
545 Yedeklerde İzlenen İstisnaya Konu Satış Karları 365
546 Yedeklerde İzlenen Devlet Teşvik Gelirleri 367
547 Sabit Kıymet Yenileme Fonları 368
548 Kardan Ayrılan Özel Amaçlı Fonlar 369
549 Diğer Kar Yedekleri 369
55 56 ÖZKAYNAKLARDA KAYDEDİLEN BİRİKMİŞ GELİRLER (GİDERLER) 370
55 KAR VEYA ZARARDA YENİDEN SINIFLANDIRILMAYACAK ÖZKAYNAKLARDA KAYDEDİLEN BİRİKMİŞ GELİRLER (GİDERLER) 370
550 Özkaynak Araçlarına İlişkin Gerçeğe Uygun Değer Farkları 371
551 Maddi Duran Varlıklar Yeniden Değerleme Artışları 372

552 Maddi Olmayan Duran Varlıklar Yeniden Değerleme Artışları....374
553 Tanımlanmış Fayda Planları Yeniden Ölçüm Kazançları (Kayıpları) 375
554 Özkaynak Araçlarına Yapılan Yatırımlara İlişkin Finansal Riskten Korunma Kazançları (Kayıpları) 376
555 Kredi Riskindeki Değişikliğe Bağlı Olarak Finansal Yükümlülüğün Gerçeğe Uygun Değerinde Meydana Gelen Azalışlar (Artışlar) 376
556 Yabancı Para Çevrim Farkları ile Yurtdışı İşletmedeki Net Yatırım Riskinden Korunma Kazançları (Kayıpları) 377
557 Özkaynak Yöntemi ile Değerlenen Yatırımların Özkaynaklarında Kaydettikleri Gelirlerden (Giderlerden) Kar veya Zararda Sınıflandırılmayacak Paylar 378
558 Kar veya Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacak Özkaynaklarda Kaydedilen Diğer Gelirler (Giderler)....378
559 Kar veya Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacak Özkaynaklarda Kaydedilen Birikmiş Gelirlere (Giderlere) İlişkin Vergiler (±) 379
56 KAR VEYA ZARARDA YENİDEN SINIFLANDIRIACAK ÖZKAYNAKLARDA KAYDEDİLEN BİRİKMİŞ GELİRLER (GİDERLER)....380
560 Yabancı Para Çevrim Farkları (±)....380
561 Nakit Akış Riskinden Korunma Kazançları (Kayıpları) (±) 381
562 Yurtdışı İşletmedeki Net Yatırım Riskinden Korunma Kazançları (Kayıpları) 381
563 Gerçeğe Uygun Değer Farkı Diğer Kapsamlı Gelire Yansıtılan Olarak Sınıflandırılan Finansal Yatırımlardan Kazançlar (Kayıplar)....382
564 Gerçeğe Uygun Değer Farkı Diğer Kapsamlı Gelire Yansıtılan Olarak Sınıflandırılan Finansal Yatırımlardan Kazançlar (Kayıplar)....382
565 Forward Sözleşmesinin Forward Bileşeninin Değerindeki Değişiklikler 383
566 Döviz Bazlı Farkların Değerindeki Değişiklikler 383
567 Özkaynak Yöntemi ile Değerlenen Yatırımların Özkaynaklarında Kaydettikleri Gelirlerden (Giderlerden) Kar veya Zararda Sınıflandırılacak Paylar....384
568 Kar veya Zararda Yeniden Sınıflandırılacak Özkaynaklarda Kaydedilen Diğer Gelirler (Giderler) (±)....385
569 Kar veya Zararda Yeniden Sınıflandırılacak Özkaynaklarda Kaydedilen Birikmiş Gelirlere (Giderlere) İlişkin Vergiler (±) 386
57 GEÇMİŞ YILLAR KARLARI 387
570 Geçmiş Yıllar Karları....387
571 Muhasebe Politikalarındaki Değişikliklerden Kaynaklanan Düzeltme Karları 388
572 Geçmiş Yıl Hatalarından Kaynaklanan Düzeltme Karları....389
573 İlk Geçişte Ortaya Çıkan Karlar 390
579 Ödenen Kar Payı Avansları (-)....391
58 GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI 392

580 Geçmiş Yıllar Zararları....392
581 Muhasebe Politikalarındaki Değişikliklerden Kaynaklanan Düzeltme Zararları (-)....392
582 Geçmiş Yıl Hatalarından Kaynaklanan Düzeltme Zararları (-)....394
583 İlk Geçişte Ortaya Çıkan Zararlar (-)....395
59 DÖNEM NET KARI (ZARARI)....396
590 Dönem Net Karı....396
591 Dönem Net Zararı (-)....396

ALTINCI BÖLÜM
TASLAK HESAP PLANI ÇERÇEVESİNDE KAR VEYA ZARAR TABLOSU HESAPLARININ ÖRNEKLERLE AÇIKLANMASI

6 KAR VEYA ZARAR TABLOSU HESAPLARI....400
60 BRÜT SATIŞ HASILATI....400
600 Yurtiçi Satışlar....400
601 Yurtdışı Satışlar....401
602 İhraç Kaydıyla Satışlar....403
603 Özel Üretim Bölgelerden Satışlar....403
609 Diğer Satış Hasılatları....403
61 SATIŞ HASILATINDAN YAPILAN İNDİRİMLER (-)....404
610 Satıştan İadeler (-)....404
611 Satış İskontoları (-)....405
612 Diğer İndirimler (-)....405
62 SATIŞLARIN MALİYETLERİ (-)....406
620 Satılan Mamuller Maliyeti (-)....406
621 Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)....407
622 Sunulan Hizmet Maliyeti (-)....407
623 Diğer Satışların Maliyeti (-)....408
624 Dağıtılmayan Sabit Genel Üretim Giderleri (-)....409
625 Stok Anormal Fire ve Kayıpları (-)....409
626 Stok Değer Düşüklüğü Karşılık Giderleri (-)....410
627 Stoklara İlişkin Konusu Kalmayan Karşılıklar (+)....411
629 Diğer Giderler (-)....412
63 ESAS FAALİYET DÖNEM GİDERLERİ (-)....412
630 Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)....413
631 Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)....414

632 Genel Yönetim Giderleri (-) 414
64 ESAS FAALİYETLERDEN DİĞER GELİR VE KAZANÇLAR İLE DİĞER FAALİYETLERDEN GELİR VE KAZANÇLAR 415
64 (640-644) ESAS FAALİYETLERDEN DİĞER GELİR VE KAZANÇLAR 415
640 Esas Faaliyet Alacaklarına İlişkin Vade Farkı Gelirleri ve Esas Faaliyetlerle İlgili Kur Farkı Kazançları 416
641 Esas Faaliyet Alacaklarına İlişkin Konusu Kalmayan Karşılıklar 418
642 Esas Faaliyetlerle İlgili Komisyon Gelirleri 419
643 Tarımsal Faaliyetlerde Değerleme Artışları 420
644 Esas Faaliyetlerden Diğer Çeşitli Gelir ve Kazançlar 421
64 (645-649) DİĞER FAALİYETLERDEN GELİR VE KAZANÇLAR 422
645 Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Kârlarından Paylar 422
646 Ortaklıklardaki Yatırımlardan Sağlanan Gelir ve Kazançlar 423
647 Yatırım Amaçlı Gayrimenkullerden Elde Edilen Gelir ve Kazançlar 424
648 Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların Satışından Ortaya Çıkan Kazançlar 425
649 Diğer Faaliyetlerden Çeşitli Gelir ve Kazançlar 426
65 ESAS FAALİYETLERDEN DİĞER GİDER VE ZARARLAR İLE DİĞER FAALİYETLERDEN GİDER VE ZARARLAR (-) 427
65 (650-654) ESAS FAALİYETLERDEN DİĞER GİDER VE ZARARLAR (-) 427
650 Ticari Borçlara İlişkin Vade Farkı Giderleri ve Esas Faaliyetlerle İlgili Kur Farkı Zararları (-) 427
651 Esas Faaliyet Alacaklarına İlişkin Değer Düşüklüğü Karşılık Giderleri (-) 428
652 Esas Faaliyetlerle İlgili Komisyon Giderleri (-) 429
653 Tarımsal Faaliyetlerde Değerleme Azalışları (-) 429
654 Esas Faaliyetlerden Diğer Çeşitli Gider ve Zararlar (-) 430
65 (655-659) DİĞER FAALİYETLERDEN GİDER VE ZARARLAR 431
655 Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Zararlarından Paylar (-) 431
656 Ortaklıklardaki Yatırımlardan Kaynaklanan Gider ve Zararlar (-) 432
657 Yatırım Amaçlı Gayrimenkullerden Kaynaklanan Gider ve Zararlar (-) 433
658 Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların Satışından Ortaya Çıkan Zararlar (-) 434
659 Diğer Faaliyetlerden Çeşitli Gider ve Zararlar (-) 435
66 FİNANSAL GELİRLER 435
660 Mevduat Faiz Gelirleri 436
661 Menkul Kıymet Yatırımlarından Faiz Gelirleri 436
662 Diğer Alacaklara İlişkin Vade Farkı Gelirleri 437
663 Diğer Faiz Gelirleri 437
664 Kur Farkı Kazançları 438
665 Nakit ve Nakit Benzeri Varlıklar ile Menkul Kıymet Yatırımlarına İlişkin Değer Artış Kazançları 439

666 Nakit ve Nakit Benzeri Varlıklar ile Menkul Kıymet Yatırımlarına İlişkin Diğer Gelir ve Kazançlar 440
667 Türev Araçlardan Sağlanan Kazançlar 441
668 Diğer Finansal Gelirler 442
669 Net Parasal Pozisyon Kazançları (Enflasyon Düzeltmesi Kârları) 442
67 FİNANSAL GİDERLER (-) 443
670 Kısa Vadeli Finansal Borçlanma Maliyetleri (-) 444
671 Uzun Vadeli Finansal Borçlanma Maliyetleri (-) 444
672 Diğer Borçlara İlişkin Vade Farkı Giderleri (-) 446
673 Diğer Faiz Giderleri (-) 446
674 Kur Farkı Zararları (-) 446
675 Nakit ve Nakit Benzeri Varlıklar ile Menkul Kıymet Yatırımlarına İlişkin Değer Azalış Zararları (-) 447
676 Nakit ve Nakit Benzeri Varlıklar ile Menkul Kıymet Yatırımlarına İlişkin Diğer Gider ve Zararlar (-) 449
677 Türev Araçlardan Kaynaklanan Zararlar (-) 450
678 Diğer Finansal Giderler (-) 450
679 Net Parasal Pozisyon Zararları (Enflasyon Düzeltme Zararları) (-) 451
68 DURDURULAN FAALİYETLER GELİR VE KARLARI İLE GİDER VE ZARARLARI 451
680 Durdurulan Faaliyetler – Net Satış Hasılatı 452
681 Durdurulan Faaliyetler – Diğer Gelir ve Kazançlar 452
682 Durdurulan Faaliyetler – Gider ve Zararlar (-) 452
687 Durdurulan Faaliyetlere İlişkin Değer Artış ve Satış Kazançları 453
688 Durdurulan Faaliyetlere İlişkin Değer Azalış ve Satış Zararları (-) 453
69 DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI 454
690 Sürdürülen Faaliyetler Dönem Karı veya Zararı 454
691 Sürdürülen Faaliyetler Dönem Karı Yasal Vergi Gideri (-) 454
692 Sürdürülen Faaliyetler Ertelenmiş Vergi Gelir – Gider Etkisi (±) 455
693 Sürdürülen Faaliyetler Dönem Net Karı veya Zararı 455
694 Durdurulan Faaliyetler Dönem Karı veya Zararı 458
695 Durdurulan Faaliyetler Dönem Karı Yasal Vergi Gideri (-) 458
696 Durdurulan Faaliyetler Ertelenmiş Vergi Gelir – Gider Etkisi (±) 458
697 Durdurulan Faaliyetler Dönem Net Karı veya Zararı 459
699 Dönem Net Kar veya Zararı 459

YEDİNCİ BÖLÜM
TASLAK HESAP PLANI ÇERÇEVESİNDE MALİYET HESAPLARI HESAP GRUBUNUN ÖRNEKLERLE AÇIKLANMASI

7 MALİYET HESAPLARI 462
70 MALİYET MUHASEBESİ BAĞLANTI HESAPLARI YA DA MALİYET OLUŞUM HESAPLARI ... 464
700 Maliyet Muhasebesi Bağlantı Hesabı 464
701 Maliyet Muhasebesi Yansıtma Hesabı 464
70 (700-709) MALİYET OLUŞUM HESAPLARI 468
703 Üretim (İmalat) Hesabı 468
704 Canlı Varlık Üretim Hesabı 469
705 Hizmet Üretim Hesabı 470
706 Yapılmakta Olan Maddi Duran Varlık Yatırım Maliyetleri Hesabı 472
707 Yapılmakta Olan Maddi Olmayan Duran Varlık Yatırım Maliyetleri Hesabı 473
708 Yapılmakta Olan Yatırım Amaçlı Gayrimenkul Yatırım Maliyetleri Hesabı 475
71 DİREKT İLK MADDE VE MALZEME GİDERLERİ 476
710 Direkt İlk Madde ve Malzeme Giderleri 477
711 Direkt İlk Madde Ve Malzeme Giderleri Yansıtma Hesabı 478
712 Direkt İlk Madde ve Malzeme Fiyat Farkları 479
713 Direkt İlk Madde ve Malzeme Miktar Farkları 479
72 DİREKT İŞÇİLİK GİDERLERİ 481
720 Direkt İşçilik Giderleri 481
721 Direkt İşçilik Giderleri Yansıtma Hesabı 483
722 Direkt İşçilik Ücret Farkları 483
723 Direkt İşçilik Süre (Zaman) Farkları 484
73 GENEL ÜRETİM GİDERLERİ 486
730 Genel Üretim Giderleri 486
731 Genel Üretim Giderleri Yansıtma Hesabı 488
732 Genel Üretim Giderleri Bütçe Farkları 488
733 Genel Üretim Giderleri Verimlilik Farkları 489
734 Genel Üretim Giderleri Kapasite Farkları 489
736 Değişken Genel Üretim Giderleri Hesabı 491
737 Değişken Genel Üretim Giderleri Yansıtma Hesabı 492
738 Sabit Genel Üretim Giderleri Hesabı 493
739 Sabit Genel Üretim Giderleri Yansıtma Hesabı 493
74 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ 496
740 Hizmet Üretim Maliyeti 496
741 Hizmet Üretim Maliyeti Yansıtma Hesabı 496

742 Hizmet Üretim Maliyeti Fark Hesapları 497
75 ARAŞTIRMA, GELİŞTİRME VE MADEN KAYNAKLARININ ARANMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ GİDERLERİ 499
750 Araştırma Giderleri 499
751 Araştırma Giderleri Yansıtma Hesabı 499
752 Araştırma Gider Farkları 500
753 Geliştirme Giderleri 501
754 Geliştirme Giderleri Yansıtma Hesabı 501
755 Geliştirme Gider Farkları 502
756 Maden Kaynaklarının Aranması ve Değerlendirilmesi Giderleri 503
757 Maden Kaynaklarının Aranması ve Değerlendirilmesi Giderleri Yansıtma Hesabı 503
758 Maden Kaynaklarının Aranması ve Değerlendirilmesi Giderleri Farkları 504
76 PAZARLAMA, SATIŞ VE DAĞITIM GİDERLERİ 505
760 Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri 505
761 Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri Yansıtma Hesabı 506
762 Pazarlama, Satış ve Dağıtım Gider Farkları 506
77 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ 507
770 Genel Yönetim Giderleri 507
771 Genel Yönetim Giderleri Yansıtma Hesabı 508
772 Genel Yönetim Giderleri Farkları 508
78 FİNANSMAN GİDERLERİ 509
780 Finansman Giderleri 509
781 Finansman Giderleri Yansıtma Hesabı 509
782 Finansman Giderleri Farkları 510
79 GİDER ÇEŞİTLERİ 511
790 İlk Madde ve Malzeme Giderleri 511
791 İşçi Ücret ve Giderleri 511
792 Memur Ücret ve Giderleri 511
793 Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler 511
794 Çeşitli Giderler 512
795 Vergi, Resim ve Harçlar 512
796 Amortismanlar ve Tükenme Payları 512
797 Finansman Giderleri 512
798 Gider Çeşitleri Yansıtma Hesabı 512
799 Üretim Maliyet Hesabı 512

KAYNAKLAR

KGK, FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARINA UYGUN HESAP PLANI TASLAĞI, https://www.kgk.gov.tr › files › Duyurular (07.11.2019)

KGK, TMS/TFRS Seti, https://www.kgk.gov.tr/DynamicContentDetail/10239/TMS/TFRS-2020-Seti

KGK, BOBİ FRS, 29 Temmuz 2017 tarihli ve 30138 (Mükerrer) Sayılı Resmi Gazete

KAYNAKLAR

ARAR, Mustafa (2018) , Her Konuda Örnek Uygulamalar Tek Düzen Hesap Planına Uygun Muhasebe Kayıtları TMS/TFRS ve VUK/MSUGT Karşılaştırmalı, www.bobiturk.com.

AYGÖREN, Hakan – KURTCEBE, Emin (2019) , "Türev Finansal Araçların Muhasebe Standartlarına Göre Muhasebeleştirilmesi", Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı 84, ss. 1-9.

GÜCENME GENÇOĞLU, Ümit (2023), Envanter İşlemleri, Ekin Yayınevi, Bursa.

GÜCENME GENÇOĞLU, Ümit, İŞSEVEREOĞLU, Gülsün (2018), " Türkiye'de Vergi Düzenlemeleri Ve Muhasebe Standartları Açısından İnşaat Taahhüt İşletmelerinde Finansal Raporlama, International Journal of Social Inquiry Cilt / Volume 11 Sayı / Issue 2, ss. 135-151.

KGK, Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Hesap Planı Taslağı, https://www.kgk.gov.tr › files › Duyurular (07.11.2019)

KGK, TFRS 9 Finansal Araçlar, 15/01/2019 tarihli ve 30656 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete.

KGK, TMS 28 İştiraklerdeki Ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar, ilk yayım 28.10.2011 tarih ve 28098 sayılı Resmi Gazete, 4. Revizyon 19.12.2017 tarih ve 30275 sayılı Resmi Gazete.

KGK, Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama, 29 Temmuz 2017 tarihli ve 30138 (Mükerrer) Sayılı Resmi Gazete.

KGK, TFRS 10 Konsolide Finansal Tablolar, ilk yayım 28/10/2011 tarih ve 28098 sayılı Resmi Gazete, beşinci revizyon 19/12/2017 tarih ve 30275 sayılı Resmi Gazete.

KGK, Finansal Tablo Örnekleri ve Kullanım Rehberi (Güncellenmiş Versiyonu), 07.06.2019 tarihli ve 30794 sayılı Resmî Gazete.

OCAKOĞLU, Orçun (2013), " Türev Ürünlerin Muhasebeleştirilmesi", Mali Çözüm, Kasım - Aralık 2013, ss. 49-64.

ÖZERHAN, Yıldız, YANIK, Serap, Açıklamalı ve Örnek Uygulamalı TMS/TFRS, TÜRMOB Yayınları-427, Ankara.

SABUNCU, Birsel (2018), "Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardı ve Tekdüzen Muhasebe Sistemi Açısından Hasılatın Ölçüm ve Muhasebeleştirilmesinin İncelenmesi", Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, Aralık 2018; 20(4); ss.738-760.

YÜCEL, Elif (2018), Türev Finansal Araçlar ve Muhasebe İşlemleri, Dora Basım-Yayım Dağıtım Ltd.Şti,, Bursa.

KAYNAKLAR

Ataman, Başak ve Evrim Özden. Tek Düzen Hesap Planına Göre Hazırlanan Finansal Tabloların UFRS'ye Uyarlanması ve Rasyo Yöntemi ile Analizi. Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı.44, Ekim 2009. 59-73

Ataman, Başak ve Gürbüz Gökçen. Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı. Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2017.

Ataman, Başak ve Hakan Cavlak. Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardı (BOBİ FRS) ile Tam Set Türkiye Muhasebe ve Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının (TMS/TFRS) Karşılaştırılması. Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (FESA), Cilt.2, Sayı.3, 2017, 153-168.

Ataman, Başak ve Hüseyin Akay. Uluslararası Muhasebe Standartları ve Türkiye'de Uygulanma Etkinliğine İlişkin Bir Araştırma, 2. Baskı. Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2004.

Ataman, Ümit. Genel Muhasebe: Muhasebede Dönemiçi İşlemler, Cilt 1. Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2000.

Cavlak, Hakan ve Yasin Cebeci. Türkiye Muhasebe Standartları Kapsamında Karşılıkların BİST 30 Şirketlerinde Kullanımı. 35. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, KKTC, 27 Nisan-1 Mayıs 2016.

Gökçen, Gürbüz. Genel Muhasebe İlkeler ve Tekdüzen Hesap Planı Uygulamaları, 6. Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2018.

Gökçen, Gürbüz, Başak Ataman ve Cemal Çakıcı. Türkiye Finansal Raporlama Standartları Uygulamaları, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2016.

Gökçen, Gürbüz, Hakan Çelenk ve Emre Horasan. Yönetim Muhasebesi ve Uygulamaları, 2. Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2017.

Greuning, Hennie Van. International Financial Reporting Standards: A Practical Guide, The World Bank. Washington, 2009.

Greuning, Hennie Van. International Financial Reporting Standards: A Practical Guide, The World Bank. Washington, 2005.

KGK. Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Hesap Planı Taslağı (EK 2), www.kgk.gov.tr (erişim: 05.01.2020).

KGK. Görüş Talep Edilen Özel Hususlar (EK 3), www.kgk.gov.tr (erişim: 05.01.2020).

Zaif, Figen ve Salih Torun. Bileşik Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi, IAS-32 Kapsamında Finansal Tablolarda Sunumu, Gazi İktisat ve İşletme Dergisi, Cilt.1, Sayı.1, 2015. 43-58

KAYNAKLAR

Ataman, Başak ve Evrim Özden. Tek Düzen Hesap Planına Göre Hazırlanan Finansal Tabloların UFRS'ye Uyarlanması ve Rasyo Yöntemi ile Analizi. Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı.44, Ekim 2009. 59-73

Ataman, Başak ve Gürbüz Gökçen. Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı. Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2017.

Ataman, Başak ve Hakan Cavlak. Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardı (BOBİ FRS) ile Tam Set Türkiye Muhasebe ve Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının (TMS/TFRS) Karşılaştırılması. Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (FESA), Cilt.2, Sayı.3, 2017, 153-168.

Ataman, Başak ve Hüseyin Akay. Uluslararası Muhasebe Standartları ve Türkiye'de Uygulanma Etkinliğine İlişkin Bir Araştırma, 2. Baskı. Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2004.

Ataman, Ümit. Genel Muhasebe: Muhasebede Dönemiçi İşlemler, Cilt 1. Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2000.

Cavlak, Hakan ve Yasin Cebeci. Türkiye Muhasebe Standartları Kapsamında Karşılıkların BİST 30 Şirketlerinde Kullanımı. 35. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, KKTC, 27 Nisan-1 Mayıs 2016.

Gökçen, Gürbüz. Genel Muhasebe İlkeler ve Tekdüzen Hesap Planı Uygulamaları, 6. Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2018.

Gökçen, Gürbüz, Başak Ataman ve Cemal Çakıcı. Türkiye Finansal Raporlama Standartları Uygulamaları, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2016.

Gökçen, Gürbüz, Hakan Çelenk ve Emre Horasan. Yönetim Muhasebesi ve Uygulamaları, 2. Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2017.

Greuning, Hennie Van. International Financial Reporting Standards: A Practical Guide, The World Bank. Washington, 2009.

Greuning, Hennie Van. International Financial Reporting Standards: A Practical Guide, The World Bank. Washington, 2005.

KGK. Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Hesap Planı Taslağı (EK 2), www.kgk.gov.tr (erişim: 05.01.2020).

KGK. Görüş Talep Edilen Özel Hususlar (EK 3), www.kgk.gov.tr (erişim: 05.01.2020).

Zaif, Figen ve Salih Torun. Bileşik Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi, IAS-32 Kapsamında Finansal Tablolarda Sunumu, Gazi İktisat ve İşletme Dergisi, Cilt.1, Sayı.1, 2015. 43-58

KAYNAKLAR

Ataman, Başak ve Evrim Özden. Tek Düzen Hesap Planına Göre Hazırlanan Finansal Tabloların UFRS'ye Uyarlanması ve Rasyo Yöntemi ile Analizi. Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı.44, Ekim 2009. 59-73

Ataman, Başak ve Gürbüz Gökçen. Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı. Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2017.

Ataman, Başak ve Hakan Cavlak. Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardı (BOBİ FRS) ile Tam Set Türkiye Muhasebe ve Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının (TMS/TFRS) Karşılaştırılması. Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (FESA), Cilt.2, Sayı.3, 2017, 153-168.

Ataman, Başak ve Hüseyin Akay. Uluslararası Muhasebe Standartları ve Türkiye'de Uygulanma Etkinliğine İlişkin Bir Araştırma, 2. Baskı. Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2004.

Ataman, Ümit. Genel Muhasebe: Muhasebede Dönemiçi İşlemler, Cilt 1. Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2000.

Cavlak, Hakan ve Yasin Cebeci. Türkiye Muhasebe Standartları Kapsamında Karşılıkların BİST 30 Şirketlerinde Kullanımı. 35. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, KKTC, 27 Nisan-1 Mayıs 2016.

Gökçen, Gürbüz. Genel Muhasebe İlkeler ve Tekdüzen Hesap Planı Uygulamaları, 6. Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2018.

Gökçen, Gürbüz, Başak Ataman ve Cemal Çakıcı. Türkiye Finansal Raporlama Standartları Uygulamaları, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2016.

Gökçen, Gürbüz, Hakan Çelenk ve Emre Horasan. Yönetim Muhasebesi ve Uygulamaları, 2. Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2017.

Greuning, Hennie Van. International Financial Reporting Standards: A Practical Guide, The World Bank. Washington, 2009.

Greuning, Hennie Van. International Financial Reporting Standards: A Practical Guide, The World Bank. Washington, 2005.

KGK. Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Hesap Planı Taslağı (EK 2), www.kgk.gov.tr (erişim: 05.01.2020).

KGK. Görüş Talep Edilen Özel Hususlar (EK 3), www.kgk.gov.tr (erişim: 05.01.2020).

Zaif, Figen ve Salih Torun. Bileşik Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi, IAS-32 Kapsamında Finansal Tablolarda Sunumu, Gazi İktisat ve İşletme Dergisi, Cilt.1, Sayı.1, 2015. 43-5

KAYNAKLAR

Ataman, Başak, ve Hüseyin Akay. Uluslararası Muhasebe Standartları ve Türkiye'de Uygulanma Etkinliğine İlişkin Bir Araştırma, 2. Baskı. İstanbul: Türkmen Kitabevi, 2004.

Ataman, Başak. ve Gökçen, Gürbüz. Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı. Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2017.

Ataman, Başak, ve Evrim Özden. «Tek Düzen Hesap Planına Göre Hazırlanan Finansal Tabloların UFRS'ye Uyarlanması ve Rasyo Yöntemiyle Analizi.» Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı.44, Ekim 2009.

Ataman, Ümit. Genel Muhasebe, Muhasebede Dönemiçi İşlemler, Cilt 1. İstanbul: Türkmen Kitabevi, 2000.

Cavlak, Hakan, ve Yasin Cebeci. «Türkiye Muhasebe Standartları Kapsamında Karşılıkların BİST 30 Şirketlerinde Kullanımı.» 35. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, KKTC, 27 Nisan-1 Mayıs 2016.

Cebeci, Yasin ve Gökçen, Gürbüz. Gerçeğe Uygun Değer Hiyerarşisine İlişkin Borsa İstanbul'da İçerik Analizi. Journal of Research in Business: Cilt 4, Sayı 2, Aralık, 2019.

Gökçen, Gürbüz., Genel Muhasebe İlkeler ve Tekdüzen Hesap Planı Uygulamaları, 6. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2018.

Gökçen, Gürbüz, Başak Ataman ve Cemal Çakıcı. Türkiye Finansal Raporlama Standartları Uygulamaları, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2016.

Gökçen, Gürbüz., Çelenk, Hakan. ve Horasan, Emre. Yönetim Muhasebesi ve Uygulamaları, 2. Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2017.

Greuning, Hennie Van. International Financial Reporting Standards: A Practical Guide, The World Bank. Washington, 2009.

Greuning, Hennie Van. International Financial Reporting Standards: A Practical Guide, The World Bank. Washington, 2005.

KGK. www.kgk.gov.tr (erişim tarihi 14.01.2020).

KAYNAKLAR

Ataman, Başak, ve Hüseyin Akay. Uluslararası Muhasebe Standartları ve Türkiye'de Uygulanma Etkinliğine İlişkin Bir Araştırma, 2. Baskı. İstanbul: Türkmen Kitabevi, 2004.

Ataman, Başak. ve Gökçen, Gürbüz. Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı. Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2017.

Ataman, Başak, ve Evrim Özden. «Tek Düzen Hesap Planına Göre Hazırlanan Finansal Tabloların UFRS'ye Uyarlanması ve Rasyo Yöntemiyle Analizi.» Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı.44, Ekim 2009.

Ataman, Ümit. Genel Muhasebe, Muhasebede Dönemiçi İşlemler, Cilt 1. İstanbul: Türkmen Kitabevi, 2000.

Cavlak, Hakan, ve Yasin Cebeci. «Türkiye Muhasebe Standartları Kapsamında Karşılıkların BİST 30 Şirketlerinde Kullanımı.» 35. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, KKTC, 27 Nisan-1 Mayıs 2016.

Cebeci, Yasin ve Gökçen, Gürbüz. Gerçeğe Uygun Değer Hiyerarşisine İlişkin Borsa İstanbul'da İçerik Analizi. Journal of Research in Business: Cilt 4, Sayı 2, Aralık, 2019.

Gökçen, Gürbüz., Genel Muhasebe İlkeler ve Tekdüzen Hesap Planı Uygulamaları, 6. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2018.

Gökçen, Gürbüz., Çelenk, Hakan. ve Horasan, Emre. Yönetim Muhasebesi ve Uygulamaları, 2. Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2017.

Greuning, Hennie Van. International Financial Reporting Standards: A Practical Guide, The World Bank. Washington, 2009.

Greuning, Hennie Van. International Financial Reporting Standards: A Practical Guide, The World Bank. Washington, 2005.

KGK. www.kgk.gov.tr (erişim tarihi 14.01.2020).

UYGULAMADAN ÖRNEKLER İLE

FİNANSAL TABLOLAR ANALİZİ

Adem YILDIRIM

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-59-2

Dizgi: Adem YILDIRIM
Kapak Tasarım: Aslı AYRANCI

Baskı Tarihi: Ekim 2023

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

ÖNSÖZ

Muhasebe, ekonomik faaliyetlerin izlenmesi, kaydedilmesi ve yığın bilgiden anlamlı raporlar hazırlanarak analiz edilmesi olarak tanımlanabilir.

Dolayısıyla toplumun her kesimi az ya da çok muhasebeyle karşı karşıya gelmektedir. Bu kesimler muhasebe tarafından üretilmiş bilgileri kullanıp kararlar almaktadır. Kararlarına dayanak olan bilgi ne kadar güvenilir, ne kadar doğru ve kararın almasını kolaylaştırıcı olursa, muhasebe bilgisi o derece faydalı olacaktır.

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki yoğun değişimle birlikte ekonomik hayat daha bir karmaşık hale gelmiş, işletme büyüklükleri, ekonomik hacimler devasa boyutlara ulaşmış, işletmelerin durumlarını ölçme ve değerlendirmede muhasebeye daha fazla ihtiyaç duyulur olmuştur. Bu durum muhasebe uygulamalarında, güven ve kontrol konusunu ön plana çıkarmıştır.

Dünya çapında aynı muhasebe diliyle konuşabilmek için Uluslararası Finansal Raporlama Standartları uygulanmaya başlanmış, Bağımsız Denetimin kapsamı genişletilmiştir.

İşletmenin durumunu anlatan finansal tablolar bir çırpıda işletme hakkında değerlendirme yapmayı sağlayacak bilgi vermez. İşletmenin durumunun anlaşılabilmesi için, finansal tablolarda sunulan bilgi, finansal analiz teknikleri uygulanarak analiz edilir. Aynı finansal bilgiye farklı farklı teknikler uygulanarak bulunan sonuçlar, işletmenin geçmişi, sektör ile karşılaştırılıp, genel ekonomik yapı da dikkatte alınarak, işletmenin durumu hakkında bir yargının oluşması sağlanır.

Kitabın muhakkak kusurları olacaktır. Daha güzelini hazırlama gayretime, yapılacak eleştiriler destek olacaktır. Olumlu ya da olumsuz görüş ve önerileriniz için şimdiden teşekkürler...

Öğr.Gör. SMMM Adem YILDIRIM
ayildirim@uludag.edu.tr

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ _____ **VI**

İÇİNDEKİLER _____ **VIII**

I. BÖLÜM: FİNANSAL RAPORLAMANIN KURAMSAL YAPISI _____ **3**

1. İşletme ve Muhasebe _____ **3**

2. Muhasebe ve Finansal Raporlama _____ **4**

3. Muhasebe Bilgi Sistemi, Finansal Tablolar ve Finansal Analiz _____ **5**

4. Finansal Tabloların Çeşitleri _____ **10**

5. Finansal Analizin Ön Koşulları _____ **12**

5.1.Dolaylı Ön Koşullar _____ 12

5.2.Dolaysız Ön Koşullar _____ 12

5.3.Finansal Analizin Ön Koşulu: Finansal Tablolar Muhasebenin Kurallarına Göre Düzenlenmiş Olmalıdır. _____ 14

5.4. Muhasebenin Kurallarına Uymayan Finansal Tabloların Özellikleri _____ 17

6. Muhasebenin Temel Kavramları _____ **21**

6.1.Sosyal Sorumluluk Kavramı _____ 21

6.2. Kişilik Kavramı _____ 21

6.3. İşletmenin Sürekliliği Kavramı _____ 22

6.4. Dönemsellik Kavramı _____ 22

6.5. Parayla Ölçülme Kavramı _____ 23

6.6. Maliyet Esası Kavramı _____ 23

6.7. Tarafsızlık ve Belgelendirme Kavramı _____ 24

6.8. Tutarlılık Kavramı _____ 24

6.9. Tam Açıklama Kavramı _____ 24

6.10. İhtiyatlılık Kavramı _____ 25

6.11. Önemlilik Kavramı _____ 25

6.12. Özün Önceliği Kavramı _____ 26

7. Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri ve Mali Tabloların Özellikleri _____ **27**

7.1. Bilanço İlkeleri _____ 27

7.2. Gelir Tablosu İlkeleri _____ 32

8.Faydalı Finansal Bilginin Niteliksel Özellikleri _____ **33**

9.Finansal Tabloların Anlaşılırlığı _____ **34**

10. Finansal Tabloların Analize Hazır Hale Getirilmesi _____ **37**

11.Finansal Raporlama Kavramının Kapsamı: Finansal Tablo Mu? - Finansal Raporlama Mı? _____ **38**

2.BÖLÜM: FİNANSAL TABLOLARI GENEL OLARAK ANLAMA HESAP GRUPLARINI TANIMA _____ **41**

1. Çift Taraflı Muhasebe Kayıt Tekniği ve Tekdüzen Hesap Planının Genel Yapısı _ **41**

1.1. Çift Taraflı Muhasebe Kayıt Kayıt Tekniği 41
1.2. Hesap 43
1.3. Muhasebe Uygulama Genel Tebliği ve Tekdüzen Hesap Planının Genel Yapısı 44
1.4.Tekdüzen Hesap Planında Maliyet Hesapları (7/A Seçeneği) 45
1.5.Muhasebe Sürecinde Hesapların Kullanımı 46
2. Bilanço Analizi 47
2.1. Bilançonun Biçimsel Yapısı 47
2.2. Bilançoda Yer Alan Temel Kalemler (MSUGT'a Göre) 52
2.3. Bilançoda Yer Alan Özellikli Kalemler ve Özellikli Durumlar (MSUGT'a Göre) 58
3. Bilanço Analizinde Dikkate Alınacak Temel İlkeler, Gruplar ve Aralarındaki İlişki 61
3.1.Likidite ve Karlılık İlişkisi 61
3.2.Dönen Varlık – Kısa Vadeli Borç İlişkisi 61
3.3.İşletme (Çalışma) Sermayesi 62
3.4.İşletmenin Finansman Kaynakları İle Varlıkların Uyumu 64
4. Gelir Tablosu Analizi 65
4.1. Gelir Tablosunun Biçimsel Yapısı (MSUGT'a Göre) 65
4.3. Gelir Tablosunun Bilanço İle İlişkisi (MSUGT'a Göre) 69
4.4. Gelir Tablosunda Yer Alan Temel Kalemler (MSUGT'a Göre) 71
4.5. Gelir Tablosunda Raporlanmayan Kar: EBİT ve EBİTDA 72
5. Nakit Akış Tablosunun Biçimsel Yapısı ve Genel Değerlendirme 75
6. Öz Kaynak Değişim Tablosunun Biçimsel Yapısı ve Genel Değerlendirme 76
7.Bilanço, Gelir Tablosu, Nakit Akış Tablosu ve Öz Kaynak Değişim Tablosunun Birbiriyle İlişkisi 77
8.Finansal Tablolar İlk Bakışta Nasıl Okunur? 79
9. Mizan Finansal Tablo Mudur? Mizan ve Finansal Tablo İlişkisi 79
3.BÖLÜM: FİNANSAL TABLO ANALİZİNDE KULLANILAN TEKNİKLERE GENEL BAKIŞ (ANALİZ YÖNTEMLERİ) 85
1.Finansal Analiz Çeşitleri 85
2. Analiz Tekniklerine Neden İhtiyaç Duyulur? 86
3. Kaç Çeşit Analiz Tekniği Vardır? 86
4. Neden Farklı Analiz Teknikleri Aynı Anda Uygulanır? 87
5. Özet Olarak Analiz Teknikleri 87
5.1. Karşılaştırmalı Tablolar Analizi 87
5.2. Trend Analizi (Eğilim Yüzdeleri) 88
5.3. Dikey Analiz 88
5.4. Oran Analizi 89
6. Analiz Tekniklerinin Uygulanmasında İki Adım: Hesaplama ve Yorumlama 89
4.BÖLÜM: KARŞILAŞTIRMALI TABLOLAR ANALİZ TEKNİĞİ 93
1. Karşılaştırmalı Tablolar Analiz Tekniği Genel Değerlendirme 93
2. Karşılaştırmalı Tablolar Analiz Tekniğine Göre Finansal Tabloların Hazırlanması ve Hesaplamaların Yapılması 94

3. Karşılaştırmalı Tablolar Analiz Tekniğine Göre Hazırlanan Finansal Tabloların Yorum Esasları **97**

4. Karşılaştırmalı Tablolar Analiz Tekniği Çalışma Sorusu **99**

5.BÖLÜM: TREND ANALİZ TEKNİĞİ **109**

1. Trend Analiz Tekniği Genel Değerlendirme **109**

2. Trend Analiz Tekniğine Göre Hesaplamaların Yapılması ve Finansal Tabloların Hazırlanması **109**

3. Trend Analiz Tekniğine Göre Hazırlanan Finansal Tabloların Yorum Esasları **112**

4. Trend Analiz Tekniği Çalışma Sorusu **114**

6.BÖLÜM: DİKEY ANALİZ **121**

1. Dikey Analiz Tekniği Genel Değerlendirme **121**

2. Dikey Analiz Tekniğine Göre Hesaplamaların Yapılması ve Finansal Tabloların Hazırlanması **122**

2.1. Bilanço Dikey Yüzdelerinin Hesaplanması 122

2.2. Gelir Tablosu Dikey Yüzdelerinin Hesaplanması 124

2.3. Dikey Yüzdelerinin Dinamik ve Statik Analizde Kullanımı 126

2.4. İşletmenin Geçmiş Dönemleri İle Dikey Yüzdelerinin Karşılaştırmalı Sunumu 128

2.5. İşlemenin Diğer İşletmeler İle Dikey Yüzdelerinin Karşılaştırılmalı Sunumu 129

3. Dikey Analiz Tekniği Çalışma Sorusu **130**

7.BÖLÜM: ORAN ANALİZİ **139**

1. Oran Analiz Tekniği Genel Değerlendirme **139**

1.1. Oran Kavramı 139

1.2. Oran Analizinin Kullanımı ve Oranların Yorumu 140

1.3. Oranların Sınıflandırılması 142

2. Likidite Oranları **143**

2.1. Likidite Oranları Hakkında Genel Değerlendirme 143

2.2.Likidite; Dönen Varlıklar – İşletme Sermayesi, Net İşletme Sermayesi ve Kısa Vadeli Borçlar 144

2.2.Likidite Oranları 145

2.3.Cari Oran 147

2.4. Likidite Oranı 150

2.5.Nakit Oranı 151

2.6.Likitide Oranlarına Yardımcı Oranlar: Stok Bağımlılık Oranı, Faiz Karşılama Oranı ve Çabuk Oran 151

2.6.1.Stok Bağımlılık Oranı: 152

2.6.2.Çabuk Oran: 152

2.6.3.Faiz Karşılama Oranı 152

3. Faaliyet Oranları **153**

3.1.Alacak Devir Hızı ve Alacakların Ortalama Tahsil Süresi 154

3.2.Stok Devir Hızı ve Stok Bulundurma Süresi 155

3.3.Ticari Borç Devir Hızı ve Ticari Borç Ortalama Ödeme Süresi 157

3.4.Ortalama Etkinlik Süresi 157
3.5.Faaliyet (Nakit) Döngüsü 157
3.6.Aktif Devir Hızı 159
3.7.Öz Kaynak Devir Hızı 159
3.6.Likidite ve Faaliyet Oranları Örnek Uygulama: 160
4. Finansal (Mali) Yapı Oranları 163
4.1.Finansal Kaldıraç Oranı 163
4.2.Öz Kaynak Oranı 167
4.3. Finansman Oranı 167
4.4. Borç Oranı 168
4.5. Borçların Vadesi Oranı 168
4.6. Otofinansman Oranı 168
4.7. Sermaye Çarpanı Oranı (Sermaye Çarpanı) 168
5. Karlılık Oranları 169
5.1. Brüt Kar Oranı 170
5.2. Faaliyet Karı Oranı 170
5.3. Net Kar - Dönem Karı Oranı 170
5.4. Aktif (Varlıkların) Karlılığı Oranı 170
5.5. Özkaynak Karlılığı (Mali Rantabilite) Oranı 171
5.6. Duran ve Dönen Varlıkların Karlılığı Oranı 171
6. Piyasa Performans Oranları 172
6.1. Fiyat Kazanç Oranı 173
6.2. Piyasa Değeri / Defter Değeri Oranı (PD/DD Oranı 176
KAYNAKÇA 185

KAYNAKÇA

Kitap

1. AĞCA Ahmet, ALAGÖZ Ali, ERDOĞAN Melih, AZALTUN Murat, **Muhasebe Bilgi Yönetimi**, Anadolu Üniversitesi Yayın No: 2967, 2013,
2. AKGÜÇ Öztin, **Finansal Yönetim**, Avcıol Basım Yayın:7, 1998
3. AKDOĞAN Nalan, TENKER Nejat, **Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri**, Gazi Kitabevi, 13. Baskı, 2010
4. AKGÜÇ Öztin, **Mali Tablolar Analizi**, Avcıol Basım Yayın, 11. Baskı, 2005
5. AKGÜÇ Öztin, **Finansal Yönetim**, Avcıol Basım Yayın:7, 1998
6. AKGÜÇ Öztin, **Mali Tablolar Analizi**, 16. Baskı, Arayış Basım Yayın, 2017
7. AKSOY Ahmet, YALÇINER Kürşat, **İşletme Sermayesi Yönetimi**, Gazi Kitabevi,2005
8. ATAMAN Ümit, HACIRÜSTEMOĞLU Rüstem, **Muhasebe ve Finans Bilgileri,** Türkmen Kitabevi, 1999
9. ALPASLAN Nuri Çaykun, **İnşaat Yönetimi – Finansal Analiz**, Efe Akademi Yayınları, 2011
10. APAK Sudi, DEMİREL Engin, **Finansal Yönetim Cilt 2: Finansal Tablolar Analizi ve Yatırım Yönetimi**, Papatya Yayıncılık. 2. Baskı.2013
11. AYDIN Nurhan, ŞEN Mehmet, BERK Niyazi, **Finansal Yönetim – 1**, Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2577, 3. Baskı, 2014
12. BEYAZITLI Ercan, ÇELİK Orhan, GÜRDAL Kadir, **Genel Muhasebe**, Siyasal Kitabevi, 2015
13. BEKTÖRE Sabri, ÇÖMLEKÇİ Ferruh, SÖZBİLİR Halim, **Mali Tablolar Analizi**, Nisan Kitabevi, 2013
14. BÜKER Semih, AŞIKOĞLU Rıza, SEVİL Güven, **Finansal Yönetim**, Anadolu Üniversitesi Kütüphane Dökümatasyon Merkezi, 2. Baskı, 1997
15. CAN Halil, TUNCER Doğan, AYHAN Doğan Yaşar, **Genel İşletmecilik Bilgileri**, Siyasal Kitabevi, 12. Baskı, 2001
16. CEMALCILAR Özgül, ÖNCE Saime, **Muhasebenin Kuramsal Yapısı**, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir 1999
17. CEMALCILAR Özgül, BENLİGİRAY Yılmaz, SÜRMELİ Fevzi, **Genel Muhasebe**, Anadolu Üniversitesi Yayın No; 1341, Mayıs 2002

18. ÇABUK Adem, LAZOL İbrahim, **Mali Tablolar Analizi**, Ekin Kitabevi, 13. Baskı, 2013

19. ÇABUK Adem, BAŞAR A. Banu, SEVİM Şerafettin, KARAGÜL Arman Aziz, SAYILIR Özlem, EROL Cengiz, **Mali Analiz**, Anadolu Üniversitesi Yayını No: 3013, 1. Baskı, 2013

20. ÇETİNER Ertuğrul, **İşlemelerde Mali Analiz**, Gazi Kitabevi, 3. Baskı, 2000

21. DOKUR Şükrü, KAYGUSUZ Sait, **Finansal Muhasebe**, Dora Yayınları, 2. Baskı, 2009

22. ELMAS Bekir, **Finansal Analiz Uygulamaları**, İmaj Yayınevi, 2017

23. ELMAS Bekir ve Diğerleri, **Mali Tablolar Analizi**, Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, 2020

24. GÜNDOĞDU Aysel (Editör), GÜÇLÜ Okay ve Diğerleri, **Uygulamalı Finansal Tablolar Analizi**, Gazi Kitabevi, 2019

25. GÜCENME GENCOĞLU Ümit, **Finansal Tablolar Analizi**, Aktüel Yayınları, 6. Baskı, 2014

26. ITTELSON THOMAS R., **Finansal Raporları Anlama ve Hazırlama Kılavuzu Finansal Tablolar**, (Çeviri: Saime ÖNCE ve Diğerleri) Nobel Yayınları, 2017

27. KARAPINAR Aydın, AYIKOĞLU ZAİF Figen, **Finansal Analiz**, Gazi Kitabevi, 3. Baskı, 2013

28. KEPEKÇİ Celal **"Bağımsız Denetim",** Siyasal Kitabevi, 1996

29. KOÇ YALKIN Yüksel, **Genel Muhasebe İlkeler ve Uygulamalar**, Nobel Yayın Dağıtım,15. Baskı, 2006

30. KOÇ YALKIN Yüksel, **İşletmelerde Mali Analiz Teknikleri,** Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No: 482, 5. Baskı, 1981

31. LUECKE Richard, **Yöneticinin El Kitabı**, (Ümit ŞENSOY, Çeviri), İş Bankası Kültür Yayınları, 3. Basım, 2015

32. OKKA Osman, **Finansal Yönetim Teori ve Çözümlü Problemler**, Nobel Yayınları, 2010

33. ÖZGE ERSÖZ Olcay, ERSÖZ Süleyman, **İşletmelerde Bilgi Sistemleri**, Nobel Yayınları, 1. Basım, 2015

34. PEREK Ali Atilla, HAZIR Çağrı Aksoy, FAVÖK, Türkmen Kitabevi, 2016

35. SAYILGAN Güven, **İşletme Finansmanı**, Turhan Kitabevi, 4. Baskı, 2010

36. SARAÇ Mehmet, **Finansal Yönetim**, İstanbul Üniversitesi Açık Ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, Sf.61, Erişim Aralık 2020

37. SEVİLENGÜL Orhan, **Genel Muhasebe**, Gazi Yayınevi, 17. BASKI

38. SERTOĞLU Sabahattin, **Muhasebe**, Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayınları No: 7/1, 1971

39. SÜRMELİ Fevzi, BENLİGİRAY Yılmaz, **Genel Muhasebe**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2000

40. TANER Berna, **İşletmelerde Finansal Rasyo Örnekleri Analizi Ve Uygulama Örnekleri**, İlkem Ofset, İzmir, 1993

41. TANIŞ Veyis Naci, **Genel Muhasebe**, Karahan Kitabevi, 2010

42. TANDOĞAN Burhanettin, **Finansal Tablolar Analizi ve Finansman Yöntemlerinin Değerlendirilmesi**, İnegöl Ticaret Odası Yayını, 2002

43. TEKBAŞ Mehmet Şükrü ve Diğerleri, Finansal Yönetim ve Mali Analiz, SPL Lisanslama Sınavlarına Hazırlık, 30 Haziran, 2017

44. YÜCEL Göksel, GÖZÜM M.Sait, **Yönetim Kurulu Üyeleri İçin Finans,** Humanist Yayıncılık, 2015

45. YÜKÇÜ Süleyman ve Diğerleri, **Finansal Yönetim**, Vizyon Yayınları, 1999

46. YILDIRIM Adem, DOKUR Şükrü, BOZKURT Orhan, **Uluslararası Muhasebe Standartları Türkiye Uygulaması**, Dora Yayınları, 2014

Makale ve Diğer Yayınlar

47. ALTAN Mikail, ŞEKEROĞLU Gamze, Çalışma Sermayesi Finanslama Stratejilerinin Firma Karlılığı Üzerine Etkileri: İMKB'de Kayıtlı Firmalar Üzerinde Bir Araştırma, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı: 30, 2013, Sf. 224

48. AKTAN Bora, BODUR Bora, Oranlar Aracılığı İle Finansal Durumunuzu Nasıl Çözümlersiniz, Journal of Yasar University, Ocak 2006, Cilt:1 Sayı:1

49. AKTAŞ Ramazan, Değere Dayalı Yönetim ve Firma Değerinin Tespiti. SA ÜSEM Sürekli Eğitim Merkezi, 2012, 1—13, Sf.4

50. CANSEN Ege, "***FAVÖK'ü bırak VÖK'e bak***, 3 Ağustos 2013, http://www.hurriyet.com.tr/favok-u-birak-vok-e-bak-24448364, Erişim: 10.05.2019

51. Cengiz EROL, **İşletmelerin Finansal Başarımlarının Ölçümlenmesinde Faaliyetsel Yapıya Göre Hazırlanmış Nakit Akım Tablosu ve Rasyolarının Kullanımı**, İstanbul Üniversitesi işletme Fakültesi Dergisi, C: 17, S: 1 / Nisan 1988

52. ESEN Özgür M., "Hisse başına Kar," Seçmeler 2015 , İstanbul Muhasebe Enstitüsü, 2015, pp.181-208., Sf.181

53. EROL Cengiz, **İşletmelerin Finansal Başarımlarının Ölçümlenmesinde Faaliyetsel Yapıya Göre Hazırlanmış Nakit Akım Tablosu ve Rasyolarının**

Kullanımı, İstanbul Üniversitesi işletme Fakültesi Dergisi, C: 17, S: 1 / Nisan 1988

54. GÜLTEN Selçuk, ÖZÇALIK İsmail, Tekdüzen Hesap Planına Uygun Mali Tablolarda Mali Analiz Teknikleri, E-Kitap, 2015,Sf. 66, Erişim: 05.05.2017, www.muhasebeanaliz.com

55. KALMIS Halis, "Geleneksel Finansal Raporlama, Muhasebeden Beklentiler Ve Sorunlar", Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 2007, Cilt 1 Sayı 2, sf. 139,142

56. KARADENİZ Erdinç, KAHİLOĞULLARI Selda, **Beş Yıldızlı Otel İşletmelerinde Finansal Oranların Kullanımı: Akdeniz Bölgesi'nde Bir Araştırma,** Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi/ Journal of Travel and Hospitality Management 10 (3), 2013, 84-106.

57. KUTLU Taha, Mali Analiz Yöntemlerinin İller Bankası Hasılat Paylaşım İhalelerinde Uygulanabilirliği, İller Bankası Anonim Şirketi Uzmanlık Tezi, 2018, Sf, 14-35

58. SÜMER Haluk, PEREK Ali Atilla, Bilançolarda Cari Oranın Önemi Ve Hesaplanması, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi (Muvu) 2013 – 1,Cilt:6, Sayı:1,

59. YÜCEL Göksel, "Gelir Tablosu" İfadesi Kesinlikle Değiştirilmelidir, https://gokselyucel.wordpress.com/2012/08/08/gelir-tablosu-ifadesi-kesinlikle-degistirilmelidir/

60. YÜCEL Göksel, ADİLOĞLU Burcu, Mali Tablolar Ve Uçan Daireler, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi (MÖDAV) Mart 2012, 2012/1 Sayı 14, Sf.143-160,

61. YÜCEL Göksel, Sunum: Finansal Raporlama, Nakit Akış Tablosu ve Fon Akışı Tablosu, 12.12.2017, Bursa SMMMO, Erişim: 15.11.2020, https://www.youtube.com/watch?v=d4VOBTaB4Hc,

62. YILDIRIM Adem, DOKUR Şükrü, BOZKURT Orhan, Muhasebe Politikası Değişikliği ve Hataların Düzeltilmesinin Finansal Raporlamaya Etkisi, Vergi Dünyası Dergisi, Sayı 394, Haziran 2014

63. TMS 8: Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerinde Değişiklikler ve Hatalar

64. https://www.finnet.com.tr/f2000/finansalanaliz/SektorOran.aspx, Erişim:15.11.2017

FİNANSAL YÖNETİME GİRİŞ

Prof. Dr. Murat Yıldırım

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-89-8

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ağustos 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

Birinci Bölüm:
Finansal Yönetime Giriş 1
1.1. Finans ve Finansın Alt Faaliyet Alanları 1
1.2. Finans Yöneticisi ve Şirket Organizasyonundaki Yeri 3
1.3. İşletme Çeşitleri 4
1.4. Temsil Sorunu 6
1.5. Kurumsal Yönetim 7
1.6. Etik Kurallar 9
1.7. Finansal Yönetimin Diğer Disiplinler ile İlişkisi 9
1.8. İşletme Finansmanında Finansal Piyasaların Rolü ve Önemi 11
Bölüm Çalışma Soruları 14

İkinci Bölüm:
Finansal Tabloların İncelenmesi 19
2.1. Finansal Tabloların Tanımı ve Özellikleri 19
2.2. Bilanço (Finansal Durum Tablosu) 20
2.2.1. İşletmenin Amortisman Politikası 22
2.2.2. İşletmenin Net İşletme Sermayesi Düzeyi 22
2.2.3. İşletmenin Likidite Durumu 23
2.2.4. Varlıkların Finansmanında Borç veya Öz Kaynak Kullanımı 23
2.2.5. Varlıkların ve Kaynakların Defter Değeri ile Piyasa Değeri Arasındaki Fark 25
2.3. Gelir Tablosu (Kâr/Zarar Tablosu) 26
2.4. Nakit Akım Tablosu 27
2.5. Serbest Nakit Akımı 30
2.6. Öz Kaynaklar Değişim Tablosu 32
Bölüm Çalışma Soruları 33

Üçüncü Bölüm:
Finansal Analiz ve Finansal Analiz Teknikleri 37
3.1. Finansal Analiz 37
3.2. Finansal Analiz Türleri 38
3.2.1. Kapsamına Göre Finansal Analiz Çeşitleri 38
3.2.2. Amaç Bakımından Analiz 39
3.2.3. Analizi Yapanın Durumuna Göre Analiz 41
3.3. Finansal Analiz Teknikleri 42
3.3.1. Oran Analizi 42
3.3.2. Karşılaştırmalı Tablolar Analizi 59
3.3.3. Dikey Analiz 60
3.3.4. Trend Analizi 61
Bölüm Çalışma Soruları 64

Dördüncü Bölüm:
Paranın Zaman Değeri 73
4.1. Paranın Zaman Değeri 73
4.2. Paranın Gelecek Değerinin Hesaplanmasına İlişkin İşlemler 74
4.2.1. Basit Faiz Hesaplamaları 74
4.2.2. Bileşik Faiz Hesaplamaları 75
4.3. Efektif Faiz Oranı 77
4.4. Reel Faiz Oranı 78
4.5. Vergi Sonrası Faiz Oranı 78
4.6. Faiz Oranın Hesaplanması 79
4.7. Dönem Sayısının Hesaplanması 79
4.8. Eşit Olmayan Nakit Akımlarının Gelecek Değeri 79
4.9. Eşit Nakit Akımlarının (Anüite) Gelecek Değeri 80
4.10. Bugünkü Değer Hesaplamaları 82
4.11. Eşit Olmayan Nakit Akımlarının Bugünkü Değeri 83
4.12. Eşit Nakit Akımlarının (Anüite) Bugünkü Değeri 84
Bölüm Çalışma Soruları 86

Beşinci Bölüm:
Başabaş Noktası ve Kaldıraç Analizleri 91
5.1. Başabaş Noktası ve Kaldıraç Analizleri 91
5.2. Başabaş Noktası Analizi 92
5.2.1. Başabaş Noktası Hesaplama Yöntemleri 96
5.2.2. Hedef Kâr Üzerinden Başabaş Noktasının Hesaplanması 98
5.2.3. Nakit Başabaş Noktasının Hesaplanması 98
5.2.4. Çok Sayıda Ürünün Üretilmesi Durumunda Başabaş Noktasın Analizi 99
5.2.5. Doğrusal Olmayan Başabaş Noktası 100
5.2.6. Faaliyeti Durdurma Noktası 101
5.3. Kaldıraç Analizleri 101
5.3.1. Faaliyet Kaldıraç Analizi 102
5.3.2. Finansal Kaldıraç Analizi 106
5.3.3. Bileşik Kaldıraç Analizi 109
Bölüm Çalışma Soruları 111

Altıncı Bölüm:
Finansal Planlama ve Finansal Planlama Araçları 115
6.1. Finansal Planlama 115
6.2. Finansal Planlama Türleri 116
6.3. Finansal Planlamayı Etkileyen Değişkenler 116
6.4. Finansal Planlamada Kullanılan Faktörler 117
6.5. Finansal Planlama Araçları 118
6.5.1. Proforma Bilanço 118
6.5.2. Proforma Gelir Tablosu 132
6.5.3. Nakit Bütçesi 132
Bölüm Çalışma Soruları 136

Yedinci Bölüm: 145
İşletme Sermayesi ve İşletme Sermayesi Unsurlarının Yönetimi 145
7.1. İşletme Sermayesi 145
7.2. İşletme Sermayesi İhtiyacını Etkileyen Faktörler 146
7.3. İşletme Sermayesi Türleri 147

7.4. Faaliyet ve Nakit Dönüş Süresi....148
7.5. İşletme Sermayesi İhtiyacının Belirlenmesi....150
7.6. İşletme Sermayesi Finanslama Stratejileri....151
7.7. İşletme Sermayesi Finanslama Stratejilerinin Likidite, Risk ve Kârlılık İlişkisi....154
7.8. Nakit ve Nakit Yönetimin Önemi....156
7.8. İşletmelerde Tutulan Nakit Miktarını Etkileyen Faktörler....158
7.9. Nakit Yönetiminde Etkinliği Artırıcı İşlemler....160
7.10. Optimum Nakit Gereksiniminin Belirlenmesi....161
7.10.1. Baumol Modeli (Envanter Modeli)....162
7.10.2. Miller-Orr Modeli....164
7.10.3. Beranek Modeli....166
7.11. Alacakların Yönetimi....167
7.12. Stokların Yönetimi....168
7.12.1. Stok Maliyetleri ve Optimum Stok Miktarının Belirlenmesi....169
7.12.2. Emniyet Stoku ve Sipariş Verme Noktaları....171
Bölüm Çalışma Soruları....173

Sekizinci Bölüm:
Sabit Varlık Yatırımları ve Belirlilik Şartları Altında Sabit Varlık Yatırım Kararlarının Değerlendirme Yöntemleri....179
8.1. İşletme Varlıkları Arasında Sabit Varlıklar ve Önemi....179
8.2. Yatırımların Değerlendirilmesinde İhtiyaç Duyulan Veriler....181
8.3. Sabit Varlık Yatırımlarının Değerlendirilmesinde Kullanılan Yöntemler....182
8.3.1. Paranın Zaman Değerinin Dikkate Almayan Yöntemler....183
8.3.1.1. Yatırımın Kârlılığı Yöntemi....183
8.3.1.2. Geri Ödeme Süresi Yöntemi....184
8.3.2. Paranın Zaman Değerini Dikkate Alan Yöntemler....186
8.3.2.1. İskonto Edilmiş Geri Ödeme Süresi Yöntemi....186
8.3.2.2. Net Bugünkü Değer Yöntemi....186
8.3.2.3. Kârlılık Endeksi Yöntemi....193
8.3.2.4. İç Verim Oranı Yöntemi....194
Bölüm Çalışma Soruları....198

Dokuzuncu Bölüm:
Finansman Kaynaklarının Yönetimi, Kısa ve Orta Vadeli Finansman Kaynakları....205
9.1. Finansman Kaynaklarının Yönetimi....205
9.2. Kısa Vadeli Finansman Kaynakları....208
9.2.1. Satıcı Kredileri....208
9.2.2. Ticari Banka Kredileri....210
9.2.3. Faktoring....211
9.2.4. Finansman Bonosu....215
9.2.5. Barter....215
9.2.6. Avanslar ve Tahakkuklar....216
9.2.7. Menkulleştirme....216
9.3. Orta Vadeli Finansman Kaynakları....216
9.3.1. Orta Vadeli Banka Kredileri....217
9.3.2. Orta Vadeli Satıcı Kredileri....218
9.3.3. Orta Vadeli Tahviller....219
9.3.4. Sigorta Şirketlerinin Orta Vadeli Kredileri....219
9.3.5. Forfaiting....219
9.3.6. Leasing (Finansal Kiralama)....221
Bölüm Çalışma Soruları....226

Onuncu Bölüm:
Uzun Vadeli Finansman Kaynakları 231
10.1. Uzun Vadeli Finansman Kaynakları 231
10.2. Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar 232
10.2.1. Kalkınma Bankaları Tarafından Sağlanan Uzun Vadeli Krediler 233
10.2.2. Banka Dışı Finans Kurumlarından Sağlanan Uzun Vadeli Krediler 234
10.2.3. Uzun Vadeli Tahviller 234
10.2.4. Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar 240
10.3. Öz Kaynakla Finansman 241
10.3.1. Küçük ve Halka Kapalı Şirketlerin Öz Kaynakla Finansmanı 242
10.3.2. Halka Açık Şirketlerin Öz Kaynakla Finansmanı 243
10.3.3. Hisse Senedi Türleri 244
10.3.4. Halka Arz Yoluyla Finansman 245
10.3.5. Otofinansman Yoluyla Finansman 247
Bölüm Çalışma Soruları 250

On Birinci Bölüm:
İşletmelerde Kâr Payı Dağıtımı, Politikaları ve Ödeme Şekilleri 253
11.1. Kâr Payı Dağıtımı ve Kâr Payı Dağıtımının Önemi 253
11.2. Kâr Payı Dağıtım Politikasını Etkileyen Faktörler 255
11.2.1. Yasal Düzenlemeler 255
11.2.2. Ortakların Vergi Durumu 256
11.2.3. İşletmenin Likidite Durumu 256
11.2.4. İşletmenin Borçlanma Yeteneği 257
11.2.5. İşletmenin Finansman Gereksinimi 257
11.2.6. Kâr Payı Dağıtımında İstikrar 257
11.2.7. Ortakların Kontrol Yetkisini Koruma 257
11.2.8. Enflasyon 257
11.2.9. Sermaye Piyasalarına Girme Olasılığı 258
11.3. Kâr Payı Dağıtımına İlişkin Teorik Görüşler 258
11.3.1. Temettü İlintisizliği Teorisi 258
11.3.2. Eldeki Kuş Teorisi 260
11.3.3. Müşteri Etkisi Yaklaşımı 262
11.3.4. Sinyal Etkisi Yaklaşımı 262
11.3.5. Artık Kâr Yaklaşımı 263
11.4. Kâr Payı Ödeme Uygulamaları 263
11.5. Kâr Payı Dağıtım Şekilleri 264
11.6. Enflasyon ve Kâr Payı Dağıtım Politikası 266
11.7. Kâr Payı Dağıtım Politikası ve Kâr Payı Dağıtım Tablosu Örneği 267
Bölüm Çalışma Soruları 272

On İkinci Bölüm:
Sermaye Maliyeti ve Ağırlıklı Ortalama Sermaye Maliyeti 275
12.1. Sermaye Maliyeti ve Sermaye Maliyetini Etkileyen Faktörler 275
12.2. Kısa Vadeli Kaynakların Sermaye Maliyeti 277
12.3. Orta Vadeli Kaynakların Sermaye Maliyeti 277
12.4. Uzun Vadeli Kaynakların Sermaye Maliyeti 278
12.4.1. Uzun Vadeli Yabancı Kaynakların Sermaye Maliyeti 278
12.4.2. Öz Kaynakların Sermaye Maliyeti 282
12.5. Ağırlıklı Ortalama Sermaye Maliyeti 286
12.6. Marjinal Sermaye Maliyeti 287
Bölüm Çalışma Soruları 288

On Üçüncü Bölüm:
Sermaye Yapısı ve Sermaye Yapısı Kuramları 293
13.1. Sermaye Yapısı ve Sermaye Yapısını Etkileyen Faktörler 293
13.2. Sermaye Yapısı ile İlgili Yaklaşımlar 295
13.2.1. Net Gelir Yaklaşımı 295
13.2.2. Net Faaliyet Geliri Yaklaşımı 296
13.2.3. Geleneksel Yaklaşım 298
13.2.4. Modigliani-Miller (MM) Yaklaşımı 299
13.3. Sermaye Yapısına İlişkin Diğer Yaklaşımlar 300
13.3.1. Vergi Faktörü Kuramı 300
13.3.2. Finansal Sıkıntı Maliyetleri Kuramı 300
13.3.3. Bilgi Çarpıklığı (Asimetrik Bilgi) Kuramı 301
13.3.4. Temsil Maliyetleri Kuramı 301
13.3.5. Dengeleme Kuramı 302
13.3.6. Finansal Hiyerarşi Kuramı 302
13.4. Optimal Sermaye Yapısının Belirlenmesi 303
13.5. Optimal Sermaye Yapısının Belirlenmesinde Hisse Başına Kâr Analizi 304
Bölüm Çalışma Soruları 308

On Dördüncü Bölüm:
İşletmelerde Finansal Başarısızlık 311
14.1. İşletmelerde Başarısızlık Kavramı ve Finansal Başarısızlık 311
14.2. Finansal Başarısızlığın Nedenleri 315
14.2.1. Finansal Başarısızlığın İçsel Nedenleri 315
14.2.2. Finansal Başarısızlığın Dışsal Nedenleri 318
14.3. İşletme Başarısızlığında Krizlerin Etkileri 319
14.4. Başarısızlıktan Kurtulmak İçin Alınabilecek Tedbirler 321
14.4.1. Sermaye Yapısının Güçlendirilmesi 321
14.4.2. İşletmenin Alacaklıları ile Anlaşması 322
14.4.3. İşletmenin Yeniden Yapılandırılması 323
14.4.4. İşletmenin Faaliyetlerine Son Vermesi veya İşletmenin Devredilmesi 323
14.5. İşletmelerde Finansal Başarısızlığın Önceden Tahmin Edilmesi 324
14.5.1. Altman Modeli 325
14.5.2. Beaver Modeli 325
14.5.3. Springate Modeli 326
14.5.4. Weibel Modeli 327
14.5.5. Fulmer Modeli 327
Bölüm Çalışma Soruları 329

On Beşinci Bölüm:
Türev Ürünler ve Piyasaları 333
15.1. Türev Ürün ve Piyasalarının Ortaya Çıkışı 333
15.2. Türev Ürünlerin Kullanım Amaçları 334
15.3. Türev Piyasalarında Pozisyon 335
15.4. Türev Piyasalarında İşlem Göre Türev Ürünleri 336
15.4.1. Forward Sözleşmeleri 337
15.4.2. Futures Sözleşmeleri 340
15.4.3. Opsiyon Sözleşmeleri 342
15.4.4. Swap Sözleşmeleri 346
Bölüm Çalışma Soruları 351

On Altıncı Bölüm:
Uluslararası Şirketlerde Finansal Yönetim 355
16.1. Finansal Piyasaların Küreselleşmesi ve Uluslararası Finansman 355
16.2. Uluslararası Şirketlerin Ortaya Çıkışı 356
16.3. Uluslararası Şirketlerin Çalışma Sermayesi Yönetimi 358
16.3.1. Uluslararası Şirketlerde Nakit Yönetimi 358
16.3.2. Uluslararası Şirketlerde Alacakların Yönetimi 363
16.3.3. Uluslararası Şirketlerde Stokların Yönetimi 365
16.3.4. Uluslararası Şirketlerde Kısa Vadeli Kaynak Yönetimi 366
16.4. Uluslararası Şirketlerde Sermaye Bütçelemesi ve Kaynak Yönetimi 368
16.4.1. Uluslararası Şirketlerde Sermaye Bütçelemesi 368
16.4.2. Uluslararası Şirketlerde Kaynak Yönetimi 371
Bölüm Çalışma Soruları 375

Ekler:
Paranın Zaman Değeri (Faktörü) Tabloları 379
Ek-1: Gelecek Değer Faiz Faktörü Tablosu 380
Ek-2: Anüitelerin Gelecek Değer Faiz Faktörü Tablosu 381
Ek-3: Bugünkü Değer İskonto Faktörü Tablosu 382
Ek-4: Anüitelerin Bugünkü Değer İskonto Faktörü Tablosu 383

KAYNAKÇA 385

KAYNAKÇA

Ağırbaş, İ., (2020). Sağlık Kurumlarında Finansal Yönetim ve Maliyet Analizi, 2. Baskı Siyasal Kitapevi, Ankara,

Akgüç, Ö., (1998). Finansal Yönetim, 7. Baskı, Muhasebe Enstitüsü Eğitim ve Araştırma Vakfı, Yayın No:17, İstanbul

Aksoy, A. ve Yalçıner K., (2008). İşletme Sermayesi Yönetimi, 4. Baskı Gazi kitapevi, Ankara

Aktaş, R., (1997). Mali Başarısızlık (İşletme Riski) Tahmin Modelleri, İş Bankası Kültür Yayınları, Doğuş Matbaacılık, Ankara

Aydın, N., Başar M. ve Coşkun, M. (2015). Finansal Yönetim, Detay Yayıncılık, Ankara

Ayrıçay, Y., (2020). Çok Uluslu İşletmelerde Çalışma Sermayesi Yönetimi, Finansal Yönetim, Ed. Bekir Elmas, Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Erzurum

Berk, N., (2010). Finansal Yönetim, Türkmen Kitabevi, İstanbul

Brealey, R. A., Myerss, S. C., & Allen, F. (2006). Principles of Corporate Finance (8th ed.). New York: McGraw-Hill Irwin.

Brigham, E. F., & Gapensky, L. C. (1997). Financial Management Theory and Practice. USA: The Dreyden Pres.

Büker, S., Aşıkoğlu, R. ve Sevil, G., (2018). Finansal Yönetim, Sözkesen Matbaacılık, Ankara

Ceylan, A.ve Korkmaz, T., (2014). Finansal Teknikler, Ekin Kitapevi, Bursa,

Ceylan, A.ve Korkmaz, T., (2017). İşletmelerde Finansal Yönetim, Ekin Kitapevi, Bursa,

Doğukanlı, H., (2015). Uluslararası Finans 4. Baskı, Karahan Kitabevi, Adana

Elmas, B., (2020). Türev Ürünler, Finansal Yönetim, Ed. Bekir Elmas, Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Erzurum

Erdoğan, M., (2011) Finansal Yönetim, 2. Baskı, Aktif Yayınevi, Ankara

Gereklioğlu D. H., (2013). İşletme Finansı (Excel Çözümlü Örneklerle). Seçkin Yayıncılık.

Gitman, L. J., (2003). Principles of Managerial Finance (10th ed.). London: Pearsen Education Hill.

Gürsoy, C.T., (2014). Finansal Yönetimin Temelleri, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul

İçerli, M. Y., ve Akkaya, G. C., (2006). "Finansal Açıdan Başarılı Olan İşletmelerle Başarısız Olan İşletmeler Arasında Finansal Oranlar Yardımıyla Farklılıkların Tespiti", Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 413-421.

Karacan, S., ve Savcı, M., (2011). "Kriz Dönemlerinde İşletmelerin Mali Başarısızlık Nedenleri", Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 39-54.

Mutlu, E. C., (2005). Uluslararası İşletmecilik: Teori ve Uygulama (2. baskı). Beta Basım Yayım, İstanbul

Okka, O., (2015). İşletme Finansmanı, Nobel Yayın Dağıtım, İstanbul

Polat, M., (2020). Çok Uluslu İşletmelerde Sermaye Bütçelemesi ve Kaynak Yönetimi, Finansal Yönetim, Ed. Bekir Elmas, Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Erzurum

Poyraz, E., (2008). Finansal Yönetim, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa

Ross, A., Westefield, W., & Jafee, J. (2005). Corporate Finance, 7 th ed., Singapore: Mc Graw Hill.

Sarıaslan, H. ve Erol, C., (2014). Finansal Yönetim – Kavramlar, Kurumlar ve İlkeler-(2. Baskı). Siyasal Kitabevi, Ankara

Sarıkovanlık, V., (2016). FINANCE / Finans, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, İstanbul

Sayılgan, G., (2019). İşletme Finansmanı, 8. Baskı, Siyasal Kitapevi, Ankara

Seyidoğlu, H., (2015). Uluslararası Finans, Geliştirilmiş 6. Baskı, Güzem Yayınları, İstanbul

Seyidoğlu, H., (2002). Ekonomik Terimler Ansiklopedik Sözlük, 3. Baskı, Güzem Yayınları, İstanbul
Shapiro, A, C., (2003). Multinational Financial Management, John Wiley & Sons, Seventh Edition, California
Sucu, M., Kul, F., (2020). Finans Matematiği, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara
Türko, M., (1999). Finansal Yönetim, Alfa Yayınevi, İstanbul
Tükenmez, M., (1999). "Kâr Dağıtım Politikaları", Finansal Yönetim, Vizyon Eğitim Danışmanlık Ltd.Şti.,
Usta, Ö., (2014). İşletme Finansı ve Finansal Yönetim, Detay Yayıncılık, Ankara
Uzun, E., (2005). "İşletmelerde Finansal Başarısızlığın Teorik Olarak İrdelenmesi", Muhasebe ve Finansman Dergisi, 158-168.
Uzunoğlu, S., (2020). Para ve Döviz Piyasaları, Literatür Yayıncılık, İstanbul.
Yalama, A., Polat, Ç., Meriç, E., ve Sayır, Ö., (2012). Girişim Finansmanı, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir
Yalçıner, K. (2008). Uluslararası Finansman, Gazi Kitabevi, Ankara
https://www.azquotes.com/
https://www.bing.com
https://www.tobb.org.tr/BilgiErisimMudurlugu/Sayfalar/KurulanKapananSirketistatistikleri.php

.

FRAKTAL PİYASA HİPOTEZİNE TEORİK VE UYGULAMALI BİR YAKLAŞIM: BORSA İSTANBUL İÇİN MF-DFA UYGULAMASI

DR.ÖĞR.ÜYESİ MÜNEVVERE YILDIZ
DOÇ.DR. KENAN İLARSLAN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-41-6

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Şubat 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
FRAKTAL GEOMETRİ ve FİNANS

1. FRAKTAL TANIMI VE TEORİK ÇERÇEVESİ 7
   1.1. TEMEL KAVRAMLAR VE TANIMLAR 7
      1.1.1. Fraktal 7
   1.2. BAZI ÖZEL FRAKTAL YAPILAR 12
      1.2.1. Sierpinski Üçgeni 13
      1.2.2. Koch Kar Tanesi 15
   1.3. FRAKTAL YAPILARIN ÖZELLİKLERİ 17
      1.3.1. Kendine Benzerlik 17
      1.3.2. Fraktal Boyut 18
      1.3.3. Tekrarlama Yöntemleri 22
2. FİNANSAL ZAMAN SERİLERİNİN FRAKTAL YAPISI 23

İKİNCİ BÖLÜM
PİYASA ETKİNLİĞİ VE İLGİLİ TEORİLER

1. PİYASA ETKİNLİĞİ 27
   1.1. ETKİNLİK TÜRLERİ 32
      1.1.1. Operasyonel Etkinlik 32
      1.1.2. Tahsis Etkinliği 32
      1.1.3. Fiyat Etkinliği 33
   1.2. PİYASA ETKİNLİĞİNİN ÖNEMİ 34
      1.2.1. Hisse Alımını Teşvik Etmek 34
      1.2.2. Şirket Yöneticilerine Doğru Sinyaller Vermek 34
      1.2.3. Kaynak Tahsisine Yardımcı Olmak 35
2. PİYASA ETKİNLİĞİ İLE İLGİLİ HİPOTEZLER (TEORİLER) 35
   2.1. ETKİN PİYASA HİPOTEZİ (EPH) 35
   2.1.1. EPH'ye Göre Piyasaların Sınıflandırılması 41
      2.1.1.1. Zayıf Formda Piyasa Etkinliği 41
      2.1.1.2. Yarı Güçlü Formda Piyasa Etkinliği 43

2.1.1.3. Güçlü Formda Piyasa Etkinliği 45
2.1.2. EPH'ye Yönelik Eleştiriler 46
2.2. ADAPTİF PİYASA HİPOTEZ (APH) 48
2.3. FRAKTAL PİYASA HİPOTEZİ (FPH) 56
2.3.1. Fraktal Piyasa Hipotezinin Varsayımları 60
2.3.2. Fraktal Piyasa Hipotezi ile Etkin Piyasa Hipotezinin Karşılaştırılması 62

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
TÜRKİYE'DE FRAKTAL PİYASA HİPOTEZİNİN MF-DFA YAKLAŞIMI İLE TEST EDİLMESİ: 2000-2021 BİST 100 ÖRNEĞİ

1. İLGİLİ LİTERATÜR İNCELEMESİ 69
2. EKONOMETRİK METODOLOJİ 80
2.1. AMAÇ 80
2.2. VERİ SETİ 80
2.3. MF-DFA YÖNTEMİ UYGULAMA AŞAMALARI 82
2.3.1. Getiri Serisinin Hesaplanması 82
2.3.2. STL Ayrıştırma 85
2.3.3. MF-DFA Metodolojisi 88

SONUÇLAR VE ÖNERİLER 101

Kaynakça 105

EKLER 123

Kaynakça

Akın, I. (2020). Adaptif piyasa hipotezi, Edi: M. F. Buğan, Davranışsal finans içinde (79-98), Ankara: Gazi Kitabevi

Akihiko Noda (2021). On the evolution of cryptocurrency market efficiency, Applied Economics Letters, 28 (6), 433-439.

Alekneviciene, V., Klasauskaite, V. ve Alekneviciūte, E. (2022). Behavior of calendar anomalies and the adaptive market hypothesis: evidence from the Baltic stock markets, Journal of Baltic Studies, 53 (2), 187-210.

Almudhaf, F. (2018). Predictability, price bubbles, and efficiency in the Indonesian stock market, Bulletin of Indonesian Economic Studies, 54, 1, 113-124

Altunöz, U. (2016). Borsa İstanbul da zayıf formda etkin piyasa hipotezinin testi: Bankacılık sektörü örneği, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9 (43), 1619-1625.

Al-Yahyaee, K. H., Mensi, W. ve Yoon, S.M. (2018). Efficiency, multifractality, and the long-memory property of the Bitcoin market: A comparative analysis with stock, currency, and gold markets, Finance Research Letters, 27, 228-234.

Anagnostidis, P., Emmanouilides, C. ve Varsakelis, C. (2016). Has the 2008 financial crisis affected stock market efficiency? The case of Eurozone. Phys. A Stat. Mech. Appl. 2016, 447, 116–128.

Apopo, N. ve Phiri, A. (2021). On the (in)efficiency of cryptocurrencies: have they taken daily or weekly random walks? Heliyon, 7, e06685.

Arnold, G. ve Lewis, D. (2019). Corporate financial management, United Kingdom: Pearson Publishing

Aslan, A. ve Çipe, B. (2021). Kripto para piyasasında zayıf formda etkinlik sınaması, Gaziantep Üniversitesi İİBF Dergisi, 3 (2), 75-90.

Atan, S. D., Özdemir, Z. A. ve Atan, M. (2009). Hisse senedi piyasasında zayıf formda etkinlik: İMKB üzerine ampirik bir ça-

lışma, Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 24 (2), 33-48.
Aygören, H. (2008). İstanbul menkul kıymetler borsasının fractal analizi, Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 23 (1), 125-134.
Bacon, F. W. ve Howell, W.W.N. (2921). COVID-19 and the health industry: A test of market efficiency, Journal of Applied Business and Economics, 23 (6), 60-67.
Baish, J.W. ve Jain, R.K. (2000). Fractals and cancer. Cancer Research, 60(14), 3683–3688.
Bal, H., Algan, N., Erdoğan, E. ve Tekin, İ. (2021). Etkin piyasa hipotezinin zayıf formunun Türkiye'de bankacılık sektörü için test edilmesi, Çukurova Üniversitesi İİBF Dergisi, 25 (2), 327-345
Balkan, E. ve Uyar, U. (2022). The fractal structure of cds spreads: Evidence from the OECD countries, Romanian Journal of Economic Forecasting, 25 (1), 106-121.
Barnsley, M.F. (1988). Fractals everwhere (second addition), Morgan Kaufmann An Imprint of Elsevier, San Francisco, United States of America.
Başarır, Y. Ve Serel, A. (2021). Türkiye döviz piyasasında etkin piyasalar hipotezinin davranışsal finans açısından tespiti, Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 19 (3), 77-93
Batista, A. R. A., Maia, U. ve Romero, A. (2018). Stock market under the 2016 Brazilian presidential impeachment: A test in the semi-strong form of the efficient market hypothesis, Revista Contabilidade e Financas, 29 (78), 405-417.
Batty, M. ve Longley, P.A. (1987). Fractal-based description of urban form, Environ Plann B, 14(2):123–134. doi:10.1068/b140123
Batty, M. ve Longley, P.A. (1994). Fractal cities: a geometry of form and function, Academic Press (1994).
Bektur, Ç. ve Aydın, M. (2019). Borsa İstanbul ve alt endekslerinde zayıf formda piyasa etkinliğinin analizi: Fourier yaklaşımı, Akademik İncelemeler Dergisi, 14(2), 59-76.
Benbachir, S. ve El Alaoui, M. (2011). A multifractal detrended fluctuation analysis of the Moroccan stock exchange, International Research Journal of Finance and Economics, 78, 6-17.

Berke, B., Özcan, B. Ve Dizdarlar, H. I. (2014). Döviz piyasasının etkinliği: Türkiye için bir analiz, Ege Akademik Bakış, 14 (4), 621-636.

Berner, R. (2019). Adaptive markets: financial evolution at the speed of thought by Andrew Lo, Business Economics, 54, 89-91.

Blackledge, J. ve Lamphiere, M. A. (2022). Review of the fractal market hypothesis for trading and market price prediction, Mathematics, 10, 117, 1-46.

Buğan, M. F., Çevik, E. İ., Çevik, N. K. ve Yıldırım, D. Ç. (2021). Testing adaptive market hypothesis in global Islamıc stock markets: Evidence from Markov-Switching ADF test, bilimname, 44 (1), 425-449

Burhan, H. A. ve Acar, E. (2021). Adaptive market hypothesis and return predictability: A hidden markov model application in Borsa Istanbul, Sosyoekonomi, 29(48), 31-58.

Cajueiro, D. O. ve Tabak, B. M. (2004). Evidence of long range dependence in Asian equity markets: The role of liquidity and market restrictions. Physica A: Stat. Mech. Appl., 342, 656-664.

Cajueiro, D.O. ve Tabak, B.M. (2007). Long-range dependence and multifractality in the term structure of LIBOR interest rates, Physica A: Stat. Mech. Appl., 373, 603-614.

Cao, G. ve Ling, M. (2022). Asymmetry and conduction direction of the interdependent structure between cryptocurrency and US dollar, renminbi, and gold markets, Chaos, Solitons and Fractals, 155, 111671.

CFI, (2023). Inefficient market, Corporate Finance Institute, https://corporatefinanceinstitute.com/resources/wealth-management/inefficient-market/, Erişim: 03.01.2023.

Chalamandaris, G. (2020). Assessing the relevance of an information source to trading from an adaptive markets hypothesis perspective, Quantitative Finance, 20 (7), 1101-1122.

Chauhan, Y., Kumar, S. ve Pathak, R. (2017). Stock liquidity and stock prices crash-risk: Evidence from India. The North American Journal of Economics and Finance, 41, 70–81. doi: 10.1016/j.najef.2017.04.003

Chen, S. P. ve Hu, L. Y. (2010). Multifractal spectrum analysis of nonlinear dynamical mechanisms in China's agricultural futures markets, Physica A, 389, 1434-1444.

Cheong, C. W., Cherng, L. M., Zhi, L. C. ve Huai, Z. Y. (2021). Do general elections affect fractal structure of stock market? Journal of Statistics and Management Systems, 24 (5), 951-964.

Choudhry, M., Joannas, D., Landuyt,G., Pereira, R. ve Pienaar, R. (2010). Capital market instruments analysis and valuation, UK: Palgrave Macmillan.

Cleveland, R.B., Cleveland, W.S., McRae, J.E. ve Terpenning, I. (1990). STL: A seasonal-trend decomposition procedure based on loess. J. O_. Stat. 1990, 6, 3–73.

Coa, G., Coa, J. ve Xu, L. (2013). Asymmetric multifractal scaling behavior in the Chinese stock market: Based on asymmetric MF-DFA, Physica A, 392, 797-807.

Correia, C., Flynn,D., Uliana,E., Wormald, M. ve Dillon, J. (2015). Financial management, South Africa: Juta and Company.

Cowles III, A. (1933). Can stock market forecasters forecast?, Econometrica, 1 (3), 309-324.

Çanakcı, M. (2021). Empirical analysis of weak form efficiency evidence from the housing market in Turkey: Macroeconomic glance. Journal of Economics Business and Political Researches, 6(14), 130-141.

da Silva Filho, A.C., Maganini N.D. ve de Almeida, E.F. (2018). Multifractal analysis of Bitcoin market. Physica A: Statistical Mechanics and its Applications, 512, 954-967.Dar, A. B., Bhanja, N. Ve Tiwari, A. K. (2017). Do global financial crises validate assertions of fractal market hypothesis?, Int Econ Econ Policy, 14, 153-165.

Dhankar, R.S. (2020). Risk-return relationship and portfolio management, India: Springer Nature.

Dritsaki, C. (20122). The random walk hypothesis and correlation in the Visegrad countries emerging stock markets, The Romanian Economic Journal, 14 (40), 25-56.

Edgar, G. (2008). Measure, topology, and fractal geometry, Springer Science Business Media, LLC, New York, USA.

El Alaoui, M. (2017). Price–volume multifractal analysis of the Moroccan stock market, Physica A, 486, 473-485.

Erdaş, M.L. (2020). Examining the validity of the weak and semi-strong market efficiencies at the global Islamic stock markets: Evidence linear and nonlinear unit root tests and bo-

otstrap causality approach, Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi, 55(4), 2168-2189.

Erdös, P. ve Ormos, M. (2010). Random walk theory and the weak-form efficiency of the US art auction prices, Journal of Banking & Finance, 34, 1062-1076.

Ertaş, F. C. ve Özkan, O. (2018). Piyasa etkinliği açısından adaptif piyasa hipotezi'nin test edilmesi: Türkiye ve ABD hisse senedi piyasaları örneği, Finans Politik & Ekonomik Yorumlar, 642, 23-40.

Eyüboğlu, K., ve Kızıltoprak, G. (2022). Metal emtia piyasalarında zayıf formda etkinliğin incelenmesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 24(2), 605-618.

Eyüpoğlu, K. ve Eyüpoğlu, S. (2020). Borsa İstanbul endekslerinde adaptif piyasa hipotezinin geçerliliğinin test edilmesi, Journal of Yasar University, 2020, 15/59, 642-654.

Falconer, K. (2003). Fractal geometry: mathematical foundations and applications (second addition), John Wiley & Sons, Ltd.

Fama, E. (1970). Efficient capital markets: A review of theory and empirical work, The Journal of Finance, 25 (2), 383-417.

Fama, E.F. (1965). Random walks in stock market prices, Financial Analysts Journal, 21 (5), 55-59.

Ferreira, P. (2018). Long-range dependencies of Eastern European stock markets: A dynamic detrended analysis. Physica A: Stat. Mech. Appl., 505, 454-470.

Fraz, A. ve Hassan, A. (2016). Testing information efficiency using random walk model: Empirical evidence from Karachi stock exchange, Journal of Managerial Sciences, 10 (2), 249-266.

Gbanador, M. A. (2021). An empirical test for semi-strong form efficient market hypothesis of the Nigeria stock market, Asian Journal of Economics, Business and Accounting, 21(23): 42-53.

Gemici, E. (2021). Adaptif piyasa hipotezinin Asya-Pasifik ülkelerinde test edilmesi, Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 13 (24), 129-142

Ghazani, M. M. ve Jafari, M. A. (2021a). Cryptocurrencies, gold, and WTI crude oil market efficiency: a dynamic analysis based on the adaptive market hypothesis, Financial Innovation, 7 (29), 1-126.

Ghazani, M. M. ve Jafari, M. A. (2021b). The efficiency of CO2 market in the phase III EU ETS: analyzing in the context of a dynamic approach. Environ Sci Pollut Res 28, 61080-61095.

Glazier, J.A., Raghavachari, S., Berthlesen, C.L. ve Skolnick, M.H. (1995). Reconstructing phylogeny from the multifractal spectrum of mitochondrial DNA. Physical Review E 51: 2665-2668.

Gorski, A. Z., Drodz, S. ve Septh, J. (2002). Financial multifractality and its subtleties: An example of DAX, Physica A: Stat. Mech. Appl., 316, 496-510.

Gu, D. ve Huang, J. (2019). Multifractal detrended fluctuation analysis on high-frequency SZSE in Chinese stock market, Physica A, 521, 225-235.

Gu, R. ve Zhang, B. (2016). Is efficiency of crude oil market affected by multifractality? Evidence from the WTI crude oil market, Energy Economics, 53, 151-158.

Gu, R., Chen, H. ve Wang, Y. (2010). Multifractal analysis on international crude oil markets based on the multifractal detrended fluctuation analysis, Physica A: Stat. Mech. Appl., 389, 2805-2815.

Guidi, F., Gupta, R. ve Maheshwari, S. (2011). Weak-form market efficiency and calendar anomalies for Eastern Europe Equity Markets. Journal of Emerging Market Finance, 10(3) 337–389. DOI: 10.1177/097265271101000304

Gümüş, E. (2020). BİST ulusal 100 endeksinde aşırı tepki hipotezinin incelenmesi, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 88, 297-312.

Hacınlıyan, A. S. ve Kandıran, E. (2015). Fractal analysis of stock exchange indices in Turkey, AJIT-e: Online Academic Journal of Information Technology, 6 (18), 7-20.

Hacısalihoğlu, H.H. (2017). Fraktal Geometri, Ertem Basım Yayın Dağıtım San.Ltd.Şti., Çankaya, Ankara.

Hall, S., Foxon, T.J. ve Bolton, R. (2017). Investing in lowcarbon transitions: energy finance as an adaptive market, Climate Policy, 17:3, 280-298.

Han, C., Wang, Y. ve Ning, Y. (2019). Analysis and comparison of the multifractality and efficiency of Chinese stock market: Evidence from dynamics of major, indexes in different boards, Physica A, 528, 121305

Han, C., Wang, Y. ve Xu, Y. (2020). Nonlinearity and efficiency dynamics of foreign exchange markets: evidence from multifractality and volatility of major exchange rates. Economic Research-Ekonomska Istraživanja, 33:1, 731-751, DOI:10.1080/1331677X.2020.1734852

He, L. Y. ve Chen, S. P. (2010). Are crude oil markets multifractal? Evidence from MF-DFA and MF-SSA perspectives, Physica A, 389, 3218-3229.

Higgins, R. C., Koski, J. L. ve Mitton, T. (2023). Analysis for financial management, New York: McGraw Hill.

Hkiri, B., Bejaoui, A., Gharib, C., ve AlNemer, H. A. (2021). Revisiting efficiency in MENA stock markets during political shocks: evidence from a multi-step approach, Heliyon, 7, e08028, 1-17.

Huang, M., Shao, W. ve Wang, J. (2023). Correlations between the crude oil market and capital markets under the Russia–Ukraine conflict: A perspective of crude oil importing and exporting countries, Resources Policy, 80, 103233.

Ikeda, T. (2017). A fractal analysis of world stock markets', Economics Bulletin, 37 (3), 1514-1532.

İçigen, F. K. ve Kayalı, M.M. (2022). Adaptif piyasa hipotezi kapsamında getiri öngörülebilirliği ile piyasa koşulları arasındaki ilişkinin incelenmesi: BIST 100 endeksi örneği, Finans Politik & Ekonomik Yorumlar, 659, 135-160.

Jiang, J. ve Li, H. (2020). A new measure for market efficiency and its application, Finance Research Letters, 34, 101235.

Jiang, Z. Q., Xie, W.J. ve Zhou, W.X. (2014). Testing the weak-form efficiency of the WTI crude oil futures market, Physica A, 405, 235-244.

Kang, H. J., Lee, S. G. ve Park, S. Y. (2022). Information efficiency in the cryptocurrency market: The efficient-market hypothesis, Journal of Computer Information Systems, 62 (3), 622-631.

Kantelhardt, J.W., Zschiegner, S. A., Koscielny-Bunde, E., Havlin, S., Bunde, A. ve Stanley, H. E. (2002). Multifractal detrended fluctuation analysis of nonstationary time series. Physica A: Stat. Mech. Appl., 316, 87-114.

Karademir, F. ve Evci, S. (2020). Borsa İstanbul'da zayıf formda piyasa etkinliğinin test edilmesi: Sektörel çerçevede bir analiz, BMIJ, 8 (1), 82-100.

Karakaya, A., ve Atukalp, M. E. (2022). Türkiye'deki bankaların hisse senedi getirilerinde fraktal piyasa hipotezinin testi. Hacettepe University Journal of Economics and Administrative Sciences, 40 (2), 316-342.

Karan, M. B. (2004). Yatırım analizi ve portföy yönetimi, Ankara: Gazi Kitapevi.

Karaömer, Y. (2022). Investigation of fractal market hypothesis in emerging markets: Evidence from the MINT stock markets, Organizations and Markets in Emerging Economies, 13 (2), 467–489

Kayani, S., Ayub,U. ve Jadoon, I. A. (2019). Adaptive market hypothesis and artificial neural networks: Evidence from Pakistan, Global Regional Review, 4 (2), 190-203.

Kenkel, N. C. ve Walker, D.J. (1996). Fractals in the biological sciences. Coenoses, 11(2), 77–100. http://www.jstor.org/stable/43461170

Khan, A.Q. ve Ikram, S. (2010). Testing semi-strong form of efficient market hypothesis in relation to the impact of foreign institutional investors' (FII's) investments on Indian capital market, International Journal of Trade, Economics and Finance, 1 (4), 373-379.

Khuntia, S. ve Pattanayak, J. K. (2018). Adaptive market hypothesis and evolving predictability of Bitcoin, Economics Letters, 167, 26-28.

Khuntia, S., Pattanayak, J. K. ve Hiremath, G. S. (2018). Is the foreign exchange market efficiency adaptive? The empirical evidence from India, Journal of Asia-Pacific Business, 19 (4), 261-285.

Korkmaz, T., Başaran, Ü. Ve Çevik, E. İ. (2010). Yaz saati uygulaması anomalisinin İMKB 100 endeks getirisine etkisinin test edilmesi, Ege Akademik Bakış, 10 (4), 1139. 1153.

Krishnan, P., Periasamy, M. N. (2022). Testing of semi–strong form of efficiency: An empirical study on stock market reaction around dividend announcement, Intern. Journal of Profess. Bus. Review, 7 (2), 01-18.

Kristjanpoller, W. ve Minutolo, M. (2021). Asymmetric multifractal cross-correlations of the price of electricity in the US with crude oil and the natural gas, Physica A, 572, 125830

Kristjanpoller, W., Bouri, E. Ve Takaishi, T. (2020). Cryptocurrencies and equity funds: Evidence from an asymmetric multifractal analysis, Physica A, 545, 123711.

Kristoufek, L. (2013). Fractal markets hypothesis and the global financial crisis: Wavelet power evidence, Scientific Reports, 3, 2857.

Krzysztofik, W.J. (2017). Fractals in antennas and metamaterials applications. Fractal Analysis - Applications in Physics, Engineering and Technology. doi: 10.5772/intechopen.68188

Kumar, A. S., Jayakumar, C. ve Kamaiah, B. (2017). Fractal market hypothesis: Evidence for nine Asian forex markets, Ind. Econ. Rev., 52, 181-192.

Kumar, A. ve Anandarao, S. (2021). Efficient or adaptive? Evidence from Indonesian forex market, J Public Affairs., 21, 1-12.

Kumar, A., Soni, R., Hawaldar, I.T., Vyas, M. ve Yadav, V. (2020). The testing of efficient market hypotheses: A study of India pharmaceutical industry, International Journal of Economics and Financial Issues, 10 (3), 208-216

Kumar, D. (2017). Market efficiency in Indian exchange rates: Adaptive market hypothesis, Theoretical Economics Letters, 2018, 8, 1582-1598.

Lahmiri, S. (2017). Multifractal analysis of Moroccan family business stock returns, Physica A, 486 (2017) 183–191.

Lahmiri, S., Bekiros, S. ve Bezzina, F. (2022). Evidence of the fractal market hypothesis in European industry sectors with the use of bootstrapped wavelet leaders singularity spectrum analysis, Chaos, Solitons and Fractals, 165, 1-6.

Laib, M., Telesca, L. ve Kanevski, M. (2018). Long-range fluctuations and multifractality in connectivity density time series of a wind speed monitoring network. Chaos, 2018, 28, 033108.

Laib, M., Telesca, L. ve Kanevski, M. (2019). Multifractal detrended fluctuation analysis, Package MF-DFA, Version 1.1, R Programme.

Lekhal, M. ve Oubani, A. E. (2020). Does the adaptive market hypothesis explain the evolution of emerging markets efficiency? Evidence from the Moroccan financial market, Heliyon, 6, 1-12.

Li, D. Y., Nishimura,Y. ve Men, M. (2014). Fractal markets: Liquidity and investors on different time horizons, Physica A, 407, 144-151.

Li, M. ve Huang, Y. (2014). Hilbert–Huang Transform based multifractal analysis of China stock market, Physica A, 406, 222-229.

Li, S., Li, J., Lu, X. Ve Sun, Y. (2022). Exploring the dynamic nonlinear relationship between crude oil price and implied volatility indices: A new perspective from MMV-MFDFA, Physica A, 603, 127684.

Li, S., Xu, N. Ve Hui, X. (2020). International investors and the multifractality property: Evidence from accessible and inaccessible market, Physica A, 559, 125029.

Li, Z. ve Lu, X. (2011). Multifractal analysis of China's agricultural commodity futures markets, Energy Procedia, 5, 1920-1926.

Liu, G., Yu, C. P., Shiu, S. N., Shih, I. T. (2022). The Efficient market hypothesis and the fractal market hypothesis: Interfluves, fusions, and evolutions, SAGE Open, January-March, 1-8.

Liu, S., Ynag, L. ve Gu, R. (2023). Can the introduction of stock index futures stabilize the volatility of the stock market? Evidence from the Chinese stock market, International Review of Economics and Finance 85 (2023) 44–58

Liu, X., Zhou, X., Zhu, B. Ve Wang, P. (2020). Measuring the efficiency of China's carbon market: A comparison between efficient and fractal market hypotheses, Journal of Cleaner Production, 271, 1-8.

Lo, A. (2004). The adaptive markets hypothesis: Market efficiency from an evolutionary perspective, The Journal of Portfolio Management, 30 (5), 15-29

Lo, A. (2005). Reconciling efficient markets with behavioural finance: The adaptive markets hypothesis, Journal of Investment Consulting, 7, 21-44.

Lo, A. W. (2017). Adaptive markets financial evolution at the speed of thought, New Jersey: Princeton University Press.

Lobao, J. Ve Costa, A. (2022). The week-of-the-year effect and the Adaptive markets hypothesis: evidence from a new database, Revista Galega de Economía, 31(3), 1-17.

Lopez-Martin, C. (2022). Dynamic analysis of calendar anomalies in cryptocurrency markets: Evidences of adaptive market

hypothesis, Spanish Journal of Finance and Accounting, doi: 10.1080/02102412.2022.2131239.

Lu, X., Clements-Croome, D. Ve Viljanen, M. (2012). Fractal geometry and architecture design: case study review. Chaotic Modeling and Simulation (CMSIM) 2: 311-322.

Lumby, S. ve Jones, C. (2019). Corporate finance, UK: Cengage Learning

Maciel, L. (2021). A new approach to portfolio management in the Brazilian equitymarket: Does assets efficiency level improve performance? The Quarterly Review of Economics and Finance, 81, 38-56.

Mackey, A. M. ve Bacon, F. W. (2017). Signaling with stock issues and repurchases: A test of semi strong form market efficiency, Journal of Business and Behavioral Sciences, 29 (1), 34-44.

Mandacı, P. E., Taşkın, F. D. ve Ergün, Z. C. (2019). Adaptive market hypothesis, International Journal of Economics and Business Administration, 7 (4), 84-101.

Mandelbrot, B. (1963). The variation of certain speculative prices. The Journal of Business, 36 (4), 394-419.

Meng, K. ve Li, S. (2021). The adaptive market hypothesis and high frequency trading. PLoS ONE, 16 (12), e0260724.

Mensi, W., Hamdi, A., Shahzad, S. J. H., Shafiullah, M. ve Al-Yahyaee, K. H. (2018). Modeling cross-correlations and efficiency of Islamic and conventional banks from Saudi Arabia: Evidence from MF-DFA and MF-DXA approaches, Physica A, 502, 576-589.

Mensi, W., Sensoy, A., Vo, X. V. ve Kang, S. H. (2022). Pricing efficiency and asymmetric multifractality of major asset classes before and during COVID-19 crisis, North American Journal of Economics and Finance, 62, 101773, 1-18.

Mensi, W., Tiwari, A. K. ve Al-Yahyaee, K. H. (2019). An analysis of the weak form efficiency, multifractality and longmemory of global, regional and European stock markets, The Quarterly Review of Economics and Finance, 72, 168-177.

Mensi, W., Tiwari, A. K. Ve Yoon, S. M. (2017). Global financial crisis and weak-form efficiency of Islamic sectoral stock markets: An MF-DFA analysis, Physica A, 471, 135-146.

Mensi, W., Vo, X. V., Kang, S. H. (2022). Upward/downward multifractality and efficiency in metals futures markets: The

impacts of financial and oil crises, Resources Policy, 76, 102645, 1-18.

Metescu, A. M. (2022). Fractal market hypothesis vs. efficient market hypothesis: Applying the R/S analysis on the Romanian capital market, Journal of Public Administration, Finance and Law, 23, 199-209.

Miloş, L. R., Hatiegan, C., Miloş, M. C., Barna, F. M. ve Botoc, C. (2020). Multifractal detrended fluctuation analysis (MF-DFA) of stock market indexes: Empirical evidence from seven central and eastern european markets, Sustainability, 12, 535, 1-15.

Mishkin, F. S. (2019). The economics of money, banking, and financial markets, 12th Edition, Pearson Education: UK.

Moradi, M., Nooghabi, M. J. Ve Rounaghi, M. M. (2019). Investigation of fractal market hypothesis and forecasting time series stock returns for Tehran Stock Exchange and London Stock Exchange, Int J Fin Econ., 26, 662-678.

Morales, J., Tercero, V., Camacho-Vallejo, J. F., Cordero, A. E., Nerio, L. E. L. ve Almaguer, F. J. (2016). Trend and fractality assessment of Mexico's stock exchange, Applied Mathematics and Computation, 285, 103-113.

Moralı, T. ve Uyar, U. (2018). Kıymetli metaller ve piyasanın fraktal analizi, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11(3),2203-2218.

Mosteanu, N. R., Faccia, A., Torrebruno, G. ve Torrebruno, F. (2019). The newest intelligent financial decisions tool: fractals. A smart approach to assess the risk, The Business and Management Review, 10 (2), 89-97.

Murcio R., Masucci A.P., Arcaute E. ve Batty M. (2015). Multifractal to monofractal evolution of the London street network, Physical Review E 92.

Musciotto, F., Marotta, L., Piilo, J. ve Mantegna, R. N. (2018). Long-term ecology of investors in a financial market, Palgrave Communications, 4 (92), 1-12.

Mynhardt, H. R., Plastun, A. ve Inna, M. (2014). Behavior of financial markets efficiency during the financial market crisis: 2007-2009, MPRA Paper, No. 58942, https://mpra.ub.uni-muenchen.de/58942/

Naeem, M. A., Farid, S., Ferrer, R. ve Shahzad, S. J. H. (2021). Comparative efficiency of green and conventional bonds

pre- and during COVID-19: An asymmetric multifractal detrended fluctuation analysis, Energy Policy, 153, 112285

Naeem, M. A., Yousaf, I., Karim, S., Tiwari, A. K., Farid, S. (2023). Comparing asymmetric price efficiency in regional ESG markets before and during COVID-19, Economic Modelling 118 (2023) 106095, 1-13.

Nakamura, T. Ve Small, M. (2007). Tests of the random walk hypothesis for financial data, Physica A, 377, 599-615.

Nalın, H.T. ve Güler, S. (2015). Testing the random walk hypothesis: An application in the BRIC countries and Turkey, The Romanian Economic Journal, 18 (55), 129-148.

Nan, Z. ve Kaizoji, T. (2019). Market efficiency of the bitcoin exchange rate: Weak and semi-strong form tests with the spot, futures and forward foreign exchange rates, International Review of Financial Analysis, 64, 273-281.

Ningrum, M.L. ve Risman, A. (2022). Semi-strong efficient market hypothesis in dividend announcements at Indonesıa stock exchange (IDX), The EUrASEANs: journal on global socio-economic Dynamics, 2 (33), 23-34.

Noreen, U., Shafique, A., Ayub, U. ve Saeed, S. K. (2022). Does the adaptive market hypothesis reconcile the behavioral finance and the efficient market hypothesis?, Risks, 10, 1-14.

Norouzzadeh, P. ve Rahmani, B. A. (2006). A multifractal detrended fluctation description of Iranian rial-US dollar exchange rate. Physica A: Stat. Mech. Appl., 367, 328-336.

Obalade, A. A. (2021). Investigating adaptive behavior in the foreign exchange market: ZAR versus USD and CNY, Investment Management and Financial Innovations, 18 (2), 391-401.

Özkan, O. (2020). Adaptif piyasalar hipotezi: Türkiye finansal piyasaları üzerine bir inceleme, Ankara: Gazi Kitapevi

Özkan, O. (2021). Döviz piyasalarının davranışlarını açıklamada etkin piyasalar hipotezi ile adaptif piyasalar hipotezinin karşılaştırılması: BRICS-T ülkeleri üzerine ampirik bir çalışma, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 89, 221-236.

Panas, E. ve Ninni, V. (2010). The distribution of London metal exchange prices: A test of the fractal market hypothesis, European Research Studies, 13 (2), 193-210.

Pansera, F. (1994). Fractals and cancer. Med Hypotheses, 42(6), 400.

Peng, C.K., Havlin, S., Stanley, H.E. ve Goldberger, A.L. (1995). Quantification of scaling exponents and crossover phenomena in nonstationary heartbeat time series. Chaos, 5, 82–87.

Peters, E. (1991). Chaos and order in the capital markets, a new view of cycles, prices, and market volatility. New York: John Wiley & Sons.

Peters, E. (1994). Fractal market analysis, applying Chaos Theory to investment, and economics, New York: John Wiley & Sons.

Plastun, A. (2017). Behavioral finance market hypotheses, Edi: H. Kent Baker, Greg Filbeck, Victor Ricciardi, Financial behavior players, services, products, and markets içinde (439-459), UK: Oxford University Press.

Poncet, P. ve Portait, R. (2022). Capital market finance: An introduction to primitive assets, derivatives, Portfolio Management and Risk, Switzerland: Springer Nature.

Rachev, S. T. ve Veron, A. (1999). CED Model for asset returns and fractal market hypothesis, Mathematical and Computer Modelling, 29, 23-36.

Ramirez, S.C., Arellano, P. L. C. ve Rojas, O. (2015). Adaptive market efficiency of agricultural commodity futures contracts, Contaduría y Administración, 60, 389-401.

Rohra, N. ve Anita (2021). Mergers and acquisitions in the Bombay stock exchange: Testing for market efficiency using panel regression, Asia-Pacific Journal of Management Research and Innovation, 17(3–4), 103–114.

Ross, S. A., Westerfield, R. W., Jordan, B. D., ve Roberts, G. S. (2005). Fundementals of corporate finance, Canada: McGraw-Hill.

Rostami, V., Hamed, K., ve Mahdis, S. (2022). The effect of managerial myopia on the adjustment speed of the company's financial leverage towards the optimal leverage, Journal of Risk and Financial Management, 15, 581, 1-12.

Saha, K., Madhavan, V. ve Chandrashekhar, G. R. (2021). Relative efficiency of equity ETFs: An adaptive market hypothesis perspective, Applied Economics Letters, 28 (14), 1202-1207.

Sakarya, Ş., Zeren, F. ve Akkuş, H.T. (2018). Zayıf formda piyasa etkinliğinin katılım endekslerinde test edilmesi: Türkiye

üzerine bir uygulama, AKÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 20 (1), 101-113.

Sala, N. (2002). Fractals in architecture: Some examples. Fractals in Biology and Medicine, Basel AG: Springer.

Samuelson, P. (1965). Proof that properly anticipated prices fluctuate randomly, Industrial Management Review, 6, 41-49.

Sedivy, R. ve Mader, R.M. (1997). Fractals, chaos, and cancer: Do they coincide?. Cancer Investigation, 15:6, 601–607. DOI: 10.3109/07357909709 047603

Shahid, M.N. ve Sattar, A. (2017). Behavior of calendar anomalies, market conditions and adaptive market hypothesis: Evidence from Pakistan stock exchange, Pakistan Journal of Commerce and Social Sciences, 11 (2), 471-504.

Shahzad, S. J. H., Nor, S. M., Mensi, W. ve Kumar, R. R. (2017). Examining the efficiency and interdependence of US credit and stock markets through MF-DFA and MF-DXA approaches, Physica A, 471, 351-363.

Shavandi, A. ve Khedmati, M. (2022). A multi-agent deep reinforcement learning framework for algorithmic trading in financial markets, Expert Systems With Applications, 208, 118124, 1-13.

Shi, F., Broussard, J.P.ve Booth, G.G. (2022). The complex nature of financial market microstructure: the case of a stock market crash. Journal of Economic Interaction and Coordination, https://doi.org/10.1007/s11403-021-00343-4

Siokis, F. M. (2013). Multifractal analysis of stock exchange crashes, Physica A, 392, 1164-1171.

Smith, G. ve Rogers, G. (2006). Variance ratio tests of the random walk hypothesis for South African stock futures, South African Journal of Economics, 74 (3), 410-421

Smith, T.G., Marks, W.B., Lange, G.D., Sheriff, W.H. ve Neale, E.A. (1989). A fractal analysis of cell images. Journal of Neuroscience Methods, 27, 173-180.

Sönmez, F. E. (2021). Etkin piyasa hipotezinin geçerliliği: G7 ülkeleri örneği, Yönetim ve Ekonomi, 28 (1), 67-82.

Srivastav, A. K. (2023). Inefficient market, https://www.wallstreetmojo.com/ inefficient-market/, Erşim: 10.01.2023.

Takahashi, M. (1989). A fractal model of chromosomes and chromosomal DNA replication. Journal of Theoretical Biology, 141: 117-136.

Telli, Ş. ve Chen, H. (2021). Multifractal behavior relationship between crypto markets and Wikipedia-Reddit online platforms, Chaos, Solitons and Fractals, 152, 111331.

Trung, D. P. T. Ve Quang, H. P. (2019). Adaptive market hypothesis: Evidence from the Vietnamese stock market, J. Risk Financial Manag. 2019, 12 (81), 1-16.

Tuyon, J. ve Ahmad, Z. (2016). Behavioural finance perspectives on Malaysian stock market efficiency, Borsa Istanbul Review, 16-1 (2016) 43-61.

Tweneboah, G., Asamoah, M. E. ve Junior, P. O. (2021). On exchange rate predictability and Adaptive market hypothesis in South Africa, Journal of African Business, DOI: 10.1080/15228916.2021.1975488

Ural, M. ve Demireli, E. (2009). Hurst üstel katsayısı aracılığıyla fraktal yapı analizi ve İMKB'de bir uygulama, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 23 (2), 243-255.

Varghese, G. ve Madhavan, V. (2019) Nonlinear dynamics in crude oil benchmarks: An AMH perspective, Applied Economics Letters, 26 (21), 1798-1801

Wang, G.J., Xie, C., Chen, S. ve Han, F. (2014). Cross-Correlations between energy and emissions markets: New evidence from fractal and multifractal analysis, Mathematical Problems in Engineering, 1-13.

Wang, H. Y. ve Wang, T. T. (2018). Multifractal analysis of the Chinese stock, bond and fund markets, Physica A, 512, 280-92.

Wang, W., Liu, K. ve Qin, Z. (2014). Multifractal analysis on the return series of stock markets using MF-DFA method. In: Liu, K., Gulliver, S.R., Li, W., Yu, C. (eds) Service Science and Knowledge Innovation. ICISO 2014. IFIP Advances in Information and Communication Technology, vol 426. Springer, Berlin, Heidelberg. https://doi.org/10.1007/978-3-642-55355-4_11

Wang, Y., Wang, J., Guo, Y., Wu, X. ve Wang, J. (2011). FMH and its application in Chinese stock market. Edi: Lin, S., Huang, X., Advanced research on computer education, simulation and modeling CESM 2011 içinde (349-355), Berlin: Springer.

Wang, Y., Wei, Y. ve Wu, C. (2011). Analysis of the efficiency and multifractality of gold markets based on multifractal detrended fluctuation analysis, Physica A: Stat. Mech. Appl., 390, 817-827.

Weron, A. ve Weron, R. (2000). Fractal market hypothesis and two power-laws, Chaos, Solitons and Fractals, 11, 289-296.

Xu, J., Chao, Y. ve Chen, R. (1994), Fractal Geometry Study of DNA Binding Proteins, Journal of Theoretical Biology, 171(3), 239-249.

Yalçın, Ç.K., Çevik, Y.E. ve Tanrıöven, C. (2022). Yüksek frekanslı işlemler sonrası Borsa İstanbul'da piyasa etkinliğinin test edilmesi. Hitit Sosyal Bilimler Dergisi, 15(1), 100-119.

Yang, Z. (2005). Co-integration of housing prices and property stock prices: Evidence from the Swedish market, Journal of Property Research, 22 (1), 1-17.

Yılmaz, K. N. (2019). ARCH ve GARCH modelleriyle Standard & Poors 500 endeksinde rassal yürüyüş ve piyasa etkinliğinin analizi, İşletme Araştırmaları Dergisi, 11 (3), 1559-1574.

Yücel, Ö. (2016). Finansal piyasa etkinliği: Borsa İstanbul üzerine bir uygulama, International Reviews of Economics and Management, 4 (3), 107-123.

Zebendea, G. F., SantosDias, R.M.T. ve deAguiar, L. C. (2022). Stock market efficiency: An intraday case of study about the G-20 group, Heliyon, 8, e08808.

Zengin, H. ve Kurt, S. (2004). İMKB'nin zayıf ve yarı güçlü formda etkinliğinin ekonometrik analizi, Öneri Dergisi, 6 (21), 145-152.

Zhang, G. ve Li, J. (2018). Multifractal analysis of Shanghai and Hong Kong stock markets before and after the connect program, Physica A, 503, 611-622.

Zhang, S., Guo, Y., Cheng, H. ve Zhang, H. (2021). Cross-correlations between price and volume in China's crude oil futures market: A study based on multifractal approaches, Chaos, Solitons and Fractals, 144, 110642.

Zhang, Y., Chan, S., Chu, J., ve Shih, S. (2022). The adaptive market hypothesis of Decentralized finance (DeFi), Applied Economics, doi:10.1080/00036846.2022.2133895

Zhu, H. ve Zhang, W. (2018). Multifractal property of Chinese stock market in the CSI 800 index based on MF-DFA approach, Physica A, 490, 497-503.

GAYRİMENKUL DANIŞMANININ PUSULASI

Prof. Dr. Elif KARAKURT TOSUN

2. Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-86-7

Sayfa Düzeni: Aslı AYRANCI

Kapak Tasarımı: Engin Çağlar ÖZDEMİR

Baskı ve Cilt:

Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.

Alaaddinbey Mah. 634. Sk.

NİLTİM Ayaz Plaza No: 24

Tel. (0224) 249 33 20

Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Ağustos 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 1

1. GAYRİMENKUL DANIŞMANI KİMDİR? 5

2. PROFESYONEL GAYRİMENKUL DANIŞMANININ SAHİP OLMASI GEREKEN BELGELER VE DONANIMLAR 7
- YASAL OLARAK TAŞINMAZ TİCARETİYLE İŞTİGAL EDEBİLECEK KİŞİLER 7
- YETKİ BELGESİ 7
- MESLEKİ YETERLİLİK BELGESİ 8
- TAŞINMAZ TİCARETİ YAPACAK İŞLETMELERDE ARANAN ŞARTLAR 10

3. SEKTÖRE YENİ GİREN GAYRİMENKUL DANIŞMANININ HUKUKİ VE MALİ OLARAK İZLEMESİ GEREKEN ADIMLAR 11

4. GAYRİMENKUL DANIŞMANLIĞINDA ÜCRET (HİZMET BEDELİ) KONUSU 15
- GAYRİMENKUL DANIŞMANININ ÜCRETE HAK KAZANMASININ ŞARTLARI 16
- GAYRİMENKUL DANIŞMANININ ÜCRET İSTEME HAKKINI KAYBETMESİ 17

5. GAYRİMENKUL DANIŞMANLIĞINDA ÖNEMLİ BELGELER/ SÖZLEŞMELER 19
- YETKİLENDİRME SÖZLEŞMESİ 19
- TAŞINMAZ (YER) GÖSTERME SÖZLEŞMESİ 28
- ALIM SATIMA ARACILIK SÖZLEŞMESİ 31
- KİRALAMAYA ARACILIK SÖZLEŞMESİ 34
- HİZMET ORTAKLIĞI SÖZLEŞMESİ 35

6. GAYRİMENKUL DANIŞMANLIĞINDA BAŞARININ ANAHTARI: BÖLGE UZMANLIĞI 37
- BÖLGE UZMANLIĞI NE DEMEKTİR? 37
- UZMANLIK ADIMLARI 39

7. GAYRİMENKUL DANIŞMANLIĞINDA PORTFÖY OLUŞTURMA YÖNTEMLERİ 47

8. GÜÇLÜ SORULAR, SAĞLAM BAŞLANGIÇLAR.....55
- MÜŞTERİLERİN SATIN ALMA KARARLARI VE KARAR ALMA SÜRELERİ.....56
- GAYRİMENKUL TÜRÜNE GÖRE SORULAR.....59
- MÜŞTERİNİZİN SORULARINA HAZIR MISINIZ?.....61

9. GAYRİMENKULÜ PAZARLAMA: PAZARLAMA PLANI OLUŞTURMA.....65
- PAZARLAMA PLANININ UNSURLARI.....66

10. GAYRİMENKULÜN DEĞERİNİ BELİRLEME.....68
- RAKİP PİYASA ANALİZİ.....68
- PAZAR (EMSAL) YAKLAŞIMI.....71
- MALİYET YÖNTEMİ.....73
- GELİR (KAPİTİLİZASYONU) YAKLAŞIMI.....74

11. MÜŞTERİ İTİRAZLARI.....78
- MÜŞTERİ İTİRAZLARI ÇÖZÜM YÖNTEMLERİ.....78
- BAHANE Mİ? GERÇEK BİR İTİRAZ MI?.....79
- FİYAT ÇOK YÜKSEK???.....80
- İNDİRİM TUZAĞINA DİKKAT!.....80
- MÜŞTERİ İTİRAZLARINI YÖNETME STRATEJİSİ.....81

12. TAPU İŞLEMLERİ VE GEREKLİ BELGELER.....84
- TAPU SİCİLİNDE GERÇEKLEŞTİRİLEN TEMEL İŞLEMLER.....84
- TAPU VE KADASTRO GELEN MÜDÜRLÜĞÜ'NDE GERÇEKLEŞTİRİLEN TEMEL İŞLEMLER.....89
- WEB TAPU UYGULAMASI.....89
- TAPU MÜDÜRLÜKLERİNİN YETKİ ALANLARI DIŞINDA (FARKLI TAPU MÜDÜRLÜĞÜNDE) İŞLEM YAPMALARI.....90
- TAPU İŞLEMLERİNDE İBRAZ EDİLECEK BELGELER.....93
- SATIŞ İŞLEMİ İÇİN GEREKEN BELGELER.....94
- YABANCI UYRUKLU KİŞİLERE GAYRİMENKUL SATIŞI VE GEREKLİ BELGELER.95

13. SATIŞ (KİRALAMA) SONRASI HİZMETLER.....97

14. SEKTÖRE YENİ BAŞLAYAN GAYRİMENKUL DANIŞMANLARINA MESLEKİ GELİŞİM İÇİN TAVSİYELER 100

15. GAYRİMENKUL DANIŞMANLIĞINDA HİZMET SÜRECİ VE STANDARDİZASYONU 103

16. GAYRİMENKUL DANIŞMANLARI İÇİN YOL HARİTASI 106

17. SEKTÖRE YENİ GİREN GAYRİMENKUL DANIŞMANI İÇİN ÖRNEK ÇALIŞMA PLANI 110

- HEDEFLERİN SAYISAL OLARAK TESPİT EDİLMESİ 111
- GÜNLÜK İŞ PLANLARI 116
- HAFTALIK İŞ PLANI 119
- AYLIK İŞ PLANI 120
- YILLIK ANALİZ VE DEĞERLENDİRME 122

18. HEDEF + DİSİPLİNLİ ÇALIŞMA + SABIR = ÖDÜL 125

19. GAYRİMENKUL İŞLETMESİNİN SAHİPLERİNE (YÖNETİCİLERİNE) TAVSİYELER 127

BU KİTAPTA KULLANILAN KAVRAMLAR 132

YARARLANILAN KAYNAKLAR 143

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- Bozkurt, Tamer (2007) *Türk Hukukunda ve Uygulamada Tellallık*, Yetkin Kitabevi, Ankara.
- Çelikkol, Umut (2015) "Alışveriş Merkezleri Değerlemesi Süreci Ve Yöntemleri, Marmara Forum AVM Değerleme Çalışması Örneği", İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Erdoğdu, Serkan, (2012) "Gayrimenkul Değerlemesi", Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Karakurt Tosun, Elif (2021) *Gayrimenkul Ansiklopedisi*, Ekin Kitabevi, Bursa
- Karakurt Tosun, Elif (2020) *Tüm Boyutlarıyla Emlak Danışmanlığı*, Ekin Kitabevi, Bursa
- Kotler, Philip (2000) *Kotler ve Pazarlama* (Çeviren Ayşe Özyağcılar), Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Uyar, Ahmet (2019) "Müşteri Memnuniyeti İle Müşteri Sadakati Arasındaki İlişkinin Yapısal Eşitlik Modeli İle İncelenmesi: Otomobil Kullanıcıları Üzerine Bir İnceleme", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:18 Sayı:69, ss: 41-57.
- Uyar Ahmet (2018) *Müşteri İlişkileri ve Geleceği*, Efil Yayınları, Ankara.
- Şahiniz, Salih (2002) *Türk Borçlar Hukukunda Gayrimenkul Tellallığı (Emlak Komisyonculuğu – Emlak Danışmanlığı) Sözleşmesi*, İstanbul.
- 1982 Anayasası, 35. Madde
- 11.01.2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
- 13.01.2011 tarihli ve 6102 satılı Türk Ticaret Kanunu
- 07.03. 2005 tarihli 5393 sayılı Belediye Kanunu
- 01.06.2004 tarihli ve 5147 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği İle Odalar ve Borsalar Kanunu
- 22.01.2001 tarihli 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
- 09.05.1985 tarihli 3194 sayılı İmar Kanunu
- 27.09.1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu
- 23.06.1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu
- 04.01.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu
- 22.12.1934 tarihli ve 2664 sayılı Tapu Kanunu
- 17.08.2013 tarihli Tapu Sicil Tüzüğü
- 14.10.2020 tarihli Taşınmaz Ticareti Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- 05.06.2018 tarihli Taşınmaz Ticareti Hakkında Yönetmelik
- 06.03.2006 tarihli Uluslararası Değerleme Standartları Hakkında Tebliğ

- 16.03.2002 tarihli Mecburi Standartlar Tebliği
- https://www.tkgm.gov.tr (Erişim Tarihi: 05.10.2018)
- www.tuik.gov.tr (Erişim Tarihi: 15.12.2018)
- www.turkhukuksitesi.com (Erişim Tarihi: 05.02.2019)
- http://www.spk.gov.tr/DaireDuyuruKarar/Goster/58 (Erişim Tarihi: 23.11.2018)
- https://www.tspb.org.tr/wp-content/uploads/2015/06/Ek-UDS.pdf. (Erişim Tarihi: 17.12.2018)
- https://bilisim.com.tr, (Erişim Tarihi: 15.10.2022).

GAYRİMENKUL DİYALOGLARI

Prof. Dr. Elif KARAKURT TOSUN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-98-1

Sayfa Düzeni: Aslı AYRANCI

Kapak Tasarımı: Deniz PORSUK

Baskı ve Cilt:

Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.

Alaaddinbey Mah. 634. Sk.

NİLTİM Ayaz Plaza No: 24

Tel. (0224) 249 33 20

Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Aralık 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Gayrimenkul sektöründe elde edilen gelirin toplam ekonomi içinde aldığı pay arttıkça hem sektörde faaliyet gösteren gayrimenkul danışmanlarının sayısı artmaktadır hem de bu yönde yazılan kitapların, makalelerin sayısı artmaktadır. Yazılan kitapların ve makalelerin yazarlarının birçoğunun sektörün içinden gelen ve kişisel tecrübelerinin ışığında bilgilendirme yapmak isteyen uygulayıcılar olduğu görülmektedir. Sektörün içinde olan kişilerin, deneyim paylaşımlarını oldukça önemsiyorum ve sektördeki danışmanlar için önemli birer ilham kaynağı olduğu düşüncesindeyim. Fakat öğrenme süreci kişiden kişiye göre farklılık arz etmektedir, kişilik tiplerine göre uygulama yöntemleri de değişkenlik arz etmektedir. Hatta bununla ilgili "her yiğidin bir yoğurt yiyişi vardır" şeklinde bir atasözümüz bile vardır. Bu nedenle gayrimenkul sektörüne yeni giren kişilerin öncelikle temel mesleki kavramlara, bilgilere ve yasal prosedürlere vakıf olması daha sonra aynı yollardan geçmiş kişilerden yolda (süreçte) karşılaşabileceği olası sorunlar ve onların ürettiği çözüm yollarını öğrenmeleri daha doğru olacaktır. Teknik bilgi ve sektörel uygulama, mesleki eğitim sürecinde ayrılmaz bir bütündür.

Taşınmaz ticareti ile ilgili mevcut yayınlar arasında akademik nitelikli olanların ne yazık ki çok az olduğu görülür, Türkiye'de hali hazırda 17 üniversitede ön lisans düzeyinde "emlak yönetimi programı", 2 üniversitede de lisans düzeyinde "gayrimenkul yönetimi" bölümlerinin olmasına rağmen taşınmaz ticareti ile ilgilenen kişilere pusula niteliğinde olabilecek yeterli sayıda çalışmanın olmadığı tespit edilmektedir. İşte bu noktadaki eksikliği giderebilmek hedefi ile mümkün olduğunca içinde uygulamaya dair örneklerin de olduğu temel konuların soru – cevap şeklinde ve sadeleştirilmiş bir dil ile anlatıldığı "Gayrimenkul Diyalogları" adlı kitap çalışması ortaya çıkmıştır.

Gayrimenkul Diyalogları adlı kitaptaki konu başlıklarının seçiminin temel dayanağı; gayrimenkul alanında yirmi yıldan uzun süreye dayanan akademik deneyime ve gayrimenkul sektöründeki danışmanlarla olan yoğun etkileşime dayanmaktadır. Kitapta ele alınan konular; okuyucunun daha iyi anlayabilmesi için özellikle soru ve cevap formatına uyarlanarak karşılıklı bir diyalog ortamının oluşturulması yoluyla ele alınmıştır. Mümkün olduğunca akademik terimlerden ve kavramlardan uzak bir şekilde sektördeki kişiler için daha anlaşılabilir olacak sade bir dil ile konu başlıkları uygulama örnekleriyle anlatılmıştır.

Taşınmaz ticaretini meslek olarak edinen kişiler için mesleki eğitim ve kişisel gelişim kadar mülk sahipleri, potansiyel alıcılar /kiracılar arasında kurulan iletişim önem arz etmektedir. Bir diğer ifadeyle müşterileri ile kurduğu diyaloglar, gayri-

menkul danışmanının kalıcılığına ve dolayısıyla başarısına katkı sağlayacaktır. Bu nedenle müşteri ilişkilerinin ve iletişimin önemine vurgu yapmak amacıyla kitabın adı "Gayrimenkul Diyalogları" olarak belirlenmiştir.

Gayrimenkul Diyalogları adlı bu kitap çalışmasının içeriğinin şekillenmesi, örnek vakalar ve bunlara ilişkin çözüm yollarının geliştirilmesi sürecinde gayrimenkul sektörünü daha iyi anlamama yardımcı olan, etik ilkelerden ödün vermeden de gayrimenkul danışmanlığı yapılabileceğini gösteren, mesleki tecrübeleri yoluyla bana ilham kaynağı olan sevgili Selma Arabacı, Übeyt Işık ve Çağlar Tosun'a sonsuz teşekkür ediyorum.

Kasım, 2023
BURSA

DİYALOGLAR

GİRİŞ 1
DİYALOGLAR 3
SORU 1: GAYRİMENKUL DANIŞMANLIĞI BİR MESLEK MİDİR? 3
SORU 2: GAYRİMENKUL DANIŞMANI KİMDİR? 4
SORU 3: GAYRİMENKUL DANIŞMANLIĞI MESLEĞİNE GİRİŞ KOŞULLARI NELERDİR? 5
SORU 4: YETKİLİ GAYRİMENKUL DANIŞMANI KİMDİR? 10
SORU 5: GAYRİMENKUL DANIŞMANLIĞINDA SEVİYE 4 VE SEVİYE 5 FARKI NEDİR? 11
SORU 6: SORUMLU EMLAK DANIŞMANLIĞI (SEVİYE 5) VE EMLAK DANIŞMANLIĞI (SEVİYE 4) MESLEKİ YETERLİLİK SINAVLARI NASIL YAPILIR? 12
SORU 7: SORUMLU EMLAK DANIŞMANLIĞI (SEVİYE 5) VE EMLAK DANIŞMANLIĞI (SEVİYE 4) MESLEKİ YETERLİLİK SINAVINDA HANGİ SORULAR SORULUR? 13
SORU 8: TÜM GAYRİMENKUL DANIŞMANLARI BİR GAYRİMENKUL OFİSİ AÇABİLİR Mİ? GAYRİMENKUL OFİSİ AÇMANIN ŞARTLARI NELERDİR? 17
SORU 9: TACİR İŞLETME İLE ESNAF İŞLETME ARASINDAKİ FARK NEDİR? 17
SORU 10: BİR GAYRİMENKUL OFİSİNİN FİZİKİ OLARAK TAŞIMASI GEREKEN NİTELİKLER NELERDİR? 19
SORU 11: BASİRETLİ BİR İŞADAMI OLMAK NE DEMEKTİR? 20
SORU 12: BASİRETLİ BİR İŞADAMI OLARAK GAYRİMENKUL DANIŞMANLARININ SORUMLULUKLARI NELERDİR? 21
SORU 13: GAYRİMENKUL DANIŞMANLIĞINDA UZUN YILLAR ÇALIŞARAK KALICI OLMANIN YOLU NEDİR? 22
SORU 14: GAYRİMENKUL DANIŞMANLIĞI MESLEĞİNE YENİ GİRİŞ YAPMIŞ KİŞİLERİN İZLEMESİ GEREKEN YOLLAR NELERDİR? 23
SORU 15: GAYRİMENKUL DANIŞMANIN GELİRİ NASIL OLUŞUR? 26
SORU 16: GAYRİMENKUL DANIŞMANLIĞINDA HİZMET BEDELİ VE ORANLARI NELERDİR? 27
SORU 17: GAYRİMENKUL DANIŞMANININ ÜCRETE HAK KAZANMASININ ŞARTLARI NELERDİR? 28
SORU 18: GAYRİMENKUL DANIŞMANININ ÜCRET İSTEME HAKKINI KAYBETMESİNE NEDEN OLACAK DURUMLAR NELERDİR? 29
SORU 19: GAYRİMENKUL DANIŞMANLIĞINA BAŞLAYACAK OLAN DANIŞMANLAR ÇALIŞACAKLARI GAYRİMENKUL OFİSLERİNİ SEÇERKEN NELERE DİKKAT ETMELİDİRLER? 30
SORU 20: BELİRLİ BİR SÜREDİR GAYRİMENKUL SEKTÖRÜNDE PROFESYONEL OLARAK GAYRİMENKUL DANIŞMANLIĞI YAPIYORUM. KENDİ ADIMA BİR GAYRİMENKUL OFİSİNİ NE ZAMAN AÇMALIYIM? 31
SORU 21: BİR GAYRİMENKUL DANIŞMANININ VERGİ İLE İLGİLİ YÜKÜMLÜLÜKLERİ NELERDİR? 35
SORU 22: GAYRİMENKUL DANIŞMANLIĞINDA NASIL ÇOK HIZLI BİR ŞEKİLDE İŞLEM YAPARAK PARA KAZANABİLİRİM? KAZANMANIN SİHİRLİ BİR FORMÜLÜ VAR MIDIR? 38
SORU 23: SEKTÖRDE KALICI OLMAK İSTEYEN BİR GAYRİMENKUL DANIŞMANININ HANGİ KİŞİSEL ÖZELLİKLERE SAHİP OLMASI GEREKİR? 39

SORU 24: GAYRİMENKUL DANIŞMANININ BAŞARILI OLABİLMESİ İÇİN HANGİ EĞİTİMLERİ ALMASI GEREKİR?....43
SORU 25: KİŞİSEL MARKALAŞMA NEDİR?....46
SORU 26: GAYRİMENKUL DANIŞMANLIĞINDA MARKALAŞMAK İÇİN NELER YAPMAK GEREKİR? ...46
SORU 27: GAYRİMENKUL DANIŞMANLIĞINDA BÜTÇE YÖNETİMİ NEDİR?....49
SORU 28: GAYRİMENKUL DANIŞMANLARI KİŞİSEL (MESLEKİ) BÜTÇE YÖNETİMİNDE NASIL HAREKET ETMELİDİR?....50
SORU 29: DİĞER GAYRİMENKUL DANIŞMANLARI İLE ÇALIŞIRKEN NELERE DİKKAT EDİLMESİ GEREKİR?....53
SORU 30: GAYRİMENKUL DANIŞMANLIĞINDA KULLANILMASI GEREKEN ÖNEMLİ HUKUKİ BELGELER NELERDİR?....55
SORU 31: YETKİLENDİRME SÖZLEŞMESİ NEDİR? 55
SORU 32: MÜŞTERİLERE YETKİLENDİRME SÖZLEŞMESİ NASIL İMZALATILIR?....57
SORU 33: YETKİLENDİRME SÖZLEŞMESİNİN ŞEKİL ŞARTLARI NELERDİR? 59
SORU 34: YETKİLENDİRME SÖZLEŞMESİ İMZALAMAYI KABUL ETMEYEN MÜŞTERİ İLE ÇALIŞILIRSA NE OLUR?....61
SORU 35: GAYRİMENKUL SAHİBİ İLE YETKİLENDİRME SÖZLEŞMESİ İMZALANMADAN DİJİTAL ORTAMLARDAKİ İLAN SİTELERİNE SATILIK /KİRALIK İLANI GİRİLİRSE NE OLUR? 62
SORU 36: İLAN SİTELERİNDE (PORTALLARINDA) ELEKTRONİK İLAN DOĞRULAMA SİSTEMİ NEDİR?....63
SORU 37: YER GÖSTERME SÖZLEŞMESİ (TAŞINMAZ GÖSTERME BELGESİ) NEDİR?....64
SORU 38: YER GÖSTERME SÖZLEŞMESİNDE DİKKAT EDİLECEK ÖNEMLİ HUSUSLAR NELERDİR?65
SORU 39: ALIM SATIMA ARACILIK SÖZLEŞMESİ NEDİR?....67
SORU 40: ALIM SATIMA ARACILIK SÖZLEŞMESİNİN İMZA SÜRECİNDE NELERE DİKKAT ETMEK GEREKİR?....68
SORU 41: GAYRİMENKUL DANIŞMANLIĞINDA UZMANLAŞMAK NEDİR? 70
SORU 42: GAYRİMENKUL DANIŞMANLIĞINDA UZMANLAŞACAK GAYRİMENKUL TÜRÜNÜ BELİRLERKEN NELERE DİKKAT ETMEK GEREKİR?....70
SORU 43: GAYRİMENKUL DANIŞMANLIĞINDA UZMANLAŞACAK BÖLGEYİ BELİRLERKEN NELERE DİKKAT ETMEK GEREKİR? 71
SORU 44: BÖLGE UZMANI OLMAK İÇİN NELER YAPILMALIDIR?....71
SORU 45: BİR GAYRİMENKULÜN SATIŞINI/ KİRALAMASINI HIZLANDIRACAK ETKİLİ PAZARLAMA YÖNTEMLERİ NELERDİR?....76
SORU 46: SATIŞ SÜRECİNİN HIZLANMASINDA DİJİTAL PAZARLAMA NASIL KULLANILABİLİR? 78
SORU 47: GÜNLÜK HAYATIMIZDA SOSYAL MEDYANIN KULLANIM ALANLARI NELERDİR? 79
SORU 48: GAYRİMENKUL DANIŞMANLARI SOSYAL MEDYAYI NASIL KULLANMALIDIRLAR?....81
SORU 49: GAYRİMENKUL DANIŞMANLIĞINDA ZAMAN OLGUSUNUN DOĞRU KULLANIMI NASIL OLUR? ESNEK ÇALIŞMAK BİR FIRSAT MI, YOKSA TEHDİT Mİ?....82
SORU 50: GAYRİMENKUL DANIŞMANININ BİR GÜNÜ NASIL OLMALIDIR? 83
SORU 51: GAYRİMENKUL DANIŞMANI NASIL PORTFÖY OLUŞTURUR? 86
SORU 52: FSBO YÖNTEMİ İLE PORTFÖY OLUŞTURMAK MANTIKLI MIDIR? 91
SORU 53: GAYRİMENKUL DANIŞMANLIĞINDA "ETKİ ÇEVRESİ" NEDİR? 92
SORU 54: ETKİ ÇEVRESİ NASIL GENİŞLETİLİR? 92

SORU 55: GAYRİMENKUL DANIŞMANLIĞINDA MÜŞTERİ MEMNUNİYETİ NASIL SAĞLANIR?.....94
SORU 56: MÜŞTERİ İHTİYAÇLARI DOĞRU BİR ŞEKİLDE NASIL TESPİT EDİLİR?.....96
SORU 57: ETKİLİ DİNLEME NEDİR? NASIL YAPILIR?.....97
SORU 58: MÜŞTERİLERİN İHTİYAÇLARINI DOĞRU BİR ŞEKİLDE TESPİT EDERKEN HANGİ SORULARI SORMALIYIZ?.....98
SORU 59: GAYRİMENKUL TÜRÜNE GÖRE SORULACAK SORULAR NELERDİR?.....98
SORU 60: BİR GAYRİMENKUL TÜM MÜŞTERİLERE AYNI ŞEKİLDE Mİ SUNULMALIDIR? 101
SORU 61: MÜŞTERİNİN KİŞİLİĞİNE/ KARAKTERİNE UYGUN SUNUM YAPMAK GEREKİR Mİ?.....101
SORU 62: KİŞİLİK TİPLERİ NELERDİR?.....101
SORU 63: FARKLI MÜŞTERİ TİPLERİNE GÖRE DAVRANIŞLAR NASIL ŞEKİLLENMELİDİR? 104
SORU 64: BİR GAYRİMENKULÜN PAZARLAMASI SÜRECİNDE UYGULANACAK STANDART PAZARLAMA PLANI VAR MIDIR? 106
SORU 65: PAZARLAMA PLANI HAZIRLAMANIN GAYRİMENKUL DANIŞMANINA SAĞLAYACAĞI FAYDALAR NELERDİR?.....107
SORU 66: ÖRNEK BİR PAZARLAMA PLANI NASIL OLMALIDIR?.....108
SORU 67: İLAN PORTALLARINDA GAYRİMENKUL NASIL TANITILMALIDIR? 113
SORU 68: GAYRİMENKUL TANITIM (SUNUM) DOSYASI NASIL OLMALIDIR? 114
SORU 69: GAYRİMENKUL SUNUMUNDA NELERE DİKKAT ETMEK GEREKİR? 116
SORU 70: KİRACILI BİR GAYRİMENKULÜN (İÇİNDE KİRACININ YAŞADIĞI GAYRİMENKULDE) SUNUMU NASIL YAPILMALIDIR? 118
SORU 71: MÜLK SAHİBİNİN İÇİNDE YAŞADIĞI GAYRİMENKULÜN SUNUMU NASIL YAPILMALIDIR? 119
SORU 72: SATIŞA KONU OLAN GAYRİMENKULÜN SUNUMUNUN YAPILMASINI İÇİNDE YAŞAYAN KİRACI ENGELLİYORSA NE YAPMAK GEREKİYOR? (KİRACI MÜLKÜN TANITILMASINA İZİN VERMİYORSA).....120
SORU 73: BİR GAYRİMENKULÜN SATIŞ FİYATI/ KİRALAMA BEDELİNİ DOĞRU BİR ŞEKİLDE NASIL BELİRLERİZ?.....121
SORU 74: GAYRİMENKUL DEĞERLEME RAPORU NEDİR?.....121
SORU 75: KİMLER GAYRİMENKUL DEĞERLEME RAPORU HAZIRLAMAYA YETKİLİDİR?.....122
SORU 76: GAYRİMENKUL DANIŞMANLARININ HAZIRLADIKLARI GAYRİMENKUL DEĞERLEME RAPORUNUN RESMİ MAKAMLAR NEZDİNDE GEÇERLİLİĞİ NEDİR?.....123
SORU 77: RAKİP PİYASA ANALİZİ NEDİR?.....123
SORU 78: RAKİP PİYASA ANALİZ RAPORU NASIL HAZIRLANIR?.....125
SORU 79: MÜŞTERİLERİN (KİŞİLERİN) KARAR VERMELERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER NELERDİR?.....127
SORU 80: MÜŞTERİ İTİRAZLARINI KARŞILAMADA NELERE DİKKAT ETMEK GEREKİR? 129
SORU 81: SATIŞ KAPAMA (ANLAŞMA) AŞAMASINDA NELERE DİKKAT ETMEK GEREKİR? 131
SORU 82: SATIŞ İŞLEMLERİ İÇİN GEREKLİ EVRAKLAR/ BELGELER NELERDİR? 134
SORU 83: EMLAK BEYAN DEĞERİ (BELEDİYE RAYİÇ BEDELİ) NEDİR? GEÇERLİLİK SÜRESİ NE KADARDIR? 134
SORU 84: TAPU MÜDÜRLÜĞÜNDE VEKÂLETNAME/YETKİ BELGESİ İLE İŞLEM YAPTIKTAN SONRA BAŞKA BİR TAPU MÜDÜRLÜĞÜNDE AYNI VEKÂLETNAME/YETKİ BELGESİ KULLANILABİLİR Mİ? 135

SORU 85: TAPU TAYKİDATI NE DEMEKTİR? 135
SORU 86: TAŞINMAZIN TAPU KAYIT BİLGİLERİNE KİMLER ULAŞABİLİR? 135
SORU 87: TAŞINMAZIN TAPU KAYIT BİLGİLERİNE YETKİLENDİRİLMİŞ BİR GAYRİMENKUL DANIŞMANI OLARAK ULAŞMAK MÜMKÜN MÜDÜR? 136
SORU 88: GAYRİMENKULÜN TAPU SİCİLİNDE HANGİ KAYITLAR VARSA SATIŞ YAPILAMAZ? 137
SORU 89: ÜZERİNDE İPOTEK BULUNAN BİR TAŞINMAZIN SATIŞI MÜMKÜN MÜDÜR? 138
SORU 90: TAPU TASARRUFUNU KISITLAYAN ŞERHLER, TAPU KAYITLARINA NASIL KONULUR? . 139
SORU 91: SATIŞ SÜRECİNDEN ÖNCE (TAPU İŞLEMLERİNDEN ÖNCE) NELER YAPILMALIDIR? 140
SORU 92: TAPU İŞLEMLERİ SIRASINDA HANGİ DURUMLARDA DOKTOR RAPORUNA İHTİYAÇ BULUNMAKTADIR? 143
SORU 93: TAPU SÜRECİNDE GAYRİMENKUL DANIŞMANIN DA ORADA OLMASI GEREKİYOR MU? 144
SORU 94: TAPU SÜRECİNDE GAYRİMENKUL DANIŞMANININ ROLÜ NEDİR? 144
SORU 95: SATIŞ SÜRECİNDEN SONRA (TAPUDAN SONRA) GAYRİMENKUL DANIŞMANININ YAPMASI GEREKEN İŞ VE İŞLEMLER NELERDİR? 146
SORU 96: GAYRİMENKULÜN MÜLKİYETİ İŞLEMLERİ "NOTERLERDE" YAPILABİLİR Mİ? 147
SORU 97: NOTERLERDE TAŞINMAZ SATIŞ İŞLEMİ NASIL YAPILIR? 148
SORU 98: GAYRİMENKUL DANIŞMANLARI KİRALAMA İŞLEMLERİNE ÖNEM VERİLMELİ MİDİR? ... 150
SORU 99: KİRALAMA İŞLEMLERİNDE GAYRİMENKUL DANIŞMANI NASIL HAREKET ETMELİDİR? . 150
SORU 100: KİRALAMA SÜRECİNDE GAYRİMENKUL DANIŞMANININ DİKKAT ETMESİ GEREKEN KONULAR NELERDİR? 151

SATICI MÜŞTERİ İLE ÇALIŞMA PROSEDÜRÜ 156

ALICI MÜŞTERİ İLE ÇALIŞMA PROSEDÜRÜ 160

TAVSİYELER 164

KAYNAKLAR 169

KAYNAKLAR

- Bişkin, Ferdi ve Kaya, Yasemin (2016) "İş Yaşamında Kişisel Marka", *SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi.*
- Bozkurt, Tamer (2007) *Türk Hukukunda ve Uygulamada Tellallık*, Yetkin Kitabevi, Ankara.
- Çayıroğlu, Aslı (2010) *Markalaşma ve Reklam*, Etap Yayınevi, İstanbul.
- Güçlü, Nezahat (2001) "Zaman Yönetimi", *Kuramda ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 87-106.
- Karakurt Tosun, Elif (2022) *Profesyonel Gayrimenkul Danışmanının Pusulası,* Ekin Kitabevi, Bursa.
- Karakurt Tosun, Elif (2021) *Gayrimenkul Ansiklopedisi*, Ekin Kitabevi, Bursa.
- Karakurt Tosun, Elif (2020) *Tüm Boyutlarıyla Emlak Danışmanlı*ğı, Ekin Kitabevi, Bursa.
- Kaya, Erol (2016) "Gayrimenkul Sektöründe Emlak Firmalarının Kurumsal Markaya Sahip Olmasının Müşteri Algısına Etkisi", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Kotler, P. (2000) *Kotler ve Pazarlama* (Çeviren Ayse Özyagcılar), Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Uyar, Ahmet (2019) "Müşteri Memnuniyeti İle Müşteri Sadakati Arasındaki İlişkinin Yapısal Eşitlik Modeli İle İncelenmesi: Otomobil Kullanıcıları Üzerine Bir Uygulama", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi,* 69:41-57.
- 1982 Anayasası, 35. Madde
- 11.01.2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
- 13.01.2011 tarihli ve 6102 satılı Türk Ticaret Kanunu
- 07.03. 2005 tarihli 5393 sayılı Belediye Kanunu
- 01.06.2004 tarihli ve 5147 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği İle Odalar ve Borsalar Kanunu
- 22.01.2001 tarihli 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
- 09.05.1985 tarihli 3194 sayılı İmar Kanunu
- 27.09.1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu
- 23.06.1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu
- 04.01.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu
- 22.12.1934 tarihli ve 2664 sayılı Tapu Kanunu
- 17.08.2013 tarihli Tapu Sicil Tüzüğü

- 31.08.2023 tarihli Taşınmaz Ticareti Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- 14.10.2020 tarihli Taşınmaz Ticareti Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- 05.06.2018 tarihli Taşınmaz Ticareti Hakkında Yönetmelik
- 06.03.2006 tarihli Uluslararası Değerleme Standartları Hakkında Tebliğ
- 16.03.2002 tarihli Mecburi Standartlar Tebliği
- https://portal.tnb.org.tr/Sayfalar/HaberDetay.aspx?rid=764&tnb=haberlerlistesi
- file:///C:/Users/HP/Downloads/ac_1a3e613026b499313cf826595093c003__02_05_2019_09_02_48.pdf
- http://www.turkhukuksitesi.com/makale_1169.htm
- https://www.pocketbook.co.uk/blog/2017/04/18/david-merrill-roger-reid-social-styles/

GELİR DAĞILIMININ İKTİSADİ ANALİZİ

Prof. Dr. Nazım ÖZTÜRK

2. Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-42-3

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Temmuz 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

Öğrencilerime…

Nazım Öztürk, 1971 yılında Sivas'ta doğdu. 1994 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden mezun oldu. Mayıs 1995'te Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı'na Araştırma Görevlisi olarak atandı. 1997 yılında "Türkiye'de Konut Sektörü" adlı çalışmasıyla yüksek lisans eğitimini, 2001 yılında Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalında "Türkiye'de Bölgesel Kalkınma ve Güneydoğu Anadolu Projesi" adlı doktora tezini savunarak doktora eğitimini tamamladı. 25 Ocak 2002'de Cumhuriyet Meslek Yüksekokulu Dış Ticaret Programı'na öğretim üyesi olarak atandı. 3 Nisan 2006 tarihinde Doçentliğe, 15 Haziran 2011 tarihinde Profesörlüğe yükseltildi. Halen İİBF Maliye Bölümü öğretim üyeliği görevine devam etmektedir. Yayınlanmış çok sayıda bilimsel makalesi bulunmaktadır. Yayında olan kitapları ise şunlardır:

1. Öztürk Nazım, **Türkiye'de Bölgesel Kalkınma ve Güneydoğu Anadolu Projesi**, Türkiye Ziraat Odaları Birliği Yayını, 1. Baskı, Ankara, 2006.
2. Öztürk Nazım, **Kamu Tercihinin Tespitinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Yolları**, Palme Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2007**.**
3. Öztürk Nazım, **Piyasa Başarısızlığından Kamu Ekonomisinin Başarısızlığına Ekonomide Devletin Değişen Rolü**, Palme Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2007**.**
4. Öztürk Nazım, **İktisatta Bölüşüm (Kuram Politika)**, Palme Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2009**.**
5. Öztürk Nazım ve Yasin Öztürk, **Yoksullukla Mücadelede Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları**, Palme Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2010**.**
6. Öztürk Nazım ve Yüksel Bayraktar, **IMF'nin Değişen Rolü ve Gelişmekte Olan Ülke Ekonomilerine Etkileri**, Palme Yayıncılık**,** 1. Baskı, Ankara, 2010**.**
7. Öztürk Nazım, **Dış Ticaret Kuram Politika Uygulama**, Ekin Basım Yayın Dağıtım**,** 1. Baskı, Bursa, 2012.
8. Öztürk Nazım, **Kalkınma Kuramlarına Eleştirel Bir Yaklaşım**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 1. Baskı, Bursa, 2015.
9. Öztürk Nazım, **Mali Yönetim**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 1. Baskı, Bursa, 2017.
10. Öztürk Nazım, **Kamu Tercihi Kuramı**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 1. Baskı, Bursa, 2018.
11. Öztürk Nazım, **Mali Kurumlar**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 2. Baskı, Bursa, 2020.
12. Öztürk Nazım, **Kamu Maliyesi**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 5. Baskı, Bursa, 2020.
13. Öztürk Nazım, **Maliye Politikası**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 5. Baskı, Bursa, 2020.
14. Öztürk Nazım, **Para Banka Kredi**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 5. Baskı, Bursa, 2021.
15. Öztürk Nazım, **Kamu Ekonomisi**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 3. Baskı, Bursa, 2023**.**
16. Öztürk Nazım, **Kamu Mali Yönetimi (Mali Kurumlar)**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 2. Baskı, Bursa, 2023.
17. Öztürk Nazım, **Gelir Dağılımının İktisadi Analizi**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 2. Baskı, Bursa, 2023.

ÖNSÖZ

İktisatçıların en temel görevlerinden biri de üretim süreci sonunda yaratılan mal ve hizmetlerin üretim faktörleri arasında nasıl paylaşılacağının belirlenmesidir. Üretimine katılan üretim faktörlerinin, yaratılan değer artışlarını kendi aralarında nasıl paylaşacakları teknik, ekonomik, toplumsal ve siyasal boyutları olan çok yönlü bir olgudur. İktisadi düşünce alanında Fizyokratlardan Neoklasik iktisatçılara, Keynesyen İktisattan Neo-Kurumsal iktisatçılara varıncaya kadar pek çok iktisadi ekol, gelir dağılımı olgusu üzerinde durmaktadır. Ancak, gelir dağılımı olgusunun normatif bir nitelik arz etmesi herkes tarafından kabul edilen evrensel ve tutarlı bir gelir dağılımı kuramının gelişmesini engellemektedir. Gelir farklılıklarının azaltılmasında ve gelirin hakça paylaşılmasında nasıl bir ölçü kullanılması gerektiği konusunda kesin bir görüş birliği sağlanamamaktadır. Bu açıdan gelir dağılımı eskiden olduğu gibi, bugün de iktisat politikasının en tartışmalı konusunu oluşturmaktadır.

Klasik ve Neoklasik iktisadi yaklaşımlar, bütün düşüncelerini tam rekabet piyasası varsayımına dayandırmakta; piyasanın kendi haline bırakıldığında bütün sorunları çözeceğini, üretim, tüketim ve gelir dağılımında kendiliğinden etkinlik sağlayacağını savunmaktadır. Oysa piyasa mekanizması aracılığıyla kaynak dağılımında etkinliğin sağlanması her zaman mümkün değildir. Piyasa ekonomisi her zaman tek başına Pareto etkin kaynak dağılımını sağlayamamakta, kimi alanlarda ekonomik etkinliği ve gelir dağılımı adaleti sağlamakta yetersiz kalmaktadır. Piyasa ekonomisinin en etkin aracı olan fiyat mekanizması tek başına hakça bir gelir dağılımını gerçekleştirememektedir. Hakça paylaşımın sağlanamamasında serbest piyasa ekonomisinin başarısız olması, devleti ekonomiye çeken önemli bir gerekçe olmakta ve devlet fiyat mekanizmasının eksikliklerini gidermek ve gelir dağılımını daha adil hale getirmek amacıyla ekonomiye müdahale etmektedir. Piyasa mekanizması gelirin hakça paylaşımını sağlamada başarısızlığa uğradığından, kaynak savurganlığını engellemek ve maksimum refah düzeyine ulaşmak için devletin gelir dağılımına yönelik politikalar uygulaması kaçınılmaz olmaktadır.

Bu çalışmada gelir dağılımının ekonomik analizi yapılmaktadır. Gelir dağılımı olgusuna ilişkin kuramsal yaklaşımlar tanıtılmakta ve gelir paylaşımının daha adil hale getirilmesi için çeşitli iktisat politikaları önerilmektedir.

Çalışmanın ortaya çıkarılmasında en önemli faktör, huzurlu bir çalışma ortamının varlığıdır. Bana büyük bir özveri ile bu olanağı sağlayan aileme, bu çalışmayı yapmam için beni özendiren öğrencilerime teşekkür ederim. Akademik yaşamım boyunca beni sürekli destekleyen Prof. Dr. Zeynel DİNLER'e, Prof. Dr. Nalan ÖLMEZOĞULLARI'na, Prof. Dr. Osman DEMİR'e, Prof. Dr. Adem ESEN'e, Prof Dr.

İbrahim SUBAŞI'ya, Prof. Dr. Kemalettin ÇONKAR'a ve Prof. Dr. Erdinç TUTAR'a şükranlarımı sunuyorum.

Değerli görüş ve önerilerinden yararlandığım meslektaşlarım Prof. Dr. Adem DOĞAN'a, Prof. Dr. Adem ÜZÜMCÜ'ye, Prof. Dr. Adnan MAHİROĞULLARI'na, Prof. Dr. Ahmet UZUN'a, Prof. Dr. Ayşe Meral UZUN'a, Prof. Dr. Fazıl YOZGAT'a, Prof. Dr. Güven DELİCE'ye, Prof. Dr. Halis BAŞEL'e, Prof. Dr. Hakan ÇETİNTAŞ'a, Prof. Dr. Hakan TÜRKAY'a, Prof. Dr. Hakkı Mümin AY'a, Prof. Dr. Hatice ERKEKOĞLU'na, Prof. Dr. Mehmet TUNCER'e, Prof. Dr. Muammer ŞİMŞEK'e, Prof. Dr. Mustafa AYKAÇ'a, Prof. Dr. Mustafa YILDIRAN'a, Prof. Dr. Ömer ŞANLIOĞLU'na, Prof. Dr. Salih BARIŞIK'a, Prof. Dr. Selahattin KOÇ'a, Prof. Dr. Süleyman BOLAT'a, Prof. Dr. Tahsin KARABULUT'a, Prof. Dr. Yüksel BAYRAKTAR'a, Prof. Dr. Ziya Gökalp GÖKTOLGA'ya, Doç. Dr. Bünyamin DEMİRGİL'e, Doç. Dr. Ferhat PEHLİVANOĞLU'na, Doç. Dr. Halil İbrahim KAYA'ya, Doç. Dr. Merve TUNCAY'a, Doç. Dr. Selçuk BUYRUKOĞLU'na, Doç. Dr. Sezgin ZABUN'a, Doç. Dr. Yüksel AYDIN'a, Doç. Dr. Yusuf DEMİR'e, Dr. Öğretim Üyesi Gamze ÇİMEN'e, Dr. Öğretim Üyesi Emin BARLAS'a, Dr. Öğretim Üyesi Gazi SONKUR'a, Dr. Öğretim Üyesi Mahmure EŞGÜNOĞLU'na, Dr. Öğretim Üyesi Mehmet ERDOĞMUŞ'a, Dr. Öğretim Üyesi Nevzat BALIKÇIOĞLU'na, Dr. Öğretim Üyesi Selçuk KILIÇ'a, Dr. Öğretim Üyesi Veysel YILMAZ'a, Öğretim Görevlisi Ahmet DELİBAŞ'a, Öğretim Görevlisi Alirıza ATAMAN'a, Öğretim Görevlisi Oğuz ACAR'a, Öğretim Görevlisi Uğur TUNCER'e ve Araştırma Görevlisi Şükrü Furkan BOZKURT'a çok teşekkür borçluyum. Çalışmanın yayınında emeği geçen yayınevi çalışanlarına da teşekkürlerimi sunarım. Tüm hata ve noksanlardan kitabın yazarı sorumludur.

Nazım ÖZTÜRK
SİVAS 2023

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
GELİR DAĞILIMININ ÖNEMİ VE GELİR DAĞILIMI TÜRLERİ

I. GELİR DAĞILIMININ ÖNEMİ **6**
1. Sosyal Huzurun Sağlanması ve Korunması 8
2. Gelir Dağılımı ve İktisadi Büyüme İlişkisi: Kuznets Yasası 8
3. Çalışma Motivasyonu ve Üretkenlik Artışı 9
4. Toplam Tüketimi Yatırımı ve Vergi Kapasitesini Artırma 10
5. Ekonomik Etkinlik ve Gelir Dağılımı Adaleti 10
6. Siyasal İstikrarsızlıkları Azaltma 11
II. GELİR DAĞILIMININ TÜRLERİ **12**
1. Bireysel Gelir Dağılımı 12
2. Fonksiyonel Gelir Dağılımı 16
3. Bölgesel Gelir Dağılımı 17
4. Sektörel Gelir Dağılımı 18
5. Birincil Gelir Dağılımı 21
6. İkincil Gelir Dağılımı 21
7. Dikey Gelir Dağılımı 22
8. Yatay Gelir Dağılımı 22
9. Mikro Planda Gelir Dağılımı 22
10. Makro Planda Gelir Dağılımı 23

İKİNCİ BÖLÜM
GELİR DAĞILIMINI BELİRLEYEN ETMENLER

1. Piyasa Yapısı 26
2. Teknolojik Gelişme Düzeyi 30
3. Üretim Faktörlerinin Niteliği 31
4. Mülkiyet Yapısı ve Servetin Dağılımı 33
5. Siyasal Sürece Katılım Örgütlenme Düzeyi ve Kurumsal Mücadele 33
6. Kamusal Mal ve Hizmetlerin Niteliği ve Dağılımı 35
7. Ekonomik Düzen ve Uygulanan Sosyoekonomik Politikalar 36
8. Fırsat Eşitliği 38
9. Bölgesel Gelişmişlik Farklıkları 39
10. İşsizlik 41
11. Ekonomik Krizler 41
12. Hızlı Nüfus Artışı 42
13. Kayıt Dışı Ekonominin Yaygınlığı 43

14. Sosyal Güvenlik Sisteminin Varlığı 43
15. Savurganlık 44

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
GELİR DAĞILIMINI BELİRLEMEDE KULLANILAN ÖLÇÜTLER

1. Aralık Ölçütü 48
2. Değişim Aralığı 48
3. Göreli Ortalama Mutlak Sapma 48
4. Standart Sapma 49
5. Değişim Katsayısı 49
6. Varyans 49
7. Logaritmik Varyans 50
8. Yüzde Paylar 50
9. Lorenz Eğrisi 53
10. Gini Katsayısı 54
11. Dalton Atkinson Eşitsizlik Ölçütü 55
12. Pareto α Katsayısı 56
13. Kuznets Katsayısı 57
14. Yoksulluk Oranı İndeksi 57
15. Yoksulluk Farkı 59
16. Açlık Sınırı 60
17. Beşeri Kalkınma Endeksi 61
18. İnsani Temel Gereksinimlerin Karşılanıp Karşılanamaması 64
19. Toplumsal Cinsiyet Bazlı Gelişme İndeksi 67
20. Diğer Ölçütler 69

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
KLASİK İKTİSATTA GELİR DAĞILIMI

I. KLASİK İKTİSATÇILARIN GELİR DAĞILIMI ANALİZLERİ 72
1. Adam Smith 72
2. David Ricardo 77
3. Thomas Robert Malthus 83
4. Jean Baptiste Say 87
5. Nassau William Senior 89
6. John Stuart Mill 90
II. KLASİK BÖLÜŞÜM KURAMININ ELEŞTİRİSİ: KARL MARX 93
1. Emek Değer Kuramı 95
2. Artık Değer Kuramı 97
3. Kar Haddi Kuramı 99

BEŞİNCİ BÖLÜM
NEOKLASİK İKTİSATTA GELİR DAĞILIMI

I. NEOKLASİK İKTİSATÇILARIN GELİR DAĞILIMI ANALİZLERİ 105
1. Alternatif Maliyet Kuramı: Carl Menger, Friedrich von Wieser 107
2. Marjinal Verimlilik Kuramı: John Bates Clark, Philip Henry Wicksteed, Knut Wicksell ... 109
3. Girdi Fiyatlarının Arz ve Talebe Göre Belirlenmesi ve Gelir Dağılımı: Alfred Marshall .. 115
4. Genel Denge Analizi: Leon Walras 118
5. Sermaye ve Faiz Kuramı: Eugen von Böhm-Bawerk 121
6. Teknolojik Gelişme ve Gelir Dağılımı: John R. Hicks ve Robert Solow 124
II. NEOKLASİK GELİR DAĞILIMI KURAMININ ELEŞTİRİSİ: VLADİMİR DİMİTRİEV VE PİERRO SRAFFA 128
1. Vladimir Dimitriev 130
2. Piero Sraffa 131

ALTINCI BÖLÜM
KEYNESYEN İKTİSATTA GELİR DAĞILIMI

I. J. MAYNARD KEYNES VE GELİR DAĞILIMI 138
1. Eksik İstihdam 139
2.Her Talebin Kendi Arzını Yaratması 141
3. Ücret ve Fiyatların Katılığı 141
4. Görünmez Elin Yanına Devletin Görünür Eli 142
5. Çarpan 143
a. İki Sektörlü Ekonomide Çarpan Mekanizması 144
b. Üç Sektörlü Ekonomide Çarpan Mekanizması 145
c. Denk Bütçe Çarpanı (Haavelmo Teoremi) 148
d. Dört Sektörlü Ekonomide Çarpan Mekanizması 149
6. Hızlandıran 150
7. Likidite Tercihi Kuramı ve Faiz Oranları 151
8. Para Politikasının Yetersizliği: Likidite Tuzağı 152
9. Telafi Edici Bütçe 155
10. Müdahaleci Sosyal Refah Devleti 156
11. Keynesyen Gelir Dağılımının Eleştirisi 157

YEDİNCİ BÖLÜM
POST KEYNESYEN İKTİSATTA GELİR DAĞILIMI

I. POST KEYNESYEN İKTİSATÇILARIN GELİR DAĞILIMI ANALİZLERİ 162
1. Roy Harrod ve Evsey Domar 162
2. Michal Kalecki 165
3. Nicolas Kaldor 167
4. Luigi L. Pasinetti 169

5. Joan Robinson 170
6. Sidney Weintraub 172
II. POST KEYNESYEN GELİR DAĞILIMI KURAMININ ELEŞTİRİSİ: NEO-LİBERAL YAKLAŞIMLAR 173

SEKİZİNCİ BÖLÜM
NEO-LİBERAL YAKLAŞIMLARDA GELİR DAĞILIMI

I. ARZ YANLI İKTİSAT VE GELİR DAĞILIMI 180
1. Toplam Arzı Artırılarak Stagflasyonla Mücadele 180
a. Otofinansman 182
b. Ani ve Hızlandırılmış Amortismanlar 182
c. Yatırım İndirimi 183
d. Vergi İstisna ve Muafiyetleri 183
e. Vergi İndirimleri 184
f. Firmalara Verilen Sübvansiyonlar 184
g. Koruyucu Tarifeler 185
2. Haldun Laffer Eğrisi 185
3. Deregülasyon ve Özelleştirme 186
4. Minimal Devlet 187
5. Arz Yanlı İktisadın Eleştirisi 188
II. MONETARİZM VE GELİR DAĞILIMI 189
1. Enflasyonun Her Zaman ve Her Yerde Parasal Bir Olgu Olması 190
2. Modern Miktar Kuramı 190
3. Tüketimin Sürekli Gelirin Bir Fonksiyonu Olması 191
4. Doğal İşsizlik Kuramı ve NAIRU 192
5. Slamflasyon 193
6. Birey Özgürlük ve Serbest Piyasa 194
7. Maliye Politikasının Etkinsizliği 195
8. Friedman Kuralı: Optimal Para Miktarı Kuralı 197
9. Para Arzının Kontrolüyle Devletin Sınırlandırılması 198
10. Moneterist Kuramın Eleştirisi 199
III. RASYONEL BEKLENTİLER EKOLÜ VE GELİR DAĞILIMI 200
1. Beklentilerin Her Zaman Rasyonel Olması 201
2. Lukas Eleştirisi 202
3. İktisat Politikalarının Rasyonel Bireyler Tarafından Etkinsizleştirilmesi 203
4. Ricardo Barro Denkliği 204
5. Rasyonel Beklentiler Kuramının Eleştirisi 204
IV. AVUSTURYA İKTİSAT EKOLU VE GELİR DAĞILIMI 205
1. Devlet Müdahalelerinin Verimsizliği 205
2. Sosyal Devletin Reddi 206
3. Devlet Merkezli Refahtan Piyasa Merkezli Refaha Geçiş 207
4. Miktar Kuramının Eleştirisi 209

5. Merkez Bankasının Reddi ve Serbest Bankacılık Uygulaması....210
6. Avusturya İktisat Ekolünün Gelir Dağılımı Kuramının Eleştirisi....211
V. ANAYASAL İKTİSAT VE GELİR DAĞILIMI....212
1. Politikanın Ekonomik Analizi....212
2. Mali Kural ve Parasal Kural Uygulama Zorunluluğu....213
3. Devletin İktisadi Yetkilerinin Anayasa İle Sınırlandırılması....214
4. Anayasal İktisadın Eleştirisi....215

DOKUZUNCU BÖLÜM
GELİR DAĞILIMI KURAMINDA ALTERNATİF YAKLAŞIMLAR

I. YAPISALCI YAKLAŞIMLAR VE GELİR DAĞILIMI....218
1. Dış Ticaret Hadlerinin Azgelişmiş Ülkeler Aleyhine Olması: Singer Prebisch Tezi....219
2. Eşitsiz Değişim: Arghiri Emmanuel, Samir Amin, Andre Gunder Frank....222
3.Azgelişmişliğin İçsel Görünümü ve Külterel Bağımlılığın Sonuçları: Celse Furtado....224
4. Çok Uluslu Şirketler ve Gelir Dağılımı: Osvaldo Sunkel....225
5. Yoksullaştıran Büyüme: Jagdish Bhagwati....228
II. NEO-KEYNESYEN İKTİSATTA GELİR DAĞILIMI....229
1. Ekonomik Dengenin Otomatik Olarak Sağlanamaması....231
2. Aksak Rekabet....231
3. Fiyat ve Ücretlerin Katılığı....231
4. Asimetrik Bilgi....234
5. Ters Seçim ve Ahlaki Tehlike....235
6. Markup Fiyatlama....237
7. İşlem Maliyetleri....237
8. Risk ve Belirsizlik....238
9. Para Arzının İçselliği....240
10. Gelirler Politikası....242
11. Hysteresis Etkisi....243
III. NEO- KURUMSAL İKTİSAT VE GELİR DAĞILIMI....244

ONUNCU BÖLÜM
GELİR DAĞILIMI ADALETİ SAĞLAMAYA YÖNELİK POLİTİKALAR

1. Asgari Ücret Uygulaması....248
2. Fırsat Eşitliği....249
3. Tarımsal Ürünleri Destekleme Alımları....251
4. Rekabeti Engelleyici Uygulamaları Ortadan Kaldırma....252
5. Toprak ve Tarım Reformu....258
6. KOBİ'lerin Özendirilmesi....260
7. Bölgeler Arası Dengesizlikleri Giderme....261
8. Enflasyonla Mücadele....262
9. İşsizlikle Mücadele....264

10. Vergi Politikası 265
11. Transfer Harcamaları 267
12. Veraset ve Özel Mülkiyet Haklarının Sınırlandırılması 269
13. En Az Geçim İndirimi 270
14. Ayırma Nazariyesi 271
15. Artan Oranlı Vergileme 271
16. Negatif Gelir Vergisi Uygulaması 272
17. Konut Olanaklarının Artırılması 272
18. Sosyal Güvenlik İşçi Sağlığı ve Emeğinin Korunması 273
19. Kayıt Dışı Ekonominin Kayıt Altına Alınması 275
20. Sosyal Yardım 276

SONUÇ 279

KAYNAKÇA 285

İNDEKS 303

KAYNAKÇA

ACEMOĞLU Daron ve Jaume VENTURA (2001), **The Word Income Distribution**, NBER Working Paper No: 8083, January 2001, (http://www.nber.org.paper/w.8083), s.1-41.

AKAT, Asaf Savaş (1980), **İktisadi Analiz**, İÜ İktisat Fakültesi Yayın No: 467, İstanbul.

AKDOĞAN, Abdurrahman (2002), **Kamu Maliyesi**, 8. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara.

AKSIN, J. Michael ve Lawrence J. LAU (2000), **Generalized Solow-Neutral Technical Progress and Postwar Economic Growth,** NBER Working Paper No: 8023, December 2000, (http://www.nber.org.paper/w.8023), s.1-41.

AKSU, Ömer (1993), **Gelir ve Servet Dağılımı**, İ.Ü Yayınları No: 3698, İstanbul.

AKTAN, Coşkun Can (1997), **Anayasal İktisat**, İz Yayıncılık, İstanbul.

AKTAN, Coşkun Can (2002c), "**Bir Piyasa Başarısızlığı Nedeni Olarak Gelir Bölüşümünde Adaletsizlik ve Yoksulluk Sorunu: Kamu Ekonomisinin Rolü ve Kamu Politikası Araçları**", 2002, (http://www.canaktan.org/ekonomi/yoksulluk/birinci-bol/aktan-piyasa-basarisiz.pdf):1-22.

AKTAN, Coşkun Can (2004), **Yeni İktisat Okulları**, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara.

AKTAN, Coşkun Can ve İstiklal Yaşar VURAL (2002a), "Yoksulluk: Terminoloji Temel Kavramlar ve Ölçüm Yöntemleri", **Yoksullukla Mücadele Stratejileri**, Hak-İş Konfederasyonu Yayını, 2002, (http://www.canaktan.org/ekonomi/yoksulluk/birinci-bol/aktan-vural-yoksulluk.pdf), s.1-32.

AKTAN, Coşkun Can ve İstiklal, Yaşar VURAL (2002b), "Gelir Dağılımı Adalet(siz)lik ve Gelir Eşit(siz)liği: Terminoloji Temel Kavramlar ve Ölçüm Yöntemleri", **Yoksullukla Mücadele Stratejileri**, Hak-İş Konfederasyonu Yayını, 2002, (http://www.canaktan.org/ekonomi/yoksulluk/birinci-bol/aktan-vural-gelir-dagilimi.pdf), s.1-21.

AKYÜZ, Ferhat (2006), "Yoksulluk Söylemi", (Hazırlayanlar: Demet Yılmaz, Ferhat Akyüz, Fuat Ercan, Koray Yılmaz, Ümit Akçay, Tolga Tören), **Kapitalizm Küreselleşme Azgelişmişlik,** Dipnot Yayınları, 1. Baskı, Ankara, s.197-219.

AKYÜZ, Yılmaz (1980a), **Sermaye Bölüşüm Büyüme**, Ankara Üniversitesi SBF Yayın No: 453, 2. Baskı, Ankara.

AKYÜZ, Yılmaz (1980b), **Emek Değer Teorisi ve Nitelikli İşgücü Sorunu**, Ankara Üniversitesi SBF Yayın No: 441, Ankara,

ALADA, A. Dinç (2000), **İktisat Felsefesi ve Belirsizlik**, Bağlam Yayınları, 1. Basım, İstanbul.

ALKİN, Erdoğan (1992), **Gelir ve Büyüme Teorisi**, Filiz Kitabevi, İstanbul.

ALKİN, Erdoğan (1995), "Türkiye'de Gelir Bölüşümü", **Yeni Türkiye**, Eylül-Ekim 1995, s. 141.

ALTUĞ, Osman (1994), **Kayıt Dışı Ekonomi**, Cem Ofset Matbaacılık, İstanbul.

AMIN, Samir (1973), **Le Développement Inégal, Essai sur Les Formations Sociales du Capitalisme Périphérique**, Les Editions de Mınuıt, Paris.

AMİN, Samir (1993a), **Avrupamerkezcilik Bir ideolojinin Eleştirisi,** (Çeviren: M. Sert), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.

AMİN, Samir (1993b), **Kaos İmparatorluğu Yeni Kapitalist Küreselleşme,** (Çeviren: I. Soner), Kaynak Yayınları, 1. Basım, İstanbul.

ANDREW, M. (1998), **EMU And Wage Bargaining: The Americanization of The European Labor Market?** Center for European Studies, Harvard University, Cambridge.

ANSAL, Hacer; Suat KÜÇÜKÇİFÇİ; Özlem ONARAN Benen Zeki ORBAY, (2000), **Türkiye'de Emek Piyasasını Yapısı ve İşsizlik**, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayını, İstanbul.

AREN, Sadun (1989), "Paylaşım, Demokrasi ve Sosyalist Parti", **Bir Dönemden Yazılar 1980–1988**, Gerçek Yayınevi, Yeni Dizi: 3, İstanbul.

ARSAN, Üren (1964), "Denk Bütçe Çoğaltanı", **A. Ü. SBF Dergisi,** Cilt: 19, Sayı: 1, Yıl: 1964, s. 21-38.

ASLAN, M. Hanefi (1997), **Enflasyonist Finansman Politikası**, Ak-Bil Yayıncılık, 1. Baskı, Bursa.

ASLAN, Mehmet Hanifi (2009), **Para Teorisi ve Politikası**, Alfa Aktüel Yayıncılık, 1. Baskı, Bursa.

ATAÇ, Beyhan (2009), **Maliye Politikası Gelişimi Amaçları Araçları ve Uygulama Sorunları**, Turhan Kitabevi, 8. Baskı, Ankara..

BALL, L. ve N. G. MANKIW, (2002), "The NAIRU in Theory And Practice" NBER Working Paper No. 8940, http://www.nber.org/papers/w8940 (18.08.2003).

BALL, Laurence ve MANKIW, N. Gregory (2002), "The NAIRU in Theory And Practice" NBER Working Paper No. 8940, http://www.nber.org/papers/w8940 (18.08.2003).

BARBER, William J. (1999), **İktisadi Düşünce Tarihi**, (Çeviren: İhsan Durdu), Şule Yayınları, 3. Baskı, İstanbul.

BARDHAN, P. (1996), "Efficiency, Equity and Poverty Alleviation: Policy Issues in Less Developed Countries", **Economic Journal**, 106, September, s.1344-1356

BAŞKAYA, Fikret (1995), **Azgelişmişliğin Sürekliliği,** Ankara: İmge Kitabevi, 3. Baskı.

BAŞKAYA, Fikret (2000), **Kalkınma İktisadının Yükselişi ve Düşüşü,** Ankara: İmge Kitabevi, 3. Baskı.

BAŞKAYA, Fikret (2003), **Küreselleşme mi? Emperyalizm mi? Piyasacı Efsanenin Çöküşü,** Ütopya Yayınevi, 2. Baskı, Ankara.

BAŞOĞLU, Ufuk; Nalan ÖLMEZOĞULLARI ve İlker PARASIZ (2004), **İktisatta Devrimler ve Karşı Devrimler**, Alfa Basım yayım Dağıtım, 2. Baskı, İstanbul.

BAŞOĞLU, Ufuk; Nalan ÖLMEZOĞULLARI ve İlker PARASIZ, (1999), **Gelir Bölüşümü Teori ve Politika**, Ekin Kitabevi, Bursa.

BEGG, David / FİSCHER, Stanley / DORNBUSCH, Rudiger (2001), **Mikro İktisat**, (Editör:V. Serin), Alkım Yayınları, İstanbul.

BÉNABOU Roland (2004), **Inequality Technology and Social Contract**, NBER Working Paper No: 10371, March 2004, (http://www.nber.org.paper/w.10371), s.1-45.

BENETT, James T. ve Manuel H. JOHNSON (2004), **Devletin Büyümesi Teorileri,** (Çeviren: Aytaç Eker) (http://www.canaktan.org/ekonomi/anayasal_iktisat/diger_yazilar/eker-benett-devletbuyumesi.htm).

BERKSOY, Taner (1982), **Azgelişmiş Ülkelerde İhracata Yönelik Sanayileşme**, Belge Yayınları, İstanbul.

BHAGWATI Jagdish (1958), "İmmiserizing Growth: A Geometrical Note", **Review of Economic Studies**, Volume: XXV (3), No: 68, June 1958, s.201-215.

BIESEBROECK, Von Johannes, (2003), **Revisiting Some Productivity Debates**, NBER Working Paper No: 10065, Octomber 2003, (http://www.nber.org.paper/w.10065), s.1-47.

BLAUG, Mark (1985), **Economic Theory in Retrospect**, Cambridge University Press, Fourth Edition, Cambridge, 1985.

BLÖMSTRÖM, M. ve H. BJÖRN, (1984), **Development Theory in Transition**, London: Zed Book.

BÖHM-BAWERK, Eugen von, (1889), **The Origin of Interest,** (http://socserv2.socsci.mcmaster.ca/~econ/ugcm/3ll3/bawerk/interest.htm).

BORATAV, Korkut (1969), **100 Soruda Gelir Bölüşümü**, Gerçek Yayınevi, 1. Baskı, İstanbul.

BORON, A. A. ve C. A. TORRES, (1996), "The Impact of Neoliberal Restructuring on Education and Poverty in Latin America" **Alberta Journal of Educational Research**, 42 (2), s. 102-114.

BREWER, Anthony (1997), **Surplus and Classical Distribution Theory**, (http://www.eh.net/HE/hes_list/Editorials/brewer.php).

BROCK, A. William ve M. Scott TAYLOR, (2004), **The Green Solow Model**, NBER Working Paper No: 10557, June 2004, (http://www.nber.org.paper/w.10557), s.1-61.

BRUNHOFF, Suzanne de, (1992), **Devlet ve Sermaye**, (Çeviren: K. Lordoğlu), İmge Kitabevi, 1. Baskı, Ankara.

BUCHANAN, James. M (1997), "Devletin Başarısızlığını Teşhiste ve Yapısal Reform Önerisinde Kamu Tercihi Teorisinin Başarısı ve Sınırları", (Editör: Çoşkun Can Aktan), **Anayasal İktisat**, İz Yayıncılık, İstanbul.

BUCHANAN, James. M. (1989), "Market Failure and Political Failure", **Explorations into Constitutional Economies** (Ed: J. M. Buchanan), A&M University Pres, Texas.

BUCHANAN, James. M. ve Tullock, G. (2001), **The Calculus of Consent: Logical Foundations of Constitutional Democracy,** Liberty Fund, Inc, (http://www.econlib.org/library/Buchanan/buchCv3Contents.html).

BUCHHOLZ, G. Todd (2005), **Ölü İktisatçılardan Yeni Fikirler Modern Ekonomik Düşünceye Giriş**, (Çeviren: İsmail Aktar), Adres Yayınları, Ankara.

BULUTOĞLU, Kenan (1997), **Kamu Ekonomisine Giriş Devletin Ekonomik Bir Kuramı**, Filiz Kitabevi, 5. Baskı, İstanbul.

BUTLER, Eamonn (2001), **Hayek Çağımız İktisat ve Siyaset Felsefesine Katkısı**, (Çeviren: Yusuf Ziya Çelikkaya), Liberte Yayını, Ankara.

ÇALIŞKAN, Şadan (1997), **Gelir Bölüşümünün Gelir Vergisi Politikasıyla Düzeltilmesi ve Türkiye Örneği**,) Cumhuriyet Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sivas.

ÇARIKÇI, Emin (1983), **Yarı Gelişmiş Ülkelerde ve Türkiye'de Sanayileşme Politikaları**, Ankara: Turhan Kitabevi.

ÇENGELCİ, Ethem (1993), "Sosyal Refahın Gerçekleştirilmesinde Sosyal Yardımların Rol ve Önemi", **Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Dergisi**, Cilt:11, Sayı:1-3 Ankara

ÇİMEN Gamze (2021), **Türkiye'de Optimal Vergileme Arayışı Bir Model ve Uygulaması,** Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı Doktora Tezi, Bursa.

ÇİMEN Gamze (2022), **Türkiye'de Vergi Optimalitesi: Laffer Teoreminin Geçerliliği**, On İki Levha Yayıncılık 1. Baskı, İstanbul.

CLARK, John Bates (1899), **The Distribution of Wealth: A Theory of Wages, Interest and Profits**, (http://www.econlib.org/library/Clark/clkDWtoc.html).

COLARD, F. (1998), "Les Causes des Rigidités" http://perso.wanadoo.fr/frederic.colard/dea/colard/part2.htm (08.08.2006).

COWELL, A. Frank (2000), **Measuring Inequality**, Prentice Hill, Third Edition, New York, (http://darp.lse.ac.uk/papersDB/Cowell_measuringinequality3.pdf).

CUTHBERTSON Keith (200), **İktisat Politikası Keynesyen Yeni Cambridge ve Monetarist Makroekonomik Modeller**, (Çeviren: Nazım Engin), Bilim Teknik Yayınevi, 2. Baskı, İstanbul.

DEMİR, Ömer (1996), **Kurumcu İktisat**, Vadi Yayınları, Ankara.

DEMİR, Ömer (2003), **Küresel Rekabette Etkin Devlet**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

DEMİR, Osman (1997), **Ekonomide Devlet**, SPK Yayın No:71, Ankara.

DEMİR, Osman ve Nazım ÖZTÜRK (1999), "Anayasal İktisat Çerçevesinde Devletin Sınırlandırılması", **Prof. Dr. Orhan Oğuz'a Armağan**, Marmara Üniversitesi Yayın No:640, İstanbul.

DİNLER, Zeynel (2002), **Mikro Ekonomi**, Ekin Kitabevi, 14. Baskı, Bursa.

DİNLER, Zeynel (2005), **İktisada Giriş**, Ekin Kitabevi, 11. Basım, Bursa.

DİNLER, Zeynel (2021), **Tarım Ekonomisi**, Ekin Kitabevi, 8. Baskı, Bursa.

DİVİTÇİOĞLU, Sencer (1982), **Değer Üretim ve Bölüşüm**, Ar Basım Yayım ve Dağıtım, İstanbul.

DOĞAN, Adem (1997), **Gelişme Teorilerinin Karşılaştırmalı Analizi**, Sivas: C.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

DOĞANOĞLU Fatih ve Aslan GÜLCÜ, (2001), "Gelir Eşitsizliği Ölçümünde Kullanılan Yöntemler", **Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt:2, Sayı:1, Yıl:2001, s.47-65.

DOOLEY C. Peter (1991), "Marshall's Parable of the Meteoric Stones: Rent, Quasi-Rent and Interest" **American Journal of Economics and Sociology**, Vol:50, No:2, April, 1991, s.197-206.

DORNBUSCH, R. ve S. FİSCHER (1998), **Makro Ekonomi**, (Çeviren: S. Ak, M. Fisunoğlu, E. Yıldırım, R. Yıldırım), McGraw-Hill, Akademi Ortak Yayını, 1. Baskı, İstanbul.

DORNBUSCH, Rudiger (2003), "Görülmemiş Bir Refah Yüzyılı", (Çeviren: Metin Toprak), **Kapitalizm ve Küresel Refah**, (Editör: Ian Vasquez),Liberte Yayınları, 1. Baskı, 2003.

DPT, (1994), **Gelir Dağılımı ve Politikaları Özel İhtisas Komisyonu Raporu**, DPT Yayın No:2370, Ankara.

DPT, (2001), **Gelir Dağılımının İyileştirilmesi ve Yoksullukla Mücadele Özel İhtisas Komisyonu Raporu**, DPT Yayın No:2599, Ankara.

DÜLGEROĞLU, Ercan; Mustafa AYTAÇ ve Tahir BAŞTAYMAZ, (1992), **Kentlerde Yaşayan Ücretli Kesimin Telafi Edici ve Tamamlayıcı Gelir Kaynakları: Bursa Örneği,** Friedrich Ebert Vakfı Yayını, Bursa.

EECKHOUT, Jan ve Boyan JOVANOVIC, (1998), **Inequality**, NBER Working Paper No: 6841, December 1998, (http://www.nber.org.paper/w.6841), s.1-38.

EKER, Aytaç; Asuman ALTAY ve Mustafa SAKAL (2004), **Maliye Politikası Teori İlkeler ve Yöntemler**, Kanyılmaz Matbaası, 4. Baskı, İzmir.

EMMAUEL Arghiri (1972), **Unequal Exchange**, Monthly Review Press, New York.

ENGİZ, O. (1996), "Ulusal Sağlık Sistemi Boyutunda Kalite Yönetim Modeli", **Sağlık Hizmetinde Toplam Kalite Yönetimi ve Performans Ölçümü Sempozyumu**, 1-2 Kasım 1996, Ankara, s. 205.

ERCAN, Fuat (1995), "Gelişme Yazını; Eleştiriler ve Yeni Perspektifler", (Derleyen: Tamer İşgüden, Fuat Ercan, Mehmet Türkay), **Gelişme İktisadı Kuram Eleştiri Yorum,** İstanbul: Beta Basım Yayın, s.298-428.

ERCAN, Fuat (1996), **Gelişme Yazını Açısından Modernizm Kapitalizm ve Azgelişmişlik**, İstanbul: Sarmal Yayınları.

ERCAN, Fuat (2006), "Değer Teorisi: Kapitalizmde İçsel ilişkilerin Örgütleyicisi", (Hazırlayanlar: Demet Yılmaz, Ferhat Akyüz, Fuat Ercan, Koray Yılmaz, Ümit Akçay, Tolga Tören), **Kapitalizmi Anlamak,** Dipnot Yayınları, 1. Baskı, Ankara, s.31-56.

ERDEM, Ekrem (2008), **Para Banka ve Finansal Sistem**, Detay Yayıncılık, Ankara.

ERDOĞAN, Mustafa (1997), **Anayasal Demokrasi**, Siyasal Kitabevi, 2. Baskı, Ankara.

EREN, Ercan (1997), **Mikro İktisat**, Der Yayınları, İstanbul.

ERGİNAY, Akif (1998), **Kamu Maliyesi**, Savaş Yayınları, 16. Baskı, Ankara.

ERKAN, Hüsnü (1984), **Ekonomi Politikasının Temelleri**, Aydın Kitabevi, İzmir.

ERKAN, Hüsnü (1987), **Sosyal Piyasa Ekonomisi Ekonomik Sistem ve Piyasa Ekonomisine İşlerlik Kazandırılması**, Konrad Adenauer Vakfı Yayını, İzmir.

ERKAN, Hüsnü (1994), "Giriş", **Sosyal Piyasa Ekonomisinin Sosyal Boyutu**, (Yayına Hazırlayan: Hüsnü Erkan), Tükelmat A. Ş., İzmir, s.7-13.

ERKAN, Hüsnü (1998), **Bilgi Toplumu ve Ekonomik Gelişme**, Türkiye İş Bankası Yayını, 4. Baskı, Ankara.

ERKAN, Hüsnü (1999) "Türk Toplumunda Kültür ve Rekabet, Rekabet Kurumu Yayınları, **Perşembe Konferansları**, Kasım 1999, Ankara, s. 33-75.

ERKAN, Hüsnü (2000), **Bilgi Uygarlığı İçin Yeniden Yapılanma**, İmge Kitabevi, 1. Baskı, Ankara.

ERKAN, Hüsnü (2004), **Ekonomi Sosyolojisi**, Barış Yayınları Fakülteler Kitabevi, 5. Baskı, İzmir.

EROĞUL, Cem (1997), "Ulus Devlet ve Küreselleşme", **Emperyalizmin Yeni Masalı Küreselleşme**, (Yayına Hazırlayan: Işık Kansu), İmge Kitabevi, 3. Baskı, Ankara, s. 46-60.

EROĞUL, Cem (1997), "Ulus Devlet ve Küreselleşme", **Emperyalizmin Yeni Masalı Küreselleşme**, (Yayına Hazırlayan: Işık Kansu), İmge Kitabevi, 3. Baskı, Ankara, s. 46-60.

FRANK Andre Gunder (1975), "Azgelişmişliğin Gelişmesi", (Çeviren ve Derleyen: A. Aksoy), **Azgelişmişlik ve Emperyalizm**, Gözlem Yayınları, İstanbul, s.103-119.

FRANK Andre Gunder (1993), **Lümpen Burjuvazi Lümpen Gelişme**, (Çeviren: A. Yılmaz), Gökkuşağı Yayınları, İstanbul.

FREYSSİNET, J. (1985), **Azgelişmişlik İktisadı**, (Çeviren: T. Öçal, M. A. Kılıçbay), Ankara: Gazi Üniversitesi Yayını.

FRIEDMAN, Milton (1957), **A Theory of Consumption Function**, Princeton University Pres, Princeton.

FRİEDMAN, Milton (1988), **Kapitalizm ve Özgürlük**, (Çeviren: D. Erberk, N. Himmetoğlu), Altın Kitaplar, İstanbul.

GALEONO, Eduardo (1988), **Latin Amerika'nın Kesik Damarları**, (Çeviren: A. Tokatlı, R. Hakman), Alan Yayıncılık, İstanbul.

GHAİ, D. (1995), "Yapısal Uyum Küresel Bütünleşme ve Sosyal Demokrasi", (Çeviren: İdil Eser), **Piyasa Güçleri ve Küresel Kalkınma**, (Editörler: R. Prendergast, F.Stewart), Yapı Kredi Yayınları, 1. Baskı, İstanbul. s. 39-71.

GİBSON, D. H. ve E. TSAKALATOS, (1996), "Uluslararası Borç Krizi: Nedenler Sonuçlar ve Çözümler", **Kalkınma İktisadı Yükselişi ve Gerilemesi**, (Yayına Hazırlayan: F. Şenses), İstanbul: İletişim Yayınları, 1. Baskı, s. 173-210.

GÖRGÜN, Sevim (1992), "Anayasal Borçlanma Politikası ve Devletin Borçlanma Politikasının Sınırlandırılması", **Ekonomik Anayasa Sempozyumu**, 28-29 Mayıs 1992, Ankara, Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF Maliye Bölümü, Takav Matbaası, s. 147-152.

GROOTAERT, C. (1994), "Education, Poverty and Structural Change in Africa Lessons from Cote-D'ivoire", **International Journal of Educational Development,** 14 (2), s.131-142.

GUERRİEN, Bernard (1999), **Neo-Klasik İktisat**, (Çeviren:E. Tokdemir), İletişim Yayınları, 2. Baskı, İstanbul.

GÜLALP, Haldun (1987), **Gelişme Stratejileri ve Gelişme İdeolojileri**, Ankara: Yurt Yayınları.

GWARTNEY J. D. ve WAGNER R. E. (1988), "Public Choice and the Conduct of Representative Government", **Public Choice and Constitutional Economics**, (Ed: J. D. Gwartney ve R. E. Wagner, JAI Press, London, s.3-28.

HAMİTOĞULLARI, Beşir (1986), **Çağdaş İktisadi Sistemler, Strüktürel ve Doktrinal Bir Yaklaşım**, Savaş Yayınları, 4. Bası, Ankara.

HAN, E.rgül ve A. A KAYA (2002), **Kalkınma Ekonomisi Teori Politika**, Eskişehir: Etam A. Ş. Matbaa Tesisleri, 4. Baskı.

HANSEN D. Gart ve Edward C. PRESCOTT, (1998), **Malthus to Solow**, NBER Working Paper No:6858, December 1998, (http://www.nber.org.paper/w.6858), s.1-53

HAYEK, Friedrich. A. (1993b), **Sosyal Adalet Serabı Kanun Yasama Faaliyeti ve Özgürlük** (Cilt2), (Çeviren: Mustafa Erdoğan), Türkiye İş Bankası Yayını, Ankara.

HAYEK, Friedrich. A. (1999), **Kölelik Yolu,** (Çeviren: Turhan Feyzioğlu, Yıldıray Aslan), Liberte Yayını, 2. Baskı, Ankara.

HAYEK, Friedrich. A. von (1993a), **Hukuk Yasama ve Özgürlük Kuralar ve Düzen** (Cilt1), (Çeviren: Atilla Yayla), Türkiye İş Bankası Yayını, Ankara.

HİRST, P. ve G. THOMPSON (2003), **Küreselleşme Sorgulanıyor**, (Çeviren: Çağla Erdem, Elif Yücel), Dost Kitabevi, 3. Baskı, Ankara.

HOLLANDER, Samuel, (1987), **Classical Economics**, Basil Blackwell, Oxford.

HUNT, Diana (1989), **Economic Theories of Development**, Harvester Wheatsheat, London.

HUNT, E. K. (2005),**İktisadi Düşünce Tarihi**, (Çeviren: Müfit Günay), Dost Kitabevi Yayınları, 1. Baskı, Ankara.

İBN-İ HALDUN, (2004), **Mukaddime**, (Çeviren: Süleyman Uludağ), Dergah Yayınları, İstanbul.

İKV, (2003), **Avrupa Birliği'nin KOBİ Politikası**, İKV Yayın No:5, İstanbul.

İNSEL, Ahmet (2004), **Neo-Liberal Hegemonyanın Yeni Dili**, Birikim Yayınları, 1. Baskı, İstanbul.

İYİBOZKURT, Erol (2001), **Uluslararası İktisat Teori Politika Uygulama**, Ezgi Kitabevi, 4. Baskı, Bursa.

JAFFE, Adam, Richard NEWELL, Robert STAVINS, (2000), **Technological Change and the Environment**, NBER Working Paper No: 7970, October 2000, (http://www.nber.org.paper/w.11093), s.1-80.

JONES, I. Charles (2001), **İktisadi Büyümeye Giriş**, (Çeviren: S. Ateş ve İ. Tuncer), Literatür yayınları, 1. Baskı, İstanbul.

JONES, I. Charles (2004), **Growth and Ideas**, NBER Working Paper No: 10767, September 2004, (http://www.nber.org/papers/w10767), s.1-75.

JOVANOVIC, Boyan ve Peter ROUSSEAU (2005), **General Purpose Technologies**, NBER Working Paper No: 11093, January 2005, (http://www.nber.org.paper/w.11093), s.1-53

KARAGÜL, M. (1997), "Kayıt Dışı Ekonomi ve Türkiye'deki Kayıt Dışı Ekonominin İncelenmesi", **Yönetim ve Ekonomi, Celal Bayar Üniversitesi İİBF Dergisi**, Sayı:3, Yıl:1997, ss.186-187.

KARLUK, Rıdvan (2004),**Türkiye Ekonomisi**, Beta Basım Yayım Dağıtım, 8. Baskı, İstanbul.

KAYNAK, Muhteşem (1990), **Ekonomik Kalkınma**, G.Ü. İİBF Ders Notları, Ankara.

KAZGAN, Gülten (1993), **İktisadi Düşünce veya Politik İktisadın Evrimi**, Remzi Kitabevi, 6. Basım, İstanbul.

KAZGAN, Gülten. (2002), **Küreselleşme ve Ulus Devlet Yeni Ekonomik Düzen,** İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayını, 3. Baskı, İstanbul.

KEYNES J. Maynard (1969), **İstihdam, Faiz ve Para Genel Teorisi**, (Çeviren: Asım Baltacıgil), Fakülteler Matbaası, İstanbul.

KİRZNER, I. (2004), "Avusturya İktisat Okulu", (Çeviren: Ç. Can Aktan), **Yeni İktisat Okulları**, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara.

KLOBY, Jerry (2005), **Küreselleşmenin Sefaleti Eşitsizlik Güç ve Kalkınma**, (Çeviren: Orhan Düz), Güncel Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul.

KÖK, Recep (1999), **İktisadi Düşünce Kavramların Analitik Evrimi**, Anadolu Matbaacılık, 1. Baskı, İzmir.

KRUGMAN, P. (2001), **Bunalım Ekonomisinin Geri Dönüşü**, (Çeviren: Neşenur Domaniç), Literatür Yayını, 1. Basım, İstanbul.

KRUGMAN, P. (2002), **Politika Taşeronları Azalan Beklentiler Çağında İktisadi Eğilimler ve Önemsizleşen Refah**, (Çeviren: Neşenur Domaniç), Literatür Yayını, 2. Basım, İstanbul.

KRUGMAN, R. Paul ve Maurice Obstfeld, (1997), **Uluslararası İktisat**, 3. Baskı, (Çeviren: Y. Sezai Tezel), Ankara.

LAZEAR, P. E. (1984), "Incentives and Wage Rigidity" NBER Working Paper No. 1299, http://www.nber.org/papers/w1299 (18.08.2006).

LEİJOUNHUFVUD, A. (2000), "Keynesyen İktisat: Geçmişteki Karışıklıklar Gelecekteki Manzaralar", (Çeviren: H. Çaha), **Devlet Rekabet Mülkiyet ve İktisat,** (Derleyen: Ö. Demir), Değişim Yayınları, 1. Baskı, Adapazarı.

LİPSEY, R. G. ; P. O STEİNER ve D. D. PURVİS (1984), **İktisat**; (Çeviren :Ö. F. Batırel ve diğerleri), Cilt:1, Bilim Teknik Yayınevi,. İstanbul.

MAHİROĞULLARI, Adnan (2005), **İşsizlikle Mücadelede Emek Piyasası Politikaları (Türkiye ve AB Ülkeleri)**, Filiz Kitabevi, 1. Baskı, İstanbul.

MAHİROĞULLARI, Ayşegül (2000), **Türkiye'de Asgari Ücret Uygulamalarının Ekonomik Yapı Üzerine Etkileri,** ,Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Sivas.

MALTHUS, Thomas Robert, (1798), **An Essay on the Principle of Population**, (http://www.ac.wwu.edu/~stephan/malthus/malthus.2.html).

MALTHUS, Thomas Robert, (1815), **An Inquiry into the Nature and Progress of Rent,** (http://socserv2.socsci.mcmaster.ca/~econ/ugcm/3ll3/malthus/rent).

MANİSALI, Erol. (1982), **Gelişme Ekonomisi**, Ar Yayın Dağıtım, 3. Baskı, İstanbul.

MANKİW Gregory (2000), Makro İktisattaki Son Gelişmeler" (Çeviren: M. Acar), **Devlet Rekabet Mülkiyet ve İktisat,** (Derleyen: Ö. Demir), Değişim Yayınları, 1. Baskı, Adapazarı.

MARSHALL, Alfred (1890), **Principles of Economics,** (http://www.econlib.org/library/Marshall/marP.html).

MARX, Karl, (1979), **Ücretli Emek ve Sermaye Ücret Fiyat ve Kar**, (Çeviren: S. Belli), Sol Yayınları, 5. Baskı, Ankara.

MARX, Karl, (2000), **Kapital**, I. Cilt, (Çeviren: Alaattin Bilgi), Sol Yayınları, 6. Baskı, Ankara.

MAYER, David ve Peter HOWITT, (2001), "Technological Innovation Implementation and Stagnation: Convergence Clubs in the Open World Economy", **Economic Fluctuations and Growth Working Group on Income Distribution and Macroeconomics**, Cambridge, NBER Summer Institute, 23-27 July, 2001, s.1-63.

MENGER, Carl (1871), **Principles of Economics**, (http://mason.gmu.edu/~tlidderd/menger/).

MILL, John Stuart, (1848), **The Principles of Political Economy**, (http://socserv2.socsci.mcmaster.ca/~econ/ugcm/3ll3/mill/prin/index.html).

MUSGRAVE, R. A. (2004), **Kamu Maliyesi Teorisi Kamu Ekonomisi Alanında Bir İnceleme** (Çeviren: Orhan Şener, Yaşar Methibay), Asil Yayın Dağıtım Ltd Şti, Ankara.

MUTLU, Ayşegül (1994), "Türkiye'de Enflasyon Olgusu ve Enflasyonun Gelir Vergisi Üzerindeki Etkileri, **Yaklaşım Dergisi**, Sayı:21, Eylül Ekim 1994.

NADAROĞLU, Halil (2000), **Kamu Maliyesi Teorisi**, Beta Basım Yayım, 11. Baskı, İstanbul.

NICHOLSON, Walter (2002), **Microeconomic Theory Basic Principles and Extensions**, The Dryden Press, 8. Edition, New York.

NORTH, Douglass C. (2002), **Kurumlar Kurumsal Değişim ve Ekonomik Performans**, (Çeviren. Gül Çağalı Güven), Sabancı Üniversitesi yayını, 1. Basım, İstanbul.

O'BRİEN, P. J. (1992), "Latin Amerikan Bağımlılık Kuramlarına Bir Eleştiri", (Çeviren ve Derleyen: M. Ersoy), **Emperyalizm Gelişme ve Bağımlılık Üzerine**, Ankara: Verso Yayınları, s.28-32.

ÖÇAL, Tezer (1990), **İktisat**, Gazi Üniversitesi Yayın No:156, Ankara.

OĞUZ, A. (1989), 'Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları', **Türk İdare Dergisi,** Yıl 61, Sayı 384, Eylül 1989, s.71-99.

ÖLMEZOĞULLARI, Nalan (1996), **Değişim Dönüşüm ve Sorunlarıyla İktisadi Sistemler**, Ezgi Kitabevi, Bursa.

ORHAN, Osman Z (1999), **Türkiye'de Tarımsal Destekleme ve Taban Fiyat Politikası**, İstanbul Ticaret Odası Yayın No: 1999-62, İstanbul.

ORHAN, Osman Z. ve Seyfettin ERDOĞAN (2007), **Para Politikası,** Yazıt Yayın Dağıtım**,** 4. Baskı, Ankara.

ÖZBİLEN, Şevki (1998), **Maliye Politikası**, Ezgi Kitabevi, 1. Baskı Bursa.

ÖZBUDUN, Ergün (1992), "Anayasa Hukuku Açısından Ekonomik Anayasa", **Ekonomik Anayasa Sempozyumu**, 28-29 Mayıs 1992, Ankara, Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF Maliye Bölümü, Takav Matbaası, s.1-9.

ÖZTÜRK, Nazım (1997), **Türkiye'de Konut Sektörü**, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sivas.

ÖZTÜRK, Nazım (2004a), "Piyasa Başarısızlıkları", **Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Öneri Dergisi**, Sayı:21, Yıl:10, Cilt:6, Ocak 2004, ss. 173-187.

ÖZTÜRK, Nazım (2004b), "Anayasal İktisat Çerçevesinde Demokrasiyi Yozlaştıran İktisadi Etmenler", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt:37, Sayı:3, Eylül 2004, s.17-35.

ÖZTÜRK, Nazım (2005a), "Ücret Kuramında Yeni Yaklaşımlar" **Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi**, Cilt:7, Sayı:1,2005, s.29-49.

ÖZTÜRK, Nazım (2005b), "İktisadi Kalkınmada Eğitimin Rolü", **Sosyoekonomi**, Sayı:1, Yıl:1, Ocak Haziran 2005,s. 27-44.

ÖZTÜRK, Nazım (2006), **Türkiye'de Bölgesel Kalkınma ve Güneydoğu Anadolu Projesi,** Türkiye Ziraat Odaları Birliği Yayını, Ankara

ÖZTÜRK, Nazım (2007a), **Piyasa Başarısızlığından Kamu Ekonomisinin Başarısızlığına Ekonomide Devletin Değişen Rolü,** Palme Yayıncılık, Ankara**.**

ÖZTÜRK, Nazım (2007b), **Kamu Tercihinin Tespitinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Yolları,** Palme Yayıncılık, Ankara**.**

ÖZTÜRK, Nazım (2009), **İktisatta Bölüşüm (Kuram Politika),** Palme Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara.

ÖZTÜRK, Nazım (2010), "Klasik ve Neoklasik İktisatta Gelir Bölüşümü", **Çalışma ve Toplum, Ekonomi ve Hukuk Dergisi**, Sayı:24, Cilt:1, Ocak 2010, ISSN:1305-2837, s.59-89.

ÖZTÜRK, Nazım (2012), **Dış Ticaret Kuram Politika Uygulama**, Ekin Basım Yayın, 1. Baskı, Bursa.

ÖZTÜRK, Nazım (2015), **Kalkınma Kuramlarına Eleştirel Bir Yaklaşım**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 1. Baskı, Bursa.

ÖZTÜRK, Nazım (2018), **Kamu Tercihinin Kuramı,** Ekin Basım Yayın Dağıtım, 1. Baskı, Bursa.

ÖZTÜRK, Nazım (2020a), **Maliye Politikası**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 4. Baskı, Bursa.

ÖZTÜRK, Nazım (2020b), **Kamu Maliyesi**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 3. Baskı, Bursa.

ÖZTÜRK, Nazım (2021), **Para Banka Kredi**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 3. Baskı, Bursa.

ÖZTÜRK, Nazım (2023a), **Kamu Mali Yönetimi (Mali Kurumlar)**, Ekin Basım Yayın, 2. Baskı, Bursa.

ÖZTÜRK, Nazım (2023b), **Kamu Ekonomisi,** Ekin Basım Yayın Dağıtım**,** 2. Baskı, Bursa**.**

ÖZTÜRK, Nazım ve DOĞAN, Adem (2010), "Konut Sektörünün Sorunları ve Çözüm Önerileri", **Bütçe Dünyası Dergisi,** Sayı: 33, 2010/1, s. 139-154.

ÖZTÜRK, Nazım ve UZUN Meral (2010), "Bölgesel Kalkınma Dinamikleri: Bölgesel Dengesizliklerin Ortaya Çıkmasında Rol Oynayan İktisadi Etmenler" **C. Ü. İİBF Dergisi,** Cilt: 11, Sayı:2, Ekim 2010, s. 91-110.

ÖZTÜRK, Nazım ve Yasin ÖZTÜRK (2010), **Yoksullukla Mücadelede Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları**, Palme Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara.

ÖZTÜRK, Nazım ve Z. Gökalp GÖKTOLGA (2010), "Yoksulluk ve Gelir Bölüşümünü Belirlemede Kullanılan Ölçütler" **Bütçe Dünyası Dergisi** Sayı:34, 2010/2, s. 3-25

ÖZTÜRK, Yasin (2009), **Sosyal Devlet Bağlamında Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının Rolü**, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstriyel İlişkiler Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Sivas.

PALAMUT, Mehmet E. ve Mehmet Yüce (2001), "Türkiye'de 1980- 2000 Döneminde Gerçekleşen Gelir Dağılımının İstenen Vergi İle Eğitim ve Sağlık Harcamaları İlişkisi", **Türkiye 16. Maliye Sempozyumu,** 28 - 31 Mayıs 2001, Antalya.

PARASIZ, İlker (1993), **Makro Ekonomi Teori ve Politika**, Ezgi Kitabevi, 5. Baskı, Bursa.

PARASIZ, İlker (1996), **Monetarizm ve Ünlü Monetarist ve Keynesgil İktisatçılarla Söyleşiler,** Ezgi Kitabevi, 2. Baskı, Bursa.

PARASIZ, İlker (2003), **Büyüme Teorileri**, Ezgi Kitabevi, 2. Baskı Bursa.

PASINETTI, L. Luigi, (2003), **Critique of the Neoclassical Theory of Growth and Distribution,** (http://www.unicatt.it/docenti/pasinetti/ PDF_files/Treccani.pdf),s.1-69.

PAYA, Merih (2007), **Para Teorisi ve Politikası,** Filiz Kitabevi, İstanbul.

PETERSON, Wallace C., (1976), **Gelir İstihdam ve Ekonomik Büyüme**, Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayınları: 145, (0Çeviren: Servet Mutlu), Eskişehir, 1976.

PINAR, Abuzer (2006), **Maliye Politikası Teori ve Uygulama**, Naturel Kitap Yayın Dağıtım, 1. Baskı, Ankara.

PINAR, Abuzer ve SAK Güven (2006), "İşgücü Maliyetleri ve Türkiye 'de İşgücü Piyasası Üzerine Olası etkileri", (Editör: T. Bulutay), **İşgücü Piyasası Açısından Kayıt dışı Ekonomi,** DİE Yayını, Ankara, s.117-118.

PİNDYCK, S. Robert / RUBİNFELD L. Daniel (1998), **Microeconomics**, Prentice-Hall, Upper Saddle River, Fourth Edition. New Jersey.

POTERBA, J. M. ve SUMMERS H. L. (1986), **Financial Lifetimes and The Crowding Out Effects of Budget Deficits,** NBER Working Paper No: 1955, June 1986, (http://www.nber.org/papers/w1955), s. 5-15.

PREBİSCH, R. (1963), "Latin Amerika'nın İktisadi Kalkınması ve Belli Başlı Sorunları", (Çeviren: Bilsay Kuruç), **A.Ü. S.B.F. Dergisi**, Cilt: XVIII, Sayı:1, Mart 1963, s.103-142.

PRENDERGAST, R. ve F STEWART. (1995), "Piyasa Güçleri ve Küresel Kalkınma", (Çeviren: İdil Eser), **Piyasa Güçleri ve Küresel Kalkınma,** (Editörler: R. Prendergast, F.Stewart), Yapı Kredi Yayınları, 1. Baskı, İstanbul. s. 13-21.

PRİCE WATERHOUSE COOPERS (2004), **Opacty Index**, (http://www.opacityindex.com/opacity_index.pdf).

QUESNAY, François (1759) **Tableau Economique**, 2. Edition, (http://www.taieb.net/auteurs/Quesnay/tableau.html).

RANKIN Keith, (1996), "The Factor Distribution of Income: a New Perspective on a Matter of Classical Importance", **Conference of the New Zealand Association of Economists,** Auckland, 26-28 August 1996, (http://www.geocities.com/Athens/Academy/1223/krnkn96_Auck_pap.html-65k).

RİCARDO, David (1997), **Ekonomi Politiğin ve Vergilendirmenin İlkeleri,** (Çeviren:T. Ertan), Belge Yayınları, 1. Baskı, İstanbul.

ROBİNSON, Joan (1984), **İktisat Felsefesi**, (Çeviren: V. Savaş), Fatih Yayınevi Matbaası, İstanbul.

ROBİNSON, Joan (2000), "Tam Rekabet Nedir ?", (Çeviren: M. Tahran), **Devlet Rekabet Mülkiyet ve İktisat,** (Derleyen: Ö. Demir), Değişim Yayınları, 1. Baskı, Adapazarı, 2000, s.285-305.

ROSS, Eric B., (1998), **The Malthus Factor: Poverty, Politics and Population in Capitalist Development**, Zed Books, London.

ROTHBARD, N. Murray (1995), **Classical Economics: An Austrian Perspective on the History of Economic Thought**, Vol:2, Edward Elgar Publishing Company, Brookfield.

ROWLEY, Charles K. (2002), **Özgürlük ve Devlet**, (Çeviren: İbrahim Dalmış), Liberte Yayınları, 1. Baskı, Ankara.

RYBCZYNSKİ, T. M. (1978), "Faktör Tahsisi ve Nispi Mal Fiyatları", (Çeviren: R. Karluk), **Eskişehir İTİA Dergisi**, Cilt: XIV, No:2, Haziran 1978, s. 190-196.

SALLAN GÜL, Songül (2004), **Sosyal Devlet Bitti Yaşasın Piyasa Yeni Liberalizmin ve Muhafazakarlık Kıskacında Refah Devleti**, Etik Yayınları, İstanbul.

ŞANLIOĞLU, Ömer, (2011), **Sosyal Refah Devletinin Dünü Bugünü ve Geleceği: Almanya Örneği**, Detay Yayıncılık, Anakara.

SAVAŞ, Vural (1984), **Keynezyen İktisat Yıkılırken**, Fatih Yayınevi Matbaası, İstanbul.

SAVAŞ, Vural (1986), **Kalkınma Ekonomisi**, Beta Yayını, 4. Baskı, İstanbul

SAVAŞ, Vural (1992), "Yeni Anayasa Hazırlanırken Ekonomik Anayasa", **Ekonomik Anayasa Sempozyumu**, 28-29 Mayıs 1992, Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF Maliye Bölümü, Takav Matbaası, Ankara.

SAVAŞ, Vural (1997), **İktisadın Tarihi**, Liberal Düşünce Topluluğu Yayını, İstanbul.

SAVAŞ, Vural (1998), **Politik İktisat**, 3. Bası, Beta Yayınları, İstanbul.

SAVAŞ, Vural (2000), **Piyasa Ekonomisi ve Devlet**, Liberte Yayınları, 2. Baskı, Ankara.

SAY, Jean Baptiste, (1803), **Traité d'Economie Politique**, (http://gallica.bnf.fr/Fonds_Frantext/T0089642.htm).

SAYBAŞILI, K. (1986), **Devletin Ekonomiye Müdahalesi**, Birey ve Toplum Yayınları, 1. Baskı, Ankara.

ŞAYLAN, Gencay (1997), "Küreselleşmenin Gelişimi", **Emperyalizmin Yeni Masalı Küreselleşme**, (Yayına Hazırlayan: Işık Kansu), İmge Kitabevi, 3. Baskı, Ankara, s. 9-21.

ŞAYLAN, Gencay (2003), **Değişim Küreselleşme ve Devletin Yeni İşlevi**, İmge Kitabevi, 2. Baskı, Ankara.

SCHNEİDER, F (1992), "Politik Anayasa, Ekonomik Anayasa ve Anayasal Bütünlük", **Ekonomik Anayasa Sempozyumu**, 28-29 Mayıs 1992, Ankara, Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF Maliye Bölümü, Takav Matbaası, s.10-31.

SELİK, Mehmet (1974), **Marksist Değer Teorisi**, Doğan Yayınları, 3. Baskı, Ankara.

SELİM, Raziye (1999), **Vergi Yükünün Gelir Dağılımı Üzerine Etkisi,** İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul.

SEN, Amartya (1997), **On Economic Inequality**, Clarendon Pres, Oxford.

ŞENER, Orhan (2001), T**eori ve Uygulamada Kamu Ekonomisi**, Beta Basım Yayım Dağıtım, 7. Baskı, İstanbul.

SENIOR, Nassau William, (1836), **Political Economy**, (http://www.econlib.org/library/Senior/snP2.html#Chapter%202,%20Nature%20of%20Wealth).

ŞENSES, Fikret (1991), "Türkiye'de Gelir Bölüşümü, Gelirin Yeniden Dağıtımı ve İşgücü Piyasaları", **Türk Ekonomisine Sosyal Çözümler**, Cilt 3, Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı Yayınları No: 18, İstanbul.

ŞENSES, Fikret (2003), **Küreselleşmenin Öteki Yüzü Yoksulluk**, İletişim Yayınları, 3. Baskı, İstanbul.

SEVİNDİRİCİ, İbrahim (1999), **Azgelişmişliğin Ekonomisi,** İtalik Kitapları, 1. Basım, Ankara.

SEYİDOĞLU Halil (2009), **Uluslararası İktisat,** Güzem Yayınları, Geliştirilmiş 17. Baskı, İstanbul.

SEYİDOĞLU, Halil (2002), **Ekonomik Terimler Ansiklopedik Sözlük**, Güzem Can Yayınları, 3. Baskı, İstanbul.

SHUTT, Harry (2004), **Kapitalizmle Derdim Var**, (Çeviren: Nesrin Sungur, Ahmet Çakmak), Kitap Yayınevi, 1. Basım, İstanbul.

SKİDELSKY, Robert (2003), **Keynes**, (Çeviren: Cemal Atila), Altın Kitaplar, 1. Baskı, İstanbul.

SKOUSEN, Mark (2003), **Modern İktisadın İnşası Büyük Düşünürlerin Hayatları ve Fikirleri**, (Çeviren: M. Acar, E. Erdem, M. Toprak), Liberte Yayınları, 1. Baskı, Ankara.

SMİTH, Adam (1997), **Ulusların Zenginliği,** (Çeviren: A. Yunus, M. Bakırcı), Alan Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul.

SÖNMEZ, Sinan (1987), **Kamu Ekonomisi Teorisi Kamu Harcamalarında Etkinlik Arayışı**, Teori Yayınları, 1. Baskı, Ankara.

STEİNMANN Johann, (2003), **Théories sur la Distribution des Revenus,** Lausanne, (www.hec.unil.ch/amattei/revenu.doc).

STİGLİTZ, J. E. (2002), **Küreselleşme Büyük Hayal Kırıklığı,** (Çeviren: Arzu Taşçıoğlu, Deniz Vural), Plan b Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul.

STİGLİTZ, J., E, (1994), **Kamu Kesimi Ekonomisi**, Çeviren: Ö. F. Batırel, Marmara Üniversitesi Yayın No:549, İstanbul.

STOCKMANN, K. (1992), "Sosyal Piyasa Ekonomisinde Rekabetin Fonksiyonları ve Korunması", (Çeviren: Meneviş Öğüt), **Sosyal Piyasa Ekonomisinin Rekabet Boyutu**, (Yayına Hazırlayan: Hüsnü Erkan), Tükelmat A. Ş., İzmir, s.17-39.

SYDGM (2017), **Faaliyet Raporları**, Strateji Geliştirme Müdürlüğü Yayını, Ankara.

TAN, Turgut (1988), "Kamu Hizmeti Özelleştirme ve Bürokrasinin Azaltılması Üzerine", **Türk İdare Dergisi** (60. Yıl Özel Sayısı), Yıl: 60, Sayı:378, Mart 1988.

TELATAR, Funda (2004), **Politik İktisat Politikası**, İmaj Yayınevi, Ankara.

THİEME, H. J. (1992), "Piyasaların Düzenleniş İlkesi Olarak Rekabet" (Çeviren: N. Oğuzhan Altay), **Sosyal Piyasa Ekonomisinin Rekabet Boyutu**, (Yayına Hazırlayan: Hüsnü Erkan), Tükelmat A. Ş., İzmir, s.40-65.

THİEME, H. J. (1994), "Piyasa Ekonomisinin Sosyal Düzenlenişi" (Çeviren: Hüsnü Erkan), **Sosyal Piyasa Ekonomisinin Sosyal Boyutu**, (Yayına Hazırlayan: Hüsnü Erkan), Tükelmat A. Ş., İzmir, s.31-53.

TOPRAK, Metin (1997), **Yeni İktisat**, İz Yayıncılık, İstanbul.

TUNCA, Zafer, (2002), "Rasyonel Beklentiler Teorisi ve Phillips Eğrisi", **İktisadın Dama Taşları II. Ekoller Kavramlar İz Bırakanlar**, İ Ü. İktisat Fakültesi Mezunları Cemiyeti İktisat Dergisi, Eğitim Serisi:2, İstanbul, s.48-63.

TURHAN, Salih; İzzettin ÖNDER ve Beyhan ATAÇ, (1988), **Maliye Politikası**, AÖF Yayın No: 47, Eskişehir.

TÜİK, (2023), **Gelir Dağılımı İstatistikleri 2022**, (https://data.tuik.gov.tr).

TÜRK, İsmail (2008), **Maliye Politikası**, Turhan Kitabevi, 21. Baskı, Ankara.

TURNER, Bryan (1997), **Eşitlik**, (Çeviren: Bahadır Sina Şener), Dost Kitabevi Yayınları, 1. Baskı, Ankara.

TÜSİAD (2000), **Türkiye'de Bireysel Gelir Dağılımı ve Yoksulluk Avrupa Birliği İle Karşılaştırma**, TÜSİAD Yayın No:295, İstanbul.

ÜLGENER, Sabri (1951), **Tarihte Darlık Buhranları ve İktisadi Muvazenesizlik Meselesi**, İ.Ü. İktisat Fakültesi Yayını, İstanbul.

ÜLGENER, Sabri (1991), **Milli Gelir İstihdam ve İktisadi Büyüme**, Der yayınları, 7. Baskı, İstanbul.

ULUSOY, Ahmet (2004), **Maliye Politikası**, Celepler Matbaacılık, 3. Baskı, Trabzon.

UNAY, Cafer (1996), **Ekonomik Konjonktür**, Ekin Kitabevi, 5. Baskı, Bursa.

UNAY, Cafer (1997), **Genel İktisat**, Ekin Kitabevi, Bursa.

UNDP, (2004), **Human Development Report 2004 Cultural Liberty in Today's Diverse World**, Published for United Nations Development Programme, New York.

UNDP, (2006), **Human Development Report 2006, Beyond Scarcity: Power, Poverty and the Global Water Crisis,** Published for United Nations Development Programme, New York.

UNDP, (2014), **Human Development Report 2014, Sustaining Human Progress: Reducing Vulnerabilities and Building Resilience,** UN Plaza, New York, 2014.

UNDP, (2016), **Human Development Report 2016, Human Development for Everyone, Published for the United Nations Development Programme (UNDP),** New York, 2016.

UNDP, (2023), **Human Development Report 2021/2022, Uncertain Times, Unsettled Lives Shaping our Future in a Transforming World,** New York, 2023.

ÜNSAL, Erdal (1998), **Mikro İktisat**, Kutsan Ofset Matbaacılık, 2. Baskı, Ankara.

ÜNSAL, Erdal, (2005), **Makro İktisat**, İmaj Yayınevi, 6. Baskı, Ankara.

UYSAL, S. B. (1994), "Büyük Devlet Küçük Devlet Tartışması", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt:25, Sayı:4, Aralık 1994, s.3-29.

UYSAL, Yaşar (1997), **Bölüşüm İlişkileri ve Bu İlişkilerin Düzenlenmesinde Etkili Olabilecek İktisat Politikalarının Değerlendirilmesi Türkiye Örneği**, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Doktora Tezi, İzmir.

WAN, Guano Hua ve Mark TAYLOR, (1999), "An Empirical Assesment on Alternative Functional Forms of The Lorenz Curve", **Applied Economics Letters**, Vol:6, Issue 9, September 1999, p. 597.

WIESER, Friedrich von (1892), **The Theory of Value**, (http://socserv2.socsci.mcmaster.ca/~econ/ugcm/3ll3/wieser/value.txt).

WORLD BANK, (1997), **World Development Report 1997: The State in a Changing World***,* Oxford University Press, New York.

WORLD BANK, (2003), **World Development Report 2003 Sustainable Development in a Dynamic World Transforming Institutions Growth and Quality of Life**, A Copublication of the World Bank and Oxford University Pres, New York.

WORLD BANK, (2004), **World Development Report 2004 Making Services Work for Poor People**, A Copublication of the World Bank And Oxford University Pres, New York.

WORLD BANK, (2006), **World Development Report 2006 Equity and Development**, A Copublication of the World Bank And Oxford University Pres, New York.

WORLD BANK, (2023), **Selected İndicators**, Washington (http://data.worldbank.org/about/country-classifications).

WORLD BANK, (2023), **Word Development Indicators: Distribution of Income or Consumption,** Washington (http://databank.worldbank.org).

WORLD BANK, (2023), **Word Development Indicators: Improved Sanitation Facilities (% of Population With Access),** Washington, (http://databank.worldbank.org);

WORLD BANK, (2023), **Word Development Indicators: Labor Force Structure,** Washington, (http://databank.worldbank.org).

WORLD BANK, (2023), **Word Development Indicators: Population Dynamics,** Washington, (http://databank.worldbank.org).

WORLD BANK, (2023), **Word Development Indicators: Poverty Rates at International Poverty Lines,** Washington, (http://databank.worldbank.org).

WORLD BANK, (2023), **Word Development Indicators: Size of the Economy,** Washington, (http://databank.worldbank.org).

WORLD BANK, (2023), **Word Development Indicators: Structure of Output,** Washington, (http://databank.worldbank.org).

WORLD BANK, (2023), **Word Development Indicators: Women in Development,** Washington, (http://databank.worldbank.org).

YALÇIN, Aydın (1991), **İktisadi Doktrinler ve Sistemler Tarihi**, Aydoğdu Ofset, 3.Baskı, Ankara.

YALMAN, G. (1984), "Gelişme Stratejileri ve Stabilizasyon Politikaları: Bazı Latin Amerika Ülkelerinin Deneyimleri Üzerine Gözlemler", **Türkiye'de ve Dünyada Yaşanan Ekonomik Bunalım,** Ankara: Yurt Yayınları, s.83-164.

YAY, G. G. (1988), **İktisadi Düşüncede Monetarizm ve Milton Friedman'ın Yeri**, İ Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul.

YAY, G. G. (2001), "Monetarizm ve Milton Friedman" **İktisadın Dama Taşları I. Ekoller Kavramlar İz Bırakanlar**, İ Ü. İktisat Fakültesi Mezunları Cemiyeti İktisat Dergisi, Eğitim Serisi:1, İstanbul, s.130-139.

YAYLA, Atilla (1992), **Liberalizm**, Turhan Kitabevi, Ankara.

YAYLA, Atilla (2001), **Devletçi Zihniyet ve Piyasa Ekonomisi**, Liberte Yayınları, Ankara.

YILMAZ Şiir E. (2010), **Dış Ticaret Kuramlarının Evrimi**, Efil Yayınevi, 1. Basım, Ankara.

YILMAZ, S. (2006), **Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının Yoksullukla Savaşım Politikaları İçindeki Yeri (Eskişehir Örneği),** Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.

ZEPPERNİCK, R. (1992), "Sosyal Piyasa Ekonomisinin Uyarlanması Üzerine Bazı Düşünceler: Ekonomi Politikası Danışmanlığına İlişkin Bir Yaklaşım", (Çeviren: Meneviş Öğüt), **Uygulamada Sosyal Piyasa Ekonomisi**, (Yayına Hazırlayan: Hüsnü Erkan), Tükelmat A. Ş., İzmir, s.39-85.

TMS 12 GELİR VERGİLERİ STANDARDI İLE BOBİ FRS 23 GELİR ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLER STANDARDININ KARŞILAŞTIRILMASI:

BORSA İSTANBUL'DA İŞLEM GÖREN BİR İŞLETME ÖRNEĞİ

Dr. Mehmet FINDIK

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-58-5

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ekim 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE MUHASEBE STANDARTLARININ GELİŞİMİ

1. ULUSLARARASI MUHASEBE STANDARTLARININ GELİŞİMİ 3
   1.1. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARININ OLUŞUMUNUN GEREKLİLİĞİ VE AMACI 8
   1.2. ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARININ GELİŞME SAFHALARI 10
      1.2.1. Uluslararası Muhasebe Standartlarının Geliştirilmesinde Gösterilen Çabalar 12
         1.2.1.1. Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (IASC) 12
         1.2.1.2. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) .. 13
         1.2.1.3. Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) 14
         1.2.1.4. Uluslararası Menkul Kıymet Komisyonları Örgütü (IOSCO) 15
      1.2.2. Avrupa ve Amerika'da Yapılan Çalışmalar 17
2. TÜRKİYE'DE MUHASEBE STANDARTLARININ OLUŞUMU 20
   2.1.VERGİ USUL KANUNU 23
   2.2. GELİR VERGİSİ KANUNU 25
   2.3. KURUMLAR VERGİSİ KANUNU 25
   2.4. TİCARET KANUNU 26
   2.5. SERMAYE PİYASASI KURULU KANUNU 27
   2.6. MESLEK HUKUKU 27
3. ULUSLARARASI MUHASEBE STANDARTLARINA UYUM SÜRECİ 28
   3.1. HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI 28
   3.2. SERMAYE PİYASASI KURULU 28
   3.3. BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU 29
   3.4. TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARI KURULU 30
4. BÜYÜK VE ORTA BOY İŞLETMELER İÇİN FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI 30

İKİNCİ BÖLÜM
VERGİLER İLE İLGİLİ STANDARTLAR HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1. TMS 12 GELİR VERGİLERİ STANDARDI 33
1.1. GELİR VERGİLERİ STANDARDININ KONUSU, AMACI VE KAPSAMI 33
1.1.1. Gelir Vergileri Standardında Geçen Terimler 34
1.2. ERTELENMİŞ VERGİ KAVRAMI 35
1.2.1. Sürekli Farklar 36
1.2.2. Geçici Farklar 37
1.2.3. Vergiye Esas Değer 39
1.3. ÜLKEMİZDE GEÇİCİ FARKLARIN ÇIKMA SEBEPLERİ 41
1.3.1. İndirilebilir Geçici Fark ve Ertelenmiş Vergi Alacağı Ortaya Çıkaran Durumlar 41
1.3.1.1. Şüpheli Alacaklar İçin Ayrılan Karşılıklar 41
1.3.1.2. Stok Değer Düşüklüğü İçin Ayrılan Karşılıklar 43
1.3.1.3. Kıdem Tazminatı Karşılığı 44
1.3.1.4. Ödenmemiş (Ödenecek) Sosyal Güvenlik Kesintileri 45
1.3.1.5. Fazla Amortisman Ayırma 46
1.3.1.6. Geçmiş Yıl Mali Zararları 47
1.3.1.7. Bir Varlık veya Borcun İlk Muhasebeleştirilmesi 49
1.3.2. Vergilendirilebilir Geçici Fark ve Ertelenmiş Vergi Borcunu Ortaya Çıkaran Durumlar 50
1.3.2.1. Menkul Kıymet Değer Artış Kazancı 50
1.3.2.2. Eksik Amortisman Ayırma 51
1.3.2.3. Yenileme Fonu Uygulaması 52
1.3.2.4. Faiz Geliri Tahakkukları 53
1.3.2.5. Araştırma – Geliştirme (AR-GE) Harcamaları 54
1.3.2.6. Vadeli Satışlar 56
1.3.2.7. İşletme Birleşmeleri 57
1.3.2.8. Gerçeğe Uygun Değerin Gösterilmesi 58
2. BOBİ FRS 23 GELİR ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLER STANDARDI 59
2.1. GELİR ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLER STANDARDININ KONUSU, AMACI VE KAPSAMI 61

2.2. GELİR ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLER STANDARDI'NDA GEÇEN TANIMLAR 62
3. STANDARTLARIN KARŞILAŞTIRMALI İNCELEMESİ 63

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ABC ANONİM ŞİRKETİNDE BİR UYGULAMA

1. LİTERATÜR İNCELEMESİ 71
2. ÖRNEK UYGULAMA 76

SONUÇ 99

KAYNAKÇA 103

KAYNAKÇA

Akbıyık N. ve Koç M. (2011). Kıdem Tazminatı ve Kıdem Tazminatı Fonunun İktisadi ve Sosyal Sonuçları. *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi*, *16*(3), 253-284.

Akbulut, A. (2012). *Karşılaştırmalı TMS/TFRS – Vergi Uygulamaları ve Sonuçları.* Ankara: Maliye Hesap Uzmanları Derneği.

Abdioğlu, H., Yumuşak, S., ve Uyar, E. (2014). Vergi Usul Kanunu ve Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Amortisman Konusunun İncelenmesi ve Örnek Uygulamaları. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi,* 23, 364-397.

Akdoğan, H. (2020). *BOBİ FRS, TFRS/TMS ve MSUGT/VUK Karşılaştırmaları.* Ankara: Siyasal Kitabevi.

Altıntaş, A. T. (2011). Uluslararası Muhasebe ve Türkiye'de Muhasebe Hukuku. *İ.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 162-174.

Alves, M. D. & Altubes, E. (2011). International Accounting Standards in Europe: A Comparative Study, *International Research Journal of Finance and Economics*, 61, 65-77.

Ann, T. (2004). International Convergence of Accounting Practices: Chosing Between IAS and US GAAP. *Journal of International Financial Management and Accounting*, March 15, 54-78.

Antepli, A., ve Ağ, A. R. (2016). 12 No'lu Gelir Vergisi Standardına Göre Kıdem Tazminatı ve Muhasebeleştirilmesi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, *3*(4), 16-23.

Ataman, B. ve Gökçen, G. (2017). *Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı Uygulamaları,* İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.

Ataman, B. ve Cavlak, H. (2017). Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı (BOBİ FRS) ile Tam Set Türkiye Muhasebe ve Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının (TMS/TFRS) Karşılaştırılması. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *2*(3),153-168.

Ayanoğlu, Y. (2002). 12 No'lu Uluslararası Muhasebe Standardı Kurumlar (Gelir) Vergisinin Muhasebesi ve Türkiye'de Uygulanabilirliği, *MÖDAV-Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, *4*(2), Haziran.

Ball, R. (2006). International Financial Reporting Standards (IFRS): Pros and Cons for Investors. *Accounting and Business Research*.

Balsarı, Ç. ve Dalkılıç, F. (2007). Kural Bazlı ve İlke Bazlı Finansal Raporlama Standartlarının Karşılaştırılması. *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, 22, 105-118.

Başpınar, A. (2005). Türkiye'de ve Dünya'da Denetim Standartlarının Oluşumuna Genel Bir Bakış. *Maliye Dergisi*, 149, 35-62.

Bedri, B. (2007). *Ertelenmiş Vergiler ve Ertelenmiş Vergilerin Finansal Tablolara Yansıtılması.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Beskisiz, M. O. (2015). *TMS 12 Gelir Vergileri Standardı ve Bir Uygulama*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Beyanname Düzenleme Kılavuzu, HUD. (2008). İstanbul.

Butynets F. F. (1999). *Accounting Development History*. V. 1, Study Book.

Butynets F. F. (2002), *Accounting in Foreign Countries*. Study Book for Students of Higher Educational Establishments.

Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardı 23 (b.t). Ocak 21, 2021,

https://www.kgk.gov.tr/DynamicContentDetail/10265/Bu%CC%88yu%CC%88k-ve-Orta-Boy-I%CC%87s%CC%A7letmeler-I%CC%87c%CC%A7in-Finansal-Raporlama-Standard%C4%B1-(BOBI%CC%87-FRS)-2021-Su%CC%88ru%CC%88mu%CC%88

Camfferman, K. & Zeff, S. A. (2007). *Financial Reporting and Global Capital Markets. A History of the International Accounting Standards Committee*, 1973-2000, Oxford University Press.

Cavlak, H. ve Cebeci, Y. (2017). Ertelenmiş Vergi Unsurlarının Analizi. *Finans, Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *2*(1), 48-60.

Cengiz, S. ve Tosunoğlu, B. (2017). Ertelenmiş Vergiye Neden Olan Faktörlerin İncelenmesi: Bankacılık Sektöründe Bir Uygulama. *The Journal of International Scientific Research*, *2*(7), 67-81.

Çaldağ, Y. ve Ayanoğlu, Y. (2007). *Genel Muhasebe*. Ankara, Gazi Kitabevi.

Çalış, Y. E. ve Özöncel, Y. (2017). TMS 12 Gelir Vergileri Standardı Kapsamında Ertelenmiş Vergi ve Muhasebeleştirilmesi. *Eurasian Academy of Sciences Eurasian Business and Economics Journal*, 10, 128-146.

Dinç, E. (2007). Muhasebe ve Vergi Kuralları Arasındaki İlişki ve Gelir Vergileri (TMS 12) Standardının Muhasebeye Etkisi, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 28, Ocak-Haziran, 21-48.

Dinç, E. ve Atasel, O. Y. (2016). Türkiye'deki Muhasebe Anlayışının Gelişim Süreci ve Mevcut Durumun İncelenmesi, *KTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(12), 267-279.

Dokur, Ş. ve Kaygusuz, Ş. (2005). *Uygulamacılar İçin Finansal Muhasebe*. Bursa: Alfa Basım Yayın.

Durmuş, A. H. (1992). Uluslararası Muhasebe Standartları*. Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği Yayını,* İstanbul, 7, 4.

Elitaş, C., Büyükşalvarcı, A. ve Üç, M. (2010). Muhasebede Sınıflandırma: Kronolojik Bir İnceleme. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 123-168.

Ergin, N. E. ve Ayanoğlu, Y. (2016). Ertelenmiş Vergilerin Finansal Tablolar Üzerindeki Etkilerinin Oran Analizi Yöntemi Kullanılarak İncelenmesi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, Eylül 2016, Sayı 18(3), 575-603.

Ernst & Young (2006). *Observations on The Implementation of IFRS*. London, U.K., EYGM Limited.

Evci, S. (2008). *Türkiye Muhasebe (Finansal Raporlama) Standartları ve Uygulamasında Yaşanan Sorunlar*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Ferhatoğlu, E. ve Köse, T. (2009). Ar-Ge İndiriminin Gelir Vergilerine İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 12) Bakımından Değerlendirilmesi. *Mali Çözüm Dergisi*, 94, 33-58.

Flesher, D. L. & Gerhard, G. (2010). *Mueller: Father of International Accounting Education*, Emerald Group Publishing Ltd.

Gelir Vergisi Kanunu (GVK) (b.t). 12, 2021,
https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.4.193.pdf

Gençoglu, Ü. G., Isseveroglu, G. ve Ertan, Y. (2011). Audit and Oversight of Audit in Terms of Commerce Law of Turkey. *Business and Economics Research Journal*, *2*(1), 109-120.

Gençoğlu, Ü. G., Arsoy, A. P., Ertan, Y., ve Bora, T. (2014). TMS/TFRS' ye Dönüştürülen Finansal Tabloların Denetim Modelinin Özellikleri. *Muhasebe Finansman Dergisi*, 64, 1-26.

Gençoğlu Ü. G. (2017). Temel Konularda BOBİ FRS ve TMS/TFRS Karşılaştırması. *Muhasebe Finansman Dergisi*, 76, 1-24.

Giner, B. & Mora, A. (2001). The Accounting Harmonization Process in Europe: Analysis of The Relation Between Accounting Research and The Evolution of The Economic Reality. *Revista Española de Financiacion Contabilidad*, 107, 103-128.

Gnanarajah, R. (2015). U.S. Capital Markets and International Accounting Standards: GAAP Versus IFRS. *Congressional Research Service,* pp. 1-22.

Gökçe, N. (2018). *Türkiye Muhasebe Standartları ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları Açıklamaları ve Örnek Uygulamalar (TMS-TFRS).* ss.13, Ankara: Gece Akademi.

Gökçen, G., Ataman, B. ve Çakıcı C. (2011). *Türkiye Finansal Raporlama Standartları Uygulamaları.* İstanbul: Türkmen Kitabevi.

Göğüş, H. S. (2010). Ertelenmiş Vergi ve Muhasebeleştirilmesi. *Mali Çözüm Dergisi.* Eylül-Ekim, 13-30.

Güçlü, C. Ç. (2016). TMS 12 Gelir Vergileri Standardı, Ertelenmiş Vergiler ve Muhasebeleştirilmesi. *Muhasebe ve Denetim Dünyası*, *1*(2), 29-49.

Güdelci, E. N. (2019). Uluslararası Muhasebe Standartlarının Tarihi Gelişim Sürecinde Etkili Olan Uluslararası ve Ulusal Kuruluşlar. *International Journal of Economics, Politics, Humanities and Social Sciences, 2*(3), 199-214.

Gürboğa E. (2010). Şüpheli Alacak Karşılığı Ayrılacak Tutarın Tespiti. *Vergi Sorunları Dergisi*, Sayı 256, 46-70.

Ismail, R. (2017). An Overview of International Financial Reporting Standards (IFRS). *International Journal of Engineering Science Invention*, *6*(5), 15-24.

Işıkönder, S. (2013). *TMS 12 Gelir Vergileri Standardı Kapsamında Ertelenmiş Vergi Kavramı ve Finansal Tablolarda Raporlanması.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kamu Gözetimi Denetim ve Muhasebe Standartları Kurumu (b.t). Ocak 21, 2021,

https://kgk.gov.tr/

Karacan S. ve Uygun R. (2017). *Finansal Tabloların TMS/TFRS'ye Uyumlu Hale Getirilmesi (Birinci Baskı)*. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

Karamahmutoğlu, M. K. (2022). Ertelenmiş Vergi Unsurlarının Finansal Tablolara Etkisinin İncelenmesi: Borsa İstanbul'da Bir Uygulama. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, *24*(3), 594-619.

Kaval, H. (2008). *Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (IFRS/IAS) Uygulama Örnekleri ile Muhasebe Denetim*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Kaya, U. ve Atasel, O. Y. (2017). Türkiye Muhasebe Standartları ile Vergi Usul Kanunu Açısından Maddi Duran Varlıklarda Amortisman Uygulamalarının Karşılaştırılması: Literatürdeki Farklılıklar Üzerinde Bir Değerlendirme. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, *5*(4), 137-155.

Kelen, Ö. (2015). TMS 12 Gelir Vergileri Standardı Açısından Elektronik Ticaretin Muhasebesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Keleş, D. (2013). 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu Kapsamında Bağımsız Denetim Göreviyle Yetkilendirilecek Muhasebe Meslek Mensuplarının Denetimle İlgili Görüşlerinin Tespitine İlişkin Ordu İlinde Bir Araştırma. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.

Kırlıoğlu, H. ve Şişman, A. G. (2010). İşletme Birleşmelerinde Ertelenmiş Vergilerin Oluşumu ve Özel Bir Durum: Şerefiyeden Kaynaklanan Ertelenmiş Vergiler. *İSMMMO Mali Çözüm Dergisi*, 98, 83.

Kızıl, C., Akman, V., Zorkalkan, T. ve Türkmen, R. (2015). Muhasebenin Tarihine Küresel Kapsamda ve Türkiye Kapsamında Vergisel Bir Bakış. *Sosyal Bilimler Uluslararası Hakemli Akademik Dergi*, *1*(3), 70-87.

Kızıl, A., Fidan M. M., Kızıl, C. ve Keskin, A. İ. (2016). *TMS-TFRS Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları.* İstanbul: Der Kitabevi.

Kirsch, R. J. (2006). *The International Accounting Standards Committee: A Political History*. Wolters Kluwer (UK) Limited.

Kocamaz, H. (2012). Uluslararası Muhasebe Standartlarının Dünyada ve Türkiye'de Oluşum ve Gelişim Süreci, *Kayseri Sütçü İmam Üniversitesi İİBF Dergisi*, *2*(2), 105-120.

Köse, T. ve Ferhatoğlu, E. (2009). Gelir Vergilerine İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 12) Kapsamında Sabit Kıymet Yenileme Fonu Uygulamasının Değerlendirilmesi. *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, Eylül, 43-66.

Kuzu, M. (2022). Ertelenmiş Vergi Varlıkları ve Yükümlülüklerinin Firma Değeri Üzerine Etkisi: Bir Vaka Çalışması. *Vergi Dünyası Dergisi*, *41*(486), 54-70.

Küçük E. (2015). Sabit Kıymet Yenileme Fonu Uygulamasının Finansal Raporlama Açısından Değerlendirilmesi. *Uluslararası Yönetim, İktisat ve İşletme Dergisi*, Cilt *2*(24), 155-180.

Melnyk, N. (2013), History of Origins and Development of System of International Accounting, *Journal Of Europan Economy*, *12*(4): 487-499.

Murphy, A. B. (2000). The Impact of Adopting International Accounting Standards on The Harmonization of Accounting Practices. *The International Journal of Accounting*, 35, 465- 486.

Nobes, C & Parker, R. (2006). *Comparative International Accounting (Ninth Edition)*, Prentice Hall.

Oksay, S. ve Acar, O. (2005). Sigorta Sektöründe Uluslararası Finansal Raporlama Standartları: Kurumlar ve Standartların Özetleri. *Sigorta İnceleme ve Araştırma Yayınları*, 3, 23-32.

Öker, F., Demir, V. & Perek, S. (2009). The Evolution of Turkey's Accounting and Auditing System on The Way Towards the European Union. *The Journal of Interdisciplinary Economics*, 20, 3-4.

Örten, R., Kaval, H. ve Karapınar, A. (2013). *Türkiye Muhasebe – Finansal Raporlama Standartları (TMS-TFRS) Uygulama ve Yorumları.* Ankara: Gazi Kitabevi.

Öz, E. ve Çevikcan, F. (2010). Vergi Kanunlarıyla Getirilen Düzenlemelerin Muhasebe Uygulamalarına Etkisi, *Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, *2*(1), 113-128.

Özcan, A. (2016). UMS 12 Gelir Vergileri Standardı Çerçevesinde Ertelenmiş Verginin Muhasebeleştirilmesi. *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi, 4*(4), 144-150.

Özçelik, M. K. (2021). Ertelenmiş Vergilerin Dönem Net Kârına Etkisinin Analizi, *Mali Çözüm*, *31*(164), 59-82.

Özdemir, E. (2015). *TMS 12 Gelir Vergileri Standardı Kapsamındaki Ertelenmiş Verginin Borsa İstanbul'da İşlem Gören ve BİST-30 Endeksine Dahil Şirketlerin Dönem Karına Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Özerhan, Y. ve Yanık, S. (2010). *IFRS/IAS ile Uyumlu TMS/TFRS.* Ankara: TÜRMOB Yayınları.

Öziç, H. C. (2015). *Finansal Raporlamada Ertelenmiş Vergi ve Borsa İstanbul'da İşlem Gören Şirketler Üzerinde Bir Uygulama*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

Özkan, D. E. (2016). *TMS 12 Gelir Vergileri Standardına Göre Ertelenen Vergi Uygulaması ve Türk Vergi Mevzuatı ile Etkileşiminin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Öztürk, C. (2018). Yerel Finansal Raporlama Çerçevesi ve Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı: Bir Literatür İncelemesi (2016-2017). *Journal of Business Research*, *10*(1):763-781.

Öztürk, E. A. (2022). Ertelenmiş Verginin Netleştirilerek Sunulmasının Finansal Oranlara Etkisi. *Finans, Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *7*(3), 539-551.

Paliy V. F. (2008). *International Standards of Accounting and Financial Statements: Textbook*. 3rd Edition Revised and Complemented.

Sabuncu, B. (2019). National Accounting Standards in Turkey. In R. Gharoie, C. Öztürk, (Eds.), pp. 1-13. Accounting and Finance, Intech Open.

Saglam, N. (2017). *Quo Vadis Accounting and Auditing in Turkey*. IIBA Journal, *2*(1), 27-41.

Sakarya, Ş. (2007). Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS)'na Göre Hazırlanan Finansal Tabloların Finansal Analizin Etkinliği Açısından Değerlendirilmesi. *MÖDAV*, Aralık, 4, 185–224.

Seviğ, V. (2002). Muhasebe Bilimi ve Muhasebeci. *Mali Çözüm Dergisi*, 58.

Sevilengül, O. (2018). *Genel Muhasebe*. Ankara: Gazi Kitapevi.

Sözbilir, H., Kula, V. ve Baykut, E. (2015). A Research on Deferred Taxes: A Case Study of BIST Listed Banks in Turkey. *European Journal of Business and Management*, *7*(2).

Süer, A. Z. (2010). *Ertelenmiş Vergilerin Finansal Raporlamadaki Yeri ve Önemi; Bir Araştırma*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Süner, M. (2020). Bankalarda Ertelenmiş Vergi İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi, *İzmir YMMO Dergisi*, *2*(1), 12-22.

Sürmen, Y. (2016). *Muhasebe 1*, Trabzon: Celepler Matbaacılık.

Şendurur, U. ve Gerekan, B. (2021). Ertelenmiş Vergi Varlıklarının Banka Değeri Üzerindeki Etkisi: BİST Banka Endeksi Üzerine Bir Araştırma, *Maliye Dergisi*, Ocak-Haziran, 180, 310-325.

Şişman, A. G. (2009). *TMS-12 Gelir Vergileri Standardı'nın Analizi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Taşdemir, H. (2015). *TMS 12 Gelir Vergileri Standardı Çerçevesinde Ertelenmiş Vergi ve Türkiye Uygulaması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Tekşen, Ö. (2014). *Ertelenmiş Vergilerin İncelenesi ve Muhasebeleştirilmesi.* Ankara: Detay Yayıncılık.

Tohmatsu, T. (2007). *IFRSs in Your Pocket*. Hong Kong: Deloitte.

Toroslu, M. (2012). *Muhasebe Teorisi*. Ankara: Adalet Yayınevi.

Türkiye Muhasebe Standartları 12.(b.t). Eylül 9, 2020,
https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/T%C3%BCrkiye%20Muhasebe%20Standartlar%C4%B1/TMSTFRS2018Seti/TMS/TMS_12_2018.pdf

Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği (b.t). Mart 28, 2021, https://www.tmud.org.tr/tr/hakkimizda/tarihce

Uysal, Ö. Ö. (2006). Uluslararası Muhasebe Standartlarının Oluşum Süreci: IASC ve Önde Gelen Ulusal ve Uluslararası Örgütler. *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, 17: 88-102

Ürel, G. (2012). *Vergi Usul Kanunu Uygulaması*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Vergi Usul Kanunu (VUK) (b.t). Eylül 9, 2020,
https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.4.213.pdf

White, J. (2007). *Seeing Down the Road: IFRS and the US Capital Markets*. US Securities and Exchange Commission (NYSE/Brooklyn Law School Inc. Breakfast Roundtable, New York.

Wyatt, A. (1989). *Commentary on International Accounting Standards: A New Perspective*. Accounting Horizons, pp. 105-108.

Yalçın, E. (2015). *Yorum, Açıklama ve Örneklerle Uluslararası Finansal Raporlama (TMS-TFRS)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yalkin, Y., Demir, V., ve Demir, D. (2008). International Financial Reporting Standards (IFRS) and The Development of Financial Reporting Standards in Turkey. *Research in Accounting Regulation*, 20, 279–294.

Yılmaz, B. (2007). Muhasebe Standartlarının Oluşumu ve Uygulanma Alanı. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, *7*(13), 139-153.

Yünlü, M. (2016). Bağımsız Denetime Tabi Olup TMS/TFRS Uygulama Kapsamında Olmayan İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standartları, *Muhasebe ve Denetim Dünyası Dergisi*, *1*(1): 23-42.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu. (b.t). Şubat 12, 2021,
https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5510.pdf

GENEL
EKONOMİ

Prof. Dr. Metin BERBER - Prof. Dr. Ersan BOCUTOĞLU

8. BASKI

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.
Sertifika No: 48743
Kapak - İç Tasarım ve Şekil Çizimleri : Prof. Dr. Metin BERBER

ISBN: 978-625-6460-80-5

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334
Baskı Tarihi: 1. Baskı; Ağustos 2013
2. Baskı; Ağustos 2014
3. Baskı; Temmuz 2016
4. Baskı; Eylül 2018
5. Baskı; Ocak 2019
6. Baskı; Ağustos 2020
7. Baskı; Ekim 2022
8. Baskı; Ağustos 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

Prof. Dr. Metin BERBER, Prof. Dr. Ersan BOCUTOĞLU
GENEL EKONOMİ
Yazarlar Web/E-Posta : www.metinberber.com
berber@ktu.edu.tr
www.ersanbocutoğlu.net
ebocutoglu@ktu.edu.tr

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

BERBER Metin, BOCUTOĞLU Ersan
Genel Ekonomi/ Metin BERBER, Ersan BOCUTOĞLU
7.Baskı, XII + 284 s, 19,5*24 cm
Kaynakça var, İndeks var
ISBN: 978-625-6460-80-5
1. Genel Ekonomi 2. Mikro İktisat, 3.Makro İktisat, 4. Genel İktisada Giriş

ÖNSÖZ

İktisadi olgular gün geçtikçe hayatımızı daha fazla etkilemekte, karar süreçlerinde diğer faktörlere oranla daha baskın bir yer tutmaktadır. İsabetli karalara ulaşmanın yolu da doğru yorumlamalar yapmaktan geçer. Bunun için de temel/genel ekonomik altyapı bilgilerine ihtiyaç vardır. Bundan dolayıdır ki, günümüzde ekonomi fakültelerinin dışındaki birçok fakülte ve meslek yüksekokullarının ders planlarında genel ekonomi derslerinin yer aldığını görmekteyiz.

Elinizdeki kitap bu ihtiyaca cevap verebilme amacındadır ve bir anlamda zorunluluktan doğmuştur. Zira daha önce kaleme aldığımız Genel İktisada Giriş adlı kitabımız söz konusu kitleler için fazla kapsamlı bulunmuştur. Öğretim üyesi/görevlisi meslektaşlarımızdan aldığımız geri dönüşümler/ bildirimler bizleri, kapsamı daha dar ancak daha sistematik bir ürün hazırlamaya yöneltmiştir.

Genel Ekonomi kitabımızın hedef kitlesi; tek dönem, haftada 2 yada 3 saat ekonomi derslerinin okutulduğu mühendislik, ziraat, hukuk gibi fakülteler ile meslek yüksek okullarıdır. Meslek Yüksek Okulları içinde hem idari programlar hem de teknik programlardaki bölümler Bologna Süreci çerçevesinde yeniden yapılandırılmışlardır. Kitabımız, içerik olarak bu yeni yapılanmayı kapsayacak şekilde dizayn edilmiştir.

Kitapta mikro ve makro genel ekonomi bilgilerine yer verilmiş, müfredat bir dönemde tamamlanacak hacimde sınırlı tutulmuştur. Bu kitaptaki bilgileri yeterli görmeyen okuyucular daha geniş kapsamlı olan Genel İktisada Giriş yada Mikro İktisada Giriş ve Makro İktisada Giriş adlı kitaplarımızdan yararlanabilirler.

Kitap hazırlanırken, okuyucunun başka bir kaynağa ihtiyaç duymadan konuları anlayabilme ve kavrayabilmesine zemin hazırlayacak açık ve sade bir anlatım tarzı sergilenmeye çalışılmıştır. Karmaşık matematiksel ifadelerden ve şekillerden, gereksiz tekrarlardan mümkün olduğunca kaçınılmıştır. Konular, bölüm sonuna konulan çoktan seçmeli sorularla pekiştirilmiştir.

Kitabın amacına ulaşabilmesi, öğrenciye aktarım sürecinde öğretim elemanı/üyesinin katkısıyla yakından alakalıdır. Zira, bilginin öğrenilmesi kadar çok sayıda etkin öğretme yönteminin bulunması ve bunlardan yararlanılması da özveri gerektiren bir iştir.

Kitabın dizaynı ve baskıya hazırlanması tarafımızdan yapılmıştır. Bu süreçte katkı sağlayan arkadaşlarımıza müteşekkiriz. Şurası da bir gerçektir ki, bir kitabın kaleme alınması kadar yayımlanması ve geniş okuyucu kitlelerine ulaştırılması da profesyonellik gerektiren bir süreçtir. Bu bağlamda Ekin Yayınevine ve çalışanlarına bu sorumluluğu alırken gösterdikleri tereddütsüz güvenden dolayı teşekkür ederiz.

Her çalışmada olduğu gibi bu kitabın da bir takım eksikliklerinin olduğu şüphesizdir. Eksikliklerin düzeltilmesi ve kitabın geliştirilmesi işin mutfağında olan değerli öğretim üyesi/görevlilerinin katkılarıyla olabilecektir. Bu konudaki katkılarınızı her zaman beklemekteyiz. Her türlü eleştiri, istek ve katkı e-mail adreslerimize gönül rahatlığıyla gönderilebilir.

Kitabın hazırlanış sürecinde katkı veren herkese müteşekkiriz. Bu konudaki en büyük müteşekkiri, gösterdikleri sabır ve hoşgörüye binaen ailelerimize borçluyuz. Çalışmanın başta öğrencilerimiz olmak üzere ilgi duyan herkese faydalı olması temennisiyle….

Prof. Dr. Metin BERBER, Prof. Dr. Ersan BOCUTOĞLU, Ağustos 2013

SEKİZİNCİ BASKI İÇİN ÖNSÖZ

Kitabın önceki baskılarının yoğun ilgi görmesi bizi fazlasıyla memnun etti. Özellikle kitabın dilinin anlaşılır ve sade olduğu yönündeki öğrenci geri dönüşümleri için müteşekkiriz.
İstekler doğrultusunda bu baskıya konu tarama ve deneme amaçlı, çoktan seçmeli test soruları ekledik.
Katkılarından fazlasıyla yararlandığımız meslektaşlarımıza ve öğrencilerimize gelecek baskılarda daha iyisini sunmak ümidiyle...

Bocutoğlu/Berber
Ağustos 2023

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ III
İÇİNDEKİLER V

1. BÖLÜM
TEMEL KAVRAMLAR, SORUNLAR VE EKONOMİK SİSTEMLER 1
1. GİRİŞ 3
1.1. İktisat Nedir? Konusu ve Kapsamı 3
1.2. İktisat Okumanın Gerekliliği ve Faydaları 4
1.3. İktisat Biliminin Bazı Özellikleri 5
2. İKTİSAT BİLİMİNDEKİ BAZI TEMEL KAVRAMLAR 6
2.1. İhtiyaç 7
2.2. Mal ve Hizmet 9
2.3. Fayda 11
2.4. Değer 11
2.5. Üretim 12
2.6. Üretim Faktörleri 13
2.7. Tüketim 14
2.8. Ekonomik Birimler 14
3. KITLIK VE KITLIK SORUNUNUN ÇÖZÜMÜ 15
3.1. Sınırsız İstekler 15
3.2. Kıt Kaynaklar ve Kıtlık Kanunu 15
3.3. Kıtlık ve Tercih 16
3.4. Tercih ve Alternatif Maliyet 17
3.4.1. Tüketim Kararlarında Alternatif Maliyet 17
3.4.2.Üretim Kararlarında Alternatif Maliyet ve Üretim Olanakları Eğrisi 18
3.4.3. Devlet Harcama Kararlarında Alternatif Maliyet 21
4. EKONOMİLERDEKİ TEMEL SORUNLAR 21
4.1.Tam Kullanım Sorunu 22
4.2. Etkin Kullanım Sorunu 22
4.3. İktisadi Büyüme ve Kalkınma 23
5. EKONOMİK SİSTEMLER 24
5.1.Kapitalist Sistem 24
5.2. Karma Ekonomik Sistem 26
6. BİRİNCİ BÖLÜMLE İLGİLİ SORULAR 27

2. BÖLÜM
TALEP-ARZ, PİYASA DENGESİ VE ESNEKLİKLER 31
1. GİRİŞ 33
1.1. Fiyat 33
1.2. Piyasa 34
2. TALEP 35
2.1. Talep Çizelgesi, Talep Kanunu ve Talep Eğrisi 36
2.2. Piyasa Talep Eğrisi 37
2.3. Talebi Etkileyen Diğer Faktörler; Talep Fonksiyonu 38
2.4. Talep Edilen Miktardaki Değişme ve Talepteki Değişme 39
2.5. Talepteki Değişmeye Neden Olan Faktörler 40
3. ARZ 42
3.1. Arz Çizelgesi, Arz Kanunu ve Arz Eğrisi 42
3.2. Piyasa Arz Eğrisi 44
3.3. Arzı Etkileyen Diğer Faktörler; Arz Fonksiyonu 44
3.4. Arz Edilen Miktardaki Değişme ve Arzdaki Değişme 45
3.5. Arzdaki Değişmeye Neden Olan Faktörler 46
4. PİYASA DENGESİ 47
5. PİYASA DENGESİNDEKİ DEĞİŞMELER 49
5.1. Arz Sabitken Talepte Meydana Gelen Değişmeler 49
5.2. Talep Sabitken Arzda Meydana Gelen Değişmeler 49
5.3. Arz ve Talebin Birlikte Değişmesi 50
6. TALEP ESNEKLİĞİ 51
6.1. Talebin Fiyat Esnekliği 52
6.2. Talebin Gelir Esnekliği 57
7. ARZ ESNEKLİĞİ 58
7.1. Nokta Esnekliği 59
7.2. Arz Esnekliğini Etkileyen Faktörler 60
8. İKİNCİ BÖLÜMLE İLGİLİ SORULAR 63

3. BÖLÜM
TÜKETİCİ DENGESİ ANALİZİ 67
1. Kardinal Yaklaşım 70
1.1. Tüketici Dengesi 72
2. Ordinal Yaklaşım 72

2.1. Farksızlık Eğrileri ... 72
2.2. Farksızlık Eğrilerinin Özellikleri ... 74
2.4. Bütçe Doğrusu ... 76
2.5. Tüketici Dengesi ... 76
3. ÜÇÜNCÜ BÖLÜMLE İLGİLİ SORULAR ... **79**

4. BÖLÜM
ÜRETİCİ DENGESİ VE MALİYET ANALİZİ ... **81**
1. ÜRETİCİ DENGESİ ANALİZİ ... **83**
1.1. Üretim Fonksiyonu ... 83
1.2. Azalan Verimler Kanunu ... 84
1.3. Optimal Faktör Bileşimi Seçimi ... 86
2. MALİYET ANALİZİ ... **90**
2.1. Kısa Dönem Üretim Maliyetleri ... 90
2.2. Uzun Dönem Üretim Maliyetleri ... 95
3. DÖRDÜNCÜ BÖLÜMLE İLGİLİ SORULAR ... **98**

5. BÖLÜM
PİYASA ÇEŞİTLERİ VE FİRMA DENGESİ ANALİZLERİ ... **101**
1. TAM RAKABET PİYASASI ... **103**
1.1. Tam Rekabet Piyasasının özellikleri ... 103
1.2. Tam Rekabet Piyasasında Piyasa ve Firma Talep Eğrileri ... 104
1.3. Tam Rekabet Piyasasındaki Firmanın Hasılatı ... 105
1.4. Tam Rekabet Piyasasındaki Firmanın Kısa Dönem Dengesi ... 107
1.5. Tam Rekabet Piyasasında Uzun Dönem Firma ve Endüstri Dengesi ... 110
2. MONOPOL PİYASASI ... **111**
2.1. Monopolün Ortaya Çıkış Nedenleri ... 112
2.2. Monopolcü Firmanın Talep Eğrisi ve Hasılatı ... 112
2.3. Monopolcü Firmanın Kısa Dönem Dengesi ... 115
2.4. Monopolde Uzun Dönem Dengesi ... 116
3. MONOPOLCÜ REKABET VE OLİGOPOL PİYASALARI ... **117**
3.1. Monopolcü Rekabet Piyasası ve Temel Özellikleri ... 117
3.2. Monopolcü Rekabet Piyasasında Kısa ve Uzun Dönem Dengesi ... 118
3.3. Oligopol Piyasası ve Temel Özellikleri ... 119
4. BEŞİNCİ BÖLÜMLE İLGİLİ SORULAR ... **121**

6. BÖLÜM
FAKTÖR PİYASALARI ve FAKTÖR GELİRLERİ 125
1. FAKTÖR PİYASALARI VE TEMEL ÖZELLİKLERİ 128
2. EMEK VE EMEK PİYASASI 129
2.1. Emek Arzı ve Emek Arz Eğrisi 129
2.2. Tam Rekabet Durumunda Emek Piyasasında Firmanın Karşı Karşıya Olduğu Emek Arz Eğrisi 131
2.3. Emek Talebi ve Emek Talep Eğrisi 131
2.4. Emek Piyasasında Denge ve Ücret Oluşumu 132
2.5. Emek Piyasasında Denge Değişimleri 133
2.6. Emek Piyasasına Devlet Müdahalesi; Asgari Ücret Uygulaması 134
3. SERMAYE VE SERMAYE PİYASASI 135
3.1. Sermaye Kavramı; Çeşitli Tanımlar 135
3.2. Sermaye Arzı 136
3.3. Sermaye Talebi 137
3.4. Sermaye Piyasasında Denge 137
4. TOPRAK VE RANT 138
5. ALTINCI BÖLÜMLE İLGİLİ SORULAR 140

7. BÖLÜM
MİLLİ GELİR ANALİZİ 143
1. TEMEL KAVRAMLAR VE ÖZDEŞLİKLER 145
1.1. Toplam Hasıla-Toplam Gelir ve Toplam Harcama Özdeşliği 145
1.2. Tüketim Harcamaları, Tasarruflar ve Yatırım Harcamaları 148
1.3. Tasarruflar ve Özdeşlik 148
1.4. Toplam Hasıla-Toplam Gelir-Toplam Harcamalar Özdeşliği Akım Şeması ... 150
1.5. Milli Muhasebe Kavramları 152
2. MİLLİ GELİRİ HESAPLAMA YÖNTEMLERİ 159
2.1. Üretim Yöntemi 161
2.2. Gelir Yöntemi 162
2.3. Harcamalar Yöntemi 162
2.4. GSMH İle İlgili Bazı Kavramlar 162
3. TOPLAM TALEP VE MİLLİ GELİRİRN DENGE SEVİYESİ 167
3.1. Toplam Talep ve Toplam Talep Doğrusu 167
3.2. Toplam Arz ve Toplam Arz Doğrusu 169
3.3. Toplam Arz, Toplam Talep ve Milli Gelirin Denge Seviyesi 170

3.4. Toplam Talebin ve Milli Gelirin Denge Seviyesinin Değişmesi..... 172
3.5. Tam İstihdam, Eksik İstihdam ve Nominal Milli Gelir Denge Seviyesi..... 178
3.6. Deflasyon ve Enflasyonla Mücadelede Maliye Politikası..... 182

4. FİYATLAR VE MİLLİ GELİRİN DENGE SEVİYESİ..... 186

4.1. Toplam Talep 186
4.2. Toplam Arz 190
4.3. Toplam Talep -Toplam Arz Modelinde Milli Gelirin Denge Seviyesi..... 192
4.4. Milli Gelirin Tam, Eksik ve Aşırı İstihdam Dengeleri..... 192
4.5. İşsizlik ve Enflasyon İle Mücadelede Para-Fiskal Politikalar 194

5. YEDİNCİ BÖLÜMLE İLGİLİ SORULAR 196

8. BÖLÜM
İSTİHDAM –İŞSİZLİK VE ENFLASYON 201
1. İSTİHDAM VE İŞSİZLİK 203

1.1. İstihdam ve İstihdamla İlgili Temel Kavramlar 203
1.2. İşsizlik ve Başlıca İşsizlik Türleri 204
1.3. İşsizlik Oranının Hesaplanması 208

2. ENFLASYON 208

2.1.Enflasyonun Türleri 209
2.2.Enflasyon Oranının Hesaplanması 210
2.3.Enflasyonla Mücadele; Anti-Enflasyonist Politikalar 211

3. SEKİZİNCİ BÖLÜMLE İLGİLİ SORULAR 216

9. BÖLÜM
PARA..... 219
1. PARANIN FONKSİYONLARI VE TANIMI 221

1.1. Paranın Fonksiyonları..... 221
1.2. Paranın Tanımı 223

2. PARA TÜRLERİ..... 223

2.1. Mal Para 223
2.2. Temsili Paralar..... 223
2.3. Kaydi Para 225
2.4. Para Benzerleri, Kredi Kartları ve Konvertibl Döviz..... 226

4. PARA ARZI..... 227
5. PARA TALEBİ 228
6. PARA PİYASASI VE POLİTİKASI 229
7. DOKUZUNCU BÖLÜMLE İLGİLİ SORULAR..... 230

10. BÖLÜM
DIŞ TİCARET VE ULUSLARARASI EKONOMİK İLİŞKİLER 233
1. DIŞ TİCARET 235
1.1. Dış Ticaret Nedir ve Neden Yapılır? 235
1.2. Dış Ticaretin Yararları 237
1.3. Dış Ticaret Teorileri 237
1.4. Dış Ticaret Politikaları 243
2. ULUSLARARASI EKONOMİK İLİŞKİLER 246
2.1. Döviz Nedir? 247
2.2. Döviz Piyasası ve Özellikleri 247
2.3. Döviz Piyasasının Fonksiyonları 247
2.4. Döviz Kuru 248
2.5. Döviz Kurları ve Dış Ticaret İlişkisi 249
2.6. Döviz Kuru Sistemleri 250
2.7. Ödemeler Bilançosu 251
2.8. Ödemeler Bilançosunun Ana Hesap Grupları 251
3. ONUNCU BÖLÜMLE İLGİLİ SORULAR 255

11. BÖLÜM
EKONOMİK BÜYÜME VE KALKINMA 259
1. Büyüme ve Kalkınmanın Ekonomi Bilimi İçindeki Yeri 261
2. Büyüme ve Kalkınma; Tanımlar 261
3. Büyümenin Üretim Olanakları Eğrisi Yardımıyla Açıklanması 262
4. Büyümenin Kaynakları 264
5. Ekonomik Büyümenin Ölçülmesi; Büyüme Hızı 266
6. Az Gelişmiş Ülkelerin özellikleri 267
6.1. Ekonomik Özellikler 267
6.2. Demografik Özellikler 268
6.3. Sosyal ve Kültürel Özellikler 269
7. Az Gelişmiş Ülkelerde Kalkınmayı Engelletici Faktörler 270
8. ONBİRİNCİ BÖLÜMLE İLGİLİ SORULAR 274
YARARLANILAN KAYNAKLAR 277
BÖLÜM SORULARININ CEVAP ANAHTARLARI 279
İNDEKS 281

YARARLANILAN KAYNAKLAR

AMACHER, R.C., Principles of Economics, 2nd Edition, South-Western Publishing Co., 1983

BEGG D., FISCHER S., DORNBUSCH, R., Mikro İktisat (Çeviri Editörü; Vildan SERİN), Alkım Yayınları, İstanbul, 2000

BERBER, Metin, İktisadi Büyüme ve Kalkınma, Dördüncü Baskı, Derya Kitabevi, Trabzon, 2011.

BOCUTOĞLU E., BERBER M., Makro İktisada Giriş, Murathan Yayınevi, Trabzon, 2012

BOCUTOĞLU, E., BERBER M., Genel İktisada Giriş, , Murathan Yayınevi, Trabzon, 2012

BOCUTOĞLU, Ersan, Makro İktisat: Keynesyen Teori ve Politikalar, Üçüncü Baskı, Derya Kitabevi, Trabzon, 2004.

CLOVER, R.,W:, Microeconomics, İllinois, 1972

ÇOLAK, Ömer Faruk (Editör) ve Diğ., İktisada Giriş, Gazi Kitabevi, Ankara, 2007

DİNLER, Zeynel, İktisada Giriş, Ekin Kitabevi Yayınları, 5.Baskı, Bursa, 2000.

DİNLER, Zeynel, İktisat, Ekin Kitabevi Yayınları, 2.Baskı, Bursa, 2008

DİNLER, Zeynel, Mikro Ekonomi, Ekin Kitabevi Yayınları, 9.Baskı, Bursa, 1993.

DOBSON, Stephen, PALFREMAN, Susan, Introduction to Economics, Oxford University Pres, 1999

DORNBUSH R.,FISHER S.; Macroeconomics, Fifth Edition, McGraw-Hill Book Co.,New York,l990

EKONOMİ ANSİKLOPEDİSİ, Paymaş Yayınları, 3 cilt, İstanbul, 1983.

ERTEK Tümay, Makroekonomiye Giriş, Beta yayınları, 3. Baskı, İstanbul, 2008

GANDOLFO, Giancarlo, International Finance and Open Economy Macroeconomics, Springer, 2002

GÖKDERE, Ahmet ve diğ. (Editör Ö. Faruk ÇOLAK), İktisadın İlkeleri, Alkım Yayıncılık, Ankara, 1996.

İktisada Giriş, Fasikül 1, A.Ü.Yayınları No:825, AÖF Yayınları No:435, Eskişehir, 1997.

İktisadi Kalkınma, Fasikül 1, A.Ü.Yayınları No:122, AÖF Yayınları No:46, Eskişehir, 1990.

KARL, E. Case, RAY, C. Fair, Principles of Economics, Sixth Edition, (International Editiıon), Prentice Hall, 2002

KARLUK, S. Rıdvan, Uluslararası Ekonomi, Teori ve Politika, 7.Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2003.

KOUTSOYIANNIS, A., Modern Mikro İktisat, (Çev.; Muzaffer Sarımeşeli), Ankara, 1987

LIPSEY, R., G., STEINER, P. O., PURVIS D. D., Economics, Eighth Edition, Harper & Row Publishers, 1987

MANKIW, N. Gregory, Essential of Economics, Fourth Edition,(Inernational Student Edition) Thomson South-western Corporation, 2007

ORHAN Z. Osman, ERDOĞAN Seyfettin, İktisada Giriş, Avcı Offset, İstanbul, 2005

PARASIZ, İlker, İktisada Giriş- Prensipler ve Politika- Ezgi Kitabevi Yayınları, 2.Baskı, Bursa, 1993.

PARASIZ, İlker, İktisadın A, B, C'si, Ezgi Kitabevi Yayınları, Bursa, 1996.

PARKİN M.; Economics, Addison-Wesley Publishing Co.,New York, l990

PAYA M.; Makro İktisat,Filiz Kitapevi,İstanbul,l997

PHELPS E.S.; Recent Developments in Macroeconomics,The International Library of Critical Writings in Economics ,Vol.I,II,III,Edward Elgar Publishing Limited,l99l

SAMUELSON, P.A., Economics, McGraw Hill, 1983

SAMUELSON, P.A., NARDHOUS, V.V., Economics, 2.nd Edition, McGraw Hill, 2001

SAWYER J.A.; Macroeconomic Theory,Keynesian and Neo-Walrasian Models,University of Pensylvania Press,Exeter,l989

SEYİDOĞLU, Halil, Ekonomik Terimler: Ansiklopedik Sözlük, Güzem Yazınları, Ankara, 1992.SEYİDOĞLU, Halil, Uluslararası İktisat: Teori, Politika ve Uygulama, Geliştirilmiş 11.Baskı, Güzem Yazınları, İstanbul, 1996.

SOULE, George; ANTEL, Gerson, (Çeviren: Nejat Muallimoğlu), Herkes İçin Ekonomi, 3.Baskı, Avcıol Basım-Yayım, İstanbul, 1992.

STIGLIZ, Joseph E., Eonomics, second Edition, W.W. Norton & Company, 1997

ŞAHİN, Hüseyin, İktisada Giriş, Ezgi Kitabevi Yayınları, 7.Baskı, Bursa, 2006.

THOMAS, Robert P., Economics:Principles & Applications, 1990.

UZUNOĞLU Sadi, ve diğ., Temel Ekonomi, Literatür yayıncılık, 2. Basım, İstanbul, 2008

ÜNSAL M. E., Uluslararası İktisat, İmaj yayınevi, Ankara, 2005

ÜNSAL, M.Erdal, Mikro İktisada Giriş, Turhan Kitapevi Yayınları, Ankara, 2003

WONNARCOTT, P., WONNACOTT, R., Economics, Third Edition, McGraw-Hill Book Co. 1986

YILDIRIM Kemal ve Diğ., İktisada Giriş, Ekin yay., 2. Baskı, Bursa, 2008

GENEL İŞLETME

Prof. Dr. Bülent TOKAT
Doç. Dr. Hakan KARA

2. Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-47-8

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Temmuz 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Günümüz sosyo-ekonomik yapısı içinde teknolojik gelişmelerin izlenmesi ve uygulamaya konulması, İşletme Bilimi için başlı başına bir uğraş alanı oluşturmakta, bu alan hızla değişmekte ve gelişmektedir.

21. yüzyıla girdiğimiz şu günlerde, dünyamız belki de insanlık tarihinde bir benzerini görmediğimiz, hızlı bir değişimi yaşamaktadır. Öyle ki, bazı bilim adamları, bu değişimin yarattığı sancıların, yeni ekonomik-kültürel ve sosyal oluşumları haber veren sıkıntılar olduğuna dikkat çekmekte; 19. yüzyıl kuramlarının, artık gereksinimlere karşılık verme ve dengeler kurma gücüne sahip olmadığını ileri sürerek, yeni ekonomik kuramların gerekliliği üzerinde bile durmaktadırlar.

Bir yandan, yeni moda yayılmacılık diyebileceğimiz "***Küreselleşme***" olgusunu yaratan dev işletmeler, bir iletişim ağı gibi dünya üzerine yayılırken, öte yandan bölgesel topluluklar kurma yoluyla ekonomik güç odakları oluşturulmaya çalışılmaktadır. Ekonomik gücün yanı sıra "***Bilgi Toplumu***" olma yolunda kaydedilen ilerlemeler nedeniyle insan gücünü de elinde tutma çabaları ön plana çıkmaya başlamıştır Bu açıdan günümüz işletmelerinde, "*bir kuruluşun sahip olduğu yeri doldurulamaz tek sermaye, insanların bilgi ve yeteneğidir*" anlayışı benimsenmektedir. Bu çalışmada, yetiştirilmesi ve geliştirilmesi gereken en önemli sermaye olarak görülen insanların bilgi düzeyinin zenginleştirilmesi amaç edinilmiştir. Bu nedenle söz konusu değişim ve gelişmelere nasıl ayak uydurulacağı sorunu üzerinde durulmamıştır. İnsanların yeteneklerinin geliştirilmesi, bilgi ve uygulamanın sentezinin yapıldığı iş yaşamına bırakılmıştır.

İşletmecilik Bilgisi kitabının birinci ve ikinci baskıları, Meslek Yüksekokulları'nın Elektrik, Seramik, İşletme, Muhasebe gibi bölümlerinde bir dönem okutulan "***İşletmecilik Bilimine Giriş***" dersine; genişletilmiş üçüncü baskısı İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerinde okunan "***İşletmecilik Bilgisi***" dersine kaynak oluşturmak ve bu konuyla ilgilenenlere temel kavramları sunmak amacıyla hazırlanmıştır. Dördüncü baskısında birinci ve ikinci bölümlerin sistematiği değiştirilmiş, diğer bölümler gözden geçirilerek son gelişmeler eklenmiştir. Söz konusu değişiklikler ve yenilikler sonucunda "***İşletmecilik Bilgisi***" kitabı beşinci baskısını yapmıştır. Bilimin sürekli gelişmesi özelliği dikkate alınmış son gelişmeler ışığında "***İşletmecilik Bilgisi***", "***Genel İşletme***" adı ile yenilenerek değiştirilmiştir.

Çalışma yeni bilimsel bir araştırma veya yeni bir tezi ortaya sürmekten öte, tamamen literatür araştırmasına dayandırılmıştır. Literatürde işletme alanında yazılan birbirinden değerli yazarların eserlerinden hoşgörülerine dayanılarak yararlanılmıştır. Kendileri sonsuz teşekkürleri hak edenlerdir. Çalışma işletmecilik alanında temel bilgileri içeren bir ders notu özelliği taşıdığından, konular genel olarak açıklanmaya çalışılmış ve dipnotlar verilmemiş, son bölüme kaynaklar içeren bir liste eklenmiştir.

Öğrencilerimizin tüm yaşamları boyunca arzulan ve bilgileri doğrultusunda bir yaşam tarzına kavuşmaları ve okurlara yararlı olması dileğiyle, meslek yaşamımızda yetişmemize katkıda bulunan ve hiçbir zaman yardımlarını esirgemeyen başta, Prof. Dr. İnal Cem AŞKUN ve isimlerini burada sayamadığımız değerli hocalarımıza; çalışmalarımızı büyük bir hoşgörü, sabır ve özveriyle destekleyen ailelerimiz; Nesrin, Emre ve Onur Can TOKAT'a, Sezin ve H. Kayra KARA'ya teşekkürlerimizi sunmayı zevkli bir görev sayıyoruz.

Kütahya – 2023

Prof. Dr. Bülent TOKAT

Doç. Dr. Hakan KARA

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1
İŞLETMECİLİĞİNİN TEMEL KAVRAMLARI

I. İNSAN GEREKSİNİMLERİ VE TOPLUMSAL KURUMLAR 3
1. Gereksinim Kavramı 3
2. Gereksinimlerin Özellikleri 4
3. Gereksinimlerin Sınıflandırılması 5
A. Birincil Gereksinimler 5
B. İkincil Gereksinimler 5
C. Maslow'un Gereksinimler Hiyerarşisi 6
a. Fizyolojik Gereksinimler 7
b. Güvenlik Gereksinimi 7
c. Ait Olma ve Sevgi Gereksinimi 7
d. Saygı Görme Gereksinimi 8
e. Kendini Gerçekleştirme Gereksinimi 8
4. Toplumsal Kurumlar 9
A. Aile 9
B. Politik Kurumlar 9
C. Askeri Kurumlar 10
D. Dini Kurumlar 10
E. Eğitim Kurumları 10
F. Ekonomik Kurumlar 10
II. MAL, HİZMET VE ÜRETİM 11
1. Ekonomik ve Ekonomik Olmayan Mallar 11
2. Ekonomik ve Ekonomik Olmayan Hizmetler 12
3. Üretim ve Üretim Faktörleri 12
A. Doğa 13
B. Emek 13

C. Sermaye (Kapital) 14
D. Girişimci 15
4. İşletme Bilimi'nin Diğer Bilim Dalları İle İlişkisi 17
A. İşletme ve İktisat 17
B. İşletme ve Davranış Bilimleri 17
C. İşletme ve Hukuk 18
D. İşletme ve Matematik-İstatistik 18
E. İşletme ve Yönetim Bilgi sistemleri 18
a. Pazarlama Bilgi Sistemleri 19
b. İnsan Kaynakları Bilgi Sistemleri 19
c. Muhasebe ve Finans Bilgi Sistemleri 19
d. Üretim Bilgi Sistemleri 19

BÖLÜM 2
İŞLETMELERİN DOĞUŞU VE YAPISAL ANALİZİ

I. İŞLETMENİN TARİHÇESİ 23
II. İŞLETMENİN YAPISAL ANALİZİ 25
1. İşletme Kavramı 25
2. Bir Sistem Olarak İşletme 28
A. İşletme Girdileri 29
B. İşletme Çıktıları 30
3. İşletmenin Temel İlkeleri ve Bunlara Ulaşmada Bilgi Sistemleri 30
A. İşletmenin Temel İlkeleri 30
a. Verimlilik 30
b. Yeterlilik 31
c. Kârlılık (Rantabilite) 31
d. Etkinlik 32
e. Üretkenlik 32
f. Ekonomiklik 32
B. İşletmelerde Kullanılan Bilgi Sistemleri 33
a. Veri Kayıt Sistemi 34
b. Yönetim Bilgi Sistemi 34

c. Uzman Sistemler 34
d. Üst Yönetim Bilgi Sistemi 34
4. İşletmelerin İçinde Bulunduğu Ekonomik Sistemler 34
A. Kapitalist Ekonomik Sistem 35
B. Sosyalist Ekonomik Sistem 35
C. Komünist Ekonomik Sistem 36
D. Karma Ekonomik Sistem 36
E. Yönlendirilmiş Piyasa Ekonomisi 36

BÖLÜM 3
İŞLETMENİN ÇEVRESİ

I. İŞLETMENİN ÇEVRE KOŞULLARI 39
1. Toplumsal Yapı 39
2. Yasal (Hukuki) ve Politik Koşullar 40
3. Ekonomik Sistem ve Yapı 41
4. Teknoloji 42
II. İŞLETMENİN ÇEVRESİ 43
1. İşletmenin Yakın Çevresi 43
A. Tüketiciler (Müşteriler) 43
B. Yöneticiler 44
C. İşgörenler 44
D. Hissedarlar 44
2. İşletmenin Ulusal Çevresi 45
A. Devlet 45
B. Toplum 45
C. Kurumlar 46
D. Rakipler 46
3. İşletmenin Bilimsel Çevresi 46
A. Hukuk 47
B. Ekonomi 47
C. Davranış Bilimleri 48
D. Matematik-İstatistik 48

4. İşletmenin Uluslararası Çevresi 49
A. Çokuluslu İşletmeler 49
B. Uluslararası Ekonomik İlişkiler 49
C. Uluslararası Rekabet 50
D. Uluslararası Ekonomik Yayınlar 50

BÖLÜM 4
İŞLETMENİN AMAÇLARI

I. İŞLETMENİN GENEL AMAÇLARI 54
1. Kâr Elde Etmek 54
A. Kâr Türleri 56
a. Gerçekleşmelerine Göre Kâr Türleri 56
1) Üretim Kârı 56
2) Tarafsız Kâr 56
3) Total Kâr 56
4) Dönem Kârı 57
b. İşletme Kararlarında Kullanımlarına Göre Kâr Türleri 57
1) Muhasebe Kârı 57
2) Ekonomik Kâr 57
B. Kârı Açıklayıcı Kuramlar 58
a. Girişim Hakkı Kuramı 58
b. Risk ve Belirsizlik Kuramı 58
c. Yenilik Kuramı 59
d. Pazar Aksaklığı ve Tekel Kuramı 59
C. Kâr Standardının Belirlenmesi ve Amacı 60
D. Kârı Kısıtlayıcı Etmenler 61
a. Rekabete İlişkin Etkenler 61
b. İşgücüne İlişkin Etkenler 62
c. Alıcılara İlişkin Etkenler 62
d. Kamuya İlişkin Etkenler 62
1) Topluma Hizmet (Toplumsal Sorumluluk) 62
2) İşletme Yaşamını Sürekli Kılmak 65

II. İŞLETMENİN ÖZEL AMAÇLARI 67
1. Uzun Dönemli Büyüme 67
2. Tüketicilere Nitelikli Mal veya Hizmet Sunma 67
3. Çalışanlara Uygun Ücret Ödeme 67

BÖLÜM 5
İŞLETME TÜRLERİ

I. BÜYÜKLÜK AÇISINDAN İŞLETME TÜRLERİ 71
1. Cüce İşletmeler 72
2. Küçük İşletmeler 73
A. Küçük İşletmelerin Üstünlükleri 74
B. Küçük İşletmelerin Sakıncaları 74
3. Orta Büyüklükteki İşletmeler 75
4. Büyük İşletmeler 75
A. Büyük İşletmelerin Üstünlükleri 76
B. Büyük İşletmelerin Sakıncaları 76
5. Dev İşletmeler 77
II. ÜRETTİKLERİ MAL/HİZMET TÜRLERİNE GÖRE İŞLETMELER 78
1. Mal Üreten İşletmeler 78
A. Tüketim Malları 78
B. Üretim (Yatırım) Malları 79
2. Hizmet Üreten İşletmeler 80
3. Ticaret İşletmeleri 81
III. SERMAYE SAHİPLİĞİ AÇISINDAN İŞLETME TÜRLERİ 82
1. Özel İşletmeler 82
2. Kamu İşletmeleri 84
3. Karma İşletmeler 86
4. Yabancı Sermayeli İşletmeler 86
IV. YASALAR AÇISINDAN İŞLETME TÜRLERİ 88
1. Türk Medeni Kanunu Kapsamına Giren İşletmeler 88
A. Vakıf İşletmeleri 88
B. Dernek İşletmeleri 88

2. Borçlar Kanunu Kapsamına Giren İşletmeler 88
A. Adi Ortaklık 88
3. Türk Ticaret Kanunu Kapsamına Giren İşletmeler 89
A. Kişi İşletmeleri 89
a. Tek Kişi İşletmesi 90
b. Kollektif Şirket 91
c. Komandit Şirket 92
B. Sermaye İşletmeleri (Şirketleri) 92
a. Anonim Şirket 93
b. Limited Şirket 94
c. Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirketler 94
4. Kooperatifler Kanunu Kapsamına Giren İşletmeler 95
5. Öteki Kanunlar Kapsamına Giren İşletmeler 97
A. Bütçe Kanunu Kapsamına Giren İşletmeler 97
a. Genel Bütçeye Dahil Olan İşletmeler 97
b. Katma Bütçeli Dairelere Bağlı Olarak Kurulan İşletmeler 98
c. Özerk Bütçeli Devlet İşletmeleri 99
B. İl, Belediye ve Köy Kanunları (Mahalli İdareler) Kapsamına Giren İşletmeler 99
C. 440 Sayılı Kanun Kapsamına Giren Kamu İktisadi Teşebbüsleri 100
a. İktisadi Devlet Teşekkülleri 100
b. Kamu İktisadi Kuruluşları 101
V. PAZAR ALANLARINA GÖRE İŞLETME TÜRLERİ 102
1. Ulusal İşletmeler 102
2. Çokuluslu İşletmeler 102
3. Uluslararası İşletmeler 102
4. Uluslarötesi İşletmeler 103
5. Küresel (Global) İşletme 103
6. Sanal İşletmeler 103

BÖLÜM 6
İŞLETMELERDE BÜYÜME ve İŞBİRLİĞİ ŞEKİLLERİ

I. İŞLETME İÇİ BÜYÜME ÇEŞİTLERİ 107
1. Mevcut Mal/Hizmet Alanında Kalarak Büyüme 107
A. Yatay Büyüme 107
B. Dikey Büyüme 108
2. Çeşitlendirme Yaparak Büyüme 109
A. Yansal Büyüme 109
B. Çeşitlendirici Büyüme 109
II. İŞLETME DIŞI BÜYÜME ŞEKİLLERİ 110
1. Birleşme Yoluyla Büyüme 110
A. Centilmenlik Anlaşmaları 111
B. Kartel 111
C. Konsorsiyum 112
D. Konsern 112
E. Tröst 112
F. Holding 113
G. Tam Birleşme (Merger, Füzyon) 114
2. Satın Alma Yoluyla Büyüme 115
3. İşbirliği Yaparak Büyüme 115
A. Ortak Yatırım (Joint Venture) 115
B. Lisans Anlaşması 116
C. Satış Yetkisi Verme veya Satış Acenteliği 116
D. Franchising 116

BÖLÜM 7
İŞLETMENİN KURULUŞU

I. İŞLETME KURMA KAVRAMI 119
II. İŞLETME KURMA NEDENLERİ 120
III. İŞLETMELERİN KURULUŞ KARARINDA BAŞLICA AŞAMALAR 122
1. Yatırım Düşüncesi 122

2. Yapılabilirlik (Fizibilite) Araştırması 123
A. Ekonomik Araştırmalar 124
a. Talep Tahmini 124
1) Talep Tahmin Yöntemleri 125
a) Niteliksel Yöntemler 125
b) Niceliksel Yöntemler 126
b. Kapasite Belirleme 127
1) Kapasite Çeşitleri 128
a) Kuramsal Kapasite 128
b) Gerçek Kapasite 128
c) Kullanılan Kapasite 129
d) Çalışma Düzeyi 129
e) Optimal Kapasite 129
c. Kuruluş Yerinin Seçimi 130
1) Kuruluş Yerinin Seçiminde Etkili Olan Faktörler 130
a) Ekonomik Faktörler 131
b) Doğal Faktörler 131
c) Sosyal Faktörler 131
d) Psikolojik, Fizyolojik ve Politik Faktörler 131
2) Arsa Seçimi (Konumluk Yer) 132
3) Organize Sanayi Bölgeleri ve Sanayi Siteleri 132
B. Teknik Araştırmalar 133
C. Finansal Araştırmalar 133
D. Yasal Araştırmalar 134
E. Örgütsel Araştırmalar 134
3. Yapılabilirlik Projesi (Ön Proje) 135
4. Değerlendirme ve Yatırım Kararı 135
5. Kesin Proje 135
6. Projenin Uygulanması (Yatırım) 136
7. İşletmeye Geçiş Aşaması 136

BÖLÜM 8
İŞLETME İŞLEVLERİ

I. YÖNETİM 144
1. Yönetim Kavramı 144
2. Yönetim Süreci 145
3. Yönetim Basamakları 146
4. Yönetimin Temel Özellikleri 147
5. Yönetim Biliminin Tarihi Gelişimi 149
A. Birinci Dönem-Bilimsel Öncesi Dönem (1880'den Önce) 150
B. İkinci Dönem-Bilimsel Yönetim Dönemi (1880-1930) 151
a. Bilimsel Yönetim Yaklaşımı 152
b. Yönetim Süreci Yaklaşımı 152
c. Bürokrasi Yaklaşımı 153
C. Üçüncü Dönem-Beşeri İlişkiler Dönemi (1930-1950) 154
D. Dördüncü Dönem-Modem Yönetim Dönemi (1950'den sonra) 155
a. Modern Organizasyon Teorisinde Genel Yaklaşımlar 155
1) Sistem Yaklaşımı 155
2) Durumsallık Yaklaşımı 157
b. Modern Organizasyon Teorisinde Başlıca Yaklaşımlar 158
1) Davranışsal Yaklaşım 158
2) Karar Alma Yaklaşımı 159
3) Biyolojik-Matematiksel Yaklaşım 159
6. Yönetim Organları 160
A. Yönetim Sürecini Yerine Getiren Birey Sayısına Göre 160
B. Yönetim Sürecinin Evrelerine Göre 160
C. İşletme Eylemlerine Göre 160
D. Basamaklar Sırasındaki Yerine Göre 160
E. Yönetim Yetkisinin Kaynağına Göre 161
F. Yönetim Yetkisinin Biçimi Bakımından 162
G. İşletme İçi ve Dışı Organlar 162
H. Yönetim Yetkisinin Kapsamı Bakımından 163
7. Yönetim Türleri 163
A. Yönetim Organının Üye Sayısı Bakımından 163

B. Yönetim Yetkisi Bakımından 164
C. Yönetim Yetkisinin Göçerme Derecesi Bakımından 164
D. Yetkinin Kapsamı Bakımından 165
E. Yönetim Konusu Bakımından 165
8. Yönetimin Temel İşlevleri 166
A. Planlama 166
a. Planlamanın Özellikleri 167
b. Planlamanın Aşamaları 167
c. Plan Türleri 168
1) Nitelikleri Açısından Plan Türleri 168
a) Stratejik Planlar 168
b) Taktik (Yönetsel) Planlar 168
2) Süreleri Açısından Plan Türleri 169
a) Kısa Süreli Planlar 169
b) Orta Süreli Planlar 169
c) Uzun Süreli Planlar 169
3) Kullanma Biçimleri Açısından Plan Türleri 169
a) Tek Kullanımlı Planlar 169
b) Sürekli Planlar 170
4) Kapsamlarına Göre Plan Türleri 170
a) İşletme Bölümleriyle İlgili Planlar 170
b) Genel Planlar 170
d. Planlamanın Yarar ve Sakıncaları 171
1) Planlamanın Yararlan 171
2) Planlamanın Sakıncaları 171
e. İyi Bir Planın Özellikleri 171
B. Örgütleme (Organizasyon) 172
a. Örgütleme Sürecinin Aşamaları 172
b. Örgütlenme İlkeleri 173
C. Yöneltme 174
a. İyi Bir Emrin Özellikleri 174
b. Etkin Bir Yöneltme Sisteminin Koşulları 175
C. Uyumlaştırma 176
a. Uyumlaştırma İlkeleri 176

b. Uyumlaştırma Çeşitleri 177
1) Dikey Uyumlaştırma 177
2) Yatay Uyumlaştırma 177
3) Merkezi Uyumlaştırma 177
c. Uyumlaştırma Yöntemleri 177
1) Yetki 177
2) Komiteler 177
3) Amaçlar, Politikalar ve Kaideler 178
4) İletişim 178
5) Ödül Sistemi 178
6) Gönüllü Uyumlaştırma 178
d. Uyumlaştırmanın Yararlan 178
D. Denetim 178
a. Denetimin Aşamaları 179
1) Standartların Belirlenmesi 179
2) Gerçekleşen Durumun Saptanması 179
3) Standartlarla Gerçekleşen Sonuçların Karşılaştırılması 179
4) Sapmalar Nedeniyle Düzeltici Tedbirlerin Alınması 180
b. Denetimin Özellikleri 180
c. Denetim Teknikleri 180
1) Başabaş Analizi 180
2) Bütçeler 181
3) PERT 181
9. Yöneticilerin Yetiştirilmesi 181
10. Yönetimde Karar Alma 182
A. Karar Almanın Aşamaları 183
a. Sorunun Saptanması 183
b. Sorunu Doğuran Nedenlerin ve Durumların Belirlenmesi 183
c. En Uygun Çözüm Yolunun Bulunması 183
d. Geçici Karar Uygulama ve Kararın Uygulanması 184
B. Karar Almanın Özellikleri 184
a. Karar Türleri 184
11. Yönetim Teknikleri ve Örgütsel Model Uygulamalarında Gelişmeler 186
A. Yeni Yönetim Teknik Uygulamaları 186

a. İşgöreni Güçlendirme 186
b. İşletmelerarası Karşılaştırma 187
c. Dış Kaynaklardan Yararlanma 187
d. Stratejik Ortaklıklar Oluşturma 188
e. Öğrenen Organizasyonlar 189
f. Toplam Kalite Yönetimi 189
g. Hoshin Kanri Yönetimi 190
h. Açık Defter Yönetimi 190
B. Yeni Örgütsel Model Uygulamaları 191
a. Süreç Yenileme 191
b. Yalın Organizasyon 191
c. Yalın Üretim 192
d. Basamak Azaltma 192
e. Örgütsel Küçülme 193
f. Sıfır Basamak 193
g. Şebeke Organizasyon 193
h. Yığışım Organizasyon 194
ı. Sanal Organizasyonlar 194
II. PAZARLAMA 196
1. Pazarlamanın Anlamı ve Önemi 196
A. Pazarlama Kavramı 196
B. Pazarlamamın Önemi 197
a. Pazarlamanın Toplum Açısından önemi 197
b. Pazarlamanın İşletmeler Açısından Önemi 198
C. Pazar ve Pazar Türleri 198
a. Pazar Kavramı 198
b. Pazar Türleri 199
1) Tüketici Pazarı 199
2) Örgütsel Pazar 199
3) Devlet Pazarı 199
4) Uluslararası Pazar 199
2. Pazarlama Anlayışı 199
A. Geleneksel Pazarlama Anlayışı 199
B. Modem Pazarlama Anlayışı 200

C. Sosyal Pazarlama Anlayışı 200
3. Pazarlamanın Faydaları 200
A. Şekil Faydası 200
B. Yer Faydası 200
C. Zaman Faydası 201
D. Mülkiyet Faydası 201
4. Pazarlama İşlevleri 201
A. Pazarlamanın Makro İşlevleri 201
a. Değişim İşlevleri 202
1) Satın Alma 202
2) Satma 202
b. Fiziksel Dağıtım İşlevleri 203
1) Taşıma 203
2) Depolama 203
c. Kolaylaştırıcı İşlevler 203
1) Standartlaştırma ve Dereceleme 204
2) Finanslama 204
3) Risk Taşıma 204
4) Pazar Bilgisi 205
B. Pazarlamanın Mikro İşlevleri 205
a. Mamul Planlaması ve Geliştirilmesi 205
1) Mal Kavramı 206
2) Malların Sınıflandırılması 206
a) Tüketim Malları 206
i)Kolayda Mallar 207
ii)Beğenmeli Mallar 207
iii)Özelliği Olan Mallar 207
iv)Aranmayan Mallar 207
b) Endüstri Malları 208
i)Hammaddeler 208
ii)Üretim Gereçleri ve Parçalar 208
iii)Donatım Malları 208
iv)Yardımcı Araçlar 208
3) Malın Yaşam Süreci 209

a) Tanıtma (Doğuş) 210
b) Gelişme (Büyüme) 210
c) Olgunluk (Doyum) 210
d)Gerileme (Düşüş) 210
b. Dağıtım Kanalının Seçimi ve Fiziksel Dağıtım 211
c. Reklam ve Satışları Artırıcı Öteki Çabalar 212
d. Fiyatlama İşlevi 212
1) Başlıca Fiyat Politikaları 213
a) Tek Fiyat Politikası 213
b) Özel Fiyat Politikası 213
c) Kalanlı Fiyat Politikası 214
d) Zararına Fiyatlama Politikası 214
5. Pazarlamada Bazı Gelişmeler 214
III. ÜRETİM 216
1. Üretim ve Üretim Yönetimi Kavramları 216
2. Üretim Yöneticisi ve Görevleri 218
3. Üretim Sistemleri 219
A. El Sanayi 219
B. Ev İşçiliği Sistemi 220
C. İmalathane Sistemi 220
D. Fabrikasyon Sistemi 220
4. Üretimin Temel Özellikleri 221
A. Uzmanlaşma 221
B. Çeşitlendirme 221
C. Genişleme 222
D. Daralma 222
E. Standartlaştırma 222
F. Entegrasyon (Bütünleştirme) 223
5. Üretim Türleri 223
A. Belirli Bir Sürede Üretilen Miktara Göre Üretim Şekilleri 223
a. Tek Üretim 223
b. Seri Üretim 224
c. Kitle Üretim (Yığın Üretimi) 224
B. Üretimde İzlenen Yola Göre Üretim Şekilleri 224

a. İmal Yerinde Üretim 224
b. Hareket Halinde Üretim 224
1) Atölye Sistemi 225
2) Akıcı Üretim Sistemi 225
3) Grup Sistemi 225
6. Üretim Sürecinin Unsurları 225
A. Üretim Planlanması ve Programlaması 226
B. Üretimin Denetimi 226
C. Kalite Denetimi (Kontrolü) 227
D. Stok Denetimi (Kontrolü) 227
IV. FİNANS 229
1. Finans ve Finansal Yönetim Kavramı 229
2. Finans İşlevinin Örgütsel Konumu 230
3. Finansal Yönetimin İşlevleri 231
A. Finansal Planlama 231
a. Finansal Planların Türleri 231
1) Olağan Finansal Planlar 231
2) Özel Finansal Planlar 232
3) Olağanüstü Finansal Planlar 232
B. Finanslama 232
C. Finansal Denetim 232
4. Finansal Analiz 233
A. Rasyolar (Oranlar) 234
a. Değişir (Cari) Rasyo 234
b. Borçlar-Öz Sermaye Rasyosu 234
c. Satışlar-Alacaklar Rasyosu (Alacaklar Devir Hızı) 234
d. Satışlar-Stoklar Rasyosu (Stok Devir Hızı) 234
e.Net Kâr- Öz Sermaye Rasyosu (Kârlılık, Rantabilite) 234
f. Faaliyet Rasyosu (İktisadilik) 235
B. Kâra Geçiş Analizi 235
C. Karşılaştırmalı Analiz 236
D. Fon Akışı (Akımı) Analizi 237
V. İNSAN KAYNAKLARI 238
1. İnsan Kaynakları Yönetimi Kavramı 238

2. İnsan Kaynakları Yönetiminin Amaçları 239
3. İnsan Kaynakları Bölümünün Örgütsel Niteliği 240
4. İnsan Kaynakları Bölümünün Görevleri....241
5. İnsan Kaynakları Yönetiminin İşlevleri 241
A. İşgücü Planlaması 241
B. İş Analizi....244
C. İşgören Bulma ve Seçme....245
D. Görevde Yükselme, Yer Değiştirme ve İşten Ayrılma....246
E. İşe Alıştırma (Oryantasyon) 247
F. İşgören Eğitimi 248
G. İşgören Değerlemesi....249
H. İş Değerlemesi 250
I. Disiplin 252
İ. Ücret Yönetimi....252
J. Sağlık ve İş Güvenliği 253
K. İşgören Hizmetleri 253
L. Sendikal İlişkiler 254
VI. HALKLA İLİŞKİLER 255
1. Halkla İlişkiler Kavramı....255
2. Halkla İlişkilerin Temel Özellikleri 257
3. Halkla İlişkiler İşlevinin Temel Amaçları 257
4. Halkla İlişkilerin Bazı Kavramlar İle İlişkisi 258
5. Halkla İlişkilerin İlkeleri 259
6. Halkla İlişkiler Bölüm ve Yöneticisinin Görevleri....260
A. Halkla İlişkiler Bölümünün Görevleri 260
B. Halkla İlişkiler Bölümü Yöneticisinin Görevleri....260
7. Halkla İlişkilerde Kullanılan Araçlar 261
VII. MUHASEBE 262
1. Muhasebe Kavramı 262
2. Muhasebenin Önemi ve Gereği....263
3. Muhasebeyi Kullanma Amaçları 264
4. Muhasebenin Görevleri 264
A. İşletmenin Finansal Kayıtlarını Tutmak....264
B. İşletmenin Finansal Olaylarını Sınıflandırmak 265

C. İşletmenin Finansal Olaylarını Özetlemek 265
D. İşletmenin Finansal Olaylarını Rapor Halinde Sunmak 265
5. Muhasebe İlkeleri (Varsayımları) 266
6. Muhasebe Çeşitleri 269
A. Genel Muhasebe 269
B. Maliyet Muhasebesi 270
C. Yönetim Muhasebesi 270
7. Muhasebe ve Bilgisayar 271
VIII. ARAŞTIRMA GELİŞTİRME 273
1. Araştırma Geliştirme Kavramı 273
2. Araştırma ve Geliştirme İşlevinin İşletme Açısından Önemi 275
3. Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Aşamaları 276
4. İşletmelerde Araştırma Geliştirme Faaliyetlerinin Yönetimi 277
5. İşletmelerde İzlenen Araştırma Geliştirme Stratejileri 278

YARARLANILAN KAYNAKLAR 279

YARARLANILAN KAYNAKLAR

AKAT İlter, BUDAK Gönül, BUDAK Gönül, İşletme Yönetimi, Beta Basım Yayın Dağıtım A.Ş., İstanbul, 1994.

AKÇE Kıymet, Kriz Sürecindeki İşletmelerde Örgütsel Küçülme (Downsizing) Uygulamaları ve Kayseri İlinde Bir Araştırma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 2005.

AKTAN Coşkun Can, "Yönetimde Yeni Konseptler ve Yeni Teknikler", http://www.soydanbilisim.com/files/7%2003%20yonetimde-konseptler.pdf, (30.09.2014).

ALPUGAN Oktay, OKTAV Mete, DEMİR Hulusi, ÜNER Nurel, İşletme Ekonomisi ve Yönetimi. Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.. B.2.. İstanbul, 1995.

ARSLAN Halil Bader, "Ekonomi Bakış Açısından Örgütsel Küçülme", Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 61(2), 2006.

ARTAN Sinan, Ücret Yönetimi ve Türkiyede'ki Uygulama, İ.T.İ.A. Yayını, Eskişehir, 1981.

AŞIKOĞOLU Rıza, Globalleşme Süreci İçerisinde Uluslararası Finansal Yönelimler. T.C.Dumlupınar Üniversitesi Yayınlan, No.2, Kütahya, 1993.

AŞKUN İnal Cem, İşgören, Eskişehir İ.T.İ.A. Yayını, Eskişehir, 1978.

AŞKUN İnal Cem, Organizasyon Teorileri, İ.T.İ.A. Yayını, Eskişehir, 1972.

AŞKUN İnal Cem, TOKAT Bülent, İşletmelerde Yönetim ve Örgüt, Avcı Matbaası, İstanbul, 2003.

Fakültesi Yayını, Konya, 2002.

TOKAT, Bülent, AŞKUN, İnal Cem, İşletmelerde Örgüt, İnci Ofset, Kütahya, 2003.

TOKAT, Bülent, AŞKUN, İnal Cem, Yönetim, D.P.Ü., İktisadi ve İdari Bilimler

TOKAT, Bülent, Örgütlerde Değişim ve Değişimin Yönetimi ,Genişletilmiş 3.B.Seçkin Yayınevi,Ankara,2012.

ATAMAN Ümit, Genel Muhasebe, Türkmen Kitapevi, İstanbul, 1995.

ATAOL Alpay, Halkla İlişkiler, İzmir, 1991.

BARUTÇUGİL İsmet, Teknolojik Yenilik ve Araştırma-Geliştirme Yönetimi, Bursa Üniversitesi Basımevi, 1981.

BARUTÇUGÎL İsmet, Üretim Sistemi ve Yönetim Teknikleri, B.2.. Bursa, 1988.

BAŞARAN İbrahim Ethem, Eğitime Giriş, Kadıoğlu Matbaası, Ankara, 1992.

BAY Murat, ÇİÇE, Ercan, "Tam Zamanında Üretim Sistemlerinde Hata Önleyiciler: Poka-Yokeler", Selçuk Üniversitesi İİBF Dergisi, Yerel Ekonomiler Özel Sayısı, 2007.

BAYRAKTAR Erkan, KALELİ Fatih, "Sanal Gerçeklik ve Uygulama Alanları", Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya, 31 Ocak-2 Şubat 2007, http://ab.org.tr/ab07/bildiri/160.pdf, (05.12.2011).

BEKTÖRE Sabri, SÖZBİLİR Halim, Muhasebe İlkeleri ve Uygulaması, Sevinç Matbaası, Ankara, 1987.

BERK Niyazi, Finansal Yönetim, B.3, Türkmen Kitabeyi, İstanbul, 1998.

BESLER Senem, TONUS, Zümrüt (Ed.), Yönetimde Güncel Yaklaşımlar, Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2663, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1629, Eskişehir, 2014.

BİNGÖL Dursun, Personel Yönetimi ve Beşeri İlişkiler, Atatürk Üniversitesi Basımevi, Erzurum, 1990.

BİRDAL İlker, AYDEMİR Nilgün, Yönetim Teorileri, Sistem Yayıncılık Matbaacılık A.Ş., İstanbul, 1992.

BİRGÜN Semra ve ark.,"Yalın Üretime Geçiş Sürecinde Değer Akışı Haritalama Tekniğinin Kullanılması: İmalat Sektöründe Bir Uygulama", İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, 9(1), 2006.

BİRGÜN Semra ve ark.,"Yalın Üretime Geçiş Sürecinde Değer Akışı Haritalama Tekniğinin Kullanılması: İmalat Sektöründe Bir Uygulama", İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, 1(9), 2006.

BUDAK Gönül, BUDAK Gülay, Halkla İlişkiler (Davranışsal Bir Yaklaşım), Beta Basım Yayın Dağıtım A.Ş., İstanbul,1995.

BÜKER Semih, AŞIKOGLU Rıza, SEVİL Güven, Finansal Yönetim, Eskişehir, 1994.

BÜKER Semih, SEVİL Güven, İşletmecilik Bilgisi. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, Eskişehir, 1994.

CAN Halil, Organizasyon ve Yönetim, Adım Yayıncılık, Ankara, 1991.

CAN Halil, TUNCER Doğan, AYHAN Doğan Yaşar, Genel İşletmecilik Bilgileri, B.7., Siyasal Kitapevi, Ankara, Eylül 1995.

CEMALCILAR İlhan, BAYAR Doğan, AŞKUN İnal Cem, ÖZALP Şan, İşletmecilik Bilgisi, Kalite Matbaası, Eskişehir, 1993.

CEMALCILAR İlhan, Pazarlama, İ.T.İ.A Yayını, Eskişehir, 1979.

CEMALCILAR Özgül, ERDOĞAN Nurten, Genel Muhasebe, Beta Basım Yayın Dağıtım A.Ş., İstanbul, 1997.

ÇAĞLAR Mehmet, Dünya ve Türkiye'de Yeni Ekonominin Etkileri ve Eleştirileri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bilimler Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman, 2009.

ÇELEBİ Işın, Yeni Bir Düzen Anlayışı Özelleştirme, B.3., Doğan Yayın Holding A.Ş.,. İstanbul. 1995.

ÇELİK Orhan, "Küreselleşme Sürecinde Firmalar Arası Stratejik İşbirliği", Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 54(1), 1999.

DİNÇER Ömer, FİDAN Yahya, İşletme Yönetimine Giriş, B.2., Beta Basım Yayın Dağıtım A.Ş.. İstanbul, 1996.

DOĞAN Muammer, İşletme Ekonomisi ve Yönetimi, İzmir, 1995.

DURAK İbrahim, Küreselleşme Sürecinde Şebeke Organizasyonlar ve Denizli Tekstil İşletmeleri Uygulaması, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2005.

ECERKALE Kubilay, KOVANCI, Ahmet, "İnsan Kaynaklarında Dış Kaynak Kullanımı", Havacılık Ve Uzay Teknolojileri Dergisi, 2(2), 2005.

EFİL İsmail, İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon, Dora Yayıncılık, Bursa, 2010.

EFİL İsmail, İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon, Uludağ Üniversitesi, Güçlendirme Vakfı Yayını, Bursa, 1993.

EREN Erol, İşletmelerde Stratejik Planlama ve Yönetim, İ.Ü. İşletme Fakültesi Yayın No. 234, İstanbul, 1990.

EREN Erol, Yönetim ve Organizasyon, Beta Basım Yayın Dağıtım A.Ş., İstanbul, 1993.

ERGİN Esin, İşletme Politikası, Der Yayınları. İstanbul, 1992.

ERGİN Hüseyin. Muhasebeye Giriş, Kütahya, 1996.

EROĞLU Ergün, Toplam Kalite Yönetimi Uygulamalarının Yapısal Eşitlik Modeli İle Analizi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2003.

EROĞLU, Umut, "İnsan Kaynakları Yönetiminde Yeni Yönelimleri Hazırlayan İki Güç: Sanal Organizasyonlar ve Stratejik Tabanlı Düşünce", İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 3(2), 2001, http://www.isgucdergi.org/?p=article&id=72&cilt=3& sayi= 2&yil=2001, 22,(12.2014).

ERTÜRK Mümin, İşletme Biliminin Temel İlkeleri, 6. Baskı, Beta Basım, İstanbul, 2006.

ERTÜRK Mümin, İşletme Biliminin Temel İlkeleri, Beta Basarı Yayın Dağıtım A.Ş., İstanbul, 1995.

GEYLAN Ramazan, Personel Yönetimi, Birlik Ofset, Eskişehir, 1995.

gokcebey.beun.edu.tr/wp-content/uploads/.../genel-**işletme**-ppt1, (27.07.2015).

GÖKSEL Aykut, "İnsan Kaynakları Yönetiminin Örgütsel Küçülmedeki Rolü: Teorik Yapıya Katkı Denemesi", http://w3.gazi.edu.tr/ web/agoksel/akademikcalismalar/ik.pdf, s.1, (05.12.2011).

GÖNENLİ Atilla, İşletmelerde Finansal Yönetim, İstanbul İşletme Fakültesi Yayını, İstanbul, 1991.

http://151820061083.tr.gg/Fizibilite-Raporu--Oe-rne%26%23287%3Bi.htm, (21.07.2015).

http://ebadersleri.com/kapitalist-sosyalist-ve-karma-ekonomik-sistemler/, (28.07.2015).

http://tr.shvoong.com/social-sciences/education/1961058-yeni-organizasyon-yap%C4%B1lar%C4%B1/#ixzz1fkhfPcWl, (06.12.2011).

http://www.aksiyon.com.tr/ekonomi/hiyerarsiye-balans-ayari_508338, (19.12.2014).

http://www.ekodialog.com/isletme_ekonomisi/isletme_ekonomisi_siniflandirilmasi.html, (27.07.2015).

http://www.ekodialog.com/Konular/eko_system.html, (28.07.2015).

http://www.kizilay.org.tr/Upload/Editor/files/1235049841_Tuzuk_19_02_2009.pdf, (27.07.2015).

http://www.lean.org.tr/politikalarin-yayilimi-hoshin-kanri-egitimi/, (09.12.2014).

http://www.microdestek.com.tr/hukuk-buro-orgut-yapi.html, (19.12.2014).

http://www.orgtr.org/tr/turk-ticaret-kanunu-sermayesi-paylara-bolunmus-komandit-sirket-madde-564-572, (27.07.2015).

http://www.stcc.com.tr/hizmetdetay.asp?kid=15&main=13&topic=Hoshin_Kanri, (09.12.2014).

http://yalinofis.wordpress.com/2013/11/15/hoshin-kanri/, (09.12.2014).

https://tr.wikipedia.org/wiki/Anonim_%C5%9Firket, (27.07.2015).

https://tr.wikipedia.org/wiki/Ekonomik_sistemler, (28.07.2015).

https://tr.wikipedia.org/wiki/Limited_%C5%9Firket, (27.07.2015).

https://www.alomaliye.com/2009/ruknettin_kumkale_adiortaklik.htm, (27.07.2015).

IVANCEVİCH, John, MAYLON Herbert, ADAMS David P., Introduction to Business, West Publishing Company, Los Angeles, 1983.

KAFAOĞLU Arslan Başer, KİT Gerçeği ve Özelleştirme, B.2., Alan Yayıncılık, İstanbul, 1995.

KÂMİLÇELEBİ Hâtime, Sürdürülebilir Rekabet Üstünlüğünün Sağlanabilmesi İçin Yeni Yönetim Tekniklerinin Önemi ve Sigorta Sektöründe Bir Araştırma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, İstanbul, 2010.

KANBUR Aysun, "Küreselleşme Sürecinde Post Modern Örgüt Yapıları", Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi, 13(3), 2008.

KANBUR Aysun, "Küreselleşme Sürecinde Post Modern Örgüt Yapıları", Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi, 13(3), 2008.

KARA Hakan, Çağcıl Uygulamaların Örgütte İz Düşümleri, Yönetim Teknikleri ve Örgütsel Uygulamaları, Yönetsel ve Örgütsel Değerlendirme, Merdiven Yayınevi, Ankara, 2015.

KARA Hakan, Yönetim Biliminin Düşünce İzleri, Merdiven Yayınları, Ankara, 2016.

KARABULUT A.Tuğba, "Türkiye'nin En Büyük Sanayi Kuruluşlarının Kıyaslama Uygulamaları Üzerine Bir "Araştırma", İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (8)15, 2009.

KARAHAN, Sami, Ticari İşletme Hukuku, mimoza Yayınları, Konya, 2013.

KARALAR Rıdvan, Genel İşletme Ekonomisi, Engin Yayınlan, Ankara, 1993.

KARALAR Rıdvan, İşletme Temel Bilgiler İşlevler, B.4., Eskişehir, 1995.

KARALAR Rıdvan, Yönetsel Ekonomi, Ergin Yayınları, Ankara, 1994.

KARALAR Rıdvan, Halkla İlişkiler, Metin Ofset Matbaacılık, Eskişehir, 1994.

KAYAR, İsmail, Ticari İşletme Hukuku, Detay Yayıncılık, 8. Baskı, Ankara, 2012.

KEÇECİOĞLU Tamer, KELGÖKMEN, Derya, "Sanal Takımları Yönetmek", Review of Social Economics and Business Studies, 5-6, 2005.

KIZIL Ahmet, Tek Düzen Muhasebe Sistemi, Der Yayınlan, İstanbul, 1993.

KOBU Bülent, Üretim Yönetimi, B.8, Avcıol Basım Yayın, İstanbul, 1994.

KOCABAŞ Fatma, "Endüstri İlişkilerinde Dönüşüm", http://sbe.dpu.edu.tr/10/33-53.pdf, (02.12.2011).

KOÇEL Tamer, İşletme Yöneticiliği, 10. Bası, Arıkan Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti., İstanbul, Ekim, 2005.

KOÇEL Tamer, İşletme Yöneticiliği, Beta Basım Yayın Dağıtım A.Ş.. İstanbul, 1995.

KUMKALE İlknur, İşletme Yönetimi, abp Yayınevi, Yayın No.: 40, Trabzon, Ekim, 2007.

MASSİE Joseph (Çev.Şan Özalp ve ark.), İşletme Yönetimi, Bayteş Yayıncılık, Eskişehir, 1983-

MAVİŞ Fermani, Otel İşletmeciliği İlke ve Kavramları, Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir, 1994.

MUCUK İsmet, Modem İşletmecilik, Der Yayını, İstanbul, 1993.

MUCUK İsmet, Pazarlama İlkeleri, B.5, Der Yayınlan, İstanbul. 1990.

ONAL Güngör, Temel İşletmecilik Bilgisi, Türkmen Kitapevi, İstanbul, 1995.

ONAL Güngör, İşletme Organizasyonu ve Yönetimi, Akademi Kitapevi Yayınları, Bursa, 1983.

ONAT Ferat, "Bilişim Teknolojileriyle Değişen İş Ortamında Ortaya Çıkan Yeni Bir Meslek: Sanal Sekreterlik- Sanal Asistanlık", www.geocities.ws/ceteris_tr2/f_onat.doc, (22.12.2014).

ÖLÇER Ferit, "Açık Defter Yönetimi: İşletmelerde Uygulanması ve Başarı Koşulları", Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 7(1), 2005.

ÖNEREN Melahat, "İşletmelerde Öğrenen Örgütler Yaklaşımı", Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 4(7), 2008.

ÖZALP İnan, Yönetim ve Organizasyon, C. I, Metin Ofset Matbaacılık, Eskişehir, 1995.

ÖZALP İnan, ŞERBETÇİ Derya, "Çokuluslu işletme Faaliyetlerinde Kültürel Farklılıkların Etkileri", Uluslararası İşletmecilik (Seçme Yazılar), Anadolu Üniversitesi Yayın No 849 , Eskişehir,1995.

ÖZALP İnan, Yönetim ve Organizasyon, C. III, Eğitim Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı Yayını, Eskişehir 1995.

ÖZDEMİR Fatma, "Yığışım İşletmelerinde Rekabet Üstünlüğü Sağlamada Bilişim Teknolojilerinin Etkisi: Mermer Sektörü Örneği", Vizyoner Dergisi, 3(5), 2011.

ÖZKAN Işık, SÖAR Tülay, İşletme Ekonomisi ve Yönetim, Tanık Matbaası. İzmir, 1994.

POLATOĞLU Aykut, Özelleştirme Tartışmaları, Bağlam Yayıncılık, İstanbul, 1994.

ROSEN H Robert (Çev. Gündüz Bulut), İnsan Yönetimi, MESS Yayın No: 260 , İstanbul, 1998.

SABUNCUOĞIU Zeyyat, Endüstriyel Davranışlar, Bursa, 1992.

SABUNCUOĞLU Zeyyat, TOKOL Tuncer, İşletme I-II, Rota Ofset Matbaacılık, Bursa, 1991.

SAĞSAN Mustafa, MEDENİ Tunç Durmuş, "Geleneksel Olmayan Örgüt Yapılarında Bilgi Haritalaması için Alternatif Yol Arayışı", Akademik Bilişim'09 - XI. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa, 11-13 Şubat 2009.

SAYLI, Halil ve ark., "Ağ (Network) Organizasyon Yapılarının Rekabet Gücü Kazandırma Rolü ve Afyonkarahisar Mermer Sektöründe Bir Uygulama Örneği", Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 16, 2006.

SEVİLENGÜL, Orhan, Genel Muhasebe, B. 6 , Gazi Kitapevi, Ankara, 1996.

SEVİM, Şerafettin, Şirketler Muhasebesi, Kütahya 1996.

SEYMEN Oya Aytemiz, İşletmelerde Yeniden Yapılanma, Reengineering, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2000.

STEWART Thomas A. (Çev. Nurettin Elhüseyni), MESS Yayın No 258, İstanbul, 1997.

ŞAHİN Mehmet, İş İdaresine Giriş, Anadolu Üniversitesi Yayını, Ankara, 1988.

ŞENATALAR Ferhat, Personel Yönetimi ve Beşeri İlişkiler, B. 2, İstanbul Üniversitesi Basımevi, İstanbul, 1978.

ŞERBETÇİ Derya, "Toplam Kalite Yönetimi", Tavşanlı Meslek Yüksek Okulu Yıllığı Kütahya,1995.

ŞERBETÇİ Derya, Geleceği Planlama ve Kontrol Aracı Olarak Stratejik Yönetim Süreci İçerisinde Çeşitlendirme Stratejilerinin Saptanması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, 1993

TATAR Tevfik, İşletmeciliğin Temel Kuralları, Düzeltilmiş 2 Baskı, Ankara 1987.

TEKİN Yasemin, KÖKSAL, Can Deniz, "Otel İşletmelerinde Personeli Güçlendirme Uygulamaları: Antalya' da Beş Yıldızlı Konaklama İşletmelerinde Bir Araştırma." Journal of Yasar University, 25(7), 2012, http//joy.yasar.edu.tr (28.10.2014).

TOKAT Bülent, Örgütlerde Değişim ve Değişimin Yönetimi, Dumlupınar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayını, Kütahya, 1996.

TOKAT Bülent, Örgütlerde Değişim ve Değişimin Yönetimi, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2012.

TOKAT Bülent, Yönetimde İşbirliği İlkesinin Türk Kooperatif Düzenindeki Sorunsalı ve Bir Model Denemesi, Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayını, Eskişehir, 1985.

TOKAT Bülent, KARA, Hakan, İşletmelerde Müşteri Hizmetleri Yönetimi ve Örgüt Yapısı, (Türkiye'deki Uygulamalardan Örnekler), Yargı Yayınevi, Ankara, 2013.

TORTOP Nuri, Halkla İlişkiler, Gazi Üniversitesi Basın Yayın Yüksekokulu Matbaası, Ankara, 1990.

TORTOP Nuri, Personel Yönetimi, Yargı Yayınları, Ankara, 1994.

TOSUN Kemal, işletme Yönetimi Genel Esaslan, C. I, Savaş Yayınları, Ankara, 1982.

TUTUM Cahit, Personel Yönetimi,TODAİE Yayını, Ankara, 1979.

TÜRELİ Nesrin, "Hizmet Sektöründeki Kobi'lere Yönelik Elektronik Ticaret ve Sanal Girişimciliğin Modellenmesi", Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi, 13(3), 2008.

TÜRKAN Özay Umut, "Üretimde Yalın Dönüşümün Temel Performans Kriterleri", Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Dergisi, 12(2), 2010.

TÜRKEL Asuman, İşletmeye Giriş, Okan Yayıncılık Dağıtımcılık, İstanbul, 1984.

TÜRKMEN İsmail, Yönetsel Zaman ve Yetki Devri Açısından Yönetimde Verimlilik, M P M Yayını, Ankara, 1994.

TÜRKO Metin, Finansal Yönetim I, Erzurum, 1994.

ÜÇOK Tengiz, Yönetim İlkeleri, Gazi Büro Kitapevi, Ankara, 1993.

VATANSEVER TOYLAN Nilüfer, AYDIN GÖKTEPE Esra, "Öğrenen Organizasyon Olarak Üniversiteler: Türkiye'deki Bir Devlet Üniversitesinde Durum Analizi", Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 1(2), 2010, http://www.sobiad.org/eJOURNALS /dergi_SBD/arsiv/ 2010_1/08nilufer_vatansever.pdf, (01.12.2011).

YENİÇERİ Özcan, İşletme I,Tutibay Ltd ,Şti, Ankara, 1995.

YILDIZ Müge Leyla, KOCAOĞLU Hüseyin Egemen, "Küçülerek Büyüme Stratejisi Hayal mi? Gerçek mi? Türkiye Eğlence Sektöründe Bir Örnek Olay Çalışması", Yönetim Dergisi, 68, 2011; http://www.sanayicidergisi.com/isletmelerde-kuculme-downsizing-2-makale,191.html, (16.12.2014).

YILMAZ Hüseyin, "Yönetimde Sıfır Hiyerarşi Anlayışının Genel Stratejileri ve Avantajları", http://www.ikademi.com/stratejik-yonetim/669-yonetimde-sifir-hiyerarsi-anlayisinin-genel-stratejileri-ve-avantajlari.html, (06.12.2011).

ZEYTİNOĞLU Erol, Ekonomik Sistemler, Genişletilmiş 2. Baskı, İstanbul, 1985

TEK DÜZEN MUHASEBE SİSTEMİYLE UYUMLU

GENEL MUHASEBE

Dönem İçi
ve
Dönem Sonu İşlemler
Mali Tablolar

Doç.Dr.Aydın GERSİL

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-76-8

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ağustos 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Muhasebe bir raporlama sistemidir. Muhasebe sisteminin ürettiği raporlar, işletmelerin oluşturdukları başarı ya da başarısızlık hikayelerini anlatır. İşletmelerin oluşturdukları bu hikayeler, en temel muhasebe raporları olan bilanço ve gelir tablosundan okunabilmektedir. Söz konusu hikayeler, işletmelerin hem geçmiş dönemlerine ilişkin süreçleri değerlendirme hem de işletmelerin gelecek dönemlerine ilişkin projeksiyon yapma imkânı sağlamaktadır.

Bu kitaptaki temel amaç, okuyucuların muhasebe işlemlerinin mantığının kavraması sağlanarak, finansal tablo kalemlerini yorumlama kabiliyeti kazandırmaktır. Bu nedenle, muhasebenin temel kavramları ve mali tablo ilkeleri birçok örnek üzerinde mali tablolarla birlikte somutlaştırılmıştır.

Konuların işleniş sürecinde, öncelikle, konularla ilgili temel açıklamalar ve açıklamalı örnekler yer almaktadır. Çözümlü sorularda, hem ilgili konularla ilgili ayrıntılı örnekler hem de konular kısmında değinilmeyen konularla ilgili örnek çözümleri yer almaktadır. Monografilerde ise, muhasebe sürecinin bütünsel olarak sunumu gösterilmektedir.

Kitabın nihai amacı, muhasebe sürecinin iki temel çıktısı olan bilanço ve gelir tablosu kalemlerinin anlamları ile birlikte öğrenilmesini sağlayarak, okuyucunun finansal okuryazarlığının arttırılmasına katkıda bulunmaktır.

Kitabın okuyuculara faydalı olmasını dilerim.

Doç.Dr.Aydın GERSİL
Adnan Menderes Üniversitesi Söke İşletme Fakültesi
Uluslararası Ticaret ve İşletmecilik Bölümü
aydin.gersil@adu.edu.tr
22.08.2023

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1
KAVRAMSAL BİLGİLER

1.MUHASEBENİN TANIMI 2
2.MUHASEBENİN FONKSİYONLARI 2
2.1.KAYDETME 2
2.2.SINIFLANDIRMA 3
2.3.ÖZETLEME 4
2.4.ANALİZ VE YORUMLAMA 5
3.MUHASEBE BİLGİ KULLANICILARI 5
3.1.İŞLETMENİN İÇ ÇEVRESİ 6
3.2.İŞLETMENİN DIŞ ÇEVRESİ 6
4.MUHASEBE TÜRLERİ 7

BÖLÜM 2
MUHASEBENİN TEMEL KAVRAMLARI

1.SOSYAL SORUMLULUK KAVRAMI 12
2.KİŞİLİK KAVRAMI 13
3.İŞLETMENİN SÜREKLİLİĞİ KAVRAMI: 13
4.DÖNEMSELLİK KAVRAMI 14
5.PARAYLA ÖLÇÜLME KAVRAMI 15
6.MALİYET ESASI KAVRAMI 16
7.TARAFSIZLIK VE BELGELENDİRME KAVRAMI 16
8.TUTARLILIK KAVRAMI 17
9.TAM AÇIKLAMA KAVRAMI 18
10.İHTİYATLILIK KAVRAMI 18
11.ÖNEMLİLİK KAVRAMI 19
12.ÖZÜN ÖNCELİĞİ KAVRAMI 19

BÖLÜM 3
MALİ TABLO İLKELERİ

TEMEL MALİ TABLOLARIN DÜZENLENME İLKELERİ 22
III – MALİ TABLOLAR İLKELERİ: 22
A – MALİ TABLOLARIN AMAÇLARI : 22
B – MALİ TABLOLARDAKİ BİLGİLERİN ÖZELLİKLERİ: 23
C – TEMEL MALİ TABLOLARIN DÜZENLENME İLKELERİ: 23
1. GELİR TABLOSU İLKELERİ: 23
2. BİLANÇO İLKELERİ 24

BÖLÜM 4
TEK DÜZEN HESAP PLANI

TEK DÜZEN HESAP ÇERÇEVESİ 30

BÖLÜM 5
HESAP KAVRAMI

5.HESAP KAVRAMI 48
5.1.HESABIN TANIMI 48
5.2.HESAP ÇEŞİTLERİ VE HESAPLARIN İŞLEYİŞ KURALLARI 48
5.2.1.BİLANÇO HESAPLARI 49
5.2.2.DÜZENLEYİCİ HESAPLAR 52
5.2.3.GELİR TABLOSU HESAPLARI 53
5.2.4. MALİYET HESAPLARI 54

BÖLÜM 6
DÖNEM İÇİ İŞLEMLER

6.1.1HAZIR DEĞERLER 61
6.2.MENKUL KIYMETLER 79
6.3.TİCARİ ALACAKLAR 89
6.4.STOKLAR-TİCARİ BORÇLAR 99
6.5.DİĞER ALACAKLAR-DİĞER BORÇLAR 11
6.6. MADDİ DURAN VARLIKLAR 117
6.7.ÇÖZÜMLÜ SORULAR 123

BÖLÜM 7
DÖNEM SONU İŞLEMLER

7.1.HAZIR DEĞERLER....161
7.2.MENKUL KIYMETLER....179
7.3.TİCARİ ALACAKLAR....183
7.4.STOKLAR....195
7.5.KDV TAHAKKUKKU....205
7.6.AMORTİSMANLAR....209
7.7.TİCARİ BORÇLAR....223
7.8.DÖNEM AYIRICI HESAPLAR....227
7.9.ÇÖZÜMLÜ SORULAR....234

KAYNAKÇA....273

KAYNAKÇA

AKDOĞAN, Nalan ve Orhan, SEVİLENGÜL (2003), Tek Düzen Muhasebe Sistemi Uygulaması, 11. Baskı, Gazi Kitabevi.

BAYAZITLI, Ercan, Orhan ÇELİK, KADİR GÜRDAL (2015), Genel Muhasebe, Siyasal Kitabevi, Ankara

BAYAZITLI Ercan (2004), Genel Muhasebe Problemleri, Siyasal Kitabevi, Ankara.

ÇALDAĞ Yurdakul ve Yıldız AYANOĞLU (2012), Genel Muhasebe, Gazi Kitabevi,Ankara.

ÇINAROĞLU Arif (2015), KPPSS ve Kurum Sınavları İçin ARITHMETICA Muhasebe Konu Anlatımı, İkinci Sayfa Yayınları, İstanbul.

DOKUR, Şükrü ve Diğerleri (2012), Dönem sonu İşlemleri, Anadolu Üniversitesi YayınNo:2622. Eskişehir.

GÖKGÖZ, Ahmet 2016), Çözümlü Genel Muhasebe Problemleri, Ekin Yayınevi, Bursa. KARACAN Sami (2010), Muhasebe, ORION Kitabevi, Ankara.

KARAKAYA, Mevlüt (2008), Staja Başlama-Muhasebe Cilt:1, Orion Kitabevi, Ankara.

KARACAN, Sami (2010), Muhasebe, Orion Kitabevi, Ankara.

KAYGUSUZ ,Sait Y., Ümmühan, ASLAN, Nazlı, KEPÇE (2013), Genel muhasebe I, Ana dolu Üniversitesi Yayın No:2654. Eskişehir.

ÖRTEN, Remzi ve Aydın, KARAPINAR (2007), Genel Muhasebe, 4.Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara.

ÖRTEN Remzi ve Aydın, KARAPINAR (2007), Dönemsonu Muhasebe Uygulamaları,3.Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara.

PARLAK, Deniz (2020),Yönetici Adayları İçin Genel Muhasebe-Maliyet Muhasebesi ve Finansal Tablolar Analizi, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.

SOYUER, Haluk ve DARDANEİZ Tahir (2003), İşletme ve Muhasebe Soru Bankası, Pelikan Yayınları, Ankara.

TANIŞ, Veysi Naci (2009), Genel Muhasebe, Karahan Kitabevi, Adana.

TENKER, Nejat (1999), Finansal Muhasebe, GAiz Kitabevi, Ankara.

TETİK, Nilüfer ve Durmuş ACAR (2019), Genel Muhasebe, Detay Yayıncılık, 17.Baskı,Ankara.

UÇKAÇ Mustafa (2003), Genel Muhasebe, Dilara Yayınevi, Trabzon.

YALKIN, Yüksel, Koç (2019), Genel Muhasebe, Nobel Akademik Yayıncılık,, 20.Basım, Ankara.

YILDIZ, Ferhat (2013), Numerus, İkinci Sayfa Yayınevi, İstanbul.

YÜKÇÜ, Süleyman (2014), Genel Muhasebe, Altın Nokta Yayınevi, 7.Baskı, İzmir.

Prof. Dr. Şakir DIZMAN

GENEL MUHASEBE

PEDAGOJİK ÖĞRETİM YÖNTEMİ

Güncellenmiş 2. Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-36-2

Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Temmuz 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖN SÖZ

Bu kitap, Lisans ve Ön Lisans düzeyinde Genel Muhasebe'yi yeni öğrenmeye başlayan öğrencilerin faydalanması amacıyla pedagojik öğretim yöntemi benimsenerek hazırlanmıştır. Kitap; Muhasebe I ve Muhasebe II şeklinde iki döneme ayrılmış ve Muhasebe'nin sistematik ve kolay öğrenimini sağlamak amacıyla, Muhasebe I'de genel tanımlar ve açıklamalarla birlikte "Dönem İçi Muhasebe İşlemleri", Muhasebe II'de ise "Envanter ve Dönem Sonu Muhasebe İşlemleri" ele alınmıştır.

Muhasebe I içerisinde, genel tanımlama ve açıklamalardan sonra, hesaplar tanıtılmış ve hesapların işleyişleri, Temel Finansal Tablolar; "Bilanço" ve Gelir Tablosu" ile "Maliyet Hesapları" ve "Nazım Hesaplar" üzerinden açıklanmıştır. Bilanço'da; Aktif ve Pasif Hesaplar ve işleyişleri, Aktifi ve Pasifi Düzenleyici Hesaplar ve işleyişleri, Gelir Tablosu'nda; Gelir ve Gider Hesapları ve işleyişleri ile ayrıca Maliyet Hesapları ve işleyişleri, Nazım Hesaplar ve işleyişleri sistematik bir mantık temelinde genel olarak verilerek, Muhasebe'yi yeni öğrenenlerin Muhasebe Sistemi'nin işleyişini kolayca öğrenebilmelerinin sağlanması amaçlanmıştır.

Muhasebe I'de, öğrenim kolaylığı açısından sadece dönem içi işlemler ele alınmış ve bu işlemlerin mantığı verilmeye çalışılmıştır. Öğrenimin kolaylaştırılması için gereksiz ayrıntılar, mevzuat ve kafa karıştırıcı işlemlerden kaçınılmıştır.

Muhasebe II'de ise; "Envanter ve Dönem Sonu Muhasebe İşlemleri" verilmiştir. Dönem içi ve dönem sonunda yapılan envanter işlemleri ve muhasebeleştirilmesi ile dönem sonu muhasebe işlemleri Muhasebe II'de verilmiştir.

Muhasebe dersi üniversitelerimizde genellikle, "Genel Muhasebe I-II" veya "Muhasebe I-II" isimleri ile iki dönem olarak verilmektedir. Bu kitap; her dönemin 14 hafta olması varsayımına göre hazırlanmış ve konular haftalara bölünerek, öğretici ve öğrenicilerin işinin kolaylaştırılması hedeflenmiştir. Muhasebe I'de bütün hesaplara ait açıklamalara yer verilmesine karşın, sadece dönem içi işlemlere ait bilinmesi gereken hesaplara ait örnekler verilmiş ve öğretimde pedagojik sıra gözetilmiştir. Muhasebe II'de ise, yine öğretimde pedagojik sıra gözetilerek, konular ve örnekler sırasıyla verilmiştir. Kitapta, diğer muhasebe derslerinin(Maliyet Muhasebesi, Şirketler Muhasebesi vb.) özel alanına giren konulara, mümkün olduğunca girilmemiştir.

Kitap'ta Muhasebeyi yeni öğrenenlerin kolay öğrenmesini sağlamak amacıyla sade, açık ve anlaşılır bir dil kullanılmaya çalışılmıştır. Muhasebe

dersi, bir bütün olarak bir binanın katları gibidir. Binada temelin sağlam atılması ve her katın sırayla inşa edilmesi gerektiği gibi, Muhasebe Dersi'nin de bu sıraya benzeyen aşamalı bir yapısı vardır. Kitap, bu yapıya uygun şekilde oluşturulmaya çalışılmıştır.

Tekdüzen Hesap Planı, kitabın başlangıcında verilerek; hesap sınıfı, hesap grubu ve hesapların incelenmesinde kolaylık sağlanması amaçlanmıştır.

Tekdüzen Hesap Planı ve Hesap Planı Açıklamaları 1 Seri No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nden alınmıştır. Muhasebe uygulamaları örnekleri ise yazar tarafından özgün olarak oluşturulmuştur.

İkinci baskıda, ilk baskıda görülen içerik, yazım ve imla hataları düzeltilmeye çalışılmıştır.

Kitabın ilgililere faydalı olması temennisiyle…

15 Haziran 2023-Erzurum Prof. Dr. Şakir Dızman

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ……..……..…..……I
İÇİNDEKİLER……..……..……...….III
TEKDÜZEN HESAP PLANI…….....……..…IX

MUHASEBE I
TEMEL KAVRAMLAR-TANIMLAR VE DÖNEM İÇİ MUHASEBE İŞLEMLERİ

BİRİNCİ BÖLÜM
TEMEL KAVRAMLAR VE TANIMLAR
(BİRİNCİ HAFTA)

1.1. MUHASEBENİN ORTAYA ÇIKIŞI VE GELİŞİMİ……...……1
1.2. İŞLETME TÜRLERİ……..…… 3
1.2.1. TİCARET İŞLETMELERİ……..……....3
1.2.2. ÜRETİM İŞLETMELERİ……...……..…..3
1.2.3. HİZMET İŞLETMELERİ…...……..…..3
1.3. MUHASEBE'NİN TANIMI……..……...3
1.4. MUHASEBE'NİN BÖLÜMLERİ……..……..3
1.4.1. GENEL MUHASEBE……...……..……....3
1.4.2. MALİYET MUHASEBESİ…….……..….4
1.4.3. YÖNETİM MUHASEBESİ....……..…..4
1.5. MUHASEBE BİLGİLERİ İLE İLGİLENEN KİŞİ VE KURULUŞLAR....4
1.6. MUHASEBE'NİN TEMEL KAVRAMLARI…….....5

İKİNCİ BÖLÜM
TEKDÜZEN MUHASEBE SİSTEMİ
(İKİNCİ HAFTA)

2.1. TEKDÜZEN HESAP PLANI……...……..……..7
2.1.1. HESAP SINIFLARI……..……..……....7
2.1.2. HESAP GRUPLARI……..……..…..7
2.1.3. HESAPLAR…...…..……..…….....8
2.1.4. HESAP KAVRAMI...…….…....9
2.1.5. TEKDÜZEN MUHASEBE SİSTEMİNİN İŞLEYİŞİ.....11
2.1.5.1. BİLANÇO…….…….....11
2.1.5.2. GELİR TABLOSU.……...…..……....15
2.1.5.3. MALİYET HESAPLARI..…….....16
2.1.5.4. NAZIM HESAPLAR.....…….....16

(ÜÇÜNCÜ VE DÖRDÜNCÜ HAFTA)
2.1.5.5. HESAPLARIN İŞLEYİŞ ŞEKLİNİN BİLANÇO ÜZERİNDEN GÖSTERİMİ……..…....……17
2.1.5.6. MUHASEBE FİŞLERİ…..…….....18
2.2. BİLANÇO TEMEL EŞİTLİĞİ…....…….....19

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
DÖNEM İÇİ MUHASEBE UGULAMALARI
3.1. TEKDÜZEN HESAP PLANI DÖNEM İÇİ MUHASEBE UYGULAMALARI…….27
3.1.1.1. DÖNEN VARLIKLAR…….…..…….....27
3.1.1.1.10. HAZIR DEĞERLER……..……27

(BEŞİNCİ HAFTA)
3.1.1.2. 11 MENKUL KIYMETLER..…….……31
3.1.1.3. 12 TİCARİ ALACAKLAR……..…..……...……..33
3.1.1.4. CİRO……..……...……..…….39

(ALTINCI HAFTA)
3.1.1.5. 13 DİĞER ALACAKLAR……..40
3.1.1.6. 15 STOKLAR.....……45
3.1.1.7. 17 YILLARA YAYGIN İNŞAAT VE ONARIM MALİYETLERİ……..……49

(YEDİNCİ HAFTA)
3.1.1.8. 18 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER……....50
3.1.1.9. 19 DİĞER DÖNEN VARLIKLAR……..…52
3.1.2. 2 DURAN VARLIKLAR…….……56
3.1.2.1. 22 TİCARİ ALACAKLAR…….……....56
3.1.2.2. 23 DİĞER ALACAKLAR…….……..…59
3.1.2.3. 24 MALİ DURAN VARLIKLAR……..……....61

(SEKİZİNCİ HAFTA)
3.1.2.4. 25 MADDİ DURAN VARLIKLAR..……..…66
3.1.2.5. 26 MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR..……....70

(DOKUZUNCU HAFTA)
3.1.2.6. 27 ÖZEL TÜKENMEYE TABİ VARLIKLAR…….……74
3.1.2.7. 28 GELECEK YILLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI……..……...……....77

3.1.2.8. 29 DİĞER DURAN VARLIKLAR……..…79
3.1.3.3. KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR……..……...…...82
3.1.3.1. 30 MALİ BORÇLAR……..……....82

(ONUNCU HAFTA)

3.1.3.2. 32 TİCARİ BORÇLAR…….……..……....86
3.1.1.9. 33 DİĞER BORÇLAR……...……..…89
3.1.3.4. 34 ALINAN AVANSLAR……..……....92
3.1.3.5. 35 YILLARA YAYGIN İNŞAAT VE ONARIM HAKEDİŞLERİ……..…94
3.1.3.6. 36 ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER…….....95

(ONBİRİNCİ HAFTA)

3.1.3.7. 37 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI…….……....98
3.1.3.8. 38 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI.……..….100
3.1.1.9. 39 DİĞER KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR...101
3.1.4.4. UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR ….……....104
3.1.4.1. 40 MALİ BORÇLAR……..…104

(ONİKİNCİ HAFTA)

3.1.4.2. 42 TİCARİ BORÇLAR…….……..…108
3.1.4.3. 43 DİĞER BORÇLAR…….…..……..…111
3.1.4.4. 44 ALINAN AVANSLAR...…….……..…113
3.1.4.5. 47 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI……...……..…114
3.1.4.6. 48 GELECEK YILLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI……....……..…116
3.1.4.7. 49 DİĞER UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR..117
3.1.5.5. ÖZ KAYNAKLAR …….……..……....118
3.1.5.1. 50 ÖDENMİŞ SERMAYE...……..……..…118
3.1.5.2. 52 SERMAYE YEDEKLERİ……...…..……..…120
3.1.5.3. 54 KÂR YEDEKLERİ……...…...……..…122
3.1.5.4. 57 GEÇMİŞ YILLAR KÂRLARI...…..……..…...125
3.1.5.5. 58 GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI (-)……...…125
3.1.5.6. 59 DÖNEM NET KÂRI (ZARARI)……..……..…125

(ONÜÇÜNCÜ HAFTA)

3.1.6.6. GELİR TABLOSU HESAPLARI….....……..…….……....126

3.1.6.1. 60 BRÜT SATIŞLAR……. ……..…126
3.1.6.2. 61 SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)…….……..…128
3.1.6.3. 62 SATIŞLARIN MALİYETİ (-)…….……..…130
3.1.6.4. 63 FAALİYET GİDERLERİ (-)……...…….……..…131
3.1.6.5. 64 DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KÂRLAR…….……..……..…132
3.1.6.6. 65 DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)……..……135
3.1.6.7. 66 FİNANSMAN GİDERLERİ (-)...…….……..…137
3.1.6.8. 67 OLAĞANDIŞI GELİR VE KÂRLAR……..…….138
3.1.6.9. 68 OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)...…….…138
3.1.6.10. 69 DÖNEM NET KÂRI VEYA ZARARI...…...…….…139
3.1.7.7. MALİYET HESAPLARI….....……...…….……....141
3.1.7.1. 70MALİYET MUHASEBESİ BAĞLANTI HESAPLARI143
3.1.7.2. 71 DİREKT İLK MADDE VE MALZEME GİDERLERİ.144
3.1.7.3. 72 DİREKT İŞÇİLİK GİDERLERİ……...……..…145
3.1.7.4. 73 GENEL ÜRETİM GİDERLERİ……...……..…147
3.1.7.5. 74 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ….…...……..…148
3.1.7.6. 75 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ…...…149
3.1.7.7. 76 PAZARLAMA SATIŞ VE DAĞITIM GİDERLERİ....150
3.1.7.8. 77 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ…….....……...…151
3.1.7.9. 78 FİNANSMAN GİDERLERİ……...….……..…153

(ONDÖRDÜNCÜ HAFTA)

3.1.7.10. 79 GİDER ÇEŞİTLERİ…….....…...…….……..…154
3.1.8.9. NAZIM HESAPLAR…….....……....…….……....158

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
YARDIMCI HESAPLAR

4.1. YARDIMCI HESAPLAR VE İŞLEYİŞİ…....……..…..…...…161

MUHASEBE II
ENVANTER VE DÖNEM SONU MUHASEBE İŞLEMLERİ

BEŞİNCİ BÖLÜM
ENVANTER İŞLEMLERİ VE MUHASEBELEŞTİRİLMESİ
(BİRİNCİ HAFTA)

5.1. ENVANTER……..…..…...…165
5.1.1. MUHASEBE DIŞI ENVANTER……....……....165

5.1.2. MUHASEBE İÇİ ENVANTER……...……...165
5.1.3. ENVANTERİN YAPILMA ZAMANI……...……....165
5.1.4. SAYIM FAZLALARI…….....……...…….....165
5.1.5. SAYIM NOKSANLARI……..…….....……...…….....166
5.1.6. KATMA DEĞER VERGİSİ (KDV) MAHSUBU……...168

ALTINCI BÖLÜM
KARŞILIKLAR
(İKİNCİ VE ÜÇÜNCÜ HAFTA)

6.1. AKTİF'TE VE PASİF'TE YER ALAN KARŞILIKLAR……...…173

YEDİNCİ BÖLÜM
REESKONTLAR
(DÖRDÜNCÜ HAFTA)

7.1. REESKONT HESAPLAMA VE MUHASEBESİ……...…181

SEKİZİNCİ BÖLÜM
AMORTİSMANLAR
(BEŞİNCİ HAFTA)

8.1. AMORTİSMAN HESAPLAMA VE MUHASEBE KAYITLARI.....…187

DOKUZUNCU BÖLÜM
DÖNEM AYIRICI HESAPLAR
(ALTINCI HAFTA)

9.1. AKTİF VE PASİF DÖNEM AYIRICI HESAPLAR……...…195

ONUNCU BÖLÜM
DİĞER VADELİ İŞLEMLER

10.1. AKTİF VE PASİF'TE YER ALAN VADELİ İŞLEMLER……...…199

ONBİRİNCİ BÖLÜM
ENFLASYON MUHASEBESİ
(YEDİNCİ HAFTA)

11.1. ENFLASYON DÜZELTMESİ…….....…203

ONİKİNCİ BÖLÜM
MALİYET HESAPLARI
(SEKİZİNCİ HAFTA)

12.1. MALİYET HESAPLARI DÖNEM SONU MUHASEBE İŞLEMLERİ209
12.1.1. 7/A SEÇENEĞİ DÖNEM SONU MUHASEBE İŞLEMLER…209
12.1.2. 7/B SEÇENEĞİ DÖNEM SONU MUHASEBE İŞLEMLER…212

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM
GELİR TABLOSU HESAPLARI
13.1. GELİR TABLOSU HESAPLARI DÖNEM SONU MUHASEBE İŞLEMLERİ…….217

ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM
HATALI KAYITLAR
(DOKUZUNCU HAFTA)
14.1. HATALI KAYITLAR VE DÜZELTİLMESİ…….221

ONBEŞİNCİ BÖLÜM
YABANCI PARALI İŞLEMLER
(ONUNCU HAFTA)
15.1. YABANCI PARALI MUHASEBE İŞLEMLERİ……..…….225

ONALTINCI BÖLÜM
MUHASEBE SÜRECİ
(ONBİRİNCİ HAFTA)
16.1. MUHASEBE SÜRECİ AŞAMALARI..…...…….……229

(ONİKİNCİ HAFTA)
16.2. ÖRNEK OLAY (MONOGRAFİ) 1 (ÇÖZÜMLÜ)…….233

(ONÜÇÜNCÜ HAFTA)
16.3. ÖRNEK OLAY (MONOGRAFİ) 2……....247

(ONDÖRDÜNCÜ HAFTA)
16.4. ÖRNEK OLAY (MONOGRAFİ) 3……..249

KAYNAKÇA……...……251

KAYNAKÇA

Akdoğan, Nalan (2004), Enflasyon Muhasebesi, Ankara, Gazi Kitabevi, 1. Baskı.

Bayazıtlı, Ercan (2015), Genel Muhasebe Problemleri, Ankara, Siyasal Kitabevi, 16. Baskı.

Kutlu, Hüseyin Ali (2016), Tekdüzen Genel Muhasebe, Ankara, Nobel Yayıncılık, 4. Basım.

Resmi Gazete (1992), 1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği, Resmi Gazete Tarihi ve No: 26.12.1992, 21447 (M).

Resmi Gazete(2004), 338 Sıra No'lu VUK Genel Tebliği, 13.08.2004, Sayı: 25552.

Sevilengül, Orhan (2016), Genel Muhasebe, Ankara, Gazi Kitabevi, 18. Baskı.

Vergi Usul Kanunu, Kanun No: 213, 4.1.1961, (Değişik: 17/12/2003-5024/2 md.).

Yükçü, Süleyman (2016), Genel Muhasebe, İzmir, Altın Nokta Basım Yayın Dağıtım, 8. Baskı.

GERİ DÖNÜŞÜM TEKNOLOJİLERİ VE DÖNGÜSEL EKONOMİ

Doç.Dr. Arzu BALOĞLU

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-05-9

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Eylül 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

1. BİYOEKONOMİYE GİRİŞ 1
a. Genel Amaç, Hedef ve Kavramlar 1
b. İş Eko Sistemi 4
c. Ülkeler ve Biyoekonomi 7
d. Döngüsel Ekonomi Kavramı ve Avrupa Birliği Projeleri 10
e. Devletler ve Biyoekonomi 13
f. Biyoekonominin Geleceği 14

2. BİYOEKONOMİ VE VERİ 20
a. Bioekonomide Verinin Önemi: 21
b. Döngüsel Biyoekonominin Ölçümü 21
c. Biyoekonomide Veri Kullanmadaki Güç Taraflar 27

3. ENDÜSTRİDE ATIK ÜRÜNLER, GERİYE VEYA İLERİ DÖNÜŞÜM VE FIRSATLAR 29
a. Döngüsel Ekonomide Gıda Atık Yönetimi 31
b. Döngüsel Ekonomide Kompostlamanın Rolü 33
c. Sürdürülebilir Biyokütle Üretimi 34
d. Sürdürülebilirlik Odaklı Bazı Girişimler 35
i. Zeytin çekirdeğinden Bioplastiğe 35
ii. Tekstil Atığından Elyafa 36
iii. Orman Ürününden Yakıta 37
iv. Çürümüş Ispanaktan Plastik Kaşık Üretimi 38
e. Meyve Çekirdek ve Kabukları 39
i. Vişne Çekirdeği 40
ii. Nar Çekirdeği 42
iii. Nar Kabuğu 43
iv. Kayısı Çekirdeği 44
v. Zeytin Çekirdeği 45
f. Atık Dönüştürme ve Fırsatlar 47
1. Isı ve Enerji Kaynağı Olarak Zeytin Çekirdekleri 48
2. Yakıt Kaynağı Olarak Zeytin Çekirdeği 49
3. Bioplastik Paketleme 49
4. Diğer 50

4. VERİ MODELLERİ 51
a. Sensör Verisi 51
b. Uzaktan Algılama 54
i. Veri Formatları, Depolama ve Erişim 56
ii. Veri Kaynakları 57

iii. Tematik Hizmetler 57
iv. Nesne Depolama ve Veri Erişimi 59
1. GeoRocket 59
2. Rasdaman 59
v. Veri Küpleri 60
c. Kitlesel Veri 61
i. SensLog VGI Profili 62
ii. Haritalar 63
d. Genomik Veri 64
i. Genomik Veri Yönetim Sistemleri 66

5. BİYOEKONOMİDE BÜYÜK VERİ TEKNOLOJİLERİ 69
a. Büyük Verinin Etkileri 70
i. Tarım 71
ii. Ormancılık 71
iii. Balıkçılık 72
b. Döngüsel Ekonomi ve Tedarik Zinciri İlişkisi 72
c. Büyük Veri Analitiği 73
i. İş operasyonlarında karmaşıklık 76
ii. Paydaşlarla Sorunlar olabilir 76
d. DataBio Projesi 77
i. Kavram ve Yaklaşım 78
ii. Data Bio Platformu Kaynakları 79

6. ATIK ÜRÜNLERDE FAYDA SAĞLAYAN TEKNOLOJİLER 81
SN. CAN GÜLEREN-BÖLÜM YAZARI
a. Giriş 81
i. Akıllı Altyapı 84
ii. Akıllı Mobilite 85
iii. Akıllı Yönetişim 86
iv. Akıllı Çevre 86
b. Döngüsel Ekonomiye Fayda Sağlayan Teknolojiler 94
i. Nesnelerin İnterneti 95
ii. Uydu Takibi 99
iii. Büyük Veri 101
iv. Makine Öğrenmesi ve Yapay Zekâ 102
v. Blockchain 107
vi. Robot Teknolojileri 108

7. ATIKLARIN GERİ DÖNÜŞÜMÜ İLE İLGİLİ BAZI ENDÜSTRİYEL ÖRNEKLER ... 111
a. Cargill 112
b. DuPont 115
c. Los Angeles 117
d. Waste Mangement 118

e. Siemens 119
f. Monsanto 121
g. Tomra 122
h. Nestle 125
i. Arçelik 129

8. DÜNYADA GERİ DÖNÜŞÜM TEKNOLOJİSİ ÜRETEN BAZI FİRMALAR 133
a. Europressgroup 133
b. Superfly 134
c. Jonochina 136
d. Evreka 137
e. Amprobotics 140
f. Recycle 143
g. Zenrobotics 145

9. TÜRKİYEDEKİ EKO ÇİFTLİKLER 147
a. Narköy, Kandıra-Kocaeli 147
b. Eğitim Çiftliği, Sakarya-Pamukova 150
c. 40 Ambar Çiftliği – Çanakkale/Bayramiç 154

10. DÜNYA ŞEHİRLERİNDEKİ AKILLI ATIK YÖNETİMİ UYGULAMALARI 157
a. Barcelona 157
b. Amsterdam 158
c. Kopenhag 159
d. San Francisco 159
e. Londra 160
f. Singapur 160
g. New York 161

11. SIFIR ATIK GERİ DÖNÜŞÜM YAKLAŞIMLARI 162
a. Sıfır Atık Üretimi Çevrimi 162
b. Atıkların Toplanması 163
c. Atıkların İşlenmesi 163
d. Geri Dönüştürülmüş İçerik ve Geri Dönüşüm Oranları 165
e. Akıllı şehirlerdeki Atık Yönetiminde Makine Öğrenmesi (ML) Yaklaşımı 166
f. Belediyecilikte Akıllı Atık Yönetim Modeli 168
g. IoT Temelli Atık Toplama Sistemi Altyapı 170

12. SAĞLIK SEKTÖRÜNDE YAŞAM DÖNGÜSÜ DEĞERLENDİRMESİ (LCA) MODELİ KURULUMU 175
a. İlaç Endüstrisi ve LCA Modeli 175
b. Giriş 176

c. Sağlık Sektöründe Karbon Ayak İzi Projesi – Novo Uygulaması 178
d. Gelecek Öngörüleri 181

13. GIDA SİSTEMİNİ ETKİNLEŞTİRMEYE YÖNELİK EYLEMLER, KRİTİKLER VE ÇÖZÜMLER 183
a. Gıda Sistemi Ve Ülkeler 183
b. Gıda Sisteminde İnovasyon ve Öneriler 185
c. Gelişmedeki Engeller 186

14. VERİ ODAKLI EKONOMİK DEĞERLENDİRME 189
SN. ORHAN ERTÜRK-BÖLÜM YAZARI
a. Giriş 189
i. Sürdürülebilir Enerji 190
ii. BiyoEkonominin Paydaşları 194
1. Ülke Yönetimleri 195
2. Yerel Yönetimler 195
a. Kadıköy Belediyesi 196
b. Capraia Adası 200
iii. Ticari Kurumlar 201
b. İklim Değişikliği ve Regulasyonlar 204
i. Genel Değerlendirme 204
ii. Küresel ısınma sorunu ve bilimsel araştırmalar 205
iii. Küresel Uygulamalar 211
c. Tahmini Mali Kayıplar 213
d. Beklenen Ekonomik Faydalar 217
i. Enerji Verimliliği 218
ii. Sürdürülebilir Finans 220
iii. Sürdürülebilir Finans ve Yeşil Finans Arasındaki İlişki 220
e. BiyoEkonomik Yatırımlar 222
i. Türkiye'de finansal destekler 224
ii. Biyoteknolojik Gelişmeler 225
f. Ekonomik Analizler ve Değerlendirmeler 226
i. Yeşil İşler ve İstihdam 226
ii. Türkiye Açısından Önemi 227

SONUÇ VE ÖNERİLER 232

KAYNAKLAR 234

KAYNAKLAR

Benetto, Kilian Gericke MélanieGuiton Editors “Designing Sustainable Technologies, Products and Policies” From Science to Innovation. Luxemburg Science and Technology. Springer Publisher. ISBN 978-3-319-66980-9 https://doi.org/10.1007/978-3-319-66981-6

Big Data in Bioeconomy Results from the European DataBio Project. Caj Södergård · Tomas Mildorf · Ephrem Habyarimana · Arne J. Berre · Jose A. Fernandes · Christian Zinke-Wehlmann Editors

Birch,Kean (2019). Neoliberal Bio-economies? The Coconstruction of Markets and Natures. London:

Bioeconomy for Sustainable Development, Springer Editor Chetan Keswani, Department of Biochemistry Institute of Science, Banaras Hindu University Varanasi, Uttar Pradesh,

Circular economy and big data analytics: A stakeholder perspective TShivam Guptaa, Haozhe Chenb, Benjamin T. Hazenc,, Sarabjot Kaurd, Ernesto D.R. Santibañez Gonzaleze

College of Business, Iowa State University, 3183 Gerdin Business Building, 2167 Union Drive, Ames, IA 50011-2027, USA

Department of Industrial and Management Engineering, Indian Institute of Technology (IIT) Kanpur, Kalyanpur, Kanpur 208016, Uttar Pradesh, India e Industrial Engineering Department, Universidad de Talca, Los Niches s/n, Edificio I+D, Room 13, Curicó, Chile

Designing Sustainable Technologies, Products and Policies Enrico Benetto Kilian Joachim von Braun Kaosar Afsana Louise O. Fresco Mohamed Hag Ali Hassan Editors Science and Innovations for Food Systems Transformation Science and Innovations for Food Systems Transformation Joachim von Braun • Kaosar Afsana Louise O. Fresco • Mohamed Hag Ali Hassan Editors “Science and Innovations for Food Systems Transformation.”

Dubey, S., Singh, P., Yadav, P., & Singh, K. K. (2020). Household Waste Management System using IOT and machine learning. *Procedia Computer Science*, *167*, 1950–1959.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı,2023 yılı bütçesi Plan ve Bütçe Raporu

Fruit seeds and their oils as promising sources of value-added lipids from agro-industrial byproducts: oil content, lipid composition, lipid analysis, biological activity and potential biotechnological applications Eliana Alves, Abigail Simoes & M. Rosário Domingues To cite this article: Eliana Alves, Abigail Simoes & M. Rosário Domingues (2021) applications, Critical Reviews in Food Science and Nutrition, 61:8, 1305-1339, DOI: 10.1080/10408398.2020.1757617 To link to this article: https://doi.org/10.1080/10408398.2020.1757617

Fruit Seeds as Sources of Bioactive Compounds: Sustainable Production of High Value-Added Ingredients from By-Products within Circular Economy Marina Fidelis 1 , Cristiane de Moura 2 , Tufy Kabbas Junior 2 , Nora Pap 3 , Pirjo Mattila 3 , Sari Mäkinen 3 , Predrag Putnik 4 , Danijela Bursa´c Kova˘cevi´c 4 , Ye Tian 5 , Baoru Yang 5 and Daniel Granato

Food waste: Challenges and opportunities for enhancing the emerging bio-economy Piergiuseppe Morone a, Apostolis Koutinas b , Nicholas Gathergood c , Mehrdad Arshadi d , Avtar Matharu. Article history: Received 25 July 2018 Received in revised form 22 February 2019 Accepted 25 February 2019 Available online 26 February 201 2019 Elsevier Ltd. All rights reserved.

Gericke Mélanie Guiton Editors From Science to Innovation. ISBN 978-3-319-66980-9 ISBN 978-3-319-66981-6 (eBook) https://doi.org/10.1007/978-3-319-66981-6. Springer.

Gıda Atığı Olan Vişne, Nar, Kabak ve Kayısı Çekirdeklerinin Kek Üretiminde Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Halide Ezgi TUNA (506091525), Gıda Mühendisliği Anabilim Dalı Gıda Mühendisliği Programı

Guevara, César & Auat Cheein, Fernando. (2020). The Role of 5G Technologies: Challenges in Smart Cities and Intelligent Transportation Systems. Sustainability.

Indiahttps://www.tarimorman.gov.tr/Haber/4011/Turkiye-4-Urunun-Uretim-Ve-Ihracatinda-Dunya-Lideri

Iris Lewandowski Editor, "Bioeconomy Shaping the Transition to a Sustainable, Biobased Economy" ISBN 978-3-319-68151-1 ISBN 978-3-319-68152-8 (eBook) https://doi.org/10.1007/978-3-319-68152-8

Joachim von Braun Kaosar Afsana Louise O. Fresco Mohamed Hag Ali Hassan Editors Science and Innovations for Food Systems Transformation Science and Innovations for Food Systems Transformation Joachim von Braun • Kaosar Afsana Louise O. Fresco • Mohamed Hag Ali Hassan Editors "Science and Innovations for Food Systems Transformation."

Logistics and Supply Chain Management, Air Force Institute of Technology, 2950 Hobson Way, Wright-Patterson Air Force Base, OH 45419, USA

Luis M. Camarinha-Matos Hamideh Afsarmanesh Dario Antonelli (Eds.) 20th IFIP WG 5.5 Working Conference on Virtual Enterprises, PRO-VE 2019 Turin, Italy, September 23–25, 2019 Proceedings Collaborative Networks and Digital Transformation IFIP AICT 568 L

Montpellier Business School, Montpellier Received search in Management, 2300 Avenue des Moulins, 34185, Montpellier, France

Nardane Kuşçu, Nar Eğitim Çiftliği Projesi Önsöz

Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi Yıl: 2022 Cilt-Sayı: 15(3) ss: 595–610, http://dergipark.org.tr/tr/pub/ohuiibf/

Palgrave Macmillan. pp. 64–67. ISBN 978-3-319-91424-4.

Rejeneratif Yaşam Tarzı: Kendinizi ve Dünyayı Yeniden Canlandırmanın Yollar, Zeynep Dereli, Haziran 30, 2023

Sürdürülebilir Kalkınma Yüksek Lisans Tezi 267, Sürdürülebilir Kalkınma Tezi, Geçiş Uygulamaları: Ekoturizmde Sürdürülebilir Kalkınma Eğitimi. Nea Pakarinen

Silva, B. N., Khan, M., & Han, K. (2018). *Towards sustainable smart cities: A review of trends, architectures, components, and open challenges in smart cities. Sustainable Cities and Society, 38, 697–713.*doi:10.1016/j.scs.2018.01.053

SolarPowerEurope, "Güneş Enerjisi Küresel Piyasa Görünümü 2023-2027" raporu,

Sürdürülebilirlik Yolunda Biyoekonomi ve Döngüsel Ekonomi, 11 Kasım 2019, Gülin Yücel

United Nations Enviromental Program, https://www.undp.org/tr/turkiye

Utilization of Fruit Seed-Based Bioactive Compounds for Formulating the Nutraceuticals and Functional Food: A Review Shumyla Allaqaband1 , Aamir Hussain Dar1 , Ulpa Patel2 , Navneet Kumar2 , Gulzar Ahmad Nayik3 , Shafat Ahmad Khan1 , Mohammad Javed Ansari4 , Nadiyah M. Alabdallah5 , Pradeep Kumar6 , Vinay Kumar Pandey7 , Béla Kovács8 and Ayaz Mukarram Shaikh

World Resources Institute, https://www.wri.org

Yeşil Mutabakat, Biyoekonomi Stratejisi ve Sıfır Atık Perspektifinden Türkiye'de Gıda Atıkları Yönetimi ve Paydaşların Görevleri,September 2021,Conference: 14. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi,

Yapı Bilgi Modelleme Cilt: 04 SA: 01, ISSN 2687-4660, Nesnelerin İnterneti Özellikli Sensörlerin Akıllı Atık Yönetimine Katkısı. Tuğay ÖZCAN (ORCID:0000-0003-0022-0268) Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Enformatik Bölümü

Zero Waste as an Approach to Develop a Clean and Sustainable Society, Nazia Tarannum, Nikhil Kumar, and Km Pooja. The Author(s), under exclusive license to Springer Nature Switzerland AG 2022 381 C. M. Hussain, P. Di Sia (eds.), Handbook of Smart Materials, Technologies, and https://doi.org/10.1007/978-3-030-84205-5_17

https://www.nytimes.com/2013/04/30/world/europe/oslo-copes-with-shortage-of-garbage-it-turns-into-energy.html

https://www.fas.usda.gov/data/impacts-and-repercussions-price-increases-global-fertilizer-market

https://www.nytimes.com/2018/01/21/technology/inside-amazon-go-a-store-of-the-future.html

https://www.cisco.com/c/dam/en_us/about/business-insights/docs/ioe-value-at-stake-public-sector-analysis-faq.pdf

https://www.usg.edu/galileo/skills/unit07/internet07_02.phtml

https://www.ericsson.com/en/reports-and-papers/mobility-report/mobility-visualizer?f=15&ft=3&r=1&t=18&s=9,10,11,12,13&u=1&y=2014,2028&c=1

https://www.sciencelearn.org.nz/resources/1905-history-of-satellites-timeline

https://www.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/policy-challenges-facing-a-sustainable-bioeconomy_9789264292345-en

https://www.wwf.org.tr/?2340/IPCC5degerlendirmeraporuaciklandi

https://www.spglobal.com/commodityinsights/en/market-insights/latest-news/energy-transition/022423-infographic-cbam-countries-hit-hardest-eu-carbon-border-tax

https://ec.europa.eu/eurostat/data/database

https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/8960/Tarim_Sektor_Raporu_130723.pdf

https://www.isoyesilblog.com

http://cdn.istanbul.edu.tr/statics/Geri-dönüşümün önemi Yrd.Doç.Dr.Öznur-ÖZDENhttps://yesilgazete.org/kentlerin-direncliligi-ne-anlama-geliyor-tersine-goc-kuculme-ve-ekolojik-surdurulebilirlik-nasil-mumkun/

https://www.cctv.co.uk/how-many-cctv-cameras-are-there-in-london/

https://qz.com/one-in-seven-cars-sold-globally-now-is-an-ev-1850193842

https://www.iea.org/data-and-statistics/charts/electric-car-registrations-and-sales-share-in-china-united-states-and-europe-2018-2022

https://iklimgazetesi.com/atiklarin-internetinden-blockchaine-dongusel-ekonomide-teknolojik-trendler/

https://cevre.kadikoy.bel.tr/#karbon-ayak-izi-hesaplama

https://www.hindawi.com/journals/jfq/2020/8850339/?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=HDW_MRKT_GBL_SUB_ADWO_PAI_DYNA_JOUR_X_X0000_WileyFlipsBatch3&gclid=CjwKCAjwwb6lBhBJEiwAbuVUStL22TQTSg8fcztgUrh29eeUobNc-WssaQcpisNXD7SEEQBSmxCN8hoC95MQAvD_BwE

https://sifiratik.co/2018/06/29/dongusel-ekonomiye-destek-veren-30-startup-ve-sirket/

https://www.nefisyemektarifleri.com/blog/nar-cekirdegi-yagi-faydalari-nelerdir-nasil-yapilir-nasil-kullanilir/

https://www.drbioengineer.com/post/nedir-bu-biyoekonomi

https://iklim.gov.tr/bm-iklim-degisikligi-cerceve-sozlesmesi-i-33

GIDA İSRAFININ BOYUTU VE EKONOMİK ETKİLERİNİN TESPİTİ[1]

Dr. Hasan DURMUŞ

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

[1] Bu çalışma, "Gıda İsrafının Boyutu ve Ekonomik Etkilerinin Tespiti Üzerine Bir Araştırma: Sakarya İli Örneği" başlıklı doktora tezinden hareketle hazırlanmıştır.

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-24-9

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ocak 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 1

BÖLÜM 1
GIDA İSRAFI VE GIDA İSRAFIYLA İLGİLİ YAPILAN ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

1.1. Literatürde Yapılmış Çalışmalar 12
1.2. Gıda İsrafını Önlemeye Dönük Uygulamalar 56

BÖLÜM 2
ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

2.1. Araştırmanın Önem ve Amacı 61
2.2. Araştırmanın Metot ve Yöntemi 62

BÖLÜM 3
ANALİZ VE BULGULAR

3.1. Hanehalkına Yönelik Yapılan Anketlerin Bulguları 67
3.1.1. Hanehalkının Demografik Özellikleri 68
3.1.2. Hanehalkının Alışveriş Tutumları (İlçelere Göre) 74
3.1.3. Hanehalkın İsrafa Yönelik Algı ve Tutumları 76
3.2. Çarşamba Pazarı Gıda Atıklarının Gözlemi ve Tasnifi 81
3.2.1. Çarşamba Pazarı Tasnif Ve Gıda İsrafı Verileri
(11 Hafta Her Çarşamba) 82
3.2.1.1. 1. Hafta Tasnif Verileri ve Görselleri 82
3.2.1.2. 2. Hafta Tasnif Verileri ve Görselleri 84
3.2.1.3. 3. Hafta Tasnif Verileri ve Görselleri 86
3.2.2.4. 4. Hafta Tasnif Verileri ve Görselleri 88
3.2.1.5. 5. Hafta Tasnif Verileri ve Görselleri 90

3.2.1.6. 6. Hafta Tasnif Verileri ve Görselleri 92
3.2.1.7. 7. Hafta Tasnif Verileri ve Görselleri 93
3.2.1.8. 8. Hafta Tasnif Verileri ve Görselleri 95
3.2.1.9. 9. Hafta Tasnif Verileri ve Görselleri 97
3.2.1.10. 10. Hafta Tasnif Verileri ve Görselleri 98
3.2.1.11. 11. Hafta Tasnif Verileri ve Görselleri 100

SONUÇ 103

KAYNAKÇA 113

EKLER 125

KAYNAKÇA

Abd Razak, S. (2017). Household Food Waste Prevention İn Malaysia: An Issue Processes Model Perspective [Master Of Arts]. College Of Arts & Sciences, South Florida.

Abdelaal, A. H. A. (2017). Food Waste Generatıon And Its Potentıal Management At Educatıon Cıty, Qatar [Master]. College Of Science And Engineering, Qatar.

Ak, Ö. (2018). Muhafazakâr Kesimin Tüketim Alışkanlıklarını Belirleyen Nedenler Ve İsraf Boyutu Türkiye-Malezya Karşılaştırması [Yüksek Lisans Tezi]. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Akar, M. (2008). Tüketim Ahlakı Ve İsraf (1st Ed.). Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.

Aksoy, M., & Solunoğlu(2015), A. Gıda İsrafı Ve "Freegan Food Akımı". I. Eurasia International Tourism Congress: Current Issues, Trends, And Indicators (Eıtoc-2015).

Akyüz, M. (2015). Tüketici Davranışlarını Etkileyen Faktörler; Gösteriş Amaçlı Tüketim Eğilimi Ve Sembolik Tüketim Eğiliminin Genç Tüketiciler Açısından Değerlendirilmesi (Sdü Örneği) [Doktora]. Sosyal Bilimler Enst., Isparta.

Akyüz Ç., N. (2014). Challenges And Constraints Of Implementing Food Waste Prevention Strategies: A Case Study Of Food Redistribution [Yüksek Lisans]. Institute For Waste Management, Vienna.

Aydın, D. (2007). Küreselleşme Ve Yoksulluk Sosyolojik Analizi [Yüksek Lisans Tezi]. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Elazığ.

Baig, M. B., Gorski, I., ve Neff, R. A. (2019). Understanding And Addressing Waste Of Food İn The Kingdom Of Saudi Arabia. Saudi Journal Of Biological Sciences, 26(7), 1633–1648. Https://Doi.Org/10.1016/J.Sjbs.2018.08.030

Barry, T. (2004). Evaluation Of The Economic, Social, And Biological Feasibility Of Bioconverting Food Wastes With The Black Soldier Fly (Hermetia İllucens) [Doctor Of Phılosophy].

Beausang, C., Hall, C., ve Toma, L. (2017). Food Waste And Losses İn Primary Production: Qualitative İnsights From Horticulture. Resources, Conservation And Recycling, 126, 177–185. Https://Doi.Org/10.1016/J.Resconrec.2017.07.042

Bekar, A., ve K. Şahin, S. (2018). Küresel Bir Sorun "Gıda Atıkları": Otel İşletmelerindeki Boyutları (A Global Problem "Food Waste": Food Waste Generators İn Hotel Industry). Journal Of Tourism And Gastronomy Studies, 6(4), 1039–1061. Https://Doi.Org/10.21325/Jotags.2018.347

Beretta, C., Stoessel, F., Baier, U., ve Hellweg, S. (2013). Quantifying Food Losses And The Potential For Reduction İn Switzerland. Waste Management (New York, N.Y.), 33(3), 764–773. Https://Doi.Org/10.1016/J.Wasman.2012.11.007

Brock, J. Vaughan (2018). Combating Food Waste: Dumpster Diving as a Form of Consumer Resistance. Bridges: An Undergraduate Journal of Contemporary Connections, 3(1).

Brown, P.M., Cameron, L.D., Chapman, J.G., 2000. Understanding compliance with an environmental regulation. Ecological Economics, 32(1), 27–41. https://doi.org/10.1016/S0921-8009(99)00093-2.

Bureau, E. (2014). A Food Waste ve Yard Waste Plan For Hong Kong 2014-2022. Hong Kong.

Cattaneo, A., Federighi, G., ve Vaz, S. (2021). The Environmental İmpact Of Reducing Food Loss And Waste: A Critical Assessment. Food Policy, 98, 101890. Https://Doi.Org/10.1016/J.Foodpol.2020.101890

Coşkun, A. (2019). Hanehalkında Atık Gıda Ölçümünde Kullanılan Yöntemlerin Sınıflandırılması. Pazarlama İçgörüsü Üzerine Çalışmalar 3(2). Https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Download/Article-File/938685

Coyne, M. (2008). From Production To Destruction To Recovery: Freeganism's Redefinition Of Food Value And Circulation. Iowa Journal Of Cultural Studies, 10(1), 9–24. Https://Doi.Org/10.17077/2168-569x.1080

Creswell, J. W. (2019). Eğitim Araştırmaları Nicel Ve Nitel Araştırmaların Planlanması, Yürütülmesi Ve Değerlendirilmesi ((H. Ekşi, Trans.)) (2nd Ed.). Edam.

Çağrı, H. (2016). İsraf Sorunu: Türkiye' De Ekmek İsrafı Sorunu Ve Türkiye Ekonomisi Üzerindeki Etkileri [Yüksek Lisans Tezi]. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çamoğlu, O. (2020). Samsun Kent Merkezindeki Hanehalklarının Gıda İsraf Düzeylerinin Ve Etkili Faktörlerin Araştırılması [Yüksek Lisans Tezi]. Fen Bilimleri Enstitüsü, Samsun.

Çavuş, O. (2021). Gıda İsrafının Önlenmesinde Teknolojinin Gücü: Dijital Uygulamalar. Journal Of New Tourism Trends, 2(1), 83–96. Https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Download/Article-File/1908370

Commoner, B., 1990. Making Peace with the Planet. Pantheon, New York.

Defra. (2011). The Economics Of Waste And Waste Policy. Https://Assets.Publishing.Service.Gov.Uk/Government/Uploads/System/Uploads/Attachment_Data/File/69500/Pb13548-Economic-Principles-Wr110613.Pdf

Demirbaş, N. (2018). Dünyada Ve Türkiye'de Gıda Israfını Önleme Çalışmalarının Değerlendirilmesi Evaluation Of Food Waste-Prevention Actions İn The World And İn Turkiye. Viii. Ibaness Congress Series, Plovdiv / Bulgaristan.

Dölekoğlu, C., Gün, S., ve Handan Giray, F. (2014). Yoksulluk Ve Gıda İsrafı Sarmalı. Xı. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi, Samsun.

Dölekoglu, C., ve Var, I (2019). Analysıs Of Food Waste In Unıversıty Dınıng Halls: A Case Study From Turkey. Fresenius Environmental Bulletin, 28(1), 159–166.

Durning, A., 1991. Limiting Consumption: Toward a sustainable culture. in The Futurist, July–August, 11–15.

Durning, A., 1992. How Much is Enough? W.W. Norton and Co, New York.

Edwards, F., ve Mercer, D. (2012). Food Waste İn Australia: The Freegan Response. The Sociological Review, 60(2_Suppl), 174–191. Https://Doi.Org/10.1111/1467-954x.12044

Erdem, E., ve Şahin, H. (Eds.). (2018). İsraf Dengeyi Ve Ölçüyü Kaybetmek. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.

Erdem, H. (2014). İsraf, Tüketim Çılgınlıgı Ve Çevre Kirliligi: Küresel Etkileşimler Bağlammda Müslümanlar Ve Çevre Bilinci. Çevre Ve Ahlak, Gaziantep, 2014.

Erik, U. (2019). Restoran İşletmelerinde Gıda İsrafının Önlenmesi Ve İhtiyaç Fazlası Yemeğin Değerlendirilmesine Yönelik Bir Mobil Uygulama Modelinin Geliştirilmesi: Luse [Yüksek Lisans Tezi]. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Eriksson, M., Strid, I., ve Hansson, P.A. (2012). Food Losses İn Six Swedish Retail Stores: Wastage Of Fruit And Vegetables İn Relation To Quantities Delivered. Resources, Conservation And Recycling, 68, 14–20. Https://Doi.Org/10.1016/J.Resconrec.2012.08.001

Evans, D. (2020). Sıfır Atık Tüketim Kültürü Ve Gıda İsrafı ((B. Yeşil, Trans.)). Yeni İnsan Yayınevi.

Fao. (2011). Food Wastage Footprint: Impacts On Natural Resources. Rome, Italy.

Fao. (2013). Food Wastage Footprint: İmpacts On Natural Resources : Summary Report. Food And Agriculture Organization Of The United Nations. Https://Www.Fao.Org/3/İ3347e/İ3347e.Pdf

Fao. (2020). Türkiye'nin Gıda Kayıpları Ve İsrafının Önlenmesi, Azaltılması Ve Yönetimine İlişkin Ulusal Strateji Belgesi Ve Eylem Planı. Ankara. Birleşmiş Milletler Gıda Ve Tarım Örgütü. Https://Www.Tarimorman.Gov.Tr/Abdgm/Belgeler/Uluslararas%C4%B1%20kurulu%C5%9flar/G%C4%B1dan%C4%B1%20koru%20strateji%20belgesi%20ve%20eylem%20plan%C4%B1.Pdf

Fusıons. (2016). Estimates Of European Food Waste Levels. İsveç. Reducing Food Waste Through Social İnnovation.

Giuseppe, A., Mario, E., ve Cinzia, M. (2014). Economic Benefits From Food Recovery At The Retail Stage: An Application To Italian Food Chains. Waste Management (New York, N.Y.), 34(7), 1306–1316. Https://Doi.Org/10.1016/J.Wasman.2014.02.018

Gjerris, M., ve Gaiani, S. (2013). Household Food Waste İn Nordic Countries: Estimations And Ethical İmplications. Etikk İ Praksis - Nordic Journal Of Applied Ethics, 7(1). Https://Doi.Org/10.5324/Eip.V7i1.1786

Graham-Rowe, E., Jessop, D. C., ve Sparks, P. (2014). Identifying Motivations And Barriers To Minimising Household Food Waste. Resources, Conservation And Recycling, 84, 15–23. Https://Doi.Org/10.1016/J.Resconrec.2013.12.005

Graham-Rowe, E., Jessop, D. C., ve Sparks, P. (2015). Predicting Household Food Waste Reduction Using An Extended Theory Of Planned Behaviour. Resources, Conservation And Recycling, 101, 194–202. Https://Doi.Org/10.1016/J.Resconrec.2015.05.020

Gross, J. (2009). Capitalism And Its Discontents: Back-To-The-Lander And Freegan Foodways İn Rural Oregon. Food And Foodways, 17(2), 57–79. Https://Doi.Org/10.1080/07409710902925797

Gunders, D. (2012). Wasted: How America Is Losing Up To 40 Percent Of Its Food From Farm To Fork To Landfill. Natural Resources Defense Council. Https://Doi.Org/10.31096/Wua030-109

Gustavsson, J., Cederberg, C., ve Sonesson, U. (2011). Global Food Losses And Food Waste: Extent, Causes And Prevention ; Study Conducted For The International Congress Save Food! At Interpack 2011, [16 - 17 May], Düsseldorf, Germany. Rome. International Congress Save Food! 2011, Düsseldorf; Interpack.

Gümüş, Ç. (2014). *Ekmek İsrafını Önleme Konulu Sosyal Sorumluluk Kampanyasına İlişkin Akademisyen, Uzman Ve Öğrenci Görüşleri* (19) [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara]. Crossref.

Hall, K. D., Guo, J., Dore, M., ve Chow, C. C. (2009). The Progressive İncrease Of Food Waste İn America And İts Environmental İmpact. Plos One, 4(11). Https://Doi.Org/10.1371/Journal.Pone.0007940

Henson, C. D. (2018). Consumer Willingness-To-Pay For Blemished Fresh Produce And İts İmplications For Food Waste [Master Thesis]. Department Of Agricultural Economics, Mississippi.

Hussaın, S. M. H. A. (2017). Analyzıng Human Behavıour Toward Food Waste In Qatar [Master Thesis]. College Of Science And Engineering.

İslamoğlu, A. H., ve Alnıaçık, Ü. (2016). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri (5th Ed.). Beta.

Kaipia, R., Dukovska□Popovska, I., ve Loikkanen, L. (2013). Creating Sustainable Fresh Food Supply Chains Through Waste Reduction. International Journal Of Physical Distribution ve Logistics Management, 43(3), 262–276. Https://Doi.Org/10.1108/Ijpdlm-11-2011-0200

Kantor, L. S., Lipton, K., Manchester, A., ve Oliveria, V. (1997). Estimating And Addressing America's Food Losses. Food Loss.

Karaarslan, H. İ. (2013). Kur'ân-I Kerîm'de İsraf Kavramı [Yüksek Lisans Tezi]. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karakaş, G. (2019). Gıda İsrafının Davranışsal Belirleyicileri; Çorum İli Örneği. Turkish Journal Of Agriculture - Food Science And Technology, 7(3), 467. Https://Doi.Org/10.24925/Turjaf.V7i3.467-474.2415

Khan, M. A. (2020, November 11). Theory Of Consumer Behavior: An Islamic Perspective (University Library Of Munich, Germany). University Library Of Munich, Germany. Https://Econpapers.Repec.Org/Paper/Pramprapa/104208.Htm

Ligon, V. K. (2014). Shop More, Buy Less: A Qualıtatıve Investıgatıon Into Consumer Decısıons That Lead To Food Waste In U.S. Ho [Master Thesis]. School Of Famıly And Consumer Scıences. ABD

Lim, V., Bartram, L., Funk, M., ve Rauterberg, M. (2021). Eco-Feedback For Food Waste Reduction İn A Student Residence. Frontiers İn Sustainable Food Systems, 5, Article 658898, 135. Https://Doi.Org/10.3389/Fsufs.2021.658898

Liu, W. (2017). He Influence Of Injunctıve Socıal Norms On Food Waste Preventıon Behavıors: Toward A Culturally-Based Socıal Normatıve Approach [Doctoral Thesis]. Doctor Of Philosophy, Abd.

Makani, F. (2017). Strategies Small Restaurant Owners Use To Reduce Food Waste And Increase Profits [Doctora Thesis]. College Of Management And Technology. ABD

Martin-Rios, C., Demen-Meier, C., Gössling, S., ve Cornuz, C. (2018). Food Waste Management İnnovations İn The Foodservice İndustry. Waste Management (New York, N.Y.), 79, 196–206. Https://Doi.Org/10.1016/J.Wasman.2018.07.033

Mirosa, M., Munro, H., Mangan-Walker, E., ve Pearson, D. (2016). Reducing Waste Of Food Left On Plates. British Food Journal, 118(9), 2326–2343. Https://Doi.Org/10.1108/Bfj-12-2015-0460

Moreno, L. C. (2019). Everyday Transformations Of Food To Waste: What And Why Food İs Discarded İn U.S. Households [Doctor Of Philosophy]. ABD

Muhammad, N. I. S. (2019). Omparative Assessment Of The Economic And Environmental İmpacts Of Food Waste Fermentation On Value-Added Products [Doctor Of Phılosophy]. Agricultural And Biosystems Engineering.

Muslu, R. (2018). İsraf Kavramına Tasavvufi Bir Bakış. In E. Erdem ve H. Şahin (Eds.), İsraf Dengeyi Ve Ölçüyü Kaybetmek (Pp. 58–71). Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.

Oral, Z. (2015). Dünya'da Ve Türkiye'de Gıda İsrafı Ve Önlenmesine Yönelik Uygulamalar [Ab Uzmanlık Tezi], Ankara. Https://Www.Tarimorman.Gov.Tr/Abdgm/Belgeler/%C4%B0dar%C4%B0%20%C4%B0%C5%9eler/Uzmanl%C4%B1k%20tez%20eyl%C3%Bcl%202015/Zeynep%20oral.Pdf

Ö.Dölekoğlu, C., ve Var, I (2016, May 25). Tabakta Kalan Yemekler: Üniversite Yemekhanesinden Örnek. Xıı. Tarım Ekonomisi Kongresi, Isparta.

Ö. Dölekoğlu, C. (2017). Gıda Kayıpları, İsraf Ve Toplumsal Çabalar. Tarım Ekonomisi Dergisi, 23(2), 179–186. Https://Doi.Org/10.24181/Tarekoder.364946

Özdal, E. (2015). Hadislerde İsraf Ve İktisat [Yüksek Lisans Tezi]. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özdal, Z. N. (2019). Türkiye'de Tüketicilerin Gıda İsrafını Engellemeye Yönelik Tutumlarının Analizi Ve Mobil Uygulama Tasarımı [Yüksek Lisans Tezi]. Fen Bilimleri Enstitüsü. Adana

Pekcan, G., Köksal, E., Küçükerdönmez, Ö., ve Özel, H. (2005). Household Food Wastage In Turkey. Food And Agrıculture Organızatıon Of The Unıted Natıons.

Ponis, S. T., Papanikolaou, P.A., Katimertzoglou, P., Ntalla, A. C., ve Xenos, K. I. (2017). Household Food Waste İn Greece: A Questionnaire Survey. Journal Of Cleaner Production, 149, 1268–1277. Https://Doi.Org/10.1016/J.Jclepro.2017.02.165

Porpino, G., Parente, J., ve Wansink, B. (2015). Food Waste Paradox: Antecedents Of Food Disposal İn Low İncome Households. International Journal Of Consumer Studies, 39(6), 619–629. Https://Doi.Org/10.1111/Ijcs.12207

Pretty, J. N., Ball, A. S., Lang, T., ve Morison, J. (2005). Farm Costs And Food Miles: An Assessment Of The Full Cost Of The Uk Weekly Food Basket. Food Policy, 30(1), 1–19. Https://Econpapers.Repec.Org/Article/Eeejfpoli/V_3a30_3ay_3a2005_3ai_3a1_3ap_3a1-19.Htm

Qi, D. (2018). Three Essays On The Economics Of Food Waste [Doctor]. Graduate Program İn Agricultural, Environmental ve Development Economics.

Qi, D., ve Roe, B. E. (2017). Foodservice Composting Crowds Out Consumer Food Waste Reduction Behavior İn A Dining Experiment. American Journal Of Agricultural Economics, 99(5), 1159–1171. Https://Doi.Org/10.1093/Ajae/Aax050

Quested, T. E., Marsh, E., Stunell, D., ve Parry, A. D. (2013). Spaghetti Soup: The Complex World Of Food Waste Behaviours. Resources, Conservation And Recycling, 79, 43–51. Https://Doi.Org/10.1016/J.Resconrec.2013.04.011

Sanders, R. (2018). The Economıcs Of Retaıl Food Waste [Doctor Of Phılosophy], Chıcago.

Saruhan, M. S. (2003). İslam Ahlakında İsraf Ve Cimriliğin Tedavisi. İslami Araştırmalar Dergisi, 16(4), 640–647.

Schmidt, T., Schneider, F., Leverenz, D., ve Hafner, G. (2019). Food Waste İn Germany -Baseline 2015 - Summary: Summary Thünen Report 71. Braunschweig/Germany. Thünen.

Secondi, L., Principato, L., ve Laureti, T. (2015). Household Food Waste Behaviour İn Eu-27 Countries: A Multilevel Analysis. Food Policy, 56, 25–40. Https://Doi.Org/10.1016/J.Foodpol.2015.07.007

Schmookler, A., 1991. The insatiable society. In The Futurist. July:August, 16–19.

Silvennoinen, K., Katajajuuri, J.M., Hartikainen, H., Heikkilä, L., ve Reinikainen, A. (2014). Food Waste Volume And Composition İn Finnish Households. British Food Journal, 116(6), 1058–1068. Https://Doi.Org/10.1108/Bfj-12-2012-0311

Slow Food International. (2015, November 10). Slow Food Concludes A Successful 2014 Edition Of Salone Del Gusto And Terra Madre - Slow Food International. Https://Www.Slowfood.Com/Press-Release/Slow-Food-Concludes-A-Successful-2014-Edition-Of-Salone-Del-Gusto-And-Terra-Madre/

Smil, V. (2004). Improving Efficiency And Reducing Waste İn Our Food System. Environmental Sciences, 1(1), 17–26. Https://Doi.Org/10.1076/Evms.1.1.17.23766

Soysaldı, M. (2005). Kur'an'da İsraf Kavramı. Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi(18-19).

T.C. Ticaret Bakanlığı. (2018). Turkiye İsraf Raporu.

Taş, M. (2020). Tüketim Ve İsraf: Ortaköy İlçesi Üzerine Bir Değerlendirme [Yüksek Lisans Tezi]. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çorum.

Taş, M. (2020). Tüketim Ve İsraf: Ortaköy İlçesi Üzerine Bir Değerlendirme [Yüksek Lisans Tezi]. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çorum.

Terzi, H. (2016). Müslüman Tüketicilerin İsraf Davranışlarının Rasyonel Tüketim Ve Gösterişçi Tüketim Bağlamında İncelenmesi: Kültürlerarası Bir Karşılaştırma [Doktora Tezi]. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sakarya

Thyberg, K. L. (2015). Food Waste And Sustainability: Quantifying Food Waste Disposal And Evaluating The Environmental Impacts Of Technologies And Policies [Doctor Of Philosophy].

Tisva. (2019). Dünyada Gıda İsrafının Karşılaştırmalı Analizi. Http://İsraf.Org/Public/Admin/Filemanager/Uploaded/Kitapciklar/Dunyada_Gida_İsraf%C4%B1_Karsilast%C4%B1rma.Pdf

Tisva. (2021). Türkiye İsraf Raporu 2020. Http://Www.Tisva.Net/Eyayin/İsraf_Raporu_2020.Html

Tukker, A., Gjalt, H., Jeroen, G., Reinout, H., ve Koning, A. De. (2006). Environmental Impact Of Products (Eıpro).: Main Report. Leiden University, The Netherlands. Https://Ec.Europa.Eu/Environment/İpp/Pdf/Eipro_Report.Pdf

Türkiye Ticaret Bakanlığı. (2018). Türkiye İsraf Raporu. Ankara. Adamor Araştırma. Https://Tuketici.Ticaret.Gov.Tr/Data/5e6b33e913b876e4200a0101/Turkiye_Israf_Raporu_2018.Pdf

Ündevli, A., Kadam, G., Bekdik, Y. L., Yılmaz, H. İ., ve Çobanoğlu, F. (2019). Aydın İlinde Gıda İsrafının Belirlenmesi: Bir Örnek Olay Çalışması. Tarım Ekonomisi Dergisi. Advance Online Publication. Https://Doi.Org/10.24181/Tarekoder.592049

Van Der Werf, P., Seabrook, J. A., ve Gilliland, J. A. (2019). "Reduce Food Waste, Save Money": Testing A Novel Intervention To Reduce Household Food Waste. Venkat, K. (2011). The Climate Change And Economic Impacts Of Food Waste İn The United States. Int. J. Food System Dynamics, 4(4), 431–446. Www.Fooddynamics.Org

Wasted: How America Is Losing Up To 40 Percent Of Its Food From Farm To Fork To Landfill. Https://Doi.Org/10.31096/Wua030-109

Williamson, S. (2016). Effects Of Serveware Materıalıty On Food Perceptıons, Consumptıon, And Waste [Degree Of Doctor Of Business]. Degree Of Doctor Of Business. Faculty in Business, ABD.

Wrap. (2021). Food Waste Indexfood Report 2021. İngiltere. Unep.

Y. Özbük, R. M., ve Coşkun, A. (2020). Factors Affecting Food Waste At The Downstream Entities Of The Supply Chain: A Critical Review. Journal Of Cleaner Production, 244, 118628. Https://Doi.Org/10.1016/J.Jclepro.2019.118628

Yui, S. (2018). Reducing Food Waste İn Institutional Settings: A Case Study Of The Uc Davis Dining Commons [Doctoral Thesis], ABD

Zhao, C. (2019). Late Waste In School Lunch: Barrıers, Motıvators And Perspectıves Of Early Adolescents In The Unıted States [Master]. Scıence In Nutrıtıon, Unıted States.

Zimmermann, K. K. (2017). Food Waste Reduction Strategies İn Supermarkets: [Doctor Of Business Administration].

https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Tuketici-Fiyat-Endeksi-Mart-2022-45792

https://www.ers.usda.gov/data-products/food-availability-per-capita-data-system/food-availability-per-capita-data-system/#Loss-Adjusted%20Food%20Availability

Https://Sozluk.Gov.Tr/

The Robin Hood Army. https://robinhoodarmy.com/ "E.T. 20/05/2022".

Food Recovery Network. https://www.merrimack.edu/about/offices_services/hands-to-help/food-recovery-network "E.T. 20/05/2022".

Foodblessed. https://foodblessed.org/about/ "E.T. 20/05/2022".

Equoevento Onlus. https://www.equoevento.org/en/ "E.T. 20/05/2022".

Zero Waste Consumptıon ve Productıon. The Story Of Too Good To Go. Https://Zerowasteeurope.Eu/2020/01/The-Story-Of-Too-Good-To-Go/

Zero Hunger Challenge. https://www.un.org/zerohunger/ "E.T. 20/05/2022".

Resq Club – Leave No Meal Behind. https://www.resq-club.com/?hslang=en"E.T. 20/05/2022".

Reducing Food Wastage İn Retail Winnow. https://www.winnowsolutions.com/industry/retail "E.T. 20/05/2022".

Https://Www.Slowfood.Com/Press-Release/Slow-Food-Concludes-A-Successful-2014-Edition-Of-Salone-Del-Gusto-And-Terra-Madre/ "E.T. 30/05/2022".

http://www.pareup.com/ "E.T. 20/05/2022".

http://www.nofoodwasted.com/ "E.T. 20/05/2022".

https://olioex.com/ "E.T. 20/05/2022".

https://www.gomkt.com "E.T. 20/05/2022".

https://foodforall.com/"E.T. 20/05/2022".

https://www.luseyemek.com/ "E.T. 20/05/2022".

https://www.fazlagida.com/ "E.T. 20/05/2022".

https://www.diyetkolik.com/ "E.T. 10/11/2020".

https://nesrineris.com.tr/blog/meyve-degisimi/"E.T. 10/11/2020".

https://www.takiplionlinediyet.com/sayfa/-1-porsiyon-meyve-nedir,2,108"E.T. 10/11/2020".

https://mutfakyolu.com/mutfak-olculeri-tablosu "E.T. 10/11/2020".

https://www.rafinera.com/blog/diyetisyen-kosesi/besin-degisim-listeleri"E.T. 10/11/2020".

https://www.taylankumeli.com/yemek-olculeri"E.T. 10/11/2020".

BİR TEMSİL MESLEĞİ OLARAK

GÜMRÜK MÜŞAVİRLERİ

Öğr. Gör. Aydın GÜNGÖR

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-46-1

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Şubat 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
GÜMRÜKLERDE TEMSİL İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

1.1 Genel olarak 1
1.2 Gümrüklerde Temsil Mesleği ile İlgili Kavramlar 2

İKİNCİ BÖLÜM
GÜMRÜKLERDE TEMSİL MESLEĞİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

2.1 Tarihsel Çerçeve 5
2.2 Anadolu'da Beylikler Dönemi 6
2.3 Osmanlı Devleti Dönemi 7

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
CUMHURİYET DÖNEMİNDE YAPILAN BAZI DÜZENLEMELER

3.1 Gümrük Komisyoncuları Talimatnamesi 9
3.2 1093 sayılı Gümrük Komisyoncuları Kanunu 10
3.3 5383 Sayılı Gümrük Kanunu 12
3.3.1 Gümrük Ajanları 12
3.3.2 Gümrük Komisyoncuları 14
3.4 1615 Sayılı Gümrük Kanunu 16
3.4.1 Gümrük İşlemlerini Takip Edebilecek Şahıslar 16
3.4.2 Gümrük Komisyoncusu Olabilme Şartları 16
3.4.3 Gümrük Komisyoncuları Yardımcıları 17
3.4.4 İmtihan 18
3.4.5 Komisyoncu ve Yardımcılarına Verilecek Belgeler 18
3.4.6 Çalışma Yeri 18
3.4.7 Mükellefiyet ve Cezalar 19
3.4.7.1 Mükellefiyet 19
3.4.7.2 Cezalar 19
3.4.8 Gümrük Komisyoncular Derneği 20

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
GÜMRÜK MÜŞAVİRLERİ

4.1 Mesleğin Yeniden Düzenlenmesi 21
4.2 Gümrük Müşaviri 22
4.3 Geçiş Dönemi ve Müktesep Hakların Korunması 23
4.4 Mesleğin Kendi İçinde Kademelenmesi 24
4.4.1 Stajyerlik 25
4.4.1.2 Staj Aşamasının Aranmadığı Kişi ve Durumlar 26
4.4.2 Gümrük Müşavir Yardımcıları 27
4.4.2.1 Gümrük Müşavir Yardımcısı Olabilme Koşulları 28
4.4.3 Gümrük Müşaviri 31
4.4.3.1Gümrük Müşaviri Olma Nitelik ve Şartları 32
4.4.3.2 Gümrük Müşavir Yardımcılığı Yaparak Sınavda Başarılı Olmak 33
4.4.3.3 Staj Şartına Tabi Olmadan Sınava Girmek ve Başarılı Olmak 33
4.4.3.4 Sınav ve Staj Şartı Aranmaksızın Gümrük Müşaviri Olmak 34
4.4.4 Belge Verilmesi 34
4.4.5 Gümrük Müşavirlerinin Gümrüklerde İş Takibi 34
4.4.6 Gümrük Müşavirlerinin Çalışma Düzeni 35
4.4.7 Gümrük Müşavirlerinin Görev ve Yükümlülükleri 36
4.4.8 Gümrük Müşavirliği ve Gümrük Müşavir Yardımcılığı Sınavları 39
4.4.8.1 Sınav Konuları 40
4.4.8.2 Değerlendirme 41
4.4.8.3 Sınav Kurulu ve görevleri 41
4.4.8.4 Sınavların Yürütülmesi 41
4.4.8.5 Sınav Sonuçlarının Duyurulması ve Sonuçlara İtiraz 42
4.4.8.6 Gümrük Müşavirlerine ve Müşavir Yardımcılarına Verilecek Belgeler ve Tutulacak Sicil Kayıtları 42
4.4.8.7 Gümrük Müşavirliği veya Gümrük Müşavir Yardımcılığı İzin Belgesinin Kaybedilmesi 43

BEŞİNCİ BÖLÜM
YETKİLENDİRİLMİŞ GÜMRÜK MÜŞAVİRLERİ

5.1 Yetkilendirilmiş Gümrük Müşaviri 45
5.2 Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirinin Sahip Olması Gereken Nitelikler 46
5.3 Yetki Belgesi 48
5.4 Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirinin Sorumluluğu ve Uygulama Esasları 49
5.6 Yetkilendirilmiş Gümrük Müşaviri Yanında Çalışılan Süreler 52
5.7 Uygulanacak Cezalar ve Yetki Belgesinin Geri Alınması 52

ALTINCI BÖLÜM
GÜMRÜK MÜŞAVİRLERİNİN MESLEKİ ÖRGÜTLENMESİ

6.1 Örgüt ve Meslek 55
6.2 Anayasalarımızda Meslek Kuruluşları 56
6.3 Gümrük Müşavirlerinin Mesleki Örgütlenmesi 58
6.4 Türkiye Gümrük Müşavirleri Odaları Birliği Kurulması 59
6.5 Mesleki Örgütlenmeyi Geciktiren Muhtemel Nedenler 64
6.6 Yeni Mesleki Örgütlenme Modelinden Beklentiler 67

YEDİNCİ BÖLÜM
GÜMRÜK MÜŞAVİR VE MÜŞAVİR YARDIMCILARININ GÜMRÜK VE EKONOMİK ALANA OLAN KATKILARI

7.1 Danışmanlık Hizmeti 69
7.2 Beyan ve Uygulamanın Doğru Yapılmasına Yönelik Katkıları 70
7.3 Mevzuat Gelişimine ve Uygulamanın Doğru Yapılmasına Katkıları 71
7.4 Ekonomik Alana Katkıları 72
7.5 Gümrük Müşavirlerinin Diğer Katkıları 77

SEKİZİNCİ BÖLÜM
DİJİTAL GÜMRÜK UYGULAMALARI VE GÜMRÜK MÜŞAVİRLERİNE MUHTEMEL ETKİLERİ

8.1 Teknolojik Gelişme Aşamaları 79
8.2 Teknolojik Gelişmeler ve Gümrük Müşavirleri Üzerinde Muhtemel Etkileri 80

DOKUZUNCU BÖLÜM
DOĞRUDAN TEMSİL

9.1 Genel olarak 83
9.2 Osmanlı Dönemi 83
9.3 1093 Sayılı Kanun 84
9.4 5383 Sayılı Gümrük Kanunu 85
9.5 1615 Sayılı Gümrük Kanunu 85
9.6 4458 Sayılı Gümrük Kanunu 86

EKLER 89

KAYNAKÇA 99

KAYNAKÇA

Esat Şener, Hukuk Sözlüğü, Seçkin Yayınevi, Ankara,2001, s.789.

Esat Şener,a.g.e.s.705.

Dr. Turhan ATAN, Türk Gümrük Tarihi, I. Cilt, Başlangıçtan Osmanlı Devleti'ne Kadar, Türk Tarih Kurumu Basımevi,1990, Ankara, s.139.

Dr. Turhan ATAN.a.g.e.s.139.

Dr. Turhan ATAN, Türk Gümrük Tarihi, II. Cilt, Osmanlı Gümrükleri, Gümrük Müfettişleri Derneği, Yayın No.12,s.265.

Dr. Turhan ATAN, a.g.e.s.247.

Prof .Dr. Selahattin Tuncer, Gümrükler ve Gümrük Vergileri(Teori-Uygulama)Yaklaşım Yayınları, Mayıs 2001,s.374.

Prof .Dr. Selahattin Tuncer,a.g.e.s.379.

Cemil Emre, Yetkilendirilmiş Gümrük Müşaviri Gözüyle Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirliği Sistemi, Gümrük &Ticaret Dergisi, Sayı.1, Yıl.2013, s.108

Prof. Dr. Süleyman Özdemiz,İş ve Meslek Ahlakı (İş Ahlakı),İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi,s.133.

Öğr. Gör. Serhat Saatçi, Meslek Örgütlenmelerinden Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarına, Kamu Yönetimi ve Politikaları Dergisi,2021, Cilt 2, Sayı 2, s.221.

Gökhan AKTAŞ, Endüstri 4.0'in Gümrük Politikası ve Uygulamaları Üzerine Etkileri, Gümrük Ticaret Dergisi, Haziran 2018, 5(12), s.15.

Dr. Turhan Atan, Türk Gümrük Tarihi Osmanlı Gümrükleri II. Cilt, Gümrük Müfettişleri Derneği, Yayın No.12,S.193.

İNTERNET KAYNAKLARI

https://katalog.devletarsivleri.gov.tr/(Erişim:29.01.2023)

https://sozluk.gov.tr.(Erişim:09.10.2022)

https://sozluk.gov.tr.(Erişim:09.10.2022)

https://sozluk.gov.tr.(Erişim:09.10.2022)

https://sozluk.gov.tr.(Erişim:20.10.2022)

https://sozluk.gov.tr.(Erişim:24.10.2022)

https://sozluk.gov.tr.(Erişim:02.12.2022)

https://sozluk.gov.tr/(Erişim:21.01.2023)

https://sozluk.gov.tr.(Erişim:24.10.2022

https://www.ergunyavas.com.(Erişim:09.10.2022)

https://www.igmd.org.tr.(Erişim:09.10.2022)

Gümrük Müşavirliği ve Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirliği Asgari Ücret Tarifesine İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ. https://www.resmigazete.gov.tr.(Erişim:02.11.2022)

İçel Milletvekili Akif Serin'in, Türkiye Gümrük Müşavirleri Odaları Birliği Kanunu Teklifi, Gümrük Kanunu'nun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Gümrük Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile Aydın Milletvekili Ali Rıza Gönül'ün, Gümrük Kanunu'nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (2/938, 2/441, 2/801, 2/821) https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem21/yil01/(Erişim:22.01.2023)

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu.6.5.2002 tarih, Esas No.: 2/938, 2/441, 2/801, 2/821, Karar No.: 98. https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem21/yil01/(Erişim:22.01.2023)

https://www.igmd.org.tr,Gümrük Müşaviri Dergisi, Yıl.2014, sayı 44.(Erişim:05.12.2022)

https://www.gumruktv.com.tr/ (Erişim:05.12.2022)

https://sozluk.gov.tr/(Erişim:22.01.2023)

https://tr.wikipedia.org./https://ticaret.gov.tr.(Erişim:18.01.2023)

https://ticaret.gov.tr.(Erişim:18.01.2023)

T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, http://www.gtb.gov.tr/.(Erişim:01.12.2013)

https://istanbulbolge.ticaret.gov.tr/(Erişim:20.01.2023)

http://onelgumruk.com. (Erişim: 19.01.2023)

https://www.tbmm.gov.tr/(Erişim:20.01.2023)

Dr. Deniz Dilara Dereli, E-Gümrük Uygulamasının Türkiye ile Avrupa Birliği Arasındaki Ticarete Etkisi, Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi – Sayı:24 (2014), s.254. https://dergipark.org.tr/tr/(Erişim:20.01.2023)

Pelin Yantur**,** Endüstri 4.0'ın İşgücü Piyasasına Etkileri: Türkiye Örneği Yıl 2022, Cilt 6, Sayı 2. https://dergipark.org.tr/tr.(Erişim:26.01.2023)

Mehmet kaya, Sanayi 4.0, İşgücü Piyasası ve Bilgi İşçiliği, Yıl 2021, Cilt 7, Sayı 2, https Dr. Hakan Çınar, Gümrüklerde "Doğrudan Temsil", https://www.dunya.com/(Erişim:27.01.2023)://dergipark.org.tr/tr.(Erişim:26.01.2023.

Dr. Hakan Çınar, Gümrüklerde "Doğrudan Temsil", https://www.dunya.com/(Erişim:27.01.2023)

DİĞER KAYNAKLAR

1961 Anayasası, Madde.122.

1982 Anayasası, Madde.135

4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.5.

4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.225

1093 Sayılı Gümrük Komisyoncuları Kanunu, Madde.11.

1093 Sayılı Gümrük Komisyoncuları Kanunu, Madde.1.

1093 Sayılı Gümrük Komisyoncuları Kanunu, Madde.2-3.

1093 Sayılı Gümrük Komisyoncuları Kanunu, Madde.5.

1093 Sayılı Gümrük Komisyoncuları Kanunu, Madde.8.

1093 Sayılı Gümrük Komisyoncuları Kanunu, Madde.6.

1093 Sayılı Gümrük Komisyoncuları Kanunu, Madde.7.

1093 Sayılı Gümrük Komisyoncuları Kanunu, Madde.9.

1093 Sayılı Gümrük Komisyoncuları Kanunu, Madde.10.

Gümrük Kanunu Tasarısı ve Geçici Komisyon Raporu (1/67), Fasıl Gerekçesi, s.52.

Mülga 5383 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.133.

Mülga 5383 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.134.

Mülga 5383 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.134.

Mülga 5383 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.137-138.

Gümrük Kanunu Tasarısı ve Geçici Komisyon Raporu (1/67), 148.Madde Gerekçesi, s.52.

Mülga 5383 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.140.

Mülga 1615 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.166.

Mülga 1615 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.167.

Mülga 1615 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.168.

Mülga 1615 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.169.

Mülga 1615 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.170.

Mülga 1615 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.171.

Mülga 1615 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.172.

Mülga 1615 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.173.

Gümrük Geçici Komisyonu Raporu, s.34.Madde.166.

4458 Sayılı Gümrük Kanunu Tasarısı Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne İlişkin Genel Gerekçe,s.39.

4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.5

4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.8.

4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.9.

4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.41

4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.225.

4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.226.

.

4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.227.

.

4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.226.

4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.227.

4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.226.

.

4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Geçici Madde.5.

4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.181.

4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.227.

4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.226

4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.228.

4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.228.

4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.228.

4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.228.

4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.230.

4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.242.

4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Geçici Madde.6.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.87.

Gümrük yönetmeliği, Madde.114

Gümrük Yönetmeliği, Madde.563

Gümrük Yönetmeliği, Madde,561.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.563.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.563.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.566.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.567.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.568.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.569.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.570

Gümrük Yönetmeliği, Madde.571.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.573.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.565.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.574.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.576

Gümrük Yönetmeliği, Madde.575.

Gümrük Yönetmeliği, Madde,577.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.578.

13.05.1970 Tarihli Millet Meclisi Gümrük Geçici Komisyonu Raporu, Madde.166, S.34.

Türkiye Gümrük Müşavirleri Odaları Birliği Kanun Teklifi, Madde.10.

Türkiye Gümrük Müşavirleri Odaları Birliği Kanun Teklifi, Madde.11.

Türkiye Gümrük Müşavirleri Odaları Birliği Kanun Teklifi, Madde.21

Türkiye Gümrük Müşavirleri Odaları Birliği Kanun Teklifi, Madde.22

Türkiye Gümrük Müşavirleri Odaları Birliği Kanun Teklifi, Madde.10.

Türkiye Gümrük Müşavirleri Odaları Birliği Kanun Teklifi, Madde.11.

Türkiye Gümrük Müşavirleri Odaları Birliği Kanun Teklifi, Madde.21

Türkiye Gümrük Müşavirleri Odaları Birliği Kanun Teklifi, Madde.22

HAKKARİ İLİNDE YETİŞEN BAZI BİTKİLERDE AĞIR METAL DEĞERLERİNİN SAPTANMASI

Şadiye BİÇER ARTUŞ
Dr. Ögr. Üyesi Ayhan GÜLER

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-90-5

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Aralık 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Çalışmamın her aşamasında bana destek olan bilgi ve deneyimleri ile yol gösteren Danışman Hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Ayhan GÜLER'e, Yüksek Lisans Tezimi FM20LTP3 no'lu proje ile destekleyen Bilimsel Araştırmalar Projeleri Müdürlüğü'ne, Eğitim ve öğrenim hayatım boyunca maddi ve manevi olarak beni destekleyen ve hep yanımda olan Annem ve Babam başta olmak üzere, Eşim Mesut ARTUŞ'a, Tez çalışmalarım süresince yanimda olan afacan oğluma ve diğer aile bireylerime içten teşekkürlerimi sunarım.

Şadiye BİÇER ARTUŞ

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ 1
1.1. Araştırma Bölgesinin Coğrafi Yapısı 4
1.1.1. İklim 4
1.1.2. Sıcaklık 5
1.1.3. Yağış ve Nısbi Nem 5
1.1.4. Rüzgâr 5
1.2. Hakkari'de Çevre Kirliliği 6
1.3. Bitki Tanımları 7
1.3.1. Gundelia rosea (Kenger 1) 7
1.3.2. Gundelia colemerikensis (Kenger 2) 9
1.3.3. Diplotaenia turcica (Siyabo, Türk köseotu) 10
1.3.4. Ferula pseudalliacea (Hingedan –Hegedan) 12
1.3.5. Allium rhetoreanum (Luş, Luşe, Hakkari Soğanı) 13
1.3.6. Allium shatakiense (Çoîn, Çohîn, Çatak soğanı) 15
1.3.7. Thymus kotschyanus Boiss. &Hohen. var. Kotschyanus (Catri, Kekik) 16
1.4. Ağır Metaller 18
1.4.1. Ağır Metallere Nasıl Maruz Kalıyoruz 19
1.4.2. Ağır Metallerin Etkileri 19
1.4.3. Ağır Metallerin Kaynağı 20
1.4.4. Ağır Metaller ile Yapılan Çalışmalar 21
1.4.5. Toprak Kirliliği 23
1.4.6. Bitkilerde Ağır Metal Taşınımı 24
1.4.7. İncelenecek Ağır Metaller ve Genel Özellikleri 25
1.4.7.1. Bakır 25
1.4.7.2. Çinko 26
1.4.7.3. Demir 27
1.4.7.4. Kadmiyum 27
1.4.7.5. Kurşun 28
1.4.7.6. Mangan 29
1.4.7.7. Kobalt 29
1.4.7.8. Arsenik 30

2. KAYNAK ÖZETLERİ 32

3. MATERYAL VE YÖNTEM 37
3.1. Çözeltiler 37
3.2. Örnek Hazırlama İşlemi 38
3.3. Mikrodalga Fırın Yakma Programı 38
3.4. Kullanılan Cihazlar 39
3.5. ICP-MS Hakkında Genel Bilgi 39
3.5.1. İndüktüf Olarak Eşleştirilmiş Plazma-Kütle Spektrometeresi (ICP-MS) 41

4. BULGULAR 43
4.1. *Gundelia rosea* (Kenger) 43
4.2. Gundelia colemerikensis (Kenger 2) 44
4.3. *Diplotaenia turcica (* Siyabo, Türk köseotu) 45
4.4. *Ferula pseudalliacea* (Hingedan –Hegedan) 46
4.5. *Allium rhetoreanum* (Luş, Luşe, Hakkari Soğanı) 47
4.6. *Allium shatakiense* (Çoîn, Çohîn, Çatak soğanı) 48
4.7. Thymus kotschyanus Boiss. &Hohen. var. kotschyanus (Catri, Kekik) 49

5. TARTIŞMA VE SONUÇ 53
5.1. Öneriler 58

KAYNAKÇA 59

KAYNAKÇA

Aksoy, A. ve Özturk, M., 1996, Phoenix dactylifera L. as a biomonitor of heavy metal pollution in Turkey, **Journal of TraceMicroprobeTechniques**, 14:

Allan, K., Stobart, W., Grıffıths, T., Agmeen-Bukharı, I. and Sherwood, R.P., 1985, Effect of Cd +2 on the biosynthesis of chlorophyll in leaves of barley, **Plant Physiology, 63:293-298.**

Anonim. 2004. Web sitesi: www.resmigazete.gov.tr. Benzin ve Motorin Kalitesi

Arzanlou, M., Bohlooli, S., Jannati, E., Mirzanejad-Asl, H. 2011. Allicin from garlic neutralizes the hemolytic activity of intra- and extra-cellular pneumolysin O in vitro. Toxicon. 57: 540-545.

Ansari ve ark. (2004) Türkiye de Yaygın olarak kullanılan çeşitli tıbbi bitkilerin bazı makro ve mikro besin içerikleri (yüksek lisans tezi) Ordu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarla Bitkileri Anabilim Dalı, Ordu (2014)

Aybar M., Bilgin A., Sağlam B.,2015, Fitoremediasyon Yöntemi İle Topraktaki Ağır Metallerin Giderimi, **Artvin Çoruh Üniversitesi Doğal Afetler ve Çevre Dergisi**, Cilt:1 Sayı:1-2, 59-65.

Baytop, T., Türkiye de Bitkiler İle Tedavi Geçmişte ve Bugün, Baskı: II, Nobel Kitabevi İstanbul.

Cai Y., Sun M., Xing J., Corke H., Antioxidantphenolic constituents in roots of Rheum officinale and Rubiacordifolia: Structure-radicalsc avenging activity relationships. J.Agric. Food Chem, 52, 7884-7890.2004.0.

Chaudri, A.M., McGrath, S.P., Giller, K.E., Metal tolerance of isolates of Rhizobium leguminasosarum biovartrifoli from soil contaminated by pastapplications of sewagesludge, Soil Biol. And Biochem. 24:2 82-85, 1992.

Cotton, C. M., (1996). EthnobotanyPrinciplesAnd Applications, John Wıley&Sons, Chichester, 424s.

Çıngı, F., 2007. Eser elementler. (erişim adresi: www.firochromis.com, erişim tarihi:12.04.2007).

Çolak C., 2014 Ülkemizde geleneksel tedavilerde yaygın olarak kullanılan bazı tibbi bitkilerin kök ve çiçeklerinde ağır metal ve mineral besin element tayini Marmara üniversitesi Fen bilimleri enstitüsü yüksek lisans tezi (İstanbul)

Dıvrıklı G., Mendđl, D., Tüzen, M., Soylak M. ve Elçđ L., 2006, Trace metal Pollution from trafficin,Denizli-Turkey during dry season, **Biomedical and Environmental Sciences**, 19:254-261.

Dons, C. And Beck P.A. 1993. Priority hazar doussub stances in Norway. Norwegian State Pollution Control Reports, 93:22-115

Duffus, J. H., Howard G.J. Worth, "**Fundamental toxicology for chemists**", Cambridge, UK :**Royal Society of Chemistry Information Services**, 1996

E. Vigerustand A. R. Selmer-Olsen, Factors Influencing Sludge Utilization Practices in Europe, 26 -1986.

. FAO / WHO. 2001. Değerlendirmelerin Özeti Ortak FAO / WHO Uzman Komitesi tarafından gerçekleştirilir. Gıda Katkı Maddeleri (JECFA) hakkında. http://www.inchem.org/belgeler / jecfa / jeceval / jec453.htm (Erişim tarihi:20.11.2014).

Fytianos, K., Katsianis, G., Triantafyllou, P., Zachariadis, G., Accumulationof heavy metals in vegetables grown in an industrialarea in relationto soil, Bul.Environ. Con. And Toxic. 67: 423-430, 2001.

Gedik, T., Madenköy (Niğde/Ulukışla) Ve Dolaylarının Biyojeokimyasal Anomalilerinin İncelenmesi, Jeoloji Mühendisliği Anabilim Dalı, Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana, 2005.

Goyer, R. A., 1991. Toxiceffects of metals. In: Caserett and Doull's**Toxicology. The Basic Science of Poisons** (Eds. Amdur M. O., Doull, J., Klaassen, C. D.) Pergamon Press, New York, 1032.

Gözükara, E.,Biyokimya, İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyokimya Anabilim,1994,

Güleryüz, G., Arslan, H., Belgin İzgi, B., Güçer, Ş., 2006. Element Content (Cu, Fe, Mn, Ni, Pb, and Zn) of the Ruderal Plant *Verbascum olympicum Boiss*.from East Mediterranean. Z. Naturforsch, 61, 357–362.

Gür, N., Topdemir, A., Munzuroğlu, Ö Ve Çobanoğlu, D.,. Ağır Metal İyonlarının (Cu+2, Pb+2, Hg+2, Cd+2) *Clivia Sp*. Bitkisi Polenlerinin Çimlenmesi, 2004

Güven, 2002, **Tarla Bitkileri Merkez Araştırma Enstitüsü Dergisi**, Cilt:11, Sayı:1-2

Haktanır, K., Arcak, S., 1998. Çevre Kirliliği. Ankara Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Toprak Bölümü, Ankara. Yayın No: 1503.

He, W., Megharaj, M. And Naidu, R. 2009. Toxicity of tri- andpenta-valentarsenic, alone and in combination, tothecladoceran Daphniacarinata: the influence of microbial transformation in naturalwaters, Environ. Geochem. Health. 31, 133– 141.

Hekarî, X., Jı Derman xaneye Sıruşte Zerzevaten Şifadar https://wcsp.science.kew.org/

İyigün, Ö., Özer Z., 2001. Muş ve yöresinde gıda olarak kullanılan yabancı otlar.

Türkiye Herboloji Dergisi, 4(2): 66-73.

Jiang, W.Z. andLi J.L., 1989. "Effects of Cadmium on Photosynthetic Characteristics of Tobacco" **Plant Physiology Communications**, 6: 27-31

Jung, M.C., Thornton, I., 1997 Environmental Contamination And Seasonal Varition Of Metals İn Soils,Plants and Waters in the Paddy Fields Around a Pb-Zn Mine in Korea ,the Sience of the Total Environment,198,105-121

Kahvecioğlu, Ö., Kartal, G., Güven, A., Timur, S., 2004, Metallerin Çevresel Etkileri –I, İTÜ Metalurji ve Malzeme Mühendisliği Bölümü

Kahvecioğlu, Ö., Kartal G., Güven A. and Timur S., 2007. Metallerin Çevresel Etkileri(erişimadresi:**www.metalurji.org.tr/dergi/dergi136/d136_4753**.pdf, erişim tarihi: 13.05.2007).

Karademir, M., Toker, M.C. 1995. Ankara'nın bazı kavşaklarında yetişen çim ve bitkilerde egzoz gazlarından gelen kurşun birikimi. **II. Ulusal Ekoloji ve Çevre Kongresi,** Ankara. 699-711.

Kaçar ve Katkat, 2007 Ülkemizde Geleneksel Olarak Tedavilerde Yaygın Olarak Kullanılan Bazı Tıbbi Bitkilerin Kök Ve Çiçeklerinde Ağır Metal Ve Mineral Tayini (Yüksek Lisans Tezi) Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Biyoloji Anabilim Dalı İstanbul 2014

Karataş, M., Güler, E.,Dursun, Ş., Özdemir, C., Argun, M., Konya Ana Tahliye Kanalının Çengilli Bölgesi Tarım Topraklarında ve Buğdayda Cu, Cr, Ni ve Pb Derişimlerinin Belirlenmesi, **Selçuk Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Kimya Bölümü, Fen Dergisi.** Sayı 29: pp. 91- 99, Konya, 2007.

Knezevic, M., Stankovic, D., Krstic, B., Nikolic, M. S., Dragica, V., 2009. Concentrations of Heavy Metals in Soiland Leaves of Plant Species Paulownia Elongata S.Y. Huand Paulownia Fortunei Hemsl. African **Journal of Biotechnology.** 8 (20): 5422-5429

Kocaer, F. O., Başkaya, H.S., 2003. Metallerle Kirlenmiş Toprakların Temizlenmesinde Uygulanan Teknolojiler. **Uludağ Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi,** Cilt Kongresi., 699-711. Ankara.

Körpe, D.A. & Aras, S. (2011). Evaluation of copper-induced stress on eggplant (Solanummelongena L.) seedlings at the molecular and population levels by use of various biomarkers. Mutation Research. Vol. 719, No. 1-2, pp. 29-34

Metz, R., Wilke, B.M. 1992. Influence of soil pollution in fields irrigated with sewage on growth, yield and heavy metal uptake of maize in a pot trial, Wissenschaftliche Zeitschrift der Humboldt Universitat zu Berlin, Reihe Agrarwisserr, 41(3), 28-33.

Möller, A., Müler, H.W., Abdullah, A., Abdelgawad, G., Uterman, J., 2004. Urban Soil Pollution in Damascus Ghovta. Geoderma, 124: 63 -71.

Nedelkoska, T.V. and Doran, P.M., 2000, Characteristics of Heavy Metal

Nuhoğlu, Y, Malkoç E., rses A ve Canpolat N., 2002. Removal of Cu(II) from aqueoussolution by Ulothrixzonata. **Bioresource Technology** 85,3,331-333.

Okudan M., 2009, Kobalt ve Molibden İçeren Kullanılmış Hidrodesülfürizasyon (HDS) Katalizör Atıklarına Asidik Ve Alkali Liç Uygulaması, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta, 6-9-13.

Onar, A.H., Temizer, A. 1987. "Çevre kirliliğinin etkisinin ölçüsü olarak Cd ve Pb derişimlerinin idrarda tayini", **Doğa Türk Müh, Ve Çevre Derneği** 11(2) : 254-267.

Özaltı, N. S., 1999. Bitlis yöresinde yetişen endemik *Thymus fedtschenkoironniger var. handeii (Ronniger)* jalas üzerinde morfolojik, anatomik ve korolojik çalışmalar. Balıkesir Ü. Fen Edebiyat Fakültesi-Yüksek Lisans Tezi 107 sayfa, Balıkesir

Özaslan, M., 2006, Sürdürülebilir Rekabet Avantajı Elde Etmede Sektörel Stratejiler ve Uygulamalar, Organik Tarım Sektörü.

Özkutlu, F., Sekeroglu, N., Kara, S. M. 2006. Monitoring of cadmium and micronutrients in spices commonly consumed in Turkey. **Research Journal of Agriculture and Biological Sciences**, 2(5):223-226.

Özmen, Ö. ve Koç, Ş., 2006. Kaman (Kırşehir, Türkiye) Florit Cevherleşme Alanlarında *Thymus Siphyleus BoissSubsp. Rosulans (Borbas)* ve *Bromus Sterilis L. Poaceace (Gramineae*) Türlerinde Florür ve İz Element Birikimi. **Gazi Üniversitesi Müh. Mim. Fak. Dergisi**-Cilt 21, No 4, 729–735

Özyiğit, İ. İ. (2009). Use of humanhair as a potenti albiomoni torforzinc in the Pendik District Istanbul Turkey, Rom. **Biotech. Lett**. 14, 4477-4484.9, 133-141

Pavlova, D. K., Alexandrov, S. N. Metal Uptake İn SomePlantsGrowing On Serpantine Areas İn The Eastern Rhodophes Mountains (Bulgaria), **Ot Sistematik Botanik Dergisi.** 10(2):12,30, Bulgaristan, 2003.

Peng, K.J., Lı, X.D., Luo, C.L. and Shen, Z.G., 2005, Vegetation composition and heavy metal uptake by wild plants at three contaminated sites in XiangxiArea, China, **Journal of Environmental Science and Health**, 41, 65-76.

Pohl, C., Croot, P. L., Hennings, U., Daberkow, T., Budeus, G., Loeff, M. R. (2011). Synoptic transects on the distribution of trace elements (Hg, Pb, Cd,Cu, Ni, Zn, Co, Mn, Fe, and Al) in surfacewaters of the Northern- and Southern East Atlantic. **Journal of Marine Systems**, 84: 28-41

Rezic, I ve Steffan, I. 2007. ICP-OES determination of metals present in textilematerials **Microchemical Journal 85** (2007) 46–51

Sathiyamoorthy, P., Van Damme, P., Oven, M., and Golan Goldhirsh, A.,Heavy Metals In Medıcınal And Fodder Plants Of The Negev Desert, 36-37, 2008

Sawadıs, T., Chattrı, M.K., Papaıoannou, A., Zacharıadıs, A. and Stratđs, J., 2001, A study of metal distribution from lignitefuelsusingtree as biological monitors, Ecotoxicology and Environmental Safety, 48, 27-35.

Saygıdeğer, S., 1995. Lypcopersicumesculentum L. Bitkisinin çimlenmesi ve gelişmi üzerine kurşunun etkileri. **2. Ulusal Ekoloji ve Çevre Kongresi.** Ankara. 588-597. .

Schafer J. Dannker D. Eckhardt J. D. and stuben, D.,1998, Uptake of

Seaward, M.R.D., Richardson, D.H.S.1989."Atmospheric sources of metal pollution an effects on vegatation, Florida"

Shimaru, Y., Takahashi, R., Bashir, K., Shimo, H., Senoura, T., Sugimoto, K., Ono, K., Yano, M., Ishikawa, S., Arao, T., Nakanishi, H., Nishizawa, N. K. (2012). Characterizing the role of rice NRAMP5 in Manganese, Iron and Cadmium Transport. Scientificreports

Smedley, P.L. and Kinniburgh, D.G. 2002. A review of thesource, behavi ours and distribution of arsenic in natural waters. Applied Geochemistry 17, 517–568.

Soudek, P., Katrusakova, A., Sedlacek, L., Petrova, S., Koci, V., Marsik, P., Griga, M., Vanek, T., 2010, Effect of heavymetals on inhibition of rootelongation in 23 cultivars of flax (Linumusitatissimum L.), Arch. Environ. Contam. Toxicol., 59 , 194–203.

Sönmez, S., Kaplan, M., Sönmez, N.K ve Kaya, H., 2006 b. Topraktan yapılan bakır uygulamalarının toprak pH'sı ve bitki besin maddesi içerikleri üzerine etkisi. **Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi,** 19(1);151-158.

Sresty, T. V. S. andRao, K. V. M., 1999, Ultrastructuralalterations in responsetozinc and nickelstress in therootcells of pigeonpea, Environmental and **Experimental Botany**, 41, 3–13.

Sullivan, R. H., M. M. Cohn, and S. S. Baxter. Survey of facilities using l and application of waste water. EPA-430/9-73-006. Office of Water Programs Operations, U.S. Environmental Protection Agency, Washington, D.C. 1973.

Suzuki K., Yabuki, T., Ono, Y. (2009). Roadsideleaves as bioindicators of heavy metal pollution in trafficareas of Okayama, Japan. Environmental Monitoringand Assessment, 14Yaşar, Ü.,

Şanlı, Y. ve Kaya, S. 1984. Biyolojik Materyalde Arsenik Aranması. A.Ü. Vet. Fak. Der., 31, (1): 1-14. .Şanlı, Y. 1984. Çevre Sorunları ve Besin Kirlenmesi. Selçuk Üniversitesi, **Veterinerlik Fakültesi Dergisi**, 2: 17–37

Şener, Ş., Davraz, A., Karagüzel, R., 2010. Eğirdir Gölü Dip Sedimanlarında Ağır Metal Kirliliğinin Araştırılması, 63,

TKKY (Toprak Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği), 2005, Resmi Gazete 31/05/2005, 25831, Ankara.

Türkiye Jeoloji Kurultayı, 5-9 Nisan 2010, 38. Sarı, A.O., ve Oğuz, B., Kekik., Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü, Yayın No:108.,2002.

Topcuoğlu B., Önal M.K. Ve Arı N., Toprağa Uygulanan Kentsel Arıtma Çamurunun Domates Bitkisine Etkisi I. Bitki Besinleri Ve Ağır Metal İçerikleri, **Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi**, Antalya, 2003.

Traffic-related heavy metals and platinum group, The Science of the Total Environment, 215, 59-67.

Turan, M., Kordali, S., Zengin, H., Dursun, A., Sezen, Y. (2003) Macro and micromineral content of some wild edible leaves consumed in Eastern Anatolia. Acta Agriculture Scandinavica Section B, Soil and Plant Science 53, 129-137.

Turan, M., Kordali, S.,Zengin, H.,Dursun, A. ve Sezen, Y., Macro and Micro Mineral Content of Some Wild EdibleLeavesConsumed in Eastern Anatolia 2010.

Upta keby Plants Species with Potential for Phytoreme diationand Phytomining,Minerals Engineering, 13, 549-561.

Welch, A.H., Westjohn, D.B., Helsel, D.R. andWanty, R.B. 2000. Arsenic in groundwater of the United States: occurrence and geochemistry. Groundwater 38, 589–604. Vural, H., 1993, Ağır metal iyonlarının gıdalarda oluşturduğu kirlilikler, **Ekoloji Dergisi,** 8: 3-8 s. http://www.ekolojidergisi.com.tr/resimler/8-1.pdf

Xuhui Li, Qixing Zhou, Xiaoyin Sun, Wenjie Ren, 2016. Effects of cadmium on uptake and translocation of nutrient elements in different welsh onion (*Allium fistulosum L.) cultivars.* **Food Chemistry** 194: 101–110

Yağdı, K., Kaçar, O., Azkan, N. Topraklardaki Ağır Metal Kirliliği Ve Tarımsal Etkileri. **On Dokuz Mayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi**. 15(2): 108–115, 2000

Yağmur, B., Hakerlerler, H ve Kılınç, R., 2003. **Gübreler ve İnsan Sağlığı. Çiftçi Dergisi sayı:2.**

Zengin, F. K. ve Munzuroğlu, O., 2004, Effect of leadandcopper (Cu) on thegrowth of root, shootandleaf of bean (*Phaseolus vulgaris L.) seedlings*, G.U. **Journal of Science**, 17, 1-1

HALKLA İLİŞKİLERDE YENİ YÖNELİMLER

Editör

Prof. Dr. M. Akif ÖZER

Birinci Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-20-1

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ocak 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
DÜNDEN BUGÜNE HALKLA İLİŞKİLER: KLASİK PARADİGMANIN DEĞİŞİMİ

1. DÜNDEN BUGÜNE HALKLA İLİŞKİLER: KLASİK PARADİGMANIN DEĞİŞİMİ 1
1.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE 1
1.2. HALKLA İLİŞKİLERİN ÖNEMİ 4
1.3. HALKLA İLİŞKİLERİN ÖZELLİKLERİ 5
1.4. TARİHSEL SÜREÇ 8
1.5. HALKLA İLİŞKİLERİN ALANI VE İLGİLİ MODELER 15
1.5.1. Halkla İlişkiler Alanının Belirlenmesinde Kriterler 15
1.5.2. Halkla İlişkilerle İlgili Modeller 16
1.6. HALKLA İLİŞKİLERİN AMAÇLARI 17
1.7. HALKLA İLİŞKİLERDE TEMEL İLKELER 20
1.8. HALKLA İLİŞKİLERDE PARADİGMANIN DEĞİŞİMİ VE VERİMLİLİK ARAYIŞLARI 23
1.9. HALKLA İLİŞKİLERİN BÜYÜMESİ VE YENİ ALANLAR 27
1.10. DEĞERLENDİRME: HALKLA İLİŞKİLERİN GELECEĞİ 28
İLGİLİ KAYNAKLAR 34
SONNOTLAR 36

İKİNCİ BÖLÜM
ALGI YÖNETİMİ, KAMU DİPLOMASİSİ VE HALKLA İLİŞKİLER

2. ALGI YÖNETİMİ, KAMU DİPLOMASİSİ VE HALKLA İLİŞKİLER 41
2.1. DEĞİŞİM PERSPEKTİFİNDEN HALKLA İLİŞKİLER 42
2.2. ALGI YÖNETİMİ 44
2.3. KAMU DİPLOMASİSİ 46
2.4. ALGI YÖNETİMİ VE KAMU DİPLOMASİSİ İLİŞKİSİ 49
2.5. KAMU DİPLOMASİSİNDE GÜNCEL UYGULAMALAR 50
2.6. DEĞERLENDİRME 52
İLGİLİ KAYNAKLAR 54
SONNOTLAR 56

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
DİJİTAL ÇAĞDA HALKLA İLİŞKİLER VE SON GELİŞMELER

3. DİJİTAL ÇAĞDA HALKLA İLİŞKİLER VE SON GELİŞMELER 59
3.1. DİJİTAL İLETİŞİM 60
3.2. DİJİTAL HALKLA İLİŞKİLER 61
3.3. DİJİTAL HALKLA İLİŞKİLER ARAÇLARI 65
3.4. DİJİTAL HALKLA İLİŞKİLERİN AMACI, İŞLEVLERİ VE FAYDALARI 80
3.5. DEĞERLENDİRME 82
İLGİLİ KAYNAKLAR 84
SONNOTLAR 86

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ETKİN MEDYA İLİŞKİLERİ YÖNETİMİ VE HALKLA İLİŞKİLER

4. ETKİN MEDYA İLİŞKİLERİ YÖNETİMİ VE HALKLA İLİŞKİLER 91
4.1. MEDYA KAVRAMI VE GELİŞİMİ 91
4.1.1. Sosyal Medya Kullanımı 94
4.1.2. Sosyal Medyanın Olumlu ve Olumsuz Özellikleri 95
4.1.3. Kamu Yönetimi Alanında Sosyal Medya Kullanımı 97
4.2. HALKLA İLİŞKİLER VE MEDYA 98
4.2.1. Halkla İlişkiler Kavramı 98
4.2.2. Halkla İlişkilerde Medya Yönetimi 100
4.2.3. Halkla İlişkilerin Medya ile İletişime Geçmede Kullandıkları Araçlar 101
4.3. DEĞERLENDİRME 103
İLGİLİ KAYNAKLAR 105
SONNOTLAR 106

BEŞİNCİ BÖLÜM
ETKİN SPONSORLUK YÖNETİMİ VE HALKLA İLİŞKİLER

5. ETKİN SPONSORLUK YÖNETİMİ VE HALKLA İLİŞKİLER 107
5.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE 108
5.2. SPONSORLUK YÖNETİMİ 111
5.3. TÜRKİYE'DE SPONSORLUK YÖNETİMİ 114
5.4. DEVLETLERİN SPONSORLUK YÖNETİMİNDEKİ ROLÜ 117
5.5. SPONSORLUK YÖNETİŞİMİ 120
5.6. YUMUŞAK GÜÇ SPONSORLUĞU 122
5.7. DEĞERLENDİRME 124
İLGİLİ KAYNAKLAR 126
SONNOTLAR 132

ALTINCI BÖLÜM
HALKLA İLİŞKİLERDE ETİK KODLAR VE YENİ ARAYIŞLAR

6. HALKLA İLİŞKİLERDE ETİK KODLAR VE YENİ ARAYIŞLAR 139
6.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE 139
6.2. HALKLA İLİŞKİLERİN ÖNEMİ VE AMACI 141
6.3. HALKLA İLİŞKİLERİN İLKELERİ 143
6.4. HALKLA İLİŞKİLER VE ETİK 144
6.4.1. Etik ve Kavramsal Analiz 144
6.4.2. Etiğin Önemi ve Amacı 146
6.4.3. Etik Türleri 147
6.4.4. Etik Teorileri 148
6.5. HALKLA İLİŞKİLERDE ETİK KODLAR 149
6.6. HALKLA İLİŞKİLERDE ETİK SORUNLAR 158
6.7. DEĞERLENDİRME 163
İLGİLİ KAYNAKLAR 166
SONNOTLAR 169

YEDİNCİ BÖLÜM
HALKLA İLİŞKİLERDE ETKİN KRİZ YÖNETİMİ VE YENİ ARAYIŞLAR

7. HALKLA İLİŞKİLERDE ETKİN KRİZ YÖNETİMİ VE YENİ ARAYIŞLAR 173
7.1. HALKLA İLİŞKİLER 174
7.1.1. Kavramsal Çerçeve 175
7.1.2. Halkla İlişkiler Süreci 178
7.1.3. Halkla İlişkiler Uygulama Alanları 180
7.2. KRİZ YÖNETİMİ 184
7.2.1. Kavramsal Çerçeve 184
7.2.2. Etkili Kriz Yönetimi: Teoriler ve Ekip 192
7.2.3. Kriz Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar (Covid-19 Pandemisi) 195
7.3. DEĞERLENDİRME 201
İLGİLİ KAYNAKLAR 203
SONNOTLAR 207

SEKİZİNCİ BÖLÜM
HALKLA İLİŞKİLERDE ETKİNLİK ARAYIŞI VE İKNA YÖNETİMİ

8. HALKLA İLİŞKİLERDE ETKİNLİK ARAYIŞI VE İKNA YÖNETİMİ 211
8.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE 212
8.1.1. Halkla İlişkiler Kavramı 213
8.1.2. Etkinlik Kavramı 213
8.1.3. İkna Kavramı 214
8.2. HALKLA İLİŞKİLER VE İKNA 222
8.3. HALKLA İLİŞKİLER VE İKNA TEORİLERİ 226
8.4. DEĞERLENDİRME 231
İLGİLİ KAYNAKLAR 233
SONNOTLAR 237

DOKUZUNCU BÖLÜM
HALKLA İLİŞKİLERDE STRATEJİK SOSYAL MEDYA YÖNETİMİ VE YENİ ARAYIŞLAR

9. HALKLA İLİŞKİLERDE STRATEJİK SOSYAL MEDYA YÖNETİMİ VE YENİ ARAYIŞLAR 241
9.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE 242
9.2. WEB UYGULAMALARI VE SOSYAL MEDYANIN GELİŞİMİ 242
9.3. YENİ DÜNYADA HALKLA İLİŞKİLER ve STRATEJİK SOSYAL MEDYA YÖNETİMİ ... 245
9.4. DEĞERLENDİRME 251
İLGİLİ KAYNAKLAR 253
SONNOTLAR 256

ONUNCU BÖLÜM
HALKLA İLİŞKİLERİN GELECEĞİNE İTİBAR YÖNETİMİNİN ETKİSİ

10. HALKLA İLİŞKİLERİN GELECEĞİNE İTİBAR YÖNETİMİNİN ETKİSİ 259
10.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE 259
10.2. HALKLA İLİŞKİLER 261
10.2.1. Halkla İlişkilerin Tarihsel Süreci 262
10.2.2. Halkla İlişkilerin Amaçları 264
10.2.3. Halkla İlişkilerde Nitelik ve İlkeler 266
10.2.4. Halkla İlişkilerde Belirleyici Aktörler 268
10.3. İTİBAR YÖNETİMİ 268
10.3.1. İtibar Kavramı 268
10.3.2. İtibar Yönetiminin Tanımı 270
10.3.3. Kurumsal İtibar 270
10.3.4. İtibar Yönetiminin Geleceği 274
10.4. DEĞERLENDİRME 276
İLGİLİ KAYNAKLAR 277
SONNOTLAR 278

ONBİRİNCİ BÖLÜM
KÜRESELLEŞMENİN HALKLA İLİŞKİLERDE PARADİGMANIN DEĞİŞİMİNE ETKİSİ

11. KÜRESELLEŞMENİN HALKLA İLİŞKİLERDE PARADİGMANIN DEĞİŞİMİNE ETKİSİ 281
11.1. KÜRESELLEŞME 283
11.1.1. Tarihsel Süreç 283
11.1.2. Küreselleşmenin Tanımı 285
11.1.3. Küreselleşmenin Temel Özellikleri 288
11.1.4. Neo-Klasik Küreselleşme Teorileri 290
11.1.5. Modern Küreselleşme Teorileri 291
11.2. KÜRESELLEŞME SÜRECİ VE HALKLA İLİŞKİLER 292
11.2.1. Halkla İlişkilerde Etkinlik Arayışları 292
11.2.2. Halkla İlişkilerin Hızla Artan Önemi 294
11.2.3. Halkla İlişkilerde Değişen Amaç ve Anlayışlar 295
11.2.4. Halkla İlişkilerde Paradigma Değişimi 296
11. 3. DEĞERLENDİRME 297
İLGİLİ KAYNAKLAR 299
SONNOTLAR 300

ONİKİNCİ BÖLÜM
LOBİCİLİKTE YENİ GELİŞMELER VE HALKLA İLİŞKİLER

12. LOBİCİLİKTE YENİ GELİŞMELER VE HALKLA İLİŞKİLER 301
12.1. BİR KAVRAM OLARAK LOBİCLİK 302
12.2. LOBİCİLİĞİN GELİŞMESİ 308
12.3. LOBİCİLİĞİN KAVRAMSALLAŞTIRILMASI 310
12.3.1. Doğrudan Lobicilik Yaklaşımı 310
12.3.2. Dolaylı Lobicilik Yaklaşımı 312

12.4. LOBİCİLİK ANLAYIŞINDA DÖNÜŞÜM: DİJİTAL LOBİCİLİK 314
12.4.1. Bir Etkileme Stratejisi Olarak Dijital Lobiciliğin Gelişimi....315
12.4.2. Örnek Olaylar Üzerinden Dijital Lobicilik 319
12.5. DEĞERLENDİRME....321
İLGİLİ KAYNAKLAR....323
SONNOTLAR....326

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM
PAZARLAMA BAKIŞ AÇISIYLA MÜŞTERİ İLİŞKİLERİ YÖNETİMİ VE KÜRESELLEŞEN HALKLA İLİŞKİLER

13. PAZARLAMA BAKIŞ AÇISIYLA MÜŞTERİ İLİŞKİLERİ YÖNETİMİ VE KÜRESELLEŞEN HALKLA İLİŞKİLER....329
13.1. PAZARLAMA ve İLİŞKİSEL PAZARLAMA....330
13.2. MÜŞTERİ İLİŞKİLERİ YÖNETİMİ....334
13.3. MÜŞTERİ İLİŞKİLERİ YÖNETİMİNDE YENİ PAZARLAMA UYGULAMALARI....338
13.4. KÜRESELLEŞME OLGUSU....340
13.5. KÜRESELLEŞME SÜRECİNDE HALKLA İLİŞKİLER 341
13.6. DEĞERLENDİRME....345
İLGİLİ KAYNAKLAR....347
SONNOTLAR....349

ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM
PAZARLAMANIN YENİ KURALLARI, GERİLLA PAZARLAMA VE HALKLA İLİŞKİLER

14. PAZARLAMANIN YENİ KURALLARI, GERİLLA PAZARLAMA VE HALKLA İLİŞKİLER 353
14.1. GERİLLA PAZARLAMA KAVRAMI....356
14.2. GERİLLA PAZARLAMA İLKELERİ 359
14.3. GELENEKSEL PAZARLAMA İLE GERİLLA PAZARLAMA ARASINDAKİ FARKLAR....361
14.4. GERİLLA PAZARLAMA UNSURLARI VE SÜRECİ....364
14.5. GERİLLA PAZARLAMA AVANTAJLARI VE DEZAVANTAJLARI....365
14.6. GERİLLA PAZARLAMA STRATEJİLERİ....366
14.7. GERİLLA PAZARLAMA İÇİN PAZARLAMA KARMASI....368
14.8. GERİLLA PAZARLAMA ARAÇLARI VE ETKİLERİ 370
14.8.1. Ev Dışındaki Silahlar (Out Of Home Weapons)....370
14.8.2. Yeni Medya Silahları....370
14.8.3. Düşük Bütçeli Silahlar....371
14.9. GERİLLA PAZARLAMA VE HALKLA İLİŞKİLER....372
14.10. DEĞERLENDİRME....375
İLGİLİ KAYNAKLAR....377
SONNOTLAR....379

ONBEŞİNCİ BÖLÜM
SORUN YÖNETİMİ VE HALKLA İLİŞKİLERDE ETKİNLİK ARAYIŞLARI

15. SORUN YÖNETİMİ VE HALKLA İLİŞKİLERDE ETKİNLİK ARAYIŞLARI 381
15.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE 381
15.2. SORUN YÖNETİMİ 382
15.3. SORUN YÖNETİMİ SÜRECİ 385
15.4. SORUN YÖNETİMİNDE KRİZLERLE MÜCADELE 386
15.5. DEĞERLENDİRME 391
İLGİLİ KAYNAKLAR 393
SONNOTLAR 396

ONALTINCI BÖLÜM
SOSYAL İNOVASYON, KURUMSAL İMAJ VE HALKLA İLİŞKİLER

16. SOSYAL İNOVASYON, KURUMSAL İMAJ VE HALKLA İLİŞKİLER 399
16.1. SOSYAL İNOVASYON VE HALKLA İLİŞKİLER 400
16.2. KURUMSAL İMAJ VE HALKLA İLİŞKİLER 405
16.3. HALKLA İLİŞKİLER VE SOSYAL İNOVASYONUN KURUMSAL İMAJA ETKİSİ 406
16.4. DEĞERLENDİRME 411
İLGİLİ KAYNAKLAR 413
SONNOTLAR 415

ONYEDİNCİ BÖLÜM
YENİ İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ VE HALKLA İLİŞKİLER

17. YENİ İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ VE HALKLA İLİŞKİLER 417
17.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE TARİHSEL SÜREÇ 418
17.1.1. Halkla İlişkiler 418
17.1.2. Halkla İlişkilerin Tarihsel Gelişimi 420
17.1.3. İletişim Kavramı 422
17.1.4. Halkla İlişkiler ve İletişim 423
17.1.5. Halkla İlişkilerde Kullanılan Kitle İletişim Araçları 425
17.2. YENİ İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİNİN HALKLA İLİŞKİLERDE KULLANIMI 426
17.2.1. İnternetin Halkla İlişkiler İçin Önemi 429
17.2.2. Sosyal Medya Araçları ve Halkla İlişkiler 430
17.2.3. World Wide Web 432
17.2.4. İntranet 433
17.2.5. Extranet 434
17.2.6. Yeni İletişim Teknolojilerinin Halkla İlişkilerde Kullanımının Avantajları ve Dezavantajları 435
17.3. DEĞERLENDİRME 436
İLGİLİ KAYNAKLAR 438
SONNOTLAR 441

ONSEKİZİNCİ BÖLÜM
YÖNETSEL STRES, STRES YÖNETİMİ VE HALKLA İLİŞKİLER

18. YÖNETSEL STRES, STRES YÖNETİMİ VE HALKLA İLİŞKİLER 445
18.1. HALKLA İLİŞKİLER 445
18.2. STRES, YÖNETSEL STRES VE STRES YÖNETİMİ 447
18.2.1. Stres Kavramı 447
18.2.2. Stresle İlişkili Olan Temel Kavramlar 448
18.2.3. Yönetsel Stres 450
18.2.4. Stres Yönetimi 453
18.3. HALKLA İLİŞKİLERDE YÖNETSEL STRESİ ÇÖZME STRATEJİSİ 457
18.4. DEĞERLENDİRME 459
İLGİLİ KAYNAKLAR 461
SONNOTLAR 463

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Allert J.– C. Zawawi (2004). "Strategy, Planning and Scheduling", Public Relations, Theory and Practice, Ed. J. Johnston-C. Zawawi, 2nd Edition, Allen & Unwin.
- Anabritannica (1994). Ana Yayıncılık, İstanbul.
- Asna, Alaeddin (1968). "Yönetim-Halk İlişkileri", Amme İdaresi Dergisi, C.1, S.3-4, Aralık.
- Asna, Alaeddin (1998). Public Relations, 2. Baskı, Der Yay., No: 112, İstanbul.
- Asna, Alaeddin (2006). Kuramda ve Uygulamada Halkla İlişkiler, Pozitif Yay., İstanbul.
- Aykaç, Burhan (2003). "Halkla İlişkiler", Girişimciler İçin İşletme Yönetimi, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Becerikli, Sema Y. (2003). "Eleştirel Yaklaşımlar Çerçevesinden Halkla İlişkiler Disiplinine İlişkin Bir Değerlendirme", Halkla İlişkiler Kitabı, Ed. A. Okay vd., İstanbul Ün. Yay., No: 4413, İstanbul.
- Biber, Ayhan (2007). Halkla İlişkilerde Temel Kavramlar, 2. Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Bilgin, Lale (2008). Olumlu İmaj Yaratmak-Halkla İlişkiler, Kum Saati Yayınları, İstanbul.
- Bülbül, Rıdvan (2000). Halkla İlişkiler ve Tanıtım, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Conway, Steve (2022). "4 Ways Technology is Changing the Public Relations Industry", https://www.agilitypr.com/pr-news/public-relations/4-ways-technology-is-changing-the-public-relations-industry/ (14.02.2022).
- Çamdereli, Mete (2003). "Yönetim ve Halkla İlişkiler İletişimi", Halkla İlişkiler Kitabı, Ed. A. Okay vd., İstanbul Ün. Yay., No: 4413, İstanbul.
- Çamdereli, Mete (2005). Ana Çizgileriyle Halkla İlişkiler, Salyangoz Yay., İstanbul.
- Dimock, Marshall (1995). "İletişimin Önemi", Çev. M. Usta, Türk İdare Dergisi, Y.67, S.408, Eylül.
- Durgun, Şenol (1992). "Bir İletişim Faaliyeti Olarak Halkla İlişkiler", GÜ İİBF Dergisi, C.8, S.1.
- Erdoğan, İrfan (2008). Teori ve Pratikte Halkla İlişkiler, Gen. 2. Baskı, Pozitif, Ankara.
- Ergun, Turgay- A. Polatoğlu (1992). Kamu Yönetimine Giriş, TODAİE Yay., Ankara.
- Ertekin, Yücel (1995). Halkla İlişkiler, Geliştirilmiş 3. Baskı, TODAİE Yay., Ankara.
- Grunig, J. E. (2000). "Collectivism, Collaboration and Societal Corporatism as Core Professional Values in Public Relations", Journal of Public Relations Research, Volume 12, Number 1.
- Grunig, J. E. (2009). "Paradigms of global public relations in an age of digitalisation". PRism 6(2): http://praxis.massey.ac.nz/prism_on-line_journ.html (14.02.2022).
- Grunig, Larissa A. (1992). "Toward the Philosophy of Public Relations", Rhetorical and Critical Approaches to Public Relations, Ed. Elizabeth L. Toth – Robert L. Heath, Lawrence Erlbaum Associates Inc., USA.
- Grunig, Larissa A., - James E. Gruning (2003).; "Public Relations in the United States: A Generation of Maturation", The Global Public Relations Handbook, Theory, Research and Practice, Ed. Krishnamurty Sriramesh and D.Vercic, Lawrence E. Associates Inc., USA.
- Guth, David -Charles Marsh (2000). Public Relations, A Values-Driven Approach, Allyn & Bacon, USA.
- Gürüz, Demet (2003). Halkla İlişkiler Teknikleri, 2. Baskı, Ege Ün. İletişim Fak. Yay., İzmir.
- Harris, Rebecca (2004)). "Public Relations in Business", Public Relations, Theory and Practice, Ed. J. Johnston-C. Zawawi, 2nd Edition, Allen &Unwin, USA.
- Işık, Metin–Ayhan Erdem (2007). "Meşruiyet, Demokrasi, Sosyal Sorumluluk ve Halkla İlişkiler", Tüm Yönleriyle Halkla İlişkiler ve Tanıtım, Ed. M. Işık, Eğitim Yay., Konya.
- İşçi, Metin (2002). Halkla İlişkiler, Der Yay., İstanbul.
- İşler, Esma K. (2007). Halkla İlişkiler, Mitler ve Gerçekler, Gazi Ün. İletişim Fakültesi Kırkıncı Yıl Kitaplığı, No:4, Ankara.

- Kaya, Kahraman K. (2021). "Halkla İlişkilerin Değişen İşlevleri Bağlamında Kurumsal Web Sitesinin Kullanımına İlişkin Teorik Bir Değerlendirme", Aksaray İletişim Dergisi, Aksaray Üniversitesi, İletişim Fakültesi ,3 (2), 292.
- Kazan, Emine (2007). Eski Türkler ve Osmanlı'da Halkla İlişkiler, Yakamoz Yay., İstanbul.
- Kazancı, Metin (1999). Halkla İlişkiler, 3. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara.
- Moss, D. – G. Warnaby (2003). "Strategy and Public Relations", Perspectives on Public Relations Research, Ed. D. Moss-D. Vercic-G. Warnaby, Routledge, USA.
- Mucuk, İsmet (2004). Pazarlama İlkeleri, Türkmen Kitapevi, 14. Baskı, İstanbul.
- Mucuk, İsmet (2005). Temel İşletme Bilgileri, Türkmen Kitapevi, 3. Baskı, İstanbul.
- Okay, Ayla -Aydemir Okay (2005). Halkla İlişkiler, Kavram, Strateji ve Uygulamaları, Der Yay., İstanbul.
- Pala, Hakan (2007). Halkla İlişkilerde Örnek Olay Analizi, Kristal Kitaplar, Ankara.
- Peltekoğlu, F. B. – A. Saydam (2008). Sektörün Penceresinden Halkla İlişkiler", BAMM, Business Advertising Marketing Media, İstanbul.
- Peltekoğlu, Filiz B. (2007). Halkla İlişkiler Nedir? Genişletilmiş 5. Baskı, Beta İstanbul.
- Robinson, J. E. (1968). "Halkla İlişkiler Görevlisi", Çev. B. Uysal, Amme İdaresi Dergisi, C.1, S.3-4, Aralık.
- Sabuncuoğlu, Zeyyat (2008). İşletmelerde Halkla İlişkiler, Alfa-Aktüel, 9. Baskı, Bursa.
- Seitel, F. P. (2004). The Practice of Public Relations, Ninth Edition, Pearson, Prentice Hall, USA.
- Solmaz, Başak (2008). "Stratejik Halkla İlişkiler Uygulamaları", Halkla İlişkiler, Ed. A. Kalender-M. Fidan, Tablet Yayınları, Konya.
- Şatır, Çiğdem (2003). "Antalya'daki 4-5 Yıldızlı Otel ve Tatil Köylerinde Halkla İlişkiciler Uygulamacılarının Profili", Halkla İlişkiler Kitabı, Ed. A. Okay vd., İstanbul Ün. Yay., No: 4413, İstanbul.
- Tellan, Derya (2003). "Halkla İlişkiler: Kavram ve Bağlam", Halkla İlişkiler Kitabı, Ed. A. Okay vd., İstanbul Ün. Yay., No: 4413, İstanbul.
- Tengilimoğlu, Dilaver – Yüksel Öztürk (2008). İşletmelerde Halkla İlişkiler, Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, Seçkin, Ankara.
- Tikveş, Özkan (2003). Halkla İlişkiler & Reklamcılık, Beta Yay., İstanbul.
- Tortop, Nuri (1986). "Halkla İlişkilerde Kamu Kuruluşları ve Basının Sorumluluğu", Amme İdare Dergisi, C.19, S.1, Mart.
- Tortop, Nuri (1997). Halkla İlişkiler, 7. Baskı, Yaygı Yay., Ankara.
- Uysal, Birkan (1983). "Halkla İlişkiler: Bir Değerlendirme", Amme İdaresi Dergisi, C.16, S.3, Eylül.
- Uysal, Birkan (1983). "Yönetim Kuramlarının Halkla İlişkilerin Gelişimine Etkisi", Amme İdaresi Dergisi, C.16, S.3, Eylül.
- Uysal, Birkan (1984). Siyasal Katılma ve Katılma Davranışına Ailenin Etkisi, TODAİE, Ankara.
- Uysal, Birkan (1987). "Bir Halkla İlişkiler Kuramı Olabilir mi?", Amme İdaresi Dergisi, C.20, S.2, Haziran.
- Uysal, Birkan (1987). "Yerel Yönetimlerin Çevresi-Halkla İlişkiler ve Kanaat Araştırması", Amme İdaresi Dergisi, C.20, S.1, Mart.
- Uysal, Birkan (1998). Siyaset, Yönetim, Halkla İlişkiler, TODAİE, Ankara.
- Yıldız, N. (2003). "Halkla İlişkilerin İdeolojik Bir Yöntem Olarak İşleyişi", Amme İdaresi Dergisi, C.36, S.4, Aralık.

SONNOTLAR

1 İsmet Mucuk; Temel İşletme Bilgileri, Türkmen Kitapevi, 3. Baskı, İstanbul, 2005, s.183.
2 Demet Gürüz; Halkla İlişkiler Teknikleri, 2. Baskı, Ege Ün. İletişim Fak. Yay., İzmir, 2003, s.3.
3 Çalışmanın bu kısmı yazarın Halkla İlişkiler Dersleri, Gazi Kitabevi, 4. Baskı, Ankara, 2020 künyeli kitabının birinci, ikinci ve onikinci bölümlerinden kısmen yararlanılarak hazırlanmıştır.
4 İsmet Mucuk; Temel İşletme Bilgileri, Türkmen Kitapevi, 3. Baskı, İstanbul, 2005, s.183.
5 Demet Gürüz; Halkla İlişkiler Teknikleri, 2. Baskı, Ege Ün. İletişim Fak. Yay., İzmir, 2003, s.3.
6 Ayla Okay-Aydemir Okay; Halkla İlişkiler, Kavram, Strateji ve Uygulamaları, Der Yay., İstanbul, 2005, s.2.
7 Esma K. İşler; Halkla İlişkiler, Mitler ve Gerçekler, Gazi Ün. İletişim Fakültesi Kırkıncı Yıl Kitaplığı, No:4, Ankara, 2007, s.81.
8 Alaeddin Asna; Public Relations, 2. Baskı, Der Yay., No: 112, İstanbul, 1998, s.7.
9 Nuri Tortop; Halkla İlişkiler, 7. Baskı, Yaygı Yay., Ankara, 1997, s.3-4.
10 Turgay Ergun- A. Polatoğlu; Kamu Yönetimine Giriş, TODAİE Yay., Ankara, 1992, s.249.
11 Ayla Okay-Aydemir Okay; a.g.e., s.3-4.
12 Zeyyat Sabuncuoğlu; İşletmelerde Halkla İlişkiler, Alfa-Aktüel, 9. Baskı, Bursa 2008, s.6.
13 Alaeddin Asna; Public…a.g.e., s.26.
14 Nuri Tortop; Halkla İlişkiler….a.g.e., s.2.
15 Ayla Okay-Aydemir Okay; a.g.e., s.33.
16 Birkan Uysal; "Yönetim Kuramlarının Halkla İlişkilerin Gelişimine Etkisi", Amme İdaresi Dergisi, C.16, S.3, Eylül 1983/b, s.28.
17 Anabritannica, Ana Yayıncılık, İstanbul, 1994, s.349.
18 Zeyyat Sabuncuoğlu; a.g.e., s.7.
19 Aynı Kaynak; s.7.
20 Nuri Tortop; Halkla İlişkiler….a.g.e., s.5.
21 Özkan Tikveş; Halkla İlişkiler & Reklamcılık, Beta Yay., İstanbul, 2003, s.8.
22 Alaeddin Asna; Public…a.g.e., s.13.
23 Nuri Tortop; Halkla İlişkiler….a.g.e., s.5-6.
24 Özkan Tikveş; a.g.e., s.10.
25 J.E. Robinson; "Halkla İlişkiler Görevlisi", Çev. B. Uysal, Amme İdaresi Dergisi, C.1, S.3-4, Aralık 1968, s.198.
26 Nuri Tortop; Halkla İlişkiler….a.g.e., s.5-6.
27 Alaeddin Asna; Public…a.g.e., s.24.
28 Nuri Tortop; Halkla İlişkiler….a.g.e., s.6.
29 Filiz B. Peltekoğlu; Halkla İlişkiler Nedir? Genişletilmiş 5. Baskı, Beta İstanbul, 2007, s.3.
30 Nuri Tortop; Halkla İlişkiler….a.g.e., s.24.
31 David Guth-Charles Marsh; Public Relations, A Values-Driven Approach, Allyn & Bacon, USA, 2000, s.6.
32 Nuri Tortop; Halkla İlişkiler….a.g.e., s.25.
33 Alaeddin Asna; Kuramda ve Uygulamada Halkla İlişkiler, Pozitif Yay., İstanbul, 2006, s.35.
34 Nuri Tortop; Halkla İlişkiler….a.g.e., s.34.
35 Rebecca Harris; "Public Relations in Business", Public Relations, Theory and Practice, Ed. J. Johnston-C. Zawawi, 2nd Edition, Allen & Unwin, USA, 2004, s.378.
36 Nuri Tortop; Halkla İlişkiler….a.g.e., s.38.
37 Mete Çamdereli; Ana Çizgileriyle Halkla İlişkiler, Salyangoz Yay., İstanbul, 2005, s.14.
38 Esma K. İşler; Halkla İlişkiler, Mitler ve Gerçekler, Gazi Ün. İletişim Fakültesi Kırkıncı Yıl Kitaplığı, No:4, Ankara, 2007, s.81.
39 Aynı Kaynak; s.84.
40 Alaeddin Asna; "Yönetim-Halk İlişkileri", Amme İdaresi Dergisi, C.1, S.3-4, Aralık 1968, s.55.
41 Nuri Tortop; Halkla İlişkiler, 7. Baskı, Yaygı Yay., Ankara, 1997, s.13.
42 Aynı Kaynak; s.12.

[43] David Guth-Charles Marsh; Public Relations, A Values-Driven Approach, Allyn & Bacon, USA, 2000, s.55.
[44] Nuri Tortop; Halkla İlişkiler……a.g.e., s.12.
[45] Demet Gürüz; Halkla İlişkiler Teknikleri, 2. Baskı, Ege Ün. İletişim Fak. Yay., İzmir, 2003, s.8.
[46] Birkan Uysal; Siyasal Katılma ve Katılma Davranışına Ailenin Etkisi, TODAİE, Ankara, 1984, s.47.
[47] Çiğdem Şatır; "Antalya'daki 4-5 Yıldızlı Otel ve Tatil Köylerinde Halkla İlişkiciler Uygulamacılarının Profili", Halkla İlişkiler Kitabı, Ed. A. Okay vd., İstanbul Ün. Yay., No: 4413, İstanbul, 2003, s.106.
[48] David Guth-Charles Marsh; a.g.e., s.55.
[49] Nuri Tortop; Halkla İlişkiler……a.g.e., s.13.
[50] Esma K. İşler; Halkla İlişkiler, Mitler….a.g.e., s.87.
[51] Nuri Tortop; Halkla İlişkiler……a.g.e., s.13.
[52] Derya Tellan; "Halkla İlişkiler: Kavram ve Bağlam", Halkla İlişkiler Kitabı, Ed. A. Okay vd., İstanbul Ün. Yay., No: 4413, İstanbul, 2003, s.2.
[53] Metin İşçi; Halkla İlişkiler, Der Yay., İstanbul, 2002, s.6.
[54] Yücel Ertekin; Halkla İlişkiler, Geliştirilmiş 3. Baskı, TODAİE Yay., Ankara, 1995, s.3.
[55] Sema Y. Becerikli; "Eleştirel Yaklaşımlar Çerçevesinden Halkla İlişkiler Disiplinine İlişkin Bir Değerlendirme", Halkla İlişkiler Kitabı, Ed. A. Okay vd., İstanbul Ün. Yay., No: 4413, İstanbul, 2003, s.17.
[56] Metin Kazancı; Halkla İlişkiler, 3. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 1999, s.7-8.
[57] Çiğdem Şatır; "Antalya'daki 4-5 Yıldızlı Otel ve Tatil Köylerinde Halkla İlişkiciler Uygulamacılarının Profili", Halkla İlişkiler Kitabı, Ed. A. Okay vd., İstanbul Ün. Yay., No: 4413, İstanbul, 2003, s.107.
[58] Nuri Tortop; Halkla İlişkiler……a.g.e., s.14.
[59] Anabritannica; a.g.e., s.349.
[60] Rıdvan Bülbül; Halkla İlişkiler ve Tanıtım, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2000, s.19.
[61] Birkan Uysal; Siyaset, Yönetim, Halkla İlişkiler, TODAİE, Ankara, 1998, s.13.
[62] Özkan Tikveş; Halkla İlişkiler & Reklâmcılık, Beta Yay., İstanbul, 2003, s.38.
[63] Rıdvan Bülbül; a.g.e., s.19.
[64] Yücel Ertekin; Halkla İlişkiler…..a.g.e., s.4.
[65] Rıdvan Bülbül; a.g.e., s.21.
[66] Derya Tellan; "Halkla İlişkiler: Kavram ve Bağlam", Halkla İlişkiler Kitabı, Ed. A. Okay vd., İstanbul Ün. Yay., No: 4413, İstanbul, 2003, s.5.
[67] Sema Y. Becerikli; a.g.e., s.56.
[68] Aynı Kaynak; s.69.
[69] Larissa A. Grunig, - James E. Gruning; "Public Relations in the United States: A Generation of Maturation", The Global Public Relations Handbook, Theory, Research and Practice, Ed. Krishnamurty Sriramesh and D.Vercic, Lawrence E. Associates Inc., USA 2003, s.344.
[70] Hakan Pala; Halkla İlişkilerde Örnek Olay Analizi, Kristal Kitaplar, Ankara, 2007, s.9.
[71] Rıdvan Bülbül; a.g.e., s.23-24.
[72] Metin İşçi; Halkla İlişkiler, Der Yay., İstanbul, 2002, s.8.
[73] Birkan Uysal; "Halkla İlişkiler: Bir Değerlendirme", Amme İdaresi Dergisi, C.16, S.3, Eylül 1983/a, s.30.
[74] Demet Gürüz; Halkla İlişkiler Teknikleri, 2. Baskı, Ege Ün. İletişim Fak. Yay., İzmir, 2003, s.23.
[75] Aynı Kaynak; s.25.
[76] Aynı Kaynak; s.25.
[77] Aynı Kaynak; s.26.
[78] Birkan Uysal; "Bir Halkla İlişkiler Kuramı Olabilir mi?", Amme İdaresi Dergisi, C.20, S.2, Haziran 1987/b, s.48.
[79] Ayhan Biber; Halkla İlişkilerde Temel Kavramlar, 2. Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2007, s.34-36.
[80] Aynı Kaynak; s.34-36.
[81] Aynı Kaynak; s.34-36.
[82] Emine Kazan; Eski Türkler ve Osmanlı'da Halkla İlişkiler, Yakamoz Yay., İstanbul, 2007, s.16.
[83] Birkan Uysal; "Yerel Yönetimlerin Çevresi-Halkla İlişkiler ve Kanaat Araştırması", Amme İdaresi Dergisi, C.20, S.1, Mart 1987/a, s.8.

84 Demet Gürüz; Halkla İlişkiler Teknikleri….. a.g.e., s.4.
85 Aynı Kaynak; s.7.
86 Anabritannica, Ana Yayıncılık, İstanbul, 1994, s.349.
87 Lale Bilgin; Olumlu İmaj Yaratmak-Halkla İlişkiler, Kum Saati Yayınları, İstanbul, 2008, s.42.
88 Zeyyat Sabuncuoğlu; a.g.e., s.73.
89 İrfan Erdoğan; Teori ve Pratikte Halkla İlişkiler, Gen. 2. Baskı, Pozitif, Ankara, 2008, s.15.
90 İsmet Mucuk; Temel İşletme Bilgileri,…. a.g.e., s.184.
91 Nuri Tortop; "Halkla İlişkilerde Kamu Kuruluşları ve Basının Sorumluluğu", Amme İdare Dergisi, C.19, S.1, Mart 1986, s.120.
92 Mete Çamdereli; "Yönetim ve Halkla İlişkiler İletişimi", Halkla İlişkiler Kitabı, Ed. A. Okay vd., İstanbul Ün. Yay., No: 4413, İstanbul, 2003, s.67.
93 Nuri Tortop; Halkla İlişkiler….a.g.e., s.9-10.
94 İsmet Mucuk; Temel İşletme Bilgileri,…. a.g.e., s.184.
95 Metin Işık–Ayhan Erdem; "Meşruiyet, Demokrasi, Sosyal Sorumluluk ve Halkla İlişkiler", Tüm Yönleriyle Halkla İlişkiler ve Tanıtım, Ed. M. Işık, Eğitim Yay., Konya, 2007, s.108.
96 Alaeddin Asna; Public…a.g.e., s.88.
97 Aynı Kaynak; s.90.
98 Aynı Kaynak; s.91.
99 Aynı Kaynak; s.93-94.
100 Zeyyat Sabuncuoğlu; a.g.e., s.75.
101 Alaeddin Asna; Public…a.g.e., s.97.
102 Zeyyat Sabuncuoğlu; a.g.e., s.77.
103 Lale Bilgin; Olumlu İmaj….a.g.e., s.43.
104 Aynı Kaynak; s.44.
105 Zeyyat Sabuncuoğlu; a.g.e., s.75-76.
106 Lale Bilgin; Olumlu İmaj….a.g.e., s.44.
107 Zeyyat Sabuncuoğlu; a.g.e., s.77.
108 Aynı Kaynak; s.73.
109 Dilaver Tengilimoğlu-Y. Öztürk; İşletmelerde Halkla İlişkiler, Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, Seçkin, Ank., 2008, s.117-118.
110 Conway, Steve (2022). "4 Ways Technology is Changing the Public Relations Industry", https://www.agilitypr.com/pr-news/public-relations/4-ways-technology-is-changing-the-public-relations-industry/ (14.02.2022), p.1.
111 Marshall Dimock,; "İletişimin Önemi", Çev. M. Usta, Türk İdare Dergisi, Y.67, S.408, Eylül, 1995, s.170.
112 Dilaver Tengilimoğlu-Y. Öztürk; İşletmelerde….. a.g.e.., s.117-118.
113 İ. Mucuk; Pazarlama İlkeleri, Türkmen Kitapevi, 14. Baskı, İstanbul, 2004, s. 229.
114 F. B. Peltekoğlu – A. Saydam; Sektörün Penceresinden Halkla İlişkiler", BAMM, Business Advertising Marketing Media, İstanbul, 2008, s. 2.
115 N. Yıldız; "Halkla İlişkilerin İdeolojik Bir Yöntem Olarak İşleyişi", Amme İdaresi Dergisi, C.36, S.4, Aralık 2003, s. 40.
116 J. E. Grunig; "Collectivism, Collaboration and Societal Corporatism as Core Professional Values in Public Relations", Journal of Public Relations Research, Volume 12, Number 1, 2000, s. 23.
117 F. P. Seitel; The Practice of Public Relations, Ninth Edition, Pearson, Prentice Hall, USA, 2004, s. 37.
118 A. Asna; Kuramda ve Uygulamada Halkla İlişkiler, Pozitif Yay., İstanbul, 2006, s. 15.
119 B. Aykaç; a.g.m., s. 419.
120 D. Tengilimoğlu- Y. Öztürk; İşletmelerde Halkla İlişkiler, Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, Seçkin, Ank., 2008, s. 263.
121 Ş. Durgun; "Bir İletişim Faaliyeti Olarak Halkla İlişkiler", GÜ İİBF Dergisi, C.8, S.1, 1992, s. 422.
122 L. A. Grunig; "Toward the Philosophy of Public Relations", Rhetorical and Critical Approaches to Public Relations, Ed. Elizabeth L. Toth – Robert L. Heath, Lawrence Erlbaum Associates Inc., USA, 1992, s.65.
123 D. Tengilimoğlu- Y. Öztürk; a.g.e., s. 264.
124 B. Aykaç; a.g.m., s. 420.

[125] Kaya, Kahraman K. (2021). "Halkla İlişkilerin Değişen İşlevleri Bağlamında Kurumsal Web Sitesinin Kullanımına İlişkin Teorik Bir Değerlendirme", Aksaray İletişim Dergisi, Aksaray Üniversitesi, İletişim Fakültesi ,3 (2), 292.

[126] Grunig, J. E. (2009). "Paradigms of global public relations in an age of digitalisation". PRism 6(2): http://praxis.massey.ac.nz/prism_on-line_journ.html (14.02.2022), p.2.

[127] D. Gürüz; Halkla İlişkiler Teknikleri, 2. Baskı, Ege Ün. Yay., İzmir, 2003, s. 6.

[128] D. Moss – G. Warnaby; "Strategy and Public Relations", Perspectives on Public Relations Research, Ed. D. Moss- D. Vercic- G. Warnaby, Routledge, USA, 2003, s. 77.

[129] B. Solmaz; a.g.m., s. 145.

[130] J. Allert – C. Zawawi; "Strategy, Planning and Scheduling", Public Relations, Theory and Practice, Ed. J. Johnston-C. Zawawi, 2nd Edition, Allen & Unwin, 2004, s. 170.

[131] B. Aykaç; a.g.m., s. 421.

[132] D. Tengilimoğlu- Y. Öztürk; a.g.e., s. 264.

[133] B. Aykaç; a.g.m., s. 421.

[134] Aynı Kaynak; s. 422.

[135] D. Tengilimoğlu- Y. Öztürk; a.g.e., s. 265-266.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Akan, G. H. (2009). Algılama Yönetiminin Tüketici Davranışları Üzerindeki Etkisi: Saha Araştırması (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)). s. 1.
- Akova, S., & Aslan, M. N. Kültürel Markalaşma Uygulamalarında Algı Yönetiminin Önemi. Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2(3), s. 131.
- Avşaroğlu, S. Zamanın Algılanması ve Psikoterapi. Eğitim ve Psikolojiden Yansımalar, s. 106.
- Bakan, İ., & İlker, K. E. F. E. (2012). Kurumsal açıdan algı ve algı yönetimi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2(1), s. 21.
- Callamari, P., & Reveron, D. (2003). China's use of perception management. International Journal of Intelligence and CounterIntelligence, 16(1), s.2.
- Cowan, G., & Cull, N. J. (2008). Public diplomacy in a changing world. The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science, 616(1), s. 6.
- Cull, N. J. (2008). Public diplomacy: Taxonomies and histories. The annals of the American academy of political and social science, 616(1), s. 31.
- Çamur, Ö. (2020). Kamu Yönetimi ve Kurumsal Algı Yönetimi. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 22(3), s. 857.
- Elsbach, K. D. (2003). Organizational perception management. Research in organizational behavior, 25, s. 300.
- Erkoç, İ. Ç. (2015). Algılanan örgütsel destek ve iş performansı arasındaki ilişkide öz yeterlilik faktörünün düzenleyici rolü: Bankacılık sektöründe bir araştırma (Doctoral dissertation, İstanbul Kültür Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü/Psikoloji Anabilim Dalı/Endüstri ve Örgüt Psikolojisi Bilim Dalı). s. 4.
- Gilboa, E. (2008). Searching for a theory of public diplomacy. The annals of the American academy of political and social science, 616(1), s. 55-57.
- Gölönü, S. (2006). Gelişen teknolojiler, öğrenen örgütler ve halkla ilişkiler. Selçuk İletişim, 4(3), s. 73, 78.
- Gurgu, E., & Cociuban, A. D. (2016). The role of public diplomacy in international relations in full process of globalization. Annals of Spiru Haret University, Economic Series, 7(2), s.125.
- Hazleton Jr, V., & Long, L. W. (1988). Concepts for public relations education, research, and practice: A communication point of view. Communication Studies, 39(2), s. 81.
- Kalender, A., & Fidan, M. (2008). Halkla ilişkiler. Tablet Yayınları, Konya. s. 13, 15-17.
- Karabulut, B. (2017). Uluslararası İlişkilerde Yumuşak Güç Olgusu: Kamu Diplomasisi Örneği. TURAN: Stratejik Araştırmalar Merkezi, 9(35), s. 337-338.
- Kılıç, N. P., & Yıldırım, İ. E. Sadece Bernays' ın Eşi Mi? Halkla İlişkilerin Kadın Öncüllerinden Doris E. Fleischman. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 18(Armağan Sayısı), s. 318.
- Kılıçaslan, E. (2019). Devletlerarası ilişkilerde kamu diplomasisi: Türkiye örneği (Master's thesis, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü). s. 15.
- Klavins, D. (2011). Understanding the Essence of Modern Diplomacy. In The ICD Annual Academic Conference on Cultural Diplomacy s. 2.
- Köksoy, E. (2014). Kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler ilişkisi: Kuramsal bir değerlendirme. Marmara İletişim Dergisi, (22), s.212.

- Köksoy, E. (2014). Kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler ilişkisi: Kuramsal bir değerlendirme. Marmara İletişim Dergisi, (22), s.224.
- Kömür, G. (2020). Yumuşak Güç Unsuru Olarak Kamu Diplomasisi. International Journal of Politics and Security, 2(3), s.89, 93.
- L'Etang, J. (2009). Public relations and diplomacy in a globalized world: An issue of public communication. American Behavioral Scientist, 53(4), s. 612-613.
- Mcluhan, M., & Bruce, R. P. (2001). Global Köy, çev. Bahar Öcal Düzgören, Scala Yayıncılık, İstanbul.
- Ordeix-Rigo, E., & Duarte, J. (2009). From public diplomacy to corporate diplomacy: Increasing corporation's legitimacy and influence. American Behavioral Scientist, 53(4), s. 549-551.
- Otara, A. (2011). Perception: A guide for managers and leaders. s. 21.
- Özer, M. (2014). Siyasal İletişimin Etkinliğinde Algılama Yönetiminin Rolü. Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, 3(7), s. 184.
- Özer, M. A. (2012). Bir modern yönetim tekniği olarak algılama yönetimi ve iç güvenlik hizmetleri. Karadeniz Araştırmaları, 33(33), s. 148.
- Özkan, A. (2015). 21. yüzyılın stratejik vizyonu kamu diplomasisi ve Türkiye'nin kamu diplomasisi imkanları. Stratejik rapor, s. 4, 3.
- Özsalmanli, A. Y., & Çiğdem, P. A. N. K. (2013). Kamu Yönetiminde Etik Açısından Algılama Yönetïmï ve Önemï. Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi, 5(2), s. 51,47.
- Poyraz, E., & Dinçer, M. (2016). Küreselleşen dünyada Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetler. Intermedia International E-journal, 3(4), s. 39.
- Poyraz, E., & Dinçer, M. (2016). Küreselleşen dünyada Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetler. Intermedia International E-journal, 3(4), s. 39, 37.
- Rasmussen, I. W. (2009). Towards a theory of public diplomacy: A quantitative study of public diplomacy and soft power. The Fletcher School (Tufts University), s. 2-3.
- Selvi, Ö. (2012). Bilgi toplumu, bilgi yönetimi ve halkla ilişkiler. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 1(3). s. 195-196.
- Selvi, Y. E. (2019). Avrupa Birliği'nin Kamu Diplomasisi. Uluslararası Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi, 2(3), s. 55.
- Sert, N. Y., & Özel, A. P. (2019). Halkla Ilïşkïler Eğitimi: Kocaelï ve Sakarya Üniversitesï Öğrencilerinin Halkla Ilïşkïler Eğitimine Ilïşkïn Görüşlerinin Araştırılması. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 7(2), s. 684.
- Sezgin, M., & Bulut, B. (2013). Örgüt kültürü ve halkla ilişkiler. Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 3(2), s. 183.
- Siegel, P. C. (2005). Perception Management: IO's Stepchild?. Low Intensity Conflict & Law Enforcement, 13(2), s. 117.
- Signitzer, B. H., & Coombs, T. (1992). Public relations and public diplomacy: Conceptual covergences. Public relations review, 18(2), s. 138.
- Yağmurlu, A. (2007). Halkla ilişkiler yöntemi olarak kamu diplomasisi. s. 9.
- Yıldırım, A. Halkla Ilïşkïlerïn Kavramsal Tanımlamaları Üzerine Bir İnceleme. İletişim Çalışmaları Dergisi, 6(2), s. 138.

SONNOTLAR

1 Signitzer, B., & Wamser, C. (2006). Public diplomacy: A specific governmental public relations function. *Public relations theory II*, s. 383.

2 Köksoy, E. (2014). Kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler ilişkisi: Kuramsal bir değerlendirme. *Marmara İletişim Dergisi*, (22), s.212.

3 Poyraz, E., & Dinçer, M. (2016). Küreselleşen dünyada Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetler. *Intermedia International E-journal*, *3*(4), s. 39.

4 Köksoy, E. (2014). Kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler ilişkisi: Kuramsal bir değerlendirme. *Marmara İletişim Dergisi*, (22), s.224.

5 Signitzer, B. H., & Coombs, T. (1992). Public relations and public diplomacy: Conceptual covergences. *Public relations review*, *18*(2), s. 137.

6 Gölönü, S. (2006). Gelişen teknolojiler, öğrenen örgütler ve halkla ilişkiler. *Selçuk İletişim*, *4*(3), s. 73, 78.

7 Signitzer, B., & Prexl, A. (2007). Corporate sustainability communications. Aspects of theory and professionalization. *Journal of Public Relations Research*, *20*(1), s.6.

8 Hazleton Jr, V., & Long, L. W. (1988). Concepts for public relations education, research, and practice: A communication point of view. *Communication Studies*, *39*(2), s. 81.

9 Kalender, A., & Fidan, M. (2008). Halkla ilişkiler. *Tablet Yayınları, Konya*. s. 13, 15-17.

10 Yağmurlu, A. (2007). Halkla ilişkiler yöntemi olarak kamu diplomasisi. s. 9.

11 Yıldırım, A. Halkla İlîşkîlerîn Kavramsal Tanımlamaları Üzerine Bir İnceleme. *İletişim Çalışmaları Dergisi*, *6*(2), s. 138.

12 Hazleton Jr, V., & Long, L. W. (1988). Concepts for public relations education, research, and practice: A communication point of view. *Communication Studies*, *39*(2), s. 81.

13 Kılıç, N. P., & Yıldırım, İ. E. Sadece Bernays' ın Eşi Mi? Halkla İlişkilerin Kadın Öncüllerinden Doris E. Fleischman. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *18*(Armağan Sayısı), s. 318.

14 Sert, N. Y., & Özel, A. P. (2019). Halkla İlîşkîler Eğitimî: Kocaelî ve Sakarya Üniversitesî Öğrencilerinin Halkla İlîşkîler Eğitimine İlîşkîn Görüşlerinin Araştırılması. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, *7*(2), s. 684.

15 Hazleton Jr, V., & Long, L. W. (1988). Concepts for public relations education, research, and practice: A communication point of view. Communication Studies, 39(2), s. 81.

16 Sezgin, M., & Bulut, B. (2013). Örgüt kültürü ve halkla ilişkiler. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *3*(2), s. 183.

17 Selvi, Ö. (2012). Bilgi toplumu, bilgi yönetimi ve halkla ilişkiler. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, *1*(3). s. 195-196.

18 Signitzer, B. H., & Coombs, T. (1992). Public relations and public diplomacy: Conceptual covergences. Public relations review, 18(2), s. 138.

19 Bakan, İ., & İlker, K. E. F. E. (2012). Kurumsal açıdan algı ve algı yönetimi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *2*(1), s. 21.

20 Özer, M. A. (2012). Bir modern yönetim tekniği olarak algılama yönetimi ve iç güvenlik hizmetleri. *Karadeniz Araştırmaları*, *33*(33), s. 148.

21 Avşaroğlu, S. Zamanin Algilanmasi ve Psîkoterapî. *Egitim ve Psikolojiden Yansımalar*, s. 106.

22 Otara, A. (2011). Perception: A guide for managers and leaders. s. 21.

23 Akan, G. H. (2009). *Algılama Yönetiminin Tüketici Davranışları Üzerindeki Etkisi: Saha Araştırması* (Doctoral dissertation, Marmara Universitesi (Turkey)). s. 1.

24 Hazleton Jr, V., & Long, L. W. (1988). Concepts for public relations education, research, and practice: A communication point of view. Communication Studies, 39(2), s. 81.

25 Erkoç, İ. Ç. (2015). *Algılanan örgütsel destek ve iş performansı arasındaki ilişkide öz yeterlilik faktörünün düzenleyici rolü: Bankacılık sektöründe bir araştırma* (Doctoral dissertation, İstanbul Kültür Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü/Psikoloji Anabilim Dalı/Endüstri ve Örgüt Psikolojisi Bilim Dalı). s. 4.

26 Callamari, P., & Reveron, D. (2003). China's use of perception management. *International Journal of Intelligence and CounterIntelligence*, *16*(1), s.2.

[27] Özsalmanli, A. Y., & Çiğdem, P. A. N. K. (2013). Kamu Yönetïmïnde Etïk Açisindan Algilama Yönetïmï ve Önemï. *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, *5*(2), s. 51,47.

[28] Elsbach, K. D. (2003). Organizational perception management. *Research in organizational behavior*, *25*, s. 300.

[29] Signitzer, B. H., & Coombs, T. (1992). Public relations and public diplomacy: Conceptual covergences. Public relations review, 18(2), s. 138.

[30] Özer, M. (2014). Sïyasal Iletïşïmïn Etkïnlïğïnde Algilama Yönetïmïnïn Rolü. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 3(7), s. 184.

[31] Siegel, P. C. (2005). Perception Management: IO's Stepchild?. *Low Intensity Conflict & Law Enforcement*, *13*(2), s. 117.

[32] Çamur, Ö. (2020). Kamu Yönetimi ve Kurumsal Algı Yönetimi. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *22*(3), s. 857.

[33] Klavins, D. (2011). Understanding the Essence of Modern Diplomacy. In *The ICD Annual Academic Conference on Cultural Diplomacy* s. 2.

[34] Signitzer, B., & Wamser, C. (2006). Public diplomacy: A specific governmental public relations function. Public relations theory II, s. 383, 388.

[35] Köksoy, E. (2014). Kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler ilişkisi: Kuramsal bir değerlendirme. Marmara İletişim Dergisi, (22), s.224.

[36] Cull, N. J. (2008). Public diplomacy: Taxonomies and histories. *The annals of the American academy of political and social science*, *616*(1), s. 31.

[37] Signitzer, B., & Wamser, C. (2006). Public diplomacy: A specific governmental public relations function. Public relations theory II, s. 388.

[38] Rasmussen, I. W. (2009). Towards a theory of public diplomacy: A quantitative study of public diplomacy and soft power. *The Fletcher School (Tufts University)*, *s. 2-3.*

[39] Poyraz, E., & Dinçer, M. (2016). Küreselleşen dünyada Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetler. Intermedia International E-journal, 3(4), s. 39, 37.

[40] Cowan, G., & Cull, N. J. (2008). Public diplomacy in a changing world. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, *616*(1), s. 6.

[41] Köksoy, E. (2014). Kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler ilişkisi: Kuramsal bir değerlendirme. Marmara İletişim Dergisi, (22), s.224.

[42] Kömür, G. (2020). Yumuşak Güç Unsuru Olarak Kamu Diplomasisi. *International Journal of Politics and Security*, *2*(3), s.89, 93.

[43] Özkan, A. (2015). 21. yüzyılın stratejik vizyonu kamu diplomasisi ve Türkiye'nin kamu diplomasisi imkanları. *Stratejik rapor*, s. 4, 3.

[44] Köksoy, E. (2014). Kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler ilişkisi: Kuramsal bir değerlendirme. Marmara İletişim Dergisi, (22), s. 224.

[45] Köksoy, E. (2014). Kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler ilişkisi: Kuramsal bir değerlendirme. Marmara İletişim Dergisi, (22), s.224.

[46] Kiliç, N. P., & Yildirim, Ï. E. Sadece Bernays' ın Eşi Mi? Halkla İlişkilerin Kadın Öncüllerinden Doris E. Fleischman. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 18(Armağan Sayısı), s. 318.

[47] Köksoy, E. (2014). Kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler ilişkisi: Kuramsal bir değerlendirme. Marmara İletişim Dergisi, (22), s.224.

[48] Selvi, Y. E. (2019). Avrupa Birliği'nin Kamu Diplomasisi. *Uluslararası Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, *2*(3), s. 55.

[49] Elsbach, K. D. (2003). Organizational perception management. Research in organizational behavior, 25, s. 300.

[50] Siegel, P. C. (2005). Perception Management: IO's Stepchild?. Low Intensity Conflict & Law Enforcement, 13(2), s. 117.

[51] Gilboa, E. (2008). Searching for a theory of public diplomacy. *The annals of the American academy of political and social science*, *616*(1), s. 55-57.

[52] Karabulut, B. (2017). Uluslararasi İlişkilerde Yumuşak Güç Olgusu: Kamu Diplomasisi Örneği. *TURAN: Stratejik Arastirmalar Merkezi*, *9*(35), s. 337-338.

[53] L'Etang, J. (2009). Public relations and diplomacy in a globalized world: An issue of public communication. *American Behavioral Scientist*, *53*(4), s. 612-613.

[54] Sezgin, M., & Bulut, B. (2013). Örgüt kültürü ve halkla ilişkiler. Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 3(2), s. 183.

[55] Gölönü, S. (2006). Gelişen teknolojiler, öğrenen örgütler ve halkla ilişkiler. Selçuk İletişim, 4(3), s. 78.

[56] Akova, S., & Aslan, M. N. Kültürel Markalaşma Uygulamalarinda Algi Yönetïmïnïn Önemï. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *2*(3), s. 131.

[57] Ordeix-Rigo, E., & Duarte, J. (2009). From public diplomacy to corporate diplomacy: Increasing corporation's legitimacy and influence. American Behavioral Scientist, 53(4), s. 549-551.

[58] Köksoy, E. (2014). Kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler ilişkisi: Kuramsal bir değerlendirme. Marmara İletişim Dergisi, (22), s.212, 224, 220, 221.

[59] Signitzer, B. H., & Coombs, T. (1992). Public relations and public diplomacy: Conceptual covergences. Public relations review, 18(2), s. 138.

[60] Signitzer, B. H., & Coombs, T. (1992). Public relations and public diplomacy: Conceptual covergences. Public relations review, 18(2), s. 138.

[61] Köksoy, E. (2014). Kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler ilişkisi: Kuramsal bir değerlendirme. Marmara İletişim Dergisi, (22), s.212, 224, 220, 221.

[62] Çamur, Ö. (2020). Kamu Yönetimi ve Kurumsal Algı Yönetimi. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 22(3), s. 857.

[63] Köksoy, E. (2014). Kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler ilişkisi: Kuramsal bir değerlendirme. Marmara İletişim Dergisi, (22), s.221.

[64] Kılıçaslan, E. (2019). *Devletlerarası ilişkilerde kamu diplomasisi: Türkiye örneği* (Master's thesis, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü). s. 15.

[65] Mcluhan, M., & Bruce, R. P. (2001). Global Köy, Çev. Bahar Öcal Düzgören, Scala Yayıncılık, İstanbul.

[66] Gurgu, E., & Cociuban, A. D. (2016). The role of public diplomacy in international relations in full process of globalization. *Annals of Spiru Haret University, Economic Series*, *7*(2), s.125.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Akıncı Vural, Beril ve Gül Coşkun (2006). "Yeni Teknolojiler ve Halkla İlişkiler: Halkla İlişkiler Alanında Internet Kullanımı Üzerine Bir Araştırma", II. Ulusal Halkla İlişkiler Sempozyumu, s.179-194.
- Aksoy, Muhammed Muhsin (2021). Halkla İlişkiler Aracı Olarak Belediyelerde Sosyal Medya Kullanımı: Trabzon İli Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Avrasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Aktaş, Aynur (2021). Dijital Eşitsizlik Ortamında Diyalogsal İletişim: Halkla İlişkiler Bakış Açısıyla Bir İnceleme, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Aktaş, Melike (2019). "Dijital İletişim ve Halkla İlişkiler Araştırmaları: Uluslararası Literatürde Güncel Yönelimler ve Tartışmalar", İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, S.48, s.65-79.
- Algül, And ve Esra Danış (2020). "Tweet Zincirinde Dijital Halkla İlişkiler: Spor Kulüpleri Örneği", The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication, C.10, S.4, s.321-338.
- Aydın Berberoğlu, Fulya (2022). Halkla İlişkiler Perspektifinden Ülke Markalama "Türkiye Örneği", Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Balta Peltekoğlu, Filiz ve Emel Demir Askeroğlu (2019). "Dijital Halkla İlişkiler: Fenomenler Dijital Marka Elçisi Olabilir mi?", Selçuk İletişim Dergisi, C.12, S.2, s.1044-1067.
- Balta Peltekoğlu, Filiz ve Emel Demir Askeroğlu (2020). "Halkla İlişkiler Yöntemlerinin Serüveni: Söylevlerden Youtube Videolarına", III. International Conference on Empirical Economics and Social Sciences (e-ICEESS'20), s.145-160.
- Cesur, A. Burak (2019). Dijital Halkla İlişkiler Aracı Olarak Web Sitelerinin Kullanımı: Türkiye'deki Şirketler Üzerine Bir İnceleme, Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Demirkaya, Sezen (2022). Halkla İlişkiler Perspektifinden Yapay Zekanın Popüler Kültüre Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Görgülü, Deniz (2022). Üniversitelerin Halkla İlişkilerinde Kurumsal Twitter Kullanımının Rolü (Covıd-19 Süreci), Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Graham, Melissa W. (2014). "Government Communication in the Digital Age: Social Media's Effect on Local Government Public Relations", Public Relations Inquiry, C.3, S.3, s.361-376.
- Güçdemir, Yeşim (2016). Sosyal Medya, Derin Yayınları, İstanbul.
- Gürses, Burak (2021). Dijital Halkla İlişkiler'de Vaka İncelemesi Olarak "Corendon Havayolları – Sunexpress Havayolları", Yüksek Lisans Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Güsün, Feyza (2022). Enerji Sektöründe Halkla İlişkiler Uygulamaları ve Dijitalleşme: Konya İlinde Faaliyet Gösteren Enerji Firmaları Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Haçikoğlu, Karolin Hiripsima (2022). Bilim İletişimi Kapsamında Bilim Halkla İlişkileri: TÜBİTAK Bilim Merkezleri Üzerinden Bir İnceleme, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Hallahan, Kirk (2004). "Protecting an organization's digital public relations assets", Public Relations Review, C.30, s.255-268.
- Huang, Yi-hui C., Fang Wu ve Qing Huang (2017). "Does research on digital public relations indicate a paradigm shift? An analysis and critique of recent trends", Telematics and Informatics, C.34, S.7, s.1364-1376.
- Kang, Seok ve Hanna E. Norton (2006). "Colleges and Universities' Use of the World Wide Web: A Public Relations Tool for the Digital Age", Public Relations Review, C.32, S.4, s.426-428.
- Karakuş, Melis (2021). "Gelenekselden Dijitale Propaganda ve Araçlarının Dönüşümü", Selçuk İletişim Dergisi, C.14, S.1, s.462-491.
- Kaya, Hasan (2021). Halkla İlişkilerde Sosyal Medya Kullanımı: Özel Öğretim Kurumları Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme, Yüksek Lisans Tezi, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun.
- Koçak, Sevinç (2016). "Yeni Medya Uygulamalarının Halkla İlişkiler Çalışmalarına Etkisi: Tetrad Kuramı Çerçevesinde Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kampanyaları Örneklerinin İncelenmesi", İletişim Araştırmaları Dergisi, C.14, S.2, s.141-168.

- Lovari, Alessandro ve Lorenza Parisi (2015). "Listening to Digital Publics. Investigating Citizens' Voices and Engagement within Italian Municipalities' Facebook Pages", Public Relations Review, C.41, S.2, s.205-213.
- Oğuz, Julide (2021). Türkiye'de Birey Devlet İlişkilerinde Güven Tesis Etmede Halkla İlişkilerin Etkisi, Doktora Tezi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Onat, Ferah ve Özlem Aşman Alikılıç (2008). "Sosyal Ağ Sitelerinin Reklam ve Halkla İlişkiler Ortamları Olarak Değerlendirilmesi", Journal of Yasar University, C.3, S.9, s.1111-1143.
- Özer, M. Akif (2009). Halkla İlişkiler Dersleri. Adalet Yayınevi, Ankara.
- Özgen, Ebru (2010). "Halkla İlişkiler ve Yeni Medyanın İşaret Ettiği Sorunlar Üzerine Bir Tartışma", Global Media Journal, C.1, s.84-105.
- Öztürk, M. Canan ve Emine Şardağı (2019). "Halkla İlişkiler Eğitiminde Dijitalleşme: Türkiye ve ABD'de Bulunan Üniversitelerdeki Halkla İlişkiler Programlarının Karşılaştırılması", Erciyes İletişim Dergisi, Uluslararası Dijital Çağda İletişim Sempozyumu Özel Sayısı, s.125-142.
- Pelenk Özel, Aybike ve Nuray Yılmaz Sert (2015). Dijital Halkla İlişkiler Kavram ve Araçları, Derin Yayınları, İstanbul.
- Plowman, Kenneth D., Robert I. Wakefield ve Beki Winchel (2015). "Digital publics: Tracking and reaching them", Public Relations Review, C.41, S.2, s.272-277.
- Sabırcan, Figen (2021). "Gelenekselden Dijitale Halkla İlişkilerin Dönüşümü", Duygu Aydın Aslaner, Figen Sabırcan, Ahmet İlkay Ceyhan (Edt.), Dijital Pazarlama İletişimi, Kriter Yayınevi, İstanbul.
- Saran, Mine (2005). "İnternet ve Halkla İlişkiler", Yeni Düşünceler Dergisi, C.1, S.1, s.61-75.
- Solmaz, Başak (2007). "Halkla İlişkiler Bakış Açısından Kriz Durumlarında İnternetin Rolü ve İnternet Kriz Planlaması", Selçuk İletişim Dergisi, C.4, S.4, s.67-74.
- Sommerfeldt, Erich J. ve Aimei Yang (2018). "Notes on a dialogue: twenty years of digital dialogic communication research in public relations", Journal of Public Relations Research, C.30, S.3, s.59-64.
- Sönmez, Gülen (2021). Türkiye'de Kamunun Halkla İlişkiler Uygulamaları: Medya Okuryazarlığı Örneği, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Taş, İ. Ethem ve Gözde Kestellioğlu (2011). "Halkla İlişkilerde İnternetin Yeri ve Önemi" Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.1, S.1, s.73-92.
- Topçu, Özge (2022). Spor Kulüplerinin Dijital Halkla İlişkiler Aracı Olarak Sosyal Medya Faaliyetlerinin İncelenmesi: Trabzonspor, Göztepe ve Galatasaray Futbol Kulüplerinin Karşılaştırılması, Doktora Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Triantafillidou, Amalia ve Prodromos Yannas (2014). "How Public Relations Agencies in Greece Respond to Digital Trends", Public Relations Review, C.40, S.5, s.815-817.
- Tufan Yeniçıktı, Nagihan (2020). "Halkla İlişkiler Eğitiminde Dijital Zekânın Rolü Üzerine Bir Araştırma", Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi, C.10, S.1, s.60-84.
- Ünlü Kurt, Simge ve Mustafa Cankut Kurt (2017). "Halkla İlişkilere Yenilikçi Bir Yaklaşım: Dijital İnovasyonlar", AJIT-e: Online Academic Journal of Information Technology, C.8, S.29, s.75-86.
- Verciˇcˇ, Dejan, Ana Tkalac Verciˇcˇ ve Krishnamurthy Sriramesh (2015). "Looking for digital in public relations", Public Relations Review, C.41, S.2, s.142-152.
- Wolf, Katharina ve Catherine Archer (2018). "Public Relations at the Crossroads the Need to Reclaim Core Public Relations Competencies in Digital Communication", Journal of Communication Management, C.22, S.4, s.494-509.
- Wright, Donald K., ve Michelle D. Hinson (2017). "Tracking How Social and Other Digital Media are Being Used in Public Relations Practice: A Twelve-Year Study" Public Relations Journal, C.11, S.1, s.1-30.
- Yağmurlu, Aslı (2011). "Kamu Yönetiminde Halkla İlişkiler ve Sosyal Medya", Selçuk İletişim Dergisi, C.7, S.1, s.5-15.
- Yalçın, Nergiz (2019). Halkla İlişkiler Bağlamında Ağ Toplumunda Gözetim Olgusu, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldırım, Esra (2021). Post-Truth (Hakikat Sonrası) Dönemde Halkla İlişkiler: Sosyal Medya Kullanıcılarının Hakikat Algıları Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

SONNOTLAR

1 Balta Peltekoğlu, Filiz ve Emel Demir Askeroğlu (2019). "Dijital Halkla İlişkiler: Fenomenler Dijital Marka Elçisi Olabilir mi?", Selçuk İletişim Dergisi, C.12, S.2, s.1045.
2 Aynı kaynak; s.1046.
3 Aynı kaynak; s.1046.
4 Hallahan, Kirk (2004). "Protecting an organization's digital public relations assets", Public Relations Review, C.30, s.255.
5 Özer, M. Akif (2009). Halkla İlişkiler Dersleri. Adalet Yayınevi, Ankara, s.1.
6 Algül, And ve Esra Danış (2020). "Tweet Zincirinde Dijital Halkla İlişkiler: Spor Kulüpleri Örneği", The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication, C.10, S.4, s.322.
7 Aynı kaynak; s.322.
8 Yalçın, Nergiz (2019). Halkla İlişkiler Bağlamında Ağ Toplumunda Gözetim Olgusu, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s.12.
9 Pelenk Özel, Aybike ve Nuray Yılmaz Sert (2015). Dijital Halkla İlişkiler Kavram ve Araçları, Derin Yayınları, İstanbul, s.6.
10 Verci˘c˘, Dejan, Ana Tkalac Verci˘c˘ ve Krishnamurthy Sriramesh (2015). "Looking for digital in public relations", Public Relations Review, C.41, S.2, s.149.
11 Pelenk Özel, Aybike ve Nuray Yılmaz Sert; a.g.e., s.7.
12 Pelenk Özel, Aybike ve Nuray Yılmaz Sert; a.g.e., s.7.
13 Pelenk Özel, Aybike ve Nuray Yılmaz Sert; a.g.e., s.7.
14 Pelenk Özel, Aybike ve Nuray Yılmaz Sert; a.g.e., s.9.
15 Cesur, A. Burak (2019). Dijital Halkla İlişkiler Aracı Olarak Web Sitelerinin Kullanımı: Türkiye'deki Şirketler Üzerine Bir İnceleme, Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak, s.5.
16 Gürses, Burak (2021). Dijital Halkla İlişkiler'de Vaka İncelemesi Olarak "Corendon Havayolları –Sunexpress Havayolları", Yüksek Lisans Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın, s.29.
17 Wolf, Katharina ve Catherine Archer (2018). "Public Relations at the Crossroads the Need to Reclaim Core Public Relations Competencies in Digital Communication", Journal of Communication Management, C.22, S.4, s.494.
18 Huang, Yi-hui C., Fang Wu ve Qing Huang (2017). "Does research on digital public relations indicate a paradigm shift? An analysis and critique of recent trends", Telematics and Informatics, C.34, S.7, s.1365.
19 Öztürk, M. Canan ve Emine Şardağı (2019). "Halkla İlişkiler Eğitiminde Dijitalleşme: Türkiye ve ABD'de Bulunan Üniversitelerdeki Halkla İlişkiler Programlarının Karşılaştırılması", Erciyes İletişim Dergisi, Uluslararası Dijital Çağda İletişim Sempozyumu Özel Sayısı, s.130.
20 Karakuş, Melis (2021). "Gelenekselden Dijitale Propaganda ve Araçlarının Dönüşümü", Selçuk İletişim Dergisi, C.14, S.1, s.464.
21 Aynı kaynak; s.464-465.
22 Balta Peltekoğlu, Filiz ve Emel Demir Askeroğlu (2020). "Halkla İlişkiler Yöntemlerinin Serüveni: Söylevlerden Youtube Videolarına", III. International Conference on Empirical Economics and Social Sciences (e-ICEESS'20), s.147.
23 Aynı kaynak; s.147.
24 Onat, Ferah ve Özlem Aşman Alikılıç (2008). "Sosyal Ağ Sitelerinin Reklam ve Halkla İlişkiler Ortamları Olarak Değerlendirilmesi", Journal of Yasar University, C.3, S.9, s.1114.
25 Aynı kaynak; s.1114.
26 Aynı kaynak; s.1115.
27 Aynı kaynak; s.1115.
28 Güsün, Feyza (2022). Enerji Sektöründe Halkla İlişkiler Uygulamaları ve Dijitalleşme: Konya İlinde Faaliyet Gösteren Enerji Firmaları Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, s.10-13.
29 Aynı kaynak; s.14-18.
30 Aynı kaynak; s.18-21.
31 Aynı kayak; s.21-24.
32 Tufan Yeniçıktı, Nagihan (2020). "Halkla İlişkiler Eğitiminde Dijital Zekânın Rolü Üzerine Bir Araştırma", Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi, C.10, S.1, s.62-64.
33 Aynı kaynak; s.68.
34 Aynı kaynak; s.68.

35 Aynı kaynak; s.68.
36 Ünlü Kurt, Simge ve Mustafa Cankut Kurt (2017). "Halkla İlişkilere Yenilikçi Bir Yaklaşım: Dijital İnovasyonlar", AJIT-e: Online Academic Journal of Information Technology, C.8, S.29, s.75.
37 Aynı kaynak; s.76.
38 Aynı kaynak; s.76.
39 Aynı kaynak; s.76.
40 Aynı kaynak; s.76.
41 Aynı kaynak; s.76.
42 Aynı kaynak; s.76-77.
43 Aktaş, Melike (2019). "Dijital İletişim ve Halkla İlişkiler Araştırmaları: Uluslararası Literatürde Güncel Yönelimler ve Tartışmalar", İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, S.48, s.67.
44 Aynı kaynak; s.67-68.
45 Sabırcan, Figen (2021). "Gelenekselden Dijitale Halkla İlişkilerin Dönüşümü", Duygu Aydın Aslaner, Figen Sabırcan, Ahmet İlkay Ceyhan (Edt.), Dijital Pazarlama İletişimi, Kriter Yayınevi, İstanbul, s.138.
46 Aynı kaynak; s.138.
47 Aynı kaynak; s.138.
48 Aynı kaynak; s.145.
49 Aynı kaynak; s.145.
50 Aynı kaynak; s.145.
51 Aynı kaynak; s.145.
52 Özer, M. Akif; a.g.e., s.51-72.
53 Özer, M. Akif; a.g.e., s.51-58.
54 Özer, M. Akif; a.g.e., s.58-60.
55 Güsün, Feyza; a.g.e., s.18-21.
56 Özer, M. Akif; a.g.e., s.64-69.
57 Güsün, Feyza; a.g.e., s.21.
58 Güsün, Feyza; a.g.e., s.21.
59 Güsün, Feyza; a.g.e., s.21.
60 Güsün, Feyza; a.g.e., s.21.
61 Saran, Mine (2005). "İnternet ve Halkla İlişkiler", Yeni Düşünceler Dergisi, C.1, S.1, s.66.
62 Aynı kaynak; s.66.
63 Aynı kaynak; s.66.
64 Aynı kaynak; s.66.
65 Özgen, Ebru (2010). "Halkla İlişkiler ve Yeni Medyanın İşaret Ettiği Sorunlar Üzerine Bir Tartışma", Global Media Journal, C.1, s.85.
66 Aynı kaynak; s.85.
67 Solmaz, Başak (2007). "Halkla İlişkiler Bakış Açısından Kriz Durumlarında İnternetin Rolü ve İnternet Kriz Planlaması", Selçuk İletişim Dergisi, C.4, S.4, s.68.
68 Aynı kaynak; s.68.
69 Kang, Seok ve Hanna E. Norton (2006). "Colleges and Universities' Use of the World Wide Web: A Public Relations Tool for the Digital Age", Public Relations Review, C.32, S.4, s.428.
70 Taş, İ. Ethem ve Gözde Kestellioğlu (2011). "Halkla İlişkilerde İnternetin Yeri ve Önemi" Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.1, S.1, s.84.
71 Aynı kaynak; s.85.
72 Aynı kaynak; s.85.
73 Aynı kaynak; s.85.
74 Aynı kaynak; s.85.
75 Pelenk Özel, Aybike ve Nuray Yılmaz Sert; a.g.e., s.77.
76 Pelenk Özel, Aybike ve Nuray Yılmaz Sert; a.g.e., s.77.
77 Pelenk Özel, Aybike ve Nuray Yılmaz Sert; a.g.e., s.78.
78 Pelenk Özel, Aybike ve Nuray Yılmaz Sert; a.g.e., s.78.
79 Pelenk Özel, Aybike ve Nuray Yılmaz Sert; a.g.e., s.78.
80 Pelenk Özel, Aybike ve Nuray Yılmaz Sert; a.g.e., s.80-81.
81 Pelenk Özel, Aybike ve Nuray Yılmaz Sert; a.g.e., s.81.
82 Pelenk Özel, Aybike ve Nuray Yılmaz Sert; a.g.e., s.93-94.
83 Taş, İ. Ethem ve Gözde Kestellioğlu; a.g.e., s.85.

84 Güsün, Feyza; a.g.e., s.24.
85 Akıncı Vural, Beril ve Gül Coşkun (2006). "Yeni Teknolojiler ve Halkla İlişkiler: Halkla İlişkiler Alanında Internet Kullanımı Üzerine Bir Araştırma", II. Ulusal Halkla İlişkiler Sempozyumu, s.181.
86 Güsün, Feyza; a.g.e., s.23.
87 Güsün, Feyza; a.g.e., s.23.
88 Yağmurlu, Aslı (2011). "Kamu Yönetiminde Halkla İlişkiler ve Sosyal Medya", Selçuk İletişim Dergisi, C.7, S.1, s.6.
89 Aynı kaynak; s.6.
90 Aynı kaynak; s.6.
91 Aynı kaynak; s.6.
92 Güsün, Feyza; a.g.e., s.24-25.
93 Topçu, Özge (2022). Spor Kulüplerinin Dijital Halkla İlişkiler Aracı Olarak Sosyal Medya Faaliyetlerinin İncelenmesi: Trabzonspor, Göztepe ve Galatasaray Futbol Kulüplerinin Karşılaştırılması, Doktora Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul, s.56.
94 Güçdemir, Yeşim (2016). Sosyal Medya, Derin Yayınları, İstanbul, s.44.
95 Topçu, Özge; a.g.e., s.57.
96 Topçu, Özge; a.g.e., s.57.
97 Topçu, Özge; a.g.e., s.57.
98 Topçu, Özge; a.g.e., s.57.
99 Topçu, Özge; a.g.e., s.57.
100 Topçu, Özge; a.g.e., s.59.
101 Topçu, Özge; a.g.e., s.68.
102 Topçu, Özge; a.g.e., s.68.
103 Topçu, Özge; a.g.e., s.68.
104 Koçak, Sevinç (2016). "Yeni Medya Uygulamalarının Halkla İlişkiler Çalışmalarına Etkisi: Tetrad Kuramı Çerçevesinde Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kampanyaları Örneklerinin İncelenmesi", İletişim Araştırmaları Dergisi, C.14, S.2, s.157.
105 Aynı kaynak; s.157.
106 Görgülü, Deniz (2022). Üniversitelerin Halkla İlişkilerinde Kurumsal Twitter Kullanımının Rolü (Covıd-19 Süreci), Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, s.43.
107 Aynı kaynak; s.48.
108 Aynı kaynak; s.49.
109 Aynı kaynak; s.49.
110 Haçikoğlu, Karolin Hiripsima (2022). Bilim İletişimi Kapsamında Bilim Halkla İlişkileri: TÜBİTAK Bilim Merkezleri Üzerinden Bir İnceleme, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s.79.
111 Aynı kaynak; s.82.
112 Aydın Berberoğlu, Fulya (2022). Halkla İlişkiler Perspektifinden Ülke Markalama "Türkiye Örneği", Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s.52.
113 Aynı kaynak; s.69.
114 Demirkaya, Sezen (2022). Halkla İlişkiler Perspektifinden Yapay Zekanın Popüler Kültüre Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul, s.44.
115 Aynı kaynak; s.54.
116 Aktaş, Aynur (2021). Dijital Eşitsizlik Ortamında Diyalogsal İletişim: Halkla İlişkiler Bakış Açısıyla Bir İnceleme, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, s.42.
117 Aynı kaynak; s.42.
118 Sönmez, Gülen (2021). Türkiye'de Kamunun Halkla İlişkiler Uygulamaları: Medya Okuryazarlığı Örneği, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s.97.
119 Aynı kaynak; s.97.
120 Aynı kaynak; s.97.
121 Aynı kaynak; s.97.
122 Aynı kaynak; s.97.
123 Aynı kaynak; s.182.
124 Topçu, Özge; a.g.e., s.72.
125 Topçu, Özge; a.g.e., s.72.
126 Topçu, Özge; a.g.e., s.72.

127 Aktaş, Aynur; a.g.e., s.46.
128 Aktaş, Aynur; a.g.e., s.46.
129 Aktaş, Aynur; a.g.e., s.47.
130 Aktaş, Aynur; a.g.e., s.47.
131 Yıldırım, Esra (2021). Post-Truth (Hakikat Sonrası) Dönemde Halkla İlişkiler: Sosyal Medya Kullanıcılarının Hakikat Algıları Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, s.185.
132 Aynı kaynak; s.186.
133 Aynı kaynak; s.186.
134 Aynı kaynak; s.192.
135 Topçu, Özge; a.g.e., s.73.
136 Topçu, Özge; a.g.e., s.73.
137 Topçu, Özge; a.g.e., s.73.
138 Topçu, Özge; a.g.e., s.73.
139 Topçu, Özge; a.g.e., s.74-76.
140 Topçu, Özge; a.g.e., s.76.
141 Haçikoğlu, Karolin Hiripsima; a.g.e., s.70.
142 Aktaş, Aynur; a.g.e., s.43.
143 Yıldırım, Esra; a.g.e., s.108.
144 Aksoy, Muhammed Muhsin (2021). Halkla İlişkiler Aracı Olarak Belediyelerde Sosyal Medya Kullanımı: Trabzon İli Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Avrasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon, s.1.
145 Oğuz, Julide (2021). Türkiye'de Birey Devlet İlişkilerinde Güven Tesis Etmede Halkla İlişkilerin Etkisi, Doktora Tezi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay, s.181.
146 Aksoy, Muhammed Muhsin; a.g.e., s.39.
147 Kaya, Hasan (2021). Halkla İlişkilerde Sosyal Medya Kullanımı: Özel Öğretim Kurumları Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme, Yüksek Lisans Tezi, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun, s.114.
148 Aynı kaynak; s.114.
149 Gürses, Burak; a.g.e., s.32.
150 Gürses, Burak; a.g.e., s.32.
151 Gürses, Burak; a.g.e., s.32.
152 Gürses, Burak; a.g.e., s.32.
153 Gürses, Burak; a.g.e., s.32.
154 Plowman, Kenneth D., Robert I. Wakefield ve Beki Winchel (2015). "Digital publics: Tracking and reaching them", Public Relations Review, C.41, S.2, s.273.
155 Graham, Melissa W. (2014). "Government Communication in the Digital Age: Social Media's Effect on Local Government Public Relations", Public Relations Inquiry, C.3, S.3, s.366.
156 Lovari, Alessandro ve Lorenza Parisi (2015). "Listening to Digital Publics. Investigating Citizens' Voices and Engagement within Italian Municipalities' Facebook Pages", Public Relations Review, C.41, S.2, s.206.
157 Triantafillidou, Amalia ve Prodromos Yannas (2014). "How Public Relations Agencies in Greece Respond to Digital Trends", Public Relations Review, C.40, S.5, s.816.
158 Sommerfeldt, Erich J. ve Aimei Yang (2018). "Notes on a dialogue: twenty years of digital dialogic communication research in public relations", Journal of Public Relations Research, C.30, S.3, s.59.
159 Wright, Donald K., ve Michelle D. Hinson (2017). "Tracking How Social and Other Digital Media are Being Used in Public Relations Practice: A Twelve-Year Study" Public Relations Journal, C.11, S.1, s.6.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Akar, Damla (2017). Halkla İlişkilerde Medya Yönetimi: Sosyal Medya Açısından Bir İnceleme. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Akar, Erkan (2010). Sosyal Medya Pazarlaması. Efil Yayınevi. Ankara.
- Akar, Erkan. (2010). "Sanal Toplulukların Bir Türü Olarak Sosyal Ağ Siteleri – Bir Pazarlama İletişimi Kanalı Olarak İşleyişi", Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:10, Sayı:1.
- Alfonso, G.H. and Miguel R.V., (2006). Trends in Online Media Relations: Web-Based Corporate Press Rooms in Leading International Companies, Public Relations Review, 32.
- Anderson, Paul (2007). What is Web 2.0? Ideas, Technologies, and Implications for Education, Londra, JSIC Technology and Standarts Watch.
- Aslan, Pınar. (2011), Halkla İlişkilerde Yeni Eğilimler: Sosyal Medya, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi SBE.
- Aydeniz, Hediyetullah (2012). Medyayı Tanımak. Aile Eğitim Programı. İstanbul.
- Balta Peltekoğlu, Filiz (2007). Halkla İlişkiler Nedir?, Beta Yayınları: İstanbul.
- Barry, Amanda (2003). Halkla İlişkilerin Gücü Uzmanından Öneriler, Elips Kitap, Ankara.
- Bozkurt, İzzet (2006) İletişim Odaklı Pazarlama: Tüketiciden Müşteri Yaratmak. MediaCat Kitapları. İstanbul.
- Bülbül, Rıdvan (2004). Halkla İlişkiler. 2. Baskı. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.
- Çalışır, Gülsüm & Aksoy, Fatih (2019). Kamu Kurumlarında Sosyal Medya Kullanımı: Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Örneği. Alınteri Sosyal Bilimler Dergisi. 3(1).
- Çalışkan, Mustafa & Mencik, Yunus (2015). Değişen Dünyanın Yeni Yüzü: Sosyal Medya. Akademik Bakış Dergisi. S.50.
- Çamdereli, Mete (2000). Ana Çizgileriyle Halkla İlişkiler. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Güdekli, İsmail Ayşad (2014). Siyaset ve Sosyal Medya İlişkisi (Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı İbrahim Melih Gökçek Örneği). Doktora Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Antalya.
- Gülaslan, Taylan (2018). Kamu Yönetiminde Sosyal Medya Kullanımı Ve Yönetimi: Temel İlkeler Ve Öneriler. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- https://sozluk.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 15.10.2022).
- Kocadaş, Bekir (2005). Kültür ve Medya. Bilig Dergisi. S.34.
- Lerman Kristina (2007). "Social Information Processing in News Aggregation", Journal Internet Computing IEEE. Vol.11. Issue 6.
- Mavnacıoğlu, Korhan (2015). Kurumsal İletişimde Sosyal Medya Yönetimi- Kurumsal Blog Odaklı Bir Yaklaşım. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Mayfield, Antony (2008). What is Socai Media? s. 5 http://crmxchange.com/uploadedFiles/White_Papers/PDF/What_is_Social_Media_iCrossing_ebook.pdf (Erişim Tarihi: 10.11.2022).
- Okay, Ayla & Okay, Aydemir (2013). Halkla İlişkiler ve Medya. Derin Yayınları.
- Sayımer, İdil (2008). Sanal Ortamda Halkla İlişkiler. Beta Yayınları. İstanbul.
- Tarhan, Ahmet (2013). Halkla İlişkilerde Medyayla İlişkiler: Medya Çalışanlarının Görüşleri Üzerine Bir Saha Araştırması. E-Journal of New World Sciences Academy. 8(2).
- Theaker, Alison (2008). Halkla İlişkiler El Kitabı. Çev. Murat Yaz. MediaCat Kitapları. İstanbul.
- Yağmurlu Dara, A. (2013). Kamu Yönetiminde Halkla İlişkiler Ve Sosyal Medya, Selçuk İletişim Dergisi 7(1).

SONNOTLAR

1 https://sozluk.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 15.10.2022).
2 Sayımer, İdil (2008). Sanal Ortamda Halkla İlişkiler, Beta Yayınları, İstanbul, s.123.
3 A.g.e. 125.
4 Aydeniz, Hediyetullah (2012). Medyayı Tanımak, Aile Eğitim Programı, İstanbul, s.16-17.
5 Kocadaş, Bekir (2005). Kültür ve Medya, Bilig Dergisi, S.34, s.5.
6 Aydeniz, Hediyetullah. A.g.e. s.23-24.
7 A.g.e. s.25-26.
8 A.g.e. s.27-28.
9 Yağmurlu Dara, A. (2013). Kamu Yönetiminde Halkla İlişkiler Ve Sosyal Medya, Selçuk İletişim Dergisi, 7 (1), s.12.
10 Güdekli, İsmail Ayşad (2014). Siyaset ve Sosyal Medya İlişkisi (Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı İbrahim Melih Gökçek Örneği), Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya, s.8.
11 A.g.t. s.8.
12 Akar, Erkan (2010). Sosyal Medya Pazarlaması, Efil Yayınevi, Ankara, s.17.
13 A.g.e. s.20.
14 A.g.e. s.16.
15 Lerman Kristina (2007). "Social Information Processing in News Aggregation", Journal Internet Computing IEEE, Vol.11, Issue 6, s.16.
16 A.g.t. s.9.
17 Mavnacıoğlu, Korhan (2015). Kurumsal İletişimde Sosyal Medya Yönetimi- Kurumsal Blog Odaklı Bir Yaklaşım. İstanbul: Beta Yayıncılık, s.85.
18 A.g.e. s.86.
19 Çalışkan, Mustafa & Mencik, Yunus (2015). Değişen Dünyanın Yeni Yüzü: Sosyal Medya. Akademik Bakış Dergisi, S.50, s.263.
20 A.g.m. s.264.
21 Gülaslan, Taylan (2018). Kamu Yönetiminde Sosyal Medya Kullanımı ve Yönetimi: Temel İlkeler Ve Öneriler, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, s.60.
22 A.g.t. s.61.
23 Çalışır, Gülsüm & Aksoy, Fatih (2019). Kamu Kurumlarında Sosyal Medya Kullanımı: Kastamonu İl Kültür Ve Turizm Müdürlüğü Örneği, Alınteri Sosyal Bilimler Dergisi, 3(1), s.49.
24 A.g.m. s.50.
25 Mayfield, Antony (2008). What is Socai Media? s. 5 http://crmxchange.com/uploadedFiles/White_Papers/PDF/What_is_Social_Media_iCrossing_ebook.pdf (Erişim Tarihi: 10.11.2022).
26 A.g.e. s.6.
27 Balta Peltekoğlu, Filiz (2007). Halkla İlişkiler Nedir?, Beta Yayınları: İstanbul, s.17.
28 Bozkurt, İzzet (2006) İletişim Odaklı Pazarlama: Tüketiciden Müşteri Yaratmak, İstanbul, MediaCat Kitapları, İstanbul, s.182.
29 A.g.e. s.185.
30 Theaker, Alison (2008). Halkla İlişkiler El Kitabı, Çev. Murat Yaz, MediaCat Kitapları, İstanbul, s.18.
31 A.g.e. s.19.
32 A.g.e. s.22.
33 Akar, Damla (2017). Halkla İlişkilerde Medya Yönetimi: Sosyal Medya Açısından Bir İnceleme, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s.33-34.
34 Bülbül, Rıdvan (2004). Halkla İlişkiler. 2. Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, s.25.
35 Alfonso, G.H. and Miguel R.V., (2006). Trends in Online Media Relations: Web-Based Corporate Press Rooms in Leading International Companies, Public Relations Review, 32, s.270.
36 Çamdereli, Mete (2000). Ana Çizgileriyle Halkla İlişkiler, Konya: Çizgi Kitabevi s.25.
37 A.g.e. s.26.
38 Tarhan, Ahmet (2013). Halkla İlişkilerde Medyayla İlişkiler: Medya Çalışanlarının Görüşleri Üzerine Bir Saha Araştırması, E-Journal of New World Sciences Academy, 8(2), s.229.
39 A.g.m. s.230.
40 A.g.m.s.230.
41 Okay, Ayla & Okay, Aydemir (2013). Halkla İlişkiler ve Medya, Derin Yayınları, s.58.
42 A.g.e s.59.
43 Tarhan, Ahmet, a.g.m. s.233.
44 A.g.m. s.235.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Aaker, D. A. (1992). The value of brand equity. Journal of Business Strategy, 13(4), 27–32.
- Alper, Ö. (2011). Markaya Yönelik Tutumun Sponsorluk Sonrası Marka İmajı Ve Satın Alma Eğilimi Üzerindeki Etkisi. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *29*(2), 145-174.
- Amezcua, A. S., Grimes, M. G., Bradley, S. W., & Wiklund, J. (2013). Organizational sponsorship and founding environments: A contingency view on the survival of business-incubated firms, 1994–2007. *Academy of management journal*, *56*(6), 1628-1654.
- Amis, J., Pant, N., & Slack, T. (1997). Achieving a sustainable competitive advantage: A resource-based view of sport sponsorship. *Journal of sport management*, *11*(1), 80-96.
- Antwi-Boateng, O. (2013). The rise of Qatar as a soft power and the challenges. *European Scientific Journal*, *9*(31), 350-368.
- Apostolopoulou, A., & Papadimitriou, D. (2004). "Welcome home": motivations and objectives of the 2004 grand national Olympic sponsors. Sport Marketing Quarterly, 13, 180–192.
- Argandoña, A. (1991). Sponsorship and charity: the ethical arguments. *Market Morality and Company Size. Issues in Business Ethics (Kluwer Academic Publishers, Dordrecht, The Netherlands)*.
- Argenti, P. A., and J. Forman. 2002. The Power of Corporate Communication: Crafting the Voice and Image of Your Business. New York, NY: McGraw-Hill.
- Autio, E., & Rannikko, H. (2016). Retaining winners: Can policy boost high-growth entrepreneurship?. *Research policy*, *45*(1), 42-55.
- Baş, M. (2008). Spor sponsorluğu ve spor federasyonlarının sponsorluğa bakışı üzerine bir araştırma. *Gazi Üniversitesi iktisadi ve idari bilimler fakültesi dergisi*, *10*(3), 111-124.
- Berg, V. (2019). *Professional sponsorships in a Norwegian context: Exploring the relationships between national sport federations and their sponsors* (Master's thesis).
- Berrett, T., & Slack, T. (1999). An Analysis of the Influence of Competitive and Institutional Pressures on Corporate Sponsorship Decisions. *Journal of Sport Management*, *13*(2).
- Biscaia, R., Correia, A., Rosado, A. F., Ross, S. D., & Maroco, J. (2013). Sport Sponsorship: The Relationship Between Team Loyalty, Sponsorship Awareness, Attitude Toward the Sponsor, and Purchase Intentions. *Journal of Sport Management*, *27*, 288-302.
- Blanco, D. (2017). Sports governance: Issues, challenges and perspectives. *Asia-Pacific Social Science Review*, *17*(1), 105-111.
- Bradley, S. W., Kim, P. H., Klein, P. G., McMullen, J. S., & Wennberg, K. (2021). Policy for innovative entrepreneurship: Institutions, interventions, and societal challenges. *Strategic Entrepreneurship Journal*, *15*(2), 167-184.
- Bresser-Pereira, L. C. (2007). The structural public governance model. *International Public Management Review*, *8*(1), 16-32.
- Bruning, S. D., & Ledingham, J. A. (2000). Perceptions of relationships and evaluations of satisfaction: An exploration of interaction. Public Relations Review, 26(1), 85–95.
- Canöz, K., & Doğan, İ. (2015). İmaj oluşturma aracı olarak sponsorluk (The sponsorship as an image creating tool). *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, *3*(2).
- Carrillat, F. A., & d'Astous, A. (2012). The sponsorship-advertising interface: is less better for sponsors?. *European Journal of Marketing*, *46*(3/4), 562-574.
- Celal, E. (2014). Kültür-sanat faaliyetlerinde sponsorluk. *Yıldız Journal of Art and Design*, *1*(2), 30-35.
- Chadwick, S., Widdop, P., & Burton, N. (2022). Soft power sports sponsorship–A social network analysis of a new sponsorship form. *Journal of Political Marketing*, *21*(2), 196-217.

- Chung, J. Y., Lee, J., & Heath, R. L. (2013). Public relations aspects of brand attitudes and customer activity. *Public Relations Review*, *39*(5), 432-439.
- Cobbs, J., Tyler, B. D., Jensen, J. A., & Chan, K. (2017). Prioritizing sponsorship resources in Formula One Racing: A longitudinal analysis. Journal of Sport Management, 31(1), 96-110.Cobbs, J. B. (2011). The dynamics of relationship marketing in international sponsorship networks. *Journal of Business & Industrial Marketing*.
- Connell, J. (2018). Globalisation, soft power, and the rise of football in China. *Geographical Research*, *56*(1), 5-15.
- Cornwell, T. B. (2019). Less "sponsorship as advertising" and more sponsorship-linked marketing as authentic engagement. *Journal of Advertising*, *48*(1), 49-60.
- Cornwell, T. B., Roy, D. P., & Steinard, E. A. (2001). Exploring managers' perceptions of the impact of sponsorship on brand equity. *Journal of advertising*, *30*(2), 41-51.
- Crompton, J. L. (2004). Sponsorship ambushing in sport. *Managing Leisure*, *9*(1), 1-12.
- Çoban, S. (2003). Kurumsal imaj oluşturma aracı olarak sponsorluk ve internet uygulamaları. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *8*(2).
- Çolakoğlu, T.,& Erturan, E. (2009). Spor Federasyonlarının Özerkleşmeleri Ve Hukuksal Boyutunda Spor Hukuku Gereksinimleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, *8*(27), 323-335.
- Dalakas, V., & Kropp, F. (2002). Attitudes of youth toward purchasing from sponsors: A cross-cultural perspective. *Journal of Euromarketing*, *12*(1), 19-39.
- d'Astous, A., & Bitz, P. (1995). Consumer evaluations of sponsorship programmes. *European Journal of Marketing*, *29*(12), 6-22.
- David, P. A., Hall, B. H., & Toole, A. A. (2000). Is public R&D a complement or substitute for private R&D? A review of the econometric evidence. *Research policy*, *29*(4-5), 497-529.
- Dees, W., Bennett, G., & Tsuji, Y. (2006). Attitudes toward sponsorship at a state sports festival. *Event Management*, *10*(2-3), 89-101.
- Dietl, H., & Schweizer, N. (2015). Developing a framework to identify and systematise sources of inefficiencies in sports sponsorship from a sponsee perspect. *UZH Business Working Paper Series*, (352).
- Ditlev-Simonsen, C. D. (2017). Beyond sponsorship-exploring the impact of cooperation between corporations and NGOs. *International Journal of Corporate Social Responsibility*, *2*(1), 1-11.
- Dutta-Bergman, M. J. (2005). Civil society and public relations: Not so civil after all. *Journal of public relations research*, *17*(3), 267-289.
- Farrelly, F., & Quester, P. (2003). The effects of market orientation on trust and commitment: The case of the sponsorship business-to-business relationship. *European Journal of Marketing*, *37*(3/4), 530-553.
- Fişek, K. (1985). 100 Soruda Türkiye Spor Tarihi. İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Flinders, M., & Tonkiss, K. Beyond the Binary: Multi-level Governance and the Sponsorship of Public Bodies.
- Fombrun, C. J. 1996. Reputation: Realizing Value from the Corporate Image. Boston, MA: Harvard Business School Press.
- Greenhalgh, G. P., & Greenwell, T. C. (2013). Professional niche sports sponsorship: An investigation of sponsorship selection criteria. *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*.
- Grix, J., & Lee, D. (2013). Soft power, sports mega-events and emerging states: The lure of the politics of attraction. *Global society*, *27*(4), 521-536.

- Grunig, J. E., and J.-N. Kim. 2011. "Actions Speak Louder than Words: How a Strategic Management Approach to Public Relations Can Shape a Company's Brand and Reputation through Relationships." Inside Train 1: 34–49.
- Gürbüz, S., & Tarhan, A. (2019). Türkiye'nin ilk 500 sanayi kuruluşunun sponsorluk uygulamaları: kurumsal web sayfaları üzerine bir analiz. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (31), 537-559.
- Gwinner, K. (1997). A model of image creation and image transfer in event sponsorship. *International marketing review*.
- Halıcı, A., Eynur, B., & Eraslan, A. (2017). Spor Sponsorluğunun Mevcut Durumu Üzerine Bir Araştırma. *Journal of Human Sciences*, *14*(2).
- Harcar, T. (2020). Sponsorship Marketing.
- Heinemann, F. (2015). *Corporate accelerators: A study on prevalence, sponsorship, and strategy* (Doctoral dissertation, Massachusetts Institute of Technology).
- Holtzhausen, D. R. (2002). Towards a postmodern research agenda for public relations. *Public relations review*, *28*(3), 251-264.
- Horn, M., & Baker, K. (1999). Measuring the impact of sponsorship. *International Journal of Sports Marketing & Sponsorship*, *1*(3), 296-302.
- https://blog.businesswire.com/2022-public-relations-predictions-from-pr-experts (20.11.2022).
- https://sponsorship.org/nielsen-releases-2022-global-sports-marketing-report/(20.11.2022).
- https://www.sponsorship.com/About/Press-Room/Signs-Point-To-Healthy-Sponsorship-Spending-In-201.aspx
- Huang, Y. (2014). Public relations strategy assessment: Scale development for exploring the impetus of public relations strategies. Journalism & Mass Communications Quarterly, 81(2), 307–326.
- Huggins, Robert, and Nick Williams. 2011. "Entrepreneurship and Regional Competitiveness: The Role and Progression of Policy." Entrepreneurship & Regional Development 23 (9–10): 907–932.
- Ivens, B., Riedmueller, F., & van Dyck, P. (2020). Success factors in managing the sponsor–sponsee relationship—a fuzzy-set qualitative comparative analysis for state-owned enterprises in Germany. *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*, *21*(4), 577-596.
- İmamoğlu, S. H. (2009). Spor sponsorluğuna ilişkin hukuki düzenleme üzerine bir değerlendirme. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, *58*(1), 63-94.
- Jacob, M., Hellström, T., Adler, N., & Norrgren, F. (2000). From sponsorship to partnership in academy-industry relations. *R&D Management*, *30*(3), 255-262.
- Jalleh, G., Donovan, R. J., Giles-Corti, B., & Holman, C. D. A. J. (2002). Sponsorship: impact on brand awareness and brand attitudes. *Social marketing quarterly*, *8*(1), 35-45.
- Jensen, J. A., & Cornwell, T. B. Why Do Marketing Relationships End? Findings from an Integrated Model of Sport Sponsorship Decision-Making.
- Kalfa, M. (2004). Trabzonlu İş Adamlarının Sporda Sponsorluk Yasasıyla İlgili Görüş ve Beklentilerinin Araştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Trabzon: Karadeniz Ün. SBE.
- Kaufmann, D., Kraay, A., & Mastruzzi, M. (2004). Governance matters III: Governance indicators for 1996, 1998, 2000, and 2002. *The World Bank Economic Review*, *18*(2), 253-287.
- Kent, M. L. (2013). Using social media dialogically: Public relations role in reviving democracy. *Public relations review*, *39*(4), 337-345.
- Kim, J.-N., S. B. Bach, and I. J. Clelland. 2007. "Symbolic or Behavioral Management? Corporate Reputation in High-Emission Industries." Corporate Reputation Review 10 (2): 77–98.
- Kirchberg, V. (2003). *Corporate arts sponsorship* (No. HCE; 16).

- Kitchen, P. J., & Moss, D. (1995). Marketing and public relations: the relationship revisited. *Journal of Marketing Communications*, *1*(2)
- Kitchen, P. J., & Proctor, R. A. (1991). The increasing importance of public relations in fast moving consumer goods firms. *Journal of Marketing Management*, *7*(4), 357-370.
- Kourula, A., & Halme, M. (2008). Types of corporate responsibility and engagement with NGOs: an exploration of business and societal outcomes. *Corporate Governance: The international journal of business in society*.
- Kozolanka, K. (2006). The sponsorship scandal as communication: The rise of politicized and strategic communications in the federal government. *Canadian Journal of Communication*, *31*(2),
- Lamont, M., & Dowell, R. (2008). A process model of small and medium enterprise sponsorship of regional sport tourism events. *Journal of Vacation Marketing*, *14*(3), 253-266.
- Lang, L. D., Buu, L. T., & Hien, N. V. (2020). The role of sponsorship and public relations in brand equity creation: an exploratory of vietnamese consumers perception of soft drinks. *Journal of Food Products Marketing*, *26*(6), 385-400.
- Lazzarini, S. G. (2015). Strategizing by the government: Can industrial policy create firm-level competitive advantage?. *Strategic Management Journal*, *36*(1), 97-112.
- Lee, M. (2009). The return of public relations to the public administration curriculum?. *Journal of Public Affairs Education*, *15*(4), 515-533.
- Meenaghan, T. (1991). The role of sponsorship in the marketing communications mix. *International journal of advertising*, *10*(1), 35-47.
- Meenaghan, T. (1994). Point of view: ambush marketing: immoral or imaginative practice?. *Journal of Advertising Research*, *34*(5), 77-89.
- Meenaghan, T. (1998). Current developments & future directions in sponsorship. *International Journal of advertising*, *17*(1), 3-28.
- Meenaghan, T. (2001). Sponsorship and advertising: A comparison of consumer perceptions. *Psychology & Marketing*, *18*(2), 191-215.
- Meenaghan, T., McLoughlin, D., & McCormack, A. (2013). New challenges in sponsorship evaluation actors, new media, and the context of praxis. *Psychology & Marketing*, *30*(5), 444-460.
- Min, J. 2019. "No Pain, yet Gain?: Learning from Vicarious Crises in an International Context." Journal of Business Research 97 (May): 227–234.
- Miragaia, D. A., Ferreira, J., & Ratten, V. (2017). Corporate social responsibility and social entrepreneurship: Drivers of sports sponsorship policy. *International Journal of Sport Policy and Politics*, *9*(4), 613-623.
- Morgan, A., Adair, D., Taylor, T., & Hermens, A. (2014). Sport sponsorship alliances: relationship management for shared value. *Sport, Business and Management: An International Journal*.
- Morgan, A., Taylor, T., & Adair, D. (2020). Sport event sponsorship management from the sponsee's perspective. *Sport Management Review*, *23*(5), 838-851.
- Motoyama, Y., & Knowlton, K. (2016). From resource munificence to ecosystem integration: the case of government sponsorship in St. Louis. *Entrepreneurship & Regional Development*, *28*(5-6), 448-470.
- Nufer, G., & Bühler, A. (2010). Establishing and maintaining win-win relationships in the sports sponsorship business. *Journal of Sponsorship*, *3*(2).
- Nye Jr, J. S. (2008). Public diplomacy and soft power. *The annals of the American academy of political and social science*, *616*(1), 94-109.

- O'Keefe, G. J., & Reid, K. (2020). The uses and effects of public service advertising. In *Public relations research annual* (pp. 67-92). Routledge.
- O'Keefe, R., Titlebaum, P. E. T. E. R., & Hill, C. (2009). Sponsorship activation: Turning money spent into money earned. *Journal of Sponsorship*, *3*(1), 43-53.
- OECD (2014), "United Kingdom: Local Enterprise Growth Initiative (LEGI) programme", in The Missing Entrepreneurs 2014: Policies for Inclusive Entrepreneurship in Europe, OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/9789264213593-41-en. S.95 (20.11.2022).
- Okay, A. (1998). Halkla İlişkiler Aracı Olarak Sponsorluk. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Okay, A. (2005). Sponsorluğun Temelleri. İstanbul: Der Yayınları.
- Olkkonen, R., Tikkanen, H., & Alajoutsijärvi, K. (2000). Sponsorship as relationships and networks: implications for research. *Corporate communications: an international journal*.
- Papadimitriou, D., Apostolopoulou, A., & Dounis, T. (2008). Event sponsorship as a value creating strategy for brands. *Journal of Product & Brand Management*.
- Parent, M. M., Rouillard, C., & Naraine, M. L. (2017). Network governance of a multi-level, multi-sectoral sport event: Differences in coordinating ties and actors. *Sport Management Review*, *20*(5), 497-509.
- Parsehyan, B. G. (2016). Sanat Organizasyonlarının Sponsorluğu Ve İstanbul Bienali. *Yıldız Journal of Art and Design*, *3*(1), 14-25.
- Pektaş, N. (2013). "Kültürün Özelleştirilmesi" Adlı Kitabın Yayımlanmasının Ardından Türkiye'de Sanat Ve Sponsorluk İlişkisi Hakkında Bir Değerlendirme. *Sanat-Tasarım Dergisi*, *1*(4), 35-38.
- Post, J., Murray, R. B. Dickie, and J. F. Mahon. 2002. "The Public Affairs Function in American Corporations: Development and Relations with Corporate Planning." Long Range Planning 15.
- Provan, K. G., & Kenis, P. (2008). Modes of network governance: Structure, management, and effectiveness. *Journal of public administration research and theory*, *18*(2), 229-252.
- Schultz, D. E. 1996. "The Inevitability of Integrated Communications." Journal of Business Research 37 (3): 139–146.
- Secundo, G., P. Del Vecchio, L. Simeone, and G. Schiuma. 2019. "Creativity and Stakeholders' Engagement in Open Innovation: Design for Knowledge Translation in Technology-Intensive Enterprises" Journal of Business Research 0–1. February (March)
- Stevenson, R., Kier, A. S., & Taylor, S. G. (2021). Do policy makers take grants for granted? The efficacy of public sponsorship for innovative entrepreneurship. Strategic Entrepreneurship Journal, 15(2), 231-253.
- Tam, L., Kim, J. N., Grunig, J. E., Hall, J. A., & Swerling, J. (2022). In search of communication excellence: Public relations' value, empowerment, and structure in strategic management. *Journal of Marketing Communications*, *28*(2), 183-206.
- Tarakçi, İ. E., & Baş, M. (2018). Bütünleşik Pazarlama İletişiminde Spor Sponsorluğu ve Tüketici Satın Alma Davranışı Üzerindeki Etkisi. *Third Sector Social Economic Review*, *53*(1), 291-326.
- Taşdemir, E. (2001). Hedef kitleye ulaşmada etkili bir araç: Sponsorluk. *Selçuk İletişim*, *2*(1), 97-106.
- Thjømøe, H. M., Olson, E. L., & Brønn, P. S. (2002). Decision-making processes surrounding sponsorship activities. *Journal of Advertising Research*, *42*(6), 6-15.
- Toscani, G., & Prendergast, G. (2018). Sponsees: the silent side of sponsorship research. *Marketing Intelligence & Planning*.

- Tsiotsou, R. (2011). A stakeholder approach to international and national sport sponsorship. *Journal of Business & Industrial Marketing*, *26*(8), 557-565.
- Urriolagoitia, L., & Planellas, M. (2007). Sponsorship relationships as strategic alliances: A life cycle model approach. *Business Horizons*, *50*(2), 157-166.
- Vance, L., Raciti, M. M., & Lawley, M. (2016). Beyond brand exposure: Measuring the sponsorship halo effect. *Measuring Business Excellence*.
- Walliser, B. (2003). An international review of sponsorship research: extension and update. *International journal of advertising*, *22*(1), 5-40.
- Walraven, M., Koning, R. H., & van Bottenburg, M. (2012). The effects of sports sponsorship: A review and research agenda. *The marketing review*, *12*(1), 17-38.
- Wehmeier, S., & Raaz, O. (2012). Transparency matters: The concept of organizational transparency in the academic discourse.
- Wicker, P., Weingaertner, C., Breuer, C., & Dietl, H. (2012). The effect of a sports institution's legal structure on sponsorship income: The case of amateur equestrian sports in Germany. *International Journal of Sport Finance*, *7*(4), 340.
- Wise, S. L., & Miles, M. P. (1997). Corporate sponsorship of events and tax implications: is there an opportunity for global co-ordination?. *International Marketing Review*.
- Wojdynski, B. W., Evans, N. J., & Hoy, M. G. (2018). Measuring sponsorship transparency in the age of native advertising. *Journal of Consumer Affairs*, *52*(1), 115-137
- Yılmaz, R. A. (2007). Marka farkındalığı oluşturmada sponsorluk ve rolü: Eskişehir Sinema Günleri'ne yönelik bir değerlendirme. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.*
- Zdravkovic, S., & Till, B. D. (2012). Enhancing brand image via sponsorship: strength of association effects. *International Journal of Advertising*, *31*(1), 113-132.
- Zhang, C., & Guan, J. (2022). Government sponsorship and innovation: the Gazelle Plan in China's Zhongguancun Science Park. *R&D Management*.

SONNOTLAR

1 https://sponsorship.org/nielsen-releases-2022-global-sports-marketing-report/ (20.11.2022).
2 https://blog.businesswire.com/2022-public-relations-predictions-from-pr-experts (20.11.2022).
3 Schultz, D. E. 1996. "The Inevitability of Integrated Communications." Journal of Business Research 37 (3): 139–146. S.142
4 Grunig, J. E., and J.-N. Kim. 2011. "Actions Speak Louder than Words: How a Strategic Management Approach to Public Relations Can Shape a Company's Brand and Reputation through Relationships." Inside Train 1: 34–49. S.36
5 Argenti, P. A., and J. Forman. 2002. The Power of Corporate Communication: Crafting the Voice and Image of Your Business. New York, NY: McGraw-Hill. S.149
6 Post, J. E., E. A. Murray, R. B. Dickie, and J. F. Mahon. 2002. "The Public Affairs Function in American Corporations: Development and Relations with Corporate Planning." Long Range Planning 15. S.12
7 Fombrun, C. J. 1996. Reputation: Realizing Value from the Corporate Image. Boston, MA: Harvard Business School Press. S.99
8 Min, J. 2019. "No Pain, yet Gain?: Learning from Vicarious Crises in an International Context." Journal of Business Research 97 (May): 227–234. S.229
9 Secundo, G., P. Del Vecchio, L. Simeone, and G. Schiuma. 2019. "Creativity and Stakeholders' Engagement in Open Innovation: Design for Knowledge Translation in Technology-Intensive Enterprises" Journal of Business Research 0–1. February (March)
10 Kim, J.-N., S. B. Bach, and I. J. Clelland. 2007. "Symbolic or Behavioral Management? Corporate Reputation in High-Emission Industries." Corporate Reputation Review 10 (2): 77–98. S.88
11 A.g.m., S.90
12 Tam, L., Kim, J. N., Grunig, J. E., Hall, J. A., & Swerling, J. (2022). In search of communication excellence: Public relations' value, empowerment, and structure in strategic management. *Journal of Marketing Communications*, *28*(2), 183-206. S.187
13 A.g.m., S.192
14 Wehmeier, S., & Raaz, O. (2012). Transparency matters: The concept of organizational transparency in the academic discourse. S.341.
15 O'Keefe, G. J., & Reid, K. (2020). The uses and effects of public service advertising. In *Public relations research annual* (pp. 67-92). Routledge. S.77
16 Kent, M. L. (2013). Using social media dialogically: Public relations role in reviving democracy. *Public relations review*, *39*(4), 337-345. S.338
17 Wehmeier, S., & Raaz, O. (2012). Transparency matters: The concept of organizational transparency in the academic discourse. S.343
18 Kent, M. L. (2013). Using social media dialogically: Public relations role in reviving democracy. *Public relations review*, *39*(4), 337-345. S.331
19 Dutta-Bergman, M. J. (2005). Civil society and public relations: Not so civil after all. *Journal of public relations research*, *17*(3), 267-289.S.273
20 Lee, M. (2009). The return of public relations to the public administration curriculum?. *Journal of Public Affairs Education*, *15*(4), 515-533. S.521
21 Holtzhausen, D. R. (2002). Towards a postmodern research agenda for public relations. *Public relations review*, *28*(3), 251-264. S.256
22 Chung, J. Y., Lee, J., & Heath, R. L. (2013). Public relations aspects of brand attitudes and customer activity. *Public Relations Review*, *39*(5), 432-439. S.433
23 Aaker, D. A. (1992). the value of brand equity. Journal of Business Strategy, 13(4), 27–32. S.28
24 Daha detaylı bilgi için bkz; Lang, L. D., Buu, L. T., & Hien, N. V. (2020). The role of sponsorship and public relations in brand equity creation: an exploratory of vietnamese consumers perception of soft drinks. *Journal of Food Products Marketing*, *26*(6), 385-400. S.391
25 Kitchen, P. J., & Moss, D. (1995). Marketing and public relations: the relationship revisited. *Journal of Marketing Communications*, *1*(2), S. 108
26 A.g.m., S.361

[27] Bruning, S. D., & Ledingham, J. A. (2000). Perceptions of relationships and evaluations of satisfaction: An exploration of interaction. Public Relations Review, 26(1), 85–95. S.88

[28] Huang, Y. (2014). Public relations strategy assessment: Scale development for exploring the impetus of public relations strategies. Journalism & Mass Communications Quarterly, 81(2), 307–326. S.310.

[29] Lang, L. D., Buu, L. T., & Hien, N. V. (2020). The role of sponsorship and public relations in brand equity creation: an exploratory of vietnamese consumers perception of soft drinks. *Journal of Food Products Marketing*, *26*(6), 385-400. S.389

[30] Harcar, T. (2020). Sponsorship Marketing. S.25

[31] https://www.sponsorship.com/About/Press-Room/Signs-Point-To-Healthy-Sponsorship-Spending-In-201. aspx

[32] Morgan, A., Taylor, T., & Adair, D. (2020). Sport event sponsorship management from the sponsee's perspective. *Sport Management Review*, *23*(5), 838-851.S.842

[33] Meenaghan, T. (1998). Current developments & future directions in sponsorship. *International Journal of advertising*, *17*(1), 3-28.S.25

[34] Thjømøe, H. M., Olson, E. L., & Brønn, P. S. (2002). Decision-making processes surrounding sponsorship activities. *Journal of Advertising Research*, *42*(6), 6-15. S.7

[35] Nufer, G., & Bühler, A. (2010). Establishing and maintaining win-win relationships in the sports sponsorship business. *Journal of Sponsorship*, *3*(2). S.165

[36] O'Keefe, R., Titlebaum, P. E. T. E. R., & Hill, C. (2009). Sponsorship activation: Turning money spent into money earned. *Journal of Sponsorship*, *3*(1), 43-53. S.52

[37] Meenaghan, T. (1994). Point of view: ambush marketing: immoral or imaginative practice?. *Journal of Advertising Research*, *34*(5), 77-89. S.82

[38] Vance, L., Raciti, M. M., & Lawley, M. (2016). Beyond brand exposure: Measuring the sponsorship halo effect. *Measuring Business Excellence*. S.11

[39] Olkkonen, R., Tikkanen, H., & Alajoutsijärvi, K. (2000). Sponsorship as relationships and networks: implications for research. *Corporate communications: an international journal*. S.4

[40] d'Astous, A., & Bitz, P. (1995). Consumer evaluations of sponsorship programmes. *European Journal of Marketing*, *29*(12), 6-22.S.12

[41] Jensen, J. A., & Cornwell, T. B. Why Do Marketing Relationships End? Findings from an Integrated Model of Sport Sponsorship Decision-Making. S.12

[42] Walliser, B. (2003). An international review of sponsorship research: extension and update. *International journal of advertising*, *22*(1), 5-40. S.12

[43] Biscaia, R., Correia, A., Rosado, A. F., Ross, S. D., & Maroco, J. (2013). Sport Sponsorship: The Relationship Between Team Loyalty, Sponsorship Awareness, Attitude Toward the Sponsor, and Purchase Intentions. *Journal of Sport Management*, *27*, 288-302. S.291

[44] Apostolopoulou, A., & Papadimitriou, D. (2004). "Welcome home": motivations and objectives of the 2004 grand national Olympic sponsors. Sport Marketing Quarterly, 13, 180–192. S.181

[45] Gwinner, K. (1997). A model of image creation and image transfer in event sponsorship. *International marketing review*. S.149

[46] Meenaghan, T. (2001). Sponsorship and advertising: A comparison of consumer perceptions. *Psychology & Marketing*, *18*(2), 191-215. S.193

[47] Cornwell, T. B. (2019). Less "sponsorship as advertising" and more sponsorship-linked marketing as authentic engagement. *Journal of Advertising*, *48*(1), 49-60.S.53

[48] Crompton, J. L. (2004). Sponsorship ambushing in sport. *Managing Leisure*, *9*(1), 1-12. S.3

[49] Daha fazla bilgi için bkz; Gwinner, K. (1997). A model of image creation and image transfer in event sponsorship. *International marketing review*. S.17

[50] Dalakas, V., & Kropp, F. (2002). Attitudes of youth toward purchasing from sponsors: A cross-cultural perspective. *Journal of Euromarketing*, *12*(1), 19-39. S.23

[51] Walliser, B. (2003). An international review of sponsorship research: extension and update. *International journal of advertising*, *22*(1), 5-40. S.32

[52] Argandoña, A. (1991). Sponsorship and charity: the ethical arguments. *Market Morality and Company Size. Issues in Business Ethics (Kluwer Academic Publishers, Dordrecht, The Netherlands)*. S.4

[53] Okay, A. (1998). Halkla İlişkiler Aracı Olarak Sponsorluk. İstanbul: Epsilon Yayıncılık. S.41

54 Fişek, K. (1985). 100 Soruda Türkiye Spor Tarihi. İstanbul: Gerçek Yayınevi. S.133
55 Okay, A. (2005). Sponsorluğun Temelleri. İstanbul: Der Yayınları. S.32
56 Okay, A. (1998). Halkla İlişkiler Aracı Olarak Sponsorluk. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.S. 259
57 Canöz, K., & Doğan, İ. (2015). İmaj oluşturma aracı olarak sponsorluk (The sponsorship as an image creating tool). *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, *3*(2). S.22
58 Çoban, S. (2003). Kurumsal imaj oluşturma aracı olarak sponsorluk ve internet uygulamaları. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *8*(2).S.220
59 Yılmaz, R. A. (2007). Marka farkındalığı oluşturmada sponsorluk ve rolü: Eskişehir Sinema Günleri'ne yönelik bir değerlendirme.S.588
60 Celal, E. (2014). Kültür-sanat faaliyetlerinde sponsorluk. *Yıldız Journal of Art and Design*, *1*(2), 30-35. S.33
61 Özer, A. (2011). Markaya Yönelik Tutumun Sponsorluk Sonrası Marka İmajı ve Satın Alma Eğilimi Üzerindeki Etkisi. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *29*(2), 145-174. S.147
62 Gürbüz, S., & Tarhan, A. (2019). Türkiye'nin ilk 500 sanayi kuruluşunun sponsorluk uygulamaları: kurumsal web sayfaları üzerine bir analiz. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (31), 537-559. S. 550
63 Halıcı, A.,Eynur, B., & Eraslan, A. (2017). Spor Sponsorluğunun Mevcut Durumu Üzerine Bir Araştırma. *Journal of Human Sciences*, *14*(2). S.1148
64 Kalfa, M. (2004). Trabzonlu İş Adamlarının Sporda Sponsorluk Yasasıyla İlgili Görüş Ve Beklentilerinin Araştırılması. S.52
65 Çolakoğlu, T., & Erturan, E. (2009). Spor Federasyonlarının Özerkleşmeleri Ve Hukuksal Boyutunda Spor Hukuku Gereksinimleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, *8*(27), 323-335. S.328
66 İmamoğlu, S. H. (2009). Spor sponsorluğuna ilişkin hukuki düzenleme üzerine bir değerlendirme. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, *58*(1), 63-94. S.65
67 Halıcı, A. L. P. E. R. E. N., Eynur, B., & Eraslan, A. L. İ. (2017). Spor Sponsorluğunun Mevcut Durumu Üzerine Bir Araştırma. *Journal of Human Sciences*, *14*(2). S,1148-1149
68 İmamoğlu, S. H. (2009). Spor sponsorluğuna ilişkin hukuki düzenleme üzerine bir değerlendirme. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, *58*(1), 63-94. S.65
69 Baş, M. (2008). Spor sponsorluğu ve spor federasyonlarının sponsorluğa bakışı üzerine bir araştırma. *Gazi Üniversitesi iktisadi ve idari bilimler fakültesi dergisi*, *10*(3), 111-124. S.114
70 Tarakçi, İ. E., & Baş, M. (2018). Bütünleşik Pazarlama İletişiminde Spor Sponsorluğu Ve Tüketici Satın Alma Davranışı Üzerindeki Etkisi. *Third Sector Social Economic Review*, *53*(1), 291-326. S.295
71 Parsehyan, B. G. (2016). Sanat Organizasyonlarının Sponsorluğu ve İstanbul Bienali. *Yıldız Journal of Art and Design*, *3*(1), 14-25. S.18
72 Taşdemir, E. (2001). Hedef kitleye ulaşmada etkili bir araç: Sponsorluk. *Selçuk İletişim*, *2*(1), 97-106. S.99
73 Okay, A. (1998). *Halkla ilişkiler aracı olarak sponsorluk*. Epsilon Yayıncılık Hiz. Tic. San. Limited Şti. S.136
74 Pektaş, N. (2013). "Kültürün Özelleştirilmesi" Adlı Kitabın Yayımlanmasının Ardından Türkiye'de Sanat Ve Sponsorluk İlişkisi Hakkında Bir Değerlendirme. *Sanat-Tasarım Dergisi*, *1*(4), 35-38. S.37
75 Motoyama, Y., & Knowlton, K. (2016). From resource munificence to ecosystem integration: the case of government sponsorship in St. Louis. *Entrepreneurship & Regional Development*, *28*(5-6), 448-470.S450
76 Huggins, Robert, and Nick Williams. 2011. "Entrepreneurship and Regional Competitiveness: The Role and Progression of Policy." Entrepreneurship & Regional Development 23 (9–10): 907–932. S.918
77 Ditlev-Simonsen, C. D. (2017). Beyond sponsorship-exploring the impact of cooperation between corporations and NGOs. *International Journal of Corporate Social Responsibility*, *2*(1), 1-11. S.3
78 Miragaia, D. A., Ferreira, J., & Ratten, V. (2017). Corporate social responsibility and social entrepreneurship: Drivers of sports sponsorship policy. *International Journal of Sport Policy and Politics*, *9*(4), 613-623. S.614

[79] Amezcua, A. S., Grimes, M. G., Bradley, S. W., & Wiklund, J. (2013). Organizational sponsorship and founding environments: A contingency view on the survival of business-incubated firms, 1994–2007. *Academy of management journal*, *56*(6), 1628-1654. S1633

[80] Bradley, S. W., Kim, P. H., Klein, P. G., McMullen, J. S., & Wennberg, K. (2021). Policy for innovative entrepreneurship: Institutions, interventions, and societal challenges. *Strategic Entrepreneurship Journal*, *15*(2), 167-184. S.173

[81] Wise, S. L., & Miles, M. P. (1997). Corporate sponsorship of events and tax implications: is there an opportunity for global co-ordination?. *International Marketing Review*. S.190

[82] Kourula, A., & Halme, M. (2008). Types of corporate responsibility and engagement with NGOs: an exploration of business and societal outcomes. *Corporate Governance: The international journal of business in society*. S.564

[83] Jacob, M., Hellström, T., Adler, N., & Norrqren, F. (2000). From sponsorship to partnership in academy-industry relations. *R&D Management*, *30*(3), 255-262. S.257

[84] Stevenson, R., Kier, A. S., & Taylor, S. G. (2021). Do policy makers take grants for granted? The efficacy of public sponsorship for innovative entrepreneurship. Strategic Entrepreneurship Journal, 15(2), 231-253. S233

[85] Stevenson, R., Kier, A. S., & Taylor, S. G. (2021). Do policy makers take grants for granted? The efficacy of public sponsorship for innovative entrepreneurship. Strategic Entrepreneurship Journal, 15(2), 231-253. S.246

[86] Heinemann, F. (2015). *Corporate accelerators: A study on prevalence, sponsorship, and strategy* (Doctoral dissertation, Massachusetts Institute of Technology). S.38

[87] Lazzarini, S. G. (2015). Strategizing by the government: Can industrial policy create firm-level competitive advantage?. *Strategic Management Journal*, *36*(1), 97-112. S.107

[88] OECD (2014), "United Kingdom: Local Enterprise Growth Initiative (LEGI) programme", in The Missing Entrepreneurs 2014: Policies for Inclusive Entrepreneurship in Europe, OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/9789264213593-41-en. S.95

[89] Berrett, T., & Slack, T. (1999). An Analysis of the Influence of Competitive and Institutional Pressures on Corporate Sponsorship Decisions. *Journal of Sport Management*, *13*(2).S.119

[90] Amezcua, A. S., Grimes, M. G., Bradley, S. W., & Wiklund, J. (2013). Organizational Sponsorship And Founding Environments: A Contingency View on the Survival of Business-Incubated Firms, 1994-2007. *The Academy of Management Journal*, 1628-1654. S.1649

[91] David, P. A., Hall, B. H., & Toole, A. A. (2000). Is public R&D a complement or substitute for private R&D? A review of the econometric evidence. *Research policy*, *29*(4-5), 497-529. S.499

[92] Lamont, M., & Dowell, R. (2008). A process model of small and medium enterprise sponsorship of regional sport tourism events. *Journal of Vacation Marketing*, *14*(3), 253-266. S.261

[93] Zhang, C., & Guan, J. (2022). Government sponsorship and innovation: the Gazelle Plan in China's Zhongguancun Science Park. *R&D Management*. S.3

[94] Greenhalgh, G. P., & Greenwell, T. C. (2013). Professional niche sports sponsorship: An investigation of sponsorship selection criteria. *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*. S.3

[95] Kirchberg, V. (2003). *Corporate arts sponsorship* (No. HCE; 16). S.6

[96] Wojdynski, B. W., Evans, N. J., & Hoy, M. G. (2018). Measuring sponsorship transparency in the age of native advertising. *Journal of Consumer Affairs*, *52*(1), 115-137. S.117

[97] Flinders, M., & Tonkiss, K. Beyond the Binary: Multi-level Governance and the Sponsorship of Public Bodies. S.457

[98] Flinders, M., & Tonkiss, K. Beyond the Binary: Multi-level Governance and the Sponsorship of Public Bodies. S.458

[99] Autio, E., & Rannikko, H. (2016). Retaining winners: Can policy boost high-growth entrepreneurship?. *Research policy*, *45*(1), 42-55. S.44

[100] Motoyama, Y., & Knowlton, K. (2016). From resource munificence to ecosystem integration: the case of government sponsorship in St. Louis. *Entrepreneurship & Regional Development*, *28*(5-6), 448-470. S.465

[101] Cobbs, J., Tyler, D., Jensen, J., & Chan, K. Prioritizing Sponsorship Resources in Formula One Racing: A Longitudinal Analysis. S.3

[102] Bresser-Pereira, L. C. (2007). The structural public governance model. *International Public Management Review*, *8*(1), 16-32. S.19

[103] Provan, K. G., & Kenis, P. (2008). Modes of network governance: Structure, management, and effectiveness. *Journal of public administration research and theory*, *18*(2), 229-252. S.236

[104] Parent, M. M., Rouillard, C., & Naraine, M. L. (2017). Network governance of a multi-level, multi-sectoral sport event: Differences in coordinating ties and actors. *Sport Management Review*, *20*(5), 497-509. S.501

[105] Blanco, D. (2017). Sports governance: Issues, challenges and perspectives. *Asia-Pacific Social Science Review*, *17*(1), 105-111. S.107

[106] Tsiotsou, R. (2011). A stakeholder approach to international and national sport sponsorship. *Journal of Business & Industrial Marketing*, *26*(8), 557-565. S.563

[107] Kaufmann, D., Kraay, A., & Mastruzzi, M. (2004). Governance matters III: Governance indicators for 1996, 1998, 2000, and 2002. *The World Bank Economic Review*, *18*(2), 253-287. S.255

[108] Cobbs, J. B. (2011). The dynamics of relationship marketing in international sponsorship networks. *Journal of Business & Industrial Marketing*. S.593

[109] Toscani, G., & Prendergast, G. (2018). Sponsees: the silent side of sponsorship research. *Marketing Intelligence & Planning*. S.398

[110] Ivens, B., Riedmueller, F., & van Dyck, P. (2020). Success factors in managing the sponsor–sponsee relationship—a fuzzy-set qualitative comparative analysis for state-owned enterprises in Germany. *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*, *21*(4), 577-596. S.583

[111] Berg, V. (2019). *Professional sponsorships in a Norwegian context: Exploring the relationships between national sport federations and their sponsors* (Master's thesis). S.24

[112] Dietl, H., & Schweizer, N. (2015). Developing a framework to identify and systematise sources of inefficiencies in sports sponsorship from a sponsee perspect. *UZH Business Working Paper Series*, (352). S.21

[113] Farrelly, F., & Quester, P. (2003). The effects of market orientation on trust and commitment: The case of the sponsorship business-to-business relationship. *European Journal of Marketing*, *37*(3/4), 530-553. S.531

[114] Kozolanka, K. (2006). The sponsorship scandal as communication: The rise of politicized and strategic communications in the federal government. *Canadian Journal of Communication*, *31*(2), 343-366. S.345

[115] Morgan, A., Adair, D., Taylor, T., & Hermens, A. (2014). Sport sponsorship alliances: relationship management for shared value. *Sport, Business and Management: An International Journal*. S.150

[116] Wicker, P., Weingaertner, C., Breuer, C., & Dietl, H. (2012). The effect of a sports institution's legal structure on sponsorship income: The case of amateur equestrian sports in Germany. *International Journal of Sport Finance*, *7*(4), 340. S.341

[117] Papadimitriou, D., Apostolopoulou, A., & Dounis, T. (2008). Event sponsorship as a value creating strategy for brands. *Journal of Product & Brand Management*. S.213

[118] Morgan, A., Adair, D., Taylor, T., & Hermens, A. (2014). Sport sponsorship alliances: relationship management for shared value. *Sport, Business and Management: An International Journal*. S.159

[119] Urriolagoitia, L., & Planellas, M. (2007). Sponsorship relationships as strategic alliances: A life cycle model approach. *Business Horizons*, *50*(2), 157-166. S.160-161

[120] Chadwick, S., Widdop, P., & Burton, N. (2022). Soft power sports sponsorship–A social network analysis of a new sponsorship form. *Journal of Political Marketing*, *21*(2), 196-217. S.197

[121] Connell, J. (2018). Globalisation, soft power, and the rise of football in China. *Geographical Research*, *56*(1), 5-15.S.13

[122] Nye Jr, J. S. (2008). Public diplomacy and soft power. *The annals of the American academy of political and social science*, *616*(1), 94-109. S.95

[123] Antwi-Boateng, O. (2013). The rise of Qatar as a soft power and the challenges. *European Scientific Journal*, *9*(31), 350-368. S.355

[124] Grix, J., & Lee, D. (2013). Soft power, sports mega-events and emerging states: The lure of the politics of attraction. *Global society*, *27*(4), 521-536. S.525

[125] Urriolagoitia, L., & Planellas, M. (2007). Sponsorship relationships as strategic alliances: A life cycle model approach. *Business Horizons*, *50*(2), 157-166.S.164

[126] Amis, J., Pant, N., & Slack, T. (1997). Achieving a sustainable competitive advantage: A resource-based view of sport sponsorship. *Journal of sport management*, *11*(1), 80-96.S.88

[127] Chadwick, S., Widdop, P., & Burton, N. (2022). Soft power sports sponsorship–A social network analysis of a new sponsorship form. *Journal of Political Marketing*, *21*(2), 196-217. S.206

[128] Grix, J., & Lee, D. (2013). Soft power, sports mega-events and emerging states: The lure of the politics of attraction. *Global society*, *27*(4), 521-536. S.528

[129] Nye Jr, J. S. (2008). Public diplomacy and soft power. *The annals of the American academy of political and social science*, *616*(1), 94-109. S.99

[130] Urriolagoitia, L., & Planellas, M. (2007). Sponsorship relationships as strategic alliances: A life cycle model approach. *Business Horizons*, *50*(2), 157-166.S.160

[131] Meenaghan, T. (1991). The role of sponsorship in the marketing communications mix. *International journal of advertising*, *10*(1), 35-47. S.38

[132] Walraven, M., Koning, R. H., & van Bottenburg, M. (2012). The effects of sports sponsorship: A review and research agenda. *The marketing review*, *12*(1), 17-38. S.31

[133] Urriolagoitia, L., & Planellas, M. (2007). Sponsorship relationships as strategic alliances: A life cycle model approach. *Business Horizons*, *50*(2), 157-166.S.163

[134] Chadwick, S., Widdop, P., & Burton, N. (2022). Soft power sports sponsorship–A social network analysis of a new sponsorship form. *Journal of Political Marketing*, *21*(2), 196-217. S.209

[135] Urriolagoitia, L., & Planellas, M. (2007). Sponsorship relationships as strategic alliances: A life cycle model approach. *Business Horizons*, *50*(2), 157-166.S.162

[136] Nye Jr, J. S. (2008). Public diplomacy and soft power. *The annals of the American academy of political and social science*, *616*(1), 94-109. S.103

[137] Chadwick, S., Widdop, P., & Burton, N. (2022). Soft power sports sponsorship–A social network analysis of a new sponsorship form. *Journal of Political Marketing*, *21*(2), 196-217. S.211

[138] Carrillat, F. A., & d'Astous, A. (2012). The sponsorship-advertising interface: is less better for sponsors?. *European Journal of Marketing*, *46*(3/4), 562-574. S.572

[139] Zdravkovic, S., & Till, B. D. (2012). Enhancing brand image via sponsorship: strength of association effects. *International Journal of Advertising*, *31*(1), 113-132.S.127

[140] Jalleh, G., Donovan, R. J., Giles-Corti, B., & Holman, C. D. A. J. (2002). Sponsorship: impact on brand awareness and brand attitudes. *Social marketing quarterly*, *8*(1), 35-45. S.43

[141] Cornwell, T. B., Roy, D. P., & Steinard, E. A. (2001). Exploring managers' perceptions of the impact of sponsorship on brand equity. *Journal of advertising*, *30*(2), 41-51. S.45

[142] Horn, M., & Baker, K. (1999). Measuring the impact of sponsorship. *International Journal of Sports Marketing & Sponsorship*, *1*(3), 296-302. S.297

[143] Thjømøe, H. M., Olson, E. L., & Brønn, P. S. (2002). Decision-making processes surrounding sponsorship activities. *Journal of Advertising Research*, *42*(6), 6-15. S.6

[144] Dees, W., Bennett, G., & Tsuji, Y. (2006). Attitudes toward sponsorship at a state sports festival. *Event Management*, *10*(2-3), 89-101. s.90

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Akçakaya, Murat (2019). "Yönetim ve Halkla İlişkiler", Yönetim ve…, Ed. M. Akif Özer, Gazi Kitabevi, Ankara, 145-198.
- Altay, Saim ve Altay, Senem (2019). "Mesleki Etik İlkeleri Açısından Halkla İlişkiler Mesleğine Yaklaşım", Turkish Studies Social Sciences, Vol. 14, No. 6, 2833-2862.
- Asna, Alaeddin (1968). Yönetim-Halk İlişkisi, Amme İdaresi Dergisi, S. 3-4, 55-68.
- Atayman, Veysel (2011). Etik, Düşünce Dizisi, İstanbul.
- Bahar, Emel (2014). Meslek Etiği, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Bayar, Özge (2006). Halkla İlişkiler ve Etik, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Belsey, Andrew and Chadwick, Ruth (1998). Medya ve Gazetecilikte Etik Sorunlar, Çev. Nurçay Türkoğlu, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Bernays, Edward L. (1980). Public Relations, University of Oklahoma Press, New York.
- Bıçakçı, İlker (2002). İletişim ve Halkla İlişkiler, MediaCat Kitabevi, İstanbul.
- Billington, Ray (1997). Felsefeyi Yaşamak, Çev. Abdullah Yılmaz, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Bolat, Tamer ve Seymen, Aytemiz (2003), "Örgütlerde İş Etiği ve Kariyer Yönetimi İlişkisi: Normatif Etik Boyutuyla Bir Değerlendirme", Yönetim, Yıl 13, Sayı 45, 3-19.
- Botan, Carl H. ve Taylor, Maureen (2006). "Public Relations: State of the Field", Journal of Communication, Vol. 54, No. 4, 645-661.
- Bowen, Shannon (2007). Ethics and Public Relations. https://instituteforpr.org/ethics-and-public-relations/.
- Bowen, Shannon A. (2010). "The Nature of Good in Public Relations: What Should Be Its Normative Ethic?" 13. Internatıonal Publıc Relatıons Research Conference, Ed. Melissa D. Dodd, Koichi Yamamura, Florida, 62-79.
- Boynukalın, Neva (2010). Halkla İlişkiler Mesleğini Ulusal ve Uluslararası Etik Yasaları Bağlamına İnceleme, II. Medya ve Etik Sempozyumu, Elâzığ.
- Budd, John F. (1998). Halkla İlişkilerde Etik İkilemleri, Çev. Nur Nirven ve Ahmet Ünver, Rota Yayıncılık, İstanbul.
- Bülbül, Rıdvan (2001). İletişim ve Etik, Nobel Yayınevi, Ankara.
- Cevizci, Ahmet (2014). Etik Ahlak Felsefesi, Say Yayıncılık, İstanbul.
- Cevizci, Ahmet (2022). Uygulamalı Etik, Say Yayıncılık, İstanbul.
- Çakmak, Ahmet Ferda ve Kilci, Sacide (2011). "Kamu Yönetiminde Halkla İlişkilerin Yeri ve Önemi", Kamu-İş Dergisi, C. 11, S. 4, 219-270.
- Çamdereli, Mete (2004). Ana Çizgileriyle Halkla İlişkiler, Salyangoz Yayınları, İstanbul.
- Çiftçi, Hasan (2016). "Halkla İlişkiler Mesleğinde Etik Olmak Ya Da Olmamak", Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, S.30, 538-548.
- Damlapınar, Zülfikar (2000). "Kamusal İletişim Biçimi Olarak Halkla İlişkiler ve Etik", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S. 6, 299-309.
- Değirmen, Coşkun Gül ve Yalçın, Özgür (2020). "Halkla İlişkiler ve Etik: 2000 Yılı Sonrası Filmlerde Halkla İlişkiler Mesleği Temsilinin Etik Kodlar Bağlamında İncelenmesi", Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, C. 15, S. 2, 519-542.
- Erdem, Ayhan ve Davulcu Akbaba, Ebru (2017). "Halkla İlişkiler Nedir? Ne Değildir?", Halkla İlişkilere Giriş, Ed. Metin Işık, Eğitim Yayınevi, Konya.
- Erdoğan, İrfan (2006). "Medya ve Etik: Eleştirel Bir Giriş", İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, S. 23, 1-26.
- Eroğlu, Erhan ve Atabek, Nejdet (2006). "İletişim Fakültesi Öğrencilerinin Etik Eğitimine ve İletişim Etiğine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi", Küresel İletişim Dergisi, S. 2, 1-11.

- Ertekin, Yücel (1995). Halkla İlişkiler, TODAİE Yayınları, Ankara.
- Fitzpatrick, Kathy and Gauthier, Candace (2001). "Toward a Professional Responsibility Theory of Public Relations Ethics", Journal of Mass Media Ethics, Vol. 16, No. 2-3, 193-212.
- Frankena, William (2007). Etik, Çev. Azmi Aydın, İmge Kitabevi, Ankara.
- Geçikli, Fatma (2016). Halkla İlişkiler ve İletişim, Beta Yayıncılık, İstanbul.
- Göksel, Ahmet Bülent ve Yurdakul, Nilay Başok (2006). Temel Halkla İlişkiler Bilgileri, Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İzmir.
- Görkemli, Hayriye Nur (2019). "Uluslararası Halkla İlişkiler", Halkla İlişkiler ve Etik, Ed. Makbule Evrim Gülsünler, Palet Yayınları, Konya, 183-207.
- Grunig, James E. (1993). "Public Relations and International Affairs: Effects, Ethics and Responsibility", Journal of International Affairs, Vol. 47, No. 1, 137-162.
- Grunig, James E.; Grunig, Larissa A.; Sriramesh, K.; Huang, Yi- Hui and Lyra, Anastasia (1995). "Models of Public Relations in an International Setting", Journal of Public Relations Research, Vol. 7, No. 3, 163-186.
- Güllüoğlu, Özlem (2006). Halkla İlişkiler Mesleğinde Etik Anlayışı, II. Uluslararası Halkla İlişkiler Sempozyumu, Kocaeli, 145-166.
- Gülsünler, Makbule Evrim (2019). "Halkla İlişkiler Etiği Kavramsal Çerçeve", Halkla İlişkiler ve Etik, Ed. Makbule Evrim Gülsünler, Palet Yayınları, Konya, 9-27.
- https://www.prii.ie/about/codes-of-practice/code-of-lisbon.html.
- https://www.tuhid.org/pdf/atina-yasasi_1381389934.pdf.
- https://www.tuhid.org/pdf/helsinki-bildirgesi_1381389882.pdf.
- https://www.tuhid.org/pdf/IPRA-Davranis-Kurallari_1454936522.pdf.
- https://www.tuhid.org/pdf/roma-bildirisi_1381389907.pdf.
- https://www.tuhid.org/tuhid-meslek-ilkeleri.html.
- İspir, Naci; Yurdigül, Yusuf ve Küçükalkan, Yavuz (2015). "Halkla İlişkiler Etiği", Tarih Okulu Dergisi, S. 24, 353-375.
- İşçi, Metin (1997). Halkla İlişkiler, Der Yayınları, İstanbul.
- İşler, Esra İlkay (2006). "Halkla İlişkiler Etiğine Tarihsel Bir Bakış: Amerika'nın Öğrettikleri ve Türkiye'de Yaşananlar", Küresel İletişim Dergisi, S. 2, 1-8.
- Kalender, Ahmet (1999). "Türkiye'de Halkla İlişkilerin Meslekleşmesi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri", Selçuk İletişim Dergisi, C. 1, S. 1, 24-33.
- Kazancı, Metin (1982). Halkla İlişkiler Kuramsal ve Uygulamaya İlişkin Sorunlar, Savaş Yayınları, Ankara.
- Kazancı, Metin (1999). Halkla İlişkiler, Turhan Kitabevi, Ankara.
- Kılavuz, Raci (2004). "Etik Sistemleri ve Kamu Yönetimi Etiği Açısından Görünümleri", İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, S. 30, 15-29.
- Kuçuradi, İoanna (2018). Etik, Türkiye Felsefe Kurumu, Ankara.
- Leeper, Kathie A. (1996). "Public Relations Ethics and Communitarianism: A Preliminary Investigation". Public Relations Review, Vol. 22, No. 2, 163-179.
- Lloyd, Herbert (1998). Halkla İlişkilerde Meslek Ahlakı, Çev. Nur Nirven ve Ahmet Ünver, Rota Yayıncılık, İstanbul.
- Mahmutoğlu, Abdulkadir (2009). Etik ve Ahlâk; Benzerlikler, Farklılıklar ve İlişkiler, Türk İdare Dergisi, S. 463-464, 225-249.
- Mcdonald, Gael (1999), "Business Ethics: Practical Proposals for Organisations", Journal of Business Ethics, Vol. 19, No.2, 143-158.
- Mıhçıoğlu, Cemal (1970). "Halkla İlişkiler Nedir?", Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences, Vol. 3, No. 1, 91-108.

- Okkay, İpek (2021). "Kurumsal İletişim ve Etik", Kurumsal İletişimde Güncel Yaklaşımlar, Ed. Tuğçe Çedikçi Çevik ve Deniz Akbulut, Kriter Yayınevi, İstanbul.
- Önen, S. Mustafa ve Yıldırım, Ali (2014). "Kamu Yönetiminde Etik Denetimi: OECD Ülkeleri Örneği", Akademik Yaklaşımlar Dergisi, C. 5, S. 1, 103-126.
- Özden, Zafer ve Saran, Mine (2006). "Halkla İlişkiler Alanında Etik Sorunlar", Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C. 8, S. 242-261.
- Özer, M. Akif (2015). Halkla İlişkiler Dersleri, Adalet Yayınevi, Ankara.
- Özgen, Ebru (2019). "Yeni Medyada Halkla İlişkiler Etiği Mümkün Müdür?", Etkileşim Dergisi, S. 3, 54-62.
- Özlem, Doğan (2004). Etik Ahlak Felsefesi, İnkılâp Kitabevi, İstanbul.
- Pieper, Annemarie (2012). Etiğe Giriş, Çev. Veysel Atayman ve Gönül Sezer Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Pira, Aylin ve Kocabaş, Füsun (2005). "Halkla İlişkileri Sorgulamak", Selçuk İletişim, C. 3, S. 4, 34-40.
- Pustu, Yusuf (2011). Kamu Yönetiminde Etik Bir Sorun Olarak Rüşvet, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara.
- Ruse, Michael (2002). Etiğin Doğal Temelleri, Ed. Jean-Pierre Changeux, Çev. Nermin Acar, Doruk Yayıncılık, Ankara.
- Russell, Bertrand (2014). Etik, Toplum, Siyaset, Çev. Funda Sezer, Say Yayıncılık, İstanbul.
- Sabuncuoğlu, Zeyyat (2004). İşletmelerde Halkla İlişkiler, Ezgi Yayıncılık, Bursa.
- Sayımer, İdil (2006). "Halkla İlişkiler Etiğinde Öne Çıkan Modellerin Etik Sistemler Açısından Değerlendirilmesi", Küresel İletişim Dergisi, S. 2, 1-19.
- Selvi, Özgür ve Altan, Servet (2016). "Halkla İlişkiler Etiği ve Medya", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO Dergisi, C. 19, S. 1, 277-301.
- Sezgül, İbrahim (2019). "Public Relations Ethics", Milli Eğitim Dergisi, C. 48, S. 222, 277-292.
- Taylor, Maureen ve Yang, Aimei (2014). "Have Global Ethical Values Emerged in the Public Relations Industry? Evidence from National and International Professional Public Relations Associations", Journal of Business Ethics, Vol. 130, No. 3, 543-555.
- Tengilimoğlu, Dilaver ve Öztürk, Yüksel (2004). İşletmelerde Halkla İlişkiler, Seçkin Yayınları, Ankara.
- Tepe, Harun (2011). Etik ve Metaetik, Türkiye Felsefe Kurumu, Ankara.
- Tortop, Nuri (1973). Halkla İlişkiler, Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Yayınları, Ankara.
- Tortop, Nuri ve Özer, M. Akif Özer (2013). Halkla İlişkiler, Nobel Yayınevi, Ankara.
- Türkeri, Mehmet (2004). Etik Kuramları, Lotus Yayınevi, Antalya.
- Usta, Aydın (2011). "Kuramdan Uygulamaya Kamu Yönetiminde Etik ve Ahlâk", Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İİBF Dergisi, C. 1, S. 2, 39-50.
- Ünlü, Simge ve Kurt, Mustafa Cankurt (2017). "Halkla İlişkiler Mesleğinde Etik Anlayışı", Medya Çağında İletişim, Ed. Ali Murat Kırık, Çizgi Kitabevi, Konya, 91-109.
- Watson, Tom (2014). "IPRA Code of Athens—The First International Code of Public Relations Ethics: Its Development and Implementation Since 1965", Public Relations Review, Vol. 40, No. 4, 707-714.
- Yaman, Abdulsamet (2012). "Halkla İlişkilerde Etik Değerler ve Sosyal Sorumluluk Değer Yargılarının Uygulanabilirliği", Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C. 22, S. 1, 160-165.
- Yazıcı, Reşat (1996). Halkla İlişkiler, Semih Ofset, Ankara.
- Yeşilyurt, Selcan (2019). Meslekleşme Ekseninde Halkla İlişkilerde Etik: Uygulayıcıların Meslekleşme ve Etik Algılarını Etkileyen Unsurların Karşılaştırmalı İncelemesi, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Doktora Tezi, İstanbul.
- Yeşilyurt, Selcan (2021). "Halkla İlişkilerde Etik: Meslekleşme Yolunda İletişim Etkinliğine Bağlı Etik Sorumlulukların Temelleri Üzerine Bir İnceleme", Global Media Journal, Vol. 12, No. 23, 121-138.

SONNOTLAR

1 Ertekin, Yücel (1995). Halkla İlişkiler, TODAİE Yayınları, Ankara, s. 8-9.
2 Tortop, Nuri (1973). Halkla İlişkiler, Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Yayınları, Ankara, s. 5.
3 Botan, Carl H. ve Taylor, Maureen (2006). "Public Relations: State of the Field", Journal of Communication, Vol. 54, No. 4, s. 645.
4 Mıhçıoğlu, Cemal (1970). "Halkla İlişkiler Nedir?", Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences, Vol. 3, No. 1, s.91-92.
5 Grunig, James E.; Grunig, Larissa A.; Sriramesh, K.; Huang, Yi- Hui and Lyra, Anastasia (1995). "Models of Public Relations in an International Setting", Journal of Public Relations Research, Vol. 7, No. 3, s.164.
6 Kazancı, Metin (1999). Halkla İlişkiler, Turhan Kitabevi, Ankara, s. 59-61
7 Bowen, Shannon A. (2010). "The Nature of Good in Public Relations: What Should Be Its Normative Ethic?" 13. Internatıonal Publıc Relatıons Research Conference, Ed. Melissa D. Dodd, Koichi Yamamura, Florida, s. 63.
8 Grunig, James E. (1993). "Public Relations and International Affairs: Effects, Ethics and Responsibility", Journal of International Affairs, Vol. 47, No. 1, s. 140.
9 Çakmak, Ahmet Ferda ve Kilci, Sacide (2011). "Kamu Yönetiminde Halkla İlişkilerin Yeri ve Önemi", Kamu-İş Dergisi, C. 11, S. 4, s. 223.
10 Bernays, Edward L. (1980). Public Relations, University of Oklahoma Press, New York, s. 7-9.
11 Kazancı, Metin (1982). Halkla İlişkiler Kuramsal ve Uygulamaya İlişkin Sorunlar, Savaş Yayınları, Ankara, s.37.
12 Göksel, Ahmet Bülent ve Yurdakul, Nilay Başok (2006). Temel Halkla İlişkiler Bilgileri, Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İzmir, s. 28-29.
13 İşçi, Metin (1997). Halkla İlişkiler, Der Yayınları, İstanbul, s. 7.
14 Çamdereli, Mete (2004). Ana Çizgileriyle Halkla İlişkiler, Salyangoz Yayınları, İstanbul, s. 26.
15 Yazıcı, Reşat (1996). Halkla İlişkiler, Semih Ofset, Ankara, s. 4-5.
16 Asna, Alaeddin (1968). Yönetim-Halk İlişkisi, Amme İdaresi Dergisi, S. 3-4, s. 59-60.
17 Kazancı, Metin (1999). A.g.e., s. 6.
18 Erdem, Ayhan ve Davulcu Akbaba, Ebru (2017). "Halkla İlişkiler Nedir? Ne Değildir?", Halkla İlişkilere Giriş, Ed. Metin Işık, Eğitim Yayınevi, Konya, s.10-11.
19 Tortop, Nuri ve Özer, M. Akif Özer (2013). Halkla İlişkiler, Nobel Yayınevi, Ankara, s. 5.
20 Ertekin, Yücel (1995). A.g.e., s. 8.
21 Özer, M. Akif (2015). Halkla İlişkiler Dersleri, Adalet Yayınevi, Ankara, s. 13-14.
22 Sabuncuoğlu, Zeyyat (2004). İşletmelerde Halkla İlişkiler, Ezgi Yayıncılık, Bursa, s. 53.
23 Geçikli, Fatma (2016). Halkla İlişkiler ve İletişim, Beta Yayıncılık, İstanbul, s. 19.
24 İşçi, Metin (1997). A.g.e., s. 102.
25 Akçakaya, Murat (2019). "Yönetim ve Halkla İlişkiler", Yönetim ve…, Ed. M. Akif Özer, Gazi Kitabevi, Ankara, s. 150-151.
26 Sabuncuoğlu, Zeyyat (2004). A.g.e., s. 56-57.
27 Tengilimoğlu, Dilaver ve Öztürk, Yüksel (2004). İşletmelerde Halkla İlişkiler, Seçkin Yayınları, Ankara, s. 81.
28 Atayman, Veysel (2011). Etik, Düşünce Dizisi, İstanbul, s. 11-15.
29 Türkeri, Mehmet (2004). Etik Kuramları, Lotus Yayınevi, Antalya, s. 11-12.
30 Tepe, Harun (2011). Etik ve Metaetik, Türkiye Felsefe Kurumu, Ankara, s. 16.
31 Billington, Ray (1997). Felsefeyi Yaşamak, Çev. Abdullah Yılmaz, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, s.45-46.
32 Usta, Aydın (2011). "Kuramdan Uygulamaya Kamu Yönetiminde Etik ve Ahlâk", Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İİBF Dergisi, C. 1, S. 2, s.41.
33 Belsey, Andrew and Chadwick, Ruth (1998). Medya ve Gazetecilikte Etik Sorunlar, Çev. Nurçay Türkoğlu, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, s. 25.
34 Pieper, Annemarie (2012). Etiğe Giriş, Çev. Veysel Atayman ve Gönül Sezer, Ayrıntı Yay., İstanbul, s. 32-33.
35 Kılavuz, Raci (2004). "Etik Sistemleri ve Kamu Yönetimi Etiği Açısından Görünümleri", İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, S. 30, s.16.
36 Ruse, Michael (2002). Etiğin Doğal Temelleri, Ed. Jean-Pierre Changeux, Çev. Nermin Acar, Doruk Yayıncılık, Ankara, s. 21.
37 Okkay, İpek (2021). "Kurumsal İletişim ve Etik", Kurumsal İletişimde Güncel Yaklaşımlar, Ed. Tuğçe Çedikçi Çevik ve Deniz Akbulut, Kriter Yayınevi, İstanbul, s. 122.

[38] Budd, John F. (1998). Halkla İlişkilerde Etik İkilemleri, Çev. Nur Nirven ve Ahmet Ünver, Rota Yayıncılık, İstanbul, s. 11.
[39] Mahmutoğlu, Abdulkadir (2009). Etik ve Ahlâk; Benzerlikler, Farklılıklar ve İlişkiler, Türk İdare Dergisi, S. 463-464, s.243.
[40] Pieper, Annemarie (2012). A.g.e., s. 146-147.
[41] Bahar, Emel (2014). Meslek Etiği, Detay Yayıncılık, Ankara, s. 7.
[42] Özlem, Doğan (2004). Etik Ahlak Felsefesi, İnkılâp Kitabevi, İstanbul, s. 23.
[43] Kuçuradi, İoanna (2018). Etik, Türkiye Felsefe Kurumu, Ankara, s. 3-5.
[44] Russell, Bertrand (2014). Etik, Toplum, Siyaset, Çev. Funda Sezer, Say Yayıncılık, İstanbul, s.35.
[45] Eroğlu, Erhan ve Atabek, Nejdet (2006). "İletişim Fakültesi Öğrencilerinin Etik Eğitimine ve İletişim Etiğine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi", Küresel İletişim Dergisi, S. 2, s. 1-2.
[46] Cevizci, Ahmet (2022). Uygulamalı Etik, Say Yayıncılık, İstanbul, s.39-40.
[47] Özlem, Doğan (2004). A.g.e, s.142-143.
[48] Tepe, Harun (2011). A.g.e., s. 40-41.
[49] Frankena, William (2007). Etik, Çev. Azmi Aydın, İmge Kitabevi, Ankara, s. 174.
[50] Mcdonald, Gael, (1999), "Business Ethics: Practical Proposals for Organisations", Journal of Business Ethics, Vol. 19, No.2, s. 143.
[51] Bolat, Tamer ve Seymen, Aytemiz (2003), "Örgütlerde İş Etiği ve Kariyer Yönetimi İlişkisi: Normatif Etik Boyutuyla Bir Değerlendirme", Yönetim, Yıl 13, Sayı 45, s. 6.
[52] Erdoğan, İrfan (2006). "Medya ve Etik: Eleştirel Bir Giriş", İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, S. 23, s. 6.
[53] Pieper, Annemarie (2012). A.g.e.. s. 210.
[54] Pustu, Yusuf (2011). Kamu Yönetiminde Etik Bir Sorun Olarak Rüşvet, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara, s. 15.
[55] Sayımer, İdil (2006). "Halkla İlişkiler Etiğinde Öne Çıkan Modellerin Etik Sistemler Açısından Değerlendirilmesi", Küresel İletişim Dergisi, S. 2, s.13.
[56] Cevizci, Ahmet (2014). Etik Ahlak Felsefesi, Say Yayıncılık, İstanbul, s.89-90
[57] Önen, S. Mustafa ve Yıldırım, Ali (2014). "Kamu Yönetiminde Etik Denetimi: OECD Ülkeleri Örneği", Akademik Yaklaşımlar Dergisi, C. 5, S. 1, s.111.
[58] Cevizci, Ahmet (2022). A.g.e., s. 43.
[59] Cevizci, Ahmet (2014). A.g.e., s.133-134.
[60] Göksel, Ahmet Bülent ve Yurdakul, Nilay Başok (2006). A.g.e., s. 157.
[61] Kalender, Ahmet (1999). "Türkiye'de Halkla İlişkilerin Meslekleşmesi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri", Selçuk İletişim Dergisi, C. 1, S. 1, s.28.
[62] Sezgül, İbrahim (2019). "Public Relations Ethics", Milli Eğitim Dergisi, C. 48, S. 222, s. 285.
[63] Ünlü, Simge ve Kurt, Mustafa Cankurt (2017). "Halkla İlişkiler Mesleğinde Etik Anlayışı", Medya Çağında İletişim, Ed. Ali Murat Kırık, Çizgi Kitabevi, Konya, s. 97-99.
[64] Sabuncuoğlu, Zeyyat (2004). A.g.e., s.61.
[65] Taylor, Maureen ve Yang, Aimei (2014). "Have Global Ethical Values Emerged in the Public Relations Industry? Evidence from National and International Professional Public Relations Associations", Journal of Business Ethics, Vol. 130, No. 3, s. 552.
[66] Bowen, Shannon (2007). Ethics and Public Relations. https://instituteforpr.org/ethics-and-public-relations/, Erişim Tarihi: 04.10.2022.
[67] Gülsünler, Makbule Evrim (2019). "Halkla İlişkiler Etiği Kavramsal Çerçeve", Halkla İlişkiler ve Etik, Ed. Makbule Evrim Gülsünler, Palet Yayınları, Konya, s. 23.
[68] Özer, M. Akif (2015). A.g.e., s. 374-375.
[69] Bıçakçı, İlker (2002). İletişim ve Halkla İlişkiler, MediaCat Kitabevi, İstanbul, s. 138-139.
[70] Boynukalın, Neva (2010). Halkla İlişkiler Mesleğini Ulusal ve Uluslararası Etik Yasaları Bağlamına İnceleme, II. Medya ve Etik Sempozyumu, Elâzığ, s. 7.
[71] İspir, Naci, Yurdigül, Yusuf ve Küçükalkan, Yavuz (2015). "Halkla İlişkiler Etiği", Tarih Okulu Dergisi, S. 24, s.367.
[72] Watson, Tom (2014). "IPRA Code of Athens—The First International Code of Public Relations Ethics: Its Development and Implementation Since 1965", Public Relations Review, Vol. 40, No. 4, s. 707-711.
[73] Bülbül, Rıdvan (2001). İletişim ve Etik, Nobel Yayınevi, Ankara, s.248.
[74] https://www.tuhid.org/pdf/atina-yasasi_1381389934.pdf, Erişim Tarihi: 03.10.2022.
[75] https://www.prii.ie/about/codes-of-practice/code-of-lisbon.html, Erişim Tarihi: 03.10.2022.
[76] Çamdereli, Mete (2004). A.g.e., s. 170-171.

77 Özer, M. Akif (2015). A.g.e., s. 380.
78 https://www.tuhid.org/pdf/roma-bildirisi_1381389907.pdf, Erişim Tarihi: 05.10.2022.
79 https://www.tuhid.org/pdf/helsinki-bildirgesi_1381389882.pdf, Erişim Tarihi: 05.10.2022.
80 https://www.tuhid.org/tuhid-meslek-ilkeleri.html, Erişim Tarihi: 06.10.2022.
81 Tengilimoğlu, Dilaver ve Öztürk, Yüksel (2004). A.g.e., s. 169-170.
82 Özgen, Ebru (2019). "Yeni Medyada Halkla İlişkiler Etiği Mümkün Müdür?", Etkileşim Dergisi, S. 3, s. 57-58.
83 Görkemli, Hayriye Nur (2019). "Uluslararası Halkla İlişkiler", Halkla İlişkiler ve Etik, Ed. Makbule Evrim Gülsünler, Palet Yayınları, Konya, s. 193.
84 https://www.tuhid.org/pdf/IPRA-Davranis-Kurallari_1454936522.pdf, Erişim Tarihi: 11.10.2022.
85 Geçikli, Fatma (2016). A.g.e., s. 207.
86 Lloyd, Herbert (1998). Halkla İlişkilerde Meslek Ahlakı, Çev. Nur Nirven ve Ahmet Ünver, Rota Yayıncılık, İstanbul, s. 15-16.
87 Leeper, Kathie A. (1996). "Public Relations Ethics and Communitarianism: A Preliminary Investigation". Public Relations Review, Vol. 22, No. 2, s. 165.
88 Bayar, Özge (2006). Halkla İlişkiler ve Etik, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara, s. 42.
89 Yeşilyurt, Selcan (2019). Meslekleşme Ekseninde Halkla İlişkilerde Etik: Uygulayıcıların Meslekleşme ve Etik Algılarını Etkileyen Unsurların Karşılaştırmalı İncelemesi, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Doktora Tezi, İstanbul, s. 95-96.
90 Çiftçi, Hasan (2016). "Halkla İlişkiler Mesleğinde Etik Olmak Ya Da Olmamak", Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, S.30, s. 543-544.
91 Güllüoğlu, Özlem (2006). Halkla İlişkiler Mesleğinde Etik Anlayışı, II. Uluslararası Halkla İlişkiler Sempozyumu, Kocaeli, s. 156-159
92 Selvi, Özgür ve Altan, Servet (2016). "Halkla İlişkiler Etiği ve Medya", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO Dergisi, C. 19, S. 1, s. 282-283.
93 Bülbül, Rıdvan (2001). A.g.e., s. 232-233.
94 Özden, Zafer ve Saran, Mine (2006). "Halkla İlişkiler Alanında Etik Sorunlar", Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C. 8, S. 3, s.249.
95 İşler, Esra İlkay (2006). "Halkla İlişkiler Etiğine Tarihsel Bir Bakış: Amerika'nın Öğrettikleri ve Türkiye'de Yaşananlar", Küresel İletişim Dergisi, S. 2, s.7.
96 Yeşilyurt, Selcan (2021). "Halkla İlişkilerde Etik: Meslekleşme Yolunda İletişim Etkinliğine Bağlı Etik Sorumlulukların Temelleri Üzerine Bir İnceleme", Global Media Journal, Vol. 12, No. 23, s.131.
97 Yaman, Abdulsamet (2012). "Halkla İlişkilerde Etik Değerler ve Sosyal Sorumluluk Değer Yargılarının Uygulanabilirliği", Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C. 22, S. 1, s. 163.
98 Pira, Aylin ve Kocabaş, Füsun (2005). "Halkla İlişkileri Sorgulamak", Selçuk İletişim, C. 3, S. 4, s. 37-38.
99 Altay, Saim ve Altay, Senem (2019). "Mesleki Etik İlkeleri Açısından Halkla İlişkiler Mesleğine Yaklaşım", Turkish Studies Social Sciences, Vol. 14, No. 6, s. 2859.
100 Fitzpatrick, Kathy and Gauthier, Candace (2001). "Toward a Professional Responsibility Theory of Public Relations Ethics", Journal of Mass Media Ethics, Vol. 16, No. 2-3, s. 199.
101 Damlapınar, Zülfikar (2000). "Kamusal İletişim Biçimi Olarak Halkla İlişkiler ve Etik", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S. 6, s. 308.
102 Değirmen, Coşkun Gül ve Yalçın, Özgür (2020). "Halkla İlişkiler ve Etik: 2000 Yılı Sonrası Filmlerde Halkla İlişkiler Mesleği Temsilinin Etik Kodlar Bağlamında İncelenmesi", Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, C. 15, S. 2, s. 522-523.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Akar, Hüsamettin (2014). Kriz Yönetiminde Halkla Ilişkiler Uygulayıcılarının Rolleri. Mustafa Akdağ ve Ümit Arklan (Ed.), Kriz Yönetimi İletişimsel Temelde Çözüm Odaklı Stratejik Yaklaşımlar. Literatürk Yayınları, Konya.
- Aksu, Metin (2008). Kriz Yönetimi. 1. Baskı. Kumsaati Yayın Dağıtım, İstanbul.
- Asna, Alaeddin (1978). Halkla İliskiler Türkiye Bankalar Birligi Yay no:90 Egitim Merkezi ders kitapları Serisi Yay. No:17. Ay Yıldız Matbaası AS Ankara.
- Baker Michael G., Wilson Nick and Blakely Tony (2020). Elimination could be the optimal response strategy for COVID-19 and other emerging pandemic diseases. BMJ. 2020;371:m 4907.
- Barton, Laurence (2001). Crisis in Organizations II (2nd ed.). Cincinnati, OH: College Divisions South-Western.
- Barton, Laurence (1993), Crisis in Organizations: Managing and Communicating in the Heat of Chaos (South-Western Publishing Company, Cincinnati, OH).
- Benoit, William L. (1997). Image repair discourse and crisis communication. Public Relations Review, 23(2), 177-180.
- Bernstein, B. Alan & Rakowitz, Cindy (2012). Crisis Management in a World. Emergency Public Relations, 3, 5-15.
- Borodzicz, Edward (2005). Risk, Crisis and Security Management, John Wiley&Sons Ltd.:Chichester, West Sussex.
- Botan, Carl H. and Hazelton, Vincent Jr., (1989). Public Relations Theory. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Broom, Glen M. & Dozier, David M. (1990). Using Research in Public Relations: Applications to Program Management). Prentice-Hall, Englewood Cliffs, NJ.
- Buchholz, Rogene A., Evans, William. D., & Wagley, Robert A. (1994). Management responses to public issues: Concepts and cases in strategy formulation (3rd ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Chua Alvin Qijia, et al. (2020). Health system resilience in managing the COVID-19 pandemic: lessons from Singapore. BMJ Glob Health, ;5(9):e003317.
- Colenda C. Christopher., Applegate William B., Reifler Burton. V., Blazer Dan G. (2020). 2nd. COVID-19: Financial Stress Test for Academic Medical Centers. Acad Med. Aug;95(8):1143-1145.
- Coombs, W. Timothy & Holladay, Sherry J. (1996). Communication and attributions in a crisis: An experimental study in crisis communication. Journal of Public Relations Research, 8, 279- 295.
- Cutlip, Scoot M. (1994). The unseen power: A history of public relations. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Cutlip, Scoot M., Center, Alan H., Broom, Gleen M. (2000). Effective Public Relations (8th ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Daft, Richard (2010). Organization Theory And Design, 10th Edition Cengage Learning.
- Dupont, Stephen (2013), Building Your Core Strategy: Technology and Content Converge to Drive Branded Content, Public Relations Strategist. The Strategist, ss. 22–36.
- Fearn-Banks, Kathleen (2002). Crisis Communication: A Casebook Approach, second edition, Lawrence Erlbaum Publ., New Jersey.

- Gass, Robert H., & Seiter, John S. (2009). Credibility and public diplomacy. In N. Snow & P. M. Taylor (Eds.), Routledge handbook of public diplomacy (pp. 154–165). New York: Routledge.
- Ghebreyesus Tedros Adhanom. (2020). WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19-2020. https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020.
- Gordon, Joye C. (1997). 'Interpreting definitions of public relations: Self assessment and a symbolic interactionismbased alternative'. Public Relations Review 23(1): 57–66.
- Greenfield, James M. (1991). Fund-raising: Evaluating and managing the fund development process. New York: John Wiley.
- Gregory, Anne (2010). Planning and managing public relations campaigns: A strategic approach, 3rd ed. Kogan Page Limited.
- Grunig, James and Hunt, Todd (1984) Managing Public Relations, Holt, Rinehart & Winston.
- Grunig, James E. (Ed.). (1992). Excellence in public relations and communication management. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Grunig, James. (1997). A situational theory of publics: Conceptual history, recent challenges, and new research.
- Grunig, Larissa A. (2000). Public relations research: a tripartite model. Corporate Communications: An International Journal. Vol 5(2), p75-80
- Haldane Victoria, et al. (2021). Health systems resilience in managing the COVID-19 pandemic: lessons from 28 countries. Nat Med. 2021;27(6): 964–80.
- Harlow, Rex Francis (1976). 'Building a definition of public relations'. Public Relations Review 2(4).
- Haşit, Gürkan (1999). İşletmelerde Kriz Yönetimi ve Türkiye'nin Büyük Sanayi Işletmeleri Üzerinde Yapılan Araştırma Çalışması. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Hearit, Keith Michael (2006). Crisis management by apology: Corporate response to allegations of wrongdoing. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Heath, Robert L. (1997). Strategic issues management: Organizations and public policy challenges. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Heath, Robert L. (2013). Encyclopedia of Public Relations (Second Edition). SAGE Publications, Inc, California, USA.
- Horton Richard (2020). Offline: COVID-19 is not a pandemic. Lancet. 2020;396:874.
- Hutton, James: 1999, 'The Definition, Dimensions, and Domain of Public Relations', Public Relations Review 25(2) (Summer), 199-214.
- Kavrakoğlu, İbrahim (1998). Hızlı Gelişme ve Kriz Yönetimi için Bir Model: Sinerjik Yönetim, Kalite Derneği Yayınları, İstanbul.
- Kaye Alan D, et al. (2020). Economic impact of COVID-19 pandemic on healthcare facilities and systems: International perspectives. Best Practice & Research Clinical Anaesthesiology, 35(3), 293-306.
- Kazancı, Metin (1982). Halkla İlişkiler Kurumsal ve Uygulamaya İlişkin Sorunlar. Savaş Yayınları, Ankara.
- Kitchen, Philip J. (1997). Public Relations: Principles and Practice. London: International Thomson Business Press.
- Koçel, Tamer (1996). İşletmelerde Kriz Durumlarında Yönetim Uygulamaları, Zaman Yönetimi ve Kriz Yönetimi Semineri, TÜSSİDE. Gebze.

- L'Etang, Jacquie & Pieczka, Magda (2006). Public relations: Critical debates and contemporary practices. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- L'Etang, Jacquie (2008) Public Relations: Concepts, Practice and Critique. London: Sage.
- Ledingham, John A & Bruning, Stephen D. (1997). Building loyalty through community relations. Public Relations Strategist, 3(2), 27-29.
- Leitch, Shirley & Neilson, David (1997). Refraining public relations: New directions for theory and practice. Australian Journal of Communication, 24 (2), 17-32.
- Liu Qian, et al. (2020). The experiences of health-care providers during the COVID-19 crisis in China: a qualitative study. Lancet Glob Health, 8 (6):e790–8.
- Luecke, Richard & Barton, Laurence (2004) Crisis management : master the skills to prevent disasters, Boston, Mass., Harvard Business School Press.
- Lukaszewski, Jim (1998). How to develop the mind of a strategist. Jim Lukaszewski's Strategy, pp. 1-4.
- Marston, John E. (1979). Modern public relations McGraw-Hill Book Company, New York.
- McKie, David and Debashish Munshi (2005). 'Global public relations: a different perspective', special issue. Public Relations Review 30(4).
- Mitroff, Ian (2005). Crisis leadership: Seven strategies of strength. Leadership Excellence, 22, 11-15.
- Moloney, Kevin (2000). Rethinking public relations: The spin and the substance. London: Routledge.
- Moloney, Kevin (2006). Rethinking Public Relations, 2nd edition. London: Routledge.
- Murphy, Priscilla & Dee, Juliet (1992). DuPont and Greenpeace: The dynamics of conflict between corporations and activist groups. Journal of Public Relations Research, 4, 3–20.
- Narayan K. M. Venkat, Curran James W., Foege William H. (2021). The COVID-19 pandemic as an opportunity to ensure a more successful future for science and public health. JAMA, 325(6): 525–6.
- Okay, Aydemir ve Okay, Ayla (2001). Halkla İliskiler Strateji, Kavram ve Uygulamaları Der Yay. İstanbul.
- Okay, Ayla ve Okay, Aydemir (2011) Halkla İlişkiler Kavram, Strateji ve Uygulamaları, İstanbul: Der Yayınları.
- Özdemir, Aylin (2004). Kriz Yönetimi ve Halkla İliskiler. İzmir Ege Yay 7.
- Paine, Katie Delahaye (2007). Measuring public relationships: The data-driven communicator's guide to success. Berlin, NH: KDPaine & Partners.
- Paremoer Lauren, et al. (2021). COVID-19 pandemic and the social determinants of health. BMJ, 372:129.
- Peltekoğlu, Filiz Balta (1993). Halkla İliskiler Nedir? Genisletilmiş İkinci 2. Baskı, Beta, İstanbul.
- Pira, Aylin ve Sohodol, Çisil. (2004). Kriz Yönetimi : Halkla İlişkiler Açısından Bir Değerlendirme. İletişim Yayınları, Ankara.
- Puncheva, Petya (2008). The Role Of Corporate Reputation In The Stakeholder Decisionmaking Process, Business & Society, 47 (3), 272-290.
- Reynolds, Barbara. (2012) Crisis and Emergency Risk: Communication Centre for Disease Control and Prevention. Wayne State University.
- Seeger, Matthew W., Sellnow, Timothy L., & Ulmer, Robert R. (1998). Communication, organization and crisis. Communication Yearbook 21: 231–275.
- Seitel, Fraser P. (2011). The practice of public relations (international edition), 11th edition. New York: Pearson.

- Sümer, Haluk ve Pernsteiner Helmut (2009). Kriz ve Yönetimi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Taylor, Maureen & Kent, Michael L. (2007). Taxonomy of mediated crisis responses. Public Relations Review, 33, 140-146.
- Tench, Ralph & Yeomans, Liz (2009). Exploring Public Relations, Harlow, England ; New York : FT Prentice Hall.
- Uzun, Hakan (2021). Brezilya KÖİ Tecrübesi, Kamu Özel Ortaklıkları Ülke Tecrübeleri, (Kitap Bölümü- Editör: M. Akif ÖZER), Eğitim Yayınevi, 138-183.
- Uzun, Hakan (2021). Kamu Politikası Analizi Türkiye'nin Kamu Özel İş Birliği Politikası. Yayımlanmış Doktora Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Ün., Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara.
- Uzun, Hakan (2022). Stratejik Yönetişim (Strategic Governance), Baştan Sona Yönetişim, (Kitap Bölümü- Editör: M. Akif ÖZER), Gazi Kitapevi, Ankara, 449- 493.
- Uzun. Hakan (2022). Büyük Veri ve İnsan Kaynakları, İnsan Kaynakları Yönetiminde Yeni Yönelimler (Kitap Bölümü, Editör: M. Akif ÖZER), Gazi Kitapevi, Ankara, 59-90.
- Uzun. Hakan (2022). Sağlık Hizmetlerinde Kamu Özel İş Birliği, Sağlık Hizmetlerinde Yönetim Güncesi (Kitap Bölümü- Editör: Altuğ ÇAĞATAY; Adem TÜZEMEN), Gazi Kitabevi, 101-142.
- Vimercati Luigi, et al. (2020). The COVID-19 hotel for healthcare workers: an Italian best practice. J Hosp Infect, 105(3):387–8.
- Waller, Marry J., Lei, Zhike & Pratten, Robert (2014). Exploring the role of crisis management teams in crisis management education. Academy of Management Learning & Education. 13 (2), 208-221.
- Wei Eric K., Long Theodore, Katz Mitchell H. (2021). Nine lessons learned from the COVID-19 pandemic for improving hospital care and health care delivery. JAMA Intern Med, ss. 1161-1172.
- White, Jon & Laura, Mazur (1996). Strategic Communications Management: Making Public Relations Work, England: Wokingham
- Wilcox, Dennis L.; Cameron, Glen T. & Reber, Bryan H. (2000). Public Relations Strategies and Tactics. Sixth edition. Addison Wesley Longman: New York.
- Wrapp Daniel, Wang Nianshuang, Corbett Kizzmekia S., Goldsmith Jory A., et al. (2020). Cryo-EM structure of the 2019-nCoV spike in the prefusion conformation. Science; 367(6483):1260–3.
- Wright, Donald K. (1985). Can age predict the moral values of public relations practitioners? Public Relations Review, 11, 51–60.
- Zhou Peng, Yang Xing-Lou, et al. (2020). A pneumonia outbreak associated with a new coronavirus of probable bat origin. Nature. 579: 270–3.

SONNOTLAR

1 Grunig, James E. (Ed.). (1992). Excellence in public relations and communication management. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum, s.12.
2 L'Etang, Jacquie & Pieczka, Magda (2006). Public relations: Critical debates and contemporary practices. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, s.7.
3 White, Jon & Laura, Mazur (1996). Strategic Communications Management: Making Public Relations Work, England: Wokinghami s.4.
4 Moloney, Kevin (2000). Rethinking public relations: The spin and the substance. London: Routledge, s.2.
5 Cutlip, Scoot M. (1994). The unseen power: A history of public relations. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum, s.11.
6 Harlow, Rex Francis (1976). 'Building a definition of public relations'. Public Relations Review 2(4), s.36.
7 Asna, Alaeddin (1978). Halkla İliskiler Türkiye Bankalar Birligi Yay no:90 Egitim Merkezi ders kitapları Serisi Yay. No:17. Ay Yıldız Matbaası AS Ankara, s.174.
8 Grunig, James and Hunt, Todd (1984) Managing Public Relations, Holt, Rinehart & Winston, s.6.
9 Grunig, James. (1997). A situational theory of publics: Conceptual history, recent challenges, and new research, s.23.
10 Hutton, James: 1999, 'The Definition, Dimensions, and Domain of Public Relations', Public Relations Review 25(2) (Summer), s.201.
11 White, Jon & Laura, Mazur; a.g.e., s.11.
12 Gordon, Joye C. (1997). 'Interpreting definitions of public relations: Self assessment and a symbolic interactionismbased alternative'. Public Relations Review 23(1), s.59.
13 Botan, Carl H. and Hazelton, Vincent Jr., (1989). Public Relations Theory. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, s.32.
14 McKie, David and Debashish Munshi (2005). 'Global public relations: a different perspective', special issue. Public Relations Review 30(4), s.45.
15 Kitchen, Philip J. (1997). Public Relations: Principles and Practice. London: International Thomson Business Press, s.17.
16 Cutlip, Scoot M.; a.g.e., s.14.
17 Okay, Aydemir ve Okay, Ayla (2001). Halkla İliskiler Strateji, Kavram ve Uygulamaları Der Yay. İstanbul, s.192.
18 L'Etang, Jacquie (2008) Public Relations: Concepts, Practice and Critique. London: Sage, s.16.
19 Moloney, Kevin (2006). Rethinking Public Relations, 2nd edition. London: Routledge, s.65.
20 Tench, Ralph & Yeomans, Liz (2009). Exploring Public Relations, Harlow, England; New York: FT Prentice Hall, s.9.
21 Marston, John E. (1979). Modern public relations McGraw-Hill Book Company, New York, s.87-90.
22 Cutlip, Scoot M., Center, Alan H., Broom, Gleen M. (2000). Effective Public Relations (8th ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, s.136.
23 Ledingham, John A & Bruning, Stephen D. (1997). Building loyalty through community relations. Public Relations Strategist, 3(2), s.28.
24 Heath, Robert L. (2013). Encyclopedia of Public Relations (Second Edition). SAGE Publications, Inc, California, USA, s.281.
25 Heath, Robert L.; a.g.e., s.283.
26 Dupont, Stephen (2013), Building Your Core Strategy: Technology and Content Converge to Drive Branded Content, Public Relations Strategist. The Strategist, s.22.
27 Greenfield, James M. (1991). Fund-raising: Evaluating and managing the fund development process. New York: John Wiley, s.148-150.
28 Lukaszewski, Jim (1998). How to develop the mind of a strategist. Jim Lukaszewski's Strategy, s.2.
29 Broom, Glen M. & Dozier, David M. (1990). Using Research in Public Relations: Applications to Program Management). Prentice-Hall, Englewood Cliffs, NJ., s.157.

[30] Gregory, Anne (2010). Planning and managing public relations campaigns: A strategic approach, 3rd ed. Kogan Page Limited, s.35.
[31] Okay, Ayla ve Okay, Aydemir (2011) Halkla İlişkiler Kavram, Strateji ve Uygulamaları, İstanbul: Der Yayınları, s.454.
[32] Puncheva, Petya (2008). The Role Of Corporate Reputation In The Stakeholder Decisionmaking Process, Business & Society, 47 (3), s.272.
[33] Daft, Richard (2010). Organization Theory And Design, 10th Edition Cengage Learning. s. 21.
[34] Kazancı, Metin (1982). Halkla İlişkiler Kurumsal ve Uygulamaya İlişkin Sorunlar. Savaş Yayınları, Ankara, s.16-8.
[35] Leitch, Shirley & Neilson, David (1997). Refraining public relations: New directions for theory and practice. Australian Journal of Communication, 24 (2), s.24.
[36] Gass, Robert H., & Seiter, John S. (2009). Credibility and public diplomacy. In N. Snow & P. M. Taylor (Eds.), Routledge handbook of public diplomacy (pp. 154–165). New York: Routledge, s.160.
[37] Murphy, Priscilla & Dee, Juliet (1992). DuPont and Greenpeace: The dynamics of conflict between corporations and activist groups. Journal of Public Relations Research, 4, s.3-5.
[38] Paine, Katie Delahaye (2007). Measuring public relationships: The data-driven communicator's guide to success. Berlin, NH: KDPaine & Partners, s.24.
[39] Wright, Donald K. (1985). Can age predict the moral values of public relations practitioners? Public Relations Review, 11, s.56.
[40] Heath, Robert L. (1997). Strategic issues management: Organizations and public policy challenges. Thousand Oaks, CA: Sage, s.45.
[41] Buchholz, Rogene A., Evans, William. D., & Wagley, Robert A. (1994). Management responses to public issues: Concepts and cases in strategy formulation (3rd ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall, s.41.
[42] Wilcox, Dennis L.; Cameron, Glen T. & Reber, Bryan H. (2000). Public Relations Strategies and Tactics. Sixth edition. Addison Wesley Longman: New York, s.65.
[43] Grunig, Larissa A. 2000. Public relations research: a tripartite model. Corporate Communications: An International Journal. Vol 5(2), s. 79.
[44] Luecke, Richard & Barton, Laurence (2004) Crisis management: master the skills to prevent disasters, Boston, Mass., Harvard Business School Press, s.2.
[45] Borodzicz, Edward (2005). Risk, Crisis and Security Management, John Wiley&Sons Ltd.:Chichester, West Sussex, s.6.
[46] Luecke, Richard & Barton, Laurence (2004) Crisis management: master the skills to prevent disasters, Boston, Mass., Harvard Business School Press, s.2.
[47] Reynolds, Barbara. (2012) Crisis and Emergency Risk: Communication Centre for Disease Control and Prevention. Wayne State University, s.9.
[48] Seitel, Fraser P. (2011). The practice of public relations (international edition), 11th edition. New York: Pearson, s.22.
[49] Özdemir, Aylin (2004). Kriz Yönetimi ve Halkla İliskiler. İzmir Ege Yay 7, s.41-2.
[50] Seitel, Fraser P. (2011). The practice of public relations (international edition), 11th edition. New York: Pearson, s.22.
[51] Coombs, W. Timothy & Holladay, Sherry J. (1996). Communication and attributions in a crisis: An experimental study in crisis communication. Journal of Public Relations Research, 8, s. 285.
[52] Seeger, Matthew W., Sellnow, Timothy L., & Ulmer, Robert R. (1998). Communication, organization and crisis. Communication Yearbook 21, s.239.
[53] Pira, Aylin ve Sohodol, Çisil. (2004). Kriz Yönetimi: Halkla İlişkiler Açısından Bir Değerlendirme. İletişim Yayınları, Ankara, s.27.
[54] Mitroff, Ian (2005). Crisis leadership: Seven strategies of strength. Leadership Excellence, 22, s.11.
[55] Kavrakoğlu, İbrahim (1998). Hızlı Gelişme ve Kriz Yönetimi için Bir Model: Sinerjik Yönetim, Kalite Derneği Yayınları, İstanbul, s.7-9.
[56] Bernstein, B. Alan & Rakowitz, Cindy (2012). Crisis Management in a World. Emergency Public Relations, 3, s.11.

[57] Koçel, Tamer (1996). İşletmelerde Kriz Durumlarında Yönetim Uygulamaları, Zaman Yönetimi ve Kriz Yönetimi Semineri, TÜSSİDE. Gebze.

[58] Mitroff, Ian; a.g.e., s.18.

[59] Fearn-Banks, Kathleen (2002). Crisis Communication: A Casebook Approach, second edition, Lawrence Erlbaum Publ., New Jersey, s.56.

[60] Coombs, W. Timothy & Holladay, Sherry J.; a.g.e, s.289.

[61] Akar, Hüsamettin (2014). Kriz Yönetiminde Halkla Ilişkiler Uygulayıcılarının Rolleri. Mustafa Akdağ ve Ümit Arklan (Ed.), Kriz Yönetimi İletişimsel Temelde Çözüm Odaklı Stratejik Yaklaşımlar. Literatürk Yayınları, Konya, s.445.

[62] Uzun. Hakan (2022). Büyük Veri ve İnsan Kaynakları, İnsan Kaynakları Yönetiminde Yeni Yönelimler (Kitap Bölümü, Editör: M. Akif ÖZER), Gazi Kitapevi, Ankara, s.76.

[63] Barton, Laurence (2001). Crisis in organizations II (2nd ed.). Cincinnati, OH: College Divisions South-Western, s.238.

[64] Benoit, William L. (1997). Image repair discourse and crisis communication. Public Relations Review, 23(2), s. 179.

[65] Sümer, Haluk ve Pernsteiner Helmut (2009). Kriz ve Yönetimi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, s.53.

[66] Taylor, Maureen & Kent, Michael L. (2007). Taxonomy of mediated crisis responses. Public Relations Review, 33, s.142.

[67] Barton, Laurence; a.g.e., s.250.

[68] Peltekoğlu, Filiz Balta (1993). Halkla İliskiler Nedir? Genisletilmiş İkinci 2. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, s.206.

[69] Haşit, Gürkan (1999). İşletmelerde Kriz Yönetimi ve Türkiye'nin Büyük Sanayi Işletmeleri Üzerinde Yapılan Araştırma Çalışması. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, s.66-67.

[70] Hearit, Keith Michael (2006). Crisis management by apology: Corporate response to allegations of wrongdoing. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, s.125.

[71] Waller, Marry J., Lei, Zhike & Pratten, Robert (2014). Exploring the role of crisis management teams in crisis management education. Academy of Management Learning & Education. 13 (2), s.208.

[72] Barton, Laurence (1993), Crisis in Organizations: Managing and Communicating in the Heat of Chaos (South-Western Publishing Company, Cincinnati, OH), s.153.

[73] Aksu, Metin (2008). Kriz Yönetimi. 1. Baskı. Kumsaati Yayın Dağıtım, İstanbul, s.44.

[74] Waller, Marry J., Lei, Zhike & Pratten, Robert; a.g.e., s. 209-215.

[75] Zhou Peng, Yang Xing-Lou, et al. (2020). A pneumonia outbreak associated with a new coronavirus of probable bat origin. Nature. 579, s.271.

[76] Wrapp Daniel, Wang Nianshuang, Corbett Kizzmekia S., Goldsmith Jory A., et al. (2020). Cryo-EM structure of the 2019-nCoV spike in the prefusion conformation. Science. 2020;367(6483), s.1262

[77] Ghebreyesus Tedros Adhanom. (2020). WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19-2020. https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020.

[78] Horton Richard (2020). Offline: COVID-19 is not a pandemic. Lancet. 2020; 396:874.

[79] Haldane Victoria, et al. (2021). Health systems resilience in managing the COVID-19 pandemic: lessons from 28 countries. Nat Med. 2021;27(6), s.969.

[80] Vimercati Luigi, et al. (2020). The COVID-19 hotel for healthcare workers: an Italian best practice. J Hosp Infect, 105(3), s.387–8.

[81] Kaye Alan D, et al. (2020). Economic impact of COVID-19 pandemic on healthcare facilities and systems: International perspectives. Best Practice & Research Clinical Anaesthesiology, 35(3), s. 295-7.

[82] Colenda C. Christopher., Applegate William B., Reifler Burton. V., Blazer Dan G. (2020). 2nd. COVID-19: Financial Stress Test for Academic Medical Centers. Acad Med. Aug;95(8), s.1144.

[83] Uzun, Hakan (2022). Stratejik Yönetişim (Strategic Governance), Baştan Sona Yönetişim, (Kitap Bölümü- Editör: M. Akif ÖZER), Gazi Kitapevi, Ankara, s.468.

[84] Baker Michael G., Wilson Nick and Blakely Tony (2020). Elimination could be the optimal response strategy for COVID-19 and other emerging pandemic diseases. BMJ. 2020;371: m 4907.

85 Chua Alvin Qijia, et al. (2020). Health system resilience in managing the COVID-19 pandemic: lessons from Singapore. BMJ Glob Health, ;5(9):e003317.

86 Uzun, Hakan (2021). Kamu Politikası Analizi Türkiye'nin Kamu Özel İş Birliği Politikası. Yayımlanmış Doktora Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara, s.345.

87 Wei Eric K., Long Theodore, Katz Mitchell H. (2021). Nine lessons learned from the COVID-19 pandemic for improving hospital care and health care delivery. JAMA Intern Med, s.1166.

88 Paremoer Lauren, et al. (2021). COVID-19 pandemic and the social determinants of health. BMJ, 372:129.

89 Narayan K. M. Venkat, Curran James W., Foege William H. (2021). The COVID-19 pandemic as an opportunity to ensure a more successful future for science and public health. JAMA, 325(6): s.525–6.

90 Liu Qian, et al. (2020). The experiences of health-care providers during the COVID-19 crisis in China: a qualitative study. Lancet Glob Health, 8 (6), s.795.

91 Paremoer Lauren, et al.; a.g.e.

92 Uzun, Hakan (2021). Brezilya KÖİ Tecrübesi, Kamu Özel Ortaklıkları Ülke Tecrübeleri, (Kitap Bölümü-Editör: M. Akif ÖZER), Eğitim Yayınevi, s.179.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Akgün, Elif (2013). "II. Sofistik Dönem: Yunan Kültürünün Yeniden Uyanışı", Eskiçağı Yazıları 5, Akron 7, Arkeoloji Sanat Yay., s.49-73.
- Akım, Feride (2015). Halkla İlişkilerde Etkili Konuşma ve Sunum Teknikleri, Derin Yay., İstanbul.
- Anık, Cengiz (2021). "İkna Kavramı, Süreci ve İkna Yolları ", 3.Bölüm, Siyasal İkna, Derin Yay., Ankara, 2021, s.53. (49-104). https://www.researchgate.net/publication/351097846_ 3Ikna_ve_Ikna_Yollari (ET: 14 Eylül 2022).
- Arıcı, Ali ve Özgür Kılınç (2018). "İkna Teorileri Çerçevesinde Yapı Reklamlarının Analizi", Erciyes İletişim Dergisi, Cilt 5, Sayı 4, s.535-555.
- Aristoteles (1995). Retorik, Çev. Mehmet H. Doğan, 1.Baskı, Yapı Kredi Yay., İstanbul.
- Aristoteles (1909). The Rhetoric of Aristotle. A translation by Sir Richard Claverhouse Jebb, edited with an introduction and with supplementary notes by John Edwin Sandys Cambridge, Eng. The University Press.
- Aristotle (2022). Rhetoric, Translated by W. Rhys Roberts http://classics.mit.edu/Aristotle/ rhetoric.mb.txt (ET: 30 Eylül 2022).
- Arklan, Ümit ve Nurullah Zafer Kartal (2018). "İkna Edici İletişim Tekniği Olarak Tek Yanlı ve İki Yanlı Sunumun Kriz Yönetimi Sürecine Etkisi", Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, Cilt 9, Sayı 20, s.39-52.
- Aslan, Mahmut Mert (2028). "Halkla İlişkilerde İkna Kavramı", Social Sciences Studies Journal (SSS Journal) Vol 4, Issue 22, p.4042-4049.
- Avidar, Ruth (2018). "Engagement, Interactivity, and Diffusion of Innovations: The Case of Social Businesses", The Handbook of Communication Engagement, First Edition, Edited by Kim A. Johnston and Maureen Taylor, Pub. 2018 by John Wiley & Sons, Inc. p.505-514.
- Baba, Coşkun (2019). "Retorik ve Mantık İlişkisi", Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 9, Özel Sayı, Güz, s.247-260.
- Bal, Metin (2010). "Aristoteles'e Göre Retorik", Özne Kitap, 11-12.Kitap, Aristoteles'e Özel Sayı, Güz 2009- Bahar, s.183-192.
- Berger, Bruce K. (2001). "Private Issues and Public Policy: Locating the Corporate Agenda in Agenda-Setting Theory", Journal of Public Relations Research, Vol. 13(2), p.91-126.
- Bitonti and F. Trupia (2021). "Rhetoric", In: Harris, P., Bitonti, A., Fleisher, C.S., Skorkjær Binderkrantz, A. (eds) The Palgrave Encyclopedia of Interest Groups, Lobbying and Public Affairs. Palgrave Macmillan, Cham, p.1-8. https://www.researchgate.net/publication/ 349120509_Rhetoric (ET: 26 Eylül 2022).
- Bons, Jeroen A.E. (2007). "Gorgias the Sophist and Early Rhetoric", Chapter four, Rhetoric: A Brief History, Part II, A Companion to Greek Rhetoric, Edited by Ian Worthington, by Blackwell Publishing Ltd, p.37-46.
- Borrowman, Shane, Robert L. Lively and Marcia Kmetz (2010). "Still a Great Story", Introduction, Rhetoric in the Rest of the West, Edited by Shane Borrowman, Robert L. Lively and Marcia Kmetz, First published, Cambridge Scholars Publishing, s. ıx-xviii.
- Breneman, Bret (1991). "Socrates' / Plato's Use of Rhetoric A Bahá'í Perspective ", Published in the Journal of Bahá'í Studies Vol. 4, Number 1, p.1-2. https://bahai-library.com/pdf/b/breneman_ socrates_plato_rhetoric.pdf (ET: 30 Eylül 2022).

- Çelik, Ramazan ve Sertaç Dalgalıdere (2013). "Gündem Oluşturma Kuramı: Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın İrfan Galip'inden Günümüz Medyasının Maya'larına", Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 10, Sayı 21, p.1-14.
- Çeliksoy, Emine (2020). "Türkiye'de Kamu Yönetiminde Halkla İlişkiler ve E-Devlet", 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum, Cilt 9, Sayı 27, s.709-728.
- Dearing, James W. And Jeffrey G. Cox (2018). "Diffusion Of Innovations Theory, Principles, And Practice", Health Affairs, Vol. 37, No. 2, 2018, p.183–190.
- Dearing, James W. and Everett M. Rogers (1996). Agenda Setting, Series: Communication Concepts, Vol. 6. Thousand Oaks, Calif: SAGE Publications, Inc.
- Demir, Kamile (2006). "Rogers'ın Yeniliğin Yayılması Teorisi ve İnternetten Ders Kaydı", Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, Sayı 47, s.367-392.
- Diamond, Stuart (2016). İkna Dehası, Çev. Süleyman Erdem Demirci ve Korkmaz Haktanır, 10.Baskı, Diyojen Yay., İstanbul.
- Douai, Aziz (2011). "Two-Step Flow of Communication Theory", Encyclopedia of Social Networks, SAGE Publicationsp, p.888-890.
- Dursun, Yasin (2011). "Yerel Yönetimlerde Halkla İlişkiler ve Yeni Arayışlar", Kırıkkale Üniversitesi SBE, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, s.x+111.
- Durusoy, Ali (2022). "Kıyas", İslam Ansiklopedisi, Cilt 25, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., s.524-528.
- Ekinci, Necdet (2016). "Antik Yunan'dan Roma'ya Retorikten Propagandaya", Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt 5, Sayı 4, s.149-174.
- Elcil, Şifa (2012). "Sosyal Sorumluluk İçerikli Halkla İlişkiler Çalışmalarında İknanın Yazınsal Bağlamda Değerlendirilmesi", Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, Sayı 17, s.156-175.
- Erdoğan, İrfan (2022). "Lazarsfeld ve Columbia Okulu", s.1-6. http://www.irfanerdogan.com/makaleler4/lazarsfeld.pdf (ET: 20 Ekim 2022).
- Fleming, David (1998). "Rhetoric as a Course of Study", College English, Volume 61, Number 2, November 1998, p.169-191.
- Gagarin, Michael (2007). "Background and Origins: Oratory and Rhetoric before the Sophists", Chapter Three, Rhetoric: A Brief History, Part II, A Companion to Greek Rhetoric, Edited by Ian Worthington, by Blackwell Publishing Ltd, p.27-36.
- Gardikiotis, Antonis and William D. Crano (2015). "Persuasion Theories", In J. D. Wright (Ed.) International Encyclopedia of Social and Behavioral Sciences (2nd ed.), Oxford, UK: Elsevier, p.1-28.
- Haznedar, Bahar (2019). "İki Aşamalı Akış Kuramı Bağlamında Sosyal Medya Etkileyicilerinin Etkisi: İnstagram'daki Gurme Hesapları Üzerine Bir İnceleme", Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Medya ve İletişim Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019, s. viii+86.
- Heath, Robert L. and Øyvind Ihlen (2018). "Public Relations and Rhetoric: Conflict and Concurrence", Chapter 4, In book: The Handbook of Organizational Rhetoric and Communication, 2018, p.5. https://www.researchgate.net/publication/325105711 (ET: 30 Eylül 2022).
- Herrick, James A. (2020). The History and Theory of Rhetoric, 7th Edition, New York.
- Ihlen, Øyvind (2011). "On Barnyard Scrambles: Toward a Rhetoric of Public Relations", Management Communication Quarterly, Vol. 25(3), p.455-473.
- Karadoğan Doruk, Ece (2015). İknanın Sosyal Psikolojisi, Derin Yayınları, İstanbul.
- Karp, Andrew J. (1977). "Homeric Origins of Ancient Rhetoric", Arethusa, Published by: The Johns Hopkins University Press, Vol. 10, No. 2, Fall, p.237-258.

- Katz, Elihu; Martin L. Levin and Herbert Hamilton (1963). "Traditions of Research on the Diffusion of İnnovation", American Sociological Review, Vol. 28, No. 2, 1963, p.237-252.
- Kaya, Kahraman Kağan (2021). "Halkla İlişkilerin Değişen İşlevleri Bağlamında Kurumsal Web Sitesinin Kullanımına İlişkin Teorik Bir Değerlendirme", Aksaray İletişim Dergisi, Cilt 3, Sayı 2, s.286-302.
- Keba Ekinci, Deniz (2019). "Tüketim Kültürü ve İkna Bağlamında Reklamda Retorik Figürlerin Kullanımı Üzerine Bir İnceleme", IBAD (Özel Sayı), s.659-677.
- Kennedy, George A. (2001)."The Nature of Rhetoric: Chapter one Introduction", A New History of Classical Rhetoric, Princeton University Press Princeton, New Jersey, p.1-5.
- Kırlar Barokas, Safiye (2013). Reklam ve Retorik, Derin Yay., İstanbul.
- Kütükçü, Doğan (2021). İlkçağ Siyaset Teorisi, 1.Baskı, Seçkin Yay., Ankara.
- Martin, James (2022). "Rhetoric, discourse and the hermeneutics of public speech", Politics, Volume 42, Issue 2, May, p.170-184.
- Nalçınkaya, Öznur ve Reha Bayansar (2019). Halkla İlişkiler ve Büro Yönetimi, 1. Baskı, Seçkin Yay., Ankara.
- Owens, Susan E. (1996). "Persuasion theories in the practice of public relations in the 1990's", Rowan University Rowan Digital Works, Theses and Dissertations. 2317, 1996, p.3. https://rdw.rowan.edu/etd/2317/ (ET: 22 Eylül 2022).
- Özer, Mehmet Akif (2009). Halkla İlişkiler Dersleri, 1.Baskı, Adalet Yay., Ankara.
- Pantalon, Michael V. (2014). Anında İkna: İknanın Psikolojisi, Çev. Yusuf Ziya Kavak, 3.Baskı, Yakamoz Yay., İstanbul.
- Pelenk, Aybike and Öykü Gül (2004). "Examining the Role of Agenda-Setting in Public Relations Progress as an Issue: A Case Study", 2nd International Symposium Communication in the Millennium A Dialogue Between Turkish and American Scholars, Hosted by İstanbul University,19-21 Mart 2004, İstanbul: İstanbul Ün. Yayınları, p.803-814.
- Poulakos, Takis (2007). "Modern Interpretations of Classical Greek Rhetoric", Chapter two, A Companion to Greek Rhetoric, Ed. Ian Worthington, by Blackwell Pub. Ltd, p.16-24.
- Princen, Sebastiaan (2007). "Agenda-setting in the European Union: a theoretical exploration and agenda for research", Journal of European Public Policy, Vol. 14, No 1, January, p.21-38.
- Roberts, W. Rhys (2022). "Aristotle: Art of Rhetoric", Book 1, Chapters 1-3, A George A. Kennedy, New History of Classical Rhetoric, Princeton University Press Princeton, New Jersey, p.6-13.
- Robinson, Les (2022). "A summary of Diffusion of Innovations", Enabling Change, p.1-10. https://twut.nd.edu/PDF/Summary_Diffusion_Theory.pdf (ET: 21 Ekim 2022).
- Sandıkçıoğlu, Bilge (2012). "İkna Kuramları", İkna Edici İletişim, 3.Bölüm, Ed. Mine Oyman, 1.Baskı, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yay., Eskişehir, s.42-63.
- Schiappa, Edward and Jim Hamm (2007). "Rhetorical Questions", Chapter one, A Companion to Greek Rhetoric, Edited by Ian Worthington, by Blackwell Publishing Ltd, 2007, p.5. (3-15).
- Seyfi, Murat (2001). Halkla İlişkiler Perspektifinde Dijital Etkinlik Yönetimi, Der Yay., İstanbul, 2017.
- Şahin, Emine ve Zülfiye Acar Şentürk (2018). "Gündem Oluşturma Teorisi Bağlamında Özel Günleri Konu Alan Reklamların Analizi", International Journal of Social Sciences and Education Research, Volume 4 (4), s.698-720.
- Şenkal Güler, Aysun (2022). "Halkla İlişkiler ve İknanın Ortak Temelleri", http://www.sinekolaj.com/makaleler/45/HALKLA_ILISKILER_ve_IKNANIN_ORTAK_TEMELLERI_.html (ET: 14 Eylül 2022).

- Taylor, Maureen and Danielle C. Perry (2005). "Diffusion of Traditional and new Media Tactics in Crisis Communication", Public Relations Review, 31, p.209-217.
- The Nature of Persuasive Campaigns (2022). Part I Background, s.1. (1-16). https://www.pearson highered.com/assets/samplechapter/0/2/0/5/0205943594.pdf (9/9/2022).
- Tizio, Amy (2021). "Amy's eye on PR, Two-step Flow Theory", https://sites.psu.edu/tizio/two-step-flow-theory/ (ET: 20 Ekim 2022).
- Ünür, Ece ve Dilhan Apak (2001). İletişim ve Medya Kavramları Sözlüğü, 1.Baskı, Gazi Kitabevi Yay., Ankara.
- Weimann, Gabriel (2015). "Communication, Two Step Flow of", International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences (Second Edition), p.291-293.
- Yıldırım, Gonca ve Evrim Karafes (2011). "Halkla İlişkilerin Dönüşümü: Public Relations'dan Public Engagement'a Geçiş", ABMYO Dergisi, Sayı 24, s.17-27.
- Yüksel, Erkan (2007). "Kamuoyu Oluşturma ve Gündem Belirleme Kavramları Nerede Kesişmekte, Nerede Ayrılmaktadır?", Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 1, s.571-586.
- Zain, Nor Razinah Binti Mohd (2022). "Agenda Setting Theory", January 2014, p.2-12. https://www.researchgate.net/publication/321698436_Agenda_Setting_Theory(21/10/2022).

SONNOTLAR

1 Murat Seyfi, Halkla İlişkiler Perspektifinde Dijital Etkinlik Yönetimi, Der Yay., İstanbul, 2017, s.12.

2 Yasin Dursun, "Yerel Yönetimlerde Halkla İlişkiler ve Yeni Arayışlar", Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2011, s.40.(x+111).

3 Öznur Nalçınkaya ve Reha Bayansar, Halkla İlişkiler ve Büro Yönetimi, Seçkin Yay., Ankara, 2019, s.48-49.

4 Emine Çeliksoy, "Türkiye'de Kamu Yönetiminde Halkla İlişkiler ve E-Devlet", 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum, Cilt 9, Sayı 27, 2020, s.715. (709-728).

5 Mehmet Akif Özer, Halkla İlişkiler Dersleri, 1.Baskı, Adalet Yay., Ankara, 2009, s.14-17.

6 Gonca Yıldırım ve Evrim Karafes, "Halkla İlişkilerin Dönüşümü: Public Relations'dan Public Engagement'a Geçiş", ABMYO Dergisi, Sayı 24, 2011, s.25. (17-27).

7 Feride Akım, Halkla İlişkilerde Etkili Konuşma ve Sunum Teknikleri, Derin Yay., İstanbul, 2015, s.11-12.

8 Ümit Arklan ve Nurullah Zafer Kartal, "İkna Edici İletişim Tekniği Olarak Tek Yanlı ve İki Yanlı Sunumun Kriz Yönetimi Sürecine Etkisi", Süleyman Demirel Ün. Vizyoner Dergisi, C. 9(20), 2018, s.45-46. (39-52).

9 Metin Bal, "Aristoteles'e Göre Retorik", Özne Kitap, 11-12.Kitap, Aristoteles'e Özel Sayı, Güz 2009-Bahar 2010, s.183. (183-192).

10 Ali Arıcı ve Özgür Kılınç, "İkna Teorileri Çerçevesinde Yapı Reklamlarının Analizi", Erciyes İletişim Dergisi, Cilt 5, Sayı 4, 2018, s.537. (535-555).

11 Bir enthymeme, rasyonel bir itiraz veya tümdengelimli argüman biçimidir. Retorik kıyas olarak da bilinir ve hitabet pratiğinde kullanılır. Kıyas diyalektikte veya mantıksal tartışma sanatında kullanılırken, enthymeme retorikte veya topluluk önünde konuşma sanatında kullanılır. https://en.wikipedia.org/wiki/Enthymeme (ET: 10 Ekim 2022). Kısaltılmış tasım, öncüllerden biri ifade edilmemiş tasım. https://www.limasollunaci.com/ingilizce-turkce-sozluk/enthymeme-ne-demek-turkce-anlami (ET: 10 Ekim 2022). Enthymeme, kıyas veya geleneksel mantıkta, eksik bir şekilde ifade edilen bir kıyas argümanının adı. "Bütün böceklerin altı bacağı vardır; bu nedenle, tüm yaban arılarının altı bacağı vardır," küçük öncülü, "Bütün yaban arıları böcektir" bastırılır. Önermelerden herhangi biri ihmal edilebilir- sonuç bile; ama genel olarak akla en doğal gelen odur. Genellikle retorik dilde, önermelerden birinin kasıtlı olarak ihmal edilmesinin dramatik bir etkisi vardır. Sözcüğün bu kullanımı, Aristoteles'in "olasılıklar veya işaretlere dayalı bir retorik kıyasa (eğitim yerine ikna için kullanılan) orijinal uygulamasından farklıdır; yani, genel olarak geçerli olan önermeler veya genel bir ilkeyi veya başka bir belirli gerçeği haklı çıkarmak için kabul edilebilecek belirli gerçekler hakkında. https://www.britannica.com/topic/enthymeme (ET: 10 Ekim 2022).

12 W. Rhys Roberts, "Aristotle: Art of Rhetoric", Book 1, Chapters 1-3, A George A. Kennedy, New History of Classical Rhetoric, Princeton University Press Princeton, New Jersey, 2022, p.7. (6-13).

13 Ali Durusoy, "Kıyas", İslam Ansiklopedisi, Cilt 25, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., 2022, s.524-528.

14 Roberts, agm., p.9.

15 Roberts, agm., p.10.

16 George A. Kennedy, "The Nature of Rhetoric: Chapter one Introduction", A New History of Classical Rhetoric, Princeton University Press Princeton, New Jersey, p.1. (1-5).

17 Øyvind Ihlen, "On Barnyard Scrambles: Toward a Rhetoric of Public Relations", Management Communication Quarterly, Vol. 25(3), 2011, p.456-457. (455–473).

18 Kırlar Barokas, age., s.13-15.

19 Necdet Ekinci, "Antik Yunan'dan Roma'ya Retorikten Propagandaya", Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt 5, Sayı 4, 2016, s.160. (149-174).

20 Aristoteles: The Rhetoric of Aristotle, A translation by Sir Richard Claverhouse Jebb, edited with an introduction and with supplementary notes by John Edwin Sandys Cambridge, Eng. The Un. P.1909, p. xxiv.

21 David Fleming, "Rhetoric as a Course of Study", College English, Volume 61, Number 2, November 1998, p.169-175. (169-191).

22 Susan E. Owens, "Persuasion theories in the practice of public relations in the 1990's,", Rowan University Rowan Digital Works, Theses and Dissertations. 2317, 1996, p.3. https://rdw.rowan.edu/etd/23/ (22 Eylül 2022).
23 Mahmut Mert Aslan, "Halkla İlişkilerde İkna Kavramı", Social Sciences Studies Journal (SSSJournal) Vol 4, Issue 22, 2018, p.4042. (4042-4049).
24 Ece Ünür ve Dilhan Apak, İletişim ve Medya Kavramları Sözlüğü, 1.Baskı, Gazi Kit., Ankara, 2021, s.135.
25 Cengiz Anık, "İkna Kavramı, Süreci ve İkna Yolları ", 3.Bölüm, Siyasal İkna, Derin Yay., Ankara, 2021, s.53. (49-104). https://www.researchgate.net/publication/351097846_3Ikna_ve_Ikna_Yollari (ET: 14 Eylül 2022).
26 Aslan, agm., s.4044.
27 "The Nature of Persuasive Campaigns", Part I Background, s.1. (1-16). https://www.pearson highered.com/assets/samplechapter/0/2/0/5/0205943594.pdf (9 Eylül 2022).
28 Bitonti and F. Trupia, Rhetoric. In: Harris, P., Bitonti, A., Fleisher, C.S., Skorkjær Binderkrantz, A. (eds) The Palgrave Encyclopedia of Interest Groups, Lobbying and Public Affairs. Palgrave Macmillan, Cham, 2021, p.1 (1-8). https://www.researchgate.net/publication/349120509_Rhetoric (ET: 26 Eylül 2022).
29 Aristotle, Rhetoric, Translated by W. Rhys Roberts http://classics.mit.edu/Aristotle/rhetoric.mb.txt (ET: 30 Eylül 2022).
30 Bret Breneman, "Socrates' / Plato's Use of Rhetoric A Bahá'í Perspective ", Published in the Journal of Bahá'í Studies Vol. 4, Number 1, 1991, p.1-2. https://bahai-library.com/pdf/b/breneman_socrates_ plato_rhetoric.pdf (ET: 30 Eylül 2022).
31 Aslan, agm., s.4045.
32 Kennedy, "The Nature of Rhetoric", p.2.
33 Ece Karadoğan Doruk, İknanın Sosyal Psikolojisi, Derin Yayınları, İstanbul 2015, s.19-20.
34 Kennedy, age., s.7.
35 Ekinci, agm., s.151-152.
36 Michael Gagarin, "Background and Origins: Oratory and Rhetoric before the Sophists", Chapter Three, Rhetoric: A Brief History, Part II, A Companion to Greek Rhetoric, Edited by Ian Worthington, by Blackwell Publishing Ltd, 2007, p.34. (27-36).
37 Andrew J. Karp, "Homeric Origins of Ancient Rhetoric", Arethusa, Published by: The Johns Hopkins University Press, Vol. 10, No. 2, Fall 1977, p.240. (237-258).
38 Kennedy, age., s.8.
39 Aristoteles, age., p.x; 23.
40 Kennedy, "The Nature of Rhetoric", p.1.
41 Siraküza kenti, Sicilya'nın doğu kıyısında yer alır ve aslen MÖ 734'te Korintliler tarafından kurulan bir Yunan koloni şehridir.
42 Bitonti and Trupia, age., p.1-2.
43 Gagarin, agm., p.30.
44 Doğan Kütükçü, İlkçağ Siyaset Teorisi, 1.Baskı, Seçkin Yay., Ankara, 2021, s.66.
45 Bitonti and Trupia, age., p.2.
46 Aristoteles: The Rhetoric of Aristotle, p.x; 23.
47 James A. Herrick, The History and Theory of Rhetoric, 7th Edition, New York, 2020, p.32.
48 Takis Poulakos, "Modern Interpretations of Classical Greek Rhetoric", Chapter two, A Companion to Greek Rhetoric, Edited by Ian Worthington, by Blackwell Publishing Ltd, 2007, p.19. (16-24).
49 Deniz Keba Ekinci, "Tüketim Kültürü ve İkna Bağlamında Reklamda Retorik Figürlerin Kullanımı Üzerine Bir İnceleme", IBAD, 2019; (Özel Sayı), s.662. (659-677).
50 Shane Borrowman, Robert L. Lively and Marcia Kmetz. "Still a Great Story", Introduction, Rhetoric in the Rest of the West, Edited by Shane Borrowman, Robert L. Lively and Marcia Kmetz, First published, Cambridge Scholars Publishing, 2010, s.xii. (ıx-xviii).
51 Owens, agm., p.3.
52 Coşkun Baba, "Retorik ve Mantık İlişkisi", Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 9, Özel Sayı, Güz 2019, s.248-249. (247-260).

53 Kennedy, "The Nature of Rhetoric", p.4.
54 Jeroen A.E. Bons, "Gorgias the Sophist and Early Rhetoric", Chapter four, Rhetoric: A Brief History, Part II, A Companion to Greek Rhetoric, Ed. by Ian Worthington, by Blackwell Publishing Ltd, 2007, p.38. (37-46).
55 Aristoteles, Retorik, Çev. Mehmet H. Doğan, 1.Baskı, Yapı Kredi Yay., İstanbul, 1995, s.38.
56 Keba Ekinci, agm., s.663.
57 Elif Akgün, "II. Sofistik Dönem: Yunan Kültürünün Yeniden Uyanışı", Eskiçağı Yazıları 5, Akron 7, Arkeoloji Sanat Yay., 2013, s.49. (49-73).
58 Edward Schiappa and Jim Hamm, "Rhetorical Questions", Chapter one, A Companion to Greek Rhetoric, Edited by Ian Worthington, by Blackwell Publishing Ltd, 2007, p.5. (3-15).
59 Aslan, agm., s.4045.
60 Breneman, agm., p.2.
61 Robert L. Heath and Øyvind Ihlen, "Public Relations and Rhetoric: Conflict and Concurrence", Chapter 4, In book: The Handbook of Organizational Rhetoric and Communication, 2018, p.5. https://www.researchgate. net/publication/325105711 (ET: 30 Eylül 2022).
62 Kahraman Kağan Kaya, "Halkla İlişkilerin Değişen İşlevleri Bağlamında Kurumsal Web Sitesinin Kullanımına İlişkin Teorik Bir Değerlendirme", Aksaray İletişim Dergisi, Cilt 3, Sayı 2, 2021, s.287. (286-302).
63 Seyfi, age., s.17-18.
64 Owens, agt., p.43-44.
65 Owens, agt., p.45-50.
66 Owens, agt., p.50-53.
67 Bitonti and Trupia, agm., s.7.
68 Ihlen, agm., p.457.
69 James Martin, "Rhetoric, discourse and the hermeneutics of public speech", Politics, Volume 42, Issue 2, May 2022, p.170-171. (170-184).
70 Aysun Şenkal Güler, "Halkla İlişkiler ve İknanın Ortak Temelleri", http://www.sinekolaj.com/makaleler/45/ HALKLA_ILISKILER_ve_IKNANIN_ORTAK_TEMELLERI_.html (ET: 14 Eylül 2022).
71 Şifa Elcil, "Sosyal Sorumluluk İçerikli Halkla İlişkiler Çalışmalarında İknanın Yazınsal Bağlamda Değerlendirilmesi", Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, Sayı 17, 2012, s.158. (156-175).
72 Michael V. Pantalon, Anında İkna: İknanın Psikolojisi, Çev. Yusuf Ziya Kavak, 3.Baskı, Yakamoz Yay., İstanbul, 2014, s.31.
73 Pantalon, age., s.19.
74 Stuart Diamond, İkna Dehası, Çev. Süleyman Erdem Demirci ve Korkmaz Haktanır, 10.Baskı, Diyojen Yay., İstanbul, s.362.
75 Diamond, age., s.69.
76 Owens, agt., p.3-4.
77 Amy Tizio, "Amy's eye on PR, Two-step Flow Theory", https://sites.psu.edu/tizio/two-step-flow-theory/ (ET: 20 Ekim 2022).
78 Bilge Sandıkçıoğlu, "İkna Kuramları", İkna Edici İletişim, 3.Bölüm, Ed. Mine Oyman, 1.Baskı, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yay., Eskişehir, 2012, s.44. (42-63).
79 Nalçınkaya ve Bayansar, age., s.51-52.
80 Tizio, agm., (?).
81 Gabriel Weimann, "Communication, Two Step Flow of", International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences (Second Edition) 2015, p.291. (291-293).
82 Aziz Douai, "Two-Step Flow of Communication Theory", Encyclopedia of Social Networks, SAGE Publicationsp, 2011, p.888. (888-890).
83 Aytekin, agm., s.27.
84 Bahar Haznedar, "İki Aşamalı Akış Kuramı Bağlamında Sosyal Medya Etkileyicilerinin Etkisi: İnstagram'daki Gurme Hesapları Üzerine Bir İnceleme", Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Medya ve İletişim Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019, s.15. (viii+86).
85 Columbia Uygulamalı Sosyal Araştırmalar Bürosu tarafından, 600 denekle yapılan, bir araştırma: Kitlelerin kararlarını etkilemede kitle iletişim araçlarının gücü.

86 İrfan Erdoğan, "Lazarsfeld ve Columbia Okulu", s.2. (1-6). http://www.irfanerdogan.com/makaleler4/lazarsfeld.pdf (ET: 20 Ekim 2022).

87 Kamile Demir, "Rogers'ın Yeniliğin Yayılması Teorisi ve İnternetten Ders Kaydı", Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, Sayı 47, 2006, s.368. (367-392).

88 James W. Dearing and Jeffrey G. Cox, "Diffusion Of Innovations Theory, Principles, And Practice", Health Affairs, Vol. 37, No. 2, 2018, p.183. (183–190).

89 Les Robinson, "A summary of Diffusion of Innovations", Enabling Change, p.1-2. (1-10) https://twut.nd.edu/PDF/Summary_Diffusion_Theory.pdf (ET: 21 Ekim 2022).

90 Elihu Katz, Mart'in L. Levin and Herbert Hamilton, "Traditions of Research on the Diffusion of İnnovation", American Sociological Review, Vol. 28, No. 2, 1963, p.239-240. (237-252).

91 Kamile Demir, agm., s.368.

92 Maureen Taylor and Danielle C. Perry, "Diffusion of Traditional and new Media Tactics in Crisis Communication", Public Relations Review, 31, 2005, p.209-210. (209–217).

93 Ruth Avidar, "Engagement, Interactivity, and Diffusion of Innovations: The Case of Social Businesses", The Handbook of Communication Engagement, First Edition, Edited by Kim A. Johnston and Maureen Taylor, Published 2018 by John Wiley & Sons, Inc. p.505. (505-514).

94 Emine Şahin ve Zülfiye Acar Şentürk, "Gündem Oluşturma Teorisi Bağlamında Özel Günleri Konu Alan Reklamların Analizi", International Journal of Social Sciences and Education Research, Volume 4 (4), 2018, s.698-699. (698-720).

95 Erkan Yüksel, "Kamuoyu Oluşturma ve Gündem Belirleme Kavramları Nerede Kesişmekte, Nerede Ayrılmaktadır?", Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 1, 2007, s.571. (571-586).

96 Nor Razinah Binti Mohd Zain, "Agenda Setting Theory", January 2014, p.2. (2-12). https://www.researchgate.net/publication/321698436_Agenda_Setting_Theory (ET: 21 Ekim 2022).

97 Sebastiaan Princen, "Agenda-setting in the European Union: a theoretical exploration and agenda for research", Journal of European Public Policy, Vol. 14, No 1, January 2007, p.21. (21-38).

98 Bruce K. Berger, "Private Issues and Public Policy: Locating the Corporate Agenda in Agenda-Setting Theory", Journal of Public Relations Research, Vol. 13, No. 2, 2001, p.97. (91–126).

99 Aybike Pelenk and Öykü Gül, "Examining the Role of Agenda-Setting in Public Relations Progress as an Issue: A Case Study", 2nd International Symposium Communication in the Millennium A Dialogue Between Turkish and American Scholars, Hosted by İstanbul University,19-21 Mart 2004, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 2004, p.805. (803-814).

100 Zain, agm., p.4-5.

101 Ramazan Çelik ve Sertaç Dalgalıdere, "Gündem Oluşturma Kuramı: Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın İrfan Galip'inden Günümüz Medyasının Maya'larına", Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 10, Sayı 21, 2013, p.3. (1-14)

102 James W. Dearing and Everett M. Rogers, Agenda Setting, Series: Communication Concepts, Vol. 6. Thousand Oaks, Calif: SAGE Publications, Inc. 1996, p.10.

103 Pelenk ve Gül, agm., s.805.

104 Bilge Sandıkçıoğlu, "İkna Kuramları", İkna Edici İletişim, 3.Bölüm, Ed. Mine Oyman, 1.Baskı, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yay., Eskişehir, 2012, s.44. (42-63).

105 Antonis Gardikiotis and William D. Crano, "Persuasion Theories", In J. D. Wright (Ed.) International Encyclopedia of Social and Behavioral Sciences (2nd ed.), Oxford, UK: Elsevier, 2015, p.7-8. (1-28).

106 Gardikiotis and Crano, agm., p.3-4.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Akar, Damla. (2017). "Halkla İlişkilerde Medya Yönetimi: Sosyal Medya Açısından Bir İnceleme". Yüksek Lisans Tezi., İstanbul.
- Akar, Damla. (2018). "Filmlerin Tanıtımında Halkla İlişkiler Aracı Olarak Instagram Kullanımı: Ayla Filmi Örneği". Akdeniz İletişim Dergisi., S:29.
- Akdağ, Mustafa. (2005). "Halkla ilişkiler ve kriz yönetimi". Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. S:14.
- Altınbaşak, İpek – Karaca, Eyüp Sinan. (2009). "Internet Reklamcılığı ve Internet Reklamı Ölçümlenmesi Üzerine Bir Uygulama". Ege Akademik Bakış., C:9, S:2.
- Aslan, Pınar. (2011). "Halkla İlişkilerde Yeni Eğilimler: Sosyal Medya". Yüksek Lisans Tezi., İstanbul.
- Aydın, Ali Fikret (2015). "Kurumsal İtibar Açısından Sosyal Medyaya İlişkin Bir Değerlendirme", Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi, C:5, S:1.
- Aydın, Eray. (2021). "Stratejik Yönetim ve Sosyal Medya". Nobel Yayıncılık., Ankara.
- Biber, Ayhan. (2009). "Halkla İlişkiler Çalışmalarının Dünü, Bugünü ve Geleceğine İlişkin Bir Değerlendirme", İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi., S:29.
- Bulunmaz, Barış. (2011). "Otomotiv Sektöründe Sosyal Medyanın Kullanımı ve Fiat Örneği". Global Media Journal., C:2, S:3.
- Büyükşener, Ercüment. (2009). "Türkiye'de Sosyal Ağların Yeri ve Sosyal Medyaya Bakış". XIV. Türkiye'de İnternet Konferansı Bildirileri., İstanbul.
- Capriotti, P. & Moreno, A. M. (2007). "Corporate Citizenship and Public Relations: The Importance and Interactivity of Social Responsibility Issues on Corporate Websites." Public Relations Review, 33, pp.84–91.
- Çakır, Hamza – Topçu, Hakan (2005). "Bir İletişim Dili Olarak İnternet". Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi., S:19.
- Çalışkan Mustafa- Mencik, Yusuf. (2015). "Değişen Dünyanın Yeni Yüzü: Sosyal Medya". Akademik Bakış Dergisi., S:50.
- Çelik, Sabahattin. (2014). "Sosyal Medyanın Pazarlama İletişimine Etkileri". Erciyes İletişim Dergisi., C:3, S:3.
- Çetinkaya, Ersan. (2018). "Gelenekselden Dijitale İletişim ve Halkla İlişkiler: Turizm Pazarlamasına Bir Bakış". Yüksek Lisans Tezi., İstanbul.
- Demir, Ali. (2022). "Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları ve Sosyal Medyanın Satın Alma Davranışları Üzerindeki Etkisi", Yüksek Lisans Tezi., İstanbul.
- Doğan, Ayten. (2013). "İnternet Bağımlılığı Yaygınlığı". Yüksek Lisans Tezi., İzmir.
- Dönek, Erol – Özkaynak, Merve – Ulusoy, Mine. (2018). "Konya'daki İnşaat Firmalarının Facebook Kullanımlarının Halkla İlişkiler Perspektifinden Değerlendirilmesi". The Journal of International Scientific Researches., C:3, S:4.
- Dutot, V. (2013). "A New Strategy For Customer Engagement: How Do French Firms Use Social CRM?" International Business Research, 6(9), pp.54-67.
- Erbaşlı, Emel. (2020). "Yeni İletişim Araçlarının Kullanım Sıklığı ile Dönüşen Kişiler Arası İletişim Biçimi". Yüksek Lisans Tezi., İstanbul.
- Ersöz, Betül. (2020). "Yeni Nesil Web Paradigması: Web 4.0". Bilgisayar Bilimleri ve Teknolojileri Dergisi., C:1, S:2.

- Fârte, Gheorge-Ilie, Obadă, Daniel-Rareş (2018). Reactive Public Relations Strategies for Managing Fake News in the Online Environment. Postmodern Openings, 9(2), 26-44.
- Gifford, Janet (2010). Digital Public Relations: E-Marketing's Big Secret. Continuing Higher Education Review, 74: 62-72.
- Gönenç, Enver Özgür (2012). "İnternet ve Türkiye'deki Gelişimi". İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi., C:0, S:16.
- Güngör, Nazife (2020). "İletişime Giriş". Siyasal Kitabevi: Ankara.
- Güngör, Nazife. (2020). "İletişim Kuramlar ve Yaklaşımlar". Siyasal Kitabevi: Ankara.
- Güven, Gül Sena (2013). "Halkla İlişkilerde Meslekleşme Olgusu: Kamu ve Özel Sektör Karşılaştırmalı Bir Uygulama". Yüksek Lisans Tezi. Erzurum.
- https://newsroom.fb.com/company-info/ Erişim Tarihi: 16.11.2022
- Ilgın, Hicran Özlem ve Ulupınar, Şaziye Ceren (2020). "Kamuyu Bilgilendirme Modeli Çerçevesinde Covid 19 Süreci; Dr. Fahrettin Koca Instagram Hesabı Analizi". Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi, 3(7): 500-517.
- İmik Tanyıldızı, Nural – Serttaş, Ayhan (2013). "Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri'nde Halkla İlişkilerin Tarihsel Gelişimi". Akademik Sosyal Bilimler Araştırmaları Der., C:6, S:6.
- Kapan, Kağan – Üncel, Rumeysa (2020). "Gelişen Web Teknolojilerinin (Web 1.0- Web 2.0- Web 3.0) Türkiye Turizmine Etkisi". Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Der., C:3, S:3.
- Kaplan, Sabahattin (2019). "Sosyal Medyanın Stratejik Yönetim Kararlarına ve İşletme Kârlılığına Etkileri". Uluslararası Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma Dergisi., C:6, S:42.
- Kara, Hakan Batırhan (2014). "Halkla İlişkiler". Harmancı, F. M.; Gözübenli, M. ve Alaç, A.E. (Ed.), "Güvenlik Sektöründe İnsan İlişkileri, Nobel Yayınevi.
- Karaveli, Uğur (2019). "Markaların Halkla İlişkiler Stratejisi Olarak Sosyal Medya Kullanımları". Yüksek Lisans Tezi., İstanbul.
- Karayel Bilbil, Emel – Güler, Şükrü (2017). "Dijital Ortamda Kurumsal İtibar Yönetimi ve Viral Uygulamalar İlişkisi". Global Media Journal TR Edition., C:7, S:14.
- Karayel Bilbil, Emel – Kasar, Aslı (2019). "Kurumsal İletişim Yönetiminde Kurum ve Hedef Kitle İlişkisi Bağlamında Geribildirimin Yeniden Tanımlanması: Literatür İncelemesi". Connectist: Istanbul University Journal of Communication Sciences., S:57.
- Maden, Deniz – Okmeydan Selin Bitirim (2017). "Türkiye'de Halkla İlişkiler Akademisyenleri Ne Çalışıyor? "Halkla İlişkiler" Makalelerine Yönelik Bir İnceleme". Erciyes İletişim Dergisi. C:5, S:2.
- Onat, Ferah (2010). "Bir Halkla İlişkiler Uygulama Alanı Olarak Sosyal Medya Kullanımı: Sivil Toplum Örgütleri Üzerine Bir İnceleme". İletişim Kuram ve Araştırma Der., C:0, S:31.
- Özden, Aybike Tuba (2022). "1.0'dan 5.0'a Dünya: Web, Pazarlama, Endüstri ve Toplum". Journal of Business in The Digital Age., C:5, S:1.
- Özgen, Ebru (2010). "Halkla İlişkiler ve Yeni Medyanın İşaret Ettiği Sorunlar Üzerine Bir Tartışma". Global Media Journal Turkish Edition., C:1.
- Özkan, Abdullah (2009). "Halkla İlişkiler Yönetimi". İTO Yayınları: İstanbul., 2009.
- Peltekoğlu, Filiz Balta (2007). Halkla İlişkiler Nedir? İstanbul: Beta Yayım Dağıtım. İstanbul.
- Polat, Hıdır (2018). "Geleneksel Medyada Temsil Sorunu: Alternatif Bir Mecra Olarak Yeni Medya". Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi., C:38, S:38.
- Social media marketing (2019, 1 Aralık). Erişim adresi: http://socialmediamarketing. com/eBook.pdf.

- Şahin, Aykan – Ilgın, Hicran Özlem (2022). "Halkla İlişkiler Perspektifinden Sağlık İletişim Aracı Olarak Instagram Uygulaması". 9. Uluslararası Yeni Dünyada İletişim Kongresi Bildiri Kitabı. Bakü.
- Tanyıldızı İmik, Nural (2021). "Dijital Dünyada Halkla İlişkiler". İksad Yayınevi, Ankara. 2021
- Tanyıldızı İmik, Nural– Demirkıran, Sinem (2017). "Bir Halkla İlişkiler Aracı Olarak Kurumların Twitter Kullanımı: Havayolu Şirketleri Örnek İncelemesi". Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi., C:8, S:15.
- Tekvar, Oya Sırma (2012). "Yeni Medya ve Halkla İlişkilerde Dönüşüm: Farklı Kurumsal Yapılarda Halkla İlişkiler Algısı ve Sosyal Paylaşım Ağları". Doktora Tezi, Ankara.
- Tokatlı Yavuz, Türkan (2019). "Halkla İlişkilerde Sosyal Medya Kullanımı: Facebook, Twitter ve Instagram Hesapları Üzerinden "Pilot" Markasının İncelenmesi". Yüksek Lisans Tezi., İstanbul.
- Tokatlı, Mehmet (2016). "Yeni Medya'nın Geleneksel Medya ve Halkla İlişkiler Meslek Alanı Üzerine Etkileri". Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi., C:9, S:45.
- Tufan Yeniçıktı, Nagihan (2016). "Hakla İlişkiler Aracı Olarak Instagram: Sosyal Medya Kullanan 50 Şirket Üzerine Bir Araştırma". Selçuk İletişim., C:9, S:2.
- Tuğcu, Şule (2004). "Kriz Yönetiminde Liderlik Kavramının Önemi". Selçuk İletişim., C:3, S:2.
- Türkal, İhsan – Güllüpunar, Hasan (2017). "Diyalogsal Halkla İlişkiler Bağlamında Sosyal Medya Kullanımı: Türkiye'de İlk 100'de Yer Alan Şirketler Üzerine Bir İnceleme". Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi. C:5, S:2.
- Uzunoğlu, Ebru – Öksüz Burcu. (2008). "Kurumsal İtibar Riski Yönetimi: Halkla İlişkilerin Rolü". Selçuk İletişim., C:5, S:3.
- Yağmurlu, Aslı (2011). "Kamu Yönetiminde Halkla İlişkiler ve Sosyal Medya". Selçuk İletişim., C:7, S:1.
- Yengin, Deniz (2015). "Yeni Medyanın Olanakları: Semantik Web". The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication – TOJDAC., C:5, S:1.
- Yenice, Aslin – Pirtini, Serdar – Ataman, Göksel (2018). "Sosyal Medyada Kriz Yönetimi ve Kurum İtibarı ile İlişkisi Üzerine Bir Model Uygulaması". Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. C:7, S:3.
- Yıldırım, Ali (2014). "Halkla İlişkiler Faaliyetlerinde Yeni Medya Yaklaşımları: Türkiye'de Merkezi Kamu Kurumlarının Twitter Kullanım Pratikleri". Yüksek Lisans Tezi., Kocaeli.
- Yıldırım, Ali (2020). "Halkla İlişkilerin Kavramsal Tanımlamaları Üzerine Bir İnceleme". İletişim Çalışmaları Dergisi., C:6, S:2.
- Yılmaz, Özgür (2021). "WEB 1.0, 2.0, 3.0 ve 4.0'ın Tarihi (Ö. Yılmaz, Çev.)". Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi., C:8, S:2.

SONNOTLAR

1 Güngör, Nazife (2020). "İletişime Giriş". Siyasal Kitabevi: Ankara., s.25.
2 Biber, Ayhan. (2009). "Halkla İlişkiler Çalışmalarının Dünü, Bugünü ve Geleceğine İlişkin Bir Değerlendirme", İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi., s. 135.
3 Akar, Damla. (2017). "Halkla İlişkilerde Medya Yönetimi: Sosyal Medya Açısından Bir İnceleme". Yüksek Lisans Tezi., s.10.
4 Kara, Hakan Batırhan. (2014). "Halkla İlişkiler". Harmancı, F. M.; Gözübenli, M. ve Alaç, A.E. (Ed.), "Güvenlik Sektöründe İnsan İlişkileri, Nobel Yayınevi., s.48.
5 Akar, Damla; a.g.m., s.12.
6 İmik Tanyıldızı, Nural – Serttaş, Ayhan. (2013). "Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri'nde Halkla İlişkilerin Tarihsel Gelişimi". Akademik Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi., s.577.
7 Maden, Deniz. – Okmeydan Selin Bitirim. (2017). "Türkiye'de Halkla İlişkiler Akademisyenleri Ne Çalışıyor? "Halkla İlişkiler" Makalelerine Yönelik Bir İnceleme". Erciyes İletişim Dergisi. s.103.
8 Peltekoğlu, F. B. (2007). Halkla İlişkiler Nedir? İstanbul: Beta Yayım Dağıtım., s.130.
9 Güven, Gül Sena. (2013). "Halkla İlişkilerde Meslekleşme Olgusu: Kamu ve Özel Sektör Karşılaştırmalı Bir Uygulama". C Tezi., s.47.
10 Altınbaşak, İpek – Karaca, Eyüp Sinan. (2009). "Internet Reklamcılığı ve Internet Reklamı Ölçümlenmesi Üzerine Bir Uygulama". Ege Akademik Bakış., s.465.
11 Çakır, Hamza – Topçu, Hakan (2005). "Bir İletişim Dili Olarak İnternet". SBE Dergisi., s.75.
12 Gönenç, Enver Özgür. (2012). "İnternet ve Türkiye'deki Gelişimi". İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi., s.89.
13 Doğan, Ayten. (2013). "İnternet Bağımlılığı Yaygınlığı". Yüksek Lisans Tezi., s.14.
14 Yılmaz, Özgür. (2021). "WEB 1.0, 2.0, 3.0 ve 4.0'ın Tarihi (Ö. Yılmaz, Çev.)". Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi., s.345.
15 Aslan, Pınar. (2011). "Halkla İlişkilerde Yeni Eğilimler: Sosyal Medya". Yüksek Lisans Tezi., s.3.
16 Aslan, Pınar; a.g.m., s.5.
17 Bulunmaz, Barış. (2011). "Otomotiv Sektöründe Sosyal Medyanın Kullanımı ve Fiat Örneği". Global Media Journal., s.30.
18 Demir, Ali. (2022). "Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları ve Sosyal Medyanın Satın Alma Davranışları Üzerindeki Etkisi", Yüksek Lisans Tezi., s.5.
19 Yağmurlu, Aslı. (2011). "Kamu Yönetiminde Halkla İlişkiler ve Sosyal Medya". Selçuk İletişim., s.6.
20 Çelik, Sabahattin. (2014). "Sosyal Medyanın Pazarlama İletişimine Etkileri". Erciyes İletişim Dergisi., s.30.
21 Akar, Damla; a.g.m., s.38.
22 Çalışkan Mustafa- Mencik, Yusuf. (2015). "Değişen Dünyanın Yeni Yüzü: Sosyal Medya". Akademik Bakış Dergisi., s.273.
23 Polat, Hıdır. (2018). "Geleneksel Medyada Temsil Sorunu: Alternatif Bir Mecra Olarak Yeni Medya". Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi., s.50.
24 Güngör, Nazife. (2020). "İletişim Kuramlar ve Yaklaşımlar". Siyasal Kitabevi: Ankara., s.400.
25 Özkan, Abdullah. (2009). "Halkla İlişkiler Yönetimi". İTO Yayınları: İstanbul., s.125.
26 Onat, Ferah. (2010). "Bir Halkla İlişkiler Uygulama Alanı Olarak Sosyal Medya Kullanımı: Sivil Toplum Örgütleri Üzerine Bir İnceleme". İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi., s.117.
27 Çetinkaya, Ersan. (2018). "Gelenekselden Dijitale İletişim ve Halkla İlişkiler: Turizm Pazarlamasına Bir Bakış". Yüksek Lisans Tezi., s.9.
28 Erbaşlı, Emel. (2020). "Yeni İletişim Araçlarının Kullanım Sıklığı ile Dönüşen Kişiler Arası İletişim Biçimi". Yüksek Lisans Tezi., s.13.
29 Karayel Bilbil, Emel – Kasar, Aslı. (2019). "Kurumsal İletişim Yönetiminde Kurum ve Hedef Kitle İlişkisi Bağlamında Geribildirimin Yeniden Tanımlanması: Literatür İncelemesi". Connectist: Istanbul University Journal of Communication Sciences., s.95.
30 Yıldırım, Ali. (2014). "Halkla İlişkiler Faaliyetlerinde Yeni Medya Yaklaşımları: Türkiye'de Merkezi Kamu Kurumlarının Twitter Kullanım Pratikleri". Yüksek Lisans Tezi., s.51.

[31] Yıldırım, Ali. (2020). "Halkla İlişkilerin Kavramsal Tanımlamaları Üzerine Bir İnceleme". İletişim Çalışmaları Dergisi., s.136.

[32] Tokatlı, Mehmet. (2016). "Yeni Medya'nın Geleneksel Medya ve Halkla İlişkiler Meslek Alanı Üzerine Etkileri". Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi., s.883.

[33] Yıldırım, Ali. (2014). a.g.m., s.511

[34] Tekvar, Oya Sırma. (2012). "Yeni Medya ve Halkla İlişkilerde Dönüşüm: Farklı Kurumsal Yapılarda Halkla İlişkiler Algısı ve Sosyal Paylaşım Ağları". Doktora Tezi., s.14.

[35] Ilgın, H. Ö. Ve Ulupınar, Ş. C. (2020). Kamuyu Bilgilendirme Modeli Çerçevesinde Covid 19 Süreci; Dr. Fahrettin Koca Instagram Hesabı Analizi, Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi, 3(7): 500-517.

[36] Kapan, Kağan – Üncel, Rumeysa. (2020). "Gelişen Web Teknolojilerinin (Web 1.0- Web 2.0- Web 3.0) Türkiye Turizmine Etkisi". Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi., s.278.

[37] Yılmaz, Özgür. (2021). a.g.m., s.345.

[38] Büyükşener, Ercüment. (2009). "Türkiye'de Sosyal Ağların Yeri ve Sosyal Medyaya Bakış". XIV. Türkiye'de İnternet Konferansı Bildirileri., s.19.

[39] Yılmaz, Özgür. (2021). a.g.m., s.347.

[40] Yengin, Deniz. (2015). "Yeni Medyanın Olanakları: Semantik Web". The Turkish Online Journal of Desi gn, Art and Communication – TOJDAC., s.49,50.

[41] Özden, Aybike Tuba. (2022). "1.0'dan 5.0'a Dünya: Web, Pazarlama, Endüstri ve Toplum". Journal of Business in The Digital Age., s.31.

[42] Ersöz, Betül. (2020). "Yeni Nesil Web Paradigması: Web 4.0". Bilgisayar Bilimleri ve Teknolojileri Der., s.61.

[43] Gifford, J. (2010). Digital Public Relations: E-Marketing's Big Secret. Continuing Higher Education Review, 74:62-72.

[44] Capriotti, P. & Moreno, A. M. (2007). "Corporate Citizenship and Public Relations: The İmportance and İnteractivity of Social Responsibility Issues on Corporate Websites." Public Relations Review, 33, pp.84–91.

[45] Dutot, V. (2013). "A New Strategy For Customer Engagement: How Do French Firms Use Social CRM?" International Business Research, 6(9), pp.54-67.

[46] Social media marketing. (2019, 1 Aralık). Erişim adresi: http://socialmediamarketing.com/eBook.pdf.

[47] Akar, Damla. (2018). "Filmlerin Tanıtımında Halkla İlişkiler Aracı Olarak Instagram Kullanımı: Ayla Filmi Örneği". Akdeniz İletişim Dergisi., s.100.

[48] Tufan Yeniçıktı, Nagihan. (2016). "Hakla İlişkiler Aracı Olarak Instagram: Sosyal Medya Kullanan 50 Şirket Üzerine Bir Araştırma". Selçuk İletişim., s.112.

[49] URL-1. https://newsroom.fb.com/company-info/ Erişim Tarihi: 16.11.2022

[50] Dönek, Erol – Özkaynak, Merve – Ulusoy, Mine. (2018). "Konya'daki İnşaat Firmalarının Facebook Kullanımlarının Halkla İlişkiler Perspektifinden Değerlendirilmesi". The Journal of International Scientific Researches., s.34.

[51] Dönek, Erol – Özkaynak, Merve – Ulusoy, Mine (2018). a.g.m., s.35.

[52] Tanyıldızı İmik, Nural– Demirkıran, Sinem. (2017). "Bir Halkla İlişkiler Aracı Olarak Kurumların Twitter Kullanımı: Havayolu Şirketleri Örnek İncelemesi". Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi., s.166.

[53] Özgen, Ebru. (2010). "Halkla İlişkiler ve Yeni Medyanın İşaret Ettiği Sorunlar Üzerine Bir Tartışma". Global Media Journal Turkish Edition., s.100.

[54] Aydın, Ali Fikret. (2015). "Kurumsal İtibar Açısından Sosyal Medyaya İlişkin Bir Değerlendirme". Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi., s.79.

[55] Tanyıldızı İmik, Nural. (2021). "Dijital Dünyada Halkla İlişkiler". İksad Yayınevi: Ankara., s.100.

[56] Karayel Bilbil, Emel – Güler, Şükrü (2017). "Dijital Ortamda Kurumsal İtibar Yönetimi ve Viral Uygulamalar İlişkisi". Global Media Journal TR Edition., s.381.

[57] Tokatlı Yavuz, Türkan. (2019). "Halkla İlişkilerde Sosyal Medya Kullanımı: Facebook, Twitter ve Instagram Hesapları Üzerinden "Pilot" Markasının İncelenmesi". Yüksek Lisans Tezi., s.33.

[58] Uzunoğlu, Ebru – Öksüz Burcu. (2008). "Kurumsal İtibar Riski Yönetimi: Halkla İlişkilerin Rolü". Selçuk İletişim., s.114.

[59] Akdağ, Mustafa. (2005). "Halkla ilişkiler ve kriz yönetimi". Selçuk Üniversitesi SBE Dergisi., s.3.

60 Aslan, Pınar; a.g.m., s.61.
61 Tuğcu, Şule. (2004). "Kriz Yönetiminde Liderlik Kavramının Önemi". Selçuk İletişim., s.17.
62 Fârte, G. I. & Obadă, D. R. (2018). Reactive Public Relations Strategies for Managing Fake News in the Online Environment. Postmodern Openings, 9(2), 26-44.
63 Farte, Obada; a.g.m., s.35-40.
64 Aydın, Eray. (2021). "Stratejik Yönetim ve Sosyal Medya". Nobel Yayıncılık., s.23.
65 Kaplan, Sabahattin. (2019). "Sosyal Medyanın Stratejik Yönetim Kararlarına ve İşletme Kârlılığına Etkileri". Uluslararası Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma Dergisi., s.2395.
66 Akar, Damla; a.g.m., s.108.
67 Karaveli, Uğur. (2019). "Markaların Halkla İlişkiler Stratejisi Olarak Sosyal Medya Kullanımları". Yüksek Lisans Tezi., s.101.
68 Türkal, İhsan – Güllüpunar, Hasan (2017). "Diyalogsal Halkla İlişkiler Bağlamında Sosyal Medya Kullanımı: Türkiye'de İlk 100'de Yer Alan Şirketler Üzerine Bir İnceleme". Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi., s.612.
69 Tufan Yeniçıktı, Nagihan. (2016). a.g.m., s.111.
70 Yenice, Aslin – Pirtini, Serdar – Ataman, Göksel (2018). "Sosyal Medyada Kriz Yönetimi ve Kurum İtibarı ile İlişkisi Üzerine Bir Model Uygulaması". Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi., s.15.
71 Şahin, Aykan – Ilgın, Hicran Özlem (2022). "Halkla İlişkiler Perspektifinden Sağlık İletişim Aracı Olarak Instagram Uygulaması". 9. Uluslararası Yeni Dünyada İletişim Kongresi Bildiri Kitabı., s.74.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Akgöz, E. Ve Solmaz, B. (2010). "Turizm İşletmelerinde İtibar Yönetimi", Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 13 (19).
- Argüden Y. (2003). "İtibar Yönetimi" İtibar Yönetimi, İstanbul: ARGE Danışmanlık Yayınları.
- Asna, A. (1993). Public Relations Temel Bilgiler, İstanbul: Der Yayınları.
- Aydın, A. H. & Taş, İ. E. (2016) Kamu Yönetiminde Halkla İlişkiler, Ankara: Seçkin Yayınları.
- Bakan, Ö. (2005). Kurumsal İmaj, Konya: Tablet Yayınları.
- Biber, A. (2021). Halkla İlişkilerde Temel Kavramlar, Ankara: Nobel Yayın.
- Canöz, K. (2008). Kamuda Halkla İlişkilerin Yeni Yüzü: Bilgi Edinme Yasası", Selçuk İletişim Dergisi, 5(3).
- Canpolat, N. (2012). Tarihsel Süreçleri ve Hükümetlerin Yaklaşımları ile Türkiye'de Halkla İlişkiler, Ankara: Seçkin Yayınları.
- Christensen, L. T., Morsing, M. & Cheney, G. (2008). Corporate Communications: Convention, Complexity And Critique, London: SAGE Publications Ltd.
- Cornelissen, J. (2008). Corporate Communication: A Guide To Theory And Practice, London: SAGE Publications Ltd.
- Çamdereli, M. (2005). Ana Çizgileriyle Halkla İlişkiler, İstanbul: Salyangoz Yayınları.
- Çiftçioğlu, B. A. (2009). Kurumsal İtibar Yönetimi. Bursa: Dora Yayın.
- Fomburn, C. J. (1996). Reputation: Realizing Value From The Corporate Image, Boston, Massachusett: Harvard Business School Press.
- Gilbert, W. H. (1973). Public Relations İn Local Government, Washington D. C.: City Management Associaciaton.
- Guth, D. & Marsh, C. (2000). Public Relations: A Values-Driven Approach, USA: Allyn & Bacon.
- Hall, R. (1992) The Strategic Analysis Of Intangible Resources. Strategic Management Journal, 13 (2).
- Kadıbeşegil, S. (2006). İtibar Yönetimi, İstanbul: Mediacat Yayınları.
- Karaköse, T. (2012). Kurumların DNA'sı İtibar ve Yönetimi, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kazancı, M. (2007). Kamuda ve Özel Kesimde Halkla İlişkiler, Ankara: Turhan Kitabevi.
- Koçak, S. (2018). Kurumsal İletişim Unsurlarıyla İtibar Yönetimi, İstanbul: Der Yayınları.
- Kudrle, A. &., Sandler, M. (1995). Public Relations For Hospitality Managers, New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Mıhcıoğlu, C. (2019). "Halkla İlişkiler Nedir?", Ankara University Journal Of Faculty Of Educational Sciences (JFES), 3 (1), Ss. 91-108.
- Nakra, P. (2000). Corporate Reputation Management: "CRM" With A Strategic Twist? Public Relations Quartarely Volume 45 Number:2 New York.
- Ojagov, R. (2011). Otel İşletmelerinde Halkla İlişkiler: Azerbaycan'daki Beş Yıldızlı Otel İşletmeleri Üzerine Uygulamalı Bir Çalışma, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Okay, A. & Okay, A. (2021). Halkla İlişkiler Kavram Strateji ve Uygulamaları, İstanbul: Der Yayınları.
- Özer, M. A. (2018). Halkla İlişkiler Dersleri, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Peltekoğlu, F. B. (2007). Halkla İlişkiler Nedir? İstanbul: Beta Yayınları.
- Rayner, J. (2005). Managing Reputational Risk: Curbing Threats, Leveraging Opportunities, West Sussex: John Wilwy & Sons Ltd.
- Taşkın, E. Ve Sönmez, S. (2005). Kurumsal İmaj Oluşturmada Halkla İlişkilerin Rolü ve Bir Alan Araştırması, Akademik Bakış Sosyal Bilimler E-Dergi, S. 7.
- TDK Türkçe Sözlük, https://sozluk.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 3.11.2022).
- Tortop, N. (1998). Halkla İlişkiler, Ankara: Yargı Yayınları.
- Yatkın, A. (2006). Halkla İlişkiler ve İletişim, Ankara: Nobel Yayın.

SONNOTLAR

1 Kazancı, M. (2007). Kamuda ve Özel Kesimde Halkla İlişkiler, Ankara: Turhan Kitabevi, S. 1.
2 Mıhcıoğlu, C. (2019). Halkla İlişkiler Nedir? Ankara University Journal Of Faculty Of Educational Sciences (JFES), 3 (1), S. 95-97.
3 Okay, A. & Okay, A. (2021). Halkla İlişkiler Kavram Strateji ve Uygulamaları, İstanbul: Der Yayınları, S. 449.
4 Koçak, S. (2018). Kurumsal İletişim Unsurlarıyla İtibar Yönetimi, İstanbul: Der Yayınları, S. 2-7.
5 Canpolat, N. (2012). Tarihsel Süreçleri ve Hükümetlerin Yaklaşımları ile Türkiye'de Halkla İlişkiler, Ankara: Seçkin Yayınları, S. 67.
6 Tortop, N. (1998). Halkla İlişkiler, Ankara: Yargı Yayınları, S. 4.
7 Kudrle, A. &., Sandler, M. (1995). Public Relations For Hospitality Managers, New York: John Wiley & Sons, Inc. S.3
8 Okay, A. & Okay, A. agm., S. 10.
9 Ojagov, R. (2011). Otel İşletmelerinde Halkla İlişkiler: Azerbaycan'daki Beş Yıldızlı Otel İşletmeleri Üzerine Uygulamalı Bir Çalışma, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, S. 22.
10 Asna, A. (1993). Public Relations Temel Bilgiler, İstanbul: Der Yayınları, S.2
11 Okay, A. & Okay, A., agm., S. 11.
12 Çamdereli, M. (2005). Ana Çizgileriyle Halkla İlişkiler, İstanbul: Salyangoz Yayınları, S.11.
13 Aydın, A. H. & Taş, İ. E. (2016) Kamu Yönetiminde Halkla İlişkiler, Ankara: Seçkin Yayınları, S. 41-42.
14 Canöz, K. (2008). Kamuda Halkla İlişkilerin Yeni Yüzü: Bilgi Edinme Yasası", Selçuk İletişim Dergisi, 5(3), S. 143.
15 Guth, D. & Marsh, C. (2000). Public Relations: A Values-Driven Approach, USA: Allyn & Bacon, S. 55.
16 Gilbert, W. H. (1973). Public Relations İn Local Government, Washington D. C.: City Management Associaciaton, S. 5.
17 Okay, A. & Okay, A., agm., S. 19.
18 Biber, A. (2021). Halkla İlişkilerde Temel Kavramlar, Ankara: Nobel Yayın, S. 41.
19 Okay, A. & Okay, A., agm., S. 20.
20 Tortop, N. Agm., S. 20.
21 Ojagov, R., Agm, S. 32.
22 Nakra, P. (2000). Corporate Reputation Management:" CRM" With A Strategic Twist? Public Relations Quartarely Volume 45 Number:2 New York, S. 35.
23 Taşkın, E. Ve Sönmez, S. (2005). Kurumsal İmaj Oluşturmada Halkla İlişkilerin Rolü ve Bir Alan Araştırması, Akademik Bakış Sosyal Bilimler E-Dergi, S. 7, S. 5.
24 Tortop, N. Agm., S. 32-50.
25 Özer, M. A. (2018). Halkla İlişkiler Dersleri, Ankara: Gazi Kitabevi, S. 7-8.
26 Yatkın, A. (2006). Halkla İlişkiler ve İletişim, Ankara: Nobel Yayın, S. 18-19.
27 Asna, A. Agm, S. 107-120.
28 Yatkın, A. (2014). Kamu Yönetimi Sözlüğü, (Ed. M. Akif Özer), Ankara: Adalet Yayınevi, S. 584.
29 Hall, R. (1992) The Strategic Analysis Of Intangible Resources. Strategic Management Journal, 13 (2), S. 135-137.
30 TDK Türkçe Sözlük, https://sozluk.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 3.11.2022).
31 Fomburn, C. J. (1996). Reputation: Realizing Value From The Corporate Image, Boston, Massachusett: Harvard Business School Press, S. 37.
32 Rayner, J. (2005). Managing Reputational Risk: Curbing Threats, Leveraging Opportunities, West Sussex: John Wilwy & Sons Ltd., S. 1-2.
33 Akgöz, E. Ve Solmaz, B. (2010). "Turizm İşletmelerinde İtibar Yönetimi", Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 13 (19), S. 34.
34 Cornelissen, J. (2008). Corporate Communication: A Guide To Theory And Practice, London: SAGE Publications Ltd., S. 9.
35 Argüden Y. (2003). "İtibar Yönetimi" İtibar Yönetimi, İstanbul: ARGE Danışmanlık Yayınları.
36 Okay, A. & Okay, A., agm., S. 316.
37 Kadıbeşegil, S. (2006). İtibar Yönetimi, İstanbul: Mediacat Yayınları, S. 29.

[38] Christensen, L. T., Morsing, M. & Cheney, G. (2008). Corporate Communications: Convention, Complexity And Critique, London: SAGE Publications Ltd., S. 89.
[39] Okay, A. & Okay, A., agm., S. 449.
[40] Akgöz, E. Ve Solmaz, B. (2010), agm., s. 27.
[41] Karaköse, T. (2012). Kurumların DNA'sı İtibar ve Yönetimi, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, S. 35-36.
[42] Çiftçioğlu, B. A. (2009). Kurumsal İtibar Yönetimi. Bursa: Dora Yayın, S. 30.
[43] Peltekoğlu, F. B. (2007). Halkla İlişkiler Nedir? İstanbul: Beta Yayınları, S. 565.
[44] Bakan, Ö. (2005). Kurumsal İmaj, Konya: Tablet Yayınları, S. 65.
[45] Okay, A. & Okay, A., agm., S. 453.
[46] Agm, s. 449.
[47] Koçak, S. agm., s. 29-43.
[48] Kadıbeşegil, S., agm., s. 29-35.
[49] Okay, A. & Okay, A., agm., s. 453.
[50] Kadıbeşegil, S., agm., s. 29-35.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Beck, Ulrich (2018). What is Globalization? John Wiley & Sons.
- Bernays, Edward L. (2013). Public Relations, University of Oklahoma Press.
- Bıçakçı, İlker (2006). İletişim ve Halkla İlişkiler "Eleştirel Bir Yaklaşım", İstanbul: MediaCat Kitapları.
- Djelic, Marie-Laure, and Sigrid Quack (2003). Globalization and Institutions, Edward Elgar Publishing.
- Finkelstein, Lawrence S. (1995). "What is Global Governance", Global Governance 1.
- Habermas, Jurgen (2002). Küreselleşme ve Milli Devletlerin Akıbeti, Çev. Medeni Beyaztaş. İstanbul: Bakış Yayınları.
- Heath, Robert L. (2001). Handbook of Public Relations, California Sage.
- John Urry (1995). "Örgütlü Kapitalizmin Sonu" Yeni Zamanlar: 1990'lardan Sonra Politikanın Değişen Çehresi, Derleyen, Stuart Hall, Martin Jacgues, Çev. Abdullah Yılmaz, Ayrıntı Yayıları, İstanbul. s.98-104.
- Kalender, Ahmet (2008). "Halkla İlişkiler: Kavramlar, Tanımlar ve Uygulama Alanları", Halkla İlişkiler, (Ed. Ahmet Kalender ve Mehmet Fidan), Konya: Tablet Yayınları.
- Kozanoğlu, Hayri (2011). "Küreselleşme ve Uluslarüstü Sermaye Sınıfı", Dünya Neyi Tartışıyor I Küreselleşme. Doğu Batı Düşünce Dergisi sayı 18. Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Kömeçlioğlu, Uğur (2011). "Küreselleşme, Modernleşme ve Modernlik", Dünya Neyi Tartışıyor I Küreselleşme, Doğu Batı Düşünce Dergisi, sayı 18. Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Ledingham, John A. (2006). "Relationship Management: A General Theory of Public Relations." Public Relations Theory II, Edited by Carl Botan and Vincet Hazleton, LEA's Communication Series, Taylor § Francis Group, New York London.
- Ledingham, John A., and Stephen D. Bruning (1998). "Relationship Management in Public Relations: Dimensions of an Organization-public Relationship, " Public Relations Review 24.1.
- Mazıcı, Emel, Tanyeri (2017). "Küreselleşme Perspektifinden İnsan Doğası ve Halkla İlişkiler Faaliyetlerinin Dönüşümü Üzerine Bir İnceleme" Akdeniz Üniversitesi Fakültesi Dergisi, Sayı 27.
- Monks, Robert AG, and Nell Minow (2011). Corporate Governance, John Wiley & Sons.
- Ni, Lan (2009). "Strategic Role of Relationship Building: Perceived Links between Employee- Organization Relationships and Globalization Strategies", Journal of Public Relations Research. 21 (1).
- Özer, Mehmet A. (2005). Yeni Kamu Yönetimi Teoriden Uygulamaya, Platin Yayınları, Ankara.
- Rhee, Yunna (2002). "Global Public Relations: A Cross-Cultural Study of the Excellence Theory in South Korea", Journal of Public Relations Research. 14 (3).
- Robertson, Roland (1992). Globalization Social Theory and Global Culture, London: Sage Publication.
- Smith, Keri E. Iyall (2018). "What Is Globalization?", Sociology of Globalization, Routledge.
- Stiglitz, Joseph E. (2017). "The Overselling of Globalization", Business Economics 52.3.
- Theaker, Alison (2002). "The Public Relations Handbook," Canadian Journal of Communication , Volume 27 Issue 4.
- Tobin, James (2000). "Financial Globalization", World Development, 28 (6).
- Tomlinson, John (2007). "Cultural globalization", The Blackwell Companion to Globalization.
- Wakefield, Robert I. (2009). "Uluslararası Halkla İlişkiler Teorisi, İnternet ve Aktivizm: Kişisel Bir Düşünce", Halkla İlişkiler Üzerine, (Çev. B. Pınar Özdemir), Ankara: Dipnot Yayınları.
- Wolf, Martin (2004). Why Globalization Works, Vol. 3. Yale University Press.
- World Bank (1992) Governance and Development, The World Bank.

SONNOTLAR

1 Finkelstein, Lawrence S. (1995). "What is Global Governance", Global Governance 1, s. 367-372.
2 Tobin, James (2000). "Financial Globalization", World Development, 28 (6), s.85.
3 Wolf, Martin (2004). Why Globalization Works, Vol. 3. Yale University Press, s.91.
4 Smith, Keri E. Iyall (2018). "What Is Globalization?", Sociology of Globalization, Routledge, s. 3-10.
5 Rhee, Yunna (2002). "Global Public Relations: A Cross-Cultural Study of the Excellence Theory in South Korea", Journal of Public Relations Research. 14 (3), s. 159-184.
6 Kömeçlioğlu, Uğur (2011). "Küreselleşme, Modernleşme ve Modernlik", Dünya Neyi Tartışıyor I Küreselleşme, Doğu Batı Düşünce Dergisi, sayı 18. Ankara: Doğu Batı Yayınları, s. 11-27.
7 Tomlinson, John (2007). "Cultural globalization", The Blackwell Companion to Globalization, s. 352-366.
8 Habermas, Jurgen (2002). Küreselleşme ve Milli Devletlerin Akıbeti, Çev. Medeni Beyaztaş. İstanbul: Bakış Yayınları, s.95.
9 Robertson, Roland (1992). Globalization Social Theory and Global Culture, London: Sage Publication, s.77.
10 Robertson, Roland (1992). Globalization Social Theory and Global Culture, London: Sage Publication, s.102.
11 Kozanoğlu, Hayri (2011). "Küreselleşme ve Uluslarüstü Sermaye Sınıfı", Dünya Neyi Tartışıyor I Küreselleşme. Doğu Batı Düşünce Dergisi sayı 18. Ankara: Doğu Batı Yayınları, s.166.
12 World Bank (1992) Governance and Development, The World Bank.
13 Kozanoğlu, Hayri (2011). "Küreselleşme ve Uluslarüstü Sermaye Sınıfı", Dünya Neyi Tartışıyor I Küreselleşme. Doğu Batı Düşünce Dergisi sayı 18. Ankara: Doğu Batı Yayınları, s. 172.
14 Monks, Robert AG, and Nell Minow (2011). Corporate Governance, John Wiley & Sons, s.203.
15 Stiglitz, Joseph E. (2017). "The Overselling of Globalization", Business Economics 52.3, s.130.
16 Stiglitz, Joseph E. (2017). "The Overselling of Globalization", Business Economics 52.3, s.129-137.
17 John Urry (1995). "Örgütlü Kapitalizmin Sonu" Yeni Zamanlar: 1990'lardan Sonra Politikanın Değişen Çehresi, Derleyen, Stuart Hall, Martin Jacgues, Çev. Abdullah Yılmaz, Ayrıntı Yayınları, İstanbul. s.99.
18 Smith, Keri E. Iyall (2018). "What Is Globalization?", Sociology of Globalization, Routledge, s.54.
19 John Urry (1995). "Örgütlü Kapitalizmin Sonu" Yeni Zamanlar: 1990'lardan Sonra Politikanın Değişen Çehresi, Derleyen, Stuart Hall, Martin Jacgues, Çev. Abdullah Yılmaz, Ayrıntı Yayıları, İstanbul. s.102.
20 Djelic, Marie-Laure and Sigrid Quack (2003). Globalization and Institutions, Edward Elgar Publishing, s.77.
21 Beck, Ulrich (2018). What is Globalization? John Wiley & Sons, s.100.
22 Beck, Ulrich (2018). What is Globalization? John Wiley & Sons, s.104.
23 Wakefield, Robert I. (2009). "Uluslararası Halkla İlişkiler Teorisi, İnternet ve Aktivizm: Kişisel Bir Düşünce", Halkla İlişkiler Üzerine, (Çev. B. Pınar Özdemir), Ankara: Dipnot Yayınları. s. 89-115.
24 Bıçakçı, İlker (2006). İletişim ve Halkla İlişkiler "Eleştirel Bir Yaklaşım", İstanbul: MediaCat Kitapları, s.52.
25 Mazıcı, Emel, Tanyeri (2017). "Küreselleşme Perspektifinden İnsan Doğası ve Halkla İlişkiler Faaliyetlerinin Dönüşümü Üzerine Bir İnceleme" Akdeniz Üniversitesi Fakültesi Dergisi, Sayı 27, s:99.
26 Ledingham, John A. (2006). "Relationship Management: A General Theory of Public Relations." Public Relations Theory II, Edited by Carl Botan and Vincet Hazleton, LEA's Communication Series, Taylor § Francis Group, New York London, s. 470.
27 Heath, Robert L. (2001). Handbook of Public Relations, California Sage, s.84.
28 Bernays, Edward L. (2013). Public Relations, University of Oklahoma Press, s.111.
29 Kalender, Ahmet (2008). "Halkla İlişkiler: Kavramlar, Tanımlar ve Uygulama Alanları", Halkla İlişkiler, (Ed. Ahmet Kalender ve Mehmet Fidan), Konya: Tablet Yayınları. 11-47.
30 Ledingham, John A., and Stephen D. Bruning (1998). "Relationship Management in Public Relations: Dimensions of an Organization-public Relationship, " Public Relations Review 24.1, s. 55-65.
31 Özer, Mehmet A. (2005). Yeni Kamu Yönetimi Teoriden Uygulamaya, Platin Yayınları, Ankara, s.330.
32 Theaker, Alison (2002). "The Public Relations Handbook," Canadian Journal of Communication , Volume 27 Issue 4, s.96.
33 Rhee, Yunna (2002). "Global Public Relations: A Cross-Cultural Study of the Excellence Theory in South Korea", Journal of Public Relations Research. 14 (3), s.104.
34 Ni, Lan (2009). "Strategic Role of Relationship Building: Perceived Links between Employee-Organization Relationships and Globalization Strategies", Journal of Public Relations Research. 21 (1), s. 118.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Akdağ, E.- Küçükşenel, S.- Urhan, Ü.B. (2015). Bir oyun teorisi örneği ile lobicilik. İktisat ve Toplum, 51, 15-24.
- Aslan, S. (2009). Siyasal iktidarı etkileme yöntemlerinden biri olarak lobicilik. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 23.
- Austen-Smith, D. (1993). Information and Influence: Lobbying for agendas and votes. American Journal of Political Science, 37 (3).
- Baudrillard, Jean (2005). Simülakrlar ve Simülasyon. Çev. Oğuz Adanır. Ankara: Doğu-Batı Yayınları. Baumgartner, Frank R., - Beth L. Leech. (1998). Basic Interests: The Importance of Groups in Politics and in Political Science. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Beyers, J., Eising, R., - Maloney, W. (2008). Researching Interest Group Politics in Europe and Elsewhere: Much We Study, Little We Know? West European Politics, 31(6).
- Binderkrantz, A. S., Christiansen, P. M., ve Pedersen, H. H. (2015). Interest group access to the bureaucracy, parliament and the media. Governance, 28(1), 95–112. https://doi.org/10.1111/gove.12089.
- Bouwen, P. (2002). Corporate lobbying in the European Union: The logic of access. Journal of European Public Policy, 9(3).
- Briones, R. L., Kuch, B., Fisher, L. B., ve Jin, Y. (2011). Keeping up with the digital age: How the American Red Cross uses social media to build relationships. Public Relations Review, 37, 37–43. https://doi.org/10. 1016/j.pubrev.2010.12.006.
- Bucher, T., ve Helmond, A. (2018). The affordances of social media platforms. In J. Buress, A. Marwick, & T. Poell (Eds.), The SAGE handbook on social media (pp. 233–253). Thousand Oaks, CA: Sage Publications. https://doi.org/10.4135/9781473984066.n14.
- Budak, G. - Budak, G. (1995). Halkla ilişkiler (Davranışsal bir yaklaşım). İstanbul: Beta A.Ş.
- Canöz Kadir (2007) Halkla İlişkiler Uygulaması Olarak Lobicilik, İstanbul; Nüve Kültür Merkezi Yay.
- Carro, M., - Di Mario, C. (2020). Digital Lobbying. In The Palgrave Encyclopedia of Interest Groups, Lobbying and Public Affairs. Springer International Publishing.
- Cluverius, J. (2015). Grassroots lobbying and the economics of political information in the digital age.
- Congressional Quarterly (1982). The Washington Lobby, Washington DC.
- Dahl, Robert. (1989). Democracy and Its Critcs. New Haven, CT: Yale University Pres
- De Bruycker, I., - Beyers, J. (2019). Lobbying strategies and success: Inside and outside lobbying in European Union legislative politics. European Political Science Review, 11(1),
- Dinçer, Ker. (1999). Lobicilik, Alfa Yayınları
- Dober, M., - Kurop, N. (2021). The Best EU Public Affairs Consultancies & Law Firms Guide 2021. BestinBrussels.eu . https://www.bestinbrussels.eu/wpcontent/uploads/2021/08/BI
- Farnel, F.J. (1994). Lobicilik müdahale stratejileri ve teknikleri. Paris: The Publishing Organisation.
- Gökçe, G., Şahin - Örselli, E. (2002). Türkiye'de Siyasetin Bürokrasi Üzerindeki Etkisi: Siyasallaşma, Sosyal Ekonomik Araştırma Dergisi, 2(4).
- Haug, M., - Koppang, H. (1997). Lobbying and public relations in a European context. Public Relations Review, 23(3).
- Hays, Scott P., - Michael Esler, - Carol E. Hays. (1996). "Environ- mental Commitment among the States." Publius: The Journal of Federalism.
- Jackson, John E., - David C. King. (1989). "Pub Interests, and Representation." American Po Review 83.

- Kazancı, M. (2001). Halkla ilişkiler, kurumsal ve uygulamaya ilişkin sorunlar. Ankara: Savaş Yayınları.
- Keim, G. D., - Zeithaml, C. P. (1986). Corporate political strategy and legislative decision making: A review and contingency approach. Academy of Management Review.
- Keyes, R. (2017). Hakikat Sonrası Çağ Günümüz Dünyasında Yalancılık ve Aldatma. İstanbul: Delidolu. s. 40.
- Kollman, K. (1998). Outside Lobbying: Public Opinion and Interest Group Strategies - Ken Kollman - Google Kitaplar. Princeton: Princeton University Press.
- Korac-Kakabadse, Andrew - Korac-Kakabadse, Nada (1999). "Information Technology's Impact on the Quality of Democracy: Reinventing the 'Democratic Vassel', iç. Reinventing Government In The Digital Age, (Edt: Richard Heeks), London: Routledge.
- Korpi, Walter. (1989). "Power, Politics, and State Autonomy in the Development of Social Citizenship." American Sociological Review 54.
- Kovic, M., - Rauchfleisch, A., - Sele, M., - Caspar, C. (2018). Digital astroturfing in politics: Definition, typology, and countermeasures. Studies in Communication Sciences, 18(1).
- Küçükkurt Mehmet (1988). "Halkla İlişkilerde Araştırma Yöntemleri ve Değerlendirme", Halkla İlişkiler Sempozyumu içinde, Ankara Üniversitesi Basın-Yayın Yüksekokulu ve Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları.
- Lits, B. (2019). Forging Grassroots Mobilization: Detecting Astroturf Movements and Measuring their Lobbying Success | Request PDF (Université Libre de Bruxelles). Université Libre de Bruxelles, Brussels.
- Lits, B. (2019). Forging Grassroots Mobilization: Detecting Astroturf Movements and Measuring their Lobbying Success | Request PDF (Université Libre de Bruxelles). Université Libre de Bruxelles, Brussels.
- Lohmann, Susanne. (1993). "A Signaling Model of Informative and Manipulative Political Action." American Political Science Review 87.
- Mack (1989), Lobbying and Government Relations A Guide for Executives,
- Marialessandra Carro - Claudio Di Mario - Michele Grimaldi - Gianluca Murgia, 2017. "A Public Affairs Platform For The Analysis Of The Liberalization Process In The Italian Electricity Market," International Journal of Energy Economics and Policy, Econjournals, vol. 7(5).
- Milbrath, L. W. (1960). Lobbying as a communication process. Public Opinion Quarterly, 24
- Nasır Giray- Şadiye Deniz, Baskı Grupları ve Lobicilik, Ermeni, Rum, Yahudi Lobileri Örneğinde Lobicilik Kavramlarına Giriş, (Ed.) Bilgehan Gültekin- Leyla Budak, s. 21.
- Nownes, A. (2006). Total lobbying: What lobbyists want (and how they get it). Cambridge, MA: Cambridge University Press.
- Robertson, Roland (1992). Globalization Social Theory and Global Culture. London: Sage Publication.
- Sampedro, V. F., - Avidad, M. M. (2018). The Digital Public Sphere: An Alternative and Counterhegemonic Space? The Case of Spain Victor Sampedro Mayra Martinaz Vıdad. International Journal of Communication, 12.
- Schendelen, R. (2010). More Machiavelli in Brussels: The Art of Lobbying the EU (3rd ed.). Amsterdam University Press:
- Schendelen, R. (2013). The Europeanization of Public Affairs. İçinde. The Art of Lobbying the EU.
- Sezgin, M. (2002). Lobicilik kavramı ve yöntemleri. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Hakemli Dergisi, 2 (12).

- Taş, A. ve Bülbül, H. İ. (2021). Digital Footprint Awareness of Social Media Users, Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences, 4(3): 205-216.
- Turan İlter (1996). Siyasal Sistem ve Siyasal Davranış, İstanbul; Der Yayınları, s.138
- Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı: http://www.mfa.gov.tr/turkce/gruph/ ha/ha03bhtm/ 03htm/10.10.2022/saat:15:27.
- Walker, Jack L., Jr. 1991. Mobilizing Interest Groups in America. Ann Arbor: University of Michigan.
- Weber, Lori, M.- Loumakis, Alysha - Bergman, James (2003). "Who Participates and Why? An Analysis of Citizens on the Internet and the Mass Public", Social Science Computer Review, 21 (1).
- Zetter, L. (2008). Lobbying: The Art of political Persuasion. Hampshire: Harriman House Ltd.
- Ziya, H. E. (2012). Türk Ceza Kanunu Değişiminde Kadın Aktivistler: Bir Lobicilik Hikâyesi. Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, 15 (1), 120 - 149.

SONNOTLAR

1 Robertson, Roland (1992). Globalization Social Theory and Global Culture. London:Sage Publication. s.80.
2 Baudrillard, Jean (2005). Simülakrlar ve Simülasyon. Çev. Oğuz Adanır. Ankara: Doğu-Batı Yayınları. s.75.
3 Baumgartner, Frank R., - Beth L. Leech. (1998). Basic Interests: The Importance of Groups in Politics and in Political Science. Princeton, NJ: Princeton University Press, s.85
4 Budak, G. - Budak, G. (1995). Halkla ilişkiler (Davranışsal bir yaklaşım). İstanbul: Beta A.Ş., s.40
5 Nasır Giray - Şadiye Deniz, Baskı Grupları ve Lobicilik, Ermeni, Rum, Yahudi Lobileri Örneğinde Lobicilik Kavramlarına Giriş, (Ed.) Bilgehan Gültekin - Leyla Budak, s.21.
6 Congressional Quarterly (1982). The Washington Lobby, Washington DC. s.1.
7 Aslan, S. (2009). Siyasal iktidarı etkileme yöntemlerinden biri olarak lobicilik. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 23, s. 113.
8 Kazancı, M. (2001). Halkla ilişkiler, kurumsal ve uygulamaya ilişkin sorunlar. Ankara: Savaş Yayınları.s. 112
9 Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı: http://www.mfa.gov.tr/turkce/gruph/ha/ha03bhtm/03htm/10.10. 2022/saat: 15:27.
10 Mack (1989), Lobbying and Government Relations A Guide for Executives, s.150.
11 Dinçer, Müjde Ker. (1999). Lobicilik, Alfa Yayınları, s.45.
12 Sezgin, M. (2002). Lobicilik kavramı ve yöntemleri. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Hakemli Dergisi, 2 (12), s. 571.
13 Austen-Smith, D. (1993). Information and Influence: Lobbying for agendas and votes. American Journal of Political Science, 37 (3), s. 799.
14 Nownes, A. (2006). Total lobbying: What lobbyists want (and how they get it). Cambridge, MA: Cambridge University Press. s.12.
15 Sezgin, M. (2002). a.g.m. s. 602.
16 Milbrath, L. W. (1960). Lobbying as a communication process. Public Opinion Quarterly, 24, 32–53.
17 Nownes, A; a.g.m. s. 6.
18 Ziya, H. E. (2012). Türk Ceza Kanunu Değişiminde Kadın Aktivistler: Bir Lobicilik Hikâyesi. Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, 15 (1), 120 - 149.
19 Dincer, Müjde Ker; a.g.e. s. 47.
20 Zetter, L. (2008). Lobbying: The Art of political Persuasion. Hampshire: Harriman House Ltd,, s. 3.
21 Akdağ, E.,- Küçükşenel, S. - Urhan, Ü.B. (2015). Bir oyun teorisi örneği ile lobicilik. İktisat ve Toplum, s. 19
22 Farnel, F.J. (1994). Lobicilik müdahale stratejileri ve teknikleri. Paris: The Publishing Organisation. s. 49.
23 Turan İlter (1996). Siyasal Sistem ve Siyasal Davranış, İstanbul; Der Yayınları, s.138.
24 Canöz Kadir (2007) Halkla İlişkiler Uygulaması Olarak Lobicilik, İstanbul; Nüve Kültür Merkezi Yay., s. 41
25 Nownes, A. a.g.m. s. 17.
26 Küçükkurt Mehmet (1988). "Halkla İlişkilerde Araştırma Yöntemleri ve Değerlendirme", Halkla İlişkiler Sempozyumu içinde, Ankara Üniversitesi Basın-Yayın Yüksekokulu ve Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları: 221, s. 155.
27 Cluverius, J. (2015). Grassroots lobbying and the economics of political information in the digital age. s. 37
28 Schendelen, R. van. (2010). More Machiavelli in Brussels: The Art of Lobbying the EU (3rd ed.). Amsterdam University Press: s. 257.
29 Schendelen, R. (2013). The Europeanization of Public Affairs. İçinde. The Art of Lobbying the EU s. 33
30 De Bruycker, I., - Beyers, J. (2019). Lobbying strategies and success: Inside and outside lobbying in European Union legislative politics. European Political Science Review, 11(1), s. 37.
31 Dober, M., - Kurop, N. (2021). The Best EU Public Affairs Consultancies & Law Firms Guide 2021. BestinBrussels.eu . https://www.bestinbrussels.eu/wpcontent/uploads/2021/08/BI, s. 6.

[32] Marialessandra Carro - Claudio Di Mario - Michele Grimaldi - Gianluca Murgia, 2017. "A Public Affairs Platform For The Analysis Of The Liberalization Process In The Italian Electricity Market," International Journal of Energy Economics and Policy, Econjournals, vol. 7(5), s. 123.

[33] Bouwen, P. (2002). Corporate lobbying in the European Union: The logic of access. Journal of European Public Policy, 9(3), s. 364.

[34] Kollman, K. (1998). Outside Lobbying: Public Opinion and Interest Group Stategies - Ken Kollman - Google Kitaplar. Princeton: Princeton University Press: s.5.

[35] Beyers, J., Eising, R., - Maloney, W. (2008). Researching Interest Group Politics in Europe and Elsewhere: Much We Study, Little We Know? West European Politics, 31(6), s. 1108.

[36] Schendelen, R; a.g.e. s.261.

[37] Schendelen, R; a.g.e. s.264.

[38] Stromback - Kiosis, (2011) s.8.

[39] Dahl, Robert. (1989). Democracy and Its Critics. New Haven, CT: Yale University Pres s. 37.

[40] Lits, B. (2019). Forging Grassroots Mobilization: Detecting Astroturf Movements and Measuring their Lobbying Success | Request PDF (Université Libre de Bruxelles). Université Libre de Bruxelles, Brussels. S. 46.

[41] Dahl, Robert; a.g.e. s. 45.

[42] Korac-Kakabadse, Andrew - Korac-Kakabadse, Nada (1999). "Information Technology's Impact on the Quality of Democracy: Reinventing the 'Democratic Vassel', iç. Reinventing Government In The Digital Age, (Edt: Richard Heeks), London: Routledge,: s. 216.

[43] Weber, Lori, M.- Loumakis, Alysha - Bergman, James (2003). "Who Participates and Why? An Analysis of Citizens on the Internet and the Mass Public", Social Science Computer Review, 21 (1), s. 36.

[44] Gökçe, G., Şahin - Örselli, E. (2002). Türkiye'de Siyasetin Bürokrasi Üzerineki Etkisi: Siyasallaşma, Sosyal Ekonomik Araştırma Dergisi, 2(4), s. 47.

[45] Bucher, T., ve Helmond, A. (2018). The affordances of social media platforms. In J. Buress, A. Marwick, & T. Poell (Eds.), The SAGE handbook on social media (pp. 233–253). Thousand Oaks, CA: Sage Publications. https://doi.org/10.4135/9781473984066.n14.

[46] Briones, R. L., Kuch, B., Fisher, L. B., ve Jin, Y. (2011). Keeping up with the digital age: How the American Red Cross uses social media to build relationships. Public Relations Review, 37, 37–43. https://doi.org/10. 1016/j.pubrev.2010.12.006.

[47] Bucher, T., vd; a.g.m. s. 251-253.

[48] Taş, A. ve Bülbül, H. İ. (2021). Digital Footprint Awareness of Social Media Users, Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences, 4(3), s. 207.

[49] Austen-Smith, D.; a.g.m. s. 824.

[50] Carro, M., - Di Mario, C. (2020). Digital Lobbying. In The Palgrave Encyclopedia of Interest Groups, Lobbying and Public Affairs. Springer International Publishing., s.8.

[51] Sampedro, V. F., - Avidad, M. M. (2018). The Digital Public Sphere: An Alternative and Counterhegemonic Space? The Case of Spain Victor Sampedro Mayra Martinaz Vıdad. International Journal of Communication, 12, s. 24.

[52] Cluverius, J. a.g.e. s. 40.

[53] Keim, G. D., - Zeithaml, C. P. (1986). Corporate political strategy and legislative decision making: A review and contingency approach. Academy of Management Review., s. 830

[54] Haug, M., - Koppang, H. (1997). Lobbying and public relations in a European context. Public Relations Review, 23(3), s., 239

[55] Korpi, Walter. (1989). "Power, Politics, and State Autonomy in the Development of Social Citizenship." American Sociological Review 54. s. 309

[56] Kovic, M., - Rauchfleisch, A., - Sele, M., - Caspar, C. (2018). Digital astroturfing in politics: Definition, typology, and countermeasures. Studies in Communication Sciences, 18(1), s. 72.

[57] Milbrath, L. W. a.g.m. s.36

[58] De Bruycker, I., - Beyers, J. a.g.m. s. 45.

[59] Peter Dahlgren (2018). s.5.

[60] Walker, Jack L., Jr. 1991. Mobilizing Interest Groups in America. Ann Arbor: University of Michigan, s.33)

61 Haug, M., -Koppang, H; a.g.m. s. 237.
62 Lohmann, Susanne. (1993). "A Signaling Model of Informative and Manipulative Political Action." American Political Science Review 87 s. 319.
63 Haug, M., -Koppang, H; a.g.m. s. 236.
64 Hays, Scott P., - Michael Esler, - Carol E. Hays. (1996). "Environ- mental Commitment among the States." Publius: The Journal of Federalism 26. s. 41.
65 Jackson, John E., - David C. King. (1989). "Pub Interests, and Representation." American Po Review 83 s.1143
66 Keyes, R. (2017). Hakikat Sonrası Çağ Günümüz Dünyasında Yalancılık ve Aldatma. İstanbul: Delidolu. s. 40
67 Lits, B. (2019). Forging Grassroots Mobilization: Detecting Astroturf Movements and Measuring their Lobbying Success | Request PDF (Université Libre de Bruxelles). Université Libre de Bruxelles, Brussels. s.60.
68 Lits, B; a.g.m. s. 61.
69 Milbrath, L. W. a.g.m. s. 39.
70 Walker, Jack L., (1991). a.g.e. s. 35.
71 Haug, M., -Koppang, H; a.g.m. s. 234.
72 Haug, M., -Koppang, H; a.g.m. s. 243.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Akyıldız, Murat (2015). "Sosyal Sorumluluk ve Ahlaki Yaklaşımlar Çerçevesinde Pazarlamanın Sürdürülebilir Gelişmedeki Rolü", Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2007, s: 18-43, http://www.sbe.deu.edu.tr/dergi/ARSIV (20.11.2022).
- AMA (2022). Definition of Marketing, American Marketing Association, Erişim tarihi: 28.07.2022 https://www.ama.org/the-definition-of-marketing-what-is-marketing/
- Anshari, Muhammad, et al. (2019). Customer relationship management and big data enabled: Personalization & customization of services. Applied Computing and Informatics, 15(2), s.97.
- Baş, Mehmet; Tolan, Metehan; Aktepe, Cemalettin (2015). Müşteri İlişkileri Yönetimi. Ankara: Detay Yayıncılık, s.26-27.
- Baş, Yonca Nilay (2021). Customer Relationship Management: A Bibliometric Analysis of National Literature. Journal of Business Administration and Social Studies, 5(1), 25-32.
- Becerikli Yıldırım, Sema (2003). "Eleştirel Yaklaşımlar Çerçevesinden Halkla ilişkiler Disiplinine ilişkin Bir Değerlendirme: Amerika ve İngiltere Örnekleri", s. 23.
- Berry, R. (1983). Relationship marketing, emerging perspectives on services marketing. American Marketing Association. Chicago, IL, s. 25-8.
- Chen, Injazz J. -Karen Popovich (2003). Understanding customer relationship management (CRM): People, process and technology. Business process management journal, 9(5), s.
- Çelikkol, Ş. - Bakır, A. (2022). Müşteri Memnuniyetini Etkileyen Faktörler ve Müşteri Memnuniyetinin Müşteri Sadakati Üzerindeki Etkisi: Bir Vakıf Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencileri Üzerinde Uygulama. Doğuş Üniversitesi Dergisi, 23(1), s.128.
- Daulay, Raihanah - Saputra, Riko (2019). Analysis Of Customer Relationship Management And Marketing Strategies Against Competitive Advantage On The Company's Distributor In Medan City. Proceedings of the 1st International Conference on Economics, Management, Accounting and Business, ICEMAB 2018, 8-9 October 2018, Medan, North Sumatra, Indonesia. DOI 10.4108/eai.8-10-2018.2288694.
- Ekinci, Sevgül-Açan, Bora (2019). Küçük ve Orta Boy İşletmelerin Müşteri İlişkileri Yönetimine Yönelik Yaklaşımları: Kars İli'nde Bir Uygulama. OPUS International Journal of Society Researches, 14.20, s.1401.
- Esmer, Yusuf- Şaylan, Onur (2021). Müşteri İlişkileri Yönetiminde Yeni Dijital Teknolojilerin Kullanımına Yönelik Nitel Bir Araştırma. Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi, 7(04), s.72.
- Gorondutse, Abdullahi Hassan- Haim Hilman (2014). Mediation effect of customer satisfaction on the relationships between service quality and customer loyalty in the Nigerian foods and beverages industry: Sobel test approach. International Journal of Management Science and Engineering Management, 9(1), s.1-8.
- Grönroos, 1996. Relationship marketing: strategic and tactical implications. Management Decision, 34(3), s. 114-35.
- Grunig, James E. (2005). "Halkla İlişkiler ve İletişim Yönetiminde Mükemmellik", s.15.
- Guerola-Navarro, Vicente, et al. (2021). Customer relationship management and its impact on innovation: A literature review. Journal of Business Research 129, s.83-87.
- Hamşioğlu, A. B. (2004). Pazarlamada Yeni Açılım: Birebir Pazarlama ve Müşteri İlişkileri Yönetiminin Değerlendirilmesi. Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 5(9), 159.
- Hendriyani, Chandra – Auliana, Lina (2018). Transformation from Relationship Marketing to Electronic Customer Relationship Management: A Literature Study, Review of Integrative Business and Economics Research, 7(2), s.117.
- Hyun, Sunghyup Sean- Richard R. Perdue (2017). Understanding the dimensions of customer relationships in the hotel and restaurant industries." International Journal of Hospitality Management 64, s.74.

- Ismană-Ilisan, Camelia-Maria (2018). Fundamental elements of customer relationship management. Bulletin of the Transilvania University of Brasov. Economic Sciences. Series V, 11(2), s.84.
- Karakostas, Bill, Dimitris Kardaras,- Eleutherios Papathanassiou (2005). The state of CRM adoption by the financial services in the UK: an empirical investigation, Information & Management 42(6), s.853-863.
- Khana, Rizwan Ullah, Salamzadeha, Yashar, Iqbalb, Qaisar – Yangc, Shaohua (2022). The Impact of Customer Relationship Management and Company Reputation on Customer Loyalty: The Mediating Role of Customer Satisfaction, Journal Of Relationship Marketing, 21(1), s. 6.
- Koparan, Emrah, (2016) "Kültür ve Kurumsal Sosyal sorumluluk" "Kurumsal Sosyal Sorumlulukta Güncel Yönelim ve Yaklaşımlar", Ed. Hoştut, S. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık, 193-213.
- Kumar, Awnish (2015). A study on e-customer relationship management. Abhinav National Monthly Refereed Journal of Research in Commerce & Management, 4(2).
- Kumar, Vineet-Werner Reinartz (2006). Customer Relationship Management Concept, Strategy, and Tools Springer-Verlag GmbH Germany, part of Springer Nature.
- LaPlaca, Peter J. (2004). Letter from the editor: Special issue on customer relationship management. Industrial Marketing Management, 33(6), s.463.
- Lo, Sheng Chung (2012). A Study of Relationship Marketing on Customer Satisfaction. Journal of Social Sciences, 8(1), s.94.
- O'Malley, Lisa- Tynan, Caroline (2000). Relationship marketing in consumer markets - Rhetoric or reality?, European Journal of Marketing, 34(7), s.797.
- Quzwen, Moh Hasymi, Ratih Hurriyati- Mokh Adib Sultan (2021). Customer Relationship Management in Business-to-Business Marketing: The Impact on Corporate Performance. 5th Global Conference on Business, Management and Entrepreneurship (GCBME 2020). Atlantis Press, s.518.
- Shikha Sota, Harish Chaudhry, Apurva Chamaria- Anurag Chauhan (2018). Customer Relationship Management Research from 2007 to 2016: An Academic Literature Review, Journal of Relationship Marketing, 17:4, s. 278.
- Suherna, Suherna (2021). Empirical examination of customer relationship management on the market penetration capabilities and marketing performance in the SME sector. Management Science Letters, 11(2), s.682.
- Tanrıverdi Germeç, Ezgi (2017). Sosyolojik Açıdan Küreselleşme ve Ulus-Devlet (Giddens, Habermas, Bauman Örneği), Ankara: Seçkin Yay.
- Tekvar, Oya Sırma (2016). "Yeni Medya Yeni Hakla İlişkiler", s.35.
- Tokatlıoğlu, Mircan Yıldız (2005). Küreselleşme ve Kamu Hizmetleri, Birinci Baskı, İstanbul: Aktüel Yayınları.
- Tosun Babür, Nurhan (2014). Marka Yönetimi (Genişletilmiş 2. Baskı). İstanbul: Beta
- Törenli, Nurcan, (2005). Yeni Medya, Yeni İletişim Ortamları: Bilişim teknolojileri Temelinde Haber Medyasının Yeniden Biçimlenişi, Ankara: Bilim ve Sanat Yay.
- Zengin, Burhaneddin- Ulama, Şevki (2015). Müşteri İlişkileri Yönetimi. Burhan Kılıç-Zafer Öter (Ed.), Turiz Pazarlamasında Güncel Yaklaşımlar içinde (s. 393-426). İstanbul: Beta Yayıncılık.

SONNOTLAR

[1] Hendriyani, Chandra – Auliana, Lina (2018). Transformation from Relationship Marketing to Electronic Customer Relationship Management: A Literature Study, Review of Integrative Business and Economics Research, 7(2), s.117.

[2] Kumar, Vineet-Werner Reinartz (2006). Customer Relationship Management Concept, Strategy, and Tools Springer-Verlag GmbH Germany, part of Springer Nature.

[3] AMA Definition of Marketing, American Marketing Association, Erişim tarihi: 28.07.2022 https://www.ama.org/the-definition-of-marketing-what-is-marketing/

[4] Daulay, Raihanah - Saputra, Riko (2019). Analysis Of Customer Relationship Management And Marketing Strategies Against Competitive Advantage On The Company's Distributor In Medan City. Proceedings of the 1st International Conference on Economics, Management, Accounting and Business, ICEMAB 2018, 8-9 October 2018, Medan, North Sumatra, Indonesia. DOI 10.4108/eai.8-10-2018.2288694.

[5] Çelikkol, Ş. - Bakır, A. (2022). Müşteri Memnuniyetini Etkileyen Faktörler ve Müşteri Memnuniyetinin Müşteri Sadakati Üzerindeki Etkisi: Bir Vakıf Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencileri Üzerinde Uygulama. Doğuş Üniversitesi Dergisi, 23(1), s.128.

[6] Lo, Sheng Chung (2012). A Study of Relationship Marketing on Customer Satisfaction. Journal of Social Sciences, 8(1), s.94.

[7] Berry,1983. Relationship marketing, emerging perspectives on services marketing. American Marketing Association. Chicago, IL, s. 25-8.

[8] Hendriyani, Chandra – Auliana, Lina, a.g.e., s.117.

[9] O'Malley, Lisa- Tynan, Caroline (2000). Relationship marketing in consumer markets - Rhetoric or reality?, European Journal of Marketing, 34(7), s.797.

[10] Grönroos, 1996. Relationship marketing: strategic and tactical implications. Management Decision, 34(3), s. 114-35.

[11] Chandra Hendriyani- Lina Auliana, a.g.e., s.117.

[12] Chandra Hendriyani- Lina Auliana, a.g.e., s.117.

[13] Lo, Sheng Chung, ag.e., s.92-93.

[14] Ismană-Ilisan, Camelia-Maria (2018). Fundamental elements of customer relationship management. Bulletin of the Transilvania University of Brasov. Economic Sciences. Series V, 11(2), s.84.

[15] Ismană-Ilisan, Camelia-Maria, a.g.e., s.84.

[16] Esmer, Yusuf- Şaylan, Onur (2021). Müşteri İlişkileri Yönetiminde Yeni Dijital Teknolojilerin Kullanımına Yönelik Nitel Bir Araştırma. Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi, 7(04), s.72.

[17] Daulay, Raihanah - Saputra, Riko, a.g.e.

[18] Baş, Yonca Nilay (2021). Customer Relationship Management: A Bibliometric Analysis of National Literature. Journal of Business Administration and Social Studies, 5(1), 25-32.

[19] Ekinci, Sevgül-Açan, Bora (2019). Küçük ve Orta Boy İşletmelerin Müşteri İlişkileri Yönetimine Yönelik Yaklaşımları: Kars İli'nde Bir Uygulama. *OPUS International Journal of Society Researches*, 14.20, s.1401.

[20] Baş, Mehmet; Tolan, Metehan; Aktepe, Cemalettin (2015). Müşteri İlişkileri Yönetimi. Ankara: Detay Yayıncılık, s.26-27.

[21] Hendriyani, Chandra – Auliana, Lina, a.g.e., s.119-120.

[22] Shikha Sota, Harish Chaudhry, Apurva Chamaria- Anurag Chauhan (2018). Customer Relationship Management Research from 2007 to 2016: An Academic Literature Review, Journal of Relationship Marketing, 17:4, s. 278.

[23] LaPlaca, Peter J. (2004). Letter from the editor: Special issue on customer relationship management. Industrial Marketing Management, 33(6), s.463.

[24] Chen, Injazz J. -Karen Popovich (2003). Understanding customer relationship management (CRM): People, process and technology. Business process management journal, 9(5), s.

[25] Hyun, Sunghyup Sean- Richard R. Perdue (2017). Understanding the dimensions of customer relationships in the hotel and restaurant industries." International Journal of Hospitality Management 64, s.74.

[26] Khana, Rizwan Ullah, Salamzadeha, Yashar, Iqbalb, Qaisar – Yangc, Shaohua (2022). The Impact of Customer Relationship Management and Company Reputation on Customer Loyalty: The Mediating Role of Customer Satisfaction, Journal Of Relationship Marketing, 21(1), s. 6.

[27] Hyun, Sunghyup Sean- Richard R. Perdue, a.g.e., s.75.

[28] Quzwen, Moh Hasymi, Ratih Hurriyati- Mokh Adib Sultan (2021). Customer Relationship Management in Business-to-Business Marketing: The Impact on Corporate Performance. 5th Global Conference on Business, Management and Entrepreneurship (GCBME 2020). Atlantis Press, s.518.

[29] Quzwen, Moh Hasymi, Ratih Hurriyati- Mokh Adib Sultan, a.g.e., s.518.

[30] Karakostas, Bill, Dimitris Kardaras,- Eleutherios Papathanassiou (2005). The state of CRM adoption by the financial services in the UK: an empirical investigation, Information & Management 42(6), s.853-863.

[31] Quzwen, Moh Hasymi, Ratih Hurriyati- Mokh Adib Sultan, a.g.e., s.518.

[32] Suherna, Suherna (2021). Empirical examination of customer relationship management on the market penetration capabilities and marketing performance in the SME sector. Management Science Letters, 11(2), s.682.

[33] Suherna, Suherna, a.g.e., s.682.

[34] Zengin, Burhaneddin- Ulama, Şevki (2015). Müşteri İlişkileri Yönetimi. Burhan Kılıç-Zafer Öter (Ed.), Turiz Pazarlamasında Güncel Yaklaşımlar içinde (s. 393-426). İstanbul: Beta Yayıncılık.

[35] Gorondutse, Abdullahi Hassan- Haim Hilman (2014). Mediation effect of customer satisfaction on the relationships between service quality and customer loyalty in the Nigerian foods and beverages industry: Sobel test approach. International Journal of Management Science and Engineering Management, 9(1), s.1-8.

[36] Khana, Rizwan Ullah, Salamzadeha, Yashar, Iqbalb, Qaisar – Yangc, Shaohua, a.g.e., s. 6.

[37] Hamşioğlu, A. B. (2004). Pazarlamada Yeni Açılım: Birebir Pazarlama ve Müşteri İlişkileri Yönetiminin Değerlendirilmesi. Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 5(9), 159.

[38] Kumar, Vineet-Werner Reinartz, a.g.e., s.6.

[39] Kumar, Vineet - Werner Reinartz, a.g.e., s.6.

[40] Zengin, Burhaneddin- Ulama, Şevki, a.g.e., s.399.

[41] Daulay, Raihanah - Saputra, Riko, a.g.e.

[42] Anshari, Muhammad, et al. (2019). Customer relationship management and big data enabled: Personalization & customization of services. Applied Computing and Informatics, 15(2), s.97.

[43] Quzwen, Moh Hasymi, Ratih Hurriyati- Mokh Adib Sultan, a.g.e., s.518.

[44] Anshari, Muhammad, et al. (2019). Customer relationship management and big data enabled: Personalization & customization of services. Applied Computing and Informatics 15(2), s. 94-101.

[45] Quzwen, Moh Hasymi, Ratih Hurriyati -Mokh Adib Sultan, a.g.e., s.517-523.

[46] Zengin, Burhaneddin- Ulama, Şevki, a.g.e., s.413.

[47] Guerola-Navarro, Vicente, et al. (2021). Customer relationship management and its impact on innovation: A literature review. Journal of Business Research 129, s.83-87.

[48] Esmer, Yusuf- Şaylan, Onur, a.g.e., s. 72.

[49] Esmer, Yusuf- Şaylan, Onur, a.g.e., s. 72.

[50] Hendriyani, Chandra – Auliana, Lina, a.g.e., s.119-120.

[51] Kumar, Awnish (2015). A study on e-customer relationship management. Abhinav National Monthly Refereed Journal of Research in Commerce & Management, 4(2).

[52] Hendriyani, Chandra – Auliana, Lina, a.g.e., s.121.

[53] Kumar, Vineet - Werner Reinartz, a.g.e., s.387.

[54] Çelikkol, Şimal. "Müşteri İlişkileri Yönetimi'nde Yeni Uygulamalar.", s.170.

[55] Kumar, Vineet - Werner Reinartz, a.g.e., s.387-391.

[56] Hablemitoğlu, Şengül (2004). "Küreselleşme Düşlerden Gerçeklere", s.35.

[57] Gıddens, Anthony (2000). "Elimizden Kaçıp Giden Dünya", s.25.

[58] Habermas, Jürgen (2001). "İletişimsel Eylem Kuramı", s.207.

[59] Tanrıverdi Germeç, Ezgi, a.g.e. s.58.

[60] Tokatlıoğlu, Mircan Yıldız (2005). "Küreselleşme ve Kamu Hizmetleri", s.62.

[61] Tanrıverdi Germeç, Ezgi (2017). "Sosyolojik Açıdan Küreselleşme ve Ulus-Devlet (Giddens, Habermas, Bauman Örneği)", s.24.
[62] Tanrıverdi, Germeç, Ezgi, a.g.e. s.2.
[63] Grunig, James E. (2005). "Halkla İlişkiler ve İletişim Yönetiminde Mükemmellik", s.15.
[64] Erkan, Hüsnü, (1998). "Bilgi Toplumu ve Ekonomik Gelişme", s.116
[65] Törenli, Nurcan, (2005). "Yeni Medya, Yeni İletişim Ortamları: Bilişim teknolojileri Temelinde Haber Medyasının Yeniden Biçimlenişi", s.159.
[66] Peltekoğlu Balta, Filiz (2014). "Halkla İlişkiler Nedir?" s. 607.
[67] Tosun Babür, Nurhan (2014). "Marka Yönetimi", s.454.
[68] Tekvar, Oya Sırma (2016). "Yeni Medya Yeni Hakla İlişkiler", s.35.
[69] Koparan, Emrah, (2016) "Kültür ve Kurumsal Sosyal sorumluluk" "Kurumsal Sosyal Sorumlulukta Güncel Yönelim ve Yaklaşımlar", s.193.
[70] Göksu, Nilüfer Fatma (2020). "Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Sponsorluk", s.292.
[71] Akyıldız, Murat (2015). "Sosyal Sorumluluk ve Pazarlama", s.254.
[72] Koçyiğit, Murat (2018). "Halkla İlişkiler ve Kurumsal Sosyal Sorumluluk", s. 160.
[73] Becerikli Yıldırım, Sema (2003). "Eleştirel Yaklaşımlar Çerçevesinden Halkla ilişkiler Disiplinine ilişkin Bir Değerlendirme: Amerika ve İngiltere Örnekleri", s. 23.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Akçi, Yavuz (2018). Gerilla Pazarlama (Guerilla Marketing), Değişen Pazarlama Anlayışı Yeni Pazarlama Yaklaşımları içinde (Edt: Yavuz Akçi), Gazi Kitabevi, Ankara.
- Arslan, Soner (2009). Turizm Sektöründe Alternatif Bir Pazarlama Stratejisi Olarak Gerilla Pazarlamanın Kullanılması: Konaklama İşletmeleri Üzerine Bir Araştırma. Gazi Ün., Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Turizm İşletmeciliği Eğitimi A.B.D. Yüksek Lisans Tezi.
- Ay, Canan- Aylin Ünal (2002). "Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler İçin Yeni Bir Pazarlama Anlayışı: Gerilla Pazarlaması", Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F., Yönetim ve Ekonomi Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 1-2.
- Ay, Canan- Pinar Aytekin – Sinan Nardali (2010). "Guerrilla Marketing Communication Tools and Ethical Problems in Guerilla Advertising", American Journal of Economics and Business Administration 2 (3).
- Babacan, Muazzez- Ferah Onat (2002). "Postmodern Pazarlama Perspektifi", Ege Akademik Bakış Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 1.
- Baltes, Guido- Isabell Leibing (2008). "Guerrilla marketing for information services?", New Library World. Vol. 109, No. 1/2.
- Barik, Elif (2020). "Eye Tracking (Göz İzleme) Analiz Yöntemi ile Gerilla Pazarlama Örneklerinin Görsel Etkisinin Belirlenmesi", Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Batı, Uğur (2012). Markething ya da Farkethink! Deneyimsel Pazarlama ve Duyusal Markalama. İstanbul: İyi Yayınları.
- Behal, Vikas- Sania Sareen (2014). "Guerilla Marketing: A Low Cost Marketing Strategy", International Journal of Management Research and Business Strategy. Vol. 3(1), January.
- Bigat, Ekrem Cetin (2012). "Guerrilla advertisement and marketing", Procedia – Social and Behavioral Sciences 51.
- Çelikkaya, Mustafa (2020). "Konaklama İşletmelerinde Gerilla Pazarlama: Ankara Örneği", Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm ve Otel İşletmeciliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Durmuş, Hande (2011). Gerilla Pazarlamanın Marka Çağrışımı ile İlişkisi ve Bir Uygulama. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme A.B.D., Yüksek Lisans Tezi.
- Farooqui, Raheel (2021). "The Role of Guerilla Marketing for Consumer Buying Behavior in Clothing Industry of Pakistan using Structural Equation Modeling (SEM)", South Asian Journal of Management Sciences. Vol. 15(1).
- Gedik, Yasemin (2020). "Gerilla Pazarlama: Araçları, Avantajları ve Stratejileri Üzerine Teorik Bir Çerçeve", Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:17, Sayı:2.
- Hammad, Ahmed Adel (2021). "The Impact of Adopting Guerrilla Marketing on Increasing the Market Share of EgyptAir Airlines", Journal of Association of Arab Universities for Tourism and Hospitality (JAAUTH). Vol. 21, No. 2, December.
- Isaac, Anukam Amaobi (2014). "Analysis of Guerrilla and Traditional Marketing Interface in Improving the Productivity of Organizational Marketing in Small and Meduim Size Enterprises (SMEs) in Nigeria", Journal of Small Business and Entrepreneurship Development, March, Vol.2, No.1.
- Jankovska, Ana (2015). The Impact of Guerrilla vs. Traditional Marketing Communication on Cunsumer Attitudes. University of Ljubljana, Faculty of Economics, Master's Thesis.
- Janorkar, Pawan (2021). Guerrilla Marketing Seminar Presentation. https://www.seminarstopics.com/seminar/7241/guerrilla-marketing-seminar-presentation, Son Erişim Tarihi: 29.06.2022.
- Jeevan, Priti (2016). "A Study on Awareness and Effectiveness of "Guerrilla Marketing Technique" –An Innovative Means of Advertising", International Journal of Management, IT and Engineering (IJMIE), Volume 6, Issue 1.

- Kampanyalar «Serin Pazarlama Düşünceleri (coolmarketingthoughts.com), Son Erişim Tarihi: 23.05.2022.
- Klepek, Martin (2014). Guerrilla Marketing Concept and Further Research Possibilities. Opava: Silesian University in Opava, School of Business Administration in Karniva.
- Kudryavtseva, Alena (2012). Guerrilla Marketing: New Concept in Practice Sport Master Case. Mikkeli University of Applied Sciences, Business Management/Marketing, Bachelor's Thesis.
- Levinson, Conrad- Al Lautenslager (2006). 30 Günde Gerilla Pazarlama (Çev. Dinç Tavanç). İstanbul: MediaCat Kitapları.
- Margolis, Jonathan- Patrick Garrigan (2008). Guerrilla Marketing for Dummies. Wiley Publishing, Inc., Indianapolis, Indiana.
- Nardalı, Sinan (2009). "Gerilla Pazarlaması ve Uygulamadaki Bazı Örnekleri", Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F., Yönetim ve Ekonomi Dergisi, Cilt: 16, Sayı: 2.
- Nufer, Gerd (2013). "Guerrilla marketing – structuring the manifestations and critical evaluation", Innovative Marketing, Volume 9, Issue 2.
- Onurlubaş, Ebru (2017). "A Research on the Determination of Consumer Perceptions Related to Guerrilla Marketing Methods: Sample of Izmir Province", Emerging Markets Journal, Vol. 7, No. 1.
- Peltekoğlu, Filiz Balta (2009). Halkla İlişkiler Nedir? İstanbul: Beta Yayınları.
- Singhal, Rashi (2021). "Impact of Guerrilla Marketing on the Buying Behavior of Consumers", Journal of Emerging Technologies and Innovative Research (JETIR). Vol. 8, Issue. 3, March.
- Soomro, Yasir Ali- Yasser Baeshen vd. (2021). "The Impact of Guerrilla Marketing on Brand Image: Evidence from Millennial Consumers in Pakistan", Journal of Asian Finance, Economics and Business, Vol. 8, No. 4.
- Tam, Dinh Duc- Mai Ngoc Khuong (2015). "The Effects of Guerilla Marketing on Gen Y's Purchase Intention – A Study in Ho Chi Minh City, Vietnam", International Journal of Trade, Economics and Finance, Vol. 6, No. 4, August.
- Ujwala, B. (2012). "Insights of Guerrilla Marketing in Business Scenario", International Journal of Marketing, Financial Services & Management Research. Vol. 1(10), October.
- Urgancı, Filiz (2015). Gerilla Pazarlama ve Etik: Nitel Bir Araştırma. Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Walia, Puneet - Lalit Singla (2017). "An analytical study on impact of guerrilla marketing among middle aged smart-phone users", International Journal of Advanced Scientific Research and Management, Vol 2, Issue 4, Apr.
- Yüksekbilgili, Zeki (2011). "Gerilla Pazarlama: Kuramsal Bir Çerçeve", ABMYO Der., 22.

SONNOTLAR

1 Arslan, Soner (2009). Turizm Sektöründe Alternatif Bir Pazarlama Stratejisi Olarak Gerilla Pazarlamanın Kullanılması: Konaklama İşletmeleri Üzerine Bir Araştırma, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Turizm İşletmeciliği Eğitimi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. s.11.

2 Ay, Canan – Aylin Ünal (2002). "Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler İçin Yeni Bir Pazarlama Anlayışı: Gerilla Pazarlaması", Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F., Yönetim ve Ekonomi Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 1-2, s. 76.

3 Babacan, Muazzez- Ferah Onat (2002). "Postmodern Pazarlama Perspektifi", Ege Akademik Bakış Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 1, s.13.

4 Jeevan, Priti (2016). "A Study on Awareness and Effectiveness of "Guerrilla Marketing Technique" –An Innovative Means of Advertising", International Journal of Management, IT and Engineering (IJMIE), Volume 6, Issue 1, p. 497.

5 Walia, Puneet – Lalit Singla (2017). "An analytical study on impact of guerrilla marketing among middle aged smart-phone users", International Journal of Advanced Scientific Research and Management, Vol 2, Issue 4, Apr. p.53.

6 Nardalı, Sinan (2009). "Gerilla Pazarlaması ve Uygulamadaki Bazı Örnekleri", Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F., Yönetim ve Ekonomi Dergisi, Cilt: 16, Sayı: 2, s.107-108.

7 Bigat, Ekrem Cetin (2012). "Guerrilla advertisement and marketing", Procedia – Social and Behavioral Sciences 51, p.1023.

8 Nufer, Gerd (2013). "Guerrilla marketing – structuring the manifestations and critical evaluation", Innovative Marketing, Volume 9, Issue 2, p.60.

9 Margolis, Jonathan – Patrick Garrigan (2008). Guerrilla Marketing for Dummies, Wiley Publishing, Inc., Indianapolis, Indiana, p.17.

10 Yüksekbilgili, Zeki (2011). "Gerilla Pazarlama: Kuramsal Bir Çerçeve", ABMYO Dergisi, 22, s.50.

11 Yüksekbilgili, Zeki; *a.g.m.*, s.52.

12 Jeevan, Priti; *a.g.m.*, s.497.

13 Akçi, Yavuz (2018). Gerilla Pazarlama (Guerilla Marketing). Değişen Pazarlama Anlayışı Yeni Pazarlama Yaklaşımları içinde (Edt: Yavuz Akçi), Ankara: Gazi Kitabevi. s.3-4.

14 Gedik, Yasemin (2020). "Gerilla Pazarlama: Araçları, Avantajları ve Stratejileri Üzerine Teorik Bir Çerçeve", Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:17, Sayı:2, s.82.

15 Klepek, Martin (2014). Guerrilla Marketing Concept and Further Research Possibilities, Opava: Silesian University in Opava, School of Business Administration in Karniva, p.80.

16 Janorkar, Pawan (2021). Guerrilla Marketing Seminar Presentation, https://www.seminarstopics.com/seminar/7241/guerrilla-marketing-seminar-presentation, Son Erişim Tarihi: 29.06.2022.

17 Hammad, Ahmed Adel (2021). "The Impact of Adopting Guerrilla Marketing on Increasing the Market Share of EgyptAir Airlines", Journal of Association of Arab Universities for Tourism and Hospitality (JAAUTH). Vol. 21, No. 2, December, p.114.

18 Soomro, Yasir Ali - Yasser Baeshen vd. (2021). "The Impact of Guerrilla Marketing on Brand Image: Evidence from Millennial Consumers in Pakistan", Journal of Asian Finance, Economics and Business, Vol. 8, No. 4, p.918.

19 Arslan, Soner; *a.g.t.*, s.14.

20 Ay, Canan – Aylin Ünal; *a.g.m.*, s.78.

21 Isaac, Anukam Amaobi (2014). "Analysis of Guerrilla and Traditional Marketing Interface in Improving the Productivity of Organizational Marketing in Small and Meduim Size Enterprises (SMEs) in Nigeria", Journal of Small Business and Entrepreneurship Development, March, Vol.2, No.1, p.182.

22 Isaac, Anukam Amaobi; *a.g.m.*, s.182.

23 Baltes, Guido - Isabell Leibing (2008). Guerrilla marketing for information services?, New Library World. Vol. 109, No. 1/2, p.49.

24 Farooqui, Raheel (2021). "The Role of Guerilla Marketing for Consumer Buying Behavior in Clothing Industry of Pakistan using Structural Equation Modeling (SEM). South Asian Journal of Management Sciences", Vol. 15(1). p.55.

25 Ay, Canan - Pinar Aytekin – Sinan Nardali (2010). "Guerrilla Marketing Communication Tools and Ethical Problems in Guerilla Advertising", American Journal of Economics and Business Administration 2 (3), p.281.

26 Ujwala, B. (2012). "Insights of Guerrilla Marketing in Business Scenario", International Journal of Marketing, Financial Services & Management Research. Vol. 1, Issue. 10, October, p.121-122.

[27] Levinson, Conrad – Al Lautenslager (2006). 30 Günde Gerilla Pazarlama (Çev. Dinç Tavanç), İstanbul: MediaCat Kitapları, s.29-30.
[28] Isaac, Anukam Amaobi; *a.g.m.*, s.179
[29] Behal, Vikas - Sania Sareen (2014). "Guerilla Marketing: A Low Cost Marketing Strategy", International Journal of Management Research and Business Strategy. Vol. 3, No. 1, January, p.5.
[30] Baltes, Guido - Isabell Leibing; *a.g.m.*, s.48.
[31] Walia, Puneet - Lalit Singla (2017). "An analytical study on impact of guerrilla marketing among middle aged smart-phone users", International Journal of Advanced Scientific Research and Management, Vol.2, Issue.4, Apr, p.54.
[32] Walia, Puneet – Lalit Singla; *a.g.m.*, s.54.
[33] Isaac, Anukam Amaobi; *a.g.m.*, s.179.
[34] Bigat, Ekrem Cetin; *a.g.m.*, s.1024-1025.
[35] Batı, Uğur (2012). Markething ya da Farkethink! Deneyimsel Pazarlama ve Duyusal Markalama, İstanbul: İyi Yayınları, s.140-141.
[36] Margolis, Jonathan – Patrick Garrigan; *a.g.m.*, s.17.
[37] Arslan, Soner; *a.g.t.*, s.18-41.
[38] Onurlubaş, Ebru (2017). "A Research on the Determination of Consumer Perceptions Related to Guerrilla Marketing Methods: Sample of Izmir Province", Emerging Markets Journal, Vol. 7, No. 1, p.32-33.
[39] Singhal, Rashi (2021). "Impact of Guerrilla Marketing on the Buying Behavior of Consumers", Journal of Emerging Technologies and Innovative Research (JETIR). Vol. 8, Issue. 3, March, p.75.
[40] Singhal, Rashi; *a.g.m.*, s.75-76.
[41] Singhal, Rashi; *a.g.m.*, s.76-77.
[42] Nufer, Gerd; *a.g.m.*, s.62-63.
[43] Nufer, Gerd; *a.g.m.*, s.62.
[44] Nufer, Gerd; *a.g.m.*, s.62.
[45] Kampanyalar « Serin Pazarlama Düşünceleri (coolmarketingthoughts.com), Son Erişim Tarihi: 23.05.2022
[46] Behal, Vikas – Sania Sareen; *a.g.m.*, s.4-5.
[47] Kudryavtseva, Alena (2012). Guerrilla Marketing: New Concept in Practice Sport Master Case, Mikkeli University of Applied Sciences, Business Management/Marketing, Bachelor's Thesis, p.12
[48] Gedik, Yasemin; *a.g.m.*, s.77.
[49] Jankovska, Ana (2015). The Impact of Guerrilla vs. Traditional Marketing Communication on Cunsumer Attitudes, University of Ljubljana, Faculty of Economics, Master's Thesis, p.20-21.
[50] Tam, Dinh Duc – Mai Ngoc Khuong (2015). "The Effects of Guerilla Marketing on Gen Y's Purchase Intention – A Study in Ho Chi Minh City, Vietnam", International Journal of Trade, Economics and Finance, Vol. 6, No. 4, August, p.191.
[51] Nardalı, Sinan; *a.g.m.*, s.110.
[52] Jeevan, Priti; *a.g.m.*, s.496.
[53] Peltekoğlu, Filiz Balta (2009). Halkla İlişkiler Nedir? İstanbul: Beta Yayınları, s.10.
[54] Peltekoğlu, Filiz Balta; *a.g.e.*, s.14.
[55] Durmuş, Hande (2011). Gerilla Pazarlamanın Marka Çağrışımı ile İlişkisi ve Bir Uygulama. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, s.26
[56] Urgancı, Filiz (2015). Gerilla Pazarlama ve Etik: Nitel Bir Araştırma, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, s.44.
[57] Çelikkaya, Mustafa (2020). Konaklama İşletmelerinde Gerilla Pazarlama: Ankara Örneği, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm ve Otel İşletmeciliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, s.50.
[58] Durmuş, Hande; *a.g.t.*, s.27.
[59] Nardalı, Sinan; *a.g.m.*, s.114.
[60] Nardalı, Sinan; *a.g.m.*, s.114.
[61] Barik, Elif (2020). Eye Tracking (Göz İzleme) Analiz Yöntemi ile Gerilla Pazarlama Örneklerinin Görsel Etkisinin Belirlenmesi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme A.B.D., Yüksek Lisans Tezi, s.39.
[62] Gedik, Yasemin; *a.g.m.*, s.82.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Akdağ, Mustafa (2005). "Halkla İlişkiler ve Kriz Yönetimi", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14, s.1-20.
- Akdağ, Mustafa ve Ümit Arklan (2013). "Kamu Yönetiminde Kriz Yönetimi", The Journal of Academic Social Science Studies, 6(4), s.33-55.
- Akyürek, Rüveyda (t.y.). "Sorun Yönetimi: Kavramsal Bir Değerlendirme", İletişim Fakültesi Dergisi, s.375-389.
- Ansoff, H. Igor (1980). "Strategic Issue Management", Strategic Management Journal, 1(2), s.131-148.
- Arrington, C. B. ve Sawaya, R. N. (1984). "Issues Management in an Uncertain Environment", Long Range Planning, 17(6), s.17-24.
- Aslan, Mustafa (2021). "Kriz, Krizi Tetikleyen Sebepler ve Kriz Türleri", Mustafa Aslan ve Osman Yılmaz (Editörler), Kriz ve Yönetimi, Nobel, Ankara, s.1-15.
- Aykaç, Burhan (2001). "Kamu Yönetiminde Kriz ve Kriz Yönetimi", Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 3(2), s.123-132.
- Baubion, Charles (2013). "OECD Risk Management: Strategic Crisis Management.", OECD Working Papers on Public Governance, No. 23, OECD Publishing.
- Bigelow, Barbara; Fahey, Liam ve Mahon, John (1993). "A Typology of Issue Evolution", Business & Society, 32(1), s.18-29.
- Bozkurt, Yavuz ve Akdeniz, Burcu (2014). "Bir Kamu Yönetimi Sorunsalı Olarak Çevresel Kriz Yönetimi: ABD-Türkiye Karşılaştırması", Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14(1), s.95-114.
- Brown, Arnold (2002). "Avoiding Unwelcome Surprises", The Futurist, 36(5), s.21-23.
- Bulduklu, Yasin ve Yarar, Ali Erkam (2018). "Halkla İlişkilerde Konu Yönetimi ve Sosyal Medya: Ülker "1 Nisan Reklamı" Örneği", Pesa Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 4(1), s.124-133.
- Coombs, W. Timothy (1992). "The Failure of the Task Force on Food Assistance: A Case Study of the Role of Legitimacy in Issue Management", Journal of Public Relations Research, 4(2), s.101-122.
- Çakıroğlu, Demet (2021). Yerel Yönetimler Açısından Kriz Yönetimi, Mustafa Aslan ve Osman Yılmaz (Editörler), Kriz ve Yönetimi, Nobel, Ankara, s.347-364.
- Demir, Konur Alp ve Demir, Kurthan (2018). "TSK'nın İHA Görüntülerini Sorun Yönetimi Bağlamında Siyasal İletişim Aracı Olarak Kullanması: Afrin Operasyonu Örneği", Güvenlik Bilimleri Dergisi, 7(2), s.355-390.
- Dutton, Jane E. ve Ottensmeyer, Edward (1987). "Strategic Issue Management Systems: Forms, Functions, and Contexts", The Academy of Management Review, 12(2), s.355-365.
- Güngör, Berkan (2020). "Türkiye'de Covid-19 Pandemisi Süresince Alınan Önlemlerin Kriz Yönetimi Perspektifinden Değerlendirilmesi", Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi, 4, s.818-851.
- Hainsworth, Brad ve Meng, Max (1988). "How Corporations Define Issue Management", Public Relations Review, 14(4), s.18-30.
- Harputlu, Mustafa (2017). Kriz Yönetimi Kapasitesinin İncelenmesi ve Geliştirilmesi: İzmir Örneği, (Yayımlanmamış doktora tezi), Polis Akademisi Başkanlığı, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Heath, L. Robert (2002). "Issues Management: Its Past, Present and Future", Journal of Public Affairs, 2(4), s.209-214.
- Heath, Robert L. ve Cousino, Kenneth R. (1990). "Issues Management: End of First Decade Progress Report", Public Relations Review, 16(1), s.6-18.
- Jaques, Tony (2004). "Issue Definition: The Neglected Foundation of Effective Issue Management", Journal of Public Affairs: An International Journal, 4(2), s.191-200.
- Jaques, Tony (2007). "Issue Management and Crisis Management: An Integrated, Non-Linear, Relational Construct", Public Relations Review, 33, s.147-157.

- Jaques, Tony (2009). "Issue Management as a Post-Crisis Discipline: Identifying and Responding to Issue Impacts Beyond the Crisis", Journal of Public Affairs, 9, s.35-44.
- Jaques, Tony (2010). "Embedding Issue Management as a Strategic Element of Crisis Prevention", Disaster Prevention and Management, 19(4), s.469-482.
- Jaques, Tony (2012). "Is Issue Management Evolving or Progressing towards Extinction?", Public Communication Review, 2(1), s.35-44.
- Jones, Barrie L. ve Chase, W. Howard (1979). "Managing Public Policy Issues", Public Relations Review, 5(2), s.3-23.
- Karapınar, Derya Çakmak ve Öcal, Derya (2017). "Halkla İlişkilerde Konu Yönetimi: ŞikayetVar Sitesi Üzerinden Bir İnceleme", Atatürk İletişim Dergisi, 13, s.103-124.
- Keown-McMullan, Caroline (1997). "Crisis: When does a Molehill Become a Mountain?", Disaster Prevention and Management: An International Journal, s.4-10.
- Kızılova, Ömer (2014). Afet Odaklı Kriz Yönetimi: AFAD Örneği, (yayımlanmamış yüksek lisans tezi), İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Koselleck, Reinhart ve Richter, Michaela W. (2006). "Crisis", Journal of the History of Ideas, 67(2), s.357-400.
- Küçükoğlu, Mübeyyen Tepe (2021). "Kriz Yönetim Süreci", Mustafa Aslan ve Osman Yılmaz (Editörler), Kriz ve Yönetimi, Nobel, Ankara, s.17-32.
- Lalonde, Carole (2004). "In Search of Archetypes in Crisis Management", Journal of Contingencies and Crisis Management, 12(2), s.76-88.
- Lawal, Fashola Muhammed; Elizabeth, Ojo Omone ve Oludayo, Oluwole (2012). "Effect of Strategic Issue Management on Organizational Performance", Transnational Journal of Science and Technology, 2(10), s.17-29.
- McConnell, Allan ve Drennan, Lynn (2006). "Mission Impossible? Planning and Preparing for Crisis", Journal of Contingencies and Crisis Management, 14(2), s.59-70.
- Özel P., Aybike ve Sert Y., Nuray (2014). "Halkla İlişkilerde Stratejik Sorun Yönetiminin İşlevi Üzerine Bir Değerlendirme", E-Journal of Intermedia, 20141(1), s.88-106.
- Palese, Michael ve Crane, Teresa Yancey (2002). "Building an Integrated Issue Management Process as a Source of Sustainable Competitive Advantage", Journal of Public Affairs, 2(4), s.284-292.
- Peker, Doğan ve İslam Köseoğlu (2021). "Koronavirüs (Covid-19) Salgınında Krizle Mücadelede Yerel Yönetimlerin Rolü: Beş Büyükşehir Belediyesinde Bir Analiz", Assam Uluslararası Hakemli Dergi, 8(18),s.87-102.
- Penrose, John M. (2000). "The Role of Perception in Crisis Planning", Public Relations Review, 26(2), s.155-171.
- Perrott, Bruce E. (2011). "Strategic Issue Management as Change Catalyst", Strategy & Leadership, 39(5), s.20-29.
- Prozorov, Sergei (2020). "Foucault and the Birth of Psychopolitics: Towards a Genealogy of Crisis Governance", Security Dialogue.
- Regester, Michael ve Larkin, Judy (2005). Risk Issues and Crisis Management: A Casebook of Best Practice, 3. Baskı, Kogan Page Publishers, USA.
- Seitel, Fraser P. (2017). The Practice of Public Relations, 13. Baskı, Pearson, England.
- Sohodol Bir, Çisil (2006). "Konu Yönetimi Sürecinde İletişim ve Halkla İlişkiler", İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 25, s.17-28.
- Swartz, Ethne, Dominic Elliott ve Brahim Herbane (1995). "Out of Sight, Out of Mind: The Limitations of Traditional Information Systems Planning", *Facilities*, s.15-21.
- Tekin, Ömer Faruk (2015). "Kriz Yönetimi ve Kamu Yönetimi İçin Önemi", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi, 18(2), s.119-135.

- Toktaş, Yusuf (2021). "Covid-19 Sürecinde Kriz Yönetimi: Türkiye'de Turizm İşletmelerine Yönelik Düzenlemeler", Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi, 4(1), s.157-180.
- Wartick, Steven L. ve Rude, Robert E. (1986). "Issues Management: Corporate Fad or Corporate Function?", California Management Review, 29(1), s.124-140.
- Weisæth, Lars, Øistein Knudsen Jr ve Arnfinn Tønnessen (2002). "Technological Disasters, Crisis Management and Leadership Stress", Journal of Hazardous Materials, 93(1), s.33-45.
- Will, Parsons, (1996). "Crisis Management", Career Development International, 1(5), s.26-28.
- Wilson, Laurie J. (1990). "Corporate Issues Management: An International View", Public Relations Review, 16(1), s.40-51.

SONNOTLAR

1 https://sozluk.gov.tr/
2 https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/
3 Akyürek, Rüveyda (t.y.). "Sorun Yönetimi: Kavramsal Bir Değerlendirme", İletişim Fakültesi Dergisi, s.382.
4 Aynı Kaynak; s.383.
5 Dutton, Jane E. ve Ottensmeyer, Edward (1987). "Strategic Issue Management Systems: Forms, Functions, and Contexts", The Academy of Management Review, 12(2), s.356.
6 Regester, Michael ve Larkin, Judy (2005). Risk Issues and Crisis Management: A Casebook of Best Practice, 3. Baskı, Kogan Page Publishers, USA, s.43.
7 Jaques, Tony (2007). "Issue Management and Crisis Management: An Integrated, Non-Linear, Relational Construct", Public Relations Review, 33, s.147.
8 Ansoff, H. Igor (1980). "Strategic Issue Management", Strategic Management Journal, 1(2), s.133.
9 Dutton, Jane E. ve Ottensmeyer, Edward, a.g.m., s.355.
10 Jaques, Tony, (2007), a.g.m., s.147.
11 Dutton, Jane E. ve Ottensmeyer, Edward, a.g.m., s.362.
12 Heath, Robert L. ve Cousino, Kenneth R. (1990). "Issues Management: End of First Decade Progress Report", Public Relations Review, 16(1), s.6.
13 Coombs, W. Timothy (1992). "The Failure of the Task Force on Food Assistance: A Case Study of the Role of Legitimacy in Issue Management", Journal of Public Relations Research, 4(2), s.103.
14 Jones, Barrie L. ve Chase, W. Howard (1979). "Managing Public Policy Issues", Public Relations Review, 5(2), s.3-23.
15 Coombs, W. Timothy, a.g.m., s.103.
16 Heath, Robert L. ve Cousino, Kenneth R., a.g.m., s.6-18.
17 Wilson, Laurie J. (1990). "Corporate Issues Management: An International View", Public Relations Review, 16(1), s.40-51.
18 Coombs, W. Timothy (1992), a.g.m., s.103.
19 Akyürek, Rüveyda, a.g.m., s.376.
20 Heath, Robert L. ve Cousino, Kenneth R., a.g.m., s.7.
21 Jones, Barrie L. ve Chase, W. Howard, a.g.m., s.7.
22 Akyürek, Rüveyda, a.g.m., s.376.
23 Arrington, C. B. ve Sawaya, R. N. (1984). "Issues Management in an Uncertain Environment", Long Range Planning, 17(6), s.17.
24 Seitel, Fraser P. (2017). The Practice of Public Relations, 13. Baskı, Pearson, England, s.388.
25 Heath, Robert L. ve Cousino, Kenneth R., a.g.m., s.8.
26 Akyürek, Rüveyda, a.g.m., s.378.
27 Jones, Barrie L. ve Chase, W. Howard, a.g.m., s.7.
28 Akyürek, Rüveyda, a.g.m., s.383.
29 Ansoff, H. Igor, a.g.m., s.134.
30 Wartick, Steven L. ve Rude, Robert E. (1986). "Issues Management: Corporate Fad or Corporate Function?", California Management Review, 29(1), s.124.
31 Özel P., Aybike ve Sert Y., Nuray (2014). "Halkla İlişkilerde Stratejik Sorun Yönetiminin İşlevi Üzerine Bir Değerlendirme", E-Journal of Intermedia, 20141(1), s.105.
32 Sohodol Bir, Çisil (2006). "Konu Yönetimi Sürecinde İletişim ve Halkla İlişkiler", İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 25, s.22.
33 Palese, Michael ve Crane, Teresa Yancey (2002). "Building an Integrated Issue Management Process as a Source of Sustainable Competitive Advantage", Journal of Public Affairs, 2(4), s.284.
34 Hainsworth, Brad ve Meng, Max (1988). "How Corporations Define Issue Management", Public Relations Review, 14(4), s.28.
35 Akyürek, Rüveyda, a.g.m., s.378.
36 Heath, L. Robert (2002). "Issues Management: Its Past, Present and Future", Journal of Public Affairs, 2(4), s.210.
37 Palese, Michael ve Crane, Teresa Yancey, a.g.m., s.285.
38 Jaques, Tony (2012). "Is Issue Management Evolving or Progressing towards Extinction?", Public Communication Review, 2(1), s.35.

[39] Lawal, Fashola Muhammed; Elizabeth, Ojo Omone ve Oludayo, Oluwole (2012). "Effect of Strategic Issue Management on Organizational Performance", Transnational Journal of Science and Technology, 2(10), s.27.
[40] Jaques, Tony (2004). "Issue Definition: The Neglected Foundation of Effective Issue Management", Journal of Public Affairs: An International Journal, 4(2), s.191.
[41] Aynı Kaynak; s.192.
[42] Karapınar, Derya Çakmak ve Öcal, Derya (2017). "Halkla İlişkilerde Konu Yönetimi: ŞikayetVar Sitesi Üzerinden Bir İnceleme", Atatürk İletişim Dergisi, 13, s.105.
[43] Jones, Barrie L. ve Chase, W. Howard, a.g.m., s.12.
[44] Aynı Kaynak; s.12-21.
[45] Aynı Kaynak; s.12.
[46] Aynı yer.
[47] Perrott, Bruce E. (2011). "Strategic Issue Management as Change Catalyst", Strategy & Leadership, 39(5), s.25.
[48] Dutton, Jane E. ve Ottensmeyer, Edward, a.g.m., s.356.
[49] Wartick, Steven L. ve Rude, Robert E., a.g.m., s.124.
[50] Wilson, Laurie J., a.g.m., s.49.
[51] Jaques, Tony (2007), a.g.m., s.148.
[52] Bigelow, Barbara; Fahey, Liam ve Mahon, John (1993). "A Typology of Issue Evolution", Business & Society, 32(1), s.26.
[53] Koselleck, Reinhart ve Richter, Michaela W. (2006). "Crisis", Journal of the History of Ideas, 67(2), s.361
[54] Prozorov, Sergei (2020). "Foucault and the Birth of Psychopolitics: Towards a Genealogy of Crisis Governance", Security Dialogue, s.3.
[55] Harputlu, Mustafa (2017). Kriz Yönetimi Kapasitesinin İncelenmesi ve Geliştirilmesi: İzmir Örneği, (yayımlanmamış doktora tezi), Polis Akademisi Başkanlığı, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara.s.5.
[56] Akdağ, Mustafa (2005). "Halkla İlişkiler ve Kriz Yönetimi", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14, s.3.
[57] Lalonde, Carole (2004). "In Search of Archetypes in Crisis Management", Journal of Contingencies and Crisis Management, 12(2), s. 76.
[58] Prozorov, Sergei, a.g.m., s.1-2.
[59] Tekin, Ömer Faruk (2015). "Kriz Yönetimi ve Kamu Yönetimi İçin Önemi", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi, 18(2), s.119.
[60] Penrose, John M. (2000). "The Role of Perception in Crisis Planning", Public Relations Review, 26(2), s. 156.
[61] Keown-McMullan, Caroline (1997). "Crisis: When does a Molehill Become a Mountain?", Disaster Prevention and Management: An International Journal, s.9.
[62] Baubion, Charles (2013). "OECD Risk Management: Strategic Crisis Management.", OECD Working Papers on Public Governance, No. 23, OECD Publishing, s.4.
[63] Aynı Kaynak; s.5.
[64] Peker, Doğan ve İslam Köseoğlu (2021). "Koronavirüs (Covid-19) Salgınında Krizle Mücadelede Yerel Yönetimlerin Rolü: Beş Büyükşehir Belediyesinde Bir Analiz", Assam Uluslararası Hakemli Dergi, 8(18), s.88.
[65] Harputlu, Mustafa, a.g.t., s.7.
[66] Aykaç, Burhan (2001). "Kamu Yönetiminde Kriz ve Kriz Yönetimi", Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 3(2), s.125.
[67] Toktaş, Yusuf (2021). "Covid-19 Sürecinde Kriz Yönetimi: Türkiye'de Turizm İşletmelerine Yönelik Düzenlemeler", Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi, 4(1), s.160.
[68] Kızılova, Ömer (2014). Afet Odaklı Kriz Yönetimi: AFAD Örneği, (yayımlanmamış yüksek lisans tezi), İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s.10-15.
[69] Aslan, Mustafa (2021). "Kriz, Krizi Tetikleyen Sebepler ve Kriz Türleri", Mustafa Aslan ve Osman Yılmaz (Editörler), Kriz ve Yönetimi, Nobel, Ankara, s.9-12.
[70] Will, Parsons, (1996). "Crisis Management", Career Development International, 1(5), s.26-27.
[71] Weisæth, Lars, Øistein Knudsen Jr ve Arnfinn Tønnessen (2002). "Technological Disasters, Crisis Management and Leadership Stress", Journal of Hazardous Materials, 93(1), s. 36.
[72] Aslan, Mustafa, a.g.m., s.1.
[73] Will, Parsons, a.g.m., "Crisis Management", Career Development International, 1(5), s.28.
[74] Akdağ, Mustafa ve Ümit Arklan (2013). "Kamu Yönetiminde Kriz Yönetimi", The Journal of Academic Social Science Studies, 6(4), s.39.

75 Aynı Kaynak; s.45.
76 Penrose, John M., a.g.m., s.166.
77 Swartz, Ethne, Dominic Elliott ve Brahim Herbane (1995). "Out of Sight, Out of Mind: The Limitations of Traditional Information Systems Planning", *Facilities*, s.18.
78 Bozkurt, Yavuz ve Akdeniz, Burcu (2014). "Bir Kamu Yönetimi Sorunsalı Olarak Çevresel Kriz Yönetimi: ABD-Türkiye Karşılaştırması", Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14(1), s.99.
79 Kızılova, Ömer (2014). Afet Odaklı Kriz Yönetimi: AFAD Örneği, (yayımlanmamış yüksek lisans tezi), İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s.17-18.
80 Küçükoğlu, Mübeyyen Tepe (2021). "Kriz Yönetim Süreci", Mustafa Aslan ve Osman Yılmaz (Editörler), Kriz ve Yönetimi, Nobel, Ankara, s.17.
81 Güngör, Berkan (2020). "Türkiye'de Covid-19 Pandemisi Süresince Alınan Önlemlerin Kriz Yönetimi Perspektifinden Değerlendirilmesi", Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi, 4, s.819.
82 Çakıroğlu, Demet (2021). Yerel Yönetimler Açısından Kriz Yönetimi, Mustafa Aslan ve Osman Yılmaz (Editörler), Kriz ve Yönetimi, Nobel, Ankara, s.348.
83 Penrose, John M., a.g.m., s.157.
84 McConnell, Allan ve Drennan, Lynn (2006). "Mission Impossible? Planning and Preparing for Crisis", Journal of Contingencies and Crisis Management, 14(2), s.59.
85 Aslan, Mustafa, a.g.m., s.8.
86 Jaques, Tony. "Issue management and crisis management: An integrated, non-linear, relational construct." *Public relations review* 33.2 (2007): 147-157. S.154
87 Kızılova, Ömer. *Afet odaklı kriz yönetimi: AFAD örneği*. MS thesis. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014. S.20.
88 Blanco, José, John H. Lewko, and David Gillingham. "Fallible decisions in management: learning from errors." *Disaster Prevention and Management: An International Journal* (1996). 11-5 , s.10-11.
89 Aykaç, Burhan. "Kamu yönetiminde kriz ve kriz yönetimi." *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 3.2 (2001): 123-132. S.125. S.130.
90 Jaques, Tony (2007)., a.g.m., s.148.
91 Demir, Konur Alp ve Demir, Kurthan (2018). "TSK'nın İHA Görüntülerini Sorun Yönetimi Bağlamında Siyasal İletişim Aracı Olarak Kullanması: Afrin Operasyonu Örneği", Güvenlik Bilimleri Dergisi, 7(2), s.366.
92 Sohodol Bir, Çisil, a.g.m., s.21.
93 Bulduklu, Yasin ve Yarar, Ali Erkam (2018). "Halkla İlişkilerde Konu Yönetimi ve Sosyal Medya: Ülker "1 Nisan Reklamı" Örneği", Pesa Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 4(1), s.129.
94 Demir, Konur Alp ve Demir, Kurthan, a.g.m., s.384.
95 Seitel, Fraser P., a.g.k., s.388.
96 Akyürek, Rüveyda, a.g.m., s.381.
97 Jaques, Tony (2007), a.g.m., s.148.
98 Aynı Kaynak; s.155.
99 Brown, Arnold (2002). "Avoiding Unwelcome Surprises", The Futurist, 36(5), s.21-23.
100 Jaques, Tony (2010). "Embedding Issue Management as a Strategic Element of Crisis Prevention", Disaster Prevention and Management, 19(4), s.474-477.
101 Aynı Kaynak; s.478.
102 Jaques, Tony (2009). "Issue Management as a Post-Crisis Discipline: Identifying and Responding to Issue Impacts Beyond the Crisis", Journal of Public Affairs, 9, s.35.
103 Aynı Kaynak; s.42.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Akın, Mustafa Şeref (2014). İnovasyon ve Girişimcilik, Sürat Üniversite Yayınları, İzmir.
- Arslan, Meryem (2014). İnovasyon, Final Yayınları, İstanbul.
- Ateş, Muradiye (2018). Türkiye'de Sosyal İnovasyon Uygulamaları ve Genç Nüfusun Potansiyeli, SETA Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı, İstanbul.
- Ateş, Muradiye (2020). Sosyal İnovasyon, Alter Yayınları, Ankara.
- Aydoğan, Hediye (2016). Benzer ve Farklı Yönleriyle Kurumsal İmaj ve Halkla İlişkiler, Akdeniz Üniversitesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Yüksek Lisans, Antalya.
- Broom, Glen, Sha, Bey-Ling (2013). CUTLİP AND Center's Effective Public, Pearson, New Jersey.
- Çerçi, Ümmü Özlem (2019). Sosyal İnovasyonun Kurumsal İmaja Etkisi, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi SBE, Konya.
- Dinler Sakaryalı, Arzu Meltem (2016). İnovasyon, Ekin Yayıncılık, Bursa.
- Garud, Raghu, Tuertscher, Philipp., Van de Ven, Andrew (2013). "Perspectives on Innovation Processes", The Academy of Management Annals, V.7, I.1.
- Güleş Hasan Kürşat-Bülbül, Hasan (2004). Yenilikçilik, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Güzel, Ahu (2011). İşletme, İlya İzmir Yayınevi, İzmir.
- Harvard Business School (2014). İnovasyon Yapmak (Executing Innovation), Çev.Melis İnan, Optimist Yayınları, İstanbul.
- Howard, Steven (1998). Corporate Image Management: A Marketing Discipline Fort he 21st Century, Singapure, Butterworth-Heinemann Asia.
- Johnson, Madaline, George M. Zinkhan (1990). Defining and Measuring Company
- Image?'in Proceedings of the Thirteeth Annual Conference of the Academy of Marketing Science. Ed. B.J. Dunlap, Academy of Marketing Science, New Orleans.
- Kaya, Kahraman Kaan (2021). "Halkla İlişkilerin Değişen İşlevleri Bağlamında Kurumsal Web Sitesinin Kullanımına İlişkin Teorik Bir Değerlendirme" Aksaray İletişim Dergisi, C.3, S.2.
- Keller, Kevin Lane (2002). Brandig and Brand Equity,in Handbook of Marketing, Eds.Barton Weitz, Robin Wensley, Sage, London.
- Koç, Oktay (2010). "Toplumsal Sorunlarla Mücadelede Bir Kaldıraç Olarak Sosyal İnovasyon ve Sosyal Girişimcilik Açısından Önemi", Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, C.5, S.2.
- Koçyiğit, Murat, Özüpek, Nejat (2014). "Halkla İlişkiler Uygulamalarının Kurum İmajına Etkisi: Vodafone Örneği", Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, C.2, S.3.
- Kristoffersen Inga, Gerrans Paul ve Clark-Murphy Marilyn (2008). "Corporate Social Performance and Financial Performance." Accounting, Accountability & Performance, V.14, I.2.
- Kurt, Simge Ünlü, Kurt, Mustafa Cankut (2017). "Halkla İlişkilere Yenilikçi Bir Yaklaşım: Dijital İnovasyonlar", AJIT-e: Online Academic Journal of Information Technology, C.8, S.29.
- Kurt, Simge Ünlü (2017). Halkla İlişkiler Perspektifinden Sosyal Strateji ve Sosyal İnovasyon, Eğitim Yayınevi, Konya.
- Moulaert, Frank Nussbaumer, Jacques (2005). "The Social Region Beyond the Territorial Dynamics of the Learning Economy", European Urban And Regional Studies, V.12, I. 1.
- Mulgan, Geoff (2006). "The Process of Social Innovation", Innovation: Technology, Governance, Globalization, V.1, I.2.

- Oeij, Peter R.A., Steven Dhondt, Ton Korver (2011)."Workplace Innovation, Social Innovation, and Social Quality", International Journal of Social Quality, V.1, I.2.
- Okay, Ayla (2000). Kurum Kimliği, MediaCat Kitapları, Ankara.
- Okay, Ayla ve Okay, Aydemir (2018). Halkla İlişkiler: Kavram, Strateji ve Uygulamaları, Der Yayınları, İstanbul.
- Özkent, Bora (2015). Adım Adım İnovasyon, Elma Yayınevi, Ankara.
- Phills, James, Deiglmeier, Kriss., Miller, Dale, T. Miller (2008). "Rediscovering Social Innovation", Stanford Social Innovation Review, Vol. 6, I.4.
- Satı, Zümrüt Ecevit (2013). İnovasyonu Yönetmede Kesitler, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Schmidpeter, Rene (2013). Social Innovation: A New Concept for a Sustainable Future?, Springer, Heidelberg New York Dordrecht London.
- Siyanbola, Willie, Egbetokun, Abiodun, Olamade, Olamade (2012). Innovation Systems and Capabilities in Developing Regions. Gower Publishing, London.
- Souiden, Nizar, Kassim, Norizan Mohd, Hong, Heung-Ja (2006). "The Effect of Corporate Branding Dimensions on Consumers' Product Evoluation" European Journal of Marketing, V.40, I.7/8
- Süceddinov, Şemseddin (2008). Kurumsal Kimlik, Kurumsal İmaj Oluşturma Süreci ve Bir Araştırma, Yıldız Teknik Üniversitesi SBE, İşletme Anabilim Dalı İşletme Yönetimi Programı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Tekin, Zeliha (2018). İşletmelerde Bilgi, İnovasyon ve Yeni Ürün Geliştirme Yönetimi, Ekin Yayıncılık, Bursa.
- Tikveş, Özkan (2003). Halkla İlişkiler ve Reklamcılık: Temel Bilgiler-Uygulamalar. Beta Yayınları, İstanbul.
- Tohidi, Hamid, Jabbari, Muhammed Mehdi (2012). "The İmportant of Innovation and its Crucial Role in Growth, Survival and Success of Organizations", Procedia Technology, V.1, C.1.
- Ustabaş, Ayfer (2016). "Otomotiv Endüstrisinde İnovasyonun Önemi" Ayşe Saime Döner ve Ayşen Akyüz (Ed.) Bilgi Çağında İnovasyon, Derin Yayınları, İstanbul.
- https://docplayer.biz.tr/110321722-Firmalarin-sosyal-inovasyon-uygulamalarina-iliskintuketici-tutumlarinin-olculmesine-yonelik-olcek-gelistirme-calismasi.html(20.11.2022).
- https://www.yeniisfikirleri.net/sosyal-inovasyon-projeleri/(20.11.2022).
- https://www.portakaltercume.com/piyano-calarak-merdiven-cikma-keyfi/(20.11.2022).

SONNOTLAR

1 Çerçi,Ümmü Özlem (2019). "Sosyal İnovasyonun Kurumsal İmaja Etkisi", Konya, Selçuk Üniversitesi SBE Doktora Tezi, s. 1.
2 Ateş, Muradiye (2018). Türkiye'de Sosyal İnovasyon Uygulamaları ve Genç Nüfusun Potansiyeli, SETA Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı, İstanbul, s.64.
3 Moulaert, Frank Nussbaumer, Jacques (2005). "The Social Region Beyond the Territorial Dynamics of the Learning Economy", European Urban And Regional Studies, V.12, I. 1, p. 45.
4 Güleş Hasan Kürşat-Bülbül, Hasan (2004). Yenilikçilik, Nobel Yayıncılık, Ankara, s.308.
5 Kaya, Kahraman Kağan (2021) "Halkla İlişkilerin Değişen İşlevleri Bağlamında Kurumsal Web Sitesinin Kullanımına İlişkin Teorik Bir Değerlendirme", Aksaray İletişim Dergisi, C.3, S.2., s.286.
6 Mulgan, Geoff (2006). "The Process of Social Innovation", Innovation: Technology, Governance, Globalization, V.1, I.2, s.146.
7 https://docplayer.biz.tr/110321722-Firmalarin-sosyal-inovasyon-uygulamalarina-iliskin-tuketici-tutumlarinin- olculmesine-yonelik-olcek-gelistirme-calismasi.html (20.11.2022).
8 Ustabaş, Ayfer (2016). "Bilgi Çağında İnovasyon" içinde "Otomotiv Endüstrisinde İnovasyonun Önemi" Ed. Ayşe Saime Döner ve Ayşen Akyüz, Derin Yayınları, İstanbul, s. 95.
9 Siyanbola, Willie, Egbetokun, Abiodun, Olamade, Olamade (2012). *Innovation Systems and Capabilities in Developing Regions.* England: Gower Publishing, s.155.
10 Tohidi, Hamid, Jabbari, Muhammed Mehdi (2012). "The İmportant of Innovation and its Crucial Role in Growth, Survival and Success of Organizations", Procedia Technology, V.1, I.1, s.1
11 Garud, Raghu, Tuertscher, Philipp., Van de Ven, Andrew (2013). "Perspectives on Innovation Processes", The Academy of Management Annals, V.7, I., s. 778.
12 Özkent, Bora (2015). Adım Adım İnovasyon, Elma Yayınevi, Ankara, s.19.
13 Ateş, Muradiye; a.g.e., s. 26.
14 Phills, James, Deiglmeier, Kriss., Miller, Dale, T. Miller (2008). "Rediscovering Social Innovation", Stanford Social Innovation Review, Vol.6, I.4,S, s.38.
15 Harvard Business School (2014). İnovasyon Yapmak (Executing Innovation), Çev.Melis İnan, Optimist Yayınları, İstanbul, s.17.
16 Tekin, Zeliha (2018). İşletmelerde Bilgi, İnovasyon ve Yeni Ürün Geliştirme Yönetimi, Ekin Yayıncılık, Bursa, s.36.
17 Oeij, Peter R.A., Steven Dhondt, Ton Korver (2011)."Workplace Innovation, Social Innovation, and Social Quality", International Journal of Social Quality, V.1, I.2, s.33.
18 Dinler Sakaryalı, Arzu Meltem (2016). İnovasyon, Ekin Yayıncılık, Bursa, s.107.
19 Arslan, Meryem (2014). İnovasyon, Final Yayınları, İstanbul, s.19.
20 https://www.portakaltercume.com/piyano-calarak-merdiven-cikma-keyfi/(20.11.2022).
21 Schmidpeter, Rene (2013). Social Innovation: A New Concept for a Sustainable Future?, Springer, London s.4
22 Schmidpeter, Rene; a.g.e., s.5
23 Özkent, Bora (2015). Adım Adım İnovasyon, Elma Yayınevi, Ankara, s.219.
24 Ateş, Muradiye; a.g.e., s. 12.
25 Satı, Zümrüt Ecevit (2013). İnovasyonu Yönetmede Kesitler, Nobel Yayıncılık, Ankara, s.87.
26 Akın, Mustafa Şeref (2014). İnovasyon ve Girişimcilik, Sürat Üniversite Yayınları, İzmir, s.184.
27 Koç, Oktay (2010). "Toplumsal Sorunlarla Mücadelede Bir Kaldıraç Olarak Sosyal İnovasyon ve Sosyal Girişimcilik Açısından Önemi", Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, C.5, S.2, s.206.
28 Broom, Glen, Sha, Bey-Ling (2013). CUTLİP AND Center's Effective Public, Pearson, New Jersey, s. 4
29 Keller, Kevin Lane (2002). Brandig and Brand Equity,in Handbook of Marketing, Eds.Barton A. Weitz, Robin Wensley, Sage, London, s.151.
30 Howard, Steven (1998). Corporate Image Management: A Marketing Discipline Fort he 21st Century, Singapure, Butterworth-Heinemann Asia, s.4.
31 Johnson, Madaline, George M. Zinkhan (1990). Defining and Measuring Company Image?'in Proceedings of the Thirteeth Annual Conference of the Academy of Marketing Science. Ed. B.J. Dunlap, New Orleans: Academy of Marketing Science, s.346.

32 Souiden, Nizar, Kassim, Norizan Mohd, Hong, Heung-Ja (2006). "The Effect of Corporate Branding Dimensions on Consumers' Product Evoluation" European Journal of Marketing, V.40, I.7/8, p.825.
33 Okay, Ayla (2000). Kurum Kimliği, MediaCat Kitapları, Ankara, s.245.
34 Tikveş, Özkan (2003). Halkla İlişkiler ve Reklamcılık: Temel Bilgiler-Uygulamalar. Beta Yayınları, İstanbul, s.14.
35 Süceddinov, Şemseddin (2008). Kurumsal Kimlik, Kurumsal İmaj Oluşturma Süreci ve Bir Araştırma, Yıldız Teknik Üniversitesi SBE, İşletme Anabilim Dalı İşletme Yönetimi Programı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, s.46.
36 Aydoğan, Hediye (2016). Benzer ve Farklı Yönleriyle Kurumsal İmaj ve Halkla İlişkiler, Akdeniz Üniversitesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım Yüksek Lisans, Antalya.
37 Kaya, Kahraman Kaan (2021). "Halkla İlişkilerin Değişen İşlevleri Bağlamında Kurumsal Web Sitesinin Kullanımına İlişkin Teorik Bir Değerlendirme" Aksaray İletişim Dergisi, C.3, S.2., s.288.
38 Okay, Ayla ve Okay, Aydemir (2018), Halkla İlişkiler: Kavram, Strateji ve Uygulamaları, Der, İstanbul, s.19.
39 Güzel, Ahu (2011). İşletme, İlya İzmir Yayınevi, İzmir, s.157.
40 Koçyiğit, Murat, Özüpek, Nejat (2014). "Halkla İlişkiler Uygulamalarının Kurum İmajına Etkisi: Vodafone Örneği", Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, C.2, S.3, s.4.
41 Kristoffersen Inga, Gerrans Paul ve Clark-Murphy Marilyn (2008). "Corporate Social Performance and Financial Performance." Accounting, Accountability & Performance, V.14, I.2, p.46.
42 Ateş, Muradiye (2020). Sosyal İnovasyon, Alter Yayıncılık, Ankara, s.87.
43 Ateş, Muradiye; a.g.e., s. 128.
44 Mulgan, 2006; Kristoffersen vd.,2008; Koçyiğit ve Özüpek, 2014; Kurt, 2017; Kurt ve Kurt, 2017.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Akar, Hüsamettin (2010). "Yeni İletişim Teknolojileri ve Bu Teknolojilerin Halkla İlişkiler Çalışmalarında Kullanılması", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından kabul edilen yüksek lisans tez özeti, Erciyes İletişim Dergisi, ss:97-107, Cilt:1, Sayı:3.
- Andersen, Arthur (2001). Değişim. Tr İnternetle Gelişimde Türkiye, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Anthony Davis (2006). Halkla İlişkilerin ABC'si, Mediacat Yayınları, İstanbul.
- Aydede, Ceyda (2002). Teorik ve Uygulamalı Halkla İlişkiler Kampanyaları, 2.bs., Mediacat Kitapları, İstanbul.
- Bıçakçı, İlker (2006). İletişim ve Halkla ilişkiler "Eleştirel Bir Yaklaşım", Mediacat Yayınları, İstanbul.
- Broom, Glen M.- Dozier, David M (1990). Using Research In Public Relations, Ptentice Hall, New Jersey.
- Cheng, Yang (2019). "The social-mediated crisis communication research: Revisiting dialogue between organizations and publics in crises of China**"**, Public Relations Review, 46, p. 101769, 10.1016/ j.pubrev.2019.04.003. s: 15.
- Cutlip M. Scott-Center H. Allen-Broom M. Glen (1985). "Effective Public Relations, 6th Edition, Prentice-Hall Inc, New Jersey.
- Çağıltay, Kürşat (1997). İnternet (1. Basım)., Metu Press Yayınları, Ankara.
- Çamdereli, Mete (2004). Ana Çizgileriyle Halkla İlişkiler, Salyangoz Yayınları, İstanbul.
- Çavuş, Süleyman (2011). Yeni İletişim Teknolojilerinden İnternet ve Halkla İlişkilerdeki Yerinin İncelenmesi: Talas Belediyesi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri.
- Dewdney, A.- Ride, P. (2006). The New Media Handbook. London; Routledge, New York.
- Doğu, İlknur (2008). Halkla İlişkilerde Yeni İletişim Teknolojilerinin Kullanılması: Kadıköy Ve Beyoğlu İlçe Belediyelerinin Kurumsal Web Sitesi Analiz, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli.
- Dökmen, Üstün (2003). İletişim Çatışmaları ve Empati, Sistem Yayınları, İstanbul.
- Galloway, C. (2005). Cyber-PR and 'dynamic touch', Public Relations Review, [Electronic version]. pp. 572–577, S.31.
- Geray, Haluk (2002). İletişim ve Teknoloji, Uluslararası Birikim Düzeninde Yeni Medya Politikaları, Ütopya Yayınevi, Ankara.
- Hill, Laura Newland- White Candace (2000). "Public Relations Practitioners' Perception Of The World Wide Web As A Communications Tool", Public Relations Review , , Spring 2000, Pages 31-51, Volume 26, Issue 1.
- Hye-Jin Paek-Thomas Hove-Yumi Jung- Richard T. Cole (2013). "Engagement Through Three Social Media Platforms: An Exploratory Study Of A Cause-Related PR Campaign", Public Relations Review, pp. 526-533, S:39.
- Işık, Metin (2012). Halkla İlişkiler Uzmanı ve Nitelikleri, Halkla İlişkilere Giriş, Editör Metin, Eğitim Kitabevi, ss:23- 35, Konya.
- Işık, Metin (2018). İletişim Bilimine Giriş. Eğitim Yayınevi, Meram-Konya.
- İlhem Allagui- Harris Breslow, (2016), "Social Media For Public Relations: Lessons From Four Effective Cases", Public Relations Review, March 2016, Pages 20-30, Vol. 42, Issue 1.
- James,Melanie Brigid (2007). "A Review Of The İmpact Of New Media On Public Relations: Challenges For Terrain, Practice And Education", Asia Pacific Journal of Public Relations, pp:137-148, Volume:8.

- Jefkins, Frank (1989). Public Relations 3rd. Edition Pitman Publishing, London.
- Kamçılı, Ezel (2009). Yeni İletişim Teknolojilerinin Halkla İlişkiler ve Tanıtım Alanında İşlevselliği Üzerine Bir Çalışma: İstanbulrestarurants Web Sitesi İncelemesi, T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Kenta,Michael L.- Safferb Adam J. (2014). "A Delphi Study Of The Future Of New Technology Research İn Public Relations", Public Relations Review, September 2014, Pages: 568-576, Volume 40, Issue 3.
- Kirat, Mohammad (2007). "Promoting Online Media Relations: Public Relations Departments' Use Of Internet in the UAE", pp: 166–174, Public Relations Review 33.
- Lewis H.G., Lewis R. (2001). E-Marketing, Handel W İnternecie, Wydawnictwo Profesjonalnej Szkoły Biznesu, Kraków.
- Mardin, Betül (1987). "Halkla İlişkilerin ABD'de Gelişimi ve Avrupa'ya Girişi". Halkla İlişkiler Sempozyumu Ankara: Ankara Üniversitesi BYYO Yayınları:10, ss:21-26, TODAİE Yayınları:221.
- Mcluhan, Marshall (1967). The Medium is the Message, Bantam Book, New York.
- Mutlu, Erol (1998). İletişim Sözlüğü (3. Basım). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları/ARK., Ankara.
- Okay, Ayla- Güçdemir Yeşim (2011). İçinde: Dünden Bugüne Halkla İlişkiler; Halkla İlişkilerde İnternet Uygulamaları: Bugüne ve Geleceğe Dair Bir Bakış, Eğitim Akademi, Konya.
- Onal, Güngör (2001). Halka İlişkiler, Türkmen Kitabevi, İstanbul.
- Oskay, Ünsal (2007). İletişimin Abc'si (5. Basım). Der Yayınları, İstanbul.
- Özçağlayan Mehmet (1998). Yeni İletişim Teknolojileri ve Değişim, Alfa Basım-Yayım- Dağıtım, İstanbul.
- Özer, Mehmet Akif (2018), Halkla İlişkiler Dersleri, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Peltekoğlu Filiz Balta (2004). Halkla İlişkiler Nedir? Beta Yayınları, İstanbul.
- Pir, Esra Özkan (2019). "Halkla İlişkiler Modellemesinde İki Yönlü Simetrik Model İle İki Yönlü Asimetrik Model Arasındaki Uygulama Farklılıkları", 2nd International Congress On New Horizons In Education And Social Sciences (ICES-2019) Proceedings June 18-19, Istanbul-Turkey.
- Ray, E. Hiebert (2005). "Commentary: new technologies, public relations, and democracy", Public Relations Review, pp:1-9, S:31
- Seçmen, Halil İbrahim (2022). "Gelişen İletişim Teknolojileri Kapsamında Halkla İlişkiler Faaliyetlerine Genel Bir Bakış", Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 10, Ocak 2022, ss:401-416, S: 124.
- Stuart Ewen (1996), PR! A social history of spin Basic Books, New York.
- Tengilimoğlu, Dilaver- Öztürk, Yüksel (2004). İşletmelerde Halkla İlişkiler, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Theaker, Alison (2006). Halkla İlişkilerin El Kitabı, Mediacat Yayınları, İstanbul.
- Tortop Nuri (2003). Halkla İlişkiler, Yargı Yayınevi, Ankara.
- Tworzydło Dariusz (2013). "New technologies in public relations", Marketing Of Scientific And Research Organizations, Research For Future, December, No:4/10.
- Uluç, Güliz (2003). Küreselleşen Medya: İktidar ve Mücadele Alanı, Anahtar Kitaplar Yayınevi, İstanbul.
- Yatkın, Ahmet (2003), Halkla İlişkiler ve İletişim, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Yavuz, Cahit (2019). Halkla İlişkiler, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Yılmaz, Esra (2020). Halkla İlişkiler Araştırmalarında Yeni İletişim Teknolojilerinin Kullanımı Halkla İlişkiler Ajanslarında Çevrimiçi Araştırma Tekniklerinin Kullanımına Yönelik Bir Araştırma, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler Ve Tanıtım Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Giresun.

- Yılmaz, Fatma (2021). Örgütsel İletişim ve Motivasyon Yönetimi, Paradigma Akademi Basın Yayın Dağıtım, Çanakkale.
- Yinanç, Abdullah (2020). Kentsel Dönüşüm, Çevre ve Dijitalleşme. Uysal, H.T., Aksoy, C., & Yılmaz, F. (Ed.), Dijital Yönetim içinde (s.805-827), Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Yuang Wang-Yang Cheng-Jie Sun (2020). "When public relations meets social media: A systematic review of socialmedia related public relations research from 2006 to 2020", Public Relations Review journal homepage: www.elsevier.com/locate/pubrev https://doi.org/10.1016/j.pubrev.2021.102081 Received 12 March 2020; Received in revised form 30 April 2021; Accepted 21 June 2021.
- Zıllıoğlu, Merih (2007). İletişim Nedir? (3. Basım). Cem Yayınevi, İstanbul.
- https://www.managementstudyguide.com/communication-and-public-relations.htm.Erişim:02.09.2022
- https://smallbusiness.chron.com/pr-communication-tools-techniques-56475.htmlErişim: 01.10.2022
- https://www.kumsalajans.com/blog/web-ve-mobil-yazilim/intranet-nedir.Erişim: 09.10.2022.

SONNOTLAR

1 Kirat, Mohammad (2007). "Promoting Online Media Relations. Public Relations Departments' Use Of Internet in the UAE", Public Relations Review 33, (pp. 166–174), s.166-167.
2 Kirat, Mohammad; a.g.e., s.167.
3 Cheng, Yang (2019). "The social-mediated crisis communication research. Revisiting dialogue between organizations and publics in crises of China**"**, Public Relations Review, 46, 10.1016/j.pubrev.2019.04. 003. s.15.
4 Jefkins, Frank (1989). Public Relations 3rd. Edition Pitman Publishing, London, s. 1-2.
5 Cutlip M. Scott-Center H. Allen-Broom M. Glen,(1985). "Effective Public Relations, 6th Edition, Prentice-Hall Inc, New Jersey, s.3.
6 Yavuz, Cahit (2019). Halkla İlişkiler, Detay Yay., Ankara, s.2.
7 Yuang Wang-Yang Cheng-Jie Sun (2020). "When public relations meets social media. A systematic review of socialmedia related public relations research from 2006 to 2020", Public Relations Review journal homepage. www.elsevier.com/locate/pubrev https.//doi.org/10.1016/j.pubrev.2021.102081 Received 12 March 2020; Received in revised form 30 April 2021; Accepted 21 June 2021 s.2.
8 Tortop Nuri (2003). Halkla İlişkiler, Ankara, Yargı Yayınevi, s.14.
9 Anthony Davis,(2006). Halkla İlişkilerin ABC'si, İstanbul, Mediacat Yayınları, s.21.
10 Cahit Yavuz;a.g.m., s.23-30.
11 Bıçakçı, İlker (2006). İletişim ve Halkla ilişkiler "Eleştirel Bir Yaklaşım", İstanbul, Mediacat Yayınları, s.98.
12 Doğu, İlknur (2008). Halkla İlişkilerde Yeni İletişim Teknolojilerinin Kullanılması. Kadıköy Ve Beyoğlu İlçe Belediyelerinin Kurumsal Web Sitesi Analiz, Kocaeli, Yüksek Lisans Tezi, s.10.
13 Çamdereli, Mete (2004). Ana Çizgileriyle Halkla İlişkiler, İstanbul, Salyangoz Yayınları, s.15.
14 Çavuş, Süleyman (2011). "Yeni İletişim Teknolojilerinden İnternet Ve Halkla İlişkilerdeki Yerinin İncelenmesi. Talas Belediyesi Örneği", Yüksek Lisans Tezi, Kayseri, s.29.
15 Mardin, Betül (1987). "Halkla İlişkilerin ABD'de Gelişimi ve Avrupa'ya Girişi". Halkla İlişkiler Sempozyumu Ankara. Ankara Üniversitesi BYYO Yayınları.10. TODAİE Yayınları.221, (21-26,) s.26.
16 Aydede, Ceyda (2002). Teorik ve Uygulamalı Halkla İlişkiler Kampanyaları, 2.bs., İstanbul, Mediacat, s.22.
17 Çavuş, Süleyman; a.g.m., s.31.
18 Bıçakçı, İlker;a.g.m.,.s.101.
19 Mardin Betül;a.g.m., s.26.
20 Çamdereli, Mete, a.g.m., s.13.
21 Zıllıoğlu, Merih (2007). İletişim Nedir? (3. Basım). İstanbul. Cem Yayınevi, s.22.
22 Süleyman Çavuş;a.g.m., s.8.
23 Işık, Metin (2018). İletişim Bilimine Giriş". Eğitim Yayınevi, Meram-Konya, s.15-16.
24 Dökmen, Üstün (2003). İletişim Çatışmaları ve Empati. İstanbul. Sistem Yayınları, s.19.
25 Mutlu, Erol (1998). İletişim Sözlüğü (3. Basım). Ankara. Bilim ve Sanat Yayınları/ARK., s.168.
26 Yılmaz, Fatma (2021). Örgütsel İletişim ve Motivasyon Yönetimi, Paradigma Akademi Basın Yayın Dağıtım, Çanakkale, s.140.
27 Oskay, Ünsal (2007). İletişimin Abc'si (5. Basım). İstanbul. Der Yayınları, s.10.
28 Bıçakcı, İlker,a.g.m., s.19.
29 Theaker, Alison (2006). Halkla İlişkilerin El Kitabı, İstanbul, Mediacat Yayınları, s.38.
30 https.//www.managementstudyguide.com/communication-and-public-relations.htm. Erişim Tarihi. 02.09.2022
31 https.//www.managementstudyguide.com/communication-and-public-relations.htm. Erişim Tarihi. 02.09.2022.
32 Özer,Mehmet Akif (2018), Halkla İlişkiler Dersleri, Gazi Kitabevi, Ankara, s.103.
33 Özer, Mehmet Akif ;a.g.m., s.107-108.
34 Yatkın, Ahmet (2003), Halkla İlişkiler ve İletişim, Nobel Yay., Ankara, s.37.
35 Tengilimoğlu, Dilaver- Öztürk Yüksel (2004). İşletmelerde Halkla İlişkiler, Seçkin Yay., Ankara, s.147.

[36] https.//smallbusiness.chron.com/pr-communication-tools-techniques-56475.html, Erişim Tarihi. 01.10.2022.

[37] Işık, Metin (2012). Halkla İlişkiler Uzmanı ve Nitelikleri, Halkla İlişkilere Giriş, Editör Metin Işık, Eğitim Kitabevi, Konya (ss.23- 35), s.38.

[38] Yavuz, Cahit; a.g.m., s.52.

[39] Onal, Güngör (2001). Halka İlişkiler, Türkmen Kitabevi, İstanbul, s.55.

[40] Peltekoğlu Filiz Balta (2004). Halkla İlişkiler Nedir?, İstanbul, Beta Yayınları,s. 216.

[41] Yavuz, Cahit;a.g.m., s.56-61.

[42] Yılmaz, Esra (2020). Halkla İlişkiler Araştırmalarında Yeni İletişim Teknolojilerinin Kullanımı Halkla İlişkiler Ajanslarında Çevrimiçi Araştırma Tekniklerinin Kullanımına Yönelik Bir Araştırma, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler Ve Tanıtım Anabilim Dalı, Giresun, Yüksek Lisans Tezi, s.69.

[43] Broom, Glen M.- Dozier, David M (1990). Using Research In Public Relations, Ptentice Hall, New Jersey,s. 157-158.

[44] Uluç, Güliz (2003). Küreselleşen Medya. İktidar ve Mücadele Alanı, İstanbul. Anahtar Kitaplar Yayınevi, s.14.

[45] Andersen, Arthur (2001). Değişim. Tr İnternetle Gelişimde Türkiye, İstanbul. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, s.22-23.

[46] Geray, Haluk (2002). İletişim ve Teknoloji, Uluslararası Birikim Düzeninde Yeni Medya Politikaları, Ütopya Yayınevi, Ankara, 2002, s. 17-19.

[47] Okay, Ayla- Güçdemir Yeşim (2011). İçinde.Dünden Bugüne Halkla İlişkiler;Halkla İlişkilerde İnternet Uygulamaları. Bugüne ve Geleceğe Dair Bir Bakış, Eğitim Akademi, Konya, s.161.

[48] Yinanç, Abdullah (2020). Kentsel Dönüşüm, Çevre ve Dijitalleşme. Uysal, H.T., Aksoy, C., & Yılmaz, F. (Ed.), Dijital Yönetim içinde (s.805-827), Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, s.805.

[49] Ray, E. Hiebert (2005). "Commentary. new technologies, public relations, and democracy", Public Relations Review 31 (2005) 1–9, p.2

[50] Ray, E. Hiebert;a.g.e., s.2.

[51] Pir, Esra Özkan (2019). " Halkla İlişkiler Modellemesinde İki Yönlü Simetrik Model İle İki Yönlü Asimetrik Model Arasındaki Uygulama Farklılıkları", 2nd International Congress On New Horizons In Education And Social Sciences (ICES-2019) Proceedings June 18-19, Istanbul-Turkey, pp.307-313, İstanbul.s. 308.

[52] Doğu, İlknur; a.g.m., s.39.

[53] Seçmen, Halil İbrahim (2022). "Gelişen İletişim Teknolojileri Kapsamında Halkla İlişkiler Faaliyetlerine Genel Bir Bakış", Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl. 10, Sayı. 124, Ocak 2022, (s. 401-416), s.414.

[54] Doğu, İlknur;a.g.m., s.41.

[55] Mcluhan, Marshall (1967). The Medium is the Message, New York, Bantam Book, 1967, s. 39.

[56] Özçağlayan Mehmet (1998). Yeni İletişim Teknolojileri ve Değişim, İstanbul, Alfa Basım, 1998, s.134.

[57] Çağıltay, Kürşat (1997). İnternet (1. Basım). Ankara. Metu Press Yayınları, s.5.

[58] Süleyman Çavuş;a.g.m., s.71.

[59] Kamçılı, Ezel (2009)."Yeni İletişim Teknolojilerinin Halkla İlişkiler Ve Tanıtım Alanında İşlevselliği Üzerine Bir Çalışma. İstanbulrestarurants Web Sitesi İncelemesi", T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, s.56.

[60] Akar, Hüsamettin (2010). "Yeni İletişim Teknolojileri Ve Bu Teknolojilerin Halkla İlişkiler Çalışmalarında Kullanılması", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından kabul edilen yüksek lisans tez özeti, Erciyes İletişim Der., Cilt.1, Sayı.3, s.101.

[61] Hye-Jin Paek-Thomas Hove-Yumi Jung- Richard T. Cole (2013). "Engagement Through Three Social Media Platforms. An Exploratory Study Of A Cause-Related PR Campaign", Public Relations Review, 39 (2013), pp. 526-533, p. 530.

[62] İlhem Allagui- Harris Breslow, (2016), "Social Media For Public Relations. Lessons From Four Effective Cases", Public Relations Review, Volume 42, Issue 1, March 2016, Pages 20-30, p.22.

[63] Dewdney, A.- Ride, P. (2006). The New Media Handbook. London; New York. Routledge.s.8.

[64] Galloway, C. (2005). Cyber-PR and 'dynamic touch', Public Relations Review, [Electronic version]. 31, pp. 572–577.) s.572

[65] James,Melanie Brigid (2007). "A Review Of The İmpact Of New Media On Public Relations. Challenges For Terrain, Practice And Education",, Asia Pacific Journal of Public Relations, Volume.8, pp.137-148, s.141.

[66] James Melanie B.;a.g.e., s.142.

[67] Hill, Laura Newland- White Candace (2000). "Public Relations Practitioners' Perception Of The World Wide Web As A Communications Tool", Public Relations Review , Vol. 26(1), Spring 2000, (Pages 31-51), s. 31-32.

[68] Hill, Laura Newland-White Candace;a.g.e., s.32.

[69] Okay Ayla-Güçdemir Yeşim; a.g.m., s.167.

[70] Yavuz Cahit;a.g.m., s.120.

[71] James Melanie Brigid;a.g.e., s.142.

[72] https.//www.kumsalajans.com/blog/web-ve-mobil-yazilim/intranet-nedir. Erişim. 09.10.2022.

[73] https.//www.kumsalajans.com/blog/web-ve-mobil-yazilim/intranet-nedir. Erişim.09.10.2022.

[74] Okay, Ayla – Güçdemir Yeşim;a.g.m., s.173

[75] https.//www.kumsalajans.com/blog/web-ve-mobil-yazilim/intranet-nedir. Erişim.09.10.2022.

[76] Yaycı, Cahit;a.g.m., s.126.

[77] Çavuş, Süleyman;a.g.m.;s.108.

[78] Tworzydło Dariusz (2013). "New technologies in public relations", Marketing Of Scientific And Research Organizations, Research For Future, No.4/10, December, p.6.

[79] Lewis H.G., Lewis R.(2001). E-Marketing, Handel W İnternecie, Wydawnictwo Profesjonalnej Szkoły Biznesu, Kraków p.57.

[80] Tworzydło Dairusz; a.g.e., s.7.

[81] Seçmen, Halil İbrahim;a.g.m., s.413.

[82] Kenta,Michael L.- Safferb Adam J. (2014). "A Delphi Study Of The Future Of New Technology Research İn Public Relations", Public Relations Review, Volume 40, Issue 3, September 2014, Pages 568-576,s.573.

[83] Ray, E. Hiebert; a.g.e., s.1.

[84] Hiebart Ray, E.; a.g.e; s.3.

[85] Stuart Ewen (1996), PR! A social history of spin Basic Books, New York, s.410.

[86] Hiebart, Ray, E.;a.g.e., s.4.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Altuğ, Duygu (1997). Örgütsel Davranış Toplam Kalite Yönetimi Anlayışı İçinde (1. Baskı). Haberal Eğitim Vakfı. Ankara.
- Arıcan, Kemal (2011). "Örgütsel Stres Kaynakları: Kavramsal Bir Çözümleme". Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama, C. 2, S. 4, Ankara.
- Aşık, Nuran. (2005). "Otel İşletmelerinde İşgörenlerin Örgütsel Stres Kaynakları ve Stresin Bireysel Sonuçlarına İlişkin Bir Araştırma". Mevzuat Dergisi, Cilt (C.) 8, Sayı (S.) 91.
- Avcı, Özlem (2007). Örgütsel Stres Kaynaklarının Halkla İlişkiler Açısından İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Aydın, Şule. (2004). "Örgütsel Stres Yönetimi". Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Cilt No. 6. Sayı No. 3.
- Baltaş, Acar- Baltaş, Zuhal. (2002). Stres ve Başa Çıkma Yolları. İstanbul.
- Bilgin, Lale. (2008). Halkla İlişkiler. Kumsaati Yayınları. İstanbul.
- Braham, Barbara J (1998). Stres Yönetimi. Ateş Altında Sakin Kalabilmek. (Çev. Vedat G. Diker). İstanbul: Hayat Yayınları.
- Budak, Selçuk. (2001). Psikoloji Sözlüğü. Bilim ve Sanat. Ankara
- Cüceloğlu, Doğan. (2004). İnsan ve Davranışı. Remzi Kitabevi. İstanbul.
- Ekin Örnek, Figen (2017). "Örgütsel Stresin İş Gören Performansı Üzerinde Etkileri ve Stres Yönetimi: Kamu ve Özel Sektör Bankacılığı Üzerine Bir Uygulama". Ufuk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Ekinci, Hasan- Ekici, Süleyman. (2003). "İşletmelerde Örgütsel Stres Yönetim Stratejisi Olarak Sosyal Desteğin Rolüne İlişkin Görgül Bir Araştırma". Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Cilt 27. No 11.
- Erdem Ayhan-Akbaba Davulcu, Ebru (2012). "Halkla İlişkiler Nedir? Ne Değildir?". Halkla İlişkilere Giriş (ed. Metin Işık). Eğitim Kitabevi. Konya.
- Eren Gümüştekin, Gülten- Öztemiz, Ali Bircan (2004). Örgütsel Stres Yönetimi ve Uçucu Personel Üzerinde Bir Uygulama. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, (23).61-85.
- Eren, Erol. (1998), Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi, Beta Yayınları, İstanbul.
- Güçlü, Nezahat. (2001). Stres Yönetimi (Stres Yönetimi). G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 21, Sayı 1 ,91-109
- Gültekin Bülent, Kadri (2010). Ruhsal Bozuklukların Önlenmesi: Kavramsal Çerçeve ve Sınıflandırma. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 2(4), 583-584
- Güney, Salih. (2004). "Açıklamalı Yönetim-Organizasyon-ve Örgütsel Davranış Terimleri Sözlüğü". Siyasal Kitabevi.
- Gürbüz, Mehmet Zennur- Akyüz, Göknur Arzu (2017), Business- Management Studies: An International Journal, 5 (2), 382-404
- H. Rosen, Robert -Berger, Lisa (1991). The Healthy Company : Eight Strategies to Develop People, Productivity and Profits. New York: Jeremy P. Teacher/ Perigee Books.
- İbrahim Yıldırım (1991). "Stres ve Stresle Basa Çıkmada Gevşeme Teknikleri". Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı 6.175-189.
- Kara, Muhammet Ali (2009). İşletme Becerileri Grup Çalışması (7.Baskı), Murathan Yayınevi, Trabzon.
- Luthans, Fred. (1995). Organizational Behavor, Mc Graw Hill Education.
- Norfolk, Donald. (1989). İş Hayatında Stres, (Çev. L. Serdaroğlu), Form Yay. No: 3.
- Okutan, Mustafa- Tengilimoğlu, Dilaver. (2002). "İş Ortamında Stres ve Stresle Başa Çıkma Yöntemleri: Bir Alan Uygulaması", GÜ İİBF Dergisi. Ankara.
- Öztürk, Azim. (1994). "İşletmelerde Stres ve Yönetimi: Performansa Etkisi Bakımından Bir Analiz", Verimlilik Dergisi, Sayı:4, İstanbul.

- Pehlivan, Aydın İnayet (2008). İş Yaşamında Stres. Pegem Yayınevi. Ankara
- Pehlivan, İnayet (1994). Stresle Başa Çıkmada Bireysel ve Örgütsel Stratejiler. Ankara University Journal Of Faculty Of Educational Sciences (JFES), 27(2), 803-815. S.805-808
- Peplau, Letitia Anne-Perlman, Daniel. (1982). Perspectives on Loneliness. In L. A. Peplau and D. Perlman (Eds.), Loneliness: A Sourcebook of Current Theory, Research and Therapy (Pp. 1-18). New York: John Wiley- Sons.
- Stora, Jean Benjamin. (1994). Stres. Çev. Ayşen Kalın.2.Bask. İletişim Yayıncılık. İstanbul
- Şimşek, Özge-Can, Niyazi. (2022). Örgütsel Stresin Sınıf Öğretmenlerinin İşe Yabancılaşma Düzeylerine Etkisi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19(2), 575-589.
- Şimşek, Şerif-Çelik, Adnan. (2019). "Yönetim ve Organizasyon". Eğitim Yayınevi. Konya.
- Tortop, Nuri. (2009). Halkla İlişkilere Giriş. Nobel Yayınevi. Ankara.
- vikipedia.com, (2022)
- Yılmaz Abdullah- Ekici, Süleyman. (2003). "Örgütsel Yaşamda Stresin Kamu Çalışanlarının Performansına Etkileri Üzerine Bir Araştırma". Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 10(2).
- Yılmaz, İlknur. (2017). Stres Yönetimi ve Sağlık Çalışanları, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- https://tr.wikipedia.org/wiki/Halkla_ili%C5%9Fkiler (06.11.2022).

SONNOTLAR

1 Ayhan Erdem, Ebru Akbaba Davulcu (2012). "Halkla İlişkiler Nedir? Ne Değildir?". Halkla İlişkilere Giriş (ed. Metin Işık). Eğitim Kitabevi. Konya. s. 9-10.
2 https://tr.wikipedia.org/wiki/Halkla_ili%C5%9Fkiler (06.11.2022).
3 Ayhan Erdem, Ebru Akbaba Davulcu (2012). s. 6.
4 Lale Bilgin (2008). Halkla İlişkiler. Kumsaati Yayınları.İstanbul.17-18.
5 Nuri Tortop (2009). Halkla İlişkilere Giriş, Nobel Yayınevi. Ankara. s.5.
6 Jean Benjamin Stora (1994). Stres. Çev. Ayşen Kalın.2.Bask. İstanbul, İletişim Yayıncılık. s.7.
7 Abdullah Yılmaz, Süleyman Ekici (2003). "Örgütsel Yaşamda Stresin Kamu Çalışanlarının Performansına Etkileri Üzerine Bir Araştırma". Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 10(2), s.2.
8 Nuran. Aşık (2005). "Otel İşletmelerinde İşgörenlerin Örgütsel Stres Kaynakları ve Stresin Bireysel Sonuçlarına İlişkin Bir Araştırma", Mevzuat Dergisi, Cilt (C.) 8, Sayı (S.) 91.
9 Doğan Cüceloğlu (2004). İnsan ve Davranışı. İstanbul. s. 321.
10 Acar Baltaş, Zuhal Baltaş (2002). Stres ve Başa Çıkma Yolları. İstanbul. s.23.
11 Duygu Altuğ (1997). Örgütsel Davranış Toplam Kalite Yönetimi Anlayışı İçinde (1. Baskı). Haberal Eğitim Vakfı. Ankara. s.144-145.
12 Nezahat Güçlü (2001). Stres Yönetimi (Stres Yönetimi). G.Ü. Gazi Eğitim Fak. Der., Cilt 21, Sayı 1, 91-109.
13 Şerif Şimşek, Adnan Çelik (2019). "Yönetim ve Organizasyon". Eğitim Yayınevi. Konya. S.255.
14 Figen Ekin Örnek (2017). "Örgütsel Stresin İş Gören Performansı Üzerinde Etkileri ve Stres Yönetimi: Kamu Ve Özel Sektör Bankacılığı Üzerine Bir Uygulama".Ufuk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara. s.5.
15 Muhammet Ali Kara (2009). İşletme Becerileri Grup Çalışması (7.Baskı), Murathan, Trabzon, s.150-151.
16 vikipedia.com, (10.11.2022)
17 Bülent Kadri Gültekin (2010). Ruhsal Bozuklukların Önlenmesi: Kavramsal Çerçeve ve Sınıflandırma. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 2(4), 585.
18 Salih Güney (2004). "Açıklamalı Yönetim-Organizasyon-ve Örgütsel Davranış Terimleri Sözlüğü". Siyasal Kitabevi. s.59.
19 Şerif Şimşek ve Adnan Çelik (2019), a.g.e., s.258.
20 Letitia Anne Peplau.-Daniel Perlman (1982). Perspectives on Loneliness. In L. A. Peplau and D. Perlman (Eds.), Loneliness: A Sourcebook of Current Theory, Research and Therapy (Pp. 1-18). New York: John Wiley.
21 Özge Şimşek, Niyazi Can (2022). Örgütsel Stresin Sınıf Öğretmenlerinin İşe Yabancılaşma Düzeylerine Etkisi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19(2), 575-589. s.577.
22 Selçuk Budak (2001). Psikoloji Sözlüğü. Ankara: Bilim ve Sanat. s. 704.
23 Gülten Eren Gümüştekin, Ali Bircan Öztemiz (2004). "Örgütsel Stres Yönetimi ve Uçucu Personel Üzerinde Bir Uygulama". Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 61-85 (23). s.64.
24 Mehmet Zennur Gürbüz, Göknur Arzu Akyüz (2017), Business-Management Studies: An International Journal, 5 (2), ss.384.
25 Şerif Şimşek ve Adnan Çelik (2019), a.g.e. s.260.
26 Kemal Arıcan (2011). "Örgütsel Stres Kaynakları: Kavramsal Bir Çözümleme", Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama, C. 2, S. 4, Ankara. s. 62.
27 Mustafa Okutan, Dilaver Tengilimoğlu (2002). "İş Ortamında Stres ve Stresle Başa Çıkma Yöntemleri: Bir Alan Uygulaması", GÜ İİBF D, S. 3, Ankara. s. 20.
28 Kemal Arıcan (2011). s.69.
29 Azim Öztürk (1994). "İşletmelerde Stres ve Yönetimi: Performansa Etkisi Bakımından Bir Analiz" , Verimlilik Dergisi, Sayı:4, İstanbul. s.19.
30 Aydın İnayet Pehlivan (2008). İş Yaşamında Stres**,** Ankara Pegem Yayınevi.s.109.

[31] Robert H. Rosen and Lisa Berger (1991). The Healthy Company: Eight Strategies to Develop People, Productivity and Profits. New York: Jeremy P.Teacher/PerigeeBooks. S.9.
[32] Donald Norfolk, (1989). İş Hayatında Stres, (Çev. L. Serdaroğlu), Form Yay.No: 3. s.39.
[33] Fred Luthans (1995). Organizational Behavor, Mc Graw Hill, s.211.
[34] Şule Aydın (2004). "Örgütsel Stres Yönetimi".Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Cilt No. 6. Sayı No. 3. s.58.
[35] İlknur Yılmaz (2017). Stres Yönetimi ve Sağlık Çalışanları, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.İstanbul. s.36.
[36] Barbara J Braham (1998). Stres Yönetimi. Ateş Altında Sakin Kalabilmek. (Çev. Vedat G. Diker). İstanbul: Hayat Yayınları. S.57-59.
[37] Nezahat Güçlü (2001). Stres Yönetimi. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 21(1). s.105-106.
[38] İnayet Pehlivan (1994). Stresle Başa Çıkmada Bireysel Ve Örgütsel Stratejiler. Ankara University Journal Of Faculty Of Educational Sciences (JFES), 27(2), 803-815. S.805-808.
[39] Erol Eren (1998), Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi, Beta Yayınları, İstanbul. s.71.
[40] Şerif Şimşek, Adnan Çelik (2019). A.g.e. s.265.
[41] Hasan Ekinci, Süleyman Ekici (2003). "İşletmelerde Örgütsel Stres Yönetim Stratejisi Olarak Sosyal Desteğin Rolüne İlişkin Görgül Bir Araştırma". Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Cilt 27. No 11. s. 111.
[42] Şerif Şimşek ve Adnan Çelik (2019), a.g.e. s.265.
[43] Lale Bilgin (2008). a.g.e. s.206.
[44] İbrahim Yıldırım (1991). "Stres ve Stresle Basa Çıkmada Gevşeme Teknikleri". Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı 6.175-189 s.181.
[45] Nezahat Güçlü (2001) a.g.e. s.103-104, Özlem Avcı. (2007). Örgütsel Stres Kaynaklarının Halkla İlişkiler Açısından İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara. s.101.
[46] Gülten Eren Gümüştekin, Ali Bircan Öztemiz. (2004). Örgütsel Stres Yönetimi ve Uçucu Personel Üzerinde Bir Uygulama. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, (23).61-85. S68.
[47] Özlem Avcı. (2007). s.105.

COVID 19 PANDEMİSİNİN ÇALIŞMA YAŞAMINA ETKİLERİ/ HAVACILIK SEKTÖRÜ ÖRNEĞİ

Doç. Dr. Kamil Necdet AR

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-85-0

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Mart 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
GİRİŞ 5
COVID 19 PANDEMİSİNİN ÇALIŞMA YAŞAMINA ETKİLERİ 6
1. COVID-19 PANDEMİSİ ÖNCESİNDE ÇALIŞMA YAŞAMI 7
2. COVİD-19 PANDEMİSİ DÖNEMİNDE ÇALIŞMA YAŞAMINI ETKİLEYEN GELİŞMELER 12
3. PANDEMİNİN İŞLETMELER VE ÇALIŞANLAR AÇISINDAN ETKİLERİ 20
3.1. COVID-19'un Ekonomik Sektörler Üzerindeki Etkisi 21
3.2. COVID-19'un Çalışanlar Üzerindeki Etkileri 24
3.3. ILO ve ACI Raporlarında COVID-19 Pandemisinin Etkileri 27
4. PANDEMİNİN ÇALIŞMA BİÇİMLERİNE ETKİLERİ 28
5. PANDEMİNİN TÜRKİYE'DE ÇALIŞMA YAŞAMINA ETKİLERİ 31
5.1. Pandeminin İşçi Sağlığına Etkisi 31
5.2. Covid-19 Pandemisinde Alınan Hukuksal, Ekonomik, Sosyal Önlemler 32
6. PANDEMİ SÜRECİNDE İŞ KAYIPLARI 40
7. COVID-19 PANDEMİSİNİN İSTİHDAMA ETKİLERİ 43

İKİNCİ BÖLÜM
COVID-19 PANDEMİSİNİN HAVACILIK SEKTÖRÜNE ETKİSİ 47
1. ÇALIŞMANIN AMACI, YÖNTEMİ, SINIRLILIKLARI VERİLER VE DÖKÜMANLAR 47
2. COVID-19 PANDEMİSİNİN HAVACILIK FAALİYETLERİNE ETKİSİ 48
2.1 Ticari Hava Yolları Bakımından Etki Eden Faktörler 49
2.2. COVİD-19 Pandemisinin Havayolu Endüstrisi Üzerindeki Genel Etkileri 50
2.3. Hava Yolları Yolcu Gelirleri ve Küresel Gelişmeler 52
3. UÇUŞ İPTALLERİ 54
3.1. Havayolu Trafiğindeki Azalma 54

3.2.Hava Kargo Hizmetleri 57
3.3. Özel Hava Taşımacılığı..... 58
3.4. Ülkelere Göre Hava Yolları Faaliyetlerinde Değişim 58
4. COVID-19 PANDEMİSİ SÜRECİNDE TARİFELİ UÇUŞLAR..... 59
4.1. Uluslararası ve iç hat seferlerine ilişkin veriler:..... 60
4.2. COVID-19 un Dünya Havacılığı Üzerindeki Genel Etkileri 60
5. COVID-19 PANDEMİSİNİN HAVAALANLARI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ..... 62
6. PANDEMİ SONRASI HAVAYOLLARI YOLCU TALEBİ VE GELİRLERİ..... 66
6.1 Yolcu Talebinde Azalma 66
6.2. Küresel Ticari Havayolları Gelirlerindeki Değişim 70
7. COVID-19 PANDEMİSİNİN HAVACILIK SEKTÖRÜ İSTİHDAMI VE HAVACILIK PERSONELİ ÜZERİNDE ETKİLERİ..... 71
7.1. Pandeminin İstihdam Üzerindeki Etkileri..... 72
7.2. Pandemi Döneminde Havacılık Çalışanlarının Tutumları 75
7.3. Pandemi Sürecinin Personel Devir Hızına Etkisi..... 76
8. COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE TÜRK HAVACILIK SEKTÖRÜ 77
8.1 Türk Sivil Havacılık Sektörünün Mevcut Durumu 80
8.2. COVID-19 Pandemisinin Türk Havacılık Sektörüne Etkileri 82
8.3. COVID-19 Pandemisinin Havayolu İşletmelerine Etkisi..... 85
8.4. Pandeminin Havayolları İstihdamının Üzerine Etkileri 88
8.5. Pandeminin Türk Sivil Havacılık Personelinin Motivasyonuna Etkileri 91
8.6. Havayolu İşletmelerinin COVID-19 Pandemi Sürecindeki Yönetsel Tepkileri..... 93

SONUÇ..... 97

KAYNAKÇA..... 107

KAYNAKÇA

ACI (Airports Council International) (2020) , The Impact of Covid-19 on the Airport Business: Preliminary Assessment. ACI Report, 1-25.

Balcı Y., Çetin, G. (2020), Covid-19 **Pandemi Sürecinin Türkiye'de İstihdama Etkileri ve Kamu Açısından Alınması Gereken Tedbirler**, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19 (37), 40-58.

Bayrakçı, O. (2021), **Pandemi Döneminde Kod 29 İle İşten Atılmak**, Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 19 (2), 320-333.

Berg, J. (2019). Labour Markets, Institutions and Inequality, Cenevre: ILO.

Çelik, Aziz ; Birgün Gazetesi 25 Mayıs 2020

Çiçek, B., Bilkay, S., & Aktaş, K. (2023). **Pandemi Döneminde Havacılık Çalışanlarının Tutumları**. Alanya Akademik Bakış, 7(1),

Deveci Muhammet,vd.; Impact of Covid-19 pandemic on Turkish civil aviation, Sustainable Operations and Computers 3 (2022) 93-102

DİSK-AR, (2021), İşsizlik ve İstihdam Raporu.

DİSK-AR, (2020), DİSK-AR Temmuz Raporu.

ICAO; Economic Impact Analysis, 2 Nov. 2021

ICAO; Effects of Novel Coronavirus (Covid-19) on Civil Aviation: Economic Impact Analysis, 31 Ekim 2022

IATA, Global Outlook for Air Transport, June 2020.

EUROCONTROL; Aviation Intelligence Unit Think Paper #15 – 1 January 2022

ICAO, (15.01.2021), Basın Bildirisi. (Press Release)

ICAO, Economic Impacts of Covid-19 on Civil Aviation, https://www.icao.int/sustainability/Pages/Economic-Impacts-of-Covid-19.aspx, (Erişim Tarihi: 07.07.2022)

ICAO, (21.12.2021), Economic Impact Analysis.

ILO, (2019), World Employment Social Outlook Trends.

ILO, (2021), World Employment & Social Outlook.

ILO, Ankara Youth Unemployment, https://www.ilo.org/ankara/areas-of-work/youth-employment/lang--en/index.htm (Erişim Tarihi: 20.06.2021)

ILO, (2020), Covid-19 Ortamında ve Sonrasında Uzaktan Çalışma.

ILO Monitor, (25.01.2021), Covid-19 and the World of Work

ILO Monitor (27.05.2020) Covid-19 and the world of work. Fourth edition, Updated estimates and analysis.

ILO, (2021), Trends World Employment and Social Outlook.

ILOSTAT, (2021), Labour force participation rate, Global Estimate.

Battersby, B., Lam, W.R. ve Türe, E. (2020), Tracking the $9 Trillion Global Fiscal Support to Fight Covid-19.

IMF World Economic Outlook, (2020). The Great Lockdown.

IMF; Bryn Battersby, W. Raphael Lam, and Elif Ture, Tracking The $9 Trillion Global Fiscal Support to Fight Covid-19, 20 May 2020.

Jesus, F. (2020). An Analysis of the Worldwide Response to the Covid-19 Pandemic: What and How Much?, Economics Working Paper Series, ADB (Asian Development Bank), 626. Aralık 2020.

Kalleberg, A. L. (2000). Nonstandart employment relations: Part-time, temporary and contract work. Annual Revival Sociology, 26.

Kara Elif; Covid-19 Pandemisi: İşgücü Üzerindeki Etkileri ve İstihdam Tedbirleri, Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi , 2020, Cilt 7, Sayı 5.

Kılıç D, Polat G, Şengür F; **Havayolu İşletmelerinin Covid-19 Pandemi Sürecindeki Yönetsel Tepkileri Üzerine Bir Araştırma,** Uluslararası İktisat ve İşletme Dergisi, Cilt 17, sayı 2, 2021

OECD Report, Covid-19 and the aviation industry: Impact and policy responses, 15 Oct.2020.

OECD, (2021), Unemployment rate 2020, https://data.oecd.org/unemp/unemployment-rate.htm (Erişim Tarihi: 10.07. 2021)

Polar, E.Z. (2012), Türkiye'de Esnek Çalışma Yöntemleri Üzerine, Yıldız Teknik Üniversitesi Projesi.

Seçkin N. (2020), Covid-19 Salgınının Ekonomik ve Sosyal Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun'un İş Hukukuna Yönelik Hükümlerinin Değerlendirilmesi, İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 7 (1).

Şenses, F. (2013), Neoliberal Küreselleşme ve Kalkınma: Seçme Yazılar, İstanbul: İletişim Yayınları.

World Bank, (2020), The Impact of Covid-19 on Foreign Investors, Evidence from the Quarterly Global MNE Pulse Survey for the Third Quarter of 2020.

TÜİK, (2020), TÜİK Haber Bülteni, http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33786, (Erişim Tarihi: 12.05.2021).

Wilson, M.E., ve Chen, M. H. (2020), Travellers Give Wings To Novel Coronavirus (2019-nCoV), Research Expertise and Collaborations.

Ünver Serdar; Pandemi Sürecinin Havayolu İşletmelerinde Görev Yapan Kabin Memurlarının İşgören Devir Hızına Etkisi: Türkiye Ve Avrupa Hava Sahası Örneği, Adnan Menderes Üniversitesi Yüksek Lisans tezi, 2021

Yeldan, E. (2002), Neoliberal Küreselleşme İdeolojisinin Kalkınma Söylemi Üzerine Değerlendirmeler, Praksis, 7.

Yılmaz, M. (2019), **Neoliberal Kapitalizmde İstihdam İlişkilerinin Dönüşen Yapısı: Standart-Dışı Çalışma Formlarının Yükselişi**, Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi-International Journal of Society Researches, 20, 1712.

4857 sayılı İş Kanunu, 22.5.2003 tarihli.

7226 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 25.03.2020 tarihli.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu, 04.02.2011 tarihli.

7244 sayılı Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik Ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 20 Nisan 2020 tarihli.

Basın Haberleri ve Raporlar

ACI,; Insights Mar 27, 2020

ACI (2020) , The Impact of Covid-19 on the Airport Business: Preliminary Assessment.

Air Transport Bureau, Effects of Novel Coronavirus (Covid-19) on Civil Aviation: Economic Impact Analysis Montréal, Canada 18 November 2020.

DHMİ ; 2020. Yıl Sonu İstatistikleri

DHMİ; 2021 Yıllık Faaliyet Raporu

EUROCONTROL (2020) Yıllık raporu

Havayolu Dergisi; 1 Eylül 2020

Deveci Muhammet,vd. ; Impact of Covid-19 pandemic on Turkish civil aviation, Sustainable Operations and Computers 3 (2022) 93-102.

Gittens, Angela; Covid-19: Protecting airport jobs during this unprecedented crisis, ACI Insights Mar 27, 2020

IATA; Annual Review 2020

IATA; Press Release 88 , 4 Nov. 2020.

ICAO; Effects of Novel Coronovirus (Covid-19) on Civil Aviation: Economic Impact Analysis, Montreal 18 November 2020

ICAO : Effects of Coronavirus (Covid -19) , 8 June 2020

Melissa Moody ; Ryanair reports loss of €197million in first six months, Aviation Business , November 2, 2020

SHGM; 2016 Yıllık faaliyet Raporu

SGHM; 2019 Faaliyet Raporu

SHGM; 2021 Faaliyet Raporu

SGHM ; https://web.shgm.gov.tr/tr/kurumsal/1--tarihce

Statista Research Department (2020) ; Job loss in industries associated with air travel due to Covid-19 by region ,

THY; Faaliyet Raporu, 2020

Ziady, Hanna; The 'tsunami' of airline job losses has begun in Europe. US carriers could be next, CNN Business, May 1, 2020.

Elektronik Yayınlar

Airline Data Project, Glossary, http://web.mit.edu/airlinedata/www/Res_Glossary.html

BBC News, (2020), Koronavirüs: Hangi ülkelerde ne tür ekonomik destek paketleri açıklandı?, https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-52828167, (Erişim Tarihi: 05.06.2022).

Chapman, Ban; Independent; 10 June 2020, independent.co.uk/news/business/news/airline-job-cuts-losses-aviation-flights-cancelled-coronavirus-bailout-a9558931.htmlCorona Virus Lockdown- A Dramatic Impact on the Aviation Industry, Straits research, 15 April 2020 https://straitsresearch.com/article/corona-virus-lockdown-a-dramatic-impact-on-the-aviation-industry

Christopher Jasper, Charlotte Ryan, and Anurag Kotoky ; https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-05-02/coronavirus-airline-bailouts-a-guide-to-85-billion-in-state-aid

Conkar, K. (2021), Türkiye'de işsizlik oranı: TÜİK'e göre yüzde 12.9, ILO'ya göre yüzde 28.8, https://tr.euronews.com/2021/02/11/turkiye-de-issizlik-oran-tuik-e-gore-yuzde-12-9-ilo-ya-gore-yuzde-28-8, (Erişim Tarihi: 10.06.2022).

Straits Research,,Corona Virus Lockdown- A Dramatic Impact on the Aviation Industry, 15 April 2020 https://straitsresearch.com/article/corona-virus-lockdown-a-dramatic-impact-on-the-aviation-industry ((09.09 2020)

Cebeci Uğur; CNN Türk, "Havacılık sektörü personel arıyor" https://www.cnnturk.com/ekonomi/havacilik-sektoru-personel-ariyor 08.06.2022

Çerkezoğlu, A. (2020), Covid-19 ve Çalışma Yaşamına Etkileri, https://www.ttb.org.tr › Covid19-rapor_6_Part57, (Erişim Tarihi: 06.06.2021).

E. Mazareanu, Jun 10, 2020 https://www.statista.com/statistics/278372/revenue-of-commercial-airlines-worldwide/#:~:text=This%20statistic%20represents%20worldwide%20revenue,billion%20U.S.%20dollars%20in%202019.

Elgin C. (2021)T 24 bağımsız internet gazetesi 19/09/2021 https://t24.com.tr/haber/kayit-disi-ekonomide-mozambik-seviyesindeyiz, (Erişim Tarihi 10/08/2022).

EUROCONTROL. 2020. "Covid19 Grounded aircraft in the EUROCONTROL

area" https://ansperformance.eu/covid/acft_ground/ (erişim tarihi: 9.01.2021)

Eurocontrol, Commercial flights by reporting country – monthly data online data code: **AVIA_TF_CM**

https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/-/ddn-20220909-1

ICAO; DEC 2020: Air Transport Monthly Monitorhttps://www.icao.int/sustainability/Documents/MonthlyMonitor-2020/MonthlyMonitor_Dec_2020.pdf

Lap Hang Chung ; Impact of pandemic control over airport economics ...www.sciencedirect.com › pii-(09.09.2021

Lorène Fauvelle https://www.intotheminds.com/blog/en/covid-19-impacts-aviation-sector/ (06.07.2021)

Olivia Sharp; INDUSTRY NEWS, IATA: 25 million jobs at risk from coronavirus lockdown, Aviation Business News, https://www.aviationbusinessnews.com/mro/

Sezgin, C. (2020), Covid-19: Çalışanlara ve Çalışma Hayatına Olası Etkileri, https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/tr/Documents/human-capital/covid-19-calisanlara-ve-calisma-hayatina-olasi-etkileri.pdf, (Erişim Tarihi: 06.06.2022).

Thomas Pallini, Business Insider, https://www.businessinsider.com/coronavirus-global-airlines-stopping-flights-suspending-operations-2020-3 (20. 05.2020)

Statista Research Department, May 27, 2020 https://www.statista.com/statistics/1106985/coronavirus-impact-airports-region/

https://www.statista.com/statistics/1104036/novel-coronavirus-weekly-flights-change-airlines-region/

https://www.statista.com/statistics/1106659/coronavirus-impact-aviation-revenue-passenger-kilometers-region/

https://www.airporthaber.com/havacilik-haberleri/iste-turkiyedeki-ucaklar-ve-yerdeki-ucak-sayisi.html

https://www.statista.com/statistics/655381/passenger-yield-of-commercial-airlines-worldwide/ (15 Aralık 2020) (erişim tarihi 20.09.2021)

https://www.statista.com/statistics/234955/passenger-load-factor-plf-on-international-flights (15.09.2021)

Impact of the Covid-19 pandemic on aviation, https://en.wikipedia.org/wiki/Impact_of_the_covid-19_pandemic_on_aviation (08.09.2021)

https://www.statista.com/statistics/1104036/novel-coronavirus-weekly-flights-change-airlines-region/ (20.11.2020)

Increased Risk to Jobs as European Airline Revenues Collapse https://www.iata.org/en/pressroom/pr/2020-04-23-03/

https://web.shgm.gov.tr/tr/uluslararasi-iliskiler/2188-uluslararasi-iliskiler

HAZIR GİYİM SEKTÖRÜNDE MEVSİM SONU İNDİRİMLİ SATIŞLARIN TÜKETİCİLERİN SATINALMA TERCİHLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Dr.Öğr.Üyesi Özlem Işık

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-21-8

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Mayıs 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
1. TÜKETİCİ DAVRANIŞININ PAZARLAMA TEORİSİ İÇİNDEKİ YERİ 1
1.1. Pazarlama Teorisi 5
1.2. Pazarlamada Tüketici Tercih ve Davranışının Yeri ve Tüketici Davranış Modelleri 7
1.2.1. Tüketici Kavramının Tanımı 10
1.2.2. Pazarlamada Tüketici Davranışının Yeri 12
1.2.3. Tüketici Davranış Modelleri 15
1.2.3.1. Nicosia Modeli 18
1.2.3.2. Engel, Kollat, Blackwell (EKB) Modeli 19
1.2.3.3. Howard ve Sheth (H-S) Modeli 20

İKİNCİ BÖLÜM
2. TÜKETİCİLERİN SATINALMA DAVRANIŞLARI 23
2.1. Tüketicilerin Satınalma Davranışlarını Etkileyen Faktörler ... 23
2.1.1. Sosyal Faktörler 25
2.1.1.1. Kültür ve Alt Kültür 26
2.1.1.2. Sosyal Sınıf 29
2.1.1.3. Referans (Danışma, Örnek Alma) Grupları 30
2.1.1.4. Aile ve Arkadaş Çevresi 31
2.1.2. Psikolojik Faktörler 33
2.1.2.1. Güdüleme (Motivasyon) 33
2.1.2.2. Algılama 36
2.1.2.3. Tutumlar 38
2.1.2.4. Öğrenme 39
2.1.2.5. Kişilik 40
2.1.3. Kişisel Faktörler 41

2.1.3.1. Demografik Faktörler....41
2.1.3.2. Durumsal Faktörler....43
2.2. Tüketicinin Satınalma Karar Süreci....44
2.2.1. Satınalma Karar Tipleri....46
2.2.1.1. Rutin (Otomatik, Alışılagelmiş) Satınalma Davranışı....46
2.2.1.2. Sınırlı Sorun Çözme (Sınırlı Karar Verme)....47
2.2.1.3. Yaygın (Yoğun, Kapsamlı, Ayrıcalıklı) Satınalma Davranışı....48
2.2.2. Satınalma Kararı Almada Aşamalar....51
2.2.2.1. Bir İhtiyacın Duyulması (Sorunun Varlığını Farketme)....53
2.2.2.2. Alternatiflerin Belirlenmesi (En Uygun Çözümü Arama)....55
2.2.2.3. Alternatiflerin Değerlendirilmesi....56
2.2.2.4. Satınalma Kararının Verilmesi....57
2.2.2.5. Satınalma Sonrası Duygular....57
2.3. Tüketicinin Tatmini ve Şikâyet Davranışı....58
2.3.1. Tüketicinin Tatmini Kavramı....62
2.3.2. Tüketicinin Şikâyet Davranışı Kavramı....63
2.4. Türkiye'de Tüketicinin Korunması Kavramı....66
2.4.1. Tüketicinin Korunmasının Anlamı....66
2.4.2. Tüketicinin Korunmasının Önemi ve Gerekliliği....69
2.4.3. Tüketici Nasıl Korunacak?....71
2.4.4. Tüketicinin Hakları....77
2.4.5. Türkiye'de Tüketicinin Korunması Konusunun Gelişimi....81

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
3. TÜRKİYE'DE HAZIR GİYİM SEKTÖRÜ 85
3.1. Türkiye'de Hazır Giyim Sektörünün Gelişimi 88
3.2. Türkiye'de Hazır Giyim Sektörünün Dış Ticareti 92
3.2.1. Türkiye'nin Hazır Giyim İhracatı 95
3.2.2. Türkiye'nin Hazır Giyim İthalatı 100

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
4. HAZIR GİYİM SEKTÖRÜNDE MEVSİM SONU İNDİRİMLİ SATIŞLARIN, TÜKETİCİLERİN SATINALMA TERCİHLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ 103
4.1. Hazır Giyim Sektöründe Mevsim Sonu İndirimli Satışlar .. 103
4.2. Hazır Giyim Sektöründe Mevsim Sonu İndirimli Satışların Tüketicilerin Satınalma Davranışları Üzerindeki Etkilerinin İstatiksel Analizi 109
4.2.1. Anket Katılımcılarının Kişisel Bilgilerine Göre Dağılımları 109
4.2.2. Anket Katılımcılarının Genel Sorular Doğrultusunda Cevap Dağılımları 112

SONUÇ 133

KAYNAKÇA 137

KAYNAKÇA

Akdoğan, Ş. (1998): "Tüketicinin Korunmasında ve Standardizasyonda Devlet- Üretici-Tüketici Üçlüsü", *Standart Dergisi*, Sayı: 322

Bağırkan, Ş. (1983): *Karar Verme*, İstanbul: Der Yayınları

Baykan, R. (1996), *Türkiye'de Tüketicinin Korunması Tedbirleri*, İstanbul: İTO Yayın No: 1996-23

Davis, K. (1982): *İşletmelerde İnsan Davranışı, Örgütsel Davranış*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayını, No: 136

Durmaz, M. (1995): *Tüketici Davranışları*, İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi, Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayın No: 8

Erdoğan, İ. (1999): *Başarılı Satış İçin Temel Satıcı Davranışları*, İstanbul: İTO Yayın No: 1999-11

Eroğlu, F. (1996): *Davranış Bilimleri*, İstanbul: Beta Yayınları, 3. Baskı,

Hatipoğlu, Z. (1993): *Temel Yönetim ve Organizasyon*, İstanbul: Beta Yayınları

Herbert G. Hicks, L. Ray Gullet, Çeviren Baykal, B. (1981): *Organizasyonlar, Teori ve Davranış*, İstanbul: İ.İ.T.İ.A. İşletme Bilimleri Enstitüsü Yayınları No: 1

Hawkings, V. (1980): *Consumer Behavior*, 3. Baskı

Karabulut, M. (1981): *Tüketici Davranışı*, İstanbul: İşletme Fakültesi Yayın No: 206, Genişletilmiş 3. Baskı

Kılıç, Ö. (1993): "Tüketicinin Tatmini ve Şikayet Davranışı I", *Pazarlama Dünyası*, Sayı: 41

Kılıç, Ö. (1993): "Tüketicinin Tatmini ve Şikayet Davranışı", *Pazarlama Dünyası*, Sayı: 42

Korkmaz, S. (1996): "Tüketici Satın Alma Davranışlarına Etkisi Açısından Satış Geliştirme Çabalarının Tutundurma Karması İçerisindeki Yeri ve Önemi", *Pazarlama Dünyası,* Yıl:10, Sayı: 57

Mucuk, İ. (1990): "Tüketici Hakları", *Pazarlama Dünyası*, Sayı: 20

Mucuk, İ. (1993): *Modern İşletmecilik*, İstanbul: Der Yayınları

Mucuk, İ. (1994): *Pazarlama İlkeleri*, İstanbul: Der Yayınları

Odabaşı, Y. (1998): *Tüketici Davranışı ve Pazarlama Stratejisi*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayın No: 908, 2. Baskı

Oluç, M. (1991): "Satınalıcıların Davranışlarının Dinamikleri 1", *Pazarlama Dünyası*, Sayı: 27

Oluç, M. (1991): "Satınalıcıların Davranışlarının Dinamikleri II", *Pazarlama Dünyası*, Sayı: 28

Resmi Gazete, 08.03.1995 Tarih ve 22221 Sayılı

Seler, İ. T. (1991): "İşletmelerden Tüketiciye Sevgilerle: Pazarlama Kavramına Dönüş", *Pazarlama Dünyası*, Sayı: 28

Seyidoğlu, H. (1992): *Ekonomik Terimler Ansiklopedik Sözlük*, Ankara: Güzem Yayınları, No: 4

Standart Dergisi, (1997): "Türkiye'de Tüketicinin Korunması Konusunun Gelişimi", Sayı: 427

Şahin, A. (1997): "Tüketicinin Korunmasının Önemi", *Standart Dergisi*, Sayı 427

Tek, Ö. B. (1991): *Pazarlama İlkeleri ve Uygulamalar*, İzmir

Tokol, T. (1994): *Pazarlama Yönetimi*, Bursa: Uludağ Üniversitesi Basımevi, U.Ü. Güçlendirme Vakfı Yayın No: 60

Turanlı, M. (1998): *Pazarlama Yönetiminde Karar Alma*, İstanbul: Beta Yayınları

Tüketiciyi Koruma Derneği, (1995): *Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun*, İstanbul: Tüketiciyi Koruma Derneği Yayınları- 1

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, (1989): *Türkiye Cumhuriyeti Anayasası 1982*, İstanbul: Birsen Yayınevi

Yener, G. (1996): *"Tüketici Neden ve Nasıl Korunmalıdır?"*, Özel Sayı: 4

https://ticaret.gov.tr/data/5b87000813b8761450e18d7b/Haz%C4%B1r%20Giyim%20Sekt%C3%B6r%C3%BC_2018.pdf

HİBRİD VE ELEKTRİKLİ TAŞIT TEKNOLOJİLERİ

Otomotiv Elektroniği
Hibrid ve Elektrikli Taşıtlar
Yakıt Pili, Batarya ve Şarj Sistemleri
Güç Aktarma ve Hareket Kontrol Sistemleri
Otonom ve İleri Sürüş Destek Sistemleri
Diagnostik, Servis ve Bakım
Dönüşüm ve Tadilat Teknolojileri
Dijital Eğitim Teknolojileri

Editörler:
Prof. Dr. Rıdvan ARSLAN
Prof. Dr. Abdil KUŞ
Prof. Dr. Mehmet KARAHAN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-15-7

Sayfa Düzeni: Aslı AYRANCI

Kapak Tasarımı: Onur ÇAKAN

Baskı ve Cilt:

Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.

Alaaddinbey Mah. 634. Sk.

NİLTİM Ayaz Plaza No: 24

Tel. (0224) 249 33 20

Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Mayıs 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1
Otomotiv Elektroniği
Rıdvan Arslan, Ali Sürmen

1.1. Elektronik Kontrol Sistemleri 1
1.1.1. Mikroişlemcili Kontrol Sistemleri 1
1.1.2. Açık Devre Kontrol Sistemleri 2
1.1.3. Kapalı Devre Kontrol Sistemleri 3
1.2. Sensörler 4
1.2.1. Sıcaklık Sensörleri 4
1.2.2. Piezo Direnç Esaslı Mutlak Basınç Sensörü 5
1.2.3. Potansiyometrik Sensörler 6
1.2.4. Hava Kütle Ölçer Sensörü 7
1.2.5. İndüktif Sensörler 7
1.2.6. Hall Etki Hareket Sensörleri 8
1.2.7. Darbe Sensörleri 9
1.2.8. Lambda Oksijen Sensörü 10
1.2.9. Vuruntu Sensörü 11
1.3. Hareket Sağlayan Elemanlar (Aktüatörler) 11
1.3.1. Selenoidler 11
1.3.2. Elektrik Motorları 12
1.3.3. Adımlı (Stepper Motors) Motorlar 12
1.4. Dijital Elektronik Ateşleme Sistemleri 13
1.5. Motronik (Motor Yönetim Sistemi) 14
KAYNAKLAR 16

BÖLÜM 2
Araç Haberleşme Teknolojileri
Barış Erkuş, Rıdvan Arslan

2.1. Otomotiv Elektroniğinde Veri Aktarımı ve Ağ Yönetimi 17
2.2. CAN Veri Yolu (Controller Area Network) 18
2.3. FlexRay Veri Yolu 20
2.4. MOST Veri Yolu 28
2.5. LIN Veri Yolu 31
KAYNAKLAR 35

BÖLÜM 3
Araç Elektroniği; Taşıt Konfor Sistemleri
Rıdvan Arslan, Ali Sürmen

3.1. Elektronik Sürücü Bilgilendirme Sistemleri 37
3.2. Dijital Hızölçer 38
3.3. Yol Bilgisayarı 38
3.4. Elektronik Motor Kilidi (Immobiliser) 40
3.5. Aktif Gergili Emniyet Kemeri / Hava Yastığı (Airbag) 41
3.5.1. Aktif Gergili Emniyet Kemeri + Hava Yastığı (SRS) 41
3.5.2. Hava Yastığı (Airbag) 42
3.6. Elektronik Kontrollü Ayarlanabilir Koltuk Sistemleri 43
3.7. Elektronik Kontrollü Isıtma Havalandırma ve Klima Sistemleri 45
3.8. Otomatik Cam Silme ve Akıllı Far Sistemleri 46
KAYNAKLAR 48

BÖLÜM 4
Hibrid Motorlu Taşıtlar Teknolojisi
Hande Ungan, Cafer Kaplan, Kutlu Tek

4.1. Giriş 49
4.2. Hibrid Araçların Tarihçesi 50
4.3. Çevre ve Emisyon Yasaları 51
4.4. Hibrid Elektrikli Araçlar 52
4.4.1. Hibrid Araçların Avantajları 53
4.4.2. Hibrid Araçların Dezavantajları 53
4.5. Hibrid Elektrikli Araç Çeşitleri 54
4.5.1. Güç Aktarma Sistemlerine Göre HA Çeşitleri 54
4.5.2. Hibridleşme Oranlarına Göre HA Çeşitleri 60
KAYNAKLAR 63

BÖLÜM 5
Elektrik Motorlu Taşıtlar Teknolojisi
Pelin Demir Cafer Kaplan, Kutlu Tek

5.1. Elektrikli Araç Teknolojisine Giriş 65
5.1.1. Tarihsel Gelişim (Elektrikli Araçlar) 65
5.1.2. Çevre, Emisyon ve Yasalar 67
5.2. Elektrikli Araçlarda İş Sağlığı ve Güvenliği 70
5.2.1. Yüksek Gerilim İle Çalışırken Dikkat Edilecek Hususlar 71
5.2.2. Kişisel Koruyucu Donanımlar 73
5.2.3. Ortam Koruyucu Donanımlar 74
5.3. Elektrikli Araç Teknolojisi 75
5.3.1. Temel Kavramlar, Avantajları ve Dezavantajları 75

5.4. Elektrikli Araç Çeşitleri 77
5.4.1. Hibrid Elektrikli Araçlar-HEA 77
5.4.2. Plug-in Hibrid Elektrikli Araç (PHEV) 78
5.4.3. Bataryalı Elektrikli Araçlar (BEV) 79
5.4.4. Yakıt Hücreli Elektrikli Araçlar (FCEV) 81
5.5. Elektrikli Araç Servis İşlemleri 81
5.5.1. Elektriksizleştirme/ Ortamı Güvenli Hale Getirme 81
KAYNAKLAR 89

BÖLÜM 6
Yakıt Pili Batarya Şarj Sistemleri

Pelin Demir, Hande Ungan

6.1. Giriş 91
6.1.1. Elektrokimyasal Piller 91
6.1.2. Kapasite 92
6.1.3. Spesifik Enerji 92
6.1.4. Spesifik Güç 94
6.1.5. Enerji Verimliliği 95
6.1.6. Şarj Durumu (State of Charge, SoC) 95
6.1.7. Deşarj Durumu (State of Discharge, SoD) 96
6.1.8. Deşarj Derinliği (Depth of Discharge, DoD) 96
6.2. Batarya Teknolojisi 97
6.2.1. Nikel Bazlı Piller 98
6.2.1.1. Nikel Metal Hidrit Pil 98
6.2.1.2. Nikel-Kadmiyum Pil 99
6.2.2. Lityum Bazlı Piller 100
6.2.2.1. Lityum İyon Pil 100
6.2.2.2. Lityum Polimer Pil 101
6.3. Alternatif Enerji Depolama Sistemleri 102
6.3.1. Yakıt Hücreleri ve Hibrid Yakıt Hücresi Enerji Depolama Sistemi 102
6.3.1.1. Yakıt Pili Teknolojisi 103
6.3.1.2. Yakıt Pilli Araçların Gelişmesindeki Engeller 104
6.3.2. Ultrakapasitörler 106
6.3.3. Volanlar 108
6.4. Batarya Dengeleme Sistemleri ve Şarj Yöntemleri 108
6.4.1. Şarj Yöntemleri 112
6.4.1.1. Kablolu Şarj Sistemleri 112
6.5. Batarya Termal Yönetim Sistemleri 115
6.5.1. Isıtma ve Soğutma Sistemleri 115
6.5.1.1. Termal Isıtma Sistemleri 116
6.5.1.2. Hava Soğutmalı Sistemler 117
6.5.1.3. Dielektrik Sıvı Bazlı Sistemler 118
6.5.1.4. Dolaylı Sıvı Soğutmalı Sistemler 118
6.6. Kimyasal Yangınlar ve Batarya Atık Yönetimi 119
6.6.1. Lityum İyon Pil Yapısı ve Yangın Potansiyeli 119

6.6.2. Atık Yönetimi Sürecinde Lityum İyon Piller 123
6.6.3. Yaralanma 123
6.6.4. Geri Dönüşüm Yöntemleri 124
6.6.4.1. Pirometalurjik Geri Kazanım 124
6.6.4.2. Fiziksel Malzeme Ayrımı 124
6.7. H/E Taşıtlarda Bataryalarla İlgili Güvenli Çalışma Kuralları 126
6.7.1. Lityum-İyon Pil Arızasına Yol Açan Senaryolar 127
KAYNAKLAR 129

BÖLÜM 7
Aktarma Organları ve Hareket Kontrol Sistemleri

Rıdvan Arslan, Cafer Kaplan, Ali Sürmen

7.1. Giriş 131
7.2. Hibrid ve Elektrikli Taşıtlarda Aktarma Organları 131
7.2.1. Seri Hibrid Taşıtlarda Kullanılan Güç Aktarma Organları 131
7.2.2. Paralel Hibrid Taşıtlarda Kullanılan Güç Aktarma Organları 132
7.2.3. Axle-Split Hibrid Taşıtlarda Kullanılan Aktarma Organları 133
7.2.4. Power-Split Hibrid Taşıtlarda Güç Aktarma Organları 134
7.3. Elektrikli Taşıtlarda Güç Aktarma Organları 135
7.4. Elektronik Kontrollü Direksiyon Sistemleri 136
7.5. Kilitlemesiz Fren Sistemi (ABS) 138
7.6. Taşıt Elektronik Denge Programı (ESP) 140
7.7. ASR/TCS Patinaj-Önleme Sistemleri 141
7.8. Mesafe Kontrollü Hız Sabitleme Sistemi (ACC) 142
KAYNAKLAR 143

BÖLÜM 8
Otonom ve İleri Sürüş Destek Sistemleri

Ömer Nuri Çam, Fatih Köz

8.1. Giriş 145
8.2. Otonom Kavramı 145
8.2.1. Otonom Sürüş Sistemlerinin Gelişimi ve ADAS 145
8.2.2. Otonom Sürüş Sistem Yapısı ve Donanımları 146
8.2.3. Otonom Sürüşün Avantajları 146
8.3. Otonom Sürüş Teknolojisi 146
8.3.1. Araçlarda Bağlanabilirlik 146
8.3.2. Otonom Sürüş Seviyeleri 148
8.3.3. Otonom Sürüş Sensörleri 149
8.4. Otonom Sürüş Karar Sistemleri 150
8.4.1. Otonom - İşbirlikli Sürüş ve Gerekliliği 150
8.4.2. Otomatik, Otonom ve İşbirlikli Sürüş 150
8.4.3. Otonom Sürüş ve Yapay Zeka 151

8.4.4. Veri Toplama ve İşleme ... 152
8.4.5. Yapay Zeka, Makine Öğrenmesi ve Derin Öğrenme ... 155
8.5. Otonom Sürüş İçin Elektronik Kontrol Üniteleri Özellikleri ... 159
8.5.1. Konumlandırma Sistemleri ... 160
8.5.2. Aktüatörler ve Direksiyon Sistemi ... 161
8.5.3. Bulut Sistemleri ve OTA ... 162
8.6. Otonom Sürüş ve ADAS Sistemleri Uygulamaları ... 162
8.6.1. Otonom Sürüş Sistemlerinin Arıza Teşhisi ... 163
8.6.2. ADAS Sistemlerinin Kalibre Edilmesi ... 164
KAYNAKLAR ... 166

BÖLÜM 9
Otomotiv Elektroniğinde Gömülü Sistemler

Barış Erkuş, Ömer Nuri Çam, Pelin Demir

9.1. Giriş ... 167
9.2. Programlamaya Giriş ve Algoritma Geliştirme ... 168
9.2.1. Akış Şemaları ... 169
9.2.2. Sözde Kod (Pseudo-Code) ... 169
9.3. Programlama Dilleri ve Mikro Denetleyiciler ... 170
9.4. Değişkenler ... 171
9.5. Operatörler ... 174
9.6. Döngüler ... 176
9.7. Koşula Bağlı İfadeler ... 179
9.8. Dallanma Komutları ... 181
9.9. Arduino Donanım ve Yazılımlarına Genel Bakış ... 182
9.10. Arduino IDE ile Programlama ... 185
9.11. MATLAB / SIMULINK Ortamında Programlama ... 199
9.11.1. MATLAB Ortamında Programlama ... 200
9.11.2. SIMULINK Ortamında Programlama ... 201
KAYNAKÇA ... 204

BÖLÜM 10
Diagnostik, Arıza Arama, Giderme ve Bakım

Cafer Kaplan, Barış Erkuş, Rıdvan Arslan, Ali Sürmen

10.1. Ölçme ve Kontroller ... 205
10.2. Ölçü Aletleri ... 205
10.3. Gerilim, Akım ve Direnç Ölçme ... 206
10.4. Endüktans ve Kapasite Ölçme ... 211
10.5. Osiloskop ... 212
10.6. Yalıtkanlık Testi ... 215
10.7. Arıza Bulma-Giderme (Diagnostik) ... 216
KAYNAKLAR ... 218

BÖLÜM 11
Elektrikli Araca Dönüşüm ve Tadilat Teknolojileri

Barış Erkuş, Cafer Kaplan, Fatih Köz

11.1. Elektrikli Araçlarda İş Sağlığı ve Güvenliği 219
11.2. Yüksek Gerilim ile Çalışırken Dikkat Edilecek Hususlar 220
11.3. Elektrikli Araç ve İYM Araç Karşılaştırılması 221
11.4. Elektrikli Araç Sistem Elemanları 222
11.4.1. Batarya ve Yönetim Sistemleri 222
11.4.2. Güç Elektronikleri-Dönüştürücüler 223
11.4.3. Elektrik Makineleri 223
11.4.4. Elektrikli Araç Yönetim Sistemleri 224
11.5. Elektrikli Araç Dönüşüm ve Tadilat İşlemleri 225
11.5.1. Araca Göre Dönüşüm Kiti Seçimi 226
11.5.2. Dönüşüm Kitinin Araca Uygulanması 228
KAYNAKLAR 230

BÖLÜM 12
Otomotiv Eğitiminde Dijital Teknolojilerin Kullanımı

Mehmet Karahan, Abdil Kuş

12.1. Dijital Teknolojilerin Eğitimde Kullanımı 231
12.2. Sanal ve Artırılmış Gerçeklik (SG/AG) 232
12.3. Sanal Gerçeklik (SG) Donanım Bileşenleri 234
12.4. Artırılmış Gerçeklik-AG (Augmented Reality) 235
12.5. Karma Gerçeklik-KG (Mixed Reality) 235
12.6. Genişletilmiş Gerçeklik- GG (Extended Reality) 236
12.7. SG ve AG Uygulamalarının Mesleki Eğitimde Kullanımı 237
12.8. Otomotiv Teknolojileri Eğitiminde SG/AG Kullanımı 239
12.8.1. Hibrid ve Elektrikli Taşıtlar Eğitiminde SG/AG Kullanımı 243
12.8.2. SG/AG Destekli Öğretme ve Öğrenme Yöntemleri 246
KAYNAKLAR 248

İNDEKS 251

KAYNAKLAR

1. Arslan, R., Sürmen, A., “Otomotiv Elektroniği”,, Alfa-Aktuel yayınları, 3. Baskı 2016, ISBN:975-8770-28-4
2. Automotive Engineering International; SAE, September, 2001.
3. Automotive Lighting Technology Windshield and Rear-Window Cleaning, The Bosch Yellow Jackets Edition, Robert Bosch GmbH, 2003.
4. Automotive Microelectronics, The Bosch Yellow Jackets Edition, Robert Bosch GmbH, 2002
5. Automotive Networking, Robert Bosch GmbH, 2007.
6. Automotive Sensors, The Bosch Yellow Jackets Edition, Robert Bosch GmbH, 2001.
7. Bateson R.N.; Introduction to Control System Technology, McMillan Publishing Co., 1992.
8. Bosch R, Ulrich A, Bauer H, Meyer F., Automotive Electric/Electronic
9. Elektronik und Mikrocomputer; Robert Bosch GmbH, 1983.
10. Gasoline-Engine Management: Motronic Systems, Robert Bosch GmbH, 2003.
11. Mellard, T., Automotive Electronic Systems, Heinmann News, 1988.
12. Kaplan, C., Arslan, R., Sürmen, A., “Otomotiv Elektriği”,, Alfa Aktuel yayınları, 3. Baskı 2019, ISBN:978-975-253-145-1
13. Ribbens W.B.; Understanding Automotive Electronics, Sams, 1992.

KAYNAKLAR

1. Arslan, R., Sürmen, A., “Otomotiv Elektroniği”,, Alfa-Aktuel yayınları, (1. Baskı 2004, 2. Baskı 2009, 3. Baskı 2016), ISBN:975-8770-28-4
2. Automotive Networking, Robert Bosch GmbH, 2007.
3. Mellard, T., Automotive Electronic Systems, Heinmann News, 1988.
4. www.ni.com
5. www.clemson.edu
6. www.autodata-training.com
7. Robert Bosch GmbH (Ed.) Bosch Automotive Electrics and Automotive Electronics Systems and Components, Networking and Hybrid Drive 5th Edition
8. www.mvwautotechniek.nl

KAYNAKLAR

1. Arslan, R., Sürmen, A., “Otomotiv Elektroniği”,, Alfa-Aktuel yayınları, 1. Baskı 2004, 2. Baskı 2009, 3. Baskı 2016, ISBN:975-8770-28-4
2. Automotive Lighting Technology Windshield and Rear Window Cleaning, The Bosch Yellow Jackets Edition, 2003.
3. Audio, Navigation, and Telematics in the Vehicle, Robert Bosch GmbH, 2002
4. Bosch R, Ulrich A, Bauer H, Meyer F., Automotive Electric/Electronic
5. Systems, SAE, 1988.
6. Boyce H. Dwiggins; Automotive Air Conditioning, Delmar Publisher Inc, 1998.
7. Mellard, T.; Automotive Electronic Systems, Heinmann News, 1988.
8. Rıbbens W.B.; Understanding Automotive Electronics, Sams, 1992.

KAYNAKLAR

1. Adams, E. E., Hybrid-Electric Vehicle Design and Applications, Rochester Institute of Technology RIT Scholar Works, Theses, 1995.
2. Arslan, R., Sürmen, A., "Otomotiv Elektroniği",, Alfa Aktuel yayınları, ISBN:974-8770-28-4, 3.Baskı 2016,
3. Biliroğlu,Ö.A., Seri Hibrid Elektrikli Araçların Modellenmesi ve Kontrolü, Yüksek Lisans Tezi, YTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, 2009
4. Ehsani, M., Gao, Y., Longo, S., & Ebrahimi, K. M., Modern electric, hybrid electric, and fuel cell vehicles. CRC press. 2018
5. https://www.bosch-mobility-solutions.com/en/solutions/batteries/ 48v-batteries, Erişim tarihi:16.02.2023
6. Hybrid electric vehicles: principles and applications with practical perspectives. John Wiley & Sons.
7. Kaba, M.Y., Kalkan, O., Celen, A., "Elektrikli Araçlarda Kullanılan Bataryalar Ve Termal Yönetim Sistemlerinin İncelenmesi" 9/4, 1119-1136 Konya Journal of Engineering Sciences, 2021
8. Mi, C., Masrur, M., A., Gao, D., W., Hybrıd Electrıc Vehıcles Prıncıples and Applıcatıons wıth Practıcal Perspectıves, John Wiley & Sons Ltd, United Kingdom, 2011
9. Muratoğlu Y., Alkaya A. Elektrikli araç teknolojisi ve pil yönetim sistemi inceleme. Elektrik Mühendisliği (448): 10-14, 2016
10. Pistoia, G., Electrıc And Hybrıd Vehıcles Power Sources, Models, Sustaınabılıty, Infrastructure And The Market, Elsevier, UK, 2010
11. Ünlü, N., Karahan, Ş., Tür, O., Uçarol, H., Özsu, E., Yazar, A., Turhan, L., Akgün, F., Tırıs, M. Elektrikli Araçlar, TÜBİTAK MAM Enerji Sistemleri ve Çevre Araştırma Enstitüsü, 2003

KAYNAKLAR

1. Wakefield, E. H.(1994), "History of the Electric Automobile: Battery-only Powered Cars", Society of Automotive Engineers (SAE), ISBN: 1-56091-299-5
2. Gao, Y. ve Ehsani, M. "An Investigation of Battery Technologies for The Army's Hybrid Vehicle Application", IEEE 56th Vehicular Technology Conference, Vancouver, British Columbia, Canada, 2002.
3. Chehresaz, M. "Modeling and Design Optimization of Plug-In Hybrid Electric Vehicle Powertrains", Yüksek lisans tezi, University of Waterloo, Systems Design Engineering, Canada 2013.
4. Erjavec, J. "Hybrid, Electric and Fuel-Cell Vehicles" Cengage Learning Inc. 2013.
5. Mi, C., Abul Masrur, M., Wenzhong G. D. "Hybrid Electric Vehicles Principles and Applications with Practical Perspectives", Wiley, 2011.
6. Ebrahimi, Kambiz M. Ehsani, M. Yimin, G., Stefano, L. "Modern Electric, Hybrid Electric, and Fuel Cell Vehicles", CRC Press, 2018.
7. Global, Regional, and National Fossil Fuel CO2 Emissions, http://web.archive.org/web/20080508060713/
8. http://cdiac.esd.ornl.gov/trends/emis/tre_glob.htm
9. http://data.giss.nasa.gov/gistemp/graphs/
10. https://www.eea.europa.eu/themes/transport/term
11. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_6495
12. BGI/GUV-I 8686 E Information Training for work on vehicles with high voltage systems, Deutsche Gesetzliche Unfallversicherung (DGUV), 2012.
13. https://electricalfactory.com.au/
14. Bahco Katalog 2023
15. Catu Catalogue 2021 Edition
16. Change Rubber Insulating Gloves Catalog 2550 May 2015
17. Keçeci.A., Şeker,R.,Gencer,N.C., Elektrikte Güvenli Çalışma "Kişisel koruyucu Donanımlar" TS EN 50110-1 (2013) 4.5
18. Yeni Kona Elektrik Acil Durum Kılavuzu Eylül 2021
19. Pielecha, J., Skobiej, K. & Kurtyka, K. (2021). Testing and evaluation of cold-start emissions from a gasoline engine in RDE test at two different ambient temperatures. Open Engineering, 11(1), 425-434. https://doi.org/10.1515/eng-2021-0047

KAYNAKLAR

1. Scrosati, B. “Advances in Battery Technologies for Electric Vehicles”, Woodhead pub. 2015.
2. Ekici,Y.E., Dikmen, İ.C., Nurmuhammed, M., Karadağ, T., (2021) A Review on Electric Vehicle Charging Systems and Current Status in Turkey, 5/4, 316-330, Int. J. of Automotive Science and Technology.
3. Adams, E. E., Hybrid-Electric Vehicle Design and Applications, Rochester Institute of Technology RIT Scholar Works, Theses, 1995.
4. Pistoia, G., Electrıc And Hybrıd Vehıcles Power Sources, Models, Sustaınabılıty, Infrastructure And The Market, Elsevier, UK, 2010
5. Mi, C., Masrur, M., A., Gao, D., W., HEVs Prıncıples and Applıcatıons wıth Practıcal Perspectıves, John Wiley & Sons Ltd, UK, 2011
6. Husain, I., Electrıc And Hybrıd Vehıcles Design Fundamentals, Taylor & Francis e-Library, 2005.
7. Ehsani, M., Gao, Y., Longo, S., Ebrahimi, K., M., Modern Electric, Hybrid Electric, and Fuel Cell Vehicles, Third Edition, Taylor & Francis Group, United States of America, Florida, 2018.
8. Erjavec, J., Hybrıd, Electrıc & Fuel-Cell Vehıcles, Delmar Cengage Learning, United States of America, 2018.
9. Chehresaz, M., Modeling and Design Optimization of Plug-In HEV Powertrains, University of Waterloo, Canada, Theses, 2013
10. Kaliaperumal, M., Dharanendrakumar, M.S., Prasanna, S., Abhishek, K.V., Chidambaram, R.K. , Adams,S., Zaghib, K., Reddy, M.V. M. “Cause and Mitigation of Lithium-Ion Battery Failure—A Review”, Vol.14(19), 5676, Materials, 2021.
11. Doughty, D.H., , Pesaran, A. A.,“Vehicle Battery Safety Roadmap Guidance” , National Renewable Energy Laboratory, national laboratory of the U.S. Department of Energy, 2012.
12. Chen, Y., Kang, Y.,Zhao, Y.,Wang, L., Liu, J., Li, Y., Liang, Z., He, X., Li, X., Tavajohi, N., Li, B. “A review of lithium-ion battery safety concerns: The issues, strategies, and testing standards”, Elsevier, Journal of Energy, Chemistry, Vol. 59, 83-89, 2021.
13. Harber, G., Sommerville,R., Kendrick, E., Driscoll, L., Slater, P., Stolkin, R., Walton, A., Christensen, P., Heidrich, O., Lambert, S., Abbott, A., Ryder, K., Gaines, L., Anderson, P.” Recycling lithium-ion batteries from electric vehicles”, Nature, vol. 575, 75–86, 2019.
14. Part 273 - Standards For Unıversal Waste Management, https://www.ecfr.gov/current/title-40/chapter-I/subchapter-I/part-273
15. Lett, K., Sheridan,B., Fitzgerald, K., Newman, C. “An Analysis of Lithium-ion Battery Fires in Waste Management and Recycling”, Office of Resource Conservation and Recovery EPA, United States Environmental Protection Agency 530-R-21-002, 2021.
16. **A**tık Pil Ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliği, Resmî Gazete, 31.08.2004 Sayı: 25569.
17. https://bridgehill.com/
18. https://www.firehouse.com/operations-training/news/21236083

KAYNAKLAR

1. Arslan, R., Sürmen, A., “Otomotiv Elektroniği”,, Alfa-Aktuel yayınları, 1. Baskı 2004, 2. Baskı 2009, 3. Baskı 2016, ISBN:975-8770-28-4
2. Adaptive Cruise Control(ACC), Robert Bosch GmbH, 2003.
3. Arslan, R, Kaplan C, Karamangil M,İ, Sürmen A.,“Güç Aktarma Organları” Alfa-Aktuel Yayınevi, 2011.
4. Electric Power Steering (EPS) with GMR-Based Angular and Linear Hall Sensor, 11. Infineon Application Notes, 2008.
5. Heisler H.; Advanced Vehicle Technology, 1993.
6. Heisler, H; Vehicle And Engine Technology, 3 Rd Editions, Edward Arnold Book Company, London, 1985.

KAYNAKLAR

1. https://www.sae.org/
2. S. Kazi, S. Nuzhat, A. Nashrah and Q. Rameeza, "Smart Parking System to Reduce Traffic Congestion," 2018 International Conference on Smart City and Emerging Technology (ICSCET), Mumbai, India, 2018, pp. 1-4, doi: 10.1109/ICSCET.2018.8537367.
3. https://support.google.com/waymo/answer/9190838?hl=en
4. https://www.tesla.com/autopilot
5. https://www.openautodrive.org/
6. https://github.com/commaai/openpilot

KAYNAKÇA

1. www.arduino.cc
2. www.mathworks.com
3. Deitel, P., Deitel, H., " C ile Progamlama", Palme yayıncılık, 2018.
4. Kurniawan,, A., "Arduino Programming using MATLAB",1st Edition, 2015.
5. Evans, W.B., "Arduino Programming Notebook", Springer Science, 2007.
6. Evans, W.B., "Beginning Arduino Programming", Springer Science, 2011.
7. Voss, W., "Controller Area Network Prototyping with Arduino", Copperhill Technologies Corporation, 2014.
8. Wheat, D., "Arduino Internals", Springer Science, 2011.
9. Purdum, J., "Beginning C for Arduino",Apress, 2012.
10. Bayle, J., "C Programming for Arduino", Packt Publishing, 2013.
11. McRoberts, M.,"Arduino Starters Kit Manual A Complete Beginners guide to the Arduino", Earthshine Design, 2009.
12. Schmidt, M., "Arduino A Quick-Start Guide",Pragmatic Programmers, LLC., 2011.
13. Banzi, M., Shiloh, M., "Getting Started with Arduino, 4th Edition", Make Community, LLC, 2022.
14. McRoberts,M.,"Beginning Arduino", Apress, 2010.
15. Monk, S., "Programming Arduino™ Getting Started with Sketches", McGraw-Hill Education, 2016.

KAYNAKLAR

1. Kaplan, C., Arslan, R., Sürmen, A., “Otomotiv Elektriği”,, Alfa_Aktuel yayınları, 2009, 2. Baskı 2012.
2. Arslan, R., Sürmen, A., “Otomotiv Elektroniği”,, Alfa-Aktuel yayınları, 1. Baskı 2004, 2. Baskı 2009, 3. Baskı 2016, ISBN:975-8770-28-4
3. Automotive Electric/Electronic Systems; Bosch Teknik Yayınlar Serisi.
4. Bosch Automotive Handbook; 6th Edition, Bosch GmbH, 2004 ISBN;0–8376–1243–8
5. Demirel, N., 1971, “Elektrik Teknolojisi” MEB Etüt ve Programlama Yayınları, Ankara.
6. Elektrik Elektronik Teknolojisi, Elektriğin Temel Esasları, MEGEP, Ankara, 2006
7. Elektrik-Elektronik Teknolojisi Elektriksel Büyüklüklerin Ölçülmesi, MEGEP, Ankara, 2006

KAYNAKLAR

1. TÜİK "Yıllara göre motorlu kara taşıtları sayısı,2022", "Trafiğe kayıtlı otomobillerin yakıt dağılımı, 2022" Erişim: 15.02.2023
2. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Motorlu-Kara-Tasitlari-Aralik-2022-49436
3. Kaleg, Sunarto & Hapid, Abdul & Kurniasih, Muslia. (2015). Electric Vehicle Conversion Based on Distance, Speed and Cost Requirements. Energy Procedia. 68. 446-454. Doi: 10.1016/j.egypro.2015.03.276.
4. Silva, Jardel & Urbanetz, Jair. (2019). Converting a Conventional Vehicle into an Electric Vehicle (EV). Brazilian Archives of Biology and Technology. 62. 10.1590/1678-4324-smart-2019190007.
5. A Modling and B. Åbrandt, 'Electric conversion of combustion engine cars', Dissertation, 2022.
6. https://www.substation.com.my/insulating-rescue-stick/
7. https://www.bosch-mobility-solutions.com/en/solutions/electric-motors/electric-motors-and-active-parts/
8. https://www.autonews.com/ice-vs-ev
9. https://fellten.com/
10. https://coldrod.com/
11. https://evreporter.com/high-voltage-electric-vehicles/
12. https://www.catuelec.com/

KAYNAKLAR

1. Wu, H.K., Lee, S. W. Y., Chang, H. Y., & Liang, J. C. (2013), Current Status, Opportunities And Challenges of Augmented Reality in Education,Computers and Education, 62, 41-49.
2. Heiling,M.(1962),http://www.mortonheilig.com/, E.Tar:10.10.2017
3. Çavaş, B., Çavaş, P.,Taşkın, B., (2004), EğitimdeSG, The Turkish Online Journal of Education Technology, 3(4), 110-116.
4. Bakas, C., Mikropoulos, T. A., (2003), Design ofVirtual Environments For The Comprehension of Planetary Phenomena Based On Students' Ideas, International Journal of Science Education, 25, 949-467.
5. Delello, J. A., (2014), Insights From Pre-Service Teachers Using Science-Based Augmented Reality, Journal of Computers in Education, 1(4),295–311. http://doi.org/10.1007/s40692-014-0021-y
6. Feiner, S. (2002), Augmented reality: A new way of seeing, Scientific American, 286 (4), 48–55.
7. Zhu, W., Owen, C., Li, H., Lee, J.-H., (2004), Personalized in-store E Commerce With Promopad: An Augmented Reality Shopping Assistant, Electronic Journal for Ecommerce Tools and Applications, 1 (3), 1-19.
8. Klopfer, E., Squire, K., (2008), Environmental Detectives - The Development of anAugmented Reality Platform for Environmental Simulations, EducationalTechnology R&D, 56 (2), 203-228.
9. Lai, Y.S., Hsu, J.M., (2011), Development TrendAnalysis of Augmented Reality System in Educational Applications, 2011 International Conference on Electrical and Control Engineering, 6527-6531.
10. Eryalçın, B., (1993), Hayalle Gerçeğin Dansı SG, Bilim ve Teknik Dergisi, 27(323), 20-27.
11. Oppenheim, C., (1993), Virtual Reality and TheVirtual Library, Information Services and Use, (13), 215-227.
12. Karasar, Ş., (2004), Eğitimde Yeni İletişim Teknolojileri-Internet ve Sanal Yüksek Eğitim, The Turkish Online Journal of Educational Technology dergisi, 4, 25-28.
13. Ibanez, M. B., Di-Serio, A., Villaran-Molina, D. ve Delgado-Kloos, C., (2014), Experimenting with Electromagnetism Using Augmented Reality: Impact on Flow Student Experience and Educational Effectiveness, Computers &Education, 71, 1–13.
14. Özarslan Y., (2011), Öğrenen İçerik Etkileşiminin Genişletilmiş Gerçeklik ile Zenginleştirilmesi, 5. International Computer& Instructional Technologies Symposium (ICITS 2011), Fırat Ünv. Elazığ.
15. Chiang, T. H., Yang, S. J., Hwang, G. J., (2014), Students' Online Interactive Patterns in Augmented Reality-Based Inquiry Activities, Computers & Education, 78, 97-108.
16. Wojciechowski, R.,Cellary, W., (2013), Evaluation of Learners' Attitude TowardLearning in ARIES Augmented Reality Environments, Computers & Education, 68, 570-585.

17. Yuen, S., Yaoyuneyong, G., Johnson, E., (2011),Augmented Reality: An Overview and Five Directions for AR in Education, Journal of Educational Technology Development and Exchange, 4(1), 119-140.
18. Aktamış, H., Arıcı, V. A., (2013), SG Programlarının Astronomi Konularının Öğretiminde Kullanılmasının Akademik Başarı ve Kalıcılığa Etkisi, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9 (2).
19. Cai, S., Chiang, F. K., Wang, X., (2013), Usingthe Augmented Reality 3D Technique For A Convex Imaging Experiment In A Physics Course, International Journal oChaif Engineering Education, 29(4), 858-865.
20. Kerawalla, L., Luckin, R., Seljeflot, S., Woolard, A., (2006), Making it real: Exploring the Potential of Augmented Reality for Teaching Primary School Science, Virtual Reality, 10(3- 4), 163-174.
21. Yu-Li Chen, The Effects of Virtual Reality Learning Environment on Student Cognitive and Linguistic Development, April 2016, The Asia-Pacific Education Researcher 25(4)
22. https://zspace.com/edu/info/vr-electric-automotive-mechanic
23. Dunleavy, M., (2014), Design Principles for Augmented Reality Learning, TechTrends,58(1), 28-34.
24. https://www.relaycars.com/blog/augmented-reality-to-fix-cars

Prof. Dr. Ahmet M. GÜNEŞ
Kırklareli Üniversitesi Hukuk Fakültesi

HUKUK METODOLOJİSİ

5. Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-49-2

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Temmuz 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

"Hukuk Metodolojisi" eserimizin dördüncü baskısının da tükenmesi yeni bir baskının gerçekleştirilmesini zorunlu kılmıştır. Kitabın baskı ve dizgisinin süratli bir şekilde gerçekleşmesini sağlayan başta *Veysel Şimşek* olmak üzere Ekin Yayınevi'nin tüm değerli çalışanlarına teşekkürlerimi sunmak isterim. Kitaba ilişkin görüş ve önerilerinizi guneslaw@hotmail.com adresine iletmeniz beni memnun edecektir. Kitabın ilgililere yararlı olması dileğiyle…

Prof. Dr. Ahmet M. Güneş
Kırklareli – Temmuz 2023

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
TEMEL KAVRAMLAR

I. METOT VE METODOLOJİ 1
II. HUKUK METODOLOJİSİ 3
III. DİL VE HUKUK DİLİ 6
IV. HUKUK 10
V. HUKUKUN FARKLI GÖRÜNÜMLERİ 12
VI. HUKUKUN KAYNAKLARI 14
VII. NORMLAR HİYERARŞİSİ 17
VIII. HUKUK KURALLARI 20
A. HUKUK KURALLARININ TEMEL UNSURLARI 20
B. HUKUK KURALLARININ YAPISI 24
C. HUKUK KURALLARININ TÜRLERİ 25
D. HUKUK KURALLARININ SOYUTLUĞU, GENELLİĞİ VE SÜREKLİLİĞİ 28
E. HUKUK KURALLARININ GEÇERLİLİĞİ, YÜRÜRLÜĞÜ, ETKİLİLİĞİ VE ADİLLİĞİ 29
IX. ARGÜMANTASYON 33
X. HUKUK DEVLETİ İLKESİ 34

İKİNCİ BÖLÜM
MANTIK VE HUKUK

I. GENEL OLARAK 37
II. MANTIĞIN KISA BİR TARİHÇESİ 39
III. MANTIK İLKELERİ 41
IV. KAVRAMLAR 44
V. ÖNERMELER 46
A. GENEL AÇIKLAMALAR 46
B. ÖNERME TÜRLERİ 47
C. ÖNERMELER ARASI İLİŞKİLER 49
1. Standart Önerme Formları 49
2. Karşı Olma 50
3. Döndürme 52
V. AKIL YÜRÜTME 54
A. GENEL AÇIKLAMALAR 54
B. TÜMEVARIM 56

C. TÜMDENGELİM....58
D. ANALOJİ....59
VI. MANTIK YANLIŞLARI....60
A. GENEL AÇIKLAMALAR....60
B. BİÇİM YANLIŞLARI....61
D. DİĞER YANLIŞ TÜRLERİ....67
VII. MANTIK AÇISINDAN HUKUK KURALLARI....74
A. ÖNERME OLARAK HUKUK KURALI....74
B. DİL VE MANTIK YAPISI BAKIMINDAN HUKUK KURALLARININ TASNİFİ....76
1. Genel Açıklamalar....76
2. Olumlu Hukuk Kuralları....77
3. Olumsuz Hukuk Kuralları....78
4. Kategorik Hukuk Kuralları....80
5. Hipotetik Hukuk Kuralları....80
6. Bağımsız Hukuk Kuralları....81
7. Bağımlı Hukuk Kuralları....82

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
HUKUKTA YORUM

I. GENEL OLARAK....89
II. YORUM TÜRLERİ....92
A. YASAMA YORUMU....92
B. YARGI YORUMU....94
C. YÜRÜTME YORUMU....95
D. BİLİMSEL YORUM....96
III. YORUM YÖNTEMLERİ....96
A. GENEL AÇIKLAMALAR....96
B. LÂFZÎ YORUM YÖNTEMİ....97
1. Genel Saptamalar....97
2. Lâfzî Yorumun Uygulanması....99
3. Lâfzî Yorumun Eleştirisi....101
C. TARİHSEL YORUM YÖNTEMİ....102
1. Genel Saptamalar....102
2. Tarihsel Yorumun Uygulanması....103
3. Tarihsel Yorumun Eleştirisi....106
D. AMAÇSAL YORUM YÖNTEMİ....107
1. Genel Saptamalar....107
2. Amaçsal Yorumun Uygulanması....108
3. Amaçsal Yorumun Eleştirisi....111
E. SİSTEMATİK YORUM YÖNTEMİ....112

1. Genel Saptamalar 112
2. Sistematik Yorumun Uygulanması 113
3. Sistematik Yorumun Eleştirisi 116
F. YORUM YÖNTEMLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ 117
IV. ÇEŞİTLİ YORUM İLKELERİ 119
V. SÖZLEŞMELERİN YORUMU 123

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
HUKUKUN UYGULANMASI

I. GENEL OLARAK 125
II. HUKUK KURALLARININ YER BAKIMINDAN UYGULANMASI 130
A. MÜLKİLİK İLKESİ 130
B. ŞAHSİLİK İLKESİ 131
III. HUKUK KURALLARININ ZAMAN BAKIMINDAN UYGULANMASI 133
A. GENEL AÇIKLAMALAR 133
B. HUKUK KURALLARININ YÜRÜRLÜĞE GİRMESİ 134
C. HUKUK KURALLARININ YÜRÜRLÜKTEN KALKMASI 135
1. Kendiliğinden Yürürlükten Kalkma 136
2. Başka Bir Normla Yürürlükten Kalkma 136
3. Yargısal Bir Kararla Yürürlükten Kalkma 138
D. YÜRÜRLÜĞE GİREN HUKUK KURALLARININ ZAMAN BAKIMINDAN UYGULANMASI 139
1. Genel Saptamalar 139
2. Derhal Etki 140
3. Ertelenmiş Etki 141
4. Geçmişe Etki 142
a. Genel Açıklamalar 142
b. Geriye Yürüme Yasağı 143
c. Kazanılmış Haklara Saygı İlkesi 144
d. Geriye Yürüme Yasağının İstisnaları 146
IV. HUKUK KURALLARI ARASINDA ÇATIŞMA 148
A. GENEL AÇIKLAMALAR 148
B. ÜST KURAL (LEX SUPERİOR) İLKESİ 148
C. SONRAKİ KURAL (LEX POSTERİOR) İLKESİ 149
D. ÖZEL KURAL (LEX SPECİALİS) İLKESİ 151
E. ÇAPRAZ ÇATIŞMALAR 153
F. GERÇEK ÇATIŞMA 154

BEŞİNCİ BÖLÜM
HUKUKTA BOŞLUK VE HÂKİMİN HUKUK YARATMASI

I. GENEL OLARAK 157
II. HUKUKTA BOŞLUK 159
A. BOŞLUK KAVRAMI 159
B. BOŞLUK OLARAK NİTELENDİRİLMEYEN DURUMLAR 160
C. BOŞLUK TÜRLERİ 162
1. Kural İçi Boşluk ve Kural Dışı Boşluk 163
2. Bilinçli Boşluk ve Bilinçsiz Boşluk 164
3. Açık Boşluk ve Örtülü Boşluk 165
4. Gerçek Boşluk ve Gerçek Olmayan Boşluk 166
5. Çatışma Boşluğu 167
III. HÂKİMİN HUKUK YARATMASI 168
A. GENEL AÇIKLAMALAR 168
B. HÂKİMİN YARATTIĞI HUKUKUN NİTELİĞİ VE KAPSAMI 170
C. HÂKİMİN HUKUK YARATIRKEN GÖZETECEĞİ HUSUSLAR 172
1. Genel Saptamalar 172
2. Kanun Koyucu Gibi Davranma İlkesi 173
3. Hukuk Düzeniyle Bütünleşme İlkesi 174
4. Elverişsiz Yöntemlerden Kaçınma İlkesi 175
D. HÂKİMİN HUKUK YARATIRKEN YARARLANABİLECEĞİ ARAÇLAR 175
1. Genel Saptamalar 175
2. Analoji (Kıyas) 176
a. Kavramsal Çerçeve 176
b. Analojinin Şartları 177
c. Analojinin Türleri 179
3. Aksiyle Kanıt 180
4. Evleviyet 183
5. Yardımcı Araçlar 185
IV. HÂKİMİN TAKDİR YETKİSİ 188

KAYNAKÇA 193

KAYNAKÇA

Adal, Erhan: Hukukun Temel İlkeleri, 12. Bası, İstanbul 2012

Adomeit, Klaus/ Hähnchen, Susanne: Rechtstheorie für Studenten, 6. Auflage, Heidelberg 2012

Akipek, Jale/ Akıntürk, Turgut/ Ateş-Karaman, Derya: Türk Medeni Hukuku, Birinci Cilt, 10. Bası, İstanbul 2013

Akı, Erol: Hukukun Temel Kavramları, 6. Baskı, İzmir 2001

Aksan, Doğan: Her Yönüyle Dil, Ankara 2007

Akyol, Şener: Medeni Hukuka Giriş, İstanbul 1995

Alexy, Robert: Theorie der juristischen Argumentation, 2. Auflage, Frankfurt 1990

Alpay, Yalın: Yalanın Siyaseti, 17. Baskı, İstanbul 2021

Antalya, Gökhan/ Topuz, Murat: Medeni Hukuk, İstanbul 2015

Aral, Vecdi: Hukuk ve Hukuk Bilimi Üzerine, 7. Baskı, İstanbul 2010

Ataay, Aytekin: Medeni Hukukun Genel Teorisi, 3. Bası, İstanbul 1980

Aybay, Aydın/ Aybay, Rona: Hukuka Giriş, 8. Baskı, İstanbul 2012

Aydoğdu, Burçin: Kazanılmış Hak Kavramının Hukuk Felsefesi Açısından Temellendirilmesi, İstanbul 2020

Bartholomeyczik, Horst: Die Kunst der Gesezesauslegung, 3. Auflage, Frankfurt 1965

Batuhan, Hüseyin/ Grünberg, Teo: Modern Mantık, 3. Baskı, Ankara 1984

Baytaz, Abdullah Batuhan: Kanunilik İlkesi Bağlamında Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukukunda Yorum, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2015

Beaucamp, Guy/ Treder, Lutz: Methoden und Technik der Rechtsanwendung, 2. Auflage, Heidelberg 2011

Berki, Ali Himmet: Hukuk Mantığı ve Tefsir, Ankara 1948

Bernhard, Christof: Regeln der Jurispundenz: die Grundsätze und Methoden der Rechtswissenschaft als professionelle Standards, Berlin, 2008

Beşikçi, İsmail: Bilim Yöntemi, 2. Baskı, Ankara 1991

Bilge, Necip: Hukuk Başlangıcı, 18. Bası, Ankara 2004

Bitter, Georg/ Rauhut, Tilman: Grundzüge zivilrechtlicher Methodik, Mannheim 2008

Brox, Hans: Allgemeiner Teil des BGB, 24. Auflage, Köln 2000

Bydlinsky, Franz: Grundzüge der juristischen Methodenlehre, Wien 2003

Canaris, Claus-Wilhelm: Die Feststellung von Lücken im Gesetz, 2. Auflage, Berlin 1983

Çağıl, Orhan Münir: Hukuk ve Hukuk İlmine Giriş, 4. Bası, İstanbul 1971

Çağıl, Orhan Münir: Hukuk Metodolojisi Dersleri, 3. Bası, İstanbul 1962

Çapak, İbrahim: Ana Hatlarıyla Mantık, 2. Baskı, İstanbul 2013

Çubukçu, Aydın: Mantık ve Diyalektik, 4. Baskı, İstanbul 1993

Demir, Abdullah: Klasik Mantık, İstanbul 2013

Demir, Abdullah/ Deryal, Yahya: Hukuk Başlangıcı ve Hukuk Metodolojisi, Ankara 2013

Dinçkol, Abdullah: Hukuka Giriş, 10. Baskı, İstanbul 2014

Dönmezer, Sulhi/ Erman, Sahir: Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku - Genel Kısım, Cilt 1, 14. Bası, İstanbul 1997

Droese, Lorenz/ Luminati, Michele: Juristische Methodik, Luzern 2011

Dural, Mustafa/ Sarı, Suat: Türk Özel Hukuku-I, 7. Baskı, İstanbul 2012

Ebu Zehra, Muhammed: İslam Hukuku Metodolojisi, Çeviren: Şener, Abdülkadir, 12. Baskı, Ankara 2014

Edis, Seyfullah: Medeni Hukuka Giriş ve Başlangıç Hükümleri, 6. Basım, Ankara 1997

Ehrlich, Eugen: Die juristische Logik, Tübingen 1917

Emiroğlu, İbrahim: Klasik Mantığa Giriş, Ankara 2004

Engisch, Karl: Einführung in das juristische Denken, 5. Auflage, Stuttgart 1971

Eren, Fikret: Borçlar hukuku Genel Hükümler, 19. Baskı, Ankara 2015

Esener, Turhan: Hukuk Başlangıcı, 5. Baskı, İstanbul 2002

Forstmoser, Peter/ Schluep, Walter R.: Einführung in das Recht, 2. Auflage, Bern 1998

Gabriel, Gottfried: Einführung in die Logik, 4. Auflage, Jena 2013

Gast, Wolfgang: Juristische Rhetorik, 4. Auflage, Heidelberg 2006

Germann, Oskar Adolf: Probleme und Methoden der Rechtsfindung, Bern 1965

Gmür, Max: Die Anwendung des Rechts nach Art. 1 des schweizerischen Zivilgesetzbuches, Bern 1908

Gözler, Kemal: Hukuka Giriş, 11. Baskı, Bursa 2014

Gözler, Kemal: Anayasa Hukukunun Genel Teorisi-I, Bursa 2011

Gözler, Kemal: Anayasa Hukukunun Metodolojisi, 2. Bası, Bursa 1999

Gözler, Kemal: Anayasa Normlarının Geçerliliği Sorunu, Bursa 1999

Gözler, Kemal: Hukukun Genel Teorisine Giriş, Ankara 1998

Gözler, Kemal/ Kaplan, Gürsel: İdare Hukuku Dersleri, 12. Baskı, Bursa 2012

Günday, Metin: İdare Hukuku, Ankara 2013

Güneş, Ahmet M.: Avrupa Birliği Hukukuna Giriş, İstanbul 2013

Güriz, Adnan: Hukuk Başlangıcı, 13. Baskı, Ankara 2011

Hafızoğulları, Zeki: Ceza Normu, Ankara 1987

Hafızoğulları, Zeki/ Özen, Muharrem: Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 2. Baskı, Ankara 2010

Hakeri, Hakan: Ceza Hukuku Genel Hükümler, 18. Baskı, Ankara 2015

Hatemi, Hüseyin: Medeni Hukuka Giriş, 6. Bası, İstanbul 2012

Heck, Philipp: Das Problem der Rechtsgewinnung, Gesetzeauslegung und Interessenjurisprudenz, Bad Homburg, 1968

Heyder, Udo: Gültigkeit und Nutzen der besonderen juristischen Schlussformen in der Rechtsfortbildung, Göttingen 2010

Hirş, Ernst: Pratik Hukukta Metot, 3. Baskı, Ankara 2000

Honsell, Heirich/ Vogt, Nedim/ Geiser, Thomas: Zivilgesetzbuch-I, 2. Auflage, Basel 2002

İmre, Zahit: Medeni Hukuka Giriş, İstanbul 1980

Işıktaç, Yasemin: Hukuk Normunun Mantıksal Analizi ve Uygulaması, 2. Bası, İstanbul 2004

Işıktaç, Yasemin/ Metin, Sevtap: Hukuk Metodolojisi, 4. Baskı, İstanbul 2013

Jacobi, Christoph Alexander: Methodenlehre der Normwirkung, Baden-Baden 2008

Joerden, Jan C.: Logik im Recht, Berlin 2005

Kantorowicz, Hermann: Der Begriff des Rechts, Göttingen 1957

Karakoç, Yusuf: Genel Vergi Hukuku, 5. Bası, Ankara 2011

Karavelioğulları, Neriman: Mantık Ders Kitabı, Ankara 2013

Karayalçın, Yaşar/ Yongalık, Aynur: Hukukda Öğretim-Kaynaklar-Metod: Problem Çözme, 7. Baskı, Ankara 2008

Karslı, Abdurrahim: Medeni Muhakeme Hukuku, 3. Baskı, İstanbul 2012

Kaya, Cemil: İdarenin Takdir Yetkisi ve Yargısal Denetimi, 2. Baskı, İstanbul 2014

Kelsen, Hans: Hauptprobleme der Staatsrechtslehre, 2. Auflage, Tübingen 1923

Keyman, Selahattin: Hukuka Giriş ve Metodoloji, Ankara 1981

Keyman, Selahattin/ Toroslu, Haluk: Hukuka Giriş, 5. Baskı, Ankara 2012

Kloepfer, Michael: Vorwirkung von Gesetzen, München 1974

Klug, Ulrich: Juristische Logik, 4. Auflage, Berlin 1982

Koller, Alfred: Schweizerisches Obligationenrecht Allgemeiner Teil, 3. Auflage, Bern 2009

Köküsarı, İsmail: Anayasa Hukukunda Hukuki Güvenlik İlkesi, Ankara 2015

Kramer, Ernst A.: Juristische Methodenlehre, 2. Auflage, Bern 2005

Kuhn, Thomas S.: Bilimsel Devrimlerin Yapısı, Çeviren: Nilüfer Kuyaş, İstanbul 2014

Larenz, Karl/ Wolf, Manfred: Allgemeiner Teil des bürgerlichen Rechts, 8. Auflage, München 1997

Larenz, Karl/ Canaris, Claus-Wilhelm: Methodenlehre der Rechtswissenschaft, 3. Auflage, Berlin 1995

Lendi, Martin: Rechtsordnung, Zürich 1992

Maurer, Hartmut: Allgemeines Verwaltungsrecht, 11. Auflage, München 1997

Meier-Hayoz, Arthur: Berner Kommentar, Kommentar zum schweizerischen Privatrecht, Einleitung (Art. 1-10 ZGB), Bern 1962

Meier-Hayoz, Arthur: Der Richter als Gesetzgeber, Zürich 1951

Melin, Patrick: Gesetzesauslegung in den USA und in Deutschland, Tübingen 2005

Mennicken, Axel: Das Ziel der Gesetzesauslegung, Bad Homburg 1970

Muscheler, Karlheinz: Singularia non sunt extendenda, in: Festschrift für Wilhelm Kruse, Köln 2001

Nişanyan, Sevan: Nişanyan Sözlük, İstanbul 2018

Oder, Bertil Emrah: Anayasa Yargısında Yorum Yöntemleri, İstanbul 2010

Oğuz, Arzu: Karşılaştırmalı Hukuk, Ankara 2003

Oğuzman, Kemal/ Barlas, Nami: Medeni Hukuk, 19. Baskı, İstanbul 2013

Oğuzman, Kemal/ Öz, Turgut: Borçlar Hukuku Genel Hükümler-I, 11. Bası, İstanbul 2013

Öncel, Mualla/ Kumrulu, Ahmet/ Çağan, Nami: Vergi Hukuku, 13. Bası, Ankara 2006

Öner, Necati: Klasik Mantık, 5. Baskı, Ankara 1986

Özbilgen, Tarık: Eleştirisel Hukuk Başlangıcı Dersleri, İstanbul 1976

Özlem, Doğan: Mantık, 7. Baskı, İstanbul 2004

Özsunay, Ergun: Medeni Hukuka Giriş, 2. Bası, İstanbul 1976

Öztan, Bilge: Medeni Hukukun Temel Kavramları, 8. Bası, Ankara 2002

Özyörük, Mukbil: Hukuka Giriş, Ankara 1959

Pawlowski, Hans-Martin: Methodenlehre für Juristen, Heidelberg 1991

Radbruch, Gustav: Rechtsphilosophie, Heidelberg, 1999

Raisch, Peter: Juristische Methoden, München 1995

Rhinow, Réne A.: Rechtsetzung und Methodik, Basel 1979

Riemer, Hans Michael: Die Einleitungsartikel des Schweizerischen Zivilgesetzbuches, 2. Auflage, Bern 2003

Rudersdorf, Michael: Das intendierte Ermesen, Hamburg 2012

Rüthers, Bernd/ Fischer, Christian/ Birk, Axel: Rechtstheorie, 7. Auflage, München 2013

Sander, Gerald G:: Deutsche Rechtssprache, Tübingen 2004

Schmalz, Dieter: Methodenlehre für das juristische Studium, Münster 1986

Schneider, Egon: Logik für Juristen, 4. Auflage, München 1995

Schreiber, Rupert: Die Geltung von Rechtsnormen, Berlin 1966

Schreiber, Rupert: Logik des Rechts, Berlin 1962

Schwimann, Michael: Bürgerliches Recht für Anfänger, 10. Auflage, Wien 2013

Serozan, Rona: Hukukta Yöntem, İstanbul 2015

Serozan, Rona/ Engin, Baki İlkay/ Baysal, Başak/ Ünver, Tülay: Medeni Hukuk Pratik Çalışmaları, 2. Baskı, İstanbul 2013

Sezer, Abdullah/ Kırıt, Emrah/ Boyar, Oya: Hukuk Devleti, İstanbul 2003

Simon, Heike/ Funk-Baker, Gisela: Einführung in das deutsche Recht und die deutsche Rechtssprache, 5. Auflage, Heidelberg 2013

Sobota, Katharina: Das Prinzip Rechtsstaat, Tübingen 1997

Strobach, Niko: Einfürung in die Logik, 2. Auflage, Darmstadt 2011

Sözer, Ali Nazım: Hukukta Yöntembilim, İzmir 2013

Şeker, Hilmi: Hukukta Gerekçe, İstanbul 2010

Şenel, Alaeddin: Bilim ve Bilimsel Yöntem, İstanbul 2012

Topakkaya, Arslan: Hukuk Hermeneutiği, Ankara 2019

Tuor, Peter/ Schnyder, Bernhard/ Schmid, Jörg/ Jungo, Alexandra: Das Schweizerische Zivilgesetzbuch, 14. Auflage, Zürich 2015

Uslu, Ferhat: Anayasa Yargısı Dersleri, 3. Baskı, Ankara 2020

Uyar, Tevfik: Safsatalar, İstanbul 2019

Uzun, Ertuğrul: Hukuk Metodolojisi, Ankara 2014

Vesting, Thomas: Rechtstheorie, 2. Auflage, München 2015

von Hippel, Ernst: Einführung in die Rechtstheorie, Münster 1955

Wagner, Karl/ Haag, Heinz: Die moderne Logik in der Rechtswissenschaft, Bad Homburg 1970

Wank, Ralf: Die Auslegung von Gesetzen, 5. Auflage, München 2011

Weinberger, Ota: Studien zur Normenlogik und Rechtsinformatik, Berlin 1974

Zevkliler, Aydın/ Havutçu, Ayşe/ Albaş, Hakan/ Acabey, M. Beşir/ Serdar, İlknur/ Gürpınar, Damla: Medeni Hukuk Pratik Çalışmaları, 10. Bası, Ankara 2010

Zevkliler, Aydın/ Acabey, M. Beşir/ Gökyayla, Emre: Medeni Hukuk, 6. Baskı, Ankara 1999

Zippelius, Reinhold: Juristische Methodenlehre, 11. Auflage, München 2012

Zitelmann, Ernst: Lücken im Recht, Leipzig 1903

Hukuki Mahiyeti ve Hüküm Etkileri İtibariyle

İCRA MAHKEMESİNİN YARGISAL GÖREVLERİ

Doç. Dr. Cengiz Topel ÇELİKOĞLU
Bursa Uludağ Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Medeni Usûl ve İcra-İflâs Hukuku ABD Öğretim Üyesi

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-51-5

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Temmuz 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
İCRA MAHKEMESİNİN GÖREVLERİNİN KAPSAM VE MAHİYETİ

§ 1. İCRA MAHKEMESİNİN GÖREVLERİNİN TASNİFİ 5
I-İCRA MAHKEMESİNİN ADLİ MERCİ VASFI VE YARGISAL GÖREV ALANI 6
II-İCRA MAHKEMESİNİN İDARİ GÖREVLERİ 14
A)İCRA İŞLEMİ TESİS GÖREV ve YETKİSİ 14
B)İDARİ GÖZETİM- DENETİM GÖREV ve YETKİSİ 19
§ 2. İCRA MAHKEMESİNİN ÇEKİŞMELİ YARGI GÖREVLERİNİN TAVSİFİ 25
I-İCRA MAHKEMESİNİN ÇEKİŞMELİ YARGISAL GÖREVLERİNİN TERMİNOLOJİSİ 26
A)İCRA MAHKEMESİNİN ÇEKİŞMELİ YARGI GÖREV KATEGORİLERİ 27
B)İİK MEHAZ'INDA İCRA-İFLÂS HUKUKUNA İLİŞKİN YARGISAL PROSEDÜR KATEGORİLERİ 32
II-İCRA MAHKEMESİNİN ÇEKİŞMELİ YARGISAL GÖREVLERİNİN TASNİFİNE TEMEL TEŞKİL EDEBİLECEK USÛLİ KURUM VE KAVRAMLAR 38
A)DAVA KURUMU 38
1-MEDENİ USÛL'ÜN DAVA TEORİSİ 38
a-Davanın Tanımı ve Muhtevası 38
b-Dava Hakkı ve Benzer Kavramlarla İlişkisi 48
ba)Dava Hakkı Kavramı 48
bb)Dava Hakkının Dava Yetkisi ile İlişkisinin Nisbiliği 51
bc)Dava Hakkının Hukuki Yararla İlişkisi 53
c-Davanın Maddi Unsurları Arasındaki Bağlantı 55
2-MUHTEVASI İTİBARİYLE DAVA TÜRLERİ 57
a-Hukuki Koruma Talebi Unsuru İtibariyle Eda-Tesbit-İnşai Dava Ayrımı 58
aa)Eda Davası 58
ab)İnşai Dava 59
ac)Tesbit Davası 62
b- İddia Olunan Hakkın Niteliği İtibariyle Maddi Hukuk-Usûl Hukuku Davası Ayrımı 73
3-İCRA MAHKEMESİNİN YARGISAL GÖREVLERİNİ TAVSİF-TASNİF İÇİN MEDENİ USÛL HUKUKUNUN DAVA KURUMUNUN TEK BAŞINA YETERLİ OLMAMASI 76
B)YARGISAL HÜKÜMLERİN TEMEL USÛLİ ETKİLERİ 78
1-YARGISAL KARARIN KESİN HÜKÜM ETKİSİ (RES JUDİCATA EFFECT) 80
a-Kesin Hüküm Etkisi Kavramı 82
b-Hukuk Düzenimizde Yargısal Kararın Kesin Hüküm Etkisi 90

2- YARGISAL KARARLARIN KESİN DELİL ETKİSİ
(COLLATERAL ESTOPPEL) 96
a-Kesin Delil Etkisi Kavramı 97
b-Hukuk Sistemimizde Yargısal Kararın Kesin Delil Etkisi 107
III-İCRA-İFLÂS ŞİKÂYETİNİN BİR DAVA PROSEDÜRÜ OLUP OLMADIĞI MESELESİ 111
A)MEHAZ İSVİÇRE HUKUKUNDAKİ DURUM 113
B)HUKUK SİSTEMİMİZDE TAKİP ŞİKÂYETİNİN MAHİYETİ 119
1-TAKİP ŞİKÂYETİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ HAKKINDA İLERİ SÜRÜLEN
BAŞLICA GÖRÜŞLER 119
a-Kanunyolu Görüşü ve Değerlendirilmesi 119
b-Kendine (İcra-İflâs Hukukuna) Özgü Bir Yol Görüşü ve Değerlendirilmesi. 122
c-Hukuki Çare Görüşü ve Değerlendirilmesi 123
ç-Özel Bir Çekişmeli Yargı İşi Görüşü ve Değerlendirilmesi 126
d-İdari Yol Görüşü ve Değerlendirilmesi 127
2-TAKİP ŞİKÂYETİNİN HUKUK SİSTEMİMİZDE ADLİ YARGIYA TABİ BİR
İDARİ DAVA TEŞKİL EDİŞİ 129
C)TAKİP ŞİKÂYETİNİN KURAL OLARAK HAK DEĞİL KAMU HUKUKUNA
İLİŞKİN BİR ÖDEV İDDİASINI HAVİ OLMASI 134
IV-İCRA MAHKEMESİNİN (ÇEKİŞMELİ) YARGISAL GÖREVLERİNİN HAK İDDİASI VE HÜKÜM
ETKİLERİ ÜZERİNDEN TAVSİF -TASNİF OLUNABİLİRLİĞİ 142

İKİNCİ BÖLÜM
İCRA MAHKEMESİ ÇEKİŞMELİ YARGI PROSEDÜRLERİNİN HUKUKİ MAHİYETİ VE TEMEL HÜKÜM ETKİLERİ

§ 3.ADLİ YARGIYA TABİ BİR KAMU HUKUKU DAVASI OLARAK TAKİP ŞİKÂYETİ 150
I.TAKİP ŞİKÂYETİNDE DAVANIN ŞEKLİ UNSURLARI 150
A)TARAFLAR 151
B)DAVA SEBEBİ 157
C)DAVA KONUSU 162
II-TAKİP ŞİKÂYETİNDEN SADIR KARARLARIN TEMEL HÜKÜM ETKİLERİ 164
A)KESİN HÜKÜM ETKİSİ 166
B)KESİN DELİL ETKİSİ 170
§ 4.GENEL HÜKÜMLERE TABİ USÛLİ TALEPLER OLARAK BAZI TAKİP
DAVALARI 173
I-İSTİHKAK (İİK M.97[150G],228; 99) 175
A)İSTİHKAK YARGISAL PROSEDÜRÜNÜN KARAKTERİSTİĞİ 175
1-İSTİHKAK YARGISAL BAŞVURUSUNUN DAVA NİTELİĞİNİ HAİZİYETİ 177
2-İSTİHKAK DAVASININ MAHİYETİNE İŞARET EDEN ÖZELLİKLER VE
DAVA TÜRÜ 182
a-İstihkak İddiası ve İstihkaka İtiraz İşlemlerinin Hukuki Niteliği 182
b-Üçüncü Kişinin İstihkak ve Alacaklının İstihkaka İtiraz Davasının Birer Usûli
İnşai Dava Oluşu 185

B)İSTİHKAK DAVASINDAN SADIR KARARLARIN TEMEL HÜKÜM ETKİLERİ 192
1-KESİN HÜKÜM ETKİSİ ... 193
2-KESİN DELİL ETKİSİ ... 195
II-MUKABİL TASARRUF İPTÂLİ (İİK M.97/XVII) ... 197
A)TASARRUFUN İPTALİ YARGISAL PROSEDÜRÜNÜN KARAKTERİSTİĞİ ... 197
1-TASARRUFUN İPTALİ YARGISAL BAŞVURUSUNUN HUKUKİ MAHİYETİNE SARİ ÖZELLİKLER ... 198
2-TASARRUFUN İPTALİ DAVASININ TAKİP BAĞLAMINDAKİ BİR MADDİ HUKUK EDA DAVASI OLUŞU ... 202
B) TASARRUF İPTAL DAVASINDAN SADIR KARARLARIN KESİN HÜKÜM-KESİN DELİL ETKİLERİ ... 206
III-İHÂLENİN (YARGISAL) FESHİ / İPTALİ (İİK M.134) ... 208
A)İHÂLENİN FESHİ YARGISAL BAŞVURUSUNUN KARAKTERİSTİĞİ ... 209
1-İHÂLENİN FESHİ TALEBİNİN MAHİYETEN BİR TAKİP ŞİKÂYETİ OLMAYIŞI ... 210
2-İHÂLENİN FESHİ TALEBİNİN İCRA MAHKEMESİ GÖREV ALANINDA BIRAKILMIŞ TAKİP BAĞLAMINDAKİ BİR MADDİ HUKUK DAVASI NİTELİĞİNİ HAİZİYETİ ... 221
a-Davanın Maddi Unsuru Olarak Bir Hak İddiasını Haviyet ... 221
b-Davanın Şekli Unsurları Olarak Taraflar-Dava Sebebi-Dava Konusu'nu Haviyet ... 229
B) İHÂLENİN FESHİ DAVASINDAN SADIR KARARLARIN TEMEL HÜKÜM ETKİLERİ ... 237
1-KESİN HÜKÜM ETKİSİ ... 237
2-KESİN DELİL ETKİSİ ... 239
IV-GECİKMİŞ İTİRAZ (İİK M.65) ... 245
A)İLAMSIZ İCRA USÛLÜNDE TAKİBE İTİRAZ ... 245
1-TAKİBE İTİRAZ KAVRAMI ... 245
2-TAKİBE İTİRAZ İŞLEMİNİN TESİSİ / TAKİBE İTİRAZ HAKKININ KULLANILMASI ... 250
B)GECİKMİŞ İTİRAZ YARGISAL PROSEDÜRÜNÜN KARAKTERİSTİĞİ ... 255
1-GECİKMİŞ İTİRAZ YARGISAL BAŞVURUSUNUN DAVA NİTELİĞİNİ HAİZİYETİ ... 255
a-Gecikmiş İtirazın Hukuki Mahiyetine Sari Özellikleri ... 255
b-Gecikmiş İtiraz Yargısal Başvurusunun Usûli Dava Oluşu ... 259
2-GECİKMİŞ İTİRAZ DAVASINDAN SADIR KARARLARIN KESİN HÜKÜM-KESİN DELİL ETKİLERİ ... 260
V.YENİMAL İKTİSAPSIZLIĞI İTİRAZININ BERTARAFI (İİK M.251/II) ... 262
A)YENİMAL İKTİSABSIZLIĞI İTİRAZININ BERTARAFI YARGISAL PROSEDÜRÜNÜN KARAKTERİSTİĞİ ... 263
1-YENİMAL İKTİSABI VE YENİMAL İKTİSABSIZLIĞI İTİRAZI KAVRAMLARI 263
2-YENİMAL İKTİSABSIZLIĞI İTİRAZININ BERTARAFI YARGISAL BAŞVURUSUNUN DAVA NİTELİĞİNİ HAİZİYETİ ... 268

B)YENİMAL İKTİSABSIZLIĞI İTİRAZININ BERTARAFI DAVASINDAN SADIR KARARLARIN KESİN HÜKÜM-KESİN DELİL ETKİLERİ 275
§ 5.ÖZEL HUKUKA İLİŞKİN TAKİP İTİRAZLARI OLARAK ÖZEL HÜKÜMLERE TABİ USÛLİ TALEPLER 277
I-KAMBİYO SENEDİNE MAHSUS HACİZ YOLUYLA TAKİBE YARGISAL İTİRAZ / İTİRAZIN KABULE ARZI (İİK M.169-170) 278
A)İTİRAZIN KABULE ARZI YARGISAL PROSEDÜRÜNÜN KARAKTERİSTİĞİ 279
1-KAMBİYO SENEDİNE MAHSUS HACİZ YOLUYLA TAKİP VE TAKİBE İTİRAZIN HUSUSİYETİ 279
2-İTİRAZIN KABULE ARZI YARGISAL BAŞVURUSUNUN DAVA NİTELİĞİNİ HAİZİYETİ 282
B)İTİRAZIN KABULÜ DAVASINDAN SADIR KARARLARIN TEMEL HÜKÜM ETKİLERİ 288
1-KESİN HÜKÜM ETKİSİ 290
2-KESİN DELİL ETKİSİ 292
a-Kesin Delil Etkisi Şartları Bağlamında İtirazın Kabulü Davası Akabinde Taraflararasında Husûle Gelebilecek Sonraki Davalar 292
b-İtirazın Kabulü Davasından Sadır Kararın Alacak Tahsil - Özel Sebepsiz ZenginIşm Davası ile Menfi Tesbit - İstirdat Davaları Üzerindeki Kesin Delil Etkisi 298
ba)Borca İtiraz Hakkında Verilen Karar Yönünden 298
bb)İmzaya İtiraz Hakkında Verilen Karar Yönünden 304
II-İLAMSIZ İCRA USÛLLERİNDE İTİRAZIN KALDIRILMASI YARGISAL BAŞVURULARI 307
A)GENEL HACİZ YOLUYLA TAKİBE İTİRAZIN KALDIRILMASI (İİK m.68-70) 309
1-İTİRAZIN KALDIRILMASI YARGISAL PROSEDÜRÜNÜN KARAKTERİSTİĞİ 309
a-Genel Olarak GHY Takibe İtiraz ve İtirazın Kaldırılması Yargılaması 309
b-GHY Takibe İtirazın Kaldırılması Yargısal Başvurusunun Dava Niteliğini Haiziyeti 314
ba)İtirazın (Kesin-Geçici) Kaldırılması Yargısal Prosedürlerinde Dava Unsurları 314
bb)İtirazın Kaldırılması Davalarının Hukuki Koruma İtibariyle Türü 319
2-GHY TAKİBE İTİRAZIN KALDIRILMASI DAVASINDAN SADIR KARARIN TEMEL HÜKÜM ETKİLERİ 323
a-İtirazın Kaldırılması Davasindan Sadır Kararın Hüküm Etkilerine Sari Özellikler 323
b-İtirazın Kaldırılması Davasından Sadır Hükmün Etkileri 325
ba)Kesin Hüküm Etkisi 325
bb)Kesin Delil Etkisi 328
B)REHNİN PARAYA ÇEVRİLMESİ YOLUYLA İLAMSIZ TAKİBE İTİRAZIN KALDIRILMASI (İİK m.147,150a) 332
1-. RPÇ YOLUYLA İLAMSIZ TAKİPLERDE İTİRAZIN KALDIRILMASI YARGISAL PROSEDÜRÜNÜN KARAKTERİSTİĞİ 334

a-RPÇ Yoluyla İlamsız Takiplere İtirazın Hususiyeti 336
b-RPÇ Yoluyla İlamsız Takiplerde İtirazın Kaldırılması Yargısal Başvurusunun Dava Niteliğini Haiziyeti 339
2-. RPÇ YOLUYLA İLAMSIZ TAKİBE İTİTAZIN KALDIRILMASI DAVALARINDAN SADIR KARARLARIN TEMEL HÜKÜM ETKİLERİ 341
a-Kesin Hüküm Etkisi 342
b-Kesin delil Etkisi 343
C)HACİZ VE TAHLİYE YOLUYLA TAKİBE İTİRAZIN KALDIRILMASI ve TAHLİYE (İİK m.269-269d) 349
1-HACİZ VE TAHLİYE YOLUYLA TAKİBE İTİRAZIN KALDIRILMASI YARGISAL BAŞVURUSU VE TAHLİYE KARARI PROSEDÜRÜNÜN KARAKTERİSTİĞİ 349
a-Genel Olarak Haciz ve Tahliye Yoluyla Takip ile Takibin İtirazsız Kesinleşmesi Halinde Tahliye Kararı Prosedürünün Özellikleri 349
b-Takibe Muhalefet Halinde İtirazın Kaldırılması ve Tahliye Kararı Başvurusunun Özellikleri 352
ba)İtirazın Kaldırılması ve Tahliye Kararı Başvurusunun Konusu 352
bb)İcra Mahkemesine Başvuru Kapsamındaki Taleplerin Hukuki Niteliği 358
2-HACİZ VE TAHLİYE YOLUYLA TAKİBE İTİRAZIN KALDIRILMASI DAVASI VE TAHLİYE KARARI PROSEDÜRÜNDEN SADIR KARARLARIN KESİN HÜKÜM-KESİN DELİL ETKİSİ 361
Ç)İLAMSIZ TAHLİYE YOLUYLA TAKİBE İTİRAZIN KALDIRILMASI (İİK m.275) 365
1-İLAMSIZ TAHLİYE YOLUYLA TAKİBE VAKİ İTİRAZIN KALDIRILMASI YARGISAL PROSEDÜRÜNÜN KARAKTERİSTİĞİ 365
a-İlamsız Tahliye Yoluyla Takibin İtirazın Kaldırılması Başvurusuna Sari Özellikleri 365
b-İlamsız Tahliye Yoluyla Takibe İtirazın Kaldırılması Yargısal Başvurusunun Dava Niteliğini Haiziyeti 368
2-İLAMSIZ TAHLİYE YOLUYLA TAKİBE İTİRAZIN KALDIRILMASI DAVASINDAN SADIR KARARLARIN KESİN HÜKÜM-KESİN DELİL ETKİLERİ 371
III-TAKİBİN KESİNLEŞMESİ VE MÜTEAKİP AŞAMADA HAKSIZ İCRAYA KARŞI İTİRAZLAR 375
A)İCRANIN GERİ BIRAKILMASI (İİK m.33-33a; 149a) 376
1-İCRANIN GERİ BIRAKILMASI YARGISAL PROSEDÜRÜNÜN KARAKTERİSTİĞİ 377
a-İcranın Geri Bırakılması Yargısal Başvurusunun Mahiyete Sari Nicelikleri 378
aa)Bidayeten İcranın Geri Bırakılması Usûli Talebi Yönünden (İİK m.33/I) 378
ab)Bilâhiren İcranın Geri Bırakılması Usûli Talebi Yönünden (İİK m.33/II) 382
b-İcranın Geri Bırakılması Yargısal Başvurusunun İşlevi 384
c-İcranın Geri Bırakılması Yargısal Başvurusunun Dava Niteliğini Haiziyeti . 390
2-İCRANIN GERİ BIRAKILMASI DAVASINDAN SADIR KARARLARIN KESİN HÜKÜM-KESİN DELİL ETKİLERİ 393

a-Alacaklının Takibin Devamına İlişkin Sonraki Davalarının Mahiyeti Hakkındaki Görüşlerin İncelenip Değerlendirilmesi 394
b-İcranın Geri Bırakılması Davasından Sadır Kararların Sınırlı Kesin Hüküm Teşkil Etmesi ve Kaideten Kesin Delil Teşkil Etmemesi 400
B)TAKİBİN TALİKİ veya İPTALİ (İİK m.71) 404
1-TAKİBİN İPTALİ VEYA TALİKİ YARGISAL PROSEDÜRÜNÜN KARAKTERİSTİĞİ VE DAVA MAHİYETİ 405
2-TAKİBİN İPTALİ VEYA TALİKİ DAVASINDAN SADIR KARARLARIN KESİN HÜKÜM-KESİN DELİL ETKİLERİ 412

SONUÇ 417

KAYNAKÇA 423

KAYNAKÇA[i]

[i] Çalışmada kullanılmayıp ayrıntılı bilgi veya aksi görüş için bakılması tavsiye olunan ve doğrudan yararlanılmamış olan eserlere sayfa tasarrufu nedeniyle Kaynakça'da (müelliflerinin hoşgörüsünü rica ederek) yerverilmemiş olup; ilgili sahifede künye belirtilmekle yetinilmiştir. Keza, kullanılan mevzuat ve yargısal içtihadların kaynağı veya derleme editörleri de sadece metin içinde belirtilmiştir.

I-KİŞİSEL TELİF ESERLER

ABATSİZ, E. : *The Collateral Estoppel Effect of Criminal Convictions in Subsequent Civil Trials,* Issues of Estoppel and Res Judicata in Anglo American and Greek Law (Greek and Foreign Civil Procedural Systems, Vol.1, Eds. K. Makridou/G. Diamantopulos), Athens/Thesseloniki-2014, pp.181-192.

ACAR, Ayşe Ece : İcra Mahkemesi Kararlarına Karşıİstinaf Kanunyolu, İstanbul-2022.

ACAR, Tuna : Türk ve Mukayeseli Medeni Yargılama Hukuku Açısından Ara Karar, Ankara-2022.

AKÇAAL, Mehmet : "Yargıtay Uygulamaları Işığında Tahhliye Taahhüdü ve Çözüm Önerileri", SÜHFD, Y.2022, C.12, ss.949-979.

AKIN, İ. / **AKIN,** T. : İcra Müdürlüğü İşlemlerinin Şikayet Yoluyla Denetimi, Ankara-1997.

AKİL, Cenk : Genel Haciz Yoluyla Takipte Ödeme Emrine İtiraz, Ankara-2017.

AKİL, Cenk : Kısmi Dava, Ankara-2014.

AKKAN, Mine : "Medeni Usûl Hukukunda Tarafların Farklı Olması Durumunda Kesin Hükmün Delil Niteliği", DEÜHFD, Y.2009, Özel Sayı (B. Umar Armağanı, izmir-2010), ss.3-61("Kesin Hüküm").

AKKAN, Mine : *Mahkemeler,* Medeni Usûl Hukuku (Ed. H.Pekcanıtez /M.Özekes /M.Akkan /H. Taş Korkmaz ["Pekcanıtez-Usûl]), 15.Baskı, C.I-III, İstanbul-2017, C.I, ss.109-337.

AKKAN, Mine : *Yargı,* Medeni Usûl Hukuku (Ed. H.Pekcanıtez /M.Özekes /M.Akkan /H. Taş Korkmaz ["Pekcanıtez-Usûl]), 15.Baskı, C.I-III, İstanbul-2017, C.I, ss.77-107.

AKKAN, Mine : *Yargı Görevlileri,* Medeni Usûl Hukuku (Ed. H.Pekcanıtez /M.Özekes /M.Akkan /H. Taş Korkmaz ["Pekcanıtez-Usûl]), 15.Baskı, C.I-III, İstanbul-2017, C.I, ss.339-431.

AKKAN, Mine : Bir İşin Yapılması veya Yapılmamasına İlişkin İlamların İcrası, İstanbul-2020 ("İlamlı İcra").

AKKANAT, Halil : Ölümün Özel Hukuk ilişkilerine Etkisi, İstanbul-2004.
AKKANAT, Halil : İyiniyetin Korunması, İstanbul-2010.
AKKAŞ, A.H. : Ceza Muhakemesi Bağlamında Farklı Yargı Merci Kararlarının Birbiri Üzerine Etkisi, Yayımlanmamış Dr. Tezi (GzÜ-SBE), Ankara-2014.
AKKAYA, Tolga : Medeni Usul Hukukunda İstinaf, Ankara-2009.
AKYAZAN, Sıtkı : İcra ve İflâs Kanunundaki Yeni ve Değişik Hükümler Üzerinde İnceleme ve Açıklamalar, Ankara-1965.
AKYILMAZ, Bahtiyar : İdari İşlemin Yapılış Usûlü, Ankara-2000.
AKYILMAZ, B. / **SEZGİNER,** M/ **KAYA**, C. : Türk İdare Hukuku, 7.Baskı, Ankara-2016.
AKYOL ASLAN, Leyla : Medeni Usûl Hukukunda Davadan Feragat, Ankara-2011.
ALANGOYA, Yavuz : Medeni Usûl Hukukunda Dava Ortaklığı, 1. (Tıpkı) Bası, İstanbul-1999.
ALANGOYA, Y./ **YILDIRIM**, M. K. / **DEREN-YILDIRIM**, N. : Medeni Usûl Hukuku Esasları, 7. Baskı, İstanbul-2009.
ALIŞKAN, Murat : Kambiyo Senetlerinde Temlik Cirosu, İstanbul-1998.
ALPASLAN, M.Emin **:** İcra Dairelerinin Özerkleştirilmesi**:** Fransız İcra Görevliliği Modeli, İstanbul-2018.
ANDRİEUX, F. : Narrative Report- France for EU-CECL/IUJO Enforcement Atlas (2020).
ANIL, Y. Şahin : Kira Aktinden Doğan Tahliye Davaları, İstanbul-1991.
ANSAY, Sabri Şakir : Hukuk İcra ve İflas Usûlleri, Ankara-1956.
ANSAY, Sabri Şakir : Hukuk Yargılama Usûlleri, Ankara-1960.
ANTALYA, Gökhan : Hukuk Teorisi ve Hukuk Metodolojisi, C.I, 2. Baskı, Ankara-2020.
ARAL, Fahreddin : Türk Borçlar Hukukunda Takas, Ankara-2010.
ARAR, Kemal : İcra ve İflâs Hükümleri, C.I, Ankara-1944.
ARAS, Aslı : "Çekişmesiz Yargı İşlerinde Görev ve Yetki", İnÜHFD, Y.2016, C.7, S.1, ss.65-85.
ARAS, Aslı : Çekişmesiz Yargıda Yargılama Usulü, Ankara-2017.
ARGOUNOV, V. V (Ed.) : Voluntry (Non-Contentious) Jurisdiction Around the World, Moscov-2017.
ARIKAN, Engin : Sert Pozitivizm, 1. Baskıdan Tıpkı Basım, İstanbul-2021.
ARSLAN, Ramazan : İcra-İflas Hukukunda İhale ve İhalenin Feshi,Ankara-1984.
ARSLAN, Ramazan : Medeni Usul Hukukunda Dürüstlük Kuralı, Ankara-1989.
ARSLAN, Ramazan /**YILMAZ**, Ejder /**TAŞPINAR AYVAZ**, Sema : İcra ve İflâs Hukuku, Ankara-2016.
ARSLAN, A. Serhat : İcra Takip İşlemleri, Ankara-2018.
ASLAN, Kudret : Hacizde İstihkak Davası, Ankara-2005.
ASLAN, Ali Çetin : Medeni Usul Hukukunda Görev, Dr. Tezi (DEÜ-SBE),İzmir-2021.
AŞIK, İbrahim : Medeni Usûl Hukukunda Bekletici Sorun, Ankara 2012.
ATALAY, Oğuz : Menfi Vakıaların İsbatı, İzmir-2000.

ATALAY, Oğuz : *İİK'da İflas Hukukuna İlişkin Değişikliklerin Değerlendirilmesi,* MUİİHT-IV (30 Eylul-11 Ekim 2005/Ankara), Ankara-2006, ss.259-278.

ATALI, Murat : *Karar ve Hüküm,* Medeni Usûl Hukuku ("Pekcanıtez-Usûl": Eds.H. Pekcanıtez-M. Özekes-M. Akkan-H. Taş Korkmaz), 15.Baskı, C.I-III, İstanbul-2017, C.III, ss.1965-2087 .

ATALI, Murat : *Basit Yargılama Usûlü,* Medeni Usûl Hukuku ("Pekcanıtez-Usûl": Eds.H. Pekcanıtez-M. Özekes-M. Akkan-H. Taş Korkmaz), 15.Baskı, C.I-III, İstanbul-2017, C.I, ss.2089-2105.

ATALI, Murat : "İsviçre Federal Hukuk Muhakemeleri Kanunu Öntasarısı Hakkında Değerlendirmeler", MİHDER, Y.2006, C.2, S.3, ss.607-631.

ATALI, M. /ERMENEK, İ./ ERDOĞAN, E. : Medeni Usul Hukuku, Ankara-2018.

ATALI, M. /ERMENEK, İ./ ERDOĞAN, E. : İcra ve İflâs Hukuku, 2. Bası, Ankara-2019.

ATAY, Ethem : "İptal Davasının Nitelikleri ve İptal Kararlarının Uygulanması", Danıştay ve İdari Yargı Günü 139. Yıl Sempozyum Tebliği, Ankara-2007, ss.13-95.

AYİTER, M. Ferit : "Hususi Haklara Ait Tetkikler-Subjektif Hak: Hususi Haklar İlminde Hususiyetle Kabul Edilen Subjektif Hak Nazariyesi", Adliye Ceridesi, Y.1938, C.29, S.2, ss.153- 184.

AZMİ (Feyzioğlu), Sait/ **İZZET (Poroy**), Nazım. : Yeni İcra ve İflas Kanunu Esasları ve Şerhi, Ankara-1932.

AZRAK, A. Ülkü : Avrupa Topluluklarında İdari Yargının Genel Esasları,İstanbul-1982.

BAŞÖZEN, Ahmet : Müflisin Tasarruf Yetkisi, Ankara-2005.

BAŞÖZEN, Ahmet : "İflas Tasfiyesinde Müflisin Kişisel Çalışmasına Dayalı Malların Durumu-Müflisin Uhdesine Geçen Mal Kavramı", AÜHFD, Y.2005, C.54, S.4, ss267-297.

BAYCIK, Gaye : İş Hukukunda Yenilik Doğuran Haklar, Yayımlanmamış Dr. Tezi (AÜ-SBE), Ankara-2011.

BECKER, Herman : İsviçre Borçlar Kanunu Şerhi (Çev. A. S. Dura), Ankara-1993.

BELGESAY, Mustafa Reşit : İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, C.I, 2.Baskı, İstanbul-1948.

BELGESAY, Mustafa Reşit : "Profesör Leeman Tarafından İcra ve İflas Kanununun Tadili Hakkında Adliye Vekaletine Verilen Rapora Dair Mütalaa" , İÜHFM, Y.1939, C.V, S.2-3, ss.33-45.

BELGİN –GÜNEŞ, D. : Ceza Mahkemesi Kararlarının Hukuk Mahkemesi Bakımından Etkileri, Dr. Tezi (İÜ-SBE), İstanbul-2018.

BERKİ, A. Himmet : Açıklamalı Mecelle, İstanbul-1985.

BERKİN, Necmettin : Tatbikatçılara Medeni Usûl Hukuku Rehberi,İstanbul-1981.

BERKİN, Necmettin : Tatbikatçılara İcra ve İflas Hukuku Rehberi,İstanbul-1980 ("İcra").

BERKİN, Necmettin : İflas Hukuku, 3. Baskı, İstanbul-1970.
BEYSAN, Nazime : Hak Kavramının Hukuk Felsefesi Açısından Analizi, İstanbul-2015.
BİLGE, Necip /**ÖNEN**, Ergun : Medeni Yargılama Hukuku, Ankara-1978.
BLOMEYER, Arwed : *Types of Relief Available (Judicial Remedies), ,* Int. Encyclopedia of Comparative Law (Responsible Eds K. Zweigert/ U. Drobnig) Vol.1-17, Dortrecht/ Tubingen (1964 - ∞), Vol.16: Civil Procedure (Chief Ed. Mauro Cappeletti; Chapter 1-12// 1973-2012), Chapter 4 (pp.1- 76).
BLOMEYER, Arwed : "Kesin Hüküm tesiri ve sınırları (Çev. İ. Yazman)", AÜHFD, Y.1968, C.25, S.3, ss.225-238.
BOHNET, François : Civil Procedure in Switzerland (Ed. KKG& Associes), Neuchatel-2015/June, pp.29/29, <https://www.kgg.ch/wp.content/Uploads/2015/06/civil-procedure-in-Switzerland>.
BONNARD, Roger : İdarenin Kazai Murakebesi (Çev. A. Turnagöl), İstanbul-1939.
BORAN, Nilüfer : İcra Takibinin Taliki ve İptali, İzmir-2006.
BORAN GÜNEYSU, Nilüfer : İcra Hukukunda Taşınmazların Kıymet Takdiri, Ankara-2020.
BORAN GÜNEYSU, Nilüfer : Medeni Usûl Hukukunda Karar, Ankara-2014.
BORAN GÜNEYSU, Nilüfer : "İtirazın Kaldırılmasında İtiraz Sebepleriyle Bağlılık ve Teksif İlkesi", MİHDER, Y.2014, C.10, S.28, ss.41-58.
BÖRÜ, Levent : Dava Konusunun Devri, Ankara-2012.
BÖRÜ, Levent : Medeni Usûl Hukukunda İddia ve Somutlaştırma Yükü,Ankara-2016.
BRAUCHLİ-JAGENEAU, Nicole / **SPESCHA**, Giannina : Explaining the New Swiss Procedural Code (Ed.Vischer Ltd.), Zurich&Basel -2013, pp.29/29 < https://www.vischer.com/publikationen >.
BRUNS, A. : *Law Enforcement and Dispute Resolution- What is the Primary Purpose of Civil Procedure?,* Realization of Substantive Law through Legal proceedings (Eds. A. Bruns/ M. Suzuki), Germany-2017.
BUDAK, Ali Cem : "Res Judicata in Civil Proceedings in Common Law and Civilian Systems with Special Reference to Turkish and English Law", MHB, Y.1991, S.1-2, ss.5-26 ("Res Judicata").
BUDAK, Ali Cem : Medeni Usûl Hukukunda Üçüncü Kişilerin Korunması,İstanbul-2000 ("Üçüncü Kişinin Korunması").
BUDAK, Ali Cem : *Dava ve Hukuki İşlem,* Selçuk Öztek Armağanı, C.I-IV, İstanbul-2021, C.II, ss.715-738.
BUDAK, Ali Cem : Medenî Usul Hukukunda Kavram İçtihadı ve Menfaat İçtihadı, İstanbul-2021.
BUDAK, Ali Cem /**KARAASLAN**, Varol : Medeni Usûl Hukuku, 2.Baskı, Ankara-2018.

BUDAK, A. Cem/ **YAĞCI**, M. Okan: "Mevsimsiz Dava: Davanın Vaktinden Önce Açılması", AD, Y.2023, S.70, ss.17-46.

BULUT, Uğur : Medeni Usûl Hukukunda Dava Yığılması, Ankara-2017.

BURCUOĞLU, Haluk : "Taşınır Mülkiyetinin Devrinde Sebebe Bağlılık ve Soyutluk Kavramları ve Sebepsiz Zenginleşme", İAÜHFD, Y.2018, S.1, ss.57-82.

BUZ, Vedat : Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar,Ankara-2005.

BUZ, Vedat : Kamu İhale Sözleşmelerinin Kuruluşu ve Geçerlik Şartları, Ankara-2007.

BÜYÜK, E. Irmak : Medeni Usul hukukunda İnşai Dava ve İnşai Hüküm, İstanbul-2021.

CARNELUTTİ, F. : "İhtilaf ve Yargılama" (Çev. M. Tuluay), İÜHFM, Y.1978, C.44, S.1-4, ss.247-269.

CHASE, O./ **HERSKOFF,** H. (Eds): Civil Litigation in Comparative Context, Second Edition, USA-2017.

CLERMONT, Kewin M. : "Res Judicata as Requisity for Justice, Rutgers Uni. Law Rew. Vol.68 (2016), pp.1066-1139.

ÇAĞLAYAN AKSOY, Pınar : Hukuka ve Ahlaka Aykırılık Unsurları Çerçevesinde Salt Malvarlığı Zararlarının Tazmini, İstanbul- 2019.

ÇAĞLAYAN, Ramazan : İdari Yargı Kararlarının Sonuçları ve Uygulanması, Ankara-2004.

ÇELİKOĞLU, Cengiz Topel : İcra Dairesi Kararı, Bursa-2017.

ÇON, Ömer : İhalenin Feshi, Ankara-2021.

DELİDUMAN, S. : "İİK'nın 251. Maddesinin II. Fıkrası Üzerine Bir İnceleme", EÜHFD, Y.1999, C.III, S.1, ss.283-305.

DELİDUMAN, S. : "İlam Niteliğinde Sayılan Noter Senetlerine Dayanarak Yapılan İlamlı İcra Takibinde Takibin İcra Tetkik Mercinde Geri Bırakılmasının İstenmesi", AÜHFD,Y.2001, C.v, S.1-4, ss.361-368.

DEREN-YILDIRIM, Nevhis : Türk , İsviçre ve Alman Medeni Usûl Hukukunda Kesin Hükmün Subjektif Sınırları, İstanbul-1996.

DEVELLİOĞLU, F. : Türkçe Ansiklopedik Lügat 26. Baskı (Haz. A.S.Güneyçal/ M. Çiçekler), Ankara-2012.

DİŞEL, Buse : Dava Takip Yetkisi, İstanbul-2020.

DİRENİSA, Efe : Medeni Yargılamada Öninceleme Aşaması,İstanbul-2021.

DURMAN, Okay : "İsviçre Hukuk Muhameleri Kanunu'nun Basitleştirilmiş Usûl Hükümlerine İlişkin Değerlendirmeler", MİHDER, Y.2011, C.7, S.20, ss.43-78.

EDİS, Seyfullah : Medeni Hukuka Giriş ve Başlangıç Hükümleri, 4.Basıdan Tıpkı Basım, Ankara-2003.

ERBEK, Özge : "Taşınır Mülkiyetinin Devrinde Sebebe Bağlılık Meselesi", YÜHFD, Y.2013, Özel Sayı, ss.937-985

ERBEK ODABAŞI, Ö. : "Borç İlişkisinden Doğan yan Yükümlerin Edim Yükümleriyle Karşılaştırılması", İzBD, Y.2020, Eylul Sayısı, ss.61-155.

ERCAN ÖZLER, M. : Medeni Usul Hukukunda Dava Konusu, İstanbul-2019.

ERDEM, Murat : İcra ve İflâs Hukukunda İtirazın İptali Davası, Yayınlanmamış Dr. Tezi, AÜSBE, Ankara-2010.
ERDEM, Mehmet : Özel Hukukta Zamanaşımı, İstanbul-2010.
ERDOĞAN, Ersin : Hakem Kararlarının Kesin Hüküm Etkisi, Ankara-2017.
ERDÖNMEZ, Güray : Alacaklılara Zarar Verme Kasdıyla Yapılan Tasarrufların İptali, 2.Baskı, İstanbul-2019.
ERİŞİR, Evrim : Geçici Hukuki Korumanın Temelleri ve İhtiyati Tedbir Türleri, İstanbul-2013.
ERMENEK, İbrahim : *İcra ve İflas Kanunu Madde 89/4'e göre Açılan Tazminat Davalarının Hukuki Analizi,* E. Yılmaz Armağanı (Eds. E.Hanağası-M. Göksu), C.I-II, Ankara-2015, C.I, ss.887-918.
ERKUT, Celal : Tutuk Adalet, İstanbul-1995.
ERMENEK, İbrahim : "İcra ve İflas Kanunu Madde 89/+'e Göre Açılan Tazminat Davalarının Hukuki Analizi", E. Yılmaz Armağanı, Ankara-2014, C.I, ss.887-918.
ESEN, Emre : Alman Hukukunda İhtarlı Basit Dava Usûlü (Mahnverfahren), MHB, Y.2007, S.27, ss.21-79.
FAVALLI, D. /**SCHMIDGALL,** R. : *The Enforcement of Foreign Arbitral Awards in Switzerland under the New Code of Civil Procedure Act,* New Developments in International Commercial Arbitration (Eds. C. Muller/ A. Rigozzi), Basel/Geneva-2013, pp.65-86.
FİSCHER, Hans : The German Legal System&Legal Language, Third Edition, Greta Britain-2002.
GAUL, Hans F. : "Kesin Hüküm Teorisinin Almanyadaki Güncel Sorunları" (Çev. N. Deren-Yıldırım), İÜ-MÜ Konferansları (03-04.05.2004), ss.12/12 ("Kesin Hüküm").
GAUL, Hans F. : "Yargılamanın Amacı Güncelliğini Koruyan Bir Konu" (Çev. N. Deren-Yıldırım), İlkeler Işığında Medeni Yargılama (Ed. M. K. Yıldırım), 5.Baskı,İstanbul-2006, ss.72-103 (''Yargılamanın Amacı'').
GAUL, Hans F. : "Hukukun Esasları ve Hukuk Dogmatiği Bakımından Hakkın İcra Yoluyla Elde Edilmesi" (Çev. N. Deren-Yıldırım), İcra Hukuku Analizleri (Ed. N. Deren-Yıldırım), İstanbul-2011, ss.23-86 (''Hakkın İcra Yoluyla Elde Edilmesi'').
GÜNAL, Nadi : Roma Medeni usul Hukukunda Yargılama Süreci ve İstinaf, Ankara-2007.
GÜNTHER, C. : *Germany* –Report for ACA Seminar on Administrative Justice in Europe <https://www.aca-europe.eu. seminars>.
GÖREN ÜLKÜ, Nazlı : İcra Hukukunda Ödeme Emri, İstanbul-2008.
GÖRGÜN, L. Şanal : İflasta İstihkak Davası, Ankara-1977.
GÖZLER, Kemal : İdare Hukuku, C.I-II, 3. Baskı, Bursa-2019.
GÖZLER, Kemal : İnsan Hakları Hukuku, Bursa-2017.

GÖZLER, Kemal : Hukukun Genel Teorisine Giriş, Ankarara-1998.

GÖZÜBÜYÜK, A. Ş./ TAN, T. : İdare Hukuku, C.I (Genel Esaslar), 9. Baskı, Ankara-2013.

GÖZÜBÜYÜK, A. Ş. : Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları, 33.Baskı Ankara-2011.

GÜNGÖREN BULGAN, B. : George Jellinek'in Hak ve Devlet Kuramı, 2. Baskı, İstanbul-2020.

GÜRDOĞAN, Burhan : Türk-İsviçre İcra ve İflas Hukukunda Rehnin Paraya Çevrilmesi, Ankara-1967.

GÜRLER, Sercan : Hukukta İtaat Yükümlülüğü ve Sınırları, İstanbul-2011.

HABSCHEİD, W. J. : "The Fundamental Principles of the Law of Civil Procedure" (Trans. French to English: L. G. Baxter-F. V. Rosetta), The Comp. and Int. Law Journal of Southern Africa, Vol 17 (March 1984), N.1, pp.1-31.

HABSCHEİD, W. J. : The Enforcement of Non-Money Judgements in Switzerland, National Reports for XIIth. International Congress of Comparative Law (Sdney-Melbourne, 18-27 August 1986), pp.93-109 ("Enforcement of Non-Money Judgements").

HABSCHEİD, W. J. : "Hükmün Etkileri ve Kanun Değişiklikleri" (Çev. A. Karslı), İÜ-MHAD, Y.1996, N.20, Özel Sayı (İ. Sungurbey Armağanı), ss.93-142.

HACAK, Hasan : İslam Hukukunun Klasik Kaynaklarında Hak Kavramının Analizi, Yayımlanmamış Dr. Tezi (MÜ-SBE), İstanbul-2000.

HAFIZOĞULLARI, Zeki : Ceza Normu, Ankara-1987.

HANAĞASI, Emel : Davada Menfaat, Ankara-2008.

HAREL, A. : *Hak Teorileri (Çev. S. Ünver),* Hukuk Felsefesi ve Hukuk Teorisi Rehberi (Eds. M. P. Golding-W.A Edmunson/ Çev. E. Uzun), İzmir-2021, ss.345-370.

HART, H. L. A. : The Concept of Law, Third Edition (Ed. L. Green), Great-Britain-2012.

HART, H. L. A. : *Doğal Haklar Varmı? (Çev. O. B. Keskin),* H.L. A. Hart ve Hukuk-Ahlak Ayrımı (Ed. S. Gürler), 2. Baskı, İstanbul-2017, ss.217-237.

HATEMİ, Hüseyin : Medeni Hukuka Giriş, 9. Baskı, İstanbul-2020.

HEİNZE, C. : Germany Report for BIICL (Project Ref. No: JLS/2006/FPC/21-30-CE-00914760055), The Effect in the European Community of Judgements in Civil and Commercial Matters: Recognation, Res Judicata and Abuse of Process, pp.62/62.

HELVACI, Mehmet : ''Kambiyo Senetlerine Özgü Takip Yolları'', İÜHFM, Y.2013, C.LXXI, S.2, ss.165-192.

HORZWARTH, P. : Germany Narrative Report for EU-CECL/IUJO, Enforcement Atlas-2020.

IŞIK, Melih : İcra Hukukunda Borç Ödemeden Aciz Belgesi ve Bu Nitelikteki Haciz Tutanakları, İstanbul-2019.

IŞIKLAR, Celal : "İdari Yargıda Derdestlik", GÜHFD, Y.2012, C.XVI, S.1, ss.63-106 ("Derdestlik").

IŞIKLAR, Celal : "İdari Yargıda İlkincelemenin Sıra, Düzen ve Hükümleri, TAAD, Y.2011, C.1, S.8, ss.69-140 ("İlkinceleme").

IŞIKLAR, Celal : "659 Sayılı KHK Sonrası İdari Yargıda Husumete İlişkin Esaslar", TAAD, Y.2012, C.3, S.10, ss.381-420 ("Husumet").

İNCEOĞLU, Murat : ''İfanın Hukuki Niteliği ve Borçlunun Ediminin İfa Teşkil Edip Etmeyeceği Sorunu'', AÜHFD, Y.2005, C.54, S.4, ss.149-182.

KAPLAN, Gürsel : İdari Yargılama Hukuku, 4.Baskı, Bursa-2019.

KAPLAN, Gürsel : "İddia ve Savunmanın Genişletilmesi Yasağı İlkesinin İdari Yargılama Hukukunda Uygulanabilirliği", DÜHFD, Y.2019, C.24, S.41, ss.183-227 ("İdari Yargıda Değişiklik Yasağı").

KARAFAKİH, İ. Hakkı : Hukuk Muhakemeleri Usûlü Esasları, Ankara-1952.

KARAKAŞ, C. Fazıl : İcra ve İflas Hukukunda Banka Alacaklarının Korunması, Ankara-2019.

KARAYALÇIN, Yaşar : İsviçre Federal Mahkemesi, Ankara-1950.

KARSLI, Abdurrahim : Usûl Hukuku Açısından Rücu Davaları, İstanbul-1994 ("Rücu Davaları").

KARSLI, Abdurrahim : İcra Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi, İstanbul-1995 ("İcra Tetkik Mercii").

KARSLI, Abdurrahim : Medeni Muhakeme Hukuku, 4.Baskı, İstanbul-2014.

KARSLI, Abdurrahim : İcra ve İflas Hukuku, 3. Baskı, İstanbul-2014 ("İcra").

KAYA, C. /**AKCAN,** R. : "Medeni ve İdari Yargıda İddia ve Savunmanın Genişletilmesi veya Değiştirilmesi Yasağı", İÜHFM, Y.2009, C.LXVII, S.1-2, ss.123-141.

KAYNAK, Seda : Kambiyo Senedine Mahsus Haciz Yoluyla Takiplerde İtiraz Yargılaması, Yayınlanmamış YL Tezi, BUÜ- SBE, Bursa-2016.

KAVAK, Yalçın : Medeni Hukukta Dürüstlük Kuralı ve İyiniyetin Korunması, İstanbul-2019.

KAYA, Sedat : Bonoya Dayalı Kambiyo Senedine Mahsus Haciz Yoluyla Takip, Ankara-2020.

KAZANCI, İdil Tuncer : Tasarrufun İptali Davalarında Ispat, Ankara-2015.

KELEŞ, Şanver : Kiralanan Taşınmazların İlamsız Tahliyesi, Yayımlanmamış Dr Tezi (AÜ-SBE) Ankara-2008.

KERAMEUS, Konstantin : *Enforcement Proceedings,* Int. Encyclopedia of Comparative Law (Responsible Eds K. Zweigert/ U. Drobnig) Vol.1-17, Dortrecht/ Tubingen (1964 - ∞), Vol.16: Civil Procedure (Chief Ed. Mauro Cappeletti; Chapter 1-12// 1973-2012), Chapter 10 (pp.113/113).

KESKİN, Derya : Medeni Usul Hukukunda Hatalı Kararlar, Yayımlanmamış Dr Tezi (MÜ-SBE), İstanbul-2010.

KEYMAN, S./**ÖZGEN,** E.
TOROSLU, N. : *Uzmanlık Mahkemeleri,* AÜHF, Ceza ve Ceza Usûl Hukuku ABD Görüş Raporu , ABD, Y.1978, S.5, ss.816-821.
KINACIOĞLU, Naci : Kıymetli Evrak Hukuku, 5. Baskı, Ankara-1999.
KIRATLI, Metin : "İsviçre'de İdariusûl Kodifikasyonu", Amme İdaresi Dergisi, Y.1973, S.2, ss.47-60.
KIRTILOĞLU, Serhat S. : İflâs Davası, Ankara-2009.
KIRTILOĞLU, Serhat S. : Medeni Yargılama Hukukunda Değişiklik Davası,Ankara-2014 ("Değişiklik Davası").
KİRAZ, Taylan Ö. : İcra Mahkemesinde itirazın Kaldırılması, 4.Baskı, Ankara-2013.
KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N. : Borçlar Hukukuna Giriş- Hukuki İşlem- Sözleşme, 4. Basıdan Tıpkı (7.) Bası, İstanbul-2017.
KOÇ, Evren : Medeni Usûl Hukukunda Belge Kavramı, İstanbul-2021.
KOÇ, Evren : "İlamsız icra Takiplerinde İİK M.33A (İİK M.71/2) Hükmünden Kaynaklanan Davaların Niteliği ve Özellikleri", GSÜHFD, Y.2022, S.2, ss.17757-1796 ("İİK m.33a/II").
KONURALP, Cengiz S. : İcra ve İflas Hukukunda İhtiyati Tedbirler, İstanbul-2013.
KOCH, H. / **DİEDRİCH,** F. : *Germany,* Int. Encyclopedia of Laws: Civil Procedure-Supply (Ed. Piet Taelman), Netherland-2006.
KORUCU, Yavuz : 1879 Tarihli Usul-i Muhakame-i Hukukıyye Kanun-u Muvakkatının Modern Usul Hukukuna Etkileri, İstanbul-2021.
KUNTER, Nurullah /**YENİSEY**, Feridun /**NUHOĞLU**, Ayşe : Ceza Muhakemesi Hukuku, 16.Bası, İstanbul-2008.
KURT KONCA, Nesibe : Medeni Usul Hukukunda Tarafların Doğruyu Söyleme Yükümlülüğü, Ankara-2016.
KURTOĞLU, Yasemin : Osmanlı Tazminat Davalarında İspat Vasıtaları, Yayımlanmamış Dr. Tezi, BUÜ-SBE, Bursa-2022.
KURU, Baki : İcra ve İflâs Hukukunda Menfi Tespit Davası ve İstirdat Davası, Ankara-2003 ("Menfi Tesbit ve İstirdat Davası").
KURU, Baki : İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2.Baskı, Ankara-2013 ("İcra-İflas).
KURU, Baki : Nizasız Kaza, Ankara-1961.
KURU, Baki / **BUDAK**, Ali Cem : Tespit Davaları, 2. Baskı, İstanbul-2010.
LİENHARD, A. /**KETTİGER**, D / **BÜHLER**, J /**MERİLLAT**, L. / **WINKLER**, D. : *The Federal Supreme Courts of Switzerland: Judicial Balancing of Federalizm withouth Judicial Review,* Courts in Federal Countries (Eds. N. Aroney-J. Kincaid), Toronto-2017, pp.404-439.
MAKARACI BAŞAK, A. : Taşınır Rehni İşlemleri, İstanbul-2014.

MAKRİDOU, Kalliopu : *Principles of Preclusion and Res Judicata: Reflection from Perspectives of Greek and American Law,* Issues of Estoppel and Res Judicata in Anglo American and Greek Law (Greek and Foreign Civil Procedural Systems, Vol.1, Eds. K. Makridou/G. Diamantopulos), Athens/Thesseloniki-2014, pp.67-109.

MATJAZ, S- K. : *Civil Procedure,* Introduction to Swiss Law (Ed. Marc Thommen), Zurich-2018, pp.334-367.

MEİER, İsaak : "İsviçre Hukuku Açısından İcra Hukukunun Güncel Sorunları (Çev. N. Boran Güneysu)", MUİİHT-VII: İlamsız İcra (İzmir/Çeşme-2008) Sempozyum Tebliğleri (Ed.M.Atalı), Ankara-2009, ss.79-123.

MERİÇ, Nedim : Medeni Usul Hukukunda Tasarruf İlkesi, Ankara-2009.

MERİÇ, Nedim : "Türk Hukukunda Maddi Anlamda Kesin Hükmün Objektif Sınırları", MİHDER, Y.2007, C.3, S.7, ss.377-434 .

MURRAY, Murray / **STÜRNER**, Rolf : German Civil Justice, USA-2004.

MUŞUL, Timuçin : İcra ve İflas Hukuku, C.I-II, Ankara-2013.

NAMLI, Mert : Türk ve Fransız Medeni Usûl Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi, İstanbul-2014.

NAMLI, Mert : "Fransız Hukukunda Ceza Mahkemesi Kararlarının Hukuk Mahkemesi Üzerindeki Etkisi", İÜHFM, Y.2014, C.LXXII, S.2, ss.725-749.

NAMLI, Mert : İcra Hukukunda Taşınmaz Malların Haczi ve Paraya Çevrilmesi, İstanbul-2019.

NOMER, H. N. /**ERGÜNE,** M. Serkan : Eşya Hukuku- Zilyedlik ve Tapu Sicili, İstanbul-2014.

NYLUND, Anna K. : *Instituonal Aspect of the Nordic Justice Systems: Striving for Consolidation and Settlements,* Nordic Courts (Eds. L.Ervo/P. Letto-Vanamo/A. Nylud), Switzerland-2021, pp.187-210.

OBERHAMMER, P./ **HOFFMANN-NOWOTNY**, U. H. : *Switzerland Report for BIICL* (Project Ref. No: JLS/2006/FPC21-30-CE-0914760055)- The Effect in European Commutity of Judgements in Civil and Commercial Matters: Recognition, Res Judicata and Abuse of Process (pp.56/56).

OESH, M. : *Const,tut,onal Law,* Introduction to Swiss Law (Ed. Marc Thommen), Zurich-2018, pp.137-162.

OETİKER, C. **/FAVALLİ,** D./ **MEİER-DİETERLE,** F.C **/ WEİBEL,** T. /**PİELES,** Y./**BUTZ,** R. **:** Enforcement in Siwitzerland (Eds Vischer), Bern-2019.

OĞUZMAN, Kemal /**ÖZ,** Turgut : Borçlar Hukuku-Genel Hükümler, İstanbul-2006.

OĞUZMAN, Kemal /**BARLAS**, Nami : Medeni Hukuk- Giriş, Kaynaklar ve Temel Kavramlar, 22.Baskı, İstanbul-2016.

OLGAÇ, Senai /**KÖYMEN**, Haydar : İçtihadlarla İcra İflas Kanunu, İstanbul-1965.
ONAR, Sıddık Sami : İdare Hukukununn Umumi Esasları, C.I-III, İstanbul-1966.
ONAR, Sıddık Sami : İcra Hukukunda Temel Bilgiler, İstanbul-1968.
ORUÇ, Yakup : İflas İdaresi, Ankara-2019.
OSER, H. /**SCHNÖNBERGER**, W.: (İsviçre) Borçlar Hukuku (Çev.R. Seçkin), C.I-II, Ankara-1947/1950.
ÖNEN, Ergun : İnşai Dava, Ankara-1981.
ÖNEN, Ergun : Medeni Yargılama Hukuku, Ankara-
ÖZ, M. Turgut : Öğreti ve Uygulamada Sebepsiz Zenginleşme, İstanbul-1990.
ÖZBAY, İbrahim : Grup Davaları, Ankara-2009.
ÖZBEK, Mustafa S. : Noter Senetlerinde Sahtelik, 2.Baskı, Ankara-2013 ("Noter Senetleri").
ÖZBEK, Mustafa S. : Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda İlamlı İcranın Etkinliği, 2.Baskı, Ankara-2013 ("İlamlı İcranın Etkinliği").
ÖZBEK, Mustafa S. : "İflas Davasının Hukuki Niteliği", AÜHFD, Y.2012, C.61, S.1, ss.207-275.
ÖZCENGİZ, Nezir M. : Tetkik Mercii, Ankara-1975.
ÖZEKES, Muhammet : İcra ve İflas Hukukunda İhtiyati Haciz, Ankara-1999.
ÖZKAYA-FERENDECİ, Hatice : Kesin Hükmün Objektif Sınırları, İstanbul-2009 ("Kesin Hüküm").
ÖZKAYA-FERENDECİ, Hatice : "Alman Medeni Usûl Hukukundaki Ara Tesbit Davası ve Buna İlişkin Düşünceler, MÜHF-HAD, Y.2007, C.13, S.1-2, ss.193-209.
ÖZKAYA-FERENDECİ, Hatice : "Alman ve İsviçre Hukuklarında Kademeli Dava ile 6100 Sayılı HMK'ya Göre Belirsiz Alacak Davasının Karşılaştırılması", MÜHF-HAD, Y.2012, C.18, S.1, ss.353-382.
ÖZMUMCU, Seda : *Müddeabihin Temlikinin Etkilerine İlişkin Sistemler,* Y. Alangoya Armağanı, İstanbul-2007, ss.197-256.
ÖZMUMCU, Seda : Yargıtay Kararları Işığında Medeni Yargılama Hukukunda Ön Sorun, İstanbul-2019.
ÖZTAN, Fırat : Kıymetli Evrak Hukuku, 3. Baskı, Ankara-2001.
ÖZTÜRK, K. B. : Hak Arama Özgürlüğü Çerçevesinde Zorunlu İdari İtiraz, Ankara-2015.
ÖZTEK, Selçuk : İcra ve İflas Hukukunda Borç Ödemeden Aciz Vesikası, İstanbul-1994.
ÖZYÖRÜK, Mukbil : Hukuka Giriş, Ankara-1959.
ÖZYÖRÜK, Mukbil : İdare Hukuku Ders Notları, Ankara-1979.
PEKCANITEZ, Hakan : *Medeni Usûl Hukukuna İlişkin Genel Bilgiler,* Medeni Usûl Hukuku ("Pekcanıtez-Usûl: Eds. H. Pekcanıtez-M. Özekes-M.Akkan-H.Taş Kormaz), 15.Baskı, C.I-III, İstanbul-2017, ss.1-75.

PEKCANITEZ, Hakan : *Dava Hakkında Genel Bilgiler,* Medeni Usûl Hukuku ("Pekcanıtez-Usûl: Eds. H. Pekcanıtez-M. Özekes-M.Akkan-H.Taş Kormaz), 15. Baskı, İstanbul-2017, ss.923-1107.

PEKCANITEZ, Hakan : *Davaya Cevap,* Medeni Usûl Hukuku ("Pekcanıtez-Usûl: Eds. H. Pekcanıtez-M. Özekes-M.Akkan-H.Taş Korkmaz), 15. Baskı, İstanbul-2017, ss.1199-1270.

PEKCANITEZ, Hakan : *"Fer'i Müdahale etkisi",* E. Yılmaz Armağanı*,* C.I-II, Ankara-2014, ss.1629-1655.

PEKCANITEZ, Hakan /**ATALAY**, Oğuz /**SUNGURTEKİN ÖZKAN**, Meral /**ÖZEKES**, Muhammet : İcra ve İflâs Hukuku, 10. Bası, Ankara-2012.

PEKCANITEZ, Hakan / **SİMİL,** Cemil : İcra ve İflâs Hukukunda Şikayet, 2.Baskı, İstanbul-2017.

PEREZ-RAGONE, Alvaro : *General Report for IAPL* Seoul Conference 2014 (Session 4.2: The Conflicts between the Fundamental Rights of Creditor and Debtor), Conference Book (Partly available at Repository of Universidade Federal De Rio Grande De Sol-Brasil), pp.598-758.

POROY, R. /**TEKİNALP**, Ü. : Kıymetli Evrak Hukuku Esasları, 16. Bası, İstanbul-2005.

POSTACIOĞLU, İlhan E. : Medeni Usul Hukuku Dersleri, 6. Bası, İstanbul-1975.

POSTACIOĞLU, İlhan E. : İflas Hukuku İlkeleri, İstanbul-1978.

POSTACIOĞLU, İlhan E. / **ALTAY**, Sümer : İcra Hukuku Esasları, 5.Bası, İstanbul-2010.

RAZ, Jozeff : *Bir Hukuk Teorisi Olabilir mi?* (Çev. O. B. Keskin), Hukuk Felsefesi ve Hukuk Teorisi Rehberi (Eds. M. P. Golding-W.A Edmunson/ Çev. E. Uzun), İzmir-2021, ss.559-589.

RAZ, Jozeff : *Hukukun Doğası Üzerine,* Otorite ile Yorum Arasaında Hukukun Doğası (Çev. E. Uzun), Ankara-2022, ss.126-170.

RAZ, Jozeff : Özgürlük Ahlakı (Çev. G. Özturan), Sakarya-2016.

REDDEN, R (Ed.). : *The Legal System of Switzerland,* Modern Legal Systems Cyclopedia, Vol.4, Chapter 1, USA-1989, pp.(4.)210.1- (4.)210.73.

REFİK (Hakimoğlu [Gorbon]), Ahmet : Yeni İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, C.1-3, İstanbul-1929.

REŞİT, Mustafa (Belgesay) : İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, İstanbul-1930.

SADİOĞLU, F. Ceren : Artırma Yoluyla Satış, İstanbul-2020.

SCHAFFSTEİN, Silja : The Doktrin of Res Judicata Before Int. Arbitration Tribunals, Phd Thesis Presented as the Centre for Commercial Law Studies Quenn Mary and Westfield College-University of London and Law Faculty of Law of the Universtiy of Geneva (2012).

SCHİNDLER, B. : "Art.6 (1) ECHR and Review of Administrative Decision Mahking in England and Seitzerland- A Comparative Perspective", Schwezerische Zeitschrift für Internationales und Europeanisches Recht, Vol.16 (2006), N.4, pp.445-456.

SEROZAN, Rona : Medeni Hukuk / Genel Bölüm-Kişiler Hukuku, 7.Bası, İstanbul-2017

SERTER, Y. Sertaç : İdari Uyuşmazlıkların Çözümünde Yargıdışı Bir Araç Olarak İdari Başvurular, Ankara-2015.

SEVİĞ, Vasfi Raşit : Türk İcra ve İflas Kanunu, C.I-II, Ankara-1966.

SİLVESTRİ, Elizabeth : "Judicial Specialization: In Search of the 'Right' Judge for Each Case", Russian Law Journal, Vol.II (2014),Issue 4, pp.165-175.

SİRMEN, Lale /TAŞPINAR AYVAZ, Sema : *Yargıtay Kararlarına Göre İhâle Feshedilmeksizin Sicilin Düzeltilmesi Davası Açılması,* Yargıtay Kararları Işığında Güncel Medeni Hukuk Problemleri (Hz.A.H. Cihan-T. Tuzcuoğlu), İstanbul-2019, ss.504-525.

SUNAR, Gülcan : Medeni Usûl Hukukunda Basit Yargılama Usûlü, Yayınlanmamış Dr. Tezi, MÜSBE, İstanbul-2002.

SUNGURBEY, İsmet : *Hak Nedir?,* Çağdaş hukuk Felsefesi ve Hukuk Kuramı İncelemeleri (Ed. H. Ökçesiz), İstanbul-1997, ss.151-159.

SUNGURTEKİN ÖZKAN, Meral : "İnşai Kararlar ve Özellikleri", B. Kuru Armağanı, Ankara-2004, ss.553-576 ("İnşai Karar").

SUNGURTEKİN ÖZKAN, Meral : Türk Medeni Yargılama Hukuku, İzmir-2013 ("Usûl").

STÜRNER, Michael : *Geçici Hukuki Himaye Tedbiri Kararlarının Kesin Hüküm Gücü Üzerine (Çev. D. Belgin-Güneş),* R. Arslan Armağanı, C.I-II, Ankara-2015, C.I, ss.349-372.

ŞAHAN, Hava Gül : Özel Görevli Mahkemeler, Ankara-2012.

ŞAHİN CEYLAN, Şule : Hak Kavramı: Toplumdan Bireye Doğru, İstanbul- 2021.

ŞEKERCİ, M. Pınar : Kiralanan Taşınmazların İlamsız Tahliye Yoluyla Tahliyesi, Yayımlanmamış YL Tezi (İÜ-SBE), İstanbul-2016.

TANDOĞAN, Haluk : Borçlar Hukuku-Özel Borç İlişkileri, C.I-II, Ankara-1985.

TANIR, Zeliha B. : Genel Haciz Yoluyla Takipte İtirazın Kesin Kaldırılması, Ankara-2022.

TANRIVER, Süha : İlamlı İcranın Dayanakları ve İcranın İadesi, Ankara-1996 ("İlamlı İcra").

TANRIVER, Süha : Medeni Usûl Hukukunda Derdestlik İtirazı, Ankara-("Derdestlik").

TANRIVER, Süha : Medeni Usûl Hukuku, C.I, Ankara-2016 ("Usûl").

TAŞ KORKMAZ, Hülya : Hukuk Davalarında Gerçek Tarafın Belirlenmesi, İstanbul-2021.

TAŞ KORKMAZ, Hülya : İflas Masası, Ankara-2010.

TAŞPINAR, Sema : "İsviçre Federal İcra ve İflâs Kanununda Yapılan Değişikliklere Genel Bir Bakış", B. Kuru Armağanı,Ankara-2004, ss.599-670.

TAŞPINAR AYVAZ, Sema : *İcra ve İflâs Hukukunda Hükümsüz İşlemler ve Hükümsüzlük,* R. Arslan Armağanı, C.I-II, Ankara-2015, ss.1539-1552.

TERCAN, Erdal : Medeni Usûl Hukukunda Eski Hale Getirme, Ankara-2006.

TULUAY, M. : "Medeni Yargılama Hukukunda Dava İlişkisi", DEÜHFD, Y.1983, C.1, S.1, ss.101-132.

TUNÇ YÜCEL, Müjgan : Banka Alacaklarının İpoteğin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takibi, Dr Tezi (MÜ-SBE), İstanbul-2009.

TÜRCAN, Talip : İslam Hukuk Biliminde Hukuk Normu, 2. Baskı, Ankara-2016.

TÜRK, Ahmet : ''Kambiyo Senedi Borçlusu Tarafından Açılan Bedelsizliğe ve Hükümsüzlüğe Dayalı Menfi Tesbit Davalarının Gösterdiği Özellikler'', DÜHFD, Y.2005, C.7, Özel Sayı (İrfan Baştuğ'a Armağan), ss.307-381.

TÜRKOĞLU, Kamile : İdari Yargılama Usulünde Kesin Hüküm, Yayımlanmamış YL Tezi (GÜ-SBE), Ankara-2010.

TÜTÜNCÜBAŞI, Uğur : Yabancı Çekişmesiz Yargı Kararlarının Medeni Usul Hukukunda Tanınması, Ankara-2014.

TÜZEMEN ATİK, Ebru : Açık Kambiyo Senetleri, Ankara-2017.

UHLMANN, Felix : *Administrative Procedure,* Introduction to Swiss Law (Ed. Marc Thommen), Zurich-2018, pp.219-244.

ULER, Yıldırım : İdari Yargıda İptal Kararlarının Sonuçları, Ankara- 1970.

UMAR, Bilge : İptal Davası, İstanbul-1963.

UMAR, Bilge : İcra İflâs Hukukunun Tarihi Gelişmesi ve Teorisi,İzmir-1973 ("İcra-İflâs Teorisi").

UMAR, Bilge : "Kuru /Arslan /Yılmaz'ın İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı Üzerine Gözlemler", B. Kuru Armağanı,Ankara-2004, ss.685-705 ("Gözlemler").

UMAR, Bilge : Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, Ankara-2011 ("Şerh").

UMUR, Ziya : Roma Hukuku Ders Notları, 2. Baskı, İstanbul-1990.

UMUR, Ziya : Türk Hukuk Tarihi Dersleri, İstanbul-1987.

UYAR, Talih : "İcra Takibinin Kesinleşmesinden Sonraki Dönemde Doğmuş Olan 'İptal ve Erteleme' Nedenlerine Dayanılarak Takibin İptali", Legal Hukuk Dergisi, Y.2006, S.45, ss.2721-2734 ("Takibin İptali ve Ertelenmesi").

UYAR, Talih : "İptal Davasının Sonuçları", DEÜHFD, Y.2009, C.12, Özel Sayı (B. Umar Armağanı), ss.1159-1181 ("İptal Davası").

UYGUR, Turgut : Açıklamalı-İçtihatlı Borçlar Kanunu, C.I-VII, Ankara-1992.

UZELAC, Alan : "Mixed Blessing of Judicial Specialization: The Devil is in the Detail", Russian Law Journal, Vol. II (2014), Issue 4, pp.146-164.

ÜNAL, M./**BAŞPINAR,** V. : Şekli Eşya Hukuku, 4. Baskı, Ankara-2008.

ÜRCAN, Gülümden : Bireysel ve Toplu İş Hukukunda Tespit Davaları, Yayımlanmamış Dr. Tezi (DE-SBE), İzmir-2008.

ÜSTÜNDAĞ, M. Saim : Medeni Yargılama Hukuku, 7.Baskı, İstanbul-2000 ("Usûl").

ÜSTÜNDAĞ, M. Saim : İcra Hukukunun Esasları, 8.Baskı, İstanbul-2004 ("İcra").

VALLONİ, Lucien /**BLOCH,** Daniel : "The Salient Features of the CPC", Swiss Civil Procedure Code (Ed. L. Valloni /D. Bloch), Zurich-2010, pp.5-47.

Van de VELDEN, J. B. : Finality in Litigation, UK-2017.

Van de VELDEN, J. B./ **STEFANELLİ**, J. : Comparative Report for BIICL (Project Ref. No: JLS/2006/FPC21-30-CE-0914760055)- The Effect in European Commutity of Judgements in Civil and Commercial Matters: Recognition, Res Judicata and Abuse of Process (pp.140/140).

VARDAR HAMAMCIOĞLU, Gülşah : Medeni Hukukta Tasarruf İşlemi Kavramı, İstanbul- 2014.

Von OVERBECK, Alfred : İcra ve İflâs Kanunu Şerhi ve Esasları (Çev. TC Adliye Vekaleti), İstanbul-1929.

Von TUHR, A. : (İsviçre) Borçlar Hukukunun Umumi Kısmı (Çev. C. Edege), 2. Baskı, Ankara-1983.

WOLF, C. / **ZEİBİG**, N. : Evidence in Civil Law-Germany, Lex Localis (Ed. T. Kerestes), Slovenia/Maribor-2015.

YARDIM, M. Ertan : Kambiyo Senetlerine Özgü Haciz Yoluyla Takipte İtiraz, Yayınlanmamış Dr. Tezi (İÜ-SBE),İstanbul-2012.

YARDIMCI, Taner Emre : Hukuk Yargılamasında Somutlaştırma Yükü, İstanbul-2017.

YASAN, Mustafa : Kambiyo Senetlerinde Sebepsiz Zenginleşme, Ankara-2008.

YAŞAR, Hasan Nuri : İdari Yargı-İdari Yargıç ve Yargısal Emir,İstanbul-2002.

YAVUZ, Cevdet : Türk Borçlar Hukuku- Özel Hükümler, İstanbul-1997.

YAVAŞ, Murat : Senetle İspat ve Senede karşı Senet Kuralları ile Bu Kuralların istisnaları, Ankara-2009.

YAZAR, Özlem : İcra ve İflâs Hukukunda İmzaya İtiraz ve İmzaya İtirazın Sonuçları, Ankara-2011.

YILDIRIM, M. Kamil : Medeni Usûl Hukukunda Delillerin Değerlendirilmesi,İstanbul-1990.

YILDIRIM, M. Kamil : İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davası, İstanbul-1995 ("Tasarrufun İptali").

YILDIRIM, M. Kamil : "Tasarrufun İptali Davasının İşlevi Bakımından Aciz Vesikası ile İlişkisi Hakkında Düşünceler", DEÜHFD, Y.2009, C.11, Özel Sayı (B. Umar Armağanı), ss.973-982 ("Tasarrufun İptalinde Aciz Vesikası").

YILDIRIM, M. Kamil : "Alman Hukukunda Çekişmesiz Yargı", MUİİHT-IV (30 Eylul – 11 Ekim 2005/ Ankara), Ankara-2006, ss.18-48.

YILDIRIM, M. Kamil / **DEREN-YILDIRIM**, Nevhis : İcra ve İflâs Hukuku, 7.Baskı, İstanbul-2015.

YILDIRIM, M. Kamil /**TOK**, Ozan : "İtirazın Kaldırılması Yargılamasında Delil Başlangıcının Delil Değeri", MÜHF-HAD, Y.2016,C.22, S.1, ss.241-250.

YILDIRIM, M. Fadıl : Borçlar Hukukuna Göre Sözleşmenin Kuruluşunda Hile, Ankara-2002.

YILDIZ, A. Ç. : Alman İdari Yargılama Hukukuna Özgü Bir Dava Türü Olarak Yükümlülük Davası, İstanbul-2021.

YILMAZ, Ejder : Medeni Yargılama Hukukunda Islah, 2.Baskı, Ankara-2010 ("Islah").

YILMAZ, Ejder : İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, Ankara-2016("Şerh").

YILMAZ, Ejder : İflas İdaresi, Ankara-1976.

YILMAZ, Dilşat : "Alman İdari Yargılama Hukukunda İptal Davası", GÜHFD, Y.2009, C.XIII, S.1-2, ss.303-320.

YILMAZ, Lerzan : Kambiyo Senetlerinde Def'iler, 2. Bası, İstanbul-2017.

YÜCEL, Müjgan : Türk-İsviçre ve Alman Hukukunda Yeni Mal İktisabı, Yayımlanmamış YL Tezi (MÜ-SBE), İstanbul-2002.

YÜCESOY, A. A. : İdari Yargılama Hukukunda İptal Davalarında Menfaat,Ankara-2015.

ZIMMER, M. B. : "Overview of Specialized Courts", Int. Journal of Court Administraion, Vol.2 (August 2009), Issue 1, pp.1-15.

ZEUNER, A./ **KOCH,** H. : *Effects of Judgement,* Int. Encyclopedia of Comparative Law (Responsible Eds K. Zweigert/ U. Drobnig) Vol.1-17, Dortrecht/ Tubingen (1964 - ∞), Vol.16: Civil Procedure (Chief Ed. Mauro Cappeletti; Chapter 1-12// 1973-2012), Chapter 9 (pp.83/83).

II-KURUMSAL TELİF ESER ve DERLEMELER

BIICL : The Effect in the European Community of Judgements on Civil and Commercial Matters - Comparative Table : The Effect of Recognition of Judgements-Compative Table (2006),<http://biicl.org/files/3479_comp_table >.

CoE-CEPEJ : Territorial Jurisdiction, Report 2003-18.D3.

CROCE & Associes : The debt Collection Procedure in Switzerland (2019), <https://croce-associes.ch>.

EU-CEJL : Enforcement Atlas (2020), <http://www.enforcementatlas.eu >.

EU-EJN : European Judicial Enforcement/ Information Sheets (2006),<https://www.europe-eje.eu/en/fiche-thematique/pays/>.

KİBB : Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, Yargıtay İçtihat Portalı (BUÜ Kurumsal Abone Erişimli/2020), <htpps://www.kazanci.com >.

MİHBİR : MUİİHT-IV (30 Eylul-11 Ekim 2005), Medeni Usul Hukukunda Çekişmesiz Yargı – İcra ve İflas Hukukunda Yapılan Değişiklikler (Ed. M. Özekes), Ankara-2006.- MUİİHT-VII (24-25 Ekim 2008/Çeşme), İlamsız İcra (Ed. M. Atalı), Ankara-2009.

North Carolina Superior Court (USA) : Conference of Superior Court Judges Fall 2006: Affirmative Defanses Res Judicata and Collateral Estoppel, <https://www.vischer_broschienen/Brosch_CPC_En_Web.pdf >.

VİSCHER : Explaining The New Swiss Civil Procedure Code (2013), <https://www.vischer_broschienen/Brosch_CPC_En_Web.pdf>.

İÇ KONTROL VE DENETİMİN MODERN İŞ DÜNYASINDAKİ ROLÜ: TEORİK VE PRATİK YAKLAŞIM

Doç. Dr. Cevdet KIZIL

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-34-8

Sayfa Düzeni: Aslı AYRANCI

Kapak Tasarımı: Yeliz LÜLECİOĞLU

Baskı ve Cilt:

Sonçağ Yayıncılık

Matbaacılık Reklam

San Tic. Ltd. Şti.

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı

48/48 İskitler - Ankara

Tel.: (0312) 341 36 67

Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Şubat 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1
GİRİŞ 1

BÖLÜM 2
İÇ KONTROL VE DENETİM KAVRAMLARI 5

BÖLÜM 3
İÇ DENETİM SİSTEMİNİN BİLEŞENLERİ 13

BÖLÜM 4
İÇ DENETİMİN AMAÇLARI VE UYGULANMA NEDENLERİ 15

BÖLÜM 5
İÇ DENETİM MESLEK ETİK KURALLARI VE İÇ DENETÇİLERDE SAHİP OLUNMASI GEREKEN TEMEL YETKİNLİKLER 17

BÖLÜM 6
İÇ DENETİM TÜRLERİ 21
6.1.Uygunluk Denetimi 21
6.2. Sistem Tabanlı Denetim 21
6.3. Mali Denetim 22
6.4. Performans Denetimi 22
6.5. Bilgi Teknolojileri Denetimi 23

BÖLÜM 7
COSO TABANLI İÇ KONTROL SİSTEMİNİN BİLEŞENLERİ 25
7.1. İç Kontrol Ortamı (Çevresi) ve İç Kontrol Ortamındda (Çevresinde) Bulunması Gereken Öğeler 27
7.2. Risk Değerleme 32
7.3. Kontrol Faaliyetleri 39
7.4. Bilgi ve İletişim 44
7.5. İzleme Faaliyetleri 45

BÖLÜM 8
İÇ KONTROL SİSTEMİNİN ÖZELLİKLERİ 49

BÖLÜM 9
İÇ KONTROL SİSTEMİNE FARKLI YAKLAŞIMLAR 51

BÖLÜM 10
İÇ KONTROL SİSTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI 53

BÖLÜM 11
İÇ KONTROL VE DENETİMİN KURUMSAL YÖNETİM AÇISINDAN ÖNEMİ 55
11.1. Amerikan Menkul Kıymetler Borsası Komisyonu'nun (Securities and Exchange Commission – SEC) Denetim Standartlarında İç Kontrol Sisteminin Yeri 56
11.2. İç Kontrol Sistemleri İçerisinde Finansal Raporlama ile İlgili İç Kontrol Raporu'nun (Internal Control over Financial Reporting - ICFR) Yeri 56

BÖLÜM 12
İÇ KONTROL SİSTEMLERİ İÇERİSİNDE İÇ DENETİM SÜRECİ 59

BÖLÜM 13
İÇ DENETİM SÜRECİNİN BAŞARISINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER..... 77

BÖLÜM 14
İÇ KONTROL SİSTEMİNİN ETKİNLİĞİNİN DIŞ DENETİM (BAĞIMSIZ DENETİM) ÇALIŞMASI ÜZERİNE ETKİSİ..... 79

BÖLÜM 15
İÇ KONTROL VE DENETİMİN GÜNÜMÜZDEKİ KONUMU VE BANKACILIK SİSTEMİNDE İÇ KONTROL MEKANİZMALARININ ROLÜ 83

BÖLÜM 16
İÇ DENETİM SÜRECİNE İLİŞKİN ÖRNEK OLAY İNCELEMESİ..... 87

BÖLÜM 17
SONUÇ VE ÖNERİLER 121

KAYNAKÇA..... 125

KAYNAKÇA

Akçakanat, Ö. (2012). Kurumsal Risk Yönetimi ve Kurumsal Risk Yönetim Süresi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 4*(7), 30-46.

Akışık, D. O. (2005). İç Kontrol Sistemi ve Bağımsız Denetim İçindeki Yeri. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, *14,* 89-102.

Aksoy, M. (2008). *Kamuda İç Kontrol & İç Denetim*, Ankara: Muhasebat Kontrolörleri Derneği Yayını, Yayın No. 26.

Akyel, R. (2010). Yönetimde İç Kontrol, İç Denetim ve Dış Denetim Fonksiyonlarının Birbirleri İle İlişkileri ve Türk Kamu Yönetiminde Uygulanmalarının Değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *19*(3), 1-21.

Akyel, R. (2010). Günümüzde İç Kontrol Anlayışı ve Türkiye'ye Yansıması. *Amme İdaresi Dergisi, Cilt: 43*(4), 167-191.

Akyel, R. (2010). Türkiye'de İç Kontrol Kavramı, Unsurları ve Etkinliğin Değerlendirilmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi Cilt:17*(1), 83-98.

Altunay, M. A. ve Al-Obaidi, M. M. F. (2020). İşletmelerde Kurumsal Yönetim ve İç Denetim Algısı: Anonim Şirketler Üzerine Bir Araştırma. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, 10*(1), 326-346.

Amsler, L. B., Martinez, J. K., Smith, S. E. (2006). *Dispute System Design: Preventing, Managing, and Resolving Conflict.* USA: Standford University Press.

Arwinge, O. (2013). *Internal Control: A Study Of Concept and Themes.* Uppsala, Sweden: Uppsala University. Physica-Verlag: A Springer Company.

Aslan, B. (2010). Bir Yönetim Fonksiyonu Olarak İç Denetim. *Journal of Turkish Court of Accounts*, 77, 63-86.

Azaltun, M. (1999). Otel İşletmelerinde İç Kontrol. *Anadolu Üniversitesi Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu Yayını*.

Azaltun, M. (1998). *Otel Işletmelerinde Hata ve Hile Önleme Aracı Olarak Iç Kontrol.* Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Doktora Tezi.

Bakkal, H., Kasımoğlu, A. (2012). İç Kontrol Sistemine Karşılaştırmalı Bir Bakış: COSO ve COCO Modeli. *Mevzuat Dergisi, Yıl: 15, Sayı: 178, Ekim 2012*. https://www.mevzuatdergisi.com/2012/10a/01.htm

Başpınar, A. (2005). Türkiye'de ve Dünyada Denetim Standartlarının Oluşumuna Genel Bir Bakış. *Maliye Dergisi*, *148*. 35-62.

BDO United States. (2019). *Understanding Internal Control Over Financial Reporting.* BDO United States Website. https://www.bdo.com/insights/assurance/corporate-governance/understanding-internal-control-over-financial-repo

Biçer, A. A. (2006). *İç Kontrol Sisteminin Etkinliğini Sağlamada İç Denetimin Rolü ve Bir Uygulama.* İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Muhasebe Finansman Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Casabona, P. & Grego, M. (2003). *SAS 99 - Consideration of Fraud in a Financial Statement Audit: A Revision of Statementon Auditing Standards 82.* New York: Review of Business. Spring issue. https://www.ebscohost.com

Cengiz, S. (2013). İşletmelerde Kurumsal Yönetim Kapsamında İç Denetimin Yeri ve Önemi: Borsa İstanbul'da Bir Araştırma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi, 15*(2)*, 403-448.*

Center for Audit Quality (2019). *Guıde To Internal Control Over Fınancıal Reportıng.* Washinton DC.

Chen, H., Yang, D., Zhang, X., Zhou, N. (2020). The Moderating Role of Internal Control in Tax Avoidance: Evidence from a COSO-Based Internal Control Index in China. *The Journal of the American Taxation Association*, *42*(1), 23-55.

Cornford, A. (2004). *Internationally Agreed Principles for Corporate Governance and the Enron Case*. G-24 Discussion Paper Series No. 30. HYPERLINK "https://en.wikipedia.org/wiki/New_York_City" \o "New York City" New York City: HYPERLINK "https://en.wikipedia.org/wiki/United_Nations_Conference_on_Trade_and_Development" \o "United Nations Conference on Trade and Development" United Nations Conference on Trade and Development , 1-38.

COSO. (2013). *Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Committe.* Retrieved from COSO Internal Control Integrated Framework Executive Summary: https://www.coso.org/Shared%20Documents/Framework-Executive-Summary.pdf

COSO (2014). *Internal Control - Integrated Framework.* COSO Website. https://www.coso.org

de Meijer, P., Bruyndonckx, D. (2015). *COBIT 5: A Bridge Too Far or a Giant Leap Forward?* KPMG Compact, 41-57.

Demirkol, V., Kızıl, C. (2021). *Yeni Milat: Covid-19 - İktisadi, Finansal ve Kurumsal Yönleriyle* kitabı içerisinde *Covid-19 Sürecinin Denetim Üzerindeki Etkisi* kitap bölümü, Editör: Dr.Öğr.Üyesi Onur Özdemir ve Doç.Dr.Semra Boğa, Ankara: Gazi Kitabevi.

ECIIA. (2022). *European Confederation of Institues of Internal Auditing*. European Confederation of Institues of Internal Auditing: https://www.eciia.eu/what-is-internal-auditing/

Garraty, J. A. (1987). *The Great Depression*. Anchor, USA.

Gönen, S. (2009). İç Kontrol Sisteminin Unsurlarından Kontrol Ortamının İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, *11*, 189-217.

Grabar, N., Flow, S., Janghorbani, A., Cleary Gottlieb Steen & Hamilton LLP (2019). SEC Enforcement for Internal Control Failures. *Harvard Law School Forum on Corporate Governance.* https://corpgov.law.harvard.edu/2019/03/07/sec-enforcement-for-internal-control-failures/

Güçlü, F. (2020). 10 Soruda İç Denetim. Vergiport CentrumTurkey. https://vergiport.com/yayinlar/makaleler/10-soruda-ic-denetim-nedir.pdf

Güredin, E. (2000). *Denetim.* Beta Basım Yayım Dağıtım.

Hall, J. A. (2013). *Accounting Internation System.* USA: South-Western Cengage Learning.

Institute for Internal Auditors - IIA (2023a). What is Internal Auditing? (İç Denetim Nedir?). Institute for Internal Auditors - IIA Websitesi. https://www.theiia.org/en/about-us/about-internal-audit/

Institute for Internal Auditors - IIA (2023b). History of the IIA. Institute for Internal Auditors - IIA Websitesi. https://www.theiia.org/en/about-us/about-internal-audit/history-of-the-iia/

International Federation of Accountants - IFAC (2012). Good Practice Guidance: Evaluation and Improving Internal Control in Organizations. International Federation of Accountants - IFAC Resmi Websitesi (IFAC Official Website). https://www.ifac.org/system/files/publications/files/Evaluating%20and%20Improving%20Internal%20Control%20in%20Organizations%20-%20updated%207.23.12.pdf

İç Denetim Portalı (2017). *İç Denetçilerin Sahip Olması Gereken Temel Yetkinlikler ve Bilgiler*. İç Denetim Portalı: https://www.icdenetim.net/ic-denetcilerin-sahip-olmasi-gereken-temel-yetkinlikler-ve-bilgiler/

İslam, S. (2014). Denetim: Güncel Yaklaşımlar. Salih İslam Websitesi. https://www.slideshare.net/SalihIslam/denetim-gncel-yaklamlar?

Janvrin, D. J., Payne, E. A., Byrnes, P., Schneider, G. P., Curtis, M. B. (2012). *The Updated COSO Internal Control - Integrated Framework: Recommendations and Opportunities for Future Research. Journal of Information Systems, 26*(2), 189-213.

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi (2009). İç Kontrol Sistemi ve Kamu İç Kontrol Standartları. İç Kontrol Standartları Uyum Eylem Planı, Strateji Geliştirme Başkanlığı.

Kızıl, A., Kızıl C. (2007). *Accounting: Financial, Cost, Managerial*. İstanbul: Bahar Yayınevi.

Koloğlu, D. İ. (2020). *Kalkınma Ajanslarında İç Denetim.* Ankara: Astana Yayınları.

Kurnaz, N., Dindaroğlu, A. K. (2015). İç Denetim ve Bilgi Güvenliği İlişkisi: Bölgesel Bir Araştırma, *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, *10*(1), 51-63.

Kurt, G., Uçma, T. (2013). COSO İç Kontrol-Bütünleşik Çerçeve Güncelleme Projesinin Yenilikleri, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 2*, 79-89.

Lakis, V. ve Giriunas, L. (2012). The Concept of Internal Control System: Theoretical Aspect,. *Ekonomika, 91*(2), 142-152.

Loredana, C., Alexandru, C. G. (2013). Implementation of Modern Concepts of Control and Internal Audit in the Banking System. *Ovidius University Annals, Economic Sciences Series Volume 8*(1), 1166-1169.

Marks, N. (2001). The New Age of Internal Auditing. *Internal Auditor, 58*(6), 44+, Gale AcademicOneFile, link.gale.com/apps/doc/A82886228/AONE?u=googlescholar&sid=bookmark-AONE&xid=2c2cf87b

Martin, K., Sanders, E., Scalan, G. (2014). The Potential Impact of COSO Internal Control Integrated Framework Revision on Internal Audit Structured SOX Work Programs. *Research in Accounting Regulation*, *Elsevier, 26*(1), 110-117.

Mert, H., Koç, F., Başkaya, A. V., Topluk, B. (2021). BIST Kapsamında Bankacılık Sektörü İşletmeleri Bağımsız Denetim Raporlarının BDS-610 Standardı Doğrultusunda İncelenmesi. *Çağ Üniversitesi Uluslararası Güvenlik ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 1*(2), 44-61.

Moeller, R. R. (2012). *Brink's Modern Internal Auditing: A Common Body of Knowledge.* USA: John Wiley & Sons.

Nicho, M. (2008). *Information Technology Audit: Systems Alignment and Effectiveness Measures*. AUT University School of Computing and Mathemetical Sciences Ph.D. Thesis, Auckland, New Zealand.

O'Regan, D. (2004). *Auditor's Dictionary: Terms, Concepts, Processes, and Regulations.* New Jersey: John Wiley & Sons.

Özdemir, E. (2016). Ulusal ve Uluslararası Düzenlemeler Bağlamında Iç Kontrol Sisteminin Etkinliğinin Olçülmesi- Borsa Istanbul Sirketlerinde Uygulama. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Muhasebe-Finansman Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Bursa.

Özdemir, S., Karakoç, M. (2016). İç Kontrolde COSO ve ICFR İlişkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, *15*(56), 141-152.

Özeren, B. (2006). INTOSAI Kamu Kesimi İç Kontrol Standartları Rehberi . *Uluslararası Sayıştaylar Birliği 17. Kongre.*

Parker, S., Johnson, L. A. (2017). The Development of Internal Auditing as a Profession in the U.S. During the Twentieth Century. *Accounting Historians Journal, 44*(2), 47–67.

Pehlivanlı, D. (2010). *Modern İç Denetim Güncel İç Denetim Uygulamaları.* İstanbul: Beta Basım Yayım.

Pickett, K. H. (2010). *The Internal Auditing Handbook.* UK: John Wiley & Sons Ltd.

Pickett, K. H. (2011). *Essential Guide to Internal Auditing.* New Jersey: John Wiley & Sons.

Public Company Accounting Oversight Board - PCAOB (2023). AS 2201: An Audit of Internal Control Over Financial Reporting that is Integrated with an Audit of Financial Statements. Public Company Accounting Oversight Board - PCAOB Website. https://pcaobus.org/oversight/standards/auditing-standards/details/AS2201

Ramamoorti, S. (2003). *Internal Auditing: History, Evolution, and Prospects*, Institute for Internal Auditors Publishing, USA.

Sabuncu, B. (2017). İşletmelerde İç Denetim ve İç Kontrol İlişkisi. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, *18*(2), 161-174.

Sawyer, L. B., Dittenhofer, M. A., Scheiner, H. J. (2003). *Sawyer's Internal Auditing: The Practice of Modern Internal Auditing,* The Institute of Internal Auditors, Altamonte Spring, Florida. 5.th Edition, Florida, USA.

Scott, J. H. (2023). Electronic Systems Assurance and Control: eSAC Model. The Institute of Internal Auditors Research Foundation Official Website. http://www.tarrani.net/kate/docs/eSACModel.pdf

Securities and Exchange Commission - SEC. (2004). Listed Company Manual. (Release No. 34-50298; File No. SR-NYSE-2004-41). Securities and Exchange Commission Website. https://www.sec.gov/rules/sro/nyse/34-50298.pdf

Soh, D. S. B., Martinov-Bennie, N. (2011). The Internal Audit Function: Perceptions of Internal Audit Roles, Effectiveness and Evaluation . *Managerial Auditing Journal* , *26*(7), 605-622.

Spira, L. F., Page, M. (2003). Risk Management: The Reinvention of Internal Control and the Changing Role of Internal Audit. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, *16*(4), 640-661.

Temel, E. (2019). Yer Hizmetleri Kuruluşlarında Muhasebe ve Bağımsız Denetim. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Muhasebe Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Tufan, M., Görün, M. (2013). Türkiye'deki Kamu İç Denetim Sisteminin Uluslararası İç Denetim Standartları Çerçevesinde İncelenmesi, *Sayıştay Dergisi, 89*, 115-135.

Türkiye Cumhuriyeti (T.C.) Sağlık Bakanlığı Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü (2023). *İç Kontrol El Kitapçığı*. İç Kontrol Koordinatörlüğü.

Türedi, H., Gürbüz, F., Alıcı, Ü. (2014). COSO Modeli: İç Kontrol Yapısı. *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi, 42*, 141-155.

Türedi, H., Zor, Ü., Gürbüz, F. (2015). Risk Odaklı İç Denetim. *Muhasebe ve Finansman Dergisi, Nisan 2015*, 1-20.

Türkiye İç Denetim Enstitüsü - TİDE (2014). Akademik Forum. *İç Denetim Dergisi, 39*. 1-90.

Türkiye İç Denetim Enstitüsü - TİDE (2023). Uluslararası Mesleki Uygulama Çerçevesi. Türkiye İç Denetim Enstitüsü - TİDE Websitesi. https://www.tide.org.tr/page/307/UMUC

University of California San Francisco - UCSF. (2022). İnternal Control, Audit&Advisory Services. https://audit.ucsf.edu/internal-controls

Uyar, S. (2010). UFRS Uygulamalarında İç Kontrol Sisteminin Etkisi ve Önemi . *Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, 2*(2)*, 37-60.*

ZEUS'TAN SARIKIZ'A

BİN PINARLI

İDA

DERLEME

2.BASKI

Hüseyin Sedat ÖZKÖK

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-35-6

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ekim 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖN SÖZ

Zaman zaman Katran Dağı olarak dillenen, mitolojide adı İda olan, Sarıkız'dan sonra da Kazdağları ismini alan; o yüce, o ulu, o kutsal dağ...

Pınarları gibi, efsaneleri gibi, şelaleleri gibi sembolik özellikleri olan dağ...

Oksijen oranı ile, Dünya'da sadece kendisinde yetişen "Kazdağı Göknarı" ile fark yaratan dağ...

Güre'si, Altınoluk'u, Adatepe'si, Edremit'i, Akçay'ı ile her bir köşesi cennet olan dağ...

Zeus'u, Afrodit'i, Paris'i, Sarıkız'ı, Refika'sı, Hasan'ı, Emine'si ile farklı karakterleri üzerinde yaşatan dağ...

Antandros'u, Assos'u, Troya'sı, Zeus Altarı, Sutüven Şelalesi ile tarih kokan dağ...

"Dünyanın İlk Güzellik Yarışması" nın düzenlenmesine sahne olan dağ...

Melkisi, kuşkonmazı, zeytin-zeytinyağı, kabak çiçeği dolması ile doyumsuz tatlara sahip olan dağ...

Yazarlara, şairlere, aktörlere, tiyatroculara ilham kaynağı olan dağ...

Koca Seyit'ine, Sabahattin Ali'sine, Tuncel Kurtiz'ine, Ali Ekber Çiçek'ine yaşam iksiri olan dağ...

Hristiyanına-papazına, müslümanına-imamına, yahudisine-hahamına hep birlikte yaşam esnekliği katan dağ...

Tahtacısı, Türkmeni, yörüğü, mübadili, göçmeni ile binbir mozaik yaratan dağ...

Bu derlemede İda, yani Kazdağı'mızı hem inceleyelim, hem bilgi sunalım, hem de nostalji yaşayalım/yaşatalım dedik.

Öyle bir derleme sunalım istedik ki; dostlarımız, sevdiklerimiz, ziyaretçilerimiz hem okusun hem eğlensin hem de sırt çantalarına bu derlemeyi koyup ona yol arkadaşlığı yapsın, rehber olmaya çalışsın.

Herkese iyi okumalar, iyi gezmeler, iyi tatiller diliyoruz.

İÇİNDEKİLER

ROMA'NIN KURULUŞU VE ANTANDROS 1
İDA (KAZDAĞI) VE DESTANLAR 2
ÜÇ GÜZELLER MASALI'NIN KAHRAMANLARI 3
Zeus: 3
Afrodit: 5
Athena: 8
Hera: 10
Paris: 12
ÜÇ GÜZELLER MASALI YERYÜZÜNÜN İLK GÜZELLİK YARIŞMASI 13
Eris: 16
Helen: 17
PARİS' İN EVE DÖNÜŞÜ 18
PARİS VE HELEN 19
TROYA SAVAŞI VE PARİS' İN ÖLÜMÜ 20
İLYADA VE TRUVA SAVAŞI 21
Poseidon: 23
OLYMPOS DAĞI 25
Olympos Dağı Tarihi: 25
Olympos Dağı Efsanesi: 26
Hestia: 27
Eros: 28
MEDUSA EFSANESİ 28
PEGASUS EFSANESİ 29
SPARTA VE SPARTALILAR 31
İDA DAĞI 33
KAZDAĞLARINDA ANA TANRIÇA 41
İDA'NIN BOLLUK BEREKET TANRIÇASI KYBELE'NİN HİKAYESİ 43
ANTANDROS 44
ŞAHİNKALE 46
ŞAHİNDERE KANYONU 47
FATİH VE KAZDAĞI TÜRKMENLERİ 48
TÜRKMENLER 49
KAZDAĞLARINDA MİMARİ DEĞERLER 51
KAZDAĞLARI MİLLİ PARKI 52
1- İlan Edilişi: 52
2-Yeri: 52
3- Ulaşım: 52
4-Yörenin Tarihçesi: 52

5-Hayvan Türleri: 53
6-Bitki Örtüsü: 54
7-Mevcut Hizmetler ve Konaklama: 54
KAZDAĞLARINA ÖZGÜ SİMGESEL ÖZELLİKLER 55
Bol Oksijenli Havası: 55
Kazdağı Göknarı: 55
Zeytin Ağacı ve Zeytinyağı: 55
Melki Mantarı: 56
Kuşkonmaz (Tatlı Filiz): 56
ADATEPE KÖYÜ 57
ZEUS ALTARI 58
REFİKA'NIN HİKÂYESİ 58
REFİKA TÜRKÜSÜ 60
İDA'NIN (KAZDAĞLARI'NIN) ÖZEL VE GÜZEL YÖRELERİ 60
Küçükkuyu: 60
Yeşilyurt: 61
Başdeğirmen: 61
Hanlar: 62
Kızılkeçili: 62
Pınarbaşı: 62
Kadırga Koyu: 62
Babakale: 63
Assos (Behramkale) ve Aristo: 63
Troya (Truva): 65
Çanakkale: 66
Darıdere: 67
Kadıköy: 67
Kadıköy'de Şıp Şıp Dede Efsanesi: 68
Altınoluk: 68
Papazlık'ta (Altınoluk), Abdullah Efendi Konağı: 69
ELİF KAÇAN EFSANESİ 70
Zeytinli: 72
HASAN BOĞULDU EFSANESİ 73
TERMAL CENNETİ GÜRE VE KAPLICALAR 75
ARTEZYENLERİ İLE ÜNLÜ EŞSİZ AKÇAY 77
Akçay'ın Artezyenleri: 78
KUVA-YI MİLLİYE ŞEHRİ EDREMİT 79
MİDİLLİ 81
TÜRK-YUNAN NÜFUS MÜBADELESİ 82
DOSTLUK PEKİŞMESİ 84
İDA'DA (KAZDAĞLARI'NDA) İZ BIRAKANLAR 85
Aristo: 85
Akhilleus: 85

Büyük İskender: 86
Aziz St. Paul (Aziz Paulus): 86
Sappho: 87
Çaka Bey: 87
Kocaseyit: 89
BİR YOLCUYA 90
Gıyas Yetkin: 91
Ali Erdin: 91
Mustafa Seyit Sutüven: 92
Alibey Kudar: 92
Sabahattin Ali: 93
Ali Ekber Çiçek: 93
Tuncel Kurtiz: 94
Şükrü Tunar: 94
Ozan Sağdıç: 95
Ferdi Özbeğen: 95
Sevda Ferdağ: 96
Hande Altaylı: 96
Hülya Avşar: 96
İlker Ayrık: 97
Barış Manço: 97
Caner Erkin: 98
İDA DAĞI'NDA (KAZDAĞI'NDA); GÖRÜLMEYE DEĞER BULUNAN MÜZELER 99
Tahtakuşlar Köyü Özel Etnografya Galerisi: 99
Edremit Ayşe Sıdıka Erke Etnografya Müzesi: 99
Tarihi, Zeytinyağı Üretim Aletleri-Evren Ertür Gelerisi: 100
Güre-Sarıkız-Kazdağı Etnografya Galerisi: 100
Adatepe Zeytinyağı Müzesi: 101
SARIKIZ ZİRVESİNE GİDERKEN 101
Tozlu Yaylası: 101
Sarıkız Tepesi: 102
Karataş (Gargaros) Tepesi: 102
Baba Tepesi: 103
Kartalçimen Çeşmesi: 104
Kız Pınarı: 104
Şah Taşları: 104
HAYIRLAR VE ADAKLAR 105
SARIKIZ MERMERLERİ 106
SARIKIZ EFSANESİ 107
SUTÜVEN 111
KAZDAĞI 111
SONUÇ OLARAK 112

GENEL BİLGİLER-EKLER VE İDA'DA NOSTALJİ 113
Edremit'in Uçağı: 113
Ağlayan Şelale: 114
Vallah Şelalesi: 114
Darıdere: 115
Kazdağı Göknarı: 115
Oksijen Oranı: 115
Kavurmacılar Köyü: 116
Zeytin-Zeytinyağı: 116
Doyran Köyü: 117
Kurşunlu Cami: 117
Atamız İda'da: 118
Gemi Halkaları: 118
Truva-Antandros-Bergama-Efes Bağlantısı: 119
Zeytinli'de Papaz'ın Evi: 119
Bazlamaç Yangın Kulesi: 120
Akçay Festivali: 121
Anneler Günü: 121
Ciğerli Kahvaltı: 122
İda'da Butik Hatırası: 123
İda'da Bisiklet Turu: 124
İda'da Deniz Keyfi: 125
İda'nın Ciğerleri Yandı: 127

SON SÖZ 129

T E Ş E K K Ü R 130

EKLER 131

K A Y N A K L A R 199

KAYNAKLAR

--Alibey KUDAR / Sarıkız Efsanesi Rehberi
--Alibey KUDAR / Tahtakuşlar Rehberi
--Alibey KUDAR / Tahtakuşlar Köyü, Özel Etnografya Galerisi Rehberi
--Ali ERDİN / Sarıkız Efsanesi
--Adramytion / Edremit Belediyesi Yayınları
--Antandros / Altınoluk Belediyesi Yayınları
--Balıkesir Guide / Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Yayınları
--Balıkesir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
--Bir Zamanlar Edremit / Ses Yayın GrubuYayınları
--www.balıkesir.gov tr.
--2002 Dağlar Yılında Kazdağları / Edremit Turizm Danışma Müdürlüğü
--Edremit / Edremit Belediyesi Yayınları
--Edremit Guide / Ses Yayın Grubu Yayınları
--Edremit Körfezi / Balıkesir Valiliği Yayınları
--Edremit Körfezi Turizm Rehberi / Ses Yayın Grubu Yayınları
--HOMEROS / İlyada
--HOMEROS / Odysea
--Havranlı SEYİT ONBAŞI / Havran Belediyesi Yayınları
--Hüseyin ULUASLAN / Assos (Behramkale)
-- Kazdağları Ulusal Çalıştayı / Kazdağları ve Madra Dağı Belediyeler Birliği
--Küçükkuyu-Çanakkale / Küçükkuyu Belediyesi Yayınları
--Lesvos (Midilli) / Edremit Belediyesi Yayınları
--M.Selim KUDAR / Muatazmayinşatürta
--Mustafa Seyyid SUTÜVEN / Bütün Şiirleri
--Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi
--Ses Yayın Grubu Yayınları
--Tahir Harimi BALCIOĞLU / Tarihte Edremit Şehri
--Zeliha KAPUKAYA / İlyada Destanı'nda İda
--Zeytin Dergisi / Ses Yayın Grubu
--Zeytin Guide / Ses Yayın Grubu
--Zeytinli / Edremit Belediyesi Kültür Yayınları
--Zeytinli / Zeytinli Belediyesi Yayınları

İDARİ YARGI

KURULUŞ VE İŞLEYİŞ

Nihat KAYAR

Güncellenmiş 6. Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-43-1

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ekim 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
İDARENİN DENETLENMESİ

I. İDARENİN YARGI DIŞI DENETİMİ 2
A. SİYASÎ DENETİM (TBMM DENETİMİ) 2
1. TBMM Genel Kurul Denetimi 2
2. Yasama Komisyonlarının Denetimi 4
B. MERKEZÎ İDARENİN DENETİMİ 9
1. Merkezdeki Kurulların Denetimi 9
2. İdari Vesayet Denetimi 18
C. İDARENİN İÇ DENETİMİ 18
1. Hiyerarşik Denetim 18
2. İsti'taf Denetimi 20
D. BAĞIMSIZ KURUMLARIN DENETİMİ 20
1. Kamu Denetçiliği Kurumu 21
2. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu 26
3. Kişisel Verileri Koruma Kurumu 30
II. İDARENİN YARGISAL DENETİMİ 34
A. GENEL OLARAK YARGISAL DENETİM YOLLARI 34
1. İdari ve Adli Yargı Denetimi 34
2. Bireysel Başvuru Hakkı 34
3. Uluslararası Denetim 38
B. İDARİ YARGI SİSTEMLERİ 39
1. Yargı Birliği Sistemi 39
2. İdari Yargı Sistemi 40
C. İDARENİN YARGISAL DENETİMİNİN TARİHİ 40
1. Fransa'da İdari Yargının Ortaya Çıkışı 40
2. Türkiye'de İdari Yargının Ortaya Çıkışı 43
D. İDARİ YARGI DENETİMİNİN ÖZELLİKLERİ 45
E. İDARİ YARGI DENETİMİNİN SINIRLARI 45
1. İdari Yargı Denetimi - Hukuk Devleti İlişkisi 45
2. Hukuka Uygunluk Denetimi - Yerindelik Denetimi 47
F. YARGI DENETİMİNE KAPALI İŞLEMLER 48
1. Anayasa ile Yargı Denetimi Dışında Tutulan İşlemler 48
2. Kanunlarla Yargı Denetimi Dışında Tutulan İşlemler 68

İKİNCİ BÖLÜM
İDARİ YARGI KURULUŞLARI

I. İDARİ YARGIDA İLK DERECE MAHKEMELERİ 74
A. İDARE VE VERGİ MAHKEMELERİNİN KURULUŞU 74
B. MAHKEME BAŞKANLARININ VE ÜYELERİN GÖREVLERİ 75
C. İDARE VE VERGİ MAHKEMELERİNİN OLUŞUMU 75

D. İDARE MAHKEMELERİNİN GÖREVLERİ 77
E. VERGİ MAHKEMELERİNİN GÖREVLERİ 77
F. TEK HÂKİMLE ÇÖZÜMLENECEK DAVALAR 78
G. YARGILAMA SÜRECİ 79
1. İdare ve Vergi Mahkemelerinin Kesin Kararları 79
2. İdare ve Vergi Mahkemelerinin Kesin Olmayan Kararları 79
II. İDARİ YARGIDA ÜST DERECE MAHKEMELERİ 81
A. BÖLGE İDARE MAHKEMELERİ 81
1. Bölge İdare Mahkemelerinin Kuruluşu 81
2. Bölge İdare Mahkemelerinin Oluşumu 82
3. Başkanın, Daire Başkanlarının ve Üyelerin Görevleri 83
4. Bölge İdare Mahkemesi Başkanlar Kurulu 83
5. Daireler 84
6. Üyelerin Nitelikleri ve Atanmaları 85
7. Bölge İdare Mahkemesi Adalet Komisyonu 85
8. Bölge İdare Mahkemelerinin Görevleri 86
B. DANIŞTAY 88
1. Tarihçe 88
2. Danıştay Görevlileri 89
3. Danıştay Üyelerinin Nitelikleri ve Seçimi 91
4. Danıştay Karar Organları 95
5. Danıştayın Görevleri 103
C. ASKERÎ YÜKSEK İDARE MAHKEMESİ 117

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
İDARİ YARGININ GÖREV ALANI

I. İDARİ YARGININ GÖREV ALANI 125
A. GÖREV DAĞILIMI ÖLÇÜTLERİ 125
B. İDARİ YARGININ GÖREVİ DIŞINDAKİ UYUŞMAZLIKLAR 127
1. Yargı Denetimi Dışında Bırakılan İşlemler 127
2. Yasama ve Yargı Organlarının İşlemleri 127
3. KİT'lerin Özel Hukuka Tabi Faaliyetleri 129
4. Tahkime Tabi İmtiyaz Şartlaşma ve Sözleşmeleri 129
5. İdarenin Özel Hukuk Sözleşmeleri 130
6. Fiilî Yoldan Kaynaklanan Uyuşmazlıklar 131
7. Seçim Uyuşmazlıkları 133
8. Yap-İşlet-Devret ve Yap-İşlet Sözleşmeleri 134
9. İdarenin Özel Kişilere Karşı Açtığı Davalar 134
10. Kamu Görevlilerinin Mali Sorumluluk Davaları 135
11. Kanunla Adli Yargının Görevlendirilmesi 137
II. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ 144
A. TARİHSEL GELİŞİMİ, KURULUŞU VE İŞLEYİŞİ 144
1. Tarihsel Gelişimi 144
2. Kuruluşu ve Çalışma Yöntemi 144
B. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN GÖREVLERİ 147
1. Görev Uyuşmazlığı 147
2. Hüküm Uyuşmazlığı 153

C. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ KARARLARI 153

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
İDARİ YARGIDA DAVA TÜRLERİ

I. İPTAL DAVASI 157
A. İPTAL DAVASININ TANIMI VE ÖZELLİKLERİ 157
1. İptal Davasının Tanımı 157
2. İptal Davasının Özellikleri 158
B. İPTAL DAVASININ ÖN KOŞULLARI 160
C. İPTAL DAVASININ ESASA İLİŞKİN KOŞULLARI 195
D. İPTAL DAVASININ SONUÇLARI 205
E. İPTAL KARARLARININ UYGULANMASI 206
F. İPTAL KARARLARININ YERİNE GETİRİLMESİ 218
II. YÜRÜTMENİN DURDURULMASI 221
A. YÜRÜTMENİN DURDURULMASININ GELİŞİMİ 222
B. YÜRÜTMENİN DURDURULMASININ TANIMI 223
C. YÜRÜTMEYİ DURDURMA KARARI VERİLEMEYECEK HÂLLER 224
D. YÜRÜTMENİN DURDURULMASININ KOŞULLARI 227
E. TEMYİZ VEYA İSTİNAFTA 233
F. KARARLARIN UYGULANMASI 233
III. TAM YARGI DAVASI 235
A. TAM YARGI DAVASININ NİTELİĞİ VE TANIMI 235
B. TAM YARGI DAVASI - İPTAL DAVASI 236
C. TAM YARGI DAVASININ ÇEŞİTLERİ 236
D. TAM YARGI DAVASININ ÖN KOŞULLARI 237
1. Göreve İlişkin Ön Koşullar 237
2. Yetkiye İlişkin Ön Koşullar 237
3. Konusuna İlişkin Ön Koşullar 238
4. Davacıya İlişkin Ön Koşullar 243
5. Davalıya İlişkin Ön Koşullar 244
6. Süre ve Biçime İlişkin Ön Koşullar 244
E. TAM YARGI DAVASININ ESASA İLİŞKİN KOŞULLARI 245
F. TAM YARGI DAVASININ SONUÇLARI 245
G. TAM YARGI DAVASI KARARLARINDA UYGULAMA 246

BEŞİNCİ BÖLÜM
İDARİ YARGIDA SÜRELER

I. DAVA AÇMA SÜRESİNİN ÖZELLİKLERİ 249
II. İDARENİN SÜRELERİ BİLDİRME ZORUNLULUĞU 251
III. İDARİ DAVA AÇMA SÜRELERİNİN TÜRLERİ 253
A. GENEL DAVA AÇMA SÜRELERİ 253
1. İdari Yargıda Genel Dava Açma Süresi 253
2. Vergi Mahkemelerinde Genel Dava Açma Süresi 253
B. ÖZEL DAVA AÇMA SÜRELERİ 253
1. Danıştayda Özel Dava Açma Süreleri 254

2. İdare Mahkemelerinde Özel Dava Açma Süreleri 255
3. Vergi Mahkemelerinde Özel Dava Açma Süreleri 258
C. EK DAVA AÇMA SÜRELERİ 259
1. 2577 sayılı Kanun'da Ek Dava Açma Süreleri 259
2. 213 sayılı Kanun'da Ek Dava Açma Süreleri 259
IV. DAVA AÇMA SÜRESİNİN BAŞLAMASI 260
A. İDARİ UYUŞMAZLIKLARDA 260
B. VERGİ UYUŞMAZLIKLARINDA 261
C. ELEKTRONİK TEBLİGATTA 262
D. ADRESLERİ BELLİ OLMAYANLARA BİLDİRİMDE 263
E. DÜZENLEYİCİ İŞLEMLERDE 264
V. İSTEĞE BAĞLI İDARİ BAŞVURULARDA SÜRE 266
A. İŞLEM/EYLEM YAPTIRMAK İÇİN İDAREYE BAŞVURU 266
B. İDARİ İŞLEME KARŞI ÜST MAKAMLARA BAŞVURMA 267
C. ÖZEL KANUNLARDAKİ İSTEĞE BAĞLI/ZORUNLU İDARİ BAŞVURU YOLLARI 268
VI. SÜRENİN BAŞLAMASI VE HESAPLANMASI 270
VII. GÖREVLİ OLMAYAN YARGI MERCİLERİNE BAŞVURMA 274
VIII. ZIMNİ RET KARARLARINDA DAVA AÇMA SÜRESİ 275
IX. TAM YARGI DAVALARINDA DAVA AÇMA SÜRESİ 276
A. İDARİ İŞLEMLERDEN DOĞAN TAM YARGI DAVALARINDA 276
B. İDARİ EYLEMLERDE DOĞRUDAN DOĞRUYA TAM YARGI DAVASI AÇILMASINDA DAVA AÇMA SÜRESİ 276

ALTINCI BÖLÜM
İDARİ YARGIDA KANUN YOLLARI

I. OLAĞAN KANUN YOLLARI 281
A. TEMYİZ (ÖZEL KANUN YOLU) 281
B. İSTİNAF (GENEL KANUN YOLU) 292
II. OLAĞANÜSTÜ KANUN YOLLARI 296
A. YARGILAMANIN YENİLENMESİ 296
B. KANUN YARARINA TEMYİZ 299

YEDİNCİ BÖLÜM
İDARİ YARGILAMA USULÜ

I. İDARİ YARGILAMA USULÜNÜN ÖZELLİKLERİ 303
A. ÖZEL YARGILAMA USULLLERİ 303
1. İvedi Yargılama Usulü 303
2. Merkezî ve Ortak Sınavlara İlişkin Yargılama Usulü 307
B. YAZILI YARGILAMA USULÜ 311
C. DAVA AÇMANIN YÜRÜTMEYİ DURDURMAMASI 311
D. MAHKEMENİN RE'SEN İNCELEME YETKİSİ 312
E. YARGILAMANIN BASİT VE AZ MASRAFLI OLMASI 313
F. GİZLİLİK 313
G. İDARİ YARGIDA BAŞSAVCILIK VE SAVCILIK 314

II. DAVALARIN KARARA BAĞLANMA USULÜ 315
A. DİLEKÇELERİN VERİLECEĞİ YERLER 315
B. DAVA DİLEKÇESİNDE İLK İNCELEME 316
C. İLK İNCELEME ÜZERİNE VERİLECEK KARARLAR 316
D. AYNI DİLEKÇE İLE DAVA AÇILMASI 319
E. DİLEKÇE ÜZERİNE UYGULANACAK İŞLEM 321
F. TEBLİGAT VE CEVAP VERME 322
G. DAVALARIN KARARA BAĞLANMASI 324
H. TUTANAK DÜZENLENMESİ 325
I. KARARDA BULUNACAK HUSUSLAR VE TEBLİĞ 325
III. DURUŞMA 328
A. İLK DERECE YARGI YERLERİNDE DURUŞMA 328
B. TEMYİZDE VE İSTİNAFTA DURUŞMA 329
C. DURUŞMALARA İLİŞKİN ESASLAR 329
IV. AÇIKLAMA VE YANLIŞLIKLARIN DÜZELTİLMESİ 330
A. AÇIKLAMA 331
B. YANLIŞLIKLARIN DÜZELTİLMESİ 332
V. BAĞLANTILI DAVALAR 334
A. BAĞLANTI TANIMI VE KOŞULLARI 335
B. BAĞLANTI İSTEMİ 336
C. BAĞLANTININ DANIŞTAY TARAFINDAN İNCELENMESİ 336
D. BAĞLANTININ BİM TARAFINDAN İNCELENMESİ 337
E. BAĞLANTININ KABUL EDİLMEMESİ 337
F. BAĞLANTILI DAVALARLA İLGİLİ DİĞER ESASLAR 338
VI. MERCİ TAYİNİ 340
VII. İDARİ YARGIDA UYGULANACAK VUK HÜKÜMLERİ 341
VIII. İDARİ YARGIDA UYGULANACAK HMK HÜKÜMLERİ 341
A. HÂKİMİN DAVAYA BAKAMAMASI VE REDDİ 342
B. EHLİYET 345
C. DAVAYA KATILMA VE DAVANIN İHBARI 346
D. TARAFLARIN VEKİLLERİ 351
E. DOSYANIN TARAFLARCA İNCELENMESİ 352
F. DAVAYI BİTİREN İŞLEMLER (FERAGAT VE KABUL) 353
G. TEMİNAT 355
H. MUKABİL DAVA (KARŞILIK DAVA / KARŞI DAVA) 357
I. BİLİRKİŞİ 359
İ. KEŞİF 365
J. İDARİ DAVALARDA DELİLLERİN TESPİTİ 366
K. YARGILAMA GİDERLERİ 367
L. ADLİ YARDIM 370
M. DURUŞMA DÜZENİ 372
N. ELEKTRONİK İŞLEMLER VE ELEKTRONİK TEBLİGAT 373
O. SES VE GÖRÜNTÜ NAKLİ YOLUYLA DURUŞMA İCRASI 375

KAYNAKÇA 377

DİZİN 379

KAYNAKÇA

Adalet Bakanlığı, *Hukuk Muhakemesinde İstinaf El Kitabı*, http://www.abgm.adalet.gov.tr/.

Akbulut (Emre), *Türk İdare Hukukunda Kanunî İdare İlkesi*, Beta Yayınevi, İstanbul, Haziran 2013.

Alpar, (Erol), Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin Anayasal ve Yasal Konumu, *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt: 26, Sayı: 3, (1993), s. 45-59.

----------, Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin Yargılama Yetkisi veSınırlandırılması, *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt:21, Sayı:1, Mart 1988, s. 39-62.

Aslan (Zehreddin), "Türk İdari Yargı Sisteminde Re'sen Araştırma İlkesi", İÜSBF Dergisi, No: 23-24 (Ekim 2000-Mart 2001).

Aslan (Zehreddin), *İdari Yargıda Yürütmenin Durdurulması*, 2. Baskı, Alfa Yayınları, İstanbul, Haziran 2001.

Avcı (Mustafa), "İdari Yargıda İstinaf", *TBB Dergisi* (2011).

Atay (Cevdet), *Türk Yargı Sistemi*, Ekin Yayınevi, Bursa, Ekim 2011.

Balta (Tahsin Bekir), *İdare Hukukuna Giriş*, TOADİE Yayın No: 117, Ankara 1970.

Candan (Turgut), *Açıklamalı İdari Yargılama Usulü Kanunu*, Mevzuat ve İçtihat Bakımından Güncelleştirilmiş 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2011.

Çağlayan (Ramazan), *İdari Yargıda Kanun Yolları (Kararlara Karşı Başvuru Yolları)*, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2002.

Çağlayan (Ramazan), *İdari Yargı Kararlarının Sonuçları ve Uygulanması*, Gözden Geçirilmiş 3. Baskı, Asil Yayınevi, Ankara, Kasım 2004.

Çağlayan (Ramazan), *İdari Yargılama Hukuku*, Güncellenmiş 6. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, Şubat 2015.

Çolak(N. İlker), *Hukuk Eğitimi Yöntemi Olarak İdare Hukukunda Sanal Mahkemeler*, XII Levha Yayıncılık AŞ, İstanbul, Nisan 2011.

Darendeli (Vahap), *Adli Yargı Yerlerinde Görülen İdari Uyuşmazlıklar ve Davalar*, Yetkin Yayınları, Ankara 2004.

Derbil (Süheyp), *İdare Hukuku*, AÜHF Neşriyatı, Seri: II, Sayı: 20, Ankara, 1940.

Derdiman (R. Cengiz), *İdari Yargının Genel Esasları*, 2. Baskı, Aktüel Yayınevi, 2012.

Erdal (Muhammed), *İdari Yargıda Fer'i Müdahale*, Yetki Yayını, Ankara, 2009.

Erdem (B. Bahadır), *Türk Vatandaşlık Hukuku*, Beta Yayınevi, İstanbul, Nisan, 2010.

Ergen (Cafer), *İdari Yargıda Dava Açma Süreleri*, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2007.

Eroğul (Cem), *Çağdaş Devlet Düzenleri*, 3. Bası, İmaj Yayınevi, Ankara, 2001.

Evren (Altay), "Danıştayın İdari Görevleri veKararları", *TBB Dergisi*, Sayı: 56, 2005.

Gözler (Kemal), *İdare Hukuku*, Cilt I, 2. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa, 2009.

Gözler (Kemal), *İdare Hukuku*, Cilt II, 2. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa, 2009.

Gözler (Kemal), (Kaplan) Gürsel, *İdare Hukuku Dersleri*, 23. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa, Haziran 2021.

Gözübüyük, Tan (A. Şeref, Turgut), *İdare Hukuku Cilt 1-Genel Esaslar*, Turhan Kitabevi, Ankara, 1999.

Gözübüyük (A.Şeref), Tan (Turgut), *İdare Hukuku Cilt 2-İdari Yargılama Hukuku*, Turhan K., Ankara, 1999.

Gözübüyük (A. Şeref), *Türkiye'nin Yönetim Yapısı*, 7. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2001.

Gözübüyük (A. Şeref), *Yönetsel Yargı*, 26. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, Eylül 2007.

Güçlü (Yaşar*), İdari Para Cezaları ve Diğer İdari Yaptırımlar*, Seçkin Yayınevi, Ankara, Nisan 2008.

Güçlü (Yaşar), *İdari Yargı Kararlarının Uygulanması*, Seçkin Yayınevi, Ankara 2010.

Günday (Metin), *İdare Hukuku*, İmaj Yayıncılık, 6. Aynı Bası, Ankara 2002.

Işıklar (Celâl), Askerlik Yükümlülüklerinden Doğan Uyuşmazlıkların Yargısal Denetiminde Görev, *Ankara Barosu Dergisi*, 2011/ 2.

Kalabalık (Hâll), *İdari Yargılama Hukuku*, 3. Baskı, Sayram Yayınları, Konya, 2009.

Kaplan (Gürsel), *İdari Yargıda Dava Açma Süreleri*, Güncelleştirilmiş 2. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2009.

Kaplan (Gürsel), **İdari Yargılama Hukuku**, 7. Baskı, Ekin Kitabevi, Ekim 2020.

Kara, (Seyfettin), Danıştay veİdare Mahkemesi Kararları Işığında Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'na Eleştirel Bir Bakış, *İdare Hukuku veİlimleri Dergisi*, s. 203;
http://www.journals.istanbul.edu.tr/tr/index.php/hukukidare/article/view/16803.
Karahanoğulları (Onur), *Türkiye'de İdari Yargı Tarihi*, Turhan Kitabevi, Ankara, 2005.
Karavelioğlu (Celal), *İdari Yargılama Usulü Kanunu*, Cilt I, 5. Baskı, 2001 (Yayınevi ve basım yeri belirtilmemiş).
Karavelioğlu (Celal), *İdari Yargılama Usulü Kanunu*, Cilt II, 5. Baskı, 2001 (Yayınevi ve basım yeri belirtilmemiş).
Kayar (Nihat), *Kamu Personel Yönetimi*, Güncellenmiş 9. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa, Ocak 2019.
Özbek (Mustafa), Dünya Çapındaki Adalete Ulaşma Hareketiyle Ortaya Çıkan Gelişmeler veAlternatif Uyuşmazlık Çözümü, *http://auhf.ankara.edu.tr/dergiler/auhfd-arsiv/AUHF-2002-51-02/AUHF-2002-51-02-Ozbek.pdf*.
Öztürk (Nazım), *Kamu Mali Yönetimi- Mali Kurumlar*, Ekin Yayınevi, Bursa 2013.
Özyörük (Mukbil), *İdare Hukuku Dersleri*, 1972-1973 AÜHF Ders Notları, http://auhf.ankara.edu.tr/.
Odyakmaz, Kaymak, Ercan (Zehra, Ümit, İsmail), *İdari Yargı*, 4. Bası, İkinci Sayfa, İstanbul, Ekim 2008.
Onar (Sıddık Sami), *İdare Hukukunun Umumi Esasları*, Marifet Matbaası, İstanbul, 1952.
Özay (İl Han), *Günışığında Yönetim*, Alfa Yayınevi, İstanbul, 2002.
Özgenç (İzzet), *İrtikâp, Rüşvet ve Görevi Kötüye Kullanma Suçları*, 2. Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara, Haziran 2013.
Sanal (Recep), *Türkiye'de Yönetsel Denetim ve Devlet Denetleme Kurulu*, TODAİE, Ankara, 2002.
Sarıca (Ragıp), *İdari Kaza-İdari Davalar Cilt I*, İÜHF Yayınları: 403-91, İstanbul 1949.
Sunay (Süheylâ Şenlen), *Askeri Yüksek İdare Mahkemesi ve Görev Kriterleri*, Beta Basım Yayın, İstanbul, 1996.
Turhan Kasapoğlu (Mine) "İdari Yargıda İvedi Yargılama Usulü", *Ankara Barosu Dergisi* (2015/3), http://dergipark.gov.tr/download/article-file/398580(Erişim:12/08/2018).
Uler (Yıldırım), *İdari Yargıda İptal Kararlarının Sonuçları*, AÜHF Yayın No: 281, Sevinç Matbaası, Ankara,
Yasin (Melikşah), *İdarenin Yasama Tarafından Denetlenmesi*, XII Levha Yayıncılık, İstanbul, Ocak, 2011.
Yaşar (Hasan Nuri), *İdari Yargı Kararlarının Etkinleştirilmesi Arayışında İdari Yargı, İdari Yargıç, Yargısal Emir*, XII Levha Yayıncılık, 2. Tıpkı Basım, İstanbul, Haziran 2013.
Yayla (Yıldızhan), *İdare Hukuku*, Beta Yayınevi, İstanbul, 2009.
Yenisey (Feridun), *Ceza Muhakemesi Hukukunda İstinaf ve Tekrar Kabulü Sorunu*, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1979. s.4.
Yıldırım (Ramazan), İdare Hukuku Dersleri I, Güncell. 3. Baskı, Mimoza Yayınları, Konya, Mart 2009.
Yıldırım (Ramazan), Türk İdari Rejimi Dersleri (İdari Yargılama Hukuku) Cilt 3, Mimoza Yayınları, Konya, Nisan 2015.
Yıldırım (Turan), *İdari Yargı*, Beta Yayınevi, İstanbul, Aralık 2008.
Yıldırım (Turan), Yasin (Melikşah) vd., *İdare Hukuku*, 2. Baskı, XII Levha Yayıncılık, İstanbul, Mart, 2011.
Yıldırım (Turan), *İdari Yargı*, Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2959, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1914, Eskişehir, Ocak 2013.
Yüce (Veli), *Türk Vergi Yargısı*, Ekin Yayınevi, Bursa, 2010.

Prof. Dr. Gürsel Kaplan
Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Öğretim Üyesi

İDARİ YARGILAMA HUKUKU

Güncelleştirilmiş
Dokuzuncu Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
Bursa – Ekim 2023

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
İDARİ YARGILAMA HUKUKUNUN KAYNAKLARI

I- GENEL OLARAK 1
II- İDARİ YARGILAMA HUKUKUNUN KONUSU 2
III- İDARİ YARGILAMA HUKUKUNUN KAYNAKLARI 3
A- ANAYASA 3
B- KANUNLAR 4
C- KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELER 6
D- ULUSLARARASI ANDLAŞMALAR 7
E- TÜZÜKLER 8
F- YÖNETMELİKLER 8
G- YARGISAL İÇTİHATLAR 8
H- ÖRF ve ADET 10
I- BİLİMSEL GÖRÜŞLER (ÖĞRETİ) 10

İKİNCİ BÖLÜM
İDARİ YARGILAMA HUKUKUNUN ÖZELLİKLERİ

I- GENEL OLARAK 11
II- DAVALARIN GÖRÜLÜŞ ŞEKLİNE GÖRE YARGILAMA KURALLARININ TASNİFİ 12
A- SÖZLÜ ŞEKİL 12
B- YAZILI ŞEKİL 12
C- KARMA ŞEKİL 13
III- DAVALARIN İDARESİ (YÜRÜTÜLMESİ) ŞEKLİNE GÖRE YARGILAMA HUKUKU KURALLARININ TASNİFİ 13
A- DAVANIN TARAFLARCA YÜRÜTÜLMESİ USULÜ 13
B- DAVANIN HÂKİM TARAFINDAN YÜRÜTÜLMESİ USULÜ 14
IV- İDARİ YARGILAMA USULÜNÜN ÖZELLİKLERİ 14
A- İDARİ YARGILAMA USULÜ YAZILI ŞEKLE TABİDİR ve EVRAK ÜZERİNDE İNCELEME İLKESİ GEÇERLİDİR 15
B- KENDİLİĞİNDEN (RESEN) ARAŞTIRMA ve İNCELEME İLKESİ GEÇERLİDİR 16
C- DELİL SERBESTİSİ İLKESİ GEÇERLİDİR 17
1- Bir Vakıanın İspatına Elverişli Her Şeyin Delil Teşkil Edebilmesi 17
2- Delillerin İleri Sürülebilmesinin Bir Süreye Tâbi Olmaması 18
D- ÇELİŞME İLKESİ GEÇERLİDİR 20
E- TASARRUF İLKESİ GEÇERLİDİR 21
F- BASİT ve AZ MASRAFLIDIR 22
G- SAVCILIK KURUMU VARDIR 22
H- YARGILAMA USULÜNE İLİŞKİN HER HUSUS POZİTİF HUKUK KURALLARIYLA DÜZENLENMEDİĞİ İÇİN YARGISAL İÇTİHATLARIN ÖNEMLİ BİR YERİ BULUNMAKTADIR 25

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
İDARİ UYUŞMAZLIKLARIN YARGISAL OLMAYAN YOL VE YÖNTEMLERLE ÇÖZÜMLENMESİ

I- GENEL OLARAK 27
II- İDARENİN YASAMA ORGANI TARAFINDAN DENETLENMESİ 28
A- HÜKÜMETİN (YÜRÜTME ORGANININ) DENETLENMESİ SURETİYLE İDARENİN DENETLENMESİ 29
B- TBMM BÜNYESİNDE KURULAN KOMİSYONLAR TARAFINDAN İDARENİN DENETLENMESİ 30
1- TBMM Dilekçe Komisyonu Tarafından Denetlenmesi 30
2- TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Tarafından Denetlenmesi 30
III- İDARENİN YÜRÜTME ORGANI (CUMHURBAŞKANI) TARAFINDAN DENETLENMESİ 31
IV- İDARENİN BAĞIMSIZ KURULUŞLAR TARAFINDAN DENETLENMESİ 32
A- KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU 32
B- TÜRKİYE İNSAN HAKLARI ve EŞİTLİK KURUMU 34
C- BİLGİ EDİNME ve DEĞERLENDİRME KURULU 36
D- İL ve İLÇE İNSAN HAKLARI KURULLARI 38
E- KOLLUK GÖZETİM KOMİSYONU 38
V- İDARENİN KENDİSİ TARAFINDAN DENETLENMESİ 39
A- İSTİTAF DENETİMİ 39
B- HİYERARŞİK DENETİM 40
C- VESAYET DENETİMİ 42
VI- KİMİ İDARİ UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ İÇİN ÖNGÖRÜLEN ÖZEL YÖNTEMLER 42
A- TAHKİM 42
1- Kavramsal Olarak 43
2- Zorunlu Tahkime Tâbi Uyuşmazlıklar 43
a- 29.6.1938 tarih ve 3533 sayılı Kanunla Öngörülen Zorunlu Tahkim 44
b- 5.5.2009 tarih ve 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunla Öngörülen Zorunlu Tahkim 44
c- Zorunlu Tahkime İlişkin Diğer Yasal Düzenlemeler 45
3- İhtiyari Tahkime Tâbi Uyuşmazlıklar 45
a- 21.1.2000 tarih ve 4501 sayılı Kamu Hizmetleri ile İlgili İmtiyaz Şartlaşma ve Sözleşmelerinden Doğan Uyuşmazlıklarda Tahkim Yoluna Başvurulması Hâlinde Uyulması Gereken İlkelere Dair Kanun 45
b- Kamu Hizmeti İmtiyaz Sözleşme ve Şartlaşmalarından Doğan Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümüne İlişkin Diğer Yasal Düzenlemeler 47
4- Hakem veya Hakem Kurulunca Verilen Kararlara Karşı Başvuru Yolları 47
B- SULH 48
1- Kavramsal Olarak 48
2- İdarî Uyuşmazlıkların Sulh Yoluyla Çözümünü Düzenleyen Kanunlar 49
C- UZLAŞMA 51
1-Kavramsal Olarak 51
2-İdarî Uyuşmazlıkların Uzlaşma Yoluyla Çözümünü Düzenleyen Kanunlar 51

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
İDARİ UYUŞMAZLIKLARIN YARGISAL YOLLARDAN ÇÖZÜMLENMESİ

I- GENEL OLARAK 55
II- İDARİ UYUŞMAZLIKLARIN ADLİ YARGI YERLERİ TARAFINDAN ÇÖZÜMLENMESİ 55
III- İDARİ UYUŞMAZLIKLARIN İDARİ YARGI YERLERİ TARAFINDAN ÇÖZÜMLENMESİ 56
IV- İDARİ UYUŞMAZLIKLARIN YARGI YERLERİ TARAFINDAN ÇÖZÜMLENMESİNE GETİRİLEN KISITLAMALAR 56
A- YATAY KISITLAMALAR - HÜKÜMET TASARRUFLARI (Yargısal İçtihatlarla Getirilen Kısıtlamalar) 57
B- ANAYASA ve KANUNLARLA GETİRİLEN KISITLAMALAR (Yasama Kısıntısı) 61
V- İDARİ UYUŞMAZLIKLARI ÇÖZEN YARGI YERLERİ ve MENSUPLARINA SAĞLANAN GÜVENCELER 65
A- HÂKİMLERİN BAĞIMSIZLIĞINI SAĞLAMAYA YÖNELİK GÜVENCELER 65
B- HÂKİMLERİN TARAFSIZLIĞINI SAĞLAMAYA YÖNELİK GÜVENCELER 69
1- Hâkimin Davaya Bakmaktan Yasaklı Olduğu (Çekinmesi Gereken) Hâller 71
2- Hâkimin Davadan Çekinmesi (İstinkâf) Usulü ve Sonuçları 71
3- Hâkimin Reddedilebileceği ve Kendisinin Davadan Çekilebileceği Hâller 72
4- Hâkimin Reddi Usulü ve Sonuçları 73
5- Hâkimin Reddi Konusunda İdari Yargıda Karşılaşılan Güçlükler ve Tartışmalı Olan Hususlar 76

BEŞİNCİ BÖLÜM
ÇÖZÜMÜ ADLİ YARGI YERLERİ VE DİĞER MERCİLERE BIRAKILAN İDARİ UYUŞMAZLIKLAR

I- HUKUKİ UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ AMACIYLA KURULMUŞ YARGI YERLERİ ve BENZERİ MERCİLER 81
A- ANAYASA YARGISI 82
B- ADLİ YARGI 83
C- ASKERİ CEZA YARGISI (Varlığı Son Bulmuştur) 84
D- ASKERİ İDARİ YARGI (Varlığı Son Bulmuştur) 85
E- İDARİ YARGI 85
F- MALİ YARGI 85
1- Sayıştayın Hukuksal Niteliği 86
2- Sayıştayın Yapısı 87
3- Sayıştayın Görevleri 87
4- Sayıştayın Denetimine Tabi Olan Kuruluşlar 89
5- Sayıştayın Denetimine Tabi Olmayan Kuruluşlar 89
6- Sayıştayın Yaptığı Yargısal Denetim ve Sonuçları 90
G- SEÇİM YARGISI 92
II- ÇÖZÜMÜ ADLİ YARGI YERLERİNİN GÖREVİNDE OLDUĞU KABUL EDİLEN İDARİ UYUŞMAZLIKLAR 93
III- ADLİ YARGI DÜZENİ İLE İDARİ YARGI DÜZENİ ARASINDA ORTAYA ÇIKAN GÖREV (YARGI YOLU) ve HÜKÜM UYUŞMAZLIKLARININ ÇÖZÜMÜ 101
A- GENEL OLARAK 101

B- UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ ... 101
C- GÖREV (YARGI YOLU, YARGI DÜZENİ) UYUŞMAZLIKLARI ... 102
1- Olumlu Görev (Yargı Yolu) Uyuşmazlığı ... 103
a- Olumlu Görev Uyuşmazlığı Çıkarmanın Koşulları ... 105
(1) Adli veya İdari Yargı Yerinde Açılmış Bir Dava Bulunmalıdır ... 105
(2) Görev İtirazında Bulunulmalıdır ... 105
(3) Mahkeme Görevsizlik İtirazını Reddetmelidir ... 106
b- Olumlu Görev Uyuşmazlığı Çıkarılması Yöntemi ... 106
c- Uyuşmazlık Mahkemesi Kararlarını Bekleme ve Sürelerin Durması ... 107
d- Uyuşmazlık Mahkemesine Başvurunun Mahkemelerce Verilmiş Olan Koruma Tedbirleri Üzerinde Etkisi ... 107
2- Olumsuz Görev (Yargı Yolu) Uyuşmazlığı ... 107
a- Olumsuz Görev Uyuşmazlığı Çıkarmanın Koşulları ... 108
(1) Adli ve İdari Yargı Mercilerinden Verilmiş İki Görevsizlik Kararı Bulunmalıdır ... 108
(2) Görevsizlik Kararları Kesinleşmiş Olmalıdır ... 108
(3) Görevsizlik Kararı Verilen Davalar Aynı Olmalıdır ... 109
b- Olumsuz Görev Uyuşmazlığı Çıkarılması Yöntemi ve Süresi ... 109
c- Görev Uyuşmazlığı Çıkmadan Uyuşmazlık Mahkemesine Başvurulması ... 109
D- HÜKÜM UYUŞMAZLIKLARI ... 110

ALTINCI BÖLÜM
İDARİ YARGI DÜZENİ

I- İDARİ YARGI TEŞKİLÂTI (İDARİ YARGI YERLERİ) ... 113
A- GENEL OLARAK ... 113
B- DANIŞTAY ... 114
1- Tarihçesi ... 114
2- Yapısı (Organları) ... 114
a- Danıştayın İdari ve İstişari Görevlerini Sağlayan İdari Karar Organları ... 115
(1) İdari (Birinci) Daire ... 115
(2) İdari İşler Kurulu ... 115
b- Danıştayın İşleyişini Sağlayan İdari Karar Organları ... 115
(1) Danıştay Genel Kurulu ... 115
(2) Yüksek Disiplin Kurulu ... 116
(3) Disiplin Kurulu ... 116
(4) Başkanlar Kurulu ... 116
(5) Başkanlık Kurulu ... 116
c- Danıştayın Yargısal Görevlerini Sağlayan Karar Organları ... 117
(1) Dava Daireleri ... 117
(2) İdari Dava Daireleri Kurulu (İDDK) ... 118
(3) Vergi Dava Daireleri Kurulu (VDDK) ... 119
(4) İçtihatları Birleştirme Kurulu ... 120
3- Personeli ... 120
a- Meslek Mensupları ... 120
(1) Danıştay Başkanı ... 120
(2) Danıştay Başsavcısı ... 121
(3) Danıştay Başkanvekilleri ... 121
(4) Daire Başkanları ... 121
(5) Danıştay Üyeleri ... 122

b- Yardımcı Personel ... 123
(1) Tetkik Hâkimleri ... 124
(2) Savcılar ... 124
(3) Memurlar ve diğer idari personel ... 125
4- Danıştayın Görevleri ... 125
a- Danıştayın İdari Görevleri ... 125
(1) Görüş (Düşünce) Bildirme ... 125
(2) İtirazları Karara Bağlama ... 126
(3) Bir İdarî Makam (Merci) Gibi İdarî Karar Almak ... 126
(4) Yargısal Görevlere Benzer İdari Görevler ... 126
b- Danıştayın Yargısal Görevleri ... 128
(1) İlk Derece Mahkemesi Olarak ... 128
(2) Temyiz Mercii Olarak ... 133
(3) İçtihatları Birleştirme Mercii Olarak ... 134
(4) İdari Yargı Yerleri Arasında Ortaya Çıkan Görev ve Yetki Uyuşmazlıklarını Çözen Merci Olarak ... 135
C- BÖLGE İDARE MAHKEMELERİ ... 135
1- Kuruluşu ... 135
2- Yapısı (Organları) ... 135
a- Bölge İdare Mahkemesi Başkanı ... 136
b- Başkanlar Kurulu ... 137
c- Daireler ... 137
d- Adalet Komisyonu ... 138
e- Müdürlükler ... 138
4- Görevleri ... 138
D- İDARE ve VERGİ MAHKEMELERİ ... 140
1- İdare ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ... 140
2- İdare ve Vergi Mahkemelerinin Yapısı ... 141
3- İdare ve Vergi Mahkemelerinin Görevleri ... 141
a- İdare Mahkemelerinin Görevleri ... 141
b- Vergi Mahkemelerinin Görevleri ... 141
c- Tek Hâkimle Bakılan Davalar ... 143
II- İDARİ YARGI YERLERİ ARASINDA ORTAYA ÇIKABİLECEK GÖREV UYUŞMAZLIKLARI ve ÇÖZÜMÜ ... 144
A- GENEL OLARAK ... 144
B- GÖREV KURALLARININ NİTELİĞİ ... 146
C- GÖREV UYUŞMAZLIKLARININ ÇÖZÜMÜ ... 146
1- Olumsuz Görev Uyuşmazlığı ... 147
2- Olumlu Görev Uyuşmazlığı ... 150
III- İDARİ YARGI YERLERİNİN YETKİSİNE İLİŞKİN KURALLAR ve BU KONUDA ORTAYA ÇIKAN UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ ... 151
A- GENEL OLARAK ... 151
B- YETKİ KURALLARININ NİTELİĞİ ... 151
C- GENEL YETKİ KURALI ... 154
D- ÖZEL YETKİ KURALLARI ... 154
1- Kamu Görevlileri İle İlgili Davalarda Yetki (m. 33). ... 154
2- Hâkim ve Savcıların Malî ve Sosyal Haklarına ve Sicillerine İlişkin Konularla, Müfettiş Hâl Kâğıtlarına Karşı Açacakları Davalarda Yetkili Mah- keme (m. 33) 156
3- Millî Savunma Bakanlığı Kadrolarında Çalışan Kamu Görevlileri İle Askerlik Hizmetini Yerine Getiren Yedek Subaylar ve Yedek Astsubaylar İle Erbaş ve Erleri İlgilendiren ve Askerî Hizmete İlişkin İdarî İşlem ve Eylemlerden Doğan Uyuşmaz- lıklarda Yetkili Mahkeme (m. 20/C) ... 157

4- Taşınmaz Mallara İlişkin Davalarda Yetkili Mahkeme (m. 34)..... 157
5- Taşınır Mallara İlişkin Davalarda Yetkili Mahkeme (m. 35)..... 159
6- Tam Yargı Davalarında YetkiliMahkeme (m. 36)..... 159
1) Zararı doğuran idarî uyuşmazlığı çözümlemeye yetkili yer idare mahkemesinin yetkili olması..... 160
2) Zarar, bayındırlık ve ulaştırma gibi bir hizmetten veya idarenin herhangi bir eyleminden doğmuş ise hizmetin görüldüğü veya eylemin yapıldığı yer mahkemesi yetkilidir..... 160
3) Yukarıdaki durumların hiçbirine girmeyen diğer hâllerde ise davacının ikametgâhının bulunduğu yer idari mahkemesi yetkilidir..... 161
7- Vergi Uyuşmazlıklarında YetkiliMahkeme (m. 37)..... 161
8- İdari Yargı Yerlerince Verilen Kararların Yerine Getirilmemesi Nedeniyle Açılacak Tazminat Davalarında Yetki (m. 28)..... 162
9- Yargılamanın Yenilenmesi Taleplerinde Yetkili Mahkeme (m. 53)..... 163
10- Mukabil (Karşı) Dava Açılması Hâlinde Yetkili Mahkeme (m. 31)..... 163
E- YETKİ UYUŞMAZLIKLARI ve ÇÖZÜMÜ..... 163
1- Olumsuz Yetki Uyuşmazlığı..... 163
2- Olumlu Yetki Uyuşmazlığı..... 165
F- MERCİ TAYİNİ (YARGI YERİ BELİRLENMESİ)..... 166

YEDİNCİ BÖLÜM
İDARİ DAVA TÜRLERİ

I- GENEL OLARAK DAVA TÜRLERİ..... 169
II- İDARİ DAVA TÜRLERİ..... 170
A- İPTAL DAVALARI..... 170
B- TAM YARGI DAVALARI..... 171
C- İDARİ SÖZLEŞMELERDEN KAYNAKLANAN DAVALAR..... 173
D- VERGİ DAVALARI..... 176
E- TESPİT DAVALARI..... 177
F- YORUM DAVALARI..... 180
G- GRUP (PİLOT) DAVALARI..... 181
H- İDARİ CEZA DAVALARI..... 184
III- İDARİ DAVALARA BENZEYEN BAŞVURU ve İTİRAZLAR..... 185
A- BELEDİYELER ve İL ÖZEL İDARELERİNİN SEÇİLMİŞ ORGANLARININ ORGANLIK SIFATLARINI KAYBETMELERİNE İLİŞKİN BAŞVURULAR..... 185
B- ÇEŞİTLİ "İTİRAZ" BAŞVURULARI..... 186

SEKİZİNCİ BÖLÜM
İPTAL DAVALARI

I- İPTAL DAVASININ NİTELİKLERİ..... 189
II- İPTAL DAVASININ TARİHSEL GELİŞİMİ..... 191
A- FRANSA'DA..... 191
B- TÜRKİYE'DE..... 192
III- İPTAL DAVASININ KONUSU..... 193
A- İDARENİN İDARİ İŞLEMLERİ..... 194
B- YASAMA ORGANININ İDARİ İŞLEMLERİ..... 195
C- YARGI ORGANI İÇİNDE YER ALAN ÇEŞİTLİ MAKAM ve MERCİLERİN İDARİ İŞLEMLERİ..... 196

D- İDARİ MAKAM ve MERCİLERCE YAPILAN ve ADLİ SORUŞTURMA SÜRECİNİN BAŞLATILMASINI ENGELLEYEN İDARİ İŞLEMLER 197
E- ÖZEL HUKUK KİŞİLERİ TARAFINDAN YAPILAN İDARİ İŞLEMLER 198
F- İDARİ SÖZLEŞMELERDEN AYRILABİLİR NİTELİKTEKİ İDARİ İŞLEMLER 199
IV- İPTAL DAVASININ ÖNKOŞULLAR ve ESASTAN KABUL EDİLEBİLİRLİK ŞARTLARI 201
A- İPTAL DAVASININ ÖNKOŞULLAR (DAVA ŞARTLARI) YÖNÜNDEN KABUL EDİLEBİLİRLİK ŞARTLARI 202
1- Genel Olarak 202
2- Dava Konusu İşlemin Davacının Menfaatini İhlâl Etmesi Koşulu 204
a- Menfaat İhlâli Koşulunun Kişisellik Unsuru 206
b- Menfaat İhlâli Koşulunun Güncellik Unsuru 212
c- Menfaat İhlâli Koşulunun Meşruluk Unsuru 215
3- İdari Merci Tecavüzü Bulunmaması Koşulu (Dava Açmadan Önce Dava Konusu İşleme Karşı İdareye Başvurma Mecburiyetinin Yerine Getirilmiş Olması Koşulu) 215
4- Dava Konusu İşlemin Kesin ve Yürütülmesi Gereken Bir İşlem Olması Koşulu . 218
B- İPTAL DAVASININ ESASTAN KABUL EDİLEBİLİRLİK ŞARTLARI 222
1- Yetki Yönünden Hukuka Aykırılık 223
2- Şekil (ve Usul) Yönünden Hukuka Aykırılık 230
3- Sebep Yönünden Hukuka Aykırılık 235
4- Konu Yönünden Hukuka Aykırılık 239
5- Amaç (Maksat) Yönünden Hukuka Aykırılık 241
V- İPTAL SEBEPLERİ ve YARGISAL DENETİM SINIRLARI 243
A- İDARİ İŞLEMLERİN YARGISAL DENETİMİNE GETİRİLMİŞ SINIRLAMALARIN ANLAMI ve KAPSAMI 243
1- Yargı Yetkisi, İdarî Eylem ve İşlemlerin Hukuka Uygunluğunun Denetimi İle Sınırlıdır 244
2- Yargı Yetkisi, Yerindelik Denetimi Şeklinde Kullanılamaz 245
3- Yürütme Görevinin Kanunlarda ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Gösterilen Şekil ve Esaslara Uygun Olarak Yerine Getirilmesini Kısıtlayacak Biçimde Yargı Kararı Verilemez 247
4- İdarî Eylem ve İşlem Niteliğinde Yargı Kararı Verilemez 248
5- İdarenin Takdir Yetkisini Kaldıracak Biçimde Yargı Kararı Verilemez 249
B- İDARENİN TAKDİR YETKİSİ İLE BAĞLI YETKİSİNİN YARGISAL DENETİMİNE İLİŞKİN GENEL DEĞERLENDİRME 250
1- Bağlı Yetki ve Yargısal Denetimi 251
2- Takdir Yetkisi ve Yargısal Denetimi 252
C- İPTAL SEBEPLERİ ve NORMLAR HİYERARŞİSİ 257
V- İPTAL DAVASI HAKKINDA VERİLEBİLECEK KARARLAR ve SONUÇLARI 259
A- DAVANIN REDDİ KARARI ve SONUÇLARI 259
1- Ön Koşullar Yönünden Ret 259
2- Esastan Ret 259
B- DAVANIN KABULÜ KARARI ve SONUÇLARI 261
1- Genel Olarak 261
2- Bireysel İşlemlerin İptaline İlişkin Kararların Hüküm ve Sonuçları 262
3- Düzenleyici İşlemlerin İptaline İlişkin Kararların Hüküm ve Sonuçları 263
4- İptal Kararlarının Üçüncü Kişiler Bakımından Etkileri 265

DOKUZUNCU BÖLÜM
TAM YARGI DAVALARI

I- TAM YARGI DAVASININ NİTELİKLERİ 267
II- TAM YARGI DAVASI İLE İPTAL DAVASININ BENZER ve FARKLI YÖNLERİ .. 268
III- TAM YARGI DAVASININ TARİHSEL GELİŞİMİ 270
A- GENEL OLARAK 270
B- FRANSA'DA 270
C- TÜRKİYE'DE 272
IV- TAM YARGI DAVASININ KONUSU 273
A- İDARENİN FAALİYETLERİNDEN KAYNAKLANAN ZARARLAR 273
1- İdari İşlemlerden Kaynaklanan Zararlar 273
2- İdari Eylemlerden Kaynaklanan Zararlar 274
3- İdari Sözleşmelerden Kaynaklanan Zararlar 275
B- YASAMA ORGANININ FAALİYETLERİNDEN KAYNAKLANAN ZARARLAR 275
1- Yasama Organının İdari Faaliyetlerinden Kaynaklanan Zararlar 275
2- Yasama İşlemlerinden (Kanunlardan) Kaynaklanan Zararlar 276
C- YARGI ORGANININ FAALİYETLERİNDEN KAYNAKLANAN ZARARLAR .. 279
1- Yargı Organının İdari Faaliyetlerinden Kaynaklanan Zararlar 279
2- Yargı Organının Yargısal Faaliyetlerinden Kaynaklanan Zararlar 280
V- TAM YARGI DAVASININ TÜRLERİ 281
VI- TAM YARGI DAVASININ ÖNKOŞULLAR (DAVA ŞARTLARI) YÖNÜNDEN ve ESASTAN KABUL EDİLEBİLİRLİK ŞARTLARI 283
A- TAM YARGI DAVASININ ÖNKOŞULLAR (DAVA ŞARTLARI) YÖNÜNDEN KABUL EDİLEBİLİRLİK ŞARTLARI 283
1- Genel Olarak 283
2- Davacının Kişisel Bir Hakkının Doğrudan İhlâl Edilmiş Olması Koşulu 284
3- İdari Merci Tecavüzü Bulunmaması Koşulu (Dava Açmadan Önce İdareye Başvurarak Önkarar Elde Etme Mecburiyetinin Yerine Getirilmiş Olması Koşulu) 285
B- TAM YARGI DAVASININ ESASTAN KABUL EDİLEBİLİRLİK ŞARTLARI 289
1- Kusura Dayanan Sorumluluk 293
a- Kusur Kavramı ve Gerçekleşme Şekilleri 293
b- Sorumluluğa Yol Açacak Kusurun Derecesi 295
c- Kamu Görevlilerinin Kişisel Kusur ve Sorumlulukları 297
d- İdarece Ödenen Tazminatın Buna Sebep Olan Kamu Görevlisine Rücu Edilmesi Meselesi 301
2- Kusursuz Sorumluluk 303
a- Risk (Tehlike) İlkesi Nedeniyle Kusursuz Sorumluluk 303
(1) Tehlikeli (Riskli) Faaliyetler ve Araç ve Gereçlerin Yol Açtığı Zararlar ... 304
(2) Mesleki Risklerin Yol Açtığı Zararlar 305
b- Kamu Külfetleri Karşısında Eşitlik İlkesinin Bozulması Nedeniyle Kusursuz Sorumluluk 310
3- Sorumluluğun Şartları 313
a- Fiil 314
b- Kusur 316
c- Zarar 317
d- Nedensellik Bağı 319
4- İdarenin Sorumluluğunu Ortadan Kaldıran veya Azaltan Nedenler 321
a- Mücbir Sebep 321

b- Beklenmeyen Hâl 322
c- Zarar Görenin Davranışı 323
d- Üçüncü Kişinin Davranışı 324
VII- ZARARIN TAZMİNİNE İLİŞKİN ESASLAR 327
A- TAZMİNAT ÇEŞİTLERİ ve HESAPLANMA ŞEKİLLERİ 327
1- Maddî Tazminat 327
a- Kapsamı 327
b- Hesaplanması 329
2- Manevî Tazminat 330
a- Kapsamı 330
b- Hesaplanması 330
A- ZARARIN TAZMİNİNE İLİŞKİN DİĞER HUSUSLAR 331
1- Zararın Tazmini İçin Nakden Tazminat Ödenmesi Dışında Başka Bir Şeye Hükmedilememesi 331
2- Hükmedilecek Tazminatın Uğranılan Zarar Tutarını Geçmemesi 332
3- Talep Edilen Tazminat Tutarından Fazlasına Hükmedilememesi 332
4- Dava Dilekçesinde Talep Edilen Tazminat Tutarının Bir Defaya Mahsus Arttırılabilmesi 333
5- Hükmedilen Tazminata Faiz Yürütülmesi 337
VII- TAM YARGI DAVASI HAKKINDA VERİLEBİLECEK KARARLAR ve SONUÇLARI 339
A- DAVANIN REDDİ 339
1- Ön Koşullardan Ret 339
2- Esastan Ret 340
B- DAVANIN KABULÜ 340

ONUNCU BÖLÜM
DAVA AÇMA SÜRELERİ

I- DAVA AÇMA SÜRELERİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER 341
A- SÜRE KAVRAMI 341
B- DAVA AÇMA SÜRESİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ 342
C- DAVA AÇMA SÜRESİNİN ÖZEL HUKUKTAKİ DAVA AÇMA SÜRELERİYLE KARŞILAŞTIRMASI 343
D- GENEL DAVA AÇMA SÜRELERİ 344
E- ÖZEL DAVA AÇMA SÜRELERİ 344
1- İlk Derece Mahkemesi Olarak Danıştayın Görevine Giren Davalarda Uygulanan Özel Dava Açma Süreleri 345
2- İdare Mahkemelerinin Görevine Giren Davalarda Uygulanan Özel Dava Açma Süreleri 345
3- Vergi Mahkemelerinin Görevine Giren Davalarda Uygulanan Özel Dava Açma Süreleri 348
F- DAVA AÇMANIN BELLİ BİR SÜREYE TABİ OLMADIĞI VE YENİDEN CANLANDIĞI DURUMLAR 348
1- Yok Hükmünde Sayılan İşlemler (Yoklukla Malûl İşlemler) Nedeniyle Açılan Davalar Belli Bir Süreye Tabi Değildir 348
2- Maddi ve Hukuksal Koşulların Değişmesi Nedeniyle İdareye Yapılan Yeni Başvuruların Açıkça veya Zımnen Reddi Üzerine Yeni Bir Dava Açma Hakkı Doğar 349

3- Süreklilik Arz Eden Bir Hakkın Yerine Getirilmesi Amacıyla İdareye Yapılan Her Yeni Başvurunun İdarece Açıkça veya Zımnen Reddi Üzerine Yeni Bir Dava Açma Hakkı Doğar 349
II- DAVA AÇMA SÜRESİNİN İŞLEMEYE BAŞLAMASI 351
A- BİREYSEL İŞLEMLERE KARŞI AÇILACAK DAVALARDA SÜRENİN İŞLEMEYE BAŞLAMASI 351
1- Yazılı Bildirim Üzerine Sürenin İşlemeye Başlaması 351
2- Elektronik Ortamda Bildirim Üzerine Sürenin İşlemeye Başlaması 353
3- Sınav Sonuçlarının İlgili Kurumun İnternet Sitesinde Duyurulması Suretiyle Bildirimin Yapılmış Sayılması ve Sürenin İşlemeye Başlaması 354
4- İlânen Bildirim Üzerine Sürenin İşlemeye Başlaması 354
5- Öğrenme (Ittıla) Üzerine Sürenin İşlemeye Başlaması 355
B- İDARİ DAVAYA KONU TEŞKİL EDEBİLECEK BİR İŞLEM VEYA EYLEMİN YAPILMASI AMACIYLA İDAREYE YAPILAN BAŞVURUNUN AÇIKÇA VEYA ZIMNEN REDDİ ÜZERİNE SÜRENİN İŞLEMEYE BAŞLAMASI 356
1- Başvuruda Bulunan Kişi Hakkında Aynı Konuda Daha Önce Tesis Edilmiş Bir İşlem veya Gerçekleştirilmiş Bir Eylem Bulunmamalıdır 356
2- Başvuru, Şekil ve Usul Kurallarına Uygun Şekilde Yapılmış Olmalıdır 356
3- Başvuru, Yetkili Makama Yapılmış Olmalıdır 357
4- Başvurunun İdari Davaya Konu Teşkil Edebilecek Bir İşlem veya Eylem Yapılması Talebiyle Yapılmış Olması Gerekir 357
5- Başvuru İçin Mevzuatta Bir Süre Öngörülmüşse Başvurunun Bu Süre Zarfında Yapılmış Olması Gerekir 357
6- Başvuru Kanıtlanmış Olmalıdır 358
7- Başvuru Açıkça veya Zımnen Reddedilmiş Olmalıdır 358
8- Başvurunun Açıkça veya Zımnen Reddi Hâlinde Çeşitli İhtimallere Göre Dava Açma Sürelerinin İşlemeye Başlaması 359
9- Zımni veya Açık Ret Kararı Üzerine Üst Makamlara Yapılan Başvurunun Dava Açma Süresini Durdurup Durdurmayacağı 360
C- DÜZENLEYİCİ İŞLEMLERE KARŞI AÇILACAK DAVALARDA SÜRENİN İŞLEMEYE BAŞLAMASI 360
a- Düzenleyici İşlemlerin Yayınlanmasında Süre Başlangıcı 361
b- Düzenleyici İşlemlerin Uygulanmasında Süre Başlangıcı 361
D- İDARİ İŞLEMLERİN İCRASINDAN DOĞAN ZARARLARIN TAZMİNİ İÇİN AÇILACAK TAM YARGI DAVALARINDA SÜRENİN İŞLEMEYE BAŞLAMASI 362
E- İPTAL DAVASININ SONUÇLANMASI ÜZERİNE TAM YARGI DAVASI AÇILMASI HALİNDE DAVA AÇMA SÜRENİN İŞLEMEYE BAŞLAMASI 363
F- İDARİ EYLEMLERDEN KAYNAKLANAN ZARARLARIN TAZMİNİ İÇİN AÇILACAK TAM YARGI DAVALARINDA DAVA AÇMA SÜRENİN İŞLEMEYE BAŞLAMASI 363
G- İDARİ SÖZLEŞMELERDEN DOĞAN DAVALARDA DAVA AÇMA SÜRESİNİN İŞLEMEYE BAŞLAMASI 366
1- Sözleşmeden Ayrılabilen İşlemler Bakımından 367
2- Sözleşmeden Doğan Haklar Bakımından 367
III- DAVA AÇMA SÜRESİNİN HESAPLANMASI 367
1- Genel Olarak 367
2- Sürenin Son Gününün Resmi Tatil Gününe Rastlaması 368
3- Sürenin Son Gününün Adli Tatile Rastlaması 368
4- Sürenin Son Gününün Mali Tatile Rastlaması 368
5- Sürenin Son Gününün Kamu Görevlilerinin İdari İzinli Sayıldığı Güne Rastlaması 369

6- 31.1.2013 Tarih ve 6413 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanunu Hükümlerine Göre Süreyi Durduran Özel Bir Durum 369
IV- DAVA AÇMA SÜRESİNİN İŞLEMESİNİ DURDURAN NEDENLER ve EK SÜRE VERİLEN DURUMLAR 369
A- İHTİYARİ İDARİ BAŞVURU HÂLİNDE DAVA AÇMA SÜRESİNİN DURMASI 369
1- Başvuru, Kanunun Aradığı Şekil ve Usul Kurallarına Göre Yapılmalıdır 371
2- Başvuru Üst Makama, Üst Makam Yoksa İşlemi Tesis Eden Makama Yapılmalıdır 371
3- Başvuru Dava Açma Süresi İçinde Yapılmalıdır 371
4- Mevzuatta Özel Bir Süre Öngörülmüşse Başvuru Bu Süre İçinde Yapılmalıdır (Özel İtiraz Süreleri) 372
5- Başvuru Dava Konusu Olabilecek Bir İşlem İçin Yapılmalıdır 373
6- Başvuru Kural Olarak Ancak Bir Kez Yapılabilir 373
7- Başvurunun Kanıtlanması Gerekir 373
B- İDARİ BAŞVURUNUN DAVA AÇMA SÜRESİNİN İŞLEMESİNİ DURDURMADIĞI DURUMLAR 373
C- ZORUNLU İDARİ BAŞVURU HÂLİNDE DAVA AÇMA SÜRESİ BU BAŞVURUNUN AÇIKÇA VEYA ZIMNEN REDDİ ÜZERİNE İŞLEMEYE BAŞLAR 375
D- EK SÜRELER 376
1- Uzlaşma Görüşmelerinin Başarısızlıkla Sonuçlanması Durumunda Tanınan Ek Süre 376
2- Dava Dilekçesinin Reddini Gerektiren Eksikliklerin Giderilmesi İçin Tanınan Ek Süre 377
3- Adli Yargı Yerine Açılan Davanın Görevsizlik Nedeniyle Reddi Üzerine İdari Yargıda Açılacak Dava İçin Tanınan Ek Süre 377
E- DAVA AÇMA SÜRESİNİN SONA ERMESİNİN SONUÇLARI 378

ONBİRİNCİ BÖLÜM
DAVANIN AÇILMASI VE DAVA DİLEKÇELERİ ÜZERİNE İLK İNCELEME

I- DAVANIN AÇILMASI 379
A- DAVANIN AÇILMASI HAKKINDA GENEL BİLGİLER 379
B- DAVA DİLEKÇESİ ve DİĞER BELGELERİN VERİLEBİLECEĞİ YERLER 380
C- DAVANIN AÇILMA ZAMANI 382
D- DAVANIN AÇILMIŞ OLMASININ SONUÇLARI 383
1- Davanın Açılmış Olmasının Yargılama (Usul) Hukuku Bakımından Doğurduğu Sonuçlar 383
2- Davanın Açılmış Olmasının Maddi Hukuk Bakımından Doğurduğu Sonuçlar 384
E- DAVA DİLEKÇESİNDE YER ALMASI GEREKEN ZORUNLU UNSURLAR (HUSUSLAR) 387
F- BİR DİLEKÇEYLE DAVA AÇILABİLECEK DURUMLAR 389
1- Bir Dilekçeyle Birden Fazla İşlem Aleyhine Dava Açılabilmesi 390
2- Birden Fazla Şahsın Müşterek (Bir) Dilekçeyle Dava Açabilmesi 396
G- DAVA DİLEKÇESİ ÜZERİNE İLK İNCELEME ve DİLEKÇELERİ KARŞI TARAFA (DAVALIYA) BİLDİRİMİ 398
1- Dava Dilekçesi Üzerine Yapılacak İlk İncelemenin Konusunu Teşkil Eden Hususlar 399
a- Davanın Açıldığı Mahkemenin Görevli ve Yetkili Olması Gerekir 400
b- İdari Merci Tecavüzü Bulunmaması Gerekir 403

c- Davacının Taraf ve Dava Ehliyetine Sahip Olması Gerekir 405
(1) Objektif Ehliyet (Taraf ve Dava Ehliyeti) Koşulu 406
(2) Sübjektif Ehliyet (Menfaat Veya Hak İhlâli) Koşulu 407
d- İdari Davaya Konu Olacak Kesin ve Yürütülmesi Gereken Bir İşlem Olması Gerekir 408
e- Davada Süre Aşımı Bulunmaması Gerekir 408
f- Husumetin (Davanın) Doğru Kişiye Yöneltilmiş Olması Gerekir 409
(1) Tüzel Kişilikleri Bulunmayan Bazı İdari Kuruluş ve Teşkilât Birimlerinin Ehliyet ve Husumet Durumları 415
(2) Tüzel Kişiliği Bulunmayan Bazı Özel Hukuk Süjelerinin Ehliyet ve Husumet Durumları 418
g- Dava Dilekçesinin Kanuna Uygun Şekilde Hazırlanmış Olması Gerekir 420
h- Harç ve Posta Giderlerinin Yatırılmış Olması Gerekir 425
i- Mahkemece İstenen Teminatın Yatırılmış Olması Gerekir 426
k- Derdest Bir Davanın Bulunmaması Gerekir 428
l- Kesin Hüküm Bulunmaması Gerekir 431
m- Yasal Temsilin Kanuna Uygun Şekilde Sağlanmış Olması Gerekir 432
n- Davaya Vekâletin Kanuna Uygun Şekilde Sağlanmış Olması Gerekir 434
o- Özel Kanunlarla Öngörülmüş Şartlar Varsa Bunların Yerine Getirilmeesi Gerekir 435
2- Dilekçenin Karşı Tarafa (Davalıya) Bildirimi ve Cevap Verilmesi 435
H- İDDİA VE SAVUNMANIN GENİŞLETİLMESİ VEYA DEĞİŞTİRİLMESİ YASAĞININ İŞLEMEYE BAŞLAMASI 437

ONİKİNCİ BÖLÜM
DAVANIN İNCELENMESİ VE KARARA BAĞLANMASI

I- DAVANIN İNCELENMESİ 443
A- DURUŞMA 444
B- YÜRÜTMENİN DURDURULMASI 450
1- Genel Olarak 450
2- Yürütmenin Durdurulması Kararı Verilebilmesinin Esasa ve Usule İlişkin Şartları 452
a- Yürütmenin Durdurulması Kararı Verilebilmesinin Esasa İlişkin Şartları 452
b- Yürütmenin Durdurulması Kararı Verilebilmesinin Usule İlişkin Şartları 453
c- Yürütmenin Durdurulması Kararlarının Sonuçları 457
d- Yürütmenin Durdurulması Talepleri Hakkında Verilen Kararlara İtiraz 458
e- Yürütmenin Durdurulması Kararlarının Kendiliğinden Hükümsüz Hâle Gelmesi 459
C- BAĞLANTILI DAVALAR (DAVALARIN BİRLEŞTİRİLMESİ ve AYRILMASI) 461
1- Genel Olarak 461
2- Bağlantılı Davaların Birleştirilmesine Karar Verilebilmesi İçin Gerekli Olan Şartlar 461
a- Esasa İlişkin Şartlar 461
b- Usule İlişkin Şartlar 463
3- Davaların Birleştirilmesi Usulü 465
a- Aynı Mahkemede Açılmış Olan Davaların Birleştirilmesi 465
b- Ayrı Mahkemelerde Açılmış Olan Davaların Birleştirilmesi 466
(1) Aynı Bölge İdare Mahkemesinin Yargı Çevresi İçinde Yer Alan Değişik Mahkemelerde Açılmış Olan Davaların Birleştirilmesi 466

(2) Ayrı Bölge İdare Mahkemesinin Yargı Çevresi İçinde Yer Alan Değişik Mahkemelerde Açılmış Olan Davaların Birleştirilmesi 467
(3) Birleştirilmesi İstenen Davalardan Birinin Danıştayda Diğerinin ise İdare veya Vergi Mahkemesinde Bulunması 468
4- Davaların Birleştirilmesi İle İlgili Ortak Esaslar 468
5- Birleştirilmiş Davaların Ayrılması 469
D- DAVADAN FERAGAT 470
E- DAVAYI KABUL 474
F- ÜÇÜNCÜ KİŞİLERİN DAVANIN TARAFLARI YANINDA YER ALMASI 477
1- Davaya Müdahale (Fer'î Müdahale) 477
a- Davaya Müdahalenin Şartları 480
b- Davaya Müdahale Usulü 481
c- Davaya Müdahalenin Hüküm ve Sonuçları 483
2- Davanın İhbarı 486
a- İhbarın Yapılması Şekli ve Şaetları 489
b- İhbarın Hüküm ve Sonuçları 490
G- İSPAT YÜKÜ ve ARAÇLARI 490
1- İspat Kavramı 490
2- İspat Yükü 491
3- İdari Yargılama Hukukunda Başvurulabilen İspat Araçları (Deliller) 495
a- Genel Olarak 495
b- Bilirkişi İncelemesi (Raporu) 497
c- Keşif İncelemesi 506
d- Tanık Beyanı (İdari Yargıda Kural Olarak Delil Değeri Yoktur) 509
e- Uzman Görüşü (Taraf Bilirkişisi) 512
H- DELİLLERİN TESPİTİ 514
1- Delil Tespiti Talebinin Kabulü İçin Gerekli Şartlar 514
2- Delil Tespiti Usulü 515
3- Delil Tespiti Talebinin Mahkemece İncelenmesi 516
İ- DAVANIN KONUSUZ KALMASI NEDENİYLE KARAR VERİLMESİNE YER OLMAMASI 517
J- DAVA DOSYASININ İŞLEMDEN KALDIRILMASINA KARAR VERİLMESİNİ GEREKTİREN SEBEPLER ve SONUÇLARI 519
1- Dava Esnasında Davacı Gerçek Kişinin Ölmesi Veya Herhangi Bir Sebeple Tarafların Kişilik veya Niteliğinde Değişiklik Olması 519
a- Dava Devam Ederken Gerçek Kişinin Ölmesi 519
b- Dava Devam Ederken Davacı veya Davalı Tüzel Kişinin Değişmesi Yahut Tüzel Kişiliğin Sona Ermesi 521
2- Davacının Gösterdiği Adrese Tebligat Yapılamaması 521
3- Dava Açıldıktan Sonra Posta Ücretinde Tebliğ İşlemlerinin Yapılmasını Engelleyecek Şekilde Azalma Olması 522
4- Dosyanın İşlemden Kaldırılmasının Hukuki Sonuçları 522
II- DAVANIN KARARA BAĞLANMASI 523
A- GENEL OLARAK 523
B- ALEYHE KARAR (HÜKÜM) VERİLMESİ YASAĞI 523
C- KARARDA BULUNMASI GEREKEN HUSUSLAR 524
D- KARARIN YAZILMASI ve TEBLİĞİ 526
E- KARARIN (HÜKMÜN) KESİNLEŞMESİ 526

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KANUN YOLLARI(KARARLARA KARŞI BAŞVURU YOLLARI)

I- KANUN YOLLARININ AMACI ve İŞLEVİ 529
II- KANUN YOLLARI ÇEŞİTLERİ 531
III- KANUN YOLLARINA İLİŞKİN GENEL ve ORTAK BAZI KURALLAR 531
IV- KANUN YOLLARINA BAŞVURMANIN BAŞVURU KONUSU KARARIN İCRASI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ 540
V- OLAĞAN KANUN YOLLARI 543
A- İSTİNAF 543
1- İstinaf Kanun Yolunun Niteliği 543
2- İstinaf Başvurusuna Elverişli Olmayan Kararlar 546
3- İstinaf Mercii 549
4- İstinafa Başvurma Süresi 549
5- İstinaf Başvurusunun Şekli ve Usulü 551
6- İstinaf Başvurusunun İlk (Ön) İncelemeye Tabi Tutulması 553
7- İstinaf Başvurusunun Esastan İncelenmesi 555
8- İstinaf Başvurusunun Esastan İncelenmesi Üzerine Verilebilecek Kararlar 557
B- TEMYİZ 560
1- Temyiz Kanun Yolunun Niteliği 560
2- Temyiz Edilebilecek Kararlar 561
3- Temyiz Mercii 561
4- Temyiz Nedenleri (Bozma Sebepleri) 562
5- Temyiz Süresi 563
6- Temyiz Talebinin Şekli ve Usulü 564
7- Temyiz Talebinin Ön İncelemeye Tabi Tutulması 566
8- Temyiz Talebinin Esastan İncelemesi Üzerine Verilebilecek Kararlar 566
a- Onama Kararı 566
b- Değiştirerek Onama Kararı 566
c- Bozma Kararı 567
(1) Bozmaya Uyma Kararı 568
(2) Bozmaya Uymama (Direnme, Israr) Kararı 570
9- İvedi Yargılama Usulüne Tabi Uyuşmazlıklarda Verilen Kararların Temyiz İncelemesi (m. 20/A) 571
10- Milli Eğitim Bakanlığı ile ÖSYM Tarafından Yapılan Merkezi ve Ortak Sınavlara İlişkin Uyuşmazlıklarda Verilen Kararların Temyiz İncelemesi (m. 20/B) 571
11- Danıştayın İlk Derece Mahkemesi Olarak Baktığı Davalarda Verdiği Kararların Temyiz İncelemesi 572
VI- OLAĞANÜSTÜ KANUN YOLLARI 572
A- YARGILAMANIN YENİLENMESİ 572
1- Yargılamanın Yenilenmesi Sebepleri 573
2- Yargılamanın Yenilenmesi Usulü 575
B- KANUN YARARINA TEMYİZ 577
1- Kanun Yararına Temyiz Edilebilecek Kararlar 578
2- Kanun Yararına Temyizin Usulü ve Sonuçları 580

ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM
YARGILAMA GİDERLERİ VE ADLİ YARDIM

I- YARGILAMA GİDERLERİ 583
A- HARÇLAR 583
1- Vergi Yargısı Dışındaki Harçlar 583
a- Başvurma Harcı 585
b- Karar ve İlam Harcı 586
c- Celse Harcı 587
d- Suret Harçları 587
2- Vergi Yargısı Harçları 587
B- ÇEŞİTLİ GİDERLER 589
C- VEKÂLET ÜCRETİ 589
1- Nispi Vekâlet Ücreti 590
2- Maktu Vekâlet Ücreti 592
D- YARGILAMA GİDERLERİNDEN SORUMLULUK 592
II- ADLİ YARDIM 595
A- ADLİ YARDIMDAN YARARLANABİLECEK KİŞİLER 595
B- ADLİ YARDIM TALEBİ 597
C- ADLİ YARDIM TALEBİNİN İNCELENMESİ 598
D- ADLİ YARDIMIN KAPSAMI 600
E- ADLİ YARDIM KARARI NEDENİYLE ERTELENEN YARGILAMA GİDERLERİNİN TAHSİLİ 600
F- AVUKATLIK KANUNU HÜKÜMLERİNE GÖRE ADLİ YARDIM 601

ONBEŞİNCİ BÖLÜM
KARARLARIN YERİNE GETİRİLMESİ

I- GENEL OLARAK 603
II- İPTAL DAVASININ KABULÜNE İLİŞKİN KARARLARIN YERİNE GETİRİLMESİ 604
A- KARARLARIN YERİNE GETİRİLMESİ MECBURİYETİ 604
B- KARARLARIN YERİNE GETİRİLMESİ SÜRESİ 606
C- KARARLARIN YERİNE GETİRİLMEMESİNİN SONUÇLARI 607
1- İdarenin Hukuki (Mali) Sorumluluğu 608
2- Kamu Görevlisinin Sorumluluğu 609
III- TAM YARGI DAVASININ KABULÜNE İLİŞKİN KARARLARIN YERİNE GETİRİLMESİ 609
A- KARARLARIN YERİNE GETİRİLMESİ MECBURİYETİ 609
B- KARARLARIN YERİNE GETİRİLMESİ SÜRESİ 610
C- KARARLARIN YERİNE GETİRİLMESİ ŞEKLİ 610
D- KARARLARIN YERİNE GETİRİLMEMESİNİN SONUÇLARI 614
IV- AÇIKLAMA ve YANLIŞLIKLARIN DÜZELTİLMESİ 615
A- AÇIKLAMA (AYKIRILIKLARIN GİDERİLMESİ) 616
B- YANLIŞLIKLARIN (MADDİ HATALARIN) DÜZELTİLMESİ 618

EKLER 621

BİBLİYOGRAFYA 627

BİBLİYOGRAFYA

Acun (Barış), "İdari Yargılama Usulünde Yargılamanın Yenilenmesi Başvurusu", **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Yıl 2020, Cilt 11, Sayı 1 (s. 338-352).

Akbulut (Emre) , "Kamu Görevlileriyle İlgili İdari Davalarda Adil Yargılanma Hakkının Uygulanabilirliği", **TAAD**, Yıl 7, Sayı 29 (Ocak 2017), (s. 225-254).

Akıncı (Müslüm), **İdari Yargıda Adil Yargılanma Hakkı**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2008.

Akıncı (Müslüm), **Danıştay Kararları Işığında İdarenin Gözetim ve Denetim Görevi**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2017.

Aksoylu (Özge), "İdari Yargılama Hukukunda Müdahilin Bağımsız Olarak Kanun Yoluna Başvurma Hakkı", **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2020/1 (s. 55-117).

Akyıldız (Ali), "İstinafa İlkesel Bakmak", in **Danıştay ve İdari Yargı Günü 147. Yıl Sempozyumu**, Ankara, Danıştay Başkanlığı Yayını, 2015 (s. 11-32).

Akyılmaz (Bahtiyar)/Sezginer (Murat)/Kaya (Cemil), **Türk İdari Yargılama Hukuku**, Ankara, Savaş Yayınevi, 4. Baskı, 2020.

Alan (Nuri), "İptal Davalarının Ön ve Esastan Kabul Şartları", **Danıştay Dergisi**, Sayı 50-51, Yıl 1993 (s. 22-50).

Alan (Nuri), **Hukukla Kırkbir Yıl**, Ankara, Danıştay Başkanlığı Yayını, 2003.

Alçın (Ayşe Aslı), **İdare Hukukunda Fedakârlığın Denkleştirilmesi İlkesi**, İstanbul, Onikilevha Yayınevi, 2021.

Altay (Evren), **İdari Yargı Kararlarının Uygulanmamasından Doğan Uyuşmazlıklar**, Turhan Kitabevi, 2004.

Aral (Kenan), **Danıştay Muhakeme Usûlü**, Ankara, Sevinç Matbaası, 1965.

Aral (Rüştü), "Yargı Yönünden Danıştayın Gelişimi", in **Yüzyıl Boyunca Danıştay**, Ankara, Danıştay Yayını, 2. Baskı, 1986 (s. 225-439).

Arslan (Ahmet)/Sınmaz (Emin)/Dündar (Tuncay), **İdari Yargılama Usulü İle İlgili Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu Kararları,** Ankara, Turhan Kitabevi, 2005.

Arslan (Ramazan)/Yılmaz (Ejder)/Taşpınar Ayvaz (Sema)/Hanağası (Emel), **Medeni Usul Hukuku**, Ankara, Yetkin Yayınevi, 7. Baskı, 2021.

Aslan (Zehreddin), **İdari Yargıda Yürütmenin Durdurulması**, Ankara, Seçkin Yayınevi, 3. Baskı, 2017.

Aslan (Zehreddin), **Açıklamalı ve İçtihatlı İdari Yargılama Usulü Kanunu**, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2. Baskı, 2020 (editoryal yayın).

Atalı (Murat) /(Ermenek) İbrahim/(Erdoğan) Ersin, **Medenî Usûl Hukuku**, Ankara, Yetkin Yayınevi, 4. Baskı, 2021.

Atay (Ethem), "İptal Davasının Nitelikleri ve İptal Kararlarının Uygulanması", **Danıştay ve İdari Yargı Sempozyumu** (139. Yıl), Ankara, Danıştay Yayını, 2008 (s. 13-96).

Atay (Ethem), **İdari Yargılama Hukuku**, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2021.

Avcı (Mustafa), "İdari Yargıda İstinaf", **TBBD**, Yıl 2011, Sayı 96 (s. 179-204).

Azrak (Ali Ülkü), "İptal Davalarının Objektif Niteliği Üzerine Düşünceler", **Onar Armağanı**, 1977.

Bal (Yakup)/Karabulut (Mustafa)/Şahin (Yahya), **İdari Yargılama Usulü İle İlgili Danıştay 10. Dairesinin Seçilmiş Kararları,** Ankara, Seçkin Yayınevi, 2003.

Baş Bereket (Zuhal), "Sağlık Hizmetlerinin Yürütülmesi Sonucu Ortaya Çıkan Zararlardan Dolayı İdarenin Sorumluluğu", in **Danıştay ve İdari Yargı Günü 135. Yıl Sempozyumu**, Ankara, Danıştay Yayını, 2004 (s. 73-112).

Başpınar (Recep), "İdari Sözleşmelerden Doğan Davalar", in **Yüzyıl Boyunca Danıştay**, Ankara, Danıştay Matbaası, 2. Baskı, 1986.

Başpınar (Recep), "Tam Yargı Davaları", in **Yüzyıl Boyunca Danıştay**, Ankara, Danıştay Matbaası, 2. Baskı, 1986 (s. 512-536).

Bilgin (Hüseyin), **İdari Davalar ve Çözüm Yolları**, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2018.

Bilgin (Hüseyin), **99 Soruda İdari Yargıda İstinaf Başvuru Rehberi**, Ankara, Adalet Yayınevi, 2016.

Braibant (Guy)/Stirn (Bernard), **Le droit administratif français**, Paris, Dalloz, 7. Baskı, 2005.

Broyelle (Camille), **Contentieux administratif**, Paris, LGDJ, 9. Baskı, 2021.

Bucaktepe (Adil), "Depremden Dolayı İdarenin Sorumluluğu", **Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 17-18, Sayı 26-27-28-29, Yıl 2012-2013.

Budak (Ali Cem)/Karaaslan (Varol), **Medeni Usul Hukuku**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 5. Baskı, 2021.

Bülbül (Erdoğan), "Fransız İdari Yargılama Hukukunda İvedi Yargılama Usulleri Reformu", in **Danıştay ve İdari Yargı Günü**, Sempozyum,10-11 Mayıs 2002, Ankara, Danıştay Yayını, 2003 (s. 63-95).

Candan (Turgut), **Açıklamalı İdari Yargılama Usulü Kanunu**, Ankara, Yetkin Yayınevi, 9. Baskı, 2022.

Chrétien (Patrice)/Chifflot (Nicolas)/Tourbe (Maxime), **Droit administratif**, Paris, Sirey, 14. Baskı, 2014.

Chapus (René), **Droit du contentieux administratif**, Paris, Montchrestien, 13. Baskı, 2008.

Constant (Anne-Laure),*"*La modulation dans le temps des effets de l'annulation contentieuse*",* in **Le nouveau droit du procès administratif**, Paris, L'Harmattan, 2013, (Sous la direction de Jacques Fialaire et Jerry Kimboo).

Coşkun (Sabri)/Karyağdı (Müjgan), **İdari Yargılama Usulü**, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2001.

Çelik (Çelik Ahmet), **İdari Yargıda Ölüm ve Bedensel Zararlar Nedeniyle Tazminat Davaları**, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2. Baskı, 2022.

Çınarlı (Serkan), **İdari Yargılamada İstinaf**, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2. Baskı, 2018.

Çırakman (Erol), "İdari Davalarda Süre", in **İdare Hukuku ve İdari Yargı İle İlgili İncelemeler I**, Ankara, Danıştay Başkanlığı Yayını, Ankara, 1976 (s. 190-217).

Dağlı (Gözde), "Danıştay Kararları Işığında Sağlık Kamu Hizmetinden Kaynaklanan Tam Yargı Davaları", **Danıştay Dergisi**, Yıl 2022, Sayı 154 (s. 123-196).

De Laubadère (André)/Gaudemet (Yves), **Traité de droit administratif**, Cilt I, Paris, LGDJ, 16. Baskı, 2001.

Debbasch (Charles)/Ricci (Jean-Claude), **Contentieux administratif**, Paris, Dalloz, 8. Baskı, 2001.

Demirkol (Selami), "İdari Yargılama Usulü Yenilenirken İstinaf Kanun Yolu Öngörüsü – Danıştay'ın İçtihat Mahkemesi Rolünün Güçlendirilmesi-", in **Danıştay ve İdari Yargı Günü 148. Yıl Sempozyumu**, Ankara, Danıştay Yayını, 2016.

Derbil (Süheyp), **İdare Hukuku**, Ankara, AÜHFY, 5. Baskı, 1959.

Dupuis (Georges)/Guédon (Marie-José)/Chrétien (Patrice), **Droit administratif**, Paris, Armand Colin, 8. Baskı, 2002.

Duran (Lûtfi), "İdari Kazada Dava Açma Müddeti (İdari Müruru Müddet)", **İÜHFM**, Cilt XI, Sayı 1-2, 1945 (s. 238-263).

Duran (Lûtfi), "İdari Müracaatlar ve Bunlar Karşısında, İdarenin Sükûtu Meselesi", **İÜHFM**, Cilt XII, Sayı 1, 1946 (s. 130-199).

Duran (Lûtfi), **İdare Hukuku Ders Notları**, İstanbul, İÜHFY, 1982.

Düğer (Sırrı), **Anglosakson Sisteminde İdarenin Yargısal Denetimi**, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2. Baskı, 2021.

Eraslan (Yunus), **Türk İdari Yargı Sisteminde Dosyanın İşlemden Kaldırılması**, Ankara, Adalet Yayınevi, 2020.

Erkut (Celâl), **İptal Davasının Konusunu Oluşturma Bakımından İdari İşlemin Kimliği**, Ankara, Danıştay Yayını, 1990.

Erkut (Celâl), "İdare Hukukunda Yokluk Teorisi", **İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi**, Sayı 1-3, Yıl 9, 1988 (Prof. Dr. Lûtfi Duran''a Armağan Özel Sayısı) (s. 69-91).

Eroğlu Durkal (Müzeyyen), **İdari Makamların Sükutu**, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2018.

Esin (Yüksel)/Dündar (Erol), **Danıştay'da Açılacak Tazminat Davaları, Birinci Kitap: Usul**, Ankara, Balkanoğlu Matbaacılık, 1971.

Gabolde (Christian), **Procédure des tribunaux administratifs et des cours administratives d'appel**, Paris, Dalloz, 6. Baskı, 1997.

Gohin (Olivier)/Poulet (Florian), **Contentieux administratif**, Paris, Lexis-Nexis, 10. Baskı, 2020.

Gökalp (Ali Sıtkı), "İptal Dâvaları", in **Yüzyıl Boyunca Danıştay**, Ankara, Danıştay Yayını, 2. Baskı, 1986 (s. 440-480).

Göreli (İsmail Hakkı), **Devlet Şûrası**, Ankara, AÜSBFY, 1953.

Gözler (Kemal), **İdare Hukuku** (2 cilt), Bursa, Ekin Yayınevi, 3. Baskı, 2019.

Gözübüyük (A. Şeref)/Tan (Turgut), **İdare Hukuku (Cilt: II, İdari Yargılama Hukuku)**, Ankara, Turhan Kitabevi, 6. Baskı, 2012.

Gözübüyük (A. Şeref)/Dinçer (Güven), **İdari Yargılama Usulü**, Ankara, Turhan Kitabevi, 1996.

Guyomar (Mattias)/Seiller (Bertrand), **Contentieux administratif**, Paris, Dalloz, 5. Baskı, 2019.

Gülan (Aydın), "Borcunu Ödemeyen Devlete Karşı Ne Yapılabilir?", **İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi,** Sayı 1, Ocak 1995.

Gülan (Aydın), "Danıştayın Yargılama Dışındaki İşlevlerinin Gerekliliği Sorunu", in **Danıştay ve İdari Yargı Günü 146. Yıl Sempozyumu**, Ankara, Danıştay Yayını, 2014.

Gülan (Aydın), "Ülkemizdeki Kanuni Düzenlemeleri Sonrasında İstinaf Kanunyolu Hakkında Yeniden ve Farklı Düşünmek", in **Danıştay ve İdari Yargı Günü 148. Yıl Sempozyumu**, Ankara, Danıştay Başkanlığı Yayını, 2016.

Günday (Metin), **İdare Hukuku**, Ankara, İmaj Yayınevi, 10. Baskı, 2011.

Günday (Metin), **İdari Yargılama Hukuku**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2. Baskı, 2022.

Günday (Metin), "İdari Yargıda Yürütmenin Durdurulması", in **2000 Yılında İdari Yargı Sempozyumu**, Ankara, Danıştay Yayını, 2000.

Gündüz (F. Ebru), **İdari Davalarda Ehliyet ve Husumet**, Ankara, Yetkin Yayınevi, 2016.

Gürkan (Mehmet)/Deniz (Yusuf)/Boz (Selman Sacit), "İdarî Yargıda Kanun Yararına Bozma", **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 21, Sayı 1, 2013.

Hasoğlu (Aynur), "Danıştay Kararları Işığında İdare Hukukunda Sebep İkamesi Kavramı", **Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** Yıl 2019, Sayı 1, Cilt XIV (s. 147-174).

Hondu (Selçuk), "İdari Yargılama Usulünde Tanık", I. Ulusal İdare Hukuku Kongresi (1-4 Mayıs 1990), in Birinci Kitap**, İdari Yargı**, Ankara, Danıştay Yayını, 1990 (s. 263-268).

Işıklar (Celâl), "İdari Yargıda Duruşma", **TAAD**, Yıl 2, Cilt 2, Sayı 4 (Ocak 2011).

Işıklar (Celâl), "İdari Yargılamada İlk İncelemenin Sıra, Düzen ve Usûlü", **TAAD**, Yıl 2, Sayı 6 (Temmuz 2011).

Işıklar (Celâl), "659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname Sonrası İdari Yargıda Husumete İlişkin Esaslar", **TAAD**, Yıl 3, Sayı 10 (Temmuz 2012).

Kağıtçıoğlu (Mutlu), "İdari İşlem Teorisi Çerçevesinde İdari Merci Tecavüzü Kavramının Değerlendirilmesi", **TAAD**, Yıl 7, Sayı 30 (Nisan 2017).

Kalabalık (Halil), **İdari Yargılama Usulü Hukuku**, Konya, Sayram, 12. Baskı, 2018.

Karaarslan (Mehmet), "İdarenin Taraf Olduğu Uyuşmazlıkların Alternatif Uyuşmazlık Çözme Yöntemleri İle Giderilmesi", **TBBD**, Sayı 140, Yıl 2019.

Kara (Burkay Can), "İdari Yargılama Usulünde Kanun Yararına Temyiz", **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Yıl 2020, Cilt 11, Sayı 1 (s.353-371).

Kara (Seyfettin), "İdari Yargılama Usulünde Dilekçe Ret Kararları: Üçün Beşin Hesabı Yapılır mı?", **Danıştay Dergisi**, Yıl 2023, Sayı 155 (s. 101-128).

Karahanoğulları (Onur), **Türkiye'de İdari Yargı Tarihi**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2005.

Karahanoğulları (Onur), **İdarenin Hukukla Kavranması: Yasallık ve İdari İşlemler**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2011.

Karahanoğulları (Onur), **İdari Yargı**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2019.

Karavelioğlu (Celâl)/Karavelioğlu (Erdem Cemil), **İdari Yargılama Usulü Kanunu**, Ankara, Adalet Yayınevi, 9. Baskı, 2016.

Kasapoğlu Turhan (Mine), "İdari Yargıda Yürütmenin Durdurulmasının Kanunla Sınırlandırılması ve Sınırlandırmanın Sınırları", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 14, Sayı 2, Yıl 2012 (s. 1-37).

Kaya (Cemil)/Akcan (Recep), "Medeni ve İdari Yargıda İddia ve Savunmanın Genişletilmesi veya Değiştirilmesi Yasağı", **İÜHFM**, Cilt LXVII, Sayı 1-2, Yıl 2009 (s. 123-142).

Kayar (Nihat), **İdari Yargı**, Bursa, Ekin Yayınevi, 4. Baskı, 2019.

Keskin (Züleyha), "İdari Yargıda İstinaf Kanun Yolu", **TBBD**, Sayı 126, Yıl 2016.

Koç (Emin), "Türk Hukuku'nda Devlet İşlemlerine Karşı Başvuru Yollarını Gösterme Yükümlülüğü", **TBB Dergisi**, Sayı 145 (Kasım-Aralık), Yıl 2019.

Kuru (Baki)/Aydın (Burak), İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, Ankara, Yetkin Yayınevi, 2021.

Kutlu Gürsel (Meltem), "Deprem ve İdarenin Sorumluluğu", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt 32, Sayı 4, Yıl 1999.

Kutlu Gürsel (Meltem), "İdari Yargılama Usulü Hukukunda Davacının İptal Davasından Feragati", **İzmir Barosu Dergisi**, Sayı 3, Yıl 2008.

Lachaume (Jean-François)/Pauliat (Hélène)/Braconnier (Stéphane)/Deffigier (Clotilde), **Droit administratif (Les grandes décisions de la jurisprudence),** Paris, Thémis, 16. Baskı, 2014.

Le Bot (Olivier), **Contentieux administratif**, Bruxelles, Bruylant, 9. Baskı, 2021.

Memiş (Emin), "İdari Yargısal Korunma Alanı ve Sınırları Bağlamında Gözlemler", in **Danıştay ve İdari Yargı Günü** (Sempozyum), Ankara, Danıştay Yayını, 2009 (s. 63-121).

Muratoğlu (Tahir), **Devletin Yargısal Faaliyetlerden Kaynaklanan Sorumluluğu**, Ankara, Seçkin, 2016.

Muratoğlu (Tahir), "Danıştay Kararlarına Karşı Kanun Yararına Temyiz Yoluna Başvurulmasının Mümkün Olup Olmadığı Sorunu" **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Yıl 2022, Sayı 52 (s.49-74).

Odyakmaz (Zehra)/Çınarlı (Serkan)/Avcıoğlu Aksoy (Ezgi), **İdare Hukukunda Yargı Öncesi Uyuşmazlık Çözüm Usûlleri**, Ankara, Seçkin Yayınevi, Güncellenmiş ve Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, 2018.

Onar (Sıddık Sami), **İdare Hukukunun Umumi Esasları** (3 cilt), İstanbul, İsmail Akgün Matbaası, 3. Baskı, 1966.

Oytan (Muammer)**, Danıştay'da Görülen Davalarda Yürütmenin Durdurulması**, Ankara, Ülkemiz Matbaası, 1973.

Ozansoy (Cüneyt), "İdari Yargı Kararlarının Uygulanmaması ve İdare Gerçeği", in **İdari Yargının Yeniden Yapılandırılması ve Karşılaştırmalı İdari Yargılama Usulü**, Sempozyum, Ankara 11-12 Mayıs 2001, Danıştay Yayını, 2001.

Önüt (Lâle Burcu), **İdari Yargılama Hukukunda Adil Yargılanma İlkesi Çerçevesinde Grup Dava Uygulaması**, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2018.

Özay (İl Han), **Günışığında Yönetim**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 3. Baskı, 2017.

Özdek (Yasemin), "İptal Davalarında Menfaat Koşulu", **AİD**, Cilt 24, Yıl 1991.

Özdemir (Selman), "İspat Aracı Olarak Tanık Delilinin İdare Mahkemelerinde Kullanımı", **Adalet Dergisi**, Adalet Bakanlığı Yayını, Sayı 59, 2017.

Özdeş (Orhan), Danıştayın Tarihçesi, **Yüzyıl Boyunca Danıştay**, Ankara, Danıştay Yayını, 2. Baskı, 1986.

Öztürk (Burak), **Hak Arama Özgürlüğü Çerçevesinde Zorunlu İdari İtiraz**, Ankara, Yetkin Yayınevi, 2015.

Özyörük (Mukbil), **İdare Hukuku Ders Notları**, (Çoğaltma) 1977.

Özyörük (Mukbil), **İdari Yargı Ders Notları**, (Çoğaltma) 1977.

Peiser (Gustave)**, Contentieux administratif**, Paris, Dalloz, 16. Baskı, 2014.

Pekcanıtez (Hakan)/Atalay (Oğuz)/Özekes (Muhammet), **Medeni Usul Hukuku**, İstanbul, Oniki Levha, 9. Baskı, 2021.

Plessix (Benoît), **Droit administratif général**, Paris, LexisNexis, 2016.

Ricci-Jean (Claude), **Droit administratif général**, Paris, Hachette, 6. Baskı, 2016.

Ricci-Jean (Claude), **Contentieux administratif**, Paris, Hachette, 5. Baskı, 2016.

Rouault (Marie-Chiristine), **Contentieux administratif**, Bruxelles, Larcier, 2015.

Sancakdar (Oğuz), "İdari Yargı İstinaf Sistemindeki Olası Sorunlar ve Çözüm Önerileri", in **Danıştay ve İdari Yargı Günü 148. Yıl Sempozyumu**, Ankara, Danıştay Yayını, 2016.

Sancakdar (Oğuz), "İdari Yargılama Usûlünde İvedi Yargılama ve Grup Davaları", in **Danıştay ve İdari Yargı Günü 146. Yıl Sempozyumu**, Ankara, Danışta Yayını, 2014.

Sancakdar (Oğuz), **İdari Yargılama Hukuku,** Ankara, Seçkin Yayınevi, 3. Baskı, 2019.

Sarıca (Ragıp), **İdari Kaza, Cilt: I, İdari Davalar,** İstanbul, İÜHFY, 1949.

Serter (Yusuf Sertaç), **İdari Uyuşmazlıkların Çözümünde Yargı Dışı Bir Araç Olarak İdari Başvurular**, Ankara, Adalet Yayınevi, 2015.

Sezginer (Murat), "İdari Makamların Sükûtu Üzerine Açılacak Davalarda Süre", **SÜHFD (Prof. Dr. Şakir Berki'ye Armağan),** Cilt 5, Sayı 1-2, 1996.

Sezginer (Murat), "İdari Yargılama Hukukunda Yargılamanın Hızlandırılması Tartışmaları ve 'Grup Dava' Uygulaması", **Danıştay ve İdari Yargı Günü 146. Yıl Sempozyumu**, Ankara, Danıştay Başkanlığı Yayını, 2014.

Sezginer (Murat), "İdari Yargıda İstinaf İncelemesinin Esasları İle İstinaf İncelemesinde İçtihat Aykırılıkları Sorunu ve Çözüm Yolları", in **150. Yıl Danıştay ve İdari Yargı Günü Sempozyumu**, Ankara, Danıştay Yayını, 2018 (s. 111-134).

Söyler (Yasin), "Kabahatler Kanununa İlişkin Anayasa Mahkemesi Kararı Üzerine Bir Değerlendirme", **Yasama Dergisi**, Sayı 12, 2009 (s. 136-167).

Söyler (Yasin), "İdari Yargılama Usul Hukukunda Sebep İkamesi", **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Yıl 8, Sayı 31 (Temmuz 2017), (s. 533-566).

Şaşı (Murat), "659 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Öngörülen İdari Sulh Uygulamasının Başarısızlığı Üzerine Bir Değerlendirme", **Danıştay Dergisi**, Yıl 2022, Sayı 154 (s. 87-122).

Şen (Mahmut), "İdare Hukukunda Yürütmenin Durdurulması Kurumunun Evrensel Normlara Uygunluğu", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 2014 (112) (s.156-188).

Tan (Turgut), **İdare Hukuku**, Ankara, Turhan Kitabevi, 7. Baskı, 2018.

Tansuğ (Çağla), **İdari Yargılama Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi**, İstanbul, Beta Yayınevi, 2016.

Tekinsoy (M. Ayhan), **İdari Yargılama Hukukunda Yürütmenin Durdurulması**, Ankara, Savaş Kitabevi, 2013.

Tosun (Mehmet) / Tan (Emre), "İdari Yargıda Davaya Müdahale (Uygulama ve Teori Açısından)", **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi**, Yıl 2015, Sayı 5 (s. 827-877).

Turpin (Dominique), **Contentieux administratif**, Paris, Hachette, 3. Baskı, 2005.

Türkoğlu Üstün (Kamile)**, İdari Yargılama Usulüne Hâkim Olan İlkeler**, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2019.

Uler (Yıldırım), **İdari Yargıda İptal Kararlarının Sonuçları**, Ankara, AÜHFY, 1970.

Ulu (Güher), **İdari İşlemin Yetki Unsuru**, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2012.

Ulusoy (Ali D.), "Erkler Ayrılığı ve Yürütme-Yargı İlişkileri Bağlamında Kabahatler Kanununun Değerlendirilmesi", in **Danıştay ve İdari Yargı Günü 140. Yıl Sempozyumu**, Ankara, Danıştay Yayını, 2008 (s. 21-35).

Ulusoy (Ali D.), "Danıştayın Yargılama Dışı Görevleri", in **Danıştay ve İdari Yargı Günü 146. Yıl Sempozyumu**, Ankara, Danıştay Yayını, 2014.

Ulusoy (Ali D.), **Türk İdare Hukuku**, Ankara, Yetkin Yayınevi, 5. Baskı, 2022.

Üstün (Gül), "İdari Yargıda İstinaf Kanun Yolu Üzerine Bir Değerlendirme", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi - **Hukuk Araştırmaları Dergisi**, Cilt 22, Sayı 2.

Waline (Jean), **Droit administratif**, Paris, Dalloz, 26. Baskı, 2016.

Yasin (Melikşah), **İdari Yargılama Usulünde İspat**, İstanbul, Oniki Levha, 2015.

Yaşar (Hasan Nuri), **İdare Hukuku**, İstanbul, Der Yayınları, 2. Baskı, 2014.

Yayla (Yıldızhan), "İdarenin Sorumluluğu ve Mücbir Sebep", **Sorumluluk Hukukunda Yeni Gelişmeler Sempozyumu**, Ankara, 12-13/Mayıs/1980, İÜHFY, 1980.

Yenice (Kâzım)/Esin (Yüksel), **İdari Yargılama Usulü**, (2 cilt), Ankara, Arısan Matbaacılık, 1983.

Yeşilyurt (Nazile İrem), "İdari Yargıda Yürütmenin Durdurulması ve İvedi Yargılama: Hukuka Sermayeye Koşut Hız Ayarı", **AÜSBFD**, Cilt 70, No. 2, Yıl 2015.

Yıldırım (Turan), **İdari Yargı**, İstanbul, Beta Yayınevi, 2. Baskı, 2010.

Yıldırım (Turan)/Yasin (Melikşah)/Kaman (Nur)/Üstün (Gül)/Özdemir (Eyüp)/Okay Tekinsoy (Özge), **İdare Hukuku**, İstanbul, Oniki Levha Yayını, 7. Baskı, 2018.

Yılmaz (Dilşat), **İdari İşlemin İcrailik Özelliği**, Ankara, Astana Yayınları, 2014.

Yılmaz (Dilşat), "Türk İdare Hukuku'nda İdari İşlemin 'Kesin'liği Üzerine Bir Değerlendirme: 'Kime Göre'? 'Ne İçin' Kesinlik?" **GÜHFD**, Cilt XXI, Yıl 2017, S. 2.

Yılmaz (Ejder), "İdari Yargıda İddianın ve Savunmanın Genişletilmesi/Değiştirilmesi Yasağı", **ABD**, Yıl 1983, Sayı 3-4 (s. 11-34).

Yılmaz (Yunus), "İdare Hukukunda Sebep Unsuru ve Sebep İkamesi", **Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Dergisi**, Yıl 2006, Sayı 21 (s. 83-106).

Yorgancıoğlu (Erçetin), "Danıştay Yargılama Usulünde Re'sen İnceleme Yetkisi", in **İdare Hukuku ve İdari Yargı İle İlgili İncelemeler I,** Ankara, Danıştay Başkanlığı Yayını, 1976 (s. 218-252).

Yücesoy (Ayşe Aslı), **İptal Davalarında Menfaat**, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2016.

Zabunoğlu (Yahya K.), **İdare Hukuku** (2 cilt), Ankara, Yetkin Yayınevi, 2012.

Gürsel Kaplan

İDARİ YARGILAMA HUKUKUNA GİRİŞ

EKİN BASIN YAYIN DAĞITIM

© 2023, Ekin Basım Yayın Dağıtım,
Her hakkı mahfuzdur. Bu kitabın tamamı veya bir kısmı 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunun hükümlerine göre kitabı yayınlayan yayınevinin izini olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi veya herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, kısmen veya tamamen yayınlanamaz, depolanamaz.

ISBN: 978-625-6952-32-4

Birinci Baskı: Ağustos 2018
İkinci Baskı: Şubat 2020
Üçüncü Baskı: Eylül 2021
Dördüncü Baskı: Şubat 2023

Dördüncü Baskı
Star Ajans Ltd. Şti. Alaaddinbey Mah., 634. Sokak,
NİLTİM, 2. Bölge, Ayaz Plaza no 24, Nilüfer - BURSA
Tel: 0224 249 23

Sertifika No: 48334

Dağıtım
Ekin Basım Yayın Dağıtım,
Şehreküstü Mahallesi, Cumhuriyet Caddesi,
Durak Sokak No 2, Osmangazi- BURSA,
Tel: (0224) 220 16 72; 223 04 37;
Fax: (0224) 223 04 37
Web: www.ekinkitap.com
E-mail: info@ekinyayinevi.com
Sertifika No: 48743

Prof. Dr. Gürsel Kaplan
Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Öğretim Üyesi

İDARİ YARGILAMA HUKUKUNA GİRİŞ

Güncelleştirilmiş
Dördüncü Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
Bursa – Şubat 2023

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1
İDARİ YARGILAMA HUKUKUNUN KAYNAKLARI

I- GENEL OLARAK 1
II- İDARİ YARGILAMA HUKUKUNUN KAYNAKLARI 2
A- ANAYASA 2
B- KANUNLAR 2
C- KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELER 4
D- ULUSLARARASI ANDLAŞMALAR 4
E- TÜZÜKLER 5
F- YÖNETMELİKLER 5
G- YARGISAL İÇTİHATLAR 5
H- ÖRF ve ADET 6
I- ÖĞRETİ 7

BÖLÜM 2
İDARİ YARGILAMA HUKUKUNUN ÖZELLİKLERİ

I- GENEL OLARAK 9
II- DAVALARIN GÖRÜLÜŞ ŞEKLİNE GÖRE YARGILAMA HUKUKU KURALLARININ TASNİFİ 10
A- SÖZLÜ ŞEKİL 10
B- YAZILI ŞEKİL 10
C- KARMA ŞEKİL 10
III- DAVALARIN İDARESİ (YÜRÜTÜLMESİ) ŞEKLİNE GÖRE YARGILAMA HUKUKU KURALLARININ TASNİFİ 11
A- DAVANIN TARAFLARCA YÜRÜTÜLMESİ USULÜ 11
B- DAVANIN HÂKİM TARAFINDAN YÜRÜTÜLMESİ USULÜ 11
III- İDARİ YARGILAMA USULÜNÜN ÖZELLİKLERİ 12
A- İDARİ YARGILAMA USULÜ YAZILI ŞEKLE TABİDİR ve EVRAK ÜZERİNDE İNCELEME İLKESİ GEÇERLİDİR 12
B- KENDİLİĞİNDEN (RESEN) ARAŞTIRMA ve İNCELEME İLKESİ GEÇERLİDİR 13
C- BASİT ve AZ MASRAFLIDIR 14
D- SAVCILIK KURUMU VARDIR 15
E- YARGILAMA USULÜNE İLİŞKİN HER HUSUS KANUNLA DÜZENLENMEDİĞİ İÇİN YARGISAL İÇTİHATLARIN ÖNEMLİ BİR YERİ VARDIR 15i

BÖLÜM 3
İDARİ UYUŞMAZLIKLARIN YARGISAL OLMAYAN YOL VE YÖNTEMLERLE ÇÖZÜMLENMESİ

I- GENEL OLARAK 17
II- İDARENİN YASAMA ORGANI TARAFINDAN DENETLENMESİ 18
A- HÜKÜMETİN (YÜRÜTME ORGANININ) DENETLENMESİ SURETİYLE İDARENİN DENETLENMESİ 18
B- TBMM BÜNYESİNDE KURULAN KOMİSYONLAR TARAFINDAN İDARENİN DENETLENMESİ 19
1- TBMM Dilekçe Komisyonu Tarafından Denetlenmesi 19
2- TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Tarafından Denetlenmesi 20
III- İDARENİN YÜRÜTME ORGANI (CUMHURBAŞKANI) TARAFINDAN DENETLENMESİ 20
IV- İDARENİN BAĞIMSIZ KURULUŞLAR TARAFINDAN DENETLENMESİ 22
A- KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU 22
B- TÜRKİYE İNSAN HAKLARI ve EŞİTLİK KURUMU 23
C- BİLGİ EDİNME ve DEĞERLENDİRME KURULU 25
D- İL ve İLÇE İNSAN HAKLARI KURULLARI 26
E- KOLLUK GÖZETİM KOMİSYONU 26
V- İDARENİN KENDİSİ TARAFINDAN DENETLENMESİ 27
A- İSTİTAF DENETİMİ 27
B- HİYERARŞİK DENETİM 27
C- VESAYET DENETİMİ 28
VI- KİMİ İDARİ UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ İÇİN ÖNGÖRÜLEN ÖZEL YÖNTEMLER 28
A- TAHKİM 28
1- Kavramsal Olarak 28
2- Zorunlu Tahkime Tabi Uyuşmazlıklar 29
a- 29.6.1938 tarih ve 3533 sayılı Kanunla Öngörülen Zorunlu Tahkim 29
b- 5.5.2009 tarih ve 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunla Öngörülen Zorunlu Tahkim 30
c- Zorunlu Tahkime İlişkin Diğer Yasal Düzenlemeler 30
3- İhtiyari Tahkime Tabi Uyuşmazlıklar 30
a- 21.1.2000 tarih ve 4501 sayılı Kamu Hizmetleri ile İlgili İmtiyaz Şartlaşma ve Sözleşmelerinden Doğan Uyuşmazlıklarda Tahkim Yoluna Başvurulması Halinde Uyulması Gereken İlkelere Dair Kanun 31
b- Kamu Hizmeti İmtiyaz Sözleşme ve Şartlaşmalarından Doğan Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümüne İlişkin Diğer Yasal Düzenlemeler 32
4- Hakem veya Hakem Kurulunca Verilen Kararlara Karşı Başvuru Yolları 32
B- SULH 33
1- Kavramsal Olarak 33
2- İdari Uyuşmazlıkların Sulh Yoluyla Çözümünü Düzenleyen Kanunlar 34
C- UZLAŞMA 35
1-Kavramsal Olarak 35
2-İdari Uyuşmazlıkların Uzlaşma Yoluyla Çözümünü Düzenleyen Kanunlar 36

BÖLÜM 4
İDARİ UYUŞMAZLIKLARIN YARGISAL YOLLARLA ÇÖZÜMLENMESİ

I- GENEL OLARAK 39
II- İDARİ UYUŞMAZLIKLARIN ADLİ YARGI YERLERİ TARAFINDAN ÇÖZÜMLENMESİ 39
III- İDARİ UYUŞMAZLIKLARIN İDARİ YARGI YERLERİ TARAFINDAN ÇÖZÜMLENMESİ 39
IV- İDARİ UYUŞMAZLIKLARIN YARGI YERLERİ TARAFINDAN ÇÖZÜLMESİNE GETİRİLEN KISITLAMALAR 40
A- YATAY KISITLAMALAR (Yargı Denetimi Dışında Tutulan İşlemler) 41
1- Hükümet Tasarrufları (Yargı Kısıntısı, Prensip Kısıntısı) 41
2- Yasama Kısıntısı 42
B- DİKEY KISITLAMALAR (Yargı Yetkisinin Kullanılmasına Getirilen Sınırlamalar) 44
V- İDARİ UYUŞMAZLIKLARI ÇÖZEN YARGI YERLERİ ve MENSUPLARINA SAĞLANAN GÜVENCELER 45
A- HÂKİMLERİN (MAHKEMELERİN) BAĞIMSIZLIĞINI SAĞLAMAYA YÖNELİK GÜVENCELER 45
B- HÂKİMLERİN TARAFSIZLIĞINI SAĞLAMAYA YÖNELİK GÜVENCELER 46
1- Hâkimin Davaya Bakmaktan Yasaklı Olduğu (Çekinmesi Gereken) Hâller 48
2- Hâkimin Davadan Çekinmesi (İstinkâf) Usulü ve Sonuçları 48
3- Hâkimin Reddedilebileceği ve Kendisinin Davadan Çekilebileceği Hâller 49
4- Hâkimin Reddi Usulü ve Sonuçları 49
5- Hâkimin Reddi Konusunda İdari Yargıda Karşılaşılan Güçlükler ve Tartışmalı Olan Hususlar 52

BÖLÜM 5
ÇÖZÜMÜ ADLİ YARGI YERLERİ VE DİĞER MERCİLERE BIRAKILAN İDARİ UYUŞMAZLIKLAR

I- HUKUKİ UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ AMACIYLA KURULMUŞ YARGI YERLERİ ve BENZERİ MERCİLER 53
A- ANAYASA YARGISI 54
B- ADLİ YARGI 55
C- ASKERİ CEZA YARGISI (Varlığı Son Bulmuştur) 56
D- ASKERİ İDARİ YARGI (Varlığı Son Bulmuştur) 56
E- İDARİ YARGI 56
F- MALİ YARGI 57
1- Sayıştayın Hukuksal Niteliği 57
2- Sayıştayın Yapısı 58
3- Sayıştayın Görevleri 58

4- Sayıştayın Denetimine Tabi Olan Kuruluşlar....59
5- Sayıştayın Denetimine Tabi Olmayan Kuruluşlar....59
6- Sayıştayın Yaptığı Yargısal Denetim ve Sonuçları....60
G- SEÇİM YARGISI....61
II- ÇÖZÜMÜ ADLİ YARGI YERLERİNİN GÖREVİNDE OLDUĞU KABUL EDİLEN İDARİ UYUŞMAZLIKLAR....62
1- Kanunlarla Adli Yargı Yerlerinin Görevine Dâhil Edilen İdarî Uyuşmazlıklar....62
a- Taşınmaz Mülkiyetine ve Verilen Zararlara İlişkin Olanlar....63
b- Fikri ve Sınai Haklara İlişkin Olanlar....64
c- Kişi Hâllerine ve Vesayet Makamlarının Sorumluluğuna İlişkin Olanlar....64
ç- Kişi Özgürlüğü ve Güvenliğinin İhlâline İlişkin Olanlar....65
d- İdari Para Cezasına İlişkin Olanlar....65
e- Çalışma Hayatına ve Sosyal Güvenlik Hukukuna İlişkin Olanlar....66
f- İktisadi ve Ticari Kamu Hizmetlerine İlişkin Olanlar....67
g- Diğerleri....69
2- Yargısal İçtihatlarla Adli Yargı Düzeninin Görevine Dâhil Edilen İdari Uyuşmazlıklar (Fiili Yol Olarak Kabul Edilen Durumlardan Kaynaklanan Uyuşmazlıklar)....71
III- ADLİ YARGI DÜZENİ İLE İDARİ YARGI DÜZENİ ARASINDA ORTAYA ÇIKAN GÖREV (YARGI YOLU) ve HÜKÜM UYUŞMAZLIKLARININ ÇÖZÜMÜ....74
A- GENEL OLARAK....74
B- UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ....74
C- GÖREV (YARGI YOLU) UYUŞMAZLIKLARI....75
1- Olumlu Görev (Yargı Yolu) Uyuşmazlığı....76
a- Olumlu Görev Uyuşmazlığı Çıkarmanın Koşulları....77
b- Olumlu Görev Uyuşmazlığı Çıkarılması Yöntemi....77
c- Uyuşmazlık Mahkemesi Kararlarını Bekleme ve Sürelerin Durması....78
d- Uyuşmazlık Mahkemesine Başvurunun Mahkemelerce Verilmiş Olan Koruma Tedbirleri Üzerinde Etkisi....79
2- Olumsuz Görev (Yargı Yolu) Uyuşmazlığı....79
a- Olumsuz Görev Uyuşmazlığı Çıkarmanın Koşulları....79
b- Olumsuz Görev Uyuşmazlığı Çıkarılması Yöntemi ve Süresi....79
c- Görev Uyuşmazlığı Çıkmadan Uyuşmazlık Mahkemesine Başvurulması (m. 19)....80
D- HÜKÜM UYUŞMAZLIKLARI....80

BÖLÜM 6
İDARİ YARGI DÜZENİ

I- İDARİ YARGI SİSTEMİNİN ORTAYA ÇIKIŞI....81
A- FRANSA'DA....81
B- TÜRKİYE'DE....82
II- İDARİ YARGI TEŞKİLÂTI (İDARİ YARGI YERLERİ)....83

A- GENEL OLARAK 83
B- DANIŞTAY 84
1- Kuruluşu 84
2- Yapısı (Organları) 84
a- Danıştayın İdari ve İstişari Görevlerini Sağlayan İdari Karar Organları 84
(1) İdari (Birinci) Daire 84
(2) İdari İşler Kurulu 84
b- Danıştayın İşleyişini Sağlayan İdari Karar Organları 85
(1) Danıştay Genel Kurulu 85
(2) Yüksek Disiplin Kurulu 85
(3) Disiplin Kurulu 85
(4) Başkanlar Kurulu 85
(5) Başkanlık Kurulu 86
c- Danıştayın Yargısal Görevlerini Sağlayan Karar Organları 86
(1) Dava Daireleri 86
(2) İdari Dava Daireleri Kurulu (İDDK) 87
(3) Vergi Dava Daireleri Kurulu (VDDK) 88
(4) İçtihatları Birleştirme Kurulu 88
3- Personeli 88
a- Meslek Mensupları 89
(1) Danıştay Başkanı 89
(2) Danıştay Başsavcısı 89
(3) Danıştay Başkanvekilleri 89
(4) Daire Başkanları 90
(5) Danıştay Üyeleri 90
b- Yardımcı Personel 91
(1) Tetkik Hâkimleri 92
(2) Savcılar 92
(3) Memurlar ve diğer idari personel 93
4- Danıştayın Görevleri 93
a- Danıştayın İdari Görevleri 93
(1) Görüş (Düşünce) Bildirme 93
(2) İtirazları Karara Bağlama 93
(3) Bir İdari Makam (Merci) Gibi İdari Kararlar Almak 94
(4) Yargısal Görevlere Benzer İdari Görevler 94
b- Danıştayın Yargısal Görevleri 96
(1) İlk Derece Mahkemesi Olarak 96
(2) Temyiz Mercii Olarak 99
(3) İçtihatları Birleştirme Mercii Olarak 99
(4) İdari Yargı Yerleri Arasında Ortaya Çıkan Görev ve Yetki Uyuşmazlıklarını Çözen Merci Olarak 100
C- BÖLGE İDARE MAHKEMELERİ 100
1- Kuruluşu 100
2- Yapısı (Organları) 100
a- Bölge İdare Mahkemesi Başkanı 100
b- Başkanlar Kurulu 101

c- Daireler....101
d- Adalet Komisyonu....101
e- Müdürlükler....101
4- Görevleri....102
D- İDARE ve VERGİ MAHKEMELERİ....103
1- İdare ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu....103
2- İdare ve Vergi Mahkemelerinin Yapısı....104
3- İdare ve Vergi Mahkemelerinin Görevleri....104
a- İdare Mahkemelerinin Görevleri....104
b- Vergi Mahkemelerinin Görevleri....104
c- Tek Hâkimle Bakılan Davalar....105
II- İDARİ YARGI YERLERİ ARASINDA ORTAYA ÇIKABİLECEK GÖREV UYUŞMAZLIKLARI ve ÇÖZÜMÜ....106
A- GENEL OLARAK....106
B- GÖREV KURALLARININ NİTELİĞİ....108
C- GÖREV UYUŞMAZLIKLARININ ÇÖZÜMÜ....108
1- Olumsuz Görev Uyuşmazlığı....108
2- Olumlu Görev Uyuşmazlığı....110
III- İDARİ YARGI YERLERİNİN YETKİSİNE İLİŞKİN KURALLAR ve BU KONUDA ORTAYA ÇIKAN UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ....111
A- GENEL OLARAK....111
B- YETKİ KURALLARININ NİTELİĞİ....111
C- GENEL YETKİ KURALI....113
D- ÖZEL YETKİ KURALLARI....114
1- Kamu Görevlileri İle İlgili Davalarda Yetki (m. 33).....114
2- Hâkim ve Savcıların Mali ve Sosyal Haklarına ve Sicillerine İlişkin Konularla, Müfettiş Hâl Kâğıtlarına Karşı Açacakları Davalarda Yetkili Mahkeme (m.33)....114
3- Millî Savunma Bakanlığı Kadrolarında Çalışan Kamu Görevlileri İle Askerlik Hizmetini Yerine Getiren Yedek Subaylar ve Yedek Astsubaylar ile Erbaş ve Erleri İlgilendiren ve Askerî Hizmete İlişkin İdari İşlem ve Eylemlerden Doğan Uyuşmazlıklarda Yetkili Mahkeme (m.20/C).....115
4- Taşınmaz Mallara İlişkin Davalarda Yetki (m. 34)....115
5- Taşınır Mallara İlişkin Davalarda Yetki (m. 35)....116
6- Tam Yargı Davalarında Yetki (m. 36)....116
7- Vergi Uyuşmazlıklarında Yetki (m. 37)....117
8- İdari Yargı Yerlerince Verilen Kararların Yerine Getirilmemesi Nedeniyle Açılacak Maddi ve Manevi Tazminat Davalarında Yetki (m. 28)....117
9- Yargılamanın Yenilenmesi Taleplerinde (Davalarında) Yetki (m. 53)....117
E- YETKİ UYUŞMAZLIKLARI ve ÇÖZÜMÜ....117
1- Olumsuz Yetki Uyuşmazlığı....117
2- Olumlu Yetki Uyuşmazlığı....118
F- MERCİ TAYİNİ (YARGI YERİ BELİRLENMESİ)....118

BÖLÜM 7
İDARİ DAVA TÜRLERİ

I- GENEL OLARAK DAVA TÜRLERİ 121
II- İDARİ DAVA TÜRLERİ 122
A- İPTAL DAVALARI 122
B- TAM YARGI DAVALARI 123
C- İDARİ SÖZLEŞMELERDEN KAYNAKLANAN DAVALAR 124
D- VERGİ DAVALARI 125
E- TESPİT DAVALARI 126
F- YORUM DAVALARI 128
G- GRUP (PİLOT) DAVALARI 129
H- İDARİ CEZA DAVALARI 130
III- İDARİ DAVALARA BENZEYEN BAŞVURU ve İTİRAZLAR 131
A- BELEDİYELER ve İL ÖZEL İDARELERİNİN SEÇİLMİŞ ORGANLARININ ORGANLIK SIFATLARINI KAYBETMELERİNE İLİŞKİN BAŞVURULAR 131
B- ÇEŞİTLİ "İTİRAZ" BAŞVURULARI 132

BÖLÜM 8
İPTAL DAVALARI

I- İPTAL DAVASININ NİTELİKLERİ 135
II- İPTAL DAVASININ KONUSU 136
A- İDARENİN İDARİ İŞLEMLERİ 137
B- YASAMA ORGANININ İDARİ İŞLEMLERİ 137
C- YARGI ORGANI İÇİNDE YER ALAN ÇEŞİTLİ MAKAM ve MERCİLERİN İDARİ İŞLEMLERİ 138
D- İDARİ MAKAM ve MERCİLERCE YAPILAN ve ADLİ SORUŞTURMA SÜRECİNİN BAŞLATILMASINI ENGELLEYEN İDARİ İŞLEMLER 138
E- ÖZEL HUKUK KİŞİLERİ TARAFINDAN YAPILAN İDARİ İŞLEMLER 139
F- İDARİ SÖZLEŞMELERDEN AYRILABİLİR NİTELİKTEKİ İDARİ İŞLEMLER 140
III- İPTAL DAVASININ ÖNKOŞULLAR ve ESASTAN KABUL EDİLEBİLİRLİK ŞARTLARI 141
A- İPTAL DAVASININ ÖNKOŞULLAR (DAVA ŞARTLARI) YÖNÜNDEN KABUL EDİLEBİLİRLİK ŞARTLARI 141
1- Genel Olarak 141
2- Dava Konusu İşlemin Davacının Menfaatini İhlâl Etmesi Koşulu 143
a- Menfaat İhlâli Koşulunun Kişisellik Unsuru 144
b- Menfaat İhlâli Koşulunun Güncellik Unsuru 147
c- Menfaat İhlâli Koşulunun Meşruluk Unsuru 139
3- İdari Merci Tecavüzü Bulunmaması Koşulu (Dava Açmadan Önce Dava Konusu İşleme Karşı İdareye Başvurma Mecburiyetinin Yerine Getirilmiş Olması Koşulu) 148

4- Dava Konusu İşlemin Kesin ve Yürütülmesi Gereken Bir İşlem Olması Koşulu 150
B- İPTAL DAVASININ ESASTAN KABUL EDİLEBİLİRLİK ŞARTLARI 152
1- Yetki Yönünden Hukuka Aykırılık 153
2- Şekil (ve Usul) Yönünden Hukuka Aykırılık 157
3- Sebep Yönünden Hukuka Aykırılık 160
4- Konu Yönünden Hukuka Aykırılık 163
5- Amaç (Maksat) Yönünden Hukuka Aykırılık 165
VI- İPTAL DAVASI HAKKINDA VERİLEBİLECEK KARARLAR ve SONUÇLARI 167
A- DAVANIN REDDİ KARARI ve SONUÇLARI 167
1- Ön Koşullar Yönünden Ret 167
2- Esastan Ret 167
B- DAVANIN KABULÜ KARARI ve SONUÇLARI 169
1- Genel Olarak 169
2- Bireysel İşlemlerin İptaline İlişkin Kararların Hüküm ve Sonuçları 169
3- Düzenleyici İşlemlerin İptaline İlişkin Kararların Hüküm ve Sonuçları 170

BÖLÜM 9
TAM YARGI DAVALARI

I- TAM YARGI DAVASININ NİTELİKLERİ 173
II- TAM YARGI DAVASI İLE İPTAL DAVASININ BENZER ve FARKLI YÖNLERİ 173
III- TAM YARGI DAVASININ TARİHSEL GELİŞİMİ 174
IV- TAM YARGI DAVASININ KONUSU 175
A- İDARENİN FAALİYETLERİNDEN KAYNAKLANAN ZARARLAR 175
B- YASAMA ORGANININ FAALİYETLERİNDEN KAYNAKLANAN ZARARLAR 175
C- YARGI ORGANININ FAALİYETLERİNDEN KAYNAKLANAN ZARARLAR 177
V- TAM YARGI DAVASININ ÖNKOŞULLAR (DAVA ŞARTLARI) YÖNÜNDEN ve ESASTAN KABUL EDİLEBİLİRLİK ŞARTLARI 178
A- TAM YARGI DAVASININ ÖNKOŞULLAR (DAVA ŞARTLARI) YÖNÜNDEN KABUL EDİLEBİLİRLİK ŞARTLARI 178
1- Genel Olarak 178
2- Davacının Kişisel Bir Hakkının Doğrudan İhlâl Edilmiş Olması Koşulu 179
3- İdari Merci Tecavüzü Bulunmaması Koşulu (Dava Açmadan Önce İdareye Başvurarak Önkarar Elde Etme Mecburiyetinin Yerine Getirilmiş Olması Koşulu) 179
B- TAM YARGI DAVASININ ESASTAN KABUL EDİLEBİLİRLİK ŞARTLARI 180
1- Kusura Dayanan Sorumluluk 182
a- Kusur Kavramı ve Gerçekleşme Şekilleri 183

b- Hukuka Aykırılık ve Kusur İlişkisi 185
c- Sorumluluğa Yol Açacak Kusurun Derecesi 186
d- Kamu Görevlilerinin Kişisel Kusur ve Sorumlulukları 188
2- Kusursuz Sorumluluk 190
a- Risk (Tehlike) İlkesi Nedeniyle Kusursuz Sorumluluk 191
(1) Tehlikeli (Riskli) Faaliyetler ve Araç ve Gereçlerin Yol Açtığı Zararlar 191
(2) Mesleki Risklerin Yol Açtığı Zararlar 192
(3) Sosyal Risklerin Yol Açtığı Zararlar 192
b- Kamu Külfetleri Karşısında Eşitlik İlkesinin Bozulması Nedeniyle Kusursuz Sorumluluk 195
3- Sorumluluğun Şartları 197
a- Fiil 198
b- Kusur 198
c- Zarar 198
d- Nedensellik Bağı 200
4- İdarenin Sorumluluğunu Ortadan Kaldıran veya Azaltan Nedenler 201
a- Mücbir Sebep 201
b- Beklenmeyen Hâl 201
c- Zarar Görenin Davranışı 202
d- Üçüncü Kişinin Davranışı 202
5- Zararın Tazminine İlişkin Esaslar 204
a- Zararın ve Hükmedilecek Tazminat Tutarının Hesaplanması 204
b- Zararın Hesabında Esas Alınan Tarih 205
c- Zararın Tazmini İçin Nakden Tazminat Ödenmesi Dışında Başka Bir Şeye Hükmedilememesi 205
d- Hükmedilecek Tazminatın Uğranılan Zarar Tutarını Geçmemesi 206
e- Talep Edilen Tazminat Tutarından Fazlasına Hükmedilememesi 206
f- Dava Dilekçesinde Talep Edilen Tazminat Tutarının Bir Defaya Mahsus Arttırılabilmesi 207
g- Hükmedilen Tazminata Faiz Yürütülmesi 208
h- Manevi Zararın Tazmininde Gözetilen Hususlar 209
i- Dolaylı Zararların Tazmini 209
VI- TAM YARGI DAVASI HAKKINDA VERİLEBİLECEK KARARLAR ve SONUÇLARI 210
A- DAVANIN REDDİ 210
1- Ön Koşullardan Ret 211
2- Esastan Ret 211
B- DAVANIN KABULÜ 211

BÖLÜM 10
DAVA AÇMA SÜRELERİ

I- DAVA AÇMA SÜRELERİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER 213
A- SÜRE KAVRAMI 213
B- DAVA AÇMA SÜRESİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ 213

C- DAVA AÇMA SÜRESİNİN ÖZEL HUKUKTAKİ DAVA AÇMASÜRELERİYLE KARŞILAŞTIRMASI 214
D- GENEL DAVA AÇMA SÜRELERİ 214
E- ÖZEL DAVA AÇMA SÜRELERİ 214
1- İlk Derece Mahkemesi Olarak Danıştayın Görevine Giren Davalarda Uygulanan Özel Dava Açma Süreleri 215
2- İdare Mahkemelerinin Görevine Giren Davalarda Uygulanan Özel Dava Açma Süreleri 216
3- Vergi Mahkemelerinin Görevine Giren Davalarda Uygulanan Özel Dava Açma Süreleri 218
F- DAVA AÇMANIN BELLİ BİR SÜREYE TABİ OLMADIĞI VE YENİDEN CANLANDIĞI DURUMLAR 219
1- Yok Hükmünde Sayılan İşlemler (Yoklukla Malûl İşlemler) Nedeniyle Açılan Davalar Belli Bir Süreye Tabi Değildir 219
2- Maddi ve Hukuksal Koşulların Değişmesi Nedeniyle İdareye Yapılan Yeni Başvuruların Açıkça veya Zımnen Reddi Üzerine Yeni Bir Dava Açma Hakkı Doğar 220
3- Süreklilik Arz Eden Bir Hakkın Yerine Getirilmesi Amacıyla İdareye Yapılan Her Yeni Başvurunun İdarece Açıkça veya Zımnen Reddi Üzerine Yeni Bir Dava Açma Hakkı Doğar 220
II- DAVA AÇMA SÜRELERİNİN İŞLEMESİ İLE İLGİLİ ESASLAR 221
A- DAVA AÇMA SÜRESİNİN İŞLEMEYE BAŞLAMASI 221
1- Bireysel (Birel) İşlemlere Karşı Açılacak Davalarda Sürenin İşlemeye Başlaması 221
a- Yazılı Bildirim Üzerine Sürenin İşlemeye Başlaması 222
b- Elektronik Ortamda Bildirim Üzerine Sürenin İşlemeye Başlaması 224
c- Sınav Sonuçlarının İlgili Kurumun İnternet Sitesinde Duyurulması Suretiyle Bildirimin Yapılmış Sayılması ve Sürenin İşlemeye Başlaması 225
d- İlânen Bildirim Üzerine Sürenin İşlemeye Başlaması 225
e- Öğrenme (Ittıla) Üzerine Sürenin İşlemeye Başlaması 226
2- İdari Davaya Konu Teşkil Edebilecek Bir İşlem veya Eylemin Yapılması Amacıyla İdareye Yapılan Başvurunun Açıkça veya Zımnen Reddi Üzerine Sürenin İşlemeye Başlaması (İYUK m. 10) 227
a- Başvuruda Bulunan Kişi Hakkında Aynı Konuda Daha Önce Tesis Edilmiş Bir İşlem veya Gerçekleştirilmiş Bir Eylem Bulunmamalıdır 227
b- Başvuru, Şekil ve Usul Kurallarına Uygun Şekilde Yapılmış Olmalıdır 228
c- Başvuru, Yetkili Makama Yapılmış Olmalıdır 228
d- Başvurunun İdari Davaya Konu Teşkil Edebilecek Bir İşlem veya Eylem Yapılması Talebiyle Yapılmış Olması Gerekir 228
e- Başvuru İçin Mevzuatta Bir Süre Öngörülmüşse Başvurunun Bu Süre Zarfında Yapılmış Olması Gerekir 229
f- Başvuru Kanıtlanmış Olmalıdır 230
g- Başvuru Açıkça veya Zımnen Reddedilmiş Olmalıdır 230

h- Başvurunun Açıkça veya Zımnen Reddi Hâlinde Çeşitli İhtimallere Göre Dava Açma Sürelerinin İşlemeye Başlaması 230
j- Zımni veya Açık Ret Kararı Üzerine Üst Makamlara Yapılan Başvurunun Dava Açma Süresini Durdurup Durdurmayacağı 232
3- Düzenleyici İşlemlere Karşı Açılacak Davalarda Sürenin İşlemeye Başlaması 232
a- Düzenleyici İşlemlerin Yayınlanmasında Süre Başlangıcı 232
b- Düzenleyici İşlemlerin Uygulanmasında Süre Başlangıcı 233
4- İdari İşlemlerin Uygulanmasından Doğan Zararların Tazmini İçin Açılacak Tam Yargı Davalarında Sürenin İşlemeye Başlaması 233
5- İptal Davasının Sonuçlanması Üzerine Açılacak Tam Yargı Davalarında Sürenin İşlemeye Başlaması 234
6- İdari Eylemlerden Doğan Zararların Tazmini İçin Açılacak Tam Yargı Davalarında Sürenin İşlemeye Başlaması 234
7- İdari Sözleşmelerden Doğan Davalarda Süre ve İşlemeye Başlaması 236
a- Sözleşmeden Ayrılabilen İşlemler Bakımından 237
b- Sözleşmeden Doğan Haklar Bakımından 237
B- DAVA AÇMA SÜRESİNİN HESAPLANMASI 237
1- Genel Olarak 237
2- Sürenin Son Gününün Resmi Tatil Gününe Rastlaması 238
3- Sürenin Son Gününün Adli Tatile Rastlaması 238
4- Sürenin Son Gününün Mali Tatile Rastlaması 238
5- Sürenin Son Gününün Kamu Görevlilerinin İdari İzinli Sayıldığı Güne Rastlaması 239
6- 31.1.2013 Tarih ve 6413 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanunu Hükümlerine Göre Süreyi Durduran Özel Bir Durum 239
C- DAVA AÇMA SÜRESİNİN İŞLEMESİNİ DURDURAN NEDENLER ve EK SÜRE VERİLEN DURUMLAR 240
1- İhtiyari İdari Başvuru Hâlinde Dava Açma Süresinin Durması 240
a- Başvuru, Kanunun Aradığı Şekil ve Usul Kurallarına Göre Yapılmalıdır 240
b- Başvuru Üst Makama, Üst Makam Yoksa İşlemi Tesis Eden Makama Yapılmalıdır 240
c- Başvuru Dava Açma Süresi İçinde Yapılmalıdır 240
d- Mevzuatta Özel Bir Süre Öngörülmüşse Başvuru Bu Süre İçinde Yapılmalıdır (Özel İtiraz Süreleri) 241
e- Başvuru Dava Konusu Olabilecek Bir İşlem İçin Yapılmalıdır 241
f- Başvuru Kural Olarak Ancak Bir Kez Yapılabilir 242
g- Başvurunun Kanıtlanması Gerekir 242
2- Zorunlu İdari Başvuru Hâlinde Dava Açma Süresinin Durması 242
3- Mücbir Sebebin Dava Açma Süresini Durdurup Durdurmayacağı 244
4- Zorunlu İdari Başvuru Hâlinde Dava Açma Süresi Bu Başvurunun Açıkça veya Zımnen Reddi Üzerine İşlemeye Başlar 245
5- Disiplin Cezalarına Karşı Doğrudan Dava Açmak Yerine Önce İdari Başvuru (İtiraz) Yoluna Başvurulması Hâlinde Dava Açma Süresi Çeşitli Olasılıklara Göre Değişebilmektedir 245
6- Ek Süreler 246

a- Uzlaşma Görüşmelerinin Başarısızlıkla Sonuçlanması Durumuda Tanınan Ek Süre 246
b- Dava Dilekçesinin Reddini Gerektiren Eksikliklerin Giderilmesi İçin Tanınan Ek Süre 246
c- Adli Yargı Yerine Açılan Davanın Görevsizlik Nedeniyle Reddi Üzerine İdari Yargıda Açılacak Dava İçin Tanınan Ek Süre 247
D- DAVA AÇMA SÜRESİNİN SONA ERMESİNİN SONUÇLARI 248

BÖLÜM 11
DAVANIN AÇILMASI VE DAVA DİLEKÇELERİ ÜZERİNE İLK İNCELEME

I- DAVANIN AÇILMASI 249
A- DAVANIN AÇILMASI HAKKINDA GENEL BİLGİLER 249
B- DAVA DİLEKÇESİ, CEVAP DİLEKÇESİ ve DİĞER BELGELERİN VERİLEBİLECEĞİ YERLER 250
C- DAVANIN AÇILMA ZAMANI 251
D- DAVANIN AÇILMIŞ OLMASININ SONUÇLARI 251
1- Davanın Açılmış Olmasının Yargılama (Usul) Hukuku Bakımından Doğurduğu Sonuçlar 251
2- Davanın Açılmış Olmasının Maddi Hukuk Bakımından Doğurduğu Sonuçlar 252
E- DAVA DİLEKÇESİNDE YER ALMASI GEREKEN ZORUNLU UNSURLAR (HUSUSLAR) 253
F- BİR DİLEKÇEYLE DAVA AÇILABİLECEK DURUMLAR 254
1- Bir Dilekçeyle Birden Fazla İşlem Aleyhine Dava Açılabilmesi 254
2- Birden Fazla Şahsın Müşterek (Bir) Dilekçeyle Dava Açabilmesi 255
G- DAVA DİLEKÇESİ ÜZERİNE İLK İNCELEME ve DİLEKÇENİN KARŞI TARAFA (DAVALIYA) BİLDİRİMİ 256
1- Dava Dilekçesi Üzerine Yapılacak İlk İncelemenin Konusunu Teşkil Eden Hususlar 256
a- Davanın Açıldığı Mahkemenin Görevli ve Yetkili Olması Gerekir 257
b- İdari Merci Tecavüzü Bulunmaması Gerekir 257
c- Davacının Taraf ve Dava Ehliyetine Sahip Olması Gerekir 258
(1) Objektif Ehliyet (Taraf ve Dava Ehliyeti) Koşulu 259
(2) Sübjektif Ehliyet (Menfaat Veya Hak İhlâli) Koşulu 260
d- İdari Davaya Konu Olacak Kesin ve Yürütülmesi Gereken Bir İşlem Olması Gerekir 260
e- Davada Süre Aşımı Bulunmaması Gerekir 261
f- Husumetin (Davanın) Doğru Kişiye Yöneltilmiş Olması Gerekir 261
g- Dava Dilekçesinin Kanuna Uygun Şekilde Hazırlanmış Olması Gerekir 265
h- Harç ve Posta Giderlerinin Yatırılmış Olması Gerekir 267
i- Mahkemece İstenen Teminatın Yatırılmış Olması Gerekir 268
k- Derdest Bir Davanın Bulunmaması Gerekir 268
l- Kesin Hüküm Bulunmaması Gerekir 269

m- Davaya Vekâletin Kanuna Uygun Şekilde Sağlanmış Olması Gerekir 269
2- Dilekçenin Karşı Tarafa (Davalıya) Bildirimi ve Cevap Verilmesi 270
H- İDDİA VE SAVUNMANIN GENİŞLETİLMESİ VEYA DEĞİŞTİRİLMESİ YASAĞININ İŞLEMEYE BAŞLAMASI 272

BÖLÜM 12
DAVANIN İNCELENMESİ VE KARARA BAĞLANMASI

I- DAVANIN İNCELENMESİ 275
A- DURUŞMA 276
B- YÜRÜTMENİN DURDURULMASI 279
1- Genel Olarak 279
2- Yürütmenin Durdurulması Kararı Verilebilmesinin Esasa ve Usule İlişkin Şartları 280
a- Yürütmenin Durdurulması Kararı Verilebilmesinin Esasa İlişkin Şartları 280
b- Yürütmenin Durdurulması Kararı Verilebilmesinin Usule İlişkin Şartları 280
c- Yürütmenin Durdurulması Kararlarının Sonuçları 283
d- Yürütmenin Durdurulması Talepleri Hakkında Verilen Kararlara İtiraz 283
e- Yürütmenin Durdurulması Kararlarının Kendiliğinden Hükümsüz Hâle Gelmesi 284
C- BAĞLANTILI DAVALAR (DAVALARIN BİRLEŞTİRİLMESİ ve AYRILMASI) 284
1- Genel Olarak 284
2- Bağlantılı Davaların Birleştirilmesine Karar Verilebilmesi İçin Gerekli Olan Şartlar 285
a- Esasa İlişkin Şartlar 285
b- Usule İlişkin Şartlar 285
3- Davaların Birleştirilmesi Usulü 286
a- Aynı Mahkemede Açılmış Olan Davaların Birleştirilmesi 286
b- Ayrı Mahkemelerde Açılmış Olan Davaların Birleştirilmesi 286
4- Davaların Birleştirilmesi İle İlgili Ortak Esaslar 287
5- Birleştirilmiş Davaların Ayrılması 287
D- DAVADAN FERAGAT 288
E- DAVAYI KABUL 289
F- ÜÇÜNCÜ KİŞİLERİN DAVANIN TARAFLARI YANINDA YER ALMASI 290
1- Davaya Müdahale 290
a- Davaya Müdahalenin Koşulları 291
b- Davaya Müdahale Usulü 292
c- Davaya Müdahalenin Hüküm ve Sonuçları 292
2- Davanın İhbarı 293
a- İhbarın Koşulları 294

b- İhbarın Hüküm ve Sonuçları....295
G- İSPAT YÜKÜ ve ARAÇLARI....295
1- İspat Kavramı....295
2- İspat Yükü....296
3- İdari Yargılama Hukukunda Başvurulabilen İspat Araçları (Delliler)....297
a- Genel Olarak....297
b- Bilirkişi....297
c- Keşif....299
ç- Uzman Görüşü....300
H- DELİLLERİN TESPİTİ....301
1- Delil Tespiti Talebinin Kabulü İçin Gerekli Şartlar....301
2- Delil Tespiti Usulü....301
3- Delil Tespiti Talebinin Mahkemece İncelenmesi....302
İ- DAVANIN KONUSUZ KALMASI NEDENİYLE KARAR VERİLMESİNE YER OLMAMASI....302
J- DAVA DOSYASININ İŞLEMDEN KALDIRILMASINA KARAR VERİLMESİNİ GEREKTİREN SEBEPLER ve SONUÇLARI....303
1- Dava Esnasında Davacı Gerçek Kişinin Ölmesi Veya Herhangi Bir Sebeple Tarafların Kişilik veya Niteliğinde Değişiklik Olması....303
2- Davacının Gösterdiği Adrese Tebligat Yapılamaması....303
3- Dava Açıldıktan Sonra Posta Ücretinde Tebliğ İşlemlerinin Yapılmasını Engelleyecek Şekilde Azalma Olması....304
4- Dosyanın İşlemden Kaldırılmasının Hukuki Sonuçları....304
II- DAVANIN KARARA BAĞLANMASI....304
A- GENEL OLARAK....304
B- ALEYHE KARAR (HÜKÜM) VERİLMESİ YASAĞI....305
C- KARARDA BULUNMASI GEREKEN HUSUSLAR....305
D- KARARIN YAZILMASI ve TEBLİĞİ....306
E- KARARIN (HÜKMÜN) KESİNLEŞMESİ....306

BÖLÜM 13
KANUN YOLLARI (KARARLARA KARŞI BAŞVURU YOLLARI)

I- KANUN YOLLARININ AMACI ve İŞLEVİ....309
II- KANUN YOLLARI ÇEŞİTLERİ....310
III- KANUN YOLLARINA İLİŞKİN GENEL ve ORTAK BAZI KURALLAR....310
IV- KANUN YOLLARINA BAŞVURMANIN BAŞVURU KONUSU KARARIN İCRASI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ....314
V- OLAĞAN KANUN YOLLARI....315
A- İSTİNAF....316
1- İstinaf Kanun Yolunun Niteliği....316
2- İstinaf Başvurusuna Elverişli Olmayan Kararlar....317
3- İstinaf Mercii....318
4- İstinafa Başvurma Süresi....319
5- İstinaf Başvurusunun Şekli ve Usulü....319
6- İstinaf Başvurusunun İlk (Ön) İncelemeye Tabi Tutulması....320

7- İstinaf Başvurusunun Esastan İncelenmesi 321
8- İstinaf Başvurusunun Esastan İncelenmesi Üzerine Verilebilecek Kararlar 321
B- TEMYİZ 323
1- Temyiz Kanun Yolunun Niteliği 323
2- Temyiz Edilebilecek Kararlar 323
3- Temyiz Mercii 324
4- Temyiz Nedenleri (Bozma Sebepleri) 324
5- Temyiz Süresi 324
6- Temyiz Talebinin Şekli ve Usulü 325
7- Temyiz Talebinin Ön İncelemeye Tabi Tutulması 325
8- Temyiz Talebinin Esastan İncelemesi Üzerine Verilebilecek Kararlar 326
a- Onama Kararı 326
b- Değiştirerek Onama Kararı 326
c- Bozma Kararı 326
(1) Bozmaya Uyma Kararı 327
(2) Bozmaya Uymama (Direnme, Israr) Kararı 327
9- İvedi Yargılama Usulüne Tabi Uyuşmazlıklarda Verilen Kararların Temyiz İncelemesi (m.20/A) 328
10- Milli Eğitim Bakanlığı ile ÖSYM Tarafından Yapılan Merkezi ve Ortak Sınavlara İlişkin Uyuşmazlıklarda Verilen Kararların Temyiz İncelemesi (m.20/B) 329
11- Danıştayın İlk Derece Mahkemesi Olarak Baktığı Davalarda Verdiği Kararların Temyiz İncelemesi 329
VI- OLAĞANÜSTÜ KANUN YOLLARI 330
A- YARGILAMANIN YENİLENMESİ 330
1- Yargılamanın Yenilenmesi Sebepleri 330
2- Yargılamanın Yenilenmesi Usulü 331
B- KANUN YARARINA TEMYİZ 333
1- Kanun Yararına Temyiz Edilebilecek Kararlar 333
2- Kanun Yararına Temyizin Usulü ve Sonuçları 334

BÖLÜM 14
YARGILAMA GİDERLERİ VE ADLİ YARDIM

I- YARGILAMA GİDERLERİ 335
A- HARÇLAR 335
1- Vergi Yargısı Dışındaki Harçlar 335
a- Başvurma Harcı 337
b- Karar ve İlam Harcı 337
c- Celse Harcı 338
d- Suret Harçları 338
2- Vergi Yargısı Harçları 338
B- ÇEŞİTLİ GİDERLER 339
C- VEKÂLET ÜCRETİ 340
1- Nispi Vekâlet Ücreti 341

2- Maktu Vekâlet Ücreti 341
D- YARGILAMA GİDERLERİNDEN SORUMLULUK 341
II- ADLİ YARDIM 342
A- ADLİ YARDIMDAN YARARLANABİLECEK KİŞİLER 342
B- ADLİ YARDIM TALEBİ.....343
C- ADLİ YARDIM TALEBİNİN İNCELENMESİ.....344
D- ADLİ YARDIMIN KAPSAMI.....344
E- ADLİ YARDIM KARARI NEDENİYLE ERTELENEN YARGILAMA GİDERLERİNİN TAHSİLİ 345
F- AVUKATLIK KANUNU HÜKÜMLERİNE GÖRE ADLİ YARDIM.....345

BÖLÜM 15
KARARLARIN YERİNE GETİRİLMESİ

I- GENEL OLARAK 347
II- İPTAL DAVASININ KABULÜNE İLİŞKİN KARARLARIN YERİNE GETİRİLMESİ.....347
A- KARARLARIN YERİNE GETİRİLMESİ MECBURİYETİ.....347
B- KARARLARIN YERİNE GETİRİLMESİ SÜRESİ.....348
C- KARARLARIN YERİNE GETİRİLMEMESİNİN SONUÇLARI.....349
1- İdarenin Hukuki (Mali) Sorumluluğu.....350
2- Kamu Görevlisinin Sorumluluğu 351
III- TAM YARGI DAVASININ KABULÜNE İLİŞKİN KARARLARIN YERİNE GETİRİLMESİ.....351
A-KARARLARIN YERİNE GETİRİLMESİ MECBURİYETİ.....351
B- KARARLARIN YERİNE GETİRİLMESİ SÜRESİ.....351
C- KARARLARIN YERİNE GETİRİLMESİ ŞEKLİ 352
D- KARARLARIN YERİNE GETİRİLMEMESİNİN SONUÇLARI.....355
IV- AÇIKLAMA ve YANLIŞLIKLARIN DÜZELTİLMESİ 356
A-AÇIKLAMA (AYKIRILIKLARIN GİDERİLMESİ).....356
B- YANLIŞLIKLARIN DÜZELTİLMESİ.....357

BİBLİYOGRAFYA 361

BİBLİYOGRAFYA

Akıncı (Müslüm), **Danıştay Kararları Işığında İdarenin Gözetim ve Denetim Görevi**, Turhan Kitabevi, 2017.

Akyıldız (Ali), "İstinafa İlkesel Bakmak", **Danıştay ve İdari Yargı Günü 147. Yıl Sempozyumu**, Danıştay Başkanlığı, 2015.

Akyılmaz (Bahtiyar)/Sezginer (Murat)/Kaya (Cemil), **Türk İdari Yargılama Hukuku**, Savaş Yayınevi, 4. Baskı, 2020.

Arslan (Ramazan)/Yılmaz (Ejder)/Taşpınar Ayvaz (Sema)/Hanağası (Emel), **Medeni Usul Hukuku**, 7. Baskı, Yetkin Yayınevi, 2021.

Aslan (Zehreddin), **İdari Yargıda Yürütmenin Durdurulması**, 3. Baskı, Seçkin Yayınevi, 2017.

Braibant (Guy)/Stirn (Bernard), **Le droit administratif français**, 7. Baskı, Dalloz, 2005.

Broyelle (Camille), **Contentieux administratif**, 4. Baskı, LGDJ, 2016.

Bucaktepe (Adil), "Depremden Dolayı İdarenin Sorumluluğu", **Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 17-18, Sayı 26-27-28-29, Yıl 2012-2013.

Candan (Turgut), **Açıklamalı İdari Yargılama Usulü Kanunu**, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, 2011.

Chrétien (Patrice)/Chifflot (Nicolas)/Tourbe (Maxime), **Droit administratif**, 14. Baskı, Sirey, 2014.

Chapus (René), **Droit du contentieux administratif**, 13. Baskı, Montchrestien, 2008.

Coşkun (Sabri)/Karyağdı (Müjgan), **İdari Yargılama Usulü**, Seçkin Yayınevi, 2001.

Debbasch, Charles/Ricci, Jean-Claude, **Contentieux administratif**, 8. Baskı, Dalloz, 2001.

Duran (Lûtfi), **İdare Hukuku Ders Notları**, İÜHFY, 1982.

Erkut (Celâl), **İptal Davasının Konusunu Oluşturma Bakımından İdari İşlemin Kimliği**, Danıştay Yayını, 1990.

Erkut (Celâl), "İdare Hukukunda Yokluk Teorisi", **İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi**, Sayı 1-3, Yıl 9, 1988 (Prof. Dr. Lûtfi Duran''a Armağan Özel Sayısı).

Eroğlu Durkal (Müzeyyen), **İdari Makamların Sükutu**, Seçkin Yayınevi, 2018.

Gökalp (Ali Sıtkı), "İptal Dâvaları" **Yüzyıl Boyunca Danıştay**, İkinci Baskı, Danıştay Yayını, 1986.

Göreli (İsmail Hakkı), **Devlet Şûrası**, AÜSBFY, 1953.

Gözler (Kemal), **İdare Hukuku**, Cilt I, II, 3. Baskı, Ekin Yayınevi, 2019.

Gözübüyük (A. Şeref)/Tan (Turgut), **İdare Hukuku Cilt: II, İdari Yargılama Hukuku**, 6. Baskı, Turhan Kitabevi, 2012.

Guyomar (Mattias)/Seiller (Bertrand), **Contentieux administratif**, 3. Baskı, 2014.

Gülan (Aydın), "Borcunu Ödemeyen Devlete Karşı Ne Yapılabilir?", **İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi,** Sayı 1, Ocak 1995.

Gülan (Aydın), "Danıştayın Yargılama Dışındaki İşlevlerinin Gerekliliği Sorunu", **Danıştay ve İdari Yargı Günü 146. Yıl Sempozyumu**, Danıştay Başkanlığı, 2014.

Gülan (Aydın), "Ülkemizdeki Kanuni Düzenlemeleri Sonrasında İstinaf Kanunyolu Hakkında Yeniden ve Farklı Düşünmek", **Danıştay ve İdari Yargı Günü 148. Yıl Sempozyumu**, Danıştay Başkanlığı, 2016.

Günday (Metin), **İdare Hukuku**, 10. Baskı, İmaj Yayınevi, 2011.

Günday (Metin), **İdari Yargılama Hukuku**, 2. Baskı, Turhan Kitapevi, 2022.

Kağıtçıoğlu (Mutlu), "İdari İşlem Teorisi Çerçevesinde İdari Merci Tecavüzü Kavramının Değerlendirilmesi", **TAAD**, Yıl 7, Sayı 30 (Nisan 2017).

Kalabalık (Halil), **İdari Yargılama Usulü Hukuku**, 12. Baskı, Sayram, 2018.

Karahanoğulları (Onur), **Türkiye'de İdari Yargı Tarihi**, Turhan Kitabevi, 2005.

Karahanoğulları (Onur), **İdarenin Hukukla Kavranması: Yasallık ve İdari İşlemler**, Turhan Kitabevi, 2011.

Karahanoğulları (Onur), **İdari Yargı**, Turhan Kitabevi, 2019.

Karaarslan (Mehmet), "İdarenin Taraf Olduğu Uyuşmazlıkların Alternatif Uyuşmazlık Çözme Yöntemleri İle Giderilmesi", **TBBD**, Sayı 140, Yıl 2019.

Kayar (Nihat), **İdari Yargı**, 4. Baskı, Ekin Yayınevi, 2019.
Koç (Emin), "Türk Hukuku'nda Devlet İşlemlerine Karşı Başvuru Yollarını Gösterme Yükümlülüğü", **TBB Dergisi**, Sayı 145 (Kasım-Aralık), Yıl 2019.
Kuru (Baki)/Aydın (Burak), **İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı**, 1. Baskı, Yetkin Yayınevi, 2021.
Le Bot (Olivier), **Contentieux administratif**, 2. Baskı, Larcier, 2015.
Memiş (Emin), "İdari Yargısal Korunma Alanı ve Sınırları Bağlamında Gözlemler", **Danıştay ve İdari Yargı Günü** (Sempozyum), Danıştay Tasnif ve Yayın Bürosu Yayını, 2009.
Muratoğlu (Tahir), **Devletin Yargısal Faaliyetlerden Kaynaklanan Sorumluluğu**, Seçkin, 2016.
Odyakmaz (Zehra)/Çınarlı (Serkan)/Avcıoğlu Aksoy (Ezgi), **İdare Hukukunda Yargı Öncesi Uyuşmazlık Çözüm Usûlleri**, Güncellenmiş ve Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, Seçkin Yayınevi, 2018.
Onar (Sıddık Sami), **İdare Hukukunun Umumi Esasları**, Cilt III, 3. Baskı, İsmail Akgün Matbaası, 1966.
Özdemir (Selman), "İspat Aracı Olarak Tanık Delilinin İdare Mahkemelerinde Kullanımı", **Adalet Dergisi**, Adalet Bakanlığı Yayını, Sayı 59, 2017.
Özdeş (Orhan), Danıştayın Tarihçesi, **Yüzyıl Boyunca Danıştay**, 2. Baskı, Danıştay Yayını, 1986.
Öztürk (Burak), **Hak Arama Özgürlüğü Çerçevesinde Zorunlu İdari İtiraz**, Yetkin Yayınevi, 2015.
Peıser (Gustave)**, Contentieux administratif**, 16. Baskı, Dalloz, 2014.
Pekcanıtez (Hakan)/Özekes (Muhammet)/Akkan (Mine)/Taş Korkmaz (Hülya) (editörler), **Medeni Usul Hukuku**, Cilt I, 15. Baskı, Oniki Levha, 2017.
Plessix (Benoît), **Droit administratif général**, 1. Baskı, LexisNexis, 2016.
Ricci (Jean-Claude), **Droit administratif général**, 6. Baskı, Hachette, 2016.
Ricci (Jean-Claude), **Contentieux administratif**, 5. Baskı, Hachette, 2016.
Rouault (Marie-Christine), **Contentieux administratif**, Larcier, 2015.
Sancakdar (Oğuz), **İdari Yargılama Hukuku**, 3. Baskı, Seçkin Yayınevi, 2019.
Serter (Yusuf Sertaç), **İdari Uyuşmazlıkların Çözümünde Yargı Dışı Bir Araç Olarak İdari Başvurular**, Adalet Yayınevi, 2015.
Söyler (Yasin), "İdari Yargılama Usul Hukukunda Sebep İkamesi", **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Yıl 8, Sayı 31 (Temmuz 2017).
Tekinsoy (M. Ayhan), **İdari Yargılama Hukukunda Yürütmenin Durdurulması**, 1. Baskı, Savaş Kitabevi, 2013.
Türkoğlu Üstün (Kamile)**, İdari Yargılama Usulüne Hâkim Olan İlkeler**, Seçkin, 2019.
Ulu (Güher), **İdari İşlemin Yetki Unsuru**, 1. Baskı, Seçkin Yayınları, 2012.
Ulusoy (Ali D.), "Erkler Ayrılığı ve Yürütme-Yargı İlişkileri Bağlamında Kabahatler Kanununun Değerlendirilmesi", **Danıştay ve İdari Yargı Günü 140. Yıl Sempozyumu**, Danıştay Başkanlığı, 2008.
Ulusoy (Ali D.), "Danıştayın Yargılama Dışı Görevleri", **Danıştay ve İdari Yargı Günü 146. Yıl Sempozyumu**, Danıştay Başkanlığı, 2014.
Ulusoy (Ali D.), **Yeni Türk İdare Hukuku**, 4. Baskı, Yetkin Yayınevi, 2021.
Waline (Jean), **Droit administratif**, 26. Baskı, Dalloz, 2016.
Yasin (Melikşah), **İdari Yargılama Usulünde İspat**, Oniki Levha, 2015.
Yaşar (Hasan Nuri), **İdare Hukuku**, Der Yayınları, 2. Baskı, 2014.
Yenice (Kâzım)/Esin (Yüksel), **İdari Yargılama Usulü**, (2 cilt), 1983.
Yeşilyurt, Nazile İrem, "İdari Yargıda Yürütmenin Durdurulması ve İvedi Yargılama: Hukuka Sermayeye Koşut Hız Ayarı", **AÜSBF**, Cilt 70, No. 2, Yıl 2015.
Yıldırım (Turan), **İdari Yargı**, 2. Baskı, Beta Yayınevi, 2010.
Yılmaz (Ejder), "İdari Yargıda İddianın ve Savunmanın Genişletilmesi/Değiştirilmesi Yasağı", **ABD**, Yıl 1983, Sayı 3-4 (s. 11-34).
Yorgancıoğlu (Erçetin), "Danıştay Yargılama Usulünde Re'sen İnceleme Yetkisi", **İdare Hukuku ve İdari Yargı İle İlgili İncelemeler I,** Danıştay Başkanlığı, 1976.
Yücesoy (Ayşe Aslı), **İptal Davalarında Menfaat**, Seçkin Yayınevi, 1. Baskı, 2016.

PROF.DR. ERSAN BOCUTOĞLU

İKTİSADİ DÜŞÜNCELER TARİHİ

BEŞİNCİ BASKI

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-43-0

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Kapak Resmi: Novus Ordo Seclorum |Yeni Dünya Düzeni: Kapitalizm

Baskı ve Cilt:

Star Ajans Ltd. Şti.

Alaaddinbey Mah. 634. Sk.

NİLTİM Ayaz Plaza No: 24

Tel. (0224) 249 33 20

Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Temmuz 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

1.BÖLÜM : ANA AKIM İKTİSAT DOĞMADAN ÖNCE

BİRİNCİ KISIM
ESKİ YUNAN, ROMA VE ORTAÇAĞ

1. Eski Yunan İktisadi Düşüncesi..3
   1.1. İncelenen Zaman Aralığı…3
   1.2. Genel Olarak Eski Yunan…4
   1.3. Sokrat'tan Önceki İktisadi Düşünce…6
   1.4. Sokrat'tan Sonraki İktisadi Düşünce…6
      1.4.1. Eflatun (Platon)'un İktisadi Düşüncesi…6
      1.4.2. Aristo'nun İktisadi Düşüncesi…8
      1.4.3. Eflatun ile Aristo'nun İktisadi Düşüncelerinin Karşılaştırılması…10
      1.4.4. Stoa Felsefesi…11
2. Roma İktisadi Düşüncesi…11
   2.1. İncelenen Zaman Aralığı…11
   2.2. Özet Olarak Roma İktisadi Düşüncesi…12
3. Batı Dünyasındaki Büyük Boşluk…13
   3.1. Büyük Boşluk…13
   3.2. İslam Düşüncesinin Batı Düşüncesine Etkileri…13
4. Orta Çağ İktisadi Düşüncesi…14
   4.1. İncelenen Zaman Aralığı…14
   4.2. Özet Olarak Ortaçağ İktisadi Düşüncesi…14

İKİNCİ KISIM
MERKANTİLİZM

1. Merkantilizmin Tarihi Arka Planı...17
2. Merkantilizmin Temel İlkeleri…18
3. Merkantilizm ve İktisadi Düşünce…20
4. Bazı Merkantilist Düşünürler…23
   4.1. Mun…23
   4.2. Malynes…23
   4.3. Colbert…24
   4.4. Petty…25

4.4.1. Petty'nin Merkantilist Görüşleri…26
4.4.2. Klasik İktisatçıların Öncüsü Olarak Petty…26

ÜÇÜNCÜ KISIM
FİZYOKRASİ

1. Fizyokrasi Okulunun Tarihi Arka Planı…29
2. Fizyokrasi Okulunun Temel İlkeleri…31
3. Fizyokrasi Okulu ve İktisadi Düşünce…32
4. Quesnay'ın İktisadi Düşüncesi…34
   4.1. Quesnay'in Hayatı…34
   4.2. Ekonomik Tablo…35
      4.2.1. Ekonomik Tablo'nun Varsayımları…35
      4.2.2. Ekonomik Tablo'nun İşleyişi…36
5. Turgot'nun İktisadi Düşüncesi…39
   5.1. Turgot'un Hayatı…39
   5.2. Tek Vergi ve Azalan Verimler Yasası…40

2. BÖLÜM: ANA AKIM İKTİSAT

DÖRDÜNCÜ KISIM
KLASİK İKTİSAT:ÖNCÜLER

1. Genel Olarak Klasik Okul…45
   1.1. Klasik Okulun Tarihi Arka Planı…46
      1.1.1. Bilimsel Devrim…46
      1.1.2. Sanayi Devrimi…47
   1.2. Klasik Okulun Temel İlkeleri…48
2. Klasik İktisat Okulu ve İktisadi Düşünce…49
3. Klasik İktisadın Öncü Düşünürleri…51
   3.1. North…51
   3.2. Hume…52

BEŞİNCİ KISIM
KLASİK İKTİSAT: SMITH

1. Smith'in Hayatı…55
2. Klasik İktisat, Merkantilizm ve Fizyokrasi…57
3. Smith ve Klasik İktisadi Analizin Çerçevesi…61
   3.1. İşbölümü ve Emek-Değer Teorisi…61

3.1.1. İşbölümü…62
3.1.2. Emek-Değer Teorisi…63
3.2. Klasik Bölüşümün Esasları…67
3.2.1. Emek ve Ücretler…67
3.2.2. Sermaye ve Kârlar (Artı Faizler)…69
3.2.3. Toprak Sahipleri ve Rantlar…70
3.3. Klasik Sermaye Birikiminin Esasları…71
3.4. Para ve Dış Ticaret…73
3.4.1. Para…73
3.4.2. Dış Ticaret…74
3.5. Smith'in İktisat Politikası: Devlet ve Ekonomi…74

ALTINCI KISIM
KLASİK İKTİSAT: MALTHUS

1. Malthus'un Hayatı…77
2. Malthus'un İktisadi Düşüncesi…79
2.1. Malthus'un Nüfus Yasası…79
2.2. Malthus'un Azalan Verimler Yasası…82
2.3. Malthus'un Say Yasasını Eleştirisi…84
2.3.1. Say Yasası…84
2.3.2. Malthus'un Say Yasasına İtirazı…87
2.4. Malthus'un İktisat Politikası…88

YEDİNCİ KISIM
KLASİK İKTİSAT: RICARDO

1. Ricardo'nun Hayatı…91
2. Ricardo'nun İktisadi Düşüncesi…91
2.1. Ricardo'nun Rant Teorisi…93
2.2. Ricardo'nun Tahıl Modeli ve Azalan Verimler Yasası…96
2.3. Ricardo'nun Para Teorisi…97
2.4. Ricardo'nun Emek-Değer Teorisi…99
2.5. Ricardo'nun Dış Ticaret Teorisi…102
2.6. Ricardo'nun İktisat Politikası…103

SEKİZİNCİ KISIM
KLASİK İKTİSAT: SAY VE MILL

1. Say'ın Hayatı…105
2. Say'ın İktisadi Düşüncesi…106

2.1. Say'ın İktisadi Analizin Yöntemine Katkıları…106
2.2. Müteşebbis Faktörünün İktisadi Analize Sokulması…106
2.3. Say'ın Emek-Değer Teorisine İtirazı…107
2.4. Say Yasası…108
3. Mill'in Hayatı…110
4. Mill'in İktisadi Düşüncesi…111
4.1. Faydacı Felsefenin Klasik İktisada Sokulması…112
4.1.1. Faydacı Felsefe…112
4.1.2. Bentham'ın Hayatı…113
4.2. Bireysel Özgürlüklerin Yüceltilmesi…114
4.3. Mill'in Bölüşüm Teorisi…114

3. BÖLÜM: ANA AKIM İKTİSADA TEPKİLER - I

DOKUZUNCU KISIM
SOSYALİZM: MARX

1. Sosyalizmi Doğuran Faktörler…118
2. Sosyalizmin Başlıca Türleri ve Özellikleri…119
2.1. Başlıca Sosyalizm Türleri…119
2.2. Sosyalizmin Temel İlkeleri…121
3. Sosyalizm ve İktisadi Düşünce…122
4. Bazı Öncü Sosyalist Düşünürler…124
4.1. Saint-Simon…124
4.2. Fourier…125
4.3. Sismondi…126
4.4. Owen…127
4.5. Blanc…129
5. Marx'ın Hayatı…129
6. Marx'n İktisadi Düşüncesi…132
6.1. Marx'ın Tarih Teorisi…132
6.2. Kapitalist Toplumun Hareket Yasaları…134
6.2.1. Emek-Değer Teorisi…134
6.2.2. Sömürü Teorisi…136
7. Marxçı İktisadın Değerlendirilmesi…140
7.1. Marxçı İktisadın İktisadi Analize Katkıları…140
7.2. Marxçı İktisadın Analitik Zayıflıkları…141

ONUNCU KISIM
ALMAN TARİHÇİ OKULU

1. Alman Tarihçi Okulunun Tarihi Arka Planı…144
2. Alman Tarihçi Okulunun Temel İlkeleri…145
3. Alman Tarihçi Okulu ve İktisadi Düşünce…146
4. Alman Tarihçi Okulunun Bazı Düşünürleri…148
   4.1. List…148
   4.2. Roscher…149
   4.3. Schmoller…150
      4.3.1. Schmoller'in Hayatı…150
      4.3.2. Yöntemler Savaşı (Methodenstreits)…151
   4.4. Weber…151
   4.5. Sombart…152

4. BÖLÜM : ANA AKIM İKTİSATTA ONARIM - I

ONBİRİNCİ KISIM
MARJİNALİZM

1. Marjinalizmin Tarihi Arka Planı…157
2. Marjinalizmin Temel İlkeleri…159
3. Marjinalizm ve İktisadi Düşünce…161
   3.1. Marjinalizmin İktisadi Düşünceye Katkıları…162
   3.2. Marjinalizme Yöneltilen Eleştiriler…163
4. Bazı Marjinalist Düşünürler…165
   4.1. Cournot…165
   4.2. Thünen…166
   4.3. Gossen…166
   4.4. Jevons…168
      4.4.1. Jevons'un Hayatı…168
      4.4.2. Jevons'un Değer Teorisi…168
      4.4.3. Jevons'un Teoriye ve Politikaya Ait Diğer Görüşleri…172
   4.5. Menger…173
      4.5.1. Menger'in Hayatı…173
      4.5.2. Menger'in Değer Teorisi…173
      4.5.3. Menger'in Yükleme Teorisi…174
   4.6. Wieser…175
   4.7. Böhm-Bawerk…175
   4.8. Edgeworth…177

4.9. Clark…1780
4.9.1. Clark'ın Hayatı…178
4.9.2. Clark'ın Azalan Marjinal Getiri Yasası…178
4.9.3. Clark'ın Bölüşüm Teorisi…179
4.10. Walras…180
4.10.1. Walras'ın Hayatı…180
4.10.2. Walras'ın Genel Denge Analizi…180

ONİKİNCİ KISIM
NEO KLASİK İKTİSAT: MARSHALL

1. Neo Klasik İktisat ve Marjinalizm…183
2. Marshall'ın Hayatı…184
3. Marshall ve Neo Klasik İktisadi Analizin Çerçevesi…186
3.1. Talep Teorisi…186
3.1.1. Marjinal Fayda…186
3.1.2. Rasyonel Tüketici Seçimi…187
3.1.3. Talep Yasası….187
3.1.4. Tüketici Artığı…188
3.1.5. Talep Esnekliği…189
3.2. Arz Teorisi…189
3.2.1. Çok Kısa Dönem, Kısa Dönem ve Uzun Dönem…190
3.2.2. Denge Fiyatı ve Denge Miktarı…190
3.3. Gelir Bölüşümü…191
3.3.1. Ücret…191
3.3.2. Faiz…193
3.3.3. Kâr, Rant ve Rant Benzeri…193
3.4. Artan ve Azalan Getirili Endüstriler…194
3.5. Ölçeğe Göre Artan ve Azalan Getiriler…195

ONÜÇÜNCÜ KISIM
NEO KLASİK İKTİSAT:WICKSELL, FISHER VE HAWTREY

1. Paracı İktisat…197
2. Wicksell…198
2.1. Wicksell'in Hayatı…198
2.2. Wicksell'in İktisadi Düşüncesi…199
2.2.1. Fiyat Seviyesindeki Değişmeler…200
2.2.2. Kamu Politikasının Gerekliliği…201
2.2.3. Zorunlu Tasarruf…202

2.2.4. Eksik Rekabet Piyasası…202
3. Fisher…203
3.1. Fisher'in Hayatı…203
3.2. Fisher'in İktisadi Düşüncesi…204
3.2.1. Fisher'in Faiz Teorisi…204
3.2.2. Paranın Miktar Teorisi…206
3.2.3. Para Politikası…208
4. Hawtrey…210
4.1. Hawtrey'in Hayatı…210
4.2. Hawtrey'in İktisadi Düşüncesi…210
4.2.1. Parasal Konjonktür Dalgaları Teorisi…210
4.2.2. İhtiyari (İsteğe Bağlı) Para Politikası…211

ONDÖRDÜNCÜ KISIM
NEO KLASİK İKTİSAT: SRAFFA, CHAMBERLIN VE ROBINSON

1. Eksik Rekabet Piyasası ve Kamu Müdahalesi…215
2. Sraffa….217
2.1. Sraffa'nın Hayatı…217
2.2. Sraffa'nın İktisadi Düşüncesi…218
3. Chamberlin…219
3.1. Chamberlin'in Hayatı…219
3.2. Chamberlin'in İktisadi Düşüncesi…219
4. Robinson…221
4.1. Robinson'un Hayatı…221
4.2. Robinson'un İktisadi Düşüncesi…222
4.2.1. Monopson…222
4.2.2. Tekelci Rekabette Sömürü…223
4.2.3. Tekelci Rekabette Sömürünün Tedavisi…223

5. BÖLÜM : ANA AKIM İKTİSADA TEPKİLER - II

ONBEŞİNCİ KISIM
KURUMCU İKTİSAT OKULU

1. Kurumcu İktisat Okulunun Tarihi Arka Planı…228
2. Kurumcu İktisat Okulunun Temel İlkeleri…229
3. Kurumcu İktisat Okulu ve İktisadi Düşünce…231
4. Kurumcu İktisat Okulunun Bazı Düşünürleri…232
4.1. Veblen…232

4.1.1. Veblen'in Hayatı…232
4.1.2. Veblen'in İktisadi Düşüncesi…233
4.1.2.1. Aylak Sınıf…233
4.1.2.2. Neo Klasik İktisada Eleştiriler…234
4.1.2.3. Çalışma İçgüdüsü…235
4.1.2.4. Krediler ve Konjonktür Dalgaları…235
4.1.2.5. Teknisyenler Kurulu (Sovyeti)…237
4.2. Mitchell…238
4.2.1. Mitchell'in Hayatı…238
4.2.2. Mitchell'in İktisadi Düşüncesi…238
4.2.2.1. Deneysel Çalışmaların Önemi…239
4.2.2.2. Konjonktür Teorisi…239
4.2.2.3. Sosyal Planlama…242
4.3. Galbraith…243
4.3.1. Galbraith'in Hayatı…243
4.3.2. Galbraith'in İktisadi Düşüncesi…243
4.3.2.1. Neo Klasik Geleneksel Sağduyunun Eleştirisi…243
4.3.2.2. Bağımlılık Etkisi…244
4.3.2.3. Firma Teorisi…245

ONALTINCI KISIM

KEYNES

1. Keynes Devrimi…248
2. Keynes ve Klasik İktisat…248
2.1. Klasik İktisadın Temel İlkeleri…248
2.2. Marjinalist İktisadın Temel İlkeleri…248
2.3. Neo Klasik İktisadın Temel İlkeleri…252
2.4. Keynes'in Karşı Çıktığı Ana Akım İktisat İlkeleri…252
3. Keynes'in Hayatı…254
4. Keynes'in İktisadi Düşüncesi…255
4.1. Keynes Sistemi…255
4.1.1. Tüketim Fonksiyonu…255
4.1.2. Yatırım Fonksiyonu…256
4.1.3. Denge Gelir ve İstihdam Seviyesi…259
4.1.4. Tam İstihdamı ve İktisadi İstikrarı Sağlamak İçin Gerekli Politikalar…261
4.2. Keynes ve Stockholm Okulu…262
4.3. Değerlendirme…263

6. BÖLÜM: ANA AKIM İKTİSATTA ONARIM II: NEO KLASİK SENTEZ

ONYEDİNCİ KISIM
HANSEN, HICKS, LERNER, SAMUELSON

1. Neo Klasik Sentez…268
2. Neo Klasik Sentezin Temel İlkeleri…270
3. Neo Klasik Sentez ve İktisadi Düşünce…271
4. Neo Klasik Sentezin Bazı Düşünürleri…272
   4.1. Hansen…272
      4.1.1. Hansen'in Hayatı…272
      4.1.2. Hansen'in İktisadi Düşüncesi…272
         4.1.2.1. Hicks-Hansen Sentezi…275
            4.1.2.1.1. Hicks'in Hayatı…275
            4.1.2.1.2. Hicks-Hansen Sentezi…275
            4.1.2.1.3. Stagnasyon (Durgunluk) Tezi…277
   4.2. Lerner…278
      4.2.1. Lerner'in Hayatı…278
      4.2.2. Lerner'in İktisadi Düşüncesi…278
         4.2.2.1. Lerner İndeksi…278
         4.2.2.2. Fonksiyonel Maliye…279
         4.2.2.3. Satıcı Enflasyonu…281
   4.3. Samuelson…281
      4.3.1. Samuelson'un Hayatı…281
      4.3.2. Samuelson'un İktisadi Düşüncesi…282
         4.3.2.1. Çarpan-Hızlandıran Mekanizması….282
         4.3.2.2. Milli Gelirin Matematiksel Belirlenmesi…283
         4.3.2.3. Phillips Eğrisi…286
         4.3.2.4. İktisadi Düşünceye Diğer Katkıları…286

7. BÖLÜM : ANA AKIM İKTİSADIN YENİDEN DOĞUŞU

ONSEKİZİNCİ KISIM
PARACI İKTİSAT

1. Paracı İktisat Okulunun Tarihi Arka Planı…292
2. Paracı İktisat Okulunun Temel İlkeleri…293
3. Paracı İktisat Okulu ve İktisadi Düşünce…294
4. Paracı İktisat Okulunun Bazı Düşünürleri…296

4.1. Friedman…296
4.1.1. Friedman'ın Hayatı…296
4.1.2. Friedman'ın İktisadi Düşüncesi…296
4.1.2.1. Tüketim Fonksiyonu…297
4.1.2.2. Para Teorisi…297
4.1.2.2.1. Para Talebi…297
4.1.2.2.2. Modern Miktar Teorisi…298
4.1.2.2.3. 1929 Büyük Dünya Buhranının Sebepleri…299
4.1.2.2.4. Uzun Dönem Phillips Eğrisi…299
4.1.2.2.5. Parasal Kural…299
4.1.2.3. İktisadi Liberalizm…300
4.2. Stigler…301
4.2.1. Stigler'in Hayatı…301
4.2.2. Stigler'in İktisadi Düşüncesi…301
4.2.2.1. Enformasyon ve Araştırma Ekonomisi…301
4.2.2.2. Regülasyon Teorisi…303
4.3. Becker…303
4.3.1. Becker'in Hayatı…303
4.3.2. Becker'in İktisadi Düşüncesi…303
4.3.2.1. Ayrımcılık…303
4.3.2.2. Beşeri Sermaye Yatırımları…304
4.3.2.3. Zamanın Tahsisi Teorisi…305
4.3.2.4. İktisadi Araştırma Alanı Olarak Aile…306

ONDOKUZUNCU KISIM
YENİ KLASİK İKTİSAT,YENİ KLASİK REEL KONJONKTÜR TEORİSİ, YENİ KEYNESÇİ İKTİSAT

1. İktisadi Düşüncenin Son Otuz Yılı…308
2. Yeni Klasik İktisat…309
2.1. Yeni Klasik İktisadın Temel İlkeleri…309
2.2. Yeni Klasik İktisat ve İktisadi Düşünce…312
2.2.1. Politika Etkisizliği Hipotezi: Lucas-Sargent-Wallace Politika Etkisizliği Hipotezi…313
2.2.2. Enflasyonu Önlemenin Reel Maliyeti…313
2.2.3. Dinamik Zaman Tutarsızlığı ve Parasal Kural…314
2.2.4. Rasyonel Beklentiler Hipotezi ve Phillips Eğrisi…315
2.2.5. Toplam Arzı Artırıcı Mikro Ekonomik Politikalar…315
2.2.6. Lucas Kritiği…315
2.3. Yeni Klasik İktisadın Bazı Düşünürleri…316

2.3.1. Lucas'ın Hayatı…316
2.3.2. Minford'un Hayatı…317
3. Yeni Klasik Reel Konjonktür Teorisi…317
3.1. Genel Olarak…317
3.2. Parasal Konjonktür Teorisinden Reel Konjonktür Teorisine Geçiş…318
3.3. Yeni Klasik Reel Konjonktür Teorisinin Temel İlkeleri…319
3.4. Yeni Klasik Reel Konjonktür Teorisi ve İktisadi Düşünce…319
3.4.1. Reel Konjonktür Teorisi…319
3.4.2. Reel Konjonktür Teorisi ve Paranın Yansızlığı…322
3.4.3. Para ve Maliye Politikaları…323
3.4.3.1. Para Politikası…323
3.4.3.2. Maliye Politikası…324
3.5. Yeni Klasik Reel Konjonktür Teorisinin Bazı Düşünürleri…324
3.5.1. Barro'nun Hayatı…324
3.5.2. Plosser'in Hayatı…324
4. Yeni Keynesçi İktisat…325
4.1. Yeni Keynesçi İktisadın Temel İlkeleri…327
4.2. Yeni Keynesçi İktisat ve İktisadi Düşünce…328
4.2.1. Menü Maliyetler…328
4.2.2. NAIRU ve Hysteresis Etkisi…329
4.2.3. Etkin Ücret Hipotezi…332
4.3. Yeni Keynesçi İktisat Politikaları..333
4.4. Yeni Keynesçi İktisadın Bazı Düşünürleri…335
4.4.1. Mankiw'in Hayatı…335
4.4.2. Phelps'in Hayatı…335

8. BÖLÜM : ÇAĞDAŞ ANA AKIM DIŞI İKTİSAT

YİRMİNCİ KISIM
POST KEYNESÇİ İKTİSAT, AVUSTURYA OKULU

1. Post Keynesçi ve Avusturyacı Ana Akım Dışı İktisat…340
2. Ana Akım Ekonomik Konjonktür Teorileri…341
3. Ana Akım Konjonktür Teorileri ve 2007-2010 Küresel Finansal Krizi…344
3.1. Küresel Finansal Krizin Sebepleri Üzerine Tartışmalar…344
3.2. Ana Akım Konjonktür Teorileri Küresel Finansal Krizi Açıklamada Yeterli mi?...346
3.3. Küresel Kriz ve Heterodoks Yaklaşımlar…347
4. Post Keynesçi İktisat…347
4.1. Post Keynesçi İktisadın Temel İlkeleri…348

4.2. Post Keynesçi Konjonktür Teorisi: Minsky'nin Konjonktür Teorisi…350
4.2.1. Minsky'nin Hayatı…350
4.2.2. Minsky'nin Konjonktür Teorisi…350
4.2.2.1. Para Yönetici Kapitalizm…350
4.2.2.2. Minsky'nin Finansal İstikrarsızlık Hipotezi…353
4.2.2.3. Minsky Anı…357
4.2.3. Minsky'nin Konjonktür Teorisi ve 2007-2010 Küresel Finansal Krizi…357
4.2.3.1. Wray ve Tymoigne'nin Değerlendirmesi…358
4.2.3.2. Davidson'un Değerlendirmesi…361
4.2.3.3. Dymski'nin Değerlendirmesi…365
4.2.4. Minsky'nin Konjonktür Teorisinin Değerlendirilmesi…367
5. Avusturyacı İktisat Okulu…368
5.1. Avusturyacı İktisat Okulunun Temel İlkeleri…369
5.2. Avusturyacı İktisat Okulunun Temel Önermeleri…371
5.3. Avusturyacı Konjonktür Teorisi: Mises-Hayek Konjonktür Teorisi…372
5.3.1. Mises ve Hayek'in Hayatı…372
5.3.1.1. Mises'in Hayatı…372
5.3.1.2. Hayek'in Hayatı…372
5.3.2. Mises-Hayek Konjonktür Teorisi…373
5.3.3. Mises-Hayek Konjonktür Teorisi ve 2007-2010 Küresel Finansal Krizi…374
5.3.3.1. Küresel Krizin Ortaya Çıkışı ve Yayılışı…374
5.3.3.2. Küresel Krize Karşı Çözüm Önerileri…380
5.4. Mises-Hayek Konjonktür Teorisinin Değerlendirilmesi…382

YARARLANILAN KAYNAKLAR…383

INDEX…385

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Barber, W. J., İktisadi Düşünce Tarihi, Metropol Yayınları, İstanbul, 2007.

Berend, I. T., Yirminci Yüzyıl Avrupa İktisat Tarihi, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2007.

Blaug, M., İktisatta Yöntem veya İktisatçılar Nasıl Açıklıyor?, Eflatun Yayınevi, İstanbul, 1997.

Bocutoğlu, E., Makro İktisat: Teoriler Politikalar, 8. Baskı, Murathan Yayınevi, Trabzon, 2011.

Bocutoğlu, E., Karşılaştırmalı Makro İktisat, 5. Baskı, Murathan Yayınevi, Trabzon, 2012.

Bocutoğlu, E., "Hyman P. Minsky'nin Konjonktür Teorisi 2007/2010 Küresel Krizini Açıklamaya Uygun Mu?: Heterodoks Bir Değerlendirme", Bankacılar Dergisi, Sayı: 75, 2010.

Bocutoğlu, E., Ekinci, A., "Austrian Business Cycles Theory and Global Crisis", Ludwig von Mises Institute, Mises Daily, http://mises.org/daily/4072, 2010.

Bronk, R., Romantik Ekonomist, Efil Yayınevi, Ankara, 2010.

Buchholz, G. T., Ölü İktisatçılardan Yeni Fikirler, Modern Ekonomik Düşünceye Giriş, Adres Yayınları, Ankara, 2005.

Ekelund, R. B., Hebert, R. F., A History of Economic Theory and Method, McGraw-Hill Book Company, New York, 1975.

Eren, E., İktisatta Yöntem, Ezgi Kitabevi Yayınları, Bursa, 1994.

Felderer, B., Homburg, S., Makro İktisat ve Yeni Makro İktisat, Efil Yayınevi, Ankara, 2010.

Hunt, E. K., İktisadi Düşünce Tarihi, Dost Kitabevi, Ankara, 2002.

İnsel, A., İktisat İdeolojisinin Eleştirisi, Birikim Yayınları, İstanbul, 2000.

Karlığa, B., İslam Düşüncesinin Batı Düşüncesine Etkileri, Litera Yayıncılık, İstanbul, 2004.

Kazgan, G., İktisadi Düşünce veya Politik İktisadın Evrimi, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1997.

Oser, J., Brue, S. L., The Evolution of Economic Thought, Harcourt Brace Jovanovich Publishers, Flordia, 1988.

Roberts, J. M., Avrupa Tarihi, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 2010.

Snowdown, B., Vane, H.,Wynarczyk, P., A Modern Guide to Macroeconomics, An Introduction to Competing Schools of Thought, Cambridge, 1998.

Savaş, V. F., İktisatın Tarihi, Siyasal Yayınevi, Ankara, 2007.

Samuelson, P. A., Foundations of Economic Analysis, Harvard University Press, New York, 1965.

Schumpeter, J. A., History of Economic Analysis, George Allen-Unwin Ltd.,London, 1972.

Skousen, M., Modern İktisadın İnşası, Büyük Düşünürlerin Hayatları ve Fikirleri, Liberte Yayınları, Ankara, 2003.

İNOVASYON EKOSİSTEMİNDE TEKNOPARKLARIN ROLÜ VE GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK BİR MODEL ÖNERİSİ:

TEKNOLOJİ TRANSFER VE GELİŞTİRME MERKEZİ

Ahmet AKAYDIN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-8235-71-5

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Nisan 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
İNOVASYON VE İNOVASYON EKOSİSTEMİ

1.1. İNOVASYON İLE İLGİLİ KAVRAMSAL ÇERÇEVE 1
1.2. İNOVASYON İLE BENZER KAVRAMLAR 3
1.2.1. Buluş (İcat) 3
1.2.2. Yaratıcılık 4
1.2.3. Değişim 4
1.2.4. Teknoloji 4
1.2.5. Araştırma Geliştirme (Ar-Ge) 5
1.2.6. Girişimcilik 6
1.3. İNOVASYONUN ÖNEMİ 6
1.4. İNOVASYONUN AMAÇLARI 7
1.5. İNOVASYON SÜRECİ VE AŞAMALARI 8
1.5.1. İnovasyona Olan İhtiyacın Ortaya Çıkması 9
1.5.2. İnovasyonla İlgili Fikir Araştırmaları 9
1.5.3. İnovasyonu Geliştirme 10
1.5.4. İnovasyonun Uygulanması 10
1.5.5. İnovasyonun Ticarileştirme Aşaması 11
1.6. İNOVASYON KAYNAKLARI 11
1.6.1. İçsel Kaynaklar 12
1.6.1.1. Beklenmeyen Gelişmeler 12
1.6.1.2. Uyumsuzluk Durumu 13
1.6.1.3. Süreç Gereksinimleri 13
1.6.1.4. Pazar, Sektör ve Endüstri Yapısındaki Değişiklikler 14
1.6.2. Dışsal Kaynaklar 15
1.6.2.1. Demografik Yapıdaki Değişiklikler 15
1.6.2.2. Algıdaki Değişiklikler 16
1.6.2.1. Yeni Bilgiler 17
1.7. İNOVASYON TÜRLERİ 18
1.7.1. Ürün İnovasyonu 18
1.7.2. Süreç İnovasyonu 19
1.7.3. Pazarlama İnovasyonu 20
1.7.4. Organizasyonel (Örgütsel) İnovasyon 21
1.7.5. Sosyal İnovasyon 21
1.7.6. Radikal İnovasyon 22
1.7.6. Artımsal (Kademeli) İnovasyon 23
1.8. İNOVASYON PERFORMANSINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER 24
1.9. İNOVASYON STRATEJİLERİ 25
1.9.1. Saldırgan İnovasyon Stratejisi 26
1.9.2. Savunmacı İnovasyon Stratejisi 27
1.9.3. Taklitçi İnovasyon Stratejisi 27

1.9.4. Bağımlı İnovasyon Stratejisi 28
1.9.5. Geleneksel İnovasyon Stratejisi 28
1.9.6. Fırsatlar İzleyen İnovasyon Stratejisi 29
1.10. EKOSİSTEM TANIMI 30
1.11. İNOVASYON EKOSİSTEMİ 30
1.11.1. Asya Ülkelerinin Ulusal İnovasyon Sistemi 32
1.11.2. Asya ve Avrupa İnovasyon Eko-Sistemlerinin Karşılaştırması 35

İKİNCİ BÖLÜM
BİLİM SANAYİ İŞBİRLİĞİ

2.1. BAŞLICA BİLİM SANAYİ İŞBİRLİĞİ YÖNTEMLERİ 37
2.1.1. Genel Araştırma Destekleri 37
2.1.2. Sözleşmeye Dayalı Araştırma Çalışmaları 37
2.1.3. Eğitim Projeleri 38
2.1.4. Bilim Sanayi İşbirliğiyle Yürütülen Devlet Destekli Araştırma Projeleri 38
2.1.5. Sözleşmeye Dayalı Araştırma Çalışmaları 38
2.1.6. Araştırma Konsorsiyumları 38
2.1.6. Bilim Sanayi Merkezleri ya da Enstitüleri 38
2.1.7. Teknoparklar ve Kuluçka Merkezleri 38
2.1.8. Teknoloji Transfer Merkezleri 39
2.2. KURUMSAL İŞBİRLİĞİ MEKANİZMALARI VE TEKNOLOJİ TRANSFERİ ARAYÜZLERİ 39
2.2.1. Teknoloji Transfer Arayüzlerinin Tanımı 39
2.2.2. Teknoloji Transfer Arayüzlerinin Amaçları 39
2.2.3. Teknoloji Transfer Arayüzleri Başlıca Faaliyetleri 40
2.2.4. Teknoloji Transfer Arayüzlerinin Kurumsal Yapıları 41
2.3. TÜRKİYE'DE BİLİM SANAYİ İŞBİRLİĞİ FAALİYETLERİ VE TEKNOLOJİK GELİŞMENİN TARİHSEL SÜRECİ 42
2.3.1. Cumhuriyet Öncesi Dönem 43
2.3.2. Cumhuriyet Dönemi (1923-1950 Arası Dönem) 43
2.3.3. Cumhuriyet Dönemi (1950-1960 Arası Dönem) 44
2.3.4. Cumhuriyet Dönemi (1960-1980 Arası Dönem) 44
2.3.5. Cumhuriyet Dönemi (1980-2000 Arası Dönem) 44
2.3.6. Cumhuriyet Dönemi (2000 Yılı Sonrasındaki Gelişmeler) 46
2.4. TEKNOLOJİ GELİŞTİRME KURULUŞLARI 47
2.4.1. TÜBİTAK 47
2.4.2. Yüksek Öğretim Kurumları 47
2.4.3. Bilim ve Teknoloji Genel Müdürlüğü 48
2.4.4. KOSGEB 49
2.4.5. Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) 49
2.4.6. Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı (TTGV) 49
2.4.7. TOBB 50
2.4.8. TÜBİSAD 50

2.5. BİLİM SANAYİ İŞBİRLİĞİ KAPSAMINDA TEKNOLOJİ GELİŞTİRME FİNANSMANI 51
2.5.1. Doğrudan Destekler 51
2.5.1.1. Risk Sermayesi Tanımı 51
2.5.1.2. Risk Sermayesi Sisteminin Genel Yapısı 52
2.5.1.3. Risk Sermayesinin Yararları 53
2.5.1.4. Risk Sermayesi Yatırım Modelleri 53
2.5.1.5. İslam Bankacılığı ve Risk Sermayesi 55
2.5.1.6. Türkiye'de Risk Sermayesi Uygulaması 56
2.5.2. Dolaylı Destekler 58
2.5.2.1. İstisna, Muafiyet ve Sigorta Prim Destekleri 58
2.5.2.2. Kamu Satın Almaları 59
2.5.2.3. Diğer Dolaylı Destekler 60

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
TEKNOLOJİ GELİŞTİRME BÖLGELERİ (TEKNOPARKLAR)

3.1. TEKNOPARKLARIN TANIMI VE AMACI 61
3.2. TEKNOPARKLARIN FAYDALARI 63
3.3. TEKNOPARK MODELLERİ VE ORGANİZASYON YAPILARI 64
3.3.1. Teknopark Modelleri 64
3.3.1.1. Devlet Esaslı Model 64
3.3.1.2. Üniversite Esaslı Model 65
3.3.1.3. Özel Sektöre Dayalı Model 65
3.3.1.4. Yerel Yönetime Dayalı Model 65
3.3.1.5. Karma Model 65
3.3.2. Teknoparklarda Büyüme Modelleri 65
3.3.2.1. Devlet Yönlendirmeli Büyüme 66
3.3.2.2. Toplam Etki Büyümesi 66
3.3.2.3. Yeni Firmalar Oluşturarak Büyüme 66
3.4. TEKNOPARKLARDA ODAKLANMA 66
3.5. TEKNOPARK BÜNYESİNDEKİ DİĞER ARAYÜZLER 67
3.5.1. Teknoloji Transfer Ofisleri 67
3.5.2. İnkübatör (Kuluçka Merkezleri) 68
3.5.3. Ön Kuluçka Merkezleri 68
3.6. DÜNYADA TEKNOPARKLAR 69
3.6.1. İstatistiki Bilgiler 69
3.6.1.1. Teknoparkların Kuruluş Dönemleri 70
3.6.1.2. Teknoparkların Yerleşimi 70
3.6.1.3. Teknoparklar ve Kurumsal İlişkiler 70
3.6.1.4. Teknoparklardaki Kiracı Firma Sayıları 71
3.6.1.5. Teknoparkların Bütçeleri 72
3.6.1.6. Fon Kaynakları 72
3.6.1.7. Teknoparkların Mülkiyeti 72

3.6.1.8. Teknoparkların Yönetimi 72
3.6.1.9. Teknoparklarda Vergilendirme 73
3.6.1.10. Teknoparklara Sağlanan Mali Destekler 73
3.6.1.11. Teknoparkların Gelişmesini Etkileyen Faktörler 73
3.6.1.12. İnkübasyon (Kuluçkalama) Faaliyetleri 74
3.7. ULUSLARARASI TEKNOPARK KURULUŞLARI 74
3.7.1. Asya Bilim Parkları Birliği 75
3.7.2. Birleşik Krallık Bilim Parkları Birliği 75
3.7.3. Üniversite Araştırma Parkları Birliği 76
3.8. TEKNOLOJİ GELİŞTİRME BÖLGELERİ KANUNU UYGULAMALARI 76
3.8.1. 4691 Sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunundaki Bazı Tanımlar 77
3.8.2. Türkiye'de Teknoloji Geliştirme Bölgelerine Sağlanan Teşvikler 78
3.8.2.1. Yönetici Şirketlere Sağlanan Teşvikler 78
3.8.2.2. Girişimci Firmalara Sağlanan Teşvikler 80
3.8.2.3. Üniversite Öğretim Üyelerine Sağlanan Teşvikler 83
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM 85
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ 85
4.1. ARAŞTIRMANIN KONUSU 85
4.2. ARAŞTIRMANIN AMACI 85
4.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ 86
4.4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ 87
4.5.ARAŞTIRMANIN EVRENİ 91
4.6. ARAŞTIRMADA KULLANILAN TEKNİKLER 92
4.6.1. Zaman Değer Matrisi 92
4.6.2. SWOT Analizi Bölgelerin Güçlü Ve Zayıf Yönleri 96
4.6.2.1. Güçlü Yönler 97
4.6.2.2. Zayıf Yönleri 99
4.7. MODEL (YENİ BİR MODEL ÖNERİSİ: TEKNOLOJİ TRANSFER VE GELİŞTİRME MERKEZİ (TTGM)) 103
4.7.1. Teknoloji Transfer ve Geliştirme Merkezi (TTGM) Tanımı 103
4.7.2. Teknoloji Transfer ve Geliştirme Merkezi'nin (TTGM) Rolü ve Önemi 103
4.7.3. Teknoloji Transfer ve Geliştirme Merkezi (TTGM) Modeli 104
4.7.4. Teknoloji Transfer ve Geliştirme Merkezi'nin (TTGM) Kuruluş Aşamaları 106
4.7.5. Teknoloji Transfer ve Geliştirme Merkezi'nden (TTGM) Beklenen Çıktılar 110
4.7.5.1. Üniversiteler Açısından TTGM Çıktıları 110
4.7.5.2. Sanayi Sektörü Açısından TTGM Çıktıları 111
4.7.6. Teknoloji Transfer ve Geliştirme Merkezi'ne (TTGM) Benzer Çalışma ve Modeller 112

SONUÇ VE ÖNERİLER 115

KAYNAKÇA 127

KAYNAKÇA

Adıgüzel B. (2012). *İnovasyon ve İnovasyon Yönetimi: Steve Jobs Örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Akgöz, E., Göral, R., ve Gürsoy, Y. (2014). Yenilik Kapsamında Turistik Ürün Çeşitlendirmesi ve Kurban Bayramı Örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (31), 1-12.

Aslan, R. (2014). *İnovasyon ile Tüketim Eğilimleri ve Reklam İlişkisi: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Diyarbakır.

Ayhan, A. (2002). Dünden Bugüne Türkiye de Bilim-Teknoloji ve Geleceğin Teknolojileri, İstanbul: Güriş Holding.

Aydın, Ö. (2008). Dünya Devi P&G, B&G ile Büyüyor. *Capital, Şubat*, 114–118.

Babacan M. (1995). *Dünyada ve Türkiye'de Teknoparklar (Bilim ve Teknoloji Parkları)*

Baglieri, D. ve Consoli, R. (2009). Collaborative Innovation In Tourism: Managing Virtual Communities. *The TQM Journal*. Vol:21(4), pp.353-364.

Baykal B. (2007). *İnovasyon ve Sürdürülebilir Kalkınma İlişkisi: Türkiye* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Bilir, B. (2010). *İnovasyon İçin Etkili Bir Yol: Kümelenme*. Ar-Ge Bülten-Haziran-Sektörel, 20-25.

Bozkurt, Ö. ve Taşçıoğlu, H. (2007). KOBİ'lerde İnovasyon Çalışmaları ve Örnekleri Üzerine Bir İnceleme. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, 2007, 11.

Bruce, A. (2000). Mc Daniel, A Survey on Entrepreneurship and Innovation. *The Social Science Journal*, Vol.37, No:2.

Bülbül, E. M. (2014). *İnovasyon Performansı Değerlendirme Sürecinde Ahs ve Gia Bütünleşik Yaklaşımı: Süt Ürünleri Sektöründe Bir Uygulama* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Castells, M. ve Hall, P. (1994). *Technopoles of the World: The Making of Twenty-First-Century Industrial Complexes.* New York: Routledge.

Coşkun, E., Kök. D., ve Yücel, A. (2010). Pazarlama Faaliyetlerinin firma Değerine Kısa ve Uzun Dönem Etkilerinin İncelenmesi: İMKB Örneği. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar*, 47(540), 67-75.

Coşkun, S. (2013). *Stratejik Rekabet Üstünlüğü Olarak İnovasyon Stratejileri: Kocaeli Otel İşletmeleri Üzerine Bir Araştırma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Düzce.

Çalıpınar H. ve Baç U.(2007). Kobilerde İnovasyon Yapmayı Etkileyen Faktörler ve Bir Alan Araştırması, *Ege Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 2007:445-458.

Dean, B. V. ve Goldhar, J. D. (ed.) (1980). *Management Of Research And İnnovation*. North-Holland

Demirkaya R. ve Zengin, H. (2014). Hizmet İnovasyonu Ve Bir Uygulama Örneği. *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırma Dergisi (EJOİR),* Cilt:2 Sayı:1

Deniz A. (2012). *Tüketici Yenilikçiliğinin Boyutları ve Yenilikçiliği Etkileyen Faktörler Arasındaki İlişkiler* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Dickson, A. (2004). *Pre-incubation And The New Zealand Business Incubation Industry*. Wellington: New Zealand Centre for SME Researh

Drucker, P. (1985). The Discipline of the Innovator. *Harvard Business Review*, 63(3), 67-72.

Drucker, P. F. (2002). The discipline of innovation. *Harvard business review*, 80, 95-104.

Durgut, M. (2007). *Üniversite-Sanayi İşbirliğinin Bölgesel İnovasyon Sistemi Çerçevesi. Erciyes Üniversitesi Kayseri Bilgi ve Araştırma Merkezi'nin "Ortaklık Esaslı Üniversite-Sanayi İşbirliği (ÜSİ) ve Kentsel Yenilik (İnovasyon) Siteminin Altyapısı"* konulu Sempozyumu, 2007, 19-21.

Durna, U. (2002). *Yenilik Yönetimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Elçi, Ş. (2007). *İnovasyon: Kalkınma ve Rekabetin Anahtarı* (2.baskı). Ankara: Technopolisgrup.

Eraslan, H., Bulu, M. ve Bakan, İ.(2008). Kümelenmeler ve İnovasyona Etkisi: Türk Turizm Sektöründe Uygulamalar. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 2008, 5.3: 1-34.

Erol, Y., ve Kanbur, E. (2014). *Misyon ve Vizyon İfadelerine Göre Türkiye'nin İlk Büyük Şirketinin Girişimcilik Özellikleri.* 5(3), 149-165

Freeman, C. ve Soete, L. (2003). Yenilik İktisadı (E. Türkcan, Çev.). Ankara: Tubitak.

Gökçek O. (2007). *Yenilik Yönetimi Süreci ve Yenilik Stratejileri: Otomotiv Sektöründe Bir Alan Çalışması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

Göker, A. (2000a). *Ulusal İnovasyon Sistemi ve Üniversite-Sanayi İşbirliği. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Geleneksel Bahar Paneli: IV Bilimsel Araştırmada Üniversite-Sanayi İşbirliği*, Ankara, 20.

Göker, A. (2000b). *Prodüktivite, İnovasyon Yeteneği ve Teknoloji. Rekabet Gücü, Teknoloji ve Verimlilik Toplantısı*, Milli Prodüktivite Merkezi, Ankara, 25.

Grant, J. (2007), *Markaların İnovasyon Manifestosu*, A. Özer (Çev), İstanbul: Madiacat Kitapları,10–100.

Güleş, H. K, ve Bülbül, H. (2004). *Yenilikçilik: İşletmeler İçin Stratejik Rekabet Aracı*, Ankara, Nobel Yayınları.

Gülsoy, E. (2005). *Avrupa Birliği Bilim ve Teknoloji Politikaları.* T.C. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı ihracatı Geliştirme Etüd Merkezi (İGEME)

Günay Ö. (2007). *Kobilerde Yenilik Türlerinin Analizi ve Yenilik Engellerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Halttunen, J. (2004). *The Growth Dynamics of Industrial Family-owned Firms-A System Theory Approach*. (In Finnish) Jyväskylä Studies in Business and Economics 30. Jyväskylä University Printing House, Jyväskylä, Finland

Hamel, G. ve B. Bren (2007), *The Future of Management*, Harvard Business School Press, 3–255.

Hult, G. Tomas, M. Hurley, R. F. ve Knight, G. A. (2004). *Innovativeness: Its Antecedents and Impacton Business Performance*, Industrial Marketing Management, C.33, ss. 429-438.

Hu, T. S., Lin, C. Y., ve Chang, S. L. (2005). Role of interaction between technological communities and industrial clustering in innovative activity: The case of Hsinchu district, Taiwan. *Urban Studies*, 42(7), 1139-1160.

IASP (2007). *Facts and Figures of Science and Techonology Parks in the World: General Survey*

IASP (2008). *How IASP Defines Our Key Terms*. 08 Kasım 2014 tarihinde https://www.iasp.ws/our-industry/definitions adresinden erişildi.

Innovate America, (2005). *National Innovation Initiative Summit And Report, Council on Competitiveness.* Washington, DC 10.

Işık, C. ve Keskin, G. (2013). Bilgi Ekonomilerinde Rekabet Üstünlüğü Oluşturulması Açısından İnovasyonun Önemi, *Atatürk Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Dergisi* , Cilt: 27, : 1, 2013 27(1), 41-57.

Johansson, F. (2007). *Yaratıcılık ve İnovasyon* (D. Tayanç, Çev.), İstanbul: Madiacat Kitapları,15–98.

Kalça, A., ve Atasoy, Y. (2008). Ekonomik büyüme aracı olarak bilgi yayılımları ve inovasyon. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, 3(2), 95-110.

Karaca, Y. (2009). Hizmetlerde İnovasyon ve Tüketici Algısına Etkisi: Yolcu Taşımacılığı Sektöründe Bir Araştırma. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 195- 212.

Keith, E.L. ve Theodore, G.J. (1984). *Characterization of Innovations Introduced on the U.S: Market in 1982, The Futures Group, U.S: Small Business Administration*. SBA-6050-0A-82.

Kılıç M. ve Bilginoğlu B. (2012). İhracatçı Türk Firmalarında Personel Sağlama ve Seçme Yöntemleri ve İnovasyon Performansı İlişkisi: Orta Anadolu İhracatçı Birlikleri Örneği. *Sosyoekonomi Dergisi* Yıl: 2010-3, s.216-244.

Kılıç R. (2011). *Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerde Bir Öz Yetenek Oluşturma Stratejisi Olarak İnovasyon: Balıkesir İli Ve Çevresinde Bir Araştırma* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Kiper, M. (2004). *Teknoloji Transfer Mekanizmalari ve Bu Kapsamda Üniversite– Sanayi İşbirliği*. Ankara: Teknoloji, 2004, 59.

Kiper, M. (2009). Türkiye'de Üniversite-Sanayi İşbirliği; Bölüm 4, '*Ulusal Teknoloji Modelleri ve Türkiye İnovasyon Kapasitesinin Geliştirilmesi*' Kitabı, Kore Kalkınma Ajansı ve TTGV,

Koh, F. C., Koh, W. T., ve Tschang, F. T. (2005). An analytical framework for science parks and technology districts with an application to Singapore. *Journal of business venturing*, 20(2), 217-239.

Korkmaz, S., Ermeç, A., ve Yücedağ, N. (2009). İşletmelerin yenilikçi kabiliyetleri ve ihracat performanslarına etkileri. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 9(2), 83-104.

Kotler P. (2005).*Principles of Marketing, PrenticeHall, Tenth Edition.*

Kotler P. (2012). *Soru ve Cevaplarla Günümüzde Pazarlamanın Temelleri*, Ü.Şensoy (Çev.) İstanbul: Optimist Yayın Evi.

Kuczmarski, T. D. (1996). *Innovation: Leadership Strategies For The Competitive Edge*. Contemporary Books.

MÜSİAD (2012). *Araştırma Raporları*: 76, Küresel Rekabet İçin Ar-Ge ve İnovasyon İstanbul, Mart 2012.

OECD (2002). *Frascati Kılavuzu. Araştırma ve Deneysel Geliştirme Taramaları İçin Önerilen Standart Uygulama,* Ankara, TÜBİTAK.

OECD (2005). *Oslo Manuel: Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data.*

Oke, A., Burke, G. ve Myers, A. (2007). Innovation Types and Performance in Growing UK Smes, *International Journal of Operations & Production Management*, 27 (7), 735–753.

Oylumlu, H. (2006). *Bir Şirketin Yenilikçiliğine Etki Eden Koşulların Belirlenmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Önal, G. (2009). *Yeniliğe Karşı Tüketici Tepkisi ve Tüketicilerin Yenilikleri Benimseme Düzeyleri İle İlgili Isparta İline Yönelik Bir Uygulama*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.

Özözer, Y. (2008). 50 Soruda İnovasyon Yönetimi. *Platin Aylık iş Ekonomi Dergisi.* 13 Kasım 2014 tarihinde http://www.ikpaylasim.com/50-soruda-inovasyon-yonetimi/ adresinden erişildi.

Resmi Gazete (2007). *KOSGEB Yönetmeliğinde yapılan değişiklik, tarih: 22.05.2007, sayı: 26529*

Roberts, E. B. (1987). *Generating Technological İnnovation.* Oxford University Press, USA

Rogers E. M. (1983). *Diffusion of Innovations*. New York: Free Press.

Sakaryalı, A. (2014). M. D., Üniversitesi, Ö. G. U., & Yüksekokulu, S. B. M. İnovasyon ve Risk Sermayesi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi (9:1) 2014 Journal Of Entrepreneurship And Development*.

Satı E. Z. (2013). *İnovasyonu Yönetmede Kesitler*, Ankara: Nobel Yayın Evi

Schmookler, J.(1966). *Invention And Economic Growth.* Cambridge, MA: Harvard University Press.

Schumpeter, J. A. (1939). *Business Cycles: A Theoretical, Historical and Statistical Analysis of Capitalist Processes*. New York: Macmillan.

Soylu, A. ve Göl, M. Ö. (2010). Yönetim inovasyonu. *Sosyoekonomi*, (1), 113- 130, 235, 237. Retrieved from,http://search.proquest.com/docview/288344334?accountid=15780

Sungur, O. (2007). *Bölgesel Ölçekte İnovasyon: NUTS 2 TR61 Düzeyi KOBİ'leri İle Yerel Paydaşlar Arasındaki Bilgi Dinamikleri ve Ağbağları Üzerine Bir İnceleme* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Şenyuva, A. (1990). *Cesaret sermayesi*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Tekin, M. (2009). *Girişimcilik*. Konya: Güney Ofset Matbaacılık.

Terzioğlu, M. (2008). *İşletmelerde İnovasyon Yeteneği: Denizli Tekstil Sektörü Örneği* (Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

Tiftik H. ve Zincirkıran M. (2013). Effect of Clustering Activities to Competitive Power in Terms of SME's Innovative Management Approach. *Journal of Alternative Perspectives in the Social Science, 5(3)*.

TMMOB (2004). *Teknoloji (50. Yıl Yayını).*

Tuncel, K. (1996). *Risk sermayesi finansman modeli: dünya uygulamalarının analizi ve Türkiye için özgün bir model önerisi.* Sermaye Piyasası Kurulu.

TÜBİTAK (1999). *Türkiye'nin Bilim ve Teknoloji Politikası*. Ankara: TÜBİTAK-BTP.

TÜBİTAK (2008). Vizyon 2023 Projesi. 10 Ekim 2014 Tarihinde https://www.tubitak.gov.tr/tr/kurumsal/politikalar/icerik-vizyon-2023 adresinden erişildi.

Udwadia, F. E. (1990). Creativity And Innovation in Organization, *Technological Forecasting and Social Change*, 38(1).

Urabe, K. (1988). *Innovation and Management*. Walter de Gruyter, New York, NY.

Ünlükaplan, İ. (2009). Avrupa Birliği Üyesi Ülkelerde İktisadi Kalkınma, Rekabetçilik ve İnovasyon İlişkilerinin Kanonik Korelasyon Analizi ile Belirlenmesi, *Maliye Dergisi*, 2009, 157: 235-250.

Vaidyanathan, G. (2008). Technology parks in a developing country: the case of India. *The Journal of Technology Transfer,* 33, 285-299.

Yavuz, Ç.(2010). İşletmelerde İnovasyon-Performans İlişkisinin İncelenmesine Dönük Bir Çalışma. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2010, 5.2.

Yılmaz, H. (2003).*Yenilik (inovasyon) Yeni Ekonomi ve Rekabet*. Ankara, Rekabet Kurumu.

Yiğit, S. ve Özyer, K. (2011). Sürdürülebilir Rekabet Üstünlüğü Kaynağı Olarak Bilgi, *Selçuk Üniversitesi, İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, Cilt:15 Sayı:21

Yücel, E. (2006). *Firmaların sermaye yapısı kararları: Mersin ve Adanada sanayi işletmeler üzerinde bir uygulama* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Zaimoğlu, T. (1995). *Risk Sermayesi ve Türkiye'deki Uygulama Olanakları.* İstanbul: İMKB Yayınları.

Zerenler, M. T., Türker, N. T., ve Şahin, E. T. (2007). Küresel Teknoloji, Araştırma-Geliştirme (Ar-Ge) ve Yenilik İlişkisi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (17), 653.

Zincirkıran, M. ve Tiftik, H. (2014). Innovation or Technological Madness? A Research on the Students of Business Administration for Their Preferences of Innovation and Technology. *International Journal of Academic Research in Business and SocialSciences*, 4(2),320-336.

www.kgf.com.tr, 22.10.2008

www.kosgeb.gov.tr.

www.sanayi.gov.tr, 20.10.2008

www.tobb.org.tr, 06.11.2008

www.tubisad.org.tr, 06.11.2008

www.tubitak.gov.tr, 25.10.2008

www.aspa.or.kr, 2008

www.aurp.net, 27.10.2008

www.ukspa.org.uk, 2008

www.metutech.metu.edu.tr, 2008

www.msxlabs.org, 2008

www.tdk.gov.tr, 12.12.2014

İNSAN HAKLARI BAĞLAMINDA KADIN

Ayşen SEYMEN ÇAKAR

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-51-5

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Şubat 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
1. KADIN KARŞITLIĞININ TARİHÇESİ 5

1.1. KADIN NEDİR? 5
1.2. CİNSLER ARASI FARKLILAŞMANIN BAŞLAMASI VE YERLEŞİK HALE GELMESİ 8
1.2.1. İlk Çağ ve Öncesinde Kadın 8
1.2.2. Orta Çağ'da Kadın 16
1.2.3. Aydınlanma Döneminde Kadın 19
1.2.4. 19. Yüzyıl ve Sonrasında Kadın 24

İKİNCİ BÖLÜM
2. FEMİNİZM VE FEMİNİST HUKUK KURAMI 29

2.1. FEMİNİZM VE TÜRLERİ 29
2.1.1. Feminizm Nedir? 29
2.1.2. Feminizm ve Kadın Hareketleri 29
2.1.2.1. Birinci Dalga Kadın Hareketi 31
2.1.2.2. İkinci Dalga Kadın Hareketi 32
2.1.2.3. Üçüncü Dalga Kadın Hareketi 33
2.1.3. Feminizmin Türleri 34
2.1.3.1. Liberal Feminizm 34
2.1.3.2. Kültürel Feminizm 36
2.1.3.3. Marksist Feminizm 36
2.1.3.4. Sosyalist Feminizm 39
2.1.3.5. Radikal Feminizm 40
2.1.3.6. Postmodern Feminizm 41
2.2. FEMİNİST HUKUK KURAMI 46
2.2.1. Feminist Hukuk Kuramı Nedir? 46

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. HUKUKSAL BOYUTUYLA KADINLARIN İNSAN HAKLARI 51

3.1. HUKUKSAL BİR TERİM OLARAK KADININ İNSAN HAKLARI 51
3.2. ULUSLARARASI HUKUKTA KADININ İNSAN HAKLARI 52
3.2.1. Lahey Sözleşmeleri 53
3.2.2. Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmeleri 55
3.2.3. Birleşmiş Milletler Evrensel Bildirgesi 61
3.2.4. Cenevre Sözleşmeleri ve Ek Protokolleri 62
3.2.5. Kişisel ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme 64
3.2.6. Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme 67
3.2.7. Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Uluslararası Sözleşmesi 68
3.2.8. Roma Statüsü 71
3.3. BÖLGESEL DÜZENLEMELERDE KADININ İNSAN HAKLARI 78
3.3.1. Avrupa Konseyi Çerçevesinde Kadınların İnsan Haklarına İlişkin Hukuki Düzenlemeler 78
3.3.1.1. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 79
3.3.1.2. Avrupa Sosyal Şartı 83
3.3.1.3. İstanbul Sözleşmesi 87
3.3.1.3.1. Uygulanan Şiddetin Niteliğine Göre Kadına Yönelik Şiddet 97
3.3.1.3.1.1. Fiziksel Şiddet 97
3.3.1.3.1.2. Cinsel Şiddet 98
3.3.1.3.1.3. Psikolojik Şiddet 99
3.3.1.3.1.4. Ekonomik Şiddet 103
3.3.1.3.1.5. Sosyal Şiddet 104
3.3.1.3.1.6. Geleneksel Şiddet 106
3.3.1.3.1.7. Siber Şiddet 107
3.3.1.3.2. Uygulayıcılarına Göre Kadına Yönelik Şiddet 110
3.3.1.3.2.1. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet 110
3.3.1.3.2.2. Kadına Yönelik Toplumsal Şiddet 112
3.3.1.3.2.3. Kadına Yönelik Devlet Tarafından Gerçekleştirilen ya da Gerçekleştirilmesine Göz Yumulan Şiddet 113
3.4. AVRUPA BİRLİĞİ'NDE KADININ İNSAN HAKLARI 113
3.5. ULUSAL HUKUKTA KADININ İNSAN HAKLARI 118

SONUÇ 131

KAYNAKÇA 133

KAYNAKÇA

Abay, Ercan ve Tuğlu, Cengiz, "Şiddet ve Agresyonun Nörobiyolojisi", Klinik Psikiyatri, S:3, 2000, ss. 21-26.

Acar, Feride, "CEDAW'dan İstanbul Sözleşmesi'ne: Kadınların İnsan Hakları ve Kadınlara Karşı Şiddete İlişkin Uluslararası Standartların Evrimi", Kadınların ve Kız Çocuklarının İnsan Hakları: Kadına Yönelik Şiddet ve Ev-İçi Şiddet, Ed. Funda Kaya, Nadire Özdemir ve Gülriz Uygur, Ankara, Savaş Yayınevi, 2014, ss. 61-75.

Adorno, Theodor W. ve Horkheimer, Max, Aydınlanmanın Diyalektiği, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2020.

Afşar, Bilge ve Öğrekçi, Süleyman, "Tarihsel Süreçte Kadının Gelişimi ve Ekonomideki Rolü: Toplayıcı Kadından Günümüz Kadınına Dönüşüm", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, C. 17 S. 1, 2015.

Ağaoğlu Canay, Hatike Dilara ve Şahin Ünver, Fatma Süzgün, "Feminist Hukuk Metodolojisi ve Feminist Avukatlık", Yayına Hazırlayan: Türkan Yalçın, Kadın Yazıları, Savaş Yayınevi, Ankara, 2020, ss. 71-115.

AİHM 4. Daire, Ünal Tekeli-Türkiye Davası, Başvuru No: 29865/96, K.T. 16.11.2014, https://hudoc.echr.coe.int/tur#{%22fulltext%22:[%22\%22CASE%20OF%20%C3%9CNAL%20TEKEL%C4%B0%20v.%20TURKEY%20-%20[Turkish%20Translation] %20by%20the%20Turkish%20Ministry%20of%20Justice\%22%22], %22documentcollectionid2%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22],%22itemid%22:[%22001-158595%22]}.

AİHM, Dhahbi v. Italy, Application no. 17120/09, 08.04.2014, file:///C:/Users/user/Downloads/Judgment%20Dhahbi%20v.%20Italy%20-%20discrimination%20on%20 the%20 ground%20of%20nationality.pdf.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2016-2020", Ankara, Aralık, 2016, https://www.aile.gov.tr/uploads/ksgm/uploads/pages/dagitimda-olan-yayinlar/kadina-yonelik-siddetle-mucadele-ulusal-eylem-plani-2016-2020-icin-tiklayiniz.pdf, ss. 1-90.

Akad, Mehmet, Vural Dinçkol, Bihterin ve Bulut, Nihat, Genel Kamu Hukuku, Gözden Geçirilmiş 16. Basım, Der Yayınları, İstanbul, 2020.

Akal, Cemal Baki, Siyasi İktidarın Cinsiyeti, İmge Kitabevi, Ankara, 1994.

Akgül, Fatma İlknur, "Kesişimsellik Yaklaşımı Bağlamında Roman Kadınların İktisadi Hayata Katılımı: İzmir Örneği", Çalışma ve Toplum, S. 2, 2021, ss. 1073-1098.

Akgün, Elif, Türkiye'de Sosyalist Feminizm: Sosyalist Feminist Kolektif Örneği, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Karabük, 2020.

Akın, Haydar, Ortaçağ Avrupa'sında Cadılar ve Cadı Avı, 2. Baskı, Phoenix Yayınevi, Ankara, 2011.

Akın, Merve, "Aile İçi Şiddet", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. LXXI, S. 1, 2013, ss. 27-42.

Akkaş, İbrahim ve Uyanık, Zeki, "Kadına Yönelik Şiddet", Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, C:6, S: 1, 2016, ss. 32-42.

Akkuş, Sedat ve Yıldırım, Şeyda, "Erkeklerin Kadına Yönelik Fiziksel Şiddet Uygulamasına Etki Eden Faktörlerin İncelenmesi", Gaziantep University Journal of Social Sciences, Vol. 17, S. 4, 2018, ss. 1368-1388.

Aktaş, Gül, "Feminist Söylemler Bağlamında Kadın Kimliği: Erkek Egemen Bir Toplumda Kadın Olmak", Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, C. 30, S. 1, Haziran 2013, ss. 53-72.

Aksan, Yücel, "1450-1750 Yılları Arasında Avrupa'da Cadılık", Tarih İncelemeleri Dergisi, C. XXVIII, S. 2, 2013.

Aksan, Yücel, "Ortaçağ Avrupa'sında Fahişelik", Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, C. 4, S. 2, 2017.

Al-Nasrawi, Sukaina, "Combating Cyber Violence Against Women and Girls: An Overview of the Legislative and Policy Reforms in the Arab Region", The Emerald International Handbook of Technology-Facilitated Violence and Abuse, 4 June 2021, https://www. emerald.com/insight/content/doi/10.1108/978-1-83982-848-520211037/full/html, ss. 493–512.

Alper, Yusuf ve Kaya, Pir Ali, Uluslararası Çalışma Örgütü ve Uluslararası Çalışma Standartları, Ezgi Kitabevi Yayınları, Bursa, 1995.

Alsan, Zeki Mesud, "1949 Cenevre Sözleşmeleri", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 7, S. 3, 1950, ss. 37-57.

Altınbaş, Deniz, "Feminist Tartışmalarda Liberal Feminizm", Kadın Araştırmaları Dergisi, C. 0, S. 9, 2010, ss. 21-52.

Amnesty International, "Discrimination", https://www.amnesty.org/en/what-we-do/discrimination.

Anayasa Mahkemesi Birinci Bölüm, Semra Özel Üner Başvurusu, Başvuru No: 2014/12009, Karar Tarihi: 26.10.2016, para. 32, https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/ BB/2014/12009.

Anayasa Mahkemesi Genel Kurul, T.A. Başvurusu, Başvuru Numarası: 2017/32972, Karar Tarihi: 29/9/2021, R.G. Tarih ve Sayı: 2/12/2021-31677, https://kararlarbilgibankasi. anayasa.gov.tr/BB/2017/32972.

Arıkan, Gülay, "Ataerkillik Kavramıyla İlgili Sosyolojik Tartışmalar", Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, C. 14, S. 1-2, ss. 1-24.

Aristophanes, Lysistrata, Eski Yunancadan Çeviren: Emre Poyraz, Pinhan Yayıncılık, İstanbul, 2021.

Aristoteles, Nikomakhos'a Etik, Eski Yunancadan Çev. Furkan Akderin, 5. Baskı, Say Yayınları, İstanbul, 2022.

Aristoteles, Politika, Eski Yunancadan Çeviren: Furkan Akderin, 5. Baskı, Say Yayınları, İstanbul, 2020.

Ataman, Hakan, Avrupa Sosyal Şartı ve Uygulaması, İnsan Hakları Gündemi Derneği Yayını, Ankara, 2010.

Atan, Meltem, "Radikal Feminizm: Kişisel Olan Politiktir Söyleminde Aile", The Journal of Europe Middle East Social Science Studies, C. 1, S. 2, Ekim, 2015, ss. 1-21.

Atman, Ümit Cihan, "Kadına Yönelik Şiddet; Cinsel Taciz/Irza Geçme", STED, Cilt: 12, Sayı: 9, 2003, s. 333-335.

Avcil, Ceren, "Kesişimsellik: Feminizmde Kapsam Genişlemesine Doğru", e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi, C. 12, S. 4, 2020, ss. 1290-1312.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Mahkeme İç Tüzüğü, 1 Ocak 2020, Strazburg, https://www.echr.coe.int/documents/rules_court_tur.pdf.

Avrupa Konseyi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, 1950, https://www.echr.coe.int/ documents/ convention_tur.pdf.

Avrupa Konseyi, Avrupa Sosyal Şartı, 1961, https://www.coe.int/tr/web/impact-convention-human-rights/european-social-charter#/.

Avrupa Konseyi, Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı, 1996, https://www.anayasa.gov.tr/ media/3680/ avrupasosyalsarti.pdf.

Avrupa Konseyi, Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi, 2011, https://rm.coe.int/1680462545.

Avusturya Federal Başbakanlığı ve Federal Kadın, Medya ve Kamu Hizmeti Bakanlığı, CEDAW Nedir? Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi, Kadınların İnsan Hakları ve Önemi, Druckerei Friedrich VDV, Viyana, 2007.

Ayan, Sezer, "Şiddet ve Fanatizm", C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, C: 7, S: 2, 2006, ss. 191-209.

Ayata, Ayşe ve Ergun, Ayça, "Atatürk ve Türk Kadını", ERDEM, C. 11, S. 31, 1998, ss. 11-22.

Aybay, Rona, "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Konusunda Bazı Genel Gözlemler ve 14. Protokol", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 88, 2010, ss. 225-260.

Aybay, Rona, İnsan Hakları Hukuku, Gözden Geçirilmiş 4. Baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2019.

Aydın, Fazıl, Avrupa Sosyal Şartı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Yayını, Ankara, 2014.

AYM Birinci Bölüm, Burcu Reis Başvurusu, Başvuru No: 2016/5824, Karar Tarihi: 28.12.2021,https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2016/5824?KelimeAra%5B %5D= ayr%C4%B1mc%C4%B1l%C4% B1k.

Bakırcı, Kadriye, "İstanbul Sözleşmesi", Ankara Barosu Dergisi, S. 4, 2015, ss. 133-204.

Baktemur, Zeynep, "Aydınlanma Çağı Filozoflarına Göre Kadın: Schopenhauer, Kant ve Rousseau Örneği", İstanbul Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi, C. 1, S. 18, 2019, ss. 1-12.

Bantekas, Ilias, International Criminal Law, Hart Publishing, Oxford, 2010.

Bilican Gökkaya, Veda, "Cam Tavan, Kadın ve Ekonomik Şiddet", The Journal of Academic Social Science Studies, No. 26, Summer II, 2014, ss. 371-383.

Bilican Gökkaya, Veda, "Türkiye'de Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet", Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C. 12, S. 2, 2011, ss. 101-112.

BirGün, "İETT Otobüsünde Bir Kadının Gizlice Fotoğrafını Çeken Erkek, Serbest Bırakıldı", 06.06.2022, 15:50, https://www.birgun.net/haber/iett-otobusunde-bir-kadinin-gizlice-fotografini-ceken-erkek-serbest-birakildi-390739.

Birinci, Görkem, "İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin Kısa Tarihi I: Milletler Cemiyeti'nden Birleşmiş Milletler'e", Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, C. 7, S. 2, 2017, ss. 50-81.

Birleşmiş Milletler, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme, https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/media/uploads/2015/08/03/EkonomikSosyal KulturelHaklarSozlesmesi.pdf .

Birleşmiş Milletler, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, 1948, https://www.ohchr.org/sites/default/files/UDHR/Documents/UDHR_Translations/trk.pdf.

Birleşmiş Milletler, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi, 19 Aralık 1979, https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/media/uploads/2015/08/ 03/KadinlaraKarsiAyrimciliginOnlenmesiSozlesmesi.pdf.

Birleşmiş Milletler, Kişisel ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme, 1966, https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/media/uploads/2015/08/03/MedeniVeSiyasiHaklaralliskin Sozlesme.pdf.

Birleşmiş Milletler, Uluslararası Ceza Mahkemesi Roma Statüsü, 1998, http://www.ceidizleme.org/ekutuphane resim/ dosya/459_1.pdf.

Bulut, Nihat, Feodaliteden Küreselleşmeye Ekonomik İktidar Siyasi İktidar İlişkisi, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2003.

Bükecik, Esra ve Özkan, Birgül, "Kadına Yönelik Şiddet: Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğinin Kadın Sağlığına Etkisi", İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi, C. 3, S. 2, 2018, ss. 33-37.

Bürkev, Yalçın, Özuğurlu, Metin, Özdek, Yasemin vd., Kuramsal ve Tarihsel Boyutlarıyla Hak Mücadeleleri, C. II, 2. Baskı, Nota Bene Yayınevi, Ankara, 2011.

Canbulut, Tuğba, "Rousseau'da Aile Kavramı", Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi, S. 26, Güz 2018, ss. 481-498.

Can Gürkan, Özlem ve Coşar, Fatma, "Ekonomik Şiddetin Kadın Yaşamındaki Etkileri", Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, C. 2, S. 3, 2009, ss. 124-129.

Center for Intersectional Justice-European Network Against Racism, "Intersecional Discrimination in Europe: Relevance, Challenges and Ways Forward", Brüksel, 2019, https:// www.intersectionaljustice.org/img/intersectionality-report-FINAL_yizq4j.pdf , ss. 1-40.

CERD, "General Recommendation No. 35 Combating Racist Hate Speech", CERD/C/GC/35, 2013, https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybody-external/Download.aspx? Symbolno=CERD%2fC%2fGC%2f 35&Lang=en, ss. 1-10.

Charter of the International Military Tribunal, 1945, https://avalon.law.yale.edu/imt/imtchart.asp.

Charter of the International Military Tribunal for the Far East, https://www.un.org/en/genocideprevention/documents/atrocity-crimes/Doc.3_1946%20Tokyo%20Charter. pdf.

Cho, Sumi, Crenshaw, Kimberlé Williams, McCall, Leslie, "Toward a Field of Intersectionality Studies: Theory, Applications and Praxis", Journal of Women in Culture and Society, C. 38, S. 4, Summer, 2013, ss. 785-810.

Cokely, Carrie L., "Declaration of the Rights of Woman and of the [Female] Citizen", https:// www.britannica.com/topic/Declaration-of-the-Rights-of-Woman-and-of-the-Female-Citizen.

Coşar, Bora, Feodal Toplum, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1996.

Conseil Constitutionnel, "Declaration of Human and Civic Rights of 26 August 1789", https://www.conseil-constitutionnel.fr/sites/default/files/as/root/bank_mm/anglais/cst 2.pdf.

Cossette-Lefebvre Hugo, "Direct and Indirect Discrimination: A Defense of the Disparate Impact Model", Public Affairs Quarterly, Vol. 34, No. 4, October 2020, ss. 340-367.

Council of Europe, "Gender Equality", https://www.coe.int/en/web/genderequality.

Council of Europe, GREVIO, https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/grevio.

Council of Europe, "Intersectionality and Multiple Discrimination", https://www.coe.int/en/web/gender-matters/intersectionality-and-multiple-discrimination#:~:text=Intersectional%20discrimination%20%E2%80%93%20happens%20when%20two,and%20specific%20 forms%20of%20discrimination.

Council of Europe, "Peace and Violence", https://www.coe.int/en/web/compass/peace-and-violence.

Council of Europe, Protocol No. 16 to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, 02.10.2013, https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/tr/content/66-avrupa-insan-haklar-sozlesmesine-ek-16-numaral-protokol/.

Crenshaw, Kimberlé, "Mapping the Margins: Intersectionality, Identity Politics and Violence Against Women of Color", Stanford Law Review, Vol. 43, No. 6, Jul., 1991, ss. 1241-1299.

Çağıl, Abdullah, "Feminizm ve Politika İlişkisi Bağlamında Radikal Feminizm", Ağrı İslami İlimler Dergisi, S. 6, 2020, ss. 137-143.

Çağlar Gürgey, Fatma İrem, "Feminist Hukuk Kuramı Nedir?", Hukuk Kuramı, C. 1, S. 5, Eylül-Ekim 2014, ss. 28-44.

Çakır, Serpil, "Kapitalizm ve Patriyarkaya Karşı: Sosyalist Feminizm", Toplum ve Demokrasi, C. 2, S. 4, Eylül-Aralık, 2008, ss. 185-196.

Çamaş, Güliz Gülçin ve Meşe, Gülgün, "Sosyal Hiyerarşi: Cinsel Şiddet Mitlerini Anlamak", Türk Psikoloji Dergisi, C. 31, S. 78, Aralık, 2016, ss. 62-74.

Çapar, Gürkan, "Kesişimsellik: Postmodern Feminist Bir Yaklaşım", Hukuk Kuramı, C. 6, S. 3, Eylül-Aralık, 2019, ss. 1-31.

Çelik, Şengül, "Kadın Algısı ve Kavramsal Olarak Kadın", 21. Yüzyılın Eşiğinde Kadınlar, Değişim ve Güçlenme, Ed. F. Çoban Döşkaya, C. 2, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Yayını, İzmir, 2010, ss. 138-143.

Çüçen, Abdülkadir, "Batı Aydınlanmasının Düşünsel Kökenleri ve Eleştirisi", Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Atatürk'ün Doğumunun 125. Yılı ve Cumhuriyetimizin 83. Yılı Özel Sayısı, 2013, ss. 25-34.

Davis, James C., İnsanın Hikayesi-Taş Devrinden Bugüne Tarihimiz, 2. Baskı, Çev. Barış Bıçakçı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2007.

De Beauvoir, Simone, İkinci Cinsiyet, Cilt 1: Olgular ve Efsaneler, Fransızcadan Çev. Gülnur Acar Savran, 3. Baskı, Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2021.

De Beauvoir, Simone, İkinci Cinsiyet, Cilt 2: Yaşanmış Deneyim, Fransızcadan Çev. Gülnur Acar Savran, 3. Baskı, Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2021.

Demir, Firdevs, "Kant'ın Kadınlarla İlgili Görüşlerinin Ahlak Felsefesi Bağlamında Değerlendirilmesi", Mizanü'l Hak İslami İlimler Dergisi, S. 5, 2017, ss. 87-99.

Demirgöz Bal, Meltem, "Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğine Genel Bakış", KASHED, C. 1, S. 1, 2014, ss. 15-28.

De Thorpe Millard, Esin, "Aquitaine'li Eleanor Örnekleminde Ortaçağda Kadın Aşıklar", Kesit Akademi Dergisi, C. 7, S. 26, Mart, 2021.

Demir, Rabia ve Türkdoğan, Tansel, "Baba Çocuk İlişkisi Bağlamında İtaat ve Sanatta Kurban", Tykhe, C. 5, S. 9, 2020.

Deniz Anamur, Didem ve Topsakal, Taybe, "Herkesin Herkesi Gözetlediği Toplum: Siberuzamda Alttan Gözetimin Farklı İnşaası Olarak Siber Zorbalık", İNİF E-Dergi, C. 4, S. 2, Kasım, 2019, ss. 37-58.

Dilik, Sait, Servetin Geniş Kitlelere Yayılması, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara, 1976.

Doğan, Cevdet, "Yeni Sosyal Hareketler Ekseninde Feminizme Bakış", Sosyoloji Notları, S. 4-5, 2008, ss. 29-35.

Doğan, İlyas, Devletler Hukuku, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2008.

Doğan, M. Sait, "Sosyalleşme, Sosyal Değişme ve Siyasal Sosyalleşme", İstanbul Journal of Sociological Studies, S. 32, 2005, ss. 31-40.

Doğan, Recep, "Kadına Yönelik Şiddetin Bir Türü Olarak Israrlı Takip (Stalking) Kavramı ve Suçu", Ankara Barosu Dergisi, S. 2, 2014, ss. 135-154.

Doğru, Osman ve Nalbant, Atilla, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi Açıklama ve Önemli Kararlar, 2. Cilt, Avrupa Konseyi Yayını, Ankara, 2013.

Dursun, Yücel, "Şiddetin İzini Sürmek: Şiddet Nedir?", Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 12, Güz, 2011, ss. 1-18.

Durutürk, Bilge, "Feminizm ve Çokkültürlülük Arasındaki İlişki Üzerine Bir İnceleme", Bilgi, C. 20, S. 2, Kış 2018, ss. 76-90.

Erbek, Evrim, Eradamlar, Nezih, Beştepe, Emrem, Akar, Hülya ve Alpkan, Latif, "Kadına Yönelik Fiziksel ve Cinsel Şiddet: Üç Grup Evli Çiftte Karşılaştırmalı Bir Çalışma", Düşünen Adam Dergisi, C. 17, S. 4, 2004, ss. 196-204.

Erdoğan, Deniz, Feminist Kuramlar Marksist Feminizm ve Sosyalist Feminizm, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2014.

Erdur Baker, Özgür, "Görünümleri ve İlgili Değişkenleriyle Siber Zorba ve Siber Kurbanlar", 1. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi Bildiriler Kitabı, C. 1, Yayıma Hazırlayan Prof. Dr. Halûk Yavuzer Mustafa Ruhi Şirin, İstanbul, Çocuk Vakfı Yayınları, ss. 277-295.

Erhat, Azra, Mitoloji Sözlüğü, Altıncı Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1996.

Erkut, Zeynep, Balcı, Serap ve Yıldız, Suzan, "Tarihsel Süreç İçinde Çocuk", Çocuk ve Medeniyet, S. 1, Haziran, 2017.

Ermumcu, Senem, İşyerinde Psikolojik Taciz, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2011.

Ertan, İzzet Mert, Sosyal Hakların Uluslararası Korunması ve Avrupa Sosyal Şartı Sistemi, Beta Yayınevi, İstanbul, 2015.

European Institute for Gender Equality, "Intersectional Discrimination", https://eige.europa.eu/thesaurus/terms/1492.

European Union, Charter of Fundamental Rights of the European Union, (2000/C 364/01), 18.12.2000, https://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf.

European Union, Accession criteria (Copenhagen Criteria), https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/glossary/accession-criteria-copenhagen-criteria.html.

European Union, "History of the European Union 1945-59", https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1945-59_en.

European Union, Single European Act, Official Journal of the European Communities, No L 169/1, 29.6.87, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX: 11986U/TXT&from=EN.

European Union, The Treaty of Lisbon, https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/ 5/the-treaty-of-lisbon.

European Union, Treaty of Nice, https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-nice.

European Union, Treaty on European Union, Official Journal of the European Communities, 29.7.92, No C 191/1, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri= CELEX:11992M/TXT&from=EN.

Fabrizzi, Isabelle Chablais, "Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı: Son Gelişmeler", Çev. G. Kurt, Ed. İbrahim Özden Kaboğlu, Anayasal Sosyal Haklar Avrupa Sosyal Şartı, Karşılaştırmalı Hukuk ve Türkiye, Legal Yayınevi, İstanbul, 2012, ss. 53-56.

Freud, Sigmund, Psikanaliz Üzerine, Çev. A. Avni Öneş, 3. Basım, Say Yayınları, İstanbul, 1981.

Gece, Gülşah, "Kant'ın Felsefesinde Kadının Yeri", Kesit Akademi Dergisi, C. 7, S. 28, 2021, ss. 356-374.

Gemalmaz, Mehmet Semih, Devlet, Birey ve Özgürlük, Üçüncü Tıpkı Basım, Legal Yayınevi, İstanbul, 2016.

Gemalmaz, Mehmet Semih, Ulusalüstü İnsan Hakları Hukukunun Genel Teorisine Giriş, Cilt:2, Genişletilmiş ve Güncelleştirilmiş 8. Bası, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2012.

Göçmen, Doğan, "İmmanuel Kant'ın Güzellik ve Yücelik Duygusu Üzerine Gözlemleri", Felsefe Logos, S. 42/3, 2011, ss. 121-142.

Gögen, Sibel, "Bir Savaş Silahı Olarak Kadına Yönelik Cinsel Şiddetin Sağlık Üzerine Etkileri: Bosna Savaşı Örneği", TAF Preventive Medicine Bulletin, C. 10, S. 1, 2011, ss. 119-126.

Gökçimen, Semra, "Ülkemizde Kadınların Siyasal Hayata Katılım Mücadelesi", Yasama Dergisi, S. 10, Eylül-Ekim-Kasım-Aralık 2008, ss. 5-59.

Göktürk, Gamze Yeşim ve Bulut, Sefa, "Mobbing: İşyerinde Psikolojik Taciz", Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C. 1, S. 24, 2012, ss. 53-70.

Göze, Ayferi, Liberal, Marxiste, Faşist, Nasyonal Sosyalist ve Sosyal Devlet, 7. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul, 2013.

Gözler, Kemal, "Cumhurbaşkanının Uluslararası Sözleşmeleri Feshetme Yetkisi Var mı? (İstanbul Sözleşmesinin Feshi Hakkında 3718 Sayılı Cumhurbaşkanı Kararı Üzerine Eleştiriler)", 20 Mart 2021, https://www.anayasa.gen.tr/ua-sozlesme-fesih.htm.

Gözler, Kemal, İnsan Hakları Hukuku, 2. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa, 2018.

Göztepe, Ece, "Kadının ve Kadın Yurttaşın Haklar Bildirgesi", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 45, S. 1, 1996, ss. 185- 193.

GREVIO, "Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)'nin Hükümlerinin Hayata Geçirilmesini Sağlayan Yasal ve Diğer Tedbirlere İlişkin GREVIO (İlk) Değerlendirme Raporu TÜRKİYE", https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/media/uploads/2018/11/ 13/grevio-rapor-turkce.pdf, ss. 1-116.

Güleç, Hüseyin, Topaloğlu, Mürüvvet, Ünsal, Demet ve Altıntaş, Merih, "Bir Kısır Döngü Olarak Şiddet", Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, C:4, S: 1, 2012, ss. 112-137.

Güler, Ceyhun ve Demirkaya, Seher, "190 Sayılı Şiddet ve Taciz Sözleşmesi ve Ulusal Mevzuat", https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---ilo-ankara/ documents/publication/wcms_840896.pdf.

Güller, Nimet ve Zafer, Hamide, Uluslararası Ceza Mahkemesi El Kitabı, Gustav-Stresemann-Institut e.V. -European Academy Bonn (GSI), Bonn, Germany, 2006.

Gülmez, Mesut, "İnsan Haklarında Ayrımcılık Yasaklı Eşitlik İlkesi: Aykırı Düşünceler", Çalışma ve Toplum, S. 2, 2010, ss. 217-266.

Gülmez, Mesut, "İnsan Hakları Olarak Sosyal Haklar ve Sosyal Haksızlıklar", Uluslararası Sosyal Haklar Sempozyumu 22-23 Ekim 2009 Akdeniz Üniversitesi Antalya Bildiri Kitabı, Belediye-İş Sendikası Yayını, Ankara, 2009, ss. 3-18.

Gün, Mukadder ve Şahinoğlu, Serap, "Büyücülükten Şifacılığa Kadın Sağaltıcıların Öyküsü", Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi, C. 5, S. 1, 2015.

Güneş, H. Nihat, "Feminist Akımlarda Aile", Social Sciences Research Journal, Vol. 7, No. 3, September 2018, ss. 142-153.

Günindi Ersöz, Aysel, "Özel Alan/Kamusal Alan Dikotomisi: Kadınlığın Doğası ve Kamusal Alandan Dışlanmışlığı", Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, C. 18, S. 1, Nisan, 2015.

Gürhan, Nermin, Erdoğan, Gökçen ve Seyran, Fatih, "Cinsel Şiddet", Meyad Akademi, C. 1, S. 1, 2020, ss. 59-65.

Güriz, Adnan, Feminizm Postmodernizm ve Hukuk, 2. Baskı, Phoenix Yayınevi, Ankara, 2011.

Gürsoy Çuhadar, Seyran, "Aydınlanma, Eşitlik ve Kadın: Rousseau Üzerine Bir Değerlendirme", Emek Araştırma Dergisi (GEAD), C. 8, S. 12, Aralık, 2017, ss. 145-156.

Güzel, Bekir, "Lysistrata: Kadının Antik Yunan Toplumundaki Yeri", Turkish Studies, Summer, C. 10, S. 10, 2015.

Halatçı Ulusoy, Özge, "Uluslararası Hukuk Açısından Sosyal Hakların Yargılanabilirliği Üzerine Bir Değerlendirme", Ed. Kıvılcım Akkoyunlu Ertan, Filiz Kartal ve Yeliz Şanlı Atay, Sosyal Adalet İçin İnsan Hakları: Sosyal Haklar, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayını, Ankara, 2014, ss. 71- 84.

Halbmayer, Brigitte, "Sexualized Violence against Women during Nazi 'Racial' Persecution", Sonja M. Hedgepeth ve Rochelle G. Saidel (Ed.), Sexual Violence Against Jewish Women During the Holocaust, University Press of New England, Hannover ve Londra, 2010, ss. 29-44.

Harcar, Tijen, Çakır, Özlem, Sürgevil, Olca ve Budak, Gönül, "Kadına Yönelik Şiddet ve Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddetin Durumu", Toplum ve Demokrasi, C. 2, S. 4, Eylül-Aralık, 2008, ss. 51-70.

Harman, Heidi, "Marksizm ve Feminizmin Mutsuz Evliliği", Çev. Aytül Kantarcı, http ://www.ogrencifaaliyeti.com/wp-content/uploads/2018/08/Marksizm-ve-Feminizmin-Mutsuz-Evlili%C3%84 %C5%B8i.pdf.

Heper, Altan, "Feminizm ve Hukuk", Hukuk Kuramı, C. 1, S. 5, Eylül-Ekim 2014, ss. 11-27.

Herring, Jonathan, "Ev İçi Şiddetin Tanımlanması: Saldırıdan Cebri Denetime", Kadınların ve Kız Çocuklarının İnsan Hakları: Kadına Yönelik Şiddet ve Ev-İçi Şiddet, Ed. Funda Kaya, Nadire Özdemir ve Gülriz Uygur, Ankara, Savaş Yayınevi, 2014, ss. 179-195.

Hesiodos, Tanrıların Doğuşu İşler ve Günler, Çeviren: Furkan Akderin, Sosyal Yayınlar, İstanbul, 2010.

Hürriyet, "Kadınların Gizlice Fotoğrafını Çekerek Paylaşıyordu! Serbest Bırakıldı…", 9 Haziran 2020, 16:54, https://www.hurriyet.com.tr/gundem/kadinlarin-gizlice-fotografini-cekerek-paylasiyordu-serbest-birakildi-41537486.

International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia, "Prosecutor v. Furundzija", International Legal Materials, C. 38, S. 2, March, 1999, ss. 317-393.

International Criminal Tribunal for Rwanda, "Prosecutor v. Akayesu", International Legal Materials, C. 37 S. 6, November,1998, ss. 1399-1410.

Işık, Rüçhan, "Toplu Şikayet Prosedürü", Ed. İbrahim Özden Kaboğlu, Anayasal Sosyal Haklar Avrupa Sosyal Şartı, Karşılaştırmalı Hukuk ve Türkiye, Legal Yayınevi, İstanbul, 2012, ss. 57-64.

İlic, Deniz Tansel ve Yıldırım, Pınar, "Araçsal Akla ve Pozitivizme Karşı Çıkan Bir Feminist Metodoloji", folklor/edebiyat, C. 24, S. 96, 2018, ss. 201-210.

İnal, Tuba, "Savaş Hukukunda Tecavüz ve Yağmayı Yasakla(ma)yan Rejimler Lahey Sözleşmeleri (1899,1907)", Uluslararası İlişkiler, C. 8, S. 29, Bahar, 2011, ss. 27-47.

Jacobs, Struan, "Edward Shils' Theory of Tradition", Philosophy of the Social Sciences, Vol. 37, No. 2, June, 2007, ss. 139-162.

Kalabalık, Halil, İnsan Hakları Hukukuna Giriş, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2018.

Kanbir, Figen, "Cinsiyetçi Sosyalleşme Mekanları: Siirt Kent Kahveleri Örneği", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, C. 11, S. 60, 2018, ss. 641-647.

Kant, Immanuel, Güzellik ve Yücelik Duyguları Üzerine Gözlemler, Çev. Ahmet Fethi, Hil Yayın, İstanbul, 2010.

Kant, Immanuel, Pragmatik Bakış Açısından Antropoloji, Çev. Mukadder Erkan, Fol Yayınevi, Ankara, 2022.

Karakuş Öztürk, Hatice, "Mary Wollstonecraft'ın Kadın Haklarının Gerekçelendirilmesi Kitabında Rousseau Eleştirisi", Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 18, Sayı 2, Ağustos 2017, ss. 471-485.

Karayiğit, Mustafa T. ve Özceviz, Göksu, "Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı'na Dair Sistemsel Eksiklikler", Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, C. 17, S. 1, 2018, ss. 1-31.

Kılıç, Muharrem, "Anlamın İnşası ve Anlama Etkinliği Bağlamında Geleneğin Sorunsallaştırılması", SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, S. 22, Aralık, 2010, ss. 117-126.

Kili, Suna ve Gözübüyük, A. Şeref, Sened-i İttifak'tan Günümüze Türk Anayasa Metinleri, Yenilenmiş 3. Baskı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2000.

Kocabaş Atılgan, Duygu, "Antik Yunan'da Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Temsili", Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi, Yaz, S. 10, 2013.

Kocacık, Faruk, "Şiddet Olgusu Üzerine", Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, C. 2, S. 1, Doç. Dr. Feramuz AYDOĞAN'ın Anısına, 2001, ss. 1-7.

Korkmaz, Ali, "Siber Zorbalık: Fizikselden Sanala Yeni Şiddet", Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli Dergisi, C. 24, S. 2, Haziran, 2016, ss. 74-85.

Korkmaz, Ayla ve Başer, Mürüvet, "Toplumsal Cinsiyet Rolleri Bağlamında Ataerkillik ve İktidar İlişkileri", STED, C. 28, S. 1, 2019, ss. 71-75.

Köse, Aslı ve Beşer, Ayşe, "Kadının Değiştirilebilir Yazgısı Şiddet", Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, C. 10, S. 4, 2007, ss. 114-121.

Kuczyinski, Jurgen, İşçi Sınıfı Tarihi, Çev. Galip Üstün, Sosyalist Yayınlar, İstanbul, 1994.

Kurşun, Günal, 101 Soruda Uluslararası Ceza Mahkemesi, İnsan Hakları Gündemi Derneği Yayını, Ankara, 2011.

Levenkron, Nomi, "Death and the Maidens-Prostitution, Rape and Sexual Slavery during World War II", Ed. Sonja M. Hedgepeth ve Rochelle G. Saidel, Sexual Violence Against Jewish Women During the Holocaust, Hannover ve London, University Press of New England, 2010, ss. 13-28.

Maluleke, Mikateko Joyce, "Culture, Tradition, Custom, Law and Gender Equality", PER/PELJ, Vol. 15, No. 1, 2012, ss. 1-22.

Mason, Paul, Çalışarak Yaşamak ya da Savaşarak Ölmek, Çev. Gözde Orhan ve Mehmet Ertan, 2. Basım, Yordam Kitap, İstanbul, 2014.

Mises, Ludwig von, Anti Kapitalist Zihniyet, Çev. Yusuf Şahin, Liberte Yayınları, Ankara, 2004.

Mises, Ludwig von, Liberalizm, Çev. Yaman Öğüt, Liber Plus Yayınları, İstanbul, 2016.

Moreau Sophia, "What is Discrimination", Philosophy & Public Affairs, Vol. 38, No: 2, Spring 2010, ss.143-179.

Moroğlu, Nazan, "Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi 6284 Sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 99, 2012, ss. 357-380.

Ontario Human Rights Commission, "An Introduction to the Intersectional Approach", https:// www.ohrc.on.ca/en/intersectional-approach-discrimination-addressing-multiple-grounds-human-rights-claims/introduction-intersectional-approach#:~:text=The%20 concept%20of%20'intersectionality'%20has,takes%20into%20account%20the%20 historical%2C.

Öden, Merih, Türk Anayasa Hukukunda Eşitlik İlkesi, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2003.

Özdek, Yasemin, "Marksizm ve Haklar", Ed. Yalçın Bürkev, Metin Özuğurlu, Yasemin Özdek vd., Kuramsal ve Tarihsel Boyutlarıyla Hak Mücadeleleri, Cilt: 1, 2. Baskı, Nota Bene Yayınevi, Ankara, 2011.

Özdemir, Hacı ve Aydemir, Duygu, "Ekolojik Yaklaşımlı Feminizm/Ekofeminizm Üzerine Genel bir Değerlendirme: Kavramsal Analizi, Tarihi Süreci ve Türleri", Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi, C. 2, S. 2, 2019, ss. 261-278.

Özdemir, Özlem, "İki Sistemli Kuram Olarak Sosyalist Feminizm", Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, C. 9, S. 2, Sonbahar, 2017, ss. 395-414.

Özen, Serap, "İşyerinde Psikolojik Şiddet ve Nedenleri", İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, C. 9, S. 3, Temmuz, 2007, ss. 1-24.

Özerkmen, Necmettin-Gölbaşı, Haydar, "Toplumsal Bir Olgu Olarak Şiddet", SBArD, Sayı: 15, Mart, 2010, s. 23-37.

Özkişi, Zeynep Gülçin, "Kadın Besteci Sorunu: Cinsiyet Rollerine ve Kadınların Yaratıcılıklarına İlişkin Yargılar", Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Vol. 8, No: 3, Winter 2013, ss. 449-470.

Öztürk Türkmen, Hafize, "Tarihsel Olarak Kadın Şifacılık ve Tıbbın Değerleri", Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi, C. 1, S. 2, 2011.

Özsöz, Cihat, "Kültürel Feminist Teori ve Feminist Teorilere Giriş", Sosyoloji Notları, s. 6, 2008, ss. 51-55.

Özüdoğru Erdoğan, Halide Nur, "Yeni Toplumsal Hareketler Bağlamında Kadın Hareketleri: Dijital Aktivizm", Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C. 12, S. 2, 2021, ss. 112-119.

Paksoy Erbaydar, Nüket ve Balseven Odabaşı, Aysun, "'Medeni Kanun'un Bekleme Süresi (İddet Müddeti) ile İlgili 132. Maddesinin Kadın Hakları ve Modern Tıptaki Gelişmeler Işığında Değerlendirilmesi", Fe Dergi, C. 10, S. 1, 2018, ss. 112-119.

Palaz, Serap, Özkan, Sultan, Sarı, Necla, Göze, Fehım, Şahin, Nurdan ve Akkurt, Ömrüye, "İşyerinde Psikolojik Taciz (Mobbing) Davranışları Üzerine Bir Araştırma; Bandırma Örneği, İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, C. 10, S. 4, Eylül, 2008, ss. 41-58.

Parlak, Seher, "Ortaçağ'da Kadın Olmak", Doç. Dr. Numan Durak AKSOY Anısına, Gaziantep Üniversitesi Matbaa ve Basımevi, Gaziantep, 2017.

Parlak, Türkan Melis, Uluslararası Hukukta Silahlı Çatışmalarda Kadınların Korunması, Oniki Levha Yayınevi, İstanbul, 2017.

Peltola, Larissa, Rape and Sexual Violence Used as a Weapon of War and Genocide, Senior Thesis, Claremont Colleges, 2018.

Platon, Devlet, 24. Basım, Çev. S. Eyüboğlu ve M. A. Cimcoz, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2013.

Polat, Oğuz, "Şiddet", MÜHF-HAD, C:22, S: 1, 2016, ss. 15-34.

Rebollo-Catalan, Angeles ve Mayor-Buzon, Virginia, "Adolescent Bystanders Witnessing Cyber Violence Against Women and Girls: What They Observe and How They Respond", Violence Against Women, C. 26, S. 15-16, 2020, ss. 2024–2040.

Rodgers,Gerry, Lee, Eddy, Swepston, Lee ve Van Daele, Jasmien, Uluslararası Çalışma Örgütü ve Sosyal Adalet Arayışı 1919-2009, Çev. Beyza Selçuk, Efil Yayınevi, Ankara, 2014.

Rousseau, Jean Jacques, Anayasa Projeleri, Fransızcadan Çev. İsmail Yerguz, Say Yayınları, İstanbul, 2008.

Rousseau, Jean Jacques, Emile Ya da Eğitim Üzerine, Çev. Göksu Birol, Yason Yayınları, Ankara, 2016.

Rousseau, Jean Jacques, Toplum Sözleşmesi Ya da Siyaset Hukuku İlkeleri, Çev. İsmail Yerguz, Say Yayınları, İstanbul, 2008.

Rousseau, Jean Jacques, Yalnız Gezerin Düşleri, Fransızca'dan Çev. Hasan Fehmi Nemli, 3. Bası, Öteki Yayınevi, Ankara, 1999.

Rowbotham, Sheila, Kadınlar, Direniş ve Devrim, Çev. Suğra Öncü, Yordam Kitap, İstanbul, 2020.

Sabah, "Metroda Kadınların Gizlice Fotoğrafını Çektiği İddiasıyla Dövüldü", 23.07.2020, 12:54, https://www.sabah.com.tr/galeri/yasam/metroda-kadinlarin-gizlice-fotografini-cektigi-iddiasiyla-dovuldu.

Sami, Şemsettin, Kadınlar, Hazırlayan: İsmail Doğan, Gündoğan Yayınları, İstanbul, 1996.

Saraç, Filiz, "Danıştay'ın İstanbul Sözleşmesi Kararıyla Hukuk Devletinden Daha da mı Uzaklaştık?", 1 Ağustos 2022, https://legal.com.tr/blog/genel/danistayin-istanbul-sozlesmesi-karariyla-hukuk-devletinden-daha-da-mi-uzaklastik/#:~:text=Dan%C4%B1%C5%9Ftay%20Savc%C4%B1s%C4%B1%20g%C3%B6r%C3%BC%C5%9F%C3%BCnde%20%C3%A7ekilme%20karar%C4%B1n%C4%B1n,ile%20oy %C3%A7 oklu%C4%9Fu%20ile %20davalar%20reddedildi.

Sarıgöl, Pınar, "Kesişimsellik Teorisi ve Farklılıkların Feminizmi", Uluslararası İnsan Çalışmaları Dergisi, C. 3, S. 6, 2020, ss. 331-352.

Sarıgüzel, Hacı, "Uluslararası Ceza Mahkemesi", Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, C. 0, S. 3, 2013, ss. 230-273.

Sarkar, Sahana ve Rajan, Benson, "Materiality and Discursivity of Cyber Violence Against Women in India", Journal of Creative Communications, 22 February 2021, ss. 1-15.

3718 Sayılı Cumhurbaşkanı Kararı, K.T. 19 Mart 2021, R.G. Tarih ve Sayı: 20 Mart 2021-31429, https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/03/20210320-49.pdf.

9 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarih ve Sayı: 15/7/2018-30479, https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/19.5.9.pdf.

Sayın, Sedat, Ortaçağda Doğu ve Batı Dünyasının Önemli Kadınları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat, 2018.

Scales, Ann C., "The Emergence of Feminist Jurisprudence: An Essay", The Yale Law Journal, Vol. 95, No. 7, 1985-1986, ss. 1373-1404.

Scales, Ann C., "Towards a Feminist Jurisprudence", Indiana Law Journal, Vol. 56, No. 3, 1980-1981, ss. 375-444.

Schabas, William, Genocide in International Law-The Crime of Crimes, 2. Baskı, Cambridge University Press, New York, 2009.

Schopenhauer, Arthur, Aşka ve Kadınlara Dair, Çev. Ahmet Aydoğan, 2. Baskı, Say Yayınları, İstanbul, 2022.

Schopenhauer, Arthur, Cinsel Aşkın Metafiziği, Çev. Firuzan Gürbüz Gerhold, Alfa Yayınevi, İstanbul, 2021.

Schopenhauer, Arthur, Hukuk, Ahlak ve Siyaset Üzerine, Çev. Ahmet Aydoğan, 5. Baskı, Say Yayınları, İstanbul, 2018.

Seneca, Troyalı Kadınlar (Troades), Latinceden Çeviren: Haydar Dönmez, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları/2146, Ankara, 1998.

Serebryakova, Galina, Fransız Devriminde Kadınlar, Çev. Ahmet Açan, Kor Kitap, İstanbul, 2019.

Serinken, Mustafa, Şengül, Cem, Karcıoğlu, Özgür, Acar, Kemalettin ve Türkçüer, İbrahim, "Kadına Yönelik Fiziksel Şiddet: Acil Servis Başvurularının Değerlendirilmesi", Türkiye Acil Tıp Dergisi, C. 7, S. 4, Aralık, 2007, ss. 165.

Seymen Çakar, Ayşen, "Hukuki Bir Kavram Olarak İnsan Onuru", Hukukun Gençleri Sempozyumu 3, 11-12 Ekim 2012, Antalya, http://www.umut.org.tr/userfiles/files/Document/document_13.pdf, ss. 1-8.

Seyrek, Ahmet, Aliya İzzet Begoviç, İstanbul, Olympia Yayınları, 2019.

Shenk, Maury D., Rhoads, Carrie A., Howe, Amy L., "International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia and for Rwanda", The International Lawyer, C. 33, S. 2, Summer, 1999, ss. 549-554.

Shils, Edward, Tradition, The University of Chicago Press, Chicago, 1981.

Sümer, Neslihan, "Bir Kültür Ürünü Olarak Hukuk", Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, C. 38, S. 1-2, Ocak, 1998, ss. 314-321.

Süzgün Şahin, Fatma, Feminist Hukuk Teorisinde Metodoloji, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2006.

Şahin, Büşra, "Ortaçağ Yazınsal Ürünlerinde Toplumsal Cinsiyetin İzleri", ESOGÜ Tarih Dergisi, C. 4, S. 1, 2021.

Şahin, Nuran, Antik Dönemde Anadolu'da Kadın, Ege Üniversitesi Yayınları, İzmir, 2013.

Şaşman Kaylı, Derya, Kadın Bedeni ve Özgürleşme, 3. Baskı, İlya Yayınevi, İzmir, 2011.

Şenel, Alaeddin, Eski Yunanda Eşitlik ve Eşitsizlik Üstüne, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No:307, Ankara, 1970.

Şenel, Alaeddin, Siyasal Düşünceler Tarihi, 6. Kısaltılmış Basım, Ankara Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, 1996.

Şentürk, Özlem, Fransisken Hareketinin Ortaçağ Avrupa'sındaki Önemi ve Ortaçağ Avrupa'sına Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat, 2007.

Tannenbaum, Donald ve Schultz, David, Siyasi Düşünce Tarihi- Filozoflar ve Fikirleri, Çev. Fatih Demirci, 4. Baskı, Adres Yayınları, Ankara, 2008.

Taş, Gün, "Feminizm Üzerine Genel Bir Değerlendirme: Kavramsal Analizi, Tarihsel Süreçleri ve Dönüşümleri", Akademik Hassasiyetler, C. 3, S. 5, 2016, ss. 163-175.

Taşdelen, Pınar ve Koca, Canan, "Viktorya Dönemi İngiltere'sinde Kadın Bedeni Politikaları ve Kadınların Spora Katılımı", Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, C. 32, S. 1, Haziran, 2015.

T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı, "Avrupa Birliği ve Kadın", https://www.ab.gov.tr/files/ Duyurular/abgiy/2013/ ab_kadin.pdf.

T.C. Başbakanlık Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, Avrupa Birliği Antlaşması ve Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma, Ankara, 2011, https://www.ab.gov.tr/files/ pub/antlasmalar.pdf.

Tekin, Burcu, "Ortaçağ İspanya'sında Büyü, Büyücülük Ve "La Celestina" Adlı Esere Yansıması", Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, C. 55, S. 1, 2015.

Temel, Mehmet, "Birinci Dünya Savaşı Yıllarında 1907 Tarihli Lahey Sözleşmelerine Aykırı Davranan İtilaf Devletlerine Karşı Osmanlı Devleti'nin Aldığı Bazı Önlemler", Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları, S. 6, 2004, ss. 71-85.

Tezcan, Durmuş, "Uluslararası Suçlar ve Uluslararası Ceza Divanı", Ankara Barosu Hukuk Kurultayı 2000, 12-16 Ocak 2000.

Tınaz, Pınar, "Mobbing: İşyerinde Psikolojik Taciz", Çalışma ve Toplum, S. 3, 2006, ss. 11-22.

Topal, Ahmet Hamdi, Uluslararası Ceza Yargılamalarında Cinsel Suçlar, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2009.

TÜİK, Türkiye Aile Yapısı Araştırması 2021, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p= Turkiye-Aile-Yapisi-Arastirmasi-2021-45813&dil=1.

TÜİK, Dünya Nüfus Günü 2020, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Dunya-Nufus-Gunu-2020-33707.

Türk Anayasa Mahkemesi Birinci Bölüm, Sevim Akat Eşki Başvurusu, Başvuru No: 2013/2187, Karar Tarihi: 19/12/2013, https://kararlarbilgibankasi. anayasa.gov.tr/ BB/ 2013/ 2187.

Türk Anayasa Mahkemesi Genel Kurul, Ayşe Tezel ve Diğerleri Başvurusu, Başvuru Numarası: 2018/14186, Karar Tarihi: 20/10/2022, https://kararlarbilgibankasi. anayasa.gov.tr/ BB/2018/14186.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Tasarısı Genel Gerekçesi", Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi, Yasama Dönemi: 24, Yasama Yılı: 2, Birleşim: 76, Sıra Sayısı: 181, C. 15, 08.03.2012.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi, "AİHM Yapısı", https://www.anayasa.gov.tr/tr/ yayinlar/insan-haklari-bilgi-bankasi/avrupa-insan-haklari-mahkemesi/aihm-yapisi/.

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, "Avrupa Konseyi", https://www.mfa.gov.tr/ avrupa-konseyi_.tr.mfa.

Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük, https://sozluk.gov.tr.

Türkiye İstatistik Kurumu, İstatistiklerle Kadın 2021, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/ Index?p=Istatistiklerle-Kadin-2021-45635.

Uçkun, Erkan, Ortaçağ Avrupasında Kadın Olmak, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun, 2017.

Uluslararası Af Örgütü, "İstanbul Sözleşmesi Eksiksiz Uygulansın: Sözleşmeyi Uygula, Verileri Paylaş", https://www.amnesty.org.tr/icerik/vazgecmiyoruz-istanbul-sozlesmesinin-eksiksiz-uygulanmasini-talep-et.

Uluslararası Çalışma Örgütü, "ILO'nun Tarihçesi", https://www.ilo.org/ankara/about-us/WCMS_372874/lang--tr/index.htm.

Uluslararası Çalışma Örgütü, 156 No'lu Ailevi Sorumlulukları Olan İşçiler Sözleşmesi, 1981, https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:: P12100_ ILO_CODE:C156.

Uluslararası Çalışma Örgütü, 183 No'lu Anneliğin Korunması Sözleşmesi, 2000, https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_ CODE:C183.

Uluslararası Çalışma Örgütü, 111 No'lu Ayrımcılık (İş ve Meslek) Sözleşmesi, 1958, https:// www.ilo.org/ankara/conventions-ratified-by-turkey/WCMS_377273/lang--tr/index. htm.

Uluslararası Çalışma Örgütü, 190 No'lu Çalışma Yaşamında Şiddet ve Tacizin Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Sözleşme, 2019, https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/ public/---europe/---ro-geneva/---ilo-ankara/documents/genericdocument/wcms_719975.pdf.

Uluslararası Çalışma Örgütü, 182 No'lu En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesi, 1999, https:// www.ilo.org/ankara/conventions-ratified-by-turkey/WCMS_377311/lang--tr/index. htm.

Uluslararası Çalışma Örgütü, 100 No'lu Eşit Ücret Sözleşmesi, 1951, https://www. ilo.org/ankara/conventions-ratified-by-turkey/WCMS_377269/lang--tr/index.htm.

Uluslararası Çalışma Örgütü, 189 No'lu Ev İşçileri İçin İnsana Yakışır İş Hakkında Sözleşme, 2011, https:// www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---travail/documents/publication/wcms_209877.pdf.

Uluslararası Çalışma Örgütü, 171 No'lu Gece Çalışma Sözleşmesi, 1990, https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_ILO _CODE:C171.

Uluslararası Çalışma Örgütü, 158 No'lu Hizmet İlişkisine Son Verilmesi Sözleşmesi, 1982, https://www.ilo.org/ankara/conventions-ratified-by-turkey/WCMS_377301/lang--tr/ index.htm.

Uluslararası Çalışma Örgütü, 142 No'lu İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Sözleşmesi, 1975, https://www.ilo.org/ankara/conventions-ratified-by-turkey/ WCMS_377288/lang--tr/index.htm.

Uluslararası Çalışma Örgütü, 122 No'lu İstihdam Politikası Sözleşmesi, 1964, https://www.ilo.org/ankara/conventions-ratified-by-turkey/WCMS_377278/lang--tr/index. htm.

Uluslararası Çalışma Örgütü, 45 No'lu Yeraltı İşleri (Kadınlar) Sözleşmesi, 1935, https://www.ilo.org/ankara/conventions-ratified-by-turkey/WCMS_377248/lang--tr/index.htm.

Uluslararası Çalışma Örgütü, 29 No'lu Zorla Çalıştırma Sözleşmesi, 1930, https://www.ilo. org/ankara/conventions-ratified-by-turkey/WCMS_377244/lang--tr/index.htm.

Uluslararası Çalışma Örgütü, Uluslararası Çalışma Örgütü Anayasası, https://www.ilo.org/ wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---ilo-ankara/documents/publication/ wcms_412382.pdf.

UNFPA, "The last 25 years of child marriages in Turkey", https://turkey.unfpa.org/en/news/last-25-years-child-marriages-turkey#:~:text=One%20in%20every%20five%20 children ,this%20harmful%20practice%20is%20 common.

UNICEF, "Child Marriage", https://www.unicef.org/protection/child-marriage.

UNICEF, "Siber Zorbalık: Nedir ve Nasıl Önlenir?", https://www.unicef.org/turkiye/ siber-zorbal%C4%B1k-nedir-ve-nas%C4%B1l-%C3%B6nlenir#:~:text=Siber%20zorbal%C4%B1k%2C%20dijital%20teknolojiler%20kullan%C4%B1larak,y%C3%B6nelik%20 olarak%20tekrarlanan%20bir%20davran%C4%B1%C5%9Ft%C4%B1r.

United Nations, "Beijing Declaration and Platform for Action", 1995, https://www.icsspe.org/system/files/Beijing%20Declaration%20and%20Platform%20for%20Action.pdf.

United Nations Department of Economic and Social Affairs, "Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development", https://sdgs.un.org/2030agenda.

United Nations Human Rights Council, "Report of the Independent International Fact-Finding Mission on Myanmar", 12 September 2018, https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/HRBodies/HRCouncil/FFM-Myanmar/A_HRC_39_64.pdf, ss. 1-21.

United Nations Human Rights Office of the High Commissioner, Declaration on the Elimination of Violence against Women, 20 December 1993, https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/declaration-elimination-violence-against-women.

United Nations Human Rights Office of the High Commissioner, "Introduction to the Committee-Committee on the Elimination of Discrimination against Women", https://www.ohchr.org/en/treaty-bodies/cedaw/ introduction-committee.

United Nations Human Rights Office of the High Commissioner, Optional Protocol to the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, 1999, https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/optional-protocol-convention-elimination-all-forms.

United Nations International Residual Mechanism for Criminal Tribunals, "The ICTR in Brief", https://unictr.irmct.org/en/tribunal.

United Nations, Statute of the International Criminal Tribunal for Rwanda, https://unictr.irmct.org/sites/unictr.org/files/legal-library/100131_Statute_en_fr_0.pdf.

United Nations Women, "Intersectional Feminism: What It Means and Why It Matters Right Now", 2020, https://www.unwomen.org/en/news/stories/2020/6/explainer-intersectional-feminism-what-it-means-and-why-it-matters.

Uslu, Ateş, "Avrupa'da Erken Dönem Sosyalist Teori ve İşçi Hareketleri (1830-1840)", Akademik İncelemeler Dergisi, C. 9, S.1, 2014, ss. 1-24.

Usta, Ayşe, "Aydınlanma Düşüncesine Kısa Bir Bakış", Kastamonu İletişim Araştırmaları Dergisi, S. 1, Güz 2018, ss. 74-90.

Uyar, Lema, Birleşmiş Milletler'de İnsan Hakları Yorumları İnsan Hakları Komitesi ve Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi, 1981-2006, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2006.

Uygun, Oktay, "Feminist Hukuk Teorisi ve Özen Ahlakı", Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XIV, S. 1, 2017, ss. 127-148.

Uygur, Gülriz ve Çağlar Gürgey, F. İrem, "Kadınların ve Kız Çocuklarının İnsan Hakları İhlali ve Bunun Bir Örneği Olarak Kadına Yönelik Şiddet", Kadınların ve Kız Çocuklarının İnsan Hakları: Kadına Yönelik Şiddet ve Ev-İçi Şiddet, Ed. Funda Kaya, Nadire Özdemir ve Gülriz Uygur, Savaş Yayınevi, Ankara, 2014, ss. 9-60.

Uzun, Ayşenur Merve Şafak, Kesişimsellik Bağlamında Akademik Alanda Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğinin Analizi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2019.

Üste, Rabia Bahar, "İdeolojiler Çatışması Kadın ve Siyaset", İzmir Barosu Bülten, Yıl 28, Özel Sayı, Kasım 2018, ss. 38- 46.

Vatandaşlar, Senem Ezgi ve Hatipoğlu Sümer, Zeynep, "Kadınlara Yönelik Psikolojik Şiddet Ölçeğinin (Psychological Maltreatment of Women Inventory) Türk Kültürüne Uyarlanması", Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, C. 9, S. 53, 2019, ss. 341-371.

Vural Dinçkol, Bihterin, "Kadının İnsan Hakları", İnsan Hakları Hukuku ve Kadın, Der. Bihterin Vural Dinçkol, İstanbul Ticaret Üniversitesi Yayını, İstanbul, 2003, ss. 13-20.

West, Jessica, "Cyber-Violence Against Women", Battered Women's Support Services, May, 2014, https://www.bwss.org/wp-content/uploads/2014/05/CyberVAW ReportJessica West.pdf, ss. 1-36.

Wittig, Monique, "Kadın Doğulmaz", Cogito, S. 58, 2009, ss. 193-201.

Wollstonecraft, Mary, Kadın Haklarının Gerekçelendirilmesi, Çev. Burcu Şahinli, Can Yayınları, İstanbul, 2022.

World Health Organization, "Violence Against Women", https://www.who.int/health-topics/violence-against-women#tab=tab_1.

Yalçın Sancar, Türkan, "Şiddet Kültürü ve Ceza Hukuku Açısından Kadına Yönelik Şiddet", Kadınların ve Kız Çocuklarının İnsan Hakları: Kadına Yönelik Şiddet ve Ev-İçi Şiddet, Ed. Funda Kaya, Nadire Özdemir ve Gülriz Uygur, Savaş Yayınevi, Ankara, 2014, ss. 119-135.

Yamaner, Melike Batur, Öktem, A. Emre, Kurtdarcan, Bleda ve Uzun, Mehmet C., 12 Ağustos 1949 Tarihli Cenevre Sözleşmeleri ve Ek Protokolleri, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, İstanbul, 2009.

Yapar Gönenç, Aslı, "Fransa'da ve Türkiye'de Kadın Hareketleri", İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, C. 0, S. 27, Ocak 2012, ss. 63-84.

Yetim, Dilek ve Şahin, Erkan Melih, "Aile Hekimliğinde Kadına Yönelik Şiddete Yaklaşım", Aile Hekimliği Dergisi, C. 2, S. 2, 2008, ss. 48-53.

Yıldırım, Sait, "Kadına Yönelik Şiddet ve Ataerkillik", Ed. Kadir Budak ve Sabri Eğe, 6. Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi Bildiriler Kitabı II, İLEM ve Muş Alpaslan Üniversitesi, İstanbul, 2017.

Yörük, Altan, "Feminizm/ler", Sosyoloji Notları, S. 7, 2009, ss. 63-85.

Yücel Dericiler, Özge, Sosyal Haklar ve İnsan Hakları Hukuku Çerçevesinde Devletin Yükümlülükleri-Refah Devletinin Krizi Ekseninde Bir İnceleme, On iki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2014.

Yücel, Ensari, "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa Birliği Direktiflerinde Ayrımcılık Yasağı Hukuku", Adam Akademi, C. 6, S. 1, 2015, ss. 59-84.

Yükselbaba, Ülker, "Feminist Perspektiften Hukuk", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. LXXIV, S. 1, 2016, ss. 123-138.

İNSAN KAYNAKLARI PERSPEKTİFİNDEN BİLGİ SİSTEMLERİ

Doç. Dr. Kemal ÇİFTYILDIZ

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6637-24-5

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Aralık 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ 1

2. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ VE İNSAN KAYNAKLARI BİLGİ SİSTEMLERİ 7

2.1. İnsan Kaynakları Yönetimi 7
2.2. Bilgi Sistemleri 10
2.2.1. Bilgi ve Bilgi Türleri 10
2.2.1.1. Açık Bilgi 11
2.2.1.2. Kapalı Bilgi 11
2.2.1.3. Fonksiyonel Bilgi 12
2.2.2. Sistem 12
2.2.3. Bilgi Sistemleri 14
2.2.3.1. Bilgi Sistemleri Tarihçesi 14
2.2.3.1.1. Veri İşleme Dönemi 15
2.2.3.1.2. Mikro Dönem 16
2.2.3.2. Sistemin Temel Bileşenleri 16
2.2.4. İnsan Kaynakları Bilgi Sistemleri 18
2.2.4.1. İnsan Kaynakları Bilgi Sistemlerinin Amaçları ... 20
2.2.4.2. İnsan Kaynakları Bilgi Sistemlerinin Yararları ... 20
2.2.4.3. İnsan Kaynakları Bilgi Sistemlerinin Kısıtları 22
2.2.4.4. İnsan Kaynakları Bilgi Sistemlerinin Olumsuzlukları 23
2.2.4.5. İnsan Kaynakları Bilgi Sisteminin Oluşum Evreleri 23
2.2.4.5.1. Planlama Evresi 24
2.2.4.5.2. Proje Tasarımı ve Proje Takımlarının Oluşturulması 25
2.2.4.5.3. İhtiyaç Analizinin Yapılması 26
2.2.4.5.4. Yazılım Yapısının belirlenmesi 27
2.2.4.5.5. Donanım Yapısının belirlenmesi 27
2.2.4.5.6. Kullanıcıların Eğitimi 28
2.2.4.6. İnsan Kaynakları Bilgi Sistemlerinde Fonksiyonlar 28

2.2.4.6.1. Elektronik İnsan Kaynakları Planlama 29
2.2.4.6.2. Elektronik İnsan Kaynağı Seçme ve Yerleştirme 30
2.2.4.6.3. Elektronik Öğrenme 33
2.2.4.6.4. Elektronik Performans Yönetimi 36
2.2.4.6.5. Elektronik Kariyer Yönetimi..... 37
2.2.4.6.6. Elektronik İş Değerlendirme 38
2.2.4.6.7. Elektronik Ücret Yönetimi 39
2.2.4.6.8. Elektronik Özlük İşleri Yönetimi..... 41
2.2.4.6.9. Elektronik İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetimi..... 41
2.2.4.7. İnsan Kaynakları Yönetiminde İnsan Kaynakları Bilgi Sistemlerinin Rolü..... 43
2.2.4.8. Türkiye'de Özel Sektör ve Kamu Sektöründe Bilgi Sistemleri 44

3. DEĞERLENDİRME 53

KAYNAKÇA..... 57

KAYNAKÇA

AKMAN, Volkan (2010), "*İnsan Kaynakları Bilgi Sistemleri Sakarya İlinde Bir Araştırma*", Yayınlanmış Doktora Tezi, Sakarya.

ALTINOK, Ramazan ve TÜRKSEL Kaya B.(2005), "*Türk Kamu Yönetiminde EDönüşümün Yerel Boyutu" Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar- I: Reform*, (Ed., Hüseyin Özgür ve Muhammet Kösecik), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

ALTUNTAŞ, Özgür (2005), "*İnsan Kaynakları Bilgi Sistemleri Ve UygulamaAşamaları*", Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ANDERSEN, Eric (2008), "*Automating Health & Safety Processes Creates Value*", Occupational Hazards. 54-55.

ARİFOĞLU, Ali (2004) , "*E-Dönüşüm, Yol Haritası, Dünya ve Türkiye*", Sas Bilişim,Ankara.

ARMSTRONG, Michael (1999), "*A Handbook of Human Resources ManagementPractice*", 7th Ed., The Bath Press, London.

ARSLAN, Akın (2000), "*Bireysel Performanstan Kurumsal Performansa Geçişte Etkili Bir Araç", Kalder Forum, 2 (6), İstanbul*

ARTAR, Melike, BLACIOĞLU, Yavuz Selim, ERDİL, Oya, " insan Kaynakları Süreçlerinde Yapay Zeka Kullanımı", Güncel Yönetim Muhasebe ve İşletme Çalışmaları Kitabı, İksad Yayınevi, Ankara

AYDIN, Ufuk (2000), "İnsan Kaynakları Yönetimi, İş Hukuku ve İşçi Sendikaları", Prof. Dr. Nusret Ekin'e Armağan (38): 2000: 1003-1024.

BARANSEL, Atilla (1993), "*Çağdaş Yönetim Düşüncesinin Evrimi: Klasik ve Neo-Klasik Yönetim ve Örgüt Teorileri*", İstanbul.

BARUTÇUGİL, İsmet (2002), "*Performans Yönetimi*", 2. baskı, Kariyer Yayıncılık, İstanbul.

BARUTÇUGİL, İsmet (2004), "*Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi*",Kariyer Yayınları, İstanbul.

BAYAR, N. (2004), "*Performans Yönetim Süreci*", 6-17, www.insankaynakları. com 13. 05. 2004

BAYRAKTAROĞLU, Serkan ve ARAS Mustafa (2013), "*İnsan Kaynakları Bilgi Sistemleri'nde Kullanıcı Bilgi Tatmini:Sistemsel Değişkenlerin Etkisi*", (Çevrimiçi) http://www.sakaryaiktisat.com/Dergiler/9ie8tkareiqqtvxcuzaig. pdf/02.09.2014.

BAYRAKTAROĞLU, Serkan ve ÖZDEMİR, Y. (2006), "*İnsan Kaynakları Bilgi Sistemlerinin İki Yüzü: Bilgi Paylaşımı mı Yönetim Kontrolü mü?*", Bilgi Dergisi, Sayı 13,Sy 102-120.

BAYRAKTAROĞLU, Serkan ve TUNÇBİLEK, M. (2002) "*Bilgi Toplumunda İKY'ninDeğişen Yüzü*", 1. Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi. 10-11 Mayıs, ss.541-551, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.

BEADLES, A. Nicholas; LOWERY, M. Christopher ve JOHNS, Kim, (2005), "*The Impact of Human Resource Information Systems: An Exploratory Study in the Public Sector*", Communications of the IIMA, Vol. 5, No. 4, pp. 39-46.

BECKER, A. M. ve M. Z. BSAT. (2002) "A DSS classification model for research in human resource information systems" Information Systems Management, 19(3): 41-50.

BENSON, Angela D., JOHNSON Scott D & KUCHINKE K. Peter (2002), "*Advances in Developing Human Resources*", Vol 4(4), 464-478.

BİNGÖL, Dursun (2006), "*İnsan Kaynakları Yönetimi*", Arıkan Basım Yayın Dağıtım,İstanbul.

BONDAROUK, T.V. and Ruel, H.J.M. (2007), "*Human Resource Information Systems, Proceedings of the 1st International Workshop on Human Resource Information Systems*", - HRIS 2007. INSTICC Press. ISBN 9789898111029.

BUSSLER, L., & DAVIS, E. (2001/2002), "*Information System: The Quiet Revolution in Human Resource Management*", Journal of Computer Information System, 19(3), 41-50.

BÜKE, Cihat (2015), "Personel Birim Yöneticisi Mülakatı", 11.02.2015

CANMAN, Doğan (2000), "*İnsan Kaynakları Yönetimi*", Ya

CERIELLO, Vincent, R. (1998), "*Human Resource Management Systems:Strategies,Tactics and Techniques*", Jossey Bass, San Francisco USA.

CURRY, Pat (2000); Help in A Hurry, Today's Tight Labor Market Boosts Demand For Blue And White-Collar Temporary Workers, Industry Week, 15/5/2000.

ÇARPAR, B. (1993). Bilgi işletmelerinin yönetiminde sistem yaklaşımı ve sistem analizi. H. S. Keseroğlu (Ed.), İstanbul: Yapı Tasarım Üretim

ÇETİNKAYA, Emel ve Diğerleri (2011), "*The New Dimensions To Job Requirements In Turkey: The Case Of Human Resources Magazines*" İş Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi,guc.org. Nisan/April 2011, Cilt/Vol: 13, Sayı/Num: 2, Page: 121-132.

ÇUKURÇAYIR, Mehmet A. ve ÇELEBİ Esra (2009), "*Bilgi Toplumu ve E- Devletleşme Sürecinde Türkiye*", Zonguldak Kara Elmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 5, Sayı 9, s. 59-82.

DENISI, A.S. ve GRIFFIN, R. W. (2001), "*Human Resource Management*", HoughtonMifflin Company, Boston.

DOĞAN Altan. (2011), "Elektronik İnsan Kaynakları Yönetimi Ve Fonksiyonları", İnternet Uygulamaları ve Yönetimi Dergisi, cilt.2, ss.51-80.

DULEBOHN, J. H., & MARLER, J. H. (2005), "*E-Compensation: The Potential to Transform Practice. The Brave New World of eHR: Human Resources Management in the Digital Age*", ed. Hal G. Gueutal, Dianna L. Stone, SanFrancisco: John Wiley & Sons, Inc., 166-189

EFİL, İsmail (2002), "*İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon*", 7. Baskı, Alfa BasımYayım Dağıtım, Bursa.

Etkili Bir Araç: 360 Derece Değerlendirme", http://www.a1cfe1.com.sglforum, 21.03.2015.

FOSTER, M. (2003), "*Recruiting on the Web: Smart Strategies for Finding the PerfectCandidate*", The McGraw-Hill Companies, Inc. USA.

GÖKÇEN, Hadi (2002), "*Yönetim Bilgi Sistemleri: Analiz ve Tasarım Perspektifi*",Epi Yayıncılık, Ankara.

GÖNEN, Dündar(2009), "*Kariyer Geliştirme", İnsan Kaynakları Yönetimi*", No:2211–346, Beta Basım A.Ş., İstanbul.

GÜLER, Ebru. Çetin. (2006), "*İşletmelerin E-İnsan Kaynakları Yönetimi ve E-İşe Alım Süreçlerindeki Gelişmeler*", Ege Akademik Bakış Dergisi, C:VI, No:1, 17-23

GÜMÜŞTEKİN, Gülten Eren. (1998), "*İşletmelerin Örgütsel Etkinliğini Artırmada Yönetim Bilgi Sistemleri*" Gaziosmanpaşa Üniversitesi İİBF, Yayın No:1, Tokat.

GÜNAL, Semiha. Özalp. (2007), "Genel İşletme", Zeus Kitabevi, İzmir.

GEETHA R ve BHANU Sree Reddy D (2018)." Recruıtment through artıfıcıal Intellıgence: A conceptualstudy", International Journal of Mechanical Engineering and Technology (IJMET), 9(7), 63-70.

HAAG, S., - CUMMINGS M., - DAWKINS, J. (998), "*Management Information Systems for the Information Age*", 1st ed., McGraw-Hill, New York USA.

HAINES, Victor Y. & PETIT, A. (1997), "*Conditions for Successful Human Resource Information Systems*", Human Resource Management. 36(2), 261-275.

HOPE, B. & LI, Z. (2004), "*Online Newspapers: The Impact Of Culture, Sex, and Age On The Perceived Importance Of Specified Quality Factors*", Information Research, 9(4), paper 197. Retrieved 18 August, 2007 from http://informationr.net/ir/9-4/paper197.html

HUSSAIN Z., WALLACE J., CORNELIUS N. E. (2007), 'The Use and Impact of Human Resource Information Systems on Human Resource Management Professionals", Information& Management, 74-89.

İLTER, H.Kemal (2003), "*Bilgi Üzerine Notlar*" Başkent Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler FakültesiEleştirel – Yaratıcı ve Davranış Araştırmaları Laboratuvarı, Yıl:2, Sayı:9, 7-8.

İNCELER, Hasan (1996), "*Teknolojik Yönetim ve Bilgi Teknolojileri*", Bilişim 96Bildirileri, Eylül 1996, İstanbul. *İnternet Uygulamaları ve Yönetimi Dergisi, cilt.2, ss.51-80.*

KAYNAK Tuğray vd. (1998), "*İnsan Kaynakları Yönetimi*", İstanbul Üniversitesi VakfıYayınları, İstanbul

Kesiminde Bilgi Teknolojileri Uygulamaları ve E-Bürokrasi: Kurumsal Dönüşüm Üzerinde Etkiler", Kamu Yönetiminde Kalite 3. Ulusal Kongresi, TODAIE, 501- 512, Ankara.

KÖSECİK, Muhammet ve KARKIN Naci (2004), "*Elektronik Devlet: Amaçlar, Sorunsallar ve Uygulamalar*", Kamu Yönetimi, (Ed., Abdullah Yıldız - Mustafa Ökmen), Gazi Kitabevi, Ankara.

KRUSE, K., (2002), "*The State of e-learning*", Chief Learning Officer, http://www.elearni ngguru.com/articles/hype1_1.html, 12.03.2015.

LAZOL, Asude (2005), "*İşletmelerde İnsan Kaynakları Bilgi Sisteminin Oluşturulması ve Bir Uygulama"*, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü YayınlanmamışYüksek Lisans Tezi, Bursa.

LEBLEBİCİ, D.N., ÖKTEM, M.K. ve AYDIN M.D (2003), "*Türkiye'de Kamu*

LENGNICK, H., MARK L., MORITZ S. (2003), "*The Impact of e-HR on the Human Resource Management Function*", Journal of Labor Research, Vol.24, No. 3, 365-379.

LUKASSEWSKI, Kimberly (2002), "*The effects of the ability to choose a method of disclosing data and the type of data on reactions to HRIS*", School of Business Organizational Studies, University of Albany, State University of Newyork.

MCCARTHY, C. J., MOLLER N., & BEARD, M. (2003), "*Suggestions for Training Students in Using the Internet for Career Counseling*", Career Development Quarterly, 51.

MCCARTHY, C. J., Moller, N., & Beard, L. M. (2003). Suggestions for Training Students in Using the Internet for Career Counseling. The Career Development Quarterly. C:LI, No:4, 368-382.

MONDY, R.W & NOE, R. W (1987), "*Personel: The Management of Human Resources*", Third Edition, Allyn and Bacon Inc., New York.

NONAKA ve TAKEUCHI (1995), "*The Knowledge Creating Company*", Oxford University Pres, New York..

OBEIDAT, B.Yousef (2013), "*The Relationship between Human Resource Information System (HRIS) Functions and Human Resource Management (HRM) Functionalities*", Perspectives of Innovations, Economics and Business, Vol.12, Issue3, pp.41-58.

OLIVAS L., Mıguel R. J. & LAURA Z. C. (2007), "*E-HRM in Mexico: Adapting Innovations for Global Competitiveness*", International Journal of Manpower,Vol. 28, No. 5, pp. 418-434.

ÖKTEM, Mustafa Kemal (1989), "*Kamu Yönetiminde Ofis Teknolojisi Üzerine*"(Çev.), Amme İdaresi Dergisi,22,2 Haziran, 1989, 124-146.

ÖMÜRGÖNÜLŞEN, Uğur (1997), "*The New Public Management*", AÜSBF Dergisi, 52: 517-566.

PANAYOTOPOULOU, L., Vakola, M. & GALANAKİ, E. (2007). "E-HR adoption and the role of HRM: Evidence from greece". Personnel Review. 36(2), 277-294.

REICHARD, Cristopf (1993), "*Internationale Trends im Kommunalen Management*",in: Banner/Recihard (Hrsg.), Kommunale Management Konzept in Europa, Deutscher Gemeinde Verlag und Kohlhammer Verlag, Köln. Rukancı, Fatih ve Hakan Anameriç, "*Bilgi Toplumu ve Toplumun Bilgilenmesine Kütüphanelerin Rolü*", Kütüphaneciliğin Destanı Uluslararası Sempozyumu Bildiriler, http://acikarsiv.ankara.edu.tr/fulltext/165.htm,15.05.2015.

SABUNCUOĞLU Zeyyat (2000). "İnsan Kaynakları Yönetimi". (1.Baskı). Bursa: Ezgi Kitabevi

SADULLAH, Ömer (2002), "*İnsan Kaynakları Yönetimi*", Anadolu Üniversitesiyayınları, Eskişehir.

SAMKARPAD, Sistla (2013), "*Status of Human Resource Information Systems (HRIS) in Universities and Affiliated Colleges in Hyderabad*", The IUP Journal of Organizational Behavior, Vol. XII, No. 2, pp 2042.

SARUHAN, Şadi ve YILDIZ Müge (2012), "*İnsan Kaynakları Yönetimi, Teori ve Uygulama*", Beta Basım A.Ş. 1. Baskı, İstanbul.

SAYDAMLI, Asım (2008), "*İnsan Kaynakları Yönetiminde Bilişim Teknolojisinin Kullanımına Yönelik Bir Araştırma: Tekirdağ Örneği*", İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Yıl:7 Sayı:13 Bahar 2008, İstanbul, 239-263.

STONE, D. L., EUGENE F. S.-, LUKASZEW K. (2006), "*Factors Affecting The Acceptance and Effectiveness of Electronic Human Resource Systems*" Human Resource Management Review 16, p.229-244.

ŞENER, Orhan (2001), "*Teori ve Uygulamada Kamu Ekonomisi*", 7. Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul, Ocak–2001.

ŞENKAL, Abdülkadir (2000), "*Teknolojik Gelişmelerin Topluk Pazarlık Üzerindeki Etkileri*", Abdulkadir Şenkal, Sosyal Siyaset Konferansları,, 43.44.

TEKİN, M., ZERENLER M. ve YILDIZ M. (2003), "*İşletmelerde Bilişim Teknolojileri Kullanımının Örgütsel Yapı Üzerindeki Etkileri*", II. Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi Bildiriler Kitabı, 17-18 Mayıs, İzmit, s 1-17.

TONUS, Zümrüt (2002), "*Temel İnsan Kaynakları İşlevlerinde İnsan Kaynakları Bilgi Sisteminin Kullanımı ve Önemi*", Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdariBilimler Fakültesi Dergisi, Cilt:XVIII, Sayı:1-2, s 24).

TORTOP, Nuri vd. (2007), "*İnsan Kaynakları Yönetimi*", 2. Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

TÜREL, Oktar, (2003), "*Özelleştirme Üzerine Notlar*", Erişim Tarihi:26.03.2008http://www.bagimsizsosyalbilimciler.org/Yazilar_BSB/Iktisat Toplum11Agu- Turel.doc

YOZGAT, Uğur (1998), "*Yönetim Bilgi Sistemleri*", Beta Yayınları, İstanbul.

www.insankaynaklari.com: 04.03.2015

http://notoku.com/bilgi-sistemlerinin-tarihsel-gelisimi/:06.08.2014, 23:20.

http://www.elearningcouncil.com, 02.03.2015, 02:10

https://technet.microsoft.com,04.04.2015,21:44.

İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ

Güncellenmiş ve Genişletilmiş X. Baskı

Prof. Dr. Zeyyat SABUNCUOĞLU
Uludağ Üniversitesi İ.İ.B. Em. Öğretim Üyesi

(zeyyatsabuncuoglu@yahoo.com)

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.
Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-01-1

Sayfa Düzeni: Vildan YAVUZ
Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Eylül 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

İşletmelerin en büyük silahı, ne hammadde, ne malzeme ve enerji, ne de makinadır. En güçlü silah sosyal atom olarak nitelenen insan kaynağıdır. Onu, doğru zamanda, doğru yerde ve doğru biçimde kullanan işletmeler rekabetçi ortamda başarılı olabilirler.

Ne var ki, işletmelerde çalışan personelin potansiyel performansının ancak %50'sinin kullanılmakta olduğu bir gerçektir. İnsanın özünde var olan bu gizli ve büyük enerjinin %100'ü kullanılır hale gelmesi durumunda, şu anda işletmelerde var olan işgücü sayısı ve maliyeti doğal olarak yarı yarıya azalacak demektir.

Gerçekten, insan kaynaklarına diğer girdiler arasında ayrıcalıklı yer veren bilinçli firmalar, mevcut entelektüel sermayesini pozitif enerjiye dönüştürme şansına sahip olacaklardır. Bu işletmeler, gelişmeyi paranın değil, insanın yarattığını bilen kuruluşlardır. O nedenle, insan kaynaklarına ve onun bilinçli yönetimine her geçen gün, her şeyden daha çok ve her şeyden daha önce gereksinme vardır. Çünkü işletmeyi kuran, yöneten, işleten, üreten ve üretileni tüketen, işletmeye can ve kan veren hep insandır. Öyleyse, işletme varlığını insana borçludur ve geleceğinin güvencesi yine insandır.

İşte bu inanç ve yaklaşım içinde kaleme alınan bu yapıtta, insan kaynakları yönetimi çok boyutlu olarak mercek altına alınmış, mutlu işletme ve mutlu insan dengesi araştırılmaya çalışılmıştır. İlk kez 1982 yılında yayınladığımız "Personel Yönetimi" adlı kitap nihayet misyonunu tamamlayarak yerini "İnsan Kaynakları Yönetimi" kitabına bırakmıştır. Bu değişim insan kaynakları alanında izlenen yeni yaklaşım ve gelişmelerin bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır.

Yapıt on üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, insan kaynakları yönetimine giriş ve geçiş süreci incelenmekte, daha sonraki bölümlerde sırasıyla; insan kaynakları planlaması, iş analiz ve tanımları, yetkinlik analizi, insan kaynakları bulma ve seçme, eğitim yönetimi, kariyer yönetimi, performans değerlemesi, iş değerlemesi ve ücretleme, endüstriyel ilişkiler, iş sağlığı ve güvenliği, insan kaynakları bölümünde bürokratik işlemler ve son olarak insan kaynaklarında dijital dönüşüm konuları ayrıntılı biçimde ele alınmaktadır. Önceki baskılardan farklı olarak bu baskıda diğer bölümler kısmen genişletilmiş, güncellenmiş ve uygulama örnekleri ile zenginleştirilmiştir.

Bu yapıt, önce oldukça zengin yerli ve yabancı kaynaklardan destek alarak ve sonra yazarın iş dünyasındaki gözlem, birikim ve deneyimlerinden yararlanarak ve uygulama örnekleriyle kaleme alınmıştır. Kitap yazılırken, insan kaynakları yönetimine ilgi duyan herkese ve özellikle sosyal bilim dalında eğitim gören tüm öğrencilere yararlı olması umudu taşınmıştır.

İlki 2000 yılında yayınlanan bu kitabın X. baskısına geçilirken Türkiye genelinde ve özellikle üniversite çevresinde gördüğü ilgiden ve takdirden onur duyduğumu özellikle belirtmek isterim.

Bu kitabın yazılmasında emeği geçen herkese şükran borçluyum. Özellikle aynı anabilim dalında birlikte çalışmaktan mutluluk duyduğum ve kitabın hazırlanmasında çok önemli katkılarda bulunan meslektaşlarıma içten teşekkürlerimi iletmek isterim. Ayrıca, 11 ve 12. Bölümün güncelleşmesine katkı sağlayan Prof. Dr. İlknur Kılkış'a ve 13.Bölümün hazırlanmasına destek sağlayan Maltepe Üniversitesi öğretim üyesi Doç.Dr. Beyza Bayarçelik'e özel teşekkür borçluyum.

Son olarak, kitabın özenle dizgisini ve baskısını yapan Ekin Kitap Evi'ne teşekkürlerimi sunarım.

Bursa, 2023 **Prof.Dr. Zeyyat SABUNCUOĞLU**

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1
İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNE GİRİŞ

A. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNİN TANIMI, ÖNEMİ VE KAPSAMI 2
1. İnsan Kaynakları Yönetiminin Tanımı ve Amaçları 3
2. İnsan Kaynakları Yönetiminin İşlevleri 5
B. PERSONEL YÖNETİMİNDEN İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNE GEÇİŞ 7
1. Personel Yönetiminin Uğraş Alanları 8
2. İnsan Kaynakları Yönetiminin Uğraş Alanları 9
3. Personel Yönetimi ile İnsan Kaynakları Yönetimi Arasındaki Farklar 10
C. İNSAN KAYNAKLARI BÖLÜMÜNÜN ÖRGÜTLENMESİ 12
1. İnsan Kaynakları Bölümünün Kendi İçinde Örgütlenmesi 12
2. İnsan Kaynakları Bölümünün Danışmanlık Rolü 15
3. İnsan Kaynakları Bölümüne Yardımcı Organlar 15
a) İşyeri Hekimi 15
b) Sosyal Asistan ve Danışman 16
c) Psikoteknisyen 17
d) Stres Danışmanı 17
e) Profesyonel Danışmanlık Kuruluşları 17
D. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNDE TEMEL İLKELER 18
1. Verimlilik İlkesi 18
2. İnsancıl Davranış İlkesi 19
3. Eşitlik ve Adalet İlkesi 20
4. Güvence İlkesi 21
5. Açıklık İlkesi 21
6. Gizlilik İlkesi 21
7. Katılımcılık İlkesi 22
E. TOPLAM KALİTE VE İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ İLİŞKİSİ 23
1. İnsan Kaynakları Yönetimi Açısından Toplam Kaliteye Bakış 26
2.TKY Açısından Çalışan Memnuniyet Araştırması 27
EK I. ÇALIŞAN MEMNUNİYET ANKETİ 29
KAYNAKÇA 32

BÖLÜM 2
İNSAN KAYNAKLARI PLANLAMASI

A. İNSAN KAYNAKLARI PLANLAMASININ (İKP) TANIMI VE ÖNEMİ 34
B. İNSAN KAYNAKLARI PLANLAMASININ AMAÇ VE KAPSAMI 36
C. İNSAN KAYNAKLARI PLANLAMASINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER 38
1. Dışsal Faktörler 38
a) Çevresel Belirsizlik 38
b) Rekabet Koşulları 38
c) Teknoloji 39
d) Yasalar 39
2. İçsel Faktörler 39
a) Örgütsel Strateji 39
b) Coğrafik Farklılaşma 40
c) Mevcut İşgücünün Özellikleri 40
d) Bilgi Sisteminin Kalitesi 40
D. İNSAN KAYNAKLARI PLANLAMASINDA ANALİZ YÖNTEMLERİ 41
1. Organizasyon Şeması ve İş Tanımları 41
2. İşgücü Genel Envanteri 41

3. İşgücü Beceri Envanteri 45
4. Personel Değişim Oranı 46
5. Devamsızlık Oranı 49
6. Yeniden Yerleştirme Şemaları 51
E. PERSONEL İHTİYACI ÇEŞİTLERİ 51
1. Gerçek Personel İhtiyacı 51
2. Yedek Personel İhtiyacı 52
3. Ek Personel İhtiyacı 52
4. Yeni Personel İhtiyacı 52
F. İNSAN KAYNAKLARI PLANLAMASINDA KULLANILAN SAYISAL TEKNİKLER 52
1. Matematiksel Model 52
2. Doğrusal Regresyon Analizi 53
3. Bilgisayar Destekli Bilgi Sistemi 54
4. Trend Analizleri 54
5. Rasyo Analizleri 54
6. Dağılım Alanları Analizi 55
G. İNSAN KAYNAKLARI PLANININ UYGULANMASI VE SONUÇLARIN DEĞERLEMESİ 56
KAYNAKÇA 58

BÖLÜM 3
İŞ ANALİZİ ve İŞ TANIMI

A. İŞ ANALİZİ 60
1. İş Analizinin Amaçları 61
2. İş Analizinden Elde Edilen Bilgi Türleri 62
3. İş Analizinde Kullanılan Yöntemler 64
a) Bilgi-Belge Toplama Yöntemi 64
b) Anket Yöntemi 64
c) Gözlem ve Görüşme Yöntemi 65
d) Bileşik Yöntem 67
e) Yönetsel Pozisyonları Belirleme Yöntemi 67
4. İş Analiz Süreci 68
a) Analizcilerin Seçimi 69
b) Analizcilerin Eğitimi 69
c) Analizin Uygulanması 69
d) Analizin Denetimi 70
e) Analizin Güncelleştirilmesi 70
B. İŞ TANIMI 70
1. İş Tanımının İçeriği 71
2. İş Tanımının Uygulanması 71
KAYNAKÇA 75

BÖLÜM 4
YETKİNLİK ANALİZİ

A. YETKİNLİK KAVRAMI 78
B.İŞ ANALİZİ İLE YETKİNLİK ANALİZİ ARANDAKİ FARKLILIKLAR 79
C.İNSAN KAYNAKLARI SÜREÇLERİ İLE YETKİNLİK İLİŞKİLERİ 80
1.Yetkinliğe Dayalı Seçme ve Yerleştirme 80
2.Yetkinliğe Dayalı Eğitim ve geliştirme 80
3.Yetkinlik Bazlı Kariyer Planlama 80
4.Yetkinlik Bazlı Yedekleme 81
5.Yetkinliklere Dayalı Ücretleme 81
6.Yetkinliklere Dayalı Performans Değerlendirme 81
D.YETKİNLİKLERİN SINIFLANDIRILMASI 81
1.Temel Yetkinlikler 82

2.Mesleki ve Teknik Yetkinlikler (Rol Grupları Modeli) 83
3.Yönetsel Yetkinlikler: 83
4.Yetkinlik Sözlüğünün Oluşturulması....84
E.YETKİNLİKLERİN GELİŞTİRİLMESİ 84
EK I: YETKİNLİK MODELİNİN OLUŞTURULMASINA İLİŞKİN BİR UYGULAMA ÖRNEĞİ 86
KAYNAKÇA 88

BÖLÜM 5
İŞGÖREN BULMA VE SEÇME

A. İŞGÖREN BULMA VE SEÇMENİN ÖNEMİ....90
B. İŞGÖREN BULMA TEKNİKLERİ 92
1. İç Kaynaklar 94
a) Yükselme (Terfi) 94
b) Yatay Geçişler (İç Transfer)....95
2. Dış Kaynaklar....96
a) Duyurular....97
b) Doğrudan Başvuru veya C.V. Gönderme 98
c) Aracılarla Başvuru....101
d) İş Kurumu....101
e) Özel İstihdam Büroları....103
f) Eğitim Kuruluşları....103
g) Özürlü ve Eski Hükümlüler 104
h) İşgören Taşeronluğu (Outsourcing) 104
ı) İnternet Siteleri 105
i) Diğer Kaynaklar 106
C. İŞGÖREN SEÇME TEKNİKLERİ....106
1. İş Tanımı Formu 107
2. Ön Görüşme ve Başvuru Formu....108
3. Psikoteknik İnceleme (Testler)....111
a) İş Profilinin Tesbiti....111
b) Test Bataryaları 113
4. İş Görüşmesi 118
a) Görüşme Türleri....118
b) Görüşme Süreci....120
c) Görüşmenin Uygulanması 121
d) Görüşmede Soru Türleri....121
e) Görüşmeciye Düşen Görevler 123
f) Görüşme Değerleme Formu....124
5. Referans Araştırması....125
6. İşe Alınma Kararı....126
7. Teklif Verme 128
8. Sağlık Kontrolü....128
9. İşe Yerleştirme 128
EK1: FİRMALARDA İŞE ALMA SÜRECİ AKIŞ ŞEMASI....130
EK II. DİKKAT ÖLÇÜM TESTİ ÖRNEĞİ....131
EK III. DUYGUSAL ZEKA (E.Q.) ANKETİ....132
KAYNAKÇA 136

BÖLÜM 6
EĞİTİM YÖNETİMİ

A. EĞİTİMİN TANIMI, ÖNEMİ VE YAKIN KAVRAMLARLA İLİŞKİSİ 138
1. Örgün Eğitimle İlişkisi....139
2. Geliştirme ile İlişkisi 139
3. Yükselme ile İlişkisi....139

4. İletişim ile İlişkisi 140
5. Toplam Kalite ile İlişkisi 140
B. EĞİTİMİN AMAÇLARI 141
1. Ekonomik Amaçlar 142
2. Sosyal İnsancıl Amaçlar 142
C. EĞİTİMDE İZLENEN İLKELER 143
1. Sürekli Eğitim 143
2. Etkin Katılım 144
3. Eğitimde Fırsat Eşitliği 144
4. Eğitimcilerin Eğitimi 145
D. EĞİTİMDE ÖRGÜTLENME 145
1. Eğitim Kurulu 145
2. Eğitim Birimi 146
3. Eğitim Uzmanları 147
E. EĞİTİM PROSEDÜRÜNÜN HAZIRLANMASI 147
F. EĞİTİM İHTİYACININ ANALİZİ 148
1. Eğitim İhtiyaç Bildirim Formu 150
2. Eğitim Çizelgesi Tekniği 151
3. Görüşme Yöntemi 152
4. Anket Yönetimi 153
5. Karşılaştırmalı Performans Değerleme Yöntemi 153
6. Psikoteknik Test Yöntemi 154
G. EĞİTİMİN PLANLANMASI 155
H. EĞİTİM BÜTÇESİNİN HAZIRLANMASI 158
I. EĞİTİMİN UYGULANMASI 159
1. İşbaşı Eğitim Yöntemleri 160
a) Yönetici Gözetiminde Eğitim 161
b) Yetki Göçerimi Yoluyla Eğitim 161
c) Formen Aracılığı ile Eğitim 162
d) İşe Alıştırma (Oryantasyon) Eğitimi 162
e) Rotasyon Eğitimi 165
f) Takım Çalışmalarına Katılım Yoluyla Eğitim 165
g) Staj Yoluyla Eğitim 166
h) Gösteri (Demonstrasyon) Yoluyla Eğitim 166
2. İş Dışı Eğitim Yöntemleri 167
a) Konferans 167
b) Seminerler 168
c) Kurslar 168
d) T. Grup Yöntemi (Duyarlık Eğitimi) 169
e) Örnek Olay Yöntemi 170
f) Rol Oynama Yöntemi 171
g) İşletme Oyunu Yöntemi 172
3. Teknoloji Destekli Eğitim Yöntemleri 172
a) Multimedya Eğitim 172
b) Bilgisayar Destekli Eğitim 173
c) Uzaktan Eğitim 174
İ. EĞİTİMDE ÖLÇME VE DEĞERLEME 174
1. Ölçme Süreci 176
2. Değerlendirme Süreci 176
a) Eğitimcilerin Değerlendirilmesi 177
b) Eğitim Örgütünün Değerlendirilmesi 179
c) Eğitime Katılanların Değerlendirilmesi 179
d) Değerlendirme Türleri 179
e) Eğitimde Fayda-Maliyet Analizi 180
EK I: EĞİTİM PROSEDÜRÜ 181
EK-2: ORYANTASYON EĞİTİMİ DEĞERLENDİRME ANKET FORMU 183
KAYNAKÇA 184

BÖLÜM 7
KARİYER YÖNETİMİ

A. KARİYER KAVRAMI VE YAŞAM BOYU KARİYER GELİŞİM AŞAMALARI 186
1. Kariyer Kavramı 186
2. Kariyer Yaklaşımları 187
3. Yaşam Boyu Kariyer Aşamaları 188
3.1.Erken Kariyer Aşaması (0-25) 190
3.2. Yetişkinlik Kariyer Aşaması (25-40) 193
3.3.Orta Yaş Kariyer Aşaması (40-60) 195
3.4. İleri Yaş Kariyer Aşaması (60 Yaş Üstü) 198
B. BİREYSEL KARİYER SÜRECİ 199
1. Bireysel Kariyer hedefleri 199
2. Mesleki Kariyer Aşamaları 200
C. ÖRGÜTSEL KARİYER SÜRECİ 200
1.Kariyer Yolları 200
2. Kariyer Planlaması 201
D. KARİYER GELİŞTİRME YÖNTEMLERİ 205
1. Kariyer merkezleri 205
2. Kariyer danışmanlığı 205
3.Kariyer Rehberliği (Mentorluk) 206
4. Kariyer geliştirmede psikoteknik 206
5. İş Zenginleştirme ve rotasyon 207
6.Kariyer Web siteleri 207
E.KARİYER GELİŞTİRMEDE YÖNETİCİLERİN ROLÜ 208
KAYNAKÇA 209

BÖLÜM 8
PERFORMANS DEĞERLEMESİ

A. TANIMI, ÖNEMİ VE AMAÇLARI 212
1. Tanım 212
2. Amaçlar ve Kullanım Alanları 213
a) Ücret-Maaş Yönetiminde Kullanılması 213
b) Eğitim İhtiyacının Belirlenmesinde Kullanılması 213
c) Kariyer ve Terfi Yönetiminde Kullanılması 213
d) Rotasyon, İş Geliştirme ve İş Zenginleştirmede Kullanılması 214
e) İşten Ayrılma Kararlarında Kullanılması 214
B. PERFORMANS DEĞERLEME SÜRECİ 215
1. Kriterlerin Belirlenmesi 215
2. Değerleme Standartlarının Belirlenmesi 216
3. Değerleme Periyodlarının Belirlenmesi 218
4. Değerlemecilerin Eğitimi 218
5. Yönetici ve İşgörenlere Bilgi Verilmesi 218
6. Değerlemede Açık Görüşme 219
C. PERFORMANS DEĞERLEME YÖNTEMLERİ 221
1. İkili Karşılaştırma ve Sıralama Yöntemi 221
2. Grafik Değerleme Yöntemi 222
3. Derecelendirme ve Puanlama Yöntemi 223
4. Kritik Olay Yöntemi 229
5. Değerleme Merkezi Yöntemi 231
6. Takım Bazlı Performans Değerleme Yöntemi 232
7. Hedeflere Göre Değerleme Yöntemi 234
a) Eylem Planı 235
b) Öz Kontrol 235

c) Periyodik Gözden Geçirim 237
8.Yetkinlik Bazlı Performans Yöntemi 238
9. Kontrol Listesi Yöntemi 242
10. 360 Derece Değerleme Yöntemi 243
a) Çoklu Değerlemeye katılanlar 243
b) Yöntemin Tanımı ve Amacı 246
c) 360 Derece Performans Yönteminin İşleyişi 248
d) Yöntemin Olumlu ve Olumsuz Yönleri 249
D. PERFORMANS DEĞERLEME SİSTEMİNİN ETKİNLİĞİ VE SONUÇLARIN KONTROLÜ 250
1. Gos Eğrisi 251
2. Halo Etkisi 252
E. DEĞERLEMEDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR 253
EK I:..... A.Ş. PERFORMANS DEĞERLEME PROSEDÜRÜ (Beyaz Yakalı Personel İçin) 256
KAYNAKÇA 257

BÖLÜM 9
İŞ DEĞERLEMESİ VE ÜCRET YÖNETİMİ

A. İŞ DEĞERLEMESİNİN TANIMI VE AMAÇLARI 260
B. İŞ DEĞERLEME SÜRECİ 262
1. Bilgilendirme İşlemi 262
2. Güvence Verilmesi 263
3. İş Değerleme Komitesi 263
4. Değerleme Kapsamı 263
5. Yöntem Seçme 264
6. Değerleme Faktörleri Seçimi 264
7. Geribildirim ve Revizyon Çalışmaları 264
C. İŞ DEĞERLEMESİ YÖNTEMLERİ 264
1. Sıralama Yöntemi 264
a) Kart Uygulaması 265
b) İkili Karşılaştırma Matrisi 265
2. Sınıflandırma Yöntemi 266
3. Puanlama Yöntemi 267
a) Puanlama Yönteminde Aşamalar 267
b) İş Grupları Skalasının Oluşturulması 270
c) Puanlama Yönteminin Üstünlük ve Sakıncaları 271
4. Faktör Karşılaştırma Yöntemi 272
a) Yöntemin Uygulanması 272
D. ÜCRET YÖNETİMİ 274
1. Ücretin Tanımı ve İlkeleri 275
2. Ücretlemede Güdülen Amaçlar 277
3. Dolaylı Ücretler 277
4. Ücretin Oluşumunu Etkileyen Faktörler 278
a) İş Değerlemesinin Etkisi 278
b) Performans Değerlemesinin Etkisi 280
c) Toplu Sözleşmenin Etkisi 280
d) Yasaların Etkisi 281
e) Ücret Araştırmaları 281
f) Ücret Basamaklarının Oluşumu 282
5. Ücret Sistemleri 284
a) Kıdeme Dayalı Ücret Sistemi 285
b) Performansa Dayalı Ücret Sistemi 286
c) Beceriye Dayalı Ücret Sistemi 290
d) Ekip Bazlı Ücretleme Sistemi 293
e) Özendirici Ücret Modelleri 296
f) Öneri-Ödül Sistemi 308
EK I: ÖNERİ SİSTEMİ PROSEDÜRÜ 310

A. ÖNERİ SÜRECİ....310
B. ÖNERİ ÖDÜLLENDİRME PROSEDÜRÜ....310
KAYNAKÇA....314

BÖLÜM 10
ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ

A. ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ KAVRAMI, ÖNEMİ VE UNSURLARI....318
B. SENDİKAL ÖRGÜTLER....320
1. Sendikacılığın Gelişimi....320
2. Sendika Türleri....322
a) İşyeri Sendikası....322
b) Meslek Sendikacılığı....323
c) İşkolu Sendikası....323
d) Birlik, Federasyon ve Konfederasyon....323
3. Sendika Hakkı/Özgürlüğü....323
4. Sendikaların Amaçları ve Etkinlikleri....324
5. İşyeri Sendika Temsilcileri....325
C. TOPLU PAZARLIK....326
1. Toplu Pazarlığın Konuları....327
2. Toplu Pazarlık Aşamaları....327
a) Görüşmecilerin Belirlenmesi....328
b) Görüşmeye Çağrı....328
c) Toplu Görüşme....328
d) Toplu İş Sözleşmesinin İmzalanması....329
3. Toplu İş Uyuşmazlıkları....329
a) Barışçı Çözüm Yolları....330
b) Mücadeleci Çözüm Yolları....331
KAYNAKÇA....333

BÖLÜM 11
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

A. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNİN TANIMI VE ÖNEMİ....336
1. Çalışan Açısından Önemi....338
2. İşveren Açısından Önemi....338
B. İŞ GÜVENLİĞİ AÇISINDAN İŞ KAZALARI....339
1. İş Kazalarının Nedenleri....340
a) İnsani Faktörler....340
b) Çevresel Faktörler....342
2. İş Kazalarının Maliyeti....343
C. MESLEK HASTALIKLARININ TANIMI VE TÜRLERİ....343
D. KORUMA İŞLEVİNE YÖNELİK DESTEKLEME ÇALIŞMALARI....345
1. Destek Program Uygulanması....345
2. İş Kazalarına Karşı Önlemler....346
KAYNAKÇA....348

BÖLÜM 12
İNSAN KAYNAKLARINDA BÜROKRATİK İŞLEMLER

A. BÜROKRATİK İŞLEMLER....350
1. İşe Giriş İşlemleri....350
a) İşe Giriş Belgeleri....350
b) İş Sözleşmesi....351
c) SGK Bildirgesinin Verilmesi....351

2. İşten Çıkış İşlemleri 352
a) İş Sözleşmesinin Sona Ermesi 352
b) Kıdem ve İhbar Tazminatları....354
c) İşsizlik sigortası....356
d) Emeklilik....357
3. Çalışma Düzeninin Sağlanması....358
a) İzinler ve Tatiller....358
b) Çalışma Süreleri 359
c) Fazla Çalışma (Mesai) ve Fazla Sürelerle Çalışmalar....359
d) Esnek Çalışma-Uzaktan Çalışma 360
4. İdari ve Sosyal İşler 362
a) İdari İşler 362
b) Sosyal İşler....363
B. PERSONEL DİSİPLİNİ....364
1. Disiplinin Tanımı ve Amaçları 364
2. Disiplinsizliği Doğuran Nedenler 366
3. Disiplin Türleri....366
a) Cezalandırıcı Disiplin 366
b) Pozitif Disiplin 367
c) Önleyici Disiplin....367
d) Kademeli Disiplin 368
4. Disiplin Süreci....368
EK I. Aşağıda belirsiz süreli, belirli süreli ve uzaktan iş sözleşmesi örnekleri verilmiştir. 369
BELİRSİZ SÜRELİ İŞ SÖZLEŞMESİ 369
KAYNAKÇA 375

BÖLÜM 13
İNSAN KAYNAKLARINDA DİJİTAL DÖNÜŞÜM

1.DİJİTAL İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ NEDİR? 378
2.DİJİTAL İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİN AMAÇLARI VE FAYDALARI 382
3.İNSAN KAYNAKLARI FONKSİYONLARININ DİJİTAL DÖNÜŞÜMÜ 383
3.1 Bordrolama Ve Özlük İşlemlerinin Dijitalleşmesi 384
3.2. Dijital İşe Alım 385
3.3. Eğitimin Dijitalleştirilmesi 390
3.4. Dijital Performans Yönetimi....391
4. İNSAN KAYNAKLARI TEKNOLOJİLERİNDE GELECEĞİN TRENDLERİ 393
KAYNAKÇA 395

KAYNAKÇA

ARSLAN Müge,"Dijital İşe Alım", Digital İK, Kariyer.net, E-Book, 2016, s.122.

BAL Mert, BAL Yasemin, BOZKURT Serdar, "İnsan Kaynakları Yönetiminde Etkin Bir İşe Alım Süreci İçin Yapay Zekâ Yöntemlerinin Kullanımı". In 3rd International Congress Ofeurasian Social Sciences,2009,ss.1072.

DESSLER Gary, " Human Resource Management", EditionUSA: Pearson, 2016.

DOĞAN Altan, "Electronic Human Resource Management and Its Functions", *İnternet Uygulamaları ve Yönetimi Dergisi*, 2011, Vol.*2, No:2. ss.* 51-80.

ERDAĞ Burcin Şoray, "Eğitimin Dijitalleştirilmesi, Dijital İK, Kariyer.net, E-Book,2016, s.36.

FINDIKLI Mine A., ROFCANİN Yasin, "The Concept of E-Hrm, Its Evolution and Effects on Organizational Outcomes", Technological Challenges and Management: Matching Human and Business Needs, CRC Press, 1st Edition, 2016, S.38.

GEETHA R ve Bhanu Sree REDDY D, "Recruıtment through artificial Intelligence: A conceptual study", International Journal of Mechanical Engineering and Technology,2008,Vol. 9, No:7,ss. 69.

GÜLER Ebru Çetin, "İşletmelerin E-İnsan Kaynakları Yönetimi ve E-İşe Alım Süreçlerindeki Gelişmeler", Ege Academic Review, 2006, Vol.6, No:1, s.19-20.

GÜR Yunus Emre, , Cem AYDEN, Atilla YÜCEL, "Yapay Zekâ Alanındaki Gelişmelerin İnsan Kaynakları Yönetimine Etkisi". Fırat Üniversitesi Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,2019, Vol.3, No:2, s.150.

HOLM Anna B., "Institutional Context and e-recruitment Practices of Danish Organizations", Employee Relations, 2014, Vol.36, No:4,ss.430.

https://www.t lentlyft.com/en/blog/article/363/top-10-hr-technology-predictions-for-2020.

JOBVİTE, 2022 Job Seeker Nation Report, Dynamic Motivations of Modern Workers, (https://www.jobvite.com/lp/2022-job-seeker-nation-report/)

KARUNARATHNA, T. D and NANAYAKKARA, N. W. O. K. D. S. P. " Impact of Electronic Human Resource Management on Employee Job Performance in Multinational Entities in Colombo District, Sri Lanka", Proceedings of the International Conference on Business & Information (ICBI) 2020,ss.403-418.

KHAN Badrul Huda, "Managing e-Learning: Design, Delivery, Implementation and Evaluation", Information Science Publishing, IGI Global, 2005, s.3.

KILIÇ KIRILMAZ Selma, ATEŞ Çağdaş, "İşe Alımlarda Yapay Zekâ Kullanımı: Kavramsal Bir Değerlendirme", Journal of Business and Trade, 2021,Vol.2,No:1,s.41.

LAUMER Sven, Andreas ECKHARDT, Tim WEITZEL, "Electronic Human Resources Management in An E-Business Environment.", Journal of Electronic Commerce Research, 2010, Vol.11, No:4, s.240.

LEPAK David P., SNELL Scott A., "Virtual HR: Strategic Human Resource Management in the 21st century", Human Resource Management Review, 1998, Vol.8, No:3,s.217.

MARLER Janet H., FİSHER Sandra L., "An evidence-based review of E-HRM and strategic human resource management", Human Resource Management Review, 2013, Vol.23, 18-36.

MAURER Steven D., Yuping LIU, "Developing effective e-recruiting websites: Insights for managers from marketers", Business horizons, 2007, Vol.50, No:4, ss.305-314.

MINSKY Marvin, "A Framework for Representing Knowledge", MIT AI Laboratory, 1974.

MİSİCAN Duygu Özyılmaz, "İnsan Kaynakları Profesyonellerinin Perspektifinden Dijitalleşen Çalışma Hayatında Yapay Zekâ", Journal of Academic Value Studies, 2020, Vol.6, No:2, ss.152.

NİVLOUEİ Fahimeh Babaei, "Electronic Human Resource Management System: The Main Element in Capacitating Globalization Paradigm". International Journal of Business and Social Science, 2014, Vol.5, No:2, ss.147–159.

ÖGE Serdar, "Elektronik İnsan Kaynakları Yönetimi (E-Hrm)'nde İnsan Kaynakları Enformasyon Sistemi (HRIS)'nin Önemi ve Temel Kullanım Alanları" 3. Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi. 2004, s.111

PANAYOTOPOULOU Leda, VAKOLA Maria, GALANAKI Eleanna, "E-HR adoption and the role of HRM: Evidence from Greece", Personnel Review, 2007, Vol.36,No:.2, ss.277-294.

PLOYHART Robert E., "Staffing in The 21st Century: New Challenges And Strategic Opportunities", Journal of Management, 2006, Vol.32, No:6,s.861.

RAJALAKSHMİ M., GOMATHİ S., "A Review on E-HRM: Electronic Human Resource Management". Indian Journal of Research. 2016, Vol.5, No:8, s.175.

RUEL Hubertus Johannes Maria , Tatiana BONDAROUK, Jan CLOOİS, "E-HRM: Innovation or irritation. An explorative empirical study in five large companies on web-based HRM" , Management Revue, 2004, Vol.15, No:3, s. 282.

RUEL Huub JM., Tanya V., VAN DER VELDE, "The contribution of e-HRM to HRM Effectiveness: BONDAROUK Results from a Quantitative Study in a Dutch Ministry". Employee Relations, 2007 Vol.29, No:3,s.281.

SABUNCUOĞLU Z., M.PAKSOY, K.KAYMAZ Editörlüğünde, "İşletme Yönetiminde dijital Yaklaşımlar", "Yücel SAYILAR, Zeyyat SABUNCUOĞLU," İnsan Kaynakları Yönetiminin Stratejik Yönetim Sürecine Entegrasyonu ve Adaptasyonunda Dijital Dönüşüm", Dora Kitabevi, 2021,s.122

STROHMEIER Stefan, "Research in E-Hrm: Review and Implications", Human Resource Management Review, 2007, Vol.17, No:1, ss. 19-37.

TALENTLYFT, "Top 10 HR Technology Predictions for 2020",

TALENTLYFT, "Top 10 HR Technology Predictions for 2020", https://www.talentlyft.com/en/blog/article/363/top-10-hr-technology-predictions-for-2020.

UĞUR Adem, GÜNER Aykut, "Dijital İnsan Kaynakları Yönetimi Uygulamaları ve Karşılaşılan Problemler". Sakarya Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Seçme Yazılar. Sakarya Yayıncılık, 2007.

VARDARLIER Pelin, ZAFER Cem, "Use of Artificial Intelligence as Business Strategy in Recruitment Process and Social Perspective" (İçinde), Digital Business Strategies in Blockchain Ecosystems Transformational Design and Future of Global Business (Ed. Umit Hacioglu), Switzerland,ss.355-373.

WELSH Elizabeth T, C. R. Wanberg, K. G. Brown,M. J. Simmering, "E-Learning: Emerging Uses, Empirical Results And Future Directions", International Journal of Training and Development, 2003, Vol. 7, No:4, ss. 245-258.

YAWALKAR Vivek V., "Study of Artificial Intelligence and its rolein Human Resource Management", International Journal of Research and Analytical Reviews, 2019, Vol.6, No:1 ss..20-24

INTRODUCTION TO PUBLIC FINANCE

Abdulkadir IŞIK

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-22-5

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ocak 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

PREFACE

It took a long time to make the Public Finance book, which was previously published in Turkish, ready for publication in English. In this book, which is open to criticism and suggestions, errors and inaccuracies belong entirely to the author. If the opinions about the book are conveyed, the book will become better with current editions. This book, which has reached this stage at the end of a great effort, is dedicated to the anonymous heroes who gave me the opportunity to do my job again. H.A. and M.A. among these people, they are indisputably the ones whose debts I cannot pay. On the other hand, I would like to thank my dear companion, who criticizes every line of the book and expresses her opinion on the arrangement of the content, and whom I believe will always be by my side, for her existence and contributions.

Prof.Dr.Abdulkadir IŞIK

Edirne 2023

CONTENTS

CHAPTER 1
PUBLIC FINANCE

ABSTRACT 1
1. FINANCE SCIENCE AND ECONOMICS BASED ON INDIVIDUAL, COMMON (PUBLIC) NEEDS 2
2. THE RELATIONSHIP BETWEEN PUBLIC FINANCE AND OTHER DISCIPLINES 4
2.1. THE RELATIONSHIP BETWEEN PUBLIC FİNANCE AND POLICY 4
2.2. THE RELATIONSHIP BETWEEN PUBLIC FINANCE AND LAW 5
2.3. THE RELATIONSHIP BETWEEN PUBLIC FINANCE AND ECONOMICS 5
2.4. THE RELATIONSHIP BETWEEN PUBLIC FINANCE AND ACCOUNTING 6
2.5. THE RELATIONSHIP BETWEEN PUBLIC FINANCE AND MATHEMATICS 6
2.6. THE RELATIONSHIP BETWEEN PUBLIC FINANCE AND SOCIOLOGY 7
2.7. THE RELATIONSHIP BETWEEN PUBLIC FINANCE AND PSYCHOLOGY 7
2.8. THE RELATIONSHIP BETWEEN PUBLIC FINANCE AND STATISTICS 8
2.9. THE RELATIONSHIP BETWEEN PUBLIC FINANCE AND HEALTH 8
2.10. THE RELATIONSHIP BETWEEN PUBLIC FINANCE AND MANAGEMENT 8
2. 11. METHODS IN PUBLIC FINANCIAL SCIENCE 9
2.11.1. Deductive Method 9
2.11.2. Inductive Method 10
3. HISTORICAL DEVELOPMENT OF PUBLIC FINANCE 10
4. DIVISIONS OF PUBLIC FINANCE SCIENCE 11

CHAPTER 2
PUBLIC EXPENDITURES

ABSTRACT 13
1. THE SCOPE OF PUBLIC EXPENDITURES 14
1.1. THE CONCEPT OF PUBLIC EXPENDITURE 15
1.2. DEFINITION OF PUBLIC EXPENDITURES 15
1.3. CLASSIC AND MODERN ASSESSMENTS ABOUT PUBLIC EXPENDITURES 17
1.3.1. Classical Understanding 18
1.3.2. Modern Understanding 18
1.3.2.1. Keynesian Understanding 19
1.3.2.2. Supply-Side Economics 20
2. CLASSIFICATION OF PUBLIC EXPENDITURES 20

2.1. ADMINISTRATIVE CLASSIFICATION 21
2.2. FUNCTIONAL CLASSIFICATION 22
2.3. ECONOMIC CLASSIFICATION 23
2.3.1. Real Expenditures (Investment and Current) 23
2.3.2. Transfer Expenditures 25
2.3.2.1. Direct and Indirect Transfers 25
2.3.2.2. Income and Capital Transfers 26
2.3.2.3. Productive and Non-Productive Transfers (Fertile-Infertile) 26
3. INCREASES IN PUBLIC EXPENDITURES 26
3.1. REASONS FOR APPARENT INCREASE 26
3.2. REASONS FOR REAL INCREASES 28
3.2.1. Political Reasons 28
3.2.2. Economic Reasons 28
3.2.3. Social Reasons 28
3.2.4. Military and Technological Reasons 29
3.3. INCREASING LAW ON PUBLIC EXPENDITURES 30
4. THE ISSUE OF LIMITING THE INCREASE IN PUBLIC EXPENDITURES 30

CHAPTER 2
PUBLIC SECTOR AND ECONOMIC EFFECT OF PUBLIC EXPENDITURES

1. PUBLIC SECTOR 33
1.1. THE CONCEPT OF PUBLIC SECTOR 33
2. . RATE OF PUBLIC SECTOR IN ECONOMY AND OPTIMAL LEVEL OF ECONOMIC FACILITIES 34
3. EFFECTS OF PUBLIC FACILITIES ON ECONOMIC STRUCTURE 37
4. PUBLIC EXPENDITURES AND THEIR ECONOMIC EFFECTS 37
4.1. EFFECTS OF REAL EXPENDITURES 39
4.2. EFFECTS OF TRANSFER EXPENDITURES 41

CHAPTER 3
PUBLIC REVENUES

ABSTRACT 49
1. DEFINITION AND AIMS OF PUBLIC REVENUE* 49
2. TYPES OF PUBLIC REVENUES AND DIFFERENCES OF THEM 50
2.1. TYPES OF PUBLIC REVENUES 50
2.1.2.Fees 51
2.1.3. Pictures 51

2.1.4. Goodwill 51
2.1.5. Parafiscal Revenues 52
2.1.6. Fines and Tax Penalties 52
2.1.7. Property and Enterprise Revenues (Revenues Obtained by the Government without Using the Right of Sovereignty) 53
2.1.8. Borrowing Revenues 53
2.1.9. Funds 54
2.1.10. Revenues of Minting Money 54
2.1.11. Fines 54
2.1.12. Costs of Public Goods and Services 54
2.1.12. Property Revenues 55
2.1.13. Wills and Domains 55
2.1.14. Profits of Public Economic Enterprises (PEE, SOE, and others) 55
2.1.15. Other Public Revenues 55
2.2. DISTINCTION OF PUBLIC REVENUES 56
2.2.1. Distinction in terms of Compulsory 56
2.2.2. Distinction in terms of the Qualities of Resources 56
2.2.3. Distinction in terms of REVENUE Continuity 56
3. TAX THEORY AND ITS APPLICATIONS 57
3.1. DEFINITION AND PURPOSES OF TAX 62
3.1.1. Definition 62
3.1.2. Purposes 62
3.2. QUALIFICATIONS OF TAX 63
3.2.1. Collection of Taxes by the Authorized Organizations 63
3.2.2. Collecting Taxes for Financial, Social and Economic Purposes 63
3.2.3. Being Unrequited 63
3.2.4. Being Compulsive 64
3.2.5. Collecting Taxes from Real or Legal Persons 64
3.2.6. Being a Cash Payment 64
3.3. BASIC CONCEPTS OF TAX 64
3.3.1. Subject of Tax 64
3.3.2. Tax Base 65
3.3.2.1. Methods for Base Determination 65
3.3.2.1.1. Declaration 65
3.3.2.1.2. External Indicators or Presumptive Method 65
3.3.2.1.3. Lup-Sum Method 66
3.3.2.1.4. Administrative Discretion Method 66
3.4. TAX CRIMES AND PENALTIES 67
3.4.1. Crimes and Penalties Finaled by the Tax Administration 67
3.4.2. Tax Crimes Judged by Criminal Courts 68
3.4.3. Tax-producing Event 70
3.4.4. Tax Payer 70
3.4.5. Tax Responsible 70
3.4.6. Exemption and Exception of Tax 71

3.4.7. Principles of Assessment, Notification, Accrual and Collection of Tax and Types of Termination of Tax Receivables 71
3.4.7.1. Tax Assessment 71
3.4.7.2. Tax Notification 71
3.4.7.3. Accrual of Tax 71
3.4.7.4. Tax Collection and Types of Termination of Tax Receivables 72
3.4.7.4.1. Tax Collection Methods 72
3.4.7.4.2. Other Circumstances that Terminate Tax Receivables 72
3.4.8. Tax Avoidance and Tax Evasion 73
3.4.9. Double Tax 73
3.4.10. Tax Deduction 74
3.4.11. Tax Refund 74
3.4.12. Tax Cost, Tax Expenditures and Wear of Tax Base (Tax Erosion) 74
3.4.13. Tax Capacity 74
3.4.14. Tax Effort 75
3.4.15. Financial Anesthesia 75
3.4.16. Tax Planning 75
3.4.17. Tax Competition 75
3.4.18. Tax heaven 75
3.4.19. Tax Hell 76
3.4.20. Tax Damping 76
3.4.21.Tax Holiday 76
3.4.22. Tax Transfer 76
3.4.23. Tax Arbitrage 76
3.4.24. Tax Burden 76
3.4. TAX PRINCIPLES 80
3.5. BENEFIT PRINCIPLE İN TERMS OF TAX APPLICATION, ABILITY TO PAY PRINCIPLE 82
3.5.1. Benefit Principle 82
3.5.2. Ability to Pay Principle 82
3.6. DISTICTION OF TAXES 83
3.6.1. In Terms of Subjects; Distinction of Income, Wealth and Expense Taxes 83
3.6.1.1. Tax on Income 83
3.6.1.1.1. Income Tax 83
3.6.1.1.2. Corporate Tax 83
3.6.1.2. Taxes on Wealth or Wealth Transfer 84
3.6.1.2.1. Property Tax 84
3.6.1.2.2. Motor Vehicle Tax 84
3.6.1.2.3. Inheritance and Gift Tax 84
3.6.1.2.4. Vehicle Purchase Tax 84
3.6.1.3. Taxes on Expenses 85
3.6.1.3.1. General Expenditure Taxes 85
3.6.1.3.2. Turn-Over Taxes 85
3.6.2. In Terms of Being Direct or Indirect Taxes 85

3.6.2.1. Distinction of Direct and Indirect Taxes 85
3.6.2.1.1. Reflection Criteria 85
3.6.2.1.2. Criteria of Taxation Procedure and Collection Type 86
3.6.2.2. Major Characteristics of Direct and Indirect Taxes 86
3.7. SINGLE TAX SYSTEM 87
3.8. TAX SYSTEM UNDERSTANDING AT THE PRESENT TIME 87
3.9. REFLECTION OF TAXES 87
3.9.1. General Views of Some Taxes in terms of Reflection 89
3.10. AMORTISM AND CAPITALIZATION OF TAX 90
3.11.TAX CONVERSION 90
3.12. TAX BURDEN 90
4. TAX TYPES IN TURKISH TAX SYSTEM 91
4.1. INCOME TAX 91
4.2. CORPORATE INCOME TAX 101
4.3. TAXES ON EXPENDITURES 102
4.3.1. Expenditure Tax 102
4.3.2. Sales Taxes 103
4.4. VALUE-ADDED TAX 103
4.5. TAXES ON WEALTH 104
4.5.1. Extraordinary Wealth Tax 104
4.5.2. Ordinary (Continous) Wealth Taxes 105
4.5.3. Property Tax 105
4.5.4. Motor Vehicle Tax 106
4.5.5. Inheritance and Gift tax 107
4.5.6. Vehicle Purchase Tax 108
4.6.SPECIAL COMMUNICATION TAX 108
4.8. TAX ON GAMES OF CHANCE 109
4.9.FEES 110
4.10. STAMP TAX 110
4.10.11.SUBJECT of STAMP TAX 111
4.10.12.PAYMENT of TAXES 112
5. ANALYSIS OF TURKISH TAX SYSTEM 114
5.1. APPEARANCE OF TURKISH TAX SYSTEM 114
5.2. APPEARANCE OF THE LEGAL TURKISH TAX SYSTEM 114
5.3. SOCIAL AND ECONOMIC FACTORS AFFECTING THE TURKISH TAX SYSTEM 116
5.4. ANALYSIS OF BASIC TAXES 117
5.4.1. Analysis of Income Tax 117
5.4.2. Analysis of Corporate Tax 117
5.4.3. Analysis of Taxes on Expenditures 117
5.4.3.1. Value Added Tax (VAT) 119
5.4.3.2. Additional Taxes 119
5.4.3.3. Special Consumption Tax (SCT) 119
5.4.3.4. Banking and Insurance Transaction Tax (BITT) 121

5.4.3.5. Other Taxes on Goods and Services 121
5.4.4. Taxes on Wealth 121
5.5. TAX MANAGEMENT 123
5.6. TAX AUDIT 127
5.7. TAX JURISDICTION 129
5.8. TAX REFORM REQUIREMENT 133

CHAPTER 4
PUBLIC DEBTS

ABSTRACT 139
1. REASONS FOR PUBLIC DEBTS 139
2. CLASSIFICATION OF PUBLIC DEBTS 141
2.1. DUE TO TERMS 141
2.2. CLASSIFICATION OF PUBLIC DEBTS IN TERMS OF MARKET 142
2.3. VOLUNTARY DEBTS-COMPULSORY DEBTS ACCORDING TO THEIR VOLUNTEERS 143
2.4. CLASSIFICATION IN TERMS FORMS OF BORROWING 143
3. TYPES OF BORROWING 143
3.1. TYPES OF EXTERNAL STATE DEBT 143
3.2. TYPES OF DOMESTIC BORROWING 144
4. ECONOMIC EFFECTS OF GOVERNMENT DEBTS 145
4.1. DEFLATIONISTIC IMPACTS OF PUBLIC DEBT 145
4.2. INFLATIONIST IMPACTS OF PUBLIC DEBT 146
4.3. THE EFFECTS OF PUBLIC DEBT ON SAVINGS, CONSUMPTION, AND INVESTMENT 147
4.4. THE EFFECTS OF PUBLIC DEBT IN TERMS OF INCOME DISTRIBUTION 148
4.5. DEBT FUNDING (CONSOLIDATION) 148
4.6. CONVERSION (CHANGE OF DEBTS) 149

CHAPTER 5
GOVERNMENT BUDGET

ABSTRACT 151
1. DEFINITION OF BUDGET 152
2. HISTORICAL DEVELOPMENT OF BUDGET RIGHT 153
3. FUNCTIONS OF BUDGET 155
3.1. FUNCTIONS OF CLASSICAL BUDGET 155
3.1.1. Economic and Financial Function of Budget 155

3.1.2. Legal Function of Budget 156
3.1.3. Political Function of Budget 156
3.1.4. Audit Function of Budget 156
3.2. CONTEMPORARY BUDGET FUNCTIONS 157
3.2.1. Cyclical Function of Budget 157
3.2.2. Compensatory Function of Budget 157
3.2.3. Development Function of Budget 157
3.2.4. Resource Allocation Function of Budget 158
3.2.5. Income Distribution Regulation Function of Budget 158
3.2.6. Assuring Stability Function of Budget 159
4. BUDGET PRINCIPLES 159
4.1. PRINCIPLE OF GENERALITY 159
4.2. UNITY PRINCIPLE 160
4.3. PRINCIPLE OF CLEARANCE (EXPLICITLY) 161
4.4. PRINCIPLE OF SINCERITY 161
4.5. PRINCIPLE OF ACCURACY 161
4.6. THE PRINCIPLE OF LEGALIZATION BEFORE THE FISCAL YEAR (PREVIOUS PERMISSION) 162
4.7. PRIORITY OF EXPENDITURES PRINCIPLE 162
4.8. PRINCIPLE OF APPROVAL OF EXPENDITURES BY DEPARTMENTS (PROGRAMS) 162
4.9. THE PRINCIPLE OF THE BUDGET TO BE ANNUAL 163
4.10. EQUITY PRINCIPLE OF BUDGET 163
4.11. PRINCIPLE OF PUBLICITY 163
5. BUDGET THEORIES 164
5.1. CLASSICAL BUDGET THEORY 164
5.2. THE TRANSFER BUDGET THEORY 164
5.3. COMPENSATIVE BUDGET THEORY 165
5.4. NATIONAL ECONOMIC BUDGET THEORY 166
5.5. INVESTMENT BUDGET THEORY 166
6. BUDGETING SYSTEMS 167
6.1. TRADITIONAL (CLASSICAL) BUDGET SYSTEM 167
6.2. PERFORMANCE BUDGET SYSTEM 168
6.3. PROGRAM BUDGET SYSTEM 168
6.4. PLANNING-PROGRAMMING-BUDGETING SYSTEM 169
6.4.1. Planning Stage 169
6.4.1.1. Determination of Objectives 169
6.4.1.2. Physical Analysis and Analysis of Options 170
6.4.1.3. Estimating Costs 170
6.4.1.4. Model Stage 170
6.4.2. Programming Stage 170
6.4.3. Budgeting Stage 171
6.4.4. System Analysis Stage 171
6.5. ZERO- BASE BUDGETING 171

CHAPTER 6
LOCAL FINANCE

ABSTRACT 173
1. THE CONCEPT OF LOCAL GOVERNMENT AND ITS SCOPE 174
1.1. HISTORICAL DEVELOPMENT OF LOCAL GOVERNMENTS 175
1.2 REASONS FOR THE EMERGENCE OF LOCAL GOVERNMENTS 178
1.2.1. Political Reasons 178
1.2.2. Economic reasons 178
1.3. THE IMPORTANCE OF LOCAL GOVERNMENTS AND THE VALUES BASED ON LOCAL GOVERNMENTS 179
1.4. LOCAL GOVERNMENTS IN THE CONSTITUTION AND ADMINISTRATIVE SUPERVISORY AUDIT 181
2. SHARING PUBLIC REVENUES: FINANCIAL LOCALIZATION 183
2.1. TASK SHARING BETWEEN CENTRAL GOVERNMENT AND LOCAL GOVERNMENTS 184
2.1.1. Criteria for Task Sharing 185
2.1.1.1. Economic Criteria 185
2.1.1.2. Traditional Criteria 187
2.1.2. Principles of Task Sharing 188
2.1.2.1. Generality Principle 188
2.1.2.2. Authorization Principle 188
2.1.2.3. Listing Principle 188
2.2. REVENUE SHARING BETWEEN CENTRAL GOVERNMENT AND LOCAL GOVERNMENTS 189
2.2.1. Principles of Revenue Sharing 189
2.2.2. Revenue Sharing Methods 190
2.2.2.1. Independent Taxation Authorization Method 190
2.2.2.2. Method of Sharing Tax Resources 191
2.2.2.3. Method of Giving Share from Tax Incomes 192
3. LOCAL GOVERNMENT FINANCE IN TURKEY 192
3.1. FINANCIAL STRUCTURE OF THE SPECIAL PROVINCIAL ADMINISTRATIONS 193
3.1.1. Revenues of Special Provincial Administrations 193
3.1.2. Expenses of the Special Provincial Administrations 195
3.1.3. Budget of Special Provincial Administrations 196
3.2. FINANCIAL STRUCTURE OF MUNICIPALITIES 197
3.2.1. Revenues of the Municipalities 197
3.2.1.1. Own Revenues 198
3.2.1.2. The Shares Allocated from General Budget Revenues 201
3.2.1.3. Government Aids and Funds 203
3.2.1.4. The Other Revenues 203
3.2.2. Expenditures of Municipalities 203
3.2.3. The Budgets of Municipalities 205

3.2.4. The Municipalities and Economic Enterprises....205
3.2.4.1. The Characteristics of Municipal Economic Enterprises....206
3.2.4.2. The Reasons for Establishing Municipal Economic Enterprises....206
3.2.4.3. The Establishment Types of Municipal Economic Enterprises....207
3.3. THE FINANCIAL STRUCTURE OF METROPOLITAN MUNICIPALITIES....208
3.3.1. The Revenues of Metropolitan Municipalities....208
3.3.2. The Expenditures of Metropolitan Municipalities....209
3.3.3. The Budgets of Metropolitan Municipalities....210
3.4. FINANCIAL STRUCTURE OF VILLAGES....211
3.4.1. The Revenues of Villages....211
3.4.2. Expenditures of Villages....212
3.4.3. Budget of Villages....212
4. FINANCE OF LOCAL GOVERNMENTS IN THE WORLD....212
4.1. FINANCE OF LOCAL GOVERNMENTS IN GERMANY....213
4.2. FINANCE OF LOCAL GOVERNMENTS IN JAPAN....214
4.3. FINANCE OF LOCAL GOVERNMENTS IN THE UNITED KINGDOM....214

CHAPTER 7
FISCAL POLICY

ABSTRACT....217
1. OBJECTIVES OF FISCAL POLICY....217
2. TOOLS OF FISCAL POLICY....218
3. METHODS OF FISCAL POLICY....219
3.1. VOLUNTARY (OPTIONAL) FISCAL POLICY....219
3.2. AUTOMATIC BALANCERS (AUTOMATIC STABILIZERS)....219
3.3. FORMULA ELASTICITY....220
4. IMPLEMENTATION OF FISCAL POLICY....220
4.1. FINANCIAL POLICY AGAINST INFLATION....220
4.1.1. Taxes in Fighting Inflation....221
4.1.2. Public Expenditures in Fighting Inflation....222
4.1.3. Borrowing in Fighting Inflation....223
4.2. FISCAL POLICY AGAINST STAGFLATION....223
4.2.1. Taxes in Fighting Stagflation....224
4.2.2. Spending in Fighting Stagflation....225
4.2.3. Borrowing in Fighting Stagflation....225
4.3. FISCAL POLICY IN FIGHTING RECESSION....226
4.3.1. Recession Tax....226
4.3.2. Expenditures in Fighting Recession....226
4.3.3. Borrowing in Fighting Recession....227
5. CONFLICTS OF FINANCE POLICY OBJECTIVES....227

6. FINANCIAL POLICY AND NATIONAL INCOME BALANCE 228
6.1. CONSUMPTION FUNCTION 228
6.2. SAVING FUNCTION 228
6.3. INVESTMENT FUNCTION 229
6.4. TAX FUNCTION 229
6.5. PUBLIC EXPENDITURES FUNCTION 229
6.6. ACTUAL NATIONAL INCOME 230
7. MULTIPLIER ANALYSIS 230
7.1. PUBLIC EXPENDITURES MULTIPLIER 230
7.2. INVESTMENT MULTIPLIER 230
7.3. TAX MULTIPLIER 231
7.4. AUTOMATIC EXPENDITURE MULTIPLIER 231
7.5. BALANCED BUDGET MULTIPLIER 231
8. OPEN ECONOMY 232

CHAPTER 8
INTERNATIONAL PUBLIC FINANCE

ABSTRACT 237
1. INTERNATIONAL PUBLIC GOODS 238
1.1. INTERNATIONAL GOODS WITH PUBLIC CHARACTERISTICS 238
1.2. INTERNATIONAL GOODS WITH CLUB GOODS CHARACTERISTICS 241
1.3. INTERNATIONAL GOODS WITH SEMI-PUBLIC CHARACTERISTICS 243
1.4. JOINT PRODUCTION GOODS WITH INTERNATIONAL SEMI PUBLIC GOODS CHARACTERISTICS 243
2. INTERNATIONAL PUBLIC EXPENDITURES 244
3. INTERNATIONAL PUBLIC REVENUES 244
4. INTERNATIONAL FINANCIAL RELATIONS AND FINANCIAL INSTITUTIONS 245
5. ENSURING INTERNATIONAL ECONOMIC STABILITY 247
6. INTERNATIONAL TAXATION ISSUES AND DOUBLE TAXATION 247
6.1. TAX CREDIT 248
6.2. TAX TREATIES 248
6.3. TAX HARMONIZATION 248

CHAPTER 9
BENEFIT-COST ANALYSIS AND OTHER METHODS FOR EFFECTIVE DECISION MAKING IN PUBLIC SERVICES

ABSTRACT 251
1. BENEFIT COST ANALYSIS 252
1.1. HISTORICAL DEVELOPMENT OF BENEFIT-COST ANALYSIS 252
1.2. THE CONCEPT OF BENEFIT-COST ANALYSIS AND ITS DEFINITION 253
1.3. FUNDAMENTALS OF BENEFIT-COST ANALYSIS 254
1.4. DEFINITION OF BENEFITS AND COSTS IN BENEFIT-COST ANALYSIS 256
1.4.1. Types of Benefit 256
1.4.2. Cost Types 258
1.5. SHADOW PRICES IN MEASURING BENEFITS AND COSTS 259
1.6. TECHNIQUES USED IN BENEFIT-COST ANALYSIS 260
1.6.1. Classic criteria that do not take into account the time value of money 261
1.6.1.1. Pay-back period 261
1.6.1.2. Cut-off period 261
1.6.1.3. Average Productivity Ratio Criterion 261
1.6.2. Classic criteria that take into account the time value of money 261
1.6.2.1. Net Present Value 262
1.6.2.2. Internal rate of return 264
1.6.2.3. Benefit / cost ratio 265
1.7. NUMERICAL EXAMPLE OF BENEFIT COST ANALYSIS 265
2. COST-EFFECTIVENESS ANALYSIS 266
3. COST MINIMIZATION METHOD 269

REFERENCES

Books

ATAÇ, Beyhan, 1999 geri kalan yok

AKDOĞAN, Abdurrahman, Kamu Maliyesi, Gazi Kitapevi, Ankara-1997

AKSOY, Şerafettin, Kamu Maliyesi, Filiz Kitapevi, İstanbul-1998

DEVRİM, Fevzi, Kamu Maliyesine Giriş, Anadolu Matbaacılık, İzmir-1998

EŞ, Mecit, Kamu Maliyesi (Ders Notları), Kütahya-1999

KARLUK, Rıdvan, Türkiye Ekonomisi, Beta Yayınları, İstanbul-1999

NADAROĞLU, Halil, Kamu Maliyesi Teorisi, Beta Yayınevi, İstanbul-1996

ORHANER, Emine, Kamu Maliyesi, Gazi Kitabevi, Ankara-1997

PEHLİVAN, Osman, Kamu Maliyesi, Derya Kitapevi, Tabzon-2003

TÜRK, İsmail, Kamu Maliyesi, Turhan Kitabevi, Ankara-1999

ULUATAM, Özhan, Kamu Maliyesi, İmaj Yayınevi, Ankara-2001

BİLEN, Şanver, "Genişleyen Devletin Bunalımı ve E-Devlet"**,** I. Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi Bildiriler Kitabı, Mayıs 2002

Articles

DURAN, Mahmut, "Kamu Kesimi Finansman Açıkları", İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayını, No: 554, İstanbul-1996

UYSAL, Ayhan, "Türkiye'de Kamu Açıkları ve Senyoraj", Ankara-1996

ÖZYILDIZ, R.Hakan, "Kamu Harcamalarının Denetlenmesi ve Performansa Dayalı Bütçe", Hazine Dergisi, Sayı 13, Ocak 2000

ULUSOY, Ahmet, "Türkiye'de Kamu Harcama Reformu Neler İçermeli", Türkiye İşveren Sendikası Dergisi, Ocak 2003

Links

http://www.bumko.gov.tr/WEB/istatistikler/KONS.BUT.GIDER/transfer.htm

http://www.bumko.gov.tr/WEB/istatistikler/KONS.BUT.GIDER/personel.htm

http://www.bumko.gov.tr/WEB/istatistikler/KONS.BUT.GIDER/yatirim.htm

http://www.bumko.gov.tr/WEB/istatistikler/KONS.BUT.GIDER/digercari.htm

http://www.canaktan.org/ekonomi/kurumsal-iktisat/makaleler optimal-kural.htm

http://www.ekutup.dpt.gov.tr

http://www.maliye.gov.tr/apk/MALDER **Arslan, Ahmet,** Kamu Harcamalarında Etkinlik, Verimlilik ve Denetim

http://www.marmara.edu.tr/maliyesempozyumu/tebligler/6-1

http://www.tisk.org.tr/isveren

www.qafqaz.edu.az/journal/KamuSektörü ve Harcamalarının Ekonomik Etkileri

REFERENCES

Books:

AKDOĞAN, Abdurrahman, Kamu Maliyesi, 8. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara-2002

AKDOĞAN, Abdurrahman, Türk Vergi Sistemi ve Uygulaması, 4. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara-2003

AKSOY, Şerafettin, Kamu Maliyesi, Filiz Kitabevi, İstanbul-1991

BİLİCİ, Nurettin, Vergi Hukuku, 5. Baskı, Yaklaşım Yayınları, Ankara-2002

DEVRİM, Fevzi, Kamu Maliyesine Giriş, 3. Baskı, Anadolu Matbaacılık, İzmir-1998

EKER, Aytaç, Kamu Maliyesi, İzmir-1996

ERGİNAY, Akif, Kamu Maliyesi, Savaş Yayınları, 13. Baskı, Ankara-1990

KANETİ, Selim, Vergi Hukuku, Filiz Kitabevi, 2. Baskı, İstanbul-1989

NADAROĞLU, Halil, Kamu Maliyesi Teorisi, 6. Baskı, İstanbul-1985

ÖNCEL, Mualla, Ahmet KUMRULU, Nami ÇAĞAN, Vergi Hukuku, 8 Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara-2000

PEHLİVAN, Osman, Kamu Maliyesi, Derya Kitabevi, Trabzon-2003

PEHLİVAN, Osman, Vergi Hukuku, Derya Kitabevi, Trabzon-2000

ŞENER, Orhan, Kamu Ekonomisi, Alkım Kitabevi, 6. Baskı, İstanbul-1998

ŞENYÜZ, Doğan, Türk Vergi Sistemi, Ezgi Kitabevi, 6. Baskı, Bursa-2000

TURHAN, Salih, Vergi Teorisi ve Politikası, Filiz Kitabevi, İstanbul-1998

Journals and Articles:

AKTÜRK, İsmail, GÖKBUNAR A.Rıza, "Genel Bir Yaklaşımla Türk Vergi Sisteminde Reform Arayışlarının Genel Bir Değerlendirilmesi", Vergi Dünyası, Ocak-1996

ÇİÇEK, Halil, "Optimal Vergileme, Laffer Ve Türkiye'de Gelir Vergisi", İstanbul Ünv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Bölümü Araştırma Görevlisi, Öneri Dergisi, 2004.

KOBAN, Emine, "Vergi Reformları ve Türk Vergi Sisteminde Reformların Genel Bir Değerlendirilmesi", Uludağ Üniversitesi İİBF Maliye Bölümü, Bursa-2003

SEVİK, Mehmet Emin, Parafiskal Gelirler, Yayınlanmamış Seminer Çalışması, Adapazarı-2003

AYYILDIZ, Yaşar, Türkiyede Vergi Afları ve Bu Çerçevede En Son Çıkarılan 4811 Sayılı Vergi Barışı Kanununun İrdelenmesi, Yayınlanmamış Seminer Çalışması, Adapazarı-2003

Reports:

DPT, "Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Gelir Dağılımının İyileştirilmesi ve Yoksullukla Mücadele ÖİK Raporu", Ankara-2001,

http://ekutup.dpt.gov.tr/ekonomi/gelirdag/oik610.pdf III

Web Sources:

http://www.gelirler.gov.tr/

http://www.turmob.org.tr/

http://www.canaktan.org.tr/

http://www.ceteris-paribus.org.tr/

http://www.ba.metu.edu.tr/~manclub/yayinlar/glokal/sayi14/icindekiler_main.html

http://ekutup.dpt.gov.tr/vergi/

http://idari.cu.edu.tr/igünes/kamu/dosya7.htm

https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/19.5.9.pdf

https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.4.193.pdf

1- PEHLİVAN, Osman, Kamu Maliyesi, Derya Kitabevi, Trabzon-2011b

2- PEHLİVAN, Osman, Vergi Hukuku, Derya Kitabevi, Trabzon-2011a

3- SAĞBAŞ, İsa, Vergi Teorisi, Ece Matbaası, Ankara, 2008.

4- ŞENYÜZ, Doğan; YÜCE, Mehmet; GERÇEK, Adnan, Vergi Hukuku, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2011.

5- BİLİCİ, Nurettin, Vergi Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2011.

6- TURHAN, Salih, Vergi Teorisi ve Politikası, Filiz Kitabevi, İstanbul,1998.

REFERENCES

AÇBA, Sait (1995a), Devlet Borçlanması, Afyon (3ncü Baskı).

DUE, John F. (1967), Çeviren: Sevim Görgün- İzzet Önder; Maliye: Bir İktisadi Analiz; İstanbul Üniversitesi; İktisat Fakültesi Yayını, s:524.

İNCE, Macit (2000) "Devlet Borçları ve Türkiye", Gazi Yayınevi, Ankara, s:350-360.

ULUSOY, Ahmet (2001) "Devlet Borçlanması", Trabzon, s:281.

WOLF, Harold A.(1966), Monetary and Fiscal Policy; Charles E. Merrill Brooks Inc. Columbus: Ohio;1966, s:364.

REFERENCES

Berk, Ahmet, **Yerel Hizmet Sunumu ve Belediye İktisadi Teşebbüsleri**, Sayıştay Dergisi, Sayı: 49.

Nadaroğlu, Halil, **Mahalli İdareler: Teorisi, Ekonomisi, Uygulaması**, İstanbul, 1998.

Moğol, Tayfun, Taraktaş, Abdurrahman, Çakır, Tufan, Varcan, Nezih, Mahalli İdareler Maliyesi, Eskişehir, 2014.

Uluatam, Özhan, **Kamu Maliyesi**, Ankara, 2001.

CHAPTER QUESTIONS

1. What are the methods of fiscal policy? Briefly describe the automatic stabilizers.
2. Why is chronic inflation caused? Compare demand and chronic inflation.
3. Explain the role of taxes and public expenditures in the fight against inflation.
4. How should tax adjustments be made in the fight against inflation?
5. Explain the fiscal policy to be implemented in the fight against recession in terms of taxes, expenses and borrowing.
6. What are the conflicts between the objectives of fiscal policy?
7. Some economic magnitudes in a closed economy are:

   a = 20, c = 0.25, Io = 160, G = 300, To = 25, t = 0.75

   a. Find the balanced national income level.

   b. If the national income level of full employment is 950 units, how can this level be reached?

   c. Is there a budget deficit at the actual national income level?

REFERENCES

BATIREL, Ömer Faruk (1984) "Maliye Politikası ve Gelişmekte Olan Ülkeler" Garanti Matbaası, İstanbul, s:5.

EKER, Aytaç (2001) "Kamu Maliyesi" Anadolu Matbaacılık, 5.Baskı, İzmir, s:325, 411, 412.

KAGON, Sioma (1970), Introduction to Economics Issues, What About Inflation, Ancha Books, New York, s:146.

PEHLİVAN, Osman (2001) "Kamu Maliyesi" Celepler Matbaacılık, Trabzon, s: 372-373,384.

SÖNMEZ, Nezihe (1994) "Kamu Bütçesi ve Bütçe Politikası" Anadolu Matbaacılık, İzmir, s:146.

ŞENER, Orhan (2001) "Kamu Ekonomisi" Beta Basımevi, 7.Baskı, Ocak 2001, İstanbul, s:193.

REFERENCES

AKDOĞAN, Abdurrahman, *Kamu Maliyesi*, Gazi Kitapevi, Ankara, 1999.

BATIREL, Ömer Faruk, *Kamu Maliyesine Giriş*, İstanbul, 1990.

KAUL, Inge, GRUNBERG, Isabelle and STERN, Marc A., *Defining Global Public Goods*, Oxford University Press, 1999.

KİRMANOĞLU, Hülya, *Uluslararası kamusal mallar*, Maliye Araştırma merkezi konferansları, 39. Seri, İstanbul, 2001.

SANDLER, Todd, *Intergenerational Public Goods, Strategies, Efficiency and Institutions*, Edited by KAUL, Inge, GRUNBERG, Isabelle and STERN, Marc A., *Defining Global Public Goods*, Oxford University Press, 1999.

REFERENCES

A. R. PREST ve R. TURVEY, "Cost Benefit Analysis: A Survey", **The Economic Journal**, December 1965

Abdurrahman AKDOĞAN , Kamu Maliyesi, Sekizinci Baskı, Ankara, 2002

Burhan ŞENATALAR, "Fayda maliyet Analizinin Kapsamı – Fayda maliyet Kavramları", **MEK**, XXII. Seri, 1972

Carrin, Guy, Economic Evaluation of Health Care in Develeoping Countries, Theory and Applications, Croom Helm Ltd., UK, 1987, 51.

Coşkun CanAKTAN, Kamu Ekonomisi ve Kamu Maliyesi, Aklıselim Matbaası, 2000

D NEUHAUSER-A LEWİCKİ, "*What do we gain from the sixth stool guaiac***?", New England Journal of Medicine,** Vol.293, 1975

Elchanan COHN, The Economics of Education, Lexington Books, D. C. Health and Company, London, 1972

Fatih TÜRKMEN, Eğitimin Ekonomik ve Sosyal Faydaları ve Türkiye'de Eğitim Ekonomik Büyüme İlişkisinin Araştırılması, Uzmanlık Tezi, DPT, Eylül 2002

Fatih ÜRER, Türkiye'de Yükseköğretim Harcamalarına Fayda Maliyet Analizinin Uygulanması, Uzmanlık Tezi, DPT, Ekim 1983

Guy CARRIN, Economic Evaluation of Health Care In Developing Countries, Theory and Applications, Croom Helm Ltd., 1987

Güneri AKALIN, Kamu Ekonomisi, Ankara, 2000

Güneri AKALIN, Yükseköğretim Karma Malına Maliyet/Fayda Analizinin Uygulanması, Ankara Üniversitesi SBF Yayınları No:44, Ankara, 1980

H.E. KLARMAN, Health Economics and Health Economics Rresearch , MilbankMemorial Fund Quarterly Bulletin, Volume 57

Harvey S. ROSEN, Public Finance, Sixth Edition, New York, Mc Graw Hill, 2002

Hilmi ÜNSAL, "Kamu Hizmetlerinin Planlanmasında Fayda Maliyet Analizi ve Uygulanabilirliği", Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Araştırmaları E-Dergisi, Yıl: 1, Sayı : 1, Mayıs 2004

Joseph E. STIGLITZ, Kamu Kesimi Ekonomisi, Çev. Ömer Faruk BATIREL, Marmara Üniversitesi Yayını, 1994

Kenan BULUTOĞLU, Kamu Ekonomisine Giriş, 3. Baskı, Filiz Kitabevi, 1981

Larry A. SJAASTAD ve Daniel L. WISECARVER, "The Social Cost of Public Finance", Journal of Political Economy, June 1977

Maureen WOODHALL, **Cost-Effectiveness Analysis In Education**, Ed. George PSACHAROULOS, Economics of Education Research and Studies, 1987

Maureen WOODHALL, **Eğitim Planlamasında Maliyet Fayda Analizi**, Çev. Necdet SERİN, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1974

Mehmet TOKAT, Sağlık Ekonomisi, Yayınlanmamaış Ders Notları, Hacettepe Üniversitesi ,Ankara, 1994,

Michael DRUMMOND, The Economic Evaluation of Health Services, Oxford university, Oxford UK, 1989

Orhan ŞENER, Teoride ve Uygulamada Kamu Ekonomisi, 7. Baskı, İstanbul, Ocak 2001

Pınar ÖNERTÜRK, "Fayda maliyet Analizi Üzerine Bir Araştırma" Maliye Dergisi, Sayı : 46, Temmuz-Ağustos, 1980

Richard MUSGRAVE, "Cost- Benefit Analysis and the Theory of Public Finance", Journal of Economic Literature, Vol. 7, No: 3, September 1969

Richard MUSGRAVE- Pegg B. MUSGRAVE , Public Finance In Theory and Practice, 5.Baskı, New York, Mc graw Hill, 1989

S. FOLAND-A. C. GOODMAN-M.STANO, The Economics of Health and Health Care, Prentice Hall Upper Saddle River, USA, 1997

Saul D. HOFFMAN, **Laber Market Economics**, Practice (Prantice –Hall Inc.), New Jersey, 1986

Sinan SÖNMEZ, Kamu Ekonomisi Teorisi, Nisan 1987

Steve L. BARBSY, Cost Benefit Analysis and Manpower Programs, Lexington Books, D. C. Heath and Company, London, 1972

Steve L. BARSBY, Cost Benefit Analysis and Manpower Programs, Lexington Books, D. C. Heath and Company, London 1972

Thomas GETZEN, Health Economics: Fundamental and Flow of Funds, Temple University Pres and John Wiley and Sons Inc., New York, 1997

Zühra YILDIZ, "Eğitim Sürecinde Ortaya Çıkan Kayıpların Gerçek Maliyetlerinin Hesaplanmasındaki Önemi", Milli Eğitim, Sayı : 147, Eylül 2000

İŞÇİ DÖVİZ GELİRLERİ İLE EKONOMİK BÜYÜME ARASINDAKİ İLİŞKİ

Editör

Doç. Dr. Burçak POLAT

Mehmet Erman CANDER

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-14-1

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Eylül 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Günümüzde işçi döviz gelirleri sadece ülkemizde değil tüm dünya ekonomisinde büyüme anlamında önemli bir yer teşkil etmektedir. Döviz geliri, ülkelerin yatırım alanı oluşturması ve cari açık farkının olumlu yönde kapanması açısından da özellikle son dönemlerde önemli bir yer tutmaktadır. Türkiye başta olmak üzere diğer gelişmekte olan ülkeler de incelenerek işçi döviz gelirlerinin ekonomik büyüme üzerindeki etkileri genel hatlarıyla incelenmiştir.

Tüm eğitim hayatım boyunca benden maddi manevi desteğini esirgemeyen sevgili anneme ve babama, tez yazdığım süre boyunca pozitif enerji veren sevgili eşim ve çocuklarıma, çalışma süresince bilgi ve tecrübeleriyle değerli katkılarda bulunan, şahsıma kıymetli vaktini ayırıp çalışmamın bütün aşamalarında yol gösteren, önerilerde bulunan ve yazmamı sağlayan Saygıdeğer Danışman hocam Doç. Dr. Burçak Polat'a teşekkürü borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

LİTERATÜR TARAMASI **3**

BİRİNCİ BÖLÜM
1.İŞÇİ DÖVİZ GELİRLERİ VE İŞÇİ DÖVİZ GELİRLERİNİ BELİRLEYEN UNSURLAR **5**

1.1. İşçi Döviz Geliri Tanımı ve Kapsamı 5
1.1.1. Mikro Ekonomik Etkenler 6
1.1.2. Makro Ekonomik Etkenler 7
1.2. İşçi Gelirlerini Gönderme Sebepleri 7
1.2.1. Altruizm 8
1.2.2. Değişim Motifi 9
1.2.3. Kredi Geri Ödemeleri 10
1.2.4. Sigorta 10
1.2.5. Miras 11
1.2.6. Yatırım 12
1.3. İşçilerin Gelir Havale Miktarı ve Sıklığı 12
1.4. İşçi Gelirlerinin Ekonomik Büyümeye Olan Etkileri 13

İKİNCİ BÖLÜM
2. EKONOMİK BÜYÜME KAVRAM, KAPSAM VE TARİHSEL SÜREÇ GELİŞİMİ **17**

2.1. Ekonomik Büyüme ve Temel Kavramlar 17
2.1.1. Milli Gelir 18
2.1.2. Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla 19
2.1.3. Gayri Safi Milli Hâsıla 19
2.1.4. Safi Milli Hâsıla 20
2.1.5. Kişisel Gelir 20
2.1.6. Harcanabilir (Kullanılabilir) Gelir 20
2.2. Ekonomik Büyümenin Özellikleri 21
2.3. Ekonomik Büyüme Teorileri 21

2.3.1. Geleneksel Büyüme Modeli 24
2.3.1.1. Adam Smith (1723-1790) 25
2.3.1.2. David Ricardo (1772-1823) 28
2.3.2. Sosyalist Büyüme Modeli 29
2.3.3. Marksist Büyüme Teorisi 30
2.4. Tarihsel Süreçte İşçi Döviz Geliri ve Ekonomik Büyüme 31
2.4.1. Türkiye Ekonomisinde GSMH-GSYH Gelişim Performansı 32
2.4.2. 1923 – 1980 Dönemi Ekonomik Performans Değerlendirmesi 32
2.4.3. 1980 Sonrası Ekonomik Performans Değerlendirilmesi 1980-1988 Dönemi 37
2.4.3.1. 1989-1994 Dönemi 39
2.4.3.2. 1994-2001 Dönemi 39
2.4.3.3. 2002-2007 Dönemi 41
2.4.3.4. 2008-2009 Dönemi 41
2.4.3.5. 2010 Sonrası Dönem 42
2.5. Türkiye Ekonomisinde İşçi Gelirlerinin Tarihsel Gelişimi 44
2.6. İşçi Gelirlerinin Küresel Değerlendirilmesinde Türkiye'nin Yeri 49

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
3. METOT 51
3.1. Panel Veri Analizi 51
3.2. Veri 53
3.3. Ampirik Sonuçlar 55

SONUÇ 59

KAYNAKÇA 63

KAYNAKÇA

Acar, Yalçın (1990). *Büyüme Teorileri* (1.Baskı). Bursa: Uludağ Üniversitesi Basımevi.

Acar, Yalçın (2008). *İktisadi Büyüme ve Büyüme Modelleri* (5. Baskı). Bursa: Dora Yayıncılık.

Acosta, Pablo A.; (2006), Labor Supply, School Attendance, and Remittances from International Migration: The Case of El Salvador (No. 3903), *World Bank Policy Research Working Paper*, Washington: World Bank.

Adams, Richard H.; (1998), "Remittances, Investment, and Rural Asset Accumulation in Pakistan"[Pakistan'da Para, Yatırım ve Kırsal Varlık Birikimi]. Economic Development and Cultural Change, University of Chicago Press vol.47 (1), pp.155-173.

Adelman, Irma, (1961), *Theories of Economic Growth and Development*. Stanford: Stanford University Press.

Adelman, Irma and J. Edward TAYLOR; (1990), "Is Structural Adjustment with a Human Face Possible? The Case of Mexico" [İnsan Yüzüyle Yapısal Uyum Mümkün Mü? Meksika Örneği]. *Journal of Development Studies*, 26, pp.387–407.

Ahmed, Junaid, Zaman, Khalid, Shah, Ali, Iqtidar (2011) "An Empirical Analysis Of Remittances-Growth Nexus İn Pakistan Using Bounds Testing Approach" [Sınır Testi Yaklaşımını Kullanarak Pakistan'daki Havale-Büyüme Bağıntısının Ampirik Bir Analizi]. *Journal of Economics and International Finance* vol. 3(3), 176-186.

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2014). https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/1341/isgucuanlasmalari.pdf. Erişim tarihi: 10.11.2019.

Akkoyunlu, Şule, Siliverstovs, Boriss (2013). The Role of Remittances for Economic Growth: Evidence for Turkey.

https://www.researchgate.net/profile/Sule_Akkoyunlu/publication/257994310The_Role_of_Remittances_for_Economic_Growth_Evidence_for_Turkey/links/54eccb4c0cf2465f533%20037dd/The-Role-of-Remittances-for-Economic-Growth-Evidence-for-Turkey.pdf Erişim tarihi: 10.11.2019.

Aktaş, Tuba (2013), "Türkiye Ekonomisi'nde İktisadi Büyüme ve Temel Belirleyicileri", (Editör: Güler Günsoy, Zeynep Erdinç). *İktisadi Büyüme*. (192-217) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Aktaş, Tuba, Munise (2014), "Göç Olgusu Ekonomik Kalkınmada İtici Güç Olabilir Mi?" *Aksaray Üniversitesi İİBF Dergisi*, 7 (1), 37-48.

Alkan, Ufuk (2007). *Ödemeler Bilançosu Dengesi Ve Türkiye'de Bankacılık Sektörünün Ödemeler Dengesine Katkısının Analizi*, (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, İstanbul.

Alper, Murat, Ahmet (2005). *İşçi Dövizlerini Belirleyen Makro Ekonomik Etkenler: Türkiye Örneği*, (Uzmanlık Yeterlilik Tezi), Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası İşçi Dövizleri Genel Müdürlüğü, Ankara.

Ang, P., A (2007). Ivin Workers' Remittances and Economic Growth in the Philippines. https://www.researchgate.net/profile/Alvin_Ang/publication/4778184_Workers%27_Remittances_and_Economic_Growth_in_the_Philippines/links/0deec53c6b28c5340a000000/Workers-Remittances-and-Economic-Growth-in-the-Philippines.pdf Erişim tarihi: 10.11.2019.

Apaydın, Ferhat (2013), *Büyümenin Ekonomi Politiği: Türkiye Örneği*, (Yüksek Lisans Tezi), Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çorum.

Arı, Ayşe, Özcan, Burcu (2011), "İşçi Gelirleri Ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Dinamik Panel Veri Analizi", *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 38, 101-117.

Arı, Erkan, Yılmaz, Ayşegül (2017), "Examination of Affecting Variables for Youth Unemployment with Cointegration Analysis"[Genç İşsizliği Etkileyen Değişkenlerin Eşbütünleşme Analizi ile İncelenmesi], Alphanumeric Journal, 5(2), 310-316.

Artukoğlu, Sökmen, Oğuzhan (2005). *Yurtdışı İşçi Tasarruflarının Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Banka Sistemi Ve Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri,* (Uzmanlık Yeterlilik Tezi), Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası İşçi Dövizleri Genel Müdürlüğü, Ankara.

Ay, A. (2007). *Tarihsel Süreç İçerisinde Türkiye'de Büyüme*, A. Ay içinde, *Türkiye Ekonomisi: Makroekonomik Sorunlar ve Çözüm Önerileri* (s. 3-53). Konya: Çizgi Kitabevi.

Baoua, Abdou, Moutari, Mahamane (2016), *Enflasyon Ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Nijer İçin Zaman Serisi Analizi* (1971-2014), (Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Barajas, Adolfo, Ralph Chamı, Dalia S. hakura and Peter Montıel; (2010), *Workers' Remittances and the Equilibrium Real Exchange Rate: Theory and Evidence (WP/10/287)*, IMF Working Paper.

Bozkurt, Hilal (2007), *Zaman Serileri Analizi*, Ankara: Ekin Kitapevi.

Catrınescu, Natalia, Miguel Leon-Ledesma, Matloob Pıracha and Bryce Quıllın; (2006), *Remittances, Institutions and Economic Growth (No. 2139)*, IZA Discussion Paper.

Chamı, Ralph, Connel Fullenkamp and Samır Jahjah; (2003), Are Immigrant Remittance Flows a Source of Capital for Development? (01/189) , IMF Working Paper, Washington: IMF.

Çan Fatih Muhammed (2010) Gurbetçi Dövizleri ve Türkiye, https://fka.gov.tr/SayfaDownload/Gurbetci_Dovizleri.pdf Erişim tarihi: 10.11.2019.

Çelik, Birten (1999), *Türkiye'de İşçi Hareketlerinin Tarihsel Gelişimi (1800-1870)*. (Doktora Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri Ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, İzmir.

Çetinkaya, Turan, Ahmet (2014), *Türkiye Ekonomisinde Büyümenin Belirleyicileri 1975 2012*, (Yüksek Lisans), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Das, Anupam, Chowdhury, Murshed (2011). Remittances and GDP Dynamics in 11 Developing Countries: Evidence from Panel Cointegration and PMG Techniques. http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.232.9028&rep=rep1&type=pdf Erişim tarihi: 10.11.2019.

DEİK (Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu). (2017). *Ürdün Ülke Bülteni.* https://www.deik.org.tr/uploads/urdun.pdf Erişim tarihi: 10.11.2019.

Demir, Selçuk (2015), *Bireysel Kredilerin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: Türkiye Örneği*, (Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Demirel, Kübra, A., (2015), *Asimetrik Nedensellik Testi Ve İhracat-Ekonomik Büyüme İlişkisi Üzerine Bir Uygulama*, (Yüksek Lisans Tezi), İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

Edwards, Alejandra Cox and Manuelita Ureta; (2003), International Migration, Remittances, and Schooling: Evidence from El Salvador (No. 9766.), NBER Working Paper.

Eğilmez, Mafi (2018). 2017 Yılı Büyümesinin Analizi.

http://www.mahfiegilmez.com/2018/03/2017-yl-buyumesinin-analizi.html Erişim tarihi: 10.11.2019.

Eğilmez, Mafi (2015). Akp'nin Ekonomide 12 Yılı.

http://www.mahfiegilmez.com/2015/04/akpnin-ekonomide-13-yl.html Erişim tarihi: 10.11.2019.

Eğilmez, Mafi (2017). GSYH, Büyüme, Oranlar ve Tuhaflıklar. http://www.mahfiegilmez.com/2017/04/yeni-seri-gsyh-ve-buyume-oran-uzerine.html Erişim tarihi: 10.11.2019.

Ekinci, Behzat, Mehmet Türkiye Ekonomisinin 2016 Yılına İlişkin Değerlendirme. http://www.artuklu.edu.tr/dosyalar/iktisat/arastirma_analiz/tr_ekon_analiz_16.pdf. Erişim tarihi: 01.11.2019.

Erdoğan, Savaş (2006). *Türkiye'nin İhracat Yapısındaki Değişme Ve Büyüme İlişkisi: Koentegrasyon Ve Nedensellik Testi Uygulaması*. (Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Fajnzylber, Pablo and J. Humberto López; (2008), *Remittances and Development: Lessons from Latin America*, World Bank, Washington: World Bank.

Funkhouser, Edward; (1992), "Migration from Nicaragua: Some Recent Evidence" [Nikaragua'dan Göç: Bazı Son Kanıtlar], *World Development*, 20, pp.1209–1218.

Funkhouser, Edward (1995). "Remittances from International Migration: A Comparison of El Salvador and Nicaragua" [Uluslararası Göçten Para Kazanma: El Salvador ve Nikaragua'nın Karşılaştırması]. *The Review of Economics and Statistics,* vol. 77, issue 1, 137-46.

Göcen, Serdar (2017). Türkiye'nin 1990-2015 Dönemindeki Ekonomik Performansı Üzerine Bir Değerlendirme*. Marmara İktisat Dergisi* 1(1),61-76.

Gökçe, G. (2007). *Güçlü ve Zayıf Devlet Tartışmaları Bağlamında Türkiye,* Konya. Çizgi Kitapevi.

Haas, de Hein (2007). Remittances, *Migration and Social Development A Conceptual Review of the Literature.*

http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.515.9483&rep=rep1&type=pdf , Erişim Tarihi: 11.11.2019.

Hanson, Gordon H.; (2007), "Emigration, Remittances, and Labor Force Participation in Mexico" [Meksika'ya Göç, Para ve İş Gücü Katılımı], Integration and Trade Journal 27, pp. 73–103.

Hatiboğlu Zeyyat (2008). *Bilinen ve bilinmeyen Türkiye iktisadı* (1. Baskı) İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.

Hausman, Jerry. 1978. "Specification Tests in Econometrics" [Ekonometride Spesifikasyon Testleri] *Econometrica*. November, 46:6, pp. 1251–71.

Hiç, Mükerrem (1975). *Büyüme Teorileri ve Gelişen Ekonomiler.* İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

IFAD (Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu). (2015). *Sending Money Home: European Flows And Markets.*

https://www.ifad.org/en/documents/10180/3594696/money_europe.pdf/5ac7733f-39e6-4b1b-a1dc-f7038b5caa0b?version=1.2 , Erişim Tarihi: 10.11.2019.

İnal, Vedit (2013). *Büyüme Teorisinin Gelişimi ve Türkiye'nin Büyüme Sorunları* (1.Baskı) Efil Yayınevi.

Jongwanich, Juthathip. (2007), *Workers' remittances, Economic Growth and Poverty in Developing Asia and the Pacific Countries (WP/07/01),* UNESCAP Working Paper.

Kadir Hoca (2015) *İşçi Göçü ve Özellikleri*. https://kadirhoca.com/10/konu-anlatimlari-10/isci-gocu-gocleri-ve-ozellikleri-nedir/,

Erişim Tarihi: 01.11.2019.

Kapur, Devesh (2004). Remittances: *The New Development Mantra?* http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.489.955&rep=rep1&type=pdf , Erişim Tarihi: 01.11.2019.

Karagöl, Tanas, Erdal (2013). *Ak Parti Dönemi Türkiye Ekonomisi*. Ankara: Pelin Ofset.

Karakayalı, Hüseyin (2002). *Makro Ekonomi* (4. Baskı). Manisa: Emek Matbaası.

Karluk, Rıdvan, S. (2009). *Cumhuriyetin İlanından Günümüze Türkiye Ekonomisi'nde Yapısal Dönüşüm* (12.Baskı). Beta Yayıncılık.

Malthus, T. R. (1798). *An Essay on the Principle of Population, as it affects the future Improvement of Society, with Remarks on the Speculations of Mr. Godwin, M. Condorcet, and Other Writers (London: J. Johnson 1798)*. 1st edition, https://oll.libertyfund.org/titles/311 , Erişim Tarihi: 01.11.2019.

Marwan Elkhoury, (2007). *Credit Rating Agencies And Their Potential Impact On Developing Countries (186)* UNCTAD Discussion Papers, United Nations Conference on Trade and Development.

Marwan, Fakhzan, Nur (2011*) Macroeconomıc Impacts Of Immıgratıon In Malaysıa: Trade, Remıttances And Unemployment.* (Doktora Tezi). Durham Üniversitesi Orta Doğu ve İslam Araştırmaları Enstitüsü, İngiltere.

Mesnard, Alice; (2004), "Temporary Migration and Capital Market Imperfections" [Geçici Göç ve Sermaye Piyasası Sorunları]. Oxford Economic Papers, 56 (2), pp.242–262.

Monocole, https://monocle.com/magazine/, Erişim Tarihi: 01.11.2019.

Mouhoud Mouhoub El, Oudinet Joël, Unan Elif (2006). ''*Migration and Remittances in the Mediterranean Basin: The Case of Turkey*'' http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:8bfyFd48fgIJ:www.ibrarian.net/navon/paper/_Migration_and_Remittances_in_the_Mediterranean_B.pdf%3Fpaperid%3D15634482+&cd=3&hl=tr&ct=clnk&gl=tr, Erişim Tarihi: 01.11.2019.

Mouhoud, Mouhoub, El, Oudinet, Joel, Unan Elif (2008*). Macroeconomic Determinants of Migrants' Remittances in the Southern and Eastern Mediterranean Countries.* https://warwick.ac.uk/fac/soc/pais/research/researchcentres/csgr/research/projects/ineq/cepn-wp4-ineq_mm_paper_4.pdf, Erişim Tarihi: 10.11.2019.

Mucuk, Mehmet (2015). *Makro İktisat Teori ve Türkiye Uygulaması* (2. Baskı). Konya: Billur Yayınevi.

Nakhoul, Tugce Elif. (2014). *Uluslararası İşgücü Göçü ve Türkiye* (Uzmanlık Tezi), T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Dış İlişkiler ve Yurtdışı İşçi Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara.

Parasız, İlker (1998). *Türkiye Ekonomisi 1923'den Günümüze İktisat Ve İstikrar politikaları* (1.Baskı). Ezgi Kitapevi Yayınları.

Pradhan, Gyan, Mukti Upadhyay and Kamal Upadhyaya; (2008), "Remittances and Economic Growth in Developing Countries" [Gelişmekte Olan Ülkelerde Gelir ve Ekonomik Büyüme], *The European Journal of Development Research*, 20 (3), pp.497–506.

Pond, Bob and Barbara Mcpake; (2006), "The Health Migration Crisis: The Role of Four Organisation for Economic Cooperation and Development Countries" [Sağlık Göç Krizi: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Ülkeleri İçin Dört Örgütün Rolü] The Lancet, 367, pp. 1448–1455.

Rapoport, H. & Docquier, F. (2005), *The Economics of Migrants' Remittances, The Institute for the Study of Labor (No. 1531)*. IZA, Discussion Paper, Bonn.

Ratha, Dilip; (2003), *Workers' Remittances: An Important and Stable Source of External Development Finance' in Global Development Finance 2003*, Washington: World Bank.

Rostow, Walt W. (1992), *Theorists of Economic Growth from David Hume to the* Present: with a perspective on the next century. Oxford University Press: US.

Russell, Sharon Stanton (1986). "Remittances from international migration: A review in perspective" [Uluslararası Göç Para Birimleri: Perspektifte bir inceleme]. *World Development*, 1986, vol. 14, issue 6, 677-696.

Schiopu, Ioana C. and Siegfried, Nikolaus, (2006). *Determinants of Workers' Remittances: Evidence from the European Neighbouring Region. ECB Working Paper (No. 688).* Available at SSRN: https://ssrn.com/abstract=936947, Erişim tarihi: 01.11.2019.

Selvi, Niyazi (2017). *Ekonomik Büyüme Ve Enerji Tüketimi Arasındaki İlişki: Türkiye Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.

Serdengeçti, Süreyya. *2007 Yılı İtibari İle Türkiye Ekonomisinin Genel Değerlendirmesi, TEPAV İstikrar Enstitüsü, Ankara.*

http://www.ilk250.org.tr/documents/2007/13%20S%C3%BCreyya%20SERDENGE%C3%87T%C4%B0%20-%202007%20Y%C4%B1l%C4%B1%20T%C3%BCrkiye%20Ekonomisi%20Genel%20De%C4%9Ferlendirmesi.pdf, Erişim Tarihi:10.11.2019.

SETA, (2016). https://www.setav.org/Erişim Tarihi: 01.11.2019.

Sönmez, Mustafa (2004). *Türkiye' nin 80 Yılı* (1. Baskı). İstanbul: Mega Ajans.

Sungur, Onur (2015). "2000 Sonrası Türkiye Ekonomisi: Büyüme, Enflasyon, İşsizlik, Borçlanma ve Dış Ticarette Gelişmeler. Toplum ve Demokrasi", *Tematik Yazılar, Toplum ve Demokrasi*, 9 (19-20), 243-269.

Stahl, Charles W. and Fred Arnold; (1986), "Overseas Workers' Remittances in Asian Development" [Asya Kalkınmasında Yurtdışı İşçi Gelirleri], *International Migration Review*, 20 (4), pp. 899–892.

Stark, Oded and Robert Lucas; (1988), "Migration, Remittances and the Family" [Göç, Para Havası ve Aile], *Economic Development and Cultural Change*, 36 (3), pp. 465–481.

Şahin, Hüseyin (2002). *Türkiye Ekonomisi* (7. Baskı). Ezgi Kitabevi Yayınları.

Şanlı, Nail (2015). Ekonomik Rapor.

http://www.gaziantepymmo.org/images/dosyalar/Ekonomik_Rapor_2015TT_3.pdf, Erişim Tarihi:01.11.2019.

Sarıtaş, Tufan (2017). *Türkiye'de Ekonomik, Sosyal Ve Politik Küreselleşme Süreci İle Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişkinin Analizi*. (Doktora Tezi), Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilecik.

Taban, Sami (2010). *İktisadi Büyüme Kavram ve Modeller* (2.Baskı). Eskişehir: Nobel Yayın.

Taylor, J. Edward; (1992), "Remittances and Inequality Reconsidered: Direct, Indirect and Intertemporal Effects" [Yeniden Değerlenen Para Havası ve Eşitsizlik: Doğrudan, Dolaylı ve Zamanlararası Etkileri], *Journal of Policy Modeling*, 14 (2), pp. 187–208.

T.C. Ticaret Bakanlığı, (2019). Ekonomik Görünüm.

https://ticaret.gov.tr/data/5b90d20a13b8760beca887fa/Ekonomik_Gorunum_Mart.pdf. Erişim Tarihi: 01.11.2019.

The World Bank (2015). Migration and Remittances Data. https://www.worldbank.org/en/topic/migrationremittancesdiasporaissues/brief/migration-remittances-data, Erişim Tarihi: 01.11.2019.

The World Bank (2017). Migration and Remittances Data. https://www.worldbank.org/en/topic/migrationremittancesdiasporaissues/brief/migration-remittances-data, Erişim Tarihi: 01.11.2019.

TOBB (Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği). (2010). *2009 Ekonomik Rapor* (2010/110). Ankara: Özyurt Matbaacılık.

TOBB (Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği). (2016). *72. Genel Kurul Ekonomik Rapor.*

https://www.tobb.org.tr/Documents/yayinlar/2016/72GK/72-Genel-KurulDilekleri-inceleme-komisyonu-raporu.pdf, Erişim Tarihi: 10.11.2019.

Tilbe, Fethiye (2016). *Düzensiz Göçmenlerin Göçmen Dövizi Gönderme Pratikleri: Londra'daki Türkiye Göçmenleri Örneği*. (Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

TUİK. (2019). 01.11.2019 tarihinde http://tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=-temelist, Erişim Tarihi: 01.11.2019.

UNCTAD, United Nations Conference On Trade and Development (2011). *Trade and Development Report, 2011*. https://unctad.org/en/docs/tdr2011_en.pdf, Erişim tarihi: 01.11.2019.

Ünlü, Eryar, Didem (2014). İşçi Dövizi Küresel Yardım Bütçelerini Üçe Katladı. https://www.dunya.com/kose-yazisi/isci-dovizi-kuresel-yardim-butcelerini-uce%20katladi/21304, Erişim Tarihi: 01.11.2019.

Ünsal, Erdal M. (2007). *İktisadi Büyüme* (1. Baskı). Ankara: İmaj Yayıncılık

Ünver, Can (2008). *Türk Ekonomisi ve İşçi Dövizleri*. https://www.ha-ber.com/turk-ekonomisi-ve-isci-dovizleri-makale,28788.html, Erişim Tarihi: 01.11.2019.

Yang, Dean; (2004), *International Migration, Human Capital, and Entrepreneurs-hip: Evidence from Philippine Migrants' Exchange Rate Shocks,* Ford School of Public Policy Working Paper, , Ann Arbor: University of Michi-gan.

Yigit, Erdem (2005), *The Relationship Between Workers' Remittances and Growth Cycles, Unpublished expertise thesis*, CBRT, General Directory of Remit-tances, Ankara.

Yiğitbaşı, Şahabettin, Atabey, Ata, N. (2001). *İktisada Giriş* (2.Baskı). Konya: Sel-Ün Vakfı Yayınları.

Yükseler, Zafer (2017). *Türkiye Ekonomisinin Makroekonomik Performansı*. https://www.researchgate.net/publication/321805876_TURKIYE_EKONOM ISININ_MAKROEKONOMIK_PERFORMANSI_2017_Ocak-Eylul, Erişim Tarihi: 01.11.2019.

Zeytinoğlu, Ayhan (2017). *2016 Yılı Türkiye Ekonomisi İle İlgili Değerlendirme*. http://www.sanayigazetesi.com.tr/2016-yili-turkiye-ekonomisi-ile-ilgili-degerlendirme-makale,1115.html, Erişim Tarihi: 01.11.2019.

İŞLETME VE İŞLETME YÖNETİMİNDE GÜNCEL ARAŞTIRMA KONULARI

İsmail GÖKDENİZ

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6637-13-9

Aralık 2023

Sayfa Düzeni/Kapak Tasarımı:

Vildan YAVUZ

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Bu eser, işletme ve işletme yönetimi bilim alanında son zamanlarda dikkat çeken belirli konu ve yöntemleri ele almaktadır. Buna göre birinci bölümde küçük ve orta ölçekli işletmelerde ihracat performansı ve bunu etkileyen faktörler incelenmiştir. İkinci bölümde ise işletme yönetiminde nitel yöntemlerden biri olarak kritik olay tekniği, bu yöntemin işletmeyle ilgili konularda kullanımı ile ilgili örnek başlıca araştırmalar ve yöntemin avantajları açıklanmıştır. Üçüncü bölümde ise, sosyal bilimlerde son zamanlarda etkili olduğu kabul gören duygular arasında yer alan haset duygusu ve hizmet işletmelerinde bu duygunun rolü üzerine gerçekleştirilen araştırmalar incelenmiştir. Dördüncü bölümde, yerli işletme ve işletme yönetimi alanında dikkat çekmeyen bir konu olarak sweethearting, bu değişkenin bahşiş davranışına etkisi ve bunun yönetimde etik bakımından değerlendirilmesi konuları açıklanmıştır. Beşinci bölümde, işletme yönetiminde esasen uzun zamandır incelenen ve önemini halen devam ettiren bir konu olarak, temel yetenekler ve önemi üzerinde durulmuştur. Altıncı bölümde, yerli işletme yazınında yeterince dikkat çekmeyen bir konu olarak, gizli alışverişler ve yönetimi konusu ve bu konuyla ilgili gerçekleştirilen başlıca araştırmalara yönelik literatür sunulmuştur. Yedinci ve son bölümde ise son zamanlarda yerli yazında da kullanılan bir yöntem olarak, çok kriterli karar verme tekniklerinden AHP yöntemi açıklanmış ve bu yöntemle mikro işletmelerin sorunlarına yönelik gerçekleştirilen bir uygulama sunulmuştur. Kitabın, işletme ve işletme yönetimi alanındaki araştırmacılara yöntem ve konu olarak yararlı fikirler vermesi umulmaktadır.Bu kitabın hazırlanmasında manevi desteklerini esirgemeyen ailem, meslektaşlarım ve yakın çalışma arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

1. KONU
KOBİ'LER VE İHRACAT PERFORMANSI 3
GİRİŞ 3
İHRACAT PERFORMANSI 6
SONUÇ 8

2. KONU
İŞLETME VE YÖNETİMDE KRİTİK OLAY TEKNİĞİ 12
GİRİŞ 12
İŞLETMELERDE KRİTİK OLAYLAR TEKNİĞİ 13
GİRİŞİMCİLİK AÇISINDAN KRİTİK OLAYLAR TEKNİĞİ 14
SONUÇ 19

3. KONU
HİZMET ETKİLEŞİMLERİNDE HASET DUYGUSUNA YÖNELİK TEORİK BİR İNCELEME 21
GİRİŞ 21
HASET VE TÜKETİMDE HASET 23
HİZMET ETKİLEŞİMLERİNDE HASET 24
SOSYAL KARŞILAŞTIRMA TEORİSİ VE HASET 26
SONUÇ 27

4. KONU
HİZMET SWEETHEARTING DAVRANIŞI, BAHŞİŞ VE ETİK İLİŞKİLERİ ÜZERİNE TEORİK BİR DEĞERLENDİRME 28
GİRİŞ 28
SWEETHEARTING KAVRAMI VE ÖNEMİ 28
BAHŞİŞ SİSTEMİ VE SWEETHEARTING 31
TARTIŞMA 32
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME 33

5. KONU
TEMEL YETENEK 34
GİRİŞ 34
TEMEL YETENEKLERİN ETKİLERİ 36
SONUÇ 37

6. KONU
İŞLETMELERDE GİZLİ ALIŞVERİŞLER VE YÖNETİMİ 39
GİRİŞ 39
GİZLİLİK, GİZLEME, TÜKETİMDE GİZLEME VE NEDENLERİ 40

GİZLİ TÜKETİMİN ETKİLERİ 41
İNTERNET ÜZERİNDEN ALIŞVERİŞLERDE GİZLİLİK 43
SOSYAL KAYGI 44
ALIŞVERİŞ KOLAYLIĞI 45
SONUÇ 46

7. KONU
MİKRO İŞLETMELERİN SORUNLARININ AHP TEKNİĞİ İLE ÖNCELİKLENDİRİLMESİ 48
GİRİŞ 48
MİKRO İŞLETME 51
Yasal Tanım 52
Diğer Tanımlar 53
Türkiye'de Mikro İşletmeler 54
MİKRO İŞLETMELERE YÖNELİK BİR UYGULAMA 55
Sorunların ikili karşılaştırmalarının yapılması 62
Çözüm Yöntemlerinin Sorunlara Göre İkili Karşılaştırılması 66

SONUÇ 76

KAYNAKLAR 79

EKLER 95

KAYNAKLAR

1. KONU

Akgemci, Tahir. (2001). KOBİ'lerin Temel Sorunları ve Sağlanan Destekler, T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, KOSGEB.

Aksoy, Ramazan ve Yıldıran, Canan (2013). Zonguldak İlinde İhracat Yapan Firmaların İhracatta Karşılaştıkları Sorunlar, Uluslar arası İşletme ve Yönetim Dergisi, 1(3), 249-268.

Armağan, Ece, Aksu.(2004). Aydın İlinde Küçük ve Orta Ölçekli Tarıma Dayalı Sanayi İşletmelerinin Genel Özellikleri ve İhracat Sorunları, 13-25.

Audrey Gilmore, DamianGallagher, Scott Henry, (2007) "E - marketing andSMEs: operationallessonsforthefuture", European Business Review, Vol. 19 Issue: 3, pp.234-247.

Ay, H. M.,& Talaşlı, E. (2007). Türkiye'de Kobi'lerin İhracattaki Yeri Ve Karşılaştıkları Sorunlar. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2007(3), 173.

AY, Ö. G. D. S. (2009). Süs Bitkileri İhracatı, Sorunları ve Çözüm Önerileri: Yalova Ölçeğinde Bir Araştırma. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 14(3).

Barker, A. Tansu ve Kaynak, Erdener (1992). An EmpiricalInvestigation of theDifferencesbetweenInitiatingandContinuingExporters, EuropeanJournal of Marketing, 26(3), 27-36.

Barker, A. Tansu ve Kaynak, Erdener (1992). An EmpiricalInvestigation of theDifferencesbetweenInitiatingandContinuingExporters, EuropeanJournal of Marketing, 26(3), 27-36.

Başer, Hakan ve Tekelioğlu, Serhat. (2013). Makine Sektöründeki Kobi'lerde İhracat Performansına Etki Eden Faktörler: Ankara Örneği, Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 5(2), 112-121.

Bell, J. (1997). A comparativestudy of theexportproblems of smallcomputersoftwareexporters in Finland, IrelandandNorway. International Business Review, 6(6), 585-604.

Bernard, A. B.,& Wagner, J. (1997). Exportsandsuccess in Germanmanufacturing. WeltwirtschaftlichesArchiv, 133(1), 134-157.

Bonaccorsi, A. (1992). On therelationshipbetweenfirm size andexportintensity. Journal of internationalbusinessstudies, 23, 605-635.

Bozkurt, K. (2008). Türk İmalat Sanayisinde Teknolojik Gelişme ve İhracat Performansı. Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar, 45(522).

Calof, J. L. (1993). Theimpact of size on internationalization. Journal of smallbusinessmanagement, 31(4), 60.

Canıtez, Murat ve Yeniçeri, Tülay, (2007). İhracat Performansı Düşük Olan Kobi'ler ile Yüksek olan Kobi'lerin Farklılıklarını Belirlemeye Yönelik Bir Pilot Araştırma, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 29, 113-134.

Cavusgil, S. T.,&Naor, J. (1987). Firmandmanagementcharacteristics as discriminators of export marketing activity. Journal of Business research, 15(3), 221-235.

Dhanaraj, C.,&Beamish, P. W. (2003). A resource - basedapproachtothestudy of export-performance. Journal of smallbusinessmanagement, 41(3), 242-261.

Edwards, S. (1998). Openness, productivityandgrowth: what do wereallyknow?.The economicjournal, 108(447), 383-398.

Ersungur, Ş. M.,& Yalman, İ. N. (2009). Bölgesel kalkınmada ihracat teşviklerinin etkinliği: Sivas ilinde bir uygulama. CÜ İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 10(1), 81-98 (81-82).

Esra Karadeniz, E.,& Göçer, K. (2007). Internationalization of smallfirms: a casestudy of Turkishsmall - andmedium - sizedenterprises. European Business Review, 19(5), 387-403.

GoitomTesfom, ClemensLutz, (2006) "A classification of export marketing problems of smallandmediumsizedmanufacturingfirms in developingcountries", International Journal of EmergingMarkets, Vol. 1 Issue: 3, pp.262-281.

Göçer, İsmet. (2013). Ar-ge harcamalarının yüksek teknolojili ürün ihracatı, dış ticaret dengesi ve ekonomik büyüme üzerindeki etkileri. Maliyet Dergisi, 165, 215-240.

Hakan Altıntaş, M., Tokol, T., & Harcar, T. (2007). Theeffects of exportbarriers on perceivedexportperformance: An empiricalresearch on SMEs in Turkey. EuroMedJournal of Business, 2(1), 36-56.

Işık, Nihat ve Delice, Güven. (2007). Küreselleşme Sürecinde Kobi'lerin İhracat Sorunları ve E-Ticaret Uygulamaları, Selçuk Üniversitesi Karaman İ.İ.B.F Dergisi Yerel Ekonomiler Özel Sayısı, 75-89.

June Francis, Colleen Collins - Dodd, (2004) "Impact of exportpromotionprograms on firm-competencies, strategiesandperformance: Thecase of Canadianhigh - technologySMEs", International Marketing Review, Vol. 21 Issue: 4/5, pp.474-495,

Kaynak, E. ve W. K. Kuan (1993), "Environment, Strategy, Structure, andPerformance in theContext of Export Activity: An EmpiricalStudy of TaiwaneseManufacturingFirm", Journal of Business Research, 27, ss. 33-49.

Keskin, Gülümser, Koşan, A. Kadir ve Ayık, Y. Ziya. (2009). Bölgesel gelişme aracı olarak Kobi'ler ve İhracat Sorunları (Erzurum'da Bir Araştırma), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 13(2), 279-290 (280-281).

Keskin, Gülümser, Koşan, A. Kadir ve Ayık, Y. Ziya. (2009). Bölgesel gelişme aracı olarak Kobi'ler ve İhracat Sorunları (Erzurum'da Bir Araştırma), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 13(2), 279-290 (280-281).

KURT, Serdar ve Metin BERBER (2008), "Türkiye'de Dışa Açıklık ve Ekonomik Büyüme", Atatürk Üniversitesi İ.İ:B.F Dergisi, Cilt:22, Sayı:2.

Lamb, P.W. ve P.W. Liesch (2002), "TheInternationalizationProcess of TheSmallerFirm: ReframingTheRelationshipBetween Market Commitment, Knowledge andInvolvement". Management International Review. 42 (1), ss. 7-26.

Mehmet Haluk Köksal, TarekKettaneh, (2011) "Exportproblemsexperiencedbyhigh - andlow - performingmanufacturingcompanies: A comparativestudy", Asia Pacific Journal of Marketing andLogistics, Vol. 23 Issue: 1, pp.108-126.

Müftüoğlu, M. Tamer. (1989). Türkiye'de Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, Sorunlar-Öneriler, AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi, Ankara.

O'Cass A., ve Craig, J. (2003), "Examiningfirmandenvironmentalinfuences on export marketing mix strategyandexportperformance of Australianexporters", EuropeanJournal of Marketing, 37(3/4), ss.366-384.

OSKOOEE, MohsenBhamaniandFerhangNiroomand (1999), "OpennessandEconomicGrowth An EmpricialInvestigation", AppliedEconomiesLetters, 6. p:557-561.

Özcan, Süleyman Emre ve Atalay, Refika. (2017). Konya'da Makine-Aksam İmalatı Yapan İhracatçı Kobi'lerin İhracatta Karşılaştıkları Sorunlar Üzerine Bir Uygulama. Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi, 3(4), 55-66. (64-65)

Özkanlı, Ö., Benek, S., &Akdeve, E. (2006). Exportbarriers of smallfirms in Turkey: A study of Ankara-Ivedikindustrialdistrict. ProblemsandPerspectives in Management, 4(3), 78-90.

Sakarya, Şakir (2009); "İhracat Yapan İşletmelerin Finansman Kaynaklarının Belirlenmesine Yönelik Bir Alan Araştırması," MUFAD Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı 42, s.117-134.

Shoham, A. (1998), "ExportPerformance: A ConceptualizationandEmpiricalAssessment." Journal of International Marketing, 6 (3), ss. 59-81.

Sousa, C. M.,& Bradley, F. (2009). Effects of exportassistanceanddistributorsupport on theperformance of SMEs: Thecase of Portugueseexportventures. International Small Business Journal, 27(6), 681-701.

Sullivan, D. (1994), "MeasuringtheDegree of Internationalization of a Firm," Journal of International Business Studies 25(2), ss. 325-42.

Şentürk, İ.,& Erdem, C. (2008). Determinants of exportpropensityandintensity of SMEs in developingcountries: An empiricalanalysis of Turkishfirms. TheEmpiricalEconomicsLetters, 7(2), 171-179.

Taymaz, Erol, (2001), Small andMediumSized Enterprises in TurkishManufacturingIndustries, Journal of EconomikCooperation, 22(1), 43-72.

Thompson, J. L. (1999), "A Strategic Perspective of Entrepreneurship", International Journal of EntrepreneurialBehaviorandResearch, 5 (6), ss. 279-296.

Torlak, Ö., Veysel, Kula., &Özdemir, Ş. (2007). Türk İşletmelerinin İhracat Performansı Belirleyicileri. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9(1), 1-12.

URL 1: Sozluk.gov.tr/?q=&aranan=, 05.09.2023

Uzay, Nisfet, Demir, Mustafa ve Yıldırım, Ertuğrul, (2012), İhracat Performansı Açısından Teknolojik Yeniliğin Önemi: Türkiye İmalat Sanayi Örneği, Doğuş Üniversitesi Dergisi, 13(1), 147-160.

Veysel Kula, Ekrem Tatoglu, (2003) "An exploratorystudy of Internet adoptionbySMEs in an emerging market economy", European Business Review, Vol. 15 Issue: 5, pp.324-333

WU, Yanrui (2004), "Opennes, Productivity andGrowth in the APEC Economies". EmpiricialEconomics, 29: 593-604.

2. KONU

Bitner, M. J. (1990). Evaluating service encounters: theeffects of physicalsurroundingsandemployeeresponses. theJournal of Marketing, 69-82.

Chell, E.,&Pittaway, L. (1998). A study of entrepreneurship in therestaurantandcaféindustry: exploratoryworkusingthecriticalincidenttechnique as a methodology: Prize-winning Paperfromthe IAHMS Conference at Sheffield HallamUniversity, England, November 19971. International Journal of Hospitality Management, 17(1), 23-32.

Chung-Herrera, B. G., Goldschmidt, N., & Doug Hoffman, K. (2004). Customerandemployeeviews of critical service incidents. Journal of Services Marketing, 18(4), 241-254.

Flanagan, J. C. (1954). Thecriticalincidenttechnique. Psychologicalbulletin, 51(4), 327.

Merriam, S.B. (2009). QualitativeResearch, A Guide to Design andImplementation, John Wiley&Sons'den çeviri, Turan, S. (ed.) (2018). Nitel araştırma, desen ve uygulama için bir rehber, Ankara: Nobel, 1-16.

Öztürk, S. A., (2000), Hizmet Kalitesi Ölçümünde Yeni Bir Yaklaşım: Kritik Olaylar Tekniği, Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi (Hasan Olalı Özel Sayısı), 2, 57-68.

Saarela, M., ÖRTQVIS, D., SIMUNANIEMI, A., &Muhos, M. (2017). Critical Incidents of Growth in NordiceHealth Service Start-Ups. Management (18544223), 12(2).

Wahyuni-Td, I. S.,& Fernando, Y. (2016). Growingpainsthelowcostcarriersector in Indonesia: Internal service qualityusing a criticalincidenttechnique. Safetyscience, 87, 214-223.

3.KONU

Ahn, S., Shin, Y. W., Lee, J. S., & Koh, A. R. (2018). GreenwithEnvy at YourKid: TheEffects of Two DifferentTypes of Envy on PurchaseIntention, International TextileandApparelAssociation, 1-2.

Alicke, M. D.,&Zell, E. (2008). Socialcomparisonandenvy. In R. H. Smith (Ed.), Envy: Theoryandresearch (73–93). Oxford UniversityPress. https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195327953.003.0005

Anaya, G. J., Miao, L., Mattila, A. S., &Almanza, B. (2016). Consumer envyduring service encounters. Journal of Services Marketing, 30(3), 359-372.

Bagozzi, R. P. (1974). Marketing as an organizedbehavioralsystem of exchange. Journal of Marketing, 38(4), 77-81.

Baki, Z., & Köse, H., (2022). Kıskanmak Filminde Haset Duygusunun Temsili Üzerine Bir Alımlama Çalışması. Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, (37), 297-318.

Belk, R. (2011). Benignenvy. AMS review, 1(3-4), 117-134.

Belk, R.W. (2008). Envyand marketing. In R. Smith (Ed.), Envy: theoryandresearch (pp. 211–226). Oxford: Oxford UniversityPress.

Belk, R.W. (2011). Benignenvy. AMS Review, 1(3/4).

Ben-Ze'ev, A. (1990). Envyandjealousy. CanadianJournal of Philosophy, 20(4),487-516.

Ben-Ze'ev, A. (1992). Envyandinequality. Journal of Philosophy, 89(11), 551-581.

Bitner, M. (1992). Servicescapes: theimpact of physicalsurroundings on customersandemployees. Journal of Marketing, 56(2), 57-71.

Boardman, D., Raciti, M. M., &Lawley, M. (2016). Exploringtheinfluence of envy on service engagement. The Service IndustriesJournal, 36(7-8), 278-298.

Bonifield, C.,&Cole, C. A. (2008). Betterhimthan me: socialcomparisontheoryand service recovery. Journal of the Academy of Marketing Science, 36(4), 565-577.

Bowden, J. L. (2009). Theprocess of customerengagement: a conceptualframework. TheJournal of Marketing TheoryandPractice, 17(1), 63-74.

Buunk, B. P.,&Mussweiler, T. (2001). New directions in socialcomparisonresearch. EuropeanJournal of SocialPsychology, 31(5), 467-475.

Carr, C.L. (2007). TheFairserv model: consumerreactionstoservicesbased on a multidimensionalevaluation of service fairness. DecisionSciences, 38(1), 107-130.

Cheung, C. M., Shen, X., Lee, Z. W., &Chan, T. K. (2015). Promotingsales of online gamesthroughcustomerengagement. Electronic Commerce Researchand Applications, 14(4), 241-250.

Curth, S.,Uhrich, S.,&Benkenstein, M. (2014). How commitmenttofellowcustomersaffectsthecustomerfirmrelationshipandcustomercitizenshipbehavior. Journal of Services Marketing, 28(2), 147-158.

Çırpan Y. ve Özdoğru A.A., (2017) BeMaS Haset ve Gıpta Ölçeğinin Türkçe uyarlaması: Dilsel eşdeğerlik, güvenilirlik ve geçerlilik çalışması, Anadolu Psikiyatri Dergisi; 18(6):577-585.

Dijkstra, P., Kuyper, H., Van der Werf, G., Buunk, A. P., &van der Zee, Y. G. (2008). Socialcomparison in theclassroom: A review. Review of EducationalResearch, 78(4), 828-879.

Festinger, L. (1954). A theory of socialcomparisonprocesses. Human relations, 7(2), 117-140.

Hollebeek, L. D. (2011). Demystifyingcustomerbrandengagement: Exploringtheloyaltynexus. Journal of Marketing Management, 27(7–8), 785-807.

Huang, Yu-Shan ve Brown, Tom, J. (2018), ThePositiveinfluence of watchingothersreceivepreferentialtreatment: The Role of envy, 2018 Summer AMA, CE-25-26.

İrk, E., & Gürses, İ. (2021). Hasedin İnsan Hayatındaki Yıkıcı Etkileri ve Çözüm Arayışları. Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 30(2), 389-421.

Kaynak, B. D. (2020). Haset duygusu üzerine sosyal psikolojik bir değerlendirme. Nesne, 8 (17), 284-291. DOI: 10.7816/nesne-08-17-09

Le, H. T. (2015). The Role of envy in customerpurchasingchoicewith a focus on fashionindustry, Yayımlanmamış Tez, VaasanAmmattikorkeakoulu, University of AppliedSciences, Vaasa, Finlandiya.

O'Cass, A.,&McEwen, H. (2005). Exploring Consumer StatusandConspicuousConsumption. Journal of Consumer Behaviour, 4(1), 25-39.

Opricean, P.,&Enache, R. (2017). Energizing self esteemsocialuses of the Starbucks brand. Saeculum (12212245), (1), 260-268.

Park, J.,& Jang, S. (2015). Yougot a freeupgrade? Whatabout me? Theconsequences of unearnedpreferentialtreatment. Tourism Management, 50, 59–68.

Peiperl, M.,& Jones, B. (2001). Workaholicsandoverworkers, Group&Organization Management, 26(3), 369-392.

Poynor, C. (2010). Socialcomparisonandnegativeemotions: Understandingregret. Envyands chadenfreude in a consumerworld. Advances in Consumer Research, 37, 195-198.

Poynor, C., Dahl, D., &Gorn, G. (2010). Monster orMotivator? UnderstandingandTaming Consumer Envy. Advances in Consumer Research, 37, 196-197.

Schoeck, Helmut (1969), Envy: A Theory of SocialBehavior, New York: Harcourt, Brace.

Schor, J. B. (1998). TheoverspentAmerican: whywewantwhatwedon'tneed. New York: Basic Books.

Sheeran, P., Abrams, D., &Orbell, S. (1995). Unemployment, self-esteem, anddepression: A socialcomparisontheoryapproach. Basic andappliedsocialpsychology, 17(1-2), 65-82.

Shin, J., Yang, S., Lee, S., &Yoon, H. (2016). The Role of envy on consumerbehavior in thecosmetologyindustry, Academy of Marketing Studies, 21(1), 26-30.

Smith, R.H. & Kim, S.H. (2007). Comprehendingenvy. PsychologicalBulletin. 133(1), 46-64.

Suls, J., Martin, R., &Wheeler, L. (2002). Socialcomparison: Why, withwhom, andwithwhateffect?.Currentdirections in psychologicalscience, 11(5), 159-163.

Taylor, D. G.,&Strutton, D. (2016). Does Facebook usageleadtoconspicuousconsumption? The role of envy, narcissismand self-promotion. Journal of Research in Interactive Marketing, 10(3), 231-248.

URL 2: https://www.psikologgizembodur.com/single-post/2014/09/25/kiskan%C3%A7lik-%C3%A7ift-i%CC%87li%C5%9Fkisinde-k%C4%B1skan%C3%A7l%C4%B1k-ve-karde%C5%9F-k%C4%B1skan%C3%A7l%C4%B1%C4%9F%C4%B1#:~:text=Baz%C4%B1%20duygular%20ise%20gene%20insana,%C3%B6zg%C3%BC%20do%C4%9Fal%20bir%20ikincil%20duygumuzdur. Erişim:15.07.2023

Van de Ven, N., Zeelenberg, M., &Pieters, R. (2011). Theenvy premium in productevaluation. Journal of Consumer Research, 37(6), 984-998.

Wobker, I.,&Kenning, P. (2012). Don'ttreatothersbetterthan me: Drivers andoutcomes of customerenvy. NeuroPsychoEconomics Conference.

Wong, N. Y. (1997). Supposeyouowntheworldandnooneknows? Conspicuousconsumption, materialismand self. North AmericanAdvances.Advances in Consumer Research, 24, 197-203.

Wong, N. Y.,&Ahuvia, A. C. (1998). Personaltasteandfamilyface: Luxury consumption in Confucianand Western societies. Psychology& Marketing, 15(5), 423-441.

Wu, W., Ni, D., Wu, S., Lu, L., Zhang, X., &Hao, S. (2021). Envyclimateandgroupperformance in full-service hotels: theroles of intragrouprelationshipconflictandcompetitiveclimate. International Journal of ContemporaryHospitality Management, 33(10), 3494-3513.

4. KONU

Andrea, S. B., Messer, L. C., Marino, M., &Boone-Heinonen, J. (2018). Associations of tippedanduntipped service workwithpoormentalhealth in a nationallyrepresentativecohort of adolescentsfollowedintoadulthood. Americanjournal of epidemiology, 187(10), 2177-2185.

Boukis, A. (2016). Achievingfavourablecustomeroutcomesthroughemployeedeviance. The Service IndustriesJournal, 36(7-8), 319-338.

Brady, M. K., Voorhees, C. M., &Brusco, M. J. (2012). Service sweethearting: Itsantecedentsandcustomerconsequences. Journal of Marketing, 76(2), 81-98.

Brewster, Z. W. (2015). Perceptions of intergrouptippingdifferences, discriminatory service, and tip earningsamongrestaurantservers. International Journal of Hospitality Management, 46, 15-25.

Brewster, Z. W., Brauer, J. R., &Lynn, M. (2018). Morality at work: Do employees' moral commitmentsinhibit service disparitiesandreactiveworkplacebehaviors?.SocialCurrents, 5(3), 244-263.

Bush, V. D., Smith, R. K., & Bush, A. J. (2013). Ethicaldilemmasandemergentvaluesencounteredbyworkingcollegestudents: Implicationsfor marketing educators. Journal of Marketing Education, 35(2), 107-118.

Campion, E. D., Campion, M. C., &Campion, M. A. (2018). CompensatingTippedWork: Security Cameras as a Toolfor Time UseMeasurement. Compensation&BenefitsReview, 50(1), 36-54.

Dabil, S. (2013). Sweethearting: Thecomplicityrelativestheft CRT in SaudiArabia. International Journal of Economicsand Management Engineering, 7(3), 709-713.

Dabil, S. (2014). Theprevalence of organizedretailcrime in Riyadh, SaudiArabia. World Academy of Science, EngineeringandTechnology, International Journal of Social, Behavioral, Educational, Economic, Business andIndustrialEngineering, 8(2), 542-548.

DiPietro, R.,&Milman, A. (2008). Retentionfactors of tippedhourlyemployees in thecasualdiningrestaurantsegment: exploratoryresearch in Central Florida. International Journal of Hospitality&Tourism Administration, 9(3), 244-266.

Eckhardt, G. M., Belk, R., &Devinney, T. M. (2010). Whydon'tconsumersconsumeethically?.Journal of Consumer Behaviour, 9(6), 426-436.

Fan, Q., Yanagawa, A., Bobbitt, R., Zhai, Y., Kjeldsen, R., Pankanti, S., &Hampapur, A. (2009). Detectingsweethearting in retailsurveillancevideos. Acoustics, Speech andSignalProcessing, 2009. ICASSP 2009. IEEE International Conference, 1449-1452.

Flandez, R. (2008). Stop thatthief. The Wall Street Journal, 16.

Hawkins, R. (1984). Employeetheft in therestauranttrade: Forms of rippingoffbywaiters at work. DeviantBehavior, 5(1-4), 47-69.

Hunt, S. D.,&Vitell, S. J. (2006). The general theory of marketing ethics: A revisionandthreequestions. Journal of macromarketing, 26(2), 1-11.

Jones, M. R. (2016). Measuringtheeffects of thetipped minimum wageusing W-2 data. US CensusBureau, May, 26.

Leidner, R. (1993). Fastfood, fast talk: Service workandtheroutinization of everyday life. Los Angeles: University of California Press.

Mazar, N., Amir, O., &Ariely, D. (2008). Thedishonesty of honestpeople: A theory of self-conceptmaintenance. Journal of marketing research, 45(6), 633-644.

Oatman, M. (2016). Thetippingpoint. MotherJones, 41(3).

Pankanti, S., Fan, Q., Zhai, Y., Bobbitt, R., Yanagawa, A., Miyazawa, S., Kjeldsen, R. &Hampapur, A. (2009). Multi-mediacompliance: A practicalparadigmformanagingbusinessintegrity. In Multimedia and Expo, 2009. ICME 2009. IEEE International Conference, 1562-1563.

Pereira, S. (2017). Disrespectingthe Minimum Wage: How States Limit theOpportunityforRestaurantWorkerstoSupportThemselves. Themis: ResearchJournal of JusticeStudiesandForensicScience, 5(1), 84-102.

Fan, Q., Yanagawa, A., Bobbitt, R., Zhai, Y., Kjeldsen, R., Pankanti, S., &Hampapur, A. (2009). Detectingsweethearting in retailsurveillancevideos. 2009 IEEE International Conference on Acoustics, Speech andSignalProcessing, 1449-1452.

Shaw, D.,&Shiu, E. (2002). The role of ethicalobligationand self - identity in ethicalconsumerchoice. International Journal of Consumer Studies, 26(2), 109-116.

Shaw, D.,&Shiu, E. (2003). Ethics in consumerchoice: a multivariatemodellingapproach. EuropeanJournal of Marketing, 37(10), 1485-1498.

Sparks, P.,& Guthrie, C. A. (1998). Self - identityandthetheory of plannedbehavior: A usefuladditionor an unhelpfulartifice?.Journal of AppliedSocialPsychology, 28(15), 1393-1410.

Wessels, W. J. (1993). The minimum wageandtippedemployees. Journal of LaborResearch, 14(3), 213-226.

5. KONU

Alan Clardy (2007) Strategy, corecompetenciesandhumanresourcedevelopment, Human Resource Development International, 10:3, 339-349.

Armstrong, M. (1999), A Handbook of Human Resource Management Practice, KoganPage, London.

Bakirtaş, İ.,&Bakirtaş, H. (2008). Firmaların sürdürülebilir rekabet üstünlüğünün bir kaynağı olarak temel yetenek: genel bir değerlendirme. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (19), 101-119.

Bogner,W.C., Thomas, H., 1994. Corecompetenciesandcompetitiveadvantage: a model andillustrativeevidencefromthepharmaceuticalindustry. In: Hamel, G., Heene, A. (Eds.), Competencies-basedCompetition.Wiley, New York, pp. 111–144.

Boyatzis, R.E. (1982), TheCompetent Manager: A Model forEffectivePerformance, John Wiley, New York, NY.

Bucur, I. (2013). Managerialcorecompetencies as predictors of managerialperformance, on differentlevels of management. Procedia-SocialandBehavioralSciences, 78, 365-369.

Chan, D. C. (2006). Corecompetenciesandperformancemanagement in Canadianpubliclibraries. Library management, 27(3), 144-153.

Duysters, G., Hagedoorn, J., 2000. Corecompetenciesandcompanyperformance in theworld-widecomputerindustry. Journal of High Technology Management Research 11 (1), 75–91.

Eren, E., Alpkan, L., & Erol, Y. (2005). Temel fonksiyonel yeteneklerin firmanın yenilik ve finansal performansına etkileri, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Yıl:4 Sayı:7 Bahar 2005/1 s.201-224.

Hafeez, K., Zhang, Y., & Malak, N. (2002). Corecompetenceforsustainablecompetitiveadvantage: a structuredmethodologyforidentifyingcorecompetence. IEEE transactions on engineeringmanagement, 49(1), 28-35.

Hayes, R. H.,&Pisano, G. P. (1994). Beyond world-class: thenewmanufacturingstrategy. Harvard businessreview, 72(1), 77-86.

Leonard-Barton, 1992. Corecapabilityandcorerigidity: a paradox in managingnewproductdevelopment. Strategic Management Journal 13 (Summer Special Issue), 111–125.

Prahalad, C. H.,& Hamel, G. (1990). TheCoreCompetence of the Corporation. Harvard Business Review. 68(3), 295-336.

R. Dekkers (2000) Decisionmodelsforoutsourcingandcorecompetencies in manufacturing, International Journal of ProductionResearch, 38:17, 4085-4096.

Roos, G.,&Roos, J. (1997). Measuringyourcompany'sintellectualperformance. Longrangeplanning, 30(3), 413-426.

Snyder, A. andEberling, H. W. (1992) Targeting a company'srealcorecompetencies, Journal of Business Strategy, 13(6), pp. 26 – 32.

Wang, Y., Lo, H. P., & Yang, Y. (2004). Theconstituents of corecompetenciesandfirmperformance: evidencefromhigh-technologyfirms in China. Journal of Engineeringand-Technology Management, 21(4), 249-280.

Whitehall, M. (1997), "TheTheoryandPractice of Competence-BasedCompetition", Long-Range Planning, 30 (4):615-620.

6. KONU

Asch, Solomon E. (1958), Conformity, Obedience, andPersuasion, New York, NY: McGraw-Hill Publishing.

Aulia, S. (2022). TheAssociation of theSecret, Guilt, and Ego DefenceMechanism in theNovelandThenThereWereNone. Alphabet: A BiannualAcademicJournal on Language, Literary, andCulturalStudies, 3(2), 69-78.

Aydın, A.,&Sütcü, S. T. (2007). Ergenler için sosyal kaygi ölçeğinin (ESKÖ) geçerlik ve güvenirliğinin incelenmesi. Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 14(2), 79-89.

Becker, L. C.,&Pizzutti, C. (2017). C2C valuecreation: socialanxietyandretailenvironment. Journal of Research in Interactive Marketing, 11(4), 398-415.

Beckingham, D. (2021). PrivateSpirits, PublicLives: SoberCitizenship, ShameandSecretDrinking in Victorian Britain. Journal of VictorianCulture, 26(3), 419-434.

Boden, J., Maier, E., &Wilken, R. (2020). Theeffect of creditcardversus mobile payment on convenienceandconsumers' willingnessto pay. Journal of Retailingand Consumer Services, 52, 101910.

Bozkurt, S., Gligor, D., Locander, J., &Rather, R. A. (2023). How socialmedia self-efficacyandsocialanxietyaffectcustomerpurchasingfrom agile brands on socialmedia. Journal of Research in Interactive Marketing, (baskıda-ahead of print),

Brick, D. J., Wight, K. G., &Fitzsimons, G. J. (2022). Secretconsumerbehaviors in closerelationships. Journal of Consumer Psychology.

Brown, L.G. andMcEnally, M.R. (1993). Convenience: Definition, structureandapplication. Journal of Marketing Management, 2(2): 47-56.

Chang, K., Chen, M., Hsu, C. andKuo, N. (2010). Theeffect of service convenience on post-purchasingbehaviours. Industrial Management and Data Systems, 110(9): 1420-1443.

Chang, Y. andPolonsky, M.J. (2012). TheInfluence of multiple types of service convenience on behaviouralintentions: Themediating role of consumersatisfaction in a Taiwaneseleisuresettinginternational. Journal of Hospitality Management,31: 107-118.

Chang, Y. W.,&Polonsky, M. J. (2012). Theinfluence of multiple types of service convenience on behavioralintentions: Themediating role of consumersatisfaction in a

Taiwaneseleisuresetting. International journal of hospitalitymanagement, 31(1), 107-118.

Chen, J., Duan, J., Wang, T., Li, S., &Yu, B. (2023). DonateforyourSecrets: RelationshipbetweenSecrecy, GuiltandDonationBehavior. PsychologicalReports, 00332941231156817. 1-20.

Davis, F. D. (1989). Perceivedusefulness, perceivedease of use, anduseracceptance of informationtechnology. MIS Quarterly: Management Information Systems, 13(3), 319–339.

Davis, C. G. (2023). Self - concealment, secrecy, andguilt. Journal of personality, 2023(00), 1-15.

Delacroix, E.,&Guillard, V. (2016). Consumerswhoavoidrelationships: socialanxiety in commercialcontexts. Journal of Consumer Behaviour, 15(4), 370-384.

Erliksson, O. J., Lindner, P., &Mörtberg, E. (2020). Measuringassociationsbetweensocialanxietyanduse of differenttypes of socialmediausingtheSwedishsocialanxietyscaleforsocialmediausers: a psychometricevaluationand Cross - SectionalStudy. Scandinavianjournal of psychology, 61(6), 819-826.

Finkenauer, C.,&Rimé, B. (1998). Keepingemotionalmemoriessecret: Healthandsubjectivewell-beingwhenemotionsare not shared. Journal of HealthPsychology, 3(1), 47-58.

Finkenauer, C., Engels, R. C., &Meeus, W. (2002). Keepingsecretsfromparents: Advantagesanddisadvantages of secrecy in adolescence. Journal of YouthandAdolescence, 31, 123-136.

Frijns, T.,&Finkenauer, C. (2009). Longitudinalassociationsbetweenkeeping a secretandpsychosocialadjustment in adolescence. International Journal of Behavioral Development, 33(2), 145-154.

Good, M. C.,&Huhmann, B. A. (2018). Socialrelationshipsandsocialanxietyappeals in directto-consumeradvertising. Journal of Marketing Communications, 24(4), 393-411.

Goodwin, C. (1992). A conceptualization of motivestoseekprivacyfornondeviantconsumption. Journal of Consumer Psychology, 1(3), 261-284.

Gullo, K., J Brick, D., &Fitzsimons, G. (2018). Secretconsumption in closerelationships. Advances in Consumer Research, 46, 145-146.

Güngör, A. (2001). Utangaçlık ölçeğinin geliştirilmesi geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 2(15), 17-22.

Handy F, Cnaan RA. 2007. The role of socialanxiety in volunteering. Nonprofit Management andLeadership 18(1): 41–58.

He, D., Jiang, Y., &Gorn, G. J. (2022). Hiding in thecrowd: Secrecycompelsconsumerconformity. Journal of Consumer Research, 48(6), 1032-1049.

He, D., Jiang, Y., & J Gorn, G. (2018). SecrecyPromptsNonconformity-Avoidance in ConsumptionChoice. Advances in Consumer Research, 46, 144-145.

Ho SH, Lin YL, Lee RH. 2015. Exploringtheeffectivehelpforsocialanxiety: MMORPGsdelivering online help. International Journal of Marketing Studies 7(2): 10–23.

Istanti, F. (2017). PengaruhHarga, Kepercayaan, KemudahanBerbelanja dan E-promosiTerhadapKeputusanPembelianBelanja Online di Kota Surabaya. Jurnal Bisnis&Teknologi Politeknik, 4(1), 14-22.

J Brick, D., Gullo, K., &Fitzsimons, G. (2020). HidingandSpending: Secret Consumer Behaviorsand Pro-RelationshipSpending. Advances in Consumer Research, 48, 847-848.

Kelting, K., Berry, C., & Van Horen, F. (2019). The presence of copycatprivatelabels in a product set increasesconsumers' choiceeasewhenshoppingwith an abstractmindset. Journal of Business Research, 99, 264-274.

Khara, T., Riedy, C., & Ruby, M. B. (2020). "Wehavetokeep it a secret"–Thedynamics of frontandbackstagebehaviourssurroundingmeatconsumption in India. Appetite, 149, 104615.

Kumar, R., Sachan, A., & Dutta, T. (2020). Examiningtheimpact of e-retailingconveniencedimensions on behavioralintention: Themediating role of satisfaction. Journal of Internet Commerce, 19(4), 466-494.

Laird, R. D., Bridges, B. J., &Marsee, M. A. (2013). Secretsfromfriendsandparents: Longitudinallinkswithdepressionandantisocialbehavior. Journal of Adolescence, 36(4), 685-693.

Larson, D. G.,&Chastain, R. L. (1990). Self-concealment: Conceptualization, measurement, andhealthimplications. Journal of SocialandClinicalpsychology, 9(4), 439-455.

Leary, M. R. (1983). A Briefversion of thefear of negativeevaluationscale. Personalityand-SocialPsychologyBulletin, 9(3), 371e375.

Lee, Y. K., Chang, C. T., Cheng, Z. H., & Lin, Y. (2018). How socialanxietyandreduced self-efficacyinducesmartphoneaddiction in materialisticpeople. SocialScienceComputer-Review, 36(1), 36-56.

Leitenberg, H. (1990). Handbook of socialandevaluationanxiety. New York, NY: Plenum.

Lestari, S., Sabur, A., &Maulidiah, L. A. (2022). Online PurchaseDecision: do PricePerception, Product Knowledge, andEase of ShoppingAffectConsumption?. EKUITAS: Jurnal Pendidikan Ekonomi, 10(1), 169-175.

Lyngdoh, T., El - Manstrly, D., &Jeesha, K. (2023). Socialisolationandsocialanxiety as drivers of generationZ'swillingnesstosharepersonalinformation on socialmedia. Psychology& Marketing, 40(1), 5-26.

Mazurek, G.,&Małagocka, K. (2019). Perception of privacyanddataprotection in thecontext of thedevelopment of artificialintelligence. Journal of Management Analytics, 6(4), 344-364.

Miller, B. H. (2011). Thedeath of secrecy: Needtoknow… withwhomtoshare. Studies in Intelligence, 55(3), 13-18.

Moeller, S., Fassnacht, M. andEttinger, A.(2009). Retainingcustomerswithshoppingconvenience. Journal of Relationship Marketing, 8: 313-329.

Mundel, J., Wan, A., & Yang, J. (2023). Processesunderlyingsocialcomparisonwithinfluencersandsubsequentimpulsivebuying: Theroles of socialanxietyandsocialmediaaddiction. Journal of Marketing Communications, 1-18.

Okazaki, S., Navarro-Bailón, M. Á., &Molina-Castillo, F. J. (2012). Privacyconcerns in quickresponsecode mobile promotion: The role of socialanxietyandsituationalinvolvement. International Journal of Electronic Commerce, 16(4), 91-120.

Richards, A. S.,&Sillars, A. L. (2014). Imaginedinteractions as predictors of secretrevelationandhealth. CommunicationResearch, 41(2), 236-256.

Rodas, M. A.,& John, D. R. (2020). Thesecrecyeffect: Secretconsumptionincreaseswomen'sproductevaluationsandchoice. Journal of Consumer Research, 46(6), 1093-1109.

Rogaina, R., Tikawati, T., &Hamidy, A. (2021, December). TheEffect of Ease of Shopping, Online CustomerReviewsandMaslahahPerceptions on Gen Z Online ShoppingDecisions (Case Study Of UINSI and UMKT SamarindaStudents). Annual International Conference on IslamicEconomicsand Business (AICIEB) (1, 179-193).

Rokushima, S. (2023). Secretconsumption: Reviewandfutureagenda. Japan Marketing Academy. 42(4), 58-66.

Rokushima, S. (2023). Why do peopleconcealtheirconsumptionpractice?:Revisitingthetheoreticalframework on secretconsumption. Japan Marketing Academy, 42(4), 58-66.

Schenkler BR, Leary MR. 1982. Socialanxietyandselfpresentation: a conceptualizationand model. PsychologicalBulletin, 92: 641–669.

Slepian, M. L., Chun, J. S., & Mason, M. F. (2017). Theexperience of secrecy. Journal of PersonalityandSocialPsychology, 113, 1–33.

Slepian, M. L., Kirby, J. N., &Kalokerinos, E. K. (2020). Shame, guilt, andsecrets on themind. Emotion, 20(2), 323.

Srinivasan, S. S., Anderson, R., &Ponnavolu, K. (2002). Customerloyalty in e-commerce: an exploration of itsantecedentsandconsequences. Journal of retailing, 78(1), 41-50.

Thomas, V. L. (2011). SecretConsumption: ResponsestoSocialGroupInfluence Under Conditions of ConflictingBrandPreferences (Doctoraldissertation, Kent StateUniversity).

Thomas, V. L.,&Jewell, R. D. (2019). I can'tgetyouout of myhead: Theinfluence of secrecy on consumers' self - brandconnections. Journal of Consumer Psychology, 29(3), 463-471.

Turhan, G. (2014). Buildingstoresatisfactioncentred on customerretention in clothingretailing: storedesignandease of shopping. International Journal of Research in Business andSocialScience (2147-4478), 3(1), 89-105.

Tybout, A. M., Sternthal, B., Malaviya, P., Bakamitsos, G. A., & Park, S. B. (2005). Information accessibility as a moderator of judgments: The role of contentversusretrievalease. Journal of Consumer Research, 32(1), 76-85.

Valdivia, A. N. (1997). Chapter 11: TheSecret of My Desire: Gender, Class, andSexuality in LingerieCatalogs. Counterpoints, 54, 225-250.

Vangelisti, A. L.,&Caughlin, J. P. (1997). Revealingfamilysecrets: Theinfluence of topic, function, andrelationships. Journal of socialandpersonalrelationships, 14(5), 679-705.

Wales, M. E. (2009). Understandingthe role of convenience in consumerfoodchoices: a reviewarticle. SURG Journal, 2(2), 40-48.

Watson, D.,&Friend, R. (1969). Measurement of social-evaluativeanxiety. Journal of consultingandclinicalpsychology, 33(4), 448.

Weinberg, B. D., Milne, G. R., Andonova, Y. G., &Hajjat, F. M. (2015). Internet of Things: Convenience vs. privacyandsecrecy. Business Horizons, 58(6), 615-624.

Yang, X., Deng, X., &Jia, L. (2018). "A Tale of Two Secrets": ExaminingtheDivergingEffects of Secrecy on ConsumptionEnjoyment. Advances in Consumer Research, 46, 146-147.

Yuan, C., Zhang, C., & Wang, S. (2022). Socialanxiety as a moderator in consumerwillingnesstoaccept AI assistantsbased on utilitarianandhedonicvalues. Journal of Retailingand Consumer Services, 65, 102878.

Zhao, Y., Jiang, L., & Zhou, X. (2020). Having a secretreducescharitablegiving. Journal of Pacific RimPsychology, 14, e9.

7. KONU

Akgemci, T., Çelik, A. ve Şimşek, M.Şerif (2013). Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi.

Ankara: Gazi Kitabevi Tic.Ltd.Şti.

Alexander, M. (2012).Decision-MakingusingtheAnalyticHierarchyProcess (AHP) and

SAS/IML. Social Security Administration, Baltimore, MD.

Ananda, J. AndHerath, G. (2003). TheUse of AnalyticHierarchyProcesstoIncorporate

StakeholderPreferencesIntoRegionalForest Planning. ForestPolicyandEconomics, 5, 13-26.

Golden, B. L.,Wasil, E. A. andHarker, P. T. (1989). TheAnalyticHierarchyProcess.

Weihert- DruckGmbH. Darmstadt, Berlin.

Ho, W. (2008). IntegratedAnalyticHierarchyprocessand Applications. EuropeanJournal of

OperationalResearch, 186, 211-228.

Küçük, O. (2015). Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Oghenefejiri, B., NwaogazieIfy, L., &Agunwamba, J. C. (2016). Exploratoryfactoranalysis&assessment of energypotential of generatedsolidwaste in Nigeria. International Journal of CivilEngineeringandTechnology (IJCIET), 7(1), 274-289.

Resmi Gazete, 2012, Sayı:28457, 4 Kasım.

Saaty, R. W. (1987). TheAnalyticHierarchyProcess- WhatIt Is and How It Is Used.

PergamonJournals. 9 (3-5), 161-176.

Saaty, T. L. (1990). How ToMake A Decision: TheAnaliyticHierarchyProcess. EuropeanJournal Of OperationalResearch, 48, 9-26.

Saaty, T. L. (1991). Some Mathematical Concepts of TheAnalyticHierarchyProcess.

Behaviometrica, 29, 1-9.

Saaty, T. L. (2008). DecisionMakingWithTheAnalyticHierarchyProcess. Int. J. Services Sciences, 1(1), 83-98.

Serin, V. Ve Uludağ, İ. (1990). Türkiye'de Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler. İstanbul: İTO

Vargas, L. G. (1990). An Overview of TheAnalyticHierarchyProcessandIts Applications.

EuropeanJournal of OperationalResearch, 48, 2-8.

Wind, Y. andSaaty, T. L. (1980). Marketing Applicatons of TheAnalyticHierarchyProcess. Management Science, 26(7), 641-658.

Cumhurbaşkanlığı Karar Tarihi: 24/5/2023, sayı: 7297- Resmi Gazete, 25/5/2023, Sayı:32201, Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik.

https://webdosya.kosgeb.gov.tr/Content/Upload/Dosya/Mevzuat/2022/T%C3%BCrkiye_KOB%C4%B0lerine_%C4%B0li%C5%9Fkin_Baz%C4%B1_%C4%B0statistiki_G%C3%B6stergeler_Eyl%C3%BCl_2022.pdf

https://www.oecd-ilibrary.org/industry-and-services/enterprises-by-business-size/indicator/english_31d5eeaf-en?parentId=http%3A%2F%2Finstance.metastore.ingenta.com%2Fcontent%2Fthematicgrouping%2F15abedae-en, 13.7.2023

İŞLETME VE YÖNETİM EKSENİNDE AKADEMİK ÇALIŞMA VE DEĞERLENDİRMELER

EDİTÖRLER

Prof. Dr. Mustafa KIRLI

Dr. Gökçe KAFKAS KIRLI

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6637-30-6

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Aralık 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

I. BÖLÜM
MERMER İŞLETMESİ İÇİN BULANIK SWARA-BULANIK EDAS YÖNTEMLERİ İLE ÜÇÜNCÜ PARTİ LOJİSTİK (3PL) FİRMA SEÇİMİ 1
Arzu ORGAN
Ümmü AHAT MURATOĞLU

II. BÖLÜM
MARKA VE MARKA BİLEŞENLERİ 21
Bahar YALÇIN

III. BÖLÜM
İŞLETME BAŞARISINDA HALKLA İLİŞKİLERİN ROLÜ 36
Semra TETİK

IV. BÖLÜM
ÖRGÜTSEL DEMOKRASİ, DUYGUSAL EMEK VE LİDERLİK TÜRLERİ ÜZERİNE BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ 58
Bülent AKKAYA

V. BÖLÜM
ÇALIŞMA YAŞAMINDA DUYGUSAL ZEKA 71
Bahar YALÇIN
Beren SEYMEN YANMAZ

VI. BÖLÜM
ALGILANAN PERFORMANS ÖLÇEĞİ: AÇIMLAYICI VE DOĞRULAYICI FAKTÖR ANALİZİ ÇALIŞMASI 90
Semih DERELİOĞLU

VII. BÖLÜM
HASTANELERDE MALİYET MUHASEBESİ 103
Halis KOÇAK

VIII. BÖLÜM
PAZARLAMA FAALİYETLERİ DÜZLEMİNDE GASTRONOMİ TURİZMİ VE DESTİNASYON MARKALAŞMASI İLİŞKİSİ: İZMİR ÖRNEĞİ.....127
Cihat KARSLI

IX. BÖLÜM
SERMAYE ŞİRKETLERİNDE YEDEK AKÇE AYRILMASI İLE İLGİLİ ESASLAR VE MUHASEBELEŞTİRİLMESİ.....143
Safiye TOKMAK

KAYNAKÇA

Aghazadeh, S.M. (2003). How to Choose An Effective Third Party Logistics Provider. *Management Research News*. 26 (7): 50-58.

Altan, Ş. & Karaş Aydın, E. (2015). "Bulanık Dematel ve Bulanık Topsis Yöntemleri ile Üçüncü Parti Lojistik Firma Seçimi İçin Bütünleşik Bir Model Yaklaşımı. *Suleyman Demirel University Journal of Faculty of Economics & Administrative Sciences*. *20*(3): 99-119.

Anderson, E. J., Coltman, T., Devinney, T. M., & Keating, B. (2011). What Drives The Choice of A Third-Party Logistics Provider?. *Journal of Supply Chain Management*. *47*(2): 97-115.

Araz, C., Mızrak Ozfırat, P. & Ozkarahan, I. (2007). An integrated multicriteria decision-making methodology for outsourcing management. *Computers & Operations Research*. 34(12): 3738-3756.

Ayçin, E. (2018). A Grey DEMATEL Integrated Approach to Determine Third Party Logistics Service Provider Selection Criteria. *Alphanumeric Journal*. *6*(2): 277-292.

Aytaç Adalı, E. & Tuş Işık, A. (2017). Bir Tedarikçi Seçim Problemi İçin Swara ve Waspas Yöntemlerine Dayanan Karar Verme Yaklaşımı. *International Review of Economicand Management.* 5(4): 56-77.

Albayrak, Ö. & Erkayman, B. (2018). Bulanik Dematel ve EDAS Yöntemleri Kullanılarak Sporcular İçin Akıllı Bileklik Seçimi. *Ergonomi. 1*(2): 92-102.

Baykal, N. & Beyan T. (2004). Bulanık Mantık İlke ve Temelleri. Ankara: Bıçaklar Kitabevi.

Bottani, E. & Antonio, R. (2006). A Fuzzy TOPSIS Methodology To Support Outsourcing of Logistics Services. *Supply Chain Management: An İnternational Journal*. 11(4): 294-308.

Chang, D.Y. (1996). Applications of the Extent Analysis method on Fuzzy AHP. *European Journal Operational Resesearch.* 95(3): 649–655.

Çakır, E., Tozan H. & Vayvay O. (2009). A Method for Selecting Third Party Logistic Service Provider Using Fuzzy AHP. *Journal of Noval Science and Engineering*. 5(3): 38-54.

Durusu A. (2011). *Türkiye'de Lojistik Sektörünün Gelişimi ve Örnek Uygulamaların İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ecer, F. (2018). Third-Party Logistics (3PL) Provider Selection Via Fuzzy AHP and EDAS İntegrated Model. *Technological And Economic Development of Economy. 24*(2): 615-634.

Efendigil, T., Önüt, S. & Kongar, E. (2008). A Holistic Approach For Selecting A Third-Party Reverse Logistics Provider In the Presence of Vagueness. *Computers & İndustrial Engineering*. 54(2): 269-287.

Erdem, M. B., Göksu, N. & Doğan, N. Ö. (2023). An Integrated Model Approach with Fuzzy Multi Criteria Decision Making Methods for The Selection of Third Party Logistics Firm In The Food Industry. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. *10*(1): 57-80.

Eren, T. & Gür, Ş. (2017). Online Alışveriş Siteleri İçin AHP ve TOPSIS Yöntemleri ile 3PL Firma Seçimi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. *10*(2): 819-834.

Erginel, N., Şentürk, S. & Binici, Y. (2014). The Use of ANP Method Based on BOCR Criteria for 3PL Provider Selection. *Anadolu University Journal of Science and Technology B-Theoretical Sciences*. *3*(1): 33-44.

Ghorabaee K.M, Zavadskas E.K., Olfat L. & Turksis Z. (2015*).* Multi-Criteria Inventory Classification Using a New Method of Evaluation Based on Distance from Avarage Solution (EDAS). *Informatica*. 26(3): 435- 451.

Ghorabaee K. M., Zavadskas E.K., Kahraman C., Çevik Onar, S., Yazdani M. & Oztaysi B. (2017). Intuitionistic Fuzzy EDAS Method: An Application to Solid Waste Disposal Site Selection. *Journal of Environmental Engineering and Landscape Management*. 25(2): 1-12.

Göksu A. & Güngör İ. (2008). Bulanık Analitik Hiyerarşi Proses ve Üniversite Tercih Sıralamasında Uygulanması. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi.* 13(3): 1-26.

Işıklar, G., Alptekin, E. & Büyüközkan, G. (2007). Application of A Hybrid Intelligent Decision Support Model in Logistics Outsourcing. *Computers & Operations Research*. 34(12): 3701-3714.

Kaufman, A. & Gupta, M. M. (1991). *Introduction to Fuzzy Arithmetic*. New York: Van Nostrand Reinhold Company.

Keršuliene, V., Zavadskas, E. K. & Turskis, Z. (2010). Selection of Rational Dispute Resolution Method by Applying New Step-Wise Weight Assessment Ratio Analysis (SWARA). *Journal of Business Economics and Management*. *11*(2): 243-258.

Mavi, R. K., Goh, M. & Zarbakhshnia, N. (2017). Sustainable Third-Party Reverse Logistic Provider Selection with Fuzzy SWARA and Fuzzy MOORA in Plastic Industry. *The International Journal of Advanced Manufacturing Technology*. (*91*): 2401-2418.

Organ, A., Arman, K. & Katrancı, A. (2020). Evaluation of Criteria that Affect the Sustainability of Smart Supply Chain in a Textile Firm by Fuzzy SWARA Method. *In International Conference on Intelligent and Fuzzy Systems* (pp.658-665). Cham: Springer International Publishing.

Özbek A. & Eren T. (2013). Üçüncü Parti Lojistik (3PL) Firmanın Analitik Hiyerarşi Süreciyle (AHS) Belirlenmesi. *International Journal of Engineering Research and Development*. 5(2): 46-54.

Özbek A. (2019). Türkiye'deki İllerin EDAS ve WASPAS Yöntemleri ile Yaşanabilirlik Kriterlerine Göre Sıralanması. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 9(1): 177-200.

Özkan B. (2016). Lojistik Faaliyetlerde Dış Kaynak Kullanımı: Üçüncü ve Dördüncü Parti Lojistik. *Turkish Journal of Marketing*, 1(1): 1-11.

Perçin, S. (2019). An Integrated Fuzzy SWARA and Fuzzy AD Approach for Outsourcing Provider Selection. *Journal of Manufacturing Technology Management*, *30*(2): 531-552.

Perçin, S. & Min, H. (2013). A Hybrid Quality Function Deployment and Fuzzy Decision-Making Methodology for the Optimal Selection of Third-Party Logistics Service Providers. *International Journal of Logistics Research and Applications*. *16*(5): 380-397.

Razzaque M. & Sheng C.C. (1998). Outsourcing of Logistics Functions: A Literature Survey. *International Journal of Physical Distiribution and Logistic Management*. 28(2): 89-107.

Santos, F. J. J. & Camargo, H. A. (2010). Fuzzy Systems for Multicriteria Decision Making. *Clei Electronik Journal.* 13(3): Paper 4.

Sevim Ş., Akdemir A. & Vatansever, K. (2008). Lojistik Faaliyetlerde Dış Kaynak Kullanan İşletmelerin Aldıkları Hizmetlerin Kalitesinin Değerlendirilmesine Yönelik Bir İnceleme*. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 13(1): 1-27.

Soba, M. & Şimşek, A. (2019). Bulanık Topsis Yöntemiyle Üçüncü Parti Lojistik (3pl) Hizmeti Veren Bir Firmanın Seçimi", *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, *6*(33), 380-399.

Şahin, A. G. & Berberoğlu, N. (2011). Lojistik Outsourcing Karar Süreci ve 3PL Firma Seçim Kriterleri. *Online Academic Journal of Information Technology*. 2(5): 33-50.

Tanyeri, M. & Fırat, A. (2005). Rekabet Değişkeni Olarak Dış Kaynak Kullanımı (Outsourcing*). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 7(3): 268-279.

Tevatiroğlu, E. (2007). *Kurumsal Kaynak Planlama*. Yüksek Lisans Tezi. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Turskis, Z., Zavadskas, E. K., Antucheviciene, J. & Kosareva, N. (2015). A Hybrid Model Based on Fuzzy AHP and Fuzzy WASPAS for Construction Site Selection. *International Journal of Computers Communications and Control*. 10(6): 873-888.

Turksis, Z., Keshvarz-Ghorabaee, M., Amiri, M., Zavadskas, E. K. & Antucheviciene, J. (2018). A Dynamic Fuzzy Approach Based on the EDAS Method for Multi-Criteria Subcontractor Evaluation. *Information 2018*. 9(68): 2-15.

Veerabathiran, R. & Srinath, K. A. (2012). Application of the Extent Analysis Method on Fuzzy AHP. *International Journal of Engineering Science and Technology*. 4(7): 3472-3480.

Wand, M., Jie, F. & Abareshi, A. (2018). Logistics Capability, Supply Chain Uncertainty and Risk and Logistics Performance: An Empirical Analysis of Australian Courier Industry. *Operations and Supply Chain Management*. 11(1): 45-54.

Yurdoğlu, H. & Kundakcı, N. (2017). SWARA ve WASPAS Yöntemleri ile Sunucu Seçimi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 20*(38): 253-270.

Zarbakhshnia N., Goh M. & Mavi R. K. (2017). Sustainable Third-Party Reverse Logistic Provider Selection with Fuzzy SWARA and Fuzzy MOORA In Plastic Industry*", International Journal of Advanced Manufacturing Technology*. (91): 2401-2418.

Zhou, T., Chen, J. & Qiao, Z. (2003). The competition ability index system and vague evaluation of third-party logistics Corporation. *Logistics Management*. 26(5): 30-32.

Zolfani, S. H., Esfahani, M. H., Bitarafan, M. & Zavadskas, E.K (2013). Developing A New Hybrid MCDM Method for Selection of the Optimal Alternative of Mechanical Longitudinal Ventilation of Tunnel Pollutants During Automobile Accidents. *Transport*. 28(1): 89-96.

KAYNAKÇA

Aaker, D. A. (1991). *Managing Brand Equity: Capitalizing on the Value of a Brand Name*. New York: Free Press a Division of MacMillan.

Aaker, D. (1996a). *Building Strong Brands*. USA: The Free Press.

Aaker, D. (1996b). Measuring brand equity across products and markets. *California Management Rewiev*. 38(3): 102-120.

Aaker, J. L. (1997). Dimensions of brand personality. *Journal of Marketing Research.* 34(3): 347-356.

Akgün, S. (2008). *Reklam Müziğinin Marka Kişiliği Oluşumuna Katkısı: Bir Araştırma.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Soysal Bilimler Enstitüsü.

Alan, Y. & Yeloğlu, O. (2013). Markalaşma ve Yenilikçilik. *İktisadi Yenilik Dergisi*. (1): 13-26.

De Chernatony, L. & Segal-Horn, S. (2003). The criteria for successful services brands. *European Journal of Marketing*. 37 (7/8): 1095-1118.

Durmaz, Y. & Ertürk, S. (2016). Marka Uygulamaları ve Önemi. *Internatonal Journal of Academic Value Studies*. (2): 82-93.

Batey, M. (2008). Brand Meaning. Printed in the United States of America on acid‑free paper. California: Freedom Publications.

Bylthe, J. (2001). *Pazarlama İlkeleri*. (Çev. Yavuz Odabaşı). İstanbul: Bilim Teknik Yayın Evi.

Cobb-Walgren, C. J., Ruble, C. A. & Donthu, N. (1995), .Brand equity, brand preference and purchase intent. *Journal of Advertising*, 24(3): 25-40.

Çifci, S. & Cop, R. (2007). Marka ve Marka Yönetimi Kavramları: Üniversite Öğrencilerinin Kot Pantolon Marka Tercihlerine Yönelik Bir Araştırma. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*. 44(512): 69-88.

Ercan, M. K., Öztürk, M.B., Demirgüneş K., Başçı E. S. & Küçükkaplan İ. (2010). *Marka Değerinin Tespiti*. İstanbul: İMKB Yayınları.

Farquhar, P. H. (1989). Managing brand equity. *Marketing Research*. 1(3): 24-33.

Ghodeswar, B. M. (2008). Building brand ıdentity in competitive markets: a conceptual model. *Journal of Product & Brand Management*. 17(1): 4-12.

Gill, M. & Dawra, J. (2010). Evaluating Aaker's sources of brand equity and the mediating role of brand ımage. *Journal of Targeting, Measurement and Analysis for Marketing.* 18: 189–198.

Kamakura, W. A. & Russell, G. J. (1993). Measuring brand value with scanner data. *International Journal of Research in Marketing*.10(1): 9–21.

Keller, K. L. (1993), Conceptualizing, measuring and managing customer-based brand equity. *Journal of Marketing*. 57(1): 1–22.

Keller, K. L. (2003). *Strategic brand management: building, measuring and managing brand equity*. Upper Saddle River. NJ: Prentice-Hall.

Kotler, P. & Keller, K. L. (2006). *Marketing Management*. ABD: Pearson Prentice Hall.

Kotler, P. & Armstrong, G. (2004). *Principles of Marketing*. New Jersey: Pearson-Prentice Hall.

Mellens, M., Dekimpe, M. G. & Steenkamp, E. M. (1996). A review of brand-loyalty measures in marketing. *Tijdschrigt voor Economie en Management*. XLI(4): 507–533.

Mitchell, A. (1997). *Brand Strategies in the Information Age*. London: Financial Times Report.

Muhonen, T., Hirvonen, S. & Laukkanen, T. (2017). SME brand identity: its components, and performance effects. *Journal of Product & Brand Management*. 26 (1): 52-67.

Myers, C. A. (2003). Managing brand equity: a look at the impact of attributes. *Journal of Product & Brand Management*. 12 (1): 39-51.

Oliver, R. L. (1999). Whence consumer loyalty. *Journal of Marketing*. 63 (Special Issue): 33–44.

Ören, K. & Yüksel, H. (2012). Marka İşveren veya İşveren Markası Kavramı: Bu Kavramın İnsan Kaynakları Yönetimi Bağlamında ve İşçi Devir Hızı Kapsamında Değerlendirilmesi. *Kamu-İş Dergisi*. 12 (3): 31-52.

Özçelik D. G & Torlak Ö. (2011). Marka Kişiliği Algısı ile Etnosentrik Eğilimler Arasındaki İlişki: Levıs ve Mavi Jeans Üzerine Bir Uygulama. *Ege Akademik Bakış Dergisi.* 11(3): 361-377.

Pappu, R., Quester, P. G. & Cooksey, R. W. (2005). Consumer-based brand equity: ımproving the measurement - empirical evidence. *Journal of Product & Brand Management*. 14(3): 143-154.

Park, S. U. & Srinivasan, V. (1994) A survey-based method of measuring and understanding brand equity and its extendibility. *Journal of Marketing Research*. 31(2): 271–288.

Sammut-Bonnici, T. (2015). *Brand & Branding*. University of Malta Printing Press.

Schmitt, B. Zarantonello, L. & Brakus, J. (2009). Brand experience: what is it? How is it measured? Does it affect loyalty?. *Journal of Marketing*. 73 (3): 54.

Sheth, J. N. (1968). A factor analytic model of brand loyalty. Journal of Marketing 5(4): 395–404.

Shuv-Ami, A. (2012). Brand commitment: a new four-dimensional (4 E's) Conceptualization and Scale. *Journal of Customer Behaviour*. 11(3): 281-305.

Shuv-Ami, A. (2016). Brand equity for football club organizations. *International Journal of Organizational Analysis*. 24 (4): 706-724.

Sirgy, M. J. (1982). Self concept in consumer behavior: a critical review. *Journal of Consumer Research*. 9(3): 287–300.

Taşcı, H. & Baş, M. (2018). Marka, Marka Değeri ve Değerleme Yöntemleri: Interbrand ile Brand Finance Yöntemleri ve 2017 En Değerli Dünya Marka Sıralamalarının Karşılaştırmalı Analizi. 3. *Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*. 53(3): 710-723.

Tayfur, A., Cesur, Z. & Memiş, S. (2017). Sakarya Üniversitesi'nin Marka Kişiliğinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *International Journal of Social Science*. 54(1): 241-253.

Türk Patent ve Marka Kurumu, https://www.turkpatent.gov.tr/marka, Erişim tarihi, 18.10.2023.

Yoo, B. & Donthu, N. (2001). Developing and validating a multidimensional consumer-based brand equity scale. *Journal of Business Research.* 52(1): 1-14.

Zyman, S. & Brott, A. A. (2002). *The End of Advertising As We Know It*. New Jersey: John Wiley & Sons.

KAYNAKÇA

Akdağ, M. (2005). Halkla İlişkiler ve Kriz Yönetimi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (14): 1-20.

Akpınar, K. (2023). *Yöneticilerin Rasyonel Karar Verme Sürecinde Halkla İlişkilerin Rolü: Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Yöneticileri Üzerine Bir Çalışma*. Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Arıkan, R. (2005). Araştırma Teknikleri ve Rapor Hazırlama. Ankara: Asil Yayın.

Asna, A. (1968). Halkla İlişkiler Eğitiminde İğdeye Dönen Selvi Gibi Ümitler. *İletişim Araştırmaları Derneği Bülteni*. Sayı: 1.

Asna, A. (1998). *Public Relations Temel Bilgiler*. İstanbul: Der Yayınları.

Asna, A. (2006). *Kuramda ve Uygulamada Halkla İlişkiler*. İstanbul: Pozitif Yayınları.

Aydın, K. (2019). Halkla İlişkiler Uygulamalarının Kurum İmajına Etkisi: Bayrampaşa Belediyesi Örneği. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*. 11(1): 1-20.

Bakan, İ & Kefe, İ. (2012). Kurumsal Açıdan Algı ve Algı Yönetimi. *KSÜ İİBF Dergisi.* 1(2): 19-34.

Bayhan, O. (2020). *Halkla İlişkiler Birimlerinin Organizasyonel Gelişimi: Kayseri Büyükşehir Belediyesi Halkla İlişkiler Müdürlüğü Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bıçakçı, İ. (2006). *İletişim ve Halkla İlişkiler: Eleştirel Bir Yaklaşım*. İstanbul: Mediacat Yayınları.

Biber, A. (2003*). Halkla İlişkilerde Temel Kavramlar*. Ankara: Nobel Yayınları.

Budak, G. & Budak, G. (2000). *Halkla İlişkiler Davranışsal Bir Yaklaşım.* İzmir: Barış Yayınları.

Bülbül, A.R. (2004). *Halkla İlişkiler*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Canöz, K. (2007). *Halkla İlişkiler Uygulaması Olarak Lobicilik: Ankara Ticaret Odası (ATO) Örneği*. Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Canöz, K. & Canöz, N. (2020). *Halkla İlişkiler*. Konya: Palet.

Ceng, E. (2018). Algı Yönetimi Aracı Olarak Twitter Kullanımına İlişkin Siyasal Bir Analiz. *Erciyes İletişim Dergisi.* 5(4): 663-689.

Cutlip, S.M., Center, A. H. & Brom, G.M. (1994). *Effective Public Relations, Englewood Cliff.* NJ: Prentice- Hall.

Çakmak, A. & Kilci, S. (2011). Kamu Yönetiminde Halkla İlişkilerin Yeri ve Önemi. *Kamu-İş Dergisi.* 11(4): 219-270.

Çamdereli, M. (2005). *Ana Çizgileriyle Halkla İlişkiler*. İstanbul: Salyangoz Yayınları.

Erdoğan, İ. (2008). *Teori ve Pratikte Halkla İlişkiler*. Ankara: Erk Yayınları.

Eren, E. (2000). *İşletmelerde Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası*. İstanbul: Beta Basım Yayım.

Ertan, E. (2021). Halkla İlişkiler Faaliyetlerinin Algılanan Kurumsal Yönetişim Düzeyine Etkisi: Bir Kamu Kurumu Araştırması. Yüksek Lisans Tezi. Giresun: Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ertekin, Y. (1995). Yerel Yönetimlerde Halkla İlişkiler Sorunu. *Çağdaş Yerel Yönetimler.* 4(5): 3-11.

Fomburn, C. J. (1996). *Reputation: Realizing Value From The Corporate Image*. Boston Massachusetts: Harvard Business School Press.

Geçikli, F., Erciş, M. S. & Okumuş, M. (2016). Kurumsal İtibarın Bileşenleri ve Parametreleri Üzerine Deneysel Bir Çalışma: Türkiye'nin Öncü Kurumlarından Biri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.* 20(4): 1549-1562.

Göksel, A. B. & Başok Yurdakul, N. (2002). *Temel Halkla İlişkiler Bilgileri*. İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları.

Göktürk, B. (2017). Halkla İlişkilerde Güven Kavramının Önemi. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi.* 8(13): 76-89.

Güzelcik, E. (1999). *Küreselleşme ve İşletmelerde Değişen Kurum İmajı*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Güzelcik Ural, E. (2002). İtibar Yönetimi Değer Yaratan Bir Halkla İlişkiler Çalışması Olarak İtibar Yönetimi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi.* 1(2): 83-93.

Grunig, J. E. & Hunt, T. (1984). *Managing Public Relations*. Belmont CA: Thomson Learning.

Gürüz, D. (1993). *Halkla İlişkiler Teknikleri.* İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.

Hacıhaliloğlu, H. (1998). *İşletmelerde Kriz Yönetiminin Halkla İlişkiler Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Işık, E. (2021). *Şehir Pazarlamasında Halkla İlişkiler Faaliyetlerinin Rolü: Safranbolu Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Karabük.

İşçi, M. (2002). *Halkla İlişkiler*. İstanbul: Der Yayınları.

Karadeniz, M. (2009). Pazarlama İletişimi Kapsamında Sponsorluk Faaliyetlerinin Önemi. *Journal of Naval Science and Engineering.* 5(1): 62-75.

Karatepe, S. (2004). Polis Teşkilatında Halkla İlişkilerin Önemi: Bir Alan Araştırması. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.* 14(2): 255-272.

Karatepe, S. (2008). İtibar Yönetimi: Halkla İlişkilerde Güven Yaratma. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi.* 7(23): 77-97.

Kazancı, M. (1982). *Halkla İlişkiler*. Ankara: Savaş Yayınevi.

Kırdar, Y. (2012). *Pazarlama Halkla İlişkileri: MRP*. İstanbul: Moss Yayıncılık.

Kırmızı, F. (2022). *Halkla İlişkilerde Kurumsal Sürdürülebilirlik: Kordsa Şirketinin İnstagram ve Facebook Hesapları'nın İki Yönlü Simetrik Model Bağlamında İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Mıhçıoğlu, C. (2019). Halkla İlişkiler Nedir?. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi.* 3(4): 91-108.

Mucuk, İ. (2008). *Temel İşletme Bilgileri*. İstanbul: Türkmen Kitabevi.

Okay, A. (2002). Halkla İlişkiler ve İnternet. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi.* 12: 535-547.

Okay, A. & Okay, A. (2002). *Halkla İlişkiler Kavram Strateji ve Uygulamaları*. İstanbul: Der Yayınları.

Öksüz, B. (2014). Halkla İlişkiler ve Kurumsal Sosyal Sorumluluk İlişkisi: Halkla İlişkiler Öğrencilerinin Görüşlerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Selçuk İletişim*. 8(3): 55-75.

Önal, G. (2000). *Halkla İlişkiler*. İstanbul: Türkmen Kitabevi.

Özer, M. A. & Güler, E. (2014). Yöneticiler İçin İmaj Yönetimi Stratejileri. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi.* 49(1): 34-66.

Özer, M. A. (2018). *Halkla İlişkiler Dersleri*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Özgür, A. Z. (2018). *Halkla İlişkiler*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Öztürk, A. & Akın, A. (2021). Algılanan Kurumsal İmajın Örgütsel Özdeşleşmeye Etkisi Üzerine Bir Araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi.* 13 (4): 3486-3497.

Peltekoğlu, F. (2013). Halkla İlişkilerin Uygulama Alanları, Diğer Alanlarla İlişkisi, Meslek Olarak Halkla İlişkiler. A. Z. Özgür içinde, Halkla İlişkiler (s. 30-53). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Peltekoğlu, F. B. (2018). *Halkla İlişkiler Nedir?*. İstanbul: Beta Yayınları.

Sabuncuoğlu, Z. & Tokol, T. (1997). *İşletme I-II*. Bursa: Uludağ Üniversitesi İİBF Yayınları.

Sabuncuoğlu, Z. (2004). *İşletmelerde Halkla İlişkiler*. İstanbul: Alfa Akademi Basım.

Silsüpür, Ö. (2021). Halkla İlişkiler ve Medya: Araç ve Yöntemler Üzerine Bir Çalışma. *Journal of Vocational and Social Sciences of Turkey*. 3(5): 66-78.

Şanlı, Ö. & Arabacı, İ. B. (2017). Liselerde Görev Yapan Öğretmenlerin Örgütsel İmaj Algılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi.* (31), 642-661.

Şahiniz, S. (2021). *Kurum Kimliğinin Marka Meşruiyeti Üzerindeki Rolü: Otomotiv Şirketi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Şeker, S. (2020). *Halkla İlişkiler Faaliyetlerinin Özel Okullarda Kurum İtibarına Katkısı*. Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Şentürk, Z. A. & Selvi, Ö. (2019). Halkla İlişkiler. Ö. Selvi, ve Z. A. Şentürk içinde, Halkla İlişkiler ve Uygulama Alanları: Yeni Eğilimler (s. 9-32). Konya: Eğitim Yayınevi.

Taşkıran, Ö. (2019). *Yerel Yönetimlerde Halkla İlişkiler: Ardahan Belediyesinin Halkla İlişkiler Faaliyetlerine Yönelik Bir İnceleme*. Yüksek Lisans Tezi. Ardahan: Ardahan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tengilimoğlu, D. (2001). *Sağlık Kuruluşlarında Halkla İlişkiler*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Tengilimoğlu, D. & Öztürk, Y. (2004). İşletmelerde Halkla İlişkiler. Ankara: Sözkesen Matbaa

Top, Ş. (2017). *Lobicilik ve Türkiye'de Lobi Faaliyetleri*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tortop, N. (2009). *Halkla İlişkilere Giriş*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Tosun, N. B. (2003). Bir Uzmanlık Alanı Olarak Lobicilik. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi.* (16): 349-364.

Yatkın, A. (2023). *Yerel Yönetimlerde İtibar Yönetimi: İtibar Oluşturmada Halkla İlişkilerin Yeri ve Önemi*. Yüksek Lisans Tezi. Van: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yayınoğlu, P. E. (2005). *Halkla İlişkilerde Araştırma*. İstanbul: Birsen Yayınevi.

Yıldırım, A. (2020). Halkla İlişkilerin Kavramsal Tanımlamaları Üzerine Bir İnceleme. *İletişim Çalışmaları Dergisi.* 6(2): 133-150.

Yıldırım, A. (2023). Stratejik İletişim Yönetimi Kapsamında Kamu Kurumlarının Stratejik Planlarında İletişim ve Halkla İlişkiler: Bakanlıklar Üzerine Bir İnceleme. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder)*. 11(2): 1851-1876.

Yurdakul, N. (2008). *Teoriden Pratiğe Halkla İlişkiler Projeleri*. Ankara: Nobel Yayınları.

Zengin, Ş. & Bekmezci, M. (2021). Algı Yönetimi ve İşletmeler Açısından Önemi. *International Journal of Commerce, Industry and Entrepreneurship Studies (UTISGAD).* 1(1): 37-52.

KAYNAKÇA

Adobor, H. (2020). Open strategy: role of organizational democracy. *Journal of Strategy and Management*. *13*(2): 310-331.

Alvesson, M. & Willmott, H. (2002). Identity regulation as organizational control: Producing the appropriate individual. *Journal of Management Studies*. 39(5): 619-644.

Avolio, B. J., Sosik, J. J., Kahai, S. S. & Baker, B. (2014). E-leadership: Re-examining transformations in leadership source and transmission. *The Leadership Quarterly*. *25*(1): 105-131.

Aybarç, S., Selim, S. & Arslan, N. S. (2020). Vergilendirme ve Demokrasi Arasındaki İlişkinin Analizi: Manisa Celâl Bayar Üniversitesi Örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 22(TBMM'nin 100. Yılı ve Milli İrade Özel Sayısı): 241-266.

Bass, B. M. & Riggio, R. E. (2006). *Transformational Leadership* (2nd ed.). Psychology Press.

Bell, R. M. (2013). Charismatic leadership case study with Ronald Reagan as exemplar. *Emerging Leadership Journeys. 65*(1): 83-91.

Canavesi, A. & Minelli, E. (2021). Servant leadership and employee engagement: A qualitative study. *Employee responsibilities and rights journal*. 35: 413-435.

Chukwusa, J. (2019). Perceived democratic leadership style of university librarians and library staff work attitude. *Library Philosophy and Practice*. 0_1-23.

Cohen, J. & Stockdale, M. S. (2017). Leaders' organizational democracy beliefs and employees' job performance and strain: The moderating role of social context. *Leadership Quarterly*. 28(1): 1-16.

Dartey-Baah, K., Annor, F. & Agbozo, R. K. (2020). Leading with Emotions: An Empirical Study of A Tertiary Institution in Ghana. *International Journal of Business*. *25*(3): 249-265.

Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N. & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of business research*. *133*: 285-296.

Grandey, A. A. & Gabriel, A. S. (2015). Emotional labor at a crossroads: Where do we go from here?. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*. 2: 323-349.

Haskasap, E., Saner, T., Eyupoglu, S. & Gunsel Haskasap, C. S. (2022). Influence of Organizational Democracy on Organizational Citizenship Behaviors in Digital Transformation: Mediating Effects of Job Satisfaction and Organizational Commitment for Smart Services. *Sustainability*. *15*(1): 452.

Mesmer-Magnus, J. R., DeChurch, L. A. & Wax, A. (2012). Moving emotional labor beyond surface and deep acting: A discordance–congruence perspective. *Organizational Psychology Review*. *2*(1): 6-53.

Murray, K. (2020). *Charismatic leadership: The skills you can learn to motivate high performance in others*. Kogan Page Publishers.

Pedraja-Rejas, L. & Rodriguez-Ponce, E. (2008). Leadership styles, knowledge management and strategy design: An empirical study in small and medium-sized firms. *Interciencia*. *33*(9): 651-657.

Trist, E. L. & Bamforth, K. W. (1951). Some Social and Psychological Consequences of the Longwall Method of Coal-Getting. *Human Relations*. 4(1): 3-38.

Wen, J., Huang, S. S. & Hou, P. (2019). Emotional intelligence, emotional labor, perceived organizational support, and job satisfaction: A moderated mediation model. *International Journal of Hospitality Management*. *81*: 120-130.

KAYNAKÇA

Acar, F. (2002). Duygusal Zeka ve Liderlik. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 1(12): 53-68.

Akbolat, M. ve Işık, O. (2012). Sağlık Çalışanlarının Duygusal Zeka Düzeylerinin Motivasyonlarına Etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 32(1): 109-124.

Arslan, R., Mazan, İ. & Aydın, E. (2013). Yönetimde Değişen Duygu Zeka İlişkisi ve Yöneticilerin Duygusal Zeka Düzeylerine İlişkin Bir Araştırma. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 6(3): 99-116.

Aslan, Ş. (2013). *Duygusal Zeka Dönüşümcü ve Etkileşimci Liderlik*. Konya: Eğitim Yayınevi.

Avşar, G. & Kaşıkcı, M. (2010). Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinde Duygusal Zeka Düzeyi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 13(1): 1-6.

Baltaş, Z. (2006). *Duygusal Zeka*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Bar-On R. (2001). Emotional intelligence and self-actualization. (Eds. Ciarrochi, J., Forgas, P., & Mayer, J. D.). *Emotional intelligence in everyday life: A scientific inquiry* (pp. 82–97). New York: Psychology Press.

Berkant, H. & Ekici, G. (2007). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Fen Öğretiminde Öğretmen Öz-yeterlik İnanç Düzeyleri ile Zeka Türleri Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 16(1): 113-132.

Brody, L. R. & Hall, J. A. (1993). Gender and emotion. (Eds. Lewis, M. & Haviland, J. M.). *Handbook of emotions* (pp. 447–460). The Guilford Press.

Budak, F. (2014). Sağlık Kurumları Yönetiminde Duygusal Zekanın Önemi. *Akademik Bakış Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*. (43): 0-0.

Budak, S. (2000). *Psikoloji Sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

Camras, L. & Allison, K. (1985). Children's understanding of facial expression and verbal labels. *Journal of Nonverbal Behavior*. (9): 84-94.

Caruso, D. R. & Salovey, P. (2010). *Yönetimde Duygusal Zeka*. Ankara: Crea Yayıncılık.

Caruso, D. R. & Salovey P. (2004). *The Emotionally Intelligent Manager: How to Developand Use The Four Key Emotional Skills Of Leadership*. San Francisco - CA: Jossey-Bass A Wiley Imprint.

Crawford, J., Kippax, S., Onyx, J. (1992). *Emotion and Gender*. London: Sage Publications.

Çakar, U. & Arbak, Y. (2004). Modern Yaklaşımlar Işığında Değişen Duygu-Zeka İlişkisi ve Duygusal Zekâ. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 6(3): 23-48.

Damasio, A. R. (1999). *Descartes'in Yanılgısı*. İstanbul: Varlık Yayınları.

Goleman, D. (2016). *Duygusal Zeka EQ Neden IQ'dan Daha Önemlidir?*. İstanbul: Varlık Yayınları.

Goleman, D. (2017). *İşbaşında Duygusal Zeka*. İstanbul: Varlık Yayınları.

Goleman, D., Boyatzis, R. & Mckee, A. (1997). *Yeni Liderler*. İstanbul: Varlık Yayınları.

Güllüce, A. Ç. (2006). Mesleki Tükenmişlik ve Duygusal Zeka Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Herece, G. (2016). *Duygusal Zeka ile Tükenmişlik Arasındaki İlişki: Kamu Sektöründe Bir Uygulama*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Mayer, J. D. & Salovey, P. (1993). The Intelligence Of Emotional Intelligence. *Intelligence*. 17(4): 433-442.

Mayer, J. D. & Salovey, P. (1997). What Is Emotional Intelligence. (Eds. Saloveyand, P. & Sluyter, D.). *Emotional Development and Emotional Intelligence: Educational Implications*. New York: Basicbooks, Inc.

Mayer, J. D., Salovey, P. & Caruso, D. R. (2000). Emotional Intelligence as Zeitgeist, as Personality, and as a Mental Ability. (Eds. Bar-On, R & Parker, J. D. A.). *The Handbook of Emotional Intelligence*. California: Jossey-Bass.

Özdemir, A.T. (2008). *Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Müzik Yeterlilikleri ile Duygusal Zeka Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Salovey, P. & Mayer, J. D. (1990). Emotional intelligence. Imagination. *Cognition and Personality*. (9): 185–211.

TDK (2023). Türk Dil Kurumu Sözlükleri. https://sozluk.gov.tr/ (Erişim tarihi: 21 Aralık 2023).

Tuğrul, C. (1999). Duygusal Zeka. *Klinik Psikiyatri*. (1): 12-20.

Ural, A. (2001). Yöneticilerde Duygusal Zekanın Üç Boyutu. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 3(2): 209-219.

Yelkikalan, N. (2006). 21. Yüzyılda Girişimcinin Yeni Özelliği: Duygusal Zeka. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*. 1(2): 39-51.

KAYNAKÇA

Abu-Jarad, I. Y., Yusof, N., & Nikbin, D. (2010). A Review Paper on Organizational Culture and Organizational Performance. *International Journal of Business and Social Science*. 1(3): 26-46.

Aubert, B. & Kelsey, B. (2003). Further Understanding of Trust And Performance in Virtual Teams. *Small Group Research*. 34(5): 575-618. doi:10.1177/1046496403256011

Barutcugil, I. (2015). *Performans Yönetimi*. İstanbul: Kariyer Yayınları.

Bush, R. P., Bush, A. J., Ortinau, D. J., Ortinau, D. J., & Hair, J. F. (1990). Developing an Input-Based Scale to Assess Retail Salesperson Performance. *Journal of Retailing*. 119-136.

Caillier, J. G. (2010). Factors Affecting Job Performance in Public Agencies. *Public Performance & Management Review*. 34(2): 139-165.

Cleveland, J. N., Murphy, K. R., & Williams, R. E. (1989). Multiple Uses of Performance Appraisal Prevalence and Correlates. *Journal of Applied Psychology*. 74(1): 130-135.

Heffernan, M. & Flood, P. C. (2000). An Exploration of the Relationships Between the Adoption of Managerial Competencies, Organisational Characteristics, Human Resource Sophistication and Performance in Irish Organisations. *Journal of European Industrial Training*. 24(2/3/4): 128-136.

Kalaycı, Ş. (2014). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri (6. b.)*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

Li, X., Sanders, K. & Frenkel, S. (2012). How Leader–Member Exchange, Work Engagement and HRM Consistency Explain Chinese Luxury Hotel Employees' Job Performance. *International Journal of Hospitality Management*. 31(4): 1059–1066.

Motowildo, S. J., Borman, W. C. & Schmit, M. J. (1997). A Theory of Individual Differences in Task and Contextual Performance. *Human Performance*. 10(2): 71-83.

Porter, L. W., Steers, R. M., Mowday, R. T. & Boulian, P. V. (1974). Organizational Commitment, Job Satisfaction, and Turnover Among Psychiatric Technicians. *Journal of Applied Psychology.* 59(5): 603–609.

Robbins, S. P. & Judge, T. A. (2012). *Örgütsel Davranış (14. Basımdan Çeviri b.)*. (Çev. Erdem, İ.). İstanbul: Nobel Yayıncılık.

Ricardo, R. & Wade, D. (2001). *Corporate Performance Management: How to Build a Better Organization Through Measurement Driven Strategies Alignment. Butterworth Heinemann*. London: Routledge.

Rotundo, M. & Sackett, P. R. (2002). The Relative Importance of Task, Citizenship, and Counterproductive. Performance to Global Ratings of Job Performance: A Policy-Capturing Approach. *Journal of Applied Psychology.* 87(1): 66-80.

Tengilimoğlu, D. & Akbolat, M. (2012). *Sağlık İşletmeleri Yönetimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Töre, B. (2010). *Performans Prizması*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

KAYNAKÇA

Akdoğan, N. (2014). *Maliyet Muhasebesi*. (Ed. Kartal, A. & Gündüz, E.). TC. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2738. Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1699. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Arzova, S. B. (2002). *Faaliyet Tabanlı Maliyet Yönetimi*. İstanbul: Türkmen Kitabevi.

Aslan, S. ve Erdem, R. (2017). Hastanelerin Tarihsel Gelişimi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.* (27): 7-21.

Babayev, H. (2017). *Geleneksel Maliyet Sistemlerine Alternatif olarak Faaliyet Tabanlı Maliyetleme ve Örnek Uygulama.* Lisans Bitirme Tezi. Azerbaycan: Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi Türk Dünyası İşletme Fakültesi.

Büyükmirza, H. K., (2011). *Maliyet ve Yönetim Muhasebesi*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Çelik, Y., (2019). *Sağlık Kurumları Yönetimi- 2*, (Ed. Yusuf, Ç.). TC. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2861. Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1818, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Çıraklı, Ü. (2019). Türkiye'de Yataklı Sağlık Kurumlarında Poliklinik ve Klinik Hizmetlerinin 2008-2017 Yılları Arası Gelişimi ve Mevcut Durumu. *Sağlıkta Kalite ve Akreditasyon Dergisi.* 2 (1): 37-46.

Dawson, D., Goddard, M. & Street, A. (2001). ImprovingPerformance in Public Hospitals: a Role For Comparative Costs?. *Health Policy*. (57): 235–248.

Donald, S. S., Hodgkin, D. & Anthony, Y. E. (2000). *Analysis of Hospital Costs: A Manual For Managers.* Genevera: World Health Organization.

Dubois, H. F. W. (2004). The historical and social base of socialhealth insurance systems. (Eds. Saltman, R.B., Busse R. & Figueras, J.). *Social Health Systems in Western Europe, European Observatory onHealth Systems and Policies*. Berkshire: Open University Press.

Elif, A., Önder, N. T., Kayalı, S., Keskin, Z. & Yiğit, Ö. (2015). Kamu hastanelerinde branş bazında hasta başı maliyet analizi (İstanbul eğitim ve araştırma hastanesi örneği). *Sağlık Akademisyenleri Dergisi,* 2(1): 40-52.

Er, Ü. (2011). *Sağlıkta Dönüşümün Aracı Genel Sağlık Sigortası*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Hankins, R. W. & Baker, J. J. (2004). *Management Accounting for Health Care Organizations: Tools and Techniques for Decision Support*. USA: Jones and Barlett Publishers.

Hansen, D. R. & Mowen, M. M. (2006). *Cost Management: Accounting and Control*. Fifth Edition. USA-Ohio: South-Western College Pub.

Kısakürek, M. (2010). Hastane İşletmelerinde Bölüm Maliyet Analizi: Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinde Bir Uygulama. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,* 24 (3), 229-256. https://dergipark.org.tr/tr/pub/atauniiibd/issue/2700/35605

Korkusuz, R. & Uğur, S. (2010). *Sosyal Güvenlik Hukukuna Giriş*. 2. Baskı. Bursa: Ekin Yayınevi.

Lameıre, N., Joffe, P. & Wiedemann, M. (1999). Healthcare Systems- An International Review: an Overview. *Nephrol, Dial, Transplant.* 14(6): 3-9.

Larsen, E. R. (1988). Systems Support Cost Accounting and Quality of Care. *Healthcare Financial Management.* 42 (2): 86-88.

Lorenzi, N. M. & Riley, R. T. (2004). *Managing Technological Change: Organizational Aspectsof Health Informatics*. USA-Nashville: Springer Inc. Healt Informatics Series.

Mendelson, D. N. & Schwartz W. B. (1993). The Effects of Aging and Population Growth on Health Care Costs. *Health Affairs*. 12(1): 119-125.

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), (2020), OECD Health Statistics 2020, https://www.oecd.org/health/health-data.htm.

Özel Hastaneler Yönetmeliği (2002), T.C. Resmi Gazete, 27.03.2002, Sayı 24708.

Özen, İ. (2010). *Hastane İşletmelerinde Etkin Maliyet Yönetimi ve Uygulaması*. Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özgülbaş, N. (2013). Sağlık Kurumlarında Maliyet Yönetimi, (Ed. Top, M.). TC. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2865. Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1822. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Özkan, A. (2003). Hastane İşletmelerinde Maliyetleme Yaklaşımları. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi.* 22(2): 113-130.

Özkan, A. (2004). Muhasebe Meslek Mensuplarının 7/A Ve 7/B Maliyet Hesaplarını Kullanma Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma: Kayseri Örneği. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi.* 22 (2): 147-161.

Pazarçeviren, S. Y. & Ala, T. (2019). Türkiye'de Sağlık Sektöründe Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Yöntemlerinin Kullanılmasına Yönelik Literatür Taraması. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi.* 24(3): 417-429.

Sağlık Bakanlığı Döner Sermaye İşletmeleri Hakkında Yönetmelik (2017), T.C. Resmi Gazete, 15.05.2017, Sayı 30067.

Schultz, R. & Johnson, A. R. (2003). *Managament of Hospitals and Healt Service*s. Washington DC: Beard Books.

Şener, R. (2008). *Maliyet Yöntemleri Muhasebesi ve Tekdüzen Muhasebe Sistemi Uygulaması*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Şener, Z. (2018). *Sağlık İşletmeciliğinde Maliyet ve Yönetim Muhasebesi Sisteminin Oluşturulması: Bir Hastane Uygulaması*. Doktora Tezi. Mersin: Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

T.C. Sağlık Bakanlığı, Mersin İl Sağlık Müdürlüğü (2022) Sağlık Kurumları, https://mersinism.saglik.gov.tr/TR-8304/saglik-kurumlari.html

Tatar, P. D. M. (2011). Sağlık Hizmetlerinin Finansman Modelleri: Sosyal Sağlık Sigortasının Türkiye'de Gelişimi. *Sosyal Güvenlik Dergisi.* 1(1): 0-0.

Teker, C., Çavmak, D., Yıldırım, B. & Avcı, H. (2019). Sağlık İşletmelerinde Birim Maliyetleme: Bir Özel Hastane Erişkin Yoğun Bakım Ünitesi Uygulaması. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi.* 22 (1): 97-112.

Temizel, G. & Garda, B. (2017). Konaklama İşletmelerinde Hizmet Kalitesi Kavramı Ve Hizmet Kalitesinin Ölçülmesinde Kullanılan Modeller. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi.* (14): 161-171.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), (2022). Hastane Sayılarının İllere Göre Dağılımı, https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Saglik-ve-Sosyal-Koruma-101

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), (2022). Sağlık Harcamaları İstatistikleri, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Saglik-Harcamalari-Istatistikleri-2021-45728

Yanık, R. (2013). Hizmet Maliyetlerinin Stoklar Hesap Grubunda Aktifleştirilmesi ve Sağlık İşletmeleri Örneği. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi.* 27(3): 81-90.

Zengingönül, O., Emeç, H., İyilikçi, D. E., & Bingöl, P. (2012). Sağlık Turizmi: İstanbul'a Yönelik Bir Değerlendirme. T.C. Kalkınma Bakanlığı, İstanbul Kalkınma Ajansı, Ekonomistler Platformu. https://silo.tips/download/salik-turzm-stanbul-a-ynelk-br-deerlendrme

5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu (2006), T.C. Resmi Gazete, 31.05.2006, Sayı 26200.

KAYNAKÇA

Acar, A. (2023). The Role of Gastronomy Tourism in Shaping Destination Brand Equity: The Case of Gaziantep International Gastronomy Festival. *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*. 6(2): 535-547.

Aslan, Z., Güneren, E. & Çoban, G. (2014). Destinasyon Markalaşma Sürecinde Yöresel Mutfağın Rolü: Nevşehir Örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*. 2(4): 3-13.

Aydoğdu, A., Özkaya Okay, E. & Köse, Z. C. (2016). Destinasyon Tercihinde Gastronomi Turizmi'nin Önemi: Bozcaada Örneği. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi.* 1(2): 120-132.

Bennett, O. (1999). Destination Marketing into the Next Century. *Journal of Vacation Marketing*. 6(1): 48-54.

Caldwell, N. & Freire, J. R. (2004). The Differences Between Branding a Country, a Region and a City: Applying the Brand Box Model. *Journal of Brand Management*. 12(1): 50-61.

Chauhan, H. (2020). "mportance of Gastronomy Tourism in making Jaunsar Bawar a Destination Brand. *Sambodhi (UGC Care Journal).* 43(3): 57-65.

Cohen, E. & Avieli, N. (2004). Food in Tourism: Attraction and Impediment. *Annals of Tourism Research.* 31(4): 755-778.

Creswell, J. (2015). *30 Essential Skills for the Qualitative Researcher*. Los Angeles: Ca Sage.

Derelioğlu, S. (2022). "Lider-Üye Etkileşimi, Algılanan Kurumsal Destek ve Görev Performansı Arasındaki İlişki", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı:49, 10-25.

Erkmen, E. (2018). Yerel Mutfak Deneyiminin Tüketici Temelli Destinasyon Marka Denkliğine Etkisi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies.* 6(2): 143-162.

Esparza Huamanchumo, R. M., Hernández-Rojas, R. D., Longa-López, R. A. & Cárdenas-Jarama, M. (2023). Gastronomy as an Effect of Visitor Loyalty: The Peruvian (Lima) Case. *International Journal of Tourism Cities*. 9(2): 362-376.

Florek, M. (2005). The Country Brand as a New Challenge for Poland. *Place Branding.* 1(2): 205-214.

Freire, J. R. (2009). Local People a Critical Dimension for Place Brands", *Journal of Brand Management*. 16(7): 420-438.

Gillespie C. (2001). *European Gastronomy into the 21st Century.* Oxford UK: Butterworth-Heinemann.

Hankinson, G. (2010). Place Branding Research: A Cross Disciplinary Agenda and the Views Practitioners. *Place Branding and Public Diplomacy*. 6(4): 300-315.

Hanžek, M. & Sušić, G. (2020). Gastronomy Tourism and Destination Branding: the Study of Michelin-Starred Restaurants in Croatia. 5th International Thematic Monograph. *Modern Management Tools and Economy of Tourism Sector in Present Era.* 211-225.

Harrison, A. F. (1982). *Gastronomy*. Sussex: New Horizan Books.

Hatipoğlu, A. (2010). *İnançların Gastronomi Üzerine Etkileri: Bodrum'daki Beş Yıldızlı Otellerin Mutfak Yöneticilerinin Görüşlerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi.

Hatipoğlu, A. & Batman, O. (2011). Gastronomi Turizmi Çerçevesinde Aksaray'ın Pazarlanabilir Mutfak Değerleri. *V. Ulusal Gastronomi Sempozyumu*. Antalya.

Horner, S. & Swarbrooke, J. (1996). *Marketing Tourism.* Hospitality and Leisure in Europe. London: International Thomson Business Press.

Hsu, C. H. C., Wolfe, K. & Kang, S. K. (2004). Image Assessment for A Destination with Limited Comparative Advantages. *Tourism Management*. 25(1): 121-126.

İlban, M. O., Liceli, M. T. & Dorak, B. (2021). Türkiye'nin Coğrafi Bölgelerinde Turistik Destinasyon Markalaşmasına Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi. *Turizm ve İşletme Bilimleri Dergisi*. 1(1): 84-95.

Jerez, M. R. (2023). Tourism Marketing of the Autonomous Communities of Spain to Promote Gastronomy as Part of Their Destination Branding. *International Journal of Gastronomy and Food Science*. 32: 1-11.

Kargiglioğlu, Ş. & Akbaba, A. (2016). Yerli Gastroturistlerin Eğitim Seviyeleri ve Yaş Gruplarına Göre Destinasyondaki Gastronomi Turizmi Etkinliklerine Katılımları: Gaziantep'i Ziyaret Eden Gastroturistler Üzerine Bir Araştırma. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies.* 4(1): 87-95.

Karim, S. A. & Chi, C. G.-Q. (2010). Culinary Tourism as a Destination Attraction: An Empirical Examination of Destinations Food Image. *Journal of Hospitality Marketing & Management*. 19(6): 531-555.

Kaya, M. & Keleş, M. Ç. (2019). Destinasyon Markalaşmasında Gastronomik Ürünlerin Rolü: Bafra İlçesi Örneği". *Ege Coğrafya Dergisi. 28*(2): 227-240.

Kocabaş, E. (2019). *Gastronomi Turizmi Çerçevesinde Destinasyon Marka Değerinin Festivaller Aracılığıyla Belirlenmesi: Gaziantep Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı.

Kocaman, S. (2012). Destinasyon Yönetimi Kapsamında Marka Kimliğine Etki Eden Faktörlerin Marka İmajına Etkisi: Alanya Örneği. Doktora Tezi. Antalya: Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı.

Long, L. (2004). *Culinary Tourism*. Lexington, Kentucky: The University Press of Kentucky.

Mesci, Z. & Bakır, E. B. (2020). Destinasyon Markalaşmasına Yönelik Paydaş Analizi: Akçakoca Örneği. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 23(44): 1323-1341.

Okumuş, B., Okumuş, F. & McKercher, B. (2007). Incorporating Local and International Cuisines in the Marketing of Tourism Destinations: The cases of Hong Kong and Turkey. *Tourism Management*. 28(1): 253-261.

Öney, H. (2013). Gastronomi Turizmi. (Ed. Bahçe, S.). *Alternatif Turizm* (ss.158-188). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Pike, S. (2002), Destination Image Analysis - A Review of 142 Papers From 1973 To 2000. *Tourism Management*. 23(5): 541-549.

Povey, G. (2011). Gastronomy and Tourism. (Eds. Robinson, P., Heitmann, S. & Dieke, P.). *Research Themes for Tourism* (pp. 233-248). Oxford: CABI Publishing.

Powers, T. & Borrows, C. (2008). *Introduction to the Hospitality Industry.* USA: John Wiley&Sons.

Presenza, A., Sheehan, L. & Ritchie, J. R. B. (2005). Towards A Model of The Roles and Activities of Destination Management Organizations. *Journal of Hospitality, Tourism & Leisure Science*. 3: 1-16.

Qu, H., Kim, L. H. & Im, H. H. (2011). A Model of Destination Branding: Integrating the Concepts of the Branding and Destination Image. *Tourism Management.* 32(13): 465-476.

Schreier, M. (2012). Qualitative Content Analysis in Practice. *Scientific Study of Literature.* 3(1): 165-168.

Smith, S. & Costello, C. (2009). Segmenting Visitors to a Culinary Event: Motivations, Travel Behavior, and Expenditure. *Journal of Hospitality Marketing & Management*. 18(1): 44-67.

Suna, B. & Alvarez, M. D. (2021). The Role of Gastronomy in Shaping the Destination's Brand İdentity: an Empirical Analysis Based on Stakeholders' Opinions. *Journal of Hospitality Marketing & Management.* 30(6): 738-758.

Taşçı, A. D. A. & Kozak, M. (2006). Destination Brands Vs Destination Images: Do We Know What We Mean?. *Journal Of Vacation Marketing*. 12(4): 299-317.

Türk Dil Kurumu, https://sozluk.gov.tr/ (E.T. 22.05.2020).

Üzülmez, M. (2021). "Yöresel Mutfak ile Destinasyon ve Gastronomi Turizmi Arasındaki İlişkiye Yönelik Bir İnceleme", *Journal of Hospitality and Tourism Issues.* .3(1): 23-36.

Warnaby, G. (1998). Marketing UK Cities as Shopping Destinations: Problems and Prospects. *Journal of Retailing and Consumer Services*. 5(1): 55-58.

Yaman, Z. Ö. & Seçkin, G. E. (2022). Destinasyon Tercihinde Gastronomi Turizminin Rolü Üzerine Kavramsal Bir İnceleme", (Ed. Oğan, Y.). *Gastronomi Alanında Tematik Araştırmalar-2* (ss. 81-93). İstanbul: Çizgi Kitabevi.

Yavuz, M. C. (2007). Uluslararası *Destinasyon Markası Oluşturulmasında Kimlik Geliştirme Süreci: Adana Örneği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

KAYNAKÇA

Arslanalp, H. (2013). *Kâr Payı Avansı Dağıtımı*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: T.C. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Muhasebe Denetimi Bilim Dalı.

Engin, Y. (2006). *Anonim Şirketlerde Kâr Payı Dağıtımı*. Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Muhasebe ve Finansman Ana Bilim Dalı.

Çalış, Y. E. (2008). *Dönem Sonu İşlemlerinde Değerlemenin, Türkiye Finansal Raporlama Standartları ve Türk Vergi Kanunlarına Göre İncelenmesi, Farklılıkların Finansal Tablolar Üzerine Etkilerinin Araştırılması ve Bir Uygulama.* Doktora Tezi. İstanbul: T.C Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Muhasebe Finansman Bilim Dalı.

Geçer, A. E. (2016). Türk Ticaret Kanunu ve Vergi Usul Kanunu Çerçevesinde Ticari Kâr Mali Kâr Ayrımı. *Kamu Hukuku Arşivi*. (1-2): 13-28.

Kabaca, E. (1991). *Teoride ve Uygulamada Sermaye Şirketlerinde Kâr Dağıtımı ve Vergilendirme*. Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Türk Ticaret Kanunu, (2011, 14 Şubat). *Resmi Gazete* (Sayı No: 27846). Erişim adresi: https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6102.pdf.

İŞLETMELERDE FAALİYET BAŞARISINA ETKİ EDEN FAKTÖRLER VE FAALİYET KONTROL SİSTEMİ

Doç. Dr. Mustafa SAVCI

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.
Sertifika No: 48743

İŞLETMELERDE FAALİYET BAŞARISINA ETKİ EDEN FAKTÖRLER VE FAALİYET KONTROL SİSTEMİ

Doç. Dr. Mustafa SAVCI ORCID NO: 0000-0002-0794-9804

ISBN: 978-625-6460-45-4

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Temmuz 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Küresel rekabet ortamında, işletmelerin faaliyetlerinde başarılı olmaları; faaliyetlerinde değer oluşturabilmelerine, sürdürülebilir kâr amacına ulaşabilmelerine ve faaliyet kontrol sistemine gereken önemi vermelerine bağlıdır. Faaliyet kontrol sistemi, faaliyetlerin verimliliğini artırmayı hedef alan sürdürülebilir kâr için maliyet, kalite ve zaman uyumunu önceleyen bir sistemdir. Bu sistem işletmelerin stratejik amaçları için doğru ve tam zamanında geri bildirim sağlamayı hedefler.

İşletme faaliyetleri, işletmelerin gelir elde etmek için yaptıkları ana faaliyet konusu ile ilgili iş ve eylemlerdir. İşletmeler faaliyetlerinde sürekliliği sağlayabilmek için etkiledikleri ve etkilendikleri tüm paydaşları dikkate almak zorundadırlar. İşletmeler faaliyetlerinde başarılı olabilmek için finansman, harcama, üretim ve hasılat döngüsüne özel önem vermeleri gerekir. Bu durum tüm işletmeler için geçerlidir.

Bu çalışmanın amacı işletmelerde faaliyet başarısına etki eden faktörleri Porter'ın işletme faaliyetlerini sınıflandırdığı temel ve destekleyici faaliyetler kapsamında incelemek, faaliyet kontrol sisteminin işletmenin faaliyet başarısındaki etkilerini açıklamaktır.

Bu amaca ulaşmak için sırasıyla işletme ile ilgili temel kavramlar, kurumsal yönetim ve kurumsal sosyal sorumluluk, varlık ve kaynakların etkin kullanımı, tedarik zinciri yönetimi, rekabet, maliyetler, rekabet stratejileri ve faaliyet kontrol sistemi konuları ele alınmıştır.

Bu çalışma sırasında yararlanılan kaynaklar ekte olup bu eserlerin her birinin değerli yazarlarına teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca bu günlere gelmemde benim için her türlü fedakârlığı yapan aileme ve öğrenim hayatım boyunca yetişmeme katkı sağlayan başta saygıdeğer hocam Prof. Dr. Vasfi Haftacı olmak üzere tüm hocalarıma gönül borcum sonsuzdur.

Bu kitabın ilgi duyan herkese yararlı olmasını dilerim.

Doç. Dr. Mustafa SAVCI

Haziran 2023

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 1

I.BÖLÜM
1. İŞLETME İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR 3
1.1. İşletmenin Tanımı ve Özellikleri 3
1.2. İşletmenin Amaçları 4
1.3. İşletmelerin Sınıflandırılması 7
1.3.1. Faaliyet Alanlarına Göre İşletmeler 8
1.3.2. Üretim Araçlarının Mülkiyetine Göre İşletmeler 8
1.3.3. Tüketicilerin Türüne Göre İşletmeler 9
1.3.4. Hukuki Yapılarına Göre İşletmeler 9
1.3.5. Uluslararasılaşma Düzeyine Göre İşletmeler 11
1.3.6. Ekonomik Çıkarların Korunmasına Göre İşletmeler 12
1.4. İşletme Faaliyetlerinin Tanımı ve Sınıflandırılması 13
1.5. İşletme Faaliyetleri ve Muhasebe Bilgi Sistemi 14
1.6. İşletmenin Varlıkları ve Kaynakları 16
1.6.1. İşletmenin Varlık Türleri 17
1.6.2. İşletmenin Kaynak Türleri 17
1.7. İşletmenin Temel Faaliyet Gider ve Gelirleri 18
1.7.1. İşletmenin Temel Faaliyet Giderleri 18
1.7.2. İşletmenin Temel Faaliyet Gelirleri 19
1.8. İşletmenin Temel Faaliyet Döngüsü 20
1.9. İşletme Faaliyetlerinde Beklenen Genel Kabul Görmüş Rasyonellik İlkeleri 22
1.10. İşletmelerde Faaliyet Başarısı ve Faaliyet Başarısına Etki Eden Faktörler 24

II. BÖLÜM
2. KURUMSAL YÖNETİM VE KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK. 27
2.1. Kurumsal Yönetimin Tanımı ve Amacı 27
2.2. Kurumsal Yönetimin Önemi 29
2.3. Kurumsal Yönetim İlkeleri 32
2.3.1. Şeffaflık 32

2.3.2. Hesap Verebilirlik 33
2.3.3. Sorumluluk 34
2.3.4. Adillik/Eşitlik 35
2.4. Kurumsal Yönetim Yaklaşımları ve Çıkar Grupları 35
2.4.1. Pay Sahipleri Yaklaşımı 36
2.4.2. Paydaş Grup Yaklaşımı 37
2.5. Kurumsal Yönetimin Faydaları 39
2.5.1. İşletme Açısından 39
2.5.2. Yatırımcılar Açısından 40
2.5.3. Çıkar Grupları Açısından 41
2.5.4. Ülke Ekonomisi ve Toplum Açısından 42
2.6. Kurumsal Sosyal Sorumluluk 43
2.6.1. Kurumsal Sosyal Sorumluluğun Boyutları 44
2.6.2. Kurumsal Sosyal Sorumluluğun İşletme Faaliyetlerine Etkisi 45
2.7. Kurumsal Sosyal Sorumluluk Açısından Çevre, Çevre Hakkı ve Sürdürülebilirlik 46
2.7.1. Çevre ve Çevre Sorunları 47
2.7.2. Çevre Hakkı 50
2.7.2.1. Çevre Hakkının Tanımı ve Gelişimi 50
2.7.2.2. Çevre Hakkının Unsurları 55
2.7.2.3. Çevre Hakkı ve Çevresel Maliyetler 56
2.7.3. Çevre Hakkı ve Sürdürülebilirlik 57

III. BÖLÜM

3. VARLIK VE KAYNAKLARI ETKİN KULLANARAK TEDARİK ZİNCİRİNİ YÖNETMEK 61

3.1. İşletmenin Varlık ve Kaynakları 61
3.1.1. İşletmenin Varlıkları 62
3.1.2. İşletmenin Kaynakları 62
3.2. Muhasebe Bilgi Sistemi ve Varlık Kaynak İlişkisi 65
3.2.1. Kaynak Kullanımı ve Maliyetler 66
3.2.1.1. Kaynak Kullanımında Kısıtlılık ve Üretim Çevresindeki Gelişmeler 67
3.2.1.2. Kaynak Tüketim Muhasebesi 69
3.2.2. Varlık Kullanımı ve Getiri 69
3.3. Varlık ve Kaynakları Etkin Kullanarak Değer Oluşturmak 72
3.4. Tedarik Zinciri 74

3.4.1. Tedarik Zinciri Paydaşları 75
3.4.2. Tedarik Zinciri: Talep Zinciri Bakış Açısı 76
3.5. Tedarik Zinciri Yönetimi 77
3.5.1. Tedarik Zinciri Yönetimi Değer Dağıtım Ağında Aracılı ve Aracısız Dağıtım 79
3.5.2. Tedarik Zinciri Yönetimi ve Pazarlama Lojistiği 82
3.6. Öngörülemeyen Koşullar ve Tedarik Zinciri Yönetimi İlişkisi 85

IV. BÖLÜM
4. REKABET, MALİYETLER ve REKABET STRATEJİLERİ 87
4.1. Rekabetin Tanımı 87
4.2. Rekabetin Artmasına Etki Eden Faktörler 88
4.3. Küresel Rekabet Ortamı ve Rekabeti Belirleyen Güçler 89
4.4. Rekabet Üstünlüğü Sağlayacak İşletme Faaliyetleri 91
4.4.1. Temel Faaliyetler 92
4.4.2. Destek Faaliyetler 93
4.5. İşletme Faaliyetleri ve Maliyetler, Maliyet Davranışları, Maliyet Yönetimi 95
4.5.1. İşletmenin İşlevlerine Göre Maliyetler 96
4.5.1.1. Alış-Tedarik (Satın Alma) Maliyeti 96
4.5.1.2. Araştırma Geliştirme Maliyeti 96
4.5.1.3. Üretim Maliyeti 97
4.5.1.4. Satış Maliyeti 97
4.5.1.5. Yönetim Maliyeti 98
4.5.2. Maliyet Davranışı 98
4.5.2.1. Sabit Maliyetler 99
4.5.2.2. Değişken Maliyetler 99
4.5.3. Maliyet Körlüğü 100
4.5.4. Maliyet Yönetimi 102
4.6. Rekabet Stratejileri 103
4.6.1. Maliyet Liderliği 104
4.6.2. Farklılaştırma 106
4.6.3. Odaklanma 107
4.7. Rekabet Stratejileri ve Değeri Yeniden Yaratmak 107

V. BÖLÜM

5. FAALİYET KONTROL SİSTEMİ 109
5.1. Faaliyet Kontrol Sisteminin Tanımı ve Amacı 109
5.2. Faaliyet Kontrol Sisteminin Maliyet Yönetim Bilgi Sistemi İle İlişkisi 110
5.3. Faaliyet Kontrol Sisteminin Aşamaları 113
5.4. Faaliyet Kontrol Sisteminin Araçları 114
5.4.1. Maliyet Denetimi 114
5.4.2. Faaliyet Denetimi 116
5.4.3. Yönetsel Denetim 118
5.5. Faaliyet Kontrol Sisteminin İşlevleri 119
5.5.1. Güvenilir Muhasebe Bilgisi 119
5.5.2. Maliyet Azaltımı 120
5.5.3. Yüksek Kalite 121
5.5.4. Zamanlılık 122
5.5.5. Müşteri Değeri Oluşturmak 122
5.5.6. Kârlılık ve Sürdürülebilirliği Sağlamak 125
5.6. Faaliyet Kontrol Sisteminin Faydaları 125

SONUÇ 127

KAYNAKLAR 131

KAYNAKLAR

Abdioğlu, H. (2007). İşletmelerde Kurumsal Yönetim Anlayışı Kapsamında İç Denetimin Rolü ve IMKB-100 Örneği, T.C. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul

Abdülhakimoğulları, E; Sezer, Ö., ve Akpınar, M. (2011). Küresel ve Yerel Düzeyde Bir İnsan Hakkı Olarak Çevre Hakkının Gelişimi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14, 61-88.

Acar, D. (2005). Küresel Rekabette Maliyet Yönetimi ve Yaklaşımlar, Tekstil Sektörü İle İlgili Bir Araştırma, Asil Yayınları, Ankara.

Acındı, A. (2007). İşletmelerde İç Kontrol Sisteminin Etkinliğinin Ölçülmesi. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Acuner, T., İlhan Nas, T., Şahin, K., Okan, T. ve Birincioğlu N. (2016). İşletme, Beta, İstanbul.

Akdemir, A. (2003). Düşünceden Uygulamaya Temel İşletmecilik Bilgileri, Türkmen Kitabevi, İstanbul.

Akdoğan, N. (1995).Tekdüzen Muhasebe Sisteminde Maliyet Muhasebesi Uygulamaları, Ankara.

Akgün, A.İ. ve Kılıç, S. (2013). Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetiminin Etkinliği Üzerine Etkisi, Yönetim ve Ekonomi, Celal Bayar Üniversitesi İİBF, 20(2), 21-36.

Aktan, C.C. ve Börü, D. (2007). ‘’Kurumsal Sosyal Sorumluluk’’, Kurumsal Sosyal Sorumluluk İşletmeler ve Sosyal Sorumluluk, (Editor: Coşkun Can Aktan), İGİAD Yayını, Bornova, 7-25.

Aktan, C.C. ve Vural, İ.Y. (2007). ‘’Çokuluslu Şirketler ve Kurumsal Sosyal Sorumluluk’’, Kurumsal Sosyal Sorumluluk İşletmeler ve Sosyal Sorumluluk, (Ed:Coşkun Can Aktan), İGİAD Yayını, Bornova, 95-98.

Aktan, C.C., (2013). Kurumsal Şirket Yönetimi, Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 5 (1), 150-191.

Alagöz, A. ve Yılmaz, B. (2001). Çevre Muhasebesi ve Çevresel Maliyetler, SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 1, (1-2), 147-158.

Alkan, H. (2001). İşletme Başarısında Maliyet Yönetiminin Rolü ve Maliyet Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar,(Ormancılık Açısından Bir Değerlendirme) Süleyman Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 2, 177-192.

Alp, A. ve Kılıç, S. (2014). Kurumsal Yönetim Nasıl Yönetim, İletişim Yayınları, İstanbul.

Altınbay, A. (2006). Kaizen Maliyetleme Sistemi: Dinamik Bir Maliyet Yönetimi Sistemi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F Dergisi, VIII (1), 103-121.

Altunel, M. (2018). Faaliyet Denetiminde İç Kontrol Sisteminin Etkinliğinin Araştırılması, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rize.

Atamanalp, C. (1984) Yönetim Açısından Maliyet Muhasebesi, Atatürk Üniversitesi İ.İ.B.F. Araştırma Merkezi Yayınları, Nr. 101, Erzurum.

AUASB. (2008). Standart on Assurance Engagement ASAE 3500 Performance Engagements. Australia: Auditing and Assurance Standards Board.

Ay, H. (2008). Vergi Politikaları ve Baskı Grupları, Turhan Kitapevi, Ankara.

Balioğlu, İ. (2021). Yönetim Denetimi Kapsamında Maliyet Yönetimi Bilgi Sisteminin İncelenmesi: Çaykur İşletmelerinde Bir Araştırma, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Doktora Tezi, Rize.

Basık, F.O.(2012). Rekabet Stratejisinde Maliyet Yönetimi, Türkmen Kitabevi, İstanbul.

Bayrakdaroğlu, A. & Ege, İ. (2007). Performans Ölçümünde Alternatif Bir Yöntem, Yatırımın Nakit Kârlılığı (CFROI) ve Halka Açık Turizm Şirketleri Üzerine Bir Uygulama. Anadolu İşletmecilik Kongresi (VI.), 94-108.

BCagwati, J. (2004). In Defence Of Globalization, Oxford University Pres, Oxford.

Bekçi, İ., Doğru, E. (2011). Değer Yaratan Faaliyetler Açısından İşletme Başarısı: Çimento Sanayii İşletmelerinde Bir Araştırma, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 13, 169-192.

Bekiyev, M. (2004). Toplam Kalite Yönetimi ve İşletmelerin Rekabet Gücüne Etkileri, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.

Berman, B., Evans, J. R., ve Chatterjee, P. (2018). Retail Management: A Strategic Approach. Pearson Education Limited.

Betz, F. (2010). Yönetim Stratejisi, TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları 338, Çeviren Ümit Şensoy, Ankara.

Bilir, F. ve Hamdemir B. (2011). Çevre Hakkı ve Uygulaması, International Conferance on Eurasian Economies, 2B:Finans, s.143-149. Turkey: ICOEE.

Bozkurt Yüksel, A.E. (2018). Ticari Sırların Dijital Ortamda Korunması, TAAD, 33, 143-192.

Bozyiğit, R. Ve Karaaslan, T. (1998). Çevre Bilgisi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Can, A.V. ve Uyar, S. (2010). İşletmelerde Faaliyet Denetimi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara

Candan, E. (2007). Türk Bütçe Sisteminde Performans Denetimi, T.C. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Ankara.

Capusneanu, S. (2008). Elememte de Management al Costurilor: Cost Management Elements, Buceresti, Economica Publishhing House, Romania.

Carroll, A.B. (1991). The Pyramid of Corporate Social Responsibility:Toward the Moral Management of Organizational Stakeholders, Business Horizons, 34, 39-48.

Ceran, Y. (2004). Küresel Rekabet Ortamında Rekabetçi Üstünlük Sağlayan Sihirli Üçgen: Maliyet-Kalite-Zaman, Muhasebe ve Denetime Bakış, 11, 27-51.

Cernat, L. (2004). The Emerging Europen Corporate Governance Model: Anglo-Saxon Continental, Or Still The Century of Diversity? Journal of Europen Public Policy, 11 (1), 147-166.

Ceylan, A. (2001). İşletmelerde Finansal Yönetim, Ekin Kitabevi, Bursa.

Ceylan, R. (2008). İnsan Kaynakları Yönetimi, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No:1747, Eskişehir.

Chang, X., Chen, Y., ve Dasgupta, S. (2019). Macroeconomic Conditions, Financial Constraints, and Firms' Financing Decisions. Journal of Banking & Finance, 101, 242-255.

Chen, Z., Harford, J., ve Kamara, A. (2019). Operating leverage, Profitability, and Capital Structure, Journal of Financial and Quantitative Analysis, 54(1), 369-392.

Coffee, J. (2005). A Theory Of Corporate Governance: The Philosophical Foundations Of Corporate Governance, Routledge Publishing, New York.

Cooper, M. C., Lambert, D. M., ve Pagh, J. D. (1997). Supply Chain Management: More Than a New Name for Logistics. The International Journal of Logistics Management, 8(1), 1-14.

Cooper, R., ve Kaplan, R.S. (1992). Activity-Based Systems:Measuring The Cost of Resource Usage, Accounting Horizons, September, 1-13.

Cömert, N. (2015). Bütünleşik Yaklaşımla Kobilerde Risk Temelli İç Kontrol, Gazi Kitabevi, Ankara.

Crosby, B.P. (1979). Quality İs free:The Art Of Making Quality Certain (Vol.94): Mcrraw-Hill New York.

Çelik, A. (2007). Şirketlerin Sosyal Sorumlulukları, Kurumsal Sosyal Sorumluluk: İşletmeler ve Sosyal Sorumluluk, Ed. Coşkun Can Aktan, İGİAD Yayınları, İstanbul.

Dadak, K. (2015). Yeni Kuşak Hak Olarak Çevre Hakkı, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Cilt 5. Sayı.5, s.309-326.

Demirbaş, M. ve Uyar, S. (2006). Kurumsal Yönetim İlkeleri ve Denetim Komitesi, Güncel Akademi Yayınları, İstanbul.

Dıefenbach, T. (2006), Intangible Resources: A Categorial System of Knowledge and Other Intangible Assets, Journal of Intellectual Capital, 7/3:406-420.

Dinç, E. ve Abdioğlu, H. (2009). İşletmelerde Kurumsal Yönetim Anlayışı ve Muhasebe Bilgi Sistemi İlişkisi: İMKB-100 Şirketleri Üzerine Ampirik Bir Araştırma, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12(21), 157-184.

Ercan, M.K ve Ban, Ü. (2010). Değere Dayalı İşletme Finansı Finansal Yönetim. Gazi Kitabevi, Ankara.

Erden, S.A. (2004). Üretim Ortamları Maliyet Yönetim Sistemleri İlişkisi ve Stratejik Maliyet Yönetimi, Türkmen Kitabevi, İstanbul.

Eren, E. (2008). Stratejik Yönetim, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayın No:1491, Eskişehir.

Ergin, H. Ve Okutmuş, H. (2007). Çevre Muhasebesi, Çevre Maliyetleri ve Çevre Raporlaması, Yönetim Bilimleri Dergisi, (5:1), s.144-171.

Fazzari, S., Hubbard, R. G., ve Petersen, B. (1988). Investment, Financing Decisions, and Tax Policy. The American Economic Review, 78(2), 200-205.

Gemalmaz, M.S. (1986). Kamu Hukuku ''Bir İnsan Hakkı Olarak Çevre Hakkı ve Türk Düzenlemesi, İstanbul Hukuk Fakültesi Mecbuası, 253-279.

Gökkaya, C. (2021). Çay İşletmelerinde Etkin İç Kontrol Sistemi Oluşturulmasının Kurumsal Yönetim İlkelerine Etkisi Üzerine Bir Uygulama, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Rize.

Gönüllü, G. (2014). Çevresel Kentsel Hakların Gelişimi; Dünyada ve Türkiye'de Kentsel Haklar, İnsan Hakları Yıllığı, Cilt, 32, s.31-52.

Görmez, K. (1997). Çevre Sorunları ve Türkiye, Ankara.

Güdelci, B., ve Güdelci, E.N. (2020). Bir İşletmenin Hasılat Döngüsünün Kurumsal Kaynak Planlama Sistemi İçindeki İşleyişi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi, XV/I, 35-48.

Gürdal, K. (2013). TTK, TMS/TFRS, VUK Düzenlemeleri ve Maliyet Denetimi, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi (MUVU) – Ankara SMMMO, 1, 1-26.

Güredin, E. (2010). Denetim ve Güvence Hizmetleri, 13.Baskı, Türkmen Kitabevi, İstanbul.

Güvemli, O. (2014). Muhasebe Açısından Dünya İşletme Kuramı, Muhasebe ve Finans Araştırmaları Dergisi, Sayı,7, 5-27.

Haftacı, V. (2009). Maliyet Muhasebesi, Umuttepe Yayınları, Kocaeli.

Haftacı, V. (2010). Yönetim Muhasebesi, Umuttepe Yayınları, Kocaeli.

Haftacı, V. (2013). İşletmecilik Bilgisi, Umuttepe Yayınları, Kocaeli.

Haftacı, V. (2018). Muhasebe Denetimi, Umuttepe Yayınları, Kocaeli.

Haftacı,V. Ve Soylu, K. (2007). Çevre Kirlenmesi ve Çevre Konusu Bağlamında Çevre Muhasebesinin Önemi, Muhasebe Finansman Dergisi, 33, 102-120.

Handfield, R.R. ve Nichols Jr., E.L. (1999). Introduction to Supply Chain Management. New Jersey: Prentice-Hall.

Hansen, D. R. ve Mowen, M. M. (2006). *Cost Management: Accounting and Control* (Cilt 5th). USA: Thomson: South-Western.

Hansen, D. R., Mowen, M. M. ve Guan, L. (2009). *Cost Management: Accounting and Control.* USA: South-Western, A part of Cengage Learning.

Hansen, D.R. ve Mowen M.M. (1992). Management Accounting, South Western Publishing Co., Cincinnati Ohio.

Hasanefendioğlu, D. (2004). Kurumsal Yönetim, Vergi Dünyası Dergisi, 275, 79-84.

ICAI. (2012). Cost And Management Accounting- Intermediate Group -II-Paper 8. India: The Institute of Cost Accountants of India.

ICAI. (2016). Cost And Management Audit: Study Notes- Final Paper 8. India: The Institute of Cost Accountants of India.

İpekoğlu, M.S. (2017). Muhasebeye Yön Veren Kanunların Gelişiminde Baskı Gruplarının Etkisi: Yeni Türk Ticaret Kanunu Örneği, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Rize.

İsbir, E. (1991). Şehirleşme ve Meseleleri, 2. Baskı, Gazi Büro Yayınları, Ankara.

İslamoğlu, A. Hamdi. (2008). Pazarlama Yönetimi, Beta, 4. Baskı, İstanbul.

Kaplan, R.S., Norton D.P. (1992). The Balanced Scorecard-Measures That Drive Performance, Harvard Business Review TA, 70 (1).

Karaca, N. ve Küçük, H. (2017). Kaynak Tüketim Muhasebesi Temelinde Ürün Maliyetlerinin Hesaplanması- Karşılaştırmalı Bir Uygulama, İşletme Araştırmaları Dergisi, 9/2, 353-375.

Karacan, S. (2003). Otel İşletmelerinde Faaliyet Tabanlı Maliyetleme, Derya Kitabevi, Trabzon.

Karcıoğlu, R. (2000). Stratejik Maliyet ve Yönetim Muhasebesinde Yeni Yaklaşımlar, Aktif Yayınevi, Erzurum.

Karcıoğlu, R. ve Öztürk, S. (2021). Sürdürülebilirlik Muhasebesi ve Raporlaması, Gazi Kitabevi, Ankara.

Karpuzcu, M. (1991). Çevre Kirlenmesi ve Kontrolü, Kubbealtı Neşriyat, İstanbul.

Kartal, A., Gündüz, H.E. ve Sevim, A. (2013). Maliyet Yönetimi, Anadolu Üniversitesi Yayını No:3034, Eskişehir.

Kaval, H. (2005). Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Uygulama Örnekleri ile Muhasebe Denetimi (Cilt 2. Baskı). Ankara: Gazi Kitapevi.

Kaya, R., Öncü, M.A., Mesci. M. (2017). Maliyet Liderliği Stratejisinin İşletme Performansına Etkisi: IATA Üyesi Seyahat Acenteleri Üzerine Bir Araştırma, Journal of Recreation and Tourism Research, 4 (Special Issue 1), 84-96.

Kaygusuz, S.Y., Aslan, Ü. ve Kepçe, N. (2018). Genel Muhasebe-I T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No:2654, Eskişehir.

Kaygusuzoğlu, M. ve Şaşa, K. (2015). Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki İşletmelerde Kurumsal Yönetim KOBİ'ler Üzerine Bir Uygulama, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21, 965-1003.

Keleş, R. ve Hamamcı, C. (2002). Çevrebilim, İmge Kitabevi, Ankara.

Keskin, E.B. (2012). Sürdürülebilir Kent Kavramına Farklı Bir Bakış: Yavaş Şehirler (Cittaslow), Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi, 8 (1), 81-99.

Kırlıoğlu, H. ve Can, A.V. (1998). Çevre Muhasebesi, Değişim Yayınları, Adapazarı.

Kıymaz, M. (2013). Muhasebe Bilişim Sisteminin Küçük ve Orta Boy İşletmeler (Kobi) Üzerindeki Etkisi: Sakarya İlinde Bir Uygulama, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.

Koçak, A., Özer, A. ve Gürel, E. (2005). Kaynak Temelli Yaklaşımda Pazarlama Kabiliyetinin Boyutları, H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 23(1), 179-201.

Kotler, P., ve Armstrong, G. (2012). Principles of Marketing, 14/Edition, Pearson Education Limited. Boston.

Kula, V. (2006). Kurumsal Yönetim: Hissedarların Korunması Uygulamaları ve Türkiye Örneği, Papatya Yayıncılık, İstanbul.

Küçüksavaş, N. (2010). Finansal Muhasebe, Beta, 11. Baskı, İstanbul.

Künü, B. (2020). Günümüz Rekabet Ortamında Kurumsallaşmanın Örgütsel Dayanıklılığa Etkisi Üzerine Bir Araştırma, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Denizli.

Lee, Y., ve Kincade, D. (2003). US Apparel Manufacturers' Company Characteristic Differences Based On SCM Activities. Journal of Fashion Marketing and Management, 7(1), 31-48.

Mclarty, R. (2005). The Essentials Of Value Chain Implementation In Smal And Medium Sized Enter Prises, Journal Of Strategic Change, Jan-Feb. 14(8), 45-58.

Morasch, K., ve Bartholomae, F. (2017). Handel und Wettbewerb auf Globalen Markten,Springer Gabler, Wiesbaden

Mucuk, İ. (1993). Modern İşletmecilik, Der Yayınları, 5. Baskı, İstanbul.

Naktiyok, A. ve Karabey, C. N. (2007). İşletmelerin Maddi Olmayan Kaynakları ve Çevresel Olumsuzluk Algıları İle Stratejik Yönelimleri Arasındaki İlişki, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 62 (04) , 203-225 .

Niles, M., Bertmann, F., Belarmino, E., Wentworth, T., Biehl, E. and Neff, R. (2020) The Early Food Insecurity Impacts of COVID-19, Nutrients, 12(7), 1-19.

Normann, R. ve Ramirez, R. (1993). From Value Chain to Value Constellation: Designing Interractive Strategy, Harward Business Revıew, July-August, 71(4):65-77

Olgun, H. ve Işık, V. (2017). Bir ''insan Hakkı'' Olarak ''Çevre Hakkı'' ve Türk Hukukundaki Yeri, International Journal of Political Studies, 3 (1), 33-52.

Ordaz, C. C.; Alcazar, F. M. ve Cabrera, R. V., (2003), Intangible Resources and Strategic Orientation of Companies: An analysis in the Spanish Context, Journal of Business Research, 56: 95-103.

Öneren, M. (2008). İşletmelerde Öğrenen Örgütler Yaklaşımı, ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 4(7), 161-176.

Özçakar, N. (1992). Maliyet Düşürme Tekniği Olarak Değer Analizi, İ.Ü. İşletme Fakültesi Dergisi, 21 (1-2), 47-59.

Özçelik, F. (2013). Sürdürülebilirlik Performans Karnesi, Journal of Yaşar Üniversty, 30 (8), 4985-5008.

Özdek, E.Y.(1993). İnsan Hakkı Olarak Çevre Hakkı, TODAİ Yayını, Ankara.

Özer, M. (1997). Denetim, Özkan Matbaacılık, Ankara.

Özevren, M. (2004). ''Bir Planlama ve Kontrol Aracı Olarak Değer Yönetimi'' Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 3. Ulusal Bilgi Ekonomi ve Yönetim Kongresi Bildiri Kitabı.

Özkan, M. (2013). Yönetim Muhasebesi Açısından Sorumluluk Muhasebesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi, XV (1), 155-182

Özkan, T., Duran, N.İ. ve Demirkale, Ö. (2021). Faaliyet Döngüsü ve Nakit Akış Döngüsünün Türkiye'deki Çimento Endüstrisinin Finansal Performansı Üzerindeki Etkileri, İzmir İktisat Dergisi, 36 (1), 27-41.

Periasamy, P. (2010). Chapter 30: Cost Audit, P. Periasamy içinde, A Textbook of Financial Cost and Management Accounting. Himalaya Publishing House, Hindistan.

Perkins, D. ve Stovall, O. S. (2011). "Resource Consumption Accounting: Where Does It Fit? ". The Journal of Applied Business Research. September/October, 27(5), 41-52.

Porter, M.E (1998). Compatitive Advantage Creating and Sustaining Superior Performance, Newyork.

Porter, M.E. (2010). Rekabet Stratejisi, Sektör ve Rakip Analizi Teknikleri, Çeviren: Gülen Ulubilgin, Sistem Yayıncılık, İstanbul.

Ricketts, J. A. (2007). Reaching The Goal: How Managers Improve a Services Business Using Goldratt's Theory of Constraints. USA: IBM Press.

Romney, M.B., Steinbart, P.j. ve Cushing, B.E. (1997). Accounting Information Systems, Addision-Wesley Publishing Co., Chicago, USA.

Saklı, A.R. (2012).Stratejik Kurumsal Yönetişim, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.

Savcı, M. (1996). İşletmelerde Mali Başarısızlıklar ve Maliyet Yönetimi, K.T.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon.

Savcı, M. (2012). Çay İşletmelerinde Üretim Maliyetlerinin Değer Zinciri Analizi, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Kocaeli.

Savcı, M. (2017). Mali Tablolar Analizi, Ekin Yayınevi, 7. Baskı, Bursa.

Savcı, M. (2018a). Çay İşletmelerinde Modern Maliyet Yönetimi Yaklaşımları ve Dengeli Başarı Göstergesi, Ekin Yayınevi, Bursa.

Savcı, M. (2018b). Mali Başarısızlıkta Maliyet Körlüğü Etkisinin İşlem Maliyeti Yaklaşımı İle Değerlendirilmesi, Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 20 (4), 26-38.

Savcı, M. (2019a). Maliyet Muhasebesi, Ekin Yayınevi, 14. Baskı, Bursa.

Savcı, M. (2019b). Sorumluluk Muhasebesinin Faaliyet Denetimi Unsurlarına Etkisinin Değerlendirilmesi, Mali Çözüm Dergisi (151), 75-93.

Savcı, M. (2019c). Şirketler Muhasebesi, Ekin Yayınevi, 7. Baskı, Bursa.

Savcı, M. (2020). ''Faaliyet Denetiminin Maliyet Yönetimine Etkisi ve Bir Uygulama'' Farklı Boyutlarıyla Muhasebe ve Finansman Araştırmaları, (Editörler: Benar Güngör ve Ceyda Yerdelen Kaygın), Gazi Kitabevi, Ankara.

Selimoğlu, S. K. (1999). Faaliyet Denetimi. Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 15 (1-2): 193-206.

Seyidoğlu, H. (1999). Ekonomik Terimler Ansiklopedik Sözlük, Güzem Can Yayınlar, İstanbul.

Shank, J., ve Govindarajan, V. (1994). Measuring The Cost of Quality: Strategic Cost Management Approach, Journal of Cost Management, 8 (2), 143-148.

Shleıfer, A., ve Vıshny. R.W., (1997). A Survey of Corporate Governance. The Journal of Fınance, Issue 52(2), 737-783

Simatupang, T., ve Sridharan, R. (2005). The Collaboration Index: A Measure for Supply Chain Collaboration. International Journal of Physical Distribution & Logistics Management, 35(1), 44–62.

Stammen, L., ve Stalmeijer, R. (2015). Trainning Physicians to Provide High-Value, Cost Conscious Care, JAMA.

Sürmeli, F. (1996). Muhasebe Bilgi Sistemi, T.C. Anadolu Üniversitesi Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı Yayınları/ No.115, Eskişehir.

Şakrak, M. (1997). Maliyet Yönetimi, Maliyet ve Yönetim Muhasebesinde Yeni Yaklaşımlar, İstanbul

Şakrak. M. (2002). Değer Katmayan Faaliyetler ve Maliyet Yönetimindeki Önemi, Mali Çözüm Dergisi, Sayı 61: 20-27.

Şengür, E.D. ve Çiftçi, H.N. (2011). İşletmelerde Faaliyetlerin Sınıflandırılması ve Finansal Raporlama Üzerine Etkisi, Mali Çözüm Dergisi, Kasım-Aralık, 108, 35-61.

Şimşek, M. (2001). Toplam Kalite Yönetimi, Alfa Yayını, İstanbul.

T.C. Sağlık Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı (2008) Performans Denetimi Rehberi.

TDK Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük https://www.sozluk.gov.tr. (Erişim Tarihi 25.1.2023).

Tehrania, R. Ve Ghorbanib, A.H. (2013). Operational Auditing Versus Traditional Method: A Comparative Investigation. Management Science Letters, 3, 1805-1814.

Tezcan, B. (2017). Bütünleşik Yazılım Sistemlerinin Muhasebe Uygulamalarına Entegrasyonu, İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Tokatlı, E. (2013). XBRL (Geliştirilebilir İşletme Raporlama Dili)'nin Muhasebe Bilgi Sistemine Etkileri. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Turner, J.R. (1993). Integrated Supply Chain Management-Whats Wrong with This Picture. Indurstrial Engineering, 25(12), 52-55.

Tuzcu, A. (2004). Halka Açık Şirketlerde Kurumsal Yönetim Anlayışı, İMKB-100 Örneği, Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara.

Türkel, A. (1998). İşletme Yöneticileri İçin Toplam Kalite Yönetimi ve İnsan Kaynakları, Tükmem Kitabevi, İstanbul.

Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu, TMS 7-Nakit Akış Tabloları https://www.kgk.gov.tr. (Erişim Tarihi 28.6.2022)

Uslu, İ. (1995). Çevre Sorunları, İstanbul.

Ülgen, H. ve Mirze, S.K. (2010) İşletmelerde Stratejik Yönetim, Beta, 5. Baskı, İstanbul.

Üner, M. Mithat. (2008). Genel İşletmecilik, Detay Yayıncılık, Ankara.

West, D. vd. (2006). Strategic Marketing: Creating Competative Advantage. Oxford: Oxford University Press.

White, L. (2009). "Resource Consumption Accounting: Manager-Focused Management Accounting". The Journal of Corporate Accounting & Finance, May/June: 63-77.

Wikinson, J.W ve Cerullo, M.J. (1997). Accounting Information Systems Essential Concepts and Applications. John Wiley&Sons Inc., New York, USA.

Williams, J.R., Haka, S.F., Bettner, M.S., ve Carcello, J.V. (2010). Financial Accounting (14 th Edition) MCGraw-Hill Irwin, Boston, USA.

Yıldıztekin, İ. (2009). Sürdürülebilir Kalkınmada Çevre muhasebesinin Etkileri, Atatürk Üniversitesi Sosyal bilimler Enstitüsü Dergisi 13(1), s.367-390.

Zerenler, M., Türker, N. ve Şahin, E. (2007). Küresel Teknoloji, Araştırma-Geliştirme (Ar-Ge) ve Yenilik İlkesi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17, 653-667.

Zou, J. (2019). Construction and Application Analysis of Construction Project Cost Management Information System Based on Value Perspective. 5th International Conference on Education, Management and Information Technology (ICEMIT 2019) (s. 1-5). UK: Francis Academic Press.

İŞLETMELERDE İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNE GÜNCEL BAKIŞ

Editörler

Prof. Dr. Hatice Zümrüt TONUS & Prof. Dr. Nezire Derya ERGUN ÖZLER

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6637-25-2

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Aralık 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

İşletmelerde İnsan Kaynakları Yönetimine Güncel Bakış (Comtemporary Perspective on Human Resources Management in Businesses) isimli kitabımız ister üretim ister hizmet sektöründe yer alsın özel sektörde faaliyet gösteren işletmelerin bir işletmecilik fonksiyonu olarak insan kaynakları yönetimi faaliyetini temel almaktadır. Takdir edersiniz ki Kamu kurum ve işletmeleri Kamu Personel Rejimine tabi olması sebebiyle farklı bir zeminde değerlendirilme zorunluluğuna sahiptir.

İki kısımdan oluşan kitabımızın ilk kısmı; işletmelerin ***temel insan kaynakları yönetimi faaliyetlerini, bütünleşik yaklaşımla*** ele almakta ikinci kısmı ise ***güncel insan kaynakları yönetimi*** konularından bazılarına değinmektedir.

Farklı faaliyet alanlarına ve farklı büyüklüklere sahip olsalar da işletmelerde, en alt kademeden en üst örgütsel kademeye kadar farklı pozisyonlarda, çok sayıda insan çalışır. Bir işletmede yöneten ve yönetilenlerin tümü örgütsel kademe ve pozisyonuna bakılmaksızın, ***insan kaynağı*** olarak ele alınır. İşletmelerde çalışanlar için, insan gücü, işgücü, işgören, personel, insan kaynağı, stratejik insan kaynağı, insan sermayesi ve yetenek kavramları kullanılıyor olsa da kitabımızda literatür ve uygulamada yaygın olarak kullanılması sebebiyle insan kaynağı kavramını kullanmayı tercih ettik. Yoğun rekabet ortamı, işletmelerin yüksek performansla çalışmalarını zorunlu kılmaktadır. İnsan kaynağı sahip olduğu bilgi, beceri ve tutumuyla kısacası yetkinlikleriyle, işletme için stratejik bir kaynak ve örgütsel performansın çok önemli bir parçası olarak görülmektedir. İşletmenin başarıyla yönetilerek amacına ulaşabilmesi, fiziksel, finansal ve bilgi kaynağıyla birlikte insan kaynağına bağlıdır. Tabi ki, insan kaynağı düşünen, çevresinden etkilenen sosyal bir varlık olması nedeniyle de diğer kaynaklardan farklılık göstermektedir.

Bir işletmede ***insan kaynakları yönetimi*** ise, insan kaynağının nasıl sağlanacağı, nasıl organize edileceği, nasıl yönlendirileceği ve nasıl kontrol edileceği ile ilgili faaliyetlerine odaklanır. Bu faaliyetlerin tümü, işletmenin tüm örgütsel hedeflerine ulaşmasını, aynı zamanda çalışanların ihtiyaçlarının ve beklentilerinin karşılanmasını sağlayacak şekilde planlamalı, örgütlenmeli, yöneltilmeli ve kontrol edilmelidir.

İnsan kaynakları yönetimi İş Kanunu başta olmak üzere diğer tüm yasal zemine de uygun hareket ederek, pozisyonlarda yapılacak işlerin verimlilik temelli oluşturulmasından başlayarak insan kaynağının aranıp bulunması, işe alınması, eğitilmesi, değerlendirilmesi, yükseltilmesi, görev yerinin değiştirilmesi, işle arasındaki uyumsuzlukların ortadan kaldırılması, ücretlerinin verilmesi, çalışma şartlarının iyileştirilmesi gibi pek çok faaliyeti yerine getirmektedir. Kitabımız bir işletmenin insan kaynakları departmanının yerine getirdiği iş analizi, insan kaynakları planlaması, işe alma, ücretlendirme, performans değerlendirme, örgütsel kariyer planlama gibi teknik faaliyetler ile çatışma, iş tatmini, motivasyon, bağlılık, güçlendirme gibi davranışsal faaliyetleri bütünleşik bakış açısıyla incelemektedir.

Günümüzde yüksek teknoloji kullanan işletmelerde dahi nitelikli insan kaynağına ihtiyaç azalmamaktadır. Kitabımızda, hızla değişen çevresel faktörler nedeniyle insan kaynağı ve insan

kaynakları yönetimiyle ilgili; Endüstri 4.0, dış kaynak kullanımı, yetenek yönetimi, yetkinlikler, kuşaklar, yeşil insan kaynakları yönetimi gibi ***güncel konular***a da yer verilmiştir.

Kitabımızın hazırlanmasında katkıda bulunan tüm yazarlar, Yönetim ve Organizasyon bilim alanındaki yetkin akademisyenlerden oluşmaktadır. Kitabımıza katkılarından dolayı kendilerine çok teşekkür ediyoruz. İsteğimiz kitabımızın, işletmelerin insan kaynakları yönetimi departmanlarının uygulamalarına katkı sağlarken, işletmelerde çalışacak potansiyel insan kaynağı olmaları sebebiyle öğrencilerimize de yol gösterici olmasıdır.

Aralık 2023 - Eskişehir

Editörler

Prof. Dr. Hatice Zümrüt TONUS & Prof. Dr. Nezire Derya ERGUN ÖZLER

İÇİNDEKİLER

KISIM 1
İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ

I. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNE GİRİŞ 3
Prof. Dr. Ayşe CİNGÖZ
A. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNİN TANIMI VE ÖNEMİ 3
B. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNİN AMAÇLARI VE FONKSİYONLARI....5
C. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ....6
1. Endüstri Devrimi ve Sendikacılığın Doğuşu (Endüstri Devriminden 1930'lara Kadar Olan Dönem) 7
2. Endüstri İlişkileri Dönemi (1930-1960)....9
3. Personel Yönetimi Dönemi (1960-1980) 10
4. İnsan Kaynakları Yönetimi Dönemi (1980-1990)....12
5. Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi Dönemi (1990'lı Yıllardan Gümümüze) 15
D. STRATEJİK İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNİN BOYUTLARI-STRATEJİK İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNDE UYUM....18
1. Stratejik İnsan Kaynakları Yönetiminin Yatay Boyutu-Yatay Uyum....18
2. Stratejik İnsan Kaynakları Yönetiminin Dikey Boyutu-Dikey Uyum 20
E. STRATEJİK İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNİN İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNDEN FARKLILIKLARI 22
F. STRATEJİK İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNİ UYGULAMADA YAŞANAN PROBLEMLER .25
II. İŞLETMEDE İNSAN KAYNAKLARI BÖLÜMÜNÜN ÖRGÜTLENMESİ (ORGANİZASYONU) 33
Doç. Dr. Gökben BAYRAMOĞLU
A. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİCİLERİNİN YETKİ KULLANIMI 33
B. İKY BÖLÜMÜNÜN ÖRGÜT YAPISI İÇERİSİNDEKİ YERİ 34
1. Küçük Ölçekli İşletmelerde İnsan Kaynakları Yönetimi 34
2. Büyük Ölçekli İşletmelerde İnsan Kaynakları Yönetimi 36
C. İNSAN KAYNAKLARI BÖLÜMÜNÜN KENDİ BÖLÜMÜ İÇERİSİNDEKİ ÖRGÜTLENMESİ 37
1. İşe Alma Birimi....38
2. Eğitim ve Geliştirme Birimi....39
3. Ücret ve Yan Haklar Birimi 39
4. Endüstriyel İlişkiler Birimi....39
D. DEĞİŞEN ÖRGÜTSEL BAĞLAM İÇERİSİNDE İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ 39
E. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNDE ROL VE SORUMLULUKLAR 42
1. Komuta Yöneticilerinin Rol ve Sorumlulukları....42
2. İnsan Kaynakları Bölümünün Rol ve Sorumlulukları 43
a. Fonksiyonel Uzman Rolü....44
b. Çalışanın Avukatı Rolü 45
c. Stratejik Ortak Rolü....46
d. İnsan Kaynakları Geliştiricisi Rolü 47
F. İNSAN KAYNAKLARI UZMANLARINDA BULUNMASI GEREKEN YETKİNLİKLER 48
III. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ BAĞLAMINDA ÇALIŞMA İLİŞKİLERİNİN HUKUKİ BOYUTLARI 53
Prof. Dr. Fatma KOCABAŞ & Dr. Öğretim Üyesi Cansu ŞENGÜL
A. ÇALIŞMA İLİŞKİSİNİN KURULMASI 55

1. 4857 Sayılı İş Kanunu'ndaki Düzenlemeler 55
2. 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'ndaki Düzenlemeler 58
3. 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'ndaki Düzenlemeler 58
4. Diğer Hukuk Kaynaklarında Yer Alan Düzenlemeler 59
B. ÇALIŞMA İLİŞKİSİNİN DÜZENLENMESİ 62
1. 4857 Sayılı İş Kanunu'ndaki Düzenlenmeler 62
2. 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'ndaki Düzenlemeler 63
3. 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'ndaki Düzenlemeler 64
4. Diğer Kanunlarda Yer Alan Düzenlemeler 65
C. ÇALIŞMA İLİŞKİSİNİN SONA ERMESİ 66
1. 4857 Sayılı İş Kanunu'ndaki Düzenlenmeler 67
2. 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'ndaki Düzenlemeler 70
3. Diğer Kanunlarda Yer Alan Düzenlemeler 71
IV. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNİN ALT YAPI FAALİYETLERİ 75
Prof. Dr. Oya KORKMAZ
A. İŞ ANALİZİ 75
1. İş Analizi Kavramının Tanımı, Amacı ve Önemi 76
2. İş Analizinin Kullanım Alanları 77
3. İş Analizi Süreci 78
4. İş Analizinde Kullanılan Bilgi Toplama Yöntemleri 79
a. Kişisel Raporlar Yöntemi 80
b. Doğrudan Gözlemler Yöntemi 80
c. Görüşme Yöntemi 80
d. Belge İncelemeleri Yöntemi/Mevcut Veri 82
e. Anket Yöntemi 83
f. İş Günlükleri 84
g. Katılım 84
h. Diğer İş Analizi Yöntemleri 85
5. İş Analizinin Çıktıları 86
a. İş Tanımı 86
b. İş Gerekleri (İş Şartnamesi) 89
B. İŞ ETÜDÜ 91
1. İş Etüdü Kavramı ve Tarihsel Gelişimi 91
2. İş Etüdünün Amacı ve Önemi 92
3. İş Etüdü Teknikleri 93
4. İş Etüdünün Temel Aşamaları 96
5. İş Etüdünün Avantajları ve Dezavantajları 97
C. İŞ TASARIMI 98
1. İş Tasarımı Kavramı 98
2. İş Tasarımı Teknikleri 99
a. İş Basitleştirme 99
b. İş Genişletme 100
c. İş Zenginleştirme 101
d. Alternatif İş Tasarımları: Esnek ve Uzaktan İş Tasarımı 104
D. DİSİPLİN SİSTEMİNİN KURULMASI 109
1. Disiplin Kavramı 109
2. İnsan Kaynakları Disiplin Sisteminin Önemi ve Amacı 110
3. Disiplin Türleri 111
4. Disiplin Cezası Türleri 112
5. Disiplin Eyleminin Temel Nedenleri 113
6. Disiplin Uygulamalarında Kurumsal Etkililiğin Belirleyenleri 114

7. İnsan Kaynakları Disiplin Yönetimi Sisteminin Kurulması 115
V. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNİN FONKSİYONLARI - I....121
Arş. Gör. Dr. Zeynep BAYSAL
A. BÜTÜNLEŞİK İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ BAKIŞ AÇISI....121
B. TEMEL İNSAN KAYNAKLARI FONKSİYONLARINDAN İNSAN KAYNAKLARI PLANLAMASI, İŞE ALMA VE ÜCRETLENDİRME....126
1. İnsan Kaynakları Planlaması 126
a. İnsan Kaynakları Planlamasının Amaçları 126
b. İnsan Kaynakları Planlama Süreci 127
c. İnsan Kaynakları Planlamasında Kullanılan Tahmin Yöntemleri 129
d. İnsan Kaynakları Bilgi Sistemleri 132
2. İşe Alma Süreçleri 134
a. İnsan Kaynağı Bulma 134
b. Değerlendirme ve Seçim 136
c. Oryantasyon 136
3. Ücretlendirme ve Bordro....137
a. Ücret ve Ücretle İlgili Kavramlar 137
b. İş Değerlemesi....138
c. Ücret Yönetimi 140
d. Ücret Sistemleri 141
VI. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNİN FONKSİYONLARI - II....147
Doç. Dr. Fulya MISIRDALI YANGİL
A. PERFORMANS DEĞERLENDİRME....147
1. Performans ve Performans Değerlendirme Kavramları....147
2. Performans Değerlendirmenin Amaçları ve Faydaları....148
3. Performans Değerlendirme Süreci 149
4. Performans Değerlendirme Yöntemleri 151
5. Performans Değerlendirmede Karşılaşılan Hatalar 153
B. EĞİTİM VE GELİŞTİRME 154
1. Eğitim ve Eğitimle İlgili Kavramlar 155
a. Eğitim....155
b. Geliştirme 156
2. Eğitimin Önemi, Amacı ve Faydaları 156
3. Eğitim İlkeleri 158
4. Eğitim ve Geliştirme Süreci 159
a. Eğitim ve Geliştirme İhtiyaçlarının Belirlenmesi 159
b. Eğitim Programının Oluşturulması ve Yönetilmesi 160
c. Eğitim Sonuçlarının Uygulanması ve Etkinliğinin Değerlendirilmesi....163
C. ÖRGÜTSEL KARİYER YÖNETİMİ 163
1. Örgütsel Kariyerin Tanımı ve Önemi 164
2. Örgütsel Kariyer Yönetimi, Amaçları ve Faydaları....165
3. Örgütsel Kariyer Yönetim Süreci 166
4. Örgütsel Kariyer Yönetim Sistemleri....168
D. ÇALIŞMA İLİŞKİLERİ....169
1. Çalışma İlişkileri Tanımı 170
2. Sendika Kavramı Amaçları, Etkinlikleri ve Türleri....170
3. Toplu Pazarlık Kavramı, Toplu İş Sözleşmeleri ve Toplu İş Uyuşmazlıkları 171
4. İş Sağlığı ve Güvenliği....173
VII. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNİN DAVRANIŞSAL BOYUTU....179
Dr. Öğretim Üyesi Burcu AKDENİZ
A. ÇATIŞMA YÖNETİMİ....179

B. MOTİVASYON 182
C. İŞ TATMİNİ 183
D. ÖRGÜTSEL BAĞLILIK 186
E. PERSONEL GÜÇLENDİRME 187
F. ÖRGÜT KÜLTÜRÜ VE GÜÇLÜ KÜLTÜR OLUŞTURMA 189
G. ETKİLİ LİDERLİK 194
H. STRES YÖNETİMİ 196

KISIM 2
İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNDE
GÜNCEL KONULAR

I. ENDÜSTRİ 4.0 VE İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ AÇISINDAN İNSAN-MAKİNE ETKİLEŞİMİ 207
Doç. Dr. Meral ÇALIŞ DUMAN
A. ENDÜSTRİ 4.0 VE TEKNOLOJİLERİ 207
B. ENDÜSTRİ 4.0 TEKNOLOJİLERİ VE ÇALIŞAN ETKİLEŞİMİ 209
1. Yapay Zekâ Teknolojisi ve Çalışan Etkileşimi 211
2. Nesnelerin İnterneti Teknolojisi ve Çalışan Etkileşimi 213
3. Robot Teknolojisi ve Çalışan Etkileşimi 215
4. Sanal ve Arttırılmış Gerçeklik Teknolojisi Çalışan Etkileşimi 218
5. Büyük Veri Teknolojisi ve Çalışan Etkileşimi 220
6. Bulut Bilişim ve Çalışan Etkileşimi 222
7. Blok Zinciri ve Çalışan Etkileşimi 224
C. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ AÇISINDAN İNSAN-MAKİNE ETKİLEŞİMİNİN POTANSİYEL AVANTAJLARI 225
D. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ AÇISINDAN İNSAN-MAKİNE ETKİLEŞİMİNİN ENDİŞELERİ 228
1. Etik ve Hukuki Endişeler 228
2. İşsizlik ve Karanlık Fabrika Endişesi 230
II. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ AÇISINDAN KUŞAKLAR VE YÖNETİMİ 239
Öğr. Grv. Dr. Gülçin AKSÖL
A. KUŞAK GRUPLARI 239
1. Bebek Patlaması Kuşağı (Baby Boomers) 242
2. X Kuşağı 243
3. Y Kuşağı 244
4. Z Kuşağı 246
B. ÖRGÜTLER VE ÇALIŞMA YAŞAMINA İLİŞKİN DEĞER, ALGI VE DAVRANIŞLARDA KUŞAKLARARASI BENZERLİKLER VE FARKLILIKLAR 247
C. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ AÇISINDAN KUŞAKLARIN YÖNETİLMESİNDE KARŞILAŞILAN ZORLUKLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ 253
1. İnsan Kaynakları Planlaması Açısından Kuşaklararası Zorluklar ve Çözüm Önerileri 256
2. İşe Alma ve Yerleştirme Açısından Kuşaklararası Zorluklar ve Çözüm Önerileri 257
3. Eğitim ve Geliştirme Açısından Kuşaklararası Zorluklar ve Çözüm Önerileri 259
4. Performans Değerlendirme Açısından Kuşaklararası Zorluklar ve Çözüm Önerileri 261
5. Ücret Yönetimi ve Ödüllendirme Açısından Kuşaklararası Zorluklar ve Çözüm Önerileri 262
6. Kariyer Yönetimi Açısından Kuşaklararası Zorluklar ve Çözüm Önerileri 264
7. Motivasyon Açısından Kuşaklararası Zorluklar ve Çözüm Önerileri 265

III. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ AÇISINDAN YETENEK YÖNETİMİ (TALENT MANGEMENT)....273
Dr. Öğretim Üyesi Hilal BARAN
A. YETENEK KAVRAMI....273
B. YETENEK YÖNETİMİ KAVRAMI VE YETENEK YÖNETİMİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ....274
C. YETENEK YÖNETİMİNİN DAYANDIĞI TEORİLER....276
D. YETENEKLİ ÇALIŞANLAR VE ÖZELLİKLERİ....279
E. YETENEK YÖNETİMİNDE SORUMLULUK DAĞILIMI....281
1. Üst Yönetimin Sorumluluğu....281
2. Hat Yöneticilerinin Sorumluluğu....282
3. İnsan Kaynakları Yöneticilerinin Sorumluluğu....282
F. YETENEK YÖNETİMİ UYGULAMA SÜRECİ....283
1. Yetenek Yönetimi Stratejilerinin Geliştirilmesi....283
2. Yetenekli Çalışanların ve Kilit Pozisyonların Belirlenmesi....285
3. Yetenekli Çalışanların Seçilmesi ve Yerleştirilmesi....287
4. Yetenekli Çalışanların Eğitimi ve Geliştirilmesi....289
5. Yetenekli Çalışanların Elde Tutulması....290
IV. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ AÇISINDAN DIŞ KAYNAK (OUTSOURCING) KULLANIMI VE YÖNETİMİ....295
Dr. Öğretim Üyesi Orkun ŞEN
A. İNSAN KAYNAKLARININ DÖNÜŞÜMÜ....295
B. DIŞ KAYNAK KULLANIMI VE İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ....300
C. DIŞ KAYNAK KULLANIMI YAŞAM DÖNGÜSÜ....306
1. İnsan Kaynakları, Çalışan Bağlılığı ve İlişkileri....306
2. İşletmelerde Dış Kaynak Kapsamında Kadrolu ve Taşeron Çalışanlar....309
D. ÇEVRESEL VE ÖRGÜTSEL KARAKTERİSTİKLER: DIŞ KAYNAKLARI KULLANARAK KARİYER YÖNETİMİ....312
1. İnsan Kaynakları Performansı ve Dış Kaynak Kullanımı Arasındaki İlişkiler....312
2. Çevresel Belirsizlik ve Dış Kaynak Kullanımı....313
E. İŞLEM MALİYETLERİ AÇISINDAN DIŞ KAYNAK KULLANIMI....315
F. DIŞ KAYNAK KULLANIMI VE İNSAN KAYNAKLARININ GELECEĞİ....317
V. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ AÇISINDAN YETKİNLİKLERİN YÖNETİMİ....325
Doç. Dr. Meltem DİL ŞAHİN
A. YETKİNLİK KAVRAMI....325
1. Yetkinlik ile İlişkili Kavramlar....326
2. Yetkinlik Türleri....327
a. Teknik Açıdan Yetkinlikler....328
b. Davranışsal Yetkinlikler....328
c. Kurumsal Yetkinlikler....329
3. Yetkinlik Modelleri....329
B. YETKİNLİK YÖNETİMİ KAVRAMI....331
1. Yetkinlik Yönetiminin Önemi....332
2. Yetkinlik Yönetimi Aşamaları....333
C. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ FONKSİYONLARI AÇISINDAN YETKİNLİK YÖNETİMİ....337
1. Yetkinliklere Dayalı İnsan Kaynakları Yönetimi....339
2. Yetkinliklere Dayalı İş Analizi ve İş Tanımı....340
3. Yetkinliklere Dayalı İşe Alma....341
4. Yetkinliklere Dayalı Kariyer Yönetimi....342
5. Yetkinliklere Dayalı Performans Yönetimi....343
6. Yetkinliklere Dayalı Eğitim ve Geliştirme....343
7. Yetkinliklere Dayalı Ödül ve Ücret Sistemi....344

VI. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ AÇISINDAN FARKLILIKLARIN YÖNETİMİ 347
Doç. Dr. Hayat Ebru ERDOST ÇOLAK
A. FARKLILIK KAVRAMI 348
1. Farklılık Tanımı 348
2. Farklılıkların Kaynakları/Boyutları 348
3. Kuramsal Yaklaşım 350
B. FARKLILIKLARIN YÖNETİMİ 352
1. Farklılık Yönetiminin Tanımı ve Önemi 352
2. Farklılık Yönetimine İlişkin Modeller 357
C. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ BAĞLAMINDA FARKLILIKLARIN YÖNETİMİ 359
1. İşe Alım ve Farklılık Yönetimi 360
2. Eğitim Programları ve Farklılık Yönetimi 362
3. Performans Yönetimi ve Farklılık Yönetimi 363
D. İNSAN KAYNAKLARI FARKLILIK YÖNETİMİNDE KARŞILAŞILAN ENGELLER VE BAŞARI FAKTÖRLERİ 364
VII. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ AÇISINDAN İŞ ETİĞİ VE ETİK ÇALIŞMA KÜLTÜRÜ YARATMA 371
Doç. Dr. Zümral GÜLTEKİN
A. İŞ AHLAKI VE İŞ ETİĞİ KAVRAMLARI 371
B. YÖNETSEL ETİK KAVRAMI 373
C. ÖRGÜT KÜLTÜRÜNDE ETİK DAVRANIŞLARIN OLUŞTURULMASI 374
D. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ VE İŞ ETİĞİ 375
1. Etik Bir Örgütsel Yapı Oluşturulmasında İnsan Kaynakları Yönetiminin Rolü 375
2. Etik Kodların Oluşmasında İnsan Kaynakları Yönetiminin Rolü 376
3. Etik Davranışların Oluşmasında İnsan Kaynakları Yönetiminin Rolü 376
E. İNSAN KAYNAKLARI FONKSİYONLARI VE İŞ ETİĞİ 378
1. İşe Alım ve Etik 379
2. Kariyer Yönetimi ve Etik 380
3. Ücret Yönetimi ve Etik 381
4. Performans Değerlendirme ve Etik 382
5. Eğitim/Geliştirme ve Etik 383
6. Ödül/Ceza ve Etik 384
F. ÖRGÜTLERDE ETİK DIŞI DAVRANIŞLARDA İNSAN KAYNAKLARININ ROLÜ 384
1. İşyerinde Mobbing (Psikolojik Şiddet) 385
2. İşyerinde Siber Zorbalık 385
3. İşyerinde Siber Nezaketsizlik 386
4. İşyerinde Gaslighting 387
G. DİJİTAL İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ, YAPAY ZEKA VE ETİK 389
VIII. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNİN KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUKTAKİ ROLÜ 397
Dr. Öğretim Üyesi Güzin KIYIK KICIR
A. KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK KAVRAMI 397
B. KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUĞUN TARİHSEL EVRİMİ 398
C. KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUĞUN İÇ DİNAMİKLERİ 400
1. Çalışanlar 401
2. İnsan Kaynakları Yönetimi Bölümü 402
3. Üst Yönetim 403
D. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ VE KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUKLA İLİŞKİLİ KAVRAMLAR 404
1. İş Etiği 405
2. İş Sağlığı ve Güvenliği 405
3. Örgütsel İletişim 406

4. Kurumsal Sosyal Duyarlılık (Corporate Social Responsiveness) 407
5. Kurumsal Hesap Verme Sorumluluğu (Corporate Accountability)....408
6. Kurumsal Sosyal Raporlama (Corporate Social Reporting) 409
7. Örgüt Kültürü 409
E. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ FONKSİYONLARINA KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUĞUN YANSIMALARI 411
F. SOSYAL SORUMLULUK PROJELERİNİN İNSAN KAYNAKLARI UYGULAMALARINA ETKİSİ....414
G. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ BAĞLAMINDA YÜRÜTÜLEN ÖRNEK SOSYAL SORUMLULUK PROJELERİ 416
IX. YEŞİL İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ (GREEN HUMAN RESOURCE MANAGEMENT) UYGULAMALARI 425
Prof. Dr. Ceren GİDERLER KARAVELİOĞLU & Ar. Gör. Dr. Memduh Eren GİDERLER
A. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNDEN YEŞİL İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNE GEÇİŞ.426
B. YEŞİL İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNİN TANIMI....427
C. YEŞİL İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ İLE İLİŞKİLİ KAVRAMLAR 429
1. Yeşil İşler ve Yeşil Yakalılar (Green Jobs and Green Collar Workers) 430
2. Yeşil İş-Yaşam Dengesi 431
3. Yeşil Örgüt Kültürü 432
4. Yeşil Çalışan Katılımı 433
5. Yeşil Çalışan Güçlendirme 434
6. Yeşil Liderlik 434
D. YEŞİL İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ FONKSİYONLARI....435
1. Yeşil İş Analizi ve İş Tasarımı....435
2. Yeşil İşe Alım (Aday Bulma ve Seçme) 436
3. Yeşil Eğitim ve Geliştirme....437
4. Yeşil Performans Yönetimi 437
5. Yeşil Ücret ve Ödül Yönetimi....438
E. YEŞİL İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ UYGULAMALARININ İŞLETMEYE VE ÇEVREYE FAYDALARI....439

KAYNAKÇA

Alanlı, A. (2022). İnsan kaynakları yönetiminin tarihsel gelişimi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İnsan Kaynakları Yönetimi Dergisi,* 1(1), 53-72.

Aldemir, C., Ataol, A. ve Budak, G. (2001). *İnsan kaynakları yönetimi.* 4.baskı, İzmir: Barış Yayınları.

Armstrong, M. (2006). *Strategic human resource management: A guide to action* (3rd ed.). London: Kogan Page.

Arthur, J. B. (1992). The link between business strategy and ındustrial relations systems in american steel minimills. *Industrial and Labor Relations Review*, 45(3), 488-506.

Bamberger, P. & Phillips, B. (1991). Organizational environment and business strategy: Parallel versus conflicting influences on human resource strategy in the pharmaceutical industry. *Human Resource Management,* 30(2), 153-182.

Baransel, A. (1979). *Çağdaş yönetim düşüncesinin evrimi.* 1. Cilt, İstanbul: Fatih Matbaası.

Barney, J. (1991). Firm resource and sustained competitive advantage. *Journal of Management*, 17(1), 99-120.

Barney, J. B. & Wright, P. M. (1998). On becoming a strategic partner: The role of human resource management ın gaining competitive advantage. *Human Resource Management,* 37(1), 31-46.

Becton, B. J. & Schraeder, M. (2009). Strategic human resource management: Are we there yet?. *Journal for Quality & Participation,* 31(4), 11-18.

Bingöl, D. (2019). *İnsan kaynakları yönetimi.* 11. Baskı, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım Ltd.

Bird, A. & Beechler, S. (1995). Links between business strategy and human resource management strategy in U.S.-based Japanese subsidiaries: An empirical investigation. *Journal of International Business Studies,* 26(1), 23-46.

Boxall, P. & Purcell, J. (2000). Strategic human resource management: Where have we come from and where should we be going?. *International Journal of Management Review,* 2(2), 183-203.

Bratton, J. (2001). Strategic human resource management. *Human Resource Management: Theory and Practice,* (Ed., John Bratton; Jeffrey Gold), Lawrange Erlbaum.

Buller, P. F., Dudley, C.B. & Mc Evoy, G.M. (1990). Competitive strategy and human resource practices in a professional service environment. *Human Resource Planning,* 13(1) 27-36.

Can, H., Akgün, A. ve Kavuncubaşı, Ş. (1998). *Kamu ve özel kesimde personel yönetimi.* 3. Baskı, Ankara: Siyasal Kitabevi.

Castro, M. V. M., Araujo, M. L., Ribeiro, A. M. Demo, G. & Meneses M. P. P. (2020). Implementation of strategic human resource management practices: A review of the national scientific production and new research paths. *Revista de Gestao,* 27(3), 229-246.

Chadwick, C. & Cappelli, P. (1999). Alternatives to generic strategy typologies in strategic human resource management. *Research in Personal and Human Resources Management* (Ed., Gerald R. Ferris; Patrick M. Wright; Lee D. Dyer et al.), London: JAI Pres Inc.

Caldwell, C., Truong, D. X., Linh, P. T. & Tuan, A. (2011). Strategic human resource management as ethical stewardship. *Journal of Business Ethics,* 98, 171-182.

Chang, W.A. & Huang, T.C. (2005). Relationship between strategic human resource management and firm performance. *International Journal of Manpower*, 26(5), 434-449.

Christensen, R. (2006). *Roadmap to strategic HR: Turning a great ıdea into a business reality,* New York: American Management Association.

Cingöz, A. (2011). Stratejik insan kaynakları yönetimi ve stratejik insan kaynakları yönetiminin örgütsel performans ve iç girişimcilik (girişimsel performans) üzerindeki etkileri: Kayseri imalat sanayinde bir araştırma. *Erciyes Üniversitesi SBE Basılmamış Doktora Tezi,* Kayseri.

Collins, C. J. (2000). Startegic human resource management and knowledge-creation capability examination the black box between HR and Firm Performance. *Doctor of Philosophy Dissertation University of Maryland*, Maryland.

Çetinel, G. (2003). Personel yönetiminden insan kaynakları yönetimine: Tarihsel bir perspektif. *Anadolu Üniversitesi İİBF Dergisi*, 19(1), 175-200.

Danışman, A. (2008). Türkiye'de insan kaynakları yönetimi uygulamaları. Ankara: Nobel Yayınevi.

Deadrick, D. L. & Stone, D. L. (2014). Human resource management: Past, present, and future. *Human Resource Management,* 24(3), 193-195.

Deb, T. (2006). *Strategic approach to human resource management: Concept, tools & application*. Delhi: Atlantic Publishers and Distributors.

Delery, E. J. & Doty, H. D. (1996). Modes of theorizing in strategic human resource management: Tests of universalistic, contingency, and configurational performance predictions. *Academy of Management Journal,* 39(4), 802-835.

Delery, E. J. (1998). Issues of fit in strategic human resource management: Implications for research. *Human Resource Management Review,* 8(3), 289-309.

Delery, J. E., Roumpi, D. & Walton, S. M. (2017). Strategic human resource management, human capital and competitive advantage: Is the field going in circles?. *Human Resource Management Journal,* 27(1), 1-21.

Dessler, G. (1978). *Personnel management: Modern Concepts and techniques.* Virginia: Reston Publishing Company Inc.

Dessler, G. (2000). *Human resource management.* 8th ed., New Jersey: Upper Saddle River, Prentice Hall.

Devanna, M. A., Fombrun, C. J., Tichy, D. M., Warren, L. (1982). Strategic *Planning and Human Resource Management. Human Resource Management,* 21(1), 11-17.

Donk, D. V. & Eser, A. A. (1992). Strategic human resource management: A role of the human resource managers in the process of strategy formation. *Human Resource Management Review,* 2(4), 299-315.

Dubrin, A. J. (1981). *Personel and human resource management*. New York: Litton Educational Publishing Inc.

Dutch, M. A. (2004). Applying an expanded contingency perspective to assess the appropriateness of SHRM best practice. *Doctor of Philosophy Dissertation University of Houston*, Houston.

Dyer, L. (1983). Bringing human resources into the strategy formulation process. *Human Resource Management,* 22(3), 257-271.

Ferris, G. R., Hochwarter, W. A., Buckley, M. R., Harroll Cook G. & Frink, D. D. (1999). Human resource management: Some new directions. *Journal of Management,* 25(3), 385-415.

Garavan, T. N., Costine, P. & Heraty, N. (1995). The emergence of strategic human resource development. *Journal of European Industrial Training*, 19(10), 4-10.

Gratton, L., Hailey, V. H., Stiles, P., & Truss, C. (2003). Strategic human resource management, New York: Oxford University Press.

Greer, C. R. (2001). *Strategic human resource management.* 2th ed., New Jersey: Upper Saddle River, Prentice Hall.

Guest, D. E. (1987). Human resource management and industrial relations. *Journal of Management Studies*, 24(5), 503-521.

Hayton, J. C. (2005). Promoting corporate entrepreneurship through human resource management practices: A review of empirical research. *Human Resource Management Review,* 15, 21-41.

Hendry, C. & Pettigrew, A. (1992). Patterns of strategic change in the development of human resource management. *British Journal of Management,* 3, 137-156.

Ivancevich, J. M. (2004). *Human resource management* (9th ed.). Boston: McGraw-Hill.

Jackson, S. E., Schuler, R. S. & Rivero, C. (1989). Organizational characteristics as predictors of personel practices. *Personnel Psychology,* 42, 727-786.

Jiang, K., Shi, W. & Wen, X. (2022). Implications of frames of reference for strategic human resource management research: Opportunities and challenges. *Industrial Relations,* 61, 303-313.

Kanter, R. M. (1983). Frontiers for strategic human resource management. *Human Resource Management*, 22 (½), 9-21.

Karami, A., Analoui, F. & Cusworth, J. (2004). Strategic human resource management and resource-based approach: The evidence from the british manufacturing industry. *Management Research News,* 27 (6), 50-68.

Kaufman, B. E. (2007). The development of hrm in historical and international perspective. *The Oxford Handbook of Human Resource Management* (Ed., P., Boxall; J. Purcell; P., Wright). Oxford: Oxford University Press, 19-47.

Kaufman, B. E. (2014). The historical development of American hrm broadly viewed. *Human Resource Management Review,* 24(3), 196-218.

Kramar, R. (2014). Beyond strategic human resource management: Is sustainable human resource management the next approach?. *The International Journal of Human Resource Management,* 25(8), 1069-1089.

Lengnick-Hall, M. L., Lengnick-Hall, C. A., Andrade, L. S. & Drake B. (2009). Strategic human resource management: The evolution of the field. *Human Resource Management Review,* 19, 64-85.

Lepak, D. P. & Snell, S. A. (1998). Virtual HR: strategic human resource management in the 21st century. *Human Resource Management Review*, 8(3), 215-234.

Lundy, O. (1994). From personel management to strategic human resource management. *The International journal of Human Resource Management*, 5(3) 687-720.

Mabey, C., Salaman, G. & Storey, J. (2002). *Human resource management: A strategic introduction,* 2th ed., Blackwell Publishers Inc.

Massey, R. (1994). Taking a strategic approach to human resource management. *Health Manpower Management,* 20(5), 27-30.

Martel, K. & Carroll, S.J. (1995). How strategic ıs HRM?. *Human Resource Management*, 34(2), 253-267.

Mathis, L. R. & Jakson, H. J. (1997). *Human Resource Management*. 8th ed., New York: West Publishing Company.

McMahan, G. C., Virick, M. & Wright, P. M. (1999). Alternative Theoretical perspectives for strategic human resource management revisited: progress, problems, and perspects. *Research in Personel and Human Resources Management* (ed., Gerald R. Ferris; Patrick M. Wright; Lee D. Dyer et al.). London: JAI Pres Inc.

Mello, J. A. (2006). *Strategic human resource management*. 2th ed., America: Thomson Corporation.

Milliman, J., Glinow, M.A.V. & Nathan, M. (1991). Organizational life cycles and strategic international human resource management in multinational companies: Implications for congruence theory. *Academy of Management Review,* 16(2), 318- 339.

Millmore, M., Lewis, P., Saunders, M. & Thornhill, A. (2007). Strategic human resource management: Contemporary issues. London: Prentice Hall.

Mondy, R W. (2008). *Human resource management*, 10th ed., New Jersey: Prentice Hall, Upper Saddle River.

Roos, G., Fernström, L. & Pike, S. (2004). Human resource management and business performance measurement. *Measuring Business Excellence*, 8(1), 28-37.

Sabuncuoğlu, Z. (2005). *İnsan kaynakları yönetimi*. (2. Bası), Bursa: Alfa Aktüel Basım Yay. Dağ. Ltd.

Sadullah, Ö. (2008). İnsan Kaynakları yönetimine giriş: İnsan kaynakları yönetiminin tanımı, önemi ve çevresel faktörler. *İnsan kaynakları yönetimi* (Ed., Cavide Uyargil vd.). 3. Baskı, İstanbul: Beta Yayınları.

Salaman, G., Storey, J. & Billsberry, J. (2005). Strategic human resource management: Defining the field. *Strategic human resource management: Theory and practice* (ed. Graeme Salaman; John Storey; Jon Billsberry). London: Sage Publications.

Schuler, R. S. & Jackson, S. E. (1987). Organizational strategy and organization level as determinants of human resource management practice. *Human Resource Planning*, 10(3), 125-141.

Schuler, R. S. & Walker, J. W. (19909. Human resource strategy: Focusing on issues and actions. *Organization Dynamics*, Summer, 5-19.

Snell, S. A. (1992). Control theory in strategic human resource management: The mediating effect of administrative information. *Academy of Management Journal,* 35(2), 292-327.

Stroh, L. K. ve Caligiuri, P. M. (1998). Strategic human resources: A new source for competitive advantage in the global arena. *The International Journal of Human Resource Management*, 9(1), 1-17.

Swiercz, P. M. (1995). Research update: Strategic HRM. *Human Resource Planning,* 18(3), 53-59.

Takeuchi, R. (2003). How do we get there from here? Understanding the black box in strategic hrm research from resource-based and social exchange perspective. *Doctor of Philosophy Dissertation*, Maryland: University of Maryland.

Tichy, N. M., Fombrun, C. J. & Devana, M. A. (1982). Strategic human resource management. *Sloan Management Review,* 23(2), 47-61.

Truss, C. & Gratton, L. (1994). Strategic human resource management: A conceptual approach. *The International Journal of Human Resource Management,* 5(3), 663-686.

Wright, P. (1998). Introduction: strategic human resource management research in the 21st century. *Human Resource Management Review*, 8(3), 187-191. Wright, P. M. ve McMahan, G. C. (1992). Theoretical perspective for strategic human resource management. *Journal of Management*, 18(2), 295-320.

Wright, P. M. & Snell, S. A. (1991). Toward an integrative view of strategic human resource management. *Human Resource Management Review,* 1(3), 203-225.

Wright, P. M. & Snell, S. A. (1998). Toward a unifying framework for exploring fit and flexibility in strategic human resource management. *Academy of Management Review*, 23(4), 756-772.

Wright, P. M. & Sherman, W. S. (1999). Failing to find fit in strategic human resource management: Theoretical and empirical problems. *Research in Personel and Human Resources Management* (ed., Gerald R Ferris; Patrick M. Wright; Lee D. Dyer et Al.). London: JAI Pres Inc.

Wright, P. M., Snell, S. A. & Dyer, L. (2005). New models of strategic hrm in the global context. *The International Journal of Human Resource Management,* 16(6), 875-881.

Yüksel, Ö. (2003). *İnsan kaynakları yönetimi. Ankara*: Gazi Kitabevi.

KAYNAKÇA

Armstrong, M. (2006). *A handbook of human resource management practice*. 10th b., London, Philadelphia: Kogan Page.

Arthur, D. (2001). *Fundamentals of human resource management*. 4th b., USA: American Management Association.

Beardwell, J., & Claydon, T. (2010). *Human resource management: A contemporary approach*. 6th b., Harlow, England: Pearson.

Beardwell, J., & Thompson, A. (2017). *Human resource management: A Contemporary approach,* 8th b., Harlow, England: Pearson.

Business Human Resource Management. (2003). New York: Prentice Hall PTR.

DeCenzo, D., Robbins, S. P., & Verhulst, S. L. (2017). *İnsan kaynakları yönetiminin temelleri.* (Çev. C. Çetin,) Ankara: Nobel Yayınevi.

Dessler, G. (2010). *A frameworks for human resource management.* New York: Prentice Hall.

Dessler, G. (2016). *Human resource management.* Boston: Pearson.

Dundon, T., & Wİlkinson, A. (2009). HRM in Small and medium medium sized (SMEs). D. G. Collings, & G. Wood (Dü) içinde, *Human resource management: A critical approach* (s. 130-148). London, New York: Routledge Taylor & Francis Group.

Hutchinson, S. (2008, April). *The Role of front line managers in bringing policies to life.* 10 15, 2023 tarihinde UWE Bristol: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www2.uwe.ac.uk/faculties/BBS/BUS/Research/CESR/April%202008%20Hutchinson.pdf adresinden alındı

Ivancevich, J. M., & Konopaske, R. (2013). *Human resource management,* 12th b., New York: McGraw-Hiil IRwin.

Mathis, R. L., & Jackson, J. H. (2010). *Human resource management*, 13th b., Australia: South-Western Cengage Learning.

Sparrow, P., Hird, M., Hesketh, A., & Cooper, C. (2010). *Leading HR.* New York: Palgrave Macmilan.

Steen, S. L., Noe, R. A., Hollenbeck, J. R., Gerhart, B., & Wright, P. M. (2016). *Human resource management*, 4. b., Canada: McGrav Hill Education.

Stewart, G. L., & Brown, K. G. (2011). *Human resource management: Linking strategy to practice.* New Jersey: John Wiley& Sons, Inc.

Ulrich, D. (1997). *Human resource champions: The next agenda for adding value and delivering results.* Boston: Harvard Business School Press.

Ulrich, D., Brockbank, W., Johnson, D., & Younger, J. (2007, Autum (Fall)). Human Resource competencies: Responding to ıncreased expectations. *Employment Relations Today, 34*(3), s. 1-12. doi:10.1002/ert.20159

Wilkinson, A., Redman, T., & Dundon, T. (2017). *Contemporary human resource management: Text and Cases*, 5. b., London: Pearson.

KAYNAKÇA

Akyiğit, E. (2021). *Bireysel iş hukuku ders kitabı*. Ankara: Seçkin Hukuk Yayınları.

Alpagut, G. (2014). 6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği kanununun genel esasları. *Journal of Istanbul University Law Faculty*, 72(2), 31-45.

Alper, Y. ve Kılkış, İ. (2021). *İş ve sosyal güvenlik hukuku*. Bursa: Dora Yayınları.

Arı, E. (2007). *4857 sayılı İş Kanunu'nun İnsan Kaynakları Yönetimine Etkisi.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Aydın, U. (2000). Aydın, U. (2000). İnsan kaynakları yönetimi, iş hukuku ve işçi sendikaları. *Prof. Dr. Nusret Ekin'e Armağan,* 38(2000), 1003-1024.

Aydın, U. (2004). İş sözleşmesinin anlaşma ile sona erdirilmesi. *Çimento İşveren Dergisi*, 3(18), 4-9.

Benligiray, S. (2020). İnsan kaynakları yönetimine giriş. Hatice Zümrüt Tonus ve Didem Paşaoğlu Baş (Ed.), *İnsan Kaynakları Yönetimi* içinde. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.

Cengiz, İ. U. (2012). 4857 sayılı iş kanununa göre çocuk ve gençlerin iş sözleşmesi ehliyetlerinin sınırlandırılmasına yönelik düzenlemeler. *TBB Dergisi*, 2012(98), 203-230.

Çelik, N. Caniklioğlu, N. ve Canbolat, T. (2017). *İş hukuku dersleri*. İstanbul: Beta Yayınları.

Çiçek, Ö (2021). Endüstri ilişkilerinden insan kaynakları yönetimine paradigma dönüşümü. Hüseyin Sevgi (Ed.), *21. yüzyılda endüstri ilişkileri-çalışma yaşamının dönüşümü, aktörleri ve geleceği* içinde. İstanbul: Note Bene Yayınları.

Demir, K. (2022). İş sözleşmesi görüşmeleri esnasında işçi ve işverenin sorumluluğu. *Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12(2), 1075-1090.

Demircioğlu, M., Centel, T. ve Kaplan, H. A. (2021). *İş hukuku.* İstanbul: Beta Yayıncılık.

Ekin, N. (1997). *Küresel bilgi çağında eğitim-verimlilik-istihdam*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları.

Eroğlu, O. (2016). 1923'ten günümüze Türkiye'de insan kaynakları yönetiminin gelişimi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 12(29), 181-193.

Fırat, Z. (2008). İnsan kaynakları yönetiminin iş güvenliğine yaklaşımı. *Paradoks Ekonomi Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 4(1), 1-6.

Güven, E. ve Aydın, U. (2020). *Bireysel iş hukuku.* Eskişehir: Nisan Kitabevi.

Hasanhanoğlu, C. (2020). Güvenli işyeri yaratılmasında insan kaynakları yönetiminin önemi ve işletme verimliliği açısından iş sağlığı ve güvenliği faaliyetlerine ekonomik katkısı. *Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Bilimleri Akademik Araştırmalar Dergisi*, 3(9), 2-17.

Kağnıcıoğlu, D. (2011). Çalışma ilişkileri ve insan kaynaklarının iş güvenliği. Uğur Dolgun (Ed.), *İnsan Kaynakları Yönetimi* içinde 221-257, Bursa: Ekin Yayınları.

Kağnıcıoğlu, D. (2012). Endüstri ilişkileri: Kavramı, konusu, aktörleri ve çevresi. Banu Uçkan Hekimler ve Şuayip Çalış (Ed.) *Endüstri ilişkileri* içinde 3-18, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Karaca Gökçek, N. (2020). *Personelcinin el kitabı*. Bursa: Muhasebe Kitapları İnternet Yayıncılık Eğitim ve Tic. A.Ş.

Karcıoğlu, F. ve Serçemeli, C. (2018). Stratejik insan kaynakları yönetimi açısından iş hukukunun önemi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(60), 965-977.

Kaya, T. (2022). İş görüşmeleri sürecinde aday işçinin kişisel verilerinin korunması. *Kişisel Verileri Koruma Dergisi*, 4(2), 34-47.

Kocabaş, F. (2001). *İşveren sendikaları ve küreselleşmenin işveren sendikaları üzerindeki etkileri.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Kocabaş, F. (2002). Küreselleşme sürecinde işveren sendikalarının yeniden yapılanma gereksinimi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(2), 39-60.

Kocabaş, F. (2020). Endüstri 4.0 bağlamında siber gözetimin örgütsel davranış açısından sonuçları. Çiğdem Kırel ve Ayça Güzel Özbek (Ed.), *Disiplinlerarası boyutuyla örgütsel davranış* içinde 77-107, Ankara: Ekin Yayınları.

Özdemir, M. Ç. (2004). 4857 sayılı iş yasanın getirdikleri yasanın iky ile karşılaştırılması, değerlendirmeler ve öneriler. *Çimento İşveren Dergisi,* 18(5), 4-23.

Selamoğlu, A (1998). İnsan kaynakları yönetiminin gelişimi. *Prof. Dr. Metin Kutal'a Armağan*, 581-587. İstanbul: TÜHİS Yayınları.

Selamoğlu, A. (1995). *İşçi sendikacılığının gücündeki değişim: Gelişmeleri nedenler, eğilimler.* Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Sümer, H. H. (2014). *İş hukuku.* Konya: Mimoza Yayınları.

Süzek S. (2019). *İş hukuku*. İstanbul: Beta Yayınları.

Süzek, S. (2014). Yeni Türk Borçlar Kanunu çerçevesinde iş akdinin geçersizliği. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi,* 20(1), 123-142.

Şakar, M (2021). *Bireysel iş hukuku*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Terzioğlu, A. (2019). İş hukukunda işverenin borcu olarak ücret. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(72), 1890-1908.

Tokol, A. (2005). *Türk endüstri ilişkileri sistemi*. Ankara: Nobel Yayınları.

Tokol, A. (2017). Endüstri ilişkileri ve yeni gelişmeler. Bursa: Dora Yayınları.

Yılmaz, E. (2011). Genel kanun-özel kanun ilişkisi (Türk Borçlar Kanunu ve İş Kanunu bağlamında). *Sicil İş Hukuku Dergisi,* Y, 6, 22.

Yüksel, Ö. (2003). İnsan kaynakları yönetimi. Ankara: Gazi Kitapevi.

Yürekli, S. (2014). İş hukukunda sözleşme görüşmelerinden doğan sorumluluk (culpa in contrahendo). *Journal of Istanbul University Law Faculty*, 72(2), 541-579.

http-1: https://kvkk.gov.tr/Icerik/7575/2022-798 (Erişim Tarihi: 12.10.2023)

http-2: https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5410/Is-Basvurusu-Surecinde-Islenen-Kisisel-Verilerin-Hukuka-Aykiri-Sekilde-Paylasilmasi (Erişim Tarihi: 12.10.2023)

KAYNAKÇA

Adhikari, E. R. (2015). Understanding nuances and commonalities of job descriptions. *Journal of Training and Development,* 1(1), 67-76.

Ahmad, S. & Alqaarni, S. (2023). Job analysis in organizations: Transition from traditional to strategic. *International Journal of Professional Business Review,* 8(5), 1-18.

Austin-Egole, I. S., Iheriohanma, E. B. J. & Nwokorie, C. (2020). Flexible working arrangments and organizational performance: An overview, *IOSR Journal of Humanities and Social Science (IOSR-JHSS),* 25(5), 50-59.

Beno, M. (2021). Analysis of three potential savings in e-working expenditure. *Frontiers in Sociology,* 6:675530, 1-8.

Bohlander, G. W. (2003). *Managing human resources*. Mason, Ohio: Thomson Learning EMEA.

Brannick, M. T., Levine, E. L. & Morgeson, F. P. (2007). *Job and work analysis: Methods, research, and applications for human resource management.* Los Angeles: Sage Publications, Inc.

Carpini, J. A. & Parker, S. K. (2016). Job enrichment. A. Wilkinson, S. Johnstone (Ed.). Encyclopedia of human resource management içinde (pp. 233-234). UK: Edward Elgar Publishing.

Carpini, J. A. & Parker, S. K. (2016). Job enlargement. A. Wilkinson, S. Johnstone (Ed.). Encyclopedia of Human Resource Management içinde (p. 232). UK: Edward Elgar Publishing.

Cheminais, J., Van Der Waldt, G., Bayat, M. S. & Fox, W. (1998). *The fundamentals of public personnel managements.* Cape Town, Republic of South Africa: Juta and Company Ltd.

Choudhary, S. (2016). Job enrichment: A tool for employee motivation. *International Journal of Applied Research,* 2(5), 1020-1024.

Cushway, B. (2003). *The handbook of model job descriptions*. London: Kogan Page.

Dessler, G. (2014). *Fundamentals of human resource management*. USA: Pearson Education Limited.

Deb, T. (2006). *Strategic approach to human resource management: Concept, tools and application*. New Delhi: Atlantic Publishers and Distributors.

Dixit, A. S. (2014). Job analysis - relevance and applicability for modern business environment. *MITSOM PGRC KHOJ-Management-Journal,* ISSN-0976-8262. 3 Ağustos 2023 tarihinde https://www.researchgate.net/publication/346920470_Job_Analysis_- _Relevance_ And_Applicability_For_ Modern_Business_Environment adresinden erişildi.

Durai, P. (2010). *Human resource management.* India: Pearson Education India.

Economic Research Institute (ERI) (2023). *ERI Distance Learning Center: Online Compensation Textbook*. USA: ERI Economic Research Institute. 2 Ağustos 2023 tarihinde https://www.erieri.com/dlc/onlinetextbook/job-analysis adresinden erişildi.

eGyanKosh (2017). Work Study-An Overview. 28 Ağustos 2023 tarihinde https://egyankosh.ac.in/bitstream/123456789/31709/1/Unit-6.pdf adresinden erişildi.

Flanagan, J. C. (1954). The critical ıncident technique. *Psychological Bulletin*, 51(4), 327-358.

Garg, P. & Rastogi, R. (2005). New model of job design: Motivating employees' performance. *Journal of Management Development,* 25(6), 572-587.

Geet, S. D., Deshpande, R. A. D. & Deshpande, A. A. (2009). *Human resource management*. India: Nirali Prakashan.

Gilbreth, F. B. (1911). *Motion study.* Princeton, NJ: Van Nostrand.

Gilbreth, F. B. & Gilbreth, L. M. (1917). *Applied motion study*. New York, NY: Macmillan.

Gowsalya, R. S. & Jijo Francis, J. (2017). A study on employee job rotation. *International Journal for Research Trends and Innovation,* 2(5), 205-210.

Gujar, S. & Moroliya, M. R. (2018). Increasing the productivity by using work study in a manufacturing ındustry - literature review. *International Journal of Mechanical and Production Engineering Research and Development (IJMPERD),* 8(2), 369-374.

Hackman, J. R. & Oldham, G. R. (1976). Motivation through the design of work: Test of a theory *organizational behavior and human performance*, 16(2), 250-279.

Haynes, M. E. (1990). *Managing performance: A comprehensive guide to effective supervision*. Menlo Park, California: Crisp Publications, Inc.

International Labour Office (ILO) (1992). *Introduction to work study*. Germany: International Labour Organization.

Jain, N. K. (2005). *Organisational behaviour*. New Delhi, India: Atlantic Publishers & Distributors.

Kamble, R. & Kulkarni, V. (2014). Productivity ımprovement at assembly station using work study techniques. *International Journal of Research in Engineering and Technology,* 3(9), 480-487.

Kanawaty, G. (1992). *Introduction to work study*. Germany: International Labour Organization.

Kapur, R. (2021). Understanding meaning and significance of job analysis and job design. *International Journal of Information, Business and Management,* 13(4), 98-107.

Kayar, M. ve Akalın, M. (2014). A research on the effect of method study on production volume and assembly line effeciency. *Textile and Apparel,* 24(2), 228-239.

Kılınç, E. (2019). Discipline in business and discipline management. S. Paksoy, M. Kara (Ed.). The basic studies on economics and business içinde (pp. 123-148). Ankara, Turkey: Iksad Publications.

Kleynhans, R., Markham, L., Meyer, W., Van Aswegen., S. & Pilbeam, E. (2006). *Human resource management: Fresh perspectives.* Cape Town: Pearson Education South Africa.

Kumar, R. (2010). *Human resource management: Strategic analysis text and cases*. New Delhi, India: I. K. International Pvt Ltd.

Mathis, R. L & Jackson, J. H. (2008). *Human resource management*. USA: Thomson South-Western.

Matisoff, B. S. (1986). Work simplification. B. S. Matisoff (Ed.). Handbook of electronics manufacturing engineering içinde (pp. 17-56). New York: Van Nostrand Reinhold Company Inc.

Norris, S. E. & Porter, T. H. (2012). Job design. W. J. Rothwell (Ed.). The encyclopedia of human resource management: short entries içinde (pp. 288-291). San Francisco: John Wiley & Sons, Inc.

Okolie, U. C. & Udom, I. D. (2019). Disciplinary actions and procedures at workplace: The role of HR managers. *Journal of Economics and Management Research*, 8, 90-105.

Opatha, H. H. D. N. P. (2009). *Human resource management: Personnel*. Sri Lanka: Department of HRM, University of Sri Jayewardenepura.

Owhorji, S. & Bayo, P. L. (2023). Job enlargement and commitment of employees of ınsurance companies in rivers state, Nigeria. *Nigerian Journal of Management Sciences*, 24(1b), 237-244.

Price, C. H. & Novak, A. (1999). *Job description manual for medical practices*. Englewood, CO: Medical Group Management Assn.

Prien, E. P., Goodstein, L. D., Goodstein, J. & Gamble, L. G. (2009). *A Practical Guide to Job Analysis.* USA: John Wiley & Sons.

Prokopenko, J. & International Labour Organization (ILO) (1987). *Productivity management: A practical handbook.* Geneva: International Labour Organization.

Rajasekaran, V. & Rao, P. (2011). *Cost accounting.* India: Pearson Education India.

Rauner, F. & Maclean, R. (2008). *Handbook of technical and vocational education and training research*. Germany: Springer Science & Business Media.

Shagvaliyeva, S. & Yazdanifard, R. (2014). Impact of flexible working hours on work-life balance. *American Journal of Industrial and Business Management,* 4(1), 20-23.

Singh, P. (2008). Job analysis for a changing workplace. *Human Resource Management Review,* 18(2), 87-99.

Singh, L. P. (2016). *Work study and ergonomics*. India: Cambridge University Press.

Sookdeo, B. (2014). *Work study*. South Africa: Muckleneuk, Pretoria: University of South Africa.

Sookdeo, B. (2016). An Efficiency reporting system for organisational sustainability based on work study techniques. *South African Journal of Industrial Engineering,* 27(4), 227-236.

Spickler, J. C. (1948). Work simplification as a tool of management. *Journal of The American Dietetic Association,* 24(7), 598-600.

Stoilkovska, A. (2017). Job analysis as an ımportant human resources management function. *International Refereed Scientific Journal Vision,* 2(1), 113-124.

Stredwick, J. & Ellis, S. (2005). *Flexible working.* London, UK: CIPD Publishing.

Strong, E. & Uhrbrock, R. (1923). *Job analysis and the curriculum*. USA: Williams & Wilkins Co.

Sule-Dan, I. & Ilesanmi, A. G. (2015). Discipline and organization effectiveness: A study of Nigeria customs service. *Review of Public Administration and Management*, 4(8), 88-106.

Taylor, F. W. (1947). *The principles of scientific management*. New York, NY: Harper and Brothers.

Ter Hoeven, C. L. & Van Zoonen, W. (2015). Flexible work designs and employee well-being: Examining the effects of resources and demands. *New Technology, Work and Employment,* 30(3), 237-255.

TI, P. (2021). *Job analysis & design*. India: NestFame Creations Pvt Ltd.

Uddin, M. (2022). Managing human resources. S. Shetgovekar, M. Misra (Ed.). Job Analysis içinde (pp. 69-81). New Delhi: Indira Gandhi National Open University.

Udoh, U. (2018). Job analysis and design. U. Udoh (Ed.). Job analysis and design içinde (pp. 67-89). India: ICMR Books Collection.

United States. Social and Rehabilitation Service. Assistance payments administration (1972). *Work measurement and work simplification: design for organization, ımplementation, and management of a work study program*. U.S: Department of Health, Education, and Welfare, Social and Rehabilitation Service, Assistance Payments Administration.

United States. Department of The Army (1973). *Work simplification handbook for analysts*. Washington, DC: Headquarters, Department of The Army.

Varghese, M. A., Ogale, N. N. & Srinivasan, K. (1985). *Home management*. India: New Age International Limited.

Verboncu, I. & Zeininger, L. (2015). The manager and the managerial tools: Job description. *Revista De Management Comparat International/Review of International Comparative Management,* 16(5), 603-614.

Volosevici, D. (2022). The job description and ıts ımpact on the employment relationship. *Journal of Law and Administrative Sciences,* (17), 69-75.

KAYNAKÇA

Akalp, G. (2003). İnsan kaynakları yönetimi'nde ücret sistemine genel bir bakış. *Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, *5*(1).

Akgeyik, T. (2018). *İnsan kaynakları yönetimi*. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Yayınları.

Aref, M., & Sabah, M. (2015). Manpower planning for demand forecasting of faculty members using trend analysis and regression. Içinde *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences* (C. 5, Sayı 2). https://doi.org/10.6007/ijarbss/v5-i2/1443

Armstrong, M. (2018). *Armstrong's Job evaluation handbook*. Kogan Page.

Armstrong, M. (2021). *Armstrong's handbook of strategic human resource management*. Kogan Page.

Balta, A. T. (2007). *İnsan Kaynakları yönetimi fonksiyonu olarak ücret yönetimi, motivasyon ve bir uygulama*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Barutçugil, İ. (2004). *Stratejik İnsan kaynakları yönetimi*. Kariyer Yayıncılık.

Benligiray, S. (2016). *İnsan kaynakları yönetimi*. Eskişehir: Nisan Kitapevi.

Bhattacharyya, D. K. (2009). *Human resource planning*. Excel Books India.

Bingöl, D. (2019). *İnsan kaynakları yönetimi*. İstanbul:BetaYayınevi.

Bratton, J., & Gold, J. (2012). *Human resource management: Theory and practice*. Palgrave Macmillan.

Can, H., Kavuncubaşı, Ş., ve Yıldırım, S. (2020). *Kamu ve özel kesimde insan kaynakları yönetimi*. Siyasal Kitabevi.

Çelik, S. (2019). *Ücret sistemleri ve performansa dayalı ücret*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi, İstanbul.

Chang, P. T., Huang, L. C., & Jin, H. J. (2000). The fuzzy Delphi method via fuzzy statistics and membership function fitting and an application to the human resources. *Fuzzy Sets and Systems*, *112*(3).

Demir, R., ve Acar, A. C. (2014). İş ahlakı açısından ücret yönetimi sistemi. Içinde *Turkish Journal of Business Ethics* 7(1), 95-148.

DeVaro, J. (2020). Internal hiring or external recruitment? *IZA World of Labor*. https://doi.org/10.15185/izawol.237.v2

Doğan, A. (2011). Elektronik insan kaynakları yönetimi ve fonksiyonları. *İnternet Uygulamaları ve Yönetimi Dergisi*, *2*(2), 51-80.

Erdem, E. (2007). *İnsan kaynaklarında ücret yönetimi sisteminin oluşturulması ve bir uygulama*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Kağnıcıoğlu, D. (2020). Ücret yönetimi. Içinde H. Z. Tonus & D. Paşaoğlu-Baş (Ed.), *İnsan Kaynakları Yönetimi*. Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Karcıoğlu, F., ve Öztürk, Ü. (2009). İşletmelerde Performans değerleme ile insan kaynakları bilgi sistemleri (İKBS) arasındaki ilişki: İstanbul ilinde bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *13*(1).

Kavanagh, M. J., & Johnson, R. D. (2018). *Human Resource Information Systems*. Sage.

Landeta, J. (2006). Current validity of the Delphi method in social sciences. *Technological Forecasting & Social Change*, *73*.

Ma, Z., Shao, C., Ma, S., & Ye, Z. (2011). Constructing road safety performance indicators using Fuzzy Delphi Method and Grey Delphi Method. *Expert Systems with Applications*, *38*(3).

Mathis, R. L., & Jackson, J. H. (2011). *Human resource management*. Cengage Learning.

Mokoena, A. J., & Rust, B. (2022). An ıntegrated human resource management model for selected provincial legislatures of South Africa. *Journal of Public Administration, Finance and Law*, *26*.

Mumba, K., & Qutieshat, A. (2023). The Strategic dilemma of ınternal and external recruitment: A systematic literature review. *International Journal of Research in Engineering & Management*, *6*(4).

Pernick, R. (1981). An ıntegrated approach to human resource management. *GAO Review*.

Rothwell. (1995). Human resource management : A critical text. içinde J. Storey (Ed.), *Human Resource Planning*. Routledge.

Şakar, A. N. (2020). İşe alma. Içinde H. Z. Tonus & P.-B. Didem (Ed.), *İnsan Kaynakları Yönetimi*. Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Sattar, T., Ahmad, K., & Hassan, S. M. (2015). Role of HR practices in employee performance and job satisfaction with mediating effect of employee engagement. *Pakistan Economic and Social Review*, *53*(1).

Saydam, İ. M. (2009). Yeni- Keynesçi Yaklaşımda ücret katılıkları. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, *59*(1), 239–262.

Spencer, L. M., & Spencer, S. M. (1993). *Competence at work: Models for superior performance*. John Wiley & Sons.

Van Der Merwe, L. (2008). Scenario-Based strategy in practice: A framework. *Advances in Developing Human Resources*, *10*(2), 216–239. https://doi.org/10.1177/1523422307313321

Zula, K. J., & Chermack, T. J. (2007). Human capital planning: A Review of literature and implications for human resource development. *ıntegrative Literature Reviews*, *6*(3).

KAYNAKÇA

Akı, E. ve Demirbilek, T. (2010). Performans değerlendirme sistemi ve performans düşüklüğü nedeniyle iş sözleşmesinin feshi. *Sosyoekonomi*, 11(11), 79-96.

Aksoy, Ş. (1986), *Introduction to personnel management*, Ankara: Middle East Technical University Press.

Alıtkan, F. (2016). 360 derece performans değerleme sisteminin çalışanların davranışsal sonuçları üzerine etkileri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Argüden, M. (1998). *Örgütsel kariyer yönetimi ve Yapı Kredi Bankası uygulaması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bakan, İ., ve Kelleroğlu, Ö. G. H. (2003). Performans değerlendirme: Çalışanların performans değerlendirme uygulamalarından beklentileri konusunda bir alan çalışması. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *8*(1), 103-127.

Balkır, Z. G. (2012). İş sağlığı ve güvenliği hakkının korunması: İşverenin iş sağlığı ve güvenliği organizasyonu. *SGD-Sosyal Güvenlik Dergisi*, *2*(1), 56-90.

Baruch, Y., & Peiperl, M. (2003). An empirical assessment of Sonnenfeld's career systems typology. *The International Journal of Human Resource Management*, *14*(7), 1267-1283.

Başaran, İ.E. (1991). *Örgütsel davranış: İnsanın üretim gücü*, Ankara: Gül Yayınevi.

Bayram, L. (2006). Geleneksel performans değerlendirme yöntemlerine yeni bir alternatif: 360 derece performans değerlendirme. *Sayıştay Dergisi*, 62, 47-65.

Bedük, A., Eryeşil, K. Ve Öztürk, M. (2019). Kariyer yönetimi. (Ed.: Kaygın, E. & Zengin, Y.), *Kariyer: Temel kavramlar, yönetimi, güncel konular* içinde, 93-106, Konya: Eğitim Yayınevi.

Bingöl, D. (2003). *İnsan kaynakları yönetimi*, 5. Baskı, İstanbul: Beta Yayınları.

Bloisi, W. (2007). *Human resources management*, UK: Mc Graw Hill Companies.

Bozkurt, V. (2006). *Endüstriyel ve post-endüstriyel dönüşüm*, Bursa: Ekin Kitabevi.

Büyükyilmaz, O., Karakulle, İ., ve Karataş, İ. (2018). Örgütsel kariyer yönetiminin duygusal bağlılık üzerinde etkisinde iş tatmininin aracılık rolü. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *8*(1), 1-29.

Cesur, E.E. (2015). Performans değerlendirme ve ücret yönetimi. (Ed. Aktaş, Y. & Cesur. E.E), içinde, 155-188, *Bir bakışta insan kaynakları yönetimi,* Bursa: Dora Basım Yayın.

Çiçek, Ö., ve Öçal, M. (2016). Dünyada ve Türkiye'de iş sağlığı ve iş güvenliğinin tarihsel gelişimi. *Hak iş uluslararası emek ve toplum dergisi*, *5*(11), 106-129.

Çiftçi, B. (2007). Performans değerlemesi, (Ed. Dolgun, U.), *İnsan Kaynakları Yönetimi* içinde, 231-266, Bursa: Ekin Kitabevi.

Dilsiz, M. Ş. (2011). Kariyer yönetimi ve Kırıkkale'deki banka şubelerinde bir uygulama. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Erdoğmuş, N. (2003). *Kariyer Geliştirme*. Ankara: Nobel Yayın.

Gavcar, E., Bulut, Z. A., ve Engin, K. (2006). Konaklama işletmelerinde uygulanan performans değerleme sistemleri ve uygulama alanları (Muğla ili örneği). *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, *13*(2), 31-45.

Greenhaus, J. H., Callanan, G. A., & Kaplan, E. (1995). The role of goal setting in career management. *International Journal of Career Management*, *7*(5), 3-12.

Günay, A. (2020). Kariyer yaklaşımları ve modelleri. (Ed. Günay, A. vd), *Tüm yönleriyle kariyer yönetimi* içinde, 297-331, Ankara: Nobel Yayıncılık.

İşcan, Ö. F. (2000). Stratejik yönetim ve işgören eğitimi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, *14*(1), 231-242.

Mucuk, İ. (2005). *Modern işletmecilik*, İstanbul: Türkmen Kitabevi.

Kağnıcıoğlu, D. (2004). Çalışma ilişkileri. (Ed. Geylan, R.), *İnsan Kaynakları Yönetimi* içinde. 245-266, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi yayın no: 1561.

Kağnıcıoğlu, D. (2007). Çalışma ilişkileri ve insan kaynaklarının iş güvenliği. (Ed. Dolgun, U.), *İnsan kaynakları yönetimi* içinde, 231-266, Bursa: Ekin Kitabevi.

Kağnıcıoğlu, D. (2013). Çalışma ilişkileri. (Ed. Geylan, R. ve Tonus, Z.), *İnsan Kaynakları Yönetimi* içinde. 210-246, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi yayın no:2900.

Koray, M. (2005). *Sosyal Politika*, 2. Basım, İstanbul: İmge Yayınları.

Latham, G. P. (1988). Human resource training and development. *Annual review of psychology*, *39*(1), 545-582.

Özçelik, O. (2015). Eğitim ve geliştirme. *İnsan kaynakları yönetimi* içinde, 163-206, 7. Baskı, İstanbul: Beta Yayınevi.

Özgün, H. (2014). Sendika ve insan kaynakları yönetimi ilişkisinin incelenmesi ve konuya ilişkin bir araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özkeser, B. (2019). Impact of training on employee motivation in human resources management. *Procedia Computer Science*, *158*, 802-810.

Peiperl, M., & Baruch, Y. (1997). Back to square zero: The post-corporate career. *Organizational dynamics*, *25*(4), 7-22.

Sabuncuoğlu, Z. (2005). *İnsan kaynakları yönetimi uygulamalı*. 2. Baskı, Bursa: Alfa Basım Yayın.

Şimşek, M.Ş. ve Öge, S. (2007). *Stratejik ve uluslararası boyutlarıyla insan kaynakları yönetimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Şimşek, M. ve Sosysal, A. (2016) Örgütlerde kariyer yönetimi. (Ed. Şimşek, M. Ş., Çelik, A. ve Akatay, A), *İnsan kaynakları yönetimi ve kariyer uygulamaları* içinde, 153-211, 3. Baskı, Konya: Eğitim Kitapevi Yayınları

Şimşek, M. Ş., Çelik, A. ve Akatay, A. (2016). *İnsan kaynakları yönetimi ve kariyer uygulamaları*, 3. Baskı, Konya: Eğitim Kitapevi Yayınları.

Sonnenfeld, J. A., & Peiperl, M. A. (1988). Staffing policy as a strategic response: A typology of career systems. *Academy of Management Review*, *13*(4), 588-600.

Suvacı, B. (2022). Örgütsel kariyer yönetimi. (Ed. Ergun Özler, D. & Tonus, Z), *Bireysel ve örgütsel kariyer* içinde, 101-122, Bursa: Ekin Yayın.

Tonus, Z. (2022). Örgütsel kariyer planlama. (Ed. Ergun Özler, D. & Tonus, Z), *Bireysel ve örgütsel kariyer* içinde, 123-141, Bursa: Ekin Yayın.

Uyargil, C. (2002). Performans değerlendirme. (Ed. Geylan, R.), *İnsan kaynakları yönetimi* içinde, 139-162, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 968.

Uyargil, C. (2003). *İşletmelerde performans yönetimi sistemi*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayınları.

Uygur, A. (1998). Örgütlerde kariyer geliştirme ve planlaması: otel işletmelerinde bir uygulama. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi SBE.

Yılmaz, F., ve Ünsar, S. (2007). Performans değerlendirme sistemi ve kullanım alanları. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *9*(1), 35-57.

Yılmaz, K. (2009). Eğitimin temel kavramları. (Ed. Memduhoğlu, H.B.& Yılmaz, K.), *Eğitim bilimine giriş* içinde, 1-18, Ankara: Pegem Yayınları.

Yücel, R., (1999). İnsan kaynakları yönetiminde başarı değerlendirme. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(3), 110-128.

Yüksel, Ö. (2004). *İnsan kaynakları yönetimi*. 5. Baskı, Ankara: Gazi Kitabevi.

Werther, W. & Davis, K. (1993). *Human resources and personnel management*. 4th. ed. New York: Mc Graw-Hill.

Wilson, J. P. (Ed.). (2005). *Human resource development: learning & training for individuals & organizations*. Kogan Page Publishers.

Tokol, A. (1997). *Sosyal Politika*. Bursa: Uludağ Üniversitesi Güçlendirme Vakfı Yayın No: 20.

KAYNAKÇA

Aamodt, M. G. (2016). *Industrial/organizational psychology: An applied approach*, New York: Cengage Learning.

Akbolat, M., Işık, O. ve Yılmaz, A. (2013). Dönüşümcü liderlik davranışının motivasyon ve duygusal bağlılığa etkisi, *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 11, 35-50.

Aloia, L.S. & Worley, T. (2019), The role of family verbal aggression and taking conflict personally in romantic relationship complaint avoidance, *Communication Studies*, 70(2), 190-207.

Altındağ, E., ve Turnalı, D. (2015). İnsan kaynakları yönetiminde kullanılan tekniklerin örgütsel bağlılık üzerindeki etkisi, Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi 3(3), 1-20.

Amarakoon, U., Weerawardena, J. & Verreynne, M. L. (2018), Learning capabilities, human resource management innovation and competitive advantage, *The International Journal of Human Resource Management*, 29(10), 1736-1766.

Arslan, A. E., Baş, M. ve Özler, D. E. (2016). 360 Derece performans değerlendirmenin bir işletmedeki örgütsel adalet algısı üzerine etkisi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 49, 78-94.

Aryee, S., Walumba, F.O, Zhou,.Q. & Hartnell, C.A. (2012). Transformational leadership, innovative behaviour, and task performance: Test of mediation and moderation processes, *Human Performance*, 25(1), 1-25.

Avtgis, T.A. (2002), Adult-child conflict control expectancies: Effects on taking conflict personally toward parent, Communication Research Reports, 19(3), 226-236.

Ayar, H. (2021). İş yeri rekreasyonunun örgütsel vatandaşlık ve örgütsel bağlılık düzeylerine etkisi, *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi,* 5(2), dergipark.org.tr, Erişim tarihi: 21.11.2023.

Başer, S. H. ve Seçkin, Z. (2023). Başarıya giden yol: Dijitalleşen dünyada bir lider olarak Bill Gates. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 33(3), 1313-1324.

Beaumont, P. B. & Harris, R. I. D. (2003), Internal wage structures and organizational performance, *British Journal of Industrial Relations,* 41(1), 53-70.

Belfield, C. and Harris, R. (2002), How well do theories of job matching explain variation in job satisfaction across educational level? Evidence for UK graduates, *Applied Economics*, 34(5), 535-48.

Bloom, M. & Michel, J.G. (2002). The relationships among organizational context, pay dispersion and managerial turnover, *Academy of Management Journal*, 45(1), 33-42.

Bossidy, L. (1993). A master class in radical change, *Fortune*, December 13, 42.

Bozkurt, T. (2006). *İşletme kültürü, endüstri ve örgüt psikolojisi*, Ed. S. Tevrüz, Ankara: Türk Psikologlar Derneği ve Kalite Derneği, 83-102.

Brisini, K.S.C. & Solomon, D.H. (2020), Relational uncertainty and taking conflict personally: comparing parents of children with and without autism spectrum disorder, Journal of Autism and Developmental Disorders, 50(12), 4401-4411.

Canbolat, P. ve Yavuz, E. (2019). İşgörenlere yönelik olarak düzenlenen rekreasyon aktivitelerinin örgütsel sessizliğe etkisi, *İşletme Araştırmaları Dergisi- Journal Of Business Research-Turk*, 11(2), 1262-1269.

Clark, A.E. (2005), Your money or your life: Changing job quality in OECD countries, Working Paper 1610, Institute for the Study of Labor (IZA), Bonn.

Clark, A.E. & Oswald, A.J. (1996), Satisfaction and comparison income, *Journal of Public Economics*, 61(3), 359-381.

Colman, A. M. (2015). Stress, Oxford Dictionary of Psycology, https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780199657681.001.0001/acref-9780199657681-e-8038, Erişim tarihi: 21.11.2023.

Conger, J. A., & Kanungo, R. N. (1988). The empowerment process: Integrating theory and practice. *The Academy of Management Review*, *13*(3), 471-482.

Coyle-Shapiro,J .et al.(2013), *Human resource management*, London: University of London.

CPP (2008), Workplace conflict and how businesses can harness ıt to thrive: CPP global human capital report, Mountainview, CA: Consulting Psychologists Press.

Cunningham, Ian, Hyman, Jeffrey & Baldry, Chris. (2007). Empowerment: The power to do what? *Industrial Relations Journal*, 27, 143-154.

Dubkevics, L. & Barbars, A. (2010). The role of organizational culture in human resource management, Human *Resources Management & Ergonomics, IV(I),* https://frcatel.fri.uniza.sk/hrme/files/2010/2010_1_03.pdf, Erişim tarihi: 20.11.2023.

Davis, P.S. & Harveston, P.D. (2001). The phenomenon of substantive conflict in the family firm: a cross-generational study, *Journal of Small Business Management*, 39(1), 14-30.

Davutoğlu, N. A. (2018). Sanayi 4.0'ın liderlik ve insan kaynakları yönetimine algısal etkileri, *Journal of Social and Humanities Research*, 5(3)0, 4041-4048.

Dessler,G. (2008), *Human Resource Management*, New Delhi: Prentice Hall of India Private Limited.

Deal, T. E. ve Kennedy, A. A. (2000), *Corporate cultures: the rites and rituals of corporate life*, New York: Basic Books,

Efe, U., Karavelioğlu, C. ve Ergun Özler, N. D. (2020). İşveren markasının örgütsel bağlılık üzerindeki etkisinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 64, 143-161.

Elrehail, H., Emeagwali, O. L., Alsaad, A. & Alzghoul, A. (2018). The impact of transformational and authentic leadership on innovation in higher education: the contingent role of knowledge-sharing, *Telematics and Informatics,* 35(1), 55-67.

Elrahail, H., Abuhjeeleh, I., Azghoul, A., Alnajdavi, S ve Ibrahim, H. (2019). Employee satisfaction, human resource management practices and competitive advantage The case of Northern Cyprus, *European Journal of Management and Business Economics,* 29(2), 125-149.

Erkutlu, H. V. (2014). *Liderlik kuramları ve yeni bakış açıları*, Ankara: Elif Yayınevi.

Garud, R., Gehman, J. & Kumaraswamy, A. (2011), Complexity arrangements for sustained innovation: lesson from 3M corporation, *Organization Studies*, 32(6), 737-767.

Giao, H. N. K., Vuong, B. N. & Tung, D. D. (2020). A model of organizational culture for enhancing organizational commitment in telecom industry: evidence from Vietnam, *Wseas Transactions On Business And Economics,* 17, 215- 224.

Gilmanov, A. (2023). Why the Steve Jobs leadership style won't work for you, https://tms-outsource.com/blog/posts/steve-jobs-leadership-style/, Erişim Tarihi, 25.11.2023.

Greene, K. V. & Nelson, P. J. (2007). Is relative income of overriding importance for individuals?, *International Journal of Social Economics,* 34(11), 883-898.

Hample, D. & Dallinger, J.M. (1995), A lewinian perspective on taking conflict personally: revision, refinement, and validation of the instrument, *Communication Quarterly*, 43(3), 297-319.

Hofstede, G. (1991). *Culture and Organizations*, Software of the Mind, New York: McGraw Hill.

Hoogenboom, L. M., Dijkstra, M. T. M. & Beersma, B. (2023). Conflict personalization: a systematic literature review and the development of an integrative definition, *International Journal of Conflict Management* Emerald Publishing Limited, 1044-4068.

İra, N. (2004), Örgütsel kültür: Dokuz Eylül Üniversitesi örneği, XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya, acikerisim.deu.edu.tr, 1.08.2016.

Ivancevich, J. M. (2006). *Human resource management*, 10th International edition, New York: McGraw-Hill/Irwin.

Jo, S. J. ve Park, S. (2016). Critical review on power in organization: empowerment in human resource development, *European Journal of Training and Development*, 40(6), 390-406.

Karaca, M., Bayram, A. ve Harmancı, Y. (2020). İnsan kaynakları yönetimi uygulamalarının örgütsel bağlılık üzerindeki etkisi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(1), 199-208 .

Keser, A. (2019). *Çalışma Yaşamında Motivasyon*, Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

Keser, A. ve Bilir, B. Ö. (2019). İş tatmini ölçeğinin Türkçe güvenilirlik ve geçerlilik çalışması, *Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Aralık, 3(3), 229-239.

Kırel, Ç. (2001). Liderlik davranış biçimleri konusuna yeni bir yaklaşım: karizmatik liderlikten dönüşümsel liderliğe, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 43-59.

Koçel, T. (2011). *İşletme Yöneticiliği*, İstanbul: Beta basım yayın.

Kooij, D. T., Jansen, P. G., Dikkers, J. S., & De Lange, A. H. (2014). Managing aging workers: A mixed methods study on bundles of HR practices for aging workers. *The International Journal of Human Resource Management,* 25(15), 2192–2212.

Layard, R. (2003). Happiness– Has Social Science a Clue?, Lionel Robbins Memorial Lectures 2002/3, Centre of Economics Performance (CEP), London School of Economics, London. Layard, R. (2006). Happiness and public policy: a challenge to the profession, *Economic Journal*, 116(510),24-33.

Lazear, E. (2000), Performance pay and productivity, American Economic Review, 90(5), 1346-1361.

Locke, E.A. & Latham, G. P. (2002). Building a practically useful theory of goal setting and task motivation. *American Psychologist,* 57(9), 705-717.

McCausland, W.D., Pouliakas, K. & Theodossiou, I. (2005), Some are punished and some are rewarded: a study of the impact of performance pay on job satisfaction, *International Journal of Manpower*, 26(7/8), 636-59.

Mercanoğlu, A. O. ve Şimşek, K. Y. (2023). The impact of employee recreation on their respective productivity, *SAGE Open*, 13(3).

Merriam Websters Dictionary (2023). Empowerment, https://www.merriam-webster.com/dictionary/empowerment, Erişim tarihi: 24.11.2023.

Nguyen, T.N., Truong, Q. & Buyens, D. (2010), The relationship between training and firm performance: a literature review, *Research and Practice in Human Resource Management*, 18, 36-45.

NIOHHS- National Institute for Occupational Safety and Health, (1999). Stress at work, DHHS (NIOSH) Publications and Products, publication number: 99-101, https://www.cdc.gov/niosh/docs/99-101/default.html#print, Erişim tarihi: 21.11.2023.

Nickels, W. G., McHugh, J. M. & McHugh, S. M. (2016). *Understanding Business*. 11th Edition. New York: McGraw Hill.

Nişancı, Z. N. (2012). Toplumsal kültür- örgüt kültürü ilişkisi ve yönetim üzerine yansımaları, *Batman University, Journal of Life Sciences*, 1(1), 1279-1293.

Ojo, O. (2009). Impact assessment of corporate culture on employee job: *Journal of Business intelligence*, 2(2), 389-37.

Özalp, İ. (2003). Davranışsal yönetim yaklaşımı, *Yönetim Organizasyon*, (Ed. Celil Koparal), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 37-54.

Özkalp, E. (2013). Duygular, tutumlar ve iş tatmini, *Örgütsel Davranış*, (Ed. A. Çiğdem Kırel ve Ozan Ağlargöz), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Özkalp, E. ve Kırel, Ç. (1996). *Örgütsel Davranış*, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi yayınları, Eskişehir.

Oxford Dictionary of Environment and Conservation (2017). Recreation, https://www.oxfordreference.com/search?q=recreation&searchBtn=Search&isQuickSearch=true, Erişim tarihi: 21.11.2023

Pak, K., Kooij, D. T. A. M., De Lange, A. H., & Van Veldhoven, M. J. P. M. (2019). Human Resource Management and the ability, motivation and opportunity to continue working: A review of quantitative studies, *Human Resource Management Review*, 29(3), 336-352.

Paşaoğlu, D. ve Tonus, H. Z. (2014). Strategic ımportance of human resource practices on job satisfaction in private hospitals, 10th International Strategic Management Conference, *Procedia- Social and Behavioral Sciences,* 150, 394-403.

Petrescu, A. I. & Simmons, R. (2008). Human resource management and workers' job satisfaction, *International Journal of Manpower*, 29(7), 651-667.

Sabuncuoğlu, Z. ve Vergiliel-Tüz, M. (2008). *Örgütsel Psikoloji*, İstanbul: Beta Basım Yayın.

Sabuncuoğlu, Z. ve Vergiliel-Tüz, M. (2016). *Örgütsel Davranış*, Bursa: Aktüel Yayınları Alfa Akademi.

Saruhan, Ş.C. ve Yıldız, M.L. (2021). *İnsan Kaynakları Yönetimi Teori ve Uygulama*, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.

Seppala, E. & Cameron, K. (2015). Proof that positive work cultures are more productive, Harward Business Review, Organizational Culture, https://hbr.org/2015/12/proof-that-positive-work-cultures-are-more-productive?, Erişim tarihi: 24.11.2023

Schein E. H. (2010). *Organizational Culture and Leadership*, San Francisco: Lossey- Bass.

Solmaz, B. (2018). Liderlik ile insan kaynakları yönetimi ilişkisi üzerine nitel bir araştırma, *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi,* 28(2), 21-45.

Taamneh,A., Alsaad, A.K. & Elrehail, H. (2018),HRM practices and the multi faceted nature of organization performance, *EuroMed Journal of Business*, 13(3), pp.315-334.

Telman, N. ve Uzunkoca, Ü. (2005). *Endüstri ve Örgüt Psikolojisi ve İlişkili Alanlarda Kullanılan Ölçekler Başvuru Kitabı,* Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Thomson, S. (2019). Google's Business Leadership and Organizational Culture, https://smallbusiness.chron.com/googles-business-leadership-organizational-culture-58108.html, Erişim tarihi: 11.11.2023.

Torun, A. (2006). Stres ve tükenmişlik, *Endüstri ve Örgüt Psikolojisi*, (Ed. S. Tevrüz), Ankara: Türk Psikologlar Derneği ve Kalite Derneği, 43-53.

Tutar, H. (2019). Meslek yüksek okulları için işletme yönetimi, Ankara: Seçkin Akademik ve Mesleki Yayınlar,

Tseo, G.K.Y. % Ramos, E.L. (1995), Employee empowerment: solution to a burgeoning crisis? *Challenge*, 38(5), 25-31.

Şişman, M. (2014). *Örgütler ve Kültürler*, Ankara: PegemA Yayıncılık.

Witt, A. (2023). 5 Types of leadership styles in management (and find what your style is), https://www.15five.com/blog/5-types-of-leadership-styles-in-management, Erişim tarihi: 25.11.2023.

Yousef, D.A. (2017) Organizational commitment, job satisfaction and attitudes toward organizational change: a study in the local government, *International Journal of Public Administration*, 40(1), 77-88.

Zencirkıran, M. ve Keser, A. (2018). *Örgütsel Davranış*, Bursa: Dora Basım Yayım Dağıtım.

KAYNAKÇA

Abdussamad, Z., Tweneboah Agyei, I., Sipahi Döngül, E., Abdussamad, J., Raj, R., & Effendy, F. (2022). Impact of internet of things (IOT) on human resource management: A review. *Materials Today: Proceedings*, *56*, 3534-3543.

Adriana Cárdenas-Robledo, L., Hernández-Uribe, Ó., Reta, C., & Antonio Cantoral-Ceballos, J. (2022). Extended reality applications in industry 4.0. – A systematic literature review. *Telematics and Informatics*, *73*(9)

Barker, N., & Jewitt, C. (2022). Future touch in industry: Exploring sociotechnical imaginaries of tactile (tele)robots. *Futures*, *136*, 102885.

Basu, S., Majumdar, B., Mukherjee, K., Munjal, S., & Palaksha, C. (2023). Artificial Intelligence–HRM interactions and outcomes: A systematic review and causal configurational explanation. *Human Resource Management Review*, *33*(1).

Bingley, W. J., Curtis, C., Lockey, S., Bialkowski, A., Gillespie, N., Haslam, S. A., Ko, R. K. L., Steffens, N., Wiles, J., & Worthy, P. (2023). Where is the human in human-centered AI? Insights from developer priorities and user experiences. *Computers in Human Behavior*, *141*, 1-8.

Borghi, M., & Mariani, M. M. (2022). The role of emotions in the consumer meaning-making of interactions with social robots. *Technological Forecasting and Social Change*, *182*, 1-13.

Brauner, P., & Ziefle, M. (2022). Beyond playful learning – Serious games for the human-centric digital transformation of production and a design process model. *Technology in Society*, *71*, 1-11.

Çalış Duman, M. (2022). İnsan kaynakları yönetiminde nesnelerin interneti (IoT) etkisi. International Congress on Social Sciences,China to Adriatic-XI, Kayseri, Türkiye.

Çalış Duman, M. (2023). Sürdürülebilir işletmeler için yeni bir çözüm olan blok zinciri teknolojisi üzerine sistematik bir inceleme. *İzmir İktisat Dergisi, 38* (1), 192-214.

Cannavacciuolo, L., Ferraro, G., Ponsiglione, C., Primario, S., & Quinto, I. (2023). Technological innovation-enabling industry 4.0 paradigm: A systematic literature review. *Technovation*, *124*, 1-16.

Conte, F., & Siano, A. (2023). Data-driven human resource and data-driven talent management in internal and recruitment communication strategies: an empirical survey on Italian firms and insights for European context. *Corporate Communications: An International Journal*, *28*(4), 618-637.

Da Silva, L. B. P., Soltovski, R., Pontes, J., Treinta, F. T., Leitão, P., Mosconi, E., de Resende, L. M. M., & Yoshino, R. T. (2022). Human resources management 4.0: Literature review and trends. *Computers & Industrial Engineering*, *168*.

Dong, X., & Salwana, E. (2021). The impact of cloud-based human resource and supply chain management systems on the performance of multinational organizations. *Kybernetes*, *51*(6), 2030-2043.

Du, S., & Xie, C. (2021). Paradoxes of artificial intelligence in consumer markets: Ethical challenges and opportunities. *Journal of Business Research*, *129*, 961-974.

Dulebohn, J. H., & Hoch, J. E. (2017). Virtual teams in organizations. *Human Resource Management Review*, *27*(4), 569-574.

Dünya Gazetesi (2023). Türkiye bulut hizmetleriyle zenginleşecek. https://www.dunya.com/ekonomi/turkiye-bulut-hizmetleriyle-zenginlesecek-haberi-707157 (erişim 09.10.2023).

Ehrhart, K. H., & Chung-Herrera, B. G. (2008). HRM at Your Service. *Organizational Dynamics*, *37*(1), 75-85.

Engelsberger, A., Bartram, T., Cavanagh, J., Halvorsen, B., & Bogers, M. (2023). The role of collaborative human resource management in supporting open innovation: A multi-level model. *Human Resource Management Review*, *33*(2).

Focacci, C. N. (2021). Technological unemployment, robotisation, and green deal: A story of unstable spillovers in China and South Korea (2008–2018). *Technology in Society*, *64*.

Formosa, P., Rogers, W., Griep, Y., Bankins, S., & Richards, D. (2022). Medical AI and human dignity: Contrasting perceptions of human and artificially intelligent (AI) decision making in diagnostic and medical resource allocation contexts. *Computers in Human Behavior*, *133*.

Franceschi, P., Pedrocchi, N., & Beschi, M. (2023). Identification of human control law during physical Human–Robot Interaction. *Mechatronics*, *92*.

Fujiwara, K., Hoegen, R., Gratch, J., & Dunbar, N. E. (2022). Synchrony facilitates altruistic decision making for non-human avatars. *Computers in Human Behavior*, *128*.

Godavarthi, B., Dhar, M., Devi, S. A., Raju, S. S., Balaram, A., & Srilakshmi, G. (2023). Blockchain integration with the internet of things for the employee performance management. *The Journal of High Technology Management Research*, *34*(2).

Guliyev, H. (2023). Artificial intelligence and unemployment in high-tech developed countries: New insights from dynamic panel data model. *Research in Globalization*, *7*.

Gupta, S. (2021). Deep learning based human activity recognition (HAR) using wearable sensor data. *International Journal of Information Management Data Insights*, *1*(2).

Heller, J., Mahr, D., de Ruyter, K., Schaap, E., Hilken, T., Keeling, D. I., Chylinski, M., Flavián, C., Jung, T., & Rauschnabel, P. A. (2023). An interdisciplinary Co-authorship networking perspective on AR and human behavior: Taking stock and moving ahead. *Computers in Human Behavior*, *143*.

Heyder, T., Passlack, N., & Posegga, O. (2023). Ethical management of human-AI interaction: Theory development review. *The Journal of Strategic Information Systems*, *32*(3).

Ikhwantri, F., Putra, J. W. G., Yamada, H., & Tokunaga, T. (2023). Looking deep in the eyes: Investigating interpretation methods for neural models on reading tasks using human eye-movement behaviour. *Information Processing & Management*, *60*(2).

Imran, M., & Qadeer, M. A. (2019). Wearable U-HRM device for rural applications. In *U-Healthcare Monitoring Systems,* 1-14.

Indarapu, S. R. K., Vodithala, S., Kumar, N., Kiran, S., Reddy, S. N., & Dorthi, K. (2023). Exploring human resource management intelligence practices using machine learning models. *The Journal of High Technology Management Research*, *34*(2).

Islam, M. A. (2022). Industry 4.0: Skill set for employability. *Social Sciences & Humanities Open*, *6*(1).

James, A. T., Kumar, G., Tayal, P., Chauhan, A., Wadhawa, C., & Panchal, J. (2022). Analysis of human resource management challenges in implementation of industry 4.0 in Indian automobile industry. *Technological Forecasting and Social Change*, *176*.

Jung, I., Quan, W., Yu, J., & Han, H. (2023). Are you ready for robot services? Exploring robot-service adoption behaviors of hotel-goers. *International Journal of Hospitality Management*, *109*.

Kambur, E., & Yildirim, T. (2022). From traditional to smart human resources management. *International Journal of Manpower*, *44*(3), 422-452.

Kim, H., So, K. K. F., & Wirtz, J. (2022). Service robots: Applying social exchange theory to better understand human–robot interactions. *Tourism Management*, *92*.

Kim, Y. J., Kim, K., & Lee, S. (2017). The rise of technological unemployment and its implications on the future macroeconomic landscape. *Futures*, *87*, 1-9.

Kumar, P., & Chakraborty, S. (2022). Green service production and environmental performance in healthcare emergencies: role of big-data management and green HRM practices. *The International Journal of Logistics Management*, *33*(4), 1524-1548.

Kundu, S. C., & Kadian, R. (2012). Applications of HRIS in human resource management in India: A study. European Journal of Business and Management, 4(21), 34-41.

Lee, C.-C., Qin, S., & Li, Y. (2022). Does industrial robot application promote green technology innovation in the manufacturing industry? *Technological Forecasting and Social Change*, *183*.

Liu, D., & Darbandi, M. (2021). Assessing the impact of cloud-based services on the talent management of employees. *Kybernetes*, *51*(6), 2127-2155.

Liu, Y., Wang, X., Du, Y., & Wang, S. (2023). Service robots vs. human staff: The effect of service agents and service exclusion on unethical consumer behavior. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, *55*, 401-415.

Liu, Y.-l., Huang, L., Yan, W., Wang, X., & Zhang, R. (2022). Privacy in AI and the IoT: The privacy concerns of smart speaker users and the Personal Information Protection Law in China. *Telecommunications Policy*, *46*(7).

Lukács, A., & Váradi, S. (2023). GDPR-compliant AI-based automated decision-making in the world of work. *Computer Law & Security Review*, *50*.

Ma, X., Mao, C., & Liu, G. (2022). Can robots replace human beings? —Assessment on the developmental potential of construction robot. *Journal of Building Engineering*, *56*.

Maggioni, M. A., & Rossignoli, D. (2023). If it looks like a human and speaks like a human ... Communication and cooperation in strategic Human–Robot interactions. *Journal of Behavioral and Experimental Economics*, *104*.

Maqueira Marín, J. M., Oliveira-Dias, D. D., Jafari Navimipour, N., Gardas, B., & Unal, M. (2021). Cloud computing and human resource management: systematic literature review and future research agenda. *Kybernetes*, *51*(6), 2172-2191.

Meijerink, J., & Bondarouk, T. (2023). The duality of algorithmic management: Toward a research agenda on HRM algorithms, autonomy and value creation. *Human Resource Management Review*, *33*(1).

Mittal, S., Mahendra, S., Sanap, V., & Churi, P. (2022). How can machine learning be used in stress management: A systematic literature review of applications in workplaces and education. *International Journal of Information Management Data Insights*, *2*(2).

Mohammad Saif, A. N., & Islam, M. A. (2022). Blockchain in human resource management: a systematic review and bibliometric analysis. *Technology Analysis & Strategic Management*, 1-16.

Molitor, M., & Renkema, M. (2022). Human-Robot Collaboration in a Smart Industry Context: Does HRM Matter? In *Smart Industry – Better Management*, 105-123.

Navarro, A. S. P. H., Monteiro, C. M. F., & Cardeira, C. B. (2015). A Mobile Robot Vending Machine for Beaches Based on Consumers' Preferences and Multivariate Methods. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, *175*, 122-129.

Ocelík, V., Kolk, A., & Ciulli, F. (2023). Multinational enterprises, Industry 4.0 and sustainability: A multidisciplinary review and research agenda. *Journal of Cleaner Production*, *413*.

Ostheimer, J., Chowdhury, S., & Iqbal, S. (2021). An alliance of humans and machines for machine learning: Hybrid intelligent systems and their design principles. *Technology in Society*, *66*.

Ozdemir, O., Kolfal, B., Messinger, P. R., & Rizvi, S. (2023). Human or virtual: How influencer type shapes brand attitudes. *Computers in Human Behavior*, *145*.

Pan, Y., & Froese, F. J. (2023). An interdisciplinary review of AI and HRM: Challenges and future directions. *Human Resource Management Review*, *33*(1).

Parvez, M. O., Arasli, H., Ozturen, A., Lodhi, R. N., & Ongsakul, V. (2022). Antecedents of human-robot collaboration: theoretical extension of the technology acceptance model. *Journal of Hospitality and Tourism Technology*, *13*(2), 240-263.

Pollmann, K., Loh, W., Fronemann, N., & Ziegler, D. (2023). Entertainment vs. manipulation: Personalized human-robot interaction between user experience and ethical design. *Technological Forecasting and Social Change*, *189*.

Prikshat, V., Islam, M., Patel, P., Malik, A., Budhwar, P., & Gupta, S. (2023). AI-Augmented HRM: Literature review and a proposed multilevel framework for future research. *Technological Forecasting and Social Change*, *193*.

Prikshat, V., Malik, A., & Budhwar, P. (2023). AI-augmented HRM: Antecedents, assimilation and multilevel consequences. *Human Resource Management Review*, *33*(1).

Rad, F. F., Oghazi, P., Palmié, M., Chirumalla, K., Pashkevich, N., Patel, P. C., & Sattari, S. (2022). Industry 4.0 and supply chain performance: A systematic literature review of the benefits, challenges, and critical success factors of 11 core technologies. *Industrial Marketing Management*, *105*, 268-293.

Radonjić, A., Duarte, H., & Pereira, N. (2022). Artificial intelligence and HRM: HR managers' perspective on decisiveness and challenges. *European Management Journal*, 8(6).

Rana, G., & Sharma, R. (2019). Emerging human resource management practices in Industry 4.0. *Strategic HR Review*, 18(4), 176-181.

Rifkin, J (2015). *Nesnelerin interneti ve işbirliği çağı.* (Çev: Göktem, L.), İstanbul: Optimist yayınları.

Robinson, S. C. (2020). Trust, transparency, and openness: How inclusion of cultural values shapes Nordic national public policy strategies for artificial intelligence (AI). *Technology in Society*, *63*.

Rodgers, W., Murray, J. M., Stefanidis, A., Degbey, W. Y., & Tarba, S. Y. (2023). An artificial intelligence algorithmic approach to ethical decision-making in human resource management processes. *Human Resource Management Review*, *33*(1).

Rose, K., Eldridge, S., & Chapin, L. (2015). The internet of things: An overview. *The Internet Society (ISOC*), 80, 1-50.

Schecter, A., Hohenstein, J., Larson, L., Harris, A., Hou, T.-Y., Lee, W.-Y., Lauharatanahirun, N., DeChurch, L., Contractor, N., & Jung, M. (2023). Vero: An accessible method for studying human–AI teamwork. *Computers in Human Behavior*, *141*.

Sharma, R., Kumar, A., & Chuah, C. (2021). Turning the blackbox into a glassbox: An explainable machine learning approach for understanding hospitality customer. *International Journal of Information Management Data Insights*, *1*(2).

Somohano-Rodríguez, F. M., & Madrid-Guijarro, A. (2022). Do industry 4.0 technologies improve Cantabrian manufacturing smes performance? The role played by industry competition. *Technology in Society*, *70*.

Song, C. S., & Kim, Y.-K. (2022). The role of the human-robot interaction in consumers' acceptance of humanoid retail service robots. *Journal of Business Research*, *146*, 489-503.

Stahl, B. C. (2022). Responsible innovation ecosystems: Ethical implications of the application of the ecosystem concept to artificial intelligence. *International Journal of Information Management*, *62*.

Stahl, B. C., Rodrigues, R., Santiago, N., & Macnish, K. (2022). A European Agency for Artificial Intelligence: Protecting fundamental rights and ethical values. *Computer Law & Security Review*, *45*.

Thuillard, S., Adams, M., Jelmini, G., Schmutz, S., Sonderegger, A., & Sauer, J. (2022). When humans and computers induce social stress through negative feedback: Effects on performance and subjective state. *Computers in Human Behavior*, *133*.

Turan, M. (2016). *Bulut bilişim*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Turja, T., Särkikoski, T., Koistinen, P., & Melin, H. (2022). Basic human needs and robotization: How to make deployment of robots worthwhile for everyone? *Technology in Society*, *68*.

Upadhyay, A. K., & Khandelwal, K. (2022). Metaverse: the future of immersive training. *Strategic HR Review*, *21*(3), 83-86.

Vahdat, S. (2021). The role of IT-based technologies on the management of human resources in the COVID-19 era. *Kybernetes*, *51*(6), 2065-2088.

van Dijk, N., Casiraghi, S., & Gutwirth, S. (2021). The 'Ethification' of ICT Governance. Artificial Intelligence and Data Protection in the European Union. *Computer Law & Security Review*, *43*.

Verma, S., Singh, V., & Bhattacharyya, S. S. (2020). Do big data-driven HR practices improve HR service quality and innovation competency of SMEs. *International Journal of Organizational Analysis*, *29*(4), 950-973.

Votto, A. M., Valecha, R., Najafirad, P., & Rao, H. R. (2021). Artificial Intelligence in Tactical Human Resource Management: A Systematic Literature Review. *International Journal of Information Management Data Insights*, *1*(2).

Wan, W., & Liu, L. (2021). Intrapreneurship in the digital era: driven by big data and human resource management? *Chinese Management Studies*, *15*(4), 843-875.

Wang, L., Zhou, Y., & Chiao, B. (2023a). Robots and firm innovation: Evidence from Chinese manufacturing. *Journal of Business Research*, *162*.

Wang, Q., Liu, H., Ore, F., Wang, L., Hauge, J. B., & Meijer, S. (2023). Multi-actor perspectives on human robotic collaboration implementation in the heavy automotive manufacturing industry - A Swedish case study. *Technology in Society*, *72*.

Żbikowski, K., & Antosiuk, P. (2021). A machine learning, bias-free approach for predicting business success using Crunchbase data. *Information Processing & Management*, *58*(4).

Zhang, G., Chong, L., Kotovsky, K., & Cagan, J. (2023). Trust in an AI versus a Human teammate: The effects of teammate identity and performance on Human-AI cooperation. *Computers in Human Behavior*, *139*.

Zhang, Y., Xu, S., Zhang, L., & Yang, M. (2021). Big data and human resource management research: An integrative review and new directions for future research. *Journal of Business Research*, *133*, 34-50.

KAYNAKÇA

Adıgüzel, O. Batur, H. ve Ekşili, N. (2014). Kuşakların değişen yüzü ve y kuşağı ile ortaya çıkan yeni çalışma tarzı: Mobil yakalılar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(19), 165-182.

Aggarwal, A., Sadhna, P., Gupta, S., Mittal, A., & Rastogi, S. (2020). Gen Z entering the workforce: Restructuring HR policies and practices for fostering the task performance and Organizational Commitment. *Journal of Public Affairs.*

Altındağ E, ve Bilaloğlu Aktürk H (2020) The Impact of New Generation Management Approaches on the Firm Performance: The Moderating Role of Strategic Human Resource Management Applications. *SAGE Open*, 10(3).

Amayah A. T., & Gedro J. (2014). Understanding generational diversity: Strategic human resource management and development across the generational "divide." *New Horizons in Adult Education & Human Resource Development,* 26(2), 36-48.

Appelbaum, S.H., Serena, M., & Shapiro, B.T. (2005), 'Generation 'X' and the Boomers: An Analysis of Realities and Myths,' *Management Research News*, 28, 1-35.

Arar, T. & Oneren, M. (2018). Role of talent management in the career development of Generation Z: A case study of a telecommunication firm. *International Academic Institute for Science and Technology*, 5(1), 28-44.

Armstrong, M (2006). *A Handbook of Human Resource Management Practice* Kogan Page Publishers, 2006 - Electronic books - 982 pages

Arslan, M. L. (2012). İnsan Kaynakları Gereksinime Süreç Yaklaşımı: Stratejik İnsan Kaynakları Planlaması. *Öneri Dergisi,* 10(37), 89-101.

Aoun, G. (2021). Reviewing human resources practices for a better integration of generation Z at the workplace: the case of Audi and Blom Bank (Doctoral dissertation, Notre Dame University-Louaize).

Barhate, B. and Dirani, K.M. (2022), "Career aspirations of generation Z: a systematic literature review", *European Journal of Training and Development*, 46(1/2), 139-157.

Bhattacharya, D.K. (2012), *Human resource planning*, 3rd ed., Excel Books, New Delhi, 58-59.

Bejtkovský, J. (2016). The employees of baby boomers generation, generation X, generation Y and generation Z in selected Czech corporations as conceivers of development and competitiveness in their corporation. *Journal of Competitiveness*, 8(4) 105-123.

Benson, J., Brown, M., Glennie, M., O'Donnell, M., & O'Keefe, P. (2018). The generational "exchange" rate: How generations convert career development satisfaction into organisational commitment or neglect of work. *Human Resource Management Journal*, 28(4), 524-539.

Benson, J., & Brown, M. (2011). Generations at work: are there differences and do they matter?. *The international journal of human resource management*, 22(9), 1843-1865.

Bencsik, A., Horváth-Csikós, G., & Juhász, T. (2016). Y and Z Generations at workplaces. *Journal of competitiveness*, 8(3).

Bodenchuk, L. (2020). Company Human Resource Management In Context Of Generational Theory. içinde Modern Approaches To Knowledge Management Development, 127-136.

Böhlich, S., & Oleti, M. (2017). Designing and delivering a learning & development strategy for the generation Y. In Proceedings of the 7th Annual International Conference on Human Resource Management and Professional Development in the Digital Age (48-57).

Campbell, S. M., Twenge, J. M., & Campbell, W. K. (2017). Fuzzy but useful constructs: Making sense of the differences between generations. *Work, Aging and Retirement*, 3, 130–139.

Carpenter, M. J., & de Charon, L. C. (2014). Mitigating multigenerational conflict and attracting, motivating, and retaining millennial employees by changing the organizational culture: A theoretical model. *Journal of Psychological Issues in Organizational Culture*, 5(3), 68-84.

Chakraborty, D., & Biswas, W. (2019). Evaluating the impact of human resource planning programs in addressing the strategic goal of the firm: An organizational perspective. *Journal of advances in management research*, 16(5), 659-682.

Climek, M., Henry, R., & Jeong, S. (2022). Integrative literature review on employee turnover antecedents across different generations: commonalities and uniqueness. *European Journal of Training and Development.*

Cogin, J. (2012). Are Generational Differences in Work Values Fact Or Fiction? Multi-country Evidence and Implications. *The International Journal of Human Resource Management*, 23(11), 2268–2294.

Deluliis, E. D., & Saylor, E. (2021). Bridging the gap: Three strategies to optimize professional relationships with generation Y and Z. *The open journal of occupational therapy*, 9(1), 1-13.

Demirel, Z. H. (2021). Çalışma hayatında geleceğin insan kaynağı: Alfa kuşağı. *OPUS International Journal of Society Researches*, (Yönetim ve Organizasyon Özel Sayısı), 18, 1796-1827.

Drago, J. P., & Cunningham, G. K. (2006). *Generational theory: Implications for recruiting the millennials*. Carlisle Barracks, PA: US Army War College.

Dwyer, R. J., & Azevedo, A. (2016). Preparing leaders for the multi-generational workforce. *Journal of Enterprising Communities: People and Places in the Global Economy*, 10(3), 281–305.

Dwyer, R.J. (2009). Prepare for the impact of the multi-generational workforce", Transforming Government: People, *Process and Policy*, 3(2), 101-110.

Ekwoaba, J. O., Ikeije, U. U., & Ufoma, N. (2015). The Impact of Recruitment and Selection Criteria on Organizational Performance, *Global Journal of Human Resource Management*, 3, 22-33.

Espinoza, C., & Ukleja, M. (2016). Managing the millennials: Discover the core competencies for managing today's workforce. Second Edition. New York, NY: John Wiley & Sons.

Eyoun, K., Chen, H., Ayoun, B., & Khliefat, A. (2020). The relationship between purpose of performance appraisal and psychological contract: Generational differences as a moderator. International Journal of Hospitality Management, 86.

Gabrielova, K., & Buchko, A. A. (2021). Here comes Generation Z: Millennials as managers. *Business Horizons,* 64(4), 489-499.

George, V. (2017). The role of human resource planning in the human resource network. *International Journal of Creative Research Thoughts*, 5(11), 1-10.

Gürsoy D, Maier T.A. & Chi C. G. (2008). Generational differences: An examination of work values and generational gaps in the hospitality workforce. *International Journal of Hospitality Management,* 27(3), 448–458.

Goldbach, D., Tayauova, G., & Zhumabekovna, T. A. (2023). Motivation at Work for Generation Z. FAIMA Business & Management Journal, 11(3), 68-74.

İlic, D. K., Yalçın, B. (2017). Y Jenerasyonunun farklılaşan iş değerleri ve liderlik algılamaları, *Journal of Yasar University,* 12(46), 136-160.

Itika, J. S. (2011). *Fundamentals of human resource management*. African Studies Centre.

Klipkova O., Kozmuk, N. ve O., Tsebenko (2021). Optimization of the personnel management mechanism in regard to the theory of generations. *Financial and credit activity problems of theory and practice,* 3(38), 509-521.

Keleş, H. N. (2011). Y Kuşağı Çalışanlarının Motivasyon Profillerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma, *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 129-139.

Kupperschmidt, B. R. (2000). Multigeneration employees: Strategies for effective management. *The Health Care Manager*, 19(1), 65-76.

Lalić, Danijela; Stanković, Jelena; Gračanin, Danijela; Boškovic, Dunja & Milić, Bojana (2020). Career Expectations of Generation Z Communications. In: Anisic, Z. et al. (Eds.): Proceedings IJCIEOM 2019. The Next Generation of Production and Service Systems. Cham: Springer Nature. 52-59.

Lu, A.C.C. and Gürsoy, D. (2016), "Impact of job burnout on satisfaction and turnover intention: do generational differences matter?", *Journal of Hospitality and Tourism Research*, 40(2), 210-235.

McIntosh-Elkins, J., McRitchie, K., & Scoones, M. (2007, October). From the silent generation to generation x, y and z: strategies for managing the generation mix. In Proceedings of the 35th annual ACM SIGUCCS fall conference (240-246).

Macky, K., Gardner, D. & Forsyth, S. (2008), "Generational differences at work: introduction and overview", *Journal of Managerial Psychology*, 23(8), 857-861.

Maioli, E. (2017). New generations and employment â€“an exploratory study about tensions between the psycho-social characteristics of the generation Z and expectations and actions of organizational structures related with employment (CABA, 2016). *Journal of Business*, 2(1), 1-12.

Mannheim, K. (1952). *The Problem of Generations*. P. Kecskemeti. (ed.). Essays on the Sociology of Knowledge by Karl Mannheim. New York: Routledge & Kegan Paul.

Martin, T. N., & Ottemann, R. (2016). Generational workforce demographic trends and total organizational rewards which might attract and retain different generational employees. *Journal of Behavioral and Applied Management*, 16(2), 91-115.

McGuire, D., Todnem By, R., & Hutchings, K. (2007). Towards a model of human resource solutions for achieving intergenerational interaction in organisations. *Journal of European industrial training*, 31(8), 592-608.

Nelson, S., & Duxbury, L. (2021). Breaking the mold: Retention strategies for generations X and Y in a prototypical accounting firm. *Human Resource Development Quarterly*, 32(2), 155-178.

Öge, H. S. (2011). *İnsan Kaynakları Yönetimi*. Konya:Eğitim Yayınevi: Konya.

Özkan, M., & Solmaz, B. (2015). The changing face of the employees–generation Z and their perceptions of work (a study applied to university students). *Procedia Economics and Finance*, 26, 476-483.

Özler, D. E., Mercan, N., & Yený, Z. (2016). Y Kuşağının Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Kariyer Uyum Yetenekleri Üzerindeki Etkisini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma, *İş, Güç: Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynaklari Dergisi*, 18(4), 145-162.

Parry, E. & Urwin, P. (2011). Generational Differences in Work Values: A Review of Theory and Evidence. *International Journal of Management Reviews*, 13(1), 79-96.

Prund, C. (2021). Why generation Z is redefining the hrm processes. *Studies in Business and Economics*, 16(3), 190-199.

Racolţa-Paina, N. D., & Irini, R. D. (2021). Generation Z in the workplace through the lenses of human resource professionals–A qualitative study. *Calitatea,* 22(183), 78-85.

Searle, R. (2009). Recruitment and Selection. Edt: D. G. Collings ve G. T. Wood. Içinde Human Resource Managament: A Critical Approach (151-168), Routledge.

Serinikli, N. (2019). *Transformation of human resources in digitalization*, Y.Z. and Alpha Generations içinde Contemporary challenges in business and lifa sciences, Ed. Cüneyt Akar ve Hakan Kapucu), London: Ijopec Publication, 181-187.

Sirias, D., Karp, H. B., & Brotherton, T. (2007). Comparing the levels of individualism/collectivism between baby boomers and generation X: Implications for teamwork. *Management Research News*, 30(10), 749-761.

Stein, J. (2013). Millenials: The Me Me Me Generations, Time, https://www.manasquanschools.org/cms/lib6/NJ01000635/Centricity/Domain/174/millennials_themememegeneration.pdf, Erişim Tarihi: 4 Kasım 2023.

Stone, D. L., Deadrick, D. L., Lukaszewski, K. M., & Johnson, R. (2015). The influence of technology on the future of human resource management. *Human resource management* review, 25(2), 216-231.

Strauss, W. & Howe, N. (1991). *Generations: The History of America's Future*, 1584 to 2069. New York: Morrow.

Taş, H. Y., Demirdöğmez, M. and Küçükoğlu, M. (2017). Geleceğimiz Olan Z Kuşağının Çalışma Hayatına Muhtemel Etkileri. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(13), 1031-1048.

Taş, H. Y., Kaçar, S (2019). X, Y ve Z Kuşağı Çalışanlarının Yönetim Tarzları ve Bir İşletme Örneği. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi,* 11 (18), 643-675.

Tolbize, A. (2008). Generational Differences in the Workplace. University of Minnesota, Research and Training Center on Community Living. Available at: http://rtc.umn.edu/docs/2_18_Gen_diff_workplace.pdf.

Toprakçı Alp, G., Karacaoğlu, K., & Güngör, A. (2020). Motivational differences between generations y and z in working life".İçinde *New Perspectives and Studies in Economics and Administrative Sciences* (pp.135-146) Publisher: Siyasal Publication.

Turgut, T. (2017). *Çalışma değerleri. İçinde Değerli insana "değer" li çalışmalar*. İstanbul: Beta Yayınları (Ed. Turgut, T., & Çinko, M.), 21-48.

TÜİK (2023). İstatistiksel Tablolar, Temel işgücü göstergeleri, Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Temel İşgücü Göstergeleri, https://www.tuik.gov.tr Erişim tarihi: 26.10.23.

Twenge, J. M., & Campbell, S. M. (2012). Who are the Millennials? Empirical evidence for generational differences in work values, attitudes and personality. *Managing the new workforce: International perspectives on the millennial generatio*n, 152-180.

Twenge, J. M., Campbell, S. M., Hoffman, B. J. & Lance, C. (2010). Generational Differences in Work Values: Leisure and Extrinsic Values Increasing, Social and Intrinsic Values, Journal of Management 36(5), 1117-1142.

Öztürk, U. ve Yildirim, E. (2023). The Evaluation of Generation Z in Innovation of Career Success: Comparative Analysis with Generation Y. *Marketing and Management of Innovations*, 2, 115–126.

White, M. M. (2019). Gearing up for Gen Z: An analysis of employers' recruitment marketing targeting the new, Generation Z, workforce. Master Research Paper, Toronto: Wilfrid Laurier University.

Wong, M., Gardiner, E., Lang, W., & Coulon, L. (2008). Generational differences in personality and motivation: do they exist and what are the implications for the workplace?. *Journal of managerial psychology*, 23(8), 878-890.

Valickas, A., & Jakštaitė, K. (2017). Dıfferent generatıons'attıtudes towards work and management ın the busıness organizations. *Human Resources Management & Ergonomics*, 11(1).

Van Rossem, A. (2021). Introducing a cognitive approach in research about generational differences: the case of motivation. *The International Journal of Human Resource Management*, 32(14), 2911-2951.

Yabanova, E. K., & Öztürk, M. (2022). Türkiye'de Çalışma Hayatında Kuşakların Analizi. Uluslararası Sosyal Bilimlerde Yenilikçi Yaklaşımlar Dergisi, 6 (2), 181-193.

Yıldız, E. (2021). Çalışma Yaşamında X ve Y Kuşağının Motivasyonunu Etkileyen Faktörler Üzerine Nitel Bir Araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 216-234.

Zhao, Y. (2018). Managing Chinese millennial employees and their impact on human resource management transformation: an empirical study. *Asia Pacific Business Review*, 24(4), 472-489.

KAYNAKÇA

Akar, F., ve Balcı, A. (2016). Yetenek yönetiminin bazı Türk üniversitelerinde uygulanmasına ilişkin öğretim üyesi görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(2), 955-974.

Alayoğlu, N. (2010). İnsan kaynakları yönetiminde yeni dönem: Yetenek yönetimi. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1), 68-97.

Altınöz, M. (2018). Yetenek yönetiminin algılanması üzerine karşılaştırmalı bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 39, 82-95.

Altınöz, M., Çakıroğlu, D., ve Çöp, S. (2013). Effects of Talent Management on Organizational Trust: A Field Study. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, (99), 843-851.

Armstrong, M. A. (2006). *Handbook of Human Resource Management Practice*. (10th edition). Kogan Page, London.

Ashton, C., & Morton, L. (2005). Managing talent for competitive advantage: Taking a systemic approach to talent management, *Strategic HR Review*, 4(5), 28- 31.

Atlı, D. (2012). *Yetenek Yönetimi*. 1. Basım, İstanbul:Crea Yayıncılık.

Altuntuğ, N. (2009). Rekabet üstünlüğünün sürdürülmesinde yeteneklerin rolü: Yetenek yönetim yaklaşımı. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(3), 445-460.

Axelrod, E. L., Handfield-Jones, H., & Welsh, T. A. (2001). War For Talent, Part Two. *The McKinsey Quarterly*, 2, 9-12.

Beechler, S., & Woodward, I. C. (2009). The global "war for talent. *Journal of International Management*. 15(3), 273–285.

Berger, L. A. (2004) *Creating a Talent Management System for Organization Excellence: Connecting the Dots. In Berger*, L. A. & Berger, D. R. (ed.) The Talent Management Handbook: Creating a Sustainable Competitive Advantage by Selecting, Developing, and Promoting the Best People, New York: McGraw Hill, 3-21.

Buckingham, M., & Vosburgh, R. M. (2001). The 21st century human resources function: It's the talent, stupid! *Human Resource Planning*, 24(4), 17-23.

Burke, A. (2000). How to accompllish organization-wide competency and education. *Nursing Management*, 31(2), 20-26.

Butteriss, M., & Roiter, B. (2004). *Corporate MVPs: Managing your company's most valuable performers*. John Wiley & Sons: Canada.

Caplan, J. (2011). *The value of talent: Promoting talent management across the organization*. Kogan Page Publishers.

Cappeli, P. (2008). Talent management for the twenty-first century. *Harvard Business Review*, 86, 74-81.

Chambers, E. G., Foulon, M., Handfield-Jones, H., Hankin, S. M., & Michaels III, E. G. (1998). The war for talent. *The McKinsey Quarterly*, (3), 44-57.

Charan, R. (2007). *Know-how: The 8 skills that separate people who perform from those who don't*. Crown Business, New York.

Cohn, J. M., Khurana, R., & Reeves, L. (2008). *İşiniz ona bağlıymış gibi yetenek geliştirme*. (Çev. İ. Gülfidan). Harvard Business Review Dergisinden Seçmeler. İstanbul: MESS Yayıncılık, 51-70.

Collings, D. G., & Mellahi K. (2009). Strategic Talent Management: A review and research agenda. *Human Resource Management Review*, 19, 304-313.

Çınar, Z. (2007). Coaching ve Mentoring. *Paradoks, Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 3(1), 1-25.

Deadrick, D. L., & Stone, D. L. (2014). Human resource management: Past, present, and future. *Human Resource Management Review*, 24(3), 193-195.

Doğan, S., & Demiral, Ö. (2008). İnsan kaynakları yönetiminde çalışanların kendilerine doğru yolculuk yöntemi: Yetenek yönetimi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(3), 145-166.

Fang Li, F., & Devos, P. (2008). Talent management: Art or science: The invisible mechanism between talent and talent factory. Unpublished master's thesis. University of Kalmar, Sweden,

Grobler, P. A., & Diedericks, H. (2009). Talent management: An empirical study of selected south african hotel groups. *Southern African Business Review*, 13(3), 1-27.

Gündoğmuş, E. , Çolak, F., & Vardarlıer, P. (2021). İşletmelerde yetenek yönetimi uygulamaları. *Sakarya Üniversitesi İşletme Enstitüsü Dergisi*, 3(1) , 161-166.

Güney, S. (2000). *Yönetim ve Organizasyon El Kitabı*, Ankara: Nobel Yayınları.

Hiltrop, J.-M. (1999). The quest for the best: human resource practices to attract and retain talent. *European Management Journal*, 17(4), 422-430.

Howard, A. (1997). A reassessment of assessment centers: Challenges for the 21st century. *Journal of Social Behavior & Personality,* 12(5), 13-52.

Kaye, B., & Evans, S. J. (2003). From Assets To Investors, T+D, 57(4), 40-50.

McCauley, C., & Wakefield, M. (2006). Talent management in the 21 st century: help your company find, develop and keep its strongest workers, *The Journal For Quality & Participation*, 29(4), 4-7.

Michaels, E., Handfield-Jones, H., & Axelrod, B. (2001). *The war for talent*. Boston:Harvard Business School Press.

Mondy, R. W. (2008). *Human Resource Management*. (Tenth Edition). Pearson.

Mucha, R. T. (2004). The art and science of talent management. *Organization Development Journal*, 22(4), 96-100.

Ooi, C. S. S. (2009). *Surviving The War For Talent in ASİA*: How Innovation Can Help. INDIANA-USA: R.R. Donnelley in Crawfordsville.

Peteraf, M. A. (1993). The cornerstones of competitive advantage: A resource-based view. *Strategic Management Journal*, 14(3), 179-191.

Peters, T. (2006). Leaders As Talent Fanatics. *Leadership Excellence*, 23(11), 12-13.

Phillips, J. J., & Edwards, L. (2008). *Managing talent retention: An ROI approach*. John Wiley & Sons.

Prahalad, C. K., & Hamel, G. (1990). Organization development, the core competence of the corporation. *Harvard Business Review*, 68 (3), 79-91.

Rothwell, W. (2005). *Effective Succession planning; Ensuring leadership continuity and building talent from within*. American Management Corporation. New York, NY.

Silzer, R., & Dowell, B. E. (Eds.). (2010). *Strategy-driven talent management: A leadership imperative*. San Francisco: John Wiley & Sons.

Sinclair, M. L. (2004). A Talent management strategy for the justice institute of BC. Unpublished doctoral thesis, Royal Roads University, Victoria, Canada.

Sonnenfeld, J. A., & Peiperl, M. A. (1988). Staffing Policy as a Strategic Response: A Typology of Career Systems. *The Academy of Management Review*, 13(4), 588-600.

Stewart, T. A. (1997). *Entelektüel Sermaye*, (Çev. N. Elhüseyni), MESS Yayın No:258, İstanbul.

Tansley, C., Harris, L., Stewart, J., & Turner, P. (2006). *Talent management: Understanding the dimensions.* Change Agenda. London: Chartered Institute of Personnel and Development (CIPD).

Thornton, G. C., & Gibbons, A. M. (2009). Validity of assessment centers for personnel selection. *Human Resource Management Review*, 19(3), 169-187.

Uyargil, C. (2004). Kariyer Yönetimi, İ.Ü.İşletme Fakültesi İnsan Kaynakları Yönetimi Yüksek Lisans Programı Ders Notları.

Wernerfelt, B. (1984). A resource-based view of the firm. *Strategic Management Journal*, 5(2), 171–180.

Yumurtacı, A. (2014). Küreselleşen emek piyasalarında yeni bir olgu: Yetenek yönetimi. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(8), 187-212.

TDK, https://sozluk.gov.tr/, 2023.

KAYNAKÇA

Anderson, E. & Weitz, B. A. (1986). Make or buy decisions: Vertical ıntegration and marketing productivity. *Sloan Management Review,* 27, 3-20.

Barbak, A. (2020). Silahlı kuvvetlerin kurumsal dönüşümünü incelemek: Bütüncül bir kurumsal çerçeve önerisi. *Güvenlik Bilimleri Dergisi,* 9(1), 37-64.

Blomqvist, K., KylaKheiko, K. & Virolainen, V. M. (2002). Filling a gap in traditional transaction cost economics: Towards transaction benefits-based analysis. *International Journal of Production Economics,* 79(1), 1-14.

Blumberg, D. F. (1998). Strategic assesment of outsourcing and downsizing in the service markets. *Managing Service Quality,* 8(1), 5-18.

Bryce, D. & Useem, J. (1998). The ımpact of corporate outsourcing on company value. *European Management Journal,* 6(6), 635-643.

Bureau of National Affairs. (2004). *Human resource department benchmarks and analysis survey 2004.* A BNA/SHRM Collaboration.

Burns, T. & Stalker, G. M. (1961). *The management ınnovation.* London: Tavistock Publications.

Cengiz, K. (2013). *Yav işte fabrikalaşak.* İstanbul: İletişim Yayınları.

Coşkun, R. (2000). Öz Yetkinliklere Odaklanma Stratejisi Olarak Dış Kaynak Kullanımı. *Modern Yönetim Yaklaşımları* içinde, Ed. İ. Dalay, R. Coşkun, R. Altunışık, İstanbul: Beta Yayınevi.

Daft, R. L. & Lengel, R. H. (1986). Organization ınformation requirements, media richness and structural design. *Management Science,* 32, 554-571.

Dalay, İ., Coşkun, R. ve Altunışık, R. (2002). *Stratejik boyutuyla modern yönetim yaklaşımları.* İstanbul: Beta Yayınevi.

Ecerkale, K. ve Kovancı, A. (2005). İnsan kaynaklarında dış kaynak kullanımı. *Havacılık ve Uzay Teknolojileri Dergisi,* 2(2), 69-75.

Etiler, N. (2011). Neoliberal politikalar ve sağlık emekgücü üzerindeki etkileri. *Türk Tabipleri Birliği Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi,* 11(42), 2-11.

Galbraith, J. R. (1974). Organization design: An ınformation-processing view. *Interfaces,* 4, 28-36.

Greaver, M. F. II (1999). *Strategic outsourcing: A structured approach to outsourcing decisions and ınıtiatives.* New York: AMACOM.

Gilley, K. M. & Rasheed, A. (1995). Making more by doing less: An analysis of outsourcing and its effect on firms performance. *Journal of Management,* 26(4), 763-790.

Gilley, K. M., Greer, C. R. & Rasheed, A. A. (2004). Human resource outsourcing and performance in manufactoring firms. *Journal of Business Research,* 57, 232-240.

Goo, J., Kishore, R., Nam, K., Rao, H. R. & Song, Y. (2005). An ınvestigation of factors that ınfluence the duration of ıt outsourcing relationships. *Decision Support Systems,* 42, 2107-2125.

Gottfredson, M., Puryear, R. & Philips, S. (2005). Strategic sourcing from periphery to the core. *Harvard Business Review,* 83, 132-139.

Greer, C. R., Youngblood, S. A. & Gray, D. A. (1999). Human resource management outsourcing: The make or buy decision. *Academy of Management Executive,* 13, 85-96.

Grover, V., Cheon, M. J. & Teng, J. T. C. (1996). The effect of service quality and partnership on the outsourcing of ınformation systems functions. *Journal of Management Information Systems,* 12(4), 89-116.

Gül, H. (2005). Dış kaynak kullanma nedenleri ve taşıdığı riskler: İmalat sanayiinde bir uygulama. *Journal of Management and Economics Research,* 3(4), 157-184.

Güler, M. (2019). Dış kaynak kullanımı kapsamında istihdam edilenlerin örgütsel bağlılık ve iş tatmini düzeylerinin ölçülmesi: Bilişim sektöründe bir alan araştırması. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 22, 383-402.

Huber, G. P. (1991). Organizational learning: The contributing process and the literatures. *Organization Science,* 2, 88-115.

Kahya, M. (2022). Dış kaynak kullanımının jandarma komando birliklerinde uygulanabilirliği: işlem maliyetleri, kaynak bağımlılığı ve güvenlik bağlamında bir değerlendirme. *Güvenlik Bilimleri Dergisi,* 11(1), 1-26.

Karadal, H., Yücekaya, P. ve Saygın, M. (2014). İşlem maliyeti yaklaşımı ile dış kaynak kullanımı arasındaki ilişkinin ankara ilinde faaliyet gösteren yabancı dil kurslarında incelenmesi. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi,* 6(2), 25-37.

Kaya, G. (2015). Kamudaki taşeron işçiler üzerine bir alan araştırması: Adıyaman örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi,* 14(55), 257-267.

Koç, Y. (2001). *Taşeronluk ve fason üretim: Sorunlar, çözümler.* Ankara: Türk-İş Eğitim Yayınları.

Koçel, T. (1998). *İşletme Yöneticiliği.* İstanbul: Beta Yayınevi.

Lacity, M. C. & Hirschheim, R. (1993). The ınformation systems outsourcing Bandwagon. *Sloan Management Review,* Fall 1993, 76-81.

Lacity, M. C., Hirschheim, R. & Willcocks, L. (1994). Realizing outsourcing expectations. ıncredible expectations, credible outcomes. *Information System Management,* 11(4), 7-18.

Lankford, W. M. & Parsa, F. (1999). Outsourcing a primer. *Management Decision,* 37(4), 310-316.

Lawler III, E. E., Ulrich, D., Fitz-Enz, J. & Madden V, J. C. (2004). *Human resources business process outsourcing- transforming how HR gets ıts work done.* San Francisco, CA: Jossey-Bass.

Lawrence, P. R. & Lorcsh, J. W. (1967). Differentiation and ıntegration in complex organizations. *Administrative Science Quarterly,* 12, 1-47.

Lei, D. & Hitt, M. (1995). Strategic restructuring and outsourcing: The effects of mergers and acquisitions and LBOs on Building Firm Skills and Capabilities. *Journal of Management,* 21(5), 835-859.

Lepak, D. P. & Snell, S. A. (1998). Virtual HR: Strategic human resource management in the 21st century. *Human Resource Management Review,* 8, 215-234.

Lever, S. (1997). An analysis of managerial motivations behind outsourcing practices in human resources. *Human Resource Planning,* 20, 37-47.

Lilly, J. D. & Gray, D. A. (2005). Outsourcing the human resource function: Environmental and organizational characteristics that affect HR performance. *Journal of Business Strategies,* 22(1), 55-73.

Looff, L. (1997). *Information systems outsourcing decision making: A managerial approach.* Idea Publising, United Kingdom.

Morgan, S. J. (2008). Human Resource Management and Employee Engagement. *Outsourcing and Human Resource Management-An International Survey* içinde, (Ed. Ruth Taplin), Routledge.

Morgan, R. & Morgan, S. J. (2008). The Outsourcing Lifecycle. *Outsourcing and Human Resource Management-An International Survey* içinde, (Ed. Ruth Taplin), Routledge.

Muttay, J. Y. & Kotabe, M. (1999). Sourcing strategies of U.S. service companies: A modified transaction-cost analysis. *Strategic Management Journal,* 20, 791-809.

Osei-Bryson, K. M. & Ngwenyama, O. K. (2006). Managing risks in ınformation system outsourcing: An approach to analyzing outsourcing risks and structuring ıncentive contracts. *Eorupean Journal of Operational Research,* 174, 245-264.

Özbaltacı, K. C. (2008). *İşlem maliyetleri yaklaşımı açısından insan kaynaklarında dış kaynaklardan yararlanma.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Özdemir, S. ve Parlak, Z. (2011). *KOBİ'lerde esnek çalışma.* İstanbul: İTO Yayınları.

Özer, K. (2022). Taşeron işçilerin kadroya geçirilmesinin etkileri: Üniversite hastanesi örneği. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi,* 11(2), 213-227.

Özkan, A. B. (2021). Tekno-feodalizm ile insan kaynakları dünyasında değişen dengeler. *HBReview.*

Parlak, Z. ve Özdemir, S. (2011). Esneklik kavramı ve emek piyasalarında esneklik. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi,* 1, 1-30.

Pelit, E. (2007). İşletmelerde dış kaynak kullanımı ve etkinliği: Otel işletmeleri açısından kavramsal bir inceleme. *Verimlilik Dergisi,* (3), 25-40. Retrieved from https://dergipark.org.tr/en/pub/verimlilik/issue/21744/233803.

Quelin, B. & Duhamel, F. (2001). Bring together strategic outsourcing and corporate strategy: Outsourcing motives and risk. *European Management Journal,* 21(5), 647-661.

Rossetti, C. & Choi, T. Y. (2005). On the dark side of strategic sourcing: Experiences from the Aerospace Industry. *Academy of Management Executive,* 19, 46-60.

Şakar, M. (2010). Taşeronlaşma, taşeronlaştırma sorununa siyasi ve akademik bakış. *TES-İŞ, Dosya,* 97-99.

Şen, S. (2006). Alt işverenlik ve asıl işin bir bölümünün alt işverene verilmesi. *Çalışma ve Toplum,* 3, 71-98.

Şit, E. (2017). *Türkiye'de taşeronlaşma ve sendikal örgütlenmeye etkileri.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Taşoğlu, J. ve Limoncuoğlu, S. A. (2010). 4857 sayılı kanun kapsamında esnek çalışma. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi,* 2(2), 77-85.

Taplin, R. (2008). Outsourcing and human resource management: An ıntroduction and comparative overview. *Outsourcing and Human Resource Management-An International Survey* içinde, (Ed. Ruth Taplin), Routledge.

Taşsezer, S. (2010). *Yerel yönetimlerde norm kadro uygulaması-taşeronlaşma ve etkileri.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Tezel, Y. (1999). *İşletmelerde dış kaynaklardan yararlanma ve Eskişehir'de Arçelik işletmesinde bir araştırma.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

The Conference Board. (2002). *Report on HR outsourcing trends,* July.

Thompson, J. (1967). *Organizations in action*. New York: McGraw-Hill.

Toprakçı, K. C. (2023). Dönüşümün kıyısında insan kaynakları. *HBReview,* Temmuz.

Varan, S. ve Çevik V. (2015). İşlem maliyeti yaklaşımı açısından lojistik faaliyetlerde dış kaynak kullanımı: türkiye'deki mobilya sektörünün analizi. *Muhasebe ve Denetime Bakış,* 44, 109-134.

White, S. (2000). Competition, capabilities and the make, buy, or ally decisions of Chinese state-owned firms. *Academy of Management Journal,* 43, 324-341.

Williamson, O. E. (1975). *Markets and hierarchies: Analysis and antithrust ımplications. New* York: The Free Press.

Yadigarbugün, G. M. (2020). *Kamuda çalışan işveren (taşeron) işçilerin kadroya alınması ve endüstri ilişkilerine etkileri.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.

Yıldız, G. ve Yılmazer, A. (2005). Bilgi işlem hizmetleri için dış kaynak kullanımı: Adapazarı büyükşehir belediyesi örneği. *Ulusal Bilgi Yönetimi ve Ekonomi Kongresi Bildirileri,* 837-854, Sakarya.

Yılmaz, A. ve Bedük, A. (2014). Evaluation of the effect of the outsourcing on resource dependency and transaction cost approach: A research in Konya Oiz, Turkey. *Procedia-Social and Behavioral Sciences,* 109, 739-752.

Yücesan-Özdemir, G. (2010). Despotik emek rejimi olarak taşeron çalışma. *Çalışma ve Toplum,* 4, 35-50.

Zappala, G. (2000). *Outsourcing and human resource management – A discussion starter.* Working Paper 60, ISBN: 1 86487 262 4, ACIRRT, Sydney, Australia.

KAYNAKÇA

Akşirin Borluk Ç.N. (2020). Kamu sektöründe insan kaynaklarının geliştirilmesi: Piyasa gözetim ve denetim personelinin yetkinlikleri üzerine bir çalışma, Ankara Üniversitesi SBE, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri ABD Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Arat M. (2008). Çalışma yaşamında bireysel temel yetkinlikler ve kazanılmasında okul öncesi dönemde anne baba yetiştirmesinin önemi, Dokuz Eylül Üniversitesi SBE Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri ABD Doktora Tezi, İzmir.

Aydın A.A. ve Aydoğan E. (2020). Yetkinlik modelleme: Koç yetkinliklerinin karşılaştırmalı analizine yönelik bir araştırma, *Erciyes Üniversitesi İİBF Dergisi, 19. Uluslararası İşletmecilik Kongresi Özel Sayısı*, Aralık, 357-374.

Bahar E. ve Özbozkurt O.B. (2020). Üniversitelerin stratejik planlarında insan kaynakları yetkinlik analizinin yeri: Nitel bir araştırma, *Turkish Studies-Social Sciences,* 15(4), 1717-1735.

Bayat B. (2008). İnsan kaynakları yönetiminin stratejik niteliği, *Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 10 (3), 67-91.

Berio G., Harzallah (2007). Towards an integrating architecture for competence management, Computers in Industry, 58, 199-209.

Biçer G. ve Düztepe Ş. (2003). Yetkinlikler ve yetkinliklerin işletmeler açısından önemi, *Havacılık ve Uzay Teknolojileri Dergisi*, 1(2), 13-20.

Budak G. (2013). *Yetkinliğe dayalı insan kaynakları yönetimi*, İzmir:Barış Yayınları Fakülteler Kitabevi.

Çetin, M. (2012). İşe alım süreciyle yetkinlik arasındaki ilişkiye yönelik bir araştırma, *Bilecik Üniversitesi SBE İşletme ABD Yüksek Lisans Tezi*, Bilecik.

Çiftçi M. ve Öztürk U.C. (2013). Yetkinlik bazlı personel seçme faaliyetleri ve türkiye'deki büyük ölçekli işletmelerin işgören seçme modeli tercihlerindeki eğilimler, *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 13(25), 145-172.

Gürcan N. (2023). Yetkinliğe dayalı insan kaynakları yönetiminde kültürel farklılıklar: İngiliz-Amerikan modelleri kıyaslaması ve Türk iş yaşamına dair çıkarımlar, *Turkish Business Journal*, 4(7), 14-31.

Gürel A. (2006). İşletmelerde personel seçme ve yerleştirmede yetkinlik yönetimi: Bir araştırma, *Pamukkale Üniversitesi SBE İşletme ABD Yüksek Lisans Tezi*, Denizli.

Gürel M.T. (2010). Kariyer planlamada yetkinliklerin önemi ve bir araştırma, *Marmara Üniversitesi SBE İşletme ABD Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul.

Houtzagers G. (1999). Empowerment, using skills and competence management, *Participation & Empowerment: An International Journal,* 7(2), 27-32.

Kanyılmaz Polat E. (2021). Kariyer planlamak mümkün mü? kariyer yönetiminin bireysel ve örgütsel açıdan anlamını yitirmesi*, İnsan Kaynakları Yönetimi* içinde. Edt. Ali Şahin Örnek, Nobel Yayıncılık, Ankara.

Karahan A. ve Kav S. (2018). Hemşirelikte mesleki yetkinlik, *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 5(2), 76-84.

Keçecioğlu T. ve Kurtuluş E. (2014). *İnsan kaynaklarında yarı iletken madde yetkinlikler ve yönetimi*, Ankara:Nobel Akademik Yayıncılık.

Mayatürk Akyol E. ve Budak G. (2013). Yetkinliğe dayalı insan kaynakları yönetimi: Çokuluslu bir firma örneği, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, 15(2), 155-174.

McShane S.L. & Von Glinow M.A. (2016). *Örgütsel davranış*, (Çev.Edt. Ayşe Günsel ve Serdar Bozkurt), Ankara:Nobel Yayıncılık.

Mondy R.W. & Mondy J.B. (2017). İnsan kaynakları yönetimi, (Çev. Edt. Güler Tozkoparan ve Murat Çolak), Ankara:Nobel Yayıncılık.

Munthe A.R.S., Baswardono W. & Satria E. (2019). Designing the HRIS digital Dashboard Model Using A CBHRM Approach, *Journal of Physics: Conference Series*, 1402, 1-6.

Ornek A.S., Colakoglu T. ve Sacan A. (2015). Competency Based Human Resource Management: A Study on Food Industry Firm, *Global Business Research Congress (GBRC-2015), 1, PressAcademia Procedia*, 107-114.

Özdoğan A. (2010). Yetkinlik bazlı işe alım: Büyük ölçekli işletmelerde bir araştırma, Marmara Üniversitesi SBE Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri ABD Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Polat Dede N. (2018). *İnsan Kaynakları Yöneticilerinin Değişen Rolleri ve Yetkinlikleri*, İstanbul:Beta Basım Yayım Dağıtım.

Reşitoğlu S. (2011). Yetkinlik bazlı performans değerlendirme ve çalışan memnuniyeti:Bir uygulama, Dokuz Eylül Üniversitesi SBE Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri ABD Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Seçgin M. (2009). yetkinlik yönetim sistemi ve bir lojistik firmasında uygulama, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Endüstri Mühendisliği ABD Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Sekizinci L.S. (2019). Bilgi teknolojisi çalışanlarında yetkinliğe dayalı işe alım süreci üzerine nitel araştırma, Bahçeşehir Üniversitesi SBE İnsan Kaynakları Yönetimi Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Schmidt A. & Kunzmann C. (2006). Towards a human resource development ontology for combining competence management and technology-enhanced workplace learning, (Ed. R. Meersman, Z. Tari, P. Herrero et al.), *OTM Workshops 2006, LNCS 4278*:1078–1087.

Stepanenko V. & Kashevnik A. (2017). Competence management systems in organisations: A literature review, 20th Conference of Open Innovations Association (FRUCT), 427-433.

Tak B., Sayılar Y. ve Kaymaz K. (2007). Yetkinliklere dayalı insan kaynakları yönetimi ve ücretlendirme sistemi üzerine bir inceleme, *İşletme Fakültesi Dergisi*, 8(2), 233-266.

Tutar H. ve Terzi Çoban D. (2020). Azerbaycan atasözlerinde yetkinlik yönetimi: Bir Hermeneutik sarmal çalışması, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 37, 315-341.

Ünal Ö.F. (2012). Temel yetkinliklerin belirlenmesine yönelik süreç ve model önerisi (Vaka Çalışması), *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, II, 185-205.

Yetkin C. (2006). Yetkinlik bazlı mülakat ile kariyer değerleri arasındaki ilişki ve bir uygulama, Marmara Üniversitesi SBE İşletme ABD Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

https://bfidan.net/2012/11/06/yetkinlik-kavrami-uzerine/ (erş.tarihi: 15.11.2023).

KAYNAKÇA

Barutçugil, İ. (2011). Kültürler arası farklılıkların yönetimi. Birinci Baskı, İstanbul:Kariyer Yayınları.

Bedi, Preeti, Poonam Lakra & Ekanshi (2014), Workforce diversity management: Biggest challenge or opportunity for 21st century organizations", *IOSR Journal of Business and Management (IOSR-JBM)* 16(4), April, 102-107.

Bezrukova, K., Thatcher, S. M., & Jehn, K. A. (2007). Group heterogeneity and faultlines: Comparing alignment and dispersion theories of group composition. *Conflict in Organizational Groups: New Directions in Theory and Practice*, 57-92.

Childs, J.T. Ted, (2005), Managing workforce diversity at IBM: A global hr topic that has arrived, *Human Resource Management*, Spring 2005, 44(1), 73-77.

Cox, T. (1994). A comment on the language of diversity, *Organization*, 1, 51-58.

Cox, T.H. & Blake, S. (1991), Managing cultural diversity: Implications for organizational competitiveness, *Academy Of Management Perspectives*, 5(3), 45-56.

D'netto B., Shen J., Chelliah J. & Monga M. (2014). Human resource diversity management practices in the Australian manufacturing sector, *International Journal Of Human Resource Management*, 25(9), 1243-1266.

Dass, P. & Parker, B. (1999). Strategies for managing human resourcediversity: from resistance to learning, The *Academy Of Management Executive*, 13(2), 68-80.

Ely, R. J., & Thomas, D. A. (2001). Cultural diversity at work: The effects of diversity perspectives on work grup processes and outcomes, *Administrative Science Quarterly*, 46(2), 229-273.

Gilbert, J. A., Stead, B.A., & Ivancevıch, J.M. (1999). Diversity management: A new organizational paradigm, *Journal Of Business Ethics*, 21(1), 61-76.

Gordon, A. (1995). The work of corporate culture: Diversity management. *Social Text,* 13(3), 3-30.

Hambrick, D., Cho, T. & Chen, M. (1996), The influence of top management team heterogeneity on firms' competitive moves, *Administrative Science Quarterly*, 41(4), 659-684.

Harrison, D. A., Price, K. H., & Bell, M. P. (1998). Beyond relational demography: Time and the effects of surface- and deep-level diversity on work group cohesion. *Academy Of Management Journal.* 41(1), 96-107.

Horwitz, S. & Horwitz, I. (2007), The effects of team diversity on team outcomes: A meta-analytic review of team demography, *Journal of Management*, 33(6), 987-1015.

Ivancevıch, J.M., & Gılbert, J.A. (2000). Diversity management time for a new approach, *Public Personnel Management*, 29(1), 75-91.

İş Kanunu (2003), Kanun Numarası : 4857 Kabul Tarihi : 22/5/2003 Yayımlandığı Resmî Gazete : Tarih : 10/6/2003 Sayı: 25134 Yayımlandığı Düstur : Tertip : 5 Cilt : 42 https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.4857.pdf

Jayne, M. E., & Dipboye, R. L. (2004). Leveraging diversity to ımprove business performance: Research findings and recommendations for organizations. *Human Resource Management*, 43(4), 409-424.

Kossek, E. E., Markel, K. S. & Mchugh, P. P. (2003), Increasing diversity as an HRM change strategy, *Journal of Organizational Change Management,* 16(3), 328-352.

Lau, D. & Murnighan, J. (1998), Demographic diversity and faultlines: The compositional dynamics of organizational groups, *Academy Of Management Review*, 23(2), 325-340.

Mannix, E. & Neale, M.A. (2005), What differences make a difference? The promise and reality of diverse teams in organizations, *Psychological Science İn The Public Interest*, 6(2), 31-55.

Milliken, F.J., & Martins, L.L. (1996). Searching for common threads: understanding the multiple effects of diversity in organizational groups, *Academy Of Management Review*, 21(2), 402-433.

Narin, Ayşe (2015), Farklılık yönetimi uygulamalarının çalışanların farklılık algılarına ve tutumlarına etkisi , Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı Kişilerarası İletişim Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Özçelik, Hayrettin (2019), İnsan kaynakları yönetimi perspektifinde işgücü farklılıkları yönetiminin incelenmesi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı İnsan Kaynakları Yönetimi Bilim Dalı Doktora Tezi.

Pelled, L. H. (1996). Demographic diversity, conflict and work group outcomes: An ıntervening process theory, *Organization Science*, 7(6), 615-631.

Pendry, Louise F., Drıscoll, Denise M. Fıeld & Susannah C. T., (2007), Diversity training: Putting theory into practice , *Journal Of Occupational ve Organizational Psychology*, 80(1), 27-50.

Phelps, E. M. (1997), Understanding And Managing Diversity, The Personnel Challenge For Leaders, A Research Paper The Research Department Air Command And Staff College, Mart, 1997. (https://Apps.Dtic.Mil/Sti/Tr/Pdf/Ada397894.Pdf)

Podsiadlowskı, A., Gröschke, D., Kogler, M., Sprınger, C. & Van Der Zee, K. (2013). Managing a culturally diverse workforce: Diversity perspectives ın organizations, *International Journal Of Intercultural Relations*, 37(2), 159-175.

Point, S. & Singh, V. (2003). Defining and dimensionalising diversity: Evidence from corporate websites across europe. *European Management Journal.* 21(6), 750-761.

Roberson, L. Kulik , C. T. & Pepper, M.B. (2003) Using Needs Assessment To Resolve Controversies İn Diversity Training Design, *Group & Organization Management*, 28(1),148-174..

Roberson, Q. (2019), Diversity ın the workplace: A review, synthesis, and future research agenda, *Annual Review Of Organizational Psychology And Organizational Behavior*, 6, 69-88.

Roberson, Q. M. (2006). Disentangling the meanings of diversity and ınclusion in organizations. *Group Organization Management.* 31(2), 212-236.

Salamon, Mary F. & Schork, Joan M., (2003). Turn diversity to your advantage, *Research Tecnology Management*, July-August, 46(4), 37-44.

Sezerel, Hakan (2013), Örgüt Kültürü Boyutlarının Farklılıkların Yönetimi Algılarına Etkisi:Bir Otel Zincirinde Araştırma , Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.

Sezerel, Hakan ve Tonus, H. Zümrüt (2016) Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi Bağlamında Farklılıkların Yönetimi:Türkiye Yazını, *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi 7(17), 1-13.*

Shen, J., Chanda, A., D'netto, B., & Monga, M. (2009). Managing diversity through human resource: An ınternational perspective and conceptual framework, *International Journal Of Human Resource Management*, 20, 235-251.

Shin, S., Kim, T., Lee, J. ve Bian, L. (2012). Cognitive team diversity and individual team member creativity: a cross-level interaction, *Academy of Management Journal*, 55(1), 197-212.

Shore, Lynn M., Chung-Herrera, Beth G., Dean, Michelle A., Holcombe, Karen Ehrhart, Jung, Don I., Randel, Amy E., & Sıngh, Gangaram (2009). Diversity in organizations: Where are we now and where are we going?, *Human Resource Management Review*, 19(2), 117-133.

Sürgevil, Olca (2008). Farklılık kavramına ve farklılıkların yönetimine temel oluşturan sosyo-psikolojik kuramlar ve yaklaşımlar. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(20), 111-124.

Sürgevil, Olca ve Budak, Gülay (2008). İşletmelerin farklılık yönetimi anlayışına yaklaşım tarzlarının saptanmasına yönelik bir araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(4), 65-96.

Taslak, Soner ve Babacan, S. (2016), Farklılıkların Yönetimi Ve Örgütsel Fay Hatları, (Ed.Soner Taslak ve Birgül Çiftçi, Postmodern Örgütlerde Güncel Davranışsal Konular – Örnek Olay İncelemeli- İçinde 37-60.

Thomas, D. A., Ely, R. J. (1996). Making differences matter: A new paradigm for managing diversity, *Harvard Business Review, September*, October, 75-90.

Thomas, R.R. (1990). From affirmative action to affirming diversity, *Harvard Business Review*, 68(2), 107-117.

Tipper, J. (2004), How to increase diversity through your recruitment practices, *Industrial And Commercial Training,* 36(4), 158-161.

Toksa , Hande (2012), Farklılıkların yönetiminde liderin hareket seçeneklerinin grup performansı üzerindeki etkileri, Marmara Universitesi Sosyal Bilimler Enstitusu İşletme Anabilim Dalı İnsan Kaynakları Yonetimi Bilim Dalı Yuksek Lisans Tezi.

Tozkoparan, G. ve Vatansever, Ç. (2011). Farklılıkların yönetimi: İnsan kaynakları yöneticilerinin farklılık algısı üzerine bir odak grup çalışması, *Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(21), 89-109.

Van Dijk, H., Van Engen, M.L. & Van Knippenberg, D. (2012), Defying conventional wisdom: A meta-analytical examination of the differences between demographic and job-related diversity relationships with performance, *Organizational Behavior And Human Decision Processes*, 119(1), 38-53.

Van Knippenberg, D., De Dreu, C. & Homan, A. (2004), Workgroup diversity and group performance: an integrative model and research agenda, *Journal of Applied Psychology*, 89(6), 1008-1022.

Van Knippenberg, D. & Schippers, M. (2007), Workgroup Diversity, *Annual Review Of Psychology*, 58(1), 515-541.

Wentlıng, Rose Mary, (2000) Evaluation of diversity initiatives in multinational corporations, *Human Resource Development International*, 3(4), 435-450.

Williams, K. & O'Reilly, C.A. (1998), Demography and diversity in organizations: A review of 40 years of research, *Research In Organizational Behavior*, 20, 77-140.

Yadav, S. & Lenka, U. (2020), Diversity management: A systematic review, *Equality, Diversity And Inclusion*, pp. 901-929.

Yadav, S. & Lenka, U. (2023), Uncovering the intellectual structure of diversity management research:A bibliometric analsis (1990 -2019), *Personnel Review*, 52(3), 856-881.

Yang, Y. & Konrad, A. (2011), Understanding Diversity Management Practices: Implications Of Institutional Theory and Resource-Based Theory, *Group And Organization Management*, 36(1), 6-38.

https://sozluk.gov.tr/

KAYNAKÇA

Adams, J. S., Tashchian, A., & Shore, T. H. (2001). Codes of ethics as signals for ethical behavior. *Journal of Business ethics*, 29, 199-211.

Aktan, C.C. (2008). Meslek Ahlakı ve Sosyal Sorumluluk. *İş Ahlakı Dergisi.* 1(1), 99-121.

Andersson, L. M., & Pearson, C. M. (1999). Tit for tat? The spiraling effect of incivility in the workplace. *Academy of management review*, 24(3), 452-471.

Ardagh, D., & Macklin, R. (1998). Ethics and the human resource manager. *Business & Professional Ethics Journal*, 17(4), 61-78.

Arvey, R. D., & Renz, G. L. (1992). Fairness in the selection of employees. *Journal of Business Ethics*, 11, 331-340.

Ataay, İ.D., ve Acar, A.C. (2013). Ücret yönetimi. İnsan Kaynakları Yönetimi Kitabının içinden. (editörler) İstanbul üniversitesi İşletme Fakültesi İnsan Kaynakları Yönetimi Öğretim Üyeleri, 6.B, İstanbul: Beta Yayınevi.

Anwar, A., Kee, D. M. H., & Ahmed, A. (2020). Workplace cyberbullying and interpersonal deviance: understanding the mediating effect of silence and emotional exhaustion. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 23(5), 290-296.

Bennington, Lynne, (2007). HR Managers as Ethics Agents of the State. (Eds) Pinnington, A., R. Macklin ve T. Campbell, *Human Resource Management: EthicsandEmployment,*Oxford UniversityPress, New York, pp. 137-151.

Bellingham, R. (2003). *Ethical leadership: Rebuilding trust in corporations*. HRD Press, Inc**.**

Camacho-Reyes, M. (2023). *The Lived Experiences of Entry-Level Employees With Posttraumatic Growth Following Workplace Gaslighting* (Doctoral dissertation, Walden University).

Conrad, C. (2018). Business Ethics. A Philosophical And Behavioral Approach. Dordrecht: Springer.

Cooper, T. L. (2004). Big questions in administrative ethics: A need for focused, collaborative effort. *Public administration review*, 64(4), 395-407.

Bayraktaroğlu, S., ve Yılmaz, S. E. (2012). İş etiği ve insan kaynakları yönetimi ilişkisi: İnsan kaynakları yönetimi fonksiyonları bazında bir tartışma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(1), 1-23.

Bartol, K. & David C. M. (1994). *Management*, New York, McGraw Hill, Inc.s.102.

Benson, G. C. (1989). Codes of ethics. *Journal of Business Ethics*, 8, 305-319.

Bıyık, Y., Şimşek, T., ve Erden, P. (2017). Etik liderliğin çalışanların iş performansı ve iş tatminine etkisi. *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi*, 3(1), 59-70.

Can, H. (1997). Yönetim ve organizasyon. 4.*B., Ankara: Siyasal Kitabevi.*

Can,H., Kavuncubaşı, Ş. ve Yıldırım, S. (2020). *Özel ve kamu kesimde insan kaynakları yönetimi*. 9.B., Ankara: *Siyasal Kitabevi.*

Diamanduros, T., & Downs, E. (2019). Cyberbullying: Safety and ethical issues facing K-12 digital citizens. In *Emerging Trends in Cyber Ethics and Education* (pp. 65-90). IGI Global.

Daniels, S., & Thornton, L. M. (2020). Race and workplace discrimination: The mediating role of cyber incivility and interpersonal incivility. *Equality, Diversity and Inclusion: An International Journal*, 39(3), 319-335.

Demirel, Y. (2020). Gerçeklik algısını bozmaya yönelik tehlikeli bir psikolojik istismar biçimi: Gaslighting. *Euroasia Journal Of Social Sciences & Humanities*, 7(12), 8-15.

Erdemir, E. (2012). Etik ve ahlak arasında insan kaynakları yönetimi. *İş Ahlakı Dergisi*, 5(9), 5-19.

Esen, Ü. B., ve Esen, F. (2021). Siber zorbalığın çalışanların işe tutkunluk ve tükenmişlik düzeylerine etkisi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(1), 45-68.

European Commission (2019). Ethics guidelines for trustworthy AI. Erişim adresi: https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/ethics-guidelines-trustworthy-ai. Erişim Tarihi: 30.09.2023

Fader, S. (2018). Are you suffering from workplace mobbing? Here's How To Handle It. Erişim Adresi: https://www.betterhelp.com/advice/behavior/are-you-suffering-fromworkplace-mobbing-heres-how-to-handle-it/. Erişim Tarihi: 01.11.2023

Faria, J. R., Mixon Jr, F. G., & Salter, S. P. (2012). An economic model of workplace mobbing in academe. *Economics of Education Review*, 31(5), 720-726.

Farrington, D. P. (1993). Understanding and preventing bullying. *Crime and justice*, 17, 381-458.

Febriana, S. K. T. (2019). Cyber incivility perpetrator: The ınfluenced of dissociative anonimity, ınvisibility, asychronicity and dissociative ımagination. In *Journal of Physics: Conference Series*i 1175(1). IOP Publishing.

Feijó, F. R., Gräf, D. D., Pearce, N., & Fassa, A. G. (2019). Risk factors for workplace bullying: a systematic review. *International journal of environmental research and public health*, 16(11), 1945.

Ghillyer, A. (2012). *Business ethics now*. McGraw-Hill.

Gordon, S. (2019). The effects of workplace bullying. Retrieved from: https://www.verywellmind.com/whatare-the-effects-of-workplace-bullying-460628. Erişim Tarihi: 23.10.2023.

Göktaş, P., ve Baysal, H. (2018). Türkiye'de dijital insan kaynakları yönetiminde bulut bilişim. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(4), 1409-1424.

Greenhaus, J. H., Callanan, G. A., & Godshalk, V. M. (2009). *Career management*. Sage.

Greenhaus, J. H., Callanan, G. A., & Godshalk, V. M. (2019). *Career management for life*. Routledge.

Graves, C. G., & Spencer, L. G. (2022). Rethinking the rhetorical epistemics of gaslighting. *Communication Theory*, 32(1), 48-67.

Grosenick, L. E. (1994). Governmental ethics and organizational culture. In T. L. Cooper (Ed.), Handbook of administrative ethics (pp. 183-197). New York: Marcel Dekker.

Gümüş, B. (2005). İş analizinin insan kaynakları yönetimi açısından önemi ve diğer insan kaynakları fonksiyonları ile olan ilişkisi. *Yüksek Lisans Tezi,* Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Gürbüz S. (2007). Kamu personelinin ücret tatmin seviyesini belirlemeye yönelik bir araştırma. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(21), 240-260.

Hakko, A., ve Kıvanç, M. M. (2018). Hemşirelik hizmetleri yönetiminde etik davranışlar oluşturma. *Journal of Health and Nursing Management*, 5(3), 227-232.

Halid, H., Yusoff, Y. M., & Somu, H. (2020). The relationship between digital human resource management and organizational performance. In *First ASEAN Business, Environment, and Technology Symposium (ABEATS 2019)* (pp. 96-99). Atlantis Press.

Hosmer ,L.T. (1987). Ethical analysis and human resource management. *Human Resource Management*, 26(3) (Fall), 313-330.

Işıkay, Ç., ve Taslak, S. (2021). İşyeri nezaketsizliği: Ulusal literatür üzerine bir içerik analizi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(39), 521-552.

İdenfit editör (2021). Gaslighting: Ekibinizde gaslighting uygulamasına müdahale edin!. Erişim Adresi: https://idenfit.com/blog/gaslighting/. Erişim Tarihi: 28.09.2023.

İlhan, S.(2005). İş ahlakı: Kuramsal bir yaklaşım. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 258-275.

Kozica, A. (2010). Human resource management code of ethics: what can a codified occupational ethics contribute to the professionalization of HRM?. *Zeitschrift für Management*, 5, 253-282.

Köse, U. (2020). Yapay zekâ etiği̇ çerçevesinde geleceğin işletmeleri̇: Dönüşüm ve paradigma değişiklikleri̇. *Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi*, 8(5), 290-305.

Kukreja, P., & Pandey, J. (2023). Workplace gaslighting: Conceptualization, development, and validation of a scale. *Frontiers in Psychology*, *14*, https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1099485

Laderer, A. (2023). Gaslighting explained and 17 things that gaslighters say to manipulate you. Erişim Adresi: https://www.insider.com/guides/health/sex-relationships/gaslighting-ewamples, Erişim Tarihi: 28.09.2023.

Lim, V. K., & Teo, T. S. (2009). Mind your E-manners: Impact of cyber incivility on employees' work attitude and behavior. *Information & Management*, 46(8), 419-425.

Lozano, J.M. (2013). Organizational Ethics. In Laszlo Zsolnai (Ed.), *Handbook of business ethics ethics in the new economy*, Peter Lang. (pp. 103-116).

MacNab, B., Brislin, R., Worthley, R., Galperin, B. L., Jenner, S., Lituchy, T. R., MacLean, J. & Turcotte, M. F. (2007). Culture and ethics management whistle-blowing and internal reporting within a NAFTA country context. *International Journal of Cross Cultural Management*, 7*(1),* 5-28.

Macklin, R. (2007). The morally decent HR manager. (Ed) Ashly H. Pinnington Rob Macklin, Tom Campbell in Human Resource Management: Ethics and Employment. Oxford University Press is a department of the University of Oxford.

Marri, M. Y. K., Sadozai, A. M., Zaman, H. M. F., & Ramay, M. I. (2012). The impact of Islamic work ethic on job satisfaction and organizational commitment: A study of Agricultural Sector of Pakistan. *International Journal of Business and Behavioural Sciences*, 2(12), 32-45

Mujtaba, B. G., & Senathip, T. (2020). Workplace Mobbing and the Role of Human Resources Management. *Business Ethics and Leadership*, 4(1), 17-34.

Mushtaq, W., Qammar, A., Shafique, I., & Anjum, Z. U. Z. (2022). Effect of cyberbullying on employee creativity: examining the roles of family social support and job burnout. *foresight*, 24(5), 596-609.

Nazir, T., ve Özçiçek, A. (2022). Gaslighting: İki yüzlü bir duygusal istismarla yüzleşmek. *Anadolu University Journal of Education Faculty*, 6(3), 241-250.

Osibanjo, A. O., Akinbode, J. O., Falola, H. O., & Oludayo, A. O. (2015). Work ethics and employees' job performance. *Journal of Leadership, Accountability & Ethics*, 12(1), 107-117.

Özdemir, S. (2011). İç denetim etiği ve kamu iç denetçileri tarafından algılanışı. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 3(2), 150-168.

Öztürk-Dilek, G. (2019). Yapay zekanın etik gerçekliği. *Ankara Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4) , 47-59.

Öztürk, H. (2012). Development of an administrative ethical behaviour scale. *Nursing Ethics*, 19(2), 289-303.

Öztürk, A.T. (2010). İnsan kaynakları yönetiminde performansa dayalı ücret ve teşvik sistemi. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi,* 2(2), 1-10.

Özyer, K., Gültekin, Z. ve Canbek, M. (2014). Çalışanların ücret tatmin düzeyleri örgütten sapma davranışlarını etkiler mi?: Bir alan araştırması. 2. Örgütsel Davranış Kongresi, Kayseri. Melikşah Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi.

Saylı, H. ve Kızıldağ, D. (2007). Yönetsel etik ve yönetsel etiğin oluşmasında insan kaynakları yönetiminin rolünü belirlemeye yönelik bir analiz. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 9(1), 231-251.

Silva, M. C. (1998). Organizational and administrative ethics in health care: an ethics gap. *Online Journal of Issues in Nursing*, 3(3), 4.

Stanwick, P., & Stanwick, S. (2013). *Understanding business ethics*. Third Edition, Sage.

Schwartz, M. S. (2017). *Business ethics: An ethical decision-making approach*. John Wiley & Sons.

Sperry, L., & Duffy, M. (2009). Workplace mobbing: Family dynamics and therapeutic considerations. *The American Journal of Family Therapy*, 37(5), 433-442.

Sobba, N. K., Paez, A. R. & Bensel, T. (2017). Perceptions of cyberbullying: an assessment of perceived severity among college students. TechTrends, 61, 570-579.

Sweet, P. L. (2019). The sociology of gaslighting. *American Sociological Review*, 84(5), 851-875.

Tang, T. L. P. & Chiu, R. K. (2003) Income, money ethic, pay satisfaction, commitment, and unethical behavior: Is the love of money the root of evil for Hong Kong employees? *Journal of Business Ethics*, 46, 13-30.

Taşkın, A. (2012). Mobbingin benzer kavramlardan farkı. *Sicil İş Hukuku Dergisi*, 28, 57-71.

Thompson, D. F. (1985). The possibility of administrative ethics. *Public administration review*, 45(5), 555-561.

Tiyek, R. ve Peker, K. (2015). Örgütsel etik davranışlar: Bir araştırma. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 113-136.

Torlak, Ö. ve Erdoğmuş, N. (2018). *İş ahlakı: Tanımı, temelleri, kapsamı ve sınırları*. Temelleri ve Uygulamalarıyla İş Ahlakı Kitabının İçinden (Ed. Nihat Erdoğmuş, Ömer Torlak, Kübra Bilgin Tiryaki). İGİAD Yayınları.

Tonus, H. Z., ve Oruç, İ. (2012). İnsan kaynakları yönetiminde etik dışı davranışlar ve yönetimi: bir işletmenin personel yönetmeliği içerik analizi. *İş Ahlakı Dergisi*, 5(10), 149-181.

Trevino, L. K., & Nelson, A. (2021). *Managing business ethics: Straight talk about how to do it right*. Sixth Edition, John Wiley & Sons.

Vasconcelos, A. F. (2020). Workplace incivility: a literature review. *International Journal of Workplace Health Management*, 13(5), 513-542.

Wiley, C. (2000). Ethical standards for human resource management professionals: A comparative analysis of five major codes. *Journal of Business Ethics*, 25, 93-114.

KAYNAKÇA

Abe, M. & Ruanglikhitkul, W. (2013). Developments in the concept of corporate social responsibility (CSR), Studies Report, 1-18.

Agudelo, M., Johannsdottir, L. & Davídsdottir, B. (2019). A Literature review of the history and evolution of corporate social responsibility, *International Journal of Corporate Social Responsibility*, 4(1), 1-23.

Aktan, C. C. ve Börü, D. (2007). *Kurumsal sosyal sorumluluk*. Aktan, C. C. (Ed.) Kurumsal Sosyal Sorumluluk: İşletmeler ve Sosyal Sorumluluk içinde (ss. 7-25). İstanbul: İGİAD.

Alkan, F. (2004). İnsan kaynakları yönetiminde sosyal sorumluluk uygulamaları ve kurumsal sosyal sorumluluk ile ilişkisi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Alparslan, A. ve Aygün, M. (2013). Kurumsal sosyal sorumluluk ve firma performansı. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(1), 435-448.

Argon, T. ve Kösterelioğlu, M. A. (2009). Akademisyenlerin akademik iletişim düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(30), 43-61.

Arslan, B. ve E. Arslan (2003). *Örgütsel iletişim*. Editör: Uğur Demiray, Ankara: Pegem Yayıncılık.

Arslan, S. (2014). İş sağlığı ve güvenliği kanunu'na göre işverenin yükümlülükleri. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 20(1), 767-808.

Aslan, A. (2016). *İnternet ve reklam*. *Reklamı anlamlandırmak.* Seda Çakar Mengü (der) içinde. İstanbul: Der Kitabevi, s. 93-109.

Atay, K. (2001). Okul kültürü, *Kuramdan Uygulamaya Eğitim Yönetimi*, 23, 179-191.

Aydemir, B. A. (2008). İşletmelerin yeni rekabet aracı olarak kurumsal itibar. *İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 10(2), 27-53.

Aysan M. A. (2007). Muhasebe ve kurumsal yönetim. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 35, 17-24.

Balkır, Z. G. (2012). İşverenin iş sağlığı ve güvenliği organizasyonu. *Sosyal Güvenlik Dergisi*, 2(1), 56-91.

Balta Peltekoğlu, F. (2007). *Halkla ilişkiler nedir?.* İstanbul: Beta Yayınları.

Başar, B. (2014). Kurumsal sosyal sorumluluk raporlaması ve finansal performans arasındaki ilişki: Borsa İstanbul'da işlem gören kimya-petrol-plastik sektörü şirketleri üzerine bir araştırma. *Yönetim ve Ekonomi,* 21(2), 59-72.

Bernardin, H. J. & Russel, J. C. (1998). *Human resources management: An Experimental approach.* Irwin 2nd Edition, MC Craw-Hill, Boston.

Berrone, P. & Gomez-Mejia, L. R. (2009). The Pros and cons of rewarding social responsibility at the top. *Human Resource Management,* 48(6), 959-971.

Bingöl, D. (2006). *İnsan kaynakları yönetimi*, 6. B., İstanbul:Arıkan Basım Ltd. Şti.

Bir Usta Bin Usta Resmi Proje Sayfası, (2023). https://www.birustabinusta.com.tr/ , (Erişim Tarihi: 18.09.2023).

Carroll, A. B. (2015). Corporate social responsibility: The centerpiece of competing and complementary frameworks. *Organizational Dynamics*, 44, 87-96.

Chakraborty, U. (2015). Developments in the concept of corporate social responsibility (CSR). *The Researchers International Research Journal*, 1(1), 23-45.

Clikeman, P. M. (2004). Socially conscious corporation. *Strategic Finance*, April, 23-27.

Cooke, F. L., & He, Q. (2010). Corporate social responsibility and HRM in China: A study of textile and apparel enterprises. *Asia Pacific Business Review,* 16(3), 355-376.

Danışman, A. (2008). *Türkiye'de insan kaynakları yönetimi uygulamaları.* Adana:Nobel Kitabevi

Davis, K. (1960). Can business afford to ignore social responsibilities?. *California Management Review*, 2, 70-76.

Davis, K. & Blomstrom, R. L. (1975). *Business and society: Environment and responsibility* (3. Ed.). New York: McGraw Hill.

Dinçer, Ö. (1992). *Stratejik yönetim ve işletme politikası*. İstanbul:Timaş Yayınları.

Dinçer, M. A. M. ve Özdemir, Y. (2013). Kurumsal sosyal sorumluluk uygulamaları ve eşbiçimlilik: On büyük Türk holdingi üzerine vaka çalışması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, XV(II), 31-66.

Dönmez-Maç, S. ve Çalış, Ş. (2012). Etik ve insan kaynakları yönetimi tartışmalarında sosyal sorumluluğun yeri: Küresel ilkeler sözleşmesi ve SA8000 sosyal sorumluluk standardı üzerine bir değerlendirme. *İş Ahlakı Dergisi*, 5(2), 21-53.

Draper, S. (2000). *Corporate Nirvana: Is the future socially responsible?*. London: Industrial Society.

Durgun, S. (2006). Örgüt kültürü ve örgütsel iletişim. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, Aralık, III(II), 112-132.

Elmas Atay, S. ve Tüzüner, V. L. (2018). Kurumsal sosyal sorumluluk ve insan kaynakları uygulamaları birbirlerini destekliyor Mu? Bankaların web sitelerinin içerik analizi ile değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 32, 271-285.

Erdem, F. (1996). *İşletme kültürü*. Ankara:Fredrich-Naumann-Vakfı Yayınları.

Eren, E. (1998). *Stratejik yönetim ve işletme politikası*, İstanbul:Der Yayınları.

Farcane, N. & Bureana, E. (2015). History of corporate social responsibility consept. *Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica*, 17(2), 31- 48.

Fişek, G. (2009). *Çalışma yaşamında sağlık güvenlik*. Bilim Dizisi: 2, Ankara.

Frankental, P. (2001). Corporate social responsibility–a PR invention?. *Corporate Communications: An International Journal,* 6(1), 18-23.

Freeman, R. E. (1984). *Strategic management: A stakeholder approach.* Boston: Pitmann Publishing.

Friedman, M. (1970). The social responsibility of business is to increase its profits. *New York Times Magazine*, September 13, 32-33, 122-124.

Fuentes-García, F. J., Núñez-Tabales, J. M. & Veroz-Herradón, R. (2008). Applicability of corporate social responsibility to human resources management: Perspective from Spain. *Journal of Business Ethics*, 82(1), 27-44.

Garavan, T. N. & McGuire, D. (2010). Human resource development and society: Human resource development's role in embedding corporate social responsibility, sustainability, and ethics in organizations. *Advances in Developing Human Resources*, 12(5), 487-507.

Güçlü, A. B., E. Uzun, S. Uzun ve Ü. H. Yolsal (2002). *Felsefe sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

Güleryüz İ. (2020). Kurumsal itibar yönetiminde kurumsal sosyal sorumluluk faaliyetlerinin etkisi: Betimsel bir analiz çalışması. *International Journal of Humanities and Education (IJHE),* 6(13), 241-266.

Gür, B. (2012). Sürdürülebilir kalkınma, kurumsal sosyal sorumluluk ve Türkiye'de mikro finansman uygulamaları. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(21), 87-106.

Gürgen, H. (1997). *Örgütlerde iletişim kalitesi*. İstanbul:Der Yayınları.

Güven M., İ. Bakan, T. Büyükbeşe ve Taşlıyan, M. (2004). KOBİ yöneticilerinin iş ahlakı ve sosyal sorumluluk algılaması: K. Maraş KOBİ'lerinde bir araştırma. *1. KOBİ'ler ve Sorunları Kongresi*, İstanbul Kültür Üniversitesi, İstanbul, 11-12 Aralık 2004, 799-809.

Hamidu, A., Haron, H. & Amran, A. (2015). Corporate social responsibility: A review on definitions, core characteristics and theoretical perspectives, *Mediterranean Journal of Social Sciences*,6(4), 83-95.

Hodgetts, R. M. & D.E. Kuratko (1991). *Management*. 3. ed., HBJ.

Hopkins M. (1998). *A Planetary bargain: Corporate social responsibility comes of age* (Macmillan,UK, Updated and re-printed by Earthscan. Routledge, UK.

Jamali, D. & Mirshak, R. (2007). Corporate social responsibility (CSR): Theory and practice in a developing country context. *Journal of Business Ethics*, 72, 243-262.

Jhawar, N. & Gupta, S. (2017). Understanding CSR- Its history and the recent developments. *IOSR Journal of Business and Management,* 19(5), 105-109.

Johansson, E. & Larsson, P. (2000). Pole position with corporate social responsibility: Case of SKF in Malaysia. Göteborg University International Business Master Thesis, Göteborg.

Jones T. M. (1980). Corporate social responsibility revisited, redefined. *California Management Revi*ew, 22(3).

Jones, T. (2006). *The governanceand accountability of policing, in handbook of policing* (Ed. Tim Newburn). Willan Publishing, s.605.

Koskela, M. (2014). Occupational health and safety in corporate social responsibility reports. *Safety Scienc*e, 68, 294-308.

Kotler, P. & Lee, N. (2008). *Corporate social responsibility: Doing the most good for your company and your cause.* John Wiley & Sons.

Miniaoui, Z., Chibani, F. & Hussainey, K. (2019). The impact of country-level institutional differences on corporate social responsibility disclosure engagement. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management,* 26(2), 1-13.

Mitchell, R. K., Agle, B. R. & Wood, D. J. (1997). Toward a theory of stakeholder identification and salience: Defining the principle of who and what really counts. *Academy of Management Review*, 22(4), 853-886.

Mone, E., C. Eissinger, K. Guggenheim, B. Price & C. Stine (2011). Performance at wheel: Driving employee engagement in organizations. *Journal of Business and Psychology*, 26(2), s. 205-212.

Montero, M. J., Araque, R. A. & Rey, J. M. (2009). Occupational health and safety in the framework of corporate social responsibility. *Safety Science*, 47(10), 1440-1445.

Moura-Leite, R. & Padgett, R. (2011). Historical background of corporate social responsibility. *Social Responsibility Journal,* 7(4), 528-539.

Nar Taneleri Resmi Proje Sayfası, (2023). https://www.boynergrup.com/tr/nar-taneleri (Erişim Tarihi: 17.10.2023).

Özgener, Ş. (2004). *İş ahlakının temelleri*. 1.Basım, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.

Özkılıç, Ö. (2005). *İşçi sağlığı ve iş güvenliği yönetim sistemleri ve risk değerlendirme metodolojileri*. TİSK Yayınları.

Öztürk, M. C. (2013). *Kurumsal sosyal sorumluluk kavramı ve gelişimi. Kurumsal sosyal sorumluluk*. 2-20. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.

Polat, N. (2003). Saydamlık, hesap verme sorumluluğu ve denetimin etkinliği. *Sayıştay Dergisi*, 49, 65-80.

Sakınç, S. (2011). Kamu yönetimlerinde saydamlık ve hesap verme sorumluluğu, kavramsal açıklamalar. Kamu Mali Yönetimi ve Denetimi Sempozyumu Kitabı, İzmir.

Schein, E. H. (1985). *Organizational culture and ledarship.* Jossey Bass Publishers, San Francisco.

Seyfi, M. & Güven, D. (2016). The perception and awareness levels of university students in Turkey regarding crisis situations in social media: The university of Marmara Example. *Athens Journal of Mass Media and Communications,* 2(4), 269-280.

Sharma, S., Sharma, J. & Devi, A. (2009). Corporate social responsibility: The key role of human resource management. *Business Intelligence Journal,* 2, 205-213.

Slater A. & Gilbert, S. (2004). The evolution of business reporting: Make room for sustainability disclosure. *Enviromental Quality Management,* Autumn, 14(1), 41-48.

Snider, J., R. P. Hill & D. Martin (2003). Corporate social responsibility in the 21. Century: A view from the World's most successful firms. *Journal of Business Ethic*, 48(2), 175-187.

Strandberg, C. (2009). *The role of human resource management in corporate social responsibility issue brief and roadmap, report for industry Canada*. Burnaby, BC: Strandberg Consulting.

Sucu, İ. (2022). Kurumsal sosyal sorumluluk kampanyalarının marka imajına etkisi: Turkcell markası örneği. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi,* 10(21), 127-134.

Thompson, P. & Zakaria, Z. (2004). Corporate social responsibility reporting in Malaysia. *The Journal of Corporate Citizenship,* Spring, 13, 125-136.

Tierney E. P. (1997). *İş ahlâkı yöneticiler için bir rehber*. 1. B., İstanbul:Rota Yayın.

Torlak, Ö. (2001). *Pazarlama ahlakı*. İstanbul: Beta Yayınları.

Torlak, Ö. (2013). *Kurumsal sosyal sorumluluk alanları. Kurumsal sosyal sorumluluk*. (ss.32-50). Eskişehir: AÖF Yayınları.

Uğurhan, Y. Z. C. ve Öztürk, M. C. (2017). Tüketicilerin sosyal sorumluluk davranışlarının kurumların sosyal sorumluluk eylemlerine yönelik tutumları ile ilişkisi: Anadolu Üniversitesi öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 5(2), 705-725.

Uzkesici, N. (2007). İşletmelerde etik yönetimi - işletmelerde etik kalitesinin yönetimine geçiş. *İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 5(2).

Ülgen, H. ve S. K. Mirze (2004). *İşletmelerde stratejik yönetim*. 2.B., İstanbul:Literatür Yayıncılık.

Visser, W., Matten, D., Pohl, M. & Tolhurst, N. (2010). *The A to Z of corporate social responsibility*. West Sussex: John Wiley&Sons Ltd.

Voegtlin, C. & Greenwood, M. (2016). Corporate social responsibility and human resource management: A Systematic review and conceptual analysis. *Human Resource Management Review*, 26(3), 181-197.

Wallage, P. (2000). Assurance on sustainability reporting: An auditor view. *Auditing,* 19, 53-65.

Wallich, H.C. & J.J. McGowan (1970). *Stockholder interest and the corporation's role in social policy. In a new rationale for corporate social policy,* Edited by W. J. Baumol. New York: Committee for Economic Development.

Wartick, S. L. & P. L. Cochran (1985). Evolution of the corporate social performance model. *Academy of Management Review*. 10(4), 758-780.

Wood, D. J. (1991). Corporate social performance revisted. *Academy of Management Review,* 16(4), 691-718.

Yüksel, Ö. (1998). *İnsan kaynakları yönetimi*, 2.B., Ankara:Gazi Kitabevi.

Zappalâ, G. & Cronin, C. (2003). The employee dimensions of corporate community involvement in Australia: Trends and prospects. *The Journal of Corporate Citizenship*, Winter, 12.,59-73.

Zenisek, T. J. (1979). Corporate social responsibility: A Conceptualization based on organizational literature. *Business Academy of Management Review*, 4(3), 359-368.

Wallich, H. C., & McGowan, J. Stockholder interest and the corporation's role in social policy. In W. J. Baumol

et al. (1970). A New Rationale for Corporate Social Policy (pp. 39-59). New York: Committee for Economic Development.

KAYNAKÇA

Ahmad, S. (2015). Green human resource management: Policies and practices. *Cogent business & management*, 2(1).

Aksu, B. Ç., ve Doğan, A. (2021). Çevresel sürdürülebilirlik ve insan kaynakları yönetimi fonksiyonlarının yeşil İKY bağlamında değerlendirilmesi. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(3), 137-148.

Alanli, A. (2022). Yeşil İnsan Kaynaklari Yönetimi Uygulamalarinin Kamu Bankalari Özelinde Değerlendirilmesi. *Uluslararası Ekonomi Siyaset İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 5(4), 110-124.

Almada, L., & Borges, R. (2018). Sustainable competitive advantage needs green human resource practices: A framework for environmental management. *Revista de Administração Contemporânea*, 22, 424-442.

Arulrajah, A. A., Opatha, H. H. D. N. P., & Nawaratne, N. N. J. (2015). Green human resource management practices: A review.

Arulrajah, A. A., & Opatha, H. H. D. N. P. (2016). Analytical and theoretical perspectives on green human resource management: A simplified underpinning.

Benevene, P., & Buonomo, I. (2020). Green human resource management: An evidence-based systematic literature review. *Sustainability*, 12(15), 5974.

Bohnenberger, K. (2022). Is it a green or brown job? A Taxonomy of Sustainable Employment. *Ecological Economics*, *200*.

Bowen, A. (2012). 'Green'growth,'green'jobs and labor markets. *World bank policy research working paper*, (5990).

Das, S. C., & Singh, R. K. (2016). Green HRM and organizational sustainability: An empirical review. *Kegees Journal of Social Science*, 8(1), 227-236.

Demirel, Z. H. (2023). Yeşil insan kaynaklari yönetimi. *Kamu ve özel sektör boyutuyla insan kaynaklari yönetimi*, 111.

Faisal, S. (2023). Green human resource management—a synthesis. *Sustainability*, 15(3), 2259.

Garrett-Peltier, H. (2017). Green versus brown: Comparing the employment impacts of energy efficiency, renewable energy, and fossil fuels using an input-output model. *Economic Modelling*, *61*, 439-447.

Gomes, J. F., Sabino, A., & Antunes, V. (2023). The Effect of Green Human Resources Management Practices on Employees' Affective Commitment and Work Engagement: The Moderating Role of Employees' Biospheric Value. *Sustainability*, 15(3), 2190.

Gürlek, M., & Tuna, M. (2018). Reinforcing competitive advantage through green organizational culture and green innovation. *The service industries journal*, 38(7-8), 467-491.

Harvey, D. M., Bosco, S. M., & Emanuele, G. (2010). The impact of "green-collar workers" on organizations. *Management Research Review*, 33(5), 499-511.

Hosain, S., & Rahman, M. D. (2016). Green human resource management: A theoretical overview. *IOSR Journal of Business and Management (IOSR-JBM), 18*.

Hutomo, A., Marditama, T., Limakrisna, N., Sentosa, I., & Yew, J. L. K. (2020). Green human resource management, customer environmental collaboration and the enablers of green

employee empowerment: enhanching an environmental performance. *Dinasti International Journal of Economics, Finance & Accounting*, 1(2), 358-372.

ILO. (2016). https://www.ilo.org/global/topics/greenjobs/news/WCMS_220248/lang-en/index.htm (Erişim tarihi:11.10.2023).

Jabbour, C. (2011). İKY uygulamaları, organizasyon kültürü, ne kadar yeşil?öğrenme ve takım çalışması? Brezilya'da Yapılan Bir Araştırma.Endüstriyel ve Ticari Eğitim,43(2), 98-105.

Jung, K. B., Kang, S. W., & Choi, S. B. (2020). Empowering leadership, risk-taking behavior, and employees' commitment to organizational change: The mediated moderating role of task complexity. *Sustainability*, 12(6), 2340.

Kardoyo, K., Feriady, M., Farliana, N., & Nurkhin, A. (2020). Influence of the green leadership toward environmental policies support. *The Journal of Asian Finance, Economics and Business (JAFEB)*, 7(11), 459-467.

Kavgacı, Y., ve Erkmen, T. (2021). Yeşil insan kaynakları yönetimi uygulamalarının kurumsal sosyal sorumluluktaki rolü. *Business & Management Studies: An International Journal*, 9(3), 794-821.

Kesen, M., ve Öselmiş, M. (2021). Yeşil İnsan Kaynaklari Yönetimi Ölçeği (Yikyö): Türkçe'ye Uyarlama, Geçerlik Ve Güvenirlik Çalişmasi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 17(4), 1231-1256.

Khurshid, R., & Darzi, M. A. (2016). Go green with green human resource management practices. *Clear International Journal of Research in Commerce & Management*, *7*(1).

Kim, Y. J., Kim, W. G., Choi, H. M., & Phetvaroon, K. (2019). The effect of green human resource management on hotel employees' eco-friendly behavior and environmental performance. *International journal of hospitality management*, 76, 83-93.

Köşker, Z., & Gürer, A. (2020). Sürdürülebilirlik Çerçevesinde Yeşil Örgüt Kültürü. *Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 6(1), 88-109.

Krithika, J., DivyaPriyadharshini, N., & GokulaPriya, J. (2019). Green HRM-Practices In Organisations. *IOSR Journal of Business and Management (IOSR-JBM)*, 21(3), 74.

Malik, S. Y., Cao, Y., Mughal, Y. H., Kundi, G. M., Mughal, M. H., & Ramayah, T. (2020). Pathways towards sustainability in organizations: Empirical evidence on the role of green human resource management practices and green intellectual capital. *Sustainability*, 12(8), 3228.

Mehta, P. A. L. L. A. V. I., & Mehta, K. H. U. S. H. B. U. (2017). Green HRM practices and organizational culture. *International Journal of Human Resources Management*, 6(1), 1-6.

Molina-Azorin, J. F., López-Gamero, M. D., Tarí, J. J., Pereira-Moliner, J., & Pertusa-Ortega, E. M. (2021). Environmental management, human resource management and green human resource management: A literature review. *Administrative Sciences*, 11(2), 48.

Mwita, K. (2019). Conceptual review of green human resource management practices. *East African Journal of Social and Applied Sciences*, 1(2), 13-20.

Nawaz Khan, A. (2023). Is green leadership associated with employees' green behavior? Role of green human resource management. *Journal of Environmental Planning and Management*, 66(9), 1962-1982.

Öncer, A. Z. (2019). Örgütlerde yeşil insan kaynakları yönetimi uygulamaları: Teorik bir inceleme. *İş ve İnsan Dergisi*, 6(2), 199-208.

Öselmiş, M. (2020). *Yeşil İnsan Kaynaklari Yönetimi Uygulamalari; Literatür Taramasi Ve Bir Ölçek Uyarlama Çalışması*, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Peerzadah, S. A., Mufti, S., & Nazir, N. A. (2018). Green human resource management: a review. *International Journal of Enhanced Research in Management & Computer Applications*, 7(3), 790-795.

Ren, S., Tang, G., & E Jackson, S. (2018). Green human resource management research in emergence: A review and future directions. *Asia Pacific Journal of Management*, 35, 769-803.

Renwick, D. W., Redman, T., & Maguire, S. (2013). Green human resource management: A review and research agenda. *International journal of management reviews*, 15(1), 1-14.

Saeed, B. B., Afsar, B., Hafeez, S., Khan, I., Tahir, M., & Afridi, M. A. (2019). Promoting employee's proenvironmental behavior through green human resource management practices. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 26(2), 424-438.

Santhi, V., & Shankar, R. (2021). Collision of Green Employee Engagement and Green Human Resource Management in Employee's Productivity. HuSS: International Journal of Research in Humanities and Social Sciences, 8(1), 27-32.

Shah, M. (2019). Green human resource management: Development of a valid measurement scale. *Business Strategy and the Environment*, 28(5), 771-785.

Tahir, R., Athar, M. R., Faisal, F., & Solangi, B. (2019). Green organizational culture: A review of literature and future research agenda. *Annals of Contemporary Developments in Management & HR (ACDMHR), Print ISSN*, 2632-7686.

Tang, G., Chen, Y., Jiang, Y., Paillé, P., & Jia, J. (2018). Green human resource management practices: scale development and validity. *Asia pacific journal of human resources*, 56(1), 31-55.

Tariq, S., Jan, F. A., & Ahmad, M. S. (2016). Green employee empowerment: a systematic literature review on state-of-art in green human resource management. Quality & Quantity, 50, 237-269.

Tekin, E., ve Doğan, A. G. A. (2022). Yeşil İnsan Kaynaklari Yönetimi.

Tuna, Özlem ve Yıldız, M. (2023). Çalişanin Yeşil Davranişi Ve İş Performansinda Yeşil Dönüştürücü Liderliğin Rolü. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (C-iasoS 2022 Özel Sayısı), 61-80.

Uslu, Y. D. ve Kedikli, E. (2017). Sürdürülebilirlik kapsamında yeşil insan kaynakları yönetimine genel bir bakış. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi*.

Welmilla, I., & Ranasinghe, V. R. (2020). Green employee engagement. Contemporary Developments in Human Resource Management, 77-86.

Yavuz, Ö. G. D. A. (2022). Yeşil insan kaynaklari yönetimi. *Aktüel Perspektiflerle İnsan Kaynakları Yönetimi*, 95.

Yong, J. Y., Yusliza, M. Y., & Fawehinmi, O. O. (2020). Green human resource management: A systematic literature review from 2007 to 2019. *Benchmarking: An International Journal*, 27(7), 2005-2027.

İŞLETMELERDE
YÖNETİM VE ORGANİZASYON

Prof. Dr. İsmail EFİL

Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş 14. Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-91-1

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ağustos 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Yaşadığımız çağda baş döndürücü değişim ve gelişmeler işletmeleri de önemli ölçüde etkilemekte, ekonomik sorunların güncelliğini koruduğu günümüzde, yönetim konusunun önemi daha da artmaktadır. Giderek karmaşık ilişkiler haline gelen yönetim, çağın gereklerine ayak uydurabilmek için durmadan aşamalar yapmakta, yeni kavram ve teknikler geliştirilerek yönetici için başarı şansı artırılmak istenmektedir. Günümüz yöneticisinin ilişkide bulunduğu, yönettiği ve birlikte çalıştığı kişileri tanıma zorunluluğu tartışılmaz bir gerçektir. Ayrıca yöneticilerin gelecek hakkında isabetli kararlar alması, kaynakların kullanımı ve yönlendirilmesinde göstereceği etkinlik işletmenin geleceği açısından önemlidir. İşletmelerde sorumluluk alanları genişledikçe daha çok eğitilmiş, tecrübeli ve kaliteli yöneticiye olan ihtiyaç artacaktır. Günümüzde ekonomik büyümenin sağlanmasında önemli bir role sahip olan yönetici eğitimine gereken değer verilip, yöneticiliğin öğretilebileceği düşüncesi hakim olmuştur.

Gelişen teknolojinin üstün özelliklere sahip mamullerin üretilmesini sağladığı bilinmektedir. Pazarlanan mal ve hizmetin aranılan özelliklerde olabilmesi için kalitenin önemli bir rolü vardır. Günümüzde kalite denildiği zaman sadece mamulün kalitesi değil, yönetimin, üretimin, insan kaynaklarının, ortaya konan emeğin, servisin, pazarlamanın ve içinde bulunduğumuz organizasyonun kalitesi akla gelmektedir.

Kalitenin arzulanan düzeyde gerçekleşmesi için en önemli unsur, faaliyetleri yapan bir çift insan eli ve beynidir. Etkili insan ilişkileri de kalite yönetiminin temelini oluşturur. İnsan gücünün gerekeni yapabilmesi için kalite sorumluluğu ve bilincine sahip olması ve iyi bir organizasyon yapısı gerekmektedir.

Bütün bu düşünceler ve yaşananlar zaman içinde değişmekte ve gelişmekte, yönetim ve organizasyon anlayışı da buna paralel olarak farklılaşmaktadır. Ancak yönetim düşüncesinin tarihsel gelişiminde izlenen bu tabloda gelinen son noktada bile eskiye yönelik bazı ipuçlarına rastlanmaktadır. Dolayısıyla yeni gelişmeler eskiyi kaldırıp atmak veya inkâr etmek değil onun eksikliklerini giderip, özellikle açık sistem yaklaşımı içinde günün koşullarını da dikkate alarak yeni modeller ortaya koymak şeklindedir. Bu gelişmelere paralel olarak kitabımızda da bazı yenilikler yapmaya, güncel bazı konuları işlemeye ve ekler yapmaya özen gösterdik. Bunlar arasında işletmelerde performans yönetimi ile ilgili yeni uygulamalar, bilgi yönetimi, inovasyon ve performans üzerine etkileri,

girişimcilik, güvenlik motivasyonu, planlama yöntemleri, yeni yönetim ve organizasyon model ve tekniklerine yapılan ekler sayılabilir.

Kitabımız beş bölümden oluşmaktadır. İlk üç bölümde yönetim biliminin doğuşu, yönetim fonksiyonları ve yeni yönetim teknikleri ele alınmıştır. Diğer iki bölümde ise organizasyon kavramı, yeni organizasyon model ve teknikleri de dahil ayrıntılı bilgiler verilmektedir.

Diğer çalışmalarımızda olduğu gibi bu çalışmada da emeği geçen herkese ayrı ayrı teşekkürlerimi sunarım.

Bu çalışma belli bir birikim ve zaman sonucunda ortaya çıkmıştır. Ancak yine de eksik ve hataları olabilir. Okuyuculardan gelecek eleştiriler bundan sonraki çalışmalarımıza ışık tutacaktır. Bu kitap yönetici adayı öğrencilerimize işletmelerin başarısında yönetim anlayışı, organizasyon yapıları, ekip çalışması ve takım ruhunun ne denli önemli olduğunu göstermesi açısından ilginç olabilir. Çalışmanın uygulayıcılara ve öğrencilerimize yararlı olmasını diliyorum.

Bursa, Ağustos 2023

Prof. Dr. İsmail EFİL

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
YÖNETİM BİLİMİNİN DOĞUŞU, TARİHSEL GELİŞİMİ VE YÖNETİM SÜRECİNE GENEL BAKIŞ

I. İŞLETME VE YÖNETİMLE İLGİLİ KAVRAMLAR 1
A. İŞLETMENİN TANIMI VE AMAÇLARI 1
B. İŞLETME PERFORMANSI, İLKELERİ VE KURUMSAL PERFORMANS YÖNETİMİ 3
C. YÖNETİMİN ANLAMI VE TANIMI 9
D. SOSYAL SORUMLULUK 10
E. İŞLETME ETİĞİ VE YÖNETSEL ETİK 15
F. STRATEJİK YÖNETİM 16
G. SİNERJİK YÖNETİM 18
H. KURUMSAL YÖNETİM 19
I. YÖNETİM: BİLİM – SANAT VE MESLEK 21
J. YÖNETİM VE ORGANİZASYON İLİŞKİSİ 21
K. YÖNETİM VE KARAR VERME 22
L. BİLGİ YÖNETİMİ 23
M. İNOVASYON (YENİLİK-YENİLEŞİM) 24
II. YÖNETİM VE YÖNETİCİLİK 29
A. GİRİŞİMCİ (MÜTEŞEBBİS) - YÖNETİCİ 29
B. LİDERLİK - YÖNETİCİLİK 30
C. YÖNETİCİLERDE BULUNMASI GEREKEN NİTELİKLER VE YÖNETİCİLİK YETENEKLERİ 31
1. Yöneticilerde Bulunması Gereken Nitelikler 31
2000 Yılının Yöneticisi Kimdir? 32
2. Yöneticilik Yetenekleri 32
D. YÖNETİM SÜRECİNİN TANIMI, ÖZELLİKLERİ, KAPSAMI VE EVRELERİ 36
1. Yönetim Sürecinin Tanımı ve Özellikleri 36
2. Yönetim Sürecinin Kapsam ve Evreleri 37
III. YÖNETİM BİLİMİNİN DOĞUŞU VE TARİHSEL GELİŞİMİ 39
A. BİLİMSEL YÖNETİM ÖNCESİ DÖNEM (1880'DEN ÖNCE) 40
B. BİLİMSEL YÖNETİM DÖNEMİ 41
1. Klasik Yönetim Düşüncesi ve Örgüt Teorisi 42
a. Klasik Örgüt Teorisinin Temel İlkeleri 43
(1) Örgütsel Amaç İlkesi 43
(2) İşbölümü, Uzmanlaşma ve Bölümlere Ayırma İlkesi 44
(3) Yetki ve Sorumluluğun Denkliği İlkesi 44

(4) Emir - Komuta Birliği İlkesi 44
(5) Denetim Alanı İlkesi 45
(6) Hiyerarşik Yapı İlkesi 49
(7) Yetki Devri İlkesi 50
b. Bilimsel Yönetim Yaklaşımı 50
c. Yönetim Süreci Yaklaşımı 54
d. Bürokrasi Yaklaşımı 56
e. Klasik Örgüt Teorisinde Birey ve Klasik Teoriye Yöneltilen Eleştiriler 57
2. Neo-Klasik Yönetim Düşüncesi ve Örgüt Teorisi 58
a. Genel Özellikleri 58
b. Hawthorne Araştırmaları 59
(1) Çalışan kişilerle ilgili sonuçlar 61
(2) Örgütle ilgili sonuçlar 61
c. Neo-Klasik Örgüt Teorisinin Biçimsel Örgüt Yaklaşımı 63
(1)Neo-Klasik Örgüt Teorisinde İşbölümü ve İş Organizasyonunda Yeni Gelişmeler 64
(2) Neo-Klasik Örgüt Teorisinde Bölümlere Ayırma 72
(3) Neo-Klasik Örgüt Teorisinde Denetim Alanı 72
(4) Neo-Klasik Örgüt Teorisinde Komuta-Kurmay İlişkisi 73
d. Neo-Klasik Örgüt Teorisinin Biçimsel Olmayan Örgüt Yaklaşımı 75
e. Neo-Klasik Örgüt Teorisine Yöneltilen Eleştiriler ve Genel Değerleme 77
3. İnsan İlişkileri Hareketi ve Örgüt Teorisinde Başlıca Yaklaşımlar 77
a. X ve Y Yaklaşımı 78
b. Merkezcil Olmayan Yönetim ve Karar Alma Yaklaşımı 80
c. Örgütsel Davranış Yaklaşımı 81
d. Chris Argyris'in Olgun ve Olgun Olmayan Kişi Yaklaşımı 82
4. Modern Yönetim Düşüncesi ve Örgüt Teorisi (Yapısal Analiz Yaklaşımı) 83
a. Sistem Yaklaşımı 84
(1) Sistem Yaklaşımının Özellikleri ve İlgili Kavramlar 86
(2) Bir Sistem Olarak Organizasyon 97
b. Durumsallık Yaklaşımı 98
(1) Organizasyon Yapısı ve Durumsallık Yaklaşımı 99
(2) Organizasyon ve Teknoloji 100
(3) Organizasyon ve Çevre 101
BİRİNCİ BÖLÜM: YARARLANILAN KAYNAKLAR 106

İKİNCİ BÖLÜM
YÖNETİM FONKSİYONLARI
VE
ZAMAN YÖNETİMİ

I. PLANLAMA 116
A. PLANLAMANIN TANIMI, ANLAMI VE ÖZELLİKLERİ 116
B. PLANLAMA SÜRECİNİN EVRELERİ 118
1. Ana ve Alt Amaçların Belirlenmesi 119
2. Amaçlara Ulaştıracak Yolların Belirlenmesi ve İşletme Kaynaklarının Değerlemeye Tabi Tutulması 120
3. Alternatiflerin Karşılaştırılması 121
4. En Uygun Alternatif Seçimi 121
C. PLANLARIN TÜR VE ŞEKİLLERİ 121
1. Kapsamı Açısından Planlar 121
2. Tekrar Edilme Durumlarına Göre Planlar 121
3. Kapsadıkları Zaman Açısından Planlar 122
4. İlgili Oldukları Örgüt Kademesi Bakımından Planlar 122
D. İYİ BİR PLANIN ÖZELLİKLERİ 122
E. PLANLAMA YÖNTEMLERİ 123
1. Simülasyon (Benzetim) Yöntemi 123
2. Doğrusal Programlama Yöntemi 125
3. Korelasyon Analizleri 127
4. Matematik Modeller 127
5. Karar Ağaçları 127
6. Delphi Yöntemi 128
7. Senaryolar 128
8. PERT ve CPM Yöntemi 129
F. PLANIN UYGULANMASI VE YÜRÜTME SORUNLARI 130
II. ÖRGÜTLEME 130
A. ÖRGÜTLEME KAVRAMI 130
B. ÖRGÜTLEME SÜRECİNİN EVRELERİ 131
1. Görülecek İşlerin Belirlenmesi ve Gruplara Ayrılması 132
2. İşgörenlerin Belirlenip Atanması 133
3. Yer, Araç ve Yöntemlerin Belirlenmesi 133
III. YÖNELTME (YÜRÜTME, EMİR-KUMANDA) 135
A. İYİ BİR EMRİN ÖZELLİKLERİ 136
B. ETKİN BİR YÖNELTME DÜZENİNİN KOŞULLARI: 136
C. YÖNELTME FONKSİYONUNUN TEMEL İLKELERİ 138
1. Amaçların Uyumlaştırılması İlkesi 138
2. Emir - Komuta Birliği İlkesi 139
D. YÖNELTME FONKSİYONUNUN BAZI ÖNEMLİ KONULARI 139
1. Motivasyon 139
a. Kapsam Teorileri 142

b. Motivasyon Süreci Teorileri 143
c. Motivasyon İlkeleri 152
2. Liderlik 152
a. Liderlik Teorileri 153
3. Örgütsel İklim 164
a. Örgütsel İklimin Temel Nitelikleri 165
b. Örgütsel iklimin Yarattığı Sonuçlar 166
IV. KOORDİNASYON (Uyumlaştırma, Düzenleştirme, Eşgüdümleme) 168
A. KOORDİNASYONUN TANIMI, ÖNEMİ VE İLKELERİ 168
B. KOORDİNASYON TEKNİKLERİ 170
1. İyi ve Basit Bir Organizasyon Yapısı Kurulmalıdır 170
2. Plan ve Programların Uyumlaştırılması Gerekir 170
3. Gönüllü Koordinasyonun Özendirilmesi 171
4. İyi Bir Haberleşme Düzeni Kurmak 171
a. Haberleşme Kavramı ve Temel Haberleşme Süreci 171
b. Haberleşme Engelleri 174
(1) Teknik Engeller 174
(2) Dil Güçlükleri 174
(3) Psikolojik Faktörler 175
c. Haberleşme Kanalları 175
(1) Dikey Kanallar 175
(2) Yatay Kanallar 176
(3) Çapraz Kanallar 177
(4) Dışa Dönük Kanallar 177
d. Doğal Haberleşme (İnformel Haberleşme) 177
e. Etkin Haberleşmede On İlke 177
C. KOORDİNASYON KONULARI VE ÇEŞİTLERİ 178
V. DENETİM 179
A. DENETİMİN TANIMI, ANLAMI VE ÖNEMİ 179
B. DENETİM SÜRECİNİN EVRELERİ 180
1. Standartların Belirlenmesi 181
2. Fiili Durumun Saptanması 182
3. Standartlarla Fiili Durumun Karşılaştırılıp Sapmaların Belirlenmesi ve Yorumu 182
4. Sapmaların Nedenleriyle Düzeltici Tedbirlerin Belirlenmesi 183
C. ETKİN BİR DENETİM SİSTEMİNİN İLKELERİ VE ÖZELLİKLERİ 183
D. DENETİM FAALİYETLERİ İLE İLGİLİ SİSTEMİN KURULMASI 184
1. Önleyici Denetim Sistemi 184
2. Uyarıcı Denetim Sistemi 184
E. DENETİM TEKNİKLERİ 185
F. DENETİM ALANLARI 188
1. İnsan Kaynakları Yönetimi İle İlgili Konular 188
2. Yönetim Kalitesinin Denetimi 188

VI. YÖNETİCİ EĞİTİMİ VE YÖNETİCİ EĞİTİMİNDE UYGULANABİLECEK YÖNTEMLER 191
A. İŞ BAŞINDA YETİŞTİRME YÖNTEMLERİ 192
B. İŞ DIŞINDA YETİŞTİRME YÖNTEMLERİ 192
C. İŞ GÜVENLİĞİ SORUMLULARININ EĞİTİMİ VE GÜVENLİK MOTİVASYONU . 193
A. İŞ BAŞINDA YETİŞTİRME YÖNTEMLERİ 193
1. Bir Üst Yönetici Gözetiminde Yetiştirme ve Yol Gösterme Yöntemi 193
2. Yöneticiye Yardımcı Olma Yöntemi 193
3. İş Rotasyonu 194
4. Özel Projeler ve Seçilmiş Okuma Parçaları Yöntemi 194
5. Komiteler Yoluyla Yetiştirme Yöntemi 195
6. Yetki Devri ve Merkezkaç Yöntemi 195
7. Stratejik İşlerin Kullanılması Yöntemi 195
B. İŞ DIŞINDA YETİŞTİRME YÖNTEMLERİ 195
1. Örnek Olay Yöntemi (Vak'a Metodu) 195
2. Rol Oynama Yöntemi 197
3. Yönetim Simülasyonu (İşletme Oyunu) Yöntemi 198
4. Bekleyen Sorunlar Yöntemi (In-Basket Method) 199
5. Uygulamalı Grup Eğitimi 199
6. Dinleyici Önünde Yapılan Grup Tartışmaları Yöntemi 201
7. Anlatma (Konferans) Yöntemi 202
C. İŞ GÜVENLİĞİ SORUMLULARININ EĞİTİMİ VE GÜVENLİK MOTİVASYONU 202
1. Güvenlik Eğitiminin Çeşitli Açılardan İncelenmesi 203
2. Güvenlik Eğitiminde Rol Oynama ve Grup Tartışması Yöntemi 203
3. Rol Oynama ve Grup Tartışması Yönteminin Uygulanması 205
4. Güvenlik Motivasyonu 206
5. Güvenlik Motivasyonunu Geliştirmede Alınabilecek Önlemler 209
a. İşgörenlerde Güvenliğe Uygun Bir Davranışın Yaratılmasında Etkili Olan Araçların Analizi ve Geliştirilmesi 209
b. İnsanda Güvenlik İhtiyacı Sorunu 210
c. Güvenlik Konusunda Tutumların Nasıl İyileştirileceği Sorunu 210
d. Güvenliğe Uygun Davranışların Motivasyonu 211
e. Güvenliğin Gereklerine Uygun Olarak Bireyi Yönlendirmek 212
VII. YÖNETİM FONKSİYONLARININ BAŞARILI ŞEKİLDE UYGULANMASINDA ROL OYNAYAN UNSURLAR 213

ZAMAN YÖNETİMİ 214
I. ZAMAN YÖNETİMİ VE YÖNETİMDE BİR KAYNAK OLARAK ZAMAN 214
A. ZAMAN YÖNETİMİ KONUSUNDA GENEL BİR DEĞERLENDİRME 214
B. ZAMAN YÖNETİMİNİN TEMELLERİ VE BİR KAYNAK OLARAK ZAMAN 216
C. ZAMANI KONTROL ETMEK VE İYİ KULLANMAK 217
D. İŞE, ZAMAN VE HAREKET ÇALIŞMASI İLE BAŞLAMAK 219

II. ZAMAN TUZAKLARI 219
A. YÖNETİM FONKSİYONLARI AÇISINDAN ZAMAN TUZAKLARI 220
1. Planlama 220
2. Örgütleme 220
3. Yöneltme 220
4. Koordinasyon 220
5. Denetim 221
B. KİŞİSEL KAYNAKLI ZAMAN TUZAKLARI 221
1. Öncelikler 221
2. Erteleme 222
C. ÇEVRENİN NEDEN OLDUĞU ZAMAN TUZAKLARI 222
D.ZAMAN TUZAĞINA YAKALANMAMAK VE ZAMANI ETKİN KULLANMAK İÇİN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN NOKTALAR 222
III. ZAMAN YÖNETİMİNDE TEMEL YAKLAŞIMLAR VE ZAMANI VERİMLİ KULLANMA YOLLARI 223
A. DÜZEN YAKLAŞIMI 223
B. ZAMANA SAHİP ÇIKMA YAKLAŞIMI 224
C. BAŞARI YAKLAŞIMI 224
D. ABC YAKLAŞIMI 224
E. TEKNOLOJİ YAKLAŞIMI 225
F. BECERİ YAKLAŞIMI 225
G. PLANLAMA 225
1. Uzun Süreli Planlar 225
2. Kısa Vadeli Planlama 226
H. KARAR VERME 227
I. YETKİ DEVRİ 228
J. ZAMANIN İYİ KULLANILMASININ KURALLARI 228
1. Düşününüz 228
2. Bütünleştirici olunuz 229
3. Seçici olunuz 229
4. Kararlı olunuz 229
5. Ayrım yapınız 229
6. Konsantre olunuz 229
7. Düzenli olunuz 229
8. Değerlendirici olunuz 230
9. Kendinizi de düşününüz 230
10. Esnek olunuz 230
K. BİREYİN KENDİNİ YÖNETMEYİ BİLMESİ 230
İKİNCİ BÖLÜM: YARARLANILAN KAYNAKLAR 231

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
YENİ YÖNETİM TEKNİKLERİ

I. AMAÇLARA GÖRE YÖNETİM 239
A. AGY KAVRAMININ DOĞUŞU, GELİŞMESİ, TANIMI VE ÖZELLİKLERİ 239
B. BİR SÜREÇ OLARAK AGY 241
1. Amaçların Belirlenmesi 241
2. Faaliyet Planlaması 245
3. Uygulama ve Kendi Kendini Kontrol 245
4. Periyodik Değerlemeler 245
C. AGY'NİN YARARI VE SINIRLARI 247
II. İSTİSNALARLA YÖNETİM 248
A. İSTİSNALARLA YÖNETİM KAVRAMI VE İSTİSNALARLA YÖNETİM EVRELERİ 248
1. Ölçülebilir Performans Standartlarının Belirlenmesi 249
2. Başarı Kriterlerinin Seçimi 249
3. Gerçekleşen Durumla Standartların Karşılaştırılması 249
4. Karar Verme 249
B. İSTİSNALARLA YÖNETİMİN YARARLARI 249
III. KALİTE ÇEMBERLERİ 250
A. KKÇ'NİN TANIMI, AMAÇLARI VE TARİHÇESİ 251
1. Kalite Kontrol Çemberlerinin Tanımı 251
2. Kalite Kontrol Çemberlerinin Amaçları 251
3. Kalite Kontrol Çemberlerinin Tarihçesi 252
B. KKÇ'NİN ORGANİZASYONU 253
C. KKÇ'NİN İŞLEYİŞİ 256
D. KALİTE KONTROL ÇEMBERLERİNDE BAŞLICA EĞİTİM ARAÇLARI (Modülleri) 257
1. Beyin Fırtınası 259
2. Neden - Sonuç Diyagramı 260
3. Pareto Analizi 261
4. Yönetime Sunuş 262
E. KALİTE KONTROL ÇEMBERLERİNİN ÖZELLİKLERİ VE KALİTE KONTROL ÇEMBERLERİNDEN ÇIKARILABİLECEK SONUÇLAR 262
IV. STRATEJİK YÖNETİM 263
A. STRATEJİK YÖNETİM SÜRECİ 264
1. Stratejik Planlama 265
a. Stratejik Analiz (Çevre Analizi Aşaması – Neredeyiz?) 265
b. Stratejik Tasarım (Strateji Geliştirme Aşaması – Nereye Ulaşmak İstiyoruz?) 269
2. Stratejilerin Uygulanması Aşaması (Gitmek İstediğimiz Yere Nasıl Ulaşabiliriz?) 269
3. Değerleme ve Kontrol Aşaması (Başarımızı Nasıl Takip Eder ve Değerlendiririz?) 269

V. HOSHIN YÖNETİMİ (Hoshin Kanri) 270
VI. AMAÇLAR (Hedefler), SONUÇLAR VE ÖDÜLLER İLE YÖNETİM 272
VII. AÇIK DEFTER YÖNETİMİ 273
VIII. BENCHMARKING (Kıyaslama-Örnek Edinme) 275
A. BENCHMARKİNG TÜRLERİ 275
B. BENCHMARKİNG SÜRECİ 276
C. BENCHMARKİNG ÇALIŞMALARINDA BAŞARILI OLMA KOŞULLARI 277
IX. DEĞİŞİM MÜHENDİSLİĞİ (Reengineering)
İnovasyon Değişim Yönetimi İlişkisi 278
A. DEĞİŞİM MÜHENDİSLİĞİNİN TEMEL ÖZELLİKLERİ 279
B. DEĞİŞİM MÜHENDİSLİĞİ ÇALIŞMASININ AŞAMALARI 281
C.DEĞİŞİM MÜHENDİSLİĞİ ÇALIŞMALARINDA BAŞARILI OLMA KOŞULLARI 282
X. ÇALIŞANLARIN GÜÇLENDİRİLMESİ (YETKİLENDİRİLMESİ) (Empowerment) 283
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YARARLANILAN KAYNAKLAR 285

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ORGANİZASYONUN TANIMI, ANLAMI, ÖZELLİKLERİ, TEMEL UNSURLARI VE ORGANİZASYON ŞEMALARI İLE KILAVUZLARI

I. GENEL OLARAK ORGANİZASYONUN TANIMI VE ANLAMI 289
II. ORGANİZASYONLARIN ÖZELLİKLERİ VE FAALİYETLERİ 291
III. ORGANİZASYONUN YÖNETİCİ AÇISINDAN ÖNEMİ 293
IV. ÖRGÜT TEORİSİNİN İÇERİĞİ VE ÖRGÜTSEL OLUŞUM 294
A. SOSYAL ATOM OLARAK BİREY 296
B. SOSYAL MOLEKÜL OLARAK GRUP 297
1. Formel ve Informel Gruplar 298
2. Görev Komitesi ve Eğitim Grubu 298
3. Birincil ve İkincil Gruplar 299
4. Açık ve Kapalı Gruplar 299
C. SOSYAL ORGANİZMA OLARAK ÖRGÜT 299
V. BİÇİMSEL VE BİÇİMSEL OLMAYAN ÖRGÜT YAPISI 299
A. BİÇİMSEL ÖRGÜT YAPISI 300
B. BİÇİMSEL OLMAYAN ÖRGÜT YAPISI 300
1. Biçimsel Olmayan Örgütün Temel Unsurları 301
a. Yöre 301
b. Çıkarlar 301
c. Meslek 301
d. Özel Durumlar 301
2. Biçimsel Olmayan örgütün Yapısı ve Statü Sistemleri 301
a. Sosyometrik Yaklaşım 302

b. Sosyometrik Test Uygulama Örneği 306
VI. ORGANİZASYONEL YAPI UNSURLARI 308
A. YETKİ YAPISI VE MERKEZİLEŞME DERECESİ 309
1. Yetkinin Tanımı, Türleri ve Yetkinin Devredilmesi 309
a. Sorumluluğun Tanımı ve Yetki - Sorumluluk İlişkisi 311
b. Yetki Farklılaşması ve Yetki Türleri 311
(1) Yürütme Yetkisi (Emir-Komuta Yetkisi) 311
(2) Danışma Yetkisi (Kurmay İlişkisi) 312
(3) Fonksiyonel Yetki (İşlevsel İlişki) 312
2. Yetki Devri ve Yetkinin Miktarı 314
a. Yetki Devrinin Tanımı ve Özellikleri 314
b. Yetki Devrinin İlkeleri 315
c. Başarılı Bir Yetki Devrinin Şartları 315
(1) Amaçların Açıkça Belirlenmesi 315
(2) Astları İyi Seçmek Gerekir 316
(3) Devredilen İşle Dengeli Olarak Karar Yetkisinin Verilmesi 316
(4) Denetim Sistemini Kurmak 316
d. Yetki Devrinin Sorunları 316
e. Yetkinin Miktarı 317
İYİ BİR YETKİ DEVREDİCİ MİSİNİZ? 317
Örnek Olay 6: Yetki Devrinin İşletme Performansına Etkisi 318
f. Yetki Devrinde Etkinlik Sağlamak İçin İzlenmesi Gereken İlkeler 318
3. Merkezileşme Derecesi 319
a. Merkezcil ve Merkezcil Olmayan Örgüt Yapısı (Âdemi Merkeziyetçi) (Merkezden ve Yerinden Yönetim) 320
(1) Merkezcil ve Merkezcil Olmayan Örgüt Yapısının Karşılaştırılması 321
(2) Merkezcil Örgüt Yapısının Yarar ve Sakıncaları 322
(3) Merkezcil Olmayan Örgüt Yapısının Yarar ve Sakıncaları 323
(4) Merkezcil Olmayan Örgüt Yapısına Geçişi Etkileyen Faktörler 324
(5) Merkezcil Örgü Yapısından Kurtulmanın İlkeleri ve Araçları 325
B. FORMALLEŞME DERECESİ 326
C. KARMAŞIKLIK (Komplekslik) DERECESİ 327
1. Farklılaşma Türleri 327
a. Yatay Farklılaşma 327
b. Dikey Farklılaşma 328
c. Coğrafik Farklılaşma 328
2. Yönetsel Hiyerarşide Dikey ve Yatay Farklılaşma 328
D. DENETİM VEYA YÖNETİM ALANI 329
E. İŞ BÖLÜMÜ VEYA UZMANLAŞMA DERECESİ 330
F. BÖLÜMLERE AYIRMA (Departmanlaşma) 331
DEPARTMANLAŞMA: İŞ BENZERLİĞİ 331
1. Organizasyonlarda Bölümlere Ayırma İlkeleri ve Türleri 331
a. Bölümlere Ayırma İlkeleri 332
(1) Benzer İşlerin Dikkate Alınması İlkesi 332

(2) Uzmanlaşmadan Yararlanma İlkesi 332
(3) Denetim İlkesi 332
(4) Koordinasyonu Kolaylaştırma İlkesi 333
(5) Giderleri Azaltma İlkesi 333
b. Bölümlere Ayırma Türleri 333
(1) Fonksiyonlara Göre Bölümlendirme 333
(2) Mal ve Hizmet Temeline Göre Bölümlendirme 334
(3) Bölge Temeline Göre Bölümlendirme 335
(4) Müşteri Temeline Göre Bölümlendirme 337
(5) Zaman ve Sayı Temeline Göre Bölümlendirme 337
(6) Süreç ve Araca Göre Bölümlendirme 338
(7) Karma Örgüt Yapısı 338
VII. ORGANİZASYONEL DİZAYN BOYUTLARI, SÜRECİ VE TEMEL YAKLAŞIMLAR 339
A. ORGANİZASYONEL DİZAYN BOYUTLARI 339
1. Yapısal Boyutlar (Structural Dimensions) 340
2. Bağlamsal Boyutlar (Contextual Dirnensions) 340
B. ORGANİZASYONEL DİZAYN SÜRECİ 341
C. ORGANİZASYONEL DİZAYN YAKLAŞIMLARI 342
1. Evrensel Organizasyonel Dizayn Teorisi 343
a. Bürokrasi Yaklaşımı 343
b. Klasik Organizasyon İlkeleri Yaklaşımı 344
c. İnsan Organizasyonu Yaklaşımı 345
(1) Destekleyici İlişkiler İlkesi 346
(2) Karar Alma ve Yönetimde Grup Yaklaşımlarının Kullanımı 346
(3) Organizasyon İçin Yüksek Performans Hedeflerinin Yaratılması 346
2. Durumsal Organizasyonel Dizayn Teorisi 347
a. Çevre 347
(1) Departmanlararası Farklılaşma Derecesi Yükselmektedir 349
(2) Departmanlararası Koordinasyon İhtiyacı Artmaktadır 350
(3) Organizasyonların Değişime ve Çevreye Adapte Olma Becerisine Sahip Olmaları Önem Kazanmaktadır 350
b. Teknoloji 351
c. Strateji ve Stratejik Seçim 352
d. Organizasyonel Ölçek ve Organizasyonun İçinde Bulunduğu Yaşam Döngüsü 353
VIII. ORGANİZASYONEL PERFORMANSIN ÖLÇÜMÜ 355
A. ETKİNLİK 355
B. ETKİLİLİK 356
C. HAKKANİYET 356
D. CEVAP VEREBİLME BECERİSİ 357
IX. ÖRGÜTSEL YAPI MODELLERİ 357
A. DİKEY ÖRGÜT MODELİ 358
1. Dikey Örgüt Modelinin Üstünlükleri 360

2. Dikey Örgüt Modelinin Sakıncaları 360
B. DİKEY - KURMAY ÖRGÜT MODELİ 362
1. Dikey - Kurmay Örgüt Modelinin Üstünlükleri 362
2. Dikey - Kurmay Örgüt Modelinin Sakıncaları 363
C. FONKSİYONEL ÖRGÜT MODELİ 363
1. Fonksiyonel Örgüt Modelinin Üstünlükleri 364
2. Fonksiyonel Örgüt Modelinin Sakıncaları 364
D. DİKEY - FONKSİYONEL KURMAY ÖRGÜT MODELİ 365
E. PROJE VE MATRİKS ÖRGÜT MODELİ 366
1. Kurmay Proje Örgütler 367
2. Arı Proje Örgütleri 368
3. Matriks Örgütler 370
F. STRATEJİK İŞ BİRİMİ ESASINA GÖRE ÖRGÜTLENME MODELİ 374
Stratejik iş birimi bazında örgütlenmenin sakıncaları, ...376
X. ÖRGÜT ŞEMALARI VE KLAVUZLARI 376
A. ÖRGÜT ŞEMALARI 376
1. Örgüt Şemalarının Hazırlanması 377
2. Örgüt Şemalarının Çizimi ve Çizim Türleri 378
B. ÖRGÜT KILAVUZLARI (Organizasyon El Kitapları) 381
1. Örgüt Kılavuzlarının Kapsamı ve Hazırlanması 382
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: YARARLANILAN KAYNAKLAR 384

BEŞİNCİ BÖLÜM
YENİ ORGANİZASYON
MODEL VE TEKNİKLERİ

I. ÖLÇEK KÜÇÜLTME 394
A. ÖLÇEK KÜÇÜLTME ÇALIŞMALARINDA BAŞARI SAĞLAMA KOŞULLARI 395
B. KÜÇÜLME VE VERİMLİLİK İLİŞKİSİ 397
C. KÜÇÜLMENİN ALTERNATİFLERİ 399
II. AĞ (Şebeke) TİPİ ORGANİZASYONLAR 400
A. AĞ TARZI ÖRGÜTLENMEDE BAŞARILI OLMA KOŞULLARI 403
III. ÖĞRENEN ORGANİZASYONLAR 404
A. ÖĞRENEN ORGANİZASYONLARIN DİSİPLİNLERİ 405
B. ÖĞRENEN ORGANİZASYONLARIN KARAKTERİSTİKLERİ 407
IV. YALIN ORGANİZASYONLAR 409
A. YALIN ORGANİZASYONLARIN ÖZELLİKLERİ 410
B. YALIN ORGANİZASYONLARIN YÖNETİMİ 411
1. İş Üniteleri Halinde Yapılanma 414
2. Sıfır Hiyerarşi 415

C. YALIN ORGANİZASYONLARDA TAKIM ÇALIŞMASI 415
D. YALIN ORGANİZASYONLARDA, PLANLAMA, KOORDİNASYON VE DENETİM.....417
BEŞİNCİ BÖLÜM: YARARLANILAN KAYNAKLAR 418

YARARLANILAN KAYNAKLAR 421

YARARLANILAN KAYNAKLAR

ACUCES, "L'evolution des courants d'organisation", Centre d'enseignement superieur des affaires, Jouyen-Josas, 1979.

ADALI Sacid, Daha İyi Hizmet Görme Açısından Katılmalı Yönetim, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayını, İstanbul 1986.

AKAL Zühal, İşletmelerde Performans Ölçüm ve Denetimi, Çok Yönlü Performans Göstergeleri, MPM Yayını, Ankara, 1992.

AKAO Yoji, Hoshin Kanri, Policy Deployment For Successfull TQM, ProductMty Press, USA 1991.

AKAT İller, İşletme Yönetimi, Ogel Yayıncılık İzmir, 1984.

ALLENDER Hubert, Is Reengineering Compatible with TQM, Industrial Engineering, September 1994.

ALLUSSON R., les organigrammes, Entreprise Moderne d'edmon, Paris 1969.

ALPAY Güven, DEVELİOĞLU Kazım, EVCİMEN İdil, "İşletmelerin Sosyal Sorumlulukları, Belirleyici Etken Olarak Kurumsal Değerler", 10. Ulusal Yönetim Organizasyon Kongresi Bildiri Kitabı, 23-25 Mayıs 2002.

ALPUGAN Oktay ve diğerleri, İşletme Ekonomisi ve Yönetimi, Beta Yayını, İstanbul, 1997.

APPEL Paul, "Discours et realites de la decision dans l'entreprise" revue francaise de gestion. No: 8, Janvierfevrier 1977.

ARTAN Sinan, "Bölümlere Ayırma", İş İdaresi 3. Fasikül AÜ. AÖF Yayını Ankara 1984.

ARTAN Sinan, "İşletmelerde Başlıca Yönetici Yetiştirme Yöntemleri", E.İ.T.İ.A. Dergisi C.XIII, Sayı: 2.

ARTAN Sinan, Endüstri İşletmelerinde Yöneticilerin Yetiştirilmesi

ASLAN Mahmut, "İş ve Meslek Ahlakı" Nobel Yayın Dağıtım, Ekim 2001.

ASOMEDYA DERGİSİ, "Ara Yöneticiler Tarihe Karışıyor", Haziran 1994.

AŞKUN İnal Cem, "İşletmelerde Örgüt Şemaları ve Kılavuzları", ESADER, Cilt: IV, Sayı: 2 Eskişehir 1968.

AŞKUN İnal Cem, Organizasyon Teorileri, EİTİA Yayını, Eskişehir, 1972.

AŞKUN İnal Cem, Yönetim (Ders Notları) Sanat Matbaası Bursa 1975.

ATWOOD J., COKE E., COOPER C., LORİA K., "Downsizing", www.brigadoon.com/~ıopsych/downsize.html.

AYDIN Vahdet, İşletme Organizasyonundaki Gelişmeler, SBF Yayını, Ankara, 1973.

BABÜROĞLU Oğuz N., Toplam Kalite Sonrası Sıfır Hiyerarşi, Görüş Dergisi, Kasım, 1993.

BARANSEL Atilla, Çağdaş Yönetim Düşüncesinin Evrimi: Klasik ve Neo-Klasik Yönetim ve Örgüt Teorileri, C.I.İ.O. İşletme Fakültesi Yayını, İstanbul 1979.

BARNARD Chester, "Formal Organizations". Organization", Organizations, Strudure and Behavior, den Joseph Literrer. vol 1. 2 edition, John Wiley Sons USA 1969.

BARUTCUGİL İsmet Sabit, "Organizasyon, Analiz ve Teoriler Ders Notu", (Teksir, BİTİ Akademisi Bursa 1976).

BARUTÇUGIL İsmet Sabit, İnşaat Yönetimi, İnkılap Kitabevi İstanbul 1986.

BELANGER Laurent, "Les Aspects Humains de l'organisation: Un Tour de Jardin", Les aspeets humains de l'organisation, Gaetan Morin, Paris 1979.

BERGERON Jean Louis, "la Motivation", les aspecis humainsde l'organisation. Gaetan Morin Paris 1979.

BERGERON Jean-Louis, "Le Leadreship i: Traits Personnels et Comportements des Leaders", Les aspecis humains de l'organisation, Gaetan, Morin Paris 1979.

BERGERON Jean-Louis, Le Climat Organisationnel et la atisfaction Au T ravailcf Les aspecls humains de ('organisation, Gaetan Klorin, is, 1977.

BERRETIA Victor, Politlque et Strategie de l'entreprise, les editions d'organisation, Paris 1975.

BITTEL R.I.Ester, Her Nezaretçi Neleri Bilmelidir, İzmir 1969.

BLIS, Edwin C., "Getting things done: the ABC's of time management" New York, Cjıarles Scribner's Sons, 1976.

BLOCH-LAINE François, PERROUX François, Linlreprise et Tconomie du XX e Siecle, Tonie: 2 PUF, Paris 1968.

BLOHM Hans, İşletme Ekonomisi Açısından Yeni İş Yapılar, çev: Hasan ESKİ, Türk Alman Ergonomi Sempozyurnu, İzmir, 24-26 Ekim 1984.

BODWELL Donaid J., www.onramp.net June 23, 1996 .

BOWDITCH James, BUONO Anthony F., A Primer on Organizational Behavior, Second Edition, John Wiley and Sons, Newyork, 1989.

BULGAK Akif Asil, "Zamana Dayanan Rekabet", Future's Techndogles, cilt: I, Kasım 1993.

BUMİN Birol, İşletmelerde Amaçlara ve Sonuçlara Göre Yönetim Sistemi Yoluyla Örgütsel Gelişim, A.I.T.I.A. Yayını, Ankara 1974.

BURNS Tom, STALKER GM, "Mechanistic and Organic Systems, Organizations vol 2, der.

BUSHNELL David S., MILLS Frederick B., "Productivity Trends In the New Millennium", çev: Çağla KARABACAKOĞLU, MPM, Nisan 2003, Yıl 15, Sayı 172.

BUTIER Richard, Designing Organizations, A. Decision Making Perspective, Routledge Pub., NewYork 1991.

BUTZ Howard, "Strategic Planning: The Missing Link in TQM" Quality Progress, May 1995.

CAMP Robert, "Learning From the Bestleads to Superior Performance, Journal of Business Strategy, vol 13, May 1992.

CAMP Robert, Benchmarking. Quality Press. USA 1989

CAN Halil, TECER Meral, İşletme Yönetimi, TODAİE Yayını, Ankara 1978.

CAN Halil, TUNCER Doğan, AYHAN D. Yaşar, İşletme ve Yönetim, Aslımlar Matbaası Ankara 1984.

CARRELL Michael R., ELBERT Norbert F., HATFİELD Robert D., Human Resources Management: Strategies for Managing a Divers and Global Workforce, Sixth edition, The Dryden Press, Forthworth, 2000.

CARROLL Archie, "Business & Society", South-Western Publishing Co. Cincinati, 1993.

CAUDE Roland, S'organiser... et Vivre, Marabout Service, Paris 1974.

CHARDONNET Leo, GAUDRIAULT Raymond, Organlaatfon, Gestion, Informatique, Tome VII, Encylopedie deş Techniques'de Gestion, J.Delmas et CIE,1972.

CHARRINGTON David J., Organization Allyn and Baron Psb. USA 1994.

CHASSERIAUX James, "Organisation du travail, (Ce qui est en train de changer)", L'usine Nouvelle, No:5, Paris, 31 Janvier 1980.

CHAUDRON David, Approaches to Self-Directed Work Teams, ww.oal.com

CHAUDRON David, Improving cross-functional teamwork dc@organizedchange.com

CHEVALIER Françoise, "Groupes progres - cercles de qualite Te-moignages", Editions FNEGE-AFCERQ, Juin 1985.

CHEVALIER Françoise, "Leş grandes Efapes du plan de miseenplace deş C.Q. La demarche classique", AFCERO, Avril 1986,

CHEVALIER Jean, Administration de l'entreprise, Jome I, Dunod, Paris 1973.

CHEVALLFER M., ve d., l'organisaüon du travail et ses formes nouvelles, Bibliotheque du centre d'ettdes et de recherches sur le quifications, Paris 1976.

CHOISELLE Roland, ESPARRE Paul-Louis, Psychologie Sociale des entrep rises I, Editions Sirey, Paris 1970.

COOPER, Joseph D., "Faire plus en moins de temps" Verviers, Gerard et Co., 1973.

COVEY Stephen R., Önemli İşlere Öncelik. (Çev. Osman Deniztekin) İstanbul 1998.

COVEY Stepnen R., Etkili İnsanların 7 Alışkanlığı, Çev: Gönül SUVEREN, Osman DENİZTEKİN, Varlık Yayınları, Sayı 483, İstanbul 1998.

CROZIER Micher, le Phenomene bureaucratique, Editions de seuil, Paris 1963.

CUPELLA James M., The Gentle Art Of Chartering A Team Quality Progress, september 1995.

ÇAM Salim, Öğrenen Organizasyon ve Rekabet Üstünlüğü, Papatya Yayını, 2002.

DAFR Richard, Management. 3th edition, The Dryden Press. USA 1994 USA, 1994.

DAFT Richard L., Organization Theory and Design, 6th Edition, South Westem College Publishing, Cincinnati, 1998.

DAIT Richard, Management, Third Edition, The Diyden Press. USA 1993.

DAVIS Keith, İşletmelerde İnsan Davranışı, Çev. Kemal TOSUN, 5. Baskı, İstanbul Üniversitesi Yayını No: 3028, İstanbul 1982.

DAVIS Tim, "Open_Book Management, Its Promise and Pitfolls. Organizational Dynamics, Winter 1997.

DE CENZO D. & ROBBINS S., Human Resouce Management, New York: John Wiley & Sons Inc., 1996.

DEMİR M. Hulusi, Üretim Yönetimi Cilt: I, E.Ü. İşletme Fakültesi Yayını İzmir 1982.

DEMİR M.H., BİRCAN B., TÜTEK H., Yönetsel Karar Verme, Bilgehan Basımevi, İzmir 1985.

DENTON D. Keith, How a Team Çan Grow?, Quality Progress, June 1999.

DERELİ Toker, Organizasyonlarda Davranış, İ.Ü. İktisat Fakültesi Yayını, İstanbul, 1976.

DİCLE Ülkü, "Batı örgüt ve Yönetim Modelleri"; SEGEM 27 Şubat- 2 Mart 1984.

DİCLE Ülkü, "Kalite Kontrol Çemberleri", SEGEM Bursa 27 Şubat-2 Mart 1984.

DOOLEN T.L., HACKER M.E., AKEN E.M. Van, The Impact of Organizational Context on Work Team Effectiveness, A Study of Production Team, Engineering Management, Volume 50, Issue 3, 2003.

DRAKE Richard I., SMITH Peter J., Sanayide Davranış Bilimleri, çev: Kemal TOSUN v.d., İ.Ü.İ.F.İ.İ.E. Yayını, İstanbul, 1978

DRUCKER F. Peter, Gelecek İçin Yönetim. (Çev. Fikret Üçean) İstanbul 1992.

DRUCKER Peter, (çev: İ. BAHÇIVANGİL), 21. Yüzyıl İçin Yönetim Tartışmaları, İstanbul, Epsilon Yayıncılık, 1999'dan aktaran: Nezahat Güçlü..

DUMONT, Jacques Temps personnel" Paris, Les Edmons d'organisation, 1988.

EFİL İsmail, İşletme Yönetimi, Aktüel Yayınları, 2004.

EFİL İsmail, İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon. Alfa Kitabevi İstanbul 1999.

EFİL İsmail, Toplam Kalite Yönetimi ve ISO 9000 Kalite Güvence Sistemi. Alfa Kitabevi İstanbul 1999.

EFİL İsmail, Yönetimde Kalite Çemberleri ve Uygulama Örnekleri. Alfa Kitabevi İstanbul 1999.

EĞİTİM METODLARI, İşçi, Nezaretçi, Yönetici Eğitim Metodları MPM Yayını No: 50.

EMERY F., "Les Besoins de l'hümme au Travail", CEHLA, Toulouse, 19-2021 Octobre 1976.

EOM Sean B., LEE Choang Kwan, "Virtual Teams: An Information Age Opportunity For Mobilizing Hidden Manpower", Sam Advanced Management Journal, Spring 1999.

ERDOĞAN İlhan, İşletmelerde Davranış, İ.Ü. İşletme Fakültesi Yayını, İstanbul 1983.

EREN Erol, "İşletmelerde Matriks Örgütleme ve Sorunları işletme Fakültesi Dergisi C. 10, 51 Nisan 1981.

EREN Erol, İşletmelerde Stratejik Planlama, İ. Ü. Yönetim ve Organizasyon Enstitüsü Yayını, İstanbul 1979.

ERGUN Turgay, Türk Kamu Yönetiminde Önderlik Davranışı, TODAİE Yayını, Ankara 1981.

ERKAN Necmettin, "İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Açısından Ergonomik Yaklaşım", I. Ulusal İşçi Sağlığı Kongresi, İstanbul 19-20-21, Ekim 1978.

ERTEKİN Yücel, Örgüt İklimi TODAİE Yayını, Ankara 1978.

ERYILMAZ Mehmet, İşletmelerde Sanal Takımlar ve Bir Uygulama, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa, 2001.

ERYILMAZ Mehmet, Sanal Takımlar ve Sanal Takımlarda Kuruluş Öncesi Liderlik, "İş, Güç" Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, Cilt:4 Sayı: 2, 2002, (http://www.isguc.org/ik_sanaL.php)

ESİN Pars, İş Bölümü, Yabancılaşma ve Sosyal Politika, A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1982.

ETZIONI Amitai, Modern Örgütler, ODTÜ, Li. Fakültesi Yayını, Ankara 1969.

FARMER Richard N., HOGUE W. Dickerson, Corporate Social Responsibility, 2. Edition, Massachusetts, 1989.

FATURELS Technologies, "Ne İçin Çalışıyor, Nasıl Etkin Oluyorsunuz?", Sayı 39, Mayıs 1999.

FİŞEK Kurthan, "Yönetim ve Mizah", Yönetim: Seçme Yazılar, Der: Şan ÖZALP, EİTİ Akademisi Yayını, Eskişehir 1977.

GALGANO Alberto, Company-wide Quality Management, Prodücticity Press, Portıand, USA, 1991.

GAMONNET, François "Savoir mieux gerer son temps" Editions d'Organisation 1982.

GELINIER O., "Decentraliser en profondeur les responsabilites l'information et les processus de decision", Cours gestion sociale HEC 1, H913n 81

GOULD David, "Laiding Virtual Tams", (http/leader-values.com/Guests/Gould.html)

GREENBERG Jerold, BARON Robert A., Behavior in Organizations: Understanding and Managing Humanside of Work, Fifth Edition, Prentice Haıı, New Jersey. 1995.

GUILLEN Mavro F., "The Age of Eclecticisim: Current "Organizational Trends and The Evolution of Managerial Models" Sloon Management Review, Fail 1994.

GÜVENAL Nihat, İşletme Organizasyonu ve İdaresi T.Y.Ö.O. Yayını, Ankara 1960.

HAMMER Michael, CHAMPY James, Değişim Mühendisliği, çev. Sinem GÜL, Sabah Yayıncılık, İstanbul 1994.

HAMMER Michael, CHAMPY, James, Değişim Mühendisliği, İş İdaresinde Devrim İçin Bir Manifesto, Çev: Sinem GÜL, Sabah Yayınları, İstanbul, 1991.

HANEL Gary, CK PRAHACAD, Geleceği Kazanmak, çev: Zülfü DİCLE, İnkılap Kitabevi İstanbul 1996.

HATİPOGLU Zeyyat, İşletme İdareciliğinin Esasları İstanbul Alagöz Yayınları, İstanbul 1968.

HAYNES Marion E., Kişisel Zaman Yönetimi. (Çev. Yaşar Bülbül) İstanbul 1999.

HAYWOOD Martha, Managing Virtual T eams: Practical T echniques for High Technology Project Managers, Artech House, Boston, 1998.

HERZBERG Frederick, "New Approachs in Management Organization and Job Design" Management and Organization Classics.

HIGGINS James, VINCZE Julian W., Strategic Mangement, Text and Cases, Fitth edition The Dryden Press, USA 1993.

HINDLE Tim, Yönetimde Çığır Açan Fikirler ve Gurular, Çev: Ümit Şensoy, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2014.

HITT Michael A, KEATS Barbara W, HARBACK Herbert, NIXON Robert D., "Rightsizing: Build and Maintaining Strategic Leadeship and Long-Term Competitiveness", Organizationalö Dynamics winter 1995.

HONGO Takanobu, Management By Objectives: A Japonese Experience, Asian Prodüctiuts Organization Tokyo 1980.

HOUCK John W., WILLIAMS Oliver F., "Is the Good Corpoartion Dead?: Social Responsibility In Dlobal Economy" Rowman & Littlefield Publisher Inc., 1996.

ILISSATO Bruno, Introduction Criüque aux theories d'organisaüonı Dunod, Paris 1977.

ISHIKAWA Kaora, "Japon: Un million de cercles de qualite", Harvard L'expansion No: 20, Paris, Printemps 1981.

IVANCEVICH John, MATTESON Michael T., Organizational Behavior and Management, McGraw Hill, Boston 1996.

İş Etiği Konusunda Doğru Bilinen 5 Yanlış, http//www.turkticaret.net/businesscenter/haber, php?id=326

JACQES Jocelyn, "le group. E sa Nature". Les aspeets humains de Forganisation, Gaetan Morin Paris, 1979.

JACQES Jocelyn, "le groupe: son fonctionnement", les aspeets humains de l'organisation, Gaetan Morin, Paris, 1979.

JACQUES Jocelyn, "La coınmunication'l, Les aspects hurnains de l'orgahisation, Gaetan Morin, Paris 1979.

JAKSON, MORGAN, PAOLIOLLO, Organization Desing.

JARDILLIER Pierre, l'organisation Humain'e Du travail, Presses Üniversitaires de France 1973.

JHOBBS, Charles R., "Organisez votre temps, maitrisez votre vie", Editions First, 1987.

JOHNSON Mike, Gelecek Bin Yılda Yönetim, Çev: Sinem GÜL, Sabah Kitapları, İstanbul, 1996.

JOHNSON Pamela, HENMANN Virginia, O'NEİLL Karen, "The Wonderland Of Virtual Teams", Journal Of Workplace Learning: Employee Counselling Today, Volume 13, Number 1, 2001.

JOHNSON Phill, GRILI John, Management, Control and Organizational Behavior, Paul Chapman Publishing, Liverpool, 1993.

JOHNSON Richard, TQM: Leadership For Quality Transformation, AS&C Press, USA 193.

JOHNSON Richard, TQM: Management Processes for Quality Operations. ASQC Quality Press, USA. 1993.

JOSEPH Ray, Zaman Yönetimi. (Çev. Özlem Koşar) İstanbul 1994.

JURAN Josef M., GRYNA Frank, Quality Planning and Analysis, Mc Graw Hill, USA, 1992.

KalDer Öğrenen Organizasyonlar Uzmanlık Grubu, Öğrenen Organizasyonlar, KalDer Yayını yayın no: 16, İstanbul 1997.

KARAYALÇIN İlhami, Üretim Yöntemi ve Teknikleri, C.III, Lo. İşletme Fak. Li. Enstitüsü Yayını No: 23, İstanbul 1974.

KATZENBACH Jon R., SMITH Douglas K., "The Discipline of Team", Harvard Business Review, March, April, 1993.

KATZENBACH Jon R., SMITH Douglas K., The Wisdom of Teams, HBS Press, Boston. 1993.

KAVRAKOĞLU İbrahim, Sinerjik Yönetim, 1. Baskı, Kampus A.Ş. 2000, İstanbul.

KAZMIER Leonard J., İşletme Yönetimi İlkeleri, çev: Cahit TUTUM, v.d., TODAİE Yayını Ankara 1979.

KEENAN Kate, Zamanı Doğru Kullanma. (Çev. Ersin Koparan) İstanbul 1996.

KHANDWALLA Pradip, Design of Organizations, Harcourt Brace Jovanovich, Newyork, 1977.

KIMBALL Lisa, Managining Virtual. Teams, Team Strateigies Confemce, Toronto, Canada, 1997,
(http://www.tmn.com/-lisa/vteams_toronto.htm)

KIRÇIL Olgun, Z Tipi Organizasyonların Özellikleri ve Çevre Şartlarıyla İlişkileri, MPM Yayınları, Ankara 1985.

KOÇEL Tamer, "Amaçlara Göre Yönetim", Yönetim, Yıl: 1, Sayı:3, İstanbul Ocak-Mart 1976.

KOÇEL Tamer, "Fonksiyonlara Göre Örgütleme", Sevk ve İdare Dergisi, s. 120 Ağustos 1978.

KOÇEL Tamer, "İşletmecilik ve Yöneticilik Eğitiminde Kullanılan Metodlar", İşletme Fakültesi Dergisi, c.1. S.L. Nisan 1972.

KOÇEL Tamer, "Yönetimde Sistem Yaklaşımı", İş idaresi 1. Fasikül, Anadolu Üniversitesi A.Ö.F. Yayını, Ankara 1984.

KOÇEL Tamer, İşletme Yöneticiliği, Beta Basım Dağıtım, İstanbul 1996.

KOÇEL Tamer, İşletme Yöneticiliği: Yönetici Geliştirme, Organizasyon ve Davranış, İşletme Fakültesi Yayını, İstanbul 1982.

KOÇEL Tamer, Yönetim Kavram ve Teknikleri Uluslararası Eğitim Müdürlüğü Yayınları, İstanbul 1983.

KOÇEL Tamer, Yönetim ve Organizasyon, Organizasyonlarda Davranış, Klasik-Modern-Çağdaş Yaklaşımlar, Beta, İstanbul, 1999.

KOÇER Melih, İşletme Yönetimi ve Organizasyon Fonksiyonu (Ders Notları) Güven Matbaası Ankara 1970.

KRITNER R., Management, Boston: Houghton Mifflin Company, 1989.

LAKEIN Alan, Zaman Hayattır (Çev. Selda Tezcan) İstanbul 1995.

LANRENCE Dennis, STİNNET Bab, "Powerfull Planning With Simpte Technigves", Quality Progress, July 1994.

LAUFER J, AMADO-FISCHGRUND G., TREPO G., Monsieur Personnel et la developpement des hommes, Visage de l'entreprise, Rammarion Paris, 1978.

LAWRENCE Paul, LORSCH Jay, Difıerentiation and İntegraüon in Complex Organizations. Organizations der Joseph Litterer John Wiley and Sons USA 1969.

LEARNED Edmund P., SPROAT Audrey T., Örgüt Kuramı ve Politikası çev. Gencay SAYLAN, TODAIE Yayını Ankara 1973.

LEFEBVRE H., ela motivation des travailleursi. Travail et Methodes Rewe des techniques nouvelles du selVice de l'entreprise. No: 301, Paris (MaM974)1.

LEGER Nicole Cote, "Le Pouvoir", Les as pecls humalns de l'organisation, Gaetan Morin, is, 1979.

LICERT Rensis, Thetluman Organization, 1ts Management and valve Mc Graw Hill, USA 1967.

LIEBOWITZ Jay, HOLDEN Kevin, Are Self-managed Teams Worthwile?, Advanced Management Journal, Spring 1995.

LİKER Jeffrey K., HOSEUS Michail, Toyota Kültürü – Toyota Tarzının Ruhu, Çev: Kıvanç Tanrıyar, Ayşe Soydan, İstanbul, Aralık 2008.

LINE Lars, Virtual Engineering T eams: Strategy and Implementation, October 1997, (http://www.itcon.org/1997/3/paper.htm)

LIPNAEK Jessiea, STARNPS Jeffrey, Virtual T eams: Reaching Across Space Time and Organizations With Technology, John Wiley Sons Ine., Newyork, 1997.

LIU Michel, "Les nouvelles loguques en organisation du travail" Revue Française de Gestion, Juin-Juillet-Aout 1989.

LIERTZ Rolf, Yeni İşletme Yönetim Teknikleri çev: V.Şakir SAĞBİL, Aydın Matbaası Ankara 1979.

LUSSATO Bruno, Introducüon Çriümıe dux theories d'organisation, Dunod, Paris 1977.

LUTHANS Fred, Organizaüonal Behaivor; McGraw Hills, s.7 edition USA, 1995.

MACKENZIE R. Alec, Zaman Tuzağı, (Çev. Yakut Güneri) İstanbul 1999.

MAJGNLAL Gabriel, "Cercles de qualite: Üne pedagogie pour denouveaux rapports dans le travaiT, AFÇERQ, No: 10 Mai 1984.

MARCH J.G., SFMON HA, Leş organishtion. 2 eme edition, Tradult par J.C. ROUCHY et G.PRUNIER, Dunod. Paris 1971.

MARCUS Alfred, Business And Society, Strategy, Ethics, And The Global Economy, Irwın Publishing, 1996.

MARGERISON Charles, Nasıl Bir Yöneticisiniz? (Çev. Yakut Güneri) İstanbul 1989.

MASIE J.L., İşletme Yönetimi, çev: Şan ÖZALP, V.d, Bayteş Yayıncılık A.Ş., Eskişehir 1983.

MATIESON Michael T, IGANCEVICILT John M., Management and Organizational Behavior Classics 4th edition, BPI Irwin Pub. USA 1989.

MAYER, Jeffrey J., "Time management for Dummies" IOG Books Worldwide 1995.

MESAROVIC Mihajlo, PESTEL Eduard, Dönüm Noktasındaki İnsanlık (Roma Kulübüne İkinci Rapor), çev: Kemal TOSUN, ve diğerleri, İ.Ü.İ.F.İ.İ.E. Yayını, İstanbul 1978.

MILKOVICH G., BOUDREAU J., Human Resource Management, Illinois: Irwin Publishing Company, 1993.

MISRAHI Mareel, TREPO Georges, Un Atelier Organise en groupes de production: Evalutionpar les differentes parties prenantes de L'usine, HEC, Jouy-en-Josas, 1981.

MOORHEAD Gregory, GRIFFIN Ricky W, Organizaüonal Behavi or, 2nd edition, Houghton Mifflin Comp.USA 1989.

MORENO J.L., Fondements de la sociometrie, Presses Universitaires de France, Paris, 1970.

MORIN Pierre, le developpementdes organisations: Management et sciences humaines, dunod economie, 1971.

MURRY N.MAC, L'etat D'esprit des dirigeants et leş reastiona deş salaries, les aspects hurnains de la direction des entreprises, T ext.es reunis par Schuyler Dean Hoslett, Dunod. Paris 1959.

NASSER Franck, L'ingenierie et son organisation Leş ediüons d'organisation Paris 1974.

NEWMAN W.H., Tart de la gestion: les Techinques d' organisation et de Direcüon, Traduit Par M. Barbier, E. Edouard, Dunod, Paris 1971.

NEWMAN William H., İşletmelerde ve Kamu Yönetiminde Sevk ve İdare, çev: Kenan SÜRGİT, TODAIE Yayını Ankara 1972.

NICOLAS, Pierre, Mortemard de Boisse, Jeröme, la gestion du temps. Leş Editions d'organisation, 1984

NOORHEAD Ricky, GRIFFIN Gregory, Organizational, Behaivor, a edition, HOUGHTON MIFFUN CO, USA 1989.

OAKLAND John, Total Çjuality Management, Butter Worth Heinemann, 1993.

OHNO Taichi, Toyota Production System, Toyota Yayını, S. IX, Japan, 1983.

OLUÇ Mehmet, İşletme Organizasyonu ve Yönetimi, C. 1., Duran Ofset Basımevi İstanbul 1969.

ONAL Güngör, İşletme Organizasyonu ve Yönetimi, Akademi Kitabevi Yayınları Bursa 1983.

ONNIAS Arturo, The Language of Total Qality, Castellamonte: Publications on Quality, 1992.

ÖZALP İnan, İşletmelerde Yönetim: Fonksiyonlar ve Organizasyon Bayteş A.ş. Yayınları Eskişehir, 1985.

ÖZALP İnan, İşletmelerin Büyümesinde Ortaya Çıkan Organizasyon Sorunları, AİTİA Yayını, Adana 1975.

ÖZALP Ş., SİNDİREN D., AŞKUN C., İşletme Politikası, E.İ.T.İ.A. Yayını, Ankara 1974.

ÖZALP Şan, Yeni Gelişmeler Karşısında İşletme Yöneticileri ve İşletmecilik Eğitimi, EİTİA Yayını, Ankara 1972.

ÖZÇELİKEL Hamdi, Japon Yönetim Sistemleri, MESS Eğitim Vakfı Yayını, No:177, İstanbul, 1994.

PAIMADE Guy, La psychotechniques, Fresses Onivetaltaües de France, 1974.

PEDRAGLIO G., İşletmelerde Organizasyon, çev. Süheyl GÜRBAŞKAN, İstanbul Reklam Yayınları, 21, İstanbul 1972.

PFEFFER Jeffrey, Rekabetle Üstünlüğün Sırrı: Insan, Çev. Sinem GÜL, Sabah Kitapları, İstanbul 1995.

PLATİN, Şirketlerin Yeni Anayasası Kurumsal Yönetim Olacak, Ocak, 2004

POTTER Richard E., COOKE Robert A., PIERE A, Balthazard, Virtual team Interaction: Assesment, Consequences and Management, Team Performance Management, An International Jorunal, Volum e 6, Number 7/8, 2000.

PUGH D., HICKSON D.J., HININGS C.R., "CHESTER 1. Barnard'a Göre Organizasyon (örgüt)un Temel Öğeleri", çev: Tomris SOMAY, İ.Ü.İ.F. Yönetim ve Organizasyon Enstitüsü Organizasyon Dergisi Yıl: 2 Sayı: 5.

QUINN James Brian, Managing Innovation: Controlled Caos, " Harvard Business Review, May-June 1985.

RATLIFF Richard, BECKSTEAD Stephen, HANKS Steven, The use and management of teams: A how to guide, Quality Progress. June 1999.

RAVELEAU G., "Dossier deş cercles pourquoi? Comment?" AFCERQ, No: 10, Mal 1984.

RAYBURN J., RAYBURN L.G., "Smart Alternatives to Downsizing", Competitiveness Review, 9(2), 1999.

RBLAKE Robert, MOUTON Jane S.. Leşdeux dimensions du Management, Traduit de ramericain P.GOURGAND, leş editions d'organisatlon Paris 1972.

REID Robin, Characteristics of High Performing Teams.

REMOUCHAMPS R., Psychosoclologie et Promo Uon dans l'entrepri-se Editions Arts, Belgique 1972.

RIBETTE Regis, Problematique de la gestion soeiale dans leş eritreprises, Jouyen-Josas,1980.

RKREGOSKİ ve d., Comment Lancer et Animer deş cercles dequallte, Editions de l'entreprise 1983.

ROBBINS Stefan, Organizational Behavior, Prentice Hail, USA 1989.

ROBBINS Stephen P., Organizational Behavior, 4th edition, Prentice Hail, USA 1989.

ROBBINS Stephen, Organizational Behavior: Concepts, Controversies, Applications, Eight Edition, Prenticehall, Newjersey, 1998.

ROBEY Daniel, designing organizaüons Invin Pob Boston 1991.

ROETHLISBERGER F.J., İşletme İdaresi ve Moral, çev: Sebahattin ZAİM, İ.O.İ.F.İ.İ.E., Yayını İstanbul 1962.

ROWE, MAISON, DICKEL, Strategic Management Business Policy A Methodological Approach, Mc GraıvHiII, 1989.

RREMOUCHAMPS, Psychosociologie et Promotion dans rentreprise, Editions Arts, Belgique 1971.

SABUNCUOGLU Zeyyat, "işletmelerde Eğitim ve Geliştirme Yöntemleri, B.İ.T.İ Akademisi Dergisi No: 2 Cilt: II, Eylül 1973.

SABUNCUOGLU Zeyyat, "Organizasyon Ders Notları", (Teksir), U.Ü.İ.İ.B.F., Bursa 1983.

SABUNCUOĞLU Zeyyat, "Örgüt Şemaları ve Kılavuzları" İş İdaresi, 3. Fasikül, A.Ü.A.Ö.F. Yayını Ankara 1984.

SANBOM Mark, www.xoom.com

SCHEIN Edgar H., Psychologie et Organisations, Traduction de M.Perineau, Editions Hommes et Techniques, Paris 1971.

SCHLEGEL J., "la Motivation ala secuiite", EAP, Issyes Mouline aux, 1980.

SCHULER R., JACKSON S., Human Resource Management, New York: West Publishing Conpany, 1996.

SCHÜTZENBERGER Anne Ancelin, la sociometrie, Editions Universitaires, Paris, 1972.

SCOOT Martin, Zaman Yönetimi. (Çev. Aslı Cıngıl Çelik) İstanbul 1995

SENGE Peter, Beşinci Disiplin. çev. Sinem GÜL, Yapı Kredi Bankası Yayını İstanbul 1993.

SERVAN-SCHREIBER, Jean-Louis TArt du temps", Paris, Editions Fayard 1983

SEVİNDİRİCİ İbrahim, Üretim Teknikleri, Kum Saati Yayınları, İstanbul, 2009.

SHERIDAN Bruce, Policy Deployment, The TQM Approach To Long Range Planning, AS&C Press, USA 1993.

SILVERMAN David, la theorie deş organisations, Dunod, paris 1970.

SIMERAY J.P., la Structure de l'entreprise: Principes et definitions types de structures et organigrammes, Entreprise Moderne d'edition, Paris 1971.

SIMERAY J.P., les Graphiques Au service de l'entreprise, Editions Hommes et techniques, Puteauw 1971.

SIMIT Jane, Zaman Yönetimi. (Çev. Ali Çimen) İstanbul 1998

SMITH, Hyrum W., "The 10 Natural Laws of succuessful Time and Life Management", WamerBooks 1995.

Social Accountability International SA 8000, (www.cepaa.orglsa8000)

SPENDOLINI Michael, The Benchmasking Bask, Amacom.1992.

SPENLEY Paul, World Class Performance Through Total Quality, Chapman Hill, USA, 1992.

STONE Mary Louise, THATCH Elizabeth, Tools and Tips for Making Virtual T eams Tick, Performance Improvemenf, Volume 38, Number 5.

STORA G.E., "Organisation Spatiale et Organisaüon Temporeri le en relotion avec uiie approche Globale de la qualite au niveau de rentreprise", H2017, France 1984.

STROH L., REILLY A., "Loyalty in the Age of Downsizing", Sloan Management Review, Summer, 1997.

ŞAHİN Mehmet, "Denetleme işlevi" iş idaresi 5. Fasikül, A.Ü.A.Ö.F. Yayını, Ankara 1984.

ŞAHİN Mehmet, "Yönetimin İşlevleri", İş İdaresi 1. Fasikül, A:Ü.A.Ö.F. Yayını, Ankara 1984

ŞEN Salim, İşletme Yönetimi (Yönetim Fonksiyonları), Emel Matbaacılık Ankara 1981.

TAK Bilçin, "İşletmelerin Sosyal Performansının Ölçümü", Uludağ Üniversitesi, Yayınlanmamış Doçentlik Tezi, Bursa 2002.

TANENBAUM Arnold S., İşletmede Sosyal Psikoloji, Çev: Nilüfer SAĞTÜR, Ajans Türk Matbaacılık Sanayi, Ankara 1968.

TATEM Kerry, Virtual Teams, (http:www.personel.psu.edu/users7k/l/klt150/virtual.html)

TEKOK Osman, İşletme. Yönetiminde Karar Bakımından Kısa Geçiş Noktaları, A.İ.T.İ.A. Yayını Ankara 1970.

TEKSTİL İŞVEREN DERGİSİ, "Yönetimde Yeni Dalga Işığında Takım Çalışması", Eylül-Ekim 1994.

TELİMEN Osman, Yüksek Kademe Yöneticilerinin Eğitimi ve Geliştirilmesi, İ.İ.T.İ.A., İstanbul 9172.

The Art and Sience of Team Building. www.rampages.onramp.net

The Power of Virtual Teams, (http://www.teamware-solutions.com/virtual.html)

THIETART Raymond Alain, "Pour üne approche dynamique de, l'homme au'travaili, Revue Francaise de gestion. Mai-Juin-Juillet-aout 1977.

TORTOP Nuri, Yönetim Bilimi (Temel İlkeler), A.İ.T.İ.A. Yayını, Ankara 1975.

TOSUN Kemal, "Bölümlere Ayırmada Temel Kavramlar", İ.Ü.İ.F. Organizasyon Dergisi Yıl: 1 Sayı: 2.

TOSUN Kemal, "Örgüt Birimlerini Meydana Getirmede Başlıca Yöntem ve Ölçütler", İ.Ü.İ.F. Organizasyon Dergisi C. II. s. 7.

TOSUN Kemal, İşletme ve Müesseselerde Sevk ve İdare, İşletme Fakültesi Yayını, C. I. İstanbul 1961.

TOSUN Kemal, İşletme ve Mühendislik, Sevk ve İdare, İstanbul 1964.

TOSUN Kemal, İşletme Yönetimi, C. 1, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1977.

TREPO G., "Les nouvelles formes D'organisation du travail", HEC, H2136n

TREPO G., BITTEL R., Demarrage D'une nouvelle usine Organisee en groupes de Production, HEC, Jouy-en-Josas, 1977.

TREPO Georges, CHEVALIER Françoise, Leş Cercles de qualiteontils un Avenir?, Centre HEC-ISA, Jouy-en-Josas 1985.

TUILLET G., L'organisation Comptable, Dunod Economie, Paris 1969.

TÜSİAD, Kurumsal Yönetim En iyi Uygulama Kodu: Yönetim Kurulunun Yapısı ve işleyişi, Aralık-2002

TÜSİAD, Kurumsal Yönetim İlkeleri, Haziran, 2000

UĞUR Aydın, İletişim, İşletmecilik ve Örgüt Sosyolojisinin İlk Randevusu: Ağ Tarzı örgüt Modeli, Tarih ve Toplum, Birikim Yayınları, İstanbul 1994.

UKERT Rensis, "Human Organızational Measurement: KeyTo Success", Management and Organizational Behavlor Classics, Irwin Pub. USA 1989.

Virtual Team: Introduction, (http://shrike.depaul.edu/~yehene6/vttext.htm)

Virtual Teams, (http://webclass.csuchico.edu/jadavids/Virtual%20/ Teamswebtext2.html)

Virtual Teams, (http://www.mpnp.org/library/grp_skll/virtual.htm)

WATSON Gregory, Stratejik Benchmarking. Jhon Wiley sons IncUSA 1993.

WEIL R., "Formes nouvelles d'organisation du travail dans l'in indüstrie automobile europeenne" Les nouvelles formes d'organisation du travail, ed. par Cla'ude Durand, Paris, 1976.

WHEELEN Thomas L. and HUNGER J. David, Strategic Management and Business Policy, 5Th Edition, U.S.A., Addison Wesley Publishing Company, 1995.

WHEELEN Thomas, HUNGAR D., Strategic Management and Business Pollcy, 1990.

When Teams are not Necessary, www.xoom.com.

WILLIAMS Hank, The Essence of Managing Group and Teams, Prentice Hall, London, 1996.

YAZICI Mehmet, Örgütlenme İlkeleri, İ.İ.T.İ.A. Yayını; İstanbul 1971.

YAZICI Selim, Öğrenen Organizasyonlar, Alfa Yayını, 2002.

YOL Henry FA, "Planning", Management and Organizational Clas sicsagk.

YOZGAT Osman, İşletme Yönetimi, 3. B. Dilek Matbaası, İstanbul 1980.

YUKL Gary, Leadership in Organization, Prentice Hall International, 3rd Edition, 1994.

http://www.canaktan.org/canaktan_personal/canaktan-arastirmalari/toplam-kalite/aktan-yeni-yönetim-teknikleri

http://www.canaktan.orglyonetim/japonlkessai.htm
http://www.saturn.spaceparts.com/-dwizard/tqm/virtualteams.htm
http://www.senduran.com/www/modules
http://www.yalcineli.com/philosophy.htm
www. onramp.net June 23.1996.
www.oal.com
www.opm.gov

KAMU ALACAKLARININ TAHSİL HUKUKU

Prof. Dr. Adnan GERÇEK
Uludağ Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Maliye Bölümü Öğretim Üyesi

7. BASKI

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
Bursa – 2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan kitapevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-38-7

Dizgi: *Prof.Dr. Adnan GERÇEK*

Kapak Tasarımı: *Aslı AYRANCI*

Baskı:
Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Ekim 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sok. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Kamu Alacaklarını Tahsil Hukuku, üniversitelerin Maliye Bölümlerinde okutulan temel derslerden birisidir. Bu dersin kapsamına esas itibariyle AATUHK'da yer alan düzenlemeler girmektedir. Öğrencilerin maliye formasyonunun tamamlanabilmesi için tahsil sürecinin ayrıntılı bir şekilde incelenmesi, bir taraftan bu süreçte kamu borçlusuna tanınan kolaylıkların, diğer taraftan kamu alacağının korunması ve cebren tahsiline yönelik müesseselerin ortaya konulması gerekmektedir.

Bu kitabın yazılmasına yol açan ana sebep, onbeş yılı aşkın süredir yürüttüğüm Kamu İcra Hukuku dersinde yaşanan kaynak sıkıntısıdır. Vergi Hukuku ve Türk Vergi Sistemi ile ilgili yazılan kitap sayısı her geçen yıl artarken, Kamu Alacaklarını Tahsil Hukuku ile ilgili ülkemizde yazılan ders kitabı sayısı bir elin beş parmağını geçmemektedir. Bu eksikliğin giderilmesi amaçlanan kitapta, kamu alacaklarının tahsili ile ilgili bilinmesi gereken temel bilgilerin sistematik bir şekilde okuyucuya aktarmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda, kitabın gerek üniversitede okutulan alan derslerinde ve gerekse mezuniyet sonrasında yapılacak mesleki sınavlarda yararlanılabilecek bir kaynak olma niteliği gözetilmiştir.

Konular sistematik bir bütünlük içinde gruplandırılarak açıklanmaya çalışılmış, anlatım sözel ve sayısal örneklerle zenginleştirilmiş ve müesseseler mümkün olduğunca hukuk bütünlüğü içinde ele alınmıştır.

Konuların daha iyi anlaşılabilmesi için, Kamu Alacaklarının Tahsil Hukuku'nun işleyişini belirleyen ve birbirinin zıttı olan "borçluya kolaylık sağlanması ilkesi" ile "kamu alacağının güvence altına alınması ilkesi" dikkate alınarak, öncelikle kamu alacaklarının borçlu tarafından ödenmesi, bu süreçte kendisine tanınan kolaylıklar ve kamu alacağının sona ermesini sağlayan haller ele alınmış; daha sonra ise, kamu alacaklarının korunmasına yönelik müesseseler ile bunların cebren tahsil yolları ve bu süreçte yapılan işlemler incelenmiştir.

Kamu alacaklarının cebren tahsil yöntemlerinden birisi de iflas yoluyla takip olup, bu yöntem ile ilgili hükümler İcra ve İflas Kanununda düzenlenmiştir. Bu nedenle İcra ve İflas Kanununa göre iflas yoluyla takip ile ilgili açıklamalara da yer verilmiştir. Ayrıca, son yıllarda yeniden düzenlenerek uygulama alanı bulan konkordato müessesesi de ele alınmıştır.

Elinizdeki bu kitapta, konular 2023 yılındaki mevzuat hükümlerini yansıtacak şekilde ve mümkün olduğu kadar açık ve sade bir dil ile anlatılmaya çalışılmıştır. Kitabın sistematiğinin hazırlanması, bölümlendirmelerin yapılması ve konuların ele alınması sırasında engin görüşlerini esirgemeyen değerli Hocam Prof. Dr. Doğan ŞENYÜZ'e teşekkürü bir borç bilirim. Kitabın son değişiklikler çerçevesinde gözden geçirilmesi, yargı kararları çerçevesinde geliştirilmesi ve okunabilirliğinin artırılmasına katkı sağlayan Prof. Dr. Burçin BOZDOĞANOĞLU, Dr. Öğr. Üyesi Erdem Utku ÇAKIR ve Hakim Mustafa BALCI'ya teşekkürlerimi sunarım.

Kitabın yazımı sırasında her türlü nazıma katlanan, sonsuz hoşgörü ve sabır gösteren sevgili eşim Mediha GERÇEK ile biricik kızım Miray GERÇEK ve biricik oğlum Aydın Onur GERÇEK'e de minnettarım.

Kitabın yayımını üstelenen ve bunu da çok kısa bir sürede gerçekleştiren Ekin Basım Yayın Dağıtım'ın sahibi Sn. Mehmet OYMAK ve yayınevi çalışanlarına çok teşekkür ederim.

Kitabın gelecek baskılarına ışık tutacak olan her türlü eleştiri, eksiklik ve uyarıyı tarafıma iletecek olanlara şimdiden teşekkürlerimi sunarım.

Okuyuculara yararlı olmasını dilerim.

Bursa, 2023 Prof.Dr. Adnan GERÇEK

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
GENEL BİLGİLER

I. KAMU ALACAĞI KAVRAMI VE KAPSAMI 2
A. KAMU ALACAĞI KAVRAMI – VERGİ ALACAĞI KAVRAMI 2
1. Kamu Alacağı Kavramı 2
2. Vergi Alacağı Kavramı 4
B. KAMU ALACAKLARININ KAPSAMI 5
1. Asli Kamu Alacakları 6
2. Fer'i Kamu Alacakları 7
3. Kamu Hizmeti Yürütülmesinden Doğan Kamu Alacakları 8
4. Kamu Alacaklarının Takip Masrafları 10
C. ÖZEL KANUNLARINDA 6183 SAYILI KANUNA GÖRE TAHSİLİ ÖNGÖRÜLEN ALACAKLAR 10
D. 6183 SAYILI KANUNA GÖRE TAHSİLİ MÜMKÜN OLMAYAN ALACAKLAR 11

II. TAHSİLAT KAVRAMI, KAPSAMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ 12
A. TAHSİLAT KAVRAMI VE KAPSAMI 12
1. Tahsilat Kavramı 12
2. Tahsilat İşleminin Kapsamı 14
B. TAHSİLATIN HUKUKİ NİTELİĞİ VE UNSURLARI 14
1. Tahsilat İşleminin Hukuki Niteliği 14
2. Tahsilat İşleminin Unsurları 17

III. KAMU ALACAKLARININ TAHSİL HUKUKU 19
A. KAMU ALACAKLARININ TAHSİL HUKUKU KAVRAMI VE NİTELİĞİ 19
B. KAMU ALACAKLARININ TAHSİLİNDE TEMEL İLKELER 21
1. Borçluya Kolaylık Sağlanması İlkesi 21
2. Kamu Alacağının Güvence Altına Alınması İlkesi 22
3. Malvarlığı İle Sorumluluk İlkesi 23
4. Alacaklının Para İle Tatmin İlkesi 24
5. Tahsilatta İktisadilik İlkesi 24
6. Tahsilatta Devamlılık İlkesi 25

IV. KAMU ALACAKLARI İLE ÖZEL ALACAKLARIN TAHSİLİNİN KARŞILAŞTIRILMASI 26
A. ALACAKLARIN NİTELİĞİ VE HUKUKİ DAYANAKLARI AÇISINDAN 26
B. ALACAKLARIN ÖDENMESİ VE KOLAYLIK SAĞLANMASI AÇISINDAN 27
C. ALACAKLARIN KORUNMASI VE CEBREN TAHSİLİ AÇISINDAN 28
D. ALACAKLARLA İLGİLİ KARAR VE YARGILAMA MERCİLERİ AÇISINDAN 30

İKİNCİ BÖLÜM
KAMU ALACAĞININ TARAFLARI

I. KAMU ALACAKLISININ YETKİ VE GÖREVLERİ 31
A. ALACAKLI KAMU İDARESİ VE VERGİLEME YETKİSİ 32
B. KAMU ALACAKLARININ TAHSİLİNE YETKİLİ TAHSİL DAİRELERİ 33
1. Merkezi İdare Tahsil Daireleri 33
2. İl Özel İdareleri Tahsil Daireleri 35
3. Belediye Tahsil Daireleri 35
C. DİĞER TAHSİL DAİRELERİNİN YETKİLİ KILINMASI 36
1. Temsilen Yetkili Kılma Şartları 37
2. Temsilen Yapılacak Tahsil İşlemleri 38
II. KAMU BORÇLUSU KONUMUNDAKİ KİŞİLER VE SORUMLULUKLARI 39
A. VERGİ MÜKELLEFİ 39
B. VERGİ SORUMLUSU 41
1. Vergi Sorumlusu Kavramı ve Kapsamı 41
a. Vergi Kesen Durumundaki Vergi Sorumlusu 42
b. Fer'i Vergi Borçlusu Durumundaki Vergi Sorumlusu 42
c. Vergi Ödevlisi Durumundaki Vergi Sorumlusu 43
2. Vergi Sorumlusunun Hukuki Niteliği ve Hakları 43
C. VERGİ HUKUKUNDA SORUMLULUK HALLERİ 45
1. Vergi Kesenlerin Sorumluluğu 45
2. Fer'i Vergi Borçlularının Sorumluluğu 47
a. Mirasçıların Sorumluluğu 47
b. İşi Devralanların Sorumluluğu 48
c. Kanuni Temsilcilerin Sorumluluğu 49
d. Tasfiye Memurlarının Sorumluluğu 55
e. Kefillerin Sorumluluğu 56
f. Limited Şirket Ortaklarının Sorumluluğu 57
g. Meslek Mensuplarının Sorumluluğu 60
h. İşleme Taraf Olanların Sorumluluğu 61
3. Vergi Ödevlilerinin Sorumluluğu 63
D. VERGİ HUKUKUNDA SORUMLULUK TÜRLERİ 64
1. Müşterek-Adi ve Müşterek-Müteselsil Sorumluluk 64
a. Müşterek-Adi Sorumluluk 65
b. Müşterek-Müteselsil Sorumluluk 66
2. Kanundan ve Sözleşmeden Doğan Sorumluluk 66
3. Sınırlı ve Sınırsız Sorumluluk 67
4. Kusurlu ve Kusursuz Sorumluluk 67
5. Maddi ve Şekli Ödevlerden Sorumluluk 68
6. Rücu Edilebilen ve Rücu Edilemeyen Sorumluluk 69

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KAMU BORCUNUN ÖDENMESİ, GECİKME ZAMMI ve GECİKME FAİZİ

I. KAMU BORCUNUN ÖDENMESİ 71
A. ÖDEME YERİ VE ZAMANI 71
1. Ödeme Yeri 71
2. Ödeme Zamanı 73
a. Normal Ödeme Zamanı 74
b. Özel Ödeme Zamanı 77
B. ÖDEME ŞEKLİ 79
1. Normal (Makbuz Karşılığı) Ödeme Şekli 79
2. Özel Ödeme Şekilleri 80
C. KAMU BORÇLARININ ÖDENMESİNDE MAHSUP SIRASI 84
1. Rızaen Yapılan Ödemelerde Mahsup 84
2. Kamu Alacağının Cebren Tahsilinde Mahsup 86
D. ÖDEMENİN İSPATI 87
II. GECİKME ZAMMI VE GECİKME FAİZİ UYGULAMASI 88
A. GECİKME ZAMMI UYGULAMASI 89
1. Gecikme Zammının Hukuki Niteliği 89
2. Gecikme Zammının Oranı ve Asgari Tutarı 90
a. Genel Olarak Kamu Alacaklarında Gecikme Zammı Oranı 90
b. Mahkemelerce Verilen Cezalarda Gecikme Zammı Oranı 90
c. SGK Borçlarında Gecikme Zammı Oranı 91
d. Gecikme Zammının Asgari Tutarı 92
3. Gecikme Zammının Hesaplanması 92
4. Gecikme Zammı Uygulama Süresinin Durması 94
a. Mücbir Sebep Halinde Gecikme Zammı Uygulaması 94
b. Ölüm Halinde Gecikme Zammı Uygulaması 94
c. Yürütmenin Durdurulması Halinde Gecikme Zammı Uygulaması 95
5. Gecikme Zammı Uygulama Süresinin Sona Ermesi 95
a. Kamu Alacağı ve Gecikme Zammının Ödenmesi 95
b. Kamu Alacağının Tecil Edilmesi 96
c. İflasın Açılması 96
d. Aciz Halinin Tespit Edilmesi 97
6. Köylerde Gecikme Zammı Uygulaması 97
B. GECİKME FAİZİ UYGULAMASI 98
1. Gecikme Faizinin Hukuki Niteliği 98
2. Gecikme Faizi Uygulaması 99
C. GECİKME ZAMMI İLE GECİKME FAİZİNİN KARŞILAŞTIRILMASI 102

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
KAMU BORÇLUSUNA SAĞLANAN KOLAYLIKLAR

I. TECİL 107
A. TECİLİN HUKUKİ NİTELİĞİ 108
B. TECİLİN KAPSAMI VE UYGULAMA YETKİSİ 109
C. TECİL ŞARTLARI 111
1. Borçlunun Çok Zor Duruma Düşme Olasılığının Bulunması 111
2. Yazılı Talepte Bulunulması 112
3. Borçlunun Teminat Göstermesi 113
4. Tecil Faizinin Uygulanması 114
5. Borç Ödemede İyiniyet İlkesi 117
D. TECİLİN SONUÇLARI 117
1. Tecil Talebinin Kabul Edilmesi 117
2. Tecil Şartlarına Uyulmaması 118
3. Süreli Ret 119
E. VERGİYE UYUMLU MÜKELLEFLERİN BORÇLARININ TECİLİ 120

II. TAHSİLATIN GERİ BIRAKILMASI (TEHİR) 122
A. YÜRÜTMENİN DURDURULMASI 123
B. ACİZ HALİNDE TAHSİLATIN GERİ BIRAKILMASI 125
C. ÖLÜM HALİNDE TAKİBATIN GERİ BIRAKILMASI 126
1. Kamu Borçlusunun Ölümü 127
2. Kamu Borçlusunun Bazı Yakınlarının Ölümü 128
3. Mirasçıların Takibinde Tahsilatın Geri Bırakılması 129

III. KAMU ALACAKLARININ YENİDEN YAPILANDIRILMASI 129
A. YENİDEN YAPILANDIRMA KAVRAMI VE NEDENLERİ 129
B. YENİDEN YAPILANDIRMA UYGULAMALARI 130
1. Kesinleşmiş Alacakların Yeniden Yapılandırılması 132
2. Kesinleşmemiş veya Dava Aşamasındaki Alacakların Yeniden Yapılandırılması 133
a. Vergi Mahkemesinde Dava Açılmış Olan Alacaklar 133
b. Üst Kanun Yollarına Başvurulmuş ve Son Karar Mükellef Lehine Olan Alacaklar 133
c. Üst Kanun Yollarına Başvurulmuş ve Son Karar Gelir İdaresi Lehine Olan Alacaklar 134
3. İnceleme ve Tarhiyat Aşamasındaki Alacakların Yeniden Yapılandırılması 135
4. Matrah ve Vergi Artırımı Yapılması, Pişmanlıkla Beyan 135
a. Matrah ve Vergi Artırımı Yapılması 135
b. Pişmanlıkla Beyanda Bulunulması 137

5. İşletme Kayıtlarının Düzeltilmesi 138
6. Varlık Barışı 138
7. Yeniden Yapılandırma Kapsamındaki Borçların Ödenmesi 139

IV. BORÇLUYA SAĞLANAN DİĞER KOLAYLIKLAR 140
A. KAMU BORCUNUN ERKEN ÖDENMESİNDE İNDİRİM 140
B. İADE EDİLECEK VERGİLERİN GECİKMESİNDE FAİZ UYGULAMASI 141

BEŞİNCİ BÖLÜM
KAMU ALACAĞINI SONA ERDİREN DİĞER HALLER

I. ZAMANAŞIMI 145
A. TARH ZAMANAŞIMI 147
1. Genel Olarak Tarh Zamanaşımı 147
2. Özel Durumlarda Tarh Zamanaşımı 147
3. Tarh Zamanaşımının Durması ve Kesilmesi 148
4. Tarh Zamanaşımının Sonuçları 149
B. TAHSİL ZAMANAŞIMI 149
1. Genel Olarak Tahsil Zamanaşımı 149
2. Özel Durumlarda Tahsil Zamanaşımı 150
3. Tahsil Zamanaşımının İşlememesi ve Kesilmesi 151
4. Tahsil Zamanaşımının Sonuçları 153

II. TERKİN 153
A. TERKİNİN TANIMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ 153
B. BAŞLICA TERKİN NEDENLERİ VE TÜRLERİ 154
1. Doğal Afetler Nedeniyle Terkin 155
a. Varlıkların Kaybı Halinde Terkin 155
b. Mahsullerin Kaybı Halinde Terkin 157
c. Verginin Terkininde Usul 158
2. Vergi Hatalarının Düzeltilmesi Nedeniyle Terkin 159
3. Tahakkuktan Vazgeçilmesi Nedeniyle Terkin 159
4. Tahsil İmkansızlığı Nedeniyle Terkin 160
5. Yargı Organlarının Kararına Dayanılarak Terkin 161

III. MAHSUP VE TAKAS 161
A. MAHSUP 162
B. TAKAS 163
C. TAKAS VE MAHSUP ARASINDAKİ FARKLAR 164

IV. CEZALARDA İNDİRİM 165
A. VERGİ CEZALARINDA İNDİRİM 165

1. Cezalarda İndirimin Kapsamı 166
2. Cezalarda İndirim Şartları 166
3. Cezalarda İndirim Oranı 167
B. İDARİ PARA CEZALARINDA İNDİRİM 167

ALTINCI BÖLÜM
KAMU ALACAKLARININ KORUNMASI

I. TEMİNAT İSTEME 170
A. KAMU ALACAĞININ KORUNMASINDA TEMİNAT 170
1. Teminatın Hukuki Niteliği ve Kapsamı 170
2. Teminat İsteme Nedenleri ve Yetkisi 172
a. Vergi Ziyaı ve Kaçakçılık Hallerinde Teminat İsteme 172
b. Türkiye'de İkametgahı Bulunmayan Borçludan Teminat İsteme 174
c. Teminat İsteme Yetkisi 174
3. Teminat Olarak Kabul Edilen Değerler 175
a. Teminat Olarak Kabul Edilen Nakdi Değerler 175
b. Teminat Olarak Kabul Edilen Ayni Değerler 177
c. Teminat Olarak Şahsi Kefalet Gösterilmesi 179
4. Teminatın Sonuçları 180
a. Teminatın Korunması, Değiştirilmesi ve İadesi 180
b. Teminat İstenmesi ve Gösterilmesinin Sonuçları 181
B. SAHTE BELGE DÜZENLENMESİNDE TEMİNAT 182
1. Teminat Uygulamasına Gidilen Haller 182
a. Sahte Belge Düzenleyenlerin Yeni İşe Başlaması Halinde Teminat Uygulaması 182
b. Sahte Belge Düzenleyenlerin Kanuni Temsilci, İdareci, Ortak Olması veya Bunları Devralması Halinde Teminat Uygulaması 184
c. Mevcut Mükelleflerin Sahte Belge Düzenledikleri Kesinleşmesi Halinde Teminat Uygulaması 185
d. Sahte Belge Düzenlenmesine İştirak Eden Meslek Mensuplarına Teminat Uygulaması 186
2. Teminatın İadesi veya Paraya Çevrilmesi 187
II. İHTİYATİ HACİZ 188
A. İHTİYATİ HACİZ KAVRAMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ 189
B. İHTİYATİ HACİZ NEDENLERİ 191
1. Teminat İstenmesi Gereken Hallerin Bulunması 191
2. Borçlunun Belirli Bir İkametgahının Olmaması 193
3. Borçlunun Kaçmış Olması ya da Kaçma, Mallarını Kaçırma ve Hileli Yollara Sapma Olasılığının Bulunması 194

4. Borçlunun Teminat ya da Kefil Göstermemesi veya Gösterilen Kefilin Kabul Edilmemesi 194
5. Borçlunun Mal Bildiriminde Bulunmaması ya da Eksik Mal Bildiriminde Bulunması 195
6. Borçlu Hakkında Para Cezası Gerektiren Bir Fiil Nedeniyle Kamu Davası Açılması 195
7. Borçlunun İptal Davasına Konu Olabilecek Hükümsüz Tasarrufları Bulunması 196
C. İHTİYATİ HACİZ SÜRECİ 197
1. İhtiyati Haciz Uygulanmasının Şartları 197
2. İhtiyati Haciz Uygulama Yetkisi 197
3. İhtiyati Haciz Uygulama Şekli 198
D. İHTİYATİ HACZİN SONUÇLARI VE KALDIRILMASI 199
1. İhtiyati Haczin Sonuçları 199
2. İhtiyati Haczin Kaldırılması 200
E. İHTİYATİ HACZE KARŞI DAVA AÇILMASI 201
III. İHTİYATİ TAHAKKUK 203
A. İHTİYATİ TAHAKKUK KAVRAMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ 203
B. İHTİYATİ TAHAKKUK NEDENLERİ 204
1. Bazı İhtiyati Haciz Nedenlerinin Mevcut Olması 203
2. Kamu Alacağının Tahsiline Engel Olunması Durumunda Mükellef Hakkında Takibata Girişilmiş Olması 206
3. Teşebbüsün Muvazaalı Olduğu ve Gerçekte Başkasına Ait Olduğu Hakkında Delillerin Elde Edilmesi 206
C. İHTİYATİ TAHAKKUK SÜRECİ VE SONUÇLARI 207
D. İHTİYATİ TAHAKKUKA KARŞI DAVA AÇILMASI 209

YEDİNCİ BÖLÜM
KAMU ALACAKLARININ DİĞER KORUNMA HÜKÜMLERİ

I. RÜÇHAN HAKKI 211
A. RÜÇHAN HAKKI KAVRAMI 211
B. HACZE İŞTİRAK HALİNDE RÜÇHAN HAKKI 212
1. Hacze İştirak Kavramı ve Kamu Alacaklarının Durumu 212
2. Kamu Alacakları İçin Hacze İştirakin Sonuçları 215
C. İFLAS, MİRASIN REDDİ VE TEREKENİN TASFİYESİ HALİNDE RÜÇHAN HAKKI 221
II. KAMU ALACAĞI ÖDENMEDEN YAPILMAYACAK İŞLEMLER 222
A. ÖDEME ZORUNLULUĞU GETİRİLEN KAMU ALACAKLARI 223
B. ZORUNLULUK KAPSAMINA ALINAN İŞLEMLER 223

III. KAMU ALACAKLARININ TAKİBİNDE İPTAL DAVASI 225
A. İPTAL DAVASININ TANIMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ 225
B. İPTAL DAVASININ ŞARTLARI 226
1. Kesinleşmiş Bir Kamu Alacağının Olması 226
2. Alacağın Tahsil Olanağının Kalmaması 227
3. İvazsız Tasarrufun Geriye Doğru İki Yıl İçinde Yapılmış Olması 227
C. İPTAL DAVASI AÇILABİLECEK HALLER 228
1. Borçlunun Hükümsüz Sayılan Tasarruflarının Bulunması 228
2. Kamu Alacağının Tahsiline İmkan Bırakmamak Amacıyla Yapılan Tasarrufların Bulunması 231
D. İPTAL DAVASI AÇMA SÜRESİ VE SONUÇLARI 232
1. İptal Davası Süreci 232
2. İptal Davası Açma Süresi 232
3. İptal Davasının Sonuçları 233

SEKİZİNCİ BÖLÜM
KAMU ALACAKLARININ CEBREN TAHSİLİNİN GENEL ESASLARI

I. CEBREN TAHSİL KAVRAMI VE ÖZELLİKLERİ 235
II. KAMU ALACAKLARININ CEBREN TAHSİLİNE GİDİLMESİNİN ŞARTLARI 236
A. KAMU ALACAKLARININ VADESİNDE ÖDENMEMESİ 236
B. ÖDENMEYEN KAMU ALACAKLARI İÇİN ÖDEME EMRİ TEBLİĞ EDİLMESİ 237
1. Ödeme Emrinin Hukuki Niteliği ve Tebliği 237
2. Ödeme Emrine Karşı Dava Açılması 240
C. ÖDEME EMRİ İLE VERİLEN YEDİ GÜNLÜK SÜRE İÇERİSİNDE KAMU BORCUNUN ÖDENMEMESİ 247
III. MAL BİLDİRİMİ 247
A. MAL BİLDİRİMİ KAVRAMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ 247
1. Mal Bildirimi Kavramı ve Usulü 247
2. Mal Bildiriminin Kapsamı ve Hukuki Niteliği 249
B. MAL BİLDİRİMİNDE BULUNULMAMASI VE YAPTIRIMLARI 250
C. MAL EDİNME VE MAL ARTMALARININ BİLDİRİLMESİ 251
IV. KAMU ALACAKLARININ CEBREN TAHSİL YOLLARI 252
A. TEMİNATLI ALACAKLARIN TAHSİLİ 253
1. Maddi Teminatın Paraya Çevrilmesi 253
2. Kefilin Takip Edilmesi 254
B. HACİZ YOLUYLA TAKİP 255
1. Haciz Kavramı ve Hukuki Niteliği 255

2. Haciz Usulü ve Sonuçları 257
3. Haciz İşlemine Karşı Dava Açılması 259
4. Aciz Hali ve Sonuçları 260
C. İFLAS YOLUYLA TAKİP 262
1. İflas Yoluyla Takibin Hukuki Niteliği 262
2. İflasın Kamu Alacaklarının Tahsiline Etkisi 263
3. Konkordatonun Kamu Alacaklarının Tahsiline Etkisi 264

DOKUZUNCU BÖLÜM
HACİZ UYGULAMASI VE PARAYA ÇEVİRME

I. HACİZ UYGULAMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR 265
II. HACZEDİLEMEYECEK VEYA KISMEN HACZEDİLECEK UNSURLAR 266
A. HACZEDİLEMEYECEK MAL VE ALACAKLAR 266
B. KISMEN HACZEDİLEBİLEN GELİRLER 269
C. YETİŞMEMİŞ MAHSULLERİN HACZİ 271
III. HACİZDEN DOĞAN İSTİHKAK İDDİALARI 271
A. İSTİHKAK İDDİALARININ HUKUKİ NİTELİĞİ 271
B. BORÇLUNUN ELİNDE HACZEDİLEN MALLARA KARŞI İSTİHKAK İDDİASI 273
C. ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN ELİNDE HACZEDİLEN MALLARA KARŞI İSTİHKAK İDDİASI 275
IV. MENKUL MALLARIN HACZİ VE SATIŞI 276
A. MENKUL MALLARIN HACİZ USULÜ 276
1. Borçlunun Elindeki Menkul Mallara Haciz Uygulaması 276
2. Üçüncü Kişinin Elindeki Alacak ve Haklara Haciz Uygulaması 278
B. HACZEDİLEN MENKUL MALLARIN KORUNMASI VE SATIŞI 279
1. Haczedilen Menkul Malların Korunması 279
2. Menkul Malların Satışı 280
V. GAYRİMENKUL MALLARIN HACZİ VE SATIŞI 283
A. GAYRİMENKUL MALLARIN VE GEMİLERİN HACİZ USULÜ 283
B. HACZEDİLEN GAYRİMENKUL MALLARIN SATIŞI 284
C. HACZEDİLEN GAYRİMENKUL MALLARIN TEFERRUĞU 286
VI. MENKUL VE GAYRİMENKUL MALLARIN ELEKTRONİK ORTAMDA SATIŞI 287
VII. ELEKTRONİK HACİZ UYGULAMASI 289
A. BANKA HESAPLARINA E-HACİZ UYGULAMASI 289
B. GAYRİMENKUL VE TAŞITLARA E-HACİZ UYGULAMASI 291
C. E-HACİZ UYGULAMASININ ETKİNLİĞİ 291

ONUNCU BÖLÜM
İFLAS YOLUYLA TAKİP VE İLGİLİ KURUMLAR

I. İFLAS YOLUYLA TAKİP 293
A. İFLAS İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER 293
1. İflas Tanımı ve İflasa Tabi Kişiler 293
2. İflas Yoluyla Takibin Özellikleri 295
3. İflas Organları 295
B. İFLAS YOLLARI 297
1. Takipli İflas Yolu 297
2. Takipsiz (Doğrudan Doğruya) İflas Yolu 300
C. İFLASIN HUKUKİ SONUÇLARI 302
1. İflasın Borçlu Açısından Sonuçları 303
2. İflasın Alacaklılar Açısından Sonuçları 303
D. İFLASIN TASFİYESİ VE PARALARIN PAYLAŞIMI 304
1. İflasın Tasfiyesi Usulleri 304
2. Paraların Paylaşımı ve Alacaklıların Tatmini 305

II. KONKORDATO 310
A. KONKORDATO KAVRAMI 311
1. Konkordatonun Tanımı 311
2. Konkordatonun Yararları 311
2. Konkordatonun Çeşitleri 313
B. KONKORDATO SÜRECİ 313
1. Konkordato Talebi 313
2. Geçici Konkordato Mühleti 314
3. Kesin Konkordato Mühleti 315
C. KONKORDATONUN TASDİK EDİLMESİ 317
1. Konkordatonun Projesinin Kabulü 317
2. Konkordatonun Tasdiki ve Sonuçları 318
3. Konkordatonun Feshi 319
D. KONKORDATONUN TASDİK EDİLMEMESİ 319
E. KONKORDATONUN KAMU ALACAKLARINA ETKİSİ 320
1. Geçici/Kesin Mühlet Kararının Kamu Alacaklarına Etkisi 320
2. Konkordatonun Tasdikinin Kamu Alacaklarına Etkisi 321

KAYNAKÇA 323

KAYNAKÇA

AĞAR Serkan, **Vergi Tahsilatından Kaynaklanan Uyuşmazlıklar ve Çözüm Yolları**, Ankara: Yaklaşım Yayınları, 2009.

AĞAR Serkan, "Vergi Yargısında Davaya Konu İcrai İşlem-II", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Sayı 68, 2007.

AKCAN Derda, "Emekli Aylıklarına Haciz Konusunda Gelinen Son Noktanın Açıklanması", **E-Yaklaşım**, Yıl 17, S. 200, (Ağustos 2009).

AKIN İlhan F., **Kamu Hukuku**, 6. b., İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., 1993

AKKAYA Mustafa, "Vergi Sorumlusunun Vergi Yargısı ve Vergi İdaresi Karşısındaki Konumu", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 46, Sayı 1-4, 1997.

AKMANSU Mehmet, **Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkında Kanun Şerh ve İzahları**, Ankara, 1954

AKSOY Şerafettin, **Kamu Maliyesi**, 3. b., İstanbul: Filiz Kitabevi, 1998.

AKSOY Şerafettin, **Vergi Hukuku ve Türk Vergi Sistemi**, 4. b., İstanbul: Filiz Kitabevi, 1999.

AKTAN Coşkun Can, "Türkiye'de Kamu Alacaklarının Tahsili ve AATUHK'nun Hukuki Niteliği", **Yüksek Ticaretliler Dünyası**, S. 10, (Nisan 1987).

AKTAN Coşkun Can, "Vergilerin Ödenmesinin Hukuki Sonuçları", **Mali Hukuk**, S. 7, (Ocak-Şubat 1987).

AKTAN Coşkun Can, "Vergilerin Tahsilinde Temel İlkeler", **Maliye Yazıları**, S. 24, (Mayıs-Haziran 1990).

AKURAL Sami, "İdari Yargıda Yürütmenin Durdurulması ve Yürütmenin Durdurulması Kararının Etki ve Sonuçları", Danıştay Başkanlığı, **İdare Hukuku ve İdari Yargı İle İlgili İncelemeler I**, Ankara: Danıştay Tasnif ve Yayın Bürosu Yayınları No: 21, 1976.

ALTAY Sümer, Türk İflas Hukuku, Ankara, Vedat Kitapçılık, 2004.

Anadolu Ajansı, "VEDOP-3 Ne Sağlayacak", 12 Mayıs 2009, s. 1, http://www.memurlar.net/haber/139259, (18.02.2010).

ARABACI Mehmet, "Devletin Vergi Alacakları İle Borçlarının Mahsubu", **Yaklaşım**, Yıl 4, S. 38, (Şubat 1996).

ASLAN Kudret, "Hacizde İstihkak Davası", Ankara Üniversitesi SBE, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara, 2005.

ASLANOĞLU Suphi, Ayşe Duygu ÖZALP ve Ali Rıza ÖZALP, "Bir Yeniden Yapılandırma Kurumu Olarak Konkordato Başvurusu, Geçici Mühlet ve Gerekçeleri", **JEBPIR**, 3(2), 2017.

AYDIN Fazıl, "Tahsilatın Hızlandırılması Uygulaması – I", **Yaklaşım**, Yıl 9, S. 107, Kasım 2001.

AYDIN Fazıl, "Tahsilatın Hızlandırılması Uygulaması – II", **Yaklaşım**, Yıl 9, S. 108, Aralık 2001.

AYDOĞMUŞ Mahmut, "Kamu Alacakları Nedeniyle Yurt Dışına Çıkış Hürriyeti", **Vergi Sorunları**, Sayı 272, (Mayıs 2011).

AYFER Ümit, "Elektronik Haciz Uygulamaları ve Yaşanan Bazı Problemler", **Vergi Sorunları**, S. 322, Temmuz 2015.

AYKAÇ Kemal, **Açıklamalı Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkında Kanun ve Genel Tebliğleri**, Ankara: Kardeş Matbaası, 1974.

AYYILDIZ Halef, "İcra Hukukunda İhtiyati Haciz", **Adalet Dergisi**, Yıl 60, S. 6, (Haziran 1969).

BAĞDINLI İ. Halil, "Anonim Şirketlerde Kanuni Temsilciler İle Ortakların Vergisel Sorumluluğu", **Vergi Sorunları**, Yıl 17, S. 119, (Ağustos 1998).

BAL Erdoğan, "Konkordato", http://www.turkhukuksitesi.com/makale_995.htm, (12.06.2011).

BARLASS İrfan, **Kamu Alacaklarının Haciz Yoluyla Takibi**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017.

BAŞARAN YAVAŞLAR Funda, "Anayasal Bir Hak Olarak Vergi İadelerinde Faiz", **Vergi Dünyası**, S. 316, (Aralık 2007).

BAYDERE Cihan, **Türk Vergi Hukukunda İhtiyati Tahakkuk ve İhtiyati Haczin Yargısal Denetimi**, Onikilevha Yayıncılık, İstanbul, 2019.

BAYKARA Bekir, "Vergi Sorumluluğu, Vergiden Sorumluluk ve VUK'un 11. Maddesine Göre KDV'den Müteselsil Sorumluluk", **Vergi Dünyası**, S. 222, (Şubat 2000).

BAYKARA Bekir, **Teori ve Pratik Yönleriyle Vergi ve Vergi Ceza Hukuku**, Ankara: HUD Yayını, 2008.

BAYRAKLI H. Hüseyin, **Türk ve Alman Hukukunda Vergi İkametgahı**, Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Yayını, 1994.

BAYRAKLI H. Hüseyin, **Vergi İcra Hukuku**, 2. baskı, Afyon: Kocatepe Üniversitesi Yayını No: 38, 2001.

BELLEK Münir, "Kamu Alacağı ve Korunması", **Mükellefin Dergisi**, S. 45, (Eylül 1996).

BELLEK Münir, "Vergilerde Ödeme Zamanı", **Mükellefin Dergisi**, S. 43, (Temmuz 1996).

BIYIK Recep -Aydın KIRATLI, **Vergi Teşvikleri ve Korumaları,** HUD Yayınları, İstanbul 2001.

BİLİCİ Nurettin, **Vergi Hukuku**, 21. baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2010.

BİNATLI Yusuf Ziya; **Türk Borçlar Hukuku**, 4. b., Ankara: Sevinç Matbaası, 1975.

BOY Kadir, **100 Soruda Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun**, İstanbul Maliye Vakfı Yayınları – 2, İstanbul 1997.

BUDAK Tamer, Serkan BENK, "Kamu Alacağı: Hukuki Bir Değerlendirme", **Business and Economics Research Journal**, Vol. 2, No 2, 2011.

BULUTOĞLU Kenan, **Türk Vergi Sistemi**, Cilt II, 6. baskı, İstanbul, 1978.

BURÇAK Kemal, "Mükelleflerin Vergi Borçlarını Kamu Kurumlarından Olan Alacaklarından Takas Yoluyla Mahsup Edilebilmeleri", **Yaklaşım**, Yıl 2, S. 21, (Eylül 1994).

BUYRUKOĞLU Selçuk, "7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato ve Kamusal Alacakların Durumu", **Fiscaoeconomia**, Vol.3(1), 2019.

CANDAN Turgut, **Amme Alacakları Tahsili Usulü Hakkında Kanun**, Ankara: Maliye ve Hukuk Yayınları, Mart 2007.

CANDAN Turgut, **Kanuni Temsilcinin Vergi ve Diğer Kamu Alacaklarından Sorumluluğu**, 3. baskı, Ankara: Maliye ve Hukuk Yayınları, 2006.

CANDAN Turgut, **Vergilendirme Yöntemleri ve Uzlaşma**, 2. baskı, Ankara: Yaklaşım Yayıncılık, 2006.

CANPOLAT Erdal, "Vergi Mevzuatımızda Terkin Hükümleri", **Vergi Sorunları**, Yıl 14, S. 85, (Ekim 1995).

CENK Ramazan, "Süresinde Mükelleflere İade Edilmeyen Vergilere Uygulanacak Faiz Uygulamalarında Aranılacak Belgeler", **Yaklaşım**, Yıl 7, S. 81, (Eylül 1999).

COŞKUN KARADAĞ Neslihan & Fatih KARABUĞA, "Tecil Müessesesinin 6183 Sayılı Kanuna Hâkim Olan İlkeler Açısından Değerlendirilmesi", **Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 28, Sayı 2, 2019.

ÇAĞAN Nami, **Vergi Hukukunda Süreler**, Ankara: A.Ü. Hukuk Fakültesi Yayını No: 389, 1975.

ÇAKIR Erdem Utku, **Amme Alacağının Tahsiline Engel Olma Suçu**, Ankara: Yetkin Yayınları, 2023.

ÇAKIR Veysel, "Vergi Tecilleri ve Günümüz Finansman Güçlükleri", **Vergi Dünyası**, Yıl 1, S. 1, (Eylül 1981).

ÇEBİ Hakan, **Limited Şirketler Hukuku**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019.

ÇELEN Mustafa, "Anonim Şirketlerde Kanuni Temsilcilerin Vergisel Sorumluluğu", **Vergi Dünyası**, S. 273, (Mart 2004).

ÇELİK Binnur, **Kamu Alacaklarının Takip ve Tahsil Hukuku**, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2002.

ÇETİNKAYA Özhan, **Mahalli İdareler Maliyesi**, 3. b., Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım, 2013.

ÇOLAK Mustafa, "E-Devlet Uygulamalarında Önemli Bir Adım: Vergi Tahsilatında E-Haciz", **Yaklaşım**, Sayı 198, (Haziran 2009).

DEĞER Nuri, "Damga Vergisinde Zamanaşımı Uygulaması-I", **Yaklaşım**, Yıl 15, S. 176, (Ağustos 2007).

DEĞERLİ Erol, "Yeni Düzenlemeye Göre Anonim ve Limited Şirketlerin Kamu Borçlarından Dolayı Ortakların Sorumlulukları", **İstanbul Barosu Dergisi**, Cilt 72, S. 4, (Aralık 1998).

DEĞİRMENCİ İbrahim, "Katma Değer Vergisinden Borçlular Hakkında Cebri Takibat Esasları", **Vergi Sorunları**, Yıl 5, S. 1986/2.

DEĞNEKLİ Adnan, **İflasın Vergi Alacağının Tahsiline Etkisi**, Ankara: Yetkin Yayınları, 1998.

DEYNEKLİ Adnan ve Sedat KISA, **Hacizde ve İflasta Sıra Cetveli**, Alfa Basım Yayım, İstanbul, 1996.

DELİDUMAN Seyithan, "Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordato", e-Akademi, S. 28, Haziran 2004; http://www.e-akademi.org/makaleler/sdeliduman-4.htm, (25.06.2011).

DEMİR Osman, **Ekonomide Devlet**, Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu Yayını No: 71, 1997

DEMİRTAŞ İbrahim Alpay, "Tecil Talebinin Reddi Halinde Uygulanması Gereken Tecil Faizi ve Verilecek Ödeme Süresi", **Vergi Dünyası**, Yıl 13, S. 160, (Aralık 1994).

DOĞRUSÖZ M. Ezhan, "Vergi Hukukunda Terkin – I", **Yaklaşım**, Yıl 15, S. 172, (Nisan 2007).

DÖNMEZ Recai, "Tecil Kurumunun Hukuki Niteliği, Unsurları ve Kamu Alacaklarının Tecilinde İdarenin Takdir Yetkisi", **Maliye Araştırma Merkezi Konferansları Prof. Dr. Sevim Görgün'e Armağan**, 38. Seri, Yıl 1996/1997, İstanbul: İ.Ü. Yayını No: 4099, 1998.

DÖNMEZ Recai, "Türk Vergi Yargısında Yürütmenin Durdurulması", **Anadolu Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi**, C. V, S. 1, (Haziran 1978).

DÖNMEZ Recai, **Vergi İcra Hukukunda İhtiyati Haciz**, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1023, 1998.

EDİZDOĞAN Nihat Özhan ÇETİNKAYA, Erhan GÜMÜŞ, **Kamu Maliyesi**, 4. b., Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım, 2012.

EREN Fikret, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, C. I, 6. b., İstanbul: Beta Basım A.Ş., 1998.

ERGİNAY Akif, **Vergi Hukuku**, 16. baskı, Ankara: Savaş Yayınları, 1998, ss. 64-70.

ERGÜN Mevci, Kambiyo Senetlerine Özgü Takip Yolları, Yetkin Yayınları, Ankara, 1989.

ERİŞ Gönen, **Hacizden Doğan İstihkak Davaları**, Ankara: Seçkin Yayınevi, 1999.

ERKUT Celal, **İptal Davasının Konusunu Oluşturma Bakımından İdari İşlemin Kimliği**, Danıştay Yayınları No: 51, Danıştay Matbaası, Ankara, 1990.

ERMİN İrfan, "Gecikme Faizi", **Vergi Dünyası**, Yıl 9, S. 103, (Mart 1990).

ERMİN İrfan, "Gecikme Zammı", **Vergi Dünyası**, Yıl 8, S. 97, (Eylül 1989).

ERMİŞ Çetin Emre, "Alacaklının Talebi İle Doğrudan Doğruya İflas", Gazi Üniversitesi SBE Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2008.

EROĞLU Hamza, **İdare Hukuku**, 5. b., Ankara: Turan Kitabevi, 1985.

ESEN Bülent Nuri, **Anayasa Hukuku Genel Esasları**, Ankara, 1970

FAHRAN Ferhat, "Doğal Afetler Nedeniyle Verginin Terkini ve Uygulaması (VUK md. 115/1)-I", **Yaklaşım**, Yıl 18, S. 205, (Ocak 2010).

FEYZİOĞLU Feyzi Necmeddin, **Borçlar Hukuku Umumi Hükümler**, C. II, İstanbul: İ.Ü. Yayını No: 1418, 1969.

GELDİ İlyas, "6183 Sayılı Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkında Kanun'da Yapılan Kanun Değişikliklerinin İncelenmesi ve Bir Öneri", **Mali Hukuk**, S. 77, (Eylül-Ekim 1998).

GENÇ Kamer, "Kamu Gücünün Kullanılması", **İdare Hukuku ve İdari Yargı İle İlgili İncelemeler III**, Ankara: Danıştay Yayını No: 29, 1980.

GERÇEK Adnan, "Tahsilatın Hızlandırılması Açısından Tecil Şeklinde Uygulanan "Vergi Aflarının" Değerlendirilmesi ve Öneriler", **Vergi Dünyası**, Yıl 20, Sayı 240, (Ağustos 2001).

GERÇEK Adnan, **Türk Mali Hukukunda Teminat Kurumu**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2013.

GERÇEK Adnan, "Yürütmenin Durdurulması Müessesesinin Vergileme İşlemleri Üzerindeki Etki ve Sonuçları", **Maliye Araştırma Merkezi Konferansları**, Cilt 41, 2002.

GİRİTLİ İsmet– Tayfun AKGÜNER, **İdare Hukuku Dersleri - II**, İstanbul: Filiz Kitabevi, 1987.

GÖZE Ayferi, **Liberal, Marxist, Faşist ve Sosyal Devlet**, 3. b., İstanbul: Beta Basım A.Ş., 1995

GÖZLER Kemal, **İdare Hukuku**, C. II, Bursa: Ekin Kitabevi, 2003.

GÖZÜBÜYÜK A. Şeref– Güven DİNÇER, **İdari Yargılama Usulü**, Ankara: Turan Kitabevi, 1996.

GÖZÜBÜYÜK A. Şeref -Turgut TAN, **İdare Hukuku–Genel Esaslar**, C. I, Ankara: Turan Kitabevi, 1998.

GÖZÜBÜYÜK A. Şeref, **Anayasa Hukuku**, 7. b., Ankara: Turan Kitabevi, 1998.

GÜLSEVEN Mustafa, **Açıklamalı İçtihatlı Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkında Kanun**, Ankara: Seçkin Yayınevi, 1999.

GÜNEREN Ali, **Tasarruf İptal Davaları**, Adalet Yayınları, Ankara, 2008.

GÜNEŞ Gülsen, "Vergi İdaresinin Yurt Dışı Seyahat Özgürlüğüne Müdahalesine Eleştirisel Bakış", **Vergi Sorunları**, S. 203, (Ağustos 2005).

GÜNEŞ Gülsen, **Verginin Yasallığı İlkesi**, İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti., 1998.

GÜRBOĞA Erkan - Figen AKGÜL, "Limited Şirketlerde Kanuni Temsilcilerin Belirlenmesi ve TTK İle Vergi Kanunları Açısından Sorumluluk Durumu", **Vergi Sorunları**, Yıl 16, S. 110, (Kasım 1997).

GÜZEL Ahmet - Muharrem ÖZDEMİR, **Amme Alacakları Tahsil Usul ve Esasları**, Ankara: Nobel Kitabevi, 2007.

HÜVEZ İbrahim, "Verginin Erken Ödenmesi", **Vergi Dünyası**, Yıl 16, S. 187, (Mart 1997).

İLERİ Yusuf, "Kanuni Temsilcilere İcra Takibinin Aciz Halinin Sabit Olduğu Anlamına Geldiği", **E-Yaklaşım**, Yıl 16, S. 190, (Ekim 2008).

İNCE Macit, **Devlet Borçlanması**, 4. b., Ankara: Kalite Matbaası, 1976.

İSTANBUL VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI, **İhtiyati Tahakkuk ve İhtiyati Haciz Uygulama Rehberi**, İstanbul, 2008.

KALE Serdar, "7101 Sayılı İcra ve İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Çerçevesinde İflas Dışı Adi Konkordato", **İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 5 (1), Bahar 2018.

KANETİ Selim, **Vergi Hukuku**, 2. b., İstanbul: Filiz Kitabevi, 1989.

KARAGÖZOĞLU Fevzi, "Ödeme Emri ve Ödeme Emrine İtiraz", **Mali Hukuk Dergisi**, Yıl 3, S. 17, (Kasım 1972).

KARAKOÇ Yusuf, **Genel Vergi Hukuku**, 7.baskı, Ankara: Yetkin Yayınları, 2014.

KARAKOÇ Yusuf, **Kamu Alacaklarının Tahsili Aşamasında Ortaya Çıkan ve Vergi Yargısında Çözümlenen Uyuşmazlıklar**, Ankara: Yetkin Yayınları, 2000.

KARAKOÇ, Yusuf, **Kamu İcra Hukuku**, Ankara: Yetkin Yayınları, 2016.

KARAKOÇ Yusuf, **Vergi Yargılaması Hukuku**, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 1995.

KAYGANACIOĞLU Mustafa, "İcra Hukukunda İstihkak Davası – I", **Yargıtay Dergisi**, C. 8, S. 4, (Ekim 1982).

KAYGANACIOĞLU Mustafa, "İcra Hukukunda İstihkak Davası – II", **Yargıtay Dergisi**, C. 9, S 1 - 2, (Ocak – Nisan 1983).

KILIÇDAROĞLU Kemal, "Vergiyi Erken Ödemek...", **Yaklaşım**, Yıl 4, S. 47, (Kasım 1996).

KIRATLI Aydın, "Vergi Borçlarının Tecil ve Taksitlendirilmesi", **Vergi Dünyası**, Yıl 19, S. 222, (Şubat 2000).

KIRBAŞ Sadık, **Vergi Hukuku**, 16. baskı, Ankara: Siyasal Kitabevi, 2004.

KIRMAN Ahmet, "Türk Vergi Hukukunda Sorumluluk", **Mali Sorunlara Çözüm**, S. 8, (Ağustos 1985).

KIRTILOĞLU Süleyman Serhat, "İflas Davası", Selçuk Üniversitesi SBE Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2007.

KIZILOT Şükrü – Zuhal KIZILOT, **Vergi İhtilafları ve Çözüm Yolları**, 17. b., Ankara: Yaklaşım Yayınları, 2010.

KIZILOT Şükrü– Doğan ŞENYÜZ – Metin TAŞ – Recai DÖNMEZ, **Vergi Hukuku**, 3. Baskı, Ankara: Yaklaşım Yayıncılık, 2008.

KIZILOT Şükrü, "Vergi İncelemesi Sırasında Teminat İstenmediği Durumlarda Sonradan Teminat İsteme Ve İhtiyati Haciz Yoluna Gidilemeyeceği", **Yaklaşım**, Yıl 17, S. 198, (Haziran 2009).

KIZILOT Şükrü, **Danıştay Kararları ve Muktezalar - 2**, Ankara: Yaklaşım Yayınları, 1995.

KIZILOT Şükrü, **Danıştay Kararları ve Özelgeler (Muktezalar)** C. 8, Ankara: Yaklaşım Yayınları, 2008.

KIZILOT Şükrü, **Vergi Usul Kanunu ve Uygulaması**, C. I, Ankara: Yaklaşım Yayınları, 1995.

KIZILOT Zuhal, "Mal Bildiriminde Bulunmayanın Yeni TCK Karşısındaki Durumu", **Yaklaşım**, Yıl 12, S. 144, (Aralık 2004).

KOCABEYOĞLU Aydın, "e-Haciz ve Karşılaşılan Sorunlar", **Yaklaşım**, S. 209, Mayıs 2010.

KUMRULU Ahmet, "Vergi İcra Hukukuna Kavramsal Bir Yaklaşım", **Prof. Dr. Akif Erginay'a 65'inci Yaş Armağanı**, Ankara: A.Ü. Hukuk Fakültesi Yayını No: 460, 1981.

Kuru Baki, **İcra ve İflas Hukuku**, 2. baskı, Adalet Yayınları, Ankara, 2013.

KURU Baki-Ramazan ARSLAN-Ejder YILMAZ, **İcra ve İflas Hukuku**, 24. b., Yetkin Yayınları, Ankara, 2010.

MUŞUL Timuçin, **İcra ve İflas Hukuku**, Cilt II, 6. baskı, Adalet Yayınları, Ankara, 2013.

MUTLUER M. Kamil, **Vergi Genel Hukuku**, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2006.

NARİNOĞLU Recep, "1923 Yılından Sonra Çıkarılan Vergi Af Yasaları Kapsamları ve Değerlendirilmesi", **Vergi Sorunları**, S. 1991/5.

NEUMARK, Fritz; **Vergi Politikası**, (Çev: İclal Cankorel), İstanbul: Filiz Kitabevi, 1975.

NOWAK Norman D., **Tax Administration In Theory and Practice**, New York: Praeger Publishers, 1970.

OLGAÇ Senai, **İçtihatlarla Tatbikatımızda İcra ve İflas Kanunu**, C. II, İstanbul: Yörük Matbaası, 1974.

ONAR Sıddık Sami, **İcra Hukukunda Temel Bilgiler**, İstanbul: Kurtuluş Matbaası, 1968.

ONAR Sıddık Sami, **İdare Hukukunun Umumi Esasları**, C. I, 3. b., İstanbul: İ. Akgün Yayınları, 1966.

ONAR Sıddık Sami, **İdare Hukukunun Umumi Esasları**, C. III, 3. b., İstanbul: İ. Akgün Yayınları, 1966.

ÖCAL M. Sait– Turan EMEKSİZ, "Konkordatonun Hukuki Niteliği ve Alacaklılar Yönünden Vergi Uygulamaları", **Vergi Dünyası**, Yıl 16, S. 185, (Ocak 1997).

ÖNCEL Mualla-Ahmet KUMRULU-Nami ÇAĞAN, **Vergi Hukuku**, 12. b., Ankara: Turan Kitabevi, 2005.

ÖNCEL Mualla, "Türk Vergi Hukukunda Takas", **A.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 35, S. 1-4, 1978.

ÖNCEL Mualla, "Vergi Hukuku Açısından Sorumluluk", **Prof. Dr. Fadıl H. Sur'un Anısına Armağan**, Ankara: A.Ü. SBF Yayını No: 522, 1983.

ÖNER Erdoğan, **Vergi Hukuku**, 11. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019.

ÖNGÖREN Gürsel, "Yürütmenin Durdurulması", **İstanbul Barosu Dergisi**, C. 63, S. 10-12, (Ekim Aralık 1989).

ÖZAY İl Han, **Günışığında Yönetim**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1994.

ÖZBALCI Yılmaz, **Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkında Kanun Yorum ve Açıklamaları**, Ankara: Oluş Yayıncılık Ltd. Şti., 2008.

ÖZDEMİR Emin, "Hacizli Malların Satışında Bir Sorun", **Vergi Sorunları**, Yıl 13, S. 75, (Aralık 1994).

ÖZDEN Murat, "Kamu Alacaklarında Rüçhan Hakkı", **Maliye Postası**, Yıl 17, S. 371, (15 Şubat 1996).

ÖZDEN Murat, "Ölüm Halinde Sürelerin Uzaması ve Takibin Geri Bırakılması", **Yaklaşım**, Yıl 6, S. 63, (Mart 1998).

ÖZDEŞ Orhan, "İdari Yargıda Yürütmenin Durdurulması ve Niteliği", İ.Ü. MHE, **Sorumluluk Hukukunda Yeni Gelişmeler III. Sempozyumu**, Ankara, 12-13 Mayıs 1979, İstanbul: İ.Ü. Yayını No: 2758, 1980.

ÖZER İlhan, "Devlet Alacaklarının Tahsili", **Maliye Enstitüsü Konferansları**, İ.Ü. Yayını No:1180, 12. Seri , İstanbul, 1966.

ÖZER İlhan, **Kamu Alacaklarının Tahsili Teorisi ve Türkiye'de Uygulaması**, Ankara: TODAİE Yayını No: 187, 1979

ÖZGÜROL Serdar, "Haciz ve İhtiyati Haciz Üzerine", **Adalet Dergisi**, Yıl 76, S. 4, (Temmuz-Ağustos 1985).

ÖZKAN Hasan, **Açıklamalı İçtihatlı İhtiyati Tedbir Delil Tespiti ve İhtiyati Haciz ile Kamu Alacağının Tahsilinde İhtiyati Haciz**, 2. b., Ankara: Adalet Yayınevi, 1997.

ÖZKAN Hasan, **İhtiyati Tedbir Delil Tespiti ve İhtiyati Haciz İle Kamu Alacağının Tahsilinde İhtiyati Haciz**, 2. b., Ankara: Adalet Yayınevi, 1997.

ÖZKAYA Niyazi, "Kamu Alacağının Tahsilinde Yurt Dışı Çıkış Yasağı Uygulaması", **E-Yaklaşım**, Yıl 17, S. 199, (Temmuz 2009).

ÖZMEN Selahattin, **Amme Alacaklarının Tahsil-Ödeme Klavuzu**, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım, 1996.

ÖZÜARI Nafiz Ruhi, "İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz", **Adalet Dergisi**, Yıl 47, S. 3, (Mart 1956).

ÖZYER Mehmet Ali, **Vergi Usul Kanunu Uygulaması**, Ankara: HUD Yayınları, 2001.

PAMUKÇU Celal, "Vergi İşlemleri İle İlgili Süreler ve Süreleri Uzatan Haller", **Vergi Dünyası**, Yıl 2, S. 17, (Ocak 1993).

PEKCANITEZ Hakan– Oğuz ATALAY – Muhammet ÖZEKEŞ, **İcra ve İflas Hukuku Temel Bilgiler**, 6. baskı, Ankara: Yetkin Yayınları, 2009.

PEKCANITEZ Hakan, Oguz ATALAY, Özkan Meral SUNGURTEKİN ve Muhammet ÖZEKES, **İcra ve İflâs Hukuku**, 8. b., Ankara: Yetkin Yayınları, 2010.

POLATKAN Vahit, "Yürütmenin Durdurulması Kararları", **Yaklaşım**, Yıl 1, S. 6, (Haziran 1993).

POSTACIOĞLU İlhan, **İcra Hukuku Esasları**, 4. baskı, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını No: 643, İstanbul, 1982.

REED B.J.– J.W. SWAİN, **Public Finance Administration**, New Jersey: Prentice – Hall Inc., 1990.

REİSOĞLU Safa, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 20. baskı, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., 2008.

SABAN Nihal, "3568 ve 4008 Sayılı Yasalar, Tebliğler ve Danıştay Kararları Ardından Meslek Mensupları, Mesleğin Konusu ve Sorumluluk", **Vergi Sorunları**, S. 80, (Mayıs 1995).

SABAN Nihal, "Vergi Hukukunda Sorumluluk", (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1991.

SARILI Mustafa Ali, **Türk Vergi Hukukunda Sorumluluk**", İstanbul: Kazancı Hukuk Yayınevi, 2004.

SAYAR Nihad S., **Kamu Maliyesi - Kamu Gider ve Gelirleri Prensipleri**, C. I, 5. b., İstanbul: İstanbul İTİA Nihad Sayar Yayın ve Yardım Vakfı Yayını No: 256, 1975.

SERİM Nilgün, "Amme Alacakları Tahsili Usulü Hakkında Kanun'da Aciz Hali ve Aczin Neticeleri", **Vergi Dünyası**, S. 335, (Temmuz 209).

SERİM Nilgün, **6183 Sayılı Kanunda Amme Alacaklarının Korunması**, İstanbul: Türkmen Kitabevi, 2007.

SEVEN Bülent, "Türk Vergi Hukukunda Mal Bildiriminde Bulunmama Fiili ve Hapsen Tazyik Yaptırımı", s. 1, http://www.turkhukuksitesi.com/makale_21.htm, (15.02.2010).

SEYİDOĞLU Halil, **Ekonomik Terimler Ansiklopedik Sözlük**, 3. b., İstanbul: Güzem Yayınları, 2002.

SONSUZOĞLU Elif, **Türk Vergi Hukukunda Fer'i Borç ve Alacak Olarak Faiz**, İstanbul: Filiz Kitabevi, 2001.

SEZGİNER Murat, **Ayrılabilir İşlem Kuramı**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2000.

SEZGİNER Murat, "İdari İşlem - İcrailik - Ayrılabilir İşlem -Yargısal Denetim", **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, C. LXIX, S. I-2, 2011.

ŞAHİN Ahmet, "Ölüm Olayının Vergi Hukuku Bakımından Doğurduğu Sorunlar ve Sonuçlar", **Vergi Dünyası**, Yıl 1, S. 11, (Temmuz 1982).

ŞEKER Sakıp, "Kamu Alacaklarının Erteleme ve Taksitlendirilmesi", **Vergi Sorunları**, Yıl 6, S. 1987/4.

ŞEKER Sakıp, "Vergi İncelemelerine Dayanan İhtiyati Haciz Uygulamalarının Mükellef Hakları Yönünden Değerlendirilmesi", **Legal Mali Hukuk Dergisi**, Sayı: 37, Ocak 2008.

ŞENER Hasan, "6183 Sayılı Kanunun Uygulama Sorunları ve Yapılan Son Değişiklikler", **Maliye Dergisi**, S. 70, (Temmuz-Ağustos 1984).

ŞENER Hasan, "Tecil Taleplerinin Değerlendirilmesinde Yeni Uygulama ve Süreli Red", **Vergi Dünyası**, Yıl 3, S. 35, (Temmuz 1984).

ŞENER Orhan, "Vergi Borcunun Hukuki Özellikleri", **Bursa İTİA Dergisi**, C. 4, No: 1, (Mart 1975).

ŞENYÜZ Doğan - Mehmet YÜCE - Adnan GERÇEK, **Vergi Hukuku (Genel Hükümler)**, 6. baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2015.

ŞENYÜZ Doğan, "Vergilendirme Sürecinde Zamanaşımı Kavramı Üzerine Terminolojik Bir Değerlendirme: Tebliğ Zamanaşımı", **Yaklaşım**, Yıl 16, S. 183, (Mart 2008).

ŞENYÜZ Doğan, "Vergileri Erken Ödemenin Alternatif Finansal Araçlarla Karşılaştırılmalı Değerlendirilmesi", **Yaklaşım**, Yıl 5, S. 53, (Mayıs 1997).

ŞENYÜZ Doğan, **Vergi Ceza Hukuku**, 12. baskı, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım, 2022.

ŞENYÜZ Doğan, **Vergi Usul Hukukunda Tebligat**, 2. b., Ankara: Yaklaşım Yayıncılık A.Ş., 1997.

ŞİMŞEK Edip, **Amme Alacakları Tahsili Usulü Hakkında Kanun Şerhi**, 2. baskı, İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım A.Ş., 1996.

TANRIKULU Abdurrahim, "Kamu Alacaklarında Teminat Kurumu", **Vergi Sorunları**, Yıl 4, 1984/2.

TANRIKULU Abdurrahim, "Kamu Alacaklarının Korunması İle İlgili İki Önemli Kurum: İhtiyati Haciz – İhtiyati Tahakkuk", **Vergi Sorunları**, Yıl 3, 1983/4.

TANRIVERDİ Süha - Adnan DEYNEKLİ, **Konkordatonun Tasdiki**, Ankara: Yetkin Yayınları, 1996.

TAŞ Metin, "Hacizde Zor Kullanma: Sınırları ve Ölçüsü Belirlenmemiş Bir Düzenleme", **Yaklaşım**, Yıl 17, S. 194, (Şubat 2009).

TAŞ Metin, "Limited Şirket Ortaklarının Kamu Borçlarından Sorumluluğu", **Yaklaşım**, Yıl 7; S. 76, (Nisan 1999).

TAŞDEMİR Tacol, "Gecikme Zammı – Gecikme Faizi – Pişmanlık Zammı", **Vergi Dünyası**, Yıl 5, S. 54, (Şubat 1986).

TEKGÜNDÜZ Metin, "Amme Alacaklarının Tahsilinde İhtiyati ve Kati Haciz Uygulaması", **Maliye Postası**, Yıl 17, S. 365, (15 Kasım 1995).

TEPEBAŞI Ozan Turhan, "4108 Sayılı Kanun İle 6183 Sayılı AATUHK'da Yapılan Değişiklikler", **Vergi Sorunları**, Yıl 14, S. 82, (Temmuz 1995).

TOSUNER Mehmet - Zeynep ARIKAN - A. Burçin YERELİ, **Türk Vergi Yargısı**, 2. b., İzmir, 1999.

TUNCER Mehmet, "Mükellefin Vergi Borçlarının Devletten Alacaklarına Takas ve Mahsup Edilmesi", **Maliye Postası**, S. 342, (1 Aralık 1994).

TUNCER Mehmet, "Vergi Uygulamalarında Yürütmenin Durdurulması", **Maliye Postası**, Yıl 17, S. 370, (1 Şubat 1996).

TUNCER Selahattin, "Teoride ve Uygulamada Kamu (Amme) Alacağı", **Maliye Araştırma Merkezi Konferansları Prof. Dr. Sevim Görgün'e Armağan**, 38. Seri, Yıl 1996/1997, İstanbul: İ.Ü. Yayını No: 4099, 1998.

TUNCER Selahattin, "Terkin İle İlgili Usul Hükümleri", **Yaklaşım**, Yıl 10, S. 118, (Ekim 2002).

TUNCER Selahattin, "Vergi Hukuku Açısından Tecil ve Taksitlendirme", **Yaklaşım**, S. 162, (Haziran 2006).

TUNCER Selahattin, "Türk Vergi Sisteminde Terkin Hükümleri", **Yaklaşım**, Yıl 10, S. 116, (Ağustos 2002).

TUNCER Selahattin, "Vergilerin Tahsili ve Türk Maliyesinde Tahsilat Sistemi", (İstanbul: İ.Ü. İktisat Fakültesi Yayınlanmamış Doktora Tezi), 1947.

TUNCER Selahattin, **Vergi Uygulamaları**, 5. b., İstanbul: Okan Yayıncılık., 1984.

TUNÇOMAĞ Kenan, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, C. I, 5. b., İstanbul: İ.Ü. Yayını No: 1737, 1972.

TURHAN Salih, **Vergi Teorisi ve Politikası**, İstanbul: Filiz Kitabevi, 1993.

UFUK M. Tahir, "Amme Alacaklarında Rüçhan Hakkı", **Yaklaşım**, Yıl 15, S. 178, (Ekim 2007).

UFUK M. Tahir, "Vergi Hukukunda Terkin", **Yaklaşım**, Yıl 11, S. 122, (Şubat 2003).

UFUK M. Tahir, "Vergi Usul Kanunu ve Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna Göre Zamanaşımı", **Yaklaşım**, Yıl. 10, S. 113, (Mayıs 2002).

ULUATAM Özhan, **Vergi Hukuku**, Ankara: Seçkin Yayınevi, 1995.

ULUDAĞ Barış, "Çekle Ödemelerin Kambiyo ve Vergi Mevzuatındaki Yeri", **Vergi Sorunları**, Yıl 17, S. 23, (Aralık 1998).

Ulukapı Ömer, **Konkordatonun Feshi**, Mimoza Yayıncılık, Konya, 1998.

ULUS Necmi– Fuat ARSLAN, "4369 Sayılı Kanun İle AATUHK, KVK ve KDV Kanununda Yapılan Değişiklikler", **Vergi Sorunları**, Yıl 17, S. 120, (Eylül 1998).

USLU Yakup, "Ölüm Olayı Üzerine Mirasçıların Vergi Kanunları Karşısındaki Ödev ve Sorumlulukları", **Vergi Sorunları**, Yıl 3, S. 1984/4.

UYANIK Atilla, **Konkordato**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018.

UYAR Talih, "Hacizden Doğan İstihkak Davalarının Sonuçları", **D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 3, S. 1-4, 1988.

UYAR Talih, **Yeni Konkordato Hukukumuzun Temel İlkeleri**, Türkiye Barolar Birliği Yayınları : 369, Ankara, 2019.

UZUN ÇAM Mine, **Kamu Alacağının Korunmasında Tasarrufun İptali Davaları**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017.

ÜNALAN Sedat, "Vergi Borcu Nedeniyle Telefon ve Motorlu Taşıt Hacizleri", **Yaklaşım**, Yıl 5, S. 55.

ÜNLÜ Cengiz, **Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkında Kanun**, Ankara: Seçkin Yayınevi, 1995.

ÜSTÜN Ümit Süleyman, **Kamu Alacaklarında Rüçhan Hakkı**, Legal Yayınları, İstanbul, 2013.

ÜSTÜN Ümit Süleyman, "Mükellefe İadesi Gereken Vergilerde Faiz Uygulanması", **TBB Dergisi**, 2013 (105).

ÜSTÜNDAĞ Saim, İflâs Hukuku Esasları (İflâs, Konkordato, İptal Davaları), İstanbul, 2004.

ÜZELTÜRK Hakan, "Yurt Dışına Çıkamayanlar, Yurt Dışından Gelemeyenler", **Dünya**, 20.05.2008.

YALÇIN Ömer Lütfi, "Amme Alacaklarına Tecil Uygulaması", **Vergi Raporu**, Yıl 3, S. 18, (Ağustos-Eylül 1995).

YALTI Billur, "İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi Yargıçları–Türk Vergi Yargıçları: Mülkiyet Hakkı İhlali Okumalarından Bir Örnek: Vergi İadelerinde Zaman/Değer Kayıpları", **Vergi Dünyası**, S. 310, (Haziran 2007).

YALTI Billur, "Vergi Borcu Nedeniyle Yurt Dışına Çıkış Yasağı", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S. 66, 2006.

YALTI Billur, **Vergi Yükümlüsünün Hakları**, Beta Basım A.Ş., İstanbul, 2006.

YANIK Adil, "Vergi Hukukunda Zamanaşımı", **Vergi Sorunları**, Yıl 3, 1983/3.

YAŞA Memduh, **Devlet Borçları**, 3. b., İstanbul: Has Kurtuluş Matbaası, 1981.

YILDIRIM Nevhis Deren, "İflasın Hukuki Mahiyeti", İstanbul Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. LIV, S. 1–4, 1994.

YILDIRIM Tolga, "Vergi Usul Kanunundaki Özel Ödeme Zamanları İle İlgili 112'nci Maddenin Açıklanması, Yorumu ve Kritiği", **Vergi Dünyası**, Yıl 7, S. 82, (Haziran 1988).

YILDIZ A. Murat, "414 No'lu Tahsilat Genel Tebliği Çerçevesinde Borçlu Mükelleflere Tanınan Ödeme Kolaylığına İlişkin Esaslar", **Vergi Sorunları**, S. 150, Mart 2001.

YILDIZ Cihangir, "Alacaklının ve Borçlunun Talebi İle Doğrudan Doğruya İflas", Selçuk Üniversitesi SBE Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2007.

YILMAZ, Güneş – Özgür BİYAN, "Vergi Hukukunda Bir Belirsizlik: 'Benzeri Mali Yükümlülük' Kavramı ve Bu Kavram Açısından Bakanlar Kuruluna Verilen Yetkilerin Değerlendirilmesi", **Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, Cilt: 38, Sayı: 2, Aralık 2016.

YILMAZ Ejder, **Hukuk Sözlüğü,** Yetkin Yayınları, 8. Baskı, Ankara 2004.

YİNANÇ Tacettin, "Tecil Taleplerinin Kanuni Dayanağı ve İncelemede Dikkate Alınması Gereken Hususlar", **Vergi Dünyası**, Yıl 3, S. 29, (Ocak 1984).

ZORLU Selahaddin, **Vergi Hukuku**, Hazine ve Maliye Bakanlığı Teftiş Kurulu Yayın No: 1980/222, Ankara, 1981.

KAMU EKONOMİSİ

Prof. Dr. Nazım ÖZTÜRK

Güncellenmiş 3. Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-34-8

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:

Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.

Alaaddinbey Mah. 634. Sk.

NİLTİM Ayaz Plaza No: 24

Tel. (0224) 249 33 20

Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Haziran 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Kamu ekonomisi devletin ekonomik, sosyal ve yönetsel faaliyetlerini kendisine konu edinmektedir. Devleti ve devletin görevlerinin neler olması gerektiğini genel bir devlet kuramı içerisinde açıklama girişimleri yüzyıllardır insanoğlunun zihinsel uğraş alanlarından birini oluşturmaktadır. Devletin doğuşundan günümüze kadar devlet olgusunu açıklamaya çalışan birbirine karşıt çok sayıda kuramsal yaklaşımdan söz edilmektedir. En temel kurumlardan biri olan devlet, belli işlevleri yerine getirmekte olup, toplumun sosyoekonomik yapısı ve dinamiği bu işlevlerin içeriğini belirlemektedir. Ekonomik anlamda devlete niçin gereksinim duyulmaktadır? Devletin ekonomideki rolü nedir? Devlet ekonomide nasıl bir rol oynamalıdır? Devletin ekonomik anlamda yetki ve görevleri neler olmalıdır? Ekonomik yaşamın yönlendirilmesi ve toplumsal yaşamın örgütlenmesinde devlete ve piyasaya düşen görevler nelerdir? Bu konuda çok çeşitli ekonomik yaklaşımlar ortaya konulmaktadır. İktisat kuramının tarihi, devletin ekonomiye müdahalesini gerekli ve yararlı bulanlarla, devletin ekonomiye müdahalesini gereksiz ve zararlı bulanlar arasındaki mücadelenin tarihidir. Devletin ekonomiye müdahalesini savunanlar piyasa başarısızlıkları üzerinde vurgu yaparken, devletin ekonomiye müdahale etmemesi gerektiğini savunanlar devletin ekonomide yarattığı sorunlar üzerinde durmaktadır. Ekonomik gelişmelerin daha iyi anlaşılması için devletin ekonomik işlevlerinin neler olması gerektiğine ilişkin kuramların ele alınması gerekmektedir.

Kamu ekonomisi piyasa ekonomisinde yaşanan sorunlara çözüm getirmek amacıyla devletin ekonomiye müdahale etmesi gerektiği üzerinde yoğunlaşmaktadır. Gelir dağılımının giderek bozulduğu, işsizlik, yoksulluk ve açlığın giderek arttığı bir ortamda devletin ekonomiye müdahalesi kaçınılmaz olmaktadır. Devlet kamusal mal ve hizmetlerin üretimi, dışsallıkların içselleştirilmesi, gelir dağılımının adil hale getirilmesi ve ekonomik kalkınmanın sağlanması, piyasada oluşan aksak rekabetçi oluşumların engellenmesi ve rekabet koşullarının iyileştirilmesi için ekonomiye müdahale etmektedir. Küreselleşme ve mali liberalleşme uygulamalarının giderek önem kazandığı günümüzde kamu ekonomisinin alanını küçültmeye yönelik tüm girişimlere rağmen devletin ekonomideki payı önemini korumaktadır. Kamu kesimi topladığı kamu gelirleri ile yaptığı kamu harcamalar ile ekonomide önemli bir belirleyici olmaktadır. Toplumların refah düzeyini ve ekonomilerin üretim kapasitesini artırmada ve yaşanan ekonomik krizlerin etkilerinin azaltılmasında kamu kesimi tarafından uygulamaya konulan önlemler oldukça etkili olmaktadır. Dünyanın en liberal ülkelerinde bile devlet, ülke ekonomilerinin krizlerden zarar görmemesi ve krizlerin etkilerinin hızla atlatılması için ekonomiye müdahale etmektedir. Kamu kesiminin işlevlerinin daha iyi anlaşılması, kamu kesiminin ekonomideki rolünün ne olması gerektiği ve devletin ekonomide ne gibi sorunlar yarattığının analizi kamu ekonomisini gündeme getirmektedir.

Bu çalışmada kamu kesiminin kapsamı ve niteliği, Merkantilizmden günümüze kadar tüm iktisadi ekollerin devlet anlayışları, kamu tercihi kuramı, kamusal karar alma mekanizmaları, kamu tercihinin tespitinde yaşanan sorunlar ve bu sorunları çözmeye yönelik öneriler, piyasa başarısızlıkları, kamusal mallar, dışsallıklar üzerinde durulmaktadır. Aksak rekabetçi oluşumların önlenmesinde, iktisadi kalkınmanın gerçekleştirilmesinde, gelir dağılımının daha adil hale getirilmesinde, krizlerin önlenmesinde ve ekonomik istikrarın sağlanmasında kamu kesiminin rolü analiz edilmektedir. Son olarak devletin ekonomide yarattığı sorunlar incelenmektedir.

Çalışmanın ortaya çıkarılmasında en önemli faktör, huzurlu bir çalışma ortamının varlığıdır. Bana büyük bir özveri ile bu olanağı sağlayan aileme, bu çalışmayı yapmam için beni özendiren öğrencilerime teşekkür ederim. Akademik yaşamım boyunca beni sürekli destekleyen Prof. Dr. Zeynel DİNLER'e, Prof. Dr. Osman DEMİR'e, Prof. Dr. Adem ESEN'e, Prof Dr. İbrahim SUBAŞI'ya, Prof. Dr. Kemalettin ÇONKAR'a ve Prof. Dr. Erdinç TUTAR'a şükranlarımı sunuyorum.

Değerli görüş ve önerilerinden yararlandığım meslektaşlarım Prof. Dr. Adem DOĞAN'a, Prof. Dr. Adem ÜZÜMCÜ'ye, Prof. Dr. Adnan MAHİROĞULLARI'na, Prof. Dr. Ahmet UZUN'a, Prof. Dr. Ayşe Meral UZUN'a, Prof. Dr. Fazıl YOZGAT'a, Prof. Dr. Güven DELİCE'ye, Prof. Dr. Halis BAŞEL'e, Prof. Dr. Hakan ÇETİNTAŞ'a, Prof. Dr. Hakan TÜRKAY'a, Prof. Dr. Hakkı Mümin AY'a, Prof. Dr. Hatice ERKEKOĞLU'na, Prof. Dr. Mehmet TUNCER'e, Prof. Dr. Muammer ŞİMŞEK'e, Prof. Dr. Mustafa YILDIRAN'a, Prof. Dr. Ömer ŞANLIOĞLU'na, Prof. Dr. Salih BARIŞIK'a, Prof. Dr. Selahattin KOÇ'a, Prof. Dr. Süleyman BOLAT'a, Prof. Dr. Tahsin KARABULUT'a, Prof. Dr. Yüksel BAYRAKTAR'a, Prof. Dr. Ziya Gökalp GÖKTOLGA'ya, Doç. Dr. Bünyamin DEMİRGİL'e, Doç. Dr. Ferhat PEHLİVANOĞLU'na, Doç. Dr. Halil İbrahim KAYA'ya, Doç. Dr. Merve TUNCAY'a, Doç. Dr. Selçuk BUYRUKOĞLU'na, Doç. Dr. Sezgin ZABUN'a, Doç. Dr. Yüksel AYDIN'a, Doç. Dr. Yusuf DEMİR'e, Dr. Öğretim Üyesi Gamze ÇİMEN'e, Dr. Öğretim Üyesi Emin BARLAS'a, Dr. Öğretim Üyesi Gazi SONKUR'a, Dr. Öğretim Üyesi Mahmure EŞGÜNOĞLU'na, Dr. Öğretim Üyesi Mehmet ERDOĞMUŞ'a, Dr. Öğretim Üyesi Nevzat BALIKÇIOĞLU'na, Dr. Öğretim Üyesi Selçuk KILIÇ'a, Dr. Öğretim Üyesi Veysel YILMAZ'a, Öğretim Görevlisi Ahmet DELİBAŞ'a, Öğretim Görevlisi Alirıza ATAMAN'a, Öğretim Görevlisi Oğuz ACAR'a ve Araştırma Görevlisi Furkan Şükrü BOZKURT'a çok teşekkür borçluyum. Çalışmanın yayınında emeği geçen yayınevi çalışanlarına da teşekkürlerimi sunarım. Tüm hata ve noksanlardan kitabın yazarı sorumludur.

Nazım ÖZTÜRK

SİVAS 2023

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
KAMU EKONOMİSİNİN KAPSAMI VE NİTELİĞİ

I. KAMU KESİMİNİN NİSPİ ÖNEMİ 6
II. EKONOMİDE KAMU KESİMİNİN PAYINI BELİRLEYEN KRİTERLER 8
1. KAMU HARCAMALARININ BÜYÜKLÜĞÜ 9
a. Savunma ve Güvenlik 10
b. Adalet 11
c. Altyapı 12
d. Sağlık 13
e. Eğitim 14
f. Sosyal Güvenlik 14
2. KAMU GELİRLERİNİN BÜYÜKLÜĞÜ 15
a. Vergi 16
b. Harç 17
c. Resim 17
d. Şerefiye 17
e. Parafiskal Gelirler 18
f. Mülk ve Teşebbüs Gelirleri 18
g. Para Cezaları 18
h. Diğer Gelirler 19
3. KAMU BORÇLARININ BÜYÜKLÜĞÜ 19
a. Kamu Kesiminin Borçlanma Nedenleri 20
b. İç Borçlanma / Dış Borçlanma 20
c. Kısa Vadeli / Orta Vadeli / Uzun Vadeli Borçlanma 21
d. Borçlanmanın Sınırı 21
e. Konsolidasyon / Konversiyon 22
f. Moratoryum / Sürdürülebilir Borç Stoğu Oranı 22
g. Kamu Borçlarının Sınırlandırılması: Maastricht Kriterleri ve Altın Kural 22
4. BÜTÇENİN BÜYÜKLÜĞÜ 23
5. TOPLAM İSTİHDAM İÇİNDE KAMUNUN PAYI 24
6. TOPLAM YATIRIMLAR İÇİNDE KAMUNUN PAYI 25
7. REGÜLASYON / DEREGÜLASYON UYGULAMALARININ YAYGINLIĞI 25
8. KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİNİN EKONOMİDEKİ PAYI 26
9. PARA BASMA HAKKI VE SENYORAJ GELİRLERİNİN BÜYÜKLÜĞÜ 26
10. ENFLASYON VERGİSİ 27
III. KAMU EKONOMİSİNİN İŞLEVLERİ 27
1. OPTİMAL KAYNAK DAĞILIMININ SAĞLANMASI 28
a. Birinci En İyi / İkinci En İyi 29
b. Pareto Optimumu 29
c. Mali Sömürü / Mali Rant 30
d. Optimal Vergileme 30

e. Bedavacılık (Free rider) Sorunu 30
2. Kamusal Mal ve Hizmetlerin Etkin Olarak Sunulması 31
3. Dışsallıkların İçselleştirilmesi 31
4. Aksak Rekabetçi Oluşumların Engellenmesi 32
5. Gelir Dağılımının Adil Hale Getirilmesi 32
6. Ekonomik Kalkınmanın Sağlanması 33
7. Ekonomik İstikrarsızlıkları Giderme ve Krizleri Önleme 33
IV. PİYASA EKONOMİSİ İLE KAMU EKONOMİSİNİN KARŞILAŞTIRILMASI 34
1. Piyasada Özel Mal ve Hizmet Kamuda Kesiminde Kamusal Mal ve Hizmet Üretilmesi 34
2. Piyasada Üretim Biriminin Firmalar Kamu Kesiminde Bürokrasi Olması 34
3. Piyasada Rekabetçi Kamu Kesiminde Tekelci Yapının Geçerli Olması 35
4. Piyasada Fiyatın Kamu Kesiminde Kamusal Finansman ve Vergilemenin Esas Olması 35
5. Piyasada Talebin Kamu Kesiminde Kamusal Otoritenin Belirleyiciliği 35
6. Piyasada Karın Kamu Kesiminde Kamu Hizmetinin Ön Planda Olması 36
7. Piyasada Birim Maliyetin Kamu Kesiminde Toplu Maliyetin Söz Konusu Olması 36
8. Piyasada Satın Alma Mecburiyeti Yokken Kamuda Kamusal Hizmetlerin Gerektirdiği Fedakarlıktan Vazgeçilememesi 36
9. Piyasada Gelir Düzeyi Belirleyiciyken Kamu Kesiminde Gelir ve Tercihlerin İkinci Planda Kalması 37
10. Karar Alma Mekanizmalarının Farklı Olması 37

İKİNCİ BÖLÜM
GELENEKSEL İKTİSADİ EKOLLERDE DEVLET ANLAYIŞI

I. MERKANTİLİZM VE KORUMACI DEVLET 40
1. Ticaret Burjuvazisinin Doğuşu 41
2. Zenginliğin Kaynağı Para, Paranın Kaynağı Dış Ticaret 41
3. Korumacı Dış Ticaret 42
4. Korumacı Devlet 43
5. Merkantilist Politikaların Eleştirisi 44
II. FİZYOKRASİ VE DOĞAL DÜZEN 45
1. Zenginliğin Kaynağı: Tarım 45
2. Doğal Düzen 46
3. Fizyokratların Eleştirisi 47
III. KLASİK İKTİSADİ EKOL VE JANDARMA DEVLET 47
1. Ekonominin Her Zaman Tam İstihdamda Olması 48
2. Say Yasası: Her Arzın Kendi Talebini Yaratması 48
3. Ücretler ve Fiyatların Esnekliği 50
4. Homo Economicus ve Optimal Kaynak Dağılımı 51
5. Görünmez El 52
6. Tam Rekabet ve Bırakınız Yapsınlar Bırakınız Geçsinler 52
7. Tasarruf Yatırım Eşitliği 53
8. Klasik Miktar Kuramı 54

9. Paranın Yansızlığı ve Klasik Dikotomi 55
10. Denk ve Küçük Bütçe 56
11. Jandarma Devlet 56
12. Klasik İktisadi Ekol'ün Eleştirisi 58
IV. KEYNES VE MÜDAHALECİ SOSYAL REFAH DEVLETİ 59
1. Eksik İstihdam 60
2. Her Talebin Kendi Arzını Yaratması 61
3. Ücret ve Fiyatların Katılığı 61
4. Görünmez Elin Yanına Devletin Görünür Eli 62
5. Çarpan ve Hızlandıran Mekanizmaları 63
6. Likidite Tercihi Kuramı ve Faiz Oranları 64
7. Para Politikasının Yetersizliği: Likidite Tuzağı 65
8. Telafi Edici Bütçe 67
9. Müdahaleci Sosyal Refah Devleti 68
10. Keynesyen İktisadi Ekol'ün Eleştirisi 69

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
DEVLET KURAMINDA YENİ YAKLAŞIMLAR

I. ARZ YANLI İKTİSAT VE MİNİMAL DEVLET 72
1. Toplam Arzı Artırılarak Stagflasyonla Mücadele 72
a. Otofinansman 73
b. Ani ve Hızlandırılmış Amortismanlar 74
c. Yatırım İndirimi 74
d. Vergi İstisna ve Muafiyetleri 74
e. Vergi İndirimleri 75
f. Firmalara Verilen Sübvansiyonlar 76
g. Koruyucu Tarifeler 76
2. Haldun Laffer Eğrisi 76
3. Deregülasyon ve Özelleştirme 78
4. Minimal Devlet 79
5. Arz Yanlı İktisadın Eleştirisi 79
II. MONETARİZM PARA ARZININ KONTROLÜYLE DEVLETİN SINIRLANDIRILMASI 80
1. Enflasyonun Her Zaman ve Her Yerde Parasal Bir Olgu Olması 81
2. Modern Miktar Kuramı 81
3. Tüketimin Sürekli Gelirin Bir Fonksiyonu Olması 82
4. Doğal İşsizlik Kuramı ve NAIRU 83
5. Slamflasyon 84
6. Birey Özgürlük ve Serbest Piyasa 84
7. Maliye Politikasının Etkinsizliği 85
8. Friedman Kuralı: Optimal Para Miktarı Kuralı 86
9. Para Arzının Kontrolüyle Devletin Sınırlandırılması 87
10. Moneterist Kuramın Eleştirisi 87
III. RASYONEL BEKLENTİLER EKOLÜ VE DEVLETİN İKTİSAT POLİTİKALARININ ETKİNSİZLİĞİ 88

1. Beklentilerin Her Zaman Rasyonel Olması ... 88
2. Lukas Eleştirisi ... 89
3. İktisat Politikalarının Rasyonel Bireyler Tarafından Etkinsizleştirilmesi ... 90
4. Ricardo Barro Denkliği ... 91
5. Rasyonel Beklentiler Kuramının Eleştirisi ... 92
IV. AVUSTURYA İKTİSAT EKOLU VE DEVLET MERKEZLİ REFAHTAN PİYASA MERKEZLİ REFAHA GEÇİŞ ... 92
1. Devlet Müdahalelerinin Verimsizliği ... 93
2. Sosyal Devletin Reddi ... 93
3. Devlet Merkezli Refahtan Piyasa Merkezli Refaha Geçiş ... 94
4. Miktar Kuramının Eleştirisi ... 96
5. Merkez Bankasının Reddi ve Serbest Bankacılık Uygulaması ... 97
V. ANAYASAL İKTİSAT VE DEVLETİN İKTİSADİ YETKİLERİNİN ANAYASA İLE SINIRLANDIRILMASI ... 97
1. Politikanın Ekonomik Analizi ... 98
2. Mali Kural ve Parasal Kural Uygulama Zorunluluğu ... 99
3. Devletin İktisadi Yetkilerinin Anayasa İle Sınırlandırılması ... 99
4. Anayasal İktisadın Eleştirisi ... 100
VI. NEO-KEYNESYEN YAKLAŞIMLAR ... 100
1. Eksik İstihdam ... 101
2. Fiyat ve Ücretlerin Katılığı ... 101
3. Asimetrik Bilgi ve Aksak Rekabet ... 102
4. Ters Seçim ve Ahlaki Tehlike ... 102
5. Markup Fiyatlama ... 103
6. İşlem Maliyetleri ... 103
a. Ayakkabı Eskitme Maliyeti ... 104
b. Menü Maliyeti ... 104
7. Para Arzının İçselliği ... 104
8. Para Politikası Yerine Gelirler Politikası ... 105
9. Hysteresis Etkisi ... 105
10. Devletin Ekonomiye Müdahalesi ... 106
11. Neo Keynesyen Ekol'ün Eleştirisi ... 106

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
KAMU TERCİHİ KURAMI KAMUSAL KARAR ALMA MEKANİZMALARI VE OYLAMA YÖNTEMLERİ

I. KAMU TERCİHİ KURAMI ... 111
1. Kamu Tercihi Kuramının Doğuşu ve Gelişimi ... 112
2. Kamu Tercihi Kuramının Türleri ... 114
a. Pozitif Kamu Tercihi Kuramı ... 114
b. Normatif Kamu Tercihi Kuramı ... 114
3. Kamu Tercihi Kuramının Literatüre Sağladığı Katkılar ... 115
4. Kamu Tercihi Kuramının Temel İlkeleri ... 116
a. Metodolojik Bireyselcilik ... 117

b. Rasyonalite ve Maximand İlkesi ... 118
c. Politik Mübadele (Catallaxy) İlkesi ... 119
5. KAMU TERCİHİ KURAMINA YÖNELİK ELEŞTİRİLER ... 122
a. Kamu Yararı Olgusunun İhmal Edilmesi ... 122
b. Politikanın Mübadele Olarak Değerlendirilmesi ... 123
c. Liberal Bir Yaklaşımın Benimsenmesi ... 123
d. Siyasal İktidarların Ekonomik Güç ve Yetkilerinin Sınırlandırılması ... 123
e. Tam Rekabetten Daha Çok Aksak Rekabet Koşullarının Geçerli Olması ... 124
f. Toplumsal Mühendislik ... 124
g. Anayasaların Aşırı Uzun ve Ayrıntılı Olması ... 124
h. Politika Uygulama Esnekliğinin Kaybolması ... 124
ı. Tek Tip İktisat Politikası Anlayışı ... 125
j. Diğer Eleştiriler ... 125
II. KAMUSAL KARAR ALMA MEKANİZMALARI ... 125
1. BÜROKRATİK ÜRETİM YAKLAŞIMI: WİLLİAM A. NİSKANEN ... 126
2. PAZARLIK MEKANİZMASI VE OY TİCARETİ ... 128
3. DEMOKRASİ VE SEÇİM MEKANİZMASI ... 129
a. Referandum ... 131
b. Halk Teşebbüsü ... 131
c. Halk Vetosu ... 132
4. KAMUSAL KARAR ALMADA ORTANCA (MEDYAN) SEÇMENLERİN ROLÜ ... 134
III. KAMU TERCİHİNİN TESPİTİNDE KULLANILAN OYLAMA YÖNTEMLERİ ... 136
1. OY BİRLİĞİ ... 137
a. Mutlak Oybirliği Kuralı ... 137
b. Nispi Oybirliği Kuralı ... 138
2. OY ÇOKLUĞU ... 138
3. İKİŞERLİ ELEME ... 139
a. Dönemsel Çoğunluk ... 140
b. Condorcet Ölçütü ... 140
4. EN AZ OY ALANIN ELENMESİ ... 141
5. PUANLAMA ... 141
6. EYLEMSİZLİK ... 143
7. AZINLIK ZARARLARI - OYLAMA MALİYETLERİ ... 143
IV. GENEL DEĞERLENDİRME ... 145

BEŞİNCİ BÖLÜM
KAMUSAL KARAR ALMA SÜRECİNDE YAŞANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

I. KAMUSAL KARAR ALMA SÜRECİNDE YAŞANAN SORUNLAR ... 148
1. ARROW ÇÖZÜMSÜZLÜĞÜ ... 149
2. BEDAVACI SORUNU ... 151
3. ASIL VEKİL SORUNU ... 152
4. OYLANACAK ADAYLARIN TESPİTİ SORUNU ... 154
5. MALİ YANILMA ... 156
6. ÇOĞUNLUK TERCİHİNİN İRRASYONEL OLABİLMESİ ... 157

7. AZINLIK ZARARLARI ... 159
8. OYLAMA MALİYETİ ... 160
9. POLİTİK MİYOPLUK ... 161
10. OY TİCARETİ ... 162
II. KAMUSAL KARAR ALMA SÜRECİNDA YAŞANAN SORUNLARA ÇÖZÜM ÖNERİLERİ ... 163
1. ÖZGÜRLÜK VE ÇOĞULCULUK ... 164
2. TEMSİL ... 165
3. SAYDAMLIK ... 168
4. EĞİTİM ... 170
5. PİYASALAŞMA ... 171
6. YERELLEŞME ... 173
7. İYİ YÖNETİŞİM (GOOD GOVERNANCE) ... 176
8. YOĞUNLAŞMA ... 177
9. ÖZENDİRME ... 178
10. ZORLAMA ... 179
III. GENEL DEĞERLENDİRME ... 180

ALTINCI BÖLÜM
PİYASA BAŞARISIZLIKLARI

I. KAMUSAL MALLAR ... 184
II. DIŞSALLIKLAR ... 186
III. AKSAK REKABET ... 188
IV. ASİMETRİK BİLGİ ... 190
V. RİSK VE BELİRSİZLİK ... 192
VI. ÜCRETLERİN VE FİYATLARIN YAPIŞKANLIĞI ... 193
VII. ARZ VE TALEP ARASINDAKİ GEÇİKME ... 195
VIII. NEGATİF EĞİMLİ ARZ POZİTİF EĞİMLİ TALEP ... 196
IX. HAKÇA PAYLAŞIM SORUNU ... 198
X. EKONOMİK İSTİKRARSIZLIK ... 201
XI. GENEL DEĞERLENDİRME ... 202

YEDİNCİ BÖLÜM
KAMUSAL MALLARIN ÜRETİMİNDE DEVLETİN ROLÜ

I. KAMUSAL MALLARIN TÜRLERİ ... 206
1. TAM KAMUSAL MALLAR ... 207
2. YARI KAMUSAL MALLAR ... 208
3. ERDEMLİ VE ERDEMSİZ MALLAR ... 209
4. KÜRESEL KAMUSAL MALLAR ... 211
5. KLÜP MALLARI ... 213
II. KAMUSAL MALLARIN ÖZELLİKLERİ ... 213
1. TOPLUMSAL GEREKSİNİMLERİ KARŞILAMAYA YÖNELİK OLMASI ... 214
2. FAYDASININ BÖLÜNEMEMESİ ... 215

3. Bedel Ödemeyenlerin Tüketimden Dışlanamaması 216
4. Diğer Bireyler Üzerinde Dışsallıklar Yaratması 217
5. Kamusal Mal ve Hizmet Talebinin Piyasa Koşullarında Belirlenememesi 218
6. Kamu Kesimi Tarafından Finansmanın Sağlanması 220
a. Faydalanma İlkesi 220
b. Ödeme Gücü İlkesi 221
c. Egemenlik İlkesi 222
d. Mali Rant Sağlama ve Mali Sömürü Sorunu 222
III. ÖZEL VE KAMUSAL MALLARIN KARŞILAŞTIRILMASI 222

SEKİZİNCİ BÖLÜM
DIŞSALLIKLARIN İÇSELLEŞTİRİLMESİNDE VE AKSAK REKABETİN ÖNLENMESİNDE DEVLETİN ROLÜ

I. DIŞSALLIKLARIN İÇSELLEŞTİRİLMESİNDE DEVLETİN ROLÜ 226
1. Dışsallıkların Tanımı ve Niteliği 226
2. Dışsallıkların Türleri 227
a. Üretimde Dışsallık 227
b. Tüketimde Dışsallık 228
c. Ağ Dışsallıkları 229
3. Dışsallıkların İçselleştirilmesine Yönelik Yaklaşımlar 229
a. Kaldor Hicks Yaklaşımının Tazminat (Telafi) Yöntemi 230
b. Scitovsky Yaklaşımının Pazarlık Yöntemi 231
c. Coasian Yaklaşım (Coase Kuramı) 231
d. Pigocu Vergileme (Pigouvian Taxation) 232
e. Mali Yardım ve Sübvansiyon Yaklaşımı 235
f. Doğrudan Kontrol 236
g. Kamusal Mal ve Hizmetlerin Devlet Tarafından Üretimi 236
h. Doğal Tekeller 236
4. Dışsallıkların İçselleştirilmesinde Devletin Rolü 237
II. AKSAK REKABETİN ÖNLENMESİNDE DEVLETİN ROLÜ 239
1. Rekabetin Tanımı ve Niteliği 240
2. Rekabetin Yerine Getirdiği Fonksiyonlar 241
a. Üretici ve Tüketici Tercihlerini Yönlendirme 242
b. Optimal Kaynak Dağılımını Sağlama 242
c. Yenilik ve Teknik Yaratma 243
d. Çevresel Değişmelere Uyum 244
e. Gelir Dağılımı Adaleti 244
f. Ekonomik Gücü Kontrol 245
3. Rekabet Özgürlüğünü Ortadan Kaldıran Oluşumlar 246
a. Kartel 247
b. Tröst 248
c. Çok Uluslu Şirketler 248
d. Doğal Tekeller 249
e. Mutlak Maliyet Avantajları 250
f. Limit Fiyat Uygulamaları 251

4. AKSAK REKEBETÇİ OLUŞUMLARIN ENGELLENMESİNDE DEVLETİN ROLÜ 251
a. Yasal Düzenleme Yapma 252
b. Yasaklayıcı Önlemler 252
c. Ekonomik Gücün Kötüye Kullanımını Engelleme 253
d. Piyasa Yapısını Değiştirme 253
e. Bizzat Piyasaya Girme 253
III. GENEL DEĞERLENDİRME 254

DOKUZUNCU BÖLÜM
GELİR DAĞILIMI ADALETİ SAĞLAMADA DEVLETİN ROLÜ

I. GELİR DAĞILIMININ ÖNEMİ 258
1. SOSYAL HUZURUN SAĞLANMASI VE KORUNMASI 258
2. GELİR DAĞILIMI VE İKTİSADİ BÜYÜME İLİŞKİSİ: KUZNETS YASASI 259
3. ÇALIŞMA MOTİVASYONU VE ÜRETKENLİK ARTIŞI 260
4. TOPLAM TÜKETİMİ YATIRIMI VE POTANSİYEL VERGİ KAPASİTESİNİ ARTIRMA 260
5. EKONOMİK ETKİNLİK VE GELİR DAĞILIMI ADALETİ 261
6. SİYASAL İSTİKRASIZLIKLARI AZALTMA 261
LL. GELİR DAĞILIMININ TÜRLERİ 262
1. BİREYSEL GELİR DAĞILIMI 262
2. FONKSİYONEL GELİR DAĞILIMI 263
3. BÖLGESEL GELİR DAĞILIMI 264
4. SEKTÖREL GELİR DAĞILIMI 264
5. BİRİNCİL GELİR DAĞILIMI 265
6. İKİNCİL GELİR DAĞILIMI 265
7. DİKEY GELİR DAĞILIMI 265
8. YATAY GELİR DAĞILIMI 266
9. MİKRO PLANDA GELİR DAĞILIMI 266
10. MAKRO PLANDA GELİR DAĞILIMI 266
III. GELİR DAĞILIMI ADALETİ SAĞLAMAYA YÖNELİK POLİTİKALAR 267
1. ASGARİ ÜCRET UYGULAMASI 267
2. FIRSAT EŞİTLİĞİ 268
3. TARIMSAL ÜRÜNLERİ DESTEKLEME ALIMLARI 269
4. REKABETİ ENGELLEYİCİ UYGULAMALARI ORTADAN KALDIRMA 270
5. TOPRAK VE TARIM REFORMU 270
6. KOBİ'LERİN ÖZENDİRİLMESİ 272
7. BÖLGELERARASI DENGESİZLİKLERİ GİDERME 273
8. ENFLASYONLA MÜCADELE 274
9. İŞSİZLİKLE MÜCADELE 276
10. VERGİ POLİTİKASI 277
11. TRANSFER HARCAMALARI 278
12. VERASET VE ÖZEL MÜLKİYET HAKLARININ SINIRLANDIRILMASI 280
13. EN AZ GEÇİM İNDİRİMİ 281
14. AYIRMA NAZARİYESİ 282
15. ARTAN ORANLI VERGİLEME 282
16. NEGATİF GELİR VERGİSİ UYGULAMASI 283
17. KONUT OLANAKLARININ ARTIRILMASI 283

18. SOSYAL GÜVENLİK İŞÇİ SAĞLIĞI VE EMEĞİNİN KORUNMASI 284
19. KAYIT DIŞI EKONOMİNİN KAYIT ALTINA ALINMASI 285
20. SOSYAL YARDIM 285

ONUNCU BÖLÜM
İKTİSADİ KALKINMAYI SAĞLAMADA DEVLETİN ROLÜ

I. AZGELİŞMİŞ ÜLKELERİN BELİRLEYİCİ ÖZELLİKLERİ 289
1. AZGELİŞMİŞ ÜLKELERİN EKONOMİK ÖZELLİKLERİ 289
a. Kişi Başına Düşen Gelir Seviyesinin Düşüklüğü 290
b. Toplam Üretimde Tarımın Payının Yüksekliği 293
c. Dışa Bağımlı Dış Ticaret 296
d. Altyapı Yatırımlarının Yetersizliği 300
e. Teknolojik Gerilik 300
f. Gelirin Hakça Paylaşımının Sağlanamaması 303
2. AZGELİŞMİŞ ÜLKELERİN SOSYAL VE KÜLTÜREL ÖZELLİKLERİ 305
a. Nüfus Artış Hızının Yüksekliği 306
b. Kırdan Kente Göç ve Çarpık Kentleşme 308
c. Düalist Yapı ve Sosyal İkilem 310
d. Cinsler Arası Ayrım 312
e. Eğitim Seviyesinin Düşüklüğü 315
f. Sağlık Olanaklarının Yetersizliği 317
3. AZGELİŞMİŞ ÜLKELERİN SİYASAL ÖZELLİKLERİ 320
a. Demokratikleşememe 320
b. Siyasal istikrarsızlık 321
II. YAKINSAMA VE IRAKSAMA TEZLERİ BAĞLAMINDA KALKINMA KURAMLARI 321
1. GELENEKSEL İKTİSADİ ANLAYIŞA DAYANAN ORTODOKS YAKLAŞIMLAR 322
2. BAĞIMLILIK KURAMLARI 323
3. YAPISALCI KURAM 324
4. NEO LİBERAL KALKINMA YAKLAŞIMLARI 326
5. NEO LİBERAL KALKINMA KURAMLARININ ELEŞTİRİSİ 328
III. İKTİSADİ KALKINMADA DEVLETİN ROLÜ 330

ONBİRİNCİ BÖLÜM
EKONOMİK İSTİKRARSIZLIKLARI GİDERME VE KRİZLERİ ÖNLEMEDE DEVLETİN ROLÜ

I. KONJONKTÜREL DALGALANMALAR 334
1. KONJONKTÜREL DALGALANMALARIN AŞAMALARI 335
a. Buhran 336
b. Genişleme 336
c. Refah 337
d. Daralma 338
2. KONJONKTÜREL DALGALANMALARIN NEDENLERİ 338
a. Yatırım ve Tüketim Harcamalarında Meydana Gelen Değişmeler 338

b. Tarımsal Üretimin Hava Koşullarından Etkilenmesi 339
c. Sosyal Adet ve Gelenekler 339
d. Beklentiler 340
e. Yenilikler ve Teknolojik Gelişmeler 340
f. Parasal Nedenler 340
g. Bankaların İzlediği Yanlış Kredi Politikaları 341
h. Erken Mali Liberalleşme ve Sıcak Para Hareketlerinin Yaygınlaşması 341
ı. Siyasal İktidarların Uyguladığı Dur Git Politikası 342
j. Siyasal İstikrarsızlıklar 342
k. Arızi Nedenler 343
II. EKONOMİK İSTİKRARSIZLIK TÜRLERİ 343
1. Resesyon 343
2. Deflasyon 344
3. Enflasyon 345
4. Deflasyonist ve Enflasyonist Açık 345
5. Stagflasyon 346
6. Depresyon (Kriz) 346
III. EKONOMİK İSTİKRARSIZLIKLARI ÖNLEMEDE OTOMATİK STABİLİZATÖRLER 347
1. Otomatik Stabilizatörlerin Türleri 347
a. Artan Oranlı Vergiler 348
b. İşsizlik Sigortaları 349
c. Toprak Mahsullerine Ödenen Mali Yardımlar 349
d. Kurum ve Aile Tasarrufları 350
e. Kendiliğinden Meydana Gelen Bütçe Açık ve Fazlaları 350
f. Stoklarda Yaşanan Artış ve Azalmalar 351
g. Sigorta Primleri 351
2. Otomatik Stabilizatörlerin Ekonomik İstikrarı Sağlamadaki Rolü 351
IV. EKONOMİK İSTİKRARI SAĞLAMA VE KRİZLERİ ÖNLEMEDE DEVLETİN ROLÜ 352

ONİKİNCİ BÖLÜM
DEVLETİN EKONOMİDE YARATTIĞI SORUNLAR

I. BÜTÇE AÇIKLARI VE SÜREKLİ ARTAN BORÇLANMA 356
1. Keynesyen İktisadın Rolü 356
2. Politikacıların Popülist Politika İzlemesi 357
3. Olagan Finasman Yerine Borçlanma İle Finasman 357
4. Bütçe Açıklarının Monetizasyonu: Enflasyonist Finansman 358
5. Borç Sarmalı: İç ve Dış Borçlarda Artış 360
6. Faiz Dışı Fazla Uygulamasının Kaçınılmazlığı 361
7. Hoş Olmayan Monetarist Aritmatik 362
8. İkiz Açık Sorunu 362
II. DIŞLAMA 363
1. Doğrudan Dışlama / Dolaylı Dışlama 364
2. Tam Dışlama / Kısmi Dışlama 365

3. Parasal Fren: Hicks Etkisi 367
4. Dışlamaya Yönelik Eleştiriler 367
III. MERKEZİYETÇİLİK 368
1. Aşırı Merkeziyetçilik ve Kötü Yönetim 369
2. Hantallaşan Bürokratik Yapı 370
3. Parkinson Yasası 371
4. Peter Prensibi 372
5. Elektronik Devlet Uygulamalarının Kaçınılmazlığı 372
IV. İŞLEM MALİYETLERİ 373
1. Azalması Gereken İşlem Maliyetlerinin Artması 374
2. Kötü Yasa Artan Bürokratik İşlemler ve Yolsuzluklar 375
V. RANT KOLLAMA 376
1. Kamu Kesiminde Yaratılan Rantların Paylaşılamaması 376
2. Görünmez Ele Karşı Görünmez Ayak 377
3. Haksız Rekabet Yaratarak Piyasayı Etkinsizleştirme 379
VI. OY TİCARETİ 379
1. İyi Politika Kötü İktisat 380
2. Ekonomi Yönetiminin Siyasileşmesi 380
3. Vergi Sömürüsü: Taksflasyon 381
VII. POLİTİK MİYOPLUK 381
1. Kısa Vadeli Bireysel Çıkarın Uzun Vadeli Kamu Çıkarına Tercihi 381
2. Seçmenlerin Unutkanlığı ve Ekonomik Manipülasyon 382
VIII. SAVURGANLIK 383
1. Sınırsız ve Sorumsuz Harcama 383
2. Saydamlıktan Uzaklaşma 384
3. Ekonomik Etkinsizlik ve Sınırlı Kaynakların İsrafı 384
4. Savurganlık Örnekleri 385
IX. KAYIT DIŞI EKONOMİ VE REKABETİN ORTADAN KALDIRILMASI 386
1. Kayıtdışı Ekonominin Kayıt Altına Alınamaması 387
2. Rekabetin Ortadan Kaldırılması 387
X. GENEL DEĞERLENDİRME 388

SONUÇ 389

KAYNAKÇA 393

İNDEKS 418

KAYNAKÇA

ADAMAN, Fikret, Ali ÇARKOĞLU ve Burhan ŞENATALAR (2001), **Yolsuzluk Araştırması**, TESEV, (www.tesev.org.tr.)

AHRENS, Heinz (1994), "Sosyal Piyasa Ekonomisinin Sosyal Boyutu" (Çeviren: Meneviş Öğüt), **Sosyal Piyasa Ekonomisinin Sosyal Boyutu**, (Yayına Hazırlayan: Hüsnü Erkan), Tükelmat A. Ş., İzmir, s.15-30.

AKALIN, Güneri (1998), "Maliyenin İflası Tartışmaları, Mali Reform ve Çıkış Yolları" **Prof. Dr. Salih Şanver'e Armağan**, M.Ü. Maliye Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayın No:10, İstanbul.

AKALIN, Güneri (2000), **Kamu Ekonomisi**, Akçağ Yayınları, Ankara.

AKALIN, Güneri (2002), **Türkiye'de Piyasa Ekonomisine Geçiş Süreci ve Ekonomik Kriz**, TİSK Yayın No:215, Ankara.

AKDİŞ, Muhammet (2001), **Para Teorisi ve Politikası**, Beta Basım Yayım, 1. Baskı, İstanbul.

AKDOĞAN, Abdurrahman (2002), **Kamu Maliyesi**, Gazi Kitabevi, 8. Baskı, Ankara.

AKERLOF, A. George (2000), "Limonlar İçin Piyasa: Kalite Belirsizliği ve Piyasa Mekanizması", (Çeviren: M. Çokgezen), **Devlet Rekabet Mülkiyet ve İktisat,** (Derleyen: Ö., Demir), Değişim Yayınları, 1. Baskı, Adapazarı, 2000, s.227-248.

AKSU, Ömer (1993), **Gelir ve Servet Dağılımı**, İ.Ü Yayınları No: 3698, İstanbul.

AKTAN, Coşkun Can (2004), **Yeni İktisat Okulları**, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara.

AKTAN, Coşkun Can (1994), "Rant Savaşları" **Ekonomik Forum**, TOBB Yayını, Ekim 1994.

AKTAN, Coşkun Can (1997), **Anayasal İktisat,** İz Yayıncılık, İstanbul.

AKTAN, Coşkun Can (2002), "**Bir Piyasa Başarısızlığı Nedeni Olarak Gelir Dağılımında Adaletsizlik ve Yoksulluk Sorunu: Kamu Ekonomisinin Rolü ve Kamu Politikası Araçları**", 2002, (http://www.canaktan.org/ekonomi/yoksulluk/birinci-bol/aktan-piyasa-basarisiz.pdf):1-22.

AKTAN, Coşkun Can (2003), **Değişim Çağında Devlet**, Çizgi Kitabevi, 1. Baskı, Konya.

AKTAN, Coşkun Can (2006), "Freiburg İktisat ve Hukuk Okulu", (http://www.canaktan.org/ekonomi/iktisat-okullari/okullar/frieburg.htm).

AKTAN, Coşkun Can (2011), "Görünmez Ayak ve Milletlerin İsrafı", (http://www.canaktan.org/din-ahlak/ahlak/rant-kollama/gorunmez-ayaklar.htm).

AKTAN, Coşkun Can ve Dilek DİLEYİCİ (2001), "Kamu Ekonomisinde Karar Alma ve Oylama Yöntemleri", **Kamu Tercihi ve Anayasal İktisat Dergisi**, Sayı 1, Yıl 1, Ocak-Şubat-Mart 2001, İzmir, s.86-114.

AKTAN, Coşkun Can ve İstiklal Yaşar VURAL (2007), "Ekonomi Politikası Yönetiminde Mali ve Parasal Kurallar", **Kurumsal Maliye Politikası**, (Editörler: Coşkun Can Aktan, Dilek Dileyici ve İstiklal Vural) Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, s. 119-134.

AKTAN, Coşkun Can, (1992), "Anayasal İktisadın Felsefi ve Teorik Temelleri", **Ekonomik Anayasa Sempozyumu**, Dokuz Eylül Üniversitesi, İİBF Maliye Bölümü, 28-29 Mayıs 1992, Takav Matbaası, Ankara 1992, s. 63-101.

AKYÜZ, Yılmaz (1980), **Sermaye Bölüşüm Büyüme**, AÜ SBF Yayını, 2. Baskı, Ankara.

AKYÜZ, Yılmaz (1984), **Fiyat Mekanizması ve Makroekonomik Dengesizlikler,** Yurt Yayıncılık, Ankara.

ALADA, A. Dinç (2000), **İktisat Felsefesi ve Belirsizlik**, Bağlam Yayınları, 1. Basım, İstanbul.

ALBERTINI, Jean Marie. (1967), **Les Mécanismes du Sous-développement,** Les Editions Ouvrières, Paris.

ALTINOK, Serdar (1999), "Stagflasyon ve Stagflasyona Karşı Uygulanan Politikalar", **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,** Sayı: 4, Yıl: 1999, s. 59-72.

ALTUĞ, Nuray (2001), **İstikrar Politikaları ve Ülke Örnekleri**, Türkmen Kitabevi, 2. Baskı, İstanbul.

ALTUĞ, Osman (1994), **Kayıt Dışı Ekonomi**, Cem Ofset Matbaacılık, İstanbul.

MİTTAY, Jacob Ben (1983), **Siyasal Düşünceler Tarihi**, (Çeviren: Mehmet Ali Kılıçbay ve Levent Köker), Savaş Yayınları, Ankara.

ANDREW, Martin (1998), **EMU And Wage Bargaining: The Americanization of The European Labor Market?** Center for European Studies, Harvard University, Cambridge.

ANSAL, H.acer; KÜÇÜKÇİFÇİ Suat.; ONARAN Özlem; ORBAY Benan Zeki, (2000), **Türkiye'de Emek Piyasasını Yapısı ve İşsizlik**, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayını, İstanbul.

AREN, Sadun (1992), **İstihdam Para ve İktisadi Politika,** Savaş Yayınları, 10. Baskı, Ankara.

ARIN, Tülay (1997), "Anayasal İktisat ve Refah Devleti" TİSK ve TÜSİAD'ın Asgari Devlet Raporlarının Eleştirisi", **Ekonomide Durum**, Türk-İş Yayını, Bahar Yaz 1997, s.41-106

ARROW, J. Kenneth (1963), **Social Choice and Individual Values**, 2th Edition, Yale University Pres.

ASLAN, M. Hanefi (1997), **Enflasyonist Finansman Politikası**, Ak-Bil Yayıncılık, 1. Baskı, Bursa.

ASLAN, M. Hanefi (1998), **Hizmet Ekonomisi**, Alfa Yayınevi, İstanbul.

ASLAN, Mehmet Hanifi (2009), **Para Teorisi ve Politikası**, Alfa Aktüel Yayın, 1. Baskı, Bursa.

ATAÇ, Beyhan (2009), **Maliye Politikası Gelişimi Amaçları Araçları ve Uygulama Sorunları**, Turhan Kitabevi, 8. Baskı, Ankara.

ATILGAN, Ahmet (1997), **İktisat Politikalarının Evrimi**, Alfa Basım Yayım dağıtım, 1. Baskı, İstanbul.

ATILGAN, Hasan (2010), "Anayasal Mali Kuralların Gerekliliği", **Mali Kurallar Maliye Politikası Yönetiminde Yeni Bir Eğilim: Vergi, Harcama, Borçlanma vs Üzerine Kurallar ve Sınırlamalar**, (Editörler: Coşkun Can Aktan, Ahmet Kesik, Fatih Kaya), Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayını, Ankara, s. 247-257.

ATİYAS, İzak ve Şerif SAYIN (2000), "Devletin Mali ve Performans Saydamlığı", Kamu Maliyesinde Saydamlık (www.tesev.org.tr.).

AYSU Ahmet (2010), "Avrupa Birliğinde Maliye Politikası Kurallarının İhlaline İlişkin Yaptırımlar", **Mali Kurallar Maliye Politikası Yönetiminde Yeni Bir Eğilim: Vergi, Harcama, Borçlanma vs Üzerine Kurallar ve Sınırlamalar**, (Editörler: Coşkun Can Aktan, Ahmet Kesik, Fatih Kaya), Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayını, Ankara, s. 216-228.

BAILEY, J. Stephen (2001), **Public Sector Economics: Theory, Policy and Practice,** Palgrave Macmillan**,** 2nd Edition, London.

BALİ, Besim Bülent ve Mustafa ÇELEN (2007), **Kurala Bağlı Maliye Politikaları ve Avrupa Birliği Uygulaması**, Beta Basım yayım Dağıtım, 1. Bası, İstanbul.

BALİ, Besim Bülent ve Mustafa ÇELEN (2010), "Avrupa Birliğinde Mali Kurallar", **Mali Kurallar Maliye Politikası Yönetiminde Yeni Bir Eğilim: Vergi, Harcama, Borçlanma vs Üzerine Kurallar ve Sınırlamalar**, (Editörler: Coşkun Can Aktan, Ahmet Kesik, Fatih Kaya), Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayını, Ankara, s. 181-215.

BALL, Laurence ve MANKIW, N. Gregory (2002), "The NAIRU in Theory And Practice" NBER Working Paper No. 8940, (http://www.nber.org/papers/w8940).

BARRO, Robert. J. (2000), **Education and Economic Growth,** (http://www.oecd.org/dataoecd/5/49/1825455.pdf), p.1-48.

BAŞKAYA, Fikret (1995), **Azgelişmişliğin Sürekliliği,** İmge Kitabevi, 3. Baskı, Ankara.

BAŞKAYA, Fikret (2000), **Kalkınma İktisadının Yükselişi ve Düşüşü,** İmge Kitabevi, 3. Baskı, Ankara.

BAŞKAYA, Fikret (2003), **Küreselleşme mi? Emperyalizm mi? Piyasacı Efsanenin Çöküşü,** Ütopya Yayınevi, 2. Baskı, Ankara.

BAŞOĞLU, Ufuk; ÖLMEZOĞULLARI Nalan; PARASIZ İlker (1999) **Gelir Bölüşümü Teori Politika**, Ekin Kitabevi, Bursa.

BAYRAKTUTAN, Yusuf (1992), "Kalkınma ve Altyapı", **Atatürk Üniversitesi İİBF Dergisi**, Cilt:9, Sayı: 3-4, Kasım 1992, s.190-193.

BEGG, David / FİSCHER, Stanley / DORNBUSCH, Rudiger (2001), **Mikro İktisat**, (Editör:V. Serin), Alkım Yayınları, İstanbul.

BENETT, James T. ve Johnson Manuel H (2004), **Devletin Büyümesi Teorileri,** (Çeviren: Aytaç Eker) (http://www.canaktan.org/ekonomi/anayasal_iktisat/diger_yazilar/eker-benett-devletbuyumesi.htm).

BERKSOY, Taner (1982), **Azgelişmiş Ülkelerde İhracata Yönelik Sanayileşme**, Belge Yayınları, İstanbul.

BHATIA, B. Kul (1975), "Public Goods Optimal Taxation and Economic Efficiency" **Public Finance / Finances Publiques** (XXX / 3):313-322.

BLANCHARD, J. Olivier (1985), "The Wage Price Spiral" NBER Working Paper No: 1771, (http://www.nber.org/papers/w1771).

BLAUG, Mark (1985), **Economic Theory in Retrospect**, Cambridge University Press, Forty Edition, Cambridge.

BLÖMSTRÖM, Magnus ve BJÖRN Hettne (1984), **Development Theory in Transition**, Zed Book, London.

BORATAV, Korkut (1969), **100 Soruda Gelir Dağılımı Kapitalist Sistemde Türkiye'de Sosyalist Sistemde** Gerçek Yayınevi, 1. Baskı, İstanbul.

BOSTAN, Aziz ve Mehmet BÖLÜKBAŞ (2011), "Küresel Finansal Kriz ve Bankacılık Sektörüne Etkileri: Türkiye Örneği", **Finans Politik Ekonomik Yorumlar**, Yıl: 48, Sayı: 562, Aralık 2011, s. 101-114.

BRASSEUL, Jacques (1997), **Histoire des Faits Economiques de l'Antiquité a la Révolution İndustrielle,** Tome 1, Armand Colin, Paris.

BROCHIER, H. ; LLAU P. ; MICHALET, A. (1981), **Maliye Ekonomisi**, Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayın No :160 , 1. Basım, Ankara.

BUCHANAN, James M. (1989), "Market Failure and Political Failure", **Explorations into Constitutional Economies** (Ed: J. M. Buchanan), A&M University Pres, Texas.

BUCHANAN, James M. (1991a), "Pozitif Kamu Tercihi Teorisi ve Normatif Temelleri", (Çeviren: Coşkun Can Aktan), **Kamu Tercihi ve Anayasal İktisat**, (Yayına Hazırlayan: Aytaç Eker, Coşkun Can Aktan), Aklıselim Matbaası, İzmir, s. 61.

BUCHANAN, James M. (1991b), "Kamu Tercihi Yaklaşımı", (Çeviren: Mehmet Tosuner), **Kamu Tercihi ve Anayasal İktisat**, (Yayına Hazırlayan: Aytaç Eker, Coşkun Can Aktan), Aklıselim Matbaası, İzmir, s. 29.

BUCHANAN, James M. (1991c), "Anayasal İktisat", (Çeviren: İsmail Aktürk), **Kamu Tercihi ve Anayasal İktisat**, (Yayına Hazırlayan: Aytaç Eker, C. Can Aktan), Aklıselim Matbaası, İzmir, s. 287.

BUCHANAN, James M. (1991d), "Kamu Ekonomisinin Yetersizliği Teorisi ve Kamu Tercihi", (Çeviren: Coşkun Can Aktan), **Kamu Tercihi ve Anayasal İktisat**, (Yayına Hazırlayan: Aytaç Eker, Coşkun Can Aktan), Aklıselim Matbaası, İzmir, s. 106-107.

BUCHANAN, James M. (1991e), "Kamu Maliyesi ve Kamu Tercihi", (Çeviren: Turan Yay), **Kamu Tercihi ve Anayasal İktisat**, (Yayına Hazırlayan: Aytaç Eker, Coşkun Can Aktan), Aklıselim Matbaası, İzmir, s. 2-28.

BUCHANAN, James M. (1991f), "Rant Kolama ve Kar Kollama", (Çeviren: Aytaç Eker), **Kamu Tercihi ve Anayasal İktisat**, (Yayına Hazırlayan: Aytaç Eker, Coşkun Can Aktan), Aklıselim Matbaası, İzmir, s. 264-279.

BUCHANAN, James M. (1994), "Rant Kollama Kar Kollama", (Çeviren: Aytaç Eker), **Politik Yozlaşma ve Rant Kollama**, (Yayına Hazırlayan: Aytaç Eker, Coşkun Can Aktan), Takav Matbaası, Ankara.

BUCHANAN, James M. (1997), "Devletin Başarısızlığını Teşhiste ve Yapısal Reform Önerisinde Kamu Tercihi Teorisinin Başarısı ve Sınırları, **Anayasal İktisat**, Coşkun Can Aktan, İz Yayıncılık, İstanbul, s.185-201.

BUCHANAN, James M. (2002), **Vote et Marché**, (Traduit par Hervé de Quengo), 2002 (http://herve.dequengo.free.fr/Buchanan/Buchanan1.htm), s. 1-9.

BUCHANAN, James M. (2003), **L' Offre et La Demande des Biens Publics: Une İntroduction Méthodologique**, (Traduit par Hervé de Quengo), 2003, (http://herve.dequengo.free.fr/Buchanan/Buchanan2.htm), s.1-6.

BUCHANAN, James M. ve Gordon TULLOCK, (2001), **The Calculus of Consent: Logical Foundations of Constitutional Democracy**, Liberty Fund, Inc, (http://www.econlib.org/library/Buchanan/buchCv3Contents.html).

BUCHANAN, James M. ve WAGNER R. E., (2001), **Democracy in Deficit: The Political Legacy of Lord Keynes**, Liberty Fund, Inc, (http://www.econlib.org/library/Buchanan/buchCv8Contents.html), s. 8.1.1-8.1.19.

BUCHANAN, James M.(1991g)**,** "Rant Kollayan Toplumda Yapılabilecek Yenilik Hareketleri", (Çeviren: Aytaç Eker), **Kamu Tercihi ve Anayasal İktisat**, (Yayına Hazırlayan: Aytaç Eker, Coşkun Can Aktan), Aklıselim Matbaası, İzmir, s.254.

BUİTER, Willem H. (1983), **Deficit Crowding Out And Inflation: The Simple Analytics**, NBER Working Paper No: 1299 February 1983, (http://www.nber.org/papers/w1078), s.1-54

BULUTOĞLU, Kenan (2008), **Kamu Ekonomisine Giriş Demokraside Devletin Ekonomik Bir Kuramı**, Maliye ve Hukuk Yayınları, 7. Baskı, Ankara.

BÜYÜKLÜ, A. H., (2000), "Ekonomide Devletin Payının İktisat Politikaları Açısından Önemi" **İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası**, Cilt:50, Sayı:1-4, Yıl:2000, ss. 45-46.

CARPORASO, A. James ve David P. LEVİNE (1998), **Theories of Political Economy**, Cambridge University Pres, New York.

CHANG, Ha-Joon, (2003), **Kalkınma Reçetelerinin Gerçek Yüzü**, (Çeviren: T. A. Onmuş), İletişim Yayınları, 1. Baskı. İstanbul.

CHEVALLİER, Jacques (1994), "Yönetimde Açıklık", (Çeviren:.Musa Eken), **Politik Yozlaşma ve Rant Kollama**, (Editör: A. Eker ve C. C. Aktan), Takav Matbaası, Ankara, s. 67-91.

CHOSSUDOVSKY, Michel (1999), **Yoksulluğun Küreselleşmesi İMF ve Dünya Bankası Reformlarının İçyüzü**, (Çeviren: Neşenur Domaniç), Çivi Yazıları, 1. Baskı, İstanbul.

CHRISTOPHER, B. B. ve HOROWITZ, I. (1975), "Risk and Economic Policy Decisions", **Public Finance / Finances Publiques** (XXX / 2): 1975, s. 153-165.

CLAPHAM R. (1992), "Kalkınmakta Olan Ülkelerde Sosyal Piyasa Ekonomisi: Uygulanabilirlik Sorunu", (Çeviren: Meneviş Öğüt), **Uygulamada Sosyal Piyasa Ekonomisi**, (Yayına Hazırlayan: Hüsnü Erkan), Tükelmat A. Ş., İzmir, s. 22-38.

COASE, H. Ronald, (2000), "Sosyal Maliyet Sorunu", (Çeviren: M. Aktaş), **Devlet Rekabet Mülkiyet ve İktisat,** (Derleyen: Ö., Demir), Değişim Yayınları, 1. Baskı, Adapazarı, 2000, s. 101-174.

COLARD, Frédéric (1998), "Les Causes des Rigidités" (http://perso.wanadoo.fr/frederic.colard/dea/colard/part2.htm).

COLCLOUGH, Christopher ve MANOR James (1993), **States or Markets? Neo Liberalism and the Development Policy Debate,** Clarendon Press, Oxford.

CONDORCET Marquis de (1785), **Essai sur l'application de l'analyse a la probabilité des décisions rendues a la pluralité des voix,** (http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k417181).

COWEN, Tyler (2003), **Public Goods and Externalities, (**http://www.econlib.org/library/Enc/PublicGoodsandExternalities.html) s. 1-3.

CUTHBERTSON, Keith (200), **İktisat Politikası Keynesyen Yeni Cambridge ve Monetarist Makroekonomik Modeller**, (Çeviren: Nazım Engin), Bilim Teknik Yayınevi, 2. Baskı, İstanbul.

ÇAPRAZ, Neşe (2001), **Ekonomik Bunalımların Dünya'da ve Türkiye'de Yansımaları**, Der Yayınları, İstanbul.

ÇARIKCI, Emin (1983), **Yarı Gelişmiş Ülkelerde ve Türkiye'de Sanayileşme Politikaları**, Turhan Kitabevi, Ankara.

ÇİLİNGİROĞLU, E. Nesrin, (1995) "Sağlık Ekonomisi", **Halk Sağlığı Temel Bilgiler**, (Editörler: M. Bertan , Ç. Güler), Güneş Kitabevi, Ankara, s. 400-402.

ÇİMEN Gamze (2021), **Türkiye'de Optimal Vergileme Arayışı Bir Model ve Uygulaması,** Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı Doktora Tezi, Bursa.

ÇİMEN Gamze (2022), **Türkiye'de Vergi Optimalitesi: Laffer Teoreminin Geçerliliği**, On İki Levha Yayıncılık 1. Baskı, İstanbul.

ÇÖLOĞLU, Halit (1983), **Stagflasyon 1975-1980 Türkiye Bunalımı Ekonomi Politika Toplum,** Gazi Üniversitesi Yayını, Ankara.

DAHL, Robert A. (1996), **Demokrasi ve Eleştirileri***,* (Çeviren: Levent Köker), Yetkin Yayınları Ankara.

DELİCE Güven ve Cengiz YAVİLİOĞLU (2010), "Özelleştirme: Kavramsal ve Teorik Çerçeve", **Dünyada ve Türkiye'de Özelleştirme Uygulamaları Teorik ve Tarihsel Bir Perspektif** (Editörler: Cengiz Yavilioğlu, Güven Delice ve Onur Özsoy), T. C. Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı Yayını, Ankara, s.7-40.

DEMİR, Osman (1997), **Ekonomide Devlet**, SPK Yayın No:71, Ankara.

DEMİR, Osman (2000), "Özelleştirmenin Gerekçeleri ve Engelleri", **Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi***,* Cilt 14, Sayı 1, Yıl 2000, s. 157-166.

DEMİR, Osman (2003), "Türkiye Ekonomisinin Temel Bir Sorunu: Yüksek Kamu Açıklarının Uzun Süre Devam Etmesi", **A. Ü. İİBF Dergisi**, Cilt:17, Sayı:1-2 Yıl:2003, s. 80-86.

DEMİR, Osman ve ÖZTÜRK Nazım (2004), "Kamu Tercihinin Oylama Yöntemiyle Tespitinde Karşılaşılan Sorunların Çözüm Yolları", **İ.Ü. SBF Dergisi,** Sayı:31, Ekim 2004, s 1-21.

DEMİR, Osman ve ÖZTÜRK, Nazım (1999), "Anayasal İktisat Çerçevesinde Devletin Sınırlandırılması", **Prof. Dr. Orhan Oğuz'a Armağan**, Marmara Üniversitesi Yayın No:640, İstanbul, s.163-174.

DEMİR, Osman ve ÖZTÜRK, Nazım (2001), "Kamu Tercihinin Oylama Yöntemiyle Tespitinde Karşılaşılan Sorunlar", **Kamu Tercihi ve Anayasal İktisat Dergisi**, Sayı:1, Yıl:1, Ocak Şubat Mart 2001, s.68-85.

DEMİR, Osman, (1996), "Devletin Ekonomide Doğurduğu Sorunlar", **Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi**, Cilt:XII, Sayı:1-2, Yıl:1996, s. .215- 232.

DEMİR, Ömer (1996), **Kurumcu İktisat**, Vadi Yayınları, 1. Basım, Ankara.

DEMİR, Ömer (2001), "Siyasete Yön Veren Rasyonel Cahil Seçmenler", **Kamu Tercihi ve Anayasal İktisat Dergisi***,* Sayı 1, Yıl 1, Ocak-Şubat-Mart 2001, s. 115-123

DEMİR, Ömer (2003), **Küresel Rekabette Etkin Devlet**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

DEMSETZ, Harold (2000), "Mülkiyet Hakları Teorisine Doğru", (Çeviren: A. Çağlayan), **Devlet Rekabet Mülkiyet ve İktisat,** (Derleyen: Ö. Demir), Değişim Yayınları, 1. Baskı, Adapazarı.

DİE, (2001), **İstatistik Göstergeler, 1923-1998**, Ankara.

DİLEYİCİ, Dilek ve Tarık VURAL (2005), "Kamusal Mallar Teorinde Yeni Gelişmeler", **Kamu Ekonomisi ve Kamu Politikaları**, (Editör: ç. C. Aktan, D. Dileyici ve i. Y. Vural), Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara.

DİNLER, Zeynel (2002), **Mikro Ekonomi**, Ekin Kitabevi, 14. Baskı, Bursa.

DİNLER, Zeynel (2000), **Tarım Ekonomisi**, Ekin Kitabevi, 5. Baskı, Bursa.

DİNLER, Zeynel (2005), **İktisada Giriş**, Ekin Kitabevi, 11. Basım, Bursa.

DİVİTÇİOĞLU, Sencer (1982), **Üretim Değer ve Bölüşüm** Ar Basım Yayım ve Dağıtım, İstanbul.

DOĞAN, Adem (1997), **Gelişme Teorilerinin Karşılaştırmalı Analizi**, C.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sivas.

DOĞAN, Adem ve ÖZTÜRK Nazım (2010), "Yeni Kalkınma Kuramları", **Bütçe Dünyası Dergisi,** Sayı:33, 2010/1, s.35-55.

DOLLERY, Brian, / WALLİS, Joe (2001) , **The Theory of Market Failure and Policy Making in Contemporary Local Government** (Armidale, University of New England Scholl of Economics, Working Paper Series in Economics) s.1-37.

DOLLERY, E. Brian ve WALLİS, L. Joe, **(**2011), **Local Government Failure** (http://www.econs.ecel.uwa.edu.au/economics/econs/ecom_conf/dollery1.pdf), s.10-12.

DOLLOT, Louis (1965), **Les Migrations Humaines,** Presses Universitaires de France, Paris:

DORNBUSCH, R. ve FİSCHER, S. (1998), **Makroekonomi**, (Çeviren: S. Ak, M. Fisunoğlu, E. Yıldırım, R. Yıldırım), McGraw-Hill, Akademi Ortak Yayını, 1. Baskı, İstanbul.

DOWNS, Anthony (1957), **An Economic Theory of Democracy***,* Harper Row Publishers, New York.

DUNLEAVY, Patrick (1991), **Democracy Bureaucracy and Public Choice**, Harvester Wheatsheaf.

DURA, Cihan (2012), **Ekonomik Kriz Nedir? Özellikleri Neleridir? Nasıl Gelişir?** (http://www.turansam.org).

EGGERTSSON, Thrain (1992), **Economic Behavior and Institutions**, Reprinted, USA: Cambridge University Pres, New York.

EKER, Aytaç, Asuman ALTAY ve Mustafa SAKAL (2004), **Maliye Politikası Teori İlkeler ve Yöntemler**, Kanyılmaz Matbaası, 4. Baskı, İzmir.

EKİCİ, M. Sena ve Murat DEMİR (2000), "Rant Kollama Sürecinde Baskı Grupları" **Prof. Dr. Adnan Tezel'e Armağan**, Marmara Üniversitesi Maliye Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayın No:13, İstanbul, s.152-166.

ENCAOUA, D ve A. Hollander, (2002), "Competition Policy and Innovation", **Oxford Review of Economic Policy**, Vol: 18, No:1, Oxford University Press.

ENGİZ, Oğuz (1996), "Ulusal Sağlık Sistemi Boyutunda Kalite Yönetim Modeli", **Sağlık Hizmetinde Toplam Kalite Yönetimi ve Performans Ölçümü Sempozyumu**, 1-2 Kasım 1996, Ankara, s. 205.

ERCAN, Fuat (1995), "Gelişme Yazını; Eleştiriler ve Yeni Perspektifler", (Derleyen: Tamer İşgüden, Fuat Ercan, Mehmet Türkay), **Gelişme İktisadı Kuram Eleştiri Yorum,** İstanbul: Beta Basım Yayın, s.298-428.

ERCAN, Fuat (1996), **Gelişme Yazını Açısından Modernizm Kapitalizm ve Azgelişmişlik**, Sarmal Yayınları, İstanbul.

ERDEM Metin (2009), **Devlet Borçları**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 3. Baskı, Bursa.

ERDEM, Ekrem (2008), **Para Banka ve Finansal Sistem**, Detay Yayıncılık, Ankara.

ERDOĞAN, Mustafa (1997), **Anayasal Demokrasi**, Siyasal Kitabevi, 2. Baskı, Ankara.

ERDOĞAN, Seyfettin (2004), **Politik Konjonktür Hareketleri Teorisi Perspektifi İle Siyaset Ekonomi İlişkileri**, Değişim Yayınları, 1. Baskı, İstanbul.

EREN Ercan ve Murat DONDURAN (2001), **Türkiye'de Bilgi Teknolojisi Göstergeleri ve Ağ Dışsallıkları**, (http://www.econ.metu.edu.tr/cong2001/abstracts/papers/p090.pdf).

EREN, Ercan (1997), **Mikro İktisat**, Der Yayınları, (İstanbul.

ERKAN, Hüsnü (1984), **Ekonomi Politikasının Temelleri**, Aydın Kitabevi, İzmir.

ERKAN, Hüsnü (1987), **Sosyal Piyasa Ekonomisi Ekonomik Sistem ve Piyasa Ekonomisine İşlerlik Kazandırılması**, Konrad Adenauer Vakfı Yayını, İzmir.

ERKAN, Hüsnü (1994), "Giriş", **Sosyal Piyasa Ekonomisinin Sosyal Boyutu**, (Yayına Hazırlayan: Hüsnü Erkan), Tükelmat A. Ş., İzmir, s.7-13.

ERKAN, Hüsnü (1998), **Bilgi Toplumu ve Ekonomik Gelişme**, Türkiye İş Bankası Yayını, 4. Baskı, Ankara.

ERKAN, Hüsnü (1999) "Türk Toplumunda Kültür ve Rekabet, Rekabet Kurumu Yayınları, **Perşembe Konferansları**, Kasım 1999, Ankara, s. 33-75.

ERKAN, Hüsnü (2000), **Bilgi Uygarlığı İçin Yeniden Yapılanma**, İmge Kitabevi, 1. Baskı, Ankara.

ERKAN, Hüsnü (2004), **Ekonomi Sosyolojisi**, Barış Yayınları Fakülteler Kitabevi, 5. Baskı, İzmir.

ERKAN, Hüsnü (2011), **Sistem Sorununun Çözümünden Sorunların Çözümüne: Türkiye İçin Sosyal Piyasa Ekonomisi,** Konrad Adenauer Vakfı Yayını, Ankara, (http://www.konrad.org.tr/index.php?id=378).

EROĞUL, Cem (1997), "Ulus Devlet ve Küreselleşme", **Emperyalizmin Yeni Masalı Küreselleşme**, (Yayına Hazırlayan: Işık Kansu), İmge Kitabevi, 3. Baskı, Ankara, s. 46-60.

ETHRİDGE, Marcus E. ve Howard HANDELMAN (1994), **Politics in a Changing World**, St. Martin's Pres, New York.

FINK, U. (1994), "Sosyal Devletin Yeniden Yapılanması İçin Yeni Yaklaşımlar" (Çeviren: Mustafa Yaşar Tınar), **Sosyal Piyasa Ekonomisinin Sosyal Boyutu**, (Yayına Hazırlayan: Hüsnü Erkan), Tükelmat A. Ş., İzmir, s.54-75.

FREYSSİNET, Jacques (1985), **Azgelişmişlik İktisadı**, (Çeviren: T. Öçal, M. A. Kılıçbay), Gazi Üniversitesi Yayını, Ankara.

FRIEDMAN, Milton (1957), **A Theory of Consumption Function**, Princeton University Pres, Princeton.

FRIEDMAN, Milton (1979), "Paranın Miktar Teorisi", **Eskişehir İTİA Dergisi**, (Çeviren: Suat Öksüz), Cilt: XV, Sayı:1, Ocak 1979, s. 203.-235.

FRİEDMAN, Milton (1988), **Kapitalizm ve Özgürlük**, (Çeviren:Doğan Erbek ve Nilgün Himmetoğlu), Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul.

GARELLO, Jacques (1996), "Décisions Publiques et Comportement des Hommes Politiques", **Lumières Landaises**, (25 / 10 Décembre) (http://bastiat.net/fr/cercle/rencontres/1996-4.html), s.1-4.

GERN, Jean Pierre (1993), "L'apport du Commerce Extérieur a la Croıssance des Pays Non Industrıalısés", **Revue Tiers Monde**, t. XXXIV, n. 133, Janvier Mars 1993, s.7-36.

GERSCHENKRON Alexander (1962), **Economics Backwardness in Historical Perspective**, Harvard University Press, Cambridge.

GHAİ Dharam (1995), "Yapısal Uyum Küresel Bütünleşme ve Sosyal Demokrasi", (Çeviren: İdil Eser), **Piyasa Güçleri ve Küresel Kalkınma**, (Editörler: R. Prendergast, F.Stewart), Yapı Kredi Yayınları, 1. Baskı, İstanbul. s. 39-71.

GIDE, Charles ve RIST Charles (1960), **A History of Economic Doctrines, from the Time of the Physiocrats to the Present Day**, George Harrap Co. Ltd, London.

GİBSON, D. Heather ve Euclid Tsakalatos, (1996), "Uluslararası Borç Krizi: Nedenler Sonuçlar ve Çözümler", **Kalkınma İktisadı Yükselişi ve Gerilemesi**, (Yayına Hazırlayan: F. Şenses), İletişim Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, s. 173-210.

GOODİN, Gobert E. (1994), "Politikada Yalan", (Çeviren:.Aytaç Eker), **Politik Yozlaşma ve Rant Kollama**, (Editör: A. Eker ve C. C. Aktan), Takav Matbaası, Ankara, s.55.

GÖKBUNAR, Ramazan ve Halit YANIKKAYA (2004), **Etkin Devlet ve Ekonomik Gelişme**, Odak Yayın Dağıtım, Ankara.

GÖRGÜN, Sevim (1992), "Anayasal Borçlanma Politikası ve Devletin Borçlanma Politikasının Sınırlandırılması", *Ekonomik Anayasa Sempozyumu*, 28-29 Mayıs 1992, Ankara, Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF Maliye Bölümü, Takav Matbaası, s. 147-152.

GUERRİEN, Bernard (1999), **Neo-Klasik İktisat (**Çeviren: E. Tokdemir), İletişim Yayınları, 2. Baskı, İstanbul.

GÜLALP, Haldun (1987), **Gelişme Stratejileri ve Gelişme İdeolojileri**, Yurt Yayınları, Ankara.

GÜNAY, M. Turhan (1997), **Gelişme İçin Altyapı**, DPT Yayını, Ankara.

GÜNAYDIN, İhsan ve Levent Yahya ESER (2010), "Maliye Politikasındaki Yeni Trend: Mali Kurallar", **Mali Kurallar Maliye Politikası Yönetiminde Yeni Bir Eğilim: Vergi, Harcama, Borçlanma vs Üzerine Kurallar ve Sınırlamalar**, (Editörler: Coşkun Can Aktan, Ahmet Kesik, Fatih Kaya), Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayını, Ankara, s. 63-83.

GÜNER, Ayşe (1998), "Başarısız Devlet ve Çözüm Önerileri", M.Ü. İİBF Dergisi Özel Sayı, **Prof. Dr. Halil Nadaroğlu'na Armağan**, Cilt:XIV, Sayı:1, Yıl:1998, ss.193.

GÜRAN, Mehmet Cahit veSelçk CİNGİ (2002), "Devletin Ekonomik Müdahalelerinin Etkinliği", **Akdeniz Üniversitesi İİBF Dergisi**, Sayı: 3, Yıl: 2002, (http://www1.akdeniz.edu.tr/iibf/dergi/Sayi03/04guran.pdf) , s.56-89.

GÜVEL, Alper (1998), **Politik İktisat ve Akıl**, Alfa Basım Yayım Dağıtım, 1. Baskı., İstanbul.

GÜVEL, Alper (2004), **Suç ve Ceza Ekonomisi**, Roma Yayınları, 1. Baskı, Ankara.

GWARTNEY, James D. ve Wagner Richard E. (1988), "Public Choice and the Conduct of Representative Government", **Public Choice and Constitutional Economics**, (Ed: J. D. Gwartney ve R. E. Wagner, JAI Press, London, s.3-28.

HALLER, Heinz (1994), **Maliye Politikası Teorik Esasları ve Temel Problemleri**, (Çeviren: Salih Turhan), Filiz Kitabevi, 3. Baskı, İstanbul.

HAN, Ergül ve A. Ayşen Kaya. (2002), **Kalkınma Ekonomisi Teori Politika**, Etam A. Ş. Matbaa Tesisleri, 4. Baskı, Eskişehir.

HANUSCH, Horst (2003), **Kamu Sektöründe Etkinsizlikler: Talep ve Arz Yönleri**, (Çeviren: Sabri Tekir), (http://www.canaktan.org/ekonomi/anayasal_iktisat/diger_yazilar/tekir-hanusch-kamu-etkinsiz.htm).

HAYEK, Friedrich. A. (1993b), **Sosyal Adalet Serabı Kanun Yasama Faaliyeti ve Özgürlük** (Cilt2), (Çeviren: Mustafa Erdoğan), Türkiye İş Bankası Yayını, Ankara.

HAYEK, Friedrich. A. (1999), **Kölelik Yolu,** (Çeviren: Turhan Feyzioğlu, Yıldıray Aslan), Liberte Yayını, Ankara.

HAYEK, Friedrich. A. von (1993a), **Hukuk Yasama ve Özgürlük Kuralar ve Düzen** (Cilt1), (Çeviren: Atilla Yayla), Türkiye İş Bankası Yayını, Ankara.

HIRSCMAN, Albert O, (1996), "Kalkınma İktisadının Yükselişi ve Gerilemesi", **Kalkınma İktisadı Yükselişi ve Gerilemesi**, (Yayına Hazırlayan: F. Şenses), (Çeviren: S. Öztürk), İletişim Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, s. 23-52.

HİRST, Paul ve THOMPSON Grahame (2003), **Küreselleşme Sorgulanıyor**, (Çeviren: Çağla Erdem, Elif Yücel), Dost Kitabevi, 3. Baskı, Ankara.

HOEKMAN, B. ve P. C. Mavroidis, (2002), "Economic Development, Competition Policy, and The World Trade Organization", The World Bank, **Policy Research Working Paper** No: 2917.

HOLDEN, Barry (1988), **Understanding Liberal Democracy**, Philip Allan Pub., London.

HUNT, Diana (1989), **Economic Theories of Development**, London: Harvester Wheatsheat.

HYMAN N. David (2008), **Public Finance: A Contemporary Application of Theory to Policy**, 9th Edition, SouthWestern / Cengage Learning, Mason, Ohio.

IMF, (2001), **Code of Good Practices on Fiscal Transparency¨Declaration on Principles**, Washington, DC, March 23, (http://www.imf.org/external/np/fad/trans/code.htm).

IŞIK A. Kadir, Ekrem KARAYILMAZLAR, İbrahim ORGAN ve Hayriye IŞIK (2005), **Devlet Borçları**, Ekin Kitabevi Yayınları. Bursa.

IŞIK, Sayım (2004), **Para Finans ve Kriz**, Akçağ Yayınları, 1. Baskı, Ankara.

İBN-İ HALDUN, (2004), **Mukaddime**, (Çeviren: Süleyman Uludağ), Dergah Yayınları, İstanbul.

İKV, (2003a), **Avrupa Birliği'nin Sosyal Politikası**, İKV Yayın No:12, İstanbul.

İKV, (2003b), **Avrupa Birliği'nin KOBİ Politikası**, İKV Yayın No:5, İstanbul.

İLKİN, Akın. (1988), **Kalkınma ve Sanayi Ekonomisi**, İstanbul: İ.Ü. Yayın No:3487, 5. Baskı.

İMREN, Arzu ve Vedat AKMAN (1994), **Türkiye'de ve Dünyada Enflasyon, Enflasyon Olgusuna Genel Bir Bakış**, Era Yayıncılık, İstanbul.

İNSEL, Ahmet (2004), **Neo Liberal Hegemonyanın Yeni Dili**, Birikim Yayınları, 1. Baskı, İstanbul.

İNSEL, Ahmet. (1990), "Siyasal Bir Süreç Olarak İktisadi Kalkınma (I)", **Birikim Dergisi**, Sayı: 18, Ekim 1990, s. 40-56.

JASAY, Anthony de (2000**), Tercih Sözleşme Rıza: Liberalizme yeni Bir Bakış**, (Çeviren: Alişan Oktay), Liberte Yayını, Ankara.

JONES, I. Charles (2004), **Growth and Ideas**, NBER Working Paper No: 10767, September 2004, (http://www.nber.org/papers/w10767), s.1-75.

KARAGÜL, Mehmet (1997), "Kayıt Dışı Ekonomi ve Türkiye'deki Kayıt Dışı Ekonominin İncelenmesi", **Yönetim ve Ekonomi, Celal Bayar Üniversitesi İİBF Dergisi**, Sayı:3, Yıl:1997, s.186-187.

KAYNAK, Muhteşem (1990), **Ekonomik Kalkınma**, G.Ü. İİBF Ders Notları, Ankara.

KAZGAN, Gülten (1993), **İktisadi Düşünce veya Politik İktisadın** Evrimi, Remzi Kitabevi, 6. Baskı, İstanbul.

KAZGAN, Gülten (2002), **Küreselleşme ve Ulus Devlet Yeni Ekonomik Düzen,** İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayını, 3. Baskı, İstanbul.

KEPKEP, Naci (1991), **Enflasyon Kuramlar Politikalar ve Avusturya Keynesciliği**, Cem Yayınevi, 1. Baskı, İstanbul.

KEYNES, J. Maynard, **İstihdam Faiz ve Para Genel Teorisi**, (Çeviren: A. Baltacıgil), Fakülteler Matbaası İstanbul, 1969, s.101-118.

KHEMANİ, R. S., (2002), "Competition Policy Economic Adjustment and Competitiveness", (Ed., Nabi, Ijaz), **Building Competitive Firms: Incentives and Capabilities,** The World Bank Publications, Washington, DC, s.77-97.

KIZILÇELİK, Sezgin. (2004a), "Küreselleşmenin Eleştirisi Olarak Bağımlılık Okulu", **Zalimler ve Mazlumlar: Küreselleşmenin İnsani Olmayan Doğası**, Anı Yayıncılık, Ankara, s.73-86.

KIZILÇELİK, Sezgin. (2004b), "Küreselleşmeye Karşı Immanuel Wallerstein'in Dünya Sistem Teorisi", **Zalimler ve Mazlumlar: Küreselleşmenin İnsani Olmayan Doğası**, Anı Yayıncılık, Ankara, s.87-101.

KİRMANOĞLU, Hülya (2001), "Uluslararası Kamusal Mallar", **İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları** 39. Seri, 2001, s.9-16.

KİRMANOĞLU, Hülya (2009), **Kamu Ekonomisi Analizi,** Beta Basım Yayım Dağıtım, 2. Baskı, İstanbul.

KİRZNER, Israel (2004), "Avusturya İktisat Okulu", (Çeviren Ç. Can Aktan), **Yeni İktisat Okulları**, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara.

KOLÇAK, Menşure (1998), "Türkiye'de Kamu Açıkları ve İç Borç İlişkisi", **A. Ü. IIBF Dergisi**, Cilt 12, Sayı 1-2, 1998, s. 31.

KRUGMAN, Paul (2001), **Bunalım Ekonomisinin Geri Dönüşü**, (Çeviren: Neşenur Domaniç), Literatür Yayını, 1. Basım, İstanbul.

KRUGMAN, Paul (2002), **Politika Taşeronları Azalan Beklentiler Çağında İktisadi Eğilimler ve Önemsizleşen Refah**, (Çeviren: Neşenur Domaniç), Literatür Yayını, 2. Basım, İstanbul.

KUTTNER, Robert "İktisadın Sefaleti", (Çeviren: E. Özvar), **Devlet Rekabet Mülkiyet ve İktisat,** (Derleyen: Ö. Demir), Değişim Yayınları, 1. Baskı, Adapazarı.

KÜNTAY, Esin. (1997), "Kentleşmenin Neden Olduğu Fiziksel ve Toplumsal Çürüme Karşısında Kentsel Yenileme Uygulamaları", **II. Ulusal Sosyoloji Kongresi Toplum ve Göç**, 20-22 Kasım 1996, DİE Yayın No: 2046, Ankara.

LARRAİN, Jorge (1995) **İdeoloji ve Kültürel Kimlik (Modernite ve Üçüncü Dünyanın Varlığı)**, (Çeviren: N. Domaniç), Sarmal Yayını, İstanbul.

LAZEAR, P. Edward (1984), "Incentives and Wage Rigidity" NBER Working Paper No. 1299, (http://www.nber.org/papers/w1299).

LEİBENSTEİN, Harvey (2000), "Tüketici Talep Teorisinde Bandwagon, Snop ve Veblen Etkileri", DEMİR, Ömer (Der), **Devlet Rekabet Mülkiyet ve İktisat** (Çev:M. Demirci), Değişim Yayınları, 1. Baskı, Adapazarı, s. 249-284.

LEİJOUNHUFVUD, Axel (2000), "Keynesyen İktisat: Geçmişteki Karışıklıklar Gelecekteki Manzaralar", (Çeviren: H. Çaha), **Devlet Rekabet Mülkiyet ve İktisat,** (Derleyen: Ö. Demir), Değişim Yayınları, 1. Baskı, Adapazarı.

LEPAGE, Henri (1991), "Le Marché Politique", **Bulletin du Cercle Frédéric Bastiat**, (5/7 Septembre) :1-4.

LİEBOWİTZ, Stephen J. ve Stephen E. MARGOLİS (1998), **Network Externalities (Effects),** (http://www.utdallas.edu/~liebowit/palgrave/network.html).

LİPSEY, Richard G. / STEİNER, Peter O. / PURVİS, Douglas D. (1984), **İktisat**, Cilt:1, (Çev:Ö. F. Batırel ve diğerleri), Bilim Teknik Yayınevi, İstanbul.

LONG, N. and K. SHİMOMURA (1999), "Education, Moral Hazard and Endogenous Growth", **Journal of Economic Dynamics and Control**, Vol: 23; 675-698.

LOUGHLİN, Martin (1992), **Public Law and Political Theory** Clarendon Pres, Oxford.

MAHİROĞULLARI, Adnan (2005), **İşsizlikle Mücadelede Emek Piyasası Politikaları (Türkiye ve AB Ülkeleri)**, Filiz Kitabevi, 1. Baskı, İstanbul.

MAHİROĞULLARI, Ayşegül (2000), **Türkiye'de Asgari Ücret Uygulamalarının Ekonomik Yapı Üzerine Etkileri,** ,Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Sivas.

MANİSALI, Erol. (1982), **Gelişme Ekonomisi**, Ar Yayın Dağıtım, 3. Baskı, İstanbul.

MANKİW, Gregory (2000), Makro İktisattaki Son Gelişmeler" (Çeviren: M. Acar), **Devlet Rekabet Mülkiyet ve İktisat,** (Derleyen: Ö. Demir), Değişim Yayınları, 1. Baskı, Adapazarı.

MENZEL, Ulrich. (1991), "Üçüncü Dünyanın Sonu ve Büyük Teorinin İflası", (Çeviren: O. Say), **Birikim**, Sayı: 21, Ocak 1991, s.22-34.

MHYRMAN, John (1989), "The New Institutional Economics and the Process of Economic Development", **Journal of Institutional and Theoretical Economics**, Volume:145, Number:1, 1989, s.38-59.

MİLL, John.Stuart (1997), **Hürriyet**, (Çeviren: M. Osman Dostel), MEB Yayını:852, İstanbul.

MORTAN, Kenan (1993), "Türkiye'de Sosyal Piyasa Ekonomisin Çerçevesi Ne Olmalıdır?", **Finans Dergisi**, 1993, Özel ek, s.98-101.

MUSGRAVE, Richard A. (2004), **Kamu Maliyesi Teorisi Kamu Ekonomisi Alanında Bir İnceleme** (Çeviren: Orhan Şener, Yaşar Methibay), Asil Yayın Dağıtım Ltd Şti, Ankara.

MUTLUER, Kamil, ERDOĞAN Öner, KESİK Ahmet (2010), **Teoride ve Uygulamada Kamu Maliyesi**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2. Baskı, İstanbul.

MUTLUER, Kamil, ERDOĞAN Öner, KESİK Ahmet (2011), **Bütçe Hukuku**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 3. Baskı, İstanbul.

NADAROĞLU, Halil (2000), **Kamu Maliyesi Teorisi**, Beta Basım Yayım, 11. Baskı, İstanbul.

NICHOLSON, Walter (2002), **Microeconomic Theory Basic Principles and Extensions**, The Dryden Press, 8. Edition. New York.

NORTH, Douglass C. (2002), **Kurumlar Kurumsal Değişim ve Ekonomik Performans**, (Çeviren. Gül Çağalı Güven), Sabancı Üniversitesi yayını, 1. Basım, İstanbul.

O'BRİEN, Philip J. (1992), "Latin Amerikan Bağımlılık Kuramlarına Bir Eleştiri", (Çeviren ve Derleyen: M. Ersoy), **Emperyalizm Gelişme ve Bağımlılık Üzerine**, Verso Yayınları, Ankara, s.28-32.

OECD, (2000), **The Appraisal of Investment in Educational Facilities**, Organisation for Economic Co-Operation and Development OECD, Paris.

OLSON, Mancur (1971), **The Logic of Collective Action, Public Goods and The Theory of Groups**, Harvard University Press, USA.

ONUR, Sara (2004), **Ekonomide Karşılıksız Kayıplar Seçim Ekonomisi**, Asil Yayın Dağıtım, 1. Baskı, Ankara.

ORHAN, Osman Z. (1995), **Başlıca Enflasyon Teorileri ve İstikrar Politikaları,** Filiz Kitabevi, 1. Baskı, İstanbul.

ORHAN, Osman Z. ve Seyfettin ERDOĞAN (2007), **Para Politikası,** Yazıt Yayın Dağıtım**,** 4. Baskı, Ankara.

ORTAÇ, Rıfat F. (2004), **Global kamu Malları ve Finansmanı**, Gazi Kitabevi, Ankara.

OSBOORN, D. ve T. GAEBLER, (1992), **Reinventing Government: How the Entrepreneurial Spirit is Transforming the Public Sector** Addison Wesley Publishing Company, New York.

ÖÇAL, Tezer (1990), **Para Teorisi**, Gazi Üniversitesi İİBF Yayın No:53, Ankara.

ÖÇAL, Tezer, Ömer Faruk ÇOLAK, Selahattin TOGAY ve Kadir ESER, (1997), **Para Banka Teori Politika**, Gazi Kitabevi, 1. Baskı, Ankara.

ÖNCEL, Mualla ve Nami ÇAĞAN (1994), Bankacılar İçin Mali Hukuk Bilgisi, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını, 6. Baskı, Ankara.

ÖZBİLEN, Şevki (1998), **Maliye Politikası**, Ezgi Kitabevi, 1. Baskı Bursa.

ÖZBUDUN, Ergün (1992), "Anayasa Hukuku Açısından Ekonomik Anayasa", **Ekonomik Anayasa Sempozyumu**, 28-29 Mayıs 1992, Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF Maliye Bölümü, Takav Matbaası, Ankara, s.1-9.

ÖZEN, Şükrü (1996), **Bürokratik Kültür**, TODAİE Yayın No:272, 1. Baskı, Ankara.

ÖZGÜLER Verda Canbey, (2003), "Ağ Etkisi, Ağ Dışsallıkları Türkiye'deki Klavye Tartışmaları", **İş Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi**, Cilt:5, Sayı2, 2003, s. 1-11.

ÖZTÜRK, Nazım (1997), **Türkiye'de Konut Sektörü**, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sivas.

ÖZTÜRK, Nazım (2004a), "Piyasa Başarısızlıkları", **Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Öneri Dergisi**, Sayı:21, Yıl:10, Cilt:6, Ocak 2004, ss. 173-187.

ÖZTÜRK, Nazım (2004b), "Anayasal İktisat Çerçevesinde Demokrasiyi Yozlaştıran İktisadi Etmenler", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt:37, Sayı:3, Eylül 2004, s.17-35.

ÖZTÜRK, Nazım (2005a), "İktisadi Kalkınmada Eğitimin Rolü", **Sosyoekonomi**, Sayı:1, Yıl:1, Ocak Haziran 2005,s. 27-44.

ÖZTÜRK, Nazım (2005b), "Neo Liberal Yaklaşımlar Çerçevesinde Devletin Ekonomide Yarattığı Sorunlar", **Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Öneri Dergisi**, Sayı:23, Yıl:11, Cilt:6, Ocak 2005, s.205-215.

ÖZTÜRK, Nazım (2005c), "Ücret Kuramında Yeni Yaklaşımlar" **Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi**, Cilt:7, Sayı:1, 2005, s.29-49.

ÖZTÜRK, Nazım (2006a), "Ekonomide Devletin Değişen Rolü", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt:39, Sayı:1, Mart 2006, s.17-38.

ÖZTÜRK, Nazım (2006b), **Türkiye'de Bölgesel Kalkınma ve Güneydoğu Anadolu Projesi**, Türkiye Ziraat Odaları Birliği Yayını, 1. Baskı, Ankara.

ÖZTÜRK, Nazım (2007a), **Piyasa Başarısızlığından Kamu Ekonomisinin Başarısızlığına Ekonomide Devletin Değişen Rolü,** Palme Yayıncılık, Ankara**.**

ÖZTÜRK, Nazım (2007b), **Kamu Tercihinin Tespitinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Yolları,** Palme Yayıncılık, Ankara**.**

ÖZTÜRK, Nazım (2009), **İktisatta Bölüşüm Kuram Politika**, Palme Yayıncılık, Ankara.

ÖZTÜRK, Nazım (2010), "Klasik ve Neoklasik İktisatta Gelir Bölüşümü", **Çalışma ve Toplum, Ekonomi ve Hukuk Dergisi**, Sayı:24, Cilt:1, Ocak 2010, s.59-89.

ÖZTÜRK, Nazım (2011), "Bölgesel Dengesizliklerin Yarattığı Sorunlar", **Bütçe Dünyası Dergisi** Sayı:34, 2011/1, s.30-56.

ÖZTÜRK, Nazım (2012), **Dış Ticaret Kuram Politika Uygulama**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 1. Baskı, Bursa.

ÖZTÜRK, Nazım (2015), **Kalkınma Kuramlarına Eleştirel Bir Yaklaşım**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 1. Baskı, Bursa.

ÖZTÜRK, Nazım (2018), **Kamu Tercihi Kuramı,** Ekin Basım Yayın Dağıtım, 1. Baskı, Bursa.

ÖZTÜRK, Nazım (2020a), **Kamu Maliyesi**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 5. Baskı, Bursa.

ÖZTÜRK, Nazım (2020b), **Maliye Politikası**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 5. Baskı, Bursa.

ÖZTÜRK, Nazım (2021), **Para Banka Kredi**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 5. Baskı, Bursa.

ÖZTÜRK, Nazım (2023a), **Kamu Mali Yönetimi (Mali Kurumlar)**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 2. Baskı, Bursa.

ÖZTÜRK, Nazım (2023b), **Gelir Dağılımının İktisadi Analizi**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 2. Baskı, Bursa.

ÖZTÜRK, Nazım ve BAYRAKTAR Yüksel (2009), "Aksak Rekabetin Önlenmesinde Devletin Rolü", **Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi,** Cilt:4, Sayı:2009/2, s.74-93.

ÖZTÜRK, Nazım ve BAYRAKTAR Yüksel (2010a), "Dışsallıkların İçselleştirilmesinde Devletin Rolü", **Finans Politik Ekonomik Yorumlar Dergisi,** Cilt:47, Sayı:542, s.19-29.

ÖZTÜRK, Nazım ve BAYRAKTAR Yüksel (2010b), **IMF'nin Değişen Rolü ve Gelişmekte Olan Ülke Ekonomilerine Etkileri,** Palme Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara.

ÖZTÜRK, Nazım ve DOĞAN, Adem (2010), "Konut Sektörünün Sorunları ve Çözüm Önerileri", **Bütçe Dünyası Dergisi,** Sayı:33, 2010/1, s.139-154.

ÖZTÜRK, Nazım ve ÖZTÜRK Yasin (2010), **Yoksullukla Mücadelede Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları**, Palme Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara.

ÖZTÜRK, Nazım ve UZUN Meral (2010), "Bölgesel Kalkınma Dinamikleri: Bölgesel Dengesizliklerin Ortaya Çıkmasında Rol Oynayan İktisadi Etmenler" **C. Ü. İİBF Dergisi,** Cilt: 11, Sayı:2, Ekim 2010, s.91-110.

PARASIZ, İlker (1993), **Makroekonomi Teori ve Politika**, Ezgi Kitabevi, 5. Baskı, Bursa.

PARASIZ, İlker (1996), **Monetarizm ve Ünlü Monetarist ve Keynesgil İktisatçılarla Söyleşiler,** Ezgi Kitabevi, 2. Baskı, Bursa.

PARASIZ, İlker (1999), **Mikro Ekonomi**, Ezgi Kitabevi, 6. Baskı, Bursa.

PARASIZ, İlker (2000), **Para Banka ve Finansal Piyasalar**, Ezgi Kitabevi, 7. Baskı, Bursa.

PARASIZ, İlker (2008), **Büyüme Teorileri**, Ezgi Kitabevi, 3. Baskı, Bursa.

PARTANT, F.rançois (1985), **Kalkınmanın Sonu Bir Alternatif mi Doğuyor?** (Çeviren: F. Başkaya), Birey ve Toplum Yayınları, Ankara.

PAYA, Merih (2007), **Para Teorisi ve Politikası,** Filiz Kitabevi, İstanbul.

PERROUX, François. (1991), **L'Economie du XX e Siècle**, Presses Universitaires de Grenoble, Paris.

PINAR, Abuzer (2006), **Maliye Politikası Teori ve Uygulama**, Naturel Kitap Yayın Dağıtım, 1. Baskı, Ankara.

PINAR, Abuzer ve SAK Güven (2006), "İşgücü Maliyetleri ve Türkiye 'de İşgücü Piyasası Üzerine Olası etkileri", (Editör: T. Bulutay), **İşgücü Piyasası Açısından Kayıt dışı Ekonomi,** DİE Yayını, Ankara, s.117-118.

PİNDYCK, S. Robert ve RUBİNFELD L. Daniel, (1998), **Microeconomics**, Prentice-Hall, Upper Saddle River, Fourth Edition, New Jersey.

POLANY, Karl (2003), **Büyük Dönüşüm Çağımızın Siyasal ve Ekonomik Kökenleri**, (Çeviren: Ayşe Buğra), İletişim Yayınları, 3. Baskı, İstanbul.

POPPER, Karl R. (1985), **Tarihselciliğin Sefaleti***,* (Çeviren: Sabri Orman), İnsan Yayınları, İstanbul.

POPPER, Karl R. (1989), **Açık Toplum Ve Düşmanları***,* Cilt: 2, (Çeviren: Harun Rızatepe), Remzi Kitabevi, 2. Baskı, İstanbul.

POTERBA, J. M. ve SUMMERS H. L. (1986), **Financial Lifetimes and The Crowding Out Effects of Budget Deficits,** NBER Working Paper No: 1955, June 1986, (http://www.nber.org/papers/w1955), s. 5-15.

POULANTZAS, Nikos (1980), "Note de Recherche sur l'Etat et la Société", **Revue International des Sciences Sociales**, Volume:XXXII, No:4, 1980, s.647-655.

PREBISCH, Raul (1963), "Latin Amerika'nın İktisadi Kalkınması ve Belli Başlı Sorunları", (Çeviren: Bilsay Kuruç), **A.Ü. S.B.F. Dergisi**, Cilt: XVIII, Sayı:1, Mart 1963, s.103-142.

PRENDERGAST, Renee ve STEWART Frances (1995), "Piyasa Güçleri ve Küresel Kalkınma", (Çeviren: İdil Eser), **Piyasa Güçleri ve Küresel Kalkınma**, (Editörler: R. Prendergast, F.Stewart), Yapı Kredi Yayınları, 1. Baskı, İstanbul. s. 13-21.

PRİCE WATERHOUSE COOPERS (2004), **Opacty Index**, (http://www.opacityindex.com/opacity_index.pdf).

QUESNAY, François (1759) **Tableau Economique**, 2. Edition,, (http://www.taieb.net/auteurs/Quesnay/tableau.html).

ROBİNSON, J.oan (2000), "Tam Rekabet Nedir ?", (Çeviren: M. Tahran), **Devlet Rekabet Mülkiyet ve İktisat,** (Derleyen: Ö. Demir), Değişim Yayınları, 1. Baskı, Adapazarı, 2000, s.285-305.

ROED, Knut (1997), "Hysteresis in Unemployment", **Journal of Economic Surveys**, Vol: 11, No: 4, s. 389-418.

ROWLEY, Charles (2002), **Özgürlük ve Devlet,** (Çeviren: İbrahim Dalmış) , Liberte Yayınları, 1. Baskı, Ankara.

RÖPKE, Wilhelm (1947), **Konjonktür ve Buhranlar** (Çeviren: Ömer Celal Sarç), İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayını, İstanbul.

SACHS, Jefrey D. ve LARRAIN Felipe B. (1993), **Macroeconomics in the Global Economy**, Harvester Wheat Sheaf, New York.

SALAMA, Pierre (1986), **Azgelişmenin İktisadı**, (Çeviren: İ. Kılınç K. Lordoğlu), Belge Yayınları, 1. Baskı, İstanbul.

SALLAN GÜL, Songül (2004), **Sosyal Devlet Bitti Yaşasın Piyasa Yeni Liberalizmin ve Muhafazakarlık Kıskacında Refah Devleti**, Etik Yayınları, İstanbul.

SAMUELSON, Paul A. (1982), **L'Economique 1** (Traduction pour l'édition Française: Gael Fain), Armand Colin, Paris.

SARTORİ, Giovanni (1996), **Demokrasi Teorisine Geri Dönüş**, (Çeviren: Tunçer Karamustafaoğlu ve Mehmet Turhan), Yetkin Yayınları, Ankara.

SAVAS, Emanuel S. (1994), **Özelleştirme: Daha İyi Devlet Yönetiminin Anahtarı**, (Çeviren: E. Yener), MPM Yayın No:517, Ankara.

SAVAŞ, Vural (1984), **Keynezyen İktisat Yıkılırken**, Fatih Yayınevi Matbaası, İstanbul.

SAVAŞ, Vural (1986), **Kalkınma Ekonomisi**, Beta Yayını, 4. Baskı, İstanbul.

SAVAŞ, Vural (1992), "Yeni Anayasa Hazırlanırken Ekonomik Anayasa", **Ekonomik Anayasa Sempozyumu**, 28-29 Mayıs 1992, Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF Maliye Bölümü, Takav Matbaası, Ankara, s. 102-114.

SAVAŞ, Vural (1997a), **Anayasal İktisat**, Avcıol Basım Yayım, 3. Baskı, İstanbul.

SAVAŞ, Vural (1997b), **İktisadın Tarihi,** Liberal Düşünce Topluluğu Yayını, İstanbul.

SAVAŞ, Vural (1998a), **Politik İktisat**, 3. Bası, Beta Yayınları, İstanbul.

SAVAŞ, Vural (1998b), "Mali Anayasa", **Prof. Dr. Salih Şanver'e Armağan,** Marmara Üniversitesi, Maliye Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayın No:10, İstanbul.

SAVAŞ, Vural (2000), **Piyasa Ekonomisi ve Devlet**, Liberte Yayınları, 2. Baskı, Ankara.

SAXONHOUSE, G. R. ve SAXONHOUSE A.W. (1988), "An Inquiry into the Philosophic Roots of Concepts of Economic Order", **Journal of Institutional and Theoretical Economics**, Volume:144, Number:2, 1988, s.344-356.

SAYBAŞILI Kemali (1986), **Devletin Ekonomiye Müdahalesi**, Birey ve Toplum Yayınları, 1. Baskı, Ankara.

SAYGILIOĞLU Nevzat, Ahmet ULUSOY, Binhan Elif YILMAZ, Şebnem TOSUNOĞLU ve Semih BİLGE (2012), **Devlet Borçları**, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, 1. Baskı, Eskişehir.

SAYGILIOĞLU, Nevzat ve ARI Selçuk (2002), **Etkin Devlet Kurumsal Bir Tasarı ve Politika Önerisi**, Sabancı Üniversitesi Yayını, 1. Baskı, İstanbul.

SCHNEİDER, Friedrich (1992), "Politik Anayasa, Ekonomik Anayasa ve Anayasal Bütünlük", **Ekonomik Anayasa Sempozyumu**, 28-29 Mayıs 1992, Ankara, Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF Maliye Bölümü, Takav Matbaası, s.10-31.

SCUTT, Harry (2004), **Kapitalizmle Derdim Var**, (Çeviren: Nesrin Sungur, Ahmet Çakmak), Kitap Yayınevi, 1. Basım, İstanbul.

SECHREST, Larry J. (2011) **Free Banking: Theory History anda La,ssez-Faire Model**, (http://mises.org/store/Free-Banking-P517.aspx).

SEN, Amartya K., (1999), "The Possibility of Social Choice", **The American Economic Review**, June 1999, Vol.89, No.3, 356-357.

SEVİNDİRİCİ, İbrahim (1999), **Azgelişmişliğin Ekonomisi,** İtalik Kitapları, 1. Basım, Ankara.

SEYİDOĞLU, Halil (2002), **Ekonomik Terimler Ansiklopedik Sözlük**, Güzem Can Yayınları, 3. Baskı, İstanbul.

SEZER, A. Necdet (1999), "Özgürlük ve Hukuk", **Türk Hukuk**, Yıl:4, Sayı:42, Mayıs 1999.

SİREL, Esen (2002), **Telekomünikasyon Pazarının Tanımı: Evdeki Telefon veya o Telefonla Aranabilen Heryer Dünya,** (http://www.tk.gov.tr/ppt/karakelle.ppt).

SKOUSEN, Mark (2003), **Modern İktisadın İnşası**, (Çeviren:M. Acar, E. Erdem, M. Toprak), Liberte Yayınları, 1. Baskı, Ankara.

SMITH, Adam (1776), **An Inquiry into the Nature And Causes of the Wealth of Nations,** Adam Smith Institute, London, (http://www.adamsmith.org.uk/smith/won-index.htm).

SMİTH, Adam (1997), **Ulusların Zenginliği**, (Çeviren: A. Yunus; M. Bakırcı). Alan Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul.

SOWELL, Thomas, (1974), **Classical Economics Reconsidered**, Princeton University Press, New Jersey.

SÖNMEZ, Sinan (1983), **Toplumsal Gereksinmeler Kaynak Dağıtımı ve Pareto Optimumu**, Gazi Üniversitesi İİBF Yayın No:17/14, Ankara.

SÖNMEZ, Sinan (1987), **Kamu Ekonomisi Teorisi Kamu Harcamalarında Etkinlik Arayışı**, Teori Yayınları, 1. Baskı, Ankara.

STİGLİTZ Joseph E. (1994), **Kamu Kesimi Ekonomisi**, (Çeviren: Ö. F. Batırel), 2. Baskı, Marmara Üniversitesi Yayın No:549, İstanbul.

STİGLİTZ, Joseph E. (2002), **Küreselleşme Büyük Hayal Kırıklığı,** (Çeviren: Arzu Taşçıoğlu, Deniz Vural), Plan b Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul.

STOCKMANN, K. (1992), "Sosyal Piyasa Ekonomisinde Rekabetin Fonksiyonları ve Korunması", (Çeviren: Meneviş Öğüt), **Sosyal Piyasa Ekonomisinin Rekabet Boyutu**, (Yayına Hazırlayan: Hüsnü Erkan), Tükelmat A. Ş., İzmir, s.17-39.

ŞAHİN, Elif Ayşe (2010), "Anayasal İktisat Perspektifinden Gelişmiş Ülkelerde Kamu Borçlanmasını Sınırlayıcı Kurallar ve Uygulama Sonuçları", **Mali Kurallar Maliye Politikası Yönetiminde Yeni Bir Eğilim: Vergi, Harcama, Borçlanma vs Üzerine Kurallar ve Sınırlamalar**, (Editörler: Coşkun Can Aktan, Ahmet Kesik, Fatih Kaya), Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayını, Ankara, s. 229-246.

ŞAYLAN, Gencay (1997), "Küreselleşmenin Gelişimi", **Emperyalizmin Yeni Masalı Küreselleşme**, (Yayına Hazırlayan: Işık Kansu), İmge Kitabevi, 3. Baskı, Ankara, s. 9-21.

ŞAYLAN, Gencay (1998), **Demokrasi ve Demokrasi Düşüncesinin Gelişmesi**, TODAİE İnsan Hakları Araştırma ve Derleme Merkezi Yayını, 1. Baskı, Ankara.

ŞAYLAN, Gencay (2003), **Değişim Küreselleşme ve Devletin Yeni İşlevi**, İmge Kitabevi, 2. Baskı, Ankara.

ŞENATALAR, Burhan, KİRMANOĞLU Hülya, ŞENER Orhan, (2008), **Kamu Ekonomisi**, Anadolu Üniversitesi Yayın No:1476, Eskişehir.

ŞENER, Orhan (2001), T**eori ve Uygulamada Kamu Ekonomisi**, Beta Basım Yayım Dağıtım, 7. Baskı, İstanbul.

ŞENSES, Fikret (1996), "Gelişme İktisadı ve İktisadi Gelişme: Nereden Nereye" **Kalkınma İktisadı Yükselişi ve Gerilemesi**, (Yayına Hazırlayan: F. Şenses), İstanbul: İletişim Yayınları, 1. Baskı, s. 93-128.

TAN, Turgut (1988), "Kamu Hizmeti Özelleştirme ve Bürokrasinin Azaltılması Üzerine", **Türk İdare Dergisi** (60. Yıl Özel Sayısı), Yıl: 60, Sayı:378, Mart 1988.

TANSEL, A. (1999), "Türkiye ve Seçilmiş Ülkelerde Eğitimin Getirisi" **ODTÜ Gelişme Dergisi**, Cilt:26, Sayı:3-4, Yıl; 1999, s. 453-472.

TATAR, Fahrettin (1996), "Sağlık Hizmetleri Finansman Kaynakları", **Toplum ve Hekim**, Mart-Nisan 1996, Cilt 11, Sayı 72, s. 44.

TELATAR, Funda (2004), **Politik İktisat Politikası**, İmaj Yayınevi, Ankara.

TEMPLE, J. (2001), "Effets de l'Education et du Capital Social sur la Croissance dans les Pays de l'OCDE", **Revue Economique de l'OCDE**, No:33, 2001/II, p. 60-109.

TEZEL, Y. Sezai (1997), **İktisadi Büyüme**, Ankyra Yayıncılık, Ankara.

THİEME H. Jörg (1992c), "Piyasaların Düzenleniş İlkesi Olarak Rekabet" (Çeviren: N. Oğuzhan Altay), **Sosyal Piyasa Ekonomisinin Rekabet Boyutu**, (Yayına Hazırlayan: Hüsnü Erkan), Tükelmat A. Ş., İzmir, s.40-65.

THİEME, H. Jörg (1992a), "Sosyal Piyasa Ekonomisinin Almanya Uygulaması", (Çeviren: Hüsnü Erkan), **Uygulamada Sosyal Piyasa Ekonomisi**, (Yayına Hazırlayan: Hüsnü Erkan), Tükelmat A. Ş., İzmir, s. 9-21.

THİEME, H. Jörg (1992b), "Sosyal Piyasa Ekonomisinde Sosyo Ekonomik Amaçlar (Çeviren: Hüsnü Erkan ve İbrahim Erol), **Sosyal Piyasa Ekonomisinde Uygulanan Politikalar**, (Yayına Hazırlayan: Hüsnü Erkan), Tükelmat A. Ş., İzmir, s.13-36.

THİEME, H. Jörg (1994), "Piyasa Ekonomisinin Sosyal Düzenlenişi" (Çeviren: Hüsnü Erkan), **Sosyal Piyasa Ekonomisinin Sosyal Boyutu**, (Yayına Hazırlayan: Hüsnü Erkan), Tükelmat A. Ş., İzmir, s.31-53.

TOBB, (2001), **Savurganlık Ekonomisi Raporu**, Ankara, (http://www.tobb.org.tr/savurganlik.doc).

TOKATLIOĞLU, Yıldız Mircan (2004), **Avrupa Birliğinde Maliye Politikası ve Türkiye Açısından Bir Değerlendirme**, Alfa Basım Yayım Dağıtım, 1. Baskı, İstanbul

TOLLSON, D. Robert ve B. Robert EKELUND (1997), "Politik Konjonktür Dalgalanmaları", (Çeviren: Coşkun Can Aktan), **Anayasal İktisat**, .İz Yayıncılık, İstanbul, s.150-154.

TOPRAK, Metin (1997), **Yeni İktisat**, İz Yayıncılık, İstanbul.

TRUGER, A. (2002), **Constitutional Economics Government Failure And Economics Science Failure**, (http://polis.unipmn.it/epcs/papers/truger.pdf), ss. 1-19.

TULLOCK, Gordon (1994) "Rant Kollama", (Çeviren: Coşkun Can Aktan), Eker, Aytaç Aktan, Çoşkun (Ed.), **Politik Yozlaşma ve Rant Kollama**, Takav Matbaası, Ankara. ss.177.

TULLOCK, Gordon (1997), "Kamu Tercihi", (Çeviren: Coşkun Can Aktan), **Anayasal İktisat**, .İz Yayıncılık, İstanbul, s.104-117.

TULLOCK, Gordon, A. SELDON ve G. L. BRADY (2002), **Government Failure: A Primer in Public Choice,** Cato Institute, Washington.

TUNCA, Zafer (2002), "Rasyonel Beklentiler Teorisi ve Phillips Eğrisi", **İktisadın Dama Taşları II. Ekoller Kavramlar İz Bırakanlar**, İ Ü. İktisat Fakültesi Mezunları Cemiyeti İktisat Dergisi, Eğitim Serisi:2, İstanbul, s.48-63.

TUNCA, Zafer (2005), **Makro İktisat**, Filiz Kitabevi, 4. Baskı, İstanbul.

TURHAN, Salih; (1993), **Vergi Teorisi ve Politikası**, Filiz Kitabevi, İstanbul.

TURHAN, Salih; ÖNDER İzzettin; ATAÇ Beyhan (1988), **Maliye Politikası**, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, Eskişehir.

TURVEY, Ralph (2000), "Sosyal Maliyet ve Özel Maliyet Arasındaki Ayrımlar Üzerine", (Çeviren: A. Çağlayan), **Devlet Rekabet Mülkiyet ve İktisat,** (Derleyen: Ö. Demir), Değişim Yayınları, 1. Baskı, Adapazarı s. 221-228.

TÜĞEN Kamil ve Ayşe GÜNAY BEKAR (2009), "Bütçe Reform Sürecinde Bir Araç Olarak Mali Kurallar ve Avrupa Birliği Üyesi Ülke Örnekleri", **Bütçe Sürecinde Parlamentonun Değişen Rolü, Uluslararası Sempozyum**, 8-9 Ekim 2008, AFYONKARAHİSAR, TBMM Basımevi, ANKARA, s. 395-418.

TÜİK, (2023), **İstatistikler**, (https://www.tuik.gov.tr/).

TÜRK, İsmail (2008), **Maliye Politikası**, Turhan Kitabevi, 21. Baskı, Ankara.

TÜRK, İsmail, (1992) **Kamu Maliyesi**, Turhan Kitabevi, 1. Baskı, Ankara.

TÜRKAN, Erdal (2001), **İkinci En İyi Ekonomik Siyasal ve Sosyal Sapmalarla Mücadele ve Erdemli Sapmalar Kuramı**, Liberte Yayını, 1. Baskı, Ankara.

TÜTENGİL, Cavit Orhan (1971), **Az Gelişmenin Sosyolojisi**, Toplum Yayınevi, 2. Baskı, İstanbul:

ULUATAM, Özhan (1999), **Kamu Maliyesi**, İmaj Yayıncılık, 6. Baskı, Ankara

ULUSOY, Ahmet (2004), **Maliye Politikası**, Celepler Matbaacılık, 3. Baskı, Trabzon.

UNAY, Cafer (1996), **Ekonomik Konjonktür**, Ekin Kitabevi, 5. Baskı, Bursa.

UNDP, (2010), **Human Development Report 2010**, **20th Anniversary Edition The Real Wealth of Nations: Pathways to Human Development**, Palgrave Macmillan, New York.

UNECE (2016), **United Nations Economic Commission for Europe, Statistical Database, (**http://www.unece.org).

UYSAL, Sezer Birkan, (1994), "Büyük Devlet Küçük Devlet Tartışması**", Amme İdaresi Dergisi**, Cilt:25, Sayı:4, Aralık 1994, s.3-29.

UZUN, A. Meral (2003), **Washington Konsensüsü Çerçevesinde Dünya Ekonomisinde Yeniden Yapılanma Süreci ve Türkiye Ekonomisine Etkileri**, C.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sivas.

ÜLGENER, Sabri (1951), **Tarihte Darlık Buhranları ve İktisadi Muvazenesizlik Meselesi**, İ.Ü. İktisat Fakültesi Yayını, İstanbul.

ÜLKEN, Yüksel (1993), **Fiyat Teorisi**, Filiz Kitabevi, İstanbul.

ÜNSAL, Erdal (1998), **Mikro İktisat**, Kutsan Ofset Matbaacılık, 2. Baskı, Ankara.

ÜNSAL, Erdal (2005), **Makro İktisat**, İmaj Yayınevi, 6. Baskı, Ankara.

WALLİS, L. Joe ve DOLLERY E. Brian (1999) **Market Failure Government Failure Leadership and Public Policy**, Macmillan, London.

WEİSS, Linda ve HOBSON John M. (1999), **Devletler ve Ekonomik Kalkınma Karşılaştırmalı Bir Tarihsel Analiz**, Dost Kitabevi, 1. Baskı, Ankara.

WOLF, Charles (1979), "A Theory of Non-Market Failures," **Public Interest**, Vol: 55, Spring 1979, s. 114-133.

WORLD BANK, (1997), **World Development Report 1997: The State in a Changing World**, Oxford University Press, New York.

WORLD BANK, (2000), **World Development Report, 2000/2001.** Oxford University Press, New York.

WORLD BANK, (2001), **Poverty Reduction and Global Public Goods: A Progress Report,** Development Committee, 13 April 2001, Washington (http://siteresources.worldbank.org/DEVCOMMINT/Resources/Document/DC2001-0007(E)-GPG.pdf).

WORLD BANK, (2003), **World Development Report 2003 Sustainable Development in a Dynamic World Transforming Institutions Growth and Quality of Life**, A Copublication of the World Bank and Oxford University Pres, New York.

WORLD BANK, (2004), **World Development Report 2004 Making Services Work for Poor People**, A Copublication of the World Bank and Oxford University Pres, New York.

WORLD BANK, (2011), **World Development Report 2011**, **Conflit Security and Development**, New York.

WORLD BANK, (2023), **Selected İndicators 2011**, New York.

WORLD BANK, (2023), **Selected İndicators**, Washington (http://data.worldbank.org/about/country-classifications).

WORLD BANK, (2023), **Word Development Indicators: Balance of Payments Curent Account,** Washington, (http://databank.worldbank.org).

WORLD BANK, (2023), **Word Development Indicators: Distribution pf Income or Consumption,** Washington (http://databank.worldbank.org).

WORLD BANK, (2023), **Word Development Indicators: Education Completion and Outcomes,** Washington, (http://databank.worldbank.org).

WORLD BANK, (2023), **Word Development Indicators: External Debt,** Washington, (http://databank.worldbank.org).

WORLD BANK, (2023), **Word Development Indicators: Growth of Merchandise Trade,** Washington, (http://databank.worldbank.org).

WORLD BANK, (2023), **Word Development Indicators: Health Systems,** Washington, (http://databank.worldbank.org).

WORLD BANK, (2023), **Word Development Indicators: Labor Force Structure,** Washington, (http://databank.worldbank.org).

WORLD BANK, (2023), **Word Development Indicators: Mortality,** Washington, (http://databank.worldbank.org).

WORLD BANK, (2023), **Word Development Indicators: Population Dynamics,** Washington, (http://databank.worldbank.org).

WORLD BANK, (2023), **Word Development Indicators: Science and Techology,** Washington (http://databank.worldbank.org).

WORLD BANK, (2023), **Word Development Indicators: Size of the Economy,** Washington, (http://databank.worldbank.org).

WORLD BANK, (2023), **Word Development Indicators: Structure of Output,** Washington, (http://databank.worldbank.org).

WTO, (2023), **International Trade Statistics, Merchandise Trade and Commercial Services** (http://stat.wto.org).

YALÇIN, Aydın (1991), **İktisadi Doktrinler ve Sistemler Tarihi**, Aydoğdu Ofset, 3. Baskı, Ankara.

YALMAN, Galip (1984), "Gelişme Stratejileri ve Stabilizasyon Politikaları: Bazı Latin Amerika Ülkelerinin Deneyimleri Üzerine Gözlemler", **Türkiye'de ve Dünyada Yaşanan Ekonomik Bunalım,** Ankara: Yurt Yayınları, s.83-164.

YAY, G. Gülsüm (1988), **İktisadi Düşüncede Monetarizm ve Milton Friedman'ın Yeri**, İ Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul.

YAY, G. Gülsüm (2001), "Monetarizm ve Milton Friedman" **İktisadın Dama Taşları I. Ekoller Kavramlar İz Bırakanlar**, İ Ü. İktisat Fakültesi Mezunları Cemiyeti İktisat Dergisi, Eğitim Serisi:1, İstanbul, s.130-139.

YAY, Turan (2000), "J. M. Buchanan'ın Penceresinden İktisatta Kapsam ve Yöntem", **İktisat Yazıları Metodoloji Düşünce Politika**, Beta Bası yayım, 1. Baskı, İstanbul.

YAYLA, Atilla (1992), **Liberalizm**, Turhan Kitabevi, Ankara.

YAYLA, Atilla (2001), **Devletçi Zihniyet ve Piyasa Ekonomisi**, Liberte Yayınları, Ankara.

YILDIRAN, Mustafa (2010), **Gelişmekte Olan Ülkelerin Küresel Ekonomik Krize Karşı Geliştirdikleri Ekonomi Politikaları Küresel Finans Krizinde Gelişen Ülke Ekonomileri: Çözülenler Yükselenler**, İktisadi Araştırmalar Vakfı Yayını, İstanbul.

YOUNG, R., (2003), **Market Failure Questions and Answers,** (www.tutor2u.net/shop/ Market%20Failure%20QA%20Contents.pdf), s. 1-53.

ZÉNOU, Yves. (1995), "Chômage Urbain et Migration dans Les Pays en Développement", **Revue D'Economie Politique,** N. 2, Mars Avril 1995, s.294-296.

ZEPPERNİCK, R. (1992), "Sosyal Piyasa Ekonomisinin Uyarlanması Üzerine Bazı Düşünceler: Ekonomi Politikası Danışmanlığına İlişkin Bir Yaklaşım", (Çeviren: Meneviş Öğüt), **Uygulamada Sosyal Piyasa Ekonomisi**, (Yayına Hazırlayan: Hüsnü Erkan), Tükelmat A. Ş., İzmir, s.39-85.

KAMU EKONOMİSİNE GİRİŞ

Berkan KARAGÖZ

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-60-7

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Mart 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**
KAMU EKONOMİSİ BİLİMİNİN GELİŞİM VE DÖNÜŞÜM SÜRECİ 3
KLASİK EKOL DÖNEMİ 3
NEOKLASİK PARADİGMA 4
KEYNESYEN TEORİ 5
KAMU TERCİHİ TEORİSİ 5
KAMU EKONOMİSİNİN GSYH İÇİNDEKİ PAYLARI 5

BİRİNCİ BÖLÜM
KAMU EKONOMİSİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

1. ANTİKÇAĞ VE İLKÇAĞ DÖNEMİ 9
2. ORTAÇAĞ DÖNEMİ 10
3. YENİÇAĞ DÖNEMİ 13
3.1. MERKANTİLİZM 13
3.2. FİZYOKRASİ 16
3.3. HABERCİLER 18
4. YENİÇAĞIN SONLARI 19
4.1. KLASİK KAMU EKONOMİSİ 19

İKİNCİ BÖLÜM
NEOKLASİK İKTİSAT VE PİYASA BAŞARISIZLIĞI TEORİSİ

1. NEOKLASİK İKTİSAT'IN GENEL ÇERÇEVESİ 25
2. DEVLETİN KAYNAK DAĞILIMINDA ETKİNLİK SAĞLAMA FONKSİYONU 29
2.1. PÜR KAMUSAL MALLARIN ÜRETİMİ 30
2.1.1. Optimum Kamusal Üretimin Belirlenmesi 31
2.1.2. Kamusal Mallarda Talep Toplanması 32
2.1.3. Tam Kamusal Mallarda Üretici 33
2.1.4. Tam Kamusal Mal Örneği: Savunma Hizmetleri 34
2.2. DIŞSALLIKLARIN VARLIĞI DURUMUNDA KAMUSAL ÜRETİM 35
2.2.1. Pozitif Dışsallık 36
2.2.1.1. Eğitim Hizmetleri 37
2.2.1.2. Sağlık Hizmetleri 37
2.2.2. Negatif Dışsallık 39
2.3. AZALAN MALİYETLE ÇALIŞAN ENDÜSTRİLER (DOĞAL TEKEL TEORİSİ) 41
2.4. ERDEMLİ VE ERDEMLİ OLMAYAN MALLARIN VARLIĞI (PATERNALİST HİZMETLER) 44
2.4.1. Sosyal Hizmet Karakterli Erdemli Mallar 48

2.4.2. Kültür-Sanat Hizmeti Karakterli Erdemli Mallar 49
2.5. STİGLİTZ'İN EKLEDİĞİ DURUMLAR 49
2.6. PİYASA MALLARI SUNAN KAMU İŞLETMELERİ 50
2.6.1. Özel Mal Üretiminde Kamu Girişimciliğinin Nedenleri 51
2.6.2. Fiyatlandırma 52
2.6.3. Martin-Parker Kriteri 53
2.7. KÜRESEL KAMUSAL MALLAR 53
3. KAMU EKONOMİSİNDE FİYATLAMA 56

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
DEVLETİN PİYASALARA MÜDAHALESİ

DEVLETİN PİYASAYA MÜDAHALE ETME BİÇİMLERİ 59
1. TABAN FİYAT UYGULAMASI 59
2. TAVAN FİYAT UYGULAMASI 60
3. DEVLETİN KİRA KONTROLÜNE GİRİŞMESİ 61
4. DEVLETİN DESTEKLEME ALIMLARI 62
5. DEVLETİN MALİ YARDIM POLİTİKALARI 63
6. DEVLETİN ASGARİ ÜCRET UYGULAMASI 64
7. DEVLETİN ÜRETİM KOTASI KOYMASI 65
8. DEVLETİN İTHALAT KOTASI KOYMASI 66

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
REFAH EKONOMİSİ

1. REFAH EKONOMİSİNİN GENEL ÇERÇEVESİ 67
1.1. ÖNCELİKLE EKONOMİNİN PARETO OPTİMAL OLMASI İSTENİR. 69
1.2. BİR EKONOMİ PARETO ETKİN DEĞİLSE GERÇEK PARETO İYİLEŞTİRME VEYA POTANSİYEL PARETO İYİLEŞTİRME YOLLARINDAN BİRİSİYLE PARETO ETKİNLİĞE ULAŞABİLİR. 71
1.3. PARETO ETKİN OLMAK DEMEK GELİRİN ADALETLİ OLDUĞU ANLAMINA GELMEZ. 72
1.4. GELİRİN ADALETLİ OLUP OLMADIĞI KONUSUNDA SOSYAL REFAH FONKSİYONLARINA BAŞVURULUR. 72
1.4.1. Benthamcı Sosyal Refah Yaklaşımı 73
1.4.2. Bergson-Samuelson Tipi Sosyal Refah Fonksiyonu 74
1.4.3. Rawlsçı Sosyal Refah Yaklaşımı 74
1.4.4. Pigoucu Sosyal Refah Yaklaşımı 75
1.5. GELİR DAĞILIMINDA DÜZELTME YAPMAK BİR MİKTAR ETKİNLİKTEN ÖDÜN VERMEK DEMEKTİR. (ETKİNLİK-ADALET TRADE OFF) 75
1.6. ALTURİZMİN ETKİSİ 76
2. GELİR DAĞILIMINA İLİŞKİN NOTLAR 76
3. SOSYAL REFAH DEVLETİ TÜRLERİ 79

BEŞİNCİ BÖLÜM
VERGİ TEORİSİ

1. DEVLETİN VERGİ KOYMASININ PİYASALARA ETKİSİ 85
   1.1. TAM REKABET PİYASASI 85
      1.1.1. Götürü Vergiler 85
      1.1.2. Spesifik Vergiler 88
      1.1.3. Advalorem Vergiler 90
   1.2. TEKEL PİYASASI 93
      1.2.1. Götürü Vergiler 93
      1.2.2. Spesifik Vergiler 94
      1.2.3. Advalorem Vergiler 96
2. İYİ BİR VERGİ SİSTEMİNİN ÖZELLİKLERİ 98
3. VERGİLERİN YANSIMASI 99
   3.1. GELİR VERGİSİNİN YANSIMASI 99
   3.2. DOLAYLI VERGİLERİN YANSIMASI 100
4. GELİR VERGİSİNİ ARTTIRMA YOLLARI VE MALİYETİ 102
5. NEOKLASİK MALİYE TEORİSİ KAYNAKLI VERGİ TEORİSİNDE KAYNAK DAĞILIMINDA ETKİNLİK MİSYONU: İKİNCİ EN İYİ TEORİ 103
6. NEOKLASİK MALİYE TEORİSİ KAYNAKLI VERGİ TEORİSİNDE GELİR DAĞILIMINDA ADALET MİSYONU 104
7. GELİR VERGİSİNİN TEORİK ANALİZİ 105
   7.1. KLASİK REFAH İKTİSADININ GELİR VERGİSİNE BAKIŞI: ARTAN ORANLI VERGİ 105
   7.2. YENİ REFAH İKTİSADININ GELİR VERGİSİNE BAKIŞI: GELİR VERGİSİ İLERİ SÜRMEZ 107
   7.3. KAMU TERCİHİ TEORİSİNİN GELİR VERGİSİNE BAKIŞI: DÜZ ORANLI VERGİ 109
   7.4. MİRRLEESYEN GELİR VERGİSİ 110
   7.5. GELİR VERGİSİNİN EKONOMİYE ETKİLERİ 112
8. RAMSEY VERGİLEME 114
9. VERGİ PSİKOLOJİSİ VE DAVRANIŞSAL MALİYE 114

ALTINCI BÖLÜM
KAMU TERCİHİ TEORİSİ

1. KAMU TERCİHİ TEORİSİNİN GENEL ÇERÇEVESİ 117
2. NEOKLASİK MALİYE TEORİSİ İLE KAMU TERCİHİ TEORİSİNİN KARŞILAŞTIRILMASI 122
3. POZİTİF KAMU TERCİHİ 122
   3.1. OYLAMA KURALLARI 122
   3.2. ORTANCA SEÇMEN TEORİSİ 124
   3.3. ÇIKAR GRUPLARI TEORİSİ 125
   3.4. BÜROKRASİNİN EKONOMİK TEORİSİ 125
   3.5. POLİTİK KONJONKTÜR DALGALANMALARI TEORİSİ 125
   3.6. SEÇMEN DAVRANIŞLARI 125

3.7. Taraf Tutma Modeli 125
3.8. Oy Ticareti (Logrolling) 126
3.9. Devletin Başarısızlığı Teorisi 126
4. NORMATİF KAMU TERCİHİ 126
4.1. Optimum Oylama Kuralı 126
4.2. Anayasal İktisat 127
4.2.1. Ekonomik Anayasa 128
4.3. Arrow İmkânsızlık Teorisi 129
4.4. Kamu Tercihi Teorisinin Sosyal Refah Fonksiyonlarını Reddi 129
5. KAMU EKONOMİSİNDE KAMU TERCİHİ TEORİSİ MENŞEİLİ SAYDAMLIK KURUMLARI 130
6. VERGİ TEORİSİNE KAMU TERCİHİ TEORİSİ'NİN YAKLAŞIMI 132
7. MALİ YANILSAMA 133
8. OYUN TEORİSİNİN KAMU EKONOMİSİNE UYARLANMASI 134
9. FAYDA-MALİYET ANALİZİ 135

YEDİNCİ BÖLÜM
YEREL YÖNETİMLER EKONOMİSİ

1. MUSGRAVE'İN ÜÇLÜ TAHSİSİNE GÖRE YEREL YÖNETİMLER 139
2. PARADİGMAL DEĞERLENDİRME 139
2.1. Neoklasik Paradigma Açısından Değerlendirme 139
2.2. Kamu Tercihi Teorisi Açısından Değerlendirme 140
3. MALİ FEDERALİZM TEORİSİ 141
3.1. Birinci Nesil Teoriler 142
3.1.1. Musgrave'in Üçlü Tahsis Teorisi 142
3.1.2. Musgrave-Tiebout Katlı Kek Modeli 142
3.1.3. Olson'un Mali Denklik Teorisi 142
3.1.4. Oates'in Yerelleşme (Desantralizasyon) Teoremi 143
3.1.5. Tiebout Hipotezi 144
3.1.6. Oates'in Vergi Kapitalizasyonu Modeli 145
3.1.7. Buchanan'ın Kulüp Teorisi 145
3.1.8. Brennan & Buchanan Modeli 146
3.1.9. Oates'in Zoo Etkisi 146
3.1.10. Sinek Kağıdı Etkisi 146
3.2. İkinci Nesil Teoriler 147
3.2.1. Transferlerin Etkinsizlik Kaynağı Olması 147
3.2.2. İyilikseverliğe İtiraz 147
3.2.3. Tekdüzelik Dayanağına İtiraz 148
3.2.4. Asimetrik Bilgi Sorunu 148
3.2.5. Eksik Sözleşme Sorunu 148
3.2.6. Asıl-Vekil Teorisi 149
3.2.7. Piyasayı Koruyucu Federalizm Modeli 149
4. İKİNCİ NESİL TEORİLERE UYGUN KAMU EKONOMİSİ KURUMLARI 149

SEKİZİNCİ BÖLÜM
KEYNESYEN TEORİ

1. MALİYE POLİTİKASI VE KEYNES 151
1.1. KLASİK İKTİSADIN MAKRO VARSAYIMLARI VE ÖNGÖRÜLERİ 153
1.2. KEYNESYEN İKTİSADIN VARSAYIMLARI VE GÖRÜŞLERİ 154
1.3. MALİYE POLİTİKASI TARAFTARI EKOLLER 156
1.4. DİĞER İKTİSAT POLİTİKALARI 157
1.4.1. Para Politikası 157
1.4.2. Gelirler Politikası 158
1.5. KAPALI EKONOMİNDE MALİYE POLİTİKASI 158
1.6. AÇIK EKONOMİDE MALİYE POLİTİKASI 158
1.7. ENFLASYONLA MÜCADELEDE MALİYE POLİTİKASI 159
1.8. DEFLASYONLA MÜCADELEDE MALİYE POLİTİKASI 160
1.9. STAGFLASYONLA MÜCADELEDE MALİYE POLİTİKASI 161

DOKUZUNCU BÖLÜM
KAMU EKONOMİSİNDE GÜNCEL MAKRO TARTIŞMALAR

1. Parasalcı Ve Yapısalcı Yaklaşımları Açıklayınız. Gelişmekte Olan Ülkelerde Bu Tartışmanın Önemi Nedir? 163
2. Açık Bir Ekonominin Üretim Yapısını Mundell-Fleming Modeli, Bağımlı Ekonomi Modeli Ve Üç Mallı Model Çerçevesinde Karşılaştırmalı Olarak Açıklayınız. 166
3. Gelişmekte Olan Ülkelerde İşgücü Piyasasının Temel Özellikleri Nelerdir? İşgücü Piyasasının Katmanlaşması, Reel Ücretler Ve İstihdam Arasındaki İlişkiyi Açıklayınız. 168
4. İnformel Finansal Piyasaların Varlığı Finansal Piyasanın İşleyişini Ve İstikrar Programlarını Nasıl Etkiler? 169
5. Özel Yatırımları Belirleyen Faktörler Nelerdir? Gelişmekte Olan Ülkeleri Bu Çerçevede Tartışınız. 171
6. Para İkamesinin Para Talebi Üzerindeki Etkisini Açıklayınız. 175
7. Finansal Kısıtlar Altında Borçların Sürdürülebilirliğini Açıklayınız. 176
8. Sıkı Para Paradoksunu Açıklayınız. 177
9. Kamu Açıkları, Reel Faiz Oranları Ve Crowding Out Arasındaki İlişkiyi Açıklayınız. 178
10. Kamu Açıkları, Cari İşlemler Açığı Ve Döviz Kuru Arasındaki İlişkiyi Açıklayınız... 178
11. Finansal Baskı Ve Enflasyon Vergisini Kısaca Tanımlayarak Sermaye Kontrolleri İle İlişkisini Tartışınız. 179
12. Spekülatif Saldırılarla Ödemeler Dengesi Krizleri Arasındaki İlişkiyi Açıklayınız. .. 183
13. Devalüasyon Hangi Koşullarda Daraltıcı Etki Yapar? 184
14. Popülizm Kavramını Açıklayarak Uygulama Sonuçlarından Örnekler Veriniz..... 185
15. Ortodoks Para Temelli İstikrar Programlarının Çerçevesini Tartışınız. 186
16. Döviz Kuruna Dayalı İstikrar Programlarının Teorik Temelleri Ve Uygulama Sonuçlarını Açıklayınız. 187

17. Heteredoks Programların Temel Özellikleri Ve Uygulama Sonuçları Nelerdir? 188
18. Gelişmekte Olan Ülkelerde Enflasyon, Para Basma Ve Kamu Açıkları İlişkisini Açıklayınız. 190
19. IMF, DB Modellerinin Teorik Temellerini Özetleyiniz. 190
20. Finansal Liberalizasyona İlişkin Kısa Ve Uzun Dönem Tartışmaları Özetleyiniz. ..192
21. İçsel Büyüme Modeli Ve Maliye Politikası İlişkisini Açıklayınız. 196
22. Siyasal İstikrarsızlık Ortamında Enflasyon Ve Kamu Açıkları İlişkisini Açıklayınız. 197

KAYNAKÇA.....199

KAYNAKÇA

Akalın, G. (2000). Kamu Ekonomisi. Ankara: Akçağ Yayınları.

Akça, H. (2007). Regülasyon Ekonomisi, Adana: Nobel Kitabevi.

Akerlof, G. (1978). The Economics Of "Tagging" Applied To The Optimal Income Tax, Welfare Programs, And Manpower Planning. American Economic Review, 61(1), 8-18.

Aktan, C. C. (2019). Kamu Tercihi İktisadı ve Anayasal Politik İktisat, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Aktan, C. C. (2008). Yeni İktisat Okulları, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Aktan, C. C. (2007). Modern Politik İktisat Kamu Tercihi. Ankara: Seçkin Yayınları.

Aktan, C. C. (2006). *Piyasa Başarısızlığının Anatomisi ve Kamu Ekonomisi Rasyoneli,* Kamu Ekonomisi ve Kamu Politikası (Ed. Aktan Coşkun Can, Dileyici Dilek ve Vural Y. İstiklal), İstanbul: Seçkin Yayıncılık, s. 9-35.

Aktan, C. C. (2000). Politik İktisat, İzmir: Anadolu Matbaa.

Aktan C. C. & Dileyici D. (2007). *Kamu Tercihi İktisadına Giriş,* Modern Politik İktisat Kamu Tercihi, İstanbul: Seçkin Yayıncılık.

Aktan C C. & Dileyici D. (2006). *Kamu Ekonomisinde Karar Alma ve Oylama*, Kamu Ekonomisi ve Kamu Politikası (Ed. Aktan Coşkun Can, Dileyici Dilek ve Vural Y. İstiklal), İstanbul: Seçkin Yayıncılık, s. 59-82.

Aktan C. C. & Dileyici D. & Saraç, Ö. (2007). *Anayasal Vergi Politikası,* Kurumsal Maliye Politikası (Ed. Aktan C. C., Dileyici D. ve Vural Y. İ.), İstanbul: Seçkin Yayıncılık, s. 135-152.

Aktan, C. C. & Tosuner M. (1986). Dışsal Ekonomiler, DEÜ-İİBF Dergisi, Cilt 1, Sayı 1.

Aktan, C. C. & Yay S. (2019). Kurallar ve Kurumlar, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Albayrak, Ö. (2003). Refah İktisadının Teorik Temelleri: Piyasa Ve Refah İlişkisi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Alberto G. & Melo. M. (1993). Government Revenue from Financial Repression, American Economic Review, vol. 83, issue 4, 953-63.

Arestis, P. & Demetriades, P. O. & Luintel, K. B. (2001). Financial development and economic growth: the role of stock markets. *Journal Of Money, Credit And Banking*, 16-41.

Arrow, K. J. (1951). Social Choice and Individual Values, 2nd Edition, New York: Wiley.

Aydın, M. K. & Çakmak E. E. (2017). Sosyal Devletin Dönüşümü, Sakarya İktisat Dergisi, 6 (4): 1-11.

Bailey, J. S. (1999). Local Government Economics, London: Macmillan Press Ltd.

Barr, N. (1987). The Economics Of Welfare State. Stanford University Press, Stanford: California.

Barro, R. J. (1990). Government spending in a simple model of endogeneous growth. *Journal of Political Economy*, *98*(5, Part 2), S103-S125.

Baumol, W. J. (1967), The Mcroeconomics of Unbalanced Growth: The Anatomy of Urban Crisis, American Economic Review, 57, 3, s. 415-426.

Begg, D & S. Fischer, S. & Dornbusch, R. (2003). Economics, 7th Edt. The McGraw-Hill Co.

Benhabib, J. & Spiegel, M. M. (2000). The Role Of Financial Development İn Growth And İnvestment. *Journal Of Economic Growth*, *5*(4), 341-360.

Bentham, J. (1776). A Fragment On Government, https://www.earlymoderntexts.com/assets/pdfs/bentham1776.pdf

Bentham, J. (1780). An Introduction to the Principles of Morals and Legislation, Londra: T. Payne and Sons.

Besley, T. & Coate, S. (2003). Centralized Versus Decentralized Provision Of Local Public Goods: A Political Economy Approach. Journal Of Public Economics 87: 2611–2637.

Bıdık, D. (2007). Türkiye'de Muhafazakârlık ve Liberalizm. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Blejer, M. I. & Khan, M. S. (1984). Government Policy And Private İnvestment İn Developing Countries. *Staff Papers*, *31*(2), 379-403.

Brıggs, A. (1961). The Welfare State in Historical Perspective. *European Journal of Sociology*, *2*(2), 221–258. http://www.jstor.org/stable/23987939

Brown, C.V. & Jackson, P.M. (1990). Public Sector Economics, B.Blackwell

Buchanan, J. M. (1967), Public Finance in Democratic Process: Fiscal Institutions and Individual Choice, Liberty Fund, Inc.: Indianapolis.

Buchanan, J.M. (1965). An Economic Theory of Clubs, Economica, 32, 1-14

Buchanan, J.M. & Tullock G. (1962). The Calculus of Consent, Ann Arbor: The University of Michigan.

Bulutoğlu, K. (1988). Kamu Ekonomisine Giriş-Devletin Ekonomik Bir Kuramı, İstanbul: Filiz Kitabevi.

Burke, T. P. (2008). Bentham, Jeremy (1748-1832) In Hamovy, Ronald (ed). Nozick, Robert (1938-2002), The Encyclopedia of Libertarianism Thousand Oaks, CA: Sage Publications, Cato Institute, s. 30-31.

Brennan, G. & Buchanan, J.M. (1980). The Power to Tax: Analytical Foundations of a Fiscal Constituon, Cambridge: Cambridge University Press.

Chhibber, A. & Dailami, M. (1993). Fiscal Policy And Private İnvestment İn Developing Countries: Recent Evidence On Key Selected İssues. In *Fiscal Issues In Adjustment İn Developing Countries* (pp. 121-150). Palgrave Macmillan, London.

Coase, R. H. (1960). The Problem of Social Cost, Journal of Law and Economics, 3, 1-44.

Cullis, J. & Jones, P. (1998). Public Finance and Public Choice, Oxford: Oxford University Press.

Çiçek, E. (2012) Türkiye'de Belediyelerin Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Politikaları: Batı Akdeniz Örneği, Türkiye Belediyeler Birliği Yayınları, Ankara.

Çetin. T. (2010). İktisadi Etkinlik Üzerine Bir Deneme: X Etkinlik Yaklaşımı, Doğuş Üniversitesi Dergisi, 11 (2), s. 183-198.

Demirkan, U. (2009). Mali Anayasa, Maliye Dergisi, Sayı: 156, 37-41.

Downs, A. (1957). An Economic Theory of Democracy, New York: Parper and Row.

Durmuş, M. (2008). Kamu Ekonomisi, Ankara: Gazi Kitabevi.

Edwards, S. & Tabellini, G. (1991). Explaining Fiscal Policies And İnflation İn Developing Countries. *Journal of International Money and Finance*, *10*, S16-S48.

Eren, E. (2020). Neoklasik İktisada Çoğulcu Yaklaşmak. İktisat ve Toplum Dergisi, Nisan, Sayı: 114, s. 53-64.

Ertuğrul, A. (2015). Wicksell: İktisatçının İktisatçısı. İktisat ve Toplum Dergisi, Nisan, Sayı: 54, s. 59-77.

Esping-Andersen, G. (1990). The Three Worlds of Welfare Capitalism. Cambridge: Polity Press.

Eucken, W. (1992). The Foundation Of Economics-History And Theory İn The Analysis Of Economic Reality. Berlin: Springer.

Freitag, M. & Sciarini, P. (2001). The Political Economy Of Budget Deficits In The European Union: The Role Of International Constraints And Domestic Structure. *European Union Politics*, *2*(2), 163-189.

Fry, M. (1988). Money, Interest and Banking in Economic Development. Baltimore, MD: The John Hopkins University Press.

Gelb, A. H. (1989). Financial Policies, Growth and Efficiency, Policy Research Working Paper Series 202, The World Bank.

Giovannini, A. (1985). Saving and the Real Interest Rate in LDCs, Journal of Development Economics, Elsevier, vol. 18(2-3), pages 197-217, August.

Gombart, T. (2010). Sosyal Demokrasinin El Kitabı-1. İstanbul: Friedrich Ebert Vakfı.

Gough, I. (2003). Refah Devleti. (Çev. K. Güngör), New Palgrave Dictionary of Economics, Vol 4.

Habermas, J. (1989). The New Conservatism: Cultural Criticism And The Historians' Debate. Cambridge-Massachusetts: The MIT Press.

Harris, J. & Todaro, M. (1970), Migration, Unemployment and Development: A Two Sector Analysis, American Economic Review, vol.60, s.126-42.

Hemming, R. (1991). Kamu İktisadi Teşebbüslerine Transfer, Kamu Harcamaları Rehberi, (Çev. Cansızlar D.), Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü Yayınları, Sayı: 1995/2.

Hemming, R. & Miranda K. (1991). Fiyat Belirleme ve Maliyet Düzeltimi, Kamu Harcamaları Rehberi, (Çev. Doğan Cansızlar), Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü Yayınları, Sayı: 1995/2.

Hershey, P. T. (1985). A Definition For Paternalism, The Journal Of Medicine and Philosophy, 10(2), 171-182.

Hicks, J. R. (1939). The Foundations of Welfare Economics, The Economic Journal (The Journal of the Royal Economic Society), Vol. XLIX, No: 196.

Karabacak, B.N. (2012). Mali Yerelleşme Alanında Ortaya Çıkan Yeni Yaklaşımlar: Kuşaklar Arası Çatışma Mı?, Maliye Dergisi, 163, Temmuz-Aralık.

Karacan, N. (Tarih Yok) Monopol Halinde Verginin İnikası.

Karagöz, B. (2021). Neoklasik Paradigmanın Siyasal Akımlara Etkisinin Değerlendirilmesi. Uygulamalı Bilimler Fakültesi Dergisi, 3 (1-2), 1-14.

Karagöz, B. (2021). Neoklasik Paradigma Çerçevesinden Gelir Vergisinin Teorik Analizi. Medeniyet Araştırmaları Dergisi, 6 (1) , 205-214.

Karayılmazlar, E. & Güran M. C. (2005). Gelir Vergisinde Tarife Yapısı: Adalet ve Etkinlik Temelli Teorik Tartışmalar Çerçevesinde Karşılaştırmalı Bir Analiz. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 60 (2), s. 141-169.

Kaya, G. İ. (2010). Türkiye'de Devletin Optimal Büyüklüğünün Saptanması. Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Finans ve Bankacılık Bilim Dalı Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.

Kayıran, M. (2013). Kamu Malları Piyasa Başarısızlığı Mı Teorilerin Başarısızlığı Mı?, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Cilt 68, No. 4.

Keynes, J. M. (1936). Genel Teori İstihdam, Faiz ve Paranın Genel Teorisi, Kalkedon Yayınları (Çeviri)

Kirmanoğlu, H. (2007). Kamu Ekonomisi Analizi, İstanbul: Beta Yayınları.

Koçak, O. & Kavi E. (2014). Sosyal Politika Aktörü Olarak Sosyal Girişimci Belediyecilik, Hak-İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, Cilt: 3, Yıl: 3, Sayı: 6.

Kovancilar, B. & Kahriman H. (2007). Devlet-Sanat İlişkisi: Sanat Desteklerinin Dayandığı Argümanlar, Finans Yorum & Ekonomik Yorumlar, Cilt: 44, Sayı: 513.

Kökcü, H. (2016). Paternalizm Kavramı ve Örnek Uygulamalar. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi

Küçükkalay, A. M. (2008). İktisadi Düşünce Tarihi, İstanbul: Beta Yayınları.

Lemieux P. (2004). The Public Choice Revolution, Regulation.

Lindahl, E. (1958). Just Taxation-A Positive Solution, Translated from German into English by Elizabeth Henderson, Die Gerechtigkeit der Besteuerun, Lund 1919.

Lucas, R. (1998). On the Mechanics of Economic Development, Journal of Monetary Economics, July 22(1).

Litvack, J. & Seddon, J. (2004). Desantralization Briefing Notes, World Bank Institute.

Lockwood, B. (2002). Distributive Politics And The Costs Of Centralisation. Review Of Economic Studies 69(2): 313–337.

Mankiw, N. & Weinzierl, M. & Yagan, D. (2009). Optimal Taxation in Theory and Practice. Journal of Economic Perspectives, 23(4), 147-174.

Mannheim, K. (1986). Conservatism: A Contribution of Sociology of Knowledge. LondraNewyork: Routledge & Kegan Paul.

Martin S. & Parker D. (1997). The Impact of Privatisation: Ownership and Corporate Performance in the UK, New York: Routledge.

McKinnon, R. I. (1991). Financial Control In The Transition From Classical Socialism To A Market Economy. *Journal of Economic Perspectives*, *5*(4), 107-122.

McKinnon R. I. (1976). Saving Propensities and the Korean Monetary Reform in Retrospect. In: McKinnon R. I., ed. (1976).

McKinnon R. I. (1973). Money and Capital in Economic Development, Brookings Institution Press.

Mead, L. M. (1997). The New Paternalism: Supervisory Approaches to Poverty, Washington D.C. Brookings İnstitution Press.

Mirrless, J. A. (1971). An Exploration in the Theory of Optimum Income Taxation, Review of Economics Studies, Vol: 38, 175-208.

Mueller, D. C. (2003). Public Choice III. Cambridge: Cambridge Unicersity Press.

Mueller, D. C. (1976). Public Choice: A Survey, Journal of Economic Literature, Vol. 14, No. 2, s. 395-433.

Musgrave, R.A. (1959). Kamu Maliyesi Teorisi, (çev. O. Şener, Y. Methibay), Asil Yayın Dağıtım.

Nadaroğlu, H. (2000). Kamu Maliyesi Teorisi, İstanbul: Beta Yayınları.

Nash, G. H. (1976). The Conservative Intellectual Movement in America since 1945. New York: Basic Books.

Niskanen, W. A. (1971). Bureaucracy and Representative Government, Chicago: Adline-Atherton.

North, D. C. (2010). Kurumlar, Kurumsal Değişim Ve Ekonomik Performans. (Çev: G. G. Çağlalı), İstanbul: Sabancı Üniversitesi.

Oates, W. E. (2006), The Many Faces of Tiebout Model, The Tiebout Model at Fifty, (ed. W.A. Fischel), Cambridge MA: Lincoln Institute of Land Policy, s. 21-45.

Oates W.E. (2005). Toward a *Second-Generation Theory of Fiscal Federalism,* International Tax and Public Finance*,* 12, 349-373.

Oates, W.E. (1999). An Essay on Fiscal Federalism", Journal of Economic Literature, Vol. 37, No. 3, September, 1120-1149

Oates, W.E. (1988). On The Measurement Of Congestion İn The Provision Of Local Public Goods, Journal Of Urban Economics, Vol.24, No.1, pp.85-94.

Oates, W. E. (1972). Fiscal Federalism, New York: Harcourt Brace Jovanovich.

Özdemir, A. İ. & Altıparmak, A. (2005). Sosyo-ekonomik Göstergeler Açısından İllerin Gelişmişlik Düzeylerinin Karşılaştırmalı Analizi, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 24, s. 97-110.

Öztürk, N. (2016). Kamu Ekonomisi, Bursa: Ekin Yayınları.

Pagano, M. (1993). Financial Markets And Growth: An Overview. *European Economic Review*, *37*(2-3), 613-622.

Panizza, U. (2012). Finance And Economic Development. *International Development Policy: Aid, Emerging Economies And Global Policies*, 141-160.

Pareto, V. (1906). Manuale di Economia Politica con una Introduzione alla Scienza Sociale.

Peacock, A. T. & Wiseman J. (1961). The Growth of Government Expenditure in the United Kingdom, Princeton: Princeton University Press.

Pehlivan, O. (2017). Kamu Maliyesi, Trabzon: Celepler Matbaacılık.

Pierson C. (2006). Beyond the welfare state?: the new political economy of welfare (3rd edn.) Cambridge: Polity Press

Pigou, A. C. (1920). The Economics of Welfare, Macmillan Co., Limited: London.

Qian, Y. & Weingast, B.R. (1997). Federalism as a Commitment to Perserving Market Incentives, The Journal of Economic Perspectives, 11(4).

Rama, M. (1993). Rent Seeking And Economic Growth: A Theoretical Model And Some Empirical Evidence. *Journal of Development Economics*, *42*(1), 35-50.

Rawls, J. (1971). A Theory of Justice, Oxford: Oxford University Press.

Rebelo, S. (1998). Long-Run Policy Analysis and Long-Run Growth, Journal of Political Economy, Vol. 99, Num. 3.

Romer, P. M. (1990). Endogenous Technological Change. *Journal of Political Economy*, *98*(5, Part 2), S71-S102.

Romer, P. M. (1986). Increasing Returns And Long-Run Growth. *Journal Of Political Economy*, *94*(5), 1002-1037.

Rekabet Kurumu (2010). Rekabet Terimleri Sözlüğü. Ankara: Rekabet Kurumu Yayınları.

Sallan G. S. (2006). Sosyal Devlet Bitti, Yaşasın Piyasa! Yeni Liberalizm Ve Muhafazakârlık Kıskacında Refah Devleti. Ankara: Ebabil Yayıncılık.

Samuelson, P. A. (1954). *The Pure Theory of Public Expenditure*, Review of Economics and Statistics, s. 387-89.

Samuelson, P. A. (1947). Foundations of Economic Analysis, Harvard University Press.

Saruç, N. T. Davranışsal Maliye notu. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Maliye Lisans Programı.

Savas, E. S. (1987). Privatization The Key to Better Government, Chatham House Publishers, New Jersey.

Savas, E. S. (1994). Daha İyi Devlet Yönetiminin Anahtarı Özelleştirme, Ankara: Milli Prodüktive Merkezi Yayını.

Savaş, V. (1993). Anayasal İktisat, Genişletilmiş 2. Baskı, İzmir: TAKAV Matbaacılık.

Savaşan, F. (2017). Piyasa Başarısızlığından Devletin Başarısızlığına Kamu Ekonomisi, Bursa: Dora Yayınları.

Scitovsky, T. (1954). Two Concepts of External Economies. Journal of Political Economies, 62. 143-151.

Seabright, P. (1996). Accountability And Decentralisation İn Government: An İncomplete Contracts Model. European Economic Review 40: 61–89.

Selen, U. (2017). Refah İktisadı Bağlamında Optimal Vergileme Arayışı ve Türk Vergi Sisteminin Analizi (ed. F. Saraçoğlu ve M. Çakır), Yaşar Methibay'a Armağan, Ankara: Gazi Kitabevi.

Serven, L. (1990). *Anticipated Real Exchange-Rate Changes And The Dynamics Of İnvestment* (Vol. 562). World Bank Publications.

Shaw, E. S. (1973). Financial Deepening in Economic Development. Oxford University Press, New York.

Smith, A. (1776). Ulusların Zenginliği, (Çev. Haldun Derin), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2006.

Stiglitz, J. E. (2000). Economics of the Public Sector. New York: W.W. Norton Company.

Stiglitz, J. E. (1994). Kamu Kesimi Ekonomisi (Çev. Ömer Faruk Batırel), İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayını No: 549.

Şen, H. & Sağbaş, İ. (2017). Vergi Teorisi ve Politikası, 3. Baskı, Ankara: Arıkan Yayınları.

Şener, O. (2016). Kamu Ekonomisi, İstanbul: Beta Yayınları.

Taine, H. (1876). The Modern Regime (Complet), the Library of Alexandria.

Tanzi, V. (1991), Public Finance in Developing Countries, Edward Elgar Publ.

Tayyar, A. & Çetin. B. (2013). Liberal İktisadi Düşüncede Devlet. C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 14, Sayı 1, 107-120

Tiebout, C. M. (1956), *A Pure Theory of Local Expenditures*, Journal of Political Economy, LXIV (5), October, 416-424.

Titmuss, R. M. (1958). Essays on The Welfare State. Londra: George Allen and Unwin Ltd.

Tuomala, M. (1990). Optimal Income Tax and Redistribution. New York: Oxford University Press.

Turhan, S. (1998). Vergi Teorisi ve Politikası, İstanbul: Filiz Kitabevi.

Uğur, A. & Bostan, M. K. (2016). Sosyal Harcamaların Yerelleşmesi: Sosyal Belediyecilik Uygulamalarının Etkinliği. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*. 7(15): 39-59.

Veenhoven, R. (2010). Greater Happiness For A Greather Number, Journal of Hapiness Studies, Volume. 11, Issue. 5, s. 605-629.

Villanueva, D. M. (1990). A. Strategies for Financial Reforms: Interest Rate Policies, Stabilization, and Bank Supervision in Developing Countries. *IMF Econ Rev* 37, 509–536 (1990).

Vo, H. (2010). The Economics of Fiscal Decentralization, Journal of Economic Surveys, 24(4), 657–679.

Wagner, A. (1890). Three Extracts on Public Finance, in Classics in the Theory of Public Finance, Palgrave Macmillan, s. 1-15.

Weingast, B.R. (1995). The Economic Role of Political Institutions: Market-Preserving Federalism and Economic Development, Journal of Law, Economics and Organisations, 15(1)

Wicksell, K. (1959), A New Principles of Just Taxation, Classics in the Theory of Public Finance, Macmillan.

KAMU MALİ YAPILANMASINDA RIGOR MORTIS

Timur TÜRGAY

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

© Bu kitabın tüm hakları mahfuzdur. Kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, eser sahibinin yazılı izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir benzeri kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz, başka bir dile çevrilemez, teknolojik cihazlar üzerinde ve dizgi makinalarında işlenebilecek bir ortama aktarılamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Bilgilendirme ve Uyarı: Bu kitapta yer alan içerik akademik amaçlarla ilgili literatüre ışık tutabilmek, ek katkı sağlayabilmek ve işleyişe yararlı olabilmek amacıyla hazırlanmıştır. Her ne kadar hazırlık aşamasında itina ve dikkat gösterilmekte ise de içerikte yararlanılan bilgi ve görüşlerin mutlak doğruluğu ve güncelliği hakkında yayıncı ve yazar olarak hiçbir hukuki sorumluluk kabul edilmez. Her türlü önerinizi yazara iletebilirsiniz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-84-3

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Mart 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

Giriş **1**

1. DEVLET KAVRAMI **5**
1.1. Devlet Nedir? Niçin Vardır? 5
1.2. Devletin Varlık Sebepleri 8
1.3. Devletin Görevleri 10
1.4. Etkin Devlet Yaklaşımları 12
1.5. Etkin Devlet Anlayışından Beklentiler 19
1.6. Etkin Devlet Anlayışında Vizyon ve Misyon 19

2. GENEL VE KAMUSAL YAPILANMA ANLAYIŞLARINDA STRATEJİ VE STRATEJİK YÖNETİM **22**
2.1. Strateji Kavramı 22
2.2. Stratejik Planlama 26
2.3. Stratejik Yönetim 28
2.4. Kamu Yönetiminde Stratejik Yönetim Sorunları 37

3. RIGOR MORTIS SORUNU VE SÜRDÜRÜLEBİLİR ETKİNLİK İÇİN KAYNAK BAĞIMLILIĞI YAKLAŞIMI **44**
3.1. Rigor Mortis Sorunu 44
3.2. Kaynak Bağımlılığı Yaklaşımı 46
3.2.1. Kaynak Bağımlılığına Yol Açan Oluşumlar 57
3.2.2. Kaynaklar ile Yetenekler Arasındaki Stratejik Fark: Sürdürülebilirlik 76
3.2.3. Kaynak Bağımlılığı Stratejileri 77
3.2.4. Kamu Mali Yapılanması Çerçevesinde Rigor Mortis Halini Önleyici Taslak Öneriler ve Değerlendirmeler 83

SONUÇ YERİNE **110**

YARARLANILAN KAYNAKLAR **113**

MİNİ DİZİN **119**

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Acar, P. ve Kösekahya, G. vd. (2002). Gelir İdaresinde Etkinlik Arayışları: OECD-AB En İyi Uygulamalar, Maliye Bakanlığı AB ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı, Ankara Üniversitesi Basımevi.

Akbulak, Y. (2006). *Basel-II Ne Getiriyor?*, Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi, sayı 31, Temmuz.

Akdede, S.H. (2007). Kültürel Çeşitlilik, Global Politik Şiddet ve Kamu Harcamaları Bir Global Kamusal Mal Perspektifi, 21.Türkiye Maliye Sempozyumu, Pozitif Matbaa, Ankara.

Aksoy, Ş. (1991). Kamu Maliyesi, Filiz Kitabevi, İstanbul.

Aktan, C. C. (1994). Çağdaş Liberal Düşüncede Politik İktisat, Doğuş Matbaası, Ankara.

Arslan, İ. (2006). *Basel-II Karşısında KOBİ'ler Ne Yapmalı*?, Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi, sayı 31, Temmuz.

Asunakutlu, T. ve Coşkun, B. (2000). *Stratejik Yönetimde Örgütün Rolüne İlişkin Bir Değerlendirme*, DEÜ. SBE. Dergisi, Cilt:2, Sayı:4.

Ataman, G. (2003). *Örgüt Tasarımında Yeni Tekniklerin Yayılım Dinamikleri*, Öneri Dergisi, Cilt: 5 - Sayı: 19

ATO (2007a). *Şirketlerin Ortalama Ömrü 12 Yıl*, Ankara Ticaret Odası, http://www.atonet.org.tr/yeni/index.php?p=331&l=1, 15.03.2007.

ATO (2007b). *20 yıl, 20 Bütçe Raporu*, Ankara Ticaret Odası, http://www.atonet.org.tr/yeni/index.php?p=241&l=1, 17.03. 2007.

ATO (2007c). *Avrupa Yatırım Bankası Çevre Kredisi*, Ankara Ticaret Odası, http://www.atonet.org.tr/yeni/index.php?p= 703&l=1, 17.03.2007.

ATO (2007d). *Dubai Towers Tartışması*, Ankara Ticaret Odası, http://www.atonet.org. tr/yeni/index.php?p=345&l=1, 21.03 .2007.

ATO (2007e). KDV'de Şok Düşüş, Ankara Ticaret Odası, http://www.atonet.org.tr/ yeni/index.php?p=904&l=1, 21.03 .2007.

ATO (2007f). *Gümrük Kamburu Raporu*, Ankara Ticaret Odası, http://www.atonet.org. tr/yeni/index.php?p=958&l=1, 24.03 .2007

BDDK (2007a). *10 Soruda Yeni Basel Sermaye Uzlaşısı (Basel-II)*, http://www.bddk.org.tr/turkce/basel/basel/ 10_Soruda_Basel-II.pdf, 14. 03.2007.

BDDK (2007b). *10 Soruda Yeni Basel Sermaye Uzlaşısı (Basel-II)*, http://www.bddk.org.tr/turkce/basel/basel/ 10_Soruda_Basel-II.pdf, 14.03.2007.

Berkman, Ü. (1994). Az gelişmiş Ülkelerde Bürokrasi ve Yolsuzluk, Politik Yozlaşma ve Şeffaf Yönetim Sempozyumu 14-15 Nisan 1994 D.E.Ü. İ.İ.B.F. Maliye Bölümü, Doğuş Matbaası, İzmir.

Bilen, A. Ve Börekçi, H. (2022). *Geçiş Ülkelerinde Kayıt Dışı Ekonomi ve Karapara Kavram İncelemesi*, International Journal of Economics, Politics, Humanities & Social Sciences - 30th Year of Transition Economies Special Issue, pp. 60-81

Bircan, İ. (2007). *Kamu Kesiminde Stratejik Yönetim ve Vizyon*, http://www.sgb.gov.tr/StrategicPlanning/Kamu%20Kesiminde%20Stratejik%20Yönetim%20ve%20Vizyon.pdf ve http://ekutup.dpt.gov.tr/planlama/42nciyil/bircani.pdf, 12.01.2007

BKK (2006). Dokuzuncu Kalkınma Planı Stratejisi (2007 - 2013) Hakkında Karar, Bakanlar Kurulu, Karar Sayısı: 2006/10399, Karar Tarihi 24.04.2006.

Brown, W. A. (2005). *Exploring the Association Between Board and Organizational Performance in Nonprofit Organizations*, Nonprofit Management & Leadership, cilt. 15, no. 3, İlkbahar.

Çeliknet (2006). *Rigor Mortis*, http://www.celiknet.com/Ansiklopedi/Bilgi.asp, 18.06. 2006.

Dinçer, Ö. (1998). Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası, Beta Basım A.Ş., İstanbul.

Dinçer, Ö. ve Yılmaz, C. (2003). Değişimin Yönetimi İçin Yönetimde Değişim, T.C. Başbakanlık, Ankara, Ekim.

Dinler, M. (2007). *Örgütsel Değişime Tepki*, http://sbmyo.uludag. edu.tr/11-03-sosyalce/mdinler.html, 19.03.2007.

DPT (2006). 2007-2009 Orta Vadeli Program, http://ekutup.dpt.gov .tr/program/2007-09.pdf, 15.06. 2006.

Erdoğan, M. (1999). Anayasal Demokrasi, Siyasal Kitabevi, Ankara.

Eren, E. (2002). Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası, Beta Basım A.Ş., İstanbul.

Erol, M. (2005). *Muhasebe Skandalları ve Kurumsal Yönetim*, Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi, sayı 20, Ağustos.

Fink, R. C.; Edelman, L. F. vd. (2006). *Transaction cost economics, resource dependence theory, and customer–supplier relationships*, Industrial and Corporate Change, cilt 15, no 3.

Güçlü, N. (2003). *Stratejik Yönetim*, G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, cilt :23, Sayı:2.

Güner, S. (2006). *Stratejik Yönetim Anlayışı ve Kamu Yönetimi*, http://birimweb.icisleri.gov.tr/tid/dergi/446_061_078.doc, 23 Aralık.

Güney, S. ve Yalçın, Ö. Vd. (2006). Girişimcilik ve Kültür, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Cilt 1, Sayı 2, Aralık.

Hafsıl, T. ve Thomas, H. (2005). *Strategic Management and Change in High Dependency Environments: The Case of a Philanthropic Organization*, International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations, cilt. 16, No. 4, December.

Hobbes, T. (2004). Leviathan, (çev. Semih L.), Yapı Kredi Yayınları.

Humboldt, W. v. (2004). Devlet Faaliyetinin Sınırları, (çev. Seçilmişoğlu, B.), Liberte Yayınları, Ankara.

Kapusuzoğlu, A. (2008). *Vergi Kaçakçılığı ve Kayıt Dışı Ekonominin Vergi Kaçakçılığının Oluşumundaki Rolü*, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:1, Yıl:9, Sayı:16.

Karakurt, R. (2006). *STK'larla Hükümet Arasındaki Ortaklık Anlaşmaları Toplumsal Akitler (Compacts)*, STK-Özel Sektör-Devlet Etkileşimi III. Uluslararası STK'lar Kongresi 9-10 Aralık 2006, Pozitif Matbaacılık, Çanakkale, Aralık.

Kayabalı, İ. ve Arslanoğlu, C. (tarih yok) Ordu 2185, Dede Korkut Yayınları.

Kılavuz, R. (2003) Kamu Yönetiminde Etik ve Bir Sorun Alanı Olarak Yozlaşma, Seçkin A.Ş., Ankara.

Kinch, N. (1994). *The Long-Term Development of a Supplier-Buyer Relationship The Case Of Olofström and Volvo*, Second International Colloquium "The New Industrial Models of Automobile Firms", Organized by GERPISA, Paris, June 16-18.

Koçel, T. (2003) İşletme Yöneticiliği, Beta Basım A.Ş., İstanbul.

Lewis, D. (2004). *STK'lar İçin Bir Stratejik Yönetim Perspektifi*, (çev. Cihan H.), STK Yönetimi Konferans Yazıları, No 4.

Maliye Bakanlığı BUMKO GM. (2004). Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, Maliye Bakanlığı BUMKO Genel Müdürlüğü, Ankara, Şubat.

Martin, W. (2006) *Outgrowing Resource Dependence: Theory and Evidence*, World Bank, http://info.worldbank.org/etools/doc s/voddocs/210/409/outgrowing_resource_doc.pdf, 18.11.2006.

Mazıbaş, M. (2007). *Basel II İkinci Yapısal Blok (Pillar 2) Denetimsel Gözden Geçirme (I-II)*, http://www.bddk.org.tr/t urkce/basel/basel.htm, 18.03.2007.

Meriç, M. ve Sakal, M. (2001). Mahalli İdareler ve Finansmanı, Anadolu Matbaası, İzmir.

Merih, K. (2007). *Stratejik Yönetim Modelleri*, http://www.eylem. com/strateji/wstramod.htm, 17.02.2007.

Nadaroğlu, H. (1998). Kamu Maliyesi Teorisi, Beta Basım A.Ş., 10.Baskı, İstanbul.

Odabaş, Ç. (2005) *Stratejik Yönetim ve E-Devlet*, Sayıştay Dergisi, Sayı 55.

Örnek, A. Ş. ve Aydın, Ş. (2006). Kriz ve Stres Yönetimi, Detay Yayıncılık, Ankara.

Özdemir, U. E. (2003). Stratejik Planlama ve İyi Yönetişim, İyi Yönetişimin Temel Unsurları, Maliye Bakanlığı AB ve Dış İlişkiler Daire Bşk., Ayrıntı Basımevi, Nisan.

Özkan, M. (2007). *Stratejik Yönetim Tarihi*, http://www.danismend .com/konular/stratejiyon/Stratejik_yonetim_tarihi.htm, 21.02.2007.

Phonkaew, S. (2001). *Propensity for Innovation Adoption: Integration of Structural Contingency and Resource Dependence Perspectives*, ABAC Journal, sayı. 21, No.1, January - April.

Pierson, C. (2000). Modern Devlet, (çev. Hattatoğlu, D.), Berdan Matbaası.

Powell, W. W. ve DiMaggio, P. J. (Ed.). (1991). The new institutionalism in organizational analysis. University of Chicago press.

Rawls, J. (2003). Halkların Yasası ve "Kamusal Akıl Düşüncesinin Yeniden Ele Alınması", (çev. Evrin, G.), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yay., Ekim.

Rodgers, W. ve Gago, S. (2004). *Stakeholder Influence on Corporate Strategies Over Time*, Journal of Business Ethics, sayı 52.

Ross, W.D. (1993). Aristoteles, (çev. Arslan, A.), E.Ü. Basımevi, İzmir.

Rousseau, J. J. (2004) Toplum Sözleşmesi, Betik Yayınları, Ağustos.

Sarvan, F. ve Arıcı, E. D. vd. (2003). *On Stratejik Yönetim Okulu: Biçimleşme Okulunun Bütünleştirici Çerçevesi*, Akdeniz Üniv. İ.İ.B.F. Dergisi, sayı 6.

Savaş, V. (1999). İktisatın Tarihi, Siyasal Kitabevi, Ankara.

Saygılıoğlu, N. ve Arı, S. (2003). Etkin Devlet: Kurumsal Bir Tasarı ve Politika Önerisi, Sabancı Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Schneider, F. (2021). *Development of the Shadow Economy of 36 OECD Countries over 2003 - 2021: Due to the Corona Pandemic a Strong Increase in 2020 and a Modest Decline in 2021,* African Journal of Political Science, Vol. 15 (2), pp. 005, September.

SGB (2007). Maliye Bakanlığı Misyon-Vizyon ve Stratejik Amaçları, http://www.sgb.gov.tr/StrategicPlanning/mbmvsa.pdf, 24.01.2007.

Soc (2007). *Structural Contingencies & Resources*, http://www.soc.umn.edu/~knoke/pages/STRUCTURAL_CONTINGENCIES_&_RESOURCES.ppt, 07.01.2007.

Stern, R. N. (1996). *American Anti-Management Theories of Organization: A Critique of Paradigm Proliferation*, Australian Journal of Management, cilt 21, No 2, December.

Stiglitz, J. E. (1994). Kamu Kesimi Ekonomisi, (çev. Batırel, Ö. F.), Marmara Üniv. Yay., No 549, İstanbul.

Şener, A. (2006). *Bakan Sunumu*, http://www.bddk.org.tr/turkce/ba sel/basel/bakan_ sunum.pdf. 21.03.2006.

Turgay, T. ve Aydın, M. (2005). *The Governance Paradoxes In The Public and Private Sector and Interactive Governance Model*, Globalization & Transition: Case Studies in Economical and Socio-Political Perspectives, University Siegen(Institute of Intercultural Communication and Politics), Berlin-Germany.

Yıldız, H. (2005). Küreselleşmenin Vergileme Üzerine Etkileri ve Türkiye Açısından Bir Değerlendirme, Seçkin A.Ş., Ankara.

KAMU MALİ YÖNETİMİ
MALİ KURUMLAR

Prof. Dr. Nazım ÖZTÜRK

2. Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-33-1

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Haziran 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

İktisadi ve mali yapı içerisinde kamu mali kesimine ve mali yönetime ilişkin sorunlar en ilgi çekici konuları içermektedir. Günümüz ekonomilerinde mali sorunlar, ekonomik ve toplumsal yaşamın ayrılmaz parçaları haline gelmiş bulunmaktadır. Gelir, harcama ve bütçe sistemleri, hazine işlemleri, borçlanma, kamu malları, kamu iktisadi teşebbüsleri, özelleştirme, mali denetim, mali yapı ile yakından ilgilidir. Devletin yeni bir vergi koyması, vergi oranlarında indirime ya da artırıma gidilmesi, iç ve dış borç alınması veya anapara ve faiz ödemesi yapılması, iktisadi ve mali yapıyı derinden etkilemektedir. Kamu çalışanlarına zam yapılıp yapılmayacağı veya ne oranda zam yapılacağı, bütçede hangi kamusal malın üretime ne kadar kaynak ayrılacağı, kamu kesiminde ne kadar kişinin istihdam edileceği, yeni memur alınıp alınmayacağı kamuoyunda ilgiyle izlenmektedir. Devlete ait hangi kuruluşların özelleştirileceği veya kamulaştırılacağı, hangi tarımsal ürünlere ne oranda destekleme alımı uygulanacağı, kamu kesimi tarafından üretilen ürünlere ne oranda zam yapılacağı, kamu yatırım harcamalarına ne kadar kaynak ayrılacağı, bütçenin ne kadar açık veya fazla vereceği, mali yönetimle yakından ilintili bulunmaktadır.

Ekonomide yaşanan sorunların çözümünde mali kurumlar kilit rol oynamaktadır. Siyasal iktidarlar, mali kurumlar aracılığıyla iktisadi ve mali yapıya yön vermektedir. Günümüz toplumlarında devlet, ekonomik istikrarı sağlamak için ekonomiye müdahale etmekte, kamu gelirleri, kamu harcamaları, bütçe ve borçlanma gibi araçlardan yararlanarak ekonomik yapı üzerinde belirleyici olmaktadır. Bu nedenle mali olayların ve mali kurumların bilimsel olarak analiz edilmesi büyük önem taşımaktadır. Ekonomide yaşanan gelişmeleri anlayabilmek için mali gelişmeler ve mali kurumlar hakkında bilgi sahibi olunması gerekmektedir.

Bu çalışmada Türkiye'nin mali yapısı üzerinde durulmakta ve mali kurumlar tanıtılmaktadır. *Kamu mali yönetimi deyince ne anlaşılmaktadır? Kamu mali yönetimi hangi kurumları içermektedir? Merkezden yönetim, yerinden yönetim ne demektir? Mali kurumlara niçin gereksinim duyulmaktadır? Mali politikaların uygulanmasında hangi kurumlar nasıl bir rol oynamaktadır? Mali kurumlar ne gibi işlevleri yerine getirmektedir? TBMM, mali yönetim ile ilgili ne gibi görevler üstlenmektedir? Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile mali yapıda ne gibi düzenlemeler yapılmaktadır? Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı, Bütçe ve Strateji Başkanlığının mali yetki ve görevleri nelerdir? İcracı bakanlıklar ne gibi işlevler üstlenmektedir? Mali denetim niçin gerekmektedir? Denetleyici ve düzenleyici mali kurumlar hangileridir? Sayıştay, İç Denetim Birimi, Kamu Denetçiliği Kurumunun mali denetimdeki rolleri nelerdir? Parasal kurumlar nelerdir? Merkez Bankası, Ticari Bankalar, BDDK, TMSF ne gibi*

işlevleri yerine getirmektedir? Yerel yönetimlere gerektiği kadar kaynak ayrılabilmekte midir? Kamu İktisadi Teşebbüslerinin mali yapı içerisindeki rolleri nelerdir? Sosyal Güvenlik Kurumu ve Türkiye İş Kurumunun yetki ve görevleri nelerdir? Çalışmada tüm bu sorulara yanıt aramaktadır.

Çalışmanın ortaya çıkarılmasında en önemli faktör, huzurlu bir çalışma ortamının varlığıdır. Bana büyük bir özveri ile bu olanağı sağlayan aileme, bu çalışmayı yapmam için beni özendiren öğrencilerime teşekkür ederim. Akademik yaşamım boyunca beni sürekli destekleyen Prof. Dr. Zeynel DİNLER'e, Prof. Dr. Osman DEMİR'e, Prof. Dr. Adem ESEN'e, Prof Dr. İbrahim SUBAŞI'ya, Prof. Dr. Kemalettin ÇONKAR'a ve Prof. Dr. Erdinç TUTAR'a şükranlarımı sunuyorum.

Değerli görüş ve önerilerinden yararlandığım meslektaşlarım Prof. Dr. Adem DOĞAN'a, Prof. Dr. Adem ÜZÜMCÜ'ye, Prof. Dr. Adnan MAHİROĞULLARI'na, Prof. Dr. Ahmet UZUN'a, Prof. Dr. Ayşe Meral UZUN'a, Prof. Dr. Fazıl YOZGAT'a, Prof. Dr. Güven DELİCE'ye, Prof. Dr. Halis BAŞEL'e, Prof. Dr. Hakan ÇETİNTAŞ'a, Prof. Dr. Hakan TÜRKAY'a, Prof. Dr. Hakkı Mümin AY'a, Prof. Dr. Hatice ERKEKOĞLU'na, Prof. Dr. Mehmet TUNCER'e, Prof. Dr. Muammer ŞİMŞEK'e, Prof. Dr. Mustafa YILDIRAN'a, Prof. Dr. Ömer ŞANLIOĞLU'na, Prof. Dr. Salih BARIŞIK'a, Prof. Dr. Selahattin KOÇ'a, Prof. Dr. Tahsin KARABULUT'a, Prof. Dr. Yüksel BAYRAKTAR'a, Prof. Dr. Ziya Gökalp GÖKTOLGA'ya, Doç. Dr. Bünyamin DEMİRGİL'e, Doç. Dr. Ferhat PEHLİVANOĞLU'na, Doç. Dr. Halil İbrahim KAYA'ya, Doç. Dr. Merve TUNCAY'a, Doç. Dr. Selçuk BUYRUKOĞLU'na Doç. Dr. Sezgin ZABUN'a, Doç. Dr. Süleyman BOLAT'a, Doç. Dr. Yüksel AYDIN'a, Doç. Dr. Yusuf DEMİR'e, Dr. Öğretim Üyesi Gamze ÇİMEN'e, Dr. Öğretim Üyesi Emin BARLAS'a, Dr. Öğretim Üyesi Gazi SONKUR'a, Dr. Öğretim Üyesi Mahmure EŞGÜNOĞLU'na, Dr. Öğretim Üyesi Nevzat BALIKÇIOĞLU'na, Dr. Öğretim Üyesi Selçuk KILIÇ'a, Dr. Öğretim Üyesi Veysel YILMAZ'a, Öğretim Görevlisi Ahmet DELİBAŞ'a, Öğretim Görevlisi Alirıza ATAMAN'a, Öğretim Görevlisi Mustafa Hakan ŞİMŞEK'e, Öğretim Görevlisi Oğuz ACAR'a ve Araştırma Görevlisi Furkan Şükrü BOZKURT'a çok teşekkür borçluyum. Çalışmanın yayınında emeği geçen yayınevi çalışanlarına da teşekkürlerimi sunarım. Tüm hata ve noksanlardan kitabın yazarı sorumludur.

Nazım ÖZTÜRK
SİVAS 2023

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
KAMU MALİ YÖNETİMİ

I. KAMU MALİ YÖNETİMİ İLE İLGİLİ TERİMLER 6
1. DEVLET 6
2. KAMU / KAMU KESİMİ / KAMU EKONOMİSİ 9
3. TÜZEL KİŞİLİK / KAMU TÜZEL KİŞİLİĞİ 10
4. MERKEZİ YÖNETİM / YERİNDEN YÖNETİM 11
a. Merkezi Yönetim 11
b. Yerinden Yönetim 12
ba. Yer Yönünden Yerinden Yönetim 12
bb. Hizmet Yönünden Yerinden Yönetim 13
5. BAĞLI KURULUŞLAR / İLGİLİ KURULUŞLAR 13
6. KAMU KURUMU NİTELİĞİNDEKİ MESLEK KURULUŞLARI 13
7. BAĞIMSIZ İDARİ KURULUŞLAR / DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR 14
8. ÖZERKLİK / VESAYET DENETİMİ / MALİ TEVZİN 14
a. Özerklik 15
b. Vesayet Denetimi 15
c. Mali Tevzin 15
9. KAMU HİZMETİ 15
10. KAMU GELİRLERİ 16
a. Vergi 16
b. Harç 17
c. Resim 17
d. Şerefiye 17
e. Parafiskal Gelirler 18
f. Mülk ve Teşebbüs Gelirleri 18
g. Para Cezaları 18
h. Özel Gelirler 19
ı. Diğer Gelirler 19
11. KAMU HARCAMALARI 19
a. Cari Harcamalar 20
b. Yatırım Harcamaları 20
c. Transfer Harcamaları 20
ca. Sosyal Transfer Harcamaları 21
cb. İktisadi ve Mali Transfer Harcamaları 21
cc. İç ve Dış Borç Faiz Ödemeleri 21
12. BÜTÇE HAKKI 22
13. BÜTÇE 22

a. Merkezi Yönetim Bütçesi 24
b. Genel Bütçe 25
c. Özel Bütçe 25
d. Düzenleyici ve Denetleyici Kurum Bütçesi 25
e. Sosyal Güvenlik Kurumu Bütçesi 26
f. Yerel Yönetim Bütçesi 26
14. FON 26
15. DÖNER SERMAYE 27
16. KAMUSAL MALLAR 28
a. Tam Kamusal Mallar 29
b. Yarı Kamusal Mallar 30
c. Erdemli ve Erdemsiz Mallar 31
d. Küresel Kamusal Mallar 34
e. Klüp Malları 35
17. KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ (KİT) 36
18. KAMU İKTİSADİ KURULUŞLARI (KİK) 37
19. İKTİSADİ DEVLET TEŞEKKÜLLERİ (İDT) 37
20. MÜESSESE / BAĞLI ORTAKLIK 37
21. İŞTİRAK / İŞLETME 38
22. HARCAMA BİRİMİ / ÜST YÖNETİCİ 38
23. HARCAMA YETKİLİSİ / GERÇEKLEŞTİRME GÖREVLİSİ / MUHASEBE YETKİLİSİ 39
24. HAZİNE 40
25. KAMU BORÇLARI 41
26. KONVERSİYON / KONSOLİDAYON 43
27. KAMU MALİ YÖNETİMİ 43
28. MALİ DENETİM / PERFORMANS DENETİMİ / UYGUNLUK DENETİMİ 43
29. ETKİNLİK / VERİMLİLİK / EKONOMİKLİK 44
30. DOĞAL TEKEL 44
31. REGÜLASYON / DEREGÜLASYON 45
32. LİBERALİZASYON / ÖZELLEŞTİRME 45
33. DENASYONALİZASYON / DESENTRALİZASYON 46
34. STRATEJİK PLANLAMA / ÇOK YILLI BÜTÇELEME 47
35. PERFORMANS ESASLI BÜTÇELEME / PERFORMANS PROGRAMI 48
36. MALİ SAYDAMLIK / HESAP VERME SORUMLULUĞU 48
37. FAALİYET RAPORLARI 49
38. YEDEK ÖDENEK / EK ÖDENEK / ÖRTÜLÜ ÖDENEK 50
39. İÇ KONTROL SİSTEMİ / ÖN MALİ KONTROL / İÇ DENETİM 51
40. SERMAYE PİYASASI / PARA PİYASASI 52
II. TÜRK KAMU MALİ YÖNETİMİ: GENEL YÖNETİM KAPSAMINDAKİ KAMU İDARELERİ 52
1. MERKEZİ YÖNETİM KAPSAMINDAKİ KAMU İDARELERİ 53
a. Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri 53
b. Özel Bütçeli İdareler 53
ba. Yükseköğretim Kurulu Üniversiteler ve İleri teknoloji Enstitüleri 54

bb. Özel Bütçeli Diğer İdareler 55
c. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar 56
2. SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARI 56
3. YEREL YÖNETİMLER 56

İKİNCİ BÖLÜM
TBMM VE CUMHURBAŞKANLIĞI

I. TBMM 60
1. TBMM'NİN KAMU MALİ YÖNETİMİNDEKİ ROLÜ 60
2. TBMM'NİN MALİ GÖREV VE YETKİLERİ 61
a. Vergi Yasası Koyma, Değiştirme ve Kaldırma 61
b. Bilgi Edinme ve Denetim 62
ba. Meclis Araştırması 63
bb. Genel Görüşme 63
bc. Meclis Soruşturması 63
bd. Yazılı Soru 64
c. Bütçe ve Kesin Hesap Yasa Tekliflerini Görüşme ve Karar Verme 64
d. Savaş Hali İlanı ve Silahlı Kuvvet Kullanılmasına İzin Verme 67
e. Uluslararası Antlaşmaların Onaylanmasını Uygun Bulma 67
f. Genel ve Özel Af İlanına Karar verme 68
II. CUMHURBAŞKANLIĞI 68
1. CUMHURBAŞKANLIĞI ADAYLIĞI VE SEÇİMİ 68
2. CUMHURBAŞKANLIĞININ YETKİ VE GÖREVLERİ 69
3. CUMHURBAŞKANLIĞININ CEZAİ SORUMLULUĞU 72
4. CUMHURBAŞKANLIĞI YÜKSEK İSTİŞARE KURULU 73
5. CUMHURBAŞKANLIĞI POLİTİKA KURULLARI 73
a. Bilim Teknoloji ve Yenilik Politikaları Kurulu 74
b. Eğitim ve Öğretim Politikaları Kurulu 75
c. Ekonomi Politikaları Kurulu 75
d. Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu 76
e. Hukuk Politikaları Kurulu 76
f. Kültür ve Sanat Politikaları Kurulu 77
g. Sağlık ve Gıda Politikaları Kurulu 77
h. Sosyal Politikalar Kurulu 77
ı. Yerel Yönetim Politikaları Kurulu 78
6. CUMHURBAŞKANLIĞI OFİSLERİ 78
a. Dijital Dönüşüm Ofisi 79
b. Finans Ofisi 79
c. İnsan Kaynakları Ofisi 80
d. Yatırım Ofisi 82
7. BAKANLIKLAR 82
8. DOĞRUDAN CUMHURBAŞKANLIĞINA BAĞLI KURUM VE KURULUŞLAR 84

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
MALİ YÖNETİMLE DOĞRUDAN İLGİLİ KURUMLAR

I. HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI 86
1. HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞININ GÖREVLERİ 86
2. HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞININ YÖNETSEL YAPISI 88
a. Hazine ve Maliye Bakanlığının Merkez Teşkilatı 88
aa. Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü 89
ab. Kamu Mali Yönetimi ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü 90
ac. Muhasebat Genel Müdürlüğü 91
aç. Risk Analizi Genel Müdürlüğü 93
ad. Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğü 94
ae. Borçlanma Genel Müdürlüğü 95
af. Kamu Sermayeli Kuruluş ve İşletmeler Genel Müdürlüğü 95
ag. Dış Ekonomik İlişkiler Genel Müdürlüğü 96
ağ. Finansal Piyasalar ve Kambiyo Genel Müdürlüğü 98
ah. Ekonomik Programlar ve Araştırmalar Genel Müdürlüğü 99
aı. Teftiş Başkanlığı 100
ai. Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı 101
aj Hazine Kontrolörleri Kurulu Başkanlığı 102
ak. Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı 103
al. Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu 104
2. HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞININ TAŞRA TEŞKİLATI 105
II. STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI 106
1. STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞININ GÖREVLERİ 107
2. STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞININ YÖNETSEL YAPISI 110
a. Plan ve Programlar Genel Müdürlüğü 110
b. Ekonomik Modelleme ve Konjonktür Değerlendirme Genel Müdürlüğü 111
c. Bütçe Genel Müdürlüğü 111
d. Sektörler ve Kamu Yatırımları Genel Müdürlüğü 111
e. İSEDAK ve Uluslararası Kalkınma İşbirliği Genel Müdürlüğü 111
f. Devlet Yardımları Genel Müdürlüğü 112
III. GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI 113
1. GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞININ GÖREVLERİ 114
2. GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞININ YÖNETSEL YAPISI 116
a. Gelir İdaresi Başkanlığı Merkez Teşkilatı 116
aa. Gelir Yönetimi Daire Başkanlığı 116
ab. Mükellef Hizmetleri Daire Başkanlığı 116
ac. Uygulama ve Veri Yönetimi Daire Başkanlığı 117
ad. Tahsilat ve İhtilaflı İşler Daire Başkanlığı 117
ae. Denetim ve Uyum Yönetimi Daire Başkanlığı 118
af. Gelir Bütçesi Daire Başkanlığı 118
ag. Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Daire Başkanlığı 119
b. Gelir İdaresi Başkanlığının Taşra Teşkilatı 119

ba. Vergi Dairesi Başkanlığı 119
bb. Vergi Dairesi Müdürlükleri 120
IV. TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU (TÜİK) 120
1. TÜİK'İN GÖREV VE YETKİLERİ 121
2. TÜİK'İN YÖNETSEL YAPISI 122
a. İstatistik Konseyi 122
b. Başkanlık 123
ba. Merkez Teşkilatı 123
bb. Taşra Teşkilatı 124
V. ÖZELLEŞTİRME İDARESİ BAŞKANLIĞI 125
1. ÖZELLEŞTİRME İDARESİ BAŞKANLIĞININ GÖREV VE YETKİLERİ 125
2. ÖZELLEŞTİRME İDARESİ BAŞKANLIĞININ YÖNETSEL YAPISI 126

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
İCRACI BAKANLIKLAR

I. ALTYAPI HİZMETLERİ İLE İLGİLİ BAKANLIKLAR 131
1. ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI 132
2. ÇEVRE ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI 133
3. ENERJİ VE TABİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI 135
4. TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI 136
5. SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI 137
II. SAVUNMA VE GÜVENLİK HİZMETLERİYLE İLGİLİ BAKANLIKLAR 139
1. MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI 140
2. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI 142
III. İÇ VE DIŞ TİCARET HİZMETİ VE TİCARET BAKANLIĞI 143
IV. DİPLOMASİ HİZMETLERİ VE DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI 145
V. SOSYAL GÜVENLİK HİZMETLERİ İLE İLGİLİ BAKANLIKLAR 146
1. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI 147
2. AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI 148
VI. ADALET HİZMETLERİ VE ADALET BAKANLIĞI 149
VII. EĞİTİM HİZMETLERİ İLE İLGİLİ BAKANLIKLAR 150
1. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI 151
2. GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI 152
3. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI 153
VIII. SAĞLIK HİZMETLERİ VE SAĞLIK BAKANLIĞI 155

BEŞİNCİ BÖLÜM
MALİ DENETİM

I. DENETİMİN TANIMI VE TÜRLERİ 160
1. KAMUOYU DENETİMİ 160

2. YASAMA ORGANI DENETİMİ 161
a. Meclis Araştırması 161
b. Genel Görüşme 161
c. Meclis Soruşturması 161
d. Yazılı Soru 162
3. YARGI DENETİMİ 162
4. İDARİ DENETİM 162
5. İÇ DENETİM 163
6. DIŞ DENETİM 163
7. MALİ DENETİM 164
8. VERGİ DENETİMİ 164
a. Vergi Denetiminin Amaçları 165
aa. Mali Amaç 165
ab. Ekonomik Amaç 165
ac. Sosyal Amaç 165
ad. Hukuki Amaç 165
b. Vergi Denetimi - Vergi Gelirleri İlişkisi 165
9. DÜZENLİLİK DENETİM 166
a. Gelir Hesaplarında Düzenlilik Denetimi 166
b. Gider Hesaplarında Düzenlilik Denetimi 166
c. Mal Hesaplarında Düzenlilik Denetimi 166
10. PERFORMANS DENETİMİ 167
11. SİSTEM DENETİMİ 168
12. BİLGİ TEKNOLOJİSİ DENETİMİ 168
II. SAYIŞTAY 168
1. SAYIŞTAY'IN GENEL ÖZELLİKLERİ 169
a. Bağımsızlık 170
b. Yargı Yetkisiyle Donatılmış Yüksek Denetim Kurumu 170
c. Hesap Mahkemesi 170
d. Stratejik Planlama Yaklaşımını Baz Alan İyi Yönetişim Anlayışı 170
2. SAYIŞTAY'IN DENETİM ALANI 171
3. SAYIŞTAY'IN GÖREVLERİ 172
a. Sayıştay'ın Düzenlilik Denetimi 173
b. Sayıştay'ın Performans Denetimi 173
c. Rapor Hazırlama 175
ca. Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu 175
cb. Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu 176
cc. Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporu 176
cd. Kalkınma Ajansları Genel Değerlendirme Raporu 176
d. Genel Uygunluk Bildirimi ve Kesin Hesap Yasa Teklifinin TBMM'ye Sunumu 177
e. Kamu İktisadi Teşebbüslerinin Denetimi ve Raporlanması 178
f. Sorumluların Hesap ve İşlemlerini Kesin Hükme Bağlama: Hesap Mahkemesi 179

g. Verilen İnceleme Denetleme ve Hükme Bağlama İşlerini Yapma 180
III. İÇ DENETİM BİRİMİ.....181
1. İÇ DENETİM BİRİMİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ.....181
2. İÇ DENETİM BİRİMLERİNE GEREKSİNİM DUYULMA NEDENLERİ.....182
3. İÇ DENETİMİN KAPSAMI.....182
4. İÇ DENETÇİNİN GÖREVLERİ.....183
IV. KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU.....184
1. KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMUNUN YAPISI.....184
2. KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMUNUN GÖREVLERİ.....185
V. DEVLET DENETLEME KURULU.....186
1. DEVLET DENETLEME KURULUNUN YÖNETSEL YAPISI.....186
a. Kurul Başkanı.....187
b. Kurul Karar Organı.....187
c. Denetim ve Soruşturma Grupları.....187
d. Denetçiler.....188
2. DEVLET DENETLEME KURULUNUN GÖREV VE YETKİLERİ.....188

ALTINCI BÖLÜM
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR

I. REKABET KURUMU.....192
1. REKABET KURUMUNUN GÖREVLERİ.....194
2. REKABET KURUMUNUN YAPISI.....195
II. KAMU İHALE KURUMU (KİK).....196
1. KAMU İHALE KURUMUNUN GÖREVLERİ.....196
2. KAMU İHALE KURUMUNUN YÖNETSEL YAPISI.....197
III. SERMAYE PİYASASI KURULU (SPK).....198
1. SPK'NIN GÖREVLERİ.....199
2. SPK'NIN YAPISI.....200
IV. BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU (BDDK).....201
1. BDDK'NIN GÖREVLERİ.....202
2. BBDK'NIN YAPISI.....203
V. SİGORTACILIK VE ÖZEL EMEKLİLİK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU.....204
1. SİGORTACILIK VE ÖZEL EMEKLİLİK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMUNUN GÖREVLERİ.....205
2. SİGORTACILIK VE ÖZEL EMEKLİLİK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMUNUN YAPISI.....206
VI. KAMU GÖZETİMİ MUHASEBE VE DENETİM STANDARTLARI KURUMU.....207
1. KAMU GÖZETİMİ MUHASEBE VE DENETİM STANDARTLARI KURUMUNUN GÖREVLERİ.....208

2. KAMU GÖZETİMİ MUHASEBE VE DENETİM STANDARTLARI KURUMUNUN YAPISI 209
VII. BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU (BTK) 210
1. BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMUNUN GÖREVLERİ 211
2. BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMUNUN YAPISI 213
VIII. KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU 213
1. KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMUNUN GÖREVLERİ 214
2. KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMUNUN YAPISI 215
IX. RADYO TELEVİZYON ÜST KURULU (RTÜK) 216
1. RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULUNUN GÖREVLERİ 217
2. RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULUNUN YAPISI 218
X. ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU (EPDK) 219
1. ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMUNUN GÖREVLERİ 220
2. ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMUNUN YAPISI 221
XI. NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU 223
1. NÜKLEER DÜZENLEME KURUMUNUN GÖREVLERİ 223
2. NÜKLEER DÜZENLEME KURUMUNUN YAPISI 225

YEDİNCİ BÖLÜM
PARASAL KURUMLAR

I. MERKEZ BANKALARI 229
1. MERKEZ BANKALARININ YETKİ VE GÖREVLERİ 230
a. Banknot Çıkarma ve Paranın Değerini Koruma 230
b. Para ve Kredi Hacmini Kontrol Etme 231
c. Son Ödeme Merci 231
d. Altın ve Döviz Rezervlerini Muhafaza 231
e. Devletin Haznedarlığı ve Mali Ajanlığını Yapma 232
f. Finansal Sistemi Gözetme ve Risk Merkezi Kurma 233
g. Döviz Kuru Rejimini Belirleme 234
h. Dış Ticaretin Finansmanı 234
ı. Uygulanan Para Politikaları Hakkında Rapor Hazırlama 235
i .Diğer Görevler 235
2. MERKEZ BANKALARININ PARA POLİTİKASINDAKİ ROLÜ 236
3. MERKEZ BANKALARININ BAĞIMSIZLIĞI SORUNU 236
II. TİCARİ BANKALAR 237
1. TİCARİ BANKALARIN İŞLEVLERİ 238
a. Fon Toplama 238
b. Kredi Verme 238
c. Kaydi Para Yaratma 238
d. Kefil Olma 239
e. Portföy Yönetme 239
f. Kamu Kesimini Finanse Etme 239

g. Yatırım Yapma 239
h. Danışmanlık Yapma 240
ı. Diğer İşlevler 240
2. BANKALARIN PARA POLİTİKASINDAKİ ROLÜ 241
III. KATILIM BANKALARI 242
1. KATILIM BANKALARININ ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ 243
a. Üretim Desteği (Kurumsal Finansman Desteği / Murabaha / Cost Plus Financing) 243
b. Bireysel Finansman Desteği 244
c. Kar Zarar Ortaklığı (Mudarebe / Commenda / Profit Sharing Agrement) 244
d. Ortak Yatırım (Muşareke / İştirak / Equity Participation) 244
e. Finansal Kiralama (İcara /Leasing) 244
f. Selem (Deferred Delivery) 245
g. İstisna (Work in Progress) 245
ı. Sukuk (Varlık Senedi /Menkul Kıymetleştirilmiş Varlık) 245
i. Teverruk 246
j. Komodite (Commodity) 246
2. KATILIM BANKALARININ DİĞER BANKALARDAN FARKLILIKLARI 246
IV. YATIRIM BANKALARI 247
V. KALKINMA BANKALARI 248
1. İLLER BANKASI 249
2. TÜRKİYE İHRACAT KREDİ BANKASI (TÜRK EXİMBANK) 250
3. TÜRKİYE KALKINMA VE YATIRIM BANKASI 250
VI. KIYI BANKACILIĞI 251
VII. BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURULU (BDDK) 252
VIII. TASARRUF MEVDUAT SİGORTA FONU (TMSF) 253
1. TMSF'NİN GÖREVLERİ 253
2. TMSF'NİN YAPISI 254

SEKİZİNCİ BÖLÜM
YEREL YÖNETİMLER

I. İL ÖZEL İDARELERİ 259
1. İL ÖZEL İDARELERİNİN GÖREV VE SORUMLULUKLARI 259
2. İL ÖZEL İDARELERİNİN YAPISI 261
a. Vali 261
b. İl Genel Meclisi 262
c. İl Encümeni 262
3. İL ÖZEL İDARELERİNİN BÜTÇESİ, GELİR VE GİDERLERİ 263
a. İl Özel İdarelerinin Bütçesi 263
b. İl Özel İdarelerinin Gelirleri 264
c. İl Özel İdarelerinin Giderleri 264

d. İl Özel İdarelerinin Borçlanması 264
II. BELEDİYELER 265
1. BELEDİYENİN YETKİ GÖREV VE SORUMLULUKLARI 266
2. BELEDİYENİN YÖNETSEL YAPISI 268
a. Belediye Başkanı 268
b. Belediye Meclisi 269
c. Belediye Encümeni 270
3. BELEDİYENİN MALİ YAPISI 271
a. Belediyenin Bütçesi 271
b. Belediyenin Gelirleri 272
c. Belediyenin Giderleri 272
d. Belediyenin Borçlanması 273
III. BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ 274
1. BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNİN YETKİ GÖREV VE SORUMLULUKLARI 275
2. BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNİN BÜTÇE GELİR VE GİDERLERİ 276
a. Büyükşehir Belediyelerinin Bütçesi 276
b. Büyükşehir Belediyelerinin Gelirleri 276
c. Büyükşehir Belediyelerinin Giderleri 277
IV. KÖYLER 278
V. YEREL YÖNETİM BİRLİKLERİ 279
1. YEREL YÖNETİM BİRLİKLERİNİN YÖNETSEL YAPISI 281
a. Birlik Başkanı 281
b. Birlik Meclisi 281
c. Birlik Encümeni 282
2. YEREL YÖNETİM BİRLİKLERİNİN GELİR VE GİDERLERİ 283

DOKUZUNCU BÖLÜM
KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜŞLERİ

I. TÜRKİYE' DE KİT'LERİN TARİHSEL GELİŞİMİ 286
1. ÖZEL SEKTÖR ELİYLE SANAYİLEŞME STRATEJİSİ (1923-1933) 287
2. DEVLETÇİ SANAYİLEŞME STRATEJİSİ (1930-1950) 289
a. Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı 290
b. İkinci Beş Yıllık Sanayi Planı 291
3. DEMOKRAT PARTİ DÖNEMİ (1950-1960) 291
4. PLANLI DÖNEM (1960-1980) 293
5. SERBEST PİYASA EKONOMİSİNE GEÇİŞ (24 OCAK 1980- 5 NİSAN 1994) 294
6. 1995-2003 YILLARI TÜRKİYE EKONOMİSİ 295
a. Kasım 2000 ve Şubat 2001 Krizleri 296
b. Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı 296
7. 3 KASIM 2003 SONRASI TÜRKİYE EKONOMİSİ 297
a. Özelleştirme Uygulamalarına Hız Verilmesi 297
b. Türkiye Varlık Fonu Uygulaması 299

8. CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİ 301
II. TÜRKİYE'DE FAALİYETTE BULUNAN BAZI KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ 302
1. TOPRAK MAHSULLERİ OFİSİ (TMO) 302
2. MADEN TETKİK VE ARAMA (MTA) 304
3. TÜRKİYE KÖMÜR İŞLETMELERİ KURUMU (TKİ) 306
4. TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU (TTK) 306
5. ET VE SÜT KURUMU (ESK) 307
6. TARIM İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (TİGEM) 309
7. DEVLET MALZEME OFİSİ (DMO) 309
8. DEVLET DEMİRYOLLARI (TCDD) 310
9. MAKİNE VE KİMYA ENDÜSTRİSİ KURUMU (MKE) 312
10. KAMU BANKALARI 313

ONUNCU BÖLÜM
SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARI

I. SOSYAL GÜVENLİK KURUMU (SGK) 316
1. SOSYAL GÜVENLİK KURUMUNUN GÖREVLERİ 317
2. SOSYAL GÜVENLİK KURUMUNUN YAPISI 318
a. Sosyal Güvenlik Kurumu Merkez Teşkilatı 318
aa. Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü 319
ab. Sigorta Primleri Genel Müdürlüğü 319
ac. Genel Sağlık Sigortası Genel Müdürlüğü 320
ad. Hizmet Sunumu Genel Müdürlüğü 320
ae. Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı 320
af. Aktüerya ve Fon Yönetimi Daire Başkanlığı 321
ag. Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı 321
ah. İnşaat ve Emlak Daire Başkanlığı 322
aı. Eğitim Araştırma ve Geliştirme Merkezi Başkanlığı 322
b. Sosyal Güvenlik Kurumu Taşra Teşkilatı 323
3. SOSYAL GÜVENLİK KURUMUNUN GELİR VE GİDERLERİ 323
II. TÜRKİYE İŞ KURUMU (İŞ-KUR) 324
1. TÜRKİYE İŞ KURUMUNUN GÖREVLERİ 327
2. TÜRKİYE İŞ KURUMUNUN YAPISI 328
a. Türkiye İş Kurumu Merkez Teşkilatı 329
aa. İstihdam Hizmetleri Dairesi Başkanlığı 329
ab. Aktif İşgücü Hizmetleri Dairesi Başkanlığı 330
ac. İş ve Meslek Danışmanlığı Dairesi Başkanlığı 330
ad. İşgücü Piyasası ve İstatistik Dairesi Başkanlığı 331
ae. Dış İlişkiler ve Projeler Dairesi Başkanlığı 331
af . İşsizlik Sigortası Dairesi Başkanlığı 332
ag. Fon Yönetimi ve Aktüerya Dairesi Başkanlığı 333

ah. Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı 333
b. Türkiye İş Kurumu Taşra Teşkilatı 333
c. İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları 333
3. TÜRKİYE İŞ KURUMUNUN GELİRLERİ 334

SONUÇ 335

KAYNAKLAR 341

İNDEKS 359

KAYNAKLAR

ACAR İbrahim Atilla, Elif Ayşe ŞAHİN (2016), "Kamu Kurumlarında İç Denetim Faaliyetinin Etkinliği: Ege Bölgesi Alan Araştırması", **29. Türkiye Maliye Sempozyumu Kamu Maliyesinde Denetim Tebliğler Kitabı**, (Editörler: Fatih Savaşan, Temel Gürdal, Fatih Yardımcıoğlu, Mehmet Emin Altundemir), Beşiz Yayınları, 1. Baskı, Sakarya, s.269-293.

AKALIN Güneri (2000), **Kamu Ekonomisi**, Akçağ Yayınları, Ankara.

AKALIN Güneri (2010). **Cumhuriyet Dönemi Ekonomi- Politik Tarihinin Liberal Yorumu,** Orion Kitabevi, Ankara.

AKDİŞ Muhammet (2001), **Para Teorisi ve Politikası**, Beta Basım Yayım, 1. Baskı, İstanbul.

AKKOYUNLU FEYZİOĞLU Pınar (2011), **Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve Özelleştirme**, Beta Basım Yayım Dağıtım, 1. Baskı, İstanbul.

AKTAN Coşkun Can (1992), **Türkiye'de Özelleştirme Uygulamaları**, TÜSİAD Yayını, İstanbul.

AKTAN Coşkun Can (2010a), "İktisat Okulları Perspektifinden Kurallara Dayalı Ekonomi Politikası Yönetimi", **Mali Kurallar Maliye Politikası Yönetiminde Yeni Bir Eğilim: Vergi, Harcama, Borçlanma vs Üzerine Kurallar ve Sınırlamalar**, (Editörler: Coşkun Can Aktan, Ahmet Kesik, Fatih Kaya), Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayını, Ankara, s. 32-45.

AKTAN Coşkun Can (2010b), "Mali Kurallar (Ekonomi Politikası Yönetiminde Anayasal ve Yasal Mali Kurallar)", **Mali Kurallar Maliye Politikası Yönetiminde Yeni Bir Eğilim: Vergi, Harcama, Borçlanma vs Üzerine Kurallar ve Sınırlamalar**, (Editörler: Coşkun Can Aktan, Ahmet Kesik, Fatih Kaya), Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayını, Ankara, s.84-97.

AKTAN Coşkun Can ve İstiklal Yaşar VURAL (2007), "Ekonomi Politikası Yönetiminde Mali ve Parasal Kurallar", **Kurumsal Maliye Politikası**, (Editörler: Coşkun Can Aktan, Dilek Dileyici ve İstiklal Vural) Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, s. 119-134.

AKTAN Coşkun Can, Dilek DİLEYİCİ ve Ahmet ÖZEN (2010), "Kamu Ekonomisinin Yönetiminde İki Farklı Ekonomi Politikası: İradi ve Takdiri Kararlara Karşı Kurallar", **Mali Kurallar Maliye Politikası Yönetiminde Yeni Bir Eğilim: Vergi, Harcama, Borçlanma vs Üzerine Kurallar ve Sınırlamalar**, (Editörler: Coşkun Can Aktan, Ahmet Kesik, Fatih Kaya), Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayını, Ankara, s. 1-31.

AKTAN Coşkun Can, Dilek DİLEYİCİ ve Özgür SARAÇ (2007), "Anayasal Vergi Politikası", **Kurumsal Maliye Politikası**, (Editörler: Coşkun Can Aktan, Dilek Dileyici ve İstiklal Vural) Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, s. 135-154.

AKTAN Coşkun Can, Hilmi ÇOBAN ve İhsan Cemil DEMİR (2010), "Kurumsal Maliye Politikası Perspektifinden Vergi ve Harcama Sınırlamaları", **Mali Kurallar Maliye Politikası Yönetiminde Yeni Bir Eğilim: Vergi, Harcama, Borçlanma vs Üzerine Kurallar ve Sınırlamalar**, (Editörler: Coşkun Can Aktan, Ahmet Kesik, Fatih Kaya), Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayını, Ankara, s. 98-123.

AKTAN Hasan Basri (2009), "Bütçe Reform Süreci ve Parlamentonun Bu Süreçteki Rolü: Türkiye ve Seçilmiş AB Ülke Deneyimleri", **Bütçe Sürecinde Parlamentonun Değişen Rolü, Uluslararası Sempozyum**, 8-9 Ekim 2008, Afyonkarahisar, TBMM Basımevi, Ankara, s. 107-118.

AKTAN, Coşkun Can ve Dilek DİLEYİCİ (2010), "Vergi Anayasası (Devletin Vergileme Yetkisine İlişkin Anayasal ve Yasal Kurallar) ", **Mali Kurallar Maliye Politikası Yönetiminde Yeni Bir Eğilim: Vergi, Harcama, Borçlanma vs Üzerine Kurallar ve Sınırlamalar**, (Editörler: Coşkun Can Aktan, Ahmet Kesik, Fatih Kaya), Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayını, Ankara, s. 271-289.

AKYEL Recai, M. Bilada ÖZDEMİRCİ, İsmail GÜLMEZ, M. Fahri ŞİMŞEK ve Mehmet SEVEN (2012), **Umumi Murakabe Heyetinden Sayıştay'a Yüksek Denetleme Kurulu (1938-2010),** Sayıştay Başkanlığı Yayını, Ankara.

ALACAKLIOĞLU A. Suha (1998), **Türkiye'de Serbest Bölgelerin Performansı ve Güncel Yaklaşımlar**, İTO Yayın No:1998–70, İstanbul.

ALKİN Erdoğan, (1995), "Türkiye'de Gelir Bölüşümü", **Yeni Türkiye**, Eylül-Ekim 1995, s. 141.

ALTUĞ Figen (2000), **Mali Denetim**, Ezgi Kitabevi, 2. Baskı, Bursa.

ALTUĞ Nuray, (2001), **İstikrar Politikaları ve Ülke Örnekleri**, Türkmen Kitabevi, 2. Baskı, İstanbul.

ANDERSON Barry (2009), "Bütçe Sürecinde Parlamentonun Değişen Rolü", **Bütçe Sürecinde Parlamentonun Değişen Rolü, Uluslararası Sempozyum**, 8-9 Ekim 2008, Afyonkarahisar, TBMM Basımevi, Ankara, s. 49-64.

ARASIL Ömer (1989), **Maliye Politikası Aracı Olarak Kamu Harcamalarının Türkiye'de Uygulanan İstikrara Politikalarına Entegrasyonu**, Dokuzeylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İzmir

AREN Sadun (1992), **İstihdam Para ve İktisadi Politika,** Savaş Yayınları, 10. Baskı, Ankara.

ARIBAŞ NALCI Nazlı (2021), "Kamu Yönetiminde Kamuoyu Denetiminin Araçları", **Oğuzhan Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt:3, Sayı: 2, Aralık 2021, s. 181-196.

ARSLAN Mehmet ve Mine BİNİŞ (2016), "Vergi Denetiminde Bir Etkinlik Sorunu Olarak Mükellef Seçimi", **29. Türkiye Maliye Sempozyumu Kamu Maliyesinde Denetim Tebliğler Kitabı**, (Editörler: Fatih Savaşan, Temel Gürdal, Fatih Yardımcıoğlu, Mehmet Emin Altundemir), Beşiz Yayınları, 1. Baskı, Sakarya, s.443-462.

ASLAN M. Hanefi (1998), **Hizmet Ekonomisi**, Alfa Yayınevi, İstanbul.

ASLAN M. Hanefi (2009), **Para Teorisi ve Politikası**, Alfa Aktüel Yayıncılık, 1. Baskı, Bursa.

ATAÇ Beyhan (2009), **Maliye Politikası Gelişimi Amaçları Araçları ve Uygulama Sorunları**, Turhan Kitabevi, 8. Baskı, Ankara.

ATILGAN Hasan (2010), "Anayasal Mali Kuralların Gerekliliği", **Mali Kurallar Maliye Politikası Yönetiminde Yeni Bir Eğilim: Vergi, Harcama, Borçlanma vs Üzerine Kurallar ve Sınırlamalar**, (Editörler: Coşkun Can Aktan, Ahmet Kesik, Fatih Kaya), Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayını, Ankara, s. 247-257.

AVCI Mehmet Alpertunga (2016), "Ofis Tipi Sayıştay Örnekleri Işığında Türk Sayıştay'ının Değerlendirilmesi", **29. Türkiye Maliye Sempozyumu Kamu Maliyesinde Denetim Tebliğler Kitabı**, (Editörler: Fatih Savaşan, Temel Gürdal, Fatih Yardımcıoğlu, Mehmet Emin Altundemir), Beşiz Yayınları, 1. Baskı, Sakarya, s.369-397.

AY Bülent (2001), "İhracatın Finansmanında Eximbank Kredileri", **Dış Ticaret Eğitim Programı**, 12-13 Haziran 2001, Ağrı.

AYSU Ahmet (2010), "Avrupa Birliğinde Maliye Politikası Kurallarının İhlaline İlişkin Yaptırımlar", **Mali Kurallar Maliye Politikası Yönetiminde Yeni Bir Eğilim: Vergi, Harcama, Borçlanma vs Üzerine Kurallar ve Sınırlamalar**, (Editörler: Coşkun Can Aktan, Ahmet Kesik, Fatih Kaya), Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayını, Ankara, s. 216-228.

BACON Richard (2009), "Parlamentonun Denetim ve İzleme Fonksiyonları: İngiltere Deneyimi", **Bütçe Sürecinde Parlamentonun Değişen Rolü, Uluslararası Sempozyum**, 8-9 Ekim 2008, Afyonkarahisar, TBMM Basımevi, Ankara, s. 229-246.

BAĞLI Mehmet Selim (2009), "Yeni Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Sisteminde TBMM'nin Bütçe Denetimi", **Bütçe Sürecinde Parlamentonun Değişen Rolü, Uluslararası Sempozyum**, 8-9 Ekim 2008, Afyonkarahisar, TBMM Basımevi, Ankara, s. 481-508.

BALİ Besim Bülent ve Mustafa ÇELEN (2007), **Kurala Bağlı Maliye Politikaları ve Avrupa Birliği Uygulaması**, Beta Basım Yayım Dağıtım, 1. Bası, İstanbul.

BALİ Besim Bülent ve Mustafa ÇELEN (2010), "Avrupa Birliğinde Mali Kurallar", **Mali Kurallar Maliye Politikası Yönetiminde Yeni Bir Eğilim: Vergi, Harcama, Borçlanma vs Üzerine Kurallar ve Sınırlamalar**, (Editörler: Coşkun Can Aktan, Ahmet Kesik, Fatih Kaya), Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayını, Ankara, s. 181-215.

BALTA Tahsin Bekir (1970), **İdare Hukuku**, AÜ SBF Yayını, Ankara.

BAŞARAN Murat Alper, Alparslan BAŞARAN, Murat ÇETİNKAYA, Serkan ERKAM, (2016), "Kamu Hizmetlerinde Performans Denetimi ve Memnuniyet: Asayiş Hizmetlerinde Memnuniyetin Bulanık Mantık Temelleri Analizi", **29. Türkiye Maliye Sempozyumu Kamu Maliyesinde Denetim Tebliğler Kitabı**, (Editörler: Fatih Savaşan, Temel Gürdal, Fatih Yardımcıoğlu, Mehmet Emin Altundemir), Beşiz Yayınları, 1. Baskı, Sakarya, s.115-132.

BAYRAKTUTAN Yusuf (1992), "Kalkınma ve Altyapı", **Atatürk Üniversitesi İİBF Dergisi**, Cilt:9, Sayı: 3-4, Kasım 1992, s.190-193,

BAYTAN İlhan (1999), **Özelleştirme Hukuki Yapı Uygulamalar Sonuçlar Öneriler**, Ankara.

BDDK (2023), **Faaliyet Raporları**, (http://www.bddk.org.tr).

BIÇKICI Kamil (2008), **Kamuda İç Denetim Mevzuatı El Kitabı**, Cumhuriyet Üniversitesi Matbaası, Sivas

BİLGE Semih ve Nurten DAŞKAYA (2016), "Yerel Yönetimlerde İç Denetim Sisteminin Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma", **29. Türkiye Maliye Sempozyumu Kamu Maliyesinde Denetim Tebliğler Kitabı**, (Editörler: Fatih Savaşan, Temel Gürdal, Fatih Yardımcıoğlu, Mehmet Emin Altundemir), Beşiz Yayınları, 1. Baskı, Sakarya, s.2043-267.

BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU (2023), **Faaliyet Raporları**, (https://www.btk.gov.tr).

BLEJER Mario ve Ardienne CHEASTY (1991), "The Measurement of Fiscal Deficit: Analytical and Methodological Issues**", Journal Of Economic Literature**, Volume: 29, Issue.4, December 1991, s.1645-1651.

BOESCH Herbert (2009), "Kamu Parasının Kullanılmasında Aktif Parlamento Denetimi: Bazı Avrupa Deneyimleri", **Bütçe Sürecinde Parlamentonun Değişen Rolü, Uluslararası Sempozyum**, 8-9 Ekim 2008, Afyonkarahisar, TBMM Basımevi, Ankara, s. 87-106.

BONWİTT Bob (2009), "Bütçe Sürecinde Parlamentonun Değişen Rolü", **Bütçe Sürecinde Parlamentonun Değişen Rolü, Uluslararası Sempozyum**, 8-9 Ekim 2008, Afyonkarahisar, TBMM Basımevi, Ankara, s. 15-18.

BORATAV Korkut, Aykut EKZEN, Yakup KEPENEK, Sinan SÖNMEZ, Oktar TÜREL (1994), "Kamu İktisadi Teşebbüsleri: Kuramsal, Nicel Bir Çözümleme ve Reform Sorunları", **Türkiye'de Sanayileşmenin Yeni Boyutları ve KİT'ler**, (Editörler: Korkut Boratav ve Ergun Türkcan), Tarih Vakfı Yurt yayınları, 3. Baskı, İstanbul, s.170-283.

BROCHIER H. ; LLAU P. ; MICHALET, A. (1981), **Maliye Ekonomisi**, Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayın No: 160, 1. Basım, Ankara.

BUCHANAN James M. (2003), **L' Offre et La Demande des Biens Publics: Une İntroduction Méthodologique**, (Traduit par Hervé de Quengo), 2003, (http://herve.dequengo.free.fr/Buchanan/Buchanan2.htm), s.1-6.

BULUTOĞLU Kenan (2008), **Kamu Ekonomisine Giriş Demokraside Devletin Ekonomik Bir Kuramı**, Maliye ve Hukuk Yayınları, 7. Baskı, Ankara.

CİVRİZ Mücahit (2010), "Türkiye'de Mali Disiplini Sağlamaya Yönelik Mali Hükümler ve Mali Kural Benzeri Uygulamalar", **Mali Kurallar Maliye Politikası Yönetiminde Yeni Bir Eğilim: Vergi, Harcama, Borçlanma vs Üzerine Kurallar ve Sınırlamalar**, (Editörler: Coşkun Can Aktan, Ahmet Kesik, Fatih Kaya), Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayını, Ankara, s. 347-379.

COŞAR Nevin, (2004), **Kriz Savaş ve Bütçe Politikaları**, Bağlam Yayınları, İstanbul.

COŞKUN Arife ve Levent KARABEYLİ (2009), "Sayıştay Denetimi Bağlamında Hesap Verme Sorumluluğu", **Bütçe Sürecinde Parlamentonun Değişen Rolü, Uluslararası Sempozyum**, 8-9 Ekim 2008, Afyonkarahisar, TBMM Basımevi, Ankara, s. 457-480.

COŞKUN Gülay (1997), **Devlet Bütçesi**, Turhan Kitabevi, 5. Baskı, Ankara.

ÇAGAN Nami (1988), "Kamu Maliyesinin Anayasal Çerçevesi", **Bahri Savcıya Armağan**, Mülkiyeliler Birliği Yayını, Ankara, s. 210-222.

ÇAGAN Nami (2009), "Modern Bütçe Sürecinde Parlamentonun Rolü", **Bütçe Sürecinde Parlamentonun Değişen Rolü, Uluslararası Sempozyum**, 8-9 Ekim 2008, Afyonkarahisar, TBMM Basımevi, Ankara, s. 183-192.

ÇAM Esat (2005), **Siyaset Bilimine Giriş**, Der Yayınları, İstanbul.

ÇAPRAZ Neşe, (2001), **Ekonomik Bunalımların Dünya'da ve Türkiye'de Yansımaları,** Der Yayınları, İstanbul.

ÇAVDAR Tevfik (2003). **Türkiye Ekonomisinin Tarihi (1900-1960)**, İmge Kitabevi, Ankara.

ÇİÇEK Hüseyin Güçlü, Süleyman DİKMEN ve Faruk GÜNGÖREN (2016), "Yüksek Denetimin Bağımsızlığı: Türk Sayıştayı Örneği, **29. Türkiye Maliye Sempozyumu Kamu Maliyesinde Denetim Tebliğler Kitabı**, (Editörler: Fatih Savaşan, Temel Gürdal, Fatih Yardımcıoğlu, Mehmet Emin Altundemir), Beşiz Yayınları, 1. Baskı, Sakarya, s.329-350.

ÇİLİNGİROĞLU E. Nesrin, (1995) "Sağlık Ekonomisi", **Halk Sağlığı Temel Bilgiler**, (Editörler: M. Bertan , Ç. Güler), Güneş Kitabevi, Ankara, s. 400-402.

ÇİMEN Gamze (2021), **Türkiye'de Optimal Vergileme Arayışı Bir Model ve Uygulaması,** Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı Doktora Tezi, Bursa.

ÇİMEN Gamze (2022), **Türkiye'de Vergi Optimalitesi: Laffer Teoreminin Geçerliliği**, On İki Levha Yayıncılık 1. Baskı, İstanbul.

ÇOLAK Ömer Faruk (1998), "İktisat, Politika ve Merkez Bankasının Bağımsızlığı", **Finansal Piyasalar ve Para Politikası**, Gazi Kitabevi, 2. Baskı, Ankara, s.31-41.

DEGİRMENDERELİ Ali (2016), "Alman Vergi Sisteminde Vergi İncelemesi", **29. Türkiye Maliye Sempozyumu Kamu Maliyesinde Denetim Tebliğler Kitabı**, (Editörler: Fatih Savaşan, Temel Gürdal, Fatih Yardımcıoğlu, Mehmet Emin Altundemir), Beşiz Yayınları, 1. Baskı SAKARYA, s.17-36.

DELİCE Güven (2010), "Özelleştirmenin Nedenler Amaçları ve Yöntemleri", **Dünyada ve Türkiye'de Özelleştirme Uygulamaları Teorik ve Tarihsel Bir Perspektif** (Editörler: Cengiz Yavilioğlu, Güven Delice ve Onur Özsoy), T. C. Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı Yayını, Ankara, s.41-66.

DELİCE Güven ve Cengiz YAVİLİOĞLU (2010), "Özelleştirme: Kavramsal ve Teorik Çerçeve", **Dünyada ve Türkiye'de Özelleştirme Uygulamaları Teorik ve Tarihsel Bir Perspektif** (Editörler: Cengiz Yavilioğlu, Güven Delice ve Onur Özsoy), T. C. Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı Yayını, Ankara, s.7-40.

DELİCE Güven ve Cengiz YAVİLİOĞLU (2010), "Dönemler İtibariyle Türkiye'de Devlet Ekonomi İlişkileri", **Dünyada ve Türkiye'de Özelleştirme Uygulamaları Teorik ve Tarihsel Bir Perspektif** (Editörler: Cengiz Yavilioğlu, Güven Delice ve Onur Özsoy), T. C. Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı Yayını, Ankara, s.289-323.

DELİCE Güven ve Cengiz YAVİLİOĞLU (2010), "Geçiş Ekonomilerinde Özeleştirmeler", **Dünyada ve Türkiye'de Özelleştirme Uygulamaları Teorik ve Tarihsel Bir Perspektif** (Editörler: Cengiz Yavilioğlu, Güven Delice ve Onur Özsoy), T. C. Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı Yayını, Ankara, s.235-286.

DEMİR Osman (1997), **Ekonomide Devlet**, SPK Yayın N0:71,1. Baskı, Ankara.

DİLEYİCİ Dilek ve Tarık VURAL (2005), "Kamusal Mallar Teorinde Yeni Gelişmeler", **Kamu Ekonomisi ve Kamu Politikaları**, (Editör: ç. C. Aktan, D. Dileyici ve i. Y. Vural), Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara.

DİNLER Zeynel, (2008), **Bölgesel İktisat**, Ekin Kitabevi, 8. Baskı, Bursa.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI (2023), **Kuruluş ve Tarihi Gelişim**, (http://www.diyanet.gov.tr).

DMO (2020), **Faaliyet Raporları,** (http://www.dmo.gov.tr).

EDİZDOĞAN Nihat ve Özhan ÇETİNKAYA (2019), **Kamu Bütçesi**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 9. Baskı, Bursa.

EĞİLMEZ, Mahfi (2006), **Hazine**, Remzi Kitabevi, 5. Basım, İstanbul.

EKER Aytaç, Asuman ALTAY ve Mustafa SAKAL (2004), **Maliye Politikası Teori İlkeler ve Yöntemler**, Kanyılmaz Matbaası, 4. Baskı, İzmir.

EKREN Nazım, (2010), "Maliye Politikası - Parlamento İlişkisi: Küresel Gelişmeler Işığında Ekonomi Politik Bir Değerlendirme", **Maliye Politikasının Oluşturulmasında Parlamentonun Rolü Uluslararası Sempozyum**, 21-22 Ekim 2010, Cumhuriyet Üniversitesi Rektörlük Basımevi, Sivas, s.22-28.

ELDEM Vedat (1970), **Osmanlı İmparatorluğu'nun İktisadi Şartları Hakkında Bir Tetkik**, Ankara.

ENGİZ Oğuz (1996), "Ulusal Sağlık Sistemi Boyutunda Kalite Yönetim Modeli", **Sağlık Hizmetinde Toplam Kalite Yönetimi ve Performans Ölçümü Sempozyumu**, 1-2 Kasım 1996, Ankara, s. 205.

EPDK (2023), **Faaliyet Raporları,** (http://www.epdk.gov.tr).

ERDEM Ekrem (2008), **Para Banka ve Finansal Sistem**, Detay Yayıncılık, Ankara.

EREN Kasım, (1996), **AB ve Türkiye'de Bankacılık**, Beta Basım Yayım, İstanbul.

ERGİNAY Akif (1998), **Kamu Maliyesi**, Savaş Yayınları, 16. Baskı, Ankara.

ERKAN Hüsnü (1987), **Sosyal Piyasa Ekonomisi Ekonomik Sistem ve Piyasa Ekonomisine İşlerlik Kazandırılması**, Konrad Adenauer Vakfı Yayını, İzmir.

ERKAN Hüsnü (1994), "Giriş", **Sosyal Piyasa Ekonomisinin Sosyal Boyutu**, (Yayına Hazırlayan: Hüsnü Erkan), Tükelmat A. Ş., İzmir, s.7-13.

ERKAN Hüsnü (2000), **Bilgi Uygarlığı İçin Yeniden Yapılanma**, İmge Kitabevi, 1. Baskı, Ankara.

EROL Ahmet (2007), **Türkiye'de Devletin Mali ve Ekonomik Birimlerinin Yeniden Yapılandırılması**, İstanbul Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odası Yayını, İstanbul.

FIRAT Mustafa (2017), **Devletin Ekonomide Doğurduğu Sorunlar**, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Sivas.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI (2023). **Gelir İdaresi Başkanlığının Tarihi Gelişimi,** (http://www.gib.gov.tr).

GHAİ Dharam (1995), "Yapısal Uyum Küresel Bütünleşme ve Sosyal Demokrasi", (Çeviren: İdil Eser), **Piyasa Güçleri ve Küresel Kalkınma**, (Editörler: R. Prendergast, F.Stewart), Yapı Kredi Yayınları, 1. Baskı, İstanbul. s. 39-71.

GOLD David, Clarence LO, Erik Olin WRİHGT (1976), "Marksist Kapitalist Devlet Teorisindeki Son Gelişmeler" (Çeviren Yasemin Berktan), **Birikim Dergisi**, Sayı:21, 1976, s.43.

GÖK Musa ve Sevda AKAR, (2016), "Türkiye'de Kamu Denetiminde Saydamlık Sorunu ve Genel Bütçeli Kuruluşlar Açısından Bir Değerlendirme", **29. Türkiye Maliye Sempozyumu Kamu Maliyesinde Denetim Tebliğler Kitabı**, (Editörler: Fatih Savaşan, Temel Gürdal, Fatih Yardımcıoğlu, Mehmet Emin Altundemir), Beşiz Yayınları, 1. Baskı Sakraya, s.91-114.

GÖZLER Kemal (2000), **Türk Anayasa Hukuku**, Ekin Kitabevi, Bursa.

GÜNAY M. Turhan (1997), **Gelişme İçin Altyapı**, DPT Yayını, Ankara.

GÜNAYDIN İhsan ve Levent Yahya ESER (2010), "Maliye Politikasındaki Yeni Trend: Mali Kurallar", **Mali Kurallar Maliye Politikası Yönetiminde Yeni Bir Eğilim: Vergi, Harcama, Borçlanma vs Üzerine Kurallar ve Sınırlamalar**, (Editörler: Coşkun Can Aktan, Ahmet Kesik, Fatih Kaya), Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayını, Ankara, s. 63-83.

GÜRDAL Temel ve Veysel ÇIPLAK (2016), "Kamu Kesiminde İç Denetimin Etkinliği", **29. Türkiye Maliye Sempozyumu Kamu Maliyesinde Denetim Tebliğler Kitabı**, (Editörler: Fatih Savaşan, Temel Gürdal, Fatih Yardımcıoğlu, Mehmet Emin Altundemir), Beşiz Yayınları, 1. Baskı, Sakarya, s.205-242.

GÜVEL Alper (2004), **Suç ve Ceza Ekonomisi**, Roma Yayınları, 1. Baskı, Ankara.

HALLER Heinz (1994), **Maliye Politikası Teorik Esasları ve Temel Problemleri**, (Çeviren: Salih Turhan), Filiz Kitabevi, 3. Baskı, İstanbul.

HEPAKSAZ Engin, (2010), "Maliye Politikalarının Belirlenmesinde Bütçe Süreci Uygulamaları ve TBMM – Dış Denetim İlişkisi", **Maliye Politikasının Oluşturulmasında Parlamentonun Rolü Uluslararası Sempozyum**, 21-22 Ekim 2010, Cumhuriyet Üniversitesi Rektörlük Basımevi, Sivas, s.248-267.

IMF (2000), **Turkey the Agenda for Tax Reform- The Next Steps**, Restricted Circulation Not for Public Use, Washington.

IŞKIN Mehmet (1997), **Merkez Bankasının Bağımsızlığı**, Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sivas.

İLLER BANKASI (2023), **İller Bankası**, (http://www.ilbank.gov.tr).

İMKB (2008), **Sermaye Piyasası ve Borsa Temel Bilgiler Kılavuzu**, 20. Basım, İstanbul.

İNAN Afet (1973), **Türkiye Cumhuriyetinin İkinci Beş Yıllık Sanayi Planı 1936**, Türk tarih Kurumu Yayını, Ankara.

İNSEL Ahmet. (1990), "Siyasal Bir Süreç Olarak İktisadi Kalkınma (I)", **Birikim Dergisi**, Sayı: 18, Ekim 1990, s. 40-56.

İTO (1989). **Cumhuriyet'ten Bu Yana Türkiye Ekonomisinin Gelişimi ve Geleceğe Bakış**, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, Yayını, İstanbul.

JONES I. Charles (2004), **Growth and Ideas**, NBER Working Paper No: 10767, September 2004, (http://www.nber.org/papers/w10767), s.1-75.

KAHRAMAN Serpil (2012), "Türkiye'de Mali Serbestleşme Süreci ve Krizlerin Kısa Bir Özeti", **Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi**, 14(2), s.189-208.

KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU; (2023) **Faaliyet Raporları,** (https://www.ombudsman.gov.tr).

KAMU GÖZETİMİ MUHASEBE VE DENETİM STANDARTLARI KURUMU (2023), **Faaliyet Raporları,** (http://www.kgk.gov.tr).

KAMU İHALE KURUMU (2023), **Faaliyet Raporları,** (http://www.ihale.gov.tr).

KAPANİ Münci (2003), **Politika Bilimine Giriş**, Bilgi Yayınevi, 5. Baskı, Ankara.

KARAKURT Birol ve Tekin AKDEMİR (2010), "Türkiye'de Mali Kural uygulamaları: Sayısal Olmayan Kurallardan Sayısal Kurallara Geçiş) ", **Mali Kurallar Maliye Politikası Yönetiminde Yeni Bir Eğilim: Vergi, Harcama, Borçlanma vs Üzerine Kurallar ve Sınırlamalar**, (Editörler: Coşkun Can Aktan, Ahmet Kesik, Fatih Kaya), Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayını, Ankara, s. 320-346.

KARDEŞ Salahaddin (2010), **Maliye Bakanlığı Görev ve Yetkiler**, Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayını, Ankara.

KARTALCI Kadir (2019), **Cumhurbaşkanlığı Yönetim Sistemi Açısından Bütçe Süreci ve Bütçe Hakkı**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 1. Baskı, Bursa.

KAYA Fatih (2010), "Türk Kamu Mali Yönetiminde Örtük Mali Kurallar ve Ülke Tecrübelerinin Değerlendirilmesi ", **Mali Kurallar Maliye Politikası Yönetiminde Yeni Bir Eğilim: Vergi, Harcama, Borçlanma vs Üzerine Kurallar ve Sınırlamalar**, (Editörler: Coşkun Can Aktan, Ahmet Kesik, Fatih Kaya), Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayını, Ankara, s. 380-405.

KAYKUSUZ Murat (2014). **Geçmişten Günümüze Finansal Krizler (1619-2014),** Ekin Yayınevi, Bursa.

KAZGAN Gülten (1999). **Tanzimat'tan XXI. Yüzyıla Türkiye Ekonomisi**, Altın Kitaplar Yayınevi, 1.Baskı, İstanbul.

KAZGAN Gülten (2002). **Küreselleşme ve Ulus Devlet Yeni Ekonomik Düzen**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayını, 3. Baskı, İstanbul.

KEMER O. Barbaros (2002), "Eximbank" **Dış Ticaret Eğitimi**, (Derleyen: E. Koban), Alfa Yayınları, 1. Baskı, Bursa, s.277-289.

KESİK Ahmet (2009), "Bütçe Uygulama Aşamasında Parlamentonun İzleme Gözetim Fonksiyonu: Komisyonların Rolü ve Bütçe Analiz Kapasitesi", **Bütçe Sürecinde Parlamentonun Değişen Rolü, Uluslararası Sempozyum**, 8-9 Ekim 2008, Afyonkarahisar, TBMM Basımevi, Ankara, s. 287-300.

KESİK Ahmet ve Nergiz BAYAR (2010), "Uluslararası Uygulamalar Işığında Mali Kurallar ve Mali Disiplin", **Mali Kurallar Maliye Politikası Yönetiminde Yeni Bir Eğilim: Vergi, Harcama, Borçlanma vs Üzerine Kurallar ve Sınırlamalar**, (Editörler: Coşkun Can Aktan, Ahmet Kesik, Fatih Kaya), Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayını, Ankara, s. 46-62.

KEYDER Nur (2005), **Para Teori ve Politikası**, Seçkin Yayıncılık, 10. Baskı, Ankara.

KILIÇ Ramazan (2016), "Uluslararası Alanda Gerçekleştirilen Vergi Denetimi", **29. Türkiye Maliye Sempozyumu Kamu Maliyesinde Denetim Tebliğler Kitabı**, (Editörler: Fatih Savaşan, Temel Gürdal, Fatih Yardımcıoğlu, Mehmet Emin Altundemir), Beşiz Yayınları, 1. Baskı Sakarya, s.2-16.

KILIÇBAY Ahmet (1999). **Türk Ekonomisi**, Bilim Teknik Yayınevi, 5. Baskı, İstanbul.

KİNDLEBERGER P. Charles ve Bruce HERRİCK, (1998), **Economic Development,** McGraw-Hill, 4th Edition, London.

KİRMANOĞLU Hülya (2001), "Uluslararası Kamusal Mallar", **İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları** 39. Seri, 2001, s.9-16.

KİRMANOĞLU Hülya (2017), **Kamu Ekonomisi Analizi,** Beta Basım Yayım Dağıtım, 6. Baskı, İstanbul.

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU (2023), **Faaliyet Raporları,** (http://www.kvkk.gov.tr).

KİTAPÇI İsmail (2010), "Anayasal İktisat Perspektifinden Amerika'daki Vergi ve Harcama Sınırlamaları: Uygulama Sonuçları", **Mali Kurallar Maliye Politikası Yönetiminde Yeni Bir Eğilim: Vergi, Harcama, Borçlanma vs Üzerine Kurallar ve Sınırlamalar**, (Editörler: Coşkun Can Aktan, Ahmet Kesik, Fatih Kaya), Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayını, Ankara, s. 162-180.

KOŞAR Neslihan (2010), "Anayasal İktisat Perspektifinden ABD'de Vergi ve Harcama Sınırlamaları: Başlıca Uygulamalar", **Mali Kurallar Maliye Politikası Yönetiminde Yeni Bir Eğilim: Vergi, Harcama, Borçlanma vs Üzerine Kurallar ve Sınırlamalar**, (Editörler: Coşkun Can Aktan, Ahmet Kesik, Fatih Kaya), Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayını, Ankara, s. 124-161.

MAHİROĞULLARI Adnan (2005), **İşsizlikle Mücadelede Emek Piyasası Politikaları (Türkiye ve AB Ülkeleri)**, Filiz Kitabevi, 1. Baskı, İstanbul.

MAHİROĞULLARI, Ayşegül (2000), **Türkiye'de Asgari Ücret Uygulamalarının Ekonomik Yapı Üzerine Etkileri,** Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Sivas.

MARTAL Abdullah (1992), **19. Yüzyılın İkinci Yarısında İzmir ve Çevresinde Sanayi ve Ticaret,** Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İzmir.

MARX Karl (1986), **Kapital** 1. Cilt, (Çeviren: Alaattin Bilgi), Sol yayınları, İstanbul.

MERİÇ Metin ve Sıddık TOPALOĞLU (2016), "Sosyal Güvenlik Sistemlerinde Denetimin Rolü ve İşlevleri", **29. Türkiye Maliye Sempozyumu Kamu Maliyesinde Denetim Tebliğler Kitabı**, (Editörler: Fatih Savaşan, Temel Gürdal, Fatih Yardımcıoğlu, Mehmet Emin Altundemir), Beşiz Yayınları, 1. Baskı SAKARYA, s.145-176.

MKA (2023), **Faaliyet Raporları,** (http://www.mkek.gov.tr).

MTA (2023), **Faaliyet Raporları,** (http://www.mta.gov.tr).

MUSGRAVE Richard A. (2004), **Kamu Maliyesi Teorisi Kamu Ekonomisi Alanında Bir İnceleme** (Çeviren: Orhan Şener, Yaşar Methibay), Asil Yayın Dağıtım Ltd Şti, Ankara.

MUTLUER Kamil ve Öner ERDOĞAN (2009), **Mahalli İdareler Maliyesi**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 1. Baskı, İstanbul.

MUTLUER Kamil, ERDOĞAN Öner, KESİK Ahmet (2010), **Teoride ve Uygulamada Kamu Maliyesi**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2. Baskı, İstanbul.

MUTLUER Kamil, ERDOĞAN Öner, KESİK Ahmet (2011), **Bütçe Hukuku**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 3. Baskı, İstanbul.

NADAROĞLU Halil (2000), **Kamu Maliyesi Teorisi**, Beta Basım Yayım, 11. Baskı, İstanbul.

ONARAN Oğuz, Yavuz SABUNCU ve Aykut EKZEN (19919, **Türkiye'nin Devlet Yapısı**, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayın No :174, Eskişehir.

ORHAN Osman Z. (1995), **Başlıca Enflasyon Teorileri ve İstikrar Politikaları,** Filiz Kitabevi, 1. Baskı, İstanbul.

ORTAÇ Rıfat F. (2004), **Global kamu Malları ve Finansmanı**, Gazi Kitabevi, Ankara.

OYAN Oğuz, Ali Rıza AYDIN ve Aziz KONUKMAN (1991), **Türkiye'de Fon Sisteminin Kamu Kesimi İçindeki Yeri ve Ekonomik Etkileri**, TOBB Yayını, Ankara.

ÖÇAL Tezer (1990), **Para Teorisi**, Gazi Üniversitesi İİBF Yayın No:53, Ankara.

ÖÇAL Tezer, Ömer Faruk ÇOLAK, Selahattin TOGAY ve Kadir ESER, (1997), **Para Banka Teori Politika**, Gazi Kitabevi, 1. Baskı, Ankara.

ÖKÇÜN Gündüz A. (1970), **Osmanlı Sanayi 1913-1915 Yılları Sanayi İstatistikleri**, A. Ü. SBF Yayını, Ankara.

ÖNCEL Mualla ve Nami ÇAĞAN (1994), **Bankacılar İçin Mali Hukuk Bilgisi**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını, 6. Baskı, Ankara.

ÖNER Erdoğan (2001), **Mali Olaylar ve Düzenlemeler Işığında Osmanlı İmparatorluğu ve Cumhuriyet Döneminde Mali İdare**, Maliye Bakanlığı Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı Yayını, Ankara.

ÖNER Erdoğan (2005), "5345 Sayılı Kanunla Gelir İdaresinde Öngörülen Düzenlemeler ve Değerlendirilmesi", **Yaklaşım Dergisi**, Ağustos 2005, s.36-39.

ÖNER Erdoğan (2009), "Bütçe Uygulama Aşamasında Parlamentonun İzleme Gözetim Fonksiyonu: Komisyonların Rolü ve Bütçe Analiz Kapasitesi", **Bütçe Sürecinde Parlamentonun Değişen Rolü, Uluslararası Sempozyum**, 8-9 Ekim 2008, Afyonkarahisar, TBMM Basımevi, Ankara, s. 269-286.

ÖZ Ersan ve Mehmet Yolcu, (2016), "Bir Vergi İncelemesi Yöntemi: Randıman Analizi ve Vergi Gayretine Muhtemel Katkılarının Tartışılması", **29. Türkiye Maliye Sempozyumu Kamu Maliyesinde Denetim Tebliğler Kitabı**, (Editörler: Fatih Savaşan, Temel Gürdal, Fatih Yardımcıoğlu, Mehmet Emin Altundemir), Beşiz Yayınları, 1. Baskı, Sakarya, s.59-81.

ÖZATEŞLER Mustafa (1998). **İktisadi Planlama Teorisi ve Genel Üretim Modeli,** Anadolu Matbaacılık, İzmir.

ÖZÇELİK Özer ve Güner TUNCER (2007). "Atatürk Dönemi Ekonomi Politikaları" **Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt:9, Sayı:1, s. 253-266.

ÖZELLEŞTİRME İDARESİ BAŞKANLIĞI, (2023), **Faaliyet Raporları,** (https://www.oib.gov.tr).

ÖZPENÇE Özay (2009), **Avrupa Parasal Birliğinde Maliye Politikası Koordinasyonu ve Türkiye Analizi**, Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayını, Ankara.

ÖZSOY Onur, Cengiz YAVİLİOĞLU, Güven DELİCE, Erdal T. KARAGÖL (2011), **Türkiye'de Özelleştirilen Şirketlerin Performans Analizleri**, T. C. Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı Yayını, Ankara.

ÖZTÜRK Nazım (2005), "İktisadi Kalkınmada Eğitimin Rolü", **Sosyoekonomi**, Sayı:1, Yıl:1, Ocak Haziran 2005,s. 27-44.

ÖZTÜRK Nazım (2006), **Türkiye'de Bölgesel Kalkınma ve Güneydoğu Anadolu Projesi,** Türkiye Ziraat Odaları Birliği Yayını, 1. Baskı, Ankara, 2006.

ÖZTÜRK Nazım (2007), **Piyasa Başarısızlığından Kamu Ekonomisinin Başarısızlığına Ekonomide Devletin Değişen Rolü,** Palme Yayıncılık, Ankara**.**

ÖZTÜRK Nazım (2009), **İktisatta Bölüşüm Kuram Politika**, Palme Yayıncılık, Ankara.

ÖZTÜRK Nazım (2012), **Dış Ticaret Kuram Politika Uygulama**, Ekin Basım Yayın, 1. Baskı, Bursa.

ÖZTÜRK Nazım (2015), **Kalkınma Kuramlarına Eleştirel Bir Yaklaşım**, Ekin Basım Yayın, 1. Baskı, Bursa.

ÖZTÜRK Nazım (2018), **Kamu Tercihi Kuramı,** Ekin Basım Yayın Dağıtım, 1. Baskı, Bursa**.**

ÖZTÜRK Nazım (2020a), **Kamu Maliyesi,** Ekin Basım Yayın Dağıtım**,** 3. Baskı, Bursa.

ÖZTÜRK Nazım (2020b), **Maliye Politikası**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 5. Baskı, Bursa.

ÖZTÜRK Nazım (2020c), **Mali Kurumlar**, Ekin Basım Yayın, 1. Baskı, Bursa.

ÖZTÜRK Nazım (2021), **Para Banka Kredi**, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 5. Baskı, Bursa.

ÖZTÜRK Nazım (2023), **Kamu Ekonomisi,** Ekin Basım Yayın Dağıtım, 3. Baskı, Bursa**.**

ÖZTÜRK Nazım ve ÖZTÜRK Yasin (2010), **Yoksullukla Mücadelede Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları**, Palme Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara.

ÖZTÜRK Nazım ve UZUN Meral (2010), "Bölgesel Kalkınma Dinamikleri: Bölgesel Dengesizliklerin Ortaya Çıkmasında Rol Oynayan İktisadi Etmenler" **C. Ü. İİBF Dergisi,** Cilt: 11, Sayı:2, Ekim 2010, s. 91-110.

PAKDEMİRLİ Ekrem (1995). **Ekonomimizin Sayısal Görünümü 1923'den Günümüze,** Milliyet Yayınları, 3. Baskı, İstanbul.

PARASIZ İlker (1998). **Türkiye Ekonomisi 1923'ten Günümüze İktisat ve İstikrar Politikaları**, Ezgi Kitabevi, Bursa.

PARASIZ İlker (2000), **Para Banka ve Finansal Piyasalar**, Ezgi Kitabevi, 7. Baskı, Bursa.

PARASIZ İlker (2008), **Büyüme Teorileri**, Ezgi Kitabevi, 3. Baskı, Bursa.

PEHLİVAN Osman (2002), **Kamu Maliyesi**, Derya Kitabevi, Trabzon.

PERROUX François (1991), **L'Economie du XX e Siècle**, Paris: Presses Universitaires de Grenoble.

PINAR Abuzer (2010), **Maliye Politikası Teori ve Uygulama**, Naturel Kitap Yayın Dağıtım, 3. Baskı, Ankara.

PINAR Abuzer ve Bahar ERDAL (2008), **Para Banka Mali Kuruluşlar ve Uluslararası Mali Sistem**, Natural Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara.

PINAR Abuzer ve Bahar ERDAL (2010), **Soru ve Yanıtlarıyla Para Banka Kredi ve Para Politikası**, Turhan Kitabevi, 5. Baskı, Ankara.

PINAR Abuzer ve SAK Güven (2006), "İşgücü Maliyetleri ve Türkiye 'de İşgücü Piyasası Üzerine Olası etkileri", (Editör: T. Bulutay), **İşgücü Piyasası Açısından Kayıt dışı Ekonomi,** DİE Yayını, Ankara, s.117-118.

POULANTZAS Nicos (1980), "Note de Recherche sur l'Etat et la Société", **Revue International des Sciences Sociales**, Volume: XXXII, No:4, 1980, s.647-655.

RAKICI Cemil, (2011), "Vergi Denetiminin Yeni Yapısı ve Denetimin Kayıtdışılığı Önleme Fonksiyonu", **Zonguldak Kara Elmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt:7, Sayı:14, s.347.

REKABET KURUMU (2023), **Faaliyet Raporları**, (http://www.rekabet.gov.tr).

RTÜK (2023), **Faaliyet Raporları**, (http://www.rtuk.org.tr).

SAHGAL Vinod (2009), "Parlamentonun Rolü: Bütçenin Hazırlanması Uygulanması ve Dış Denetim Kontrol", **Bütçe Sürecinde Parlamentonun Değişen Rolü, Uluslararası Sempozyum**, 8-9 Ekim 2008, Afyonkarahisar, TBMM Basımevi, Ankara, s. 165-180.

SAK Güven (2009), "Bir Daha IMF Gerekmesin Diye… Nasıl Bir Yaklaşım Gerekir?", **Bütçe Sürecinde Parlamentonun Değişen Rolü, Uluslararası Sempozyum**, 8-9 Ekim 2008, Afyonkarahisar, TBMM Basımevi, Ankara, s. 351-356.

SALLAN GÜL, Songül (2004), **Sosyal Devlet Bitti Yaşasın Piyasa Yeni Liberalizmin ve Muhafazakarlık Kıskacında Refah Devleti**, Etik Yayınları, İstanbul.

SAMUELSON Paul A. (1982), **L'Economique 1** (Traduction pour l'édition Française: Gael Fain), Armand Colin, Paris.

SARIİBRAHİMOĞLU Y. Selim, Selin GÖZÜAÇIK, Mehmet Ali BAKANAY (2001), **Offshore Bankacılığı Yurtdışındaki Alacakların Tahsil Yöntemleri**, Odak Ofset, Ankara.

SAVAŞ Vural (1986), **Kalkınma Ekonomisi**, Beta Yayını, 4. Baskı, İstanbul.

SAVAŞAN Fatih, Kadriye İZGİ ŞAHPAZ, Tunç İNCE (2016), "Vergi Denetim Birimlerindeki Değişikliğin Vergi Müfettişleri Gözüyle Değerlendirilmesi: Bir Alan Araştırması", **29. Türkiye Maliye Sempozyumu Kamu Maliyesinde Denetim Tebliğler Kitabı**, (Editörler: Fatih Savaşan, Temel Gürdal, Fatih Yardımcıoğlu, Mehmet Emin Altundemir), Beşiz Yayınları, 1. Baskı, Sakarya, s.37-58.

SEVGİ Cezmi (1994), **Sanayileşme Sürecinde Türkiye ve sanayi Kuruluşlarının Alansal Dağılımı**, Beta Basım Yayım, İstanbul.

SEVİNDİRİCİ İbrahim (1999), **Azgelişmişliğin Ekonomisi,** İtalik Kitapları, 1. Basım, Ankara.

SGK (2023), **Faaliyet Raporları,** (http://www.sgk.gov.tr)

SİGORTACILIK VE ÖZEL EMEKLİLİK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU, (2023) **Faaliyet Raporları,** (https://seddk.gov.tr).

SPK (2023), **Faaliyet Raporları,** (http://www.spk.gov.tr).

STİGLİTZ Joseph E. (1994), **Kamu Kesimi Ekonomisi**, (Çeviren: Ömer Faruk Batırel), 2. Baskı, Marmara Üniversitesi Yayın No:549, İstanbul.

SUNGUR Onur (2015). "2000 Sonrası Türkiye Ekonomisi: Büyüme, Enflasyon, İşsizlik, Borçlanma ve Dış Ticarette Gelişmeler", **Toplum ve Demokrasi Dergisi**, Sayı: 9 (19-20), Ocak-Aralık, s.243-269.

ŞAHİN Elif Ayşe (2010), "Anayasal İktisat Perspektifinden Gelişmiş Ülkelerde Kamu Borçlanmasını Sınırlayıcı Kurallar ve Uygulama Sonuçları", **Mali Kurallar Maliye Politikası Yönetiminde Yeni Bir Eğilim: Vergi, Harcama, Borçlanma vs Üzerine Kurallar ve Sınırlamalar**, (Editörler: Coşkun Can Aktan, Ahmet Kesik, Fatih Kaya), Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayını, Ankara, s. 229-246.

ŞAHİN Mehmet ve Çiğdem ÖZENÇ (2008), **Türkiye'de Mali Stabilizatörlerin Etkinliği**, Ekin Basın Yayın Dağıtım, Bursa.

ŞENATALAR Burhan, KİRMANOĞLU Hülya, ŞENER Orhan, (2008), **Kamu Ekonomisi**, Anadolu Üniversitesi Yayın No:1476, Eskişehir.

ŞENER Orhan (2001), T**eori ve Uygulamada Kamu Ekonomisi**, Beta Basım Yayım Dağıtım, 7. Baskı, İstanbul.

ŞENSES, Fikret (2003), **Küreselleşmenin Öteki Yüzü Yoksulluk**, İletişim Yayınları, 3. Baskı, İstanbul.

TAKAN Mehmet (2001), **Bankacılık**, Nobel Yayını, Ankara.

TANDIRCIOĞLU Haluk, (2009), "Bütçeleme Sürecinde Mali Saydamlık Mali Açık İlişkisi", **Bütçe Sürecinde Parlamentonun Değişen Rolü, Uluslararası Sempozyum**, 8-9 Ekim 2008, Afyonkarahisar, TBMM Basımevi, Ankara, s. 429-456.

TARSCHYS Daniel (2009), "Parlamento ve Bütçe: Parlamentonun Gözetim Kapasitesinin Artırılması", **Bütçe Sürecinde Parlamentonun Değişen Rolü, Uluslararası Sempozyum**, 8-9 Ekim 2008, Afyonkarahisar, TBMM Basımevi, Ankara, s. 259-268.

TATAR Fahrettin (1996), "Sağlık Hizmetleri Finansman Kaynakları", **Toplum ve Hekim**, Mart-Nisan 1996, Cilt 11, Sayı 72, s. 44.

TCDD (2023), **Faaliyet Raporları,** (http://www.tcdd.gov.tr).

TCMB, (2023), M**erkez Bankası,** (http://www.tcmb.gov.tr).

TEKİN Fazıl ve Ali ÇELİKKAYA (2011), **Vergi Denetimi**, Seçkin Yayıncılık, 4. Baskı, Ankara.

TEZEL Y. Sezai (1997), **İktisadi Büyüme**, Ankara: Ankyra Yayıncılık

TEZİÇ Erdoğan (2012), **Anayasa Hukuku**, Beta Yayını,15. Bası, İstanbul.

THİEME, H. Jörg (1992), "Piyasaların Düzenleniş İlkesi Olarak Rekabet" (Çeviren: N. Oğuzhan Altay), **Sosyal Piyasa Ekonomisinin Rekabet Boyutu**, (Yayına Hazırlayan: Hüsnü Erkan), Tükelmat A.Ş., İzmir, s.40-65

THİEME, H. Jörg (1994), "Piyasa Ekonomisinin Sosyal Düzenlenişi" (Çeviren: Hüsnü Erkan), **Sosyal Piyasa Ekonomisinin Sosyal Boyutu**, (Yayına Hazırlayan: Hüsnü Erkan), Tükelmat A. Ş., İzmir, s.31-53.

TİGEM (2023), **Faaliyet Raporları**, (http://www.tigem.gov.tr).

TKİ, (2023), **Faaliyet Raporları**, (http://www.tki.gov.tr).

TMO (2023), **Faaliyet Raporları** , (http://www.tmo.gov.tr).

TMSF (2023), **Faaliyet Raporları,** (http://www.tmsf.org.tr).

TODAİE (1991), **Kamu Yönetimi Araştırması (KAYA) Genel Rapor**, TODAİE Yayın No:238, Ankara.

TOKGÖZ, Erdinç (2009). **Türkiye'nin İktisadi Gelişme Tarihi (1914-2009),** Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 9. Baskı, İmaj Yayınevi, Ankara.

TOKİ (2023), **Toplu Konut İdaresi Başkanlığı**, (http://www.toki.gov.tr).

TOPRAK Metin, Ömer DEMİR, Murat DOĞANLAR, Ekrem DÖNEK, Ömer AÇIKGÖZ, Mustafa ACAR (2001), **Küreselleşen Dünyada Türkiye Ekonomisi: Serbest Piyasa Devriminin Serüveni**, Siyasal Kitabevi, Ankara.

TTK (2023), **Faaliyet Raporları**, (http://www.taskomuru.gov.tr).

TUNÇ Hüseyin (2010), **Katılım Bankacılığı Felsefesi Teorisi ve Türkiye Uygulaması**, Nesil Yayın Grubu, İstanbul.

TURAN Zübeyir (2011). "Dünyadaki ve Türkiye'deki Krizlerin Ortaya Çıkış Nedenleri ve Ekonomik Kalkınmaya Etkisi" , **Niğde Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi**, 4(1), s.56-80.

TURHAN Salih (2002), "İktisadi İstikrar ve Vergi Politikası Uygulamasına İlişkin Sorunlar, **İstanbul Ticaret Üniversitesi Dergisi**, Yıl:1, Sayı:1, 2002, s. 59-86.

TURHAN Salih; ÖNDER İzzettin; ATAÇ Beyhan (1988), **Maliye Politikası**, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, Eskişehir.

TÜĞEN Kamil ve Ayşe GÜNAY BEKAR (2009), "Bütçe Reform Sürecinde Bir Araç Olarak Mali Kurallar ve Avrupa Birliği Üyesi Ülke Örnekleri", **Bütçe Sürecinde Parlamentonun Değişen Rolü, Uluslararası Sempozyum**, 8-9 Ekim 2008, Afyonkarahisar, TBMM Basımevi, Ankara, s. 395-418.

TÜİK, (2023), **Faaliyet Raporları**, (https://www.tuik.gov.tr).

TÜRK EXİMBANK (2023), **Türk Eximbank**, (http://www.eximbank.gov.tr).

TÜRK İsmail (2008), **Maliye Politikası**, Turhan Kitabevi, 21. Baskı, Ankara.

TÜRK, İsmail (1992), **Kamu Maliyesi**, Turhan Kitabevi, 1. Baskı, Ankara.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI (2023), **Sayıştay'ın Özellikleri**, (http://www.sayistay.gov.tr).

TÜRKİYE İŞ KURUMU, (2023), **Faaliyet Raporları**, (https://www.iskur.gov.tr).

TÜRKİYE KALKINMA VE YATIRIM BANKASI (2023), **Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası**, (http://www.kalkinma.com.tr).

TÜRKİYE KATILIM BANKALARI BİRLİĞİ (2023), **Katılım Bankaları Nedir?** (http://www.tkbb.org.tr).

TÜRKİYE VARLIK FONU (2023), **Entegre Faaliyet Raporları,** (https://www.tvf.com.tr)

TÜSİAD (2000), **Türkiye'de Bireysel Gelir Dağılımı ve Yoksulluk Avrupa Birliği İle Karşılaştırma**, TÜSİAD Yayın No:295, İstanbul.

ULUATAM Özhan (1999), **Kamu Maliyesi**, İmaj Yayıncılık, 6. Baskı, Ankara.

ULUATAM Özhan, Ramazan TAŞ, Meltem KAYIRAN DİKMEN (1995), **Türk Vergi Sisteminin Temel Sorunları ve Bir Reform Önerisi**, Türk Harb-İş Sendikası, Ankara.

ULUSOY Ahmet (2004), **Maliye Politikası**, Celepler Matbaacılık, 3. Baskı, Trabzon.

UZUN A. Meral (2003), **Washington Konsensüsü Çerçevesinde Dünya Ekonomisinde Yeniden Yapılanma Süreci ve Türkiye Ekonomisine Etkileri**, C.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sivas.

UZUN A. Meral, Güven DELİCE, Cengiz YAVİLİOĞLU, Onur ÖZSOY (2010), "Gelişmiş Ülkelerde Özeleştirme Uygulamaları", **Dünyada ve Türkiye'de Özelleştirme Uygulamaları Teorik ve Tarihsel Bir Perspektif** (Editörler: Cengiz Yavilioğlu, Güven Delice ve Onur Özsoy), T. C. Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı Yayını, Ankara, s.133-189.

VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (2023), **Performans Programı,** (http://www.vgm.gov.tr).

VARLI Bahar (2010), "Mali Kural Uygulaması (Dünyadaki Uygulamalar ve Türkiye Örneği", **Maliye Politikasının Oluşturulmasında Parlamentonun Rolü Uluslararası Sempozyum**, 21-22 Ekim 2010, Cumhuriyet Üniversitesi Rektörlük Basımevi, SİVAS, s.268-297.

WORLD BANK (2001), **Poverty Reduction and Global Public Goods: A Progress Report,** Development Committee, 13 April 2001, Washington (http://siteresources.worldbank.org/DEVCOMMINT/Resources/Document/DC2001-0007(E)-GPG.pdf).

YAVİLİOĞLU Cengiz (2010), "Sektörler İtibariyle Türkiye'de Özelleştirme Uygulamaları", **Dünyada ve Türkiye'de Özelleştirme Uygulamaları Teorik ve Tarihsel Bir Perspektif** (Editörler: Cengiz Yavilioğlu, Güven Delice ve Onur Özsoy), T. C. Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı Yayını, Ankara, s.411-420.

YAVİLİOĞLU Cengiz (2010), "Türkiye'de Özelleştirme Uygulamaları (Kaynaklar ve Kullanımlar) ", **Dünyada ve Türkiye'de Özelleştirme Uygulamaları Teorik ve Tarihsel Bir Perspektif** (Editörler: Cengiz Yavilioğlu, Güven Delice ve Onur Özsoy), T. C. Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı Yayını, Ankara, s.383-400.

YAVİLİOĞLU Cengiz ve Güven DELİCE, (2010), "Türkiye'de Özelleştirme Uygulamaları (Süreç Analizi) ", **Dünyada ve Türkiye'de Özelleştirme Uygulamaları Teorik ve Tarihsel Bir Perspektif** (Editörler: Cengiz Yavilioğlu, Güven Delice ve Onur Özsoy), T. C. Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı Yayını, Ankara, s.323-360.

YAVİLİOĞLU Cengiz, Güven DELİCE, Onur ÖZSOY (2010), "Özelleştirmenin Etkileri", **Dünyada ve Türkiye'de Özelleştirme Uygulamaları Teorik ve Tarihsel Bir Perspektif** (Editörler: Cengiz Yavilioğlu, Güven Delice ve Onur Özsoy), T. C. Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı Yayını, Ankara, s.105-130.

YAVİLİOĞLU Cengiz, Güven DELİCE, Onur ÖZSOY, A. Meral UZUN, (2010), "Gelişmekte Olan Ülkelerde Özelleştirmeler", **Dünyada ve Türkiye'de Özelleştirme Uygulamaları Teorik ve Tarihsel Bir Perspektif** (Editörler: Cengiz Yavilioğlu, Güven Delice ve Onur Özsoy), T. C. Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı Yayını, Ankara, s.191-233.

YILDIRAN Mustafa (2010), **İşletme Finansının Küreselleşmesi, (Türk Reel Sektöründe Finansal Yapının Küreselleşmesi Sebepler, Avantajlar, Riskler ve Yönetim Stratejileri)**, Hiperlink Yayınları, 1. Baskı, İstanbul.

YILMAZ Hakkı Hakan (2016), "Kurumsal Performans Denetimi ve Türkiye'de Uygulanabilirliği: Yeni Kamu Mali Yönetim Sistemi ve Sayıştay'ın Değişen Rolü", **29. Türkiye Maliye Sempozyumu Kamu Maliyesinde Denetim Tebliğler Kitabı**, (Editörler: Fatih Savaşan, Temel Gürdal, Fatih Yardımcıoğlu, Mehmet Emin Altundemir), Beşiz Yayınları, 1. Baskı, Sakarya, s.351-368.

ZARAKOLU Avni (1993), **Bankacılar İçin Para ve Kredi Bilgisi**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını, 10. Baskı, Ankara.

ZENCİRKIRAN Memet. (2006). **Dünden Bugüne Türkiye'nin Toplumsal Yapısı**, Nova Basın Yayın, Ankara.

ZEPPERNİCK R. (1992), "Sosyal Piyasa Ekonomisinin Uyarlanması Üzerine Bazı Düşünceler: Ekonomi Politikası Danışmanlığına İlişkin Bir Yaklaşım", (Çeviren: Meneviş Öğüt), **Uygulamada Sosyal Piyasa Ekonomisi**, (Yayına Hazırlayan: Hüsnü Erkan), Tükelmat A. Ş., İzmir, s.39-85.

KAMU MALİYESİ

Merhum
Prof. Dr. Nihat EDİZDOĞAN
Bursa Uludağ Üniversitesi
Maliye Bölümü Emekli Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Özhan ÇETİNKAYA
Bursa Uludağ Üniversitesi
Maliye Bölümü

Prof. Dr. Erhan GÜMÜŞ
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

13. BASKI

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-17-1

Dizgi ve Kapak Tasarımı: Prof. Dr. Özhan ÇETİNKAYA

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Eylül- 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Kamu maliyesi bir taraftan devletin ne tür gelirlere ne kadar sahip olması gerektiğini, diğer taraftan ise bu gelirleri nereye harcaması gerektiğini araştıran ve bu çerçevede ortaya çıkan mali olayları inceleyen bilim dalıdır. Bu incelemeler kapsamında mali olaylar kamu gelirleri, kamu harcamaları, kamu ekonomisi, kamu bütçesi, maliye politikası ile ilgili olmaktadır. Bu konular toplumun gelişmesi ve refah seviyesinin artması bağlamında devlet tarafından bir organizasyon altında ele alınmakta ve eğer sorun olarak toplumsal gelişimi etkileyici durumlar söz konusu olursa farklı mali araçlar ve çözüm yöntemleri ile devlet toplum için varlığını hissettirmektedir. Bu genel görünüm içinde "Kamu Maliyesi" adı altında basılan bu çalışmada kamu kesiminin mali yönünü içeren konular ele alınmış olup başta kamu gelirleri ve kamu giderleri olmak üzere toplam sekiz bölüm olarak bu konular anlatılmıştır. Prof. Dr. Nihat Edizdoğan'ın kaleme aldığı bu kitabın yaşatılması gayesi altında hocamızın vefatından sonra güncelleştirilmesinde önceki baskılarda olduğu gibi kamu gelirleri, devlet borçları ve maliye politikası başlıklarından oluşan bölümler Prof. Dr. Erhan Gümüş tarafından, kamu bütçesi ve mahalli idareler maliyesi bölümleri Prof. Dr. Özhan Çetinkaya tarafından maliye teorisi ve kamu harcamaları iki yazar tarafından ortak gözden geçirilmektedir.

"Maliye Teorisi ve Kamu Ekonomisi" başlığını taşıyan b*irinci bölümde*, temel bazı kavramlar ve devletin iktisadi faaliyetleri ile ilgili konulara yer verilmektedir. Maliyenin tanımı ve maliye ile ilgili yaklaşımlar bu bölümde gösterilmekte, kamu ekonomisinin genel ekonomi içindeki yeri, genişliği ve üretim ve finansman yönünden nitelikleri ele alınmakta, devletin ürettiği mal ve hizmetler türlerine ayrılarak ve örnekler verilerek açıklanmaya çalışılmaktadır.

İkinci bölüm "Kamu Harcamaları" başlığını taşımaktadır. Bu bölümde; kamu harcamalarının tanımı, nitelikleri, artışı ile ilgili çeşitli görüşler, artış nedenleri, sınıflandırılmaları ve yarattıkları etkilere değinilmektedir.

"Kamu Gelirleri" başlığını taşıyan *üçüncü bölümde*; kamu gelirlerinin tanımı yapılmış, niteliklerine değinilmiş, mali yükümlülüğün kişiler arasında dağıtılması ile meydana gelen çeşitleri, vergi ile ilişkileri yönünden ele alınmıştır. Kamu gelirlerinin devlet bütçesindeki ayrımı ile günümüze kadar süregelen ayrımları da bölümde yer almıştır."Vergi Teorisi"ne ait konular içinde; verginin tarihsel ve teorik açıdan gelişimi, verginin alınma nedenini tarihi akım içinde açıklamaktadır. Verginin tanımı, unsurları ve amaçları verginin daha çok zora dayanan diğer mali yükümlülüklerden ayrıldığı hususları göstermekte, vergi ile ilgili temel kavramlar; yükümlülerin vergileme ile ilgili olarak karşılaşacakları durumlarda konulara yabancı kalmamalarını sağlamaktadır.

Dördüncü bölümde parafiskal gelirler ele alınmıştır. Kamu ya da yarı kamu kuruluşlarınca, genel bir amaca tahsis edilmek ve yükümlülerin çıkarları doğrultusunda kullanılmak üzere ve karşılık ilkesine göre tahsil edilen, devlet bütçesi dışında ayrı bir bütçede gösterilen bu gelirlerin türleri ve ekonomideki oluşturdukları etkiler üzerinde durulmuştur.

Beşinci bölüm "Kamu Bütçesi"ne ayrılmıştır. Bu bölümde; bütçenin niteliği, işlevleri ve ilkeleri, bütçe sistemleri anlatılarak 2003 tarih ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'na uygun olarak merkezi yönetim bütçe sürecine (hazırlık, görüşülme ve onanma, uygulama ve denetim) yer verilmiştir.

Altıncı bölümde olağanüstü gelir türü olarak ifade edilen devlet borçları işlenmiştir. Devlet borcunun tanımı, türleri ve devletin borçlanma nedenleri kısa ve öz olarak açıklanmıştır.

Yedinci bölüm maliye politikasına ayrılmıştır. Maliye politikası belirlenen iktisadi amaçlara ulaşabilmek için devlet harcamaları ve devlet gelirlerinin miktar ve bileşiminde değişiklikler yapılmasıdır. Bu anlamda bu bölümde maliye politikasının amaçları ve araçları üzerinde durularak ekonomik anlamda refaha ulaşmada maliye politikasının etkileri incelenmiştir.

Son olarak *sekizinci bölümde* ise merkezi idarenin yanında toplumsal ihtiyaçların karşılanması bağlamında var olan mahalli idareler üzerinde durulmuştur. Mahalli idarelerin idari ve mali yapısı kısa ve öz olarak verilmiş olup okuyucunun asgari bilgileri edinmesi amaçlanmıştır.

Kitap özellikle üniversitelerde var olan "Kamu Maliyesi" dersini alan öğrenciler için hazırlanmış ders kitabıdır. Ancak kitap içerik itibariyle kamu maliyesi hakkında bilgi edinmek isteyenler ile Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) hazırlananlar içinde önemli bir yardımcı kaynak olarak düşünülmüş ve hazırlanmıştır.

Kitabın yazımında ve basımında gösterdikleri ilgi ve titiz çalışmaları nedeniyle Ekin Kitabevi sahibi Sayın Mehmet Oymak'a teşekkürlerimizi sunarız.

Bursa, Eylül 2023

Prof. Dr. Özhan ÇETİNKAYA
Prof. Dr. Erhan GÜMÜŞ

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM
MALİYE TEORİSİ VE KAMU EKONOMİSİ

I- MALİYENİN KONUSU 3
A. GİRİŞ 3
B. MALİYENİN TANIMI 4
C. MALİYE BİLİMİNİN DİĞER BİLİM DALLARI İLE İLİŞKİSİ 6
D. MALİYE İLE İLGİLİ YAKLAŞIMLAR 8
1. HUKUKİ (KURUMSAL) YAKLAŞIM 8
2. SİYASAL YAKLAŞIM 9
3. İKTİSADİ (YAPISAL) YAKLAŞIM 10
4. PSİKOLOJİK VE SOSYOLOJİK YAKLAŞIM 11
II- DEVLETİN İKTİSADİ FAALİYETLERİ: KAMU EKONOMİSİ 12
A. KAMU EKONOMİSİNİN TANIMI 12
B. KAMU EKONOMİSİ VE ÖZEL EKONOMİ AYRIMI 13
C. KAMU EKONOMİSİNİN GENİŞLİĞİ 18
1. ALAN BAKIMINDAN 19
2. ÜRETİLEN MAL VE HİZMETLER BAKIMINDAN 23
a. Bölünebilirlik Kuramı 23
b. Mukayeseli Sosyal Fayda Kuramı 24
D. KAMU EKONOMİSİNİN ÖZELLİKLERİ 25
1. ÜRETİM YÖNÜNDEN 26
a. Kamusal Mallar 26
i. Tanım 26
ii. Özellikleri 26
1) Bölünmezlik 26
2) Birlikte Tüketim 27
3) Fiyatlandırılamama 27
4) Tüketimde Rekabetin Olmaması 28
5) Kamusal Finansmanı Gerektirmesi 28
6) Dışsal Ekonomiler Yaratması 29

b. Yarı Kamusal Mallar 29
i. Tanım 29
ii. Özellikleri 30
iii. Dışsallık 31
1) Dışsallık Kavramının Tanımı ve Niteliği 31
2) Dışsallık Türleri 32
3) Devlet Müdahalesini Gerektirmeyen Durumlar 34
4) Devlet Müdahalesini Gerektiren Durumlar 34
c. Yarı Özel Mallar 37
d. Kamu Sektörünce Sağlanan Özel Mallar 38
e. Erdemli Mallar 39
f. Toplum İçin Zararlı Özel Mallar 40
g. Kulüp Malları 40
h. Küresel Kamusal Mallar 41
2. FİNANSMAN YÖNÜNDEN 42
a. Politik Fiyat 42
b. Yarı Politik Fiyat 42
c. Piyasa Fiyatı 43

2. BÖLÜM
KAMU HARCAMALARI

I- KAMU HARCAMALARININ TANIMI VE NİTELİKLERİ 47
A. TERMİNOLOJİ SORUNU 47
B. KAMU HARCAMALARININ TANIMI 48
1. DAR ANLAMDA KAMU HARCAMALARI 49
2. GENİŞ ANLAMDA KAMU HARCAMALARI 50
C. KAMU HARCAMALARI HAKKINDA KLASİK VE MODERN MALİYE ANLAYIŞLARI 51
1. KLASİK MALİYE ANLAYIŞI 51
2. MODERN MALİYE ANLAYIŞI 52
II- KAMU HARCAMALARININ ARTIŞI 54
A. KAMU HARCAMALARININ ARTIŞI İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER 58

1. WAGNER KANUNU....58
2. PEACK-WICOSEMAN YAKLAŞIMI: SIÇRAMA TEZİ....60
3. DİĞER GÖRÜŞLER....64
B. KAMU HARCAMALARININ ARTIŞ NEDENLERİ....66
1. KAMU HARCAMALARININ GÖRÜNÜŞTE ARTIŞ NEDENLERİ....66
a. Paranın Satın Alma Gücündeki Azalma....66
b. Bütçe Yöntem ve Tekniğindeki Değişmeler....67
c. Ülke Sınırlarının ve Nüfusun Değişmesi....68
d. Özel İşletmelerin Devlet Tarafından Satın Alınması ya da Millileştirilmesi....69
e. Kamu Hizmetlerinin Para İle Gördürülmesi....69
2. KAMU HARCAMALARININ GERÇEK ARTIŞ NEDENLERİ....70
a. Ekonomik Nedenler....70
b. Sosyal Nedenler....72
c. Siyasal Nedenler....74
d. Teknolojik Nedenler....74
e. Nüfus Artışı....75
f. Savaş ve Savunma Harcamalarındaki Artışlar....75
C. KAMU HARCAMALARININ SINIRI....78
III- KAMU HARCAMALARININ SINIFLANDIRMASI....80
A. KAMU HARCAMALARININ İDARİ SINIFLANDIRMASI....81
1. ORGANİK SINIFLANDIRMA....81
2. FONKSİYONEL SINIFLANDIRMA....82
B. KAMU HARCAMALARININ BİLİMSEL SINIFLANDIRMASI....84
1. ADİ HARCAMALAR – OLAĞANÜSTÜ HARCAMALAR AYRIMI....85
2. ZORUNLU HARCAMALAR – İHTİYARİ (İSTEĞE BAĞLI) HARCAMALAR AYRIMI....87
3. VERİMLİ HARCAMALAR – VERİMSİZ HARCAMALAR AYIRIMI .87
4. HARCAMALARIN SAĞLADIKLARI FAYDALAR BAKIMINDAN AYRIMI....89
5. CARİ HARCAMALAR – YATIRIM HARCAMALARI AYRIMI....90
6. GERÇEK HARCAMALAR – TRANSFER HARCAMALARI AYRIMI....92
IV- KAMU HARCAMALARININ ETKİLERİ....98
A. KAMU HARCAMALARININ ÜRETİM ÜZERİNE ETKİSİ....99
1. SAVUNMA HARCAMALARININ ÜRETİM ÜZERİNE ETKİSİ....99

2. İKTİSADİ SÜBVANSİYONLARIN ÜRETİM ÜZERİNE ETKİSİ 100
3. SOSYAL HARCAMALARIN ÜRETİM ÜZERİNE ETKİSİ 101
B. KAMU HARCAMALARININ GELİR DAĞILIMI ÜZERİNE ETKİSİ 102
C. KAMU HARCAMALARININ TÜKETİM ÜZERİNE ETKİSİ 103
D. KAMU HARCAMALARININ İSTİHDAM ÜZERİNE ETKİSİ 103
E. KAMU HARCAMALARININ TOPLAM TALEP VE FİYATLAR GENEL SEVİYESİ ÜZERİNE ETKİSİ 104
F. KAMU HARCAMALARININ ÇARPAN VE HIZLANDIRAN ETKİLERİ.....105
1. ÇARPAN ETKİSİ 105
2. HIZLANDIRAN ETKİSİ 107

3. BÖLÜM
KAMU GELİRLERİ

I- KAMU GELİRLERİNİN TANIMI VE NİTELİĞİ 113
A. TERMİNOLOJİ SORUNU 113
B. KAMU GELİRLERİNİN TANIMI.....113
C. KAMU GELİRLERİNİN NİTELİĞİ.....114
II- KAMU GELİRLERİNİN ÇEŞİTLERİ VE AYIRIMI 115
A. KAMU GELİRLERİNİN ÇEŞİTLERİ.....115
1. VERGİLER.....116
2. HARÇLAR 117
3. RESİMLER.....118
4. ŞEREFİYELER.....119
5. PARA CEZALARI VE VERGİ CEZALARI.....119
6. PARAFİSKAL GELİRLER 120
7. MÜLK VE TEŞEBBÜS GELİRLERİ 121
8. BORÇLANMA GELİRLERİ.....122
9. PARA İŞLEMLERİNDEN DOĞAN GELİRLER 123
10. FON GELİRLERİ.....125
11. MALİ TEKELLER.....127
12. DİĞER GELİRLER.....127

B. KAMU GELİRLERİNİN AYRIMI 128
1. İDARİ AYRIMLAR 128
2. BİLİMSEL AYRIMLAR 130
a. Von Justi'nin Ayrımı 130
b. A. Smith'in Ayrımı 130
c. Klasik Alman Ekolünün Ayrımı 131
d. E. Allix ve L. Trotobas'ın Ayrımı 131
e. G. Jéze'nin Ayrımı 131
f. E.R.A. Seligman'ın Ayrımı 132
g. Olağan, Olağanüstü Gelirler Ayrımı 132
h. F. Neumark'ın Ayrımı 133
ı. Orhan Dikmen'in Ayrımı 133
III- VERGİ TEORİSİ 134
A. VERGİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ 134
1. KITA AVRUPASI'NDA VERGİ 134
2. İSLAM ÜLKELERİNDE VERGİ 136
a. Şer'i Vergiler 136
i. Zekât 136
ii. Öşür (Aşar) 137
iii. Haraç 137
iv. Cizye 137
b. Örfi Vergiler 138
B. VERGİNİN TEORİK AÇIDAN GELİŞİMİ 138
1. FAYDALANMA TEORİSİ 139
a. Vergi Hizmet Karşılığıdır 140
b. Vergi Sigorta Primidir 141
c. Vergi Sosyal Üretim Giderlerine Katılma Payıdır 142
2. OTORİTE (EGEMENLİK) TEORİSİ 142
a. Verginin Toplum Duygusu Olduğu Görüşü 143
b. Verginin Milli Bir Görev ve Fedakârlık Olduğu Görüşü 143
c. Vergiyi Mutlak Otoriteye Dayandıran Görüş 144
C. VERGİNİN TANIMI, UNSURLARI VE AMAÇLARI 145
1. VERGİNİN TANIMI 145
2. VERGİNİN UNSURLARI 146

a. Vergi Alacaklısı 146
b. Vergi Borçlusu 146
c. Zora Dayanması 146
d. Karşılıksız Olması 146
e. Kamu Giderlerinin Karşılığı Olması 147
f. Para ile Ödenmesi 147
3. VERGİNİN AMAÇLARI 147
a. Mali Amaç 147
b. Ekonomik Amaçlar 148
c. Sosyal Amaçlar 149
d. Dini Amaçlar 150
e. Ahlaki Amaçlar 150
D. VERGİ İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR 151
1. VERGİNİN KONUSU 151
2. VERGİNİN MATRAHI (DAYANAĞI) 151
a. Matrah Kavramı 151
b. Matrah Belirleme Usulleri 152
i . Beyan Usulü 152
ii. Götürü Usul 153
iii. Karine ve ya Dış Belirtiler Usulü 154
iv. İdarece Takdir Usulü 155
3. VERGİ YÜKÜMLÜLÜĞÜ (MÜKELLEFİYET) 155
a. Maddi Vergi Yükümlülüğü 155
b. Şekli Vergi Yükümlülüğü 156
4. YÜKÜMLÜ (MÜKELLEF) 157
a. Kanuni Yükümlü 157
b. Aracı Ödeyici (Vergi Sorumlusu) 157
c. Aracı Yükümlü 158
d. Vergi Yüklenicisi 158
5. VERGİNİN KAYNAĞI 159
6. VERGİYİ DOĞURAN OLAY 159
7. İSTİSNA VE MUAFİYET 160
8. VERGİ TARİFESİ 162
9. VERGİ ORANI 165

10. VERGİNİN TARHI (HESAPLANMASI) 167
a. Normal Tarh 167
b. İkmalen Tarh 167
c. Re'sen Tarh 168
d. İdarece Tarh 169
11. VERGİNİN TEBLİĞİ (BİLDİRİLMESİ) 170
12. VERGİNİN TAHAKKUKU 170
13. VERGİNİN TAHSİLİ (ALINMASI) 172
14. VERGİ BORCUNU AZALTAN YA DA KALDIRAN HALLER 176
E. VERGİLEMEYE İLİŞKİN BAZI SORUNLAR 179
1. VERGİ YÜKÜ 179
a. Tarihsel Gelişimi 179
b. Vergi Yükü Konusunun Önemi 180
c. Vergi Yükü Kavramları 181
i. Genel Tanım 181
ii. Toplam Vergi Yükü 182
iii. Bireysel Vergi Yükü 182
iv. Gelir Grupları Bakımından Vergi Yükü 183
v. Sektörel Vergi Yükü 183
vi. Bölgesel Vergi Yükü 183
vii. Brüt Vergi Yükü 183
viii. Net Vergi Yükü 184
ix. Gerçek Vergi Yükü 185
2. VERGİNİN YANSIMASI 185
a. Kavram 185
b. Yansımanın Aşamaları 186
c. Yansıma Türleri 186
i. İleriye Doğru Yansıma - Geriye Doğru Yansıma 186
ii. Kanuni Yansıma - İktisadi (Fiili) Yansıma 187
iii. Sınırlı Yansıma - Sınırsız Yansıma 188
iv. Mutlak Yansıma - Diferansiyel Yansıma 188
v. Biçimsel Yansıma – Efektif Yansıma 189
vi. Çapraz Yansıma 190
vii. Çift Yansıma 190

d. Yansımayı Belirleyen Faktörler 190
e. Çeşitli Piyasa Yapılarında Yansıma 193
f. Yansımanın Ölçülmesi 201
g. Yansımanın İstisnaları 201
h. Verginin Amortismanı ve Kapitalizasyonu 202
3. VERGİDEN KAÇINMA 203
a. Tanımı ve Niteliği 203
b. Şekilleri 204
4. VERGİ KAÇAKÇILIĞI 205
a. Tanımı 205
b. Şekilleri 207
c. Etkileri 208
5. VERGİ EROZYONU 208
6. VERGİ GREVİ VE VERGİNİN REDDİ 209
7. VERGİ BORCUNU GECİKTİRME 210
8. VERGİ HARCAMASI 210
9. VERGİ REKABETİ 211
10. VERGİ DAMPİNGİ 212
11. VERGİ CENNETİ 212
12. VERGİ TATİLİ 214
13. TRANSFER FİYATLANDIRMASI 214
14. ÇİFTE VERGİLEME 216
15. VERGİ ARBİTRAJI 217
16. RAMSEY VERGİLERİ 218
17. TOBİN VERGİSİ 218
18. MATRAH KAYMASI VE MALİ SÜRÜKLENME 220
19. VERGİ TAKOZU 221
20. VERGİ BİLİNCİ 221
21. VERGİ AHLAKI 222
22. LAFFER EĞRİSİ 224
23. VERGİ KAPASİTESİ 225
24. VERGİ GAYRETİ 226
25. VERGİ PLANLAMASI 227
26. VERGİ PSİKOLOJİSİ 228

27. VERGİ MALİYETİ....229
28. ASGARİ VERGİ....229
29. VERGİ FİYATI....229
30. VERGİ MAHREMİYETİ....230
31. VERGİ KOORDİNASYONU VE VERGİ UYUMLAŞTIRMASI....230
32. VERGİ BASKISI (TAZYİKİ)....231
33. VERGİ BORCUNUN İNTİKALİ....233
34. VERGİ KALKANI....233
35. MALİ RANT VE MALİ SÖMÜRÜ....234
36. VERGİ OPTİMUMU....234
37. VERGİ TEŞVİKİ....235
38. ENFLASYON VERGİSİ....235
F. VERGİLEME İLKELERİ....237
1. VERGİLEME İLKELERİNİN NİTELİĞİ VE GELİŞMESİ....237
2. VERGİLEME İLKELERİNİN AYIRIMI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLER....238
a. Adam Smith'in Vergileme İlkeleri....238
i. Adalet İlkesi....238
ii. Belirlilik İlkesi....239
iii. Uygunluk İlkesi....239
iv. İktisadilik İlkesi....239
b. Adolph Wagner'in Vergileme İlkeleri....239
c. W. Gerloff ve F. Neumark'ın Vergileme İlkeleri....241
d. John F. Due'nin Vergileme İlkeleri....241
e. Günümüzde Vergileme İlkeleri....242
i. Vergilemede Adalet İlkesi....242
1) Fayda İlkesi....244
2) Ödeme Gücü İlkesi....245
ii. Vergilemede Etkinlik İlkesi....259
iii. Vergilemede Tarafsızlık İlkesi....261
iv. Vergilemede Açıklık İlkesi....262
v. Vergilemede İstikrar İlkesi....262
vi. Vergilemede Kanunilik İlkesi....263

G. VERGİLERİN AYRIMI 264
1. DEĞİŞİK ÖLÇÜLERE GÖRE VERGİLERİN AYRIMI 264
a. Ödemede Kullanılan Araçlara Göre Vergiler 264
b. Vergiye Konu Olan Nesnelere Göre Vergiler 265
c. Yükümlünün Kişisel Durumuna Göre Vergiler 265
d. Vergi Matrahına Göre Vergiler 266
e. Kapsamlarına Göre Vergiler 267
f. Tarifelerine Göre Vergiler 268
g. Uygulama Sürelerine Göre Vergiler 268
h. İktisadi Kaynaklarına Göre Vergiler 269
2. DOLAYLI VE DOLAYSIZ VERGİLER AYRIMI 270
a. Dolaylı ve Dolaysız Vergiyi Ayrım Ölçüleri 270
i. İdari Ölçü 270
1) Mali Örgüt Ölçüsü 270
2) Mali Teknik Ölçüsü 271
3) Karma Nitelikteki Ölçü 271
ii. İktisadi Ölçü 271
b. Dolaylı ve Dolaysız Vergilerin Karşılıklı Fayda ve Sakıncaları 273
i. Vergi Adaleti Açısından 273
ii. Vergi Geliri ve Verimi Açısından 273
iii. Konjonktür ve Fiyat Hareketlerini İzleme Açısından 274
iv. Vergi Basıncı Açısından 274
H. BAŞLICA VERGİ ÇEŞİTLERİ 276
1. GELİR VERGİLERİ 276
a. Gelir Vergisi 277
i. Gelir Kavramı 278
1) Kaynak Kuramı 278
2) Safi Artış Kuramı 280
ii. Gelir Vergisinin Çeşitleri 282
1) Sedüler Gelir Vergileri 282
2) Üniter Gelir Vergileri 283
iii. Gelir Vergisinin Mükellefi ve Ödenmesi 284
b. Kurumlar Vergisi 285
i. Kurum Kavramı ve Kurum Kazancı 285
ii. Kurumlar Vergisinin Gerekliliği 286

2. SERVET VERGİLERİ 289
a. Genel Esaslar 289
i. Kavram 289
ii. Konulma Nedenleri 290
b. Uygulama Şekilleri 293
i. Servetten Alınan Vergiler 293
1) Genel Servet Vergileri 293
2) Özel Servet Vergileri 294
ii. Servet Transferleri Üzerinden Alınan Vergiler 297
1) Veraset ve İntikal Vergisi 298
2) Emlâk Alım Vergisi 303
3) Taşıt Alım Vergisi 304
iii. Servet Artışı Vergileri 305
1) Genel Servet Artışı Vergileri 305
2) Özel Servet Artışı Vergileri 306
3. HARCAMA VERGİLERİ 306
a. Genel Muamele Vergileri 307
i. Yayılı Muamele Vergileri 307
ii. Toplu Muamele Vergileri 310
1) Üretim Satış Vergisi (İstihsal Muamele Vergisi) 310
2) Toptan Satış Vergisi 311
3) Perakende Satış Vergisi 312
iii. Katma Değer Vergisi 313
1) Tanım 313
2) Katma Değer Vergisinin Diğer Muamele Vergilerine Göre Fayda ve Sakıncaları 314
3) Tarihsel Gelişimi 318
4) Avrupa Birliği Katma Değer Vergisi Sistemi 319
5) Katma Değer Kavramı 323
6) Katma Değerin Hesaplanma Yolları 324
7) Katma Değer Vergisinin Türleri 326
b. Özel Tüketim Vergileri 330
i. Tanımı ve Niteliği 330
ii. Vergilendirme Tekniği ve Tahsili 331
iii. Uygulama Alanları 331

iv. Uygulama Nedenleri 332
v. Sakıncaları 333
c. Harcama Vergisi 336
I. VERGİ SİSTEMLERİ 337
1. VERGİ SİSTEMİ KAVRAMI 337
2. DEĞİŞİK VERGİ SİSTEMLERİ 338
a. Tek Vergi Sistemi 338
i. Tek Vergi ile İlgili Olarak İleri Sürülen Görüşler 339
1) Araziyi Esas Alan Görüş 339
2) Arazideki Değer Artışlarını Esas Alan Görüş 339
3) Sermayeyi Esas Alan Görüş 340
4) Enerjiyi Esas Alan Görüş 340
5) Hammaddeyi Esas Alan Görüş 341
6) Geliri Esas Alan Görüş 341
ii. Tek Vergi Sisteminin Eleştirisi 341
b. Çok Vergili Sistemler 341
3. İYİ BİR VERGİ SİSTEMİNİN NİTELİKLERİ 342

4. BÖLÜM
PARAFİSKAL GELİRLER

I- PARAFİSKAL GELİRLERİN TANIMI VE NİTELİKLERİ 345
II- PARAFİSKAL GELİRLERİN BENZER KAVRAMLARLA KARŞILAŞTIRILMASI 346
A. PARAFİSKAL GELİR VE VERGİ 346
1. BENZER YÖNLERİ 346
2. FARKLI YÖNLERİ 346
B. PARAFİSKAL GELİR VE HARÇ/RESİM 347
1. BENZER YÖNLERİ 347
2. FARKLI YÖNLERİ 348
C. PARAFİSKAL GELİR VE FİYAT 348
III- PARAFİSKAL GELİRLERİN SINIFLANDIRILMASI 349
IV- PARAFİSKAL GELİRLERİN ETKİLERİ 349

A. PARAFİSKAL GELİRLERİN EKONOMİK ETKİLERİ 349
1. PARAFİSKAL YÜK 350
2. PARAFİSKAL YANSIMA 351
B. PARAFİSKAL GELİRİN MALİ ETKİLERİ 352
C. PARAFİSKAL GELİRİN SOSYAL ETKİLERİ 352

5. BÖLÜM
KAMU BÜTÇESİ

I- BÜTÇE KAVRAMI VE ÖZELLİKLERİ 357
A. BÜTÇE KAVRAMI 357
B. BÜTÇENİN TANIMI 357
C. BÜTÇENİN TEMEL UNSURLARI 358
D. BÜTÇENİN İŞLEVLERİ 359
1. BÜTÇENİN KLASİK İŞLEVLERİ 360
2. BÜTÇENİN MODERN İŞLEVLERİ 363
II- BÜTÇENİN TARİHİ GELİŞİMİ 366
A. BÜTÇE HAKKI 366
B. TÜRKİYE'DE BÜTÇENİN GELİŞİMİ 366
III- BÜTÇE İLKELERİ VE BÜTÇELEME SİSTEMLERİ 367
A. BÜTÇE İLKELERİ 367
1. GENELLİK İLKESİ 368
a. Kavram 368
b. İlkeden Sapmalar ve Türkiye'de Uygulama 369
i. Döner Sermayeli İşletme Bütçeleri 370
ii. Şartlı Bağış ve Yardımlar 372
iii. Belirli Hizmetlere Tahsis Edilen Borçlanma Gelirleri 372
iv. Fon Uygulamaları 372
1) Bütçe İçi Fonlar 373
2) Bütçe Dışı Fonlar 374
2. BİRLİK İLKESİ 374
a. Kavram 374
b. İlkeden Sapmalar ve Türkiye'deki Uygulama 375
i. Genel Bütçe 376

ii. Özel Bütçeler 377
iii. Düzenleyici ve Denetleyici Kurum Bütçeleri 378
iv. Kamu İktisadi Teşebbüsleri Bütçeleri 379
1) Teşebbüsler 379
2) Müesseseler 380
3) Bağlı Ortaklıklar 381
4) İştirakler 381
v. Sosyal Güvenlik Kurumları Bütçesi 382
vi. Mahalli İdareler Bütçeleri 384
1) İl Özel İdaresi Bütçesi 385
2) Belediye Bütçesi 388
3) Köy Bütçesi 391
vii. Olağanüstü Bütçeler 392
viii. Yatırım Bütçeleri 393
ix. Milli Bütçe 393
3. AÇIKLIK İLKESİ VE MALİ SAYDAMLIK 394
4. DOĞRULUK İLKESİ 396
5. ÖNCEDEN İZİN ALMA İLKESİ 396
6. AYRIM İLKESİ 397
a. Nitelik Yönünden Ayrım İlkesi 397
b. Nicelik Yönünden Ayrım İlkesi 397
c. Zaman Yönünden Ayrım İlkesi 397
7. ANLAŞILIR OLMA İLKESİ 398
8. YILLIK OLMA İLKESİ 398
9. TASARRUF İLKESİ 399
10. MALİ DİSİPLİN 399
11. HESAP VERME SORUMLULUĞU İLKESİ 400
12. DENKLİK İLKESİ 401
a. Kavram 401
b. Denklik İle İlgili Kuramlar 402
i. Geleneksel (Klasik) Bütçe Kuramı 402
ii. Devri Bütçe Kuramı 403
iii. Telafi Edici Bütçe Kuramı 404

B. BÜTÇELEME SİSTEMLERİ 405
1. TORBA BÜTÇE UYGULAMASI 405
2. GELENEKSEL (KLASİK) BÜTÇE SİSTEMİ 406
a. Kavram 406
b. Sınıflandırma 406
3. PERFORMANS BÜTÇE SİSTEMİ 407
a. Gelişimi 407
b. Tanımı ve Nitelikleri 407
4. PROGRAM BÜTÇE SİSTEMİ 408
a. Kavram 408
b. Niteliği 408
c. Klasik, Performans ve Program Bütçelerin Temel Özelliklerinin Karşılaştırılması 409
5. PLANLAMA-PROGRAMLAMA-BÜTÇELEME SİSTEMİ 410
a. Kavram 410
b. Tanımı 411
c. Gelişimi 411
d. Planlama-Programlama-Bütçeleme Sisteminin Unsurları 412
i. Planlama 412
ii. Programlama 412
iii. Bütçeleme 413
6. SIFIR TABANLI BÜTÇELEME SİSTEMİ 413
a. Kavram ve Tanım 414
b. Niteliği ve Amaçları 414
c. Sıfır Tabanlı Bütçeleme Süreci 415
7. PERFORMANS ESASLI BÜTÇELEME SİSTEMİ 417
a. Tanımı 417
b. Niteliği 417
8. PERFORMANS ESASLI PROGRAM BÜTÇE SİSTEMİ 419
IV- MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE SÜRECİ 421
A. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİNİN HAZIRLANMASI 421
1. GİDER BÜTÇESİNİN HAZIRLANMASI 425
a. Harcamacı Kuruluşlarca Bütçe Önerilerinin Hazırlanması 425
b. Analitik Bütçe Sınıflandırması 427

2. GELİR BÜTÇESİNİN HAZIRLANMASI 428
a. Gelir Türleri....428
b. Gelirlerin Tahmin Yöntemleri 429
i. Otomatik Yöntemler 429
1) Bir Önceki Yıl Yöntemi 429
2) Ortalama Artışa Göre Artırma Yöntemi 429
3) Ortalama Yöntem....429
ii. Doğrudan Doğruya Takdir (Tahmin) Yöntemi 430
3. BÜTÇE KANUN TEKLİFİ VE EKLERİ....430
B. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİNİN GÖRÜŞÜLÜP ONANMASI....434
1. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİNİN BÜTÇE KOMİSYONUNDA İNCELENMESİ 434
2. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİNİN TBMM GENELKURULUNDA GÖRÜŞÜLÜP ONANMASI 435
3. BÜTÇENİN REDDİ VE GEÇİCİ BÜTÇE....437
C. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİNİN YÜRÜTÜLÜP UYGULANMASI 438
1. BÜTÇEYİ UYGULAYAN ÖRGÜTLER....438
a. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı....438
b. Hazine ve Maliye Bakanlığı Merkez Örgütü 439
c. Hazine ve Maliye Bakanlığı Taşra Örgütü 439
2. GELİRLERİN TOPLANMASI....440
3. HARCAMALARIN YAPILMASI 442
a. Harcamaların Yapılmasında Görevli Memurlar ve Yetkililer....442
i. Bakanlar 442
ii. Üst Yöneticiler....443
iii. Harcama Yetkilisi 443
iv. Gerçekleştirme Görevlileri 444
v. Muhasebe Yetkilisi 444
b. Harcama İşlemlerinin Aşamaları....444
i. Giderin Taahhüdü 445
ii. Giderin Tahakkuku 446
iii. Giderin Ödeme Emrine Bağlanması 446
iv. Giderin Ödenmesi 447

4. HAZİNE İŞLEMLERİ....448
a. Gelir ve Giderlerin Yer Bakımından Düzenlenmesi....448
b. Gelir ve Giderlerin Zaman Bakımından Düzenlenmesi....449
i. Dalgalı Borçlar....450
ii. Borç Yönetimi....450
5. BÜTÇEDE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER....452
a. Ödeneklerin Kullanılmasında Uyulması Gereken Esaslar....452
b. Ödenek Türleri....453
i. Yedek Ödenek....453
ii. Ek Ödenek....454
iii. Örtülü Ödenek....454
iv. Tamamlayıcı Ödenek....455
c. Ödenek Aktarmaları....456
d. Merkez Dışı Birimlere Ödenek Gönderme....456
6. DEVLET MUHASEBE SİSTEMİ....457
a. Tanımı....457
b. İşlevleri....457
c. Kayıt Yöntemleri....458
d. Devlet Muhasebe Sistemleri....460
e. Devlet Genel Muhasebe Planı....461
7. MALİ YILSONUNDA BÜTÇE HESAPLARININ KAPATILMASI....462
a. Bütçe Hesaplarının Kapatılmasında Kullanılan Yöntemler....463
i. Egzersiz Yöntemi (Hesap Dönemi Yöntemi)....463
ii. Jestiyon Yöntemi (Yönetim Dönemi Yöntemi)....463
b. Faaliyet Raporları....466
c. Kesin Hesap Kanunu....467
d. Genel Uygunluk Bildirimi....468
D. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİNİN DENETİMİ....469
1. DENETİM KAVRAMI....469
2. TÜRKİYE'DE BÜTÇE DENETİMİ....470
a. Bütçenin İdari Denetimi....471
b. Bütçenin Yargı Denetimi (Sayıştay Denetimi)....473
c. Bütçenin Yasama Denetimi....478

6. BÖLÜM
DEVLET BORÇLARI

I - DEVLET BORCUNUN TANIMI VE ÖNEMİ.....483
II- BORÇLANMA İLE VERGİ ARASINDAKİ FARKLAR.....484
III- DEVLET BORÇLANMASI İLE ÖZEL BORÇLANMA ARASINDAKİ FARKLAR.....484
IV- DEVLETİN BORÇLANMA NEDENLERİ.....486
A. MALİ NEDENLER.....486
B. EKONOMİK NEDENLER.....486
C. DİĞER NEDENLER.....487
V- DEVLET BORÇLARININ SINIFLANDIRILMASI.....487
A. SAĞLANDIĞI KAYNAĞA GÖRE DEVLET BORÇLARI.....487
1. İÇ VE DIŞ BORÇLARIN ÖZELLİKLERİ.....487
a. Kaynakları Yönünden.....487
b. Milli Gelire Etkileri Yönünden.....488
c. Ulusal Amaçlar Yönünden.....488
d. Kredi Riski Yönünden.....488
2. İÇ VE DIŞ BORÇLARI AYIRAN KRİTERLER.....489
a. Alacaklının Uyrukluğu.....489
b. Borcun Sağlandığı Piyasanın Uyrukluğu.....489
3. İÇ BORÇLAR VE KAYNAKLARI.....489
a. Bireyler ve Özel Kuruluşlar.....490
b. Bankalar ve Sigorta Şirketleri.....490
c. Merkez Bankasından Borçlanma.....490
d. Kamu Kurum ve Kuruluşları.....491
4. DIŞ BORÇLAR VE TÜRLERİ.....491
a. Proje ve Program Kredileri.....492
b. Bağlı ve Serbest Krediler.....493
c. Borç Ertelemeleri.....494
d. Satıcı Kredileri.....494
e. Dış Yardım Konsorsiyumu ve Bankalar Konsorsiyumu.....495
f. Teknik Yardımlar.....495
g. Çok Uluslu Kuruluşlardan Sağlanan Krediler.....495

B. İSTEĞE BAĞLI VE ZORUNLU BORÇLAR.....497
1. İSTEĞE BAĞLI BORÇLAR.....497
2. ZORUNLU BORÇLAR.....497
C. KISA, ORTA VE UZUN VADELİ BORÇLAR.....498
VI- BORÇ YÖNETİMİ.....499
A. BORÇ YÖNETİMİNE ETKİ EDEN FAKTÖRLER.....500
1. BORÇLARIN MİKTARI.....500
2. BORÇLARIN YAPISI.....500
B. OLAĞANÜSTÜ BORÇ YÖNETİMİ.....501
1. KONSOLİDASYON (TAHKİM).....501
2. KONVERSİYON (DEĞİŞTİRME).....502
3. MONETİZASYON.....503
4. MORATORYUM.....503

7. BÖLÜM
MALİYE POLİTİKASI

I - MALİYE POLİTİKASININ ORTAYA ÇIKIŞI.....507
II- MALİYE POLİTİKASININ TANIMI VE KONUSU.....508
III- MALİYE POLİTİKASININ AMAÇLARI.....508
A. EKONOMİK İSTİKRARIN SAĞLANMASI.....508
1. FİYAT İSTİKRARI.....508
2. TAM İSTİHDAM.....509
B. EKONOMİK BÜYÜME VE KALKINMANIN GERÇEKLEŞMESİ.....509
C. GELİR VE SERVET DAĞILIMINI DÜZENLEME.....511
D. DİĞER AMAÇLAR.....512
IV- MALİYE POLİTİKASININ ARAÇLARI.....512
A. BÜTÇE.....512
B. KAMU HARCAMALARI.....513
C. VERGİLER.....513
D. BORÇLANMA.....514
V- MALİYE POLİTİKASININ AMAÇ VE ARAÇ ÇATIŞMALARI.....515

A. MALİYE POLİTİKASININ AMAÇLARI ARASINDA ÇATIŞMA.....515
1. GELİR DAĞILIMI İLE EKONOMİK KALKINMA ARASINDAKİ ÇATIŞMA 515
2. TAM İSTİHDAM İLE FİYAT İSTİKRARI ARASINDAKİ ÇATIŞMA ...516
3. BELİRLİ BİR TÜKETİM DÜZEYİNE ULAŞMA İLE İKTİSADİ KALKINMA ARASINDAKİ ÇATIŞMA.....517
4. EKONOMİK VE SOSYAL HAKLARLA MALİYE POLİTİKASININ AMAÇLARI ARASINDAKİ ÇATIŞMA.....517
B. MALİYE POLİTİKASININ AMAÇLARI İLE ARAÇLARI ARASINDAKİ ÇATIŞMA 517
VI- İSTİKRAR SAĞLAYICI MALİYE POLİTİKASI.....518
A. DURGUNLUK (DEFLASYON) VE MALİYE POLİTİKASI 519
B. ENFLASYON VE MALİYE POLİTİKASI 521
C. STAGFLASYON VE MALİYE POLİTİKASI.....523
1. STAGFLASYONUN NEDENLERİ 524
a. Yapısal İşsizlik.....524
b. Ücretlerin Aşağıya Doğru Esnek Olmayışı.....524
c. Eksik Rekabet 524
d. Dışsal Faktörler.....524
2. STAGFLASYONA KARŞI MALİYE POLİTİKASI ÖNLEMLERİ.....525
a. İradi Maliye Politikaları.....526
b. Otomatik Stabilizatörler 526
i. Vergi Gelirlerindeki Değişmeler 527
ii. İşsizlik Sigortası Ödemeleri 527
iii. Tarımsal Yardımlar 528
iv. Kurum ve Aile Tasarrufları.....528
v. Bütçe Açık ve Fazlaları.....528
vi. Ekonomide Stoklardaki Artış ve Azalışlar 529
c. Formül Esnekliği Yöntemi.....529
VII- GELİR DAĞILIMI VE MALİYE POLİTİKASI 530
VIII- EKONOMİK BÜYÜME, EKONOMİK KALKINMA VE MALİYE POLİTİKASI.....533

8. BÖLÜM
MAHALLİ İDARELER MALİYESİ

I- MAHALLİ İDARE KAVRAMI 539
II- MAHALLİ İDARELERİN VAROLUŞ NEDENLERİ 540
A. EKONOMİK YAKLAŞIM 540
B. SİYASAL YAKLAŞIM 542
C. HUKUKİ YAKLAŞIM 543
1. MERKEZDEN YÖNETİM ANLAYIŞI 544
2. YERİNDEN YÖNETİM ANLAYIŞI (ADEM-İ MERKEZİYET) 544
III- MERKEZİ İDARE İLE MAHALLİ İDARE İLİŞKİLERİ 545
IV- TÜRKİYE'DE MAHALLİ İDARELER 546
A. BELEDİYE İDARESİ VE MALİ YAPISI 546
1. BELEDİYE İDARESİNİN ORGANLARI VE İDARENİN GÖREVLERİ 547
2. BELEDİYE İDARESİNİN GELİRLERİ 548
3. BELEDİYE İDARESİNİN GİDERLERİ 551
4. BELEDİYE İDARESİNİN BÜTÇESİ 552
5. BELEDİYE İDARESİNİN DENETİMİ 554
B. İL ÖZEL İDARESİ VE MALİ YAPISI 556
1. İL ÖZEL İDARESİNİN ORGANLARI VE İDARENİN GÖREVLERİ 557
2. İL ÖZEL İDARESİNİN GELİRLERİ 558
3. İL ÖZEL İDARESİNİN GİDERLERİ 560
4. İL ÖZEL İDARESİNİN BÜTÇESİ 561
5. İL ÖZEL İDARESİNİN DENETİMİ 563
C. KÖY İDARESİ VE MALİ YAPISI 564
1. KÖY İDARESİNİN ORGANLARI VE İDARENİN GÖREVLERİ 565
2. KÖY İDARESİNİN GELİRLERİ 566
3. KÖY İDARESİNİN GİDERLERİ 566
4. KÖY İDARESİNİN BÜTÇESİ 567

YARARLANILAN KAYNAKLAR 569

YARARLANILAN KAYNAKLAR

KİTAPLAR

AKDOĞAN, Abdurrahman: Kamu Maliyesi, 11. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2006.

AKDOĞAN, Abdurrahman - **KIZILOT** Ş. - **EYÜPGİLLER** S: Türk Vergi Sistemi, Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F. Yayını No: 45, Ankara, 1987.

AKSOY, Şerafettin: Vergi Hukuku ve Türk Vergi Sistemi, Filiz Kitabevi, İstanbul 1991.

AKSOY, Şerafettin: Kamu Maliyesi, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1991.

AKTAN, Coşkun Can-**DİLEYİCİ**, Dilek-**SARAÇ**, Özgür: Vergi, Zulüm ve İsyan, Ankara: Phoenix Yayınevi, 2003. Erişim: www.canaktan.org, 20.10.2010.

ALLAN, Charles M.: The Theory of Taxation, Penguin Modern Economics, Penguin Books Ltd. Middglesex, England, 1971.

ATAÇ, Beyhan: Maliye Politikası, 7. Baskı, Etam Matbaacılık, Eskişehir, 2006.

ATAÇ, Engin-**MOĞOL**, Tayfun (Ed.): Devlet Bütçesi, A.Ü. Açıköğretim Fakültesi Yayını, No. 872, Eskişehir, 2006.

AYTAÇ, Fethi: Açıklamalı Köy Kanunu, Seçkin Yayıncılık, 4.Baskı, Ankara, 2004.

BAUMOL, William J.: Welfare Economics and the Theory of the State, Harvard University Press, Cambridge, Massachussetts, 1967.

BAKLACIOĞLU, Sadık: Türkiye'de Vergi Politikası ve Kamu İktisadi Teşebbüsleri, Devlet Yatırım Bankası Yayını, Ankara, 1973.

BATIREL, Ömer Faruk: Kamu Maliyesi Teorisine Giriş, 2. Baskı, İ.T.İ.A. Nihad Sayar Yayın ve Yardım Vakfı Yayınları No: 316-549, İstanbul, 1979.

BEŞER Mustafa Kemal, "Bootstrap Var Modeller ve Türkiye'de Tanzi Etkisi", ZKÜ Sosyal Bilimler dergisi, Cilt:3, Sayı;6, 2007.

BROWN, A. R.: Value Added Tax, National Computing Centre, 3 Vols, London, 1972.

BROCHIER, H. - **TABATONI** P.: Mali İktisat (Çev. A. Erdaş), İ.Ü.İ.F. Maliye Enstitüsü Yayını No: 48, İstanbul, 1971.

BROCHIER, H.– **LLAU** P. - **MICHALET** Ch. A.: Maliye Ekonomisi (Çev. A. Erdaş), A.İ.T.İ.A. Maliye Fakültesi, Maliye ve Vergi Hukuku Enstitüsü Yayınları, No: 160/2-10, Ankara, 1981.

BUCHANAN, James M.: Public Finance in Democratic Process, The University of North Carolina Press, Chapel Hill, 1967.

BUCHANAN, James M.: Maliye Teorisi ve Politik İktisat (Çev. Y. Öncel), İstanbul, 1965.

BUCHANAN, James M.: The Public Finances, Third Edition, Homewood Illinois, 1970.

BULUTOĞLU, Kenan: Vergi Politikası, İ.Ü.İ.F. Maliye Enstitüsü Yayını No: 11, İstanbul, 1962.

BULUTOĞLU, Kenan: Türk Vergi Sistemi, 5. Baskı, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1976.

BULUTOĞLU, Kenan: Kamu Ekonomisine Giriş, 2. Baskı, Sermet Matbaası, İstanbul, 1977.

BÜLBÜL, Duran-EJDER, Haydar L.-ŞAHAN, Özgür: Devlet Bütçesi, Gazi Kitabevi, Ankara, 2005.

ÇETİNKAYA, Özhan: Mahalli İdareler Maliyesi, Ekin Kitabevi, Ağustos, 2009.

ÇETİNKAYA, Özhan-**YILDIRIM**, Zuhal: Devlet Muhasebesi, Geliştirilmiş 2. Baskı, Ekin Kitabevi, Bursa, 2006.

DAVER, Bülent: Çağdaş Siyasal Doktrinler, Ankara, 1968.

DALTON, Hugh: Principles of Public Finance, George Routledge and Sons, Ltd., London, 1923.

DERDİMAN, R.Cengiz: İdare Hukuku, Alfa Aktüel Yayınları, 2.Baskı, Bursa, 2007.

DİKMEN, Orhan: Asgari Geçim İndirimi, İ.Ü.İ.F. Maliye Enstitüsü Yayını, No: 3, İstanbul, 1956.

DİKMEN, Orhan: Maliye Dersleri, Birinci Kitap, 2. Baskı, Sermet Matbaası, İstanbul, 1964.

DUE, John F.: Indirect Taxation in Developing Economics, The Johns Hopkins Press, Baltimore, 1970.

DUE, John F.: Government Finance: Economies of the Public Sector, Fourth Edition, Richard D. Irwin Inc., Homewood, Illinois, 1971.

DUE, John F.: Maliye: Bir İktisadi Analiz (Çev. S. Görgün - İ. Önder), 3. Baskı, İ.Ü.İ.F. Maliye Enstitüsü Yayınları No: 1241/206-27, İstanbul, 1967.

DUE, John F.: **FRIEDLAENDER** Ann: Government Finance, Economics of the Public Sector, Fifth Edition, Richard D. Irwin Inc., Homewood, Illinois, 1973.

ECKSTEIN, Otto: Public Finance, Third Edition, Foundations of Modern Economics Series, Prentice Hall, Inc., Englewood Cliffs, New Jersey, 1973.

EDİZDOĞAN, Nihat–**GİRAY**, Filiz: Teoride ve Türkiye'de Parafiskal Gelirler, Ezgi Kitabevi Yayınları, Bursa, 2007.

EDİZDOĞAN, Nihat: Teoride ve Uygulamada Özel Tüketim Vergileri, Bursa İ.T.İ.A. İşletme Fakültesi Yayını, No: 6, Bursa, 1981.

EDİZDOĞAN, Nihat: Türkiye'de Vergi Suç ve Cezaları, 2. Baskı, Örnek Kitabevi, Bursa, 1986.

EDİZDOĞAN, Nihat-**TAŞ**, Metin-**ÇELİKKAYA**, Ali: Vergi Ceza ve Yargılama Hukuku, Ekin Kitabevi, Bursa, 2007.

EDİZDOĞAN, Nihat - **ÇETİNKAYA** Özhan: Kamu Bütçesi, Ekin Kitabevi, Bursa, 2010.

EDİZDOĞAN, Nihat – **ÖZKER**, Niyazi-**FERHATOĞLU** Emrah- **BİLGE** Semih: Türk Vergi Sistemi, 3. Baskı, Ekin Kitabevi, Bursa, 2007.

EDİZDOĞAN, Nihat – **ÇELİKKAYA**, Ali: Vergilerin Ekonomik Analizi, Dora Yayınevi, Bursa, 2010.

EĞİLMEZ, Mahfi: Hazine, Remzi Kitapevi, 4.Baskı, İstanbul, 2004.

EĞİLMEZ Mahfi: "Borçlarımızı Nasıl Ödeyeceğiz?", 28.09.2012, http//www.mahfiegilmez.com/2012/09/borclarmz-nasl-odeyecegiz.html.

EĞİLMEZ Mahfi; "Gelir Dağılımında Düzelme Yok", 18.09.2012, http://www.mahfiegilmez.com/2012/09/gelir-daglmnda-duzelme-yok.html.

ERDEM, Metin: Devlet Borçları, Ekin Kitabevi, Bursa, 1996.

ERGİNAY, Akif: Kamu Maliyesi, 17. Baskı, Savaş Yayınları, Ankara, 2003.

FALAY, Nihat-**VARCAN** Nezih: Yerel Yönetimler, 1.Baskı, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, 2007.

GİRAY, Filiz: Maliye Tarihi, Dora Yayıncılık, Bursa, 2018.

GÜNER, Ayşe - **YILMAZ** Serdar: Mali Yerelleşme, Güncel Yayıncılık, İstanbul, 2006.

GÜRSOY, Bedri: Kamu Maliyesi, 1. Cilt: Giriş-Masraflar, A.Ü.S.B.F. Yayını, No: 378, 3. Baskı, Ankara, 1975.

GÜNGÖR, Hayrettin: İl Özel İdaresi Mevzuatı, İç İşleri Bakanlığı Mahalli İdareler Kontrolörleri Derneği, Ankara, 2007.

GROVES, Harold M.: Financing Government, Fifth Edition, Holt, Rinehard and Winstor, Inc, New York, 1960.

GÖZLER, Kemal: İdare Hukuku Dersleri, Ekin Kitabevi Yayınları, Bursa, 2002.

GÖRGÜN, Sevim: Maliye Politikası, İstanbul, 1973.

HAMİTOĞULLARI, Beşir: Kapitalist Ülkelerde Devlet Müdahalesinin Anlamı ve Türkiye'deki Durum, Türkiye Ekonomi Kurumu, Ankara, 1973.

HAVEMAN, Robert H.: The Economics of the Public Sector, John Wiley and Sons, Inc., New York, 1970.

HEREKMEN, Aykut: Genel Vergi Kuramı, E.İ.T.İ.A. Yayını, Ankara, 1976.

HEREKMEN, Aykut: Kamu Maliyesi, Cilt: 1, Sevinç Matbaası, Ankara, 1987.

HERBER, Bernard P.: Modern Public Finance: The Study of Public Sector Economics, Revised Edition, Richard D. Irwin, Inc., Homewood, Illinois, 1971.

HEY, L: Economics of Public Finance, Pitman Publishing. Alden and Mowbry Ltd. London, 1974.

İNCE, Macit: Devlet Borçları ve Türkiye, Gazi Kitabevi, Ankara, 2001.

İPEK, Selçuk; Türkiyede Yerel Yönetimlerin Mali Yapısı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 2016.

JOHANSEN, Leif: Public Economics, North Holland Publishing Company, Third Printing, Amsterdam, 1971.

KALDOR, Nicholas: An Expenditure Tax, Unwin University Books, London, 1969.

KESİM, Atilla; Sübvansiyon Teorisi, Trabzon İ.T.İ.A. Yayını, No: 1, Trabzon, 1981.

KELEŞ, Ruşen-**YAVUZ**, Fehmi: Yerel Yönetimler, Turhan Kitabevi, 2.Baskı, Ankara, 1989.

KNOX, Vera H.: Public Finance - Information Sources, Management Information Guide: 3, Gale Research Comp. Detroit, 1964.

KÖSE, Tunç-**FERHATOĞLU**, Emrah: Transfer Fiyatlandırması (Üretim İşletmelerinde Uygulama), Maliye ve Hukuk Yayınları, No: 75, Ankara, 2008.

LAUFENBURGER, Henry: Maliyenin Ekonomik ve Psikolojik Teorisi (Çev. İ.H. Ülkmen), Beşinci Baskı, Maliye Enstitüsü Yayını No: 25, Ankara, 1967.

LAUFENBURGER, Henry: Mukayeseyi Maliye (Çev. B. Feyzioğlu - S. Barda), İ.Ü.İ.F. Maliye Enstitüsü Yayını No: 2, İstanbul, 1956.

MUSGRAVE, Richard A.: The Theory of Public Finance. Mc. Graw-Hill, Kogakusha Ltd., Tokyo, 1959.

MUSGRAVE, Richard A.: Fiscal Systems, Yale University Press, New Haven, 1969.

MUSGRAVE, Richard A. - **MUSGRAVE** Peggy B.: Public Finance in Theory and Practice, Mc Graw - Hill, Inc., New York, 1973.

MUTLUER, Kamil- **ÖNER** Erdoğan- **KESİK** Ahmet: Bütçe Hukuku, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayını, İstanbul, 2005.

NADAROĞLU, Halil: Kamu Maliyesi Teorisi, 8. Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul, 1992.

NEUMARK, Fritz: Maliyeye Dair Tetkikler, 2. Baskı, İ.Ü.İ.F. Neşriyatı No: 9, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1948.

NEMLİ, Arif: Kamu Maliyesine Giriş, İ.Ü.İ.F., Maliye Enstitüsü Yayını No: 62, İstanbul, 1969.

NEUMARK, Fritz: Gelir Vergileri - Teori ve Pratik İ.Ü.İ.F. Yayını, No: 29, İstanbul, 1945.

OCHS, Jack: Public Finance, Harper and Row, Publishers, Inc., New York, 1974.

ÖNCEL, Mualla: Gider Vergileri, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, No: 226, Ankara, 1976.

ÖNCEL, Türkan: Parafiskal Yükümlülükler, İ.Ü.İ.F. Yayını, No: 494, İstanbul, 1983.

ÖNCEL, Yenal: Mahalli İdareler Maliyesi, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1992.

ÖNDER, İzzettin: Türkiye'de Kamu Harcamalarının Seyri: 1927-1967, İ.Ü.İ.F. Yayını, İstanbul, 1974.

ÖZ, Semih: Uluslararası Vergi Rekabeti ve Vergi Cennetleri, Maliye ve Hukuk Yayınları, Ankara, 2005.

ÖZKAN, Nevzat: Kurumlar Vergisinin Bazı Sorunları, M.T.K. Maliye Bülteni-4, Ankara, 1972.

ÖZKER, A.Niyazi: Enflasyonist Finansman Teorisi ve Türkiye, Beta Yayınevi, İstanbul, 2000.

PEACOCK, Alan T.- **WISEMAN** Jack: The Growth of Public Expenditures in the United Kingdom, George Allen And Unwin Ltd., London, 1967.

PELİN, İ. Fazıl: Finans İlmi ve Finansal Kanunlar, Birinci Kitap, 3. Baskı, İsmail Akyüz Basımevi, İstanbul, 1945.

PEHLİVAN, Osman: Kamu Maliyesi, Derya Kitabevi, Trabzon, 2009.

PINAR, Abuzer: Maliye Politikası, Naturel Yayınları, Ankara, 2006.

PREST, A. R.: Public Finance-in theory and practice, Fifth Edition, Weidenfeld and Nicolson, London, 1975.

ROCHOFF Hugh, Drasti Measures, A History of Wage and Price Controls in the United States, Camridge University Pres, London, 1984

SAYAR, Nihad S., Kamu Maliyesi, Cilt I, 5. Baskı, Sermet Matbaası, İstanbul, 1975.

SAYAR, Nihad S., Amme Maliyesi -Bütçe Prensipleri ve Tatbikatı, 3.Baskı, Sermet Matbaası, İstanbul, 1964.

SCHMÖLDER,S Günter: Genel Vergi Teorisi (Çev. Salih Turhan), 4. Baskı, İ.Ü.İ.F. Maliye Enstitüsü Yayını No: 55, İstanbul, 1976.

SELIGMAN, Edwin R.A.: The Shifting and Incidence of Taxation, Reprinted by Augustus M. Kelly - Publishers, New York, 1969.

SHOUP, Carl S. (Ed.): Fiscal Harmonisation in Common Markets, Vol. II: Practice, Columbia University Press, New York, 1967.

SHOUP, Carl S.: Public Finance, Aldine Publishing Company, Second Printing, Chicago, 1970.

SINGER, Neil M.: Public Microeconomics, Little, Brown and Company, Boston, 1972.

SMITH, Adam: Milletlerin Zenginliği, (Çev. H. DERİN), Maarif Vekâleti Yayını, Ankara, 1955.

SÖNMEZ, Nezihe: Vergide Yansıma Olayı, İkinci Baskı, Ticaret Matbaacılık, T.A.Ş., İzmir, 1971.

SULLIVAN, Clara K.: The Tax on Value Added, Columbia University Press, New York, 1965.

STOUT, David: "Value - added Taxation", Taxation Policy (Ed. B. Crick and W.A. Robson), Penguin Books, Harmondsworth, Middlesex, 1973.

ŞENYÜZ, Doğan-**YÜCE** Mehmet-**GERÇEK**, Adnan: Vergi Hukuku, 10. Baskı, Ekin Kitabevi, Bursa, 2019.

ŞENER, Orhan: Kamu Ekonomisi, 5. Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş. İstanbul, 1996.

TAŞ, Metin. Çevre Kirliliğinin Önlenmesinde Vergi ve Sübvansiyon Politikası: Türkiye için Uygulama Önerileri, (Basılmamış Doktora Tezi), Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa, 1989.

TAYLOR, Philip E.: The Economics of Public Finance, The Mc Millan Company, New York, 1961.

TEKİN, Fazıl: Artan Oranlılık ve Türk Gelir Vergisindeki Uygulaması, E.İ.T.İ.A. Yayını No: 192/122, Eskişehir, 1978.

TEKİN, Fazıl: Uluslararası Maliye, Cilt:1, Anadolu Üniversitesi Yayınları, No: 261, Eskişehir, 1988.

TOKATLIOĞLU, Mircan-**SELEN** Ufuk, Maliye Politikası, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2017.

TORTOP Nuri-**AYKAÇ**, Burhan-**YAYMAN**, Hüseyin vd: Mahalli İdareler, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2006.

TÜRK, İsmail: İktisadi Gayeli Mali Yardımlar, Ankara Üniversitesi S.B.F. Yayını, No: 76-58, Ankara, 1957.

TÜRK, İsmail: Maliye Politikası (Amaçlar-Araçlar) ve Çağdaş Bütçe Teorileri, Üçüncü Baskı, Ankara, 1975.

TÜRK, İsmail: Maliye Politikası, Turhan Kitabevi, 19. Baskı, Ankara, 2006.

TURAN, Salih: Vergi Teorisi, İ.Ü.İ.F. Maliye Enstitüsü Yayın, No: 57, İstanbul, 1979.

TURHAN, Salih: Vergi Teorisi ve Politikası, Filiz Kitapevi, İstanbul, 1998.

TUNCER, Selahattin: Teoride ve Pratikte Servet Vergileri E.İ.T.İ.A. Yayını, No: 32-9, İstanbul, 1966.

TUNCER, Selahattin: Kamu Maliyesi, 2. Baskı, Yalkın Ofset Matbaası, İstanbul, 1971.

ULUATAM, Özhan: Kamu Maliyesi, İkinci Baskı, S Yayınları, No: 18, Ankara.

ULUSOY, Ahmet: Devlet Borçlanması, Celepler Matbaacılık, 4. Baskı, Trabzon, 2009.

ULUSOY, Ahmet: Maliye Politikası, Üçyol Kültür Merkezi, 4.Baskı, Trabzon, 2006.

ÜNAL, F. ve diğerleri: 1920-1929 Bütçe Kanunları, Maliye Bakanlığı Tetkik Kurulu Yayını, No: 1978/190, Ankara, 1979.

WAGNER, Richard E.: The Public Economy, Marham Publishing Company, Chicago, 1973.

WHEATCROFT, G.S.A. (Ed): Value Added Tax In The Enlarged Common Market, Cassell/Associated Business Programmes Ltd., London, 1973.

YAŞA, Memduh: Devlet Borçları, Üçüncü Baskı, Has Kutulmuş Matbaası, İstanbul, 1981.

YAŞA, Memduh: Kamu Maliyesine Giriş İ.Ü. İşletme Fakültesi Yayını No: 18, İstanbul, 1973.

YAŞA, Memduh: Kamu Masrafları Miktar ve Strüktür Değişmelerinin Tahlili, İ.Ü. Yayını, No: 816, İstanbul, 1959.

MAKALELER

ATAÇ, Engin: "*Kamu Harcamalarının Etkileri*", Kamu Maliyesi, Fasikül: 1, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, No: 13, Ankara, 1984.

BİLİCİ, Nurettin: "*Türk Vergi Sisteminin Genel Bir Değerlendirilmesi*", Yaklaşım Dergisi, Sayı: 58, Ekim-1997.

BULUTOĞLU, Kenan: "*Vergiye Karşı Tipik Bir Reaksiyon: Poujade Hareketi*", İ.Ü.İ.F. Maliye Enstitüsü Konferansları, Dördüncü Seri, İstanbul, 1959.

DEMİRCAN, Esra Siverekli: "*Vergilendirmenin Ekonomik Büyüme ve Kalkınmaya Etkisi*", Erciyes Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Sayı:21, Temmuz-Aralık-2003.

DEVRİM, Fevzi–GÖRGÜN, Hayal: "*Türk Vergi Sistemine Fonksiyonel Açıdan Yeni Bir Yaklaşım: Vergi Harcamaları*", Mali Pusula, Sayı: 43, Temmuz-2008.

DOĞAN, Akyan: "*Katma Değer Vergisinin Esasları ve Türk Katma Değer Vergisi Sisteminin Özellikleri*", Katma Değer Vergisi Seminer Tebliğleri ve Panel Özetleri, E.İ.Tİ.İ.A. Yayını No: 151/93 Eskişehir, 1976.

EDİZDOĞAN, Nihat: "*Bir Vergi Suçu ve Cezası Olarak Vergi Kaçakçılığı*", Bursa İ.T.İ.A. Dergisi, C. VII, No: 1-2, Ankara, 1978.

EDİZDOĞAN, Nihat: "*Katma Değer Vergisinin Teorik Yönü*", Uludağ Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt: V, Sayı: 2, Kasım, 1984.

EĞİLMEZ, Mahfi: "*Türkiye'de Gelir Dağılımı*" Radikal, 01.08.2010.

GİRAY, Filiz: "*Vergi Harcamaları; Harcama Vergileri Açısından Analizi*", U.Ü.İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt XXI, Sayı: 1, Bursa, 2002.

HARRISS, C. Lowell: "*İşletmelerin Vergilendirilmesi ve İktisadi Kalkınma*", İ.Ü.İ.F. Maliye Enstitüsü Konferansları, Ondokuzuncu Seri, İstanbul, 1969.

HICKS, Ursula K.: "*The Terminology of Tax Analysis",* Readings in the Economics of Taxation (Ed. C.S. Shoup - R.A. Musgrave), Third Impression, George Allen and Unwin Ltd., London, 1970.

İPEK, Selçuk: "*Vergi Uyumu Açısından Vergilemede İstikrar-II*", Yaklaşım, Sayı: 204, Aralık, 2009.

KIZILOT, Şükrü: "*Çağdaş Vergicilikte Oran Yapısı ve Türk Vergi Sistemi*", Vergi Sorunları Dergisi, Sayı: 111, İstanbul Aralık, 1997.

MUTLUER, Kamil: "*Gelir Vergisinde Mükellefiyet*", Türk Vergi Mevzuatı, (Ed. F. Heper), Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayını No: 24, Fasikül: 1, Ünite: 1, Ankara, 1986.

NAETS, Guido: "*Vergi Eşitliği*", Avrupa Topluluğu Dergisi, Sayı: 10, Ankara, 1976.

ÖNCEL, Yenal: "*Katma Değer Vergisi ve Uygulama Esasları*", İ.Ü.İ.F. Maliye Enstitüsü Konferansları, 23. Seri - Sene 1974, İstanbul 1975.

PEHLİVAN, Osman-**ÇETİN,** Murat: "*Enflasyon Vergisi Olgusunun Türkiye Açısından İncelenmesi"*, Vergi Dünyası, Sayı:198, Şubat-1998.

PÜRSÜNERLİ, **ÇAKAR** Elif: "*Vergi Kalkanı: Dolaysız Vergilere Üst Sınır Uygulaması ve Fransa Örneği*",Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:XII, Sayı:1-2, 2008.

PREST, Alan R.: "*On The Distinction Between Direct and Indirect Taxation*" Wilfred L. David, Public Finance, Planning and Economic Development, St. Martin's Press, Inc., New York, 1973.

SAMUELSON, Paul A.: "*The Pure Theory of Public Expenditure*", Review of Economics and Statistics XXXVI, November, 1954.

TEKİN, Fazıl: "*Gelir Vergisi"*, Kamu Maliyesi (Ed. F. Heper - B. Erdem), Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayını No: 13, Fasikül: 3, Ünite: 16, Ankara, 1984.

TÜRK, İsmail: "*Kamu Ekonomisinin Genişliği, İktisadi Mantığı, Bünyesi*", S.B.F. Dergisi, Cilt: XVIII, No: 3-4, Ankara, 1964.

TOSUNER, Mehmet-**AKTAN**, Can C: "*Dışsal Ekonomiler*", Dokuz Eylül Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, İzmir, 1986.

WALKER, David: "*Direct - Indirect Taxes*", Public Finances (Ed. R.W. Houghton), Second Edition, Penguin Books Ltd, Harmondsworth, 1973.

YAMAGUCHI, Tadao: "*Kamu Harcamalarının Ekonomi Üzerindeki Tesirlerinin İktisadi Analizi"* (Çev. İ. Önder) İ.Ü.İ.F. Maliye Enstitüsü Konferansları, İstanbul, 1968.

KANUNLAR VE DİĞER KAYNAKLAR

- 09.07.1961 Tarihli T.C. Anayasası.
- 07.11.1982 Tarihli T.C. Anayasası.
- 10.2.2003 Tarih 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu.
- 03.7. 2005 Tarih 5393 Sayılı Belediye Kanunu.
- 10.7.2004 Tarih 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu.
- 26.5.2005 Tarih ve 5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikler Kanunu.
- 26.5.1981 Tarih 2464 Sayılı Belediye Gelirleri Kanunu.
- 29.7.1970 Tarih 1319 Sayılı Emlak Vergisi Kanunu.
- 10.6.1949 Tarih ve 5442 Sayılı İl İdaresi Kanunu.
- 22.2.2005 Tarih ve 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu.
- 18.3.1924 Tarih ve 442 Sayılı Köy Kanunu.
- 03.12.2010 Tarih ve 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu
- 2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu.
- 2011 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu.
- Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun, RG. (Tarih:8.2.2006, Sayı:26074).
- 1984 Tarih ve 2972 Sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun.
- Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği, RG (Tarih:10.03.2006, Sayı: 26104).
- 2.7.2008 Tarih ve 5779 Sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun.
- Maliye Bakanlığı, 2011 Yılı Bütçe Gerekçesi, Ankara, Ekim 2010.
- T.C. Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğü Bütçe Gelirleri Yıllığı (1979-1983), Ankara 1983.
- T.C. Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğü, Katma Değer Vergisi Kanun Tasarısı ve Gerekçesi, Ankara Haziran 1974.
- Topluca Türk Vergi Kanunları, Yaklaşım Yayıncılık, Şubat-2005.
- Maliye Bakanlığı Bütçe Ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, Analitik Bütçe Sınıflandırması (Eğitim El Kitabı), 3. Baskı, Ankara, Mayıs 2004.
- Meydan Larousse, Meydan Gazetecilik ve Neşriyat Ltd. Şti. XII. Cilt, İstanbul 1973.
- hazine.gov.tr

KAMU MALİYESİ

Prof. Dr. Metin ERDEM
Bursa Uludağ Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Doğan ŞENYÜZ
Bursa Uludağ Üniversitesi
Hukuk Fakültesi
Öğretim Üyesi

Prof. Dr. İsmail TATLIOĞLU
Bursa Uludağ Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
E. Öğretim Üyesi

Gözden Geçirilmiş 17. Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-35-5

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Temmuz 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Elinizdeki kitap, programlarında "Kamu Maliyesi" derslerine yer veren yükseköğretim kurumlarının kaynak ihtiyacını karşılama amacına yönelik olduğu kadar kaymakamlık, müfettişlik gibi kariyer mesleklerine hazırlananların başvurabileceği bir yapı kazandırılmaya çalışılmıştır.

Konular ele alınırken ilgisi ölçüsünde Türk Vergi Hukukundan (Genel ve Özel Hükümler) atıflar yapılarak açıklamalar örneklendirilmeye çalışılmıştır.

Kitabın 17'nci baskısına ulaşmış olması bizler için memnuniyet vericidir. Sekiz bölümden oluşan kitabın; "Maliye İlminin Esasları", "Kamu Giderleri", "Devlet Borçları", "Mahalli İdareler" ve "Maliye Politikası" bölümleri Prof. Dr. Metin Erdem; "Kamu Ekonomisi" bölümü Prof. Dr. İsmail Tatlıoğlu; "Kamu Gelirleri (Vergi Teorisi)" ve "Bütçe" bölümleri Prof. Dr. Doğan Şenyüz tarafından kaleme alınmıştır.

Kitabımızın daha önceki baskılarında yer alan bazı konular gözden geçirilerek güncelleştirilmiş ve genişletilmiştir.

Kitabımızda mevcut eksik ve hatalar şüphesiz yazarlarına aittir. Bu konuda gelecek eleştiri ve uyarılar bizleri her zaman olduğu gibi ziyadesiyle memnun edecektir.

Kitabımızı yayınlayan Ekin Kitabevi sahibi Sn. Mehmet Oymak'a ve Kitabevi Müdürü Sn. Veysel Şimşek ile Ekin Kitabevi çalışanlarına teşekkür ederiz.

Okuyuculara ve öğrencilere yararlı olması dileğiyle.

ERDEM-TATLIOĞLU-ŞENYÜZ

Bursa, 2023

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
MALİYE İLMİNİN ESASLARI

I. MALİYE İLMİNE İLİŞKİN GENEL AÇIKLAMALAR 1
A. ÖZEL İHTİYAÇLAR- KAMUSAL İHTİYAÇLAR 1
B. ÖZEL EKONOMİ- KAMU EKONOMİSİ 1
C. MALİYE İLMİNİN KONUSU VE TANIMI 3
II. MALİYE İLMİNDE METOT SORUNU 5
A. TÜMDENGELİM (DEDUCTİON) METODU 5
B. TÜMEVARIM METODU 5
C. KARMA METOT 6
III. MALİYE İLMİNİN TARİHÇESİ 6
IV. MALİYE İLMİNİN GELİŞİMİ 7
V. MALİYE İLMİNE ÇEŞİTLİ YAKLAŞIMLAR 8
A. HUKUKİ YAKLAŞIM 8
B. EKONOMİK YAKLAŞIM 9
C. SİYASAL YAKLAŞIM 10
D. SOSYOLOJİK YAKLAŞIM 11
E. PSİKOLOJİK YAKLAŞIM 12
VI. MALİYE İLMİNİN DİĞER İLİM DALLARIYLA İŞKİLERİ 13
A. MALİYE VE İKTİSAT 13
B. MALİYE İLMİNİN DİĞER İLİM DALLARIYLA İLİŞKİSİ 13

İKİNCİ BÖLÜM
KAMU EKONOMİSİ

I. GENEL OLARAK EKONOMİNİN İŞLEYİŞİ 15
A. PİYASA EKONOMİSİ 16
B. KAMU EKONOMİSİ 17
C. DEVLETİN PİYASA EKONOMİSİNE MÜDAHALE NEDENLERİ 19
1. Kamusal Malların Üretilmesi Zorunluluğu 19
2. Ekonomide Dışsallıkların Varlığı 20
3. Monopolleşmenin Meydana Gelmesi 23
4. Gelir Dağılımında Adalet Sağlanması 24
5. Azalan Maliyet Koşullarının Var Olması 25
6. Marjinal Maliyetin Sıfır Olması 25
D. DEVLETİN PİYASA EKONOMİSİNE MÜDAHALE ŞEKİLLERİ 25
II. KAMU EKONOMİSİNİN İŞLEYİŞİ 26
A. KAMU EKONOMİSİ VE KAMU HİZMETİ İLİŞKİSİ 27

B. KAMUSAL MAL VE HİZMETLER 28
1.Tam (Pür) Kamusal Mallar ve Hizmetler 29
a. Faydanın Bölünmezliği 29
b. Kollektif Tüketim 29
c. Tüketimden Mahrum Edememe ve Bedavacılık 30
d. Fiyatlanamamazlık ve Pazarlanamamazlık 30
2. Yarı Kamusal Mallar ve Hizmetler 31
3. Devlet Tarafından Üretilen Özel Mallar ve Hizmetler 31
4. Klüp Malları 32
C. SİYASAL KARAR ALMA SÜRECİ 33
D. BÜTÇE 35
III.KÜRESEL KAMUSAL MALLAR 36
A.TANIM 36
B. ÖZELLİKLERİ 38
C.TÜRLERİ 39
D. ÜRETİM SÜRECİ 40
E. FİNANSMANI 41
1. Resmi Kaynaklardan Sağlanan Finansman 41
2. Sadece Fayda Sağlayanlardan Sağlanan Finansman 41
3. Küresel Vergilendirme Yoluyla Finansman 42
IV. KÜRESELLEŞME SÜRECİNDE DEVLET ANLAYIŞINDAKİ DEĞİŞİMLER 42

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KAMU GİDERLERİ

I. KAMU GİDERLERİ KAVRAMI 49
II. KAMU GİDERLERİNİN TANIMI 50
A. DAR ANLAMDA KAMU GİDERLERİ 51
B. GENİŞ ANLAMDA KAMU GİDERLERİ 51
1. Mahalli İdarelerin Giderleri 52
2. Sosyal Sigortaların Giderleri 52
3. Topluma Yararlı Hizmetler Yapan Kurumların Giderleri 52
4. İktisadi Devlet Teşekküllerinin Giderleri 52
5. Vergi Muaflıkları, İstisnaları ve İndirimleri (Vergi Harcamaları) 53
6. Devlet Aktifinde Ortaya Çıkan Yıpranma ve Azalmalar 53
7. Bağış ve Yardımlar 53
8. Ayni Katkıların Karşılıkları 54
III. KAMU FAALİYETLERİNE VE KAMU GİDERLERİNE İLİŞKİN BAZI GÖRÜŞLER 54
A. KLASİK GÖRÜŞ 54
B. MODERN GÖRÜŞ 55
IV. KAMU GİDERLERİNİN ÖZELLİKLERİ 56
A. KAMU GİDERLERİ ÖZEL GİDERLERDEN FARKLI BELİRLENİR 56
B. KAMU GİDERİ PARA İLE ÖDENİR 57
C. KAMU GİDERLERİ KAMUSAL İHTİYAÇLARA CEVAP VERİR 58
D. KAMU GİDERİNİ BELİRLİ KİŞİLER YAPABİLİR 58
E. KAMU GİDERLERİ SÜREKLİ ARTMA EĞİLİMİ GÖSTERİR 58

1. Kamu Giderlerinin Artış Nedeni Hakkında Çeşitli Görüşler 59
2. Kamu Giderlerinin Artış Nedenleri 61
a. Kamu Giderlerinin Görünüşte Artış Nedenleri 63
(1) Paranın Satın Alma Gücündeki Azalma 63
(2) Bütçe Yöntem ve Tekniğinde Meydana Gelen Değişimler 63
(3) Siyasal Nedenlerle Nüfusun ve Yüzölçümünün Büyümesi 63
(4) Kamu Hizmetlerinin Parayla Görülmesi 63
b. Kamu Giderlerinin Gerçek Artış Nedenleri 64
(1) Savaşlar 64
(2) Nüfus Artışı 65
(3) Teknolojik Gelişmeler 65
(4) Devlet Anlayışında Meydana Gelen Değişiklikler 65
(5) Ekonomik Nedenler 66
V. KAMU GİDERLERİNİN SINIRI SORUNU 67
VI. KAMU GİDERLERİNİN SINIFLANDIRILMASI 68
A. İDARİ SINIFLANDIRMA 68
1. Organik Sınıflandırma 68
2. Fonksiyonel Sınıflandırma 69
B. BİLİMSEL SINIFLANDIRMALAR 70
1. Reel Harcamalar ve Transfer Harcamaları 70
a. Reel Harcamalar 70
(1) Cari Harcamalar 71
(2) Yatırım Harcamaları 71
b. Transfer Harcamaları 73
(1) Merkezi İdarenin Mahalli İdarelere Yaptığı Mali Yardımlar 73
(2) Devlet Borçlarının Faiz Ödemeleri 73
(3) Sosyal Amaçlı Transfer Harcamaları 74
(4) İktisadi ve Mali Amaçlı Transfer Harcamaları 74
(a) Dolaysız ve Dolaylı Transferler 74
(b) Gelir Transferleri ve Sermaye Transferleri 75
(c) Üretken ve Üretken Olmayan Transferler 75
(d) Ayni ve Nakdi Transferler 75
2. Topluma ve Bireye Yönelik Harcamalar 76
a. Toplumun Tüm Bireylerine Fayda Sağlamaya Yönelik Olan Harcamalar 76
b. Sadece Bir Kısım Bireylere Özel Bir Fayda Sağlamasına Karşın Sonuçta Topluma Da Faydalı Olan Harcamalar 76
c. Bütün bireylerin faydasına sunulmasına karşın bazı bireylere özel fayda sağlayan harcamalar 76
d. Bireylere Özel Fayda Sağlayan Harcamalar 76
3. Üretken Harcamalar ve Üretken Olmayan Harcamalar 77
4. Olağan ve Olağanüstü Harcamalar Sınıflandırması 77
C. KAMU GİDERLERİNİN TÜRKİYE'DEKİ SINIFLANDIRMASI 78
VII. KAMU GİDERLERİNİN ETKİLERİ 79
A. KAMU GİDERLERİ VE TAM İSTİHDAM 80
B. KAMU GİDERLERİ VE GELİR DAĞILIMI 80
C. KAMU GİDERLERİ VE FİYAT İSTİKRARI 82
D. KAMU GİDERLERİ VE İŞSİZLİĞİ AZALTMAK 83

E. KAMU GİDERLERİNİN ÇARPAN VE HIZLANDIRAN ETKİLERİ 83
1. Çarpan 83
a. Kamu Giderleri Çarpanı 83
b. Transfer Harcamaları Çarpanı 86
2. Hızlandıran 87

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
KAMU GELİRLERİ (VERGİ TEORİSİ)

I. KAMU GELİRLERİNİN NİTELİĞİ 89
A. DAR-GENİŞ ANLAMDA KAMU GELİRLERİ 90
B. OLAĞAN-OLAĞANÜSTÜ KAMU GELİRLERİ 90
II. KAMU GELİRLERİNİN BAŞLICA ÇEŞİTLERİ 91
A. GENEL OLARAK KAMU GELİRLERİ 91
1.Vergi Gelirleri 92
a. Gelir Üzerinden Alınan Vergiler 92
b. Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler 92
c. Mal ve Hizmetler Üzerinden Alınan Vergiler 93
2.Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri 93
3. Sermaye Gelirleri 93
4.Faizler, Paylar ve Cezalar 93
B. DEVLETİN EGEMENLİK HAKKINA DAYANARAK ELDE ETİĞİ GELİRLER 94
1. Vergiler 94
2. Harçlar 95
3. Resimler 97
4. Şerefiye 98
5. Parafiskal Gelirler (Vergi Benzeri Gelirler-Mali Yükümlülük Benzeri Gelirler) 99
a. Parafiskal Gelir Çeşitleri 101
(1) Mesleki Parafiskal Gelirler 101
(2) Sosyal Parafiskal Gelirler 101
(3) Ekonomik Parafiskal Gelirler 101
b. Parafiskal Gelirlerin Vergi Harç ve Resimle Karşılaştırılması 102
6. Zorunlu (Cebri) Borçlar 102
7. Para İşlemlerinden Doğan Gelirler 104
a. Para Basma 104
(1) Senyoraj Geliri 104
(2) Enflasyon 105
b. Devalüasyon 106
8. Para Cezaları 106
9. Fonlar 107
10.Mali Tekeller 108
11.Tazminat ve Ganimetler 109
C. DEVLETİN EGEMENLİK HAKKINA DAYANMAKSIZIN ELDE ETİĞİ GELİRLER 109
1. Mamelek ve Patrimuan Gelirleri 109
2. Teşebbüs Gelirleri (Devlet Girişimciliği) 110
3. Yardım ve Bağışlar 111

4. Gönüllü Kamu Borçları ... 112
5. Diğer Gelirler ... 112
III. VERGİLEMENİN TARİHSEL GELİŞİMİ ... 112
A. GENEL TARİHSEL BAKIŞ ... 112
B. OSMANLI İMPARATORLUĞU'NDA VERGİ ... 116
1. Şer'i Vergiler ... 116
2. Örfi Vergiler ... 116
IV. VERGİLEMEYİ HAKLI (MEŞRU) GÖSTERMEYE ÇALIŞAN TEORİLER ... 117
A. RASYONALİST- BİREYCİ DEVLET GÖRÜŞÜNE DAYANAN TEORİLER ... 117
1. Hizmet Bedeli Teorisi ... 117
2. Sigorta Primi Teorisi ... 118
3. Sosyal Giderlere Katılma Payı Teorisi ... 119
A. ORGANİK-TOPLUMCU DEVLET GÖRÜŞÜNE DAYANAN TEORİLER ... 119
1. Toplum Bilinci Teorisi ... 120
2. Milli Görev Teorisi ... 120
3. Hukuki Zor (Cebir) Teorisi ... 121
V. VERGİNİN TANIMI AMAÇLARI VE VERGİLEMEYE İLİŞKİN BAZI ANA KAVRAMLAR ... 122
A. VERGİNİN TANIMI ... 122
1. Vergilendirme Yetkisi Kime Aittir? ... 123
2. Vergi Niçin Alınmaktadır? ... 125
3. Vergide Karşılık Var mıdır? ... 126
4. Vergi Kimden Alınır? ... 128
5. Vergide Zorunluluk Var mıdır? ... 128
6. Vergi Ne ile Ödenir? ... 128
7. Verginin Dayanağı Nedir? ... 129
B. VERGİLERİN AMAÇLARI ... 129
1. Vergilerin Mali (Fiskal) Amaçları ... 129
2. Vergilerin Mali Olmayan (Ekstra Fiskal) Amaçları ... 130
C. VERGİLEMEYE İLİŞKİN BAZI TEMEL KAVRAMLAR ... 133
1. Verginin Konusu ... 133
2. Vergi Yükümlüsü ... 135
a. Yükümlü ... 135
(1) Kanuni Yükümlü ... 136
(2) Aracı Yükümlü ... 136
(3) Nihai (İktisadi) Yükümlü ... 137
(4) Vergi Taşıyıcısı ... 137
b. Vergi Sorumlusu ... 138
3. Vergiyi Doğuran Olay ... 140
4. Muafiyet ve İstisna ... 141
a. Muafiyet ... 143
b. İstisna ... 144
c. Muafiyet-İstisna Karması ... 144
d. Vergi Harcaması ... 145
5. Matrah ... 146
a. Matrah Çeşitleri ... 147
(1) Değer Esaslı (Ad Valorem) Matrahlar ... 147

(2) Miktar Esaslı (Spesifik) Matrahlar 148
b. Matrah Ölçüleri 149
6. Oran-Tarife-Birim (Maktu) Vergi Miktarı 152
7. Verginin Tarh, Tebliğ, Tahakkuk ve Tahsili (Vergilendirme Süreci) 152
a. Tarh 152
(1) Matrah 153
(a) Matrahın Yükümlü Tarafından Beyanı 153
(b) Matrahın İdare Tarafından Tespiti 155
(c) Matrahın Kanunda Hazır (Götürü) Verilmesi 156
(2) Oran 157
b. Tebliğ 157
(1) Matrahın Beyan Edilip Edilmemesine Göre Tebliğ 158
(2) Tebliğ Yolu Bakımından Çeşitleri 158
c. Tahakkuk 159
d. Tahsil 159
VI. VERGİLERİN SINIFLANDIRILMASI 162
A. AYNÎ VERGİLER-BEDENİ VERGİLER- NAKDÎ VERGİLER 162
B. ŞAHIS VERGİLERİ- MAL VERGİLERİ 163
C.OBJEKTİF VERGİLER-SÜBJEKTİF VERGİLER 163
D. DEĞER ESASLI (AD VALOREM) VERGİLER- MİKTAR ESASLI (SPESİFİK) VERGİLER 165
E. GELİR-VERGİLERİ-SERVET VERGİLERİ- GİDER VERGİLERİ 166
F. MERKEZİ YÖNETİM VERGİLERİ-YEREL YÖNETİM VERGİLERİ 166
G. SÜREKLİ VERGİLER- GEÇİCİ VERGİLER 167
H. GENİŞ TABANLI (GENEL) VERGİLER- DAR TABANLI (ÖZEL) VERGİLER 168
I. ARTAN-SABİT-AZALAN ORANLI VERGİLER 168
İ. DOLAYLI- DOLAYSIZ VERGİLER 169
1. Dolaylı ve Dolaysız Vergi Ayırımında Kullanılan Ölçütler 169
a. Verginin Yansıtılabilmesi 169
b. Vergiyi Doğuran Olayda Süreklilik 171
c. Yükümlünün Kişisel Durumunun Dikkate Alınabilmesi 172
d. Diğer Ölçütler 172
2. Dolaylı ve Dolaysız Vergilerin Karşılaştırılması 174
a. Vergi Adaleti Açısından 174
b. Yükümlü Psikolojisi Açısından 176
c. Verimlilik Açısından 178
(1) Mali Verimlilik 178
(2) İktisadi Verimlilik 178
d. Konjonktüre Duyarlılık Açısından 179
VII. VERGİLEME İLKELERİ 180
A. GENEL AÇIKLAMA 180
B. GENEL VERGİLEME İLKELERİ 181
1. Kanunilik İlkesi 182
2. Ödeme Gücü (Mali Güç) İlkesi 182
3. Genellik İlkesi 182
4. Belirlilik (Kesinlik) İlkesi 183
5. Uygunluk İlkesi 184

6. Esneklik İlkesi ... 185
7. Verimlilik (İktisadilik, Tasarruf) İlkesi ... 185
8. İstikrar İlkesi ... 186
9. Yeterlilik İlkesi ... 186
B. VERGİ YÜKÜNÜN DAĞILIMI VE ADALET BAKIMINDAN ÖN PLANA ÇIKAN VERGİLEME İLKELERİ ... 187
1. Fayda İlkesi ... 187
2. Ödeme Gücü (Mali Güç) İlkesi ... 188
a. Ödeme Gücünün Anlamı ... 188
(1) Mali Rant ve Mali Sömürü ... 190
(2) Negatif Gelir Vergisi ... 190
b. Ödeme Gücünün Ortaya Çıkartılmasında Eşitlik Kavramı ... 191
(1) Mutlak Eşitlik ... 191
(2) Nispi Eşitlik ... 191
(a) Eşit Mutlak Fedakârlık ... 192
(b) Eşit Oranlı Fedakârlık ... 193
(c) En Az Toplam Fedakârlık (Eşit Marjinal Fedakârlık) ... 193
3. Ödeme Gücüne Ulaşmaya Yarayan Araçlar ... 194
a. En Az Geçim İndirimi ... 195
(1) En Az Geçim İndiriminde Sınır Sorunu ... 195
(a) Fizyolojik Asgari Görüş ... 195
(b) Kültürel Asgari Görüş ... 196
(c) Uygarlık Asgari Görüşü ... 196
(2) En Az Geçim İndiriminin Uygulama Biçimleri ... 196
(a) Gelirden (Matrahtan) İndirim Yöntemi ... 197
(b) Vergiden İndirim Yöntemi ... 197
(c) Bölüm Yöntemi ... 198
(3) En Az Geçim İndirimini Savunan ve Yeren Görüşler ... 199
(a) Savunan Görüşler ... 200
(b) Yeren Görüşler ... 200
b. Ayırma İlkesi ... 201
(1) Ayırma İlkesinin Uygulama Biçimleri ... 202
(2) Ayırma İlkesini Savunan ve Yeren Görüşler ... 203
(a)Savunan Görüşler ... 203
(b) Yeren Görüşler ... 204
c. Artan oranlılık ... 205
(1) Artan Oranlılığın Uygulama Alanı ... 205
(2) Artan Oranlılığı Savunan ve Yeren Görüşler ... 206
(a) Savunan Görüşler ... 206
(b) Yeren Görüşler ... 207
VIII. VERGİLEMEYE İLİŞKİN BAZI KAVRAMLAR ... 208
A. MATRAHA UYGULANACAK ÖLÇÜLER ... 208
1. Vergi Miktarı ve Vergi Oranları ... 209
a. Birim Miktarlı (Maktu)Vergiler ... 209
b. Oranlı Vergiler ... 209
(1) Sabit Oranlı (Düz) Vergiler ... 210
(2) Artan Oranlı Vergiler ... 211

(a) Sınıf Usulü Artan Oranlık- Dilimli Artan Oranlılık 212
(b) Açık Artan Oranlılık- Gizli Artan Oranlılık 214
(c) Sınırsız Artan Oranlılık- Sınırlı Artan Oranlılık 216
(d) Tek Elemanlı Artan Oranlılık- Çok Elemanlı Artan Oranlılık 216
c. Azalan Oranlı Vergiler 217
1. Dağıtma ve Oran Vergileri 218
2. Tarifelere İlişkin Kullanılan Bazı Terimler 218
a. Tarife 219
(1)Tarife Uzunluğu 219
(2) Tarife Yüksekliği 219
b. Basamak (Dilim) 219
(1) Basamak uzunluğu 219
(2) Basamak Yüksekliği 220
c. Oran Yapısı 220
(1) Ortalama Oran 220
(2) Marjinal Oran 220
B. VERGİ TOPLAMA VE ÖDEME YÖNTEMLERİ 222
1. Vergi Toplama Yöntemleri 222
a. İltizam Yöntemi 222
b. İhale Yöntemi 223
c. Halk Temsilcileri Eliyle Toplama Yöntemi 224
d. Devlet Memurları Eliyle Toplama (Emanet) Yöntemi 224
2. Ödeme Yöntemleri 225
a. Yükümlü Tarafından Ödeme 225
b. Vergi Sorumlusu Tarafından Ödeme 225
3. Ödemede Kullanılan Araçlar 225
a. Para (Nakit) Olarak Ödeme 225
b. Pul veya Bandrol Yapıştırmak Yoluyla Ödeme 226
4. Vergi Alacağının Ortadan Kalkma Biçimleri 226
C. VERGİNİN YANSIMASI 228
1. Yansımanın Tanımı ve Önemi 228
2. Yansımanın Aşamaları 229
3. Yansımanın Türleri 230
a. İleriye Yansıma-Geriye Yansıma 230
b. Kanuni Yansıma- İktisadi (Fiili) Yansıma 231
c. Sınırlı Yansıma-Sınırsız Yansıma 232
d. Tam Yansıma- Kısmi Yansıma 233
e. Mutlak Yansıma- Diferansiyel Yansıma 233
f. Tek Dereceli Yansıma- Çok Dereceli Yansıma 233
g. Düz Yansıma- Çapraz Yansıma 234
h. Tek Yansıma-Çift Yansıma 235
4. Yansımayı Belirleyen Faktörler 235
a. Verginin Türü 236
b. Vergilendirilen Malın Türü 237
c. Vergilendirilen Malın Talep Esnekliği 237
d. Vergi Oran veya miktarının Yüksekliği 241
e. Vergi Tabanı 241

f. Piyasa Yapısı 241
(1) Tam Rekabet Piyasası 241
(2) Monopol Piyasası 242
(3) Oligopol Piyasası 243
(4) Monopollü Rekabet Piyasası 243
g. Konjonktürel Durum 244
h. Ekonominin Dışa Açıklığı 244
5. Alternatif Yansıma Biçimleri 245
D. VERGİ YÜKÜ 245
1. Genel Açıklama 246
2. Çeşitli Vergi Yükü Kavramları 247
a. Bireysel Vergi Yükü 247
b. Toplam Vergi Yükü 248
c. Sektörel ve Bölgesel Vergi Yükü 249
d. Net Vergi Yükü 250
e. Gerçek Vergi Yükü 251
f. Aşırı Vergi Yükü 251
3. Vergi Yükünün Hesaplanmasında Değişkenler 252
4. Vergi Yüküne Etki Eden Faktörler 252
E. VERGİNİN AMORTİSMANI VE KAPİTALİZASYONU 253
1. Verginin Amortismanı 253
2. Verginin Kapitalizasyonu 254
F. VERGİ MALİYETLERİ 255
1. Açık Maliyetler 256
2. Gizli Maliyetler 257
G. VERGİYE KARŞI GÖSTERİLEN BAZI TEPKİLER 258
1. Vergi Allerjisi 259
2. Verginin Telafisi 259
3. Vergi Erozyonu 260
4. Vergiden Kaçınma 260
a. Vergiyi Doğuran Olaya Sebep Olmayarak Kaçınma 261
b. Kanun Boşluklarından Yararlanarak Kaçınma 262
(1) Vergi Tasarrufu 262
(2) Vergi Avantajı (Teşvikleri) 263
(a) İstisna ve Muaflıklardan Yararlanma 263
(b) Vergi Tatilleri 263
(c)Vergi Arbitrajı 264
(d) Verginin Dönüştürülmesi 264
(3) Vergi Planlaması 264
(4) Vergi Ertelemesi 265
c. Vergiden Kaçınma Örnekleri 265
5. Vergi Kaçakçılığı 267
a. Vergi Kaçakçılığının Sonuçları 268
b. Vergi Kaçakçılığı Yolları 270
6. Vergi Grevi ve Vergi İsyanı 271
7. Kollektif Karar Alma Mekanizmasını Etkileme (Oy Kayması) 274
8. Diğer Tepkiler 274

H. VERGİYE KARŞI TEPKİLERİ AZALTMA YOLLARI 275
1. Vergi Bilinci 275
2. Vergi Etiği ve Vergi Ahlakı 276
3. Vergiye Gönüllü Uyum 276
I. VERGİ KAPASİTESİ VERGİ GAYRETİ VE VERGİLEMENİN SINIRLARI 277
1. Vergi Kapasitesi 277
2. Vergi Gayreti 278
3. Vergilemenin Sınırı 279
a. İktisadi Sınır 279
b. Mali Sınır 280
c. Siyasi Sınır 281
d. Hukuki Sınır 281
e. Psikolojik Sınır 281
İ. OPTİMAL VERGİLEME 282
J. VERGİ HÂSILATI ESNEKLİĞİ 285
IX. VERGİ SİSTEMLERİ VE VERGİ TÜRLERİ 286
A. TEKLİ-ÇOKLU SİSTEMLER 287
1. Tekli Vergi Sistemi 287
2. Çoklu Vergi Sistemi 288
B. GELİR ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLER 290
1. Şahsi Gelir Vergisi 291
a. Gelir Kavramı 291
(1) İktisadi Anlamda Gelir 292
(a) Kaynak (Net Artış) Teorisi 292
(b) Safi (Net) Artış Teorisi 293
(2) Mali Anlamda Gelir (Türk Gelir Vergisinde) 294
(3) Vergileme Teknikleri 294
(a) Sedüler Vergi Sistemi 295
(b) Üniter Vergi Sistemi 295
(c) Karma Vergi Sistemi 296
(4) Gelir Vergisinin Teorik Özellikleri 297
2. Kurumlar Vergisi 297
a. Kurum ve Kurum Kazancı Kavramı 297
b. Kurumlar Vergisinin Gerekliliği 298
c. Vergilendirme Tekniği 299
C. SERVET ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLER 300
1. Servet Vergilerinin Gerekçesi 300
2. Servet Vergilerinin Çeşitleri 301
a. Genel Servet Vergileri- Özel Servet Vergileri 301
b. Devrevi Servet Vergileri- Devrevi Olmayan Servet Vergileri 301
c. Mülkiyet Vergileri- Değişim Vergileri 302
d. Servetin Değeri Vergileri- Servetin Değer Artışı Vergileri 302
e. Görünürde Servet Vergileri- Gerçek Servet Vergileri 303
3. Türkiye'de Servet Vergileri 303
a. Servete Sahip Olmaktan Alınan Vergiler 304
(1) Emlak Vergisi 304
(2) Motorlu Taşıtlar Vergisi 304

b. Servetin Değişimi Üzerinden Alınan Vergiler 305
c. Servet Değer Artışı Vergileri 306
D. HARCAMA (TÜKETİM, GİDER, SATIŞ) ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLER 307
1. Genel Tüketim Vergileri 309
a. Toplu (Tek Aşamalı) Gider Vergileri 310
(1) Üretim Vergisi 311
(2) Toptan Satış Vergisi 311
(3) Perakende Satış Vergisi 311
b. Yayılı (Çok Aşamalı) Gider Vergileri 313
(1) Satış Fiyatı Esaslı Vergi (Yayılı Muamele Vergisi) 313
(2) Katma Değer Esaslı Vergi (Katma Değer Vergisi) 317
(a) Katma Değer Kavramı 318
(b) Katma Değer Vergisi Tipleri 319
(c) Katma Değer Hesaplama Yöntemleri 321
2. Özel Tüketim Vergileri 324
a. Verginin Uygulama Nedenleri 326
b. Uygulama Biçimleri 326
X. ULUSLARARASI VERGİLENDİRME 327
A. ÇiFTE (MÜKERRER) VERGİLENDİRME 328
1. Çifte Vergilemeyi Önlemede Kullanılan İlkeler 330
a. Dolaysız Vergiler Bakımından İlkeler 330
(1) Yerleşim Yeri İlkesi 330
(2) Vatandaşlık İlkesi 331
(3) Kaynak İlkesi 331
b. Dolaylı vergiler Bakımından İlkeler 332
(1) Varış Ülkesi İlkesi 332
(2) Çıkış Ülkesi İlkesi 332
2. Çifte Vergilendirmeyi Önleme Yöntemleri 333
a. Ulusal Yöntemler 333
(1) İndirim Yöntemi 333
(2) Mahsup Yöntemi 334
(3) İstisna Yöntemi 334
b. Uluslararası Yöntemler 334
B. ULUSLARARASI VERGİ KAÇAKÇILIĞI VE VERGİDEN KAÇINMA 335
1. Vergi Rekabeti 336
2. Transfer Fiyatlaması 339
3. Vergi Cennetleri 340
C. VERGİ UYUMLAŞTIRMASI 341
1. Dolaysız Vergilerde Uyumlaştırma 342
2. Dolaylı Vergilerde Uyumlaştırma 342
XI. VERGİLERİN EKONOMİK VE SOSYAL ETKİLERİ 343
A. VERGİNİN MAKROEKONOMİK ETKİLERİ 343
1. Vergilerin Milli Gelir Üzerindeki Etkisi 343
2. Vergi Çoğaltanı 345
3. Denk Bütçe Çoğaltanı 346
4. Vergi Parametreli Çoğaltan 348
5. Gelir Vergisinin Tasarruflar ve Yatırımlar Üzerindeki Etkileri 349

6. Gelir Vergisinin Otomatik İstikrar Sağlayıcı Etkisi 350
7. Kurumlar Vergisinin Tasarruflar Üzerindeki Etkileri 351
8. Servet Vergilerinin Kaynak ve Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkileri 352
9. Gider Vergilerinin Enflasyonu Önleme Etkisi 352
B. VERGİLERİN MİKROEKONOMİK ETKİLERİ 352
1. Gelir Vergisinin Emek Arz ve Talebi Üzerindeki Etkisi 353
a. Emek Arzına Etkisi 353
b. Emek Talebine Etkisi 353
2. Gelir Vergisinin Çalışma Arzusu Üzerindeki Etkisi 353
3. Gelir Vergisi mi? Tüketim Vergisi mi? 355

BEŞİNCİ BÖLÜM
DEVLET BORÇLARI

I. DEVLET BORÇLARI İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER 357
A. KAMU GELİRLERİ VE BORÇLANMA 357
B. VERGİ İLE BORÇLANMA ARASINDAKİ FARKLAR 357
C. DEVLET BORÇLARI İLE ÖZEL BORÇLAR ARASINDAKİ FARKLAR 359
D. DEVLETİN BORÇLANMA NEDENLERİ 360
1. Mali Nedenler 360
2. Ekonomik Nedenler 360
3. Diğer Nedenler 361
II. DEVLET BORÇLARININ SINIFLANDIRILMASI 361
A. İSTEĞE BAĞLI VE ZORUNLU BORÇLAR 362
1. İsteğe Bağlı Borçlar 362
2. Zorunlu Borçlar 362
a. Tam Zorlama İle Alınan Borçlar 362
b. Zorlama Tehdidi İle Alınan Borçlar 362
c. Manevi Zorlama İle Alınan Borçlar 363
d. Zorunlu Tasarruf Yaratarak Alınan Borçlar 363
B. KISA VE UZUN VADELİ BORÇLAR 363
1. Kısa Vadeli Borçlar (Dalgalı Borçlar) 364
a. Kısa Vadeli Borçlara Başvurma Nedenleri 364
(1) Bütçe Gelir ve Giderler Arasındaki Dengesizliğin Giderilmesi 364
(2) Devlet Açısından Borç Yükünün Daha Az Olması 364
(3) Uzun Vadeli Bir Borçlanmaya Zemin Hazırlanması 365
(4) Ekonomik Durgunluk Dönemlerinde Bir Mali Politika Aracı Olarak Kullanılması 365
(5) Çeşitli Olağanüstü Giderlerin Finansmanının Sağlanması 365
b. Türkiye'de Kısa Vadeli Borç Türleri 366
(1) İç Kaynaklardan Alınan Kısa Vadeli Borçlar 366
(a) Hazine Bonoları 366
(b) Hazine Kefaletini Haiz Bonolar 366
(c) Müteahhit (Yüklenici) Bonoları 367
(d) Avanslar 367
(e) Bütçe Emanetleri ve Adi Emanetler 367

(2) Dış Kaynaklardan Alınan Kısa Vadeli Borçlar 368
2. Uzun Vadeli Borçlar (Konsolide Borçlar) 368
a. Süresiz Borçlar (Devamlı Borçlar) 368
b. Süreli Borçlar (İtfa Süresi Belli Borçlar) 368
C. İÇ BORÇLAR VE DIŞ BORÇLAR 369
1. İç Borçlar ve Dış Borçlar 369
a. İç Borçların Kaynakları 369
(1) Özel Kişi ve Kuruluşlardan Borçlanma 369
(2) Sosyal Güvenlik Kuruluşları ve Ekonomik Kuruluşlardan Borçlanma 370
(3) Ticari Bankalar ve Sigorta Şirketlerinden Borçlanma 370
(4) Merkez Bankasından Borçlanma 370
2. Dış Borçlar ve Dış Yardımlar 371
a. Dış Borç ve Dış Yardım Kavramı 371
b. Dış Yardımların Nedenleri 371
(1) Yardım Alan Ülkeler Açısından Dış Yardımların Nedenleri 371
(a) Kalkınma İçin Gerekli Olan İç Kaynakların Yetersizliği 372
(b) Yatırımlar İçin Gerekli Sermaye ve Teknik Bilgi Yetersizliği 372
(c) İthalat İçin Gerekli Dış Ödeme Araçlarının Yetersizliği 372
(2) Yardım Yapan Ülkeler Açısından Dış Yardımların Nedenleri 372
(a) Siyasi ve Askeri Nedenler 373
(b) Ekonomik Nedenler 373
(c) Tarihi ve Kültürel Nedenler 373
(d) İnsancıl ve Ahlaki Nedenler 374
c. Dış Yardım Çeşitleri 374
(1) İki Yanlı Yardımlar - Çok Yanlı Yardımlar 374
(2) Parasal Yardımlar - Ayni Yardımlar 374
(3) Bağışlar-Kredi (Borç) Şeklindeki Yardımlar 375
(4) Proje Kredileri-Program Kredileri 375
(5) Bağlı Krediler - Serbest Krediler 375
(6) Borç Ertelemeleri - Röfinansman Kredileri 376
(7) Satıcı Kredileri (İhracat Kredileri) 376
(8) Bazı Özel Borçlanmalar 376
III. BORÇLANMA TEKNİĞİ 377
A. TASARRUF SAHİPLERİNE SAĞLANAN ÇIKARLAR 377
1. Maddi Çıkar 377
a. Faiz 377
b. Faizi Dolaylı Yoldan Yükselten Uygulamalar 377
(1) Tahvillerin Nominal Değerinin Altında İhraç Edilmesi 378
(2) Tahvillerin Primli veya İkramiyeli Olarak İhraç Edilmesi 378
(3) Tahvil Gelirlerine Vergi İstisnası Sağlanması 378
2. Diğer Çıkarlar 378
B. TASARRUF SAHİPLERİNE SAĞLANAN GARANTİLER 380
1. Sağlanan Çıkarlarla İlgili Garantiler 380
a. Erken Ödeme ve Konversiyon Yapılmaması Garantisi 380
b. Tahvil Değerinin Düşmesinin Önlenmesi Garantisi 381
c. En Ziyade Müsadeye Mazhar Alacaklı Garantisi 381
2. Enflasyona Karşı Sağlanan Garantiler 381

a. Altın Garantisi 382
b. Kambiyo (Döviz) Garantisi 382
c. Fiyat Endeksleriyle Ayarlama Garantisi 382
C. BORÇLARIN İHRACI VE SATIŞ YÖNTEMLERİ 382
1. İhraç Şekilleri 383
a. Tahvil İhraç Etmeksizin Borçlanma 383
b. Tahvil İhraç Ederek Borçlanma 383
(1) Nama (İsme) Yazılı Tahvil İhracı İle Borçlanma 383
(2) Hamiline (Taşıyıcıya) Yazılı Tahvil İhracı İle Borçlanma 384
(3) Hem Nama Hem Hamiline Yazılı Tahvil İhracı İle Borçlanma 384
2. Satış Yöntemleri 384
a. Doğrudan Halka Satış Yöntemi 384
b. Bankalara Satış Yöntemi 384
c. Borsada Satış Yöntemi 385
IV. BORÇ YÖNETİMİ 385
A. BORÇ YÖNETİMİNİN TANIMI 385
B. BORÇ YÖNETİMİ FAKTÖRLERİ 385
1. Borcun Büyüklüğü 385
2. Borcun Yapısı 385
C. BORÇ YÖNETİMİ POLİTİKASI İLE MALİYE POLİTİKASI VE PARA POLİTİKASI ARASINDAKİ İLİŞKİLER 386
D. OLAĞANÜSTÜ BORÇ YÖNETİM İŞLEMLERİ 386
1. Konsolidasyon (Tahkim) 387
a. Konsolidasyonunu Tanımı ve Niteliği 387
b. Konsolidasyonun Uygulanma Nedenleri 387
c. Konsolidasyon Türleri 387
d. Konsolidasyonun Etkileri 388
2. Konversiyon (Değiştirme) 389
a. Konversiyonun Tanımı ve Niteliği 389
b. Konversiyonun Uygulanma Nedenleri 389
c. Konversiyonun Uygulanma Şekilleri 390
d. Konversiyon Türleri 390
(1) Basit Usulde Konversiyon 390
(2) Başabaşın Altında Konversiyon 390
(3) Aşamalı Konversiyon 391
(4) Fark Ödemeli Konversiyon 391
(5) Konversiyonun Etkileri 391
V. DEVLET BORÇLARININ AZALMASI VE SONA ERMESİ 392
A. BORÇLARIN ÖDEME YAPILMADAN AZALMASI VE SONA ERMESİ 392
1. Borcun Reddedilmesi Yoluyla Sona Ermesi 392
2. Borcun Para Değerinin Düşmesi Yoluyla Azalması 393
B. BORÇLARIN ÖDEME YAPILARAK AZALMASI VE SONA ERMESİ 393
1. Borçların Geri Ödenme Şekilleri 393
a. Bir Defada Ödeme 394
b. Kademeli Ödeme 394
c. Dr. Price Yöntemi İle Ödeme 394
2. Ödeme Fonlarının Sağlanması ve Kullanılması 395

a. Bütçeye Ödenek Koyarak Ödeme 395
b. Bağımsız Ödeme Kuruluşları Aracılığı İle Ödeme 396

ALTINCI BÖLÜM
BÜTÇE

I. BÜTÇE KAVRAMI VE FONKSİYONLARI 397
A. BÜTÇE KAVRAMI VE ÖZELLİKLERİ 397
B. BÜTÇENİN FONKSİYONLARI 398
1.Ekonomik Fonksiyon 398
2. Siyasal Fonksiyon 399
3. Hukuki Fonksiyon 399
4. Sosyal Fonksiyon 400
II. BÜTÇE TEORİLERİ 400
A. KLASİK BÜTÇE TEORİSİ 400
1. Bütçe Açıkları 401
a) Olağan Önlemler 401
b) Olağanüstü Önlemler 402
2. Bütçe Fazlaları 403
3. Klasik Bütçe Teorisinin Eleştirisi 403
B. DEVRİ BÜTÇE TEORİSİ 404
C. TELAFİ EDİCİ BÜTÇE TEORİSİ 406
III. BÜTÇE İLKELERİ 407
A. ÖNCEDEN YETKİ İLKESİ (BÜTÇE HAKKI) 408
B. DENKLİK İLKESİ 410
C. YILLIK OLMA İLKESİ 412
D. TEKLİK (BİRLİK) İLKESİ 413
Bütçe tekliğinin faydaları: 414
E. GENELLİK İLKESİ 415
1.Gayrisafi Hâsılat Yöntemi 415
2. Safi Hâsılat Yöntemi 416
F. ADEM-İ TAHSİS İLKESİ 416
G. TAHSİS (AYIRIM) İLKESİ 418
1. Türsel (Niteliksel) Tahsis 418
2. Sayısal (Niceliksel) Tahsis 418
3. Zamansal Tahsis 419
H. ALENİYET (AÇIKLIK) İLKESİ 419
I. TAHMİN İLKESİ 420
İ. SAMİMİYET (DOĞRULUK) İLKESİ 420
J. GİDERLERİN ÖNCE BELİRLENMESİ İLKESİ 420
K. HESAP VERİLEBİLİRLİK VE SORUMLULUK İLKESİ 421
L. STRATEJİK PLANA BAĞLILIK İLKESİ 421
M. TASARRUF VE VERİMLİLİK İLKESİ 422
IV. BÜTÇE SİSTEMLERİ 422
A. GELENEKSEL BÜTÇE SİSTEMİ 422
B. TORBA BÜTÇE SİSTEMİ 423

C. SIFIR TABANLI BÜTÇE SİSTEMİ ... 423
D. PROGRAM BÜTÇE (PPBS) SİSTEMİ ... 424
E. PERFORMANS BÜTÇE SİSTEMİ ... 425
V. BÜTÇE ÇEŞİTLERİ ... 427
A. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ ... 428
1. Genel Bütçe ... 429
2. Özel Bütçe ... 430
3. Düzenleyici ve Denetleyici Kurum Bütçeleri ... 435
B. SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARI BÜTÇELERİ ... 436
C. MAHALLİ İDARELER BÜTÇELERİ ... 437
1. Belediye Bütçeleri ... 438
2. İl Özel İdaresi Bütçeleri ... 439
VI. BÜTÇE SÜRECİ ... 440
A. BÜTÇENİN HAZIRLANMASI ... 440
1. Bütçe Hazırlığında Yürütme Organının Rolü ... 440
2. Bütçe Hazırlama Süreci ... 441
(1) Gider Bütçesinin Hazırlanması ... 441
(2) Gelir Bütçesinin Hazırlanması ... 442
(a) Otomatik Yöntemler ... 442
(b) Doğrudan Doğruya (Tahmin) Takdir Yöntemi ... 443
(1) Kanun Teklifi Eki Cetveller ... 444
(2) Teklif Eki Belgeler ... 445
B. BÜTÇENİN GÖRÜŞÜLMESİ VE ONAYLANMASI ... 445
1. Bütçenin Kabulü ... 447
2. Bütçenin Reddi ve Geçici Bütçe ... 447
C. BÜTÇENİN UYGULANMASI ... 448
1. Gelirlerin Toplanması ... 448
2. Giderlerin Yapılması ... 449
a. Giderlerin Yapılmasında Yetkili ve Sorumlular ... 450
(1) Üst Yönetici ... 450
(2) Harcama Yetkilisi ... 451
(3) Gerçekleştirme Görevlisi ... 451
(4) Muhasebe Yetkilisi ... 452
b. Giderlerin Yapılma Aşamaları ... 452
(1) Giderlerin Taahhüdü (Yüklenmeye Girişme) ... 452
(a) Belirli ve Devamlı (Donmuş) Giderler ... 453
(b) Belirsiz ve Değişken Giderler ... 453
(i) İhale Usulü Kapsamında Yapılan Giderler ... 454
(i) Doğrudan Temin Usulü Kapsamında Yapılan Giderler (İhalesiz Usul) ... 455
(2) Giderlerin Tahakkuku ... 455
(3) Ödeme Emrine Bağlanma ... 456
(4) Ödeme ... 456
d. Ödenek Aktarması ... 459
(1) Kamu İdarelerinin Bütçeleri Arasında Ödenek Aktarması ... 459
(2) Kamu İdaresinin Kendi Bütçeleri İçinde Ödenek Aktarması ... 459
6. Ödenek Çeşitleri ... 460
a. Yedek Ödenek ... 461

b. Ek Ödenek 462
c. Olağanüstü Ödenek 462
d. Harcama Sonrası Onaylanan Ödenek (Tamamlayıcı Ödenek) 462
e. Örtülü Ödenek 463
D. BÜTÇE-HAZİNE İLİŞKİLERİ 464
1. Yer Açısından Denkleştirme 465
2. Zaman Açısından Denkleştirme 465
a. Yurtiçi Borçlanma 466
b. Yurtdışı Borçlanma 467
E. DEVLET MUHASEBE SİSTEMLERİ 467
F. BÜTÇE HESAPLARININ KAPATILMASI 468
1. Egzersiz Yöntemi 469
2. Jestiyon Yöntemi 469
a. Bütçe Emaneti 470
b. Mahsup 471
c. Ön Ödeme (Avans kapama) 471
G. BÜTÇENİN DENETİMİ 471
1. İdari Denetim 472
a. Harcamacı İdarece Yapılan Denetim 472
(1) Ön Mali Kontrol 472
(2) İç Denetim 473
b. Harcamacı İdare Dışındaki İdarelerce Yapılan Denetim 474
a. Performans Denetimi 475
b. Uygunluk Denetimi 476
c. Hesap Yargılaması 477
3. Yasama Denetimi 478
a. Uygulama Aşamasındaki Denetim 479
b. Uygulamasından Sonraki Aşamadaki Denetim 479
(1). Faaliyet Raporları Yoluyla Denetim 479
(2). Kesinhesap Kanunu Yoluyla Denetim 480

YEDİNCİ BÖLÜM
MAHALLİ İDARELER

I. GENEL OLARAK MAHALLİ İDARELER 483
II. MAHALLİ İDARELERİN VAROLMA NEDENLERİ 484
A. HUKUKSAL AÇIDAN MAHALLİ İDARELERİN VAROLMA NEDENLERİ 485
1. Merkezden Yönetim (Merkeziyet) 485
2. Yerinden Yönetim (Adem-i Merkeziyet) 486
B. EKONOMİK AÇIDAN MAHALLİ İDARELERİN VAROLMA NEDENLERİ 486
C. SİYASAL AÇIDAN MAHALLİ İDARELERİN VAROLMA NEDENLERİ 487
III. MERKEZİ İDARE İLE MAHALLİ İDARELER ARASINDAKİ İLİŞKİLER 489
A. İDARELER ARASINDAKİ MALİ İLİŞKİLERİN NİTELİĞİ 489
B. İDARELER ARASINDAKİ MALİ İLİŞKİLERİN DÜZENLENMESİNİ GEREKTİREN NEDENLER 490
1. Kamu Düzeninin Korunması 490

2. Kaynak Savurganlığının Önlenmesi 490
3. Kaynak Sapmalarının ve Göçlerin Önlenmesi 491
4. Aynı Kaynaktan Gelir Sağlama Zorunluluğu 491
5. Bölgeler Arasında Eşitsizliğin Giderilmesi 491
6. Mahalli İdarelerin Merkezi İdareye Karşı Korunması 492
C. İDARELER ARASINDA HİZMET (GÖREV = GİDER) BÖLÜŞÜMÜ 492
1. Ekonomik Ölçüt (Etkinlik Ölçütü) 492
2. Tarihi ve Geleneksel Ölçüt 493
D. MAHALLİ İDARELERCE SUNULAN BAZI HİZMETLER 494
1. Merkezi İdare İle Ortaklaşa Sunulan Hizmetler 494
a. Sağlık Hizmetleri 494
b. Çevre Hizmetleri 494
c. Sosyal Yardım Hizmetleri 495
d. Bayındırlık ve İmar Hizmetleri 495
e. Eğitim ve Kültür Hizmetleri 496
2. Sadece Mahalli İdareler Tarafından Sunulan Hizmetler 496
E. İDARELER ARASINDA GELİR BÖLÜŞÜMÜ VE MAHALLİ İDARELERİN GELİR KAYNAKLARI 496
1. Vergiler Yoluyla Gelir Sağlama 498
a. Sınırsız Vergileme Yetkisi Verilmesi 498
b. Vergi Kaynaklarının Bölüştürülmesi 498
c.Merkezi İdare Vergilerinin Bazılarından Değişik Yöntemlerle Pay Verilmesi 498
d. Munzam Kesir ve Munzam Vergi Yolu İle Gelir Sağlanması 499
e. Merkezi İdare Tarafından Toplanan Bazı Vergilerin Sonradan İdareler Arasında Bölüştürülmesi 499
2. Yardım ve Bağışlar Yoluyla Gelir Sağlama 499
a. Koşullu Bağışlar 500
b. Koşulsuz (Blok = Götürü) Bağışlar 500
3. Şerefiye, Harç ve Harcamalara Katılma Payları Yolu İle Gelir Sağlama 500
4. İktisadi İşletmeler Yoluyla Gelir Sağlama 501
5. Borçlanma Yoluyla Gelir Sağlama 501
6. Kamu Mülkleri Yoluyla Gelir Sağlama 502
7. Para Cezaları Yoluyla Gelir Sağlama 502
F. MAHALLİ İDARELERİN MERKEZİ İDARE TARAFINDAN DENETİMİ 502
IV. TÜRKİYE'DE MAHALLİ İDARELER 504
A. TÜRKİYE'DE MAHALLİ İDARELERİN GENEL YAPISI 504
B. İL ÖZEL İDARELERİ 507
1. İl Özel İdarelerinin Görevleri 507
2. İl Özel İdaresinin Organları 508
a. Vali 508
b. İl Genel Meclisi 509
c. İl Encümeni 509
3. İl Özel İdareleri ve İdari Vesayet 510
4. İl Özel İdarelerinin Mali Yapısı 511
a. İl Özel İdarelerinin Giderleri 511
b. İl Özel İdarelerinin Gelirleri 512
c. İl Özel İdarelerinin Bütçeleri 513

C. BELEDİYELER 513
1. Belediyelerin Görevleri 515
2. Belediyelerin Organları 518
a. Belediye Başkanı 518
b. Belediye Meclisi 519
c. Belediye Encümeni 520
3. Belediyeler ve İdari Vesayet 521
4. Belediyelerin Mali Yapısı 522
a. Belediyelerin Giderleri 522
b. Belediyelerin gelirleri 523
c. Belediyelerin Bütçeleri 525
D. KÖYLER 527
1. Köy İdarelerinin Görevleri 527
2. Köy İdaresinin Organları 528
a. Muhtar 528
b. Köy Derneği 529
c. İhtiyar Meclisi 529
3. Köy İdareleri ve İdari Vesayet 529
4. Köy İdarelerinin Mali Yapısı 530
a. Köy İdarelerinin Giderleri 530
b. Köy İdarelerinin Gelirleri 530
c. Köy İdarelerinin Bütçeleri 531

SEKİZİNCİ BÖLÜM
MALİYE POLİTİKASI

I. MALİYE POLİTİKASININ KONUSU, ÖNEMİ VE GELİŞİMİ 533
A. MALİYE POLİTİKASININ KONUSU 533
B. MALİYE POLİTİKASININ ÖNEMİ 535
C. MALİYE POLİTİKASININ GELİŞİMİ 536
II. MALİYE POLİTİKASININ AMAÇLARI VE ARAÇLARI 538
A. MALİYE POLİTİKASININ AMAÇLARI 538
1. Tam İstihdama Ulaşmak 538
2. Üretimi Artırmak 539
3. Fiyat İstikrarını Korumak 539
4. Ödemeler Bilançosunu Düzenlemek 540
5. Gelir ve Servet Dağılımını Düzeltmek 540
6. Faktör Dağılımını Düzeltmek 540
7. Kamusal İhtiyaçları Karşılamak 541
8. Sektörel ve Bölgesel Öncelikleri Belirlemek 541
9. Özel Tüketim Alışkanlıklarını Düzenlemek 541
10. Temel Mallar Arzını Güvence Altına Almak 541
11. Nüfus Büyüklüğünü ve Yapısını Düzeltmek 541
B. MALİYE POLİTİKASININ ARAÇLARI 542
1. Devlet Harcama Araçları 544
a. Kamu Yatırımları 544

b. Mali Yardımlar 544
c. Transfer Ödemeleri 545
d. Devlet Stoklarındaki Değişmeler 545
e. Cari Harcamalar 545
f. Ücretler ve Maaşlar 546
g. Diğer Dış Harcamalar 546
2. Devlet Harcama Araçları Kullanma Matrisi 546
a. Kişisel Gelir Vergileri 547
b. Şirketlerin Gelir Vergileri (Kurumlar Vergisi) 548
c. Dolaylı Vergiler 549
d. Gümrük Vergileri 549
e. Sosyal Güvenlik Payları 550
f. Mülkiyet Vergileri 550
g. Veraset Vergileri 550
h. Dış Gelirler 550
4. Devlet Gelir Araçları Kullanma Matrisi 551
C. MALİYE POLİTİKASI ARAÇLARININ KULLANILMASINI SINIRLAYAN FAKTÖRLER 551
III. MALİYE POLİTİKASINDA AMAÇ-ARAÇ ÇATIŞMALARI 553
A. MALİYE POLİTİKASININ AMAÇLARI ARASINDAKİ ÇATIŞMA 553
1. Tam İstihdam ve Fiyat İstikrarı Arasında Çatışma 553
2. Ekonomik Kalkınma ile Gelir Dağılımı Arasındaki Çatışma 553
B. MALİYE POLİTİKASININ AMAÇLARI İLE ARAÇLARI ARASINDAKİ ÇATIŞMA 554

KAYNAKLAR 555

KAYNAKLAR

AÇBA, Sait: Devlet Borçlanması, Pınar Ofset Ltd. Şti, Afyon, 1994.

ACEMOGLU, Daron , David LAİBSON, John A. LİST, Economics, Pearson Global edition, 2016

AKALIN, Güneri: Kamu Ekonomisi, 2. Baskı, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1986.

AKDOĞAN, Abdurrahman: Kamu Maliyesi, 4. Baskı, Özkan Matbaacılık, Ankara, 1993.

AKSOY, Şerafettin: Kamu Maliyesi, Bayrak Matbaacılık, İstanbul, 1991.

ALTAY, Asuman: Kamu Maliyesi, 5.b., Seçkin Yayınevi, Ankara,2019

ALTUĞ, Figen: Mali Denetim, Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa, 1995.

ALTUĞ, Figen: Kamu Bütçesi, Beta Yayınevi, İstanbul-2019.

AKTAN Coşkun Can Aktan, SARAÇ Özgür, DİLEYİCİ Dilek; "Avrupa ve Amerikan Tarihinde Vergi İsyanları" Vergi, Zulüm ve İsyan, Phoenix Yayınevi, Ankara 2002.

ARSAN, H. Üren: Vergi Yükü Üzerine Bir İnceleme, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1968.

ARSAN, H. Üren: Türkiye'de Cumhuriyet Devrinde İç Devlet Borçları, Sevinç Matbaası, Ankara, 1961.

AY, Hakan;Kamu Maliyesi, 2.b., Nobel Yayınevi, Ankara, 2014.

BATIREL, Ömer Faruk: Kamu Maliyesi Teorisine Giriş, 2. Baskı, Met-er Matbaası, İstanbul, 1979.

BATIREL, Ömer Faruk: Kamu Bütçesi, Met-er Matbaası, İstanbul, 1979.

BATIREL, Ömer Faruk: Kamu Maliyesi ve Yönetim, İstanbul Ticaret Üniversitesi Yayını No:24,- İstanbul, 2007

BİLGİLİ, Yüksel (Ed.), Öğretir Hakan- Gül YALÇIN: Maliye Çıkmış sorular, 4 T yayınevi, İstanbul –2017

BİLİCİ Nurettin-BİLİCİ: Kamu Maliyesi, Seçkin Yayınları,Ankara-2011

BİNATLI, Cüneyt: Türkiye'de Devlet Tahvillerinin Faiz Rejimi, Sevinç Matbaası, Ankara, 1974.

BINGER, A. : Global Public Goods and Potential Mechanisms For Financing Availability. Background paper prepared for the Fifth Session of the Committee for Development Policy Meeting, 2003

BULUTOĞLU, Kenan: Kamu Ekonomisine Giriş, Sermet Matbaası, İstanbul, 1977.

BULUTOĞLU, Kenan; KURTULUŞ, Erciş: Bütçe ve Kamu Harcamaları, Kent Basımevi, İstanbul, 1981.

BULUTOĞLU, Kenan, "Vergiye Karşı Tipik Bir Reaksiyon: Poujade Hareketi" Mali Araştırma Merkezi Konferansları, Sayı: 4, Yıl: 1958.

BÜLBÜL, Duran, EJDER, Haydar S, ŞAHAN, Özgür: Devlet Bütçesi, Gazi Kitabevi, Ankara, 2005.

BÜYÜKERŞEN, Yılmaz: Vergi Tesirlerinin Mikro İktisat Analizi, Başnur Matbaası, Ankara, t.y.

ÇAĞAN Nami;, Vergilendirme Yetkisi, 1. Baskı, Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul 1982

ÇETİN Hamit; "18 Osmanlı Devletinde Meydana Gelen Vergi İsyanları, "Hukuk Ve İktisat Araştırmaları Dergisi Cilt 10, Sayı 1, 2018, Erişim: 10.10.2021, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/440105)

COŞKUN, Gülay: Devlet Bütçesi, Olgaç Matbaası, Ankara, 1986.

DAĞ, Ömer: Merkezi Yönetim İçin Devlet Muhasebesi, Seçkin Yayıncılık, Ankara-2015.

DEBEDEK, E. : Küresel Kamusal Mal Olarak Barış ve Güvenlik. Ankara, 2016

DEMİRCAN Esra Siverekli : "Yeni Ekonomik Düzende Bütçe Sistemlerindeki Değişim Süreci ve Türk Kamu Maliyesinin Uyumu", Yönetim ve Ekonomi Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 2, 2008

DİKMEN, M. Orhan: Maliye Dersleri, Birinci Kitap, Giriş ve Genel Vergi Teorisi, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1969.

DİKMEN, M. Orhan: Asgari Geçim İndirimi, Sermet Matbaası, İstanbul, 1956.

DİLEYİCİ Dilek :"Devletin Mali Alandaki Rol ve Fonksiyonlarındaki Değişim", Kamu Maliyesinde Çağdaş Yaklaşımlar, Birinci Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2004

DRAZEN, Allan, Political Economy in Macro Economics, Princeton University press, New Jersey, 2002.

DUE, John F.: Maliye-Bir İktisadi Analiz, (Çev: Sevim Görgün-İzzettin Önder), 3. Baskı, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1967.

EDİZDOĞAN, Nihat- ÇETİNKAYA Özhan: Kamu Bütçesi, 9.b., Ekin Kitabevi, Bursa, 2018. 1991.

EDİZDOĞAN, Nihat: Kamu Maliyesi 2, Öner Ofset ve Tipo Tesisleri, Bursa, 1991.

EDİZDOĞAN, Nihat: Kamu Bütçesi, 2. Baskı, Özgür Ajans, İstanbul, 1991.

ENER Meliha, Demircan Esra, "Küreselleşme Sürecinde Yeni Devlet Anlayışı ve Türkiye", Yönetim Bilimleri Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 2, 2006, s. 209

ERDEM, Metin: Devlet Borçları, Motif Matbaası, İstanbul, 1996.

ERDEM, Metin: Kamu Mali Denetimi, Divit Matbaası, İstanbul, 1993.

ERGİNAY, Akif: Kamu Maliyesi, 8.Baskı, Çağ Matbaası, Ankara, 1982.

ERGİNAY, Akif: Vergi Hukuku İlkeler, Vergi Tekniği ve Türk Vergi Sistemi, 9.Baskı, Çağ Matbaası, Ankara, 1981.

EROL, Ahmet: Ekonomik Etkileri Açısından Türkiye'de Devlet Borçları, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 1992.

ERTÜRK, Hasan: Kent Ekonomisi, Hünkar Matbaası, İstanbul, 1995.

FEYZİOĞLU, Bedii Necmeddin: Nazari Tatbiki Mukayeseli Bütçe, 6. Baskı, Formül Matbaası, İstanbul, 1981.

GİRAY, Filiz: "Küreselleşme Sürecinde Vergi Rekabeti ve Boyutları", Akdeniz Üniversitesi İİBF Dergisi, 9(5), Mayıs 2005.

GİRAY, Filiz: "Vergi Harcamaları: Harcama Vergileri Açısından Analizi", Uludağ Üniversitesi İİBF Dergisi, XXI(1), Haziran 2002.

GİRAY, Filiz: Maliye Tarihi,Ezgi Kitabevi,Bursa-2010

GÖZÜBÜYÜK, Şeref: Türkiye'de Mahalli İdareler, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1967.

GÖZÜBÜYÜK, Şeref: Türkiye'nin İdari Yapısı, Sevinç Matbaası, Ankara, 1972.

GÜRSOY, Bedri: Kamusal Maliye, Birinci Cilt, Giriş-Masraflar, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1978.

GÜRSOY, Bedri: Kamusal Maliye, 2. Cilt, Bütçe, 2. Baskı, Sevinç Matbaası, Ankara, 1981.

GÖZLER, Kemal: Devletin Genel Teorisi,3. Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa,2011

HEREKMEN, Aykut: Kamu Maliyesi, Cilt 1, Sevinç Matbaası, Ankara, 1987.

HEREKMEN, Aykut: Teoride ve Türkiye'de Parafiskal Gelirler, Sevinç Matbaası, Ankara, 1972.

İNCE, Macit: Devlet Borçlanması, Kalite Matbaası, Ankara, 1976.

İNCE, Macit: Maliye Politikası, Olgaç Matbaası, Ankara, 1980.

İYİDİKER, Hikmet: "Küreselleşme Sürecinin Ekonomi Üzerindeki Etkileri ve Kamu Harcamaları", XVI. Türkiye Maliye Sempozyumu: Türkiye'de 1980 Sonrası Mali Politikalar, Antalya, 2001.

JEZE, Gaston: Maliye İlmi, (Çev: Mehmet Ertuğruloğlu) Yeni Matbaa, Ankara, 1957.

KARAKOÇ Yusuf: Kamu Maliyesi, 3.Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara-2023.

KARAKOÇ Yusuf: Sosyal Maliye, 2.Baskı, Yetkin Yayınları,Ankara-2021.

KELEŞ, Ruşen: YAVUZ, Fehmi: Yerel Yönetimler, Olgaç Matbaası, Ankara, 1989.

MERİÇ, Metin: "Küresel Kamu Mallarının Yönetiminde Uluslararası Kurumsal Oluşumların Önemi", Türkiye Maliye Sempozyumu, Kamu Maliyesinde Güncel Gelişmeler, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Biga İ.İ.B.F. Maliye Bölümü, 10-14 Mayıs 2006, Antalya.

MUSABALLI, Hakkı: Bütçe Teorisi ve Uygulaması, Selçuklu Matbaası, İstanbul, 1978.

MUTLUER, Kamil, ÖNER, Erdoğan, KESİK, Ahmet: Bütçe Hukuku, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları No. 99, İstanbul, 2005.

NADAROĞLU, Halil: Kamu Maliyesi Teorisi, 8. Baskı, Beta Basım A.Ş., İstanbul, 1992.

NADAROĞLU, Halil: Mahalli İdareler, 4. Bası, Met-Er Matbaası, İstanbul, 1989.

NEMLİ, Arif: Kamu Maliyesine Giriş, Y. Güryay Matbaası, İstanbul, 1979.

NEUMARK, Fritz: Maliyeye Dair Tetkikler, 4. Baskı, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1951.

ÖNCEL, Yenal: Mahalli İdareler Maliyesi, Formül Matbaası, İstanbul, 1981.

ORTAÇ, Fevzi Rıfat; Global Kamu Malları ve Finansmanı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2004

ÖZER, İlhan: Devlet Maliyesi, Cilt 2, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 1986.

ÖZER, İlhan: Türk Kamu Maliyesi ve Sorunları, Sevinç Matbaası, Ankara, 1976.

ÖZKAN, Metin : "Bireysel ve Sosyal Getiriler Işığında Yüksek Öğretime Yatırım Yapma Gerekliliği", Yüseköğretim Dergisi, Cilt, Sayı 1, Nisan 2015.

ÖZTÜRK, Nazım: Kamu Maliyesi, 3. Baskı, Ekin Yayınları, Bursa-2016.

SANDALCI Ulvi,SANDALCI İnci; Tarihsel Perspektifte Vergiye Karşı Tepkiler ve Vergi İsyanları, legal Kitabevi, İstanbul-2020.

SARAÇ, Özgür-GİRGİN, Anıl Ulaş: Pareto Maliye , Ekin Yayınevi, Bursa-2014.

SAVAŞ, Vural: İktisat Politikasına Giriş, Sermet Matbaası, İstanbul, 1978.

SAVAŞAN, Fatih: Kamu Ekonomisi, 5.b., Dora Yayıevi, Bursa, 2015.

SAYAR, Nihad S.: Kamu Maliyesi, Cilt 1, Kamu Gider ve Gelir Prensipleri, 4. Baskı, Sermet Matbaası, İstanbul, 1970.

SAYAR, Nihad S.: Kamu Maliyesi, Cilt 2, Sermet Matbaası, İstanbul, 1974.

SCHMÖLDERS, Gunther: Genel Vergi Teorisi, (Çev: Salih Turhan), Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1976.

SÖNMEZ, Sinan: Kamu Ekonomisi Teorisi, Hassoy Matbaası, Ankara, 1987.

ŞEKER, H. Nezih: hukuksal Yapısıyla Vergi İncelemesi, Beta Basım A.Ş., İstanbul, 1994.

ŞENER, Orhan: Kamu Ekonomisi, Erenler Matbaası, İstanbul, 1980.

ŞENYÜZ, Doğan-YÜCE Mehmet-GERÇEK Adnan: Türk Vergi Sistemi, Eki Kitabevi, Bursa, 2012.

ŞENYÜZ, Doğan: Vergilendirmede Yükümlü Psikolojisi, Bursa, 1995.

TCMB, Küreselleşmenin Türkiye Ekonomisine Etkileri, ISBN: 975-7589-72-1, Haziran 2002, Ankara

TOKATLIOĞLU Mircan Yıldız, Küreselleşme ve Kamu Hizmetleri, Birinci Baskı, Aktüel Yayınları, İstanbul, 2005.

TOKATLIOĞLU, Mircan- SELEN, UFUK: Maliye Politikası, Ekin Kitabevi, Bursa , 2017.

TORTOP, Nuri: Mahalli İdareler, Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, Ankara, 1991.

TUNCER, Selahattin: Kamu Maliyesi, Yalkın Ofset Matbaası, İstanbul, 1971.

TUNCER, Selahattin: Vergi Uygulamaları, 5. Baskı, Güryay Matbaası, İstanbul, 1984.

TURHAN, Salih: Vergi Teorisi, İstanbul, 1977.

TUGEN, Kamil : Devlet Bütçesi, Dokuz Eylül Üniversitesi İzmir 2015

TÜRK, İsmail: Maliye Politikası, Amaçlar Araçlar ve Çağdaş Bütçe Teorileri, 11. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 1997.

ULUATAM, Özhan: Kamu Maliyesi, İmaj Kitapevi, Ankara, 2001.

ULUTAN, Burhan: Maliye, İpek Matbaası, Ankara, 1969.

YAŞA, Memduh: Devlet Borçları, 3. Baskı, Has Kutulmuş Matbaası, İstanbul, 1981.

YAŞA, Memduh: Kamu Maliyesine Giriş, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1973.

YAŞA, Memduh: Vergi Yükü, Sermet Matbaası, İstanbul, 1962.

WORLD BANK , Development Committee. Poverty Reduction and Global PublicGoods: Issues for the World Bank in Supporting Global Collective Action. World Bank, 2000, September 25

ZILLIOĞLU, Osman Nedim: Gelişmekte Olan Ülkelerde Dış Borç Sorunu, Anadolu Üniversitesi Basımevi, Eskişehir, 1984.

KAMU MALİYESİ
(DERS NOTLARI)

Prof. Dr. Mehmet YÜCE
Bursa Uludağ Üniversitesi Öğretim Üyesi

Doç. Dr. Geray Musayev
UNEC-Öğretim Üyesi

Dr. Nigar Huseynli
UNEC-Öğretim Üyesi

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-10-2

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Mayıs 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

İnsan toplumsal bir varlıktır. O nedenle tek başına hayatını sürdüremediği için toplumsal bir hayata mecburdur. Toplumsal hayatın olduğu yerde ise bir otoritenin varlığına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu otoriter ise zamanla kabile reisliğinde devlete evrilmiştir. Toplumsal gelişme düzeyine göre de devletin tanımı, nitelikleri ve üstlendikleri rol değiştir. Bununla birlikte devlet her zamanda toplumda bir üst otoritere olarak varlığını sürdürmüştür.

İdealist felsefenin kurucusu Platon'a göre devlet insana benzeyen bir yapıdır. Tıpkı insanlar gibi devletler de çeşitlilik sergiler. Devleti, iktidarı hedefleyen bir siyasal program olarak tanımlayan Platon devletin fonksiyonu, "biz devletimizi, bütün topluma birden mutluluk sağlasın diye kuruyoruz. Yoksa bir sınıf, ötekilerden daha mutlu olsun diye değil" şeklinde özetler. Toplumun ve devletin insanların birbirine olan ihtiyaçları nedeniyle bir araya gelmelerinden doğduğunu söyleyen Platon, toplumun düzenli bir şekilde varlığını sürdürmesinin temel koşulunun da "uzmanlaşma" ve "iş bölümü" olduğunu belirtir. Başka bir ifadeyle Platon'a göre devlet doğal ihtiyaçlar sonucunda ortaya çıkmış bir kurumdur. İnsanlar bütün ihtiyaçlarını tek başlarına karşılayamayacakları için başkalarına ihtiyaç duyarlar. Bir süre sonra insanların ihtiyaçları giderek daha çok çeşitlilik sergiler ve böylece daha fazla meslek alanı ortaya çıkar.Platon iş bölümünden hareketle ideal devlette yaptıkları işe göre "yöneticiler", "koruyucular (askerler)" ve "üreticiler" olmak üzere üç sınıflı bir toplum yapısı öngörür. Platon'a göre ideal yönetici filozoftur; zira filozof gerçeğin, yani ideaların bilgisine sahiptir. Bu nedenle, filozof devletin nasıl yönetilmesi gerektiğini bilir. Dolayısıyla devlet için en ideal yöneticiler filozoflardır. Bir devlette yöneticiler filozof olmadıkça veya filozoflar başa geçmedikçe ve herkese kendi yapacağı iş verilmedikçe devlet ideal

bir yönetime ulaşamaz. Platon'un "İdeal Toplum" modelinde özel mülkiyet yoktur. Vatandaşlar bütün varlıkları ortak olacaktır.

Özel mülkiyetin olmadığı bir toplumsal yapıya karşı çıkan Aristoteles'e göre iyi bir toplum, Platon'un ifade ettiği gibi, her şeyin paylaşılmasıyla mümkün olmaz. Çünkü mülkiyet insanların daha iyi bir yaşam sürmeleri için gereklidir. Platon'un savunduğu türden, her şeyin ortak olduğu bir devlette çok fazla sayıda sorun ortaya çıkacaktır. Öncelikle mülkiyet insani bir ihtiyaçtır ve insanlar sahip olmaktan haz duyarlar, "Herkes bir parça malı olsun ister". Mülkiyetin ortak olması hâlinde insanların mülkiyete saygısı azalır, zira insanlar kendi mülkiyetlerine çok daha dikkat ederler. Aristoteles'e göre devlet en yüksek topluluk türüdür. Devletin oluşumunda bir zaman sırası vardır. Bu zaman sırasına göre önce aile gelir, aileler birleşip köyleri köyler de devleti oluşturmuştur. İnsanları siyasal bir varlık olarak niteleyen ve aynı zamanda siyaset biliminin kurucusu sayılan Aristoteles devlet biçimlerini nitelikleri açısından değerlendirmektedir. Devletin temelinde ortak çıkarlar bulunduğu için devletin ne kadar iyi olduğu yurttaşların çıkarlarını ne kadar karşılayabildiğine bağlıdır. O hâlde, ortak çıkarlara ulaşmayı sağlayan yönetim biçimleri doğru yönetimlerdir. Bu nedenle Aristoteles'e her zaman ve her yerde geçerli olabilecek tek bir en iyi yönetim modeli yoktur. "İdeal bir yönetim mutlak bir doktrinle şekillenemez." diyen Aristoteles'e göre iyi bir yönetim, gerektiğinde farklı alternatifler üretebilmeli ve yönetim işlerinde esneklikler sergileyebilmelidir.

Sosyolojinin öncüsü olarak kabul edilen İbni Haldun'a göre devletler, göçebe kavimlerin zamanla genişleyip zenginleşerek yerleşik hayata yönelmeleri ve kendi başlarına siyaseten teşkilatlanmaları sonucu ortaya çıkmaktadır. Devlet, insanı diğer insanların saldırılarından korumak için kurulmuş bir kurumdur. İbn-i Haldun, devletin veya siyasî iktidarın ortaya çıkışını bir bakıma, idare edenlerle idare edilenler farklılaşması gibi bir olay ile açıklamaktadır. İbni Haldun'un devlet anlayışında "asabiyet" adı verilen dayanışma teorisi büyük önem arz eder. Asabiyet, iç ya da dış tehdit

karşısında toplumu oluşturan bireyler arasında dayanışma oluşturmak ve ortak bir ruh inşa etme çabası olarak ifade edilebilir. Arapça bir kavram olan asabe, "yakınlık bağı", "topluluk duygusu", "dayanışma duygusu", "ortak ruh", "toplumsal uyuşma", "toplumsal dayanışma", "milliyetçilik fikri", "askerî ruh" gibi anlamlara gelmektedir. İbni Haldun'a göre, devlet, toplumu iç ve dış tehlikelerden korur ve otoritesini güçlü bir askeri örgütlenmeden alır. İbni Haldun devleti iktisadi hayatta karar alıcı bir mekanizma olarak görmez. Ona göre devlet, iktisadi faaliyetlerin yürütülmesi için güvenli ve adaletli bir ortamın oluşturulmasını sağlamalıdır.

Ekonomik görüşler kapsamında devlete bakıldığında, devletin ekonomi politikaya yön vermesin, savunan Merkantilizm devletin ekonomiye müdahalesini savunan ilk görüştür. Merkantalistlere göre vergi, devletin bireye sağladığı koruyucu işlemlerin bir karşılığı olarak görmüşlerdir. Yani, vergilemede faydacı bir yaklaşım vardır. Klasik İktisadi düşüncenin öncüsü olarak kabul edilen fizyokratlara göre ise ekonomide doğal bir düzene vardır. Bu nedenle devletin ekonomiye müdahalesine şiddetle karşı çıkmışlardır. Nedeni; doğal bir düzen içinde olan ekonomiye devletin müdahale ederek bozmasını istememişlerdir. Devletin ekonomiye müdahalesine karşı çıkan klasik liberallere göre ise, devlet sadece, yasa ve hukuk düzenini devam ettirerek özel mülkiyet haklarını korumalıdır. Klasik liberallere göre ekonomide her zaman tam istihdamda olduğunda piyasalarda bir aksaklık yoktur, bir aksaklık çıksa bile piyasalar bu aksaklığı kendi gücü ile ortadan kaldıracaktır. Bu mekanizma ise görünmez el yani fiyat mekanizmasıdır. Eğer devlet müdahale ederse bu denge bozulacaktır.

1929 Dünya krizine kadar devletin ekonomideki rolü en az düzeyde tutulurken, 1929 kriz sonrası bu paradigmada ciddi bir değişiklik meydana gelmiştir. Daha öz bir ifadeyle "tarafsız devlet" anlayışından "müdahaleci devlet" anlayışına geçilmiştir. John Maynard Keynes tarafından 1936 yılında çıkarılan "İstihdam, Faiz ve Paranın Genel Teorisi" isimli kitabı ile hayat bulan müdahaleci devlet anlayışında devletin ekonomiye müdahalesi öngörülür. Bu

görüşe göre ekonomide aksak rekabet koşullarından dolayı ekonomide eksik istihdam vardır. Yani talep yetersizliği vardır. Bu nedenle eksik istihdam durumundaki bir ekonomide, üretim ve yatırım hacminin artması yani efektif talebin uyarılması için devlet müdahalesi gereklidir. Keynese göre ekonomi tam istihdam dengesine gelebilmesi için uygulanacak en iyi politika maliye politikasıdır. Bu görüş aynı zamanda maliye politikasının oluşmasına öncülük etmiştir.

Devletin ekonomideki rolüne ilişkin görüşler sadece bu görüşlerden ibaret değildir. Ama ana akım görüşler bunlardır. Bu görüşlere bakıldığında tüm görüşlerde ekonomik düzenin işleyişinde devlete bir rol verilmiştir. Bu da beraberinde kamu maliyesinin varlığını zorunlu kılmıştır. Burada temel fark kamu maliyesinin kapsamı ile ilgilidir. Liberal görüşte kamu maliyesinin kapsamı daraltılmışken, Keynesyen görüşte kamu maliyesinin kapsamı genişletilmiştir. 2019 yılında yaşanan Pandemi olayında küreselleşen dünyada devletin ekonomiye müdahalesi ve kamu maliyesinin etkinliği tekrar gündeme getirmiştir.

İşte bu çalışma yukarıdaki gelişmeler sonucu oluşan kamu ekonomisine ilişkin üniversitelerin müfredatlarında yer alan Kamu Maliyesi dersi için hazırlanan ders notu niteliğinde bir metindir. Bu çalışmada Azerbaycan'da Türkiye Türkçesi ile eğitim veren tek yükseköğretim kurumu niteliğinde olan Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi Türk Dünyası İktisat Fakültesi öğrencilerinin ders konusunu daha iyi kavramaları için şema ve tablolara yoğunlukla yer verilmiştir. Kitapta elbette birtakım hatalar olacaktır. Sonraki baskılarda bu hattalar giderilerek kitap daha da geliştirilecektir.

Bu kitabın vücuda gelmesinde birçok kişinin katkısı olmuştur. Başta ailelerimiz olmak üzere katkıda bulunan herkese teşekkür ederiz. En büyük teşekkürümüz ise kitabın basım maliyeti üstlenerek sponsor olan KYS Uluslararası Belgelendirme Eğitim-Denetim-Kontrol LTD Şti'ne olacaktır. Ayrıca kitabın baskısını gerçekleştiren Ekin Kitabevi sahibi Sn. Mehmet OYMAK ve Sn. Veysel ŞİMŞEK olmak üzere kitabevi çalışanlarına teşekkür ederiz.

Kitaptaki muhtemel eksiklikler için uyarı ve eleştirilerini tarafımıza iletecek olanlara teşekkürü şimdiden bir borç biliriz.

Ayrıca bu kitabı 30. Yılını kutlayan Türk Dünyası İktisat Fakültesi (TÜDİFAK) ve banisi Prof. Dr. Turan YAZGAN hoca'ya atfediyoruz.

Öğrencilerimize yararlı olmasını temenni ederiz.

Baku, 2023 YÜCE - MUSAYEV - HUSEYNLİ

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1
MALİYE TEORİSİ VE GENEL EKONOMİ İÇİNDE KAMU KESİMİ

1.1. KAMU MALİYESİNİN TANIMI 1
1.2. KAMU MALİYESİNE İLİŞKİN YAKLAŞIMLAR 3
1.3. KAMU EKONOMİSİ- ÖZEL EKONOMİ AYIRIMI 3
1.4. EKONOMİ İÇİNDE KAMU KESİMİNİN YERİNİN NE OLMASI GEREKTİĞİNİ SAVUNAN DÜŞÜNCE AKIMLARI 4
1.4.1. MERKANTALİZM 4
1.4.2. FİZYOKRAT GÖRÜŞ 6
1.4.3. KLASİK LİBERAL GÖRÜŞ 7
1.5. EKONOMİ İÇİNDE KAMU KESİMİNİN YERİNİN NE OLMASI GEREKTİĞİNİ SAVUNAN DÜŞÜNCE AKIMLARI 9
1.5.1. KEYNESYEN GÖRÜŞ 9
1.5.2. MONETARİST GÖRÜŞ 11
1.5.3. YENİ KLASİK MAKRO EKONOMİ YAKLAŞIMI (RASYONEL BEKLENTİLER YAKLAŞIMI) 12
1.5.4. ARZ YÖNLÜ İKTİSAT YAKLAŞIMI 13
1.6. EKONOMİ İÇİNDE KAMU KESİMİNİN YERİNİN NE OLMASI GEREKTİĞİNİ SAVUNAN DÜŞÜNCE AKIMLARI 14
1.6.1. YENİ KEYNESYEN YAKLAŞIM 14
1.6.2. POST KEYNESYEN YAKLALŞIM 15
1.6.3. ANAYASAL İKTİSAT YAKLAŞIMI 16
ÇÖZÜMLÜ SORULAR 19

BÖLÜM 2
KAMU MALİYESİNİN GÖREVLERİ

2.1. KAMUSAL MAL VE HİZMETLERİN ÜRETİMİ 23
2.2.DIŞSALLIKLAR 25
2.2.1. Dışsallıkların Tanımı 25
2.2.2. Dışsallık Türleri 26

2.2.3. Dışsallıkların İçselleştirilmesi 26
2.2.3.1. Kamu müdahalesi yoluyla içselleştirme yöntemleri .. 27
a. Piyasaya dayalı araçlar yoluyla içselleştirme 27
b. Regülâsyonlar 28
c. Hukuki Sorumluluk Sistemiyle İçselleştirme 29
2.2.3.2. Dışsallıklara Serbest Piyasa Çözümleri 29
a. Pazarlık ve Coase Teoremi 29
b. Birleşme (Mergers) Yöntemi 30
c. Sosyal Adetler (Social conventions) 31
d. Kendiliğinden regülâsyon (self-regülasyon) 31
2.3. PİYASA EKONOMİSİNİN BAŞARISIZLIKLARI 31
2.4. KAYNAK TAHSİSİNDE ETKİNLİĞİN SAĞLANMASI 33
2.5. EKONOMİK İSTİKRARIN SAĞLANMASI 34
2.6. DÜZENLEYİCİ GÖREVLER 35
2.7. RİSK VE BELİRSİZLİKLER 35
2.8. PATERNALİST YAKLAŞIM 36
2.9. EN UYGUN KAMUSAL MAL ÜRETİM DÜZEYİNİN BELİRLENMESİ 37
2.9.1 KISMİ DENGE ANALİZİ 37
2.9.1.1. Özel Mal Kısmi Denge Analizi 37
2.9.1.2. Kamusal Mal Kısmi Denge Analizi 38
2.9.2. GENEL DENGE ANALİZİ 40
2.10. SİYASİ KARAR ALMA VE OYLAMA YÖNTEMLERİ 41
ÇÖZÜMLÜ SORULAR 44

BÖLÜM 3
KAMU HARCAMALARI

3.1. KAMU HARCAMALARININ TANIMI 49
3.2. KAMU HARCAMALARININ ARTIŞINI AÇIKLAYAN YAKLAŞIMLAR 50
3.2.1. Wagner Yasası 50
3.2.2. Sıçrama Tezi 51
3.2.3. Richard A. Musgrave'in Görüşü: 52
3.2.4. W.W. Rostow'un Görüşü: 52
3.2.5. Henry Carter Adams'ın Görüşü: 52
3.2.6. Francesco Nitti'nin Görüşü: 53

3.2.7. Baumol Maliyet Hastalığı Hipotezi (Dengesiz Verimlilik Artışı): 53
3.2.8. H. James M. Buchanan Yaklaşımı: 53
3.2.9. Niskanen Yaklaşımı: 54
3.2.10. Downs Demokrasinin Ekonomi Teorisi: 54
3.2.11. Fiorina – Noll Modeli: 55
3.2.12. Politik Model (Leviathan Model-T. Hobbes): 55
3.2.13.Sosyal refahın arttırılması yaklaşımı: 55
3.2.14. Kamusal Tercihler Teorisi: 56
3.2.15.Maksimizasyon yaklaşımı: 57
3.3. KAMU HARCAMALARINDA GERÇEK ARTIŞ NEDENLERİ 58
3.3.1. Savaşlar 59
3.3.2. Devlet Anlayışındaki Değişmeler 59
3.3.3. Kamu Hizmetlerinin Yaygınlaşması ve Yoğunlaşması 59
3.3.4. Vatandaşların Hayat Standartlarının Yükseltilmesi 60
3.3.4. Bilimsel ve Teknik Gelişmeler 60
3.4. KAMU HARCAMALARINDA GÖRÜNÜŞTE ARTIŞ NEDENLERİ 61
3.4.1. Para Değerinin Düşmesi 61
3.4.2. Bütçe Yöntem ve Tekniğindeki Değişmeler 61
3.4.3. Kamu Hizmetlerinin Yerine Getirilmesinde Ayni Usulün Terk Edilmesi 61
3.4.4. Ülke Sınırlarının ve Nüfusun Değişmesi 62
3.4.5. Kamulaştırma 62
3.5. KAMU HARCAMALARININ TASNİFİ 62
3.5.1. TANIM 62
3.5.2. KAMU HARCAMALARININ SINIFLANDIRILMA TÜRLERİ .. 63
3.5.2.1. İdari- Kurumsal Sınıflandırma 63
3.5.2.2. Fonksiyonel Sınıflandırma 64
3.5.2.2. Bilimsel ve Ekonomik Sınıflandırma 65
3.5.2.2.1. Reel Harcamalar- Transfer Harcamalar 65
a. Reel Harcamalar 65
b. Transfer Harcamaları 66
3.5.2.2.2. Sağladıkları Faydalar Açısından Harcamalar 70
3.5.2.2.2.Verimli – Verimsiz Harcamalar 70
3.5.2.2.3. Cari – Yatırım Harcamaları 71
3.5.2.2.4. Adi (Olağan) – Olağanüstü Harcamalar 72
3.5.2.2.5. Zorunlu- Zorunlu Olmayan Harcamalar 72

3.6. KAMU HARCAMALARININ EKONOMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ 72
3.6.1. Üretim Üzerindeki Etkileri ... 73
3.6.2. Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkileri ... 73
3.6.3. Fiyatlar Üzerindeki Etkileri ... 74
3.6.4. İstihdam Üzerindeki Etkileri ... 74
3.6.5. Çarpan Etkisi ... 74
3.6.6. Hızlandıran Etkisi ... 76
ÇÖZÜMLÜ SORULAR ... 78

BÖLÜM 4
KAMU GELİRLERİ

4.1. KAMU GELİRLERİ ... 83
4.2. KAMU GELİR TÜRLERİ ... 84
4.2.1. Devletin Egemenlik Gücüne Dayanarak Elde Ettiği (Cebri) Gelirler ... 84
4.2.1.1. Vergiler ... 84
4.2.1.2. Harçlar ... 85
4.2.1.3. Resimler ... 86
4.2.1.4. Şerefiyeler ... 86
4.2.1.5. Parafiskal gelirler ... 87
4.2.1.6. Para Cezaları ... 87
4.2.1.7. Vergi cezaları ... 88
4.2.1.8. Zorunlu Borçlar ... 88
4.2.1.9. Fon Gelirleri ... 88
4.2.1.10. Mali Tekel Gelirleri ... 89
4.2.1.11. Emisyon Geliri ... 89
4.2.1.12. Devalüasyon Gelirleri ... 89
4.2.2. Devletin Egemenlik Gücüne Dayanmaksızın Elde Ettiği (Cebri Olmayan) Gelirleri ... 89
4.2.2.1. Mülk ve Teşebbüs Gelirleri ... 89
4.2.2.2. Özelleştirme Gelirleri ... 90
4.2.2.3. Zorunlu Olmayan Borçlar ... 90
4.2.2.4. Bağışlar ve Yardım ... 90
4.2.2.5. Diğer Gelirler ... 90

BÖLÜM 5
VERGİ TEORİSİ VE TEKNİĞİ

5.1. VERGİNİN TARİHSEL AÇIDAN GELİŞİMİ 91
5.1.1. VERGİ TEORİSİNİN KONUSU 91
5.1.2. VERGİNİN TARİHSEL AÇIDAN GELİŞİMİ 92
5.1.2.1. Genel Anlamda Verginin Gelişimi 92
5.1.2.2. Azerbaycan'da Verginin Gelişimi 94
5.1.3. VERGİNİN TEORİK AÇIDAN GELİŞİMİ 99
5.1.3.1.Rasyonalist-Bireyci Devlet Görüşüne Dayanan Teoriler 100
5.1.3.2. Organik Devlet Görüşüne Dayanan Teoriler 101
5.1.3.3. Devletin Egemenliği Teorisi 101
5.1. VERGİNİN TANIM, AMAÇ VE İLKELERİ 102
5.1.1. VERGİNİN TANIMI 102
5.1.2. VERGİNİN AMAÇLARI 103
5.1.2.1. Mali (Fiskal) Amaç 104
5.1.2.2. Mali Olmayan (Ekstra Fiskal) Amaç 104
a. Ekonomik Amaç 105
b. Sosyal Amaç 105
c. Diğer Amaçlar: 105
5.1.3. VERGİLEME İLKELERİ 106
5.1.3.1. Adam Smith'in Klasik Vergileme ilkeleri 106
5.1.3.2. Adolf Wagner'in Vergileme İlkeleri 107
5.1.3.3. Günümüzde Vergileme İlkeleri 108
5.1.4. VERGİLERİN SINIFLANDIRILMASI 110
5.1.4.1. Konusuna Göre Vergiler 111
5.1.4.2. Kaynağına Göre Vergiler 111
5.1.4.3. Diğer Kriterlere Göre Vergiler 118
5.1.5. VERGİ İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR 119
5.1.5.1. Verginin Konusu 119
5.1.5.2. Verginin Matrahı 119
5.1.5.3. Mükellef 120
5.1.5.4. Vergi Sorumlusu 120
5.1.5.5. Vergiyi Doğuran Olay 121
5.1.5.6. Vergi Muafiyeti ve İstisnası: 121
5.1.5.7. Vergileme Süreci 121

a. Verginin Tarhı (Hesaplanması) 122
b. Verginin Tebliği 122
c. Verginin Tahakkuku 123
d. Verginin Tahsili 123
5.1.5.8. Vergi Yükü 124
5.1.5.9. Verginin Yansıtılması 125
5.1.5.10. Vergiye İlişkin Diğer Bazı Kavramlar 127
ÇÖZÜMLÜ SORULAR 133

BÖLÜM 6
DEVLET BORÇLARI

6.1. KAMU BORÇLARI 139
6.2. KAMU BORÇLARININ TÜRLERİ 142
6.2.1. Kaynaklarına Göre Borçlar 143
6.2.2. Cebrilik (Zorunluluk) Unsuruna Göre Borçlar 144
6.2.3. Vadelerine Göre Borçlar 145
6.2.3.1. Kısa Vadeli Borçlar 145
6.2.3.1.2. Orta Vadeli Borçlar 146
6.2.3.1.3. Uzun Vadeli Borçlar 146
6.2.4. Sağlandıkları Kaynaklara Göre Borçlar 147
6.2.4.1. İç Borçlanma 147
6.2.4.2. Dış Borçlar 148
a. Kaynaklarına Göre Dış Borçlar 148
b. Vadeleri Bakımından Dış Borçlar 149
c. Kullanım Şekline Göre Dış Borçlar 149
6.2.4. Güvenceye Bağlanıp Bağlanmamasına Göre 151
6.3. BORÇLANMA TEKNİĞİ 152
6.3.1. ALICILARA SAĞLANAN AVANTAJLAR 152
6.3.1.1. Faiz 152
6.3.1.2. Başabaşın Altında İhraç 152
6.3.1.3. Primli Tahvil İhracı 153
6.3.1.4. Vergi İstisna ve Muaflıkları 153
6.3.1.5. Diğer Yan Çıkarlar 153
6.3.2. DEVLET TAHVİLLERİNE SAĞLANAN GÜVENCELER 153
6.4. BORÇLANMA YÖNTEMLERİ 154
6.4.1. TAHVİL İHRAÇ ETMEKSİZİN BORÇLANMA 154

6.4.2. TAHVİL İHRAÇ EDEREK BORÇLANMA 154
6.4.2.1. Doğrudan Satış Yöntemi 154
6.4.2.2. Halka Arz Yöntemi 155
6.4.2.3. İhale Yöntemi 155
6.4.2.3. TAP Yöntemi 155
6.5. BORÇ YÖNETİMİ 155
6.5.1. OLAĞAN BORÇ YÖNETİMİ 156
6.5.2. OLAĞANÜSTÜ BORÇ YÖNETİMİ 158
6.5.2.1. Borçların Konsolidasyonu (Tahkimi) 158
a. Tanım 158
b. Türleri 158
6.5.2.2. Borçların Konsolidasyonu (Tahkimi) 159
a. Tanım 159
b. Türleri 159
6.5.2.3. Borçların Reddi ve Moratoryum 160
ÇÖZÜMLÜ SORULAR 162

BÖLÜM 7
BÜTÇE – BÜTÇE SİSTEMLERİ VE AZERBAYCAN CUMHURİYETİ BÜTÇE SÜRECİ

7.1. BÜTÇENİN TANIM VE ÖZELLİKLERİ 169
7.2. BÜTÇENİN FONKSİYONLARI 171
7.2.1. BÜTÇENİN KLASİK FONKSİYONLARI 172
7.2.1.1. Siyasal Fonksiyonu 172
7.2.1.2. Hukuksal Fonksiyonu 172
7.2.1.3. Mali Fonksiyonu 173
7.2.1.4. İktisadi Fonksiyonu 173
7.2.1.5. Denetim İşlevi 173
7.2.2. BÜTÇENİN ÇAĞDAŞ FONKSİYONLARI 173
7.2.2.1.Kaynakların Tahsisi Fonksiyonu 173
7.2.2.2. Adil Gelir Dağılımı Fonksiyonu 173
7.2.2.3. İktisadi İstikrar Fonksiyonu 174
7.2.2.4. İktisadi Kalkınma Fonksiyonu 174
7.2.2.5. Planlama Aracı Olma Fonksiyonu 174
7.2.2.6. Yönetim Aracı Olma Fonksiyonu 174

7.3. BÜTÇE TEORİLERİ 175
7.3.1. KLASİK BÜTÇE TEORİSİ 175
7.3.2. DEVRİ BÜTÇE TEORİSİ 175
7.3.3. TELAFİ EDİCİ BÜTÇE TEORİSİ 176
7.4. BÜTÇE İLKELERİ 176
7.4.1. BÜTÇE GELENEKSEL- KLASİK İLKELERİ 176
7.4.1.1. Genellik İlkesi 176
7.4.1.2. Birlik (Teklik) İlkesi 177
7.4.1.3. Önceden İzin Alma İlkesi 177
7.4.1.4. Yıllık Olma İlkesi 177
7.4.1.5. Denklik İlkesi 177
7.4.1.6. Anlaşılır Olma İlkesi 177
7.4.1.7. Samimiyet İlkesi 177
7.4.1.8. Doğruluk İlkesi 178
7.4.1.9. Açıklık İlkesi 178
7.4.1.10. Alenilik İlkesi 178
7.4.1.11. Bütçenin Bölüm Bazında Onaylanma İlkesi 178
7.4.2. BÜTÇE ÇAĞDAŞ KLASİK İLKELERİ 178
7.4.2.1. Mali Saydamlık İlkesi 178
7.4.2.2. Hesap Verilebilirlik İlkesi 179
7.4.2.3. Mali Disiplin 179
7.4.2. Tasarruf İlkesi 180
7.4. BÜTÇE SİSTEMLERİ 180
7.4.1. TORBA (LUMP – SUM) BÜTÇE SİSTEMİ 181
7.4.2. KLASİK BÜTÇE SİSTEMİ 181
7.4.3. PERFORMANS BÜTÇE SİSTEMİ 182
7.4.4. PROGRAM BÜTÇE SİSTEMİ 182
7.4.5. PLANLAMA-PROGRAMLAMA-BÜTÇELEME SİSTEMİ 184
7.4.6. SIFIR ESASLI BÜTÇE SİSTEMİ 185
7.4.7. PERFORMANS ESASLI BÜTÇE SİSTEMİ 186
7.5. AZERBAYCAN CUMHURİYETİ BÜTÇE SİSTEMİ 187
7.5.1. AZERBAYCAN CUMHURİYETİ BÜTÇE SİSTEMİNİN YAPISI VE İLKELERİ 187
7.5.1.1. Tarihi Gelişimi 187
7.5.1.2. Azerbaycan Cumhuriyeti Bütçe Sisteminin İlkeleri 189
7.5.2. AZERBAYCAN CUMHURİYETİ DEVLET BÜTÇESİ HAZIRLANMA SÜRECİ 191

7.5.3. AZERBAYCAN DEVLET BÜTÇE SİSTEMİNİN SINIFLANDIRILMASI 196
7.5.4. BÜTÇENİN DENETİMİ 197
7.5.4.1. Devlet Bütçesinin Uygulanmasına İlişkin Rapor 199
7.5.4.2. Mali Kontrol 200
7.5.4.3. Dış Denetim (yargısal Denetim) 201
ÇÖZÜMLÜ SORULAR 203

BÖLÜM 8
MALİYE POLİTİKASI

8.1. MALİYE POLİTİKASININ TANIM VE AMAÇLARI 207
8.1.1. TANIM 207
8.1.2. AMAÇ VE ARAÇLAR 210
8.1.2.1 Maliye Politikasının Amaçları 210
a. Ekonomik İstikrar 210
b. Ekonomik Büyüme ve Kalkınma 211
c. Kaynakların Etkin Kullanımı 212
d. Bölgesel Dengesizliklerin Giderilmesi 212
e. Gelir Dağılımında Adalet 213
f. Dış Ödemeler Bilançosu Dengesi 214
8.1.2.4 Maliye Politikasının Araçları 214
a. Vergiler 215
b. Kamu Harcamaları 215
c. Borçlanma 216
d. Bütçe 216
8.2. MALİYE POLİTİKASINA İLİŞKİN YAKLAŞIMLAR 217
8.2.1. MERKANTALİZM (15.YY – 18.YY ARASI) 217
8.2.1. FİZYOKRAT GÖRÜŞ (17.yy – 18.yy Arası) 218
8.2.2. KLASİK GÖRÜŞ (18.yy – 20.yy Arası) 219
8.2.4. KEYNESYEN YAKLAŞIM 220
8.2.5. MONETARİST YAKLAŞIM 221
8.2.6. YENİ KLASİK YAKLAŞIM (RASYONEL BEKLENTİLER YAKLAŞIMI) 222
8.2.7. YENİ KEYNESYEN YAKLAŞIM 222
8.2.8. ARZ YÖNLÜ İKTİSAT YAKLAŞIMI 223
8.2.9. POST KEYNESYEN YAKLAŞIM 224

8.2.10. ANAYASAL İKTİSAT 224
8.3. MALİYE POLİTİKASI YÖNTEMLERİ 225
8.3.1. İRADİ MELİYE POLİTİKASI 225
8.3.2. OTOMATİK STABİLİZATÖRLER 225
8.3.3. FORMÜL ESNEKLİĞİ YÖNTEMİ 226
8.4. AZERBAYCAN'DA MALİYE POLİTİKASI 227
8.4.1. AZERBAYCAN'IN MALİYE SİSTEMİNE GENEL BAKIŞ 227
8.4.2. AZERBAYCAN MALİ SİSTEMİNDE STRATEJİK PLAN 230
8.4.2.1. Azerbaycan Mali Sisteminde 2020 Stratejik Plan 232
8.4.2.2. Azerbaycan Mali Sisteminde 2025 Stratejik Plan 234
8.4.2.3. Azerbaycan Mali Sisteminde Uzun Vadeli Stratejik Planı 236
ÇÖZÜMLÜ SORULAR 239

KAYNAKÇA 253

KAYNAKÇA

Akdoğan, Abdurahman, *Kamu Maliyesi*, 22. Baskı, Ankara: Gazi Kitabevi, 2021.

Aksoy, Şerafettin, *Kamu Maliyesi*, 3.Baskı, İstanbul: Filiz Kitabevi, 1998.

Ataç, Beyhan, *Maliye Politikası*, 12. Baskı, Ankara: Turhan Kitabevi, 2021.

Azerbaycan Cumhuriyeti, Azərbaycan Respublikasının 2022–2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası"nın təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azerbaycan Cumhuriyeti, Büdc Sistemi Haqqında Azrbaycan Respublikasının Qanunu.

Çelikkaya, Ali ve diğerleri, Vergi Teorisi, Editör: İsa Sağbaş, Eskişehir: Anadolu Ünv. AÖF. Yayınları No: 2451, 2019.

Çetinkaya, Özhan, Edizdoğan, Nihat, *Kamu Bütçesi*, 10. Baskı, Bursa: Ekin Yayınevi, 2019.

Edizdoğan, Nihat Çetinkaya, Özhan, Gümüş, Erhan, *Kamu Maliyesi*, 12. Baskı, Bursa: Ekin Yayınevi, 2021.

Edizdoğan, Nihat, Yüce, Mehmet, *Hedef Serisi Maliye*, 2. Baskı, Ankara: Savaş Yayınevi Maliye Hedef Serisi, 2014.

Erdem, Metin, *Devlet Borçları*, 8. Baskı, Bursa: Ekin Kitabevi, 2018.

Nadaroğlu, Halil, *Kamu Maliyesi Teorisi*, 9. Baskı, İstanbul: Sermet Matbaası, 1996.

Pınar, Abuzer, *Maliye Politikası: Teori ve Uygulama*, Ankara: Naturel Yayıncılık, 2010.

Savaşan, Fatih, Kamu Ekonomisi (Piyasa Başarısızlığından Devletin Başarısızlığına), 8. Baskı, Bursa: Dora Yayınevi, 2019.

Şeker, Murat, *Kamu Maliyesi*, İstanbul Üniversitesi Uzaktan ve Açıköğretim Fakültesi Kamu Yönetimi Uzaktan Eğitim Programı Ders Notu.

Şenyüz, Doğan; Yüce, Mehmet; Gerçek, Adnan, *Vergi Hukuku (Genel Hükümler),* 13. Bakı, Bursa: Ekin Yayınevi, 2022.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, *Program Bütçe Rehberi* (Program Sınıflandırması ve Performans Bilgisi), Ankara, 2019.

Takatlıoğlu, Mircan, Selen, Ufuk, *Maliye Politikası*, 3. Baskı, Bursa: Ekin Kitabevi, 2021.

Taraktaş, Abdurrahman vd., *Kamu Maliyesi*, (Ed: Ş. Tosunoğlu, Y. T. Ergül), Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 3786 Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 2600, 2018.

Türk, İsmail, *Maliye Politikası*, 25. Baskı, Ankara: Turhan Kitabevi, 2013.

Yüce, Mehmet, Bağımsızlıklarının Otuzuncu Yılında Türk Cumhuriyetleri, Bursa: Türk Ocakları Bursa Şubesi, 2022.

Yüce, Mehmet**,** *Maliye*, Hür KPSS A Maliye Son Tekrar Serisi, Ankara: Hür Yayıncılık, 2014.

Yüce, Mehmet, Yücelen, İsmail Hakkı, Vergi Denetim Hukuku, Bursa: Ekin Kitabevi, 2021.

KAMU MALİYESİNDE TEORİK VE UYGULAMALI ÇALIŞMALAR

Editörler
Doç. Dr. Mete DİBO
Dr. Öğr. Üyesi Cevat TOSUN
Arş. Gör. Necmi OCAK
Arş. Gör. Emre ÖZYERDEN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.
Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6559-18-9

Eylül 2023

Sayfa Düzeni/Kapak Tasarımı:
Vildan YAVUZ

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖN SÖZ

Kamunun gelir ve giderlerini inceleyen bir bilim dalı olarak kamu maliyesi, ülkelerin ekonomik, sosyal ve siyasal süreçlerine yön veren bir konumdadır. Bu durum dinamik bir süreci ifade etmektedir. Kamu Maliyesinde Teorik ve Uygulamalı Çalışmalar kitabıyla bu dinamik süreç, gerçekleştirilen teorik ve ampirik çalışmalarla analiz edilmiştir. Kamu maliyesi konularının çeşitli bakış açılarıyla teorik ve ampirik olarak analiz edildiği bu kitapta Çaşkurlu, gayrisafi sabit sermaye oluşumunu etkileyen kamu harcamalarını incelemiştir. Güneş ve Akdoğan Gedik, doğal afetleri geniş bir yelpazede ele almış ve küresel afet maliyetlerini değerlendirmişlerdir. Erdoğan, Türkiye'de kamu harcamalarının seyrini analiz etmiştir. Kılıçer ve Körükçüoğlu, Türkiye'de engelli ve yaşlılara yönelik sosyal bütçe kapsamında gerçekleştirilen uygulamaları değerlendirmişlerdir. Yılmaz, muhasebe ve vergi alanında yapay zeka uygulamalarını değerlendirmiştir. Varnalı ve Karasaç, vergi harcamalarının Türkiye ekonomisi içerisindeki durumunu değerlendirmiş ve Türkiye ekonomisine etkilerini irdelemişlerdir. Tosun, uluslararası vergi rekabetini Türkiye açısından değerlendirmiştir. Sağın, kısa vadeli kamu borçlarını ve etkilerini geniş bir yelpazede incelemiştir. Karagöz ve Bapbacı, Norveç ve Türkiye'yi yerel yönetimler özelinde mukayese etmişlerdir. Şataf ve Gemrik, Hırvatistan'da yerel yönetimleri ve mali yapılarını değerlendirmişlerdir. Çukur, gelir eşitsizliği ve büyümeye ilişkin teorik temelleri ve güncel literatürü konu edinmiştir. Yavan, yenilenebilir enerjiye geçiş için maliye politikası araçları çerçevesinde uygulanabilir politika önerileri oluşturmuştur. Doğan, enflasyon ve işsizlik arasındaki ilişkiyi Türkiye için analiz etmiştir. Ergüder, kıtlıkların Osmanlı maliyesi üzerindeki etkileri ve devletin kıtlıkla mücadele amacıyla başvurduğu maliye politikalarını analiz etmiştir. Serin ve Demir, maliye politikasının çevrimsel davranışlarına dair G20 ülkelerini analiz etmişlerdir. Hazman ve Kaya kadın istihdamı konusunu Türkiye örneği ile ele almışlardır. Karadağ Duymazlar, geri dönüşüm hedefleri doğrultusunda potansiyel mali araçları değerlendirmiştir. Kuzucu Yapar iştirak, tekerrür ve birleşme hükümlerinin vergi ziyaı kabahati üzerine etkilerini tartışmıştır. Ercan, vergi ceza hukuku kapsamında iştirak ve teşebbüs kavramlarını tartışmıştır. Peker, servet vergilerinin gelir dağılımı üzerindeki etkilerini irdelemiş, gelir dağılımında adaleti sağlayabilmek için alternatif uygulamaları tartışmıştır.

Bu eser, ilk editörlük çalışmamız olması açısından bizim adımıza ayrı bir önem ve kıymete sahiptir. Kitabın her aşaması özenle takip edilerek bilimsel yayın etik kriterlerine uygun çalışmaların kitapta yer almasına özen gösterilmiş ve tüm çalışmaların **kör hakemlik sürecinden** geçirilmesi sağlanmıştır. Bu süreçte titiz ve özgün çalışmalarla bu kitabın vücut bulmasını sağlayan değerli yazarlara ve hakemlere katkıları için teşekkür ederiz. Çalışmanın hem akademisyenlerimize hem de tüm araştırmacılara bir referans oluşturmasını temenni ederiz.

Editör Kurulu
Doç. Dr. Mete DİBO
Dr. Öğr. Üyesi Cevat TOSUN
Arş. Gör. Necmi OCAK
Arş. Gör. Emre ÖZYERDEN

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1
GAYRİSAFİ SABİT SERMAYE OLUŞUMUNDA KAMU HARCAMALARININ ETKİSİ: 2006 – 2022 TÜRKİYE ANALİZİ.....1
Eren Çaşkurlu

BÖLÜM 2
KÜRESEL AFET MALİYETLERİ 23
İsmail Güneş
Melek Akdoğan Gedik

BÖLÜM 3
TÜRKİYE'DE KAMU HARCAMALARININ WAGNER YASASI ÇERÇEVESİNDE ANALİZİ 47
Arzu Erdoğan

BÖLÜM 4
ENGELLİLER VE YAŞLILARIN HAYATININ KOLAYLAŞTIRILMASINA YÖNELİK SOSYAL BÜTÇE UYGULAMALARI: TÜRKİYE AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME 61
Erkan Kılıçer
Merve Körükçüoğlu

BÖLÜM 5
DEĞİŞEN DÜNYADA YAPAY ZEKÂNIN MUHASEBE ve VERGİ UYGULAMALARINDAKİ ÖNEMİ 89
İlyas Yılmaz

BÖLÜM 6
TÜRKİYE'DE VERGİ HARCAMALARININ İKTİSADİ UNSURLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ 115
Tayfun Varnalı
Fatih Karasaç

BÖLÜM 7
ULUSLARARASI VERGİ REKABETİNİN TÜRKİYE AÇISINDAN İNCELENMESİ 129
Cevat Tosun

BÖLÜM 8
SHORT-TERM FOREIGN DEBT AND ECONOMIC EFFECTS.....145
Abdüsselam Sağın

BÖLÜM 9
YEREL YÖNETİMLER MALİYESİ BAĞLAMINDA NORVEÇ VE TÜRKİYE MALİ YERELLEŞME UYGULAMALARININ VE SONUÇLARININ KARŞILAŞTIRILMASI.....167
Berkan Karagöz
Özlem Bapbacı

BÖLÜM 10
HIRVATİSTAN'DA YEREL YÖNETİMLER VE MALİ YAPISI 187
Ceyda Şataf
Sevil Gemrik

BÖLÜM 11
GELİR EŞİTSİZLİĞİ VE EKONOMİK BÜYÜME: KURAMSAL ÇERÇEVE VE GÜNCEL LİTERATÜR 205
Asuman Çukur

BÖLÜM 12
YENİLENEBİLİR ENERJİNİN GELİŞİMİ VE KULLANIMININ YAYGINLAŞMASINDA MALİYE POLİTİKALARININ ROLÜ 237
Sercan Yavan

BÖLÜM 13
ENFLASYON VE İŞSİZLİK ARASINDAKİ İLİŞKİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ 281
Bahadır Sazak Doğan

BÖLÜM 14
19. YÜZYIL OSMANLI EKONOMİSİNDE DEVLET MÜDAHALESİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME: KITLIKLA MÜCADELEDE MALİYE POLİTİKALARI (1873-1881) 295
Başak Ergüder

BÖLÜM 15
MALİYE POLİTİKASI UYGULAMALARI VE İŞ ÇEVRİMLERİ KARŞISINDAKİ DAVRANIŞLARI: G-20 ÜLKELERİ ÜZERİNE AMPİRİK BİR UYGULAMA 313
Şeref Can Serin
Murat Demir

BÖLÜM 16
TÜRKİYE'DE KADIN İSTİHDAM POLİTİKALARI VE KADIN İSTİHDAMININ GENEL GÖRÜNÜMÜ 341
Gülsüm Gürler Hazman
Pınar Bengi Kaya

BÖLÜM 17
GERİ DÖNÜŞÜM SİSTEMİNDE MALİ ARAÇLARIN ROLÜ 369
Yaprak Karadağ Duymazlar

BÖLÜM 18
VERGİ ZİYAI KABAHATİNİN İŞTİRAK, TEKERRÜR VE BİRLEŞME AÇISINDAN İNCELENMESİ 387
Burcu Kuzucu Yapar

BÖLÜM 19
İŞTİRAK VE TEŞEBBÜS KAVRAMLARININ VERGİ CEZA HUKUKUNA YANSIMASI 411
Taner Ercan

BÖLÜM 20
TÜRKİYE'DE SERVET VERGİLERİ VE GELİR DAĞILIMI İLİŞKİSİ: TEORİK BİR ARAŞTIRMA 433
İmren Peker

KAYNAKLAR

Agenor, P. R. & Montiel, P. (1999). *Development Macroeconomics*. USA: Princeton University Press.

Alam, I. & Quazi, R. (2003). Determinants of Capital Flight: An Econometric Case Study Of Bangladesh, International Review of Applied Economics, 17(1): 85-103.

Altıntaş, H. (2003). Türkiye'de Petrol Fiyatları, İhracat ve Reel Döviz Kuru İlişkisi: ARDL Sınır Testi Yaklaşımı ve Dinamik Nedensellik Analizi, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 9(19): 1-30.

Altunöz, U. (2018). Cari Açık, Bütçe Açığı ve Yatırım – Tasarruf Açığı Bağlamında Türkiye'nin Üçüz Açık Analizi, *Maliye Dergisi*, 175: 115-139.

Ay, H. M. (2005). Yatırım Teşviklerinin Sabit Sermaye Yatırımları Üzerindeki Etkisi. *Selçuk Üniversitesi Karaman İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. 5 (2): 176-184.

Barro, R.J., (1990). Government Spending in a Simple Model of Endogenous Growth,. *Journal of Political Economy* 98(5): 103-125.

Bilgin, C. (2022). Savunma Harcamasındaki Değişimlerin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkileri: Türkiye için Doğrusal Olmayan Eşbütünleşme Modeli ve Asimetrik Nedensellik Testi. *İzmir İktisat Dergisi*. 37(1): 92-109. Doi: 10.24988/ije.835979

Borsha, F.H. & Hossain, N. (2021). Impact of public and private investment on the gross domestic product in Bangladesh: An empirical assessment using an autoregressive distributed lag approach. *International Journal of Development and Sustainability*. 10(7): 280-293.

Çabuk, Ç. (2005). Sabit Sermaye Yatırımları ve 1980'den Günümüze Türkiye Analizi. T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul

Engle, R. & Granger, C.W.J. (1987). Cointegration and Error-Correction: Representation, Estimation and Testing. *Econometrica*, 55(2): 251-276.

Ercan, Y. N. (2002), İçsel Büyüme Teorisi: Genel Bir Bakış. *Planlama Dergisi*, Özel Sayı, *DPT'nin Kuruluşunun 42. Yılı:* 129-138.

Esen, E., & Farahmand, M. A. (2020). Sabit Sermaye Yatırımları ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Afganistan Üzerine Ampirik Bir Analiz. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*. 9(17): 131-136

Esener, S. Ç., Darıcı B. & Karadağ, Y. (2017). Kamu Harcamaları, Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları ve Dışa Açıklık Seviyesinin Sabit Sermaye Oluşumu Üzerindeki Etkileri, 2. Mediterranean International Congress on Social Sciences (MECAS II),10.10.2017 13.10.2017, Ohrid, MAKEDONYA, 29.12.2017, https://www.academia.edu/35564669/Kamu_Harcamalar%C4%B1_Do%C4%9Frudan_Yabanc%C4%B1_Sermaye_Yat%C4%B1r%C4%B1mlar%C4%B1_ve_D%C4%B1%C5%9Fa_A%C3%A7%C4%B1kl%C4%B1k_Seviyesinin_Sabit_Sermaye_Olu%C5%9Fumu_%C3%9Czerindeki_Etkileri, (Erişim Tarihi: 17.10.2022)

Fikirli, Ö. & Çetin, A. K. (2015). Ar-Ge Sermaye Birikiminin Toplam Faktör Verimliliğine Etkisi: Türkiye Örneği. *Girişimcilik ve İnovasyon Yönetimi Dergisi*. 4(2): 147-166.

Gökırmak, H. (2019). Kamu Altyapı Yatırımlarının Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkileri. *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi*. 5(2): 90-104.

Johansen, S. & Juselius, K. (1990). Maximum Likelihood Estimation and Inferance on Cointegration With Applications to the Demand for Money. *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, 52(2): 169-210.

Johansen, S. (1988). Statistical Analysis of Cointegrating Vectors. *Journal of Economic Dynamics and Control*, 12(2-3): 231-254.

Karayılmazlar, E. & Özgün, M. (2019). Tasarruflar ile Dış Borçlar Arasındaki İlişkinin Ampirik Analizi: Türkiye Örneği, *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 37(3): 489-515.

Karluk, R. (2001). Türkiye'de Yabancı Sermaye Yatırımlarının Ekonomik Büyümeye Katkısı, TCMB Çalışmaları, Ekonomik İstikrar, Büyüme ve Yabancı Sermaye,https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/0c340b09-c484-4864-b0c9-85bf7935c2f0/Ekonomi-istikrar-buyume-yabancisermaye.zip?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-0c340b09-c484-4864-b0c9-85bf7935c2f0-m3fBaj8, (Erişim Tarihi: 05.05.2023)

Koçak, Z. (2022). OECD Ülkeleri Bağlamında Ar-Ge Harcamaları ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Panel Veri Analizi (2000-2020). T.C. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bilecik.

Kurt, M. & H. Akbulut. (2022). Bütçe Dengesinin Büyüme Üzerindeki Etkisinde Yönetişimin Rolü: Panel Veri Analizi. *Sosyoekonomi*. 30(52): 455-472.

Küçüksoy, N. & Akkoç, U. (2020). Türkiye ile Çin İkili Ticaretinde J Eğrisi: NARDL Yaklaşımı, *Ekonomi, Politika & Finans Araştırmaları Dergisi*. 5(2): 190-209 DOI: 10.30784/epfad.732614

Monastiriotis, V. & Randjelovic, S. (2023). The Relationship Between Public and Private Capital in Emerging Europe, *Eastern European Economics*, 1-21, DOI:10.1080/00128775.2023.2171888

Narayan, P. K. (2005). The Saving and Investment Nexus For China: Evidence From Cointegration Tests, *Applied Economics*, 37(17): 1979-1990.

Omay, T. & Yıldırım, D. (2014). Nonlinearity and Smooth Breaks in Unit Root Testing, *Econometrics Letters*. 1(1): 1-8.

Omay, T. (2015). Fractional Frequency Flexible Fourier Form to approximate smooth breaks in unit root testing, *Economics Letters*, 134: 123–126

Özel, H. A. (2012). Ekonomik büyümenin teorik temelleri. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 2 (1):* 63-72.

Özker, N. A. (2012). Sabit Sermaye Mallarının Yurt İçi Ölçek Etkisi ve 2000 Yılı Sonrası Türkiye Örneği. *Maliye Dergisi*. 162: 103 – 125.

Pamuk, M. & Bektaş, H. (2014). Türkiye'de Eğitim Harcamaları ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: ARDL Sınır Testi Yaklaşımı. Siyaset, *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 2(2): 77 – 90.

Pesaran, H., Shin, Y. & Smith, R. J. (2001). Testıng Approaches to the Analysis of Level Relationships, *Journal of Applied Econometrics*, 16: 289–326.

Shin, Y., Yu, B. & Greenwood-Nimmo, M. (2014). Modeling Asymmetric Cointegration and Dynamic Multipliers in a Nonlinear ARDL Framework. (Ed. Horrace, W.C. and Sickles, R.C.). Festschrift in Honor of Peter Schmidt: Econometric Methods and Applications, New York: Springer Science & Business Media. 281-314. https://doi.org/10.1007/978-1-4899-8008-3_9

T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı, (1997). *Ekonomik Kavramlar ve Göstergeler: Reel Ekonomi*. Ankara: Hazine Müsteşarlığı Matbaası.

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, İstatistikler, https://www.hmb.gov.tr/, (Erişim Tarihi: 28.05.2023).

Taş, B. & Karyağdı, N. (2023). Bilişim Sektörü İçin Vergi ve Teşvikler. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Tezel, Y. S. (1995). *İktisadi Büyüme*. Ankara: İmaj Yayıncılık.

Thirlwall, A. P. (2003). *Growth and Development*. USA: Palgrave Macmillan.

Toda, H.Y. & Yamamoto. T. (1995). Statistical Inference in Vector Auto regressions with Possibly Integrated Processes. *Journal of Econometrics*, 66(1-2): 225-250.

Turan, T. (2019). Kamu Borcunun Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkileri: Türkiye İçin Eşbütünleşme Analizi, *Maliye Dergisi*. 177:1-27.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, EVDS, https://evds2.tcmb.gov.tr/index.php?/evds/serieMarket/#collapse_20, (Erişim Tarihi: 28.05.2023)

Uslu, H., & Altun Ada, A. (2021). Sabit Sermaye Yatırımları ile Milli Gelir Ilişkisi: Kamu ve Özel Kesim Ayrımında 1963-2018 Türkiye Uygulaması. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*. 10(19): 10–25.

Ünsal, E. (2000). *Makro İktisat*. Ankara: İmaj Yayıncılık.

Yalta, T. & Yalta, Y. (2019). *Modern Makroekonomiye Giriş*. Ankara: Adres Yayınları.

Yamak, R. & Sağlam. C. (2021). Türkiye'de Ekonomik Büyüme ve Gelir Dağılımı İlişkisi: NARDL Yaklaşımı. (Ed. N. Çil). Ekonometride Güncel Yöntemler ve Uygulamalar (Prof. Dr. Ahmet M. Gökçen'e Armağan), İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınevi: 549 - 565

Yılmaz, T. (2022). Altyapı ve İktisadi Büyüme İlişkisi Üzerine Ekonometrik Bir Analiz. T.C. Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kastamonu.

KAYNAKLAR

AON (2023) Weather, Climate and Catastrophe Insight, https://www.preventionweb.net/publication/2023-weather-climate-and-catastrophe-insight (Online Erişim:08-04-2023)

Ball, N. (1975). The Myth of the Natural Disaster. Ecology 5(10): 368–369.

Bankoff, G.(2001) Rendering the World Unsafe: ‘‘Vulnerability’’ as Western Discourse. Disasters 25(1): 19–35

Botzen, W. W., Deschenes, O., & Sanders, M. (2019). The Economic Impacts of Natural Disasters: A Review of Models and Empirical Studies.Review of Environmental Economics and Policy.

Brannen, T. R. (1954). Economic Aspects of the Waco, Texas Disaster of May 11, 1953. Department of Sociology, University of Texas, Austin, Texas, Research Report, (2).

Bull-Kamanga, L., Diagne, K., Lavell, A., Leon, E., Lerise, F., MacGregor, H. & Yitambe, A. (2003). From Everyday Hazards to Disasters: The Accumulation of Risk in Urban Areas. Environment and Urbanization,15(1), 193-204.

Caballero, R.J., and M.L. Hammour. (1994). The Cleansing Effect of Recessions.American Economic Review 84(5): 1350–1368.

Chmutina, K., J. von Meding, and L. Bosher. (2019). Language Matters: Dangers of the ‘‘Natural Disaster’’ Misnomer. Contributing Paper to Global Assessment Report (GAR) 2019. https://www. preventionweb.net/publications/view/65974 (Erişim Tarihi: 28.03.2023)

Chmutina, K., and L. Bosher. (2015). Risk Reduction or Risk Production: The Social Influences Upon the Implementation of DRR into Construction Project in Barbados. International Journal of Disaster Risk Reduction 13: 10–19.

Chmutina, K., Von Meding, J. (2019). A Dilemma of Language: “Natural Disasters” in Academic Literature.Int J Disaster Risk Sci 10, 283–292. https://doi.org/10.1007/s13753-019-00232-2

Dacy, Douglas C, and Howard Kunreuther. (1969). T*he Economics of Natural Disasters: Implications for Federal Policy,* (The Free Press, 1969).

Gagnon, E.andJ. D. Lopez-Salido, (2014) Small Price Responses to Large Demand Shocks, Finance and Economics Discussion Series 2014–18, Board of Governors of the Federal Reserve System (U.S.)

Gaillard, Jean-Christophe. (2007). Resilience of Traditional Societies in Facing Natural Hazards. Disaster Prevention and Management. 16. 10.1108/09653560710817011.

GFDRR (2014) Global Facility for Disaster Reduction and Recovery: Annual Report 2014 https://www.gfdrr.org/sites/default/files/publication/annual-report-2014.pdf

Gill, J.C. (2015). How ‘‘Natural’’ is ‘‘Natural Disaster’’? EGU blogs. https://blogs.egu.eu/network/gfgd/2015/01/16/how-natural-is-anatural-disaster/. (Erişim Tarihi: 28.03.2023)

Gould, K.A., M.M. Garcia, and J.A.C. Remes. (2016). Beyond Natural-disasters-are-not-Natural’’: The Work of State and Nature After the 2010 Earthquake in Chile. Journal of Political Ecology 23(1): 93–114.

Guha-Sapir, Debarati. (2020). EM-DAT, The Emergency Events Database. Université Catholique de Louvain (UCL), Brussels, Belgium. Center for Research on the Epidemiology of Disasters (CRED). www.emdat.be.

Hallegatte, S., Vogt-Schilb, A., Rozenberg, J., Bangalore, M., & Beaudet, C. (2020). From Poverty to Disaster and Back: A Review of The Literature. Economics of Disasters and Climate Change,4, 223-247.

Hallegatte, S., & Przyluski, V. (2010). The economics of natural disasters: concepts and methods. *World Bank Policy Research Working Paper*, (5507)

Hewitt, K. (ed.). (1983). Interpretations of Calamity From the Viewpoint of Human Ecology. Boston: Allen and Unwin

Hirshleifer, J. (1966). Investment Decision Under Uncertainty: Applications of the State-Preference Approach. The Quarterly Journal of Economics,80(2), 252-277.

Horwich, G. (2000). Economic Lessons of the Kobe Earthquake Economic Development and Cultural Change, 48(3), 521–542. https://doi.org/10.1086/452609 (Erişim Tarihi: 28.03.2023)

Howard, R. A., Matheson, J. E., & North, D. W. (1972). The Decision to Seed Hurricanes: On the Basis of Present Information, the Probability of Severe Damage is Less if a Hurricane is Seeded. Science, 176(4040), 1191-1202.

IPCC (2022) Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability (https://www.ipcc.ch/report/sixth-assessment-report-working-group-ii/)

Kandel, W. A. (1992). Population Growth, Urbanization, and Disaster Risk and Vulnerability in Metropolitan Areas: a Conceptual Framework.Sign,525(1), 7-20

Kates, R. W. (1971). Natural Hazard in Human Ecological Perspective: Hypotheses and models.Economic Geography,47(3), 438-451.

Kandel, W. A. (1992). 2. Population growth, Urbanization, and Disaster Risk and Vulnerability in Metropolitan Areas: a Conceptual Framework.Sign,525(1), 7-20.

Karademir, Burcu S. (2023) Afet Sarmalında Kadınlar: Bakım Emeği Yükü ve Afet Yönetimi İçin Mor Küçülme, İktisat ve Toplum Dergisi, Sayı: 129 sf.23-46

Karsten K, Debuysscher, J (2020). Naturkatastrophen treffen die Wirtschaft in vielfacher Hinsicht,https://exportmanager-online.de/aussenwirtschaft/ naturkatastrophen-treffen-die-wirtschaft-in-vielfacher-hinsicht-16584/ (Online Erişim 09—4-2023)

Kelman, I., J.C. Gaillard, J. Lewis, and J. Mercer. (2016). Learning From The History of Disaster Vulnerability and Resilience Research and Practice for Climate Change. Natural Hazards 82(1): 129–1434

Kelman, I. (2010). Natural Disasters Do Not Exist (Natural Hazards Do Not Exist Either) Version 3, 9 July 2010 (Version 1 was 26 July 2007). Available at: http://www.ilankelman.org/miscellany/NaturalDisasters.rtf

Kliesen, K. L., & Mill, J. S. (1994). The Economics of Natural Disasters,The Regional Economist,32.

Kolawole, A. (1987) Responses to Natural and Man-Made Hazards in Borno, Northeast Nigeria. Disasters 11(1): 59–66

Kousky, C. (2016). Impacts of Natural Disasters on Children.The Future of Children, 73-92.

Kunreuther, H., & Fiore, E. S. (1966). The Alaskan Earthquake: A case study in the Economics of Disaster. Alaska: Department of Defense (DoD).

Loayza, N., E. Olaberria, J. Rigolini, and L. Christiaensen. (2009). Natural Disasters and Growth Going Beyond the Averages. Policy Research Working Paper Series: 4980. The World Bank

Masters, R.D., and C. Kelly (eds.). (1990). The Collected Writings of Rousseau. Vol. 3. Hanover, Lebanon, NH: University Press of New England.

Mill, J.S. 1848.Principles of Political Economy. London: John W. Parker.

Noy, I.M. (2009). The Macroeconomic Consequences of Disasters.Journal of Development Economics 88(2): 221–231.

O'Brien, G., P. O'Keefe, J. Rose, and B. Wisner. (2006). Climate Change and Disaster Management. Disasters 30(1): 64–80.

O'Keefe, P., K. Westgate, and B. Wisner. (1976). Taking The Naturalness Out of Natural Disasters. Nature 260(5552): 566–567.

Oliver-Smith, T. (1986). The Martyred City: Death and Rebirth in the Andes. Albuquerque: University of New Mexico Press

Otero, R. C. and R. Z. Marti (1995). The Impacts of Natural Diasters on Developing Economies: Implications for the International Development and Disaster Community. In M. Munasinghe and C. Clarke (eds.). Disaster Prevention for Sustainable Development: Economic and Policy Issues. Washington DC, World Bank: 11-40.

Quarantelli, E.L. (1985). What Is Disaster? The Need for Clarification in Definition and Conceptualization in Research. http://udspace.udel.edu/handle/19716/1119

Ourworldindata (2023). Natural Disaster https://ourworldindata.org/grapher/damage-costs-from-natural-disasters Erişim Tarihi: 05.04.2023)

Pielke, R. (2018). Tracking Progress on the Economic Costs of Disasters Under the Indicators of the Sustainable Development Goals. Environmental Hazards. 18(1):1-6

Raddatz, C. (2007). Are External Shocks Responsible for the Instability of Output in Low-Income Countries? Journal of Development Economics 84(1)

Rahman, M.H. (2018). Earthquakes don't Kill, Built environment does: Evidence from Cross-Country Data. Economic Modelling 70(C): 458–468

Rentschler, J, Salhab, M and Jafino, B. (2022). Flood Exposure and Poverty in 188 Countries. *Nature Communications*. https://www.nature.com/articles/s41467-022-

Schumpeter, J.A. (1942). Capitalism, Socialism and Democracy. New York: Harper.

Sen, A., 1982, 'The right not to be hungry', in Floistad G. (ed.), *Contemporary Philosophy volume 2*, Martinus Nijhoff, The Hague.

Shabnam, N. (2014). Natural Disasters and Economic Growth: A Review. International Journal of Disaster Risk Science,5, 157-163

Skidmore, M., and H. Toya. (2002). Do Natural Disasters Promote Long-Run Growth? Economic Inquiry 40(4): 664–687.

Smith, K. (1996). Environmental Hazards. Assessing Risk and Reducing Disaster.London, Routledge.

Shogren, J. F., & Crocker, T. D. (1991). Risk, Self-Protection, and Ex Ante Economic Value.Journal of Environmental Economics and Management,20(1), 1-15.

UNISDR (United Nations International Strategy for Disaster Reduction) (2018) Terminology. https://www.unisdr.org/we/inform/ terminology#letter-d. (Erişim Tarihi: 28.02.2022)

Umair, İrfan (2022) Why disasters are getting more severe but killing fewer people, https://www.vox.com/23150467/natural-disaster-climate-change-early-warning-hurricane-wildfire

Ward, P.S., and G.E. Shively. (2017). Disaster Risk, Social Vulnerability, and Economic Development. Disasters 41(2): 324–351

Weichselgartner,J. (2000), "Gesellschaftliche *Faktoren einer Naturgefahr*' ,und *Wasserbewirtschaftung*, No.3,s.122-31.

Weichselgartner, J. (2001). Disaster Mitigation: the Concept of Vulnerability Revisited. *Disaster Prevention and Management: An International Journal*.

Weichselgartner, J., & Bertens, J. (2000). Natural Disasters: Acts of God, Nature or society? On the Social Relation to Natural Hazards. *WIT Transactions on Ecology and the Environment*, *45*.

Wendelbo, Morten (2018). 3 Reasons Why the U.S. is Vulnerable to Big Disaster, Scientific American, https://www.scientificamerican.com/article/3-reasons-why-the-u-s-is-vulnerable-to-big-disaster/ (Online Erişim: 5-04-2023)

Wisner, B., P. Blaikie, T. Cannon, and I. Davis. (2004). At risk: Natural hazards, people's vulnerability and disasters, 2nd edn. London and New York: Routledge

Wirasinghe, S. C., Caldera, H. J., Durage, S. W., & Ruwanpura, J. Y. (2013). Preliminary Analysis and Classification of Natural Disasters. In Proceedings of the Ninth Annual Conference of the International Institute for Infrastructure, Renewal and Reconstruction

Yezer, A.M., and C.B. Rubin. (1987). The Local Economic Effects of Natural disasters. Working paper No. 61, Institute of Behavioral Science. Boulder: University of Colorado.

Youngman, N. (2015). The Development of Manufactured Flood Risk: New Orleans' Mid-Century Growth Machine and the Hurricane of 1947. Disasters 39(S2): 166 - 187.

KAYNAKLAR

Ağayev, S. (2012). Kamu harcamaları ve ekonomik büyüme ilişkisi: Eslki Sovyetler Birliği Ülkelerinde Wagner Yasası analizi (1995-2009). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7(2) : 7-27.

Altunöz, U. (2014). Wagner Yasası ve Türkiye için geçerlilik sınanması. Route Educational and Social Science Journal, 1(3): 292-299.

Arısoy, İ. (2005). Türkiye'de Kamu Harcamaları ve Ekonomik Büyüme Ilişkisi (1950-2003), Discussion Paper,15, 1-17.

Bağdigen, M. & Beşer, B. (2009). Ekonomik büyüme ile kamu harcamaları arasındaki nedensellik ilişkisinin Wagner Tezi kapsamında bir analizi: Türkiye Örneği. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9(5) : 1-17.

Baltagi, B. H. 2008. Econometrics, Fourth Edition. Springer, Heidelberg.

Bojanic, A.N. 2013. Testing the validity of Wagner's Law in Bolivia: A cointegration and causality analysis with disaggregated data. Revista de Analisis Economico, 28(1): 25-45.

Cavicchioli, M. & Pistoresi, B. 2016. Testing threshold cointegration in Wagner's Law: The role of military spending. Economic Modelling, 59, 23-31.

Cergibozan, R., Çevik, Ü. & Demir, C.(2017). Wagner Kanunu'nun Türkiye ekonomisi için sınanması: çeşitli zaman serisi bulguları. Finans Politik & Ekonomik Yorumlar, 54(625) : 75-89.

Demez, S. (2021). AB'ye üye geçiş ekonomilerinde wagner Kanunu'nun geçerliliği: Panel nedensellik analizi. İktisat Politikası Araştırmaları Dergisi, 8(2): 199-210.

Demir, İ. C. & Balkı, A. (2019). Türkiye'de Wagner Kanunu'nun sınanması: 1960-2016 dönemi analizi. Vergi Raporu, 234, 11-27.

Dickey, D.A. & Fuller, W. A. (1979). Distributions of the Estimators for Autoregressive Time Series with a Unit Root, Journal of American Statistical Association. 74(366): 427-481.

Enders, W. 2004. Applied Econometric Time Series. Second Edition. John Wiley and Sons, New.

Gancener, A. (2005). Türkiye açısından Wagner Kanunu'nun geçerliliğinin analizi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Degisi, 20(1) : 103-122.

Granger, C. W. J. 1969. Investigating causal relations by econometric models and cross-spectral methods, Econometrica, 37, 424-438.

Greene, W. H. 2000. Econometric Analysis, Fourth Edition, Prentice-Hall, New Jersey.

Gujarati, D. N. 2003. Basic Econometrics. 4th Edition. New York: The McGraw-Hill/Irwin Companies.

Irandoust, M. 2019. Wagner on government spending and national income: A new look at an old relationship. Journal of Policy Modeling, 41(4): 636-646.

Johnston, J., Dinardo, J. 1997. Econometric Methods. 4th Edition. New York: The Mc Graw Hill Companies.

Karaş, E. (2020). Wagner Kanunu'nun BRICS Ülkeleri ve Türkiye bazında geçerliliğinin Sınanması. Maliye Dergisi,178, 199-223.

Kirmanoğlu, H.(2017). Kamu Ekonomisi Analizi. İstanbul: Beta Yayınevi.

Kızılkaya, F. (2021). Türkiye'de ekonomik büyüme ve kamu harcamaları ilişkisinin Wagner Yasası çerçevesinde incelenmesi: Fourier Yaklaşımı, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 69, 52-63.

Kolluri, B.R., Panik, M. & Wahab, M.S.2000. Government Expendutire and Economic Growth: Evidence from G-7 Countries. Applied Economics, 32, 1059-1068.

Kutlar, A. (2009). Uygulamalı Ekonometri. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım,

Lamartina, S. & Zaghini, A. 2010. Increasing Public Expenditure: Wagner's Law in OECD Countries. German Economic Review, 12(2): 149-164.

Maddala, G. S. & Lahiri K. 2009. Introduction to Econometrics. 4th.Edition. West Sussex: John Willey and Sons Ltd Published.

Narayan, P. K. , Prasad, A. & Singh, B. 2008. A test of the Wagner's Hypothesis for The Fiji Island. Applied Economics, 40(21): 2793-2801.

Noyan, E. & Özpençe, A. İ.(2021). Türkiye'de Wagner Kanunu ve Keynesyen Hipotezi İkilemei: 1960-2019 Dönemi. Maliye Dergisi, 181, 97-111.

Recepoğlu, M. (2016). Türkiye'de Wagner Kanunu'nun geçerliliğinin test edilmesi: Bölgesel panel veri analizleri (2004-2011). Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 4(35): 513-526.

Selen, U.& Eryiğit, K. (2009). Yapısal kırılmaların varlığında, Wagner Kanunu Türkiye için geçerli mi?. Maliye Dergisi, 156, 177-198.

Sevüktekin, M. & Çınar, M. (2014). Ekonometrik Zaman Serileri Analizi Eviews Uygulamalı, 4.Baskı, Dora Yayınları, Bursa.

Sims, C. A. 1980. Macroeconomics and Reality. Econometrica, 48 (1): 1-48.

Susam, N. (2019). Kamu Maliyesi: Temel Kavram ve Esaslar. İstanbul: Beta Yayınevi.

Timur, M. C. & Albayrak, N. (2016). Kamu harcamalşarı ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin analizi: Wagner Kanunu. Sosyal bilimler Metinleri, 2016 Aralık ICOMEP Özel Sayısı, 803-813.

Toda, H.Y. & Yamamoto, T. 1995. Statistical inference in vector autoregressions with possibly integrated processes. Journal of Econometrics. 66,225-250.

Tuna, K. (2013). Türkiye'de Wagner Kanunu'nun geçerlilğinin test edilmesi. İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi, 1(3) : 54-57.

Ulutürk, S. , Akyol, S., Mert, M.(2016). Wagner Yasasının Türkiye için test edilmesi:1980-2014 dönemine ilişkin ARDL analizi. Akdeniz İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,34,18-44.

Verbeek, M. (2012) A Guide to Modern Econometrics, Fourth Edition, John Wiley & Sons Ltd, Chichester West Sussex.

TÜİK. (2023). https://www.tuik.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 12.03.2023).

TCMB. (2023). https://evds2.tcmb.gov.tr/index.php?/evds/serieMarket (Erişim Tarihi: 12.03.2023).

KAYNAKLAR

Ağçalı, S. (2020). Türkiye'de Yaşlılara Yönelik Sosyal Politika Uygulamaları. *İHH İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi*, 1-5.

Altan, Ö.Z. & Şişman, Y. Yaşlılara Yönelik Sosyal Politikalar. *Kamu – İş Dergisi*, 7(2): 2-36.

Aslan, M. & Hocaoğlu, Ç. (2017). Yaşlanma ve Yaşlanma Dönemiyle İlişkili Psikiyatrik Sorunlar. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 17(1): 53-62.

Azarkan, E. & Benzer, E. (2018). Birleşmiş Milletler Engelli Kişilerin Haklarına Dair Sözleşme ve Türkiye'de Engelli Hakları. *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 23(38): 3-29.

Beard, J.R. vd. (2017). Healthy ageing: moving forward. Bull World Health Organ, https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5677619/pdf/BLT.17.203745.pdf/, (Erişim Tarihi: 22 Mayıs 2023)

Bilir, N. (2018). *Yaşlılık Tanımı, Yaşlılık Kavramı, Epidemiyolojik Özellikler. Yaşlılık ve Solunum Hastalıkları*, Ed: Arzu Ertürk, Ayşe Bahadır, Filiz Koşar. TÜSAD Eğitim Kitapları Serisi.

Cichon, M., Hagamejer, K. ve Scholz, W. (2001). *Social Budgeting in Transition Economies.* İn: International Social Security Review 54(2-3):191 – 215.

Comite U. (2013). *"The Introduction of Accountability Into Political Parties By Way of A Social Budget: The Italian Experience".* Business and Management Review, Cilt:3(5): 25-36.

Çondur, F., Yenipazarlı, A. & Cömertler, N. (2020). Engelli İstihdamının Dünyada ve Türkiye'deki Görünümü. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD),* 7(5): 347-362.

Deles, P., Mendoza, R.U. ve G. Vergara. (2010). *Social budgeting initiatives and innovations: Insights using a public finance lens.* Draft for Discussion, http://www.researchgate.net/profile/Ronald_Mendoza3/publication/228958685_Social_budgeting_initiatives_and_innovations_Insights_using_a_public_finance_lens/links/0046351c15677d4933000000.pdf.

Emlak Vergisi Kanunu. (1970). https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.1319.pdf, (Erişim Tarihi: 18 Haziran 2023)

Engelliler Hakkında Kanun. (2005). https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5378.pdf, (Erişim Tarihi: 21 Mayıs 2023).

Erdoğdu, M.M. (2013). *Sosyal Harcamaların Kapsamı ve Türkiye'de Sosyal Bütçe. Kamu Bütçesinde Yeni Yaklaşımlar*, Der: A. Kesik, Murat Şeker ve F.Altuğ, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Erdoğdu, M.M. ve Yenigün, E. (2008). *Türkiye'de Sosyal Bütçe Nasıl Yapılıyor? Nasıl İzlenir?*. Ed: Ahmet Buldam. İstanbul: TESEV Yayınları, 1-152.

EUR-Lex. (2018). ''European system of integrated social protection statistics (ESSPROS)''. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:c10141, (Erişim Tarihi: 20 Mayıs 2023).

Gelir İdaresi Başkanlığı. https://www.gib.gov.tr/yardim-ve-kaynaklar/yararli-bilgiler/engellilik-indirimi-tutarlari, (Erişim Tarihi: 17 Haziran 2023).

Gelir Vergisi Kanunu. (1961). https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.4.193.pdf, (Erişim Tarihi: 17 Haziran 2023)

Günal, A. E. (2021). Vergi Kanunlarında Engellilere Tanınan Vergi Avantajları. https://epikpartnershukuk.com/article.php?aId=163, (Erişim Tarihi: 17 Haziran 2023).

International Labour Organization. (1952). ''C102- Social Security (Minimum Standards) Convention,1952 (No:102)''. https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312247:NO, (Erişim Tarihi: 18 Mayıs 2023).

International Labour Organization. Social protection expenditure and performance reviews. https://www.ilo.org/legacy/english/protection/secsoc/downloads/spersmet.pdf, (Erişim Tarihi: 20 Mayıs 2023).

International Labour Organization. (1998). ''Vocational Rehabiliation and Employment of Disabled Persons.'' https://www.E.org/public/english/standards/relm/ilc/ilc86/r-iii1ba.htm, (Erişim Tarihi: 21 Mayıs 2023).

Katma Değer Vergisi Kanunu. (1984). https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.3065.pdf, (Erişim Tarihi: 18 Haziran 2023).

Küçükali, A. (2014). Engellilere Uygulanan Sosyal Politikaların Değerlendirilmesi: Atatürk Üniversitesi Örneği. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), s.59-86.

Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu. (1963). https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.197.pdf, (Erişim Tarihi: 18 Haziran 2023)

Nazlı, A. (2016). Yaşlanma, Birey ve Toplum: Yaşlanmaya Sosyolojik Bakış. *Ege Tıp Dergisi*. 55 (Ek Sayı): 1-5.

Önder Erol, P. (2011). Sosyolojik Perspektiften Demografik Yaşlanma: Toplumsal, Ekonomik ve Politik Alanlarda Yaşlı Failliği. *Sosyoloji Dergisi*, 25: 141-147.

Özel Tüketim Vergisi (II) Sayısı Liste Uygulama Genel Tebliği, https://www.mevzuat.gov.tr/ File/GeneratePdf?mevzuatNo=20695&mevzuatTur=Teblig&mevzuatTertip=5, (Erişim Tarihi: 15 Temmuz 2023).

Özen, A., Bahçe, A.B. ve Akbey, F. (2016), *Sosyal Bütçeleme Türü Olarak Çocuklara Yönelik Bütçeleme Anlayışı Ve Çeşitli Ülke Uygulamaları.* Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 3, Yıl: 2016, Sayfa: 409-426.

Özgökçeler, S. & Alper, Y. (2010). Özürlüler Kanunu'nun Sosyal Model Açısından Değerlendirilmesi. İşletme ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 1(1): 33-54.

Scherbov, S. ve Sanderson, W. (2019). New Measures of Population Ageing. International Institute for Applied Systems Analysis, https://www.un.org/development/desa/pd/sites/www.un.org.development.desa.pd/files/unpd_egm_201902_s1_sergeischerbov.pdf,

(Erişim Tarihi: 24 Mayıs 2023).

Scholz, W., Cichon, M. & Hagemejer, K. (2000). *Social Budgeting*. 1.Baskı. United Kingdom: International Labour Office.

Schulze, M. (2010). *Understanding The UN Convention On The Rights Of Persons With Disabilities*. Ed: Handicap International, Technical Resources Division, New York: Paper Slam.

Sosyal Güvenlik Kurumu. https://www.sgk.gov.tr/Hakkimizda/Index/c4953319-ea98-439f-89e0-4b1cdddbed55/. (Erişim Tarihi: 26 Mayıs 2023).

Şeker, M. (2011). Yerel Yönetimlerde Sosyal Bütçeyi İzleme Raporu. İstanbul: TESEV Yayınları, 1-72.

Şen, M. (2018). Türkiye'de Engellilere Yönelik İstihdam Politikaları: Çözümler ve Öneriler. Sosyal Güvenlik Dergisi, 8(2): 129-152.

Şentürk, Ü. (2016). *Davranış Bilimleri.* Ed: Memet Zincirkıran. 1.Baskı, Dora Basımevi

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2014). Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği. https://www.aile.gov.tr/eyhgm/mevzuat/ulusal-mevzuat/tebligler/katma-deger-vergisi-genel-uygulama-tebligi/, (Erişim Tarihi: 18 Haziran 2023).

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2023). TÜİK Nüfus ve Konut Araştırması. Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni, https://www.aile.gov.tr/media/134536/eyhgm_istatistik_bulteni_mart_23.pdf, (Erişim Tarihi: 20 Mayıs 2023).

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü. 2020 Yılı Yaşlı Nüfus İstatistik Bülteni. https://aile.gov.tr/media/89041/yasli_nufus_istatistik_bulteni.pdf, (Erişim Tarihi: 24 Mayıs 2023)

T.C. Anayasası (1982). https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2709.pdf, (Erişim Tarihi: 25 Mayıs 2023)

T.C. Kalkınma Bakanlığı (2018). On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023). *Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, Ankara.

Tereci, D. vd. (2016). Yaşlılık Kavramına Bir Bakış. Ufkun Ötesi Bilim Dergisi, 16(1): 84-116.

Tuncel, G. & Uzun, H. (2019). Türkiye'de Yaşlılara Yönelik Sosyal Politikalar Üzerine Bir İnceleme. Fırat Üniversitesi İİBF Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 3(2): 309-334.

Tüğen, K. & Eroğlu, A. (2017). Yoksulluğu Önlemeye Yönelik Sosyal Bütçe Uygulamaları ve Türkiye Açısından Değerlendirilmesi, *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar*, 54(627): 31-46.

TÜİK (2022a). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=49685#:~:text=T%C3%9C%C4%B0K%20Kurumsal&text=T%C3%BCrkiye'de%20ikamet%20eden%20n%C3%BCfus,575%20bin%20441%20ki%C5%9Fi%20oldu,

(Erişim Tarihi: 22 Mayıs 2023).

TÜİK. (2023). İstatistiklerle Yaşlılar. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Yaslilar-2022-49667#:~:text=Ya%C5%9Fl%C4%B1%20n%C3%BCfus%20olarak%20kabul%20edilen,9%2C9'a%20y%C3%BCkseldi, (Erişim Tarihi: 25 Mayıs 2023).

TÜİK. (2011). Nüfus ve Konut Araştırması, 2011. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Nufus-ve-Konut-Arastirmasi-2011-15843, (Erişim Tarihi: 23 Mayıs 2023).

TÜİK. (2022b). Sosyal Koruma İstatistikleri. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Sosyal-Koruma-Istatistikleri-2021-45744 (Erişim Tarihi: 23 Mayıs 2023).

Türk Dil Kurumu Sözlükleri., https://sozluk.gov.tr/, (Erişim Tarihi: 20 Mayıs 2023).

United Nations. ''Convention On The Rights Of Persons With Disabilities (CRPD)''. https://social.desa.un.org/issues/disability/crpd/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities-crpd#Fulltext, (Erişim Tarihi: 21 Mayıs 2023).

United Nations ECLAC. ''Public and Private Social Expenditure (SOCX Methodology) In Percentages of GDP''. https://statistics.cepal.org/portal/databank/index.html?lang=en&indicator_id=4407&area_id=, (Erişim Tarihi: 20 Mayıs 2023).

Yerli, G. (2017). Yaşlılık Dönemi Özellikleri ve Yaşlılara Yönelik Sosyal Hizmetler, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 10(52): 1278-1284

Yüceşahin, M. M. (2011). Küresel Bir Süreç Olarak Demografik Dönüşüm: Mekansal Bir Değerlendirme. *Coğrafi Bilimler Dergisi,* 9(1): 11-28

WHO (1976). International Classification of Impairments, Disabilities, and Handicaps. *World Health Organization Geneva*, 1-207.

WHO (2020). Decade of Healthy Ageing: Baseline Report. https://www.who.int/publications/i/item/9789240017900, (Erişim Tarihi: 25 Mayıs 2023).

WHO (2013). Disability Report by the Secretariat. https://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/WHA66-REC1/WHA66_2013_REC1_complete.pdf, (Erişim Tarihi: 18 Mayıs 2023).

65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2022.pdf, (Erişim Tarihi: 15 Temmuz 2023).

KAYNAKLAR

Ashri, R., (2020) The AI-Powered Workplace, Apress, California

Avcı, O., (2021) Vergi Tahsilatında Yapay Zekânın Kullanımı ve Önemi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 22 (1): 51-63

Barthelmeß, U., Furbach, U., (2023) A Diffierent Look at Artificial Intelligence, Springer, Germany

Bielinski, A., Broby, D. (2023) Artificial Intelligence for Capital Markets (Ed. Syed Hasan Jafar, Hemachandran K, Hani El-Chaarani, Sairam Moturi, Neha Gupta), Machine Learning and the Optimal Chıice of Asset Pricing Model, CRC Press, London – New York

Chander, B., (2022) Artificial Intelligence-based Internet of Things Systems (Ed.Souvik Pal, Debashis De, Rajkumar Buyya), Artificial Neural Networks and Support Vector Machine for IoT, Springer, Switzerland

Çetin, G., (2010) Bilişim Teknolojilerindeki Gelişmelerin Vergilemede Kayıt Düzeni ve Denetim Uygulamalarına Etkisi, Ekonomi Bilimleri Dergisi, 2 (1): 79-86

Haenlein, M., Kaplan, A., (2019) A Brief History of Artificial Intelligence, On The Past, Present, and Future of Artificial Intelligence, California Management Review, https://doi.org/10.1177/0008125619864

Harris, W., (2023) The AI Revolution: Harnessing the Power of Intelligent Machines & Unleashing the Potential of Artificial Intelligence, Intechopen.com

Iten, R., (2023) Artificial Intelligence for Scientific Discoveries, Springer, Switzerland

Kalia, P., (2023) Artificial Intelligence (Ed. Cherry Bhargava, Pardeep Kumar Sharma), Artificial Intelligence in E-Commerce, CRS Press, New York

Kaplan, A., (2023) Artificial Intelligence, Business and Civilization, Routledge, New York

Karamustafa, E.Y., Arsan, B., (2022) Yapay Zekânın Geleceği: Duygular Yapay Zekâyı Nasıl Etkileyecek?, Journal of Business in The Digital Age, 5(1): 58-64

Kuleto, V., Mihoreanu, L., Dinu, D.G., Ilić, M.P., Păun, D., (2023) Aumented Reality and Artificial Intelligence (Ed.Vladimir Geroimenko), Artificial Intelligence, Machine Learning and Extended Reality: Potential Problem Solvers for Higher Education Issues, Springer, Switzerland

Liu, W., (2023) Integrated Human-Machine Intelligence, Elsevier, United Kingdom

Magdaleno, A.R., Ariza, A.R., Manzano, S.S., Redecillas, T.M., (2023) Augmented Reality and Artificial Intelligence (Ed. Vladimir Geroimenko), Artificial Intelligence, Augmented Reality and Education, Springer, Switzerland

Mahbub, M., (2022) Artificial Intelligence-based Internet of Things Systems (Ed. Souvik Pal, Debashis De, Rajkumar Buyya), IoT Ecosystem: Functioning Framework, Hierarchy of Knowledge, and Intelligence, Springer, Switzerland

Marr, B., (2022) Data Strategy (2nd Edition), KoganPage, London

Michael, L., (2023) Handbook of Research on Artificial Intelligence, Innovation and Entrepreneurship (Ed. Elias G. Carayannis, Evangelos Grigoroudis), Explainability and The Fourth AI Revolution, Edward Elgar Publishing, USA

Mijwell, M.M., (2015) History of Artificial Intelligence, https://www.researchgate.net/publication/322234 922_History_of_Artificial_Intelligence/references. (Erişim Tarihi: 01.06.2023)

Monte, D.M., Cattani S., Cattani, C., (2023) Artificial Intelligence in Higher Education and Scientific Research (Ed. Fatima Roumate), Artificial Intelligence and Scientific Research: Values at Stake in Education, Springer, Singapore

Montasari, R., (2023) Countering Cyberterrorism, Springer, Switzerland

Nag, A., Sen, M., Saha, J., (2023) Predictive Analytics in Cloud, Fog, and Edge Computing (Ed. Hiren Kumar Thakkar, Chinmaya Kumar Dehury, Prasan Kumar Sahoo, Bharadwaj Veeravalli), Integration of Predictive Analytics and Cloud Computing for Mental Health Prediction, Springer, Switzerland

Pandey, S., Lami, V., Mahapatra, R.P., (2023) A Roadmap For Enabling Industry 4.0 By Artificial Intelligence (Ed. Jyotir Moy Chatterjee, Harish Garg, R. N. Thakur), Industry 4.0, Intelligent Manufacturing, Internet of Things, Cloud Computing: An Overview, Scrivener Publishing, Wiley, USA

Rijal, L., Placios, R.C., Gordon, M.S., (2023) Artificial Intelligence for Cloud and Edge Computing (Ed. Sanjay Misra, Amit Kumar Tyagi, Vincenzo Piuri, Lalit Garg), AIOPs: AMultivocal Literature Review, Springer, Switzerland

Rosa, N., (2023) Understanding The Metaverse, Wiley, USA

Roetzer, P., Kaput, M., (2022) AI, Marketing, and The Future of Business, Matt Holt Books, Dallas, USA

Samad, M.E., Dennaoui, H., Nemar S.E., (2023) Artificial Intelligence for Capital Markets (Ed. Syed Hasan Jafar, Hemachandran K, Hani El-Chaarani, Sairam Moturi, Neha Gupta), Machine Learning and Big Data in Finance Services, CRC Press, London New York

Tajunisa, M., Sadath, L., Nair, R.S., (2022) Artificial Intelligence Fundamentals and Applications (Ed. Cherry Bhargava, Pardeep Kumar Sharma), Nanotechnology and Artificial Intelligence for Precision Medicine in Oncology, Crc Press, London New York

The Future of AI: How Artificial Intelligence Will Change the World https://builtin.com/artificial-intelligence/artificial-intelligence-future (Erişim Tarihi: 15.06.2023)

Tiwari, A., (2022) Artificial Intelligence and Machine Learning for EDGE Computing (Ed. Rajiv Pandey, Sunil Kumar Khatri, Neeraj Kumar Singh, Parul Verma), Supervised Learning: From Theory to Applications, Elsevier Academic Press, United Kingdom

Tolkun, S., Tekin, A., (2022) Türk Vergi Sisteminde Dijital Dönüşüm ve Vergi Güvenliği Etkinliği Üzerindeki Rolü, Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi, 4 (2): 290-314

Tong, W. Zhu, P., (2021) 6G: The Next Horizon, Cambridge Universty Press, USA

Turan, D., (2020) Yapay Zekâ ve Vergi Uygulamalarına Etkisi, Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi, 2(1): 55-70

Turan, A.H., Özgen, F.B., (2009) Türkiye'de E-Beyanname Sisteminin Benimsenmesi: Geliştirilmiş Teknoloji Kabul Modeli İle Ampirik Bir Çalışma, Doğuş Üniversitesi Dergisi, 10 (1): 134-147

Vähäkainu, P., Letho, M., (2023) Artificial Intelligence an Cybersecurity (Ed. Tuomo Sipola, Tero Kokkonen, Mika Karjalainen), Use of Artificial Intelligence in a Cybersecurity Environment, Springer, Switzerland

Yereli, A.B., Şahin, I.F.O., (2020) Vergi Otomasyon Sisteminin Yapay Zeka ile Etkileşimi, Vergi Sorunları Dergisi, 378: 9-16

Yu, F.R., Yu. A.W., (2023) A Brief History of Intelligence, Springer, Switzerland

509 Nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğ, https://www.gib.gov.tr/vergi-usul-kanunu-genel-tebligi-sira-no509-resmi-gazetede-yayimlandi (Erişim Tarihi: 15.06.2023)

KAYNAKLAR

Ağdemir, Z. & Abukan, D. (2020). Vergi harcaması kökenleri üzerine. *Ömer Halis Demir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 709-723.

Bıttker. B., 1969. Accounting for federal tax subsidies ın the national budget, *National Tax Journal*. 22(2): 244-261.

Buhur, S. (2020). Koronavirüs sürecinde devletin mali ve iktisadi rolü. *Legal Mali Hukuk Dergisi*, 1899-1900.

Değerli, B. & Mastar Özcan, P. (2019). Kişisel harcama vergisi ve analizi, *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (2): 179-194.

Dinler, Z. (2000). *İktisada Giriş*, Bursa: Ekin Kitabevi

Edizdoğan, N. (1984). Katma değer vergisinin teorik yönü. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *5*(2):65-83.

Giray, F. (2002). Vergi harcamaları: harcama vergileri açısından analizi. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21 (1):27-52.

GTED (2023). Global Tax Expenditures Database, Erişim Adresi https://gted.net/data-visualisation/ (Erişim Tarihi: 03.04.2023)

Karaca, C. (2014). Uygulanan para ve maliye politikaları açısından geçmiş krizler ve 2008 küresel ekonomik krizinin karşılaştırmalı analizi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *5*(1):263-286.

Nadaroğlu, H. (1976). Kurumları Vergileme Şekilleri ve Mükellef Seçimleri. Kamu Maliyesi Teorisi, İstanbul, 236.

Nemli, A. (1990). *Kamu Maliyesine Giriş*, İstanbul: Filiz Kitabevi

Paksoy, S. & Bakan, S. (2010). Türkiye'de uygulanan vergi politikaları ve ekonomik büyüme üzerine etkileri:(1980 Sonrası), *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (32): 150-170.

Pedük, T. (2006). *Vergi Harcamaları*, Ankara: Yaklaşım Yayıncılık

Rakıcı, C. (2004). Türk gelir vergisi sisteminde yer alan bazı muafiyet, istisna ve indirimlerin değerlendirilmesi. *Vergi Sorunları Dergisi,* 115-129.

Savaş, V. F. (1994). *Politik İktisat*. İstanbul: Beta Yayınevi

Schick, A. (1986). Controlling nonconventional expenditure: tax expenditures and loans. *Public Budgeting & Finance*, *6*(1):3-19.

Surrey, S.S. (1976). Tax Expenditures, *Challenge*, Vol:18, Issue:6, 53-54.

Turhan, S. (1998). *Vergi Teorisi ve Politikası*.İstanbul: Filiz Kitabevi.

Yardımcıoğlu, M. (2007). Geçiş ekonomilerinde kamu borçlarının finansal piyasalar üzerindeki Etkileri: Türkiye örneği", Sosyoekonomi,6(6):147-168

KAYNAKLAR

Algan, N. & M.A. Gedik (2011), Vergi Rekabetine İlişkin Göstergeler: Avrupa Birliği Üyesi Ülkeler İçin Bir Değerlendirme, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(1), 287-302.

Arıkan, Z. ve Akdeniz A. H., (2005). Küreselleşen Dünyada Vergi Cennetlerinin Ekonomik Analizi, *Review of Social, Economic&Business Studies*, Cilt 5-6.

Bunn, D. (2022). Internatıonal Tax Competıtıveness Index 2022. Tax Foundation. Washingtion, D.C.

Çak, M., (2008). Uluslararası Vergi Rekabeti Transfer Fiyatlaması ve Vergilendirme. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı, Ankara.

Çelikkaya, A. (2022). Zararlı Vergi Uygulamalarının Gelişimi. *Gümrük Ticaret Dergisi*, 9(28), 12-26.

Devereux, M.P. & R. Griffit & A. Klemm (2002), Corporate Income Tax Rate Reforms and Intarnational Tax Competition, *Economy Policy*, 17(35), 450-495.

Edwards, C., Rugy de V., (2002). International Tax Competition A 21st-Century Restraint on Government, *Policy Analysis*, No: 431, April 2002, 43p. http://www.cato.org/ pubs/pas/pa 431.pdf, (Erişim: 22.06.2023).

Eyüpgiller, Saygın, (2002). Uluslararası Zarar Verici Vergi Rekabeti ve Vergi Cennetleri. Ankara: Yaklaşım Yayınları.

Ferhatoğlu, E. (2006). Uluslararası Vergi Rekabeti ve Sürükleyici Güçleri, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:7, Sayı 1, Eskişehir.

Genschel, P. & P. Schwarz (2011), Tax Competition: A Literature Review, SocioEconomic Review, 9(2), 339-370.

Genschel, P., & Schwarz, P. (2011). Tax competition: a literature review. *Socio-Economic Review*, 9(2), 339–370.

Giray, F. (2005). Küreselleşme Sürecinde Vergi Rekabeti ve Boyutları, *Akdeniz Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi*, Antalya.

Goodspeed, T.J. (1998), Tax Competition, Benefit Taxes, and Fiscal Federalism, *National Tax Journal*, 51(3), 579-586.

Goodspeed, T.J. (2002), Vergi Rekabeti, Fayda Vergileri ve Mali Fedaralizm, *Maliye Dergisi*, (İ. Sağbaş, Çev.), 139, Ocak-Nisan, 51-60.

Grazzini, L, Petretto, A. (2007). Tax Competition Between Unitary and Federal Countries, *Economics of Governance*, Volume 8, Number 1, January, s.18.

Huizinga, H. (1991). Foreign Investment Incentives and International Cross-Hauling of Capital, *The Canadian Journal of Economics*, August.

Kanbur, R., Keen, M., (1993). Jeux Sans Frontieres: Tax Competition and Tax Coordination When Countries Differ in Size. *American Economic Review,* 83: 877-892.

Karaca, Y. (2001). Zararlı Vergi rekabeti ve Vergi Cennetleri: OECD Bünyesindeki Çalışmalar Ne Aşamada?, *Vergi Dünyası*, Sayı: 238.

Lesage, D. (2010). "The G20 and Tax Havens: Maintaining the Momentum". Conferance: Governing the Global Economy: The Role of the G20. University of Toronto. (http://www.g20.utoronto.ca/biblio/lesage-tax-havens.pdf). (Erişim: 28.06.2023).

Litllewood. M. (2004). Tax Competition: Harmful to Whom. Journal of International Law. Sayı 411.

Mason, R. (2007). Common Markets, Common Tax Problems. *Florida Tax Review.* Cilt 8.

Mintz, J., Tulkens, H. (1986). Commodity Tax Competition Between Member States of a Federation: Equilibrium and Efficiency. *Journal of Public Economics,* 29: 133-72.

Mitchell, D. J. (2001). Lowering Marginal Tax Rates: The Key to Pro-Growth Tax Relief, Backgrounder, No 1443.

OECD (1998), Harmful Tax Competition An Emerging Global Issue, OECD, 1998.

OECD, (2008). Tax and Economic Growth, Economic Department Working Paper, Sayı 620.

OECD,(2023).https://stats.oecd.org/index.aspx?DataSetCode=CTS_ETR# (Erişim: 17.05.2023).

OECD. (1998). Harmful Tax Competition: An Emerging Global Issue. OECD Publications. Paris. 1998.

OECD. (2015). Countering Harmful Tax Practices More Effectively, Taking into Account Transparency and Substance, Action 5 – Final Report, OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project. OECD Publication, Paris, 2015.

Öz, N. S. (2000). Zarar Verici Vergi Rekabetine Karşı Yapılan Uluslararası Çalışmalar. Vergi Sorunları, (143), 48-59.

Öz, N. S. (2005). *Uluslararası Vergi Rekabeti ve Vergi Cennetleri*, Maliye ve Hukuk Yayınları, Ankara.

Persaud. B. (2002). The OECD Harmful Tax Competition Policy: A Majos Issue For Small States. İçinde: International Tax Competition: Globalization and Fiscal Sovereignty. Editör Rajiy Biswas. London.

Pinto C., (2003). *Tax Competition And Eu Law*, Kluwer Law International, USA.

Powell, B. (2001). Tax Competition is Benifical, not Harmful, Research Reports by American Institute for Economic Research, Volume 68, No 15.

Remeur. C. (2019). Listing of Tax Havens by the EU. European Parliamentary Research Service. (http://www.europarl.europa.eu/cmsdata/147404/7%20-%2001%20EPRS-Briefing-621872-Listing-tax-havens-by-the-EU FINAL.PDF). (Erişim: 28.06.2023).

Tax Foundation, (2023). https://taxfoundation.org/data/all/global/corporate-tax-rates-by-country-2022/ (Erişim: 18.05.2023).

Tiebout, C. M. (1956). A Pure Theory of Local Expenditures. *Journal of Political Economy*, 416-424.

Wilson, J. (1986). A Theory of Interregional Tax Competition. *Journal of Urban Economics*, 19: 296-315.

Wilson, J. (1999). Theories of Tax Competition. *National Tax Journal*, 52: 269- 304.

Zodrow, G. R., Mieszkowski, P. (1986). Pigou, Tiebout, Property Taxation, and the Underprovision of Local Public Goods. *Journal of Urban Economics*, 19: 356-370.

REFERENCES

Açba, S. (1991). Devlet borçlanması. Adım Yayıncılık.

ADIYAMAN, A. T. (2006). Dış borçlarımız ve ekonomik etkileri. Sayıştay Dergisi, (62), 21-45.

AKBAŞ, Y. E., Fuat, L. E. B. E., & ZEREN, F. (2014). Testing the validity of the triplet deficit hypothesis for Turkey: Asymmetric causality analysis. Eurasian Journal of Business and Economics, 7(14), 137-154.

Akdoğan, A. (2016). Kamu maliyesi. Gazi Kitabevi.

Akyol Eser, K. (2012). Finansal serbestleşme sürecinde artan kısa vadeli sermaye hareketleri: Türkiye ekonomisine etkileri, riskler ve politika araçları. Mesleki Yeterlilik Tezi, 4(4).

Artun, T. (1995). İmkb"nin 10 Yılı. İktisat İşletme ve Finans, 10(113), 4-12.

Aysu, A. (2007). Dış borçlanma ve ekonomik büyüme ilişkisi: Türkiye örneği. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Berglund, T., Honkapohja, S., Mikkola, A., & Suvanto, A. (2001). Promoting the stability of international capital movements. Research reports, Ministry of Finance, 1, 2001.

Berksoy, T., & Saltoğlu, B. (1998). Türkiye Ekonomisinde Sermaye Hareketleri. İstanbul Ticaret Odası.

Boratav, K. (1997). Ekonomi ve Küreselleşme. Emperyalizmin Yeni Masalı Küreselleşme, 19-28.

Buchanan, J. M., & Wagner, R. E. (1967). Public debt in a democratic society. (No Title).

Buiter, W. H. (1985). A guide to public sector debt and deficits. Economic policy, 1(1), 13-61.

Coşgun, D. (2006). Uluslar Arası Kısa Vadeli Sermaye Hareketlerinin Türkiye Ekonomisine Etkileri (Master's thesis, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

ÇOBAN, O. (2003, May). Education, Human Capital and Economic Growth in Interaction: An Econometric Review on Turkey (1980-1997). In II. National Knowledge, Economy and Management Conference Proceedings (pp. 17-18).

Demir, F. (2009). Volatility of short-term capital flows and private investment in emerging markets. The Journal of Development Studies, 45(5), 672-692.

Derdiyok, T. (1993). Türkiye'de dış borç yönetimi. TC Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı.

Ekinci, N. K. (1997). Financial liberalization under external debt constraints: The case of Turkey. In Experiences with Financial Liberalization (pp. 243-266). Dordrecht: Springer Netherlands.

Ertürk, E. (1994). Döviz ekonomisi. Der Yayınları.

Fitz Gerald, J. (2001). Managing an economy under EMU: the case of Ireland. World Economy, 24(10), 1353-1371.

IMF (2012). "Balance of Payements Manual", www.imf.org/ externar/pubs/ft/bopman.pdf (Erişim Tarihi: 03.08.2016).

İNANDIM, Ş. (2005). Kısa vadeli sermaye hareketleri ile reel döviz kuru etkileşimi: Türkiye örneği. Yayınlanmamış Uzmanlık Yeterlilik Tezi, Ankara: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Piyasalar Genel Müdürlüğü.

Karluk, R. (2003). Uluslararası Ekonomi Teori ve Politika, 7. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul.

Karpuz, F., & KIZILTAN, A. (2014). TÜRKİYE'DE KISA VADELİ YABANCI YATIRIMLAR İLE REEL DÖVİZ KURU ARASINDAKİ İLİŞKİ. EKEV akademi dergisi, (60), 197-209.

Kavcıoğlu, Ş. (2014). Avrupa Birliği'nde euro krizi ve Türkiye ekonomisine etkileri. Maliye ve Finans Yazıları, 1(101), 15-37.

KAVCIOĞLU, Ş. (2015). YURT DIŞI KAYNAKLI KREDİLER VE TÜRKİYE EKONOMİSİ ÜZERİNE ETKİLERİ. Marmara Üniversitesi Avrupa Araştırmaları Enstitüsü Avrupa Araştırmaları Dergisi, 21(1), 139-166.

Kepenek, Y., & Yentürk, N. (2000). Türkiye Ekonomisi, 10. baskı. Remzi Kitabevi, İstanbul.

Kindleberger, C. P. (1965). Trends in international economics. The Annals of the American Academy of Political and Social Science, 358(1), 170-179.

Lane, P. R., & Milesi-Ferretti, G. M. (2001). The external wealth of nations: measures of foreign assets and liabilities for industrial and developing countries. Journal of international Economics, 55(2), 263-294.

Manisalı, E. (1975). Gelişme ekonomisi. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayınları.

Mill, J. S., & Mill, J. S. (1966). On liberty (pp. 1-147). Macmillan Education UK.

Nadaroğlu, H. (1996). Kamu maliyesi teorisi. Beta Basım Yayım Dağıtım AŞ.

Özen, Ş. O. (2015). Türkiye'nin İstihdam Politikalari Ve Avrupa İstihdam Stratejisi'ne Uyumu. Çalışma Dünyası Dergisi, 3(1), 78-105.

Ricardo, D. (2001). On the Principles of Political Economy and Taxation. Third. Ontario: Batoche Books.

Rodrik, D., & Velasco, A. (1999). Short-term capital flows.

Savaş, V. Fuat (2007). İktisatın Tarihi. Ankara: Siyasal Kitabevi, 5.

Schultz, W. R. (1979). THE IMPACT OF SHORT-TERM CAPITAL FLOWS AND BALANCE OF PAYMENTS FLUCTUATIONS ON MONETARY POLICY: AN EMPIRICAL STUDY OF JAPAN. Iowa State University.

Seyidoglu, H. (2007). International Economics Theory Policy and Practice.

Seyidoğlu, H. (1992). Ekonomik terimler sözlüğü. Güzem Yayınları, Ankara.

Sung, Y. W. (1994). Foreign Investment and Trade. China Review, 12-1.

Şeker, M. (2006). Dış borçlanmaya teorik bir bakış ve dış borçların ekonomik etkileri. Sosyoekonomi, 3(3).

Töre, N. (1992). Dış Ticaret ve Döviz Kuru Politikaları. Editör: Ç. Aruoba ve C. Alpar). Ankara: Türkiye Ekonomisi Sektörel Gelişmeler, Türkiye Ekonomi Kurumu.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Elektronik Veri Dağıtım Sistemi (EVDS) (2023). Dış Borçlar-Brüt (Hazine ve Maliye Bakanlığı)(Üç Aylık). [Erişim: 29.08.2023, https://evds2.tcmb.gov.tr/]

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Elektronik Veri Dağıtım Sistemi (EVDS) (2023). Kısa Vadeli Dış Borç Stoku (milyon ABD doları)(Aylık). [Erişim: 29.08.2023, https://evds2.tcmb.gov.tr/]

Uluatam, Ö. (2001). Geçmişe bakmak: Cumhuriyet Dönemi iktisadî, malî, siyasî olaylar kronolojisi, 1920-2000. İmaj Yayıncılık.

Ulusoy, A., & Karakurt, B. (2001). Türkiye'ye Yönelik Sermaye Hareketleri ve Ekonomik Etkileri. Banka ve Ekonomik Yorumlar Dergisi, 38, 45-46.

Yalçın, C., Çulha, O. Y., & Özlü, P. Ö. (2005). Türkiye'de Ekonomik Büyüme ve Mali Yapı: Mali Gelişmişlik/Firma Mali Yapısı. TÜSİAD Büyüme Stratejileri Dizisi, (5).

YÜCEL, A. G. F., & YANAR, A. G. R. (2005). Türkiye'de cari işlem açıkları sürdürülebilir mi? Zaman serileri perspektifinden bir bakış. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14(2), 483-492.

Zerenler, M. (2004). Devletin Dış Borçlanmasının Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri. ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources, 6(1).

Zıllıoğlu, O. N. (1984). Gelişmekte olan ülkelerde dış borç sorunu (No. 60). Anadolu Üniversitesi.

KAYNAKLAR

Akarçay, P. (2021). Üniter Devlette Yerinden Yönetim Deneyimleri: İsveç ve Norveç. Bursa: Ekin Yayınevi.

Bjørnå, H. (2016). Norwegian municipalites and reputation building: agents, agendas, colaitions and outcomes, *Scandinavian Journal of Public Administration*, 20(2) :39-58.

Borge, L. E. (2015). Welfare services in Norwegian local governments: has decentralisation come to an end?, *İçinde: Kim, J., Mau, N .J. (Ed.), Decentralisation of education, health and social protection: issues and challenges,The Korea Institute of Public Finance and the Danish Ministry of Economic Affairs and the Interior,31–48.*

Borge, L. E. (2000). Changing for public services: the case of utilities in Norwegian local governments, *Regional Science and Urban Economics,* 30: 703-718.

Dafflon, B., & Madiès, T. (2009). *Decentralization: A Few Principles From the Theory of Fiscal Federalism (Paper No. 42). Agence Française de Développement, Notes and Documents, Paris.*

De Mello Jr, L. R. (2000). Fiscal Decentralization and Intergovernmental Fiscal Relations: A Cross-Country Analysis. *World development,* 28(2), 365-380.

Ebel, R. D., & Yilmaz, S. (2002). *On the measurement and impact of fiscal decentralization.* İçinde: Fiscal Decentralization in Croatia, Conference Proceedings, Zagreb, November 14-15, 2002.

Esping-Andersen, G. (1991). The Three Worlds of Welfare Capitalism. Cambridge:Polity Press.

Falleti T. G. (2004). A Sequential Theory of Decentralization and Its Effects on the Intergovernmental Balance of Power: Latin American Cases in Comparative Perspective, The Helen Kellogg Institute of International Studies, Working Paper-314, July-2004.

Fimreite A.L., & Tranvik T. (2010). Norway. İçinde: Goldsmith M. J., Page E. C. (Ed.), Changing Government Relations in Europe: From localism to intergovernmentalism: Londra: Routledge.

Fjeldstad, O. H. (2001). Intergovernmental Fiscal Relations in Developing Countries. A Review of Issues., WP 2001, Chr. Michelsen Institute.

Grindheim, J.E. (2021). Norway. İçinde: Martí-Henneberg, J. (eds) European Regions, 1870 – 2020. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-61537-6_10

Hagen T. P., & Sorensen R. (2001). Komniunal Orgatiisering. Oslo: Universitetsforlaget

Karagöz, B. (2014). Mali yerelleşme ve yatay eşitsizlik sorunu: Türkiye örneği, Doktora Tezi: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

KBN. (2023). "The Norwegian Local Government Sector" https://www.kbn.com/en/investor/investing-in-norway/, (Erişim Tarihi: 25.06 2023).

Kee, W. S. (1977). Fiscal decentralization and economic development. Public Finance Quarterly, 5(1), 79-97.

Kjellberg, F. (1995). The changing values of local governemnt, The Annals of the American Academy of Political and Social Science, 540: 40-50.

Muhasebat Genel Müdürlüğü (2022), Mahalli İdareler Bütçe İstatistikleri. https://muhasebat.hmb.gov.tr/mahalli-idareler-butce-istatistikleri, (Erişim Tarihi: 25.06 2023).

Norwegian Ministry of Local Government and Modernisation (2019). Attractive Nordic Towns-Startegies Towards a Sustainable Future, Oslo: Norwegian Ministry of Local Government and Modernisation Pub.

OECD Fiscal Decentralisation Database, https://www.oecd.org/tax/federalism/fiscal-decentralisation-database/, (Erişim Tarihi: 19.06.2023).

OECD. (2002). OECD Economic Survey: Norway, Paris: OECD Publishing

OECD. (2007). OECD Territorial Reviews: Norway, https://doi.org/10.1787/19900759 .

OECD. (2019). Economic Surveys: Norway. https://www.oecd.org/economy/surveys/Norway-2019-OECD-Economic%20Survey_Overview.pdf, (Erişim Tarihi: 27.06 2023).

OECD. (2020). Education Policy Outlook: Norway, https://www.oecd.org/education/policy-outlook/country-profile-Norway-2020.pdf

OECD/UCLG. (2022). 2022 Country Profiles of the World Observatory on Subnational Government Finance and Investment: Norway, https://www.sng-wofi.org/country-profiles/norway.html, (Erişim Tarihi: 27.06 2023).

Regjeringen. (2002). St.meld. nr. 19 (2001-2002), https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-19-2001-2002-/id195855/?ch=3, (Erişim Tarihi: 25.06 2023).

Regjeringen. (2020). Reform of local government, https://www.regjeringen.no/no/dokumentarkiv/regjeringen-solberg/kmd/tema-og-redaksjonelt-innhold/redaksjonelle-artikler/reform-of-local-government/id2548429/, (Erişim Tarihi: 25.06 2023).

Regjeringen. (2022). Fylkesinndelingen fra 2024, https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommunestruktur/fylkesinndelingen-fra-2024/id2922222/, (Erişim Tarihi: 25.06 2023).

Schwab, C., Bouckaert, G., & Kuhlmann S., (2017). The Future of Local Government In Europe: Lessons from Research and Practice in 31 Countries, Berlin: Nomos/Ed. Sigma.

Sellers J.M., & Lidström, A. (2007). Decentralization, local government and the welfare state, Governance: An International Journal of Policy. Admnistration and Institutions, 4: 609-632.

The Norwegian Local Government Act (2018). No.83, Oslo.

The Norwegian Association of Local and Regional Authorities (2017). Norwegian Local Goverment-System of Internal Supervision and Control and External Audit: Oslo: KS Pubs

Ulusoy, A., & Akdemir, T. (2017). Mahalli İdareler: Teori-Uygulama-Maliye, 10. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

UNDP. (2005). Fiscal Decentralisation and Poverty Reduction'. United Nations Development Programme, 1, 24.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, (2012), T.C. Resmi Gazete, 28489, (6 Aralık 2012).

KAYNAKLAR

Alibegovic, D., & Slijepcevic, S. (2012). Identifying key obstacles for performance measurement at the sub-national level in croatia. Croatian and Comparative Public Administration, 12(4):1117-1156.

Alibegović D. J. and Slijepčević S. (2012). Decentralızatıon In Croatıa: Problems And Possıble Solutıons, EUGOV Working Paper No. 33.

Alibegovid D. J.(2007). Tackling the Problem of Inadequate Financing for Local Development: The Case of Croatia, Local Innovations for Growth in Central and Eastern Europe Edited by Sylvain Giguère, ISBN 978-92-64-03851-6 Local Innovations for Growth in Central and Eastern Europe, OECD.

Aroyehun, T.O.M. (2015). Croatia's Accession Negotiation to the European Union. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Bilgi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

ATO (Ankara Ticaret Odası), "Hırvatistan Cumhuriyeti" https://www.atonet.org.tr/Uploads/Birimler/Internet/Alt%20Tan%C4%B1t%C4%B1m/2020-08-20%C3%9Clke%20Raporlar%C4%B1/H%C4%B1rvatistan.pdf, (Erişim Tarihi: 12.03.2023).

Branko Stanić (2022). Gender (dis)balance in local government: how does it affect budget transparency? Economic Research-Ekonomska Istraživanja, DOI: 10.1080/1331677X.2022.2081232.

Budak, J., D.J.libegović & J.Šišinački (2004). Local government and development in Croatia: Are we lost in transition?. *Ekonomski pregled, Hrvatsko društvo ekonomista (Croatian Society of Economists)*, 55 (7-8): 660-673.

Croatia, https://www.sng-wofi.org//country-profiles/croatia.html, Erişim Tarihi: 08.07.2023).

Croatia, "History" http://croatia.eu/index.php?view=category&lang=2&id=13, (Erişim Tarihi: 08.07.2023).

Croatian Case after 2001. *Politics of Decentralization Policy: Explaining the Limited Success,* 48(5):72-84.

Croatia – Fiscal Powers, Overvıew Of Fıscal Decentralısatıon, https://portal.cor.europa.eu//divisionpowers/Pages/Croatia4-Fiscal-Powers.aspx)

Doğan, K.C. 2021. Hırvatistan'da kamu yönetimi reformları". *Social Science Development Journal. 6(25):*191-199.

Drezgić S.(2011). Local Government Tools in Coping with the Crisis: The Case of Croatia, Local Government Finance in Times of Crisis: An Early Assessment ,NISPAcee The Network of Institutes and Schools of Public Administration in Central and Eastern Europe, Edited by Lucie Sedmihradská Nadezhda Bobcheva Mihály Lados.

European Committee of the Regions, "Croatia" https://portal.cor.europa.eu/divisionpowers/Pages/Croatia.aspx, (Erişim Tarihi: 08.07.2023).

European Union, "Croatia" https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles/croatia_en, (Erişim Tarihi: 08.07.2023).

Emina Jerković, 9th International Scientific Forum, ISF 2017, 23-24 November 2017, University of Cambridge, UK, Proceedings 105 Decentralisation of Financing of Self-Government Units in the Republic of Croatia,pp.105-118.

Erjavec N. , Jakšić S., Mačkić V.,2017. What determines the fiscal success at a local level? The case of Croatian local government units, Croatian Operational Research Review CRORR 8), 283–297.

https://www.ijf.hr/en/news/details//budget-transparency-of-croatian-local governments,3510.html, (Erişim Tarihi:08.06.2023.).

Ivanisevic´, S., Kopric I., Omejec J. ve Simovic J. (2000). Local Government in Croatia. (Ed. Kandeva, E.). Budapest, Hungary: Local Government and Public Servıce

Kadoić, N. 2017. Citizen Participation in Decision Making Processes in Croatian Local Government Units. *International Journal of Science and Engineering Investigations*, 6 (60): 14-22.

Klarić, M. 2017. Problems and Developments in the Crotian Local-Self Government. *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, 54: 807- 823.

Koprić, I. (2011). Local Government in Croatia. https://www.academia.edu/11178503/Local_Government_in_Croatia_2011_, (Erişim Tarihi: 11.03.2023)

Kraan D.J., Bergvall D., Müller I. and Wehner J.(2006). Budgeting in Croatia, OECD Journal On Budgetıng, 5(4): 7-60.

Krmpotic D., Iles M., Bicvic,D.(2020). The Impact Of Fıscal Autonomy On Regıonal Development In The Republıc Of Croatıa, 60th International Scientific Conference on Economic and Social Development – XX International Social Congress, Editors: Natalia Pochinok, United States, Book of Proceedings.

Maletić I., (2006). Subnational Budget Watch in Croatia: Is Anybody There?, Making Public Finance Public Subnational Budget Watch in Croatia, Macedonia, and Ukraine Local Government and Public Service Reform Initiative, Edited by Katarina Ott, First published by Local Government and Public Service Reform Initiative, Open Society Institute–Budapest

Network of Associations of Local Authorities of South East Europe (NALAS) Report, 2018,Seventh Edition.

Petak, Z. 2012. Politics of Decentralization Policy: Explaining the Limited Success of the Croatian Case after 2001, Politicka Misao, Zagreb Vol. 48, Iss. 5, (2011): 72-84

Primorac M. (2015) The effectiveness of fiscal equalisation in Croatia, Economic Research-Ekonomska Istraživanja, 28:1, 299-311, DOI: 10.1080/1331677X.2015.1043780

T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı, "Avrupa Birliği'nin Tarihçesi" https://www.ab.gov.tr/105.html , (Erişim Tarihi: 08.07.2023).

T.C. Ticaret Bakanlığı, Dış Temsilcilikler ve Uluslararası Etkinlikler Genel Müdürlüğü, "Hırvatistan Ülke Profili" https://ticaret.gov.tr/data/608681bc13b87666b80193d3/H%C4%B1rvatistan%20%C3%9Clke%20Profili%20pdf.pdf, (Erişim Tarihi: 08.07.2023).

Tekdere, M. 2019. Avrupa Birliği Üyesi Ülkelerin Yerel Yönetim Yapıları. *Türk&İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(20):248-282.

Tianyu C. (2021). Fiscal equalization of croatias local-government,an analysis of equalization grant allocations in Croatia, Decentralization, Europe & Central Asia, Fiscal Decentralization, Regions & Countries, https://decentralization.net/2021/07/ fiscal-equalization-of-croatias-local-government/(Erişim Tarihi:12.06.2023).

Türkoğlu, İ.&A. Bucaktepe, 2015. Yerel Yönetimlerin Mali Özerkliği ve Avrupa Birliği Ülke Uygulamalarından Örnekler. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24 (2): 319-336.

Urlec N. K. (2017). The Trend Of Local Self-Government In Croatıa, 9th International Scientific Forum, Proceedings Decentralisation of Financing of Self-Government Units in the Republic of Croatia:105-118.

Ott K. , Bajo A. (2001)., Local Governments Budgeting in Croatia, Institute of Public Finance Zagreb.

Ott K. , Bajo A. (2002). Local Government Budgeting: Croatia, Local Government Budgetıng In book: Local Government Budgeting (Editors: Mihaly Hogye Chapter: Local Government Budgeting in Croatia publisher: Local Government and Public Service Reform Initiative and Opend Society Institute, pp.219-271.

Wojnicki J. (2023). The Issue of Restitution of Local Self-governments in Poland and Croatia in the Late 20th Century –the Question of Their Constitutionalisation.Studia Iuridica Lublinensia , 30(5,) DOI: 10.17951/sil.2021.30.5.577-599.

KAYNAKLAR

Abdioğlu, Z., Yamak, N. & Yamak, R. (2019). Türkiye'de gelir eşitsizliği ve ekonomik gelişme arasındaki uzun dönem ilişkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(3), 721–735.

Aghion, P. & Bolton, P. (1997). A Theory of Trickle-Down Growth and Development. *The Review of Economic Studies*, 64(2), 151–172.

Ağır, H., Türkmen, S., & Özbek, S. (2020). Finansal Kuznets Eğrisi Yaklaşımı Çerçevesinde Finansallaşma ve Gelir Eşitsizliği İlişkisi: E7 Ülkeleri Üzerine Ekonometrik Bir Tahmin. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi,* 15(2), 71-84.

Aiyar, S. & Ebeke, C.(2020). Inequality of Opportunity,Inequality of Income and Economic Growth. *World Development*,136, 105115.

Akalın, G., Özbek, R.İ. ve Çifçi, İ. (2018). Türkiye'de Gelir Dağılımı ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: ARDL Sınır Testi Yaklaşımı. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20 (4), 59-76.

Ak, M. Z., & Altıntaş, N. (2016). Kuznets'in ters U eğrisi bağlamında Türkiye'de gelir eşitsizliği ve ekonomik büyüme ilişkisi: 1986-2012. *Maliye Araştırmaları Dergisi,* 2(3), 93-102.

Akinci, M. (2018). Inequality and economic growth: Trickle-down effect revisited. *Development Policy Review*, 36(S1), 1–24.

Altunöz, U. (2015). Kuznet Eğrisi Bağlamında Türkiye'de Finansal Gelişme v e Gelir Eşitsizliği İlişkisinin Analizi. Editors: Selahattin Sarı, Alp H. Gencer ve İlyas Sözen, *International Conference On EurasianEconomies*, Kazan-Russia 871-875.

Alesina, A. & Rodrik, D. (1994). Distributive politics and economic growth. *Q J Econ* 109(2):465–490.

Alesina, A. & Perotti, R.,(1996). Income distribution, political instability, and investment. *Eur Econ Rev* 40(6):1203–1228.

Ameur, A. & Seffih, S. (2021). Income Inequality and Economic Growth in Algeria: Empirical Study during the Period 1980-2015. *Management Dynamics in the Knowledge Economy*. 9(1), 39-49.

Amri, K. ve Nazamuddin, (2018). Is there causality relationship between economic growth and income inequlity? Panel data evidence from Indonesia. *Eurasian Journal of Economics and Finance*, 6(2), 8-20.

Balcilar, M.; Gupta, R.; Ma, W. & Makena, P., (2021). Income inequality and economic growth: A re-examination of theory and evidence . *Review of Development Economics*, 25(2), 737-757.

Barro, R. J. (2000). Inequality and growth in a panel of countries. *J. Econ. Growth*, 5 (1), 5–32.

Barro, R. J. (2008). Inequality and Growth Revisited. *ADB Working Paper Series on Regional Economic Integration*, No.11.

Banerjee, A.V., & Duflo, E., (2003). Inequality and growth: what can the data say. *Journal of Economic Growth*, 8, 267–299.

Banna, H.; Masud, M. M. & Rodrigo, S. K. A., (2021). How does economic growth impact on income inequality across ethnic groups in Malaysia?. *Poverty & Public Policy,* 12(4):397-420.

Benos, N., & Karagiannis, S. (2018). Inequality and growth in the United States: Why physical and human capital matter. *Economic Inquiry,* 56(1), 572–619.

Berg, A., Ostry, J. D., Tsangarides, C. G. & Yakhshilikov. Y. (2018). Redistribution, Inequality, and Growth: New Evidence. *Journal of Economic Growth*

23(3):259–305.

Braun, M., Parro, F. & Valenzuela, P. (2019). Does finance alter the relation between inequality and growth? *Economic Inquiry*, 57 (1) 410–428.

Brueckner, M. & D. Lederman. (2018). Inequality and Economic Growth: The Role of Initial Income. *Journal Economic Growth,* 23 (3): 341–366.

Breunig, R. & Majeed, O. (2019). Inequality, poverty and economic growth. *International Economics,* 161 (C) (2020) 83–99.

Bouincha, M., & Karim, M. (2018). Income Inequality and Economic Growth: An Analysis Using a Panel Data. *International journal of economics and finance*, 10, 242-253.

Caraballo, M.Á., Dabús, C. & Delbianco, F. (2017). Income Inequality and Economic Growth Revisited. A Note. *J. Int. Dev*., 29, 1025–1029.

Castelló, A. & Doménech, R (2002). Human capital inequality and economic growth: some new evidence. *The Economic Journal*, 112(478), C187-C200.

Castelló-Climent, A. (2010). Inequality and growth in advanced economies: an empirical investigation. *J. Econ. Inequal*. 8 (3), 293–321.

Chen, B. L. (2003). An inverted-U relationship between inequality and long-run growth. *Economics Letters*, 78(2), 205-212.

Charles-Coll, J. A., (2010) "The Optimal Rate of Inequality: A Framework for the Relationship between Income Inequality and Economic Growth," *MPRA Paper*, 28921, University Library of Munich, Germany.

Croix, D. L. & Doepke, M. (2003). Inequality and Growth: Why Differential Fertility Matters. *American Economic Review*, 93(4), 1091-1113.

Çalışkan, Ş. (2010). Türkiye'de gelir eşitsizliği ve yoksulluk. *In Journal of Social Policy Conferences,* Istanbul University, 59, 89-132.

Çepni, O., Gupta, R., & Lv, Z. (2020). Threshold effects of inequality on economic growth in the US states: the role of human capital to physical capital ratio. *Applied Economics Letters*, 27(19), 1546–1551.

Çütçü, İ., Güven, A. T. A. Y., & Akkurt, A. (2020). Kalkınma-gelir dağılımı ilişkisi: Türkiye ekonomisi üzerine yapısal kırılmalı ekonometrik analiz. *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(22), 448-466.

Dabla-Norris, E., Kochhar, K., Suphaphiphat, N., Ricka, F. & Tsounta, E. (2015).Causes and consequences of income inequality: A global perspective. *IMF Staff Discussion Note*, International Monetary Fund.

Deininger, K., & Squire, L. (1996). A new dataset measuring income inequality. *World Bank Economic Review*, 10(3), 565–591.

Deininger, K., & Squire, L. (1998). New ways of looking at old issues: inequality and growth. *Journal of development economics*, 57(2), 259-287.

Dominicis, L.De, Florax, R.J. & De Groot, H.L. (2008). A meta-analysis on the relationship between income inequality and economic growth. *Scottish J. Polit. Econ*. 55(5), 654-682.

Dişbudak, Cem ve Bora Süslü (2009). Kalkınma ve Bireysel Gelir Dağılımı, Kuznets Hipotezi Türkiye İçin Geçerli Mi? *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*,18, 146-166.

Dorofeev, M. L., (2022). Interrelations between Income Inequality and Sustainable Economic Growth: Contradictions of Empirical Research and New Results. *Economies* 10: 44.

Galbraith, J. K., & Kum, H. (2002). Inequality and Economic Growth: Data Comparisons and Econometric Tests. *UTIP Working Paper Number*, 21.

Galor, O., & J. Zeira. (1993).Income Distribution and Macroeconomics. *The Review of Economic Studies*, 60 (1): 35–52.

Galor, O., & Tsiddon, D. (1997). Technological progress, mobility and economic growth. *American Economic Review*, 87(3): 363-382.

Galor, O., & Moav, O. (2004). From physical to human capital accumulation: Inequality and the process of development. *Review of Economic Studies*, 71, 1101–1026.

Göcen, S. (2021). Ekonomik Büyüme ve Gelir Eşitsizliği İlişkisi: Türkiye İçin Bölgesel Bazda Bir İnceleme. *Ekonomi Politika ve Finans Araştırmaları Dergisi*, 6 (IERFM Özel Sayısı), 247-265.

Gungor, N. D. (2010). Education, Human Capital Inequality and Economic Growth: Evidence From Turkey. *Regional and Sectoral Economic Studies*, 10(2), 53-98.

Gülistan, C., Kılıç, C. & Kurt, U. (2022). Is Kuznets Inverted U Hypothesis Valid For Turkey? ARDL Bound Testing Approach. *Yönetim Bilimleri Dergisi,* 20(43), 171-190.

Halter, D., Oechslin, M., & Zweimüller, J. (2014). Inequality and Growth: The Neglected Time Dimension. *Journal of Economic Growth*, 19 (1): 81–104.

Hailemariam, A., & Dzhumashev, R. (2020). Income inequality and economic growth: Heterogeneity and nonlinearity. *Studies in Nonlinear Dynamics & Econometrics*, 24(3), 1–33.

Ho, SY. & Iyke, B. N. (2018). Finance-growth-poverty nexus: a re-assessment of the trickle-down hypothesis in China. *Economic Change and Restructuring*, 51, 221–247.

Hordofa, D.F., (2023). Unraveling the Mechanisms of Income Inequality on Economic Growth in Ethiopia: *Insights from Empirical Analysis*.

Idowu, K. & Adeneye, Y. (2017). Inequality and Economic Growth: An Analysis of 8-Panels. *Journal of Economics and Public Finance*, 3, 173-187.

Iradian, G. (2005). Inequality, Poverty, and Growth: Cross-Country Evidence. *IMF Working Paper* No. 05/28.

Iyke, B.N. & Ho, S.Y. (2017). Income inequality and growth: new insights from Italy. *Economia Internazionale / International Economics, Camera di Commercio Industria Artigianato Agricoltura di Genova*, 70 (4) 419–442.

Islam, M. R. (2017). Income Inequality and Economic Growth Nexus in Japan: A Multivariate Analysis. *The Ritsumeikan economic review: the bi-monthly journal of Ritsumeikan University*, 65(4), 439-456.

Juuti, T. (2020). Inequality and Economic Growth: a Method-Dependent Relationship. *SSRN Electronic Journal*, https://dx.doi.org/ 10.2139 /ssrn. 3575624. (Erişim tarihi 15.04.2023).

Joshi, Rohan (2018). Assessing the Impact of Income Inequality on Economic Growth. *The Indian Economic Journal*, 65(1-4), 1–26.

Kaldor, N. (1957). A model of economic growth. *The Economic Journal*, 67(268), 591–624.

Kanberoğlu, Z. & Arvas, M. (2014). Finansal Kalkınma ve Gelir Eşitsizliği: Türkiye Örneği, 1980-2012. *Sosyoekonomi*, 21 (21) , 106-122.

Karaş, G. (2021). Gelir Dağılımı ve Kalkınma İlişkisi: BRICS-T Ülkeleri Örneği. *Maliye Dergisi*, 180, 233-251.

Kennedy, T., Smyth, R.; Valadkhani, A.& Chen, G. (2017). Does income inequality hinder economic growth? New evidence using Australian taxation statistics. *Economic Modelling*, (65)119-128.

Kim. J. H. (2016). A Study on the Effect of Financial Inclusion on the Relationship Between Income Inequality and Economic Growth. *Emerging Markets Finance and Trade,* 52:2, 498-512,

Knowles, S. (2005). Inequality and Economic Growth: The Empirical Relationship Reconsidered in the Light of Comparable Data. *The Journal of Development Studies*, 41:1, 135-159.

Koçak, E. (2021). Ekonomik Büyüme, Finansal Gelişme ve Gelir Eşitsizliği: Ampirik Bir Tahmin. *Bankacılar,* 32(118), 48-64.

Kowalska, M. (2021). The Relationship between Income Inequalities and Economic Growth: New Evidence*. European Research Studies Journal* XXIV(Issue 3B):152-164.

Li, H., & Zou, F. H. (1998). Income Inequality is not Harmful for Growth: Theory and Evidence. *Review of Development Economics*, 2 (3): 318-334.

Majeed, M.T. (2016). Economic growth and income inequality nexus: an empirical analysis for Pakistan. *Kashmir Econ. Rev*, 25 (1) 1–12.

Malinen, T. (2012). Estimating the long-run relationship between income inequality and economic development. *Empir Econ*, 42:209–233.

Mcknight, A. (2019). Understanding the relationship between poverty, inequality and growth: a review of existing evidence, *LSE Research Online Documents on Economics* 103458, London School of Economics and Political Science, LSE Library.

Mdingi, K. & Ho S-Y. (2021). Literature review on income inequality and economic growth. *MethodsX*, 8:101402.

Mdingi, K. & Ho S-Y. (2023). Income inequality and economic growth: An empirical investigation in South Africa. *Cogent Economics & Finance*, 11:2, 2230027.

Muinelo-Gallo, L. & Roca- Sagales, O. (2011). Economic growth and inequality: The role of fiscal policies. *Australian Economic Papers*, 50: 74–97.

Neves, P. C. & Silva, S. M. T. (2014). Inequality and Growth: Uncovering the Main Conclusions from the Empirics. *Journal of Development Studies*, 50 (1): 1–21.

Öztürk, L. (2012). Economic Development and Regional Inequalities: An Empirical Investigation for Turkey, 1965-2001. *Paradoks Ekonomi, sosyoloji ve Politika Dergisi*, 8(2).

Öztürk, E., & Oktar, S. (2017). Kalkınma Gelir Eşitsizliği İlişkisi: Türkiye Örneği. *Akademik Hassasiyetler*, 4(8), 101-123.

Panizza, U. (2002). Income, inequality and economic growth: evidence from American data. *J. Econ. Growth*, 7 (1) 25–41.

Panzera, D., & Postiglione, P., (2022). The impact of regional inequality on economic growth: A spatial Econometric Approach. *Regional Studies*, 56(5), 687–702.

Partridge, M. (1997). Is inequality harmful for growth? Comment. *The American Economic Review*, 87(5), 1019–1032.

Pata, U. K. (2020). Finansal Gelişmenin Gelir Eşitsizliği Üzerindeki Etkileri: Finansal Kuznets Eğrisi Hipotezi Türkiye İçin Geçerli mi?. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 34(3), 809-828.

Peçe, M. A., Ceyhan, M. S., & Akpolat, A. (2016). Türkiye'de gelir dağılımının ekonomik büyümeye etkisi üzerine ekonometrik bir analiz. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(Special Issue 1), 135-148.

Perotti, R. (1996). Growth, income distribution, and democracy: What the data say. *Journal of Economic growth*, 1(2): 149-187.

Persson, T. & Tabellini, G. (1994). Is inequality harmful for growth? Theory and evidence. *The American Economic Review*, 84(3), 600–621.

Risso, W. A. & Carrera, E. J. S. (2012), Inequality and economic growth in China. *Journal of Chinese Economic and Foreign Trade Studies,* 5-2, 80–90.

Saadat, S. Y. (2018). The optimum level of income inequality: Evidence from panel data. *Journal of Business and Policy Research*, 13(1), 77-88.

Scholl, N. & Klasen, S. (2018). Re-estimating the relationship between inequality and growth. *Oxford Economic Papers*, 1-24.

Shen, C. & Zhao, X. (2023). How does income inequality affects economic growth at different income levels?. *Economic Research-Ekonomska Istraživanja,* 36:1, 864-884.

Shin, I. (2012). Income inequality and economic growth. *J. Econ. Model*. 29 (5), 2049–2054.

Shahbaz, M. (2010). Income inequality, economic growth and nonlinearity: A case of Pakistan. *International Journal of Social Economics*, 37(8), 613–636.

Stiglitz, J. (2016). Inequality and Economic Growth in: Mazzucato, M., Jacobs, M. (Eds.), *Rethinking Capitalism*. 209-243, Wiley-Blackwell, Hoboken, New Jersey.

Sylwester, K. (2000). Income inequality, education expenditures, and growth. *Journal of development economics*, 63(2), 379-398.

Tian, Y. (2012). The Effect of Income Inequality on Economic Growth in China. *Economics & Business Journal: Inquiries & Perspectives*, 4(1), 150-157.

Tokatlıoğlu, İ. & Atan, M. (2007). Türkiye'de Bölgeler Arası Gelişmişlik Düzeyi Ve Gelir Dağılımı Eşitsizliği: Kuznets Eğrisi Geçerli Mi? *Ekonomik Yaklasim*, 18(65), 25-58.

Topuz, S. G. (2022). The Relationship Between Income Inequality and Economic Growth: Are Transmission Channels Effective? *Social Indicators Research* 162: 1177–231.

Topuz, S. G. & Yıldırım, K. (2017). Gelir Eşitsizliğinin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(3), 57-72.

Töngür, Ü. & Elveren, A. Y. (2016). The impact of military spending and income inequality on economic growth in Turkey. *Defence and Peace Economics*, 27(3):433-452.

TUİK. (2023). Türkiye İstatistik Kurumu Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması 2022. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Income-Distribution-Statistics-2022-49745 (Erişim Tarihi: 15.05.2023)

Vo, D. H., Nguyen, T., Tran, N. &; Vo, A. (2019). What Factors Affect Income Inequality and Economic Growth in Middle-Income Countries?. *Journal of Risk and Financial Management*, 12(1), 40.

Wahiba, N. F. & Weriemmi El M. (2014). The relationship between economic growth and income inequality. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 4(1), 135-143.

Voitchovsky, S. (2005). Does the profile of income inequality matter for economic growth? distinguish between the effects of inequality in different parts of the income distribution. *J. Econ. Growth*, 10 (3), 273–296.

Wang, Y. (2017). Will Inequality Affect Growth? Evidence from USA and China since 1980. *Research in World Economy*, 8(2), 1–11.

KAYNAKLAR

Abbas, J., Wang, L., Ben Belgacem, S., Pawar, P. S., Najam, H., & Abbas, J. (2023). Investment in renewable energy and electricity output: Role of green finance, environmental tax, and geopolitical risk: Empirical evidence from China. *Energy*, *269*.

Ali, A., Audi, M., & Roussel, Y. (2021). Natural Resources Depletion, Renewable Energy Consumption and Environmental Degradation: A Comparative Analysis of Developed and Developing World. *International Journal of Energy Economics and Policy*, *11*(3), Article 3.

Andreasson, S., & Ruback, T. J. (2021). "Our oil would burn bright til morning:" Geopolitics, resource securitization, and Anglo-American competition for whale oil, 1783–1818. *Energy Research & Social Science*, *76*.

Antimiani, A., Costantini, V., & Paglialunga, E. (2023). Fossil fuels subsidy removal and the EU carbon neutrality policy. *Energy Economics*, *119*.

Aryanpur, V., Fattahi, M., Mamipour, S., Ghahremani, M., Gallachóir, B. Ó., Bazilian, M. D., & Glynn, J. (2022). How energy subsidy reform can drive the Iranian power sector towards a low-carbon future. *Energy Policy*, *169*.

Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu. (2023). *Avrupa Yeşil Mutabakatı | EEAS*. https://www.eeas.europa.eu/delegations/t%C3%BCrkiye/avrupa-ye%C5%9Fil-mutabakat%C4%B1_tr, (Erişim Tarihi: 07.06.2023).

Bachmann, T. M. (2011). Optimal Pollution: The Welfare Economic Approach to Correct Market Failures. Içinde J. O. Nriagu (Ed.), *Encyclopedia of Environmental Health* (ss. 264-274). Elsevier. https://doi.org/10.1016/B978-0-444-52272-6.00301-9

Beyeler, L. (2020). *How COVID-19 could help eliminate fossil fuel subsidies*. Development Matters. https://oecd-development-matters.org/2020/06/09/how-covid-19-could-help-eliminate-fossil-fuel-subsidies/, (Erişim Tarihi: 07.06.2023).

Bricout, A., Slade, R., Staffell, I., & Halttunen, K. (2022). From the geopolitics of oil and gas to the geopolitics of the energy transition: Is there a role for European supermajors? *Energy Research & Social Science*, *88*.

Caporale, G. M., Spagnolo, N., & Almajali, A. (2023). Connectedness between fossil and renewable energy stock indices: The impact of the COP policies. *Economic Modelling*, *123*.

Cassidy, E. (2019). *Which Countries Use the Most Fossil Fuels? - Resource Watch Blog*. https://blog.resourcewatch.org/2019/05/02/which-countries-use-the-most-fossil-fuels/, (Erişim Tarihi: 07.06.2023).

Coady, D., Parry, I., Sears, L., & Shang, B. (2017). How Large Are Global Fossil Fuel Subsidies? *World Development*, *91*, 11-27.

Crampton, E. (2007). *Market Failure*. University of Canterbury. Economics. https://ir.canterbury.ac.nz/bitstream/handle/10092/2597/12607265_MktFailure.pdf?sequence=1&isAllowed=y, (Erişim Tarihi: 07.06.2023).

Criekemans, D. (2011). *Geopolitiek: "geografisch geweten" van de buitenlandse politiek?*

Dogan, E., Hodžić, S., & Šikić, T. F. (2023). Do energy and environmental taxes stimulate or inhibit renewable energy deployment in the European Union? *Renewable Energy*, *202*, 1138-1145.

Euronews Green with Reuters. (2022). *The EU has approved a €28 billion German renewable energy scheme—But is it fair?* Euronews. https://www.euronews.com/green/2022/12/22/the-eu-has-approved-a-28-billion-german-renewable-energy-scheme-but-is-it-fair, (Erişim Tarihi: 07.06.2023).

Fang, G., Yang, K., Tian, L., & Ma, Y. (2022). Can environmental tax promote renewable energy consumption? —An empirical study from the typical countries along the Belt and Road. *Energy*, *260*.

Fang, L., & Zhao, S. (2023). On the green subsidies in a differentiated market. *International Journal of Production Economics*, *257*.

Feng, G.-F., & Zheng, M. (2022). Economic policy uncertainty and renewable energy innovation: International evidence. *Innovation and Green Development*, *1*(2).

Funkhouser, D. (2018). How Much Do Renewables Actually Depend on Tax Breaks? *State of the Planet*. https://news.climate.columbia.edu/2018/03/16/how-much-do-renewables-actually-depend-on-tax-breaks/, (Erişim Tarihi: 07.06.2023).

Gross, S. (2020). *Why are fossil fuels so hard to quit?* https://www.brookings.edu/essay/why-are-fossil-fuels-so-hard-to-quit/

Hájek, M., Zimmermannová, J., Helman, K., & Rozenský, L. (2019). Analysis of carbon tax efficiency in energy industries of selected EU countries. *Energy Policy*, *134*.

Hardy, T. (2021). *Amid climate change concerns, global fossil fuel use accelerates—Global Business Outlook*. https://www.globalbusinessoutlook.com/amid-climate-change-concerns-global-fossil-fuel-use-accelerates/, (Erişim Tarihi: 07.06.2023).

He, Y., Guo, S., Dong, P., Huang, J., & Zhou, J. (2023). Hierarchical optimization of policy and design for standalone hybrid power systems considering lifecycle carbon reduction subsidy. *Energy*, *262*.

Hittinger, E., Williams, E., Miao, Q., & Tibebu, T. B. (2022). *How to design clean energy subsidies that work – without wasting money on free riders*. https://theconversation.com/how-to-design-clean-energy-subsidies-that-work-without-wasting-money-on-free-riders-191635, (Erişim Tarihi: 07.06.2023).

Hosan, S., Rahman, M. M., Karmaker, S. C., & Saha, B. B. (2023). Energy subsidies and energy technology innovation: Policies for polygeneration systems diffusion. *Energy*, *267*.

Hu, Y., & Wu, W. (2023). Can fossil energy make a soft landing？—The carbon-neutral pathway in China accompanying CCS. *Energy Policy*, *174*.

International Energy Agency. (2021). Global Energy Review 2021. *International Energy Agency*.

Iqbal, S., Wang, Y., Ali, S., Haider, M. A., & Amin, N. (2023). Shifting to a green economy: Asymmetric macroeconomic determinants of renewable energy production in Pakistan. *Renewable Energy*, *202*, 234-241.

IRENA. (2023). Global landscape of renewable energy finance 2023. *International Renewable Energy Agenc*.

Jahanger, A., Zubair Chishti, M., Chukwuma Onwe, J., & Awan, A. (2022). How far renewable energy and globalization are useful to mitigate the environment in Mexico? Application of QARDL and spectral causality analysis. *Renewable Energy*, *201*, 514-525.

Jiang, Z., Rahman Mahmud, A., Maneengam, A., Nassani, A. A., Haffar, M., & The Cong, P. (2022). Non linear effect of Biomass, fossil fuels and renewable energy usage on the economic Growth: Managing sustainable development through energy sector. *Fuel*, *326*.

Ju, Y., & Borm, P. (2008). Externalities and compensation: Primeval games and solutions. *Journal of Mathematical Economics*, *44*(3), 367-382.

Keech, W. R., Munger, M. C., & Simon, C. (2012). *Market Failure and Government Failure*. Paper submitted for presentation to Public Choice World Congress, Miami.

Kim, S. K., & Park, S. (2023). Impacts of renewable energy on climate vulnerability: A global perspective for energy transition in a climate adaptation framework. *Science of The Total Environment*, *859*.

Leng, Y.-J., & Zhang, H. (2023). Comprehensive evaluation of renewable energy development level based on game theory and TOPSIS. *Computers & Industrial Engineering*, *175*.

Li, J., & Sun, C. (2018). Towards a low carbon economy by removing fossil fuel subsidies? *China Economic Review*, *50*, 17-33.

Li, P., Lin, Z., Du, H., Feng, T., & Zuo, J. (2021). Do environmental taxes reduce air pollution? Evidence from fossil-fuel power plants in China. *Journal of Environmental Management*, *295*.

Li, X., Xu, C., & Meng, J. (2022). Dynamic nonlinear impacts of fossil energy on renewable energy stocks: A quantile perspective. *Energy Reports*, *8*, 15511-15523. https://doi.org/10.1016/j.egyr.2022.11.129

Liang, T., Zhang, Y.-J., & Qiang, W. (2022). Does technological innovation benefit energy firms' environmental performance? The moderating effect of government subsidies and media coverage. *Technological Forecasting and Social Change*, *180*.

Liu, W., Shen, Y., & Razzaq, A. (2023). How renewable energy investment, environmental regulations, and financial development derive renewable energy transition: Evidence from G7 countries. *Renewable Energy*, *206*, 1188-1197.

London School of Economics and Political Science. (2018). *Do renewable energy technologies need government subsidies?* Grantham Research Institute on Climate Change and the Environment. https://www.lse.ac.uk/granthaminstitute/explainers/do-renewable-energy-technologies-need-government-subsidies/, (Erişim Tarihi: 07.06.2023).

Londoño-Pulgarin, D., Cardona-Montoya, G., Restrepo, J. C., & Muñoz-Leiva, F. (2021). Fossil or bioenergy? Global fuel market trends. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, *143*.

Lorenz, A. (2023). *When will we run out of fossil fuels?* FairPlanet. https://www.fair planet.org/story/when-will-we-run-out-of-fossil-fuels/, (Erişim Tarihi: 07.06.2023).

Maloney, B. (2018). *Renewable Energy Subsidies—Yes Or No?* Forbes. https://www.forbes.com/sites/uhenergy/2018/03/23/renewable-energy-subsidies-yes-or-no/, (Erişim Tarihi: 07.06.2023).

Marshall, W. (2020). *Geopolitics and the Energy Transition: Competition or Cooperation? | Global Risk Insights*. https://globalriskinsights.com/2020/09/geopolitics-and-the-energy-transition-competition-or-cooperation/, (Erişim Tarihi: 07.06.2023).

Mastroianni, F. (2016). *New Classical economists. Why do New Classical economists believe that economic policy is ineffective?* Grin. https://www.grin.com/document/351391, (Erişim Tarihi: 07.06.2023).

Mihalache, R. P., & Bodislav, D. A. (2019). Government failure vs. Market failure. The implications of incomplete information. *Theoretical and Applied Economics*, *26*(2(619)), 91-104.

Mobius, A., & Selin, N. (2021). *I know that if we stop burning fossil fuels, it will reduce carbon emissions. But are there other benefits as well?* MIT Climate Portal. https://climate.mit.edu/ask-mit/i-know-if-we-stop-burning-fossil-fuels-it-will-reduce-carbon-emissions-are-there-other, (Erişim Tarihi: 07.06.2023).

Mulroy, C. (2023). *Why is fossil fuel bad? What it is and how it impacts our environment.* https://www.usatoday.com/story/news/2023/02/23/why-are-fossil-fuels-bad-environment-impact/10454327002/, (Erişim Tarihi: 07.06.2023).

Nchofoung, T. N., Fotio, H. K., & Miamo, C. W. (2023). Green taxation and renewable energy technologies adoption: A global evidence. *Renewable Energy Focus*, *44*, 334-343.

Nguyen, T. L. T., Laratte, B., Guillaume, B., & Hua, A. (2016). Quantifying environmental externalities with a view to internalizing them in the price of products, using different monetization models. *Resources, Conservation and Recycling*, *109*, 13-23.

Norouzi, N., Fani, M., & Talebi, S. (2022). Green tax as a path to greener economy: A game theory approach on energy and final goods in Iran. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, *156*.

Nowag, J., Mundaca, L., & Åhman, M. (2021). Phasing out fossil fuel subsidies in the EU? Exploring the role of state aid rules. *Climate Policy*, *21*(8), 1037-1052.

Nunez, C. (2019). *Fossil fuels, explained*. Nationalgeographic. https://www.nationalgeographic.com/environment/article/fossil-fuels, (Erişim Tarihi: 07.06.2023).

Olanipekun, I. O., Ozkan, O., & Olasehinde-Williams, G. (2023). Is renewable energy use lowering resource-related uncertainties? *Energy*, *271*.

Ouyang, X., & Lin, B. (2014). Impacts of increasing renewable energy subsidies and phasing out fossil fuel subsidies in China. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, *37*, 933-942.

Panetta, F. (2022). Greener and cheaper: Could the transition away from fossil fuels generate a divine coincidence? *European Central Bank*.

Park, H., Kim, J.-K., & Yi, S. C. (2023). Optimization of site utility systems for renewable energy integration. *Energy*, *269*.

Park, K., Lee, Y., & Han, J. (2021). Economic Perspective on Discontinuing Fossil Fuel Subsidies and Moving toward a Low-Carbon Society. *Sustainability*, *13*(3), Article 3.

Perera, F., & Nadeau, K. (2022). Climate Change, Fossil-Fuel Pollution, and Children's Health. *New England Journal of Medicine*, *386*(24), 2303-2314.

Puiu, T. (2023). *How long before the world runs out of fossil fuels?* https://www.zme science.com/feature-post/how-long-fossil-fuels-last-43432/, (Erişim Tarihi: 07.06.2023).

Pyke, T. (2017). The energy debate: Renewable energy cannot replace fossil fuels. *DevelopmentEducation.Ie*. https://developmenteducation.ie/feature/the-energy-debate-renewable-energy-cannot-replace-fossil-fuels/, (Erişim Tarihi: 07.06.2023).

Raihan, A., Pavel, M. I., Muhtasim, D. A., Farhana, S., Faruk, O., & Paul, A. (2023). The role of renewable energy use, technological innovation, and forest cover toward green development: Evidence from Indonesia. *Innovation and Green Development*, *2*(1), 100035.

Sandmo, A. (2011). Atmospheric externalities and environmental taxation. *Energy Economics*, *33*, 4-12.

Schmidt, T. S., Matsuo, T., & Michaelowa, A. (2017). Renewable energy policy as an enabler of fossil fuel subsidy reform? Applying a socio-technical perspective to the cases of South Africa and Tunisia. *Global Environmental Change*, *45*, 99-110.

Scholten, D., & Bosman, R. (2016). The geopolitics of renewables; exploring the political implications of renewable energy systems. *Technological Forecasting and Social Change*, *103*, 273-283.

Shan, Y., & Ren, Z. (2023). Does tourism development and renewable energy consumption drive high quality economic development? *Resources Policy*, *80*.

Sharif, A., Kartal, M. T., Bekun, F. V., Pata, U. K., Foon, C. L., & Kılıç Depren, S. (2023). Role of green technology, environmental taxes, and green energy towards sustainable environment: Insights from sovereign Nordic countries by CS-ARDL approach. *Gondwana Research*, *117*, 194-206. https://doi.org/10.1016/j.gr.2023.01.009

Shinn, L. (2022). *Renewable Energy: The Clean Facts*. https://www.nrdc.org/stories/renewable-energy-clean-facts

Siddik, A. B., Khan, S., Khan, U., Yong, L., & Murshed, M. (2023). The role of renewable energy finance in achieving low-carbon growth: Contextual evidence from leading renewable energy-investing countries. *Energy*, *270*. https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S036054422300258X

Sirur, S. (2022). *India's subsidies for renewable energy nearly doubled in 2021 fiscal after 4-yr lull, report finds*. ThePrint. https://theprint.in/india/indias-subsidies-for-renewable-energy-nearly-doubled-in-2021-fiscal-after-4-yr-lull-report-finds/1273320/, (Erişim Tarihi: 07.06.2023).

Solarin, S. A. (2020). Towards sustainable development in developing countries: Aggregate and disaggregate analysis of energy intensity and the role of fossil fuel subsidies. *Sustainable Production and Consumption*, *24*, 254-265.

Stauffer, N. W. (2013). *Incentives for green technology adoption: Getting government subsidies right*. https://energy.mit.edu/news/incentives-for-green-technology-adoption-getting-government-subsidies-right/, (Erişim Tarihi: 07.06.2023).

Su, C.-W., Khan, K., Umar, M., & Zhang, W. (2021). Does renewable energy redefine geopolitical risks? *Energy Policy*, *158*.

Tan, Z., Wu, Y., Gu, Y., Liu, T., Wang, W., & Liu, X. (2022). An overview on implementation of environmental tax and related economic instruments in typical countries. *Journal of Cleaner Production*, *330*.

Tibebu, T. B., Hittinger, E., Miao, Q., & Williams, E. (2022). Roles of diffusion patterns, technological progress, and environmental benefits in determining optimal renewable subsidies in the US. *Technological Forecasting and Social Change*, *182*.

Timperley, J. (2021). Why fossil fuel subsidies are so hard to kill. *Nature*, *598*(7881), 403-405.

Tsao, Y.-C., Thanh, V.-V., Chang, Y.-Y., & Wei, H.-H. (2021). COVID-19: Government subsidy models for sustainable energy supply with disruption risks. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, *150*.

Torun, B. A., & Yavan, S. (2021). Çevre Sorunlarının Ekonomi-Politiği: Devlet ve Devlet Dışı Aktörler. İçinde Z. Savaşan & H. Ünay (Ed.), *Uluslararası Çevre Hukuku ve Politikaları*. Yetkin Yayınları.

United Nations. (1999). *The Role Of The Market in The Provısıon Of Publıc Goods and Services: Balancıng Market Failure and Government Failure*. United Nations.

Usman, M., & Balsalobre-Lorente, D. (2022). Environmental concern in the era of industrialization: Can financial development, renewable energy and natural resources alleviate some load? *Energy Policy*, *162*.

Vandeninden, F., Grun, R., & Fecher, F. (2022). Energy subsidies and poverty: The case of fossil fuel subsidies in Burkina Faso. *Energy for Sustainable Development*, *70*, 581-591.

Wang, Q., Guo, J., Li, R., & Jiang, X. (2023). Exploring the role of nuclear energy in the energy transition: A comparative perspective of the effects of coal, oil, natural gas, renewable energy, and nuclear power on economic growth and carbon emissions. *Environmental Research*, *221*. https://doi.org/10.1016/j.envres.2023.115290

Wei, C., Cong, M., Wang, R., Zhao, Y., Zhou, Z., Yang, D., & liu, J. (2023). Optimization of district heating system considering carbon taxes and subsidies based on energy policy stage goals. *Applied Thermal Engineering*, *226*.

World Bank. (2020). *Energy Subsidy Reform Facility: Generates Knowledge to Support Governments to Design and Implement Sustainable Energy Subsidy Reforms while Safeguarding the Welfare of the Poor*. World Bank. https://www.worldbank.org/en/results/2020/11/12/energy-subsidy-reform-facility-generates-knowledge-to-support-governments-to-design-and-implement-sustainable-energy-subsidy-reforms-while-safeguarding-the-welfare-of-the-poor, (Erişim Tarihi: 07.06.2023).

Xing, Y., Zhao, L., Huang, R., & Qian, Y. (2022). Green energy subsidy structure design under the impact of conventional energy price uncertainty. *Computers & Industrial Engineering*, *174*.

Xu, J., Lv, T., Hou, X., Deng, X., Li, N., & Liu, F. (2022). Spatiotemporal characteristics and influencing factors of renewable energy production in China: A spatial econometric analysis. *Energy Economics*, *116*. https://doi.org/10.1016/j.eneco.2022.106399

Yasmeen, R., Zhang, X., Tao, R., & Shah, W. U. H. (2023). The impact of green technology, environmental tax and natural resources on energy efficiency and productivity: Perspective of OECD Rule of Law. *Energy Reports*, *9*, 1308-1319.

Yi, S., Raza Abbasi, K., Hussain, K., Albaker, A., & Alvarado, R. (2023). Environmental concerns in the United States: Can renewable energy, fossil fuel energy, and natural resources depletion help? *Gondwana Research*, *117*, 41-55.

Zeppini, P., & van den Bergh, J. C. J. M. (2020). Global competition dynamics of fossil fuels and renewable energy under climate policies and peak oil: A behavioural model. *Energy Policy*, *136*, 110907. https://doi.org/10.1016/j.enpol.2019.110907

KAYNAKLAR

Akiş, E. (2020). Türkiye'de Enflasyon ile İşsizlik Arasındaki İlişki (2005–2020), *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* (49), 403-420.

Alper, F. (2017). Relationship Between Inflation and Unemployment: The ARDL Bound Testing Approach For Turkey, *Uluslararası Ticaret ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 1*(2), 71-80.

Apaydın, F. (2018). Türkiye'de İşsizliğin Karakteristiklerinin Karşılaştırmalı Analizi, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (30), 159-200.

Bayrak, M. & Kanca, O. C. (2013). Türkiye'de Phillips Eğrisi Üzerine Bir Uygulama, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 8*(3), 97-116.

Çorlu TSO (2018). İşsizlik ve Ekonomik Etkileri, Tekirdağ.

Eğilmez, M. (2018). İşsizlik sorunu nasıl çözülür?. https://www.mahfiegilmez.com/2018/03/issizlik-sorunu-nasl-cozulur.html, (Erişim Tarihi: 10.08 2023).

Eğilmez, M. (2020). Enflasyon nasıl düşürülür?. https://www.mahfiegilmez.com/2020/12/enflasyon-nasl-dusurulur.html, (Erişim Tarihi: 10.08 2023).

Froyen, R. T. (2009). Macroeconomics: Theories and policies. New Jersey: Pearson.

Gregory, A. W. & Hansen, B. E. (1996). Residual-Based Tests For Cointegration In Models With Regime Shifts*, Journal of Econometrics, 70*(1), 99-126.

Güven, E. A. & Ayvaz, Y. (2016). Türkiye'de Enflasyon ve İşsizlik Arasındaki İlişki: Zaman Serileri Analizi, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13*(1).

Hepsağ, A. (2009). Türkiye'de Enflasyon İle İşsizlik Arasındaki İlişkinin Analizi: Sınır Testi Yaklaşımı, *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, 59*(1), 169-190.

Özer, M. O. (2020). Türkiye'de Enflasyon ve İşsizlik Oranları Arasındaki Uzun Dönemli İlişkinin Analizi: Phillips Eğrisine Fourier Yaklaşımı, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* (39), 179-192.

Şahin, B. E. (2019).Türkiye'de Enflasyon ve İşsizlik Arasındaki İlişkinin Vektör Hata Düzeltme Modeli İle Analizi, *Mali Çözüm Dergisi,* 29, 63-75.

Uysal, D. & Erdoğan, S. (2004). Enflasyon İle İşsizlik Oranı Arasındaki İlişki ve Türkiye Örneği (1980-2002), *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 3*(6), 35-47.

Yıldırım, S. & Sarı, S. (2021). Türkiye Ekonomisinde Phillips Eğrisinin Geçerliliğinin Analizi, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 10*(3), 2206- 2226.

Yıldız, K. (2014). İşsizlik Türleri, Her Bir İşsizlik Türünün Toplam İşsizlikteki Payı ve Çeşitli Demografik Parametrelerle İlişkisi, *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi,* (45), 1-26.

Zivot, E. & Andrews, D. (1992). Further Evidence On The Great Crash, The Oil Price Shock, and The Unit Root Hypothesis, *Journal of Business & Economic Statistics, 10*(3), 251-270.

KAYNAKLAR

Ayalon, Y. (2015). *Natural Disasters in the Ottoman Empire: Plague, Famine, and Other Misfortunes*. ABD: Cambridge University Press.

Aybar, M. (2017). Osmanlı Devleti'nde Kıtlık ve İç Göç: 1870-1900 Arası İç Anadolu Örneği. *Mavi Atlas*, *5(2)*: 474-488.

Bayar, Y. (2013). 1873-1875 Anadolu Kıtlığı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.

Çelik, C.(2014). Osmanlı Yönetiminde Kıbrıs'ta Kıtlık ve Çözüm Yolları (1869-1874). *CEDRUS The Journal of MCRI. II* : 479-525.

Eldem, E. (2005).Ottoman Financial Integration with Europe: Foreign Loans, the Ottoman Bank and the Ottoman Public Debt. *European Review*, 13(*3*): 431-445.

Ergüder, B. (2019). *Maliye Tarihi*. İ.Ü. AUZEF Ders Notları.

https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=tr&user=gPYZl0gAAAAJ&cstart=20&pagesize=80&citation_for_view=gPYZl0gAAAAJ:Zph67rFs4hoC

Ergüder, B. (2022). 19. Yüzyıl Osmanlı Ekonomisinde Para Sistemi: Devletin Ekonomiye Müdahalesine İlişkin Bir Değerlendirme. (Ed. Çetinkaya, Ö. ve Tolga Demirbaş). Bursa: Ekin Yayınevi.

Erler, M.Y.(2012). *Osmanlı Devleti'nde Kuraklık ve Kıtlık Olayları(1800-1880).* İstanbul: Libra Kitap.

Ertem, Ö. (2015).British Views on the Indian and Ottoman Faminies: Politics, Culture, and Morality. *RCC Perspectives. 2:* 17-28.

Ertem, Ö. (2017).Considering Famine in the Late Nineteenth Century Ottoman Empire: A Comparative Framework and Overview.*COLLeGIUM.22(9)* : 151-172.

Genç, M.(2000).*İltizam*. TDV İslam Ansiklopedisi, 22: 154-158.https://islamansiklopedisi.org.tr/iltizam—vergi, (Erişim Tarihi:9.08.2023).

Ghazarian, M.(2022). A Climinate of Confessionalization: Famine and Difference in the Late Ottoman Empire. *International Journal of Middle East Studies*. *54* :484-504.

Hardy, A. (1988). Urban Famine or Urban Crisis? Typhus in the Victorian City. *Medical History, 32*: 401-425.

Issawi, C. (1982). *An Economic History of the Middle East and North Africa*. ABD:Columbia University Press.

Oddy, D.J.(1983).Urban Famine in Nineteenth-Century Britain: The Effect of the Landcashire Cotton Famine on Working-Class Diet and Health. *The Economic History Review, 36(1)*: 68-86.

Pamuk, Ş.(2005a).*Osmanlı-Türkiye İktisadi Tarihi: 1500-1914*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Pamuk, Ş. (2005b).Osmanlı Ekonomisinde Bağımlılık ve Büyüme (1820-1913). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.

Pamuk, Ş. (2014). *Türkiye'nin 200 Yıllık İktisadi Tarihi*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.

Pehlivan, Z.(2016).Beyond "the Desert and the Sown": Peasants, Pastoralists, and Climate Crisis in Ottoman Diyarbekir, 1840-1890. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Queens University, Kingston, Canada.

Quataert, D.(2008). *Anadolu'da Osmanlı Reformu ve Tarım*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Tuncer, A.Ç.(2013). "The Black Swan of the Golden Periphery: The Ottoman Empire during the Classical Gold Standart Era."https://www.econsoc.hist.cam.ac.uk/docs/CWPESH%20number%2013%20March%202013.pdf, (Erişim Tarihi:15.04.2023).

KAYNAKLAR

Akat, A. S. (2009). İktisadi Analiz. Ankara: Efil Yayınevi.

Alesina, A., Campante, F. R., & Tabellini, G. (2008). Why is Fiscal Policy Often Procyclical? Journal of the European Economic Association, 6(5), 1006-1036. https://doi.org /10.1162/JEEA.2008.6.5.1006

Allgoewer, E. (2003). Emil Lederer: Business Cycles, Crises, and Growth. Journal of the History of Economic Thought, 25(3), 327-348. https://doi.org/10.1080/1042771032000114755

Arellano, M., & Bover, O. (1995). Another look at the instrumental variable estimation of error-components models. Journal of Econometrics, 68(1), 29-51. https://doi.org/10.1016/0304-4076(94)01642-D

Arroyo Marioli, F., & Vegh, C. A. (2023). Fiscal Procyclicality in Commodity Exporting Countries: How Much Does It Pour and Why?.

Bali, B. B., & Çelen, M. (2007). Kurala Bağlı Maliye Politikaları ve Avrupa Birliği Uygulaması. İstanbul: Beta Basım.

Baltagi, B. H. (2021). Econometric Analaysis of Panel Data (6. Basım). Switzerland: Springer.

Barro, R. J. (1997). Macroeconomics (5. bs). Cambridge: MIT Press.

Bashar, O. H. M. N., Bhattacharya, P. S., & Wohar, M. E. (2017). The cyclicality of fiscal policy: New evidence from unobserved components approach. Journal of Macroeconomics, 53, 222-234. https://doi.org/10.1016/j.jmacro.2017.07.010

Blundell, R., & Bond, S. (1998). Initial conditions and moment restrictions in dynamic panel data models. Journal of Econometrics, 87(1), 115-143. https://doi.org/10.1016/S0304-4076(98)00009-8

Bohn, H. (1998). The Behavior of U. S. Public Debt and Deficits*. The Quarterly Journal of Economics, 113(3), 949-963. https://doi.org/10.1162/003355398555793

Burns, A. F., & Mitchell, W. C. (1946). Measuring Business Cycles. USA: NBER.

Carneiro, F., & Garrido, L. (2015). New Evidence on the Cyclicality of Fiscal Policy. World Bank Policy Research Working Paper No. 7293.

Chrysanthakopoulos, C., & Tagkalakis, A. (2023). Fiscal rules and tax policy cyclicality. Economics Letters, 225, 111035. https://doi.org/10.1016/j.econlet.2023.111035

Çevik, S. (2019). Kamu Maliyesi Kamu ekonomine Giriş. Konya: Palet Yayınları.

de Haan, J., & Gootjes, B. (2023). What Makes Discretionary Counter-Cyclical Fiscal Policy so Difficult? An Analysis of 32 OECD Countries. CESifo Economic Studies, 69(1), 1-20. https://doi.org/10.1093/cesifo/ifad001

Dincă, G., Dincă, M. S., Dauti, B., Baba, M. C., & Popione, C. (2020). Cyclicality of Fiscal Policy in the European Union. Journal for Economic Forecasting, (1), 75-96.

Dornbusch, R., Fischer, S., & Startz, R. (2018). Macroeconomics, (13. bs). New York: McGraw-Hill Education.

Edizdoğan, N., Çetinkaya, Ö., & Gümüş, E. (2019). Kamu Maliyesi (10. bs). Bursa: Ekin Kitabevi.

Égert, B. (2014). Fiscal policy reaction to the cycle in the OECD: Pro- or counter-cyclical? Mondes En Développement, 167(3), 35-52. https://doi.org/10.3917/med.167.0035

Fatas, A., & Mihov, I. (2009). The Euro and Fiscal Policy. NBER Working Paper Series, (14722), 1-53. https://doi.org/10.3386/w14722

Frankel, J. A., Vegh, C. A., & Vuletin, G. (2013). On graduation from fiscal procyclicality. Journal of Development Economics, 100(1), 32-47. https://doi.org/10.1016/j.jdeveco.2012.07.001

Galí, J., & Perotti, R. (2003). Fiscal policy and monetary integration in Europe. Economic Policy, 18(37), 533-572. https://doi.org/10.1111/1468-0327.00115_1

Gavin, M., & Perotti, R. (1997). Fiscal Policy in Latin America. NBER Macroeconomics Annual, 12, 11-61. https://doi.org/10.1086/654320

Gootjes, B., & de Haan, J. (2022). Procyclicality of fiscal policy in European Union countries. Journal of International Money and Finance, 120, 102276. https://doi.org/10.10 16/j.jimonfin.2020.102276

Harvey, J. (2017). Business Cycle Theory: A Critical Historical Survey (Working Paper Sy 1). Texas Christian University.

Heimberger, P. (2023a). The cyclical behaviour of fiscal policy: A meta-analysis. Economic Modelling, 123, 106259. https://doi.org/10.1016/j.econmod.2023.106259

Heimberger, P. (2023b). This time truly is different: The cyclical behaviour of fiscal policy during the Covid-19 crisis. Journal of Macroeconomics, 76, 103522. https://doi.org/ 10.1016/j.jmacro.2023.10352 2

Haller, H., & Turhan, S. (1985). Maliye politikası teorik esasları ve Temel Problemleri (2. bs). İstanbul: Gür-Ay Matbaası.

Hodrick, R. J., & Prescott, E. C. (1997). Postwar U.S. Business Cycles: An Empirical Investigation. Journal of Money, Credit and Banking, 29(1), 1-16. https://doi.org/10.2307/2953682

Iancu, A., & Olteanu, D. (2022). Procyclical and countercyclical fiscal policies in non-euro EU member countries (Working Paper Sy 221220). Working Papers.

Ilzetzki, E., & Vegh, C. A. (2008). Procyclical Fiscal Policy in Developing Countries: Truth or Fiction? NBER Working Paper Series, (w14191), 1-61.

IMF Staff Report (2019). Saudi Arabia: 2019 Article IV Consultation-Press Release. Erişim Adresi: https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2019/09/09/Saudi-Arabia-2019-Article-IV-Consultation-Press-Release-and-Staff-Report-48659

IMF Fiscal Monitör (2023). Veri Tabanı. Erişim Adresihttps://data.imf.org/?sk=a0867067-d23c-4ebc-ad23-d3b015045405

Kaminsky, G. L., Reinhart, C. M., & Végh, C. A. (2004). When It Rains, It Pours: Procyclical Capital Flows and Macroeconomic Policies. NBER Macroeconomics Annual, 19, 11-53. https://doi.org/10.1086/ma.19.3585327

Klemm, A. D. (2014). Fiscal Policy in Latin America over the Cycle. IMF Working Papers, 2014(059). https://doi.org/10.5089/9781475516470.001.A001

Knoop, T. A. (2015). Business Cycle Economics: Understanding recession and depression from boom to bust. California: Preeger.

Kondratieff, N. D. (1925). İktisadi Yaşamın Uzun Dalgaları: Irving Fisher ve Jhon M. Keynes Üzerine. U. S. Akalın. Çev. (2010). İstanbul: Kalkedon Yayıncılık.

Münnich, M. (2018). Budget Problems of Saudi Arabia: Consequences in the Sphere of Security and Regional Policy. Securitologia, 2(28), 27-56.

Manasse, P. (2006). Procyclical Fiscal Policy: Shocks, Rules, and Institutions - a View from Mars. IMF Working Paper, (06/27). https://papers.ssrn.com/abstract=888172

Martorano, B. (2018). Cyclicality of Fiscal Policy in Latin America over the period 1990—2015. Review of Development Economics, 22(1), 67-90. https://doi.org/10.1111/rode.12329

Mawejje, J., & Odhiambo, N. M. (2022). The determinants and cyclicality of fiscal policy: Empirical evidence from East Africa. International Economics, 169, 55-70. https://doi.org/10.1016/j.inteco.2021.12.001

Mawejje, J., & Odhiambo, N. M. (2023). Fiscal rules and the cyclicality of fiscal policy in the East African community. Applied Economics Letters, 0(0), 1-4. https://doi.org/10.1080/13504851.2023.2187030

Musgrave, R. A., & Musgrave, P. B. (1989). Public Finance in theory and practice (5. bs). Singapore: McGraw-HıIL International Edition.

Nguyen, B. V. (2022). Counter-cyclical Fiscal Policy in Developed Countries: Does Governance Hinder? Prague Economic Papers, 2022(6), 482-508.

Parasız, İ., & Bildirici, M. (2006). Modern Konjonktür Teorileri. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.

Parasız, İ., & Bildirici, M. (2015). Ekonomik Konjonktür. Bursa: Ekin.

Parkin, M. (2016). Macroeconomics (12. bs). London: Pearson Education Limited.

Pınar, A. (2019). Maliye Politikası Teori ve Uygulama (10. bs). Ankara: Turhan Kitabevi Yayınları.

Popper, K. R. (1957). The Poverty Of Historicsm. Boston: The Beacon Press.

Putri, M. A. K., Utama, C., & Mokoginta, I. S. (2022). The Impact of fiscal space on Indonesia's fıscal behavior. https://doi.org/10.21098/bemp.v25i2.1845

Ravn, M. O., & Uhlig, H. (2002). On Adjusting the Hodrick-Prescott Filter for the Frequency of Observations. The Review of Economics and Statistics, 84(2), 371-376. https://doi.org/10.1162/003465302317411604

Roodman, D. (2009). How to do Xtabond2: An Introduction to Difference and System GMM in Stata. The Stata Journal, 9(1), 86-136. https://doi.org/10.1177/1536867X0900900106

Savaş, V. F. (1997). İktisatın Tarihi. Ankara: Liberal Düşünce Topluluğu.

Schumpeter, J. A. (1923). Business Cycles: A Theoretical, Historical and Statistical Analysis of the Capitalist Process. London: McGraw-Hill Book Company.

Serin, Ş. C. & Ünlükaplan, İ. (2022). Is Fiscal Policy in Turkey Pro or Counter-Cyclical? Evidence from the ARDL Analysis . Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi , 23 (2) , 264-287 . DOI: 10.17494/ogusbd.1161380

Sevüktekin, M., & Çınar, M. (2017). Ekonometrik zaman serileri analizi EViews Uygulamalı. Bursa: Dora.

Sherman, H. J. (1991). The Business Cycle Growth and Crisis Under Capitalism. New Jersey: Princeton University Press.

Simo, G. N. P. (2023). Why Fiscal Policies are Pro-cyclical in Economic and Monetary Community of Central Africa? South Asian Journal of Social Studies and Economics, 19(1), 1-7. https://doi.org/10.9734/sajsse/2023/v19i1666

Şen, H., & Kaya, A. (2023). Mali Alan Konjonktürle Mücadelede Maliye Politikasının Etkinliğini Artırır mı?. *Bankacılar Dergisi, 125, 3-33.*

Tanzi, V. (2006). Fiscal Policy: When Theory Collides with Reality. CEPS Working Documents No. 246, 16 June 2006 (s. 18) [Working Paper]. Centre for European Policy Studies (Brussels).

Türk, İ. (2015). Maliye Politikası: Amaçlar, Araçlar ve Çağdaş Bütçe Teorileri (26. bs). Ankara: Turhan Kitabevi Yayınları.

Yerdelen Tatoğlu, F. (2020). İleri Panel Veri Analizi (4. Baskı). İstanbul: Beta Yayıncılık.

Yıldırım, K., Karaman, D., & Taşdemir, M. (2016). Makroekonomi (13. bs). Ankara: Seçkin.

KAYNAKLAR

Ağır ve Tehlikeli İşler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, R.G. Tarihi: 7.03.2010, No: 27514.

Algan, N. ve Oktay, D. S. (2021), "Kadınların İşgücüne Katılımı ve Ekonomik Büyüme: Geçiş Ekonomileri Üzerine Bulgular", International Conference On Eurasian Economies 2021 (Ed. Selahattin Sarı ve Alp H. Gencer) , 222- 228.

Altuzarra, A., Gálvez-Gálvez, C., & González-Flores, A. (2019). Economic development and female labour force participation: The case of European Union countries. Sustainability, 11(7), 2-18.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) (2022). Human Development Report 2021/2022, New York: United Nations Development Programme, Erişim Adresi: https://hdr.undp.org/system/files/documents/global-report-document/hdr2021-22pdf_1.pdf.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, (2014). Ulusal İstihdam Stratejisi Eylem Planları (2014-2016), 30.05.2014 tarih ve 29015 sayılı Resmi Gazete, Ankara.

Dağcı, S. ve Ören, B. (2019). Cinsiyet Eşitsizliği, Kadına Yönelik Şiddet ve Sağlık Çalışanlarının Yaklaşımı, Zeynep Kamil Tıp Bülteni, 50(4), 236-240.

Devlet Planlama Teşkilatı (2006), Dokuzuncu Kalkınma Planı: 2007-2013, 01.07.2006 tarih ve 26215 sayılı Resmi Gazete, Ankara.

Dünya Ekonomik Forum (DEF) (2022). The Global Gender Gap Report 2022. Geneva: World Economic Forum. Erişim Adresi: https://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2022.pdf.

Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik, Resmi Gazete Tarihi: 16.08.2013, No: 28737.

Gelir Vergisi Kanunu İle Bazı Kanunlarda değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, R.G. Tarihi. 10.02.2016, No: 29620.

http://www.sgkkurumsalcocukbakimi.org, (Erişim Tarihi: 18.04.2023).

https://stats.oecd.org/#, (Erişim Tarihi: 10.03.2023).

https://www.aile.gov.tr/bakanlik/hakkinda/tarihce/, (Erişim Tarihi: 18.04.2023)

https://www.csgb.gov.tr/KSGM/PDF/Annemin_isi_benim_Gelecegim.pdf, (Erişim Tarihi: 24.04.2023).

https://www.csgb.gov.tr/KSGM/PDF/Turkiyenin_Muhendis_Kizlari.pdf, (Erişim Tarihi: 24.04.2023).

https://www.csgb.gov.tr/media/55242/kadin_istihdaminin_desteklenmesi_icin_buyukanne_projesi.pdf. Erişim Tarihi: (18.04.2023).

https://www.iskur.gov.tr/isveren/tesvikler/kadin-genc-ve-mesleki-yeterlilik-belgesi-olanlarin-tesviki/ (Erişim Tarihi: 18.04.2023).

https://www.sgk.gov.tr/Content/Post/1614aae2-961b-4cd9-97fb-5cc0f2def657/Evde-Cocuk-Bakim-Hizmetleri-Yoluyla-Kayitli-Kadin-Istihdaminin-Desteklenmesi-Operasyonu-2022-05-12-10-36-21, (Erişim Tarihi: 18.04.2023).

https://www.sgkkadinistihdaminindesteklenmesi.org, (Erişim Tarihi: 18.04.2023).

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, (2013). Her Alandaki Kadın İstihdamının Artırılması ve Çözüm Önerileri Komisyon Raporu, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Yayınları No:12.

Kadın İstihdamının Artırılması ve Fırsat Eşitliğinin Sağlanması konulu 2010/14 sayılı Başbakanlık Genelgesi, R. G. Tarihi: 25.05.2010, No: 27591.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (2018), Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Tarafından Tamamlanan Projeler Ekim 2018, Ankara.

Kalkınma Bakanlığı, (2013) Onuncu Kalkınma Planı: 2014-2018, 02.07.2013 tarih ve 28699 sayılı Resmi Gazete, Ankara.

Karabıyık, İ. (2012). Türkiye'de Çalışma Hayatında Kadın İstihdamı, *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi* XXXXII(I), 231-260.

Karacan, E. ve Gökçe, S. (2020). Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği ve Kadın Sağlığı, *Sosyal Politika ve Sosyal Hizmet Çalışmaları Dergisi,* 1(1), 39-59.

Kaya, M. ve Burtan Doğan, B. (2016). Esnek Çalışma Modeli: Ev Eksenli Çalışma, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 15(58), 1069-1099.

Kim, M. Z. (2012), The Quality of Women's Employment Around the Globe, University of Minnesota ProQuest Dissertations Publishing, 2012. 3667734, 1-199.

Lechman, E., & Kaur, H. (2015). Economic Growth And Female Labor Force Participation–Verifying The Ufeminization Hypothesis. New evidence for 162 countries over the period 1990-2012. New evidence for, 162, 1990-2012.

Personel Temininde Eşitlik İlkesine Uygun Hareket Edilmesi ile İlgili 2004/7 Sayılı Başbakanlık Genelgesi, R. G. Tarihi: 22.01.2004, No: 25354.

SBB (2019). On Birinci Kalkınma Planı: 2019-2023, 18.07.2019 tarih ve 30840 sayılı Resmi Gazete, Ankara.

Tam, H. (2011), U-Shaped Female Labor Participation with Economic Development: Some Panel Data Evidence, Economics Letters, 110 (2): 140-142

TBMM Kadın Erkek Fırat Eşitliği Komisyonu (2013). Her Alandaki Kadın İstihdamının Artırılması ve Çözüm Önerileri Komisyon Raporu, Yayın No:12, Ankara.

TÜİK, (2022). İstatistiklerle Kadın, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=İstatistiklerle-Kadın-2022-49668&dil=1#:~:text=TÜİK%20Kurumsal&text=Adrese%20Dayalı%20Nüfus%20Kayıt%20Sistemi,1%27ini%20ise%20erkekler%20oluşturdu, (Erişim Tarihi: 10.03.2023)

2011/2 sayılı İşyerlerinde Psikolojik Tacizin (Mobbing) Önlenmesi, R.G. Tarihi 19.03.2011, No: 27879.

4857 sayılı İş Kanunu, R.G. tarihi: 22.05.2003, No: 25134.

KAYNAKLAR

Alves, B. (2023). Recycling in Europe - Statistics & Facts Europe, https://www.statista.com/ topics/9617/recycling-in-europe/#topicOverview (Erişim Tarihi: 10.07.2023).

Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği, Resmî Gazete Tarihi: 26.06.2021, Resmî Gazete Sayısı: 31523.

Atık Yönetimi Yönetmeliği, Resmî Gazete Tarihi: 02.04.2015, Resmî Gazete Sayısı: 29314.

Aydın, M., & Deniz, K. (2017). Atık yönetiminde vergi politikasının rolü: Türkiye değerlendirmesi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, *15*(30), 435-461.

Belediye Gelirleri Kanunu, Resmî Gazete Tarihi: 29.05.1981, Resmî Gazete Sayısı: 17354.

Black Sea Cross Border Cooperation (2020). Guide to European Union practices on waste recycling technologies.

Bloomberg, "Deposit Return Scheme: Germany", https://www.bloomberg.com/ netzeropathfinders/best-practices/deposit-return-schemegermany/#:~:text=A%20 deposit%20return% 20scheme%20(DRS,returned%20to%20a%20collection%20point,

(Erişim Tarihi: 10.07.2023).

Can, F. (2016). Çevre politikasının ekonomik araçları. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *9*(3).

Chang, X., Fan, J., Zhao, Y., & Wu, J. (2016). Impact of China's recycling subsidy policy in the product life cycle. *Sustainability*, *8*(8), 781.

China Briefing (2011). "China Expands Tax Incentives to Promote Circular Economy", https://www.china-briefing.com/news/china-expands-tax-incentives-to-promote-circular-economy, (Erişim Tarihi: 10.07.2023).

Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi (2021). Atık Bertaraf ve Geri Kazanım Sektörü Yatırım Süreçleri Kılavuzu, https://immib.org.tr/files/kio/gorseller/Ek-1.pdf.

Çakıroğlu, Z.D. & Gazioğlu, A. (2021). Pozitif dışsallık olarak atık yönetimi ve ekonomisi. Ş. Karabulut (Der.), *Teoride iktisadi, mali ve finansal uygulama ve anlayışlar* içinde (ss. 331-345). Ankara: Gazi Kitabevi.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (2023). "Depozito Uygulama Sistemi 2024'te Zorunlu Hale Getirilecek", https://csb.gov.tr/depozito-uygulama-sistemi-2024te-zorunlu-hale-getirilecek-bakanlik-faaliyetleri-37383, (Erişim Tarihi: 10.07.2023).

Deloitte (2022). "New VAT policies to promote recycling announced", https://www.taxatha nd.com/article/22826%2FChina%2F2022%2FNew-VAT-policies-to-promote-recycling-announced, (Erişim Tarihi: 10.07.2023).

Ertekin Ş., & Dam, M. (2020). Türkiye'de çevre vergilerinin çevresel etkileri üzerine bir değerlendirme. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, *15*, 66-87.

GIZ (2018). Deposit-Refund Systems (DRS) for packaging. *Circular Economy Briefing Series.*

Gibovic, D., & Bikfalvi, A. (2021). Incentives for plastic recycling: How to engage citizens in active collection. Empirical evidence from Spain. *Recycling*, *6*(2), 29.

Gupt, Y. & Sahay, S. (2015). Review of extended producer responsibility: A case study approach. *Waste Management & Research*, *33*(7), 595-611.

Hennlock, M., zu Castell-Rüdenhausen, M., Wahlström, M., Kjær, B., Milios, L., Vea, E., ... & Tekie, H. (2015). *Economic Policy Instruments For Plastic Waste: A Review With Nordic Perspectives.* Nordon.

Hornik, J., Cherian, J., Madansky, M., & Narayana, C. (1995). Determinants of recycling behavior: A synthesis of research results. *The Journal of Socio-Economics*, *24*(1), 105-127.

Igbinomwanhia, D. I. (2011). Status of waste management. S. Kumar (Der.), *Integrated Waste Management- Volume II* içinde (ss. 11-34), Croatia: InTech.

KPMG (2021). "Plastic Tax", https://kpmg.com/xx/en/home/insights/2021/09/plastic-tax.html, (Erişim Tarihi: 10.07.2023).

Morlok, J., Schoenberger, H., Styles, D., Gálvez-Martos, J., & Zeschmar-Lahl, B. (2017). The impact of pay-as-you-throw schemes on municipal solid waste management: The exemplar case of the county of Aschaffenburg, Germany. *Resources*, *6*(1), 8.

New Jersey WasteWise Business Network (2013). The Economic Benefits of Recycling and Waste Reduction – WasteWise Case Studies from the Private and Public Sectors, https://www.nj.gov/dep/dshw/recycling/wastewise/njwwcasestudy.pdf, (Erişim Tarihi: 10.07.2023).

Nixon, H., & Saphores, J. D. M. (2007). Financing electronic waste recycling Californian households' willingness to pay advanced recycling fees. *Journal of Environmental Management*, *84*(4), 547-559.

OECD (2001). *Extended Producer Responsibility: A Guidance Manual for Governments,* Paris: OECD Publishing, https://doi.org/10.1787/9789264189867-en.

OECD, "Municipal Waste, Generation and Treatment", https://stats.oecd.org/index.aspx?DataSetCode=MUNW, (Erişim Tarihi: 10.07.2023).

Önder, H. (2018). Sürdürülebilir kalkınma anlayışında yeni bir kavram: Döngüsel ekonomi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (57), 196-204.

Saure, I. O. (2018). *The Use of Pay as You Throw Schemes and Central Sorting in Municipal Solid Waste Management.-A case study of potential measures to increase sorting and recycling rates of plastic packaging in More and Romsdal, Norway* (Master's thesis, NTNU).

Sıfır Atık Yönetmeliği, Resmî Gazete Tarihi: 12.07.2019, Resmî Gazete Sayısı: 3082.

Sıfır Atık. "Kilometre Taşları", https://sifiratik.gov.tr/kutuphane/kilometre-taslari, (Erişim Tarihi: 10.07.2023).

Speck, S., & Özdemiroğlu, E. (2004). Economic instruments for the protection of the Black Sea. *Final Report (yayımlanmamış)*.

Şen, H., & Sağbaş, İ. (2017). *Vergi Teorisi ve Politikası*. Ankara: Barış Arıkan Yayınları.

TÜDAM (2016). Gerî Dönüşüm Sektörü Teşvîk Raporu 2016, 1–67.

United Nations General Assembly. (1987). Report of the world commission on environment and development: Our common future, Chapter 2: Towards sustainable development. Oslo, Norway: Development and International Co-operation: Environment.

United Nations. "SDG 12: Responsible Consumption & Production", https://sdgs.un.org/goals/goal12, (Erişim Tarihi: 10.07.2023).

Urban Agenda Platform. "Advanced Disposal Fee", https://www.urbanagendaplatform.org/best-practice/advanced-disposal-fees, (Erişim Tarihi: 10.07.2023).

Walls, M. (2011). Deposit-refund systems in practice and theory. *Resources for the future discussion paper*, 11-47.

Wheeler, S. M. (2004). *Planning for sustainability: creating livable, equitable and ecological communities*. Routledge.

Winternitz, K., Heggie, M., & Baird, J. (2019). Extended producer responsibility for waste tyres in the EU: Lessons learnt from three case studies–Belgium, Italy and the Netherlands. *Waste Management*, *89*, 386-396.

Xevgenos, D., Papadaskalopoulou, C., Panaretou, V., Moustakas, K., & Malamis, D. (2015). Success stories for recycling of MSW at municipal level: a review. *Waste and biomass valorization*, *6*, 657-684.

Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar, Resmi Gazete Tarihi: 21.08.2020, Resmi Gazete Sayısı:31220.

KAYNAKLAR

Akbulut, B. (2020). *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*. Ankara: Seçkin.

Artuk, M. E., Gökcen, A. & Yenidünya, C. (2012). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Adalet Yayınevi.

Asal, C. (2021). Vergi Ceza Hukukunda Tekerrür, Vergi Ceza Hukuku Çalışmaları. (Ed. Özgenç, İ.) Ankara: Seçkin.

Balcı, S. H. (2001). Vergi suç ve cezalarında tekerrür. *Vergi Dünyası Dergisi, Sayı: 235*, 134-139.

Başaran Yavaşlar, F. (2009). Vergi Usul Kanununda Yer Alan Vergi Kabahat ve Yaptırımlar, İdari Ceza Hukuku Sempozyumu. (Ed. Ulusan, İ. & Başaran Yavaşlar, F.) Ankara: Seçkin.

Bayraklı, H. H. (2006). *Vergi Ceza Hukuku*. Afyonkarahisar: Külcüoğlu Yayınları.

Beyribey, K. (2021). Vergi yargısı kararlarında vergi suç ve kabahatlerine iştirak ve "ne bis in idem" ilkesi. *Danıştay Dergisi, Sayı: 153*, 51-107.

Bozdağ, A. (2009). *Türk Ceza Hukukunda ve Vergi Ceza Hukukunda Tekerrür*. Ankara: Seçkin.

Candan T. (2010). *Vergi Suçları ve Cezaları*. Ankara: Maliye ve Hukuk Yayınları.

Demirci, A. (2008). Vergi kaçakçılığı suçuna katılma (iştirak) fiilleri ve bu fiillerde ceza kesme yetkisi. *Vergi Dünyası Dergisi, Sayı: 321*, 33-36.

Demirkıran, Ş. (2021). Vergi Suç ve Kabahatlerinde İştirak, Vergi Ceza Hukuku Çalışmaları. (Ed. Özgenç, İ.) Ankara: Seçkin.

Doğrusöz, B. (2008). "İdari Vergi Yaptırımlarında Tekerrür", Referans Gazetesi, 08.09.2008.

Doğrusöz, M. E. (2005a). Vergi ceza hukukunda tekerrür-I. *Yaklaşım Dergisi, Sayı: 155*, 253-259.

Doğrusöz, M. E. (2005b). Vergi ceza hukukunda tekerrür-II. *Yaklaşım Dergisi, Sayı: 156*, 248-252.

Dönmezer, S. & Erman, S. (1997). *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku: Genel Kısım Cilt II*. İstanbul: Beta.

Edizdoğan, N., Taş, M. & Çelikkaya, A. (2007). *Vergi Ceza ve Yargılama Hukuku*. Bursa: Ekin.

Erdem, T. (2009). *Vergisel Kabahatler*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.

Erdem, T. (2011). Tekerrür uygulamasında yeni dönem. *Vergi Sorunları Dergisi, Sayı: 269*, 48-59.

Erman, S. (1988). *Vergi Suçları*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Döner Sermaye İşletmesi.

GİB (2011). Vergi Usul Kanunu VUK-49/2011-7 sayılı Sirküleri. https://www.gib.gov.tr/node/87014, (Erişim Tarihi: 29.06.2023).

Hakeri, H. (2012). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Adalet Yayınevi.

Hakeri, H. (2017). *Vergi Kabahat ve Suçlarının Unsurları*. Bursa: Ekin.

Işık, E. (2014). Vergi suçlarına ve vergi ziyaı cezasına iştirak. *Vergi Sorunları Dergisi, Sayı: 306*, 130-144.

İYMMO (2015). "Vergi Cezalarında Tekerrür Uygulaması ve Bu Konudaki Sorunlar". https://www.istanbulymmo.org.tr/Data/Platform/1332.pdf (Erişim Tarihi: 01.07.2023).

Karakoç, Y. (2011). *Genel Vergi Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Kelecioğlu, M. A. (2000). Vergi ziyaı cezasının tekrarı halinde tekerrür hükümleri uygulamasında fiilin aynı neviden olup olmayacağı sorunu. *Yaklaşım Dergisi, Sayı: 88*, 179-182.

Kelecioğlu, M. A. (2002). Vergi usul kanununda tekerrür hükmü uygulamasında ikinci suç kavramı. *Vergi Sorunları Dergisi, Sayı: 167*, 39-44.

Kocaoğlu, O. (1983). *Vergi Suçları Vergi Cezaları ve Kurtulma Yolları*. İstanbul: Yaylacılık Matbaası.

Koç, C. (2020). *Suçta Tekerrür*. İstanbul. Legal Yayıncılık.

Küçükkaya, M. (2015). Vergi ceza hukukunda tekerrür. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XIX*, 191-218.

Mutluer, M. K. & Dayanç Kuzeyli, N. N. (2019). *Vergi Ceza Hukuku*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Mutluer, M. K. (2011). *Vergi Hukuku Genel ve Özel Hükümler*. Ankara: Turhan Kitabevi.

Oktar, S. A. (2012). *Vergi Hukuku*. İstanbul: Türkmen Kitabevi.

Önder, A. (1992). *Ceza Hukuku Genel Hükümler Cilt II-III*. İstanbul: Beta.

Öner, E. (2022). *Vergi Hukuku*. Ankara: Seçkin.

Özgenç, İ. (2022). *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Seçkin.

Sonsuzoğlu, E. (1989). *Vergi Suç ve Cezalarında Birleşme, İştirak, Tekerrür*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

Şenyüz, D. (2011). *Vergi Ceza Hukuku*. Bursa: Ekin.

Taşdelen, A. (2010). *Vergi Usul Kanunu Yönünden Vergi Kabahatleri*. Ankara: Turhan Kitabevi.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu.

5326 sayılı Kabahatler Kanunu.

KAYNAKLAR

Artuk, M. E., Gökçen, A., Alşahin, M. E., Çakır, K., (2019). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 13. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara.

Aydın, D. (2006). "Suça Teşebbüs", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 55(1), 85-113.

Aydoğan, D. (2022). *Vergi Kaçakçılığı Suçları*, Yetkin Yayınları, Ankara.

Bayar, İ.N. (2010). *Vergi Kaçakçılığı (Suç Teorisi-Ceza Teorisi ve Muhkeme Hukuku Açısından Bir İnceleme)*, AÜSBE, Ankara.

Bayraklı, H.H., Bozdağ, A. (2010). "Türk Ceza Hukukunda Teşebbüse Elverişlilik Sorunu ve Vergi Suçlarının Teşebbüse Elverişlilik Açısından Değerlendirilmesi", *Maliye Dergisi*, 158, 15-34.

Bozdağ, A. (2020). "İştirak Halinde İşlenen Suçlarda Gönüllü Vazgeçmeden Yararlanmak için Gösterilmesi Gereken Gayret", *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 10(2), 79-101.

Candan, T. (2010). *Vergi Suçları ve Cezaları*, 3. Baskı, Maliye ve Hukuk Yayınları, Ankara.

Candan, T. (2022). *Vergisel Kabahatler ve Suçlar*, Yetkin Yayınları, Ankara.

Demirbaş, T. (2011). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Seçkin Yayınları, Ankara.

Develioğlu, F. (2010). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitabevi, 26. Baskı, Ankara.

Erem, F. (1950). *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 2. Baskı, Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.O., Ankara.

Ersoy, Y. (2002). *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 1. Baskı, İmaj Yayınevi, Ankara.

Gencel, U. (2014). "Vergi Kaçakçılığı Suçlarında İştirak Müessesesi ve Sorunları", *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 7(3), 71-88.

Gören, Ö. (2013). "Vergi Ceza Hukukunda İştirak", *Ankara Barosu Dergisi*, 2, 359-368.

Karakoç, Y. (2004). *Genel Vergi Hukuku*, Yetkin Yayınları, Ankara.

Karataş, M. (2018). "Vergi Usul Kanunu'nda Yer Alan Vergi Kaçakçılığı Suçları ve Bu Suçların Teşebbüse Elverişlilik Noktasında Değerlendirilmesi", *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 6(2), 211-229.

Koca, M. ve Üzülmez, İ. (2016). *Ceza Hukuku*, 1. Baskı, Anadolu Üniversitesi Basımevi, Eskişehir.

Mercimek, F., Gerçek, A. (2013). "Vergi Kaçakçılık Suçuna İştirak ve Cezai sorumluluk", *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 14, 191-228.

Onat, E. B. (2018). "Vergi Kaçakçılığı Suçunda İştirak", *TBB Dergisi*, 137, 311-335.

Özbay, E. (2021). "Teşebbüste Elverişlilik Unsuru ve Kimi Özel Suç Düzenlemelerinde Elverişlilik Unsuru", https://blog.lexpera.com.tr/tesebbuste-elverislilik-unsuru-ve-kimi-ozel-suc-duzenlemelerinde-elverislilik-unsuru/, (Erişim, 30.Haziran 2022).

Özbek, V.Ö. (2010). *Türk Ceza Kanunu'nun Anlamı: TCK İzmir Şerhi Genel Hükümler*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Özen, M. (2007). "5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun İştirak Kurumuna Bakışı", *TBB Dergisi*, 70, 239-253.

Özgenç, İ. (1996). *Suça İştirakin Hukuki Esası ve Faillik*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Yayınları, İstanbul.

Öz, E., Erim, M. (2016). "Tüm Yönleri ile Vergi Kaçakçılığı Suçuna İştirak", *Vergi Raporu*, 205, 9-21.

Penezoğlu, Y.G. (2004). "Vergi Suçları ve Yeni TCK Genel Hükümlerinin Vergi Suçlarına Etkisi", http://www.vergidegundem.com, (02.07.2022).

Şenyüz, D. (2020). *Vergi Ceza Hukuku*, 11. Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa.

Toroslu, N. (2005). *Ceza Hukuku*, Savaş Yayınevi, Ankara.

TÜRMOB. (2020). "Vergi Kaçakçılığı Suçlarında İştirak", *Mali Mevzuat Yorum/Uygulama Sirküleri*, 1, 1-21.

213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, (1961, 04 Ocak), Resmi Gazete (Sayı 10703).

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu, (2004, 26 Eylül), Resmi Gazete (Sayı 25611).

5728 Sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, (2008, 08 Şubat), Resmi Gazete (Sayı 26781).

Yargıtay, 11. CD, 27.09.2001, Esas: 2001/5007, Karar: 2001/8710.

Yargıtay, 11. CD, 04.06.2008, Esas: 2008/1349, Karar: 2008/5626.

Yargıtay, 11. CD, 17.12.1990, Esas: 1990/9-312, Karar: 1990/340.

Yargıtay, 19. CD, 11.11.2015, Esas: 2015/2905, Karar: 2015/6994.

Yargıtay, 19. CD, 21.10.2015, Esas: 2015/875, Karar: 2015/5932.

Yargıtay, 11. CD, 06.12.2017, Esas: 2017/11309 Karar: 2017/8665.

Yargıtay, 11. SD, 04.02.2021, Esas: 2017/669 Karar: 2021/1103.

KAYNAKLAR

Akalin, G. (2021). Gelir ve Servet Vergileri Türkiye'de Gelir Dağılımını Etkilemekte midir?. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 9(1), 249-255.

Akdoğan, A. (2011). *Kamu Maliyesi.* Ankara: Gazi Kitabevi.

Aktan, C. C. (2018). *Vergileme Vergi Teorisi ve Vergi Politikası,* Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Aktan, C. C. ve Vural, İ. Y. (2002). M*akro-Ekonomik Politikalar, Gelir Dağılımı ve Yoksulluk", Yoksullukla Mücadele Stratejileri,* Ankara: Hak-İş Konfederasyonu Yayınları.

Alesina, A. Cozzi, G., ve Mantovan, N. (2012). The Evolution of Ideology, Fairness and Redistribution. *The Economic Journal,* 122(565), 1244-1261.

Altay, A. (2019). *Kamu Maliyesi Teorisi, Gelişimi, Kapsamı,* Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Alves, J. ve Afonso, A. (2019). Tax Structure for Consumption and Income Inequality: An Empirical Assessment, *Springer Nature Switzerlang* AG. 10, 337-364.

Atkinson, A. B. ve Bourguignon, F. (2015). Introduction: Income Distribution Today. A. B. Atkinson & F. Bourguignon (Ed.). *Handbook of Income Distribution.* vii-lxv. Amsterdam: Elsevier.

Batırel, Ö.F. (1990). *Kamu Maliyesi Teorisine Giriş.* İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayın No: 442, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayın No: 338.

Choga I. Ve Giwa F. (2023). The Effect of Property Tax on Income Redistribution in Selected African Countries. *Sustainability*, 15/7, 1-15.

Budak, T. (2010). *Türk Vergi Hukukunda Anayasal Ölçüt: Mali Güç*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Çiçek, S. ve Çiçek G. H. (2008). Veraset ve İntikal Vergisi Üzerine Karşılaştırmalı Analiz: Türkiye, İngiltere ve Almanya Uygulamaları. *Vergi Sorunları Dergisi,* 235.

Davies B.J. (1991). The Distributive Effects of Wealth Taxes. Canadian Public Policy-Analyse de Politiques. *The Role of Wealth Taxes in Canada / L'Impôt sur la richesse,* 17/3, 279-308.

Dokuzoğlu, S. (2022). Türkiye'de Kişisel Gelir Vergisi ve Servet Vergilerinin Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkisi. *Vergi Raporu,* 277, 120-134.

Drucker, L., Krill, Z. E., & Geva, A. (2017). The ımpact of tax composition on ıncome ınequality and economic growth. (Erişim Tarihi: 25.5.2023) https://www.mof.gov.il/en/Publications AndReviews/EconomicData/DocLib/Article_082017_Eng.pdf.

Duman, M. (2014). Emlak Vergisi ve Belediye Gelirleri İçerisindeki Payı. *Vergi Raporu Dergisi,* 177, 116-128.

Durlanık, İ., Yıldırım, N. (2021). Tartışılan Bir Servet Vergisi: Değerli Konut Vergisi. *Vergi Raporu,* 261, 81-93.

Eser, L. Y., & .Genç, M. C. (2020). Gelir ve Servet Üzerinden Alınan Vergilerin Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkisi: OECD Ülkeleri Örneği. *Maliye Dergisi,* 178, 224-239.

Freebairn, J. (2005). A Comparison of Alternative Tax Bases, *Malbourne Intitute Working Paper Series* Working Paper No 11/05.

Gelir İdaresi Başkanlığı, https://gib.gov.tr, İstatistikler, (Erişim Tarihi: 24.4.2023).

Güçlü, S. (2007). Veraset ve İntikal Vergisi Uygulamasında Ticari Sermayenin Tespiti. *Vergi Sorunları Dergisi.* 228.

Kaldor, N. (1959). *Tax Reform in India.* The Economıc Weekly Annual, 195-198.

Karadeniz, K. H. (2019). The Effects Of The Wealth Taxes On Income Distribution In Turkey. *34. International Public Finance Conference, Proceedings Book*, Istanbul University Press, 155-159.

Kepenek, Y. (2014). *Türkiye Ekonomisi.* İstanbul: Remzi Kitabevi.

Kirmanoğlu, H. (2013). *Kamu Ekonomisi Analizi.* İstanbul: Beta Basım Yayın.

Lorenz, Max O. (1905). Methods of Measuring the Concentration of Wealth, *Publications of The American Statistical Association.* Vol.9, No.70, 209-219.

Nadaroğlu, H. (2000). *Kamu Maliyesi Teorisi, Gözden Geçirilmiş ve Düzeltilmiş.* İstanbul: Beta Basım Yayın.

OECD. https://data.oecd.org/inequality/income-inequality.htm. (Erişim Tarihi: 5.5. 2023).

OECD. https://data.oecd.org/tax/tax-on-property.htm#indicator-chart. (Erişim Tarihi: 10.5.2023).

Öz, E., Kutbay, H., & Buzkıran, D. (2014). Türk Vergi Sistemine Modern Bir Yaklaşım. *Gümrük ve Ticaret Dergisi.* 4, 86-99.

Saraçoğlu, F. (2019). Değerli Konut Vergisi Üzerine Değerlendirmeler. *Vergi Raporu,* 243, 34-41.

Susam, N. (2016). *Kamu Maliyesi Temel Kavram ve Esaslar*. İstanbul: Beta Yayıncılık.

Şener, O. (2010). *Kamu Ekonomisi.* İstanbul: Beta Yayıncılık.

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Muhasebat Genel Müdürlüğü, https://muhasebat.hmb.gov.tr/mahalli-idareler-butce-istatistikleri, (Erişim Tarihi: 12.5.2023).

Turhan, S. (1998). *Vergi Teorisi ve Politikası.* İstanbul: Filiz Kitabevi.

TÜİK. (2021). https://tuik.gov.tr, Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması. (Erişim Tarihi: 27.4.2023).

Ubay, B. (2019). Servet Vergileri Bağlamında Avrupa Birliği ve Türkiye Uygulamaları. *Vergi Raporu,* 240, 36-55.

Uçar, O. (2021). Değerli Konut Vergisinin Ölçülülük İlkesi Açısından İncelenmesi. *Vergi Raporu*, 262, 73-85.

Uluatam, Ö. (2012). *Kamu Maliyesi.* Ankara: İmaj Yayıncılık.

Yılmaz Akgül, G. (2013). *Kamu Maliyesi.* İstanbul: Türkmen Kitabevi.

Yılmaz, E. B. (2018). *Maliye.* İstanbul: Der Yayınları.

Yılmaz, E. (2020). Servet Vergilerinin Tarihsel Süreç Bağlamında Değerlendirilmesi, *Vergi Raporu*, 250: 34-49.

KAMU YÖNETİMİNDE YENİ YÖNELİMLER

Editör
Prof. Dr. M. Akif ÖZER

Birinci Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-21-8

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ocak 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
BÜROKRASİYE KARŞI HÜMANOKRASİ: İNSAN ODAKLI ÖRGÜTLENMENİN DNA'SI

1. BÜROKRASİYE KARŞI HÜMANOKRASİ: İNSAN ODAKLI ÖRGÜTLENMENİN DNA'SI 1
1.1. SONA DOĞRU BÜROKRASİ: ELEŞTİRİLER 2
1.2. BÜROKRASİYİ YENMENİN GÜÇLÜĞÜ 8
1.3. BÜROKRASİNİN OLUMSUZLUKLARINA KARŞI ÇÖZÜM ARAYIŞLARI VE YENİLMEZ BÜROKRASİ 10
1.3.1. Duyarlılık Eğitimleri 10
1.3.2. Sosyo-teknik Sistem (STS) 11
1.3.3. Bürokrasinin Yenilmez Olmasının Sebepleri 12
1.4. BÜROKRASİYLE MÜCADELEDE İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ: NUCOR 13
1.5. NUCOR MODELİ VE HÜMANOKRASİNİN RUHU İNSAN 16
1.6. HÜMANOKRASİ İLKELERİ: İNSAN ODAKLI ÖRGÜTLENMENİN DNA'SI 17
1.6.1. Sahiplik Duygusunun Gücü 18
1.6.2. Piyasanın Gücü 19
1.6.3. Meritokrasinin (Yeteneklilerin Yönetimi) Gücü 22
1.6.4. Topluluğun Gücü 26
1.6.5. Değişime Açık Olmanın Gücü 30
1.6.6. Deneyimlemenin Gücü 33
1.6.7. Çelişkinin Gücü 36
1.7. BÜROKRASİ HÜMANOKRASİ KARŞILAŞTIRMASI 38
1.8. HÜMANOKRASİYE GİDEN YOL 39
1.8.1. Bürokratların Zararlı Unsurlardan Arındırılması 40
1.8.2. Çalışanlara Yetki ve Sorumluluk Verilmesi 42
1.8.3. İyileştirmelerin Aşama Aşama Zamana Yayılarak Gerçekleştirilmesi 45
1.8.4. Tüm İyileştirme Süreçlerinin Ölçeklendirme ile Yürütülmesi 49
İLGİLİ KAYNAKLAR 55
SONNOTLAR 56

İKİNCİ BÖLÜM
DEĞİŞEN KAMU YÖNETİMİ ANLAYIŞI VE YENİ ÖRGÜT TEORİLERİ

2. DEĞİŞEN KAMU YÖNETİMİ ANLAYIŞI VE YENİ ÖRGÜT TEORİLERİ 59
2.1. DEĞİŞEN KAMU YÖNETİMİ ANLAYIŞI 60
2.1.1. Değişimin Genel Profili 60
2.1.2. Yeni Kamu Yönetimi (YKY) 63
2.1.3. Örgüt Teorilerindeki Değişim 65
2.2. ESKİ ÖRGÜT TEORİLERİ 66
2.2.1. Klasik (Geleneksel) Dönem Örgüt Teorileri 66
2.2.2. Neo-Klasik Dönem Örgüt Teorileri 68
2.3. YENİ ÖRGÜT TEORİLERİ 70
2.3.1. Modern Örgüt Teorileri 71

2.3.2. Post-Modern Dönem Örgüt Teorileri 73
2.4. DEĞERLENDİRME 81
İLGİLİ KAYNAKLAR 83
SONNOTLAR 86

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
EKOLOJİK SORUNLARIN YÖNETİMİNDE YENİ ARAYIŞLAR

3. EKOLOJİK SORUNLARIN YÖNETİMİNDE YENİ ARAYIŞLAR 89
3.1. EKOLOJİ VE TEMEL KAVRAMLAR 90
3.2. EKOLOJİK SORUNLARIN TARİHSEL ARKA PLANI 95
3.2.1. Sanayi Devriminden Önce Ekolojik Sorunlar 95
3.2.2. Sanayi Devriminden Sonra Ekolojik Sorunlar 95
3.2.3. Güncel Ekolojik Sorunlar 97
3.3. EKOLOJİK SORUNLARIN YÖNETİMİNDE YENİ ARAYIŞLAR 99
3.4. DEĞERLENDİRME 106
İLGİLİ KAYNAKLAR 109
SONNOTLAR 110

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
KAMU DEĞERİ YÖNETİMİ VE YÖNETİŞİMİ

4. KAMU DEĞERİ YÖNETİMİ VE YÖNETİŞİMİ 111
4.1. KAMU DEĞERİ KAVRAMI 112
4.2. KAMU DEĞERİ YÖNETİMİ/YÖNETİŞİMİ DÜŞÜNCESİNİN ORTAYA ÇIKIŞI VE TEMELLERİ 113
4.3. KAMU DEĞERİ YÖNETİMİ/YÖNETİŞİMİ DÜŞÜNCESİNİN ÖZELLİKLERİ 119
4.4. YENİ BİR PARADİGMA OLARAK KAMU DEĞERİ YÖNETİMİ/ YÖNETİŞİMİ DÜŞÜNCESİ 125
4.5. KAMU DEĞERİ DÜŞÜNCESİNİN KARŞILAŞTIĞI ZORLUKLAR VE ELEŞTİRİLER 127
4.6. DEĞERLENDİRME 130
İLGİLİ KAYNAKLAR 132
SONNOTLAR 134

BEŞİNCİ BÖLÜM
KAMU İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNDE YENİ ARAYIŞLAR: YERELDEN BAKIŞ

5. KAMU İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNDE YENİ ARAYIŞLAR: YERELDEN BAKIŞ 139
5.1. YENİ KAMU YÖNETİMİ VE KAMUDA İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ 140
5.2. BELEDİYE PERSONEL REJİMİNİN TARİHÇESİ 142
5.3. BELEDİYELERDE İNSAN KAYNAKLARI PLANLANMASI VE NORM KADRO 147
5.4. SAYIŞTAY DIŞ DENETİM GENEL DEĞERLENDİRME RAPORLARINDA BELEDİYELERDE PERSONEL YÖNETİMİNE İLİŞKİN BULGULAR 151
5.5. DEĞERLENDİRME 155
İLGİLİ KAYNAKLAR 159
SONNOTLAR 162

ALTINCI BÖLÜM
KAMU MALİ YÖNETİMİNDE/YÖNETİŞİMİNDE YENİ ARAYIŞLAR

6. KAMU MALİ YÖNETİMİNDE/YÖNETİŞİMİNDE YENİ ARAYIŞLAR 165
6.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE 166
6.2. KAMU MALİYESİ ANLAYIŞINDA DEĞİŞİM 168
6.3. TÜRK KAMU MALİ YÖNETİMİNDE DEĞİŞİM 174
6.3.1. Kamu Maliyesi, Kamu Maliyesinin Temel İlkeleri ve Hazine Birliği 176
6.3.2. Mali Saydamlık 177
6.3.3. Hesap Verme Sorumluluğu 178
6.3.4. Stratejik Planlama ve Performans Esaslı Program Bütçe 180
6.3.5. Kamu İdare Bütçeleri ve Bütçe Süreçleri 181
6.3.6. Taşınır ve Taşınmazlar 183
6.3.7. Kamu Hesapları ve Mali İstatistikler 183
6.3.8. İç Kontrol Sistemi 185
6.3.9. Dış Denetim 187
6.4. DEĞERLENDİRME 188
İLGİLİ KAYNAKLAR 191
SONNOTLAR 194

YEDİNCİ BÖLÜM
TÜRK KAMU YÖNETİMİNDE REFORM ARAYIŞLARI: TÜRKİYE ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME

7. KAMU YÖNETİMİNDE REFORM ARAYIŞLARI: TÜRKİYE ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME 197
7.1. TÜRKİYE'NİN İDARİ REFORM TARİHİ 199
7.1.1. Kanuni Kadime Dönüş Islahatları 199
7.1.2. Osmanlı'da Batılılaşma Hareketleri ve Reformlar 202
7.1.3. Cumhuriyetin İlk Yılları ve Osmanlı Mirası 204
7.1.4. İkinci Dünya Savası Sonrası: Yabancı Uzman Raporları 205
7.1.5. 1980 Sonrası Yapısal Uyarlama Reformları 206
7.1.6. 2000'li Yıllar Siyasal ve İdari Liberalleşme 208
7.1.7. 2017 Anayasa Değişikliği ve Devlet Reformu 210
7.2. DEĞERLENDİRME 212
İLGİLİ KAYNAKLAR 214
SONNOTLAR 216

SEKİZİNCİ BÖLÜM
KAMU YÖNETİMİNDE DİJİTAL DÖNÜŞÜM

8. KAMU YÖNETİMİNDE DİJİTAL DÖNÜŞÜM 219
8.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE 221
8.2. KAMU YÖNETİMİ ve DÖNÜŞÜM 222
8.2.1. Kamu Yönetiminde Kurumsal Dönüşüm: Dijitalleşme 223
8.2.2. Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Dijitalleşmenin Sağladığı Avantajlar 223
8.2.3. Kamu Kurumlarında Dijital Dönüşüm Uygulama Alanları 226

8.2.4. Türkiye'deki Uygulamalar 227
8.3. DEĞERLENDİRME 232
İLGİLİ KAYNAKLAR 234
SONNOTLAR 236

DOKUZUNCU BÖLÜM
KAMU YÖNETİMİNDE KARAR ALMA VE POLİTİKA OLUŞTURMA SÜREÇLERİNDE YENİ ARAYIŞLAR

9. KAMU YÖNETİMİNDE KARAR ALMA VE POLİTİKA OLUŞTURMA SÜREÇLERİNDE YENİ ARAYIŞLAR 239
9.1. KAMU POLİTİKASI KAVRAMI 239
9.2. KAMU POLİTİKASI SÜRECİ 244
9.2.1. Politika Başlatma (Gündeme Getirme) 247
9.2.2. Politika Oluşturma (Formülasyon) 248
9.2.3. Yürürlüğe Koyma (Karar Verme) 250
9.2.4. Politikanın Uygulanması 252
9.2.5. Politikanın Değerlendirilmesi 253
9.3. KARAR VERME VE MODELLERİ 255
9.3.1. Karar Verme Kavramı 255
9.3.2. Kamu politikası Oluşturma Modelleri 257
9.4. YENİ ARAYIŞLAR 263
9.4.1. Sezgisel Karar Verme ve Politika Oluşturma 263
9.4.2. Bütünleşik Yönetişim ve Kamu Politikası Oluşturma 264
9.4.3. Kamu Değeri Yönetimi ve Politika Oluşturma 267
9.5. DEĞERLENDİRME 270
İLGİLİ KAYNAKLAR 273
SONNOTLAR 277

ONUNCU BÖLÜM
KAMU YÖNETİMİNDE PARADİGMA DEĞİŞİMİNE FRANKFURT OKULU ETKİSİ

10. KAMU YÖNETİMİNDE PARADİGMA DEĞİŞİMİNE FRANKFURT OKULU ETKİSİ 281
10.1. KAMU YÖNETİMİNDE PARADİGMA DEĞİŞİMİ 282
10.1.1. Geleneksel Kamu Yönetimi 283
10.1.2. Waldo'nun Kriz Tespiti ve Yeni Kamu Yönetimi Hareketi 285
10.1.3. 1980'li Yıllarla Birlikte Gelen Değişim Hareketi: Yeni Kamu Yönetimi 286
10.2. FRANKFURT OKULU 288
10.2.1. Tarihsel Süreç 288
10.2.2. Eleştirel Kuram 290
10.2.3. Kamu Yönetiminde Eleştirel Kuram (Frankfurt Okulu) Temeli 292
10.2.4. Eleştirel Kamu Yönetimi Geleneği 294
10.2.5. Yeni Kamu Hizmeti Örneği 296
10.3. DEĞERLENDİRME 299
İLGİLİ KAYNAKLAR 301
SONNOTLAR 304

ONBİRİNCİ BÖLÜM
KAMU YÖNETİMİNİN YAPAY ZEKÂ PARADİGMASIYLA DÖNÜŞÜMÜ: ULUSAL GÜVENLİK POLİTİKALARI

11. KAMU YÖNETİMİNİN YAPAY ZEKÂ PARADİGMASIYLA DÖNÜŞÜMÜ: ULUSAL GÜVENLİK POLİTİKALARI 309
11.1. YAPAY ZEKÂ KAVRAMI 311
11.2. YAPAY ZEKÂNIN TARİHSEL GELİŞİMİ 312
11.3. YAPAY ZEKÂ SİSTEMLERİNİN KAMU HİZMETLERİNDE YAYGINLAŞMASI 315
11.4. ULUSAL GÜVENLİK POLİTİKALARININ DİJİTAL DÖNÜŞÜMÜ 316
11.5. ULUSAL GÜVENLİK ALANINDAKİ YAPAY ZEKÂ UYGULAMALARI 319
11.5.1. Amerika Birleşik Devletleri (ABD) 320
11.5.2. İngiltere 321
11.5.3. Çin 321
11.5.4. Türkiye 322
11.5.5. Avrupa Birliği 324
11.5.6. Güney Kore 325
11.6. YAPAY ZEKÂNIN GELECEĞİ: AVANTAJLAR VE RİSKLER 326
11.7. DEĞERLENDİRME 327
İLGİLİ KAYNAKLAR 329
SONNOTLAR 333

ONİKİNCİ BÖLÜM
KENTİN YÖNETİMİNDE PARADİGMATİK DÖNÜŞÜM: AKILLI KENTLER ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME

12. KENTİN YÖNETİMİNDE PARADİGMATİK DÖNÜŞÜM: AKILLI KENTLER ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME 339
12.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE TARİHSEL SÜREÇ 339
12.2. KENT YÖNETİMİNDE PARADİGMATİK DÖNÜŞÜM 341
12.3. AKILLI KENTLERİN ORTAYA ÇIKIŞI 343
12.3.1. Akıllı Kent Kavramının Tanımı 346
12.3.2. Akıllı Kentlerin Bileşenleri 348
12.4. DEĞERLENDİRME 351
İLGİLİ KAYNAKLAR 353
SONNOTLAR 357

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KÜRESELLEŞME, ÇOK ULUSLU ŞİRKETLER VE KAMU YÖNETİMİ

13. KÜRESELLEŞME, ÇOK ULUSLU ŞİRKETLER VE KAMU YÖNETİMİ 363
13.1. KÜRESELLEŞME 363
13.1.1. Küreselleşmenin Boyutları 365
13.1.2. Küreselleşmenin Aşamaları 366
13.1.3. Küreselleşmeye Eleştirel Bakış 367
13.2. ÇOK ULUSLU ŞİRKETLER 368
13.2.1. Çok Uluslu Şirketlerin Küresel Sistemdeki İşlevi 369
13.2.2 Dünya'da ve Türkiye'de Çok Uluslu Şirketler 371

13.2.3 Çok Uluslu Şirketler Olmadan Bir Gelecek Düşünülebilir Mi? 372
13.3. KÜRESELLEŞME, ÇOK ULUSLU ŞİRKETLER VE KAMU YÖNETİMİ 373
13.4. DEĞERLENDİRME 374
İLGİLİ KAYNAKLAR 376
SONNOTLAR 378

ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM
NEO WEBERYAN DEVLET VE KAMU YÖNETİMİ

14. NEO WEBERYAN DEVLET VE KAMU YÖNETİMİ 381
14.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE 381
14.2. KAMU YÖNETİMİNDE PARADİGMA ARAYIŞLARI 385
14.3. NEO WEBERYAN DEVLET 388
14.3.1. Anlayışın Ortaya Çıkışı 388
14.3.2. Neo Weberyan Devlet ve Bürokrasi 390
14.3.3. Anlayışın Sunduğu İlke ve Unsurlar 391
14.3.4. Weberyan ve Neo Weberyan Özellikler 393
14.3.5. Neo Weberyan Devlet ve Eleştiriler 395
14.4. DEĞERLENDİRME 396
İLGİLİ KAYNAKLAR 398
SONNOTLAR 400

ONBEŞİNCİ BÖLÜM
PERFORMANS TABANLI KAMU YÖNETİMİ

15. PERFORMANS TABANLI KAMU YÖNETİMİ 403
15.1. PERFORMANS VE KAMU YÖNETİMİ 403
15.1.1. Performans Yönetimi 404
15.1.2. Performans Yönetiminin Amaç ve Yararları 405
15.1.3. Performans Yönetim Süreci 406
15.1.4. Performans Yönetiminin Kamu Yönetiminde Uygulanabilirliği 409
15.2. PERFORMANS TABANLI KAMU YÖNETİMİ UYGULAMALARINDA ÜLKE DENEYİMLERİ 410
15.2.1. İngiltere'de Performans Yönetimi 410
15.2.2. Amerika Birleşik Devletleri'nde Performans Yönetimi 413
15.2.3. Fransa'da Performans Yönetimi 415
15.3. TÜRKİYE'DE PERFORMANS TABANLI KAMU YÖNETİMİ UYGULAMALARI 417
15.3.1. Belediyelerde Performans Ölçümü Projesi (BEPER) 419
15.3.2. Mülki İdare Amirleri Performansı (MİAPER) Projesi 421
15.3.3. Akademik Teşvik Ödeneği Uygulaması 422
15.3.4. Sağlık Bakanlığı'nda Performansa Dayalı Ek Ödeme Sistemi 425
15.3.5. Türk Kamu Yönetimi İçin Performans Tabanlı Yönetim Sistemi Önerisi 426
15.4. DEĞERLENDİRME 429
İLGİLİ KAYNAKLAR 431
SONNOTLAR 434

ONALTINCI BÖLÜM
TOPLUM 5.0 VE KAMU YÖNETİMİ

16. TOPLUM 5.0 VE KAMU YÖNETİMİ 439
16.1. TOPLUM 5.0: ORTAYA ÇIKIŞI VE GELİŞİMİ 440
16.2. TOPLUM 5.0 VE KAMU YÖNETİMİ'NİN GELECEĞİ 443
16.3. DEĞERLENDİRME 451
İLGİLİ KAYNAKLAR 456
SONNOTLAR 458

ONYEDİNCİ BÖLÜM
YENİ KAMU HİZMETİ YAKLAŞIMI ÇERÇEVESİNDE YENİ YÖNELİMLER

17. YENİ KAMU HİZMETİ YAKLAŞIMI ÇERÇEVESİNDE YENİ YÖNELİMLER 459
17.1. KAMU YÖNETİMİNDE YAŞANAN DEĞİŞİM SÜRECİ 460
17.2. KAMU HİZMETİ KAVRAMI VE YENİ KAMU HİZMETİ YAKLAŞIMI 462
17.3. YENİ KAMU HİZMETİ YAKLAŞIMI ÇERÇEVESİNDE YENİ YÖNELİMLER 465
17.4. DEĞERLENDİRME 467
İLGİLİ KAYNAKLAR 469
SONNOTLAR 471

ONSEKİZİNCİ BÖLÜM
YENİ KAMU YÖNETİŞİMİ VE DEĞİŞEN KAMU YÖNETİMİ PARADİGMASI

18. YENİ KAMU YÖNETİŞİMİ VE DEĞİŞEN KAMU YÖNETİMİ PARADİGMASI 475
18.1. YÖNETİŞİM KAVRAMI VE TARİHSEL GELİŞİM SÜRECİ 476
18.1.1. Yönetişim Kavramı ve Önemi 476
18.1.2. Yönetişimin Tarihsel Gelişim Süreci 479
18.1.3. Yönetişimin Aktörleri 481
18.2. YENİ KAMU YÖNETİMİNDEN KAMU YÖNETİŞİMİ ANLAYIŞINA GEÇİŞ 483
18.2.1. Yeni Kamu Yönetişimi ve Özellikleri 486
18.2.2. Yeni Kamu Yönetişiminin Temel Değerleri ve İlkeleri 488
18.2.3. Yeni Kamu Yönetişimi Anlayışının Kamu Yönetimine Etkileri 490
18.3. DEĞERLENDİRME 493
İLGİLİ KAYNAKLAR 495
SONNOTLAR 498

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Akçakaya, Murat (2016). "Weber'in Bürokrasi Kuramının Bugünü ve Geleceği", Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Özel Sayı, Aralık, s.286.
- Çevikbaş, Rafet (2014). "Bürokrasi Kuramı ve Yönetsel İşlevi", Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, Cilt:3, Sayı:2, Aralık, 75-102, ss.92-93.
- Felten, Sebastian and Christine von Oertzen (2020). "Bureaucracy as Knowledge." Journal for the History of Knowledge 1, No.1 (2020): 8, pp. 1–16. DOI: https://doi.org/10. 5334/jhk.18, p.1
- Hamel, Gary and Michele Zanini (2020). Humanocracy: Creating organizations as amazing as the people inside them. Boston, Massachusetts: Harvard Business Review Press, 978-1-63369-602-0, p.111-112.
- Hamel, Gary and Michele Zanini (2018). "The End of Bureaucracy, How a Chinese appliance maker is reinventing management for the digital age", Harvard Business Review, November–December, p.52.
- Hicks, Herbert- C. Ray Gullett (1981). Organizasyonlar: Teori ve Davranış, Çev. Besim Baykal, İİTİA Yay., İstanbul, s.102.
- Monteiro, Pedro and Paul S. Adler (2019). "Bureaucracy for the 21st Century: Clarifying and Expanding Our View of Bureaucratic Organization", Academy of Management Annals, See discussions, stats, and author profiles for this publication at: https://www.research gate.net/publication/353627003, ANNALS-2019-0059.R4, 1-80, p.19.
- Ndedi, Alain and Florence Nisabwe (2022). "Revisiting the literature Review on Ethical Leadership and Humanocracy", https://papers.ssrn.com/sol3/cf_dev/AbsByAuth.cfm?per_ id=576563. (12.04.2022), p.1.
- Ndedi, Alain and Florence Nisabwe (2022). "Revisiting the literature Review on Ethical Leadership and Humanocracy", https://papers.ssrn.com/sol3/cf_dev/AbsByAuth.cfm?per_id = 576563. (12.04.2022), p.18.
- Örnek, Acar (1991). Kamu Yönetimi, İstanbul, s.12.
- Özer, Mehmet Akif; Akçakaya, M.; Yaylı, H.; Batmaz, N.Y. (2019). Kamu Yönetimi, Klasik, Ankara: Gazi Kitabevi, 2. Baskı, s.151.
- Özer, Mehmet Akif (2014). "Weber'in Bürokrasisi Karşısında Yönetimde Yeniden Yapılandırma Arayışları", Global Journal of Economics and Business Studies , 2 (4) , 43-57 . Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/ gumusgjebs/issue/7492/98713, s.46.
- Sawyer, Kim R. (2022). "Bureaucracy and Bureaumania", https://www.researchgate.net/ publication/356419075 (12.04.2022), p.21.
- Şen, Mustafa Lütfi (1998). "Yönetimde Yozlaşma", Türkiye'de Yönetim Geleneği, Ed. Davut Dursun-Hamza Al, İlke, İstanbul, 1998. (Şen, 1998:64).
- Şimşek, Mehmet Emin (2014). Moderniteden Postmoderniteye Uzanan Bir Köprü: Zygmunt Bauman, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, s. 136.
- Tataroğlu, Muhittin (2005). "Bauman'ın Bürokratik Rasyonalite Olgusuna Etik Yaklaşımı", Journal of Management and Economics Research, 3 (3), 1-20, s.5. Retrieved from https://dergipark.org.tr/ tr/pub/yead/ issue/21828/234626.
- Tim A. Mau (2020). "Representative bureaucracy as a leadership issue: the Canadian case" International Journal of Public Leadership, Vol. 16 No. 4, pp. 393-410, p.395.
- Tortop, N.; Aykaç, B.; İsbir, E.; Yayman, H.; Özer, MA (2017). Yönetim Bilimi, Ankara: Nobel Yayınevi, s.434.
- Yesilkagit, Kutsal; Philippe Bezes; Julia Fleischer (2022). "What's in a name? The politics of name changes inside Bureaucracy", Public Administration published by John Wiley & Sons Ltd., 1–16. DOI: 10.1111/padm.12827, p.1.
- Zeybekoğlu, Sezai ve Yavuz Selim Alkan (2021). "Max Weber'in Bürokrasi Modeli: Bir Yeniden Okuma Denemesi", Mehmet Akif Ersoy İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 8 Sayı: 2 ss.651-681, Temmuz, s.655-656.

SONNOTLAR

1 Özer, Mehmet Akif (2014). " Weber'in Bürokrasisi Karşısında Yönetimde Yeniden Yapılandırma Arayışları", Global Journal of Economics and Business Studies , 2 (4) , 43-57 . Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/ gumusgjebs/issue/7492/98713, s.46.

2 Örnek, Acar (1991). Kamu Yönetimi, İstanbul, s.12.

3 Hicks, Herbert - C. Ray Gullett (1981). Organizasyonlar: Teori ve Davranış, Çev. Besim Baykal, İİTİA Yay., İstanbul, s.102.

4 Tortop, N.; Aykaç, B.; İsbir, E.; Yayman, H.; Özer, MA (2017). Yönetim Bilimi, Ankara: Nobel Yayınevi, s.433.

5 Şen, Mustafa Lütfi (1998). "Yönetimde Yozlaşma", Türkiye'de Yönetim Geleneği, Ed. Davut Dursun-Hamza Al, İlke, İstanbul, 1998. (Şen, 1998:64).

6 Akçakaya, Murat (2016). "Weber'in Bürokrasi Kuramının Bugünü ve Geleceği", Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Özel Sayı, Aralık, s.286.

7 Akçakaya, Murat; a.g.m., s.288.

8 Tortop, N.; Aykaç, B.; İsbir, E.; Yayman, H.; Özer, MA (2017). Yönetim Bilimi, Ankara: Nobel Yayınevi, s.434.

9 Zeybekoğlu, Sezai ve Yavuz Selim Alkan (2021). "Max Weber'in Bürokrasi Modeli: Bir Yeniden Okuma Denemesi", Mehmet Akif Ersoy İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 8 Sayı: 2 ss.651-681, Temmuz, s.655-656.

10 Akçakaya, Murat; a.g.m., s.288.

11 Akçakaya, Murat; a.g.m., s. 286-287.

12 Akçakaya, Murat; a.g.m., s.288.

13 Çevikbaş, Rafet (2014). "Bürokrasi Kuramı ve Yönetsel İşlevi", Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, Cilt:3, Sayı:2, Aralık, 75-102, ss.92-93.

14 Özer, M.A.; Akçakaya, M.; Yaylı, H.; Batmaz, N.Y. (2019). Kamu Yönetimi, Klasik, Ankara: Gazi Kitabevi, 2. Baskı, s.151.

15 Çevikbaş, Rafet (2014). "Bürokrasi Kuramı ve Yönetsel İşlevi", Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, Cilt:3, Sayı:2, Aralık, 75-102, ss.92-93.

16 Monteiro, Pedro and Paul S. Adler (2019). "Bureaucracy for the 21st Century: Clarifying and Expanding Our View of Bureaucratic Organization", Academy of Management Annals, See discussions, stats, and author profiles for this publication at: https://www.researchgate.net/publication/353627003, ANNALS-2019-0059.R4, 1-80, p.19.

17 Yesilkagit, Kutsal; Philippe Bezes; Julia Fleischer (2022). "What's in a name? The politics of name changes inside Bureaucracy", Public Administration published by John Wiley & Sons Ltd., 1–16. DOI: 10.1111/padm.12827, p.1.

18 Ndedi, Alain and Florence Nisabwe (2022). "Revisiting the literature Review on Ethical Leadership and Humanocracy", https://papers.ssrn.com/sol3/cf_dev/AbsByAuth.cfm?per_id=576563. (12.04.2022), p.1.

19 Ndedi, Alain and Florence Nisabwe (2022). "Revisiting the literature Review on Ethical Leadership and Humanocracy", https://papers.ssrn.com/sol3/cf_dev/AbsByAuth.cfm?per_id=576563. (12.04.2022), p.18.

20 Felten, Sebastian and Christine von Oertzen (2020). "Bureaucracy as Knowledge." Journal for the History of Knowledge 1, No.1 (2020): 8, pp. 1–16. DOI: https://doi.org/10.5334/jhk.18, p.1

21 Sawyer, Kim R. (2022). "Bureaucracy and Bureaumania", https://www.researchgate.net/publication /356419075 (12.04.2022), p.6-9.

22 Şimşek, Mehmet Emin (2014). Moderniteden Postmoderniteye Uzanan Bir Köprü: Zygmunt Bauman, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, s. 136.

23 Sawyer, Kim R. (2022). "Bureaucracy and Bureaumania", https://www.researchgate.net/publication/ 3564 19075 (12.04.2022), p.21.

24 Hamel, Gary and Michele Zanini (2018). "The End of Bureaucracy, How a Chinese appliance maker is reinventing management for the digital age", Harvard Business Review, November–December, p.52.

25 Tim A. Mau (2020). "Representative bureaucracy as a leadership issue: the Canadian case" International Journal of Public Leadership, Vol. 16 No. 4, pp. 393-410, p.395.

[26] Tataroğlu, Muhittin (2005). "Bauman'ın Bürokratik Rasyonalite Olgusuna Etik Yaklaşımı", Journal of Management and Economics Research, 3 (3), 1-20, s.5. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/yead/ issue/21828/234626.

[27] Hamel, Gary and Michele Zanini (2020). Humanocracy: Creating organizations as amazing as the people inside them. Boston, Massachusetts: Harvard Business Review Press, 978-1-63369-602-0, p.111-112.

[28] Hamel, Gary and Michele Zanini; a.g.e., s.114.

[29] Aynı Kaynak; s.115.

[30] Aynı Kaynak; s.116.

[31] Aynı Kaynak; s.117-118.

[32] Aynı Kaynak; s.120.

[33] 2022 yılı itibarıyla ABD'de 332 milyon insan yaşarken, istihdam oranı ise %61 olarak gerçekleşmiştir. 202 milyon istihdam içinde kamu çalışanlarının oranı %14'tür. Yani kamuda 28 milyon 350 bin kişi istihdam edilmektedir (Federal yönetim, eyalet ve yerel yönetimler olmak üzere). Bu rakama finans, muhasebe dahil olmak üzere idari destek işlevlerinde çalışan yaklaşık 9 milyon kişi de eklenince oran %18'i geçmektedir. https://data.census.gov/cedsci/profile?q=United%20States&g=0100000US (02.02.2022).

[34] Hamel, Gary and Michele Zanini; a.g.e., s.165-177.

[35] Aynı Kaynak; s.177-185.

[36] Aynı Kaynak; s.212-213.

[37] Aynı Kaynak; s.224-226.

[38] Aynı Kaynak; s.241.

[39] Aynı Kaynak; s.243-244.

[40] Aynı Kaynak; s.244-246.

[41] Aynı Kaynak; s.248-252.

[42] Aynı Kaynak; s.255.

[43] Aynı Kaynak; s.260.

[44] Aynı Kaynak; s.265.

[45] Aynı Kaynak; s.267-268.

[46] Aynı Kaynak; s.267-271.

[47] Aynı Kaynak; s.272-274.

[48] Aynı Kaynak; s.276-277.

[49] Aynı Kaynak; s.278-281.

[50] Aynı Kaynak; s.288-291.

[51] Aynı Kaynak; s.295-296.

[52] Aynı Kaynak; s.301-303.

[53] Aynı Kaynak; s.312-320.

[54] Aynı Kaynak; s.326-327.

[55] Aynı Kaynak; s.330-334.

[56] Aynı Kaynak; s.334-345.

[57] Aynı Kaynak; s.360-364.

[58] Aynı Kaynak; s.366-370.

[59] Aynı Kaynak; s.373-376.

[60] Aynı Kaynak; s.377-381.

[61] Aynı Kaynak; s.390-395.

[62] Aynı Kaynak; s.420-424.

[63] Aynı Kaynak; s.420-424.

[64] Aynı Kaynak; s.459-465.

[65] Aynı Kaynak; s.460-487.

[66] Aynı Kaynak; s.495-504.

[67] Aynı Kaynak; s. 504-509.

[68] Aynı Kaynak; s.510-519.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Argyris, C., ve D. A. Scho¨n. (1996). *Organizational learning II: Theory, method, and practice*. Reading, MA: Addison-Wesley Publishing Co.
- Aykaç, B. (2001). "Kamu Yönetiminde Kriz ve Kriz Yönetimi". *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3 (2), 123-132.
- Bartholomew, P. C. (1972). *Public Administration*. Littlefield: Adams & Co.
- Bosse, D. A., & Phillips, R. A. (2016). Agency theory and bounded self-interest. *Academy of management review*, *41*(2), 276-297.
- Brown, S. (1999). "Postmodernism: The End of Marketing?" Brownlie, D., Saren, M., Wensley, R. ve Whittington R. (Der.) *Rethinking Marketing: Towards Critical Marketing Accountings,* 27-51. London: Sage.
- Crossan, M., & Guatto, T. (1996). Organizational learning research profile. *Journal of organizational change management*.
- Cemaloğlu, N., & Gökyer, N. (2021). Yönetimde Yeni Yaklaşımlar. Ankara: Pegem Akademi.
- Çolak, Ç. (2021). *Yeni Kamu Yönetişimi: Kamu Yönetiminde Üçüncü Bir Paradigma İddiası*. Astana Yayınları
- Ekinci, N. (2019). Klasik, Neoklasik Teori, Sistem Ve Durumsallık Yaklaşımları İle Bunların Karşılaştırılması Ve Toplam Kalite Yönetimi İçerisindeki Yerlerinin Değerlendirilmesi . *Avrasya Sosyal Ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi* , 6 (11) , 16-38.
- Erdil, Oya, Adnan Kalkan, and Ali Murat Alparslan (2010). "Örgütsel ekoloji kuramından stratejik yönetim anlayışına." *Doğuş Üniversitesi Dergisi* 12.1: 17-31.
- Ergun, T. (1997), "Post-Modernizm ve Kamu Yönetimi", *Amme İdaresi Dergisi*, 30, 4:3-16.
- Eryılmaz, B. (2015). *Kamu Yönetimi: Düşünceler-Yapılar-Fonksiyonlar-Politikalar*. Kocaeli: Umuttepe Yayınları,
- Eryılmaz, B. (2018). Kamu yönetimi düşünceler, yapılar, fonksiyonlar, politikalar. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Dahl, R. A. (2018). "The science of public administration: Three problems." In *Democracy, bureaucracy, and the study of administration* (pp. 60-76). Routledge.
- Demir, T., & Nyhan, R. C. (2008). The politics–administration dichotomy: An empirical search for correspondence between theory and practice. *Public Administration Review*, *68*(1), 81-96.
- Fayol, H. (1949). *General and industrial management*. Trans. C. Storrs. London: Pitman. (Originally published in 1916.)
- Fayol, H. (2012). Genel endüstriyel yönetim. (Çev. M. A. Çalıkoğlu). İstanbul: Adres Yayınları.
- Frederickson, H. G., Smith, K. B., Larimer, C. W., & Licari, M. J. (2018). *The public administration theory primer*. Routledge.
- Güler, B.A. (1994)."Nesnesini Araya Disiplin: Kamu Yönetimi", *Amme İdaresi Dergisi*, c. 27.
- Gulick, L. (1937). "Notes on the theory of organization". In L. Gulick & L. Urwick, eds., *Papers on the science of administration* (pp. 3–34). New York: Institute of Public Administration.
- Hannan, M. T., & Freeman, J. (1977). The population ecology of organizations. American journal of sociology, 82(5), 929-964.
- Hatch, M.J., 2012. *Organization Theory: modern, Symbolic, and Postmodern Perspectives,* third ed. Oxford University Press, Oxford, England.

- Henry, N. (1975). Bureaucracy, technology, and knowledge management. *Public Administration Review*, *35*(6), 572-578.
- Henry, N. (1975). "Paradagims of Public Administration" *Public Administration Review,* 35(4), s.s.378-386.
- Irefin, M. P., & Bwala, D. (2012). "Organizational Theories and Analysis: A Feminist Perspective." *International Journal of Advancements in Research & Technology,* 1(1), 71-97.
- Kartal, A. (2006) *Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı Ve Türkiye`Ye Yansıması Olarak Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı,* Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi*Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Lewin, K. (1951). *Field Theory in Social Science: Selected Theoretical Papers* (Dorwin Cartwright edn.). Oxford: Harpers.
- Levitt, B., & March, J. G. (1988). Organizational learning. *Annual review of sociology*, 319-340
- Luthans, F., & Stewart, T. I. (1977). A General Contingency Theory of Management. *The Academy of Management Review*, *2*(2), 181–195.
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review, 50*, 370–396.
- Maslow, A. H. (1998). *Maslow on management.* Hoboken, NJ: Wiley.
- Mayo, G. E. (1933). *The human problems of an industrial civilization.* Boston: Harvard Business School, Division of Research.
- Mayo, E. (1945). *The social problems of an industrial civilization.* Cambridge, MA: Harvard University Press.
- McGregor, D. M. (1957a). The human side of enterprise. Address to the fifth anniversary convocation of the School of Industrial Management, Massachusetts Institute of Technology. In *Adventure in thought and action.* Cambridge, MA: MIT School of Industrial Management, 1957. Reprinted in W. G. Bennis, E. H. Schein, & C. McGregor, eds. (1966). *Leadership and motiva- tion: Essays of Douglas McGregor* (pp. 3–20). Cambridge, MA: MIT Press.
- McGregor, D. M. (1957b). The human side of enterprise. *Management Review, 46*, 22–28, 88–92. McGregor, D. M. (1960). *The human side of enterprise.* New York: McGraw-Hill.
- McCandless, S. A., & Guy, M. E. (2013). One more time: What did Woodrow Wilson really mean about politics and administration?. *Administrative Theory & Praxis*, *35*(3), 356-377.
- Meyer, J. W., & Rowan, B. (1977). Institutionalized organizations: Formal structure as myth and ceremony. *American journal of sociology*, *83*(2), 340-363.
- Michael, S. C. (2008). *Monitoring technical agents: Theory, evidence, and prescriptions* (Doctoral dissertation)
- Mullins, L. J. (2013) Approaches To Organısation And Management. Pearson Education Part 2.
- Jensen, M.C. ve Meckling, W.H. (1976). "Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure," *Journal of Financial Economics*, 3 (4), ss. 305-360,
- Johnson, R. A., Kast, F. E., & Rosenzweig, J. E. (1964). Systems Theory and Management. *Management Science*, *10*(2), 367–384.
- Ouchi, William G. 1 980 "Markets, bureaucracies, and clans." Administrative Science Quarterly, 25: 129-141.
- Özer, M. A. (2005). *Yeni Kamu Yönetimi.* Platin Yayıncılık: Ankara.
- Özer, M. A. (2005). Günümüzün Yükselen Değeri: Yeni Kamu Yönetimi. *Sayıştay Dergisi*, (59), 3-46.
- Özcan, K. (2011). Kurumsal Söylemin Rasyonel Temelleri: Yeni Kurumsal Kuram Bağlamında Rasyonalite Tartışması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (13), 297-326.

- Özer, M.A., Akçakaya, M., Yaylı, H., Batmaz, N.(2019). Kamu Yönetimi Modern (Yapı ve Süreçler). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Öztürk, N. K.ve Coşkun, B. (2000), "Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma ve Kamu Hizmetlerinde Kalite: Etiksel Bir Bakış", Türk İdare Dergisi, 72, 426.
- Pfeffer, J, ve Salancik, G.R., (1978). The External Control of Organizations: A Resource Dependence Perspective. New York.
- Pfeffer, J, ve Salancik, G.R., (2003). The External Control of Organizations: A Resource Dependence Perspective. California: Stanford Business Books.
- Polatoğlu, A. (2001). *Kamu Yönetimi: Genel ilkeler ve Türkiye Uygulaması*. Ankara: METU Yayınları:
- Rahman, M. H. (2012). "Henry Fayol and Frederick Winslow Taylor's contribution to management thought: An overview". *ABC Journal of Advanced Research*, 1(2), 32-41.
- Robins, J. A. (1987). Organizational Economics: Notes on the Use of Transaction-Cost Theory in the Study of Organizations. *Administrative Science Quarterly*, *32*(1), 68–86. https://doi.org/10.2307/2392743.
- Sarker, S. I., & Khan, M. R. (2013). "Classical and neoclassical approaches of management: An overview." *IOSR Journal of Business and Management,* 14 (6).
- Saydam, S. & Kalağan, G. (2020). "Kamu Yönetiminin Son Paradigması: Kaos Teorisi". *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi* , 16 (3) , 657-674
- Selznick, P. (1996). Institutionalism "Old" and "New." *Administrative Science Quarterly*, *41*(2), 270–277.
- Senge, P. M. (1990). *The fifth discipline: The art and science of the learning organization.* Doubleday/Currency
- Shafritz, J. M., Ott, J. S., & Jang, Y. S. (2015). *Classics of organization theory*. Cengage Learning.
- Soylu, Ö. Ü. K., Uçkun, Ö. Ü. S., Üzüm, B., Şeneldir, Ö. Ü. O., & Uçkun, G. (2018, April). "Vekâlet Teorisine Göre Örgüt Neden Var?". In *Internatıonal Congress Of Management Economy And Polıcy 2018 Sprıng Proceedıngs Book* (pp. 86-92).
- Taşçı, D. vd. *Örgüt kuramı*, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Yayın no: 1905.
- Taylor, F. W. (1914). "Scientific Management: Reply from Mr. F. W. Taylor. *The Sociological Review*, *a7*(3), 266–269.
- Waldo, D. (1968). "Public Administration in a Time of Revolutions". *Public Administration Review*, *28*(4), 362–368.
- Waldo, D. (1990). "A theory of public administration means in our time a theory of politics also." *Public administration: The state of the discipline*, 73-83
- Weber, M. (2017). "Bureaucracy". Shafritz J.M. ve Hyde A.C. (Ed.). *Classics of Public Administration* içinde (ss. 63-67), Boston-USA: Cengage Learning.
- Williamson, O. (1979). "Transaction cost economics: The governance of contractual relations." Journal of Law and Economics, 22: 233-262.
- Yang, C. X., Liu, H. M., & Wang, X. X. (2013). "Organization Theories: From Classical to Modern." *Journal of Applied Sciences,* 13 (21), 4470.
- Zukin, S. ve DiMaggio P., (1990). Introduction. Structures of Capital: The Social Organization of the Economy. S. Zukin and P. DiMaggio. Ed. Cambridge, Cambridge University Press: 1-36.
- Archibald, M. E. (14 Ekim 2017). "Resource dependency theory". *Encyclopedia Britannica*. https://www.britannica.com/topic/resource-dependency-theory.

SONNOTLAR

1 H. George, Frederickson, Kevin B. Smith, Christopher W. Larimer, and Michael J. Licari (2012). *The public administration theory primer*. Routledge, s. 1.

2 Çağrı Çolak (2021). *Yeni Kamu Yönetişimi: Kamu Yönetiminde Üçüncü Bir Paradigma İddiası*. Astana Yayınları, s. 20.

3 Bartholomew, P. C. (1972). Public Administration. Littlefield: Adams & Co.

4 Tansu Demir ve Ronald C. Nyhan (2008). "The politics–administration dichotomy: An empirical search for correspondence between theory and practice." *Public Administration Review* 68.1, s. 81.

5 Sean A McCandless ve Mary E. Guy (2013). "One more time: What did Woodrow Wilson really mean about politics and administration?" *Administrative Theory & Praxis* 35.3, s. 356,357.

6 Necati Cemaloğlu, & Necmi Gökyer (2021). Yönetimde Yeni Yaklaşımlar. s .iii.

7 N. Henry (1975). "Paradagims of Public Administration" *Public Administration Review,* 35(4), s. 379

8 Md Hasebur, Rahman (2012). "Henry Fayol and Frederick Winslow Taylor's contribution to management thought: An overview." *ABC Journal of Advanced Research* 1.2 s.33.

9 Çolak, ag.e. s. 25,26.

10 Bilal Eryılmaz (2018). Kamu yönetimi düşünceler, yapılar, fonksiyonlar, politikalar. Kocaeli: Umuttepe Yayınları, s. 43.

11 Salih Saydam& Gökhan Kalağan (2020). "Kamu Yönetiminin Son Paradigması: Kaos Teorisi". *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 16 (3), s. 663.

12 Robert A. Dahl (2018). "The science of public administration: Three problems." *Democracy, bureaucracy, and the study of administration*. Routledge, 60-76.

13 Dwight Waldo (1990). A theory of public administration means in our time a theory of politics also. *Public administration: The state of the discipline.*

14 Dwight Waldo 1968). "Public Administration in a Time of Revolutions." *Public Administration Review*, 28 (4), s.368.

15 Birgül A. Güler (1994). "Nesnesini Araya Disiplin: Kamu Yönetimi", Amme İdaresi Dergisi, 27(24), s. 4.

16 Turgay Ergun (1997). "Post-Modernizm ve Kamu Yönetimi", Amme İdaresi Dergisi, 30, 4 s.8.

17 M. Akif Özer (2005). *Yeni Kamu Yönetimi,* Platin Yayıncılık, Ankara, s. 199.

18 Alparslan Kartal (2006). *Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı ve Türkiye'ye Yansıması Olarak Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı,* Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s.23.

19 Çolak, a.g.e. s. 30.

20 Çolak, a.g.e. s.31.

21 Burhan Aykaç (2001)."Kamu Yönetiminde Kriz ve Kriz Yönetimi", *Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, c.3, Sayı.3, Ankara, s.1

22 Mehmet Akif Özer (2005). Günümüzün Yükselen Değeri: Yeni Kamu Yönetimi. *Sayıştay Dergisi*, (59), s. 8.

23 Öztürk, N. K.ve Coşkun, B. (2000). "Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma ve Kamu Hizmetlerinde Kalite: Etiksel Bir Bakış", Türk İdare Dergisi, s. 150.

24 Jay M. Shafritz, J. Steven Ott, and Yong Suk Jang (2015). *Classics of organization theory*. Cengage Learning, s. Vii.

25 Bilal Eryılmaz (2015). *Kamu Yönetimi: Düşünceler-Yapılar-Fonksiyonlar-Politikalar.* Kocaeli: Umuttepe Yayınları, s. 44-47.

26 Sadrul Islam Sarker, Mohammad Rafiul Azam Khan (2013). "Classical and neoclassical approaches of management: An overview. IOSR Journal of Business and Management, Cilt: 14 Sayı: 6, 2013, s.s.1-5, s. 2.

27 Chun-Xia Yang, Han-Min Liu ve Xing-Xiu Wang (2013). "Organization Theories: From Classical to Modern." *Journal of Applied Sciences*, 13 (21), s.4470.

28 Irefin, Peace, S. S. Ifah, and M. H. Bwala (2012). "Organizational theories and analysis: A feminist perspective." *International Journal of Advancements in Research and Technology* 1.1: 71-97. s.

29 Hatch, M.J., (2012). *Organization Theory: Modern, Symbolic, and Postmodern Perspectives,* third ed. Oxford University Press, Oxford, England. s. 25.

30 Henry Fayol (2012).Genel endüstriyel yönetim. (Çev. M. A. Çalıkoğlu). İstanbul: Adres Yayınları. s. 12.

[31] Fayol, a.g.e. s.
[32] Jay M. Shafritz, vd. 2015, a.g.e. s.53.
[33] Max Weber (2017). "Bureaucracy." Shafritz J.M. ve Hyde A.C. (Ed.). *Classics of Public Administration* içinde (ss. 63-67), Boston-USA: Cengage Learning. s. 63-64.
[34] Aykut Polatoğlu (2001). *Kamu Yönetimi: Genel ilkeler ve Türkiye Uygulaması*, METU Yayınları, Ankara, 2001,s.38-39
[35] Mullins, L. J. (2013). Approaches To Organısation And Management. Pearson Education Part 2. s. 50.
[36] Shafritz, a.g.e. s. 93.
[37] Nazmiye Ekinci (2019). Klasik, Neoklasik Teori, Sistem ve Durumsallık Yaklaşımları İle Bunların Karşılaştırılması Ve Toplam Kalite Yönetimi İçerisindeki Yerlerinin Değerlendirilmesi . Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi , 6 (11), s. 27.
[38] Shafritz, a.g.e. s. 129.
[39] Shafritz, a.g.e. s. 129.
[40] Hatch, a.g.e. s. 12-14.
[41] Hatch, a.g.e. s. 10.
[42] Hatch, a.g.e. s. 15.
[43] Hatch, a.g.e. s. 29.
[44] Richard A. Johnson, et al. (1964). "Systems Theory and Management." *Management Science*, vol. 10, no. 2, 1964, s. 369
[45] Fred Luthans ve Todd I. Stewart (1977). "A General Contingency Theory of Management." *The Academy of Management Review*, vol. 2, no. 2, s.182.
[46] Hatch, a.g.e. s. 33.
[47] Deniz Taşçı vd. a.g.e. s.31.
[48] Deniz Taşçı vd. a.g.e. s.32-33.
[49] Hatch, a.g.e. s.15.
[50] Brown, S. (1999). Postmodernism: The End of Marketing? Brownlie, D., Saren, M., Wensley, R. ve Whittington R. (Der.) Rethinking Marketing: Towards Critical Marketing Accountings, s.27.
[51] Kart, M. a.g.e. s.43.
[52] Hatch, a.g.e. s.117.
[53] James A. Robins (1987). "Organizational Economics: Notes on the Use of Transaction-Cost Theory in the Study of Organizations." *Administrative Science Quarterly*, Cilt: 32, Sayı: 1, 1987, s.s. 68–86, s. 68.
[54] Deniz Taşçı vd. *Örgüt kuramı*, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Yayın no: 1905. s. 107.
[55] William G. Ouchi (1980). "Markets, bureaucracies, and clans." Administrative Science Quarterly, 1980, 25: 129-141. s. 140.
[56] James A. Robins, a.g.e. s. 69.
[57] Oliver, Williamson (1979). "Transaction cost economics: The governance of contractual relations." Journal of Law and Economics, 22: 233-262
[58] Deniz Taşçı vd. a.g.e. s. 107.
[59] Deniz Taşçı vd. a.g.e. s. 111-112.
[60] Michael, S. C. (2008). *Monitoring technical agents: Theory, evidence, and prescriptions* (Doctoral dissertation), s.4.
[61] Douglas A Bosse, ve Robert A. Phillips (2016). "Agency theory and bounded self-interest." *Academy of management review* 41.2 s. 276.
[62] Mehmet Akif Özer vd. (2019). Kamu Yönetimi Modern (Yapı ve Süreçler). Ankara: Gazi Kitaevi, s. 74.
[63] Michael C. Jensen, William H. Meckling (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure, Journal of Financial Economics, 3 (4), 1976, s.308.
[64] Deniz Taşçı vd. a.g.e. s.112.
[65] Kamuran Soylu vd. (2018 April). Vekâlet Teorisine Göre Örgüt Neden Var? In *Internatıonal Congress Of Management Economy And Polıcy 2018 Sprıng Proceedıngs Book,* s. 89.
[66] Deniz Taşçı vd. a.g.e., s. 49.
[67] Jeffrey Pfeffer ve Gerald R. Salancik (1978). The External Control of Organizations: A Resource Dependence Perspective., s.1.

[68] Jeffrey Pfeffer ve Gerald R. Salancik (2003). The External Control of Organizations: A Resource Dependence Perspective., s.16-19.

[69] Matthew E. Archibald (2017). "Resource dependency theory". *Encyclopedia Britannica*. (14 Ekim 2017). https://www.britannica.com/topic/resource-dependency-theory

[70] Hatch, a.g.e. s. 70-71.

[71] Deniz Taşçı vd. a.g.e. s. 52.

[72] Deniz Taşçı vd. a.g.e s, 86.

[73] Hannan, M. T., & Freeman, J. (1977). The population ecology of organizations. American journal of sociology, 82(5), 929-964.

[74] Oya Erdil, Adnan Kalkan, and Ali Murat Alparslan (2010). "Örgütsel ekoloji kuramından stratejik yönetim anlayışına." *Doğuş Üniversitesi Dergisi* 12.1: s. 18.

[75] Deniz Taşçı vd. a.g.e, s. 87.

[76] Dimaggio, a.g.e. s. 11-13.

[77] Deniz Taşçı vd. a.g.e. s.121

[78] Kerim Özcan (2011). "Kurumsal Söylemin Rasyonel Temelleri: Yeni Kurumsal Kuram Bağlamında Rasyonalite Tartışması." *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 13: s.313.

[79] Philip Selznick. "Institutionalism 'Old' and 'New.'" *Administrative Science Quarterly*, 41(2), 1996, s.273.

[80] Zukin, S. ve DiMaggio P. (1990).Introduction. Structures of Capital: The Social Organization of the Economy. S. Zukin and P. DiMaggio. Ed. Cambridge, Cambridge University Press: 1990, 1-36.

[81] John W Meyer ve Brian Rowan (1977). "Institutionalized organizations: Formal structure as myth and ceremony." *American journal of sociology* 83.2: s. 340.

[82] Deniz Taşçı vd. a.g.e. s.126.

[83] Mary Crossan ve Tracy Guatto (1996). "Organizational learning research profile." *Journal of organizational change management*, s. 107-111.

[84] Chris Argyris ve Donald A. Scho¨n (1996). Organizational learning II: Theory, method, and practice. Reading, MA: Addison-Wesley Publishing Co. s. 3.

[85] Senge, P. M. (1990). *The fifth discipline: The art and science of the learning organization.* Doubleday/Currency, s.3.

[86] Barbara Levitt, ve James G. March (1988). "Organizational learning." *Annual review of sociology*: s. 320.

[87] Meyer, a.g.e. s. 342.

[88] Kurt Lewin (1951), *Field Theory in Social Science: Selected Theoretical Papers* (Dorwin Cartwright edn.). Oxford: Harpers, s. 169.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Atmiş, E. (2020). Türkiye Orman Varlığıyla İlgili Değişimler ve Nedenleri, Türkiye Ormancılar Derneği Orman Varlığımız ve Ormancılık Üretim Faaliyetleri, Ankara, Tod Yay., No: 51
- Cevher, İlhan C., Beyyavaş, V. (2020). Çevre Sorunları ve Çözüm Önerileri (Edit. Feyzullah ÜNAL-Ahmet KAYAN), Tarımda Kullanılan Pestisitlerin Meydana Getirdiği Kirlilik ve Çözüm Önerileri, Gazi Kitabevi, Ankara
- FAO (Food And Agricultural Organization Of United Organization), (2020). Global Forest Resources Assessment Main Report, Rome/İtaly.
- Görmez, K. (2003). Çevre Sorunları ve Türkiye, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Gül, A., Atak Çobanoğlu, Ş. (2017). Avrupa'da akıllı kent uygulamalarının değerlendirilmesi ve Çanakkale'nin akıllı kente dönüşümünün analizi. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fak. Dergisi, 22 (Kayfor 15 Özel Sayısı), 1543-1565.
- Kaboğlu, İ. (1996). Çevre Hakkı, İmge Kitabevi, Ankara.
- Kaplan A. (1999). Küresel Çevre Sorunları ve Politikası, Mülkiyeliler Birliği Vakfı, Ankara.
- Kayan, A. Baran, R. (2020). Beşinci Uluslararası Bölgesel Kalkınma Konferansı, Akıllı Şehircilik Uygulamaları ve Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, Malatya.
- Kayan, A. Demir, M. (2021). Çevre Sorunları ve Çözüm Önerileri (Edit. F. Ünal-A. Kayan), Orman Varlığının Yok Olması Sorunları ve Çözüm Önerileri, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Kayan, A., Kahraman Usta, H. (2021). Çağdaş Kentleşme Sorunlarının Çözümüne Katkısı Açısından Akıllı Kent Uygulamalarının Değerlendirilmesi, New Era Internatıonal Journal Of Interdisciplinary Social Researches, Derisi, Cilt 6, Sayı:11.
- Keleş, R. (2019). 100 Soruda Çevre, Yakım Kitabevi, Ankara.
- Keleş, R. (2021). Kentleşme Politikası, İmge Kitabevi, Ankara.
- Keleş, R., Hamamcı, C. (2002). Çevrebilim, İmge Kitabevi, Ankara
- Keleş, R., Hamamcı, C., Çoban, A. (2009). Çevre Politikası, İmge Kitabevi, Ankara
- Kışlalıoğlu, M., Berkes, F. (2001). Ekoloji ve Çevre Bilimleri, Remzi Kitabevi, İstanbul
- Miser, R. (2019). Çevre Eğitimi, Nobel Yayınevi, Ankara
- Özer, M. A. (2005). Yeni Kamu Yönetimi, Platin Yayınları, Ankara.
- Sharma, P.D. (2009). Ecology and Enviroment, Tenth Revised Edition, Rastogi Pub., Meerut New Delhi.
- Southwick, C.H. (1976). Ecology and The Quality Of Enviroment, Second Edition.
- Tolunay, D. (2015). Türkiye'de Ormansızlaşma ile Kaybedilen Karbon Miktarları, 6. Ulusal Hava Hareketliliği ve Kontrolü Sempozyumu, İzmir.
- Turgut, N. (2017). Çevre Politikası ve Hukuku, İmaj Yayınevi, Ankara.

SONNOTLAR

1 Keleş, R. (2019). 100 Soruda Çevre, Yakım Kitabevi, Ankara, s.148.
2 Keleş, R., age, s. 24.
3 Sharma, P.D. (2009). Ecology and Enviroment, Tenth Revised Edition, Rastogi Pub. Meerut New Delhi.
4 Southwick, C.H. (1976). Ecology and The Quality Of Enviroment, Second Edition.
5 Keleş, R. (2019). 100 Soruda Çevre, Yakım Kitabevi, Ankara, s.26
6 Görmez, K. (2003). Çevre Sorunları ve Türkiye, Gazi Kitabevi, Ankara, s. 103.
7 Keleş, R. age, s.156.
8 Keleş, R. (2019). 100 Soruda Çevre, Yakım Kitabevi, Ankara, s.158.
9 Turgut, N. (2017). Çevre Politikası ve Hukuku, İmaj Yayınevi, Ankara, s. 36.
10 Görmez, K. (2003). Çevre Sorunları ve Türkiye, Gazi Kitabevi, Ankara, s. 105-106.
11 Miser, R. (2019). Çevre Eğitimi, Nobel Yayınevi, Ankara, s.13.
12 Keleş, R. (2019). 100 Soruda Çevre, Yakım Kitabevi, Ankara, s.23
13 Turgut, N. (2017). Çevre Politikası ve Hukuku, İmaj Yayınevi, Ankara, s. 1
14 Kışlalıoğlu, M., Berkes, F. (2001). Ekoloji ve Çevre Bilimleri, Remzi Kitabevi, İstanbul, s. 14.
15 Keleş, R., Hamamcı, C. (2002). Çevrebilim, İmge Kitabevi, Ankara, s.43
16 Keleş, R., Hamamcı, C., Çoban, A. (2009). Çevre Politikası, İmge Kitabevi, Ankara, s. 48.
17 Keleş, R., Hamamcı, C. (2002). Çevrebilim, İmge Kitabevi, Ankara, s.39-40.
18 Kışlalıoğlu, M., Berkes, F. (2001). Ekoloji ve Çevre Bilimleri, Remzi Kitabevi, İstanbul, s. 35.
19 Keleş, R. (2019). 100 Soruda Çevre, Yakım Kitabevi, Ankara, s.163
20 Kaplan A. (1999). Küresel Çevre Sorunları ve Politikası, Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayını, Ankara.
21 Keleş, R. (2019). 100 Soruda Çevre, Yakım Kitabevi, Ankara, s.170.
22 Görmez, K. (2003). Çevre Sorunları ve Türkiye, Gazi Kitabevi, Ankara, s.45.
23 Keleş, R. (2019). 100 Soruda Çevre, Yakım Kitabevi, Ankara, s.53-54.
24 Keleş, R., Hamamcı, C. (2002). Çevrebilim, İmge Kitabevi, Ankara, s.23.
25 Keleş, R. (2021). Kentleşme Politikası, İmge Kitabevi, Ankara, s.44.
26 Keleş, R. (2019). 100 Soruda Çevre, Yakım Kitabevi, Ankara, s.63.
27 Keleş, R. (2019). 100 Soruda Çevre, Yakım Kitabevi, Ankara, s.53.
28 Kayan, A. Demir, M. (2021). Çevre Sorunları ve Çözüm Önerileri (Edit. Feyzullah ÜNAL-Ahmet KAYAN), Orman Varlığının Yok Olması Sorunları ve Çözüm Önerileri, Gazi Kitabevi, Ankara, ss206-224.
29 Tolunay, D. (2015). Türkiye'de Ormansızlaşma ile Kaybedilen Karbon Miktarları, 6. Ulusal Hava Hareketliliği ve Kontrolü Sempozyumu, İzmir, s.441-452.
30 FAO, (2020). Küresel Orman Kaynaklarının Değerlendirilmesi 2020 Raporu, s.33.
31 Atmış, E. (2020). Türkiye Orman Varlığıyla İlgili Değişimler ve Nedenleri, Türkiye Ormancılar Derneği Orman Varlığımız ve Ormancılık Üretim Faaliyetleri, Ankara, Tod Yay., No: 51, 9-13.
32 Cevher, İlhan C., Beyyavaş, V. (2020). Çevre Sorunları ve Çözüm Önerileri (Edit. Feyzullah ÜNAL-Ahmet KAYAN), Tarımda Kullanılan Pestisitlerin Meydana Getirdiği Kirlilik ve Çözüm Önerileri, Gazi Kitabevi, Ankara, s.255-276.
33 Keleş, R. (2019). 100 Soruda Çevre, Yakım Kitabevi, Ankara, s.170.
34 Kaplan A. (1999). Küresel Çevre Sorunları ve Politikası, Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayını, Ankara, s.161.
35 Keleş, R. (2019). 100 Soruda Çevre, Yakım Kitabevi, Ankara, s.170.
36 Turgut, N. (2017). Çevre Politikası ve Hukuku, İmaj Yayınevi, Ankara, s. 172.
37 Keleş, R. (2019). 100 Soruda Çevre, Yakım Kitabevi, Ankara, s. 98-99.
38 Turgut, N. (2017). Çevre Politikası ve Hukuku, İmaj Yayınevi, Ankara, s. 465.
39 Keleş, R. (2019). 100 Soruda Çevre, Yakım Kitabevi, Ankara, s. 95.
40 Kaboğlu, İ. (1996). Çevre Hakkı, İmge Kitabevi, Ankara, s.18.
41 Turgut, N. (2017). Çevre Politikası ve Hukuku, İmaj Yayınevi, Ankara, s. 131.
42 Keleş, R. (2019). 100 Soruda Çevre, Yakım Kitabevi, Ankara, s. 213.
43 Özer, M. A. (2005). Yeni Kamu Yönetimi, Platin Yayınları, Ankara, 322.
44 Kaboğlu, İ. (1996). Çevre Hakkı, İmge Kitabevi, Ankara, s.103.
45 Turgut, N. (2017). Çevre Politikası ve Hukuku, İmaj Yayınevi, Ankara, s. 214.
46 Turgut, N. (2017). Çevre Politikası ve Hukuku, İmaj Yayınevi, Ankara, s. 531.
47 Gül, A., Atak Çobanoğlu, Ş. (2017). Avrupa'da Akıllı Kent Uygulamalarının Değerlendirilmesi ve Çanakkale'nin Akıllı Kente Dönüşümünün Analizi. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 22 (Kayfor 15 Özel Sayısı), 1543-1565.
48 Kayan, Kahraman Usta, 2021, s.14.
49 Kayan, Baran, 2020. s.819.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Alford, John (2008). "The Limits to Traditional Public Administration, or Rescuing Public Value from Misrepresentation". *The Australian Journal of Public Administration*, C.67, S.3, s.357-366.
- Alford, John ve Janine O'Flynn (2009). "Making Sense of Public Value: Concepts, Critiques and Emergent Meanings". Intl Journal of Public Administration, C.32, S.3-4, s.171-191.
- Alford, John ve Owen Hughes (2008). "Public Value Pragmatism as the Next Phase of Public Management". The American Review of Public Administration, C.38, S.2, s.130-148.
- Benington, John (2009). "Creating the Public In Order To Create Public Value?". *Intl Journal of Public Administration*, C.32, S.3-4, s.232-249.
- Benington, John (2011). "From private choice to public value". (J. Benington ve M. H. Moore, Edt.). İçinde: *Public value: Theory and practice*. London: Palgrave Macmillan.
- Benington, John ve Mark H. Moore (2011). "Public Value in Complex and Changing Times". (J. Benington ve M. H. Moore, Edt.). İçinde: *Public value: Theory and practice*. London: Palgrave Macmillan.
- Bozeman, Barry (2002). "Public-Value Failure: When Efficient Markets May Not Do". Public Administration Review, C.62, S.2, s.145-161.
- Bryson, John M., Barbara C. Crosby ve Laura Bloomberg (2014). "Public Value Governance: Moving Beyond Traditional Public Administration and the New Public Management". Public Administration Review, C.74, S.4, s.445-456.
- Cordella, Antonio ve Carla M. Bonina (2012). "A public value perspective for ICT enabled public sector reforms: A theoretical reflection". Government Information Quarterly, C.29, S.4, s.512-520.
- Erten, Ş (2021). "Kamu Değeri: Tanımı Ve Ölçülmesi Üzerine Bir İnceleme". *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.14, S.1, s.104-125.
- Gençosman, Fatih (2018). *Kamu Değeri Yönetimi Bağlamında Kamu-Özel Ortaklıkları*. Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Karkın, Naci (2015). Kamu Değeri Kavramı ve Kamu Değeri Yönetiminin Kamu Yönetimi Kuramı Bağlamındaki Yeri". (Ö. Köseoğlu ve M. Z. Sobacı, Edt.). İçinde: Kamu Yönetiminde Paradigma Arayışları: Yeni Kamu İşletmeciliği ve Ötesi, Dora Yayınevi, Bursa.
- Kelly, Gavin, Geoff Mulgan ve Stephen Muers (2002). "Creating Public Value: An Analytical Framework for Public Service Reform", Discussion Paper Prepared by the Cabinet Office Strategy Unit, United Kingdom.
- Köseoğlu, Özer ve Aziz Tuncer (2014). "Kamu Yönetiminde Yeni Bir Yaklaşım Olarak Kamu Değeri: Kavramsal ve Kuramsal Açıdan Bir Tartışma", Yönetim Bilimleri Dergisi, C.12, S.24, s.145-170.
- Moore, Mark H. (1994). "Public Value As The Focus Of Strategy", Australian Journal of Public Administration, C.53, S.3, s.296-303.
- Moore, Mark H. (1995). *Creating Public Value: Strategic Management in Government*. Cambridge-London: Harvard University Press.
- Moore, Mark H. (2003). "The Public Value Scorecard: A Rejoinder and an Alternative to "Strategic Performance Measurement and Management in Non-Profit Organizations" by Robert Kaplan". *The Hauser Center for Nonprofit Organizations The Kennedy School of Government Harvard University*, Working Paper 18.
- Moore, Mark H. (2014). "Public Value Accounting: Establishing the Philosophical Basis". Public Administration Review, C.74, S.4, s.465-477.
- O'Flynn, Janine (2007). "From New Public Management to Public Value: Paradigmatic Change and Managerial Implications". The Australian Journal of Public Administration", The Australian Journal of Public Administration, C.66, S.3, s. 353-366.
- Ökten, Serkan (2019). "Kamu Değeri Yapımı Çerçevesinde Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu". *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, C.8, S.4, s.2394-2423.

- Parlak, Bekir ve Fatih Gençosman (2020). "Kamu Değeri Yönetimi: Uygulamaya Yönelik Bir Yöntem Önerisi". *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, C.5, S.13, s.318-330.
- Rhodes, R.A.W. ve John Wanna (2007). "The Limits to Public Value, or Rescuing Responsible Government from Platonic Guardians". *The Australian Journal of Public Administration*, C.66, S.4, s.406-421.
- Smith, RFI (2004). "Focusing on public value: Something new and something old", Australian Journal of Public Administration, C.63, S.4, s.68-79.
- Stoker, Gerry (2006). "Public Value Management: A New Narrative for Networked Governance?". American Review of Public Administration, C.36, S.1, s.41-57.
- Twizeyimana, Jean D. ve Annika Andersson (2019). "The Public Value of E-Government – A Literature Review". Government Information Quarterly, C.36, s.167-178.
- Williams, Iestyn ve Heather Shearer (2011). "Appraising Public Value: Past, Present And Futures". *Public Administration*, C.89, S.4, s.1367-1384.

SONNOTLAR

1 O'Flynn, Janine (2007). "From New Public Management to Public Value: Paradigmatic Change and Managerial Implications". The Australian Journal of Public Administration", The Australian Journal of Public Administration, C.66, S.3, s. 358.
2 Aynı kaynak; s.358.
3 Kelly, Gavin, Geoff Mulgan ve Stephen Muers (2002). "Creating Public Value: An Analytical Framework for Public Service Reform", Discussion Paper Prepared by the Cabinet Office Strategy Unit, United Kingdom, s.4.
4 Stoker, Gerry (2006). "Public Value Management: A New Narrative for Networked Governance?". American Review of Public Administration, C.36, S.1, s.42.
5 Köseoğlu, Özer ve Aziz Tuncer (2014). "Kamu Yönetiminde Yeni Bir Yaklaşım Olarak Kamu Değeri: Kavramsal ve Kuramsal Açıdan Bir Tartışma", Yönetim Bilimleri Dergisi, C.12, S.24, s.149.
6 Aynı kaynak; s.149.
7 Aynı kaynak; s.149.
8 Aynı kaynak; s.149.
9 Aynı kaynak; s.150.
10 Moore, Mark H. (1994). "Public Value As The Focus Of Strategy", Australian Journal of Public Administration, C.53, S.3, s.297.
11 Aynı kaynak; s.297.
12 Aynı kaynak; s.297.
13 Smith, RFI (2004). "Focusing on public value: Something new and something old", Australian Journal of Public Administration, C.63, S.4, s.68.
14 Karkın, Naci (2015). Kamu Değeri Kavramı ve Kamu Değeri Yönetiminin Kamu Yönetimi Kuramı Bağlamındaki Yeri". (Ö. Köseoğlu ve M. Z. Sobacı, Edt.). İçinde: Kamu Yönetiminde Paradigma Arayışları: Yeni Kamu İşletmeciliği ve Ötesi, Dora Yayınevi, Bursa, s.253.
15 Aynı kaynak; s.251-252.
16 Moore, Mark H. (2014). "Public Value Accounting: Establishing the Philosophical Basis". Public Administration Review, C.74, S.4, s.465.
17 Aynı kaynak; s.465.
18 Karkın, Naci; a.g.e., s.252.
19 Karkın, Naci; a.g.e., s.252.
20 Karkın, Naci; a.g.e., s.252.
21 Karkın, Naci; a.g.e., s.252.
22 Köseoğlu, Özer ve Aziz Tuncer; a.g.e., s.151.
23 Köseoğlu, Özer ve Aziz Tuncer; a.g.e., s.151.
24 Gençosman, Fatih (2018). *Kamu Değeri Yönetimi Bağlamında Kamu-Özel Ortaklıkları*. Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa, s.38.
25 Aynı kaynak; s.38.
26 Aynı kaynak; s.39.
27 Aynı kaynak; s.39.
28 Aynı kaynak; s.39.
29 Moore, Mark H. (2003). "The Public Value Scorecard: A Rejoinder and an Alternative to "Strategic Performance Measurement and Management in Non-Profit Organizations" by Robert Kaplan". *The Hauser Center for Nonprofit Organizations The Kennedy School of Government Harvard University*, Working Paper 18.
30 Aynı kaynak; s.3.
31 Aynı kaynak; s.4.
32 Aynı kaynak; s.6-11.
33 Aynı kaynak; s.12.
34 Aynı kaynak; s.12.
35 Aynı kaynak; s.12.
36 Aynı kaynak; s.12.

[37] Gençosman, Fatih; a.g.e., s41.
[38] Gençosman, Fatih; a.g.e., s41.
[39] Stoker, Gerry; a.g.e., s.41.
[40] Stoker, Gerry; a.g.e., s.42.
[41] Stoker, Gerry; a.g.e., s.42.
[42] Stoker, Gerry; a.g.e., s.42.
[43] Stoker, Gerry; a.g.e., s.42.
[44] Stoker, Gerry; a.g.e., s.42.
[45] Stoker, Gerry; a.g.e., s.42.
[46] Stoker, Gerry; a.g.e.
[47] O'Flynn, Janine; a.g.e., s.358.
[48] O'Flynn, Janine; a.g.e., s.358.
[49] O'Flynn, Janine; a.g.e., s.359.
[50] O'Flynn, Janine; a.g.e., s.359.
[51] O'Flynn, Janine; a.g.e., s.359.
[52] Moore, Mark H.; a.g.e.
[53] Moore, Mark H. (1995). *Creating Public Value: Strategic Management in Government*. Cambridge-London: Harvard University Press.
[54] Stoker, Gerry; a.g.e., s.46.
[55] Stoker, Gerry; a.g.e., s.46.
[56] Stoker, Gerry; a.g.e., s.47.
[57] Stoker, Gerry; a.g.e., s.47.
[58] Stoker, Gerry; a.g.e., s.47.
[59] Stoker, Gerry; a.g.e., s.47.
[60] Stoker, Gerry; a.g.e., s.47.
[61] Stoker, Gerry; a.g.e., s.47.
[62] Stoker, Gerry; a.g.e., s.47.
[63] Stoker, Gerry; a.g.e., s.47.
[64] Stoker, Gerry; a.g.e., s.47.
[65] Moore, Mark H.; a.g.e., s.29
[66] Stoker, Gerry; a.g.e., s.47.
[67] Stoker, Gerry; a.g.e., s.47.
[68] Stoker, Gerry; a.g.e., s.47.
[69] Stoker, Gerry; a.g.e., s.47.
[70] Stoker, Gerry; a.g.e., s.48.
[71] Stoker, Gerry; a.g.e., s.48.
[72] Stoker, Gerry; a.g.e., s.48.
[73] Stoker, Gerry; a.g.e., s.48.
[74] Stoker, Gerry; a.g.e., s.48.
[75] Stoker, Gerry; a.g.e., s.48.
[76] Stoker, Gerry; a.g.e., s.48.
[77] Stoker, Gerry; a.g.e., s.48.
[78] Stoker, Gerry; a.g.e., s.48-49.
[79] Stoker, Gerry; a.g.e., s.49.
[80] Stoker, Gerry; a.g.e., s.49.
[81] Stoker, Gerry; a.g.e., s.49.
[82] Kelly, Gavin, Geoff Mulgan ve Stephen Muers; a.g.e., s.11.
[83] Kelly, Gavin, Geoff Mulgan ve Stephen Muers; a.g.e., s.11.
[84] Kelly, Gavin, Geoff Mulgan ve Stephen Muers; a.g.e., s.11.
[85] Kelly, Gavin, Geoff Mulgan ve Stephen Muers; a.g.e., s.11.
[86] Kelly, Gavin, Geoff Mulgan ve Stephen Muers; a.g.e., s.11-12.
[87] Kelly, Gavin, Geoff Mulgan ve Stephen Muers; a.g.e., s.13.
[88] Kelly, Gavin, Geoff Mulgan ve Stephen Muers; a.g.e., s.21.

89 Kelly, Gavin, Geoff Mulgan ve Stephen Muers; a.g.e., s.31.
90 Kelly, Gavin, Geoff Mulgan ve Stephen Muers; a.g.e., s.31.
91 Kelly, Gavin, Geoff Mulgan ve Stephen Muers; a.g.e., s.32.
92 Kelly, Gavin, Geoff Mulgan ve Stephen Muers; a.g.e., s.33.
93 Kelly, Gavin, Geoff Mulgan ve Stephen Muers; a.g.e., s.34.
94 Kelly, Gavin, Geoff Mulgan ve Stephen Muers; a.g.e., s.34.
95 Moore, Mark H.; a.g.e., s.466.
96 Moore, Mark H.; a.g.e., s.466.
97 Moore, Mark H.; a.g.e., s.466.
98 Moore, Mark H.; a.g.e., s.466.
99 Moore, Mark H.; a.g.e., s.473.
100 Moore, Mark H.; a.g.e., s.473.
101 Cordella, Antonio ve Carla M. Bonina (2012). "A public value perspective for ICT enabled public sector reforms: A theoretical reflection". Government Information Quarterly, C.29, S.4, s.516.
102 Aynı kaynak; s.516.
103 Aynı kaynak; s.516.
104 Aynı kaynak; s.516.
105 Aynı kaynak; s.516.
106 Aynı kaynak; s.516.
107 Aynı kaynak; s.516.
108 Aynı kaynak; s.516.
109 Aynı kaynak; s.516.
110 Aynı kaynak; s.516.
111 Aynı kaynak; s.516.
112 Aynı kaynak; s.516.
113 Benington, John (2011). "From private choice to public value". (J. Benington ve M. H. Moore, Edt.). İçinde: *Public value: Theory and practice*. London: Palgrave Macmillan, s.12.
114 Aynı kaynak; s.12.
115 Aynı kaynak; s.13.
116 Aynı kaynak; s.13.
117 Aynı kaynak; s.14.
118 Aynı kaynak; s.14.
119 Benington, John ve Mark H. Moore (2011). "Public Value in Complex and Changing Times". (J. Benington ve M. H. Moore, Edt.). İçinde: *Public value: Theory and practice*. London: Palgrave Macmillan, s.4.
120 Aynı kaynak; s.4.
121 Aynı kaynak; s.4.
122 Aynı kaynak; s.4.
123 Aynı kaynak; s.4.
124 Aynı kaynak; s.5.
125 Aynı kaynak; s.5.
126 Aynı kaynak; s.5.
127 Aynı kaynak; s.5.
128 Benington, John (2009). "Creating the Public In Order To Create Public Value?". *Intl Journal of Public Administration*, C.32, S.3-4, s.239.
129 Williams, Iestyn ve Heather Shearer (2011). "Appraising Public Value: Past, Present And Futures". *Public Administration*, C.89, S.4, s.1373.
130 Aynı kaynak; s.1373.
131 Köseoğlu, Özer ve Aziz Tuncer; a.g.e., s.162.
132 Köseoğlu, Özer ve Aziz Tuncer; a.g.e., s.163.
133 Köseoğlu, Özer ve Aziz Tuncer; a.g.e., s.163.
134 Köseoğlu, Özer ve Aziz Tuncer; a.g.e., s.164.
135 Köseoğlu, Özer ve Aziz Tuncer; a.g.e., s.163.
136 Köseoğlu, Özer ve Aziz Tuncer; a.g.e., s.164.

[137] Köseoğlu, Özer ve Aziz Tuncer; a.g.e., s.164.
[138] Köseoğlu, Özer ve Aziz Tuncer; a.g.e., s.164.
[139] Parlak, Bekir ve Fatih Gençosman (2020). "Kamu Değeri Yönetimi: Uygulamaya Yönelik Bir Yöntem Önerisi". *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, C.5, S.13, s.328.
[140] Aynı kaynak; s.324.
[141] Ökten, Serkan (2019). "Kamu Değeri Yapımı Çerçevesinde Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu". *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, C.8, S.4, s.2397.
[142] Erten, Ş (2021). "Kamu Değeri: Tanımı Ve Ölçülmesi Üzerine Bir İnceleme". *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.14, S.1, s.106.
[143] Aynı kaynak; s.106.
[144] Aynı kaynak; s.107.
[145] Aynı kaynak; s.107.
[146] Aynı kaynak; s.107.
[147] Aynı kaynak; s.107.
[148] Aynı kaynak; s.107.
[149] Stoker, Gerry; a.g.e., s.55.
[150] Stoker, Gerry; a.g.e., s.55.
[151] Alford, John ve Janine O'Flynn (2009). "Making Sense of Public Value: Concepts, Critiques and Emergent Meanings". Intl Journal of Public Administration, C.32, S.3-4, s.171.
[152] Aynı kaynak; s.172.
[153] Bryson, John M., Barbara C. Crosby ve Laura Bloomberg (2014). "Public Value Governance: Moving Beyond Traditional Public Administration and the New Public Management". Public Administration Review, C.74, S.4, s.445.
[154] Aynı kaynak; s.445.
[155] Aynı kaynak; s.445.
[156] Alford, John (2008). "The Limits to Traditional Public Administration, or Rescuing Public Value from Misrepresentation". *The Australian Journal of Public Administration*, C.67, S.3, s.357.
[157] Rhodes, R.A.W. ve John Wanna (2007). "The Limits to Public Value, or Rescuing Responsible Government from Platonic Guardians". *The Australian Journal of Public Administration*, C.66, S.4, s.413.
[158] Alford, John ve Owen Hughes (2008). "Public Value Pragmatism as the Next Phase of Public Management". The American Review of Public Administration, C.38, S.2, s.131.
[159] Aynı kaynak; s.131.
[160] Bozeman, Barry (2002). "Public-Value Failure: When Efficient Markets May Not Do". Public Administration Review, C.62, S.2, s.149.
[161] Twizeyimana, Jean D. ve Annika Andersson (2019). "The Public Value of E-Government – A Literature Review". Government Information Quarterly, C.36, s.167.
[162] Aynı kaynak; s.167.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Açıkgöz, Zekeriya (2011). İl Özel İdarelerinin Yeniden Yapılandırılması: İstanbul İl Özel İdaresi Örneği, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Adalı Sacid (1989). "Belediyelerde Yeni Bir Fonksiyonel Teşkilatlanma ve Sapanca Örneği", *İl Özel İdareleri Başta Olmak Üzere Mahalli İdareler ve Toplum Kalkınması Sempozyumu*, B. Atalay, Ġ. Karaman, G. Erdumlu (Ed.), DPT Yay. No: 2173, SPB: 417, Ankara.
- Aktan, Coşkun Can (2012). "Sinerjik Yönetim: Organizasyonlarda Sinerji Etkisi", Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, Cilt 4, Sayı 1, ss. 260-280.
- Alıcı Orhan Veli (2017). "Büyükşehir Belediyelerinin Teşkilat Yapıları ve Kadro Kullanımları Üzerine Bir Değerlendirme", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt:10, Sayı: 51, ss. 874-884.
- Alva Cloete Harlan Courtenay (2016). "Human Resource Development In Local Government: A Management Perspectıve", Dissertation presented for the degree of Doctor of Philosophy in the Faculty of Economics and Management Science at Stellenbosch University.
- Bilgin Kâmil Ufuk (2011). "İnsan Kaynakları Yönetimi ve Türk Kamu Personel Sistemi", Türkiye'de Kamu Yönetimi ve Kamu Politikaları, (Ed. F. Kartal), TODAİE, Ankara, ss. 221-240.
- Bogason, Peter ve Toonen, Theo (1998). "Introduction: Networks in Public Administration", Public Administration, Volume:76, Issue:2, ss: 205-227.
- Boyne, George, A. (2003), "Sources of Public Service Improvement: A Critical Review and Research Agenda", Journal of Public Administration Research and Theory, Vol. 13, No. 3, Oxford University Press ss. 367-394.
- Çöpoğlu, Mustafa (2015)," Belediyelerde İnsan Kaynakları Yönetimi ve Endüstri İlişkileri", Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi, Cilt: X Sayı: I.
- EIPA-Avrupa Kamu Yönetimi Enstitüsü. (2006). CAF. Kuruluşun Özdeğerlendirme Aracılığıyla Geliştirilmesi. http://www.eipa.eu/files/File/CAF/Brochure2006/Turkish_ 2006.pdf. (Erişim tarihi: 12.07.2022).
- Elbistanlıoğlu, Behçet (2021). Belediyelerde Sayıştay Denetimi, Kriter Yayınevi, İstanbul.
- Emre, Cahit (1998). Yönetim Bilimi, Cumhuriyet Döneminde Türkiye'de Bilim, Sosyal Bilimler II, TÜBA, Ankara. ss. 35-55.
- Eren Veysel (2006). "Kamu Yönetiminde Denetim Anlayışındaki Gelişmeler", Öneri, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 7, Sayı 25, ss. 255-267.
- Hood Christophe, Dixon Ruth (2015). "What We Have to Show for 30 Years of New Public Management: Higher Costs, More Complaint", Governance, Cilt:28, Sayı:3, s.265-267. https://doi.org/10.1111/gove.12150 Erişim Tarihi: 15.09.2022.
- Flynn Norman (1997). Public Sector Management, 3 rd. Edition, Prentice Hall.
- Gilbert, C., De Winne, S.D. & Sels, L. (2011). "The influence of line managers on HR department on employees' affective commitment", The International Journal of Human Resource Management, Cilt: 22, Sayı:8, 1618-1620.
- Güler Birgül. Ayman vd. (2007), Açıklamalı Yönetim Zaman dizini: 1929-1939, Ankara Üniversitesi SBF KAYAUM Yayını ss. 617-704.
- Güler, Birgül Ayman (1999), Belediye Personel Sistemi, TODAIE Yayın No: 294, YYAEM 7, Ankara.
- Kayar, Nihat (2011), Kamu Personel Yönetimi, 3. Baskı, Ekin Yayınevi Bursa.
- Oktay, Tarkan (2001), "Tanzimat Dönemi İstanbul'da Bir Belediye Örgütlenmesi Örneği: Altıncı Daire-i Belediye", Öneri Dergisi, Cilt 4, Sayı: 15, ss: 157-166.

- Owen E. Hughes (2003). Public Management and Administration: An Introduction, Third Edition, PALGRAVE MACMILLAN, New York.
- Pollitt, Christopher ve Bouckaert, Geert (2011). Public Management Reform: A Comparative Analysis, New Public Management, Governance, and the Neo-Weberian State, Third Edition, Oxford University Press.
- Rhodes, Martin (1996). Globalisation and West-European Welfare States. San Domenico (Florence), European University Institute,
- Sadullah Ömer (2009). "İnsan kaynakları Yönetimine Giriş: İnsan Kaynakları Yönetiminin Tanımı, Önemi ve Çevresel Faktörler", Uyargil C. (Ed.), İnsan Kaynakları Yönetimi, Beta Basım Dağıtım, İstanbul, ss.1-46.
- Sayıştay Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu 2020, https://www.sayistay.gov.tr/ reports/download/xLYGjzrQp4-2020-yili-dis-denetim-genel-degerlendirme-raporu.
- Sezen, Seriye, Karasu, Koray (1999). "Belediyelerde Kadro ve İstihdam Yapısı", *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt 8, Sayı 3, ss. 20-54.
- Stewart John (1995). "The Internal Management of Local Authorities", Stewart, J., Stoker, G. (eds) in Local Goverment in 1990's" Palgrave, London, ss. 69-85.
- Şaylan Gencay (2000). "Kamu Yönetimi Disiplininde Bunalım ve Yeni Açılımlar Üzerine Düşünceler", Amme İdaresi Dergisi, Cilt:33, Sayı: 2, ss.1-22.
- Tortop Nuri, İsbir Eyüp, Aykaç B, Yayman H., Özer M. Akif (2016). Yönetim Bilimi içinde "Küreselleşme, Yerelleşme ve Kamu Yönetimi", 10. Basım, Nobel Yayıncılık, Ankara. ss. 383-401.
- Uğur Âdem, Köseoğlu Dilek (2018). "*Belediyelerde İnsan Kaynakları Yönetimine Geçiş ve Karşılaşılan Sorunlar Üzerine Bir Değerlendirme*" Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:20, Sayı:1, ss. 147-178.
- Yavuz, Fehmi. (1966), Türk Mahalli İdarelerinin Yeniden Düzenlenmesi Üzerinde Bir Araştırma, TODAĞE Yayını, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- *1580 sayılı Belediye Kanunu*, R.G. Tarih: 14/4/1930, Sayı:1471.
- *Belediye Memur ve Müstahdemleri Nizamnamesi*, R.G. 13.04.1943, Sayı: 5380,
- "*Belediye Memurlarının Memurin Kanununun 1. Maddesinde Mezkûr Memurin İdadına Dahil Olup Olmadıklarının Tefsirine Mahal Olmadığına Dair Büyük Millet Meclisi Yorumu*", R.G. Tarihi: 31.12.1928, Sayı: 1080. https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR KARARLAR/kanuntbmmc007/karartbmmc007/karartbmmc00700468.pdf. (Erişim tarihi: 14.11.2022).
- *3656 Sayılı Devlet Memurları Aylıklarının Tevhid ve Teadülüne Dair Kanun*, R.G. 08.07.1939, Sayı: 4253.
- *190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında KHK* 13/12/1983 tarihli KHK, R.G.: 14/12/1983, Sayı: 18251.
- 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, R.G. Tarih: 24/12/2003, Sayı: 25326.
- 5620 sayılı Kanun, Kamuda Geçici İş Pozisyonlarında Çalışanların Sürekli İşçi Kadrolarına veya Sözleşmeli Personel Statüsüne Geçirilmeleri, Geçici İşçi Çalıştırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, R.G. 21.04.2007, Sayı: 26500.
- *Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik*, R.G. Tarih: 22/2/2007, Sayı: 26442.
- 6495 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, R.G. Tarih: 02.08.2013, Sayı: 28726.

- 696 sayılı KHK, "*Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname*" R.G. Tarihi: 24.12.2017, Sayı: 30280.
- İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Oldukları Mahalli İdare Birliklerinin Personel çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar" Bakanlar Kurulu Kararı, Karar Sayısı: 2018/11608, R.G. Tarihi: 28.04.2018, Sayı: 30405.
- *Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik*" R. Tarih: 02.07.2020, Sayı: 31173
- *Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik,* R.G. Tarihi: 17/04/2022, Sayı: 31812.
- Sözleşmelilere Kadro Müjdesi https://www.memurlar.net/haber/1048325/bakanlik-acikladi-sozlesmelilere-kadro-duzenlemesinin-detaylari.html. Erişim tarihi. 29.11.2022.

SONNOTLAR

1 Emre, Cahit (1998). Yönetim Bilimi, Cumhuriyet Döneminde Türkiye'de Bilim, Sosyal Bilimler, TÜBA, Ankara. ss. 46.

2 Bogason, Peter ve Toonen, Theo (1998). "Introduction: Networks in Public Administration", Public Administration, Volume:76, Issue:2, s. 206. Rhodes, Martin. (1996). Globalisation and West-European Welfare States. San Domenico (Florence), European University Institute, s.512

3 Aktan, Coşkun Can (2012). "Sinerjik Yönetim: Organizasyonlarda Sinerji Etkisi", Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, Cilt 4, Sayı 1, s. 261.

4 EIPA-Avrupa Kamu Yönetimi Enstitüsü. (2006). CAF. Kuruluşun Özdeğerlendirme Aracılığıyla Geliştirilmesi. http://www.eipa.eu/files/File/CAF/Brochure2006/Turkish_2006.pdf.

5 Gilbert, C., De Winne, S.D. & Sels, L. (2011). "The influence of line managers on HR department on employees' affective commitment", The International Journal of Human Resource Management, Cilt: 22, Sayı:8, ss. 1618-1637.

6 Aktan (2012). a.g.m. s. 275.

7 Tortop Nuri, İsbir Eyüp, Aykaç B, Yayman H., Özer M. Akif (2016). Yönetim Bilimi içinde "Küreselleşme, Yerelleşme ve Kamu Yönetimi", 10. Basım, Nobel Yayıncılık, Ankara. s. 391.

8 Boyne, George, A. (2003). "Sources of Public Service Improvement: A Critical Review and Research Agenda", Journal of Public Administration Research and Theory, Vol. 13, No. 3, Oxford University Press s. 368.

9 Pollitt, Christopher ve Bouckaert, Geert (2011), Public Management Reform: A Comparative Analysis, New Public Management, Governance, and the Neo-Weberian State, Third Edition, Oxford University Press. s.9-10.

10 Kamu sektörünün sahip olduğu Weberci Bürokrasi ilkelerinin sorumluluk ve hesap verme yönlerinin çalışmadığı iddia edilmekteydi. Detaylar için bakınız: Savole D.J. (1993). "Globalization and Governance", Canadian Center for management Development, Ottawa.

11 Owen E. Hughes (2003). Public Management and Administration: An Introduction, Third Edition, Palgrave MacMillan New York, s. 64.

12 Pollitt, Christopher ve Bouckaert, Geert (2011). a.g.e. s.10

13 Flynn Norman (1997). Public Sector Management, 3 rd. Edition, Prentice Hall, s.4.

14 Owen E. Hughes (2003). A.g.e. s.12.

15 Özer Mehmet Akif (2012). Yeni Kamu Yönetimi, 2. Baskı, Barış Kitap Ankara, s. 337-338.

16 Şaylan Gencay (2000). "Kamu Yönetimi Disiplininde Bunalım ve Yeni Açılımlar Üzerine Düşünceler", Amme İdaresi Dergisi, Cilt:33, Sayı: 2, s.18.

17 Bilgin Kâmil Ufuk (2011). "İnsan Kaynakları Yönetimi ve Türk Kamu Personel Sistemi", Türkiye'de Kamu Yönetimi ve Kamu Politikaları, (Ed. F. Kartal), TODAİE, Ankara, s. 221.

18 Sadullah Ömer (2009). "İnsan kaynakları Yönetimine Giriş: İnsan Kaynakları Yönetiminin Tanımı, Önemi ve Çevresel Faktörler", Cavide Uyargil (Ed.), İnsan Kaynakları Yönetimi, Beta Basım Dağıtım, İstanbul, s.4.

19 Oktay, Tarkan (2001). "Tanzimat Dönemi İstanbul'da Bir Belediye Örgütlenmesi Örneği: Altıncı Daire-i Belediye", Öneri Dergisi, Cilt 4, Sayı: 15, s.162

20 Güler, (1999). Belediye Personel Sistem, s.7.

21 Ankara Belediye teşkilatı 1924 tarihli Ankara Şehremaneti Kanunu ile kurulup, 1930 yılında 1580 sayılı Kanun ile kaldırılmıştır ayrıntılı bilgi için bknz: Sıddık Tümerkan (1946), Türkiye'de Belediyeler, R. Zelliç Basımevi, İstanbul.

22 1580 sayılı Belediye Kanunu, R.G. Tarih: 14/4/1930, Sayı :1471

23 3656 Sayılı Devlet Memurları Aylıklarının Tevhid ve Teadülüne Dair Kanun, R.G. 08.07.1939, Sayı: 4253.

24 Kayar, Nihat (2011). Kamu Personel Yönetimi, s. 50.

25 R.G. Tarihi: 31.12.1928, Sayı: 1080.

26 Kayar, Nihat; a.g.e. s.51.

27 Güler Birgül. Ayman vd. (2007), Açıklamalı Yönetim Zaman dizini: 1929-1939, Ankara Üniversitesi SBF KAYAUM Yayını s. 651.

[28] Belediye Memur ve Müstahdemleri Nizamnamesi, Madde 8-14, R.G. 13.04.1943, Sayı: 5380

[29] Açıkgöz, Zekeriya. (2011). İl Özel İdarelerinin Yeniden Yapılandırılması: İstanbul İl Özel İdaresi Örneği, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, s. 100.

[30] 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında KHK 13/12/1983 tarihli KHK, R.G.: 14/12/1983, Sayı: 18251.

[31] 190 sayılı KHK.

[32] 1580 sayılı Belediye Kanunu md.16, "Belediye bütçesinden tediye edilecek olan maaş ve ücretler yekûnu senevi varidatın azami %30'unu tecavüz edemez. Görülen ihtiyaca göre ve Dahiliye Vekaletinin müsaadesiyle bu miktar arttırılabilir.

[33] Güler (1999). a.g.e. s.43-44; Sezen, Seriye, Karasu, Koray (1999). "Belediyelerde Kadro ve İstihdam Yapısı", *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt 8, Sayı 3, s. 23.

[34] Sezen ve Karasu (1998). a.g.m. s.34-36.

[35] Alıcı Orhan Veli (2017). "Büyükşehir Belediyelerinin Teşkilat Yapıları ve Kadro Kullanımları Üzerine Bir Değerlendirme", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi s. 881.

[36] Sezen ve Karasu (1998). a.g.m. s.36.

[37] Uğur Âdem, Köseoğlu Dilek (2018). "*Belediyelerde İnsan Kaynakları Yönetimine Geçiş ve Karşılaşılan Sorunlar Üzerine Bir Değerlendirme*" Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:20, Sayı:1, s. 161.

[38] Adalı Sacid (1989). "Belediyelerde Yeni Bir Fonksiyonel Teşkilatlanma ve Sapanca Örneği", *İl Özel İdareleri Başta Olmak Üzere Mahalli İdareler ve Toplum Kalkınması Sempozyumu*, B. Atalay, Ġ. Karaman, G. Erdumlu (Yayına Hazırlayanlar), DPT Yayını No: 2173, SPB: 417, Ankara.

[39] Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik, Resmî Gazete Tarih: 22.02.2007, Sayı: 26442.

[40] *Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik,* R.G. Tarih: 17/04/2022, Sayı: 31812 Madde.10, Ek Madde 6: "Çevre mühendisi ve çevre görevlisi istihdamı"
-İl belediyeleri ile 50.000 üzeri nüfusa sahip mahalli idarelerde en az 2 çevre mühendisi veya çevre görevlisi,
-20.000-50.000 arasında nüfusa sahip mahalli idarelerde en az 1 çevre mühendisi veya çevre görevlisi bulundurulur.
-20.000'den az nüfusa sahip mahalli idarelerde çevre mühendisi veya çevre görevlisi bulundurulur ve/veya çevre danışmanlık hizmeti alınır. Mahalli idare birliklerinde en az 1 çevre mühendisi veya çevre görevlisi bulundurulur.

[41] Türkiye'de taşeron işçi çalıştırmaya ilişkin ilk düzenleme 1936 yılında çıkarılan İş Kanunu olmuş, 1950, 1967, 1971 ve 2003 yıllarında çıkarılan İş Kanunlarında da taşeron işçi çalıştırılması düzenlenmiştir

[42] 5620 sayılı Kanun, Kamuda Geçici İş Pozisyonlarında Çalışanların Sürekli İşçi Kadrolarına veya… R.G. 21.04.2007, Sayı: 26500.

[43] 6495 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde……. R.G. Tarih: 02.08.2013, Sayı: 28726.

[44] Sözleşmelilere Kadro Müjdesi, https://www.memurlar.net/haber/1048325/bakanlik-acikladi-sozlesmelilere-kadro-duzenlemesinin-detaylari.html. Erişim Tarihi. 29.11.2022

[45] 696 sayılı KHK, "Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler…", R.G. Tarihi: 24.12.2017, Sayı: 30280.

[46] Aslında 2014 yılında çıkarılan 6552 sayılı Kanun ile taşeron işçilerin özlük hakları konusunda büyük bir iyileştirme olmuştur. Ancak bu düzenlemelere göreceli belediyelere ek yük getirmiştir. Çünkü bu tarihten sonra belediyeler toplu iş sözleşmesine taraf olacak, kıdem tazminatı ödeyecektir.

[47] 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, R.G. Tarih: 24/12/2003, Sayı: 25326, md: 68.

[48] Eren Veysel (2006). "Kamu Yönetiminde Denetim Anlayışındaki Gelişmeler", Öneri, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 7, Sayı 25, s.263.

[49] Sayıştay Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu 2020, s. 80-103.

[50] *5393 Belediye Kanunu Madde:49: "Belediyenin yıllık toplam personel giderleri, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerleme katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarın yüzde otuzunu aşamaz. Nüfusu 10.000'in altında olan belediyelerde bu oran yüzde kırk olarak uygulanır. Yıl içerisinde aylık ve ücretlerde beklenmedik bir artışın mey-*

dana gelmesi sonucunda personel giderlerinin söz konusu oranları aşması durumunda, cari yıl ve izleyen yıllarda personel giderleri bu oranların altına ininceye kadar yeni personel alımı yapılamaz"

51 İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Oldukları Mahalli İdare Birliklerinin Personel çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar" Bakanlar Kurulu Kararı, Karar Sayısı: 2018/11608,

52 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununun "Mahalli idarelerde sözleşme imzalanması" başlıklı 32. maddesinde**;** "*27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 15 inci maddesi hükümleri çerçevesinde sosyal denge tazminatının ödenmesine belediyelerde belediye başkanının teklifi üzerine belediye meclisince, il özel idaresinde valinin teklifi üzerine il genel meclisince karar verilmesi halinde, sözleşme döneminde verilecek sosyal denge tazminatı tutarını belirlemek üzere ilgili mahalli idarede en çok üyeye sahip sendikanın…..".*

53 Elbistanlıoğlu Behçet (2021). Belediyelerde Sayıştay Denetimi, Kriter Yayınevi, İstanbul, s. 302

54 Kamu Denetçiliği Kurumu Tavsiye Kararı, Sayı: 2022/10648-S.22.16423, Karar Tarihi: 22/08/2022

55 Elbistanoğlu (2021). a.g.e. s. 282.

56 Elbistanoğlu (2021). a.g.e. s. 282-283.

57 "*Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik*" Resmî Gazete Tarihi: 02.07.2020 Resmî Gazete Sayısı: 31173

58 Elbistanoğlu (2021). a.g.e. s. 284.

59 Mah. İd. Görv Yük. Yönetmeliği md 19. "*….araştırma, planlama ve savunma hizmetleri grubu ve hukuk hizmetleri grubunda gösterilen kadrolar ile unvan değişikliğine tabi kadrolara sınavsız, genel hükümlere göre atanabilirler. Diğer hizmet gruplarında yer alan kadrolara atanmada en az altı ay çalışmış olma şartı aranmaz*"

60 "*657 sayılı DMK uncu 59. Md. ile tanınan bu atama yetkisi, sınırsız bir yetki olmayıp, bu yetkinin memuriyete sınavsız girişin bir yönetimi gibi kullanımına hukuken imkân bulunmamaktadır. Bu sebeple, özel kalem müdürlüğü kadrolarına atanacakların seçiminde, belediye başkanlarının bir seçim dönemi boyunca çalışabilecekleri ehliyet ve liyakat sahibi kişileri seçmeleri esastır".* İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, Sayı: B.05.0.MAH.0.08.01.00/900-14626.

61 Elbistanoğlu (2021). a.g.e. s. 297.

62 Stewart John (1995). "The Internal Management of Local Authorities", Stewart, J., Stoker, G. (eds) in Local Goverment in 1990's" Palgrave, London, s.70; Alva Cloete Harlan Courtenay (2016). Human Resource Development In Local Government: A Management Perspectıve, s. 22.

63 Belediye çalışan memurlara (yalnızca memurlara) yılda iki kez olmak üzere encümen kararıyla ikramiye ödenebilmektedir.

64 Hood Christophe, Dixon Ruth (2015). "What We Have to Show for 30 Years of New Public Management: Higher Costs, More Complaint", Governance, Cilt:28, Sayı:3, s.266.

65 27/06/1989 tarihli ve 375 sayılı K.H.K. ek 15. md hükümleri çerçevesinde mahalli idarelerin kamu görevlilerine Sosyal Denge Tazminatı ödenmektedir. Toplu sözleşmede belirlenen, Sosyal Denge Sözleşme şartlarının ödemesinin yapılabilmesi için ilgili mahalli idarenin: 1. Vadesi geçmiş vergi, sosyal güvenlik primi ile Hazine ve Maliye Bakanlığı'na olan borç toplamının gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin yüzde onunu aşmaması, 2. Ödeme süresi geçtiği halde ödenmemiş aylık ve ücret borcu bulunmaması, 3. En son yıla ilişkin toplam personel giderinin, en son yıl bütçe gelirlerinin belediyelerde yüzde otuzunu ve il özel idaresinde %25'ni aşmaması, gerekmektedir. Sözleşmenin yapılmasından sonra bu koşulların oluşması durumunda mevcut sözleşme kendiliğinden hükümsüz kalmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bknz: 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu, R.G: 12/07/2001, Madde 32.

66 Çöpoğlu, Mustafa (2015)," Belediyelerde İnsan Kaynakları Yönetimi ve Endüstri İlişkileri", Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi, Cilt: X Sayı: I, s. 180.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Acar, İbrahim Attila (2014). "Kamu Kurumlarında Kurumsal Yönetişim ve İç Denetim Fonksiyonu", (Editör: Halis Kıral) İç Denetim "Yönetime Değer Katmak", İç Denetim Koordinasyon Kurulu Yayınları, Yayın No 1, Ankara, ss.307-316.
- Akar, Sevda (2014). "Küreselleşme Sürecinde Yeni Oluşumlar: Bağımsız Mali Kurumlar", (Editörler: Turgay Berksoy ve Mehmet Şahin) Kamu Maliyesinde Güncel Sorunlar, Kamu Maliyesinde Dönüşüm-Yeni Mali Arayışlar-Yeni Mali Yaklaşımlar, Seçkin Yayıncılık, Ankara, ss.101-115.
- Akyel, Recai (2010). "Yönetimde İç Kontrol, İç Denetim ve Dış Denetim Fonksiyonlarının Birbirleri ile İlişkileri ve Türk Kamu Yönetiminde Uygulanmalarının Değerlendirilmesi", Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 19, Sayı 3, ss.1-21, Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/cusosbil/issue/4385/60214, Erişim Tarihi: 13.11.2022.
- Akyel, Recai ve Köse, Hacı Ömer (2010). "Kamu Yönetiminde Etkinlik Arayışı: Etkin Kamu Yönetimi İçin Etkin Denetimin Gerekliliği", Türk İdare Dergisi, Sayı 466, ss. 9-24, Retrieved from https://idealonline.com.tr/IdealOnline/lookAtPublications/paperDetail. xhtml?uId=85387&, Erişim Tarihi: 13.11.2022.
- Aktan, Coşkun Can, Dileyici, Dilek ve Özen, Ahmet (2012). "Geleneksel Maliye ve Yeni Maliye", (Editörler: Coşkun Can Aktan, Ahmet Kesik ve Dilek Dileyici) Yeni Maliye, Değişim Çağında Kamu Maliyesi: Yeni Trendler, Yeni Paradigmalar Yeni Öğretiler, Yeni Perspektifler, T.C. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayın No:2012/420, Ankara, ss.1-22.
- Al, Hamza (2013). "Avrupa Birliği Üyelik Sürecinde Kamu İç Denetim Sistemi: Hayaller ve Gerçekler", Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl 2013, Sayı 1, ss. 117-139, Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/bilgisosyal/issue/29136/311648, Erişim Tarihi: 13.11.2022.
- Atağan, Gülşah (2018). "Kurumsal Yönetişimde Şeffaflık ve Entegre Raporlama", (Editörler: T. Uçma Uysal ve Ganite. Kurt, Ed.) Disiplinlerarası Bakış Açısı ile Yönetişim, Gazi Kitabevi, Ankara, ss.131-153.
- Balcı, Yusuf ve Çetin, Güldenur (2020). "COVID-19 Pandemi Sürecinin Türkiye'de İstihdama Etkileri ve Kamu Açısından Alınması Gereken Tedbirler", İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Covid-19 Sosyal Bilimler Özel Sayısı, Cilt 19, Sayı 37, Bahar (Özel Ek), ss.40-58, Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/iticusbe/issue /55168/752714, Erişim Tarihi: 14.11.2022.
- Berksoy, Turgay ve Şahin, Mehmet (2014). "Dönüşüm Çağında Kamu Maliyesi", (Editörler: Turgay Berksoy ve Mehmet Şahin) Kamu Maliyesinde Güncel Sorunlar, Kamu Maliyesinde Dönüşüm-Yeni Mali Arayışlar-Yeni Mali Yaklaşımlar, Seçkin Yayıncılık, Ankara, ss.9-14.
- Bozkurt, Paşa (2018). "Hesap Verme Sorumluluğu ve Kurumsal Performans Bağlamında DSİ 2017 Yılı Faaliyet Raporunun İncelenmesi", 12. Uluslararası Kamu Yönetimi Sempozyumu (KAYSEM12) Tam Metin Bildiriler E-Kitabı, Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale, s.389-400, https://www.researchgate.net/ publication/351625628_Hesap_Verme_Sorumlulugu_ve_Kurumsal_Performans_Baglaminda_DSI_2017_Yili_Faaliyet_Raporunun_Incelenmesi, Erişim Tarihi: 13.11.2022.
- Bozkurt, Paşa (2022). "Kurumsal Yönetişimde Denetim Komitesi Rolünün Türk Kamu Yönetiminde İç Denetim Tarafından Karşılanabilirliği", Denetişim Dergisi, Sayı 24, ss.41-58, Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/denetisim/issue/68265/1038681, Erişim Tarihi: 06.11.2022.
- Bozkurt, Paşa ve Vatandaş, Ezgi Deniz (2021). "COVID-19 Salgınının Türk Kamu Personel Yönetimine Etkileri ve Geleceğe Yönelik Öneriler", Iğdır Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi Tam Metin Bildiriler Kitabı, Iğdır Üniversitesi ve İKSAD, ss.33-45, Retrieved from https://www.umteb.com/_files/ugd/614b1f_349bdb717dfd4058bbcce32fde56658e.pdf, Erişim Tarihi: 14.11.2022.

- Denhardt, Robert B. (2001). "Strategic Planning in State and Local Government", (Editörler: Gerald J. Miller, W. Bartley Hildreth ve Jack Rabin) Performance-Based Budgeting, Westview Press, Colorado and Oxford, ss.233-244.
- Dönmez, Demet (2020). "5018 Sayili Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve Türkiye'de Kamu Reform Sürecine Etkileri", (Editör: Mutlu Yoruldu) Türkiye'de Yapısal Dönüşüm: Mali ve Sosyal Değerlendirmeler, Gazi Kitabevi, Ankara, ss.187-203.
- DPT (2000). Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Kamu Mali Yönetiminin Yeniden Yapılandırılması ve Mali Saydamlık Özel İhtisas Komisyonu Raporu, DPT, Ankara, Retrieved from https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Kamu-Mali-Yonetiminin-Yeniden-Yapilandirilmasi-ve-Mali-Saydamlik-OIK-Raporu.pdf, Erişim Tarihi: 11.11.2020.
- Kalmış, Halis (2014). "Türkiye'de Kamuda Hesap Verilebilirlik ve Denetim", (Editörler: Turgay Berksoy ve Mehmet Şahin) Kamu Maliyesinde Güncel Sorunlar, Kamu Maliyesinde Dönüşüm-Yeni Mali Arayışlar-Yeni Mali Yaklaşımlar, Seçkin Yayıncılık, Ankara, ss.183-214.
- Kanca, Osman Cenk (2017). "5018 Sayılı Kanun Üzerine Bir Değerlendirme", Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 5, Sayı 2, ss.493-505. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/anemon/issue/30401/293419, Erişim Tarihi: 05.11.2022.
- Kolçak, Menşure (2006). "Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun Türk Mali Sistemine Getirdikleri (5436 Sayılı Kanun Değişiklikleriyle)", Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 7, Sayı 1, ss.367-384, Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunisosbil/issue/2817/37946, Erişim Tarihi: 05.11.2022.
- Lee, Robert D. Jr, Johnson, Ronald W. ve Joyce, Philip G. (2008). Public Budgeting Systems, 8th Edition, Jones and Bartlett Publishers, Sudbury, MA.
- McCaffery, Jerry (1998). "Features of the Budgetary Process", (Editör: Roy T. Meyers) Handbook of Government Budgeting, Jossey-Bass Publishers, San Francisco, ss.3-29.
- Messier, William F., Glover, Steven M. ve Prawitt, Douglas F. (2012). Auditing & Assurance Services: A Systematic Approach, 8th Edition, McGraw-Hill/Irwin, New York.
- Meyers, Roy T. (1998). "The Future of Government Budgeting", (Editör: Roy T. Meyers) Handbook of Government Budgeting, Jossey-Bass Publishers, San Francisco, ss.723-737.
- OECD/SIGMA (2017a). Kamu Yönetimi İlkeleri (2017 Sürümü, Genel Bakış), OECD/SIGMA, Paris, Retrieved from https://sigmaweb.org/publications/Principles-Public-Administration-Overview-2017-Turkish.pdf, Erişim Tarihi: 04.11.2022.
- OECD/SIGMA (2017b). Kamu Yönetimi İlkeleri (2017 Sürümü, Tam Belge), OECD/SIGMA, Paris, Retrieved from https://sigmaweb.org/publications/Principles-of-Public-Administration-2017-edition-TR.pdf, Erişim Tarihi 04.11.2022.
- Poister, Theodore H. ve Streib, Gregory D. (2001). "Strategic Management in the Public Sector: Consepts, Models, and Process", (Editörler: Gerald J. Miller, W. Bartley Hildreth ve Jack Rabin) Performance-Based Budgeting, Westview Press, Colorado and Oxford, ss.283-305.
- Rubin, İren S. (1998). "Understanding the Role of Conflict in Budgeting", (Editör: Roy T. Meyers) Handbook of Government Budgeting, Jossey-Bass Publishers, San Francisco, ss.30-52.
- T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı, https://ab.gov.tr/oecd-sigma-programi_5942.html, Erişim Tarihi: 04.11.2022.
- Thompson, Fred (1998). "Cost Measurement and Analysis", (Editör: Roy T. Meyers) Handbook of Government Budgeting, Jossey-Bass Publishers, San Francisco, ss.381-411.

- TKYD (2014). Kurumsal Yönetim İlkeleri Işığında Sivil Toplum Kuruluşları Yönetim Rehberi, Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği Yayınları, İstanbul, Retrieved from https://www.tkyd.org/files/downloads/ faaliyet_alanlari/yayinlarimiz/tkyd_yayinlari/stk_yonetim_rehberi.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2022.
- Tutar, Hasan ve Altınöz, Mehmet (2017). "Hesap Verebilirlik Bağlamında İç Denetim ve Sorun Alanları: Eleştirel Bir Analiz", Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt 8, Sayı 15, ss.225-248, Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/bartiniibf/issue/30498/329746, Erişim Tarihi: 07.11.2022.
- Türedi, Hasan (2011). "Türk Kamu Mali Yönetiminin Yeniden Yapılandırılması: İç Kontrol", Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, Cilt 9, Sayı 16, ss.99-127. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/ yead/issue/21815/234508, Erişim Tarihi: 05.11.2022.
- Uçma Uysal, Tuğba ve Aldemir, Ceray (2018). "Dijital Kamu Mali Yönetim Sistemi ve Blok Zinciri Teknolojisi", Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, Cilt 11, Sayı 3, ss.505-522, Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/muvu/issue/39674/415066, Erişim Tarihi: 11.11.2022.
- Uzun, Ali Kâmil (2009). "Kamu Yönetiminde İç Kontrol ve İç Denetim Yaklaşımı", Denetişim Dergisi, Sayı 3, ss.59-65, Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/denetisim/issue/22498/240545, Erişim Tarihi: 06.11.2022.
- 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, https://www.mevzuat.gov.tr/ mevzuatmetin/1.5.5018.pdf, Erişim Tarihi: 28.08.2022.

SONNOTLAR

1 Aktan, Coşkun Can, Dileyici, Dilek ve Özen, Ahmet (2012). "Geleneksel Maliye ve Yeni Maliye", (Editörler: Coşkun Can Aktan, Ahmet Kesik ve Dilek Dileyici) Yeni Maliye, Değişim Çağında Kamu Maliyesi: Yeni Trendler, Yeni Paradigmalar Yeni Öğretiler, Yeni Perspektifler, T.C. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayın No:2012/420, Ankara, s.1.

2 Kolçak, Menşure (2006). "Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun Türk Mali Sistemine Getirdikleri (5436 Sayılı Kanun Değişiklikleriyle)", Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 7, Sayı 1, s.367, Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunisosbil/issue/2817/37946, Erişim Tarihi: 05.11.2022.

3 Berksoy, Turgay ve Şahin, Mehmet (2014). "Dönüşüm Çağında Kamu Maliyesi", (Editörler: Turgay Berksoy ve Mehmet Şahin) Kamu Maliyesinde Güncel Sorunlar, Kamu Maliyesinde Dönüşüm-Yeni Mali Arayışlar-Yeni Mali Yaklaşımlar, Seçkin Yayıncılık, Ankara, s.9.

4 Aktan, Coşkun Can, Dileyici, Dilek ve Özen, Ahmet (2012); a.g.m., s.1.

5 Akar, Sevda (2014). "Küreselleşme Sürecinde Yeni Oluşumlar: Bağımsız Mali Kurumlar", (Editörler: Turgay Berksoy ve Mehmet Şahin) Kamu Maliyesinde Güncel Sorunlar, Kamu Maliyesinde Dönüşüm-Yeni Mali Arayışlar-Yeni Mali Yaklaşımlar, Seçkin Yayıncılık, Ankara, s.112.

6 Dönmez, Demet (2020). "5018 Sayili Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve Türkiye'de Kamu Reform Sürecine Etkileri", (Editör: Mutlu Yoruldu) Türkiye'de Yapısal Dönüşüm: Mali ve Sosyal Değerlendirmeler, Gazi Kiyabevi, Ankara, s.187.

7 Türedi, Hasan (2011). "Türk Kamu Mali Yönetiminin Yeniden Yapılandırılması: İç Kontrol", Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, Cilt 9, Sayı 16, s.99-100. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/yead/issue/21815/234508, Erişim Tarihi: 05.11.2022.

8 Kolçak, Menşure (2006); a.g.m., s.367.

9 Aktan, Coşkun Can, Dileyici, Dilek ve Özen, Ahmet (2012); a.g.m., s.8.

10 Kolçak, Menşure (2006); a.g.m., s.368.

11 Aktan, Coşkun Can, Dileyici, Dilek ve Özen, Ahmet (2012); a.g.m., s.8.

12 OECD/SIGMA (2017a). Kamu Yönetimi İlkeleri (2017 Sürümü, Genel Bakış), OECD/SIGMA, Paris, s.6, Retrieved from https://sigmaweb.org/publications/Principles-Public-Administration-Overview-2017-Turkish.pdf, Erişim Tarihi: 04.11.2022.

13 T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı, https://ab.gov.tr/oecd-sigma-programi_5942.html, Erişim Tarihi: 04.11.2022.

14 Aynı Kaynak.

15 Aktan, Coşkun Can, Dileyici, Dilek ve Özen, Ahmet (2012); a.g.m., s.9.

16 Kolçak, Menşure (2006); a.g.m., s.369.

17 Berksoy, Turgay ve Şahin, Mehmet (2014); a.g.m., s.10.

18 Berksoy, Turgay ve Şahin, Mehmet (2014); a.g.m., s.10.

19 Balcı, Yusuf ve Çetin, Güldenur (2020). "COVID-19 Pandemi Sürecinin Türkiye'de İstihdama Etkileri ve Kamu Açısından Alınması Gereken Tedbirler", İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Covid-19 Sosyal Bilimler Özel Sayısı, Cilt 19, Sayı 37, Bahar (Özel Ek), s.42, Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/iticusbe/issue/55168/752714, Erişim Tarihi: 14.11.2022

20 Aynı Kaynak; s.51.

21 Bozkurt, Paşa ve Vatandaş, Ezgi Deniz (2021). "COVID-19 Salgınının Türk Kamu Personel Yönetimine Etkileri ve Geleceğe Yönelik Öneriler", Iğdır Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi Tam Metin Bildiriler Kitabı, Iğdır Üniversitesi ve İKSAD, s.43, Retrieved from https://www.umteb.com/_files/ugd/614b1f_349bdb717dfd4058bbcce32fde56658e.pdf, Erişim Tarihi: 14.11.2022.

22 Berksoy, Turgay ve Şahin, Mehmet (2014); a.g.m., s.11.

23 Berksoy, Turgay ve Şahin, Mehmet (2014); a.g.m., s.12.

24 Berksoy, Turgay ve Şahin, Mehmet (2014); a.g.m., s.12.

25 Aktan, Coşkun Can, Dileyici, Dilek ve Özen, Ahmet (2012); a.g.m., ss.10-20.

26 Aktan, Coşkun Can, Dileyici, Dilek ve Özen, Ahmet (2012); a.g.m., s.10.

27 Dönmez, Demet (2020); a.g.m., s.201.

28 Aktan, Coşkun Can, Dileyici, Dilek ve Özen, Ahmet (2012); a.g.m., s.10.

[29] Aktan, Coşkun Can, Dileyici, Dilek ve Özen, Ahmet (2012); a.g.m., ss.13-14.
[30] Berksoy, Turgay ve Şahin, Mehmet (2014); a.g.m., s.13.
[31] Aktan, Coşkun Can, Dileyici, Dilek ve Özen, Ahmet (2012); a.g.m., s.14.
[32] Aktan, Coşkun Can, Dileyici, Dilek ve Özen, Ahmet (2012); a.g.m., ss.18-19.
[33] Berksoy, Turgay ve Şahin, Mehmet (2014); a.g.m., s.12.
[34] Aktan, Coşkun Can, Dileyici, Dilek ve Özen, Ahmet (2012); a.g.m., ss.19-20.
[35] Kolçak, Menşure (2006); a.g.m. s.367.
[36] Kanca, Osman Cenk (2017). "5018 Sayılı Kanun Üzerine Bir Değerlendirme", Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 5, Sayı 2, s.494. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/anemon/ issue/30401/293419, Erişim Tarihi: 05.11.2022.
[37] Kolçak, Menşure (2006); a.g.m., ss.367-368.
[38] Kolçak, Menşure (2006); a.g.m., ss.370-371.
[39] OECD/SIGMA (2017b). Kamu Yönetimi İlkeleri (2017 Sürümü, Tam Belge), OECD/SIGMA, Paris, s.71-107, Retrieved from https://sigmaweb.org/publications/Principles-of-Public-Administration-2017-edition-TR.pdf, Erişim Tarihi 04.11.2022.
[40] Aynı Kaynak; s.72.
[41] Atağan, Gülşah (2018). "Kurumsal Yönetişimde Şeffaflık ve Entegre Raporlama", (Editörler: T. Uçma Uysal ve Ganite. Kurt, Ed.) Disiplinlerarası Bakış Açısı ile Yönetişim, Gazi Kitabevi, Ankara, s.141.
[42] TKYD (2014). Kurumsal Yönetim İlkeleri Işığında Sivil Toplum Kuruluşları Yönetim Rehberi, Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği Yayınları, İstanbul, s.15, Retrieved from https://www.tkyd.org/files/downloads/faaliyet_alanlari/yayinlarimiz/tkyd_yayinlari/stk_yonetim_rehberi.pdf, Erişim Tarihi: 06.11.2022.
[43] Bozkurt, Paşa (2022). "Kurumsal Yönetişimde Denetim Komitesi Rolünün Türk Kamu Yönetiminde İç Denetim Tarafından Karşılanabilirliği", Denetişim Dergisi, Sayı 24, s.51, Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/denetisim/issue/68265/1038681, Erişim Tarihi: 06.11.2022.
[44] Uzun, Ali Kâmil (2009). "Kamu Yönetiminde İç Kontrol ve İç Denetim Yaklaşımı", Denetişim Dergisi, Sayı 3, s.60, Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/denetisim/issue/22498/240545, Erişim Tarihi: 06.11.2022.
[45] Bozkurt, Paşa (2018). "Hesap Verme Sorumluluğu ve Kurumsal Performans Bağlamında DSİ 2017 Yılı Faaliyet Raporunun İncelenmesi", 12. Uluslararası Kamu Yönetimi Sempozyumu (KAYSEM12) Tam Metin Bildiriler E-Kitabı, Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale, s.391, Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/351625628_Hesap_Verme_Sorumlulugu_ve_Kurumsal_Performans_Baglaminda_DSI_2017_Yili_Faaliyet_Raporunun_Incelenmesi, Erişim Tarihi: 13.11.2022.
[46] Kalmış, Halis (2014). "Türkiye'de Kamuda Hesap Verilebilirlik ve Denetim", (Editörler: Turgay Berksoy ve Mehmet Şahin) Kamu Maliyesinde Güncel Sorunlar, Kamu Maliyesinde Dönüşüm-Yeni Mali Arayışlar-Yeni Mali Yaklaşımlar, Seçkin Yayıncılık, Ankara, s.186.
[47] Tutar, Hasan ve Altınöz, Mehmet (2017). "Hesap Verebilirlik Bağlamında İç Denetim ve Sorun Alanları: Eleştirel Bir Analiz", Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt 8, Sayı 15, s.228, Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/bartiniibf/issue/30498/329746, Erişim Tarihi: 07.11.2022.
[48] OECD/SIGMA (2017b); a.g.e., ss.52-61.
[49] Acar, İbrahim Attila (2014). "Kamu Kurumlarında Kurumsal Yönetişim ve İç Denetim Fonksiyonu", (Editör: Halis Kıral) İç Denetim "Yönetime Değer Katmak", İç Denetim Koordinasyon Kurulu Yayınları, Yayın No 1, Ankara, s.315.
[50] Thompson, Fred (1998). "Cost Measurement and Analysis", (Editör: Roy T. Meyers) Handbook of Government Budgeting, Jossey-Bass Publishers, San Francisco, s.382.
[51] Dönmez, Demet (2020); a.g.m., s.194.
[52] Poister, Theodore H. ve Streib, Gregory D. (2001). "Strategic Management in the Public Sector: Consepts, Models, and Process", (Editörler: Gerald J. Miller, W. Bartley Hildreth ve Jack Rabin) Performance-Based Budgeting, Westview Press, Colorado and Oxford, s.285.
[53] Denhardt, Robert B. (2001). "Strategic Planning in State and Local Government", (Editörler: Gerald J. Miller, W. Bartley Hildreth ve Jack Rabin) Performance-Based Budgeting, Westview Press, Colorado and Oxford, s.235.

54 Meyers, Roy T. (1998). "The Future of Government Budgeting", (Editör: Roy T. Meyers) Handbook of Government Budgeting, Jossey-Bass Publishers, San Francisco, s.723.
55 Lee, Robert D. Jr, Johnson, Ronald W. ve Joyce, Philip G. (2008). Public Budgeting Systems, 8th Edition, Jones and Bartlett Publishers, Sudbury, MA. , s.17.
56 McCaffery, Jerry (1998). "Features of the Budgetary Process", (Editör: Roy T. Meyers) Handbook of Government Budgeting, Jossey-Bass Publishers, San Francisco, s.3.
57 Rubin, İren S. (1998). "Understanding the Role of Conflict in Budgeting", (Editör: Roy T. Meyers) Handbook of Government Budgeting, Jossey-Bass Publishers, San Francisco, s.30.
58 Kanca, Osman Cenk (2017); a.g.m., s.495.
59 Kolçak, Menşure (2006); a.g.m., s.376.
60 DPT (2000). Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Kamu Mali Yönetiminin Yeniden Yapılandırılması ve Mali Saydamlık Özel İhtisas Komisyonu Raporu, DPT, Ankara, s.46, Retrieved from https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Kamu-Mali-Yonetiminin-Yeniden-Yapilandirilmasi-ve-Mali-Saydamlik-OIK-Raporu.pdf, Erişim Tarihi: 11.11.2020.
61 Kanca, Osman Cenk (2017); a.g.m., s.497.
62 Dönmez, Demet (2020); a.g.m., s.191.
63 Uçma Uysal, Tuğba ve Aldemir, Ceray (2018). "Dijital Kamu Mali Yönetim Sistemi ve Blok Zinciri Teknolojisi", Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, Cilt 11, Sayı 3, s.519, Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/muvu/issue/39674/415066, Erişim Tarihi: 11.11.2022.
64 Messier, William F., Glover, Steven M. ve Prawitt, Douglas F. (2012). Auditing & Assurance Services: A Systematic Approach, 8th Edition, McGraw-Hill/Irwin, New York, s.110.
65 Türedi, Hasan (2011); a.g.m., s.100.
66 Türedi, Hasan (2011); a.g.m., s.105.
67 Akyel, Recai (2010). "Yönetimde İç Kontrol, İç Denetim ve Dış Denetim Fonksiyonlarının Birbirleri ile İlişkileri ve Türk Kamu Yönetiminde Uygulanmalarının Değerlendirilmesi", Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 19, Sayı 3, s.6, Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/ cusosbil/issue/4385/60214, Erişim Tarihi: 13.11.2022.
68 Türedi, Hasan (2011); a.g.m., s.105.
69 Türedi, Hasan (2011); a.g.m., ss.105-106.
70 Al, Hamza (2013). "Avrupa Birliği Üyelik Sürecinde Kamu İç Denetim Sistemi: Hayaller ve Gerçekler", Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl 2013, Sayı 1, s.136, Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/ bilgisosyal/issue/ 29136/311648, Erişim Tarihi: 13.11.2022.
71 Akyel, Recai ve Köse, Hacı Ömer (2010). "Kamu Yönetiminde Etkinlik Arayışı: Etkin Kamu Yönetimi İçin Etkin Denetimin Gerekliliği", Türk İdare Dergisi, Sayı 466, s. 10-11, Retrieved from https://idealonline.com.tr/IdealOnline/lookAtPublications/paperDetail.xhtml?uId=85387&, Erişim Tarihi: 13.11.2022.
72 Kolçak, Menşure (2006); a.g.m., s.381.
73 Aktan, Coşkun Can, Dileyici, Dilek ve Özen, Ahmet (2012); a.g.m., s.20.
74 Kolçak, Menşure (2006); a.g.m., s.382.
75 Kanca, Osman Cenk (2017); a.g.m., s.503.
76 Kanca, Osman Cenk (2017); a.g.m., s.503.
77 Dönmez, Demet (2020); a.g.m., s.201.
78 Berksoy, Turgay ve Şahin, Mehmet (2014); a.g.m., s.14.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Ahmad, Feroz (2002). Modern Türkiye'nin Oluşumu (Çev. Yavuz Alogan), Kaynak Yayınları, İstanbul.
- Akyıldız, Ali (2002). Osmanlı Bürokrasisi ve Modernleşme, İstanbul.
- Atar, Yavuz (2019). Türk Anayasa Hukuku, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Aydın, Ahmet Hamdi (2018). Türk Kamu Yönetimi: Sistem – Niteliği – Örgütü – İşleyişi – Sorunları, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Aykaç, Burhan; Yayman, Hüseyin; Özer, M. Akif (2003). "Türkiye'de İdari Reform Hareketlerinin Eleştirel Bir Tahlili", Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi, S.2, 153–179.
- Aykaç, Burhan (1991). "Yönetimin İyileştirilmesi ve Örgütsel Değişim", Amme İdaresi, Dergisi, C.24, S.1, 81-122.
- Caiden, Gerald E. (1991). Administrative Reform Comes of Age, New York: W. De Gruyter.
- Carter, Findley V. (1994). Osmanlı Devleti'nde Bürokratik Reform, (Çev. Latif Boyacı ve İzzet Akyol), İstanbul: İz Yayıncılık,
- Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu (1996). Yerel Yönetimler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Ankara.
- Davison, Roderich H. (1997). Osmanlı İmparatorluğunda Reform, 1.cilt (Çev. Osman Akınhay), İstanbul.
- Durgun, Şenol (2003). "Türk Kamu Yönetiminde Bürokratik Siyaset", Burhan Aykaç, Ş. Durgun ve H. Yayman (Der.), Türkiye'de Kamu Yönetimi, Ankara: Yargı Yayınları.
- Eryılmaz, Bilal (2003). "Kamu Bürokrasisinin Sorunları", Burhan Aykaç, Ş. Durgun ve H. Yayman (Der.), Türkiye'de Kamu Yönetimi, Ankara: Yargı Yayınları.
- Eryılmaz, Bilal (2006). Tanzimat ve Yönetimde Modernleşme, İşaret Yayınları, İstanbul.
- Farazmand, Ali (1998). "Failure of Administrative Reform and the Revolution of 1978-79 in Iran", Korean Review of Public Administration, Vol.3, No.2.
- Fedai, Recep (2015) "Kamunun Yönetiminde Artan Merkez Etkisi", AKP Nasıl Yönetti? (2002-2015), Der. Barış Övgün, Nika Yayınevi, Ankara, 163-203.
- Feroz, Ahmad (1994). Modern Türkiye'nin Oluşumu, (Çev. Yavuz Alogan), İstanbul.
- Findley, Carter V. (1994). Osmanlı Devleti'nde Bürokratik Reform, (Çev. Latif Boyacı ve İzzet Akyol), İstanbul: İz Yayıncılık.
- Fişek, Kurthan, (2003). "Türkiye'de Mülki İdare Amirliği" Burhan Aykaç, Ş. Durgun ve H. Yayman (Der.), Türkiye'de Kamu Yönetimi, Yargı Yayınları, Ankara.
- Gözler, Kemal ve Kaplan, G. (2020). İdare Hukukuna Giriş, Bursa: Ekin Basın Dağıtım.
- Güler, Birgül Ayman (2003). "İkinci Dalga: Siyasal ve Yönetsel Liberalizasyon (Kamu Yönetimi Temel Kanunu)," AÜSBF GETA Tartışma Metinleri, Özel Sayı, No 59, 1–34.
- Güler, Birgül Ayman (2004). "Kamu Yönetimi Temel Kanunu Üzerine," Hukuk ve Adalet, 1 (2) (Nisan-Haziran), 26–61.
- Imbert, Paul (1981). Osmanlı İmparatorluğunda Yenileşme Hareketleri, (Çev. Andan Cemgil), İstanbul.
- Işıkçı, Yasemin Mamur (2017). "Türkiye'de İdari Reform Çalışmalarının Tarihsel Perspektif Açısından Değerlendirilmesi", Muş Alparslan Ün. Sosyal Bilimler Dergisi, C.5, S.1.
- İnalcık, Halil (2004). "Bürokrasi, Batılılaşma, Laikleşme", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S.50, 61-71.
- Karaer, Tacettin (1983). "Kamu Yönetimini Yeniden Düzenleme Girişimleri ve Sonuçları Üzerine", Amme İdaresi Dergisi, C.16, S.3.
- Kongar, Emre (2072). Toplumsal Değişme, Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Lewis, Bernard (1991). Modern Türkiye'nin Doğuşu, Ankara: TTK Yayınevi.

- Önen, Mustafa; Kurnaz, Salim (2017). "Kamu Yönetimi Reformlarında Yeni Perspektifler ve Arayışlar" ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi (ASSAM-UHAD) ASSAM International Refereed Journal C.4, S. 8.
- Övgün, Barış; Kantaş Özge (2017). "Kamu Yönetimi Reformunun Psikolojik Süreci ve İnsan Unsuru", Süleyman Demirel Ün. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S.26, 313-326.
- Öz, Mehmet (2010). Kanun-ı Kadimin Peşinde-Osmanlıda Çözülme ve Gelenekçi Yorumları, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Payaslıoğlu, Arif (1971). "İdari Reformun Sınırlılıkları", Amme İdaresi Dergisi, C.4, S. 2.
- Polatoğlu, Aykut (2000). "Yerel Yönetim Reformu Üzerine Düşünceler", Çağdaş Yerel Yönetimler, C.9, S.1, 3-24.
- Polatoğlu, Aykut (1996). "Mahalli İdarelerin Yeniden Yapılandırılması Yasa Tasarısı Üzerine Bir Değerlendirme", Çağdaş Yerel Yönetimler, C.5, S.3, 9-21.
- Prens Sabahattin (2002). Türkiye Nasıl Kurtarılabilir? İstanbul: Liberte Yayınları.
- Shaw Stanford (1994). Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye, (çev. Mehmet Harmancı), 1. cilt, İstanbul: E Yayınları.
- Sürgit, Kenan (1968). Türkiye'de İdareyi Yeniden Düzenleme ve Geliştirme Çabaları, Amme İdaresi Dergisi, C.1, S.1.
- Sürgit, Kenan (1972). Türkiye'de İdari Reform, Ankara: TODAİE.
- Şaylan, Gencay (2003). Yapısal Bir Değişim Sorunu Olarak İdari Reform", Türkiye'de Kamu Yönetimi, (Der.) B. Aykaç, Ş. Durgun ve H. Yayman, Ankara: Yargı Yayınları.
- Şaylan, Gencay (1995). Değişim Küreselleşme ve Devletin Yeni İşlevi. Ankara: İmge Kitabevi.
- T.C. Başbakanlık (1982). Kamu Yönetiminin Yeniden Düzenlenmesi, Ankara.
- Tekeli, İlhan (2003). "Yönetim Kavramının Yanı Sıra Yönetişim Kavramının Nedenleri Üzerine" Türkiye'de Kamu Yönetimi, (Der.) B. Aykaç, Ş. Durgun ve H. Yayman, Ankara: Yargı Yayınlar.
- TEPAV (2006). Kamu Yönetimi Reformunda Mevcut Durum, Ankara.
- Titiz, M. Tınaz (2000). Türkiye'de Reformlar ve Başarılarının Değerlendirilmesi, İstanbul.
- TODAIE (1961). İdari Reform ve Reorganizasyon Hakkında Ön Rapor, Ankara.
- TODAIE (1998). Kamu Yönetimi Sözlüğü, Ankara.
- TODAİE (1972). İdarenin Yeniden Düzenlenmesi Öneriler ve İlkeler, İdari reform Danışma Kurulu Raporu, Ankara: TODAİE Yayını No: 123.
- Turan, Erol (2015). Kamu Yönetiminde Reform, Konya: Palet Yayınları.
- Tutum, Cahit (1971). İdari Reformda Başlıca Yaklaşımlar. Amme İdaresi Dergisi, 4(2), 32-45.
- Tutum, Cahit (1994). Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma, Ankara: TESAV Yayınları.
- Tutum, Cahit (1995). "Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma", Yeni Türkiye, 4, 33-145.
- Yalçındağ, Selçuk (1993). "Kaya Projesi ve Yerel Yönetimler", Amme İdaresi Dergisi, 26(3) 57-68.
- Yayman, Hüseyin (2008). Türkiye'nin İdari Reform Tarihi, Ankara: Turhan Kitabevi.
- Yazıcıoğlu, Recep (1995). "Demokratik Katılım ve Yeniden Yapılanma", Yeni Türkiye: Yönetimde Yeniden Yapılanma Özel Sayısı, Ankara.
- Yazıcıoğlu, Recep (1992). "Yönetim Sistemimizin Yeniden Düzenlenmesi I", Çağdaş Yerel Yönetimler, 1(2), 5-26.
- Yazıcıoğlu, Recep (1992). "Yönetim Sistemimizin Yeniden Düzenlenmesi II", Çağdaş Yerel Yönetimler, 1(3), 7-24.

SONNOTLAR

1 Övgün, Barış; Kantaş Özge (2017). "Kamu Yönetimi Reformunun Psikolojik Süreci ve İnsan Unsuru", Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 26, s. 324.
2 TODAIE (1998). Kamu Yönetimi Sözlüğü, Ankara, s.105.
3 TODAİE, a.g.e., s 105.
4 Sürgit, Kenan (1968). "Türkiye'de İdareyi Yeniden Düzenleme ve Geliştirme Çabaları", Amme İdaresi Dergisi, C.1, S.1, s.24.
5 TODAİE (1972). İdarenin Yeniden Düzenlenmesi Öneriler ve İlkeler, İdari reform Danışma Kurulu Raporu, Ankara. TODAİE Yayını No: 123, s.9.
6 Önen, Mustafa; Kurnaz. Salim (2017). "Kamu Yönetimi Reformlarında Yeni Perspektifler ve Arayışlar", ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi (ASSAM- UHAD)ASSAM International Refereed Journal C.4, S.8, s.53.
7 Tutum, Cahit (1994). Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma, TESAV Yayınları, s.4.
8 Tutum, a.g.e., s.6.
9 Lewis, Bernard (1991). Modern Türkiye'nin Doğuşu, TTK Yayınevi, Ankara, s.25.
10 Imbert, Paul (1981). Osmanlı İmparatorluğunda Yenileşme Hareketleri, (Çev. Andan Cemgil), İstanbul, s.124.
11 Akyıldız, Ali (2004). Osmanlı Bürokrasisi ve Modernleşme, İstanbul, s.18-19.
12 Yayman, Hüseyin (2008). Türkiye'nin İdari Reform Tarihi, Ankara: Turhan Kitabevi, s.51.
13 Yayman, a.g.e., s.55.
14 Öz, Mehmet (2010), Kanun-ı Kadimin Peşinde-Osmanlıda Çözülme ve Gelenekçi Yorumları, Dergâh Yayınları, İstanbul, s.124.
15 Öz, a.g.e., s.124.
16 Yayman, a.g.e., s.55.
17 Yayman, a.g.e., s.57.
18 Davison, Roderich H. (1997). Osmanlı İmparatorluğunda Reform, 1.cilt (Çev. Osman Akınhay) İstanbul, s.16.
19 Davison, a.g.e., s.17.
20 Yayman, a.g.e., s.57.
21 Kongar, a.g.e., s.70-71.
22 Davison, a.g.e., s.31.
23 Caiden, Gerald E (1991). Administrative Reform Comes of Age, New York: W. De Gruyter, s. 287.
24 Yayman, a.g.e., s.3-4.
25 Yayman, a.g.e., s.60.
26 Eryılmaz, Bilal (2006). Tanzimat ve Yönetimde Modernleşme, İşaret Yayınları, İstanbul, s.17.
27 Eryılmaz, a.g.e., s.13.
28 Yayman, a.g.e., s.60.
29 Eryılmaz, a.g.e., s.17.
30 Yayman, a.g.e., s.52.
31 Ahmad, Feroz (2002). Modern Türkiye'nin Oluşumu (Çev., Yavuz Alogan), Kaynak Yayınları, İstanbul, s.44.
32 İnalcık, Halil (2004). "Bürokrasi, Batılılaşma, Laikleşme", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 50, s. 62.
33 İnalcık, a.g.m., s. 65.
34 Titiz, M. Tınaz (2000). Türkiye'de Reformlar ve Başarılarının Değerlendirilmesi, İstanbul, s.3.
35 Caiden, a.g.e., s.292.
36 Yayman, a.g.e., s.71.
37 Yayman, a.g.e., s.14.
38 Yayman, a.g.e., s.320.
39 Yayman, a.g.e., s.4.
40 Yayman, a.g.e., s.201.
41 Yayman, a.g.e., s.204.
42 Yayman, a.g.e., s.320.

[43] Titiz, a.g.e., s.4.
[44] Yayman, a.g.e., s.323.
[45] Yayman, a.g.e., s.5.
[46] Ahmad, a.g.e., s.205.
[47] Yayman, a.g.e., s.297.
[48] Işıkçı, Yasemin Mamur (2017). "Türkiye'de İdari Reform Çalışmalarının Tarihsel Perspektif Açısından Değerlendirilmesi", Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 5, 1, s.185.
[49] Yayman, a.g.e., s.14-15.
[50] Işıkçı, a.g.m., s. 185.
[51] Önen, Kurnaz, a.g.m., s.62.
[52] Eryılmaz, Bilal (2003). "Kamu Bürokrasisinin Sorunları", Burhan Aykaç, Ş. Durgun ve H. Yayman (Der.), Türkiye'de Kamu Yönetimi, Yargı Yayınları, Ankara, s.14.
[53] Turan, Erol (2015). Kamu Yönetiminde Reform, Konya: Palet Yayınları, s.325.
[54] Güler, Birgül Ayman (2004). "Kamu Yönetimi Temel Kanunu Üzerine," Hukuk ve Adalet, 1 (2) (Nisan-Haziran), 26–61, s. 26-27.
[55] TEPAV, a.g.e., s. 5.
[56] TEPAV, a.g.e., s. 6.
[57] Tekin ve Okutan, a.g.e., s. 266.
[58] Gözler, K. Ve Kaplan, G. (2020). İdare Hukukuna Giriş, Bursa: Ekin Basım Yayım Dağıtım, s.65
[59] Aydın, A. H. (2018). Türk Kamu Yönetimi: Sistem – Niteliği – Örgütü – İşleyişi – Sorunları, Ankara: Seçkin Yayıncılık. s.109.
[60] Aydın, a.g.e., s. 120.
[61] Fedai, Recep (2015). "Kamunun Yönetiminde Artan Merkez Etkisi", AKP Nasıl Yönetti? (2002-2015), Der. Barış Övgün, Nika Yayınevi, Ankara, 163-203.
[62] Işıkçı, a.g.m., s 186.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Akgümüş, Edanur. vd. (2021). "Dijital Dönüşüm Bakış Açısıyla Yerel Yönetimlerde Sosyal Hizmetlerin Sunumu: E-Belediye Hizmetlerinin Analizi", Sosyal Çalışma Dergisi, C.5, S.2.
- Akmeşe, Serhat (2020). "Kamuda Dijital Dönüşümün Siber Güvenlik ve Dijital Güvence Boyutları ve İç Denetimin Rolü", Denetişim, Yıl: 10, Sayı: 20.
- Armağan, Volkan (2018). "Dijital Dönüşüm Sürecinde Akıllı Şehirler ve E-Devlet Platformu", Journal of Communication Theory & Research/İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, Sayı 46.
- Arslan, Tuğçe (2022). Kamu Yönetiminde Dijital Dönüşüm ve Covid-19 Salgınının Türk Kamu Yönetimine Etkileri: Konya Örneği, Yüksek Lisans Tezi (Yayımlanmamış), Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Avaner, Tekin-Recep Fedai (2021). "Türk Kamu Yönetiminde Ofis Sistemi: E-Devlet Uygulamalarından Dijital Dönüşüm Ofisine", Amme İdaresi Dergisi, Cilt: 52, Sayı: 2.
- Bensghir Kaya, Türksel (1996). Bilgi Teknolojileri ve Örgütsel Değişim, TODAİE Yayınları, Ankara.
- Chen, Min-Mao Shiwen-Liu Yunhao (2014). "Big Data: A Survey", Mobile Networks and Applications, 19. DOI 10.1007/s11036-013-0489-0.
- Demirel, Demokaan (2006). "E-Devlet ve Dünya Örnekleri", Sayıştay Dergisi, Sayı:61.
- Dijitalyazarlar (2019). "Akıllı Şehirler", https://www.digitalyazarlar.com/akilli-sehir/, Erişim Tarihi: 10.12.2022.
- DPT (2004). E-Dönüşüm Türkiye Projesi 2003-2004 KDEP, Bilgi Toplumu Dairesi, Ankara
- DPT, Bilgi Toplumu İstatistikleri 2009.
- Eggers, William-Paul Macmillan (2015). Kamu 2020: Kamunun Geleceğine Yolculuk, Deloitte Türkiye Yayını (E-Kitap) https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/tr/ Documents/public-sector/tr-kamu%202020-kamunun%20gelecegine%20yolculuk.pdf (Erişim Tarihi: 13.10.2022).
- Erdoğan, Oğuzhan (2019). "Yerel Yönetimlerde Dijital Dönüşüm: Molenwaard Belediyesi Örneği", Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, sayı 13.
- Fang, Zhiyuan (2002). "E-Government in Digital Era: Concept, Practice and Development", International Journal of The Computer, The Internet and Management, Vol. 10, No.2
- Göçoğlu, Volkan (2020). "Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Dijital Dönüşüm: Nesnelerin İnterneti Üzerine Bir İnceleme", Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt:9, Sayı:1.
- Henden, Burçin-Rıfkı Henden (2005). "Yerel Yönetimlerin Hizmet Sunumlarındaki Değişim ve e-Belediyecilik", Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, C.4, S.14.
- Hisoğlu Koç, Tuğçe (2020). Kamu Yönetiminde Dijital Dönüşüm: Türkiye'de Kamu Yönetiminin Dijital Dönüşümüne Dair Bir Analiz, Yüksek Lisans Tezi (Yayımlanmamış), Avrasya Üniversitesi, Trabzon.
- ISAAC-Henry, Kester (1993), "Development and Change in the Public Sector", Management in the Public Sector Challenge and Change, (Edit. Kester Isaac-Henry, Chris Painter, Chris Barnes), Chapman & Hall, London.
- Karaçorlu, Ahmet (2021). "Türk Kamu Yönetim Sisteminde Dijital Dönüşüm", Medeniyet Araştırmaları Dergisi, Cilt:6, Sayı:1.
- Karasoy, H. Alpay-Pelin Babaoğlu (2020). "Türkiye'de Elektronik Devletten Dijital Devlete Doğru", KSBD, Sonbahar, Y.122, S.23.
- Klein, Müge (2020). "İşletmelerde Dijital Dönüşüm Senaryoları-Kavramsal Bir Model Önerisi", Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 74.

- Kocaoğlu, Mustafa-Sinem Şahnagil (2022). Veriye dayalı Kamu Politikası Yerel Düzeydeki Yansımaları, NEÜ Yayınları.
- Köse, Hacı Ömer-Nihan Polat (2021). "Dijital Dönüşüm ve Denetimin Geleceğine Etkisi", Sayıştay Dergisi, Sayı: 123.
- Nagy, J., Oláh, J., Erdei, E., Máté, D. & Popp, J. (2018). The role and impact of industry 4.0 and the internet of things on the business strategy of the value chain—The case of Hungary. Sustainability, 10(3491). Doi:10.3390/su10103491.
- Özer, Mehmet Akif (2017). "Yönetişimden Dijital Yönetişime: Paradigma Değişiminin Teknolojik Boyutu", HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, Cilt:6, Sayı:16.
- Taş, İbrahim Ethem-Kemal Uçacak-Yeter Çiçek (2017). "Türk Kamu Yönetiminde Yaşanan Dijital Dönüşümün Bürokratik İşlemlerin Azaltılması Üzerindeki Etkileri", Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fak. Dergisi, C.22, Kayfor15 Özel Sayısı.
- Teichert, Roman (2019). "Digital Transformation Maturity: A Systematic Review of Literature", Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis, 67(6).
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Web Sitesi, https://cbddo.gov.tr/hakkimizda/, Erişim Tarihi: 11.09.2022.
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Web Sitesi, https://cbddo.gov.tr/projeler/#3168. Erişim Tarihi: 12.11.2022
- Ünal, Yenal (2009). "Bilgi Toplumunun Tarihçesi", Tarih Okulu, Sonbahar, Sayı V.
- Wamba, Samuel Fosso, vd., (2015). "How 'big data' can make big impact: Findings from a systematic review and a longitudinal case study", International Production Economics, 165.
- Yeşilorman, Mehtap-Firdevs Koç (2014). "Bilgi Toplumunun Teknolojik Temelleri Üzerine Eleştirel Bir Bakış", Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Der., C:24, S:1.
- Yıldırım, Arzu (2021). "Yerel Yönetimlerde Dijital Dönüşüm Uygulamaları", Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 54.
- Yılmaz, Vedat-Mehmet Mecek (2021). "Kavram ve Kuramsal Açıdan Türkiye'de Dijital Kamu Yönetimi ve Dönüşümü", B. Akıncı (Ed.) Kamu Yönetiminde Değişim Olgusu Global Trendler ve Yeni Paradigmalar, Nobel Yayınları, Ankara.

SONNOTLAR

1 Bensghir Kaya, Türksel (1996). Bilgi Teknolojileri ve Örgütsel Değişim, Ankara: TODAİE Yayınları, s.7.
2 Ünal, Yenal (2009). "Bilgi Toplumunun Tarihçesi", Tarih Okulu, Sonbahar, Sayı V, s.125.
3 Yeşilorman, Mehtap-Firdevs Koç (2014). "Bilgi Toplumunun Teknolojik Temelleri Üzerine Eleştirel Bir Bakış", Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Der., C:24, S:1, s.118.
4 Isaac-Henry, Kester (1993). "Development and Change in the Public Sector", Management in the Public Sector Challenge and Change, s.15.
5 Demirel, Demokaan (2006). "E-Devlet ve Dünya Örnekleri", Sayıştay Dergisi, Sayı:61, s.83.
6 DPT (2009). Bilgi Toplumu İstatistikleri, Ankara, s.45.
7 Fang, Zhiyuan (2002). "E-Government in Digital Era: Concept, Practice and Development", International Journal of The Computer, The Internet and Management, Vol. 10, No.2, s.2.
8 Demirel, Demokaan: a.g.m., s.87.
9 Akgümüş, Edanur. vd. (2021). "Dijital Dönüşüm Bakış Açısıyla Yerel Yönetimlerde Sosyal Hizmetlerin Sunumu: E-Belediye Hizmetlerinin Analizi", Sosyal Çalışma Dergisi, Cilt:5, Sayı:2,s.103.
10 Nagy, Judit. Vd. (2018). "The Role Impact of Industry 4.0 and the Internet of Things on the Business Strategy of the Value Chain-The Case of Hungary", Sustainable,10, s.1.
11 Özer, Mehmet Akif (2017). "Yönetişimden Dijital Yönetişime: Paradigma Değişiminin Teknolojik Boyutu", HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, Cilt:6, Sayı:16, s.12.
12 Klein, Müge (2020). "İşletmelerde Dijital Dönüşüm Senaryoları-Kavramsal Bir Model Önerisi", Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 74, s.998.
13 Armağan, Volkan (2018). "Dijital Dönüşüm Sürecinde Akıllı Şehirler ve E-Devlet Platformu", Journal of Communication Theory & Research/İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, Sayı 46, s.388.
14 Teichert, Roman (2019). "Digital Transformation Maturity: A Systematic Review of Literature", Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis, Vol.67, Num.6, s.1674.
15 Klein, Müge: a.g.m., s.999.
16 Hisoğlu Koç, Tuğçe (2020). Kamu Yönetiminde Dijital Dönüşüm: Türkiye'de Kamu Yönetiminin Dijital Dönüşümüne Dair Bir Analiz, Yüksek Lisans Tezi, Avrasya Üniversitesi, Trabzon, s.10.
17 Chen, Min-Mao Shiwen-Liu Yunhao (2014). "Big Data: A Survey", Mobile Networks and Applications, 19, s.173.
18 Wamba, Samuel Fosso, vd., (2015). "How 'big data' can make big impact: Findings from a systematic review and a longitudinal case study", International Production Economics, 165,s. 239.
19 Göçoğlu, Volkan (2020). "Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Dijital Dönüşüm: Nesnelerin İnterneti Üzerine Bir İnceleme", Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt:9, Sayı:1, s.622.
20 Arslan, Tuğçe (2022). Kamu Yönetiminde Dijital Dönüşüm ve Covid-19 Salgınının Türk Kamu Yönetimine Etkileri: Konya Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya, s.17.
21 Köse, Hacı Ömer-Nihan Polat (2021). "Dijital Dönüşüm ve Denetimin Geleceğine Etkisi", Sayıştay Dergisi, Sayı: 123, s.14.
22 Karaçorlu, Ahmet (2021). "Türk Kamu Yönetim Sisteminde Dijital Dönüşüm", Medeniyet Araştırmaları Dergisi, Cilt:6, Sayı:1, s.165.
23 Göçoğlu, Volkan: a.g.m., s.619.
24 Akmeşe, Serhat (2020). "Kamuda Dijital Dönüşümün Siber Güvenlik ve Dijital Güvence Boyutları ve İç Denetimin Rolü", Denetişim, Yıl: 10, Sayı: 20, s.109.
25 Yılmaz, Vedat-Mehmet Mecek (2021). "Kavram ve Kuramsal Açıdan Türkiye'de Dijital Kamu Yönetimi ve Dönüşümü", B. Akıncı (Ed.) Kamu Yönetiminde Değişim Olgusu Global Trendler ve Yeni Paradigmalar Ankara: Nobel Yayınları, s.125.
26 Eggers, William-Paul Macmillan (2015). Kamu 2020: Kamunun Geleceğine Yolculuk, Deloitte Türkiye Yayını (E-Kitap), s.6-8.
27 Yıldırım, Arzu (2021). "Yerel Yönetimlerde Dijital Dönüşüm Uygulamaları", Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 54, s.63.
28 Henden, Burçin-Rıfkı Henden (2005). "Yerel Yönetimlerin Hizmet Sunumlarındaki Değişim ve e-Belediyecilik", Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, C.4, S.14, s.59.

[29] Kocaoğlu, Mustafa-Sinem Şahnagil (2022). Veriye dayalı Kamu Politikası Yerel Düzeydeki Yansımaları, NEÜ Yayınları, s.80.

[30] Erdoğan, Oğuzhan (2019). "Yerel Yönetimlerde Dijital Dönüşüm: Molenwaard Belediyesi Örneği", Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, sayı 13, s.69-70.

[31] Kocaoğlu, Mustafa-Sinem Şahnagil: a.g.e., s.84.

[32] Dijitalyazarlar (2019). https://www.digitalyazarlar.com/akilli-sehir/, Erişim Tarihi: 10.12.2022.

[33] Taş, İbrahim Ethem-Kemal Uçacak-Yeter Çiçek (2017). "Türk Kamu Yönetiminde Yaşanan Dijital Dönüşümün Bürokratik İşlemlerin Azaltılması Üzerindeki Etkileri", Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.22, Kayfor15 Özel Sayısı, s.2307.

[34] Karasoy, H. Alpay-Pelin Babaoğlu (2020). "Türkiye'de Elektronik Devletten Dijital Devlete Doğru", KSBD, Sonbahar, Y.122, S.23, s.122-123.

[35] DPT (2004). E-Dönüşüm Türkiye Projesi 2003-2004 KDEP, Bilgi Toplumu Dairesi, Ankara, s.4.

[36] Avaner, Tekin-Recep Fedai (2021). "Türk Kamu Yönetiminde Ofis Sistemi: E-Devlet Uygulamalarından Dijital Dönüşüm Ofisine", Amme İdaresi Dergisi, Cilt: 52, Sayı: 2, s.155.

[37] https://cbddo.gov.tr/hakkimizda/, Erişim Tarihi: 11.09.2022.

[38] h ttps://cbddo.gov.tr/projeler/#3168. Erişim Tarihi: 12.11.2022.

[39] Yıldırım, Arzu: a.g.m., s. 72-75.

[40] Akmeşe, Serhat: a.g.m., s. 109.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Acar, O. K. ve Uzun, H. (2022). Teknik Hizmet Sınıfı, Türk Kamu Yönetiminde Hizmet Sınıfları, (Bölümü- Editör: Kamil Ufuk BİLGİN), Akademisyen Kitabevi, Ankara, 37-66.
- Ahmad, A.; Alshurideh, M. and Alkurdi, B. (2021). The Four Streams of Decision Making Approaches: Brief Summary and Discussion.
- Aksakaloğlu, Y. (2021). Kamu Yönetiminde Paradigma Değişimine Eleştirel Kuramın Katkısı: Kamu Değeri Yaklaşımı, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara, s.191-193.
- Alford, J. ve O'Flynn, J. (2009). "Making Sense of Public Value: Concepts, Critiques and Emergent Meanings". *Intl Journal of Public Administration,* 32(3-4), 171-191.
- Anderson, J. E. (1975). Public Policy-Making. Praeger Publishers Inc. Santa Barbara, California, USA.
- Anderson, J. E. (2003). Public Policymaking: An Introduction (Fifth Edition). Boston: Houghton Mifflin Company.
- Anderson, J. E. (2011). Public Policy Making (7th ed.). Boston, Massachusetts, USA: Cengage Learning.
- Audit Commission. (2003). Corporate Governance: Improvement and Trust in Local Government. http://ww2.unhabitat.org/cdrom/TRANSPARENCY/ html/yellowp/Y027.html.
- Bali, A. S., & Ramesh, M. (2018). Policy capacity: A design perspective. Routledge handbook of policy design (pp. 331–343). Routledge.
- Barrett, S. ve Fudge, C. (1981). Policy and Action: Essays on the Implementation of Public Policy. United Kingdom, London: Published by Methuen.
- Baumgartner, F. R. and Jones, B. D. (2003). Positive and negative Feedback in Politics. In F.R. Baumgartner and B,D. Jones (eds.), Policy Dynamics, pp. 3-28. Chicago: University of Chicago Press.
- Benington, J. ve Moore, M. H. (2011). Public Value in Complex and Changing Times. Public Value: Theory and Practice içinde (1-30, ss.). NY: Palgrave Macmillan.
- Birkland, T. (2001). An Introduction to the Policy. New York: Armonk.
- Bryson, J., Sancino, A., Benington, J. ve Sorensen, E. (2017). "Towards a Multi-actor Theory of Public Value Co-creation". Public Management Review, 19(5), 640-654.
- Christensen, Tom and Per Lægreid. (. (2006). "Post New Public Management: Whole of Government as a New Trend." Chinese Public Administration (9), 83–90.
- Cobb, R. W. and Elder, C. D. (1972). Participation in American Politics: The Dynamics of Agenda Building. Boston, MA: Allyn and Bacon.
- Cobb, R.W. Elder, C.D. (1972). Participation in American Politics: The Dynamics of Agenda Building. Boston, MA: Allyn and Bacon.
- Cochran, C. E., Mayer, L. C., Carr, T., Cayer, N. J., McKenzie, M. ve Peck, L. (2009). American Public Policy: An Introduction. Boston: Wadsworth Cengage Learning.
- Cohen, M. D., March, J. G. ve Olsen, J. P. (1972). A Garbage Can Theory of Organizational Choice. Administrative Science (Quarterly) 17(1), 1-25.
- Colebatch, H. (1998) Policy. Buckingham: Open University Press.
- Cosgrave, J. (1996). Decision Making in Emergencies. Disaster Prevention and Management, Vol: 5, No: 4, 28- 35.

- Dawson, R. (1995). Güvenli Karar Alma Rehberi. Kütevin, E. ve Kütevin, Z. (çev.), İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Demir, F. (2011). Kamu Politikası ve Politika Analizi Çalışmalarının Teorik Çerçevesi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 30, 107-120.
- Dunn, W. N. (1994). Public Policy Analysis. New Jersey: Prentice Hall.
- Dye, T. R. (1981). Understanding Public Policy (fourth ed.). New Jersey: Prentice Hall, Englewood Cliffs.
- Easton, D. (1965). A Systems Analysis of Political Life. New Jersey, USA: John Wiley and Sons: Hoboken.
- Eryılmaz, B. (2013). Kamu Politikası. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını, 2979.
- Eulau, H. and Prewitt, K. (1973). Labyrinths of Democracy: Adaptations, Linkages, Representation, and Policies in Urban Politics. Indianapolis: Bobbs-Merrill Company.
- Gigerenzer, G., Todd, P.M. (1999). Simple Heuristics that Make us Smart. Oxford University Press, USA.
- Göze, A. (1968). Korporatif Devlet: XIX ve XX'inci Yüzyıllarda Avrupa'da Korporatif Devlet Teorileri ve Korporatif Devlet Sistemleri, Fakülteler Matbaası, İstanbul.
- Heywood, A. (2006). Siyaset. Ankara: Liberte Yayınları.
- Howlett, M. (2009). Governance modes, policy regimes and operational plans: A multi-level nested model of policy instrument choice and policy design. Policy Sciences, 42(1), 73–89.
- Howlett, M. and Ramesh, M. (2003) Studying Public Policy: Policy Cycles and Policy Subsystems. Oxford: Oxford University Press.
- Howlett, M., & Mukherjee, I. (Eds.). (2018). Routledge handbook of policy design. Routledge.
- Jann, W. (2003). State, administration and governance in Germany: competing traditions and dominant nar¬ratives. Public Administration, 81(1), 95-118.
- Jann, W. ve Wegrich, K. (2007). Theories of the Public Cycle. F. Fischer, G. J. Miller ve M. S. Sidney içinde, Handbook of Public Policy Analysis: Theory, Politics and Methods (43-62). Boca Raton, Florida, ABD: CRC Press.
- Jenkins, B. (1993). Policy Analysis: Models and Approaches. M. H. (ed.) içinde, The Policy Process : A Reader (35-50). London, UK: Hemel Hempstead, Harvester Wheatsheaf.
- Jenkins, B. (1997). Policy Analysis: Models and Approaches. M. Hill içinde, The Policy Process: A Reader (30-38). London: PrenticeHall.
- John O'Shaughnessy (1972). Inquiry and Decision (London: George Allen & Unwin.
- Jones, B. D. ve Baumgartner, F. R. (2003). Positive and Negative Feedback in Politics. B. D. Jones ve F. R. (edt) içinde, Policy Dynamics (3-28). Chicago: University of Chicago Press.
- Jones, C. O. (1984). An Introduction to the Study of Public Policy. Boston, Massachusetts, ABD: Houghton Mifflin Harcourt.
- Kahneman, D., Slovic, S.P., Slovic, P., Tversky, A. (1982). Judgment under uncertainty: heuristics and biases. Cambridge university press, USA.
- Kelly, Gavin, Geoff Mulgan, and Stephen Muers. (2002). Creating Public Value: An Analytical Framework for Public Service Reform. London: Cabinet Office Strategy Unit. http://www.cabinetoffice.gov.uk/media/cabinetoffice/strategy/assets/public_value2.pdf.

- Kingdon, J. W. (1995). Agenda, Alternatives, and Public Policies. 2nd Edition. New York: HarperCollins Col-lege Publishers.
- Knoepfel, P., Larrue, C., Varone, F. ve Hill, M. (2007). Public Policy Analysis. Great Britain: Beacon House.
- Kraft, M. E. ve Furlong, S. R. (2010). Public Policy: Politics, Analysis, and Alternatives (3th ed.), Washington: CQ Press.
- Lasswell, H. (1951). The Policy Orientation." In The Policy Sciences: Recent Developments. D. Lerner ve H. Lasswell içinde, The Policy Sciences: Recent Developments in Scope and Method (10-25). Palo Alto, Kaliforniya, ABD: Stanford University Press.
- Lindblom, C. E. and Cohen, D. K. (1979). Usable Knowledge. Social Science and Social Problem Solving. New Haven, London: Yale University Press.
- Moore, Mark H. (1995). Creating Public Value: Strategic Management in Government. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Moore, Mark H. (2003). Creating Public Value: Strategic Management in Government. Beijing: Tsinghua University Press.
- Moore, Mark H. (2013). Recognizing Public Value. London: Harvard University Press.
- Nutt, C. P. (1976). Models for Decision Making in Organizations and Some Contextual Variables Which Stipulate Optimal Use. Academy of Management Review, Vol:1(2), 84- 98.
- O'Toole, L. J. (2000). Research on Policy Implementation. Assessment and Prospects. Journal of Public Ad-ministration Research and Theory, 19(2), 263-288.
- Obi, E.; and Lambert, N.; Obiora, C. & Udoye, I. (2008). Public Policy Analysis and Decision Making. UK: Bookpoint Educational.
- Olsen, J. P. (1991). Political Science and Organization Theory: Parallel Agendas but Mutual Disregard. R. M. Czada ve A. Windhoff-Héritier içinde, Political Choice: Institutions, Rules, and the Limits of Rationality (87-119). Frankfurt: Westview Press.
- ournal of Social Science Research 16(4):395–415.
- Öztürk, Z. ve Uzun, H. (2011). Üniversitelerde Stratejik Planların Hazırlanması ve Uygulanması Sürecinde Strateji Geliştirme Daire Başkanlıklarının Etkinliği, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 11-1, 99-123.
- Parsons, W. (2005). Public Policy: An Introduction to the Theory and Practice of Policy Analysis (6. Baskı). Cheltenham-UK:: Edward Elgar Publishing Ltd.
- Peng Jinpeng. (2005). "Holistic Governance: Theories and Institutional Strategy." Treatise on Political Science (23):61–100.
- Perri 6, Diana Leat, Kimberly Seltzer, and Gerry Stoker. (2002). Towards Holistic Governance: The New Reform Agenda. New York: Palgrave Macmillan.
- Perri 6. (1997). Holistic Government. London: Demos.
- Perri 6. (2003). "Institutional Viability: A Neo-Durkheimian Theory, Innovation." The European J
- Peterson, S. A. (2007). Evolution, Cognition, and Decision Making, Handbook of Decision Making. Boca Raton, FL, CRC Press, 119-129.
- Prittwitz, V. (1993). Katastrophenparadox und Handlungskapazität. Theoretische Orientierungen der Politikanalyse. Policy-Analyse. Politische Vierteljahresschrift, vol 24. VS Verlag für Sozialwissenschaften, Wiesbaden, 328-35.

- Raab, M., Gigerenzer, G. (2015). The power of simplicity: a fast-and-frugal heuristics approach to performance science. Front. Psychol. 6, 1672.
- Rogge, K. S., & Reichardt, K. (2016). Policy mixes for sustainability transitions: An extended concept and framework for analysis. Research Policy, 45(8), 1620–1635.
- Scharpf, F. (1997). Actor-centered institutionalism, in Scharpf, Fritz (ed.), Games real actors play actor-centered institutionalism in policy research, Boulder, Colorado: Westview Press.
- Schneider, A. & Ingram, H. (1997) Policy Design for Democracy. Kansas: University of Kansas Press.
- Smith, K. & Larimer, C. (2009) The Public Policy Theory Primer. Boulder: Westview Press.
- Stoker, Gerry. (2006). "Public Value Management: A New Narrative for Networked Governance?" American Review of Public Administration 36(1):41–57.
- Stone, D. (1997). Policy Paradox. The Art of Political Decision Making. New York: Norton.
- Stone, D. (2004). Transfer Agents and Global Networks in the 'Transnationalisation' of Policy. Journal of European Public Policy, 11 (3), 545-66.
- TDK. (2018). Büyük Türkçe Sözlük, Türkiye. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Uzun, H. (2021). Brezilya KÖİ Tecrübesi, Kamu Özel Ortaklıkları Ülke Tecrübeleri, (Kitap Bölümü-Editör: M. Akif ÖZER), Eğitim Yayınevi, 138-183.
- Uzun, H. (2021). Kamu Politikası Analizi Türkiye'nin Kamu Özel İş Birliği Politikası. Lykeion Yayıncılık, Ankara.
- Uzun, H. (2022). Stratejik Yönetişim (Strategic Governance), Baştan Sona Yönetişim, (Kitap Bölümü-Editör: M. Akif ÖZER), Gazi Kitapevi, Ankara, 449- 493.
- Weiss, C. H. (1992). Organizations for Policy Analysis: Helping Government Think. Newbury Park, CA: Sage.
- Wilson, J.Q. (1973). Political Organizations. Beverly Hills: Sage.
- Wittrock, B., Wagner, P., and Wollmann, H. (1991). Social science and the modern state: policy knowledge and political institutions in Western Europe and the United States. In P. Wagner, C.H. Weiss, B. Wit- trock and H. Wollmann (eds.), Social Sciences and Modem States, pp. 28—85. Cambridge: Cambridge University Press.
- Yıldız, M. (2011). Kamu Politikası. Türkiye Bilimler Akademisi Açık Eğitim. Erişim adresi http://www.acikders.org.tr/course/view.php?id=66 (20.12.2022).
- Yılmaz, V. E. (2010). Kamu Politikası Çerçevesinde Türkiye'de Kamu Hizmeti Yayıncılığının Analizi (1960-2006). (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo Televizyon Sinema Ana Bilim Dalı.

SONNOTLAR

[1] TDK. (2018). Büyük Türkçe Sözlük, Türkiye. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

[2] Uzun, H. (2021). Kamu Politikası Analizi Türkiye'nin Kamu Özel İş Birliği Politikası. Lykeion Yayıncılık, Ankara, s.10.

[3] Yıldız, M. (2011). Kamu Politikası. Türkiye Bilimler Akademisi Açık Eğitim. Erişim adresi http://www.acikders.org.tr/course/view.php?id=66, (28.06.2022).

[4] Anderson, J. E. (2011). Public Policy Making (7th ed.). Boston, Massachusetts, USA: Cengage Learning,

[5] Eulau, H. and Prewitt, K. (1973). Labyrinths of Democracy: Adaptations, Linkages, Representation, and Policies in Urban Politics. Indianapolis: Bobbs-Merrill Company, s.465.

[6] Eulau, H. and Prewitt, K. (1973). Labyrinths of Democracy: Adaptations, Linkages, Representation, and Policies in Urban Politics. Indianapolis: Bobbs-Merrill Company, s.18.

[7] Jones, C. O. (1984). An Introduction to the Study of Public Policy. Boston, Massachusetts, ABD: Houghton Mifflin Harcourt, s.145.

[8] Cohen, M. D., March, J. G. ve Olsen, J. P. (1972). A Garbage Can Theory of Organizational Choice. Administrative Science (Quarterly) 17(1), s.4.

[9] Kraft, M. E. ve Furlong, S. R. (2010). Public Policy: Politics, Analysis, and Alternatives (3th ed.), Washington: CQ Press, s.7.

[10] John O'Shaughnessy (1972). Inquiry and Decision. London: George Allen & Unwin, s.34.

[11] Wilson, J.Q. (1973). Political Organizations. Beverly Hills: Sage, s.29.

[12] Easton, D. (1965). A Systems Analysis of Political Life. New Jersey, USA: John Wiley Sons: Hoboken, s.19.

[13] Colebatch, H. (1998) Policy. Buckingham: Open University Press, s.72-73.

[14] Smith, K. & Larimer, C. (2009) The Public Policy Theory Primer. Boulder, CO: Westview Press, s.3-4.

[15] Birkland, T. (2001). An Introduction to the Policy. New York: Armonk, s.18.

[16] Cochran, C. E., Mayer, L. C., Carr, T., Cayer, N. J., McKenzie, M. ve Peck, L. (2009). American Public Policy: An Introduction. Boston: Wadsworth Cengage Learning, s.21.

[17] Howlett, M. & Ramesh, M. (2003) Studying Public Policy: Policy Cycles and Policy Subsystems. Oxford: Oxford University Press, s.5.

[18] Colebatch, H. (1998), a.g.e., s.x.

[19] Schneider, A. & Ingram, H. (1997) Policy Design for Democracy. Kansas: University of Kansas Press, s.2.

[20] Jenkins, B. (1997). Policy Analysis: Models and Approaches. M. Hill içinde, The Policy Process: A Reader (30-38). London: PrenticeHall, s.32.

[21] Howlett, M. (2009). Governance modes, policy regimes and operational plans: A multi-level nested model of policy instrument choice and policy design. Policy Sciences, 42(1), s. 79.

[22] Uzun, H. (2022). Stratejik Yönetişim (Strategic Governance), Baştan Sona Yönetişim, (Kitap Bölümü-Editör: M. Akif ÖZER), Gazi Kitapevi, Ankara, s.456.

[23] Devletin baskın kamu politikası kararını veren ve politikayı şekillendiren olduğu yapıyı temsil eder. Korporatist devlet, toplumsal grupların ve yapıların tarım, emek, askeriye, iş dünyası, bilim adamları veya loncalar (dernekler) gibi paydaşlarca ortak çıkarlar temelinde örgütlenmesini savunan siyasi görüş olan korporatizm anlamında kullanılmaktadır.

[24] Ağ yönetişimi, kurum ve kuruluş içindeki bürokratik yapılar ve aralarındaki resmi ilişkilerin aksine, organik veya gayri resmi sosyal sistem ile karakterize edilen tüm aktör ve paydaşlar arası koordinasyonu ifade eden çatı bir kavramdır. Kamu politikası sürecindeki karar verme açısından, yönetişim ağları, devlet yönetimini yöneten değer rasyonalitesine ve piyasa rekabetini yöneten araçsal rasyonaliteye karşıt olarak müzakere rasyonalitesine dayanmaktadır.

[25] Howlett, M. (2009), a.g.e., s.83.

[26] Howlett, M., & Mukherjee, I. (Eds.). (2018). Routledge handbook of policy design. Routledge, s.115.

[27] Bali, A. S., & Ramesh, M. (2018). Policy capacity: A design perspective. Routledge handbook of policy design (pp. 331–343). Routledge, s.335.

[28] Rogge, K. S., & Reichardt, K. (2016). Policy mixes for sustainability transitions: An extended concept and framework for analysis. Research Policy, 45(8), 1620–1635, s.1629.

[29] Öztürk, Z. ve Uzun, H. (2011). Üniversitelerde Stratejik Planların Hazırlanması ve Uygulanması Sürecinde Strateji Geliştirme Daire Başkanlıklarının Etkinliği, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 11-1, s.103.

[30] Uzun, H. (2021), a.g.e., s.21-22.

[31] Anderson, J. E. (1975). Public Policy-Making. Praeger Publishers Inc. Santa Barbara, California, USA, s.24.

[32] Heywood, A. (2006). Siyaset. Ankara: Liberte Yayınları, s.508.

[33] Lasswell, H. (1951). The Policy Orientation." In The Policy Sciences: Recent Developments. D. Lerner ve H. Lasswell içinde, The Policy Sciences: Recent Developments in Scope and Method (10-25). Palo Alto, Kaliforniya, ABD: Stanford University Press, s.4.

[34] Jenkins, B. (1993). Policy Analysis: Models and Approaches. M. H. (ed.) içinde, The Policy Process : A Reader (35-50). London, UK: Hemel Hempstead, Harvester Wheatsheaf, s.35-37.

[35] Cochran, C., vd., (2009), a.g.e., s.8-9.

[36] Dunn, W. N. (1994). Public Policy Analysis. New Jersey: Prentice Hall, s.4-5.

[37] Tartışmalı bir konu veya karara bağlanmamış bir soru ile ilgili bir hali hazırdaki mevcut durumu, sonucu veya tavsiyeyi ifade eden ve genellikle bu durumu açıklayan argümanlar veya sebepler içeren makale veya raporu ifade etmektedir.

[38] Karar matrisi, bir analistin değerler ve bilgi kümeleri arasındaki ilişkilerin performansını sistematik olarak tanımlamasına, analiz etmesine ve derecelendirmesine olanak tanıyan satırlar ve sütunlardaki değerlerin listesidir. Bir karar matrisinin öğeleri, belirli kriterlerine dayalı olası kararları göstermektedir.

[39] Anderson, J. E. (2003). Public Policymaking: An Introduction (Fifth Edition). Boston: Houghton Mifflin Company, s.82.

[40] Dunn, W. N. (1994), a.g.e., s.60.

[41] Anderson, E. (2003), a.g.e., s.85.

[42] Kingdon, J.W. (1995). Agenda, Alternatives, and Public Policies. 2nd Edition. New York: HarperCollins Col-lege Publishers, s.3.

[43] Cobb, R.W.. Elder, C.D. (1972). Participation in American Politics: The Dynamics of Agenda Building. Boston, MA: Allyn and Bacon, s.12.

[44] Prittwitz, V. (1993). Katastrophenparadox und Handlungskapazität. Theoretische Orientierungen der Politikanalyse. Policy-Analyse. Politische Vierteljahresschrift, vol 24. VS Verlag für Sozialwissenschaften, Wiesbaden, s.330.

[45] Stone, D. (1997). Policy Paradox. The Art of Political Decision Making. New York: Norton, s.24.

[46] Jones, B. D. ve Baumgartner, F. R. (2003). Positive and Negative Feedback in Politics. B. D. Jones ve F. R. (edt) içinde, Policy Dynamics (3-28). Chicago: University of Chicago Press, s.8.

[47] Baumgartner, F. R. and Jones, B. D. (2003). Positive and negative Feedback in Politics. In F. R. Baumgartner and B. D. Jones (eds.), Policy Dynamics, pp. 3-28. Chicago: University of Chicago Press, s.6.

[48] Cobb, R. W. and Elder, C. D. (1972). Participation in American Politics: The Dynamics of Agenda Building. Boston, MA: Allyn and Bacon.

[49] Jann, W. (2003). State, administration and governance in Germany: competing traditions and dominant nar¬ratives. Public Administration, 81(1), s.101.

[50] Yılmaz, V. E. (2010). Kamu Politikası Çerçevesinde Türkiye'de Kamu Hizmeti Yayıncılığının Analizi (1960-2006). (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo Televizyon Sinema Ana Bilim Dalı, s.65.

[51] Weiss, C. H. (1992). Organizations for Policy Analysis: Helping Government Think. Newbury Park: Sage, s.78.

[52] Lindblom, C. E. and Cohen, D. K. (1979). Usable Knowledge. Social Science and Social Problem Solving. New Haven, London: Yale University Press, s.10-29.

[53] Weiss, C. H. (1992), a.g.e., s.82.

[54] Stone, D. (2004). Transfer Agents and Global Networks in the 'Transnationalisation' of Policy. Journal of European Public Policy, 11 (3), s. 558.

55 Heywood, A. (2006), a.g.e., s.576-577.
56 Dye, T. R. (1981). Understanding Public Policy (fourth ed.). New Jersey: Prentice Hall, Englewood, s.49-50.
57 Olsen, J. P. (1991). Political Science and Organization Theory: Parallel Agendas but Mutual Disregard. R. M. Czada ve A. Windhoff-Héritier içinde, Political Choice: Institutions, Rules, and the Limits of Rationality (87-119). Frankfurt: Westview Press, s.92.
58 Parsons, W. (2005). Public Policy: An Introduction to the Theory and Practice of Policy Analysis (6. Baskı). Cheltenham-UK:: Edward Elgar Publishing Ltd, s.134.
59 Wittrock, B., Wagner, P., and Wollmann, H. (1991). Social science and the modern state: policy knowledge and political institutions in Western Europe and the United States. In P. Wagner, C.H. Weiss, B. Wit- trock and H. Wollmann (eds.), Social Sciences and Modem States, pp. 28—85. Cambridge: Cambridge Un. Press, s.43-51.
60 Heywood, A. (2006), a.g.e., s.516-517):
61 Acar, O. K. ve Uzun, H. (2022). Teknik Hizmet Sınıfı, Türk Kamu Yönetiminde Hizmet Sınıfları, (Bölümü- Editör: Kamil Ufuk BİLGİN), Akademisyen Kitabevi, Ankara, s.42.
62 Barrett, S. ve Fudge, C. (1981). Policy and Action: Essays on the Implementation of Public Policy. United Kingdom, London: Published by Methuen, s.82.
63 Knoepfel, P., Larrue, C., Varone, F. ve Hill, M. (2007). Public Policy Analysis. Great Britain: Beacon House, s.154.
64 Jann, W. ve Wegrich, K. (2007). Theories of the Public Cycle. F. Fischer, G. J. Miller ve M. S. Sidney içinde, Handbook of Public Policy Analysis: Theory, Politics and Methods (43-62). Boca Raton, Florida, ABD: CRC Press, s.52.
65 Demir, F. (2011). Kamu Politikası ve Politika Analizi Çalışmalarının Teorik Çerçevesi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 30, s.113.
66 Uzun, H. (2021). Brezilya KÖİ Tecrübesi, Kamu Özel Ortaklıkları Ülke Tecrübeleri, (Kitap Bölümü- Editör: M. Akif ÖZER), Eğitim Yayınevi, s.176.
67 O'Toole, L.J. (2000). Research on Policy Implementation. Assessment and Prospects. Journal of Public Ad-ministration Research and Theory, 19(2), s.266.
68 Hogwood, B. W. ve Gunn, L. A. (1975). Policy Analysis for the Real World. Londra: Oxford University, s.65.
69 Uzun. H. (2022). Büyük Veri ve İnsan Kaynakları, İnsan Kaynakları Yönetiminde Yeni Yönelimler (Kitap Bölümü, Editör: M. Akif ÖZER), Gazi Kitapevi, Ankara, s.78.
70 Uzun. H. (2022). Sağlık Hizmetlerinde Kamu Özel İş Birliği, Sağlık Hizmetlerinde Yönetim Güncesi (Kitap Bölümü- Editör: Altuğ ÇAĞATAY; Adem TÜZEMEN), Gazi Kitabevi, s.125.
71 Heywood, A. (2006), a.g.e., s.578.
72 Howlett, M. and Ramesh, M. (2003). a.g.e., s.210-16.
73 Yıldız, M. (2011). Kamu Politikası. Türkiye Bilimler Akademisi Açık Eğitim. Erişim adresi http://www.acikders.org.tr/course/view.php?id=66
74 Dunn, W.N. (1994)., a.g.e., s.341-342.
75 Uzun, H. (2022). a.g.e., s.66.
76 Hogg, A. ve Vaughan, G. M. (2007). Sosyal Psikoloji. Yıldız, İ. ve Gelmez, A. (çev.), Ankara: Ütopya Yayınevi, s.36.
77 Dawson, R. (1995). Güvenli Karar Alma Rehberi. Kütevin, E. ve Kütevin, Z. (çev.), İstanbul: İnkılap Kitabevi, s.11.
78 Nutt, C. P. (1976). Models for Decision Making in Organizations and Some Contextual Variables Which Stipulate Optimal Use. Academy of Management Review, Vol:1, No:2, s.86.
79 Cosgrave, J. (1996). Decision Making in Emergencies. Disaster Prevention and Management, Vol: 5, No: 4, s. 29-31.
80 Obi, E.; and Lambert, N.; Obiora, C. & Udoye, I. (2008). Public Policy Analysis and Decision Making. UK: Bookpoint Educational, s.40-42.
81 Eryılmaz, B. (2013). Kamu Politikası. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını, 2979, s.134-141.
82 Lindblom, C. E. (1965); 1968; 1979), a.g.e..

83 Peterson, S. A. (2007). Evolution, Cognition, and Decision Making, Handbook of Decision Making. Boca Raton, FL, CRC Press, s.121.

84 Oligarşinin Tunç Kanunu, karar vericilerin onaylanma ihtiyaçlarından dolayı destek almak için bilgileri manipüle ettiklerini ve liderin etrafındaki kişilerin zamanla arttıkça gruplaşmalar, gruplaşmalar ile birlikte bürokrasiler ve en nihayetinde oligarşinin ortaya çıkacağını savunur. Bu sistem içinde ortaya çıkan zümre kendisini daha önemli ve üstün görmeye başlayarak tüm karar alma süreçlerinden menfaat elde etmeye çalışacaktır.

85 Gigerenzer, G., Todd, P.M. (1999). Simple Heuristics that Make us Smart. Oxford University Press, USA.

86 Kahneman, D., Slovic, S.P., Slovic, P., Tversky, A. (1982). Judgment under uncertainty: heuristics and biases. Cambridge university press, USA.

87 Raab, M., Gigerenzer, G. (2015). The power of simplicity: a fast-and-frugal heuristics approach to performance science. Front. Psychol. 6, 1672.

88 Ahmad, A.; Alshurideh, M. and Alkurdi, B. (2021). The Four Streams of Decision Making Approaches: Brief Summary and Discussion.

89 Peng Jinpeng. (2005). "Holistic Governance: Theories and Institutional Strategy." Treatise on Political Science (23), s.73-74.

90 Christensen, Tom and Per Lægreid. (. (2006). "Post New Public Management: Whole of Government as a New Trend." Chinese Public Administration (9), s.83-84.

91 Audit Commission. (2003). Corporate Governance: Improvement and Trust in Local Government. http://ww2.unhabitat.org/cdrom/TRANSPARENCY/ html/yellowp/Y027.html.

92 Perri 6. (1997). Holistic Government. London: Demos, s.6-12.

93 Perri 6. (2003). "Institutional Viability: A Neo-Durkheimian Theory, Innovation." The European Journal of Social Science Research 16(4), s.402.

94 Perri 6. (1997)., a.g.e., s.11-13.

95 Perri 6, Diana Leat, Kimberly Seltzer, and Gerry Stoker. (2002). Towards Holistic Governance: The New Reform Agenda. New York: Palgrave Macmillan, s.15-18.

96 Moore, Mark H. (1995). Creating Public Value: Strategic Management in Government. Cambridge, MA: Harvard University Press.

97 Kelly, Gavin, Geoff Mulgan, and Stephen Muers. (2002). Creating Public Value: An Analytical Framework for Public Service Reform. London: Cabinet Office Strategy Unit. http://www.cabinetoffice.gov.uk/media/cabinetoffice/strategy/assets/public_value2.pdf.

98 Stoker, Gerry. (2006). "Public Value Management: A New Narrative for Networked Governance?" American Review of Public Administration 36(1), s. 42-43.

99 Moore, Mark H. (2003). Creating Public Value: Strategic Management in Government. Beijing: Tsinghua University Press.

100 Moore, Mark H. (2013). Recognizing Public Value. London: Harvard University Press.

101 Benington, J. ve Moore, M. H. (2011). Public Value in Complex and Changing Times. Public Value: Theory and Practice içinde (1-30, ss.). NY: Palgrave Macmillan, s.5.

102 Bryson, J., Sancino, A., Benington, J. ve Sorensen, E. (2017). "Towards a Multi-actor Theory of Public Value Co-creation". Public Management Review, 19(5), s.647.

103 Aksakaloğlu, Y. (2021). Kamu Yönetiminde Paradigma Değişimine Eleştirel Kuramın Katkısı: Kamu Değeri Yaklaşımı, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara, s.191-193.

104 Alford, J. ve O'Flynn, J. (2009). "Making Sense of Public Value: Concepts, Critiques and Emergent Meanings". Intl Journal of Public Administration, 32(3-4), s.176.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Akkol, M. L. (2019). "Jürgen Habermas'ın İletişimsel Eylem Kuramı ve Kamusal Alan Kavramının Analizi". Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (37), 171-180.
- Aksakaloğlu, Y. (2017). Kamu Hizmeti Kapsamında Vatandaşlık Anlayışının Değişimi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Al, H. (2007). Bilgi Toplumu ve Kamu Yönetiminde Paradigma Değişimi (2. b.). Ankara: Vadi Yayınları.
- Arslan, N. T. (2010). "Klasik- Neo Klasik Dönüşüm Süreci: "Yeni Kamu Yönetimi". Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 11(2), 21-38.
- Assoun, P. L. (2012). Frankfurt Okulu. (Çev. I. Ergüden). Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Ateş, H. ve Okur, Y. (2009). "Kamu Kurumlarında Performans ve Denetimin Etkinliğinin Artırılması İçin Bir Alternatif: Yurttaş Şartları". Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 18(2), 101-125.
- Bağce, H. E. (2010). Sunuş. H. E. Bağce (Ed.). Frankfurt Okulu içinde (3. b.) (7-16, ss.). Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Bayraktar, G. (2012). "Yeni Sağ" Düşüncesinin Kamu Yönetimindeki Yansıması Olarak "Yeni Kamu Yönetimi" Anlayışı. B. Aykaç, Ş. Durgun ve H. Yayman (Ed.). Türkiye'de Kamu Yönetimi içinde (2. b.). (595-606, ss.). Ankara: Nobel.
- Bilgiç, V. (2013). Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı. A. Balcı, A. Nohutçu, N. K. Öztürk ve B. Coşkun (Ed.). Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar içinde (3. b.). (27-46, ss.). Ankara: Seçkin.
- Bottomore, T. (1989). Frankfurt Okulu. (Çev. A. Çiğdem). İstanbul: Ara Yayıncılık.
- Box, R. C. (2015). Critical Social Theory in Public Administration, NY: Routledge.
- Bryson, J. M., Crosby, B. C. ve Bloomberg, L. (2014). "Public Value Governance: Moving Beyond Traditional Public Administration and the New Public Management". Public Administration Review, 74(4), 445-456.
- Dağıstan, U. (2017). "Sosyal Bilimlerde Nesnellik Olgusu". Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 4(14), 450-460.
- Demir, S. A. (2009). "Sosyal Bilimlere Eleştirel Bir Bakış: Frankfurt Okulu ve Pozitivizm Eleştirisi". SAÜ Fen Edebiyat Dergisi, 1, 59-73.
- Denhardt, J. V. ve Denhardt, R. B. (2007). The New Public Service: Serving, Not Steering, New York: M. E. Sharpe.
- Denhardt, J. V. ve Denhardt, R. B. (2015). "The New Public Service Revisited". Public Administration Review, 75(5), 664-672.
- Denhardt, R. B. (1981). "Toward a Critical Theory of Public Organization". Public Administration Review, 41(6), 628-635.
- Denhardt, R. B. ve Denhardt, J. V. (2000). "The New Public Service: Serving rather than Steering". Public Administration Review, 60(6), 549-559.
- Durdu, Z. (2006). "Frankfurt Okulu'nun Sosyal Bilim Anlayışı". Sosyoloji Der., (15), 15-32.
- Eryılmaz, B. (2013). Kamu Yönetimi (Altıncı Baskı), Kocaeli: Umuttepe Yayınları, Kocaeli.
- Fayol, H. (2013). Genel ve Endüstriyel Yönetim (4. b.). (Çev. M. A. Çalıkoğlu). Ankara: Adres Yayınları.
- Frederickson, H. G. (1996). "Comparing the Reinventing Government Movement with the New Public Administration". Public Administration Review, 56(3), 263-270.
- Gülenç, K. (2012). "Sosyal Bilimlerin Geleceği Üzerine Yeniden Düşünmek". Felsefe Dünyası, 1(55), 146-165.
- Güler, B. A. (2012). Nesnesini Arayan Disiplin: Kamu Yönetimi. B. Aykaç, Ş. Durgun ve H. Yayman (Ed.). Türkiye'de Kamu Yönetimi içinde (557-576, ss.). Ankara: Nobel.
- Güzelsarı, S. (2004). Kamu Yönetimi Disiplininde Yeni Kamu İşletmeciliği ve Yönetişim Yaklaşımları. M. K. Öktem ve U. Ömürgönülşen (Ed.). Kamu Yönetimi Gelişimi ve Güncel Sorunları içinde (85-137, ss.). Ankara: İmaj.

- Habermas, J. (2018). Kamusallığın Yapısal Dönüşümü (15. b.). (Çev. T. Bora ve M. Sancar). İstanbul: İletişim.
- Held, D. (2010). Horkheimer'in Eleştirel Kuram Çözümlemesi: Epistemoloji ve Yöntem. H. E. Bağce (Ed.), Frankfurt Okulu içinde (Çev. K. Bozkurt ve H. E. Bağce). (3. b.). (189-218, ss.). Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Hughes, O. E. (2014). Kamu İşletmeciliği ve Yönetimi, (Çev. B. Kalkan, B. Akın ve Ş. Akın). Ankara: Bigbang Yayınları.
- İsbir, E. (2019). "Eleştirel Bir Sosyal Bilimin Olanağı Üzerine". Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi, (28), 369-386.
- Jay, M. (2014). Diyalektik İmgelem: Frankfurt Okulu'nun Tarihi ve Çalışmaları (1923-1950). (Çev. S. Doğan). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Kellner, D. (2010). Frankfurt Okulu'nu Yeniden Değerlendirmek: Martin Jay'in Diyalektik İmgelem'inin Eleştirisi. H. E. Bağce (Ed.). Frankfurt Okulu içinde (Çev. A. Öztürk ve H. E. Bağce). (3. b.). (134-164, ss.). Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Kızılçelik, S. (2018). Frankfurt Okulu (4. b.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Koçak, O. (2005). Önsöz: Horkheimer ve Frankfurt Okulu. M. Horkheimer. Akıl Tutulması içinde (6. b.). (7-52, ss.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Leblebici, D. N. (2004). Kamu Yönetimi: Dünyada ve Türkiye'deki Gelişimi. M. K. Öktem ve U. Ömürgönülşen (Ed.). Kamu Yönetimi Gelişimi ve Güncel Sorunları içinde (7-25, ss.). Ankara: İmaj.
- Ömürgönülşen, U. (2014). Kamu Sektörünün Yönetimi Sorununa Yeni Bir Yaklaşım: Yeni Kamu İşletmeciliği. M. Acar ve H. Özgür (Ed.). Çağdaş Kamu Yönetimi I içinde (2. b.). (3-43, ss.). Ankara: Nobel.
- Özalp, A. (2009). "Modern Paradigmanın Krizi ve Devlet Üzerine Etkileri". Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi, 1(1), 1-10.
- Özalp, A. (t.y.). "Hayaller Mars, Gerçekler Yeryüzü: Kamu Yönetiminin Geleceği Üzerine". Erişim adresi http://www.yyusbedergisi.com/dergi/hayaller-mars-gercekler-yeryuzu-kamu-yonetiminin-gelecegi-uzerine20180101042508.pdf
- Özer, M. A. (2012). "Kamu Yönetimi Disiplinin Geleceği Üzerine Tartışmalar". Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, 5(9), 1-25.
- Özer, M. A. (2014). "Kamu Yönetiminde Değişim Sürecini Dwight Waldo ile Yeniden Düşünmek". Amme İdaresi Dergisi, 47(4), 1-30.
- Özgür, H. (2014). Yeni Kamu Yönetimi Hareketi. M. Acar ve Hüseyin Özgür (Ed.). Çağdaş Kamu Yönetimi içinde (2. b.). (181-222, ss.). Ankara: Nobel.
- Özmen, A. ve Yılmaz, B. (2019). "Her Dönem Geçerli Bir Kamu Yönetimi Modeli Mümkün Mü? Yönetim Kültürü Temelli Bir Perspektif". Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 20(2), 269-292.
- Öztürk, Ü. (2012). "Thomas Kuhn'un Paradigma Kavrayışı Üzerine Analitik Bir İrdeleme". Kaygı. Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi, 19, 173-191.
- Rhodes, R. A. (1996). "From Institutions to Dogma: Tradition, Eclecticism, and Ideology in the Study of British Public Administration". Public Administration Review, 56(6), 507-516.
- Saklı, A. R. (2013). "Kamu Yönetimi Disiplininde Bunalım ve Çıkış Yolu Arayışları". Dokuz Eylül Üniversitesi SBE Dergisi, 15(1), 145-171.
- Sargut, S. (2012). "Sosyal Bilim Olarak Örgüt ve Yönetim Araştırma Alanları: Bilimsel Meşruiyet Sorunları Nasıl Aşılır?". Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Der., 12(2), 1-16.
- Saygılıoğlu, N. ve Arı, S. (2003). Etkin Devlet: Kurumsal Bir Tasarı ve Politika Önerisi. İstanbul: Sabancı Üniversitesi Yayını.
- Shafritz, J. M., Russel E. W. ve Borrick, C. P. (2017). Kamu Yönetimini Tanımak. (Çev. N. Öztaş.), Ankara: Nobel.
- Slater, P. (1998). Frankfurt Okulu- Kökeni ve Önemi- Marksist Bir Yaklaşım. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.

- Şaylan, G. (2003). Değişim, Küreselleşme ve Devletin Yeni İşlevi (2. b.). Ankara: İmge Kitabevi.
- Şaylan, G. (2012). Kamu Yönetimi Disiplininde Bunalım ve Yeni Açılımlar Üzerine Düşünceler. B. Aykaç, Ş. Durgun ve H. Yayman (Ed.). Türkiye'de Kamu Yönetimi içinde (2. b.). (607-629, ss.). Ankara: Nobel.
- Therborn, G. (2010). Frankfurt Okulu. H. E. Bağce (Ed.). Frankfurt Okulu içinde (Çev. H. E. Bağce.). (3. b.). (19-54, ss.). Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Üstüner, Y. (2012). Kamu Yönetimi Disiplininde "Kimlik Sorunsalı". B. Aykaç, Ş. Durgun ve H. Yayman (Ed.). Türkiye'de Kamu Yönetimi içinde (2. b.). (631-643, ss.). Ankara: Nobel.
- Vigoda, E. (2003). "Rethinking the Identity of Public Administration: Interdisciplinary Reflections and Thoughts on Managerial Reconstruction". Public Administration & Management: An Interdisciplinary Journal, 8, 1-22.
- Vries, M. S. ve Kim, P. S. (2011). Value and Virtue in Public Administration- A Comparative Perspective. London: Palgrave Macmillan.
- Wiggershaus, R. (1995). The Frankfurt School: Its History, Theories and Political Significance. (Çev. M. Robertson). Cornwall: Polity Press.
- Yıldırım, M. (2015). E-Devlet ve Yurttaş Odaklı Kamu Yönetimi (4. b.). Ankara: Nobel.
- Yıldırım, Y. (2018). "Neoliberalizme Karşı Demokrasi: Ortak Olanı Yeniden Kurmak İçin Mücadele". Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi, 6(1), 123-142.
- Zanetti, L. A. ve Carr, A. (1997). "Putting Critical Theory to Work: Giving the Public Administrator the Critical Edge". Administrative Theory & Praxis, 19(2), 208-224.
- Zengin, O. (2015). Eleştirel Kamu Yönetimi: İşletmeciliği Dengeleme Çabasında Bir Eleştiri Pratiği. Ö. Köseoğlu ve M. Z. Sobacı (Ed.). Kamu Yönetiminde Paradigma Arayışları içinde (47-74, ss.). Bursa: Dora.

SONNOTLAR

1 Bu çalışma, yazarın "Kamu Yönetiminde Paradigma Değişimine Eleştirel Kuramın Katkısı: Kamu Değeri Yaklaşımı" (Ankara Hacı Bayram Veli Ün. LEE-2021) başlıklı doktora tezinden yararlanılarak hazırlanmıştır.
2 Eryılmaz, B. (2013). Kamu Yönetimi (Altıncı Baskı), Kocaeli: Umuttepe Yayınları, Kocaeli, s.9-14.
3 Shafritz, J. M., Russel E. W. ve Borrick, C. P. (2017). Kamu Yönetimini Tanımak. (Çev. N. Öztaş.), Ankara: Nobel, s.6-23.
4 Vries, M. S. ve Kim, P. S. (2011). Value and Virtue in Public Administration- A Comparative Perspective. London: Palgrave Macmillan, s. ix.
5 Şaylan, G. (2012). Kamu Yönetimi Disiplininde Bunalım ve Yeni Açılımlar Üzerine Düşünceler. B. Aykaç, Ş. Durgun ve H. Yayman (Ed.). Türkiye'de Kamu Yönetimi içinde (2. b.). (607-629, ss.). Ankara: Nobel, s.615.
6 Box, R. C. (2015). Critical Social Theory in Public Administration, NY: Routledge, s.14.
7 Vigoda, E. (2003). "Rethinking the Identity of Public Administration: Interdisciplinary Reflections and Thoughts on Managerial Reconstruction". Public Administration & Management: An Interdisciplinary Journal, 8, 1-22, s.4.
8 Al, H. (2007). Bilgi Toplumu ve Kamu Yönetiminde Paradigma Değişimi (2. b.). Ankara: Vadi Yayınları, s.135.
9 Öztürk, Ü. (2012). "Thomas Kuhn'un Paradigma Kavrayışı Üzerine Analitik Bir İrdeleme". Kaygı. Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi, 19, 173-191, s.179.
10 Özalp, A. (2009). "Modern Paradigmanın Krizi ve Devlet Üzerine Etkileri". Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi, 1(1), 1-10, s.1.
11 Bayraktar, G. (2012). "Yeni Sağ" Düşüncesinin Kamu Yönetimindeki Yansıması Olarak "Yeni Kamu Yönetimi" Anlayışı. B. Aykaç, Ş. Durgun ve H. Yayman (Ed.). Türkiye'de Kamu Yönetimi içinde (2. b.). (595-606, ss.). Ankara: Nobel, s.596.
12 Aynı Kaynak; s. 596.
13 Aynı Kaynak; s. 598.
14 Eryılmaz, a.g.e., s. 33.
15 Aynı Kaynak; s. 38.
16 Aynı Kaynak; s. 40-41.
17 Fayol, H. (2013). Genel ve Endüstriyel Yönetim (4. b.). (Çev. M. A. Çalıkoğlu). Ankara: Adres Yay., s.27-28.
18 Aynı Kaynak; s. 46.
19 Aynı Kaynak; s. 78-168.
20 Eryılmaz, a.g.e., s. 39-40.
21 Aynı Kaynak; s. 37.
22 Al, a.g.e., s. 44.
23 Eryılmaz, a.g.e., s. 44-47.
24 Şaylan, G. (2003). Değişim, Küreselleşme ve Devletin Yeni İşlevi (2. b.). Ankara: İmge Kitabevi, s.84.
25 Aynı Kaynak; s. 94.
26 Ateş, H. ve Okur, Y. (2009). "Kamu Kurumlarında Performans ve Denetimin Etkinliğinin Artırılması İçin Bir Alternatif: Yurttaş Şartları". Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 18(2), 101-125, s.102.
27 Hughes, O. E. (2014). Kamu İşletmeciliği ve Yönetimi, (Çev. B. Kalkan, B. Akın ve Ş. Akın). Ankara: Bigbang Yayınları, s.26.
28 Özer, M. A. (2014). "Kamu Yönetiminde Değişim Sürecini Dwight Waldo ile Yeniden Düşünmek". Amme İdaresi Dergisi, 47(4), 1-30, s.19.
29 Leblebici, D. N. (2004). Kamu Yönetimi: Dünyada ve Türkiye'deki Gelişimi. M. K. Öktem ve U. Ömürgönülşen (Ed.). Kamu Yönetimi Gelişimi ve Güncel Sorunları içinde (7-25, ss.). Ankara: İmaj, s.11.
30 Özgür, H. (2014). Yeni Kamu Yönetimi Hareketi. M. Acar ve Hüseyin Özgür (Ed.). Çağdaş Kamu Yönetimi içinde (2. b.). (181-222, ss.). Ankara: Nobel, s.181.
31 Aynı Kaynak; s. 183.
32 Aynı Kaynak; s. 191.
33 Üstüner, Y. (2012). Kamu Yönetimi Disiplininde "Kimlik Sorunsalı". B. Aykaç, Ş. Durgun ve H. Yayman (Ed.). Türkiye'de Kamu Yönetimi içinde (2. b.). (631-643, ss.). Ankara: Nobel, s.635-636.
34 Özmen, A. ve Yılmaz, B. (2019). "Her Dönem Geçerli Bir Kamu Yönetimi Modeli Mümkün Mü? Yönetim Kültürü Temelli Bir Perspektif". Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 20(2), 269-292, s.272.
35 Frederickson, H. G. (1996). "Comparing the Reinventing Government Movement with the New Public Administration". Public Administration Review, 56(3), 263-270.

36 Özmen ve Yılmaz, a.g.m., s. 271.
37 Gülenç, K. (2012). "Sosyal Bilimlerin Geleceği Üzerine Yeniden Düşünmek". Felsefe Dünyası, 1(55), 146-165, s.146.
38 Dağıstan, U. (2017). "Sosyal Bilimlerde Nesnellik Olgusu". Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 4(14), 450-460, s.455.
39 Durdu, Z. (2006). "Frankfurt Okulu'nun Sosyal Bilim Anlayışı". Sosyoloji Dergisi, (15), 15-32, s.16.
40 Özalp, A. (t.y.). "Hayaller Mars, Gerçekler Yeryüzü: Kamu Yönetiminin Geleceği Üzerine". Erişim adresi http://www.yyusbedergisi.com/dergi/hayaller-mars-gercekler-yeryuzu-kamu-yonetiminin-gelecegi-uzerine20180101042508.pdf
41 Özer, M. A. (2012). "Kamu Yönetimi Disiplinin Geleceği Üzerine Tartışmalar". Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, 5(9), 1-25, s.12.
42 Al, a.g.e., s. 13-14.
43 Arslan, N. T. (2010). "Klasik- Neo Klasik Dönüşüm Süreci: "Yeni Kamu Yönetimi". Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 11(2), 21-38, s.22.
44 Habermas, J. (2018). Kamusallığın Yapısal Dönüşümü (15. b.). (Çev. T. Bora ve M. Sancar). İstanbul: İletişim, s.25.
45 Saygılıoğlu, N. ve Arı, S. (2003). Etkin Devlet: Kurumsal Bir Tasarı ve Politika Önerisi. İstanbul: Sabancı Üniversitesi Yayını, s.10.
46 Al, a.g.e., s. 35-36.
47 Güler, B. A. (2012). Nesnesini Arayan Disiplin: Kamu Yönetimi. B. Aykaç, Ş. Durgun ve H. Yayman (Ed.). Türkiye'de Kamu Yönetimi içinde (557-576, ss.). Ankara: Nobel, s.570.
48 Güzelsarı, S. (2004). Kamu Yönetimi Disiplininde Yeni Kamu İşletmeciliği ve Yönetişim Yaklaşımları. M. K. Öktem ve U. Ömürgönülşen (Ed.). Kamu Yönetimi Gelişimi ve Güncel Sorunları içinde (85-137, ss.). Ankara: İmaj, s.89.
49 Hughes, a.g.e., s. 32.
50 Aynı Kaynak; s. 33.
51 Rhodes, R. A. (1996). "From Institutions to Dogma: Tradition, Eclecticism, and Ideology in the Study of British Public Administration". Public Administration Review, 56(6), 507-516, s.512.
52 Bilgiç, V. (2013). Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı. A. Balcı, A. Nohutçu, N. K. Öztürk ve B. Coşkun (Ed.). Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar içinde (3. b.). (27-46, ss.). Ankara: Seçkin, s.31.
53 Özer, 2014, a.g.e., s. 2.
54 Aynı Kaynak; s. 8.
55 Saklı, A. R. (2013). "Kamu Yönetimi Disiplininde Bunalım ve Çıkış Yolu Arayışları". Dokuz Eylül Üniversitesi SBE Dergisi, 15(1), 145-171, s.153.
56 Ömürgönülşen, U. (2014). Kamu Sektörünün Yönetimi Sorununa Yeni Bir Yaklaşım: Yeni Kamu İşletmeciliği. M. Acar ve H. Özgür (Ed.). Çağdaş Kamu Yönetimi I içinde (2. b.). (3-43, ss.). Ankara: Nobel, s.23-24.
57 Eryılmaz, a.g.e., s. 44.
58 Ömürgönülşen, a.g.e., s. 5.
59 Assoun, P. L. (2012). Frankfurt Okulu. (Çev. I. Ergüden). Ankara: Dost Kitabevi Yayınları, s.9.
60 Wiggershaus, R. (1995). The Frankfurt School: Its History, Theories and Political Significance. (Çev. M. Robertson). Cornwall: Polity Press, s.9.
61 Jay, M. (2014). Diyalektik İmgelem: Frankfurt Okulu'nun Tarihi ve Çalışmaları (1923-1950). (Çev. S. Doğan). İstanbul: Ayrıntı Yayınları, s.83.
62 Assoun, a.g.e., s. 10.
63 Slater, P. (1998). Frankfurt Okulu- Kökeni ve Önemi- Marksist Bir Yaklaşım. İstanbul: Kabalcı Yayınevi, s.17.
64 Wiggershaus, a.g.e., s. 24.
65 Assoun, a.g.e., s. 10-11.
66 Bottomore, T. (1989). Frankfurt Okulu. (Çev. A. Çiğdem). İstanbul: Ara Yayıncılık, s.9.
67 Aynı yer.
68 Jay, a.g.e., s. 89.
69 Jay, a.g.e., s. 90.
70 Bottomore, a.g.e., s. 10.
71 Aynı yer.
72 Kellner, D. (2010). Frankfurt Okulu'nu Yeniden Değerlendirmek: Martin Jay'in Diyalektik İmgelem'inin Eleştirisi. H. E. Bağce (Ed.). Frankfurt Okulu içinde (Çev. A. Öztürk ve H. E. Bağce). (3. b.). (134-164, ss.). Ankara: Doğu Batı Yayınları, s.134-135.

73 Bottomore, a.g.e., s. 11.
74 Jay, a.g.e., s. 453-454.
75 Bağce, H. E. (2010). Sunuş. H. E. Bağce (Ed.). Frankfurt Okulu içinde (3. b.) (7-16, ss.). Ankara: Doğu Batı Yayınları, s.12.
76 Aynı Kaynak; s. 12-13.
77 İsbir, E. (2019). "Eleştirel Bir Sosyal Bilimin Olanağı Üzerine". Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi, (28), 369-386, s.370.
78 Therborn, G. (2010). Frankfurt Okulu. H. E. Bağce (Ed.). Frankfurt Okulu içinde (Çev. H. E. Bağce.). (3. b.). (19-54, ss.). Ankara: Doğu Batı Yayınları, s.19.
79 Assoun, a.g.e., s. 14.
80 Bottomore, a.g.e., s. 53.
81 Assoun, a.g.e., s. 31.
82 Held, D. (2010). Horkheimer'in Eleştirel Kuram Çözümlemesi: Epistemoloji ve Yöntem. H. E. Bağce (Ed.), Frankfurt Okulu içinde (Çev. K. Bozkurt ve H. E. Bağce). (3. b.). (189-218, ss.). Ankara: Doğu Batı, s.189.
83 Jay, a.g.e., s. 92.
84 Aynı Kaynak; s. 147-148.
85 Kellner, a.g.e., s. 146-147.
86 Bottomore, a.g.e., s. 29.
87 Held, a.g.m., s. 195.
88 Bağce, a.g.e., s. 9-10
89 Aynı Kaynak; s. 10.
90 Aynı Yer.
91 Kızılçelik, S. (2018). Frankfurt Okulu (4. b.). Ankara: Anı Yayıncılık, s.65-66.
92 Aynı yer.
93 Koçak, O. (2005). Önsöz: Horkheimer ve Frankfurt Okulu. M. Horkheimer. Akıl Tutulması içinde (6. b.). (7-52, ss.). İstanbul: Metis Yayınları, s.31.
94 Demir, S. A. (2009). "Sosyal Bilimlere Eleştirel Bir Bakış: Frankfurt Okulu ve Pozitivizm Eleştirisi". SAÜ Fen Edebiyat Dergisi, 1, 59-73, s.71.
95 Sargut, S. (2012). "Sosyal Bilim Olarak Örgüt ve Yönetim Araştırma Alanları: Bilimsel Meşruiyet Sorunları Nasıl Aşılır?". Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 12(2), 1-16, s.3.
96 Aynı Kaynak; s. 6.
97 Bağce, a.g.e., s. 12.
98 Jay, a.g.e., s. 18-19.
99 Box, a.g.e., s. 27.
100 Aynı Kaynak; s. 15.
101 Aynı Kaynak; s. 21.
102 Zengin, O. (2015). Eleştirel Kamu Yönetimi: İşletmeciliği Dengeleme Çabasında Bir Eleştiri Pratiği. Ö. Köseoğlu ve M. Z. Sobacı (Ed.). Kamu Yönetiminde Paradigma Arayışları içinde (47-74, ss.). Bursa: Dora, s.48-49.
103 Aynı Kaynak; s. 47.
104 Aynı yer.
105 Aynı yer.
106 Zanetti, L. A. ve Carr, A. (1997). "Putting Critical Theory to Work: Giving the Public Administrator the Critical Edge". Administrative Theory & Praxis, 19(2), 208-224, s.208.
107 Zengin, a.g.m., s. 54.
108 Aynı Kaynak; s. 61.
109 Aynı Kaynak; s. 70.
110 Aynı Kaynak; s. 66.
111 Box, a.g.e., s. 23.
112 Akkol, M. L. (2019). "Jürgen Habermas'ın İletişimsel Eylem Kuramı ve Kamusal Alan Kavramının Analizi". Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (37), 171-180, s.171.
113 İsbir, a.g.m. s. 383.
114 Denhardt, R. B. (1981). "Toward a Critical Theory of Public Organization". Public Administration Review, 41(6), 628-635.
115 Denhardt, 1981, a.g.m. s. 629.
116 Aynı Kaynak; s. 632.

117 Box, a.g.e., s. 126.
118 Aynı Kaynak; s. 140.
119 Aynı Kaynak; s. 127.
120 Aynı Kaynak; s. 134.
121 Box, a.g.m., s. 15.
122 Aynı yer.
123 Aynı Kaynak.
124 Yıldırım, Y. (2018). "Neoliberalizme Karşı Demokrasi: Ortak Olanı Yeniden Kurmak İçin Mücadele". Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi, 6(1), 123-142, s.131.
125 Aynı Kaynak; s. 132.
126 Aksakaloğlu, Y. (2017). Kamu Hizmeti Kapsamında Vatandaşlık Anlayışının Değişimi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara, s.75.
127 Denhardt, 1981, a.g.m., s. 632.
128 Aynı Kaynak; s. 632-633.
129 Aynı Kaynak; s. 633.
130 Aynı yer.
131 Aynı yer.
132 Aynı yer.
133 Aynı Kaynak; s. 634.
134 Denhardt, J. V. ve Denhardt, R. B. (2007). The New Public Service: Serving, Not Steering, New York: M. E. Sharpe, s.39.
135 Aynı Kaynak; s. 40.
136 Aynı Kaynak; s. 42.
137 Bilgiç, a.g.m., s. 38-39
138 Yıldırım, M. (2015). E-Devlet ve Yurttaş Odaklı Kamu Yönetimi (4. b.). Ankara: Nobel, s.118.
139 Denhardt ve Denhardt, 2007, a.g.e., s. 181.
140 Denhardt, J. V. ve Denhardt, R. B. (2015). "The New Public Service Revisited". Public Administration Review, 75(5), 664-672, s.664.
141 Bryson, J. M., Crosby, B. C. ve Bloomberg, L. (2014). "Public Value Governance: Moving Beyond Traditional Public Administration and the New Public Management". Public Administration Review, 74(4), 445-456, s.452.
142 Aksakaloğlu, a.g.e., s. 75.
143 Bilgiç, a.g.m., s. 38-39.
144 Denhardt, R. B. ve Denhardt, J. V. (2000). "The New Public Service: Serving rather than Steering". Public Administration Review, 60(6), 549-559, s.557.
145 Aynı Kaynak; s. 553.
146 Aynı Kaynak; s. 553-557.
147 Denhardt ve Denhardt, 2007, a.g.e., s. xi.
148 Aynı yer.
149 Aynı yer.
150 Aynı yer.
151 Aynı Kaynak; s. 73.
152 Aynı Kaynak; s. 81.
153 Aynı Kaynak; s. 190.
154 Aynı Kaynak; s. 103.
155 Bottomore, a.g.e., s.10.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Adeoye, O. S. (2013). "A Survey of Emerging Biometric Technologies", International Journal of Computer Applications 9/10 (2010), 1-5 akt. H. Hakan Çetinkaya – Muammer Akçay, "Yüz Tanıma Sistemleri ve Uygulama Alanları", XIV. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, ed. Mustafa Akgül vd. s.148.
- Ak, Tarık (2021). "Yapay Zekâ Teknolojilerinin İç Güvenlik Alanında Kullanımı", Kovid-19 Sonrası Geleceğin Güvenlik Kurumları ve Stratejik Dönüşüm, ed. İzgi Savaş (İstanbul: Tasam Yayınları), 199.
- Anadolu Ajansı (AA) (2022). "Yapay Zekâda Ülkelerin Stratejik Hamleleri". https://www.aa.com.tr/tr/bilim-teknoloji/yapay-zekâda-ulkelerin-stratejik-hamleleri/1653383 (Erişim 30.11.2022).
- Ayhan, Emrah ve Murat Önder (2017). "Yeni Kamu Hizmeti Yaklaşımı: Yönetişime Açılan Kapı", Gazi İktisat ve İşletme Dergisi 3/2, (2017), 19-48.
- Birdişli, Fikret (2011). "Ulusal Güvenlik Kavramının Tarihsel ve Düşünsel Temelleri", Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 31, 152.
- C4defence (2022). "CH-7 Made Its Maiden Flight". https://www.c4defence.com/en/ch-7-made-its-maiden-flight/ (Erişim: 30.11.2022).
- C4ISRNET (2022). "Intelligence Agency Takes Over Project Maven, the Pentagon's Signature AI Scheme", (Erişim 6 Kasım 2022).
- Çukurçayır, M. Akif ve Esra B. Sipahi (2003). "Yönetişim Yaklaşımı ve Kamu Yönetiminde Kalite", Sayıştay Dergisi 14/50-51, 35-66.
- Daly, Angela vd., (2019). "Artificial Intelligence Governance and Ethics: Global Perspectives", The Chinese University of Hong Kong Faculty of Law Research Paper No. 2019-15 University of Hong Kong Faculty of Law Research Paper No. 2019/033, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3414805 (Erişim: 30.11.2022).
- Doğan, Ferdi – İbrahim Türkoğlu (2019). "Derin Öğrenme Modelleri ve Uygulama Alanlarına İlişkin Bir Derleme", DÜMF Mühendislik Dergisi 10/2.
- Doğan, Korcan ve Sacit Arslantekin (2016). "Büyük Veri: Önemi, Yapısı ve Günümüzdeki Durum", DTCF Dergisi 56/1, 15-36.
- Ekmekcioğlu, Alper – Mete Yıldız (2018). "İnsansız Hava Araçlarının Askeri ve Sivil Alanlarda Kullanımı: ABD ve Türkiye Örnekleri ve Bazı Politika Önerileri", Türk İdare Dergisi 486, 171.
- Emeklier, Bilgehan (2011). "Thomas Hobbes ve John Locke'un Güvenlik Anlayışlarının Karşılaştırmalı Bir Analizi", Güvenlik Stratejileri Dergisi 7/13, 99-123.
- Erdinçler, Rahmi Erkut (2020). "Türkiye'nin Askeri Alanda Devrim (Rma) Hipotezine Katkısı: Sürü Siha Taarruzları Üzerine Bir Analiz", Kamu Yönetimi ve Teknoloji Der. 2/2, 49.
- Eryılmaz, Bilal (2010). Kamu Yönetimi (Ankara: Okutman Yayıncılık).
- Evans, Angela M. ve Adriana Campos (2013). "Open Government Initiatives: Challenges of Citizen Participation", Journal of Policy Analysis and Management 32/1, 172-203.
- Fejes, E.– I. Futo (2021). "Artificial Intelligence in Public Administration – Supporting Administrative Decisions", Public Finance Quarterly 66/5, 23-51.
- Forrer, John vd., (2007). "Not Your Father's Public Administration", Journal of Public Affairs Education 13/2, 265-280.
- Gamage, Pandula (2016). "New Development: Leveraging 'big data' analytics in the public sector", Public Money&Management 36/5, 285-290.
- Gençkaya, Ömer Faruk – Hakan G. Gündoğdu – "Ahmet Aytekin (2021). "Büyükşehir Belediyeleri Web Sitelerinin Yönetişim İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi", Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 16/3, 706.
- Global Security (2022). "CH-7 Rainbow-7". https://www.globalsecurity.org/military/ world/china/ch-7.htm (Erişim: 30.11.2022)

- Goldberg, D. E. – J. H. Holland (1988). "Genetic Algorithms and Machine Learning", Machine Learning 3, 95.
- Göçerler, Birkan (2015). Yapay Zekâ Tabanlı Plaka Tanıma ile Bariyer Kontrolü (Edirne: Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi).
- Göçoğlu, Volkan (2020). "Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Dijital Dönüşüm: Nesnelerin İnterneti Üzerine Bir İnceleme", MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi 9/1, 618-619.
- Gündoğdu, Hakan Gökhan (2022). Türkiye'de Kamu Yönetiminde Koordinasyon, (Ankara: Nobel Bilimsel Eserler).
- Heywood, Andrew (2013). Siyasi İdeolojiler, çev. Ş. Akın ve A.K. Bayram (Ankara: Adres).
- Horizons (2022). "China Social Credit System Explained – What is it & How Does it Work?". https://nhglobalpartners.com/china-social-credit-system-explained/#How Does Chinas_Social_Credit_System_Work (Erişim: 30.11.2022).
- Hristozov, S.– B. Shishkov (2017). "Usability Assessment of Drone Technology With Regard to Land Border Security", Proceedings of the Seventh International Symposium on Business Modeling and Software Design, 216-222.
- http://www.state.gov/r/pa/ho/time/cwr/17603.htm, 1947, 10.09.2009 akt. Fikret Birdişli, "Ulusal Güvenlik Kavramının Tarihsel ve Düşünsel Temelleri", Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 31 (2011), 151.
- http://www.yuztanima.net/ akt. Rüya Şamlı – M. Erkan Yüksel, "Biyometrik Güvenlik Sistemleri", Akademik Bilişim 2009 (2009). (Erişim: 30.11.2022)
- https://watermark.silverchair.com/labmed39 akt. N. Radulov, "Artificial Intelligence and Security. Security 4.0, International Scientific Journal "Security & Future" 3/1 (2019), 5. (Erişim: 30.11.2022)
- IEEE Spectrum (2022). "A Robotic Sentry For Korea's Demilitarized Zone" (Erişim: 24.11.2022)
- Investopedia (2022). "Cambridge Analytica". https://www.investopedia.com/terms/c/ cambridge-analytica.asp (Erişim: 20.11.2022)
- İrdem İbrahim – Sedat Çobanoğlu (2021). "Yapay Zekânın İç Güvenlik Yönetimi Üzerine Yansımaları: Siber Güvenlik", Kamu Yönetimi ve Teknoloji Der.,3/2, 190-191.
- İrdem, İbrahim (2020). "İç Güvenlik, Kamu Düzeni ve Yeni Kamu Hizmeti Perspektifinden Güvenlik Yönetimi", İç Güvenlik Yönetimi ve Polislik, ed. İbrahim İrdem (Ankara: Polis Akademisi Yayınları), 17-46.
- Kardaş, Tuncay (2021). "Güvenlik", Uluslararası İlişkilere Giriş, ed. Ali Balcı – Şaban Kardaş (İstanbul: Küre Yayınları, 2014), 226-232 akt. Muhammed Ali Yetgin – Mithat Baştuğ, "Devletlerin Değişen Güvenlik Algısında İnsansız Hava Araçları", Türkiye İnsansız Hava Araçları Dergisi 3/2, 56.
- Katsamunska, Polya (2012). "Classical and Modern Approaches to Public Administration", Economic Alternatives 1,74-81.
- Kaur, Harjeet (2021). "Machine Learning And Border Security", PalArch's Journal of Archaeology of Egypt/Egyptology 18/1 (2021), 3467-3475.
- Kok, Joost N. vd., (2009). "Artificial Intelligence: Definition, Trends, Techniques and Cases", Artificial Intelligence Encyclopedia of Life Support Systems, ed. Joost NicoKok (United Kingdom: EOLSS Publishers), 1-2.
- Koliba, Christopher J. (2006). "Serving the Public Interest across Sectors: Asserting the Primacy of Network Governance", Administrative Theory & Praxis 4/28, 593-601.
- Koslowski, Rey ve Marcus Schulzke (2018). "Drones along Borders: Border Security UAVs in the United States and the EU", International Studies Perspectives 19/4, 305-324.
- Mailonline (2022). "Digital border guards with an AI lie detector will interrogate travellers over what is in their suitcase at EU borders in a bid to toughen security". https://www.dailymail.co.uk/sciencetech/article-6341801/AI-lie-detector-interrogate-travellers-EU-borders.html (Erişim: 30.11.2022)
- Mediaclick (2022). "Yapay Zekânın Geleceği" https://www.mediaclick.com.tr/tr/blog/ yapay-zekânin-gelecegi (Erişim 07.11.2022)

- Medium.com (2022). "Yapay Zekânın Avantajları ve Dezavantajları". https://medium.com/ @kaantiftikci/yapay-zekânın-avantajları-ve-dezavantajları-5341075f843(Erişim:30.11.2022)
- Medium.com (2022). "Yapay Zekânın Tarihçesi ve Gelişim Süreci" https://medium. com/türkiye/yapay-zekânın-tarihçesi-ve-gelişim-süreci-cb4c73deb01d (Erişim 06.11.2022)
- Migration Policy Institute (MPI) (2022). "The Increasing Use of Artificial Intelligence in Border Zones Prompts Privacy Questions". https://www.migrationpolicy.org/article/ artificial-intelligence-border-zones-privacy (Erişim: 07.11.2022).
- Moon, M. Jae (2020). "Shifting from Old Open Government to New Open Government: Four Critical Dimensions and Illustrations", Public Performance and Management Review 43/3 (2020), 535-559.
- NewScientist (2022). "An AI lie detector will interrogate travelers at some EU borders". https://www.newscientist.com/article/mg24032023-400-an-ai-lie-detector-will-interrogate-travellers-at-some-eu-borders/ (Erişim: 22.11.2022).
- O'Reilly, Tim vd., (2012). "How data science is transforming health care" «O'Reilly Media Inc.».https://www.oreilly.com/library/view/how-data-science/97814493/(Erişim:30.11.2022)
- Okçu, Murat ve Elvettin Akman (2020). "Yapay Zekâ ve Kamu Politikası", Teknoloji ve Kamu Yönetimi, ed. Mete Yıldız ve Cenay Babaoğlu (Ankara: Gazi Kitabevi, 67-110.
- Ömürgönülşen, Uğur (2015). "Kamu Sektörünün Yönetimi Sorununa Yeni Bir Yaklaşım: Yeni Kamu İşletmeciliği", Çağdaş Kamu Yönetimi-I, ed. Muhittin Acar ve Hüseyin Özgür (Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık), 3-43.
- Özdemirci, Fahrettin – Mehmet Torunlar (2018). "Bilgi-Değişim-Siber Güvenlik-Bağımsızlık", Bilgi Yönetimi Dergisi 1/1), 82.
- Özer, Adem (2019). "Savaşlarda Üçüncü Devrim Otonom Silah Sistemleri ve İnsancıl Hukuk", Geleceğin Güvenliği, ed. Ahmet Yıldız (İstanbul: TASAM Yayınları), 257.
- Palantir (2022). "Why We're Here". https://www.palantir.com/about/(Erişim: 06.11.2022)
- Perry, Brandon - Risto Uuk (2019). "AI Governance and the Policymaking Process: Key Considerations for Reducing AI Risk", Big Data Cognitive Computing 3/ 2, 1-17.
- Peters, B. Guy (2001). The Future of Governing (Kansas: The University Press).
- Pirim, Harun (2006). "Yapay Zekâ", Journal of Yasar University 1/1, 84.
- Russell, Stuart – Peter Norvig (2010). Artificial Intelligence A Modern Approach Third Edition (New Jersey: Pearson Education), 1.
- Salamon, Lester M. (ed.), (2022). The tools of government: A guide to the new governance, (New York: Oxford University Press).
- Say, Cem (2019). 50 Soruda Yapay Zekâ (İstanbul: 7 Renk Basım Yayın ve Filmcilik Ltd. Şti, 2018), 83 akt. İpek Sucu, "Yapay Zekânın Toplum Üzerindeki Etkisi ve Yapay Zekâ (A.I.) Filmi Bağlamında Yapay Zekâya Bakış", Uluslararası Ders Kitapları ve Eğitim Materyalleri Dergisi 2/2, 205.
- Saygılı, Hilal ve Murat Önder (2018). "Yapay Zekâ ve Kamu Yönetimine Yansımaları", Türk İdare Dergisi 90/487, 629-668.
- Soni, Neha vd. (2019). "Impact of Artificial Intelligence on Businesses: from Research, Innovation, Market Deployment to Future Shifts in Business Models", file:///C:/Users/user/Downloads/Impact_of_ Artificial_Intelligence_on_Businesses_fr.pdf (Erişim: 24.11.2022).
- Stendustri (2022). "Ülkelerin Sınır Güvenliğini Yapay Zekâ Sağlayacak". https://www. stendustri.com.tr/insaat-ve-malzeme/ulkelerin-sinir-guvenligini-yapay-zekâ-saglayacak-h110738.html (Erişim 07.11.2022).
- Stratejik Düşünce Enstitüsü (SDE) (2022). "Ulusal Güvenliğin Sağlanmasında Yapay Zekânın Rolü". https://www.sde.org.tr/analiz/ulusal-guvenligin-saglanmasinda-yapay-zeknin-rolu-analizi-19719 (Erişim: 06.11.2022).
- Sucu, İpek (2019). "Yapay Zekânın Toplum Üzerindeki Etkisi ve Yapay Zekâ (A.I.) Filmi Bağlamında Yapay Zekâya Bakış", Uluslararası Ders Kitapları ve Eğitim Materyalleri Dergisi 2/2, 205.

- Şahiner, Mustafa Kürşat vd. (2021). "Yeni Sınır Güvenliği Anlayışında Yapay Zekâ Yönetişimi: Fırsatlar ve Tehditler", Ulisa: Uluslararası Çalışmalar Der., 5/2 (2021), 88.
- Şeker, Abdulkadir vd. (2017). "Derin Öğrenme Yöntemleri ve Uygulamaları Hakkında Bir İnceleme", Gazi Mühendislik Bilimleri Dergisi 3/3, 48.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı, Dijital Dönüşüm Ofisi (2022). "Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi 2021-2025". https://cbddo.gov.tr/uyzs (Erişim: 24.11.2022).
- Türk Geliştiriciler Topluluğu Turk.Dev (2022). "Yapay Zekânın Avantajları ve Dezavantajları Nelerdir?". https://www.turk.dev/yazilim/yapay-zekânin-avantajlari-ve-dezavantajlari-nelerdir/ (Erişim: 30.11.2022).
- Türkiye Yapay Zekâ İnisiyatifi (TRAI) (2022). "Yapay Zekâ Zaman Çizelgesi", https://turkiye.ai/kaynaklar/yapay-zekâ-zaman-cizelgesi/ (Erişim: 25.11.2022).
- Ulaşan, Fatih – Emrah Ayhan (2021). "Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kapsamında Kamu Yönetiminin Dönüşümü: Kamu Hizmetlerinde Yapay Zekâ Uygulamaları", Teori ve Uygulamada Kamu Yönetimi ve Siyaset Alanında Yaşanan Bilimsel Gelişmeler, ed. Şahin Karabulut (Ankara: Gazi Kitabevi, 2021), 231.
- UNICRI - United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute (2019). Artificial Intelligence and Robotics for Law Enforcement. http://www.unicri.it/artificial -intelligence-and-robotics-law-enforcement (Erişim: 12.11.2022).
- Wolfers Arnold (2011). "National Security:As an Ambiguous Symbol", Political Science Quarterly " 67/4, Academy of Political Science Publication, 1952, pp. 481–502 akt. Fikret Birdişli, "Ulusal Güvenlik Kavramının Tarihsel ve Düşünsel Temelleri", Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 31 (2011), 151.
- Yenişafak (2022). "AB'den sınırlara yapay zekâ destekli yalan makinesi". https://www.yenisafak.com/teknoloji/abden-sinirlara-yapay-zekâ-destekli-yalan-makinesi-3405909 (Erişim: 30.11.2022).
- Yetgin, Muhammed Ali – Mithat Baştuğ (2021). "Devletlerin Değişen Güvenlik Algısında İnsansız Hava Araçları", Türkiye İnsansız Hava Araçları Dergisi 3/2, 56.
- Yıldırım, Korkmaz (2022). "Yerel ve Ulusal E-Devlet Gelişim Modelleri ve Belirleyicileri Üzerine Bir İnceleme. Akademik Yaklaşımlar Dergisi 13/1, 294.
- Yıldırım, Korkmaz (2022). "Çevresel Terörizmin 'Güvenlik' Bağlamında Değerlendirilmesi: Doğu Karadeniz Bölgesinden Çıkarımlar", Karadeniz Araştırmaları Enst., Dergisi 8/15, 213.
- Yılmaz, Sait (2021). "Teknoloji ve Savaş", Sosyal Bilimler Araştırmaları Der.,1/1, 61.

SONNOTLAR

1 Bilal Eryılmaz, *Kamu Yönetimi* (Ankara: Okutman Yayıncılık, 2010).

2 Andrew Heywood, *Siyasi İdeolojiler*, çev. Ş. Akın ve A.K. Bayram (Ankara: Adres Yayınları, 2013).
Hakan Gökhan Gündoğdu, *Türkiye'de Kamu Yönetiminde Koordinasyon,* (Ankara: Nobel Bilimsel Eserler, 2020).
Polya Katsamunska, "Classical and Modern Approaches to Public Administration", *Economic Alternatives* 1 (2012),74-81.
Uğur Ömürgönülşen, "Kamu Sektörünün Yönetimi Sorununa Yeni Bir Yaklaşım: Yeni Kamu İşletmeciliği", *Çağdaş Kamu Yönetimi-I*, ed. Muhittin Acar ve Hüseyin Özgür (Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2015), 3-43.

3 Emrah Ayhan ve Murat Önder, "Yeni Kamu Hizmeti Yaklaşımı: Yönetişime Açılan Kapı", *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi* 3/2, (2017), 19-48.
M. Akif Çukurçayır ve Esra B. Sipahi, "Yönetişim Yaklaşımı ve Kamu Yönetiminde Kalite", *Sayıştay Dergisi* 14/50-51, (2003), 35-66.

4 Lester M. Salamon (ed.), *The tools of government: A guide to the new governance,* (New York: Oxford University Press, 2002)
Christopher J. Koliba, "Serving the Public Interest across Sectors: Asserting the Primacy of Network Governance", *Administrative Theory & Praxis* 4/28, (2006), 593-601.

5 B. Guy Peters, *The Future of Governing* (Kansas: The University Press, 2001).

6 John Forrer vd., "Not Your Father's Public Administration", *Journal of Public Affairs Education* 13/2 (2007), 265-280.

7 Murat Okçu ve Elvettin Akman, "Yapay Zekâ ve Kamu Politikası", *Teknoloji ve Kamu Yönetimi,* ed. Mete Yıldız ve Cenay Babaoğlu (Ankara: Gazi Kitabevi, 2020), 67-110.

8 Angela M. Evans ve Adriana Campos, "Open Government Initiatives: Challenges of Citizen Participation", *Journal of Policy Analysis and Management* 32/1 (2013), 172-203.
Angela Daly vd., (2019). "Artificial Intelligence Governance and Ethics: Global Perspectives", *The Chinese University of Hong Kong Faculty of Law Research Paper No. 2019-15 University of Hong Kong Faculty of Law Research Paper No. 2019/033,*https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=34105 (Erişim: 30.11.2022)
Ömer Faruk Gençkaya – Hakan G. Gündoğdu – "Ahmet Aytekin, "Büyükşehir Belediyeleri Web Sitelerinin Yönetişim İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi", *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 16/3 (2021), 706.
Neha Soni vd., (2019). "Impact of Artificial Intelligence on Businesses: from Research, Innovation, Market Deployment to Future Shifts in Business Models", file:///C:/Users/user/Downloads/Impact_of_ Artificial_Intelligence_on_Businesses_fr.pdf (Erişim: 24.11.2022)
Brandon Perry - Risto Uuk, "AI Governance and the Policymaking Process: Key Considerations for Reducing AI Risk", *Big Data Cognitive Computing* 3/ 2 (2019), 1-17.

9 Fatih Ulaşan – Emrah Ayhan, "Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kapsamında Kamu Yönetiminin Dönüşümü: Kamu Hizmetlerinde Yapay Zekâ Uygulamaları", *Teori ve Uygulamada Kamu Yönetimi ve Siyaset Alanında Yaşanan Bilimsel Gelişmeler,* ed. Şahin Karabulut (Ankara: Gazi Kitabevi, 2021), 231.
Hilal Saygılı ve Murat Önder, "Yapay Zekâ ve Kamu Yönetimine Yansımaları", *Türk İdare Dergisi* 90/487 (2018), 629-668.
M. Jae Moon, "Shifting from Old Open Government to New Open Government: Four Critical Dimensions and Illustrations", *Public Performance and Management Review* 43/3 (2020), 535-559.
Pandula Gamage, "New Development: Leveraging 'big data' analytics in the public sector", *Public Money&Management* 36/5 (2016), 285-290.
Mustafa Kürşat Şahiner vd., "Yeni Sınır Güvenliği Anlayışında Yapay Zekâ Yönetişimi: Fırsatlar ve Tehditler", *Ulisa: Uluslararası Çalışmalar Dergisi* 5/2 (2021), 88.
Tim O'Reilly vd., (2012). "How data science is transforming health care" «O'Reilly Media Inc.». https://www.oreilly.com/library/view/how-data-science/9781449356187/ (Erişim: 30.11.2022)

10 Ulaşan, F. ve Ayhan, E. (2021), "Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kapsamında Kamu Yönetiminin Dönüşümü: Kamu Hizmetlerinde Yapay Zekâ Uygulamaları", A.g.e.

11 Murat Okçu, Elvettin Akman (2020), "Yapay Zekâ ve Kamu Politikası", A.g.e
12 T.C. Cumhurbaşkanlığı, Dijital Dönüşüm Ofisi, "Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi 2021-2025". https://cbddo.gov.tr/uyzs (Erişim: 24.11.2022)
13 Korkmaz Yıldırım, "Yerel ve Ulusal E-Devlet Gelişim Modelleri ve Belirleyicileri Üzerine Bir İnceleme. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi* 13/1 (2022), 294.
14 Stuart Russell – Peter Norvig, *Artificial Intelligence A Modern Approach Third Edition* (New Jersey: Pearson Education, 2010), 1.
15 İpek Sucu, "Yapay Zekânın Toplum Üzerindeki Etkisi ve Yapay Zekâ (A.I.) Filmi Bağlamında Yapay Zekâya Bakış", *Uluslararası Ders Kitapları ve Eğitim Materyalleri Dergisi* 2/2 (Aralık 2019), 205.
16 Cem Say, *50 Soruda Yapay Zekâ* (İstanbul: 7 Renk Basım Yayın ve Filmcilik Ltd. Şti, 2018), 83 akt. İpek Sucu, "Yapay Zekânın Toplum Üzerindeki Etkisi ve Yapay Zekâ (A.I.) Filmi Bağlamında Yapay Zekâya Bakış", *Uluslararası Ders Kitapları ve Eğitim Materyalleri Dergisi* 2/2 (Aralık 2019), 205.
17 Harun Pirim, "Yapay Zekâ", *Journal of Yasar University* 1/1 (2006), 84.
18 Joost N. Kok vd., "Artificial Intelligence: Definition, Trends, Techniques and Cases", *Artificial Intelligence Encyclopedia of Life Support Systems,* ed. Joost NicoKok (United Kingdom: EOLSS Publishers, 2009), 1-2.
19 D. E. Goldberg – J. H. Holland, "Genetic Algorithms and Machine Learning", *Machine Learning 3* (1988), 95.
20 Ulaşan, F. ve Ayhan, E. (2021), "Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kapsamında Kamu Yönetiminin Dönüşümü: Kamu Hizmetlerinde Yapay Zekâ Uygulamaları", A.g.e., 231.
21 Ferdi Doğan – İbrahim Türkoğlu, "Derin Öğrenme Modelleri ve Uygulama Alanlarına İlişkin Bir Derleme", *DÜMF Mühendislik Dergisi* 10/2 (2019).
22 Abdulkadir Şeker vd., "Derin Öğrenme Yöntemleri ve Uygulamaları Hakkında Bir İnceleme", *Gazi Mühendislik Bilimleri Dergisi* 3/3 (2017), 48.
23 Ulaşan, F. ve Ayhan, E. (2021), "Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kapsamında Kamu Yönetiminin Dönüşümü: Kamu Hizmetlerinde Yapay Zekâ Uygulamaları", A.g.e., 231-232.
24 Korcan Doğan ve Sacit Arslantekin, "Büyük Veri: Önemi, Yapısı ve Günümüzdeki Durum", *DTCF Dergisi* 56/1 (2016), 15-36.
25 A.g.e. 25-26.
26 Ulaşan, F. ve Ayhan, E. (2021), "Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kapsamında Kamu Yönetiminin Dönüşümü: Kamu Hizmetlerinde Yapay Zekâ Uygulamaları", A.g.e.
27 Pirim, H. (2006), "Yapay Zekâ", A.g.e, 83.
28 medium.com, "Yapay Zekânın Tarihçesi ve Gelişim Süreci" https://medium.com/türkiye/yapay-zekânın-tarihçesi-ve-gelişim-süreci-cb4c73deb01d (Erişim 06.11.2022)
29 A.g.e.
30 A.g.e.
31 A.g.e.
32 A.g.e.
33 A.g.e.
34 A.g.e.
35 Türkiye Yapay Zekâ İnisiyatifi (TRAI), "Yapay Zekâ Zaman Çizelgesi", https://turkiye.ai/kaynaklar/yapay-zekâ-zaman-cizelgesi/ (Erişim: 25.11.2022)
36 Pirim, H. (2006), "Yapay Zekâ", A.g.e, 83.
37 Anadolu Ajansı (AA), "Yapay Zekâda Ülkelerin Stratejik Hamleleri". https://www.aa.com.tr/tr/bilim-teknoloji/yapay-zekâda-ulkelerin-stratejik-hamleleri/1653383 (Erişim 30.11.2022).
38 A.g.e.
39 Stratejik Düşünce Enstitüsü (SDE), "Ulusal Güvenliğin Sağlanmasında Yapay Zekânın Rolü". https://www.sde.org.tr/analiz/ulusal-guvenligin-saglanmasinda-yapay-zeknin-rolu-analizi-(Erişim: 06.11.2022)
40 Volkan Göçoğlu, "Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Dijital Dönüşüm: Nesnelerin İnterneti Üzerine Bir İnceleme", *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi* 9/1 (2020), 618-619.
41 Göçoğlu, V. (2020), "Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Dijital Dönüşüm: Nesnelerin İnterneti Üzerine Bir İnceleme", A.g.e., 618-619.

[42] E. Fejes – I. Futo, "Artificial Intelligence in Public Administration – Supporting Administrative Decisions", *Public Finance Quarterly* 66/5 (2021), 23-51.

[43] Ulaşan, F. ve Ayhan, E. (2021), "Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kapsamında Kamu Yönetiminin Dönüşümü: Kamu Hizmetlerinde Yapay Zekâ Uygulamaları", A.g.e., 237-238.

[44] A.g.e., 238-239.

[45] Muhammed Ali Yetgin – Mithat Baştuğ, "Devletlerin Değişen Güvenlik Algısında İnsansız Hava Araçları", *Türkiye İnsansız Hava Araçları Dergi*si 3/2 (2021), 56.

[46] İbrahim İrdem, "İç Güvenlik, Kamu Düzeni ve Yeni Kamu Hizmeti Perspektifinden Güvenlik Yönetimi", *İç Güvenlik Yönetimi ve Polislik*, ed. İbrahim İrdem (Ankara: Polis Akademisi Yayınları, 2020), 17-46.

[47] Bilgehan Emeklier, "Thomas Hobbes ve John Locke'un Güvenlik Anlayışlarının Karşılaştırmalı Bir Analizi", *Güvenlik Stratejileri Dergisi* 7/13 (2011), 99-123.

[48] A.g.e. 113.

[49] Muhammed Ali Yetgin – Mithat Baştuğ, "Devletlerin Değişen Güvenlik Algısında İnsansız Hava Araçları", *Türkiye İnsansız Hava Araçları Dergisi* 3/2 (2021), 56.

[50] A.g.e., 56.

[51] Tuncay Kardaş, "Güvenlik", *Uluslararası İlişkilere Giriş,* ed. Ali Balcı – Şaban Kardaş (İstanbul: Küre Yayınları, 2014), 226-232 akt. Muhammed Ali Yetgin – Mithat Baştuğ, "Devletlerin Değişen Güvenlik Algısında İnsansız Hava Araçları", *Türkiye İnsansız Hava Araçları Dergisi* 3/2 (2021), 56.

[52] http://www.state.gov/r/pa/ho/time/cwr/17603.htm, 1947, 10.09.2009 akt. Fikret Birdişli, "Ulusal Güvenlik Kavramının Tarihsel ve Düşünsel Temelleri", *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 31 (2011), 151.

[53] Arnold Wolfers, "National Security:As an Ambiguous Symbol", Political Science Quarterly " 67/4, Academy of Political Science Publication, 1952, pp. 481–502 akt. Fikret Birdişli, "Ulusal Güvenlik Kavramının Tarihsel ve Düşünsel Temelleri", *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 31 (2011), 151.

[54] Fikret Birdişli, "Ulusal Güvenlik Kavramının Tarihsel ve Düşünsel Temelleri", *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergi*si 31 (2011), 152.

[55] Şahiner, M. K. vd., (2021), "Yeni Sınır Güvenliği Anlayışında Yapay Zekâ Yönetişimi: Fırsatlar ve Tehditler", A.g.e.; Rey Koslowski ve Marcus Schulzke "Drones along Borders: Border Security UAVs in the United States and the European Union", *International Studies Perspectives* 19/4 (2018),305-324.; UNICRI - United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute (2019). Artificial Intelligence and Robotics for Law Enforcement. http://www.unicri.it/artificial-intelligence-and-robotics-law-enforcement (Erişim: 12.11.2022); Harjeet Kaur, "Machine Learning And Border Security", *PalArch's Journal of Archaeology of Egypt/Egyptology* 18/1 (2021), 3467-3475; Mailonline, "Digital border guards with an AI lie detector will interrogate travellers over what is in their suitcase at EU borders in a bid to toughen security". https://www.dailymail.co.uk/sciencetech/ article-6341801/AI-lie-detector-interrogate-travellers-EU-borders.html (Erişim: 30.11.2022)

[56] Korkmaz Yıldırım, "Çevresel Terörizmin 'Güvenlik' Bağlamında Değerlendirilmesi: Doğu Karadeniz Bölgesinden Çıkarımlar", *Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* 8/15 (2022), 213.

[57] Fahrettin Özdemirci – Mehmet Torunlar, "Bilgi-Değişim-Siber Güvenlik-Bağımsızlık", *Bilgi Yönetimi Dergisi* 1/1 (Haziran 2018), 82.

[58] İbrahim İrdem – Sedat Çobanoğlu, "Yapay Zekânın İç Güvenlik Yönetimi Üzerine Yansımaları: Siber Güvenlik", *Kamu Yönetimi ve Teknoloji Dergisi* 3/2 (2021), 190-191.

[59] Tarık Ak, "Yapay Zekâ Teknolojilerinin İç Güvenlik Alanında Kullanımı", Kovid-19 Sonrası Geleceğin Güvenlik Kurumları ve Stratejik Dönüşüm, ed. İzgi Savaş (İstanbul: Tasam Yayınları, 2021), 199.

[60] A.g.e., 199-200.

[61] Stratejik Düşünce Enstitüsü, "Ulusal Güvenliğin Sağlanmasında Yapay Zekânın Rolü". A.g.e.

[62] C4ISRNET, "Intelligence Agency Takes Over Project Maven, the Pentagon's Signature AI Scheme", (Erişim 6 Kasım 2022)

[63] A.g.e.

[64] Palantir, "Why We're Here". https://www.palantir.com/about/ (Erişim: 06.11.2022)

[65] Stratejik Düşünce Enstitüsü, "Ulusal Güvenliğin Sağlanmasında Yapay Zekânın Rolü". A.g.e.

[66] Investopedia, "Cambridge Analytica". https://www.investopedia.com/terms/c/cambridge-analytica.asp (Erişim: 20.11.2022)

[67] A.g.e.

68 A.g.e.
69 A.g.e.
70 Stratejik Düşünce Enstitüsü, "Ulusal Güvenliğin Sağlanmasında Yapay Zekânın Rolü". A.g.e.
71 Global Security, "CH-7 Rainbow-7". https://www.globalsecurity.org/military/world/china/ch-7.htm (Erişim: 30.11.2022)
72 A.g.e.
73 C4defence, "CH-7 Made Its Maiden Flight". https://www.c4defence.com/en/ch-7-made-its-maiden-flight/ (Erişim: 30.11.2022)
74 Birdişli, F. (2011) "Ulusal Güvenlik Kavramının Tarihsel ve Düşünsel Temelleri", A.g.e, 152.
75 Horizons, "China Social Credit System Explained – What is it & How Does it Work?". https://nhglobalpartners.com/china-social-credit-system-explained/#How_Does_Chinas_Social_Credit_System_Work (Erişim: 30.11.2022).
76 Stratejik Düşünce Enstitüsü, "Ulusal Güvenliğin Sağlanmasında Yapay Zekânın Rolü". A.g.e.
77 Alper Ekmekcioğlu – Mete Yıldız, "İnsansız Hava Araçlarının Askeri ve Sivil Alanlarda Kullanımı: ABD ve Türkiye Örnekleri ve Bazı Politika Önerileri", *Türk İdare Dergisi* 486 (2018), 171.
78 M. A. Yetgin, M. Baştuğ (2021), "Devletlerin Değişen Güvenlik Algısında İnsansız Hava Araçları", A.g.e, 57.
79 S. Hristozov – B. Shishkov, "Usability Assessment of Drone Technology With Regard to Land Border Security", *Proceedings of the Seventh International Symposium on Business Modeling and Software Design* (2017), 216-222.
80 M. Kürşat Şahiner – Emrah Ayhan – Murat Önder (2021), "Yeni Sınır Güvenliği Anlayışında Yapay Zekâ Yönetişimi: Fırsatlar ve Tehditler", A.g.e., 88.
81 Rahmi Erkut Erdinçler, "Türkiye'nin Askeri Alanda Devrim (Rma) Hipotezine Katkısı: Sürü Siha Taarruzları Üzerine Bir Analiz", *Kamu Yönetimi ve Teknoloji Dergisi* 2/2 (2020), 49.
82 A.g.e., 88.
83 A.g.e., 91.
84 M. Kürşat Şahiner – Emrah Ayhan – Murat Önder (2021), "Yeni Sınır Güvenliği Anlayışında Yapay Zekâ Yönetişimi: Fırsatlar ve Tehditler", A.g.e., 89.
85 http://www.yuztanima.net/ akt. Rüya Şamlı – M. Erkan Yüksel, "Biyometrik Güvenlik Sistemleri", *Akademik Bilişim 2009* (2009). (Erişim: 30.11.2022)
86 O. S. Adeoye, "A Survey of Emerging Biometric Technologies", *International Journal of Computer Applications* 9/10 (2010), 1-5 akt. H. Hakan Çetinkaya – Muammer Akçay, "Yüz Tanıma Sistemleri ve Uygulama Alanları", *XIV. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri,* ed. Mustafa Akgül vd. (2013), 148.
87 https://watermark.silverchair.com/labmed39 akt. N. Radulov, "Artificial Intelligence and Security. Security 4.0, *International Scientific Journal "Security & Future"* 3/1 (2019), 5. (Erişim: 30.11.2022)
88 Migration Policy Institute (MPI), "The Increasing Use of Artificial Intelligence in Border Zones Prompts Privacy Questions". https://www.migrationpolicy.org/article/artificial-intelligence-border-zones-privacy (Erişim: 07.11.2022).
89 NewScientist, "An AI lie detector will interrogate travelers at some EU borders". https://www.newscientist.com/ article/mg24032023-400-an-ai-lie-detector-will-interrogate-travellers-at-some-eu-borders/ (Erişim: 22.11.2022)
90 Mailonline, "Digital border guards with an AI lie detector will interrogate travellers over what is in their suitcase at EU borders in a bid to toughen security". https://www.dailymail.co.uk/sciencetech/article-6341801/AI-lie-detector-interrogate-travellers-EU-borders.html (Erişim: 20.11.2022)
Yenişafak, "AB'den sınırlara yapay zekâ destekli yalan makinesi". https://www.yenisafak.com/teknoloji/abden-sinirlara-yapay-zekâ-destekli-yalan-makinesi-3405909 (Erişim: 30.11.2022)
91 Migration Policy Institute, "The Increasing Use of Artificial Intelligence in Border Zones Prompts Privacy Questions".https://www.migrationpolicy.org/article/artificial-intelligence-border-zones-(Erişim: 30.11.2022)
92 A.g.e.
93 Birkan Göçerler, *Yapay Zekâ Tabanlı Plaka Tanıma ile Bariyer Kontrolü* (Edirne: Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2015).

94 Stendustri, "Ülkelerin Sınır Güvenliğini Yapay Zekâ Sağlayacak". https://www.stendustri.com.tr/insaat-ve-malzeme/ulkelerin-sinir-guvenligini-yapay-zekâ-saglayacak-h110738.html (Erişim 07.11.2022)

95 M. Kürşat Şahiner – Emrah Ayhan – Murat Önder (2021), "Yeni Sınır Güvenliği Anlayışında Yapay Zekâ Yönetişimi: Fırsatlar ve Tehditler", A.g.e., 89.

96 Sait Yılmaz, "Teknoloji ve Savaş", *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi* 1/1 (2021), 61.

97 Adem Özer, "Savaşlarda Üçüncü Devrim Otonom Silah Sistemleri ve İnsancıl Hukuk", *Geleceğin Güvenliği,* ed. Ahmet Yıldız (İstanbul: TASAM Yayınları, 2019), 257.

98 IEEE Spectrum, "A Robotic Sentry For Korea's Demilitarized Zone" (Erişim: 24.11.2022)

99 M. Kürşat Şahiner – Emrah Ayhan – Murat Önder (2021), "Yeni Sınır Güvenliği Anlayışında Yapay Zekâ Yönetişimi: Fırsatlar ve Tehditler", A.g.e., 90.

100 Mediaclick, "Yapay Zekânın Geleceği" https://www.mediaclick.com.tr/tr/blog/yapay-zekânin-gelecegi (Erişim 07.11.2022)

101 Mediaclick, A.g.e.

102 Mediaclick, A.g.e

103 A.g.e.

104 Türk Geliştiriciler Topluluğu Turk.Dev, "Yapay Zekânın Avantajları ve Dezavantajları Nelerdir?". https://www.turk.dev/yazilim/yapay-zekânin-avantajlari-ve-dezavantajlari-nelerdir/ (Erişim: 30.11.2022)

105 A.g.e.

106 A.g.e.

107 medium.com, "Yapay Zekânın Avantajları ve Dezavantajları". https://medium.com/@kaantiftikci/yapay-zekânın-avantajları-ve-dezavantajları-5341075f84b3 (Erişim: 30.11.2022)

108 A.g.e.

109 Turk.Dev, "Yapay Zekânın Avantajları ve Dezavantajları Nelerdir?". https://www.turk.dev/yazilim/yapay-zekânin-avantajlari-ve-dezavantajlari-nelerdir/ (Erişim: 30.11.2022)

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Alderete, María Verónica (2021). Determinants of Smart City Commitment among Citizens from a Middle City in Argentina. Smart Cities, V. 4, https://doi.org/10.3390/ smartcities4030059.
- Allam, Zaheer - Sharifi, Ayyoob - Bibri, Simon Elias – Chabaud, Didier (2022). Emerging Trends and Knowledge Structures of Smart Urban Governance. Sustainability, V. 14, 5275, https://doi.org/10.3390/su14095275.
- Anthopoulos, Leonidas (2017). Smart Utopia vs Smart reality: Learning by Experience from 10 Smart City Cases, Cities, V. 63.
- Arat, Zeynep (1975). Gelişmekte Olan Ülkelerde Sanayileşmenin Kentleşmeye Etkisi: Türkiye İçin Bir Sınama, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Gelismekte-olan-ulkelerde-sanayiles menin-kentlesmeye-etkisi-Turkiye-icin-bir-sinama_Zeynep-Arat.pdf (Erişim Tarihi: 15.09.2022).
- Aslanoğlu, Rana (1992). Kentlerin Kökeni Üzerine Bir Değerlendirme, Uludağ Üniversitesi İktisadi ve idari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt. 13, Sayı. 1-2.
- Aydoğdu, İlke Bezen (2013), "Bilgi Kenti: Bir Değişimin Anatomisi", Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi, Cilt: 8, Sayı: 2, s.15-26.
- Ayten Alkan, Ayten - Duru, Bülent (2002). 20. Yüzyılda Kent ve Kentsel Düşünce, 20. Yüzyıl Kenti, Der. ve Çev. Alkan, Ayten –Duru, Bülent, İmge Yayınevi, Ankara.
- Baran, Małgorzata - Kłos, Monika - Chodorek, Monika - Marchlewska Patyk, Karolina (2022). The Resilient Smart City Model-Proposal for Polish Cities, Energies, V. 15, 1818. https://doi.org/10.3390/en15051818.
- Bayrak, Burcu (2021). İlk Kentler'in Kurulması ve Erken Devlet'in Doğuşu Aşamalarında Yönetim ve Yönetsel Aygıtlar Üzerine Bir Değerlendirme, Amme İdaresi Der., C.54, S. 4.
- Bektaş, Leyla (2013). Kent Mekânının Dönüşümü ve Yabancılaşma: Kente Belgeseller Üzerinden Bakış, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo Televizyon ve Sinema Ana Bilim Dalı İletişim Bilimleri Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Bellini, Pierfrancesco - Nesi, Paolo - Pantaleo, Gianni (2022). IoT-Enabled Smart Cities: A Review of Concepts, Frameworks and Key Technologies, Applied Science, V. 12, 1607, https://doi.org/10.3390/app12031607.
- Bilici, Zekeriya - Babahanoğlu, Veysel (2018). Akıllı Kent Uygulamaları ve Konya Örneği, Akademik Yaklaşımlar Dergisi, Cilt. 9 Sayı. 2.
- Birleşmiş Milletler (2018). World Urbanization Prospects, The 2017 Version, United Nations, New York.
- Bulmuş, Gamze - Erkan Polat (2020). Yeni Bölgeselcilik Yaklaşımı ve Bölgesel Kalkınma Ajanslarının Türkiye Bölgesel Planlama Uygulamasına Etkileri, Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi, Cilt. 5, Sayı. 2.
- Can, Fatih Mehmet (2010). Kentleşme, Sanayileşme ve Kalkınma Etkileşimi, Sürdürülebilir Kentleşme ve Kentlilik Sempozyumu Kitabı, T.C. Fırat Kalkınma Ajansı, Malatya.
- Caragliu, Andrea - Del Bo, Chiara - Nijkamp, Peter (2011). Smart Cities in Europe, Journal of Urban Technology, V. 18, I. 2, https://doi.org/10.1080/10630732.2011.601117.
- Castells, Manuel (1996). The Informational Model of Develeopment and the Restructuring of Capitalism, Readings in Urban Theory, Ed. Fainstein, Susan S. - Campell, Scott, Blackwell Publishing.
- Chen, Zhaoyu - Chan, Irene Cheng Chu (2022). Smart Cities and Quality of Life: A Quantitative Analysis of Citizens' Support for Smart City Development, Information Technology & People, https://doi.org/10.1108/ITP-07-2021-0577.
- Chourabi, Hafedh - Nam, Taewoo - Walker, Shawn - Gil Garcia, J. Ramon - Mellouli, Sehl - Nahon, Karine - Pardo, Theresa A. - Scholl, Hans Jochen (2012). Understanding Smart Cities: An Integrative Framework, Proceedings of the Annual 45. Hawaii International Conference on System Sciences.

- Colldahl, Caroline - Frey, Sonya - Kelemen, Joseph E. (2013). Smart Cities: Strategic Sustainable Development for an Urban World, School of Engineering Blekinge Institute of Technology, Karlskrona, Master Thesis, Sweden.
- Çelikyay, Hicran Hamza (2017). İstanbul Perspektifinden Akıllı Şehirlere Bakış: Şehirleri Akıllı Kılan Sadece Teknoloji Mi? Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt. 1.
- Erkek, Seyida (2017). Akıllı Şehircilik Anlayışı ve Belediyelerin İnovatif Uygulamaları, Medeniyet ve Toplum, Cilt. 1, Sayı. 1.
- Erman, Tahire (2010). Kent Çalışmalarının Geçmişi ve Bugünü: Hâkim Paradigmalar ve yeni Sorunsallar, İdealkent, Sayı.1.
- Esendemir, Şerif (2015). Kentin Kökeni, Muhafazakâr ve Modernist Halleri, Şehir ve Medeniyet, Cilt. 5, S. 9.
- Georgiadis, Athanasios - Christodoulou, Panayiotis - Zinonos, Zinon (2021). Citizens' Perception of Smart Cities: A Case Study. Applied Science, V. 11, 2517. https://doi.org/10.3390/app11062517.
- Giffinger, Rudolf - Fertner, Christian - Kramar, Hans - Meijers, Evert (2007). City-Ranking of European Medium-Sized Cities; Vienna University of Technology, Vienna, Austria.
- Giffinger, Rudolf - Gudrun, Haindlmaier (2010). Smart Cities Ranking: An Effective Instrument For The Positioning Of The Cities?, ACE: Architecture, City and Environment.
- Gürsoy, Oğuzhan (2019). Akıllı Kent Yaklaşımı ve Türkiye'deki Büyükşehirler İçin Uygulama İmkânları, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Kamu Yönetimi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Hall, Robert E. (2000). The Vision of A Smart City, Proceedings of the 2nd International Life Extension Technology Workshop, 28 Eylül 2000, Paris, Fransa.
- Harvey, David (2016). Kentsel Mekan Mücadeleleri Neden Önemlidir? Mekan Meselesi, Ed. Merrifield, Andy - Negri, Antonio - Bayat, Asef - Harvey, David - Wacquant, Loïc - AmorÔs, Miguel - Torlak, Soner, 2. Baskı, Tekin Yayınları, İstanbul.
- Hasol, Doğan (2002). Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, 8. Baskı, İstanbul.
- Hatuka, Tali- Issachar Rosen-Zvi- Michael Birnhack- Eran Toch - Hadas Zur (2018). The Political Premises of Contemporary Urban Concepts: The Global City, The Sustainable City, The Resilient City, The Creative City, and The Smart City, Planning Theory & Practice, V. 19, I. 2, https://doi.org/10.1080/14649357.2018.1455216.
- Kamu Teknoloji Platformu (2016). Akıllı Kentler Masa Başı Araştırması, XSIGHTS.
- Kar, Arpan Kumar - Mustafa, Syed Ziaul - Gupta, Manmohan Prasad - Ilavarasan, P. Vigneswara – Dwivedi, Yogesh K. (2017). Understanding Smart Cities: Inputs for Research and Practice. Advances in Smart Cities: Smarter People, Governance and Solutions, Ed. Kar, Arpan Kumar - Gupta, Manmohan Prasad - Ilavarasan, P. Vigneswara – Dwivedi, CRC Press: Boca Raton FL, USA.
- Kaya, Erol - Şentürk, Hulisi - Danış, Osman – Şimşek, Sami (2007). Modern Kent Yönetimi-1. Okutan Yayıncılık, İstanbul.
- Keleş, Ruşen (1998). Kentbilim Terimleri Sözlüğü, İmge Kitabevi, Ankara.
- Keleş, Ruşen (2004). Kentleşme Politikası, İmge Kitabevi, Ankara.
- Kemeç, Abidin - Gül, Hüseyin (2022). Teknolojik Gelişmelerin Akıllı Kent Politikalarına Yansımaları, **Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Konularında Bilimsel Değerlendirmeler,** Ed. Karabulut, Şahin, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa.
- Keyder, Çağlar (1992). İstanbul'u Nasıl Satmalı? İstanbul Dergisi, S. 3.
- Lee, Won Sang (2022). Analyzing The Evolution of Interdisciplinary Areas: Case of Smart Cities, Journal of Global Information Management, V. 30, I. 1, https://doi.org/10.4018/ JGIM.304062.

- Lnenicka, Martin - Nikiforova, Anastasija - Luterek, Mariusz - Azeroual, Otmane - Ukpabi, Dandison - Valtenbergs, Visvaldis - Machova, Renata (2022). Transparency of Open Data Ecosystems in Smart Cities: Definition and Assessment of The Maturity of Transparency in 22 Smart Cities, Sustainable Cities and Society, V. 82, 103906, https://doi.org/10.1016/j.scs.2022.103906.
- Lombardi, Patrizia - Giordano, Silvia, Farouh, Hnd - Yousef, Wael (2012). Modelling The Smart City Performance, The European Journal of Social Science Research, V. 2.
- Memiş, Levent (2022). Ağ Yönetişimi: Kent Yönetimi Bağlamında Teorik Bir İnceleme, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt. 9, Sayı. 1.
- Micozzi, Nancy - Yigitcanlar, Tan (2022). Understanding Smart City Policy: Insights from the Strategy Documents of 52 Local Governments. Sustainability, V. 14, 10164, https://doi.org/10.3390/su141610164.
- Mumford, Lewis (2013). Tarih Boyunca Kent: Kökenleri, Geçirdiği Değişimler ve Geleceği, Çev. Koca, Gürol - Tosun, Tamer, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Myeong, Seunghwan - Park, Jaehyun - Lee, Minhyung (2022). Research Models and Methodologies on the Smart City: A Systematic Literature Review, Sustainability, V. 14, 1687, https://doi.org/10.3390/su14031687.
- Nam, Taewoo - Pardo, Theresa A. (2011). Conceptualizing Smart City with Dimensions of Technology, People, and Institutions, The Proceedings of the 12th Annual International Conference on Digital Government Research, June 12–15, 2011, College Park, MD, USA.
- Negiz, Nilüfer (2017). Kentlerin Tarihsel Sürdürülebilirliğinde Kültürel Miras: Önemi ve Değeri Üzerine Düşünmek, Akademia Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt. 1, Sayı. 3.
- Negri, Antonio (2016). Çokluğun Mekanı: Metropol, Mekan Meselesi, Ed. Merrifield, Andy - Negri, Antonio - Bayat, Asef - Harvey, David - Wacquant, Loïc - AmorÓs, Miguel - Torlak, Soner, 2. Baskı, Tekin Yayınları, İstanbul.
- Örselli, Erhan - Akbay, Can (2019). Teknoloji ve Kent Yaşamında Dönüşüm: Akıllı Kentler, Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi, Cilt. 2, Sayı. 4.
- Örselli, Erhan - Bayrakcı, Erdal - Dinçer, Selçuk (2019). Kent Güvenliğinin Sağlanmasında Akıllı Kent Teknolojilerinin Rolü, Journal of Social and Humanities Sciences Research, Cilt. 6, Sayı. 43.
- Örselli, Erhan - Bayrakçı, Erdal (2021). Kentlerin Rekabet Edebilirliğinde Akıllı Kentin Rolü, Akıllı Kentler: Uygulamalar, Sorunlar ve Çözümler, Ed. Yakup Bulut - M. Miraç Aslan, Ekin Kitabevi, Bursa.
- Örselli, Erhan - Bilici, Zekeriya - Babahanoğlu, Veysel (2018). Akıllı Vatandaş, Akıllı Kentler ve Türkiye, ICPESS 2018 Proceedings Vol. 1: Political Studies.
- Örselli, Erhan - Dinçer, Selçuk (2019). Akıllı Kentlerin İnsan Boyutu: Akıllı Yönetişim ve Akıllı İnsan Üzerine Bir Analiz, 4. Uluslararası Kent Araştırmaları Kongresi, 16-18 Ekim 2019, Ankara.
- Özgül, Can Giray (2020). Yeni Kent Paradigması, İdealkent Yayınları, 1. Baskı, Ankara.
- Pereira, Gabriela Viale - Parycek, Peter - Falco, Enzo - Kleinhans, Reinout (2018). Smart Governance in The Context of Smart Cities: A Literature Review, Information Polity, V. 23, https://doi.org/10.3233/IP-170067.
- Qonita, Maryam - Giyarsih, Sri Rum (2022). Smart City Assessment Using The Boyd Cohen Smart City Wheel in Salatiga, Indonesia, GeoJournal, https://doi.org/10.1007/s10708-022-10614-7.
- Quijano, Ana - Hernández, Jose L. - Nouaille, Pierre - Virtanen, Mikko - Sánchez-Sarachu, Beatriz - Pardo-Bosch, Francesc - Knieilng, Jörg (2022). Towards Sustainable and Smart Cities: Replicable and KPI-Driven Evaluation Framework, Buildings, V. 12, 233. https://doi.org/10.3390/buildings12020233.
- Rochet, Claude - Belemlih, Amine (2021). Social Emergence, Cornerstone of Smart City Governance as a Complex Citizen-Centric System, Handbook of Smart Cities, Ed. Augusto, J. C., Springer, Switzerland.

- Sarıoğlu, Servet (2005). Küreselleşmenin Kentler Üzerindeki Etkileri: Dünya Kentleri ve İstanbul Örneği, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetim ve Siyaset Bilimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Sodiq, Ahmed - Baloch, Ahmer A.B. - Khan, Shoukat Alim - Sezer, Nurettin (2019). Towards Modern Sustainable Cities: Review of Sustainability Principles and Trends, Journal of Cleaner Production, V. 227, https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.04.106.
- Tekkanat, Semiha Sultan – Türkmen, Seda Nur (2018). Tarih Boyunca Kent Formlarının Biçimlenişi Üzerine Bir İnceleme, Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt. 10 Sayı. 4. s.107-124.
- Topal, A. Kadir (2003). "Global Kapitalizmde Sermaye Birikimi İçin Yeni Mekânsal Ölçekler: Dünya Kentleri/Global Kentler", Çağdaş Yerel Yönetimler, C. 12, S. 2. s.41-61.
- Topal, A. Kadir (2004). Kavramsal olarak Kent Nedir? ve Türkiye'de Kent Neresidir? Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 6, Sayı 1.
- Tuysuz, Suat - Yazar, Ahmet - Manga, Müge (2022). Assessment of Tendency to Become a Smart City Among Turkish Cities in the Context of Underdevelopment: An Empirical Analysis, Planlama, V. 32, I. 2 https://doi.org/10.14744/planlama.2021.01346.
- Uğurlu, Örgen (2010). Kentlerin Tarihsel Gelişimi, Türkiye Perspektifinden Kent Sosyolojisi, Ed. Uğurlu, Örgen - Pınarcıoğlu, Nihal Ş. - Kanbak, Ayşegül - Şiriner, Makbule, Örgün Yayınevi, İstanbul.
- Wawer, Monika - Grzesiuk, Kalina - Jegorow, Dorota (2022). Smart Mobility in a Smart City in The Context of Generation Z, Sustainability, Use of ICT, and Participation, Energies, V. 15, 4651, https://doi.org/10.3390/en15134651.
- Yılmaz, Ensar - Salih Çiftçi, (2011). Kentlerin Ortaya Çıkışı ve Sosyo-Politik Açıdan Türkiye'de Kentleşme Dönemleri, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt. 10, Sayı. 35.
- Yigitcanlar, Tan - Kankanamge, Nayomi - Vella, Karen (2021). How Are Smart City Concepts and Technologies Perceived and Utilized? A Systematic Geo-Twitter Analysis of Smart Cities in Australia. Journal of Urban Technology, V. 28 I. 1-2, https://doi.org/10.1080/ 10630732.2020.1753483.
- Yurt, Remziye Gül (2020). Kentleşmenin Tarihsel Gelişimi, Disiplinlerarası Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı. 7. s.19-44.
- Zanella, Andrea - Bui, Nicola - Castellani, Angelo - Vangelista, Lorenzo - Zorzi, Michele (2014). Internet of Things for Smart Cities, Ieee Internet Of Things Journal, V. 1, I. 1.

SONNOTLAR

[1] Gürsoy, Oğuzhan (2019). Akıllı Kent Yaklaşımı ve Türkiye'deki Büyükşehirler İçin Uygulama İmkânları, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Kamu Yönetimi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, s. 8; Topal, A. Kadir (2004). Kavramsal olarak Kent Nedir? ve Türkiye'de Kent Neresidir? Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 6, Sayı 1, s. 276.

[2] Bayrak, Burcu (2021). İlk Kentler'in Kurulması ve Erken Devlet'in Doğuşu Aşamalarında Yönetim ve Yönetsel Aygıtlar Üzerine Bir Değerlendirme, Amme İdaresi Dergisi, Cilt. 54, Sayı. 4, s.37

[3] Topal, A. Kadir, a.g.e., s.277.

[4] Aydoğdu, İlke Bezen (2013). Bilgi Kenti: Bir Değişimin Anatomisi, Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi, Cilt. 8, Sayı. 2, s. 17.

[5] Keleş, Rusen (2004). Kentleşme Politikası, İmge Kitabevi, 8. Baskı, Ankara, s. 107.

[6] Keleş, Ruşen (1998). Kentbilim Terimleri Sözlüğü, İmge Kitabevi, Ankara. s.75

[7] Cohen'den aktaran Memiş, Levent (2022). Ağ Yönetişimi: Kent Yönetimi Bağlamında Teorik Bir İnceleme, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt. 9, Sayı. 1, s. 258.

[8] Keleş, 1998, a.g.e., s. 35.

[9] Hasol, Doğan (2002). Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü, Yapı Endüstri Merkezi Yay., 8. Baskı, İstanbul, s. 257.

[10] Kaya, Erol - Şentürk, Hulisi - Danış, Osman – Şimşek, Sami (2007). Modern Kent Yönetimi-1. Okutan Yayıncılık, İstanbul, s. 5

[11] Uğurlu, Örgen (2010). Kentlerin Tarihsel Gelişimi, Türkiye Perspektifinden Kent Sosyolojisi, Ed. Uğurlu, Örgen - Pınarcıoğlu, Nihal Ş. - Kanbak, Ayşegül - Şiriner, Makbule, Örgün Yayınevi, İstanbul, s. 65.

[12] Uğurlu, Örgen, a.g.e., s. 25; Bektaş, Leyla (2013). Kent Mekânının Dönüşümü ve Yabancılaşma: Kente Belgeseller Üzerinden Bakış, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo Televizyon Ve Sinema Ana Bilim Dalı İletişim Bilimleri Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, s.53.

[13] Negiz, Nilüfer (2017). Kentlerin Tarihsel Sürdürülebilirliğinde Kültürel Miras: Önemi ve Değeri Üzerine Düşünmek, Akademia Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt. 1, Sayı. 3, s. 159.

[14] Yurt, Remziye Gül (2020). Kentleşmenin Tarihsel Gelişimi, Disiplinlerarası Sosyal Bilimler Der., Sayı. 7, s. 24.

[15] Can, Fatih Mehmet (2010). Kentleşme, Sanayileşme ve Kalkınma Etkileşimi, Sürdürülebilir Kentleşme ve Kentlilik Sempozyumu Kitabı, T.C. Fırat Kalkınma Ajansı, Malatya, s.13; Ayten Alkan, Ayten - Duru, Bülent (2002). 20. Yüzyılda Kent ve Kentsel Düşünce, 20. Yüzyıl Kenti, Der. ve Çev. Alkan, Ayten – Duru, Bülent, İmge Yayınevi, Ankara, s.9.

[16] Mumford, Lewis (2013). Tarih Boyunca Kent: Kökenleri, Geçirdiği Değişimler ve Geleceği, Çev. Koca, Gürol - Tosun, Tamer, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, s. 49.

[17] Gürsoy, Oğuzhan, a.g.e., s. 28

[18] Mumford, a.g.e., s. 21.

[19] Esendemir, Şerif (2015). Kentin Kökeni, Muhafazakâr ve Modernist Halleri, Şehir ve Medeniyet, C.5(9), s. 33.

[20] Aynı kaynak, s. 34-35.

[21] Aktaran Aslanoğlu, Rana (1992). Kentlerin Kökeni Üzerine Bir Değerlendirme, Uludağ Üniversitesi İktisadi ve idari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt. 13, Sayı. 1-2, s.17.

[22] Arat, Zeynep (1975). Gelişmekte Olan Ülkelerde Sanayileşmenin Kentleşmeye Etkisi: Türkiye İçin Bir Sınama, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Gelismekte-olan-ulkelerde-sanayilesmenin-kentlesmeye-etkisi-Turkiye-icin-bir-sinama_Zeynep-Arat.pdf (Erişim Tarihi: 15.09.2022).

[23] Harvey, David (2016). Kentsel Mekan Mücadeleleri Neden Önemlidir? Mekan Meselesi, Ed. Merrifield, Andy - Negri, Antonio - Bayat, Asef - Harvey, David - Wacquant, Loïc - AmorÔs, Miguel - Torlak, Soner, 2. Baskı, Tekin Yayınları, İstanbul, s. 142

[24] Negri, Antonio (2016). Çokluğun Mekanı: Metropol, Mekan Meselesi, Ed. Merrifield, Andy - Negri, Antonio - Bayat, Asef - Harvey, David - Wacquant, Loïc - AmorÔs, Miguel - Torlak, Soner, 2. Baskı, Tekin Yayınları, İstanbul, s. 57

[25] Keyder, Çağlar (1992). "İstanbul'u Nasıl Satmalı?", İstanbul Dergisi, S.3, s. 85

[26] Tekkanat, Semiha Sultan – Türkmen, Seda Nur (2018). Tarih Boyunca Kent Formlarının Biçimlenişi Üzerine Bir İnceleme, Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt. 10 Sayı. 4, s. 108.

[27] Topal, A. Kadir (2004), a.g.e., s.277.

[28] Sarıoğlu, Servet (2005). Küreselleşmenin Kentler Üzerindeki Etkileri: Dünya Kentleri ve İstanbul Örneği, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetim ve Siyaset Bilimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara, s. 19.

[29] Kemeç, Abidin - Gül, Hüseyin (2022). Teknolojik Gelişmelerin Akıllı Kent Politikalarına Yansımaları, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Konularında Bilimsel Değerlendirmeler, Ed. Karabulut, Şahin, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, s. 197.

[30] Castells, Manuel (1996). The Informational Model of Develeopment and the Restructuring of Capitalism, Readings in Urban Theory, Ed. Fainstein, Susan S. - Campell, Scott, Blackwell Publishing, s. 72.

[31] Tekkanat Semiha Sultan – Türkmen, Seda Nur (2018), a.g.e., s. 107.

[32] Yılmaz, Ensar - Salih Çiftçi, (2011). Kentlerin Ortaya Çıkışı ve Sosyo-Politik Açıdan Türkiye'de Kentleşme Dönemleri, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt. 10, Sayı. 35, s. 253.

[33] Erman, Tahire (2010). Kent Çalışmalarının Geçmişi ve Bugünü: Hâkim Paradigmalar ve yeni Sorunsallar, İdealkent, Sayı.1, s. 33.

[34] Aynı kaynak, s.36.

[35] Aynı kaynak, s.36.

[36] Aynı kaynak, s.37.

[37] Sarıoğlu, Servet, a.g.e., s. 29-33

[38] Topal, A. Kadir (2003). "Global Kapitalizmde Sermaye Birikimi İçin Yeni Mekânsal Ölçekler: Dünya Kentleri/Global Kentler", Çağdaş Yerel Yönetimler, Cilt. 12, Sayı. 2, s. 41.

[39] Özgül, Can Giray (2020). Yeni Kent Paradigması, İdealkent Yayınları, 1. Baskı, Ankara, s. 169.

[40] Bulmuş, Gamze - Erkan Polat (2020). Yeni Bölgeselcilik Yaklaşımı ve Bölgesel Kalkınma Ajanslarının Türkiye Bölgesel Planlama Uygulamasına Etkileri, Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi, Cilt. 5, Sayı. 2, s. 296

[41] Hatuka, Tali- Issachar Rosen-Zvi- Michael Birnhack- Eran Toch - Hadas Zur (2018). The Political Premises of Contemporary Urban Concepts: The Global City, The Sustainable City, The Resilient City, The Creative City, and The Smart City, Planning Theory & Practice, V. 19, I. 2, https://doi.org/10.1080/14649357.2018.1455216, s. 163.

[42] Aynı kaynak, s. 164.

[43] Quijano, Ana - Hernández, Jose L. - Nouaille, Pierre - Virtanen, Mikko - Sánchez-Sarachu, Beatriz - Pardo-Bosch, Francesc - Knieilng, Jörg (2022). Towards Sustainable and Smart Cities: Replicable and KPI-Driven Evaluation Framework, Buildings, V. 12, 233. https://doi.org/10.3390/buildings12020233, s. 1

[44] Birleşmiş Milletler (2018). World Urbanization Prospects, The 2017 Version, United Nations, New York.

[45] Baran, Małgorzata - Kłos, Monika - Chodorek, Monika - Marchlewska Patyk, Karolina (2022). The Resilient Smart City Model-Proposal for Polish Cities, Energies, V. 15, 1818. https://doi.org/10.3390/en15051818, s. 1

[46] Sodiq, Ahmed - Baloch, Ahmer A.B. - Khan, Shoukat Alim - Sezer, Nurettin (2019). Towards Modern Sustainable Cities: Review of Sustainability Principles and Trends, Journal of Cleaner Production, V. 227, https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.04.106, s. 997-998

[47] Baran, Małgorzata - Kłos, Monika - Chodorek, Monika - Marchlewska Patyk, Karolina, a.g.m. s. 1

[48] Quijano, Ana - Hernández, Jose L. - Nouaille, Pierre - Virtanen, Mikko - Sánchez-Sarachu, Beatriz - Pardo-Bosch, Francesc - Knieilng, Jörg, a.g.m., s. 1

[49] Wawer, Monika - Grzesiuk, Kalina - Jegorow, Dorota (2022). Smart Mobility in a Smart City in The Context of Generation Z, Sustainability, Use of ICT, and Participation, Energies, V. 15, 4651, https://doi.org/10.3390/en15134651, s. 3

[50] Baran, Małgorzata - Kłos, Monika - Chodorek, Monika - Marchlewska Patyk, Karolina, a.g.m. s. 1

[51] Wawer, Monika - Grzesiuk, Kalina - Jegorow, Dorota, a.g.m., s. 3

[52] Tuysuz, Suat - Yazar, Ahmet - Manga, Müge (2022). Assessment of Tendency to Become a Smart City Among Turkish Cities in the Context of Underdevelopment: An Empirical Analysis, Planlama, V. 32, I. 2 https://doi.org/10.14744/planlama.2021.01346, s. 248.

[53] Qonita, Maryam - Giyarsih, Sri Rum (2022). Smart City Assessment Using The Boyd Cohen Smart City Wheel in Salatiga, Indonesia, GeoJournal, https://doi.org/10.1007/s10708-022-10614-7, s. 1-2

[54] Georgiadis, Athanasios - Christodoulou, Panayiotis - Zinonos, Zinon (2021). Citizens' Perception of Smart Cities: A Case Study. Applied Science, V. 11, 2517. https://doi.org/10.3390/app11062517, s. 1

[55] Qonita, Maryam - Giyarsih, Sri Rum, a.g.m., s. 1-2

[56] Quijano, Ana - Hernández, Jose L. - Nouaille, Pierre - Virtanen, Mikko - Sánchez-Sarachu, Beatriz - Pardo-Bosch, Francesc - Knieilng, Jörg, a.g.m., s. 1

[57] Allam, Zaheer - Sharifi, Ayyoob - Bibri, Simon Elias – Chabaud, Didier (2022). Emerging Trends and Knowledge Structures of Smart Urban Governance. Sustainability, V. 14, 5275, https://doi.org/10.3390/su14095275, s. 2

[58] Chen, Zhaoyu - Chan, Irene Cheng Chu (2022). Smart Cities and Quality of Life: A Quantitative Analysis of Citizens' Support for Smart City Development, Information Technology & People, https://doi.org/10.1108/ITP-07-2021-0577, s. 1-2

[59] Georgiadis, Athanasios - Christodoulou, Panayiotis - Zinonos, Zinon, a.g.m., s. 1

[60] Lnenicka, Martin - Nikiforova, Anastasija - Luterek, Mariusz - Azeroual, Otmane - Ukpabi, Dandison - Valtenbergs, Visvaldis - Machova, Renata (2022). Transparency of Open Data Ecosystems in Smart Cities: Definition and Assessment of The Maturity of Transparency in 22 Smart Cities, Sustainable Cities and Society, V. 82, 103906, https://doi.org/10.1016/j.scs.2022.103906, s. 1

[61] Lee, Won Sang (2022). Analyzing The Evolution of Interdisciplinary Areas: Case of Smart Cities, Journal of Global Information Management, V. 30, I. 1, https://doi.org/10.4018/JGIM.304062, s. 2

[62] Wawer, Monika - Grzesiuk, Kalina - Jegorow, Dorota, a.g.m., s. 1-2

[63] Nam, Taewoo - Pardo, Theresa A. (2011). Conceptualizing Smart City with Dimensions of Technology, People, and Institutions, The Proceedings of the 12th Annual International Conference on Digital Government Research, June 12–15, 2011, College Park, MD, USA, s. 283

[64] Örselli, Erhan - Bayrakçı, Erdal (2021). Kentlerin Rekabet Edebilirliğinde Akıllı Kentin Rolü, Akıllı Kentler: Uygulamalar, Sorunlar ve Çözümler, Ed. Yakup Bulut - M. Miraç Aslan, Ekin Kitabevi, Bursa, s. 108

[65] Pereira, Gabriela Viale - Parycek, Peter - Falco, Enzo - Kleinhans, Reinout (2018). Smart Governance in The Context of Smart Cities: A Literature Review, Information Polity, V.23, https://doi.org/10.3233/IP-170067, s. 144.

[66] Chen, Zhaoyu - Chan, Irene Cheng Chu, a.g.m., s. 2

[67] Yigitcanlar, Tan - Kankanamge, Nayomi - Vella, Karen (2021). How Are Smart City Concepts and Technologies Perceived and Utilized? A Systematic Geo-Twitter Analysis of Smart Cities in Australia. Journal of Urban Technology, V. 28 I. 1-2, https://doi.org/10.1080/10630732.2020.1753483, s. 137.

[68] Örselli, Erhan - Bayrakçı, Erdal, a.g.m., s. 108

[69] Micozzi, Nancy - Yigitcanlar, Tan (2022). Understanding Smart City Policy: Insights from the Strategy Documents of 52 Local Governments. Sustainability, V. 14, 10164, https://doi.org/10.3390/su 141610164, s. 1

[70] Aynı kaynak, s. 1

[71] Rochet, Claude - Belemlih, Amine (2021). Social Emergence, Cornerstone of Smart City Governance as a Complex Citizen-Centric System, Handbook of Smart Cities, Ed. Augusto, J. C., Springer, Switzerland, s. 3.

[72] Örselli, Erhan - Dinçer, Selçuk (2019). Akıllı Kentlerin İnsan Boyutu: Akıllı Yönetişim ve Akıllı İnsan Üzerine Bir Analiz, 4. Uluslararası Kent Araştırmaları Kongresi, 16-18 Ekim 2019, Ankara, s. 1287

[73] Georgiadis, Athanasios - Christodoulou, Panayiotis - Zinonos, Zinon, a.g.m., s. 2

[74] Baran, Małgorzata - Kłos, Monika - Chodorek, Monika - Marchlewska Patyk, Karolina, a.g.m. s. 3

[75] Alderete, María Verónica (2021). Determinants of Smart City Commitment among Citizens from a Middle City in Argentina. Smart Cities, V. 4, https://doi.org/10.3390/smartcities4030059, s. 1113

[76] Myeong, Seunghwan - Park, Jaehyun - Lee, Minhyung (2022). Research Models and Methodologies on the Smart City: A Systematic Literature Review, Sustainability, V.14, 1687, https://doi.org/10.3390/su14031687, s. 1

[77] Çelikyay, Hicran Hamza (2017). İstanbul Perspektifinden Akıllı Şehirlere Bakış: Şehirleri Akıllı Kılan Sadece Teknoloji Mi?, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt. 1, s. 505-506.

[78] Zanella, Andrea - Bui, Nicola - Castellani, Angelo - Vangelista, Lorenzo - Zorzi, Michele (2014). Internet of Things for Smart Cities, Ieee Internet Of Things Journal, V. 1, I. 1, s. 22

[79] Georgiadis, Athanasios - Christodoulou, Panayiotis - Zinonos, Zinon, a.g.m., s. 1-2

[80] Nam, Taewoo - Pardo, Theresa A., a.g.e., s. 284

[81] Anthopoulos, Leonidas (2017). Smart Utopia vs Smart reality: Learning by Experience from 10 Smart City Cases, Cities, V. 63, s. 128-129

[82] Caragliu, Andrea - Del Bo, Chiara - Nijkamp, Peter (2011). Smart Cities in Europe, Journal of Urban Technology, V. 18, I. 2, https://doi.org/10.1080/10630732.2011.601117, s. 65-66.

[83] Nam, Taewoo - Pardo, Theresa A., a.g.e. s. 284; Qonita, Maryam - Giyarsih, Sri Rum, a.g.m., s. 2

[84] Wawer, Monika - Grzesiuk, Kalina - Jegorow, Dorota, a.g.m., s. 4-5

[85] Baran, Małgorzata - Kłos, Monika - Chodorek, Monika - Marchlewska Patyk, Karolina, a.g.m. s. 5

[86] Aynı kaynak, s. 5

[87] Myeong, Seunghwan - Park, Jaehyun - Lee, Minhyung, a.g.m., s. 2

[88] Hall, Robert E. (2000). The Vision of A Smart City, Proceedings of the 2nd International Life Extension Technology Workshop, 28 Eylül 2000, Paris, Fransa, s. 1

[89] Kamu Teknoloji Platformu (2016). Akıllı Kentler Masa Başı Araştırması, XSIGHTS, s. 10; Örselli, Erhan - Bilici, Zekeriya - Babahanoğlu, Veysel (2018). Akıllı Vatandaş, Akıllı Kentler ve Türkiye, ICPESS 2018 Proceedings Vol. 1: Political Studies, s. 5

[90] Giffinger, Rudolf - Fertner, Christian - Kramar, Hans - Meijers, Evert (2007). City-Ranking of European Medium-Sized Cities; Vienna University of Technology, Vienna, Austria, ss. 1-12.

[91] Giffinger, Rudolf - Gudrun, Haindlmaier (2010). Smart Cities Ranking: An Effective Instrument For The Positioning Of The Cities?, ACE: Architecture, City and Environment, s. 10-11.

[92] Lombardi, Patrizia - Giordano, Silvia, Farouh, Hnd - Yousef, Wael (2012). Modelling The Smart City Performance, The European Journal of Social Science Research, V. 2, s. 139

[93] Colldahl, Caroline - Frey, Sonya - Kelemen, Joseph E. (2013). Smart Cities: Strategic Sustainable Development for an Urban World, School of Engineering Blekinge Institute of Technology, Karlskrona, Thesis, Sweden, s. 1-5

[94] Kar, Arpan Kumar - Mustafa, Syed Ziaul - Gupta, Manmohan Prasad - Ilavarasan, P. Vigneswara – Dwivedi, Yogesh K. (2017). Understanding Smart Cities: Inputs for Research and Practice. Advances in Smart Cities: Smarter People, Governance and Solutions, Ed. Kar, Arpan Kumar - Gupta, Manmohan Prasad - Ilavarasan, P. Vigneswara – Dwivedi, CRC Press: Boca Raton FL, USA, ss. 1-10.

[95] Alderete, María Verónica, a.g.m., s. 1115

[96] Bellini, Pierfrancesco - Nesi, Paolo - Pantaleo, Gianni (2022). IoT-Enabled Smart Cities: A Review of Concepts, Frameworks and Key Technologies, Applied Science, V. 12, 1607, https://doi.org/10.3390/app12031607, s. 10

[97] Chourabi, Hafedh - Nam, Taewoo - Walker, Shawn - Gil Garcia, J. Ramon - Mellouli, Sehl - Nahon, Karine - Pardo, Theresa A. - Scholl, Hans Jochen (2012). Understanding Smart Cities: An Integrative Framework, Proceedings of the Annual 45. Hawaii International Conference on System Sciences, s. 2293

[98] Giffinger, Rudolf - Gudrun, Haindlmaier, a.g.m., s. 14

[99] Alderete, María Verónica, a.g.m., s. 1115-1116

[100] Örselli, Erhan - Bilici, Zekeriya - Babahanoğlu, Veysel, a.g.e., s. 8

[101] Alderete, María Verónica, a.g.m., s. 1116

[102] Pereira, Gabriela Viale - Parycek, Peter - Falco, Enzo - Kleinhans, Reinout, a.g.m., s. 144

[103] Aynı kaynak, s. 144

[104] Alderete, María Verónica, a.g.m., s. 1116

[105] Georgiadis, Athanasios - Christodoulou, Panayiotis - Zinonos, Zinon, a.g.m., s. 2

[106] Alderete, María Verónica, a.g.m., s. 1116
[107] Bellini, Pierfrancesco - Nesi, Paolo - Pantaleo, Gianni, a.g.m., s. 12
[108] Bilici, Zekeriya - Babahanoğlu, Veysel (2018). Akıllı Kent Uygulamaları ve Konya Örneği, Akademik Yaklaşımlar Dergisi, Cilt. 9 Sayı. 2, s. 131
[109] Bellini, Pierfrancesco - Nesi, Paolo - Pantaleo, Gianni, a.g.m., s. 10
[110] Örselli, Erhan - Akbay, Can (2019). Teknoloji ve Kent Yaşamında Dönüşüm: Akıllı Kentler, Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi, Cilt. 2, Sayı. 4, s. 232
[111] Qonita, Maryam - Giyarsih, Sri Rum, a.g.m., s. 4
[112] Örselli, Erhan - Bayrakcı, Erdal - Dinçer, Selçuk (2019). Kent Güvenliğinin Sağlanmasında Akıllı Kent Teknolojilerinin Rolü, Journal of Social and Humanities Sciences Research, Cilt. 6, Sayı. 43, s. 3090.
[113] Tuysuz, Suat - Yazar, Ahmet - Manga, Müge, a.g.m., s. 248
[114] Örselli, Erhan - Bayrakçı, Erdal, a.g.m., s. 113
[115] Erkek, Seyida (2017). Akıllı Şehircilik Anlayışı ve Belediyelerin İnovatif Uygulamaları, Medeniyet ve Toplum, Cilt. 1, Sayı. 1, s. 60.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Adadağ, Özgür (2011). ‘’Küreselleşme ve Demokrasi’’, Küreselleşmenin Farklı Yüzleri, Dipnot Yayınları, Ankara
- Aktan Ç. Can, Vural İstiklal (2005). “Çokuluslu Şirketler ve Ekonomik Kalkınma”, Sivil Toplum Dergisi.
- Aktel, Mehmet (2001). Küreselleşme Süreci ve Etki Alanları, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt:6, Sayı:2.
- Ataç, Kuter (2000). Küreselleşme: Bir Değerlendirme, Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt:18, Sayı:1, Ankara.
- Ball, George (1967). "Cosmocorporations: The Importance of Being Stateless." Columbia Journal of World Buiness 2.
- Bellah, Robert, Richard Madson, William Sullivan, Ann Swiddler, and Steven Tipton (1985). Habits of the Heart: Individualism and Commitment in American Life. Berkeley, CA: University of California Press.
- Bill, James, and Robert Springborg (1990). Politics in the Middle East, 3rd ed: New York: Harper Collins.
- Boyer Robert and Daniel Drache, eds. (1996). States Against Markets: The Limits of Globalization. London: Routledge.
- Cope, Stephan-Frank Leıshman-Peter Storie (1997). “Globalization, New Public Management And The Enabling State”, International Journal Of Public Sector Management.
- Çırmın, Füsun Kökalan (2014). “Kapitalizm, Çok Uluslu Şirketler ve Çevre”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, C.13, S.50.
- Dilmen, Necmi Emel (2007). Küreselleşme Üzerine Notlar: Bireyselleşen Küre; Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Doğan, Muammer (2016). İşletme Ekonomisi ve Yönetimi, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- DPT (1995). Dünyada Küreselleşme ve Bölgesel Bütünleşmeler. DPT: 2375. Ocak.
- Elçin, A. Bora (2012). “Küreselleşmenin Tarihçesi”. Ankara.
- Erbay, Yusuf (1998). Küreselleşen Dünyada Türkiye, Türk İdare Dergisi, Sayı:421.
- Eren, Veysel (2001). YKY Anlayışı (Büyükşehir ve İl Belediyeleri Üzerinde Bir Araştırma), Sakarya: Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Farazmand, Ali (2000). “Küreselleşme ve Kamu Yönetimi”, (Çev. S. Kaygalak), Mülkiye.
- Faulks, Keith (1999). “Political Sociology”, Usa: New York Un. Press.
- Giddens, Anthony (2012). Modernliğin Sonuçları. (Çev: Ersin Kuşdil), İstanbul: Ayrıntı.
- Göküş, Mehmet (2010). “Küreselleşme Sürecinin Kamu Hizmetine Yansıması”. Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi.
- Habitat (2000). İstanbul +5 Ülke Raporu, Yönetişim Alt Bölümü, İstanbul.
- Halligan, John (1997). “New Public Sector Models”, J.E. Lane (Ed.), Public Sector Reform Rationale, Trends-Problems, England
- Heywood, Andrew (2013). Küresel Siyaset. (Çev.: Nasuh Uslu & Haluk Özdemir), 1. Baskı, Ankara: Adres Yayınları.
- İlhan, Süleyman (2012). “Küreselleşme ve Yoksulluk: Çok Uluslu Şirketlerin Faturası”, NWSA-Social Sciences, s. 236.
- Karaman, Zerrin Toprak (2000). “Yönetim Stratejilerindeki Gelişmeler”, Türk İdare Dergisi, S.72.
- Kaymakçı, Oğuz (2013). “Küresel Ekonomide Çok Uluslu Şirketler ve Türkiye'deki Yansımaları” CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi, C.11, No.1.
- Kettl F. Donald (2000). “The Transformation Of Governance: Globalization, Devolution And The Role Of Government”, Public Administration Review.
- Keyman, Fuat (2000). “Türkiye ve Radikal Demokrasi”. İstanbul: Alfa Yay.

- Koçtürk O. Murat. Eker, Meral, "Dünyada ve Türkiye'de Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları ve Çok Uluslu Şirketlerin Gelişimi", Tarım Ekonomisi Dergisi, C. 18, S.1
- Kutal, Gülten (1982). Endüstri İlişkileri Açısından Çok Uluslu Şirketler, Gür-Ay Matbaası. İstanbul.
- Maliye Bak. (2003). "İyi Yönetişimin Temel Unsurları", Ankara.
- Muhammed, Faqir (1990). "Kamu Yönetimi: Gelişen Görüşler ve Öncelikler", (Çev. Osman Gürbüz), Türk İdare Dergisi, S.62.
- Oran, İbrahim Bora (2020). "Çok Uluslu Şirketler, Stratejileri ve Küreselleşmedeki Rolleri", Journal of Life Economics, C.7, S.1.
- Özel, Mehmet (2000). Kamu Yönetiminde Yeni Bir Örgütlenme İlkesi: Yerellik" Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, S.9.
- Özer, M. Akif (2006), "Küreselleşme, Yerelleşme ve Kamu Yönetimi", Türk İdare Dergisi, Y.78, S.450, Mart.
- Ritze, George (2011). Küresel Dünya, Ayrıntı Yayınları, Çev. Melih Pekdemir, İstanbul.
- Rohr, John A. (1996). "What a difference a state makes? Gary L. WAMSLEY (Ed.), Refounding Democratic Public Administration, Modern Paradoxes, Post Modern Challenges, USA.
- Şaylan, Gencay (1994). Değişim Küreselleşme ve Devletin Yeni İşlevi. Ankara: İmge.
- Talas, Mustafa (2004), "Küreselleşme ve Kültür", Küreselleşme ve Psikiyatri, Türk, Tabipler Birliği Yayınları, Ankara.
- Thomas, Friedman (2000). "Küreselleşmenin Geleceği/Lexus ve Zeytin Ağacı", (Çev.: Elif Özsayar), İstanbul: Boyner Yayınları.
- TOBB (1996). Mahalli İdarelerin Yeniden Yapılandırılması Yerel Yönetim Reformu, Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara.
- Tutar, Hasan (2000). Küreselleşme Sürecinde İşletme Yönetimi, İstanbul: Hayat.
- Tutum, Cahit (1994). Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma, Ankara: TESAV Yay.
- Ulagay, Osman (2001). Küreselleşme Korkusu, Timaş Yayınları, İstanbul.
- YASED (2021). Uluslararası Doğrudan Yatırımlar 2020 Yıl Sonu Değerlendirme Raporu.
- Zengingönül, Oğul (2005), "Nedir Bu Küreselleşme? Kaçabilir miyiz? Kullanabilir miyiz?" ESİAD Dergisi, Yıl.1, Sayı.1.

SONNOTLAR

1 DPT (1995). Dünyada Küreselleşme ve Bölgesel Bütünleşmeler. DPT: 2375. Ocak. s.1.
2 Ulugay, Osman (2001). Küreselleşme Korkusu, Timaş Yayınları, İstanbul, s.65.
3 Erbay, Yusuf (1998). Küreselleşen Dünyada Türkiye, Türk İdare Dergisi, Sayı:421, s.297.
4 Ataç, Kuter (2000). Küreselleşme: Bir Değerlendirme, Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt:18, Sayı:1, Ankara, s.95.
5 Aktel, Mehmet (2001), Küreselleşme Süreci ve Etki Alanları, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt:6, Sayı:2, s.194.
6 A.g.m. s.196.
7 Özer, M. Akif (2006), "Küreselleşme, Yerelleşme ve Kamu Yönetimi", Türk İdare Dergisi, Y.78, S.450, Mart, s.145.
8 A.g.m. s.180.
9 Zengingönül, Oğul (2005), "Nedir Bu Küreselleşme? Kaçabilir miyiz? Kullanabilir miyiz?" ESİAD Dergisi, Yıl.1, Sayı.1. s.88.
10 Thomas, Friedman (2000). "Küreselleşmenin Geleceği/Lexus ve Zeytin Ağacı", (Çev.: Elif Özsayar), İstanbul: Boyner Yayınları, s.15.
11 Elçin, A. Bora (2012). "Küreselleşmenin Tarihçesi". Ankara. s.3.
12 A.g.m. s.8.
13 Aktel, Mehmet. A.g.m. s.198.
14 Elçin, A. Bora. A.g.m. s.9.
15 Özer, M. Akif. s.145.
16 Talas, Mustafa (2004), "Küreselleşme ve Kültür", Küreselleşme ve Psikiyatri, Türk, Tabipler Birliği Yayınları, Ankara, s. 235.
17 A.g.e. s.237.
18 Adadağ, Özgür (2011), ''Küreselleşme ve Demokrasi'', Küreselleşmenin Farklı Yüzleri, Dipnot Yayınları, Ankara, s.56.
19 A.g.e. s.58.
20 Farazmand Ali (1999). "Küreselleşme ve Kamu Yönetimi", Public Administration Review Dergisi, (Çev.: Sevilay Kaygalak), S.229, s. 259.
21 A.g.m. s.259.
22 A.g.m. s.259.
23 A.g.m. s.163.
24 Ritze George (2011). Küresel Dünya, Ayrıntı Yayınları, Çev. Melih Pekdemir, İstanbul, s.218.
25 İlhan Süleyman (2012). "Küreselleşme ve Yoksulluk: Çok Uluslu Şirketlerin Faturası", NWSA-Social Sciences, s. 236.
26 Oran İbrahim Bora (2020). "Çok Uluslu Şirketler, Stratejileri ve Küreselleşmedeki Rolleri", Journal of Life Economics, C.7, No.1, s.4.
27 Koçtürk O. Murat – Eker, Meral, "Dünyada ve Türkiye'de Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları ve Çok Uluslu Şirketlerin Gelişimi", Tarım Ekonomisi Dergisi, C. 18, No.1, s.36.
28 Kutal Gülten (1982). Endüstri İlişkileri Açısından Çok Uluslu Şirketler, Gür-Ay Matbaası. İstanbul, s.14-15.
29 Aktan Ç. Can – Vural, İstiklal (2005). "Çokuluslu Şirketler ve Ekonomik Kalkınma", Sivil Toplum Dergisi, s.56.
30 Doğan Muammer (2016). İşletme Ekonomisi ve Yönetimi, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, s.29.
31 Ritze George. a.g.e., s. 219.
32 Koçtürk O. Murat – Eker, Meral, a.g.e., s.35.
33 Oran İbrahim Bora, a.g.e., s.8.
34 Koçtürk O. Murat – Eker, Meral, a.g.e., s.37.
35 Aktan Ç. Can – Vural, istiklal, a.g.e., s.60.
36 Doğan Muammer. a.g.e. s.30-33.
37 Aktan Ç. Can – Vural, istiklal, a.g.e., s.60.
38 Ritze George. a.g.e., s. 220.

[39] Kaymakçı, Oğuz (2013), "Küresel Ekonomide Çok Uluslu Şirketler ve Türkiye'deki Yansımaları" CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi, C.11, No.1, s. 227-228.
[40] Ihan, Süleyman. a.g.e., s.238.
[41] YASED (2021). Uluslararası Doğrudan Yatırımlar 2020 Yıl Sonu Değerlendirme Raporu, s.3-5.
[42] Ritze, George. a.g.e., s. 55.
[43] Çırmın, Füsun Kökalan (2014). "Kapitalizm, Çok Uluslu Şirketler ve Çevre", Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, C.13, No.50, s.284-285.
[44] Ritze, George. a.g.e., s. 221.
[45] Özer, M. Akif. a.g.m., s.165
[46] A.g.m. s.165.
[47] Tutar, Hasan (2000). "Küreselleşme Sürecinde İşletme Yönetimi", Hayat Yayınları, s.145.
[48] A.g.e. s.150.
[49] A.g.e. s.155.
[50] Göküş, Mehmet (2010). "Küreselleşme Sürecinin Kamu Hizmetine Yansıması". Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 14, (20), s.194.
[51] A.g.m. s.195.
[52] A.g.m. s.197.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Abadan, Nermin (1959). Bürokrasi, Ankara: SBF Yayınları.
- Akın, Oğuz (2009). "Bürokrasi Yaklaşımları Açısından Weber ve Mises", Mülkiye Dergisi, S. 264, C. 33.
- Al, Hamza (2002). Kamu Yönetiminde Paradigma Değişimi, Doktora Tezi: Sakarya Üniversitesi.
- Arslan, Nagihan Talat (2010). "Klasik- Neo Klasik Dönüşüm Süreci: "Yeni Kamu Yönetimi"", C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, C. 11, S. 2, s. 21-38.
- Ateş, Hamza (2001). "İşletmeci, Girişimci ve Verimli Yeni Bir Kamu Yönetimi ve Devlet Anlayışına Doğru", İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, N. 25, s. 45-59.
- Çevikbaş, Rafet (2012). "Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı ve Türkiye Uygulamaları" Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, C. 1, S. 2, s. 9-32.
- Çiner, Can Umut ve Olgun, Burcu (2015). "Neo-Weberyen Devlet: Yeni Kamu İşletmeciliği Reformları İçin Yeni Bir Tartışma", Kamu Yönetiminde Paradigma Arayışları, (Ed). Özer Köseoğlu, Mehmet Zahit Sobacı, Bursa: Dora Yay, s. 205-229.
- Drechsler, Wolfgang (2009). "Towards a Neo-Weberian European Union? Lisbon Agenda and Public Administration", Halduskultuur, v. 10, p. 6-21.
- Dunn, William N. ve Miller, David Y. (2007). "A Critique of The New Public Management and The Neo-Weberian State: Advancing a Critical Theory of Administrative Reform", Public Organization Review, V. 7, N. 4, p. 345-358.
- Eryılmaz, Bilal (2017). Bürokrasi ve Siyaset, İstanbul: Alfa Yayın.
- Eryılmaz, Bilal (2019). Kamu Yönetimi, Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Frederickson, George H. (1996). "Comparing the Reinventing Government Movement with the New Public Administration", Public Administration Review, V. 56, N. 3, p. 263-270.
- Gözel, Kadir Akın (2003). "Yeni Kamu Yönetimi Nedir?", Türk İdare Dergisi, C 75, S. 138, s. 195-208.
- Güzelsarı, Selime (2004). "Kamu Yönetimi Disiplininde Yeni Kamu İşletmeciliği ve Yönetişim Yaklaşımı", Ankara Üniversitesi SBF, Geta Araştırma Metinleri Dizisi.
- Hood, Christopher (1991). "A Public Management For All Seasons?" Public Administration Rewiew, S. 19. p. 3-18.
- Hughes, Owen E. (1998). Public Management & Administration, USA: ST. Martin's Press.
- Kalağan, Gökhan (2010), Türkiye' de 1980 sonrası Bürokratik Dönüşüm, İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Kaufman, Herbert (1981), "Fear of Bureaucracy: A Raging Pandemic", Public Administration Review, V. 41, N. 1.
- Laurence E. Lynn, Jr. (2008). "What Is a Neo-Weberian State? Reflections on a Concept and Its Implications", Journal of Public Administration and Policy, January, p. 17-30.
- Ömürgönülşen, Uğur (1997). "The New Public Management", Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, C. 52, N. 1-4.
- Özdoğan, Mehmet (2018). "Neo-Weberyen Devlet ve Bürokrasi", Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C. 5, S. 14, s. 597-608.
- Özer, Mehmet Akif (2005). "Günümüzün Yükselen Değeri: Yeni Kamu Yönetimi", Sayıştay Dergisi, S. 59, s. 3-46.
- Özer, Mehmet Akif (2015), Yeni Kamu Yönetimi, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Özer, Mehmet Akif (2018). "Yeni Kamu Yönetimi "Nereye?" Türkiye İçin Öngörüler", Türk İdare Dergisi, Y. 90, S. 486. s. 259-296.
- Özer, Mehmet Akif ve İrdem, İbrahim (2020). "Çıkmazları Karşısında" Bürokrasi ve Ötesi, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Öztaş, Nail (2013). Yönetim, Ankara: Otorite Yayınları.
- Pollitt, Christopher (2008/2009). "An Overview of the Papers and Prepositions of the First Trans-European Dialogue (TEDİ)", Journal of Public Administration and Policy, 1/2.

- Pollitt, Christopher ve Bouckaert Geert (2004). Public Management Reform: A Comparative Analysis, 2. Edition, Oxford University Press mc, New York.
- Pollitt, Christopher ve Bouckaert Geert (2011). Public Management Reform: A Comparative Analysis—New Public Management, Governance, and the Neo-Weberian State (3th ed.). Oxford: Oxford University Press.
- Randma-Liiv Tiina (2011). "Neo-Weberian State", (Ed. Bertrand Badie vd.), İnternational Encyclopedia of Political Science, Sage.
- Tekin, Neslihan (2019). Kıta Avrupası Devlet Geleneği ve Neo Weberyan Yaklaşım, Yüksek Lisans Tezi: Karabük Üniversitesi.

SONNOTLAR

1 Eryılmaz, B. (2019). Kamu Yönetimi, Kocaeli: Umuttepe Yayınları, s. 37.
2 Öztaş, N. (2013). Yönetim, Ankara: Otorite Yayınları, s. 134-137.
3 Abadan, N. (1959). Bürokrasi, Ankara: SBF Yayınları, s. 54.
4 Akın, O. (2009). "Bürokrasi Yaklaşımları Açısından Weber ve Mises", Mülkiye Dergisi, S. 264, C. 33, s. 311.
5 Eryılmaz, B. (2017). Bürokrasi ve Siyaset, İstanbul: Alfa Yayın, s. 75-76.
6 Eryılmaz, (2019), agm, s. 274-275.
7 Hughes, O. (1998). Public Management & Administration, USA: ST.Martin's Press, s. 56-57.
8 Eryılmaz (2017), agm, s. 80-81.
9 Hood, C. (1991). "A Public Management For All Seasons?" Public Administration Rewiew, S. 19, s. 5-6.
10 Özer, M. A. (2015). Yeni Kamu Yönetimi, Ankara: Gazi Kitabevi, s. 159.
11 Frederickson, H. G. (1996). "Comparing the Reinventing Government Movement with the New Public Administration", Public Administration Review, V. 56, N. 3, s. 264.
12 Kaufman, H. (1981), "Fear of Bureaucracy: A Raging Pandemic", Public Administration Review, V. 41, N. 1, s. 1.
13 Ömürgönülşen, U. (1997). "The New Public Management", Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, C. 52, N. 1-4, s. 517.
14 Hood, agm, s. 4-5.
15 Gözel, K. A. (2003). "Yeni Kamu Yönetimi Nedir?", Türk İdare Dergisi, C 75, S. 138. s. 197.
16 Güzelsarı, S. (2004). "Kamu Yönetimi Disiplininde Yeni Kamu İşletmeciliği ve Yönetişim Yaklaşımı", Ankara Üniversitesi SBf, Geta Araştırma Metinleri Dizisi, s. 3-5.
17 Arslan, N. T. (2010). "Klasik - Neo Klasik Dönüşüm Süreci: "Yeni Kamu Yönetimi"", C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, C. 11, S. 2, s. 27.
18 Çevikbaş, R. (2012). "Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı ve Türkiye Uygulamaları" Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, C. 1, S. 2 s. 15.
19 Ateş, H. (2001). "İşletmeci, Girişimci ve Verimli Yeni Bir Kamu Yönetimi ve Devlet Anlayışına Doğru", İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, N. 25, s. 52.
20 Al, H. (2002). Kamu Yönetiminde Paradigma Değişimi, Doktora Tezi: Sakarya Üniversitesi, s. 25.
21 Özer, M. A. (2018). "Yeni Kamu Yönetimi "Nereye?" Türkiye İçin Öngörüler", Türk İdare Dergisi, Y. 90, S. 486, s. 263.
22 Pollitt, C. ve Bouckaert G. (2004). Public Management Reform: A Comparative Analysis, 2. Edition, Oxford University Press mc, New York.
23 Özer, M. A. (2018). Agm, s. 268.
24 Pollitt, C., & Bouckaert, G. (2011). Public Management Reform: A Comparative Analysis—New Public Management, Governance, and the Neo-Weberian State (3th ed.). Oxford: Oxford University Press.
25 Randma-Liiv T. (2011). "Neo-Weberian State", (Ed. Bertrand Badie vd.), İnternational Encyclopedia of Political Science, Sage.
26 Pollitt, C., & Bouckaert, G. (2011), agm, s. 9.
27 Özer, M. A ve İrdem, İ. (2020). "Çıkmazları Karşısında" Bürokrasi ve Ötesi, Ankara: Gazi Kitabevi, s. 317.
28 Pollitt, C., & Bouckaert, G. (2011), agm, s. 23.
29 Özdoğan, M. (2018). "Neo-Weberyen Devlet ve Bürokrasi", Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C. 5, S. 14, s. 603.
30 Çiner, C.U. ve Olgun, B. (2015). "Neo-Weberyen Devlet: Yeni Kamu İşletmeciliği Reformları İçin Yeni Bir Tartışma", Kamu Yönetiminde Paradigma Arayışları, (Ed). Özer Köseoğlu, Mehmet Zahit Sobacı, Bursa: Dora Yay, s. 220-221.
31 Özer, M. A ve İrdem, İ. Agm, s. 315.
32 Pollitt, C. ve Bouckaert G. (2004). Agm.
33 Tekin, N. (2019). Kıta Avrupası Devlet Geleneği ve Neo Weberyan Yaklaşım, Yüksek Lisans Tezi: Karabük Üniversitesi, s. 67-68.

[34] Dunn W. N. ve Miller D.Y. (2007). "A Critique of The New Public Management and The Neo-Weberian State: Advancing a Critical Theory of Administrative Reform", Public Organization Review, V. 7, N. 4, s. 352.

[35] Özer, M. A ve İrdem, İ. Agm, s. 327.

[36] Dunn W. N. ve Miller D.Y. agm, s. 351.

[37] Çiner, C.U. ve Olgun, B. agm, s. 221.

[38] Özer, M. A ve İrdem, İ. Agm, s. 317.

[39] Özer, M. A. (2005). "Günümüzün Yükselen Değeri: Yeni Kamu Yönetimi", Sayıştay Dergisi, S. 59, s. 7-8.

[40] Kalağan, G. (2010), Türkiye' de 1980 sonrası Bürokratik Dönüşüm, İstanbul: Beta Yayıncılık, s. 64-66.

[41] Özer, M. A ve İrdem, İ. Agm, s. 317.

[42] Drechsler, W. (2009). "Towards a Neo-Weberian European Union? Lisbon Agenda and Public Administration", Halduskultuur, vol. 10, s. 15.

[43] Pollitt, C., & Bouckaert, G. (2011), agm, s. 118-119.

[44] Laurence E. Lynn, Jr. (2008). "What Is a Neo-Weberian State? Reflections on a Concept and Its Implications", Journal of Public Administration and Policy, January, p. 3-4.

[45] Pollitt, C. (2008/2009). "An Overview of the Papers and Propositions of the First Trans-European Dialogue (TEDİ)", Journal of Public Administration and Policy, 1/2, s. 10.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Akal, Zühal (1996). İşletmelerde Performans Ölçüm ve Denetimi, Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları, Ankara.
- Akçakaya, Murat (2012). Kamu Sektöründe Performans Yönetimi ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar", Karadeniz Araştırmaları Dergisi, S. 32, 171-202.
- Arnaboldi, Michela; Lapsley, Irvine and Steccolini, Ileana (2015). "Performance Management in the Public Sector: The Ultimate Challenge", Financial Accountability and Management, Vol. 31, No. 1, 1-22.
- Ateş, Hamza (2007). "Belediyelerde Kurumsal Performans Yönetimi: Uygulamada Başarı İçin Öneriler", Kamu Yönetimi Yazıları, Ed: Bilal Eryılmaz, Musa Eken, Mustafa Lütfi Şen, Nobel Yayınları, Ankara, 71-110.
- Ateş, Hamza ve Köseoğlu, Özer (2011). Belediyelerde Kurumsal Performans Yönetimi, İlke Yayıncılık, İstanbul.
- Aydın, Sabahattin ve Demir, Mehmet (2006). Sağlıkta Performans Yönetimi Performansa Dayalı Ek Ödeme Sistemi, https://ekutuphane.saglik.gov.tr/Ekutuphane/kitaplar/performans.
- Barutçugil, İsmet (2002). Performans Yönetimi, Kariyer Yayıncılık, İstanbul.
- Bilge, Semih (2007). "Belediyelerde Performans Ölçümü (BEPER) Projesi", e-akademi, S. 59, http://www.e-akademi.org/makaleler/sbilge-3.htm.
- Bilgin, Kâmil Ufuk (2004a). "Performans Yönetiminde İnsan Kaynağı Planlaması", Amme İdaresi Dergisi, C. 37, S. 2, 123-147.
- Bilgin, Kâmil Ufuk (2004b). Kamu Performans Yönetimi Memur Hak ve Yükümlülüklerinin Performansa Etkisi, TODAİE Yayınları, Ankara
- Bilgin, Kâmil Ufuk (2008). "Kamu Performans Yönetimi: Vali ve Kaymakamlar Performans Ölçümü Araştırması", Amme İdaresi Dergisi, C. 41, S. 2, 59-80.
- Bilgin, Kâmil Ufuk (2015). "Kamu Personel Yönetiminde Ölçüt ve Gösterge Odaklı Performans Yönetimi", Strategic Public Management Journal, S. 2, 24-39.
- Bourdeaux, Carolyn and Chikoto, Grace (2008). "Legislative Influences on Performance Management Reform", Public Administraion Review, No. 2, 253-265.
- Boyne, George, Gould–Williams Julian, Law, Jennifer and Walker, Richard (2002), "Core Articles: Best Value—Total Quality Management for Local Government?", Public Money and Management, Vol. 22, No. 3, 9-16.
- Bozkurt, Paşa (2018). "Stratejik Yönetime Katkısı Açısından Türk Kamu Yönetiminde Performans Yönetimi", Kamu Yönetimi Tartışmaları, Ed: M. Akif Özer ve Ufuk Ayhan, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Cederblom, Doug and Pemerl, Dan (2002). From Performance Appraisal to Performance Management: One Agency's Experience, Public Personnel Management V. 31(2), 131-140.
- Çalık, Temel (2003). Performans Yönetimi Tanımlar-Kavramlar-İlkeler, Gündüz Yayıncılık, Ankara.
- Çelik, Vasfiye (2013). "Avrupa Birliği'ne Uyum Çerçevesinde Performans Yönetiminin Türk Kamu Yönetimine Uygulanabilirliği", Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara.
- Çeliksoy, Emine (2009). Türkiye'de Devlet Üniversitelerinde Akademik Performans Kriterlerinin Belirlenmesi, Gazi Üniversitesi SBE Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Çetin, Sefa (2008). "İngiltere'de "En İyi Değer" Rejimi ve Denetim Sistemi", Sayıştay Dergisi, S. 68, 47-63.
- Çiçek, Mustafa (2008). "Vali ve Kaymakam Performansının Mülkiye Müfettişlerince Değerlendirilmesi", Türk İdare Dergisi, S. 460, 11-37.
- Demirdaş, Doğan (2019). Mülki İdare Amirlerinin Kamu Performans Yönetimine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Doktora Tezi, Diyarbakır

- Demirel, Demokaan (2015). "Performans Esaslı Bütçe: ABD, İngiltere ve Türkiye Örnekleri", Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S. 1, 153-176.
- Demirkaya, Yüksel (2006), "The Changing Management of Local Governments Under New Labour in England: Best Value Policy", Public Administration and Management, No. 2, 44-74.
- DPT (2000). Kamu Yönetiminin İyileştirilmesi ve Yeniden Yapılandırılması Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara.
- Ekici, Birol (2004). İngiltere'de Yerel Yönetimlerin Uyguladığı Başarı Ölçüm Sistemi ve Denetimi", Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, C. 13, S. 3, 37-61.
- Eraslan, M. Tarık ve Tozlu, Ahmet (2011). "Kamu Yönetiminde Performansa Dayalı Ücret Sistemi", Sayıştay Dergisi, S. 81, 33-62.
- Erbaş, Serdar ve Kutlu, Önder (2020). "Türk Kamu Yönetiminde Bireysel Performans Değerlendirmesi ve Ülke Örnekleri", Sayıştay Dergisi, C. 31, S. 119, 69-97.
- Erbaşı, Ali (2008). Belediyelerde Kurumsal Performans Yönetimi, Nobel Yayınevi, Ankara.
- Eroğlu, H. Tuğba (2011). Kamu Yönetiminde Performans, Çizgi Kitabevi, Konya.
- Fletcher, Clive(2001). "Performance Appraisal and Management: The Developing Research Agenda", Journal of Occupational and Organizational Psychology, N. 4, 473-487.
- Fryer, Karen; Antony, Jiju and Ogden, Susan (2009). "Performance Management In The Public Sector", International Journal of Public Sector Management, Vol. 22 No. 6, 478-498.
- Gürcüoğlu, Sinan (2018). Türk Kamu Yönetiminde Performans Yönetimi: Millî Eğitim Bakanlığı Örneği, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara.
- Heinrich, Carolyn (2002). "Outcomes-Based Performance Management in the Public Sector: Implications for Government Accountability and Effectiveness", Public Administration Review, Vol. 62, No. 6, 712-725.
- Holzer, Marc and Yang, Kaifeng (2004). "Performance Measurement and Improvement: An Assessment of the State of the Art", International Review of Administrative Sciences, Vol. 7, No.1, 15-31.
- Karacan, Erhan (2013). "ABD'de Performans Bütçe Yönetimi", Sayıştay Der., S. 89, 61-90.
- Karasoy, H. Alpay (2014). "Türk Kamu Yönetiminde Performans Yönetimine Bir Bakış", Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, C.10, S.22, 257-274.
- Karatepe, Selma, Ozan, Mehmet Seyda ve Banazlı, Muhammet (2018). "En İyi Değer (Best Value) Yaklaşımı ve Toplam Kalite Yönetimi İlişkisi: Türkiye'de Yerel Yönetimler İçin Bir Değerlendirme", Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi, C. 1, S. 3, 291-302.
- Kassel, David (2008). "Performance, Accountability, and the Debate over Rules", Public Administration Review, Vol. 68, No. 2, 241-252.
- Koyuncu, Erhan (2011). "Yerel Yönetimlerde Performans Yönetimi Uygulaması: İngiltere ve Türkiye Örnekleri", Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, C. 20, S. 1, 53-82.
- Köseoğlu, Özer (2005). "Belediyelerde Performans Yönetimi", Türk İdare Dergisi, S. 47, 211-234.
- Köseoğlu, Özer (2007). "Performans Yönetimi Uygulamalarında Ülke Deneyimleri", Sağlık Sektöründe Performans Yönetimi Türkiye Örneği, Ed: Hamza Ateş, Harun Kırılmaz ve Sabahattin Aydın, Asil Yayınları, Ankara.
- Köseoğlu, Özer ve Şen, Mustafa Lütfi (2014). "Kamu Sektöründe Performans Yönetimi: Politikalar, Uygulamalar ve Sorunlar", Akademik İncelemeler Dergisi, C. 9, S. 2, 113-136.
- Kuhlmann, Sabine (2010). "Performance Measurement in European local governments: a comparative analysis of reform experiences in Great Britain, France, Sweden and Germany", International Review of Administrative Sciences, Vol. 76, No. 2, 331- 345.
- Kurnaz, Ahmet Sait (2007). "Performans Ölçümü ve Belediyelerde Uygulanması: BEPER Projesi Örneği", Bilgi Çağında Türk Kamu Yönetiminin Yeniden Yapılandırılması- II, Ed: Ahmet Nohutçu ve Asım Balcı, Beta Yayınevi, İstanbul.
- Luecke, Richard (2008). Performans Yönetimi, Çev. Aslı Özer, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

- Özcan, Şükrü (2021). Yerelde Performans Yönetimi, İKSAD Yayınları, Ankara.
- Özer, M. Akif (2006). "Gelişmiş Ülkeler ve Yeni Kamu Yönetimi Düşüncesi", Türk İdare Dergisi, Eylül, 1-27.
- Özer, M. Akif (2009). "Performans Yönetimi Uygulamalarında Performansın Ölçümü ve Değerlendirilmesi", Sayıştay Dergisi, S. 73, 3-29.
- Özer, M. Akif (2019). 21. Yüzyılda Yönetim ve Yöneticiler, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Özer, M. Akif (2019). Geleceğe Yön Veren Yönetim Guruları, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Özer, M. Akif, Akçakaya, Murat, Yaylı, Hasan ve Batmaz, Nazlı (2019). Kamu Yönetimi Modern Yapı ve Süreçler, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Özer, M. Akif; Akçakaya, Murat; Sökmen, Alptekin ve Özaydın, Mehmet Merve (2019). İnsan Kaynakları Yönetimi, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Özmen, Bedrettin (2018). Performans Denetimi İlçe Yönetimi İçin Bir Model, TİAV, Ankara.
- Öztürk, Yunus Emre (2004). "Performans Denetimi ve Türkiye'de Uygulanabilirliği", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, C. 7, S. 1-2, 153-170.
- Palmer, Margaret (1993). Performans Değerlendirmeleri, Çev. Doğan Şahiner, Rota Yayınları, İstanbul.
- Resmi Gazete (2015). Akademik Teşvik Ödeneği Yönetmeliği, https://www.mevzuat .gov.tr/MevzuatMetin/3.5.20158305.pdf.
- Resmi Gazete (2018). Akademik Teşvik Ödeneği Yönetmeliği, https://www.mevzuat.gov. tr/anasayfa/MevzuatFihristDetayIframe?MevzuatTur=21&MevzuatNo=201811834&MevzuatTertip=5.
- Sağlık Bakanlığı (2007), Sağlıkta Performans Yönetimi, Sağlık Bakanlığı Yayını, Ankara.
- Sayan, İpek Özkal ve Demirci, Aytül Güneşer (2018). "Kamu Personelinin Değerlendirilmesinde Performans Sistemine Geçiş Sürecinin Analizi", Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, C. 73, S.2, 667-700.
- Songur, H. Mehmet (1995). Mahalli İdarelerde Performans Ölçümü, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Yayın No: 6, Ankara.
- Şahin, Fatih; Yavuz, Burcu Tabak ve Tabak, Hasan (2017). "Motivasyon Kuramları Bağlamında Akademik Teşvik Ödeneği Uygulamasının Değerlendirilmesi", Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, C. 7, S. 2, 403-410.
- Şentürk, Hulusi (2005). Belediyelerde Performans Yönetimi, İlke Yayıncılık, İstanbul.
- T.C. İçişleri Bakanlığı (2014). 2013 Yılı Faaliyet Raporu, s. 44, https://icisleri. gov.tr/kurumlar/icis leri.gov.tr/Faaliyet_raporlari/2013%20Yili_idari_faaliyet.pdf.
- T.C. İçişleri Bakanlığı. (2013). 2012 Yılı Faaliyet Raporu, s. 45, https://www.icisleri. gov.tr/ortak_icerik/ www.icisleri/2012%20yili%20idare%20faaliyet.pdf,
- Türk Tabipler Birliği Etik Kurulu (2009). Hekimlerin Değerlendirmesi İle Performansa Dayalı Ödeme, performansa dayali odeme.cdr (ttb.org.tr).
- Ültay, Eser ve Ültay, Neslihan (2018). "Akademik Teşvik Ödeneğinin Bilimsel Faaliyetlere Etkisi Hakkındaki Akademisyen Görüşleri", Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, C. 8, S. 1, 162-171.
- Yenice, Ebru (2006). "Kamu Kesiminde Performans Değerlendirmesi", Maliye Dergisi, S. 150, 122-132.
- Yılmaz, Vedat ve Turan, Abdullah (2019). "Kamuda Performans Yönetiminin Önemi", Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi XLVI, S. 1, 313-342.
- Yokuş, Gürol; Ayçiçek, Burak ve Kanatlı, Sedat (2018). "Akademisyen Görüşleri Doğrultusunda Yükseköğretimde Performansa Dayalı Akademik Teşvik Sisteminin İncelenmesi", Yükseköğretim Dergisi, C. 8, S. 2, 140-149.
- 5018 Sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu (2003). https://www.mevzuat.gov.tr/ mevzuatmetin/1.5.5018.pdf.
- 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu (2004). https://www.mevzuat.gov.tr/Mevzuat Metin/1.5.5216.pdf.
- 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu (2005). https://www.mevzuat.gov.tr/Mevzuat Metin/1.5.5302.pdf.
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu. (2005). https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat metin/1.5.5393.pdf.

SONNOTLAR

1 Çalık, Temel (2003). Performans Yönetimi Tanımlar-Kavramlar-İlkeler, Gündüz Yayıncılık, Ankara, s. 7-9

2 DPT (2000). Kamu Yönetiminin İyileştirilmesi ve Yeniden Yapılandırılması Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara, s. 74.

3 Bilgin, K. Ufuk (2015). "Kamu Personel Yönetiminde Ölçüt ve Gösterge Odaklı Performans Yönetimi", Strategic Public Management Journal, S. 2, s. 27.

4 Yılmaz, Vedat ve Turan, Abdullah (2019). "Kamuda Performans Yönetiminin Önemi", Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi XLVI, S. 1, s.316-317.

5 Bourdeaux, Carolyn and Chıkoto, Grace (2008). "Legislative Influences on Performance Management Reform", Public Administraion Review, No. 2, s. 253.

6 Akal, Zühal (1996). İşletmelerde Performans Ölçüm ve Denetimi, Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları, Ankara, s. 51.

7 Barutçugil, İsmet (2002). Performans Yönetimi, Kariyer Yayıncılık, İstanbul, s.133-134.

8 Cederblom, Doug and Pemerl, Dan (2002). "From Performance Appraisal to Performance Management: One Agency's Experience", Public Personnel Management Vol. 31 No.2, s.132.

9 DPT (2000). Kamu Yönetiminin İyileştirilmesi ve Yeniden Yapılandırılması Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara, s. 76.

10 Songur, H. Mehmet (1995). Mahalli İdarelerde Performans Ölçümü, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Yayın No: 6, Ankara, s. 8

11 Fryer, Karen; Antony, Jiju and Ogden, Susan (2009). "Performance Management In The Public Sector", International Journal of Public Sector Management, Vol. 22 No. 6, s. 480.

12 Arnaboldi, Mıchela; Lapsley, Irvine and Steccolini, Ileana (2015). "Performance Management in the Public Sector: The Ultimate Challenge", Financial Accountability and Management, Vol. 31, No. 1, s. 17.

13 Çalık, Temel (2003). A.g.e., s. 19.

14 Bilgin, K. Ufuk (2004a). "Performans Yönetiminde İnsan Kaynağı Planlaması", Amme İdaresi Dergisi, C. 37, S. 2, s. 125.

15 Özer, M. Akif; Akçakaya, Murat; Sökmen, Alptekin ve Özaydın, Mehmet Merve (2019). İnsan Kaynakları Yönetimi, Gazi Kitabevi, Ankara, s. 279.

16 Erbaşı, Ali (2008). Belediyelerde Kurumsal Performans Yönetimi, Nobel Yayınevi, Ankara, s. 43.

17 Barutçugil, a.g.e., s. 126.

18 Karasoy, H. Alpay (2014). "Türk Kamu Yönetiminde Performans Yönetimine Bir Bakış", Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, C.10, S.22, s.259.

19 Bozkurt, Paşa (2018). "Stratejik Yönetime Katkısı Açısından Türk Kamu Yönetiminde Performans Yönetimi", Kamu Yönetimi Tartışmaları, Ed: M. Akif Özer ve Ufuk Ayhan, Gazi Kitabevi, Ankara, s. 340-341.

20 Özer, M. Akif, Akçakaya, Murat, Yaylı, Hasan ve Batmaz, Nazlı (2019). Kamu Yönetimi Modern Yapı ve Süreçler, Gazi Kitabevi, Ankara, s.306.

21 Akçakaya, Murat (2012). Kamu Sektöründe Performans Yönetimi ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar", Karadeniz Araştırmaları Dergisi, S. 32, s.187.

22 Akal, a.g.e., s. 66.

23 Özer, M. Akif (2009). "Performans Yönetimi Uygulamalarında Performansın Ölçümü ve Değerlendirilmesi", Sayıştay Dergisi, S. 73, s. 15-16

24 Palmer, Margaret (1993). Performans Değerlendirmeleri, Çev. Doğan Şahiner, Rota Yay., İstanbul, s.10-11.

25 Yenice, Ebru (2006). "Kamu Kesiminde Performans Değerlendirmesi", Maliye Dergisi, S. 150, s. 125-126.

26 Luecke, Richard (2008). Performans Yönetimi, Çev. Aslı Özer, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, s.116.

27 Öztürk, Yunus Emre (2004). "Performans Denetimi ve Türkiye'de Uygulanabilirliği", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, C. 7, S. 1-2, 155-157.

[28] Bilgin, Kâmil Ufuk (2004b). Kamu Performans Yönetimi Memur Hak ve Yükümlülüklerinin Performansa Etkisi, TODAİE Yayınları, Ankara, s. 18.

[29] Fletcher, Clive(2001). "Performance Appraisal and Management: The Developing Research Agenda", Journal of Occupational and Organizational Psychology, N. 4, s. 473.

[30] Özer, M. Akif (2019). 21. Yüzyılda Yönetim ve Yöneticiler, Gazi Kitabevi, Ankara, s.400.

[31] Ateş, Hamza ve Köseoğlu, Özer (2011). Belediyelerde Kurumsal Performans Yönetimi, İlke Yayıncılık, İstanbul, s.63-65.

[32] Eroğlu, H. Tuğba (2011). Kamu Yönetiminde Performans, Çizgi Kitabevi, Konya, s. 44-45.

[33] Bilgin (2004b). A.g.e., s.47-48

[34] Köseoğlu, Özer ve Şen, Mustafa Lütfi (2014). "Kamu Sektöründe Performans Yönetimi: Politikalar, Uygulamalar ve Sorunlar", Akademik İncelemeler Dergisi, C. 9, S. 2, s.119.

[35] Karatepe, Selma, Ozan, Mehmet Seyda ve Banazılı, Muhammet (2018). "En İyi Değer (Best Value) Yaklaşımı ve Toplam Kalite Yönetimi İlişkisi: Türkiye'de Yerel Yönetimler İçin Bir Değerlendirme", Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi, C. 1, S. 3, s.292.

[36] Demirkaya, Yüksel (2006), "The Changing Management of Local Governments Under New Labour in England: Best Value Policy", Public Administration and Management, No. 2, s. 60.

[37] Boyne, George, Gould–Williams Julian, Law, Jennifer and Walker, Richard (2002), "Core Articles: Best Value—Total Quality Management for Local Government?", Public Money and Management, Vol. 22(3), s. 13.

[38] Kuhlmann, Sabine (2010). "Performance Measurement in European local governments: a comparative analysis of reform experiences in Great Britain, France, Sweden and Germany", International Review of Administrative Sciences, Vol. 76, No. 2, s. 335.

[39] Çetin, Sefa (2008). "İngiltere'de "En İyi Değer" Rejimi ve Denetim Sistemi", Sayıştay Dergisi, S. 68, s.49-50.

[40] Ekici, Birol (2004). İngiltere'de Yerel Yönetimlerin Uyguladığı Başarı Ölçüm Sistemi ve Denetimi", Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, C. 13, S. 3, s. 59.

[41] Koyuncu, Erhan (2011). "Yerel Yönetimlerde Performans Yönetimi Uygulaması: İngiltere ve Türkiye Örnekleri", Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, C. 20, S. 1, s.57-58.

[42] Çelik, Vasfiye (2013). "Avrupa Birliği'ne Uyum Çerçevesinde Performans Yönetiminin Türk Kamu Yönetimine Uygulanabilirliği", Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara, s. 90-91.

[43] Özcan, Şükrü (2021). Yerelde Performans Yönetimi, İKSAD Yayınları, Ankara, s. 54-55

[44] Demirel, Demokaan (2015). "Performans Esaslı Bütçe: ABD, İngiltere ve Türkiye Örnekleri", Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S. 1, s.166.

[45] Köseoğlu, Özer ve Şen, Mustafa Lütfi (2014). A.g.m., s. 117.

[46] Özer, M. Akif (2006). "Gelişmiş Ülkeler ve Yeni Kamu Yönetimi Düşüncesi", Türk İdare Dergisi, Eylül, s.17.

[47] Demirdaş, Doğan (2019). Mülki İdare Amirlerinin Kamu Performans Yönetimine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Doktora Tezi, Diyarbakır, s.78-79.

[48] Kassel, David (2008). Performance, Accountability, and the Debate over Rules. Public Administration Review, Vol. 68, No. 2, s. 241.

[49] Heinrich, Carolyn (2002). "Outcomes-Based Performance Management in the Public Sector: Implications for Government Accountability and Effectiveness", Public Administration Review, Vol. 62, No. 6, s. 713.

[50] Köseoğlu, Özer (2007). "Performans Yönetimi Uygulamalarında Ülke Deneyimleri", Sağlık Sektöründe Performans Yönetimi Türkiye Örneği, Ed: Hamza Ateş, Harun Kırılmaz ve Sabahattin Aydın, Asil Yayınları, Ankara, s.47-48.

[51] Özer, M. Akif (2019). Geleceğe Yön Veren Yönetim Guruları, Gazi Kitabevi, Ankara, s.214.

[52] Holzer, Marc and Yang, Kaifeng (2004). "Performance Measurement and Improvement: An Assessment of the State of the Art", International Review of Administrative Sciences, Vol. 70, No. 1, s. 27.

[53] Çelik, Vasfiye (2013). A.g.e., s.95.

54 Karacan, Erhan (2013). "ABD'de Performans Bütçe Yönetimi", Sayıştay Dergisi, S. 89, s.87
55 Kuhlmann, Sabine (2010). A.g.m., s. 336.
56 Köseoğlu, Özer (2007). A.g.e., s.56.
57 Erbaş, Serdar ve Kutlu, Önder (2020). "Türk Kamu Yönetiminde Bireysel Performans Değerlendirmesi ve Ülke Örnekleri", Sayıştay Dergisi, C. 31, S. 119, s.88-89.
58 Gürcüoğlu, Sinan (2018). Türk Kamu Yönetiminde Performans Yönetimi: Milli Eğitim Bakanlığı Örneği, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara, s.123.
59 Şentürk, Hulusi (2005). Belediyelerde Performans Yönetimi, İlke Yayıncılık, İstanbul, s. 130-131.
60 5018 Sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu (2003). https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat metin/1.5.5018.pdf, Erişim Tarihi: 20.08.2022.
61 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu (2005). https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5302.pdf, Erişim Tarihi: 20.08.2022.
62 5393 Sayılı Belediye Kanunu. (2005). https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5393.pdf, Erişim Tarihi: 20.08.2022.
63 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu (2004). https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.52 16.pdf, Erişim Tarihi: 20.08.2022.
64 Sayan, İpek Özkal ve Demirci, Aytül Güneşer (2018). "Kamu Personelinin Değerlendirilmesinde Performans Sistemine Geçiş Sürecinin Analizi", Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, C. 73, S.2, s.687.
65 Ateş, Hamza (2007). "Belediyelerde Kurumsal Performans Yönetimi: Uygulamada Başarı İçin Öneriler", Kamu Yönetimi Yazıları, Ed: Bilal Eryılmaz, Musa Eken, Mustafa Lütfi Şen, Nobel Yayınları, Ankara, s. 96.
66 Özcan, Şükrü (2021), a.g.e., s.63
67 Köseoğlu, Özer (2005). "Belediyelerde Performans Yönetimi", Türk İdare Dergisi, S. 47, s. 228-229.
68 Kurnaz, Ahmet Sait (2007). "Performans Ölçümü ve Belediyelerde Uygulanması: BEPER Projesi Örneği", Bilgi Çağında Türk Kamu Yönetiminin Yeniden Yapılandırılması- II, Ed: Ahmet Nohutçu ve Asım Balcı, Beta Yayınevi, İstanbul, s..164-165.
69 Bilge, Semih (2007). "Belediyelerde Performans Ölçümü (BEPER) Projesi", e-akademi, S. 59, http://www.e-akademi.org/makaleler/sbilge-3.htm, Erişim Tarihi: 22.08.2022.
70 T.C. İçişleri Bakanlığı. (2013). 2012 Yılı Faaliyet Raporu, s. 45, https://www.icisleri.gov.tr/ortak_icerik/ www.icisleri/2012%20yili%20idare%20faaliyet.pdf, Erişim Tarihi: 25.08.2022
71 T.C. İçişleri Bakanlığı (2014). 2013 Yılı Faaliyet Raporu, s. 44, https://icisleri.gov.tr/kurumlar/icisleri. gov.tr /Faaliyet_raporlari/2013%20Yili_idari_faaliyet.pdf, Erişim Tarihi: 25.08.2022.
72 Bilgin, Kamil Ufuk (2008). "Kamu Performans Yönetimi: Vali ve Kaymakamlar Performans Ölçümü Araştırması", Amme İdaresi Dergisi, C. 41, S. 2, s. 71-76.
73 Çiçek, Mustafa (2008). "Vali ve Kaymakam Performansının Mülkiye Müfettişlerince Değerlendirilmesi", Türk İdare Dergisi, S. 460, s.17-18.
74 Özmen, Bedrettin (2018). Performans Denetimi İlçe Yönetimi İçin Bir Model, TİAV, Ankara, s. 192.
75 Resmi Gazete (2015). Akademik Teşvik Ödeneği Yönetmeliği, https://www.mevzuat.gov.tr/Mevzuat Metin /3.5.20158305.pdf, Erişim Tarihi: 26.08.2022.
76 Resmi Gazete (2018). Akademik Teşvik Ödeneği Yönetmeliği, https://www.mevzuat.gov.tr/anasayfa/ MevzuatFihristDetaylframe?MevzuatTur=21&MevzuatNo=2018&MevzuatTertip=5,Erişim Tarihi: 26.08.2022.
77 Ültay, Eser ve Ültay, Neslihan (2018). "Akademik Teşvik Ödeneğinin Bilimsel Faaliyetlere Etkisi Hakkındaki Akademisyen Görüşleri", Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, C. 8, S. 1, s. 163.
78 Şahin, Fatih; Yavuz, Burcu Tabak ve Tabak, Hasan (2017). "Motivasyon Kuramları Bağlamında Akademik Teşvik Ödeneği Uygulamasının Değerlendirilmesi", Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, C. 7, S. 2, s. 409.
79 Yokuş, Gürol; Ayçiçek, Burak ve Kanadlı, Sedat (2018). "Akademisyen Görüşleri Doğrultusunda Yükseköğretimde Performansa Dayalı Akademik Teşvik Sisteminin İncelenmesi", Yükseköğretim Dergisi, C. 8, S. 2, s. 142-148.
80 Çeliksoy, Emine (2009). Türkiye'de Devlet Üniversitelerinde Akademik Performans Kriterlerinin Belirlenmesi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara, s. 135.

[81] Aydın, Sabahattin ve Demir, Mehmet (2006). Sağlıkta Performans Yönetimi Performansa Dayalı Ek Ödeme Sistemi, https://ekutuphane.saglik.gov.tr/Ekutuphane/kitaplar/performans.pdf,s.53-54, Erişim Tarihi: 27.08.2022.

[82] Aydın, Sabahattin ve Demir, Mehmet (2006). Sağlıkta Performans Yönetimi Performansa Dayalı Ek Ödeme Sistemi, https://ekutuphane.saglik.gov.tr/Ekutuphane/kitaplar/performans.pdf,s.59-60, Erişim Tarihi: 27.08.2022.

[83] Sağlık Bakanlığı (2007), Sağlıkta Performans Yönetimi, Sağlık Bakanlığı Yayını, Ankara, s. 71-75.

[84] Eraslan, M. Tarık ve Tozlu, Ahmet (2011). "Kamu Yönetiminde Performansa Dayalı Ücret Sistemi", Sayıştay Dergisi, S. 81, s.52.

[85] Türk Tabipler Birliği Etik Kurulu (2009). Hekimlerin Değerlendirmesi İle Performansa Dayalı Ödeme, s. 57, performansa dayali odeme.cdr (ttb.org.tr), Erişim Tarihi: 27.08.2022.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Bagarıc, D.- Franca, V. (2021). '' What will the Future Bring? Work, Digitalization and Social Protection under Society 5.0'', İnsan & İnsan Dergisi, V.8, I.30.
- Coleman, S. (2008). ''Foundations of Digital Government. H. Chen, L. Brandt, V. Gregg ve R. Traunmüller. (Ed.). Digital Government: E-Government Research, Case Studies, And Implementation'', New York: Springer Business Media.
- Cordella, A., & Tempini, N. (2015). ''E-Government and Organizational Change: Reappraising the Role Of ICT And Bureaucracy in Public Service Delivery. Government Information Quarterly'', V.32, I.3, 279-286.
- COUNCIL FOR SCIENCE, TECHNOLOGY AND INNOVATION (2015). "Report on The 5th Science and Technology Basic Plan", Cabinet Office, Government of Japan https://www8.cao.go.jp/cstp/ kihonkeikaku/5basicplan_ en.pdf (Erişim Tarihi: 20.11.2022).
- Dunleavy, P., Margetts, H., Bastow, S. ve Tinkler, J. (2006). ''New Public Management is Dead-Long Live Digital-Era Governance'', Journal of Public Administration Research and Theory. V.16, I.3, 467-494.
- Fang, Z. (2002). "E-Government in Digital Era: Concept, Practice, and Development", International Journal of The Computer, The Internet and Management V.10, I.2, 1-22.
- Ferreira, Carlos M.- Serpa, S. (2018). "Society 5.0 and Social Development: Contributions to a Discussion", Management and Organizational Studies, V.5, I.4.
- Fidanboy, C. Ö. (2022). "Geleceğin İşletmelerinde İnsan ve Robot Çalışanlar: Toplum 5.0 Bağlamında Bir Değerlendirme", Equinox, Journal of Economics, Business & Political Studies, C.9, S.1.
- Fukuyama, M. (2018). ''Society 5.0: Aiming for a New Human-Centered Society'', Japan Spotlight, 27, 47-50.
- Goede, M.(2020). "Society 5.0:We and I", https://www.universityofgovernance.com/ www.miguel goede.com.
- Helbing, D. (2015), "Societal, Economic, Ethical and Legal Challenges of the Digital Revolution: From Big Data to Deep Learning, Artificial Intelligence, and Manipulative Technologies", https:// arXiv:1504.03751v1 (Erişim Tarihi: 14.11.2022).
- JAPAN CABINET OFFICE. (2020), "Society 5.0", https://www8.cao.go.jp/cstp/english/ society5_0/index.html (Erişim Tarihi: 23.11.2022).
- Kumorotomo, W.(2019). "Envisioning Agile Government: Learning from the Japanese Concept of Society 5.0 and the Challenge of Public Administration in Developing Countries", Annual Conference of Indonesian Association for Public Administration (IAPA 2019), Advances in Economics, Business and Management Research, V.122, Published by Atlantis Press SARL.
- Lundvall, B. Å., Johnson, B., Andersen, E. S., & Dalum, B. (2002). "National systems of production, innovation and competence building", Research policy, V.31, I.2, 213-231.
- M. E. Gladden(2019). "Who Will Be the Members of Society 5.0? Towards an Anthropology of Technologically Posthumanized Future Societies," Soc. Sci., V.8, I.5, 1–39.
- Manoharan, A. (2013). "A Three-Dimensional Assessment of U.S. County e-Government", State and Local Government Review, V.45, I.3, 153-162.
- Nart, S. (2019). "Kamu Kurumlarının DNA"SI Dijital Dönüşüme Hazır mı? Meritokrasi Perspektifinden Bir Değerlendirme", Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, C.8, S.1.
- Rahmanto, F.- Pribadi, U.- Priyanto, A. (2021). "Big Data: What are the Implications for Public Sector Policy in Society 5.0 Era?", IOP Conf. Series: Earth and Environmental Science 717 (2021).
- Sampoerno, S.- Herwandito, S. (2019). "Millennial in Facing Society 5.0: Expectations and Anxiety of Millennial Generation Towards Society 5.0", Procedings of the 1st ICA Regional Conference, ICA 2019, October 16-17 2019, Publisher: EAI, Bali, Indonesia.

- Şahnagil, S. (2022). "Data-Based Publıc Administration As a Developing Actor of Digital Age Governance", 11th Internatıonal Conference On Social Sciences, August 19-20, 2022, Ataturk University, Erzurum, Turkey.
- Ubaldi, B. C., Van Ooijen, C., ve Welby, B. (2019). "A Data-Driven Public Sector Enabling The Strategic Use Of Data For Productive, Inclusive And Trustworthy Governance", OECD Working Papers on Public Governance No. 33.
- Uysal Şahin, Ö., (2021). "Toplum 5.0 ve Kamu Hizmeti: Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme", Journal of Awareness. C.6, S.4.
- Wang, F.-Y., Yuan, Y., Wang, X., & Qin, R. (2018). "Societies 5.0: A New Paradigm For Computational Social Systems Research", IEEE Transactions on Computational Social Systems'', V.5, I.1, 1-8.
- Weber, M.(1947). Theory of Social and Economic Organization, Oxford University Press.
- West, D. 2004. "E-Government and the Transformation of Service Delivery and Citizen Attitudes". Public Administration Review', V.64, I.1, 15-27.
- Yousefikhah, S. (2017). "Sociology Of Innovation: Social Construction Of Technology Perspective", AD-Minister, 31–43.

SONNOTLAR

[1] Uysal Şahin, Ö., (2021). ''Toplum 5.0 ve Kamu Hizmeti: Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme'', Journal of Awareness. S.230.

[2] Nart, S. (2019). "Kamu Kurumlarının DNA"SI Dijital Dönüşüme Hazır mı? Meritokrasi Perspektifinden Bir Değerlendirme", *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, s.2836.

[3] Fidanboy, C. Ö. (2022). ''Geleceğin İşletmelerinde İnsan ve Robot Çalışanlar: Toplum 5.0 Bağlamında Bir Değerlendirme'', Equinox, Journal of Economics, Business & Political Studies, s.109.

[4] Goede, M. (2020). ''Society 5.0: We and I'' www.universityofgovernance.com/ www.miguelgoede.com, en.Pdf. s.123.

[5] Ferreira, Carlos M.- Serpa, S. (2018). ''Society 5.0 and Social Development: Contributions to a Discussion'', Management and Organizational Studies, s.28.

[6] Bagarıc, D.- Franca, V. (2021). '' What will the Future Bring? Work, Digitalization and Social Protection under Society 5.0'', İnsan&İnsan Dergisi, s.52.

[7] Rahmanto, F.- Pribadi, U.- Priyanto, A. (2021). '' Big Data: What are the Implications for Public Sector Policy in Society 5.0 Era?'', IOP Conf. Series: Earth and Environmental Science 717, s.5.

[8] Kumorotomo, W. (2019). '' Envisioning Agile Government: Learning from the Japanese Concept of Society 5.0 and the Challenge of Public Administration in Developing Countries'', Annual Conference of Indonesian Association for Public Administration (IAPA 2019), Advances in Economics, Business and Management Research, s.157-159.

[9] Şahnagil, S. (2022). '' Data-Based Publıc Admınıstratıon As a Developıng Actor of Dıgıtal Age Governance'', 11th Internatıonal Conference On Socıal Scıences, s.820.

[10] COUNCIL FOR SCIENCE, TECHNOLOGY AND INNOVATION (2015). ''Report on The 5th Science and Technology Basic Plan'', Cabinet Office, Government of Japan, s.7.

[11] Sampoerno, S.- Herwandito, S. (2019). '' Millennial in Facing Society 5.0: Expectations and Anxiety of Millennial Generation towards Society 5.0'', http://dx.doi.org/10.4108/eai.16-10-2019.2304343 (Erişim Tarihi: 27.11.2022).

[12] Fukuyama, M. (2018). ''Society 5.0: Aiming for a New Human-Centered Society'', Japan Spotlight, 27, s.47-50.

[13] JAPAN CABINET OFFICE. (2020). ''Society 5.0'', https://www8.cao.go.jp/cstp/english/ society5 0/index.html (Erişim Tarihi: 27.11.2022).

[14] Coleman, S. (2008). ''Foundations of Digital Government'', H. Chen, L. Brandt, V. Gregg ve R. Traunmüller. (Ed.). Digital Government: E-Government Research, Case Studies, And Implementation, New York: Springer Business Media, s.16.

[15] Dunleavy, P., Margetts, H., Bastow, S. ve Tinkler, J. (2006). ''New Public Management is Dead-Long Live Digital-Era Governance'', Journal of Public Administration Research and Theory. V.16, I.3, 467-494, s.469.

[16] Yousefikhah, S. (2017). Sociology Of Innovation: Social Construction Of Technology Perspective. AD-Minister, 31–43, s.33.

[17] Wang, F.-Y., Yuan, Y., Wang, X., & Qin, R. (2018). "Societies 5.0: A New Paradigm For Computational Social Systems Research", IEEE Transactions on Computational Social Systems, V.5, I.1, 1-8, s.6.

[18] M. E. Gladden(2019). "Who Will Be the Members of Society 5.0? Towards an Anthropology of Technologically Posthumanized Future Societies", Soc. Sci., V.8, I.5, 1–39, s.5-6.

[19] Lundvall, B. Å., Johnson, B., Andersen, E. S., & Dalum, B. (2002). ''National Systems Of Production, İnnovation and Competence Building'', Research Policy, V.31, I.2, 213-231, s.216.

[20] Weber, M.(1947). Theory of Social and Economic Organization, Oxford University Press.

[21] Cordella, A., Tempini, N. (2015). ''E-Government And Organizational Change: Reappraising The Role of ICT And Bureaucracy İn Public Service Delivery. Government Information Quarterly'', V.32, I.3, 279-286, s.284.

[22] West, D. 2004. ''E-Government and the Transformation of Service Delivery and Citizen Attitudes'', Public Administration Review, s.20.

[23] Ubaldi, B. C., Van Ooijen, C., ve Welby, B. (2019). ''A Data-Driven Public Sector Enabling The Strategic Use Of Data For Productive, İnclusive And Trustworthy Governance, s.11.

[24] Fang, Z. (2002). "E-Government in Digital Era: Concept, Practice, and Development." International Journal of The Computer, The Internet and Management V.10, I.2, 1-22, s.12.

[25] Manoharan, A.(2013). ''A Three Dimensional Assessment of U.S. County E-Government'', State and Local Government Review, V.45, I.3, 153-162, s.55.

[26] Helbing, D. (2015), "Societal, Economic, Ethical and Legal Challenges of the Digital Revolution: From Big Data to Deep Learning, Artificial Intelligence, and Manipulative Technologies'', s.7.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Akyıldız, Fulya (2017). "Yeni Kamu İşletmeciliğine Karşı Yeni Kamu Hizmeti: Yerel Hizmetlere Gönüllü Katılım ve Büyükşehir Belediyeleri", M. Güler ve A. M. Turan (Ed.) Belediyelerin Geleceği ve Yeni Yaklaşımlar, İstanbul: Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları, s.150.
- Altın, Aytuğ (2013). "Kamu Hizmeti Anlayışında Değişim", Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Der., Cilt:1, No:2, s.101.
- Arslan, Nagehan T. (2010). "Klasik-Neoklasik Dönüşüm Süreci: "Yeni Kamu Yönetimi", C. Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Der., Cilt:11, No:2, s.23.
- Arslan, Şadiye (2020). "Kamu Hizmeti Anlayışındaki Değişimin Türk Yönetim Geleneği Çerçevesinde Değerlendirilmesi", Ömer Halisdemir Ün. İİBF Der., Cilt:13, No:3, s.519.
- Atmaca, Yıldız-Yılmaz Vedat (2020). "Yeni Kamu Yönetimi Yaklaşımına Genel Bir Bakış", Turkish Studies- Economics, Finance, Politics, Cilt:15, No:2, s.770.
- Ayhan, Emrah-Önder Murat (2017). "Yeni Kamu Hizmeti Yaklaşımı: Yönetişime Açılan Bir Kapı", Gazi İktisat ve İşletme Der., Cilt:3, No:2, s.35.
- Batal, Salih (2010). "Yeni Kamu Yönetiminde Yönetişim Kavramı ve Türkiye'de Yerel Yönetimler Alanındaki Uygulama Örnekleri", Mevzuat Der., No:145, https://www.mevzuatdergisi.com/2010/01a/02.htm, (Erişim Tarihi: 25.09.2022).
- Bayrakcı, Erdal-Kahraman Selçuk (2017). "Yeni Kamu Hizmeti Anlayışı ve Belediye Hizmetlerinde Özelleştirme", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enst. Der., No:37, s.300.
- Boztepe, Mehmet (2018). "Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı ve Geleneksel Kamu Personel Rejimi Üzerine Etkileri". Afyon Kocatepe Ün. Sosyal Bilimler Der., Cilt:20, Sayı:3, s.193.
- Çapar, Selim-Demir Recep-Yıldırım Şükrü (2015). "Kamu Hizmet Sunumunda İdarecilerin İşlevi", Türk İdare Der., No:481, s.382.
- Denek, Selçuk (2019). "Yeni Kamu Hizmeti Düşüncesi: Değişen Kamu Hizmeti Anlayışı", Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Der., Cilt:4, No:1, s.423.
- Denhardt, Robert B.-Denhardt, Janet Vinzant (2000). The New Public Service: Serving Rather Than Steering, Cilt:60, No:6, s.549.
- Denhardt, Robert B.-Denhardt, Janet Vinzant (2002). "The New Public Service: Serving Rather than Steering", Vol:60, No:6, p.549.
- Denhardt, Robert B.-Denhardt, Janet Vinzant (2007). The New Public Service, Expanded Edition, New York, M.E. Sharpe. s.27.
- Denhardt, Robert B.-Denhardt, Janet Vinzant (2015). "The New Public Service Revisited", Publıc Administration Review, Vol:75, No:5, p.664.
- Dharma, Alexander Arie Sanata (2021). "The Manifestation of New Public Service Principles in Issuance of Emergency Use Authorization of COVID-19 Vaccine by BPOM", NeoRespublica: Jurnal Ilmu Pemerintahan, Vol:2, No:2, p.236.
- Ekinci, Elif-Yılmaz Fatma (2019). "Kamu Yönetiminin Yeniden Yapılandırılmasında Özel Sektörün Etkisi Üzerine Bir Değerlendirme", Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Der., Cilt:6, No: 11, s.66.
- Eryılmaz, Bilal (1999). "Geleneksel Yönetimden Yeni Yönetim Anlayışına". Liberal Düşünce Der., Cilt:4, No:5, ss.84-85.
- Eryılmaz, Bilal (2017). Kamu Yönetimi, Kocaeli: Umuttepe Yayınları, 2017.
- Genç, Fatma Neval (2010). "Yeni Kamu Hizmeti Yaklaşımı", Türk İdare Der., No:466, s.151.
- Genç, Fatma Neval (2015). "Yeni Kamu Hizmeti: Vatandaş ve Kamu Yararı Temelinde Kamu Kamu Hizmetini Yeniden Düşünmek" Ö. Köseoğlu ve M. Z. Sobacı (Ed.) Kamu Yönetiminde Paradigma Arayışları, Dora Basım Yayım Dağıtım, 1. Baskı, Bursa.

- Ghosh, Laxmi Kanta- R. Rammohun-R. O. Y. Mahavidyalaya (2021). "New Public Service Approach in Public Administration", International Journal of Creative Research Thoughts (IJCRT), Vol: 9, No:1, p.1862.
- Göküş, Mehmet (2010). "Küreselleşme Sürecinin Kamu Hizmetine Yansıması", SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Der., Cilt:10, No:20, s.212
- Gözler, Kemal (2018). Kısa İdare Hukuku, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım, s.179.
- Kaya, Fevzi (2017). "Kamu Yönetimi Yaklaşımlarının Karşılaştırmalı Analizi", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Der., Cilt:10, No:53, s.752.
- Kaya, Fevzi (2017). "Yeni Kamu Hizmeti Yaklaşımı Perspektifinden Vatandaş Katılımı", Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Der., Cilt:9, No:20, s.473.
- Kusnandar, Ishak (2018). "New Public Service in a Democratic Government", Advances in Economics, Business and Management Research, Vol:93, p.110.
- Kutlu, Önder-Usta Sefa- Kocaoğlu Mustafa (2009). "Vatandaş Odaklı/Vatandaşın Odakta Olduğu Yönetim: Kent Konseyleri ve Selçuklu Belediyesi Örneği". Sosyal Ekonomik Araştırmalar Der., Cilt: 9, No:18, s.530.
- Mintzberg, Henry (1996). Managing Government, Governing Management, Harvard Business Review, https://hbr.org/1996/05/managing-government-governing-management, (Erişim Tarihi: 25.09.2022).
- Ömürgönülşen, Uğur (1997). "The Emergence of a New Approach to the Publıc Sector: The New Publıc Management", AÜSBF Der., No:52, s.517.
- Özcan, Kerim-Ağca Veysel (2010). "Yeni Kamu Yönetimi Anlayışında Postmodernizmin İzleri", Amme İdaresi Dergisi, Cilt: 43, No: 3, s.16.
- Özer, Mehmet Akif (2005). "Günümüzün Yükselen Değeri: Yeni Kamu Yönetimi", Sayıştay Der., No:59, s.4.
- Perry, James L. (2007). "Democracy and the new public service", The American Review of Public Administration, Vol: 37, No: 1, p.11.
- Robinson, Mark (2015). From Old Public Administration to the New Public Service, UNDP, p.10.
- Scott, Rodney J.- Advisor Chief (2019). "Service, citizenship, and the public interest: New Public Service and our public reforms", Wellington: New Zealand Government.
- Sezer, Özcan (2008). "Kamu Hizmetlerinde Müşteri (Vatandaş) Odaklılık: Türkiye'de Kamu Hizmeti Anlayışı Açısından Bir Değerlendirme", ZKÜ Sosyal Bilimler Der., Cilt:4, No:8, s.148.
- Sriram, Narathip et al. (2019). "A Comparative Analysis of New Public Management New Public Service and New Public Governance", Asian Political Science Review, Vol: 3, No:2, p.34
- Ütük, Utku (2015). "Denhardt ve Denhardt'ın Yeni Kamu Hizmeti Kuramına Bakış", Sayıştay Der., No:99, s.58.

SONNOTLAR

1 Eryılmaz, Bilal (2017). Kamu Yönetimi, Kocaeli: Umuttepe Yayınları, s.43.

2 Ekinci, Elif-Yılmaz Fatma (2019). "Kamu Yönetiminin Yeniden Yapılandırılmasında Özel Sektörün Etkisi Üzerine Bir Değerlendirme", Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Der., Cilt:6, No: 11, s.66

3 Eryılmaz, Bilal (1999). "Geleneksel Yönetimden Yeni Yönetim Anlayışına". Liberal Düşünce Der., Cilt:4, No:5, ss.84-85.

4 Eryılmaz, Bilal; a.g.e., s.44.

5 Altın, Aytuğ (2013). "Kamu Hizmeti Anlayışında Değişim", Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Der., Cilt:1, No:2, s.101.

6 Denhardt, Robert B.-Janet Vinzant Denhardt (2000). "The New Public Service: Serving Rather Than Steering", Public Administration Review, Cilt:60, No:6, ss. 551-552'den akt. Denek, Selçuk (2019). "Yeni Kamu Hizmeti Düşüncesi: Değişen Kamu Hizmeti Anlayışı", Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Der., Cilt:4, No:1, s.423.

7 Denek, Selçuk; agm., s.425; Arslan, Nagehan T. (2010). "Klasik-Neoklasik Dönüşüm Süreci: "Yeni Kamu Yönetimi", C. Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Der., Cilt:11, No:2, s.23.

8 Boztepe, Mehmet (2018). "Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı ve Geleneksel Kamu Personel Rejimi Üzerine Etkileri". Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Der., Cilt:20, Sayı:3, s.193.

9 Denek, Selçuk; a.g.m., s.424.

10 Özer, Mehmet Akif (2005). "Günümüzün Yükselen Değeri: Yeni Kamu Yönetimi", Sayıştay Der., No:59, s.4; Ömürgönülşen, Uğur (1997). "The Emergence of a New Approach to the Publıc Sector: The New Publıc Management", AÜSBF Der., No:52, s.517.

11 Altın, Aytuğ; a.g.m., s.111.

12 Sezer, Özcan (2008). "Kamu Hizmetlerinde Müşteri (Vatandaş) Odaklılık: Türkiye'de Kamu Hizmeti Anlayışı Açısından Bir Değerlendirme", ZKÜ Sosyal Bilimler Der., Cilt:4, No:8, s.148.

13 Eryılmaz, Bilal; a.g.e., s.46.

14 Eryılmaz, Bilal; a.g.e., s.50.

15 Lane, 2000: 304'ten akt. Boztepe, Mehmet; a.g.m., s.203.

16 Boztepe, Mehmet; a.g.m., s.194.

17 Boztepe, Mehmet; a.g.m., s.194.

18 Arslan, Şadiye (2020). "Kamu Hizmeti Anlayışındaki Değişimin Türk Yönetim Geleneği Çerçevesinde Değerlendirilmesi", Ömer Halisdemir Üniversitesi İİBF Der., Cilt:13, No:3, s.519.

19 Arslan, Şadiye; a.g.m., s.519.

20 Özer, Mehmet A. (2015). Yeni Kamu Yönetimi, Ankara: Gazi Kitabevi, 2015'den akt. Atmaca, Yıldız-Yılmaz Vedat (2020). "Yeni Kamu Yönetimi Yaklaşımına Genel Bir Bakış", Turkish Studies- Economics, Finance, Politics, Cilt:15, No:2, s.770.

21 Batal, Salih (2010). "Yeni Kamu Yönetiminde Yönetişim Kavramı ve Türkiye'de Yerel Yönetimler Alanındaki Uygulama Örnekleri", Mevzuat Der., No:145, https://www.mevzuatdergisi.com/2010/01a/02.htm, (Erişim Tarihi: 25.09.2022).

22 Eryılmaz, Bilal; a.g.e., s.9; Gözler, Kemal (2018). Kısa İdare Hukuku, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım, s.179.

23 Gözler, Kemal; a.g.e., s.179.

24 Arslan, Şadiye; a.g.m., s.513-514.

25 Mintzberg, Henry (1996). Managing Government, Governing Management, Harvard Business Review, https://hbr.org/1996/05/managing-government-governing-management, (Erişim Tarihi: 25.09.2022).

26 Denhardt, Robert B.-Denhardt, Janet Vinzant (2000). The New Public Service: Serving Rather Than Steering, Cilt:60, No:6, s.549.

27 Denhardt, Robert B.-Denhardt, Janet Vinzant: a.g.m., s.550; Scott, Rodney J.- Advisor Chief (2019). "Service, citizenship, and the public interest: New Public Service and our public reforms", Wellington: New Zealand Government, s.2.

28 Arslan, Şadiye; a.g.m., s.519; Genç, Fatma Neval (2015). "Yeni Kamu Hizmeti: Vatandaş ve Kamu Yararı Temelinde Kamu Kamu Hizmetini Yeniden Düşünmek", Ö. Köseoğlu ve M. Z. Sobacı (Ed.) Kamu Yönetiminde Paradigma Arayışları, Bursa: Dora Basım Yayım Dağıtım, s.137; Denhardt, Robert

B.-Denhardt, Janet Vinzant (2015). "The New Public Service Revisited", Publıc Administration Review, Vol:75, No:5, p.664.

29 Arslan, Şadiye; a.g.m., s.513-514.

30 Denek, Selçuk; a.g.m., s.427.

31 Bayrakcı, Erdal-Kahraman Selçuk (2017). "Yeni Kamu Hizmeti Anlayışı ve Belediye Hizmetlerinde Özelleştirme", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Der., No:37, s.300.

32 Arslan, Şadiye; a.g.m., s.514.

33 Box, Richard (1998). Citizen Governance, Thousand Oaks, CA: Sage Publications, King, Cheryl-Stivers, Camilla (1998). Government is Us: Public Administration in an Antigovernment Era. Thousand Oaks, CA: Sage Publications'dan akt. Özcan, Kerim-Ağca Veysel (2010). "Yeni Kamu Yönetimi Anlayışında Postmodernizmin İzleri", Amme İdaresi Dergisi, Cilt: 43, No: 3, s.16.

34 Göküş, Mehmet (2010). "Küreselleşme Sürecinin Kamu Hizmetine Yansıması", SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Der., Cilt:10, No:20, s.212; Dharma, Alexander Arie Sanata (2021). "The Manifestation of New Public Service Principles in Issuance of Emergency Use Authorization of COVID-19 Vaccine by BPOM", NeoRespublica:Jurnal Ilmu Pemerintahan, Vol:2, No:2, p.236.

35 Denhdart, Janet vd. (2009). "Barriers to Citizen Engagement in Developing Countries", International Journal of Public Administration, No:32, s.1270'den akt. s.752'den akt. Kaya, Fevzi (2017). "Kamu Yönetimi Yaklaşımlarının Karşılaştırmalı Analizi", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Der., Cilt:10, No:53, s.752, 754.

36 Denhardt, (2011). s.197'den akt. Ütük, Utku (2015). "Denhardt ve Denhardt'ın Yeni Kamu Hizmeti Kuramına Bakış", Sayıştay Der., No:99, s.58.

37 Özcan, Kerim-Ağca Veysel; a.g.m, s.16-17; Ghosh, Laxmi Kanta- R. Rammohun-R. O. Y. Mahavidyalaya (2021). "New Public Service Approach in Public Administration", International Journal of Creative Research Thoughts (IJCRT), Vol: 9, No:1, p.1862; Kusnandar, Ishak (2018). "New Public Service in a Democratic Government", Advances in Economics, Business and Management Research, Vol:93, p.110; Perry, James L. (2007). "Democracy and the new public service", The American Review of Public Administration, Vol: 37, No: 1, p.11

38 Denhardt, Robert B.-Denhardt, Janet Vinzant (2007). The New Public Service, Expanded Edition, New York, M.E. Sharpe. s.27; Denhardt, Robert B.-Denhardt, Janet Vinzant (2002). "The New Public Service: Serving Rather than Steering", Vol:60, No:6, p.549; Sriram, Narathip et al. (2019). "A Comparative Analysis of New Public Management New Public Service and New Public Governance", Asian Political Science Review, Vol: 3, No:2, p.34.

39 Barber, Benjamin (1984). Strong Democracy: Participatory Politics for a New Age. Berkeley: University of California Press (1998). A Passion for Democracy. Princeton, NJ: Princeton University Press; Mansbridge, Jane, ed. (1990). Beyond Self-Interest. Chicago: University of Chicago (1994). "Public Spirit in Political Systems", In Values and Public Policy, ed. Henry J. Aaron, Thomas Mann, and Timothy Taylor, 146–72. Washington, DC: Brookings Institution; Pateman, Carole (1970). Participation and Democratic Theory. Cambridge, UK: Cambridge University Press; Sandel, Michael (1996). Democracy's Discontent. Cambridge: Belknap Press of Harvard University Press'den akt. Denhardt, Robert B.-Denhardt, Janet Vinzant; a.g.e., s.27.

40 Denhardt, Robert B.-Denhardt, Janet Vinzant; a.g.e., s.46.

41 Denhardt, Robert B.-Denhardt, Janet Vinzant; a.g.e., s.27.

42 Eikenberry, Angela M.-Kluver, Jodie D. (2004). "The Marketization of the Nonprofit Sector: Civil Society at Risk?", Public Administration Review, Cilt: 64, No: 2, p.133'ten akt. Ayhan, Emrah-Önder Murat (2017). "Yeni Kamu Hizmeti Yaklaşımı: Yönetişime Açılan Bir Kapı", Gazi İktisat ve İşletme Der., Cilt:3, No:2, s.35.

43 Denhardt, Robert B.-Denhardt, Janet Vinzant (2007). The New Public Service, Expanded Edition, New York, M.E. Sharpe. s.35-39; Ayhan, Emrah-Önder Murat; a.g.m., s.36.

44 Denhardt, Robert B.-Denhardt, Janet Vinzant; a.g.e., s.39-42; Ayhan, Emrah-Önder Murat; a.g.m., s.35-36.

45 Denek, Selçuk; a.g.m., s.418.

46 Denhardt, Robert B. (2002), "Trust as Capacity: The Role of Integrity and Responsiveness," Public Organization Review, p.74'den akt. Kaya, Fevzi (2017). "Yeni Kamu Hizmeti Yaklaşımı Perspektifinden

Vatandaş Katılımı", Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Der., Cilt:9, No:20, s.473; Robinson, Mark (2015). From Old Public Administration to the New Public Service, UNDP, p.10

47 Denhardt, Robert B. -Denhardt, Janet, V. (2009). Public Administration: An Action Orientation, Sixth Edition, Wadsworth: Cengage Learning, M.A. Kaya, pp.409-410'dan akt. Fevzi; a.g.m, s.474.

48 Akyıldız, Fulya (2017). "Yeni Kamu İşletmeciliğine Karşı Yeni Kamu Hizmeti: Yerel Hizmetlere Gönüllü Katılım ve Büyükşehir Belediyeleri", M. Güler ve A. M. Turan (Ed.) Belediyelerin Geleceği ve Yeni Yaklaşımlar, İstanbul: Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları, s.150.

49 Bryer, Thomas A. (2009). "Explaining Responsiveness in Collaboration: Administrator and Citizen Role Perceptions". Public Administration Review, Cilt: 69, No: 2, pp. 271-283'ten akt. Ayhan, Emrah-Önder Murat; a.g.m., s.37.

50 Denhardt, R. B. Ve J. V. Denhardt (2000) "The New Public Service: Serving Rather Than Steering", Public Administration Review, Vol:60, No:6, pp.554-556'dan akt. Çapar, Selim-Demir Recep-Yıldırım Şükrü (2015). "Kamu Hizmet Sunumunda İdarecilerin İşlevi", Türk İdare Der., No:481, s.382.

51 Çapar, Selim-Demir Recep-Yıldırım Şükrü; a.g.m., s.382-383.

52 Denhardt, Robert B. & Denhardt, Janet V. (2001), "The New Public Service: Putting Democracy First", National Civic Review, Vol. 90, No. 4, p.397'den akt. Kaya, Fevzi; a.g.m, s.474.

53 Genç, Fatma Neval (2010). "Yeni Kamu Hizmeti Yaklaşımı", Türk İdare Der., No:466, s.151.

54 Bryer, Thomas A. (2009). "Explaining Responsiveness in Collaboration: Administrator and Citizen Role Perceptions". Public Administration Review, Cilt: 69, No: 2'den akt. Ayhan, Emrah-Önder Murat; a.g.m., s.37.

55 Akyıldız, Fulya; a.g.m., s.151.

56 Kutlu, Önder-Usta Sefa- Kocaoğlu Mustafa (2009). "Vatandaş Odaklı/Vatandaşın Odakta Olduğu Yönetim: Kent Konseyleri ve Selçuklu Belediyesi Örneği". Sosyal Ekonomik Araştırmalar Der., Cilt: 9, No:18, s.530.

57 Örselli, Erhan-Bayrakcı Erdal (2016). Yerel Hizmetlerde Vatandaş Karnesi: Konya Örneği, Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları, s.997'den akt. Bayrakcı, Erdal-Kahraman Selçuk; a.g.m, s.304.

58 Denhardt, Robert B.-Denhardt Janet V. (2003). "The New Public Service: An Approach to Reform," International Review of Public Administration, Cilt: 8, No:1 'den akt. Kaya, Fevzi; a.g.m, s.475.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Abdioğlu, Hasan (2007). "Yönetişim İlkelerinin Uygulanmasında Kamu Denetçiliği (Ombudsmanlık) Kurumu ve Avrupa Birliği Sürecinde Türkiye Açısından Önemi", İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl: 6, Sayı: 11, Bahar.
- Aktan, Coşkun Can (2003). Değişim Çağında Devlet, Çizgi Kitabevi, Konya.
- Al, Hamza (2002). Bilgi Toplumu ve Kamu Yönetiminde Paradigma Değişimi, Bilim Adamı Yayınları, Ankara.
- Alodalı, Fatih- Arslan, Erdal ve Mete, Okan (2004). "Yerel Yönetişim ve Yönetişimden Beklentiler", Yerel Yönetimler Kongresi: Dünden Bugüne Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi 3-4 Aralık, Biga/Çanakkale.
- Bahadır, Şahin ve Ateş, Hamza (2020). "Yönetişim ve İçi Boş (Atılan) Devlet: Devletsiz Kamu Yönetimine Doğru", Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Cilt: 75, Sayı: 1.
- Başaran, İsmail (2008). Kent ve Yerel Yönetim, Okutan Yayıncılık, İstanbul.
- Bayramoğlu, Sonay (2002). "Küreselleşmenin Yeni Siyasal İktidar Modeli: Yönetişim", Praksis Yayınları, Sayı: 7.
- Bayramoğlu, Sonay (2005). Yönetişim Zihniyeti Türkiye'de Üst Kurullar ve Siyasal İktidarın Dönüşümü, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Bovaird, Tony ve Löffler, Elke (2009). "Understanding Public Management and Governance", Public Management and Governance içinde Tony Bovaird ve Elke Löffler (Editörler), Routledge, New York.
- Commission of The European Communities (2001). "European Commission White Paper A New Impetus For European Youth, Brussels, COM (2001) 681 final, https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/committees/cult/20020122/com(2001)678_en.pdf, Erişim Tarihi: 01.08.2022.
- Çolak, Çağrı (2021). Yeni Kamu Yönetişimi Kamu Yönetiminde Üçüncü Bir Pradigma İddiası, Astana Yayınları, Ankara.
- Çukurçayır, M. Akif (2003). Yurttaş Odaklı Yerel Yönetim "Yeniden Yapılanma, Demokratiklik, Etkinlik", Çizgi Kitabevi, Konya.
- Çukurçayır, M. Akif ve Sipahi, Esra (2003). "Yönetişim Yaklaşımı ve Kamu Yönetiminde Kalite", Sayıştay Dergisi, Sayı: 50-51, Aralık.
- Dickinson, Helen (2016). "From New Public Management to New Public Governance: The Implications for a 'New Public Service'", The Three Sector Solution: Delivering Public Policy in Collaboration With Not-For-Profits and Business içinde John R. Butcher ve David J. Gilchrist (Editörler), The Australian National University Press, Canberra.
- Ekici, K. Mehmet ve Cantürk, Caner (2005). "Küreselleşme Sürecinde Yönetimden Yönetişime", Polis Dergisi, Sayı: 43, Ocak-Şubat- Mart.
- Eliassen, Kjell A. ve Sitter, Nick (2008). Understanding Public Management, SAGE Publications Inc., London.
- Eryılmaz, Bilal (2021). Kamu Yönetimi, Umuttepe Yayınları, İzmit-Kocaeli.
- Güler, Birgül Ayman (2003). "Yönetişim Tüm İktidar Sermayeye", Praksis Yayınları, Sayı: 9, Kış-Bahar.
- Güzelsarı, Selime (2003). "Neo-liberal Politikalar ve Yönetişim Modeli", Amme İdaresi Dergisi, Cilt: 36, Sayı: 2, Haziran.
- Güzelsarı, Selime (2004). "Kamu Yönetimi Disiplininde Yeni Kamu İşletmeciliği ve Yönetişim Yaklaşımı", GETA Tartışma Metinleri Serisi Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, No: 66, Mart.
- Haktankaçmaz, M. İlker (2004). "Türk Kamu Yönetiminde Yönetişimin Uygulanabilirliği", Amme İdaresi Dergisi, Cilt: 37, Sayı: 1, Mart.
- Hood, Christopher ve Dixon, Ruth (2015). "What we Have to Show for 30 Years of New Public Management: Higher, Costs, More Complaints", Governance: An International Journal of Policy, Administration and Institutions, Volume: 28, Issue: 3, July.

- Hughes, Owen E. (2014). Kamu İşletmeciliği & Yönetimi, Şeyma Akın- Bahadır Akın ve Buğra Kalkan (Çevirenler), BigBang Yayınları, Ankara.
- Iacovino, N. Mario – Barsanti, Sara ve Cinquini, Lino (2015). "Public Organizations Between Old Public Administration, New Public Management and Public Governance: The Case of The Tuscany Region", Public Organization Review: A Global Journal, Vol.15(3), September.
- Jessop, Bob (1998). "The Rise of Governance and The Risks of Failure: The Case of Economic Development", International Social Science Journal, Vol.50, Issue: 155, March.
- Kapucu, Naim (2003). "Yeni Yönetim Yaklaşımları ve Yerel Yönetimler", Yerel ve Kentsel Politikalar içinde M. Akif Çukurçayır ve Ayşe Tekel (Editörler), Çizgi Kitabevi, Konya.
- Keohane, Robert O. (2001). "Governance in Partially Globalized World", The American Political Science Review, Volume: 95, Issue: 1, March.
- Kızılcık, Recep (2003). "21. Yüzyılda Yönetişim ve Kamu Yönetimi, Yeni Eğilimler ve Yeni Teknikler", Türk İdare Dergisi, Sayı: 438, Ocak.
- Kickert, Walter J. M. (1997). "Public Governance In The Netherlands: An Alternative to Anglo-American 'Managerialism'", Public Administration, Volume: 75, Issue: 4, Winter.
- Kjaer, Anne Mette (2004). Governance, Polity Press, Cambridge.
- Lindsay, Colin- Osborne, Stephen P. ve Bond, Sue (2014). "The 'New Public Governance' and Employability Services In An Era Of Crisis: Challenges For Third Sector Organizations In Scotland", Public Administration, Volume: 92, Issue: 1, March.
- Löffler, Elke (2009). "Public Governance in a Network Society", Public Mangement and Governance içinde Tony Bovaird ve Elke Löffler (Editörler), Routledge, New York.
- McQuaid, Ronald W. (2010). "Theory of Organizational Partnerships: Partnership Advantages, Disadvantages and Success Factors", The New Public Governance? Emerging Perspectives on The Theory and Practice of Public Governance içinde Stephen P. Osborne (Editör), Routledge, London.
- Meuleman, Louis (2008). Public Management and The Metagovernance of Hierarchies, Networks and Markets: The Feasibility of Designing and Managing Governance Style Combinations, Physica-Verlag A Springer Company Heidelberg, Netherlands.
- Okçu, Murat (2007). "Yönetişim Tartışmalarına Katkı: Avrupa Birliği İçin Yönetişim Ne Anlama Geliyor?", Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt: 12, Sayı: 3.
- Osborne, Stephen P. (2006). "Editorial: The New Public Governance", Public Management Review, Volume: 8, Issue: 3.
- Osborne, Stephen P. ve Strokosch, Kirsty (2013). "It Takes Two to Tango? Understanding the Co-Production of Public Services by Integrating The Services Management and Public Administration Perspectives", British Journal of Management, Volume: 24.
- Ökmen, Mustafa ve Baştan, Serhat (2004). "Küreselleşme-Yerelleşme Dinamikleri ve Bir Yönetişim Faktörü Olarak Yerel Yönetimler", Yerel Yönetimler Kongresi Bildiriler Kitabı, Çanakkale.
- Özer, M. Akif (2006). "Yönetişim Üzerine Notlar", Sayıştay Dergisi, Sayı: 63, Aralık.
- Özer, M. Akif (2021). Yeni Kamu Yönetimi, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Özer, M. Akif ve Yayman, Hüseyin (2009). "Klasik Yönetim Düşüncesinden Bir Sapma: Yönetişim, Dönüşüm ve 3. Dünya Bakışı", Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 2, Ekim.
- Pierre, Jon (2000). "Externalities and Relationships: Rethinking the Boundaries of the Public Services", Governance in The Twenty-First Century içinde B. Guy Peters ve Donald J. Savoie (Editörler), McGill Queen's University Press, Quebec.
- Politt, Christopher ve Bouckeart, Geert (2011). Public Management Reform: A Comperative Analysis-New Public Management, Governance and The Neo-Weberian State, Third Edition, Oxford University Press, New York.
- Rhodes, Roderick Arthur William (1996). "The New Governance: Governing Without Government", Political Studies, Volume: 44, Issue: 4.

- Salamon, Lester M. (2002). "The New Governance and The Tools of Public Action: An Introduction", The Tools of Government: A Guide to the New Governance içinde Lester M. Salamon (Editör), Oxford University Press, New York.
- Santiso, Carlos (2002). "Promoting Democratic Governance and Preventing The Recurrence of Conflict: The Role of The United Nations Development Programme in Post-Conflict Peace- Building", Journal of Latin American Studies, Volume: 34, Issue: 3, August.
- Sinclair, Timothy J. (2016). Küresel Yönetişim, H. Hande Orhon Özdağ (Çeviren), T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınevi, İstanbul.
- Sobacı, M. Zahid ve Köseoğlu, Özer (2015). "Yeni Kamu Yönetişimi: Birlikte Üretmenin ve İşbirliğinin Teorik Çerçevesi", Kamu Yönetiminde Paradigma Arayışları: Yeni Kamu İşletmeciliği ve Ötesi içinde Özer Köseoğlu ve M. Zahid Sobacı (Editörler), Dora Yay., Bursa.
- Tekeli, İlhan (1996). "Yönetim Kavramı Yanısıra Yönetişim Kavramının Gelişmesinin Nedenleri Üzerine", Sosyal Demokrat Değişim, Sayı: 3, Temmuz-Ağustos.
- Toksöz, Fikret (2008). İyi Yönetişim El Kitabı, Tesev Yayınları, İstanbul.
- Torfing, Jacob ve Triantafillou, Peter (2013). "What's in a Name? Grasping New Public Governance as a Political-Administrative System", International Review of Public Administration, Volume: 18, Issue: 2.
- United Nations Development Programme (1997). Reconceptualising Governance, Discussion Paper 2, Management Development and Governance Division, New York.
- Uysal, M. Cahit (2021). Yönetişim Rehberi Strateji, Risk, İç Kontrol & Denetim, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa.
- Wiesel, Fredrika ve Modell, Sven (2014). "From New Public Management to New Public Governance? Hybridization and Implications For Public Sector Consumerism", Financial Accountability and Management, Volume: 30, Issue: 2, May.
- Williams, David ve Young, Tom (1994). "Governance, The World Bank and Liberal Theory", Political Studies, Volume: 42, Issue: 1, March.
- World Bank (1989). Sub-Saharan Africa: From Crisis To Sustainable Development, Washington D.C.
- Xu, Runya- Sun, Qigui ve Si, We (2015). "The Third Wave of Public Administration: The New Public Governance", Canadian Social Science, Volume: 11, Issue: 7.
- Yüksel, Mehmet (2000). "Yönetişim (Governance) Kavramı Üzerine", Ankara Barosu Dergisi, Sayı: 3.

SONNOTLAR

1 Alodalı, Fatih- Arslan, Erdal ve Mete, Okan (2004). "Yerel Yönetişim ve Yönetişimden Beklentiler", Yerel Yönetimler Kongresi: Dünden Bugüne Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi 3-4 Aralık, Biga/Çanakkale, s. 141.

2 Kjaer, Anne Mette (2004). Governance, Polity Press, Cambridge, s. 1.

3 Hughes, Owen E. (2014). Kamu İşletmeciliği & Yönetimi, Şeyma Akın- Bahadır Akın ve Buğra Kalkan (Çevirenler), BigBang Yayınları, Ankara, s. 226.

4 Keohane, Robert O. (2001). "Governance in Partially Globalized World", The American Political Science Review, Volume: 95, Issue: 1, March, s. 12.

5 Rhodes, Roderick Arthur William (1996). "The New Governance: Governing Without Government", Political Studies, Volume: 44, Issue: 4, s. 660.

6 Ökmen, Mustafa ve Baştan, Serhat (2004). "Küreselleşme-Yerelleşme Dinamikleri ve Bir Yönetişim Faktörü Olarak Yerel Yönetimler", Yerel Yönetimler Kongresi Bildiriler Kitabı, Çanakkale, s. 218.

7 Başaran, İsmail (2008). Kent ve Yerel Yönetim, Okutan Yayıncılık, İstanbul, s. 45.

8 Abdioğlu, Hasan (2007). "Yönetişim İlkelerinin Uygulanmasında Kamu Denetçiliği (Ombudsmanlık) Kurumu ve Avrupa Birliği Sürecinde Türkiye Açısından Önemi", İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl: 6, Sayı: 11, Bahar, s. 93.

9 Williams, David ve Young, Tom (1994). "Governance, The World Bank and Liberal Theory", Political Studies, Volume: 42, Issue: 1, March, s. 87.

10 Al, Hamza (2002). Bilgi Toplumu ve Kamu Yönetiminde Paradigma Değişimi, Bilim Adamı, Ankara, s. 237.

11 Toksöz, Fikret (2008). İyi Yönetişim El Kitabı, Tesev Yayınları, İstanbul, s. 18.

12 Uysal, M. Cahit (2021). Yönetişim Rehberi Strateji, Risk, İç Kontrol & Denetim, Ekin Dağıtım, Bursa, s. 292.

13 Kapucu, Naim (2003). "Yeni Yönetim Yaklaşımları ve Yerel Yönetimler", Yerel ve Kentsel Politikalar içinde M. Akif Çukurçayır ve Ayşe Tekel (Editörler), Çizgi Kitabevi Yayınları, Konya, s. 13.

14 Bayramoğlu, Sonay (2005). Yönetişim Zihniyeti Türkiye'de Üst Kurullar ve Siyasal İktidarın Dönüşümü, İletişim Yayınları, İstanbul, s. 32-33.

15 Jessop, Bob (1998). "The Rise of Governance and The Risks of Failure: The Case of Economic Development", International Social Science Journal, Volume: 50, Issue: 155, March, s. 155.

16 Yüksel, Mehmet (2000). "Yönetişim (Governance) Kavramı Üzerine", Ankara Barosu Dergisi, Sayı: 3, s. 147.

17 World Bank (1989). Sub-Saharan Africa: From Crisis To Sustainable Development, Washington D.C., s. 60.

18 United Nations Development Programme (1997). Reconceptualising Governance, Discussion Paper 2, Management Development and Governance Division, New York, s. 9.

19 Aktan, Coşkun Can (2003). Değişim Çağında Devlet, Çizgi Kitabevi, Konya, s. 176.

20 Ekici, K. Mehmet ve Cantürk, Caner (2005). "Küreselleşme Sürecinde Yönetimden Yönetişime", Polis Dergisi, Sayı: 43, Ocak-Şubat- Mart, s. 247-248.

21 Haktankaçmaz, M. İlker (2004). "Türk Kamu Yönetiminde Yönetişimin Uygulanabilirliği", Amme İdaresi Dergisi, Cilt: 37, Sayı: 1, Mart, s. 50.

22 Çukurçayır, M. Akif ve Sipahi, Esra (2003). Yönetişim Yaklaşımı ve Kamu Yönetiminde Kalite, Sayıştay Dergisi, Sayı: 50-51, Aralık, s. 44.

23 Commission of The European Communities (2001). "European Commission White Paper A New Impetus For European Youth, Brussels, COM (2001) 681 final, https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/committees/cult/20020122/com(2001)678_en.pdf, Erişim Tarihi: 01.08.2022.

24 Tekeli, İlhan (1996). "Yönetim Kavramı Yanısıra Yönetişim Kavramının Gelişmesinin Nedenleri Üzerine", Sosyal Demokrat Değişim, Sayı: 3, Temmuz-Ağustos, s. 52.

25 Çukurçayır ve Sipahi; a.g.e., s. 44-45.

26 Çukurçayır, M. Akif (2003). Yurttaş Odaklı Yerel Yönetim "Yeniden Yapılanma, Demokratiklik, Etkinlik", Çizgi Kitabevi, Konya, s. 263-264.

[27] Santiso, Carlos (2002). "Promoting Democratic Governance and Preventing The Recurrence of Conflict: The Role of The United Nations Development Programme in Post-Conflict Peace- Building", Journal of Latin American Studies, Volume: 34, Issue: 3, August, s. 555.

[28] Çukurçayır, M. Akif; a.g.e., s. 56-57.

[29] Güzelsarı, Selime (2003). "Neo-liberal Politikalar ve Yönetişim Modeli", Amme İdaresi Dergisi, Cilt: 36, Sayı: 2, Haziran, s. 23.

[30] Bayramoğlu, Sonay (2002). "Küreselleşmenin Yeni Siyasal İktidar Modeli: Yönetişim", Praksis, S.7, s. 88.

[31] Okçu, Murat (2007). "Yönetişim Tartışmalarına Katkı: Avrupa Birliği İçin Yönetişim Ne Anlama Geliyor?", Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt: 12, Sayı: 3, s. 309-310.

[32] Güler, Birgül Ayman (2003). "Yönetişim Tüm İktidar Sermayeye", Praksis Yayınları, S.9, Kış-Bahar, s. 108.

[33] Özer, M. Akif ve Yayman, Hüseyin (2009). "Klasik Yönetim Düşüncesinden Bir Sapma: Yönetişim, Dönüşüm ve 3. Dünya Bakışı", Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 2, Ekim, s. 94.

[34] Kızılcık, Recep (2003). "21. Yüzyılda Yönetişim ve Kamu Yönetimi, Yeni Eğilimler ve Yeni Teknikler", Türk İdare Dergisi, Sayı: 438, Ocak, s.185.

[35] Güzelsarı, Selime (2004). "Kamu Yönetimi Disiplininde Yeni Kamu İşletmeciliği ve Yönetişim Yaklaşımı", GETA Tartışma Metinleri Serisi Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, No: 66, Mart, s. 5.

[36] Eliassen, Kjell A. ve Sitter, Nick (2008). Understanding Public Management, SAGE Pub. Inc., London, s. 99.

[37] Rhodes, Roderick Arthur William; a.g.e., s. 652-653.

[38] Dickinson, Helen (2016). "From New Public Management to New Public Governance: The Implications for a 'New Public Service'", The Three Sector Solution: Delivering Public Policy in Collaboration With Not-For-Profits and Business içinde John R. Butcher ve D.J. Gilchrist (Ed.), The Australian National Un. Press, Canberra, s. 42.

[39] Özer, M. Akif (2006). "Yönetişim Üzerine Notlar", Sayıştay Dergisi, Sayı: 63, Aralık, s. 84.

[40] Pierre, Jon (2000). "Externalities and Relationships: Rethinking the Boundaries of the Public Services", Governance in The Twenty-First Century içinde B. Guy Peters ve Donald J. Savoie (Editörler), McGill-Queen's University Press, Quebec, s. 332-360.

[41] Hood, Christopher ve Dixon, Ruth (2015). "What we Have to Show for 30 Years of New Public Management: Higher, Costs, More Complaints", Governance: An International Journal of Policy, Administration and Institutions, Volume: 28, Issue: 3, July, s. 266.

[42] Çolak, Çağrı (2021). Yeni Kamu Yönetişimi Kamu Yönetiminde Üçüncü Bir Pradigma İddiası, Astana Yayınları, Ankara, s. 65-67.

[43] Torfing, Jacob ve Triantafillou, Peter (2013). "What's in a Name? Grasping New Public Governance as a Political-Administrative System", International Review of Public Administration, Volume: 18, Issue: 2, s. 10.

[44] Politt, Christopher ve Bouckeart, Geert (2011). Public Management Reform: A Comperative Analysis-New Public Management, Governance and The Neo-Weberian State, 3. Ed. Oxford University Press, New York, s. 118.

[45] Özer, M. Akif (2021). Yeni Kamu Yönetimi, Gazi Kitabevi, Ankara, s. 221.

[46] Osborne, Stephen P. (2006). "Editorial: The New Public Governance", Public Management Review, Volume: 8, Issue: 3, s. 380.

[47] Özer, M. Akif; a.g.e., s. 285.

[48] Osborne, Stephen P.; a.g.e., s.383.

[49] Çolak, Çağrı; a.g.e., s. 69.

[50] Salamon, Lester M. (2002). "The New Governance and The Tools of Public Action: An Introduction", The Tools of Government: A Guide to the New Governance içinde Lester M. Salamon (Editör), Oxford University Press, New York, s. 8.

[51] Osborne, Stephen P.; a.g.e., s. 377-381.

[52] Sobacı, M. Zahid ve Köseoğlu, Özer (2015). "Yeni Kamu Yönetişimi: Birlikte Üretmenin ve İşbirliğinin Teorik Çerçevesi", Kamu Yönetiminde Paradigma Arayışları: Yeni Kamu İşletmeciliği ve Ötesi içinde Özer Köseoğlu ve M. Zahid Sobacı (Editörler), Dora Yayıncılık, Bursa, s. 235.

[53] Kickert, Walter J. M. (1997). "Public Governance In The Netherlands: An Alternative to Anglo-American 'Managerialism'", Public Administration, Volume: 75, Issue: 4, Winter, s. 732.

[54] Iacovino, N. Mario – Barsanti, Sara ve Cinquini, Lino (2015). "Public Organizations Between Old Public Administration, New Public Management and Public Governance: The Case of The Tuscany Region", Public Organization Review: A Global Journal, Volume: 15, Issue: 3, September, s. 63.

[55] Bovaird, Tony ve Löffler, Elke (2009). "Understanding Public Management and Governance", Public Management and Governance içinde Tony Bovaird ve Elke Löffler (Editörler), Routledge, New York, s. 8-9.

[56] Çolak, Çağrı; a.g.e., s. 62-63.

[57] Çolak, Çağrı; a.g.e., s. 92-94.

[58] Meuleman, Louis (2008). Public Management and The Metagovernance of Hierarchies, Networks and Markets: The Feasibility of Designing and Managing Governance Style Combinations, Physica-Verlag A Springer Company Heidelberg, Netherlands, s. 32.

[59] Çolak, Çağrı; a.g.e., s. 96-100.

[60] Çolak, Çağrı; a.g.e., s. 73-77.

[61] Çolak, Çağrı; a.g.e., s. 77-88.

[62] Çolak, Çağrı; a.g.e., s. 88-92.

[63] Kickert, Walter J. M.; a.g.e., s. 735.

[64] Wiesel, Fredrika ve Modell, Sven (2014). "From New Public Management to New Public Governance? Hybridization and Implications For Public Sector Consumerism", Financial Accountability and Management, Volume: 30, Issue: 2, May, s. 178.

[65] Lindsay, Colin - Osborne, Stephen P. ve Bond, Sue (2014). "The 'New Public Governance' and Employability Services In An Era Of Crisis: Challenges For Third Sector Organizations In Scotland", Public Administration, Volume: 92, Issue: 1, March, s. 194.

[66] Çolak, Çağrı; a.g.e., s. 92.

[67] Sobacı, M. Zahid ve Köseoğlu, Özer; a.g.e., s. 240.

[68] Osborne, Stephen P. ve Strokosch, Kirsty (2013). "It Takes Two to Tango? Understanding the Co-Production of Public Services by Integrating The Services Management and Public Administration Perspectives", British Journal of Management, Volume: 24, s. 135.

[69] Torfing, Jacob ve Triantafillou, Peter; a.g.e., s. 15.

[70] Xu, Runya- Sun, Qigui ve Si, We (2015). "The Third Wave of Public Administration: The New Public Governance", Canadian Social Science, Volume: 11, Issue: 7, s. 13-16.

[71] Bahadır, Şahin ve Ateş, Hamza (2020). "Yönetişim ve İçi Boş (Atılan) Devlet: Devletsiz Kamu Yönetimine Doğru", Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Cilt: 75: Sayı: 1, s. 255.

[72] Löffler, Elke (2009). "Public Governance in a Network Society", Public Mangement and Governance içinde Tony Bovaird ve Elke Löffler (Editörler), Routledge, New York, s. 215.

[73] Çolak, Çağrı; a.g.e., s. 117-119.

[74] McQuaid, Ronald W. (2010). "Theory of Organizational Partnerships: Partnership Advantages, Disadvantages and Success Factors", The New Public Governance? Emerging Perspectives on The Theory and Practice of Public Governance içinde Stephen P. Osborne (Editör), Routledge, London, s. 422.

[75] Sinclair, Timothy J. (2016). Küresel Yönetişim, H. Hande Orhon Özdağ (Çeviren), T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınevi, İstanbul, s. 163.

[76] Eryılmaz, Bilal (2021). Kamu Yönetimi, Umuttepe Yayınları, İzmit-Kocaeli, s.49.

KANTİL ARDL YÖNTEMİ: SEÇİLMİŞ N-11 ÜLKELERİ İÇİN BİR UYGULAMA

Dr. Taner AKMERCAN
Dr. Mahmut ZORTUK

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

e_ISBN: 978-625-6637-15-3

Araluk 2023

Sayfa Düzeni/Kapak Tasarımı:

Vildan YAVUZ

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
KANTİL REGRESYON YÖNTEMİ

1.1. DOĞRUSAL REGRESYONUN TANIMI VE TEMEL KAVRAMLARI 3
1.1.1. Doğrusal Regresyonun Varsayımları 3
1.1.2. Doğrusal Regresyonda Parametre Tahmini 4
1.1.2.1. En Küçük Kareler Yöntemi 5
1.1.2.2. En Küçük Mutlak Sapmalar Yöntemi 6
1.2. KANTİL KAVRAMI VE TEMEL ÖZELLİKLERİ 6
1.2.1. Kantil Kavramının Tanımı 7
1.2.2. Anakütle Yapısının Modellenmesi 8
1.2.2.1. Kümülatif Dağılım Fonksiyonu 8
1.2.2.2. Olasılık Yoğunluk Fonksiyonu 9
1.2.2.3. Kantil Fonksiyonu 10
1.2.2.4. Kantil Yoğunluk Fonksiyonu 11
1.3. KANTİL REGRESYONUN TANIMI VE TEMEL KAVRAMLARI 12
1.3.1. Kantil Regresyonun Genel Özellikleri 14
1.3.2. Kantil Regresyonda Parametre Tahmini 16
1.3.2.1. Doğrusal Programlama Yöntemiyle Tahmin 16
1.3.2.2. GMM Yöntemiyle Tahmin 18
1.3.3. Kantil Regresyonda Asimptotik Kovaryans Matrisinin Tahmini 19
1.3.3.1. Sıra İstatistiği Tahmincisi 19
1.3.3.2. Kernel Tahmincisi 20
1.3.3.3. Bootstrap Tahmincileri 20
1.3.3.3.1. Design Bootstrap Tahmincisi 21
1.3.3.3.2. Hata Bootstrap Tahmincisi 21
1.3.3.3.3. Sigma Bootstrap Tahmincisi 22
1.3.4. Kantil Regresyonda Uyum İyiliğinin İncelenmesi 22
1.3.5. Kantil Regresyonda Sabit Varyansın İncelenmesi 23
1.3.6. Kantil Regresyonda Simetrinin İncelenmesi 25
1.3.7. Sansürlü Kantil Regresyon 27
1.3.8. Ağırlıklı Kantil Regresyon 29

İKİNCİ BÖLÜM
KANTİL KOENTEGRASYON YÖNTEMİ

2.1. DURAĞANLIK VE YAPISAL KIRILMA KAVRAMLARI 31
2.1.1. Durağanlık Kavramı 31
2.1.2. Yapısal Kırılma Kavramı 32

2.2. DURAĞANLIĞIN TESPİTİNDE KULLANILAN YÖNTEMLER 32
2.2.1. Yapısal Kırılmayı Dikkate Almayan Birim Kök Testleri 33
2.2.1.1. ADF Birim Kök Testi 33
2.2.1.2. Phillips-Perron Birim Kök Testi 34
2.2.1.3. KPSS Birim Kök Testi 36
2.2.1.4. Ng-Perron Birim Kök Testi 37
2.2.2. Yapısal Kırılmayı Dikkate Alan Birim Kök Testleri 39
2.2.2.1. Perron Birim Kök Testi 39
2.2.2.2. Zivot-Andrews Birim Kök Testi 41
2.2.2.3. Narayan-Popp Birim Kök Testi 42
2.2.3. Fourier Birim Kök Testleri 44
2.2.3.1. Becker, Enders ve Lee KPSS Tipi Fourier Birim Kök Testi 45
2.2.3.2. Enders ve Lee Dickey-Fuller Tipi Fourier Birim Kök Testi 47
2.2.3.3. Enders ve Lee LM Tipi Fourier Birim Kök Testi 49
2.3. KOENTEGRASYON KAVRAMININ TANIMI VE TEMEL KAVRAMLARI 50
2.3.1. Uzun Dönem Denge İlişkisi 51
2.3.2. Hata Düzeltme Modeli 51
2.3.3. Koentegrasyon İlişkisinin Tespitinde Kullanılan Yöntemler 52
2.3.3.1. Engle-Granger Koentegrasyon Yöntemi 53
2.3.3.2. Johansen Koentegrasyon Yöntemi 53
2.3.3.3. ARDL Sınır Testi Yöntemi 55
2.3.3.4. Genişletilmiş ARDL Sınır Testi Yöntemi 57
2.4. KANTİL KOENTEGRASYONUN TANIMI VE TEMEL KAVRAMLARI 59
2.4.1. Xiao Kantil Koentegrasyon Yöntemi 60
2.4.2. Kantil ARDL Koentegrasyon Yöntemi 61
2.4.3. Koentegrasyon İlişkisinin Kantil Düzeyinde İncelenmesinin Avantajları 63

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
SEÇİLMİŞ N-11 ÜLKELERİ İÇİN QARDL UYGULAMASI

3.1. EKONOMİK BÜYÜME, ENERJİ TÜKETİMİ VE ÇEVRESEL KİRLİLİĞİN KAVRAMSAL ANALİZİ 65
3.1.1. Ekonomik Büyüme Politikalarını Etkileyen Faktörler ve Yaşanan Gelişmeler 66
3.1.2. Enerjinin Önemi ve Enerji Politikalarında Meydana Gelen Değişimler 68
3.1.3. Çevresel Sorunların Ortaya Çıkışı ve Çözüm Arayışları 70
3.2. LİTERATÜR ÖZETİ 72
3.3. ÇALIŞMANIN AMACI VE SEÇİLEN N-11 ÜLKELERİ 73
3.4. ÇALIŞMADA KULLANILAN VERİLER VE EKONOMETRİK YÖNTEM 75
3.5. ELDE EDİLEN BULGULAR 76
3.5.1. Fourier Birim Kök Testi Sonuçları 76
3.5.2. Genişletilmiş ARDL Sınır Testi Sonuçları 81
3.5.3. QARDL Tahmin Sonuçları 86

SONUÇ 109

KAYNAKÇA 119

DİZİN 125

KAYNAKÇA

Baltagi, H. Badi (2011). *Econometrics*. New York: Springer.

Banerjee, Anindya, Juan J. Dolado, John W. Galbraith ve David F. Hendry (1993). *Co-Integration, Error Correction And Econometric Analysis of Non-Stationary Data*, New York: Oxford University Press.

Barrodale, Ian ve F. D. K. Roberts (1973). An Improved Algorithm For Discrete L1 Linear Approximation, *SIAM Journal on Numerical Analysis*, *10*(5), 839-848.

Beckers, Ralf, Walter Enders ve Junsoo Lee (2006). A Stationarity Test in the Presence of an Unknown Number of Smooth Breaks, *Journal of Time Series Analysis*, *27*(3), 381-409.

Benoit, Dries F. ve Dirk Van den Poel (2009). Benefits of Quantile Regression for the Analysis of Customer Lifetime Value in a Contractual Setting: an Application in Financial Services, *Expert Systems with Applications*, *36*(7), 10475–10484.

Birkes, David ve Yadolah Dodge (1993). *Alternative Regression Methods*, New York: John Wiley & Sons.

Brooks, Chris (2014). *Introductory Econometrics For Finance*, New York: Cambridge University Press.

Buchinsky, Moshe (1994). Changes in the U.S. Wage Structure 1963-1987: Application of Quantile Regression, *Econometrica*, *62*(2), 405-458.

Buchinsky, Moshe (1995). Estimating The Asymptotic Covariance Matrix For Quantile Regression Models: A Monte Carlo Study, *Journal of Econometrics*, *68*(2), 303-338.

Buchinsky, Moshe (1998). Recent Advances in Quantile Regression Models: A Practical Guideline for Empirical Research, *The Journal of Human Resources*, *33*(1), 88-126.

Chandia, Khurram Ejaz, Ifra Gul, Saira Aziz, Binesh Sarwar ve Salman Zulfiqari (2018). An Analysis of the Association Among Carbon Dioxide Emissions, Energy Consumption and Economic Performance: an Econometric Model, *Carbon Management*, *9*(3), 227-241.

Chen, Colin ve Ying Wei (2005). Computational Issues For Quantile Regression, *The Indian Journal of Statistics*, *67*(2), 399-417.

Chernozhukov, Victor (2005). Extremal Quantile Regression, *The Annals of Statistics*, *33*(2), 806–839.

Cho, Jin Seo, Tae-hwan Kim ve Yongcheol Shin (2015). Quantile Cointegration in the Autoregressive Distributed-Lag Modeling Framework, *Journal of Econometrics*, *188*(1), 281–300.

Cole, Matthew A. (1999). Limits to Growth, Sustainable Development And Environmental Kuznets Curves: An Examination of The Environmental Impact of Economic Development, *Sustainable Development*, *7*(2), 87-97.

Daly, Herman E. ve Joshua, Farley (2011). *Ecological Economics: Principles and Applications*, Washington: İsland Press.

Dickey, David A. ve Wayne A. Fuller (1979). Distribution of the Estimators for Autoregressive Time Series with a Unit Root, *Journal of the American Statistical Association*, *74*(366), 427-431.

Dickey, David A. ve Wayne A. Fuller (1981). Likelihood Ratio Statistics for Autoregressive Time Series with a Unit Root, *Econometrica*, *49*(4), 1057-1072.

Efron, Bradley (1979). Bootstrap Methods: Another Look at the Jackknife, *The Annals of Statistics*, *7*(1), 1-26.

Efron, Bradley (1982). *The Jackknife, the Bootstrap and Other Resampling Plans*, Philadelphia: Society for Industrial and Applied Mathematics.

Enders, Walter (2015). *Applied Econometric Time Series*, New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.

Enders, Walter ve Junsoo Lee (2012a). The Flexible Fourier Form And Dickey–Fuller Type Unit Root Tests, *Economics Letters*, *117*(1), 196–199.

Enders, Walter ve Junsoo Lee (2012b). A Unit Root Test Using a Fourier Series to Approximate Smooth Breaks, *Oxford Bulletin of Economics And Statistics*, *74*(4), 574-599.

Engle, Robert F. ve Clive William John Granger (1987). Co-Integration and Error Correction: Representation, Estimation, and Testing, *Econometrica*, *55*(2), 251-276.

Fitzenberger, Bernd, Roger Koenker ve Jose A. F. Machado (2002). *Economic Applications of Quantile Regression*, (Edt.) Bernd Fitzenberger, Roger Koenker ve Jose A. F. Machado, Berlin: Springer.

Gilchrist, Warren G. (2000). *Statistical Modelling With Quantile Functions*, Florida: Chapman & Hall/CRC.

Göktaş, Özlem (2005). *Teorik ve Uygulamalı Zaman Serileri Analizi*, İstanbul: Beşir Kitabevi.

Gujarati, Damodar N. (2004). *Basic Econometrics*, New York: Markgraw Hill.

Güriş, Selahattin ve Ebru Çağlayan (2013). *Ekonometri: Temel Kavramlar*, İstanbul: DER Yayınları.

Hansen, Lars Peter (1982). Large Sample Properties of Generalized Method of Moments Estimators, *Econometrica*, *50*(4), 1029-1054.

Hao, Lingxin ve Daniel Q. Naiman (2007). *Quantile Regression*, London: Sage Publications.

Hu, Jiachong, Xiao-Guang Yue, Deimante Teresiene ve Irfan Ullah (2021). How COVID19 Pandemic Affect Film And Drama Industry in China: an Evidence of Nonlinear Empirical Analysis, *Economic Research-Ekonomska Istraživanja.*

Johansen, Søren (1988). Statistical Analysis of Cointegration Vectors, *Journal of Economic Dynamics and Controls*, *12*(2-3), 231-254.

Johansen, Søren ve Katarina Jesulies (1990). Maximum Likelihood Estimation And Inference on Cointegration — With Applications to The Demand For Money, *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, *52*(2), 169-210.

John, Onyedikachi O. ve Etel C. Nduka (2009). Quantile Regression Analysis as a Robust Alternative to Ordinary Least Squares, *Scientia Africana*, *8*(2), 61-65.

Jumbe, Charles B. L. (2004). Cointegration and Causality Between Electricity Consumption and GDP: Empirical Evidence from Malawi, *Energy Economics*, *26*(1), 61-68.

Kaynak, Muhteşem (2009). *Kalkınma İktisadı*, Ankara: Gazi Kitabevi.

Koenker, Roger (2005). *Quantile Regression*, London: Cambridge University Press.

Koenker, Roger ve José A. F. Machado (1999). Goodness of Fit and Related Inference Processes for Quantile Regression, *Journal of the American Statistical Association*, *94*(448), 1296-1310.

Koenker, Roger ve Jr. Gilbert Basset (1978). Regression Quantiles, *Econometrica*, *46*(1), 33-50.

Koenker, Roger ve Jr. Gilbert Basset (1982). Robust Tests for Heteroscedasticity Based on Regression Quantiles, *Econometrica*, *50*(1), 43-61.

Koenker, Roger ve Kevin F. Hallock (2001). Quantile Regression, *Journal of Economic Perspectives*, *15*(4), 145-146.

Koenker, Roger W. ve Vasco D'Orey (1987). Algorithm AS 229: Computing Regression Quantiles, *Journal of the Royal Statistical Society. Series C (Applied Statistics)*, *36*(3), 83-93.

Kurz, Heinz, D. (2016*). Economic Thought: A Brief History*, New York: Columbia University Press.

Kwiatkowski, Denis, Peter C. B. Phillips, Peter Schmidt ve Yongcheol Shin (1992). Testing The Null Hypothesis of Stationarity Against The Alternative of a Unit Root, *Journal of Econometrics*, *541*(3), 159-178.

Lahiani, Amine, Anthony Miloudi, Ramzi Benkraiem ve Muhammad Shahbaz (2017). Another Look on The Relationships Between Oil Prices And Energy Prices, *Energy Policy*, 102, 318–331.

Maddala, Gangadharrao Soundalyarao ve In-Moo Kim (1998). *Unit Roots, Cointegration, and Structural Change*, New York: Cambridge University Press.

McNown, Robert, Chung Yan Sam ve Soo Khoon Goh (2018). Bootstrapping the Autoregressive Distributed Lag Test for Cointegration, *Applied Economics*, *50*(13), 1509-1521.

Mensi, Walid, Syed Jawad Hussain Shahzad, Shawkat Hammoudeh, Besma Hkiri ve Khamis Hamed Al Yahyaee (2019). Long-run relationships between US financial credit markets and risk factors: Evidence from the quantile ARDL approach, *Finance Research Letters*, 29,101-110.

Mosteller, Frederick ve John Wilder Tukey (1977). *Data Analysis and Regression: A Second Course in Statistics*, Massachusetts: Addison-Wesley Series in Behavioral Science: Quantitative Methods.

Narayan, Paresh Kumar ve Seema Narayan (2005). Estimating Income And Price Elasticities of Imports for Fiji in a Cointegration Framework, *Economic Modelling*, *22*(3), 423– 438.

Narayan, Paresh Kumar ve Stephan Popp (2010). A New Unit Root Test with Two Structural Breaks in Level and Slope at Unknown Time, *Journal of Applied Statistics*, *37*(9), 1425-1438.

Nasreen, Samia, Sofia Anwar ve İlhan Öztürk (2017). Financial Stability, Energy Consumption and Environmental Quality: Evidence From South Asian Economies, *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 67, 1105–1122.

Newey, Whitney K. ve James L. Powell (1987). Asymmetric Least Squares Estimation and Testing, *Econometrica, 55*(4), 819-847.

Ng, Serena ve Pierre Perron (2001). Lag Length Selection and the Construction of Unit Root Tests with Good Size and Power, *Econometrica, 69*(6), 1519–1554.

Ouyang, Yaofu ve Li, Peng (2018). On The Nexus of Financial Development, Economic Growth, And Energy Consumption in China: New Perspective From a GMM Panel VAR Approach, *Energy Economics*, 71, 238–252.

Perron, Pierre (1989). The Great Crash, the Oil Price Shock, and the Unit Root Hypothesis, *Econometrica*, *57*(6), 1361-1401.

Pesaran, M. Hashem ve Yongcheol Shin (1999). *An Autoregressive Distributed Lag Modelling Approach to Cointegration Analysis, Econometrics and Economic Theory in The Twentieth Century: The Ragnar Frisch Centennial Symposium*, (Edt.) Strøm, Steinar, UK: Cambridge University Press.

Pesaran, M. Hashem, Yongcheol Shin ve Richard J. Smith (2001). Bounds Testing Approaches to the Analysis of Level Relationships, *Journal of Applied Econometrics*, *16*(3), 289-326.

Pfaff, Bernhard (2008). *Analysis of Integrated and Cointegrated Time Series with R*, New York: Springer.

Phillips, Peter C. B. (1987). Time Series Regression with a Unit Root, *Econometrica*, *55*(2), 277-301.

Phillips, Peter C. B. ve Pierre Perron (1988). Testing for a Unit Root in Time Series Regression, *Biometrika*, *75*(2), 335-346.

Ponting, Clive (2000), *Dünyanın Yeşil Tarihi: Çevre ve Uygarlıkların Çöküşü* (Çev.) Ayşe Başcısander, İstanbul: Sabancı Üniversitesi Yayınları.

Portnoy, Stephan ve Roger Koenker (1997). The Gaussian Hare and The Laplacian Tortoise: Computation of Squared-Error Versus Absolute-Error Estimators, *Statistical Science*, *12*(4), 279-300.

Powell, James L. (1984). Least Absolute Deviation Estimation for the Censored Regression Model, *Journal of Econometrics*, *25*(3), 303-325.

Powell, James L. (1986). Censored Regression Quantiles, *Journal of Econometrics*, *32*(1), 143-155.

Sam, Chung Yan, Robert McNown ve Soo Khoon Goh (2019). An Augmented Autoregressive Distributed Lag Bounds Test for Cointegration, *Economic Modelling*, 80, 130-141.

Sbia, Rashid, Shahbaz, Muhammad ve Hamdi, Helmi (2014). A Contribution of Foreign Direct Investment, Clean Energy, Trade Openness, Carbon Emissions And Economic Growth to Energy Demand in UAE, *Economic Modelling*, 36, 191–197.

Sengupta, Jati (2011). *Understanding Economic Growth*, USA: Springer.

Serper, Özer (2014). *Uygulamalı İstatistik*, Bursa: Ezgi Kitabevi.

Sevüktekin, Mustafa ve Mehmet Nargeleçekenler (2010). *Ekonometrik Zaman Serileri Analizi Eviews Uygulamalı*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Shahbaz, Muhammad, Amine Lahiani, Salah Abosedra ve Shawkat Hammoudeh (2018). The Role of Globalization in Energy Consumption: A Quantile Cointegrating Regression Approach, *Energy Economics*, 71, 161-170.

Shahbaz, Muhammad, Ramzi Benkraiem, Anthony Miloudi ve Amine Lahiani (2017). Production Function with Electricity Consumption And Policy Implications in Portugal, *Energy Policy*, 110, 588–599.

Shin, Y., Yu, B. ve Greenwood-Nimmo, M. (2011). Modelling Asymmetric Cointegration And Dynamic Multipliers in a Nonlinear ARDL Framework. *Working paper.*

Shmelev, Stanislav E. (2012). *Ecological Economics*, Dordrecht: Springer Netherlands.

Smil, Vaclav (2003). *Energy at the Crossroads: Global Perspectives and Uncertainties*, London: Massachusetts Institute of Technology.

Sorrell, Steve (2015). Reducing Energy Demand: A Review of Issues, Challenges and Approaches, *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 47, 74-82.

Stern, David I. (2011). The Role of Energy in Economic Growth, *Annals of The New York Academy of Sciences*, 1219, 26-51.

Suki, Norazah Mohd, Arshian Sharif, Sahar Afshan, Norbayah Mohd Suki (2020). Revisiting the Environmental Kuznets Curve in Malaysia: The role of globalization in sustainable environment, *Journal of Cleaner Production*, 264, 121669.

Tang, Cheng Yong ve Chenlei Leng (2012). An Empirical Likelihood Approach to Quantile Regression with Auxiliary İnformation, *Statistics and Probability Letters*, *82*(1), 29–36.

Tarı, Recep (2008). *Ekonometri*, İstanbul: Avcı Ofset.

Towler, Brian F. (2014). *The Future of Energy*, USA: Elseveir Academic Press.

Übelacker, Erich (2005). *Enerji*, (Çev.) Ali Ulvi Erdoğan, İzmir: Tudem Y.

Weiss, Neil A. (2012). *Introductory Statistics*, Boston: Pearson Education.

World Bank (2019). World Development Indicators.

Wu, Yichao ve Yufeng Liu (2009). Variable Selection in Quantile Regression, *Statistica Sinica*, *19*(2), 801-817.

Xiao, Zhijie (2009). Quantile Cointegrating Regression, *Journal of Econometrics*, *150*(2), 248–260.

Zafar, Muhammad Wasif, Syed Anees Haider Zaidi, Avik Sinha, Ayfer Gedikli ve Fujun Hou (2019). The Role of Stock Market And Banking Sector Development, And Renewable Energy Consumption in Carbon Emissions: Insights From G-7 And N-11 Countries, *Resources Policy*, 62, 427–436.

Zhu, Huiming, Peng Cheng ve You Wanhai (2016). Quantile Behaviour of Cointegration Between Silver And Gold Prices, *Finance Research Letters*, 19, 119-125.

Zivot, Eric ve Donald W. K. Andrews (1992). Further Evidence on the Great Crash, the Oil-Price Shock, and the Unit-Root Hypothesis, *Journal of Business & Economic Statistics*, *10*(3), 251-270.

Elektronik Kaynaklar

Lawson, Sandra, David Heacock ve Anna Stupnytska (2007). Beyond The BRICS: A Look At The 'Next 11', https://www.goldmansachs.com/insights/archive/archive-pdfs/brics-book/brics-chap-13.pdf, [14.03.2020].

Türk Dil Kurumu (2020). TDK Güncel Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Sözlükleri (sozluk.gov.tr), [12.02.2020].

Wilson, Dominic ve Anna Stupnytska (2007). The N-11: More Than an Acronym, Goldman Sachs Economic Research, Global Economics Paper No: 153, http://energyfuture.wdfiles.com/local--files/us-energy-use/GDP-Source2.pdf, [14.03.2020].

www.lexico.com (2020). Definitions, Meanings, & Spanish Translations | Lexico.com, [12.02.2020].

KÂR AMACI GÜTMEYEN KURULUŞLARDA ŞEFFAFLIK

(SİVİL TOPLUM KURULUŞLARINDA ŞEFFAFLIK)

Dr. Vedat DEMİRKOL

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-99-7

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Eylül 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Türkiye'de kâr amacı gütmeyen örgütlerin finansal güçlerinin ve faaliyetlerinin son dönemde önemli oranda artmasıyla birlikte, bu kuruluşlarda hesap verebilirlik, şeffaflık ve denetim gibi konular daha fazla gündeme gelmeye başlamıştır. Ancak, Türkiye'deki derneklerin ve vakıfların çoğunun finansal sürdürülebilirlik ve insan kaynağı sorunları nedeniyle yeterli düzeyde şeffaf olmadıkları görülmektedir. Bu çalışma, Türkiye'deki sivil toplum kuruluşlarının veya kâr amacı gütmeyen kuruluşlarının şeffaf olmasına katkı sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

Bu kitap Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim dalında kabul edilmiş bulunan doktora tezinin bir kısmından oluşturulmuş, çalışmadaki veriler güncellenmiş ve yeni eklemeler yapılmıştır. Bu çalışmanın tamamlanmasında bilgi ve tecrübelerini benden esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Fehmi Ali ILDIR'a sonsuz teşekkürlerimi ve şükranlarımı sunarım. Ayrıca ilk tez danışmanım rahmetli hocam Prof. Dr. Adem ÇABUK'u rahmetle ve minnetle yad ediyorum. Eserin ortaya çıkış sürecinde ve değerlendirme aşamalarında emeği geçen Sayın, Prof. Dr. Metin ERDEM'e, Prof. Dr. Aylin POROY ARSOY'a, Prof. Dr. Ganite KURT'a, Prof. Dr. Bilge Leyli DEMİREL'e teşekkürlerimi sunarım. Çalışma sürecinde her zaman beni anlayışla destekleyen ailem ve eşim Sevda DEMİRKOL'a teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
KÂR AMACI GÜTMEYEN ÖRGÜTLERİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

1. KÂR AMACI GÜTMEYEN ÖRGÜT KAVRAMI 3
2. KÂR AMACI GÜTMEYEN ÖRGÜTLERİN ÖZELLİKLERİ..... 4
3. KÂR AMACI GÜTMEYEN ÖRGÜTLERİN KURULUŞ AMAÇLARI 5
4. KÂR AMACI GÜTMEYEN ÖRGÜTLERLE İŞLETMELER ARASINDAKİ FARKLAR 5
5. KÂR AMACI GÜTMEYEN ÖRGÜT VE PAYDAŞ İLİŞKİSİ 7
6. KÂR AMACI GÜTMEYEN ÖRGÜT TÜRLERİ 10
   6.1. Dernekler 10
   6.2. Vakıflar 12
   6.3. Dernekler ve Vakıflar Arasındaki Farklar 13
7. KÂR AMACI GÜTMEYEN ÖRGÜTLERİN FİNANSMAN YAPILARI ... 14
   7.1. Bireylerin Yaptıkları Bağış ve Yardımlar 17
   7.2. Tüzel Kişilerin Yaptıkları Bağış ve Yardımlar 17
   7.3. Devletin Yaptığı Bağış ve Yardımlar 18
   7.4. Ticari Faaliyetler 21
8. KAGÖ'LERİN GİDER TÜRLERİ 21
9. KÂR AMACI GÜTMEYEN ÖRGÜTLERDE FİNANSAL RAPORLAMA22
10. KAR AMACI GÜTMEYEN ÖRGÜTLERDE PERFORMANS ÖLÇÜMÜ..... 29
    10.1. Finansal Bilgiler ve Finansal Performans 30
    10.2. Finansal Olmayan Performans Ölçümü 32

İKİNCİ BÖLÜM
KÂR AMACI GÜTMEYEN ÖRGÜTLERDE ŞEFFAFLIĞIN KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVESİ

1. ŞEFFAFLIK KAVRAMI 33
2. ŞEFFAFLIK VE HESAP VEREBİLİRLİK İLİŞKİSİ 35
3.ŞEFFAFLIK KAPSAMINDA PAYLAŞILAN BİLGİLERİN TAŞIMASI GEREKEN ÖZELLİKLER 36
4. ŞEFFAFLIK UYGULAMASININ TEORİK ÇERÇEVESİ 37
5. KAGÖ'LERDE ŞEFFAFLIK YAPISI 39
6. ŞEFFAFLIK TÜRLERİ 40
7. KAGÖ'LERDE ŞEFFAFLIK UYGULAMALARI 42
8. ŞEFFAFLIK KAPSAMINDA AÇIKLANAN BİLGİLER 44
8.1. Kâr Amacı gütmeyen Örgütlerin Mali Durumu ile İlgili Bilgiler 51
8.2. Kâr Amacı Gütmeyen Örgütün Misyon ve Vizyonu 54
8.3. Örgütlerin İletişim Detayları ve Adres Bilgileri 54
8.4. Örgütlerin Yönetim Üyelerinin ve Kilit Yöneticilerin Bilgileri 54
8.5. Kâr Amacı Gütmeyen Örgütlerin Esas Sözleşmeleri 55
8.6. Sahip Olunan Etik İlkeler ve Politikalar 55
8.7. Kâr Amacı Gütmeyen Örgütlerin Yaptıkları Faaliyetler 55
9. ŞEFFAFLIĞIN ÖRGÜTLERE FAYDALARI 56
10. KAGÖ'LERDE ŞEFFAFLIK GEREKSİNİMİNE İLİŞKİN TEORİLER 57
10.1. Kaynak Bağımlılığı Teorisi 58
10.2. Paydaş Teorisi 59
10.3. Kurumsal Teori 59
10.4. Meşruluk Teorisi 60
10.5. Vekâlet Teorisi 61
11. BİLGİ YAYILIMI VE KÂR AMACI GÜTMEYEN ÖRGÜTLERDE ŞEFFAFLIK KONUSUNDA İNTERNETİN ROLÜ 62
12. DÜNYA'DA KAGÖ'LERDE FİNANSAL VE FİNANSAL OLMAYAN ŞEFFAFLIK 63
12.1. KAGÖ'lerde Finansal ve Finansal Olmayan Şeffaflık 63
12.2. Türkiye'de KAGÖ'lerde Finansal ve Finansal Olmayan Şeffaflık 64
12.3. Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki KAGÖ'lerde Finansal ve Finansal Olmayan Şeffaflık 67
12.4. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki KAGÖ'lerde Finansal ve Finansal Olmayan Şeffaflık 69

12.5. İngiltere'deki KAGÖ'lerde Finansal ve Finansal Olmayan Şeffaflık 70
12.6. Almanya'daki KAGÖ'lerde Finansal ve Finansal Olmayan Şeffaflık 70
12.7. İspanya'daki KAGÖ'lerde Finansal ve Finansal Olmayan Şeffaflık 71

KAYNAKLAR 73

KAYNAKLAR

AçıkAçık Derneği. (2019). http://acikblog.org/ipucu/10-adimda-nasil-bilincli-bagisci-olunur/, (Erişim Tarihi:05.03.2019).

Aksoy T. (2018). Zamanın Ruhu Şeffaflık İstiyor, https://www.temelaksoy.com/zamanin-ruhu-seffaflik-istiyor/.(Erişim Tarihi:19.02.2018)

Anheier, H. K. (2005). Nonprofit *Organizations: Theory, Management, Policy*. First Publ, Taylor & Francis or Routledge.

Arslan, N. T. (2004). Kâr Amaçsız Örgütler ve Stratejik Yönetim, *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi Aralık*, C. 28, S. 2, ss. 155-172.

Arvidson, M. (2014). Evidence And Transparency in The Open Public Services Reform: Perspectives for the Third Sector, *TSRC Informing Civil Society, Third Sector Research Centre Working Paper 117*.

Ball, C. (2009). What Is Transparency?, *Public Integrity*, C. 11, S. 4, ss. 293-308.

Banger, G. (2011), *Sivil Toplum Örgütleri İçin Yönetişim Rehberi*.

Belediye Gelirleri Kanunu, 26.5.1981 Tarihli, 2464 Sayılı Resmî Gazete.

Belediye Kanunu, 13/7/2005 Tarihli ,5393 Sayılı Resmî Gazete.

Berman, E. M. (2006). *Performance and Public and Nonprofit Productivity in Organizations*, *M.E.Sharpe*. Second Edi, M.E.Sharpe.

Bikmen, F., Meydanoğlu, Z. M. (2006). *Türkiye'de Sivil Toplum: Bir Değişim Süreci Uluslararası Sivil Toplum Endeksi Projesi Türkiye Ülke Raporu*, İstanbul: TÜSEV Yayınları.

Boardsource, https://boardsource.org, (Erişim Tarihi:25.02.2017).

Boateng, A., Akamavi, R. K. & Ndoro G. (2016). Measuring Performance of Non-Profit Organisations: Evidence from Large Charities, *Business Ethics*, C. 25, S. 1, ss. 59-74.

Boétie, É. D. (2014). *Gönüllü Kulluk Üzerine Söylev*, ed. Mehmet Ali Ağaoğlu, Ankara: İmge Yayınevi.

Borgia, F. (2005). Corporate Governance & Transparency Role of Disclosure: How Prevent New Financial Scandals and Crimes?, *Washington D.C.*, 1-59.

Boztepe Taşkiran, H. (2015). *Halkla İlişkiler Perspektifinden Sivil Toplum*, ed. Emel Karayel Bilbil, İstanbul: Pales Yayınları.

Brown, W. A. (2005). Exploring the Association Between Board and Organizational Performance in Nonprofit Organizations, *Nonprofit Management and Leadership*, C. 15, S. 3, ss. 317-39.

Burger R. & Owens T. (2010). Promoting Transparency in the NGO Sector: Examining the Availability and Reliability of Self-Reported Data, *World Development*, C. 38, S. 9, ss. 1263-1277.

Cabedo, J. D., Fuertes-Fuertes I., Maset-Llaudes A. and Tirado-Beltrán, J. M. (2018). Improving And Measuring Transparency in NGOs: A Disclosure Index for Activities and Projects, *Nonprofit Management and Leadership*, C. 28, S. 3, ss. 329-348.

Callen, J. L. (1994). Money Donations, Volunteering and Organizational Efficiency, *Journal of Productivity Analysis*, C. 5, S. 3, ss. 215-228.

Cameron, K. S. & Whetten, D. A. (1983). *A Comparison of Multiple Models*, Newyork: Academic Press.

Cengiz, E. & Kırkbir F. (2007). Kâr Amacı Gütmeyen Kurumlarda Müşteri Memnuniyeti ve Hizmet Kalitesi İlişkisi: Karadeniz Bölgesi Örneği, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, C. 21, S. 1, ss. 263-285.

Charity Commission for England and Wales, www.gov.uk, (Erişim Tarihi, 12.01.2022).

Charity Navigator, www.charitynavigator.org, (Erişim Tarihi:07.09.2020).

Chen, Q. (2016). Director Monitoring of Expense Misreporting in Nonprofit Organizations: The Effects of Expense Disclosure Transparency, Donor Evaluation Focus and Organization Performance, *Contemporary Accounting Research*, C. 33, S. 4, ss. 1601-1624.

Costa, E., Ramus, T. & Andreaus M. (2011). Accountability as a Managerial Tool in Non-Profit Organizations: Evidence from Italian CSVs, *Voluntas*, C. 22, S. 3, ss. 470-493.

The Council on Foundations, https://cof.org/sites/default/files/China%20Note%20July%202021%20final%5B5838%5D.pdf, (Erişim Tarihi, 12.12.2021).

Coy, D. & Dixon, K. (2004). The Public Accountability Index: Crafting a Parametric Disclosure Index for Annual Reports, *British Accounting Review*, C. 36, S. 1, ss. 79-106.

Cummings, L., Dyball, M. & Chen J. (Jin Hua). (2010). Voluntary Disclosures as a Mechanism for Defining Entity Status in Australian Not-for-Profit Organisations, *Australian Accounting Review*, C. 20, S. 2, ss. 154-164.

Çarkoğlu A. & Aytaç S. E. (2016). *Türkiye'de Bireysel Bağışçılık ve Hayırseverlik*, İstanbul: TÜSEV Yayınları.

Çiftçi C. (2010). *Sivil Toplum: Kökenler, Örgütlenme ve Çalışma Yaklaşımları (Sivil Toplum Kuruluşları İçin)*, http://yayin.gap.gov.tr/pdfview/web/index.php?Dosya=7151ef6e92.

Dainelli, F., Manetti, G. & Sibilio, B. (2013). Web-Based Accountability Practices in Non-profit Organizations: The Case of National Museums, *Voluntas*, C. 24, S. 3, ss. 649-665.

Deng, G., Lu S. & Huang C.-C. (2015). Transparency of Grassroots Human Service Organizations in China: Does Transparency Affect Donation and Grants?, *Human Service Organizations: Management, Leadership & Governance*, C. 39, S. 5, ss. 475-491.

Dernekler Kanunu, 4.11.2004 Tarihli, 5253 Sayılı Resmî Gazete.

Dernekler Yönetmeliği, 31/3/2005 Tarihli, 25772 Sayılı Resmî Gazete.

Devlet Denetleme Kurulu (2010). Kamuya Yararlı Dernek Statüsünün İrdelenmesi ile Kamuya Yararlı Derneklerle İlgili Yürütülen İş ve İşlemlerin Değerlendirilmesi, (24.08.2017).

Dimaggio, P. J. & Powell, W. W. (1991). *The New Instutionalism in Organizational Analysis*, The University of Chicago Press.

Dimaggio, P. J. & Powell, W. W. (1983). The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields, *American Sociological Review*, C. 48, S. 2, ss. 147-160.

Dinçer, M. (1996). Çevre *Gönüllü Kuruluşları*. Ankara: Türkiye Çevre Vakfı Yayınları.

Drucker, P. F. (1993*). Kapitalist Ötesi Toplum*, Çeviren Belkıs Çorakçı, Ankara, İnkılap Kitabevi.

Drucker, P. F. (2001). *Management Challenges for the 21st Century*, HarperCollins Publishers, 2001.

Durmuş, A. H. (2015). Kar Amaçsiz Kuruluşlarda Duran Varlık Edinimlerinin Muhasebeleştirilmesi, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimleri Dergisi*, C. 27, ss. 1-16.

Dye, R. (1990). Mandatory Versus Voluntary Disclosures: The Cases of Financial and Real Externalities, *Accounting Review*, C. 65, S. 1, ss. 1-24.

Ebrahim, A. (2003). Making Sense of Accountability: Conceptual Perspectives for Northern and Southern Nonprofits, *Nonprofit Management and Leadership*, C. 14, S. 2, ss. 191-212.

Ebrahim, A. and Weisband, E. (2007). *Global Accountabilities Participation, Pluralism and Public Ethics*, Cambridge University Press.

Ertuğrul, F. (2008). Paydaş Teorisi ve İşletmelerin Paydaşlari ile İlişkilerinin Yönetimi, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C. 31, ss. 199-223.

FASB. (1993). Statement of Financial Accounting Standards No. 117.

FASB. (1980). Statement of Financial Accounting Concepts No. 4: Objectives of Financial Reporting by Nonbusiness Organizations.

Felix, R., Gaynor, G., Pevzner, M. & Williams, J. L. (2017). Societal Trust and The Economic Behavior of Nonprofit Organizations, *Advances in Accounting*, C. 39, ss. 1-11.

Financial Accounting Standards Board. (2008). *Statement of Financial Accounting Concepts No. 4: Objectives of Financial Reporting by Nonbusiness Organizations*.

Fox, J. (2007). The Uncertain Relationship Between Transparency and Accountability, *Development in Practice*, C. 17, S. 4-5, ss. 663-671.

Freeman, R. E. (1984). *Strategic Management: A Stakeholder Approach*, Massachusetts: Pitman Publishing Inc.

Freeman, R. E., Wicks, Andrew C. & Parmar B. (2004). Stakeholder Theory and 'The Corporate Objective Revisited', *Organization Science*, C. 15, S. 3, ss. 364-69.

Froelich, K. A. (1999). Diversification of Revenue Strategies: Evolving Resource Dependence in Nonprofit Organizations, *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, C. 28, S. 3, ss. 246-268.

Gálvez Rodríguez, M. D. M., Caba Pérez, C. & Godoy, M. L. (2016). NGOS Efficiency and Transparency Policy: The Colombian Case, *Innovar*, C. 26, S. 60, ss. 67-82.

Gálvez Rodríguez, M. D. M., Caba Pérez, M. C. & Godoy, M. L. (2012). Determining Factors in Online Transparency of NGOs: A Spanish Case Study, *Voluntas*, C. 23, S. 3, ss. 661-683.

Gandía, J. L. (2011). Internet Disclosure by Nonprofit Organizations: Empirical Evidence of Nongovernmental Organizations for Development in Spain, *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, C. 40, S. 1, ss. 57-78.

Gandía, J. L. & Archidona, M. C. (2008). Determinants of Web Site Information by Spanish City Councils, *Online Information Review*, C. 32, S. 1, ss. 35-57.

Garsten C. & Montoya, M. L. (2008). Transparency in a New Global Order: Unveiling Organizational Visions, Edward Elgar.

Gelir İdaresi Başkanlığı. (2019). https://www.gib.gov.tr/yardim-ve-kaynaklar/yararli-bilgiler/vergi-muafiyeti-taninan-vakiflarin-listesi, (Erişim Tarihi:03.02.2019)

Gelir Vergisi Kanunu. 06.1.1961 Tarihli, 193 Sayılı Resmî Gazete.

Gordon, T. P., Khumawala, S. B., Kraut, M. & Neely, D. G. (2010). Five Dimensions of Effectiveness for Nonprofit Annual Reports, *Nonprofit Management and Leadership*, C. 21, S. 2, ss. 209-228.

Gordon, T. P. & Khumawala S. B. (1999). The Demand for Not-for-Profit Financial Statements: A Model of Individual Giving, *Journal of Accounting Literature*, C. 18, ss. 31-56.

Gray, S. J. & Kang, H. (2014). Accounting Transparency and International Standard Setting, *The Oxford Handbook of Economic and Institutional Transparency*, ed. Jens Forssbæck, Lars Oxelheim, Oxford: Oxford University Press Inc., ss. 456-477.

Greenfield, J. M. (2013). Right of Donors, *Nonprofit Fundraising Strategy*, ed. Janice Gow Pettey, Hoboken, NJ, USA: John Wiley & Sons, Inc.

Guidestar (2018), https://learn.guidestar.org/hubfs/Docs/2019-GuideStar-Profile-Standard.pdf, (Erişim Tarihi:25.02.2018)

Gündüz U., Erdoğan P. & Hatipoğlu, Y. (2016). *Türkiye Şeffaflik Sistemi Analizi*, Uluslararası Şeffaflık Derneği.

Güner, M. F. & Memiş, M. Ü. (2008). Sivil Toplum Kuruluşlarında Muhasebe Şeffaflığı, *İktisat İşletme ve Finans Dergisi*, C. 23, S. 271, ss. 7-28.

Güner, M. F. (2019). Üçüncü Sektörde Finansal Şeffaflık Sorunu: Türkiye'deki Sivil Toplum Kuruluşlarının Şeffaflık Düzeylerinin İncelenmesi, *İşletme Araştırmalar Dergisi*, C. 11, S. 4, ss. 3245-3255.

Han, B. C. (2017). *Şeffaflık Toplumu*, Çev. Haluk Barışçan, İstanbul, Metis Yayınları.

Hansmann, H. (1987). Economic Theories of Nonprofit Organizations, *The nonprofit sector: Research handbook*, Yale University Press, ss. 27-42.

Hofmann, M. A. & Mcswain, D. (2013). Financial Disclosure Management in the Nonprofit Sector: A Framework for Past and Future Research, *Journal of Accounting Literature*, C. 32, S. 1, Korea Institute of Oriental Medicine, ss. 61-87.

Hyndman, N. & Mcconville, D. (2016). Transparency in Reporting on Charities' Efficiency: A Framework for Analysis, *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 45(4), 844-865.

Iatridis, G. & Dalla, K. (2011). The impact of IFRS Implementation on Greek Listed Companies: An Industrial Sector and Stock Market Index Analysis. *International Journal of Managerial Finance*, 7(3), 284-303.

Independent Sector, Strengthening Transparency Governance Accountability of Charitable Organizations. (2005). http://www.neh.gov/files/divisions/fedstate/panel_final_report.pdf.,(Erişim Tarihi:25.06.2017).

Internal Revenue Service, https://www.irs.gov/charities-non-profits/exempt-organization-public-disclosure-and-availability-require-ments#:~:text=Tax%2Dexempt%20organizations%20must%20make,requirements%20for%20tax%2Dexempt%20organizations., (Erişim Tarihi, 10.12.2021).

Jensen, M. C. (1994). Self-Interest, Altruism, Incentives and Agency Theory, *Journal Of Applied Corporate Finance*, C. 7, S. 2, Ss. 40-45.

Kamu Taşınmazları Üzerinde Eğitim ve Yurt Faaliyetleri İçin Üst Hakkı Tesis Edilmesi, 21.07.2017 Tarihli, 30532 Sayılı Resmî Gazete.

Kang, S. & Norton, H. E. (2004). Nonprofit Organizations' Use of the World Wide Web: Are They Sufficiently Fulfilling Organizational Goals?, *Public Relations Review*, C. 30, S. 3, ss. 279-284.

Kaplan, R. S. (2001). Strategic Leadership and Management in Nonprofit Organizations: Theory and Practice., *Non-profit Management and Leadership*, C. 11, S. 3, ss. 353-370.

Kazıcı, Z. (1985). *İslâmî ve Sosyal Açıdan Vakıflar*, İstanbul: Marifet Yayınları.

Keating, E. K. & Frumkin, P. (2003). Nonprofit Reengineering Toward Accountability: A Financial More Reliable Foundation for Regulation, *Reengineering Nonprofit Financial*, C. 63, S. 1, ss. 3-15.

Khumawala, S. B. & Gordon, T. P. (1997). Bridging the Credibility of GAAP: Individual Donors and the New Accounting Standards for Nonprofit Organizations, *American Accounting Association Accounting Horizons*, C. 11, S. 3, ss. 45-68.

KOBİRATE. (2022). https://www.kobirate.com.tr/Sivil-Toplum-Kuruluslarinin-Kurumsal-Yonetim-Uyum-Derecelendirme-Metodolojisi, (Erişim Tarihi, 12.07.2017).

Kranacher, M. J., Riley, R. & Wells, J. T. (2010). Forensic Accounting and Fraud Examination, John Wiley&Sons, USA.

Kundeliene, K. & Leitoniene, S. (2015). Business Information Transparency: Causes and Evaluation Possibilities, *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, C. 213, ss. 340-344.

Lee, R. L. & Joseph, R. C. (2013). An Examination of Web Disclosure and Organizational Transparency, *Computers in Human Behavior*, C. 29, S. 6, ss. 2218-24.

Ling, Q. & Gordon Neely, D. (2013). Charitable Ratings and Financial Reporting Quality: Evidence from the Human Service Sector, *Journal of Public Budgeting, Accounting & Financial Management*, C. 25, S. 1, ss. 69-90.

Lowatcharin, G. & Menifield, C. E. (2015). Determinants of Internet-enabled Transparency at the Local Level, *State and Local Government Review*, C. 47, S. 2, ss. 102-115.

Lu, S., Deng, G., Huang C.-C. & Mengli Chen (2018). External Environmental Change and Transparency in Grassroots Organizations in China, *Nonprofit Management and Leadership*, C. 28, S. 4, ss. 539-552.

Maclean, R. (2011). Internal Transparency, *Environmental Quality Management*, C. 21, S. 1, ss. 103-10.

Malatesta, D. & Smith, C. R. (2014). Lessons from Resource Dependence Theory for Contemporary Public and Nonprofit Management, *Public Administration Review*, C. 74, S. 1, ss. 14-25.

Mcgann, J. & Johnstone, M. (2005). The Power Shift and the NGO Credibility Crisis, *The Brown Journal of World Affairs*, C. 11, S. 2, ss. 159-172.

Mcleish, B. (2011). *Successful Marketing Strategies for Nonprofit Organizations*, *Successful Marketing Strategies for Nonprofit Organizations*, 2. Edition, Wiley.

Medeni Kanun, 22.11.2001 Tarihli, 4721 Sayılı Resmî Gazete.

Meydanoğlu, Z. & Zıvalı, B. (2017). *CIVICUS Uluslararası Sivil Toplum Endeksi Projesi (STEP) II Türkiye Yan Raporları: Türkiye' de Sivil Toplum Kuruluşları ve Hesapverebilirlik Zeynep Meydanoğlu, Bilal Zivali Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı (TÜSEV)*, TÜSEV.

Meyer, H. D. & Rowan, B. (1991). Institutional Analysis and the Study of Education, *The New Institutionalism in Education*.

Mihaltan, D. C., Vitan, D. & Cucui, G. (2015). Analysing the Financial Effectiveness of the Nonprofits. Case Study on Health Nonprofits, *Procedia Economics and Finance*, C. 26, S. 15, ss. 367-374.

Moore, M. H. (2000), Managing for Value: Organizational Strategy in for-Profit, Nonprofit, and Governmental Organizations, *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, C. 29, S. 1, ss. 183-204.

Murtaza, N. (2012). Putting The Lasts First: The Case for Community-Focused and Peer-Managed Ngo Accountability Mechanisms, *Voluntas*, C. 23, S. 1, ss. 109-125.

Nair, R., Muttakin, M. Khan, A., Subramaniam, Nava & Somanath, V.S. (2019). Corporate Social Responsibility Disclosure and Financial Transparency: Evidence from India, *Pacific Basin Finance Journal*, C. 56, S. June, ss. 330-351.

Nie, L., Liu, H. K. & Cheng, W. (2016). Exploring Factors that Influence Voluntary Disclosure by Chinese Foundations, *Voluntas*, C. 27, S. 5, Springer US, ss. 2374-2400.

Onay, A. (2003). Kurumsal Sosyal Sorumluluk, *Kurgu Dergisi*, C. 20, Ss. 101-109.

Oster S. M. (1995). *Strategic Management for Nonprofit Organizations Theory and Cases*, Oxford University Press Inc.

Oyman, M. (2013). *Kâr Amacı Gütmeyen Organizasyonlar İçin Pazarlama*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Özdemir, S. (2004). Kar Gütmeyen Kuruluşlar ve Sosyal Refah'ın Sağlanmasında Artan Rolü, *Sosyal Siyaset Konferansları*, C. 48, ss. 129-161.

Özhabeş, H. (2013). *Sivil Toplum Kuruluşları İçin İyi Yönetişim ve Öz Düzenleme Modelleri: Sivil Toplumda Hesap Verebilirlik, Şeffaflık Ve Kalite Yönetim Modelleri Araştırma Raporu*, TACSO Türkiye Ofisi.

Panda, B. & Leepsa, N. M. (2017). Agency Theory: Review of Theory and Evidence on Problems and Perspectives, *Indian Journal of Corporate Governance*, C. 10, S. 1, ss. 74-95.

Parsons, L. M. (2007). Voluntary Disclosures on Contributions to Not-For-Profit Organizations, *Behavioral Research in Accounting*, C. 19, ss. 179-196.

Parsons, L. M. (2003). Is Accounting Information from Nonprofit Organizations Useful to Donors? A Review of Charitable Giving and Value-Relevance, *Journal of Accounting Literature*, C. 22, ss. 104-129.

Pasquier, M. & Villeneuve, J. P. (2007). Organizational Barriers to Transparency: A Typology and Analysis of Organizational Behaviour Tending to Prevent or Restrict Access to İnformation, *International Review of Administrative Sciences*, C. 73, S. 1, ss. 147-162.

Perrow, C. (1989). A society of organizations, *Theory and Society*, C. 20, S. 6, ss. 725-762.

Pfeffer, J. & Salancik, G. R. (2003). *The External Control of Organizations: A Resource Dependence Perspective*, *NY: Harper and Row Publishers*, Standford California: Stanford University Press, 2003.

Poroy Arsoy, A. (2008). Kurumsal Şeffaflik ve Muhasebe Standartlari, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C. 10, S. 2, ss. 17-35.

Rawlins, B. (2009). Give The Emperor a Mirror: Toward Developing A Stakeholder Measurement of Organizational Transparency, *Journal of Public Relations Research*, ss. 71-99.

Regulations for the Management of Foundations, http://www.asianlii.org/cn/legis/cen/laws/rftmof425/, (Erişim Tarihi, 12.01.2022).

Rey-Garcia, M., Martin-Cavanna, J. & Alvarez-Gonzalez, L. I. (2012). Assessing and Advancing Foundation Transparency: Corporate Foundations as a Case Study, *The Foundation Review*, C. 4, S. 3, ss. 77-89.

Ritchie, W. J. & Kolodinsky, R. W. (2003). Nonprofit Organization Financial Performance Measurement: An Evaluation of New and Existing Financial Performance Measures, *Nonprofit Management & Leadership*, C. 13, S. 4, ss. 367-381.

Rocha Valencia, L. A., Queiruga, D. & González-Benito, J. (2014). Relationship Between Transparency and Efficiency in the Allocation of Funds in Nongovernmental Development Organizations, *Voluntas*, C. 26, S. 6, ss. 2517-2535.

Sáez-Martín, A., López-Hernandez, A. M. & Caba-Perez, C. (2017). Access to Public Information: A Scientometric Study of Legal Versus Voluntary Transparency in The Public Sector, *Scientometrics*, C. 113, S. 3, ss. 1697-1720.

Salamon, L. M. & Anheier, H. K. (1992). In Search of the Non-Profit Sector: in Search of Definitions, *Voluntas*, C. 3, S. 2, ss. 125-151.

Salamon, L. M. & Anheier, H. K. (1998). Social Origins of Civil Society: Explaining the Nonprofit Sector Cross-Nationally, VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations 9, 213–248.

Sargeant, A. & Lee, S. (2002). Improving Public Trust in the Voluntary Sector: An Empirical Analysis, *Journal of Nonprofit and Voluntary Sector*, C. 7, S. 1, ss. 68-83.

Saxton, G. D. & Guo, C. (2011). Accountability Online: Understanding the Web-Based Accountability Practices of Nonprofit Organizations, *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, C. 40, S. 2, ss. 270-295.

Saxton, G. D., Kuo, J. S. & Ho, Y. C. (2012). The Determinants of Voluntary Financial Disclosure by Nonprofit Organizations, *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, C. 41, S. 6, ss. 1051-1071.

Saxton, G. D., Neely, D. G. & Guo, C. (2014). Web Disclosure and the Market for Charitable Contributions, *Journal of Accounting and Public Policy*, C. 33, S. 2, ss. 1-18.

Schiopoiu Burlea, A. & Popa, I. (2013). Legitimacy Theory, *Encyclopedia of Corporate Social Responsibility*, ed. Samuel O. Idowu vd., Berlin, Heidelberg: Springer Berlin Heidelberg, C. 21, ss. 1579-1584.

Schnackenberg, A. K. & Tomlinson, E. C. (2016). Organizational Transparency: A New Perspective on Managing Trust in Organization-Stakeholder Relationships, *Journal of Management*, C. 42, S. 7, ss. 1784-1810.

Sekman, M. (2013) Yeni Çağın Yükselen Değeri: Şeffaflık, https://www.kigem.com/yeni-cagin-yukselen-degeri-seffaflik.html, (Erişim Tarihi, 12.07.2017).

Sermaye Piyasası Kurulu. (2005). Kurumsal Yönetim İlkeleri.

Seville, M. A. (1987). Accounting and Information About Voluntary Health and Welfare, C. 3, S. 4, ss. 367-381.

Sivil Toplumla İlişkiler Müdürlüğü. (2022a). https://www.siviltoplum.gov.tr/yillara-gore-faal-dernek-sayilari (Erişim Tarihi:07.08.2022a).

Sivil Toplumla İlişkiler Müdürlüğü. (2023b). https://www.siviltoplum.gov.tr/illere-gore-derneklerdeki-calisan-sayilari, (Erişim Tarihi:07.02.2021).

Sivil Toplumla İlişkiler Müdürlüğü. (2023c). https://www.siviltoplum.gov.tr/derneklere-ait-gelir-toplamlari, (Erişim Tarihi:07.08.2023).

Sivil Toplumla İlişkiler Müdürlüğü. (2022d). https://derbis.dernekler.gov.tr/IstatistikDerneklerWeb/NevilereGoreDernekVeUyesayisi, (Erişim Tarihi:07.08.2022).

SOM, http://som.eu.com/tr/icerik/115-t%C3%BCrkiye-sivil%20toplum-fon/ ,(Erişim Tarihi:07.01.2020).

Stiglitz E.J. (1999). On Liberty, the Right to Know, and Public Discourse: The Role of Transparency in Public Life, *Oxford Amnesty Lecture*, 1999, 1-32, https://www8.gsb.columbia.edu/faculty/jstiglitz/sites/jstiglitz/files/2001_On_Liberty_the_Right_to_Know_and_Public.pdf. (Erişim Tarihi:07.04.2020)

Striebing, C. (2017). Professionalization and Voluntary Transparency Practices in Nonprofit Organizations, *Nonprofit Management and Leadership*, C. 28, S. 1, ss. 65-83.

Suchman M. C. (1995). Managing Legitimacy: Strategic and Institutional Approaches, *The Academy of Management Review*, C. 20, S. 3, ss. 571-611.

Sunar, L. (2018). *Türkiye'de İslami STK'ların Kurumsal Yapı ve Faaliyetlerinin Değişimi*. Kurumsal Y, İstanbul: İlke Yayınları.

Şahin, H. (2013). *Bireysel ve Kurumsal Bağışçılar için Yasal ve Vergisel Düzenlemeler Rehberi*, TÜSEV Yayınları.

Şahin, H. & Ersen, B. E. (2018). *Vakıf ve Dernekleri İlgilendiren Vergi Uygulamaları ve Kamu Yararı Statüsü Mevcut Durum ve Öneriler*, İstanbul: TÜSEV Yayınları.

TDK, http://sozluk.gov.tr, (Erişim Tarihi:06.07.2016)

The China Foundation Center. (2022). https://chinadevelopmentbrief.org/ngos/china-foundation-center/, (Erişim Tarihi, 12.01.2022).

Tinkelman, D. P. (2015). *Introductory Accounting: a Measurement Approach for Managers*, Newyork: Taylor and Francis.

Toepler S. & Anheier, H. (2004). Organisational Theory and Nonprofit Management: An Overview. In: A. Zimmer and E. Priller, eds. Future of Civil Society: Making Central European Nonprofit-Organisations Work. Wiesbaden: VS Verlag, ss. 253–270.

Topçu, M. K. & Korkmaz, G. (2015). Entegre Raporlama: Kavramsal Bir İnceleme, *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C. 30, S. 1, ss. 1-22.

Transparency Act 19/2013, of 9 December, on Transparency, Access to Public Information, and Good Governance, https://www.hacienda.gob.es/Documentacion/Publico/AdministracionElectronica/Act-19-2013_on_transparency_access_to_public_information_and_good_governance.pdf, (Erişim Tarihi, 21.01.2022).

Trussel, J. (2003). Assessing Potential Accounting Manipulation: The Financial Characteristics of Charitable Organizations with Higher-than-Expected Program-Spending Ratios, *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, C. 32, S. 4, ss. 616-634.

Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği (2005). Kurumsal *Yönetim Derneği Ekonomik İşbirliği Ve Kalkınma Örgütü Kurumsal Yönetim İlkeleri*.

Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği 'Kurumsal Yönetim İlkeleri Işığında' Sivil Toplum Kuruluşları (2014). http://tkyd.org/files/downloads/faaliyet_alanlari/yayinlarimiz/tkyd_yayinlari/stk_yonetim_rehberi.pdf., 2014. (Erişim Tarihi:07.02.2016).

Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık. (2013). Kalkinma sürecïnde sïvïl toplum kuruluşlari 11. kalkinma plani özel ïhtïsas komïsyonu raporu. Onuncu Kalkınma Planı 2014-2018,

TÜSEV (2020), Dernekler İçin Kamu Yararı Ve Vakıflar İçin Vergi Muafiyeti Statüleri, https://www.tusev.org.tr/usrfiles/images/DerneklericinKamuYarariVakiflaricinVergiMuafiyetiBilgiNotu(1).pdf, (Erişim Tarihi, 12.01.2018).

Uluslararası Şeffaflık Derneği, https://seffaflik.org/,(Erişim Tarihi, 12.01.2018).

Uçma Uysal, T. & Kurt, G. (2016). Kar Amacı Gütmeyen İşletmelerde Denetim: Bir Paradoks Mu?, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C. 21, S. 5, ss. 1555-1559.

Uzun, A. K. (2016). Ekonomik Kalkınmada Şeffaflığın Artırılması İçin Bir Öneri: Sivil Toplumun Geliştirilmesi, *Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği Dergisi*, C. 30, ss. 48-51.

Vaccaro, A. & Madsen, P. (2009). Corporate Dynamic Transparency: The new ICT-Driven Ethics? Ethics and Information Technology. 11, 113-122.

Vakiflar Genel Müdürlüğü. (2021), https://www.vgm.gov.tr/kurumsal/tarihce/vakif-deyimleri-ve-terimleri-sozlugu#dic26 . (Erişim Tarihi:07.04.2021).

Vakiflar Genel Müdürlüğü. (2022). http://www.vgm.gov.tr/ (Erişim Tarihi:07.04.2022).

Vakıflar Kanunu, 5/6/1935 Tarihli, 2762 sayılı Resmî Gazete.

Vakıflar Kanunu, 27/2/2008 Tarihli, 5737 sayılı Resmî Gazete.

Vakil, A. C. (1997). Confronting the classification problem: Toward a taxonomy of NGOs, *World Development*, C. 25, S. 12, ss. 2057-70.

Verbruggen, S., Christiaens, J. & Milis, K. (2011). Can Resource Dependence and Coercive Isomorphism Explain Nonprofit Organizations' Compliance With Reporting Standards?, *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, C. 40, S. 1, ss. 5-32.

Waters, R., D. (2011). Increasing Fundraising Efficiency through Evaluation: Applying Communication Theory to the Nonprofit Organization- Donor Relationship, *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, C. 40, S. 3, ss. 458-475.

Wymer W., Knowles, P. & Gomes, R. (2006). *Nonprofit Marketing: Marketing Management for Charitable and Nongovernmental Organizations*, California: Sage Publications.

Xue, Q. & Niu, Y. (2019). Governance and Transparency of the Chinese Charity Foundations, *Asian Review of Accounting*, C. 27, S. 2, ss. 307-327.

Yasmin, S. & Haniffa, R. (2017). Accountability and Narrative Disclosure by Muslim Charity Organisations in the UK, *Journal of Islamic Accounting and Business Research*, C. 8, S. 1, ss. 70-86.

Yasmin, S., Haniffa, R. & Hudaib, M. (2014). Communicated Accountability by Faith-Based Charity Organisations, *Journal of Business Ethics*, C. 122, S. 1, ss. 103-123.

Yediyıldız, B. (1982). *Islam Ansiklopedisi*, Vakıf Maddesi, İstanbul.

Yeğen, M., Keyman, E. F., Tol, Uğraş Ulaş & Çalışkan, M. A. (2010). *Türkiye'de Gönüllü Kuruluşlarda Sivil Toplum Kültürü*, Yaşama Dair Vakfı.

Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurt Hizmetleri Kanunu, 22/8/1961Tarihli, 3687 Sayılı Resmî Gazete.

Zainon, S., Atan, R. & Wah, Y. B. (2014). An Empirical Study on The Determinants of Information Disclosure of Malaysian Non-Profit Organizations, *Asian Review of Accounting*, C. 22, S. 1, ss. 35-55.

Zainon, S., Atan, R., Wah, Y. B. & Nam, R. Y. T. (2011). Institutional donors' expectation of information from the Non-Profit Organizations (NPOs) reporting: A pilot survey, *International NGO Journal*, C. 6, S. 8, ss. 170-180.

Zietlow, J., Hankin, J. A., Seidner, A. & O'Brien, T. (2018). *Financial Management for Nonprofit Organizations: Policies and Practices, 3rd Edition*, John Wiley & Sons, Inc.

KARAYOLLARI ZORUNLU MALİ SORUMLULUK SİGORTASI KAPSAMINDA SİGORTACININ BEDENSEL ZARARDAN SORUMLULUĞU

Dr. Oğuz CANER
Bursa Uludağ Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Ticaret Hukuku ABD Öğretim Üyesi

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-20-2

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ekim 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
SİGORTA SÖZLEŞMELERİ, KARAYOLLARI ZORUNLU MALİ SORUMLULUK SİGORTASI VE BEDENSEL ZARAR

I. GENEL OLARAK SİGORTA SÖZLEŞMELERİ VE ZORUNLU MALİ SORUMLULUK SİGORTASI 3
A. SİGORTA SÖZLEŞMESİ VE TÜRLERİ 3
B. KARAYOLLARI ZORUNLU MALİ SORUMLULUK SİGORTASI (TRAFİK SİGORTASI) 7
1. Genel Olarak 7
2. Doğrudan Talep ve Dava Hakkı 9
3. Karayolları Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Dışında Kalan Hususlar 10
II. GENEL OLARAK BEDENSEL ZARAR 12
A. BEDENSEL ZARAR KAVRAMI 12
B. TÜRK BORÇLAR KANUNU'NDA BEDENSEL ZARARLAR 13
1. Tedavi Giderleri 13
2. Kazanç Kaybı 15
3. Çalışma Gücünün Azalmasından Veya Yitirilmesinden Doğan Kayıplar 16
4. Ekonomik Geleceğin Sarsılmasından Doğan Kayıplar 16
5. Diğer zararlar 17
C. 2918 SAYILI KARAYOLLARI TRAFİK KANUNU'NDA BEDENSEL ZARARLAR 18
1. Genel Olarak 18
2. KTK m. 90 Hükmüne İlişkin Değişiklikler 19
a. 6704 sayılı Torba Kanun m. 3'teki Değişiklikten Önceki Durum 19
b. 6704 sayılı Torba Kanun Dönemindeki Durum 19
c. Anayasa Mahkemesi'nin 17.07.2020 tarih E. 2019/40, K. 2020/40 Kararı 20
d. Anayasa Mahkemesi'nin 29.12.2022 tarih E. 2021/82, K. 2022/167 Kararı 22
e. Anayasa Mahkemesi İptal Kararlarının Yürürlüğü 23
D. KARAYOLLARI ZORUNLU MALİ SORUMLULUK SİGORTASI GENEL ŞARTLARINDA (KZMSSGŞ) BEDENSEL ZARARLAR 25
1. Genel Olarak 25
2. Sigortanın Kapsamı 27
3. Sigortacının Bedensel Zarardan Sorumluluğunun Kapsamı 27

İKİNCİ BÖLÜM
ZORUNLU MALİ SORUMLULUK SİGORTASI KAPSAMINDA SİGORTACININ BEDENSEL ZARARDAN SORUMLULUĞU

I. GENEL OLARAK 29
II. SİGORTACININ SORUMLU OLDUĞU BEDENSEL ZARAR KALEMLERİ 31
A. TEDAVİ GİDERLERİ 31
1. Genel Olarak 31
2. Tedavi Giderlerinden Sorumluluk 32
B. İŞ GÖREMEZLİK ZARARI 33
1. Genel Olarak 33
2. Türleri 34
a. Geçici İş Göremezlik Zararı 34
aa. Genel Olarak 34
ab. Geçici iş göremezlik zararından sorumluluk 35
ac. Geçici İş Göremezlik Zararı Talep Edebilmek İçin Gelir Getiren Bir İşte Çalışmanın Zorunlu Olup Olmadığı Sorunu 39
b. Sürekli İş Göremezlik Zararı 42
ba. Genel Olarak 42
bb. Kanaatimiz 43
bc. Türleri 44
A. BAKICI GİDERİ 46
1. Genel Olarak 46
2. Bakıcı Giderlerinden Sorumluluk 47
3. KZMSSGŞ Ek-2 m. 8 Gereğince Bakıcı Giderinin Hesaplanması 49
B. EKONOMİK GELECEĞİN SARSILMASINDAN DOĞAN ZARARLAR 50
C. DİĞER ZARARLAR 51
1. Genel Olarak 51
2. Kaçınılmaz Tedavi Giderleri 52
a. Genel Olarak 52
b. Giderlerin Belgeye Bağlanmasının Zorunlu Olup Olmadığı Sorunu 52
3. Adli Tıp Masrafları 53
III. BEDENSEL ZARARIN TAZMİNİ 54
A. BEDENSEL ZARARIN TAZMİNİNDE SİGORTALININ YÜKÜMLÜLÜKLERİ 54
B. SİGORTACININ TAZMİNAT VE GİDERLERİ ÖDEMESİ 56
1. Genel Olarak 56
2. Sigortacının Tazminat Ödeme Borcunda Temerrüdü 57
a. Genel Olarak 57
b. Sigortacıya Usulüne Uygun Başvuru Yapılması İçin Gerekli Olan Belgeler 57
C. SİGORTACININ SORUMLULUĞUNUN SINIRI 59
IV. SİGORTACININ SORUMLU OLDUĞU BEDENSEL ZARARIN TESPİTİ 60
A. GENEL OLARAK 60
B. BEDENSEL ZARAR ORANININ BELİRLENMESİ 60
1. Genel Olarak 60

2. Bedensel Zararı Tespit Edecek Kişiler 60
3. Bedensel Zararın Tespitine İlişkin Yasal Düzenlemeler 62
a. Genel Olarak 62
b. 11.10.2008 Öncesi Dönem 64
c. 11.10.2008-01.09.2013 Arası Dönem 66
d. 01.09.2013-01.06.2015 Arası Dönem 67
e. 01.06.2015-20.02.2019 Arası Dönem 68
f. 20.02.2019 Tarihinden Sonraki Dönem 69
fa. Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik 69
fb. Çocuklar İçin Özel Gereksinim Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik (ÇÖZGER) 70
g. 04.12.2021 Tarihinden Sonraki Dönem 71
h. Bedensel Zararın Tazminine İlişkin Mevzuatın Kamu Düzeninden Olup Olmadığı Sorunu 71
ı. Bedensel Zararın Tespitine İlişkin Yönetmeliklerin Değerlendirilmesi ve De Lege Feranda Önerimiz 72
4. Tazminat Miktarını Kimin Hesaplayacağı Sorunu 73
C. BEDENSEL ZARAR HESABINDA ZARAR GÖRENİN YAŞAM SÜRESİNİN BELİRLENMESİ 74
1. Genel Olarak 74
2. PMF 1931 Tablosu 75
3. CSO-1980 Tablosu 76
4. TRH-2010 Tablosu 76
5. De Lege Feranda Önerimiz 78
6. İşleyecek Döneme İlişkin Tazminat Miktarının Belirlenmesinde Kullanılan Formüller 79
a. Devre Sonu Ödemeli Ortalama Kazanç ve Sabit Rant Formülü 79
b. Progresif Rant Formülü 79
c. Devre Başı Ödemeli % 1.8 Teknik Faizli Belirli Süreli Rant Formülü 80
d. De Lege Feranda Önerimiz 82
D. BEDENSEL ZARAR HESABINDA ZARAR GÖRENİN ÇALIŞMA SÜRESİNİN BELİRLENMESİ 82
1. Genel Olarak 82
2. Aktif Dönem ve Pasif Dönem Ayrımı 83
a. Genel Olarak 83
b. KZMSSGŞ Ek-2'ye Göre Geçici İş Göremez Olan veya Sürekli Sakat Kalan Kişinin Aktif ve Pasif Dönemlerinin Belirlenmesine İlişkin Esaslar 87
ba. Genel Olarak 87
bb. Aktif ve Pasif Dönemde Mağdurun Hesaplama Esas Gelirinin Tespiti 87
bc. İşlemiş ve İşleyecek Dönem Hesabı 88
E. BEDENSEL ZARARIN TESPİTİNDE ÇALIŞMA GÜCÜNDEKİ KAYIP VE AZALMA ORANININ BELİRLENMESİ 89
1. Genel Olarak 89
2. Zarar Görenin Mesleği 89

D. BEDENSEL ZARARIN TESPİTİNDE ZARAR GÖRENİN GELİRİNİN BELİRLENMESİ 90
E. BEDENSEL ZARARIN TESPİTİNDE KUSUR 93
1. Genel Olarak 93
2. Kusur Tespitinde Kaza Tespit Tutanaklarının Yeri 95
F. HESAPLANAN TAZMİNATIN ZARAR GÖRENE ÖDENMESİNE İLİŞKİN DE LEGE FERANDA ÖNERİMİZ 96

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KARAYOLLARI ZORUNLU MALİ SORUMLULUK SİGORTACISININ BEDENSEL ZARARI TAZMİNİNDE ÖZELLİK ARZ EDEN HUSUSLAR

I. HESAPLANAN TAZMİNATA FAİZ İŞLETİLMESİ SORUNU 97
A. FAİZİN TÜRÜ 97
B. FAİZİN BAŞLANGICI 99
1. Genel Olarak 99
2. Islahta Faizin Başlangıcı 99
II. HESAPLANAN TAZMİNATTAN İNDİRİM YAPILMASI 100
A. GENEL OLARAK 100
B. HATIR TAŞIMASI 101
1. Genel Olarak 101
2. Kanaatimiz 105
C. MÜTERAFİK KUSUR 106
III. SİGORTACIYA VERİLEN İBRANAMELERİN GEÇERLİLİĞİ 110
A. GENEL OLARAK 110
B. UYGULAMADAKİ DURUM 111
C. 04.12.2021 TARİHLİ VE 31679 SAYILI RESMİ GAZETE İLE KZMSSGŞ'DA YAPILAN DEĞİŞİKLİKTEN SONRAKİ DURUM 111
IV. DENKLEŞTİRME 112
A. GENEL OLARAK 112
B. KISMEN VEYA TAMAMEN RÜCU EDİLEMEYEN SOSYAL GÜVENLİK ÖDEMELERİNİN DENKLEŞTİRMEYE TABİ TUTULUP TUTULAMAYACAĞI SORUNU 113
V. BEDENSEL ZARARA İLİŞKİN HÜKMÜN DEĞİŞTİRİLMESİ 115
A. GENEL OLARAK 115
B.BEDENSEL ZARARIN ARTMASI 116
VI. AVANS ÖDEME 117
VII. MÜŞTEREK MÜTESELSİL SORUMLU SİGORTACILARDAN BİRİNE SULH BEYANINDA BULUNULMASI 118
VIII. BEDENSEL ZARARA İLİŞKİN TAZMİNAT ALACAĞININ TEMLİKİ SORUNU 119
IX. CEZA YARGILAMASINDA ŞİKÂYETTEN VAZGEÇMENİN SİGORTA TAZMİNATINA ETKİSİ 120
X. ZAMANAŞIMI 121

XI. BEDENSEL ZARARIN İSPATI 125
XII. GÖREVLİ /YETKİLİ MAHKEME ve TAHKİM 126
A. GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME 126
B. SİGORTA TAHKİM KOMİSYONU 128

SONUÇ 129

EKLER 133

BİBLİYOGRAFYA 163

BİBLİYOGRAFYA

ADAL, Erhan; Motorlu Taşıt Kazalarına Karşı Mecburi Mali Sorumluluk Sigortası, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Yıl 1964, Cilt: 30, Sayı:3-4.

AKKANAT, Halil/ATALI, Murat/SEVEN, Vural; Yargıtay Kararlarında Sigorta Tahkimi, Ankara 2022.

AKÜNAL, Teoman; Haksız Fiilden Doğan Zararlarda Denkleştirme Sorunu, İstanbul 1977.

ALKAN, Osman Nuri; Trafik Kazalarında Sigortacının Sorumluluğu, Ankara 2021.

ALSANCAK, Muhammed İkbal; Trafik Kazası Sonucu Oluşan Bedensel Zararlar, Ankara 2021.

AMASYA, Serap; Sorumluluk Sigortalarında Bedensel Zararlar Teminatı Hakkında Genel Değerlendirme, Akit Dışı Kusursuz Sorumlulukta Bedensel Zararlar Uluslararası Kongre, Editörler, Sema UÇAKHAN GÜLEÇ, Necdet BASA, Ankara 2018. (Bedensel Zarar)

AMASYA, Serap; Trafik Sigortası Genel Şartlarında Yapılan Son Değişikliklerin Yol Açtığı Sorunlar, Prof. Dr. Rayegan Kender'e Saygı Günü, Sigorta Genel Şartlarının Düzenlenmesi, Denetlenmesi ve Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar Sempozyumu, İstanbul 2020. (Genel Şartlar)

ANTALYA, O. Gökhan; Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt V/1,2, Genişletilmiş 2. Bası, Ankara 2019.

ARSEVEN, Haydar; Sigorta Hukuku, İstanbul 1987.

ASLAN DÜZGÜN, Ülgen; Zorunlu Mali Sorumluluk (Trafik) Sigortası Genel Şartları ile Getirilen Yenilikler ve Değişiklikler, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Yıl:7, Sayı: 14, Aralık 2019.

AŞÇIOĞLU, Çetin; Trafik Kazalarında Hukuki Sorumluluk Ve Tazminat Davaları, Ankara 1989. (Trafik)

AŞÇIOĞLU, Çetin; Trafik Kazalarından Doğan Hukuk ve Ceza Sorumlulukları, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 2. Bası, Ankara 2008. (Sorumluluk)

AVCI BRAUN, Cihan; Haksız Fiilde Bedensel Zararın İspatına ve Bedensel Zarardan Sorumluluğa İlişkin Bir Yargıtay Kararının Değerlendirilmesi, AÜHFD., Y. 2015, S. 64.

AYDIN ÖZDEMİR, Elif; Akit Dışı Sorumlulukta Maddi Zarar ve Tazmini, 2. Bası, Ankara 2017.

AYHAN, Rıza/ÇAĞLAR, Hayrettin/ÖZDAMAR, Mehmet; Sigorta Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 6. Bası, Ankara 2023.

AYHAN, Rıza/ÇAĞLAR, Hayrettin; Sigorta Hukuku Ders Kitabı Cilt-I, Ankara 2018.

BALKE, Rüdiger/JUST, Oliver/SCHULZ-MERKEL, Philipp; Regulierung von Verkehrsunfällen, 2. Auflage, 2021.

BECKER, Hermann; Allgemeine Bestimmungen, Art. 1-183 OR Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Obligationenrecht Berner Kommentar Band VI, 2. Auflage, 1945.

BİLGE, M. Emin; Hatır İçin Taşınanın Uğradığı Zararların Trafik Sigortası Kapsamında Olup Olmadığı Sorunu ve Yargıtay Uygulaması, AÜEHFD, C. V, S. 1-4, Yıl: 2001.

BİLGEN, Mahmut; Sigorta Hukuku, Ankara 2017, s. 574.

BOLATOĞLU, Bolat; Karayolları Trafik Kanununa Göre Motorlu Araç İşletenin Hukuki Sorumluluğu, Ankara 1988.

BOZER, Ali; Sigorta Hukuku, Ankara 1981,

BÖRÜ, Levent; Bedensel Zararlarda İspat-İspat Vasıtaları, Cismani Zarar Hesabında Aktüerya, Akit Dışı Kusursuz Sorumlulukta Bedensel Zararlar Uluslararası Kongre, Editörler: Sema UÇAKHAN GÜLEÇ, Necdet BASA, Ankara 2018.

BREHM, Roland; Schweizerisches Zivilgesetzch, Berner Kommentar, 5. Auflage, 2021. (BerKom)

Roland BREHM, Motorfahrzeughaftpflicht, 2008. (Motorfahrzeug)

BURMANN, Michael/HEß, Rainer/HUHNERMANN, Katrin/JAHNKE, Jürgen /WIMBER, Kristina; Straßenverkehrsrecht, 27. Auflage, 2022.

CAN, Mertol; Türk Özel Sigorta Hukuku, Cilt I, Ankara 2018.

CANBOLAT, Ferhat/GÖNÜL KOŞAR, Günhan; Sigorta Şirketinin Motorlu Aracın İşletilmesinden Doğan Hukuki Sorumluluğunda Zarar Görenin (Müterafik) Kusuru ve Dikkate Alınması, Hacettepe HFD, Özel Sayı, 2022.

CANBOLAT, Ferhat; Karayolları Trafik Kanunu Hükümleri Çerçevesinde Hatır İçin Taşınanın Uğradığı Zararlardan Sigorta Şirketinin Sorumluluğu, Akit Dışı Kusursuz Sorumlulukta Bedensel Zararlar Uluslararası Kongre, Editörler: Sema UÇAKHAN GÜLEÇ, Necdet BASA, Ankara 2018.

ÇAĞA, Tahir; Ölüm ve Cismani Zarar Hallerinde Ödenecek Tazminatın Hesabına Dair, Sigorta Hukuku Sempozyumları, Sorumluluk Sigortaları Sempozyumu 1-2 Aralık 2017 Sigorta Hukukunda Güncel Sorunlar Sempozyumu 2-3 Şubat 2018 Bursa, Editörler: Samim ÜNAN/Emine YAZICIOĞLU, İstanbul 2018.

ÇELİK, Çelik Ahmet; Bedensel Zararlar, 2. Bası, Ankara 2021. (Bedensel Zarar)

ÇELİK, Çelik Ahmet; Trafik Kazalarında Tazminat ve Sigorta Hukuk ve Ceza Sorumluluğu, 3. Baskı, Ankara 2021. (Trafik)

ÇELİK, Çelik Ahmet; Ölümlerde ve Bedensel Zararlarda Tazminat Hesapları, Cismani Zarar Hesabında Aktüerya, Akit Dışı Kusursuz Sorumlulukta Bedensel Zararlar Uluslararası Kongre, Editörler: Sema UÇAKHAN GÜLEÇ, Necdet BASA, Ankara 2018. (Tazminat)

DEMİRAĞ, İsmet; Sigorta Hukuku Uygulayıcıları İçin BAM ve Yargıtay Kararları, İstanbul 2020.

DENİZ, Uğur; Sigortacının Sigorta Tazminatını Ödeme Borcu, Ankara 2022.

DOKGÖZ, Halis; Adli Tıp – Adli Bilimler, 2. Bası, Ankara 2019.

DURAK, Yasemin/ŞAHİN, Turan; Hatır İçin Taşıma, İÜHFM C. LXXIII, S. 1, Y. 2015.

EREN, Fikret; Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 27. Baskı, Ankara 2022.

EKMEKÇİ, Ömer; Özel Hukukta Vücut Bütünlüğünün İhlali ve Ölüm Hallerinde Maddi Zarar Hesabının Unsurları, Destekten Yoksunluk ve Cismani Zararlarda Sorumluluk ve Tazminat, İstanbul 1996.

EKMEKÇİ, Ömer/BAYSAL, Başak/YAYVAK NAMLI, İrem; Uygulamalı Tazminat Hukuku, İstanbul 2022.

ERİŞ, Gönen, Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Göre Sigorta Hukuku, Ankara 2020.

ESKİŞEHİRLİ, Sertaç Malik; Sigorta, Adli Vakalar, Bilirkişi Raporları, İstanbul 2021.

FISCHER, Willi/GÄHWILER, Fabian; Haftpflichtkommentar Kommentar zu den schwizerischen Haftplichtbestimmungen, Jahr 2016.

FLUME, Jhonnes W.; BeckOK BGB, 67. Ed., 01.08.2023.

FRANKO, Nisim; Hatır Nakliyatı ve Hukuki Mahiyeti, Ankara 1992.

GAL, Jens; Die Berechnung Des Personenschadens In Deutschland, Yeni Gelişmeler Işığında Bedensel Zararların Tazmini Uluslararası Kongre Cilt-2, Editörler: Sema UÇAKHAN GÜLEÇ/ Necdet BASA, Ankara 2016.

GEIGEL, Pardey; Haftpflichtprozess, 28. Auflage, 2020.

GIGER, Hans; Strassenverkehrsgesetz mit weiteren Erlassen OFK-Orell Füssli Kommentar, 8. Überarbeitete und aktualisierte Auflage, 2014.

GOTTWALD, Peter; Münchener Kommentar zum BGB, 9. Auflage, 2022.

GÜLEÇ UÇAKHAN, Sema; Sigorta Sözleşmelerinin Sınıflandırılması, Sigorta Davaları, Editörler: Mustafa TOPALOĞLU/Mutlu DİNÇ, 3. Bası, Ankara 2022.

GÜRBÜZ, Metin; Beden Tamlığının İhlali (Sakatlık) ve Ölüm Hallerinde Doğan Maddi Zararın Hesaplanması ve Tazminatın Tayini, Ankara 2001.

GÜRSOY, Kemal Tahir; İsviçre Hukukunda Trafik Kazalarından Doğan Hukuki Sorumluluğun Anahatları, Ankara 1974.

HEIERLI, Christian/SCHNYDER, Anton K.; Basler Kommentar, Obligationenrecht I, Art. 1-529, 5. Auflage, Basel 2011.

HONSELL, Heinrich/ISENRING, Bernhard A./KESSLER, Martin A.; Schweizerisches Haftpflichtrecht, 2013.

HORA, Knut/SCHUBACH, Arno; Münchener Anwalts Handbuch Versicherungsrecht, 5. Auflage, 2022.

KANER, İnci Deniz; Sigorta Hukuku, İstanbul 2020.

KANIK, Hikmet; Yargıtay Uygulamasında Bedensel Zararların Hesaplanması İlkeleri, Bedensel Zararlar Konusunda Yüksek Mahkeme Görüşleri Sempozyum, Editörler: Necdet BASA, Sema UÇAKHAN GÜLEÇ, Ankara 2020.

KARA, Hacı; Sigorta Hukuku, 2. Bası, İstanbul 2021.

KARABEY, Uğur; Cismani Zarar Hesabında Aktüerya, Akit Dışı Kusursuz Sorumlulukta Bedensel Zararlar Uluslararası Kongre, Editörler: Sema UÇAKHAN GÜLEÇ, Necdet BASA, Ankara 2018.

KARAKAŞ, Fatma Tülay; Bedensel Bütünlüğü İhlal Edilen Ev Kadınının Çalışma Gücünün Kaybı Nedeniyle Tazmin Talebi, AÜHFD., C. 55, S. 2.

KARASU, Rauf; Yargıtay ve Sigorta Tahkimi İtiraz Hakem Heyeti Kararları Işığında Karayolları Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası (Trafik Sigortası), Ankara 2016. (KZMSS)

KARASU, Rauf; 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun Sorumluluk Sigortalarına İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Özel Sayı Cilt:2 Yıl 2015. (Sorumluluk Sigortaları)

KARAUZ, Agah Kürşat; Sulh Sözleşmesi, Ankara 2014.

KARAYALÇIN, Yaşar; Sorumluluk (Mesuliyet) Sigortaları, Sigorta Hukuku Dergisi, C. II, S. 1-2, 1984.

KAYA, Mustafa İsmail/KARAMAN, Funda; Yargıtay 17. Hukuk Dairesi'nin 2019/3292 E., 2021/1848 K. Sayılı Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Kapsamında Tazminat Hesaplamasında Kullanılan Yönteme İlişkin Kararının Değerlendirilmesi, Karar İncelemeleri Dergisi, Cilt 1, Sayı 1-2, Haziran-Aralık 2022.

KAYAÖZÜ, Zehra Büşra; Sigorta Hukukunda Tazminat Avansı ve Gider Avansı, İstanbul 2023, s. 6.

KAYIHAN, Şaban/GÜNERGÖK, Özcan; Sigorta Hukuku Dersleri, 6. Bası, İstanbul 2021.

KAYIHAN, Şaban; Zorunlu Mali Mesuliyet Sigortasında (KZMSS=Trafik Sigortası) Sigorta Ettirenin Kendi Tam Kusuru ile Vefatı Halinde Mirasçıların Üçüncü Kişi Sıfatıyla Müteveffanın Sigortacısına Başvurmaları Durumuna İlişkin Hukuki Düşünceler, MÜHF-HAD, C. 22, S. 1.

KAZMAZ TEPE, Büşra; Medeni Usul Hukukunda Beden Bütünlüğünün İhlalinden Doğan Tazminat Davaları, Ankara 2022.

KELLER, Max/GABI BOLLIGER, Sonja; Das Schweizerische Schuldrecht, Band II, Haftpflichtrecht, Zweite Korrigierte Auflage, Basel und Frankfurt, 1988.

KENDER, Rayegan; Mesuliyet Sigortasının Mahiyeti ve Türleri, Teori ve Uygulama Açısından Mesuliyet Sigortaları, III. Sigorta Semineri, İstanbul, 4-7 Nisan 1977. (Mesuliyet)

KENDER, Rayegan; Türkiye'de Hususi Sigorta Hukuku, Güncelleştirilmiş On Yedinci Baskı, İstanbul 2021. (Hususi Sigorta)

KENDER, Rayegan; Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk (Trafik) Sigortası Genel Şartlarındaki Değişikliklerin Değerlendirilmesi, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Yıl: 2017, C. 13, S. 1.

KESER, Yıldırım; Hatır Taşımacılığından Doğan Zararlardan Hakkaniyet İndirimi, D.E.Ü Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Durmuş TEZCAN'a Armağan, C. 21, Özel Sayı, 2019. (Hatır)

KESER, Yıldırım; Karayolları Trafik Kanunu Kapsamında Geçici İş Göremezlik Tazminatı, YÜHFD, C. XVIII, S. 2, 2021. (İş Göremezlik)

KILIÇOĞLU, Ahmet M.; Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Genişletilmiş 24. Bası, Ankara 2020.

KIRCA, Çiğdem; Sonradan Ortaya Çıkan Zararlarda Zamanaşımı Sorunu, Akit Dışı Kusursuz Sorumlulukta Bedensel Zararlar Uluslararası Kongre, Editörler: Sema UÇAKHAN GÜLEÇ, Necdet BASA, Ankara 2018.

KOTTMANN, Andrea; Schadensberechnung und Schadensschätzung bei Körperverletzung und Tötung, 2012.

LANGHEID, Theo/WANDT, Manfred; Münchener Kommentar zum Versicherunsvertragsgesetz, 2. Auflage, 2017.

MULLER, Christoph; Obligationenrecht-Allgemeine Bestimmungen Art. 1-183 OR, 3. Auflage, 2016.

OFTINGER, Karl/STARK, W. Emil; Schweizerisches Haftpflichtrecht, 4. Auflage, 1995.

OĞUZMAN, Kemal/ÖZ, Turgut; Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt II, 16. Bası, İstanbul 2021.

OMAĞ, Merih Kemal; Özel Sigorta Hukukuna Hakim İlke ve Kurumlar (1975-2016) Makaleler- Tebliğler, İstanbul 2019.

ORHUNÖZ, Ergun; Tazminat Davalarında (Ölüm ve Bedeni Zararlarda) Uygulama Sorunları, İzmir 1996.

ÖĞÜTOĞULLARI, Eren; Bedensel Zararlarda Aktüeryal Tazminat Hesabı, Ankara 2021.

ÖZSUNAY, Ergun; Araç Sahibini Hatır İçin Ücretsiz Taşıdığı veya Aracını Hatır İçin Ücretsiz Olarak Kullandırdığı Şahıslara Karşı Sorumluluğu, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt 32, Sayı 1, 1966. (Hatır)

ÖZSUNAY, Ergun; Trafik Kazasında Zarar Gören Üçüncü Şahsın Sigortacıya Karşı Doğrudan Doğruya Alacak Hakkı, İstanbul 1967. (Trafik Kazası)

ÖZTÜRK, Seyyid Hasan; Karayolları Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası, Sigorta Sözleşmelerinin Sınıflandırılması, Sigorta Davaları, Editörler: Mustafa TOPALOĞLU/Mutlu DİNÇ, 3. Bası, Ankara 2022.

SÄCKER, Franz Jürgen/RIXECKER, Roland/OETKER, Hartmut/LIMPERG, Bettina; Münchener Kommentar zum BGB, 9. Auflage, 2022.

SEVEN, Vural; Mahkemeye-Tahkime Başvurmadan Önce Sigorta Şirketine Başvuru Zorunluluğunda Sunulacak Belgelerin (Özellikle Sağlık Kurulu Raporu) Dava Şartı ve Temerrüt İlişkisi, Hacettepe HFD, Özel Sayı, 2022.

SEVİNÇ KUYUCU, Aslıhan; Sigorta Genel Şartlarının Hukuki Niteliği ve Uygulanacak Hükümlerin Belirlenmesine İlişkin Esaslar, Prof. Dr. Rayegan Kender'e Saygı Günü, Sigorta Genel Şartlarının Düzenlenmesi, Denetlenmesi ve Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar Sempozyumu, İstanbul 2020.

ŞAHİN, Ayşenur; Vücut Bütünlüğünün İhlalinden Doğan Zarar ve Tazmini, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XV, Y. 2011, S. 2.

ŞAHİN, Şule/BULUT KARAGEYİK, Başak/NEVRUZ, Ezgi/ŞİMŞEK, Güven; İş Göremezlik Tazminatı Hesaplama Yöntemleri, Ankara 2021.

ŞENOCAK, Kemal; Türk Ticaret Kanunu'nun Mal Sigortasına İlişkin Hükümlerinin Sorumluluk Sigortalarına Uygulanabilirliği, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2009, C. 58, S. 1.

Tabloları Üzerine Bir Çalışma", *Ankara Barosu Dergisi*, Sayı 4, Yıl 67, Güz 2009.

TANDOĞAN, Haluk; Türk Mesuliyet Hukuku, İstanbul 2010.

TEKİNAY, Selahattin Sulhi/AKMAN, Sermet/BURCUOĞLU, Haluk/ALTOP, Atilla; Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Yeniden Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş Yedinci Baskı, İstanbul 1993.

TERCIER, Pierre/PICHONNAZ, Pascal/DEVELİOĞLU, H. Murat; Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 2. Bası, İstanbul 2020.

TİFTİK, Mustafa; Akit Dışı Sorumlulukta Maddi Tazminatın Kapsamı, Ankara 1994.

TURAL, Turabi; "Sosyal Güvenlik Kurumu'nun Peşin Değer ve Beklenen Ömür

TUZTAŞ, Hüseyin; Trafik Kazalarından Doğan Cismani Zararlar ve Tazmini, Konya 2020.

ULAŞ, Işıl; Sigorta Hukuku, Birinci Cilt Zarar Sigortaları-I, 9. Bası, Ankara 2023. (Sigorta)

ULAŞ, Işıl; Yeni Zorunlu Trafik Sigortası Genel Şartlarına Göre Bu Sigortanın Kapsamı, Teminat Türleri ve Özellikle Destek Teminat, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü Dergisi, Yıl: 2015, C. XXXI, S. 2. (Genel Şartlar)

ULUBAY, Gülşah; Bedensel Zararların Tazmininde Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası, Ankara 2021.

ÜNAN, Samim, Sigorta Genel Şartları İle İlgili Olarak Uygulamada Karşılaşılan Bazı Sorunlar, Prof. Dr. Rayegan Kender'e Saygı Günü, Sigorta Genel Şartlarının Düzenlenmesi, Denetlenmesi ve Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar Sempozyumu, İstanbul 2020.

ÜNAN, Samim; Ölüm Dışındaki Bedensel Zararların Özel Sigortalar Kapsamında Karşılanması, Sigorta Hukuku Sempozyumları, Sorumluluk Sigortaları Sempozyumu 1-2 Aralık 2017 Sigorta Hukukunda Güncel Sorunlar Sempozyumu 2-3 Şubat 2018 Bursa, Editörler: Samim ÜNAN/Emine YAZICIOĞLU, İstanbul 2018. (Bedensel Zarar)

ÜNAN, Samim; Türk Ticaret Kanunu Şerhi, Cilt VI, İstanbul 2020. (Cilt VI)

ÜNAN, Samim; Türk Ticaret Kanunu Şerhi, Sigorta Hukuku, Cilt II, İstanbul 2016. (Cilt II)

ÜNAN, Samim; Türk Ticaret Kanunu Şerhi, Sigorta Hukuku, Cilt IV, İstanbul 2019. (Cilt IV)

ÜNAN, Samim; Türk Ticaret Kanunu Şerhi, Sigorta Hukuku, Cilt VII, İstanbul 2021. (Cilt VII)

ÜNAN, Samim; Zorunlu Trafik Sigortasının Kapsamı ve Hatır Taşıması ile Aracın Hatır İçin Karşılıksız Verilmesinin Bu Sigorta Kapsamında Olup Olmadığı Sorunu, Sigorta Hukuku Dergisi, Yıl: 1998, Sayı:1.

WANDT, Manfred; Versicherungsrecht, 6. Auflage, 2016.

VURAL, Talip; Trafik Kazası Sonrasında Düzenlenen Maluliyet Raporlarında Çözülemeyen Problem: Yönetmelik Sorunu, Adli Tıp Dergisi, 36 (3).

YAZICIOĞLU, Emine/ŞEKER ÖĞÜZ, Zehra; Sigorta Hukuku, Gözden Geçirilmiş 5. Baskı, İstanbul 2022.

YETİŞ ŞAMLI, Kübra; Geçici İşgöremezlik Zararlarının Zorunlu Trafik Sigortası Teminatı Kapsamında Olup Olmadığının Değerlendirilmesi, İstanbul Hukuk Mecmuası, 78(4).

YILMAZ AKDOĞAN, Nuray; Trafik Kazalarından Kaynaklanan Bedensel Zararlardan İşleten ve Zorunlu Mali Sorumluluk Sigorta Şirketinin Sorumluluğu, Bedensel Zararlar Konusunda Yüksek Mahkeme Görüşleri, Editörler: Necdet BASA, Sema UÇAKHAN GÜLEÇ, Ankara 2020.

STRATEJİK YÖNETİM MUHASEBESİ ARACI OLARAK

KAYNAK TÜKETİM MUHASEBESİNİN TURİZM İŞLETMELERİNDE KULLANILMASI

Dr. Taner EKEN
Prof. Dr. İbrahim AKSU

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-79-9

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Mart 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
STRATEJİK YÖNETİM MUHASEBESİ

1.1. Yönetim Muhasebesi 7
1.2. Yönetim Muhasebesinin Gelişimi 9
1.3. Yönetim Muhasebesinin Kullanım Amaçları 9
1.4. Yönetim Muhasebesinin Niteliği ve Muhasebedeki Yeri 10
1.5. İş Çevresi ve Yönetim Muhasebesi 11
1.5.1. Yeni İş Süreçleri ve Teknolojileri 12
1.5.2. Kurumsal Kaynak Planlama Sistemleri 12
1.5.3. Hizmet Sektörünün Artan Önemi ve Kamu Sektörü Yönetiminde Değişen Yaklaşımlar 13
1.6. Yenilikçi Yapısıyla Yönetim Muhasebesinin Genişleyen ve Değişen Rolü 13
1.7. Stratejik Yönetim Muhasebesi 17
1.7.1. Stratejik Yönetim Muhasebesi Teknikleri 22
1.7.1.1. Değer Zinciri Analizi 22
1.7.1.2. Yaşam Seyri Maliyetlemesi 28
1.7.1.3 Stratejik Konumlandırma Analizi 32
1.7.1.4. Faaliyet Tabanlı Maliyetleme 33
1.7.1.4.1. Ürün Kârlılık Analizi 35
1.7.1.4.2. Ürün Fiyatlandırma 36
1.7.1.4.3. Müşteri Kârlılık Analizi 36
1.7.1.5. Kaynak Tüketim Muhasebesi 37

İKİNCİ BÖLÜM
MODERN MALİYET ve YÖNETİM MUHASEBESİNİN SON SAFHASI: KAYNAK TÜKETİM MUHASEBESİ

2.1. Kaynak Tüketim Muhasebesi 39
2.1.1. Kaynak Tüketim Muhasebesi Tekniğinin Ortaya Çıkışı 40
2.1.2. Kavramsal Çerçevede Kaynak Tüketim Muhasebesine Bakış 43
2.1.2.1. Başlangıç Noktası Olarak Kaynakların Alınması 45
2.1.2.2. Maliyet Yapısının İzlenmesi 45
2.1.2.3. Miktar Esaslı Yaklaşımının Maliyetlerin Modellenmesinde Kullanılması 46
2.1.3. Kaynak Tüketim Muhasebesinin Alt Yapısı 46

2.1.4. Kaynak Tüketim Muhasebesi Temel Kavramları 47
2.1.5. Kaynak Tüketim Muhasebesinin Amaçları 50
2.1.6. Kaynak Tüketim Muhasebesinin Özellikleri 51
2.1.7. Kaynak Tüketim Muhasebesinin Avantajları 51
2.1.8. Kaynak Tüketim Muhasebesinin Dezavantajları 52
2.1.9. Kaynak Tüketim Muhasebesinin İlkeleri 52
2.1.9.1. Nedensellik ilkesi 53
2.1.9.2. Cevaplanabilirlik İlkesi 53
2.1.9.3. İş İlkesi 54
2.1.10. Kaynak Tüketim Muhasebesinin Uygulama Aşamaları 54

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
TURİZM ENDÜSTRİSİ ve KONAKLAMA İŞLETMELERİ

3.1. Turizm Endüstrisi 55
3.2. Turizm Endüstrisinin Temel Özellikleri 56
3.3. Turizm Endüstrisinin Dünya'da ve Türkiye'de Yeri ve Önemi 57
3.4. Turizm İşletmeleri 59
3.4.1. Konaklama İşletmeleri 59
3.4.2. Seyahat İşletmeleri 60
3.4.3. Yiyecek ve İçecek İşletmeleri 60
3.4.4. Diğer Turizm İşletmeleri 60
3.5. Konaklama İşletmelerinin Tanımı 61
3.5.1. Konaklama İşletmelerinin Özellikleri 62
3.5.2. Konaklama İşletmelerinin Sınıflandırılması 64
3.5.3. Konaklama İşletmelerinin Organizasyon Yapısı 65
3.5.3.1. Gelir Merkezleri 67
3.5.3.1.1. Odalar 68
3.5.3.1.2. Yiyecek-İçecek 68
3.5.3.1.3. Diğer Hizmetler 69
3.5.3.2. Gider Merkezleri 69
3.5.4. Konaklama İşletmelerinde Maliyetler ve Konaklama Yönetim Muhasebesi 69
3.5.4.1. Maliyet Kavramı 69
3.5.4.2. Maliyetlerin Sınıflandırılması 70
3.5.4.2.1. Maliyetlerin Üretim Hacmiyle İlişkisine Göre Sınıflandırılması 70
3.5.4.2.2. Maliyetlerin Yüklenme Biçimlerine Göre Sınıflandırılması 71
3.5.4.2.3. Maliyetlerin Geçmiş ve Geleceğe Yönelik Olmasına Göre Sınıflandırılması 71
3.5.4.2.4. Maliyetleri Toplam ve Birim Maliyet Olarak Sınıflandırılması 72
3.5.4.2.5. Kontrol Edilebilme Açısından Maliyet Giderlerinin Sınıflandırılması 72
3.5.4.3. Konaklama İşletmelerinde Maliyetler 72
3.5.4.4. Konaklama Yönetim Muhasebesi 74

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
KAYNAK TÜKETİM MUHASEBESİNİN BİR KONAKLAMA İŞLETMESİNDE UYGULANMASI

4.1. ABC İşletmesine Ait Genel Bilgiler 75
4.2. ABC İşletmesinde Kaynak Tüketim Muhasebesi Uygulaması 76

SONUÇ 99

KAYNAKLAR 103

KAVRAMLAR DİZİNİ 115

KAYNAKLAR

Ağyar, E., (2006), *Hastane İşletmelerinin Yönetimi Açısından Çağdaş Maliyetleme Yöntemlerinden Faaliyet Tabanlı Maliyetleme ve Kalite Maliyetlemenin Değerlendirilmesi: Bir Uygulama, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi* Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Antalya.

Ahmed, S.A & Moosa, M., (2011), "Application of Resource Consumption Accounting (RCA) in an Educational Institue", *Pakistan Business Review,* Vol: 12, No: 4, pp.755-775.

Akgöz, E., (2003): *Önbüro İşlemleri,* Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Akıncı, Z., (2016), *Otel İşletmeciliği ve Yönetimi,* Detay Yayıncılık, Ankara.

Akova, O., ve Karakaya, A., (2003), "Otel Büyüklüğünün Önbüro Bölümü Organizasyon Yapısına Etkiler Üzerine Uygulamalı Bir Araştırma", *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* Cilt: 2, Sayı: 7, ss.7-20.

Akpınar, Y., (2020), *Sürekli İyileştirme – Geliştirme Anlayışıyla Kaynak Tüketim Muhasebesi: Bir Uygulama, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi,* Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Kahramanmaraş.

Aksu, İ., (2013), "Kaynak Tüketimine Dayalı Muhasebe: Bir Örnek Uygulama", *E-Journal of New World Sciences Academy,* Cilt:8, Sayı:4, ss. 165-182.

Aksu, İ., (2020), *Stratejik Yönetim Muhasebesi ve Kâr Planlaması,* Akademisyen Kitabevi, Ankara.

Aksu, İ., ve Apak, İ., (2014), "Yeni Mamul Geliştirme Kararlarında Mamul Yaşam Seyri Maliyetleme Yaklaşımı ve Bir Örnek İşletme Uygulaması", *"lektronik Sosyal Bilimler Dergisi,* Cilt: 13, Sayı: 48, ss. 235-253.

Aktaş, R., (2013), "Yeni Bir Maliyet ve Yönetim Muhasebesi Yöntemi Olarak Kaynak Tüketim Muhasebesi", *Muhasebe ve Finansman Dergisi,* Sayı:58, ss. 55-76.

Alphan, C., ve Demir, Ö., (2019), "Modern Maliyetleme Sürecinde Değer Zinciri Yaklaşımı", *Fırat Üniveristesi İİBF Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler dergisi,* Cilt:3, Sayı:2, ss. 59-80.

Al-Rawi, M, A., ve Al-Hafız, A, H., (2018), "The Role of Resource Consumption Accounting (RCA) in Improving Cost Management in The Jordanian Commercials Banks", *International Journal of Economics and Finance,* Vol: 10, No: 10, pp.28-39.

Altınbay, A., ve Seylan, B., (2019), "Modern Maliyet Muhasebesinin Son Safhası: Kaynak Tüketim Muhasebesi Modeli", *Alanya Akademik Bakış Dergisi,* Cilt: 3, Sayı: 3, ss. 295-320.

Altuğ, O., (2001), *Maliyet Muhasebesi,* Türkmen Kitabevi, İstanbul.

Ansari, S., Bell, J., Klammer T., & Lawrence, C., (2004), "Management Accounting, A Strategic Focus, A Modolar Series", *Houghton Mifflin,* Boston.

Arzova, B., (2002), *Faaliyet Tabanlı Maliyet Yönetimi,* Türkmen Kitabevi, İstanbul.

Atkinson, H., Jones, T., Lorenz , A., & Harris, P. (2012). *Strategic Managerial Accounting Hospitality,* Tourism & Events Aplications. London: Goodfellow Publishers Limited.

Atmaca, M., ve Yılmaz, B, B., (2011), "Konaklama İşletmelerinin Faaliyetlerinde Maliyet Kontrolünün Etkileri: Marmara Bölgesinde Faaliyet Gösteren Beş Yıldızlı Oteller Üzerinde Bir Araştırma", *Mali Çözüm Dergisi,* Cilt: 21, Sayı: 108 ss.15-34.

Avder, E., (2012), *Maliyet Muhasebesi,* Murathan Yayınları, Ankara.

Balakrishnan, R., Labro, E., & Sivaramaksihnan, K., (2012), "Product Costs As Decision Aids: An Analysis of Alternative Approachhes (Part 1). *Accounting Horizons,* Vol: 26, No:1, pp.1-20

Baltacıoğulları, H., (2018), *Kaynak Tüketim Muhasebesi Modelinin Bir Özel Sağlık İşletmesinde Uygulanması, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Trakya Üniversitesi,* Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı, Edirne.

Bardi, J, A., (2003), *Hotel Front Office Management,* (3.edition), John Wiley&Sons İnc.New Jersey.

Barringer, H, P., (2003), "A Life Cycle Cost Summary", *International Conference of Maintanence Societies,* Australia, pp. 20-23.

Barutçugil, İ, S., (1989), *Turizm İşletmeciliği,* Beta Basım-Yayın, İstanbul.

Basık, F, O., (2012), *Rekabet Stratejisinde Maliyet Yönetimi,* Türkmen Kitabevi, İstanbul.

Başol, K., (2012), *Türkiye Ekonomisi,* Türkmen Kitabevi, İstanbul.

Batman, O., (2018), *Otel İşletmelerinin Yönetimi,* (5.baskı), Değişim Aktüel Kitabevi, İstanbul.

Bekçi, İ., ve Özal, H., (2010), "Stratejik Maliyet Yönetiminin Sağlık Sektöründe Uygulanabilirliğine Yönelik Bir Araştırma", *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi,* Cilt: 2, Sayı: 3, ss. 78-97.

Beverley, R, L., (1996), "Strategic Management Accounting: The Emporer's New Clothes?", *Management Accounting Research,* Vol: 7, No:3, pp.347-366.

Bhimani, A., (2003), *Management Accounting in the Digital Economy*, New York. Oxford University.

Bhimani, A., Horngren, C., Datar, S., & Foster, G. (2008). *Management and Cost Accounting.* Italy: Prentice Hall Europe.

Blocher, E., David, E, S., & Cokins, G., (2010), *Cost Management A Strategic Emphasis,* (5.edition), McGraw- Hill/Irwin, New York.

Booth, R., (1994), "Life Cycle Costing", *Management Accounting,* Vol: 72, No:6, UK.

Brimsın, J, A., (1986), "How Advanced Manufacturing Technologies Are reshaping Cost Management", *Management Accounting,* pp. 25-29.

Budak, G., (1998), *Yenilikçi Yönetim Yaratıcı Birey,* Sistem Yayıncılık, İstanbul.

Bufi, E., (2014), "Designing An Activity-Based Costing System for A Specialty Retail Store" Unpublished Master's Thesis, *Oulu Business School department of Accounting,* Finlandiya.

Bulut, Z, A., (2004), "İşletmeler Açısından Kapasite Planlamasına Etki Eden Faktörler", *Mevzuat Dergisi,* Sayı: 80.

Bursal, N. ve Yücel, E., (2002), *Maliyet Muhasebesi İlkeler ve Uygulama,* (9.baskı), Der Yayınları, İstanbul.

Büyükmirza, K., (2017), *Maliyet ve Yönetim Muhasebesi,* (22.baskı), Gazi Kitabevi, Ankara.

Cardos, I., & Pete, S., (2011), "Activity-Based Costing (ABC) and Activitiy Based Management (ABM) Implementation- Is This The Solution for Organizations to Gain Profitability?", *Romanian Journal of Economics,* Vol: 32, No: 41, pp. 151-168.

Cengiz, E., (2012),"Gelişmiş Bir Maliyetleme Yaklaşım Olarak Kaynak Tüketim Muhasebesi", *Muhasebe Bilim Dünyası dergisi,* Cilt:14, Sayı: 1, ss. 215-233.

Civelek, M. (2000), *Maliyet Muhasebesi, Sorunlar, Sorular, Cevaplar,* (2.baskı), Kayseri.

Cooper, R., (1996), "The Changing Practice of Management Accounting", *Management Accounting,* Vol:74, No:3, pp.26-35.

Cooper, R. & Kaplan, R, S., (1988), "Measure Costs Right: Make the Rigt Decisions", *Harvard Business Review,* Vol: 60, No: 2, pp. 96-103.

Cotton, W, D.J. & Ricci, P., (1993), "The Factory in Transition", *Journal of Cost Management,* Vol:7, No:3, pp.60-68.

Çaldağ, Y., (2013), *Maliyet Yönetim Muhasebesi Uygulamları,* (9.baskı), Gazi Kitabevi, Ankara.

Çalışkan, A., (2005), *Uygulamalı Maliyet Muhasebesi,* Nobel yayıncılık, Ankara.

Çelebi, F., ve Bulut, Y., (2016), "Kurumsal Kaynak Planlaması (ERP) ve ERP Yazılımı Kullanan Bir İşletmenin İncelenmesi", *Akademik Bakış Dergisi,* Sayı: 57, ss.166-177.

Çetiner, E., (2002), *Konaklama İşletmelerinde Muhasebe Uygulamaları,* Gazi Kitabevi, Ankara.

Çetiner, E., (2009), *Otel İşletmeleri Yönetim Muhasebesi,* Gazi Kitabevi, Ankara.

Doğan, M., (1982), *İşletme Ekonomisi ve Yönetimi,* İstiklal Matbaası, İzmir.

Doğan, S., ve Çakıcı, C., (2016), "Faaliyet Tabanlı Yönetim", *Kırklareli Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi,* Cilt: 5, Sayı:2, ss. 13- 32.

Elmakis, D. & Lisnianski, A., (2006), " Life Cycle Cost Analysis: Actual Problem in Industrial Management", *Journal of Business Economics and Management,* Vol: 12, No:1, pp. 5-8.

Elshahat, M. F. (2016), "Resource Consumption Accounting: The Challenges And Application Obstacles", *International Journal of Business, Accounting, and Finance,* Vol: 10, No:1, pp.103-125.

Erdem, Ş., Karsu, S., Memiş, E., ve Yıldız, O., (2010), "Denim Pazarında Marka Konumlandırmalarının Karşılaştırılması", *Marmara Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi*, Cilt: 28, Sayı: 1, ss.351-384.

Erden, S,A., (2004), *Üretim Ortamları Maliyet Yönetim Sistemleri İlişkisi ve Stratejik Maliyet Yönetimi,* Türkmen Kitabevi, İstanbul.

Erdoğan, N. ve Banar, K., (1991), "Yeni Üretim Ortamlarında Maliyet Muhasebesi Süreci", *Anodulu Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi,* Cilt:9, Sayı: 1-2, ss. 177-188.

Erdoğan, N., (1995), *Faaliyete Dayalı Maliyetleme,* Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.

Ergin, H. ve Elmacı, O., (1999), "Maliyet ve Yönetim Muhasebesinde Yeni Açılımlar: Stratejik Yönetim Muhasebesi", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* Sayı: 3, ss. 17-50.

Ergül, A., (2014), *Hedef Maliyetleme Çerçevesinde Çağdaş Maliyet Yöntemlerinin Maliyet Etkinliği Boyutnda Entegrasyonu ve Konaklama İşletmelerinde Uygulanması, (Yayınlanmamış Doktora Tezi),* Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı, Antalya.

Erkuş, H., Aksu, İ., ve Turan, E. (2014), "Kaynak Tüketim Muhasebesinin Diğer Maliyet Sistemleri ile Karşılaştırılması", *Muhasebe ve Uygulamaları Dergisi,* ss. 15-36.

Faraji, F., & Reiszadeh, A., (2013), "The Activity Based Costing ann Target Costing as Modern Techniques in Determination of Product Cost", *International Research Journal of Applied and Basic Sciences,* Vol: 6, No: 3, pp.368-372.

Ghafer, M, A, N., Rahman, A, A, A, A., & Mazahrih, J, B., (2014), "The Impact of Target Cost Method to Strengthen the Competitiveness of Industrial Companies", *International Journal of Business and Social Science,* Vol: 5, No: 2, pp. 250-263.

Gümüş, Y., (2007), *Üretim İşletmelerinde Lojistik Maliyetlerinin Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Yöntemine Göre Hesaplanması ve Bir Uygulama, (Doktora Tezi),* Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Güneçıkan, O., (2008), *Kapasite Planlaması ve Optimum Stok Kontrolü Yönetimi, Yüksek Lisans Projesi, Sütçü İmam Üniversitesi,* Kahramanmaraş.

Güneş, R., ve Aksu, İ., (2003), "Mamul Yaşam Seyri Maliyetlemesi", *Süleyman Demirel Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi,* Cilt: 8, Sayı: 2, ss. 43-61.

Gürdal, K., (2007), *Maliyet Yönetiminde Güncel Yaklaşımlar,* Siyasal Kitabevi, Ankara.

Gürsoy, A., Yöntem, O., ve Onursal, S., (2016), "Faaliyet Tabanlı Maliyet Sistemi ile Doğru Maliyetlendirme Araçları: Otomotiv Sektöründe Bir Uygulama", *Doğuş Üniversitesi Dergisi,* Cilt:17, Sayı:1, ss. 67-81.

Hacırüstemoğlu, R. ve Şakrak, M., (2002), *Maliyet Muhasebesinde Güncel Yaklaşımlar,* Türkmen Kitabevi, İstanbul.

Hassaoğlu, U., (2011), *Stratejik Maliyet Yönetim Aracı: Hedef Maliyetleme, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi,* Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Karaman.

Hergert, M. & Morris, D., (1989), "Accounting Data for Value Chain Analysis", *Strategic Management Journal,* Vol:20, Issue 2, pp. 175-188.

Horngren, CT., Bhimani, A., Datar, S., & Foster, G., (2005), *Management and Cost Accounting,* Financal Times Prentice Hall, Harlow.

Hiçyorulmaz, E. ve Akdoğan, H., (2019), *Kaynak Tüketim Muhasebesi ve Endüstri 4.0'ın Üretim İşletmeleri Üzerindeki Etkisi,* Siyasal Kitabevi, Ankara.

Hilton, R,W., (1999), *Managerial Accounting,* McGraw-Hill, USA.

Hilton, R,W., Michael, W, M. ve Frank, H, S., (2003), *Cost Management: Strategies for Business Decisions,* (2.edition), Mc Graw Hill Irwin.

Howell, R.A., Soucy, S.R., (1990), *Customer Profitability: As Critical As Product Profitability,* Management Accounting, (October).

Ifac., (2009), "Evaluating the Costing Journey: A Costing Levels Continuum Maturity Model", *Information Paper,*

Inanlou, I, Hassanzadeh, M, & Khodabakhshi, N., (2014), " Evaluating the Cost of Resources Consumed in the Main Activity of Iran Khodro, Singaporean", *Journal of Business Economics and Management Studies,* Vol: 2, No: 12, pp.199-204.

Ittner, C. D., & D. F. Larcker., (2001) "Assessing Empirical Research in Managerial Accounting: A Value-Based Management Perspective", *Journal of Accounting and Economics,* Vol: 32, No: 1, pp.349-410

İçöz, O., Günlü, E.,ve Yılmaz, B, S., (2007), *Genel Turizm- Turizmde Temel Kavramlar ve İlkeler,* Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara.

Kainthola, P, V., (2009), *Principles of Hotel Management,* (1.edition), Global Media,

Kar, M., Zorkirişçi, E., ve Yıldırım, M., (2004), "Turizmin Ekonomiye Katkısı Üzerine Ampirik Bir Değerlendirme", *Akdeniz Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi,* Cilt:4, Sayı: 8, ss. 87-112.

Karabayır, M.E., ve Koç, Ö., (2019), "Kaynak Tüketim Muhasebesi: Bir Özel Eğitim Kurumunda Uygulama", *Kafkas Üniversitesi İİBF Dergisi,* Cilt: 10, Sayı: 19, ss. 104-130.

Karaca , N., ve Küçük, H., (2017), " Kaynak Tüketim Muhasebesi Temelinde Ürün Maliyetlerinin Hesaplanması-Karşılaştırmalı Bir Uygulama", *İşletme Araştırmaları Dergisi,* Cilt: 9, Sayı: 2, ss.353-375.

Karaçor, S., (2009),"Pazarlama İletişiminde Marka Yaratma Odaklı Konumlandırma Stratejileri", *asodosya, Ankara Sanayi Odası,* s.27-39.

Karakaya, M., (2004), *Maliyet Muhasebesi,* Gazi Kitabevi, Ankara.

Karcıoğlu, R., (1994), "Yeni Bir Maliyet ve Yönetim Muhasebesi Sistemi Olarak Faaliyet Esasına Dayalı Maliyetleme", *Verimlilik Dergisi,* Sayı: 2, ss.77-96.

Karcıoğlu, R., (2000), *Stratejik Maliyet Yönetimi,* Aktif Yayınevi, Erzurum.

Karcıoğlu, R., ve Binboğa, G., (2010), "Faaliyete Dayalı Maliyetleme ve Faaliyete Dayalı Yönetimin İşletme Startejisinin Belirlenmesindeki Rolü", *Atatürk Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi,* Cilt: 24, Sayı: 1, ss. 1-13.

Karğın, S., (2013), "Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Yönteminin Yükselişi ve Düşüşü", *Muhasebe ve Finansman Dergisi,* ss. 21-40.

Kayıhan, B., ve Tepeli, Y., (2016), "Yeni Bir Maliyetleme Tekniği Olarak Kaynak Tüketim Muhasebesi ve Bir Örnek Uygulama", *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi,* ICAFR 16 Özel Sayısı, ss.431-443.

Kaygusuz, S,Y., (2006), *Yenilikçi Yönetim Muhasebesi,* Alfa Akademi, İstanbul.

Kepçe, N., (2010), *Yönetim Muhasebesi,* İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi İşletme Lisans Programı, İstanbul.

Keys, D, E., ve Van Der M., (1999), "German vs United States Cost Management", *Management Accounting Quarterly,* Vol:1, No: 1, pp.1-8.

Kılınç, O., (2005), *Konaklama İşletmelerinde Kapasite Kullanımı: Kuşadası ve Kemer'deki Dört ve Beş Yıldızlı Otel İşletmelerinde Uygulama, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi,* Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

Koçak, N., (2009), *Yiyecek İçecek Hizmetleri Yönetimi,* (4.baskı), Detay Yayıncılık, Ankara.

Kotler, P., (2000), *Pazarlama Yönetimi,* (10.Baskıdan Çeviri. Çeviren, Nejat Muallimoğlu), Beta Yayınevi, İstanbul.

Kozak, N., Akoğlan, M., & Kozak, M., (2011), *Genel Turizm,* Detay Yayıncılık, Ankara.

Kozak, N., (2012), *Genel Turizm Bilgisi,* Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Yayınları, Eskişehir.

Köroğlu, Ç., (2012), *Stratejik Maliyet Yönetimi Kapsamında Sürece Dayalı Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Yönteminin Analizi ve Bir Otel İşletmesinde Uygulama, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi,* Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

Köse, T., ve Ağdeniz, Ş., (2015), "Kaynak Tüketim Muhasebesinde Kapasite Maliyet Yönetimi", *Muhasebe ve Denetime Bakış,* ss. 51-74.

Krumwiede, K, & Suessmair, A., (2008), "A Closer Look at German Cost Accounting Methods", *Management Accounting Quarterly,* Vol: 10, No: 1, pp.37-50.

Kurtlu, A., (2016), "Kaynak Tüketim Muhasebesi: Silah Fabrikası Örneği", *Niğde Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi,* Cilt: 9, Sayı:3, ss. 1-14.

Kurtlu, A., Uçar, M., & Çobanoğlu, S., (2017), "Çağdaş Maliyet Yöntemlerinin Konaklama İşletmelerinde Uygulanabilirliği Üzerine Bir Araştırma", *İşletme Araştırmaları Dergisi,* Cilt: 9, Sayı: 3, ss. 521-543.

Kurtlu, A., ve Selçuk, Ş., (2020), "Bir Konaklama İşletmesinin Alakart Restoranında Kaynak Tüketim Muhasebesi Uygulaması", *Alanya Akademik Bakış Dergisi,* Cilt: 4, Sayı: 2, ss.261-281.

Kutlan, S., (1998), *Maliyet Kontrolü ve Beş Yıldızlı Konaklama İşletmelerinde Bir Uygulama,* Alfa Yayınevi, İstanbul.

Küçüksavaş, N., (2006), *Yönetim Açısından Maliyet Muhasebesi,* (2.baskı), Kare Yayınları, İstanbul.

Kürkçü, Ö., (2015), *Hastane İşletmelerinde Maliyet Hesaplamaları, Muhasebesi, Karşılaşılan Sorunlar ve Uygulama, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Okan Üniversitesi,* Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, İstanbul.

Lindholm, A. ve Suomala, P., (2007), "Learning By Costing Sharpening Cost İmage Through Life Cyscle Costing?", *Internatiomal Journal of Productivity and Performance Management,* Vol: 56, No: 8, pp. 651-672.

Maskell, B. ve Baggaley, B., (2000), *Viewpoint: 21 st Century Cost Management-The Future of Management Accounting,* Cost Management, Vol:12, No:5, Boston.

Miller, J, A., (1996), *Iplementing Activity-Based Management in Daily Operations* John Willey&Sons, Inc.

Okutmuş, E., Kurar, İ., & Kahveci, A., (2014), "Çağdaş Maliyet Yöntemlerinin Ortaya Çıkışına İlişkin Nitel Bir Araştırma", *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* Cilt: 14, Sayı: 3, ss. 51-77.

Okutmuş, E., (2015), "Resource Consumption Accounting with Cost Dimension and an Application in a Glass Faktory", *International Journal of Academic Research in Accounting, Finance and Management Sciences,* Vol:5, No:1, pp.46-57.

Olalı, H., (1984), *Turizm Dersleri,* İstiklal Matbaası, İzmir.

Olalı, H., ve Korzay, M., (1989), *Otel İşletmeciliği,* İstanbul Üniversitesi, İşletme Fakültesi Yayını.

Olalı, H., ve Korzay, M., (1993), *Otel İşletmeciliği,* Beta Basım Yayım, İstanbul.

Öğünç, H., ve Tekşen, Ö., (2018), "Kaynak Tüketim Muhasebesi Yaklaşımının Tuğla Üretim İşletmesinde Uygulanması ve Karşılaştırmalı Analizi", *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi,* Cilt: 20, Sayı: 2, ss. 389-417.

Öker, F., (2003), *Faaliyet Tabanlı Maliyetleme,* Literatür Yayınları, İstanbul.

Öktem, B., (2016), "Üretim işletmelerinde Kanak Tüketim Muhasebesine Duyulan Gereksinim ve Uygulama Boyutu", *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi,* Cilt: 38, Sayı: 1, ss. 261-277.

Öncel, M., (2020), *Veri Zarflama Analizi ve Kaynak Tüketim Muhasebesi Yoluyla Müşteri Kârlılık Analizi, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi,* Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Ankara.

Önen, M, O., (2008), *Dünya'da ve Türkiye'de Turizm,* Türkiye Kalkınma Bankası Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Müdürlüğü, Ankara.

Özdemir, E., ve Kaygusuz, S.Y., (2009), "Müşteri Kârlılık Analizi: Faaliyet Tabanlı Maliyetleme İle Ölçümü ve Pazarlama Kararlarında Kullanımı", *İş,Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi,* Cilt: 11, Sayı: 3, ss. 87-112.

Özsağır, A., ve Akın, A., (2012), "Hizmetler Sektörü İçinde Hizmet Ticaretinin Yeri ve Karşılaştırmalı Bir Analizi", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi,* Cilt: 11, Sayı: 41, ss. 311-331).

Öztaş, K., (2002), *Turizm Ekonomisi,* Nobel Yayınları, Ankara.

Öztürk, M.S., Çarıkçı, O., Yaman, B., ve Ağaç, S., (2019), "Bir Konaklama İşletmesinde Kaynak Tüketim Muhasebesi Uygulaması", *Mali Çözüm Dergisi,* Cilt: 29, Sayı: 153, ss.89-107.

Özyapıcı, H., (2015), *Resource Consumption Accounting and Its Application in a Healthcare Institution (PhD Thesis,* Institute of Social Sciences, Çukurova University, Adana.

Paksoy, Ö.B., (2021), *Zamana Dayalı Faaliyet Tabanlı Maliyetleme ve Kaynak Tüketim Muhasebesi Yöntemlerinin Karşılaştırılması: Bir Tekstil İşletmesinde Uygulama (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi,* Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Konya.

Perkins, D., & Stovall, O.S., (2011), "Resource Consumption Accounting: Where Does It Fit?", *The Journal of Applied Business Research,* Vol: 27, No: 5, pp.41-52.

Popesko, B., (2010), "Activity-Based Costing Application Methodology for Manufacturing Industiries", *Ekonomika a Management,* Vol: 13, No: 1, pp.103-114.

RCAInstitue, www. RCAInstitue.org Erişim tarihi: 17.01.2021

Resmi Gazete, Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmelik, 01.06.2019-30791, Karar Sayısı: 1134, Ankara.

Robin, R., Hart, S., & Ghosh, J., (1998), "Strategic Management Accounting: Refocusing Agenda", *Management Accounting.*

Saylan, B., ve Demir, Ö., (2021), "Mobilya Üretim İşletmesinde Kaynak Tüketim Muhasebesi Yaklaşımının Uygulanması", *Fırat Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,* Cilt: 5, Sayı: 1, ss. 89-114.

Selçuk, Ş., (2019), *Turizm İşletmelerinde Geleneksel Maliyet Yöntemlerine Alternatif Bir Uygulama Önerisi: Kaynak Tüketim Muhasebesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Karabük Üniversitesi,* Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Karabük.

Sezgin, O, M., (2001), *Genel Turizm ve Turizm Mevzuatı,* Detay Yayıncılık, Ankara.

Schmidgall, R, S., (2002), *Hospitalty Industry Managerial Accounting,* Michigan: Educational Instutite of the American Hotel & Lodging Association.

Shank, J, K., (1989), "Strategic Cost Management: New Wine or Just New Bottle? ", *Journal of Management Accounting Review,* Vol: 1, pp. 47-65.

Shank, J, K, ve Govindarajan, V., (1992), " Strategic Cost Management: The Value Chain Perspective", *Journal of Management Accounting Research,* Vol: 4, pp. 179-197.

Sharp, D. ve Christensen, L, F., (1991), "A New View of Activity-Based Costing" *Management Accounting,* Vol: 73, No: 3, pp. 32-34.

Sönmez, F., ve Gerekan, B., (2016), "Çağdaş Maliyetleme Yöntemlerinden Biri Olan Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Yöntemi: Hazır Beton Sektörü Üzerinde Uygulama", *Mali Çözüm Dergisi,* ss.13-26.

Şakrak, M., (1997), *Maliyet Yönetimi,* Yasa Yayınları, İstanbul.

Şener, B., (2001), *Modern Otel İşletmelerinde Yönetim ve Organizasyon,* Detay Yayıncılık, Ankara.

Tanış, V. N., (1999), "Faaliyete Dayalı Maliyet Yönetiminin Anlamı, Önemi ve Faydaları", *H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* Cilt: 17, Sayı: 2, ss.147-158.

Tanış, İ.F., ve Demircioğlu, E.N., V, (2017), "Kaynak Tüketim Muhasebesi ve Önemi", *Çukurova Üniveristesi İİBF Dergisi,* Cilt: 21, Sayı:2, ss.175-187.

Taşgit, Y.E., ve Ergün, E., (2015), "İş Çevresi Özelliklerinin İşletme Stratejisi Üzerindeki Etkisi: Hizmet Sektöründen Bulgular", *Yönetim Bilimleri Dergisi,* Cilt: 13, Sayı: 26, ss. 85-111.

Tavmergen, İ, P., (1998), "Turizmin Ekonomiye Olumlu Etkileri ve Türkiye Örneği", *Hazine Dergisi,* Cilt: 12, ss. 53-66.

Tekin, M., (1996), *Üretim Yönetimi Geliştirilmiş ve Değiştirilmiş,* (3.baskı), Arı Ofset Matbaacılık, Konya.

Tichacek, R., (2005), *Effective Cost Management-Bact to Basic,* (American Association of Cost Engineers) AACE International Transactions, AB/INFORM Global CSC.11

Toskay, T., (1973), *Türkiye'nin İktisadiyatı,* Harp Akademileri Komutanlığı Yayını, İstanbul.

Tse, M, S, C., & Gong, M, Z., (2009), "Recognition of Idle Resources in Time-Driven Activity Based Costing and Resource Consumption Models" *Journal of Apllied Management Accounting Research,* Vol: 7, No: 2, pp. 41-54.

Tutkavul, K., (2016), *Sürüdürülebilir Rekabet Üstünlüğü Sağlamada Kaynak Tabanlı Yaklaşım ve Kaynak Tüketim Muhasebesi Modeli,* Gazi Kitabevi, Ankara.

Tüik, (2021), https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Egitim,-Kultur,-Spor-ve-Turizm-105 Erişim tarihi: 10.03.2022

Türksoy, A., (2011), *Konaklama Yönetim Muhasebesi,* (2.baskı), Turhan Kitabevi, Ankara.

Tütüncü, Ö., (2001), *Turizm İşletmelerinde Maliyet Muhasebesi,* Turhan Kitabevi, Ankara.

Unutkan, Ö., (2010), "Faaliyet Tabanlı Maliyet Sistemi", *Mali Çözüm Dergisi,* Sayı:97, ss.86-106.

Unwto, (2021), *UNWTO Tourism Higlights 2021 Edition,* Madrid: World Tourism Organiztaion.

Utku, D, B., ve Ersoy, A., (2008), "Kısıtlar Teorisi ve Süreç Katkı Muhasebesinin Geleneksel ve Çağdaş Yönetim-Maliyet Muhasebesi Yöntemleri ile Karşılaştırılması", *Journal of Yasar University,* Cilt: 3, Sayı: 11, ss. 1627-1661.

Üngüren, E., ve Çevirgen, A., (2016), "Alanya'daki Konaklama İşletmelerinin Genel Yapısının Analizi", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,* Cilt: 9, Sayı:43, ss. 2223-2236.

Wang, P., Du, F., & Lin, W, T., (2010), "The Choice of Cost Drivers in Activity-Based Costing: Application at a Chinese Oil Well Cementing Company", *International Journal of Prject Management,* Vol: 27, No: 2, pp. 367-381.

Webber, S. & Clinton, D., (2004), "Resource Consumption Accounting Applied: The Clopay Case", *Management Accounting Quarterly,* Vol: 6, No: 1, pp.1-14.

Welfe, B. ve Keltyka, P., (2000), "Global Competition: The New Challenge For Management Accountants", *Ohio CPA Journal,* Vol: 59, No:1.

Weetman, P. (2006). *Financial and Management Accounting An Introduction*. Spain: Prentice Hall.

White, Larry., (2009), "Resource Consumption Accounting: Manager-Focused Management Accounting", *The Journal of Corporate Accounting and Finance,* Vol: 20, No: 4, pp. 63-77.

Yağcı, Ö., (2003), *Turizm Ekonomisi,* Detay Yayıncılık, Ankara.

Yazdifar, H., (2003), "Management Accounting In The Twenty-First-Century Firm: A Strategic View", *Strategic Change,* Vol: 12, No: 2, pp. 109-113.

Yıldırım, Y., ve Çakırli, H., (2020), "Konaklama İşletmelerinde Rekabet Avantajı Kaynakları: Bodrum Örneği", *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi,* Sayı: 7, ss.207-221.

Yijuan, L., & Ting, W., (2017), "Management Accounting Tools and Application Cases-Resource Consumption Accounting Method and Application" *3rd International Conference on Humanities and Social Science Research,* Vol: 121, pp.408-414.

Yükçü, S., Karakelleoğlu, İ., Altun, C., (2012). "Faaliyete Dayalı Maliyet Sisteminin Kar Maksimizasyonu Açısından Fiyatlandırma Kararlarında Kullanılması", *Atatürk Üniversitesi İ.İ.B.Dergisi,* Cilt: 26, Sayı: 3-4, ss.1-14.

Yükçü, S., (2014), *Herkes İçin Yönetim Muhasebesi,* (2.baskı), Altın Nokta, İzmir.

Yükçü, S., (2018), *Yönetim Açısından Maliyet Muhasebesi,* (9.baskı), Altın Nokta, İzmir.

Zor. Ü., (2019), "XV Yüzyıldan Günümüze Yönetim Muhasebesinin Tarihi Gelişimi", *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi,* Cilt: 21, Sayı:4, ss. 944-955.

KAZANÇ YÖNETİMİ
VE
MUHASEBE UYGULAMALARI

Prof. Dr. Suat KARA
Öğr. Gör. Özlem ERDİL TORAMAN
Uzm. Ahmet Mesut TORAMAN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6637-14-6

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Aralık 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Muhasebe, bir bilgi sistemidir. Elde edilen bilgiler ise, finansal bilgi kullanıcılarına finansal tablolar aracılığıyla aktarılmaktadır. Ekonomik döngü içerisinde bulunan işletmelerin ülke ekonomisine katkı sağlamaları finansal tablolar aracılığıyla eksiksiz, doğru ve dürüst bilgi aktarımı ile mümkün olmaktadır. Doğru ve eksiksiz bilgi akışının sağlanması hem işletmenin kendisi için hem de finansal bilgi kullanıcıları ve kamu için oldukça önemlidir.

Öte yandan yıllar itibariyle şirket karlılığının daha önemli hale gelmesi ile gelişen sermaye piyasası sebebiyle yatırımcılar, şirketin kaynak ihtiyacı sebebiyle finans kuruluşları ve yüksek vergilendirmeler sebebiyle de şirket yöneticileri, şirketlerin kar seviyeleriyle yakından ilgilenmeye başlamışlardır. Ancak, bu durum, 2000'li yılların başından itibaren şirketlerin kar durumlarını olduğundan farklı göstermek istemesi ile ortaya çıkan kazanç yönetimi sorunsalını ortaya çıkarmıştır. Yapılan kazanç yönetimi ve muhasebe manipülasyonları sonucu, dünyada büyük öneme sahip olan muhasebe skandalları yaşanmış, finansal piyasalara ve bağımsız denetime olan güven azalmıştır. Bu güvenin yeniden sağlanabilmesi amacıyla yasal düzenlemeler yapılarak bağımsız denetimin önemi artırılmıştır.

Bu çalışmanın amacı, kazanç yönetimini, gelişimi, amaçları, teknikleri ve ölçülmesi kapsamında açıklamak, ülkemizde faaliyet gösteren şirketlerin kazanç yönetimi uygulamalarını ortaya koyabilecek modeller arasında karşılaştırma yapmaktır. Bu kapsamda, hisse senetleri BIST'te işlem gören şirketlerin kazanç yönetimi uygulamalarını tahmin etmek amacıyla karma ve tahakkuk modeller karşılaştırılmış ve elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Son olarak kazanç yönetiminin muhasebe uygulamalarına nasıl yansıtıldığı konusunda muhasebe kalemleri üzerinden örnek uygulamalara yer verilmiştir.

Çok emek harcanarak, çok ter dökerek hazırlanan bu kitabın ilgilenenlere yararlı olmasını diliyoruz.

Saygılarımızla

Prof. Dr. Suat KARA
Öğr. Gör. Özlem ERDİL TORAMAN
Uzm. Ahmet Mesut TORAMAN

İÇİNDEKİLER TABLOSU

GİRİŞ **1**

1. BÖLÜM
KAZANÇ YÖNETİMİ

1.1. Kazanç Yönetiminin Tanımı ve Gelişimi 7
1.2. Kazanç Yönetiminin Amaçları 9
1.2.1. Sermaye Piyasası İle İlgili Amaçlar 10
1.2.2. Sermaye Piyasası İle İlişkili Olmayan Amaçlar 11
1.2.3. Kural Koyuculara Dayalı Amaçlar 12
1.3. Kazanç Yönetimi Teknikleri 12
1.3.1. "Kurabiye Kavanozu Rezervi" Teknikleri 13
1.3.2. "Büyük Temizlik" Teknikleri 14
1.3.3. "Gelecek İçin Büyük Bahis" Teknikleri 15
1.3.4. Yatırım Portföyünü Kabartma Teknikleri 15
1.3.5. Problem Çocuğu "Dışarı At" Tekniği 16
1.3.6. GKGMİ'ni Değiştirme Tekniği 17
1.3.7. Amortisman, İtfa ve Tükenme Payları İle İlgili Teknikler 17
1.3.8. Sat-Kirala-Geri Al Tekniği 18
1.3.9. Faaliyet / Faaliyet Dışı Kar Teknikleri 18
1.3.10. Tahvilin Vadesinden Önce Ödenmesi Tekniği 18
1.3.11. Türev Finansal Araçların Kullanılması Tekniği 18
1.3.12. Gemiyi Batırma Tekniği 19
1.4. Kazanç Yönetiminin Ölçülmesi 19
1.4.1. Kazanç Yönetiminin Ölçülmesinde Kullanılan Modeller 20
1.4.1.1. Tahakkuk Esaslı Kazanç Yönetimi Modelleri 20
1.4.1.1.1. Healy Modeli 20
1.4.1.1.2. DeAngelo Modeli 21
1.4.1.1.3. Jones Modeli 22
1.4.1.1.4. Düzeltilmiş Jones Modeli 22
1.4.1.1.5. Endüstri Modeli 23
1.4.1.1.6. Dechow ve Dichew Modeli 23
1.4.1.1.7. Kothari Modeli 24
1.4.1.1.8. Larcker ve Richardson Modeli 24
1.4.1.1.9. Kang ve Sivaramakrishnan Modeli 25
1.4.1.1.10. Barton ve Simko Modeli 26
1.4.1.1.11. Imhoff ve Eckel Modeli 26
1.4.1.2. Karma Modeller 26
1.4.1.2.1. Roychowdhury Modeli 27
1.4.1.2.2. Logit ve Probit Modeller 27

1.4.1.2.3. Spathis Modeli 27
1.4.1.2.4. Beneish Modeli 29

2. BÖLÜM
KAZANÇ YÖNETİMİNİN ORTAYA ÇIKARILMASINA YÖNELİK UYGULAMA ÇALIŞMASI

2.1. Araştırmanın Problemi 31
2.2. Araştırmanın Amacı 31
2.3. Araştırmanın Varsayımları ve Sınırlılıkları 32
2.4. Araştırmanın Modeli ve Örneklemi 32
2.5. Veri Toplama Teknikleri 33
2.6. Verilerin Analizi 33
2.7. Bulgular ve Yorumlar 37

3. BÖLÜM
KAZANÇ YÖNETİMİ AÇISINDAN MUHASEBE UYGULAMALARI

3.1. Gelir Hareketleri İle İlgili Kazanç Yönetimi Uygulamaları 47
3.1.1. Gelirlerin Tahakkuk Etmeden Muhasebeleştirilmesi 47
3.1.2. Konsinye Satışların Satış Geliri Olarak Muhasebeleştirilmesi 48
3.1.3. Yazılım Gelirlerinin Muhasebeleştirilmesi 49
3.1.4. Fiktif Gelirlerin Muhasebeleştirilmesi 50
3.1.5. Henüz Yerine Getirilmemiş Hizmetlerin Gelir Olarak Kaydedilmesi 51
3.1.6. Yüksek Kazanç Elde Edecek Satışlar Yapmak 52
3.1.7. Gelir Yazılması Gereken İşlemi Pasifleştirmek 53
3.1.8. Gelirlerin Tanımlanmasında Sapmalar Yapılması 53
3.1.9. Dağıtım Kanallarına Fazladan Mal Satmak 54
3.2. Gider ve Karşılıklara İlişkin Kazanç Yönetimi Uygulamaları 55
3.2.1. Giderlerin Aktifleştirilmesi 55
3.2.1.1. Kuruluş ve Örgütleme Giderleri (KÖG) 55
3.2.1.2. Faiz, Kur Farkı, Vade Farkı ve Komisyon Giderleri 56
3.2.1.3. Araştırma-Geliştirme Giderleri 58
3.2.2. Amortisman Ayrılması, Amortisman Yönetiminin ve Süresinin Değiştirilmesi 59
3.2.3. Maddi Duran Varlıklarda Değerleme Yönteminin Değiştirilmesi 61
3.2.4. Giderlerin Tanımlanmasında Sapmalar Yapılması 64
3.2.5. Stok Firelerine İlişkin Kayıtlar 65

3.3. Varlık ve Yükümlülüklerin Muhasebeleştirilmesi Sürecinde Kazanç Yönetimi Uygulaması 66
3.3.1. Karşılıklar ve Koşullu Borçlar 66
3.3.2. Reeskont Ayırma İşlemi 68
3.3.3. Stok Değerleme Yöntemlerinin Değiştirilmesi, Satılan Malların Maliyetinin Düşük Gösterilmesi 68
3.3.4. Stoklarda Net Gerçekleşebilir Değer ve Değer Düşüklüğü 69
3.3.5. Transfer Fiyatlandırmasıyla Örtülü Kazanç Dağıtımı 71
3.3.6. Şüpheli Ticari Alacak İşlemlerine İlişkin Kayıtlar 72

4. BÖLÜM
SONUÇ VE ÖNERİLER

SONUÇ VE ÖNERİLER 75

KAYNAKÇA 81

KAYNAKÇA

Almeida, H., & Philippon, T. (2007). The Risk-Adjusted Cost of Financial Distress. *The Journal of Finance*, 2557-2586.

Aren, S. (2003). *Yöneticilerin kar yönetimi ile ilgili tutumları ve İMKB'de bir uygulama*. Doktora Tezi. Kocaeli: Gebze Yüksek Teknoloji Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ataman, B., & Özden, E. A. (2009). Tek düzen hesap planına göre hazırlanan finansal tabloların UFRS'ye uyarlanması ve rasyo yöntemi ile analizi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (44), 59-73.

Atan, M. (2015). Yaratıcı Muhasebe Teknikleri İle Finansal Tablo Manipülasyonu ve Örnek Uygulamalı Finansal Tablolar. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Avşarlıgil, N. (2010). *Finansal Tabloların Manipülasyonunda Yaratıcı Muhasebe Uygulama Teknikleri ve Beneish Modeli İle Bir Uygulama.* Yüksek Lisans Tezi. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ayarlıoğlu, M.A. (2007). *Kar yönetimi uygulamaları ve İstanbul menkul kıymetler borsası'nda test edilmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aydın, G.K. (2019). *Muhasebe Manipülasyonlarının Kredi Analistlerinin Ve Borsa Yatırımcılarının Değerlendirmeleri Açısından İncelenmesi.* Doktora Tezi. Gaziantep: Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Barton, J. and Simko, P. (2002). The balance sheet as an earnings management constraint. *The Accounting Review*, 77, 1-27.

Bayırlı, R. (2006). *Yaratıcı muhasebe, etik, firma değeri ve örnek bir uygulama*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Beneish, M.D. (1997). Detecting GAAP violation: Implications for assessing earnings management among firms with extreme financial performance. *Journal of Accounting and Public Policy,* 16, 3.

Beneish, M.D. (1999). The detection of earnings manipulation. *Financial Analysts Journal*, 55, 5.

Beneish, M.D. (2001). Earnings management: A perspective. *Managerial Finance*, 27 (12), 3-17.

Beneish, M.D., Lee, C.M., and Nichols, D.C. (2013). Earnings manipulation and expected returns. *Financial Analysts Journal*, 69(2), 57-82.

Bezirci, M. Ve Karahan, N.S. (2015). Muhasebe kayıt sürecindeki manipülasyonların neden ve sonuç ilişkisinin değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 15 (29), 216-240.

Canbulut, G. (2008). *Finansal bilgi manipülasyonu ve örnek bir uygulama.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Cengiz, S., Dilsiz, M. S., ve Aslanoğlu, S. (2016). Kar dağıtım politikasının kazanç yönetimi uygulamaları üzerindeki etkisi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi,* 70, 39-54.

Çelik, K. (2016). *Finansal bilgi manipülasyonu ve manipülasyon tespitine yönelik Bist' te bir uygulama.* Yüksek Lisans Tezi. Çorum: Hitit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çıtak, N. (2007). Hileli Mali Raporlamada Yaratıcı Muhasebe ve Bir Uygulama. Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çorbacı Doğan, Ö. (2011). *Yaratıcı muhasebe ve İstanbul menkul kıymetler borsası'nda işlem gören şirketler üzerinde bir uygulama*. Yüksek Lisans Tezi. Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

DeAngelo, L. (1986). Accounting numbers as market valuation substitutes: A study of management buyouts of public stockholders. *The Accounting Review*, 61 (3), 400-420.

Dechow, P.M. and Dichev, I.D. (2002). The quality of accruals and earnings: The role of accrual estimation errors. *The Accounting Review*, 77 (1), 35-59.

Dechow, P.M. and Skinner, D.J. (2000). Earnings management: Reconciling the views of accounting academics, practitioners, and regulators. *Accounting Horizons*, 14 (2), 235-250.

Dechow, P.M., Sloan, R.G. and Sweeney, A.P. (1995). Detecting earnings role of management. *The Accounting Review*, 70(2), 193-225.

Demir, V. ve Bahadır, O. (2007) "Muhasebe Manipülasyonu- Yöntemler ve Teknikler-", Mali Çözüm Dergisi, 84: 103-119.

Doğan, E. (2009). *Finansal bilgi manipülasyonu ve finansal bilgi manipülasyonunun belirlenmesine yönelik modeller: İMKB' de bir uygulama*. Yüksek Lisans Tezi. Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Durak, M. G. (2010). *Türkiye' de uluslararası finansal raporlama standartlarına geçişin tahakkukların güvenilirliği ve kazançların süreğenliği üzerindeki etkileri: İstanbul menkul kıymetler borsası uygulamaları*. Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Eckel, N. (1981). The income smoothing hypothesis revisited. *Abacus*, 17(1), 28- 40.

Gençtürk, M., Çelik, İ. ve Karaman, N. (2011) ‘’Maddi Duran Varlıkların Kobi’ler İçin UFRS, TAM SET UFRS ve Vergi Usul Kanunun’da (VUK) Karşılaştırılması’’ Süleyman Demirel Üniversitesi SBE Dergisi, Sayı.14, No.14, s.288

Giroux, G. (2004). Detecting Earnings Management, New York: John Wiley & Sons, Vol. 19, Iss.3, pp. 382-383.

Healy, P.M. (1985). The effect of bonus schemes on accounting decisions. *Journal of Accounting and Economics*, 7 (1), 85-107.

Healy, P.M. and Wahlen, J.M. (1999). A review of the earnings management literature and its implications for standard setting. *Accounting Horizons*, 13(4), 365-383.

Imhoff, E.A. (1977). Income smoothing a case for doubt. *Accounting Journal*, Spring, 85-101.

Imhoff, E.A. (1981). Income smoothing: An analysis of critical issues. *Quarterly review of economics and business*, 21(3), 23-42.

IMKB, (Çevrimiçi) http://www.imkb.gov.tr/sirkethaberleri.htm, Türk Hava Yolları A.O., 22 Eylül 1993

Jackson, Scott B. - Pitman, Marshall K. (2001) “Auditors and Earnings Management”, The CPA Journal, 71(7), pp.38.

Jones, J.J. (1991). Earnings management during import relief investigations. *Journal of Accounting Research*, 29(2), 193-228.

Judge, L. (1997). Accountıng And Audıtıng Enforcement Release No. AAER-987; November 17, 1997. SEE. *Proceeding File No*, *3*, 39329.

Kablan, A. (2013). UFRS' nin Ülkemizdeki Muhasebe Uygulamaları ve Finansal Tablolar Üzerine Etkilerine Yönelik Bir Uygulama. *İZÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 137-157.

Kang, S.H. and Sivaramakrishnan, K. (1995). Issues in tesing earnings management and an instrumental variable approach. *Journal of Accounting Research*, 33 (2), 353-367.

Kaplan Dönmez, N.(2020). Transfer Fiyatlandırması Kavramı Ve Transfer Fiyatlandırması Yoluyla Örtülü Kazanç Dağıtımında İlişkili Kişi, Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, Cilt: 12, Sayı: 23, Temmuz 2020 ISSN: 2529-0029, ss. 403-425

Kara, S. ve Toraman, A.M. (2021). Kazanç Yönetimi İle Karlılık Oranları İlişkisi: BİST’ Te Bir Uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Özel Sayı, 295-312.

Kara, S. ve Tuna, M. (2018). Kar Yönetiminin Düzeltilmiş Jones Modeliyle Ölçümü: Bist’ Te Bir Uygulama. *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, 18(54), 97-112.

Kara, S. ve Yereli, A.N. (2012). İç Denetimde Risk Yönetimi Ve İstanbul Menkul Kıymetler Borsası İmalat Sanayi Sektöründe Bir Uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 56, 65-86.

Kara, S. ve Yereli, A.N. (2013). Effectiveness of the financial ratios in the determination of the fraudulent financial statements: Turkey practice. *Journal of Modern Accounting and Auditing*, 9(10), 1342-1353.

Kara, S., Sakarya, Ş., ve Aksu, M. (2016). Beneish Modeli İle Kazanç Manipülasyonunun Tespit Edilmesi: Bist Şirketleri Üzerine Ampirik Bir Uygulama. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 8(2), 13-25.

Kara, S., Sakarya, Ş., ve Toraman, A.M. (2019). Kazanç Yönetimi ve Yönetim Karakteristikleri İlişkisinin Borsa İstanbul'da Test Edilmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, 21(2), 126-139.

Karaibrahimoğlu, Y. (2010). *The role of corporate governance on earnings management: Quarterly evidence from Turkey*. Doktora Tezi. İzmir: İzmir Ekonomi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karataş, M. (2010). Borçlanma Maliyetlerinin Ums 23, Kobi'ler İçin UFRS ve Vergi Usul Kanunu Kapsamında Değerlendirilmesi. *Mali Cozum Dergisi/Financial Analysis*, (98).

KGK, TMS 18 Hasılat, 2011, (Çevrimiçi) http://kgk.gov.tr/contents/files/TMS18.pdf (Erişim Tarihi: 03.05.2023), s.6

KGK, https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/T%C3%BCrkiye%20Muhasebe%20Standartlar%C4%B1/TMSTFRS2016Seti/TMS18.pdf(17.04.2023)

KGK, https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/T%C3%BCrkiye%20Muhasebe%20Standartlar%C4%B1/TMSTFRS2018Seti/TMS/TMS_16_2018.pdf(17.04.2023)

KGK, https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/T%C3%BCrkiye%20Muhasebe%20Standartlar%C4%B1/TMSTFRS2019Seti/TMS/TMS%2037.pdf (17.04.2023)

Kıllı, M. ve Evci, S. (2017). Muhasebe Manipülasyonlarının Tespitinde Kullanılan Modeller. *Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İİBF Dergisi*, 1(1), 68-79.

Kothari, S.P., Leone, A.J. and Wasley, C.E. (2005). Performance matched discretionary accrual measures. *Journal of Accounting and Economics*, 39(1), 163-197.

Küçükkocaoğlu, G., Benli, Y.K., ve Küçüksözen, C. (2007). Finansal Bilgi Manipülasyonunun Tespitinde Yapay Sinir Ağı Modelinin Kullanımı. *İMKB Dergisi*, 9(36), 1-30.

Küçüksözen, C. (2004). *Finansal bilgi manipülasyonu: Nedenleri, Yöntemleri, Amaçları, Teknikleri, Sonuçları Ve İmkb Şirketleri Üzerine Ampirik Bir Çalışma*. Yayımlanmış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Küçüksözen, C. ve Küçükkocaoğlu, G. (2004). Finansal bilgi manipülasyonu: İMKB şirketleri üzerine ampirik bir çalışma. *Uluslararası Muhasebe Konferansı*, İstanbul.

Küçüksözen, C., & Küçükkocaoğlu, G. (2005). Kurumsal Şirket Yönetiminde Finansal Tabloların Rolü. Muhasebe ve Denetime Bakış, 16, 1-25.

Larcker, D.F. and Richardson, S.A. (2004). Fees paid to audit firms, accrual choices and corporate governance. *Journal of Accounting Research, 42*(3), 625-658.

Lev, B. (2003). Corporate earnings: Facts and fiction. *Journal of economic perspectives*, *17*(2), 27-50. (Alıntı: Demir, V., & Bahadır, O. (2007). Muhasebe manipülasyonu-yöntemler ve teknikler. *Mali Çözüm Dergisi*, *84*(6), 103-119).

Markarian, G. (2005). *Analyst forecasts, earnings management and insider trading patterns*. The Phd Thesis. Cleveland: Case Western Reserve University, Social Sciences Institute.

McKee, T.E. (2005). *Earnings management: An executive perspective*. Stamford: The Thomson Corporation.

McNichols, M.F. (2000). Research design issues in earnings management studies. *Journal of Accounting and Public Policy*, 19(4), 313–345.

Mulford, C.W. and Comiskey, E.E. (2002). The financial numbers game, detecting creative accounting practices. New Jersey: John Wiley and Sons Publishing.

Omar, N., Rahman, A.R., Danbatta, B.L. and Sulaiman, S. (2014). Management disclosure and earnings management practices in reducing the implication risk. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 145, 88-96.

Önder, Ş. (2012). *İşletmelerin Kar Yönetimi Uygulamalarında Kurumsal Yönetim Yapılarının Etkisi İmkb Üzerine Bir Uygulama*. Basılmamış Doktora Tezi. Kütahya: Kütahya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi.

Önder, Ş. ve Ağca, A. (2013). Toplam tahakkuk modelleri ile Türkiye'de kar yönetiminin ölçülmesi: İMKB'de yer alan işletmeler üzerine ampirik bir çalışma. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, EYİ Özel Sayı, 35-47.

Özden, V. E. A. (2013). Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Kar Yönetimine Etkisi: Bağımsız Denetçilerin Algıları Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Özkan, S., & Erdener Acar, E. (2010). Uluslararası muhasebe/finansal raporlama standartlarının finansal tablolar analizi üzerindeki etkilerine genel bakış. *Mali Çözüm Dergisi*, 97, 49-86.

Rahman, M. M., Monuruzzaman, M. and Sharif, M.J. (2013). Techniques, motives and controls of earnings management. *International Journal of Information Technology Business Management*, 11 (1), 22-34.

Roychowdhury, S. (2006). Earnings management through real activities manipulation. *Journal of Accounting and Economics*, 42(3), 335-370.

Sakarya, Ş. ve Koçak, S.Z. (2016). Kazanç kalitesinin ve kazanç yönetiminin işletmelerin finansal performansı üzerine etkisi: İSO 500 işletmeleri üzerine bir araştırma. *Celal Bayar Üniversitesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi,* 3(23), 733-749.

Saltoğlu, M. (2003), '' Yaratıcı Muhasebe Özel Amaçlı Şirketlerin Rolü ve Enron Örneği'', Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, Sayı.10, s.108

Schipper, K. (1989). Commentary on earnings management. *Accounting Horizons*, 3 (4), 91-102.

SEC Accounting and Auditing Enforcement Release (AAER) No. 987, 17 Kasım 1997, (Çevrimiçi) http://www.sec.gov/litigation/admin/3439329.txt (03.05.2023)

Selimoğlu, S.K. ve Uzay, Ş. (2011). Muhasebe Denetimi, 3. Baskı, Ankara: Gazi Kitabevi, 221.

Sezgin, F. H. (2017). Finansal bilgi manipülasyonun belirlenmesinde Spathis modeli yaklaşımının etkinliği. 3. SCF International Conference on Economic and Social Impacts of Globalization. Antalya

Spathis, C.T. (2002). Detecting false financial statements using published data: some evidence from Greece. *Managerial Auditing Journal*, I7(4), 179-191.

SPK, Haftalık Bülten, 03.01.2011-07.01.2011, 2011-1

Stolowy, H. and Breton, G. (2004). Accounts manipulation: A literature review and proposed conceptual framework. *Rewiew of Accounting and Finance,* 3(1), 5-92.

Suadiye, G. (2021). Kazanç yönetiminin motivasyon kaynakları ve kurumsal yönetim: Borsa İstanbul'da işlem gören şirketler üzerine ampirik bir inceleme. *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, 63(21): 223-248.

Sünbül Koçak, Z. (2015). *Kazanç kalitesinin ve kazanç yönetiminin işletmelerin finansal performansı üzerine etkisi: İSO 500 işletmeleri üzerine bir araştırma.* Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tekin, E. (2017). *2010-2014 yılları arasında Türkiye' de halka açık şirketlerde manipülasyon üzerine beneish modeli ile ampirik çalışma*. Doktora Tezi. Ankara: Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Teksen, Ö. (2010). TMS-12 Gelir Vergileri Standardına Göre Ertelenmiş Verginin İncelenmesi ve Muhasebeleştirilmesi- Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi Y.2010, C.15, S.2 s.297-317

Temiz, H., Acar, M., & İpçi, M. Ö. (2016). Reel Sektör Ve Finans Sektöründe Kâr Yönetimi Uygulamaları: Literatür Taraması. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, *18*(1), 237-268.

Uzunoğlu, H. (2018). *Finansal finansal bilgi manipülasyonu: bist sınai endeksi uygulaması*. Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Varıcı, İ. ve Er, B. (2013). Muhasebe manipülasyonu ve firma performansı ilişkisi: İMKB uygulaması. *Ege Akademik Bakış*, 13(1): 43-52.

Wang, L. (2008). C*apital decrease, earnings management, and long-term performance*. Master Thesis. National University of Kaohsiung.

Watts, R.L. and Zimmerman, J.L. (1978). Towards a positive theory of the determination of accounting standards. *American Accounting Association*, 53 (1), 112-134.

Wells, K.S. (2011). Saleand leasebacks, capital structure and corporate financing decisions: Theory, evidence, and practice. H.K. Baker and M.S. Gerald(editors*), In the raising capital sections*(s.335-350). New Jersey: John Wiley and Sons Publishing.

Yaşar, A. (2011). *Bağımsız dış denetim kalitesinin kar yönetimi üzerine etkisi: İMKB'de kayıtlı işletmeler üzerine bir uygulama*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Young, S. (1999). Systematic measurement error in the estimation of discretionary accruals: An evaluation of alternative modelling procedures. *Journal of Business Finance & Accounting*, 26(7-8), 833-862.

Yörük, N. ve Doğan E. (2009). *Finansal bilgi manipülasyonu ve finansal bilgi manipülasyonunun belirlenmesine yönelik İmkb' de bir uygulama*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Yükseltürk, O. (2006). *İşletmelerde kaîı yüksek gösterme yöntemleri ve Türkiye' de hisse senetlerinin halka arzı öncesi kaîı yüksek gösterme eğilimleri*. Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.4.213.pdf

https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5520-20121031.pdf

KAZANDIRAN İKİLİ

Yerel Seçimlerde Kadın ve Gençler

Editör

Yusuf AKIN

Hamza ATEŞ

EKİN

Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-15-8

Sayfa Düzeni: Vildan YAVUZ
Kapak Tasarımı: Esra CANPOLAT

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Eylül 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Seçim, temsil yetkisi verilecek kişi yada kişilerin vatandaşlar tarafından seçilmesidir. Aynı zamanda demokrasinin en temel mekanizmalarından birisidir. Hem merkezi hem de yerel yönetimlerde yasama ve yürütmeye ilişkin kamu görevini icra edecek kişilerin seçimi bu mekanizma ile gerçekleşmektedir. Niceliksel sonuçlar üreten, ölçülebilir ve karşılaştırılabilir olan seçim mekanizması hem demokrasinin işlerliğini sağlamak hem de yasama ve yürütmenin temsilcilerini belirlemek için oldukça önemlidir. Böylesine önemli olan bir mekanizmanın taraflarından birini seçmenler oluşturmaktadır. Seçmenin oy verme davranışını; adayların siyasi ideolojileri, siyasal iletişim kampanyaları, siyasal liderlerin popülaritesine kadar birçok olgu etkilemektedir. Seçmen davranışı; psikolojik, sosyolojik ve siyasal birçok değişkene bağlı karmaşık bir kavramdır.

Ülkemizde gençler ve kadınlar, hem Cumhurbaşkanı ve Milletvekili Genel Seçimleri hem de Mahalli İdareler Genel Seçimlerinde (yerel seçimler) sonucu etkileyen önemli seçmen grubunu oluşturmaktadır. Türkiye'de genç nüfus oranının özellikle Avrupa ülkelerine göre daha yüksek oluşu ve seçmenlerin yarısından fazlasını kadınların oluşturması dolayısıyla bu iki seçmen grubunun tercihleri seçim sonuçlarında belirleyici olabilmektedir. Bu bakımdan genç ve kadın seçmenlerin eğilim, tutum ve davranışlarının analiz edilmesi önemini korumaktadır. Sonuç olarak, hem merkezi hem de yerel yönetim seçimlerinde niceliksel öneme sahip seçmen gruplarına yönelik analizler gerçekleştiren ve politika önerileri üretip uygulayan aday ve siyasi partilerin oy tabanını genişleterek seçimleri kazanma ihtimali daha yüksek olacaktır.

Bu noktadan hareketle elinizdeki bu kitabın ana amaçları, kadın ve genç seçmenlerin siyasal tutumları ile oy verme davranışlarını yönlendiren faktörleri ortaya çıkarmak ve yerel yönetimlerin bu iki kesime yönelik ne gibi özel politikalar geliştirmesine dair öneriler geliştirmektir. Kitap ayrıca, yerel yönetimlerde kadın ve genç temsili ile yerel yönetimlerin bu iki kesime yönelik politikalarına ilişkin analiz ve araştırmaları konu edinmektedir. Bu konular ele alınırken kavramsal açıklamalar ile birlikte güncel veriler de kullanılarak toplumsal gerçeklik de aktarılmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda elinizdeki bu kitap, akademik bilimsel bir ürün olması ile birlikte aynı zamanda siyasi aktörler için ipucu niteliğinde bir eserdir.

Çalışmanın amaçlarına bağlı kalarak oluşturduğumuz içeriğe katkı sağlayan, böylesine önemli ve hassas konunun daha kapsamlı ele alınması için desteğini esirgemeyen, zamanlarını ayırarak kıymetli görüşlerini paylaşan ve eksiksiz olduğunu düşündüğümüz bu kitabın ortaya çıkarılmasına destek olan akademisyen, araştırmacı ve bölüm yazarlarımıza teşekkür ederiz. Bir teşekkür de kitabın üretim sürecinden basımına kadar desteğini eksiksiz gösteren doktora adayı Bahar Bıyıklar'a borçluyuz. Kitabın ortaya çıkarılmasından basımına kadar destek sunan herkese ayrıca teşekkür ederiz.

Kitabın tüm okuyuculara faydalı olmasını temenni ederiz.

Hamza ATEŞ, Yusuf AKIN

27.09.2023, İstanbul

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ
KADIN VE GENÇLERİN YEREL SEÇİMLERDEKİ BELİRLEYİCİ ROLÜ 1
Hamza ATEŞ

BİRİNCİ KISIM
YEREL SEÇİMLERDE SEÇMEN DAVRANIŞI:
KADINLAR VE GENÇLER

1
YEREL SEÇİMLERDE SEÇMEN DAVRANIŞI: TEORİK ÇERÇEVE 9
Hamza Bahadır ESER
Eda OT HANCI

2
YEREL SEÇİMLERDE SEÇMEN DAVRANIŞINA ETKİ EDEN FAKTÖRLER 33
Canan Tun İnan

3
"KİM BU GENÇLER?" TÜRKİYE'DE GENÇLİĞİN PROFİLİ, DEĞERLERİ VE EĞİLİMLERİ ... 53
Şura ZAVALSIZ
Bahar BIYIKLAR

4
SEÇMEN OLARAK KADIN 81
Nilüfer NEGİZ
Aysun ÖCAL

5
DİJİTALLEŞEN DÜNYADA SEÇMEN OLARAK GENÇLER 101
Halil PEÇE
Müslüm YILDIZ

6
YEREL SEÇİMLERDE AİLE FAKTÖRÜ 119
Halil PEÇE

7
SEÇİM VAATLERİNİN VE SİYASAL KAMPANYALARIN SEÇMEN DAVRANIŞLARINA ETKİSİ 133
Ahmet SARITAŞ

8
SOSYAL MEDYANIN YEREL SEÇİMLERDEKİ ETKİLERİ 151
Çiğdem YAVUZ

9
ADAY MI PARTİ Mİ? İDEOLOJİ, PARTİ BAĞLILIĞI VE ADAYLARIN YEREL SEÇİMLERDE SEÇMEN DAVRANIŞINA ETKİLERİ 169
Niran CANSEVER

10
ADAY-PARTİ İKİLEMİNE PRATİK PERSPEKTİFTEN BAKIŞ 199
Oğuzhan ÖZALTIN

11
SOSYAL POLİTİKA VE SOSYAL BELEDİYECİLİK ÖRNEKLERİ ÜZERİNDEN KADIN VE GENÇ 219
Dilvin ÖZEN

12
YEREL HİZMETLER VE SEÇMEN DAVRANIŞI 235
Sezai ÖZTOP

İKİNCİ KISIM
YEREL SEÇİMLERDE KADIN VE GENÇLERİN ROLÜ:
UŞAK İLİNDE BİR ALAN ARAŞTIRMASI

13
GENÇLERİN YEREL SEÇİMLERDEKİ ROLÜ ARAŞTIRMASI 257
Nahide Işıl ÇETİNKAYA İSTİKBAL
Bahar BIYIKLAR
Zehra NAMLI

14
KADINLARIN YEREL SEÇİMLERDEKİ ROLÜ ARAŞTIRMASI 309
Nahide Işıl ÇETİNKAYA İSTİKBAL
Bahar BIYIKLAR
Zehra NAMLI

KAYNAKÇA

Alemdar, Zeynep; Merve Akgül; Selin Köksal; Gökçe Uysal, 2020), *Türkiye'de Kadınların Yerel Siyasete Katilimi: İlçe Belediye Meclislerinde Kadınlık, Ayrımcılık Ve Dayanışma*, Raoul Wallenberg Institute, İstanbul.

Çavuşoğlu Hüseyin ve Mehmet Pekkaya, 2016, "Yerel Seçimlerde Genç Seçmenlerin Siyasal Davranışlarına İlişkin Bir İnceleme: Bülent Ecevit Üniversitesi Örneği", *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, Cilt 12, Sayı 29.

Göker, Göksel ve Adem Doğan, 2015, "Yerel Seçimlerde Aday Faktörü: "Elâzığ Seçmeninin Aday Profili Beklentileri Üzerine Bir Araştırma", *Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi* Cilt: II, Sayı:2.

Negiz, Nilüfer ve Fulya Akyıldız, 2012, "Yerel Seçimlerde Seçmenin Tercihi Üzerinde Aday İmajının Etkisi: Uşak Örneği", *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* Yıl: 2012/1, Sayı:15

Tekin, Gökhan, 2015, *Gençlerin Siyasal Katılımında Kitle İletişim Araçlarının Rolü*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

KAYNAKÇA

Abadan N. (1965). Türk Gençliğinin Değer Yargıları ve Siyasi Davranışı, Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, c.20, No: 1 ss.199-222.

Akgün B. (2002). Türkiye'de Seçmen Davranışı, Partiler Sistemi ve Siyasal Güven, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Akgün, B. (2000). Türkiye'de Seçmen Davranışı: Partizan Tutumlar, İdeoloji ve Ekonomik Faktörlerin Oy Vermeye Etkisi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 1(4), ss. 75-92.

Akın H.M. (2013). Siyasallığın Toplumsal İnşası-Siyasal Toplumsallaşma, Çizgi Kitabevi, Konya.

Alkan, T. (1979). Siyasal Toplumsallaşma, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Almond G.A. ve Verba S. (1989). The Civic Culture-Political Attitudes and Democracy in Five Nations, Sage Publications, California.

Antunes, R. (2010). Theoretical Models Of Voting Behaviour. Exedra, 4(1), ss. 145-70.

Aşkın A. (2007). Kimlik ve Giydirilmiş Kimlikler, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10(2), ss. 213-220.

Aydın, K. ve Özbek, V. (2004). Ailenin Seçmen Davranışları Üzerindeki Etkisi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (8), ss. 144-167.

Berelson, B. R., Lazarsfeld, P. F. ve Mcphee, W. N. (1954). Voting: A Study of Opinion Formation in A Presidential Campaign. Chicago: Chicago University Press.

Biswas, A., Ingle, N., & Roy, M. (2014). Influence of social media on voting behavior. *Journal of Power, Politics & Governance*, *2*(2), 127-155.

Blais, A. (2000). To Vote or Not To Vote?: The Merits And Limits of Rational Choice Theory. University Of Pittsburgh Press.

Canöz, K. (2010). Seçmen Tercihinde Aday İmajının Rolü: 29 Mart 2009 Yerel Seçimleri Öncesinde Konya Seçmeni Üzerine Bir Araştırma. Selçuk İletişim, 6(2), ss. 95-114.

Carlsen F.(2000). Unemployment, Inflation and Government Popularity — Are There Partisan Effects?, Electoral Studies, Volume 19, Issues 2–3, ss. 141-150.

Cottam, M. L., Mastors, E., Preston, T. ve Dietz, B. (2004). Introduction To Political Psychology, Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

Çetin H. (2003). İnsan ve Siyaset-Siyasetin Psikolojik Temelleri**,** Siyasal Kitabevi, Ankara.

Çinko, L. (2006). Seçmen Davranışları İle Ekonomik Performans Arasındaki İlişkilerin Teorik Temelleri ve Türkiye Üzerine Genel Bir Değerlendirme. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 61(01), ss. 103-116.

Çitçi, O. (1996). Temsil, Katılma Ve Yerel Demokrasi. Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 5(6), ss. 5-14.

Damlapınar, Z. ve Balcı, Ş. (2005). Seçmenin Zihnindeki Aday İmajını Belirleyen Etkenler: 28 Mart 2004 Yerel Seçimleri Alan Araştırması. Selçuk İletişim, 4(1), ss. 58-79.

Diker, E., Güllüpunar, H., ve Aslan, Ş. E. (2013). Oy Verme Yaklaşımları Bağlamında Aday Merkezli Seçmen Tercihi Üzerine Deneysel Bir Araştırma, Akademik Bakış, Cilt.35, ss.1-21

Dilber, F. (2012a). Siyasal Toplumsallaşmada Seçmenlerin Siyasal Tercihine Sosyal Unsurların Etkisi; Karaman İli Seçmenleri Üzerine Bir Alan Araştırması. Akademik Bakış Dergisi, Sayı: 32 Eylül – Ekim, ss. 1-19.

Dilber, F. (2012b). Siyasal Katılımda Kitle İletişim Araçlarının Seçmenler Üzerine Etkisi; Karaman İli Seçmenleri Üzerine Bir Alan Araştırması. Humanities Sciences, 7(3), ss. 154-191.

Doğan, A. ve Göker, G. (2010). Yerel Seçimlerde Seçmen Tercihi (29 Mart Yerel Seçimleri Elazığ Seçmeni Örneği). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 5(2), ss. 159-187.

Downs, A. (1957). An Economic Theory of Political Action in A Democracy. Journal Of Political Economy, 65(2), ss.135–150.

Easton, D. ve Dennis, J. (1967). The Child's Acquisition Of Regime Norms: Political Efficacy. American Political Science Review, 61(1), ss. 25-38.

Easton, D. ve Hess, R. D. (1962). The Child's Political World. Midwest Journal Of Political Science, 6(3), ss. 229-246.

Emiroğlu, A.(2006). Toplumbilimsel Siyasa**,** Ekin Kitabevi, Bursa.

Erdinç, İ. E. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Oy Verme Davranışlarında Etkili Olan Faktörlere Yönelik Bir Araştırma. Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi, 2(1), ss. 55-70.

Erkan, R. ve Bağlı, M. (2005). Diyarbakır'da Seçmen Davranışı ve Seçmen Davranışının Oluşmasında Yerel Medyanın Rolü. Selçuk İletişim, 3(4), ss. 181-196.

Evans, G. (Ed.). (1999). The End of Class Politics?: Class Voting in Comparative Context. Oxford Univ. Press.

Fichter, J. (2002). Sosyoloji Nedir**,** Çev.: Nilgün Çelebi, Anı Yayıncılık, Ankara.

Franklin, C. H. ve Jackson, J. E. (1983). The Dynamics of Party Identification. American Political Science Review, 77(4), ss. 957-973.

Green, D. P., ve Shapiro, I. (1994). Pathologies of Rational Choice Theory: A Critique of Applications in Political Science. Cambridge Univ. Press.

Güllüpunar, H. (2010). Siyasal İletişim Ve Aday İmajı. Eğitim Yayınevi.

Hacker, K. L., Zakahi, W. R., Giles, M. J., & McQuitty, S. (2000). Components of candidate images: Statistical analysis of the issue-persona dichotomy in the presidential campaign of 1996. Communications Monographs, 67(3), 227-238.

Heywood, A. (1997). Demokrasi. Liberal Düşünce, 8, ss.108-121

Johnson, S.D. (1994). What Relates to Vote for Three Religious Categories, Sociology of Religion, 55: 3, ss. 263-275.

Kalaycıoğlu E. ve Sarıbay A. Y. (2007). İlkokul Çocuklarının Parti Tutmasını Belirleyen Etkenler, Ersin Kalaycıoğlu ve Ali Yaşar Sarıbay (der), Türkiye'de Politik Değişim ve Modernleşme, Alfa-Aktüel Yayınları, İstanbul.

Kışlalı, A. T. (1996). Siyaset Bilimi, İmge Kitabevi, Ankara.

KONDA Araştırma ve Danışmanlık, İstanbul (2007). Seçim 2007 Siyasal Eğilim Araştırmaları Özet Rapor 18.07.2007, www.konda.com.tr.

Lazarsfeld, P. F., Berelson, B. ve Gaudet, H. (1944). The People's Choice: How The Voter Makes Up His Mind in A Presidential Campaign. New York: Columbia University Press.

Lieske, J. (1989). The Political Dynamics of Urban Voting Behavior. American Journal of Political Science, Vol. 33, No. 1, ss. 150-174.

Lipset, S. M. (1959). Some Social Requisites of Democracy: Economic Development and Political Legitimacy. American Political Science Review, 53(1), ss. 69-105.

Lipset, S.M. ve Rokkan, S. (1967). Cleavage Structures, Party Systems, and Voter Alignments: an Introduction', In S.M. Lipset and S. Rokkan (Eds.), Party Systems and Voter Alignments: Cross-National Perspectives, Toronto: The Free Press, ss. 1–64.

Magstadt, T. M. ve Schotten P. M. (1993) Understanding Politics, Ideas, Institutions and Issues, St. Martin's Pres, New York.

Mahsud, N. H. K. ve Amin, H. (2020). Theoretical Approaches to The Study of Voting Behaviour: A Comparative Analysis. Sjesr, 3(3), ss. 65-73.

Mcnair B. (2007). An Introduction To Political Communication, 4th. Edt., Routledge, New York.

Miller, M. M., Andsager, J. L. ve Riechert, B. P. (1998). Framing The Candidates in Presidential Primaries: Issues and Images in Press Releases and News Coverage. Journalism & Mass Communication Quarterly, 75(2), ss. 312-324.

Negiz, N. ve Akyıldız, F. (2012). Yerel Seçimlerde Seçmenin Tercihi Üzerinde Aday İmajının Etkisi: Uşak Örneği. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (15), ss. 171-199.

Niemi, R. G. ve Sobieszek, B. I. (1977). Political Socialization, Annual Review of Sociology, (3), ss. 209-233.

Niemi, R. G., Danforth Ross, R. ve Alexander, J. (1978). The Similarity of Political Values of Parents and College-Age Youths. Public Opinion Quarterly, 42(4), ss. 503-520.

Pitkin, H.F. (2014), Temsil Kavramı, Çev: Seda Erkoç, Sakarya Üniversitesi Kültür Yayınları, Serdivan.

Richardson T. J. ve Fox S. W. (1975). Religion and Voting On Abortion Reform: A Follow Up Study, Journal For The Scientific Study Of Religion, 14, ss. 159-164.

Sitembölükbaşı, Ş. (2001). Parti Seçmenlerinin Siyasal Yönelimlerine Etki Eden Sosyo-Ekonomik Faktörler Isparta Örnekolay Araştırması 1995-1999, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Smidt C. ve Penning J.M. (1982). Religious Commitment, Political Conservatism and Politcal and Social Tolerance in the Ünited States: A Longitudinal Analysis, Sociological Analysis, 43: 3, ss. 231-246.

Tan A. (2002). Politik Pazarlama, Papatya Yayınları, İstanbul.

Turan, E. ve Temizel, M. (2015). Din ve Siyaset İlişkisi Bağlamında Oy Verme Davranışı: Niğde Bölgesinde Bir Araştırma. Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7(1), ss. 86-99.

Turan, İ. (1986). Siyasal Sistem ve Siyasal Davranış, Der Yayınları, İstanbul

Uçanok, B., Sudagezer, E. ve Sefercioğlu, S. (2010). Türkiye'deki Seçmenin Oy Verme Davranışı Üzerinde Söylemin Etkisi. Marmara İletişim Dergisi, (16). ss.145-155.

Ünal, B. A. (2016). Oy Verme Davranışı Modelleri. Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 6(15), ss. 95-119.

Ünal, B. A. (2018). Stratejik Oy Verme Davranışı: Sistematik Literatür İncelemesi. Gaziantep University Journal Of Social Sciences, 17(4), ss. 1415-1424.

Ventura, R. (2001). Family Political Socialization ın Multiparty Systems. Comparative Political Studies, 34(6), ss. 666–691.

KAYNAKÇA

Acar, Y. ve Aka, A. (2020). "The Reflection Of The Ideological Blindness In The Political Party Member", Journal Of Awareness, 5(2), 179-200.

Akgün, B. (2000). "Türkiye'de Seçmen Davranışı: Partizan Tutumlar, İdeoloji ve Ekonomik Faktörlerin Oy Vermeye Etkisi", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler M.Y.O Dergisi, 4, 75-92.

Akgün, B. (2007). Türkiye'de Seçmen Davranışı, Partiler Sistemi Ve Siyasal Güven, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Arklan, Ü. (2015). "Yerel Seçim Kampanyalarının Seçmen Tercihine Etkisi: 30 Mart Yerel Seçimleri Sivas Araştırması", International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 10 (6), 121-156.

Arslan, A. (2007). "1963'ten Günümüze, Yerel Seçim Sonuçları Temelinde Türkiye'nin Siyasi Yapısı", Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 4(1), 1-32.

Arslan, D. A. (2007). "Socio-Political Structure of Turkey ın Local Elections Since 1963 up to Date (Last 43 Years)", Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 4(1), 1-32.

Atar, Y. (2006). "Seçim Hukukunun Güncel Sorunları", Anayasa Yargısı Dergisi, 23, 211-237.

Avcı, K. (2015). "2014 Ankara Yerel Seçimlerinde Parti Lideri Faktörünün Seçmenin Oy Verme Kararına Etkisi", Gümüşhane Universitesi İletişim Fakultesi Elektronik Dergisi, 3(1), 145-179.

Aydın, K. ve Özbek, V. (2004). "Ailenin Seçmen Davranışları Üzerindeki Etkisi", Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2, 144-167.

Aydın Kılıç, E. (2013), "Seçmen Tercihinde İmaj Faktörü: Siyasal Parti ve Aday İmajı Karşılaştırmasına Yönelik Bir Alan Araştırması", İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, 36, 46-73.

Balcı, Ş. (2003). "Politik Kampanyalarda İmaj Yönetimi (Genç Parti Örneği)", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9, 143- 161.

Balon, B. (2022). "Chp ve Ak Parti Siyasi Parti Programlarının Sosyal Politika Kapsamında Değerlendirilmesi", Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 23(2), 27-61.

Beren, F. (2013). "Seçmen Tercihine Etki Eden Faktörler ve Seçim Güvenliği: Şanlıurfa İli Örneği", Akademik İncelemeler Dergisi, 8(1), 191-214.

Bulutay, T. ve Yıldırım, N. (1968). "Türk Seçmenlerinin Oy Verme Eğilimlerinde İktisadi Sebeplerin Önemi Üzerinde Bir Deneme", Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi, 23 (4), 7-39.

Butler, D. ve Stokes, D. E. (1974). Political Change in Britain: The Evolution of Electoral Choice, Macmillan, London.

Canöz, K. (2010), "SeçmenTercihinde Aday İmajının Rolü: 29 Mart 2009 Yerel Seçimleri Öncesinde Konya Seçmeni Üzerine Bir Araştırma", Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 6(2), 95-114.

Campbell, A., Converse, P., Miller, W. ve Stokes, D. E. (1960). The American Voter, Wiley Press, New York.

Coulson, A. (2004). "Local Politics, Central Power: The Future Of Representative Local Government İn England", Local Government Studies, 30(4), 467-480.

Çaha, Ö. ve Guida, M. (2011). Türkiye'de Seçim Kampanyaları, Orion Kitabevi, Ankara.

Çaha, Ö., Toprak, M. ve Dalmış, İ. (2008). "Siyasal Parti Üyelerinde Siyasal Katılım Düzeyi: Kırıkkale Örneği", Der. Ö. Çaha, Seçmen Davranışı Ve Siyasal Partiler, Orion Kitapevi, Ankara, 2. Baskı, 53-138.

Çakır, H. ve Biçer, A. (2015). "Türkiye Yerle Seçimlerinde Seçmen Tercihlerini Etkileyen Kriterler: 30 Mart 2014 Yerel Seçimleri Kayseri Örneği, Erciyes İletişim Dergisi, 4(1), 98-112.

Çarkoğlu, A. (1997). "Macro Economic Determinants Of Electoral Support For Incumbents In Turkey, 1950–1995", New Perspectives on Turkey, 17, 75-96.

Çevik, H. H. (2016). "Karar Verme Sürecinde Değerler", Editörler: Altunok, H. ve Gedikkaya F. G., Kamu Politikaları Ansiklopedisi, Nobel Yayınevi, Ankara, 164-166.

Çınar, A. (1997). "Refah Party And The City Administration Of Istanbul: Liberal Islam, Localism and Hybridity", New Perspectıves On Turkey, 16, 23-40.

Çınar, M. (2021). "Demokrasi", Editör: Y. Taşkın, Siyaset: Kavramlar, Kurumlar, Süreç, İletişim Yayınları, İstanbul, 6. Baskı, 203-250.

Coşkun, B. ve Çetin, M. Ş. (2019). "Yerel Seçimlerde Seçmen Davranışını Etkileyen Faktörler: Muş Örneği", Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7(6), 241-255.

Damlapınar, Z. (2000), "Basının Seçmen Davranışını Etkileme Süreci", Selçuk İletişim Dergisi, 1(2), 90-115.

Damlapınar, Z. ve Balcı, Ş. (2005), "Seçmenin Zihnindeki Aday İmajını Belirleyen Etkenler: 28 Mart 2004 Yerel Seçimleri Alan Araştırması", Selçuk İletişim Dergisi, 4(1), 58-79.

Demirel, A. ve Durgun, S. (2021). "Siyasi Partiler Ve Parti Sistemleri", Editör: Y. Taşkın, Siyaset: Kavramlar, Kurumlar, Süreçler, İletişim Yayınları, İstanbul, 6. Baskı, 357-380.

Dilber, F. (2012). "Siyasal Toplumsallaşmada Seçmenlerin Siyasal Tercihine Sosyal Unsurların Etkisi; Karaman İli Seçmenleri Üzerine Bir Alan Araştırması", Akademik Bakış Dergisi, 32, 1-19.

Doğan, A. ve Göker, G. (2010). "Yerel Seçimlerde Seçmen Tercihi (29 Mart Yerel Seçimleri Elazığ Seçmeni Örneği)", Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 5(2), 159-187.

Doğan, A. ve Tokgöz, E. (2022). " Seçmen Tercihinde Ekonomik Gelişmelerin Rolü: Ekonomik Oy verme Teorisi Bağlamında Türkiye Genel Seçimleri Üzerine Bir İnceleme", Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 10 (2), 1179-1205.

Downs, A. (1957). An Economic Theory Of Democracy. Harper-Row Publishers, New York.

Ercins, G. (2007), "Türkiye'de Sosyo-Ekonomik Faktörlere Bağlı Olarak Değişen Seçmen Davranışı", Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 8(2), 25- 40.

Erener, C. (2021). "Tüketici Güven Endeksi İle Seçim Sonuçları Arasındaki İlişki: Ak Parti ve CHP Üzerine Ekonometrik Bir Analiz", İktisadi ve İdari Yaklaşımlar Dergisi, 3(1), 29-43.

Erkan, R. ve Bağlı, M. (2005). "Diyarbakır'da Seçmen Davranışı ve Seçmen Davranışının Oluşmasında Yerel Medyanın Rolü", Selçuk İletişim, 3 (4), 181-196.

Görmez, K. ve Güleç, S. (2010). "Yerel Siyasette Hizmet Sunumunun Seçmen Davranışına Etkisi: Ankara ve Adana Büyükşehir Belediyesi Örneği". Editör: Parlak, B., Yerel Yönetimler, Yerel Siyaset ve Kentsel Politikalar, Dora Yayınları, Bursa, 1. Baskı, 57-78.

Gül, H., Cansever, N ve Turhan, M. (2015). "2011 Genel ve 2014 Yerel Seçimlerinde ISparta'da Seçmen Davranışı Analizi, Toplum ve Demokrasi, 9 (19-20), 225-241.

Güneş, C. (2020). Şırnak'ta Siyaset ve Seçmen Davranışı. Çizgi Kitapevi, Konya.

Hülür, H. ve Kalender, A. (2002). "Dini Algılama Ve Siyasal Davranış: Türkiye'nin Hızla Değişen Bir Kentinde Amprik Bir Çalışma", İletişim, 13, 1-24.

Jefferson West II, W. (2005). "Regional Celavages in Turkish Politics: An Electoral Geography Of The 1999 and 2002 National Elections", Political Geography, 24 (4), 499-523.

Kaid, L. L., McKinney, M.S., Tedesco, J.C. ve Gaddie, K. (1999). "Journalistic Responsibility And Political Advertising: A Content Analysis Of Coverage By State And Local Media, Communication Studies, 50 (4), 279-293.

Kalaycıoğlu, E. (1999). "The Shaping Of Party Preferences in Turkey: Coping With The Post-Cold War Era", New Perspectives in Turkey, 20, 47-76.

Kamalak, İ. (2013). "Yerelin Yerel Seçimlere Etkisi: Belediye Başkan Adayları Üzerinden Bir İnceleme", Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15(3), 419-446.

Keleş, R. (2019). Yerinden Yönetim ve Siyaset, Cem Yayınevi, 11. Basım, İzmir.

Kılınç, F. ve Şener, T. (2022). "Hükümet Sistemleri Bağlamında Seçmen Davranışları: Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi Örneği", Ekonomi, Politika & Finans Araştırmaları Dergisi, 7(1), 70-92.

Kışlalı, A. T. (1987). Siyaset Bilimi, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.

Koç, Y. (2019). "Türk Demokrasi Sürecinde Muş'ta Referandum ve Yerel Seçimler (1980-2019): Etkiler ve Sonuçlar" Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9 (18), 1113-1144.

Küçük, H. Ö. ve Toklu, İ. T. (2020), "Seçimlerde Oy Verme Davranışını Ne Etkiler? Z Kuşağı Üzerine Bir Araştırma", Business & Management Studies: An International Journal, 8(5), 4546-4574.

Mcgregor, M., Caruana, R., Stephenson, L. B. (2015). "Negative Partisanship in A Multi-Party System: The Case Of Canada", Journal Of Elections, Public Opinion And Parties, 25(3), 300–316.

Mullinix, K., J. (2016). "Partisanship and Preference Formation: Competing Motivations, Elite Polarization, And Issue Importance", Political Behavior, 38, 383-411.

Özcan, Y. Z. (2000)."Determinants Of Political Behavior in Istanbul, Turkey", Party Politics, 6 (4), 505-518.

Negiz, N. ve Akyıldız, F. (2012). "Yerel Seçimlerde Seçmenin Tercihi Üzerinde Aday İmajının Etkisi: Uşak Örneği", Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1 (15), 171- 199.

Polat, F. (2010). Din, Siyaset, Seçmen. Çizgi Kitapevi Yayınları, Konya.

Secor, A. (2001). "Ideologies in Crisis: Political Cleavages And Electoral Politics in Turkey in The 1990s", Political Geography, 20 (5), 539-560.

Sezgin, Ş. (2007). "Ekonomik Oy verme Teorisi: Türkiye Örneği (1998-2003)", Amme İdaresi Dergisi, 40(2), 21-38.

Sitembölükbaşı, Ş. (2005). "Seçimlerde Yaşanan Oy Değişkenlikleri", Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13, 195-220.

Sitembölükbaşı, Ş. (2004). "1995 ve 1999 Yıllarıyla Karşılaştırmalı Olarak 3 Kasım 2002 Seçimlerinde Siyasal Partilerin Sosyo-Ekonomik Tabanları: Isparta Örnek Olayı", Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9(1), 77-98.

Şahan, S. ve Cinkara, Y. (2022). "Yerel Seçimlerde Aday İmajı: Gaziantep Örneği", Gaziantep University Journal of Sociak Sciences, 21(3), 1329-1349.

Teyyare, E. ve Avcı, M. (2016). "Yerel Seçimlerde Seçmen Davranışları: 2014 Yerel Seçimleri ve Zonguldak İli Örneği", Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 4(1), 51-76.

Torun, F. S. (2012). "Osmanlı Taşra İdaresinin Yeniden Yapılanma Süreci (1842-1876)", Karadeniz Araştırmaları, 32, 81-97.

Türk, H. S. (2006). "Seçim, Seçim Sistemleri Ve Anayasal Tercih", Anayasa Yargısı, 1(22), 75-113.

Yıldırım, M. (2014). "Parti Aday Tercihlerinin Seçmen Davranışına Etkisi, 2009 Yerel Seçimleri Uşak İli Örneği", Pamukkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17, 15-38.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Https://Www.Mevzuat.Gov.Tr/Mevzuat?Mevzuatno=2709&Mevzuattur=1&Mevzuattertip=5 (Erişim Tarihi: 01.12.2022)

KAYNAKÇA

Abadan, Nermin (1961). Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetleri- Ankara Yüksek Öğrenim Gençliği Üzerine Bir Araştırma, Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi (AÜSBF) Yayınları.

Arkonaç, Sibel (1998). Sosyal Psikoloji, İstanbul: Alfa Yayınları.

AREDA (2022). Gençlik Araştırması, 30 Nisan – 06 Mayıs 2022.

Ateş, Hamza ve Bıyıklar, Bahar (2021). Kent ve Yönetim. Yeni Yüzyılda Kentsel Siyaset, Ed. Arzu Yılmaz Aslantürk ve İsmail Dursunoğlu, İstanbul: Eğitim Yayınevi.

Avrupa Birliği İstatistik Ofisi (Eurostat) Veri Tabanı (2021). https://ec.europa.eu/eurostat/data/database, Erişim Tarihi: 16.08. 2022.

Avrupa Konseyi (2013). "Reduce Poverty by The Influence of Youth". http://youthpartnership.coe.int Erişim Tarihi: 16.08. 2022.

Aykara, Aslıhan ve Albayrak, Hande (2016). Olumlu Gençlik Gelişimi Yaklaşımı Açısından Spor Etkinliklerine Katılımın Gençlere Yansımaları. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 27(1): 77-100.

Baacke, Dieter (1987). Jugend und Jugendkulturen. Darstellung und Deutung. Weinheim/München.

Düzgüner, Sevde (2015). Değişen Dünyada Gençlik ve Değerler", Gençlik Araştırmaları Dergisi, 3(3), 105-126.

Erdinç, İbrahim Ethem (2018). Üniversite Gençliği Bağlamında Siyasal Katılım ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi,* 6 (1) , 194-223. DOI: 10.19145/e-gifder.321177

Erdoğan, Emre (2017). İnternet ve siyasal katılım: Türkiye gençliği üzerinden değerlendirme. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*. 5 (13),5-30. http://genclikarastirmalari.gsb.gov.tr

Kluchert, Gerhard and Hans H. Pöschko (1997). Von Anfang und Ende der Jugend. Praxis Geschichte, Westermann, Jg.11, H. 1, Januar 1997, s. 4-11.

Kocadaş, B. (2004). Hedefteki Gençlik: Siyasi ve İdeolojik Hareketler Açısından. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, (www.insanbilimleri.com).

Kutlu, Asuman (2018). Dönüşen Medya Çağında Siyasal Katılım: İstanbul'da Yaşayan 18-22 Yaş Seçmen Örneği. *Erciyes İletişim Dergisi*, 5 (3), 90-106. DOI: 10.17680/erciyesakademia.344691

Özbay, Ferhunde (2015). Dünden Bugüne Aile, Kent ve Nüfus, İstanbul: İletişim Yayınları.

SEKAM (2013). Türkiye Gençlik Raporu Gençliğin Özellikleri, Sorunları, Kimlikleri ve Beklentileri, SEKAM Yayınları, İstanbul.

Şentuna, Murat (2019). Türkiye'deki Gençlik ve Spor ile ilgili Kamu Kurumları ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Gençlik Politikalarının Değerlendirilmesi ve Bir Model Örneği. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Türkdoğan, Orhan (1985). Sosyal Şiddet ve Türkiye Gençliği, Ankara: Mayaş Yayınları.

Türkiye Ulusal Ajansı (2022). EYY2022, https://www.ua.gov.tr/media/v4gkl21x/eyy_2022_iletisim_klavuzu.pdf, Erişim Tarihi: 10.08. 2022.

Türkiye Cumhuriyeti 1982 Anayasası. https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2709.pdf

TÜİK (2021). İstatistiklerle Gençlik 2020. https://www.tuik.gov.tr/media/announcements/istatistiklerle_genclik_2020.pdf (01.06.2022).

Ungdomsstyrelsen (2009). Gençlik Politikalarına Giriş: İsveç ve Türkiye Bakış Açıları, E. Bornemark, V. Görbil (Düz.), Gençlik Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, Türkiye.

Ulusal Gençlik ve Spor Belgesi (2013), https://gsb.gov.tr/dosyalar/mevzuatlar/ulusal_genclik_ve_spor_politikasi.pdf, Erişim Tarihi: 13.08.2022.

Williams, K. C. & Page, R. A. (2011) . Marketing to the Generations. Journal of Behavioral Studies in Business, 3, 1-17.

Yüksek Seçim Kurulu (YSK) Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü (2019). 31 Mart 2019 Mahalli İdareler Genel Seçimleri Seçim İstatistikleri Bülteni. https://www.ysk.gov. tr/doc/dosyalar/docs/31_Mart_2019_Mahalli_Idareler_Genel_Secimi_Secim_Istatistikleri_Bulteni.pdf (01.06.2022).

Zavalsız, Şura (2021). Kıymeti Kendinden Menkul Kuşak: Z Kuşağı. İSDAM Düşünce Dergisi, Yıl 1, Sayı 2, s. 13-19.

KAYNAKÇA

Alkan, T. (1993). *Siyasal ahlak ve ahlaksızlık* (1. Baskı). Ankara: Bilgi Yayınevi.

Altındal, Y. (2007). *Kadının siyasal katılımı bağlamında partilerin kadın kollarının sosyolojik açıdan değerlendirilmesi.* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi.

Araslı, O. (1989). *Seçim sistemi kavramı ve Türkiye'de uygulanan seçim sistemleri (1876-1987).* Ankara: AÜHF Yayınları.

Ayata, A. G. (1991). İdeolojik kutuplaşma ve demokratikleşme: Türkiye ve Yunanistan arasında bir siyasal davranış karşılaştırması. *Amme İdaresi Dergisi*, 24(1).

Aydın, K., & Özbek, V. (2004). Ailenin seçmen davranışları üzerindeki etkisi. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (2), 144-167.

Balay, B. (1998) *Yerel yönetimlerde kadın temsili ve seçmen kadınların siyasete bakışı.* 4. Ulusal Kadın Çalışmaları Toplantısı, Kadın Sorunlarının Çözümüne Doğru Yöntem ve Politikalar, İzmir: Ege Üniversitesi, Kadın Sorunları Araştırma Merkezi ve Ege Kadın Araştırma Derneği.

Balcı, Ş., & Güner Koçak, P. (2017). 7 Haziran ve 1 Kasım 2015 genel seçimlerinde partilerin seçim beyannamelerinde kadına yönelik söylemler. *International Journal of Social Science,* (57), 549-569.

Başçı, G. (2015). Yerel yönetim seçimlerinde kadın seçmen ve temsilcilik: Çorum ili örneği. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8*(1) , 273-299.

Baykal, D. (1970). *Siyasal katılma: Bir davranış incelemesi.* Ankara: AÜSBF Yayınları.

Cansever, N., & Kiriş, M. H. (2021). Dünden yarına kadın, erkek ve siyaset. N. Negiz & A. Öcal (Ed.), *Disiplinler Arası Kadın*, Ankara: Nobel Yayınları.

Çakır, S. (2001). Bir'in nostaljisinden kurtulmak: Siyaset teorisine ve pratiğine cinsiyet açısından bakış. A. İlyasoğlu, & N. Akgökçe (Ed.), *Yeni Bir Feminizme Doğru,* İstanbul: Sel Yayıncılık.

Çam, E. (1995). *Siyaset bilimine giriş*. İstanbul: Der Yayınları.

Çelik, A., & Uluç, A. V. (2009). Yerel siyasette temsil üzerine bir çalışma: Şanlıurfa örneği. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi,* (41), 215-231.

Çitçi, O. (1997). 20. Yüzyılın Sonunda Kadınlar ve Gelecek. İçinde O. Çitçi (Ed.), *20. Yüzyılın Sonuna Kadınlar ve Gelecek Konferansı.* TODAİE Yayını No: 16.

Çuhadar, A. (2006). *Üniversite öğretim elemanları ve öğrencilerinin demokrasi anlayışlarının siyasal toplumsallaşma bağlamında cinsiyet, bilim alanı, akademik aşama ve siyasal katılımcılık değişkenleri açısından incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniversitesi.

Çukurçayır, M. A. (2006). *Siyasal katılma ve yerel demokrasi*. Ankara: Yargı Basımevi.

Dahl, R. A. (2010). *Demokrasi üzerine*. B. Kadıoğlu (Çev.), Phoenix Yayınları.

Daver, B. (1993). *Siyaset bilimine giriş* (5. Baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi.

Eroğul, C. (1991). *Devlet yönetimine katılma hakkı*. Ankara: İmge Yayınevi.

Fındık, S. (2020). *Kadınların oy verme davranışlarını etkileyen sosyal ve ekonomik faktörler: (Trabzon ili Ortahisar ilçesi örneği 2019)*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Avrasya Üniversitesi.

Goldman, E. (2006). *Dans edemeyeceksem bu benim devrimim değildir*. N. Bayram (Çev.), Agora Kitaplığı.

Gökçimen, S. (2008). Ülkemizde kadınların siyasal hayata katılım mücadelesi. *Yasama,* (10), 5-39.

Gül, H., Kiriş H.M., Negiz, N., Gökdayı, İ. (2014). *Türkiye'de Yerel Yönetimler ve Yerel Siyaset*, Detay Yayıncılık.

Gülmen, Y. (1979). *Türk seçmen davranışı.* İstanbul: İÜİF Yayınları.

Gümüş, H. (2009). *TÜRK seçmen davranışı ve AKP, CHP, MHP'nin seçmen tabanları*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi.

Huntington, S. P., & Nelson, J. M. (1976). *No easy choice political participation in developing countries.* Cambridge: Harvard University Press.

KADER, (2016). *2014 mahalli idareler Türkiye geneli seçim sonuçları*. http//:cms2.kader.org.tr/images/file/KADER-8MARTKARNE.pdf, (E.T: 29.08.2022).

Kalaycıoğlu, E. (1983). *Karşılaştırmalı siyasal katılma-siyasal eylemin kökenleri üzerine bir inceleme.* İstanbul: Gür-Ay Matbaası

Menteşe, S. (2014). Siyasette kadının yeri ve önemine ilişkin bir araştırma: Tunceli ili örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 16*(1), 83-113.

Okur Çakıcı, F. (2014). *Seçmen tercihinin belirmesinde lider faktörü: Doğu Karadeniz örneği.* (Yayınlanmış Yüksek Doktora Tezi), İnönü Üniversitesi.

Öcal, A., & Negiz, N. (2021). Yönetimde kadın. N. Negiz & A. Öcal (Ed.), *Disiplinler Arası Kadın*, Ankara: Nobel Yayınları.

Özkan, R. (1999). *İnsan ve siyaset üzerine denemeler* (1. Baskı). İstanbul: Boyut Yayın Grubu.

Öztekin, A. (1993*). Siyaset bilimine giriş.* Malatya: İÜİİBF Yayınları.

Sallan Gül, S.(2003). Dünyada ve Türkiye'de feminizm ve kadın hareketi. M. Acar & H. Özgür (Ed.), *Çağdaş Kamu Yönetimi,* Ankara: Nobel Yayınları.

Sallan Gül, S., & Altındal, Y. (2018). Toplumsal cinsiyet, siyaset ve iktidar ilişkileri. D. Şenol & H. E. Kaya (Ed.), *Toplumsal Cinsiyet Sosyolojisi,* Lisans Yayıncılık.

Samitürk, H., & Tuncer, E. (1995). *Türkiye için nasıl bir seçim sistemi, sistem önerileri, seçim uygulamaları*. Ankara: TESAV Yayınları.

Sancar, S. (2018). *Siyasal kararlara katılımda toplumsal cinsiyet eşitliği.* Türkiye'de Katılımcı Demokrasinin Güçlendirilmesi: Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin İzlenmesi Projesi, Ankara: CEİD Yayınları.

Saray, M. (1999). *Türk devletlerinde meclis (parlemento), Demokratik düşünce ve Atatürk.* Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi.

Sarıbay, A. Y., & Öğün, S. (1999*). Politikbilim* (2. Baskı). İstanbul: Alfa Yayınları.

Sarıbay, A.Y, (1996) *Seçimler, Demokrasi ve Siyasal Kültür, Türkiye Günlüğü Ocak*-Şubat Gündemi, Ankara.

Sumbas, A. (2012). *Demokrasi ve kadın temsili çerçevesinde yerel siyasette kadın temsilcilerin etki ve katkıları: Türkiye'de 2009 yerel seçimlerinde seçilen kadın belediye başkanları örneği. (*Yayınlanmış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi.

Şahin, H. (2019). *Haber ve tartışma programlarının kadınların siyasal davranışları ve oy verme tercihlerine etkisi.* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi.

Tekeli, Ş. (1982). *Kadınlar ve toplumsal hayat*. İstanbul: Birikim Yayınları.

Tekeli, Ş. (1988). *Kadınlar için yazılar*. İstanbul: Alan Yayıncılık.

Tekeli, İ. (2011). *Türkiye için siyaset ve demokrasi yazıları* (1. Baskı). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Tekin, N. (2009). *Ev kadınları ve çalışan kadınlar arasında siyasal davranış farklılıkları: Isparta örnek olay araştırması*. (Yayınlanmış Doktora Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi

Terzioğlu, F. & Taşkın, L. (2008). Kadının toplumsal cinsiyet rolünün liderlik davranışlarına ve hemşirelik mesleğine yansımaları. *C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, *12*(2), 62-67.

Turan, İ. (1986). *Siyasal demokrasi, siyasal katılma, baskı grupları ve sendikalar*. Türkiye Denizciler Sendikası Eğitim Dizisi:7, İstanbul: Emin Ofset.

TÜSİAD. (1995). *Türkiye için yeni bir seçim yöntemi tasarımına doğru*. TÜSİAD-T/95- 5/179.

Uysal, B. (1984). *Siyasal katılma ve katılma davranışına ailenin etkileri.* Ankara: TODAİE Yayınları, (209).

Ünal Aydoğan, B. (2020). Türkiye'deki seçmen tercihlerinin coğrafi kümeleme analizi: 24 Haziran 2018 seçimleri. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi*, (39), 21-32

Üstel, F. (1999). *Yurttaşlık ve demokrasi*. Dost Kitabevi.

Wintringham, J. (2005). *Gender, community organizations and development of political capita*. http://www.cambellinstitude.org'den (akt. Ö. Güldü &, M. Ersoy-Kart (2009). Toplumsal Cinsiyet Rolleri ve Siyasal Tutumlar: Sosyal Psikolojik Bir Değerlendirme. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 64(3), 97- 116).

Yıldırım, E. (1995). *Türkiye'de siyaset süreci ve profesyonel siyasette benliğin kurulması: SHP örneği* (1. Baskı). Ankara: Ark Yayınları.

Yıldırım, H. (2013). *Yerel yönetimlerde kadının siyasi temsil yetersizliği.* Akademik Perspektif, https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/handle/1/109, (E.T: 22.10.2022).

Yıldırım, U., Öneri, Ş., Aksu, H., & Tatlı, S. M. (2011). Yerel temsil ve katılım bağlamında belediye meclisleri: Kahramanmaraş ve Sivas örnekleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 8(15), 507-530.

Yücekök, A. N. (1970). *Toplumsal üst yapı olarak siyasal davranış*. Ankara: SBFD Yayınları.

Yücekök, A. N. (1987). *Siyasetin toplumsal tabanı.* Ankara: AÜSBF Yayınları.

1982 Anayasası, https://www.anayasa.gen.tr/1982ay.htm (E.T: 12.09.2022).

5840 Sayılı kadın erkek fırsat eşitliği komisyonu kanunu, (2009). https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5840.pdf (E.T: 12.09.2022).

http://ka-der.org.tr/yerel-secimlerde-kadin-adaylar-yine-gormezden-gelindi, (E.T: 20.10.2022).

https://ka-der.org.tr/ka-der-geleneksel-8-mart-temsilde-kadin-erkek-esitligi-karnesini-acikladi/, (E.T: 20.10.2022).

https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Kadin-2020-37221, (E.T: 18.09.2022).

https://www.weforum.org/reports/theglobal-gender-gap-report-2017), (E.T: 18.09.2022).

https://www.ysk.gov.tr, (E.T: 18.09.2022).

KAYNAKÇA

Adıgüzel, O., H. Batur, Z. & Ekşili, N. (2014). "Kuşakların Değişen Yüzü ve Y Kuşağı ile Ortaya Çıkan Yeni Çalışma Tarzı: Mobil Yakalılar." Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi: 165-182.

Aliefendioğlu, Y. (2005). "Temsili Demokrasinin 'Seçim' Ayağı". TBB Dergisi, 60: 71-96.

Allan, K. (2006). Contemporary Social and Sociological Theory, Thousand Okas: Sage Publications.

Babacan, M. E. (2016). "Toplumsal Derinlik, Sosyal Medya ve Gençlik." İnsan ve Toplum Dergisi, 6 (1), 23-45.

Baran, A. Ö. (2013). "Genç ve Gençlik: Sosyolojik Bir Bakış." Gençlik Araştırmaları Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, 6-25.

Burcu, E. (1998) "Gençlik Teorilerinin Sınıflandırılmasına İlişkin Bir Çalışma." Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, (1) 2, 105-135.

Cantürk, G. & Yüksel, İ. (2020). "Dijital Medyanın Ortaöğretim Çağındaki Gençlerin Düşünme Biçimleri Üzerindeki Etkileri", Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi, Cilt 3, Sayı 2, 222-243.

Çelik, N. (2021). "Post-Truth Çağında Gerçekliğin Sosyal İnşasına Sosyolojik Bir Bakış". Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 20 (79), 1540-1555.

Erol, G. & Hassan, A. (2014). "Gençlerin Sosyal Medya Kullanımı ve Sosyal Medya Kullanımının Tatil Tercihlerine Etkisi". Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 7 (31), 804-812.

Hafızoğlu, Y. (2021) Z Kuşağı Seçmen Davranışları. International Journal of Education and New Approaches, 4(2), 141-164.

Nişancı, Ş. & Özdemir, A. (2017). "Dünyada Uygulanan Seçim Sistemleri Işığında Türkiye için Alternatif Seçim Sistemi Önerileri". Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21 (2) , 723-745.

Oktay, T. (2017). "Gençliğe Yönelik Politika ve Uygulamalarda Yerel Yönetimlerin Rolü". MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi, 6(3), 309-336.

Özbudun, E. (1964). "M. Duverger'in Siyasal Partileri ve Siyasal Partilerin İncelenmesinde Bazı Metodolojik Problemler". Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 21 (1), 23-51.

Özdemir, A. & Nişancı, Ş. (2019). Türkiye'de ve Dünyada Seçim Kavramı ve Olgusunun Gelişimi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (46), 73-96.

Süer, S. S. (2011). "Catch-All Siyasi Partiler". Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 96, 49-90.

Şen, A. F. & Taş, H. (2021). "Gençlerin Dijital Alan Pratikleri: "Gri Bölge" Gençlik İnisiyatifi Örneği". Global Media Journal TR Edition, 12 (23), 58-87.

Şen, A. F. & Taşdelen, H. (2020). "Post-Truth Siyaset Bağlamında Yeni Medya: 2019 Yerel Seçimler Örneğinde Bir İnceleme". Akdeniz İletişim Dergisi, 33, 11-34.

Tezcan, M. (1997). Gençlik Sosyolojisi ve Antropolojisi Araştırmaları, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları: Ankara.

TÜİK (2022). İstatistiklerle Gençlik 2021. Türkiye İstatistik Kurumu: Ankara.

KAYNAKÇA

Altan, C. (2005). "Genel Seçimler-Yerel Seçimler İlişkisi (1983-2004)". Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 3 (12), 174-190.

Atav, N. (1955). "Şahsiyetin Gelişiminde Aile Çevresinin ve Ailedeki Gerginliklerin Etkileri". Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 10 (4), 134-149.

Aydın, K. & Özbek, V. (2004). "Ailenin Seçmen Davranışları Üzerine Etkisi". Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2, 144-167.

Beren, F. (2013). "Seçme Tercihine Etki Eden Faktörler ve Seçim Güvenliği: Şanlıurfa İli Örneği". Akademik İncelemeler Dergisi, 8 (1), 191-214.

Çınar, T. (2007). "Yerel Seçimlerde Kent Büyüklüğü ile Oy Verme Yönü Arasındaki İlişki: Türkiye Örneği 1963-1999". Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 62 (3), 141-165.

Coşkun B. & Çetin M. (2019). "Yerel Seçimlerde Seçmen Davranışını Etkileyen Faktörler: Muş Örneği". Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7(6): 241–255.

Erol, P. & Cansever, B. (2016). "Çocuğun Dinsel Toplumsallaşma Sürecinin Aile Kurumu Bağlamında İncelenmesi". Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9 (42), 1133-1139.

Eyce, B. (2000). "Tarihten Günümüze Türk Aile Yapısı". Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi, 1 (4), 223-244.

Göker, G. & Doğan, A. (2015). "Yerel Seçimlerde Aday Faktörü: Elazığ Seçmeninin Aday Profili Beklentileri Üzerine Bir Araştırma". Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi, 2 (2), 43-59.

Güler, D. & Ulutak, N. (1992). "Aile Kavramının Tarihsel Gelişimi ve Türk Toplum Yaşantısında Aile". Kurgu Dergisi, 11, 51-76.

Karadeniz, S. (2014). "Aşiret Ailesi ve Kentte Dönüşümü". Aile Sosyolojisi Yazıları, Ed. Mustafa Aydın, s. 275-297.

Negiz, N. & Akyıldız, F. (2019). "Yerel Seçimlerde Seçmenin Tercihi Üzerinde Aday İmajının Etkisi: Uşak Örneği". Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1 (15), 171-199.

Özdemir, Ç. (2021). "Seçmen Davranışının Kuramlar, Seçimler ve Çeşitli Araştırmalar Üzerinden Analizi", İstanbul Rumeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1(1): 31-46.

Özer, S. (2013). "Kadınlara Seçme ve Seçilme Hakkı Verilmesinin Türk Kamuoyundaki Yankıları". Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, 29 (85), 131-168.

Öztürk K. H. & Toklu, İ.T. (2020). "Seçimlerde Oy Verme Davranışını Ne Etkiler? Z Kuşağı Üzerine Bir Araştırma". BMIJ, 8(5): 4546-4574.

Özkan, A. (2010). "Türkiye'de Seçmenlerin Oy Verme Davranışının Siyasal İletişim Perspektifinden İncelenmesi". Seçenlere ve Seçilenlere Politik Dünya, Ed. Ece İnan, s. 211-228.

TUİK (2021). Türk Aile Yapısı Araştırması 2021. Türkiye İstatistik Kurumu, Ankara.

Uluç, A. (2010). "Kürtler'de Sosyal ve Siyasal Örgütlenme". Mukaddime, 2, 35-52.

KAYNAKÇA

"Türkiye'de ilk kez oy kullanacak 6 milyon genç Erdoğan'ın kaderini belirleyebilir" https://tr.euronews.com/2022/07/05/turkiyede-ilk-kez-oy-kullanacak-6-milyon-genc-erdoganin-kaderini-belirleyebilir (Erişim Tarihi: 02.01.2023)

Avcı, K. ve Hülür, A. B. (2016). Siyasal seçim vaatlerinin seçmenin oy verme kararına etkisi: 2015 Kasım Seçimleri Bolu Örneği. *Journal Of International Social Research*, 9(43).

Aziz, A. (2007). *Siyasal iletişim*, (2. bs) Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Baltaci, C., ve Eke, E. (2012). Siyasal propaganda araçlarının seçmen davranışı üzerindeki etkisine yönelik seçmen algısı: Isparta örnek olayı. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 4(1), 115-126.

Barut, B. ve Altundağ, C. S. (2005). Globalleşen dünyada bir siyasal ikna unsuru olarak vaatler (3 Kasım 2002 Türkiye Milletvekili Genel Seçimleri ile 2 Kasım 2004 ABD Başkanlık Seçimleri Karşılaştırmalı Örneğiyle). *Selçuk İletişim*, 4(1), 80-90.

Çakı, C. (2019). Antisemistist mitlerin inşasında Nazi propagandasının rolü. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(17), 203-219.

Çakı, C. ve Gazi, M. A. (2018). Nazi Almanya'sında basılan propaganda karikatürlerinde siyahilerin sunumu. *İletişim Çalışmaları Dergisi*, 4(2), 23-48.

Karaçor, S., ve Gözüm, P. (2012). Türkiye'de seçmen tercihlerinin oluşmasında seçim kampanyaları ve siyasal pazarlamanın rolü üzerine bir araştırma. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 12(24), 403-426.

Karagöl, E. T. ve Dama, N. (2015). Partilerin vaatleri seçim sonuçlarını nasıl etkiler?. *Seta Perspectif*, 101, 1-5.

Kotler, P. ve Armstrong, G. (2017). *Principles of Marketing* (17e.). Australia: Pearson Education Limited

Özkan Davas, N. (2021). *Siyasal propaganda aracı olarak sosyal medyanın oy verme üzerindeki etkileri.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.

Pehlivan, H. (2022). *Türkiye'de seçmen davranışları, seçimler ve kamuoyu araştırmaları (2002-2019)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gedik Üniversitesi, İstanbul.

Qasım Ake, M. A. R. (2017). Siyasal pazarlama faaliyetlerinin seçmen davranışlarına etkisi üzerine bir araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.

Sarıtaş, A. ve Özkul Arıkan, N. E. (2022). Marka Kavramı ve Marka Aşkı. Ş. Karabulut (Edt.), *Ulusal ve Küresel Ölçekte Tüm Yönleriyle Pazarlama* (ss. 213-226). Ankara: Gazi Kitap Evi.

Teyyare, E., ve Avcı, M. Mehmet, (2016). Yerel seçimlerde seçmen davranışları: 2014 yerel seçimleri ve Zonguldak ili örneği. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 51-76.

Tunca, E. A. ve Avtürk Koldaş, N. (2019). İletişim perspektifinden siyasal iletişim ve seçim kampanyaları. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 8(4), 2785-2809.

Tüysüz, M. K. (2022). *Seçmen Davranışlarını Etkileyen Faktörler: Siverek Örneği.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.

Uzkurt, C., Sarıtaş, A., Özkul Arıkan, N. E. Ve Tanık, Ş. (2022). Covid-19 Sürecinin Ortak Tüketime Yönelik Tüketici Tutumları Üzerindeki Etkisi. Pazarlama ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi, 15(2), 403-426.

Yemenicioğlu, A. (2022). Göstergebilim ile afiş analizi: I Want You For US Army (Uncle Sam). *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 8(17), 170-189.

KAYNAKÇA

Adıgüzel. Y. (2017). *Medya İlişkileri.* Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Basımevi.

Akın. M. A. (2013). *Siyasallığın Toplumsal İnşası: Siyasal Toplumsallaşma.* Konya: Çizgi Kitabevi.

Arabacı. O. A. (2019). 2019 Yerel Seçimlerinde İnternette Yayılan 42 Yanlış Bilgi. https://teyit.org/dosya-guncellendi-2019-yerel-secimlerinde-internette-yayilan-42-yanlis-bilgi.

Erişim Tarihi: 6.12.2022.

Aslan. A. (2019). 31 Mart 2019 Yerel Seçimlerinde Cumhur İttifakı'nın Siyasal İletişim Stratejisi. https://www.setav.org/analiz-31-mart-2019-yerel-secimlerinde-cumhur-ittifakinin-siyasal-iletisim-stratejisi/ Erişim Tarihi: 6.12.2022.

Aziz. A. (2007). *Siyasal İletişim*. Ankara: Nobel Yayınevi.

Bağce. E. H. (2009). Antik Yunan'dan Günümüze Siyaset: Ezelî Sorunlar ve Yeni Arayışlar. İçinde A. Özkan (Ed.), *Siyasetin İletişimi* (ss. 11-32). İstanbul: Tasam Yayınları.

Balcı. Ş. & Akar. H. (2020). 2019 Yerel Seçiminde Sosyal Medyadaki Siyasal Katılım Üzerinde, Siyasal Tutumlar, Siyasal Etkinlik ve Sosyal Medya Kullanım Örüntülerinin Rolü: Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Öğrencileri Araştırması. *Istanbul University Journal of Communication Sciences*. (59). 55-85.

Başarır. M. (2019). Siyasal İletişim Sürecindeki Metaforik Üsluba İlişkin Betimleyici Bir Çalışma. *Erciyes İletişim Dergisi.* 6(1). ss. 625–640.

Bekiroğlu. O. & Balcı. Ş. (2019). 31 Mart 2019 Yerel Seçimlerinde Millet İttifakı'nın Siyasal İletişim Stratejisi. https://www.setav.org/analiz-31-mart-2019-yerel-secimlerinde-millet-ittifakinin-siyasal-iletisim-stratejisi/ Erişim Tarihi:6.12.2022.

Birsen. H. (2013). Ünite 2. Ünite 1. İçinde M. C. Öztürk. (Ed.), *Dijital İletişim ve Yeni Medya* (ss. 26-49). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Bolter, D. J. (1991). *Writing Space: The Computer, Hypertext, and the History of Writing.* New Jersey: Hillsdale.

Conklin, J. (1987). Hypertext: An Introduction and Survey. *IEEE Computer.* 20(9). 17-41.

Dawley. L. (2009). Social Network Knowledge Construction: Emerging Virtual World Pedagogy, *On the Horizon.* 17(2). 109-121.

Derinözlü. C. (2015). Sosyal Medyanın Siyasi Seçimler Üzerine Etkileri. https://www.academia.edu/10353253/Sosyal_Medyan%C4%B1n_Siyasi_Se%C3%A7imler_%C3%9Czerindeki_Etkileri. Erişim Tarihi: 4.12.2022

Dilber F. (2012). Siyasal Katılımda Kitle İletişim Araçlarının Seçmenler Üzerine Etkisi: Karaman İli Seçmenleri Üzerine Bir Alan Araştırması. *e-Journal Of New World Academy.* 7 (3). ss. 155-191.

Kapani. M. (2001). *Politika Bilimine Giriş.* Ankara: Bilgi Yayınevi.

Erdoğan. İ. & Korkmaz. A. (1990). *İletişim ve Toplum.* Ankara: Bilgi Yayınevi.

İspir. B. (2013). Ünite 1. İçinde M. C. Öztürk. (Ed.), *Dijital İletişim ve Yeni Medya* (ss. 2-26). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Jones, B. S. (2009). Examining Information Behavior Through Social Networks: An Interdisciplinary Review. *Journal of Documentation.* 65(4). 592-631.

Kaplan, A.M. & Haenleinç.M. (2010). Users of the World, Unite! The Challenges and Opportunities of Social Media. *Business Horizons*. 53(1). 59-68.

Kartal. M. (2013). Türkiye'de Sosyal Medya Raporu. *İletişim ve Diplomasi.* 1(1). 159-165.

Kemp. S. (2019). Digital 2019: Turkey. https://datareportal.com/reports/digital-2019-turkey. Erişim Tarihi: 4.12.2022.

Kılıçaslan. E. (2013). *Siyasal İletişim: İdeoloji ve Medya İlişkisi.* İstanbul: Kriter Yayınevi.

Kırık. A. M. (2013). Gelişen Web Teknolojileri ve Sosyal Medya Bağımlılığı. İçinde A. M. Kırık. (Ed.) & A. Büyükaslan (Ed.). *Sosyalleşen Birey Sosyal Medya Araştırmaları 1* (ss. 69-102). İstanbul: Çizgi Kitabevi.

Köker. E. (2007): *Politikanın İletişimi İletişimin Politikası.* Ankara: İmge Yayınları.

Manovich. L. (2006). What is New Media. İçinde H. R. Thomas (Ed.). *The New Media Theory Reader* (ss. 5–10). London: Open University Press.

Oskay. Ü. (2001). *İletişimin ABC'si.* İstanbul: Der Yayınları.

Özkan. A. (2004). *Siyasal İletişim Partiler, Seçimler, Stratejiler*. İstanbul: Nesil Yayınları.

Öztay. H. O. (2022). Siyasal İletişim: 31 Mart 2019 Yerel Seçimleri Özelinde Bir Değerlendirme. *İletişim Çalışmaları Dergisi*. 8(1). 99-130.

Pridmore. J. & Falk. A. & Sprenkels. I. (2013). New Media & Social Media: What's the Difference. *New Media and International Business,* (4). 1-3.

Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü. (2019). 31 Mart 2019 Mahalli İdareler Genel Seçimleri – Seçim İstatistikleri Bülteni. https://www.ysk.gov.tr/tr/mahalli-i%CC%87dareler-genel-secimleri-i%CC%87statistik-bulteni/78317. Erişim Tarihi: 5.12.2022

Tamçelik. S. (2014). Sosyal Medyanın Türkiye'de Yeni Özgürlük Alanlarını Belirlemedeki Etkisi ve Yerel Seçimlerde Siyasal İletişimle Kolektif Kimlik Oluşumundaki Rolü. *İletişim ve Diplomasi.* (4). 27-47.

Temel. F. (2020). Genç Nüfusun Seçim Dönemlerinde Medya Kullanımı: Türkiye 31 Mart 2019 Yerel Seçimleri. *Erciyes İletişim Dergisi.* 7(2). ss. 989-1010.

Timisi. N. (2003). *Yeni İletişim Teknolojileri ve Demokrasi.* Ankara: Dost Kitabevi.

Tokgöz. O. (2008). *Siyasal İletişimi Anlamak*. Ankara: İmge Yayınevi.

Toy. M. (2021). Sosyal Medyada Siyasal İletişim: 31 Mart 2019 Yerel Seçimlerinde AK Parti ve CHP'nin Twitter Kullanımı. *Kastamonu İletişim Araştırmaları Dergisi.* (6). 1-26.

Turan. İ. (2009). *Siyasal Sistem ve Siyasal Davranış.* Ankara: Der Yayınları.

Van Dijk. A. G. M. J. (2006). *The Network Society Social Aspects of New Media.* London: SAGE Publications Ltd.

KAYNAKÇA

2839 Sayılı 1983 Tarihli Milletvekili Seçimi Kanunu.

2972 Sayılı 1984 Tarihli Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun.

Aaldering, L. & Vliegenthart, R. (2016). Political Leaders and the Media. Can We Measure Political Leadership Images in Newspapers Using Computer-assisted Content Analysis?, *Quality and Quantity*, 50 (5), 1871-1905.

Akbulut, Ö. (2004). Yerel Seçimlerin Yerelliği, *Kamu Yönetimi Dünyası Dergisi*, Ocak - Haziran, 5 (17-18), 174-190.

Akgün, B. (2002). *Türkiye'de Seçmen Davranışı, Partiler Sistemi ve Siyasal Güven*, Ankara: Nobel Yayıncılık.

Aydın, E. (2011). *Yerel Seçimlerde Seçmenlerin Oy Verme Kararlarında Etkili Olan Siyasal Faktörlere İlişkin Bir Araştırma: Ankara Örneği*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Balcı, Ş. & Kaya, E. (2020). Aday İmajı Oluşumunda Etkili Faktörler: "31 Mart 2019 Yerel Seçimleri Örneği, *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 50, 1-27.

Balcı, Ş. & Sarıtaş, H. (2020). Görsellik ve Lider İmajı: 31 Mart 2019 Yerel Seçimlerinde Lider Fotoğraflarının Göstergebilimsel Analizi. Turan Şener (Ed.), *Siyaset Medya ve Seçmen*, 99-128, Ankara: Nobel Yayıncılık.

Bayraktar, S. U. (2011). Yerelin Seçimi, Çözümlemenin Yereli: Mersin'de Mart 2009 İl Genel Meclisi ve Büyükşehir Belediye Başkanlığı Seçimleri. *Toplum ve Bilim*, 121, 9-47.

Bayraktar, S. U., Kurt, H., Yılmaz, B., Kamalak, İ. & Doğan, A. E. (2011). *Reform Sonrası İl Genel Meclisleri: Dönüşüm ve Statüko*, İstanbul: Kalkedon Yayınları.

Bennett, W. L. (2000). *Politik İllüzyon ve Medya*, (Çev. Seyfi Say), İstanbul: Nehir Yayınları.

Berelson, B. R., Lazarsfeld, P.F. & Mcphee, W. N. (1954). *Voting: A Study of Opinion Formation in a Presidential Campaign*, Chicago: University of Chicago Press.

Cansever, N. & Kiriş, H. M. (2021). *Yöneten Sağda Rekabet ve Dönüşüm*, Ankara: Detay Yayıncılık.

Cansever, N. (2019). *Türk Siyasal Hayatında Yöneten Sağın Bölünmesi: 1990'lı Yıllarda Anavatan Partisi ve Doğru Yol Partisi Karşılaştırmalı Analizi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Crewe, I. & Denver, D. (1985). *Electoral Change in Western Democracies: Patterns and Sources of Electoral Volatility*, New York: St. Martin's Press.

Çağlar, N. & Gelir, Y. (2014). Yerel Seçimlerde Aday İmajı: 30 Mart 2014 Yerel Seçimleri Öncesinde Isparta Seçmeni Üzerine Bir Araştırma, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 16 (2), 27-50.

Çaha, Ö. (2008). *Türkiye'de Seçmen Davranışı ve Siyasal Partiler*, Ankara: Orion Kitabevi.

Çetin, M. Ş. (2016). *Seçmen Davranışı ve Yerel Seçimler: Yerel Seçimlerde Muş Merkez İlçedeki Seçmenlerin Oy Kullanma Davranışının İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muş Alparslan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muş.

Çınar, T. (2007). *Yerel Seçimlerde Kent Büyüklüğü ile Oy Vermenin Yönü Arasındaki İlişki: Türkiye Örneği 1963-1999*, 62 (3), 141-165.

Çitçi, O. (2005). *Yerel Seçimler Coğrafyası 1963-1999*, No: 329, Ankara: TODAİE Yayını.

Çitçi, O. (Ed.). (2001). *Yerel Seçimler Panoroması:1963-1999*, No: 14, Ankara: TODAİE Yayını.

Dahl, R. (1998). *On Democracy*, London: Yale University Press

Damlapınar, Z. & Balcı, Ş. (2005). Seçmen Zihninde Aday İmajını Belirleyen Etkenler, *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 4 (1), 58-79.

Damlapınar, Z. & Balcı, Ş. (2014). *Siyasal İletişim Sürecinde Seçimler, Adaylar ve İmajlar*, Konya: Literatürk Academia.

Devran, Y. (2004). *Siyasal Kampanya Yönetimi: Mesaj, Strateji ve Taktikler*, İstanbul: Odak İletişim Yayınları.

Downs, A. (1957). *An Economic Theory of Democracy*, New York: Harper.

Erder, S. & İncioğlu, N. (2008). *Türkiye'de Yerel Politikanın Yükselişi*, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Erençin, A. (2007). Türkiye'de Belediye Başkanlığının Gelişimi ve Artan Önemi, Hüseyin Özgür & Muhammet Kösecik (Ed.), *Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar- II*, 334-353, Ankara: Nobel Yayınları.

Göker, g. & Doğan, A. (2015). Yerel Seçimlerde Aday Faktörü: "Elazığ Seçmeninin Aday Profili Beklentileri Üzerine Bir Araştırma", *Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi*, 2 (2), 43-59.

Görmez, K. & Güleç, S. (2009). Yerel Siyasette Hizmet Sunumunun Seçmen Davranışına Etkisi: Ankara ve Adana Büyükşehir Belediyesi Örneği. Bekir Parlak (Ed.), *Yerel Yönetimler Yerel Siyaset ve Kentsel Politikalar*, 57-79, Bursa: Dora Yayıncılık.

Gül, H., Cansever, N., & Turhan, M. (2015). 2011 Genel ve 2014 Yerel Seçimlerinde Isparta'da Seçmen Davranışı Analizi, *Toplum ve Demokrasi*, 9 (19-20), Ocak-Aralık, 225-241.

Gül, H., Kiriş, H. M., Negiz, N. & Gökdayı, İ. (2014). Türkiye'de Yerel Yönetimler ve Yerel Siyaset, Ankara: Detay Yayınları.

Güllüpunar, H. (2010). *Seçmen Tercihi Bakımından Aday İmajı: Konya 2009 Yerel Seçimleri*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Güllüpunar, H. (2013). Belediye Başkanlığı Aday İmajı Algısı: Gümüşhane Örneği, *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, (36), 29-45.

Gündüz Erdinç, G. & Demirtaş, M. C. (2019). Yerel Seçimlerde Seçmen Tercihini Etkileyen Aday Karakteristikleri: Kırklareli İli Örneği, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12 (65), 1059-1069.

Harrop, M. & Miller, W. (1987). Elections and Voters: A Comparative Introduciton, London: Macmillan

Hayes, B. & McAllister, I. (1997). Gender, Party Leaders, and Election Outcomes in Australia, Britain, and the United States, *Comparative Political Studies*, 30 (1), 3-26.

Kalaycıoğlu, E. (1984). *Çağdaş Siyasal Bilim*, İstanbul: Beta Basım.

Kamalak, İ, (2013). Yerelin Yerel Seçimlere Etkisi: Belediye Başkan Adayları Üzerinden Bir İnceleme, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15 (3), 419-446.

Kamalak, İ, Kiriş, H. M. & Gül, H. (2013). Türkiye'de Siyasal Partilerin Belediye Başkan Adayı Belirleme Etkinliğinin 29 Mart 2009 Yerel Seçimleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 22 (3), 1-30.

Karasu, M. A. (2018). Yerel Siyaset ve Yerel Siyasal Dinamikler Üzerinde Aşiret Etkisi (Şanlıurfa Örneği). Ayşegül Mengi & Deniz İşçioğlu (Ed.), *Küreselleşme Sürecinde Yerel Hizmet Yerel Siyaset*, Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları, No: 618, 54-78

Kavas Bilgiç, A. (2020). *Belediye Hizmetleri ve Seçmen Davranışı*, Ankara: İdeal Kent.

Keleş, R. & Toprak, Z. (2000). *Türkiye'de Belediye Meclislerinde Siyaset*, İzmir: İzmir Büyükşehir Belediyesi Yayını.

Keleş, R. (2012). *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, İstanbul: Cem Yayınevi.

Key, V. O. (1966). *The Responsible Electorate: Rationality in Presidential Voting, 1936-1960*, Cambridge: Harvard University Press.

Kiriş, H. M. ve Gül, H. (2008). Türkiye'de Siyasal Eğilimlerin Dönüşümü: Yerel Seçimler Bağlamında Bir Çözümleme, *Amme İdaresi Dergisi*, Haziran, 41 (2), 101-129.

Kiriş, H. M., Özalp, N. & Peker, A. (2013). Siyasetçiler ve Kamu Yöneticileri Bakımından Tanınırlık: Isparta Örneği. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S.14, 23-35.

Köklü, T. E., Cansever, N. & Kiriş, H. M. (2017). Yerel Siyaset Alanı ve Araştırmaları: Isparta'dan Bir Bakış, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 26 (2), 49-73.

Kösecik, M. (2005). Türkiye'de Yerel Seçimler. Hüseyin Özgür & Muhammet Kösecik (Ed.), *Yerel Yönetim Üzerine Güncel Yazılar 1 - Reform,* 253-274, Ankara: Nobel Yayınları.

Linz, J. J. (1967). Cleavage and Consensus in West German Politics: The Early Fifties. Seymour M. Lipset & Stein Rokkan (Ed.). *Party Systems and Voter Alignments: Cross-national Perspectives*, (283-322), New York: The Free Press.

Lipset, S. M. & Rokkan S. (1990). Cleavage Structures, Party Systems and Voter Alignments. Peter Mair (Ed.). *The West European Party System*, 91- 138, New York: Oxford University Press.

Lipset, S. M. (1973). Political Sociology. Neil J. Smelser (Ed.). *Sociology: an Introduction*, Second Edition, New York: John Wiley and Sons.

Negiz, N. & Akyıldız, F. (2012). Yerel Seçimlerde Seçmenin Tercihi Üzerinde Aday İmajının Etkisi: Uşak Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 171-199.

Newman B. I. & Sheth, J. N. (1985). A Model of Primary Voter Behavior, *Journal of Consumer Research*, 12 (2), 178-187.

Nie, N. H. & Verba, S. (1989). Siyasal Katılma. Norman H. Nie, Sidney Verba, & Philip E. Converse (Eds.), *Siyasal Katılma Kamuoyu ve Oy Verme Davranışı*, (Çev. İ. Turan & T. Karamustafaoğlu), Ankara: Siyasi İlimler Türk Derneği Yayınları.

Norris, P. (1998). *Elections and Voting Behaviour: New Challenges*, *New Perspectives*, Aldershot: Ashgate, Dartmouth.

Ortaylı, İ. (2012). *Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi*, 4. Baskı, Ankara: Cedit Neşriyat.

Ortaylı, İ. (2018). *Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahalli İdareleri*, Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Özhan, M. & Karataşekev, S .(2019). Belediye Başkan Adayı Profili Üzerine Çalışma: Siirt Örneği, *Akademi Dergisi,* 23 (78), 331-350.

Özözen Kahraman, S. (2007). *Seçimlerin Mekânsal Analizi*, Ankara: Gazi Kitabevi.

Pirenne, H. (2012). *Ortaçağ Kentleri*, (Çev. Ş. Karadeniz), 12. Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları.

Polat, C., Gürbüz, E. & İnal M. E. (2004), *Hedef Seçmen, Siyasal Pazarlama Yaklaşımı*, Ankara: Nobel

RG, 15.07.1967-12648, Belediye Kanununda değişiklik yapılmasına dair 19/7/1963 tarihli ve 307 sayılı Kanunda değişiklik yapılması hakkında Kanun, No: 904, erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/12648.pdf (17.11.2022)

Stewart, M. & Clarke, H. (1992). The (Un) Importance of Party Leaders: Leader Images and Party Choice in the 1987 British Election. *The Journal of Politics*, 54 (2), 447-470.

Şahan, S. & Cinkara, Y. (2022). Yerel Seçimlerde Aday İmajı: Gaziantep Örneği, *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 21 (3), 1329-1349.

Tekeli, İ. & Ortaylı, İ. (1978). *Türkiye'de Belediyeciliğin Evrimi*, Ankara: Ayyıldız Matbaası.

Turhan, G., Cansever, N. (2020). Yerel Siyaset ve Siyasal İletişim: 2019 Yerel Seçimleri Özelinde Akhisar Örneği. Turan Şener (Ed.), *Siyaset Medya ve Seçmen*, 209-230, Ankara: Nobel Yayıncılık.

Tüner, A. (2021). *Yerel Seçimlerde Seçmen Davranışlarını Etkileyen Faktörler: Niğde Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.

Yakan, A. G. (2019). *Siyasal İletişim Sürecinde Aday İmajının Seçmen Davranışı Üzerine Etkisi; 31 Mart 2019 Yerel Seçimleri Konya Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Ün., SBE, Konya.

Yıldırım, M. (2014). Parti Aday Tercihlerinin Seçmen Davranışına Etkisi 2009 Yerel Seçimleri Uşak İli Örneği, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17, 15-38.

KAYNAKÇA

Akcagündüz, Emre. (2021). Yerel Yönetimlerde Seçim Sistemlerinin Demokratik Temsil Üzerine Etkisi: İstanbul Adalar Ve Sultanbeyli Belediye Meclisleri Üzerine İnceleme. Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 10.17065/huniibf.829616.

Akyol, İ. T. ve Bek, A. (2021). Türkiye'de Yerel Seçimlerde Kadın: 2000 Sonrası Yerel Seçimlerinde Kadınların Yerel Siyasetteki Yerinin Karşılaştırmalı Analizi. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(13): 1-23. https://doi.org/10.34086/rteusbe.905279

Arslan, A. (2015). Yerel Seçim Sonuçları Temelinde Üsküdar'ın Siyasi Yapısının Sosyolojik Analizi . Karadeniz Araştırmaları, 12 (47), 113-150. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/karadearas/issue/63511/961470

Baykan, T. S. & Kocaaga, O. (2021). Türkiye'de Yerel Seçimler için Adaylık Mücadelelerinde Parti Değiştirme Olgusu: Niceliksel ve Niteliksel Çözümlemeyi Bir Araya Getirmek . Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi , 9 (1) , 46-75 . DOI: 10.14782/marmarasbd.781381

Clark, A., James, T., S. (2022). Britain: Postponement, Complexıty And Sub-Natıonal Electıons In The Covıd-19 Pandemic. Retrieved from https://www.idea.int/sites/default/files/britain-postponement-complexity-and-sub-national-elections-in-the-covid-19-pandemic-en.pdf, 29.04.2002, 17.11.2022.

CNN TÜRK, Bolu'da CHP'li Özcan, Kuran'a El Basarak Yemin Edip, Göreve Başladı, https://www.cnnturk.com/yerel-haberler/bolu/merkez/boluda-chpli-ozcan-kurana-el-basarak-yemin-edip-goreve-basladi-971595, 05.04.2019, 23.10.2022.

Çağdaş, T. (2015). Türkiye'de Yerel Yönetimlerde İdari Özerklik. Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 30 (1), 391-416. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/muiibd/issue/492/4485.

Çelik, D. (2013). Yerel Özerklik Açısından 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun Genel Bir Değerlendirilmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi , 18 (1) , 17-28 . Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/sduiibfd/issue/20819/222786.

ÇEVİKBAŞ, Rafet (2012), "Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Türkiye'de Uygulanabilirliği", Türk İdare Dergisi, S.475, ss.33-62.

Çınar, Ö. (2016). Siyasal Yaşamımızda Serbest Cumhuriyet Fırkası. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi , 5 (10) , 207-229 . Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/sbed/issue/20719/221386

Çukurçayır, M., Akif (2010). Yurttaş Yerel Siyasetin Neresinde? Yurttaş Odaklı Yerel Siyaset Nasıl Olmalıdır?. Yerel Yönetimler Yerel Siyaset ve Kentsel Politikalar içinde, Parlak B. (Ed.). IV. Kamu Yönetimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı Dora Yayıncılık, Bursa.

Damlapınar Zülfikar, Balcı Şükrü (2014). Siyasal İletişim Sürecinde Seçimler, Adaylar, İmajlar, 2009 Yerel Seçimleri Ankara Araştırması. Sebat Ofset Matbaacılık, Karatay, Konya.

Damlapınar, Z. & Balcı, Ş. (2013). Seçmenin Zihnindeki Aday İmajını Belirleyen Etkenler: 28 Mart 2004 Yerel Seçimleri Alan Araştırması. Selçuk İletişim, 4 (1) , 58-79. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/josc/issue/19012/200792

Demirtaş, B. (2018). Türk Basınındaki Yansımalara Göre Serbest Cumhuriyet Fırkası Ve 1930 Yerel Seçimleri. EKEV Akademi Dergisi, 0 (73), 303-316. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/sosekev/issue/71391/1147984

Demirtaş, M. C. (2019). Bağımsız Siyasi Aday Tercihinde Algılanan Siyasal Fiyat Olgusunun Değerlendirilmesi: Kırklareli İli'nde Nitel Bir Araştırma . Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi , 8 (2) , 419-439 . Retrieved from https://dergipark.org.tr/en/pub/bitlissos/issue/51576/596985

Einstein, Katherine & Glick, David. (2018). Mayors, Partisanship, and Redistribution: Evidence Directly from U.S. Mayors. Urban Affairs Review. 54(1) 74–106. 10.1177/1078087416674829.

Elnacional, Ada Colau's Decision to Run for Mayor Again, "Terrible News" for Barcelona, https://www.elnacional.cat/en/politics/ada-colau-decision-mayor-terrible-news-for-barcelona_759960_102.html, 19.05.2022. 23.10.2022.

Elyiğit, G. (2022). Serbest Cumhuriyet Fırkası Giresun Teşkilatlanması ve 1930 Belediye Seçimleri . Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi , 8 (15) , 387-401 . DOI: 10.31765/karen.1114917

Erdoğan, S. S. , Taşçı, M. N. & Yıldız, H. (2019). 1923-1950 Yılları Arası Cumhuriyet Halk Partisi Politikalarının Demokrasi ve Diktatörlük İlişkisi İçerisinde Değerlendirilmesi. Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 6 (2), 299-312. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/asead/issue/43544/523162

Erençin, A. (2007). Türkiye'de belediye başkanlığının gelişimi ve artan önemi. H. Özgür ve M. Kösecik (Der.), Yerel yönetimler üzerine güncel yazılar II: Uygulama içinde (ss. 334-353). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Euronews, Katalonya'da Yerel Seçimler: Ayrılıkçı Partiler Çoğunluğu Korudu, https://tr.euronews.com/2021/02/15/katalonya-da-yerel-secimler-ayrilikci-partiler-cogunlugu-korudu, 15.02.2021, 23.10.2022.

Gendźwiłł, A., Kjær, U., & Steyvers, K. (Eds.) (2022). The Routledge Handbook of Local Elections and Voting in Europe. Routledge. https://doi.org/10.4324/978100300967.

Gül, Hüseyin, Kiriş, Hakan, Mehmet, Negiz Nilüfer, Gökdayı, İsmail (2014). Türkiye'de Yerel Yönetimler ve Yerel Siyaset. Detay Yayıncılık, Yayın no:612, Ankara.

Güllüpunar, Hasan (2010). Siyasal İletişim ve Aday İmajı. Eğitim Akademi Yayınları, Konya, 2010.

Gündoğmuş, Bekir (2014). Siyasal Tercihler Şırnak Örnek Olay Araştırması. Düzey Ajans, İlbey Matbaa, İstanbul.

Güray, Ş. (2020). "Çok Partili Hayata Geçiş Ve Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası". Türk Dünyası Araştırmaları 125, 405-420.

HaberTürk 1, Bolu Belediye Başkanı Tanju Özcan: Dediklerimin arkasındayım, bedel ödemeye hazırım, https://www.haberturk.com/bolu-belediye-baskani-tanju-ozcan-dediklerimin-arkasindayim-bedel-odemeye-hazirim-3144582, 27.07.2021, 23.10.2022.

HaberTürk 2, CHP'li Torun'dan Bolu Belediye Başkanı Özcan'ın Yabancı Uyruklulara İlişkin İfadelerine Yönelik Açıklama, https://www.haberturk.com/chp-yonetiminden-ozcan-a-tepki-haberler-3144811, 27.07.2021, 23.10.2022.

Holman, Mirya, R. (2017). Women in Local Government: What We Know and Where We Go from Here State and Local Government Review, 2017, Vol. 49(4) 285-296.

Hürriyet Gazetesi, Urfalılar Ağalarına Rağmen Oylarını Bana Verdiler, https://www.hurriyet.com.tr/kelebek/urfalilar-agalarina-ragmen-oylarini-bana-verdiler-11366142, 05.04.2009, 23.10.2022.

İnaç, H. & Ünal, F. (2015). Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Ve Türkiye'de Belediyeler. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (17), . Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/dpusbe/issue/4759/65372

KA.DER (2021). KA.DER Kadın Adayları Destekleme Derneği Yerel Seçim Rehberi 2019. http://ka-der.org.tr/wp-content/uploads/2021/12/KA.DER_Yerel-Secim-Rehberi.pdf, 10.11.2022.

Kaçer, M. (2017). Türkiye'de Belediye Başkanlığı Seçimlerinde Yenilenme (1963-2014) . Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi , 15 (4) , 329-350 . Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/cbayarsos/issue/33453/373098

Karahan Uslu, Zeynep & Bozkurt, Veysel & Tüfekçioğlu, Hayati. (2017). The Factors Affectıng Voter Behavıour In Local Electıons Kocaeli Sample. International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 12/3, p. 1-18.

Kaya, Kamil (2004). Yerel Seçimler Seçmen Davranışını Etkileyen Faktörler. Fakülte Kitabevi, Isparta.

Keleş, Ruşen (2010). Açılış Konuşması. Yerel Yönetimler Yerel Siyaset ve Kentsel Politikalar içinde, Parlak B. (Ed.). IV. Kamu Yönetimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı Dora Yayıncılık, Bursa.

Kiriş, Hakan, Mehmet ve Negiz, Nilüfer (2010). Isparta Siyaset ve Yönetim Araştırmaları. Politika Tasarım Grubu Yayını no:6, Isparta.

Kodal, T. (2020). Cumhuriyet Halk Partisi Kurultaylarının Yurt Dışı Yankılarına Bir Örnek: CHP'NİN V. Olağan Kurultayının Suriye'deki Yankıları. Belgi Dergisi, C.II Sayı 20, 2613-2625. DOI: 10.33431/belgi.706829

Korkmaz, T. (2014). Türkiye'de Tek Partili Dönemin Toplum Ve Siyaset Anlayışının Dünya Konjonktürü Bağlamında Değerlendirilmesi. Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi , (43) , 0-0 . Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/abuhsbd/issue/32934/365878

Negiz, Nilüfer ve Akyıldız, Fulya. (2012). Yerel Seçimlerde Seçmenin Tercihi Üzerinde Aday İmajının Etkisi: Uşak Örneği. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Yıl: 2012/1, Sayı:15 171-199.

Önder, M., Karabulut, N.(2017). A Research About the Youngs Voting Behavior in Local Elections: The Case of 2009, Ankara Metropolitan Municipality Election. Journal of Youth Researches • July 2017 • 5(12) • 69-88.

Öner, E. (2008). İstanbul Şehremaneti'nin Kuruluşu ve 1917 Yılı Bütçesi. T.C. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Yayın no:2008/386, Ankara.

Özçelik, P. K. (2010). Demokrat Parti'nin Demokrasi Söylemi. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 65 (03), 163-187 . DOI: 10.1501/SBFder_0000002176

Özgül, Bülent (2002). Seçim ve Seçim Sistemleri, Türkiye'deki Seçim Sistemi Uygulamaları ve Bir Model Önerisi. T.C. Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Isparta.

Özkaya Duman, O. "Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Yüzüncü Yılında Tek ve Çok Partili Dönemde Kadın Temsiliyetinin Karşılaştırmalı Analizi (1935-1960)". Atatürk Yolu Dergisi - (2020): 369-401

Özkök, A. (2009). Türk Basınında Belediye Seçimleri, İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Öztoprak Sağır, Meral (2011). Seçmenin Din, Toplum ve Siyasete Bakışı; Antalya Örneği. Boyut Yayıncılık, İstanbul.

Öztürk, A. & Karakuş Öztürk, H. (2019). Artvin ve Hopa Yerel Seçim Sonuçlarının CHP Açısından Siyasal Sosyolojik Değerlendirilmesi. Kent Akademisi , 12 (4) , 644-656 . DOI: 10.35674/kent.629668

Özyurt, O. Türkiye'yi İstanbul Yönetiyor Ankara Yardımcı Oluyor, https://www.sabah.com.tr/pazar/2018/07/22/turkiyeyi-istanbul-yonetiyor-ankara-yardimci-oluyor, 22.7.2018, 23.10.2022.

Parlak Bekir ve Ökmen Mustafa (2016). Türkiye'de ve Dünya'da Yerel Yönetimler Teori ve Uygulama, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 5. Baskı, Bursa.

Resmi Gazete, Belediye Kanunu, Resmi Gazete Yayımlanma Tarihi 13 Temmuz 2005, Sayısı 25874, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5393.pdf, 23.10.2023.

Resmi Gazete, Belediye Kanunu, Resmi Gazete Yayımlanma Tarihi 14 Nisan 1930, Sayısı 1471, Sayfası 8832. https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/1471.pdf, 23.10.2022.

Resmi Gazete, Belediye Kanunu, Resmi Gazete Yayımlanma Tarihi 9 Kasım 1982, Sayısı 17863 Mükerrer, Sayfası 3. https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709-19821018.pdf, 23.10.2022.

Resmi Gazete, Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun, Resmi Gazete Yayımlanma Tarihi 18.01.1984, Sayısı 18285, Yayımlandığı Düstur: Tertip: 5, Cilt: 23, Sayfa: 4, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2972.pdf, 31.10.2022.

Sances, Michael. (2018). Ideology and Vote Choice in U.S. Mayoral Elections: Evidence from Facebook Surveys. Political Behavior. 40. Iss. 3, (Sep 2018): 737-762. 10.1007/s11109-017-9420-x.

KAYNAKÇA

Ateş, Hamza (2009). "Sosyal Belediyecilik", *Çerçeve Dergisi*. Ocak 88-95.

Akdoğan, Yalçın (2006). "Sosyal Belediyecilik", *Yerel Siyaset*. Yıl 1 (3). 44-45.

Akdoğan, Yalçın (2008). "Yerel Siyaset-Kavramlar". **Yerel Siyaset** içinde. İstanbul: Okutan Yayınları. 9-14.

Avrupa Yerel ve Bölgesel İdareler Meclisi (2003). "Gençlerin Yerel ve Bölgesel Yaşama Katılımına ilişkin Yeniden Düzenlemiş Avrupa Şartı". https://rm.coe.int/1680703901 Erişim: 14.01.2023

Avrupa Yerel Yaşamda Kadın-Erkek Eşitliği Şartı (2006). https://www.ccre.org/img/uploads/piecesjointe/filename/charte_egalite_tr.pdf Erişim: 14.01.2023

Balcılar, Ayşe Nur ve Çınarlı, Serkan (2020). Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Bornova Belediyesi Örneği. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi.* 21(2). 122-156 DOI: 10.37880/cumuiibf.614314

Belli, Aziz (2015). "Yerel Yönetimlerde Kadın Temsili ve Yerel Demokrasi". *Yasama Dergisi*. (31). 65-88. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1115500 Erişim: 14.01.2023

Birleşmiş Milletler (2022). "Youth2030 A Global Progress Report". https://www.unyouth2030.com/_files/ugd/b1d674_13a797e3dff746f488ce4ec5fbad57bd.pdf Erişim: 14.01.2023

Birleşmiş Milletler (2023). https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities-2.html Erişim: 14.01.2023

Çelik, Ekin Gülşen (2013). "Yerel Yönetimlerin Sosyal Politikalarına Etkisi" adlı yayınlanmış yüksek lisans tezi. Ulusal Tez Merkezi. Erişim: 14.01.2023

Deeming, Christopher (2016). Rethinking Social Policy and Society. *Social Policy and Society*, 15(2), 159-175. doi:10.1017/S1474746415000147

Endeksa (2023). Ümraniye Demografi. https://www.endeksa.com/tr/analiz/istanbul/umraniye/demografi Erişim: 14.01.2023

-Zeytinburnu Demografi. https://www.endeksa.com/tr/analiz/istanbul/zeytinburnu/demografi Erişim: 14.01.2023

Erder, Sema ve İncioğlu, Nihal (2008). *Türkiye'de Yerel Politikanın Yükselişi İstanbul Büyükşehir Belediyesi Örneği 1984-2004*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Göymen, Korel (2010). *Türkiye'de Yerel Yönetişim ve Yerel Kalkınma*, İstanbul: Boyut Yayın Grubu.

İpek, Melek ve Erciyes, Cemre (2021). "İstanbul İlçe Belediyelerinde Sosyal Hizmetler ve Sosyal Hizmet Algısı". *Toplum ve Sosyal Hizmet*. 32(1), 1-22. DOI: 10.33417/tsh.747695

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Resmi Adresi (2023). "Sosyal Hizmetler" https://www.ibb.istanbul/icerik/sosyal-hizmetler Erişim: 14.01.2023

Kaşıkırık, Ayşe (2021). "Avrupa Yerel Yaşamda Kadın-Erkek Eşitliği Şartını İmzalayan Belediyelerin Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Perspektifi". *Econder International Academic Journal*, 5 (1), 81-94.

Kaşıkırık, Ayşe (2022). "Yerel Yönetimlerde Kadın Temsili: İstanbul'un İlçe Belediye Meclisleri Üzerine Bir Araştırma". Protokol Dergisi. Yıl: 3 Sayı: 1. 48-55. https://www.ktu.edu.tr/dosyalar/sam_e0a44.pdf Erişim: 14.01.2023

King, D. S. (1987). The State and the Social Structures of Welfare in Advanced Industrial Democracies. Theory and Society, 16(6), 841–868. http://www.jstor.org/stable/657540 Erişim: 14.01.2023

Koray, Meryem ve Temiz, Hasan Ejder (2014). "Merkezi Yönetimle İlişkiler, Kısıtlar ve Harcamalar Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik ve Dört Büyükşehir Belediyesi Açısından Uygulamalar". *Çalışma ve Toplum*, Sayı: 42/ 3. 11-60

Lundahl, L. (2002). Local Youth Projects: Political Rhetoric and Strategies. The Swedish Case. Social Policy and Society, 1(3), 247-255. doi:10.1017/S1474746402003093 https://www.cambridge.org/core/journals/social-policy-and-society/article/abs/local-youth-projects-political-rhetoric-and-strategies-the-swedish-case/9A3D25E2C7367E232103710658ACD249 Erişim: 14.01.2023

Önder, M. Fahrettin (2008). Kentli Hakları ve Yerel Siyaset. *Yerel Siyaset* içinde. İstanbul: Okutan Yayınları. 187-212.

Özer, Yunus Emre (2011). "Gençlerin Toplumsal Yaşama Katılımı ve Yerel Yönetimlerin Rolü". *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. Cilt:26. Sayı:1. 43-65.

Saez, Emmanuel (2022). "Understanding The Social State". *Finance & Development*. 23-25 https://www.imf.org/en/Publications/fandd/issues/2022/03/Understanding-the-social-state-Saez Erişim: 14.01.2023

Seferihisar Kent Konseyi Gençlik Meclisi Çalışma Yönergesi (2023). http://www.seferihisarkentkonseyi.org.tr/meclisler/index.php?meclis=genclikmeclisi Erişim: 14.01.2023

Sönmez, Mete Burak (2009). "Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Ümraniye Belediyesi Örneği" adlı yayınlanmış yüksek lisans tezi. Ulusal Tez Merkezi. Erişim: 14.01.2023

T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (2022). "İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırılması". https://www.sanayi.gov.tr/assets/pdf/birimler/2022-ilce-sege.pdf Erişim: 14.01.2023

TESEV (2009). "Yerel Yönetim Sistemleri". https://www.tesev.org.tr/wp-content/uploads/rapor_Yerel_Yonetim_Sistemleri.pdf Erişim: 14.01.2023

TESEV (2012). "Yerel Yönetimlerde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Bütçeleme Kılavuzu". https://www.tesev.org.tr/wp-content/uploads/rapor_Yerel_Yonetimlerde_Toplumsal_Cinsiyet_Esitligi_Ve_Butceleme_Kilavuzu.pdf Erişim: 14.01.2023

Ümraniye Belediyesi Resmi İnternet Sitesi https://umraniye.bel.tr/tr/main/hizmetrehberi/sosyal-yardim-hizmetleri/47 Erişim: 14.01.2023

Yüksek Seçim Kurulu (YSK) (2023). "31 Mart 2019 Mahalli İdareler Genel Seçimi Sonuçları" https://sonuc.ysk.gov.tr/sorgu Erişim: 14.01.2023

Zeytinburnu Belediyesi Resmi İnternet Sitesi. https://umraniye.bel.tr/tr/main/hizmet rehberi/sosyal-yardim-hizmetleri/47 Erişim: 14.01.2023

5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu. https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5216.pdf Erişim: 14.01.2023

5393 Sayılı Belediye Kanunu. https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5393.pdf Erişim: 14.01.2023

6360 Sayılı Kanun. Resmi Gazete https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/12/20121206-1.htm Erişim: 14.01.2023

KAYNAKÇA

Aktan, Coşkun Can (2004), "İyi Yönetişim", www.canaktan.org/politika/yonetisim/anasayfa-yonetisim.htm (25.12.2004).

Ateş, Hamza; Çöpoğlu Mustafa (2017). 6360 Sayılı Kanun Ekseninde *Yerel Yönetim Reformları*, İstanbul: DER Yayınları.

Banazılı, A. Muhammet (2020). "Local Services", *Local Government: A Turkish Perspective* (Ed. H. Ateş), Ankara: Savaş Yayınları, ss. 231-252.

Bennett, Robert (1989). "Territory and Administration", *Territory and Administration in Europe* (Ed. R. Bennett), London: Pinter Publishers.

Coşkun, Selim (2003), "Kamu Yönetiminde Yönetişim Yaklaşımı", *Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar* (Ed.: Asım Balcı vd.), Ankara: Seçkin Yayınları, ss.39-55.

Çevik, H. Hüseyin ve Demirci, Süleyman (2015). *Kamu Politikası*, 3. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Demirkaya, Yüksel (20201). "Türk Kamu Yönetiminde Planlama" *Türk Kamu Yönetimi* (Ed.: H. Ateş), 2. Baskı, Ankara: Savaş Yayınları, ss.387-412.

Eryılmaz, Bilal (2018). *Kamu Yönetimi*, Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

Eryılmaz, Bilal (2013). *Kamu Yönetimi*, Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

Eryiğit, B. Hamza (2021). "Yerel Yönetimler" *Türk Kamu Yönetimi* (Ed.: H. Ateş), 2. Baskı, Ankara: Savaş Yayınevi, ss.267-308.

Esen, Adem (2019). "Turkey", *Local Governments in the Middle East and West Asia* (Ed. Adem Esen, Maan Chibli), İstanbul: UCLW: MEWA, ss. 361-394.

Genç, F. Neval (2021). "Türkiye'de Kamu Yönetiminde Değişim ve Reform Eğilimleri", *Türk Kamu Yönetimi* (Ed.: H. Ateş), 2. Baskı, Ankara: Savaş Yayınevi, ss.77-116.

Güler, Birgül Ayman (2005), *Devlette Reform Yazıları* Dünyada ve Türkiye'de Ekonomik Liberalizasyondan Siyasi – İdari Liberalizasyona, Ankara: Paragraf Yay.

Howen, W. & Van Den Elshout, A. (1962). *Mahalli İdareler için Merkezden Yürütülen Hizmetler*, Ankara: TODAİE Yayını.

Kahraman, Yavuz; Vurgun, Levent ve Öztop, Sezai (2012). "Yönetişim Anlayışı ve Değerlerin Yönetim Kültürüne Etkileri", *Yönetişim ve Yönetim Ekseninde Kamu Yönetimi* (Ed. Fatma Neval Genç), Bursa: Ekin Yayınevi, ss.111-134.

Kalaycıoğlu, Ersin (2001). "Sürdürülebilir Gelişme ve Siyasal İyi Yönetişim: Türkiye'nin Son On Yılı", Sürdürülebilir Kalkınma ve İyi Yönetişim Alt Çalışma Grubu Taslak Raporu, www.iula-emme.org (24.06.2007).

Kavruk, Hikmet (2016). "Yerel Politika", *Kamu Politikaları Ansiklopedisi* (Ed.: H. Altunok, F. Gül Gedikkaya), ss. 378-382.

Kerman, Uysal; Altan, Yakup; Aktel, Mehmet; Öztop, Sezai (2013), Kamu Yönetiminde Stratejik Planlama: Büyükşehir Belediyeleri Örneği. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.18, S.3. ss.111-130.

Lamba, Mustafa ve Öztop, Sezai (2019). "Kamu Hizmeti Sunumuna Vatandaş Katılımı (Üretişim): Antalya Emniyet Müdürlüğü Toplum Destekli Polislik Örneği", Sayıştay Dergisi, Sayı: 113, ss. 103-127.

Nohutçu, Ahmet (2003). **Etkin Devlet**, Muğla Üniversitesi Yayını.

Öztop, Sezai; Ateş, Hamza; Lamba, Mustafa (2016). "Kamu Yönetimi Reformları", **Türkiye Ekonomisinin Dönüşümü** (Ed.: S. Erdoğan ve A. Gedikli), Kocaeli: Umuttepe Yayınları, ss.1-28.

Öztop, Sezai (2007). Stratejik Planlamanın Belediyelerde Uygulanması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı.

Öztop, Talya (2021). Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik Açısından Stratejik Planlar: Türkiye'deki Devlet Üniversitelerinin Stratejik Planlarının İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü.

Öztop, Sezai (2017). "Mülki İdare – Belediye İlişkileri", **Belediye Yönetimi ve Kamusal İlişkiler** (Ed. H. Ateş, Mücahit Bıyıkoğlu), İstanbul: DER Yayınları, ss. 3-46.

Öztop, Sezai (2018). "Merkezi İdare ve Yerel Yönetimlerin Dönüşümü için Uluslararası Örnekler", Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Merkezi İdare ve Yerel Yönetimlerin Geleceği: **Yeni Sistemde Yerel Yönetimler** (Ed. H. Ateş, M. Çöpoğlu, M. Bıyıkoğlu). Ankara: Savaş Yayınları.

Öztürk, N. Kemal (2002) "Bürokratik Devletten Etkin Yönetime Geçiş: İyi Yönetişim", Türk İdare Dergisi, Sayı: 437.

Parlak, Bekir (2014). "Avrupa Birliği Perspektifinden Merkezi Yönetim – Yerel Yönetim İlişkileri", TESAM Akademi Dergisi, C.1, S.1. ss.7-40.

Songür, Neşe (2011). **Kamu Yönetiminde Stratejik Planlama**, Ankara: TODAİE Yayını (No: 359).

Şinik, Bilal (2012). **Avrupa'dan Karşılaştırmalı Yerel Yönetim Örnekleri**, İstanbul: Türkmen Kitabevi.

Türkiye İstatistik Kurumu (2022) "İl, yasal medeni durum ve cinsiyete göre nüfus-2022". https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=nufus-ve-demografi-109&dil=1 (04.01.2023).

6360 Sayılı "On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 6/12/2012 tarih ve 28489 sayılı Resmi Gazete.

5393 Sayılı Belediye Kanunu, 13/7/2005 tarih ve 25874 sayılı Resmî Gazete.

5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, 04/03/2005 tarih ve 25745 sayılı Resmî Gazete.

5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 23/07/2004 tarih ve 25531 sayılı Resmî Gazete.

5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrolü Kanunu, 24/12/2003 tarih ve 25326 sayılı Resmî Gazete.

442 Sayılı Köy Kanunu, 18/3/1924 tarih ve 68 sayılı Resmi Gazete.

KAYNAKÇA

Ateş, Hamza ve Bahar Bıyıklar (2021). "Kent ve Yönetim", Yeni Yüzyılda Kentsel Siyaset, Ed. Arzu Yılmaz Aslantürk ve İsmail Dursunoğlu, İstanbul: Eğitim Yayınevi.

Eriş, V., & Akıncı, A. (2019). 21. Yüzyıl Demokrasilerinde Siyasal Katılım: Türkiye Örneği. *Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi, 3*(2).

Gökçe, A. F., Özdemirci , İ., & Ceylan, İ. H. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Katılım Seviyesi: Kilis 7 Aralık Üniversitesi Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2*(27).

Gökmen, Ü. C., & Şentürk , A. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Katılımları ile Boş Zaman. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi, 8*(2).

Habitat, Genç Dostu Şehir Endeksi, https://habitatdernegi.org/yonetisim/genc-dostu-kentler-endeksi/, Erişim Tarihi: 12.01.2023.

Kaypak, Şafak (2016). "İnsanlar İçin Kente Bakış: Dost Kentler, 2. Uluslararası Çin'den Adriyatik'e Sosyal Bilimler Kongresi, Kongre Kitabı, Ed. Ragıp Pehlivanlı, Selçuk Demirkılınç, Adıyaman: İKSAD Yayını.

Silsüpür, Ö. (2016). Siyasal İletişim Aracı Olarak Twitter'ın Kullanımı: 07 Haziran 2015 Genel Seçimi Üzerine Bir Çalışma. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 4*(2).

Silsüpür, Ö. (2021). Siyasal Katılım, Siyasal İletişim ve Medya. *Türkiye Mesleki ve Sosyal Bilimler Dergisi, 3*(6).

TÜİK (2021). İstatistiklerle Gençlik 2020. https://www.tuik.gov.tr/media/announcements/istatistiklerle_genclik_2020.pdf, Erişim Tarihi: 12.01.2023.

Yolcu, N. (2017). Siyasal Katılım Düzeyi ve Siyasal Toplumsallaşma Araçlarına Yönelik Güven Ölçümü: Kocaeli İli Üzerine Ampirik Bir Araştırma. *Erciyes İletişim Dergisi Akademia, 5*(1).

KAYNAKÇA

Altman, I., & Low, S. M. (1992). Human Behavior and Environments: Advances in Theory and Research. V.12, Place Attachment. New York: Plenum Press.

Anbarlı Bozatay, Şeniz Ve Şahnagil, Sinem (2021). Yerel Siyaset ve Demokrasi, Yerel Yönetimler, Yönetim, Siyaset, Kent ve Güncel Tartışmalar, Ed. Özgür Önder, Esra Banu Sipahi ve Murat Yaman, Ankara: Gazi Kitabevi.

Bilgin, N. (2003). Sosyal Psikoloji Sözlüğü: Kavramlar, Yaklaşımlar, Bağlam Yayıncılık, İstanbul.

Brauch, H.G., Güvenliğin Yeniden Kavramsallaştırılması: Barış, Güvenlik, Kalkınma ve Çevre Kavramsal Dörtlüsü, Uluslararası İlişkiler, Cilt 5, Sayı 18 (Yaz 2008): 1- 47.

Caroline Moser ve Linda Peake, (1987). Women, Human Settlements, and Housing Londra: Tavistock.

Demir, Z. (2015). Kadınların Siyasete Katılımı ve Katılımı Artırmaya Yönelik Stratejiler. *KADEM Kadın Araştırmaları Dergisi, 1*(2).

Duran, H. (2015). Siyasal Katılmayı Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Araştırma: Tavşanlı - Kütahya Örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(13).

Onay, M. (2013). Kadınların Siyaseti, Siyasetin Kadınları. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 5*(1).

Özkılıççı, G., & Uzun, İ. M. (2022). Siyasal Katılım: Kadınların Siyasi Temsilinin Toplumsal Cinsiyet. *Aydın İnsan ve Toplum Dergisi, 8*(1).

Şengün, Hayriye (2021). Kentsel Haklar ve Katılım, Yeni Yüzyılda Kentsel Siyaset, Ed. Arzu Yılmaz Aslantürk ve İsmail Dursunoğlu, İstanbul: Eğitim Yayınevi.

Tekinbaş, E. ve Göker, G. (2015). Kadın Dostu Kent Uygulama Rehberi. Ankara: Berk Matbaacılık.

Tirab, A., (2017). Küreselleşme Asrında Ulusal Güvenlik Perspektifinden Medya-Güvenlik İlişkisi ve Topluma Yansımaları, Güvenlik Stratejileri, 13(26), 113-151.

TUIK (2022). İstatistiklerde Kadın 2021, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Kadin-2021-45635, Erişim Tarihi: 12.01.2023.

Yıldırım, F., & Gül , H. (2021). Uluslararası Kalkınma Politikaları ve Kadınların Güçlendirilmesi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10*(1).

5393 sayılı Belediye Kanunu, Resmi Gazete: 13.7.2005, Sayı: 25874.

KRİPTO PARA OLGUSU VE VERGİLENDİRME SORUNLARI

Mehmet Yuşa KÖSE
Dr. Ahmet KÖSTEKÇİ

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-77-5

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ağustos 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖN SÖZ

Bilgisayar çağı olarak nitelendirilen 1980 sonrası dönemde yaşam standartları hızla gelişim göstermiştir. Yaşanan teknolojik yenilikler, her alanda olduğu gibi ekonomi ve parasal alanlarda da yeni gelişmeleri beraberinde getirmiştir. İlk olarak takas yöntemi ile yapılan mübadeleler, zamanla dijital ortamlarda hızlı ve güvenilir şekilde gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Günümüzde yaşanan ileri teknolojik gelişmeler ve 2008 yılında Satoshi Nakamoto lakaplı kullanıcı tarafından yayınlanan makale ile blokzincir tabanlı kripto paralar gündemi meşgul etmeye başlamıştır. Şifreleme yöntemi ile blokzincir ağında kullanılan, hızlı ve güvenilir transfer olanağı sağlayan, aynı zamanda bir değer saklama, değişim, yatırım ve ödeme aracı olarak kullanılan kripto paralar, belirtilen özellikleri nedeniyle kullanıcıların ilgisini çekmiştir. Bununla birlikte piyasada yüksek işlem hacmi bulunan kripto paralar, vergi otoritelerinin de dikkatini çekmiştir. Ancak kripto paraların vergilendirilebilmesi için gerekli yasal düzenlemelerin yetersizliği ile kripto paraların tanımlanmasında yaşanılan zorluklar, vergilendirme sorunlarının başında gelmektedir.

Ülkelerin kripto paraların vergilendirilmesine yönelik mevcut vergi mevzuatları çerçevesinde bir yaklaşım sergilemeleri, kripto paraların optimum düzeyde vergilendirilememesine ve bu minvalde bazı vergi sorunlarının ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Bu anlamda ülkelerin mevcut vergi mevzuatlarının yetersizlikleri ve ulusal ile uluslararası kuruluşların yaklaşımları, vergilendirme konusunda farklı değerlendirmelere neden olmaktadır. Dolayısıyla devletler açısından potansiyel bir vergi geliri kaynağı olarak görülen kripto paraların vergilendirilmesi durumunda oluşabilecek sorunların, vergi kayıplarının ve yapısı nedeniyle yarattığı tehditlerin yasal düzenlemeler sonrasında telafi edilebilmesi mümkündür.

Bu çalışmada kripto para olgusu açıklanarak öncelikle kripto paraların çalışma mantığı, ödeme araçları ile bağlantısı ve sağlamış olduğu avantaj ve dezavantajlar ele alınmıştır. Devamında ise ülkelerin ve kurumların kripto paralara yönelik yaklaşımlarına ve Türkiye'deki vergi mevzuatları açısından değerlendirmelere yer verilerek kripto paraların vergilendirilmesi sürecinde yaşanılan zorluklar ve vergilendirilmesi halinde oluşabilecek sorunlar teorik olarak incelenmiştir. Küresel ekonomiye hız kazandıran ve ülkeler açısından vergilendirilebilir potansiyel alan konumunda bulunan kripto paraların önemine vurgu yapılarak vergilendirme sorunlarının çözümüne ilişkin literatüre katkı sağlanmak istenmiştir.

Çalışmanın planlanmasında, yürütülmesinde, oluşumunda önemli katkılar sunan ve desteğini esirgemeyen sayın hocam Dr. Öğr. Üyesi Ahmet KÖSTEKÇİ'ye, attığım her adımda bana güvenen, destek olan ve büyük emek harcayan geniş aileme, karakterleri ve saygınlıkları ile kişisel gelişimimde önemli katkıları bulunan ve geride kalanlara güzel izler bırakan, yüksek lisans eğitimim sürecinde kaybettiğimiz merhum dedem Mehmet KÖSE ve anneannem Fatma KANTAR'a, çalışma aşamasında bana gerekli kolaylığı sağlayan ve sabır gösteren iş arkadaşlarıma, mesleki ve eğitim kariyerim boyunca yeteri kadar ilgilenemediğim ancak buna rağmen her zaman bana destek olan, sevgi ve sabırlarını hiçbir zaman esirgemeyen sevgili eşim Merve KÖSE ve güzel kızım Ece Kayra KÖSE'ye sonsuz teşekkür ediyorum.

Mehmet Yuşa KÖSE

ELAZIĞ, 2023

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ 1

2. PARA KAVRAMI, PARANIN GELİŞİM SÜRECİ 5
2.1. Para Kavramı ve Türleri 5
2.1.1. Takas (Trampa) Sistemi 6
2.1.2. Mal (Emtia) Para 6
2.1.3. Temsili Para 6
2.1.4. İtibari Para 7
2.1.5. Kaydi Para 7
2.1.6. Alternatif Para 7
2.1.7. Dijital Para 8
2.1.8. Elektronik Para 8
2.1.9. Sanal Para 9
2.1.10. Kripto Para 9
2.2. Paranın Temel Özellikleri ve Fonksiyonları 10
2.2.1. Paranın Geleneksel Fonksiyonları 11
2.2.1.1. Değişim Aracı 11
2.2.1.2. Hesap ve Değer Ölçüm Birimi 11
2.2.1.3. Değer Saklama Aracı 12
2.2.2. Paranın Modern Fonksiyonları 12
2.2.2.1. Ekonomik Faaliyetlere Yön Verme 12
2.2.2.2. Gelir Yaratıcı ve Dağıtma Etkisi 12
2.2.2.3. Egemenlik (Nüfuz) İşlevi 13

3. ÖDEME ARAÇLARI 15
3.1. Nakit Ödeme Araçları 15
3.2. Nakit Dışı Ödeme Araçları 16
3.2.1. Kredi ve Borç Bazlı Ödeme Araçları 17
3.2.2. Elektronik Ödeme (e-Para) 18
3.2.3. Genel Amaçlı Nakit Dışı Ödeme Araçları 19
3.2.3.1. Kredi Transferleri 19
3.2.3.2. Doğrudan Borçlar 19
3.2.3.3. Ödeme Kartları 19
3.2.3.4. Çekler 21
3.2.4. Özel Amaçlı Nakit Dışı Ödeme Araçları 21
3.2.4.1. Havale 21
3.2.4.2. Seyahat Çeki 22
3.2.4.3. Banka Poliçesi 22
3.2.4.3. Akreditif ve Tahvil 22
3.2.5. Teknoloji ve Ödeme Araçları Arasındaki İlişki 23

4. BLOKZİNCİR TEKNOLOJİSİ VE KRİPTO PARA OLGUSU 25
4.1. Blokzincir Teknolojisi 25
4.1.1. Blokzincir Teknolojisinin Temel Kavramları 28
4.1.1.1. Kayıt 28
4.1.1.2. Blok 28
4.1.1.2.1. Genesis Bloklar 31
4.1.1.2.2. Orphan (Yetim) Bloklar 32
4.1.1.2.3. Uncle (Amca) Bloklar 33
4.1.1.2.4. Stale (Bayat) Bloklar 33
4.1.2. Blokzinciri Uzlaşma Mekanizmaları 34
4.1.2.1. İş İspatı (Proof of Works - PoW) 34
4.1.2.2. Pay İspatı (Proof of Stake – PoS) 35
4.1.3. Blokzincir Sisteminin Yapısı 35
4.1.3.1. Madencilik (Mining) 36
4.1.3.2. Değişmezlik 38
4.1.3.3. Dağıtık Defter Teknolojisi (DLT) 39
4.1.3.4. Eşten Eşe İletişim (Peer to peer – P2P) 39
4.1.3.5. Şeffaflık 40
4.1.4. Blokzincir Uygulamaları ve Kripto Paraların Temini 40
4.1.4.1. Elektronik Cüzdan 41
4.1.4.1.1. Sıcak Cüzdanlar 41
4.1.4.1.2. Soğuk Cüzdanlar 42
4.1.4.1.3. Tam Uç (Full Nodes) Cüzdanlar 43
4.1.4.1.4. Basit Ödeme Onaylı (SPV) Cüzdanlar 44
4.1.4.1.5. Çoklu İmza Gerektiren Cüzdanlar 44
4.1.4.1.6. Akıllı Sözleşmeler 44
4.1.4.2. ICO, IPO 45
4.1.4.3. Kripto Para Piyasaları 46
4.1.4.4. Otomatik Vezne Makineleri (ATM) 50
4.1.5. Blokzincir Teknolojisinin Kullanım Alanları 52
4.1.6. Blokzincir Teknolojisinin Avantaj ve Dezavantajları 53
4.1.7. Blokzincir Teknolojisine Yönelik Bazı Saldırı Türleri 54
4.2. Kripto Para Olgusu 56
4.2.1. Kripto Para Tanımı 57
4.2.2. Kripto Paranın Tarihçesi 58
4.2.3. Başlıca Kripto Para Birimleri 61
4.2.3.1. Bitcoin (BTC) 61
4.2.3.2. Ethereum (ETH) 63
4.2.3.3. Ripple (XRP) 64
4.2.3.4. Bitcoin Cash (BCH) 66
4.2.3.5. Litecoin (LTC) 67
4.2.3.6. Stellar (XLM) 68
4.2.3.7. Cardano (ADA) 68
4.2.3.8. IOTA (MIOTA) 69

4.2.3.9. Neo (NEO) 69
4.2.3.10. Monero (XMR) 69
4.2.3.11. Dash (DASH) 70
4.2.4. Kripto Paraların Yaygınlaşmasındaki Nedenler 70
4.2.5. Dünyada ve Türkiye'de Kripto Paraların Kullanımı 71
4.2.6. Kripto Paraların Faydaları ve Zararları 72

5. KRİPTO PARALARA YÖNELİK YAKLAŞIMLAR 75
5.1. Kripto Paraların Türkiye'de Gelişim Süreci 75
5.2. Kripto Paralara Yönelik Türkiye'deki Bazı Kurumların Yaklaşımları 76
5.2.1. BDDK'nın Kripto Para Yaklaşımı 76
5.2.2. Merkez Bankası, Finansal İstikrar Komitesi, Bankalararası Kart Merkezi, Borsa İstanbul ve TÜBİTAK'ın Kripto Para Yaklaşımları 77
5.2.3. Sermaye Piyasası Kurulu (SPK)'nun Kripto Para Yaklaşımı 79
5.2.4. MASAK'ın Kripto Para Yaklaşımı 79
5.2.5. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Kripto Para Yaklaşımı 80
5.3. Kripto Paralara Yönelik Çeşitli Ülkelerin Yaklaşımları 81
5.4. Uluslararası Kuruluşların Kripto Paralara Yönelik Yaklaşımları 85
5.4.1. Uluslararası Para Fonu 85
5.4.2. Dünya Bankası 86
5.4.3. Avrupa Merkez Bankası 86
5.4.4. Birleşmiş Milletler 87
5.4.5. İktisadi İşbirliği ve Geliştirme Teşkilatı 88

6. KRİPTO PARALARIN VERGİLENDİRİLMESİ 89
6.1. Hukuki Açıdan Kripto Paraların Vergilendirilmesi 90
6.2. Dünyada Yayımlanan veya Devam Eden Mevzuat Çalışmaları 92
6.3. Türkiye'de Yayımlanan veya Devam Eden Mevzuat Çalışmaları 95
6.3.1. Sermaye Piyasası Mevzuatına Göre Değerlendirme 97
6.3.2. Kambiyo Mevzuatına Göre Değerlendirme 98
6.3.3. Vergi Mevzuatına Göre Değerlendirme 98
6.3.3.1. Gelir Vergisi Kanunu Açısından Değerlendirme 99
6.3.3.2. Katma Değer Vergisi Kanunu Açısından Değerlendirme 100
6.3.3.3. Kurumlar Vergisi Açısından Değerlendirme 101
6.3.3.4. Damga Vergisi Açısından Değerlendirme 101
6.3.3.5. Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi Açısından Değerlendirme 102

7. KRİPTO PARALARIN VERGİLENDİRMESİYLE ORTAYA ÇIKABİLECEK SORUNLAR 103
7.1. Kripto Paraların Vergilerle Olan İlişkisi 104
7.2. Kripto Paraların Vergi Gelirlerine Etkisi 106
7.2.1. Vergilendirme Öncesi Ortaya Çıkan Etkiler 106
7.2.1.1. Olumsuz Etkiler 107
7.2.1.2. Olumlu Etkiler 107
7.2.2. Vergilendirme Sonrası Ortaya Çıkan Etkiler 109

7.2.2.1. Verginin Kripto Para Üzerindeki Gelir Etkisi 109
7.2.2.2. Verginin Kripto Para Üzerindeki İkame Etkisi 109
7.2.2.3. Optimum Vergileme 110
7.3. Kripto Paralardan Kaynaklanan Vergi Sorunları 111
7.3.1. Tanımlamada Yaşanan Güçlükler ve Kanundaki Boşluklardan Doğacak Vergi Kayıpları 112
7.3.2. Kripto Paralar Yardımıyla Yapılan Vergi Kaçakçılıkları 113
7.3.3. Çifte Vergilendirme Sorunu 113
7.3.4. Ekosistemin Vergi Cennetlerine Yönelmesi 114
7.3.5. Vergiye Uyum Sorunu 114
7.3.6. Politika Etkinsizliği ve Yasağın Çözüm Olmaması 115

8. SONUÇ VE ÖNERİLER 117

KAYNAKLAR 123

KAYNAKLAR

AA. Finansal İstikrar Komitesinden Bitcoin uyarısı. (2018, 11 Ocak). Erişim adresi https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/finansal-istikrar-komitesinden-bitcoin-uyarisi/1028439

AA. ABD Hazine Bakanlığı 10 bin doların üzerindeki kripto para transferlerinin bildirilmesini istedi. (2021, 20 Mayıs). Erişim adresi https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abd-hazine-bakanligi-10-bin-dolarin-uzerindeki-kripto-para-transferlerinin-bildirilmesini-istedi/2249283

Adam, S. (2020). *Milletlerin zenginliği: Doğası ve nedenleri üzerine bir inceleme.* (Çev. M. Acar). İstanbul: Liberus Yayınları. (Orijinal yayın tarihi, 1776)

Adamsson, S. and Tahir, M. (2015). From one to many – The impact of individual's beliefs in the development of cryptocurrency. (Master's thesis, Halmstad University, Sweden). Erişim adresi https://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A839787&dswid=116

Agbo, E. I. and Nwadialor, E. O. (2020). Cryptocurrency and the African economy. *Economics and Social Sciences Academic Journal,* 2(6), 84-100.

Akbulak, Y. (2022, 5 Mayıs). Kripto varlıklarda vergilendirme rejimlerine dair ülke uygulamaları (Derleme). Erişim adresi https://legal.com.tr/blog/genel/kripto-varliklarda-vergilendirme-rejimlerine-dair-ulke-uygulamalari-derleme/

Akbulak, Y. (2022, 3 Ağustos). OECD'nin G20 ekim 2022 toplantısına dönük 'kripto varlıklara vergi çerçevesi'. Erişim adresi https://legal.com.tr/blog/genel/oecdnin-g20-ekim-2022-toplantisina-donuk-kripto-varliklara-vergi-cercevesi/

Akcan, M. M. (2018). *Kripto para piyasalarında sürü davranışının ölçülmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.

Akdoğan, A. (1999). Vergilendirme politikası, gelir ve ikame etkileri açısından izlenebilecek gelir vergisi politikasının değerlendirilmesi. *Gazı Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 1(2), 97-104.

Akın, K. (2020). *Karşılıksız çekin hukuki sonuçları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.

Akiz, E. H. (2019). *Kripto paranın vergilendirilmesi, muhasebeleştirilmesi ve denetimi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Akkaya, H. ve Yüce, M. (2021). Kripto paraların vergilendirilmesine yönelik çalışmalar: Türkiye için öneri. *Akademik Bakış Dergisi,* (77), 34-62.

Aksoy, E., Teker, T., Mazak, M. ve Kocabıyık, T. (2020). Kripto paralar ve fiyat ilişkileri üzerine bir analiz: Toda-Yamamoto nedensellik analizi ile bir inceleme. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 37, 110-129.

Aktan, C. C. (2012). Vergi psikolojisinin temelleri ve vergi ahlakı. C. C. Aktan, A. Kesik ve D. Dileyici (Ed.), *"Yeni" maliye değişim çağında kamu maliyesi: Yeni trendler, yeni paradigmalar, yeni öğretiler, yeni perspektifler* içinde (167-182. ss.). Ankara: Hermes Matbaacılık.

Alizadeh, M., Andersson, K. and Schelen, O. (2020). A survey of secure internet of things in relation to blockchain. *Journal of Internet Services and Information Security,* 10(3), 47-75.

Almış, B. (2022). *Madeni paradan dijital paraya: İslami finans ilkeleri doğrultusunda kripto paraların incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Karabük.

Alpago, H. (2018). Bitcoin'den Selfcoin'e kripto para. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD),* 3(2), 411-428.

Alponat, T. (2006). *Kartlı ödeme sistemlerinin ekonomiye etkisi ve Türkiye'de kartlı ödeme sistemleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Alsancak, B. C. (2020). *Tüketicilerin ödeme yöntemi olarak kripto para kullanımına yönelik tutumları üzerine bir araştırma*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Altaş, S. (2010). *Avrupa Birliğine uyum sürecinde çifte vergilendirme ve Türkiye yaklaşımı*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Altun, E. D. (2022). *Ödeme sistemlerinde kredi kartının yeri ve kredi kartı kullanım memnuniyeti: Sivas ili örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.

Altunbaşak, T. A. (2018). Blok zincir (blockchain) teknolojisi ile vergilendirme. *Maliye Dergisi,* 174, 360-371.

Ambili, K. N., Sindhu, M. and Sethumadhavan, M. (2017). On federated and proof of validation based consensus algorithms in blockchain. *In IOP Conference Series: Materials Science and Engineering,* 225, 1-5. DOI:10.1088/1757-899X/225/1/012198

Arslan, B. (2023). *Teknik ve ceza hukuku boyutuyla kripto paranın kara para aklama suçunda kullanılması ve sonuçları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Aslan, B. (2020). *Kripto para birimlerinin rezerv para olabilme potansiyeli*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.

Atabaş, H. (2018). Blok zinciri teknolojisi. İstanbul: Ceres Yayınları.

Atasoy, A. B. (2022). *Risk yönetiminde kripto paraların kullanımı üzerine ampirik bir araştırma*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Sakarya Üniversitesi İşletme Enstitüsü, Sakarya.

Ataşen, K. (2019). *Blokzinciri ve akıllı sözleşmeler: Güvenli bir dijital sertifikasyon uygulaması geliştirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Edirne.

Ateş, B. A. (2016). Kripto para birimleri, bitcoin ve muhasebesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 7(1), 349-366.

Ateşler, H. (2022, 16 Aralık). Birleşmiş Milletler'den mülteciler için Stellar adımı. Erişim adresi https://uzmancoin.com/birlesmis-milletler-stellar-blok-zinciri-kripto/

Avunduk, H. ve Aşan, H. (2018). Blok zinciri (blockchain) teknolojisi ve işletme uygulamaları: Genel bir değerlendirme. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 33(1), 369-384.

Ay, A. ve Adıyaman, G. (2022). Bitcoin ve altcoinler arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* (47), 31-46.

Aydar, M. ve Çetin, S. C. (2020). Blokzincir teknolojisinin sağlık bilgi sistemlerinde kullanımı. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi,* (19), 533-538.

Aydın, Ö. ve Yükçü, S. (2020). Siber saldırı önlemede blokzinciri teknolojisinin fayda maliyet açısından değerlendirilmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 9(4), 2519-2530.

Aytekin, B. ve Arslan, R. (2021). Bitcoin'in mi var derdin var: Kripto Varlıkların hukuki konumu. *Baseak CORE Papers No:9.* Elektronik ön baskı. http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3895800

Babaoğlu, C. ve Karasoy, H. A. (2022). Kamu yönetiminde blokzincir: Kullanım alanları ve örnek uygulamalar. *Sosyoekonomi,* 30(52), 283-297.

Bakır, E. (2021). *Covid-19 pandemisi sürecinde kripto para birimleri ile ekonomik göstergeler arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

Bakırtaş, T. ve Ustaömer, K. (2019). Türkiye'nin bankacılık sektöründe dijitalleşme olgusu. *Ekonomi, İşletme ve Yönetim Dergisi,* 3(1), 1-24.

Balcı, M. ve Çakır, K. (2021). Kripto paraların karapara aklama yöntemi olarak kullanılması. *Ceza Hukuku Dergisi*, 16(46), 311-332.

Balseven, H. (2003). Vergilerin emek arzı üzerindeki gelir, ikame ve mali etkileri. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 5(2), 217-238.

Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu. (5464 S. K.). *T. C. Resmî Gazete* (26095, 1 Mart 2006).

Baronas, R. (2022). Fractal analysis of time series of the cryptocurrencies price. (Master's thesis, Vilnius University, Lithuania). Erişim adresi https://epublications.vu.lt/object/elaba:146235306/

Bayzan, Y. E. (2022). *Hukuki açıdan kripto varlıklar*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

BBC News. Kripto paraların kısa tarihindeki 5 büyük dolandırıcılık hikayesi. (2021, 27 Nisan). Erişim adresi https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-56892014

BDDK (2013, 25 Kasım). Basın Açıklaması. Erişim adresi https://www.bddk.org.tr/Duyuru/EkGetir/510?ekId=530

Belen, M. B. (2007). *Bankaların çeklerle ilgili yükümleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Belotti, M., Bozic, N., Pujolle, G. and Secci, S. (2019). A vademecum on blockchain technolohies: When, which, and how. *IEEE Communications Surveys & Tutorials,* 21(4), 3796-3838.

Bennett, S. (2017). Blockchain: A guide to understanding blockchain. New York: Cryptomasher series.

Ber, A. S. (2022). Blokzincir (blockchain) teknolojisi kapsamında elektronik çek. *Journal of Marine and Engineering Technology (JOINMET),* 2(1), 1-20.

Bhatt, G. (2022, Eylül). Reimagining money in the age of crypto and central bank digital currency. *International Monetary Fund.* Erişim adresi https://www.imf.org/en/Publications/fandd/issues/2022/09/Editor-letter-Reimagining-money-in-the-age-of-crypto-and-central-bank-digital%20currency

Bilbil, E. T. (2019). Yerel yönetimler ve blokzincir teknolojisi: Bir yönetişim tasarısı/stratejisi önerisi. *Kent Akademisi,* 12(3), 475-487.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu. (2020). Kripto Para Araştırma Raporu. Erişim adresi https://www.btk.gov.tr/uploads/pages/arastirma-raporlari/kripto-para-raporu-5f11dfe709c25.pdf

Birer, G. C. (2022). Kriptoloji. *Tübitak Bilim ve Teknik Dergisi,* 55(658), 16-31.

Blockchain. Bitcoin (BTC). (2023, 9 Ocak). Erişim adresi https://www.blockchain.com/explorer/assets/btc

Blockchain. Bitcoin cash (BCH). (2023, 9 Ocak). Erişim adresi https://www.blockchain.com/explorer/assets/bch

Blockchain. Cardano (ADA). (2023, 9 Ocak). Erişim adresi https://www.blockchain.com/explorer/assets/ada

Blockchain. Dash (DASH). (2023, 9 Ocak). Erişim adresi https://www.blockchain.com/explorer/assets/dash

Blockchain. Ethereum (ETH). (2023, 9 Ocak). Erişim adresi https://www.blockchain.com/explorer/assets/eth

Blockchain. IOTA (MIOTA). (2023, 9 Ocak). Erişim adresi https://www.blockchain.com/explorer/assets/miota

Blockchain. Litecoin (LTC). (2023, 9 Ocak). Erişim adresi https://www.blockchain.com/explorer/assets/ltc

Blockchain. Monero (XMR). (2023, 9 Ocak). Erişim adresi https://www.blockchain.com/explorer/assets/xmr

Blockchain. NEO (NEO). (2023, 9 Ocak). Erişim adresi https://www.blockchain.com/explorer/assets/neo

Blockchain. Ripple (XRP). (2023, 9 Ocak). Erişim adresi https://www.blockchain.com/explorer/assets/xrp

Blockchain. Stellar (XLM). (2023, 9 Ocak). Erişim adresi https://www.blockchain.com/explorer/assets/xlm

Bloomberg. Cryptocurrencies are like Ponzi schemes, World Bank Chief says. (2018, 8 Şubat). Erişim adresi https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-02-07/cryptocurrencies-are-like-ponzi-schemes-world-bank-chief-says#xj4y7vzkg

BorsaİstanbuI. Türkiye'nin ilk finansal blockchain projesi Borsa İstanbul Bilişim Teknolojileri Ekibi tarafından hayata geçirildi. (2018, 5 Eylül). Erişim adresi https://www.borsaistanbul.com/tr/duyuru/1096/turkiyenin-ilk-finansal-blockchain-projesi-borsa-istanbul-bilisim-teknolojileri-ekibi-tarafindan-hayata-gecirildi

Bozdoğan, K. G. ve Bayramoğlu, S. (2022). Türkiye'de sosyal medya fenomenlerinin ve youtuber'ların kazançlarının vergilendirilmesine dair bir değerlendirme. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 19(2), 825-838.

Bozdoğanoğlu, B. (2014). Sanal para birimi Bitcoin'in kayıtdışı ekonomi ile karapara faaliyetlerine etkisi ve vergilendirilmesi. *Legal Mali Hukuk Dergisi,* 10(111), 3-18.

Bulut, E. (2022). Klasik ponzi girişimcilikten dijital ponzi girişimciliğe: Benzer taktikler, farklı platformlar. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 14(26), 18-54.*

Bulut, Y. ve Sertkaya, İ. (2020). Security problem definition and security objectives of cryptocurrency wallets in common criteria. *Bilişim Teknolojileri Dergisi,13*(2), 157-165.

Büyükbaskın, L. A. (2019). *Blokzincir tabanlı e-seçim sistem önerilerinin güvenlik ve mahremiyet analizleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Şehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Can, F. (2023). *Kripto para madenciliğinin neden olduğu çevresel sorunlara vergi çözümleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gümüşhane Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Gümüşhane.

Canbaz, M. F. ve Berkun, G. (2021). Kripto para teknolojisi ve islami finans açısından meşruiyeti. *Uluslararası Bankacılık Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi,* 4(1), 98-133.

Candan, A. ve Yaşlak, H. İ. (2021). Fıkhın kripto paralara bakışı: Bitcoin örneği. *Van İlahiyat Dergisi,* 9(15), 1-39.

Cengiz, K. (2018). En popüler kripto para birimi: Bitcoin. *Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi,* 1(2), 87-100.

Cengiz, T. (2010). *Türkiye'de elektronik bankacılık kapsamında kredi kartlarının gelişimi ve temassız kredi kartları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, İstanbul.

Chaganti, R., Boppana, R. V., Ravi, V., Munir, K., Almutairi, M., Rustam, F., Lee, E. and Ashraf, I. (2022). A comprehensive review of denial of service attacks in blockchain ecosystem and open challenges. *IEEE Access,* 10, 96538-96555.

Chaum, D. L. (1981). Untraceable electronic mail, return addresses, and digital pseudonyms. *Communications of the ACM,* 24(2), 84-90.

Chaum, D. L. (1983). Blind signatures for untraceable payments. *In Advances in Cryptology, Springer US,* 199-203.

Christidis, K. and Devetsikiotis, M. (2016). Blockchains and smart contracts for internet of things. *IEEE Access,* 4, 2292-2303.

Ciğerci, İ. ve Eğmir, R. T. (2019). Kamu mali denetiminde olası blok zincir teknolojisinin denetim etkinliği açısından değerlendirilmesi. *Maliye Dergisi,* 177, 203-217.

CNN. IMF chief: Cryptocurrency regulation is 'inevitable'. (2018, 11 Şubat). Erişim adresi https://money.cnn.com/2018/02/11/investing/lagarde-bitcoin-regulation/index.html

CoinGecko. (2021). *Türkiye'de kripto para farkındalığı 2021*. Erişim adresi https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&url=https://assets.coingecko.com/reports/Surveys/2021-Turkey-Cryptocurrency-Survey-Turkish-Translation.pdf&ved=2ahUKEwic_dzHs-38AhXbavEDHfFDBvYQFnoECBEQAQ&usg=AOvVaw0CpZXNWybcf1S0sFkFoHoC

Coinmarketcap. Total cryptocurrency market cap. (2023, 11 Ocak). Erişim adresi https://coinmarketcap.com/charts/

Çakan, O. (2022). *Kripto paralarla borsalar arasındaki oynaklık yayılımı*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.

Çakmak, M. (2019). *Kripto paraların gelişim süreci, blok zincir teknolojisi ve kripto paraların Türkiye'de vergilendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Çamurşen, Y. E. (2022). *Terörizmin finansmanı aracı olarak kripto paralar*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

Çarkacıoğlu, A. (2016). Kripto-para bitcoin. Sermaye Piyasası Kurulu Araştırma Dairesi. Erişim Adresi https://www.spk.gov.tr/SiteApps/Yayin/YayinGoster/1130

Çaşkurlu, E. ve Arslan, C. B. (2021). Blokzincir teknolojisi, kripto paralar ve finansal derinleşme: Türkiye üzerine bir analiz. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* (28), 97-124.

Çek Kanunu. (5941 S. K.). *T. C. Resmî Gazete* (27438, 14 Aralık 2009).

Çelen, M. (2018). Türk vergi mevzuatına göre paraların vergilendirilmesi. *Bilimevi İktisat Dergisi,* (2), 154-177.

Çetin, M. (2022). *Sermaye piyasası hukuku bakımından kripto varlıklar*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Çetiner, Y. (2020). *Kripto paraların vergilendirilmesi ve muhasebeleştirilmesinin incelenmesi: Bir araştırma*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur.

Damga Vergisi Kanunu. (488 S. K.). *Resmî Gazete* (11751, 11 Temmuz 1964).

Dayanan, D. (2021). Kripto para birimleri ve Türkiye'deki yasal uygulamaları. *Rahva Teknik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 1(1), 37-44.

Demir, O. ve Odabaşı, H. (2022). Merkez bankası dijital para sisteminin avantaj ve dezavantajları neler olabilir?. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* (61), 199-222. DOI: 10.18070/erciyesiibd.981733.

Demirci, E. ve Karaatlı, M. (2023). Kripto para fiyatlarının LSTM ve GRU modelleri ile tahmini. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 10(1), 134-157.

Demirhan, H. (2019). *Sanal kripto paraların satın alma gücü bakımından değerlendirilmesi: Bitcoin örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.

Demirkan, G. (2021). *Blokzincir teknolojisi ve teknolojik determinizm çerçevesinde toplumsal değişime etkileri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Deniz, E. A. (2020). *Finansal piyasalarda kripto para uygulamaları: Kripto para fiyatlarını etkileyen faktörler*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Dere, Y. (2019). *Kripto para birimi Bitcoin ile ekonomik göstergeler arasındaki ilişkinin ekonometrik bir analizi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Dibrova, A. (2016). Virtual currency: New step in monetary development. *Procedia-Social and Behavioral Sciences,* 229, 42-49.

Diffie, W. and Hellman, M. E. (1976). New directions in cryptography. *IEEE Transactions on Information Theory*, 22(6), 644-654.

Dikshit, P. and Singh, K. (2017). Efficient weighted threshold ECDSA for securing Bitcoin wallet. In 2017 ISEA Asia Security and Privacy (ISEASP) (pp. 1-9). IEEE.

Din İşleri Yüksek Kurulu. (2017). Dijital kripto paraların kullanımının dimi hükmü nedir?. Erişim adresi https://kurul.diyanet.gov.tr/Karar-Mutalaa-Cevap/38212/dijital-kripto-paralarin-kullaniminin-dini-hukmu-nedir-

Di Pierro, M. (2017). What is the blockchain?. *Computing in Science & Engineering,* 19(5), 92-95.

Dizkırıcı, A. S. ve Gökgöz, A. (2018). Kripto para birimleri ve Türkiye'de bitcoin muhasebesi. *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies,* 4(2), 92-105.

Doğan, B. ve Yıldız, A. (2021). Kara para aklama ile mücadelede uluslararası kuruluşların rolü. *The Journal of International Scientific Researches,* 6(3), 397-412.

Doğan, B. ve Yıldız, A. (2021). Mali suçlar ve mali suçlarla mücadele: Türkiye örneği. *International Journal of Tourism, Economic and Business Sciences,* 5(2), 129-150.

Doğan, S. (2021). *Seçilmiş kripto para fiyatları ile dolar endeksi arasındaki nedensellik ilişkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

Durbilmez, S. E. (2018). *Blockchain teknolojisinin finans sektöründeki yeri ve uygulamaları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Durbilmez, S. E. ve Türkmen, S. Y. (2019). Blockchain teknolojisi ve Türkiye finans sektöründeki durumu. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 4(1), 30-45.

Dymski, G. (2002). Post-hegemonic US economic hegemony: Minskian and Kaleckian dynamics in the neoliberal era. Department of Economics, University of California, Riverside.

ECB (2023). *Electronic money.* Erişim adresi https://www.ecb.europa.eu/stats/money_credit_banking/electronic_money/html/index.en.html#:~:text=Electronic%20money%20(e%2Dmoney),than%20the%20e%2Dmoney%20issuer.

Efanov, D. and Roschin, P. (2018). The all-pervasiveness of the blockchain technology.*Procedia Computer Science,* 123, 116-121.

Eğilmez, M. (2017, 11 Kasım). Kripto paralar, bitcoin ve blockchain. Erişim adresi https://www.mahfiegilmez.com/2017/11/kripto-paralar-bitcoin-ve-blockchain.html#more

Eğilmez, M. (2018, 6 Eylül). Dolar nasıl dünya parası oldu?. Erişim adresi https://www.mahfiegilmez.com/2018/09/dolar-nasl-dunya-paras-oldu.html

Ekiz, A. T. (2023). *Uluslararası ticarette kripto paralara devletlerin bakış açısı: Avrupa Birliği örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi Dış Ticaret Enstitüsü, İstanbul.

Ekiz, A. T. ve Çetin, G. A. (2022). Uluslararası ticarette kripto paralara devletlerin bakış açısı: Avrupa Birliği örneği. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Dış Ticaret Enstitüsü Working Paper Series Dergisi,* 3(4), 153-164. DOI: 10.5281/zenodo.7501797

Ekiz, Y. (2019). *Bir ödeme aracı olarak kripto para birimlerinin gelişimi ve Türkiye'de vergilendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Elmas, B. ve Aydın, S. (2021). Geçmişten günümüze paraların tarihi: Fiziki paradan kripto paraya. *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi,* (2021 Özel Sayı), 253-264.

Erarslan, C. (2020). Bitcoin'in özellikleri, teknolojik altyapısı, ulusal para sistemleri için oluşturduğu fırsat ve tehditler. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 1(39), 23-35. DOI: 10.35342/kosbed.623097

Erdem, T. (2022). *Kripto paraların vergilendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Erdoğdu, C. (2004). Avrupa Birliği'nde elektronik ödeme sistemlerindeki gelişmeler. *Bankacılık Dergisi* 48, 80-93.

Erkuş, H. ve Gümüş, A. (2019). Blockchain ve kripto paraların kullanımı üzerine bir değerlendirme. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,7*(2), 41-49.

Ersoy, E. C. (2021, 9 Ağustos). Kripto paraların vergilendirilmesi. Erişim adresi https://kilinclaw.com.tr/kripto-paralarin-vergilendirilmesi/#

Esenkaya, A. ve Ergun, H. (2019). Kripto paralar ve blockchain teknolojisinin islami finans açısından değerlendirmesi. H. Ergun ve K. Bayram (Ed.) *International Congress of Islamic Economy, Finance and Ethics* içinde (46-55. ss.). İstanbul: Pazıl Reklam, Matbaa ve Organizasyon.

Ferreira, A. and Sandner, P. (2021). Eu search for regulatory answers to crypto assets and their place in the financial markets' infrastructure. *Computer Law & Security Review,* 43, 1-15. https://doi.org/10.1016/j.clsr.2021.105632

Fırat, S. ve Daşdemir, E. (2021). Kripto paralarda miktar teorisi uygulaması: Bitcoin örneği ve Covid-19 Salgınının Etkisi. *İstanbul İktisat Dergisi – İstanbul Journal of Economics,* 71(1), 81-102. https://doi.org/10.26650/ISTJECON2021-879423

Financial Times. IMF and World Bank explore crypto merits with blockchain project. (2019, 12 Nisan). Erişim adresi https://www.ft.com/content/1cfb6d46-5d5a-11e9-939a-341f5ada9d40

Forbes. Bitcoin must be accepted by World Bank, to charter. (2021, 17 Haziran). Erişim adresi https://www.forbes.com/sites/martinrivers/2021/06/17/el-salvador-can-pay-world-bank-in-bitcoin-according-to-charter/?sh=2fce4a7d3d87

Gatla, R. (2021). Crypto currency mining-a centralised exchange model for thorniest issues. *Webology (ISSN: 1735-188X), 18*(5).

Gazetevatan. Thodex nedir, Thodex dolandırıcılık olayı nasıl oldu?. (2022, 30 Ağustos). Erişim adresi https://www.gazetevatan.com/gundem/thodex-nedir-thodex-dolandiricilik-olayi-nasil-oldu-2058258

Gelir Vergisi Kanunu. (193 S. K.). *Resmî Gazete* (10700, 6 Ocak 1961).

Gerdan, G. (2019). *Blokzincir teknolojisiyle gıda güvenliği ve yumurta sektörü için örnek bir uygulama*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Gibbs, T. and Yordchim, S. (2014). Thai perception on Litecoin value. *International Journal of Social, Education, Economics and Management Engineering,* 8(8), 2589-2591.

Gider Vergileri Kanunu. (6802 S. K.). *Resmî Gazete* (9362, 23 Temmuz 1956).

Girgin, S. (2020). *Kripto paralardan elde edilen kazançların vergilendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

Golosova, J. ve Romanovs, A. (2018). The advantages and disadvantages of the blockchain technology. In 2018 IEEE 6th workshop on advances in information, electronic and electrical engineering (AIEEE) (pp. 1-6). IEEE.

Gordon, C. (2018). Blokzincir Blockchain simplified: A comprehensive beginner's guide to learns and understand blockchain technology. Erişim adresi https://www.scribd.com/book/391997415/Blockchain-Simplified-A-Comprehensive-Beginner-s-Guide-to-Learn-and-Understand-Blockchain-Technology

Göçtürk, T. (2021). *Blockchain teknolojisi ve finans sektörüne etkisi üzerine bir inceleme*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

Grech, A. and Camilleri, A. F. (2017). *Blockchain in education.* Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Gundaboina, L., Badotra, S., Bhatia, T. K., Sharma, K., Mehmood, G., Fayaz, M. and Khan, I. U. (2022). Mining cryptocurrency-based security using renewable energy as source. *Security and Communication Networks,* 1-13. https://doi.org/10.1155/2022/4808703

Güleç, Ö. F., Çevik, E. ve Bahadır, N. (2018). Bitcoin ile finansal göstergeler arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 7(2), 18-37.

Güler, M. (2021). *Kripto paraların gelişimi, geleceği ve ekonomiye etkileri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Gültekin, Y. (2017). *Kripto para birimleri ve yatırım aracı olarak kullanımı: Tarihsel volatiliteleri bağlamında bir değerlendirme*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.

Gültekin, Y., Özdemir, F. S. ve Varıcı, İ. (2019). Kripto para birimlerinin piyasa değerlerindeki değişimlerin analizi. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi,* 26(2), 677-688.

Gümüş, Ö. ve Sağdıç, E. N. (2021). Kripto paraya yönelik mali öneriler: Bilgi edinme yoluyla vergi denetimi ve değer artışı kazancı üzerinden vergilendirme. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 22(2), 531-538.

Günay, H. F. ve Kargı, V. (2018). Kripto paranın vergilendirilmesinin mali yönden değerlendirilmesi. *Journal of Life Economics,* 5(3), 61-76.

Gündüz, O. (2021, 12 Mayıs). Kripto varlıkların Türk hukukundaki geçmişi nedir?. [Web günlük postası] Erişim adresi https://gunduzlaw.com/2021/05/12/kripto-varliklarin-turk-hukukundaki-gecmisi-nedir/

Güneş, E. (2023). Tarım ve gıda ürünleri piyasalarında blok zinciri teknolojisi: Uygulama olanak ve sınırlılıkları. *Toplum ve Doğa İçin Blokzinciri Sempozyumu* içinde (77-93. ss.). Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.

Gürsoy, S. (2021). Para gelmişi, geçmişi, geleceği. Ankara: Sonçağ Yayıncılık.

Güven, H. (2020). Covid-19 pandemik krizi sürecinde e-ticarette meydana gelen değişimler. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi,* 7(5), 251-268.

Güven, V. ve Şahinöz, E. (2021). *Blokzincir kripto paralar Bitcoin: Satoshi dünyayı değiştiriyor.* İstanbul: Kronik Kitap.

Haberler. Thodex'in kurucusu Faruk Fatih Özer tutuklanarak cezaevine gönderildi. (2023, 25 Nisan). Erişim adresi https://www.haberler.com/3-sayfa/thodex-in-kurucusu-faruk-fatih-ozer-tutuklanarak-15814378-haberi/

Habertürk. Binance'e Türkiye'den ceza. (2021, 25 Aralık). Erişim adresi https://www.haberturk.com/binance-e-turkiye-den-ceza-3294788-ekonomi

Han, R., Foutris, N. and Kotselidis, C. (2019). Demystifying crypto-mining: Analysis and optimizations of memory-hard PoW algortihms. *In 2019 IEEE International Symposium on Performance Analysis of Systems and Software (ISPASS)* (pp. 22-23). IEEE.

Hasanova, H., Baek, U. J., Shin, M. G., Cho, K. and Kim, M. S. (2019). A survey on blockchain cybersecurity vulnerabilities and possible countermeasures. *International Journal of Network Management,* 29, 1-36. https://doi.org/10.1002/nem.2060

Hatipoğlu, O. G. (2021). Kamu politikası analizi açısından Türkiye'de kripto para politikaları. *Maliye ve Finans Yazıları,* (116), 171-201.

Hayward, J. O. (2007). Grokster unplugged: İt's time to legal ize P2P file sharing. *Intellectual Property Law Bulletin,* 12(1).

Higuera, J. B., Higuer, J. R. B., Montalvo, J. A. S. and Crespo, R. G. (2022). Introduction to cryptography in blockchain. *Implementing and Leveraging Blockchain Programming,* 1-34.

Hurlburt, G. (2016). Might the blockchain outlive bitcoin?. *It Professional,* 18(2), 12-16.

Investing. Hazine ve Maliye Bakanı Nebati, kripto para düzenlemeleriyle ilgili açıklama yaptı. (2022, 1 Kasım). Erişim adresi https://m.tr.investing.com/

Işıkman, M. F. (2023). *Türkiye'de kripto paralar ve non-fungible tokens'lerin (NFT) vergilendirilmesi: Farklı ülke uygulamaları ışığında veraset ve intikal vergisi özelinde bir değerlendirme*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tokat.

İmal, F. H. (2021, 13 Aralık). Avrupa Birliği kripto varlıklar piyasası düzenlemesi. Erişim adresi https://universalhukuk.com/AVRUPA-BIRLIGI-KRIPTO-VARLIKLAR-PIYASASI-DUZENLEMESI

İri, R. (2021). Bir kripto para biriminin pazardaki gelişimi ve küresel bir marka olma hikayesi: Bitcoin örneği. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi,* 5(2), 720-746.

İslam, A. (2019). *Blok zinciri teknolojisi ve kripto paralar: Mevcut durum, potansiyel ve risk analizi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

İslamoğlu, G. (2019). Havale. *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* 14(2), 525-552.

İşgör, M. (2019). *Kripto para birimi olan bitcoin ve blockchain teknolojisinin ortaya çıkışı bugüne kadarki gelişim süreci ile gelecekteki durumu*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Kahraman, A. (2019). *Türk ve Avrupa Birliği düzenlemeleri ışığında elektronik para*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kahraman, M. E. (2022). Blok zincir, deepfake, avatar, kripto para, değiştirilemez belirteç (NFT) ve sanal evren (metaverse) ile yaygınlaşan sanal yaşam. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD),* 8(1), 149-162.

Kalaitzis, A. (2018). Bitcoin-Monero analysis: Pearson and Spearman correlation coefficients of cryptocurrencies. (Master's thesis, Malardalen University, Sweden). Erişim adresi https://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1265361&dswid=-9009

Kalkan, A. (2022). *Davranışsal finans anomalileri ve kripto para üzerinde bir analiz*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur.

Kalyoncuoğlu, S. (2018). Tüketicilerin online alışverişlerindeki sanal kart kullanımlarının teknoloji kabul modeli ile incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 20(2), 193-213.

Kamalludin, I., Suhendar, H., Pratami, B. D., Yaqin, A. and Afifah, N. (2022). Criminal law treats for online gambling performers: Investment fraud modes. *Dialogia Iuridica,* 14(1), 26-51.

Kaplanhan, F. (2018). Kripto paranın Türk mevzuatı açısından değerlendirilmesi "Bitcoin örneği". *Vergi Sorunları Dergisi,* (353), 105-123.

Karaçalı, C. (2019). *Kripto paraların muhasebeleştirilmesi: Bir uygulama*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bartın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bartın.

Karadaş, M. C. ve Mete, M. (2021). Blockchain teknolojisinin ekonomideki dijital dönüşüme etkileri. İ. H. Sugözü ve M. Bayrak (Ed.), *2. Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Kongresi* içinde (223-234. ss.). Elazığ: Asos Yayınları.

Karakaya, O. (2022). *Kripto paralar arasında ortalamada ve varyansta nedensellik ilişkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bingöl.

Karapınar, S. (2018). *Vergi kayıplarının oluşumu ve önlenmesinde muhasebe meslek mensuplarının rolü*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kardaş, S. (2019). Blokzincir teknojisi: uzlaşma protokolleri. *Dicle Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Mühendislik Dergisi,*10(2), 481-496.

Katma Değer Vergisi Kanunu. (3065 S. K.). *Resmî Gazete* (18563, 2 Kasım 1984).

Katrancı, A. ve Kundakcı, N. (2020). Bulanık CODAS yöntemi ile kripto para yatırım alternatiflerinin değerlendirilmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 22(4), 958-973.

Kazova, F. (2021). *Kripto para birimlerinin volatilite yapılarının karşılaştırmalı analizi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Kekeç, H. M. (2022). Dünya'da çeşitli ülkelerin kripto paralara yaklaşımı ve kripto paraların vergisel boyutu. Y. Aslan (Ed.), *Muhasebe, finans ve denetim alanlarında yenilikçi yaklaşımlar-3* içinde (47-60. ss.). İstanbul: Efe Akademi Yayınları.

Keller, S. C. (2018). Hashgraph vs Blockchain: The future of cryptocurrency. CreateSpace Independent Publishing Platform.

Kethineni, S. and Cao, Y. (2020). The rise in popularity of cryptocurrency and associated criminal activity. *International Criminal Justice Review,*30(3), 325-344.

Kılıçarslan, S. K. (2023). Bitcoin özelinde kripto paraların edinilmiş mallara katılma rejiminde tasfiyesi sorunu. *Kırıkkale Hukuk Mecmuası,* 3(1), 1-27.

Kıray, A. ve Kaplan, M. (Ed.). (2022). *Teknolojik dönüşüm, işletme ve ekonomi.* Bursa: Ekin Yayınevi.

Kırbaş, İ. (2018). Blokzincir teknolojisi ve yakın gelecekteki uygulama alanları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi,9*(1), 75-82.

Kızıl, C., Hanişoğlu, G. S. ve Aslan, T. (2019). *Kripto paraların finansal piyasalara etkileri ve muhasebeleştirilmesi*. Bursa: Ekin Yayınevi.

Kirdaban, M. İ. (2005). Ödeme sistemlerindeki gelişmeler ve ödeme sistemlerinin finansal sistem istikrarı üzerindeki etkileri. (Uzmanlık Yeterlilik Tezi, TCMB Bankacılık ve Finansal Kuruluşlar Genel Müdürlüğü, Ankara). Erişim adresi https://www3.tcmb.gov.tr/kutuphane/TURKCE/tezler/mibrahimkirdaban.pdf

Kirmanoğlu, H. (2019). Kamu ekonomisi analizi (7. bs.). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.

Kocaçınar, A. (2021, 12 Mayıs). Kripto varlıklara ilişkin hukuki bir özet. Erişim adresi https://www.ulusal.com.tr/haber/8561863/kripto-varliklara-iliskin-hukuki-bir-ozet

Koç, E. (2019). *Paranın tarihi, evrimi ve kripto paralar: Dünya ve Türkiye yansımaları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kokkola, T. (Ed.). (2010). *The payment system: Payments, securities and derivatives, and the role of the Eurosystem.* European Central Bank.

Kolay, S. ve Dökmen, G. (2022). Kripto paraların regülasyon zorlukları bağlamında değerlendirilmesi. E. Durukan, B. Alkan ve S. Sağlık (Ed.), *Sosyal ve beşerî bilimlerde güncel araştırmalar-2* içinde (63-90. ss.). Ankara: Gece Kitaplığı.

Kolçak, B. (2022). *Kripto paraların vergilendirilmesinde uluslararası vergi sistemlerinin rolüne ilişkin karşılaştırmalı bir analiz*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Kommuru, A. R., Gupta, A. and Chauhan, M. (2022). Cryptocurrency: The present and the future scenario. *International Journal for Research in Applied Science & Engineering Technology,* 10(6), 675-688.

Konacaklı, E. ve Karaarslan, E. (2021). Blokzincirinin askeri lojistik takip sistemlerinde kullanılması. Siber Güvenlik ve Savunma: Blokzinciri ve Kriptografi, p. 217-237, Nobel Yayınevi.

Köylü, M. K. (2018). Kripto paralar ve uluslararası finansal piyasalarda yeri. *International Journal of Academic Value Studies,* 4(21), 814-821.

Kriptoparahaber. Bitconnect kurucusu, 70 yıl hapis cezasına çarpıtılabilir. (2022, 27 Şubat). Erişim adresi https://kriptoparahaber.com/bitconnect-kurucusu-70-yil-hapis-cezasina-carpitilabilir-iste-detaylar/

Kurt, S. (2022). *Parasal sistem olarak kripto paralar ve blok zinciri teknolojisinin finansal piyasalara olası etkileri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bolu.

Kurumlar Vergisi Kanunu. (5520 S. K.). *Resmî Gazete* (26205, 21 Haziran 2006).

Kwon, Y., Kim, H., Shin, J. and Kim, Y. (2019). Bitcoin vs. Bitcoin Cash: Coexistence or downfall of Bitcoin Cash?. *In 2019 IEEE Symposium on Security and Privacy (SP)* (pp. 935-951). IEEE.

Lagarde, C. (2017, 29 Eylül). Central banking and Fintech-a brave new world?. Erişim adresi https://www.imf.org/en/News/Articles/2017/09/28/sp092917-central-banking-and-fintech-a-brave-new-world

Lee, D. and Park, N. (2021). Blockchain based privacy preserving multimedia intelligent video surveillance using secure merkle tree. *Multimedia Tools and Applications,* 80, 34517-34534. https://doi.org/10.1007/s11042-020-08776-y

Li, J. and Mann, W. (2018). Initial coin offering and platform building. *SSRN Electronic Journal, 2018,* 1-56.

Lin, S. Y., Zhang, L., Li, J., Ji, L. L. and Sun, Y. (2022). A survey of application research based on blockchain smart contract. *Wireless Networks,* 28, 635-690.

Marian, O. (2016). Kripto para birimi üstün vergi cenneti mi?. (Çev. S. P. G. Keleş). *İstanbul Hukuk Mecmuası,* 74(2), 919-930.

Marr, B. (2017, 6 Aralık). A short history of Bitcoin and crypto currency everyone should read. Erişim adresi https://www.forbes.com/sites/bernardmarr/2017/12/06/a-short-history-of-bitcoin-and-crypto-currency-everyone-should-read/?sh=6bebecd73f27

Mendi, A. F. (2021). Blokzincir mimarisi ve getirdiği fırsatlar. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi,* (29), 181-186.

Mendi, A. F. ve Çabuk, A. (2018). Bitcoin'in arkasındaki güç: Blockchain. *GSI Journals Serie C: Advancements in Information Sciences and Technologies,* 1(1), 12-23.

Mete, S. (2019). *Blok zincir sistemlerinin finans piyasalarındaki yeri ve kripto paralarda fiyat balonlarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi Finans Enstitüsü, İstanbul.

Mete, M. ve Tekin, İ. (2021). Kripto para teknolojisi, ulusal ve uluslar arası piyasalardaki önemi, gelişimi ve ülkelerin yaklaşımları. V. Kuzmin, A. Korkut, N. Açan ve H. Karacan (Ed.), *XII. Eurasian Conference on Language & Social Sciences (ECLSS)* içinde (232-246. ss.). e-ISBN: 978-625-00-9796-0

Mikhaylov, A. (2020). Cryptocurrency market analysis from the open innovation perspective. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity,* 6(4), 197.

Mill, A. (2017). Ekonomi 101-Arz-talep dengesi ve ekonomik büyümeden döviz kurları ve bankacılığa kadar ekonomi hakkında bilmeniz gereken her şey. (Çev. N. Soysal) İstanbul: Say Yayınları.

Mishkin, F. S. (2011). The economics of money, banking, and financial markets. Toronto: Pearson Education.

Mosmer, S. ve Başarır, Ç. (2023). Türkiye'deki bireysel kripto para yatırımcılarının kripto paralara yaklaşımları. *The Journal of International Scientific Researches,* 8(1), 46-63.

Moxoto, A. C., Melo, P. and Soukiazis, E. (2021). Initial coin offering (ICO): A systematic review of the literatüre. *In Proceedings of the 54th Hawaii International Conference on System Sciences (HICSS)* (pp. 4177-4186).

Nakamoto, S. (2008), "Bitcoin: A peer-to-peer electronic cash system". https://bctr.org/wp-content/uploads/2019/03/t%C3%BCrk%C3%A7e_bitcoin.pdf

Nicolas, K., Wang, Y., Giakos, G. C., Wei, B. and Shen, H. (2021). Blockchain system defensive overview for double-spend and selfish mining attacks: A systematic approach. *IEEE Access,* 9, 3838-3857.

Nofer, M., Gomber, P., Hinz, O. and Schiereck, D. (2017). Blockchain. *Business & Information Systems Engineering,* 59(3), 183-187.

Ofir, M. and Sadeh, I. (2020). ICO vs. IPO: Empirical findings, information asymmetry, and the appropriate regulatory framework. *Vanderbilt Journal of Transnational Law,* 53(2), 525-613.

Oğuz, N. S. (2021). *Dünyada ve Türkiye'de kripto paraların vergilendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.

Ohara, M. (2019). A study on checkpointing for distributed applications using blockchain-based data storage. *2019 IEEE 24th Pacific Rim International Symposium on Dependable Computing (PEDC)* içinde (116-117. Ss.). IEEE. https://doi.org/10.1109/PRDC47002.2019.00038

On Birinci Kalkınma Planı 2019-2023. (2019). *T. C. Resmî Gazete* (30840, 23 Temmuz 2019).

Oral, B. G. ve Yeşilkaya, Y. (2021). Kripto paraların vergilendirilmesi. *Turkuaz Uluslararası Sosyoekonomik Stratejik Araştırmalar Dergisi,* 3(1), 78-93.

Orkun, K. B. (2022). *Kripto varlıkların vergilendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun. (6493 S. K.). *Resmî Gazete* (28690, 27 Haziran 2013).

Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmamasına Dair Yönetmelik. *T. C. Resmî Gazete* (31456, 16 Nisan 2021).

Öncü, S. ve Etik, D. (2021). Kripto paraların yatırım amaçlı kullanımı: Riskler ve getiriler. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 19(4), 362-395.

Özdemir, G. (2021). Kripto paraların eşya niteliği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* 11(1), 289-306.

Özel, G. (2022). *Kripto para ve para piyasasındaki konumu*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Özer, A. C. (2020). *Nakitsiz toplum yaratma sürecinde elektronik ödeme araçlarının kullanımı (Muğla il merkezinde bir uygulama)*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.

Özkan, Ö. (2019). Dünyada blokzinciri regülasyonları ve uygulama örnekleri karşılaştırma raporu. İstanbul: Blockchain Türkiye Platformu. Erişim adresi https://bctr.org/dokumanlar/Dunyada_Blokzinciri_Regulasyonlari.pdf

Özkul, F. U. ve Baş, E. (2020). Dijital çağın teknolojisi blokzincir ve kripto paralar: Ulusal mevzuat ve uluslararası standartlar çerçevesinde mali yönden değerlendirme. *Muhasebe ve Denetime Bakış,* (60), 57-74.

Öztürk, N. ve Koç, A. (2006). Elektronik para, diğer para türleriyle karşılaştırılması ve olası etkileri. *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi,* 6(11), 207-243.

Quesnelle J. (2018). An analysis of ananymity in the zcash cryptocurrency. (Master's Thesis, University of Michgan-Dearbond, The United States of America).

Palabıyık, Ö. (2020). *Blokzincir teknolojisinin bankacılık sektörü istihdamı üzerine olası etkileri: Kırklareli ilinde nitel bir araştırma*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırklareli.

Parlaktuna, İ. ve Güngül, M. (2020). Bitcoin'in tanımlanma sorunu. *Muhasebe ve Finansman Dergisi,* (86), 25-38.

Parlar, T. (2022). Blokzincir teknolojisi ve merkeziyetsiz finans uygulamaları. *Journal of Politics, Economy and Management,* 5(2), 165-174.

Pehlivan, İ. (2020). *Kripto paraların muhasebeleştirilmesi ve raporlanması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

Pirim, E. C. (2022). *Kripto para ve kripto paranın muhasebeleştirilmesi: Kripto para birimleri ile ilgili düzenlemelerin dünyada ve Türkiye'de incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Rennock, M. J. W., Cohn, A. and Butcher, J. R. (2018). Blockchain technology and regulatory investigations. *The Journal, Litigation,* 35-44.

Rivest, R. L., Shamir, A. and Adleman, L. (1978). A method for obtaining digital signatures and public-key cryptosystems. *Communications of the ACM,* 21(2), 120-126.

Rubinstein, F. ve Vettori, G. G. (2018). Taxation of investments in Bitcoin's and other virtual currencies: International trends and the Brazilian approach. *Submitted to Derivatives & Financial Instruments.* Elektronik ön baskı. https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3135580

Salihoğlu, E. (2018). *Merkez Bankası para politikaları ve elektronik para ilişkisi: Türkiye uygulaması*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, İstanbul.

Salihoğlu, E. (2021). Dijital para ve merkez bankası para politikaları (2. bs.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Sarıkaya, S. (2020). *Kripto para birimlerinin gelişimi ile Türkiye'de vergilendirilmesi ve muhasebeleştirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara.

Sarmah, S. S. (2018). Understanding blockchain technology. Computer Science and Engineering, 8(2), 23-29.

Savaş, D. O. ve Danacı, Ö. (2014). Dijital para bitcoin; Bir ödeme aracı mı yoksa karapara aklayıcıların yeni sığınağı mı?. *Gümrük ve Ticaret Dergisi,* (4), 72-85.

Schumpeter, J. A. (1942). II. Capitalism, Socialism, and Democracy.

Seok, B., Park, J. and Park, J. H. (2019). A lightweight hash-based blockchain architecture for industrial IoT. *Applied Sciences,* 9(18), 3740. https://doi.org/10.3390/app9183740

Sermaye Piyasası Kanunu. (6362 S. K.). *Resmî Gazete* (28513, 30 Aralık 2012).

SPK (2018, 27 Eylül). *Sermaye Piyasası Kurulu Bülteni* [Basın bülteni]. Erişim adresi https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&url=https://spk.gov.tr/data/61e0b4db1b41c613a0d633dc/20c458af9ec636f50e86f04a02c3c89c.pdf&ved=2ahUKEwiN5uzHosD8AhUdSPEDHV1_BXMQFnoECBIQAQ&usg=AOvVaw1lwGTMJxToYiuYYH0iRZVY

Srokosz, W. and Kopyğciaěski, T. (2015). Legal and economic analysis of the cryptocurrencies impact on the financial system stability. *Journal of Teaching and Education,* 4(2), 619-627.

Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun. (5549 S. K.). *T. C. Resmî Gazete* (26323, 18 Ekim 2006).

Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. *T. C. Resmî Gazete* (31471, 1 Mayıs 2021).

Sudheer, B. N., Praneeth, C., Sarada, K. and Madhavi, P. R. (2021). Cryptocurrency and blockchain: A comparative study and analysis. *Annals of the Romanian Society for Cell Biology,* 25(6), 2616-2624.

Szabo, N. (1994). Smart contracts. Virtual School.

Şafak, E., Arslan, Ç., Gözütok, M. ve Köprülü, T. (2021). Dağıtık defter teknolojileri ve uygulama alanları üzerine bir inceleme. Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi, (29), 36-45.

Şahin, E. E. (2020). Kripto para fiyatlarında balon varlığının tespiti: Bitcoin, IOTA ve Ripple örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* (43), 62-69.

Şahin, M. (2019). Kripto para yeni bir vergi sığınağı mı? Bilişim teknolojilerindekli gelişmeler temelinde bir değerlendirme. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* (34), 169-181.

Şahin, O. N. (2018). TMS & TFRS ışığında muhasebe, vergi ve denetim açısından Bitcoin ve diğer kripto para birimleri. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 20(4), 898-923.

Şavlı, A. S. (2022). *Kripto paraların muhasebeleştirilmesi ve denetimi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilecik.

Şeker, T. B. (2022). Türkiye'de ve dünyada finansal dijitalleşme. *Atlas Sosyal Bilimler Dergisi,* 1(11), 31-60.

Şenyüz, D., Yüce, M. ve Gerçek, A. (2020). Vergi hukuku (genel hükümler) (11. bs.). Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Tahan, Ö. (2021). Kripto paraların Türk ve Alman ceza hukuku düzenlemeleri yönünden değerlendirilmesi. *Suç ve Ceza,* 14(1), 99-159.

Takaoğlu, M., Özer, Ç. ve Parlak, E. (2019). Blokzinciri teknolojisi ve Türkiye'deki muhtemel uygulanma alanları. *Uluslararası Doğu Anadolu Fen Mühendislik ve Tasarım Dergisi,* 1(2), 260-295.

Tanrıverdi, M., Uysal, M. ve Üstündağ, M. T. (2019). Blokzinciri teknolojisi nedir? Ne değildir?: Alanyazı incelemesi. *Bilişim Teknolojileri Dergisi,* 12(3), 203-217.

Tarakçıoğlu, Z. E. (2021). Kripto varlıklar ve ceza hukuku sorumluluğu. *Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* 11(2), 295-352.

Tarhan, İ. (2013). *Para dışındaki ödeme araçlarının kobi'lerin ticarî yaşamındaki etkinliğine yönelik bir araştırma: Ankara gimat örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Tarla, A. (2022). *Kripto paranın Türkiye'de vergilendirilme durumu*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

Taş, O. ve Kiani, F. (2018). Blok zinciri teknolojisine yapılan saldırılar üzerine bir inceleme. Bilişim Teknolojileri Dergisi, 11(4), 369-382.

Taşkın, Y. (2010). Vergi psikolojisi ve vergiye karşı mükellef tepkileri. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları,* (54), 67-90.

Taşkın, Z. (2023). *Kripto paraların muhasebeleştirilmesi ve örnek uygulamalar*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

TCMB. (2021). *Finansal istikrar raporu Mayıs 2021.* Erişim adresi https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Yayinlar/Raporlar/Finansal+Istikrar+Raporu/2021/Sayi+32

Tecim, E., Yılmaz, F. ve Karakoyunlu, M. (2023). Metafor ve olgusal gerçeklik olarak kripto para algısı. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 12(1), 270-289.

Teke, M. (2022). *Kripto paraların ekonomik sisteme yansımaları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.

Tevetoğlu, M. (2021). Ethereum ve akıllı sözleşmeler. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* 12(1), 193-208.

Tılı, A. (2021). *Kripto varlıklar ve kripto varlıklar ile ilgili regülâsyonlar*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Tijan, E., Aksentijevic, S., Ivanic, K. and Jardas, M. (2019). Blockchain technology implementation in logistics. *Sustainability,* 11(4), 1185. https://doi.org/10.3390/su11041185

Timur, M. C. (2022). Enflasyonist dönemlerde bir yatırım ve tasarrufu aracı olarak para: Türk Lirası özelinde bir inceleme. *Erciyes Akademi,* 36(2), 898-919.

Topaloğlu, B. (2021). Kripto paraların devlet otoriteleriyle entegrasyonu. *Düşünce ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi,* 3(4), 244-258.

Toraman, A. E. (2020). *Bir kayıt zinciri uygulaması olarak kripto para uygulaması ve finansal piyasalara etkileri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

Tradingview. Birleşmiş Milletler (BM), bu altcoin ile işbirliği yapacağını açıkladı!. (2022, 15 Aralık). Erişim adresi https://tr.tradingview.com/news/bitcoinsistemi:4653eb0f0d9e8:0/

Tradingview. ECB üyesinden kripto para açıklaması!. (2023, 6 Ocak). Erişim adresi https://tr.tradingview.com/news/bitcoinsistemi:d721edf20d9e8:0/#:~:text=%E2%80%9CKripto%20para%20birimleri%20sosyal%20veya,Bunlar%20spek%C3%BClatif%20varl%C4%B1klard%C4%B1r.%E2%80%9D

Tredinncik, L. (2019). Cryptocurrencies and the blockchain. Business Information Review, 36(1), 39-44.

TSPB. (2017, 1 Aralık). *Sanal paralara dayalı işlemler hk. Genel mektup (2017/1853).* Erişim adresi https://www.tspb.org.tr/wp-content/uploads/2017/12/Genel-Mektup-785-Sanal-Paralara-Dayal%C4%B1-%C4%B0%C5%9Flemler-hk..pdf

Turgut, A. (2022). *Blokzincir kabulünün lojistik performansa etkileri: Türk lojistik firmalarında bir araştırma*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Alanya.

Turgut, E. (2020). *Kripto para ve şifreleme teknolojisi: Ekonometrik veri analizi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.

Tüfek, B. Ü. (2017). *Elektronik ödeme araçları ve geleceğin yaklaşımı kripto para*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Tüfekci, A. ve Karahan, Ç. (2019). Blokzincir teknolojisi ve kamu kurumlarınca verilen hizmetlerde blokzincirin kullanım durumu. *Verimlilik Dergisi,* (4), 157-193.

Türk, M. ve Uslu, A. (2020). Covid 19 pandemisi ve paranın geleceği. M. Gün (Ed.), *Finansal servis bankacılık ve finans* içinde (59-64. ss.). Livre De Lyon.

Türk Ticaret Kanunu. (6102 S. K.). *T. C. Resmî Gazete* (27846, 13 Ocak 2011).

Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun. (1567 S. K.). *T. C. Resmî Gazete* (1433, 20 Şubat 1930).

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. (1982). Kanun numarası: 2709.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu. (1211 S. K.). *T. C. Resmî Gazete* (13409, 26 Ocak 1970).

Türkiyegazetesi. MASAK'tan 4 kripto varlık hizmet sağlayıcısı para cezası: 19 milyonluk yaptırım. (2022, 17 Şubat). Erişim adresi https://www.turkiyegazetesi.com.tr/ekonomi/mmasaktan-4-kripto-varlik-hizmet-saglayicisina-para-cezasi-19-milyonluk-yaptirim-82633

Türkmener, T. (2021). *Küresel dünya parası bitcoin ve kripto paraların tarihsel gelişimi ve vergilendirilme süreci*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

Uçkun, N. ve Dal, L. (2021). Kripto para yatırımcılarında finansal risk toleransı. *Muhasebe ve Finansman Dergisi,* (89), 155-170.

Uğur, B. (2021). *Kripto para biriminin düzenlenmesi: Avrupa Birliği örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bolu.

Uslu, N. Ç., Özatay, F., Akbostancı, E. ve Özdemir B. (2013). Para ve banka (3. bs.). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Usta, A. ve Doğantekin, S. (2017). Blockchain 101. İstanbul: MediaCat Kitapları.

Uysal, Ü. (2019). *Kripto para ve kripto paranın ticarette kullanımı: Girişimcilerin ve yatırımcıların kripto paraya ilişkin tutumlarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.

Üçtaş, İ. F. (2022). *Kripto paranın islam hukuku açısından değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.

Ünal, G. ve Uluyol, Ç. (2020). Blok zinciri teknolojisi. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 13(2), 167-175.

Ünalan, G. (2019). *Kripto paraların vergilendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Ünkaracalar, T. (2021). Denetim sektörü ile blokzincir teknolojisinin entegrasyonu. Y. Aslan (Ed.), *Muhasebe, finans ve denetim alanlarında yenilikçi yaklaşımlar* içinde (75-94. ss.). İstanbul: Efe Akademi Yayıncılık.

Ünsal, E. ve Kocaoğlu, Ö. (2018). Blok zinciri teknolojisi: Kullanım alanları, açık noktaları ve gelecek beklentileri. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, (13), 54-64.

Vazquez, S. F. and Fuente, D. D. L. (2022). The forgotten cryptocurrencies: Beyond Bitcoin. B. S. Rawal, G. Manogaran, M. Poongodi (Ed.), *Blockchain Technologies: Implementing and Leveraging Blockchain Programming* içinde (193-203. ss.). Singapore: Springer Nature. https://doi.org/10.1007/978-981-16-3412-3

Vergi Usul Kanunu. (213 S. K.). *Resmî Gazete* (10703, 10 Ocak 1961).

Vigliotti, M. G. (2021). What do we mean by smart contracts? Open challenges in smart contracts. *Frontiers in Blockchain,* 3, 553671. DOI: 10.3389/fbloc.2020.553671

Wen, Y., Lu, F., Liu, Y. and Huang, X. (2021). Attacks and countermeasures on blockchains: A survey from layering perspective. *Computer Networks,* 191, 1-17. https://doi.org/10.1016/j.comnet.2021.107978

Yadav, A. S., Urade, Y. V., Thombare, A. U. and Patil, A. A. (2020). E-voting using blockchain technology. *International Journal of Engineering Research & Technology (IJERT),* 9(7), 375-380.

Yaga, D., Mell, P., Roby, N. and Scarfone, K. (2018). Nistir 8202 blockchain technology overview. *National Institude of Standarts and Technology, US Department of Commerce, Washington, USA.*

Yamak, R. ve Erkan, E. (2021). Kripto para getirilerinde haftanın gün etkisi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 25(3), 1356-1372.

Yaman, K. (2021). *Kripto paralar, finansal piyasalar ile ilişkileri ve Bitcoin örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yanar, H. İ., Çetin, M. Ş. ve Kılıç, V. (2022). Devletsiz yönetişimin yeni ekonomik enstrümanı: Kripto para ve geleceği. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (KÜSBD),* 12(1), 23-48.

Yanarışık, O. (2022). Terörizmin finansmanında siber tehditler ve kripto paraların rolü. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi,* 57(4), 3229-3241.

Yaşa, A. A. (2022). Kamu sektöründe blokzincir teknolojisi kullanımı: Türkiye'de mevcut durum analizi. *Journal of Yasar University,* 17(66), 615-633.

Yavuz, M. S. ve Suyadal, M. (2020). Girişimciliğin finansmanında initial coin offering (ICO) yöntemi ve alternatif finansman yöntemleriyle karşılaştırılması. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 21(3), 63-84.

Yeşil, A. (2022). *Kripto paraların kullanımına ilişkin banka çalışanlarının algısı: Kocaeli örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Gedik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Yıldırım, F. (2015). Kripto paralar, blok zinciri teknolojisi ve uluslararası ilişkilere muhtemel etkileri. *Medeniyet Araştırmaları Dergisi,* 2(4), 81-97.

Yıldırım, H. (2018). Açık ve uzaktan öğrenmede blokzincir teknolojisinin kullanımı. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi,* 4(3), 142-153.

Yıldırım, M. (2019). Blok zincir teknolojisi, kripto paralar ve ülkelerin kripto paralara yaklaşımları. *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 10(20), 265-277.

Yılmaz, E. (2020). *Nakitsiz toplum sürecinde ticari müşterilerin, kart kullanım tercihlerinin belirlenmesi üzerine bir araştırma*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Yılmaz, Y. (2022). *Blokzincir teknolojisi ve kripto paraların finansal piyasalar üzerine etkileri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ağrı.

Yoo, S. (2021). How to design cryptocurrency value and how to secure its sustainability in the market. *Journal of Risk and Financial Management* 14(5), 210. https://doi.org/10.3390/jrfm14050210.

Yueh, L. (2020). *Büyük ekonomistler*. (Çev. M. Karadeniz) İstanbul: Salon Yayınları. (Orijinal yayın tarihi, 2018).

Zengin, B. ve Güngördü, A. (2013). Elektronik ödeme sistemlerinin olası etkileri üzerine bir inceleme. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 15(3), 129-150.

Zeynalzade, S. (2016). *İhracatta akreditif uygulamaları: bir katılım bankası örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Halkla İlişkiler Faaliyetleri Bağlamında

KURUMSAL İTİBAR VE ETİK DEĞERLERİN ROLÜ

Selmani Sadık SAYILGANOĞLU

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-52-2

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Şubat 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

I. GİRİŞ 1

II. ETİĞİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ 7
A.Etik Kavramının Tanımı, Amacı ve Önemi 7
1. Etiğin Tanımı 7
2. Etiğin Amacı 9
3. Etiğin Önemi 10
a. Bireysel bakımdan etiğin önemi 11
b. Meslek hayatı bakımından etiğin önemi 12
c. Toplumsal yaşam bakımından etiğin önemi 14
d. Organizasyonlar bakımından etiğin önemi 15
B. Etiğe İlişkin Temel Kavramlar 17
1. Etik ve Kültür Kavramı 17
2. Etik, Olgu ve Değer Kavramları 18
3. Etik, Hak ve Sorumluluk Kavramları 21
4. Etik ve Adalet Kavramı 22
5. Etik ve Vicdan Kavramı 22
6. Etik ve Norm Kavramı 23
7. Etik ve Erdem Kavramı 24
8. Ahlak Kavramı 24
9. Etik ve Ahlak İlişkisi (Ayrımı) 26
C. Etik Teorileri ve Etik Yaklaşımları 27
1. Etik Teorileri 27
2. Etik Yaklaşımları 31
D. Etik Sistemleri 37
E. Etiğin Türleri ve Etik İklim 42
1. Etiğin Türleri 42
2. Etik İklim 44

III. HALKLA İLİŞKİLER, ETİK VE KURUMSAL İTİBAR 47
A. Halkla ilişkiler Kavramı, Önemi ve Amaçları 47
1. Halkla İlişkiler Kavramı 47
2. Halkla İlişkilerin Önemi 49
a. Mesleki açıdan halkla ilişkiler 50
b. Halkla ilişkiler ve eğitim 52
3. Halkla İlişkilerin Amaçları 53
B. Halkla İlişkilerin Tarihsel Gelişimi 53
1. Dünyada Halkla İlişkilerin Gelişim Süreci 53
2. Türkiye'de Halkla İlişkilerin Gelişim Süreci 54
C. Halkla İlişkilerin Aşamaları 55

1. Araştırma Aşaması 55
2. Planlama Aşaması 55
3. Uygulama Aşaması 55
4. Değerlendirme Aşaması 55
D. Halkla İlişkiler ve Teorik Yaklaşımlar 56
1. Halkla İlişkiler Alanında Yararlanılan Başlıca Teorik Yaklaşımlar 57
a. İlişki teorileri 57
b. Davranış ve biliş teorileri 58
2. Halkla İlişkiler Alanında Geliştirilen Başlıca Teorik Yaklaşımlar 59
a. Toplumsal teorik yaklaşımlar 59
b. Organizasyon teorisi yaklaşımları 60
E. Halkla İlişkiler, Kurumsal İtibar ve Etik İlişkisi 64
1. Halkla İlişkilerin Örgütsel Yapılar Çerçevesinde İşlevi 64
2. Kurumsal İtibar Kavramı 65
a. Kurumsal itibar olgusuna yönelik araştırmalar 67
b. Kurumsal itibar bileşenleri ve ölçümlemeleri 69
3. Kurumsal İtibara İlişkin Yaklaşımlar 71
4. Kurumsal İtibara İlişkin Kavramlar 72
a. Kurumsal itibar bağlamında kurumsal iletişim 72
b. Kurumsal itibar bağlamında kurumsal kimlik 73
c. Kurumsal itibar bağlamında kurumsal imaj 74
d. Kurumsal itibar bağlamında kurumsal sosyal sorumluluk 75
5. Kurumsal İtibar Bağlamında Etik 78
6. Halkla İlişkiler Mesleği Bağlamında Etik 79

IV. YEREL YÖNETİMLER VE HALKLA İLİŞKİLER FAALİYETLERİ 85
A. Yerel Yönetimler Kavramı 85
B. Yerel Yönetimler Kavramı Bağlamında Belediyeler 85
C. Belediyelerin Görev, Yetki ve Sorumlulukları 86
D. Belediyelerde Halkla İlişkiler Uygulamaları 88
1. Belediyelerde Halkla İlişkilerin Yeri ve Önemi 89
2. Belediyelerde Halkla İlişkilerin Amaçları 91
3. Belediyelerde Halkla İlişkilerin İlkeleri 93
4. Belediyelerde Halkla İlişkiler Uygulamaları Kapsamında Kullanılan İletişim Araçları ve Yöntemleri 93
5. Belediyelerde Halkla İlişkiler Uygulamalarına İlişkin Yasal Düzenlemeler 94
a. 5393 sayılı Belediye Kanunu 94
b. 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu 96
c. 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu 96
E. Belediyelerde Kurumsal İtibar Çalışmaları 97
1. Belediyelerde Kurumsal İtibar Oluşum Süreçleri 98
2. Belediyelerde Kurumsal İtibar Çalışmalarının Önemi 99
3. Belediyelerde Kurumsal İtibar Çalışmalarının Amacı 100
4. Belediyelerde Kurumsal İtibar Bileşenleri ve Buna Etki Eden Faktörler 100

5. Kurumsal İtibar Çalışmalarının Belediyeler için Sağladığı Faydalar 101
6. Belediyelerde Kurumsal İtibar Çalışmaları Kapsamında Halkla İlişkilerin Yeri ve Önemi 102
F. Belediyelerde Etik Mevzuatı 104
1. Belediyelerde Kurumsal İtibar Çalışmaları Kapsamında Etik Uygulamaları, Etik Davranış İlkeleri ve Etik Dışı Davranışlar 106
a. Belediyelerde etik uygulamaları 106
b. Belediyelerde etik davranış ilkeleri 108
c. Belediyelerde ortaya çıkan etik dışı davranışlar 108
2. Etik Uygulamaların Belediyelerde Kurumsal İtibara Etkileri 109

V. YEREL YÖNETİMLERDE HALKLA İLİŞKİLER FAALİYETLERİNİN KURUMSAL İTİBARA SAĞLADIĞI KATKI BAĞLAMINDA ETİK DEĞERLERİN ROLÜ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: "İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ" 111
A. Araştırmanın Metodolojisi 111
B. Araştırmanın Konusu 111
1. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Halkla İlişkiler Faaliyetleri 111
2. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Halkla İlişkiler Faaliyetlerinde Aşamalar 114
3. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Halkla İlişkiler Birimi Görevleri 116
4. İstanbul Büyükşehir Belediyesinde Etik Kurallarına İlişkin Yürütülen Çalışmalar 117
5. Etik Komisyonu Teşkili ve Görevleri Kısmında İBB Etik Davranış İlkeleri 118
C. Araştırmanın Amacı 119
D. Araştırmanın Yöntemi 120
E. Araştırmanın Modeli 121
F. Araştırmanın Evreni 123
G. Araştırmanın Örneklemi 124
H. Araştırmanın Varsayımları 127
I. Araştırmanın Kısıtları/ Sınırlılıkları 127
J. Araştırmanın Soruları 127
K. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları 128
L. Verilerin Toplanması 129
M. Verilerin Analizi 130
N. Araştırmanın Bulguları 131
O. Görüşme Analizinden Elde Edilen Bulgular 131
1. Katılımcıların Demografik Bilgileri 131
2. Kurumun Etik Durumuna İlişkin Görüşler 135
a. Kurum çalışanları tarafından etik kurallarının uygulanma durumu ve bilinirliğine ilişkin verilerin analizi 135
b. Kurumda etik kurallarının önemi ve gerekliliğine ilişkin verilerin analizi 138
c. Etik kurallarının uygulamadaki sürekliliğinin faydalarına ilişkin verilerin analizi 141
3. Kurumun Halkla İlişkiler Faaliyetleri Durumuna İlişkin Verilerin Analizi 144

a. Halkla ilişkiler ile etik kuralları arasındaki etkileşime ilişkin Verilerin Analizi 144
b. Etik kuralları ile etkin iletişime yönelik faaliyetler arasındaki etkileşime ilişkin verilerin analizi 147
c. Etik kuralları ile kurumsal sosyal sorumluluk işlevine yönelik faaliyetler arasındaki etkileşime ilişkin verilerin analizi 150
d. Etik kuralları ile kurumsal tanıtıma yönelik faaliyetler arasındaki etkileşime ilişkin verilerin analizi 153
e. Etik kuralları ile kurum içi iletişime yönelik faaliyetler arasındaki etkileşime ilişkin verilerin analizi 156
f. Etik kuralları ile halkın şikâyet ve bilgi edinmesine yönelik faaliyetler arasındaki etkileşime ilişkin verilerin analizi 159
g. Etik kuralları ile toplumun memnuniyetini ölçme ve değerlendirmeye yönelik faaliyetler arasındaki etkileşime ilişkin verilerin analizi 163
4. Kurumun Kurumsal İtibar Durumuna İlişkin Verilerin Analizi 166
a. Kurum açısından kurumsal itibarın önemine ilişkin verilerin analizi 166
b. Kurum açısından etik kurallarının uygulanması ile kurumsal itibarın sağlanması arasındaki etkileşime ilişkin verilerin analizi 170
c. Kurum açısından halkla ilişkiler faaliyetlerinde etik kurallarının uygulanması ile kurumsal itibarın sağlanması arasındaki etkileşime ilişkin verilerin analizi 173

VI. SONUÇ VE ÖNERİLER 177

VII. KAYNAKÇA 189

EKLER 209

ÖZGEÇMİŞ 227

VII. KAYNAKÇA

KİTAPLAR

AKARSU, B. (1999). **Ahlak Felsefesi,** İstanbul, İnkilap Yayınları.

ANDERSEN, B. (2004). **Bringing Business Ethics to Life: Achieving Corporate Social Responsibility,** USA, ASQ Quality Press.

ARIKAN, R. (2004). **Araştırma Teknikleri ve Rapor Hazırlama,**Ankara, Asil Yayın Dağıtım.

ARSLAN, A. (1996). **Felsefeye Giriş,** Ankara, Vadi Yayınları, 2. Baskı.

ARSLAN, M. ve BERKMAN, Ü. (2009). **Dünyada ve Türkiye'de İş Etiği ve Etik Yönetimi,** İstanbul, Tüsiad Yayınları.

ASNA, A. (1997). **Halkla İlişkiler Public Relations P.R**., İstanbul, Sabah Kitapçılık.

ASNA, A. (2012). **Kuramda ve Uygulamada Halkla İlişkiler,** İstanbul, Pozitif Yayınları.

AUSTIN, E. W. ve PINKLETON B. E. (2000). **Strategic Public Relations Management,** New Jersey, Lawrence Erlbaum Associates.

AY, Ü. (2003). **İşletmelerde Etik ve Sosyal Sorumluluk,** Adana, Nobel Kitabevi.

AYDEDE, C. (2004). **Profesyonel Bir İlişki: Medya ve Halkla İlişkiler,** İstanbul, Rota Yayınları.

AYDIN, İ. (1998). **Yönetsel Mesleki ve Örgütsel Etik,** Ankara, Pegem Yayınları.

AYDIN, İ. (2010). **Yönetsel, Mesleki ve Örgütsel Etik,** Ankara, Pegem Akademi Yayınları, 4. Baskı.

AYDIN, İ. (2016). **Akademik Etik,** Ankara, Pegem Akademi Yayınları.

BAŞOK, N. ve DEĞİRMEN, G. C. (2008). **Teoriden Pratiğe Halkla İlişkiler Projeleri-Ödüllü Örnek Uygulamalar,** Ankara, Nobel Yayınları.

BAŞPINAR, N. Ö. ve ÇAKIROĞLU, D. (2017). **Meslek Etiği,** Ankara, Nobel Yayınevi, 4. Baskı.

BERKMAN, Ü. ve ARSLAN, M. (2009). **Dünyada ve Türkiye'de İş Etiği ve Etik Yönetimi,** İstanbul, TÜSİAD Yayınları.

BEST, S. ve KELLNER, D. (1997). **The Postmodern Turn,** New York, Guilford Press.

BİBER, A. (2007). **Halkla İlişkilerde Temel Kavramlar,** Ankara, Nobel Basımevi.

BOZLAĞAN, R. (2005). **Liderlik Yaklaşımları ve Belediyeler,** İstanbul, Hayat Yayınları.

BÜLBÜL, A. R. (2004). **Halkla İlişkiler,** Ankara, Nobel Yayınları.

CARROL, A. B. ve BUCHHOLTZ, A. K. (2003). **Business&Society: Ethics and Stakeholder Management,** Thomson South-Western,Cengage Learning Academy Publishing, 7. Edition.

CEVİZCİ, A. (1999). **Felsefe Sözlüğü,** İstanbul, Pardigma Yayınları.

CEVİZCİ, A. (2002). **Etiğe Giriş,** İstanbul, Paradigma Yayınları.

CEVİZCİ, A. (2013). **Uygulamalı Etik,** İstanbul, Say Yayınları.

CHANDLER, G. (2004). **The Evoloution of Business and Human Rights Debate in Sullivan Rory Bussiness and Human Rights,** London, Greenleaf Publishing.

CHRISTENSEN, L. T., MORSING, M. ve CHENEY, G. (2008). **Corporate Communications: Convention, Complexity and Critique,** London, SAGE Publications.

CHURCHILL, G. ve PETER J. (1995). **Marketing Crating Value for Customers,** Vurr Ridge,Austen Press.

COLLSTE, G. (2007). **Applied and Professional Ethics – An Introduction: Perspectives on Aapplied Ethics,** Linköping, Linköpings Universitet Publishing.

ÇEÇEN, A. (2020). **Kültür ve Politika,** Ankara, Astana Yayınları, 3. Baskı.

ÇİFTÇİOĞLU, B. A. (2009). **Kurumsal İtibar Yönetimi,** Bursa, Dora Yayın Dağıtım.

ÇUKURÇAYIR, M. A. (2013). **Yerel Yönetim: Kuram, Kurum ve Yeni Yaklaşımlar,** Konya, Çizgi Kitabevi, 2. Baskı.

ÇOBANOĞLU, N. (2004). **Bilim Politikalarının Yayın Etiğine Yansımaları,** Ed. Orhan Yılmaz, Ankara, Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık, Tübitak.

ÇOTUKSÖKEN, B. (2006). **Etik Nedir?, Felsefe Söyleşileri III-IV,** İstanbul, Maltepe Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Yayınları.

DAVIES, G., CHUN, R., SILVA, V. D. ve ROPER, S. (2003). **Corporate Reputation and Competitiveness,** Londra, Routledge Publishing.

DOĞAN, Ö. (2004). **Etik -Ahlak Felsefesi,** İstanbul, İnkılap Kitabevi.

DÖNMEZ, M. ve ÖZYARDIMCI, C. (2006). **Açıklamalı İçtihatlı 5393 Sayılı Belediye Kanunu 5216 Büyükşehir Belediyesi Kanunu,** Ankara, Mahalli İdareler Derneği Yayını.

DÖRTOK, A. (2004). **Kurumsal İtibarınızdan Kaç Sıfır Atabilirsiniz?,** İstanbul, Rota Yayınları.

ER, G. (2008). **Sanal Ortamda İtibar Yönetimi,** İstanbul, Cinius Yayınları.

ERDOĞAN, İ. (2008). **Teori ve Pratikte Halkla İlişkiler**, Ankara, Erk Yayınları, 2. Baskı.

EREN, E. (1998). **Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi,** İstanbul, Beta Basım Yayın Dağıtım, 5. Baskı.

ERGUN, T. ve POLAT, A. (1978). **Kamu Yönetimine Giriş,** Ankara, TODAİE Yayınları.

ERKUŞ, A. (2009). **Davranış Bilimleri İçin Bilimsel Araştırma Süreci,** Ankara, Seçkin Yayınevi, 3. Baskı.

ERTEKİN, Y. (2000). **Halkla İlişkiler,** Ankara, Yargı Yayınevi, 4. Baskı.

ESMER, Y. (2018). **Bankacılık Sektöründe Etik Yönetim,** Mauritius, Lambert Academic Publishing.

FEİNBERG, J. (1996). **"The Categorical Imperative", Reason & Responsibility,** California, Wadsworth Publishing Company, Ninth Edition.

FISCHER, R. (1997). **A Theoretical Basis for Public Relations, The Profession and the Practice,** Ed. Otis W. Baskin, Boston, McGraw Hill.

FLETCHER, J. (1998). **Situation Ethics: The New Morality,** Westminster, John Knox Press.

FOMBRUN, C. J. (1995). **Reputation: Realizing Value from the Corporate Image,** Boston, Harvard Business School Press.

FRANKENA, W. K. (1988). **Ethics,** New Jersey, Prentice Hall Press, Second Edition.

FREEMAN, R. M. (1999). **Correctional Organization and Management: Public Policy Challenges, Behavior and Structure,** The Netherlands, Amsterdam, Elsevier Publishing.

FRIEDMAN, M. (1993). **The Social Responsibility of Business is to Increase Its Profits** (An Introduction to Business Ethics), Ed. George D. Chryssides ve John H. Kaler, London, Chapman & Hall Publishing.

FUKUYAMA, F. (1998). **Güven (Sosyal Erdemler ve Refahın Yaratılması),** Çev. Ahmet Buğdaycı, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 3. Baskı.

GEÇİKLİ, F. (2010). **Halkla İlişkiler ve İletişim,** İstanbul, Beta Basım.

GIACALONE, R., JURKIEWICZ, C. ve DUN, C. (2005). **Positive Psychology in Business Ethics and Corporate Responsibility,** USA, Information Age Publishing.

GRUNIG J. E. (1992), **Excellence in Public Relations and Communications Management,** New Jersey, Hillsdale, Routledge Publishing. s.29.

GRUNIG, J. E. (2001). **Handbook of Public Relations; Two Way Symetrical Public Relations, (Past, Present, Future, In R.L.)** Ed. Thousand Oaks,California, Sage Publications.

GRUNIG, J. E. (2005). **Halkla İlişkiler ve İletişim Yönetiminde Mükemmellik,** İstanbul, Rota Yayınları.

GRUNIG, J. E. ve HUNT, T. (1984). **Managing Public Relations,** Holt, Rinehart and Winston, New York, College Publishing.

GUTH D. W. ve MARSH C. (2002). **Public Relations, a Values Driven Approach,** Boston, Allyn and Bacon Publishing.

GÜMÜŞ, M. ve ÖKSÜZ, B. (2009). **Turizm İşletmelerinde Kurumsal İtibar Yönetimi,** Ankara, Nobel Yayınları.

GÜRİZ, A. (1985). **Hukuk Felsefesi,** Ankara, Ankara Üniversitesi Yayınları.

GÜROL, M. A. (2006). **Küresel Arena'da Girişimci ve Girişimcilik,** Ankara, Gazi Kitabevi.

HANÇEROĞLU, O. (1989). **Felsefe Sözlüğü,** İstanbul, Remzi Kitapevi.

HATCH, J. A. (2002). **Doing Qualitative Research in Education Settings,** New York, Suny Press.

HAYNES, F. (2014). **Eğitimde Etik,** Çev. Semra Kunt Akbaş, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2. Baskı.

HELLRIEGEL, D. ve SLOCUM, J. (1992). **Organizational Behavior,** Saint Paul, West Publications.

HIGGINS, C. (2011). **The Good Life of Teaching: An Ethics of Professional Practice,** Urbana-Champaign, Wiley-Black Well Press.

HITT, W. D. (1990). **Ethics and Leadership: Putting Theory Into Practice,** Columbos, Battelle Press.

HOPKINS, M. (2004). **Corporate Social Responsibility: An Issues Paper,** Geneva, Working Paper.

HOSMER, L. T. (1996). **The Ethics of Management,** Chicago, Irwin, 3. Edition.

HUEMER, M. (2005). **Ethical Intuitionism,** London, Palgrave Macmillan Publishing.

JARDİNS, J. D. (2006). **Çevre Etiği Çevre Felsefesine Giriş,** Çev. Ruşen Keleş, Ankara, İmge Kitabevi.

JOHNSON, D. ve TURNER, C. (2003). **International Business Themes and Issues in the Modern Global Economy,** USA, Routledge Publishing.

JOHNSON, O. A. ve REATH, A. (2012). **Ethics: Selection from Clasical and Contemporary Writers,** New York, Cengage Press, 11. Baskı.

KADIBEŞEGİL, S. (2007). **İtibar Yönetimi,** İstanbul, Media Cat Kitapları.

KALENDER, A. ve FİDAN, M. (2008). **Halkla İlişkiler**, Konya, Tablet Yayınları, 1. Baskı.

KAZANCI, M. (1982). **Halkla İlişkiler, Kuramsal ve Uygulamaya İlişkin Sorunlar,** Ankara, Savaş Yayınları.

KELEŞ, R. (2000). **Yerinden Yönetim ve Siyaset.** İstanbul, Cem Yayınevi, 4. Baskı.

KELEŞ, R. (2009). **Yerinden Yönetim ve Siyaset,** İstanbul, Cem Yayınevi.

KENNA, E. M. (1994). **Business Psychology and Organisational Behaviour,** Çev. İnayet Pehlivan, London, Lavrance Earl Barlbaum Associates.

KESKİN, A. D. (2014). **Mesleki Etik, Kavramlar, İlkeler ve Vakalar,** İstanbul, Beta Yayınevi.

KESKİN, D. A. (2014). **Mesleki Etik, Kavramlar, İlkeler ve Vakalar,** İstanbul, Beta Basım, 1.Baskı.

KILAVUZ, R. (2003), **Kamu Yönetiminde Etik ve Bir Sorun Alanı Olarak Yozlaşma,** Ankara, Seçkin Yayıncılık.

KIREL, Ç. (2000). **Örgütlerde Etik Davranışlar Yönetimi ve Bir Uygulama Çalışması,** Eskişehir, Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları.

KUÇURADİ, İ. (2009). **Uludağ Konuşmaları-Özgürlük, Ahlak ve Kültür Kavramları,** Ankara, Türkiye Felsefe Kurumu, 4. Baskı.

KUÇURADİ, İ. (2015). **Etik,** Ankara, Türkiye Felsefe Kurumu, 6. Baskı.

KUTLAY, O. ve YILMAZLAR, A. (2001). **Anestezi ve Yoğun Bakımda Etik, Klinik Etik,** İstanbul, Nobel Tıp Kitabevi.

KUYUCU, B. A. (2003). **Kurumlarda Etkin ve Başarılı İtibar Yönetimi (İtibar Yönetimi),** İstanbul, ARGE Danışmanlık Yayınları.

LOCK, J. (1998). **Hoşgörü Üstüne Bir Mektup,** Çev. Melih Yürüsen, Ankara, Liberte Yayınları.

M. CUTLIP, S., CENTER, A. H. ve BROOM, G. M. (1999). **Effective Public Relations,** New Jersey, Prentice Hall Publishing.

MARTINSON, D. L. (2000). **Ethical Decision Making in Public Relations; What Would Aristo Say?,** New York, Penguin Press.

MILL, J. S. (1996). **"Utilitarianism", Reason & Responsibility,** Ed. Joel Feinberg, California, Wadsworth Publishing Company, Ninth Edition.

MOTILAL, S. (2010). **Applied Ethics and Human Rights: Conceptual Analysis and Contextual Applications,** Delhi, Anthem Press.

NEUMAN, (2014). **Social Research Methods: Qualitative And Quantitative Approaches,** Harlow, Essex: Pearson Education Limited, 7. Baskı.

NEUMAN, W. L. ve ROBSON, K. (2014). **Basics Of Social Research,** Toronto, Pearson Canada.

NORTHCRAFT, G. ve NEALE, M. (1990), **Organisational Behaviour: A Management Challengh,** Florida, The Dryden Press.

OKAY, A. ve OKAY, A. (2016). **Halkla İlişkiler Kavram ve Strateji Uygulamaları,** İstanbul, DER Yayınları, 3. Baskı.

OKAY, A. ve OKAY, A. (2016). **Halkla İlişkiler Kavram ve Strateji Uygulamaları,** İstanbul, DER Yayınları, 9. Baskı.

ÖKMEN, M. ve PARLAK, B. (2010). **Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler,** Bursa, Alfa Aktüel Yayınları, 2. Baskı.

ÖZER, M. A. (2012). **Halkla İlişkiler Dersleri,** Ankara, Adalet Yayınevi.

ÖZGENER, Ş. (2009). **İş Ahlakının Temelleri: Yönetsel Bir Yaklaşım,** Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 3. Baskı.

ÖZGENER, Ş. (2009). **İş Ahlakının Temelleri: Yönetsel Bir Yaklaşım,** Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2. Baskı.

ÖZLEM, D. (1997). **Günümüzde Felsefe Disiplinleri,** İstanbul, İnkilap Kitapevi Yayınları, 2. Baskı.

PARLAK, B. (2008). **Kamu Yönetimi Sözlüğü,** Ankara, TODAİE Yayınları.

PARLAK, B. (2010). **Yerel Yönetimler Yerel Siyaset ve Kentsel Politikalar,** Bursa, Dora Yayıncılık.

PELTEKOĞLU, F. B. (1998). **Halkla İlişkiler Nedir,** İstanbul, Beta Basım Yayım Dağıtım.

PELTEKOĞLU, F. B. (2007). **Halkla İlişkiler Nedir?,** İstanbul, Beta Yayınları.

PELTEKOĞLU, F. B. (2012). **Halkla İlişkiler Nedir,** İstanbul, Beta Yayınları, 2. Baskı.

PERRINI, F. ve POGUTZ, S. (2006). **Developing Corporate Social Responsibility: A European Perspective,** USA, Edward Elgar Publishing.

PIEPER, A. (2012), **Etiğe Giriş,** Çev. Gönül Sezer, Veysel Atayman, İstanbul, Ayrıntı Yayınları.

PİEPER, A. (2012). **Etiğe Giriş,** Çev. Veysel Atayman, Gönül Sezer, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2. Baskı.

RAYNER, J. (2005). **Managing Reputational Risk: Curbing Threats,** (Leveraging Opportunities), West Sussex, Wilwy & Sons Publishing.

SABUNCUOĞLU, Z. (2001). **İşletmelerde Halkla İlişkiler,** Bursa, Ezgi Kitabevi, 5.Baskı.

SABUNCUOĞLU, Z. (2004). **İşletmelerde Halkla İlişkiler,** İstanbul, Alfa Akademi Basım.

SAĞLAM, Y. ve KANADLI, S. (2021). **Nitel Veri Analizinde Kodlama,** Ankara, Pegem Akademi Yayınları.

SAYIM, F. (2011). **Sağlık Piyasası ve Etik,** Bursa, MKM Yayıncılık, s.6.

SEIDMAN, I. (2006). **Interviewing as Qualitative Research: A Guide for Researchers in Education and the Social Sciences,** New York, Teachers college press.

SEITEL, F. P. (2004), **Practice of Public Relations,** New Jersey, Prentice Hall Press.

SEITEL, F. P. (2004). **Practice of Public Relations,** New Jersey, Prentice Hall Publishing.

SELSAM, H. (1995). **Etik: Yeni Değerler ve Özgürlük,** Çev. Yüksel Demirekler, Ankara, Yaba Yayınları.

SHAW, W. H. (1991). **Business Ethics,** California, Wadsworth Publishing Company.

SIDGWICK, H. (1981). **The Methods of Ethics,**Indianapolis, Hackett Publishing, 7. Edition.

SÖKMEN, A. (2016). **Meslek Etiği (Örgütsel ve Yönetsel Etik, Kurumsal Sosyal Sorumluluk),** Ankara, Detay Yayıncılık.

SÖKMEN, A. ve TARAKÇIOĞLU, S. (2013). **Mesleki Etik (Etik-Yönetsel Etik-Sosyal Sorumluluk),** Ankara, Detay Yayıncılık.

ŞAKAR, N. (2011). **Kurumsal İtibar ve Paradigmalar,** İstanbul, Beta Yayınları.

ŞAYLAN, G. (1999). **Postmodernizm,** Ankara, İmge Kitabevi Yayınları.

TAMER, İ. (2015). **Güncel Yaklaşımlar Işığında Etik,** Ed. Rana Atabay, N. Öykü İyigün, İstanbul, Beta Yayınları.

THEAKER, A. (2008). **Halkla İlişkilerin El Kitabı,** İstanbul, Mediacat Yayınları.

THOGER, C., MORSİNG, M. ve CHENEY, G. (2008). **Corporate Communications: Convention, Complexity and Critique,** London, SAGE Publications.

TOPRAK, Z. (2006). **Yerel Yönetimler,** Ankara, Nobel Yayınları, 6. Baskı.

TOPUZ, İ. (2008). **Belediye Mevzuatı**, Ankara, Mahalli İdareler Derneği Yayını.

TORLAK, Ö. (2003). **Pazarlama Ahlakı,** İstanbul, Beta Yayınları.

TORLAK, Ö. (2006). **Pazarlama Ahlakı,** İstanbul, Beta Basım Yayın, 3.Baskı.

TORTOP, N. (1998). **Halkla İlişkiler,** Ankara, Yargı Yayınları. 7 Baskı.

TORTOP, N. ve ÖZER, M. A. (2013). **Halkla İlişkiler,** Ankara, Nobel Yayınları.

TREVINO, L. ve NELSON, K. (2007). **Managing Business Ethics: Straight Talk About How to Do It Right,** USA, Wiley & Sons, 4. Edition.

URAL, T. (2003). **İşletme ve Pazarlama Etiği,** Ed. Cemal Yükselen, Ankara, Detay Yayıncılık, 1. Baskı.

USLU, C. (2009). **Doğal Haklar ve Doğal Hukuk İnsan Haklarının Felsefi Temelleri,** Ankara, Liberte Yayınları.

UZUNÇARŞILI, Ü., TOPRAK, M. ve ERSUN, O. (2000). **Şirket Kültürü ve İş Prensipleri,** İstanbul,İstanbul Ticaret Odası Yayınları.

ÜLGEN, H. ve MİRZE, K. (2004). **İşletmelerde Stratejik Yönetim,** İstanbul, Literatür Yayıncılık.

VANHOOZER, K. J. (2003). **Theology and The Condition of Postmodernity: A Report on Knowledge,** New York, Cambridge University Press.

WEST, D. (1998). **Kıta Avrupası Felsefesine Giriş,** Çev. Ahmet Cevizci, İstanbul, Paradigma Yayınları.

WHITE, J. ve MAZUR, L. (1994). **Strategic Communication Management,** London, Addison – Wesley Publishing Company.

WOLFF, J. (1996). **An Introduction to Political Philosophy,** Oxford, Oxford University Press.

YALÇINDAĞ, S. (1996). **Belediyelerimiz ve Halkla İlişkileri,** Ankara, TODAİE Yayınları.

YAYINOĞLU, P. E. (2007). **Yerel Yönetimlerde Halkla İlişkiler Belediyeler Yönünden Bir Değerlendirme,** İstanbul, Birsen Yayınevi, 2. Baskı.

YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2005). **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 5. Baskı.

MAKALELER

AKBAŞ, T. T. (2010). "Örgütsel Etik İklimin Örgütsel Bağlılık Üzerindeki Etkisi: Mobilya Sanayi Büyük Ölçekli İşletmelerinde Görgül Bir Araştırma", **Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi,** cilt 12, sayı 19, s.122.

AKÇAKAYA, M. (1999). "Belediyelerde Halkla İlişkiler", **Sayıştay Dergisi,** sayı 34, s.79.

AKDENİZ, İ. (2019). "Yerel Yönetimlerde Etik Kültürün Geliştirilmesi", **Sayıştay Dergisi,** sayı 112, s.31-36.

AKDOĞAN, H. (2008). "İktisat ve İşletme Alanlarında Verilen Eğitim İçerisinde Meslek Etiğinin Yeri ve Önemi", **Gazi Üniversitesi Ekonomik Yaklaşım Dergisi,** cilt 19, sayı 67, s.81.

AKGÖZ, E. ve SOLMAZ, B. (2010). "Turizm İşletmelerinde İtibar Yönetimi", **Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi,** cilt 13, sayı 19, s.24-25.

AKTAN, C. C. (2009). "Ahlak ve Ahlak Felsefesine Giriş", **Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi,** cilt 1, sayı 1, s.39-40.

ATALAY, M. ve ACUNER, T. (2019). "Etik İhlallerin Bildirilme Niyeti Üzerinde Örgütsel Adalet Algısının Rolü: Akademik Personel Üzerinde Bir İnceleme", **Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,** cilt 21, sayı 1, s.117.

BAHÇECİK, N. ve ÖZTÜRK, H. (1998). "Profesyonel Hemşirelik Uygulamalarında Etik", **Marmara Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi**, cilt 3, sayı 2, s.339-344.

BAKAN, Ö. (2002). "Halkla İlişkiler Eğitiminde Teori-Pratik Dengesi Bakımından Türkiye İçin Bir Model Önerisi", **Selçuk İletişim Dergisi,** cilt 2, sayı 1, s.64.

BALTACI, A. (2018). "Nitel Araştırmalarda Örnekleme Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme", Bitlis Eren Üniversitesi, **Sosyal Bilimler Dergisi,**cilt 7, sayı 1, s.231 – 274.

BAŞKALE H. (2016). "Nitel Araştırmalarda Geçerlik, Güvenirlik ve Örneklem Büyüklüğünün Belirlenmesi", Dokuz Eylül Üniversitesi, **Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi,**cilt 9, sayı 1, s.23 – 28.

BAYRAM, A., GÜLER, S. B. ve AKIN, Y. K. (2016). "Mahalli idarelerde itibar yönetimi", **Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,** cilt 21, sayı 1, s.256-262.

BENNETT, R. ve KOTTASZ, R. (2000). "Practitioner Perceptions of Corporate Reputation: An Emprical Investigation", **Corporate Communication: An International Journal,** cilt 5, sayı 4, s.224-226.

BOLAT, O. İ. (2006). "Konaklama İşletmelerinde Kurumsal İmaj Oluşturma Süreci", **Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,** cilt 9, sayı 15, s.109.

BOZLAĞAN, R. (2010). "Örgütsel Yurttaşlık Davranışı ve Belediyelerde Yönetim Sorunu", **Journal of Social Policy Conferences,** sayı 56, s.275-277.

BREİN, A. (1998). "Professional Ethics and The Culture of Trust", **Journal of Business Ethics,** Sayı 17, s.393-394.

BRİCKLY, J., SMİTH, J. ve ZİMMERMAN, J. (2002). "Business Ethics and Organizational Architecture", **Journal of Banking & Finance,** cilt 26, sayı 9, s.1821.

BURCUOĞLU, M. ve ERDOĞAN, E. (2016). "A Study About The Validity and Reliability of Ethical Position Scale", **The Journal of International Scientific Researches**, cilt 1, sayı 3, s.8.

BÜTE, M. (2011). "Etik İklim, Örgütsel Güven Ve Bireysel Performans Arasındaki İlişki", **Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,** cilt 25, sayı 1, s.173.

CANÖZ, K. (2013). "Kamuda Halkla İlişkilerin Yeni Yüzü: Bilgi Edinme Yasası", **Selçuk Üniversitesi İletişim Dergisi,** cilt 5, sayı 3, s.141-152.

CANPOLAT, N. (2012). "Bir Meslek Olarak Halkla İlişkiler ve Etik: Halkla İlişkiler Şirketlerinin web Sitelerine Yönelik Bir Çalışma" **Journal of Yaşar University,** cilt 7, sayı 25, s.4233.

CARMELI, A. ve TISHLER, A. (2005). "Perceived organisational reputation and organisational performance: An emperical investigation of industrial entrprises", **Corporate Reputation Review,** cilt 8, sayı 1, s.14-18.

CHEN, N. (2009), "Institutionalizing Public Relations: A Case Study of Chinese Government Crisis Communication on the 2008 Sichuan Earthquake", **Public Relations Review**, sayı 35, s. 187-198. DOI: 10.1016/j.pubrev.2009.05.010

CHOW, I. H. ve DİNG, D. (2002). Hong Kong ve ÇHC'deki Çinliler Arasında Ahlaki Yargı ve Çatışmaları Ele Alma Tarzları, **Yönetim Geliştirme Dergisi**, cilt 21, sayı 9, s.666-679. https://doi.org/10.1108/02621710210441667

COYNE, I. T. (1997). "Sampling in Qualitative Research. Purposeful And Theoretical Sampling; Merging Or Clear Boundaries?", **Journal of Advanced Nursing,** cilt 26, sayı 3, s.623-630.

ÇEKEN, G. (2017). "Etik Değerler Açısından Çevre Sorunları", **Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,** cilt 1, sayı 2, s.354.

ÇELİK, V., ÇELİK, F. ve USTA, S. (2008). "Yerel Demokrasi ve Yerel Özerklik İlişkisi", **Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,** cilt 1, sayı 2, s.91.

ÇETİN, N. (2019). "Medya-Siyaset İlişkisinde Etik Çerçeve", **İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi**, cilt 4, sayı 2, s.229.

ÇETİN, N. (2019). "Medya-Siyaset İlişkisinde Etik Çerçeve", **İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi**. cilt 4, sayı 2, s.229.

ÇETİN, S. ve TEKİNER, M. A. (2015). "Kurumsal İmajın Temel Belirleyicileri: Emniyet Teşkilatı Örneklemi İç Paydaş Anketi", **Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi,** cilt 13, sayı 1, s.419.

ÇEVİKBAŞ, R. (2010). "Yönetimde Etik ve Yozlaşma", **Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,** cilt 20, sayı 1, ss.267-268.

DEMİRTAŞ, M. (2012). "Yerel Yönetimlerde Bir Halkla İlişkiler Çalışması Olarak Sosyal Paylaşım Ağlarının Kullanımı: Üsküdar Belediyesi Örneği", **Humanities Sciences,** cilt 7, sayı 4, s.293-294.

DERVILLE, T. (2005). "Radical Activist Tactics: Overturning Public Relations Conceptualizations", **Public Relations Review**, cilt 31, sayı 4, s.527-533. DOI: 10.1016/j.pubrev.20050.8012.

DEVINE, I. ve HALPERN, P. (2001). "Implicit Claims: The Role of Corporate Reputation in Value Creation", **Corporate Reputation Review Journal,** cilt 4, sayı 1, s.42-44.

DISCROLL, D. M. ve HOFFMAN, M. (1999). "Gaining the Ethical Edge: procedures for Delivering Values Driven Management", **Long Range Planning Journal,** cilt 32, sayı 2, s.179. https://doi.org/10.1016/S0024-6301(98)00147-2

DOĞAN, S. ve KARATAŞ, A. (2012). "Örgütlerde Sosyal Sorumluluk Bilinci ve Güven Ortamının Oluşturulmasında Etiğin Önemi", **Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,** cilt 26, sayı 1, s.106.

DORGAN, M. (2003). "Employee as Customer: Lessons from Marketing and IT", **Strategic HR Review,** cilt 2, sayı 2, s.10.

EDWARDS, L. (2012). "Defining the Object of Public Relations Research: A New Starting Point", **Public Relations Inquiry,** cilt 1, sayı 1, s.20.

ELÇİGİL, A. ve BAHAR, Z. (2011). "Hemşirelerin Karşılaştıkları Etik İkilemlerin İncelenmesi", **Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi,** cilt 14, sayı 2, s.52-53.

FİDAN, M. ve GÜLSÜNLER, M. E. (2003). "Kurum Kimliğinde Kriz Yönetiminin Yeri ve Önemi", **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,** sayı 10, s.465-466.

FOMBRUN, C. J. (1998). "Indices of Corporate Reputation: An Analysis of Media Rankings and Social Monitors' Ranking", **Corporate Reputation Review,** cilt 1, sayı 4, s.327-328. https://doi.org/10.1057/palgrave.crr.1540055

FREİDMAN, B. (2009), "Human Resource Management Role Implications for Corporate Reputation", **Corporate Reputation Review**, cilt 12, sayı 3, s.231-232.

GELO, O., BRAAKMANN, D. ve BENETKA, G. (2008). "Quantitative And Qualitative Research: Beyond The Debate", **Integrative Psychological and Behavioral Science Jurnal,** cilt 42, sayı 3, s.266-268. https://doi.org/10.1007/s12124-008-9078-3

GEMLİK, N. ve SIĞRI, Ü. (2007), "Kurum İmajı Analizi ve Bir Belediye Üzerindeki Uygulamanın Değerlendirilmesi", **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,** cilt, 6, sayı, 11, s.279.

GÜL, H. ve GÖKÇE, H. (2008). "Örgütsel Etik ve Bileşenleri", **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,** cilt 13, sayı 1, s.380-382.

GÜLLÜPINAR, H. ve TEKMEN, T. (2018)." İmajın Kurumsal İtibara Etkisi: Giresun Belediyesi Örneği", **Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi**, sayı 29, s.92.

GÜMÜŞ, M. ve ÖKSÜZ, B. (2009). "İtibar Sürecinde Kilit Rol: Kurumsal Sosyal Sorumluluk İletişimi", **Yaşar Üniversitesi Dergisi,** cilt 4, sayı 14, s.2131-2134.

GÜMÜŞ, M. ve ÖKSÜZ, B. (2010). "İtibarın Temel Taşı Olarak Kurumsal İletişim: Kurumsal İtibar Su□recinde İletişimin Rolu□ ve Önemi", **Marmara İletişim Dergisi,** Sayı 16, s.111-124.

HAŞLAK, İ. (2006). "Etik Kongresinin Ardından, Akademik İncelemeler", **Sakarya Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi,** cilt 1, sayı 1, s.186-213.

ILGAZ, S. ve BİLGİLİ, T. (2010). "Eğitim ve Öğretimde Etik", **Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi,** sayı 14, s.205.

IŞIK, M. ve ZİNCİRKIRAN, M. (2016). "Kurumsal İtibar Algısının İş Tatminine Etkisinde Örgütsel Özdeşleşmenin Aracı Rolü: Doğu Anadolu Bölgesindeki Üniversiteler Üzerinde Bir Uygulama", **İşletme Araştırmaları Dergisi**, cilt 8, sayı 3, s.93.

İKİNCİ, S. S. (2014). "Halkla İlişkiler Kavramı Bağlamında Halkla İlişkiler Faaliyetlerinde Kullanılan Araçlar ve Sağlık Sektöründeki Yansımaları", **İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi,** cilt 2, sayı 2, s.19.

İNAL, K. (1996). "Sosyalist Etik", **Gelecek Dergisi,** cilt 1, sayı 3, s.43.

İNCE, M. ve GÜL, H. (2014). "Etik Liderlik ve Örgütsel Adalet Arasındaki İlişkiler Üzerine Bir Araştırma", **Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,** cilt 7, sayı 2, s.130.

İREN, E. (2009). "İşyeri Etik Kuralları", **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** cilt 17, sayı 2, s.74-75.

KALENDER, A. (1999). "Türkiye'de Halkla İlişkilerin Meslekleşmesi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri", **Selçuk İletişim Dergisi,** cilt 3, sayı 1, s.28.

KAPLAN, Ç. (2009). "Kamu Yönetiminde Etik ve Kamu Çalışanlarının Etik Kavramını Algılayışları", **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,** cilt 14, sayı 3, s.344.

KESGİN, A. (2009). "Etik Üstüne", **Dinî Araştırmalar Dergisi,** cilt 12, sayı 35, s.154.

KILIÇ, R. (1996). "Olgu ve Değer Problemi", **Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,** cilt 35, sayı 1, s.358-361.

KOÇAK, A. ve ARUN, Ö. (2013)."İçerik Analizi Çalışmalarında Örneklem Sorunu", **Selçuk İletişim Dergisi,**cilt 4, sayı 3, s.21 – 28.

KOÇYİĞİT, M. ve KARADAĞ, E. (2016). "Etik teorilerine dayalı bir 'Etik Eğilimler Ölçeği'Geliştirme Çalışması", **İş Ahlakı Dergisi,**sayı 9, s.287.

KORKMAZ, A. (2007). "Yazılı Basında Kurum Kimliğinin Oluşturulması Sürecinde Kurum Kimliği Stratejisinin Belirlenmesi", **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,** sayı 17, s.385-388.

KOYS, D. J. (1997). "Human Resource Management and Fortune's Corporate Reputation Survey", **Employee Responsibilities and Rights Journal,** cilt 10, sayı 2, s.93-94.

KÖSE, S., TETİK, S. ve ERCAN, C. (2001). "Örgüt Kültürünü Oluşturan Faktörler", **Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,** cilt 8, sayı 1, s.219.

KULUALP, H. (2019). "Etik Liderlik Davranışının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi", **Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,** cilt 9, sayı 2, s.697.

KURBAN, S. ve YALIM, F. (2013). "Belediyelerden Halkla İlişkiler Uygulamalarında Bir Tanıma Yöntemi Olarak "Mavi Masa"nın Kullanımı: Şişli Belediyesi Örneği", **Erciyes İletişim Dergisi,** cilt 3, sayı 2, s.61.

KURT, K. (2015). "Belediyelerde Halkla İlişkilerin Önemi", **Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi,** cilt 3, sayı 9, s.336.

KÜÇÜKOĞLU, M. (2012). "Etik Değerler ve Etiğin Kurumsallaşması", **Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi, cilt** 4, sayı 1, s.179.

KÜÇÜKOĞLU, M. (2012). "Etik Değerler ve Etiğin Kurumsallaşması", **Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi,** cilt 4, sayı 1, s.180.

LONGENECKER, J., KINNEY, J. M. ve MOORE, C. (1988). "Egotism and Independence : Entrepreneurial Ethics",**Organizatonal Dynamics, Sience Direct Journal**, cilt 16, sayı 3, s.64-67.

MAHMUTOĞLU, A. (2009). "Etik ve Ahlak; Benzerlikler, Farklılıklar ve İlişkiler",**Türk İdare Dergisi,** cilt 81, sayı 463, s.242.

MALTERUD, K. (2001). "Qualitative research: Standards, challenges, and guidelines", **The Lancet,** cilt 358, sayı 9280, s.483. doi: 10.1016/S0140-6736(01)05627-6.

MEYER, J. P., BECKER, T. ve VANDENBERGE, C. (2004). "Employee Commitment and Motivation, a Conceptual Analysis and Integrative Model", **Journal Of Applied Psychology,** cilt 89, sayı 6, s.991-998.

MICEWSKI, E. R. ve TRUVA, K. (2007). "İş Etiği – Deontolojik Olarak Yeniden İncelendi", **İş Etiği Dergisi,** cilt 72, sayı 1, s.24. doi: 10.1007/s10551-006-9152-z.

MOLLEDA, J. C. ve SUAREZ, A. M. (2005). "Challenges in Colombia for Public Relations Professionals: A Qualitative Assessment of the Economic and Political Environments", **Public Relations Review**, sayı, 31, s.21-29. DOI: 10.1016/j.pubrev.2004.10.001

NELSON, W. (2005). "An Organizational Ethics Decision-Making Process", **Healtcare Executive,** cilt 20, sayı 4, s.9.

NOUREDDİNE, S. (2001). "Development Of The Ethical Dimension in Nursing Theory", **International Journal of Nursing Practice**, cilt 7, sayı 1, s.2-11.

OKTAR, Ö. M. ve ÇARIKÇI, İ. H. (2012). "Farklı Paydaşlar Açısından İtibar Algılamaları: Süleyman Demirel Üniversitesi'nde Bir Araştırma", **Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,** cilt 1, sayı 15, s.132.

ORHA, R. (2012). "Türk İş Adamların/Yöneticilerin Etiğe Yaklaşımları: Bir Uygulamanın Analizi", **OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi,** cilt 2, sayı 3, s.79.

ÖNER, Ş. (2001). "Belediyelerde Yönetime Katılmada Halkla İlişkilerin Rolü ve Önemi", **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, cilt 3, sayı 2, s.101-109.

ÖZALP, İ., TONUS, H. Z. ve GEYLAN, A. (2010). "Paydaşları Açısından Akademik Organizasyonlarda İtibar", **Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi,** cilt 2, sayı 1, s.99-100.

ÖZDEMİR, F. ve ÖZER, G. (2020). "Turizmde Global Etik İlkelerin Uygulanma Düzeyleri: İskenderun Teknik Üniversitesi Örneği", **World Human Jurnal of Human Sciences,** cilt 2020, sayı 1, ss. 103-107.

ÖZDEVECİOĞLU, M. (1994). "Ahilikten Günümüze İş Ahlakı Anlayışı, Çerçeve", **Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği Aylık Dergisi**, cilt 3, sayı 12, s.41-42.

ÖZEL, M., EREN, V. ve İNAL, E. (2009). "Yerel Siyaset ve Yerel Halkın Belediye Hizmetlerine Bakışı: Yerel Hizmetlerden Memnuniyet Düzeyi Üzerine Bir Araştırma", **Alanya İşletme Fakültesi Dergisi,** cilt 1, sayı 1, s.38.

ÖZER, M. A. (2012). "Yerel Yönetimlerde Etik Dışı Davranışlar", Kent Akademisi, cilt 5, sayı 12, s.152-173.

ÖZTÜRK, Ş. (2015). "Sosyal Medyada Etik Sorunlar", **Selçuk İletişim Dergisi,** cilt 9, sayı 1, s.298.

PELTEKOĞLU, F. B. (1993). "Yönetimde Halkla İlişkilerin İşlevi", **Marmara İletişim Dergisi,** cilt 3, sayı 3, s.8-9.

PRIMEAUX, P. ve STIEBER, J. (1994). "Profit Maximization: The Ethical Mandate of Business", **Journal of Business Ethics,** cilt 13, sayı 4, s.288.

PRUZAN, P. M. (2001). "Corporate reputation: image and identity", **Corporate Reputation Review**, cilt 4, s 1, s.50-64. https://doi.org/10.1057/palgrave.crr.1540132

PUSTU, Y. (2005). "Yerel Yönetimler ve Demokrasi", **Sayıştay Dergisi,** cilt 16, sayı 57, s.121-125.

ROSNER, S. (1987). "Consistency in Response to Group Pressures", **Journal of Abnormal and Social Psychology,** Sayı 55, s.147-150.

SANDELOWSKI, M. (1986). "The Problem Of Rigor in Qualitative Research", **Advances in Nursing Science Jurnal,** cilt 8, sayı 3, s.27-37.

SAXTON, K. (1998). "Where do Reputations Come from?", **Corporate ReputationReview,** cilt 1, sayı 4, s.393-395.

SAYILGANOĞLU, S. (2015). "Yerel Siyasette Etik Kültürünün Gelişimi ve Toplum Üzerindeki Etkileri", **Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi,** sayı 37, s.113.

SAYILI, H. ve KIZILDAĞ, D. (2007). Yönetsel Etik ve Yönetsel Etiğin Oluşmasında İnsan Kaynakları Yönetiminin Rolünü Belirlemeye Yönelik Bir Analiz", **Sosyal Bilimler Dergisi,** cilt 9, sayı 1, s.234.

SCHWAİGER, M. (2004) "Components and Parameters of Corporate Reputation An Empirical Study", **Schmalenbach Business Review,**sayı 56, s.55-56. https://doi.org/10.1007/BF03396685(Erişim Tarihi: 07.06.2020).

SEZER, B. U. (1996). "Yerel Yönetimler ve Halkla İlişkiler", **Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi,** cilt 5, sayı 6, s.64.

SEZGİN, D. (2017). "Kurum Çalışanı Bakış Açısıyla Kurumsal İtibar", **Selçuk İletişim,** cilt 9, sayı 4, s.141-163.

SEZGİN, D. ve ATEŞ, S. (2014). "Halkla İlişkiler Yöneticileri ve Duygusal Zeka", **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,** cilt 7, sayı 33, s.856.

SEZGİN, M. (2011). "Belediyelerde Halkla İlişkiler ve Halka Dönük Yönetim", **Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İİBF Dergisi,** cilt 1, sayı 1, s.96-97.

SHARPE, M. L. (2000). "Developing a Behavioral Paradigm for the Performance of Public Relations", **Public Relations Review,** cilt 26, sayı 3, s.345. doi: 10.1016/S0363-8111(00)00052- 7

SHENTON, A. K. (2004). "Strategies For Ensuring Trustworthiness in Qualitative Research Projects", **Education for İnformation Jurnal,** cilt 22, sayı 2, s.63-65. DOI:10.3233/EFI-2004-22201

SİNAN, Y. ve KAVAS, E. (2015). "Örgütsel Bağlılıkta Kurumsal İtibarın Rolü", **International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic,** cilt 10, sayı 6, s.836-838.

STRAHLENDORF, P. (2004). "Professional Ethics",**ASSE Professional Development Conference and Exposition. American Society of Safety Engineers**, Las Vegas, Nevada.

SYKES, S. (2002) "Talent, Diversity and Growing Expectations", **Journal of Communication Management**, cilt 7, sayı 1, s.78-80.

ŞAHİN, B. ve DÜNDAR, T. (2010). "Sağlık Sektöründe Etik İklim ve Yıldırma (Mobbing) Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", **Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi,** cilt 66, sayı 1, ss.129-133.

TEPE, H. (1998). "Yüzyılımızın Dönemecinde Etikten Beklenenler ve Etiğin Durumu", **Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi,** cilt 15, sayı 2, s.64.

TIĞLI, M. (2003). "Kurum İmajı Kavramı ve Sembolik Analoji Tekniği Yoluyla Marmara Üniversitesi'nin Kurum İmajının Belirlenmesine İlişkin Bir Uygulama", **Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,** cilt 18, sayı 1, s.249.

TILMAN, D. (2000). Causes, Consequences and Ethics of Biodiversity", **Nature Research Journal,**sayı 405, s.209-210. https://doi.org/10.1038/35012217

TORAMAN, C. (2002). "Muhasebe Denetiminde Etik ve ENRON Örneği", Muhasebe ve Denetime Bakış, **Muhasebe ve Finans Dergisi,**sayı 15, s.25-30.

TUNÇ, A. (2016). "Yerel Yönetimlerde Halkla İlişkiler Uygulamaları: Kilis Belediyesi Örneği", **Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,** cilt 6, sayı 2, s.77-88.

TURAN, H. (2006). "Olgu, Değer ve Kuram Yüklülük", **Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı 2, s.83.

TÜRK, M. S. ve AKÇAY, H. (2010). "Yerel Yönetimlerde Halkla İlişkiler Faaliyetlerinin Kurum İmajına Etkisi Üzerine Bir Çalışma: Trabzon Belediyesi", **Gazi İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi,** sayı 31, s.142-143.

URAL, E. G. (2002). "İtibar Yönetimi Değer Yaratan Bir Halkla İlişkiler Çalışması Olarak İtibar Yönetimi", **İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi,** cilt 1, sayı 2, s.83-93.

URHAN, V. F. (2008). "Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması", **Sayıştay Dergisi,** sayı 70, ss.100-101.

USTA, A. (2011). "Kuramdan Uygulamaya Kamu Yönetiminde Etik ve Ahlak", **Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,** cilt 1, sayı 2, s.43.

ÜLTAY, E., AKYURT, H. ve ÜLTAY, N. (2021). "Sosyal Bilimlerde Betimsel İçerik Analizi", IBAD Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 6, Sayı 10, s.190.

VALAND, T. ve HEIDE, M. (2005). "Corporate Social Responsiveness: Exploring the Dynamic of Bad Espisodes", **European Management Journal,** cilt 25, sayı 5, s.495-496.

VURAL, B. A. ve ERKAN, M. (2018). "Kurumsal I□majın Gu□c□lendirmesinde Kurumsal Kimlig□inin Rolu□", **SDÜ İFADE**, cilt 1, sayı 1, s.13.

WART, M. V. (2003). "Public-Sector Leadhership Theory: An Assesment", **Public Administration Review**, cilt 63, sayı 2, s.214-228. https://doi.org/10.1111/1540-6210.00281.

WELCH, E. (1997). "Business Ethics in Theory and Practice: Diagnostic Notes", **Journal of Business Ethics,** sayı 16, s.312.

WYNE, M. F. (2010). "Modular Approach for Ethics", **US-China Education Review,** cilt 7, sayı 2, s.95.

YAĞAR, F. ve DÖKME, S. (2018). "Niteliksel Araştırmaların Planlanması: Araştırma Soruları, Örneklem Seçimi, Geçerlik ve Güvenirlik", **Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi,**cilt 3, sayı 3, s.1 – 9.

YAKUT, H. (2012). "Örgütsel Davranışta Kültürler Arası Etik Çalışmaları Üzerine Bir Eleştiri", **Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,**sayı 15, s.118.

YATKIN, A. (2007). "Yerel Yönetimlerde Hizmet Verimliliğinin Arttırılmasında Halkla İlişkilerin Rolü ve Önemi: Elazığ Belediyesi Örneği", **Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi,** cilt 16, sayı 2, s.46-49.

YILMAZ, E. (1996). "İnternet: Yeni Bir Kitle İletişim ve Halkla İlişkiler Aracı", **Türk Kütüphaneciliği,** cilt 10, sayı 3, s.277-283.

YURDAKUL, N. B., DİNÇER, M. K. ve COŞKUN, G. (2011). "Belediyelerde Halkla İlişkiler Yönetimi: İzmir İli Belediyelerine Yönelik Bir Araştırma", **Akademik Yaklaşımlar Dergisi,** cilt 2, sayı 2, s.201.

ZADEK, S. (1998). "Balancing Performance, Ethics, and Accountability", **Journal of Ethics,**sayı 17, s.1426-1435.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

BURKART, R. (2000). "Die Warheit Über Die Verstandigung, Hamburg, Die Welt PR Forum", (Erişim) https://archive.org/stream/DieWelt1984GermanyGerman/Jun,1 Kasım 2020.

CROFT, S. ve DALTON, J. (2007). "Managing Corporate Reputation", (Erişim) http://dl.lux.bookfi.org/genesis/500000/b67e9f4bec2d7263647db36cfe212157/,13 Mart 2021.

ÇİTEKCİ, M., "Sosyal Sorumluluk ve Etik", (Erişim) https://gavsispanel/ gelisim.edu.tr/ Document/ mcitekci/ 20181017165032656, 11 Ocak 2021.

FOMBRUN, C. J. (2000). "Survey - Mastering Management, Financial Times", (Erişim) https://law.yale.edu/sites/default/files/documents/pdf/cheffins.pdf , 28 Aralık 2020.

GÜLLÜOĞLU, Ö. (2006). II. Uluslararası Halkla İlişkiler Sempozyumu, (Erişim) http://İf.Kocaeli.Edu.Tr/Hitsempozyum2006/Kitap/14-Ozlem Güllüoğlu.Pdf21 Aralık 2020.

PETERSON, P. A. ve FERRELL, O. C. (2016). Business Ethics: New Challenges for Business Schools and Corporate Leaders, (Erişim) http://books.google.com/books_Organizational_ ethics, 9 Şubat 2021.

TANGWA, G. B., "Morality and Cultur: are Ethics Culture-Dependent", T Klin J Med Ethics, Law and History, (Erişim) https://link.springer.com/book/9783030940317,24 Aralık 2020.

URL-1 http://www.dpkpr.com/articles/dpkpedia-definition-of-reputation-management, 12 Ocak 2021.

URL-2 http://www.prfirms.org, 22 Mayıs 2021.

URL-3 http://www.harrisininteractive.com, 3 Haziran 2021.

URL-4 https://money.cnn.com/galleries/fortune.html, 19 Aralık 2020.

URL-5 https://Corporate Reputation Quotient.html, 18 Şubat 2021.

URL-6 "Etik Nedir? Türleri Nelerdir?" https://www.harbiforum.net/118738/ 2 Kasım 2020.

URL-7 https://egitimheryerde.net/egitimde-etigin-onemi/, 14 Kasım 2020.

URL-8 https://kamara.com.tr/blog/girisimcilik-etigi-ilkeleri/, 18 Ekim 2020.

URL-9 http://www.egitisim.gen.tr/tr/index.php/arsiv/sayi-31-40/560-yasam-icinde-etik, 21 Aralık 2020.

URL-10 http://www.felsefe.4t.com/felsefe_ahlâk.htm, 9 Kasım 2020.

URL-11 http://kongre.nigde.edu.tr/mdek/dosyalar/mdekbildirikitabi.pdf, 1 Aralık 2020.

URL-12 https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/21988/mod_resource/content, 4 Ocak 2021.

URL-13 https://avys.omu.edu.tr/storage/app/public/muevren/135850/4.%20Etik-%20sistemlerinin%20incelenmesi.pdf,9 Kasım 2020.

URL-14 https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393-20150404.pdf /5393 Sayılı Belediye Kanunu/, 24 Ocak 2021.

URL-15 http://www.yerelyonetim.net, 11 Mart 2021.

URL-16 https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf, 12 Nisan 2021.

URL-17 http://www.etik.gov.tr/istatistiki-veriler/, 21 Mart 2021.

URL-18 http://www.etik.gov.tr/yonetmelikler//, 25 Mart 2021.

URL-19 https://www.tbb.gov.tr/birligimiz/calisma-komisyonlari/etik-komisyonu/#-etik-ilkeler, 17 Şubat 2021.

URL-20 https://halklailiskiler.ibb.istanbul/hizmet-birimleri//, 9 Nisan 2021.

URL-21 https://www.ibb.istanbul/SitePage/Index/110, 9 Temmuz 2021.

URL-22 https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2020-37210, 18 Temmuz 2021.

URL-23 https://ibb.istanbul/BBImages/Slider/Image/istanbul-buyuksehir-belediyesi-kamu-gorevlileri-etik-davranis-ilkeleri-ile-basvuru-usul-ve-esaslari-hakkinda-yonetmelik.PDF, 3 Ağustos 2021.

URL-24 https://www.tusiad.org/tr/yayinlar/raporlar/item/1910-kamu-hizmetinde-etik--guncel-konular-ve-uygulama, 22 Ekim 2020.

URL-25 http://www.kho.edu.tr/yayinlar/ bilimdergisi/bilimder/doc/1999-2/bilder5.doc, 19 Şubat 2021.

TEZLER

APA, Y. (2013). "Seçmenlerin Belediyeler Hakkındaki Etik Algısı: Ankara Örneği", (Yayımlanmamış doktora tezi), Hacettepe Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı.

DEMİRTAŞ, Ö. (2013). Etik Liderlik Davranışlarının Algılanan Etik İklim Üzerindeki Etkisi: Örgütsel Politik Algılamaların Aracı Rolü, (Yayımlanmamışdoktora tezi), Erciyes Üniversitesi, İşletme Ana Bilim Dalı Yönetim ve Organizasyon Bilim Dalı.

FIRAT, İ. (2019). "Kurumsal Bir İletişim Aracı Olarak Kullanılan Sosyal Medya İletişiminin Kurumsal İtibar ve Marka Güveni Üzerindeki Etkisi: Türkiye Otomotiv Sektöründe Bir Alan Araştırması", (Yayımlanmamış doktora tezi), Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İşletme Ana Bilim Dalı.

GÜLERYÜZ, İ. (2019). "Kurumsal Sosyal Sorumluluk Projelerinin Kurumsal İtibar Üzerine Etkisini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma", (Yayımlanmamış doktora tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı.

KIZILOĞLU, E. (2019). "İşyeri Nezaketsizliğinin Bilgi Paylaşma Tutumu ve İş Çıktıları Üzerindeki Etkisi: Algılanan Etik İklimin Aracı Rolü", (Yayımlanmamış doktora tezi), Selçuk Üniversitesi, İşletme Ana Bilim Dalı.

SEZGİN, M. (2007). "Türkiye'deki Belediyelerde Halkla İlişkiler Faaliyetleri ve Bir Model Önerisi", (Yayımlanmamış doktora tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler Ve Tanıtım Ana Bilim Dalı Halkla İlişkiler Bilim Dalı

TAMER, G. (2017). "Etik Liderlik Yaklaşımlarının Çalışanların Örgütsel Bağlılığına ve Performansına Etkileri: İstanbul İlinin Bahçelievler İlçesinde Özel Sağlık Kuruluşlarında Bir Araştırma", (Yayımlanmamış doktora tezi), İstanbul Gelişim Üniversitesi, İşletme Ana Bilim Dalı.

YURDAKUL, M. (2013). "İş Ahlakında Etik İklim: Bireysel ve Kurumsal Özellikler Açısından Etik İklimin Bankacılık Sektöründe Araştırılması",(Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul Üniversitesi, Uluslararası İşletmecilik Anabilim Dalı.

DİĞER KAYNAKLAR

KUÇURADİ, İ. (2004). "Felsefe ve Etik", **Yunus Aran Birlikteliği Konferansı**, İstanbul, 2004.

UNDERWOOD, D. G. (2002). **Ethics In The Workplace, 1st Century Ethics in a 21st Century World** (20th Annual Mid-West)**,** USA, Lectures.

Dr. Erhan ARICI

MESLEK KURULUŞLARINDA KURUMSAL YÖNETİŞİM

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-84-3

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ağustos 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Günümüzde "Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları" (KKNMK), Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 135. maddesi ile çerçevesi çizilmiş kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlar olarak hem mesleki alana hem de kamusal alana yönelik faaliyetlerde bulunan örgütlenmelerdir. Türk İdare Yapısı içindeki özellikli ve güçlü durumları itibariyle KKNMK'nın, misyon ve görevleriyle beraber üstlenmiş oldukları sorumluluklarını gereğince yerine getirebilmeleri için günümüz çağdaş yönetim anlayış ve teknikleriyle idare edilmeleri elzem görülmektedir.

KKNMK'nı "Kurumsal Yönetim Perspektifinden" değerlendiren bu çalışma, KKNMK'nın halihazırda "Kurumsal Yönetim İlke ve Teknikleri"ne hangi düzeyde uyum sağladıklarının ortaya konması ve olası uyumsuzlukların nedenleri ile çözüm önerilerinin neler olduğu konusunda yol göstermesi açısından önemli görülmektedir.

Çalışmada öncelikle, KKNMK'yla ilgili geniş bilgilere yer verilmiştir. İkinci bölümünde ise Kurumsal Yönetim kavramı, tarihçesi, özellikleri ve uygulamalarıyla beraber incelenmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde; "Türkiye'de KKNMK nda Kurumsal Yönetim İlkeleri uygulanabilir mi" ve "eğer uygulanabilirse Türkiye'de mevcut KKNMK bu ilkelere ne derecede uyumludur" sorularına cevap aranılan bir saha araştırması gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın sonucunda; iyileştirilmesi gereken alanlara ilişkin değerlendirmelerde bulunulmuş ve siyasa yapıcılara, Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları'na (Oda, Borsa Baro ve bunların üst kuruluşlarına- TOBB-TESK-TMMOB-TTB vb.) ve bu alanda araştırma yapmak isteyecek araştırmacı ve akademisyenlere yönelik öneriler ile çalışma sona ermiştir.

Çalışmamın başından sonuna kadar fikirleri, desteği ve motive edici yaklaşımlarıyla yol gösteren, kıymetli hocam Sayın Prof. Dr. Muhittin ACAR'a tüm içtenliğimle teşekkür ederim. Yine aynı şekilde görüş ve fikirlerini benimle paylaşan Prof. Dr. Uğur ÖMÜRGÖNÜLŞEN'e, Prof. Dr Savaş Zafer ŞAHİN'e, Prof. Dr. Hasan Engin ŞENER'e ve Prof. Dr. Uğur SADİOĞLU'na şükranlarımı sunarım.

Ayrıca, Yüksek Lisans dönemimde Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi alanında eşsiz bilgilerini benden esirgemeyen TODAİE'li hocalarıma ve Hacettepe Üniversitesinde ilgi, bilgi ve hoşgörüleri ile hep varlıklarını hissettiren Prof. Dr. Doğan Nadi LEBLEBİCİ'ye, Prof. Dr. Mehmet Devrim AYDIN'a ve Dr. İrfan ÖZACİT'e şükranlarımı arz ederim.

Çalışmamın her aşamasında bana görüş, öneri ve destekleri ile yardımcı olan ve yazma sürecinde beni daima teşvik eden sevgili eşim Feyza ARICI ve ikizlerim Hanzade ve Mirza'ya, kitabın ilk okumasını yapan ve redaksiyonuna yardım eden kıymetli arkadaşım ve komşum Dr. Onur AYTAR'a, kitapla ilgili yapıcı önerilerde bulunan marka ve iletişim uzmanı değerli arkadaşım Harun Emre KARADAĞ'a ve kadirşinas kardeşim Serkan ARICI'ya teşekkürü bir borç bilirim.

Son olarak, özellikle alan araştırması sırasında ilgi ve yardımlarını esirgemeyen TOBB Başkanı sayın Rifat HİSARCIKLIOĞLU ile TMMOB Genel Sekreteri sayın Dersim GÜL'e, oda, borsa ve baro başkanları ile yöneticilerine, Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği Yöneticilerine ve Yönetişim Uzmanlığı Programında kendisinden çok şey öğrendiğim Sn. Dr. Yılmaz ARGÜDEN'e ve kitabı kısa sürede yayına hazırlayan EKİN YAYINEVİ'ne de şükranlarımı sunarım.

Dr. Erhan ARICI
Ankara, Ağustos 2023

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
KAMU KURUMU NİTELİĞİNDEKİ MESLEK KURULUŞLARI
(Dünden bugüne…)

1.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE 6
1.1.1. Meslek 6
1.1.2. Esnaf 7
1.1.2.1. Zanaatkar ve Sanatkâr 7
1.1.2.2. Tüccar (Tacir) 8
1.2. MESLEKLERİN ÖRGÜTLÜLÜĞÜ 8
1.2.1. Mesleki Örgüt ve Meslek Kuruluşu 8
1.2.2. Örgütlenme Özgürlüğü 10
1.2.2.1. Uluslararası Sözleşmelerde Örgütlenme Özgürlüğü 10
1.2.2.2. Türkiye İç Hukukunda Örgütlenme Özgürlüğü 11
1.2.3. Mesleki Örgütlenme 11
1.2.3.1. Mesleki Örgütlemenin Kısa Tarihine Bakış 12
1.2.3.2. Avrupa Birliği Perspektifinden Mesleki Örgütlenme 12
1.2.3.3. Mesleki Örgütlenmelerin Uluslararası Örnekleri 13
1.3. SİVİL TOPLUM 14
1.3.1. Sivil Toplum Tanımı ve Önemi 14
1.3.2. Örgütlü Sivil Toplum ve Sivil Toplum Kuruluşları 16
1.3.2.1. Türkiye'de Sivil Toplum Kuruluşları 20
1.3.2.1.1. Sendikalar 20
1.3.2.1.2. Dernekler 22
1.3.2.1.3. Vakıflar 24
1.3.2.1.4. Diğer Sivil Toplum Kuruluşları 26
1.4. TÜRKİYE'DE KAMU KURUMU NİTELİĞİNDEKİ MESLEK KURULUŞLARI 27
1.4.1. Türkiye'de Mesleki Örgütlenme 27
1.4.1.1. Tarihi Süreç İçinde Mesleki Örgütlenme 27
1.4.1.1.1. İslamiyet Öncesi Dönem 27
1.4.1.1.2. İslamiyet Sonrası Dönem 28
1.4.1.1.3. Ahilik ve Loncalar Dönemi 29
1.4.1.1.4. Tanzimat Sonrası ve Cumhuriyet Öncesi Dönem 34
1.4.1.2. Cumhuriyet ve 1924 Anayasası Dönemi 35
1.4.1.3. 1961 Anayasası Dönemi 36
1.4.1.4. 1982 Anayasası Dönemi 37
1.4.2. KAMU KURUMU NİTELİĞİNDEKİ MESLEK KURULUŞLARI 38
1.4.2.1. Türk İdari Teşkilatında Kamu Kurum ve Kuruluşları 38

1.4.2.1.1. Türk İdari Teşkilatının Mevcut Durumu 38
1.4.2.1.2. Türkiye'de Kamu Kurumları 38
1.4.2.1.3. KKNMK ve Kamu Kurumu Nitelikleri 40
1.4.2.2. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının Genel Görünümü 40
1.4.2.3. KKNMK'nın Ortak Özellikleri 48
1.4.2.3.1. Kanunla Kurulabilmeleri 48
1.4.2.3.2.Kamu Tüzel Kişiliğine ve Kamu Kurumu Niteliğine Haiz Olmaları 49
1.4.2.3.3. Vesayet Denetimine Tabi Olmaları 50
1.4.2.3.4. Üyeliğin Zorunlu Olması 52
1.4.2.3.5. Kuruluş Amaçları Dışında Faaliyette Bulunamamaları 53
1.4.2.3.6. Organlarının Kendi Üyelerince Seçilmesi 54
1.4.2.3.7. İdari ve Mali Açıdan Özerk Olmaları 55
1.4.2.4. KKNMK'nın Faaliyetleri 56
1.4.2.5. KKNMK ile Bunların Üst Kuruluşları Arasındaki İlişkiler 57

İKİNCİ BÖLÜM
KURUMSAL YÖNETİM (Genel Hatlarıyla…)

2.1. KURUMSAL YÖNETİMİN TANIMI 60
2.2. KURUMSAL YÖNETİMİN GELİŞİMİ 62
2.2.1. Kurumsal Yönetimin Dünyadaki Gelişimi 62
2.2.2. Kurumsal Yönetimin Türkiye'deki Gelişimi 67
2.3. KURUMSAL YÖNETİMİN AMACI VE FAYDALARI 69
2.4. KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİ 71
2.4.1. Şeffaflık 71
2.4.2. Adillik (Hakkaniyet) 73
2.4.3. Hesap Verebilirlik 74
2.4.4. Sorumluluk 76
2.5. KURUMSAL YÖNETİM UYGULAMALARI 77
2.5.1. Yaklaşım Farklılığına Dayanan Modeller 77
2.5.1.1. Hissedar Çıkarlarına Yoğunlaşan Anglo-Sakson Modeli 77
2.5.1.2. Tüm Paydaş Çıkarlarına Yoğunlaşan Kıta-Avrupası Modeli 78
2.5.2. Zorunluluğa Dayanan Modeller 80
2.5.2.1. Uyulması Zorunlu Tutulan Model 80
2.5.2.2. Uygula veya Uygulamıyorsan Açıkla Modeli 80
2.5.2.3. Melez Model 81
2.6. TÜRKİYE'DE KURUMSAL YÖNETİME İLİŞKİN MEVZUAT VE İLKELER 81
2.6.1. SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri 82
2.6.2. BDDK Kurumsal Yönetim İlkeleri 84
2.6.3. Türk Ticaret Kanunu 85
2.7. KURUMSAL YÖNETİMDE ÖLÇME VE DERECELENDİRME 86
2.7.1. Dünyada Kurumsal Yönetim Derecelendirmesi 86
2.7.2. Türkiye'de Kurumsal Yönetim Derecelendirmesi 90

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ALAN ARAŞTIRMASI (Metod-Bulgular ve Değerlendirmeler…)

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE KONUSU 94
3.2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ 95
3.3. ARAŞTIRMANIN EVRENİ, KAPSAMI VE SINIRLILIKLARI 95
3.4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ 96
3.5. ARAŞTIRMANIN BULGULARI VE YORUMLANMASI 101
3.5.1. Oda Türü Bazında Değerlendirmeler 101
3.5.1.1. Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavir Odaları 101
3.5.1.1.1. Anket Sonuçlarına Göre Elde Edilen Bulgular 102
3.5.1.1.2. Açık Kaynak İncelemesi Neticesinde Elde Edilen Bulgular: 102
3.5.1.1.3. Anket ve Açık Kaynak İncelemesi Sonuçlarının Karşılaştırılması 103
3.5.1.2. Ticaret ve Sanayi Oda/Borsaları 103
3.5.1.2.1. Anket Sonuçlarına Göre Elde Edilen Bulgular 103
3.5.1.2.2. Açık Kaynak İncelemesi Neticesinde Elde Edilen Bulgular: 104
3.5.1.2.3. Anket ve Açık Kaynak İncelemesi Sonuçlarının Karşılaştırılması 104
3.5.1.3. Mimar – Mühendis ve Şehir Plancılar Odaları 105
3.5.1.3.1. Anket Sonuçlarına Göre Elde Edilen Bulgular 105
3.5.1.3.2. Açık Kaynak İncelemesi Neticesinde Elde Edilen Bulgular: 105
3.5.1.3.3. Anket ve Açık Kaynak İncelemesi Sonuçlarının Karşılaştırılması 106
3.5.1.4. Tabip Odaları 106
3.5.1.4.1. Anket Sonuçlarına Göre Elde Edilen Bulgular 107
3.5.1.4.2. Açık Kaynak İncelemesi Neticesinde Elde Edilen Bulgular: 107
3.5.1.4.3. Anket ve Açık Kaynak İncelemesi Sonuçlarının Karşılaştırılması 107
3.5.1.5. Diş Hekimi Odaları 108
3.5.1.5.1. Anket Sonuçlarına Göre Elde Edilen Bulgular 108
3.5.1.5.2. Açık Kaynak İncelemesi Neticesinde Elde Edilen Bulgular: 108
3.5.1.5.3. Anket ve Açık Kaynak İncelemesi Sonuçlarının Karşılaştırılması 108
3.5.1.6. Eczacı Odaları 109
3.5.1.6.1. Anket Sonuçlarına Göre Elde Edilen Bulgular 109
3.5.1.6.2. Açık Kaynak İncelemesi Neticesinde Elde Edilen Bulgular: 109
3.5.1.6.3. Anket ve Açık Kaynak İncelemesi Sonuçlarının Karşılaştırılması 109
3.5.1.7. Ziraat Odaları 110
3.5.1.7.1. Anket Sonuçlarına Göre Elde Edilen Bulgular 110
3.5.1.7.2. Açık Kaynak İncelemesi Neticesinde Elde Edilen Bulgular: 110
3.5.1.7.3. Anket ve Açık Kaynak İncelemesi Sonuçlarının Karşılaştırılması 110
3.5.1.8. Barolar 111
3.5.1.8.1. Anket Sonuçlarına Göre Elde Edilen Bulgular 111
3.5.1.8.2. Açık Kaynak İncelemesi Neticesinde Elde Edilen Bulgular: 111
3.5.1.8.3. Anket ve Açık Kaynak İncelemesi Sonuçlarının Karşılaştırılması 111
3.5.1.9. Esnaf ve Sanatkar Odaları Birlikleri ve Federasyonları 112
3.5.1.9.1. Anket Sonuçlarına Göre Elde Edilen Bulgular 112
3.5.1.9.2. Açık Kaynak İncelemesi Neticesinde Elde Edilen Bulgular: 112

3.5.1.9.3. Anket ve Açık Kaynak İncelemesi Sonuçlarının Karşılaştırılması 113
3.5.1.10. Veteriner Hekim Odaları 113
3.5.1.10.1. Anket Sonuçlarına Göre Elde Edilen Bulgular 113
3.5.1.10.2. Açık Kaynak İncelemesi Neticesinde Elde Edilen Bulgular: 113
3.5.1.10.3. Anket ve Açık Kaynak İncelemesi Sonuçlarının Karşılaştırılması 114
3.5.1.11. Optisyen-Gözlükçü Odaları 114
3.5.1.11.1. Anket Sonuçlarına Göre Elde Edilen Bulgular 114
3.5.1.11.2. Açık Kaynak İncelemesi Neticesinde Elde Edilen Bulgular: 115
3.5.1.11.3. Anket ve Açık Kaynak İncelemesi Sonuçlarının Karşılaştırılması 115
3.5.1.12. Üst Kuruluşlar 115
3.5.1.12.1. Anket Sonuçlarına Göre Elde Edilen Bulgular 115
3.5.1.12.2. Açık Kaynak İncelemesi Neticesinde Elde Edilen Bulgular: 116
3.5.1.12.3. Anket ve Açık Kaynak İncelemesi Sonuçlarının Karşılaştırılması 116
3.5.2. Sermaye Bazlı KKNMK–Diploma Bazlı KKNMK Değerlendirmeleri 117
3.5.2.1. Sermaye Bazlı KKNMK 117
3.5.2.1.1. Anket Sonuçlarına Göre Elde Edilen Bulgular 117
3.5.2.1.2. Açık Kaynak İncelemesi Neticesinde Elde Edilen Bulgular 118
3.5.2.1.3. Anket ve Açık Kaynak İncelemesi Sonuçlarının Karşılaştırılması 118
3.5.2.2. Diploma Bazlı KKNMK 119
3.5.2.2.1. Anket Sonuçlarına Göre Elde Edilen Bulgular 120
3.5.2.2.2. Açık Kaynak İncelemesi Neticesinde Elde Edilen Bulgular 120
3.5.2.2.3. Anket ve Açık Kaynak İncelemesi Sonuçlarının Karşılaştırılması 121
3.5.3. Genel Olarak KKNMK'na İlişkin Değerlendirmeler 123
3.5.3.1. Anket Sonuçlarına Göre Elde Edilen Bulgular 123
3.5.3.2. Açık Kaynak İncelemesi Neticesinde Elde Edilen Bulgular 124
3.5.3.3. Anket ve Açık Kaynak İncelemesi Sonuçlarının Karşılaştırılması 124

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ (Önerilerle daha iyiye…)

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ 128
ÖNERİLER 133

KAYNAKÇA 141

EKLER 153

KAYNAKÇA

1.Kitaplar

- Acar, M. (2003). *Devlet-Sivil Toplum Kuruluşları İlişkilerinin Analizi: Alternatif Yaklaşımlar.* M. Akif Çukurçayır (Der.). Küresel Sistemde Siyaset Yönetim Ekonomi. (s.85-137). Konya: Çizgi Kitabevi Yayını
- Acar, M. (2013). *Eğitimde Hesapverebilirlik*. S. Özdemir (Ed.). Eğitim Yönetiminde Kuram ve Uygulama. (s.381-409). Ankara: Pegem Akademi
- Afyoncu, E. (2016). *Sorularla Osmanlı İmparatorluğu*. İstanbul: Yeditepe Yayınevi
- Akgündüz, A. ve Öztürk, S.(1999). *Bilinmeyen Osmanlı. İstanbul*: Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayınları
- Aktan, C. C. (2005). *Özel Sektörde Kurumsal Yönetim-İyi Şirket Yönetimi İçin Kurallar ve Kurumlar*. Ankara: SPK Yayınları.
- Aktay, Y. (2008). *Doğu-Batı Ekseninde Sivil Toplum.* Sivil Toplum Kavramı Tartışmaları. (s.53-71). Murat Şentürk, Aynur Erdoğan (Haz.). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Aküzüm, U. (2020). *İçtihat ve Mukayeseli Hukuk Çerçevesinde Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları.* İstanbul: Onikilevha Yayıcılık
- Alp, A. ve Kılıç, S. (2014). *Kurumsal Yönetim Nasıl Yönetilmeli*. İstanbul: Doğan Yayıncılık
- Arslan, O. (2011). *Kuramsal ve Tarihsel Aşamalarıyla Sivil Toplum ve Türkiye Gerçeği*. İstanbul: Bayrak Yayınevi
- Arslantaş, C.C. (2012). *Kurumsal Yönetimin Yönetim Kurullarına Yansımaları*. İstanbul: Beta Yayıncılık
- Atilla, İ. (2016). *Aile Şirketlerinde Kurumsallaşma ve Kurumsal Yönetim Uygulamaları*. İstanbul: Türkmen kitabevi
- Avcı, M. (2012). *Türkiye'de Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları*. Ankara: Adalet Yayınevi
- Ayboğa, H. (2020). Kurumsal Yönetimde Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik İlkeleri. P. Başar, D. Celayir. (Ed.). *Kurumsal Yönetim ve Risk Yönetimi.* (s. 51-74) Ankara: Nobel Kitabevi.
- Ayhün, S.E. (2018). *Kurumsal Yönetişim Başarısızlıkları ve Şirket İflasları*. İstanbul: Kriter Yayınevi
- Bayram, M. (2018). *Ahi Evren Hace Nasirü'd-din Mahmud ve Ahi Teşkilatının Kuruluşu*. Konya: Çizgi Yayınevi.

- Bayram, M. (2020). *Tasavvufi Düşüncenin Esasları Ahi Evren*. Ankara: TDV Yayınları. 3.baskı
- Bora, T. (2001). *Türkiye'de Meslek Kuruluşları: Kamu, Sivil ve Milli'nin Muğlak Kesişim Alanı.* Stefanos Yerasimos vd.(ed.). Türkiye'de Sivil Toplum ve Milliyetçilik. (s.265-308). İstanbul: İletişim Yayınları
- Bozkurt, Ö., Sezen, S., Ergun, T. (2014). *Kamu Yönetimi Sözlüğü*. Ankara: TODAİE Yayınları.
- Candan, E. (2012). *Türkiye'de Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Reform Önerisi*. Ankara: Liberal Düşünce Topluluğu Derneği Yayınları
- Cohen, A. (2001). *Osmanlı Kudüs'ünde Loncalar*. (çev.Nurettin Elhüseyni). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları
- Çatak,A. ve Vural, A. (2017). *Halife Nâsır Li-Dînillâh ve Şihâbüddin Ömer Es-Sühreverdî İkilisinin Fütüvvet Teşkilatının Gelişimindeki Rolü*. Kırşehir; 3. Uluslararası Ahilik Sempozyumu Bildiriler Kitabı,1.cilt.S.1-12.
- Çelik, A. ve Akgemci, T. (1998). *Girişimcilik Kültürü ve Kobiler*. Ankara: Nobel Yayınevi
- Çokgezen, M. ve Toksoy, F. (2011*). Meslek Örgütlerinin Rekabet Üzerine Etkileri: Profesyonel Meslek Örgütleri Üzerine Bir Değerlendirme*. Atilla Yayla, Bican Şahin (ed.). Türkiye'de Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları, Sivil Toplum ve Demokrasi. (s.127-177). Ankara: Liberal Düşünce Topluluğu Derneği Yayınları
- Dann, P. (2013), *The Law of Development Co-operation*, Cambridge University Press, Cambridge, United Kingdom
- Ekinci, Y. (2016). *Ahilik.* İstanbul: Mihrabad Yayınları.13.Baskı
- Elitaş, Cemal ve diğerleri. (2012). *Kurumsal Yönetim Endeksi; Kredi Derecelendirmesi Üzerine Bir Model Önerisi*. Ankara: Gazi Kitabevi Yayınları
- Eminoğlu, C. (2014). *Türk Ticaret Kanunu'nda Kurumsal Yönetim*. İstanbul: Oniki Levha Yayınları
- Erkilet, A. (2008). *Sivil Toplum Söyleminin Kapitalist Dünya Sistemi Açısından En Önemli İşlevlerinden Biri Depolitizasyondur*. Sivil Toplum Kavramı Tartışmaları. Murat Şentürk, Aynur Erdoğan(Haz.). (s.73-86). İstanbul: Kaknüs Yayınları
- Ersen, H. (2014). *Kurumsal Yönetimin Yol Haritası*. İstanbul: Yoldakitap Yayınları
- Ergun, T. (2004). *Kamu Yönetimi.* Ankara: TODAİE Yayınları. 1.Baskı.
- Eryılmaz, B. (2014). Kamu Yönetimi. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.7.Baskı
- Eryılmaz, B. (2013). Bürokrasi ve Siyaset. İstanbul: Alfa Yayınları. 5.Baskı
- Faroqhi, S. (2017). *İmparatorluk Döneminde Zanaatkarlar ve Loncalar; Osmanlı Zanaatkarları.* (çev.Zülal Kılıç). İstanbul: Alfa Yayınları

- Faroqhi, S. ve Deguılhem, R. (2017). *Ortadoğuda Zanaatlar ve Zanaatkarlar*. (çev.Hatice Aslı Tamaç). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Findley, Carter V. (2015). *Modern Türkiye Tarihi*. (çev.Güneş Ayas). İstanbul: Timaş Yayınları. 4.Baskı
- Genç, M. (2017). *Osmanlı İmparatorluğunda Devlet ve Ekonomi*. İstanbul: Ötüken Yayınları. 14.Basım.
- Genç, K.Y. (2019). *Kurumsal Yönetişim Bağlamında Çevresel Duyarlılık*. Türker Tuğsal(ed.) Liderlik ve Kurumsal Yönetim. (s.79).Ankara: Gazi Kitabevi
- Gözler, K. (2021). *Türkiye'nin Yönetim Yapısı*. Bursa: Ekin Yayınları. 3.Baskı
- Gözler, K. ve Kaplan, G. (2015). *İdare Hukukuna Giriş*. Bursa: Ekin Yayınları. 21.Baskı
- Gözübüyük, Ş. (2012). *Yönetim Hukuku*. Ankara: Turhan Kitabevi. 31.Baskı
- Güçlü.H. (2010). *Kurumsal Yönetim Uyum Derecelendirmesi*. İstanbul: İ.M.K.B. Yayınları
- Günaydın, Y.Turan. (2015). *Ahilik: Eski Türkiye'de İş Teşkilatı*. İstanbul: Büyüyenay Yayınları
- Güner, U. (2017). *Tarihte Fütüvvet ve Ahilik*. İstanbul: Ötüken Yayınları
- Gürbüz,O. ve Ergincan, Y. (2004). *Kurumsal Yönetim; Türkiye'deki Durumu ve Geliştirilmesine Yönelik Öneriler*. İstanbul: Literatür Yayıncılık
- Hakyemez, Y.Ş. (2011). *Anayasal Demokrasi Açısından Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları.* Atilla Yayla, Bican Şahin, (ed.). Türkiye'de Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları. Sivil Toplum ve Demokrasi, (s.49-86.) Ankara: Liberal Düşünce Topluluğu Derneği Yayınları
- Işık, Ö. (2017). *Kurumsal Yönetim ve Firma Yönetim Kurulu*. İstanbul: Kriter Yayınevi
- İnalcık, H. (2009). *Devlet-i Aliyye*. Ankara: İşbankası Yayınları. Cilt 1.
- İnalcık, H. (2015). Tarihe Düşülen Notlar. Ankara: Timaş Yayınları. Cilt 1
- King, M. ve Roberts, L.(2013). *Entegre Düşünce*. (çev.Erkin Erimez). İstanbul: Argüden Yönetişim Akademisi Yayınları. Yayın No:10/2017
- Kula, V. (2006). *Kurumsal Yönetim, Hissedarların Korunması Uygulamaları ve Türkiye Örneği*. İstanbul: Papatya Yayınları
- Mirze, S. K. ve Ülgen, H. (2004). *İşletmelerde Stratejik Yönetim*. İstanbul: Literatür Yayınları
- Ortaylı, İ. (2016). *Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi*. Ankara: Cedit Yayınları
- Öğer, A. (2017). *Uygur Türklerinde Fütüvvet Kültürü Fütüvvet-nameler ve Ahilik Teşkilatına Etkileri*. Kırşehir; 3. Uluslararası Ahilik Sempozyumu Bildiriler Kitabı,1.cilt.S.13-26.

- Ömürgönülşen, U. (2014). *Kamu Sektörünün Yönetim Sorununa Yeni Bir Yaklaşım: Yeni Kamu İşletmeciliği*. Çağdaş Kamu Yönetimi, (Haz.) Muhittin Acar ve Hüsyin Özgür. (s. 3-43). Ankara: Nobel Yayıcılık. 1.Kitap. 2.Basım
- Örs, Hüsniye ve diğerleri. (2016). *Postmodern Çağda Ahilik*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Özbirecikli, M. ve Tüm, K. (2015). *Kurumsal Yönetim ve İç Denetimin Rolü*. Adana: Karahan Kitabevi
- Özer, A. (1994). *Türkiye'de Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları (Anayasa Hukuku Açısından*). Ankara: TÜGDAD
- Özsoy, Z. (2011). *Kurumsal Yönetim ve Yönetim Kurulları*. Ankara: İmge Yayınevi
- Öztuna, Y. (2004). *Osmanlı Devleti Tarihi*. İstanbul: Ötüken Yayınları. Cilt: 2
- Parlak, B. ve Sobacı, Z. (2005). *Kuram ve Uygulamalarda Kamu Yönetimi*. İstanbul: Aktüel Yayınları
- Sağlam, M.Kenan, (2015). Kurumsal Yönetim. Ankara: Yediiklim Yayınları.
- Sağol, K. (2015). *Kurumsal Yönetim*. Ankara: Yediiklim Yayınları
- Saklı, A. R. (2012). *Stratejik Kurumsal Yönetişim*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Scott, P. R. (2013). *Sosyal Medya: Kurumsal Yönetim ve Risk Rehberi*. (çev.Tuğrul Bozbey). İstanbul: Türkiye İç Denetim Enstitüsü Yayınları. Yayın No:6
- Şahin, Y. (2011). *Türkiye ve Demokratik Dünya*. Atilla Yayla, Bican Şahin, (ed.), Türkiye'de Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları, Sivil Toplum ve Demokrasi, (s.214-217). Ankara: Liberal Düşünce Topluluğu Derneği Yayınları
- T.C.Anayasası. (2022). (Haz.) Remzi Özmen. Ankara: Seçkin Yayınevi. 44.baskı.
- Tosun, G.E. (2001). *Demokratikleşme Perspektifinden Devlet-Sivil Toplum İlişkisi (Türkiye Örneği*). İstanbul: Alfa Basım Yayın
- Tosun, G.E. (2014). *Sivil Toplum.* Çağdaş Kamu Yönetimi, (Haz.) Muhittin Acar ve Hüseyin Özgür. (s. 225-255). Ankara: Nobel Yayıncılık, 1.Kitap. 2.Basım
- Tuna, K. (2013). *Bankalarda Kurumsal Yönetim*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Türedi, H. (2020). Kurumsal Yönetime İlişkin Kavramsal Çerçeve. P. Başar, D. Celayir. (Ed.). *Kurumsal Yönetim ve Risk Yönetimi.* (s. 25-50) Ankara: Nobel Kitabevi.
- Üsterci, C. (2001). *Türkiye'de Sivil Toplum ve İnsan Hakları*. Stefanos Yerasimos vd. (ed.). Türkiye'de Sivil Toplum ve Milliyetçilik. (s.406-417). İstanbul: İletişim Yayınları
- Veren, E. (2017). *Dede Korkut Kitabında Ahiliğin İzleri*. Kırşehir; 3. Uluslararası Ahilik Sempozyumu Bildiriler Kitabı. 1.cilt.S.206-216
- Yalçıntaş, M. (2007). *Loncadan Oda'ya; İstanbul Ticaret Odasının 125. Yılı Anısına* (ed. Mustafa Baykan vd.). (s.12-13). İstanbul: İTO Yayınları

- Yayla, A. (2011). *Yeni Anayasa ve Meslek Kuruluşlarının Statüsü*. Atilla Yayla, Bican Şahin, (ed.), Türkiye'de Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları, Sivil Toplum ve Demokrasi, (s.214-217). Ankara: Liberal Düşünce Topluluğu Derneği Yayınları
- Yerasimos, S. (2001). *Sivil Toplum, Avrupa ve Türkiye*. Stefanos Yerasimos vd.(ed.). Türkiye'de Sivil Toplum ve Milliyetçilik. (s.406-417). İstanbul: İletişim Yayınları
- Yeşilürdü, T. (2012). *Yatırım Fonları ve Kurumsal Yönetim*. İstanbul: Scala Yayıncılık
- Yı, E. (2018). *17.Yüzyıl İstanbul'unda Lonca Dinamikleri*. (çev.Barış Sezen), İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları. 1.Baskı
- Yılmaz, M. (2011). *Türkiye'de Tek Parti Yönetimi, Mesleki Temsil ve Meslek Kuruluşları.* Atilla Yayla, Bican Şahin, (ed.). Türkiye'de Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları, Sivil Toplum ve Demokrasi. (s.13-48). Ankara: Liberal Düşünce Topluluğu Derneği Yayınları
- Yücel, E. (2017). *Finansal Sıkıntı, Yeniden Yapılandırma ve Kurumsal Yönetim.* Ankara: Gazi Kitabevi
- Yükselen, C. (2018). *Kurumsal Yönetim ve Aile Anayasası*. Ankara: Detay Yayıncılık

2. Makaleler

- Ağar, S. (2006). *Kamu Kurumları Teorisi*. TBB Dergisi. Sayı 65, 2006. s. 277-310
- Aksoy, M.Ali, (2013), *Türk Kurumsal Yönetim Düzenlemeleri Kapsamında Anonim Şirket Yönetim Kurulu,* Ankara: Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, c.17, Yıl.2013, sayı.1-2, s.45-76
- Aktan, C. C. (2013). Kurumsal Şirket Yönetimi. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*. Cilt 5, Sayı 1, 2013. s. 150-191.
- Akyıldız, Y., Abay, A.R., (2017), *Vakıf Müessesesinin Gelişimi ve Mahiyeti Tarihsel Bir Değerlendirme.* Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl 7, Sayı.15.s.141-157.
- Albu, O. ve Flyverbom, M. (2016). Organizational Transparency: Conceptualizations, Conditions, and Consequences. *Business & Society*. 58 (2). July 2016. s. 1-30
- Aslan, S., Alkış, M., (2013). *Küresel Sivil Topluma Kavramsal Bir Bakış*. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi. Cilt 9, Sayı 18, s. 299-310
- Ataay, F.,(2006), *Türkiye'de Yönetişim ve Sivil Toplum Tartışmaları Üzerine Bir Değerlendirme*. Memleket; Siyaset ve Yönetim Dergisi, Sayı:1, Cilt:1, s. 123-142.
- Avşarbey,A., Dilekçi, T., (2014). *Türkiye'de Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları ile İlgili Temel Tartışmalar ve İngiltere'deki Tıp Mesleği ile İlgili Uygulama.* Ankara: Türk İdare Dergisi. Yıl: 2014, Sayı: 478, s.323-358.

- Baek, J. S., Kang, J. K., Park, K. S. (2004). Corporate Governance and Firm Value: Evidence From The Korean Financial Crisis. *Journal of Financial Economics*. Volume 71, Issue 2, February 2004, s. 265-313.
- Bayram, S., (2012), *Osmanlı Devleti'nde Ekonomik Hayatın Yerel Unsurları: Ahilik Teşkilatı ve Esnaf Loncaları*, İstanbul: İstanbul üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Sayı 21, s. 81-115.
- Coates, J. C. (2007). The Goals and Promise of the Sarbanes–Oxley Act. *Journal of Economic Perspectives*. Volume 21, Number 1-Winter 2007. s. 91–116.
- Çaha, Ö. (2011). *Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları ve Sivil Toplum.* Atilla Yayla, Bican Şahin, (ed.), Türkiye'de Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları, Sivil Toplum ve Demokrasi. (s.87-125). Ankara: Liberal Düşünce Topluluğu Derneği Yayınları
- Demir, F. (2013). *Sendikaların Kuruluşu ve İşleyişi*. Çalışma ve Toplum Dergisi, 39.sayı, s.17-42
- Demirel, S. ve diğerleri. (2002). *Sivil Toplum Örgütleri*. Mülkiye Dergisi, Cilt 26, Sayı 233, s.127-138
- Doğan, E.T. (2012). *Zanaatkarlığın Günümüzde Yeniden Yorumlanması: Yeni Zanaatkarlık mı?*. Ankara: Çalışma İlişkileri Dergisi. Cilt 3. Sayı:1.
- Ediğ, H.H. (2011). *Türkiye'de Meslek Kuruluşları: Özgürlük mü? Kısıtlama mı?*. Liberal Düşünce. Yıl 16. Sayı 63. s.223-233
- Eke, B. (1987). *Bir Sosyal Sınıf Belirleyici Olarak Meslek Faktörü*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Dergisi. C 43. s.377-401.
- Eldomiaty, T. I. ve Choi, C. J. (2006). Corporate Governance and Strategic Transparency: East Asia in the International Business Systems. *Corporate Governance*, 6.3, s. 281-295.
- Ersoy, N. (2003). *XII. Yüzyıldan Günümüze Anadolu'da Sivil Toplum Örgütlenmesinin Tarihsel Gelişimi*. Türk İdare Dergisi, Mart 2003 sayısı, s. 129-156.
- Eser, B. ve Yüksel, H. (2012). *Korporatizm, Faşizm Ve Solidarizm Kavramları Ekseninde Erken Dönem Cumhuriyet Siyasası Üzerine Bir İnceleme*. Zonguldak: Bülent Ecevit Üniversitesi Yayını. Cilt 8, Sayı 16, s. 181-200.
- İlgen, A. (2005). *Bozkır Göçebelerinde Sosyo-Ekonomik Yapı*. İktisat Fakültesi Sosyal Siyaset Konferansları 49. Kitap, Prof. Dr. Turan YAZGAN'a Armağan Özel Sayısı. İstanbul İktisat Fakültesi Yayınları
- İlkorkor, Z., Ş. (2014). *Kurumsal Yönetim Anlayışı Çerçevesinde Kamu İşletmelerindeki Sahiplik Yapısının Değerlendirilmesi: Türkiye Örneği.* Ankara: Türk İdare Dergisi, Sayı: 478, s. 189-233

- John, K., Senbet, L.W. (1997). Corporate Governance and Board Effectiveness. *NYU Working Paper* No. FIN-98-045, Erişim Tarihi: 01 Şubat 2021 https://ssrn.com/abstract=1297747
- Karaman, Z.T. (1994). *Kamu Hizmetlerinde Verimliliğin Sağlanmasında Alternatif Kurum Olarak Vakıflar*. Türk İdare Dergisi. Sayı 403. s.45-78
- Karan, U. (2018b). *Kamu Görevlilerinin Dernekler ve Vakıflar Bağlamında Örgütlenme Özgürlüğü: Anayasa Hukuku Perspektifinden Bir Değerlendirme.* İstanbul: İstanbul Hukuk Mecmuası, s.65-108.
- Mandaloğlu, M. (2013). *Eski Türklerde Sanayi, Ticaret ve Maliyenin Ekonomik Açıdan Değerlendirilmesi*. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi. Cilt 2. Sayı 2. s. 129-150
- Metin, Y. ve Aslan, G. (2007). *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde Dernek Özgürlüğü.* Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi. İİBF Dergisi. s.271-298.
- Özdemir, S. ve diğerleri. (2009). *Sivil Toplum Kuruluşları (STK)'nın Artan Önemi ve Üsküdar'da Faaliyet Gösteren Bazı STK'lar Üzerine Bir Araştırma.* Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi. sayı.56, s.151-234
- Özer, M. A. (2006). *Yönetişim Üzerine Notlar.* Ankara: Sayıştay Dergisi. Sayı 63. s.59-89
- Pauly, S. ve W., Reich S. (1997). National Structures and Multinational Corporate Behavior: Enduring Differences In The Age of Globalization. *International Organization*, Vol. 51, No. 1 (Winter, 1997), s. 1-30.
- Rhodes, R. A. W. (1996). The New Governance: Governing Without Government. *Political Studies.* XLIV. s. 652—667
- Shah, N. ve Napier, C. J. (2017). The Cadbury Report 1992: Shared Vision and Beyond. Erişim Tarihi: 13.02.2021. http://wwwdata.unibg.it/dati/corsi/900002/79548-Beyond%20Cadbury%20Report%20Napier%20paper.pdf s. 1-42
- Shleifer, A. ve Vishny, R. W. (1997). A Survey of Corporate Governance. *The Journal of Finance*. Vol. LII No:2 June 1997
- Yenisey, K. D. (2013). *Sendikal Örgütlenmede İşkolu Esası ve İşkolunun Belirlenmesi.* Çalışma ve Toplum Dergisi. 39.sayı. s.43-68
- Yıldırım, M. (2003). *Sivil Toplum ve Devlet*. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Cilt:27. No: 2. s.226-242
- Yılmaz, F. (2014). Bankalarda Kurumsal Yönetim-Entelektüel Sermaye İlişkisi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 13 (1-2), 1-12. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/selcuksbmyd/issue/11301/135061
- Zengin, O. (2019). *Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sitemi ve İdari Yapıya Etkisi*. Emek Araştırma Dergisi. Cilt: 10, Sayı:15, s. 1-24

3.Diğer Basılı Kaynaklar

- Abdioğlu, H. (2007). *İşletmelerde Kurumsal Yönetim Anlayışı Kapsamında İç Denetimin Rolü ve İMKB–100 Örneği*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Akgül, B. (2009). *Kurumsal Yönetim İlkeleri Uyarınca Banka Yönetim Kurulunun Yapısı ve İşleyişi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- ARGÜDEN. (2016). *Kamu Sermayeli İşletmeler İçin Kurumsal Yönetişim*. (çev.Erkin Erimez). İstanbul: Argüden Yönetişim Akademisi Yayınları. No:3.
- Aytar, O. (2020). *Türk Kamu Yönetiminde İç Denetim ve Yönetişim İlişkisi: Bakanlıklar Örneği.* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Bankacılık Kanunu. (2005). T.C. Resmî Gazete, 25983, 1 Kasım 2005.
- Bankaların Kurumsal Yönetim İlkelerine İlişkin Yönetmelik. (2006). *T.C. Resmî Gazete,* 26333, 01 Kasım 2006.
- Cicioğlu, F. (2011). *Sivil Toplum-Dış Politika İlişkisi Çerçevesinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Türkiye'nin Avrupa Birliği Politikasına Yaklaşımı.* Yayınlanmamış Doktora Tezi. Sakarya Üniversitesi. Sakarya.
- Çaha, Ömer ve diğerleri. (2011). *Türkiye'de Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları Kamuoyu Araştırması.* Ankara: Liberal Düşünce Topluluğu Derneği Yayınları
- Dernekler ve Vakıflar Mevzuatı. (2019). Ankara: Seçkin Yayınevi. 27. Baskı
- DDK. (2009). *Kamu Kurumu Niteliğinde Meslek Kuruluşları Araştırma ve İnceleme Raporu*. Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu Raporu. Ankara.
- Eldemir, S. (2019). *Kamu Yönetiminde Kurumsal Yönetim İlkeleri ve Bir Kurumsal Derecelendirme Model Önerisi.* Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara
- Günday, M. ve diğerleri. (2013). *Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları Raporu ; Anayasa'nın 135. Maddesinin Karşılaştırmalı Değerlendirilmesi ve Bir Öneri,*https://www.ato.org.tr/files/documents/kamu_kurumu_niteligindeki_meslek_kr_rapor.pdf (erişim tarihi: 05.05.2021)
- İç Denetçi Adayları Belirleme, Eğitim ve Sertifika Yönetmeliği. (2005). *T.C. Resmî Gazete*, 25960, 8 Ekim 2005.
- İş ve Sosyal Güvenlik Mevzuatı. (2016). Ankara: Adalet Yayınevi. 11. Baskı
- İTO. (2007). *Loncadan Oda'ya; İstanbul Ticaret Odasının 125. Yılı Anısına*. (ed. Mustafa Baykan vd.). İstanbul: İTO Yayınları
- Karan, U. (2018a). *Örgütlenme ve Toplanma Özgürlüğü*, Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru El Kitapları Serisi. No:3. Ankara: MRK Baskı ve Tanıtım
- Kılıç, M. (2009). *Kurumsal Yönetim ve Derecelendirmesi: Halka Açık Şirketler İçin Talepsiz Kurumsal Yönetim Derecelendirme Model Önerisi*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

- Kurumsal Yönetim İlkelerinin Belirlenmesine ve Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (No:54). (2011). *T.C. Resmî Gazete,* 28081 (2. Mükerrer), 11 Ekim 2011.
- Kurumsal Yönetim İlkelerinin Belirlenmesine ve Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (No:56). (2011). *T.C. Resmî Gazete*, 28158, 30 Aralık 2011.
- OECD. (2001). *Governance in the 21st Century*. Paris,Fransa: OECD Publications Service
- SBB, (2018). T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. 11.Kalkınma Planı (2019-2023). *Kalkınma Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşları Özel İhtisasKomisyonuRaporu*.https://www.sbb.gov.tr/wpcontent/uploads/2020/04/KalkinmaSurecindeSivilToplumKuruluslariOzelIhtisasKomisyonuRaporu.pdf
- Sermaye Piyasası Kurulu, *Kurumsal Yönetim İlkeleri*, Temmuz 2003.
- Sermaye Piyasası Kanunu (654 KHK İle Değişiklik). *T.C. Resmî Gazete*, 28081 (Mükerrer), 11 Ekim 2011.
- (SETİSK). *6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu*. İş ve Sosyal Güvenlik Mevzuatı. Ankara: Adalet Yayınevi. 11.baskı
- Soysal, M. A. (2015). *Kurumsal Yönetim Uygulamalarının Finansal Performansa Etkileri: Türkiye Uygulaması*. Doktora Tezi, Kadir Has Üniversitesi, İstanbul.
- (TTK). Türk Ticaret Kanunu. (2017). Ankara: Beta Yayınları. 14.baskı
- (TMK). Türk Medeni Kanunu. (2015). Türk Medeni Kanunu ve Türk Borçlar Kanunu. Ankara: Adalet Yayınevi, 12. Baskı
- Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği. (2011). *Ekonomi Gazeteciliği İçin Kurumsal Yönetim El Kitabı*. İstanbul: TKYD Yayınları
- Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği. (2014). *Kurumsal Yönetim İlkeleri Işığında Sivil Toplum Kuruluşları Yönetim Rehberi*. İstanbul: TKYD Yayınları.
- Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği. (2006). *Nedir Bu Kurumsal Yönetim?* Kurumsal Yönetim Serisi.
- Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (TÜSİAD). (2002). *Kurumsal Yönetim En İyi Uygulama Kodu: Yönetim Kurulunun Yapısı ve İşleyişi*, Aralık 2002, Yayın No. TÜSİAD-T/2002-12/336
- TÜSEV(Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı). (2020). *Sivil Toplum İçin Ortamın İzlenmesi ve Geliştirilmesi Projesi: Yeni Vakıflar için Yasal Mevzuat Rehberi* (ed. Tevfik Başak Ersen). İstanbul: TÜSEV Yayınları. No.86

4. Elektronik Kaynaklar

- Argüden, Y. (2021). İyi Yönetişim. Erişim: 02 Şubat 2021,https://arguden.net/makale/iyi-yonetisim-3/
- AYM. (2020). *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi*. 18.10.2020 tarihinde: https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/aihs
- AYM. (2020). *1961 Anayasası.* Erişim: 19.05.2011. https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/onceki-anayasalar/1961-anayasasi/
- Cadbury Commitee. (1992). The Financial Aspects of Corporate Governance Erişim: 01Şubat 2021. https://ecgi.global/sites/default/files//codes/documents/cadbury.pdf
- Cleartax. (2021). Corporate Governance: Principles, Advantages, and Disadvantages, Erişim: 16 Şubat 2021. https://cleartax.in/s/corporate-governance
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. (2023). 6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu Gereğince; İşkollarındaki İşçi Sayıları ve Sendikaların Üye Sayılarına İlişkin 2023 Temmuz Ayı İstatistikleri Hakkında Tebliğ. T.C. Resmî Gazete, 32265, 31 Temmuz 2023.
- Danıştay(2020), İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi. Erişim: 18.10.2020. https://www.danistay.gov.tr/upload/insanhaklarievrenselbeyannamesi.pdf) adresinden alınmıştır.
- Levent, C. (2021). Kurumsal Yönetimin Tarihi. Erişim: 05 Şubat 2021, http://cuneytlevent.com/index.php/kurumsal-yonetim-tarihi/85-kurumsal-yonetim-tarihi
- OECD. (2015). G20/OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri. Erişim: 06 Şubat 2021, https://www.oecd.org/daf/ca/Corporate-Governance-Principles-TUR.pdf
- Rathod, L. (2018). 6 Ways Boards Benefit From Good Corporate Governance. Erişim: 16 Şubat 2021. https://diligent.com/en-gb/blog/6-ways-boards-benefit-from-good-corporate-governance/
- Sandıkçıoğlu, Ayça, "Kurumsal Yönetim Uyum Derecelendirmesi", Sermaye Piyasası Kurulu Yeterlik Etüdü, Kasım 2005, http://www.spk.gov.tr/yayingoster.aspx?-yid=374&ct=f&action=-displayfile&ext=.pdf
- Sarbanes-Oxley Act. (2002). Public Company Accounting Reform and Investor Protection Act of 2002. Erişim: 13 Şubat 2021, https://www.congress.gov/107/bills/s2673/BILLS-107s2673pcs.pdf
- TBMM. (2003). *Medenî ve Siyasî Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu* (1/589) 18.10.2020 tarihinde: https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d22/c016/tbmm2201 089ss0150.pdf adresinden alınmıştır.
- TDK. Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük www.sozluk.gov.tr (Erişim : 20.02.2018)

- TOBB.(2020).https://tobb.org.tr/ozetleTOBB/eozetletobb/files/assets/basic-html/page-4-5.html (Erişim Tarihi: 30.08.2020)
- United Nations Development Programme (UNDP). (2008). The UNDP Accountability System: Accountability Framework and Oversight Policy. (Erişim: 14 Mayıs 2020)
- SABAH. (2020). https://www.sabah.com.tr/gundem/2020/10/14/son-dakika-baskan-erdogan-ttbyi-topa-tuttu-bunun-adi-teror-orgutlerinin-sivil-toplum-kuruluslarina-el-koymasi-hadisesidir. (Erişim Tarihi: 14.10.2020)
- SPK (2011), Kurumsal Yönetim İlkeleri Değişiklik Taslağı, Erişim: 10 Nisan 2021, https://www.spk.gov.tr/Duyuru/Goster/20111104/1
- SPK (2023), Yetkilendirilen Kurumsal Yönetim Derecelendirme Firmaları, Erişim: 23 Ocak 2023, https://www.spk.gov.tr/Sayfa/Index/6/10/1
- (STİGMb), Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü, www.siviltoplum.gov.tr/derneklerin-faaliyet-alanlarına-göre-dagilimi erişim tarihi: 19.10.2021
- (STİGMa), Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü, www.siviltoplum.gov.tr/sendikalara-ilişkin-istatistikler, erişim tarihi: 18.10.2021
- TESK. (2020). *5362 Sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu*, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5362&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5 (Erişim tarihi: 23.04.2020)
- TOGB. (2021). *Türk Optisyen Gözlükçüler Birliği Kanunu*.5193 sayılı TOGB Kanunu, https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5193.pdf (Erişim tarihi: 14.10.2021)
- TMMOB.(2021). *6235 sayılı TMMOB Kanunu,* http://www.tmmob.org.tr/hukuk/yasal-cerceve/6235-sayili-turk-muhendis-ve-mimar-odalari-birligi-kanunu (Erişim tarihi: 14.10.2021)

KÜRESEL ENFLASYON EĞİLİMLERİ

Teori ve Uygulama

Fatih YETER
İlhan EROĞLU

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-65-3

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ekim 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Enflasyonun ülke ekonomileri üzerindeki maliyetlerine bakıldığında, enflasyon dinamiklerinin belirlenmesinin hem ulusal hem uluslararası düzeyde makro ekonomik istikrarın sağlamasında, fiyat istikrarının rolü azımsanmayacak düzeydedir. Yüksek enflasyonun maliyetlerine bakıldığında enflasyon dinamiklerinin küresel boyutta belirlenmesinin ne kadar önemli olduğunu görülmektedir. Küresel enflasyonun ortalama olarak 1980'lerde %8'lerde iken önce 1990'larda %6,7'ye 2000'lerinde başında %4,2'ye son on yılda ise bu oranın %2,5 düzeyine kadar indiği görülmektedir. Küresel enflasyonun fiyat istikrarı düzeyini yakalamış olması gelişmiş ülke merkez bankalarının rolünün büyük olduğu yönünde; özellikle modern merkez bankacılığı anlayışında bağımsız merkez bankacılığının enflasyonist süreçleri tersine çevirme konusundaki muhafazakâr tutumları, beklentileri yönetebilecek kurumsal iletişim, kredibilite ve gelişmiş parasal kontrol yeteneklerinin önemli olduğu hususunda hatırı sayılır düzeyde literatürde bir görüş birliği oluşmuştur.

Çalışmanın ana teması küresel düzlemde enflasyonun makro iktisadi belirleyicilerini ortaya koymaktır. Bu bağlamda çalışma; 1980-2019 döneminde 75 ülkenin verileri kullanılarak farklı ülke grupları; alt-orta-üst gelir, yüksekılımlı-düşük enflasyon ve enflasyonla mücadelede modern merkez bankacılığının kurumsal yapısı olarak enflasyon hedeflemesi rejimi (EHR) uygulayan ülkeler ve EHR'ye geçiş grubu olmak üzere sekiz ülke grubunda sonuçların karşılaştırılmasını içermektedir.

Yapılan araştırmanın sonuçları; enflasyonun belirleyicilerinin bu gruplarda belirgin farklılık arz ettiği ve kısa dönem enflasyonist süreçlerin uzun dönem enflasyonist süreçleri belirlediği yönündedir. Ayrıca araştırmada politika yapıcıların enflasyonla mücadelede küresel belirleyicilerden çok ulusal makro iktisadi belirleyicileri hesaba katan politika kurgusunun gerekliliği ve buna ek olarak EHR gibi kurumsal yapının da politika etkinliğini artıran bir unsur olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Çalışmanın hazırlık sürecinde desteklerini her zaman hissettiğimiz aile bireylerimize, bu eserin daha iyi olması için özgün önerileri ile bize geri dönüş yapan çalışma arkadaşlarımıza da müteşekkir olduğumuzu bildirmek isteriz. Çalışmanın editöryal sürecinde profesyonel destekleri ile kitabın yayına hazırlanmasında özverili emek ve mesailerini sunan Ekin Yayınevi çalışanlarına teşekkür ediyoruz.

Dr. Fatih YETER

Prof. Dr. İlhan EROĞLU

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
ENFLASYON OLGUSUNA GİRİŞ

1.1. Enflasyonun Tanımı 5
1.2. Enflasyonun Ölçülmesi 6
1.3. Enflasyonun Türleri 10
1.3.1. Hızına Göre Enflasyon 11
1.3.2. Ölçülen Mal ve Hizmet Sepetine Göre Enflasyon 15
1.3.3. Optimal Oran Tartışmaları Bağlamında Enflasyon 18
1.3.4. Nedenine Göre Enflasyon 21
1.4. Enflasyonun Kazançları ve Maliyetleri 26
1.4.1. Enflasyonun Kazançları 27
1.4.2. Enflasyonun Maliyetleri 30
1.5. Makro İktisadi Düşüncede Enflasyon 32
1.5.1. Klasik Yaklaşımda Enflasyon 33
1.5.2. Keynesyen Yaklaşımda Enflasyon 35
1.5.3. Parasalcı (Monetarist) Yaklaşımda Enflasyon 39
1.5.5. Yeni Keynesyen Yaklaşımda Enflasyon 44

İKİNCİ BÖLÜM
1980 SONRASI KÜRESEL ENFLASYON EĞİLİMLERİ VE LİTERATÜRE BAKIŞ

2.1. Son Kırk Yılda Küresel Enflasyon Eğilimleri 45
2.2. Literatür Taraması 56
2.2.1. Çıktı ve Enflasyon İlişkisi 57
2.2.2. Bütçe Açığı, Kamu Harcamaları ve Enflasyon İlişkisi 60
2.2.3. Para Arzı ve Enflasyon İlişkisi 66
2.2.4. Ticari Açıklık ve Enflasyon İlişkisi 70
2.2.5. Döviz Kuru ve Enflasyon İlişkisi 72
2.2.6. İthalat Fiyatları ve Enflasyon İlişkisi 79
2.2.7. Petrol Fiyatları ve Enflasyon İlişkisi 82
2.2.8. Enflasyon Ataleti ve Enflasyon İlişkisi 86
2.2.9. Para Politikasının Kurumsal Bir Yapısı Olarak EHR'nin Enflasyonla Mücadeleye Etkisi 88
2.3. Enflasyonun Belirleyicilerine İlişkin Literatür Taramasına Genel Bakış 91

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
FARKLI ÜLKE GRUPLARINA GÖRE ENFLASYONUN BELİRLEYİCİLERİNE İLİŞKİN AMPİRİK BULGULAR

3.1. Ampirik Yöntem 93
3.1.1. Panel Veri Ekonometrisi 94
3.1.2. Yatay Kesit Bağımlılığı 96
3.1.3. Birim Kök Testleri 98
3.1.4. Homojenlik Testleri 102
3.1.5. Panel ARDL 103
3.2. Veri Setinin Belirlenmesi, Değişkenler ve Model 106
3.3. Ampirik Uygulamalar ve Sonuçların Analiz Edilmesi 119
3.3.1. Ülke Gelir Gruplarına Göre Ampirik Bulgular 120
3.3.2. Enflasyon Performans Gruplarına Göre Ampirik Bulgular 128
3.3.3. EHR'ye Geçen Ülke Grubuna Göre Ampirik Bulgular 135
3.3.4. Ampirik Bulguların Tüm Gruplara Göre Topluca Değerlendirilmesi 139

SONUÇ 147

KAYNAKÇA 153

EKLER 165
Ek-1: Ülke Gelir Grupları ve Ülke Listeleri 165
Ek-2: Enflasyon Seviyelerine Göre Gruplar ve Ülke Listeleri 166

KAYNAKÇA

Abel, A. B., Bernanke, B. S., & Croushore, D. (2017). *Makroekonomi*, (C. Balcı, Çev.). Efil Yayınevi (2017, 9. Baskı).

Agayev, S. (2012). Determinants Of Inflation Rate In Transition Economies; Panel Data Analysis. *Anadolu University Journal of Social Sciences*, *12*(1), 59-72.

Ahmad, A. H., & Aworinde, O. B. (2019). Are fiscal deficits inflationary in African countries? A new evidence from an asymmetric cointegration analysis. *The North American Journal of Economics and Finance*, *50*, 100999.

Aisen, A., & Veiga, F. J. (2006). Does political instability lead to higher inflation? A panel data analysis. *Journal of Money, Credit and Banking*, 1379-1389.

Alfaro, L. (2005). Inflation, openness, and exchange-rate regimes, The quest for short-term commitment. *Journal of Development Economics*, *77*(1), 229-249.

Al-Shammari, N., & Al-Sabaey, M. (2012). Inflation sources across developed and developing countries; Panel approach. *International Business & Economics Research Journal (IBER)*, *11*(2), 185-194.

Angeriz, A., & Arestis, P. (2006). Has inflation targeting had any impact on inflation?. *Journal of Post Keynesian Economics*, *28*(4), 559-571.

Arellano, M., & Bond, S. (1991). Some tests of specification for panel data, Monte Carlo evidence and an application to employment equations. *The review of economic studies*, *58*(2), 277-297.

Arsić, M., Mladenović, Z., & Nojković, A. (2022). Macroeconomic performance of inflation targeting in European and Asian emerging economies. *Journal of Policy Modeling*, *44*(3), 675-700.

Artan, S. (2004). *Enflasyon – Ekonomik Büyüme İlişkisi, Literatür ve Uygulama*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Backhouse, R. E. (2006). The Keynesian Revolution. (Ed.) R. Backhouse & B. W. Bateman, *Keynes, In (*pp. 19-38). The Cambridge University Press.

Balcılar, M., Roubaud, D., Usman, O., & Wohar, M. E. (2021). Testing the asymmetric effects of exchange rate pass-through in BRICS countries, Does the state of the economy matter?. *The World Economy*, *44*(1), 188-233.

Ball, L. M. (1999). Policy rules for open economies. In *Monetary policy rules* (pp. 127-156). University of Chicago Press.

Ball, L. M., & Sheridan, N. (2005). Does Inflation Targeting Matter?. In Ben S. Bernanke and Michael Woodford (Eds.), *The Inflation Targeting Debate*. NBER Studies in Business Cycles (Vol. 32). Chicago, University of Chicago Press.

Baltagi, B. H. (2005). *Econometric Analysis of Panel Data*. (Third Edition). John Wiley & Sons Ltd.

Baltagi, B. H., Feng, Q., & Kao, C. (2012). A Lagrange Multiplier test for cross-sectional dependence in a fixed effects panel data model. *Journal of Econometrics*, *170*(1), 164-177.

Barro, R. J. (1974). Are government bonds net wealth?. *Journal of political economy*, *82*(6), 1095-1117.

Barro, R. J. (1978). Unanticipated money, output, and the price level in the United States. *Journal of political economy*, *86*(4), 549-580.

Barro, R. J. (1979). On the determination of the public debt. *Journal of political Economy*, *87*(5, Part 1), 940-971.

Barro R. J. (1995) Inflation and economic growth. NBER Working Paper No. 5326. https,//www.nber.org/system/files/working_papers/w5326/w5326.pdf (Erişim Tarihi, 23.03.2022).

Barro, R. J., & Gordon, D. B. (1983). Rules, discretion and reputation in a model of monetary policy. *Journal of monetary economics*, *12*(1), 101-121.

Başoğlu, U., Ölmezoğulları, N. & Parasız, İ. (2004). *İktisatta Devrimler Karşı Devrimler*. Alfa Basım Yayın Dağıtım.

Bawa, S., Abdullahi, I. S., & Ibrahim, A. (2016). Analysis of inflation dynamics in Nigeria (1981-2015). *CBN Journal of Applied Statistics*, *7*(1), 255-276.

Baxa, J., Plašil, M., & Vašíček, B. (2015). Changes in inflation dynamics under inflation targeting? Evidence from Central European countries. *Economic Modelling*, *44*, 116-130.

Beaud, M. (2018). *Kapitalizmin Tarihi 1500-2010*. (F. Başkaya, Çev.). Yordam Kitap.

Bernanke, B. S., & Mishkin, F. S. (1997). Inflation targeting, a new framework for monetary policy?. *Journal of Economic perspectives*, *11*(2), 97-116.

Bernanke, B. S., Gertler, M., Watson, M., Sims, C. A., & Friedman, B. M. (1997). Systematic monetary policy and the effects of oil price shocks. Brookings papers on economic activity, 1997(1), 91-157.

Bernanke, B., Laubach, T., Minshkin, F., Posen, A. (1999). *Inflation Targeting, Lessons from the International Experience*. Princeton University Press.

Bernholz, P. (2003). *Monetary Regimes and Inflation, History History, Economic and Political Relationships.* Cheltenham, Edward Elgar Publishing Limited.

Betts, C., & Devereux, M. B. (2000). Exchange rate dynamics in a model of pricing-to-market. *Journal of international Economics*, *50*(1), 215-244.

Bils, M., & Klenow, P. J. (2001). Quantifying quality growth. *American Economic Review*, 91(4), 1006-1030.

Blackburne III, E. F., & Frank, M. W. (2007). Estimation of nonstationary heterogeneous panels. *The Stata Journal*, *7*(2), 197-208.

Blanchard, O.J., Galí, J. (2010). The Macroeconomic Effects of Oil Shocks: Why are the 2000s so Different from the 1970s? in Galí, J., Gertler, M.J., eds., International Dimensions of Monetary Policy, University of Chicago Press for the NBER, 373-421.

Bleaney, M., Morozumi, A., & Mumuni, Z. (2016). Fiscal deficits and inflation, institutions matter. *University of Nottingham, UK*..

Blomquist, J., & Westerlund, J. (2013). Testing slope homogeneity in large panels with serial correlation. *Economics Letters*, *121*(3), 374-378.

Bls. (2018). *"Producer Price Indexes".* https,//www.bls.gov/ppi/overview.htm#,~,text=The%20Producer%20Price%20Index%20(PPI,the%20perspective%20of%20the%20seller. (Erişim Tarihi, 25.03.2022).

Bocutoğlu, E. (2013). *Karşılaştırmalı Makro İktisat, Teoriler ve Politikalar*. Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Bocutoğlu, E. (2015). *Makro İktisat, Teoriler ve Politikalar.* Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Borio, C. E., & Filardo, A. (2007). *Globalisation and inflation: New cross-country evidence on the global determinants of domestic inflation* (No. 227). Bank for International Settlements.

Breitung, J. (2000) *The Local Power of Some Unit Root Tests for Panel Data*, in B. Baltagi (ed.),, Nonstationary Panels, Panel Cointegration, and Dynamic Panels, Advances in Econometrics, Vol. 15, Amsterdam, JAI Press, pp.161-178.

Breitung, J., & Das, S. (2005). Panel unit root tests under cross-sectional dependence. *Statistica Neerlandica*, *59*(4), 414-433.

Breusch, T. S., & Pagan, A. R. (1980). The Lagrange multiplier test and its applications to model specification in econometrics. *The review of economic studies*, *47*(1), 239-253.

Briault, C. (1995). The costs of inflation. *Bank of England Quarterly Bulletin*, *35*(1), 33-45.

Brito, R. D., & Bystedt, B. (2010). Inflation targeting in emerging economies, Panel evidence. *Journal of Development Economics*, *91*(2), 198-210.

Bronfenbrenner, M. ve Bolzman, F. (1973). "Enflasyon teorileri üzerine". çev. Asım Yücel. Akademi, *Bursa İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Dergisi, 2(3)*, 1087-1111.

Burdekin, R. C., & Burkett, P. (1996). Hyperinflation, the exchange rate and endogenous money, post-World War I Germany revisited. *Journal of International Money and Finance*, 15(4), 599-621.

Cagan, P. (1956), 'The monetary dynamics of hyperinflation,' in Milton Friedman (ed.), *Studies in the Quantity Theory of Money*, Chicago, University of Chicago Press, pp. 25–117.

Caklavicova, L., & Efendic, A. S. (2020). Determinants of inflation in europe a dynamic panel analysis. *Financial Internet Quarterly'e-Finanse'*, *16*(3).

Calderón, C., & Schmidt-Hebbel, K. (2008). What drives Inflation in the World?. *Documentos de Trabajo (Banco Central de Chile)*, (491), 1.

Calvo, G. A., & Végh, C. A. (1999). Inflation stabilization and BOP crises in developing countries. *Handbook of macroeconomics*, *1*, 1531-1614.

Calvo, G. A., & Reinhart, C. M. (2002). Fear of floating. *The Quarterly journal of economics*, *117*(2), 379-408.

Campa, J. M., & Goldberg, L. S. (2005). Exchange rate pass-through into import prices. *Review of Economics and Statistics*, *87*(4), 679-690.

Campillo, M., & Miron, J. A. (1997). Why does inflation differ across countries?. In *Reducing inflation, Motivation and strategy* (pp. 335-362). University of Chicago Press.

Catao, L. A., & Terrones, M. E. (2005). Fiscal deficits and inflation. Journal of Monetary Economics, 52(3), 529-554. http,//dx.doi.org/10.1016/j.jmoneco.2004.06.003.

Cevik, S., & Teksoz, K. (2013). Hitchhiker's Guide to Inflation in Libya. *IMF Working Papers*, *2013*(078).

Choi, I. (2001). Unit root tests for panel data. *Journal of international money and Finance*, *20*(2), 249-272.

Chou, K. W. & Tseng, Y. H. (2011). Oil price pass-through into CPI inflation in Asian emerging countries, the discussion of dramatic oil price shocks and high oil price periods. *Journal of Economics, Finance and Management Sciences, 2*(1), 1-13

Choudhri, E. U., & Hakura, D. S. (2006). Exchange rate pass-through to domestic prices, does the inflationary environment matter?. *Journal of international Money and Finance*, *25*(4), 614-639.

Clarida, R., Gali, J., & Gertler, M. (2000). Monetary policy rules and macroeconomic stability, evidence and some theory. *The Quarterly journal of economics*, *115*(1), 147-180.

Cogley, T. (2001). What Is the Optimal Rate of Inflation?. In *Handbook of Monetary Policy* (pp. 883-886). Routledge.

Cologni, A., & Manera, M. (2008). Oil prices, inflation and interest rates in a structural cointegrated VAR model for the G-7 countries. *Energy economics*, *30*(3), 856-888.

Corbo, V., Landerretche, O., & Schmidt-Hebbel, K. (2002). Does inflation targeting make a difference?. *Series on Central Banking, Analysis, and Economic Policies, no. 5*.

Corrigan, T.D. (2005), "The relationship between import prices and inflation in the United States, *IWCOB Faculty Publications*, *Paper 18*.

Cottarelli, C., Griffiths, M. E., & Moghadam, R. (1998). The Nonmonetary Determinants of Inflation: A Panel Data Study. *IMF Working Papers, 1998*(023).

Cukierman, A., Edwards, S., & Tabellini, G. (1992). Seigniorage and Political Instability. *The American Economic Review*, 537-555.

Cunado, J., & De Gracia, F. P. (2005). Oil prices, economic activity and inflation, evidence for some Asian countries. *The Quarterly Review of Economics and Finance*, *45*(1), 65-83.

Çınar, M. (2021). *Panel Veri Ekonometrisi Stata ve Eviews Uygulamalı*. (1. Baskı). Ekin Basım Yayın Dağıtım.

De Grauwe, P., & Schnabl, G. (2008). Exchange rate stability, inflation, and growth in (South) Eastern and Central Europe. *Review of Development Economics*, *12*(3), 530-549.

de Mendonca, H. F. (2007). Empirical evidence from fourteen countries with explicit inflation targeting. *Applied Economics Letters*, *14*(8), 573-576.

de Mendonça, H. F., & Tiberto, B. P. (2017). Effect of credibility and exchange rate pass-through on inflation, An assessment for developing countries. *International Review of Economics & Finance*, *50*, 196-244.

Deluna Jr, R. S., Loanzon, J. I. V., & Tatlonghari, V. M. (2021). A nonlinear ARDL model of inflation dynamics in the Philippine economy. *Journal of Asian Economics*, *76*, 101372.

Deniz, P., Tekçe, M., & Yilmaz, A. (2016). Investigating the determinants of inflation, A panel data analysis. *International Journal of Financial Research*, *7*(2), 233-246.

Dornbusch, R. (1998). Debt and monetary policy, the policy issues. In *The Debt Burden and its Consequences for Monetary Policy, Proceedings of a Conference held by the International Economic Association at the Deutsche Bundesbank, Frankfurt, Germany* (pp. 3-27). Palgrave Macmillan UK.

Dornbusch, R., & Fischer, S. (1991). *Moderate inflation (No. w3896).* National Bureau of Economic Research.

Dornbusch, R., Fischer, S. (1998). *Makrekonomi.* (Ak, S. Çev.). Literatür Yayıncılık.

Dornbusch, R., Fischer, S., Startz, R. (2016). *Makro iktisat.* (Ak, S. Çev.). Literatür Yayıncılık.

Dornbusch, R., Sturzenegger, F., Wolf, H., Fischer, S., & Barro, R. J. (1990). Extreme inflation, dynamics and stabilization. *Brookings Papers on Economic Activity*, *1990*(2), 1-84.

Eğilmez, M. (2013) *"Manşet Enflasyon".* https,//www.mahfiegilmez.com/2013/11/manset-enflasyon.html. (Erişim Tarihi, 25.03.2022).

Engel, C. (2002). Expenditure switching and exchange-rate policy. *NBER macroeconomics annual*, *17*, 231-272.

Erdem, E. (2019) Klasik ve Modern Miktar Teorileri ve Paranın Yansızlığı, Para Politikası Açısından Karşılaştırmalı Bir Analiz. (Ed.) İlhan Eroğlu, *Değişim ve Dönüşüm Perspektifinde İktisadi Bakış Prof. Dr. Sabri ORMAN'a Armağan, içinde* (s. 57-94). Ekin Basın Yayın Dağıtım.

Kangal, N. ve Eroğlu İ. (2023) *Farklı Boyutlarıyla Özgürlük Ekonomisi (Teorik ve Politik Yaklaşım).*Ekin Yayınevi

Ertuğrul, A. (2014). *Ekonomik Teori ve Analizin Tarihi*. Efil Yayınevi.

Ertürk, E. (2004). *Makro İktisat, Küresel Ekonomide Makroekonomik Analize Giriş*. Alfa Basım Yayın Dağıtım.

Evans, R. W. (2007). Is openness inflationary? Imperfect competition and monetary market power. *Globalization and Monetary Policy Institute, Federal Reserve Bank of Dallas, GMPI Working Paper*, (1).

Farmer, M. R., & Zabczyk, P. (2019). *A requiem for the fiscal theory of the price level*. International Monetary Fund.

Federal Reserve Bank of Cleveland (2022). "*Why Does the Fed Care about Inflation?"* https,//www.clevelandfed.org/en/our-research/center-for-inflation-research/inflation-101/why-does-the-fed-care-get-technical.aspx. (Erişim Tarihi, 11.01.2022).

Felderer, B., & Homburg, S. (2017). *Makro İktisat ve Yeni Makro İktisat*, (O. Aydoğmuş ÇEv.) Efil Yayınevi (2005, 9. Baskı).

Feldstein, M. S. (1979). The welfare cost of permanent inflation and optimal short-run economic policy. *Journal of Political Economy*, *87*(4), 749-768.

Feldstein, M. S. (1997). The costs and benefits of going from low inflation to price stability. In *Reducing inflation: Motivation and strategy* (pp. 123-166). University of Chicago Press.

Fischer, S. (1996). Why are central banks pursuing long-run price stability?. *Achieving price stability*, *2*, 7-34.

Forbes, K. (2016). Much ado about something important, How do exchange rate movements affect inflation?. *The Manchester School*, *84*(S1), 15-41.

Friedman, M. (1956). The quantity theory of money, a restatement. *Studies in the quantity theory of money*, *5*, 3-31.

Friedman, M. (1968), "The Role of Monetary Policy," *American Economic Review*, 58, 1–17.

Friedman, M. (1969), *The Optimum Quantity of Money*, New York, Macmillian Publishing Company.

Friedman, M. (1970). Counter-Revolution in Monetary Theory. Wincott Memorial Lecture, Institute of Economic Affairs. *Occasional paper*, *33*.

Friedman, M. & Schwartz, A. J. (1963). A Monetary History of the United States 1867– 1960. Princeton University, Princeton.

Frisch, H. (1977). Inflation Theory 1963-1975, a "Second Generation" Survey. *Journal of Economic Literature*, *15*(4), 1289-1317.

Gali, J., & Monacelli, T. (2005). Monetary policy and exchange rate volatility in a small open economy. *The Review of Economic Studies*, *72*(3), 707-734.

Gamber, E. N., & Hung, J. H. (2001). Has the rise in globalization reduced US inflation in the 1990s?. *Economic Inquiry*, *39*(1), 58-73.

Gemayel, M. E. R., Jahan, M. S., & Born, M. A. (2011). *What can low-income countries expect from adopting inflation targeting?*. International Monetary Fund.

Ghanem, D. (2012). Fixed exchange rate regimes and inflation performance, Evidence from MENA countries. *Review of Middle East Economics and Finance*, *8*(1), 1-30.

Giannaros, D. S., & Kolluri, B. R. (1985). Deficit spending, money, and inflation: Some international empirical evidence. *Journal of Macroeconomics*, *7*(3), 401-417.

Greenspan, A. (1996). Opening Remarks. In at a Symposium Sponsored by the Federal Reserve Bank of Kansas City, Jackson Hole, Wyoming.

Groeneveld, J. M., Koedijk, K. G., & Kool, C. J. (1998). Inflation dynamics and monetary strategies, Evidence from six industrialized countries. *Open Economies Review*, *9*, 21-38.

Gruben, W. C., & McLeod, D. (2004). The openness–inflation puzzle revisited. *Applied Economics Letters*, *11*(8), 465-468.

Gujarati, D. (2016). *Örneklerle ekonometri*. (N. Bolatoğlu, Çev.). BB101 Yayınları. (2014, 2. Baskı)

Gür, O. (1995). *Keynesyen ve Monetarıst Enflasyon Teorisi*. (Yayınlanmamış Y. Lisans Tezi). İstanbul, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Güriş, S. (2018) Panel Veri Modelleri. (Ed.) Selahattin Güriş, *Uygulamalı Panel Veri Ekonometrisi, içinde* (s. 3-42). Der Yayınları.

Ha, J., M. A. Kose, and F. Ohnsorge (2019), *Inflation in Emerging and Developing Economies: Evolution, Drivers, and Policies*, World Bank.

Ha, J., Ivanova, A., Ohnsorge, F., & Unsal, D. F. (2019). Inflation: Concepts, evolution, and correlates. *World Bank Policy Research Working Paper*, (8738).

Ha, J., Kose, M. A., Ohnsorge, F., & Yilmazkuday, H. (2023). Understanding the Global Drivers of Inflation, How Important are Oil Prices?. *Available at SSRN 4327051*.

Hadri, K. (2000). Testing for stationarity in heterogeneous panel data. *The Econometrics Journal*, *3*(2), 148-161.

Hamilton, J. D. (1983). Oil and the macroeconomy since World War II. *Journal of political economy*, *91*(2), 228-248.

Harris, R. D., & Tzavalis, E. (1999). Inference for unit roots in dynamic panels where the time dimension is fixed. *Journal of econometrics*, *91*(2), 201-226.

Hooker, M. A. (2002). Are oil shocks inflationary? Asymmetric and nonlinear specifications versus changes in regime. *Journal of money, credit and banking*, 540-561.

Humprey, T. M. (1997). Fisher and Wicksell on the Quantity Theory. *Federal Reserve Bank of Richmond Economic Quarterly*. 83(4): 71-90.

Hyvonen, M. (2004). Inflation Convergence| RDP 2004-04, Inflation Convergence Across Countries. *Reserve Bank of Australia Research Discussion Papers*, (December).

Inoue, T. (2005). The Determinants of the Inflation Rate in Transition Countries A Panel Data Analysis. *Bulletin of the Japan Association for Comparative Economic Studies*, *42*(1), 15-23.

Ito, T., & Sato, K. (2008). Exchange rate changes and inflation in post-crisis Asian Economies, Vector Autoregression Analysis of the exchange rate pass-through. *Journal of Money, Credit and Banking*, *40*(7), 1407-1438.

Jace, C. (2019). An economic theory of economic analysis, the case of the School of Salamanca. *Public Choice*, *181*(3), 375-397.

Jahan, S. (2012). Inflation targeting: Holding the line. *Finance & Development*, *4*, 72-73.

Jasova, M., Moessner, R., & Takáts, E. (2016). Exchange rate pass-through, What has changed since the crisis?.

Johnson, D. R. (2002). The effect of inflation targeting on the behavior of expected inflation, evidence from an 11 country panel. *Journal of Monetary Economics, 49*(8), 1521–38

Junttila, J., & Korhonen, M. (2012). The role of inflation regime in the exchange rate pass-through to import prices. *International Review of Economics & Finance*, *24*, 88-96.

Kalimeris, D. (2011). The main determinants of inflation of the EU and the US economy, a panel time-series analysis. *International Journal of Trade and Global Markets*, *4*(3), 279-289.

Kamin, S. B., & Klau, M. (2003). A multi-country comparison of the linkages between inflation and exchange rate competitiveness. *International Journal of Finance & Economics*, *8*(2), 167-184.

Karras, G. (1994). Macroeconomics effects of budget deficit, further international evidence. *Journal of International Money and Finance, 13*(2), 190–210.

Kennedy, P. (2006). Ekonometri kılavuzu. (Çev. M. Sarımeşeli ve Ş. Açıkgöz). Gazi Kitabevi. (2003, 5. Edition)

Kevin, S. (1992). Dividend policy, An analysis of some determinants. *Finance India*, *6*(2), 253-259.

Kibritçioğlu, Aykut (2002). *Causes of Inflation in Turkey, A Literature Survey with Special Reference to Theories of Inflation, In*, Kibritçioğlu, Aykut Rittenberg, Libby Selçuk, Faruk (Ed.), Inflation and Disinflation in Turkey, ISBN 0-7546-3065-X, Ashgate, Aldershot, pp. 43-76

Kim, M., & Beladi, H. (2005). Is free trade deflationary?. *Economics Letters*, *89*(3), 343-349.

King, M. (2003). No money, no inflation–the role of money in the economy. *Central Banking, Monetary Theory and Practice, Essays in Honour of Charles Goodhart-Volume One. Edward Elgar Publishing Limited*, *1*, 62.

King, R. G., & Plosser, C. I. (1985, January). Money, deficits, and inflation. In *Carnegie-rochester conference series on public policy* (Vol. 22, pp. 147-195). North-Holland.

Klau, M. (1998). Exchange rate regimes and inflation and output in sub-saharan countries. https,//www.bis.org/publ/wp53.pdf (Erişim Tarihi, 07.06.2022)

Klitgaard, T. (1999). Exchange rates and profit margins, the case of Japanese exporters. *Economic Policy Review*, *5*(1).

Kwiatkowski, D., Phillips, P. C., Schmidt, P., & Shin, Y. (1992). Testing the null hypothesis of stationarity against the alternative of a unit root, How sure are we that economic time series have a unit root?. *Journal of econometrics*, *54*(1-3), 159-178.

Kwon, G., McFarlane, L., & Robinson, W. (2009). Public debt, money supply, and inflation, a cross-country study. *IMF Staff Papers*, *56*(3), 476-515.

Kydland, F. E., & Prescott, E. C. (1977). Rules rather than discretion, The inconsistency of optimal plans. *Journal of political economy*, *85*(3), 473-491.

Laidler, D. (2006) Keynes and the birth of modern macroeconomics (Ed.) R. Backhouse & B. W. Bateman, *Keynes*, In (pp. 39-57). The Cambridge University Press.

Lane, P. R. (1997). Inflation in open economies. *Journal of international Economics*, *42*(3-4), 327-347.

Lansing, K., & Thalhammer, J. (2002). Output and Inflation, A 100-Year Perspective. In *Handbook of Monetary Policy* (pp. 417-422). Routledge.

Leitemo, K., Roisland, Ø., & Torvik, R. (2002). Time inconsistency and the exchange rate channel of monetary policy. *Scandinavian Journal of Economics*, *104*(3), 391-397.

Levin, A., Lin, C. F. (1992). Unit root tests in panel data,asymptotic and "nite-sample properties. *Working Paper*, 92-23.

Levin, A., Lin, C. F., & Chu, C. S. J. (2002). Unit root tests in panel data, asymptotic and finite-sample properties. *Journal of econometrics*, *108*(1), 1-24.

Levin, A., Natalucci, F. and Piger, J. (2004) The macroeconomic effects of inflation targeting, *Federal Reserve Bank of St. Louis Review,* 86, 51–80.

Lim, Y. C., & Sek, S. K. (2015). An examination on the determinants of inflation. *Journal of Economics, Business and Management*, *3*(7), 678-682.

Lin, H. Y. (2010). Openness and inflation revisited. *International Research Journal of Finance and Economics*, *37*(2010), 40-47.

Lin, H. Y., & Chu, H. P. (2013). Are fiscal deficits inflationary?. *Journal of International Money and Finance*, *32*, 214-233.

Loungani, P., Swagel P. (2001). Sources of Inflation in Developing Countries, *IMF Working Paper, 01*/198.

Maddala, G. S., & Wu, S. (1999). A comparative study of unit root tests with panel data and a new simple test. *Oxford Bulletin of Economics and statistics*, *61*(S1), 631-652.

Mahabadi, S.E., Kiaee, H. (2015). Determinants of Inflation in Selected Countries. Journal of Money and Economy, *Monetary and Banking Research Institute, Central Bank of the Islamic Republic of Iran, 10*(2), 113-48.

Majaski, C. (2021) *"Producer Price Index (PPI)".* https,//www.investopedia.com/terms/p/ppi.asp. (Erişim Tarihi, 25.03.2022).

Mankiw, N. G. (2010) *Makroekonomi*. (Çev. Ediörü, Ö. Faruk Çolak) Ankara, Efil Yayınevi

McCandless, G. T., & Weber, W. E. (1995). Some monetary facts. *Federal Reserve Bank of Minneapolis Quarterly Review*, *19*(3), 2-11.

McCarthy, J. (2007). Pass-through of exchange rates and import prices to domestic inflation in some industrialized economies. *Eastern Economic Journal*, *33*(4), 511-537.

McKinnon, R. I. (1973). *Money and capital in economic development*.Washington, DC: Brookings Institution

Mishkin, F. S. (2001). *Issues in Inflation Targeting. Seminar Summary: Price Stability and the Long-Run Target for Monetary Policy*, Autumn. Ottawa: Bank of Canada.

Mishkin, F. S. (2007). Inflation dynamics. *International Finance*, *10*(3), 317-334.
Mishkin, F. S., & Schmidt-Hebbel, K. (2007). Does Inflation Targeting Make a Difference?. *NBER Working Paper No. 12876*.
Mondino, G., Sturzenegger, F., & Tommasi, M. (1996). Recurrent high inflation and stabilization, a dynamic game. *International Economic Review*, *37*(4), 981-996.
Munday, S. C. (1996). *Current developments in economics*. Macmillan International Higher Education.
Mundell, R. A. (1965). Growth, stability, and inflationary finance. *Journal of Political Economy*, *73*(2), 97-109.
Narayan, P. K., Narayan, S., & Mishra, S. (2011). Do remittances induce inflation? Fresh evidence from developing countries. *Southern Economic Journal*, *77*(4), 914-933.
Nasir, M. A., & Simpson, J. (2018). Brexit associated sharp depreciation and implications for UK's inflation and balance of payments. *Journal of Economic Studies*, *45*(2), 231-246.
Nguyen, B. (2015). Effects of fiscal deficit and money M2 supply on inflation, Evidence from selected economies of Asia. *Journal of Economics, Finance and Administrative Science*, *20*, 49-53.
North, D.C. (1991). Institutions. *The Journal of Economic Perspectives, 5*(1), 97–112.
Obstfeld, M. (2014). Never say never, commentary on a policymaker's reflections. *IMF Economic Review*, *62*(4), 656-693.
Obstfeld, M., & Rogoff, K. (2000). New directions for stochastic open economy models. *Journal of international economics*, *50*(1), 117-153.
Oğuz, H. (2008) Bir Optimal Parasal Politika İlkesi Olarak Friedman Kuralı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, *7*(23), 1-44.
Orhan, O. Z. ve Erdoğan, S. (2015). *Para Politikası*. Umuttepe Yayınları.
Parasız, İ. (1998). *Enflasyon-Kriz-Ayarlamalar / Dünyada ve Ülkemizde Kalkınma Makro Ekonomisi Sorunları.* Bursa, Ezgi Basım Yayın Dağıtım.
Parasız, İ. (1998). *Modern Para Teorisi*. Bursa, Ezgi Kitabevi Yayınları.
Parasız, İ. (1999). *Para Ekonomisi*. Bursa, Ezgi Kitabevi Yayınları.
Parasız, İ. (2009). *Para Banka ve Finansal Piyasalar*. Bursa, Ezgi Kitabevi Yayınları.
Parasız, İ. M. (1998). *Enflasyon-Kriz-Ayarlamalar / Dünyada ve Ülkemizde Kalkınma Makro Ekonomisi Sorunları.* Bursa, Ezgi Basım Yayın Dağıtım.
Parasız, İ. & Ekren, N. (2015). *Parasal Ekonomi Teori ve Politika*. Bursa, Ekin Yayınevi.
Parasız, İ., Ekren, N ve Eroğlu, İ. (2016). *Para Politikası ve Türkiye Uygulaması*. Bursa, Ezgi Kitabevi Yayınları.
Parkin, M. (2010). *İktisat*. (Ö. Uzun, S. Demi, S. Güneş, Ş. Sezgi, Çev.). Akademi Yayıncılık (2010, 9. Baskı).
Paya, M. M. (2013). *Küresel Ortamda İktisat Politikaları.* Türkmen Kitabevi
Peacock, C., & Baumann, U. (2008). *Globalisation, import prices and inflation dynamics* (No. 359). Bank of England.
Perron, P. (1989). The great crash, the oil price shock, and the unit root hypothesis. *Econometrica, journal of the Econometric Society*, 1361-1401.
Pesaran, M. H., & Smith, R. (1995). Estimating long-run relationships from dynamic heterogeneous panels. *Journal of econometrics*, *68*(1), 79-113.
Pesaran, M. H., Im, K. S., & Shin, Y. (1997). *Testing for unit roots in heterogeneous panels*. Faculty of Economics, University of Cambridge.
Pesaran, M. H., Shin, Y., & Smith, R. P. (1999). Pooled mean group estimation of dynamic heterogeneous panels. *Journal of the American statistical Association*, *94*(446), 621-634.
Pesaran, M.H. (2004), "General Diagnostic Tests for Cross Section Dependence in Panels", *CESifo Working Paper Series No. 1229 ; IZA Discussion Paper No. 1240*.

Pesaran, M. H., & Yamagata, T. (2008). Testing slope homogeneity in large panels. *Journal of econometrics*, *142*(1), 50-93.

Pesaran, M. H. (2015). *Time series and panel data econometrics*. (First Edition). Oxford University Press.

Pettinger, T. (2021). *"Different types of inflation"* https,//www.economicshelp.org/blog/2656/inflation/different-types-of-inflation/ (Erişim Tarihi, 13.01.2022).

Pétursson, T. (2004). *The effects of inflation targeting on macroeconomic performance*. Department of Economics, Central bank of Iceland.

Pham, T. A. T., Nguyen, T. T., Nasir, M. A., & Huynh, T. L. D. (2020). Exchange rate pass-through, A comparative analysis of inflation targeting & non-targeting ASEAN-5 countries. *The Quarterly Review of Economics and Finance*.

Phelps, E. S. (1967), "Phillips Curves, Expectations of Inflaiton and Optimal Unemployment over Time," *Economica*, 34, 254–281

Phelps, E. S. (1973). Inflation in the theory of public finance. *The Swedish Journal of Economics*, 75, 67-82.

Phillips, A. W. (1958), "The Relation between Unemployment and the Rate of Change of Money Wage Rates in the United Kingdom, 1861-1957," *Economica*, 25, 283–299.

Poole, W. (1999). Monetary policy rules?. *Federal Reserve Bank of St. Louis Review*, (Mar), 3-12.

Rahman, J. & Toyoda, T. (2008). An Empirical Study on Long-Run Neutrality of Money in the Japanese Economy. *Japanese Economy*, 35(3): 87-117.

Reinhart, C. M., & Rogoff, K. S. (2004). The modern history of exchange rate arrangements, a reinterpretation. *the Quarterly Journal of economics*, *119*(1), 1-48.

Reinhart, C.M. & Savastano, M.A. (2003), 'The Realities of Modern Hyperinflation', *Finance and Development*, (June), pp. 20–23.

Roeger, W. (2005). International oil price changes, impact of oil prices on growth and inflation in the EU/OECD. *International Economics and Economic Policy*, *2*, 15-32.

Rogoff, K. (1985). Can international monetary policy cooperation be counterproductive?. *Journal of International Economics*, *18*(3-4), 199-217.

Rogoff, K. (2003). Globalization and global disinflation. *Economic Review-Federal Reserve Bank of Kansas City*, *88*(4), 45-80.

Romer, D. (1993). Openness and inflation, theory and evidence. *The quarterly journal of economics*, *108*(4), 869-903.

Rose, A. K. (2011). Exchange rate regimes in the modern era, fixed, floating, and flaky. *Journal of Economic Literature*, *49*(3), 652-672.

Sachs, J. D., & Larrain, B. F. (1993). *Macroeconomics in the global economy*. New Jersey, Prentice Hall.

Salwati, N. & Wessel, D. (2021). "How does the government measure inflation?" https,//www.brookings.edu/blog/up-front/2021/06/28/how-does-the-government-measure-inflation/ (Erişim Tarihi, 25.03.2022).

Samarina, A., Terpstra, M., & De Haan, J. (2014). Inflation targeting and inflation performance, a comparative analysis. *Applied Economics*, *46*(1), 41-56.

Samimi, A. J., Ghaderi, S., Hosseinzadeh, R., & Nademi, Y. (2012). Openness and inflation, New empirical panel data evidence. *Economics Letters*, *117*(3), 573-577.

Samuelson, P. A. & R. M. Solow (1960). "Analytical aspects of anti-inflation policy." *American Economic Review 50*(2): 177-194

Samuelson, P. A. & Nordhaus, W. D. (2010). *Economics.* Nineteenth Edition. McGraw-Hill.

Sarel, M. (1996). Nonlinear effects of inflation on economic growth. *Staff Papers*, *43*(1), 199-215.

Sargan, J. D. (1964). Wages and prices in the United Kingdom, a study in econometric methodology. *Econometric analysis for national economic planning*, *16*, 25-54.

Sargent, T. J., & Wallace, N. (1981). Some unpleasant monetarist arithmetic. *Federal reserve bank of minneapolis quarterly review*, *5*(3), 1-17.

Sargent, T. J. (1982). The ends of four big inflations. In *Inflation, Causes and effects* (pp. 41-98). University of Chicago Press.

Savaş, V. F. (2007). *Keynezyen İktisat Yıkılırken*. Nobel Yayın Dağıtım.

Schmidt-Hebbel, K., & Tapia, M. (2002). Inflation targeting in Chile. *The North american journal of Economics and Finance*, *13*(2), 125-146.

Screpanti, E. & Zamagni, S. (2015). *An Outline of the History of Economic Thought.* New York: Oxford University Press

Sek, S. K., Teo, X. Q., & Wong, Y. N. (2015). A comparative study on the effects of oil price changes on inflation. *Procedia Economics and Finance*, *26*, 630-636.

Serin, V., Arıcan, E. ve Köksal, B. (1998). Değişen Dünya ve Değişen Politikalar. Serin, V. (Ed.), *İktisat Politikası*. (ss. 108-201). Alfa Basım Yayın Dağıtım.

Seyidoğlu, H. (2013). *İktisat biliminin temelleri*. İstanbul, Güzem Can Yayınları.

Shapiro, M. D., & Wilcox, D. W. (1996). Mismeasurement in the consumer price index, An evaluation. *NBER macroeconomics annual*, 11, 93-142.

Shaw, E. S. (1973*). Financial deepening in economic development*. New York: Oxford University Press.

Snowdon, B. and Vane, R. H. (2012). *Modern Makroekonomi Temelleri, Gelişimi ve Bugünü*. (Komisyon, Çev.). Efil Yayınevi (2005, 1. Baskı).

Songur, M., & Saraç Elmas. F. (2018). Türkiye'de Fiyat Düzeyinin Mali Teorisi Ve Ricardocu Maliye Politikası (1975-2014). *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *36*(2), 149-170.

Staehr, K. (2010). *Inflation in the new EU countries from Central and Eastern Europe, theories and panel data estimations*. Eesti Pank.

Stock, K., H. & Watson, M. W. (2011). *Ekonometriye Giriş*, (B. Saraçoğlu, Çev). Efil Yayınevi (2007, 2. Baskı).

Swamy, P. A. (1970). Efficient inference in a random coefficient regression model. *Econometrica, Journal of the Econometric Society*, 311-323.

Tasci, M., Esener, S. Ç., & Darici, B. (2009). The effects of openness on inflation, panel data estimates from selected developing countries. *Investment management and financial Innovations*, *6*(4), 28-34.

Taylor, J. B. (2000). Low inflation, pass-through, and the pricing power of firms. *European economic review*, *44*(7), 1389-1408.

TCMB, (2006). Enflasyon Hedeflemesi. Ankara, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Yayını. www.tcmb.gov.tr. (13.07.2017)

TCMB, (2011). *Bülten Sayı, 21 Mart 2011.* Ankara, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Yayını. www.tcmb.gov.tr (Erişim Tarihi, 25.03.2022).

TCMB, (2013). Enflasyon ve Fiyat İstikrarı. Ankara, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Yayını.

Telatar, E., Telatar, F., Cavusoglu, T., & Tosun, U. (2010). Political instability, political freedom and inflation. *Applied Economics*, *42*(30), 3839-3847.

Terra, C. T. (1998). Openness and inflation, a new assessment. *The Quarterly Journal of Economics*, *113*(2), 641-648.

Tobin, J. (1965). Money and economic growth. *Econometrica, Journal of the Econometric Society*, *33*(4), 671-684.

Toda, H. Y., & Yamamoto, T. (1995). Statistical inference in vector autoregressions with possibly integrated processes. *Journal of econometrics*, *66*(1-2), 225-250.

Tootell, G. (1998). Globalization and US inflation. *New England Economic Review*, (Jul), 21-33.
Trehan, B. (2005). Oil price shocks and inflation. *FRBSF Economic Letter*.
Truman, E. M. (2003). Inflation Targeting in the World Economy. *Peterson Institute Press, All Books*.
Tunay, B. (2010). *50. Yılında Phillips Eğrisi: Makroekonomik İstikrar ve Maliyetleri*. Beta Basım Yayın Dağıtım.
Tunay, K. B. (2014). *Makro ekonomi teori ve politika.* İstanbul, Arıkan Basım Yayım Dağıtım.
TÜİK. (2022). *"Metaveri".* https,//data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=enflasyon-ve-fiyat-106#nav-contact. (Erişim Tarihi, 25.03.2022).
Uysal, Y. (2007). Türkiye'de Enflasyon, Sektörel Kaynakları ve İç Ticaret Hadleri. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, *44*(508), 21-34.
Ünsal, E. (2011*). Makro İktisat*. Ankara, İmaj Yayınevi
Vega, M., & Winkelried, D. (2005). Inflation targeting and inflation behavior, a successful story?. *International Journal of Central Banking*, *1*(3), 153-175.
Vieira, C. (2000). Are fiscal deficits inflationary? Evidence for the EU. *Economic Research Paper*, *7*, 1-16.
Walsh, C. E. (2003). *Monetary theory and policy*. MIT press.
Walsh, C. E. (2009). Inflation targeting, what have we learned? *International Finance*, *12*(2), 195-233.
Wen, F., Zhang, K., & Gong, X. (2021). The effects of oil price shocks on inflation in the G7 countries. *The North American Journal of Economics and Finance*, *57*, 101391.
Willard, L. B. (2012). Does inflation targeting matter? A reassessment. *Applied Economics*, *44*(17), 2231-2244.
Yay, G. G. (2015). *Para ve Finans Teori Politika*. İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
Yellen, J. L. (2006). Monetary policy in a global environment. *FRBSF Economic Letter*.
Yerdelen Tatoğlu, F. (2020). *Panel Zaman Serileri Analizi Stata Uygulamalı*. (3. Baskı). Beta Basım Yayın Dağıtım.
Yeter, F. (2017). *2008 Küresel Finans Krizi Sonrası Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın Para Politikası Uygulamaları Üzerine Bir İnceleme.* (Yayınlanmamış Y. Lisans Tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
Yıldırım, K., Karaman, D., & Taşdemir, M. (2013). *Makroekonomi*, Ankara, Seçkin Yayınevi.
Yildirim, Z., & Ivrendi, M. (2016). Exchange rate fluctuations and macroeconomic performance, Evidence from four fast-growing emerging economies. *Journal of Economic Studies*.
Zakaria, M., 2010. Openness and inflation, evidence from time series data. *Doğuş Üniversitesi Dergisi 11*(2), 313–322
Zellner, A. (1962). An efficient method of estimating seemingly unrelated regressions and tests for aggregation bias. *Journal of the American statistical Association*, *57*(298), 348-368.

KÜRESELLEŞME, EKONOMİK ÇOK KUTUPLULUK VE BÜYÜME

Dr. Sevim ÖZKAN
Prof. Dr. Güler GÜNSOY

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6637-07-8

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Repro Bir Matbaacılık
Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi
1514 Cad. No: 23-25
Yenimahalle/ANKARA
Sertifika No: 47381

Baskı Tarihi: Aralık 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Küreselleşmeyle birlikte dünya üzerinde meydana gelen değişimler ülke ekonomileri üzerinde güçlü etkiler yaratmıştır. İletişim ve ulaşım alanında yaşanan pozitif gelişmelerle birlikte mal, hizmet, yatırım, sermaye ve işgücü vb. unsurların sınırları aşması ülkeler arasındaki rekabeti arttırmıştır. Dolayısıyla da her ülke kendini geliştirmek için çaba sarf etmiştir. Ancak, 2008 finans krizi sonrasında büyüme dengelerinin değişmesi "çok kutupluluk" kavramına olan yönelimleri arttırmıştır.

Ekonomik çok kutupluluk temelli olarak hazırlanan bu kitap ilgili konu kapsamında ilk olma özelliği taşımaktadır. "Ekonomik çok kutupluluk" kavramı günümüz global dünyasında her geçen gün sıklıkla gündeme gelmeye başlamaktadır. Ancak yeni bir oluşum olan bu kavram kapsamında geniş bir literatür ve kaynak bulunmamaktadır. Dolayısıyla da bu yeni kavramın anlaşılması ve gelecekteki çalışmalara ışık tutulması amacıyla geniş çaplı bir çalışma yapılması amaçlanmıştır. Bu kapsamda oluşturulan kitap birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırladığı "Çok Kutupluluğun Ekonomik Büyümeye Etkisi: Ülkeler Arası Bir Analiz" adlı doktora tezinden üretilmiştir.

Kitap 3 temel bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, çok kutupluluğun temeli sayılabilecek "küreselleşme" kavramı ele alınmaktadır. İkinci bölümde, ekonomik çok kutupluluk tanım ve kapsamı, çok kutupluluğun ekonomiye etkileri, çok kutupluluğa aday ülkelerin gelişim seyri ve çok kutupluluk endeksi üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde ise ekonomik büyüme kavram-teorileri ve çok kutupluluk büyüme ilişkisi ele alınmıştır.

Eskişehir-Aralık 2023

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM

1.KÜRESELLEŞME VE ULUSLARARASI SİSTEMLER 1
1.1.Küreselleşme 1
1.1.1.Küreselleşmenin gelişimi ve çağları 4
1.1.2.Küreselleşmeye yönelik yaklaşımlar 5
1.1.2.1.Hiper Küreselci (Aşırı Küreselci) Yaklaşım 5
1.1.2.2.Şüpheci (Küreselleşme Karşıtları) Yaklaşım 6
1.1.2.3.Evrimsel-Dönüşümsel Yaklaşım 7
1.1.3.Küreselleşmenin boyutları 9
1.1.3.1.Siyasal boyut 10
1.1.3.2.Sosyal Boyut 12
1.1.3.3.Kültürel Boyut 13
1.1.3.4.Teknolojik Boyut 14
1.1.3.5.Ekonomik Boyutu 16
1.1.4.Küreselleşmenin ölçülmesi 17
1.1.4.1.Özel (Single) Endeksler 18
1.1.4.2.Yapay (Synthetic) Endeksler 21
1.1.4.2.1.A.T. kearney küreselleşme endeksi (KFP) 21
1.1.4.2.2.KOF küreselleşme endeksi 21
1.1.4.2.3.CSGR küreselleşme endeksi 22
1.1.4.2.4.Maastricht küreselleşme endeksi (MGI) 22
1.1.4.2.5.Yeni küreselleşme endeksi (NGI) 22
1.1.4.2.6.Küreselleşme endeksi (G-endeksi) 23
1.2.Uluslararası Sistemler 23
1.2.1.Hiyerarşik sistem 26
1.2.2.Güç dengesi 26
1.2.3.Tek kutupluluk 28
1.2.4.İki kutuplu sistem 29
1.2.5.Çok kutupluluk 31

İKİNCİ BÖLÜM

2.EKONOMİDE ÇOK KUTUPLULUK 33
2.1.Ekonomide Çok Kutupluluk 33
2.1.1.Ekonomide çok kutupluluk tanım ve kapsamı 34
2.1.2.Çok kutupluluğun ekonomiye etkileri 36
2.1.3.Çok kutupluluğa aday ülkelerin gelişim seyri 42
2.1.4.Çok kutupluluk endeksi 52
2.1.4.1.Çok kutupluluk endeksinin hesaplanması 53

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.EKONOMİK BÜYÜME VE ÇOK KUTUPLULUK 57
3.1.Ekonomik Büyüme 57
3.1.1.Ekonomik büyüme tanım ve kapsamı 57
3.1.2.Ekonomik büyümenin gelişimi 59
3.1.3.Ekonomik Büyümeyi Etkileyen Faktörler 61
3.1.3.1.Sermaye 61
3.1.3.2.İşgücü (Emek) 61
3.1.3.3.Beşeri sermaye 62
3.1.3.4.Teknolojik gelişme 63
3.1.3.5.Doğal kaynaklar 64
3.1.4.Klasik büyüme kuramları 64
3.1.4.1.Adam smith 65
3.1.4.2.David ricardo 67
3.1.4.3.Malthus 68
3.1.5.Modern büyüme teorisi 69
3.1.5.1.Harrod-domar modeli 70
3.1.6.Neo-klasik büyüe modeli 72
3.1.6.1.Solow büyüme modeli 73
3.1.6.1.1.Sermaye birikimi 76
3.1.6.1.2.Sermayenin altın kuralı 77
3.1.6.1.3.Nüfus artışının etkileri 79
3.1.6.1.4.Teknolojik gelişmenin etkileri 80
3.1.7.İçsel büyüme modelleri 82
3.1.7.1.AK modeli 83
3.1.7.2.Lucas modeli 84
3.1.7.3.Romer modeli 85
3.1.7.4.Arrow modeli 87
3.1.7.5.Barro yaklaşımı 88
3.2.Çok Kutupluluk- Büyüme İlişkisi ve Teorisi 88

KAYNAKÇA 93

KAYNAKÇA

Acemoğlu, D. (2013). Economic growth and development in the undergraduate curriculum. The Journal of Economic Education, 44(2), 169-177.

Adıgüzel, M. (2013). Ekonomik küreselleşmenin Türkiye ekonomisine etkileri. Akademik bakış dergisi, 35, 1-20.

Aghion, P., & Howitt, P. W. (2008). The economics of growth. England: MIT press.

Akbulut, M. (2015). Küreselleşme: Bilgi Ekonomisinin Temel Özellikleri1. In Prof. Dr. İrfan Çakın'a Armağan (pp. 13-21). Ankara Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü.

Aksu, L. (2014). İktisat ekollerinin iktisadî büyüme konusundaki düşünceleri ve modellerinin analizi. Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, (208), 351-392.

Andersen, M. S. (2018) "Balance of Power" in: The Encyclopedia of Diplomacy, John Wiley and Sans: 7-8.

Arabi, K. A. M., & Abdalla, S. Z. S. (2013). The impact of human capital on economic growth: Empirical evidence from Sudan. Research in World Economy, 4(2), 43.

Ari, T. (2008). Türk-Amerikan İlişkileri: Sistemdeki Değişim Sorunu mu?. Uluslararası Hukuk ve Politika, (13), 17-35.

Arkhipov, A. Y., & Yeletsky, A. N. (2015). Various aspects of the multipolarity within the world economic system. Mediterranean Journal of Social Sciences, 6(3 S6), 59.

Arslan Gürdal, H. (2022). Çevresel Kuznets Eğrisi Hipotezinin Panel Veri Modelleri ile Sınanması G7 Ülkeleri Örneği. Doktora Tezi. Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Arslan, Ü. (2007). Kurumların iktisadi büyüme üzerindeki etkisi. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aydın, A., & Bakıncak, E. (2016). Uluslararası Güç Dengesi ve İki Kutupluluk Arasındaki İlişki. CÜ İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 17(1), 95-112.

Aytekin, İ. (2013). Küreselleşme ve ekonomik küreselleşme. Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1(2), 123-134.

Azgün, S. (2022). Büyüme ve Kalkınma İktisadı. (1. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Bamyeh, M.A. (1993) 'Transnationalism', Current Sociology 41(3), special issue.

Barro, R., Martin, S. X. (2004). Economic growth.(2. Baskı). England: MIT press.

Batı, G. F. (2018). Tek Kutupluluktan Çok Kutupluluğa Küresel Dünyanın "Jeopolitik ve İktisadi Evrilmesi" TASAM | Tek Kutupluluktan Çok Kutupluluğa Küresel Dünyanın "Jeopolit... (Erişim Tarihi: 03.05.2023).

Bayar, F. (2008). Küreselleşme kavramı ve küreselleşme sürecinde Türkiye. Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi, 32(4), 25-34.

Baylıs, J., Smıth S.(2005). The Globalization of World Politics, Oxford University Press, New York.

Beck T. (2003). Financial dependence and international trade. Review of International Economics, 11 (2), 296-316.

Becker, G. S., Glaeser, E. L., & Murphy, K. M. (1999). Population and economic growth. American Economic Review, 89(2), 145-149.

Becker, G. S., Murphy, K. M., & Tamura, R. (1990). Human capital, fertility, and economic growth. Journal of political economy, 98(5, Part 2),323-350.

Bénassy-Quéré, A., & Pisani-Ferry, J. (2011). *What international monetary system for a fast-changing world economy* (No. 2011/06). Bruegel Working Paper.

Bergh, A., & Nilsson, T. (2010). Do liberalization and globalization increase income inequality?. European Journal of political economy, 26(4), 488-505.

Bozkurt, V. (2000). Küreselleşme: Kavram-gelişim ve yaklaşımlar. ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources, 2(1).

Cambazoğlu, B. (2019). Seçilmiş Konularla 21. Yüzyılda Dünya Ekonomisi. Yenipazarlı, A. (Ed.), Gelişmekte Olan Ülkeler ve BRICS Ülkelerinin Karşılaştırmalı Makroekonomik Analizi. (s.273-299). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Campanella, M. (2014). The internationalization of the Renminbi and the rise of a multipolar currency system. Journal of Self-Governance and Management Economics, 2(3), 72-93.

Carney, M. (2019). The growing challenges for monetary policy in the current international monetary and financial system. In Remarks at the Jackson Hole symposium (Vol. 23, pp. 377-411).

Caselli, M. and Gemelli L. (2008), "Measuring… What? Notes on Some Globalization Indices," in Regionalisation and the Taming of Globalisation, West Midlands, United Kingdom, pp. 383-404.

Castles, S. (2001). Development, social transformation and globalisation. Centre for Asia Pacific Social Transformation Studies, University of Wollongong.

Crocker, D. A. (2007). Development ethics, globalization, and stiglitz. Globalization, Development, and Democracy: Philosophical Perspectives.

Çavuş, Ü. (2019). "Çin-Rusya İlişkileri". https://tasam.org/tr-TR/Icerik/51445/cinrusya_iliskileri. (Erişim Tarihi: 03.05.2023)

Çelik, M. Y. (2012). Boyutları Ve Farklı Algılarıyla Küreselleşme. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (32).

Çevik, A. (2015). Tek kutupluluktan çok kutupluluğa doğru yeni dünya (Master's thesis, Başkent Üniversitesi Avrupa Birliği ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü).

Çiftçi, C., & Aykaç, G. (2011). İçsel büyüme modelleri ve küreselleşme sürecinde gelişmekte olan ülkelerin konumları. Sosyoekonomi, 14(14).

Dailami, M., & Masson, P. R. (2009). The new multi-polar international monetary system. World Bank Policy Research Working Paper, (5147).

Daşdemir, A. M. (2008). AB üyesi ülkelerde beşeri sermaye ve ekonomik büyüme ilişkisi: Panel veri analizi. Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

De Loo, I., & Soete, H. (1999). The Impact of Technology on Economic Growth: Some New Ideas and Empirical Considerations.-Statistics Netherlands.

Demir, M. A. (2020). BRICS Ülkelerinde Ticari Dinamikler: Türkiye ile BRICS Grubu Ülkelerin Ticari Yoğunluk Analizi. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 5(TBMM 100. YIL Özel Sayısı), 109-133.

Demir, O., & Üzümcü, A. (2010). İçsel Büyümenin Kaynakları. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 17(3-4).

Diebolt, C., & Perrin, F. (2016). Growth theories. Handbook of cliometrics, 177-195.

Doğan, Z. (2014). Ekonomik Büyüme Süreçlerinin Analizinde Yeni Açılımlar ve Büyümenin Yersel Dinamikleri. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, (6), 365- 380.

Efegil, E., & Musaoğlu, N. (2009). Soğuk Savaş sonrası dönemin uluslararası sisteminin yapısına ilişkin görüşler üzerine bir eleştiri. Gazi Akademik Bakış, 2(4), 1-24.

Elçin, A. B. (2012). Küreselleşmenin tarihçesi. Küreselleşmenin Tarihçesi.

Erdem, O. (2009). Küreselleşme ve [Ulus Devletlere] Etkileri. Social Sciences, 4(3), 241- 255.

Farhi, E. Toward a Multipolar System. Finance & Development.

Fedderke, J. W. (2005). Technology, human capital and growth (No. 027). Economic Research Southern Africa.

Geeraerts, G. (2011). China, the EU, and the New Multipolarity. European Review, 19(1), 57-67.

Giddens, A., (1990). The Consequences of Modernity. Cambridge, UK: Polity Press.

Giesteira, L. F., (2021). National Security and Defence in Brazil: Exploring Scope for BRICS Cooperation. The future of BRICS.

Gonda, V. (2005). Profiles of world economists Robert M. Solow. BIATEC, 13, 22-25.

Greiner, A., Semmler, W. ve Gong, G. (2005), The Forces of Economic Growth: A Time Series Perspective, Princeton: Princeton University Press.

Günay, E. K. (2017). Küreselleşmenin Ekonomik Büyümeye Etkileri: Afrika Ülkeleri Örneği (Doctoral dissertation, Anadolu University (Turkey)).

Günsoy, B. (2006). Küreselleşmenin Ölçülmesinde Sistematik Yaklaşımlar; Karşılaştırmalı Bir İnceleme. Ankara: Kırlangıç Yayınevi.

Gürak, H. (2006). Ekonomik Büyüme ve Küresel Ekonomi. (1. Baskı). Bursa: Ekin Basım Yayın.

Gürbüz, S., & Erdoğan, S. (2012). Türkiye'de Enerji Tüketimi ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Ampirik Bir Uygulama (Doctoral dissertation, Yüksek Lisans Tezi, Konya).

Gygli, S., Haelg, F., Potrafke, N., & Sturm, J. E. (2019). The KOF globalisation index– revisited. The Review of International Organizations, 14, 543-574.

Hanrieder, W. F. (1965). The international system: bipolar or multibloc?. Journal of Conflict Resolution, 9(3), 299-308.

Hatsuse, R. (2010). International System. Government and Politics, Vol. II, International System. Retrieved from https://www.eolss.net/SampleChapters/C04/E6-32-05- 05.pdf

Held, D. ve McGrew, A. ,(2008) Küresel Dönüşümler Büyük Küreselleşme Tartışması, Ankara: Phoenix Yayınevi, 2008.

Held, D., McGrew, A., Goldblatt D., Perraton, J. (1999). Global Transformations: Global Transformations-Politics, Economics and Culture. Cambridge: Polity Press.

Herolf, G. (2011). Multipolar world at the end of the first decade of the 21st century: how about Europe?. Central European Journal of Public Policy, 5(01), 4-23.

Hobson, J. M., & Sharman, J. C. (2005). The enduring place of hierarchy in world politics: Tracing the social logics of hierarchy and political change. European Journal of International Relations, 11(1), 63-98.

Holsti, K.J. (1974). International Politics: A Framework for Analysis, London, 1974, pp. 92-96

Ickes, B. W. (1996). Endogenous growth models. Department of Economics Penn State University University Park, PA, 16802, 1-26

Ivic, M. M. (2015). Economıc Growth And Development. Journal of Process Management – New Technologies, International, 3(1), 55-62.

Jhanji, H. Economics of Growth and Development: Neo-Classical Growth Models. Singh, P. P (Ed.), Economics of Growth and Develpoment içinde(s. 35-57). Phagwara: USI Publıcatıons.

Jones, C. (2002). İntroduction To Economic Growth. (2. Baskı). New York: WW Norton & Company.

Jones, C. I. (2019). Paul Romer: Ideas, nonrivalry, and endogenous growth. The Scandinavian Journal of Economics, 121(3), 859-883.

Kane, A. J., & Lim, J. J. (2011). Growth poles and multipolarity. World Bank Policy Research Working Paper, (5712).

Kantarcı, Ş. (2012). Soğuk Savaş Sonrası Uluslararası Sistem: Yeni Sürecin Adı "Koalisyonlar Dönemi mi?". Güvenlik Stratejileri Dergisi, 8(16), 47-84

Kaplan, M. A. (1957). Balance of Power, Bipolarity and other Models of International Systems1. American Political Science Review, 51(3), 684-695.

Karabıçak, M. (2002). Küreselleşme sürecinde gelişmekte olan ülke ekonomilerinde ortaya çıkan yönelim ve tepkiler. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7(1).

Kaya, M. & Aydemir, C., (2007). Küreselleşme kavrami ve ekonomik yönü. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 6 (20), 260-282.

Kaya, M. (2009). Küreselleşme Yaklaşımları. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi. 13, 1-16.

Kızılkaya, O., Sofuoğlu, E., & Ahmet, A. Y. (2017). Yüksek teknolojili ürün ihracatı üzerinde doğrudan yabancı sermaye yatırımları ve dışa açıklığın etkisi: Gelişmekte olan ülkelerde panel veri analizi. Doğuş Üniversitesi Dergisi, 18(1), 63-78.

Kibritçioğlu, A. (1998). İktisadi Büvümenin Belirlevicileri ve Yeni Büvüme Modellerinde Beşeri Sermayenin Yeri. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 53(01).

Koyuncu, C., & Sarıtaş, T. (2017). Analysis of globalization and economic growth for Turkey with ARDL model. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 17(2), 51-66.

Krauthammer, C. (1990). The unipolar moment. Foreign Aff., 70, 23.

Kuznets, S. (1973). Modern economic growth: findings and reflections. The American economic review, 63(3), 247-258.

Kürkçü, D. D. (2013). Küreselleşme Kavramı Ve Küreselleşmeye Yönelik Yaklaşımlar. Turkish Online Journal of Design Art and Communication, 3(2).

Lanza, V. (2012). The classical approach to capital accumulation: Classical theory of economic growth.

Levy, B. (2005), Global Competition and Economic Development; Key Governence Issues, Competitiveness Review, C:15, S:2, ss. 130-140.

Li, D. (2002). Is the AK model still alive? The long-run relation between growth and investment re-examined. Canadian Journal of Economics/Revue canadienne d'économique, 35(1), 92-114.

Lin, J. Y., & Dailami, M. (2011). The Coming Multipolar World Economy. The International Economy, 25(3), 30.

Mani, S. (2001). Globalization, markets for technology and the relevance of innovation policies in developing countries. Nairobi: African Technology Policy Studies Network Special Paper, 2, 2001-2003.

Mankiw, N.G. (2010). Macroeconomıcs.(7. Baskı). New York: Worth Publishers.

Masoud, N. (2014). A contribution to the theory of economic growth: Old and New. Journal of Economics and International Finance, 6(3), 47-61.

Mearsheimer, J. J. (2001). The tragedy of great power politics. WW Norton & Company.

Michael, B. (2003). Theorising the Politics of Globalisation: A Critique of Held et al.'s" Transformationalism". Journal of Economic & Social Research, 5(1).

Mikalauskiene, A., Streimikiene, D., & Mulagalejeva, K. (2016). Assess the impact of globalisation processes by indices. Economics & Sociology, 9(4), 82.

Mishkin, F. S. (2018). Makroekonomi politika ve uygulama(2. Baskı). S. Sezgin ve M. Şentürk(Ed.), Ankara: Nobel Yayıncılık.

Modelski, G. (1998) “Globalization Texts, Concepts and Terms”, University of Hawaii, compiled by Fred W. Riggs

Morrison, W. M. (2019). China’s Economic Rise: History, Trends, Challenges, and Implications for the United States. Congressional Research Service.

Muzaffar, M., Yaseen, Z., & Rahim, N. (2017). Changing dynamics of global politics: Transition from unipolar to multipolar world. Liberal Arts and Social Sciences International Journal (LASSIJ), 1(1), 49-61.

Mühleisen, M. (2022). The International Role of the Euro and the Dollar. The Atlantic Council, Washington, DC.

Myint, T. (2011). Globalization and the institutional dynamics of global environmental governance. Indiana Journal of Global Legal Studies, 18(1), 395-420.

Natıonal ınstıtute of open schoolıng. (2015). Economıcs. New Delhi.

Nixon, G. M. (2017). The Stability of a Unipolar World Revisited.

O'loughlin, J., L. Staeheli And E. Greenberg (2004): ""Economic Globalization, Political Changes And Social Outcomes" İçinde Globalization And Its Outcomes, (Ed. J. O'loughin, L. Staeheli And E. Greenberg), The Guilford Press, New York, 2004

Oman, C. P. (1996). The policy challenges of globalisation and regionalisation.

Ostaško, T. O. (2021). Multipolarity of the world trade: challenges and" corridor of opportunities" for Ukraine. Economy and forecasting, (4), 24-43.

Özcangaz, M. (2015). Avrupa Ahengi'nin Yapısal Özellikleri Çerçevesinde "Güç Dengesi" ve "Politik Eşitlik" Kavramlarının Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Parasız, M. İ. (2008). Ekonomik büyüme teorileri. (1. Baskı). Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.

Pehlivan, Ö. S. (2022). Yenilenebilir enerji tüketimi, finansal gelişme ve ekonomik büyüme ilişkisi: Türkiye ekonomisi için asimetrik bir analiz. Tekirdağ: Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Pelinescu, E. (2015). The impact of human capital on economic growth. Procedia Economics and Finance, 22, 184-190.

Pentang, J. (2021). Technological dimensions of globalization across organizations: Inferences for instruction and research. Available at SSRN 3896459.

Piętak, Ł. (2014). Review of theories and models of economic growth. Comparative Economic Research. Central and Eastern Europe, 17(1), 45-60.

Popa, F. (2014). Elements of the neoclassical growth theory. Studies and Scientific Researches. Economics Edition, (20).

Purugganan, J., Jafri, A., & Solon, P. (2014). BRICS: A global trade power in a multipolar world. Shifting Power Critical Perspectives On Emerging Economies Tni Working Papers.

Ray, J. L., & Singer, J.D. (1973). "Measuring the Concentration of Power in the International System." Sociological Methods and Research 1 (4): 403–37.

Rifai, I. (2013). Various dimensions of globalization and their implications for the leadership and management of education. Lingua cultura, 7(2), 87-91.

Robertson, R. (1992). Globalization: Social theory and global culture. Globalization, 1- 224.

Romer, P.M. (1990). Endogenous technological change. Journal of political Economy, 98 (5, Part 2), S71-S102.

Rosecrance, R. N. (1966). Bipolarity, multipolarity, and the future. Journal of Conflict Resolution, 10(3), 314-327

Rosecrance, R.N. (1963). Action and Reaction in World Politics, Boston, Mass.: Little, Brown.

Rosenau, J. N. (1997), The Complexities and Contradictions of Globalization.

Ruttan, V. W. (1998). The new growth theory and development economics: A survey. The Journal of Development Studies, 35(2), 1-26.

Saçık, S. Y. (2009). Dış Ticaret Politikası ve Ekonomik Büyüme İlişkisi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2009(1), 162- 171.

Sagıye, H. (2022). Çok kutupluluk ve Tek Kutupluluk. İndependent Türkçe. Çok kutupluluk ve tek kutupluluk | Independent Türkçe (indyturk.com)(Erişim tarihi: 03.04.2023)

Samimi, P., Lim, G. C., & Buang, A. A. (2011). Globalization measurement: Notes on common globalization indexes. Journal of Knowledge Management, Economics and Information Technology, 1(7), 197-216.

Sandıklı, A. (2008), Küreselleşme ve Uluslararası Sisteme Yansımaları, Tasam, Stratejik Rapor No: 1.

Sarıtaş, T. (2017). Türkiye'de ekonomik, sosyal ve politik küreselleşme süreci ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin analizi.

Sasaki, T., Sakata, T., Mukoyama, Y., & Yoshino, K. (2021). China's Long-Term Growth Potential: Can Productivity Convergence Be Sustained?. Bank of Japan, 30.

Sawaneh, M. (2020). İhracat ve iktisadi büyüme ilişkisi: ECOWAS örneği. Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Saygılı Ş., Cihan, C., Yurtoğlu, H.(2005). Türkiye Ekonomisinde Sermaye Birikimi, Verimlilik ve Büyüme: 1972-2003. Ankara: DPT.

Scholte, J. A. (1996). Globalisation and collective identities. Identities in international relations, 38-78.

Selimi, N. (2012). Integration and Economic Globalization: Analysis of Selected Western Balkans' Countries. International Journal of Academic Research in Accounting, Finance and Management Sciences, 2(4), 362-375.

Shangquan, G. (2000). Economic globalization: trends, risks and risk prevention. Economic & Social Affairs, CDP Backround Paper, 1, 1-8.

Shapiro, J. L. (2018). Is a multipolar world emerging. Geopolitical Futures, 2.

Singh, P. P. Economics of Growth and Development: Meaning, Measurement, Difference and Comparisions. Singh, P. P (Ed.), Economics of Growth and Develpoment içinde(s. 1-14). Phagwara: USI Publıcatıons.

Smith, A. (2017). Ulusların Zenginliği (Cilt 1). (A. Yunus, ve M. Bakırcı , Çev.) Alan Yayıncılık.

Snowdon, B. , Vane,H. R. (2012). Modern Makroekonomi Temelleri, Gelişimi ve Bugünü(1. Baskı).Ankara: Efil Yayınları.

Şiriner, İ., & Doğru, Y. (2005). Türkiye ekonomisinin büyüme dinamikleri üzerine bir değerlendirme. Yönetim Bilimleri Dergisi, 3(2), 163-184.

Taban, S. (2010). İçsel büyüme modelleri ve Türkiye. (1. Baskı). Bursa: Ekin Basım Yayın.

Tabar, Ç. (2022). Vergilerin ekonomik büyüme üzerindeki etkisinde devlet kapasitesinin rolü. Doktora Tezi. Bursa: Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Thompson, W. R. (1986) Polarity, the Long Cycle and Global Power Warfare. Journal of Conflict Resolution 30.

Tutan, U. (2019). Küresel Güç Sistemlerinin Politik-Ekonomik Biçimlenişi 18. Yüzyıldan Günümüze.

Ucak, A. (2015). Adam Smith: The inspirer of modern growth theories. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 195, 663-672.

Ulga, E. (2022). Türkiye'de Ekonomik Büyümenin Yapısı ve Istihdam Etkileri . Doktora Tezi. Bursa: Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ünay, S. (2013). Reality or Mirage?: BRICS and the Making of Multipolarity in the Global Political Economy. Insight Turkey, 15(3).

Ünkaracalar, T. (2022). Küreselleşme ve ekonomik büyüme ilişkisi: Seçilmiş ülkeler üzerine bir uygulama. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 24(43), 762-784.

Ünsal, E. (2013). Makro İktisat. (10. Baskı) Ankara: İmaj Yayınevi.

Ünsal, E. M. (2016). İktisadi Büyüme. Ankara: BB101.

Volgy, T. J., & Imwalle, L. E. (1995). Hegemonic and bipolar perspectives on the new world order. American Journal of Political Science, 819-834.

Vujakovic, P. (2009). How to measure globalisation? A new globalisation index (NGI) (No. 343). WIFO Working Papers.

Wallersteın, I. (1974). The modern world-system: Capitalist agriculture and the origins of the European world-economy in the sixteenth century. New York: Academic Press

Waltz K. (1979). Theory of International Politics. Reading, MA: Addison-Wesley. 251 pp.

Waltz, K., & Quester, George H. (1982). Uluslararası İlişkiler Kuramı ve Dünya Sistemi. (E. O. Duran, Çev.) Ankara: Ankara Siyasal Bilimler Fakültesi.

Waters, M. (1995). Globalisation. New York: Routledge.

Weıl, D.N. (2013). Economıc Growth. (3. Baskı). New York: Pearson.

World Bank & Development Research Center of the State Council, the People's Republic of China. (2013). China 2030: Building a modern, harmonious, and creative society.

World Bank. (2011). Global Development Horizons 2011: Multipolarity-The New Global Economy. The World Bank.

Yağcı, S. (2016). İktisadi Büyüme Teorileri: 1980 Sonrası Türkiye'de Makroekonomik Değişkenlerin İktisadi Büyümeye Etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yalman, İ. N. (2010). Liberalizasyon ve ekonomik büyüme ilişkileri: bir kısım Latin Amerika ve Güney Doğu Asya tipi ülkelerin karşılaştırılması. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yavuz, R. A. (2016). Coğrafya ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Panel Veri Analizi. Doktora Tezi. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yay, G. G. (2009). Küreselleşme ve Para Politikası. Ekonomi Bilimleri Dergisi, 1(1), 29- 38.

Yeldan, E. (2010). Küreselleşme, Kim İçin? (Vol. 55). Yordam Kitap.

Zinkina, J., Korotayev, A., & I. Andreev, A. (2013). Measuring globalization: existing methods and their implications for teaching global studies and forecasting. Campus-Wide Information Systems, 30(5), 321-339.

http://politikaakademisi.org/2023/03/29/uluslararasi-sistemde-yeni-bir-duzen-mi-cok-kutupluluk-abd-cin-rusya-ve-digerleri/

http://www.ombudsman.gov.ph/UNDP4/wpcontent/uploads/2012/12/DimesionGlobal_Html.pdf

https://stratejikortak.com/2017/05/21-yuzyil-dunyasi-cok-kutuplu-bir-dunyaya-mi-evriliyor.html

https://tasam.org/tr-TR/Icerik/211/kuresellesmenin_boyutlari_ve_etkileri

https://www.cadtm.org/A-multipolar-world-and-the-dollar

https://www.marinedealnews.com/dunya-bankasi-2025te-turkiye-15-kuresel-kutuptan-biri-olacak/

https://www.morganstanley.com.au/ideas/five-reasons-for-the-trend-towards-multipolarity (Erişim tarihi: 09.01.2021).

https://www.pinebridge.com/en/

https://www.sabah.com.tr/yazarlar/perspektif/bilal-bagis/2022/02/05/asya-yuzyilinda-yeni-turkiye

https://data.oecd.org/

LUCA MALİ MÜŞAVİR PAKET PROGRAMI İLE BİLGİSAYARLI MUHASEBE

Dr. Şerife ÖNDER

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-44-7

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Şubat 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

I. BÖLÜM
MUHASEBE PROGRAMLARI

1.1. MUHASEBE PROGRAMLARI 1
1.1.1. Ön Muhasebe ve Ticari Muhasebe 3
1.1.2. Luca MMP Programı 5
1.1.3. Muhasebe Süreci 6
1.1.3.1. Açılış/Dönembaşı Muhasebe İşlemleri 8
1.1.3.2. Dönemiçi Muhasebe İşlemleri 9
1.1.3.3. Kapanış / Dönemsonu İşlemleri 10
1.1.4. LUCA Mali Müşavir Paket (MMP) Programı İle Muhasebe Süreci 11
1.1.4.1. LUCA MMP Programın Çalıştırılması 13
1.1.4.2. LUCA MMP Programı Ana Sayfa 14
1.2. ŞİRKET İŞLEMLERİ 19
1.2.1. Şirket Açma 19
1.2.2. Şirket Listesi 26
1.3. KULLANICI İŞLEMLERİ 30
1.3.1. Kullanıcı Tanımlama 30
1.3.2. Kullanıcı Listesi 32
1.3.3. Yetki Tanımlama 33
1.3.4. Toplu Yetki 34

II. BÖLÜM
MUHASEBE MENÜSÜ

2.1. LUCA PROGRAMI MM PAKETİ MUHASEBE MENÜSÜ 43
2.1.1. Hesap Planı İşlemleri 43
2.1.1.1. Hesap Planı Listesi 44
2.1.1.2. Cari Hesap Tanımlama 47
2.1.1.3. Şirketler Arası Hesap Planı Aktarma 49
2.1.1.4. Fişlerde Hesap Kodu Değişikliği 50
2.1.1.5. Toplu Hesap Planı Silme 51
2.2. FİŞ İŞLEMLERİ 54
2.2.1. Fiş Girişi 55
2.2.1.1. Normal Kayıt Ekranından Fiş Girişi 56
2.2.2. Mahsup Fişi 62
2.2.3. Tahsil Fişi 63
2.2.4. Tediye Fişi 64
2.2.5. Açılış Fişi 65
2.2.6. Kapanış Fişi 66
2.3. TOPLU KAYIT EKRANINDAN FİŞ GİRİŞİ (ALT+T) 69
2.3.1. Toplu Kayıt Ekranında Mahsup Fişi 70
2.3.2. Toplu Kayıt Ekranında Tahsil Fişi 73
2.3.3. Toplu Kayıt Ekranında Tediye Fişi 74
2.3.4. Fiş Listeleme 76
2.3.5. Fiş Açıklamaları 78
2.3.6. Fiş Sıralama 79
2.3.7. Hızlı Fiş Tanımlama 79
2.3.8. Fiş Arama 84

III. BÖLÜM
YANSITMA İŞLEMLERİ

3.1. YANSITMA İŞLEMLERİNİN YAPILMASI 87
3.1.1. Maliyet Hesap Tanımları 89
3.1.2. Maliyet Hesap Fiş Girişi 91
3.1.3. Sonuç Hesap Tanımları 92
3.1.4. Sonuç Hesapları Fiş Girişi 93

IV. BÖLÜM
RAPOR İŞLEMLERİ

4.1. RAPORLAR 97
4.2. GENEL RAPORLAR 99
4.2.1. Hesap Planı Listesi 99
4.2.2. Detay Fiş Listesi 100
4.2.3. Özet Fiş Listesi 101
4.2.4. Mizan 102
4.2.5. Hesap Özeti 103
4.3. DEFTERLER 106
4.3.1. Muavin Defter 107
4.3.2. Yevmiye Defteri 109
4.3.3. Defteri Kebir 114
4.3.4. Envanter Defteri 117
4.3.5. Kasa Defteri 120

V. BÖLÜM
MALİ TABLO İŞLEMLERİ

5.1. MALİ TABLOLAR 123
5.2. BİLANÇO 124
5.2.1. Bilanço – Geçmiş Yıl Bilgileri 125
5.2.2. Bilanço İşlemleri 127
5.2.3. Dipnotlar 128
5.3. GELİR TABLOSU 130
5.3.1. Gelir Tablosu – Geçmiş Yıl Bilgiler 130
5.3.2. Gelir Tablosu İşlemleri 131
5.3.3. Dipnotlar 133
5.4. EK MALİ TABLOLAR 134
5.4.1. Fon Akım Tablosu 136
5.4.2. Satışların Maliyeti Tablosu 140
5.4.3. Kar Zarar Tablosu 144
5.4.4.Nakit Akım Tablosu 148

VI. BÖLÜM
ÖRNEK UYGULAMA

6.1. MUHASEBE MENÜSÜ ÖRNEK UYGULAMASI 155
6.2. UYGULAMA ÇÖZÜMÜ 158

KAYNAKÇA 183

KAYNAKÇA

AKSAKALOĞLU Hakan, (2021), LUCA Web Tabanlı Bilgisayarlı Muhasebe, Ekin Yayınevi, Bursa.

ERGİN Hüseyin, (2007), Muhasebeye Giriş, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 12. Baskı, DPÜ Yayınları, Kütahya.

FEYİZ Mehmet Ali, Ramazan İNAL ve Sabri ÖNEL, Bilgisayarlı Muhasebe Laboratuvar Uygulamaları, Ekin Yayınevi, 5. Baskı, 2013, Bursa.

ÖNDER, Şerife, (2021), ETA Sql ile Bilgisayarlı Muhasebe, Ekin Yayınevi, Bursa.

TESMER Temel Eğitim ve Staj Merkezi, Çalışma Raporu, 2012

MEGEP Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi, Millî Eğitim Bakanlığı, MUHASEBE, 344MV0032, Ankara, 2011.

http://www.ebidunya.com/bilgisayar/programlar/muhasebe-paket-programi-ve-muhasebe-paket-programlarinin-genel-ozellikleri.html

www.luca.com.tr

MALİ SUÇLAR İLE MÜCADELE: TÜRKİYE İÇİN MODEL ÖNERİSİ

Dr. Hüseyin AKKAYA

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-60-8

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ekim 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Teknolojik gelişme ile beraber, mali sistemlerin güvenliğini tehdit eden mali suçlar giderek artmakta ve küresel boyutta büyük kayıplara neden olmaktadır. Bu suçlar bazen de uluslararası boyutta güvenliği tehdit edebilecek düzeylere ulaşmaktadır. Mali suçlar, basit bireyler veya küçük gruplar tarafından gerçekleştirilen basit operasyonlardan, suç örgütlerinin veya terörizm için finansman sağlayan karmaşık çetelere kadar uzanan bir yelpazede ortaya çıkmaktadır.

Mali suçlar, finansal ve mali kuruluşları hedef alan çeşitli suçları içeren oldukça geniş bir perspektifte ele alınmaktadır. Bu suçlar, bazı kişilerin ve kurumların yasa dışı uygulamalarla mali kazanç elde etmeye çalıştığı eylemleri kapsamaktadır. Mali suçlar, genellikle "*kara para aklama suçu*", "*terörün finansman suçu*", "*kaçakçılık suçları*", "*yolsuzluk suçları*" ve "*vergi suçları*" gibi alt suçlar şeklinde de işlenmektedir.

Mali suçların işleniş biçimi ve doğası gereği boyutunun kesin olarak belirlenmesi, izinin sürülmesi ve miktarının tam olarak tespit edilmesi oldukça zor olmaktadır. Bu tür suçların gerçekleşme düzeyi ve ekonomiye verdiği zararın rakamsal boyutu, genellikle tahminlere dayanmaktadır. Bu durumun temel nedeni, mali suçların sürekli değişen ve gelişen bir dünyada işlenme biçiminin değişmesi ve miktarının artma eğiliminde olmasıdır. Ayrıca bu suçlarla mücadelenin küresel bir biçimde gerçekleşmesi ve mücadelenin zorluğu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışma 2023 yılında Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Prof.Dr. Mehmet YÜCE danışmanlığında yürütülen "Sınıraşan Bir Suç Olarak Mali Suçlar ve Bu Suçlarla Mücadelede Kurumlar: Türkiye ile Seçilmiş Ülke Uygulamaları, Karşılaştırmaları ve İşbirliği Arayışları" başlıklı doktora tezine ilaveler yapılarak üretilmiştir. Bu çalışmanın yapılmasındaki amaç günümüzde mali suçların giderek yaygınlaşması ve mali suçlar konusunda yeterli düzeyde çalışmanın olmamasıdır. Bu sebeple mali hukuk açısından mali suçlar incelenmesi gereken bir konu olduğu kanaatindeyim. Ayrıca mali suçlarla mücadelede mali istihbarat birimlerinin kapsamlı bir şekilde incelenen çalışmalar da pek bulunmamaktadır. Bu alanın önemine dikkat çekmek ve alanda çalışacaklara kaynak teşkil etmek üzere bu çalışma yapılmıştır. Bu çerçevede çalışmanın başta akademisyenlere, MASAK çalışanlarına, maliye meslek mensuplarına kaynak teşkil etmesi ve mali suçlar konusunda literatüre katkı sağlaması beklenmektedir.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında ve yürütülmesinde desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, akademisyenlik hayatımda ve doktora eğitimim sürecinde bilgi birikimi ve tecrübesinden her zaman istifade ettiğim, akademik gelişimim süresince kendisinden birçok şey öğrendiğim ve öğrenmeye devam edeceğim hocam Prof. Dr. Mehmet YÜCE'ye sonsuz saygı ve teşekkürlerimi sunarım. Bugünlere gelmemde emeklerini hiçbir zaman ödeyemeceğim aileme, öğrencilik hayatım boyunca üzerimde emekleri olan birbirinden kıymetli ve değerli hocalarıma, iş hayatımda birlikte çalıştığım, hayatıma değer katan birbirinden değerli arkadaşlarıma, bu çalışmanın yapılmasından basılmasına kadar her aşamada desteklerini esirgemeyen herkese teşekkürlerimi ve sevgilerimi arz ederim. Ayrıca kitabın baskısını gerçekleştiren Ekin Basım Yayın Dağıtım çalışanlarına ve kitabın basılmasına sponsor olan İSTEK DENTAL'e teşşekkürü borç bilirim.

TOKAT-2023 Dr. Hüseyin AKKAYA

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
MALİ SUÇ KAVRAMI, KÜMESİ VE YÖNTEMLERİ

1.MALİ SUÇ TANIMI 1
1.1. Mali Suç Yükümlüleri Ve Yükümlülükleri 7
1.2. Mali Suç Yaptırımları 11
2. MALİ SUÇ KÜMESİ VE YÖNTEMLERİ 13
2.1. Aklama Suçu 14
2.1.1. Aklama Suçunun Aşamaları 18
2.1.1.1. Yerleştirme Aşaması 19
2.1.1.2. Ayrıştırma Aşaması 20
2.1.1.3. Bütünleştirme Aşaması 20
2.1.2. Aklama Suçu Yöntemleri 21
2.1.2.1. Şirinler Yöntemi 22
2.1.2.2. Parçalama Yöntemi 24
2.1.2.3. Vergi Cennetleri ve Kıyı Bankacılığı Yöntemi 24
2.1.2.4. Oto Finans Borç Yöntemi 26
2.1.2.5. Paravan Şirketlerin Kullanılması Yöntemi 27
2.1.2.6. Fonların Fiziken Ülke Dışına Kaçırılması Yöntemi 28
2.1.2.7. Sahte Fatura (Hayali İthalat-İhracat) Yöntemi 28
2.1.2.8. Kumarhanelerin (Casino) Kullanılması Yöntemi 29
2.1.2.9. Döviz Bürolarının Aracılığı Yöntemi 30
2.1.2.10. Alternatif Havale Sistemleri Yöntemi 31
2.1.2.11. Nakit Para Kullanılan İşyerlerinin İşletilmesi (Göstermelik Şirketler) Yöntemi 32
2.1.2.12. Elektronik Ödeme Sistemleri ve Akıllı Kart Yöntemi 33
2.1.2.13. Kripto Para Yöntemi 34
2.2. Terörün Finasmanı Suçu 35
2.2.1. Terörün Finans Kaynakları 38
2.2.1.1. Hukuka Aykırı Kaynaklar 38
2.2.1.1.1. Kara Para Aklama 39
2.2.1.1.2. Uyuşturucu Kaçakçılığı 40
2.2.1.1.3. Silah Kaçakçılığı 42
2.2.1.1.4. İnsan Ticareti 43
2.2.1.1.5. Haraç Toplama ve Fidye Alma 45
2.2.1.1.6. Gasp, Hırsızlık ve Soygun 46
2.2.1.2. Hukuka Uygun Kaynaklar 48
2.2.1.2.1. Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşların Kullanılması 48
2.2.1.2.2. Ticari İşletmelerin Kullanılması 51
2.2.1.2.3. Aidat ve Bağış Toplanması 52

2.2.1.2.4. Görsel-Basılı Yayın Organlarının Kullanılması ve Sosyal Etkinlikler 53
2.3. Kaçakçılık Suçları 54
2.3.1. Kaçakçılık Suçları Türleri 55
2.3.1.1.Tütün Mamülleri ve Alkollü İçki Kaçakçılığı 55
2.3.1.2. Akaryakıt Kaçakçılığı 58
2.3.1.3. Göçmen Kaçakçılığı 60
2.3.1.4. Gümrük Kaçakçılığı 61
2.4. Yolsuzluk Suçları 63
2.4.1. Yolsuzluk Suçları Türleri 66
2.4.1.1. Rüşvet 67
2.4.1.2. Zimmet 68
2.4.1.3. İrtikâp 70
2.5. Vergi Suçları 72
2.5.1. Vergi Suçları Türleri 74
2.5.1.1. Vergi Ziyaı 77

İKİNCİ BÖLÜM
ULUSLARARASI VE ULUSAL HUKUKTA MALİ SUÇUN ÖNLENMESİNE YÖNELİK KURUMLAR VE SÖZLEŞMELER

1. ULUSLARARASI HUKUKTA MALİ SUÇLA MÜCADELE EDEN KURUMLAR VE SÖZLEŞMELERİN KAPSAMI 79
1.1. Mali Eylem Görev Gücü 79
1.2. EGMONT Grubu 91
1.3. Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi Direktifleri 94
1.3.1. Strazburg Konvansiyonu – Avrupa Konseyi Sözleşmesi 141 96
1.3.2. Varşova Sözleşmesi – Avrupa Konseyi Sözleşmesi 198 98
1.3.3. 1998/699/JHA Numaralı Avrupa Birliği Anlaşmasının K.3 Maddesi Uyarınca Konseyce Kabul Edilen Ortak Eylem Planı 100
1.3.4. 2015/847 Numaralı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin Fon Transferlerine Eşlik Eden Bilgilere İlişkin Tüzüğü 102
1.3.5. 2015/849/EC Numaralı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Yönergesi 103
1.3.6. 2018/843/EC Numaralı Finansal Sistemin Kara Kara Aklama veya Terörün Finansmanı Amacıyla Kullanılmasının Önlenmesine İlişkin Yönerge 107
1.3.7. 2018/1673/EC Numaralı Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin Ceza Hukuku Yoluyla Kara Para Aklamayla Mücadeleye İlişkin Yönergesi 108
1.3.8. MONEYVAL 110
1.4. Birleşmiş Milletler 111
1.4.1. Viyana Konvansiyonu 112
1.4.2. New York Sözleşmesi 115
1.4.3. Palermo Konvansiyonu 118
1.4.4. Birleşmiş Milletler Kara Para Aklamaya Karşı Küresel Program 120

1.4.5. IMOLIN....121
1.4.6. Yolsuzluğa Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi....122
1.4.7. Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi....122
1.5. Basel Komitesi....124
1.6. Wolfsberg Grubu....125
1.7. Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu....127
1.8. INTERPOL....128
2. ULUSAL HUKUKTA MALİ SUÇUN ÖNLENMESİNE YÖNELİK YASAL DÜZENLENMELER....131
2.1. 4208 Sayılı Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun....131
2.2. 5237 Sayılı TCK'da Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu 132
2.3. 5237 Sayılı TCK Uyuşturucu Kaçakçılığı Suçu....133
2.4. 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun....134
2.5. 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu....137
2.6. 6415 Sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun....141
2.7. 7262 sayılı Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanının Önlenmesine İlişkin Kanun....142
2.8. 6136 Sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunu....145
2.9. 3628 Sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu ve TCK Kapsamındaki Yolsuzluk Cezaları....146
2.10. Türk Vergi Mevzuatında Mali Suçlar ile İlişkili Bazı Maddeler....149

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
MALİ SUÇLARLA MÜCADELEDE SEÇİLMİŞ MALİ İSTİHBARAT BİRİMLERİ VE TÜRKİYE ÖRNEĞİ MASAK

1. MALİ İSTİHBARAT KAVRAMI VE ARAÇLARI....153
1.1. Mali İstihbarat Kavramı....153
1.2. Mali İstihbarat Araçları....155
2. MALİ İSTİHBARAT BİRİMİ VE KAPSAMI....156
2.1. Mali İstihbarat Birimleri ile İlgili Uluslararası Normlar....159
2.2. Mali İstihbarat Birimlerinin Temel Fonksiyonları....160
3. MALİ İSTİHBARAT BİRİMİ MODELLERİ....162
3.1. İdari Tip Mali İstihbarat Modeli....164
3.1.1. Tanım ve Çerçeve....164
3.1.2. Modelin Avantaj ve Dezavantajları....165
3.1.3. Modeli Uygulayan Ülke Örnekleri....167
3.1.3.1. ABD – FinCEN....167
3.1.3.2. Almanya – ZOLL....173
3.1.3.3. Avusturalya – AUSTRAC....177
3.1.3.4. Birleşik Arap Emirlikleri – BAE FUI....180
3.2. Polis/Kolluk Tipi Mali İstihbarat Modeli....184
3.2.1. Tanım ve Çerçeve....184

3.2.2. Modelin Avantajları ve Dezavantajları 185
3.2.2.1. Avantajları 185
3.2.2.2. Dezavantajları 186
3.2.3. Modeli Uygulayan Ülke Örnekleri 187
3.2.3.1. Finlandiya- FIU Finlandiya 187
3.2.3.2. Japonya- JAFIC 190
3.2.3.3. Yeni Zelanda – NZ-FIU 192
3.2.3.4. Litvanya-FNTT 195
3.3. Adli/Savcılık Tipi Mali İstihbarat Modeli 199
3.3.1. Tanım ve Çerçeve 199
3.3.2. Modelin Avantajları ve Dezavantajları 200
3.3.2.1. Avantajları 200
3.3.2.2. Dezavantajları 200
3.3.3. Modeli Uygulayan Ülke Örnekleri 201
3.3.3.1. Lüksemburg-CRF 201
3.3.3.2. Belçika-CTIF-CFI 203
3.3.3.3. Güney Kıbrıs- MOKAS 207
3.4. Hibrit Tipi Mali İstihbarat Modeli 209
3.4.1. Tanım ve Çerçeve 209
3.4.2. Modelin Avantajları ve Dezavantajları 210
3.4.3. Modeli Uygulayan Ülke Örnekleri 210
3.4.3.1. Hollanda – FIU-NL 210
3.4.3.2. Hong Kong -JFIU 213
3.4.3.3. Bailiwick of Guernsey- FIS 216
4. TÜRKİYE'DE MALİ İSTİHBARAT MODELİ 219
4.1. Mali Suçları Araştırma Kurulu 219
4.2. Mali Suçlarla Koordinasyon Kurulu 225
4.3. MASAK Tarafından İncelenen Suçlar 226
4.4. Masak ve Seçilmiş Ülkelerin Mali İstihbarat Birimleri Analizi 228
4.4.1. Ülke Model Örneklerinin Karşılaştırılması 228
4.4.1.1. İdari Model Ülke Örnekleri Karşılaştırması 229
4.4.1.2. Polis/Kolluk Modeli Ülke Örnekleri İle Karşılaştırma 232
4.4.1.3. Adli/Savcılık Modeli Ülke Örnekleri İle Karşılaştırma 235
4.4.1.4. Hibrit Model Ülke Örnekleri İle Karşılaştırma 238
4.4.2. Türkiye İçin Model Önerisi 240

KAYNAKÇA 249

KAYNAKÇA

ABADINSKY Howard, *Organized Crime*, Belmont, CA: Wadsworth Publishing, 2006.

ABD 31 U.S.C. 310 Sayılı Tüzük, *Financial Crimes Enforcement Network*, https://www.govinfo.gov/content/pkg/USCODE-2010-title31/html/USCODE-2010-title31-subtitleI-chap3-subchapI-sec310.htm, (28.12.2022).

ACAMS, *Smurfing*, 2021, https://www.acams.org/en/resources/aml-glossary-of-terms#s-f7cfcde6, (28.11.2021).

ACAMS, *Study guide for cams certification exam*, Miami: Publication of ACAMS, 2016.

AIMAN Nariman, Sulaiman MOHD, Bidin AİSHAH, Pamela HANRAHAN, Ramsay IAN, Stapledon GEOF, *Commercial Applications of Company Law in Malaysia*, Malezya: Cch Yayınları, 2008.

AJELLO J. Nicholas, "Fitting a square peg in a round hole: bitcoin, money laundering, and the fifth amendment privilege against selfincrimination," *Brooklyn. Law Review*. Vol 80 I 4, 201), ss. 435-461.

AKIN Engin, "Vergi Kaçakçılığı Suçu İle Suç Gelirlerinin Müsaderesi İlişkisi", *Vergi Raporu*, (2009).

AKKAŞ Ahmet Hulisi ve Eren AKPINAR, Kullanma Zimmeti, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 25 (2), s.470. DOI: 10.34246/ahbvuhfd.933588.

ALEMANN Ulrich Von, "The unknown depths of political theory: The case for a multidimensional concept of corruption", *Crime, Law & Social Change*, 42, 2004, ss. 25-34.

ALKAN Necati, "Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları", *Polis Dergisi*, Sayı 40, 2004, ss. 1-20.

ALLINGHAM Michael G., Agnar SANDMO, "Income Tax Evasion: A Theoretical Analysis", *Journal of Public Economics*, 1, 1972, s. 323-338.

Anti Money Launderin Forum, *Central Authorıty For Reportıng*, 2015, https://www.anti-moneylaundering.org/Europe/Luxembourg.aspx, (15.01.2023).

ANDREONI James, Brian ERARD, ve Jonathan FEİNSTEİN, Tax compliance. Journal of Economic Literature, 36(2), (1998).

ARLACCHI Pino, "The need for a global attack on money-laundering", *Attacking the Profit of Crime: Drugs, Money and Laundering*, Vienna, United Nations, 1998.

ARTUK Mehmet Emin, "Rüşvet Suçu", Kamusal ve Ticari Yaşamda Hukuk ve Etik Açısından Yolsuzlukla Mücadele, (2013).

AUSTRAC Submission 33, *Inquiry into the adequacy and efficacy of Australia's anti-money laundering and counter-terrorism financing (AML/CTF) regime*, 2021, https://www.aph.gov.au/DocumentStore.ashx?id=c0dde5c1-5d9e-436d-b5a8-03cc2a3e511b&subId=716617, s.4. (02.01.2023).

AUSTRACT, Regulation, 2022, https://www.austrac.gov.au/about-us/regulation, (02.01.2023).

AUSTRALIA'S FEDERAL PROSECUTİON SERVICE, *Money Laundering*, t.y., https://www.cdpp.gov.au/crimes-we-prosecute/money-laundering, (27.11.2021).

AUSTRALİAN GOVERMENT THE DEPARTMENT OF HOME AFFAIRS, *Criminal justice, Non-profit organisations*, 2022, https://www.homeaffairs.gov.au/about-us/our-portfolios/criminal-justice/crime-prevention/anti-money-laundering-counter-terrorism-financing#, (05.05.2022).

AUSTRALIAN GOVERMENT, *Australian Transaction Reports and Analysis Centre Annual Report 2018–19*, 2019, https://www.austrac.gov.au/sites/default/files/2019-10/AUSTRAC_AR1819_Web.pdf.pdf, s.14. (03.01.2023).

AUSTRALIAN GOVERMENT, *Australian Transaction Reports and Analysis Centre Annual Report 2020–21*, 2021, https://www.austrac.gov.au/sites/default/files/2021-10/AUSTRAC_AnnualReport_2020-21_web.pdf, s.94. (03.01.2023).

AUTHENTIX, *Europol Confirms Link Between Organized Crime and Fuel Fraud*, 2020, https://authentix.com/europol-confirms-link-between-organised-crime-and-fuel-fraud/, (29.05.2022).

AVRUPA BİRLİĞİ TÜRKİYE DELEGASYONU, *Avrupa Birliği Tarihi*, 2022, https://www.avrupa.info.tr/tr/abnin-tarihcesi-82#, (08.07.2022).

AYDIN Murat, *5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Çerçevesinde Kaçakçılık Fiilleri ve Yaptırımları*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2012.

AYDIN Taner, *Türkiye'de Narko Terörizm ve PKK/KONGRA-GEL Terör Örgütünün Rolü*, (Master Tezi), Ankara: G.Ü. SBE, 2007.

AYKIN Hasan, "Mali Suç ve Mali Suçla Mücadele", *Vergi Dosyası*, 2017, https://vergidosyasi.com/2017/01/02/mali-suc-ve-mali-sucla-mucadele/, (29.05.2022).

AYKIN Hasan, *Aklama ve Terörün Finansmanı İle Mücadelenin Küresel Boyutu*, 2010, Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayın No:2010/406, https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/09/Aklama-ve-Ter%C3%B6r%C3%BCn-Finansman%C4%B1-ile-M%C3%BCcadelenin-K%C3%BCresel-Boyutu.pdf, (19.08.2022).

AYKIN Hasan, H.Kevser SÖZMEN, *Terörün Finansmanı*, MASAK, Yayın No: 12, 2008.

AYKIN Hasan, Kevser GÜMÜŞAY, "Terörle Mücadelede Yeni Boyut Terörün Finansmanı ile Mücadele", *Karapara Aklama ve Terörizmin Finansmanı*, e.d. Süleyman Aydın, Ankara: Adalet Yayınevi, 2008.

AZHARUL Islam, Rashid Md. Harun UR, Hossain Syed ZABİD, Hashm RUBAYYAT, "Public policies and tax evasion: evidence from SAARC countries", *Heliyon*, Vol 6, I. 11, 2020, ss. 1-10.

BAILIWICK OF GUERNSEY FINANCIAL INTELLIGENCE UNIT, Annual Report 2021, 2022, https://guernseyfiu.gov.gg/CHttpHandler.ashx?id=156844&p=0, s.6. (08.01.2023).

BAILIWICK OF GUERNSEY FINANCIAL INTELLIGENCE UNIT, *FIU Strategic Plan 2022-2024*, 2023, https://guernseyfiu.gov.gg/article/190819/FIU-Strategic-Plan-2022-2024, (08.01.2023).

BAILIWICK OF GUERNSEY FINANCIAL INTELLIGENCE UNIT, *Financial Intelligence Unit Annual Report 2021*, 2022, https://guernseyfiu.gov.gg/CHttp Handler.ashx?id=156844&p=0, s.4. (08.01.2023).

BAILIWICK OF GUERNSEY FINANCIAL INTELLIGENCE UNIT, *UK Co-operation*, 2023, https://guernseyfiu.gov.gg/article/178664/UK-Co-operation, (08.01.2023).

BARRY Johnston R., John ABBOTT, *Deterring Abuse of the Financial System: Elements of an Emerging International Integrity Standard*, Washington D.C. IMF Policy Discussion Paper, 2005.

BARTOLOZZI Dario, Michael GARA, Domenico J. MARCHETTI, Donato MASCIANDARO, "Designing the anti-money laundering supervisor: The governance of the financial intelligence units", *International Review of Economics & Finance,* Volume 80, July 2022.

BAŞBAKANLIK BASIMEVİ, *Türk Hukuk Lügati*, Ankara, 1991, https://bozbel.files.wordpress.com/2013/01/tc3bcrk-hukuk-lc3bcgatc4b1.pdf, (06.06.2022).

BAYRAKLI Hasan Hüseyin, Vergi Ceza Hukuku, *Külcüoğlu Kültür Merkezi Yayınları*, (2006).

BEARE Margeret E., Stephan Schneider, "Tracing of Illicit Funds: Money Laundering in Canada", *The Federal Solicitor of General Working Paper*, Ottawa, 1990.

BECKER Gary Stanley, "Suç ve Ceza: Ekonomik Bir Yaklaşım", *Politik Ekonomi Dergisi*, 2 (76) 433–8, 1968, ss. 169-217.

BERKMAN Ümit, *Azgelişmiş Ülkelerde Kamu Yönetiminde Yolsuzluk ve Rüşvet*, Ankara: TODAİE Yayını, (1983).

BİLİCİ Nurettin, *Vergi Hukuku*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2006.

BJELAJAC Željko, *Contemporary Tendencies in Money Laundering Methods: Review of the Methods and Measures for Its Supression*, 2011, https://rieas.gr/images/rieas151.pdf, (12.02.2022).

BRAUN Michael, *Drug Trafficking And Middle Eastern Terrorist Grups: A Growing Nexus?*, 2008, https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/drug-trafficking-and-middle-eastern-terrorist-Grups-growing-nexus, (26.03.2022).

BRESLER Fenton, *Interpol: der Kampf gegen das internationale Verbrechen von den Anfängen bis heute. Bertelsmann.* İstanbul: Milliyet Yayınları, 1993.

BREWCZYNSKA Magdalena, *Financial Intelligence Units: Reflections On The Applicable Data Protection Legal Framework*, Computer Law & Security Review, Cilt 43, 2021.

BRITANNICA, *Embezzlement*, 2022, https://www.britannica.com/topic/embezzlement, (17.06.2022).

BUCHANAN Bonnie, "Money Laundering - A Global Obstacle", *Research in International Business and Finance*, No:18, 2004, s.115–127.

BUNDESMINİSTERIUM DER FINANZEN, Voller Einsatz gegen Finanzkriminalität, 2022, https://www.bundesfinanzministerium.de/Content/DE/Standardartikel/Themen/Schlaglichter/Geldwaesche-bekaempfen/voller-einsatz-gegen-finanzkriminalitaet.html, (31.12.2022).

CANDAN Turgut, "Danıştay Kararlarında Vergi Suçu Algılaması", *Vergi Sorunları Dergisi*, S.233, 2008.

CAPGEMINİ, *The Growing Threat of Money Laundering*, 2017, https://www.capgemini.com/wp-content/uploads/2017/07/The_Growing_Threat_of_Money_Laundering.pdf, (25.12.2021).

CAŞIN Mesut Hakkı, *Uluslararası Terörizm*, Ankara: Nobel Yayın, 2008.

CEL VOOR FINANCIËLE INFORMATIEVERWERKING (CFI), *CFI*, 2023, https://www.ctif-cfi.be/index.php/fr/dispositif-belge/ctif, (24.01.2023).

CFI, *Centralisation and information analysis,* 2023, https://www.ctif-cfi.be/index.php/en/belgian-system/ctif-cfi/role-of-ctif-cfi, (24.01.2023).

CFI, *Freezing a transaction and forwarding the information to the Public Prosecutor's Office,* 2023, https://www.ctif-cfi.be/index.php/en/belgian-system/ctif-cfi/role-of-ctif-cfi, (24.01.2023).

CFI, *Typologies,* 2023, https://www.ctif-cfi.be/index.php/en/resources/typologies, (24.01.2023).

CFI, *What is CTIF-CFI's role?*, 2023, https://www.ctif-cfi.be/index.php/en/belgian-system/ctif-cfi/role-of-ctif-cfi, (24.01.2023).

CHAD Albrecht, D. Kristopher MCKAY, Steven HAWKİNS, Victor M. Morales ROCHA. "The use of Cryptocurrencies in the Money Laundering Process." *Journal of Money Laundering Control*, 22(2), 2019 ss. 210-216.

CHAMLIN Mitchell, Mary Kennedy BALDWİN, "The impact of the Wilson administration on economic crime rates", *Journal of Quantitative Criminology*, Vol. 7 No. 4, 1991, ss. 357-372.

CHAVAGNEUX Christian, Palan P. RONEN, *Les Paradis Fiscaux*, Paris: La Découverte, 2007.

CHRYSTUL K., Alec, *International Banking Facifities, Federal Reserve Bank of St.Louis*, 1984,https://files.stlouisfed.org/files/htdocs/publications/review/84/04/International_Apr1984.pdf, (02.12.2021).

CLUTTERBUCK Richard, *Terrorism, Drugs and Crime in Europe after 1992*, London: Routledge, 1990.

COELHO Rodrigo, Marco De SIMONI, Jermy PRENIO, *FSI insights on policy implementation no 18: suptech applications for anti-money laundering*, 2019, https://www.bis.org/fsi/publ/insights18.pdf, ss.7. (10.12.2022).

COMANDARU Ana-Maria, Sorina-Geanina STANESCU, Adriana PADURARU, "The Phenomenon Of Tax Evasion And The Need To Combat Tax Evasion", *The Journal Contemporary Economy*, S.3, C.3 (2018),

David Cook 'Oil and Terrorism'. Working Paper Series (May), The Global Energy Market: Comprehensive Strategies to Meet Geopolitical and Financial Risks. Japan: Energy Forum, The James A. Baker III Institute for Public Policy, Rice University, (2008), https://www.bakerinstitute.org/media/files/Research/b5edc3ae/IEEJoilterrorism-Cook.pdf (29.05.2022).

Comission de Surveillance du Secteur Financier, *Law of 19 December 2020 on the implementation of restrictive measures in financial matters*, 2020, https://www.cssf.lu/wp-content/uploads/L_191220_restrictive_measures_eng.pdf, (15.01.2023).

Committee of Inquiry into Money Laundering, Tax Avoidance and Tax Evasion (PANA), *Public Hearing "Anti-money laundering and tax evasion: Who assures compliance with the rules and enforces them?"*, 2016, https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/111166/Belgian%20FIU%20de%20Koster.pdf, (22.01.2023).

Cornell Hukuk Fakültesi, *Money Laundering*, 2021, https://www.law.cornell.edu/wex/money_laundering, (02.01.2022).

CORTRIGHT David, Lopez A. GEORGE, *Smart sanctions: targeting economic statecraft, Maryland*, Rowman & Littlefild Yayınları, 2002.

COUNCIL OF EUROPE, *Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime*, https://rm.coe.int/168007bd23, (01.08.2022).

COUNCIL OF EUROPE, *Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime*, 1990, https://rm.coe.int/168007bd23, (01.08.2022).

COUNCIL OF EUROPE, *Details of Treaty No.141*, 1993, https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatynum=141, (01.08.2022).

COUNCIL OF EUROPE, *Details of Treaty No.141*, https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatynum=198, (01.08.2022).

COUNCIL OF EUROPE, *Financial Intelligence Units*, 2022, https://www.coe.int/en/web/moneyval/implementation/fiu, (04.12.2022).

COUNTERING MONEY LAUNDERING AND TERRORIST FINANCING, *Hong Kong Money Laundering and Terrorist Financing Risk Assessment Report*, 2022, https://www.fstb.gov.hk/fsb/aml/en/doc/Money%20Laudering%20Report_2022_EN.pdf, s.17. (06.01.2023).

COUNTERING MONEY LAUNDERING AND TERRORIST FINANCING, *Law Enforcement*, 2018, https://www.fstb.gov.hk/fsb/aml/en/law-enforcement/law-enforcement.htm, (06.01.2023).

CUSTOMS AND EXCİSE DEPARTMENT- C&ED, *C&ED's Roles*, 2022, https://www.customs.gov.hk/en/about-us/ced-roles/index.html, (06.01.2023).

ÇAKIR Kerim, *Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu*, 1. Basım, Ankara: Adalet Yayınevi, 2016.

Çelik, KUNTAY, Selin Işıl KOÇAĞRA, Kadir GÜLER*, Karapara Aklama: Tanımı, Aşamaları, Yöntemleri ve İlgili Uluslararası Çalışmalar*, Ankara: MASAK, Yayın No:1, 2000.

D'ANTUONO Steven M., "Combating Money Laundering and Other Forms of Illicit Finance: Regulator and Law Enforcement Perspectives on Reform", 2018, https://www.fbi.gov/news/testimony/combating-money-laundering-and-other-forms-of-illicit-finance, (30.11.2021).

DARITY William, *Money Laundering in International Encyclopedia of the Social Sciences*, 2nd vol. 5, Detroit, MI: Macmillan Reference USA, 2008.

DEĞİRMENCİ Olgun, *Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu (Kara Para Aklama Suçu)*, Ankara: Turhan Kitabevi, 2007.

DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI, *Kayıtdışı Ekonomi Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, 2001, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Kayitdisi-Ekonomi-OIK-Raporu.pdf, (28.05.2022).

DİLMAÇ Sabri, Terörizm sorunu ve Türkiye, Ankara: E.G.M, İ.D.B Yayınları 55, 1997.

DOĞAN Baran, *İrtikap Suçu*, 2016, https://barandogan.av.tr/blog/ceza-hukuku/irtikap-sucu-cezasi-nedir.html, (18.06.2002).

DOĞAN Baran, *Kaçakçılık Suçu Nedir?* (5607 K. md.3), 2016, https://barandogan.av.tr/blog/ceza-hukuku/kacakcilik-sucu-ve-gumruk-kacakciligi-suclari-cezasi.html, (12.09.2022).

DOĞAN Baran, *Vergi Ziyaı Cezası*, 2016, https://barandogan.av.tr/blog/vergi-ve-idare-hukuku/vergi-ziyai-kaybi-cezasina-itiraz-ve-iptal-davasi.html, (20.06.2022).

DOĞAN Baran, *Zimmet Suçu Nedir?,* 2016, https://barandogan.av.tr/blog/ceza-hukuku/zimmet-sucu-nedir.html, (17.06.2022).

DONAY Süheyl, "Türk Hukukunda Zimmet", İ.Ü. Mukayeseli Hukuk Enstitüsü Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi, Yıl 2, Sayı 3, İstanbul, 1968.

DOW JONES, What is Financial Crime?, 2023, https://www.dowjones.com/professional/risk/glossary/financial-crime/#:~:text=Financial%20crime%20refers%20to%20all,a%20financial%20or%20professional%20gain., (02.04.2023).

DÖNMEZER Sulhi, Özel Ceza Hukuku Dersleri, İstanbul Fakülteler Matbaası, İstanbul, (1984).

DUYNE P.C. VAN, Organizing cigarette smuggling and policy making, ending up in smoke, Crime, Law & Social Change 39: (2003).

EDİZDOĞAN Nihat, Metin TAŞ, Ali ÇELİKKAYA, *Vergi Ceza ve Yargılama Hukuku*, 1. b., Bursa: Ekin Yayınevi, 2007.

EGMONT GRUP, *Statement of Purpose of the Egmont Grup of Financial Intelligence Units*, Guernsey, 23 June, 2004, https://www.cbr.ru/Content/Document/File/123806/Statement2004.pdf, (08.12.2022).

EGMONT Grup, *2018-2021 Stratejik Planı*, Avustralya, 2018.

EGMONT Grup, *About*, 2022, https://egmontGrup.org/about/, (25.06.2022).

EGMONT GRUP, *Connecting Financial Intelligence Units Worldwide*, 2022. https://egmontGrup.org/,(26.06.2022).

EGMONT GRUP, *Financial Intelligence Unit,* 2022, https://egmontGrup.org/about/financial-intelligence-units/, (04.12.2022).

EGMONT GRUP, *Money Laundering and Terrorist Financing*, 2022, https://egmontGrup.org/about/money-laundering-and-terrorist-financing/, (26.06.2022).

EGMONT GRUP, *Organizasyon ve Yapı*, 2022, https://egmontGrup.org/about/organization-and-structure/#working-Grups, (27.06.2022).

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (EGM), Kaçakçılık ve Organize Suçlar Daire Başkanlığı, Kaçakçılık Suçları, t.y., https://www.egm.gov.tr/kom/kacakcilik-turleri-nelerdir#:~:text=Bandrols%C3%BCz%2C%20sahte%2Ftaklit%20bandroll%C3%BC%2C,alkoll%C3%BC%20i%C3%A7ki%20ka%C3%A7ak%C3%A7%C4%B1l%C4%B1%C4%9F%C4%B1%20konusunu%20olu%C5%9Fturur, (02.06.2022),

ENDERS Walter, Todd SANDLER, Khusrav GAIBULLOEV, "Domestic versus transnational terrorism: data, decomposition, and Dynamics", *Journal of Peace Research*, 48, 2011, ss. 319-337.

ERDOĞAN İhsan, *Kara Paranın Makro Ekonomi Üzerine Etkileri ve Türkiye İncelemesi*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009,

EREM Faruk, Nevzat TOROSLU, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, Ankara: Savaş Yayınevi, 2000.

ERGİN Ayşe Dicle, *Terörizmin Finansmanının Önlenmesinde Malvarlıklarının Dondurulması*, (Doktora Tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.

ERMAN Sahir, *Vergi Suçları*, Ticari Ceza Hukuku-VI, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Döner Sermaye İşletmleri, 1988.

EUROPEAN COMMISSION*, EU Coherent Strategy Against Fiscal Fraud – Frequently Asked Questions*, 2006, https://www.eumonitor.eu/9353000/1/j9vvik7m1c3gyxp/vhb2ge8krux2?ctx=vga3buzdwirl&v=1&tab=1&start_tab0=2940, (19.06.2022).

EUROPEAN COMMISSION, *Taxation and Customs Union*, 2022, https://ec.europa.eu/taxation_customs/customs-4/eu-customs-strategy_en, (05.06.2022).

EUROPEAN COUNCIL, *Dırectıve (Eu) 2015/849 Of The European Parlıament And Of The Councıl*, 2015, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32015L0849&qid=1658829993042, (24.07.2022).

EUROPEAN COUNCIL, *Dırectıve (Eu) 2018/1673 Of The European Parlıament And Of The Councıl*, 2018, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018L1673&qid=1658834669703, (27.07.2022).

EUROPEAN COUNCIL, *Directıve (Eu) 2018/843 Of The European Parlıament And Of The Councıl*, 2018, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018L0843&qid=1676744578576, (25.07.2022).

EUROPEAN COUNCIL, History, 2022, https://www.consilium.europa.eu/en/history/?filters=2031, (08.07.2022).

EUROPEAN COUNCIL, *Joint Action*, https://eur-lex.europa.eu/eli/joint_action/1998/699/oj, (08.07.2022).

EUROPEAN COUNCIL, *Regulatıon (Eu) 2015/847 Of The European Parlıament And Of The Councıl*, 2015, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32015R0847&qid=1658827818816, (24.07.2022).

EUROPEAN UNION AGENCY FOR CRIMINAL JUSTICE COOPERATION, *Drug smuggling*, 2022, https://www.eurojust.europa.eu/crime-types-and-cases/crime-types/drug-trafficking, (02.04.2022).

EUROPOL, *Drug Trafficking*, 2022, https://www.europol.europa.eu/crime-areas-and-statistics/crime-areas/drug-trafficking, (24.03.2022).

EUROPOL, *From Suspicion to Action: Converting Financial Intelligence into Greater Operational Impact* (Report), 2017, https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/ql-01-17-932-en-c_pf_final.pdf, ss.28. (18.12.2022).

EUROPOL, *Illicit firearms trafficking*, 2022, https://www.europol.europa.eu/crime-areas-and-statistics/crime-areas/illicit-firearms-trafficking, (28.03.2022).

EUROPOL, *Trafficking in Human Beingsking*, 2022,https://www.europol.europa.eu/crime-areas-and-statistics/crime-areas/trafficking-in-human-beings, (29.03.2022).

EVİK Vesile Sonay, İrtikap Suçu. Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2, (2007).

FATF (2012-2022), *International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation, FATF*, France, 2022.

FATF (a), *Money Laundering through Money Remittance and Currency Exchange Providers*, (2010), https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Methodsandtrends/Moneylaunderingthroughmoneyremittanceandcurrencyexchangeproviders.html ss.22. (28.11.2021).

FATF (b), "International standards on combating money laundering and the financing of terrorism and proliferation: the FATF recommendations", 2020, https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF%20Recommendations%202012.pdf, (09.12.2022).

FATF (c), *Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures Germany*, 2022, https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/mer4/Mutual-Evaluation-Report-Germany-2022.pdf, s.28. (31.12.2022).

FATF, *Corruption*, 2022, https://www.fatf-gafi.org/publications/corruption/?hf=10&b=0&s=desc(fatf_releasedate), (14.06.2022).

FATF, *FATF Recommendations*, t.y., https://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/?hf=10&b=0&s=desc(fatf_releasedate), (22.06.2022).

FATF, *FATF Report: Illegal Tobacco Trade*, 2012, https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Illicit%20Tobacco%20Trade.pdf, (29.05.2022).

FATF, *Financial Flows from Human Trafficking*, APG Report, Paris, 2018, s. 17.

FATF, *Members and Observers*, t.y., https://www.fatf-gafi.org/about/ membersandobservers/, Erişim Tarihi: (23.06.2022)

FATF*, Money Laundering*, 2021, https://www.fatf-gafi.org/faq/moneylaundering/#d.en.11223, (27.11.2021).

FATF*, Recommendation 40* (Recommendation 29: Financial intelligence units), 2022, https://www.cfatf-gafic.org/index.php/documents/fatf-40r/395-fatf-recommendation-29-financial-intelligence-units, (07.12.2022).

FATF, *Risk Of Terrorist Abuse İn Non-Profit Organisations*, 2014, https://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/risk-terrorist-abuse-non-profits.html, (22.04.2022).

FATF, *Vulnerabilities of Casinos and Gaming Sector*, 2009, https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Vulnerabilities%20of%20Casinos%20and%20Gaming%20Sector.pdf, (18.01.2022).

FATF, *What do we do*, 2022, https://www.fatf-gafi.org/en/the-fatf/what-we-do.html, (21.06.2022).

FATF, *Who we are*, 2022, https://www.fatf-gafi.org/en/the-fatf/who-we-are.html, (21.06.2022).

FEDERAL BUREAU OF INVESTIGATION (FBI), *Human Trafficking*, t.y., https://www.fbi.gov/investigate/violent-crime/human-trafficking#Human-Trafficking%20Task%20Forces, (06.04.2022).

FEINSTEIN Andrew, Paul HOLDEN, *The Oxford Handbook of Organized Crime*, 2014, https://www.oxfordhandbooks.com/view/10.1093/oxfordhb/9780199730445.001.0001/oxfordhb-9780199730445-e-001#oxfordhb-9780199730445-e-001-div1-1, (28.03.2022).

FIJNAUT Cyrille, *Organized crime in the Netherlands*, Massachusetts: Kluwer Law International Yayınları, 1998.

FINANSINIŲ NUSIKALTIMŲ TYRIMO TARNYBA (FNTT) (a), *History*, 2020, https://www.fntt.lt/lt/apie-mus/istorija/68, (18.01.2023).

THE FINANCIAL CRİMES ENFORCEMENT NETWORK (FinCEN), *Law Enforcement Overview*, 2022, https://www.fincen.gov/resources/law-enforcement-overview, (28.12.2022).

FinCEN, *Combating Transnational Organized Crime*, 2022, https://www.fincen.gov/resources/international-programs, (28.12.2022).

FinCEN, *FinCEN Exchange*, 2022, https://www.fincen.gov/resources/financial-crime-enforcement-network-exchange, (28.12.2022).

FinCEN, *FinCEN Issues Alert on Human Smuggling Along the Southwest Border of the United States*, 2023, https://www.fincen.gov/news/news-releases/fincen-issues-alert-human-smuggling-along-southwest-border-united-states, (14.01.2023).

FinCEN, *FinCEN's Innovation Initiative*, 2022, https://www.fincen.gov/resources/fincens-innovation-initiative, (28.12.2022).

FinCEN, *FinCEN's Strategic Plan*, 2022, https://www.fincen.gov/about/fincens-strategic-plan, (28.12.2022).

FinCEN, *FinCEN's Legal Authorities*, 2022, https://www.fincen.gov/fincens-legal-authorities, (28.12.2022).

FinCEN, *International Information Exchange and Analysis*, 2022, https://www.fincen.gov/resources/international-programs, (28.12.2022).

FinCEN, *International Programs*, 2022, https://www.fincen.gov/resources/international-programs, (28.12.2022).

FinCEN, *Mission*, 2022, https://www.fincen.gov/about/mission, (28.12.2022).

FinCEN, *Money Laundering*, t.y., https://www.fincen.gov/what-money-laundering, (18.11.2021).

FinCEN, *What We Do*, 2022, https://www.fincen.gov/what-we-do, (28.12.2022).

FINDLAW, *Bribery*, 2022, https://www.findlaw.com/criminal/criminal-charges/bribery.html, (14.06.2022).

FINDLAW, *Embezzlement*, 2022, https://www.findlaw.com/criminal/criminal-charges/embezzlement.html, (17.06.2022).

FLANIGAN Shawn Teresa, "Charity as Resistance: Connections Between Charity, Contentious Politics, and Terror", *Studies in Conflict & Terrorism*, Cilt 29, Sayı 7, 2006) ss. 641-655.

FNTT (b), Mıssıon, 2016, https://www.fntt.lt/en/about-us/mission/221, (18.01.2023).

FNTT, *Actıvıtıes*, 2020, https://www.fntt.lt/en/money-laundering-prevention/activities/226, (18.01.2023).

FNTT, *Investıgatıon*, 2020, https://www.fntt.lt/lt/tyrimai/4, (18.01.2023).

FREELAND Charles, "How Can Sound Customer Due Diligence Rules Help Prevent the Misuse of Financial Institutions in the Financing of Terrorism?" *Financing Terrorism*, ed. Mark Pieth, New York: Kluwer Academic, 2002.

FREEMAN B. Richard, "Financial crime, near crime, and chicanery in the wall street meltdown", *Journal of Policy Modeling*, Volume 32, Issue 5, 2010, ss. 690-701.

FREEMAN Michael, *Terrorism Financing Case Study*, Ashgate Publishing Limited, Farnham, 2012.

FREEMAN, Michael, "The Sources Of Terrorist Financing: Theory And Typology", *Studies in Conflict and Terrorism*, 34, 2011, ss. 461–475.

FRUNZA Marius Christian, *Introduction to the Theories and Varieties of Modern Crime in Financial Markets*, Paris: Elsevier Science Publishing Co Inc, 2016.

GAO, *Virtual Currencies: Additional Information Could Improve Federal Agency Efforts to Counter Human and Drug Trafficking*, 2021, https://www.gao.gov/products/gao-22-105462, (23.03.2022).

GİRAY Filiz, "Yolsuzluk ve yolsuzluğun Vergi Yapısı Üzerine Etkileri", *İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, No:32 Mart 2005, ss. 11-138.

Global Organized Crime Index, *Arms Trafficking*, t.y., https://ocindex.net/crime/arms_trafficking, (26.03.2022).

GORDON Richard K., "Terrorism financing indicators for financial institutions in the United States", *Case Western Reserve Journal of International Law,* Vol. 44 No. 3, (2012), ss. 765-772.

GURULE Jimmy, *Unfunding Terror: The Legal Response to the Financing of Global Terrorism*, Massachusetts: Edward Elgar yayınları, 2008.

Gürdal Ayşe Gül, *Türk Hukukundan Suç Gelirlerini Aklama Suçu*, (Doktora Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi, SBE, 2013.

HÄCKNER Einar, Anders NILSSON, "Fraud, Corruption and The Paradox of Control", *Southern Business & Economic Journal*, 31(3/4) (2008), ss. 49-72.

HARVEY Anne Imobersteg, *Anti-money Laundering and Counter-terrorism Financing Law and Policy,* Showcasing Australia*,* 2019.

HOBBS Dick, *Professional and organised crime in Britain*. ed. M. Maguire, R. Morgan, & R. Reiner, The Oxford Handbook of Criminology, Oxford, UK: Clarendon Press. 1994, ss. 441-468.

HUGEL, Paul, Joseph KELLY, "Internet Gambling, Credit Cards and Money Laundering." *Journal o f Money Laundering Control*, 6(1) 2002, ss. 57-65.

ICA, *What is Financial Crime?*, 2021, https://www.int-comp.org/careers/your-career-in-financial-crime-prevention/what-is-financial-crime/, ss. 1. (02.11.2021).

IMF, *Financial intelligence units: an overview*, 2004, www.imf.org/external/pubs/ft/fiu/fiu.pdf, ss.56. (10.12.2022).

IMF, *Financial System Abuse, Financial Crime and Money Laundering Background Paper*, 2001, https://www.imf.org/external/np/ml/2001/eng/021201.htm, (30.05.2022).

IMF, *Money Laundering*, t.y., https://www.imf.org/external/np/leg/amlcft/eng/aml1.htm #moneylaundering, (18.11.2021).

IMOLIN, *About*, 2022, https://www.imolin.org/imolin/en/about_us.html, (27.08.2022).

INTERNATIONAL MONEY LAUNDERING INFORMATION NETWORK (IMOLIN), The Baılıwıck of Guernsey Law Enforcement 2003/4 Strategy to Combat Fınancıal Crıme, 2005, https://www.imolin.org/doc/amlid/Guernsey_FIS(FIU)_FinancialCrimeLawEnforcementStrategy.pdf, s.1. (08.01.2023).

INTERPOL, *Financial Crimes*, 2022, https://www.interpol.int/Crimes/Financial-crime, (26.04.2022).

INTERPOL, *Firearms Trafficking*, 2022, https://www.interpol.int/Crimes/Firearms-trafficking, (28.03.2022).

INTERPOL, *Human Trafficking*, 2022, https://www.interpol.int/Crimes/Human-trafficking, (06.04.2022).

INTERPOL, *Money Laundering*, t.y., https://www.interpol.int/Crimes/Financial-crime/Money-laundering, (18.11.2021).

INTERPOL, *What is INTERPOL?*, 2022, https://www.interpol.int/Who-we-are/What-is-INTERPOL, (23.08.2022).

JAFIC, *Meeting*, 2022, https://www.npa.go.jp/sosikihanzai/jafic/jafic/aisatu.htm, (12.01.2023).

JANCSICS David, "Shell Companies And Government Corruption", *Global Encyclopedia of Public Administration, Public Policy, and Governance*, ed., A. Farazmand, Springer International Publishing AG, part of Springer Nature: 2018.c

JAYASEKARA Sisira Dharmasri, "Administrative model of financial intelligence units: an analysis of effectiveness of the AML/CFT regime", *Journal of Money Laundering Control* Vol. 25 No. 3, 2022, ss. 511-525.

JFIU (The Joint Financial Intelligence Unit JFIU), *About the JFIU*, 2022, https://www.jfiu.gov.hk/en/aboutus.html, (06.01.2023).

JUNG Jeyong, Julak LEE, "Contemporary Financial Crime" , *Journal of Public Administration and Governance*, 7(2), 2017, ss. 88-97.

JUSTIA, *Drug Trafficking*, 2022, https://www.justia.com/criminal/offenses/drug-crimes/drug-trafficking/, (24.03.2022).

Justice.govt.nz, *Reporting suspicious activities*, https://www.justice.govt.nz/justice-sector-policy/key-initiatives/aml-cft/info-for-businesses/reporting-suspicious-activities/, (20.01.2023).

KARA Ferhat, *Terörün Finansmanı ve Kara Para Aklama Suçları,* 2018, https://www.vergiraporu.com.tr/upImage/org/(2018)%20terorun%20finansmani%20ve%20karapara%20aklama%20suclari0d98a80d98a8.pdf, (16.01.2022).

KARAKAŞ Birsen, *Türk Hukukunda Gümrük Kaçakçılığı Suçları*, Ankara: Turhan Yayınevi, 2004.

KARAKOÇ Yusuf, "Vergi Ziyaı Suçu ve Cezası", *Manisa Barosu Dergisi*, Yıl: 18, S. 71, 1999, ss. 40-55.

KARAKOÇ Yusuf, "Hukuki Nedenlerden Kaynaklanan Vergi Kayıp ve Kaçakları (Düzenleme Uygulama-Yargılama)", 19. Türkiye Maliye Sempozyumu, 10-14 Mayıs 2004, Antalya.

KARAKURT Hakan, *Beyaz Yaka Suçları*, İstanbul Barosu Dergisi, Cilt:89, Sayı:2015/5.

KHOSROW Mehdi Pour, *Emerging Trends And Challenges in Information Technology Management*, USA: Idea Grup Yayınları, 2006.

KING Colin, Clive WALKER, Jimmy GURULÉ, *The Palgrave Handbook of Criminal and Terrorism Financing Law*, Springer International Publishing AG., 2018.

KOH Jae-myong, *Suppressing terrorist financing and money laundering*, Berlin: Springer, 2006.

KOSTER Philippe de, *CFI 2021 Annual Report*, 2022, https://www.ctif-cfi.be/images/documents/English/Annual_reports/CTIF-CFI_ANNUAL_REPORT_2021.pdf, s.5-6.(22.01.2023).

KRIEGER Tim, Daniel MEIERRIEKS, *Terrorist Financing And Money Laundering*, 2011, https://Papers.Ssrn.Com/Sol3/Papers.Cfm?Abstract_İd=1860069, (12.03.2022).

KRUEGER B. Alan, *What Makes a Terrorist*: *Economics and the roots of terrorism,* Princeton University Press, 2007.

KÜTÜK Cengiz, *Türk Ceza Hukukunda Zimmet Suçu*, 1.Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık, (2016).

La Justıce Grand Duche De Luxembourg, *Cellule De Renseıgnement Fınancıer (CRF)*, 2022, https://justice.public.lu/fr/organisation-justice/crf.html, (15.01.2023).

LAGERWAARD Pieter, "Financial surveillance and the role of the Financial Intelligence Unit (FIU) in the Netherlands", *Policy and Society* (49) 2, 2022, ss. 63-84.

LARS Hafke, Mathia FROMBERGER, Patrick ZİMMERMANN, "Cryptocurrencies and anti-money laundering: The shortcomings of the fifth AML directive (EU) and how to address them" *Journal of Banking Regulation*, 21(2), 2020, ss. 125-138.

LATIMER Paul, "Australia: Australian Transaction Reports and Analysis Centre (AUSTRAC)", *Journal of Financial Crime*, Vol. 3 No. 3, 1996, ss. 306-307.

LEONG Angela Veng Mei, The Disruption of International Organised Crime: An Analysis of Legal and Non-Legal Strategies, London: Routledge, 2016.

LEVI Michael, *Organised and financial crime*, ed. T. Newburn, Handbook of Policing, Collumpton, UK: Willan Publishing. 2003, ss. 443466.

LILLEY Peter, *Dirty Dealing: The Untold Truth About Global Money Laundering*, *International Crime and Terrorism*, London: Kogan Page Publishers, 2006.

LUK Joossens ve RAW Martin, Cigarette smuggling in Europe: who really benefits? Tobacco Control (1998).

MADINGER, John, *Money Laundering: A Guide For Criminal Investigators*, Boca Raton: CRC Press, 2011.

MANGO Andrew, *Türkiye'nin Terörle Savaşı*, çev. Orhan Azizoğlu, İstanbul: Doğan Kitap, 2005.

MARAŞLI Sefa, *Karapara Aklamayla Mücadelede Mali İstihbarat Birimleri*, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Suç Araştırmaları Anabilim Dalı, (Yüksek Lisans Tezi), 2009, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=ceQc4dQuyzGoJvFX5S1gGw&no=i8zToef8gtYvM36rEKcVbg, (25.01.2023).

MARCUS Abigail J., *Financial intelligence units (FIUs): Effective institutional design, mandate and powers*, Transparency International, 2019, https://knowledgehub.transparency.org/assets/uploads/helpdesk/Financial-Intelligence-Units_Design-Mandate-Powers_2019_PR.pdf, ss.1. (07.12.2022).

MASAK (a), *2021 Yılı Faaliyet Raporu*, 2022, https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/12/2022/03/Faaliyet-Raporu-2021.pdf, ss.4. (22.01.2023).

MASAK, *2010 Faaliyet Raporu*, https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/12/2021/01/faalrap_2010.pdf, s.61. (22.01.2023).

MASAK, *2012 Faaliyet Raporu*, https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/12/2021/01/faalrap_2012.pdf, s.58. (22.01.2023).

MASAK, *2013 Faaliyet Raporu*, https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/12/2021/01/faalrap_2013.pdf, s.79. (22.01.2023).

MASAK, *4208 Sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun,* 2018, https://masak.hmb.gov.tr/4208-sayili-karaparanin-aklanmasinin-onlenmesine-dair-kanun-2/, (02.09.2022).

MASAK, *Aklama Suçu*, 2018, https://masak.hmb.gov.tr/aklama-sucu-genel-bilgi, (24.11.2021).

MASAK, *Bankacılık Sisteminin Para Aklama Amacı İle Kullanılmasının Önlenmesi Konusundaki Basel İlkeler Bildirisi*, 2021, https://masak.hmb.gov.tr/aklama-sucu-uluslararasi-mevzuat, (18.01.2022).

MASAK, *Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu Imf*, 2018, https://masak.hmb.gov.tr/dunya-bankasi-ve-uluslararasi-para-fonu-imf, (21.08.2022).

MASAK, *Koordinasyon Kurulu*, 2018, https://masak.hmb.gov.tr/koordinasyon-kurulu, (22.01.2023).

MASAK, *Mali Eylem Görev Gücü (FATF), Kırk Tavsiye*, https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/01/2012_FATF_Tavsiye.pdf, (22.06.2022).

MASAK, *Misyon – Vizyon*, 2018, https://masak.hmb.gov.tr/misyon-vizyon, (22.01.2023).

MASAK, *Strazburg Sözleşmesi*, https://masak.hmb.gov.tr/strazburg-sozlesmesi, (02.08.2022).

MASAK, *Terörün Finansmanı*, 2018, https://masak.hmb.gov.tr/tf-ve-mali-kuruluslarin-tasidigi-riskler, (19.03.2022).

MASAK, *Uluslararası Mücadele*, 2018, https://masak.hmb.gov.tr/uluslararasi-mucadele-tf, (12.03.2022).

MASAK, *Varşova Sözleşmesi*, https://masak.hmb.gov.tr/varsova-sozlesmesi, (01.08.2022).

MASAK, *Yükümlüler*, 2018, https://masak.hmb.gov.tr/yukumluler, (20.10.2021).

MCCANN Hilton, *Offshore Fınance*, New York: Cambrıdge Üniversitesi Yayınları, 2006.

MELZER Sharon Anne, "Counterfeit and Contraband Cigarette Smuggling: Opportunities, Actors, and Guardianship", *ProQuest Criminal Justice*, (2010).

MIDDLEBROOK T. Stephen, Sarah Jane HUGHES, "Regulating Cryptocurrencies in the United States: Current Issues and Future Directions", *William Mitchell Law Review*: Vol. 40: Iss. 2, 2014, ss. 813-821.

MIGRATION DATA PORTAL, *Migrant Smuggling*, 2021, https://www.migrationdataportal.org/themes/smuggling-migrants, (02.06.2022).

MILIND Sathye, CHRIS Patel, "Developing financial intelligence: an assessment of the FIUs in Australia and India", *Journal of Money Laundering Control*, vol. 10, Issue 4 (2007), ss. 391-405.

MOKAS (The Unit for Combating Money Laundering), *The Unit*, 2022, *Composition*, 2022, http://www.law.gov.cy/law/mokas/mokas.nsf/index_gr/index_gr?OpenDocument, (20.01.2023).

MOKAS, *Advisory Authority to Combat Cover-Up Offenses*, 2022, http://www.law.gov.cy/law/mokas/mokas.nsf/mokas16_gr/mokas16_gr?OpenDocument, (20.01.2023).

MOKAS, *Annual Report 2021*, 2022, http://www.law.gov.cy/law/mokas/mokas.nsf/D0673D8FFCE99F59C2257BDD00424E5D/$file/MOKAS%202021_GR_30.06.2022.pdf, s.8. (20.01.2023).

MOKAS, *Legal Framework*, 2022, http://www.law.gov.cy/law/mokas/mokas.nsf/mokas20_gr/mokas20_gr?OpenDocument, (20.01.2023).

Moneylaundering.fi, *Roles of stakeholders*, 2022, https://rahanpesu.fi/en/roles-of-stakeholders, (10.01.2023).

MONEYVAL, *At a glance*, 2022, https://www.coe.int/en/web/moneyval, (25.08.2022).

MONEYVAL, *Money laundering*, 2022, https://www.coe.int/en/web/civil-society/money-laundering, (25.08.2022).

MUKTIYANTO Ali, "Control Combating Corruption: A Governance Model from Indonesians Perspective", *Journal of Southwest Jiaotong University*, 54(5), 2019, ss. 1-12.

NAMESCAN, *Financial Crime*, 2020, https://insights.namescan.io/knowledgebase/financial-crime/, (15.10.2021).

NAPIER, What is financial crime? (3 most common types), 2022, https://www.napier.ai/knowledgehub/what-is-financial-crime, (02.04.2023).

NAPOLENONI Loretta, *Modern Cihat Terör Örgütlerinin Kasalarındaki Dolarlar Nereden Geliyor*, İstanbul: Bulut Yayınları, 2004.

NATIONAL POLICE AGENCY (NPA) (a), *Annual Report 2021*, 2022, https://www.npa.go.jp/sosikihanzai/jafic/en/nenzihokoku_e/data/jafic_e2021.pdf, s.9-10. (12.01.2023).

NCA, *Bribery, corruption and sanctions evasion,* 2022, https://www.nationalcrimeagency.gov.uk/what-we-do/crime-threats/bribery-corruption-and-sanctions-evasion?highlight=WyJicmliZXJ5Il0=, (15.06.2022).

NEUMANN Martin, Corinna ELSENBROICH, "Introduction: the Societal Dimensions of Organized Crime" *Trends in Organized Crime*, vol. 20, 2017. 1-15.

NEW ZEALAND LAW SOCEITY, *NZ Police Financial Intelligence Unit Suspicious Activity Reporting Guideline, June 2018*, 2020, https://www.lawsociety.org.nz/professional-practice/client-care-and-complaints/anti-money-launderingcountering-funding-ofterrorism/practice-briefings-and-guidance/nz-police-financial-intelligence-unit-suspicious-activity-reporting-guideline-june-2018/, (20.01.2023).

NEW ZEALAND POLICE FINANCIAL INTELLIGENCE UNIT, *National Risk Assessment Of Money Launderıng And Terrorısm Fınancıng 2019*, 2020, https://www.police.govt.nz/sites/default/files/publications/fiu-nra-2019.pdf, (20.01.2023).

NEW ZEALAND POLICE, *NZ Financial Intelligence Unit (FIU)*, 2023, https://www.police.govt.nz/advice/businesses-and-organisations/fiu, (22.01.2023).

NEWSTEX, DealBreaker, "Money Laundering in the Digital Currency Age" *Newstex Finance & Accounting Blogs*; Chatham, 2016.

NURHADIYANTO Lucky, "The Identification Money Laundering On Drug Trafficking", *Asia Pacific Fraud Journal* E-ISSN: 2502-695X, ISSN: 2502-8731 Volume 5, Nomor 1, 2020, ss. 68-74.

NZ Police, *Financial Crime Prevention Network*, 2023, https://www.police.govt.nz/advice-services/businesses-and-organisations/nz-financial-intelligence-unit-fiu/financial-crime, (22.01.2023).

NZ Police, *GoAML – Financial Intelligence Unit Reporting Tool*, 2023, https://www.police.govt.nz/advice/businesses-and-organisations/fiu/goaml, (20.01.2023).

OECD, *About tax and crime*, 2022, https://www.oecd.org/ctp/crime/about-tax-and-crime.htm, (01.06.2022).

OECD, *About tax and crime*, 2022, https://www.oecd.org/ctp/crime/about-tax-and-crime.htm, (01.06.2022).

OECD, *Fighting Tax Crime – The Ten Global Principles, Second Edition*, Paris: OECD Yayınları, 2021.

OECD, *Harmful Tax Competition*, 1998, https://read.oecd-ilibrary.org/taxation/harmful-tax-competition_9789264162945-en#page4, s. 20. (02.12.2021).

OECD, *Money Laundering Awareness Handbook for Tax Examiners and Tax Auditors*, 2009, https://www.oecd-ilibrary.org/taxation/money-laundering-awareness-handbook-for-tax-examiners-and-tax-auditors_9789264081093-en, (24.12.2021).

Oleg Reznik, Maryna Utkina, Olha Bondarenko, "Financial intelligence (monitoring) as an effective way in the field of combating money laundering", *Journal of Money Laundering Control,* vol. 26, Issue 1, 2021, ss. 94-105.

OTTO Farny, Franz MICHAEL, Philipp GERHARTINGER, Gertraud LUNZER, Martina NEUWIRTH, Martin SARINGER, *Tax Avoidance, Tax Evasion and Tax Havens*, Vienna: AK Wien, 2015.

ÖZ ERSAN, Ali ERİM, "Tüm Yönleri ile Gümrük Kaçakçılığı Suçlarında İştirak", *Gümrük ve Ticaret Dergisi*, S.8 (2016).

ÖZDEMİR Emin, "Vergi Kaçakçılığı ve Nedenleri", *Vergi Sorunları Dergisi*, (1988).

ÖZTÜRK Saim, *Uyuşturucu Kaçakçısı Terör Örgütü Pkk*. Ankara: Temuh Yayınları, 2000.

ÖZÜTÜRK Nejat, Türk Ceza Kanunu Şerhi ve Tatbikatı(1 Cilt), Balkanoğlu Matbaacılık, Ankara, 1966.

PARLAR Ali ve Muzaffer HATİPOĞLU, Açıklamalı Yeni İçtihatlarla 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu, 4. Cilt, Seçkin Yayıncılık, 2008, 2.Baskı, Ankara.

PARQUET GÉNÉRAL DU GRAND-DUCHÉ DE LUXEMBOURG CELLULE DE RENSEIGNEMENT FINANCIER (CRF), *Rapport annuel 2020*, 2021, https://www.loyensloeff.com/globalassets/02.-publications-pdf/02.-external/2020/rapport-crf-2020.pdf, (15.01.2023).

PASSAS Nikos, Jones KIMBERLY, "Commodities and Terörist Financing: Focus on Diamonds", *European Journal on Criminal Policy and Research*, Vol. 12, (2006), ss. 1-33.

PAPPAS Richard Steven, Gregory M Polzin, Clifford Watson, David Ashley, "Cadmium, Lead, and Thallium in Smoke Particulate from Counterfeit Cigarettes Compared to Authentic US Brands," Food and Chemical Toxicology 45:2 (30 Ağustos 2006), 202-209.

PICKETT Spencer, Jennifer PICKETT, *Financial Crime İnvestigation and Control*, John Wiley & Sons, 2002.

PIETH Mark, *Financing Terrorism*: *Following the Money*, New York: Kluwer Academic, 2002.

POLICE OF FINLAND, *Who are we?*, https://poliisi.fi/en/what-does-national-bureau-of-investigation-do, (10.01.2023).

POLICE OF FINLAND, *Financial criminals steal from our shared wealth*, 2022, https://poliisi.fi/en/financial-crimes, (10.01.2023).

POLICE OF FINLAND, *Money laundering*, 2022, https://poliisi.fi/en/money-laundering, (10.01.2023).

PONCY Brian C., *Violent Islamist extremism: Government efforts to defeat it*. Washington DC. 2007.

PRADEL Jean, "Malî Suçluluk Kavramlar Ve Temel Açıklamalar", Zeynel T. KANGAL, *Journal of Istanbul University Law Faculty*, c. 60, sayı. 1-2, 2011, ss. 309-323.

REURINK Arjan, "Finance Crime", *Criminology And Criminal Justice*, 20 November 2018, https://oxfordre.com/criminology/view/10.1093/acrefore/9780190264079.001.0001/acrefore-9780190264079-e-272, (12.10.2021).

REUTER Peter, Edwin M. TRUMAN, *Chasing Dirty Money: The Fıght Against Money Laundering*, 2004, https://www.piie.com/publications/chapters_preview/381/3iie3705.pdf, (28.12.2021).

RIDLEY,John Nicholas Cunningham *Analysis Of The Causes And Reasons For The Failure Of A Decade Of International Efforts And Measures Against Terrorist Financing Sice The 9/11 Attacks*, (Doctoral Dissertation), London: Metropolitan University, 2010.

ROBINSON Jeffrey, *Karapara Aklayıcıları, Dünyanın En Büyük Üçüncü Ticaretinin İç Yüzü*, çev. Ayşe Emengen, İstanbul: Arion Yayınevi, 2006.

ROMSOM Etienne, Global oil theft: impact and policy responses, WIDER Working Paper, (2022).

RUDNER Mark, "Using financial intelligence against the funding of terrorism", *International Journal of Intelligence and Counter Intelligence*, Vol. 19 No. 1 (2006), s. 32-58.

SAKAR Zeynep Müjde, "Kaçakçılıkla Mücadele Uygulamalarına Suç İktisadı Açısından Genel Bakış", *TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi*; C.13, S.52, 2021, ss. 208-217.

SALT John ve HOGARTH Jennifer, "Migrant Trafficking in Europe; A Literature and Bibliographic Review". Final Report to International Organisation for Migration, Viyana March 2000.

SANDERS Hank, *Dikkat Çekici İşlemleri Bildirme Yükümlülüğü Kanuna Karşı Bankların Tepkisi ve Kanunun Uygulanması, Hollanda'da Karapara Aklamayla Mücadele*, Ankara: MASAK Yayınları, 2000.

SARAÇOĞLU Fatih, "Vergi Ziyaı Suç ve Cezasının İncelenmesi ve Değerlendirilmesi", *Mevzuat Dergisi*, (2002), https://www.mevzuatdergisi.com/2002/05a/02.htm#_ftn8, (20.06.2022).

SARIGÜL Haşmet, "Money Laundering and Abuse of the Financial System", *International Journal of Business and Management Studies*, CD-ROM. ISSN: 2158-1479: 2(1): (2013), ss. 287–301.

SATOSHI Nakamoto, *Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System*, 2008, https://bitcoin.org/bitcoin.pdf, ss.1. (15.02.2022).

SAVANO Ernesto U., "Introduction", *Responding to Money Laundering: International Perspectives* (Ed. Ernesto U. Savano), Netherlands: Harwood Academic Publishers, 1997.

SAXUNOVA Darina, Rita SZALAI, "Global Efforts of Tax Authorities and Tax Evasion Challenge", *Journal of Eastern Europe Research in Business and Economics*, Vol 2018, (2018), ss. 1-14.

SCHNEIDER Friedrich, Ursula WINDISCHBAUER, "Money Laundering: Some Facts", *Economics of Security Working Paper Series*, 2010, ss. 1-22.

SCHOTT Paul, *Reference Guide to Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism*, 2006, https://elibrary.worldbank.org/doi/abs/10.1596/978-0-8213-6513-7, (20.03.2022).

SCHROEDER William R., "Money Laundering", *FBI Law Enforcement Bulletein*, Vol: 70, No: 5, 2001, ss. 1-12.

SHAH Anwar, "Corruption and Decentralized Puplic Governance", *World Bank Policy Resaerch Working Paper*, .2006.

SHAXSON Nicholas, *Tackling Tax Havens*, Finance & Development, 2019, https://www.imf.org/en/Publications/fandd/issues/2019/09/tackling-global-tax-havens-shaxon, (02.12.2021).

SILVA Patrícia Godinho, "Recent developments in EU legislation on anti-money laundering and terrorist financing", *New Journal of European Criminal Law*, Vol. 10(1), 2019, ss. 57-67.

SOMERS Edward, *Economic Crimes*, New York: Clark Boardman Company, 1984.

SPLUNK, *What Is Financial Crime Risk Management (FCRM)*?, 2021, https://www.splunk.com/en_us/data-insider/what-is-financial-crime-risk-management.html, ss. 1. (15.10.2021).

STEEL Billy, *Money Laundering-A Brief History*, 2011, http://www.sid.in-berlin.de/nedkelly-world/moneylaunderingbriefhistory.html, (27.11.2021).

SUSAN Rose-Ackerman, "The law and economics of bribery and extortion." *Annual Review of Law and Social Science*, Vol. 6:217-238 (Volume publication date December 2010), 217-238.

ŞAH Pathik *What are the responsibilities of the FIU- Financial Intelligence Unit under the UAE Anti-Money Laundering Law?*, 2022, https://amluae.com/responsibilities-of-the-fiu/, (04.01.2023).

ŞENYÜZ Doğan, *Vergi Ceza Hukuku*, Bursa: Ekin Kitapevi, 2022.

TAKÁTS Előd, "A Theory of Crying Wolf: The Economics of Money Laundering Enforcement", *IMF Working Paper*, WP/07/81 (2007).

TANZI Vito, "Corruption Around the World: Causes, Consequences, Scope and Cures, Corruption and Economic Performance", (E.d.), George T. Abed, Sanjeev Gupta, *International monetary fund*, Washington, D.C. 2002, ss.19-58.

TEKELİ İlhan ve ŞAYLAN Gencay, "Rüşvet Kuramı", *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt: 7, Sayı: 3, Sevinç Matbaası, Ankara, Haziran (1974).

TEZCAN Durmuş, Mustafa Ruhan ERDEM ve Murat R. ÖNOK, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, Seçkin Yayınevi, (2015).

T.C.YARGITAY Ceza Genel Kurulu, Esas no: 2000/7-3, Karar no: 2000/32, https://www.hukuki.net/ictihat/Yargitay_Ceza_Genel_Kurulu_2000_7_3.php, (06.06.2022).

T.C. Dışişleri Bakanlığı, *Birleşmiş Milletler Teşkilatı ve Türkiye*, https://www.mfa.gov.tr/birlesmis-milletler-teskilati-ve-turkiye.tr.mfa, (03.08.2022).

TEICHMANN Fabian Maximilian, "Recent trends in money laundering and terrorism financing", *Journal of Financial Regulation and Compliance*, Emerald Grup Publishing, vol. 27(1), 2019, ss. 2-12.

THE FINANCIAL INTELLIGENCE UNIT-THE NETHERLANDS, *2019 Annual review of FIU-the Netherlands*, 2020, https://www.fiu-nederland.nl/sites/www.fiu-nederland.nl/files/documenten/jaaroverzicht_2019_-_fiu_nederland.pdf, s.59. (18.01.2023).

THE FINANCIAL INTELLIGENCE UNIT-THE NETHERLANDS*, 2021 Annual review of FIU-the Netherlands*, 2022, https://www.fiu-nederland.nl/sites/www.fiu-nederland.nl/files/documenten/7306_fiu_jaaroverzicht_2021-eng-web_v3.pdf, s.8. (17.01.2023).

THE FINANCIAL INTELLIGENCE UNIT-THE NETHERLANDS, *About FIU*, 2022, https://www.fiu-nederland.nl/nl/over-de-fiu, (17.01.2023).

THE FINANCIAL INTELLIGENCE UNIT-THE NETHERLANDS, *Organisation*, 2022, https://www.fiu-nederland.nl/en/about-the-fiu/organisation, (17.01.2023).

THE MINISTRY OF JUSTICE, *Reporting suspicious activities*, John Cusack, *New Zealand: Interview with Christiaan Barnard, Director NZ Police Financial Crime Grup*, 2022, https://thefinancialcrimenews.com/new-zealand-interview-with-christian-barnaard-head-fiu-nz/, (20.01.2023).

THE UNITED ARAB EMIRATES GOVERNMENT PORTAL, *Fawri Tick – a smart system to prevent financial crimes*, 2022, https://u.ae/en/information-and-services/business/combatting-money-laundering, (05.01.2023).

TOFANGSAZ Hamed, "A new approach to the criminalization of terrorist financing and its compatibility with Sharia law", Journal of Money Laundering Control Vol. 15 No. 4, 2012, ss. 396-406.

TOROSLU Nevzat, *Ceza Hukuku Özel Kısım*, 9.Baskı, Ankara: Savaş Yayınevi,2018.

TRANSLATION FROM FINNISH LEGALLY BINDING ONLY IN FINNISH AND SWEDISH MINISTRY OF THE INTERIOR, *Act on the Financial Intelligence Unit, 445/2017; Amendments up to 434/2021 included,* 2022, https://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/2017/en20170445.pdf, s.1-2. (10.01.2023).

TÜRKİYE CUMHURİYETİ DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI, *Türkiye´nin İnsan Ticaretiyle Mücadelesi*, 2022, https://www.mfa.gov.tr/turkiye_nin-insan-ticaretiyle-mucadelesi-.tr.mfa, (06.04.2022).

TÜRKKAN Erdal, "Türkiye'de ve Dünyada Ekonomik Suçlar" (I.Oturum), *Ekonomik Suç ve Ceza Sempozyumu,* 2005, ss. 35-57.

TYNDALE Walter, *Fundamentals Of Offshore Banking: How To Open Accounts Almost Anywhere*, Vancouver, Pratzen Yayınları, 2009.

U.S. DEPARTMENT OF STATE, *Human trafficking*, t.y., https://www.state.gov/policy-issues/human-trafficking/, (06.04.2022).

UAEFIU, *Annual Report 2021*, 2022, https://i-aml.com/wp-content/uploads/2022/10/i-AML-UAE-FINANCIALINTELLIGENCE-UNIT-UAEFIUA-N-N-U-A-L-R-E-P-O-R-T.pdf, (05.01.2023).

UAEFIU, *History of the UAE FIU*, 2021, https://www.uaefiu.gov.ae/en/about-us/history/, (04.01.2023).

UAEFIU, *Links to the UAE FIU systems*, 2021, https://www.uaefiu.gov.ae/en/more/services/, (04.01.2023).

UAEFIU, *Mission and Vision*, 2021, https://www.uaefiu.gov.ae/en/about-us/mission-and-vision/, 04.01.2023).

UAEFIU, *Organisational Structure*, 2021, https://www.uaefiu.gov.ae/en/about-us/organisational-structure/, (04.02.2023).

UAEFIU, *The UAE FIU mandate*, 2021, https://www.uaefiu.gov.ae/en/about-us/mandate/, (04.01.2023).

UN, *Corruption and human rights*, https://www.ohchr.org/en/good-governance/corruption-and-human-rights, (13.06.2022).

UN, *Global Programme against Money Laundering*, 2022, https://www.unodc.org/unodc/en/money-laundering/global-programme-against-money-laundering/.html, (30.08.2022).

UN, *Protocol Against The Smuggling Of Migrants By Land, Sea And Air, Supplementing The United Nations Convention Against Transnational Organized Crime*, 2000, https://www.unodc.org/documents/middleeastandnorthafrica/smuggling-migrants/SoM_Protocol_English.pdf, (30.05.2022).

UN, Unıted Natıons Conventıon Agaınst Illıcıt Traffıc In Narcotıc Drugs And Psychotropıc Substances, 1988, https://www.unodc.org/pdf/convention_1988_en.pdf , (06.08.2022).

UN, *United Nations Partnership with Financial Intelligence Unit Germany Highlights Innovative Software Tools Used to Combat Organized Crime,* 2018, https://unite.un.org/goportfolio/news/united-nations-partnership-financial-intelligence-unit-germany-highlights-innovative-software, (31.12.2022).

UN TREATY COLLECTION, *International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism*, https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=XVIII-11&chapter=18&clang=_en, (09.08.2022).

UN Treaty Collection, International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism (New York, 9 December 1999), https://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/summary-18-11.pdf, (09.08.2022).

UNODC, The Crime, https://www.unodc.org/unodc/en/human-trafficking/migrant-smuggling/crime.html, (02.06.2022).

UNODC, *Bribery versus Extortion,* 2022, https://www.unodc.org/e4j/en/organized-crime/module-4/key-issues/bribery-versus-extortion.html, (17.06.2022).

UNODC*, Extortion*, 2018, https://www.unodc.org/e4j/zh/organized-crime/module-4/key-issues/extortion.html, (26.04.2022).

UNODC, *Firearms Trafficking*, 2020, https://www.unodc.org/e4j/zh/organized-crime/module-3/key-issues/firearms-trafficking.html, (28.03.2022).

UNODC, *Human Trafficking*, 2022, https://www.unodc.org/unodc/en/human-trafficking/crime.html, (06.04.2022).

UNODC, *Loansharking*, 2018, https://www.unodc.org/e4j/en/organized-crime/module-4/key-issues/loansharking.html, (26.04.2022).

UNODC, *The Egmont Grup of Financial Intelligence Units*, 2011, https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/WorkingGrups/workingGrup2/2011-August-25-26/Presentations/Boudewijn_Verhelst_Egmont_Grup.pdf, ss.2. (05.12.2022).

UNODC, *United Nations Convention against Transnational Organized Crime and its Protocols*, https://www.unodc.org/unodc/en/organized-crime/intro/UNTOC.html, (11.08.2022).

U.S. Departman Of Justice, Amerikan Siyaset ve Sosyal Bilimler Akademisi Yıllıkları Cilt: 525 Tarih: (Ocak 1993). https://www.ojp.gov/ncjrs/virtual-library/abstracts/white-collar-crime-and-study-embezzlement, (17.06.2022),

ÜNEY İbrahim, *Organize Suç ve Terörizm İlişkisi: PKK Örneği,*(Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, 2006.

VEJZOVIĆ Sunčica, Denis PAJIĆ, *Money Laundering And The Financing Of Terrorist Activities With Emphasis On The Role Of The Financial Intelligence Department*, Centar za društvena istraživanja, 2013.

VILLANYI Benjamin, "Money Laundering: History, Regulations, and Techniques", *Criminology And Criminal Justice*, 2021, https://oxfordre.com/criminology/view/10.1093/acrefore/9780190264079.001.0001/acrefore-9780190264079-e-708, (27.11.2021).

VITTORI Jodi, *Terrorist Financing And Resourcing,* Initiatives İn Strategic Studies: Issues And Policies, 2011.

WEERTH Carsten, *Financial Intelligence Unit (FIU)*, 2022, https://wirtschaftslexikon.gabler.de/definition/financial-intelligence-unit-123279, (31.12.2022).

WEI Dai, *B-money*, 1998, http://www.weidai.com/bmoney.txt, (12.02.2022).

WET TER VOORKOMING VAN WIWASSEN EN FINANCIEREN VAN TERRORISME-Wwft (Kara Para Aklama ve Terörün Finansmanı (Önleme) Yasası), https://wetten.overheid.nl/BWBR0024282/2016-08-11, (17.01.2023).

WHEATLEY Joseph, "Ancient Banking Modern Crimes: How Hawala Secretly Transfers The Finances of Criminals and Thwarts Existing Laws", *U. PA. J. INT'L ECON. L.,* 26, 2005, ss. 347-357.

WOLSBERG GRUP, *Misyon - Global Banks: Global Standards*, 2018, https://www.wolfsberg-principles.com/about/mission, (20.08.2022).

WOLSBERG GRUP, *Wolfsberg Grubu Öncelikleri*, 2018, https://www.wolfsberg-principles.com/about/current-priorities, (20.08.2022).

WRIGHT Alan, *Organised Crime, Collumpton*, Londra: Willan Publishing, 2005.

YANG Xin-She, Simon SHERRATT, Nilanjan DEY, Amit JOSHİ, *Fourth International Congress on Information and Communication Technology*: ICICT 2019, London: (Advances in Intelligent Systems and Computing, 1041) Volume 1, 1st ed. 2020.

YAŞAR Mustafa, "Dünya Gümrük Örgütünce Benimsenen Kaçakçılık Tanımı"*, Gümrük Dergisi*, S.42, 2010, s. 81-83.

YAVUZ Mustafa, "7262 Sayılı Kanunla Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanunda Yapılan Değişiklikler", *Mali Çözüm Dergisi*, Vol. 31, İstanbul, 2021, ss. 247-257.

YEĞİN Abdullah, Abdulkadir BADILLI, İsmail HEKİMOĞLU ve İlham ÇALIM, Osmanlıca -Türkçe Büyük Lügat,İstanbul: TÜRDAV,1995.

YENER Orhan, Tatbikatta Ağır Ceza Davaları, Seçkin Yayınevi (1994).

YÜCE Mehmet, Hüseyin AKKAYA, "*Mali Suçlarla Kurumsal Mücadele ve Bazı Ülke Örnekleri*", Uygulamalı Bilimler Fakültesi Dergisi, 2(2), 2020, ss. 40-61.

YÜCE Mehmet, *Vergi Kaçakçılığı Suçu ve Yargılama Usulü*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2021.

ZAPATA Willy, Juan CARLOS, Garry Moreno BRİDSTEFANİE, *Prevention of Money Laundering and of the Financing of Terrorism to Ensure the Integrity of Financial Markets in Latin America and the Caribbean*, México: CEPAL - Serie Estudios Perspectivas, 2014.

ZIEGLERI Jean, *İsviçre Daha Beyaz Yıkar*, çev. Zafer Üskül, İstanbul: Alfa Yayınları, 1990.

ZOLL, *Annual Report 2020*, https://www.zoll.de/DE/FIU/Fachliche-Informationen/Jahresberichte/jahresberichte_node.html, .s10. (31.12.2022).

ZOLL, *Annual Report 2021*, https://www.zoll.de/DE/FIU/Fachliche-Informationen/Jahresberichte/jahresberichte_node.html, s10. (31.12.2022).

ZOLL, *Public Private Partnership - Anti Financial Crime Alliance*, 2022, https://www.zoll.de/DE/FIU/Anti-Financial-Crime-Alliance/anti-financia-crime-alliance_node.html, (31.12.2022).

ZOLL, *Strategie gegen Geldwäsche und Terrorismusfinanzierung*, 2022, https://www.zoll.de/SharedDocs/Bilder/DE/Header/GI_0497_header_fiu.jpg?__blob=poster&v=7, (31.12.2022).

193 SAYILI VERGİ USUL KANUNU (VUK), 1961, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.4.213.pdf, (16.01.2022).

3628 SAYILI MAL BİLDİRİMİNDE BULUNULMASI, RÜŞVET VE YOLSUZLUKLARLA MÜCADELE KANUNU, 1990, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.3628.pdf, (08.02.2023).

5326 Sayılı Kabahatler Kanunu, 2005, https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5326.pdf, (22.11.2021).

5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU, 2005, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5237&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5, (02.09.2022).

5549 SAYILI SUÇ GELİRLERİNİN AKLANMASININ ÖNLENMESİ HAKKINDA KANUN, 2006, https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5549.pdf, (19.11.2021).

5607 SAYILI KAÇAKÇILIKLA MÜCADELE KANUNU, 2007, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5607.pdf, (12.09.2022).

6415 SAYILI TERÖRİZMİN FİNANSMANININ ÖNLENMESİ HAKKINDA KANUN, 2013, https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/02/20130216-3.htm, (15.09.2022).

7262 SAYILI KİTLE İMHA SİLAHLARININ YAYILMASININ FİNANSMANININ ÖNLENMESİNE İLİŞKİN KANUN, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=7262&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5, (17.09.2022).

30474 SAYILI RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANAN 1 SAYILI CUMHURBAŞKANLIĞI TEŞKİLATI HAKKINDA CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ, https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/19.5.1.pdf, s.124-126. (22.01.2023).

TÜRK PARASI KIYMETİNİ KORUMA HAKKINDA 32 SAYILI KARAR İLİŞKİN TEBLİĞ, 2008, https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=11990&mevzuatTur=Teblig&mevzuatTertip=5, (30.11.2021).

26693 SAYILI TERÖRÜN FİNANSMANINA YÖNELİK ŞÜPHELİ İŞLEMLERİN BİLDİRİMİ GENEL TEBLİĞİ, 2014, https://www.mevzuat.gov.tr/anasayfa/MevzuatFihristDetayIframe?MevzuatTur=9&MevzuatNo=11703&MevzuatTertip=5, (03.05.2022).

SUÇ GELİRLERİNİN AKLANMASININ VE TERÖRÜN FİNANSMANININ ÖNLENMESİNE DAİR TEDBİRLER HAKKINDA YÖNETMELİK, 2008, https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/21.5.200713012.pdf, (20.11.2021).

MALİ TABLOLAR ANALİZİ

Yrd. Doç. Dr. Mustafa SAVCI

8. Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-605-327-437-7

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Şubat 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

I. BÖLÜM

1. MALİ TABLOLAR ANALİZİ İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR....1
1.1. İŞLETMENİN TANIMI VE MALİ AMAÇLARI....1
1.1.1. İşletmenin Piyasa Değerini ve Ortakların Refah Seviyesini Artırmak....2
1.1.2. Sürekliliği Sağlamak ve Büyümek,....3
1.1.3. Ödeme Güçlüğüne ve İflasa Uğramamak....4
1.1.4. Rakiplerine Karşı Rekabet Edebilmek....4
1.1.5. Pazar Payını Artırmak....5
1.1.6. Maliyetleri Azaltmak....5
1.2. İŞLETMENİN VARLIKLARI VE KAYNAKLARI....5
1.2.1. İşletmenin Varlık Türleri....6
1.2.2. İşletmenin Kaynak Türleri....6
1.3. İŞLETMENİN GELİR VE GİDERLERİ....6
1.4. İŞLETMELERDE LİKİDİTE VE İLLİKİDİTE....8
1.5. MALİ NİTELİKTEKİ OLAYLAR....8
1.6. HESAP DÖNEMİ VE FAALİYET DÖNGÜSÜ....9
1.7. MALİ TABLONUN TANIMI VE AMAÇLARI....10
1.8. MALİ TABLOLARDAKİ BİLGİLERİN ÖZELLİKLERİ....11
1.9. MALİ ANALİZ VE MUHASEBENİN TEMEL KAVRAMLARI....11
1.10. MALİ ANALİZİN ÜLKEMİZDE GELİŞİMİ....15
1.11. MALİ ANALİZİN AMAÇLARI....16
1.12. MALİ ANALİZİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER....16
1.12.1. Ekonomik Faktörler....17
1.12.2. İşletmeyle İlgili Faktörler....17
1.12.3. Mali Analizi Yapanla İlgili Faktörler....17
1.12.4. Muhasebeyle İlgili Faktörler....18
1.13. MALİ ANALİZİN TARAFLARI....18
1.14. MALİ ANALİZİN TÜRLERİ....19
1.14.1. Kapsamına Göre Mali Analiz Türleri....20
1.14.1.1. Statik Analiz....20

1.14.1.2. Dinamik Analiz 20
1.14.2. Amacına Göre Mali Analiz Türleri 21
1.14.3. Analizi Yapana Göre Mali Analiz Türleri 21
1.15. MALİ ANALİZİN FİNANSAL KARARLARDA KULLANILMASI 21
1.16. MALİ PLANLAMA 22
1.17. MALİ TABLOLARIN DENETİMİ 22
1.18. İŞLETMELERDE OPTİMAL SERMAYE YAPISI VE MALİYETİ 23
1.19. İŞLETMELERDE FAALİYET SONUCUNUN SERMAYE ETKİSİ 23
1.20. MALİ BAŞARISIZLIK 24
1.20.1. İşletme İçinden Kaynaklanan Mali Başarısızlık Nedenleri 24
1.20.1.1. Yetersiz Yönetimden Kaynaklanan Başarısızlıklar 25
1.20.1.2. Aşırı Borçlanmadan Kaynaklanan Başarısızlıklar 25
1.20.1.3. Yetersiz Nakit Akışından Kaynaklanan Başarısızlıklar 26
1.20.1.4. Yetersiz İşletme Sermayesinden Kaynaklanan Başarısızlıklar 26
1.20.1.5. Bütçe Kontrolünün Olmayışından Kaynaklanan Başarısızlıklar 27
1.20.1.6. Maliyet Sisteminden Kaynaklanan Başarısızlıklar 27
1.20.2. İşletme Dışı Nedenlerden Kaynaklanan Mali Başarısızlık Nedenleri 28
1.21.I. BÖLÜMÜN ÇALIŞMA SORULARI 29
I. BÖLÜMDE YARARLANILAN KAYNAKLAR 35

II. BÖLÜM

2. TEMEL MALİ TABLOLAR 37
2.1. GENEL AÇIKLAMA 37
2.2. BİLANÇO 37
2.2.1. Bilanço İlkeleri 38
2.2.1.1. Bilançonun Temel İlkelerine Aykırı Davranışlar 42
2.2.2. Bilanço Tipleri 42
2.2.3. Kavram Bakımından Bilanço Çeşitleri 48
2.2.4. Bilanço Hesap Gruplarının Mali Analiz Açısından Tanımı ve Önemi 49
2.2.4.1. Aktif Hesap Grupları 49
2.2.4.1.1. Dönen Varlıklar 49
2.2.4.1.1.1. Dönen Varlıkların Mali Analiz Açısından Önemi 54
2.2.4.1.2. Duran Varlıklar 54

2.2.4.1.2.1. Duran Varlıkların Mali Analiz Açısından Önemi 59
2.2.4.2. Pasif Hesap Grupları 60
2.2.4.2.1. Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar 60
2.2.4.2.1.1. Kısa Vadeli Yabancı Kaynakların Mali Analiz Açısından Önemi 65
2.2.4.2.2. Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar 65
2.2.4.2.2.1. Uzun Vadeli Yabancı Kaynakların Mali Analiz Açısından Önemi 70
2.2.4.2.3. Öz Kaynaklar 70
2.2.4.2.3.1. Öz Kaynakların Mali Analiz Açısından Önemi 73
2.2.5. Bilanço Düzenlenmesine Örnek 73
2.2.6. Enflasyon ve Bilançoya Etkisi 75
2.2.6.1. Enflasyonun Aktif Kalemlere Etkisi 75
2.2.6.2. Enflasyonun Pasif Kalemlere Etkisi 76
2.3. GELİR TABLOSU 78
2.3.1. Gelir Tablosu İlkeleri 78
2.3.2. Gelir Tablosu Tipleri 80
2.3.3. Gelir Tablosunun Bölümleri 83
2.3.3.1. Brüt Satış Kârı veya Zararı Bölümü 83
2.3.3.1.1. Brüt Satış Kârı veya Zararı Bölümünün Mali Analiz Açısından Önemi 83
2.3.3.2. Faaliyet Kârı veya Zararı Bölümü 84
2.3.3.2.1. Faaliyet Kârı veya Zararı Bölümünün Mali Analiz Açısından Önemi 84
2.3.3.3. Olağan Kâr veya Zarar Bölümü 84
2.3.3.3.1. Olağan Kâr veya Zarar Bölümünün Mali Analiz Açısından Önemi 85
2.3.3.4. Dönen Kârı veya Zararı Bölümü (Vergi Öncesi Kâr ve Zarar) 85
2.3.3.4.1. Dönem Kârı veya Zararı Bölümünün Mali Analiz Açısından Önemi 86
2.3.3.5. Dönem Net Kârı ve Zararı Bölümü 86
2.3.3.5.1. Dönem Net Kârı ve Zararı Bölümünün Mali Analiz Açısından Önemi 86
2.3.4. Gelir Tablosunun Düzenlenmesine Örnek 87
2.3.5. Enflasyon ve Gelir Tablosuna Etkisi 88
2.4. II. BÖLÜM ÇALIŞMA SORULARI 91
II. BÖLÜMDE YARARLANILAN KAYNAKLAR 97

III. BÖLÜM

3. EK MALİ TABLOLAR 99
3.1. GENEL AÇIKLAMA 99
3.2. SATIŞLARIN MALİYET TABLOSU 99
3.2.1. Genel Açıklama 99
3.2.2. Satışların Maliyet Tablosunun Biçimsel Yapısı 100
3.2.3. Satışların Maliyet Tablosunun Bölümleri 101
3.2.3.1. Satılan Mamullerin Maliyeti 101
3.2.3.2. Satılan Ticari Malların Maliyeti 102
3.2.3.3. Satılan Hizmet Maliyeti 103
3.2.4. Satışların Maliyet Tablosunun Düzenlenmesine Örnek 103
3.2.5. Satışların Maliyetinin Analizi 105
3.3. FON AKIM TABLOSU 105
3.3.1. Genel Açıklama 105
3.3.2. Fon Akım Tablosunun Biçimsel Yapısı 106
3.3.3. Fon Akım Tablosunun Kalemleri 108
3.3.3.1. Fon Kaynakları 108
3.3.3.2. Fon Kullanımları 111
3.3.4. Fon Akım Tablosunun Düzenlenmesi 115
3.3.5. Fon Akım Tablosunun Analizi 118
3.4. NAKİT AKIM TABLOSU 118
3.4.1. Genel Açıklama 118
3.4.2. Nakit akım Tablosu – Bilanço ve Gelir Tablosu Arasındaki Farklar 119
3.4.3. Nakit Akım Tablosunun Biçimsel Yapısı 119
3.4.3.1.Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu Tarafından Hazırlanan Nakit Akım Tablosunun Biçimsel Yapısı 121
3.4.4. Nakit Akım Tablosunun Kalemleri 123
3.4.4.1. Dönem Başı Nakit Mevcudu 123
3.4.4.2. Dönem İçi Nakit Girişleri 123
3.4.4.3. Dönem İçi Nakit Çıkışları 124
3.4.4.4. Dönem Sonu Nakit Mevcudu 126
3.4.4.5. Nakit Artışı ve Azalışı 126
3.4.5. Nakit Girişi ve Çıkışı Gerektirmeyen İşlemler 126
3.4.6. Nakit Akım Tablosunun Düzenlenmesi 126

3.4.7. Nakit Akım Tablosunun Analizi 130
3.5. KÂR DAĞITIM TABLOSU 130
3.5.1. Genel Açıklama 130
3.5.2. Kâr Dağıtım Tablosunun Düzenlenme Kuralları 131
3.5.3. Kâr Dağıtım Tablosunun Yapısı 131
3.5.4. Kâr Dağıtım Tablosunun Kalemleri 133
3.5.4.1. Dönem Kârının Dağıtımı 133
3.5.4.2. Yedeklerin Dağıtımı 134
3.5.4.3. Hisse Başına Kâr 134
3.5.5. Kâr Dağıtım Tablosunun Düzenlenmesine Örnek 134
3.5.6. Kâr Dağıtım Tablosunun Analizi 138
3.6. ÖZ KAYNAK DEĞİŞİM TABLOSU 138
3.6.1. Genel Açıklama 138
3.6.2. Öz Kaynak Değişim Tablosunun Düzenlenme Kuralları 138
3.6.3. Öz Kaynak Tablosunun Biçimsel Yapısı 139
3.6.4. Öz Kaynak Değişim Tablosunun Kalemleri 139
3.6.4.1. Ödenmiş Sermaye 140
3.6.4.2. Sermaye Yedekleri 140
3.6.4.3. Kâr Yedekleri 141
3.6.4.4. Geçmiş Yıl Kâr ve Zararı 141
3.6.4.5. Dönem Net Kârı ve Zararı 141
3.6.5. Özkaynak Değişim Tablosunun Düzenlenmesine Örnek 141
3.6.6. Öz Kaynak Değişim Tablosunun Analizi 143
3.7. NET İŞLETME SERMAYESİ DEĞİŞİM TABLOSU 143
3.7.1. Genel Açıklama 143
3.7.2. Net İşletme Sermayesi Değişim Tablosunun Biçimsel Yapısı 144
3.7.3. Net İşletme Sermayesinin Kaynakları 145
3.7.4. Net İşletme Sermayesinin Kullanımı 146
3.7.5. Net İşletme Sermayesi Değişim Tablosunun Düzenlenmesine Örnek 148
3.7.6. Net İşletme Sermayesi Değişim Tablosunun Analizi 150
3.8. III. BÖLÜM ÇALIŞMA SORULARI 151
III. BÖLÜMDE YARARLANILAN KAYNAKLAR 157

IV. BÖLÜM

4. MALİ ANALİZ TEKNİKLERİ 159
4.1. GENEL AÇIKLAMA 159
4.2. KARŞILAŞTIRMALI MALİ TABLOLAR ANALİZİ 160
4.2.1. Genel Açıklama 160
4.2.2. Karşılaştırmalı Bilançoların Düzenlenmesi 160
4.2.2.1. Karşılaştırmalı Bilançonun Analizi 162
4.2.3. Karşılaştırmalı Gelir Tablosunun Düzenlenmesi 165
4.2.3.1. Karşılaştırmalı Gelir Tablosunun Analizi 166
4.3. DİKEY YÜZDE YÖNTEMİ İLE ANALİZ 168
4.3.1. Genel Açıklama 168
4.3.2. Bilançonun Dikey Yüzde Yöntemi ile Düzenlenmesi 169
4.3.2.1. Bilançonun Dikey Yüzde Yöntemi ile Analizi 170
4.3.3. Gelir Tablosunun Dikey Yüzde Yöntemi ile Düzenlenmesi 174
4.3.3.1. Gelir Tablosunun Dikey Yüzde Yöntemi İle Analizi 174
4.4. TREND (EĞİLİM YÜZDELERİ) ANALİZİ 177
4.4.1. Genel Açıklama 177
4.4.2. Bilançonun Trend'e (Eğilimin Yüzdelerine) Göre Düzenlenmesi 177
4.4.2.1. Bilançonun Trend (Eğilim Yüzdelerine) Göre Analizi 179
4.4.3. Gelir Tablosunun Trend'e (Eğilim Yüzdesine) Göre Düzenlenmesi 185
4.4.3.1. Gelir Tablosunun Trend'e (Eğilim Yüzdelerine) Göre Analizi 186
4.5. ORAN ANALİZİ 191
4.5.1. Genel Açıklama 191
4.5.2. Likidite Oranları 192
4.5.2.1. Cari Oran 192
4.5.2.2. Asit Test Oranı 193
4.5.2.3. Hazır Değerler (Nakit) Oranı 194
4.5.2.4. Likidite Oranları İle İlgili Örnek 194
4.5.3. Mali Yapıya İlgili (Kaldıraç) oranları 195
4.5.3.1. Toplam Yabancı Kaynaklar Oranı 196
4.5.3.2. Toplam Yabancı Kaynaklar / Öz Kaynaklar Oranı 196
4.5.3.3. Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar / Öz Kaynaklar Oranı 197
4.5.3.4. Duran Varlıklar / Öz Kaynaklar Oranı 197
4.5.3.5. Duran Varlıklar / Sürekli Sermaye Oranı 197

4.5.3.6. Faiz Karşılama Oranı 197
4.5.3.7. Mali Yapı İle İlgili Örnek 197
4.5.4. Faaliyet (Verimlilik) Oranları 199
4.5.4.1. Alacak Devir Hızı 199
4.5.4.2. Stok Devir Hızı 200
4.5.4.3. Net İşletme Sermayesi Devir Hızı 201
4.5.4.4. Dönen Varlıkların Devir Hızı 201
4.5.4.5. Duran Varlıkların Devir Hızı 201
4.5.4.6. Aktif Devir Hızı 202
4.5.4.7. Öz Kaynak Devir Hızı 202
4.5.4.8. Faaliyet Oranları İle İlgili Örnek 202
4.5.5. Kârlılık Oranları 204
4.5.5.1. Satışlarla İlgili Kârlılık Oranları 204
4.5.5.2. Öz Kaynak Kârlılık Oranları 205
4.5.5.3. Karlılık Oranları İle İlgili Örnek 206
4.5.6. Piyasa Değeri Oranları 207
4.5.6.1. Fiyat / Kazanç Oranı 207
4.5.6.2. Piyasa Değeri / Defter Değeri 208
4.5.6.3. Kâr Payı Getiri Oranı 208
4.5.6.4. Piyasa Değerleri İle İlgili Örnek 208
4.5.7. Oran Analizi ile İlgili Örnekler 210
4.6. IV. BÖLÜM ÇALIŞMA SORULARI 216
IV. BÖLÜMDE YARARLANILAN KAYNAKLAR 223

V. BÖLÜM

5. TMS-TFRS'LER VE MALİ ANALİZ 225
5.1. GENEL AÇIKLAMA 225
5.2. TÜRKİYE MUHASEBE VE FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI 225
5.2.1. Genel Açıklama 225
5.2.2. Finansal Durum Tablosu (Bilanço) 226
5.2.2.1. Finansal Durum Tablosunda Kısa ve Uzun Vade Ayırımı 227
5.2.3. Kapsamlı Gelir Tablosu (Gelir Tablosu) 231
5.2.4. Nakit Akım Tablosu 233
5.2.5. Özkaynak Değişim Tablosu 236

5.2.6. TMS-TFRS'lerin Mali Analiz Üzerindeki Etkileri 236
5.2.7. Örnek Uygulama 237
5.3. V. BÖLÜM ÇALIŞMA SORULARI 244
V. BÖLÜMDE YARARLANILAN KAYNAKLAR 247

VI. BÖLÜM

6. MALİ PLANLAMA – DENETİM VE GİDER ANALİZİ 249
6.1. MALİ PLANLAMANIN TANIMI VE AMACI 249
6.2. MALİ PLANLAMA YÖNTEMLERİ 250
6.2.1. Tahmini (Proforma) Bilanço Yöntemi 250
6.2.1.1. Günlük Satış Yöntemi 250
6.2.1.2. Satış Yüzdesi Yöntemi 253
6.2.1.3. Oran Yöntemi 254
6.2.2. Nakit Bütçesi 256
6.2.2.1. Nakit Bütçesinin Hazırlanması 257
6.2.2.2. Nakit Bütçesinin Hazırlanmasına İlişkin Örnek 258
6.3. MALİ DENETİM 259
6.4. MALİ TABLOLARIN DENETLENMESİNİN İŞLETME AÇISINDAN ÖNEMİ 260
6.5. İŞLETMELERDE ÜRETİM HACMİ VE GİDERLER 261
6.5.1. Sabit Giderler 261
6.5.2. Değişken Giderler 262
6.5.3. Giderler ve Başabaş Noktası Analizi 262
6.5.4. Giderler ve Kaldıraç Dereceleri 264
6.6. V. BÖLÜM ÇALIŞMA SORULARI 268
VI. BÖLÜMDE YARARLANILAN KAYNAKLAR 273
6.7. ÇÖZÜMLÜ SORULAR 274
6.8. EK ÇALIŞMA SORULARI 285

YARARLANILAN KAYNAKLAR 311

BÖLÜM ÇALIŞMA SORULARININ CEVAP ANAHTARI 315

YARARLANILAN KAYNAKLAR

AKDOĞAN, Nalan : Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri,
TENKER, Nejat Gazi Kitabevi, Ankara, 2001

AKGÜÇ, Öztin : Mali Tablolar Analizi, İstanbul, 2002.

AKGÜÇ, Öztin : Finansal Yönetim, Muhasebe Enstitüsü Yayını, Nr. 56, İstanbul, 1989

AKINCI, N., ÜNLEM, M. : Mali Tablolar Analizi, Barış Yayınları, 1988, İzmir

ALPUGAN, Oktay : İşletme Ekonomisi ve Yönetimi, Beta Basım
DEMİR, M. Hulusi vd. Yayım Dağıtım A.Ş., Nr.116, İstanbul, 1987

ARGENTİ, John : Corparate Collapse, Published By Mcgraw Hill Book Company Limited, U.K. 1976

AYDIN, Nurhan ve diğerleri : Finansal Yönetim, Açıköğretim Fakültesi Yayını, No. 779, Eskişehir, 2003

BAYRİ, Osman : Tekdüzen Muhasebe Sistemine ve Türkiye Muhasebe – Finansal Raporlama Standartlarına Göre Gelir Tablolarının Biçimsel Yapısı, Kapsamı ve İçeriğinin Karşılaştırmalı Analizi, Muhasebe ve Finansman Dergisi.

BENLİGİRAY, Y., ERDOĞAN, N.,
BEKTÖRE, S., KAYA, E., : Muhasebe Uygulamaları, Açıköğretim Fakültesi Yayını, No:769, Eskişehir, 2003

BOLAK, Mehmet : İşletme Finansı, Birsen Yayınevi, İstanbul, 2000

BÜKER, Semih : Finansal Yönetim, Açıköğretim Fakültesi Yayınları, No.463, Eskişehir, 1998

BREALEY, Richard A.,
C.MYERS STWART, C.,
MARCUS, Alan S., : İşletme Finansının Temelleri, Çevirenler; BOZ KURT, Ü., ARIKAN, T., DOĞUKANLI, H., İstanbul, 1999

CEMALCILAR, İlhan ve diğerleri : İşletmecilik Bilgilisi, İşitme Özürlü Çocuklar ve Araştırma Vakfı Yayınları, Nr.3, Eskişehir, 1985

CEMALCILAR, Ö., BENLİGİRAY, Y., SÜRMELİ, F. : Genel Muhasebe Açıköğretim Fakültesi Yayını No. 718, Eski-şehir, 2002

CEYLAN, Ali : Meslek Yüksekokulları İçin Finansal Yönetim, Ekin Kitavebi, Bursa, 2004

CEYLAN, Ali : İşletmelerde Finansal Yönetim, Ekin Kitabevi, Bursa, 1998

ÇABUK, Adem, LAZOL, İbrahim : Mali Tablolar Analizi, Vipaş A.Ş.Yayını, Bursa, 2000

ÇANKAYA, İslam : Serbest Muhasebecilik-Mali Müşavirlik Staja Başlama, Ankara, 2001

ÇETİNER, Ertuğrul : İşletmelerde Mali Analiz, Gazi Kitabevi, Ankara, 2004

ÇÖMLEKÇİ, Ferruh : Muhasebe Denetimi ve Mali Analiz, Açıköğretim Fakültesi ve diğerleri Yayını, No. 839, Eskişehir, 2004

DAĞLI, Hüseyin : Finansal Yönetim, Derya Kitabevi, Trabzon, 1999

DİNÇER, Ömer : Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası, İstanbul 1992

ERCAN, M. Kemal, BAN, Ünsal : (Değere Dayalı İşletme Finansı), Finansal Yönetim, Gazi Kitabevi, 2005

EROL, Cengiz : Nakit Akım Yaklaşım Yöntemiyle Kredi Değerlendirilmesi, Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, Nr. 167, Ankara, 1991

GÜREDİN, Ersin : Denetim, Beta Basın Yayın dağıtım A.Ş., İstanbul, 1994.

HAFTACI, Vasfi : İşletmelerde Finansal Çözümleme, Trabzon, 2003.

İSLAMOĞLU, A. Hamdi : Pazarlama İlkeleri, KTÜ. Yayınları, Nr. 170, Trabzon, 1993

KARACAN, Sami : KOBİ'lerde UFRS'ye Uygun Finansal Raporlama, İzmit, 2009

KARAPINAR, A., ZAİF, A., F. : Uluslararası Finansal Raporlama Standartları İle Uyumlu Finansal Analiz, Ankara, 2009.

KOÇ YALKIN, Yüksel : Yönetim Aracı Olarak İşletme Bütçeleri, Ankara,1985

MCLANEY, E. : Busines Finance For Decision Makers, Pıtman Publishing, Singapore, 1994

SAVCI, Mustafa : İşletmelerde Mali Başarısızlıklar ve Maliyet Yönetimi, KTÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon, 1996

SAVCI, Mustafa : Maliyet Muhasebesine Giriş, Aktif Yayınevi, İstanbul, 2004

ÖRTEN, R., KAVAL, H., KARAPINAR, A. : Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları: Uygulama ve Yorumları, Ankara, 2012.

SÜRMEN, Yusuf : Muhasebe 1, Trabzon, 1998

TÜREDİ, Hasan : Şirketler Muhasebesi, Trabzon, 2005

TÜREDİ, Hasan : DENETİM, Trabzon, 2000

TÜRMOB : Muhasebenin Temel Kavramları ve Tekdüzen Hesap Planı, Ankara, 1998

TÜRMOB : Türkiye Muhasebe Standartları 3, 1997

Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları, www.kgk.gov.tr

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği, Sıra No. 1, T.C. Resmi Gazete, 26.12.1992, Sayı : 21447

İİK.

TTK.

MALİYE POLİTİKASI

Prof. Dr. Coşkun KARACA

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-63-8

Sayfa Düzeni & Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Mart 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
MALİYE POLİTİKASININ TANIMI VE AMAÇLARI

1. MALİYE POLİTİKASINA İLİŞKİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE 1
2. MALİYE POLİTİKASININ DOĞUŞU VE GELİŞİMİ 2
3. MALİYE POLİTİKASININ AMAÇLARI 6
3.1. Ekonomik İstikrarın Sağlanması 6
3.1.1. Fiyat İstikrarı 8
3.1.2. Tam İstihdam 8
3.2. Ekonomik Büyümenin ve Kalkınmanın Sağlanması 8
3.3. Gelir ve Servet Dağılımının Düzenlenmesi 10
3.4. Maliye Politikasının Diğer Amaçları 11

İKİNCİ BÖLÜM
MALİYE POLİTİKASI ARAÇLARI

1. KAMU HARCAMA POLİTİKASI 14
1.1. Cari Harcamalar 16
1.2. Yatırım Harcamaları 17
1.3. Transfer Harcamaları 18
1.3.1. İktisadi (Ekonomik) Transferler 18
1.3.2. Mali Transferler 19
1.3.3. Sosyal Transferler 19
1.3.4. Borç Faiz Ödemeleri 20
1.3.5. Sermaye Teşkili Transfer Harcaması 20
2. KAMU GELİRLERİ VE VERGİ POLİTİKASI 22
2.1. Vergiler 22
2.1.1. Vergi Politikası 24
2.1.2. Vergi Esnekliği 25
2.2. Harçlar 26
2.3. Para ve Vergi Cezaları 26
2.4. Fon Gelirleri 27
2.5. Senyoraj Geliri 28
2.6. Mali Tekel Geliri 30
2.7. Mülk ve Teşebbüs Geliri 30

3. BORÇLANMA VE BORÇ İDARESİ POLİTİKASI 30
3.1. Klasik İktisatçıların Devlet Borçlanmasına İlişkin Yaklaşımı 31
3.2. Müdahaleci Maliye Yaklaşımının Devlet Borçlanmasına İlişkin Görüşleri 32
3.3. Monetarist Yaklaşımın Devlet Borçlanmasına İlişkin Görüşü 32
3.4. Devlet Niçin İç Borçlanmaya Başvurur? 33
3.4.1. Bütçe Açıklarının ve Harcamaların Finansmanı 33
3.4.2. Olağanüstü Dönemlerde Harcamaların Finansmanı 33
3.4.3. Büyük Proje ve Yatırımların Finansmanı 34
3.4.4. Ekonomik İstikrarın Sağlanması 34
3.5. Devlet Niçin Dış Borçlanmaya Başvurur? 34
3.5.1. İç Tasarrufların Yetersiz Olması 35
3.5.2. Ödemeler Dengesi Açıkları 36
3.5.3. Döviz Darboğazının Aşılması 37
3.5.4. Siyasi ve Askeri Nedenler 38
3.5.5. Ekonomik Nedenler 39
3.5.6. Tarihi ve Kültürel Nedenler 40
3.5.7. İnsancıl ve Ahlaki Nedenler 40
3.6. Kamu Borçlarının Sınıflandırılması 40
3.6.1. İsteğe Bağlı Borçlar 40
3.6.2. Cebrî (Zorunlu) Borçlar 41
3.6.3. Kısa Vadeli Borçlar (Dalgalı Borçlar) 42
3.6.4. Uzun Vadeli Borçlar (Konsolide Borçlar) 43
3.6.5. İç Borç-Dış Borç 43
3.7. İç Borçlanmanın Etkileri Nelerdir? 44
3.7.1. İç Borçlanmanın Büyüme ve Ödemeler Dengesi Üzerindeki Etkileri 44
3.7.2. İç Borçlanmanın Faiz Oranı Üzerindeki Etkisi 45
3.7.3. İç Borçlanmanın Enflasyon Üzerindeki Etkisi 45
3.7.4. İç Borçlanmanın Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkisi 46
3.8. Dış Borçlanmanın Etkileri Nelerdir? 48
3.8.1. Dış Borçlanmanın Ekonomik İstikrar Üzerindeki Etkisi 48
3.8.2. Dış Borçlanmanın Ekonomik Büyüme ve Kalkınma Üzerindeki Etkisi 49
4. BÜTÇE POLİTİKASI 49
4.1. Klasik Bütçe Politikası 50
4.2. Devri Bütçe Politikası 51
4.3. Telafi Edici Bütçe Politikası 52

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DEVLETİN EKONOMİYE MÜDAHALESİNİN GEREKÇESİ VE MALİYE POLİTİKASINA İLİŞKİN İKTİSADİ GÖRÜŞLER

1. DEVLET EKONOMİYE NİÇİN MÜDAHALE EDER/ETMELİDİR? 54

2. DEVLET MÜDAHALESİ VE MALİYE POLİTİKASI SONUÇLARININ İYİ YA DA KÖTÜ OLDUĞU NASIL ANLAŞILIR? 55

2.1. Kişi Başına Düşen Milli Gelir Artıyor Mu? 55

2.2. Gelir Adaleti Sağlanmış Mı? 56

2.3. Kaynaklar Etkin Dağılmış Mı? 56

2.4. Toplum Refahı Artmış Mı? 58

3. KLASİK YAKLAŞIM ÖNCESİNDE MALİYE POLİTİKASINA İLİŞKİN İKTİSADİ GÖRÜŞLER 59

3.1. Merkantilizm: Korumacılığa İlişkin Devlet Müdahalesi 60

3.2. Fizyokrasi: Doğal Düzenin Doğuşu-Bırakınız Yapsınlar Bırakınız Geçsinler 61

4. KLASİK İKTİSAT ANLAYIŞI VE JANDARMA DEVLETİN DOĞUŞU 62

5. NEOKLASİK İKTİSAT: PİYASA BAŞARISIZLIĞI TEORİSİ 64

6. KEYNESYEN GÖRÜŞ: MALİYE POLİTİKASININ DOĞUŞU 65

7. STAGFLASYON KRİZİ, KEYNESYEN ANLAYIŞIN ÇÖZÜLMESİ VE YENİ MİKRO YAKLAŞIMLAR 68

7.1. Monetarist Yaklaşım: Para Önemli 68

7.2. Arz Yanlı İktisat 70

7.3. Kamu Tercihi Teorisi: Kamu Ekonomisinin Başarısızlığı 71

7.4. Yapısalcı Yaklaşım: Bağımlılık Teorisi 73

7.5. Post Keynesyenler: Gelirden Pay Alma Mücadelesi 75

7.6. Rasyonel Beklentiler Teorisi ve Yeni Klasik İktisat 76

8. TOPLUM REFAHININ ARTIRILMASINDA MALİYE POLİTİKASI KESİN ÇÖZÜM MÜDÜR? 78

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

EKONOMİK İSTİKRARIN SAĞLANMASINDA PARA VE MALİYE POLİTİKASI YÖNTEMLERİ

1. EKONOMİK İSTİKRAR NEDİR VE NASIL BOZULUR? 82

2. EKONOMİK İSTİKRARSIZLIĞIN ORTAYA ÇIKIŞI VE KONJONKTÜREL DALGALANMALAR 83

2.1. Daralma (Durgunluk) 84

2.2. Dip 85

2.3. Canlanma (Refah, Genişleme) 85

2.4. Zirve (Tepe) 85

3. KONJONKTÜREL DALGALANMALAR NİÇİN ORTAYA ÇIKAR? 86

3.1. Özel Sektör Tüketim ve Yatırım Harcamalarındaki Değişimler (Talep Şokları) 86
3.2. Doğa Olayları 87
3.3. Psikolojik Etkiler ve Beklentilerdeki Bozulma 87
3.4. Politikacı ve Bürokratların Uyguladığı Yanlı Ekonomi Politikaları 88
3.5. Üretim Maliyetlerinde Meydana Gelen Değişimler 88
3.6. Savaşlar 89
3.7. Sürpriz Politik Kararlar ve İşçi Hareketleri..... 89
3.8. Yurt Dışı Gelişmeler 90
3.9. Yenilikler ve Teknolojik Gelişmeler 90
4. EKONOMİK İSTİKRARIN SAĞLANMASI BİR ÜLKE İÇİN NİÇİN ÖNEMLİDİR?..... 91
4.1. İşsizliğin Ortaya Çıkışı..... 91
4.2. Ekonomik Daralma ve Gelir Dağılımında Bozulma..... 91
4.3. Hükümet Müdahalelerinde ve Regülasyonlarda Artış..... 92
4.4. Hükümet Bütçesinde Bozulma 92
4.5. Kayıtdışılığın Yaygınlaşması..... 92
5. EKONOMİK İSTİKRARIN SAĞLANMASINDA PARA POLİTİKASI ARAÇLARI..... 93
5.1. Koridor Sistemi ve Politika Faizi Belirleme..... 95
5.2. Açık Piyasa İşlemleri (APİ) ile Piyasadaki Para Hacmini Belirleme 98
5.3. Zorunlu Karşılık Oranları ile Piyasadaki Likiditeyi Düzenleme..... 99
5.4. Reeskont Oranları 101
5.5. Döviz Müdahaleleri.....101
5.6. İthalat Teminat Oranları 103
5.7. Kredi Tavanı Koyma.....103
5.8. Kamuoyu Açıklamaları 103
6. EKONOMİK İSTİKRARIN SAĞLANMASINDA MALİYE POLİTİKASI YÖNTEMLERİ 104
6.1. Otomatik İstikrar Sağlayıcılar.....106
6.1.1. Vergi Hasılatında ve Oranlarındaki Otomatik Değişmeler.....106
6.1.2. İşsizlik Sigorta Primleri 108
6.1.3. Tarım Sübvansiyonları.....108
6.1.4. Bireysel ve Kurumsal Tasarruflar 109
6.1.5. Kendiliğinden Ortaya Çıkan Bütçe Açık ve Fazlaları.....109
6.1.6. Stoklardaki Artış ve Azalışlar 109
6.1.7. Faiz Oranları.....110
6.2. İradi Maliye Politikaları 110
6.2.1. İradi Maliye Politikaları Nasıl Çalışır.....111
6.2.2. İradi Maliye Politikasında Yaşanan Gecikmeler Sorunu 112

6.2.3. İradi Maliye Politikalarında Aktarım Mekanizması 115
6.3. Formül Esnekliği Yöntemi 116
6.4. Telafi Edici Maliye Politikası 116
6.5. Kurala Dayalı Maliye Politikası 116
6.6. Tedrici Maliye Politikası 117
6.7. Şok Maliye Politikası 117
7. MALİYE POLİTİKALARI VE YAPISAL UYUM PROGRAMLARI 117
7.1. Ortodoks Politikalar 118
7.2. Heterodoks Politikalar 118
7.3. Mali Kurallar 118

BEŞİNCİ BÖLÜM

EKONOMİK İSTİKRARIN SAĞLANMASINDA PARA VE MALİYE POLİTİKASININ ETKİNLİĞİ

1. PARA VE MALİYE POLİTİKALARININ EKONOMİK ETKİLERİ 121
1.1. Para Politikası 124
1.2. Maliye Politikası 125
1.3. LM Eğrisi 125
1.4. IS Eğrisi 126
2. DIŞA KAPALI EKONOMİDE PARA VE MALİYE POLİTİKALARI (HİCKS–HANSEN IS–LM MODELİ) 127
3. AÇIK EKONOMİDE PARA VE MALİYE POLİTİKALARI (MUNDELL–FLEMİNG MODELİ) 128
3.1. Mundell–Fleming IS–LM–BP Modeli 129
3.2. Sabit Döviz Kuru Rejiminde Mundell–Fleming Modelinin Etkinliği 131
3.2.1. Para Politikasının Etkinliği (Sabit Döviz Kuru – Sermaye Hareketleri Serbest) 132
3.2.2. Maliye Politikasının Etkinliği (Sabit Döviz Kuru – Sermaye Hareketleri Serbest) 133
3.3. Esnek Döviz Kuru Rejiminde Mundell–Fleming Modelinin Etkinliği 135
3.3.1. Para Politikasının Etkinliği (Esnek Döviz Kuru – Sermaye Hareketleri Serbest) 135
3.3.2. Maliye Politikasının Etkinliği (Esnek Döviz Kuru – Sermaye Hareketleri Serbest) 136

ALTINCI BÖLÜM
BÜTÇE POLİTİKASI VE BÜTÇE AÇIKLARI

1. BÜTÇE POLİTİKASI VE EKONOMİK İSTİKRAR 140
2. BÜTÇE POLİTİKASI UYGULAMALARI 140
2.1. Denk Bütçe Politikası 140
2.2. Bilinçli Bütçe Açığı Politikası 140
2.3. Bilinçli Bütçe Fazlası Politikası 141
3. BÜTÇE AÇIKLARI 141
3.1. Bütçe Açıkları Nasıl Ortaya Çıkar 141
3.2. Bütçe Açıklarının Piyasa Üzerindeki Etkisi Nedir? 143
3.3. Kamu Kesimi Borçlanma Gereksinimi (KKBG) Nedir? 144
3.3.1. Geleneksel (Merkezi Yönetim) Bütçe Dengesi 145
3.3.2. Birincil (Faiz dışı) Bütçe Dengesi 146
3.3.3. İşlemsel (Operasyonel) Bütçe Dengesi 148
3.4. Tam İstihdam Bütçe Dengesi 150
3.5. Mali Kaldıraç 150
4. BÜTÇE AÇIKLARI, PARA BASIMI VE ENFLASYON SORUNU 151
5. BÜTÇE AÇIKLARI, FAİZ ORANLARI, ÖDEMELER DENGESİ VE FİYATLAR GENEL DÜZEYİ İLİŞKİSİ 153
6. MALİ SÜRÜKLENME (VERGİ ÇENGELİ, MALİ FREN) 154

YEDİNCİ BÖLÜM
HAZİNE VE İŞLEVLERİ

1. BÜTÇE VE NAKİT DENGESİ 157
2. GELİR VE GİDER ARASINDAKİ UYUMU SAĞLAMA İŞLEVİ 159
3. BORÇLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ (BORÇ STOKU, BORÇ YÜKÜ VE BORÇ SERVİSİ) ..160
3.1. Borç Stoku 160
3.2. Borç Yükü 161
3.3. Borç Servisi 161
3.4. Borçların Sürdürülebilirliği 162
4. BORÇ YÖNETİMİ 163
4.1. Olağan Borç Yönetimi 164
4.2. Olağanüstü (İstisnai) Borç Yönetimi 164
4.2.1. Konsolidasyon (Tahkim) 164
4.2.2. Kamu Borçlarının Değiştirilmesi (Konversiyon) 165
4.2.3. Borçların Bütçe Fazlası Sağlanarak Ödenmesi 165

4.2.4. Monetizasyon 166
4.2.5. Moratoryum 166
5. TÜRKİYE'DE HAZİNE HANGİ İÇ BORÇLANMA ARAÇLARINI KULLANIR? 166
5.1. Hazine Bonosu 166
5.2. Devlet Tahvili 167
6. TÜRKİYE'DE HAZİNE HANGİ İÇ BORÇLANMA YÖNTEMLERİNİ KULLANIR? 168
6.1. İhale Yöntemi 168
6.2. "TAP" Yöntemi (Hazır Satış, Musluk Yöntemi) 169
6.3. Doğrudan Satış Yöntemi 169
6.4. Halka Arz Yöntemi 169
7. HAZİNE KİMLERDEN BORÇLANIR? 169
7.1. Bankalar ve Finans Kurumlarından Borçlanma 170
7.2. Özel Kişi ve Kuruluşlardan Borçlanma 170
7.3. Sigorta Şirketlerinden Borçlanma 171
7.4. Sosyal Güvenlik Kurumlarından, Fonlardan ve Kamu İktisadi Kuruluşlarından Borçlanma 171
7.5. Merkez Bankasından Borçlanma 172
8. MERKEZ BANKASI VE PARA POLİTİKASI 172
9. PARA İKAMESİ VE DOLARİZASYON 173

SEKİZİNCİ BÖLÜM
ENFLASYONLA MÜCADELEDE MALİYE POLİTİKASI

1. ENFLASYONUN NEDENLERİ 175
1.1. Talepte Meydana Gelen Değişimler 176
1.2. Girdi Maliyetlerinde Artış 176
1.3. Eksik Rekabet Piyasalarının Varlığı 177
1.4. Gelirden Pay Alma Mücadeleleri 177
1.5. Para Politikasına İlişkin Yanlış Kararlar 178
1.6. Kredi Arzında ve Faiz Oranlarında Yaşanan Gelişmeler 178
1.7. Verimliliğin Üzerinde Ücret Artışları 178
1.8. Enflasyonist Beklentiler 179
1.9. Artan Bütçe Açıkları 179
1.10. Döviz Kuru Gelişmeleri 179
2. ENFLASYON TÜRLERİ 179
2.1. Talep Enflasyonu 180
2.2. Maliyet Enflasyonu 180

2.3. Fiyat Enflasyonu 181
2.4. Yapısal Enflasyon 181
2.5. İthal Enflasyon 181
3. TÜRKİYE'DE ENFLASYONUN HESAPLANMASI 182
4. ENFLASYONUN EKONOMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ 185
4.1. Tasarruf ve Yatırımların Olumsuz Etkilenmesi 185
4.2. Ödemeler Dengesinde Bozulma 186
4.3. İşlem Maliyetlerinde Artışlar 186
4.4. Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkiler 187
4.5. Vergi Gelirleri Üzerindeki Etkiler 187
4.6. Mali İstikrarın Bozulması: Olivera-Tanzi Etkisi 189
4.7. Bütçe ve Kamu Harcamaları Üzerindeki Etkiler 189
5. ENFLASYONLA MÜCADELEDE MALİYE POLİTİKASI 190
5.1. Enflasyonist Açık 193
5.2. Enflasyonla Mücadelede Kamu Harcamaları Politikası 194
5.2.1. Mal ve Hizmet Alımına Yönelik Harcamalar (Cari ve Yatırım Harcamaları) 194
5.2.2. Karşılıksız Transferler (Transfer Harcamaları) 195
5.3. Enflasyonla Mücadelede Kamu Gelirleri Politikası 196
5.3.1. Gelir Vergileri 197
5.3.2. Tüketim Üzerinden Alınan Vergiler 197
5.3.3. Servet Vergileri 198
5.4. Enflasyonla Mücadelede Borç Yönetimi Politikası 198
5.5. Enflasyonla Mücadelede Bütçe Politikası 199

DOKUZUNCU BÖLÜM

DURGUNLUK (DEFLASYON) VE İŞSİZLİKLE MÜCADELEDE MALİYE POLİTİKASI

1. DEFLASYONA İLİŞKİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE 202
1.1. Deflasyonist Açık 202
1.2. Resesyon 203
1.3. Deflasyon 203
1.4. Depresyon 203
2. DURGUNLUĞA NEDEN OLAN ETKENLER 204
2.1. Milli Gelir Bileşenlerinde Meydana Gelen Bozulmalar 204
2.2. Beklentiler 205
2.3. Para ve Kredi Politikaları 205
2.4. Daraltıcı Maliye Politikaları 205

3. DEFLASYONLA (DURGUNLUKLA) MÜCADELEDE MALİYE POLİTİKASI 206
3.1. Deflasyonla (Durgunlukla) Mücadelede Kamu Harcamaları Politikası.....206
3.2. Deflasyonla Mücadelede Kamu Gelirleri Politikası 207
3.3. Deflasyonla Mücadelede Borç Yönetimi Politikası 208
4. ÇARPAN ANALİZİ 208
5. KEYNESYEN GELİR BELİRLEME MODELİ VE ÇARPAN ANALİZİ.....210
6. ÇARPANA HANGİ DURUMLARDA BAŞVURULUR.....216
7. ÇARPAN ANALİZİ İLE İLGİLİ SINIRLAMALAR 219
8. HIZLANDIRAN PRENSİBİ 221
9. DENK BÜTÇE ÇARPANI (HAAVELMO KURAMI).....222

ONUNCU BÖLÜM
STAGFLASYONLA MÜCADELEDE MALİYE POLİTİKASI

1. STAGFLASYONUN NEDENLERİ 226
1.1. Yapısal İşsizlik ve Enflasyon 226
1.2. Rekabetçi Olmayan Emek Piyasaları ve Güçlü İşçi Sendikaları 227
1.3. Eksik Rekabet.....227
1.4. Gelir Bölüşümü Mücadelesi.....229
1.5. Dış Ekonomik Koşullar.....229
1.6. Stagflasyona İlişkin Monetarist Yaklaşım: Doğal İşsizlik Oranı Varsayımı 229
1.6.1. Phillips Eğrisi 230
1.6.2. Uzun Dönem Phillips Eğrisi ve Uyarlanabilir Beklentiler Varsayımı 231
2. STAGFLASYONLA MÜCADELEDE UYGULANACAK POLİTİKALAR 234
2.1. Gelirler Politikası 235
2.2. Sektörel ve Bölgesel Ağırlıklı Önlemler.....235
2.3. Stagflasyonla Mücadelede Para ve Maliye Politikalarına İlişkin Araçların Optimal Bileşimi 235
2.4. Toplam Arzı Artırmaya Yönelik Politikalar 236
2.5. Eksik Rekabetin Önlenmesi.....236

ONBİRİNCİ BÖLÜM
EKONOMİK BÜYÜMENİN SAĞLANMASINDA MALİYE POLİTİKALARININ ROLÜ

1. EKONOMİK BÜYÜME NEDİR VE NASIL ORTAYA ÇIKAR.....237
2. EKONOMİK BÜYÜMEDE GSYH VE KİŞİ BAŞINA DÜŞEN MİLLİ GELİR.....238
3. EKONOMİK BÜYÜME TÜRLERİ.....239
3.1. Spontane Büyüme.....240

3.2. Planlı Büyüme 240
3.3. Dengeli Büyüme 240
3.4. Dengesiz Büyüme 240
3.5. Kapalı Büyüme 240
3.6. Açık Büyüme 240
3.7. Durgun Büyüme 241
4. EKONOMİK BÜYÜMEYİ BELİRLEYEN STRATEJİK FAKTÖRLER 241
4.1. Ekonomik Büyümenin Sağlanmasında Tasarrufların ve Yatırımların (Sermaye Birikimi) Önemi 241
4.2. Beşerî Sermaye 244
4.3. Teknolojik Gelişme 245
5. EKONOMİK BÜYÜMENİN SAĞLANMASINDA HARCAMA POLİTİKALARI 246
5.1. Reel Harcamalar 247
5.2. Transfer Harcamaları 247
6. EKONOMİK BÜYÜMENİN SAĞLANMASINDA VERGİ POLİTİKALARI 247
7. EKONOMİK BÜYÜME VE BORÇLANMA POLİTİKASI 248

ONİKİNCİ BÖLÜM

EKONOMİK KALKINMANIN SAĞLANMASINDA MALİYE POLİTİKALARININ ROLÜ

1. AZGELİŞMİŞLİK SORUNU 251
2. EKONOMİK KALKINMANIN KOŞULLARI 252
3. EKONOMİK KALKINMANIN SAĞLANMASINDA KAMU HARCAMALARININ ROLÜ ..254
4. EKONOMİK KALKINMANIN SAĞLANMASINDA KAMU GELİRLERİNİN ROLÜ 255
5. EKONOMİK KALKINMA VE KAMU BORÇLANMASI 256

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM

CARİ AÇIKLA MÜCADELEDE MALİYE POLİTİKASI

1. ÖDEMELER BİLANÇOSU ANA KALEMLERİ 257
1.1. Cari İşlemler Hesabı 258
1.2. Sermaye ve Finans Hesabı 258
1.3. Net Hata ve Noksan Hesabı 258
1.4. Resmi Rezerv Hesabı 259
2. CARİ İŞLEMLER DENGESİNE İLİŞKİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE 259
3. CARİ AÇIĞIN ORTAYA ÇIKMASINA NEDEN OLAN ETKENLER 260
3.1. Ekonomik Büyüme ve Dışa Bağımlılık Oranının Yüksekliği 260
3.2. İç Tasarruf Açığı 261

3.3. Bütçe Açığı 262
3.4. Enflasyon Nedeniyle Ulusal Paranın Değerlenmesi....262
3.5. Lüks Mallara Olan Düşkünlük....263
3.6. Ülkelerin Küresel Bağımlılığı....263
3.7. Faiz Oranı....263
3.8. Döviz Kuru....263
4. CARİ AÇIĞIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ....264
5. CARİ AÇIĞIN KAPATILMASI İÇİN UYGULANACAK POLİTİKALAR....265
5.1. Açıkları Finanse Etmeye Yönelik Politikalar....266
5.2. İthalatı Kısıtlayıcı Önlemler....266
5.2.1. Ülke Parasının Devalüe Edilmesi....266
5.2.2. Gümrük Vergilerine Başvurulması....267
5.2.3. İthalat Kotası Uygulaması....267
5.3. Önleyici Politikalar....269
5.3.1. İç Tasarrufun Artırılması ve Finansal Gelişmişliğin Sağlanması....269
5.3.2. İthal Bağımlılığın Azaltılması ve İthal İkameci Politikalar....269

ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM
GELİR DAĞILIMININ İYİLEŞTİRİLMESİNDE MALİYE POLİTİKALARININ ROLÜ

1. GELİR DAĞILIMI TÜRLERİ....272
1.1. Fonksiyonel Gelir Dağılımı....272
1.2. Kişisel Gelir Dağılımı....272
1.3. Sektörel Gelir Dağılımı....273
1.4. Bölgesel Gelir Dağılımı....273
1.5. Birincil ve İkincil Gelir Dağılımı....273
2. GELİR DAĞILIMININ ÖLÇÜLMESİ....273
2.1. Yüzde Dağılım Yöntemi ve Lorenz Eğrisi....273
2.2. Gini Katsayısı....275
2.3. Yoksulluk Sınırı....275
2.4. Açlık Sınırı....276
3. SOSYAL (TOPLUMSAL) REFAH FONKSİYONU VE GELİR DAĞILIMINDA ADALET....276
3.1. Faydacı Sosyal Refah Fonksiyonu (Jeremy Bentham)....276
3.2. Rawls'cı Sosyal Refah Fonksiyonu....277
3.3. Paretocu Sosyal Refah Fonksiyonu....278
4. GELİRİN YENİDEN DAĞILIMINA İLİŞKİN VERGİ POLİTİKASI ARAÇLARI....279
4.1. Artan Oranlı Vergileme....279

4.2. Vergilemenin Şahsileştirilmesi 279
4.3. Asgari Geçim İndirimi 280
4.4. Engelli İndirimi 281
4.5. Muafiyet ve İstisnalar 281
4.6. Dolaylı Vergilerde Seçici Vergi Oranlarının Belirlenmesi 282
4.7. Ayırma Nazariyesi ve Negatif Gelir Vergisi Uygulamaları 282
5. GELİRİN YENİDEN DAĞILIMINA İLİŞKİN HARCAMA POLİTİKALARI 283
5.1. Transfer Harcaması 283
5.2. Fırsat Eşitliğini Sağlayıcı Eğitim ve Sağlık Politikaları 283
5.3. İstihdam Alanları Oluşturma 284
5.4. Tarımsal Destekler 285
5.5. Sosyal Yardımlar 285
6. GELİR DAĞILIMININ İYİLEŞTİRİLMESİNDE REGÜLASYON POLİTİKALARI 285

KAYNAKÇA 287

DİZİN LİSTESİ 291

KAYNAKÇA

Aktan, C. C. (1990). Politikanın Ekonomik Analizi: Kamu Tercihi Teorisi, Banka ve Ekonomik Yorumlar Dergisi.

Aktan, C. C. (2011). Kurumsal Maliye Politikası ve Mali Kurallar, Çimento Endüstrisi İşverenleri Sendikası.

Bilge, S. (2012). Devlet Borçlarının Sınıflandırılması, Devlet Borçları, 2. Ünite, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını, No. 2571.

Bilginoğlu, M. A. & Aysu, A. (2008). Dış borçların ekonomik büyüme üzerindeki etkisi: Türkiye örneği. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi.

Buchanan, J. M. (1989). Kamu Ekonomisinin Yetersizliği Teorisi ve Kamu Tercihi, Maliye Yazıları.

Çelen, M. (1998), Kamu Maliyesinde Fon Kavramı ve Türkiye'de Bütçe Dışı Fonlar, T.C. Marmara Üniversitesi Maliye Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, İstanbul.

Dinler, Z. (2002). İktisada Giriş, 8. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa.

Eğilmez, M. (2012). Ekonomik Krizleri Anlama Rehberi, Kendime Yazılar, Kasım 15, 2012.

Eğilmez, M. (2012). Ekonomik Krizleri Anlama Rehberi, Kendime Yazılar, 15 Kasım.

Eğilmez, M. (2012). Para Politikası Niçin Maliye Politikasına Tercih Ediliyor?, 21 Ağustos.

Eğilmez, M. (2016). Mali Sürüklenme ve Türkiye Uygulaması, Kendime Yazılar, 21 Ocak.

Elitaş, B. L., & Şeker, A. (2017). Uluslararası ticarette tarife dışı önlemlerin rolü: Türkiye tekstil sektörü üzerine bir araştırma. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (74), 51-74.

Erdem, E. (2013). Türkiye'de finansal yapı, krizler ve ekonomik istikrar kararları. Türkiye Ekonomisi İçinde, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınlar, 188-221.

Erdoğdu, M. M. (2009). Neo-liberal iktisatta sonun başlangıcı ve Keynesyen iktisadın reenkarnasyonu. Toplum ve Demokrasi Dergisi, 3(6), 1-40.

Erkam, S. (2011). Maliye Politikalarının Doğrusal Etkileri ve Etkinliği: Teori ve Ampirik Çalışmalar Üzerine Notlar. Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 29(1), 101-125.

Esteban Ortiz-Ospina & Max Roser (2016) "Taxation". Published online at OurWorldInDa-ta.org. Retrieved from: 'https://ourworldindata.org/taxation' [Web Kaynağı]

Eurostat (2021). Tax Revenue Statistics, General Overview.

Fisunoğlu, M. (2013). Büyüme, İstihdam ve Verimlilik, İktisada Giriş II içinde, Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Harrod, R. F. (1939). An Essay in Dynamic Theory. The Economic Journal.

Kılıç, C., Kılınç Savrul, B. & Ustaoğlu, M. (2011). Teknoloji ve İnovasyonun Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkileri: Türkiye İçin Bazı Çıkarımlar. Girişimcilik İnovasyon & Ekonomik Kalkınma, 3. Uluslararası İstanbul İktisatçılar Zirvesi.

M. Kar ve S. Taban (2003). Kamu Harcama Çeşitlerinin Ekonomik Büyüme Üzerine Etkileri, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi.

Mankiw, N. G. (2010). Makroekonomi, (Çev. Ömer Faruk ÇOLAK), Efil Yayınevi, 1. Basım, Ankara.

Özsoylu, A. F. (1996). Türkiye'de Kayıt Dışı Ekonomi. Bağlam Yayıncılık.

Pınar, A. (2012). Maliye Politikası I, Açıköğretim Fakültesi Yayını, No: 1530.

Savaş, V. F. (1992). Ekonomik Anayasa veya Anayasal Ekonomi. Görüş, Sayı: 3, Mayıs.

Şahin, H. (2014). Türkiye Ekonomisi, Ezgi Kitabevi.

Şener, O. (1998). Türkiye'de Optimal Kaynak Ayrımında Sapmalar (Sosyal Hizmetler Örneği). Türkiye'de Kamu Ekonomisi ve Mali Kriz, XII. Türkiye Maliye Sempozyumu (15-17 Mayıs 1997, Antalya), İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Yayını, İstanbul, 222.

TCMB (2022). Para Politikası, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası.

Turhan, S. (1987). Stagflasyon ve Maliye Politikası, İktisat Fakültesi Mecmuası.

Ulusoy, A., Karakurt, B., & Akbulut, E. (2015). Eğitim harcamalarının gelir dağılımına etkisi: Türkiye'de yükseköğretimin gelir eşitsizliğini giderici işlevi. Maliye Araştırmaları Dergisi, 1(2), 45-75.

UN (2023), Sustainable Development Goals (SDG), United Nations Department of Economic and Social Affairs, https://sdgs.un.org/goals.

UNCTAD (2013). Non-tariff measures to trade: economic and policy issues for developing countries. Developing Countries in International Trade Studies.

Ünlütürk Ulutaş, Ç. (2009). Yoksulluğun kadınlaşması ve görünmeyen emek. Çalışma ve Toplum, 2(21), 25-40.

Wheelock, D. C. (2008). The Federal response to home mortgage distress: Les-sons from the Great Depression. Review-Federal Reserve Bank Of Saint Louis, 90(3), 133.

Yüce, M. (2002). Türkiye'de gelir dağılımı bozukluğunun izlenen kamu gelir ve harcama politikaları ile bağlantısı. Bilig Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi, 23(s 1).

MALİYET MUHASEBESİ

Prof. Dr. Fatma TAŞ

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-35-5

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Şubat 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
MALİYET MUHASEBESİ VE TEMEL KAVRAMLAR

1. İŞLETME KAVRAMI VE İŞLETME TÜRLERİ 1
2. MALİYET MUHASEBESİNİN TANIMI 3
3. MALİYET MUHASEBESİNİN AMAÇLARI 3
4. GENEL MUHASEBE MALİYET MUHASEBESİ İLİŞKİSİ 5
5. HARCAMA GİDER MALİYET VE ZARAR KAVRAMLARI 5
6. HARCAMA GİDER VE MALİYET KAVRAMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI 8
1. BÖLÜM TEST SORULARI 16

İKİNCİ BÖLÜM
GİDERLERİN SINIFLANDIRILMASI MALİYET HESAPLAMA YÖNTEMLERİ VE EŞ ZAMANLI KAYIT SİSTEMİ

1. GİDERLERİN SINIFLANDIRILMASI 19
   1.1. Giderlerin Fonksiyonlarına Göre Sınıflandırılması 19
   1.2. Giderlerin Çeşitlerine (Türlerine) Göre Sınıflandırılması 20
   1.3. Giderlerin Mamullere Yüklenmesine Göre Sınıflandırılması 21
   1.4. Giderlerin Üretim Hacmiyle Olan İlişkisine Göre Sınıflandırılması 21
   1.5. Giderlerin Hesaplanma Zamanına Göre Sınıflandırılması 22
   1.6. Giderlerin Kontrol Edilebilmesine Göre Sınıflandırılması 22
2. MALİYET HESAPLAMA YÖNTEMLERİ 23
   2.1. Maliyetlerin Kapsamına Göre Sınıflandırılması 23
      2.1.1. Tam Maliyet Yöntemi 23
      2.1.2. Değişken Maliyet Yöntemi 23
      2.1.3. Normal Maliyet Yöntemi 23
      2.1.4. Asal (Direkt) Maliyet Yöntemi 24
   2.2. Maliyetlerin Hesaplanma Zamanına Göre Sınıflandırılması 24
      2.2.1. Fiili Maliyet Yöntemi 24
      2.2.2. Tahmini Maliyet Yöntemi 24
      2.2.3. Standart Maliyet Yöntemi 24
   2.3. Maliyetlerin Üretim Biçimlerine Göre Sınıflandırılması 24
      2.3.1.Safha (Evre) Maliyet Yöntemi 24
      2.3.2. Sipariş Maliyet Yöntemi 24
3. EŞ ZAMANLI KAYIT SİSTEMİ 25
   3.1.Giderlerin Fonksiyonları 25
   3.2.Gider Yerleri 26
   3.3. Gider Çeşitleri 27
2. BÖLÜM TEST SORULARI 31

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
MALZEME GİDERLERİ

1. MALZEME TÜRLERİ....35
1.1. Direkt İlk Madde ve Malzemeler....35
1.2. Endirekt Malzemeler....36
1.2.1. Yardımcı Malzemeler....36
1.2.2. İşletme Malzemeleri....37
2. MALZEME HAREKETLERİ İLE İLGİLİ SÜREÇ....37
2.1. Malzemelerin Alım Süreci....37
2.2. Malzemelerin Stoklanma Süreci....41
2.2.1. İlk Madde Ve Malzeme Stoklarının Kontrol Yöntemleri....41
2.2.2. Optimal Sipariş Miktarı....43
2.3. Malzeme Alımı Alınan Malzemelerin İade Edilmesi ve Ortak Giderler....47
2.3.1. Malzeme Alımları....48
2.3.2. Alınan Malzemelerin İade Edilmesi....50
2.3.3. Alınan Malzemelerle İlgili Yapılan Ortak Giderler....50
2.4. Malzemelerin Üretime Sevki....59
2.4.1. Direkt İlk Madde ve Malzemelerin Üretime Gönderilmesi....61
2.5. Stok Değerleme Yöntemleri....78
2.5.1. Basit Ortalama Maliyet Yöntemi....79
2.5.2. Tartılı Ortalama Maliyet Yöntemi....80
2.5.3. Hareketli Ortalama Maliyet Yöntemi....81
2.5.4. FİFO (İLK GİREN İLK ÇIKAR) Yöntemi....82
2.5.5. LİFO (SON GİREN İLK ÇIKAR) Yöntemi....84
2.6. Sevk Edilen Malzemelerin Kullanılması....95
2.6.1. Üretim Yerlerine Gönderilen Malzemelerin Kullanılması....96
2.6.2. Üretim Yerleri Dışındaki Yerlere Gönderilen Malzemelerin Kullanılması....102
3. BÖLÜM TEST SORULARI....108

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
İŞÇİLİK GİDERLERİ

1. İŞÇİLİK GİDERLERİNİN TANIMI VE ÖZELLİKLERİ....113
2. İŞÇİLİKLERİN SINIFLANDIRILMASI....114
2.1. Direkt İşçilikler....114
2.2. Endirekt İşçilikler....115
2.3. Diğer İşçilikler....115
3. ÜCRET TANIMI VE TÜRLERİ....116
4. ÜCRETLERİN HESAPLANMASI....116
4.1. Direkt İşçilikler....118
4.2. Endirekt İşçilikler....123
4.3.Boş İşçilikler....134
4.4. Fazla Çalışma Ücretleri ve Zamları....138
4.5. İşçilik Giderlerinin Aktarılması....141
4.5.1. Üretimle İlgili Olan İşçilik Giderlerin Aktarılması....142
4.5.2. Üretimle İlgili Olmayan Giderlerin Aktarılması....144
4. BÖLÜM TEST SORULARI....149

BEŞİNCİ BÖLÜM
GENEL ÜRETİM GİDERLERİ

1. GENEL ÜRETİM GİDERLERİNİN TANIMI VE ÖZELLİKLERİ 153
2. GENEL ÜRETİM GİDERLERİNİN SINIFLANDIRILMASI....153
3. GENEL ÜRETİM GİDERLERİNİN GİDER YERLERİ VE MAMULLER AÇISINDAN TESBİTİ ..155
5. BÖLÜM TEST SORULARI....167

ALTINCI BÖLÜM
GENEL ÜRETİM GİDERLERİNİN DAĞITILMASI

1. GENEL AÇIKLAMA....169
2. DİREKT GİDERLERİN DAĞITILMASI....169
3. GENEL ÜRETİM GİDERLERİNİN DAĞITILMASI....169
3.1. Genel Üretim Giderlerinin I. Dağıtımı....170
3.2. Genel Üretim Giderlerinin II. Dağıtımı....183
3.2.1. Basit Dağıtım Yöntemi....184
3.2.2. Kademeli Dağıtım Yöntemi....188
3.2.3. Planlı Dağıtım Yöntemi....192
3.2.4. Matematiksel Dağıtım Yöntemi....200
3.3. Genel Üretim Giderlerinin III. Dağıtımı....205
3.3.1. Fiili Yükleme Oranlarının Kullanılması İle Genel Üretim Giderlerinin Dağıtılması....205
3.3.1.1. Üretim Miktarı....206
3.3.1.2. Makine Çalışma Saatleri....207
3.3.1.3. Direkt İşçilik Saatleri....208
3.3.1.4. Direkt İşçilik Giderleri....209
3.3.1.5. Direkt Malzeme Giderleri....209
3.3.2. Tahmini Yükleme Oranlarının Kullanılması İle Genel Üretim Giderlerinin Dağıtılması....210
3.3.2.1. Üretim Miktarı....211
3.3.2.2. Makine Çalışma Saatleri....212
3.3.2.3. Direkt İşçilik Saatleri....213
3.3.2.4. Direkt İşçilik Giderleri....213
3.3.2.5. Direkt Malzeme Giderleri....214
6. BÖLÜM TEST SORULARI....245

YEDİNCİ BÖLÜM
ÜRETİM MALİYETLERİNİN HESAPLANMASI

1. MALİYET SİSTEMLERİNİN KURULMASI....251
2. MALİYETLERİN HESAPLANMASI....252
3. SATIŞLARIN MALİYETİ TABLOSUNUN DÜZENLENMESİ....259
7. BÖLÜM TEST SORULARI....279

SEKİZİNCİ BÖLÜM
SAFHA MALİYET YÖNTEMİ

1. YÖNTEMİN ÖZELLİKLERİ....283
2. YÖNTEMİN İŞLEYİŞ ESASLARI....284
3. ÜRETİM MALİYETLERİNİN HESAPLANMASI....285
8. BÖLÜM TEST SORULARI....308

DOKUZUNCU BÖLÜM
SİPARİŞ MALİYET YÖNTEMİ

1. YÖNTEMİN ÖZELLİKLERİ....311
2. YÖNTEMİN İŞLEYİŞ ESASLARI....312
3. ÜRETİM MALİYETLERİNİN HESAPLANMASI....312
9. BÖLÜM TEST SORULARI....323

ONUNCU BÖLÜM
TEKDÜZEN HESAP ÇERÇEVESİNDE MALİYET HESAPLARI

1. 7/A SEÇENEĞİ MALİYET HESAPLARI....327
1.1. 7/A Seçeneği Hesap Açıklamaları....329
1.2. 7/A Seçeneğinde Kayıt Akışı....336
1.2.1. Ticaret İşletmelerinde 7/A Seçeneği Kayıt Akışı....336
1.2.2. Hizmet İşletmelerinde 7/A Seçeneği Kayıt Akışı....339
1.2.3. Üretim İşletmelerinde 7/A Seçeneği Kayıt Akışı....341
2. 7/B SEÇENEĞİ MALİYET HESAPLARI....344
2.1. 7/B Seçeneği Hesap Açıklamaları....345
2.2. 7/B Seçeneğinde Kayıt Akışı....347
2.2.1. Ticaret İşletmelerinde 7/B Seçeneği Kayıt Akışı....347
2.2.2. Hizmet İşletmelerinde 7/B Seçeneği Kayıt Akışı....350
2.2.3. Üretim İşletmelerinde 7/B Seçeneği Kayıt Akışı....353
10. BÖLÜM TEST SORULARI....358

KAYNAKÇA....361

TEST SORULARININ CEVAPLARI....363

KAYNAKÇA

AKDOĞAN Nalan; Tekdüzen Muhasebe Sisteminde Maliyet Muhasebesi Uygulamaları, Ankara SMMO Yayınları, Ankara, 1994.

AKINCI Nejat - ERDOĞAN Necmettin; Tekdüzen Muhasebe Sistemine Uyarlanmış Maliyet Muhasebesi, Barış Yayınları, İzmir, 1995.

ALTUĞ Osman; Maliyet Muhasebesi, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 1999.

BACKER Morton - JACOBSEN Lyle E.; Yönetim Açısından Maliyet Muhasebesi, Çev: Sadık Baklacıoğlu, Beta Yayınevi, 2.Baskı, İstanbul 1964.

BURSAL Nasuhi- ERCAN Yücel; Editör ERDOĞAN Melih; Maliyet Muhasebesi, Açıköğretim Fakültesi Yayınları No: 476, Eskişehir, 1988.

BURSAL Nasuhi; Maliyet Muhasebesi, Lebib Yalkın Yayınları, İstanbul, 1975.

BURSAL Nasuhi-ERCAN Yücel; Maliyet Muhasebesi, İlkeler ve Uygulama, Der Yayınları, İstanbul 1994.

BÜYÜKMİRZA Kamil; Maliyet ve Yönetim Muhasebesi; Gazi Kitabevi, 11.Baskı, Ankara, Ocak 2007.

CİVELEK Muzaffer - ÖZKAN Azzem; Temel ve Tekdüzen Maliyet Muhasebesi, Detay Yayıncılık; 3.Baskı, Ankara, Eylül 2006.

ÇALDAĞ Yurdakul; Maliyet ve Yönetim Muhasebesi Uygulamaları, Gazi Kitabevi, 5.Baskı, Ankara, Eylül 2005.

ÇETİNER Ertuğrul; Maliyet Muhasebesi, Tutibay Ltd. Şti, Ankara, 1995.

ERTUNA İbrahim Özer; Maliyet Muhasebesi, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, BÜ-74-5201, İstanbul 1974.

ERTÜRK Halis; Maliyet Muhasebesine Giriş, Uludağ Üniversitesi Yayınları, Yayın No: 3-023-0071, Bursa, 1982.

ERTÜRK Halis - KAYGUSUZ Sait Yüksel; Maliyet Muhasebesi Uygulamaları, Bursa SMMMO Yayınları, Bursa, 1999.

GÜREDİN Ersin-ÜLKER M.Sema- BURGAZLIOĞLU Ertuğrul; Uygulamalı Maliyet Muhasebesi;Beta Yayınları, İstanbul 1995.

HACIRÜSTEMOĞLU Rüstem; Maliyet Muhasebesi Uygulamaları,Alfa Yayınevi, İstanbul, 1997.

HATİBOĞLU Zeyyat- GÜRSOY Cudi Tuncer; Maliyet ve Yönetim Muhasebesi; İ.T.Ü. İşletme Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1979.

HİÇŞAŞMAZ Mahzar; Maliyet Muhasebesine Giriş, Ankara İktisadi veTicari İlimler Akademisi Yayını, No: 39 No: 39, Ankara 1981,.

KOTAR Erhan-ILDIR Ali; Tek Düzen Hesap Planında Maliyet Hesapları Ekin Kitabevi, Bursa, 1995.

LAZOL İbrahim; Maliyet Muhasebesi, Ekin Kitabevi, Bursa, 2002.

SAVCI Mustafa; Maliyet Muhasebesine Giriş, Akademi Yayınevi, 3.Baskı, Rize, 1999.

ŞENER Recep; Maliyet Unsurları Muhasebesi ve Tekdüzen Muhasebe Sistemi Uygulaması, Gazi Kitabevi, Ankara 2004.

URAGUN Mehmet; Uygulama-Planlama-Yönetim-Kontrol Açılarından Maliyet Muhasebesi, Mars Kitabevi, Ankara 1975.

USLU Selçuk; Maliyet Muhasebesi, Kalite Matbaası, Ankara, 1980.

YÜKÇÜ Süleyman; Yönetim Açısından Maliyet Muhasebesi, Vizyon Eğitim ve Danışmanlık Ltd. Şti., İzmir, 1999

YÜKÇÜ Süleyman; Çözümlü Maliyet ve Yönetim Muhasebesi Problemleri, Anadolu Matbaacılık, 2.Baskı, İzmir, 1998.

SAĞLIK İŞLETMELERİNDE

MALİYET MUHASEBESİ VE ANALİZİ

Prof. Dr. Enver BOZDEMİR

2. Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-83-6

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ağustos 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Ülkemizde sağlık sektörünün her geçen gün büyüyerek uluslararası standartlara uyma zorunluluğu, sunulan hizmetten faydalananların beklentilerinin artması, özel sektörün sağlık alanında yaygınlaşması, sağlık teknolojilerinde hızlı ilerlemenin olması ve ileri düzeyde rekabetin ortaya çıkmasıyla maliyet analizi geçmişe nazaran çok daha fazla önem kazanmaya başlamıştır.

Ülkemizdeki sağlık hizmetleri özel ve kamu sektörü aracılığı ile yapıldığı göz önünde bulundurulduğunda ister kâr amacı güden özel sektör olsun, ister kar amacı gütmeyen kamu sektörü olsun tüm hastanelerde sunulan hizmetlerin elbette bir maliyeti vardır. Sağlık işletmelerinde, üretilen hizmet maliyetinin tespit edilmesi, kontrol edilmesi ve stratejik yönetsel kararlarda kullanılabilmesi için maliyet unsurlarının doğru bir şekilde analiz edilmesi gerekir.

Sağlık yöneticilerinin temel amacı, maksimum kalitede, istenilen zamanda, en düşük maliyetle en etkin ve verimli bir şekilde sağlık hizmeti sunmaktır. Aynı zamanda buna ulaşmak isteyen yöneticiler kendilerine tahsis edilen kaynakları en uygun bir şekilde kullanarak istenilen fayda karşılığında işletmenin karlığını, piyasa değerini ve ortakların beklediği verim oranını karşılamaları gerekir. Yöneticiler bu amaçlara ulaşabilmek için maliyet analiz tekniklerini en etkin şekilde kullanmaları gerekir.

Sağlık hizmetlerinin doğası gereği karmaşık bir yapıya sahip olması, sunulan hizmetin fiyatının genellikle devlet tarafından belirlenmesi, sektörde yeterli düzeyde uzman personelin olmaması, maliyet bilgilerinin hangi kararlar için kullanılacağının bilinememesi, otomasyon sistemindeki yetersizlikler gibi pek çok nedenden dolayı sağlık işletmelerinde maliyet muhasebesi ve analizine yeterince önem verilmeği görülmektedir. Ayrıca sağlık işletmelerinde maliyetlerin muhasebesi, analizi, yönetimi, kullanımı, kontrolü ve düşürülmesiyle ilgili yeterli bilimsel kaynağın olmadığı da görülmektedir.

Bu kitap kaynakların tüketimi açısından karmaşık yapıya sahip olan sağlık işletmelerinde maliyetlerin önemini ortaya koyarak muhasebeleştirilmesini ve analiz edilmesini amaçlamaktadır. Kitapta her konuyla ilgili çözümlü örnek uygulamalara yer verilerek gerekli açıklamalar yapılmıştır. Kitabın ikinci basımında önceki basımda yer alan bazı yazım hataları düzeltilmiş olup güncel gelişmelere de yer verilmiştir.

Bu kitabın tüm öğrencilere, sağlık yöneticilerine, muhasebe bilimi ile uğraşanlara, muhasebe meslek mensuplarına, sağlık alanında faaliyet gösteren tüm paydaşlara yararlı olmasını diler, özellikle baskı ve düzeltim işlerinde emeği geçen Ekin Yayınevi ve çalışanlarına teşekkür ederim.

Ağustos 2023

Prof. Dr. Enver BOZDEMİR
enverbozdemir@duzce.edu.tr

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
1. MALİYET MUHASEBESİNE İLİŞKİN GENEL ESASLAR 3

1.1. Muhasebe 3
1.2. Muhasebe Türleri 3
1.1.1. Genel (Finansal) Muhasebe 4
1.1.2. Maliyet Muhasebesi 5
1.1.3. Yönetim Muhasebesi 6
1.3. Genel Muhasebe ile Maliyet ve Yönetim Muhasebesi Arasındaki İlişki 7
1.4. Medikal Muhasebe 9
1.5. Maliyet Muhasebesinin Amaçları 10
1.6. Maliyet ve Yönetim Muhasebesine İlişkin Bazı Temel Kavramlar 11
1.6.1. Varlık Kavramı 11
1.6.2. Kaynak Kavramı 12
1.6.3. Maliyet Kavramı 12
1.6.4. Gider Kavramı 13
1.6.5. Maliyetlerin Gidere Dönüşmesi 14
1.6.6. Zarar Kavramı 16
1.6.7. Harcama Kavramı 17
1.6.8. Gelir Kavramı 18
1.6.9. Hasılat Kavramı 18
1.6.10. Kar Kavramı 18
1.6.11. Maliyet, Harcama, Hasılat, Gider, Kar ve Zarar Arasındaki İlişkisi 19
1.7. Karar Verme Açısından Önemli Maliyet Kavramları 22
1.7.1. Fırsat Maliyeti 22
1.7.2. Batmış Maliyet 23
1.7.3. Geçerli Maliyetler 23
1.7.4. Ek Maliyet 24
1.7.5. Marjinal Maliyet 24
1.8. Sağlık İşletmelerinin Genel Yapısı 24
1.9. Sağlık İşletmelerini/Sağlık Hizmetlerini Diğer İşletmelerden Ayıran Özellikler 26
1.10. Maliyet Analizi 27
1.10.1. Maliyet Analizinin Aşamaları 28
1.11. Sağlık Kurumlarında Maliyet Analizinin Önemi ve Gerekliliği 31
1.12. Sağlık İşletmelerinde Maliyet Yönetiminde Yaşanan Sorunlar ve Nedenleri . 33
1.13. Sağlık Kurumlarında Hizmet Üretim Maliyetlerini Etkileyen Faktörler 35
1.14. Sağlık Hizmetlerinde Maliyet Muhasebesi ve Analizinin Kullanım Alanları 38
1.15. Giderlerin Sınıflandırılması 40
1.15.1. Giderlerin Türlerine (Çeşitlerine) Göre Sınıflanması 41
1.15.2. Giderlerin İşletme Fonksiyonlarına Göre Sınıflandırılması 42

1.15.3. Giderlerin Gider Yerleri İtibariyle Sınıflandırılması 42
1.15.4. Giderlerin Yüklenme Biçimlerine Göre Sınıflandırılması 44
1.15.5. Giderlerin Faaliyet Hacmi ile İlişkisine Göre Sınıflandırılması 45
1.15.6. Giderlerin Kontrol Edilebilirlik Açısından Sınıflandırılması 49
1.15.7. Giderlerin Fiili Olup Olmamasına Göre Sınıflandırılması 50
1.16. Maliyet Yöntemleri 50
1.16.1. Kapsamlarına Göre Maliyet Yöntemleri 51
1.16.1.1. Tam Maliyet Yöntemi 52
1.16.1.2. Normal Maliyet Yöntemi 53
1.16.1.3. Değişken Maliyet Yöntemi 54
1.16.1.4. Asal (Direkt) Maliyet Yöntemi 56
1.16.1.5. Yöntemlerin Muhasebe Standartlarına Göre İncelenmesi 57
1.16.1.6. Yöntemlerin Uygulaması 58
1.16.2. Saptanma Zamanına Göre Maliyet Yöntemleri 66
1.16.2.1. Fiili Maliyet Yöntemi 66
1.16.2.2. Standart Maliyet Yöntemi 66
1.16.3. Saptanma Şekline (Üretim Biçimine) Göre Maliyet Yöntemi 67
1.16.3.1. Sipariş Maliyet Yöntemi 67
1.16.3.2. Safha (Evre) Maliyet Yöntemi 69
1.16.3.3. Karma Maliyet Yöntemi 71

İKİNCİ BÖLÜM
2. TEKDÜZEN VE MUHASEBE STANDARTLARINA GÖRE MALİYET HESAPLARININ İŞLEYİŞİ VE KAYIT DÜZENİ 75

2.1. Tekdüzen Muhasebe Sisteminde Maliyet Hesapları 75
2.1.1. 7/A Seçeneğinde Maliyet Hesapları ve İşleyişi 75
2.1.2. 7/B Seçeneğinde Maliyet Hesapları ve İşleyişi 86
2.2. Satışların Maliyeti Tablosu 88
2.3. Hastane İşletmelerinde Kullanılması Gereken Maliyet Muhasebesi Hesapları 94
2.4. TMS 2 Stoklar Standardına Göre Hizmet Stok Maliyetleri 95
2.5. Hastane İşletmelerinde Maliyet Unsurları ve Muhasebeleştirilmesi 98

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
3. İLK MADDE VE MALZEME GİDERLERİ 109

3.1. İlk Madde ve Malzeme Giderleri İle İlgili Genel Bilgiler 109
3.1.1. Direkt İlk Madde ve Malzeme Giderleri 110
3.1.2. Endirekt İlk Madde ve Malzeme Giderleri 110
3.1.2.1. Yardımcı Malzeme Giderleri 110
3.1.2.2. İşletme Malzemesi Giderleri 111
3.2. İlk Madde ve Malzeme İşlem Süreci 111

3.2.1. İlk Madde ve Malzeme İhtiyacının Belirlenmesi 112
3.2.2. Satın Alma İşlemi 112
3.2.3. Depolanması İşlemi 114
3.2.4. Üretime Sevk Edilmesi 114
3.3. Stok Kontrol Yöntemleri 115
3.3.1. Gözle Kontrol Yöntemi 116
3.3.2. Çift Kutu Yöntemi 116
3.3.3. Sabit Sipariş Yöntemi 116
3.3.4. ABC Yöntemi 117
3.3.5. VED Yöntemi 118
3.3.6. Optimal (Ekonomik) Sipariş Miktarı Yöntemi 118
3.3.7. Çizgi İmleme (Barkodlama) Yöntemi 122
3.3.8. Radyo Frekansı İle Tanımlama (RFIT) Yöntemi 123
3.3.9. Malzeme İhtiyaç Planlaması 123
3.3.10. Tam Zamanında (Just In Time-JIT) Stok Kontrol Yöntemi 124
3.4. Stok Değerleme Yöntemleri 125
3.4.1. Maliyet Bedelini Esas Alan Değerleme Yöntemleri 125
3.4.1.1. Gerçek (Fiili, Has, Özel) Maliyet Yöntemi 126
3.4.1.2. Ortalama Maliyet Yöntemi 126
3.4.1.3. İlk Giren İlk Çıkar (First In First Out-FIFO) Yöntemi 127
3.4.1.4. Son Giren İlk Çıkar (Last In First Out-LIFO) Yöntemi 128
3.4.2. Diğer Değerleme Yöntemleri 130
3.4.3. VUK'a Göre Stok Değerleme Yöntemleri 131
3.4.4. Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Stok Değerleme Yöntemleri 131
3.5. İlk Madde ve Malzeme İle İlgili Özel Durumlar 132
3.5.1. Alış Giderleri 132
3.5.2. Finansman Giderleri 136
3.5.3. Alış İadesi 137
3.5.4. Alış İskontoları 138
3.5.5. Değeri Düşen İlk Madde ve Malzeme 139
3.6. İlk Madde ve Malzemenin Üretime Gönderilmesi 140
3.7. Hastane İşletmelerinde İlk Madde ve Malzeme Örnek Hesap Planı 149

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
4. İŞÇİLİK GİDERLERİ 151

4.1. İşçilik Giderleri İle İlgili Genel Bilgiler 151
4.2. İşçilik Giderlerinin Sınıflandırılması 152
4.2.1. Üretim Faaliyetleri İle İlgili İşçilik Giderleri 152
4.2.2. Üretim Dışı Faaliyetler ile ilgili İşçilik Giderleri 153
4.3. İşçilik Giderlerinin Unsurları ve Hesaplanması 154
4.3.1. Brüt Ücret 156
4.3.2. Esas (Normal) Ücretler ve Tatil Ücretleri 156

4.3.3. Yıllık İzin Ücretleri 157
4.3.4. Fazla Çalışma Ücretleri ve Zamları 157
4.3.5. Üretim ve Verimlilik Primleri 158
4.3.6. Gece/Vardiya Zammı 158
4.3.7. Sosyal Güvenlik Kurumu İşveren Payları 159
4.3.8. İşsizlik Sigortası 159
4.3.9. Kıdem Tazminatı 160
4.3.10. İhbar Tazminatı 161
4.3.11. İşçi Özlük İşlemleri 162
4.4. Ücret Sistemleri 166
4.4.1. Zaman Esasına Göre Ücret Sistemi 166
4.4.2. Akord Esasına (Parça Başına) Göre Ücret Sistemi 167
4.4.2.1. Para Akordu 168
4.4.2.2. Zaman Akordu 168
4.4.2.3. Grup Akordu 169
4.4.3. Prim Esasına Göre Ücret Sistemleri 170
4.4.4. Diğer Teşvik Sistemleri 171
4.4.4.1. İşçilerin Kâra Katılması 171
4.4.4.2. Yıllık İkramiyeler 171
4.5. İşçilik Giderlerinin Tahakkuku ve Ödenmesi 172
4.6. İşçilik Giderleri İle İlgili Özel Durumlar 175
4.6.1. Boşa Geçen Zaman Karşılığı Ücretler ve Muhasebeleştirilmesi 175
4.6.1.1. Normal Boş Zaman İşçilikleri 176
4.6.1.2. Anormal Boş Zaman İşçilikleri 176
4.6.2. Fazla Çalışma Ödemelerinin Muhasebeleştirilmesi 178
4.6.3. Kıdem Tazminatının Muhasebeleştirilmesi 179
4.6.4. İhbar Tazminatının Muhasebe Kaydı 181
4.7. Hastane İşletmelerinde İşçilik Giderleri Uygulaması 183
4.8. İşçilik Giderleri Hesap Planı 189

BEŞİNCİ BÖLÜM
5. GENEL ÜRETİM GİDERLERİ 191

5.1. Genel Hizmet/Üretim Giderleri İle İlgili Genel Bilgiler 191
5.2. Genel Üretim Giderlerinin Özellikleri 191
5.3. Genel Üretim Giderlerinin Çeşitleri 192
5.4. Sağlık İşletmelerinde Genel Hizmet/Üretim Giderlerinin Kullanılmasının Gerekçesi 197
5.5. Maliyet Dağıtımını Oluşturan Kavramlar 198
5.5.1. Maliyet Merkezleri (Gider Yerleri) 198
5.5.2. Dağıtım Anahtarları (Ölçüleri) 202
5.5.3. Dağıtım (Yükleme) Oranı 202
5.5.4. Temel Birim Maliyet Göstergeleri 203

5.6. Genel Hizmet Üretim Giderlerinin Dağıtım Süreci 206
5.6.1. Birinci Dağıtım: Giderlerin Gider Yerlerine Dağıtımı.....208
5.6.2. İkinci Dağıtım: Yardımcı Üretim ve Yardımcı Hizmet Gider Yerlerinde Toplanan Giderlerin Esas Üretim Gider Yerlerine Dağıtılması.....211
5.6.2.1. Basit (Doğrudan) Dağıtım Yöntemi.....211
5.6.2.2. Kademeli Dağıtım Yöntemi 214
5.6.2.3. Matematiksel Dağıtım Yöntemi.....220
5.6.2.4. Gider Dağıtım Yöntemlerinin Karşılaştırılması.....224
5.6.3. Üçüncü Dağıtım: Esas Üretim Gider Yerlerinde Toplanan Giderlerin Üretilen Hizmet Birimlerine Dağıtılması 226
5.7. Sağlık İşletmelerinde Birim Maliyetlerin Belirlenmesi 227
5.7.1. Tek Hizmet Üretiminde Birim Maliyet Hesaplaması 227
5.7.2. Birden Fazla Hizmet Üretiminde Birim Maliyet Hesaplanması 228
5.8. Teşhis İlişkili Gruplar (TİG) Birim Maliyetleri 239
5.9. Faaliyete Dayalı Maliyetleme Yöntemi.....241
5.9.1. Faaliyete Dayalı Maliyet Yönteminin Tanımı.....242
5.9.2. Geleneksel Yöntemle Faaliyete Dayalı Maliyet Yöntemin Karşılaştırılması.....243
5.9.3. Faaliyete Dayalı Maliyet Yönteminin Aşamaları 244
5.9.4. Hastane İşletmelerinde Faaliyetlere Dayalı Maliyetleme Uygulama Örneği 247

ALTINCI BÖLÜM
6. MALİYET ANALİZLERİ 251

6.1. Maliyet Analizi Hakkında Genel Bilgiler 251
6.1.1. Maliyet Analizin Önemi.....251
6.1.2. Maliyet Analizinin Yararları.....252
6.2. Maliyet Analizleri 252
6.3. Maliyet-Hacim-Kar Analizleri 253
6.3.1. Maliyet Hacim Kâr Analizi Varsayımları 253
6.3.2. Maliyet Tahmin Fonksiyonunu Oluşturulması.....254
6.3.3. Başabaş Noktası Analizi 258
6.3.4. BBN Analizinin Kullanım Alanları.....259
6.3.5. Başabaş Noktası ve Hacim Kar Grafikleri.....261
6.3.6. Hedeflenen Net Kar Analizi.....262
6.3.7. Güvenlik Payı ve Oranı 263
6.4. Karı Belirleyen Etkenlerdeki Değişmeler 264
6.4.1. Satış Fiyatındaki Değişmeler 264
6.4.2. Birim Değişken Maliyetteki Değişmeler.....265
6.4.3. Sabit Maliyetlerdeki Değişmeler 265
6.5. Maliyet Yapısı Analizi.....266
6.6. Faaliyet Kaldıracı Analizi 268

6.7. Hastalık Maliyet Analizi 269
6.7.1. Hastalık Maliyet Analizi Perspektifi 270
6.7.2.Hastalık Giderleri 271
6.7.3. Hastalık Maliyet Yaklaşımları 272
6.7.4. Hastalık Maliyet Analiz Yöntemleri 273
6.7.5. Hastalık Maliyet Analiz Süreci 274

YEDİNCİ BÖLÜM
7. STANDART MALİYET YÖNETİMİ VE SAPMA ANALİZİ 275

7.1. Maliyetlerin Kontrolü Açısından Standart Maliyet Yönetimi ve Fark Analizleri 275
7.2. Direkt İlk Madde ve Malzeme Sapmaları 277
7.2.1. Fiyat Sapması 277
7.2.2. Miktar Sapması 279
7.2.3. Direkt İlk Madde ve Malzeme Sapmaların Analizi ve Muhasebe Kayıtları 280
7.3. Direkt İşçilik Sapmaları 282
7.3.1. Ücret Sapması 282
7.3.2. Süre (zaman) Sapması 283
7.3.3. Direkt İşçilik Sapmaların Analizi ve Muhasebe Kayıtları 283
7.4. Genel Üretim Giderleri Sapmaları 285
7.4.1. Bütçe Sapması 286
7.4.2. Verim Sapması 286
7.4.3. Kapasite Sapması 286
7.4.4. Genel Üretim Giderleri Sapmaların Analizi ve Muhasebe Kayıtları 287
7.5. Sapma Hesaplarının Kapatılması 289

KAYNAKÇA 293

KAYNAKÇA

Ağırbaş, İ., (2014), Sağlık Kurumlarında Finansal Yönetim ve Maliyet Analizi, Siyasal Kitapevi, Ankara.

Akdoğan, N. ve Sevilengül, O., (2007), Tek Düzen Muhasebe Sistemi Uygulaması, Gazi Kitabevi, Ankara.

Akdoğan, N., Gündüz, H. E. ve Sevim, A., (2016), Maliyet Muhasebesi, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını No:1699, Eskişehir.

Ankins, R. W. ve Baker, J. J. (2004). Management Accounting for Health Care Organizations, 1st. Ed., Jones and Barlett Publishers, Inc. USA.

Atamanalp, C., Karcıoğlu, R. ve Orhan, M. S., (2001), Maliyet Muhasebesi, Aktif Yayınevi 2. Baskı, Erzurum.

Barsky, N. P. ve Marchant, G., (2000), "The Most Valuable Resource Measuring And Managing Intellectual Capital", Strategic Finance, 81(8): 58-62.

Bozdemir, E., (2014), "Değişken Maliyet Yönteminin İhale Teklif Kararlarında Uygulanmasının Önemi ve Bir Uygulama Örneği", Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, Bahar, 10(1): 1-18.

Bozdemir, E., (2016), Genel Muhasebe Uygulamaları, Gazi Kitapevi, Ankara.

Bozdemir, E., (2018), "Bir Kamu Hastanesi Radyoloji Ünitesinin Zaman Esaslı Faaliyete Dayalı Maliyetleme Yöntemine Göre Maliyet ve Karlılık Analizi", Sağlık Akademisyenleri Dergisi, 5(1): 13-24.

Bozdemir, E. ve Taşlı, M., (2018), " Hastalık Maliyet Analizinin Bibliyometrik ve Doküman Açısından İncelemesi", Konuralp Tıp Dergisi, 10(3): 408-419.

Bursal, N. ve Ercan, Y., (2002).Maliyet Muhasebesi İlkeler ve Uygulama, Kardeşler Matbaa, İstanbul.

Büyükmirza, H. Kamil, (2014), Maliyet ve Yönetim Muhasebesi, Gazi Kitapevi, 19. Baskı, Ankara.

Byford, S. ve Raftery, J. (1998), "Economics Notes: Perspectives in Economic Evaluation", BMJ Clinical Research, May, 316(7143):1529-1530.

Carroll, N. ve Lord, J.C., (2016), "The Growing Importance of Cost Accounting for Hospitals", Journal of Health Care Finance, Special Issue, Fall 2016:173-185.

Coşkun, A. ve Güngörmüş, A. H., (2009), "Hastanelerde Hizmet Üretim Maliyetlerinin TMS 2'ye Göre Muhasebeleştirilmesi", Mali Çözüm Dergisi, 95:19-33.

Crowningshield, G.R. ve Gorman, K. A., (1974), Cost Accounting-Prenciples and Managerial Applications, Third Edition, Houghton Mifflin Company, Boston.

Drummond, M.(1992), "Cost-of-illness Studies", Pharmacoeconomics, 2(1):1-4.

Finkler, S. A. (1994). Essensials of Cost Accounting for Health Care Organizations. Aspen Publishers, Inc.,USA.

Gapenski, L. C. (2008). Healthcare Finance: An Introduction to Accounting and Financial Management, 4th Ed., USA.

Garrison, H. R., Jeannie, M.F. ve Noreen, W.E., (2002). Introduction to Managerial Accounting. McGraw- Hill Irwin: New York.

Hacırüstemoğlu, R., (1999), Maliyet Muhasebesi Uygulamaları, Alfa Yayınları, 2. Baskı, İstanbul.

Hansen, D. R. ve Mowen, M. M. (2006). Cost Management: Accounting & Control, Fifty. Edition, USA.

Horngren, C.T., Datar, S.M. ve Rajan, M.V., (2012), Cost Accounting A Managerial Emphasis, Fourteenth Edition, New Jersey Prentice-Hall, Inc.

İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası (2013), İşçi Özlük Dosyası.

Kaplan, R. S., ve Porter, M. E. (2011), "The Big Idea, How to Solve The Cost Crisis in Health Care", Harvard Business Review, September, 89(9): 47-64.

Karcıoğlu, R. (2000), Stratejik Maliyet Yönetimi-Maliyet ve Yönetim Muhasebesinde Yeni Yaklaşımlar, Aktif Yayınevi, Erzurum.

Kartal, A., Gündüz, H. E. ve Sevim, A., (2013), Maliyet Yönetimi, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını No:1984, Eskişehir.

Lazol, İ., (2013), Maliyet Muhasebesi, Ekin yayınları, 6. Baskı.

Liljas, B. (1998), "How to calculate indirect costs in Economic evaluations", Pharmacoeconomics, 13(1):1-7.

Mert, H., (2012), Hastane İşletmelerinde Maliyet Hesaplamaları ve Muhasebesi, Türkmen Kitapevi, İstanbul.

Orhaner, E., Biçer, E.B. ve Ilıman, E., (2016),"TMS-2'ye Göre Sağlık İşletmelerinde Stokların Değerlendirilmesi (Özel Hastane Örneği)", Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3(7):87-107.

Öz, Y. ve Bozdemir, E., (2007) "Boş Zaman İşçilik Maliyetlerinin Ortaya Çıkış Nedenleri, Muhasebeleştirilmesi ve Vergi Matrahı Üzerindeki Etkisi", Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10(2):353-365.

Özerhan, Y. ve Yanık, S., (2010), IFRS/IAS ile Uyumlu TMS/TFRS Açıklamalı ve Örnek Uygulamalı Türkiye Muhasebe Standartları ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları, TÜRMOB Yayınları, No: 377, Ankara.

Özgülbaş, N., (2013), Sağlık Kurumlarında Maliyet Yönetimi, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, Eskişehir.

Özgülbaş, N., (2014), Sağlık Sektöründe Hizmet ve Hastalık Maliyet Analizi, Siyasal Kitapevi, Eylül, Ankara.

Rensburg, A.J.V. ve Jassat, W. (2011), "Acute Mental Health Care According to Recent Mentalhealth Legislation Part II. Activity-Based Costing", African Journal of Psychiatry, March, 23-29.

Rice, D. P. (2000), "Cost of İllness Studies: What is Good about Them?" Injury Prevention, 6(3):177-179.

Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Teşhis İlişkili Gruplar Daire Başkanlığı, (2014), Teşhis İlişkili Gruplar Bilgilendirme Rehberi-Versiyon1.0, Aralık.

Segel, J.E.(2006), "Cost-of-illness studies - a primer", RTI-UNC Center Of Excellence in Health Promotion Economics, 1-39.

Sevgener, A.S. ve Hacırüstemoğlu, R., (2000), Yönetim Muhasebesi, Alfa yayınevi, 7. Baskı, İstanbul.

Seyhan Ç. K., (2006), "Faaliyete Dayalı Maliyet Yönetimi ve Hastane Uygulaması", Gazi Üniversitesi SBE, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara,

Simoens, S., Hummelshoj, L., Dunselman, G., Brandes, I., Dirksen, C., D'Hooghe, T., (2011), "Endocost Consortium. Endometriosis cost assessment (the endocost study): a cost-of-illness study protocol", Gynecol Obstet Invest, 71(3):170-176.

Shepard, D. S., Hodgkin, D., Anthony, Y. E. (1998). Analysis of Hospital Costs: A Manual for Managers, World Health Organization.

Somunoğlu, S., (2012), Sağlık Kurumları Yönetimi-I, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1599, (Editör: Tatar, M.).

Sosyal Güvenlik Kurumu, Sağlık Uygulama Tebliği, 24.03.2013 tarih ve 28597 sayılı Resmi Gazete.

Tarricone, R. (2006), "Cost-of-illness analysis: what room in health economics?. Health Policy, 77(1):51-63.

Tengilimoğlu, D. ve Yiğit, V., (2013), Sağlık İşletmelerinde Tedarik Zinciri ve Malzeme Yönetimi, Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık, 2. Baskı, Ankara.

Terzi, S. ve Özen, İ., (2011) "Hastanelerde Maliyet Muhasebesi Sisteminin Uluslararası Muhasebe Standartları Açısından İncelenmesi", Dayanışma Dergisi, Aralık, 113:34-42.

Yereli, A.N., Kayalı, N. ve Demirlioğlu, L., (2015) , "Karma Maliyet Yöntemi ve Bir Tekstil İşletmesinde Uygulama, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6(2): 437-464.

Yıldırım Kaptanoğlu, A., (2013), Sağlık İşletmelerinde Maliyet, Depo, Stok ve Envanter Yönetimi", Kitap Matbaacılık, İstanbul.

Yıldırım, S., (1994), Sağlık Hizmetlerinde Harcama ve Maliyet Analizi, Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü, Uzmanlık Tezi, Yayın No: DPT: 2350, Temmuz.

Yıldız, M.S. ve Karagöz, F., (2015), "Hastane İşletmelerinde Stok Yönetimi İçin ABC ve VED Analizlerinin Uygulanması", Yönetim ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 13(2): 375-396.

Yükçü, Süleyman, (1999), Yönetim Açısından Maliyet Muhasebesi, 4. Baskı, İzmir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 22/1/2002 tarih ve 24648 sayılı Resmi Gazete.

4857 sayılı İş Kanunu, 10/6/2003 tarih ve 25134 sayılı Resmi Gazete.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, 16/6/2006 tarih ve 26200 sayılı Resmi Gazete.

7349 sayılı Gelir Vergisi Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 22/12/2021 ve 31700 sayılı Resmi Gazete.

www.khgm.saglik.gov.tr

www.tig.saglik.gov.tr

TEKDÜZEN MUHASEBE SİSTEMİNE UYGUN

MALİYET MUHASEBESİ

ÇÖZÜMLÜ PROBLEMLERİ

PROF.DR. RECEP ŞENER

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-59-1

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Mart 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
I.TEK DÜZEN HESAP PLANINDAKİ MALİYET HESAPLARI ARASINDAKİ AKIŞIN (İLİŞKİNİN) KURULMASINA İLİŞKİN PROBLEMLER 1

1.Tekdüzen Hesap Planındaki Maliyet Hesapları ve Uygulama Seçeneklerine İlişkin Problemler ..1
1.1.7/A Seçeneğinin Uygulanmasına İlişkin Problemler 1
PROBLEM 1 1
PROBLEM 2 6
1.2.7/B Seçeneğinin Uygulanmasına İlişkin Problem: 9
PROBLEM 3 9
2.Dönem Sonu Maliyet ve Gelir Tablolarının Hazırlanmasına İlişkin Problemler 15
2.1.Üretim Maliyeti ve Satışların Maliyeti Tablosunun Hazırlanmasına İlişkin Problem 15
PROBLEM 4 15
2.2.Gelir Tablosunun Hazırlanmasına İlişkin Problem 17
PROBLEM 5 17

İKİNCİ BÖLÜM
II.ÜRETİM GİDERLERİNE İLİŞKİN PROBLEMLER 19

1.İlk Madde ve Malzeme Giderlerine İlişkin Problemler 19
1.1.İlk Madde ve Malzeme Alımı ve Üretime Sevk İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesine İlişkin Problem 19
PROBLEM 6 19
1.2.İlk Madde ve Malzeme Stok Değerleme Yöntemlerine İlişkin Problemler 23
PROBLEM 7 (Has-Gerçek- Maliyet Yöntemi) 23
PROBLEM 8 (Ortalama Maliyet Yöntemi) 26
PROBLEM 9 (İlk Giren-İlk Çıkar-FİFO Yöntemi) 39
PROBLEM 10 (Son Giren-İlk Çıkar-LİFO Yöntemi) 42
PROBLEM 11 (İlk Gelecek- İlk Çıkar-NİFO Yöntemi) 45
PROBLEM 12 (En Yüksek Fiyatlı- İlk Çıkar-HİFO Yöntemi) 46
PROBLEM 13 (Piyasa Fiyatı-Yenileme Maliyeti-Yöntemi) 47
2.İşçilik Giderlerine İlişkin Problemler 48
2.1.Direkt ve Endirekt İşçiliklerin Ayrımına ve Muhasebeleştirilmesine İlişkin Problem 48
PROBLEM 14 48
2.2.Fazla Çalışma Ödemelerinin Ayrımına ve Muhasebeleştirilmesine İlişkin Problem 50
PROBLEM 15 50
2.3.İzin Ücretleri ve İkraniyelerinin Muhasebeleştirilmesine İlişkin Problem 53
PROBLEM 16 53
2.4.Kıdem Tazminatının Muhasebeleştirilmesine İlişkin Problem 58
PROBLEM 17 58
2.5.Sosyal Güvenlik İşveren Paylarının Muhasebeleştirilmesine İlişkin Problem 60
PROBLEM 18 60
2.6.Boşa Geçen Zamana Ait Ücretlerin Muhasebeleştirilmesine İlişkin Problem 63
PROBLEM 19 63
2.7.İşçilik Giderlerine İlişkin Genel Problem 65
PROBLEM 20 65
3.Genel Üretim Giderlerine İlişkin Problemler 67

3.1.Genel Üretim Giderlerinin Gider Yerlerine Dağıtımı 67
PROBLEM 21 67
3.2.Yardımcı Üretim, Hizmet ve Üretim Yerleri Yönetimi Gider Yerlerinde Biriken Genel Üretim Giderlerinin Esas Üretim Gider Yerlerine Dağıtımı- İkinci Dağıtıma-İlişkin Problemler 73
PROBLEM 22 (Basit Dağıtım Yöntemi) 73
PROBLEM 23 (Kademeli Dağıtım Yöntemi) 77
PROBLEM 24 (Matematik Dağıtım Yöntemi) 83
PROBLEM 25 (Karşılıklı Dağıtım Yöntemi) 88
PROBLEM 26 (Planlı Dağıtım Yöntemi) 92
3.3.Genel Üretim Giderlerinin Ürün Maliyetlerine Yüklenmesine-Üçüncü Dağıtıma-İlişkin Problemler 98
PROBLEM 27 98
3.4.G.Ü.G.'nin Ürün Maliyetlerine Yüklenmesinde Tahmini Yükleme Oranlarının Kullanılmasına İlişkin Problemler 100
PROBLEM 28 (Esas Üreim Gider Yerinin Tek Olması) 100
PROBLEM 29 (Esas Üretim Gider Yerinin Birden Fazla Olması) 103
3.5.Genel Üretim Giderlerinin "Faaliyet Bazında Maliyetleme" Yaklaşımına Göre Maliyetlere Yüklenmesi ve Geleneksel Yöntemle Karşılaştırılmasına İlişkin Problemler 112
PROBLEM 30 (Geleneksel Yaklaşım) 112
PROBLEM 31 (Faaliyet Bazında Maliyetleme Yaklaşımı) 115
3.6.Genel Üretim Giderlerinin Zaman Esaslı Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Yöntemine Göre Maliyetlere Yüklenmesine İlişkin Problem 119
PROBLEM 32 119
3.7.Genel Üretim Giderlerinin Kaynak Tüketim Muhasebesi Yöntemine Göre Maliyetlere Yüklenmesine İlişkin Problem 125
PROBLEM 33 125
3.8.Genel Üretim Giderlerinin Bütçeler Aracılığıyla İzlenmesi Durumunda Esnek Bütçe Denkleminin Saptanmasına İlişkin Problemler 130
PROBLEM 34 (Mühendislik-Analitik- Yöntemi) 130
PROBLEM 35 (Muhasebe Yöntemi) 132
PROBLEM 36 (Matematik ve İstatistik Teknikler Yöntemi-Grafik Tekniği) 135
PROBLEM 37 (Matematik ve İstatistik Teknikler Yöntemi-Yüksek ve Düşük Hacimler Tekniği) 137
PROBLEM 38 (Matematik ve İstatistik Teknikler Yöntemi-Yüksek ve Düşük Ortalamalar Tekniği) 138
PROBLEM 39 (Matematik ve İstatistik Teknikler Yöntemi- En Küçük Kareler Tekniği) 141

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
III.MALİYET HESAPLAMA YÖNTEMLERİNE İLİŞKİN PROBLEMLER....147

1.Maliyetlerin Kapsamını Belirleyen Yöntemlere İlişkin Problemler....147
1.1.Tam Maliyet Yöntemine İlişkin Problem 147
PROBLEM 40 147
1.2.Normal Maliyet Yöntemine İlişkin Problem 149
PROBLEM 41 149
1.3.Değişken Maliyet Yöntemine İlişkin Problem....151
PROBLEM 42 151

2.Maliyetlerin Saptanma Biçimini Belirleyen Yöntemlere İlişkin Problemler 152
2.1.Sipariş Maliyeti Yöntemine İlişkin Problemler 152
PROBLEM 43 ..... *152*
PROBLEM 44 ..... *158*
PROBLEM 45 ..... *165*
2.2.Evre Maliyet Yöntemine İlişkin Problemler 173
PROBLEM 46 ..... *173*
PROBLEM 47 ..... *178*
PROBLEM 48 ..... *184*
PROBLEM 49 ..... *190*
PROBLEM 50 ..... *198*
3.Maliyetlerin Saptanma Zamanını Belirleyen Yöntemlere İlişkin Problemler 204
3.1.Fiili Maliyet Yöntemine İlişkin Problemler 204
3.2.Standart Maliyet Yöntemine İlişkin Problemler 204
PROBLEM 51 ..... *204*
PROBLEM 52 ..... *206*
PROBLEM 53 ..... *208*
PROBLEM 54 ..... *216*
PROBLEM 55 ..... *222*

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
IV.BİLEŞİK VE YAN ÜRÜNLERDE MALİYETLERİN SAPTANMASINA İLİŞKİN PROBLEMLER 229

1.Birleşik Ürünlerde Maliyetlerin Saptanmasına İlişkin Problemler 229
1.1.Yalın Üretim Miktarını Esas Alan Yönteme İlişkin Problem 229
PROBLEM 56 ..... *229*
1.2.Ağırlıklı Ortalama Maliyeti Esas Alan Yönteme İlişkin Problem 231
PROBLEM 57 ..... *231*
1.3.Piyasa Fiyatını Esas Alan Yöntemlere İlişkin Problemler 233
PROBLEM 58 (Satış Hasılatı Yöntemi) *233*
PROBLEM 59 (Net Satış Hasılatı Yöntemi) *235*
2.Yan Ürünlerde Maliyetlerin Saptanmasına İlişkin Problemler 237
2.1.Satış Hasılatını Esas Alan Yönteme İlişkin Problemler 237
PROBLEM 60 ..... *237*
2.2.Piyasa Fiyatını Esas Alan Yönteme İlişkin Problem 243
PROBLEM 61 ..... *243*
2.3.Piyasa Fiyatından Hareketle Geriye Doğru Hesaplama Yöntemine İlişkin Problemler 244
PROBLEM 62 ..... *244*

V.YARARLANILAN KAYNAKLAR 247

VI.EKLER 249

EK 1- 7/A SEÇENEĞİNDE YER ALAN BAŞLICA GİDER HESAPLARI 249
EK 2- 7/B SEÇENEĞİNDE YER ALAN BAŞLICA GİDER HESAPLARI 254

V. YARARLANILAN KAYNAKLAR

AKDOĞAN, Nalan., ***Tekdüzen Muhasebe Sisteminde Maliyet Muhasebesi Uygulamaları***, 3. Baskı, Ankara-1995.

AKSU, İbrahim., ***Kaynak Tüketimine Dayalı Muhasebe: Bir Örnek Uygulama***. E-Journal of New World Sciences Academy, 2013.

AKTAŞ, Rabia., ***Yeni Bir Maliyet ve Yönetim Muhasebesi Yöntemi Olarak Kaynak Tüketim Muhasebesi.*** Muhasebe ve Finansman Dergisi, 2013.

BÜYÜKMİRZA, H. Kâmil., ***Maliyet ve Yönetim Muhasebesi, Tekdüzene Uygun Bir Sistem Yaklaşımı***, Genişletilmiş 23. Baskı, Gazi Yayınevi, Ankara-2019.

BÜYÜKMİRZA, H. Kâmil., USLU, Selçuk., ve SEVİLENGÜL, Orhan., ***MKE Maliyet Muhasebesi Semineri Notları***, Gazi Üniversitesi S.B.E., Muhasebe Uygulama ve Araştırma Merkezi, Ankara-1983.

EKİNCİ, M.Ali., ***Stratejik Yönetim Muhasebesi Tekniklerinden Zaman Esaslı Faaliyet Tabanlı Maliyet Yönteminin Bir Tekstil İşletmesinde Uygulanması***, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi S.B.E. Doktora Tezi, 2020.

EKİNCİ, M.Ali., ve ŞENER, Recep, ***Zaman Esaslı Faaliyet Tabanlı Maliyet Yönteminin Bir Tekstil İşletmesinde Uygulanması,*** Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi S.B.E. Dergisi, 2020.

HİÇŞAŞMAZ, Mazhar., ***Maliyet Muhasebesine Giriş***, Ankara İ.T.İ.A. Yayınları No:100, Ankara-t.y.

IŞÇİL, Necati., ***İstatistik Metotları ve Uygulamaları***, Yedinci Baskı, Ankara İ.T.İ.A. Yayınları No: 39, Ankara-t.y.

ÖRTEN, Remzi., BÜYÜKMİRZA, H.Kamil., USLU, Selçuk., ÖZEL, Salih., AKDOĞAN, Nalan., ve SEVİLENGÜL, Orhan., ***Maliyet Muhasebesi***, DESİYAB Muhasebe ve Finansman Semineri, Alanya-1982.

ŞENER, Recep., ***Kapsamlarına Göre Maliyet Hesaplama Yöntemleri***, Mali Sorunlara Çözüm Dergisi, Yıl 2, Sayı 7, Temmuz 1986.

ŞENER, Recep., ***Kamuyu Aydınlatma Açısından Üretim Maliyeti Giderleri le Kampsam ve Biçim Bakımından Uygulanan Maliyet Yöntemlerinin Dış Denetimi,*** Gazi Kitabevi Yayınları, Ankara-1989.

ŞENER, Recep., ***Maliyet Unsurları Muhasebesi***, Gazi Kitabevi, Ankara-2004.

ŞENER, Recep., ***Maliyet Yöntemleri Muhasebesi***, Gazi Kitabevi, Ankara-2008.

TÜRMOB., ***Muhasebenin Temel Kavramları ve Tek Düzen Hesap Planı,*** TÜRMOB Yayınları No: 8, 4. Baskı, Ankara-1994.

ÜSTÜN, Rifat., ***Yönetim Muhasebesi***, Bilim Teknik Yayınevi, İstanbul-1985.

MALİYET MUHASEBESİ

Doç. Dr. Mustafa SAVCI

Güncellenmiş 15. Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.
Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-41-6

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Temmuz 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Maliyet Muhasebesi ismiyle sunulan bu kitap, iktisadi ve idari bilimler fakültesi, meslek yüksekokullarının iktisadi ve idari programlarında okuyan geleceğin işletmecisi ve muhasebecisi olacak öğrencilere ve maliyet muhasebesine ilgi duyanlara maliyet muhasebesinin kapsamına giren temel konularda uygulanabilir bilgiler vermek için hazırlanmıştır. Bu amaca ulaşmak için konular fazla detaya inilmeden örneklerle açıklanmaya çalışılmıştır. Bu yönüyle bu kitap aynı zamanda hem öğrencilerin ders notu ihtiyacını karşılayan hem de maliyet muhasebesiyle ilk kez karşılaşanlar için anlaşılması çok kolay olan iyi bir araçtır.

Maliyet muhasebesiyle ilgili konuların daha kolay anlaşılması için kitap sekiz ana bölümden oluşmaktadır. Bölümler sırasıyla şöyledir:

1- Maliyet muhasebesi ve temel kavramlar,
2- Tekdüzen hesap planında maliyet hesapları ve işletmelerde maliyet sisteminin oluşturulması,
3- Maliyetlerin sınıflandırılması ve sınıflandırmanın işletmeye faydası,
4- Maliyet türlerini hesaplama,
   - Malzeme maliyetini hesaplama
   - İşçilik maliyetini hesaplama
   - Genel üretim giderini hesaplama
5- Genel üretim giderlerinin maliyet yerlerine dağıtımı ve faaliyete dayalı maliyetleme yönteminde genel üretim gider payını hesaplama,
6- İşletmelerde üretim biçimine göre toplam ve birim maliyeti hesaplama,
   - Sipariş maliyet yöntemi
   - Safha maliyet yöntemi
   - Birleşik üretimi maliyetleme
7- Standart maliyet yöntemi
8- Maliyet bilgilerinin bütçeleme ve karar vermede kullanılması

Bu çalışma sırasında yararlanmış olduğum kaynaklar ekte olup, bu eserlerin her birinin değerli yazarına ayrıca teşekkürü bir borç bilirim.

Ayrıca bu günlere gelmemde, başta benim için her türlü fedakârlığı yapan aileme ve öğrenim hayatım süresince yetişmeme katkıda bulunan hocalarıma gönül borcum sonsuzdur.

Bu eserin konuyla ilgili bütün öğrencilere ve okuyuculara yararlı olması dileğiyle...

Dr. Mustafa SAVCI

İÇİNDEKİLER

I. BÖLÜM 1
1. MALİYET MUHASEBESİ VE TEMEL KAVRAMLAR 1
1.1. MALİYET MUHASEBESİNİN TANIMI 1
1.2. MALİYET MUHASEBESİNİN AMACI 2
1.3. MALİYET MUHASEBESİNİN GELİŞİMİ 3
1.4. MALİYET MUHASEBESİ İLE YÖNETİM MUHASEBESİ İLİŞKİSİ 3
1.5. MALİYET MUHASEBESİ İLE GENEL MUHASEBENİN İLİŞKİSİ 4
1.6. MALİYET MUHASEBESİ İLE GENEL MUHASEBE ARASINDAKİ FARKLAR 6
1.7. MALİYET MUHASEBESİYLE İLGİLİ BAZI TEMEL KAVRAMLAR 7
1.7.1. Gider Kavramı 7
1.7.2. Harcama Kavramı 7
1.7.3. Maliyet Kavramı 7
1.7.3.1. Maliyet Kavramının Gider Kavramı ile İlişkisi 8
1.7.4. Hâsılat Kavramı 10
1.7.5. Kâr/Zarar Kavramı 11
1.7.6. Maliyet Birimi 13
1.7.7. Maliyet Taşıyıcısı 13
1.7.8. Maliyetlerin Tahsisi ve Dağıtımı 14
1.7.9. Maliyet Dönüşümü 14
1.7.10. Maliyet Yönetimi 14
1.7.11. Maliyet Analizi 14
1.7.12. Tam Zamanında Üretim 15
1.7.13. Toplam Kalite Yönetimi 15
1.7.14. Hedef Maliyetleme 15
1.7.15. Faaliyet Tabanlı Maliyetleme 16
1.8. I. BÖLÜMÜN ÇALIŞMA SORULARI 17
I. BÖLÜMDE YARARLANILAN KAYNAKLAR 21

II. BÖLÜM 23
2. TEKDÜZEN HESAP PLANINDA MALİYET HESAPLARI VE İŞLETMELERDE MALİYET SİSTEMİNİN OLUŞTURULMASI 23
2.1. TEKDÜZEN HESAP PLANI VE MALİYET HESAPLARI 23
2.1.1. 7/A Seçeneğinde Maliyet Hesapları 23
2.1.1.1. 7/A Seçeneğinde Üretim Maliyetlerinin Oluşumu ve Maliyet Akış Aşamaları 33
2.1.2. 7/B Seçeneğinde Maliyet Hesapları 36
2.1.2.1. 7/B Seçeneğinde Maliyet Hesaplarının İşlem Akışı 40
2.2. MALİYET SİSTEMİNİN TANIMI 43
2.3. MALİYET SİSTEMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER 43
2.4. İŞLETMELERDE ÜRETİM MALİYETLERİNİN TANIMI VE UNSURLARI 44
2.4.1. Direkt İlk Madde ve Malzeme Gideri 44
2.4.2. Direkt İşçilik Giderleri 44

2.4.3. Genel Üretim Giderleri ... 45
2.5. İŞLETMELERDE ÜRETİM MALİYETİNİN OLUŞUMU VE HESAPLANMASI ... 45
2.6. İŞLETMELERDE ÜRETİM MALİYETLERİNİ HESAPLAMA YÖNTEMLERİ ... 51
2.6.1. Maliyetlerin Kapsamına Göre Maliyet Yöntemleri ... 51
2.6.1.1. Tam Maliyet Yöntemi ... 52
2.6.1.2. Değişken Maliyet Yöntemi ... 52
2.6.1.3. Normal Maliyetleme Yöntemi ... 52
2.6.1.4. Asal Maliyet (Direkt Maliyet) Yöntemi ... 53
2.6.1.5. Yöntemlerin Muhasebe Standartları Açısından İncelenmesi ... 56
2.6.2. Maliyetlerin Saptanma Zamanına Göre Maliyet Yöntemleri ... 57
2.6.2.1. Fiili Maliyet Yöntemi ... 57
2.6.2.2. Standart Maliyet Yöntemi ... 57
2.6.3. Maliyetlerin Saptama Şekillerine Göre (Üretim Biçimine Göre) Maliyet Yöntemleri 59
2.6.3.1. Sipariş Maliyet Yöntemi ... 59
2.6.3.2. Safha Maliyet Yöntemi ... 59
2.7. ÜRETİM MALİYETLERİ VE ENFLASYON ... 60
2.8. MALİYET SİSTEMİNİN BAŞLICA SORUNLARI ... 62
2.9. II. BÖLÜMÜN ÇALIŞMA SORULARI ... 63
II. BÖLÜMDE YARARLANILAN KAYNAKLAR ... 66

III. BÖLÜM ... 67
3. MALİYETLERİN SINIFLANDIRILMASI VE SINIFLANDIRMANIN İŞLETMEYE FAYDASI ... 67
3.1. GENEL AÇIKLAMA ... 67
3.1.1. Maliyetlerin Gider Çeşitlerine Göre Sınıflandırılması ... 68
3.1.2. Maliyetlerin İşletmenin İşlevlerine (Fonksiyonlarına) Göre Sınıflandırılması ... 68
3.1.2.1. Alış (Satın Alma) Maliyetleri ... 69
3.1.2.2. Üretim Maliyetleri ... 69
3.1.2.3. Satış Maliyetleri ... 71
3.1.2.4. Yönetim Maliyetleri ... 72
3.1.3. Maliyetlerin Yüklenme Biçimine Göre Sınıflandırılması ... 73
3.1.4. Maliyetlerin Üretim Hacmi Karşısındaki Durumuna Göre Sınıflandırılması ... 74
3.1.4.1. Sabit Maliyetler ... 74
3.1.4.2. Değişken Maliyetler ... 75
3.1.5. Maliyetlerin Fiili Rakamlar Olup Olmamasına Göre Sınıflandırılması ... 79
3.1.6. Maliyetlerin Sorumluluk Durumuna Göre Sınıflandırılması ... 79
3.1.7. Maliyetlerin Karar Verme Amacı Bakımından Sınıflandırılması ... 79
3.1.7.1. Alternatif Maliyetler ... 80
3.1.7.2. Ek Maliyet ... 81
3.1.7.3. Batık Maliyetler ... 82
3.2. Maliyetleri Sınıflandırmanın İşletmeye Faydası ... 84
3.2.1. Mal ve Hizmet Maliyetlerinin Daha Hızlı Belirlenmesi ... 84
3.2.2. İşletme Faaliyet Sonuçlarının Belirlenmesi ... 84
3.2.3. Faaliyet Bütçelerinin Hazırlanması ... 84
3.2.4. Başarı Ölçmede Kullanılması ... 85
3.2.4.1. Kârlılık Göstergeleri ... 85

3.2.4.2. Maliyete Dayalı Toplam Performans Göstergeleri 85
3.2.4.3. Sapma Analizleri 86
3.2.4.4. Direkt (Değişken-Marjinal) Maliyetler ve Katkı Payı Analizi 86
3.2.5. Karar Vermeyi Kolaylaştırma 86
3.3. III. BÖLÜMÜN ÇALIŞMA SORULARI 87
III. BÖLÜMDE YARARLANILAN KAYNAKLAR 90

IV. BÖLÜM 91
4. MALİYET TÜRLERİNİ HESAPLAMA 91
4.1. GENEL AÇIKLAMA 91
4.2. MALZEME MALİYETİNİ HESAPLAMA 91
4.2.1. Malzeme Türlerini Belirleme 91
4.2.1.1. Direkt Malzeme (Hammaddeler) 92
4.2.1.2. Yardımcı Malzeme 92
4.2.1.3. İşletme Malzemesi 92
4.2.2. Malzeme Miktarını Ölçme 92
4.2.2.1. En Uygun Alım Miktarını Ölçme 92
4.2.2.2. En Uygun Stok Miktarını Ölçme 96
4.2.2.3. Stok Miktarının İzlenmesi 97
4.2.2.4. Stok Miktarı İle Yapılan İşlemler 98
4.2.3. Malzeme Maliyetini Belirleme ve Muhasebeye İşleme 98
4.2.3.1. Malzeme Maliyetini Muhasebeye İşleme 100
4.2.4. Malzeme Değerleme Yöntemleri 101
4.2.4.1. Ortalama Maliyet Yöntemi 101
4.2.4.2. İlk Giren İlk Çıkar Yöntemi (FIFO) 103
4.2.4.3. Son Giren İlk Çıkar Yöntemi (LIFO) 105
4.2.4.4. Standart Fiyat Yöntemi 106
4.2.4.5. Yöntemlerin Standartlar Açısından Değerlendirilmesi 107
4.3. İŞÇİLİK MALİYETİNİ HESAPLAMA 108
4.3.1. İşçilik Türlerini Belirleme 108
4.3.2. İşçilik Zamanını Ölçme 109
4.3.3. İşçilik Tutarını Hesaplama 110
4.3.3.1. Zamana Göre Ücret Sistemi 110
4.3.3.2. Parça Başına Ücret Sistemi 111
4.3.3.3. Primli Ücret Sistemleri 114
4.3.3.4. Diğer Teşvik Sistemleri 116
4.3.4. İşçilik Maliyetini Mamullere Yükleme 116
4.3.5. İşçilik Maliyeti İle İlgili Özel Sorunlar 117
4.3.5.1. Fazla Çalışma Farkları 117
4.3.5.2. İzin, Tatil ve İkramiye Ödemeleri 118
4.3.5.3. Kıdem Tazminatları 119
4.3.5.4. Boşa Geçen Zaman Karşılığı Ödenen Ücretler 120
4.4. GENEL ÜRETİM GİDERLERİNİ HESAPLAMA 121
4.4.1. Genel Üretim Giderinin Tanımı ve Özellikleri 121
4.4.2. Genel Üretim Giderlerini Bütçeleme 122

4.4.2.1. Faaliyet Hacminin Tahmini 122
4.4.2.2. Maliyet ve Hacim İlişkilerinin Tahmini 124
4.4.2.3. Maliyetlerin Üretime Yüklenmesinde Kullanılan Faaliyet Ölçülerinin Seçimi 128
4.4.3. Genel Üretim Giderleri Yükleme Oranını Hesaplama 129
4.4.4. Mamul Maliyetlerine Katılacak Genel Üretim Giderleri Payını Hesaplama 131
4.4.5. Genel Üretim Gideri (GÜG) Farklarının Kapatılması 133
4.5. IV. BÖLÜMÜN ÇALIŞMA SORULARI 135
IV. BÖLÜMDE YARARLANILAN KAYNAKLAR 138
DENEME SINAVI - I 139

V. BÖLÜM 147
5. GENEL ÜRETİM GİDERLERİNİN MALİYET YERLERİNE DAĞITIMI 147
5.1. MALİYET YERLERİ 147
5.1.1. Maliyet Yeri Bölümlemesinin Faydaları 148
5.2. ÜRETİM FAALİYETLERİ İLE İLGİLİ MALİYET YERLERİ 148
5.3. MALİYET DAĞITIMLARI 149
5.3.1. Maliyet Dağıtım Tablosu 149
5.3.2. Maliyet Dağıtım Anahtarları 150
5.3.3. Maliyet Yerlerine I. Dağıtım 151
5.3.4. Maliyet Yerlerine II. Dağıtım 157
5.3.4.1. Doğrudan Dağıtım Yöntemi 157
5.3.4.2. Kademeli Dağıtım Yöntemi 160
5.3.4.2.1. Kademeli Dağıtım ile Doğrudan Dağıtım Yönteminin Karşılaştırılması 164
5.3.4.3. Plânlı Dağıtım Yöntemi 164
5.3.4.4. Matematik Dağıtım Yöntemi 167
5.3.5. Maliyet Yeri - Maliyet Dağıtımı ve Yöneticinin Sorumluluğu 169
5.4. FAALİYETE DAYALI MALİYETLEME YÖNTEMİ 170
5.4.1. Faaliyet Tabanlı Maliyetlemede Genel Üretim Gider Payını Hesaplama 171
5.4.2. Faaliyete Dayalı Maliyetleme Yönteminin Yararları 173
5.5. V. BÖLÜMÜN ÇALIŞMA SORULARI 175
5.6. I. ARA SINAV İÇİN ÇALIŞMA SORULARI 179
V. BÖLÜMDE YARARLANILAN KAYNAKLAR 185

VI. BÖLÜM 187
6. İŞLETMELERDE ÜRETİM BİÇİMİNE GÖRE TOPLAM VE BİRİM MALİYETİN HESAPLANMASI 187
6.1. GENEL AÇIKLAMA 187
6.2. SİPARİŞ MALİYET YÖNTEMİ 188
6.2.1. Sipariş Maliyet Yönteminin Yararları 190
6.2.2. Sipariş Maliyet Yönteminin Sakıncaları 190
6.2.3. Sipariş Maliyet Yönteminde Fire 190

6.2.4. Sipariş Maliyet Yöntemi ile İlgili Örnekler ... 191
6.3. SAFHA MALİYET YÖNTEMİ ... 198
6.3.1. Fiziki Miktarların Belirlenmesi ... 199
6.3.2. Eşdeğer Ürün Miktarının Hesaplanması ... 199
6.3.2.1. Eşdeğer Ürün Miktarının Bulunması ile İlgili Örnekler ... 202
6.3.3. Direkt İlk Madde ve Malzeme, Direkt İşçilik ve Genel Üretim Giderinin Birim Maliyetinin Hesaplanması ... 203
6.3.4. Toplam Maliyetin Tamamlanan Birimlerle DSYMST Arasında Paylaştırılması ... 204
6.4. SAFHA MALİYET YÖNTEMİNDE DÖNEM BAŞI YARI MAMUL STOKLARI OLMASI DURUMUNDA UYGULANACAK YÖNTEMLER ... 207
6.4.1. Safha Maliyetinde İlk Giren İlk Çıkar (FIFO) Yöntemi ... 207
6.4.2. Safha Maliyetinde Ortalama Yöntemi ... 213
6.5. SAFHA MALİYET YÖNTEMİNDE FİRE ... 218
6.6. BİRLEŞİK ÜRETİMİ MALİYETLEME ... 220
6.6.1. Birleşik Mamullerin Maliyetinin Hesaplanması ... 222
6.6.1.1. Üretim Miktarını Esas Alan Yöntem ... 222
6.6.1.2. Satış Hâsılatını Esas Alan Yöntem ... 225
6.6.2. Toplam Üretim Maliyetini Ana ve Yan Mamullere Paylaştırma ... 229
6.6.3. İşletmelerde Yan Mamullerin Değerlendirilmesi Sorunu ... 230
6.6.4. Birleşik ve Yan Mamullerin Standartlar Açısından İncelenmesi ... 231
6.7. ÜRETİM İŞLETMELERİNDE KUSURLU MAMUL - BOZUK MAMUL VE ARTIK AYRIMI ... 231
6.7.1. Kusurlu Mamul ... 231
6.7.2. Bozuk Mamul ... 232
6.7.3. Artıklar ... 232
6.8. HİZMET ÜRETEN İŞLETMELERDE SERVİS MALİYETİNİ HESAPLAMA ... 233
6.8.1. Hizmet İşletmeleri ile Sanayi İşletmeleri Arasındaki Farklar ... 235
6.8.2. Standartlar Açısından Hizmet İşletmelerinde Stokların Maliyeti ... 236
6.9. VI. BÖLÜMÜN ÇALIŞMA SORULARI ... 237
VI. BÖLÜMDE YARARLANILAN KAYNAKLAR ... 241

VII. BÖLÜM ... 243
7. STANDART MALİYET YÖNTEMİ ... 243
7.1. GENEL AÇIKLAMA ... 243
7.2. STANDART MALİYET YÖNTEMİNİN YARARLARI VE SAKINCALARI ... 243
7.3. STANDART MALİYET YÖNTEMİNİN UYGULANMA KOŞULLARI ... 244
7.4. STANDARTLARIN BELİRLENMESİ ... 244
7.4.1. Direkt İlk Madde ve Malzeme Standartları ... 245
7.4.2. Direkt İşçilik Standartları ... 245
7.4.3. Genel Üretim Gider Standartları ... 246
7.5. SAPMA ANALİZLERİ ... 248
7.5.1. Direkt İlk Madde ve Malzeme Sapmaları ... 248
7.5.2. Direkt İşçilik Sapmaları ... 250
7.5.3. Genel Üretim Giderleri Sapması ... 253
7.6. TEKDÜZEN HESAP PLANINDA SAPMA HESAPLARI VE İŞLEYİŞLERİ ... 258

7.6.1. Direkt İlk Madde ve Malzeme Sapmaları ... 258
7.6.2. Direkt İşçilik Sapmaları ... 259
7.6.3. Genel Üretim Gideri Sapmaları ... 260
7.7. VII. BÖLÜMÜN ÇALIŞMA SORULARI ... 264
VII. BÖLÜMDE YARARLANILAN KAYNAKLAR ... 267

VIII. BÖLÜM ... 269
8. MALİYET BİLGİLERİNİN BÜTÇELEME VE KARAR VERMEDE KULLANILMASI ... 269
8.1. BÜTÇE - BÜTÇELEME ... 269
8.1.1. Satış Bütçesi ... 270
8.1.2. Üretim Bütçesi ... 270
8.1.3. Direkt İlk Madde ve Malzeme Bütçesi ... 272
8.1.4. Direkt İşçilik Bütçesi ... 273
8.1.5. Genel Üretim Gideri Bütçesi ... 273
8.1.6. Üretilecek Mamullerin (Ürünlerin) Maliyeti Bütçesi ... 274
8.1.7. Satılacak Mamullerin (Ürünlerin) Maliyet Bütçesi ... 276
8.1.8. Pazarlama-Satış-Dağıtım ve Genel Yönetim Giderleri Bütçesi ... 277
8.2. MALİYETLERİN KARAR VERMEDE KULLANILMASI ... 277
8.3. DEĞİŞKEN MALİYET YÖNTEMİ ... 278
8.3.1. Değişken Maliyet Yönteminin Yarar ve Sakıncaları ... 279
8.3.2. Tam Maliyet Yöntemi İle Değişken Maliyet Yönteminin Karşılaştırılması ... 280
8.4. DEĞİŞKEN MALİYET YÖNTEMİNİN KARAR VERMEDE KULLANILMASI ... 282
8.4.1. Başabaş Noktası Analizi ... 282
8.4.1.1. Formül ve Grafik Yardımıyla Başabaş Noktası ... 283
8.4.1.2. Arzulanan Kâr İçin Gerekli Miktarın Hesaplanması ... 284
8.4.1.3. Satışların Karışımı ve Başabaş Noktası ... 286
8.4.1.4. Güven Marjı ve Güven Marjı Oranı ... 286
8.4.2. Fiyat Koyma Kararları ... 287
8.4.3. İndirimli Fiyat Talep Eden Bir Siparişin Kabulü veya Reddi ... 288
8.4.4. Kullanılmakta Olan Bazı Makine ve Araçların Yerine Yenilerinin Alınması ... 289
8.4.5. Üretilen Mallardan Birinin Elenmesi ... 291
8.4.6. Bir Yarımamul veya Parçanın İşletmede Üretilmesi veya Satın Alınması ... 292
8.5. VIII. BÖLÜMÜN ÇALIŞMA SORULARI ... 294
8.6. FİNAL SINAVI İÇİN ÇALIŞMA SORULARI ... 297
VIII. BÖLÜMDE YARARLANILAN KAYNAKLAR ... 303
DENEME SINAVI - II ... 304
DENEME SINAVI - III ... 313

YARARLANILAN KAYNAKLAR ... 321
BÖLÜM ÇALIŞMA SORULARININ CEVAP ANAHTARI ... 325
DENEME SINAVI CEVAP ANAHTARI ... 326

YARARLANILAN KAYNAKLAR

a. Kitaplar

ACAR, Nesime : Tam Zamanında Üretim, Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları, Nr:542, Ankara, 1995.

AKAL, Zühal : İşletmelerde Performans Ölçüm ve Denetimi, Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları, Nr:473, Ankara, 1992.

AKDOĞAN, Nalan :Tekdüzen Muhasebe Sisteminde Maliyet Muhasebesi Uygulamaları, Ankara, 1995.

ALPUGAN, Oktay : Küçük İşletmeler, K.T.Ü. Yayınları, Yayın Nr. 125, Trabzon, 1998.

ALPUGAN, Oktay; DEMİR, M. Hulusi vd. : İşletme Ekonomisi ve Yönetimi, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş. No: 116, İstanbul, 1987.

ALTUĞ, Osman : Maliyet Muhasebesi, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2001.

ATAMANALP, Celaleddin : Yönetim Açısından Maliyet Muhasebesi, Atatürk Üniversitesi İ.İ.B.F. Araştırma Merkezi Yayınları, No. 101, Erzurum,1984.

AYSAN, A. Mustafa : Maliyetler ve İşletme Kararları, İstanbul Üniversitesi Yayınları, Yayın No. 1922, İstanbul,1974.

BAŞ, Melih İ. : İşletmelerde Verimlilik Denetimi, MPM Yayınları, ARTAR, Ayhan No. 435, Ankara, 1991.

BURSAL, Nasuhi; ERCAN, Yücel : Maliyet Muhasebesi, Anadolu Üniversitesi Yayınları, No. 888, Eskişehir, 1998.

BURSAL, Nasuhi; ERCAN, Yücel : Maliyet Muhasebesi İlkeleri ve Uygulama, Der Yayınları, Nr. 103, İstanbul, 1994.

BÜYÜKMİRZA, Kamil : Maliyet ve Yönetim Muhasebesi, Ankara, 2012.

ÇABUK, Adem : Finansal Tablolar Analizi, Uludağ Üniversitesi Yayınları Bursa, 1989.

ÇANKAYA, İslam : Serbest Muhasebecilik - Mali Müşavirlik Staja Başlama, Ankara, 2001.

ÇETİNER, Erdoğan : Maliyet Muhasebesi (Teori ve Uygulama), Tutibay Yayınları, Ankara, 1995.

DOĞAN, Zeki : Maliyet Muhasebesi Soru ve Cevapları, Alfa Yayınları, Bursa, 2001.

DURRY, Colin : Costing and Introduction, Published By Chapman&Hali, London,1994.

ELMACI, Orhan : İmalat Endüstrisi İşletmesinde Maliyet Azaltımı ve Bir Uygulama, Anadolu Üniversitesi Yayını, No.378, Eskişehir, 1990.

EMRE, Aynur : Tam Zamanında Üretim Sisteminin Ülkemizdeki Uygulamaları ve Sorunları, Milli Prodüktivite Yayınları, Nr. 543, Ankara,1995.

GÜRSOY, Cudi Tuncer : Maliyet ve Yönetim Muhasebesi, Aktif Basım Organizasyon Yayınları, Yayın No.9,İstanbul,1979.

GÜRSOY, Cudi Tuncer : Maliyet ve Yönetim Muhasebesi, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul, 2009.

HACIRÜSTEMOĞLU, Rüstem, vd. : Örneklerle Tekdüzen Hesap Planı Açıklamaları ve Mali Tablolar, İstanbul,1993.

HAFTACI, Vasfi : Maliyet Muhasebesi, İzmit, 2013.

HAFTACI, Vasfi : Maloluş Muhasebesi, K.T.Ü. Yayınları, Trabzon, 1988.

HAFTACI, Vasfi : Tekdüzen Hesap Planı ve Maliyet Muhasebesi, Kocaeli SMMO Eğitim Yayınları, İzmit, 1998.

HAFTACI, Vasfi : Yönetim Muhasebesi, Trabzon,1995.

HAFTACI, Vasfi : Yönetim Muhasebesi, İzmit, 2015.

HAFTACI, Vasfi : Verimlilik Çözümlemeleri (İktisadilik, Üretkenlik ve Kârlılık) Trabzon,1993.

HONGREN, Charies; FOSTER, George; DATAR, Srikant : Cost Accounting, Prentice- Hali International, Inc, Newjersey,1994.

KARTAL, Ali; SEVİM, Adnan; GÜNDÜZ, H. Erdin : Maliyet Muhasebesi, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Yayın No. 1524, Eskişehir, 2003.

KAVRAKOĞLU, İbrahim : Toplam Kalite Yöntemi, Kalder Yayınları, Nr.2, İstanbul,1994.

LUCY,T : Costing, DP Puplications, London,1993.

MCLANEY,Ej : Busines Finance For Decision Makers, Pitman Publishing, Singapore,1994.

ÖZENCİ, B.Tayfun; CUNBUL,Ö. Lütfi : Kalite Ekonomisi, Kalder Yayınları, Nr.2, İstanbul,1993.

ÖCAL, Fikret : Maliyet Muhasebesi Ders Notları, İ.İ.T.İ.A Maliyet ve Muhasebe Yüksekokulu Yayın ve Yardım Derneği Yayınları, Yayın Nr.90, İstanbul,1980.

PEHLİVAN, Osman : Kamu Maliyesine Giriş, Trabzon, 1994.

PEKER, Alparslan : Modern Yönetim Muhasebesi, Muhasebe Enstitüsü Yayınları, No. 53, İstanbul,1988.

PEKER, Alparslan : Yönetim Muhasebesi, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1978.

SARAÇ, Salih : Konaklama Muhasebesi, Adım Yayınları Nr. 2, Ankara, 1989.

SÜRMEN, Yusuf : Muhasebe-1 Trabzon, 1998

TOSUN, Kemal : İşletme Yönetimi Genel Esaslar, İstanbul Üniversitesi Yayın No. 3462, İstanbul, 1987.

USLU, Selçuk : Maliyet Muhasebesi, Çözüm Yayınları, Nr.1, Ankara, 1985.

USLU,Selçuk; BÜYÜKMİRZA, Kamil v.d. : Maliyet Muhasebesi, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Yayın No. 73. Eskişehir,1990.

YALKINKOÇ, Yüksel : Yönetim Aracı Olarak İşletme Bütçeleri, Ankara,1985.

YAZICI, Mehmet : İşletmelerde Maloluş Hesaplama Yöntemleri, İ.İ.T.İ.A Yayınları, No. 277, İstanbul,1977.

YÜKÇÜ, Süleyman : UFRS Örnekli-ERP Açıklamalı Yönetim Açısından Maliyet Muhasebesi, Altın Nokta Yayınları, İzmir, 2015.

YÜKÇÜ, Süleyman : Yönetim Açısından Maliyet Muhasebesi, İzmir, 1998.

YÜKÇÜ, Süleyman : Yöneticiler Açısından Muhasebe: Yönetim Muhasebesi, İzmir, 2007.

b. Makaleler

BİLGİNOĞLU, Fahir : "Hedef Maliyetleme (Target Costing): Yeni Bir Yönetim Aracı", Yönetim, Sayı 21, Haziran 1995, ss.13-15.

BURSAL, Nasuhi : "Çeşitli Mamul Üretiminde İşlem Maliyeti Uygulaması" Muhasebe Enstitüsü Dergisi, Sayı 55-56 (Şubat Mayıs 1989), ss.3.12

DAVIES, Alan : "Activity Based Costing", Company Accountant, Sayı 121, (August 1994), ss.29-33.

ERCAN, Yücel : "Maliyet Muhasebesi ve Başarının Ölçülmesi", Muhasebe Enstitü Dergisi, Yıl.3, Sayı.8 (Mayıs 1977),ss.31-46

KARCIOĞLU, Reşat : "Yeni Bir Maliyet ve Yönetim Muhasebesi Olarak Faaliyet Esasına Dayalı Maliyetleme", Verimlilik Dergisi, (1994/2), ss.77-96.

ORHON, Feryal : "Maliyet Analizi", Muhasebe Enstitüsü dergisi, Sayı 15, 8 Şubat 1979), ss. 67-72.

ÖZBİRECİKLİ, Mehmet : "Maliyet Muhasebesinde Yeni Bir Yaklaşım: Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Sistemi", Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, sayı 1(1995) ss.1989-198.

ÖZÇAKAR, Necdet : "Maliyet Düşürme Tekniği Olarak Değer Analizi", İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, Sayı. 1-2(1992), ss.47-59.

TANAKA T. : "Target Costing at Toyata", Journal of Cost Mana-gement, (Spring 1993), pp.4-11.

TANIŞ, Veyis N.; TUAN, A. Kadir : "Yönetim Muhasebesinde Yeni Bir Yaklaşım: Faaliyet Esasına Dayalı Maliyetleme" Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sayı 1,(1995), ss.45-62.

TİTİZ, M. Tınaz : "Zam-Maliyet Artışı-Zam Spirali, Verimlilik Dergisi, Sayı (Nisan 1989), ss.7-16

c. Diğer

SAVCI, Mustafa (1996). "İşletmelerde Mali Başarısızlıklar ve Maliyet Yönetimi", Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği, Sıra No:1, T.C. Resmi Gazete,

TMS-2 Stoklar Standardı

MEGA PROJELER ÇEVRE VE KENTLER

1915 ÇANAKKALE KÖPRÜSÜ'NÜN ÇEVRE VE KENT ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNE YÖNELİK ALGILAR/BEKLENTİLER

Doç. Dr. Mustafa KARA

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-91-1

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Vadi Grafik Tasarım ve
Reklamcılık Ltd. Şti.
İvedik Org. San. 1420.
Cad. No: 58/1
Yenimahalle/ANKARA
Tel: 0 312 395 85 71
Sertifika No: 47479

Baskı Tarihi: Mart 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
MEGA PROJELERİN ÇEVREYE VE KENTLERE ETKİLERİ

1.1. ÇEVRE 5
1.1.1. Çevre Sorunları 7
1.1.2. Çevre Sorunlarının Nedenleri 9
1.1.3. Çevre Sorunlarının Sınıflandırılması 11
1.1.4. Küresel Isınma ve İklim Değişikliği 16
1.1.5. Çevreci Anlayışın Kuramsal Temelleri 17
1.2. KENT 22
1.2.1. Kentleşme ve Kentlileşme Terimleri 27
1.2.2. Kentleşme Politikası 30
1.2.3. Kuramsal Bağlamda Kent 32
1.3. MEGA PROJE 36
1.3.1. Mega Projelerin Ekonomi Politiği 38
1.3.2. Dünyadan Mega Proje Örnekleri 40
1.3.3. Mega Projelerin Çevreye ve Kentlere Etkileri 46

İKİNCİ BÖLÜM
TÜRKİYE'DE MEGA PROJELER, ÇEVREYE VE KENTLERE ETKİLERİ

2.1. CUMHURİYET ÖNCESİ MEGA ALTYAPI PROJELERİ 49
2.2. CUMHURİYET DÖNEMİ MEGA PROJELERİ, ÇEVRE VE KENTLER 52
2.2.1. 1923-1980 Dönemi Başlıca Mega Projeleri 53
2.2.2. 1980-2002 Dönemi Başlıca Mega Projeleri 59
2.2.3. 2002'den Günümüze Başlıca Mega Projeler 65

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
1915 ÇANAKKALE KÖPRÜSÜ'NÜN ÇEVREYE VE KENTE İLİŞKİN ETKİLERİNE YÖNELİK ALGILAR/BEKLENTİLER

3.1. ÇANAKKALE İLİNE AİT SOSYOEKONOMİK VERİLER 85
3.1.1. Çanakkale Kısa Tarihi 85
3.1.2. Coğrafi ve Demografik Veriler 86
3.1.3. Sosyo-Ekonomik Veriler 86

3.2. 1915 ÇANAKKALE KÖPRÜSÜ'NE İLİŞKİN BİLGİLER 88
3.2.1. 1915 Çanakkale Köprüsü'nün Teknik Özellikleri 88
3.2.2. 1915 Çanakkale Köprüsü'nün Güzergah Bilgileri 89
3.3. ARAŞTIRMANIN DESENİ, YÖNTEMİ VE ANALİZ TEKNİĞİ 92
3.3.1. Araştırma Deseni 92
3.3.2. Amaç ve Kapsam 93
3.3.3. Veri Toplama Yöntemi ve Analiz Tekniği 94
3.3.4. Geçerlik ve Güvenirlik 94
3.4. BULGULAR 95
3.4.1. Araştırma Temaları, Alt Temaların Kodlanma Oranları 95
3.4.2. Gelibolu ve Lapseki İlçelerindeki Kent Sakinlerinin Görüşlerinin Karşılaştırılması 98

SONUÇ 117

KAYNAKÇA 123

EK-1 145

EK-2 146

KAYNAKÇA

Adaman, F. ve Keyder, Ç. (2006). Türkiye'de büyük kentlerin gecekondu ve çöküntü mahallelerinde yaşanan yoksulluk ve sosyal dışlanma, http://ec.europa.eu/employment_ social/social_inclusion/docs/2006/study_turkey_tr.pdf, Erişim Tarihi: 25.02.2023.

Akçay, H. (2022). Ordu-Giresun Havalimanı yaklaşık 6 milyon yolcuya hizmet verdi. Anadolu Ajansı. Erişim Adresi: https://www.aa.com.tr/tr/gundem/ordu-giresun-havalimani-yaklasik-6-milyon-yolcuya-hizmet-verdi-/2596362, (11.03.2023).

Akın, F. N. (2021). Küresel iklim değişikliği hakkında en çok merak edilenler. Bilim ve Teknik, Kasım, 26-38.

Akpur, A. & Zengin, B. (2019). İznik Gölü ile çevresinin kamp ve karavan turizm potansiyelinin değerlendirilmesi. Turizm ve Araştırma Dergisi, 8 (2), 4-20.

Aksoy, Y. & Ergun, N. (2009). Kentleşme ve yeşil alan sorunu üzerine bir araştırma İstanbul kenti bakırköy ilçesi örneği. TÜBAV Bilim, 2(4), 426-438.

Aksoy, B., & Gürsoy, M., (2018). Ulaştırma projeleri ile kentsel doku etkileşiminin değerlendirilmesi üzerine bir inceleme: T5 Eminönü- Alibeyköy Tramvayı örneği. Dicle Üniversitesi 1. Uluslararası Mimarlık Sempozyumu, 1862-1875. Diyarbakır, Turkey. Erişim Adresi: https://avesis.yildiz.edu.tr/yayin/81608fd7-a509-47a8-b069-280aeda68c60/ ulastirma-projeleri-ile-kentsel-doku-etkilesiminin-degerlendirilmesi-uzerine-bir-inceleme-t5-eminonu-alibeykoy-tramvayi-ornegi.

Akyol, T. İ. (2022). Akıllı Kent Stratejileri ve Uygulamaları Avrupa ve Türkiye. İçinde Kamu Yönetimi Yerel Yönetimler, Yerel Demokrasi ve Kentleşme, (Ed. Konur Alp Demir ve Ali Çiçek), Ankara: Orion Kitabevi.

Albayrak, Ç. & Güçlü, A. (2020). Şehir hastanelerinin sağlık turizmine etkisinin swot analizi ile değerlendirilmesi. Aydın Sağlık Dergisi, 6 (2), 139-153.

Algancı, U. (2018). Arazi örtüsü değişimlerinin çok zamanlı Landsat 8 uydu görüntüleri ile belirlenmesi: İstanbul örneği. Harita Dergisi, (160), 24-33.

Allaby, M. (1998). Dictionary of Ecology. England: Oxford University Press.

Alp, J. (2018). Büyük, Daha büyük, en büyük…. iktidarların kente imzası: mega projeler. Mimar.ist, Yıl: 18 (61), 15-19.

Altıner, D. (2016). Marmaray Projesinin Etki Alanında Kalan Haydarpaşa–Bostancı Banliyö Güzergâhının Kültürel Miras Bağlamında Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü. YÖK Tez/ Tez No: 449289.

Altunel, A.O. & Erbay, A.Y. & Şıpka, T. & Karakaş, N. (2010). Boğaz aşan köprüler: Boğaziçi Köprüsü'nden üçüncüsüne, köprü güzergâhlarının İstanbul ormanlarına etkileri, III. Uzaktan Algılama ve Coğrafi Bilgi Sistemleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, 244-253.

Arslan, F. (2001). Konvansiyonel enerji santrallerinin maliyet ve çevresel etki bakımından karşılaştırılması. SAU Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 5 (2), 78-81.

Aslanhan, U. (2022). Günlük 200 bin aracın geçtiği Boğaz'ın incisi 49 yaşında. Anadolu Ajansı. Erişim Adresi: https://www.aa.com.tr/tr/gundem/gunluk-200-bin-aracin-gectigi-bogazin-incisi-49-yasinda/2724714 (17.02.2023).

Atabeyoğlu, Ö. (2014). Büyükşehir olma sürecinde bir kent: Ordu. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1 (5), 160-177.

Atalay, H. (2022). Sabiha Gökçen Havalimanı'nın Kent ve Mekân Gelişiminin Bölgenin Sosyo-Mekânsal Değişimine Etkileri: Tuzla İlçesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. YÖK Tez/ Tez No: 723665.

Ataöv, A. ve Osmay, S. (2007). Türkiye'de kentsel dönüşüme yöntemsel bir yaklaşım. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dergisi, 24 (2), 57- 82.

Atar, A. & Şahin, H. & Çavuşoğlu, T. (2018). Geçmişten günümüze İpek yolu hakkında genel bir değerlendirme. Econder Uluslararası Akademik Dergi, 2 (2), 334-348.

Avrasya Tüneli Projesi Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmesi Raporu (2011). Ana Rapor. Erişim Adresi: https://www.avrasyatuneli.com/_assets/pdf/csed-cilt2-anarapor.pdf.

Aydemir, K.P.& Akyüz, B. & Yılmazsoy, B.& Akdemir, Ç.& Güler, S. (2018). Kentsel ulaşımda yaya öncelikli planlama/tasarım ve transit odaklı gelişimin metropol kentlerdeki deneyimi, İstanbul örneği. Kent Akademisi, 11 (4), 523-544.

Ayvazoğlu, Buğra (2019). Identifying And Managing Risk In Mega-Projects: The Case Of Automotive Test Center Project In Turkey. Unpublished Master's Thesis, The Graduate School Of Social Sciences Of Middle East Technical University.

Bahtiyar Karadeniz, C. & Sarı, S. & Çağlayan, A.B. (2018). İklim değişikliğinin Doğu Karadeniz turizmine olası etkileri. 1. Uluslararası Eğitim ve Sosyal Bilimlerde Yeni Ufuklar Kongresi Bildiriler Kitabı, 9-11 Nisan 2018, İstanbul. 170-179.

Bal, H. (2015), Kent Sosyolojisi. 1. Baskı, Bursa: Sentez Yayıncılık.

Bal, H. (2011). Kent Sosyolojisi, 5. Baskı, Isparta: Fakülte Kitabevi.

Baş, A. (2020). Türkiye'de Yüksek Hızlı Tren Hizmetinin Şehirlerarasında ve Şehirler Üzerinde Oluşturduğu Sosyo-Ekonomik ve Mekânsal Etkiler. Doktora Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü. YÖK Tez/Tez No: 645134.

Başer, V. (2019). Kamu ulaşım yatırımlarının taşınmaz üzerindeki etkileri: Ordu-Giresun Havalimanı örneği, Karadeniz Fen Bilimleri Dergisi, 9 (1), 82-93.

Başkurt, Z.M. & Aydın, C.C. (2020). Nükleer santraller için yer belirleme kriterlerinin coğrafi bilgi sistemleri ile değerlendirilmesi. Türkiye Coğrafi Bilgi Sistemleri Dergisi, 2 (1), 37-48.

Bek, N. (2022). Yapay Zekanın Orman Yangınlarıyla Mücadelede Kullanımı: Tarım ve Orman Bakanlığı Uygulamaları Üzerine Bir Araştırma, İçinde Siyaset, Kamu Yönetimi ve Uluslararası Bağlamında Yapay Zekâ Tartışmaları (Ed. Mehmet Hişyar Korkusuz ve Ersoy Kutluk), Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Berk, H. & Türker, M. & Berk, Ş.(2022). Nükleer santralin turizme olası etkileri: Silifke örneği. Turizm Ekonomi ve İşletme Araştırmaları Dergisi, 4 (2), 175-191.

Bilgin, N. (2014). Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi Teknikler ve Örnek Çalışmalar, 3. Baskı, Ankara: Siyasal Kitabevi.

Bolakar Tosun, H. (2021). Türkiye'de yüksek hızlı trenlerin önemi ve diğer ulaşım türleri arasındaki tercih nedenleri. Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi, 9, 383-392.

Chen, Dan vd. (2022). A systematic review of current status and trends of mega-infrastructureprojects. Ain Shams Engineering Journal, 13 (101773), 1-11.

Chen, Y. vd. (2019). The Impact On Neighbourhood Residential Property Valuations of A Newly Proposed Public Transport Project: The Sydney Northwest Metro Case Study. Transportation Research Interdisciplinary Perspectives 3 (100070), 1-8.

Ceylan, A. & Şakar, B.K. (2021). Küçük ve orta ölçekli işletmelerde yenilik (inovasyon) yönetimi: kobi yöneticilerinin yenilik yönetimi ile ilgili algı ve tutumlarının ölçülmesi: Kocaeli ili örneği. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 14 (77), 930- 945.

CNN Türk (2023). Fay hattında can kurtaran izolatör sistemi!. Erişim Adresi: https://www.cnnturk.com/turkiye/fay-hattinda-can-kurtaran-izolator-sistemi, (11.03.2023).

CNN TÜRK, (2016). Osmangazi Köprüsü dünyanın 4'üncüsü. Erişim Adresi: https://www.cnnturk.com/ekonomi/osmangazi-koprusu-dunyanin-4uncusu?page=1, (12.03.2023).

Creswell, W. John (2016), Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşıma Göre Nitel Araştırma Deseni, 3. Baskı, Ankara: Siyasal Kitabevi.

Çalışkan, Ç.O. (2010). 3. Köprü Değerlendirme Raporu. İstanbul: TMMOB Şehir Plancıları Odası İstanbul Şubesi Yayını.

Çalışkan, Ş. (2009). Türkiye'nin enerjide dışa bağımlılık ve enerji arz güvenliği sorunu. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (25), 297- 310.

Çelebi, E. & Kırtel, O. & Aktaş, M. (2013). Yüksek hız trenlerinin çevre binalardaki titreşim etkilerinin azaltılması. Journal of the Faculty of Engineering and Architecture of Gazi University, 28 (2), 321-332.

ÇESED (2018). Kınalı – Tekirdağ – Çanakkale – Savaştepe Otoyolu Projesi: Malkara – Çanakkale Kısmı ("1915 Çanakkale" Köprüsü dahil) Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirme Raporu. PROJE NO. 0403910, ERM GmbH Neu-Isenburg, https://www.1915canakkale.com/cmsfiles/Galleries/ 6796/cevresel-ve-sosyal-etki-degerlendirmesi.pdf?v=1, (04.03.2023).

Çiçek, E. (2012). İnsan hakkı olarak çevre ve çevre hukukuna hakim olan bazı ilkeler. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı 103, ss. 351-378.

Çüçen, A. (2011). Derin Ekoloji. Erişim Adresi: http://silo.tips/download/derin-ekoloji-prof-dr-abdulkadir-en-uluda-niversitesi-fen-edebiyat-fakltesi-fels, (10.01.2023).

Delibay, A. S. (2014). Kentsel Büyüme Yönetimi ve Mega Projeler: İstanbul 3.Havalimanı Etkileşimde Göktürk Yerleşmesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi, T.C. Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, YÖK Tez/ Tez No: 575119

Demir, E. (2003). Güneydoğu Anadolu Projesi'nin ülke ekonomisine katkısı ve bölge yerleşim alanlarına etkisi. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 23(3), 189-205.

Demir, Y.K. & Çoşkun, M. (2021). Coğrafi bilgi sistemleri ile Niğde-Kayseri arası hızlı tren hattı önerisi ve maliyet değerlendirilmesi. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi, 10 (2), 684-694.

Doğan, A. (2023). Adana Şehir Hastanesi'ni 1512 sismik izolatör depremin yıkıcı etkisinden korudu. Anadolu Ajansı. Erişim Adresi: https://www.aa.com.tr/tr/asrin-felaketi/adana-sehir-hastanesini-1512-sismik-izolator-depremin-yikici-etkisinden-korudu/2818803, (11.03.2023).

Doğan, M. (2011). Enerji kullanımının coğrafi çevre üzerindeki etkileri. Marmara Coğrafya Dergisi, (23), 36-52.

Doğan, S., Doğan, E. & Tüzer, M. (2020). Küresel ısınma ve iklim değişikliği: bilimsel uzlaşmadan politik ayrışmaya. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl 19, Sayı 39, Güz 2020/3, 1453-1484.

Doğan, A., Korkmaz, M., Doğruluk, M., & Kalkan, N., (2018). Nükleer santrallerin yer seçiminde deprem etkisinin önemi. Academic Works in The Fields of Science, Culture and Art – 2018, . Ankara: Gece Akademi, 25-33.

Dokuzuncu Kalkınma Planı 2007-2013. R.G. 01.07.2006/ 26215.

Dönmez Kara, C. Ö. (2021). Yerel Yönetimler ve Suriyelilere Yönelik Sosyal Politika Uygulamaları, İçinde Güncel Gelişmeler Perspektifinde Türkiye'de Yerel Yönetimler, (Ed. Mustafa Kara, İbrahim Tanju Akyol, Nahit Bek), Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Ediger, V.Ş. & Kentmen, Ç. (2010). Enerjinin toplumsal boyutu ve Türk halkının enerji tercihleri. Mülkiye, XXXIV (268), 281-300.

Erdem, D. (2005). İstanbul Boğazı'ndaki Köprülerin Kent Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, YÖK Tez/ Tez No: 180471.

Erdoğan, N. (2017). TANAP Projesinin Türkiye ve Azerbaycan enerji politikalarındaki yeri ve önemi. Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10 (3), 10-26.

Erdoğan, M. & Yalçıner Ercoşkun, Ö. (2021). Artvin Rize Havalimanı'nın ulaşıma ve çevreye etkileri. Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi, 6 (1), 250-267.

Ertürk, H. (2018). Çevre Politikası, Bursa: Ekin Basım Yayım Dağıtım.

Ertürk, H. (2012). Çevre Bilimleri, Bursa: Ekin Basım Yayım Dağıtım.

Ertürk H. ve Sam N. (2009). Kent Ekonomisi. 3. Baskı, Bursa: Ekin Basım Yayım Dağıtım.

Eryalaz, N. (2023). Türkiye'de nükleer enerji dönemi başlıyor. TRT Haber. Erişim Adresi: https://www.trthaber.com/haber/ekonomi/turkiyede-nukleer-enerji-donemi-basliyor-741908.html, (12.03.2023).

Eş, H. & Işık Mercan, S. & Ayas, C. (2016). Türkiye için yeni bir sosyo-bilimsel tartışma: nükleer ile yaşam. Turkish Journal of Education -TURJE, 5 (2), 47-59.

Ezzat, A.M (2016). Sustainable development of seaport cities through circular economy: a comparative study with ımplications to Suez Canal Corridor project. European Journal of Sustainable Development, 5 (4). 509-522.

Filiz, T. (2020). Çin'in küresel tek kuşak tek yol girişiminde Türkiye'nin konumu üzerine bir inceleme. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Oğuzhan Sosyal Bilimler Dergisi, 2 (2), 117-133.

Furuncu, Y. (2018). TANAP'ın Orta Asya ve Avrupa enerji pazarlarına etkisi. Yönetim ve Ekonomi, 25 (2), 543- 561.

Gates, C. (2015). Antik Kentler, İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.

Gelirli, N. (2018). Genel havacılık faaliyetleri ile Türkiye'nin zorlu coğrafyalarında bölgesel lojistik kargo operasyonları üzerine inceleme. Lectio Socialis, 2 (2), 107-120.

Gökkaya, D. & Erdem, R. (2021). Türkiye'de kamu özel ortaklığı bağlamında şehir hastanelerinin değerlendirilmesi: nitel bir araştırma. Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi (UİİİD-IJEAS), (31), 73-96.

Göktaş, P. ve Özler, C. (2017). Havalimanı karbon akreditasyonu süreci uygulamalarının iyileştirilmesinde hata türü ve etkileri analizinin kullanılması. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 22(4), 1013-1030.

Görmez, K. (1991). Şehir ve İnsan. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Güçlü, İdris (2019), Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, 1. Basım, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Gül, H. & Taşdan N. ve Kiriş, H. M. (2008). Kentsel büyüme yönetimi ve Isparta'da komşu (mücavir) alan uygulamaları. Dönüşen Kentler ve Değişen Yerel Yönetimler (Ed. Fatma N. Genç, Abdullah Yılmaz ve Hüseyin Özgür), Ankara: Gazi Kitabevi.

Güler, A., Halıcıoğlu, M. B. & Taşğın, S. (2015). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma, 2. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Gülsoy, A. & Topal, M.H. (2018). Değerlerin, risk algısının ve nükleer farkındalığın nükleer santrallerin sosyal kabulü üzerindeki etkisi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi, 8 (16), 423- 444.

Gür, M.G. (2021). FSM Köprüsü, kadına yönelik şiddetle mücadele için turuncuyla aydınlatıldı. Anadolu Ajansı. Erişim Adresi: https://www.aa.com.tr/tr/gundem/fsm-koprusu-kadina-yonelik-siddetle-mucadele-icin-turuncuyla-aydinlatildi/2431985, (17.02.2023).

Gür, M.G. (2022). FSM Köprüsü, Dünya Kanser Günü'ne dikkati çekmek için ışıklandırıldı. Anadolu Ajansı. Erişim Adresi: https://www.aa.com.tr/tr/gundem/fsm-koprusu-dunya-kanser-gunune-dikkati-cekmek-icin-isiklandirildi/2494488, (17.02.2023).

Gürgen, O. & Arınç, K. (2022). Spatial analysis of economic activities in Ardeşen and economic functions. Journal of World Geography and Development Perspectives (JWGDP), 1 (2), 80-106.

Güven, A. (2017). Kentsel sorunların çözümünde kent yönetimi ve paydaşlarının rolü. Journal of International Social Research, 10 (52), 1048-1062.

Hamza Çelikyay, H. (2021). Türkiye'de çevre politikaları: kalkınma planları üzerinden bir inceleme. İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi, 6 (15), 185-205.

ICA Sürdürülebilirlik Raporu 2017 (t.y.). Erişim Adresi: https://www.ysskoprusuveotoyolu.com.tr/upload/files/altsayfalar/surdurebilirlik_raporu/ica_sr_tr_web.pdf, (20.02.2023).

ICA Sürdürülebilirlik Raporu 2018-2020 (t.y). Erişim Adresi: https://www.icholding.com.tr/ Dosyalar/CKfinder/files/Surdurulebilirlik-Raporu-2018-2020.pdf (20.02.2023).

İGA (t.y). Biz Kimiz. Erişim Adresi: https://www.igairport.aero/iga-dunyasi/ (26.02.2023).

İGA (2019). Politikalar / Çevre ve Sürdürülebilirlik Politikası. Erişim Adresi: https://www.igairport.aero/iga-dunyasi/organizasyon/politikalar/ (26.02.2023).

İGA (t.y). İGA Yeni Bir Havalimanı Deneyimi 2020 Sürdürülebilirlik Raporu. Erişim Adresi: https://www.igairport.aero/media/hgonuemv/iga-srd-raporu-2020-tr.pdf (26.02.2023).

İnalcık, H. (1948). Osmanlı Rus rekabetinin menşe-i ve Don-Volga Kanalı teşebbüsü, 1569. Belleten,12, 1948, 349-402.

İnalcık, H. (2015). Galata. Büyük İstanbul Tarihi. Cilt1, 519-525, İçindekiler | Büyük İstanbul Tarihi (istanbultarihi.ist), (26.02.2023).

İnan, M. & Demir, M. (2017). Demiryolu Ulaşımı ve Türkiye'de hızlı tren yatırımlarının etkileri: Eskişehir-Konya örneği. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 27 (1), 99-120.

İSG, (2020). İstanbul Sabiha Gökçen Uluslararası Havalimanı Terminal Binasına, ABD'den "yeşil bina sertifikası" verildi. Basın Bültenleri. Erişim Adresi: https://www.sabihagokcen.aero/kurumsal-bilgiler/basin-odasi/basin-bultenleri/2020/ocak-2020 (18.02.2023).

İstanbullu Dinçer, F. (1999). Güneydoğu Anadolu Projesi'nde (GAP) turizmin çeşitlendirilmesi. Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, Yıl:10, 18-30.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi (2011). İstanbul Metropoliten Alanı Kentsel Ulaşım Ana Planı (İUAP). Erişim Adresi: http://www.ibb.gov.tr/tr-TR/kurumsal/Birimler/ulasimPlanlama/Documents/%C4%B0UAP_Ana_Raporu.pdf, (18.02.2023).

İstanbul Büyükşehir Belediyesi (2016). İstanbul Bülteni. Erişim Adresi: https://www.ibb.istanbul/Uploads/2017/3/BULTEN-ARALIK-2016.pdf, (03.03.2023).

Kara, H.E. & Türkan, N. (2022). Nükleer santrallerden salınan termal suların su ekosistemine ve turizme etkileri. OHS ACADEMY İş Sağlığı ve Güvenliği Akademi Dergisi, 5 (2), 57-65.

Karakoç, E. (2015). Boğaziçi Köprüsü. Büyük İstanbul Tarihi. Cilt 6, 519-525, İçindekiler | Büyük İstanbul Tarihi (istanbultarihi.ist), Erişim Tarihi: 26.02.2023.

Karakuzulu, Z. & Arıci, F. (2017). Ulaşım sistemlerinin tarım arazilerine etkisinin coğrafi bir yaklaşımla değerlendirilmesi: Pamukova-Geyve (Sakarya) örneği. Kesit Akademi Dergisi, 3 (8), 204-217.

Kavaz, İ. (2018). Türkiye'nin enerji merkezi olma sürecinde TANAP Projesi. SETA Perspektif, (199), 1-6. Erişim Adresi: https://setav.org/assets/uploads/2018/06/199.Tanap-Projesi.pdf.

Kaya, E. (2017). Kentleşme ve Kentlileşme, İstanbul: İşaret Yayınları.

Kaya, İ.S. (2012). Nükleer enerji dünyasında çevre ve insan. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2012-1 (24), 71-90.

Kayan, A. (2013). GAP Bölgesinde kentleşmeden doğan sorunlar ve çözüm önerileri. Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2(3), 24-43.

Kazel, E., & Bayartan, M. (2021). Yerleşme coğrafyası açısından bir inceleme: Yalova şehri. Coğrafya Dergisi, (43), 143-158.

Keleş, R. (2008). Kentleşme Politikası, 10. Baskı, Ankara: İmge Kitabevi.

Keskin, O. (2014). Havalimanı gürültü haritalarının hazırlanması: İstanbul Sabiha Gökçen Uluslararası Havalimanı örneği. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. YÖK TEZ/ Tez No: 355988.

Kılıç, D. & Turğut, M. (2019). Kentsel lojistik açısından İstanbul Havalimanı ve Atatürk Havalimanı'nın değerlendirilmesi. Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 21 (2), 148-157.

Kıray, M. B. (1998). Örgütleşemeyen Kent: İzmir, İstanbul: Bağlam Yayınları.

Kıray, M. (2007). Kentleşme Yazıları, 3. Baskı, İstanbul: Bağlam Yayıncılık.

Kızıltaş, M.Ç. (2020). Yüksek hızlı demiryolları, üretim ve ekonomik kalkınmaya etkisinin incelenmesi. BEÜ Fen Bilimleri Dergisi, 9(4), 1844-1853.

Kızıltaş, M. Ç. & Ayözen, Y. E. (2022). Kentsel büyüme, planlama ve otopark sorunu üzerine etkisinin analizi. Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi, (35), 443-448.

Koç, K., & Ayçam, İ., (2022). Türkiye'de şehir hastanelerinin yeşil bina kriterleri açısından incelenmesi. AL-FARABI 11TH International Conference On Social Sciences, 1, 1020-1030.

Koçak, E. ve Erol, D. (2019). Neoliberal kentsel politikaların güçlü aktörü TOKİ'nin soylulaştırmada rolü". Kentsel Araştırmalar-2, Ed: Y. B. Ergen ve M. Ergen, Siirt: Gece Kitaplığı, 1-15.

Korkmaz, H. (2013). Yerel politikalarda kentsel dönüşüm uygulamaları: Kayseri ili örneği. Yerel Politikalar. Yerel Politikalar, 0 (4), 116-140.

Kurt, M.E. & Demirhan, Y. (2018). Olası Diyarbakır Şehir Hastanesi'nin ilimiz sağlık sektörü ve hizmetlerine etkisi: SWOT analizi bağlamında bir değerlendirme. ISEPA'18 Bildiriler Kitabı, 299-307. Erişim Adresi: https://tr.isepa.org/wp-content/uploads/2018/12/ISEPA-18-B%C4%B0LD%C4%B0R%C4%B0LER-K%C4% B0TABI.pdf.

Küccük, A. (2021). Mega Projelerin Yargı Yönünden Değerlendirilmesi: Kuzey Marmara Otoyolu Örneği. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, YÖK Tez/ Tez No: 658466.

Küçük, A. (2013). Tıbbi atık yönetiminin ekonomisi. Sayıştay Dergisi, (90), 73-95.

Küçük, K. & Acuner, E. & Kızıltan, A. (2022). Rize yerel halkının yeni Rize Artvin Havalimanı'ndan beklentileri. Journal of Tourism and Gastronomy Studies, 10 (3), 2109- 2125.

Lefebvre, H. (1996). The right to the city. Writings on Cities. UK: Blackwell Oxford.

Levent, S. (2022), Marmara Ringi'ne 235 kilometre kaldı. https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/sefer-levent/marmara-ringine-235-kilometre-kaldi-42026398, (04.03.2023).

Maillet, J. (1983). İktisadi Olayların Evrimi, (Çev. Ertuğrul Tokdemir). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Mevlana Kalkınma Ajansı, (2012). Yüksek hızlı trenin bölgesel kalkınmaya etkileri. Referans No: TR52-11-TD-126. 2011 Yılı MEVKA Teknik Destek Programı. Erişim Adresi: https://www.mevka.org.tr/assets/upload/dosyalar/Dsy9n4dMZ7202017100901AM.pdf.

Nakiboğlu, A. & Bozkaya Ş. (2019). Sürdürülebilir kalkınma kapsamında çevre zirveleri. Route Educational and Social Science Journal, 6 (11), 934-950.

Newcomb, T. (2018). The world's 30 most impressive megaprojects the biggest and boldest projects on the planet", https://www.popularmechanics.com/technology/g2121/the-worlds-25-most-impressive-megaprojects/?slide=1, (25.02.2023).

NTV, (2023). ROSATOM: Akkuyu Nükleer Santrali'nde deprem nedeniyle hasar yok. Erişim Adresi: https://www.ntv.com.tr/dunya/rosatom-akkuyu-nukleer-santralinde-deprem-nedeniyle-hasar-yok,ogYXLS6WTUGmjcbtnKC5Pw, (12.03.2023).

NTV (2015). Ordu-Giresun Havalimanı açıldı. Erişim Adresi: https://www.ntv.com.tr/ekonomi/ordu-giresun-havalimani-acildi,4Rs9FuUthEmxziBIecW Lhw, (11.03.2023).

Onursal, B. F. ve Başaran, D. (2020). Bağdat Demiryolu Projesi Üzerinden Almanya'nın Barışçıl Nüfuz Etme Stratejisine Dair Okuma. Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi, 4 (2), 325-358.

Orçun Kafesçioğlu, F. (2016). 19. yüzyılın ikinci yarısından günümüze Galata/Karaköy'de kent morfolojisi ve yapı türlerinin incelenmesi. İDEALKENT, 7 (18), 174-203.

Ordu Olay (2023). Ordu-Giresun Havaalanı gerçeği: yolcu çok sefer yok. Erişim Adresi: https://www.orduolay.com/haber/ordu-giresun-havaalani-gercegi-yolcu-cok-sefer-yok-70645, (11.03.2023).

Ökmen, M ve Parlak, B. (2001). Türkiye'de kentsel çevre politikalarının kalkınma planlarındaki yeri ve geleceği üzerine projeksiyonlar. Türk Sosyal Bilimler Derneği 7. Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi, Ankara, 21-23 Kasım 2001, Ankara.

Özalp, N., Y., Sönmez, Ö., (2022). Havalimanlarının kent makroformuna etkisi: yeni İstanbul Havalimanı. Journal of Technology and Applied Sciences, 4 (2), 205-226.

Özbay, K. (2019). İstanbul'daki mega (büyük ölçekli) ulaşım yatırımlarının kentin mekânsal biçimlenmesi üzerindeki etkileri- İstanbul 3. Havalimanı Projesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, YÖK Tez/ Tez No: 575119.

Özcan, E. S. (2013). Asya'dan Afrika'ya Osmanlı'nın 16. yüzyıl kanal projeleri. TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi, Kasım, 34-35.

Özdemir, N. (2014). Sosyo bilimsel esaslar çerçevesinde sosyo bilimsel konuları tartışmak tutumları nasıl etkiler? Nükleer santraller. Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 9 (2), 1197-1214.

Özdemir, Ö. (2022). Son Dakika: Rize-Artvin Havalimanı'nda Sona Doğru! Dünyada Başka Bir Örneği Yok!, Sabah. Erişim Adresi: https://www.sabah.com.tr/gundem/2022/05/03/son-dakika-rize-artvin-havalimaninda-sona-dogru-bakan-karaismailoglu-orta-koridorun-hizmetine-sunuyoruz, (11.03.2023).

Özdemir, V. & Yavuz, H.B. & Tokgöz, E. (2015). The Trans-Anatolian Pipeline (TANAP) as a unique project in the Eurasian gas network: A comparative analysis. Utilities Policy, 37, 93-103. Erişim adresi: https://doi.org/10.1016/j.jup.2015.06.007.

Özdemir Metlioğlu, S. (2021). Kapital birikim süreçleri ve kent kuramları. Motif Akademi Halk Bilimi Dergisi, 14 (33), 181-202.

Özdemir Sönmez, N. (2006). Düzensiz konut alanlarında kentsel dönüşüm modelleri üzerine bir değerlendirme. Planlama Dergisi, (2), 121-127.

Özen, İ. (2011). Galata köprüleri ve Yeni Galata Köprüsü. İTÜ Dergisi/d Mühendislik, 10 (4), 35-46.

Paköz, M.Z. & Sakarya, A. (2021). Evaluating changes in spatial accessibility to airports in Turkey between 2000 and 2018. Transportation Research Record (TRR), 2675 (10), 425-439.

Parlak, T. (2022). FSM Köprüsü 'dünya saati' etkinliği için 1 saatliğine karartıldı. Anadolu Ajansı. Erişim Adresi: https://www.aa.com.tr/tr/gundem/fsm-koprusu-dunya-saati-etkinligi-icin-1-saatligine-karartildi/2546936, (17.02.2023).

Penpecioğlu, M. (2013). Büyük ölçekli kentsel projeler, mekanın üretimi ve neo-liberal hegemonya: İzmir örneğinde karşılaştırmalı bir araştırma. MEGARON, 8(2), 97-114.

PGLOBAL (t.y). Marmaray'ın Ekonomik Faydalarının Değerlendirilmesi. Erişim Adresi: http://pglobal.com.tr/pdfs/MARMARAY_NL_tr.pdf, (02.03.2023).

Pilatin, K. (2021). Marmaray Hattı İstasyonlarının toplu taşıma odaklı kentsel gelişme yaklaşımına uygunluk açısından incelenmesi. Tasarım Kuram, 17 (32), 150-159.

Pişkin, M. (2022). Yüksek hızlı trenler ve değişen mekansal erişilebilirlik. Coğrafi Bilimler Dergisi/ Turkish Journal of Geographical Sciences, 20 (1), 121-138.

Sabah (2022). Yenidoğan bebek ambulans uçakla Ordu'dan İstanbul'a sevk edildi. Erişim Adresi: https://www.sabah.com.tr/yasam/yenidogan-bebek-ambulans-ucakla-ordudan-istanbula-sevk-edildi-6255344 , (07.03.2023).

Sabah (2023). İstanbul Konya arası kaç km? İstanbul Konya arası kaç kilometre, kaç saat sürer ve ne kadar benzin yakar?. Erişim Adresi: https://www.sabah.com.tr/yasam/istanbul-konya-arasi-kac-km-ozel-aracla-feribotla-otobusle-konya-istanbul-arasi-kac-kilometre-ve-kac-saat-surer-k1-6183757, (11.02.2023).

Sami, K. (2015). GAP Bölgesi: kadim zamanların kent (ler)inde toplumsal değişimin hikayesi ve kültürel miras. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 8(36), 585-600.

Sarı, İ. (2022). İyi habere hazır mısınız? Ozon tabakası kaç yılda eski haline gelecek?. https://www.hurriyet.com.tr/gundem/iyi-habere-hazir-misiniz-ozon-tabakasi-kac-yilda-eski-haline-gelecek-42031386, (07.02.2023).

Sarıca, İ. (2001). Türkiye'de bölgesel gelişme politikaları ve projeleri. Akdeniz İ.İ.B.F Dergisi, (1), 154-204.

Sarıtunalı, H. N. (2021). Yeşil toplumsal hareketler ve çevreci hareketin ortaya çıkışı. https://stratejikortak.com/2021/05/yeni-toplumsal-hareketler-ve-cevreci-hareketin-ortaya-cikisi.html, (Erişim, 11.02.2023).

Satıl, C. (2022). İstanbul ve Çanakkale Boğazlarının sembolü asma köprüler. https://www.dogrulukpayi.com/bulten/istanbul-ve-canakkale-bogazlarinin-sembolu-kopruler, (19.07.2022).

Saruhan, Ş. C. ve Özdemirci A. (2018). Bilim, Felsefe ve Metodoloji, 5. Baskı, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.

Sedes, F. & Çıkrıkçı, S. (2022). Tarihi tren garlarının yeniden işlevlendirilme potansiyelinin kent dokusuna eklenen yüksek hızlı tren garlarının etkileri ele alınarak incelenmesi: Ankara Gar yapıları örneği. Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi, 9 (4), 1552-1573.

Sert, D.S. & Kuruüzüm, U. (2022). Alienated imagination through a mega development project in Turkey: the case of the Osman Gazi Bridge. New Perspectives on Turkey, 66, 160-179.

Sezal, İ., (1992). Şehirleşme, İstanbul: Ağaç Yayıncılık.

Sezer, Ö. (2006). Çevre korumacılıktan radikal ekolojiye. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü E-Dergisi, 3 (5), https:// ecotopianetwork.wordpress.com/2009/10/27/cevre-korumaciliktan-radikal-ekolojiye/, (18.01.2022).

Sezgin, S. & Kara, M. (2022). Kent Yönetiminde Akıllı Teknolojiler ve Yapay Zekâ, İçinde Siyaset, Kamu Yönetimi ve Uluslararası Bağlamında Yapay Zeka Tartışmaları (Ed. Mehmet Hişyar Korkusuz ve Ersoy Kutluk), Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Sönmez, M. (2017). Mega projelerin ekonomi politiği. Mimar.İst, Yıl 17, (58), 32-35.

Sürücü, R. & Çakır Kıasıf, G. (2022). Perception Analysis on Sustainability Performance of the Growth Process of Istanbul to Northwest Direction, KentAkademisi Dergisi, 15(2):681-706.

Şahin, A. Y. (2020). İstanbul'daki mega projeler açısından lojistik köyler: İstanbul ili yer önerisi. İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, YÖK Tez/ Tez No: 642324.

Şahin, G. ve Taşlıgil, N. (2013). Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP)'nin dünü bugünü yarını. Akademik Bakış Dergisi, (36), 1-26.

Şahin, Y. (2021). Yerel Yönetimler, 6. Baskı, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Şahin, Y. (2020). Kentleşme Politikası, 9. Baskı, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Şeunyuva, E. & Bodur, G. (2016). Üniversite öğrencilerinin nükleer santrallere ilişkin görüşleri ile çevre okuryazarlık düzeyleri ilişkisi. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD), 17 (1), 19-37.

Taşdemir, İ. ve Batuk, F. (2010). Boğaz geçişlerinin İstanbul'un mekânsal gelişimine etkileri. Jeodezi ve Jeoinformasyon Dergisi, (101), 1-6. Erişim Adresi: https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1008763.

TAV İzmir Adnan Menderes Havalimanı, (t.y). Ödüller. Erişim Adresi: https://adnanmenderesairport.com/tr-TR/ticari-faaliyetler/tav-hakkinda/page/oduller, (19.02.2023).

TAV İzmir Adnan Menderes Havalimanı (t.y 1). İzmir Adnan Menderes ABD'de örnek gösterildi. Erişim adresi: https://adnanmenderesairport.com/tr-TR/basin-odasi/basin-bultenleri/page/izmir-adnan-menderes-abdde-ornek-gosterildi (19.02.2023).

T.C. Dil Kurumu. Çevre Terimi, https://sozluk.gov.tr/, (14.02.2023a).

T.C. Dil Kurumu. Kent/Şehir Terimi, https://sozluk.gov.tr/, (14.02.2023b).

T.C. Dil Kurumu. Politika Terimi, https://sozluk.gov.tr/, (22.02.2023c).

T.C Kalkınma Bakanlığı (2013). Onuncu Kalkınma Planı. Erişim Adresi: https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Onuncu_Kalkinma_Plani-2014-2018. pdf .

T.C Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (2022). 2021 GAP Son Durum. Erişim Adresi: http://yayin.gap.gov.tr/pdf-view/web/index.php?Dosya=3f8ab633d0, (21.02.2023).

T.C Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (t.y). GAP'ın Hedefleri. Erişim Adresi: http://www.gap.gov.tr/gap-in-hedefleri-sayfa-23.html, (21.02.2023).

T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü, SEGE (2022), İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması, https://www.sanayi.gov.tr/ assets/pdf/birimler/2022-ilce-sege.pdf, (04.03.2023).

T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü, SEGE (2017), İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması, https://www.bebka.org.tr/admin/datas/sayfas/89/sege-2017_1581687211.pdf, (04.03.2023).

T.C Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, DHMİ Ordu- Giresun Havalimanı. Erişim Adresi: https://www.dhmi.gov.tr/Sayfalar/Havalimani/Ordugiresun/karbonsuzHavalimaniProjesi. aspx, (07.03.2023).

Tekeli, İ. (2014). Siyasetçiler ve mega projeler. Mega Projeler ve İstanbul, Ed: Ö. Devrim Aksoyak, İstanbul: Kilit Yayıncılık:, 12-21.

Tekeli, İ. (2014). Şehir ve bölge planlaması açısından Boğaz Köprüsü. Belgelerle Türk Tarihi Dergisi, (30), Mart.1970, 16-26 adlı Çalışması. (1) Şehir ve Bölge Planlaması Açısından Boğaz Köprüsü, Belgelerle Türk Tarihi Dergisi, Sayı.30, Mart.1970, ss.16-26 | İlhan Tekeli- Academia.edu, Erişim Adresi: https://www.academia.edu/34679652/ Şehir_ve_Bölge_Planlaması_Açısından_Boğaz_Köprüsü _Belgelerle_Türk_Tarihi_Dergisi _Sayı_30_Mart_1970_ss_16_, (26 6.02.2023).

Tekeli, E., Kuşuluoğlu, D. & Ersoy, M. (2015). Kentleşme ve yeşil alan değişiminde İstanbul Boğaz Köprülerinin rolü. Anadolu Doğa Bilimleri Dergisi, 6 (Özel Sayı 2), 211-219.

Tolan, B. (1978). Toplum Bilimlerine Giriş, 2. Baskı, Ankara: Kalite Matbaası.

Tolunay, D. (2015). İstanbul'daki Üçüncü Havalimanı ÇED raporunun değerlendirilmesi. 6. Ulusal Hava Kirliliği ve Kontrolü Sempozyumu, (İzmir), s. 225-238.

Tolunay, D. (2016). İstanbul'daki mega projelerin ekolojik etkileri. Kanal İstanbul Çevresel-Kentsel ve Hukuki Etkileri, İstanbul Barosu Çevre ve Kent Komisyonu, Editör: İstanbul Barosu, İstanbul, 30-56.

Toprak, Z. (2016). Kent Yönetimi ve Politikası, Ankara: Siyasal Kitabevi.

Torunoğlu, E., Koparal, A. S., Tezcan Ün, M. & Göncü, S. (2018). Çevre Sorunları ve Politikaları. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını No. 1524, Ed: Ü. Bakır Öğütveren, Eskişehir, https://ets.anadolu.edu.tr/storage/nfs/KYT401U/ebook/KYT401U-12V4S1-8-0-1-SV1-ebook.pdf, (07.02.2023).

TRT Haber (2022a). Karaismailoğlu'ndan 'Avrasya Tüneli' açıklaması: 2039'da kamu ödediği tüm garantileri geri alacak. Erişim Adresi: https://www.trthaber.com/haber/gundem/karaismailoglundan-avrasya-tuneli-aciklamasi-2039da-kamu-odedigi-tum-garantileri-geri-alacak-668223.html, (03.03.2023).

TRT Haber (2022b). Avrasya Tüneli'nden ekonomiye 8,1 milyar liralık katkı. Erişim Adresi: https://www.trthaber.com/haber/ekonomi/avrasya-tunelinden-ekonomiye-81-milyar-liralik-katki-655037.html (03.03.2023).

Tulan, H. & Yalçıner Ercoşkun, Ö. (2019). Dolgu Havalimanlarının çevresel etkileri: Hong Kong Havalimanı ve Ordu-Giresun Havalimanı karşılaştırması. Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi, 05 (03), 104- 116.

Turan, F. ve Turan, S. K. (2008). Havaalanlarının sosyal etkileri: Sabiha Gökçen Havaalanı örneği. Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi V. Coğrafya Sempozyumu Bildiri Kitabı. 161-166. Erişim Adresi: http://tucaum.ankara.edu.tr/tucaum-v-cografya-sempozyumu/, (18.01.2023).

Tunç, Ş. (2019). Hamidiye Hicaz Demiryolu. Erişim Adresi: http://www.academia.edu/39171762/ HAMİDİYE_HİCAZ_DEMİRYOLU_THE_ HAMİDİE_ HEJAZ_ RAILWAY_ŞAFAK_TUNÇ Şafak Tunç- Academia.edu, (19.02.2023).

TÜİK, (2023). Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçları, 2022. Sayı: 49685. Erişim Adresi: https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2022-49685 (21.02.2023).

TÜİK Türkiye İstatistik Kurumu (2022). Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçları, 2022. Erişim Adresi: https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2022-49685, (18.02.2023).

TÜİK Türkiye İstatistik Kurumu (2021a). İl bazında kişi başına gayrisafi yurt içi hasıla. Erişim Adresi: https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Il-Bazinda-Gayrisafi-Yurt-Ici-Hasila-2021-45619, (03.03.2023).

TÜİK Türkiye İstatistik Kurumu (2021b). İllere göre il/ilçe merkezi, belde/köy nüfusu ve yıllık nüfus artış hızı, 2020, 2021. Erişim Adresi: https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index? p=45500, (03.03.2023).

Türk, H. (2015). Ordu-Giresun Havalimanı (Mekan Seçimi ve Muhtemel Etkileri). Yüksek Lisans Tezi. Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD. YÖK Tez/Tez No: 407617.

Türk Dil Kurumu. Çevre Terimi, https://sozluk.gov.tr/, (14.02.2023a).

Türk Dil Kurumu. Kent/Şehir Terimi, https://sozluk.gov.tr/, (14.02.2023b).

Türk Dil Kurumu. Politika Terimi, https://sozluk.gov.tr/, (22.02.2023c).

United Nations. (2018). World urbanization prospects the 2018 revision key facts. Erişim Adresi: https://population.un.org/wup/Publications/Files/WUP2018-KeyFacts.pdf, (18.09.2022).

United Nations. (2022). Department of economic and social affairs world population prospects 2022: summary of results. Erişim Adresi: https://www.un.org/development/ desa/pd/sites/desa.pd/files/ undesa_pd_2022_ wpp_key-messages.pdf, (18.09.2022).

UN HABITAT (2020), What is a city?. Erişim Adresi: https://unhabitat.org/sites/default/files/2020/06/city_definition_what_is_a_city.pdf, (14.02.2023).

Uzunçarşılı Baysal, C. (2017). Mega projelere genel çerçeveden bakmak. *Mimar.İst*, Yıl 17, (58), 36-43.

Ünal, F. (2009). Toplumsal ekoloji. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 26, 114-123.

Ünal, A.Y. (2017). Türkiye hızlı tren ağlarıyla donatılıyor. Anadolu Ajansı. Erişim Adresi: https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/turkiye-hizli-tren-aglariyla-donatiliyor/849557, (12.03.2023).

Wang, Y. (2022). Presidential extraversion: understanding the politics of Sino-African Mega-Infrastructure Projects. World Development 158 (105976), 1-16.

Yakışan Mutlu, B. (2020). Boğaziçi'nin ikinci gerdanlığı 32 yıldır hizmet veriyor. Anadolu Ajansı. Erişim Adresi: https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/bogazicinin-ikinci-gerdanligi-32-yildir-hizmet-veriyor/1898624, (17.02.2023).

Yanarocak, R.K. (2007). Marmaray Projesi'nin Kara Yolu Ulaşımından Kaynaklanan Sera Gazı Emisyonlarına Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü. YÖK Tez/ Tez No: 222847.

Yapıcı, M. (2017). 1950'lerden başlayarak İstanbul'un kendisi Türkiye'nin en büyük mega projesidir. Mega Projeler ve İstanbul, 44-46. (G. Köksal ve D. Öztürk, Röportajı Yapanlar). *Mimar.İst*, Yıl 17, (58), 44-46.

Yaylı, H. & Çelik, V. (2011). Çevre sorunlarının çözümü için radikal bir öneri: derin ekoloji. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (26), 369-377.

Yenice, M. S. (2014). Türkiye'nin kentsel dönüşüm deneyiminin tarihsel analizi. BAÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 16(1) 76-88.

Yıldırım, D.Ç. & Erdoğan, S. & Yıldırım, S. & Can, H. (2017). The effect of the Trans-Anatolian Natural Gas Pipeline Project (TANAP) on industrial production in Turkey. International Journal of Energy Sector Management (IJESM), 11 (3), 404-415.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, M. & Dertli, G. (2020). Küresel bir finans merkezi olarak İstanbul Finans Merkezi Projesi'nin incelenmesi. Journal of Economics and Research, 1 (2), 1-14.

Yıldırım, Y. & Ayazlı, İ.E. (2021). İstanbul için kentsel büyüme simülasyon modeli oluşturulması. Turkish Journal of Remote Sensing and GIS, 2 (2), 59-66.

Yıldız, Ö. (2008). GAP illerinde sosyal ve ekonomik dönüşüm. Ege Akademik Bakış, 8(1), 287-300.

Yıldız, H. (2021). Mısır mahkemesi, Süveyş Kanalı'nı tıkayan Ever Given gemisinin alıkonulma kararının iptali talebini reddetti. Anadolu Ajansı(AA). Erişim Adresi: https://www.aa.com.tr/tr/dunya/misir-mahkemesi-suveys-kanalini-tikayan-ever-given-gemisinin-alikonulma-kararinin-iptali-talebini-reddetti/2229764# (31.01.2022).

Yılmaz, Ö. F. (2011). Sultan İkinci Abdülhamid Han'ın Hicaz Demiryolu Projesi. Editör: Selman Kılıç, İstanbul: Çamlıca Basım Yayın.

Yılmaz, N. (2010). Farklılaşan ve ayrışan bir mekanizma olarak kentleşme. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 48, 249-267.

Yılmaz, Z. & Erdem, C. & & Kaya, K. (2019). Yeni İpek Yolu'nun Türkiye ekonomisine etkisi. Uluslararası Afro-Avrasya Araştırmaları Dergisi, 5 (9) , 198-214.

Yılmaz, M. & Toros, H. & İncecik, S. & Öztürk, Z. & Kirkil, G. & Öztaş, D. & Akçay, M. & Dinç, U. & Gültekin, M. & Emanet Beba, H. & Arslantaş, O.A. (2020). Dilovası hava kirliliğinin trafik emisyonları açısından değerlendirilmesi. Ulusal Çevre Bilimleri Araştırma Dergisi, 3 (1), 43-51.

Yılmaz, S. (2020). Bir kuşak bir yol projesinin Azerbaycan, Kazakistan ve Türkiye'ye etkisi. OPUS- –Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 10, 16 (32), 5274-5301.

307 sayılı Belediye Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, R.G. 27.07.1963/ 11465.

442 Sayılı Köy Kanunu, R.G. 07.04.1924/68.

634 Sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu, R.G. 02.07.1965/ 12038.

775 Sayılı Gecekondu Kanunu, R. G. 30.07.1966/12362.

1164 sayılı Arsa Üretimi ve Değerlendirilmesi Hakkında Kanun, R.G. 10.05.1969/ 13195.

1580 Sayılı Belediye Kanunu, R.G. 14.04.1930/1471.

5216 Büyükşehir Belediyesi Kanunu, R.G. 23.07.2004/ 25531.

6360 Sayılı On Üç İlde Büyükşehir ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, R.G. 06.12.2012/28489.

6785 sayılı İmar Kanunu'nda Bazı Değişiklikler Yapılması Hakkında Kanun, R.G. 20.07.1972/ 14251.

https://www.avrasyatuneli.com/ kurumsal/ne/hakkinda, (02.03.2023a).

https://www.avrasyatuneli.com/ kurumsal/neden/projenin-kazandirdiklari, (02.03.2023b).

https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-60793398, (19.07.2022).

https://www.botas.gov.tr/Sayfa/tanap-dogal-gaz-iletim-as/201, (07.03.2023).

http://www.canakkale.gov.tr/hukumet-konagi, (03.03.2023).

https://www.ctb.org.tr/canakkale-ekonomisi/, (03.03.2023).

https://www.ntv.com.tr/dunya/calisma-hava-kirliligi-omru-9-yilkisaltabilir,VaQ5RdfRE6qdAnBEPD87A, (07.02.2023a).

https://www.ntv.com.tr/galeri/dunya/rapor-avrupada-hava-kirliligi-yilda-300-binden-fazla-kisinin-olumune-neden-oluyor,Quh_JKsDL0KsMSdSoe2EaA/CySJeZaXWkac8buQfPps7A, (07.02.2023b).

https://www.tanap.com/cevre-politikasi, (07.03.2023a).

https://www.tanap.com/tanap-projesi, (07.03.2023b).

https://www.tcddtasimacilik.gov.tr/seferler/yuksek-hizli-tren/, (11.03.2023).

https://tr.euronews.com/2022/03/18/1915-canakkale-koprusu-bugun-ac-l-yor-kopruyle-ilgili-bilinmesi-gerekenler, (Erişim, 19.07.2022).

GÖRSELLER

Görsel 1: Çevre sorunları dünya genelinde kitlesel hayvan ölümlerine neden olmaktadır. https://www.sabah.com.tr/?utm_source=galeridetay_web_anasayfa&utm_medium=galeri detay_web_anasayfa&utm_campaign=galeridetay_web_anasayfa, (05.02.2023).

Görsel 2: https://player.slideplayer.biz.tr/11/3018431/#, (05.02.2023).

Görsel 3: https:// www2.irrawaddy.com/article.php?art_id=14975, (05.02.2023).

Görsel 4: https://www.ntv.com.tr/dunya/calisma-hava-kirliligi-omru-9 yilkisaltabilir,VaQ5R-dfRE6qdAnBEPD87A, (07.02.2023a).

Görsel 5: https://fulyamert.com/konu-anlatimi-mevsimler-ve-iklim/, (07.02.2023).

Görsel 6: https://www.hurriyet.com.tr/gundem/iyi-habere-hazir-misiniz-ozon-tabakasi-kac-yilda-eski-haline-gelecek-42031386, (07.02.2023).

Görsel 7: Nem, Buharlaşma ve Su Döngüsü, https://www.eokultv.com/nem-buharlasma-ve-su-dongusu/13186, (07.02.2023).

Görsel 8: Asit Yağmurlarının Oluşum Süreci, https://yemyesilbirdogatertemizbirdunya.wordpress.com/asit-yagmurlari/, (07.02.2023).

Görsel 9: Atıklarınızı Dönüştürün, http://cevre.besiktas.bel.tr/Menu/Content/atiklarinizi-donusturun, (07.02.2023).

Görsel 10: Yeşiller Partisi'nin Kurulamayışının Tarihsel Anekdotları, https://yesilgazete.org/yesiller-partisinin-kurulamayisinin-tarihsel-anekdotlari/, (11.02.2023).

Görsel 11: Derin ekoloji ve sığ ekoloji, https://avciarchitects.com/tr/dogadan-ilham-alan-tasarimlar/derin-ekoloji-sig-ekoloji/, (11.02.2023).

Görsel 12: https://unhabitat.org/sites/default/files/2020/06/city_definition_what_is_a_city.pdf, (14.02.2023).

Görsel 13: Birleşik Devletler 'de kentsel ve kırsal alanlar-2012, https://www2.census.gov/geo/pdfs/reference/GARM/Ch12GARM.pdf, (16.02.2023).

Görsel 14: Avrupa'da Kentsel Kırsal Bölgeler, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Territorial_typologies_manual_-_urban rural_typology#Classes_for_the_ typology_and_their_conditions, (16.02.2023).

Görsel 15: Türkiye Kentsel Nüfus Haritası, http://cografyaharita.com/haritalarim/4aturkiye2019-kentsel-nufus-haritasi.png (18.02.2023).

Görsel 16: Kentte İnşa Süreci, https://www.hepsiemlak.com/emlak-yasam/haberler/insaat-surecinde-alinmasi-gereken-belgeler, (19.02.2023).

Görsel 17: Kırdan Kente Göç ve Kentlileşme "Köyden İndim Şehire" Filminden, https://bisorubicevap.com/sinema/koyden-i-ndim-sehire-filminin-konusu-nasildir-ve-oyuncu lari-kimlerdir, (19.02.2023).

Görsel 18: Manş Tüneli İngiltere/Fransa, https://www.popularmechanics.com/technology/g2121/the-worlds-25-most-impressive-megaprojects/?slide=2 (25.02.2023).

Görsel 19: Three Gorges Barajı, Çin, https://www.popularmechanics.com/technology/g2121/the-worlds-25-most-impressive-megaprojects/?slide=8, (25.02.2023).

Görsel 20: Aizhai Asma Köprüsü, Çin, https://www.popularmechanics.com/technology/g2121/the-worlds-25-most-impressive-megaprojects/?slide=10, (25.02.2023).

Görsel 21: Marmaray Tüneli, Türkiye, https://www.popularmechanics.com/technology/g2121/the-worlds-25-most-impressive-megaprojects/?slide=11, (25.02.2023).

Görsel 22: Jubail Sanayi Şehri, Suudi Arabistan, https://www.popularmechanics.com/technology/g2121/the-worlds-25-most-impressive-megaprojects/?slide=13, (25.02.2023).

Görsel 23: Haydarabad Metrosu, Hindistan, https://www.popularmechanics.com/ technology/g2121/the-worlds-25-most-impressive-megaprojects/?slide=16, (26.02.2023).

Görsel 24: Etihad Rail, Birleşik Arap Emirlikleri, https://www.popularmechanics.com/ technology/g2121/the-worlds-25-most-impressive-megaprojects/?slide=20, (26.02.2023).

Görsel 25: El Maktum Uluslararası Havalimanı, Dubai, https://www.popularmechanics.com/ technology/g2121/the-worlds-25-most-impressive-megaprojects/?slide=21, (26.02.2023).

Görsel 26: Devlet Yolu 520 Yüzen Köprü, Seattle, https://www.popularmechanics.com/ technology/g2121/the-worlds-25-most-impressive-megaprojects/?slide=28, (26.02.2023).

Görsel 27: Skytree, Tokyo, https://www.popularmechanics.com/technology/g2121/the-worlds-25-most-impressive-megaprojects/?slide=29, (26.02.2023).

Görsel 28: Rose Fitzgerald Kennedy Yeşil Yolu/ABD https://www.traillink.com/trail-gallery/rose-fitzgerald-kennedy-greenway/ (31.01.2023).

Görsel 29: Süveyş Kanalı The Ever Given Gemi Kazası, https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ suveys-kanalinda-karaya-oturan-gemi-arka-tarafi-hareket-ettirilerek-yuzduruldu/2191158 (31.01.2022).

Görsel 30: 1870'lerde Yapılan Üçüncü Köprü; İbrahim Özen (2011). "Galata Köprüleri ve Yeni Galata Köprüsü". İTÜ Dergisi/d Mühendislik, 10 (4), s. 38.

Görsel 31: 1934 Galata Köprüsü; İbrahim Özen (2011). "Galata Köprüleri ve Yeni Galata Köprüsü". İTÜ Dergisi/d Mühendislik, 10 (4), s. 38.

Görsel 32: Hicaz Demiryolu; Şafak Tunç (2019). Hamidiye Hicaz Demiryolu. Erişim Adresi: http://www.academia.edu/ 39171762/ HAMİDİYE_HİCAZ_DEMİRYOLU_THE_ HAMİDİE_ HEJAZ_ RAILWAY_ ŞAFAK_TUNÇ Şafak Tunç- Academia.edu (19.02.2023).

Görsel 33: 1973'e Kadar İstanbul'daki Yapılaşmanın Seyri; Çare Olgun Çalışkan (2010). 3. Köprü Değerlendirme Raporu. İstanbul: TMMOB Şehir Plancıları Odası İstanbul Şubesi Yayını, s.7.

Görsel 34: 1973'ten 1990'a İstanbul Boğazı'ndaki Yapılaşmanın Seyri, Çare Olgun Çalışkan (2010). 3. Köprü Değerlendirme Raporu. İstanbul: TMMOB Şehir Plancıları Odası İstanbul Şubesi Yayını, s. 9.

Görsel 35: Boğaziçi Köprüsü Sonrası Gerçekleşen Arazi Kullanımı; Çare Olgun Çalışkan (2010). 3. Köprü Değerlendirme Raporu. İstanbul: TMMOB Şehir Plancıları Odası İstanbul Şubesi Yayını, s.8.

Görsel 36: Boğaziçi Köprüsü / 15 Temmuz Şehitler Köprüsü; TRT Haber, (2022). 15 Temmuz Şehitler Köprüsü 49 yıldır kıtaları birbirine bağlıyor. Erişim Adresi: https://www.trthaber.com/haber/turkiye/15-temmuz-sehitler-koprusu-49-yildir-kitalari-birbirine-bagliyor-719945.html (17.02.2023).

Görsel 37: Köprülerin İstanbul'un Konut ve Sanayi Alanlarının Mekânsal Değişimine Etkileri, İstanbul Büyükşehir Belediyesi (2011). İstanbul Metropoliten Alanı Kentsel Ulaşım Ana Planı (İUAP),s.222. (18.02.2023).

Görsel 38: İstanbul Havalimanının Sürdürülebilirlik Hedeflerinin 2030 BM Sürdürülebilirlik Hedefleriyle Eşleştirilmesi, İGA, 2020 Sürdürülebilirlik Raporu. s.18. Erişim Adresi: https://www.igairport.aero/media/hgonuemv/iga-srd-raporu-2020-tr.pdf.

Görsel 39: Marmaray'ın Osmanlı İmparatorluğu Zamanında Çizilen Resimleri, Kaynak: URL 1. https://marmaray.gov.tr/marmaray-hakkinda/ , (03.03.2023).

Görsel 40: Osmangazi Köprüsü, **Kaynak:** CNN TÜRK, (2016). Osmangazi Köprüsü dünyanın 4'üncüsü. Erişim Adresi: https://www.cnnturk.com/ekonomi/osmangazi-koprusu-dunyanin-4uncusu?page=1 (12.03.2023).

Görsel 41: Ordu-Giresun Havalimanı, **Kaynak:** NTV (2015). Ordu-Giresun Havalimanı Açıldı. Erişim Adresi: https://www.ntv.com.tr/ekonomi/ordu-giresun-havalimani-acildi,4Rs9FuUthEmxziBIecWLhw (11.03.2023).

Görsel 42: Rize-Artvin Havalimanı, **Kaynak**: Özdemir, Ö. (2022). Son Dakika: Rize-Artvin Havalimanı'nda Sona Doğru! Dünyada Başka Bir Örneği Yok!, Sabah. Erişim Adresi: https://www.sabah.com.tr/gundem/2022/05/03/son-dakika-rize-artvin-havalimaninda-sona-dogru-bakan-karaismailoglu-orta-koridorun-hizmetine-sunuyoruz (11.03.2023).

Görsel 43: 1915 Çanakkale Köprüsü, https://www.1915canakkale.com/basin-odasi/gorseller, (15.03.2023).

Görsel 44: Çanakkale-Malkara Otoyol Projesi Genel Görünümü, https://www.1915canakkale.com/kurumsal/proje-bilgisi, (15.03.2023).

Görsel 45: Marmara Ringi'ne 235 kilometre kaldı, https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/sefer-levent/marmara-ringine-235-kilometre-kaldi-42026398, (Erişim, 04.03.2023).

Görsel 46: 1915 Çanakkale Köprüsü Manzaralı Çekim Noktası, https://www.rehbercanakkale. com/1915-canakkale-koprusu-manzarali-fotograf-cekim-noktasi/9216/, (26.02.2023).

TABLOLAR

Tablo 2.1. Tablo 2.1. GAP Bölgesindeki İller ve 2022 Nüfusları; TÜİK, (2023). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2022. Erişim Adresi: https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2022-49685.

Tablo 2.2: 2019-2020 Yıllarında Gerçekleşen Emisyonlar, Kaynak: ICA 2018-2020 Sürdürülebilirlik Raporu, (t.y). s.44. Erişim Adresi: https://www.icholding.com.tr/Dosyalar/CKfinder/files/Surdurulebilirlik-Raporu-2018-2020.pdf

Tablo 3.1: Çanakkale İlçeleri Gelişmişlik Kademeleri; T.C. Teknoloji ve Sanayi Bakanlığı, SEGE 2022, https://www.sanayi.gov.tr/merkez-birimi/b94224510b7b/sege/ilce-sege-raporlari, (15.03.2023).

MELEZ ÖRGÜTLERDE KURUMSAL KARMAŞAYA VERİLEN YANITLAR

ÜNİVERSİTE HASTANELERİNDE BİR ARAŞTIRMA

Abdullah KIRAY

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-85-0

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ağustos 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Bu çalışmada ve diğer çalışmalarımda her zaman önümü açan ve bana destek olan değerli danışmanım. Ayten AKATAY'a, çalışmanın ilk ortaya çıkışından başlayıp sona ermesine kadar hiçbir desteği esirgemeyen, akademik hayata başladığım ilk zamanlardan beri bana rehberlik edip yol gösteren ve her zaman, her durumda fedakarca yanımda olan kıymetli hocam Oktay KOÇ'a, samimi ve motive edici yaklaşımıyla daima geleceğe yönelten Umut EROĞLU'na, hiçbir konuda desteğini esirgemeyen Suat UĞUR'a, çalışmaya katkılarını sunan Enver AYDOĞAN'a ve her zaman yanımda olan Güngör HACIOĞLU'na çok teşekkür ediyorum. Bu uzun süreçte bana verdiği destek ve her türlü fedakarlığı için sevgili eşim Betül KIRAY'a minnettar olduğumu ifade etmek isterim.

Abdullah KIRAY
Çanakkale, 2023

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

BÖLÜM I
KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Kurumsal Mantıklar 5
1.1.1. Toplumsal Düzeyde Kurumsal Mantıklar 6
1.1.1.1. Aile Kurumsal Mantığı 8
1.1.1.2. Topluluk Kurumsal Mantığı 8
1.1.1.3. Din Kurumsal Mantığı 9
1.1.1.4. Devlet Kurumsal Mantığı 9
1.1.1.5. Piyasa Kurumsal Mantığı 10
1.1.1.6. Meslek Kurumsal Mantığı 11
1.1.1.7. Şirket Kurumsal Mantığı 11
1.1.2. Alan Düzeyinde Kurumsal Mantıklar 12
1.2. Kurumsal Karmaşa ve Örgütlerin Yanıtları 13
1.2.1. Çoklu Kurumsal Mantıklar ve Kurumsal Karmaşa 13
1.2.2. Kurumsal Karmaşaya Verilen Yanıtlar 19
1.3. Melez Örgütlenme ve Melez Örgütler 23

BÖLÜM II
YÖNTEM

2.1. Araştırma Tasarımı ve Yöntemi 31
2.2. Evren ve Örneklem 34
2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi 35
2.4. Güvenilirlik ve Geçerlilik 38

BÖLÜM III
BULGULAR

3.1. Türkiye'de Tıp Fakülteleri ve Üniversite Hastaneleri 45
3.2. Türk Sağlık Alanında Kurumsal Mantıklar ve Üniversite Hastaneleri Örneğinde Ortaya Çıkan Kurumsal Baskılar 55
3.2.1. Ticari Mantık 55
3.2.2. Akademik Mantık 60
3.2.3. Hizmet Mantığı 63
3.3. Kurumsal Mantıkların Oluşturduğu Karmaşa 66

3.4. Kurumsal Baskılar Karşısında Bir Yanıt Olarak Melezleşme ve Üniversite Hastaneleri Örneği 70
3.5. Üniversite Hastanelerinin Kurumsal Karmaşaya Verdiği Yanıtlar 72
3.5.1. Önleyici Uygulamalar Geliştirme 72
3.5.2. Biçimsel Olmayan Yöntemlerle Katkı Edinme 76
3.5.3. Birden Fazla Görev Üstlenen Yöneticilerle Yönetme 77
3.5.4. Güvene Dayalı Kişilerarası İlişkilerden Yararlanma 78
3.5.5. Üçüncü Tarafın Hakemliğine Başvurma 79
3.5.6. Görevden El Çekme / El Çektirme 83

SONUÇ VE ÖNERİLER 87

KAYNAKÇA 93

EKLER 105

KAYNAKÇA

Abbot, Andrew. “The System of Professions. An Essay on the Division of Expert Labor”, *Business History Review*, 80, 1988, 141-144.

Aksoy, Beyhan, Bir Meslek Örgütünün Kurumsal Değişimdeki Yeri: Türkiye Sağlık Alanı Örneği, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), 2007, Başkent Üniversitesi, Ankara.

Albert, Stuart; David A. Whetten. “Organizational Identity”, (Der. Larry L. Cummings; Barry M. Staw), *Research in Organizational Behavior*, 7, (içinde) 1985, s. 263-295.

Aldrich, Howard E. "Beam me up, Scott (ie)! Institutional Theorists’ Struggles with the Emergent Nature of Entrepreneurship", (Der. Wesley D. Sine; Robert J. David), *Institutions and entrepreneurship*, Emerald Group Publishing Limited, (içinde) 2010, s. 329-364.

Anand, Narasimhan; Heidi K. Gardner; Tim Morris. “Knowledge-Based Innovation: Emergence and Embedding of New Practice Areas in Management Consulting Firms”, *Academy of Management Journal*, 50(2), 2007, 406-428.

Aurini, Janice. “Crafting Legitimation Projects: An Institutional Analysis of Private Education Businesses”, *Sociological Forum,* 21(1), 2006, 83-111.

Battilana, Julie; Matthew Lee. “Advancing Research on Hybrid Organizing - Insights from the Study of Social Enterprises”, *The Academy of Management Annals*, 8(1), 2014, 397-441.

Battilana, Julie; Silvia Dorado. “Building Sustainable Hybrid Organizations: The Case of Commercial Microfinance Organizations”, *Academy of Management Journal*, 53(6), 2010, 1419-1440.

Battilana, Julie; Bernard Leca; Eva Boxenbaum. “How Actors Change Institutions: Towards a Theory of Institutional Entrepreneurship”, *The Academy of Management Annals,* 3(1), 2009, 65-107.

Benaquisto, Lucia. “Codes and Coding”, (Der. Lisa M. Given), *The SAGE Encyclopedia of Qualitative Research Methods*, New York: Sage, (içinde) 2008a, s. 85-88.

Benaquisto, Lucia. “Axial Coding”, (Der. Lisa M. Given), *The SAGE Encyclopedia of Qualitative Research Methods*, New York: Sage, (içinde) 2008b, s. 51-52.

Benaquisto, Lucia. “Open Coding”, (Der. Lisa M. Given), *The SAGE Encyclopedia of Qualitative Research Methods*, New York: Sage, (içinde) 2008c, s. 581-582.

Benaquisto, Lucia; "Selective Coding", (Der. Lisa M. Given), *The SAGE Encyclopedia of Qualitative Research Methods*, New York: Sage, (içinde) 2008d, s. 805-806.

Bertels, Stephanie; Thomas B. Lawrence. "Organizational Responses to Institutional Complexity Stemming from Emerging Logics: The Role of Individuals", *Strategic Organization*, 14(4), 2016, 336-372.

Besharov, Marya L.; Wendy K. Smith. "Multiple Institutional Logics in Organizations: Explaining Their Varied Nature and Implications", *Academy of Management Review*, 39(3), 2014, 364-381.

Binder, Amy. "For Love and Money: Organizations' Creative Responses to Multiple Environmental Logics", *Theory and Society*, 36(6), 2007, 547-571.

Boxenbaum, Eva; Stefan Jonsson, "Isomorphism, Diffusion and Decoupling", (Der. Royston Greenwood, Christine Oliver, Kerstin Sahlin, Roy Suddaby), *The Sage Handbook of Organizational Institutionalism*, (içinde) 2008, 78-98.

Boxenbaum, Eva. "Corporate Social Responsibility as Institutional Hybrids", *Journal of Business Strategies*, 23(1), 2006, 45-63.

Brint, Steven. "Gemeinschaft Revisited: A Critique and Reconstruction of the Community Concept", *Sociological Theory*, 19(1), 2001, 1-23.

Bryman, Alan. *Research Methods and Organization Studies*, Vol. 20, Routledge, 2005.

Chandler, Alfred D. "Strategy and Structure: Chapters in the History of the Industrial Enterprise", *MIT Press*, 120, 1962, 519-551.

Charmaz, Kathy. *Constructing Grounded Theory: A Practical Guide through Qualitative Analysis*, Sage Publications, London 2006.

Chen, Katherine K.; Siobhan O'Mahony. "The Selective Synthesis of Competing Logics", Working Paper, 2011, Boston University.

Chen, Katherine K.; Siobhan O'Mahony. "The Selective Synthesis of Competing Logics", *Academy of Management Proceedings*, 2006, 1-6.

Chung, Chi-Nien; Xiaowei Luo. "Institutional Logics or Agency Costs: The Influence of Corporate Governance Models on Business Group Restructuring in Emerging Economies", *Organization Science,* 19(5), 2008,766-784.

Coleman, James, *Foundations of Social Theory*, Harvard University Press, Cambridge 1990.

Cooper, David J.; Bob Hinings; John L.Brown. "Sedimentation and Transformation in Organizational Change: The Case of Canadian Law Firms", *Organization Studies,* 17(4), 1996, 623-647.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Döner Sermaye İşletmesi Yönetmeliği (Resmi Gazete Sayı : 24991)

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği (Resmi Gazete Sayı : 26835)

D'Aunno, Thomas; Robert I. Sutton; Richard H. Price. "Isomorphism and External Support in Conflicting Institutional Environments: A Study of Drug Abuse Treatment Units", *Academy of Management Journal*, 34(3), 1991, 636-661.

D'aunno,Thomas; Melissa Succi; Jeffrey A. Alexander. "The Role of Institutional and Market Forces in Divergent Organizational Change", *Administrative Science Quarterly*, 45(4), 2000, 679-703.

Denzin, Norman K..; Yvonna S. Lincoln. *The Sage Handbook of Qualitative Research*, Sage Publications, London 2005.

DiMaggio, Paul J., "Interest and Agency in Institutional Theory", (Der. Lynne G. Zucker), *Institutional Patterns and Organizations*, (içinde) 1988, s. 3-22.

DiMaggio, Paul J. "Culture and Cognition", *Annual Review of Sociology*, 23, 1997, 263-287.

DiMaggio, Paul J.; Walter W. Powell. "The Iron Cage Revisited: Collective Rationality and Institutional Isomorphism in Organizational Fields", *American Sociological Review*, 48(2), 1983, 147-160.

Djelic, Marie-Laure; Antti Ainamo. "The Telecom Industry as Cultural Industry? The Transposition of Fashion Logics into the Field of Mobile Telephony", (Der. Candace Jones, Patricia H. Thornton), *Transformation in Cultural Industries*, (içinde), 2005, s. 45-80.

Dobbin, Frank; Timothy J. Dowd. "How Policy Shapes Competition: Early Railroad Foundings in Massachusetts", *Administrative Science Quarterly*, 42(3), 1997, 501-529.

Dunn, Mary B.; Candace Jones. "Institutional Logics and Institutional Pluralism: The Contestation of Care and Science Logics in Medical Education, 1967-2005", *Administrative Science Quarterly*, 55(1), 2010, 114-149.

Edwards,Tim; Rick Delbridge. "Managing Institutional Complexity through Multiple Organizational Arrangements: Negotiated Order in the Superyacht Field", Working Paper, Cardiff Business School, 2011.

Eisenhardt, Kathleen M. "Building Theories from Case Study Research" *Academy of Management Review,* 14(4), 1989, 532-550.

Fairclough, Samantha; Evelyn R. Micelotta, "Beyond the Family Firm: Reasserting the Influence of the Family Institutional Logic across Organizations", (Der. Michael Lounsbury; Eva Boxenbaum) *Institutional Logics in Action, Part B*, (içinde) 2013, s. 63-98.

Fligstein, Neil. "The Spread of the Multidivisional Form among Large Firms, 1919-1979", *American Sociological Review*, 50(3), 1985, 377-391.

Fligstein, Neil. "The Intra-organizational Power Struggle: Rise of Finance Personnel to Top Leadership in Large Corporations, 1919-1979", *American Sociological Review*, 52(1), 1987, 44-58.

Fligstein, Neil. "Markets as Politics: A Political Cultural Approach to Market Institutions", *American Sociological Review*, 61(4), 1996, 656-673.

Freidson, Eliot. *Professional Powers: A Study of the Institutionalization of Formal Knowledge*. University of Chicago Press, Chicago 1988.

Freidson, Eliot. "Theory and the Professions", *Indiana Law Journal*, 64(3), 1989, 423-432.

Freidson, Eliot. *Professionalism: The Third Logic*, University of Chicago Press, Chicago 2001.

Friedland, Roger; Robert R. Alford, "Bringing Society Back in: Symbols, Practices, and Institutional Contradictions", (Der. Walter W. Powell; Paul J. DiMaggio), *The New Institutionalism in Organizational Analysis*, (içinde) 1991, s. 232-266.

Given, Lisa M.; Kristie Saumure. "Trustworthiness", (Der. Lisa M. Given), *The SAGE Encyclopedia of Qualitative Research Methods*, New York: Sage, (içinde) 2008, s. 895-896.

Glynn, Mary Ann; Michael Lounsbury. "From the Critics' Corner: Logic Blending, Discursive Change and Authenticity in a Cultural Production System" *Journal of Management Studies,* 42(5), 2005, 1031-1055.

Goodrick, Elizabeth; Trish Reay. "Constellations of Institutional Logics: Changes in the Professional Work of Pharmacists", *Work and Occupations*, 38(3), 2011, 372-416.

Granovetter, Mark. "Economic Action and Social Structure: The Problem of Embeddedness", *American Journal of Sociology*, 91(3), 1985, 481-510.

Green Jr, Sandy Edward; Marin Babb; C. Murat Alpaslan. "Institutional Field Dynamics and the Competition Between Institutional Logics: The Role of Rhetoric in the Evolving Control of the Modern Corporation", *Management Communication Quarterly,* 22(1), 2008, 40-73.

Greenwood, Royston; Amalia Magán Díaz; Stan Xiao Li; José Céspedes Lorente. "The Multiplicity of Institutional Logics and the Heterogeneity of Organizational Responses", *Organization Science* 21(2), 2010, 521-539.

Greenwood, Royston; Mia Raynard; Farah Kodeih; Evelyn R. Micelotta; Michael Lounsbury. "Institutional Complexity and Organizational Responses", *Academy of Management Annals*, 5(1), 2011, 317-371.

Guba, Egon G.; Yvonna S. Lincoln. *Fourth Generation Evaluation*, Sage Publications, California 1989.

Gumusay, Ali Aslan; Michael Smets; Tim Morris. "God at Work: Institutional Logics, Organizational Responses and Resilience in Hybridity", *EGOS Colloquium*, Atina 2015.

Haigh, Nardia; Andrew J. Hoffman. "Hybrid Organizations: The Next Chapter of Sustainable Business", *Organizational Dynamics,* 41(2), 2012, 126-134.

Hamilton, Aimee. L.; Dennis A. Gioia, "Fostering Sustainability-focused Organizational Identities", (Der. Laura Morgan Roberts, Jane E. Dutton), *Exploring Positive Identities and Organizations: Building a Theoretical and Research Foundation*, (içinde) 2009, s. 427-451.

Hartley, Jean, "Case Study Research", (Der. Catherine Cassell; Gillian Symon) *Essential Guide to Qualitative Methods in Organizational Research*, (içinde) 2004, s. 323-333.

Heimer, Carol A. "Competing Institutions: Law, Medicine, and Family in Neonatal Intensive Care" *Law And Society Review*, 33, 1999, 17-66.

Hoffman, Andrew J. "Institutional Evolution and Change: Environmentalism and the U.S. Chemical Industry", *Academy of Management Journal,* 42(4), 1999, 351-371.

İstanbul Üniversitesi Hastaneleri Yönetmeliği, (Resmi Gazete Sayı : 27630)

istanbultip.istanbul.edu.tr; http://istanbultip.istanbul.edu.tr/tarihce-sayfa-3, Erişim tarihi: 15.01.2015

Jackall, Robert. *Moral Mazes: The World of Corporate Managers*, Oxford University Press, Oxford 1988.

Jarzabkowski, Paula; Jane Matthiesen; Andrew H. Van de Ven. "Doing Which Work? A Practice Approach to Institutional Pluralism", (Der. Thomas B. Lawrence; Roy Suddaby; Bernard Leca), *Institutional Work: Actors and Agency in Institutional Studies of Organizations*, (içinde) 2010, s. 284-316.

Jay, Jason. "Navigating Paradox as a Mechanism of Change and Innovation in Hybrid Organizations", *Academy of Management Journal* 56(1), 2013, 137-159.

Jensen, Devon. "Credibility", (Der. Lisa M. Given), *The SAGE Encyclopedia of Qualitative Research Methods*, New York: Sage, (içinde) 2008a, s. 138-139.

Jensen, Devon. "Transferability", (Der. Lisa M. Given), *The SAGE Encyclopedia of Qualitative Research Method*s, New York: Sage, (içinde) 2008b, s. 886.

Jensen, Devon. "Dependability", (Der. Lisa M. Given), *The SAGE Encyclopedia of Qualitative Research Methods*, New York: Sage, (içinde) 2008c, s. 208-209.

Jensen, Devon. "Confirmability", (Der. Lisa M. Given), *The SAGE Encyclopedia of Qualitative Research Methods*, New York: Sage, (içinde) 2008d, s. 112.

Johansen, Svein T.; Trude H. Olsen; Elsa Solstad; Harald Torsteinsen. "An Insider View of the Hybrid Organisation: How Managers Respond to Challenges of Efficiency, Legitimacy and Meaning", *Journal of Management and Organization*, 21(6), 2015, 725-740.

Kalof, Linda; Amy Dan; Thomas Dietz. *Essentials of Social Research*, McGraw-Hill Education (UK), 2008.

Kıray, Abdullah; Oktay Koç. "Kurumsal Karmaşa ve Stratejik Yanıtlar: Tıp Fakültesi Hastaneleri Örneğinde Bir Araştırma", *VII. Örgüt Kuramı Çalıştayı*, İstanbul, 5-6 Şubat 2016, 99-139.

Kitchener, Martin. "Mobilizing the Logic of Managerialism in Professional Fields: The Case of Academic Health Centre Mergers", *Organization Studies,* 23(3), 2002, 391-420.

Koç, Oktay; Levent Vurgun. "Managing the Rivalry of Antithetic Institutional Logics: A Qualitative Study in the Scope of Turkish HealthCare Field", *International Journal of Economic and Social Research,* 8(1), 2012, 157-174.

Koç, Oktay. "Kurumsal Mantıklar Arasındaki Rekabetin Yönetimi: Türk Sağlık Sektörü Kapsamında Karşılaştırmalı Bir Analiz", *III.Örgüt Kuramı Çalıştayı*, 3-4 Şubat 2012, ODTÜ, Ankara 2012.

Kraatz, Matthew S.; Emily S. Block. "Organizational Implications of Institutional Pluralism", (Der. Royston Greenwood; Christine Oliver; Kerstin Sahlin; Roy Suddaby), *The SAGE Handbook of Organizational Institutionalism*, (içinde) 2008, s. 243-275.

Lawrence, Thomas B.; Roy Suddaby, "Institutions and Institutional Work", (Der. Stewart R. Clegg; Cynthia Hardy; Thomas B. Lawrence; Walter. R. Nord), *Handbook of Organization Studies*, 2006, s. 215-254.

Lee, Min-Dong Paul; Michael Lounsbury. "Filtering Institutional Logics: Community Logic Variation and Differential Responses to the Institutional Complexity of Toxic Waste", *Organization Science*, 26(3), 2015, 847-866.

Lincoln, Yvonna S.; Egon G. Guba. *Naturalistic Inquiry*, Newbury Park, CA: Sage, 1985.

Locke, Karen; Karen Golden-Biddle. "An introduction to Qualitative Research: Its Potential for Industrial and Organizational Psychology", (Der. Steven. G. Rogelberg) *Handbook of Research Methods in Industrial and Organizational Psychology*, (içinde) 2002, s. 99-118.

Lok, Jaco. "Institutional Logics as Identity Projects", *Academy of Management Journal*, 53(6), 2010, 1305-1335.

Lounsbury, Michael. "Institutional Transformation and Status Mobility: The Professionalization of the Field of Finance", *Academy of Management Journal,* 45(1), 2002, 255-266.

Lounsbury, Michael. "A Tale of Two Cities: Competing Logics and Practice Variation in the Professionalizing of Mutual Funds", *Academy of Management Journal,* 50(2), 2007, 289-307.

Luo, Xiaowei. "Continuous Learning: The Influence of National Institutional Logics on Training Attitudes", *Organization Science,* 18(2), 2007, 280-296.

Lyon, Thomas P.; John W. Maxwell. "Greenwash: Corporate Environmental Disclosure under Threat of Audit", *Journal of Economics and Management Strategy,* 20(1), 2011, 3-41.

Mair, Johanna; Ignasi Marti. "Entrepreneurship in and around Institutional Voids: A Case Study from Bangladesh", *Journal of Business Venturing*, 24(5), 2009, 419-435.

Maire, Sarah; Hélène Delacour; Sébastien Liarte. "Co-Evolution of Institutional Logics Framed With Different Rationalities: Rivalry, Divorce Or Cohabitation?", *31st EGOS Colloquium*, Atina 2-4 Temmuz 2015, ALBA Graduate Business School, Atina 2015.

March, James G; Johan P. Olsen. *Ambiguity and Choice in Organizations*. Universitetsforlaget, Bergen, 1976.

Marquis, Christopher; Michael Lounsbury. "Vive La Resistance: Consolidation and Community-Level Professional Counter-Mobilization in US Banking", *Academy of Management Journal,* 50(4), 2007, 799-820.

Marquis, Christopher; Michael Lounsbury; Royston Greenwood, "Introduction: Community as an Institutional Order and a Type of Organizing", (Der. Christopher Marquis; Michael Lounsbury; Royston Greenwood), *Communities and Organizations, Research in the Sociology of Organizations, Volume 33, Emerald Group Publishing Limited*, (içinde) 2011, s. 9-27.

Marquis, Christopher; Mary Ann Glynn; Gerald F. Davis. "Community Isomorphism and Corporate Social Action", *Academy of Management Review*, 32(3), 2007, 925-945.

Matthew S. Kraatz; Emily S. Block, "Organizational Implications of Institutional Pluralism", (Der. Royston Greenwood; Christine Oliver; Kerstin Sahlin; Roy Suddaby), *The SAGE Handbook of Organizational Institutionalism*, Sage, London, (içinde) 2008, s. 243-275.

McAdam, Doug; W. Richard Scott, "Organizations and Movements", (Der. Gerald F. Davis; Doug McAdam; W. Richard Scott; Mayer N. Zald), *Social Movements and Organization Theory*, Cambridge: Cambridge University Press, (içinde) 2002, s. 4-41.

Myers, Michael D. *Qualitative Research in Business and Management*. Sage, 2013.

Meyer, Renate E.; Hammerschmid, Gerhard. "Public Management in Austria: Changing Sector Logics and Executive Identities", *EGPA Annual Conference Study Group on Personnel Policies*, Lublyana, Slovanya 1-4 Eylül 2004, Lubyana 2004.

Meyer, Renate E.; Markus A. Höllerer. "Meaning Structures in a Contested Issue Field: A Topographic Map of Shareholder Value in Austria", *Academy Of Management Journal,* 53(6), 2010, 1241-1262.

Miller, Danny; Le Breton-Miller; Richard H. Lester. "Family and Lone Founder Ownership and Strategic Behaviour: Social Context, Identity, and ınstitutional Logics", *Journal Of Management Studies,* 48(1), 2011, 1-25.

Nigam, Amit; William Ocasio. "Event Attention, Environmental Sense Making, and Change in Institutional Logics: An Inductive Analysis of the Effects of Public Attention to Clinton's Health Care Reform Initiative", *Organization Science*, 21(4), 2010, 823-841.

Ocasio, William. "Towards an Attention Based View of the Firm", *Strategic Management Journal*, 18(1), 1997, 187-206.

Oliver, Christine. "Strategic Responses to Institutional Pressures", *The Academy of Management Review*, 16(1), 1991, 145-179.

O'Mahony, Siobhan; Karim R. Lakhani. (2011), "Organizations in the Shadow of Communities", (Der. Christopher Marquis; Michael Lounsbury; Royston Greenwood), *Communities and Organizations, Research in the Sociology of Organizations, Volume 33, Emerald Group Publishing Limited*, (içinde) 2011, s. 3-36.

Özseven, Mustafa; Ali Danışman; Ali Süha Bingöl. "Dönüşüm mü, Gelişim mi? Kamu Hastanelerinin Yönetiminde Yeni bir Kurumsal Mantığa Doğru", *ODTÜ Gelişim Dergisi*, 2014, 41(2), 119-150.

Pache, Anne-Claire. "The Art of Managing Conflicting Institutional Logics: The Case of Social Integration Enterprises", *Academy of Management 2010 Annual Meeting*, Montreal 6-10 Ağustos, Montreal 2010.

Pache, Anne-Claire; Filipe Santos. "When Worlds Collide: The Internal Dynamics of Organizational Responses to Conflicting Institutional Demands", *Academy of Management Review*, 35(3), 2010, 455-476.

Pache, Anne-Claire; Filipe M. Santos. "Inside the Hybrid Organization: An Organizational Level View of Responses to Conflicting Institutional Demands", Working Paper DR-11001, 2011, ESSEC Research Center.

Pache, Anne-Claire; Filipe M. Santos. "Inside the Hybrid Organization: Selective Coupling as a Response to Competing Institutional Logics", *Academy of Management Journal*, 56(4), 2013, 972-1001.

Patton, Michael Quinn. *Qualitative Research and Evaluation Methods*, Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 2002.

Peifer, Jared L. "The Institutional Complexity of Religious Mutual Funds: Appreciating the Uniqueness of Societal Logics", (Der. Paul Tracey; Nelson Phillips; Michael Lounsbury), *Religion and Organization Theory, Research in the Sociology of Organizations, Volume 41, Emerald Group Publishing Limited*, (içinde) 2014, 339-368.

Purdy, Jill M.; Barbara Gray. "Conflicting Logics, Mechanisms of Diffusion, and Multilevel Dynamics in Emerging Institutional Fields", *Academy Of Management Journal,* 52(2), 2009, 355-380.

Rao, Hayagreeva; Philippe Monin; Rodolphe Durand. "Institutional Change in Toque Ville: Nouvelle Cuisine as an Identity Movement in French Gastronomy", *American Journal of Sociology,* 108(4), 2003, 795-843.

Raynard, Mia; Michael Lounsbury; Royston Greenwood. "Legacies of Logics: Sources of Community Variation in CSR Implementation in China", (Der. Michael Lounsbury; Eva Boxenbaum*) Institutional Logics in Action, Part A*, (içinde) 2013, s. 243-276.

Raynard, Mia. "Deconstructing Complexity: Configurations of Institutional Complexity and Structural Hybridity", Strategic Organization, 14(4), 2016, 310-335.

Reay, Trish; C.R. (Bob) Hinings. "The Recomposition of an Organizational Field: Health Care in Alberta", *Organization Studies*, 26(3), 2005, 349-382.

Reay, Trish; C.R. (Bob) Hinings. "Managing the Rivalry of Competing Institutional Logics", *Organization Studies*, 30(6), 2009, 629-652.

Romanelli, Elaine. "The Evolution of New Organizational Forms." *Annual review of Sociology,* 17(1), 1991, 79-103.

Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2015, Sağlık Bakanlığı, 2015.

Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu (SHTK). RG Sayı: 19461. Kanun No: 3359.

Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Hakkında Kanun (SHSHK). RG Sayı: 10705. Kanun No: 224.

Saldana, Johnny. "An Introduction to Codes and Coding", (Der. Johnny Saldana) *The Coding Manual for Qualitative Researchers*, (içinde) 2009, s. 1-31.

Saumure, Kristie; Lisa M. Given. "Rigor in Qualitative Research", (Der. Lisa M. Given), *The SAGE Encyclopedia of Qualitative Research Methods*, New York: Sage, (içinde) 2008, s. 795-796.

Schwandt, Thomas A. *The Sage Dictionary of Qualitative Inquiry*, Sage Publications, 2007.

Scott,W. Richard. *Institutional Change and Healthcare Organizations from Professional Dominance to Managed Care*, University Of Chicago Press, 2000.

Scott, W. Richard, *Institutions and Organizations*, SAGE, Thousand Oaks, CA 2001.

Scott, W. Richard, *Organizations: Rational, Natural, and Open Systems*. Prentice Hall, Upper Saddle River 2003.

Scott, W. Richard, *Institutions and Organizations* (3rd ed.), SAGE, Thousand Oaks, CA 2008.

Scott, W. Richard; Martin Ruef; Peter J. Mendel; Carol A. Caronna, *Institutional Change and Healthcare Organizations: From Professional Dominance to Managed Care*, University of Chicago Press, Chicago, IL 2000.

Selznick, Philip. *Leadership in Administration: A Sociological Interpretation*, Quid Pro Books. 2011.

Shipilov, Andrew V.; Henrich R. Greve; Timothy J. Rowley. "When Do Interlocks Matter? Institutional Logics and The Diffusion of Multiple Corporate Governance Practices", *Academy Of Management Journal,* 53(4), 2010, 846-864.

Skelcher, Chris; Steven R. Smith. "Theorizing Hybridity: Institutional Logics, Complex Organizations, and Actor Identities: The Case of Nonprofits" *Public Administration*, 93(2), 2015, 433-448.

Smets, Michael; Paula Jarzabkowski; Gary T. Burke; Paul Spee, "Reinsurance Trading in Lloyd's of London: Balancing Conflicting-yet-complementary Logics in Practice", *Academy of Management Journal,* 58(3), 2015, 932-970.

Simon, Herbert A. *Administrative Behavior*, Macmillan. Chicago, IL 1947.

Strauss, Anselm L. *Qualitative Analysis for Social Scientists*, Cambridge University Press, 1987.

Strauss, Anselm L.; Juliet Corbin. *Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*, Sage Publications, Thousand Oaks, CA, 1990.

Suddaby, Roy. "Challenges for Institutional Theory." *Journal of Management Inquiry*, 19(1), 2010, 14-20.

Thornton, Patricia H. "The Rise of the Corporation in a Craft Industry: Conflict and Conformity in Institutional Logics", *Academy of Management Journal*, 45(1), 2002, 81-101.

Thornton, Patricia H. *Markets from Culture: Institutional Logics and Organization Decisions in Higher Education Publishing*, Stanford University Press, Stanford 2004.

Thornton, Patricia H.; Candace Jones; Kenneth Kury. "Institutional Logics And Institutional Change in Organizations: Transformation in Accounting, Architecture, and Publishing", (Der. Candace Jones, Patricia H. Thornton), *Transformation in Cultural Industries* (içinde) 2005, S. 125-170.

Thornton, Patricia H.; William Ocasio. "Institutional Logics and the Historical Contingency of Power in Organizations: Executive Succession in the Higher Education Publishing Industry, 1958-1990", *American Journal of Sociology*, 105(3), 1999, 801-843.

Thornton, Patricia H.; William Ocasio. *Institutional Logics*. (Der. Royston Greenwood; Christine Oliver; Kerstin Sahlin; Roy Suddaby), *Handbook of Organizational Institutionalism,* (içinde) 2008, s. 99-129.

Thornton, Patricia H.; William Ocasio; Michael Lounsbury. *The Institutional Logics Perspective: A New Approach to Culture, Structure, And Process*, Oxford University Press, Oxford 2012.

Townley, Barbara. "The Institutional Logic of Performance Appraisal", *Organization Studies*, 18(2), 1997, 261-285.

Tracey, Paul; Nelson Phillips; Owen Jarvis. "Bridging Institutional Entrepreneurship and the Creation of New Organizational Forms: A Multilevel Model", *Organization Science*, 22(1), 2011, 60-80.

Tracey, Paul. "Religion and Organization: A Critical Review of Current Trends and Future Directions", *Academy of Management Annals*, 6(1), 2012, 87-134.

Tracey, Paul; Nelson Phillips; Michael Lounsbury. "Taking Religion Seriously in the Study of Organizations", (Der. Paul Tracey; Nelson Phillips; Michael Lounsbury), *Religion and Organization Theory, Research in the Sociology of Organizations, Volume 41, Emerald Group Publishing Limited*, (içinde) 2014, s.3-21.

TDK (Türk Dili Kurumu), Büyük Türkçe Sözlük, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts, Erişim tarihi: 08.01.2017

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982

ÜHBD (Üniversite Hastaneleri Birliği Derneği), http://uhbd.org/useruploads/files/bilgi_notu_2014_ek2-3.pdf, Erişim tarihi: 15.01.2015

Van Gestel, Nicolette; Bas Hillebrand. "Explaining Stability and Change: The Rise and Fall of Logics in Pluralistic Fields", *Organization Studies,* 32(2), 2011, 231-252.

Vaughan, Diane. "Bourdieu and Organizations: The Empirical Challenge." *Theory and Society*, 37(1), 2008, 65-81.

Voronov, Maxim; Dirk De Clercq; C. R. Bob Hinings, "Institutional Complexity and Logic Engagement: An Investigation of Ontario Fine Wine", *Human Relations,* 66(12), 2013, 1563-1596.

Warren, Roland L. "The Inter-organizational Field as a Focus for Investigation", *Administrative Science Quarterly*, 12(3), 1967, 396-419.

Yin, Robert K. *Case Study Research*, Sage Publications, California 2003.

YÖK İstatistik, istatistik.yok.gov.tr, Erişim tarihi: 18.12.2017

Zajac, Edward J.; James D. Westphal. "The Social Construction of Market Value: Institutionalization and Learning Perspectives on Stock Market Reactions", *American Sociological Review*, 69(3), 2004, 433-457.

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu

TÜM ALANLAR İÇİN

MESLEK ETİĞİ

Prof. Dr. Menşure KOLÇAK

Güncellenmiş 5. Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-90-4

Kapak Tasarımı: Fatih ÇAKMAKÇI - Ahmet Buğra KOLÇAK

Sayfa Düzeni: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:

Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.

Alaaddinbey Mah. 634. Sk.

NİLTİM Ayaz Plaza No: 24

Tel. (0224) 249 33 20

Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Ağustos 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Hayatın her alanında hızlı değişimlerin yaşandığı günümüz dünyasında, büyük boyutlarda değer bunalımlarının yaşandığı görülmektedir. Kamuda ve eğitim alanında uzun yıllar geçirdiğim çalışma hayatımda zaman zaman değerlerden uzaklaşıldığına, dürüst ve ahlaklı olmanın karşıdakinden beklendiğine şahit olan birisi olarak etik değerler ilgimi çekmiştir. Özellikle neyin yanlış neyin doğru olduğunun insandan insana, toplumdan topluma ve zamana göre değişmesini sürekli olarak sorguladım. Ancak toplumsal uzlaşı açısından, insan hayatına anlam katan, insanları ortak paydada buluşturan değerlerin olması gerektiği de bir gerçektir. Karşımızdakinden etiğe uygun davranmasını beklerken, öncelikle kendimizi sorgulamamız gerekmektedir.

Meslek Yüksekokulları için, "İnsan Kaynaklarının Mesleki Eğitimle Geliştirilmesi Projesi" kapsamında oluşturulan ders müfredatlarında bütün bölümler için Meslek Etiği Dersi zorunlu ders haline getirilmişti. Ayrıca Avrupa Birliği ile akreditasyon sağlanması amacıyla Bologna süreci başlatılmıştı. Erzurum Meslek Yüksekokulunda çalıştığım dönemde İKMEP müfredatlarının uygulanmasıyla birlikte Meslek Etiği dersini vermeye başladım. Uzun yıllar edindiğim bilgi ve tecrübenin kitap haline getirilmesinin uygun olacağı kanaatiyle bu kitabı hazırladım. Yıllar içerisinde kitapta bazı bölümleri çıkarıp yeni bölümler ekledim. Bu baskıda da, kullanıcılara daha faydalı olabilmek amacıyla önemli ölçüde değişiklikler yapmaya çalıştım.

Bu kitap dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; genel olarak etik ve ahlak kavramları, bu kavramların oluşmasında rol oynayan unsurlar ele alınmıştır. İkinci bölümde; meslek, meslek etiği, çalışma hayatında etiğe uygun olan ve olmayan davranışlar, mesleki yozlaşma ve sorumluluk kavramları yer almıştır. Üçüncü bölümde; bazı meslekler ve kamuda çalışanlarla ilgili etik değerlerin neler olduğu, ahilik ve ombudsmanlık gibi hususlar açıklanmaya çalışılmıştır. Dördüncü bölümde ise; konuların daha iyi anlaşılmasını sağlamak amacıyla örnek olay yöntemi ve bazı örnek olaylara yer verilmiştir.

Kitabın yazımında, okunup düzeltilmesinde her türlü desteği veren eşim Yavuz KOLÇAK'a ve beşinci baskıyı gerçekleştiren Ekin Yayınevi çalışanlarına teşekkür ederim. Kitapla ilgili meydana gelebilecek her türlü problemden kendimin sorumlu olduğumu belirtmek istiyorum. Kitabın son haliyle ilgilenen herkese faydalı olmasını diliyorum.

Prof. Dr. Menşure (Özden) KOLÇAK

Antalya - 2023

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
ETİK VE AHLAK HAKKINDA GENEL BİLGİLER

I. ETİK VE AHLÂK KAVRAMLARI 1
I.1. ETİK KAVRAMI 1
I.1.1. Betimleyici Etik *8*
I.1.2. Normatif Etik *9*
I.1.3. Meta Etik *9*
I.2. AHLAK KAVRAMI 10
I.3. ETİK AHLAK İLİŞKİSİ 14
I.4. AHLAKİ DEĞERLER 17
I.5. ETİK KURALLAR 22
I.5.1. Dürüstlük, Doğruluk *22*
I.5.2. Sözünde Durmak (Vaat), Güvenilir Olmak *24*
I.5.3. Sadakat(Bağlılık) *25*
I.5.4. Adalet *26*
I.5.5. Başkalarına Saygı Göstermek *27*
I.5.6. Başkalarına Yardım Etmek *27*
I.5.7. Mükemmeli Aramak *28*
I.5.8. Sorumluluk *29*
1.5.9. Empati *30*
I.6. ETİK KODLAR VE ETİK KARAR VERME SÜRECİ 31
I.7. ETİK VE TOPLUM HAYATI 35
I.8. ETİK VE TOPLUM HAYATI 38
II. ETİK SİSTEMLER 40
II.1. AMAÇLANAN SONUÇ ETİĞİ 41
II.2. KURAL ETİĞİ 42
II.3. TOPLUMSAL SÖZLEŞME ETİĞİ 44
II.4. KİŞİSEL ETİK 46
II.5. SOSYAL YAŞAM ETİĞİ 48
III. ETİK TÜRLERİ 49
III.1. BİREYSEL ETİK 49
III.2. İŞ ETİĞİ 50
III.2.1. Örgütsel Etik *53*
III.2.2. İşletme Etiği *56*

III.2.3. Yönetsel Etik *57*
III.2.4. Meslek Etiği *58*
IV. ETİK VE AHLAKIN OLUŞUMUNDA ROL OYNAYAN FAKTÖRLER 58
IV.1. KÜLTÜR 58
IV.2. NORMLAR 59
IV.2.1. Yazılı Normlar *60*
IV.2.2. Yazısız Normlar *61*
IV.3.AİLE 62
IV.4. DİN 63
IV.5.KALITIM VE ÇEVRE 64
IV.6. AKRAN VE ARKADAŞ ÇEVRESİ 64
IV.7. EĞİTİM 66
IV.8. KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARI 67
IV.9. KİŞİLİK 68
IV.10. DURUMSAL FAKTÖRLER 69
IV.11. EKONOMİK DURUM 69
IV.12. YAŞAM DENEYİMLERİ (TECRÜBE) 70

İKİNCİ BÖLÜM
MESLEK VE MESLEK ETİĞİ

V. MESLEK ETİĞİ 73
V.I. MESLEK KAVRAMI 73
V.2. MESLEK ETİĞİ KAVRAMI 76
V.2.1. Açık Faktörler *79*
V.2.2 Örtülü Faktörler *80*
V.3. MESLEK ETİĞİ İLKELERİ 83
V.4. MESLEK HAYATINDA ETİĞE UYGUN DAVRANIŞLAR 88
V.5. MESLEK HAYATINDA ETİK DIŞI DAVRANIŞLAR 107
V.5.1. Bireysel Etik Dışı Davranışların Nedenleri *110*
V.5.2. Örgütsel Etik Dışı Davranışların Nedenleri *111*
V.5.3. Yönetimde Etik Dışı Davranışlar *113*
V.5.4. Çalışanlarda Etik Dışı Davranışlar *124*
V.6. ETİK DIŞI DAVRANIŞLARIN ÖNLENMESİ 125
V.7. ETİK DAVRANIŞLARIN KURUMSALLAŞTIRILMASI 126
V.8. ETİK LİDERLİK 129
V.9. ETİĞE UYGUN KOŞULLARIN İŞ VE İŞYERİNE ETKİLERİ 133
V.10. ETİĞE UYGUN KOŞULLARIN ÇALIŞANLARA ETKİSİ 136
VI. MESLEKİ YOZLAŞMA VE ETİK DIŞI DAVRANIŞLARIN SONUÇLARI 137

VI.1. Mesleki Açıdan Bireysel Tükenmişlik ve Özgüvenin Yitimi 139
VI.2. Mesleki Açıdan Bireysel Doyumsuzluk ve Mutsuzluk 142
VI.2.1. Bireysel Faktörler: 144
VI.2.2. Örgütsel Faktörler: 146
VI.3. Örgütsel ve Mesleki Bağların Zayıflaması ve Özbenliğin Zarar Görmesi 148
VI.4. İş Kalitesinin Önemsenmemesi 149
VI.5. Cinsel Taciz ve Cinsiyet Ayırımı 151
VI.6. Yanlış Bilgilendirme veya Bilgiyi Saklama 152
VI.7. Özel Hayata Müdahale 155
VI.8. Küçülme ve İşten Çıkarılmalar 158
VI.9. Etik İkilem 161
VII. SOSYAL SORUMLULUK 165
VII.1. Sosyal Sorumluluğun Tanımı 165
VII.2. Sosyal Sorumluluk ve İş Etiği 167
VII.3. Sosyal Sorumluluk Türleri 169
VII.3.1. Ekonomik Sorumluluk 170
VII.3.2. Hukuki Sorumluluk 170
VII.3.3. Ahlaki Sorumluluk (Etiksel) 171
VII.3.4. Gönüllü Sorumluluk (Hayırseverlik) 172
VII.4. İşletmelerin Sosyal Sorumluluk Yönleri 172
VII.4.1. İşletmenin Müşterilerine Karşı Sorumluluğu 173
VII.4.2. İşletmenin Tedarikçilere Karşı Sorumluluğu 174
VII.4.3. İşletmenin Personeline Karşı Sorumluluğu 174
VII.4.4. İşletmenin Hissedarlara Karşı Sosyal Sorumluluğu 176
VII.4.5. İşletmelerin Topluma Karşı Sosyal Sorumluluğu 177
VII.4.6. İşletmelerin Doğal Çevreye Karşı Sorumluluğu 178
VII.4.7. İşletmelerin Devlete Karşı Sorumluluğu 179
VII.4.8. İşletmelerin Rakiplerine Karşı Sorumluluğu 180

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
MESLEKLERLE İLGİLİ ETİK KURALLAR

VIII. KAMUDA ETİK 183
VIII.1. Türkiye'de Kamu Görevlileri Etik İlkeleri 186
VIII.2. Kamuda Etik Kurula Başvuru Süreci 187
VIII.3. Kamuda Etik Sözleşme 189
VIII.4. Kamu Görevlilerinden Beklenen Etik Davranışlar 190
IX. BAZI MESLEKLERLE İLGİLİ ETİK KURALLAR 195

IX.1. AKADEMİK ETİK DAVRANIŞ İLKELERİ....195
IX.2. SMMMYM MENSUPLARININ UYMAK ZORUNDA OLDUKLARI ETİK KURALLAR....197
IX.3. GÜMRÜK ÇALIŞANLARININ UYMAK ZORUNDA OLDUKLARI ETİK KURALLAR....202
IX.4. TURİZM SEKTÖRÜNDEKİ ETİK KURALLAR....203
IX.5. BİLGİSAYAR KULLANIMINDAKİ ETİK KURALLAR....208
IX.6. FEN ADAMLARIYLA İLGİLİ ETİK KURALLAR....212
IX.6.1. İnşaat Teknikerlerinin Sorumlulukları....213
IX.6.2. Elektrik Teknikerlerinin Sorumlulukları....214
IX.7. MÜHENDİSLİK ETİĞİ....214
IX.8. ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ ETİK İLKELERİ....215
IX.8.1. Öğrenciye Bağlılıkla Etik İlkeler....219
IX.8.2. Mesleğe Bağlılık Anlamında Etik İlkeler....219
IX.9. TIP ETİĞİ....220
IX.10. VERGİ ETİĞİ....221
IX.11. HUKUKÇULARDA ETİK İLKELER....224
X. AHİLİK VE OSMANLIDA LONCA TEŞKİLATI....225
X.1. AHİLİK....225
X.2. OSMANLIDA LONCA TEŞKİLATI....229
XI. OMBUDSMAN....232
XI.1. OMBUDSMANLIK KAVRAMI....232
XI.2. OMBUDSMANIN ÖZELLİKLERİ VE ATANMASI....233
XI.3. OMBUDSMANIN GÖREVLERİ....234
XI.4. TÜRKİYE'DE OMBUDSMANLIK UYGULAMASI....236

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ÖRNEK OLAYLAR

XII. ÖRNEK OLAYLAR....239
XIII.1. ÖRNEK OLAY YÖNTEMİ....239
XIII. 2. ÖRNEK OLAYLAR....242

KAYNAKÇA....273

KAYNAKLAR

ABANOZ, Müzeyyen (20011), Felsefe Cep Kitabı, *Mısra Yayıncılık*, İstanbul.

ACAR, Ahmet Gökhan (2000), Etik Değerlerin Kurumsallaştırılması Üzerine Bir Araştırma, *İstanbul Üniversitesi, Sosyal bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.

ACAR SAVRAN, Gülnur (2004), Beden Emek Tarih: Diyalektik Bir Feminizm İçin, *Kanat Yayınları*, İstanbul.

ACUN, Fatma (2005), "Avrupa Birliğinin Türkiye ile İlgili Belgelerinde Laiklik", *Liberal Düşünce Dergisi*, Güz 2005, s: 52-67.

ADALI, Eşref (2017), Bilişim Etiği ve Hukuku, www.adalı.com.

AKAN, Perran (2007), "Uygulama Açısından İş Etiği Kuralları ve Evrensel Turizm Etiği İlkeleri", *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi,* Cilt: 18, Sayı: 1, s: 7-20.

AKAN, Nesrin (2018), "Aristotales'in Etik Anlayışı Doğrultusunda Kataharsis", *Aydın Sanat,* Yıl: 4, Sayı: 7, Haziran 2018.

AKARSU, Bediha (1998), Felsefe Terimleri Sözlüğü, *İnkılap Yayınları,* 7. Baskı, İstanbul.

AKBAŞ, Türkmen Taşer (2010), Örgütsel Etik İklimin Örgütsel Bağlılık Üzerindeki Etkisi: Mobilya Sanayi Büyük Ölçekli İşletmelerinde Görgül Bir Araştırma, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 12 (19): 121-137, Karaman.

AKBAŞ, Halil Emre, Serdar BOZKURT, Kübra YAZICI (2018), "Osmanlı Devleti'nde Lonca Teşkilatı Yapısı ve Yönetim Düşüncesi ile Karşılaştırılması", *Muhasebe Finans ve Tarihi Araştırmalar Dergisi,* Eylül 2018, Özel Sayı, s: 165-202.

AKBOLAT, Mahmut, Oğuz IŞIK, Özgür UĞURLUOĞLU (2011), "Sağlık Çalışanlarının Kontrol Odağı, İş Doyumu, Rol Belirsizliği ve Rol Çatışmasının Karşılaştırılması"*, H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 29, Sayı: 2, s: 23-48.

AKGÜN, Ali E. ve Halit KESKİN (2003), "Sosyal Bir Etkileşim Aracı Olarak Bilgi Yönetimi ve Bilgi Yönetimi Süreci". *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 5/1, s:175–188.

AKGÜNDÜZ, Murat (2014), "Ticarî Hayatta Kardeşliği Esas Alan Ahilik Teşkilatı" *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Yıl: 19, Sayı: 31, Ocak–Haziran, s: 9-18.

AKILLIOĞLU, Tekin (1989), Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve İç Hukukumuz, *AÜSBFD*, Cilt: 44, Sayı:3-4, Temmuz-Aralık. Ankara.

AKSOY Cenk, Fatih ÖZKAN (2016), "İş Yaşamında Söz, Eylem ve Davranışlardaki Tutarlılığın Karşılığı: Örgütsel Güven", *International Journal of Innovative Strategical Social Research*, 1/1, s: 33-42.

AKTAN Coşkun Can, Hasan TUTAR (2007), "Bir Sosyal Sabit Sermaye Olarak Kültür", *Pazarlama ve İletişim Kültürü Dergisi,* Cilt: 6, Sayı: 20, S: 1-11.

AKTAN Coşkun Can ve Deniz BÖRÜ (2007). Kurumsal Sosyal Sorumluluk: İşletmeler ve Sosyal Sorumluluk, *Aktan (Dü.) içinde*, s: 11-36, *İGİAD Yayını,* İstanbul.

AKTAN, Coşkun Can (2018), "Ahlak ve Ahlak Felsefesine Giriş", *Yolsuzlukla Mücadele Stratejileri*, s: 13-34.

AKTAN, Coşkun Can (2012), "Organizasyonlarda Toplam Kalite Yönetimi", *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi* Cilt: 4, Sayı: 2, s: 235-262.

AKTAN, Coşkun Can (2014), "Yolsuzluğun Politik İktisadı", Hukuk *ve İktisat Araştırmaları Dergisi,* Cilt: 6, No: 1, (Online).

AKTAN, Coşkun Can, VURAL İstiklal Yaşar (2016), "Bilgi Toplumu, Yeni Temel Teknolojiler ve Yeni Ekonomi", *Yeni Türkiye, Bilim ve Teknoloji Özel Sayısı*, Cilt: 1, Sayı: 88. Cilt 1, s: 1-37.

AKTAŞ, Kadir (2014), "Etik-Ahlak İlişkisi ve Etiğin Gelişim Süreci", *Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, ½*, s: 22-32.

AKTO, Akif (2011), "Kişilik Oluşumunda Dinin Rolü", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,* 52:2(2011), s: 191-217.

AKTÜRK, Eyüp (2022), "Vicdan: Eğitimi ve Gelişimi", Şarkiyat*, İlmi Araştırmalar Dergisi*," Cilt/Volume: 14, Sayı/Issue: 2.

ALEV, Beril, F. Neval GENÇ (2015), "Türkiye'de Üniversite Etik Kurulları Üzerine Bir İnceleme", *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*, Sayı: 31, s: 135-182.

ALKAN, GÖNÜL İpek, (2018), "Etik Teoriler Işığında Bağımsız Denetim ve Bist'de Bir Araştırma", *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi Özel Sayı* S: 129- 149.

ALLEN, N.J, J. P. John P. MEYER (1990) "The Measurement and Antecedents of Affective, Continuance and Normative Commitment to the Organization", *Journal of Occupational Psychology*, No:63, pp: 1-18.

ALTINKURT, Yahya ve Kürşad YILMAZ (2011). "Öğretmen adaylarının öğretmenlerin mesleki etik dışı davranışlar ile ilgili görüşleri", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 11, sayı: 22, s: 113-128.

ALTINTAŞ, Ramazan (2008), "Diyalogda Yeni Konsept Değişikliği: Medeniyetler İttifakı" *Kelam Araştırmaları Dergisi,* Cilt6: Sayı: 2, ss.1-10.

ALTUN, Abdulrezak (1995). Türkiye'de Gazetecilik ve Gazeteciler, *ÇGD Yayınları*, No: 15, Ankara.

ANKARA TİCARET ODASI (2001), Yolsuzluk Kıskacında Türkiye, *ATO Yayını*, No: 15, Ankara.

ARDIÇ, Kadir, Sema POLATÇI (2008), Tükenmişlik Sendromu Akademisyenler Üzerinde Bir Uygulama (GOÜ Örneği)", *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10/2, s: 69-96, Kayseri.

Ardıç, Kadir, Sema Polatçı (2009). "Tükenmişlik Sendromu ve Madalyonun Öbür Yüzü: İşle Bütünleşme". *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 32/1, s:20-46. Kayseri.

ARGÜDEN Yılmaz (2007), Kurumsal sosyal sorumluluk. Kurumsal sosyal sorumluluk işletmeler ve sosyal sorumluluk. Ed: Aktan CC, *İGİAD Yayınları,* İstanbul.

ARI, Güler Sağlam, Emine Çına BAL (2008), "Tükenmişlik Sendromu: Birey ve Örgütler Açısından Önemi", *Yönetim ve Ekonomi Dergisi,* Cilt no:15, Sayı: 1, s: 131-148.

ARI, Mustafa ve Gökhan BAYRAM (2017), "Kurumsal Yönetim Açısından Sosyal Sorumluluk ve Çevre Muhasebesinin İncelenmesi", *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Der*gisi, Cilt: 2, Sayı: 2, s: 533-545.

ARNESON, Richard. (1992). "Exploitation". Encyclopedia of Ethics. (*Editors: Lawrance C. Becker, Charlotte B. Becker). Chicago: St. James Press.*

ARSLAN, Ahmet (1998), Felsefeye Giriş, *Vadi Yayınları,* Ankara.

ARSLAN, Halil Bader (2004), Örgütsel Küçülme, Yeniden Yerleştirme Destek Danışmanlığı ve Türkiye Uygulaması, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora tezi.*

ARSLAN, Mahmut (2001), İş ve Meslek Ahlakı, 1.Basım, Ankara, *Nobel Yayın Dağıtım*, Ankara.

ARSLAN, Mahmut (2005), İş ve Meslek Ahlakı, *Siyasal Kitapevi*, Ankara.

ARSLAN, Oğuz M. (2011), Yeni Kamusal Mal Özgür ve Açık Kaynak Kodlu Yazılım, *Nisan Kitabevi*, Ankara.

ARSLAN, Ömer (2011), "Hoşgörü ve Tolerans kavramlarına Etimolojik Açıdan Analitik Bir Yaklaşım", *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt: V, Sayı II, s: 357-380. Sivas.

ARTAN, Taner Hatice Selin IRMAK, Enver MENGÜ (2019), "Nathanson ve Giffords Sosyal Hizmet Etik Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması" *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi,* 6/2, s: 310-320.

ASLAN, Mahmut (2001), İş ve Meslek Ahlakı, Ankara, *Nobel Yayıncılık*, 2001.

AŞCIGİL F. Semra, (2001): İş Etiği: Eski Sorunlar, Yeni Yaklaşımlar*, Fes Yayınları*, 2001, İstanbul.

AŞCIGİL, S. Feriha (2011), "Kurumsal Sosyal Sorumluluk Üzerine Bir İnceleme", *Türk İdare Dergisi*, Sayı: 471-472, Haziran – Eylül, s: 31-46.

AŞIK, Nuran Akşit (2010), "Çalışanların İş Doyumunu Etkileyen Bireysel ve Örgütsel Faktörler ile Sonuçlarına İlişkin Kavramsal Bir Değerlendirme", *Türk İdare Dergisi*, Sayı: 467, s: 31-51.

ATAMAN, Taykan (1997) "Ombudsman ve Temiz Toplum", *Yeni Türkiye Siyasette Yozlaşma Özel Sayısı II*, Yıl: 3, Sayı: 14, s: 779-789.

ATAYMAN, Veysel (2006), Etik, *Trend Yayınları*, Derleme, İstanbul.

ATEŞ, Alev (2008), Otel İşletmelerinde Yöneticilerin İş Etiğine Yaklaşımları ve İzmir İlinde Dört ve Beş Yıldızlı Otel İşletmelerinde Bir Uygulama, Dokuz Eylül Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.*

ATEŞ, Toktamış (1994), Laiklik: Dünya'da ve Türkiye'de, 7. Basım, *Nadir Kitap*, Ankara.

ATEŞ, Toktamış (2009), "Hukukilik ve Yasallık", www.timetürk.com.

AUDİ, Robert (1999). The Cambridge Dictionary of Philosophy. (2nd Edition). *UK: Cambridge University Press*.

AVCI, Nuri (2008), "İşletmelerin Sosyal Sorumluluk Alanları Kapsamında Tüketicilerin Korunması: Türkiye- Avrupa Birliği Tüketicileri Koruma Mevzuatının Karşılaştırılması", *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*, Cilt: 11, Yıl: 3, s: 40-58.

AYCAN, Zeynep, R.N. KANUNGO (2000). "Toplumsal Kültürün Kurumsal Kültür ve İnsan Kaynakları Uygulamaları Üzerine Etkileri", (Editör: Zeynep Aycan), Akademisyenler ve Profesyoneller Bakış Açısıyla Türkiye'de Yönetim, Liderlik ve İnsan Kaynakları Uygulamaları, *Türk Psikologlar Derneği Yayınları*, Ankara.

AYDEMİR, Süleyman Ruhi (2005), "Görevi İhmal", *Mevzuat Dergisi*, Yıl: 8, Sayı: 88, www.mevzuatdergisi.com.

AYDIN, Metin (2013), "John Stuart Mill 'in Faydacı Ahlakı", *Sakarya Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt:15, Sayı: 28, s: 143-167. Sakarya.

AYGÜN, Zehra (2010). Kamu Yönetimi, *Kum Saati Yayınları*, İstanbul.

BABÜROĞLU, Oğuz, E. Nevra HATİBOĞLU (1997), Ombudsman (Kamu Hakemi) Kurumu İncelemesi, Devlette Bir Toplam Kalite Mekanizması Örneği, *TÜSİAD Yayınları*, İstanbul.

BACANLI, Hasan (2011), "Değer, Değer midir?", *Eğitime Bakış Dergisi*, Yıl: 7, Sayı: 19, s: 18-21.

BALI, Selçuk, Mehmet Ozan CİNEL (2011), "Bir Rekabet Aracı Olarak Kurumsal Sosyal Sorumluluk", *ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi,* Cilt: 2, Sayı: 4, s: 45-60.

BALTAŞ, Acar (2000). Değişimin İçinden Geleceğe Doğru Ekip Oluşturma ve Liderlik, *Remzi Kitabevi*, İstanbul.

BARBER, Bernard (1996). Meslekler Sosyolojisinde Bazı Sorunlar, Meslekler ve Sosyoloji, Çeviren: Zafer Cirhinlioğlu, *Gündoğan Yayınları*, Ankara.

BARUTÇUGİL, İsmet (2004), "Güven Duymak, Güvenilir Olmak", www.hürriyet.com.tr.

BARUTÇUGİL, İsmet (2004), Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi, Birinci Baskı, *Kariyer Yayıncılık,* İstanbul.

BARUTÇUGİL, İsmet (2013), "Güven Kültürü", www.ismetbarutcugil.com

BAŞARAN, İbrahim Ethem (1985), Örgütlerde İşgören Hizmetlerinin Yönetimi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları,* sayı: 139, Ankara.

BAŞARAN, İbrahim Ethem (1989), Yönetim, *Gül Yayınevi*, Ankara.

BAŞARAN, İbrahim Ethem (1991), Örgütsel Davranış: İnsanın Üretim Gücü. *Gül Yayınevi*, Ankara.

BAŞPINAR, Nuran Öztürk ve Demet ÇAKIROĞLU (2011), Meslek Etiği, *Nobel Yayınları*, Ankara.

BATUTA (1993), İbn Batuta Seyahatnamesi Seçmeler, Çeviren: İsmet Parmaksızoğlu, *MEB Yayınları*, İstanbul.

BAYAR, Levent Serhat (2016), "Demografik Faktörlerin İş Değerleri Üzerine Etkisi; İşçi Sendikaları Üzerine Bir Araştırma", Adnan *Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 1, s: 37-67, Aydın.

BAYMUR, Feriha (1990), "Çağımızda İnsan İlişkilerinin Artan Önemi ve Bu Hususun Eğitimde Dikkate Alınması", www.pdrdergisi.org. Erişim: 17.04.2018.

BAYMUR, Feriha (1994), Genel Psikoloji, *İnkılap Kitabevi*, İstanbul.

BAYRAM, Mikail (1991), Ahi Evran ve Ahi Teşkilâtının Kuruluşu, www.google.books.com. Erişim: 17.04.2018.

BEKTAŞ, Çetin, Mehmet A. KÖSEOĞLU (2007) "Etik Kodlarının Yönetsel Karar Alma Sürecine Etkileri ve Bir Model Önerisi", *İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, Cilt:9, Sayı:2.

BENNİS, Warren G. (2002), Bir Lider Olabilmek, Çeviren: Utku Teksöz, *Sistem Yayıncılık*. İstanbul.

BERKMAN, A. Ümit (1983), Azgelişmiş Ülkelerde Kamu Yönetiminde Yolsuzluk ve Rüşvet. *Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayını.*

BERKMAN, Ümit (2005), "İşletmelerin Toplumsal Sorumluluğu: Gelişimi ve Geleceğine İlişkin Bazı Gözlemler", *İşveren Dergisi*, Cilt: 43, Sayı: 10, 46-48.

BERKMAN, Ümit, Mahmut Arslan (2009), Dünya'da ve Türkiye'de İş Etiği ve Etik Yönetimi, www.tüsiad.org.tr.

BERKSOY, Turgay, Nuh Ekrem YILDIRIM (2017), "Yolsuzluk Kavramına Genel Bir Bakış: Problemler ve Çözüm Önerileri", *Journal of Awareness* (JoA), Cilt: 2, Sayı: 1, www.dergipark.gov.tr.

BIDDLE, B. J. (1986), "Recent Developments in Role Theory", *Annual Review of Sociology-Annual Reviews*, 12/1, p: 67–92.

BİÇER, Gülkibar, Şerafettin DÜZTEPE (2003), "Yetkinlikler ve Yetkinliklerin İşletmeler Açısından Önemi", *Havacılık ve Uzay Teknolojileri Dergisi,* Cilt: 1 Sayı: 2, s:13-20.

BİLGİÇ, Reyhan (1998). "The Relationship Between Job Satisfaction and Personal Characteristics of Turkish Workers", *Journal of Psychology*, Cilt: 132, Sayı: 5, p:549-558.

BİLGİN, Kâmil Ufuk (1997), "Kamu Yönetiminde Yönetsel Etiğin Yönetim Ölçeğinde Değerlendirilmesi", 21. Yüzyılda Nasıl Bir Kamu Yönetimi Sempozyumu, *TODAİE Yayınları,* Ankara.

BİLGİN, Mehmet Hüseyin (1998), "Politik Yozlaşmaya Ekonomik Bir Bakış ve Türkiye İçin Alternatif Öneriler", *Siyasette ve Yönetimde Etik Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Sakarya Üniversitesi, Adapazarı, s: 189-203.

BOLAT, Tamer, Oya Aytemiz SEYMEN (2003), "Örgütlerde İş Etiğinin Yerleştirilmesinde: Dönüşümcü Liderlik Tarzının Etkileri Üzerine Bir Değerlendirme", *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:6, Sayı:9, s: 59-85.

BOLAT, Tamer ve Oya Aytemiz SEYMEN (2003), "Örgütlerde İş Eğiti ve Kariyer Yönetimi İlişkisi: Normatif Etik Boyutuyla Bir Değerlendirme*", İşletme İktisadı Enstitüsü Yönetim Dergisi*, Yıl 14, Sayı:45, s: 3-19.

BOLAT, Tamer, SEYMEN, Oya Aytemiz, BOLAT, Oya İnci, ERDEM, Barış (2008). Yönetim ve organizasyon, *Detay Yayıncılık*, Ankara.

BOYAR, Oya, IŞIK, Sezen Kama (2019)," Dördüncü Kuşak Haklar ve Bilişim Teknolojilerinin Doğuşunda Mahremiyet Kavramına Karşılaştırmalı Bir Bakış", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Prof. Dr. Ferit Hakan BAYKAL Armağanı, Cilt: 25, Sayı: 2, s: 602-623.

BRUCE, Willa, (1996), "Codes of Ethics, and Codes of Conduct: Perceived Contribution to the Practice of Ethics in Local Government", *Public Integrity Annual*, CSG & ASPA.

BUDAK, Gönül, S. Çağdaş ARPACI, Ebru TOLAY (2017), "Performansa ve Yetkinliğe Dayalı Ücret ve Ödül Yönetimi Arasındaki Bağlantılar", *Ömer Halis Demir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 4, s: 15-34.

BURSALIOĞLU, Ziya (987), Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları*, Yayın No:154, Ankara.

BÜTÜN, H. (2000) Hizmet Sektöründe Müşteri Memnuniyetinin Servqual Yöntemi ile Ölçülmesi, *Doktora Tezi, M.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü:* İstanbul.

BÜYÜKKARAGÖZ, Savaş (1996), "Demokratik Eğitim Politikası", *Eğitim ve Bilim Dergisi*, Sayı: 20, s: 9-16.

BÜYÜKKARAGÖZ, Savaş, (1990). Demokrasi Eğitimi. *Türk Demokrasi Vakfı Yayınları*, Ankara.

BÜYÜKYILMAZ, Ozan, Yahya FİDAN (2015), "Kurumsal Sosyal Sorumluluk: Kavramsal Bir Bakış", *Uluslararası İşletme ve Yönetim Dergisi,* Cilt:3, Sayı:3, s: 364-381.

CALLAHAN ve FLEENOR, C.P. (1988), Managing Human Relations, *Columbus Merriz Company*.

CAMADAN, Fatih (2017), "Psikolojik Danışmanın Yaşadığı Çatışma: Etik İkilem, *Sakarya Üniversitesi Eğitim Dergisi*, Cilt: 8, Sayı: 1, s: 76-94.

CAPİTAL (2005), Sosyal Sorumlulukta Türkiye'nin Liderleri, *Capital: Aylık İş ve Ekonomi Dergisi,* Şubat 2005. Yıl: 13.

CARROLL, ArchieB., (1991), *"The Pyramid of Corporate Social Responsibility: Toward the Moral Management of Organizational Stakeholders",* Business Horizons, www.cbe.wwu.edu/dunn/, Erişim 15.03.2023.

CARROLL, Archie B. (1991). "The Pyramid of Corporate Social Responsibility: Toward the Moral Management of Organizational Stakeholders", *Business Horizons*, July-August, pp: 39-48.

CARROLL, Archie B. ve BUCHHOLTZ, Ann K. (2008). Business & Society Ethics and Stakeholder Management. *South-Western Cengage Learning, Ohio*.

CELEP, Cevat ve Buket ÇETİN (2003), Bilgi Yönetimi. *Anı Yayıncılık*, Ankara.

CEVİZCİ, Ahmet (2000), Felsefe Sözlüğü, *Paradigma Yayınları*, İstanbul.

CİVELEK, Murat (2013), Sosyoloji, www.rehberlik.biz.tr.

CONNELL, R. W. (1998). Toplumsal cinsiyet ve iktidar (Toplum, Kişi ve Cinsel Politika). Çev. Cem SOYDEMİR, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.

COVEY, Stephan R. (2016), Etkili İnsanların 7 Alışkanlığı: Kitlesel Değişim İçin Altın Kurallar. Çevirenler: Gönül SUVEREN, Osman DENİZTEKİN, *Varlık Yayınları, Pasifik* Ofset. İstanbul.

CULLEN, J.B., PARBOTEEAH, K.Praveen, Victor, B. (2003). The Effects of Ethical Climates on Organizational Commitment: A two-study Analysis. *Journal of Business Ethics*, 46(2), p:27– 141.

ÇABUK, Serap ve Seda ŞENGÜL (2005), "İşletme Yöneticilerinin Mesleki Değerlerinin ve Demografik Özelliklerinin İşletme Etiği Üzerindeki Etkisi: Türkiye'de Büyük Ölçekli Sanayi İşletmeleri Üzerine Bir Uygulama", *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (e-dergi), C.14, S.1, s: 171-180.

ÇAĞATAY, Neşet (1974), Bir Türk Kurumu Olan Ahilik, *Ankara Üniversitesi Basımevi*.

ÇALIŞKAN, Osman ve Çağatay ÜNÜSAN (2011), "Otel Çalışanlarının Kurumsal Sosyal Sorumluluk Algısının İş Tatmini ve İşte Kalma Niyetine Etkisi", *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 22, Sayı: 2, Güz, s: 154-166.

ÇELEBİ, Vedat (2014), "Jean Paul Sartre'ın Varoluşçuluk Düşüncesi", *Beytulhikme An International Journal of Philosophy*, Volume: 4, Issue: 2, December, s: 63-75.

ÇELİK, Adnan (2007), "Şirketlerin Sosyal Sorumlulukları", Kurumsal Sosyal Sorumluluk, Editör: Coşkun Can Aktan, *İGİAD Yayınları*, İstanbul, s: 61-84.

ÇELİK, Gizem, Ahmet SABAN (2020), Sınıf Öğretmenlerinin Yaşadığı Etik İkilemler", *Milli Eğitim Dergisi,* 49/228, s: 39-70.

ÇINAR, İbrahim, Oya KAVLAK (2009), "İzmir İlinde Çalışan Ambulans ve Acil Bakım Teknikerlerinde İş Doyumunun ve Buna Etki Eden Faktörlerin İncelenmesi". *Akademik Acil Tıp Dergisi*, Cilt: 8, Sayı: 3, s: 33-38.

ÇIRAK, Adnan (2019), "Demokratik Değerler, Demokratik Eğitim ve Sosyal Bilgiler Eğitimi İlişkisi", *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi (UGEAD),* Haziran, 5/1, s:1-18.

ÇİÇEK, Ercan (2017), "Kurumsal İtibarın Kazanılmasında Kurumsal Sosyal Sorumluluk Bilincinin ve Etik Yaklaşımın Rolü", *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*, Sayı: 13, s: 194-218.

ÇİFTÇİ, Ercüment (2014), "Etik, Muhasebe Etiğinde Temel İlkeler", Beşinci Türkiye Etik Kongresi, *TÜRMOB Yayını,* Yayın No: 473.

ÇİMEN, Mesut, İsmet ŞAHİN (2000), "Bir Kurumda Çalışan Sağlık Personelinin İş Doyumunun Belirlenmesi", *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, Cilt: 5, Sayı: 4, s: 53-67.

ÇÖL, Güner, Fettah Turan (2016), "İşletme Yöneticilerinin Çalışanlara Yönelik Etik Sorumluluklarının Değerlendirilmesi" MESTEK 2016, 3. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sosyal ve Teknik Bilimler Kongresi, *Kongre Bildirileri Kitabı*, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Erişim: 26.04.2023.

ÇUHADAR, Cengiz (2013), "Anarşizm Düşüncesindeki Farklılıklar" *Dini Araştırmalar Dergisi*, Temmuz-Aralık, Cilt: 16, Sayı: 43, s: 105-122.

DAFT, Richard L. (2000), Management, Fifth Edition, Orlando: *The Dryden Press*.

DALYAN, Figen (2013), "Organizasyonel Küçülme Stratejisi (Downsizing) ve Etiğe Uygun Sonuçların Elde Edilmesine Yönelik Alternatif Strateji Önerileri", *Büyüteç Dergisi, Ankara Sanayi Odası Yayını*, Eylül Ekim, s: 56-72.

DALYAN, Figen ve Serpil A. GÖKBEL (2005), İşletmelerde Sosyal Sorumluluk: İMKB'de İşlem Gören Bankaların Sosyal Sorumluluk Faaliyetleri ile Karlılıkları Arasındaki İlişki, *Anadolu Üniversitesi Yayınları, No: 1627,* Eskişehir.

DELIUS, Harald (1990), *Etik, Günümüzde Felsefe Disiplinleri*, Çeviren: Doğan ÖZLEM, *Ara Yayıncılık*.

DEMİR Cengiz, Umut Can ÖZTÜRK (2011), "Örgüt Kültürünün Örgütsel Bağlılık Üzerine Etkisi ve Bir Uygulama", *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt:26, Sayı:1, s: 17-41.

DEMİR, Fevzi (1987), "Sosyal Düşünceler Tarihi", *Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Yayını*, No: 246, İzmir.

DEMİR, Mahmut (2011), "İş Yaşamında Ayrımcılık: Turizm sektörü Örneği", *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi,* Cilt: 8, Sayı 1, s: 760-784.

DEMİR, Nevzat (2010), "Küçülmeye Giden İşletmelerde Geride Kalanların Yaşadıkları Tükenmişlik Sendromunun Örgüte Bağlılık Üzerindeki Etkisi", *Öneri Dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 33, s: 185-198.

DEMİR, Yeter (2006), "İş Etiği Kavramı ve İşletmeler Açısından Önemi", *Üçüncü Sektör Kooperatifçilik Dergisi*, Cilt: 41, Sayı: 1, s: 87-98.

DEMİRBİLEK, Sevda (2007), "Cinsiyet Ayırımcılığının Sosyolojik Açıdan İncelenmesi", *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, Cilt: 44 Sayı:511, 12-27.

DEMİREL, Yavuz (2009). "Örgütsel Bağlılık ve Üretkenlik Karşıtı Davranışlar Arasındaki İlişkiye Kavramsal Yaklaşım", *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl 8, Sayı: 15, Bahar (2009).

DERVİŞOĞLU, H. Gökçe. (2004). Stratejik Bilgi Yönetimi, *Dışbank Kitapları*, İstanbul.

De SENSİ, Joy T., Danny ROSENBERG (2010), Ethics and Morality in Sport Management, 3rd Edition. *East Illinois University*, USA.

DİNÇER, Serkan (2005), "Bilgisayar ve Teknolojileri Öğreniminde Analoji (Benzetme) Yönteminin Yararları ve Yöntemleri", www.researchgate.net. Erişim: 14.08.2023.

DOĞAN Selen, Selçuk KILIÇ (2007), "Örgütsel Bağlılığın Sağlanmasında Personel Güçlendirmenin Yeri ve Önemi" *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı: 29, Temmuz-Aralık, s: 37-61.

DOĞAN, Hüseyin, Yıldız KUZGUN (2008), "Bilgi Verici Danışmanlık Programının Üniversiteye Giriş Sınavı ve Üniversite Eğitimine İlişkin Yanlış İnançlara Etkisi", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 20, Konya.

DOĞAN, Nilhun (2008), *"İş Etiği ve İşletmelerde Çöküş"*. Selçuk Üniversitesi. *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi. Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi,* Cilt: 10, Sayı:16, s: 179-200, Konya.

DÖKMEN, Üstün (2012), Sanatta ve Günlük Yaşamda İletişim Çatışmaları ve Empati, *Remzi Kitabevi*, İstanbul.

DURAK, Nejdet *(2007), "Mevlânâ'nın Ahlak Öğretisinde İyi ve Kötü Kavramları"*. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Yıl: 2007/2, Sayı: 6. Isparta.

DURKHEİM, Emile (1986), Meslek Ahlakı, Çeviren: Mehmet Karasan, *Milli Eğitim Basımevi*, İstanbul.

DURMAZ, "Şerife (2016), İşgücü Piyasasında Kadınlar ve Karşılaştıkları Engeller", *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (AEÜSBED), Cilt 2, Sayı 3, s: 37-60.

DÜNDAR, Özge Z. (2012). "Değişen ve Değiş(e)meyen Yönleriyle Aile: Yapısı, Türleri, İşlevleri," Değişen Toplumda Değişen Aile: Sosyolojik Tartışmalar, Ed. Nurşen ADAK, *Ekinoks Yayınları* (39-64), Ankara.

DÜZCAN, Aydın (2010), "Görev ve Sorumluluk Bilinci", www.ilerigazetesi.com. Erişim: 23.05.2023.

DÜZGÜN, Şaban Ali (2011), "Sevginin İstismarı ve Sevgide Aşırılık (Kültler)", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 52:1(2011), s: 5-25.

EDGERTON, Robert (1992), Hasta Toplumlar, Çeviren: Harun TURGUT, www.archive.org.

EFE, Haydar, Murat DEMİRCİ (2013), "Ombudsmanlık Kavramı ve Türkiye'de Kamu Denetçiliği Kurumundan Beklentiler", *Sayıştay Dergisi*, Sayı: 90, s: 49-72.

EFLATUN (1986), Diyaloglar (Lakhes), Cilt 1. *Remzi Kitabevi*, İstanbul.

EFLATUN (1986), Diyaloglar (Protogoras), Cilt 2. *Remzi Kitabevi*, İstanbul.

EĞİNLİ, Ayşen Temel (2009), "Çalışanlarda İş Doyumu: Kamu ve Özel Sektör Çalışanlarının İş Doyumuna Yönelik Bir Araştırma", *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt: 23, Sayı: 3, s: 35-52.

EKMEKÇİ, Perihan Elif, Berna ARDA (2015), *"Temel Etik Kuramlar Açısından Adalet ve Sağlık Kavramlarının Değerlendirilmesi",* Türk Klinikleri Tıp Etiği Hukuku Tarihi, 23(1): s: 6–21.

EMO (2004), Etik, Ahlak ve Meslek İlkeleri, *TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası Yayını*, Yayın No: EG/2004/7, www.emo.org.tr. Erişim: 25.05.2023.

ERDEM, Mustafa Ruhan (2001), Ceza Muhakemesinde Organize Suçlulukla Mücadelede Gizli Soruşturma Tedbirleri, *Seçkin Yayınevi*, Ankara.

ERDİL, Oya, Halit KESKİN, Salih Zeki İMAMOĞLU, Serhat ERAT (2004), "Yönetim Tarzı ve Çalışma Koşulları Arkadaşlık Ortamı ve Takdir Edilme Duygusu ile İş Tatmini Arasındaki İlişkiler: Tekstil Sektöründe Bir Uygulama", *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, Cilt: 5, Sayı: 1, s: 17-26.

ERDOĞAN, İlhan (1996), İşletme Yönetiminde Örgütsel Davranış, *Avcıoğlu Basım Yayım*, İstanbul.

ERDOĞAN, Mustafa (1996), Anayasal Demokrasi, *Siyasal Kitabevi*, Ankara.

ERDOĞAN, Mustafa (2007), İnsan Hakları Teorisi ve Hukuku, *Orion Kitabevi*, Ankara.

EREN, Altay (2005), "Korku Kültürü, Değerler Kültürü ve Şiddet", *Aile ve Toplum*, Cilt: 2, Sayı: 8, s: 23-36.

EREN, Selim (2007), "Toplumsal Norm, Ahlak ve Din", *C. Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi, XI/2, s:289-316, www.dergipark.org.tr.*

ERGİN, Esin (1992), İşletme Politikası, *Der Yayınları*, İstanbul.

ERGİN, Meral Güneş (2018), Meslek Etiği, www.anakar.edu.tr. Erişim: 15.03.2023.

ERGÜN, Nalan (2009), "Örgütlerde Etik Dışı Davranışların Nedenleri ve Çalışanlara Yönelik Etik Dışı Davranışların Havayolu Taşımacılığı Sektörü Açısından İncelenmesi", *"İş, Güç" Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi,* 9/13, s: 149-168.

ERHÜRMAN, Tufan (1995), Dünyada ve KKTC'de Ombudsman, *Işık Kitabevi Yayınları*, Lefkoşe.

ERKMAN, Turhan ve Fatih ŞAHİNOĞLU (2012), "Kurumsal Sosyal Sorumluluk Faaliyetlerine İlişkin Çalışan Algıları ile Örgütsel Bağlılığın Hizmet Sektöründe İncelenmesi", *Marmara Üniversitesi, İ.İ.B.F Dergisi*, Cilt.33, Sayı:2, s: 267-294.

EROĞLU, Erol (2015), "Geçmişten Günümüze Sosyal Normlar", *Akademik Bakış Dergisi*, Temmuz-Ağustos, Sayı: 50, s: 299-308, Celalabat, Kırgızistan.

EROĞLU, Feyzullah (2000), Davranış Bilimleri, *Beta Yayımcılık*, İstanbul.

ERYEŞİL, Kemalettin, Rifat İRAZ (2017), "Liderlik Tarzları ile Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Yönelik Bir Alan Araştırması", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, Kasım 2017, s: 129-139.

ESMER, Yusuf (2013), "Banka İşletmelerinde Etik Liderlik ve Örgütsel Bağlılık İlişkisi: Ziraat Bankası Örneği" *Aksaray Üniversitesi İİBF Dergisi*, Temmuz 2013, Cilt: 5, Sayı: 2, s: 41-61.

FEENEY, Stephanie and Kenneth KİPNİS (1998). Code of Ethical Conduct and Statement of Commitment, Washington DC. *NAEYC.* www.nayc.org. Erişim: 09.05.2023.

FERREL, O.C, John FRAEDRİCH (1990), Business Ethics: Ethical Decision Making and Case, Boston: *Houghtan Mifflin Company.*

FERRELL, O.C., FREADRİCH, John., FERRELL, Linda. (2011). Business Ethics Ethical Decision Making and Cases, USA: South-Western.

FRANKENA, William (2007), *Etik*, Çeviren: Azmi Aydın, *İmge Yayınevi*, Ankara.

FREDERİCKSON H. George (1997), "Can Public Officials Correctly Be Said Have Obligations to Future Generations?", Public Admisnation Review, 4/5, pp: 457-464.

FROLOV, İvan (1991), Felsefe Sözlüğü; *Cem Yayınevi*, İstanbul.

FROMM Erich (1981), Sevme Sanatı, Çeviren: Işıtan GÜNDÜZ, *Say Kitap Pazarlama*, İstanbul.

FROMM, Erich (1947), Erdem ve mutluluk. Çeviren: Ayda Yörükan, *Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları*, 325. Ankara.

FROMM, Erich (1997), Umut Devrimi, Çeviren: Şemsa YEĞİN, *Payel Yayınevi*, İstanbul.

FROMM, Erich (1999), Sevme Sanatı, Çeviren: Ergün Aylıkçı, *Ayyıldız Yayınları*, Ankara.

GÖK, Sibel (2008), "İş etiği ile iş ahlakı arasındaki ilişki ve çalışma yaşamında iş etiğini etkileyen faktörler", *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, Cilt:5 Sayı:1, s: 1-19.

GÖK, Sibel, Işıl KARATUNA (2012), "Yükseköğretimde Psikolojik Taciz Olgusuna İlişkin Bir Örnek Olay İncelemesi", www.researchgate.net. Erişim: 16.08.2023.

GÖKALP, Nurten (2010), Duygu ve Etik, *Ebabil Yayınları*, Ankara.

GÖKBUNAR, Ali Rıza (1995), "İşletmelerin Çevrenin Korunmasında Sosyal Sorumluluğu", *Ekoloji, Çevre Dergisi*, Sayı: 14, s: 4-6.

GÖKCAN, Ali Osman (2010), Etik Davranış Eğitimi Ders Notu, Maliye Bakanlığı, *Maliye Yüksek Eğitim Başkanlığı Yayını*, Ankara.

GÖKÇE, Gülise, Ali ŞAHİN, Erhan ÖRSELLİ (2002), "Türkiye'de Siyasetin Bürokrasi Üzerindeki Etkisi: Siyasallaşma, *Selçuk Üniversitesi İ.İ.B.F. Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, Sayı: 4, s: 45-58.

GÖKÇE, Hakan (2000), Örgütsel Girişimcilik Ekseninde Etik Dışı Davranışların Ussallaştırılması: Özel Bir Hastane İşletmesinde Uygulama El Kitabı Önerisi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, *İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*, Isparta.

GÖKÇE, Orhan (2002), İletişim Bilimine Giriş, 4. Basım, *Turhan Kitabevi*, Ankara.

GÖLPINARLI, Abdülbaki (1950), "İslam ve Türk İllerinde Fütüvvet Teşkilatı ve Kaynakları", *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Mecmuası*, Cilt: II, İstanbul.

GÖZENER, Evrim (2008), Etik Kavramı ve Bir Sivil Toplum Kuruluşunun Etik Anlayışına İlişkin Bir Uygulama, *İstanbul Üniversitesi İşletme İktisadı Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul.

GÖZÜBÜYÜK, Şeref (2003), Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları, *Turhan Kitabevi*, Ankara.

GÖZÜBÜYÜK, Şeref, Feyyaz GÖLCÜKLÜ (2005), Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Uygulaması-Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İnceleme ve Yargılama Yöntemi, Altıncı Bası, *Turhan Kitapevi*, Ankara.

GÜÇLÜ, Mustafa (2017), "Örgütsel İletişim: Eğitim Kurumlarındaki Yeri ve Önemi Açısından Bir Değerlendirme", *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi,* Cilt: 7, Sayı: 13, s: 853-870.

GÜÇLÜ, Nezahat (2003), "Örgüt Kültürü", *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, www.journals.manas.edu.kg, Erişim: 28.03.2023

GÜÇLÜ, Nezahat, Kseanela SOTIROFSKI (2004), "Bilgi Yönetimi", *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Güz 2006, 4/4, s: 351-371.

GÜL, Fikri (2008), "Vicdanın Niteliği Üzerine: Rousseau-Kant Örneği", KAYGI, Uludağ *Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, 2008/11.

GÜL, Gülbahar (2004), "Birey Toplum Eğitim ve Öğretmen" Hasan *Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi,* Sayı: 1, s: 223-236.

GÜL, Hasan (2006), "Etik Dışı Davranışlar ve Ussallaştırılması: Devlet Hastanelerinde Bir Uygulama", Selçuk Üniversitesi, *Karaman İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı: 10, Yıl: 9, s: 65-79.

GÜL, Hasan, Hakan GÖKÇE (2008), "Örgütsel Etik ve Bileşenleri" *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* Cilt:13, Sayı:1, s: 377-389.

GÜL, Hasan, Mikail EROL (2016), "Muhasebe Meslek Mensuplarında İşe Bağlılık ve Çalışma Ahlakının Mesleki Etik Davranışa Etkisi" *Mali Çözüm Dergisi*, Cilt: 26, Sayı: 137, s: 51-74.

GÜLMEZ, Mesut (1996), İnsan Hakları Eğitimi Hakkı, TODAİ, *İnsan Hakları Araştırma ve Derleme Dizisi: 1*, Ankara.

GÜLŞEN, Celal (2009), "Nevşehir Üniversitesi İnsan Kaynakları Yönetimi Süreçlerinde Etiksel Liderlik İlkelerine Uygunluk", TODAİ Sempozyum Bildirileri, *TODAİ Yayını*, Yayın No: 347, s: 615-629.

GÜMÜŞTEKİN, Gülten Eren (2004), "Organizasyonlarda Ölçek Küçültme ve Ölçek Küçültme Çalışmalarında Önem Taşıyan Unsurlar", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 12, s: 245-257.

GÜNDOĞAN, Naci (2010), "İstihdam Politikalarının Bir Hedefi Olarak "İş Kalitesi" Ve Uluslararası Kuruluşların Bu Konudaki Yaklaşımları", *Çimento İş Verenleri Dergisi*, www.ceis.org.tr.

GÜNDOĞAN, Gülsün, GÜNAY, Mustafa (2004), İnsan Hakları ve Eğitimi, İlya Yayınevi, İzmir3.

GÜNDÜZ, H. Çetin, Sinem TARHAN (2017), İlkokul Öğrencilerinin Meslek Seçimlerine Yönelik Tutumlarında Toplumsal Cinsiyetin Etkisi, *İlköğretim Online*, 16(3), s: 1287-1300.

GÜNGÖR, Erol (1995), Ahlak Psikolojisi ve Sosyal Ahlak, Ötüken *Yayınları*, İstanbul.

GÜRBÜZ, Ahmet (2003), "J. J. Rousseau ve Toplum Sözleşmesi Kuramı'nın Değeri", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 4, s: 1-10.

GÜREDİN, Ersin (1997), "Denetçinin Meslek Ahlakı, Standartlar ve Uygulamadan Örnekler," *III. Türkiye Muhasebe Denetim Sempozyumu Bildiri Kitabı*, *İSMMMO Yayını*, No: 20, İstanbul.

GÜRİZ, Adnan (2001), "Adalet Kavramının Belirsizliği", Adalet Kavramı içinde (Ed. Adnan Güriz), *Türkiye Felsefe Kurumu Yayını, Ankara.*

GÜRLEK, Bilgehan, Mehmet Ali GÜROL (1993), "Kaliteye Giden Yolda Etik Yapının Rolü", *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* Cilt: 8, Sayı: 1, s:192-203. İzmir.

GÜRLER, Cemalettin (2010), "Nefret Suçları ve İş Hayatı", *Ankara Barosu Dergisi*, Yıl: 68, Sayı: 1, s:259-274.

GÜRSES, Uğur (2006), "Tüketici Sosyal Sorumluluk İstiyor", *Radikal Gazetesi,* (02.01.2006).

GÜVEN, Mehmet, İ. BAKAN, T. BÜYÜKBEŞE, M. TAŞLIYAN (2004), "KOBİ Yöneticilerinin İş Ahlakı ve Sosyal Sorumluluk Algılaması: Kahraman Maraş KOBİ'lerinde Bir Araştırma", I. Kobiler ve Verimlilik Kongre Kitabı (11-12 Aralık 2004), *İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları*, Yayın No: 43.

HACINEBİOĞLU, İsmail Latif, (2006), "Bir Düşünce ve Mantık Problemi Olarak Paradoks", *Uludağ Üniversitesi Felsefe Dergisi*, Kaygı, 2006/7, s: 105-120.

HALİS, Muhsin, Abdulkadir ŞENKAL (2009), Türk İşletme Kültüründe Ortaklık ve Güven, *İstanbul Ticaret Odası Yayını,* Yayın No: 2009-33, İstanbul.

HARVEY, Eric, (2004), "Liderlik ve Etik", *Executive Excellence*. Yıl: 8, Sayı: 87, p: 23-33.

HASDEMİR, İsmail (2006), Sosyolojik Bakış Açısıyla Yolsuzluk. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara.

HAYNES, Felicity (2002), *Eğitimde Etik*, Çeviren: Semra KURT AKBAŞ, *Ayrıntı Yayınları*, İstanbul.

HELLER, Agnes (2006), Bir Ahlak Kuramı, Çevirenler: Abdullah YILMAZ, Koray TÜTÜNCÜ, Ertürk DEMİREL, *Ayrıntı Yayınları*, İstanbul.

HEMŞİNLİ, Hakan '2010), "Dini Tecrübenin Nesnelliği Üzerine", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,* Sayı: 33, s: 119-144.

HOLM, Niels Eilschou (1995), "The Ombudsman-A Gift from Scandinavia to the World, The Danish Ombudsman, içinde, Hans Gommeltoft-Hansen ve Flemming Axmark (eds), *DJØF Publishing*, Copenhagen, 13-21.

ILGAZ, Selçuk, Türkan BİLGİLİ (2006), "Eğitim ve Öğretimde Etik", Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 14, s: 199-203.

İLERİ, Yalçın Yusuf, Yasemin SOYLU (2011), "Örgütsel Etiğin Çalışan Memnuniyeti Üzerindeki Etkisi Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Örneği", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, Cilt: 14, Sayı: 1-2, s: 251-268.

İLHAN, Süleyman (2004), "Bazı Temel İşlevleri ve Artan Önemi Açısından Meslek", *Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi,* 3/1, s: 132-137

İLİC, Derya (2010), "İşletmelerin Kurumsal Sosyal Sorumluluk Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Literatür Taraması", *Ege Akademik Bakış Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 1, s: 303-318.

İNAK, Aydın (2016), Etik Liderlik Davranışının Örgütsel Adalet Üzerine Etkisi, *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.*

İNCEOĞLU, Sibel, (2006), "Türk Anayasa Mahkemesi ve İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi Kararlarında Eşitlik Ve Ayrımcılık Yasağı", *Çalışma ve Toplum Dergisi*, Sayı: 4. S: 45-62.

İŞEVİ, Semih A. Murat GÜNSUR (2008), "Şişecamda Bilgi Paylaşım Kanalları", Bilgi Dünyası, *ÜNAK Bildiriler Kitabı,* 2008/9, s: 321-328.

İŞGÜDEN, Burcu, Âdem ÇABUK (2006), "Meslek Etiği Ve Meslek Etiğinin Meslek Yaşamı Üzerindeki Etkileri" *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt:9, Sayı: 16.

İŞSEVEROĞLU, Gülsün (2001), "Meslek Ahlakı", *İş Güç Dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 1, s:1-4.

İTO (2009), İşletmelerde İş Etiği, Editörler: Sabri ORMAN, Zeki PARLAK, *İTO Yayınları*, Yayın No: 2009-23, İstanbul.

İYİTOĞLU, Vedat (2015), "İş Etiği Kurallarının Uygulanmasının Örgütsel ve Mesleki Bağlılığa Etkisi: Ön Lisans Turizm Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma", *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi,* 12/1, s: 82-98.

İZVEREN, Adil (1980), Toplumsal Törebilim, Sosyal Ahlak, *Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayını*, No: 130, Ankara.

KABADAYI, Lale (2006), "Yazı Tura Filmi Örneğinde Türk Sinemasında Saydam Nihilizm ve Anlam" *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 25, s: 67-79.

KAHRAMAN, Mehmet (2008), "Avrupa Birliği Ülkelerinde ve Türkiye'de Laiklik" *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 5, Sayı: 9, s:57-77.

KAHVECİOĞLU H. (2008). "Mekânın Üreticisi ve Tüketicisi Olarak Zaman", Zaman-Mekân (Yayına Hazırlayan: Ayşe ŞENTÜRER, Şafak URAL, Özlem BERBER, Funda Uz SÖNMEZ), *Yem Yayın*, s: 142-149, İstanbul.

KALELİ, Süleyman (2018), *Etik İlkeler*, www.sakarya.edu.tr

KALTAKCI, M. Yaşar, BÜYÜKYILDIZ, Meral, YILMAZ, Ülkü, S. (2005), "Mühendislik ve Etik", *Elektrik Mühendisleri Odası Etik Komisyonu, II. Elektrik Elektronik Bilgisayar Mühendislikleri Eğitimi Sempozyumu,* Samsun.

KANT, Immanuel (1995), Ahlak Metafiziğinin Temellendirilmesi. Çeviren: İoanna KUÇURADİ, *Hacettepe Üniversitesi Yayınları*. Ankara.

KAPANİ, Münci, (1987), İnsan Haklarının Uluslararası Boyutları, *Bilgi Yayınevi*, Ankara.

KAPLAN, Turgut, Davut ATILGAN, Samet AKTAŞ, Yalçın TÜKEL (2016), "Okul Yöneticilerinin Öğretmenler Tarafından Algılanan Etik Liderlik Davranışları" *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi,* Sayı: 31, Yıl:4, s. 180-193.

KARABABA, İhsan vd. (2006), Küreselleşme Etik Kodlar ve Örgütler, *Elektrik Mühendisleri Odası Yayını, 1. Baskı*, EMO Yayın No: BT/2006/3. Ankara.

KARAGÖZ, Yıldız (2002), "Liberal Öğretide Adalet, Hak ve Özgürlük"*, Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:26, Sayı:2. ISSN: 1303-0329, Sivas.

KARAMAN, Zerrin Toprak (1999); "Küresel Yönetim Stratejilerinde Çevre İdeolojisinin Yeri ve Uluslararası Etkileşim", *3. Ulusal Çevre Mühendisliği Kongresi*, İzmir.

KARTAL, Erdoğan (2010), "Dil Kültür ve Eğitim İlişkisi", *e-Journal of New World Sciences Academy*, Seri:4c, 5/3, s: 447-453.

KASAPOĞLU, Abdurrahman (2010), "Bir Kişilik Özelliği Olarak Kur'an'da Sadâkat", *İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,* Bahar, 1/1. İstanbul.

KAYA, Umut (2013), "Değerler Eğitiminde Bir Meslek Teşkilâtı: Ahilik", *Değerler Eğitimi Dergisi*, Cilt: 11, No: 26, s: 41-69.

KAYABAŞI, Yücel (2011), "Öğretmen Adaylarının Davranışlarının Demokratik Sınıf Ortamı Açısından Değerlendirilmesi", *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 31, Sayı: 2 (2011) 525-549.

KAYMAKCAN, Recep (2004), "Hoşgörü ve Eğitimi", *Değerler Eğitimi Merkezi Dergisi*, Yıl: 2, sayı: 6, s: 114-119, İstanbul.

KAYNAK, Çoban Rabia (2017), Sosyal Adalet, Eşitlik ve Sosyal Hizmet, *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 6/4, s: 252-260

KAZU, İbrahim Yaşar, Damla YILDIRIM (2021), "Mesleki tükenmişlik: Etki eden faktörler, belirtileri ve sonuçları", *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi,* 8/2, s:462-473 Ankara.

KEPENEK, Özden (2008), Öğretmenlik Meslek Etik İlkelerinin Örgütsel Vatandaşlık Davranışına Etkisi: Kocaeli Örneği, *Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*.

KESGİN, Ahmet (2009), "Etik Üzerine", *Dini Araştırmalar Dergisi*, Eylül-Aralık 2009, 12/35, s: 143-160.

KILAVUZ, Raci (2003). Kamu Yönetiminde Etik ve Bir Sorun Alanı Olarak Yozlaşma, *Seçkin Yayınevi*, Ankara.

KILAVUZ, Raci (2004), "Etik Sistemleri ve Kamu Yönetimi Açısından Görünümleri" *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Sayı; 30, s:15-29. İstanbul.

KILINÇKAYA, Bekir (2013), İl Milli Eğitim Müdürlerinin Stratejik Liderlik Özellikleri Araştırması, *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, Ankara.

KIRANLI, Semra ve Abdurrahman İLĞAN (2007), "Eğitim Örgütlerinde Karar Verme Sürecinde Etik", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 8, Sayı: 14, s: 150-160.

KIREL, Ç. (2000). Örgütlerde Etik Davranışlar, Yönetimi ve Bir Uygulama Çalışması. *Eskişehir: Anadolu Üniversitesi İktisadi ve idari Bilimler Fakültesi Yayınları,* No:168.

KIREL, Çiğdem (2000), *"Örgütlerde Etik, Ahlak ve Sosyal Sorumluluk Kavramına Kültürel Yaklaşımlar"*, *M.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.XVI, S.1, 231-248.

KİTAPÇI, İsmail (2011), Bir Vergi Uyumu Sorunu Olarak Vergi Etiği ve Bileşenleri, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi*.

KİTAPÇI, İsmail (2017), "Bir Sosyal Sermaye Bileşeni Olarak Güven Kavramı ve Vergi Etiğine Etkisi", *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar,* Cilt: 54, Sayı: 626, S: 43-58.

KOCABIYIK, Oya Onat (2014), "Benlik ve Ahlaki Kimlik", *Değerler Eğitimi Dergisi,* Cilt: 12, No: 27, s: 261-280.

KOÇBERBER, Seyit, (2008), "Dünyada ve Türkiye'de Denetim Etiği", *Sayıştay Dergisi*, Sayı: 68, Ocak-Mart, Ankara.

KOÇBERBER, Seyit (2009), "Türk Kamu Yönetiminde Denetim Etiğine Genel Bir Bakış", *Kamu Etiği, TODAI-I*, s: 285-289.

KORAY, Meryem (2000), Sosyal Politika, *Ezgi Kitabevi Yayınları*, Bursa.

KORKMAZ, Sevinç (2009*), İşletmelerin* Sosyal Sorumluluğu, *Umuttepe Yayınları,* Kocaeli.

KORKMAZ, Ayşe (2014) "Mobbing İşyerinde Şiddet ve Sendikalar", *Eğitimin Sesi Dergisi*, Sayı: 49, s: 18-19.

KORKMAZ, Oya, Ali DERAN, Orhan Veli ARICI, (2022), "Kamu İç Denetçilerinin Karşılaştıkları Etik İkilemler", *Denetişim,* 13/25, s: 131-147.

KOYUNCUOĞLU, Tennur (2011), "Tarihsel Yaklaşımla Hak ve Özgürlük İlişkisinin Saptanması", *İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 12, Sayı: 15, s: 27-53.

KOZAK, Akoğlan Meryem ve Güçlü Hatice NERGİZ (2016), Turizmde Etik, Kavramlar, İlkeler, Standartlar, 3. Baskı, *Detay Yayıncılık*, Ankara.

KOZLU, Cem (1986), Kurumsal Kültür, *Remzi Kitabevi*, İstanbul.

KÖK, Sabahat Bayrak, İbrahim AKSEL (2016), "İş Hayatında Nicel Başarı Tanımlamasına Bir Karşı Duruş: Erdem Ahlakı Yaklaşımı", *Internatıonal Conference On Eurasıan Economıes Avekon, Bildiri Kitabı*, s: 140-149.

KÖKER, Nahit Erdem (2013), "Sosyal Sorumluluk Faaliyetlerinin Kurumların Dış Çevreleri Tarafından Algılanışı: Ampirik Bir Araştırma", *YDÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, C: VI, No: 1, s: 140-168.

KÖKNEL, Özcan (1996), Bireysel ve toplumsal Şiddet. *Altın Kitaplar.* İstanbul.

KÖKNEL, Özcan (1996), Bireysel ve Toplumsal Şiddet. *Altın Kitaplar*, İstanbul.

KÖKSAL, Ülker (1969), "Beşerî İlişkiler Eğitiminde Örnek Olay", *Amme İdaresi Dergisi*, Sayı: 2/2, s: 222-236.

KÖSEOĞLU, Mehmet Ali (2007), Etik Kodlarının Rekabet Stratejilerine Etkileri ve Bir Alan Araştırması, *Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi*.

KÖSEOĞLU, Mehmet, Ömer GİDER, Saffet OCAK (2004), "Bilgi Paylaşımı Tutumunu Etkileyen Faktörler Nelerdir? Bir Kamu Hastanesi Örneği", *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, Nisan, Cilt: 6, Sayı: 1, s: 215243.

KÖYLÜ, Mustafa (2000), Yetişkin Din Eğitiminin Teorik Temelleri, *Etüt Yayınları*, Samsun.

KUBAN Baha (2004), *Teknoloji ve Toplumsal Denetim***,** TMMOB *Yayınları*, Ankara.

KUBİLAY, Serdar (2003), "Etik…Daima", *TMH -Türkiye Mühendislik Haberleri*, Sayı: 426 -4, s: 25-26.

KUÇURADİ, IOANNA (1997), Uludağ Konuşmaları*, Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları*, Ankara.

KUÇURADİ, İoanna, (1998), Uludağ Konuşmaları Özgürlük, Ahlak, Kültür Kavramları, *Türk Felsefe Kurumu Yayınları,* Felsefe Dizisi, Ankara.

KUÇURADİ, Ioanna (2006), Etik, *Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları*, Türk Felsefesi Ya da Simurg Dizisi, Yayın No: 5, Ankara.

KURT, Süleyman, H. Yunus TAŞ (2015), "Sivil Toplum Örgütlerinde Profesyonel ve Gönüllü Çalışma İlişkileri: Tehditler ve Fırsatlar" *HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, Cilt: 4, Yıl: 4, Sayı: 8, s: 199-214.

KUTANİS, Rana Özen, Serkan BAYRAKTAROĞLU, Yasemin ÖZDEMİR (2005), "Etik Davranışların Yöneliminde Cinsiyet Faktörü: Bir Devlet Üniversitesi Örneği" Siyasette ve Yönetimde Etik Sempozyumu, *Sakarya Üniversitesi*, s: 211-218.

KUTLU, Hüseyin Ali (2008), Muhasebe Meslek Ahlakı, I. Basım, *Nobel Yayınları*, Ankara.

KUTLU, Hüseyin Ali (2010), "Muhasebe Meslek Mensupları ve Çalışanlarının Etik İkilemleri: Kars ve Erzurum İllerinde Bir Araştırma", *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 63, Sayı: 2, s: 143-170.

KUTLU, Hüseyin, Ali (2013), Meslek Etiği, *Nobel Yayıncılık*, Ankara.

KUZGUN, Yıldız (2000), Meslek Danışmanlığı Kuramlar ve Uygulamalar, *Nobel Yayınevi*, Ankara,

KÜÇÜK, Nurettin, (2016), "Schwatz'ın "Değer Yönelimleri Ölçeği" İle Türkiye'deki Öğrenciler Üzerine Yapılmış Olan Bazı Araştırma Bulgularının Değerlendirilmesi", *Akademiş Bakış Dergisi,* Sayı: 57, Eylül-Ekim 2016. Celalabat, Kıgızistan.

KÜÇÜKOĞLU, Mübeyyen Tepe (2012), "Etik Değerler ve Etiğin Kurumsallaşması", *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi,* 4/1, s: 177-185.

LAMBERTON, Lowell, H. Leslie Minor (1995), "Human Relations: Strategies for Succes, *Irwin Mirror Press*, Chicago.

LEBLEBİCİ, Doğan Nadi, Hasan Hüseyin YILDIZ, Alpay KARASOY (2009), "Yıldız Örgütsel Yaşamda Dedikodunun Algılanışı ve Araçsallığı", Selçuk *Üniversitesi İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 18, s: 561-574.

LEFKOWITZ, J., (2006), "The Constancy of Ethics Admits the Changing World of Work", *Human Resource Management Review,* Vol: 16, pp: 245-268.

LEYMAN, Heinz (1993), Mobbing. Psychoterror am Arbeitsplatz und wie man sich dagegen wehren kann, Rowohlt Taschenbuch, Hamburg.

LORENZ, Konrad. (1996) "Saldırganlığın Spontanlığı", *Cogito*, Sayı: 6-7. Winter-Spring, pp:165-168.

MAHMUTOĞLU, Abdulkadir (2009), "Etik ve Ahlak, Benzerlikler, Farklılıklar ve İlişkiler", *Türk İdare Dergisi*, Cilt: 81, Sayı: 463-464, s: 225-249. Ankara.

MALHOTRA N.K., MILLER, G.L. (1998), "An Integrated Model for Ethical Decisions in Marketing Research," *Journal of Business Ethics*, Volume: 17, Sayı: 3, pp: 263-280.

MANSKE, Jr Fred A. (1994), Etkili Liderliğin Sırları, *Kara Harp Okulu Yayınları*, Yayın No: 13, Ankara.

MASON, Richard O. (1986), "Four Ethical Issues of the Information Age", Published in: Journal, MIS Quarterly Volume: 10, Issue: 1, p: 5-12.

MEB (2006), Tüm Alanlar İçin Meslek Etiği, *MEB Yayınları*.

MEHMEDOĞLU, Ali Ulvi (2007), "Üniversite Öğrencilerinin Değer Yönelimleri ve Dindarlık", Değerler ve Eğitimi, editör. Recep KAYMAKCAN vd. *DEM/Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları*, İstanbul.

MERİÇ, Cemil (1998), Kırk Ambar 1: Rümuzu'l-Edeb. *İletişim Yayınları*, İstanbul.

MEYER, John.P. ve Allen, Natalie J. (1991). "A Three Component Conceptualization at Organizational Commitment", *Human Resources Management Review*, 1(1), 61-89.

MEYER, Marilyn and BABER, Roberta (1997), Computers in Your Future, (2nd ed.), *Que E&T*.

MİMAROĞLU, Hande, Hüseyin ÖZGEN (2008), "Örgütlerde Güç Eşitsizlikleri ve Cinsel Taciz" *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 17, Sayı: 1, 2008, s: 321-334.

MİMAROĞLU, Hande, Hüseyin ÖZGEN (2008), "Örgütlerde Güç Eşitsizliği ve Cinsel Taciz", Çukurova *Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* Cilt: 17, Sayı: 1, s: 321-334.

MOOR, James. H. (1985), "What is computer ethics?" *Metaphilosophy*, Cilt:16, Sayı: 4, s: 266-279.

MOWDAY, R. T., Lyman, W. P. and Richard, M. S. (1979). The Measurement of Organizational Commitment, *Journal of Organizational Behavior*, Number: 14, 224-247.

MUGAN, Can Şımga (1999)," Ahlak, Toplumsal ve Kişisel Değerler: Muhasebe Mesleği ve Eğitimi Üzerindeki Etkileri", *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, cilt:1, sayı:2, s: 1-13.

MUNN, Norman L (1975), Psikoloji İnsan İntibakının Esasları, II, (Çeviren: Mâhid Tander), *MEB,* İstanbul.

MUTUWAFHETHU, John Mafunisa (1997), "Developing A Work Ethic in the Public Sector" Political and Administrative Corruption, *(Seminar), IIAS and TODAİ*E, Ankara.

NAZIR, Bayram (2011), Dersaadette Ticaret, *İstanbul Ticaret Odası Yayını*, No: 2010/109, www.ekitaparşivi.com.

NİŞANCI, Ensar, (2003), "Küreselleşme, Ulus Devlet ve Etik", *Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi,* Cilt: 4, Sayı: 1. Eskişehir.

OCAK, Hasan (2011), "*Bir Ahlak Felsefesi Problemi Olarak Erdem Kavramına Yüklenen Anlamın İlkçağdan Orta Çağ'a Evrimi*" www.flsfdergisi.com, Sayı 11, S: 79-101. Erişim 09.03.2018.

OĞUZBERK, Müge, Arzu AYDIN (2009), "Ruh Sağlığı Çalışanlarında Tükenmişlik" Klinik *Psikiyatri Dergisi*, Sayı: 11, 167-179.

OKPARA, John, O. (2006), "The Relationship Of Personal Characteristics And Job Satisfaction: A Study Of Nigerian Managers İn The Oil Industry", *The Journal Of American Academy Of Business*, Vol: 10, No.1, p: 49-58.

ÖGKE Ahmet vd. (2013), Elmalı'da Kişilik Oluşumu ve Nefsin Terbiyesi, *Yazar Ofset Matbaacılık*. Antalya.

ÖMÜRGÖNÜLŞEN, Uğur, Türkiye'de Etik Kamu Yönetimi Kurulmasına Yönelik Hukuki Altyapı ve Süreçler & Etik Sorunların Ortaya Çıkma Sebepleri Üzerine Düşünceler, www.tbmm.gov.tr. Erişim: 28.04.2018.

ÖNDEŞ, Turan, Erdoğan KAYGIN, Ceyda YERDELEN KAYGIN (2011), "Örgütsel Küçülmeye Stratejik Bir Bakış", *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt: 25, Sayı: 2, s: 123-135.

ÖZALP, İnan (1995), Yönetim ve Organizasyon, *Anadolu Üniversitesi Yayınları*, Eskişehir.

ÖZAY, İlhan (2004), Gün Işığında Yönetim, *Alfa Yayınları*, İstanbul.

ÖZAY İl Han (1993), "Anayasa Mahkemeleri (ya da Yargısının) Meşruiyeti", *Anayasa Yargısı Dergisi*, Sayı: 9, s: 67-74.

ÖZBİLGEN, Erol (2003), Bütün Yönleriyle Osmanlı, *İz Yayıncılık*, İstanbul.

ÖZDEMİR, Kenan (2005), "Türk Hukukunda ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarında Özel Hayatın Gizliliği", *Adalet Dergisi*, Sayı: 23, s: 7-17.

ÖZDEMİR, Murat (2008), ''Kamu Yönetiminde Etik.'' *ZKE Sosyal Bilimler Dergisi* Cilt: 4, Sayı: 7, s: 183-184.

ÖZDEMİR, Murat (2008), "Kamu Yönetiminde Etik", *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 4, Sayı: 7, s: 179-195.

ÖZDEMİR, Umut Evin (2001), "Kamuoyu Güveninin Tesisi: OECD Ülkelerinde Alınan Etik Önlemler (Ethics Measures)", *Maliye Dergisi*, Sayı: 138, s: 1-8.

ÖZDEMİR; Özden (2017), "Kurumsal Sosyal Sorumluluk Uygulamaları ve Starbucks Kampanyaları Üzerine Bir Araştırma", *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi, TURKSOSBİLDER,* Cilt: 02, Sayı: 01, s: 71-85.

ÖZEL, Kadir Can (2017), "Etik ve Etik – Hukuk Arasındaki İlişki" *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Yıl: 9, Sayı 33, s: 685-708.

ÖZEN, Yener (2012), "Değerlerin Kişilik ve Kimlik Kazanımındaki Rolü", *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, Cilt:1, Sayı: 4, s: 167-181.

ÖZEN, Yener (2015), Sorumluluk Eğitimi, *Vize Basın Yayın*, Ankara.

ÖZER, Akif (2005), "Kamu Yönetiminin Etkinliğinin Önündeki En Büyük Engel: Bürokrasi ve Yozlaşma", *Verimlilik Dergisi*, 2005/2, s: 24-66.

ÖZGEN, Ebru (2007), "*Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kavramı ve Çalışan Memnuniyetine Etkisi"* D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi8, 1-6 (2007), İzmir.

ÖZGEN, Hüseyin, ÖZTÜRK, Azim ve Azmi YALÇIN (2001), Temel İşletmecilik Bilgisi, *Nobel Kitabevi*, Adana.

ÖZGENER, Şevki (2000), İş Ahlakı ve Sosyal Sorumluluk: İmalat Sanayiinde Bir Uygulama, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.*

ÖZGENER, Şevki (2009), İş Ahlakının Temelleri Yönetsel Bir Yaklaşım, *Nobel Yayın Dağıtım*, 2. Baskı, Ankara.

ÖZGÜVEN, Ethem (1987), "Ülkemizin Üst Düzey Teknisyen İhtiyacı ve Eğitimi", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* Sayı: 2, s: 190-202.

ÖZKAN, Mukadder Boydak vd. (2017), "Etik Kodlara İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşleri ve Etik Kod Önerileri", Fırat *Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 27, Sayı: 1, Sayfa: 43-52, Elâzığ.

ÖZLEM, Doğan (2004), Etik Ahlak Felsefesi, *İnkılap Yayınları*, İstanbul.

ÖZTAN, Ece (2004): "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Olumlu Ayrımcılık Politikaları", *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi,* Sayı: 59/1, Ocak-Mart, s:203-236.

ÖZTÜRK, Alper (2010), İşletmelerde Sosyal Sorumluluk Faaliyetlerinin Çalışanların Performansına Etkileri Üzerine Bir Araştırma, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.

ÖZTÜRK, Azim, Fatih, ÖZDEMİR (2003), "İşletmelerde Personel Güçlendirmeye Dayalı İş Doyumunun Artırılması". *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. Cilt: 17, Sayı: 1-2, s: 189-202.

ÖZTÜRK, Umut CAN, Ezgi CEVHER (2015), "Yeşil İşletmeler Gerçek mi? Çevre Duyarlılığı ve Etiği Kapsamında Etik Kodların İncelenmesi" *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 2,

ÖZUTKU, Hatice, Esin CEVRİOĞLU (2005), "Yönetim ve Etik: Özel ve Kamu Banka Şube Yöneticileri Üzerine Bir Alan Araştırması", *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 7, Sayı: 3, s: 91-104.

PAPATYA, Gürcan (1997), "İşletmelerin Örgütsel Verimliliğe Ulaşmada Yetki Devri Sorunu ve Yönetici Engeli", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimle Fakültesi Dergis*i, Sayı:2, Güz, s: 127-146.

PELİT, Elbeyi ve Evren GÜÇER (2006). "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğiyle İlgili Etik Olmayan Davranışlara ve Öğretmenleri Etik Dışı Davranışa Yönelten Faktörlere İlişkin Algılamaları". *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi,* Sayı:2, s: 95-119.

PELİT, Elbeyi, Evren GÜÇER (2007), "İşletme Yöneticilerinin Çalışanlara Karşı Davranışlarının İş Etiği Kapsamında Değerlendirilmesine İlişkin Bir Araştırma", *Seyahat ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, Bahar 2007, s: 32-49.

PERİNÇEK, Seher D. Deniz DURAN, Erhan KIRTAY (2008), "Dünyada Kalite Kontrol ve Toplam Kalite Kontrol Uygulamaları" *Tekstil ve Konfeksiyon Dergisi*, Sayı: 2008/3, s: 170-173.

PIEPER, Annamarie (2012), Etiğe Giriş, Çevirenler: Veysel ATAYMAN-Gönül SEZER, *Ayrıntı Yayınları*, Ankara.

PLANT, Jeremy. F. (1994), "Codes of Ethics", *Handbook of Administrative Ethics*, (Ed. Terry L. Cooper), Marcel Dekker Inc., Newyork.

PLATON (1861) The Dialogues of Plato, *Laws Jowett Edition*, Oxford.

PUSTU, Yusuf (2017), "Yolsuzlukla Mücadele ve Medya", *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 4, Sayı: 9, Ocak-Nisan 2017, s: 1-21.

RAWLS, John (2003), Justice as Fairness: A Restatement, Ed. Erin KELLY, *The Belknap Press of Harward University Press,* Cambridge.

ROSS W. D, (2002), Aristotalesteles, (Çev. Ahmet Arslan, İhsan Oktay Anar, Özcan Kavasoğlu, Zerrin Kurtoğlu), Kabalcı Yayınevi, İstanbul.

SAĞLAM Halil İbrahim, Duygu ÖZDEMİR (2017) "Öğretmenlerin Görüşleri Işığında Aile Birliğini Korumada Değerlerin Rolüne Fenemolojik Bir Bakış" *Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Nisan, 2017, 7/1, s: 78-90.

SARI, Eren (2016), Ahilik, *Net Medya Yayıncılık*.

SAYIM, Ferhat, Özlem USMAN (2016), "Muhasebe Mesleği İçin Mesleki Durum Analizi Kriterlerinin Belirlenmesi", *Yalova Sosyal Bilimler Dergi*si, Yıl:7 Sayı:12.

SAYIŞTAY (2012), Uluslararası Yüksek Denetim Kurumları Standartları (ISSAI) –I, www.sayıstay.gov.tr.

SAYLI, Halil; Mustafa KURT, Ahmet BAYTOK, "Şebeke (Network) Organizasyon Yapılarının Rekabet Gücü Kazandırma Rolü ve Afyonkarahisar Mermer Sektöründe Bir Uygulama Örneği", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 16, Aralık 2006, s: 31-46.

SAYLI, Halil, Duygu KIZILDAĞ (2007), "Yönetsel Etik ve Yönetsel Etiğin Oluşmasında İnsan Kaynakları Yönetiminin Rolünü Belirlemeye Yönelik Bir Analiz", *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 1, s. 231-251, Afyon.

SCHEİN, H. Edgar (1976), Örgütsel Psikoloji, *Eskişehir İ.T.İ.A. Yayını*, No:167, Eskişehir.

SCHMİDT, Manfred G. (2001), Demokrasi Kuramlarına Giriş, Çeviren: M. Emin Köktaş, *Vadi Yayınları*, Ankara.

SCHWARTZ, Mark (2001), "The Nature of The Relationship Between Ethics and Behaviour", *Journal of Business Ethics*, Cilt: 32, Sayı:3, p:247-262.

SELÇUK Sami (1998), Zorba Devletten Hukukun Üstünlüğüne, *Yeni Türkiye Yayınları*, Ankara.

SELİMOĞLU, Mahmut (2008), "Özel Yaşamın Gizliliği", Kaybettiğimiz TBB Başkanları Anısına Panel, *Türkiye Barolar Birliği,* Ankara, s: 100-110.

SENCER, Muzaffer (1992), Hak ve Özgürlükler, *İnsan Hakları Yıllığı Dergisi*, Sayı: 14/1, TODAİ, Ankara.

SENEVIRATNE, Mary (1994), Ombudsman in the Public Sector, *Open University Pres*, Buckingham.

SEZER, Sergender (2010), "Birlikte Yaşamak: Gönüllülük Mü, Zorunluluk Mu, Dayatma Mı?", Birinci Uluslararası Felsefe Kongresi Bildiri Kitabı, Editör: İsmail Serin, *Asya Kitabevi Yayını*, Bursa.

SEVİMLER Sevda, Cengiz DURAN, Aysel ÇETİNDERE (2011), "Toplam Kalite Yönetimi Unsurları ile İşletme Performansı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 29, s: 87-100.

SEVİMLİ, Figen, Ömer Faruk İŞCAN (2005) "Bireysel ve İş Ortamına Ait Etkenler Açısından İş Doyumu", *EGE Akademik Bakış,* Cilt: 5, Sayı: 1, s: 55-64.

SEYMEN, Oya Aytemiz, Çağatay BAŞARIR (2006), "Örgütlerde İnsan Kaynakları Yönetiminde Etiksel İlkelerin Uygulanması Üzerine Görgül Bir Çalışma", *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 4, Sayı: 5, s: 1-23.

SIEGRIST, Hannes (2002), "Professionalization/Professions in History", *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences, Elsevier Science*: Amsterdam.

SOYSALDI, Hacı Mehmet (2007), "Gençliğimizi Tehdit Eden Zararlı Alışkanlıklar: Sigara, Alkol ve Uyuşturucu", *e-Journal of New World Sciences Academy,* Cilt: 2, Sayı: 2. s: 80-101. Erişim: 16.03.2018.

SÖKMEN Alptekin (2003), Yönetsel ve Etik Davranış ve Eğitimin Sınır Birim İşgörenleri Tarafından Değerlendirilmesi: Ankara'daki Dört ve Beş Yıldızlı Konaklama İşletmelerinde Ampirik Bir Araştırma. *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.*

SÖNMEZ, Fikret (1977), Kamu Personel Yönetimi, *E.Ü.İ.T.B.F. Yayınları*, İzmir.

STEINER, George A. and STEİNER, John F. (1997), Business, Government and Society, Eighty Edition, *Mc Graw Hill Companies.* New York

STRİKE, Kenneth A. Emil J. HALLER. Jones F. SOLTİS. (1988). The Ethics of School Administration, *Teachers College Press,* New York.

SUBAŞIOĞLU, Fatoş (1997), Kütüphanecilik Mesleğine Etiksel Bir Yaklaşım. Türk Kütüphaneciliği, 11/ (2).

SUCU, Yaşar (2003), "Yönetim ve Etik", 11.Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi (22-24 Mayıs 2003), *Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Yayını,* No: 57, 281-296.

SÜRGEVİL Olca (2006), "Çalışma Hayatında Tükenmişlik Sendromu: Tükenmişlikle Mücadele Teknikleri (1.Basım), *Nobel Yayınevi*, İstanbul.

SÜZEK, Sarper (2006), İş Hukuku, 3. Bası, *Beta Yayınları*, İstanbul.

SVENSSON, G. Wood, G. ve Callaghan, M. (2010), A Comparison of Business Ethics Commitment in Private and Public Sector Organizations in Sweeden, Business Ethics: A European Review, Vol:19, No:2; pp: 213-232.

ŞAHİN, Ali Ekber (2006), Meslek ve Öğretmenlik, Eğitim Bilimine Giriş (Ed: Veysel Sönmez), *Anı Yayınevi*, Ankara.

ŞAHİN, Sami, Bilal ATASOY ve Sibel SOMYÜREK (2010), "Öğretmen Eğitiminde Örnek Olay Yöntemi", *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (http://sbe.gantep.edu.tr),* Cilt: 9, Sayı: 2, s: 253-277.

ŞAYLAN, Gencay (1981), Çağdaş Siyasal Sistemler, *TODAİ Yayınları*, Sayı: 192, *Sevinç Matbaası*, Ankara.

ŞEKEROĞLU, Özgür Karamanlı, Gülsün EBY, Gonca Telli YAMAMOTO (2016), Sürdürülebilirlik ve Halkla ilişkiler, Editör: Volkan TÜZER, T.C. *Anadolu Üniversitesi Yayını,* No: 3391, *Açık Öğretim Fakültesi Yayını* No: 2243, Eskişehir.

ŞEN, Ersan (1996), Devlet ve Kitle İletişim Araçları Karşısında Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması, *Kazancı Yayınları*, İstanbul.

ŞEN, Murat (2013(, Günümüz Problemi Mobbing. www.muratsen.org.

ŞEN, Burcu Gezer (2018). "Öğrencilerin Değerler Sistemi", *Social Sciences Studis Journal,* Vol: 4, Issue: 28.

ŞEN, Mustafa, Lütfi. (1998), Kamu Yönetiminde Yozlaşmanın Önlenmesinde Yönetsel Etik Yaklaşımı, *Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*.

ŞENER, Orhan (2006), Kamu Ekonomisi, *Beta Basım Yayım Dağıtım*, İstanbul.

ŞENGÜN, Mustafa (2007), "Ahlak Gelişimin Psiko-Sosyal Dinamikleri", *Ondokuzmayıs Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı: 23, Samsun.

ŞENTÜRK, Ayşegül, (2011), İş Etiği ve Çalışma Yaşamında Etik Dışı Davranışlar. *Yüksek Lisans Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

ŞİMŞEK Birgül (1999). Yöneticilerin Çalışanlara Karşı Etik Sorumlulukları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* Cilt: 1, Sayı: 3, s: 69-86.

ŞİMŞEK, M. Şerif (2002), Yönetim ve Organizasyon, 7. Baskı, *Günay Ofset*, Konya.

T.C. Başbakanlık Kamu Görevlileri Etik Kurulu (2012), Etik Rehberi, www.etik.gov.tr. Erişim: 15.08.2023.

TAŞDAN, Murat, Eda TİRYAKİ (2008), "Özel ve Devlet İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin İş Doyumu Düzeylerinin Karşılaştırılması", *Eğitim ve Bilim,* Cilt: 33, Sayı: 147, s: 54-70.

TAŞKIN, Ahmet (2004), "Baskıya Karşı Direnme Hakkı", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Sayı: 52, s: 37-65.

TAŞKIN, Yasemin (2010), "Vergi Psikolojisi ve Vergiye Karşı Mükellef Tepkileri" *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları* 54. Seri, s: 68-90.

TBMM Susurluk Meclis Araştırma Komisyonu Raporu (27.5.1997 tarihli 98 inci Birleşim Tutanağına ekli) http.//www.belgenet.com, Erişim: 24.04.2023.

TELMAN, Nursel ve Pınar ÜNSAL, (2005), İnsan İlişkilerinde İletişim, *Epsilon Yayıncılık*, İstanbul.

TEMİZEL, Zekeriya (1997), Yurttaşın Yönetime Karşı Korunmasında Bağımsız Bir Denetim Organı: Ombudsman, *Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı Yayını*, İstanbul.

TENGİLLİMOĞLU, Dilaver ve Arzu YİĞİT (2005), "Hastanelerde Liderlik Davranışlarının Personel İş Doyumuna Etkisini Belirlemeye Yönelik Bir Alan Çalışması", *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, Cilt:8, Sayı:3, s: 374-400.

TEPAV (2006), Bir Olgu Olarak Yolsuzluk: Nedenler, Etkiler ve Çözüm Önerileri, *Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı Yayını,* Ankara.

TEPE, Harun '1992), Etik ve Meta Etik, *Türk Felsefe Kurumu Yayınları*, Ankara.

TEPE, Harun (2004), "Bir Felsefe Dalı Olarak Etik: Etik Kavramı Tarihçesi ve Günümüzde Etik", *Doğu Batı Düşünce Dergisi,* 3. Baskı, s: 11-28.

TEPE, Harun (2006), "İyi nedir ya da Neye İyi Denebilir", *II. Ulusal Uygulamalı Etik Kongresi Bildiriler Kitabı,* ODTÜ Yayınları, Ankara.

TEPE, Harun (2009), Etik ve Meslek Etikleri, *Türkiye Felsefe Kurumu Yayını*, Ankara.

TEZCAN, Durmuş (1991), "Bilgisayar Karşısında Özel Hayatın Korunması", *Anayasa Yargısı Dergisi*, Cilt: 8, s: 385-392.

TEZCAN, Mahmut (1996), Eğitim Sosyolojisi, *Feryal Matbaa*sı, Ankara.

TEZEL, Ayfer (2018), "Öğrenme Nedir, Neyi Nasıl Öğreniriz", www.acikders.ankara.edu.tr. Erişim: 14.05.2023.

TOKER, Fikriye (2012), Genel İşletme, *Trakya Üniversitesi, Keşan Yusuf Çapraz Uygulamalı Bilimler Y.O, www.tarkya.edu.tr.* Erişim: 03.05.2023.

TOP, Seyfi, Akın ÖNER (2011), "Akaryakıt ve Madeni Yağ Dağıtım Şirketlerinin Sosyal Sorumluluklarının İncelenmesi", *Manas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 25, s: 89-111.

TOPAKKAYA, Arslan (2009), "Aristotalesteles'te Adalet Kavramı", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi The Journal of International Social Research,* Volume: 2/6, Winter: 2009.

TOPAL, Şeminur R. (2010), "Tarım Sektörünün Topluma Karşı Sorumlulukları", *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* Haziran, Cilt: 12, Sayı: 1, s: 1-31.

TORLAK, Ömer (2013), "Kurumsal Sosyal Sorumluluk Alanları", Editör: M. C. Öztürk, Kurumsal Sosyal Sorumluluk, s: 32-48, *Anadolu Üniversitesi Yayınları*, No: 3021, Eskişehir.

TRAVERS, Paul D., and Ronald W. REBORE (2000), Foundations of Education: Becoming a Teacher. Massachusetts: *Allyn and Bacon*.

TUNA, Yavuz (2009). Örgütsel İletişim Sürecinde Yöneticilerin Duygularını Yönetebilme Yeterlilikleri, *Selçuk İletişim*, Cilt: 5, Sayı: 4, s: 83-94.

TUNCAY, Aziz Can (2015), Hukuksal Etik (Legal Ethics) Ders Notları, Genişletilmiş 2. Bası, *Beta Yayıncılık*, İstanbul.

TUNÇ, Aynur İlhan (2012), "Eğitimde Etik", *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 23, Kış, s: 70-85.

TURHAN, Salih (1998), Vergi Teorisi ve Politikası, *Filiz Kitabevi*, İstanbul.

TURPÇU, Yeşim (2021), "İşletme Misyonunun Sosyal Sorumluluk Açısından İncelenmesi: BİST 30 Endeksi Üzerine Bir İçerik Analizi", *Journal of Academic Value Studies*, 7(4), s: 469-491

TUTAR, Hasan (2003), Örgütsel İletişim, Ankara, *Seçkin Yayıncılık*, Ankara.

TÜRER, Celal (2005), William James'in Ahlak Anlayışı, *Elis Yayınları*, Ankara.

TÜRKBEN, Yaşar (2010), "Erol Güngör'ün Vicdan Anlayışı" *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi – TAED,* Sayı 42, s: 327-332.

TÜSİAD (2005), Devlette Etikten Etik Devlete: Kamu Yönetiminde Etik Kavramsal Çerçeve ve Uluslararası Uygulamalar, Cilt: 1, *Tüsiad Devlette Etik Altyapı Dizisi,* No: 1, Yayın No: Tüsiad-T/2005 – 11/412, İstanbul.

TÜSİAD (2009), "Dünyada ve Türkiye'de İş Etiği ve Etik Yönetimi", Haziran 2009, *TÜSİAD, Yayın No: TÜSİAD/T-2009-06-492*, www.tüsiad.org. Erişim: 26.03.2023.

TÜSİAD-KalDer. (1996), TÜSİAD-KalDer Öz Değerlendirme El Kitabı, İstanbul.

TÜTÜNCÜ, Özkan, Yılmaz AKGÜNDÜZ (2014), "Seyahat Acentelerinde Otantik Liderliğin Çalışanların Yalakalık Eğilimlerine Etkisi" *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, Cilt 25, Sayı 2, Güz: 167 – 175.

ULUSAVAŞ, Mualla (l991)." Demokrasi Eğitimi İlkesi Açısından Eğitim Sistemine Bakış". *I. Eğitim Kongresi Bildirileri,* Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi, 25-27 Kasım, İzmir.

ULUTAŞ, Aslıhan (2004), "Mühendislikte Etik" *TMMOB, Jeoloji Mühendisleri Odası Öğrenci Kurultayı Bildiriler Kitabı*, s: 66-68.

URAL, Şafak (2004), "Epistemolojik Açıdan Değerler ve Ahlak", *Doğu Batı Düşünce Dergisi*, 3. Baskı, s: 45-53.

URAL, Şafak (2009), "Teknik, Teknoloji ve Değerler", www.safakural.com. Erişim: 25.05.2023.

URAL, Tülin (2003), İşletme ve Pazarlama Etiği, *Detay Yayıncılık*, Ankara.

URHAN, Veli (2016), "Siyaset Felsefesinde Adalet Eşitlik ve Özgürlük", KAYGI, *Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, 2016/26. Bursa.

USTA, Aydın (2010), "Kamu Görevlisinin Etik Amaç ve Ahlaki Yükümlülüğüne Yönelik Bir Değerlendirme", *Türk İdare Dergisi*, Sayı: 468, s: 159-181.

UYAR, Musa (2015), İşsizliğin Psiko Sosyal Sonuçları ve Çözüm Önerileri, *Turizm Dergisi*, Yıl:2, Sayı: 3.www.turizm.org.tr.

UZKESİCİ, Nuray (2005), "Kurumsal Sosyal Sorumluluk: İşletmelerde Paydaş Beklentilerinin Karşılanmasında Yeni Fırsatlar ve Tuzaklar", *Kurgu Dergisi,* Sayı: 21, s: 69-84.

ÜNAL, Aylin (2011), "Çalışma Ahlakı Kavramına Kültürel Bir Bakış ve Türkiye'de Çalışma Ahlakı", *İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Sayı: 44.

ÜNAL, Feyzullah, (2011). "Tanzimat'tan Cumhuriyete Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Yasal ve Yapısal Dönüşümü" *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* Sayı: 30 Ağustos, s: 241-248.

ÜNSÜR, Ahmet (2017), Ahilik Sisteminde Ahlak Temelli Çalışma İlişkileri ve Günümüz Bakış Açısından Değerlendirilmesi", Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi,* Yıl: 8, Sayı: 13, s: 90-98.

ÜŞÜR SANCAR, Serpil (1997), Siyasal Yaşam ve Kadınlara Destek Politikaları, *T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü Yayınları*, Ankara.

ÜZELTÜRK, Sultan, 1982 Anayasası ve İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesine Göre Özel Hayatın Gizliliği Hakkı, Beta, 1. Bası, İstanbul.

ÜZÜLMEZ, İlhan (2003), Türk Ceza Hukukunda İşkence Suçu, *Turhan Kitabevi*, Ankara.

VAROĞLU, D. (1993), Kamu Sektörü Çalışanlarının İşlerine ve Kuruluşlarına Karşı Tutumları, Bağlılıkları ve Değerleri, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi*.

VELASQUEZ, Manuel G., (1988) Busines Ethics: Concepts and Cases, Prentice Hall, New Jersey.

VURAL, Beril Akıncı ve Gül COŞKUN (2011), "Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Etik", *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, *e-gifder*, Sayı:1, s: 61-87. Erişim: 01.06.2018.

VURAL, Tarık (2004), "Osmanlı İmparatorluğu'nda Yerel Yönetimler", *Türk İdare Dergisi*, Yıl: 76, Sayı: 444, Eylül 2004, s: 179-193.

WALTER D. Davis ve William L. GARDNER (2004), "Perceptions Of Politics And Organizational Cynicism: An Attributional and Leader–Member Exchange Perspective", *The Leadership Quarterly*, Vol.15, No.5, 2004, s.439-442.

WERNER, Isabel (1993), Liderlik ve Yönetim, Çeviren: Vedat Üner, *Rota Yayınları*, İstanbul.

YALIN, Salih (2015), "Ahmet Hamdi Akseki'de Ahlaki Sorumluluk", *Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı:38 Yıl: 2015/1, s: 209-225.

YANARDAĞ, Alaaddin (2017), "Örf ve Adetler Sosyolojisi", *Iğdır Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, No: 9, Nisan, s: 39-63.

YANBASTI, Gülgün (1990), Kişilik Kuramları, *Ege üniversitesi Yayınevi*, İzmir.

YANIK, Serhat, İpek TÜRKER (2012), Sürdürülebilirlik ve Sosyal Sorumluluk Raporlamasındaki Gelişmeler (Tümleşik Raporlama). *İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi* No:47, 291-308.

YAYLA, Hilmi Erdoğan, Mehmet Ferhat ÖZBEK, Mehmet Hanefi TOPAL, Ekrem CENGİZ (2009), "Para Sevgisinin Vergi Ahlakı Üzerindeki Etkisi", *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi,* Cilt: 2 Sayı: 3, Eylül, s: 51-78.

YAZICI, Mehmet (2014), "Değerler ve Toplumsal Yapıda Değerlerin Yeri", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* Cilt:24, Sayı: 1, 209-223.

YETGİNLİOĞLU, Özgür (2009), Sağlık Kurumlarında Hasta Güvenliğinin Sağlanmasında Kalite ve Akreditasyon Çalışmalarının Önemi: Ankara İlindeki İki Hastanede Hasta Güvenliği Çalışmalarının Değerlendirilmesine Yönelik Mukayeseli Bir Uygulama, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.*

YETİM, Azmi, (2011) Sosyoloji ve Spor, *Berikan Yayınevi*. Ankara.

YETİMOĞLU, Selin (2014), "Etik Liderlik Nedir? Nasıl Etik Bir Lider Olunur?", www.selinyetimoğlu.com.

YETİŞKEN, Hülya (2005), "Meslek Normlarının Etik İmkân ve Sınırları", *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi,* Cilt; 22, sayı: 1, Ankara.

YILDIRIM, Gülay, Selim KADIOĞLU (2007) "Etik Etik Dedikleri", *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 29/ (2), s: 74-84.

YILDIZ, Sebahattin, Sevda Eliş YILDIZ (2009), "Bullying ve Depresyon Arasındaki İlişki: Kars İlindeki Sağlık Çalışanlarında Bir Araştırma", *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl:8, Sayı:15, Bahar 2009, s.133-150.

YILMAZ, Ejder (1992), Hukuk Sözlüğü, Genişletilmiş 4. Baskı, *Yetkin Yayınevi*, Ankara.

YILMAZ, Hüseyin (2009), "Bir İş Ahlakı Sorunu Olarak Sömürü ve Toplumsal Zararları: Dinî/Eğitsel Bir Yaklaşım", *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, Cilt: IX, sayı: 4, s: 11-34.

YILMAZ, Hüseyin, Atila KARAHAN (2011), "İnsan Kaynakları Yönetimi Uygulamalarının Örgütsel Güven ve İş Tatmini Üzerindeki Etkilerinin Araştırılması: Afyonkarahisar'da Bir Araştırma", *İş Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi,* Temmuz-2011, Cilt: 13, Sayı: 3, s: 95-118.

YILMAZ, Merve, Yeliz ZOĞAL (2015), "Kadının İşgücüne Katılımının Tarihsel Gelişimi ve Kadın İstihdamını Etkileyen Faktörler: Türkiye ve Avrupa Örneği", IRES, *Econworld, 2015 Bildiriler Kitabı*, s:1-25.

YILMAZER, Aydın ve Hamdi ÇEVİK (2011), "Yöneticilerin İş Etiği Yaklaşımlarının İncelenmesi: Bir Organize Sanayi Bölgesi'nde Uygulama", *Yönetim Bilimleri Dergisi,* Cilt: 9, Sayı: 2. S: 164-189.

YÖNET, Ender (2005), "Kurumsal Sosyal Sorumluluk Anlayışında Son Dönemeç: Stratejik Sorumluluk", *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 8, Sayı: 13, s: 239-264.

YÜKSEL, Cüneyt (2005), "Türk Kamu Yönetiminde Etik Mevzuatı Değerlendirmesi ve Çözüm Önerileri", www.etik.gov.tr.

YÜKSEL, Hasan (2014), "Emek Kavramının Ortaya Çıkışında Rol Oynayan Tarihi Dönüm Noktalarının Süreç Merkezli Değerlendirilmesi" *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 19, Sayı: 2, s: 257-273.

YÜKSEL, Mehmet (2015), "Etik Kodlar, Ahlak ve Hukuk", *Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 5/1, s: 9-26.

www.aaeteachers.org

www.enm.blogcum.com

www.iticse1997.it.uu.se

www.tccb.gov.tr

www.etik.gov.tr

www.türmob.org.tr

www.tüsiad.org.tr

www.gmo.org.tr

www.aaeteachers.org

www.meb.gov.tr

www.emo.org.tr

www.resmigazete.gov.tr

www.dergipark.org.tr

MİKRO YAZILIM ERP İLE MALİYET MUHASEBESİ UYGULAMALARI

Editör

Doç. Dr. Emre Selçuk SARI

Yazarlar

Doç. Dr. Emre Selçuk SARI

Doç. Dr. Ayça Zeynep SÜER

Doç. Dr. Melis ERCAN

EKİN

Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-95-9

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Eylül 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın başlangıç noktası İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi bünyesinde Mikro Yazılım desteği ile yürütülen Bilgisayar Destekli Finansal Muhasebe ve Bilgisayar Destekli Maliyet Muhasebesi Dersleridir. Bu çalışma daha önce yayımlanmış olan "Mikro Yazılım ERP ile Finansal Muhasebe Uygulamaları" kitabının devamı niteliğindedir. Söz konusu çalışmada bir ticaret işletmesinde gerçekleşen finansal olayların Mikro ERP ile entegre bir şekilde nasıl muhasebeleştirileceği ve raporlanabileceği ele alınmıştı. Bu kitapta ise bir adım daha ileri gidilerek üretim yapan bir işletmede gerçekleşen olay üzerinde durulmuştur. Çalışmada sadece üretim süreçlerine ilişkin muhasebeleştirme ve raporlama değil, Mikro Fly "İleri Seviye Üretim Yönetimi" modülü ile üretim planlama aşamalarının nasıl yapılabileceği de ele alınmıştır. Bu çalışmada hem ERP ile ilgilenen öğrencilere ve akademisyenlere fayda sağlayacak hem de üretim yapan işletmelere bu süreçte yol gösterici olacak bir kaynak sağlanması amaçlanmıştır. Çalışmada ilk olarak maliyet muhasebesi ve kurumsal kaynak planlaması ile ileri seviye üretim yönetimi teorik olarak ele alınmıştır. Çalışmanın devamında ise üretim yapan bir işletmenin faaliyetlerinde Mikro FLY yazılımının nasıl kullanılabileceği kapsamlı bir uygulama ile anlatılmıştır.

Bu projenin gerçekleştirilmesindeki katkılarından dolayı İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi eski dekanı olan ve şu anda University of Wisconsin La Crosse'da öğretim üyesi olarak görev yapan değerli hocamız Prof.Dr. Recep Pekdemir'e, Mikrogrup İcra Kurulu Üyesi Alpaslan Tomuş'a, Mikro Yazılım Eğitim Tasarım Yöneticisi Ahmet Şagın'a ve Mikro Yazılım Eğitim Kurumları Yöneticisi İlker Bekdemir'e teşekkür ederiz.

Bu çalışmanın tüm kullanıcılara ve okuyuculara yararlı olması dileğiyle…

Emre Selçuk SARI
Ayça Zeynep SÜER
Melis ERCAN

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM
MALİYET MUHASEBESİ

1.1. Maliyet Muhasebesi ve Temel Kavramlar 1
1.2. Harcama-Maliyet-Gider Kavramları 2
1.3. Üretim Maliyetleri 4
1.3.1. Direkt Hammadde Maliyetleri 4
1.3.2. Direkt İşçilik Maliyetleri 5
1.3.3. Genel Üretim Maliyetleri 5
1.4. Maliyet Yerleri ve Maliyet Dağıtım Esasları 6
1.5. Maliyet Sistemleri 8
1.6. Tekdüzen Hesap Planına Göre Maliyet Hesap Akışı 9
1.6.1. 7/A Seçeneğine Göre Maliyet Hesapları 9
1.6.2. 7/B Seçeneğinde Maliyet Hesapları 21

2. BÖLÜM
KURUMSAL KAYNAK PLANLAMASI (KKP-ERP) ve İLERİ SEVİYE ÜRETİM YÖNETİMİ

2.1. Kurumsal Kaynak Planlaması Sistemleri 25
2.2. Mikro Fly 29
2.3. Mikro Fly İleri Seviye Üretim Yönetimi Modülü 30

3. BÖLÜM
MİKRO FLY İLE MALİYET MUHASEBESİ UYGULAMASI

3.1. Uygulama Planı (Uygulamada Mikro FlyV16xx kullanılmıştır) 33
3.2. Uygulama 39

KAYNAKÇA 235

KAYNAKÇA

Açıkalın, U., M. Kuruoğlu, Ü. Işıkdağ, "Kurumsal Kaynak Planlama Sistemleri ve İnşaat Sektöründe Kullanımı", Türkiye Mühendislik Haberleri, Sayı: 451, 2008/5, s. 27-31.

Akdoğan, N., Tekdüzen Muhasebe Sisteminde Maliyet Muhasebesi Uygulamaları, Gazi Kitabevi, 9. Baskı, Ankara, 2015.

Aktaş, R., A. Koçak, V. Acar, Kurumsal Kaynak Planlaması Teori ve Bilgisayar Destekli Uygulama Senaryoları, Gazi Kitabevi, 2010.

Bursal, N., Ercan, Y. , Maliyet Muhasebesi İlkeler ve Uygulama, Der Yayınları, Sekizinci Basım, İstanbul, 2000.

Erkan, T. E., "ERP: Kurumsal Kaynak Planlaması", Atılım Üniversitesi Yayınları, Ankara, 2008.

Karakaya, M., Maliyet Muhasebesi, Gazi Kitabevi, 6. Baskı, 2014.

Keçek, G., E. Yıldırım, "Kurumsal Kaynak Planlaması (ERP) ve İşletme Açısından Önemi", Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 8, Sayı 29, 2009, s. 240-258.

Kobu, B., Üretim Yönetimi, Avcıol Basım-Yayın, 8. Baskı, İstanbul, 1993.

Köstence, N. T., "Kurumsal Kaynak Planlama Yazılım Paketleri ve Kuruma Özel Yazılımların Seçim Aşamasında Karşılaştırılması", Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Bilgi Teknolojileri Programı Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir, 2009.

Mabert, V. A., A. Soni, , M.A. Venkataramanan, "Enterprise Resource Planning: Common Myths Versus Evolving Reality", Business Horizons, May-June 2001, s. 69-76.

Ömürbek, V., "Kurumsal Kaynak Planlamasında Muhasebe Bilgi Sisteminin Rolü : Gıda Sektöründe Uygulama", Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Doktora Tezi, Isparta, 2003.

Richardson, V.J., C.J. Chang, R. Smith, "Accounting Information Systems", McGraw Hill, 2014.

Romney, M.B., P.J., Steinbart, "Accounting Information Systems", Thirteenth Global Edition, Pearson, 2015.

Türel, Ahmet, "Muhasebe Bilgi Sistemleri", Çağlayan Kitabevi, 2018.

1 Seri No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği, 26.12.1992 tarih ve 21447 sayılı T.C. Resmi Gazete.

ZAFERE DİYARBAKIR'DAN BAKMAK:

İSTİKLAL ZAFERİNİN 100. YILINDA MİLLÎ MÜCADELE DÖNEMİNDE DİYARBAKIR

Editör

Prof. Dr. Oktay BOZAN

Dr. Öğr. Üyesi İbrahim TAVUKÇU

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.
Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-08-0

Sayfa Düzeni: Vildan YAVUZ
Kapak Tasarımı: Sefer DÜNDAR

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Eylül 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

MÜTAREKE DÖNEMİNDE DİYARBAKIR **1**
Selçuk URAL

ALİ İHSAN (SABİS) PAŞA'NIN MONDROS MÜTAREKESİ'NE KARŞI TAVRI VE DİYARBAKIR ÇEVRESİNDEKİ FAALİYETLERİ **17**
Hamit PEHLİVANLI

MİLLÎ MÜCADELE YILLARINDA DİYARBAKIR'DA "PSİKOLOJİK SAVAŞ" TEKNİĞİNE DAİR ÖRNEKLEMELER **40**
Fahri ÖZTEKE

İZMİR'İN İŞGALİNİN DİYARBAKIR'DAKİ YANKILARI VE TEPKİLER **58**
Oktay BOZAN

AŞİRETLER, DİN ADAMLARI VE EŞRAFIN TUTUMU BAĞLAMINDA I. DÜNYA SAVAŞI'NDAN MİLLÎ MÜCADELE'YE DİYARBAKIR **76**
Cemal TOPTANCI

MİLLÎ MÜCADELE'DE DİYARBAKIR'IN İŞGALLERE KARŞI TUTUMU **99**
İsmail ÖZÇELİK

MİLLÎ MÜCADELE'DE DİYARBAKIR DİN ADAMLARI: MÜFTÜ İBRAHİM ULUĞ VE DİĞERLERİ **107**
Ali SARIKOYUNCU
Esra SARIKOYUNCU DEĞERLİ

MİLLÎ MÜCADELE'NİN DİYÂRBEKİR'DEKİ ETKİLİ SİMALARINDAN ABDÜLHAMİD NİYÂZÎ ÇIKINTAŞ **155**
Ahmet TANYILDIZ
Ömer DİNÇER

MİLLÎ MÜCADELE'DE DİYARBAKIR'DA BİR MÜLKİ AMİR: VALİ VEKİLİ MUSTAFA NADİR BEY **167**
Yurdal DEMİREL

DİYARBAKIR MİLLETVEKİLİ ZÜLFÜ TİĞREL'İN MEBUSAN MECLİSİ İLE TBMM'DEKİ FAALİYETLERİ **196**
Mekki ULUDAĞ
Aynur SOYDAN ERDEMİR

BİRİNCİ DÖNEM TBMM ZABIT CERİDELERİNDE DİYARBEKİR VE KADRİ AHMED BEY'İN MECLİSTEKİ FAALİYETLERİ **235**
Nesrin HANGÜL

BİR SİYASİ ŞAHSİYET OLARAK DİYARBEKİR MİLLETVEKİLİ FEYZİ (PİRİNÇCİOĞLU) BEY'İN BİRİNCİ VE İKİNCİ DÖNEM TBMM'DE SİYASİ FAALİYETLERİ (1920-1925) **251**
Suat ÖZDAĞ

MİLLÎ MÜCADELE'DE BATI CEPHESİNDEKİ ZAFERLERİN DİYARBAKIR'DAKİ YANKILARI **273**
Haluk SELVİ

BÜYÜK ZAFERİN KÜÇÜK MECMUA'YA YANSIMALARI **282**
Yalçın DOĞAN

TÜRK İSTİKLAL HARBİ'NDE DİYARBAKIRLI ŞEHİTLER **291**
İbrahim TAVUKÇU

İSTİKLAL MADALYASI ALAN DİYARBAKIRLILAR **314**
Şahin YEDEK

KAYNAKÇA

Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi Bab-ı Ali Evrak Odası Kataloğu (BOA, BEO)

Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi Dahiliye Nezareti Emniyet-i Umumiye Asayiş Kataloğu (BOA, DH-EUM-AYŞ)

Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi Dahiliye Nezareti Emniyet-i Umumiye Kataloğu (BOA, DH-EUM)

Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi Dahiliye Nezareti Kalem-i Mahsusa Kataloğu (BOA, DH-KMS)

Genelkurmay Başkanlığı Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Arşivi, İstiklal Harbi Kataloğu (ATASE, İSH),

ERDEHA, Kamil, *Millî Mücadelede Vilâyetler ve Valiler*, İstanbul 1975.

GÜNAY, Selçuk, *Resmi Devlet Salnamelerine Göre Osmanlı İmparatorluğunun Seneler İtibariyle Mülki Taksimatı,* Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Erzurum 1980.

KÖROĞLU, Kemalettin, *Eski Mezopotamya Tarihi,* İstanbul 2012.

SABİS, Ali İhsan, *Birinci Dünya Harbi, IV,* İstanbul 1991.

Türk İstiklal Harbi, I, Mondros Mütarekesi ve Tatbikatı, Genelkurmay Başkanlığı Yayını, Ankara 1999.

URAL, Selçuk, "Arşiv Belgelerine Göre Binbaşı Noel'in Faaliyetleri", *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, Sayı:11 (İstanbul 2004), s.53-72.

URAL, Selçuk, "Heyeti Temsiliye'nin Suriye Antlaşmasına Yaklaşımı", *Türkiz Ulusal Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 51 (Mayıs 2019), s.15-38.

URAL, Selçuk, "İngiltere'nin Mondros Mütarekesi'nin 24. Maddesi'ni Uygulamaya Yönelik Bir Girişimi: Yarbay Kiling Olayı", *Atatürk Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Dergisi*, IV/3 (Erzurum 2005) s.59-76.

URAL, Selçuk, "Suriye Anlaşmasının Millî Mücadele Basınına Yansımaları", *Mehmet Akif Ersoy Anısına- Türkiye ve Türk Dünyası Araştırmaları-X*, Editör: Doç. Dr. Yunus Emre Tansü, İksad Yayınevi, Ankara 2021, s.213-239.

YAVUZ, Bige, *Kurtuluş Savaşı Döneminde Türk-Fransız İlişkileri*, Ankara 1994.

KAYNAKÇA

Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA)

BOA. Bab-ı Ali Evrak Odası (BEO), 4522. 339139.

BOA. BEO, 4541. 340547.

BOA. BEO, 4541. 340547.1.

BOA. Dahiliye Nezareti Şifre Kalemi (DH. ŞFR.), 96-215.

BOA. Dahiliye İdare-i Umumiye (DH. İ. UM) 3-1.1-25.23.

BOA. DH. İ. UM. 11-6. 9-32.11.

BOA. DH. İ. UM. 11-6. 9-32.27-2, 3.

BOA. DH. İ. UM. 11-6. 9-32.27-2.

BOA. DH. İ. UM. 11-6. 9-32.27-3.

BOA. DH. İ. UM. 11-6. 9-32.27-4.

BOA. DH. İ. UM. 11-6. 9-32.35-1.

BOA. DH. İ. UM. 11-6. 9-32.35-2.

BOA. DH. İ. UM. 11-6. 9-32.37.

BOA. DH. İ. UM. 11-6.9-32.26.

BOA. DH. İ. UM. 11-6.9-32.27-1.

BOA. DH. İ. UM. 11-6.9-32.27-2.

BOA. DH. İ. UM. 11-6.9-32.28.

BOA. DH. İ. UM. 11-6.9-32.34.

BOA. DH. İ. UM. 11-6.9-32.35-1.

BOA. DH. İ. UM. 11-6.9-32.35-2.

BOA. DH. İ. UM. 11-6.9-32.37.

BOA. DH. İ. UM. 11-6.9-32.38.

BOA. DH. İ. UM. 11-6.9-32.39.

BOA. DH. İ. UM. 11-6.9-32.4.

BOA. DH. İ. UM. 11-6.9-32.41.

BOA. DH. İ. UM. 11-6.9-32-1.

BOA. DH. İ. UM. 3-1.1-25.17.

BOA. DH. İ. UM. 3-1.1-25.7.

BOA. DH. İ. UM.11-6.9-32.40.

BOA. DH. İ. UM.11-6.9-32.9.

BOA. İrade Dosya Usulü (İ.DUİT), 158.105.

BOA. İ. DUİT, 158-105. 10.

BOA. İ.DUİT, 157.25

Tetkik Eserler ve Hatıralar

BALTAOĞLU, Ali Galip, *Ali İhsan Paşa (Hayatı ve Faaliyetleri)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), T.C. Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü), Ankara, 1986.

BAYAR, Celal, *Ben de Yazdım*, 5. Cilt, Baha Matbaası, İstanbul, 1967.

BOZAN, Oktay, *Millî Mücadele Döneminde Diyarbakır-1918-1923*-, Çizgi Kitabevi, Konya 2022.

FURGAÇ, Ahmet İzzet, *Feryadım*, 2. Cilt, Nehir Yayınevi, İstanbul, 1993.

Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı, *Birinci Dünya Harbi'nde Türk Harbi, Irak-İran Cephesi 1914-1918,* III. Cilt /I. Kısım*,* Ankara, 1979.

Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı, *Birinci Dünya Harbi'nde Türk Harbi Irak-İran Cephesi 1914-1918*, 3.cilt / 2. Kısım, Ankara, 2002.

Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı, *Türk İstiklâl Harbi'ne Katılan Tümen ve Daha Üst Kademelerdeki Komutanların Biyografileri*, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1989.

Türkiye Cumhuriyeti Millî Savunma Bakanlığı, Genelkurmay Başkanlığı Harp Tarihi Dairesi Resmi Yayınları, *Türk İstiklâl Harbi Mondros Mütarekesi ve Tatbikatı***,** 1. Cilt, Ankara 1962.

Harp Tarihi Vesikaları Dergisi, Yıl 8, Haziran 1959, Sayı. 28, Ankara 1959, vesika No. 717; 739.

JAESCHKE, Gotthard, *Kurtuluş Savaşı İle İlgili İngiliz Belgeleri* **(**Çev. Cemal Köprülü**)**, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1971.

JAESCHKE, Gotthard, *Türk Kurtuluş Savaşı Kronolojisi*, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1989.

KARABEKİR**,** Kâzım, *Günlükler (1906-1948)***,** I. Cilt, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2009.

KARABEKİR, Kâzım, *İstiklâl Harbimiz*, Türkiye Yayınevi, İstanbul, 1960.

MANGO, Andrew, *Atatürk* (Çev. Füsun Doruker), Yeni Bin Yıl-Sabah Kitapları, İstanbul, 2000.

MELEK, Kemal, *İngiliz Belgeleriyle Musul Sorunu (1890-1926)*, Üçdal Neşriyat, İstanbul, 1983.

ÖKE, Mim Kemal, *Musul ve Kürdistan Sorunu -1918-1926*-, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1992.

PEHLİVANLI, Hamit, "Büyük Taarruz Öncesi Kritik Bir Karar: Birinci Ordu Komutanı General Ali İhsan Sabis'in Görevden Alınması ve Yargılanması", *Zaferin 100.Yıl Dönümünde Millî Mücadele'ye Yeni Bakışlar*, Sonçağ Akademi, Ankara 2022, 455-488.

SÂBİS, Ali İhsan, *Harp Hatıralarım*, 1.Cilt, Nehir Yayınevi, İstanbul, 1990.

SÂBİS, Ali İhsan, *Harp Hatıralarım-Birinci Dünya Harbi*-, IV. Cilt, Yayınevi, İstanbul, 1991.

SERTOĞLU, Mithat, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, VI. Cilt, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2011.

TANSEL, Selahattin, *Mondros'tan Mudanya'ya Kadar*, I. Cilt, Millî Eğitim Bakanlığı, Ankara, 1977.

TOKER, Hülya- ASLAN, Nurcan, *Birinci Dünya Savaşı'na Katılan Alay ve Daha Üst Kademedeki Komutanların Biyografileri,* III. Cilt, Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı, Ankara, 2009.

TÜRKGELDİ, Ali, *Moudros ve Mudanya Mütarekelerinin Tarihi*, Türk Devrim Tarihi Enstitüsü Yayınları, Ankara, 1948.

TÜRKMEN, Zekeriya *Mütareke Döneminde Ordunun Durumu ve Yeniden Yapılanması (1918-1920)*, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2001.

YILMAZ, Durmuş, *Musul Meselesi Tarihi*, Çizgi Kitabevi, Konya, 2003.

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri

Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA.), HR.SYS., 2305/21, 01 Ocak 1920.

Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA.), DH.ŞFR., 649/30, 17.12.1334.

Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA.), DH.KMS., 53/5, 26.08.1337.

Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA.), HR.SYS., 2552/5, 22.5.1335.

Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA.), DH.ŞFR., 657/38, 21.01.1336.

Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA.), 30.18.1.1/4.54.12, 16.04.1338.

Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt ve Denetleme Başkanlığı Arşivi (ATASE), İSH. Kls. , 255, D. 2, F. 13/1, 27 Teşrinievvel 1335.

Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt ve Denetleme Başkanlığı Arşivi (ATASE.), İSH. Kls. , 24, D. 1336/13-4, F. 3/35-39.

Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt ve Denetleme Başkanlığı Arşivi (ATASE.), İSH. Kls. , 24, D. 1336/13-4, F. 3/40.

Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt ve Denetleme Başkanlığı Arşivi (ATASE.), İSH. Kls. , 525, D. 8/129, F. 2.

Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Arşivi (TİTEA.), A2 Kataloğu. , 11.23.64.3.

Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Arşivi (TİTEA.), A2 Kataloğu. , 710.22.20.1. , 31.12.1335.

Kitaplar

AKBULUT, Dursun Ali, *Albayrak Olayı: Millî Mücadele Başlarında Halk Hükümeti Kurma Girişimi, Erzurum 1920*, Temel Yayınları, İstanbul 2006.

BAYKAL, Bekir Sıtkı, *Erzurum Kongresi ile İlgili Belgeler*, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara 1969.

BEYSANOĞLU, Şevket, *Anıtlar ve Kitabeleriyle Diyarbakır Tarihi*, Diyarbakır Belediyesi Yayınları, Diyarbakır 1990.

BİLGİN, Nuri, *Tarih ve Kolektif Bellek*, Bağlam Yayınları, İstanbul 2013.

BOZAN, Oktay, *Millî Mücadele Döneminde Diyarbakır 1918-1923*, Çizgi Kitabevi, İstanbul 2022.

ÇELİK, Recep, *Millî Mücadelede Din Adamları*, Emre Yayınevi, İstanbul 2004.

ERGİL, Doğu, *Millî Mücadelenin Sosyal Tarihi*, Turhan Kitabevi, Ankara 1981.

ERTÜRK, Yaşar, *Doğu Güneydoğu ve Musul Üçgeni 1918-1923 Büyük Oyunun Eski Perdesi*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul 2007.

KANSU, Mazhar Müfit, *Erzurum'dan Ölümüne Kadar Atatürk'le Beraber*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1997.

MERAY, Seha L. ve OLCAY, Osman, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Çöküş Belgeleri Sevr Antlaşması-Mondros Bırakışması İlgili Belgeler*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2020.

ÖKE, Mim Kemal, *Musul-Kürdistan Sorunu 1918-1926*, İz Yayıncılık, İstanbul 1995.

ÖZÇELİK, İsmail, *Millî Mücadele'de Güney Cephesi Urfa (30 Ekim 1918-11 Temmuz 1920)*, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara 2003.

SARIKOYUNCU, Ali, *Millî Mücadelede Din Adamları II*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2012.

SARISAMAN, Sadık, *Birinci Dünya Savaşı'nda Türk Cephelerinde Beyannamelerle Psikolojik Harp*, Genelkurmay Başkanlığı Yayınları, Ankara 1999.

SELVİ, Haluk, *İşgal ve Protesto*, Değişim Yayınları, Sakarya 2007.

Sun Tzu, *Savaş Sanatı*, (çev. Adil DEMİR), Kastaş Yayınları, İstanbul 2008.

TARHAN, Nevzat, *Psikolojik Savaş Gri Propaganda*, Timaş Yayınları, İstanbul 2021.

YILDIRIM, Nurettin, *Psikolojik Savaş Teknikleri / Kore Irak Örneği*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul 2007.

YILMAZ, Şuhnaz, *Turkish-American Relations 1800-1952*, Routledge, New York 2015.

ZÜRCHER, Erik Jan, *Türkiye'de Etnik Çatışma İmparatorluktan Cumhuriyete*, İletişim Yayınları, İstanbul 2014.

Makaleler ve Tebliğler

BOZAN Oktay, "Millî Mücadelede Silvan Kamuoyu", *Külliyat Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, 2021, S. 13, s. 55-73, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1691731 (Erişim Tarihi: 12.01.2023).

SEMİZ, Yaşar ve AKANDERE, Osman, "Millî Mücadele'de Mehmet Akîf (Ersoy) Beyîn Faalîyetleri", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*. 2002, C. 18, S. 54, s. 903-952, https://dergipark.org.tr/tr/pub/aamd/issue/61103/907388 (Erişim Tarihi: 11.01.2023).

ŞAHİNGÖZ, Mehmet, "Millî Mücadele Esnasında Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Yapılan Millî Birlik ve Beraberlik Mitingleri", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*. 1995, C. 11, S. 32, s. 417-432, https://dergipark.org.tr/en/pub/aamd/issue/55347/758831, (Erişim Tarihi: 20.12.2022).

TÜTENK, Mustafa Akif, "Mahsûl-i Leyâli-i Hayâtım veya Görüş ve Seziş 1", *Kara Amid Dergisi*. 1951, S. 1, s. 153-155, https://www.tyb.org.tr/cumhuriyete-gecis-yillarindan-bugune-diyarbakir-kutuphaneleri-1-3293yy.htm (Erişim Tarihi: 21.12.2022).

YETİM, Fahri, "Millî Mücadele Döneminde Kamuoyunun Oluşmasında Mitinglerin İşlevi", *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2007, C.8, S. 1, s. 1-16, https://dergipark.org.tr/tr/pub/ogusbd/issue/10991/131526 (Erişim Tarihi 03.01.2023).

YILDIRIM, Seyfi, "Ermeni Patriği Zaven Efendi'nin Siyasî Faaliyetleri, 1918-1922", *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 2009, S. 9, s. 5-40, http://www.ait.hacettepe.edu.tr/akademik/CTAD_Bahar_09.pdf (Erişim Tarihi: 28.01.2023).

Kurumsal Yayınlar

Diyanet İşleri Başkanlığı, **Kürsüdeki Şair Mehmet Akif**, Grup Matbaacılık, Ankara 2013.

Genelkurmay Başkanlığı, *Türk İstiklâl Harbi I. Cilt Mondros Mütarekesi ve Tatbikatı*, Ankara 1992.

Gazete ve Dergiler

Hâkimiyeti Millîye, "Fetvayı Şerife", 5 Mayıs 1336, S. 27.

Hâkimiyet-i Millîye, 14 Haziran 1337, S. 83.

Harp Tarihi Belgeleri Dergisi, "Ali Batı Vakası", Mart 1976, S. 74.

İkdam, "Vilâyâtâ Heyet-i Nasihâ İzâmi", 11 Nisan 1335, S. 7963.

Sebîlürreşâd, "Nasrullah Kürsüsünde", 25.11.1920, C. 18, S. 464.

Sebîlürreşâd, "Diyârbekir'de Elcezîre Kumandanı Nihad Paşa Hazretlerine", 17 Şubat 1921, C. 18, S. 468.

Tasvir-i Efkâr, 7 Mayıs 1335, S. 2712.

Web Kaynakları

https://www.whitehouse.gov/about-the-white-house/first-families/edith-bolling-galt-wilson/ (Erişim Tarihi 04.01.2023).

KAYNAKÇA

Başbakanlık Osmanlı Arşivleri

BOA, A.VRK, 832/9.

*BOA, A.VRK***,** 834/86.

BOA, BEO, A. VRK, 832/12.

BOA, BEO, A. VRK, 833/92.

BOA, BEO, A. VRK, 833/92.

BOA, BEO, A.VRK, 832/12

BOA, BEO, A.VRK, 832/14

*BOA, BEO, A.VRK***,** 833/92.

BOA, BEO, A.VRK. 834/87.

BOA, HR. SYS, 27/9.

Eser ve Makaleler

BAYKAL, Bekir Sıtkı, *Millî Mücadele'de Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları, Ankara, 1986.

BOZAN, Oktay, "Millî Mücadele Döneminde İşgallere Karşı Siverek Kamuoyu", *Mezopotamya ve Anadolu'nun Kavşağında Bir Kent: Siverek, Tarih-Toplum-Kültür*, Çizgi Yayınları, Editörler: İbrahim Özcoşar, Ekrem Akman, Ahmet Kırkan, Abdüsselam Ertekin, 2022, s. 425-455.

BOZAN, Oktay, "Millî Mücadele Döneminde Silvan Kamuoyu", *Külliyat Osmanlı Araştırmaları Dergisi,* Nisan 2021, Sayı: 13, s. 55-73.

BOZAN, Oktay, *Birinci Dünya Savaşı ve Millî Mücadele Döneminde Mardin*, Çizgi Yayınları, Konya, 2021.

BOZAN, Oktay, *Millî Mücadele Döneminde Diyarbakır*, Çizgi Yayınları, Konya, 2022.

GÖĞEM, Ziya, *Kurmay Albay Dadaylı Halit Beğ Akmansu (1884-1953*), Halk Basımevi, İstanbul, 1954, C.I.

GÖLDAŞ, İsmail, *Kürdistan Teali Cemiyeti*, Doz Yayınları, İstanbul, 1991.

GÜNER, Zekai- Kabataş, Orhan, *Millî Mücadele Dönemi, Beyannameleri ve Basını*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara, 1986.

ÖKE, Mim Kemal, *İngiltere'nin Güneydoğu Anadolu Siyaseti ve Binbaşı E.W.C. Noel'in Faaliyetleri 1919,* Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 1988.

ÖKE, Mim Kemal, *Musul ve Kürdistan Sorunu (1918-1926)*, İz Yayıncılık, İstanbul, 1995.

SARIKOYUNCU, Ali, "Millî Mücadele Döneminde Eskişehir Mitingleri ve Çekilen Protesto Telgrafları", *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 3, S, 4, s. 250-268.

SELVİ, Haluk, *İşgal ve Protesto*, Değişim Yayınları, İstanbul, 2007.

SONYEL, Salahi R., *Türk Kurtuluş Savaşı ve Dış Politika, I,* Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1987.

ŞAHİNGÖZ, Mehmet, KELEŞYILMAZ, Vahdet, *Millî Mücadele Dönemi Türk Basınında Wilson Prensipleri*, Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, C. XII, S. 35, 1996, s. 357-378.

TAŞKIRAN, Cemalettin, "İzmir'in İşgali ile Uyanan Millî Mücadele Ruhu ve Bunun Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun ve Havza'dan Yazdığı Raporlardaki Yansıması", *Millî Eğitim, Sanat, Kültür*, S. 142, 1999, s. 25-30.

TEVETOĞLU, Fethi, *Millî Mücadele Yıllarındaki Kuruluşlar*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1988.

KAYNAKÇA

Arşivler

Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi

BOA. HR. SYS. 2544-1/33-36

Telif-Tetkik Eserler

BEYSANOĞLU, Şevket, *Anıtları ve Kitabeleri ile Diyarbakır Tarihi*, C. 2, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Diyarbakır, 1996.

CEBESOY, Ali Fuat, *Sınıf Arkadaşım Atatürk*, İstanbul, 1967.

TEZER, Şükrü, *Atatürk'ün Hatıra Defteri*, Türk Tarih Kurumu Yayını, Ankara, 1972.

PERİNÇEK, Doğu, YAZICI, Fatma, *2000'e Doğru*, S. 51 (13 Aralık 1987).

Zuğur'un Ötesi, Hazro Köylere Hizmet Götürme Birliği, İsmat Matbaacılık, Ankara, 1998.

SARIKOYUNCU, Ali, *Millî Mücadelede Din Adamları*, C.II, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2002.

Çiçek, Zeynel Abidin, *Diyarbakır'ın Fethi, Tarihi ve Kültürü*, Diyarbakır Söz Yayınları, Diyarbakır, 2007.

Korkusuz, M. Şefik, Diyarbekir *Velileri*, Kent yayınları, İstanbul, 2004.

CEMİL, Ekrem, *Muhtasar Hayatım*, Beybun Yayınları, Ankara, 1992.

APAK, Rahmi, *Yetmişlik Bir Subayın Hatıraları*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1988.

GOLOĞLU, Mahmut, *Sivas Kongresi*, Ankara, 1969.

NAZİF, Süleyman, *Firak-ı Irak*, Tercüman Yayınları, İstanbul, 1979.

KAYNAKÇA

Arşivler

Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Arşivi

ATASE Arşivi, Kl.37, D1336/21, F 2-89.

ATASE Arşivi, Kl.37, D1336/21, F 2-90,91,92,93.

ATASE Arşivi, Kl.37, D1336/21, F 2-95,96,97,98.

ATASE Arşivi, Kl.37, D1336/21, F 2-95,96,97,98.

ATASE Arşivi, Kl.74, D1336/13-4, F 3-32,33,34,35.

Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Arşivi

Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Arşivi, 114/53647.

Resmi Yayınlar

TBMM ZC, Devre I, 1 Mart 1920.

Telif- Tetkik Eserler

BREMOND, *Edouard, La Clıcıe 1919-1920*, Imprimerie Nationale, Paris, 1921.

DİYARBAKIR İL YILLIĞI, İş Matbaacılık ve Ticaret, Ankara,1967.

ERDAHA, Kâmil, *Millî Mücadelede Vilayetler ve Valiler*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1974.

FIRAT, Kerim, *Urfa Kahramanları*, CHP Basımevi, Gaziantep, 1944.

ÖZÇELİK, İsmail, *Millî Mücadelede Güney Cephesi Urfa*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1992.

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri

DİB Arş. **(Diyanet İşleri Başkanlığı Arşivi)**, D: 1923-1309.

DİB Arş., D: 1923-1294.

DİB Arş, D: 1923-24 97.

DİB Arş**.** D: 1923-1160

DİB Arş., D: 1923-1297.

DİB Arş**.,** D: 1923-1296.

DİB Arş**.,** D: 1923-1297.

DİB Arş**.,** D: 1923-1309.

TBMM Zabıt Ceridesi, C. 9, TBMM Basımevi, Ankara, 1954.

TBMM Zabıt Ceridesi, C. I, 2. Baskı, Ankara, 1940.

Süreli Yayınlar

*Hakimiyet-i Millîye***,** 19 Ocak 1921, no:99.

İrade-i Millîye, 19 Ekim 1919, No:8.

Kitap ve Makaleler

AKŞİN, Sina, *İstanbul Hükümetleri ve Millî Mücadele*, İstanbul, 1981.

ALBAYRAK, Sadık, *Son Devir Osmanlı Uleması*, C. 2, Millî Gazete Yayınları, İstanbul, 1980.

ALBAYRAK, Sadık, *Son Devir Osmanlı Uleması*, C. 3, Medrese Yayınları, İstanbul, 1980.

APAK, Rahmi, *İstiklal Savaşı'nda Garp Cephesi Nasıl Kuruldu?,* Güven Matbaası, İstanbul, 1942.

Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri I - II, Atatürk Araştırma Merkezi Yayını, Ankara, 1989.

Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, C. I, 5. Baskı, Atatürk Araştırma Merkezi Yayını, Ankara, 2006.

AZAMAT, Nihat, "Ahmet Şerif", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 36, İstanbul, 2009.

BAĞDATLI, Adil, *Uzunoluk, İstiklal Harbinde Kahramanmaraş*, İstanbul, 1974.

BAYAR, Celal, *Atatürk'ten Hatıralar,* Ankara, 1955.

BAYAR, Celal, *Ben de Yazdım*, C.8, İstanbul, 1972.

Belgelerle Türk Tarihi Dergisi, Sayı:19 (Eylül, 1986).

Belgelerle Türk Tarihi Dergisi, Sayı:19 (Eylül-1986).

BOZAN, Oktay, *Millî Mücadele Döneminde Diyarbakır (1918-1923)*, Çizgi Yayınları, Konya, 2016.

CEMİLE, Meryem, *Garp Materyalizmi Karşısında İslam*, (Çev. Kemal Kuşçu) İstanbul, 1976.

ÇALIŞKAN, Mustafa, *Kurtuluş Savaşı Sırasında Din Faktörü***,** Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1991.

ÇOKER, Fahri, *Türk Parlamento Tarihi-Millî Mücadele ve T.B.M.M. I. Dönem (1919-1923)*, C. III, T.B.M.M. Vakfı Yayınları, No: 6, Ankara, (Tarihsiz).

Diyarbakır İl Yıllığı 1967, Diyarbakır Valiliği Yayını, Ankara, 1967.

Diyarbakır İl Yıllığı, Diyarbakır, 1973.

ERDEHA, Kamil, *Millî Mücadele'de Vilayetler ve Valiler*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1975.

ERTÜRK, Hüsamettin, *İki Devrin Perde Arkası*, İstanbul, 1964.

EŞREF Edip, *Millî Mücadele Yılları-Hayrettin Karan*, Hazırlayan: Fahrettin Gün, Beyan Yayınları, İstanbul, 2011.

Gazi Mustafa Kemal (Atatürk), *Nutuk,* (1919-1927), Düzenleme: Mustafa Bayram Mısır, Palme Yayıncılık, Ankara, 2007.

GOLOĞLU, Mahmut, *Sivas Kongresi*, Başnur Matbaası, Ankara, 1969.

GÖYÜNÇ, Nejat, "Diyarbakır", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi***,** C. 9, İstanbul, 1994.

KARAL, Enver Ziya, *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi (1918-1965)*, Türk Tarih Kurumu Yayını, Ankara, 1978.

Kartın, Cengiz, "Binbaşı Noel'in Anadolu Misyonu Üzerine Bir Değerlendirme", *Prof. Dr. Abdulhaluk Mehmet Çay 35. Yıl Armağanı Kitabı,* İstanbul, 2020.

KIRZIOĞLU, Fahrettin, *Bütünüyle Erzurum Kongresi*, Kültür Ofset, Ankara, 1993.

KORKUSUZ, Şefik, *Arşiv Belgelerinde Son Devir Diyarbekir Uleması*, Kişisel Yay., Diyarbakır, 2020.

Kuruluşundan Bugüne Diyanet İşleri Başkanlığı Teşkilat Albümü (1924-2009), C. 2, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara, 2010.

Mustafa Kemal Atatürk, *Nutuk (Vesikalar),* C.III, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul, 1969, Vesika:9.

NALBANTOĞLU, Muhittin, *Kurtuluş Savaşı'nın Küçük Fedaileri*, İstanbul, 1973.

ÖKE, Mim Kemal, *Musul ve Kürdistan Sorunu (1918-1926)*, 12 Yayıncılık, İstanbul, 1995.

ÖZÇELİK, İsmail, *Millî Mücadele'de Güney Cephesi Urfa*, Atatürk Araştırma Merkezi Yayını, Ankara, 2003.

ÖZTEKE, Fahri, "Diyarbakır Müftüsü Hacı İbrahim Efendi'nin Millî Mücadele'ye Verdiği Destek", *International Social Sciences Journal*, Vol: 7, Issue: 86.

PAKALIN, M. Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C. II, İstanbul, 1971.

SARIKOYUNCU, A.-SARIKOYUNCU Değerli, E., *Millî Mücadele'de Din Adamları III*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara, 2019.

SARIKOYUNCU, Ali vd. , *Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi*, Savaş Yayınları, Ankara, 2010.

SARIKOYUNCU, Ali, *Millî Mücadele'de Din Adamları II*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayını, 6. Baskı, Ankara, 2012.

SARIKOYUNCU, Ali, *Atatürk, Din ve Din Adamları*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayını, 12. Baskı, Ankara, 2018.

SARIKOYUNCU, Ali, *Millî Mücadele'de Zonguldak Sancağı, Zonguldak, Bartın, Karabük,* Zonguldak Valiliği Yayını, Ankara, 2009.

SARIKOYUNCU, Ali, "Millî Mücadele'de Antalya ve Çevresinde İtalyanlar", *Atatürkçü Bilinç,* Akdeniz Üniversitesi Yayını, C.I, S. 1 (Ocak 1994).

SARIKOYUNCU, Ali, "Millî Mücadele'de Din Adamları, Ahmet Hulusi ve Diğerleri", *15 Mayıs, Millî Mücadele'de Denizli,* Denizli Büyükşehir Yayını, Denizli, 2021.

SELEK, Sebahattin, *Millî Mücadele'de Ulusal Kurtuluş Savaşı*, Dilet Matbaası, İstanbul, 1970.

SELVİ, Haluk- Cırık, Bülent, *Millî Mücadele'de TBMM'ye Anadolu'dan Çekilen Telgraflar,* TBMM Basımevi, Ankara, 2022.

SELVİ, Haluk, *İşgal ve Protesto*, Değişim Yayınları, İstanbul, 2007.

ŞAHİNGÖZ, Mehmet, *İzmir, Maraş ve İstanbul'un İşgali Üzerine Yapılan Protesto ve Mitingler,* Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 1988.

Yurt Ansiklopedisi, C.13, Anadolu Yayıncılık, İstanbul, 1992.

GÖKALP, Ziya, *Küçük Mecmua*, Sayı:15 (11 Eylül 1922).

KAYNAKÇA

ATATÜRK, Mustafa Kemal, *Nutuk (Vesikalar)*, C III, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul, 2015.

BEYSANOĞLU, Şevket, *Cumhuriyetin 50. Yılında Diyarbakır*, 1973 İl Yıllığı, Diyarbakır Valiliği, Ankara 1973.

BOZAN, Oktay, "Peyman Gazetesi Bağlamında İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin Diyarbekir Şubesinin Faaliyetleri", *Osmanlı'dan Günümüze Diyarbekir*, (Ed.: İbrahim Özcoşar vd.), Ensar Neşriyat, İstanbul, 405-428.

BOZAN, Oktay, *Millî Mücadele Döneminde Diyarbakır (1918-1923)*, Çizgi Yayınları, Konya 2016.

DİNÇER, Ömer, *Diyarbekirli Niyâzî-Âmid-i Sevdâ-Tahzîr (İnceleme-Metin-Dizin),* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır, 2021.

ERDAHA, Kamil, *Millî Mücadelede Vilayetler ve Valiler*, Remzi Kitabevi, İstanbul 1975.

ŞANLI, Bilal, *Osmanlı Dönemi Diyarbakırlı Dîvân Şâ'irleri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır, 2013.

TANYILDIZ, Ahmet, "Akrabalık Yönüyle Diyarbakırlı Dîvân Şairleri", *Uluslararası VIII. Klâsik Türk Edebiyatı Sempozyumu*, Diyarbakır, 15-16 Kasım 2014, s. 401-410.

TÜTENK, Mustafa Akif, "1919 Mayısında Diyarbakır'da Kurulan Millî Cemiyet ve Toplantıları", *Kara-Amid Dergisi*, S. 2, 319-331.

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları

T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA)

Babıali Evrak Odası (BEO)

462/34645, 23/02/1312 (26 Ağustos 1894); 2355/176607, 09/04/1322 (23 Haziran 1904); 3770/282707, 18/06/1328 (27 Haziran 1910); 4210/315684, 05/10/1331 (7 Eylül 1913); 4302/322626, 07/08/1332 (1 Temmuz 1914); 4342/325630, 23/04/1333 (10 Mart 1915); 4353/326444, 20/06/1333 (5 Mayıs 1915); 4376/328161, 18/11/1333 (27 Eylül 1915); 4353/326444, 10/04/1334 (15 Şubat 1916); 4498/337294, 17/03/1336 (31 Aralık 1917); 4515/338610, 03/08/1336 (14 Mayıs 1918); 4587/344014, 24/11/1337 (21 Ağustos 1919).

Dahiliye Nezareti Emniyet-i Umumiye Asayişi (DH. EUM. AYŞ.)

9/6, 20/08/1337 (21 Mayıs 1919); *14/27, 04/10/1337 (3 Temmuz 1919);* 15/91, 17/10/1337 (16 Temmuz 1919).

Dahiliye Nezâreti İdare-i Umumiye Evrakı (DH.İ.UM.)

11/9, 14/06/1337 (17 Mart 1919)

Dâhiliye Nezâreti idâre-i Umûmiye Ekleri (DH.İ.UM.EK.)

112 – 29, 06-03-1337 (10 Aralık 1918).

Dahiliye Nezâreti Dahiliye Kalem-i Mahsus Evrakı (DH. KMS.)

48/90, 21/01/1337 (28 Ekim 1918); 50/11, 16/08/1337 (17 Mayıs 1919).

Dâhiliye Nezareti Sicill-i Ahval Defterleri Fihristi (DH.SAİDd),

1/242, s. 242; 3/626, s. 626; 47/245, s. 245; 112/469, s. 469.

Dahiliye Nezâreti Şifre Kalemi (DH. ŞFR.)

50/258, 26/04/1333 (13 Mart 1915); 470/11, 23/02/1331 (28 Haziran 1915); 564/111, 07/07/1333 (7 Eylül 1917); 609/64, 05/11/1335 (5 Ocak 1919); 628/34, 03/05/1335 (3 Mayıs 1919); 629/101, 12/05/1335 (12 Mayıs 1919); 630/28, 14/05/1335 (14 Mayıs 1919); 99/342, 25/08/1337, (26 Mayıs 1919); n632/84, 29/05/1335 (29 Mayıs 1919); 632/93, 30/05/1335 (30 Mayıs 1919); 633/5, 01/06/1335 (1 Haziran 1919); 633/7, 01/06/1335 (1 Haziran 1919); 633/53, 04/06/1335 (4 Haziran 1919); 633/142, 10/06/1335 (10 Haziran 1919).

Dahiliye Nezâreti Umûr-ı Mahalliye-i Vilayât Müdüriyeti Belgeleri (DH.UMVM.)

95/62, 03/06/1337 (6 Mart 1919).

İrade-i Dâhiliye (İ..DH...)

1468/36, 21/07/1326 (19 Ağustos 1908); 1482/6, 17/06/1328 (26 Haziran 1910); 1500/68, 04/10/1331 (6 Eylül 1913); 1512/87, 22/04/1333 (9 Mart 1915); 1513/47, 18/06/1333 (3 Mayıs 1915); 1516/46, 16/11/1333 (25 Eylül 1915); 1519/50, 09/04/1334 (14 Şubat 1916).

Dosya Usûlü İradeler Tasnifi (İ-DUİT.)

42/86, 02/08/1336 (13 Mayıs 1918).

Meclis- Vükelâ (MV.)

248/68, 11/03/1336 (25 Aralık 1917).

Telif Eserler

AYDIN, Suavi - Emiroğlu, Kudret – Özel, Oktay – Ünsal, Süha, *Mardin Aşiret-Cemaat-Devlet*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2019.

BALTAOĞLU, Ali Galip, *Atatürk Dönemi Valileri (29 Ekim 1923 - 10 Kasım 1938)*, Ocak. Yayınları, Ankara, 1998.

BOZAN, Oktay, *Millî Mücadele Döneminde Diyarbakır*, Çizgi Kitabevi, Konya, 2016.

BOZAN, Oktay, *Birinci Dünya Savaşı ve Millî Mücadele Döneminde Mardin*, Çizgi Kitabevi, Konya, 2021.

BOZAN, Oktay, "Diyarbakır Kürt Teâli Cemiyetinin Faaliyetleri", *Tanzimat'tan Günümüze Diyarbakır,* C.2, Ed. Oktay Bozan-Hakan Asan-Hatip Yıldız-Mehmet Salih Erpolat, Manas Yayıncılık, Elazığ, 2019, s. 405-429.

CEMİLPAŞA, Ekrem, *Muhtasar Hayatım Kemalizme Karşı Kürt Aydınının Mücadelesinden Bir Yaprak*, Beybun Yayınları, Ankara.

ÇANKAYA, Ali, *"*Son Asır Türk Tarihinin Önemli Olayları ile Birlikte*" Yeni Mülkiye Târihi ve Mülkiyeliler*, C.3, Mars Matbaası, 1968-1969.

ERTÜRK, Yaşar, *Millî Mücadele Döneminde Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Yabancı Devletlerin Faaliyetleri*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Elazığ, 2007.

GÖĞEM, Ziya, *Kurmay Albay Dadaylı Halit Beğ Akmansu (1884-1953)*, C.I, Halk Basımevi, İstanbul, 1954.

KURT, Burcu, *II. Meşrutiyet Döneminde Basra Vilayeti (1908-1914)*, Marmara Üniversitesi Ortadoğu Araştırmaları Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul, 2012.

ÖKE, Mim Kemal, *İngiliz Ajanı Binbaşı E.W.C. Noel'in "Kürdistan Misyonu" (1919)*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1990.

ÖKE, Mim Kemal, *Musul Komplosu*, İrfan Yayıncılık, İstanbul 2012.

SARI, Mustafa, *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Bir Devlet Adamı: Haydar (Vaner) Bey*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, 2004.

TUNAYA, Tarık Zafer, *Türkiye'de Siyasal Partiler, İkinci Meşrutiyet Dönemi*, Hürriyet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1984.

URAL, Selçuk, "Arşiv Belgelerine Göre Binbaşı Noel'in Faaliyetleri", *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, S. 11, İstanbul, 2004, s. 53-72.

ÜZEN, İsmet, "Mütareke Döneminde Bir Eşkıyalık Örneği: Ali Batı Olayı (6 Mayıs- 18 Ağustos 1919)", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, C.22, S.64-65-66, s. 329-346.

KAYNAKÇA

Resmi Yayınlar

Mebusan Meclisi Zabıt Cerideleri

TBMM Zabıt Cerideleri

Arşivler

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Osmanlı Arşivi

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Cumhuriyet Arşivi

TBMM Arşivi

Türkiye Cumhuriyeti Millî Savunma Bakanlığı Askerî Tarih ve Stratejik Etüd (ATASE) Arşivi

Süreli Yayınlar

Akşam

Cumhuriyet

Diyarbakır

Hâkimiyet-i Millîye

Kebikeç

Millîyet

Son Posta

Ulus

Vakit

Vatan

Yeni Sabah

Araştırma Eserler

AKEKMEKÇİ, Tuba – Pervan, Muazzez; *Doğu Anadolu ve Cumhuriyet Bürokrasisi (1939 – 1951),* Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2011.

ATATÜRK, Kemal, *Nutuk*, Kültür Bakanlığı, Ankara 1927.

C.H.F. Üçüncü Büyük Kongre Zabıtları: 10- 18 Mayıs 1931, İstanbul Devlet Matbaası 1931.

CHP Grup Toplantısı Tutanakları (1923-1924), Yay. Haz., Yücel Demirel, Osman Zeki Konur, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2002.

ÇAĞATAY, Neşet, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Reayadan Alınan Vergi ve Resimler", *DTCF Dergisi*, C:05, S:05, 1947, s.483-511.

ÇOKER, Fahri, *Türk Parlamento Tarihi TBMM IV. Dönem 1931 – 1935 II. Cilt,* TBMM Vakfı Yayınları, Ankara 1996.

DEMİREL, Ahmet, *Birinci Meclis'te Muhalefet, İkinci Grup,* İletişim Yayınları, İstanbul 2003.

Diyarbakır Vilayet Salnameleri, C.4, Yay. Haz., Ahmet Zeki İzgöer, İstanbul 1999.

GİRİTLİOĞLU, Fahir, *Türk Siyasi Tarihinde Cumhuriyet Halk Partisinin Mevkii,* Cilt I, Ayyıldız Matbaası, Ankara 1965.

GÖLDAŞ, İsmail, *Önerge-i Sükûn Görüşmeleri, 1923 "Seçim"leri, Atama Meclis ve Sonrası,* Belge Yayınları, İstanbul 1997.

İlk Meclis Anketi, Birinci Dönem TBMM Üyelerinin Gelecekten Bekledikleri, TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu, Yay. Haz. Cihangir Gündoğdu, Ankara 2004.

KAİSER, Hilmar, *The Extermination of Armenians in the Diarbekir Region,* İstanbul Bilgi University Press, İstanbul 2014.

KARAOSMANOĞLU, Yakup Kadri, *Politikada 45 Yıl,* İletişim Yayınları, İstanbul 1984.

ÖZ, Esat, *Tek Parti Yönetimi ve Siyasal Katılım 1923-1945,* Gündoğan Yayınları, Ankara 1992.

SAMI, Şemseddin, *Kamus-i Turki,* "Mal" maddesi, İkdam Matbaası, İstanbul 1901.

TBMM Albümü Dönem: I, TBMM Basımevi, Ankara, 23 Nisan 1945.

TUNÇAY, Mete, *Türkiye Cumhuriyeti'nde Tek-Parti Yönetimi'nin Kurulması (1923 – 1931),* Yurt Yayınları, TTK Basımevi, Ankara 1969.

ZÜRCHER, Erik Jan, *Savaş, Devrim ve Uluslaşma, Türkiye Tarihinde Geçiş Dönemi (1908 – 1928),* çev. Ergun Aydınoğlu, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2005.

KAYNAKÇA

Resmi Yayınlar

TBMM Arşivi, Zabıt Ceridesi, Cilt:6, Birleşim 105, TBMM Matbaası, Ankara 1943.

TBMM Arşivi, Zabıt Ceridesi Cilt:7, TBMM Matbaası, Ankara 1944.

TBMM Arşivi, Zabıt Ceridesi, Cilt:8, Birleşim: 142, TBMM Matbaası, Ankara, 1945.

TBMM Arşivi, Zabıt Ceridesi, Cilt:9, Birleşim:7, TBMM Basımevi, Ankara 1954.

TBMM Arşivi, Zabıt Ceridesi, Cilt:14, Birleşim:104, TBMM Basımevi, Ankara 1958.

TBMM Arşivi, Zabıt Ceridesi, Cilt: 26, Birleşim:170, TBMM Basımevi, Ankara 1960.

TBMM Arşivi, Zabıt Ceridesi, Cilt:2, Birleşim:31, TBMM Basımevi, Ankara 1981.

TBMM Arşivi, Zabıt Ceridesi, Cilt:3, Birleşim:48, TBMM Basımevi, Ankara 1981.

TBMM Arşivi, Zabıt Ceridesi, Cilt: 10, Birleşim:23, TBMM Basımevi, Ankara 1958.

TBMM Arşivi, Zabıt Ceridesi, Cilt: 15, Birleşim: 133, TBMM Basımevi, Ankara 1958.

TBMM Arşivi, Zabıt Ceridesi, Cilt:19, Birleşim: 24, TBMM Basımevi, Ankara 1959.

TBMM Arşivi, Zabıt Ceridesi, Cilt: 22, Birleşim:96, TBMM Basımevi, Ankara 1959.

TBMM Arşivi, Zabıt Ceridesi, Cilt:23, Birleşim:102, TBMM Basımevi, Ankara 1960.

TBMM Arşivi, Zabıt Ceridesi, Cilt:27, Birleşim:183, TBMM Basımevi, Ankara 1960.

TBMM Arşivi, Zabıt Ceridesi, Cilt:28, Birleşim:7, TBMM Basımevi, Ankara 1961.

TBMM Arşivi, Zabıt Ceridesi, Cilt:4, Birleşim:64, TBMM Basımevi, Ankara 1981.

TBMM Arşivi, Zabıt Ceridesi, Cilt:16, Birleşim:153, TBMM Basımevi, Ankara 1958.

TBMM Arşivi, Zabıt ceridesi, Cilt:20, Birleşim:52, TBMM Basımevi, Ankara 1959.

Araştırma ve Telif Eserler

BOZAN, Oktay, "Diyarbakır Müdafaa-i Vatan Cemiyeti'nin Kuruluşu ve Faaliyetleri", *Millî Mücadelenin 100. Yılı Mustafa Kemal Paşa'nın Anadolu'ya Geçişi ve Kongreler Uluslar arası Sempozyumu*, Erzurum 2018, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara 2021, s.771-786.

BOZAN, Oktay, "Millî Mücadele Döneminde Silvan Kamuoyu", *Külliyat Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, Sayı:13, Nisan 2021, s.55-77.

BOZAN, Oktay, *Millî Mücadele Döneminde Diyarbekir (1918-1923),* Çizgi Kitapevi, Konya 2016.

ÇOKER, Fahri, *Türk Parlamento Tarihi, Millî Mücadele ve TBMM I. Dönem III. Cilt (1919-1923)*, TBMM Vakfı Yayınları No:6, Ankara 1995.

ÇOLAK, Filiz, "Son Osmanlı Mebusan Meclisi'nde İzmir Vekilleri ve Faaliyetleri", *Tarih Okulu Dergisi*, Yıl: 8, Sayı: XXII (2015), s.189-212.

ERDEHA, Kamil, *Millî Mücadelede Vilayetler ve Valiler*, Remzi Kitapevi, İstanbul 1975.

EZHERLİ, İhsan, *Türkiye Büyük Millet Meclisi (1920-1922) ve Osmanlı Meclisi Mebusanı (1877-1920)*, TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları No:54, Basım yeri ve yılı yok.

GOLOĞLU, Mahmut, *Millî Mücadele Tarihi III, Üçüncü Meşrutiyet Birinci Büyük Millet Meclisi*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2014.

GÜNEŞ, İhsan, *Türk Parlamento Tarihi, I. Ve II. Meşrutiyet, II. Cilt*, TBMM Vakfı Yayınları No:15.

TBMM Albümü, 1920-2010, 1. Cilt,1920-1950, Gökçe Ofset 2010.

Tercüme Hal Kâğıdı, Abdulkadir Kadri Bey, Erişim linki: https://www5.tbmm.gov.tr/eyayin/GAZETELER/WEB/MAZBATALAR/TBMM/d02/HT_120_1_2.pdf

TUNAYA, Tarık Zafer, *Türkiye'de Siyasi Partiler (1859-1952)*, Arba Yayınları, İstanbul 1952.

Türk İstiklal Harbi I, Mondros Mütarekesi ve Tatbikatı, Genelkurmay Basımevi, Ankara 1962.

Yurt Ansiklopedisi, "*Diyarbakır*", Cilt:IV, Anadolu Yayıncılık, İstanbul 1982.

KAYNAKÇA

TBMM ARŞİVİ

Zabıt Cerideleri

TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 1, CİLT 1 (1/1),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 1, CİLT 12 (1/12),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 1, CİLT 15 (1/15),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 1, CİLT 22 (1/22),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 1, CİLT 23 (1/23),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 1, CİLT 24 (1/24),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 1, CİLT 25 (1/25),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 1, CİLT 26 (1/26),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 1, CİLT 28 (1/28),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 2, CİLT 2 (2/2),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 2, CİLT 5 (2/5),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 2, CİLT 7 (2/7),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 2, CİLT 8 (2/8),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 2, CİLT 9 (2/9),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 2, CİLT 13 (2/13),
TBMM ZABIT CERİDESİ (ZC), DÖNEM 2, CİLT 15 (2/15),

Tercüme-i Hal Dosyaları

TBMM Arşivi, Feyzi (Pirinççioğlu) Bey Dosyası, II. Dönem, Dosya No: 25, Tercüme-i Hâl.

TBMM Arşivi, Feyzi Bey'in II. Dönem Seçim Mazbatası.

TBMM Arşivi, Kadri Üçok'un I. Dönem Seçim Mazbatası.

ARAŞTIRMA ESERLER

AKDENİZ, M. (2020). *Birinci Meclis'te Diyarbakır Milletvekilleri'nin Siyasî Faaliyetleri.* Van: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

ALKAN, M. (1999). "Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Seçimlerin Kısa Tarihi". *TÜSİAD Görüş Dergisi* , 49-61.

ATATÜRK. (1972). *Nutuk.* İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.

BEYSANOĞLU, Ş. (1990). *Anıtları ve Kitabeleriyle Diyarbakır Tarihi* (Cilt II). Ankara.

BOZAN, O. (2016). *Millî Mücadele Döneminde Diyarbakır (1918-1923).* Konya: Çizgi Yayınları.

ÇOKER, F. (TBMM I. Dönem (1919-1923)). *Türk Parlamento Tarihi* (Cilt 3). TBMM Yayınları No:6.

DEMİREL, A. (2010). *İlk Meclis'in Milletvekilleri.* İstanbul: İletişim Yayınları.

DEMİREL, A. (2013). *Tek Partinin İktidarı Türkiye'de Seçimler ve Siyaset (1923-1946).* İstanbul: İletişim Yayınları,.

DOĞAN, Y. (2018). *Türk Parlamento Sisteminde Diyarbakır Milletvekilleri ve Faaliyetleri (1920-1950).* Erzurum: Atatürk Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.

GÜNEŞ, İ. (2009). *Birinci TBMM'nin Düşünce Yapısı (1920-1923).* İstanbul: İş Bankası Yayınları.

GÜNDOĞDU, C. (2004). *İlk Meclis Anketi (Birinci Dönem TBMM Milletvekillerinin Gelecekten Bekledikleri).* Ankara: TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları, No: 100,.

GÜNEŞ, İ. (2004). "Atatürk Döneminde Türkiye'de Seçimler (1919-1938)". *Cumhuriyetin 80. Yılına Armağan* (s. 213-214). içinde Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

KARACA, N. (2004). *Son Osmanlı Meclis-i Mebusan Seçimleri.* Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

OLGUN, K. (2011). "Türkiye'de Cumhuriyetin İlanından 1950'ye Genel Seçim Uygulamaları". *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, 27*(79), 1-36.

OLGUN, K. (2012). "Osmanlı Meclis-i Mebusan'ında Ara Seçimler (1908-1912)",. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, 28*(82), 1-24.

ÖZTÜRK, K. (TBMM II. Dönem (1923-1927)). *Türk Parlamento Tarihi* (Cilt 3). TBMM Yayınları No: 3.

KAYNAKÇA

Cumhurbaşkanlığı Arşivi

(C.A.), A:III-2-b, D:91, F:5-6.

C.A. A:VII-2, D:89, F:1-98.

C.A. A:VII-2-b, D:91, F:1-1.

C.A. A:VII-2-b, D:91, F:1-18.

C.A. A:VII-2-b, D:91, F:1-33.

C.A. A:VII-2-b, D:91, F:1-94.

C.A. A:VII-2-b, D:91, F:4-225.

Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA), 30.10.54.355.9.

Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA), Sadaret Evrak Kalemi Evrakı, (A. VRK.), 834/87.

Millî Savunma Bakanlığı Askeri Tarih Arşivi (ATASE.), İSH. K:1176, G:107, B:1.

TBMM Zabıt Cerideleri, (TBMM. ZC.), Cilt: 9, İçtima: 16, (4 Nisan 1921).

Hakimiyet-i Millîye, 6 Eylül 1921, No: 284.

Hakimiyet-i Millîye, 5 Eylül 1921, No: 283.

Hâkimiyet-i Millîye, 9 Eylül 1921, No: 287.

Hâkimiyet-i Millîye, 7 Eylül 1921, No: 285.

Hâkimiyet-i Millîye, 11 Eylül 1921, No: 289

Hâkimiyet-i Millîye, 23 Eylül 1921, No: 301.

Öğüd, 14 Nisan 1921, Sayı: 622.

Küçük Mecmua, 11 Eylül 1922.

KAHRAMAN, Alim, "Küçük Mecmua", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, Cilt: 26, Ankara, 2002.

ÇOKER, Fahri, *Türk Parlamento Tarihi Millî Mücadele ve TBMM I. Dönem 1919-1923,* c.3, Ankara, 1995.

KAYNAKÇA

Arşiv

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi

Tetkik Eserler

BALİN, Remzi, *Diyarbakır,* Ankara, 1972.

BEYSANOĞLU, Şevket, *Bütün Cepheleri İle Diyarbakır*, İstanbul, 1968.

_____, *Diyarbakırlı Fikir ve Sanat Adamları*, II, Ankara,1987.

_____, *Anıtları ve Kitabeleri İle Diyarbakır Tarihi*, Ankara, 1996.

GÖKSEL, Ali Nüzhet, "Küçük Mecmua'ya Dair Hatıralar", *Bilgi*, S.90-91, İstanbul, 1954, ss.14-15.

_____, "Ziya Gökalp'in Malta Dönüşü Çeşitli Faaliyetlerinden Gece Dersleri, Gençlik Derneği ve Küçük Mecmua", *Kara Amid*, S.1, Diyarbakır, 1956.

GÖKALP, Ziya, "Ak Destan" *Küçük Mecmua*, 11 Eylül 1338/1922, Yıl 1, S.15, ss.14.

_____,"İngiliz'e" *Küçük Mecmua*, 11 Eylül 1338/1922, Yıl 1, S.15, ss.17.

_____,"İzmir Bayramı", *Küçük Mecmua*, 11 Eylül 1338/1922, Yıl 1, S.15, ss.14-15.

_____,"İzmir'de", *Küçük Mecmua*, 11 Eylül 1338/1922, Yıl 1, S.15, ss.17-18.

_____,"*Büyük Şenlikler*", Küçük Mecmua, II, Çev. Şahin Filiz, Yeniden Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Yayınları, Antalya, 2009, ss.67-68.

_____,*"Diyarbekir Darü-l Eytamı'nın Sünnet İlahisi"* Küçük Mecmua, II, Çev. Şahin Filiz, Yeniden Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Yayınları, Antalya, 2009, s.133-134.

GÜLDOĞAN, Vedat, *Diyarbakır Tarihi*, Kripto Yayınları, Ankara, 2011.

GÜNDOĞAN, Hatice, *Küçük Mecmua Üzerine Bir Değerlendirme*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa, 2018.

İNAN, Arı, *Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün 1923 Eskişehir-İzmit Konuşmaları*, TTK Basımevi, Ankara, 1982.

KAHRAMAN, Âlim, "Küçük Mecmua", TDV. İ.A, C.XXVI, İstanbul, 1994, ss.528-529.

KOCATÜRK, Utkan, *Atatürk ve Türkiye Tarihi Kronolojisi (1918-1938*), TTK Basımevi, Ankara, 2000.

ÖZSEZGİN, Kaya, "Ziya Gökalp ve Küçük Mecmua Üzerine Birkaç Not", Tüm Yönleriyle Diyarbakır 2.Sempozyumu, Ankara, 2011, ss.181-187.

ÖZDEMİR, Nuray, "Millî Mücadele Dönemi Mitinglerinde Türk Kadını", *Belgi Dergisi*, S.21, Pamukkale Üniversitesi AİİT Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayını, Kış 2021\1, ss.1-22.

SELVİ, Haluk, *İşgal ve Protesto*, Değişim Yayınları, İstanbul, 2007.

TANYU, Hikmet, *Ziya Gökalp'in Kronolojisi*, Ankara, 1981.

TURAN, Şerafettin, *Türk Devrim Tarihi*, C.I, Bilgi Yayınevi, İstanbul, 2004.

KAYNAKÇA

BOZAN, Oktay, *Birinci Dünya Savaşı ve Millî Mücadele Döneminde Mardin*, Çizgi Kitabevi, Konya, 2021.

_____, *Millî Mücadele Döneminde Diyarbakır (1918-1923)*, Çizgi Kitabevi, 2. Bas., Konya, 2022.

İstiklal Harbi Sıhhi Raporu, (336, 337, 338 Mudanya Mütarekesine Kadar), Türkiye Cumhuriyeti Müdafaa-i Millîye Vekâleti Sıhhiye Dairesi, 4. Şube, Ankara, 1340.

SABİS, Ali İhsan, *Harp Hatıralarım, Birinci Dünya Harbi*, C. 4, Nehir Yayınları, İstanbul, 1991.

_____, *Harp Hatıralarım, İstiklal Harbi ve Gizli Cihetleri*, C. 5, Nehir Yayınları, İstanbul, 1993.

_____, *Harp Hatıralarım, İstiklal Harbi ve Gizli Cihetleri*, C. 6, Nehir Yayınları, İstanbul, 1993.

Şehitlerimiz, Osmanlı-Rus, Osmanlı-Yunan, Trablusgarp, Balkan, Birinci Dünya, İstiklâl, Kore, Kıbrıs, İç Güvenlik, C. 2, Millî Savunma Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1998.

Türk İstiklal Harbi I, Mondros Mütarekesi ve Tatbikatı, Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınları, 3. Bas., Ankara, 1999.

Türk İstiklal Harbi İdari Faaliyetler (15 Mayıs 1919-2 Kasım 1923), VII. Cilt, T.C. Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1975.

TÜRKGELDİ, Ali, *Moudros ve Mudanya Mütarekelerinin Tarihi*, Güney Matbaacılık ve Gazetecilik T.A.O, Ankara, 1948.

URAL, Selçuk, "6. Ordu'nun 13. Ordu'ya Dönüştürülmesi ve Ortaya Çıkan Sorunlar", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, (Temmuz 2004), C. XX, S. 59, ss. 523-554.

_____, "Bir İngiliz Müdahalesi: General Allenby Notası (13. Kolordunun Lağvedilmesi Sorunu)", *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, (2005), C. IV, S. 11, ss. 77-92.

_____, "Fransa'nın Diyarbakır Vilayeti'ni İşgale Yönelik Girişimi: Albay Norman Olayı", *Atatürkçü Bakış*, (Bahar 2003), C. 2, S. 3, ss. 43-55.

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları

Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi, Fon Kodu:30.10.0.0 / Kutu 194, Gömlek 326, Sıra 1, 12.11.1922. Sonraki dipnotlar kısaltılarak verilecektir. B.C.A. 30.10.0.0/ 194-326-6;

B.C.A. 30.10.0.0/194-329-15;

B.C.A. 30.10.0.0/ 194-330-6;

B.C.A. 30.10.0.0/197-347-8.

B.C.A., 30.18.1.1./ 7- 14- 9;

B.C.A. 30.10.0.0./194-326-4;

B.C.A. 30.10.0.0/ 194-326-15;

B.C.A. 30.18.1.1/7-12-19.

B.C.A., 30.18.1.1./ 7- 14- 9.

B.C.A. 30.10.0.0./194-329-20;

B.C.A. 30.10.0.0./ 194-330-11;

B.C.A. 30.10.0.0/ 194-330-14

B.C.A. 30.18.1.1/ 7- 29- 6.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Arşivi, İstiklal Madalyası Tasnifi, T15- Kutu:4- Dosya:1766- Gömlek:432-1.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Arşivi, İstiklal Madalyası Tasnifi, T15-4-1767-433-5.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Arşivi, İstiklal Madalyası Tasnifi, T15-4-1768-434-4.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Arşivi, İstiklal Madalyası Tasnifi, T15-4-1769-435-1.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Arşivi, İstiklal Madalyası Tasnifi, T15-4-1770-436-3.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Arşivi, İstiklal Madalyası Tasnifi, T15-6-1942-605-2.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Arşivi, İstiklal Madalyası Tasnifi, T15-5-1789-455-3.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Arşivi, İstiklal Madalyası Tasnifi, T15-6-1974-637-2.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Arşivi, İstiklal Madalyası Tasnifi, T15-6-1995-656-2.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Arşivi, İstiklal Madalyası Tasnifi, T15-6-2026-686-2.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Arşivi, İstiklal Madalyası Tasnifi, T15-7-2433-812-11.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Arşivi, İstiklal Madalyası Tasnifi, T15-7-2612-838-3.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Arşivi, İstiklal Madalyası Tasnifi, T15-7-2303-787-15.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Arşivi, İstiklal Madalyası Tasnifi, T15-7-2613-839-5.

DENİSENKO, Ayten, *Askeri Müze Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi Madalya ve Nişanlar Kataloğu*, İstanbul: Askeri müze ve Kültür Sitesi Komutanlığı Yayınları, 2001.

Düstur, Tertip III, Cilt 1, s.111,

GÖKTEPE, Cihat, "İstiklal Madalyası Alan Karslılar (İstiklal Madalyası Kayıt Defterine Göre)", *Atatürk Dergisi*, C.3/4, s. 92 (2010), s.s. 91-98.

İstiklal Madalyası Tarihçesi ve Tanımı, Türkiye Ankara: Muharip Gaziler Derneği Yayını, 1983.

Resmi Gazete, 4 Nisan 1921, Sayı: 9.

Resmi Gazete, 4 Nisan 1921, Sayı: 9.

İnternet Kaynakları:

AĞCA, Hüseyin; Atatürk Ansiklopedisi, Ankara: ATAM Yayınları, 2022, "İstiklal Madalyası" maddesi. Erişim: 18/08/2022 https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/istiklal-madalyasi/?pdf=3563

Kanunun güncel ve tam metni için bkz.: "İstiklal Madalyası Kanunu", son güncelleme 18.09.2022 https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.66.pdf

https://www.msb.gov.tr/Askeralma/icerik/istiklal-madalyasi-tarihcesi-ve-tanimi Son güncelleme 18.09.2022.

Erişim Adresi: https://www.msb.gov.tr/SehitVefat/SehitListesi?page=2&Il=D%C4%B0YARBAKIR&Harp=KURTULU%C5%9E%20SAVA%C5%9EI%20%281919-1922%29&Cephe=Tumu&Sinif=Tumu&Rutbe=Tumu Erişim Tarihi: 15.10.2022.

MOTORLU TAŞITLARDA

GÜÇ AKTARMA ORGANLARI

Prof.Dr.Rıdvan ARSLAN
Öğr. Gör. Cafer KAPLAN

Uludağ Üniversitesi,Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu
Otomotiv Teknolojisi Programı
ridvan@uludag.edu.tr, caferk@uludag.edu.tr

Prof.Dr. Ali SÜRMEN
Prof. Dr. M.İhsan KARAMANGİL

Uludağ Üniversitesi, Mühendislik Mimarlık Fakültesi
Otomotiv Mühendisliği Bölümü
surmen@uludag.edu.tr, ihsan@uludag.edu.tr

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.
Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-38-6

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Şubat 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

Önsöz v
Kısaltmalar vii

1. BÖLÜM – Genel Bilgiler
1.1. Giriş 1
1.2. Motor 1
1.2.1. Ateşleme Sistemleri 3
1.2.2. Yakıt Sistemleri 4
1.2.3. Aşırı Doldurma Sistemleri 4
1.3. Güç Aktarma Organları 4
1.4. Hareket Kontrol Sistemleri 8
1.4.1.Direksiyon Sistemleri 8
1.4.2. Süspansiyon Sistemleri 8
1.4.3.Fren sistemleri 8

1. BÖLÜM – Kavramalar
2.1. Giriş 11
2.2. Sürtünmeli Mekanik (Standart) Kavramalar 12
2.2.1. Standart Kavramanın Yapısı ve Çalışma Prensibi 13
2.2.2. Kavrama Kumanda Mekanizmaları 17
2.2.3. Performans Karakteristikleri 18
2.2.4. Standart Kavrama Arızaları 21
2.2.5. Çok Diskli Sürtünmeli Kavramalar 21
2.3. Çift Kütleli Volan (DMF) veya Debriyajlı Kompakt Volan (DFC) 22
2.4. Çift Güç Çıkışlı (PTO) Kavramalar 23
2.5. Santrifüj Kavramalar 24
2.6. Elektronik Kontrollü Kavrama Sistemleri 26
2.6.1. Elektronik Kontrollü Standart (Mekanik) Kavrama 27
2.6.2. Elektromanyetik Kavramalar 27

3. BÖLÜM – Hidrolik Kavramalar ve Tork Dönüştürücüler
3.1. Hidrolik Kavramalar 29
3.1.1. Hidrolik Kavramanın Çalışması 31
3.1.2. Hidrolik Kavrama Kinetiği 32
3.1.3. Hidrolik Kavrama Verimi 35
3.2. Tork Konvertörler 36
3.2.1. Tork Konvertörün Çalışması 37
3.2.2. Tork Konvertör Verimi 39

4. BÖLÜM – Standart Vites Kutuları
4.1. Giriş 41
4.2. Dişli Hareket Mekanizmaları 41
4.3. Motorlu Taşıtlarda Kullanılan Vites Kutusu Çeşitleri 45

4.4. Standart Vites Kutuları 46
4.4.1. Kayıcı Dişli Tip Vites Kutuları 46
4.4.2. Daimi iştirakli Vites Kutuları 47
4.4.3. Senkromeçli Vites Kutuları 49
4.4.4. Vites Kutularında Hareket Aktarımı 53
4.4.5. Vites Kutularında Dişli Oranlarının Bulunması 56
4.4.6. Taşıtlar İçin Vites Kademelerinin Belirlenmesi 58
4.4.7. Motor Devri Hız İlişkisi 60
4.4.8. Dişli Oranlarının Bulunması 61
4.5. Elektronik Kontrollü Standart Vites Kutuları 70
4.6. Direk Geçişli Vites Kutuları (DSG) 75

5. BÖLÜM –Planet Dişli Sistemleri, PDS (Overdrive)
5.1. Giriş 81
5.2. PDS Hareket Sistemleri ve Dişli Oranlarını Bulunması 82
5.3. Yanyana Sıralanmış Planet Dişli Sistemleri 86
5.4. Birleşik Planet Dişli Sistemleri 87

6. BÖLÜM –Otomatik Vites Kutuları
6.1. Otomatik Vites Kutuları (Otomatik Transmisyonlar) 91
6.2. Otomatik Vites Kutusu Çeşitleri 92
6.3. Hidrolik Otomatik Vites Kutuları 93
6.3.1 Otomatik Vites Kutularının Çalışma Esasları 94
6.3.2 Otomatik Vites Kutusunun Parçaları ve Yapısal Özellikleri 98
6.4. Elektronik Kontrollü Otomatik Vites Kutuları 112
6.5. Sürekli Değişken Dişli Oranlı Vites kutuları (CVT) 114
6.5.1. CVT Elemanları ve Yapısal Özellikleri 118
6.5.2. CVT Elektronik Kontrol Sistemi 120

7. BÖLÜM – Şaft, Diferansiyel ve Akslar
7.1. Giriş 123
7.2. Çeki Kuvvetinin Taşıt Gövdesine İletimi 124
7.3. Üniversal Mafsallar 125
7.4. Diferansiyel 129
7.5. Elektronik Kontrollü Diferansiyel Sistemleri 135

8. BÖLÜM – Alternatif Çekiş Sistemleri ve Aktarma Organları
8.1.Giriş 139
8.2. Alternatif Çekiş Sistemlerinin Sınıflandırılması 140
8.2.1. Bataryalı Elektrikli Araç 141
8.2.2. Hibrid Elektrikli Araç 151

TEŞEKKÜR 169
KAYNAKLAR 171
İNDEKS 175

KAYNAKLAR

[1] Heisler,H., Advanced Vehicle technology, 1989, ISBN: 0-7131-3660-X.

[2] LUK, Debriyaj sistemindeki arızaların değerlendirilmesi rehberi,1988

[3] Car Care, Your Car Mechanical Systems, Eaglemos Publications, UK, 1988

[4] http://www.schaeffler.com

[5] LUK-Aftermarket Service oHG, D-63225, Germany, Technical Customer-Service Dept. 2004, 2. Edition

[6] http://www.the-crankshaft.info/2009/09/centrifugal-clutch.html

[7] http://www.kfz-tech.de/Engl/Fliehkraftkupplung.htm

[8] Arslan R, Sürmen A., Otomotiv elektroniği, ALFA-AKTUEL yayınları, 2008

[9] fluidcouplings.co.uk

[10] Görmüş, M., AUDI, WW, temel şanzıman eğitimi sunuları,2005

[11] AUDI., Servis Eğitim Kitapları.

[12] Heisler, Heinz; Vehicle And Engine Technology, 3 Rd Editions, Edward Arnold Book Company, London, 1985.

[13] Erjavec Jack, Scharff Robert Automotive Technology A System Approach; Delmar Publisher İnc.,1992.

[14] Yüce And; Modern Otomobil Teknolojisi, 2006

[15] Kaplan C., Arslan, R.,Sürmen, A.; Otomotiv Elektriği , ALFA Yayınları,

[16] Güç Aktarma Organları; TOFAŞ Teknik Eğitim Merkezi Eğitim Notları.

[17] Seviye Güç Aktarma Organları; TOFAŞ Teknik Eğitim Merkezi Eğitim Notları.

[18] MEGEP (Meslekî Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi) Motorlu Araçlar Teknolojisi Otomatik Transmisyon.1 Ankara, 2006

[19] MEGEP (Meslekî Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi) Motorlu Araçlar Teknolojisi Otomatik Transmisyon.2 Ankara, 2006

[20] HONDA; Servis Eğitim Kitapları.

[21] TOYOTA; Servis Eğitim Kitapları.

[22] Toyota Servis Eğitim Kitabı, Bölüm9: Otomatik Transaks-Şanzıman.

[23] www.obitet.gazi.edu.tr

[24] www.Renault.com.tr

[25] www.nissan.com.tr

[26] 26www.opel.com

[27] www.audi.com

[28] www.voswagen.com

[29] www.honda.com

[30] www.mercedes.com

[31] Iqbal Husain. "Electric and Hybrid Vehicles Design Fundamentals", CRC-Press, 2003.

[32] Robert Bosch GmbH "Automotive Electrics Automotive Electronics", 5th Edition, Bentley Publishers, 2007.

[33] Richard van Basshuysen and Fred Schafer "Internal Combustion Engine" SAE 2004.

[34] Robert Bosch GmbH "Automotive Handbook" Bosch Publishers, 2008.

[35] Robert Bosch GmbH "Hybrid Drives, Fuel Cells and Alternative Fuels" Bosch Publishers, 2008.

[36] Doosan Forkliftleri Çalıştırma ve Bakım Kılavuzu.

[37] http://www.toyota.com.tr/

[38] R.H. Staunton, C.W. Ayers, L.D. Marlino, J. N. Chiasson, T. A. Burress "Evaluation of 2004 Toyota Prius Hybrid Electric Drive System", Ut-Battelle 2006.

[39] http://www.toyota.com/

[40] http://prius.ca/

[41] http://www.cevreyikimkurtaracak.com/

[42] http://www.cleangreencar.co.nz/

[43] http://www.toyota.co.nz/

[44] http://www.hybridsynergydrive.co.za/hybrid/

[45] www.toyoland.com/

[46] http://www.honda.com.tr/

[47] Yücelen D, Betun A.,Motorlu Taşıtların Güç Aktarma Organları, Ankara1974

[48] Selim Çetinkaya, Taşıt mekaniği, Nobel yayınları, 2005

KAR AMACI GÜTMEYEN KURULUŞLARDAN
DERNEK VE VAKIFLARIN

MUHASEBE UYGULAMALARI VE İÇ DENETİMİ

Doç. Dr. Birsel SABUNCU

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-26-4

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ekim 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Geçmişten günümüze kar amacı gütmeyen kuruluşların topluma olan katkıları giderek artmış ve bu kuruluşlar, profesyonellere ihtiyaç duyan büyük kuruluşlara dönüşmüşlerdir. Bunun bir yansıması olarak, faaliyetlerin yoğunlaşması, büyük miktardaki parasal girdiler ve çıktılar nedeniyle profesyonel muhasebe sistemlerinin kurulmasına ve uzmanlaşmaya gereksinim artmıştır. Özellikle iktisadi işletmeler kurarak gelirlerini artırmaya çalışan kar amacı gütmeyen kuruluşlarda muhasebe sistemlerine, denetim ve iç denetime olan ihtiyaca yönelik çalışmalar hızlanmıştır.

Türkiye kar amacı gütmeyen kuruluşlarda gelinen noktadaki finansal büyüklüklerin sonucu olarak dönüşüm içindedir. Türkiye'de sadece vakıflar için özel hesap planı Vakıflar Yönetmeliği'nin 50. maddesinde yayımlamıştır. Kar amacı gütmeyen kuruluşlar farklı gelir ve gider kalemlerine sahip olduğundan hesap planlarında bazı hesaplarda farklılıklar olduğu görülmektedir.

Çalışmada kar amacı gütmeyen kuruluşlardan vakıf ve dernekler incelenmiştir. Vakıf ve derneklerin muhasebe uygulamalarına ve iç denetimine yönelik bu çalışmanın okuyuculara ve uygulayıcılara yararlı olmasını dilerim.

Denizli, Ekim 2023

Doç. Dr. Birsel SABUNCU
birsel.sabuncu@gmail.com
bsabuncu@pau.edu.tr

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
KAR AMACI GÜTMEYEN KURULUŞLAR

1.1. Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar 1
1.1.1. Tanım 1
1.1.2. Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşların Özellikleri 3
1.1.3. Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşların Amaçları 4
1.1.4. Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşların Genel Faaliyet Alanları 5
1.1.4.1. Kalkınma Amaçlı Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar 5
1.1.4.2. Yardım Amaçlı Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar 6
1.1.5. Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluş Türleri 7
1.1.5.1. Kamu Kurumları 10
1.1.5.2. Meslek Kuruluşları 10
1.2. Vakıflar 10
1.2.1. Vakıfların Tanımı ve Özellikleri 11
1.2.2. Vakıfların Kuruluşu 12
1.2.3. Vakıf İktisadi İşletmeleri 13
1.3. Dernekler 14
1.3.1. Tanım ve Özellikleri 15
1.3.2. Derneklerin Kuruluşu 17
1.3.3. Dernek İktisadi İşletmeleri 19

İKİNCİ BÖLÜM
VAKIFLARIN MUHASEBE UYGULAMALARI

2.1. Vakıflarda Belge Düzeni 22
2.2. Vakıflarda Vergi Muafiyeti 23
2.3. Vakıflarda Tutulacak Defterler ve Kayıt Sistemi 25
2.4. Vakıf Gelirleri 27
2.5. Vakıf Giderleri 29
2.6. Vakıflar Tek Düzen Hesap Planı 30

2.6.1. MSUGT Tek Düzen Hesap Planı ile Vakıflar Tek Düzen Hesap Planı Farklılıkları 32
2.7. Vakıflara İlişkin Muhasebe Uygulama Örneği 37
2.7.1. KLM Vakfı' nın Dönem İçinde Gerçekleşen Özellikli İşlemleri ve Muhasebe Kayıtları 38
2.7.1.1. Üyelerden Alacaklar 39
2.7.1.2. Üyelere Borçlar 40
2.7.1.3. Şartlı ve Şartsız Bağışlar 40
2.7.1.4. Ayni Bağışlar 42
2.7.1.5. Bağış ve Hizmet Giderler 43
2.7.1.6. Eğitim Faaliyetleri 44
2.7.1.7. Taşınmaz Alımı ve Kira Gelirleri 44
2.7.1.8. Bağış İadesi 45
2.7.1.9. Vakfın Genel Giderleri 45
2.7.1.10. Taşınmaz Kira Giderleri 47
2.7.1.11. Taşınmaz Bağışları 47
2.7.1.12. İktisadi İşletme Kurulması 48
2.7.1.13. Alternatif Gelirler 52

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
DERNEKLERİN MUHASEBE UYGULAMALARI

3.1. Derneklerde Belge Düzeni 55
3.2. Derneklerin Vergi İstisnası 57
3.3. Derneklerde Tutulacak Defterler ve Kayıt Sistemi 58
3.4. Dernek Gelirleri 60
3.5. Dernek Giderleri 61
3.6. Dernek İktisadi İşletme Muhasebesi 62
3.7. Derneklere İlişkin Muhasebe Uygulama Örneği 64
3.7.1. YLZ Derneği'nin Dönem İçinde Gerçekleşen Özellikli İşlemleri ve Muhasebe Kayıtları 65
3.7.1.1. Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar (İktisadi İşletme) 65
3.7.1.2. Bağlı Ortaklıklardan Borçlar (İktisadi İşletme) 66
3.7.1.3. Üyelerden Alacaklar 67
3.7.1.4. Üyelere Borçlar 69
3.7.1.5. Bağış ve Yardımlar 70
3.7.1.6. Ödenti ve Aidatlar 71

3.7.1.7. Amaca Yönelik Giderler 72
3.7.1.8. İktisadi İşletme Gelirleri 72

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
DERNEK VE VAKIFLARIN İÇ DENETİMİ

4.1. İç Denetim ve İç Denetçi 75
4.2. Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşlarda İç Denetim 79
4.3. Vakıflarda İç Denetim 80
4.3.1. Vakıflar Genel Müdürlüğünce Yapılan Denetim 81
4.3.2. Vakıflarda İç Denetim Kapsamı 83
4.3.3. Vakıflarda İç Denetimi Yapabilecekler 84
4.3.4. Vakıflarda İç Denetim Raporu 86
4.4. Derneklerde İç Denetim 90
4.4.1. Derneklere Bakanlık Tarafından Yapılan Denetim 90
4.4.2. Derneklerde İç Denetim Kapsamı 91
4.4.3. Derneklerde İç Denetim Yapabilecekler 92
4.4.4. Derneklerde İç Denetim Raporu 92

KAYNAKLAR 113

KAYNAKLAR

Abdioğlu, H. (2008). İç Denetim Alanında Mesleki Yetkinliklerin Güçlendirilmesi Arayışları ve İngiltere ve İrlanda İç Denetçiler Enstitüsünün Yetkinlik Tanımlamaları. Sayıştay Dergisi, Sayı:68, 91-103.

Acar, F. (1995). Dernek ve Vakıfların Vergi Mevzuatı Açısından Değerlendirilmesi. Vergi Sorunları Dergisi, 14(84), 22-31.

Akarca, A., Şafak, M. (2008). Dernek ve Vakıfların Gelirleri ve Vergileme. Dünya Gazetesi, 13.

Akarkarasu, N. (2000). Halka Açık Şirketlerde İç Denetim ve Denetim Kurullarının Etkinleştirilmesi İçin Öneriler. SPK Yeterlilik Etüdü.

Akatay, A., Yelkikalan, N. (2007). Sivil Toplum Kuruluşlarında Gönüllülük ve İnsan Kaynaklarının Yönetimi. Ekin Yayınevi, Bursa.

Akipek, J., Akıntürk, T. (2007). Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku (6. Baskı). İstanbul: Beta Yayınevi.

Aksoy, M. (2008). Kamuda İç Kontrol ve İç Denetim, Muhasebat Kontrolörleri Derneği Yayını, Ankara.

Aksoy, T. (2002). Tüm Yönleriyle Denetim, Yetkin Hukuk Yayınları, Ankara.

Akpınar, M. (2011). Denetim Anlayış ve Metodolojisinde Değişimin Adı: İç Denetim. ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 7, Sayı 14.

Akünal, T. (1995). Türk Medeni Kanunu'nda Tüzel Kişiler(2. Baskı). İstanbul: Beta Yayınevi.

Alabaş M. (1996). Türkiye'de Derneklerin Ticari İşletme İşletmesi. Ankara Barosu Dergisi 1996/3, 367-368

Alpaslan, M. (2004). Derneklerin İktisadi İşletmeleri Hakkında Bir Danıştay Kararının Analizi. E- Yaklaşım, Sayı: 140, 565-571.

Altunsabak, M. (2007). Vakfın İştirakçilerine Verdiği Kredi Karşılığı Kullanım Masrafı Adı Altında Aldığı Bedel Nedeniyle İktisadi İşletme Sayılıp Sayılmayacağı. Maliye Postası Dergisi, Sayı: 652, 104.

Alyakut, B. (2013). Sivil Toplum ve Sivil Toplum Kuruluşları için Stratejik Yönetim. Cinius Yayınları, İstanbul.

Arens, A. A., Elder, J. R., Beasley, M. S. (2003). Auditing and Assurance Services an Integrated Approach (9. Edition). New Jersey: Pearson Education.

Arkun, E. (2007). Kamuya Yararlı Derneklerde Denetim. T.C. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.

Arpacı A. Ö. (2010). Kurumlar Vergisi Mükellefi Olarak İktisadi Kamu Kuruluşları ile Dernek veya Vakıflara ait İktisadi İşletmeler. Mali Çözüm Dergisi, Sayı 97, 167-185.

Arslan, N. T. (2004). Kâr Amaçsız Örgütler ve Stratejik Yönetim. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 28(2), 155-172.

Arslan, O. (2011). Kurumsal ve tarihsel aşamalarıyla sivil toplum ve Türkiye gerçeği. I: Bayrak Yayıncılık, İstanbul.

Arslan, S. (2010). Sivil toplum ve demokrasi. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 15 (2). 357-374.

Arslan, M. (2015). İç Denetim Büyükşehir Belediyelerin İç Denetim uygulamaları. Marmara Kültür yayınları, İstanbul.

Arzova, S. B. (2009). Muhasebe Teorisi. Türkmen Yayınları, İstanbul.

Asil, E. (2003). Derneklerde Yeni Mali Yükümlülükler. Vergi Sorunları Dergisi, Sayı: 177. 169-170.

Aslan, S. (2008). Dönem Sonu İşlemleri Muhasebesi. Türkmen Kitabevi, İstanbul.

Ataman, Ü. (2005). Muhasebede Dönem Sonu İşlemleri. Türkmen Kitabevi, 15. Baskı, İstanbul.

Ataman, A. B. (2000). Türk denetim kurumları. Türkmen Kitabevi, İstanbul.

Ataman; Ü., Hacırüstemoğlu; R., Bozkurt, N. (2001). Muhasebe Denetimi Uygulamaları. Alfa Basım Yayın Dağıtım, 1. Baskı, İstanbul.

Ayan, M., Ayan, N. (2007). Kişiler Hukuku. Mimoza Yayınları, 2. Baskı, Konya.

Aydın, D. (1999). Kâr Amacı Gütmeyen Sektör Olarak Vakıflar: Mevcut Durumları, Sorunları, Çözüm Önerileri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eskişehir Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Merkezi(ESAM), Eskişehir.

Aydın, D., Sağlam, N., Başak, M., Öztürk, M.(1999), Kar Amacı Gütmeyen Sektör Olarak Vakıflar. Anadolu Üniversitesi Yayınları No :1999-1 Eskişehir,

Bakmaz, Y. E., Görkemli, H. N. (2018). Derneklerin Web Sitelerinin Kurum Kimliği Yönünden İncelenmesi Mardin Örneği. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (40): 199-210.

Ballar, S. (2008). Yeni Vakıflar Hukuku. Seçkin Yayınevi, 4. Baskı, Ankara

Ballar, S. (2015). Yeni Vakıflar Kanunu. Der Kitapevi Yayınevi, İstanbul.

Ballar, S. (1994). Vakıfların Yaşatılmasında Mali Kaynak Sorunları. Vakıf Haftası Dergisi, Sayı 11, 73-84.

Bayazıtlı, E. (2008). "Genel Muhasebe Problemleri", Siyasal Kitabevi, 11. Baskı, Ankara

Bayraktaroğlu, G., İlter, B., (2007). Kâr Amacı Gütmeyen Sosyal İçerikli Pazarlama Uygulamaları: Sosyal Pazarlama. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 28, 49-64.

Bilici, N. (2008). Vergi Hukuku. Seçkin Yayınevi, Ankara.

Bilge, S., Kiracı, M. (2010) Kamu Sektöründe İç Denetim ve İç Denetimin Başarıyla Uygulanmasında Rol Oynayan Faktörler. Gazi Kitabevi, Ankara.

Bikmen, F. (2006). Sivil toplum ve hayırseverlik araştırmaları. İstanbul: Sena Ofset Ambalaj, İstanbul.

Bodnar, G. H., Hopwood, S. W. (2003). Accounting information systems (8nd ed.) Prentice Hall.

Bozkurt, N. (2010). Muhasebe Denetimi. Alfa Yayınları. 5. Baskı, İstanbul.

Bozkurt; N. (2006). Muhasebe Denetimi. Alfa Basım Yayın Dağıtım, 4. Baskı, İstanbul.

Bozkurt, V. (2000). Küreselleşme: Kavram, Gelişim ve Yaklaşımlar (Der. V. Bozkurt, Küreselleşmenin İnsani Yüzü, Alfa Yayınları, Bursa.

Boztekin, N. (2003). AB Uyum Süreci ve STK'lar. Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, İstanbul.

Bülbül, S. (2008). 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu Kapsamında Belediyelerde İç Denetim Sisteminin Kurulması. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.

Çaha, Ö. (2003). Bir Kez Daha Sivil Toplum, Sivil Toplum Dergisi, Sayı:1, 99.

Cemali, Ö. (2000).Tüm Yönleriyle Dernekler ve Vakıflar, Yaklaşım Yayınları, Ankara.

Cemalcılar, Ö., Benligiray, Y., Sürmeli, F. (2002). "Genel Muhasebe", T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Yayın No:1341, 1. Baskı, Eskişehir.

Cengiz, E., Kırkbir, F. (2007). Kâr Amacı Gütmeyen Kurumlarda Müşteri Memnuniyeti ve Hizmet Kalitesi İlişkisi: Karadeniz Bölgesi Örneği. Karadeniz Teknik Üniversitesi İİBF Dergisi, 21(1), 263-285.

Chapman, C. (2002). Urton Anderson; Implementing the Professional Practices Framework. Internal Auditing Manual Shell on CD. www.theiia.org.

Cook, J. W., Winkle, M. G. (1994). Auditing (3nd ed.), H. Mifflin Company, Boston.

Çam, S. (2007). İşletmelerde Bütçe Yönetimi. Hayat Yayınları, İstanbul.

Çeker, M., Tezcan, K. (2009). Ticaret ve Vergi Kanunları Bakımından Derneklerin İktisadi Faaliyette Bulunması ve Sonuçları. Çukurova Üniversitesi Yayınları, Adana.

Çetiner, E. (2006). Genel Muhasebe, Teori ve Uygulama. Gazi Yayınları, Ankara.

Çiftçi, Y., Erserim, A. (2007). İç Kontrol Sistemi-Bağımsız Denetim İlişkisi ile İlgili Uluslararası Düzenlemelerin İncelenmesi. Muhasebe Bilim Dünyası, 9(3), 98.

Çiftçi, Y. (1997) Türkiye'de ve Dünyada Muhasebe Standartlarının Gelişimi ve Uluslararası Uyumlaştırma Çalışmaları. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, 26(2), 169-189

Çömlekçi, F. (1976). Muhasebe Denetimi. Eskişehir: Eskişehir İktisadi Ve Ticari İlimler. Akademisi Yayınları.

Damga Vergisi Kanunu (1964), 11.07.1964 tarih, 11751 sayılı T.C. Resmi Gazete, chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/ https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/11751.pdf

Dearden, J., Shank, J. (1975). Financial Accounting and Reporting. New Jersey: Prentice-Hall IncEnglewood Cliffs.

Defliese, P. R., Jaenicke, D. S., Gnospelius, A. (1994). A Comparison of Analyical Procedure Expectation Models Using Both Aaggregate and Disaggregated Data. Auditing:A Journal of Theory and Practice.

Demir, İ. (1998). Yeni Vakıfların Temel Kitabı, Hukuki Araştırmalar Derneği Yayınları, Ankara.

Demirbaş, M., Uyar, S. (2006). Kurumsal Yönetim İlkeleri ve Denetim Komitesi. Güncel Yayıncılık, İstanbul:

Demirbaş, M. (2005). İç Kontrol ve İç Denetimin Faaliyetlerinin Kapsamında Meydana Gelen Değişimler. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 4(7), 167-188.

Demirci, M. K. (2014). Sivil Toplum Kuruluşlarında Hizmetkâr Liderlik Davranışı Düzeyinin Belirlenmesine Yönelik Bir Çalışma: Turizm Sektörü Örneği. Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, 6(1), 177-184.

Dernekler Kanunu (2004). Kanun Numarası : 5253 Kabul Tarihi : 4/11/2004 Yayımlandığı Resmî Gazete : Tarih : 23/11/2004 Sayı : 25649, chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/ https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5253.pdf

Dernekler Yönetmeliği (2005). Resmî Gazete Tarihi: 31.03.2005 Resmî Gazete Sayısı: 25772, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=8038&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5

Dinçer, Ö. (2003). Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası. 6. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul.

Dinçer, Ö. (1998), Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası. Genişletilmiş ve Yenilenmiş 5. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul.

Doğan, İ. (2000). Kar Amacı Gütmeyen Kuruluş Ondan Bizde de Var. Sistem Yayıncılık, İstanbul.

Doğan, İ. (2002). Özgürlükçü ve Totaliter Düşünce Geleneğinde Sivil Toplum. Alfa Yayınları, Bursa.

Doupnik, T., Perera, H. (2007). International Accounting (International Edition). McGraw-Hill, New York.

Doyrangöl, N. C. (2002). Sermaye Piyasası Aracı Kurumlarında Etkili Bir İç Kontrol Sistemi ve Denetim Fonksiyonu. Lebib Yalkın Matbaası. İstanbul.

Doyrangöl, N. C. (2002). İşletme Çevresindeki Olumsuz Gelişmeler Karşısında İç Denetimin Yeri ve Önemi. Mali Çözüm, 60, 1-7.

Doyrangöl, Cömert N., Gökçen, G. ve İbiş, C. (2002). Genel Muhasebe Defter Tutma Uygulamaları. Marmara Üniversitesi, Nihad Sayar Eğitim Vakfı Yayınları, 3. Baskı, İstanbul.

Duman, Ö. (2008). Muhasebe Denetimi ve Raporlama. Tesmer Yayınları, Yayın No:78, Ankara,

Dura, İ. H. (1997). Vakıfların Vergi Muafiyetine İlişkin Olarak Genel Düzenlemeler Çerçevesinde Kurumlar Vergisi Açısından Bir Değerlendirme. Vergi Sorunları Dergisi, 16(104), 41-54.

Durmuş, A. H. (2015). Kar Amaçsız Kuruluşlarda Duran Varlık Edinimlerinin Muhasebeleştirilmesi. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimleri Dergisi Yıl:14 Sayı:27 Bahar 2015

Durmuş, A. H. (2011). Vakıflar Muhasebesi. İstanbul Ticaret Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Durmuş, Ö., Toper, Ç. (1998). Kamu Harcamalarının Yönetim ve Denetimi, Maliye ve Gümrük Bakanlığı Araştırma. Planlama ve Koordinasyon Kurulu Yayınları, Ankara.

Durmuş, A. H. (2011). Vakıflar Muhasebesi. İstanbul Ticaret Üniversitesi Yayınları. İstanbul.

Durmuş, A. H., Arat, M. E. (2004). İşletmelerde Muhasebe Örgütlenmesi. Marmara Üniversitesi, Nihad Sayar Eğitim Vakfı Yayınları, İstanbul.

Drucker, P. F. (1993). The Rise of the Knowledge Society. The Wilson Quarterly (1976-), Spring, Vol. 17, No. 2 (Spring, 1993), 52-71

Elitaş, C. (2004). Kontrol Önlem ve Yordamlarının İç Denetçi Açısından Rolü ve Önemi. İç Denetim Dergisi, 8, 14-15.

Ercan, H. (2002). Türkiye'de sivil toplum tartışmaları üzerine. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 26 (1), 69-79.

Erçin, F. (2006). Vakıf Hukukunda Vakfedenin Amacının Önemi. Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, Cilt 25, Sayı:1-2, 169-194, http://www.journals.istanbul.edu.tr/iumhmohb/article/view

Erdem, D. (2013). Vakıf ve İktisadi İşletmelerinde Muhasebe ve Vergilendirme Düzeni. Detay Yayıncılık, Ankara.

Erdoğan, M. (2006). Denetim Kavramsal ve Teknolojik Yapı. Maliye ve Hukuk Yayınları, Ankara:

Erdoğan, A. (1996). Vakıfların Vergi Kanunu Karşısındaki Durumu ve Vergi Muafiyeti. Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.

Ergüden (2001). Işık, Sivil Toplum Örgütleri-Neoliberalizmin Araçları mı, Halka Dayalı Alternatifler mi?. WALD Demokrasi Kitaplığı, İstanbul

Erkilet, Ş. (1991). Vergi Hukuku Muhasebe ve Bütçe İlkeleri Açısından Vakıflar ve Derneklerin Vergilendirilmesi, Mars Ticaret ve Sanayi A.Ş. Matbaası, Ankara.

Erşahin, S. (2003). Vakıf Düşüncesini Doğuran Temel Dinamikler Üzerine, Vakıf Medeniyeti Sempozyumu. Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, 27-45.

Ertaş, F. C. (2007). Muhasebe Organizasyonu. Seçkin Yayınları, 2. Baskı, Ankara.

Ertaş F.C. (2002). İşletmelerde Muhasebe Organizasyonu ve Muhasebe Mesleği. Seçkin Yayınları, Ankara.

Ertem, A. (2011). Osmanlıdan Günümüze Vakıflar. Vakıflar Dergisi, Sayı: 36, 25-65.

Emlak Vergisi Kanunu (1970), T.C. Resmi Gazete, 13576, 11.08.1970.

Gelir Vergisi Kanunu (G.V.K.) (1960). Kanun Numarası : 193, Kabul Tarihi : 31/12/1960, Yayımlandığı Resmi Gazete : Tarih : 6/1/1961 Sayı : 10700, chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/ https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.4.193.pdf

Gelir İdaresi Başkanlığı Mükellef Hizmetleri Daire Başkanlığı (2012). Derneklerin Vergilendirilmesi Rehberi, Yayın No:146, Mayıs

Göymen, K., (2004), Küresel Sivil Toplum: Gereksinme, Fırsatlar ve Engeller. I. Ulusal Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi Bildiri Kitabı, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Çanakkale.

Gözübüyük, Ş., Tan, T. (1998-1999). İdare Hukuku. Turhan Kitabevi, Ankara.

Güçlü, F. (2008). Muhasebe Denetimi İlkeler ve Teknikler. 3. Baskı, Detay Yayıncılık, Ankara.

Gür M. F., Kılıç F., Avcı A. S. (2014). Derneklere ve Vakıflara Ait İktisadi İşletmeler ve Vergisel Boyutu .T.C. Maliye Bakanlığı Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı, Ankara.

Gürbüz, H. (1990). Muhasebe Denetimi (3. Baskı). İstanbul: Bilim Teknik Yayınevi.

Güredin, E. (1999). Denetim. Beta Yayınları, İstanbul

Gürsoy, D. (2000), Kar Amacı Gütmeyen Organizasyonlarda Değişim ve Yeniden Yapılanma. Human Resource, Eylül/Ekim, 4(5), 20-31.

Güneri, H. (1976). TMK Açısından Vakıfta Amaç Kavramı ve Amacına Göre Vakıf Türleri. Sevinç Matbaası, Ankara.

İç Denetim Enstitüsü. (1998). İç Denetim Mesleki Uygulama Standartları. İç Denetim Enstitüsü Yayınları, Tasarım Matbaacılık, İstanbul.

İç Denetim Enstitüsü (2023). https://www.tide.org.tr/

İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkinler Genel Müdürlüğü (2023). https://www.siviltoplum.gov.tr/dernek-ic-denetim-raporu

İçişleri Bakanlığı Dernekler Denetçileri Yönetmeliği, (2004). Resmî Gazete Tarihi: 22.09.2004 Resmî Gazete Sayısı: 25591 https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=4695&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5

Harçlar Kanunu (1964), T.C. Resmi Gazete, 11756, 17.07.1964.

Harman, S., Akatay, A. (2014). Sivil Toplum Kuruluşları, Yönetim, Yönetişim ve Gönüllülük. Ekin yayınevi, Bursa.

Hatemi, H. (1969). Önceki ve Bugünkü Türk Hukukunda Vakıf Kurma Muamelesi. Fakülteler Matbaası, İstanbul.

Hegyesi, G. (1989), The Role of Non Profit Organizations, Budapest, Salzburg, Seminar Session

Kaçar, E. (2012). Vakıflarda Vergi muafiyeti ve Vergi Teşvikleri. Mevzuat Etüdleri. İTO yayınları, İstanbul.

Karaaslan, A. (2001). Dernekler ve Vakıflar ile Bunlara Ait İktisadi İşletmelerin Vergi Karşısındaki Durumu, Yaklaşım Dergisi, Sayı101, Mayıs, 20-24.

Karatepe, N. (2001). Kar Amacı Gütmeyen Organizasyonlarda Pazarlama Faaliyetleri ve Bir Uygulama. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme ABD Yüksek Lisans Tezi

Katma Değer Vergisi Kanunu (1984) Kanun Numarası : 3065 Kabul Tarihi : 25/10/1984 Yayımlandığı Resmî Gazete : Tarih : 2/11/1984 Sayı : 18563 Yayımlandığı Düstur : Tertip : 5 Cilt : 24 Sayfa : 47, chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.306

Kayım, A. (2006). İç Kontrol: Kavramsal Çerçeve, İç Denetimle İlişkisi ve Tarihsel Gelişimi. Mali Pusula, 2(19), 119-120.

Kepekçi, C. (1994). İç Kontrol Sistemi. TÜRMOB Tesmer Yayını, Siyasal Kitabevi, Ankara.

Kepekçi, C. (2000). Bağımsız Denetim. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Keyman, D. E., Sarıbay, A. (1998). Küreselleşme Sivil Toplum ve İslam. Vadi Yayınları, Ankara.

Kızılboğa, R., Özşahin, F. (2013). Etkin Bir İç Kontrol Sisteminin İç Denetim Faaliyetine ve İç Denetçilere Katkısı. Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi, 6 (2), 220-236.

Kiracı, M. (2003). Faaliyet Denetimi ile İç Kontrol İlişkisi. Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 4(2), 67-78.

Koç, R. (2002). XIX. Vakıf Haftası Konuşması. Vakıf ve Kültür Dergisi, 2, 15.

Koçberber, S. (2008). Dünyada ve Türkiye'de Denetim Etiği. Sayıştay Dergisi, Sayı:68, 65.

Kodaman, B. (1988). Vakfın sosyal yönü. On dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,(3) 1-4.

Korhan G., Yavuz F.S. (2008). Kamuya Yararlı Derneklere Yapılan Bağış ve Yardımların Vergi Matrahında İndirimi ve Muhasebeleştirilmesi. Mali Çözüm Dergisi, Sayı 87, 153-162.

Korkmaz, U. (2007). Kamuda İç Denetim. Bütçe Dünyası Dergisi, 2 (25), 40-49.

Konca, M. (2006). Sivil Toplum Kuruluşları için Muhasebe, Finansman ve Vergi Uygulamalarına Giriş. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 1. Baskı, İstanbul

Kotler, P. (1979). Strategies for Introducing Marketing Into Nonprofit Organization. Journal of Marketing, 30-47.

Kotler, P. (1982). Marketing for Nonprofit Organizations. Prentice Hall Inc. New Jersey, USA.

Kotler, P., (1987), Strategic Marketing for Non-Profit Organisations Cases and Reading, Prentice Hall, 279, 1130-1135.

Köksal Y., Özdemir, Ş, (2013). Bir İletişim Aracı Olarak Sosyal Medya'nın Tutundurma Karması İçerisindeki Yeri Üzerine Bir İnceleme. Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 18, 1, 323-337.

Köprülü, M. F. (2005). İslam ve Türk Hukuk Tarihi Araştırmaları ve Vakıf Müessesesi. Akçağ Yayınları, İstanbul.

Köse, H. Ö. (2007). Dünya'da ve Türkiye'de Yüksek Denetim. Sayıştay Yayınları, Ankara:

Kumar, R., Sharma, V. (2013). Auditing: Principles and Practice (Second Edition). Delhi: PHI Learning Private Limited.

Kurnaz, N., Çetinoğlu, T. (2010). İç Denetim Güncel Yaklaşımlar. Umuttepe kitapevi, Kocaeli.

Kurumlar Vergisi Kanunu (2006), T.C. Resmi Gazete, 26205, 21.06.2006.

Marangoz, M., (2007), Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşlarda Sosyal Pazarlama Ve Çevre Gönüllü Kuruluşlara Yönelik Bir Araştırma. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 9, 1, 275-297.

MSUGT (1992). 1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği (1992), T.C. Resmi Gazete, 21447(M), 26.12.1992.

Öcal, S. (2003). Vakıfların Vergilendirilmesi ile İlgili Genel Düzenlemeler. Vergi Dünyası Dergisi, Sayı 257, Ocak, 38-39.

Öğrendik, G. (2005). Vakıflar ve Vakıf İktisadi İşletmelerinin Vergi Mevzuatı Açısından İncelenmesi. E-Yaklaşım, 22, 1-25.

Öğüz M. T. (2007). Türk Hukukunda Vakıf Tüzel Kişiliğinin Hukuki Esasları. Beşir Kitabevi, İstanbul.

Öktem, R. (2004). Ticari Bilgi ve Belgeler. Türkmen Kitabevi, 1. Baskı, İstanbul

Özbek, Ç. (2012). İç Denetim, Kurumsal Yönetim, Risk Yönetimi, İç Kontrol. Türkiye İç Denetim Enstitüsü Yayınları, 1. Baskı, İstanbul.

Özer, H. (1997). Kamu Kesiminde Performans Denetimi ve Türkiye Açısından Değerlendirilmesi, Sayıştay Yayınları, Ankara.

Özer, H. (2008). Günümüz itibariyle sivil toplum kuruluşlarının iktisadi ve sosyal fonksiyonları. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. 86-97.

Özeren, B. (2000). İç Denetim, Standartları ve Mesleğin Yeni Açılımları. T.C. Sayıştay Başkanlığı Araştırma/İnceleme/Çeviri Dizisi, No:8, Ankara.

Özdemir, S., (2004), Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar Sosyal Refahın Sağlanmasında Artan Rolü. I. Ulusal Kar Amacı Gütmeyen Kuruluş Kuruluşları Kongresi, Çanakkale.

Özdemir, S., Başel, H., Şenocak, H. (2009). Sivil Toplum Kuruluşlarının (STK) Artan Önemi ve Üsküdar'da Faaliyet Gösteren Bazı STK'lar Üzerine Bir Araştırma. Journal of Social Policy Conferences, Sayı 56, 151-234.

Özkan, C. (2000). Tüm Yönleriyle Dernekler ve Vakıflar, Vergilendirilmesi, Muhasebesi, Hukuku ve Mevzuatı. Yaklaşım Yayınları, Ankara

Özsoy, A. (2003). Kamu Yönetimince Vakıfların Denetimi. Uzmanlık Tezi, Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi, Ankara.

Öztürk, N. (1983). Menşe'i ve Tarihi Gelişimi Açısından Vakıflar. Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara

Özyıldız, R. H. (2000). Kamu Harcama Politikalarının Denetlenmesi ve Performansa Dayalı Bütçe. Hazine Dergisi, 13, 77-87.

Pehlivan, O. (2004). Kamu Maliyesi. Derya Kitapevi, Trabzon

Pehlivanlı, D. (2010). Modern İç Denetim: Güncel İç Denetim Uygulamaları. İstanbul: Beta Yayınları.

Pickett, K., Spencer, H. (2003). The International Auditing Handbook (2nd ed.). Wiley.

Puttick, G., Esch, S. V. (2007). The Principles and Practice of Auditing (Ninth Edition). Cape Town: Juta &Co. Ltd.

Raam, R. B. (1979). Performing & Audit Survey for Operational Audits. International Journel of Goverment Auditing, January,

Reck, J., Lowensohn, S., Wilson, E. (2012). Accountig for Govermental and Nonprofit Entities(16. Edition). Boston: Mc Graw-Hill Education.

Roussey, S. (2002). The Development of International Standards on Auditing. The CPA Journal, 69, 14-20

Salamon, L. M. (1999). America's Nonprofit Sector: A Primer, New York: The Foundation Center, 1999.

Salamon, L. M. (1999). Global civil society dimensions of the nonprofit Sector. The Johns Hopkins Center for Civil Society Studies. Baltimore.

Salamon, L. M., Helmut K. A. (1997). The Civil Society Sector. Society, Vol.: 34, Issue: 2, Jan./Feb.

Sawyer, L. B. (1973). The Practice of Modern Internal Auditing. New York: The Institute of Internal Auditors.

Sawyer, L. B., Mortimer, A., Dittenhofer, A., Scheine, J. H. (2003). Sawyer's Internal Auditing the Practice of Modern Internal Auditing (5nd ed.). The Institute of Internal Auditors.

Saydam, O., Ekici, M. (1998). Türk Medeni Kanunu'na Göre Vakıf. Sev İktisadi İşletmesi Yayınları, İstanbul.

Saymen, F. H. (1960). Türk Medeni Kanunu Şahsın Hukuku., Kenan Matbaası, İstanbul.

Sazil, S. (2006). Dernekler Mevzuatı. Beyaz Yayınları, 1. Baskı, Ankara

Siegel, J. G., Show. J. K. (1983). Theory and Problems of Financial Accounting. New York: MC Grow Hill Book Company.

Seviğ, V. (2007). Dernek veya Vakıflara Ait İktisadi İşletmeler. Dünya Gazetesi, 25.01.2007, 2.

Sevilengül, O. (2003). Genel Muhasebe. (11. Baskı). Gazi Kitabevi, Ankara

Sevim, Ş. (2008). Muhasebe Bilgi Sistemi. Dumlupınar Üniversitesi Yayınları, Kütahya

Sönmez, S. (1983). Toplumsal Gereksinmeler Kaynak Dağıtımı ve Pareto Optimumu. Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara

Sunar, L. (2005). Sivil Toplum Kuruluşları İçin Yönetim Rehberi. Kaknüs Yayınları, İstanbul.

Skinner, R. S., Milburn A. J. (2001). Accounting Standards in Evolution (Second Edition). Toronto: Holt Rinehart and Winston of Canada.

Stettler, H. F. (1982). Auditing Principles. A System Based Approach. New Jersey: Prentice-Hall Inc.

Stead, M., Hastings G., Mc Dermott L. (2006). The Meaning, Effectiveness and Future of Social Marketing. Obesity Review, 8(I), 189-193.

Şahin, N. K. (2016). Sivil Toplum Kuruluşlarından STK Vakıflarda Muhasebe ve Vergi Uygulamaları. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 12(12), 703-718.

Şahin, L., Öztürk, M. (2008). Küreselleşme serüveninde sivil toplum kuruluşları ve Türkiye'deki durumu. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi. 54 (2), 1-29.

Şanlı, Ç. (1980). Türkiye'de Kar Amaçsız İşletmelerin Muhasebe Eğitimi Sorunları. II. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Çeşme, 29.

Şeker S. (2000). Dernek ve Vakıflara Ait İktisadi İşletmelerde Kar Dağıtımı ve Kurum Stopajı. Yaklaşım Dergisi 2000/05

Şimşek, M. (2008). Yeni Dernekler Hukuku. Adalet Yayınları, 1. Baskı, Ankara

Tanör, B., Yüzbaşıoğlu, N. (2004). 1982 Anayasasına Göre Türk Anayasa Hukuku. Beta Yayınları, İstanbul,

Taylor, D. H., Glezen, G. W. (1994). Auditing, Integrated Concepts and Procedures. John Wiley and Sons Inc., USA

T.C. İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı (2013). Uluslararası Sivil Toplum Araştırması, Ankara: İçişleri Bakanlığı Genel Yayın Numarası: 742.

T.C. İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü(2023). https://www.siviltoplum.gov.tr/amasya/dernek-kurulusu

Tek, Ö. B., Özer, P. S. (1999),"Pazar Yönlülük ve Örgütsel Öğrenme Teorilerinin Türkiye'de Kâr Amaçsız Kuruluşlara Uyarlanması. 4. Ulusal Pazarlama Kongresi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Antakya-Hatay

Talas, M. (2011). Sivil Toplum Kuruluşları ve Türkiye Perspektifi. Türklük Bilimi Araştırmaları, (29), 387-401.

Tamer, M. G. (2010). Tarihsel Süreçte Sivil Toplum. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 27(1), 89-105.

Tekin, F. (1992). Türk Vergi Mevzuatı. Açık Öğretim Yayınları, Eskişehir

Tuan, A. K.,Sağlar, J. (2004). İç Denetçinin Örgüt İçerisindeki Yerinin İç Denetim Açısından Önemi. Muhasebe ve Denetime Bakış, 4(11), 1-15.

Türedi, H., Karakaya, G., İldem, M. (2015). Kurumsal Yönetim ve İç Denetim İlişkisi, Sayıştay, 55-74.

Türedi, H., Zor, Ü., ve Gürbüz, F. (2015). Risk Odaklı İç Denetim. Muhasebe ve Finans Dergisi, 1-20.

Türkiye İç Denetim Enstitüsü. (2004). Uluslararası İç Denetim Standartları Mesleki Uygulama Çerçevesi, Deloitte Yayınları, İstanbul:

Türk Medeni Kanunu, Kanun Numarası:4721, Kabul Tarihi:22/11/2001, Yayımlandığı Resmi Gazete 08/12/2001 sayı:24607, chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.4721.pdf

Uçar, B.; Tuluk, S.; Erdoğan, H. (2006). Dernek-Kulüp-Vakıf ile KOBİ vb. İşletmesi, Maliye Muhasebe Vergisi. Adalet Yayınları, Ankara

Uğur, S. (2011). Sivil Toplum Kuruluşlarının Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri., Ekin Yayınları, Bursa

Uluç, Y. (2008) .Vakıflar Hukuku ve Mevzuatı. Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayımları, Ankara

Uslu, A. T., Marangoz, M, (2008), Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşlarda Sosyal Pazarlama ve Çevre Gönüllü Kuruluşlara Yönelik Bir Araştırma, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 10, 1, l09-137.

Uyar, S. (2009). İç Kontrol ve İç Denetim: 5018 Sayılı Kanun Açısından Değerlendirme. Gazi Kitabevi, Ankara

Uzay, Ş. (2003). İç Denetimin Geleceği ve Yeni Eğilimler. 22. Türkiye Muhasebe Eğitim Sempozyumu, 21-25 Mayıs, Antalya

Uzay, Ş. (2003). İşletmelerde Denetimin Etkinliğini Sağlamada Denetim Komitesinin Rolü ve Türkiye'de Uygulanabilirliği. Muhasebe ve Denetime Bakış, 3(8), 71-82.

Uzun, A. K. (1999).“Organizasyonlarda İç Denetim Fonksiyonu ve Önemi. Active Bankacılık ve Finans Dergisi, 1(6), 68-69.

Ürel, G. (2001). Demek ve Vakıfların Vergilendirilmesi. Vergi Dünyası, 67-73.

Üstündağ, S. (2000). Muhasebe Standartları Oluşturulması Süreci. Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, 1(1), 31-57.

Vakıflar Kanunu (2008). Kanun numarası: 5737. Resmi Gazete Sayı: 26800. https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/02/20080227-2.htm.

Vakıflar Yönetmeliği, (2008, 27 Eylül), Resmi Gazete (Sayı: 27010). https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/09/20080927-13.htm.

Vakıflar Genel Müdürlüğü. (2011, 11 Ağustos). Türk Medeni Kanunu'na Göre Kurulan Vakıflar ile İlgili Mevzuat. Vakıflar Genel Müdürlüğü sitesinden alınmıştır. http://www.vgm.gov.tr/menu/kanun/medeni/turkmedeni7.asp.

Vakıfların Vergilendirilmesi Rehberi, (2012), Gelir İdaresi Başkanlığı Yayınları, http://www.gib.gov.tr/fileadmin/user_upload/yayinlar/

Vakıflara Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında Genel Tebliğ (Seri No: 1) (2007). 03 Nisan 2007 Tarih 26482 Sayılı Resmi Gazete, https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/04/20070403-16.htm

Vakıfların Vergilendirme Rehberi (2012). chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.tusev.org.tr/userfiles/image/Image/VAKIFLARIN_VERGILENDIRIILMESI_REHBERI_2012.pdf

Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu (1959), T.C. Resmi Gazete, 10231, 15.06.1959.

Verbruggen, S., Christiaens, J., & Milis, K. (2011). Can resource dependence and coercive isomorphism explain nonprofit organizations' compliance with reporting standards? Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly, 40(2), 5–32.

Vergi Usul Kanunu (1961), T.C. Resmi Gazete, 10703-10705, 10.01.1961. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/10703.pdf

Vishwanath, T., Kaufmann, D. (1999). Towards transparency in finance and governance. Available at SSRN 258978.

Wahyuningsih, H. K., Afandy, D. (2018). Analisis Pelaporan Keuangan Di Yayasan As-Salam Manado (Berdasarkan Psak 45 Dan Psak 101). Jurnal Riset Akuntansi Going Concern, 13(2), 512–528.

Walter, K., Boynton W. C., Zieger, R. E. (1991). Modern Auditing (Fourth Edition). New York: Wiley Inc.

Wilde, O. (2010). The Impact of the Adoption of International Financial Reporting Standards on the Legal Profession. Houston Business and Tax Law Journal, 10, 140-165

Wilkinson, J. W., Cerullo, M. J. (1997). Accounting Information System, Essential Concepts and Application. New Jersey: John Wiley&Sons. Inc.

Wilson, E. R., Kettelus, S. C. (2004). Accounting for Not-for-Profit Organizations (13. Edition).Boston: McGraw Hill/Irvin.

Yediyıldız, B. (2002). Türk Vakıf Medeniyeti. Vakıf ve Kültür, 2(Özel sayı), 21.

Yerli, A. (1993). Vakıf Müessesesinde Gözlemlenen Gelişmeler ve Vakıflara Tanınan Vergi Muafiyeti. Maliye Dergisi, 114, 3-21.

Yıldırım, İ. (2004). Demokrasi Sivil Toplum Kuruluşları ve Yönetişim. Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Yurtsever, G. (2010). Bankacılığımızda İç Kontrol, Beta Yayıncılık, İstanbul.

Yücekök, A.N. (1998). Türk Hukukunda Tüzel Kişilik İstanbul'da STK'ler, İstanbul, 147-148.

Zaif, F. (2004). Avrupa Birliği Denetim ve Denetçiye İlişkin Esasların Uyumlaştırılması (Harmanizasyon) Çalışmaları. Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6(3), 153-177.

Zaim, S. (1997). Sivil Toplum Kuruluşları. Yeni Türkiye, Sivil Toplum Özel Sayısı, Sayı: 18, Kasım–Aralık, 296–302.

MUHASEBE VE VERGİ MEVZUATI

Faruk TAŞYÜREK

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-48-6

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ekim 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Vergiler, vergiyi doğuran olayla birlikte meydana gelmektedir. Vergiyi doğuran olayın tespiti ve takibi ise kahiri ekseriyetle yasal defter kayıtları ile takip edilmektedir. Yasal defterler kayıtları hem kamu otoritesi nezdinde hem de işletmeler nezdinde bir tespite araç olduğu gibi aynı zamanda yasal mevzuatlarla donatılmış mantıksal ve kurgusal bir sürecin de fonksiyonunu icra etmektedir.

Yasal defterler kayıt fonksiyonlarını icra ederken kimi zaman, işletme ile ortakları arasındaki ilişkinin tespit ve kontrolünü sağlarken, kimi zaman işletme ile üçüncü kişiler arasındaki konuların tespit ve kontrolünü sağlamakta ve kimi zamanda işletmeler ile devlet arasındaki konuların tespit ve kontrolünü sağlamaktadır.

Günümüzde işletmeler ile sahip ve ortakları arasındaki belge ve kayıtların tetkik ve tespitleri iç kontroller ve iç denetimler ile bağımsız denetimler aracılığıyla yapılmaktadır. İç kontrol ve iç denetimin kökenleri eskiye dayanırken, bağımsız denetim yeni TTK ile birlikte ülkemiz gündemine girerek, yasal alt yapıya kavuşmuştur. 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Kamu Gözetimi Kurumu Kurulmuş ve bağımsız denetim, denetim standartları ile bağımsız denetçilerin çalışma usul ve esasları anılan kurum mahiyetinde vücut bulmuştur.

İşletmeler ile kamu otoritesi arasındaki hukuki ilişkinin mahiyeti ile bilgi, belge ve yasal kayıtların tektik ve tespiti ise süreç içerisinde mali denetim aracılığıyla yapıla gelmiştir. Mali denetimin fonksiyonlarına bakıldığında bu fonksiyonların çoğunlukla inceleme ve yoklama yöntemi vasıtasıyla sağlanmıştır. Bu kapsamda kamu denetiminin omurgasını oluşturan incelemeler genellikle yasal defter kayıtları ile belgelerin tetkikinden oluşmuştur. İşletmelerin yasal defter kayıtları ile beyanları ve bunların uyumu ise işletmeler ile kamu otoritesinin hukukunu belirler hale gelmiştir.

İşletmeler için hali hazırdaki denetimleri bağımsız denetim ve vergi denetimi şeklinde ikili denetim olarak ifade etmek mümkündür. Bağımsız denetim bağımsız denetçiler aracılığıyla yapılmakta ve başta ortaklar olmak üzere tüm paydaşların hak ve hukukunun korunmasına amaç olarak hizmet etmektedir. Vergi denetimi ise kahiri ekseriyetle Vergi Müfettişleri aracılığıyla yapılmakta ve işletmeler ile kamu otoritesinin mali mevzuat karşısındaki hak ve hukukunu korumayı amaçlamaktadır.

Denetimler yapılırken her bir tespit ve değerlendirmenin yasal dayanağı ortaya konulmaktadır. Yasal dayanak ile tespit edilen hususlar değerlendirilmekte ve Raporlar eşliğinde sonuca bağlanmaktadır. Tespitler yapılırken genellikle bir kısım denetim teknikleri kullanarak, öncelikler belirlenmekte makul güvenceyi oluşturacak çalışmalar yürütülmektedir. İş yoğunluğu, zaman kısıtı, işlemlerin çeşitliliği gibi birçok faktörler ise yapılan denetiminin kalitesini ve kapsamını etkilemektedir.

Etkin bir denetim sağlanırken ve makul güvence oluşturulmaya çalışılırken denetimi yapan tarafından belli başlı bazı konulara bakmak genele bakmaktan daha öncelikli olarak tercih edilmektedir. Bahse konu durum denetimde standartlaşmaya katkı sağladığı gibi aynı zamanda denetlenende de belli başlı bazı konulara daha fazla önem verme zorunluluğunu beraberinde getirmektedir.

Bu çalışmamız uzun yıllar denetim görevi ifa edip çok sayıda inceleme yapan müfettiş gözlüyle hazırlanmış ve muhasebe kayıtları tetkik edilirken öncelikle bakılması gereken konuları ele almıştır. Çalışmadaki birincil amaç muhasebe kayıtlarında bütüncül uyumu sağlamak iken, ikincil amaç **hem denetleyene hem de denetlenene** başta zaman tasarrufu olmak üzere bilgiye kısa yoldan ulaşmak dâhil birçok imkânı birlikte sunmak olmuştur. Bu bağlamda Tek Düzen Hesap Planı ve Muhasebe Uygulamaları Genel Tebliğinin hesap kodları esas alınarak, Bilançoya dâhil tüm hesap kalemleri vergi mevzuatı ve olası sonuçları ile birlikte ele alınmıştır.

Bilanço kalemlerinin vergi mevzuatı karşısındaki durumu ele alınırken asgari ölçüde dikkate edilmesi gereken hususlara öncelik verilmiş, açıklayıcı kısa cümlelerle sıralamalar yapılmıştır. Kısa cümlelerle açıklanan hususlarda dayanak olarak birincil mevzuat esas alınmış yer yer ikincil mevzuatlar ile özelgeler ve yapılan başkaca çalışmalara da atıflarda bulunulmuştur. Dayanağına ulaşılamayan kısımlarda ise engin denetim tecrübesi kullanılarak uygulamada makul olana işaret edilmiştir.

Çalışmamızda yapay zekâ eşliğinde yapılabilecek denetimler için alt yapı oluşturulması da hedeflenmiştir. Bu hedef eşliğinde denetim mantık ve tekniği ile elektronik ortamın bütünleşmesi, zamansal ve mekânsal bütünleşmenin sağlanması tarafımızca vizyon olarak belirlenmiştir.

Belirtilen vizyon eşliğinde Bilanço da yer alan hesap kalemlerinin vergisel özeti çıkartılmıştır. Çıkartılan özet ilerleyen zamanda yenilemeye ve geliştirilmeye tabi tutularak elektronik ortamda da paydaşların kullanımına sunulacaktır. Elektronik ortamda sunulması, adresi ve kullanım şartları yazar tarafından bilahare belirlenecek ve yine yazar tarafından başta sosyal medya hesapla-

rı olmak üzere; tüm iletişim kanallarından kullanıcılara ve okurlara duyurulacaktır.

Yazarın daha sonradan başta sosyal medya hesapları olmak üzere duyurusunu paylaşacağı alanda Bilanço kalemlerinin tamamı özet program halinde kullanıcılara sunulacaktır.

Bu çalışmanın! Verginin paydaşı olan devletimiz ile mükelleflere, denetiminin tarafı olan işletmeler ile müfettiş ve bağımsız denetçilere, akademik çalışmalar ile onun paydaşlarına büyük ve faydalı kolaylıklar sağlarken, aynı zamanda yapay zekâ denetimlerine de katkıda bulunmasını temenni ederim.

Dün dündür, dünü dünde bırakmak lazım. Bu gün bugünkülerle yeni bir şeyler söylemek lazım.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

1. DÖNEN VARLIKLARDA VERGİ MEVZUATI **5**
10. HAZIR DEĞERLER **5**
10.1. Kasa Hesabı ve Vergi Mevzuatı 6
10.2. Alınan Çekler Hesabı ve Vergi Mevzuatı 7
10.3. Bankalar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 8
10.4. Verilen Çekler Hesabı ve Vergi Mevzuatı 10
10.5. Diğer Hazır Değerler Hesabı ve Vergi Mevzuatı 11
11. MENKUL KIYMETLER **12**
11.1. Hisse Senetleri Hesabı ve Vergi Mevzuatı 12
11.2. Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları Hesabı ve Vergi Mevzuatı 13
11.3. Kamu Kesimi Tahvil, Senet ve Bonoları Hesabı ve Vergi Mevzuatı 14
11.4. Diğer Menkul Kıymetler Hesabı ve Vergi Mevzuatı 15
11.5. Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesabı ve Vergi Mevzuatı 16
12. TİCARİ ALACAKLAR **16**
12.1. Alıcılar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 17
12.2. Alacak Senetleri Hesabı ve Vergi Mevzuatı 18
12.3. Alacak Senetleri Reeskontu Hesabı ve Vergi Mevzuatı 19
12.4. Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri Hesabı ve Vergi Mevzuatı 21
12.5. Verilen Depozito Teminatlar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 23
12.6. Diğer Ticari Alacaklar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 24
12.7. Şüpheli Ticari Alacaklar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 25
12.8. Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı Hesabı ve Vergi Mevzuatı 26
13. DİĞER ALACAKLAR **28**
13.1. Ortaklardan Alacaklar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 28
13.2. İştiraklerden Alacaklar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 29
13.3. Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 31
13.4. Personelden Alacaklar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 32
13.5. Diğer Çeşitli Alacaklar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 33
13.6. Diğer Alacak Senetleri Reeskontu Hesabı ve Vergi Mevzuatı 34
13.7. Şüpheli Diğer Alacaklar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 35
13.8. Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı Hesabı ve Vergi Mevzuatı 36
15. STOKLAR **37**
15.1. İlk Madde ve Malzeme Hesabı ve Vergi Mevzuatı 38
15.2. Yarı Mamul Hesabı ve Vergi Mevzuatı 40
15.3. Mamuller Hesabı ve Vergi Mevzuatı 42
15.4. Ticari Mallar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 44
15.5. Diğer Stoklar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 46
15.6. Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesabı ve Vergi Mevzuatı 48

15.7. Verilen Sipariş Avansları Hesabı ve Vergi Mevzuatı 50
17. YILLARA YAYGIN İNŞAAT VE ONARIM MALİYETLERİ 51
17.1. Yıllara Yaygın İnşaat Onarım Maliyetleri Hesabı ve Vergi Mevzuatı 51
17.2. Taşeronlara Verilen Avanslar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 54
18. GELECEK AYLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI 55
18.1. Gelecek Aylara Ait Giderler Hesabı ve Vergi Mevzuatı 55
18.2. Gelir Tahakkukları Hesabı ve Vergi Mevzuatı 56
19. DİĞER DÖNEN VARLIKLAR 57
19.1. Devreden Katma Değer Vergisi Hesabı ve Vergi Mevzuatı 57
19.2. İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabı ve Vergi Mevzuatı 59
19.3. Diğer Katma Değer Vergisi Hesabı ve Vergi Mevzuatı 61
19.4. Peşin Ödenen Vergiler ve Fonlar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 62
19.5. İş Avansları Hesabı ve Vergi Mevzuatı 64
19.6. Personel Avansları Hesabı ve Vergi Mevzuatı 65
19.7. Sayım Tesellüm Noksanları Hesabı ve Vergi Mevzuatı 67
19.8. Diğer Çeşitli Dönen Varlıklar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 68
19.9. Diğer Dönen Varlıklar Karşılığı Hesabı ve Vergi Mevzuatı 69
2. DURAN VARLIKLARDA VERGİ MEVZUATI 70
22. TİCARİ ALACAKLAR 71
22.1. Alıcılar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 71
22.2. Alacak Senetleri Hesabı ve Vergi Mevzuatı 72
22.3. Alacak Senetleri Reeskontu Hesabı ve Vergi Mevzuatı 74
22.4. Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri Hesabı ve Vergi Mevzuatı 75
22.5. Verilen Depozito Teminatlar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 77
22.6. Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı Hesabı ve Vergi Mevzuatı) 78
23. DİĞER ALACAKLAR 80
23.1. Ortaklardan Alacaklar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 80
23.2 İştiraklerden Alacaklar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 82
23.3. Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 83
23.4. Personelden Alacaklar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 84
23.5. Diğer Çeşitli Alacaklar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 85
23.6. Diğer Alacak Senetleri Reeskontu Hesabı ve Vergi Mevzuatı 86
23.7. Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı Hesabı ve Vergi Mevzuatı 87
24. MALİ DURAN VARLIKLAR 89
24.1. Bağlı Menkul Kıymetler Hesabı ve Vergi Mevzuatı 89
24.2. Bağlı Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesabı ve Vergi Mevzuatı 92
24.3. İştirakler Hesabı ve Vergi Mevzuatı 93
24.4. İştiraklere Sermaye Taahhütleri Hesabı ve Vergi Mevzuatı 95
24.5. İştirakler Sermaye Payları Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesabı ve Vergi Mevzuatı 96
24.6. Bağlı Ortaklıklar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 97
24.7. Bağlı Ortaklıklara Sermaye Taahhütleri Hesabı ve Vergi Mevzuatı 100
24.8. Bağlı Ortaklıklar Sermaye Payları Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesabı ve Vergi Mevzuatı 101

24.9. Diğer Mali Duran Varlıklar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 102
24.10. Diğer Mali Duran Varlıklar Karşılığı Hesabı ve Vergi Mevzuatı 103
25. MADDİ DURAN VARLIKLAR 104
25.1. Arazi Ve Arsalar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 104
25.2. Yeraltı Yerüstü Düzenleri Hesabı ve Vergi Mevzuatı 106
25.3. Binalar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 107
25.4. Tesis Makina Cihazlar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 110
25.5. Taşıtlar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 112
25.6. Demirbaşlar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 115
25.7. Diğer Maddi Duran Varlıklar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 116
25.8. Birikmiş Amortismanlar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 118
25.9. Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 119
25.10. Verilen Avanslar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 121
26. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR 122
26.1. Haklar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 123
26.2. Şerefiye Hesabı ve Vergi Mevzuatı 124
26.3. Kuruluş Örgütlenme Giderleri Hesabı ve Vergi Mevzuatı 125
26.4. Araştırma Geliştirme Giderleri Hesabı ve Vergi Mevzuatı 126
26.5. Özel Maliyetler Hesabı ve Vergi Mevzuatı 128
26.6. Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 129
26.7. Birikmiş Amortismanlar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 130
26.8. Verilen Avanslar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 131
27. ÖZEL TÜKENMEYE TABİ VARLIKLAR 133
27.1. Arama Giderleri Hesabı ve Vergi Mevzuatı 133
27.2. Hazırlık Ve Geliştirme Giderleri Hesabı ve Vergi Mevzuatı 134
27.3. Diğer Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 135
27.4. Birikmiş Tükenme Payları Hesabı ve Vergi Mevzuatı 136
27.5. Verilen Avanslar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 137
28. GELECEK YILLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI 139
28.1. Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabı ve Vergi Mevzuatı 139
28.2. Gelir Tahakkukları Hesabı ve Vergi Mevzuatı 140
29. DİĞER DURAN VARLIKLAR 142
29.1. Gelecek Yıllarda İndirilecek KDV Hesabı ve Vergi Mevzuatı 142
29.2. Diğer Kdv Hesabı Ve Vergi Mevzuatı 142
29.3. Gelecek Yıllar İhtiyacı Stoklar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 143
29.4. Elden Çıkarılacak Stoklar İle Maddi Duran Varlıklar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 145
29.5. Peşin Ödenen Vergi İle Fonlar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 147
29.6. Diğer Çeşitli Duran Varlıklar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 148
29.7. Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesabı ve Vergi Mevzuatı 149
29.8 Birikmiş Amortismanlar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 150
3. KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLARDA VERGİ MEVZUATI 151
30. MALİ BORÇLAR 152
30.1. Banka Kredileri Hesabı ve Vergi Mevzuatı 153

30.2. Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 155
30.3. Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri Hesabı ve Vergi Mevzuatı 157
30.4 Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri Faizleri Hesabı ve Vergi Mevzuatı . 158
30.5. Tahvil Anapara Borç Taksit Faizleri Hesabı ve Vergi Mevzuatı 159
30.6. Çıkarılmış Bonolar İle Senetler Hesabı ve Vergi Mevzuatı 161
30.7. Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler Hesabı ve Vergi Mevzuatı 162
30.8. Menkul Kıymetler İhraç Farkları Hesabı ve Vergi Mevzuatı 164
30.9. Diğer Mali Borçlar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 164
32. TİCARİ BORÇLAR 165
32.1. Satıcılar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 166
32.2. Borç Senetleri Hesabı ve Vergi Mevzuatı 167
32.3. Borç Senetleri Reeskontu Hesabı ve Vergi Mevzuatı 169
32.4. Alınan Depozito Teminatlar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 170
32.5. Diğer Ticari Borçlar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 171
33. DİĞER BORÇLAR 172
33.1. Ortaklara Borçlar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 172
33.2. İştiraklere Borçlar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 174
33.3. Bağlı Ortaklıklara Borçlar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 176
33.4. Personele Borçlar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 178
33.5. Diğer Borç Senetleri Reeskontu Hesabı ve Vergi Mevzuatı 178
33.6. Diğer Çeşitli Borçlar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 179
34. ALINAN AVANSLAR 181
34.1. Alınan Sipariş Avansları Hesabı ve Vergi Mevzuatı 181
34.2. Alınan Diğer Avanslar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 182
35. YILLARA YAYGIN İNŞAAT VE ONARIM HAKEDİŞLERİ 184
350.1. Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakkedişleri Hesabı ve Vergi Mevzuatı 184
35.2. Yıllara Yaygın İnşaat Enflasyon Düzeltme Hesabı ve Vergi Mevzuatı 186
36. ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER 187
36.1. Ödenecek Vergi Fonlar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 188
36.2. Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hesabı ve Vergi Mevzuatı 193
36.3. Vadesi Geçmiş Ertelenmiş Veya Taksitlendirilmiş Vergi İle Diğer Yükümlülükler Hesabı ve Vergi Mevzuatı 194
36.4. Ödenecek Diğer Yükümlülükler Hesabı ve Vergi Mevzuatı 195
37. BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI 197
37.1. Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları Hesabı ve Vergi Mevzuatı 197
37.2. Dönem Kârının Peşin Ödenen Vergi Ve Diğer Yükümlülükleri Hesabı ve Vergi Mevzuatı 198
37.3. Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabı ve Vergi Mevzuatı 200
37.4. Maliyet Giderleri Karşılığı Hesabı ve Vergi Mevzuatı 201
37.5. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları Hesabı ve Vergi Mevzuatı 203
38. GELECEK AYLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI 204
38.1. Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabı ve Vergi Mevzuatı 204

38.2. Gider Tahakkukları Hesabı ve Vergi Mevzuatı 205
39. DİĞER KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR 206
39.1. Hesaplanan Katma Değer Vergisi Hesabı ve Vergi Mevzuatı 206
39.2. Diğer Katma Değer Vergisi Hesabı ve Vergi Mevzuatı 209
39.3. Merkez İle Şubeler Cari Hesabı ve Vergi Mevzuatı 210
39.4. Sayım İle Tesellüm Fazlaları Hesabı ve Vergi Mevzuatı 211
39.5. Diğer Çeşitli Yabancı Kaynaklar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 212
4. UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLARDA VERGİ MEVZUATI 213
40. MALİ BORÇLAR 214
40.1. Banka Kredileri Hesabı ve Vergi Mevzuatı 214
40.2. Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 216
40.3. Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri Hesabı ve Vergi Mevzuatı 218
40.4. Çıkarılmış Tahviller Hesabı ve Vergi Mevzuatı 219
40.5. Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler Hesabı ve Vergi Mevzuatı 221
40.6. Menkul Kıymetler İhraç Farkı Hesabı ve Vergi Mevzuatı 222
40.7. Diğer Mali Borçlar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 223
42. TİCARİ BORÇLAR 223
42.1. Satıcılar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 224
42.2. Borç Senetleri Hesabı ve Vergi Mevzuatı 225
42.3. Borç Senetleri Reeskontu Hesabı ve Vergi Mevzuatı 227
42.4. Alınan Depozito Teminatlar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 228
42.5. Diğer Ticari Borçlar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 229
43. DİĞER BORÇLAR 230
43.1. Ortaklara Borçlar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 230
43.2. İştiraklere Borçlar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 232
43.3. Bağlı Ortaklıklara Borçlar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 234
43.4. Diğer Borç Senetleri Reeskontu Hesabı ve Vergi Mevzuatı 235
43.5. Kamuya Olan Ertelenmiş Veya Taksitlendirilmiş Borçlar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 237
43.6. Diğer Çeşitli Borçlar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 238
44. ALINAN AVANSLAR 239
44.1. Alınan Sipariş Avansları Hesabı ve Vergi Mevzuatı 239
44.2. Alınan Diğer Avanslar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 241
47. BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI 242
47.1. Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabı ve Vergi Mevzuatı 243
47.2. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları Hesabı ve Vergi Mevzuatı 244
48. GELECEK YILLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI 245
48.1. Gelecek Yıllara Ait Gelirler Hesabı ve Vergi Mevzuatı 245
48.2. Gider Tahakkukları Hesabı ve Vergi Mevzuatı 246
49. DİĞER UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR 247
49.1. Gelecek Yıllara Ertelenen Veya Terkin Edilen KDV Hesabı ve Vergi Mevzuatı 247
49.2. Tesise Katılma Payları Hesabı ve Vergi Mevzuatı 249

49.3. Diğer Çeşitli Yabancı Kaynaklar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 250
5. ÖZKAYNAKLARDA VERGİ MEVZUATI 250
50. ÖDENMİŞ SERMAYE 251
50.1. Sermaye Hesabı ve Vergi Mevzuatı 251
50.2. Ödenmemiş Sermaye Hesabı ve Vergi Mevzuatı 254
50.3. Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları Hesabı ve Vergi Mevzuatı 255
50.4. Sermaye Düzeltmesi Olumsuz Farkları Hesabı ve Vergi Mevzuatı 257
52. SERMAYE YEDEKLERİ 258
52.1. Hisse Senedi İhraç Primleri Hesabı ve Vergi Mevzuatı 258
52.2. Hisse Senedi İptal Kârları Hesabı ve Vergi Mevzuatı 260
52.3. Maddi Duran Varlıklar Yeniden Değerleme Artışları Hesabı ve Vergi Mevzuatı 260
52.4. İştirakler Yeniden Değerleme Artışları Hesabı ve Vergi Mevzuatı 261
52.5. Diğer Sermaye Yedekleri Hesabı ve Vergi Mevzuatı 262
54. KAR YEDEKLERİ 263
54.1. Yasal Yedekler Hesabı ve Vergi Mevzuatı 264
54.2. Statü Yedekleri Hesabı ve Vergi Mevzuatı 265
54.3. Olağanüstü Yedekler Hesabı ve Vergi Mevzuatı 265
54.4. Özel Fonlar Hesabı ve Vergi Mevzuatı 266
57. GEÇMİŞ YILLAR KARLARI 268
57.1. Geçmiş Yıllar Karları Hesabı ve Vergi Mevzuatı 269
58. GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI 270
58.1. Geçmiş Yıllar Zararları Hesabı ve Vergi Mevzuatı 271
59. DÖNEM NET KARI (ZARARI) 272
59.1. Dönem Net Karı Hesabı ve Vergi Mevzuatı 273
59.2. Dönem Net Zararı Hesabı ve Vergi Mevzuatı 275

KAYNAKÇA 279

Kaynakça

http://www.muhasebesitesi.com/150-ilk-madde-ve-malzeme-giderleri-hesabi.html

https://dengeakademi.com/Files/Article/Guray2013VadeliCek.pdf

https://www.ozdogrular.com/v1/content/view/21499/

Ankara Vergi Dairesi Başkanlığı 21/02/2012 Tarih ve B.07.1.GİB.4.06.18.02-32323-7986-282 sayılı özelgesi

Büyük Mükellefler Vergi Dairesi Başkanlığının 24/02/2016 Tarih ve 64597866-105[280-2016]-3601 sayılı özelge

Büyük Mükellefler Vergi Dairesi Başkanlığı'nın 24.07.2014 tarih ve 64597866-105[280-2014]-122 sayılı özelgesi

Bursa Vergi Dairesi Başkanlığı tarafından verilen 02.02.2011 tarih ve B.07.1.GİB.4.16.17.02-VUK-10-57-12 sayılı özelge

Bursa Vergi Dairesi Başkanlığı Tarafından Verilen 02.02.2011 tarih ve B.07.1.GİB.4.16.17.02-VUK-10-57-12 sayılı özelge

İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı Tarafından Verilen 22.02.2016 tarih ve 39044742-KDV.21-14541 sayılı Özelge

İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı Tarafından Verilen 17.01.2017 tarih ve 62030549-125[30-2015/280]-14801sayılı Özelge

Büyük Mükellefler Vergi Dairesi Başkanlığı tarafından verilen 24.07.2014 tarih ve 64597866-105[280-2014]-122 sayılı özelge

Danıştay 3. Dairesi E: 2008/3413 K: 2010/3636

- 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası
- 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu
- 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu
- 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu
- 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu
- 488 Sayılı Damga Vergisi Kanunu
- 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
- 5510 Sayılı Sosyal Güvenlik Kanunu
- 1 Seri Nolu Tek Düzen Hesap Planı ve Muhasebe Uygulamaları Genel Tebliği
- 1 Seri Nolu Katma Değer Vergisi Kanunu Genel Tebliği
- 1 Seri Nolu Kurumlar Vergisi Kanunu Genel Tebliği
- 240 Seri Nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği

- 257 Seri Nolu Gelir Vergisi Genel Tebliği
- Halka Açık Olmayan Şirketlerde Kayıtlı Sermaye Sistemine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ
- Satım, L. ve Süphandağ, C. (2010). Şerefiyenin Vergisel Açıdan Değerlendirilmesi. *Vergi Raporu*, *131*, 38-42.

MUHASEBE KAYIT TEKNİĞİNİN ve FİNANSAL RAPORLAMANIN ESASLARI

MUHASEBEYE GİRİŞ

- Çift Taraflı Kayıt Yönteminin Temelleri, Tarihi Dayanakları ve Günümüz Muhasebe Kayıt Tekniğinin Esasları
- Finansal Tablolar İle İşletmelerin Durumunu Anlama
- Seçilen Temel Hesaplar İle Tekdüzen Hesap Planının İşleyişi
- Çift Taraflı Kayıt Yöntemini Kavramaya Yönelik Örnekler İle Uygulamalı Anlatım

Adem YILDIRIM

2. Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-46-2

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Adem YILDIRIM

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Ekim 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinyayinevi.com

ÖNSÖZ

Çağlar boyunca, insanlığın varoluşundan bu yana hesaplaşma ihtiyacı muhasebenin doğuşuna neden olmuştur. Muhasebe özellikle kapitalist ekonomik sistemin gelişimin bir aracı hatta kapitalist sistemin tetikleyicisi olduğu değerlendirilir.

Muhasebe ekonomin rakamlardan oluşan hikâyesine anlam kazandırır. Rakam yığınların kontrol edilebilir biçimde arşivler özet bilgiler haline getirerek herkesin kullanabileceği anlaşılır tablolar haline getirir.

Muhasebe, ekonomik faaliyetlerin izlenmesi, kaydedilmesi ve yığın bilgiden anlamlı raporlar hazırlanarak analiz edilmesi olarak tanımlanabilir. Bu açıdan muhasebe, işletme ve ülke yöneticilerine, alacakları kararlara dayanak teşkil edecek, yol gösterecek veri hazırlar. Yöneticilere kılavuzluk yapar.

Dolayısıyla toplumun her kesimi az ya da çok muhasebeyle karşı karşıya gelir. Bu kesimler muhasebe tarafından üretilmiş bilgileri kullanıp kararlar alır. Kararlarına dayanak olan bilgi ne kadar güvenilir, ne kadar doğru ve kararın almasını kolaylaştırıcı olursa, muhasebe bilgisi o derece faydalı olur..

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki yoğun değişimle birlikte ekonomik hayat daha bir karmaşık hale gelmiş, işletme büyüklükleri, ekonomik hacimler devasa boyutlara ulaşmış, işletmelerin durumlarını ölçme ve değerlendirmede muhasebeye daha fazla ihtiyaç duyulur olmuştur.

Muhasebe, bilgi yığınlarının kaydedilme aşamasıyla başlayıp, tarafların kullanabileceği faydalı, işletmelerin gerçek durumunu yansıtan finansal veriler oluşturur. Kayıt aşaması muhasebenin teknik tarafıdır. Bilginin arşiv kısmını ilgilendirir. Muhasebenin teknik tarafı ile bir şekilde yolu kesişmeyecek kişililer için, muhasebenin çıktısı olan finansal tabloların okunmasını sağlayacak muhasebe bilgisi, genel finansal okuryazarlık için yeterli görülür.

Ancak bir şekilde muhasebenin arşiv kısmı olan, muhasebe kayıtları, defter ve belgeleri ile ilişki içine girecek olanların, muhasebe kayıt diline hakim olması beklenir. Muhasebenin teknik tarafı olarak değerlendirilen ve geçmişi çok eskilere dayanan teknik, çift taraflı kayıt tekniği olarak adlandırılan bir tekniktir. Muhasebe kayıt tekniğinin temeli, matematiksel bir eşitliğe dayanır. Günlük dilde kullanılan ***alacaklandırmak*** ve ***borçlandırmak*** gibi kavramların kelime anlamından farklı bir anlamda kullanımı, ilk bakışta muhasebenin karmaşık bir yapısı olduğu değerlendirmesine neden olur. Ancak meşhurların deyimiyle, çok uzun zamandır kurulmuş ve hiç şaşmayan bir saat gibi, tıkır tıkır işleyen bir sistemdir. Çok basit ama en ufak hatayı barındırmayan bir tekniktir. Ezberi reddeden, mantığının kavranmasıyla anlaşılır bir sistemdir.

Bu çalışma, yalın ama muazzam bir şekilde işleyen "***çift taraflı kayıt tekniğinin***" mantığının anlaşılmasını sağlayacak bir yaklaşımla kaleme alınmıştır. Sonrasında, ülkemiz muhasebe uygulaması anlatılmıştır.

Ülkemizde muhasebe uygulaması, 1994 yılından itibaren Tekdüzen Hesap Planı'na göre yürütülmekte, belli büyüklükte ve özellikte olan işletmeler ise uluslararası muhasebe standartlarına göre raporlama yapmaktadırlar. Günümüz muhasebe uygulaması, Tekdüzen Hesap Planı esas alınarak anlatılmıştır. Tekdüzen Hesap Planı'nın tüm hesapları ve sırasıyla

değil, pratik hayatta çoklukla kullanılan hesaplar, kendi içinde pedagojik bir sıralamaya sokularak anlatılmıştır.

Bu çalışmanın, üniversitelerde okutulmakta olan muhasebe derslerine kaynak bir kitap olması amaçlanmıştır. Muhasebeyle ilk kez karşılaşanların mantığını kavraması hedefi doğrultusunda, bir anlatım yapılmıştır.

Kitabın muhakkak kusurları olacaktır. Daha güzelini hazırlama gayretimize, yapılacak eleştiriler destek olacaktır. Olumlu ya da olumsuz görüş ve önerileriniz için şimdiden teşekkür ederiz. Saygılarımla….

Ekim 2023

Öğr. Gör. SMMM Adem YILDIRIM

ayildirim@uludag.edu.tr

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM: BÖLÜM: BİLANÇO - MUHASEBE EŞİTLİĞİ ve ÇİFT TARAFLI KAYIT TEKNİĞİ

1. İŞLETME VE MUHASEBE 3
2. TEMEL MUHASEBE EŞİTLİĞİ 3
2.1. Muhasebe Eşitliği, İşletmelerin Varlıkları ve Varlıkların Kaynağı 3
2.2. Muhasebe Eşitliğinin Temeli; Kişilik Kavramı 7
3. BİLANÇO; MUHASEBE EŞİTLİĞİNİN ÇİZELGE OLARAK SUNUMU 8
4. FİNANSAL İŞLEMLERİN MUHASEBE EŞİTLİĞİNE ETKİSİ: BİLANÇO ÜZERİNDEN İŞLETMENİN FİNANSAL DURUMUNUN İZLENMESİ 10
5.BİLANÇO VE BİLANÇO EŞİTLİĞİ KAVRAMININ ÖRNEK UYGULAMA EŞLİĞİNDE ANLATIMI 17
6.UYGULAMALAR – ÖRNEK SORULAR 26

2. BÖLÜM: MUHASEBEDE HESAP KULLANIMI ve ÇİFT TARAFLI KAYIT TEKNİĞİNDE HESAPLARIN İŞLEYİSİ

1. ÇİFT TARAFLI KAYIT TEKNİĞİ HAKKINDA GENEL DEĞERLENDİRME 31
2. DEFTERLERE – HESAPLARA YAPILACAK KAYITLARDA ALACAKLANDIRMAK VE BORÇLANDIRMAK DEYİMLERİNİN İLK KULLANILIŞI 32
3. ÇİFT TARAFLI KAYIT YÖNTEMİNİN İŞLEYİŞİNDE HESAPLARA İHTİYAÇ DUYULMASI; BİLANÇODAN HESABA, HESAPTAN BİLANÇOYA 33
4. ÇİFT TARAFLI KAYIT YÖNTEMİNDE FİNANSAL İŞLEMLERİN BİLANÇO YERİNE HESAPLAR ARACILIĞIYLA TAKİP EDİLMESİ 35
4.1. Hesap Kullanımına Neden İhtiyaç Duyulmuştur 35
4.2 Hesabın Şekli 36
4.3. Hesapların Çalışma Yöntemi 37
5.FİNANSAL İŞLEMLERİN ETKİLERİNİN HESAPLAR ARACILIĞIYLA TAKİP EDİLMESİ: ÇİNÇE İŞLETMESİ ÖRNEK UYGULAMA 47
6.HESAPLARA İLİŞKİN KULLANILAN KAVRAMLAR 55
7.TİCARİ MALLAR İÇİN TEK HESAP YERİNE ÜÇ HESAP KULLANILMASI: KAR/ZARAR HESABI YERİNE GELİR VE GİDER HESAPLARININ KULLANIMI, ÇİNÇE İŞLETMESİ ÖRNEK UYGULAMA 56
7.1. Kar/Zarar Hesabı Yerine Gelir ve Gider Hesaplarının Kullanımı 56
7.2. Ticari Mallar İçin Tek Hesap Yerine Üç Hesap Kullanılması 57

3. BÖLÜM: TEKDÜZEN HESAP PLANININ GENEL YAPISI VE MUHASEBE SÜRECİ

1. MUHASEBE UYGULAMA GENEL TEBLİĞİ, TEKDÜZEN HESAP ÇERÇEVESİ VE HESAP PLANI GENEL YAPISI 61
1.1.Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ve Tekdüzen Hesap Planının Genel Yapısı 61
1.2.Tekdüzen Hesap Planı'nda Hesap Sınıfları 62
1.3.Tekdüzen Hesap Planında Maliyet Hesapları (7/A Seçeneği) 62
2.BİLANÇONUN BİÇİMSEL YAPISI 63
3.BİLANÇO FORMATLARI 65
4. BİLANÇO KALEMLERİ HAKKINDA AÇIKLAMALAR 66
5. MSUGT'NE GÖRE GELİR TABLOSUNUN BİÇİMSEL YAPISI VE BİLANÇO İLE İLİŞKİSİ 70
6.TEMEL İŞLETME FAALİYETLERİ VE TEKDÜZEN HESAP PLANINA GÖRE MUHASEBELEŞTİRİLMESİ 73
7.MUHASEBE SÜRECİ 74
8.YEVMİYE MADDESİ TÜRLERİ 77

4. BÖLÜM: KATMA DEĞER VERGİSİ

1. İŞLETMELERİN KATMA DEĞER VERGİSİ SORUMLULUKLARI 81
2. KDV MAHSUP İŞLEMİ; ÖDENECEK VEYA DEVREDEN KDV'NİN HESAPLANMASI VE MUHASEBELEŞTİRİLMESİ 83
2.1. Mahsup İşleminin Muhasebe Kaydı 84
2.2. Alış ve Satış İşlemlerinde KDV Muhasebe Kaydı 85
3. İŞLETMELERİN KDV BEYAN SORUMLULUĞU 85
4. KDV DAHİL KDV HARİÇ BEDEL VE KDV MATRAHI 86

5 BÖLÜM: TEKDÜZEN HESAP PLANINA GÖRE TİCARİ MALALARIN MUHASEBE İŞLEMLERİ

1. TEKDÜZEN HESAP PLANINA GÖRE TİCARİ MALLARIN TAKİBİNDE KULLANILAN HESAPLARIN GENEL OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ 89
2. SÜREKLİ ENVANTER - ARALIKLI ENVANTER YÖNTEMLERİ TİCARİ MALLARIN MALİYETİNİN BELİRLENME SIKLIĞI 91
3. TİCARİ MAL ALIŞLARININ MUHASEBELEŞTİRİLMESİ 91
4. TİCARİ MAL SATIŞLARININ MUHASEBELEŞTİRİLMESİ 92
5. TİCARİ MALLARIN TAKİBİNDE KULLANILAN HESAPLARA İLİŞKİN MSUGT'NDE YER ALAN AÇIKLAMALAR 94
6. ALIŞ İADE VE İNDİRİM / SATIŞ İADE VE İNDİRİM 97
7. ALINAN VE VERİLEN SİPARİŞ AVANSI 100
8. STOKLARDA DEĞERLEME 102
8.1. Stok Değerleme, Stok Maliyetlerini Hesaplama (Takip) Yöntemleri 102
8.2. Stok Değerleme Yöntemleri: Genel Uygulama (FİFO, LİFO, Ortalama) 104
9. STOKLARIN MUHASEBELEŞTİRİLMESNDE ÖZELLİKLİ KONULAR 112
9.1. Nakliye Masraflarının Muhasebeleştirilmesi 112
9.2. Konsinye Mallar 114

6. BÖLÜM: KASA VE BANKA HESAPLARI TEKDÜZEN HESAP PLANINA GÖRE NAKİT İŞLEMLERİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

1. NAKİT İŞLEMLERİ FAALİYET DÖNGÜSÜ VE DÖNEN VARLIKLAR 117
2. TEKDÜZEN HESAP PLANINDA DÖNEN VARLIK GRUPLARI 117
3. TEKDÜZEN HESAP PLANINDA HAZIR DEĞER HESAPLARI 118
4. NAKİT HAREKETLERİ VE KASA HESABININ İŞLEYİŞİ 119
4.1.Kasanın Kullanımının Yasaklandığı Bankacılık Sisteminden Yapılması Gereken Ödemeler 119
4.2.Yabancı Paralı İşlemler ve Kasa Hesabı 120
4.3. Kasa Hesabının Envanteri 124
5. BANKA İŞLEMLERİ VE BANKALAR HESABININ İŞLEYİŞİ 125
5. ÇEKLER, ÇEK BANKA İLŞKİSİ VE MUHASEBE KAYITLARI 128
5.1 Ticaret Hukukunda Kambiyo Senetleri: Bono, Poliçe ve Çek 128
5.2 Çeklerin Muhasebeleştirme İlkeleri ve Banka Hesabı İle İlişkisi 131
5.3 Çek İşlemleri Muhasebe Kayıtları 134
6. DİĞER HAZIR DEĞERLER 136

7. BÖLÜM: TİCARİ ALACAK VE TİCARİ BORÇLARIN TEKDÜZEN HESAP PLANINA GÖRE MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

1. ALACAK VE BORÇLARIN TEKDÜZEN HESAP PLANI AÇISINDAN SINIFLANMASI 139
2. TİCARİ ALACAKLAR VE BORÇLAR 140
3. ALACAK VE BORÇ SENETLERİ: KIYMETLİ EVRAKLAR 141
4. TEKDÜZEN HESAP PLANINDA YER ALAN TİCARİ ALACAKLAR VE TİCARİ BORÇLAR İLE İLGİLİ HESAPLAR VE AÇIKLAMALARI 142
5. ALACAK VE BORÇ SENETLERİ İLE İLGİLİ İŞLEMLER VE MUHASEBE KAYITLARI 143

98 BÖLÜM: İŞLETME GİDERLERİ VE TEKDÜZEN HESAP PLANINA GÖRE MUHASEBELEŞTİRME ESASLARI

1. İŞLETME FAALİYETLERİNİN SONUCU: DÖNEMİN KAR VEYA ZARARI 149
2. TEKDÜZEN HESAP PLANI'NDA GELİR VE GİDER HESAPLARI 150
3. TEKDÜZEN HESAP PLANI'NDA MALİYET HESAPLARI 151
4. ÇEŞİTLİ GİDERLER VE MUHASEBE KAYITLARI 152
4.1. İşletmelerin Kira Giderleri Muhasebe Kayıtları 152
4.2. Araç Yakıt Masrafı Muhasebe Kayıtları 154
4.3. Elektrik Gideri Muhasebe Kayıt Örneği (Elektrik Faturası) 154
4.4. Ücret Hesaplamaları ve Muhasebe Kayıtları 156
4.5. Kırtasiye Malzemesi Alımı Muhasebe Kayıtları 159
5. DÖNEM AYARLAMA HESAPLARI DÖNEMSELLİK KAVRAMI VE MUHASEBE KAYITLARI 159
5.1. Tekdüzen Hesap Planında Yer Alan Dönem Ayarlayıcı Hesaplar 159
5.2. Gelecek Aylara (Yıllara) Ait Giderler Yani Peşin Ödenmiş Giderler 160
5.3. Kasko Bedeli; Peşin Ödenmiş Giderlerin Muhasebeleştirilmesi 161
5.4. İşletmelerin Kira Gelirlerinin Muhasebe Kayıtları (Gelir Tahakkukları) 162
6. Maliyet Hesaplarının Sonuç Hesaplarına Devri 162
7. GELİR- GİDER HESAPLARININ, KAR/ZARAR HESABINA DEVRİ, GELİR-GİDER HESAPLARININ KAPATILMASI 165

9. BÖLÜM: BÖLÜM: DURAN VARLIKLAR VE AMORTİSMAN

1. DURAN VARLIKLAR 175
2. DURAN VARLIK, TİCARİ MAL VEYA İŞLETME MALZEMESİ AYIRIMI 176
3. TEKDÜZEN HESAP PLANINDA DURAN VARLIK GRUPLARI 177
4. TEKDÜZEN HESAP PLANINDA MADDİ DURAN VARLIK HESAPLARI 178
5. MADDİ DURAN VARLIKLARIN GİDERLEŞTİRİLMESİ VE AMORTİSMAN 179
6. MADDİ DURAN VARLIK ALIM MUHASEBE KAYDI 182
7. AMORTİSMAN HESAPLAMA YÖNTEMLERİ VE MUHASEBE KAYDI 184
7.1.Doğrusal (Normal) Amortisman Yöntemine Göre Amortisman Hesaplama 185
7.2. Azalan Bakiyeler Yöntemine Göre Amortisman Hesaplama 186
7.3. Amortisman Muhasebe Kayıtları 187
8.MADDİ DURAN VARLIKLAR İÇİN ALIŞTAN SONRA YAPILAN HARCAMALAR 189
9.MADDİ DURAN VARLIKLARIN SATIŞ MUHASEBE KAYDI 190
10. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIK HESAPLARI 191
10.1.Yazılım Alış Muhasebe Kaydı 192
10.2.Kuruluş Örgütlenme Gideri Muhasebe Kaydı 192
10.3.Kiralanan Varlıklar İle İlgili Yapılan Harcamaların Muhasebe Kaydı (Özel Maliyetler) 193

10. BÖLÜM: MALİ BORÇLAR: BANKA KREDİLERİ

1. TEKDÜZEN HESAP PLANINDA KISA VE UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR 197
1.1. Kısa Ve Uzun Vadeli Yabancı Kaynak Hesap Grupları (3–4) 197
1.2. Mali (Finansal) Borçlar Hesapları 197
2. BANKA KREDİLERİ HESAPLARININ İŞLEYİŞİ 198
2.1. Kısa Vadeli Kredinin Çekilip Aynı Yıl İçinde Ödenmesi 199
2.2. Kısa Vadeli Kredinin Çekilip Sonraki Yıl Ödenmesi 199
2.3. Uzun Vadeli Kredi Kullanımı 201
2.4. Banka Ödeme Planı Üzerinden Kredilerin Muhasebeleştirilmesi 203

11. BÖLÜM: ÖZKAYNAKLAR MENKUL KIYMETLER VE MALİ DURAN VARLIKLAR

1. ÖZKAYNAKLAR HESAP SINIFINA (5) AİT TÜM HESAP GRUPLARI VE HESAPLAR 207
2. İŞLETMELERİN KURULUŞU SERMAYE HESAPLARININ KULLANIMI 208
2.1. Şahıs İşletmelerin Kuruluşu, Sermaye Hesaplarının Kullanımı 208
2.2. Şirketlerin Kuruluşu, Sermaye Hesaplarının Kullanımı 208
3. KAR DAĞITIMI KARIN SERMAYEYE EKLENMESİ YEDEKLER VE VERGİ 209
3.1. Şahıs İşletmelerinin Kar Dağıtımı Karın Sermayeye Eklenmesi Yedekler ve Vergi 209
3.2. Şirketlerde Kar Dağıtımı Karın Sermayeye Eklenmesi Yedekler ve Vergi 209
4. MENKUL KIYMETLER VE MALİ DURAN VARLIKLAR 212
4.1.İşletmelerin Başka Şirketlerin Hissesini Satın Alması: Başka Şirkete Ortak Olma 212
4.2. Kısa Süre Elde Tutma Amacıyla Hisse Senedi Satınalma 213
4.3. Hisse Senedi Satınalma Ve İhraç: Karşılaştırma (110 Hisse Senetleri Ve 500 Sermaye Hs) 215
4.4. Tahvil Alımı 216

12. BÖLÜM: GENEL UYGULAMA: MONOGRAFİ

1.ÇÖZÜMLÜ MONOGRAFİ - UYGULAMA: TÜM SÜREÇ 219
2.ÇÖZÜMSÜZ MONOGRAFİ - UYGULAMA: TÜM SÜREÇ 228

13. BÖLÜM: MUHASEBENİN KURALLARI (MUHASEBE KURAMI)

1. MUHASEBENİN TANIMI, DOĞUŞU VE GELİŞİMİ 237
2. MUHASEBENİN FONKSİYONLARI 238
3. FİNANSAL RAPORLAMAMIN MUHASEBEDEKİ YERİ ve ÖNEMİ 239
4. MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ 240
5. KAYIT VE RAPORLAMA SİSTEMİ OLARAK MUHASEBE ve ÜLKEMİZ UYGULAMALARI 244
6. MUHASEBENİN KURALLARI 246
7. MUHASEBENİN TEMEL KAVRAMLARI 247
8. GENEL KABUL GÖRMÜŞ MUHASEBE İLKELERİ VE MALİ TABLOLARIN ÖZELLİKLERİ 252
8.1. Bilanço İlkeleri 252
8.2. Gelir Tablosu İlkeleri 255
8.3. Muhasebe Politikaları 256

EKLER 261

KAYNAKÇA 267

KAYNAKÇA

1. AĞCA Ahmet, ALAGÖZ Ali, ERDOĞAN Melih, AZALTUN Murat, **Muhasebe Bilgi Yönetimi,** Anadolu Üniversitesi Yayın No: 2967, 2013, sf. 42, Şekil: James A. Hall, Accounting İnformation Systems, 7. Baskı, South Western Cengage Learning, Us, 2011
2. AKDOĞAN Nalan, SEVİLENGÜL Orhan, **Tek Düzen Muhasebe Sistemi Uygulaması**, İSMMO Yayını, 13.Baskı, 2007
3. AKGÜÇ Öztin, **Finansal Yönetim**, Avcıol Basım-Yayın:7, 1998
4. AKMUT Özdemir, AKTAŞ Ramazan, AYKAÇ Burhan, DOĞANAY M. Mete, DURUKAN Tülin, MÜFTÜOPLU M. Tamer, YÜKSEL Öznur, **Girişimciler İçin İşletme Yönetimi**, Gazi Yayınları, 2003
5. ARIKAN Türkan, **Muhasebe Teknik**, Der Yayınları, 1982
6. ARIKBOĞA Dursun, **Finansal Muhasebe**, Der Yayınları,2.Baskı, 2013
7. ATABEY N. Ata, PARLAKKAYA Raif, KURŞUNEL Fahri, ALAGÖZ Ali, **Ticaret ve Muhasebe Belgeleri**, Nobel Yayın Dağıtım, 2001
8. ATAMAN Ümit, **Genel Muhasebe**, Türkmen Kitabevi, 9. Baskı, 2013
9. ARZOVA S. Burak**, Finansal Muhasebe**, Türkmen Kitabevi, 3.Baskı, 2015
10. BAYAZITLI Ercan, ÇELİK Orhan, GÜRDAL Kadir, **Genel Muhasebe**, Siyasal Kitabevi, 2015
11. BİLEN Abdulkadir, KUTUKIZ Doğan, AYDEMİR İsmail, ALTIBAY Ali, KISACIK Harun, NEFES Harun, **Neden ve Niçinleri İle Temel Muhasebe Teori ve Uygulamalar**, Detay Yayıncılık, 2016
12. BÜYÜKMIRZA Kamil, **Maliyet ve Yönetim Muhasebesi**, Gazi Yayınevi, 2003, 9. Baskı,
13. CAN Halil, TUNCER Doğan, AYHAN Doğan Yaşar, **Genel İşletmecilik Bilgileri**, Siyasal Kitabevi, 12. Baskı, 2001
14. CEMALCILAR Özgül, **Genel Muhasebe Teori ve Uygulama**, Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayın No: 102, 1976
15. CEMALCILAR Özgül, BENLİGİRAY Yılmaz, SÜRMELİ Fevzi, **Genel Muhasebe**, Anadolu Üniversitesi Yayın No; 1341, Mayıs 2002
16. CİVELEK Muzaffer, **Maliyet Muhasebesi**, Detay Yayıncılık, Eylül 2002
17. DERAN Ali, SAVAŞ İncilay, **Maddi Olmayan Duran Varlıkların Değerleme Ve Finansal Tablolarda Sunum Esasları,** C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 14, Sayı 2, 2013
18. DOKUR Şükrü, KAYGUSUZ Sait, **Finansal Muhasebe,** Dora Yayınları, 2.Baskı, 2009,
19. ERKAL Zekeriya Emre, **Muhasebe: Değerleme Ve Dönem Sonu İşlemleri**, İstanbul Üniversitesi Açık Ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, Erişim 08.05.2020
20. ESEN Özgür Muhittin, **Genel Muhasebe Ders Kitabı**, İstanbul Üniversitesi Açık Ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, Erişim 08.05.2020
21. ELİTAŞ Cemal, **Muhasebe Hilelerinin Önlenmesinde Sarbanes – Oxley Yasası ve Alman On Adım Programının Karşılaştırılması: Türkiye İçin Yol Haritası**", Gazi Kitabevi, 2012.
22. GİDERSOY Bağan, **Genel Muhasebe**, İstanbul Üniversitesi Açık Ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, Erişim 08.05.2020
23. GÜVEMLİ Oktay, **Çift Yanlı Kayıt Yönteminin Kısa Tarihi ve Bir Teori**, Ordu SMMMO Yayınları, 2018
24. HİÇŞAŞMAZ Mazhar, **Muzaaf Muhasebe Usulünün Kurucusu Luca Paciolo Eseri ve Tesirleri**. Ankara: Ajans Türk Matbaası, 1958, Sf. 25.

25. İBİŞ Cemal, ÇATIKKAŞ Özgür, BAHADIR Oğuzhan, ÇANAKÇIOĞLU Mustafa, PAMUKÇU Nevzat, BURSALI Halim, **Tekdüzen Hesap Planı Çerçevesinde İşletmelerde Vergi Usul İncelemeleri ve Muhasebe Uygulamaları**, 2016
26. KARASİOĞLU Fehmi, **Finansal Muhasebe**, Nobel Kitabevi,2014
27. KÜÇÜKSAVAŞ Nihat, **Finansal Muhasebe**, Beta, 14.Baskı, 2016
28. KOÇ YALKIN Yüksel, **Genel Muhasebe İlkeler ve Uygulamalar**, Nobel Yayın Dağıtım,15. Baskı, 2006
29. LUECKE Richard, **Yöneticinin El Kitabı**, (Ümit ŞENSOY, Çeviri), İş Bankası Kültür Yayınları, 3. Basım, 2015, Sf. 279
30. MAÇ Mehmet, KDV-6 Ekitap, https://www.denet.com.tr/vergi/dosyalar/kdv6/KDV6-8.pdf, Erişim Aralık 2020,
31. OKTAY ÖZDEMİR Saibe, Kitap Bölümü, Sosyal Bilimler Ansiklopedisi, TÜBİTAK Bilim Yayınları, 2.Basım, 2022
32. ÖZASLAN İsmail, **Muhasebe**, İstanbul Ticaret Odası Eğitim Yayınları Serisi, 1978
33. ÖZGE ERSÖZ Olcay, ERSÖZ Süleyman, **İşletmelerde Bilgi Sistemleri**, Nobel Yayınları, 1. Basım, 2015
34. ÖZGÜR Feridun, **Muhasebe Prensipleri**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 2.Baskı, 1973
35. PARLAKKAYA Raif, **Muhasebe Belgeleri Ders Notları**, Nobel Yayınevi, 1. Basım, 2010
36. SAYIM Ferhat, **Genel Muhasebe**, Seçkin Yayınları, 2018
37. SAĞLAM Necdet, **Tekdüzen Muhasebe Sistemi ve Uygulaması**, Maliye ve Hukuk Yayınları, 2. Baskı, 2007
38. SERTOĞLU Sabahattin, **Muhasebe**, Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayınları No: 7/1, 1971
39. SÜRMELİ Fevzi, BENLİGİRAY Yılmaz, **Genel Muhasebe**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2000
40. SEVİLENGÜL Orhan, **Genel Muhasebe**, Gazi Kitabevi, 17.Baskı, 2014
41. SELİMOĞLU Seval, KAYA Ergün ve Diğerleri, **Envanter Ve Bilanço**, Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2488, 2018
42. SÜRMEN Yusuf, **Muhasebe 2**, Celepler Matbaacılık, 2011
43. ŞENYÜZ Doğan, YÜCE Mehmet, GERÇEK Adnan, **Türk Vergi Sistemi**, Ekin Yayınevi, 2020
44. TANIŞ Veyis Naci, **Genel Muhasebe**, Karahan Kitabevi, 2010
45. TÜREL Ahmet, **Finansal Raporlamada Gerçeğe Uygun Değer Yaklaşımı**, Türkmen Kitabevi, 2012
46. UÇMA Tuğba, **Muhasebenin Teorik Yapısı, Genel Bir Bakış,** Gazi Kitabevi, 2011
47. YAZICI Mehmet, **"Muhasebe Tümlemleri ve Örgütlenmesi"**, Marmara Üniversitesi Nihat Sayar Eğitim Vakfı Yayınları, No: 522/756, İkinci Baskı,1998
48. YILDIRIM Adem, **Amortisman ve Yeniden Değerleme Uygulaması**, Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi, 1998
49. YILDIRIM Adem, **Muhasebe ve Vergi Uygulamalarında Belgeler**, Ekin Kitabevi, 2020
50. YILDIRIM Adem, DOKUR Şükrü, BOZKURT Orhan, **Uluslararası Muhasebe Standartları Türkiye Uygulaması**, Dora Yayınları, 2014

Makale

51. AKYOL Mehmet Emin, **Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Yedek Akçele**r, Yaklaşım / Ekim 2012 / Sayı: 238, 17 Kasım 2012"
52. ATABEY N. Ata, YILMAZ Baki, YILMAZ Halenur, **Ortaçağ Avrupa'sında İktisadi Ve Siyasi Tarih Çerçevesinde Muhasebe İhtiyacı Ve Çift Taraflı Kayıt Tekniği: Lisans Ve Lisans Üstü Öğrenciler İçin Bir Rehber,** Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi, Sayı 15, Temmuz 2018

53. CİVELEK Muzaffer, ÇONKAR M. Kemalettin, **Finansal Tabloların Kullanım Amaçları ve Oluşumlarını Etkileyen Unsurlar**, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 7, 1996, sf:2
54. KALMIŞ Halis, **Geleneksel Finansal Raporlama, Muhasebeden Beklentiler Ve Sorunlar,** Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 2007, Cilt 1 Sayı 2, sf. 139,142
55. PERVİZ PUR Hüseyin, **Muhasebe Standartları Ve Finansal Tabloların Analizi,** (Erişim: 25.07.2012) www.purymm.com/purymm/yayinlarimiz/muhasebe_standartlari.doc
56. SAĞLAM Necdet, **Vakıflarda Finansal Raporlama ve Hesap Verilebilirlik,** Dünya Vakıflar Konferansı = World Foundations Conference, (23-24 Eylül/September 2013): 251-261.
57. SÜRMELİ Yunus, **Çift Yanlı Kayıt Sisteminin Felsefesi**, https://vergialgi.net/cift-yanli-kayit-sisteminin-felsefesi, Erişim: 09 Aralık 2020
58. TOROSLU M.Vefa, **Kuruluş ve Örgütlenme Giderleri**, Vergi Sorunları Dergisi, Sayı 119, 1998, 145-150.
59. YAVUZ Ekrem **Çift Yanlı Muhasebe ve Kapitalizm: Sermayenin Dolanımı Açısından Sombart'gil Bir Yaklaşım**, Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi, Temmuz 2017, (13),
60. YÜCEL Göksel, **Muhasebenin Çağlar Boyu Gelişimi**, İÜ. İşletme Fakültesi Dergisi, Cilt 11.Sayı1. Nisan 1982
61. YÜCEL Göksel, **Gelir Tablosu" İfadesi Kesinlikle Değiştirilmelidir**, https://gokselyucel.wordpress.com/2012/08/08/gelir-tablosu-ifadesi-kesinlikle-degistirilmelidir/
62. YÜCENURŞEN Mehmet, **Çift Taraflı Kayıt Yönteminden Üçlü Kayıt Sistemine Geçiş: Momentum Muhasebesi,** BMIJ, (2020), 8(1): 1008-1025 doi: http://dx.doi.org/10.15295/bmij.v8i1.1426,
63. YILDIRIM Adem, DOKUR Şükrü, BOZKURT Orhan, **Muhasebe Politikası Değişikliği ve Hataların Düzeltilmesinin Finansal Raporlamaya Etkisi,** Vergi Dünyası Dergisi, Sayı 394, Haziran 2014,

MULTİDİSİPLİNER
AKADEMİK YAZILAR

EDİTÖRLER

Dr. Öğr. Üyesi Emine OYUR

Dr. Öğr. Üyesi Serpil GÜL ERSÖZ

YAZARLAR

Doç.Dr. Hakan KARA

Dr. Öğr. Üyesi Arzu BAYKARA TAŞKAYA

Dr. Öğr. Üyesi Derviş GÖK

Dr. Öğr. Üyesi Gülten ŞEN

Dr. Öğr. Üyesi Vural AKAR

Öğr. Grv. Dr. Esra UYAR

Öğr. Grv. Dr. Ali KOSAT

Öğr. Grv. Hilal KILMANOĞLU

Öğr. Grv. Meryem AKBAŞ

Öğr. Grv. Samet Giray TUNCA

EKİN

Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-95-0

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Aralık 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

SUNUŞ

21.yüzyılla birlikte bilim kendi içinde özerklikten evrenselliğe doğru atım atmıştır. Bu başlarda anlaşılması zor bir paradigma gibi görünse de her şeyin birbiriyle bağlantılı olması gerçekliği ortaya çıktıktan sonra bilim, evrensel yasalarla daha anlaşılır ve çoklu bir yaklaşımla ilerlemeye başlamıştır. Önce kuantum fiziği sonra kelebek etkisi ve en sonunda kaos teorisiyle dünya çoklu bilim yani multidisipliner yaklaşımlara doğru evrimleşmeye başlamıştır. Çalışmamızda, sosyal bilimler, fen bilimleri ve mühendislik alanlarında 10 konu başlığı ve araştırma içeriği bulunmaktadır.

Ali Kosat, "Sürdürülebilir Pazarlama Kavramı, Boyutları ve Sürdürülebilir Pazarlamada Hükümetlerin Rolü" adlı araştırmasında, sürdürülebilir pazarlamanın, insanın ekolojik sisteme verdiği zararların önüne geçilmesi ve kıt kaynakların tükenmesinin önüne geçebilmek için faydalanılması gereken bir anahtar rolünü üstlendiğini bununla birlikte yapılan tüm faaliyetlerin dünyada yer alan doğal sermayelere bağlı olduğunu ve bu bilinçte süreklilik sağlanarak uzun vadede ekonomik gelişimin sağlanmasının da çevresel istikrar ve toplumsal eşitlik oluşturacağı temelinde hareket edeceği sonucuna varmıştır.

Arzu Baykara Taşkaya "Cezayir-i Bahr-i Sefid Vilayeti'nde Kaçakçılık Faaliyetleri (1849 -1913)". Bu bölümde yazar, bugünkü Ege denizinde bulunan Limni, Midilli, Sakız ve Rodos sancaklarından meydana gelen Cezayir-i Bahr-i Sefid vilayetinde yaşayan insanların geçimlerini nasıl sağladıklarına dair bilgilere değinmiştir. Tarım–hayvancılık ve balıkçılıkla geçimini sağlayan adalarda çok büyük oranlarda kaçakçılık ve bu işle uğraşan daimî bir kitle vardır. Bu sıkıntıda kaçakçılığın Yunanistan ve Osmanlı Devleti arasında kanunlarla belirlenmiş olmasına rağmen kaçakçıların Yunanistan tarafından desteklendiği görülmüştür. Belirtilen tarihlerde Osmanlı Devleti'nin yaşadığı sıkıntılı dönem konuyla ilgili önlemler alınmasına engel olmuştur.

Derviş Gök, "Süperkritik Akışkan Ekstraksiyonu" başlıklı çalışmasında; Ekstraksiyon yöntemleri içinde modern tekniklerden biri olan süperkritik akışkan (SKA) ekstraksiyonunun teknolojik gelişmelere paralel olarak kullanımının her geçen gün arttığını, bunun gıda ürünlerinde bulunan istenmeyen bileşenlerin uzaklaştırılması, bitkisel kaynaklardan özütlerin ve değerli bileşenlerin kazanılması gibi işlemlerde kullanıldığını vurgulamaktadır.

Esra Uyar, "Hizmet Sektöründe Ağızdan Ağıza Pazarlamanın Önemi" konulu araştırmasında, ağızdan ağıza pazarlamanın, bireylerin tüketim davranışlarını yönlendirdiğini, yani tüketicilerin hizmet satın alma kararı verirken ve

değerlendirme yaparken geleneksel reklamlardan daha güvenilir olduğunu düşündüklerini ve en yoğun olarak kullandıkları bilgi arama ve geri bildirim yöntemi olduğu düşünüldüğünde işletmelerin, ağızdan ağıza pazarlamanın tekrarlanan kalıplarını anlamalarının oldukça önemli olduğunu vurgulamıştır.

Esra Uyar, "Tüketici Etiği ve Etik Karar Vermede Ahlaki Mutlaklıkların Önemi" adlı araştırmasında, pazarlama sürecinin sağlıklı bir şekilde işleyebilmesi için işletmeler kadar tüketicilerin de etik bilinci göz önünde bulundurarak hareket etmeleri gerektiğini belirterek, işletmelerden beklenildiği gibi tüketicilerin de satın alma eylemlerini gerçekleştirirken etik ilkelere uyarak işletmeleri veya başka tarafları mağdur etmemesinin önem arz ettiği vurgulanmıştır. Çünkü etik dışı tüketici davranışları işletmelerin karlılıklarını oldukça olumsuz yönde etkilemektedir.

Gülten Şen, "Coğrafi İşaretli Ürünlerin Bölgesel Ekonomi Üzerine Etkileri: Kütahya Örneği" adlı araştırmasında, coğrafi işaretlerin ekonomik faydaları üzerinde durmuş, Kütahya ili coğrafi işaretleri ile genel bir bakış açısı ortaya koymaya çalışmıştır. Kırsal bölgelerde kalkınma aracı olarak kullanılabilme özelliği olan coğrafi işaretli ürünlerin, satışı ile bölge ekonomisine gelir sağladığı, geleneksel bilgi ve kültürel değerlerin korunması, bölgenin tanıtımına yardımcı olması, bu yolla turizm faaliyetine katkıda bulunması, kırsal bölgelerde istihdam yaratması, biyolojik çeşitliliği ve çevreyi koruması çalışmada ekonomik faydaları içerisinde değerlendirilmiştir.

Hakan Kara, "Amprik Dayanaklar İle Bir Kavramın Sorgulanması: Örgütsel Muhalefet Kavramı Üzerinden Alanyazın Çalışması" adlı araştırmasında örgütsel muhalefet kavramının yerli ve yabancı alanyazında yansımaları üzerinde odaklanmıştır. Örgütsel muhalefet kavramının, yıkıcı olarak değerlendirilme algısının dışında yapıcı katkılarının da olabileceği üzerinde değerlendirmelerde bulunmuştur.

Hilal Kılmanoğlu, Meryem Akbaş, "Yenilikçi Gıda Kaynakları ve Teknolojileri". Bu çalışmada, alternatif gıda kaynaklarının araştırılması ve yeni teknolojilerin gıda sektöründeki yeri incelenmiştir. Gıda ve tarım alanında genetik modifikasyonlar gibi, uzun yıllardır çalışılan ancak sosyal ve ekonomik sorunlardan dolayı tam anlamıyla endüstrileşememiş çalışmalar yanında son yıllarda yaygınlaşan yeni nesil çalışmalar derlenmiştir.

Samet Giray Tunca, "Halk Oyunlarında Tavır Kavramının Kütahya Yöresi Zeybek Oyunları Örneği Üzerinden Değerlendirilmesi" konulu araştırmasında; Türk halk oyunlarında kültürel kod yaklaşımının, yöre tavrının temelini oluşturan yapı taşlarından bir olduğu belirtmiştir. Tavır kavramını etkileyen ekolojik, sosyal ve kültürel öğelerin anlamlarının somut bir biçimde anlaşılma-

sının güç olduğu fakat yöre tavrı kavramının içeriğinin önemli bir kısmını bu öğelerin oluşturduğunu Kütahya yöresini inceleyerek açıklamıştır.

Vural Akar, "İş Hayatında Örgütsel Çeviklik". Bu bölümde yazar, dinamik ve belirsiz ortamlarda rekabet etmeyi sürdürebilmek için işletmelerin, yeni stratejiler geliştirmek zorunda kaldıklarını ve bu değişimlere uyum sağlayamayan işletmelerinse artan rekabetin gerisinde kalmaya, hatta varlıklarını yitirmeye mahkûm kalabildiklerini belirtmiştir. Bu sebeple rekabetin hızlı yaşandığı iş ortamında işletmelerin çevik olmaları gerekliliği ve örgütsel çevikliğin işletmelere rekabet gücü, bulundukları yeri koruyarak daha da ilerleme ve piyasa koşulları içerisinde varlıklarını devam ettirebilme imkânı vurgulanmıştır.

Multidisipliner Akademik Yazılar adlı eserimiz sosyal bilimler, fen ve mühendislik bilimleriyle ilgili alanında uzman akademisyenler tarafından oluşturulmuştur. Esere katkı sağlayan bilim insanlarımıza, son olarak eserin tasarımından baskısına kadar emeği geçen EKİN Yayınevi emekçilerine teşekkür ederiz.

BU ESER CUMHURİYETİMİZİN 100.YILINA İTHAF EDİLMİŞTİR.

EDİTÖRLER

Dr.Öğr.Üyesi Serpil GÜL ERSÖZ

Dr.Öğr.Üyesi Emine OYUR

İÇİNDEKİLER

SÜRDÜRÜLEBİLİR PAZARLAMA KAVRAMI, BOYUTLARI VE SÜRDÜRÜLEBİLİR PAZARLAMADA HÜKÜMETLERİN ROLÜ 1
Ali KOSAT

CEZAYİR-İ BAHR-İ SEFİD VİLAYETİ'NDE KAÇAKÇILIK FAALİYETLERİ (1849 -1913) 28
Arzu BAYKARA TAŞKAYA

SÜPERKRİTİK AKIŞKAN EKSTRAKSİYONU 61
Derviş GÖK

HİZMET SEKTÖRÜNDE AĞIZDAN AĞIZA PAZARLAMANIN ÖNEMİ 75
Esra UYAR

TÜKETİCİ ETİĞİ VE ETİK KARAR VERMEDE AHLAKİ MUTLAKLIKLARIN ÖNEMİ 90
Esra UYAR

COĞRAFİ İŞARETLİ ÜRÜNLERİN BÖLGESEL EKONOMİ ÜZERİNE ETKİLERİ: KÜTAHYA ÖRNEĞİ 104
Gülten ŞEN

AMPRİK DAYANAKLAR İLE BİR KAVRAMIN SORGULANMASI: ÖRGÜTSEL MUHALEFET KAVRAMI ÜZERİNDEN ALANYAZIN ÇALIŞMASI 123
Hakan KARA

YENİLİKÇİ GIDA KAYNAKLARI VE TEKNOLOJİLERİ 145
Hilal KILMANOĞLU
Meryem AKBAŞ

HALK OYUNLARINDA TAVIR KAVRAMININ KÜTAHYA YÖRESİ ZEYBEK OYUNLARI ÖRNEĞİ ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ 167
Samet Giray TUNCA

İŞ HAYATINDA ÖRGÜTSEL ÇEVİKLİK 181
Vural AKAR

KAYNAKÇA

Abzari, M., Shad, F. S., Sharbiyani, A. A. A., & Morad, A. P. (2013). Studying the effect of green marketing mix on market share increase. *Advances in Environmental Biology*, *7*(10), 2981–2991.

Aggarwal, V. K., & Arora, S. (2013). Global brands' impact of relationship marketing on customer loyalty: An analytical study. *Global Journal of Management and Business Studies*, *3*(8), 843-848.

Andersen, M. S. (2007). An introductory note on the environmental economics of the circular economy. *Sustainability Science*, *2*(1), 133-40.

Andrady, A. L. (2015). Plastics and environmental sustainability. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, Inc.

Andreea, I. R. (2015). Green agriculture marketing: Theoretical approach. In A. Jean-Vasile, I. R. Andreea, & T. R. Adrian (Eds.), *Green economic structures in modern business and society* (pp. 239–252). Hershey, PA: Business Science Reference.

Apte, S. & Sheth, J. N. (2016), *The sustainability edge: How to drive top-line growth with triple-bottom-line thinking*. Toronto: University of Toronto Press.

Ba¨ckstrand, K. (2006). Multi-stakeholder partnerships for sustainable development: Rethinking legitimacy, accountability and effectiveness, *European Environment*, *16*(5), 290-306.

Belz, F.-M. (2005). *Sustainability marketing: Blueprint of a research agenda* (Discussion Paper). Freising.

Belz, F-M., & Peattie, K. (2012), *Sustainability marketing: A global poerspective*, (Second Edition). Chichester, UK: Wiley.

Belz, F. M., & Riediger, B. S. (2010). Marketing strategies in the age of sustainable development: Evidence from the food industry. *Business Strategy and the Environment*, 19(7), 401-416.

Beverland, M. B. (2014). Sustainable eating: Mainstreaming plant-based diets in developed economies. *Journal of Macromarketing*, 34 (3), 369-82.

BIO Intelligence Service (2012), Policies to Encourage Sustainable Consumption, Final report prepared for the European Commission (DG ENV).

Bhattacharya, C.B. (2020). Small Actions, Big Difference: Leveraging Corporate Sustainability to Drive Business and Societal Value. New York: Routledge

Bhattacharya, C.B. & Polman, P. (2017). Sustainability lessons from the front lines, *MIT Sloan Management Review,* 58 (2), 71-78.

Bocken, Nancy M. P & J. M. Allwood (2012). Strategies to reduce the carbon footprint of consumer goods by ınfluencing stakeholders. *Journal of Cleaner Production*, 35(1), 118-29.

Borland, H., Ambrosini, V., Lindgreen A., & Vanhamme, J. (2016). Building theory at the ıntersection of ecological sustainability and strategic management. J*ournal of Business Ethics*, 135(1), 293-307.

Borland, H., & Lindgreen, A. (2013). Sustainability, epistemology, ecocentric business, and marketing strategy: Ideology, reality, and vision. *Journal of Business Ethics*, 117 (1), 173-87.

Cairncross, F. (1992). *Costing the earth: The challenge for governments, the opportunities for business*. Boston, MA: Harvard Business School Press.

Candille, S. (2010). Linking sustainable consumption and production: The government role. *Natural Resources Forum*, 34 (1), 16-23.

Chabowski, B. R., Mena, J. A., & Gonzalez-Padron, T. L. (2011). The structure of sustainability research in marketing, 1958–2008: A basis for future research opportunities. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 39(1), 55–70.

Chamorro, A., and Bañegil, T. M. (2006). Green marketing philosophy: A study of Spanish firms with ecolabels. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 13(1), 11-24.

Curkovic, S., Melnyk, S. A., Handfield, R. B., & Calantone, R. J. (2000). Investing the linkage between total quality management and environmentally responsible manufacturing. *IEEE Transactions on Engineering Management*, 47 (4), 444-64.

Dolan, P. (2002). The sustainability of sustainable consumption. *Journal of Macromarketing*, 22 (2), 170-81.

Dernbach, J. C. & Mintz, J. A. (2011). Environmental laws and sustainability: An Introduction, *Sustainability*, 3 (3), 531-540.

EPA (2020), United States Environmental Protection Agency – Laws & Regulations, (accessed August 14, 2020).

Fisk, G. (2006). Envisioning a future for macromarketing. *Journal of Macromarketing*. 26 (2), 214-18.

Fuller, D. 1999. *Sustainable marketing*. Thousand Oaks: SAGE.

Garg, A. (2015). Green marketing for sustainable development: An industry perspective. *Sustainable Development*, 23(5), 301–316.

Geiger, S. M., Fischer, D. & Schrader, U. (2018). Measuring what matters in sustainable consumption: An ıntegrative framework for the selection of relevant behaviors. *Sustainable Development*, 26 (1), 18-33.

Gordon, R., Carrigan, M., & Hastings, G. (2011). A framework for sustainable marketing. *Marketing Theory*, 11(2), 143–163.

Hillier, D., Jones, P., Hill, C.C. & Comfort, D. (2008). Marketing and sustainability. *Marketing Intelligence & Planning*, 26 (2), 123-30.

Hult, G. T. M, Mena, J. A., GonzalezPerez, M.A., Lagerstro¨m, K., & Hult, D.T. (2018). A ten country-company study of sustainability and product-market performance: ınfluences of doing good, warm glow, and price fairness. *Journal of Macromarketing*, 38 (3), 242-61.

Hunt, S. D. (2011). Sustainable marketing, equity, and economic growth: A resource-advantage, economic freedom approach. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 39(1), 7–20.

Hunt, S. D. (2012). Toward the institutionalization of macromarketing: Sustainable enterprise, sustainable marketing, sustainable development, and the sustainable society, *Journal of Macromarketing*, 32 (4), 404-11.

Hurley, R. F. & Hult G. T. M. (1998). Innovation, market orientation, and organizational learning: An ıntegration and empirical examination. *Journal of Marketing*, 62 (3), 42-54.

Holliday, C. O. Jr., Schmidheiny S., & Watts, P. (2002). *Walking the talk: The business case for sustainable development*. San Francisco, CA: Berrett Koehler Publishing.

Hopwood, B., Mellor, M., & O'Brien, G. (2005). Sustainable development: Mapping different approaches. *Sustainable Development*, 13(1), 38–52.

Iyer, G. R. (1999). Business, consumers and sustainable living in an ınterconnected world: A multilateral ecocentric approach. *Journal of Business Ethics*, 20 (4), 273-288.

Kilbourne, W., McDonagh P., & Prothero, A. (1997). Sustainable consumption and the quality of life: A macromarketing challenge to the dominant social paradigm. *Journal of Macromarketing*, 17 (1), 4-24.

Kilbourne, W. E., & Beckmann, S. C. (1998). Review and critical assessment of research on marketing and the environment. *Journal of Marketing Management*, 14(6), 513–532

Kinsey, J. (1982). The role of marketing in economic development. *European Journal of Marketing*, 16 (6), 64-77.

Kotler, P. (2011). Reinventing marketing to manage the environmental imperative. *Journal of Marketing*, 75 (4), 132-35.

Kramer, M. R. (2020). Larry fink isn't going to read your sustainability report. *Harvard Business Review*.

Kumar, V., Rahman, Z., & Kazmi, A. A. (2013). Sustainability marketing strategy: An analysis of recent literature. *Global Business Review, 14*(4), 601–625.

Lacy, P. & Rutqvist, J. (2015), *Waste to wealth: The circular economy advantage*. New York: Palgrave Macmillan.

Leonidou, C. N., & Leonidou, L. C. (2011). Research into environmental marketing/management: A bibliographic analysis. *European Journal of Marketing*, 45(1/2), 68–103.

Lim, W. M. (2016). A blueprint for sustainability marketing: Defining its conceptual boundaries for progress. *Marketing Theory*, 16(2), 232–249.

Little, V. J., Lee C. K. C., & Nair, S. (2019). Macro-demarketing: The key to unlocking unsustainable production and consumption systems? *Journal of Macromarketing*, 39 (2), 166-87.

Martin, D.M., Harju, A. A., Salminen, E. & Koroschetz, B. (2019). More than one way to float your boat: Product use and sustainability ımpacts. *Journal of Macromarketing*, 39 (1), 71-87.

McDonagh, P. (1998). Towards a theory of sustainable communication in risk society: Relating ıssues of sustainability to marketing communications. *Journal of Marketing Management*, 14 (6), 591-622.

McDonagh, P., & Prothero, A. (2014). Sustainability marketing research: Past, present and future. *Journal of Marketing Management*, 30(11–12), 1186–1219.

McGregor, S. (2005). Sustainable consumer empowerment through critical consumer education: A typology of consumer education approaches. *International Journal of Consumer Studies*, 29 (5), 437-47.

McLellan, B., Corder, G., Ali, S. & Golev, A. (2016). Rare metals, unconventional resources, and sustainability. *GSA Special Papers, Gregory R. Wessel, ed. Boulder, CO: Geological Society of America*, 57-65.

Mendelsen, N., & M. J. Polonsky. (1995). Using strategic alliances to develop credible green marketing. *Journal of Consumer Marketing* 12:4-18.

Meng, J. (2015). Sustainability: A framework of typology based on efficiency and effectiveness. *Journal of Macromarketing*, 35 (1), 84-98.

Menon, A., & Menon., A. (1997). Enviropreneurial marketing strategy: The emergence of corporate environmentalism as market strategy. *Journal of Marketing* 61:51-67.

Miller, D. (2003). An asymmetry-based view of advantage: Towards an attainable sustainability," *Strategic Management Journal*, 24 (10), 961-76.

Mitchell, R. W., Wooliscroft B., & Higham, J. (2010). Sustainable market orientation: A new approach to managing marketing strategy. *Journal of Macromarketing,* 30 (2), 160-70.

Mittelstaedt, J., Shultz II C.J., Kilbourne, W. E. & Peterson, M. (2014). Sustainability as megatrend: Two schools of marketing thought. *Journal of Macromarketing*, 34 (3), 253-64.

Ottman, J. (2009). Green marketing really has gone mainstream. *Harvard Business Review*, July 21.

Peattie, K. (2001). Towards sustainability: The third age of green marketing. *The Marketing Review*, 2(2), 129–146.

Peattie, K. & Peattie, S. (2009). Social marketing: A pathway to consumption reduction? *Journal of Business Research*, 62 (2), 260-68.

Phipps, M., vd. (2013). Understanding the ınherent complexity of sustainable consumption: A social cognitive framework. *Journal of Business Research*, 66 (8), 1227-34.

Pippa, S. (2019). Behind Walmart's Push to Eliminate 1 Gigaton of Greenhouse Gases by 2030, CNBC, Dec. 15, (accessed March 15, 2020).

Polonsky, M. J. & Rosenberger III P.J. (2001). Reevaluating green marketing: A strategic approach. *Business Horizons*, 44 (5), 21-30.

Presas, T. (2001). Interdependence and partnership: Building blocks to sustainable development. *Corporate Environmental Strategy,* 8 (3), 203-8.

Preda, P., & Watts, T. (2004). Contemporary accounting innovations in Australia: Manufacturing versus service organisations. *Journal of Applied Management Accounting Research*, 2(2), 17-28.

Prothero, A.& McDonagh P. (2015). Introduction to the special issue: Sustainability as a Megatrend II. *Journal of Macromarketing*, 35 (1), 7-10.

Prothero, A., vd. (2011). Sustainable consumption: Opportunities for consumer research and public policy. *Journal of Public Policy & Marketing*, 30 (1), 31-38.

Pulido-Fern´andez, J. I. & L´opez-S´anchez Y. (2016). Are tourists really willing to pay more for sustainable destinations? *Sustainabilit*y, 8 (12), 1-20.

Purani, K., Sahadev, S., & Kumar, D. S. (2014). Globalization and academic research: The case of sustainability marketing. *IIM Kozhikode Society & Management Review*, 3(1), 93–99.

Remmen, A. (2007). *Life cycle Management: A business guide to sustainability*. Paris: UNEP DTIE.

Robert, S. & Tribe, J. (2008). Sustainability indicators for small tourism enterprises-an exploratory perspective. *Journal of Sustainable Tourism*, 16(5), 575-594.

Rosmarin, R. (2020). Sustainability sells: Why consumers and clothing brands alike are turning to sustainability as a guiding light. *Business Insider*, April 22.

Saravanan, A. P., vd. (2018). Biofuel policy in India: A review of policy barriers in sustainable marketing of biofuel. *Journal of Cleaner Production*, 193, 734-747.

Schaefer, A. & Crane A. (2005). Addressing sustainability and consumption. *Journal of Macromarketing*, 25 (1), 76-92.

Schmidheiny, S. & Business Council for Sustainable Development (1992), *Changing course: A global business perspective on development and the Environment*. Boston, MA: The MIT Press

Scott, K., Diane M. M., & Schouten, J. W. (2014). Marketing and the new materialism. *Journal of Macromarketing*, 34 (3), 282-90.

Sharma, A., Iyer, G. R., Mehrotra, A., & Krishnan, R. (2010). Sustainability and business-to-business marketing: A framework and implications. *Industrial Marketing Management*, 39(2), 330–341.

Sheth, J. N., & Parvatiyar, A. (1995). Ecological imperatives and the role of marketing. In M. J. Polonsky & A. T. Mintu-Wimsatt (Eds.), *Environmental marketing* (pp. 3–20). New York: The Haworth Press.

Sheth, J. N. & Parvatiyar, A. (2020) Sustainable marketing: Market-driving, not market-driven, *Journal of Macromarketing* 41(1),1-16.

Sheth, J. N. & Banwari M. (1996). A framework for managing customer expectations. *Journal of Market Focused Management*, 1 (2), 137-58.

Sheth, J. N., Nirmal K. S., & Srinivas, S. (2011). Mindful consumption: A customer-centric approach to sustainability. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 39 (1), 21-29.

Shultz, C. J. II & Pecotich, A. (1997). Marketing and development in the transition economies of Southeast Asia: Policy explication, assessment, and implications, *Journal of Public Policy and Marketing*, 16 (1), 55-68.

Shultz, C. J. II & Holbrook, M. B. (1999). Marketing and the tragedy of the commons: A synthesis, commentary, and analysis for Action. *Journal of Public Policy and Marketing*, 18 (2), 218-29.

Shultz, C. J. II & Holbrook, M. B. (2009). The paradoxical relationship between marketing and vulnerability. *Journal of Public Policy & Marketing*, 28 (1), 124-27.

Shultz, C. J. II (2015). The *ethical ımperative of constructive engagement in a world confounded by the commons dilemma, social traps, and geopolitical conflicts*. in Handbook on Ethics and Marketing, Alexander Nill, ed. Northampton, MA: Edward Elgar, 188-219.

Sidiropoulos, E. (2014). Education for sustainability in business education programs: A question of value. *Journal of Cleaner Production*, 85, 472–487.

Simons, R. (2015). Self-interest: The economist's straitjacket. *Harvard Business School Working Paper*, No. 16-045.

Sirgy, M. vd. (2012). Does marketing activity contribute to a society's well-being? The role of economic efficiency. *Journal of Business Ethics*, 107 (2), 91-102

Smith, N. C., Drumwright, M. E. & Gentile, M.C. (2010). The new marketing myopia. *Journal of Public Policy & Marketing*, 29 (1), 4-11.

Stoughton, A. M. & Ludema, J. (2012). The driving forces of sustainability. *Journal of Organizational Change and Management*, 25 (4), 501-17

Szalavetz, A. (2018). Sustainability-oriented cross-functional collaboration to manage trade-offs and ınterdependencies. *International Journal of Management and Economics*, 54 (1), 3-17.

Teece, D. J. (2007). Explicating dynamic capabilities: The nature and microfoundations of (sustainable) enterprise performance. *Strategic Management Journal*, 28 (13), 1319-1350.

Tocqueville, A. (2000). *Democracy in America*, (originally published in 1835). Chicago: University of Chicago Press.

Trivedi, K., Trivedi, P., Goswami, V. (2018). Sustainable marketing strategies: Creating business value by meeting consumer expectation. *International Journal of Management, Economics and Social Sciences* (IJMESS), 7(2), 186-205.

United Nations General Assembly (2012), "The Future We Want," Resolution adopted by the General Assembly on July 27, 2012.

United Nations General Assembly, 2nd Committee (2018). Implementation of Agenda 21, the Programme for the Further Implementation of Agenda 21 and the outcomes of the World Summit on Sustainable Development and the United Nations Conference on Sustainable Development," Report of the Secretary-General, July 19, (accessed February 28, 2020).

U.S. Sustainability Alliance. (2020). U.S. Sustainability Policy & Laws.

van Dam, Y., & P. Apeldoorn. (1996). Sustainable marketing. *Journal of Macromarketing*,16(2),45-56.

van Doorn, J. & Verhoef P. (2011). Willingness to pay for organic products: Differences between virtue and vice goods. *International Journal of Research in Marketing,* 28 (3), 167-80.

Vardarajan, R. (2017). İnnovating for sustainability: A framework for sustainable ınnovations and a model of sustainable ınnovation orientation. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 45 (1), 14-36.

Varey, Richard J. (2010). Marketing means and ends for a sustainable society: A welfare agenda for transformative change. *Journal of Macromarketing*, 30 (2), 112-26.

Varey, R. J. (2012). The marketing future beyond the limits of growth. *Journal of Macromarketing*, 32 (4), 424-33.

Vatan, A. & Yılmaz, Z. (2020). *New ceramic solutions in sustainable hotels within the scope of sustainable ınnovation, in Entrepreneurial Opportunities: Economics and Sustainability for Future Growth*, Vanessa Ratten, ed. Bingley, UK: Emerald Publishing, 147-64.

Villena, V. H. & Gioia D. A. (2020). A more sustainable supply chain. *Harvard Business Review*, (March-April).

White, K., Habib, R. & Hardisty, D. (2019). How to SHIFT consumer behaviors to be more sustainable: A literature review and guiding framework. *Journal of Marketing*, 83 (3), 23-49.

Widlitz, S. (2020). Retailers get serious about sustainability ınto 2020. Forbes, (February 3).

Wijen, F., Zoeteman K., Pieters J.,& van S. P., (2012). *A handbook of globalisation and environmental policy, (second edition)*. National Government Interventions in a Global Arena. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing.

Wilkie, William L. & Moore, E. S. (1999). Marketing's contributions to society. *Journal of Marketing*, 63 (4), 198-218.

Winston, A. (2012). Sustainability: 3M's sustainability innovation machine. *Harvard Business Review*.

Winston, A. (2019). The top sustainability stories of 2019. *Harvard Business Review*.

Wu, Q., He Q., Duan, Y. & O'Regan N. (2012). Implementing dynamic capabilities for corporate strategic change toward sustainability. *Strategic Change*, 21 (5-6), 231-47.

Yunus, M. (2017). *A world of three zeros: The new economics of zero poverty*. New York, NY: Public Affairs.

KAYNAKÇA

Altunsoy, B., (2021). Reji uygulamaları ve tütün kaçakçılığını engellemeye yönelik bir girişim: kordon bölükleri. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(40), 547-602.

Arıkan, Z. (1997). Osmanlı İmparatorluğunda ihracı yasak mallar, memnu meta. *Prof. Dr. Bekir Kütükoğlu Armağan*, İstanbul, 279-306.

Artuk,İ. (2007). Nişan. *TDV İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul, 33, 154-156.

Babıali Evrak Odası BEO 970 – 72697 BEO 2510 – 188186, BEO 3072 – 23034, BEO 3072 – 230349). BEO / 3793 - 284451 ,BEO 475 – 35610,BEO 3115 - 233612 BEO 2438 – 182800BEO 932 – 69899,BEO 2660 - 199465 ,BEO 3284 - 246270 BEO / 910 – 68216.

Bayındır, A. (2022). Osmanlı Devleti Ordusunda Henry-Martini tüfekleri. *Tarih ve Gelecek Dergisi*, 8(3), 859-885.

Baykara Taşkaya, A (2023). Cezayir-İ Bahr-İ Sefid Vilayeti'nde merkez tayini ve vilayetin valisi Musa Safveti Paşa'nın layihası. *7. Uluslararası İzmir, İktisat Kongresi*, 17-18, Mayıs 2023, Editor Prof. Dr. Şevkinaz Gümüşoğlu,17-18 Mayıs 2023, İzmir, İksad Publishing House, Ankara, 168-205.

Baykara Taşkaya, A. (2022). An island skilled in sponge hunting "Symi"(1786 -1909). *Journal of Universal History Studi*es, 5(1), 51-78.

Baykara Taşkaya, A. (2022a) , "Minerals in the 3rd region of the eyalet of the archipelago (Eyālet-i Cezāyir-i Bar-i Sefīd In Ottoman Empire) and (raw materials flowing abroad). *Journal of History and Future*, September, 8(3), 729-778.

Choiseul-Gouffier, Marie-Gabriel-Auguste-Florent, comte de, (1782) ,Voyage pittoresque de la Grèce ,1782 , Paris**.**

Dahiliye Nezareti (İdare)DH.İD.. / 95 -4 ,DH.İD.. / 95 - 43 ,DH.İD..95 – 34.

Dahiliye Nezareti (İdare-yi Umumiye) DH.İ.UM 80 – 3.

Dahiliye Nezareti (Muhaberat-ı Umumiye İdaresi)DH.MUİ.29 -2 DH.MUİ.28 – 43,,DH.MUİ 92 -21

Dahiliye Nezareti(Mektubi) DH.MKT. 751 - 35 DH.MKT. 603 - 3 DH.MKT. 617 – 55 DH.MKT.: 2828 - 11 DH.MKT. 2876 - 82, DH.MKT. 410 - 8 DH.MKT. 2726 - 87 DH.MKT. 2591 - 50 DH.MKT. 2600 - 93 ,DH.MKT. 2319 - 70 DH.MKT. 2330 - 91 DH.MKT.: 2514 - 50 DH.MKT. 2474 - 20 DH.MKT. 1750 - 67 DH.MKT. 1489 - 67 DH.MKT. 1498 - 68 DH.MKT. 1459 - 86 DH.MKT. 1747 - 83 DH.MKT. 1621, - 88 DH.MKT. 1800 - 75 DH.MKT. 1444 - 33 DH.MKT. ,1164 - 4 DH.MKT. 1246 – 21 DH.MKT. 1375 - 38 DH.MKT, 1418 - 38 DH.MKT.: 1362 - 52 DH.MKT. 1361 - 87 DH.MKT. 1370 - 106 DH.MKT.1367 - 133 DH.MKT. 987 -13 DH.MKT. / 291 – 4 DH.MKT.38 – 13 DH.MKT. 171 – 42.

Dahiliye Nezareti(Şifre) DH.ŞFR. 168 - 108 DH.ŞFR. 211 - 97 DH.ŞFR. / 129 - 67 DH.ŞFR. 245 - 143 DH.ŞFR. / 367 - 78 DH.ŞFR. 55 - 67 ,DH.ŞFR. / 464 -58.

Hariciye Nezareti (Mektubi) HR.MKT. 630 -7.

Hariciye Nezareti (Tahrirat) HR.TH.. / 281 - 102 HR.TH.. 228 – 79.

Hariciye Nezareti(İdare) HR.İD.. / 2104 – 48.

İrade (Maliye) İ..ML.. 20 – 67.

İrade (Rüsumat) İ..RSM.15 -10

Kahya, Y. (2015). Suç teorileri ışığında Türkiye'de kaçakçılık olgusu: toplumsal Nedenleri, boyutları ve algısı. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(3), 159-178.

Kallek, C. (2022). Kile. *TDV İslâm Ansiklopedisi*, Ankara, 25, 567-570.

Kallek, C. (2020). Mil. *TDV İslâm Ansiklopedisi*, Ankara, 30,53-54.

Meclisi Vala MVL 805 - 6 MVL / 230 – 15.

Sadaret (Umum Vilayat Evrakı) A.}MKT.UM.. 13 – 78

Şura-yı Devlet ŞD. 587 - 8 ŞD. 572 - 9 ŞD. 2728 - 7 ŞD. 2354 - 14 ,ŞD. 2344 - 9 -5, ŞD. / 2348 – 52,ŞD. 2911 - 15 ŞD. 2342 – 36

TC Cumhurbaşkanlığı Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA).

Tekin, K. H. (2014). Osmanlı Devleti'nde gelenekten yeniliğe geçişin anlamlı bir sembolü: Mecidi nişanları. *The Journal of Academic Social Science Studies,* 28, 393-411.

Yıldız (Başkitabet Dairesi Maruzatı)Y..PRK.BŞK. 22 – 61.

Yıldız (Mütenevvi Maruzat) Y..MTV.270 – 125,Y..MTV.31 – 18.

Yıldız (Umumi) Y..PRK.UM..53 – 105.

KAYNAKÇA

Ammann, A., Hinz, D. C., Addleman, R. S., Wai, C. M., Wenclawiak, B. W. (1999). Superheated water extraction, steam distillation and SFE of peppermint oil. *Fresenius Journal of Analytical Chemistry*, 364(7), 650-653.

Azmir, J., Zaidul, M., Rahman, M., Sharif, K., Mohamed, A., Sahena, F. (2013). Techniques for extraction of bioactive compounds from plant materials: A review. *Journal of Food Engineering*, 117, 426-436.

Balaban, M. (1989). Supercritical Extraction: Recovering Process Materials. *Agricultural Engineering*, 70(2), 24-25.

Benthin, B., Danz, H., Hamburger, M. (1999). Pressurized liquid extraction of medicinal plants. *Journal of Chromatography*, 2, 211-219.

Boselli, E., Caboni, M. F., Lercker, G. (1997). Determination of free cholesterol from dried egg yolk by online coupling of supercitical fluid extraction with solid phase extraction. *Zeitschrift für Lebensmittel Untersuchung und Forschung A*, 205(5), 356-359.

Bulley, N. R. (1996). *Supercritical Fluid Extraction of Egg Lipids, Supercritical fluid technology in oil and lipid chemistry*. Chapter 9: The American Oil Chemists Society.

Chao, R. R. (1996). *Supercritical carbondioxide extraction of meat products and edible animal fats for cholesterol reduction, Supercritical fluid technology in oil and lipid chemistry*. Chapter 11: The American Oil Chemists Society.

Çelebi, N. (2007). Süperkritik akışkan ortamında kiral hidroksi ketonların sentezi. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Çolak, N., Tülek, Y. (2003). Süperkritik Akışkan Ekstraksiyonu. *Gıda*, 3(28), 313-320.

Ergüt, M. (2015). Portakal ve limon posasındaki fenolik maddelerin süperkritik akışkan ekstraksiyonu, Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mersin.

Geankoplis C. J. (1983). *Transport Processes and Unit Operations*. Boston: Allyn and Bacon Inc.

Güvenç, A. (1997) Etanolün fermentasyon çözeltisinden süperkritik karbondioksit ile ekstraksiyonu, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

İçen, H. (2008). Süperkritik karbondioksit ekstraksiyon metodu ile atık çay lifleri ve saplarından kafein eldesi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Juhler, K. R. (1998). Supercritical fluid extraction of pesticides from meat: a systematic approach for optimisation. *Analyst Royal Society of Chemistry*, 123, 1551-1556.

Khoddami, A., Wilkes, M. A., Roberts, T. H. (2013). Techniques for Analysis of Plant Phenolic Compounds. *Molecules*, 18, 2328-2335.

Martino, K. G., Guyer, D. (2004). Supercritical Fluid Extraction of Quercetin from Onion Skins. *Journal of Food Process Engineering*, 27(1), 17-28.

McHugh, M. A., Krukonis, V. J. (1994). *Supercritical Fluid Extraction Principles and Practice*. Stoneham: Butterwort-Heinemann.

Mira, B., Blasco, M., Berna, A., Subirats, S. (1999). Supercritical CO2 extraction of essential oil from orange peel. Effect of operation conditions on the extract composition. *Journal of Supercritical Fluids*, 14(2), 95.

Nakamura, K., Yamada, Y., Yano, T. (1988). Enzymatic Reaction in Supercritical carbondioxide. *Internal Symposium on Supercritical Fluids*, 925-931.

Öztaş, E., Galip, F., Murathan, A. (2011). Süperkritik Akışkan Özütlemesiyle Böğürtlende (Rubus Fructicosus) Doğal Antioksidan Tespiti. *Journal of Faculty of Engineering and Architecture of Gazi University*, 26(4), 801-805.

Palazoğlu, T. K., Balaban, M. O. (1998). Supercritical Carbondioxide Extraction of Lipids from Roasted Pistachio Nuts. *American Society of Agricultural Engineers*, 3(41), 679-684.

Perry, R. H., Green, D. (1985). *Perry's Chemical Engineers Handbook*. New York: Mc Graw Hill.

Pinelo, M., Ruiz-Rodriguez, A., Sineiro, J., Senorans, F. J., Reglero, G., Nunez, M. J. (2007). Supercritical fluid and solid-liquid extraction of phenolic antioxidants from grape pomace: a comparative study. *European Food and Research Technology*, 226(1), 199-205.

Roy, B. C., Goto, M., Hirose, T. (1996). Extraction of ginger oil with supercritical carbon dioxide: Experiments and modelling. Industrial & Engineering Chemistry Research, 35, 607-612.

Sür, A. (2017). Süperkritik karbondioksit ekstraksiyonu ile ekstrakte edilen menengiç (pistacia terebinthus L.) ekstraktının ve yağının incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Tavman, Ş., Kumcuoğlu, S., Akkaya, Z. (2009). Ultrasound-assisted extraction of antioxidant materials from by-products of plant food processing. *Journal of Food*, 34, 3, 175-182.

Torres, C. F., Torrelo, F. J., Senorans, F. J., Reglero, G. (2009). Supercritical fluid fractionation of fatty acid ethyl esters from butteroil. Journal of Dairy Science, 92, 1840-1845.

Vijayans, R. M., Bykal, D. P., Buckley, L. P. (1993). *Separation of oil from fried chips by supercritical extraction process, Extraction of Natural Products Using Near-Critical Solvents Eds*. London: Blakie Academic and Professional.

Weathers, R. M., Beckholt, D. A., Lavella, A. L., Danielson, N. D. (1990). Comparison of aceltas as in situ modifiers for the supercritical fluid extraction of beta-carotene from paprika with carbon-dioxide. *Journal of Liquid Chromatography and Related Technology*, 2(22), 241-252.

Yıkar, E., Sahakyan, L., Akgün, N. (2008). Gıda Sektörü Atıklarından Süperkritik Karbondioksit ile Yağ Eldesi. 3. Çevre Sorunları Kongresi, Fatih Üniversitesi, İstanbul, 47-53.

Yılmaz, E. E., Özvural, E. B., Vural, H. (2010). Extraction and identification of proanthocyanidins from grape seed (Vitis vinifera) using supercritical carbon dioxide. *The Journal of Supercritical Fluids*. 55(3), 924-928.

KAYNAKÇA

Ahmadi, A. (2019). Thai Airways: Key influencing factors on customers' word of mouth. *International Journal of Quality & Reliability Management,* 36 (1), 40-57.

Alire, C. A. (2007). Word-of-mouth marketing: abandoning the academic library ivory tower. *New Library World*, 108 (11/12), 545-551.

Anderson, E. W. (1998). Customer satisfaction and word of mouth. *Journal of Service Research,* 1 (1), 5-17.

Aslam, S., Jadoon, E., Zaman, K. & Gondal, S. (2011). Effect of word of mouth on consumer buying behavior. *Mediterranean Journal of Social Sciences,* 2 (3), 497-507.

Blodgett, J. G., Hill, D. J. & Tax, S. S. (1997). The effects of distributive, procedural, and interactional justice on postcomplaint behavior. *Journal of Retailing,* 73 (2), 185-210.

Bone, P. F. (1995). Word-of-mouth effects on short-term and long-term product judgments. *Journal of Business Research,* 32 (3), 213-223.

Bonifield, C. & Cole, C. (2007). Affective responses to service failure: Anger, regret, and retaliatory versus conciliatory responses. *Market Lett,* 18, 85-99.

Brown, J. J. & Reingen, P. H. (1987). Social ties and word-of-mouth referral behavior. *Journal of Consumer Research,* 14 (3), 350-362.

Burt, R. S. (1984). Network items and the general social survey. *Social Networks,* 6 (4), 239-339.

Çaylak, P. & Tolon, M. (2013). Ağızdan ağza pazarlama ve tüketicilerin ağızdan ağza pazarlamayı kullanımları üzerine bir araştırma. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 15 (3), 1-30.

Datta, D. K., Guthrie, J. P. & Wright, P. M. (2005). Human resource management and labor productivity: Does industry matter. *Academy of Management Journal,* 48 (1), 135-145.

Duhan, D. F., Johnson, S. D., Wilcox, J. B. & Harrell, G. D. (1997). Influences on consumer use of word-of-mouth recommendation sources. *Journal of the Academy of Marketing Science,* 25 (4), 283-295.

East, R., Hammond, K. & Wright, M. (2007). The relative incidence of positive and negative word of mouth: A multi-category study. *International Journal of Research in Marketing,* 24 (2), 175-184.

El-Manstrly, D., Ali, F. & Line, N. (2021). Severe service failures and online vindictive word of mouth: The effect of coping strategies. *International Journal of Hospitality Management,* 95*,* 1-8.

Essoo, N. & Dibb, S. (2004). Religious ınfluences on shopping behaviour: An exploratory study. *Journal of Marketing Management,* 20 (7/8), 683-712.

Ferguson, R. (2008). Word of mouth and viral marketing: Taking the temperature of the hottest trends in marketing. *Journal of Consumer Marketing,* 25 (3), 179–182.

File, K. M. & Prince, R. A. (2007). Positive word-ofmouth: Customer satisfaction and buyer behaviour. *International Journal of Bank Marketing,* 10 (1), 25-29.

Fine, M. B., Gironda, J. & Petrescu, M. (2017). Prosumer motivations for electronic word-of-mouth communication behaviors. *Journal of Hospitality and Tourism Technology,* 8 (2), 280-295.

Gildin, S. Z. (2003). Understanding the power of word of mouth. *Revista de Administracao Mackenzie,* 4 (1), 91-106.

Godes, D. & Mayzlin, D. (2004). Using online conversations to study word-of-mouth communication. *Marketing Science,* 23 (4), 545-560.

Haywood, K. M. (1989). Managing word of mouth communications. *The Journal of Services Marketing,* 3 (2), 55-67.

Herr, P. M., Kardes, F. R. & Kim, J. (1991). Effects of word-of-mouth and product-attribute ınformation on persuasion: an accessibility-diagnosticity perspective. *Journal of Consumer Research,* 17 (4), 454-462.

Hughes, G. & Fill, C. (2006). *Marketing communications 2006-2007*. USA: Elseiver Ltd.

Jun, S. Y., Cha, T. & Aggarwal, P. (2011). How much better? The effect of tensile information on word-of-mouth effectiveness. *Journal of Marketing Theory and Practice,* 19 (3), 263-276.

Keiningham, T. L., Rust, R. T., Lariviere, B., Aksoy, L. & Williams, L. (2018). A roadmap for driving customer word-of-mouth. *Journal of Service Management,* 29 (1), 2-38.

Krishnan, S. & Nene, L. C. (2018). Word of mouth marketing strategy. *International Journal of Computer Applications,* 182 (2), 1-6.

Kumar, V., Petersen, J. A. & Leone, R. P. (2007). How valuable is word of mouth? *Harvard Business Review,* 85 (10), 1-9.

Küçükemiroğlu, S. & Kara, A. (2015). Online word-of-mouth communication on social networking sites: An empirical study of Facebook users. *International Journal of Commerce and Management,* 25 (1), 2-20.

Lampert, S. I. & Rosenberg, L. J. (1975). Word of mouth activity as ınformation search: A reappraisa. *Journal of the Academy of Marketing Science,* 3 (4), 337-354.

Libai, B., Muller, E. & Peres, R. (2013). Decomposing the value of word-of-mouth seeding programs: Acceleration versus expansion. *Journal of Marketing Research,* 50 (2), 161-176.

Lin, L.Y. & Lu, C. Y. (2010). The influence of corporate image, relationship marketing, and trust on purchase intention: The moderating effects of word-of-mouth. *Tourism Review,* 65 (3), 16-34.

Mangold, W. G., Miller, F. & Brockway, G. R. (1999). Word-of-mouth communication in the service marketplace. *The Journal Of Services Marketing,* 13 (1), 73-89.

Marsden, P. V. (1987). Core Discussion Networks of Americans. *American Sociological Review,* 52 (1), 122-131.

Matos, C. A. & Rossi, C. A. V. (2008). Word-of-mouth communications in marketing: A meta-analytic review of the antecedents and moderators. *Academy of Marketing Science,* 36, 578-596.

Maxham III, J. G. (2001). Service recovery's influence on consumer satisfaction, positive word-of-mouth, and purchase intention. *Journal of Business Research*, 54 (1), 11-24.

Medjahdi, F. & Saoudi, N. (2016). The effect of word of mouth communication on marketing performance –case study of condor brand from customer perspective. *European Journal of Business and Management,* 8 (18), 83-91.

Meuter, M. L., Mccabe, D. B. & Curran, J. M. (2013). Electronic word-of-mouth versus ınterpersonal word-of-mouth: Are all forms of word-of-mouth equally influential? *Services Marketing Quarterly,* 34, 240–256.

Pride, W. M., Ferrell, O. C., Simkin, L. & Dibb, S. (1997). *Marketing: Concepts and Strategies.* Boston: Houghton Mifflin.

Reingen, P. H. & Kernan, J. B. (1986). Analysis of referral networks in marketing: methods and illustration. *Journal of Marketing Research,* 23 (4), 370-378

Richins, M. L. (1983). Negative word-of-mouth by dissatisfied consumers: A pilot study. *Journal of Marketing,* 47 (1), 68-78.

Shi, Z. & Whinston, A. B. (2013). Network structure and observational learning: Evidence from a location-based social network. *Journal of Management Information Systems,* 30 (2), 185–212.

Silverman, G. (2007). *Ağızdan ağıza pazarlama, dünyanın en güçlü pazarlama yöntemi WOMM'un 28 sırrı.* (Çev. E. Orfanlı). İstanbul: Mediacat Kitapları.

Stokes, D., Syed, S. A. & Lomax W. (2002). Shaping up word of mouth marketing strategy: the case of an independent health club. *Journal of Research in Marketing & Entrepreneurship,* 4 (2), 119-133.

Sweeney, J. C., Soutar, G. N. & Mazzarol, T. (2008). Factors influencing word of mouth effectiveness: Receiver perspectives. *European Journal of Marketing,* 42 (3/4), 344-364.

Toros, N. (2009). *Alternatif pazarlama yöntemi olarak ağızdan ağıza pazarlamanın etkililiği üzerine bir sektör analizi.* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Bilimleri Anabilim Dalı Halkla İlişkiler Bilim Dalı, İstanbul.

Yavuzyılmaz, O. (2008). *Ağızdan Ağıza Pazarlama (Kocaeli'de Bulunan Dershanelerdeki Öğrenciler Üzerine Örnek Bir Araştırma.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Kocaeli

Wangenheim, F. V. (2005). Post switching negative word of mouth. *Journal of Service Research,* 8 (1), 67-78.

Wangenheim, F.V. & Bayón, T. (2007). The chain from customer satisfaction via word of mouth referrals to new customer acquisition. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 35 (2), 233-249.

Westbrook, R. A. (1987). Product/Consumption-Based Affective Responses and Postpurchase Processes. *Journal of Marketing Research,* 24 (3), 258-270.

Williams, M. & Buttle, F. (2007, December). The Influence of word-of-mouth in customer acquisition in service companies: a six markets model analysis. *Australian and New Zealand Marketing Academy Conference.*

Qazzafi, S. (2019). Consumer buyıng decision process toward products. *International Journal of Scientific Research and Engineering Development,* 2 (5), 130-134.

KAYNAKÇA

Albers-Miller, N. D. (1999). Consumer misbehavior: why people buy illicit goods. *Journal of Consumer Marketing,* 16 (3), 273-287.

Al-Khatib, J. A., Vitell, S. J. & Rawwas, M. Y. A. (1997). Consumer ethics: A cross-cultural investigation. *European Journal of Marketing,* 31 (11/12), 760-767.

Al-Khatib, J. A. & Dobie, K. & Vitell, S. J. (1995). Consumer ethics in developing countries: An empirical investigation. *Journal of Euromarketing,* 4 (2), 87-109.

Ang, S. H. & Leong, S. M. (2000). Out of the mouths of babes: Business ethics and youths in Asia. *Journal of Business Ethics,* 28, 128-144.

Arens, A.A., Elder, R.J. & Beasley, M.S. (2006). *Auditing and Assurance Services: An Integrated Approach.* Pearson Prentice Hall.

Arli, D. & Leo, C. (2017). Why do good people do bad things? The effect of ethical ideology, guilt proneness, and self-control on consumer ethics. *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics,* 29 (5), 1055-1078.

Arli, D.I. & Tjiptono, F. (2018). Consumer ethics, religiosity, and consumer social responsibility: Are they related? *Social Responsibility Journal,* 14 (2), 302-320.

Belk, R., Devinney, T. & Eckhardt, G. (2005). Consumer ethics across cultures. *Consumption Markets Culture,* 8 (3), 275-289.

Brinkmann, J. & Peattie K. (2008). Consumer ethics research: Reframing the debate about consumption for good. *Electronic Journal of Business Ethics and Organization Studies,* 13 (1), 22-31.

Chan, A., Wong, S. & Leung, P. (1998). Ethical beliefs of chinese consumers in Hong Kong. *Journal of Business Ethics,* 17 (11), 1163-1170.

Christie, R. & Geis, F. L. (1970). *Studies in machiavellianism.* USA: Academic Press.

Culiberg, B. & Bajde, D. (2014). Do you need a receipt? Exploring consumer participation in consumption tax evasion as an ethical dilemma. *Journal of Business Ethics,* 124 (2), 271-282.

Davis, M.A., Johnson, N.B. & Ohmer, D.G. (1998). Issue-contingent effects on ethical decision making: A cross-cultural comparison. *Journal of Business Ethics,* 17, 373-389.

Davis, M.A., Andersen, M.G & Curtis, M.B. (2001). Measuring ethical ideology in business ethics: A critical analysis of the ethics position questionnaire. *Journal of Business Ethics,* 32, 35-53.

Exline, R. V., Thibaut, J., Hickey, C. B. & Gumbert, P. (1970). Visual interaction in relation to machiavellianism and an unethical act. R. Christie ve F. L. Geis (Ed.), *Studies in Machiavellianism* (ss. 53-75). New York: Academic Press.

Erciş, A., Altay, Ş. & Türk, B. (2017). Tüketici etiğinin yeniden satın alma davranışı üzerindeki etkisinin suçluluk duygusu bağlamında incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 31 (2), 229-242.

Erciş, A. & Türk, B. (2016). Etik çerçevesinde tüketim, tüketici ve çevre: Ekolojik okuryazarlığın moderatör rolü. *Çukurova Üniversitesi İİBF Dergisi,* 20 (2), 1-24.

Errfmeyer, R. C., Keillor, B.D. & LeClair, D.T. (1999). An empirical investigation of Japanese consumer ethics. *Journal of Business Ethics,* 18, 35-50.

Fehr, B., Samsom, D. & Paulhus, D.L. (1992). *The consract of machiavellianism: Twenty years later.* In C. D. Spielberger & J. N. Butcher (Eds.), Advances in personality assessment, (pp. 76-116). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Forsyth, D.R. (1980). A taxonomy of ethical ideologies. *Journal of Parsonality and Social Psychology,* 39 (1), 175-184.

Forsyth, D. R. & Pope, W.R. (1984). Ethical ideology and judgments of social psychological research: Multidimensional analysis. *Journal of Parsonality and Social Psychology,* 46 (6), 1365-1375.

Forsyth, D. R. (1992). Judging the morality of business practices: The influence of personal moral philosophies. *Journal of Business Ethics,* 11, 461-470.

Fullerton, S., Kerch, K. B. & Dodge, H.R. (1996). Consumer ethics: An assesment of individual behavior in the market place. *Journal of Business Ethics,* 15 (7), 805-814.

Güney, S. & Mandacı, G. (2009). Makyavelizm ve etik algısı ilişkileri: Bankacılık sektöründe bir araştırma. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 27 (2), 83-104.

Hunt, S. D. & Chonko, L. B. (1984). Marketing and Machiavellianism. *Journal of Marketing,* 48 (3), 30-42.

Ináncsi, T., Láng, A. & Bereczkei, T. (2015). Machiavellianism and adult attachment in general interpersonal relationships and close relationships. *Europe's Journal of Phychology,* 11 (1), 139-154.

Jones, D. N. & Paulhus, D. L. (2009). *Machiavellianism.* In M. R. Leary & R. H. Hoyle (Eds.), Individual Differences İn Social Behavior, (pp. 93-108). New York: Guilford.

Koçer, L.L. & Gülsoy, M. (2020). Makyavelist kişilik özelliklerinin tüketicilerin etik dışı davranışlarına etkisi. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 1, 1-21.

Lu, L. C. & Lu, C. J. (2010). Moral philosophy, materialism, and consumer ethics: An exploratory study in Indonesia. *Journal of Business Ethics,* 94 (2), 193-210.

Miesing, P. & Preble, J. F. (1985). A comparison of five business philosophies. *Journal of Business Ethics,* 4 (6), 465-476.

Muncy, J. A. & Vitell, S. J. (1992). Consumer ethics: An investigation of the ethical beliefs of the final consumer. *Journal of Business Research,* 24, 297-311.

Oyman, M. (2004). Tüketici etiği: Ülkeler arası karşılaştırmalara ve demografik faktörlere dayalı bir araştırma. *Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 5 (2), 77-90.

Özyer, K. & Azizoğlu, Ö. (2010). Demografik değişkenlerin kişilerin etik tutumları üzerinde etkileri. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 6 (2), 59-84.

Rawwas, M.Y.A., Vitell, S. J. & Al-Khatib, J.A. (1994). Consumer ethics: The possible effects of terrorism and civil unrest on the ethical values of consumers. *Journal of Business Ethics,* 13, 223-231.

Rawwas, M.Y.A. (1996). Consumer ethics: An empirical ınvestigation of the ethical beliefs of austrian consumers. *Journal of Business Ethics,* 15 (9), 1009-1019.

Rawwas, M.Y.A. (2001). Culture, personality and morality: A typology of ınternational consumer's ethical beliefs. *International Marketing Review,* 18 (2), 188-211.

Singhapakdi, S., Kraft, K. L., Vitell, S. J. & Rallapalli, K. C. (1995). The perceived importance of ethics and social responsibility on organizational effectiveness: A survey of marketers. *Journal of the Academy of Marketing Science,* 23 (1), 49-56.

Swaidan, Z. (2012). Culture and consumer ethics. *Journal of Business Ethics,* 108 (2), 201-213.

Tandaçgüneş, N. (2016). İleri tüketim toplumunda tüketici ve reklam açısından etik algısı üzerine bir inceleme. *Atatürk İletişim Dergisi,* 10, 47-69.

Treise, D., Weigold, M. F., Conna, J. & Garrison, H. (1994). Ethics in advertising: Ideological correlates of consumer perceptions. *Journal of Advertising,* 23 (3), 59-69.

Ülbeği, İ.D. (2016). Makyavelizm ölçeğinin güvenirlik ve geçerlilik çalışması. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 25 (2), 89-100.

Valentine, S. R. & Bateman, C. R. (2011). The impact of ethical ideologies, moral intensity, and social context on sales-based ethical reasoning. *Journal of Business Ethics,* 102, 155-168.

Varinli, İ. (2000). Tüketici etiği ve üniversite öğrencilerine yönelik bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 14 (1), 297-309.

Vitell, S. J., Lumpkin, J. R. & Rawwas, M.Y.A. (1991). Consumer ethics: An ınvestigation of the ethical beliefs of elderly consumers. *Journal of Business Ethics,* 10 (5), 365-375.

Vitell, S. J. & Paolillo, J. G. P. (2003). Consumer ethics: The role of religiosity. *Journal of Business Ethics,* 46 (2), 151-162.

Vitell, S. J., Paolillo, J. G. P. & Singh, J. J. (2005). Religiosity and consumer ethics. *Journal of Business Ethics,* 57 (2), 175-181.

Zhio-long, T. & Bao-chun, Z. (2007). Consumer ethics: An empirical investigation of the ethical beliefs in Mainland China. *International Conference on Management Science & Engineering (14th)* August 20-22, Harbin, P. R. China.

Wilkes, R. E. (1978). Fraudulent behavior by consumers. *Journal of Marketing,* 42 (4), 67-75.

KAYNAKÇA

2022 Yılı Sınai Mülkiyet Sayıları Açıklandı (2023,08.09.2023). https://www.turkpatent.gov.tr/haberler/2022-yili-sinai-mulkiyet-sayilari-aciklandi.

Addor, F. ve Grazioli, A. (2002). Geographical indications beyond wines and spirits. *The Journal of World Intellectual Property*, 5(6), 865-897.

Altıner, B. (2017). *Kentlerin Rekabetinde Önemli Bir Turizm Faktörü Olarak Coğrafi İşaretleme ve Planlamaya Yansıması*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Arslaner, A. & Salık, M. A. (2018). Potansiyel bir coğrafi işaret:Saruç. *Erzincan University Journal Science and Technology* , 11 (1), 74-84.

Arslaner, A. ve Salık, M. A. (2018). Potansiyel bir coğrafi işaret: Saruç. *Erzincan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*. 11 (1), 74-84.

Bahar, M.; Yüzbaşıoğlu, N. ve Topsakal, Y. (2019). Kırsal kalkınma kapsamında coğrafi işaretli ürünlerin önemi: Yeşilova (salda) bölgesine özgü ürünler örneği. *International Journal of Social and Economic Sciences*, E-ISSN: 2667-4904, 9(1): 01-07.

Bilgiç D., Tatari F.,Egi F.(2019). Doğu Karadeniz Coğrafi İşaret Stratejisi Araştırma Raporu ve 2020-2022 Eylem Planı , DOKA, Trabzon.

Blâzquez, J. M.n (1992).The latest work on the export of baetican olive oil to rome and the army. *Greece & Rome*, 39(2): 173-188.

Bramley C.,(2011). A review of the socio-economic impact of geographical indications: Considerations for the developing World, WIPO Worldwide Symposium Geographical Indications 22 – 24, 2.

Broude, T. (2005). Taking 'trade and culture' seriously: Geographical ındications and cultural protection in wto law. *Journal of International Economic Law* 26:624-695.

Caran E.(2022).Coğrafi işaretli 'Gediz tarhanası' kadınların geçim kapısı olacak. Erişim Tarihi:03.11.2023. *AA yaşam,* Erişim Adresi: https://www.aa.com.tr/tr/yasam/cografi-isaretli-gediz-tarhanasi-kadinlarin -gecim-kapisi- olacak/2604653

Cebecioğlu, R.(2021). Kütahya, coğrafi işaretli ürünlerle ihracatı artıracak. *Ekonomim,* Erişim Tarihi:30.09.2023, Erişim Adresi: https://www.ekonomim.com/sehirler/kutahya-cografi-isaretli-urunlerle-ihracati-artiracak-haberi-614730

Cei. L., Defrancesco E.and Stefani G.(2018). From Geographical Indications to Rural Development: A Review of the Economic Effects of European Union Policy.Sustainability,

Coğrafi İşaret Tescilleri (2023,20 Eylül). Erişim Adresi: **Hata! Köprü başvurusu geçerli değil.**

Coğrafi İşaret ve Geleneksel Ürün Adı Korumasına İlişkin Bilgi (2023,09.09). İzmir İl Kültür Ve Turizm Müdürlüğü Erişim Adresi:https://izmir.ktb.gov.tr/TR-208325/cografi-isaret-ve-geleneksel-urun-adi-korumasina-iliski-.html

Costanigro , M., R. C. Mittelhammer ve J. J. McCluskey. (2009). Estimating class-specific parametric models under class uncertainty: Local polynomial regression clustering in an hedonic analysis of wine markets. *Journal of Applied Econometric*s 24; 1117-125.

Costanigro M., McCluskey J., Goemans C.(2010). The economics of nested names: name specificity, reputations, price premia. *American Journal of Agricultural Economics*, 92(5) , 1339-1350

Das, K. (2006). International protection of ındia's geographical ındications with special reference to 'darjeeling' tea. *Journal of World Intellectual Property* 9:459-49

Deselnicu, O. C., Costanigro, M., Souza-Monteiro, D. M., McFadden, D. T. (2013). A meta-analysis of geographical indication food valuation studies: What drives the premium for origin-based labels? *Journal of Agricultural and Resource Economics*, 204-219.

Dinnie K.(2015).*Nation Branding*. London:Routledge.

DPT (2006). DokuzuncuKalkınma Planı (2007-2013); "Kırsal Kalkınma Politikaları Özel İhtisas AltKomisyonu Raporu, Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.

Fink, Carsten ve Keith E.Maskus, (2005).Why we study ıntellectual property rights and what we have learned", ıntellectual property and development: Lessons from recent economic research, Fink Carsten, Keith E.Maskus, (eds.), A copublication of the World Bank and Oxford University Press, içinde, s.1-15, Washington.

Folkeson, C.(2005). *Geographical Indications and Rural Development in the EU*. İsveç;School of Economics and Management, Lund University.

Gediz Tarhanası Coğrafi İşaret Tescil Belgesi Alındı. (2023,20 Eylül).Erişim Adresi: https://gediz.bel.tr/813-Haber-GEDIZ-TARHANASI-COGRAFI-ISARET-TESCIL-BELGESI-ALINDI.

Geographic Indications a Business Opportunity and A Rural Development Tool (2023; 09Eylül) Retreviedfrom:(http://info.worldbank.org/etools/docs/library/55547/geoindications/geoindications/pdf/GIeconomics.pdf

Gökovalı, U. (2007). Coğrafi işaretler ve ekonomik etkileri: Türkiye örneği. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 21 (2), 141-160.

Hassan, D.; Monier-Dilhan, S. (2006). National brands and store brands: competition through public quality labels. *Agribusiness* , 22, 21–30.

Hatanaka M., Bain C.ve Busch C.(2006). Differentiated standardization, standardized differentiation:the complexity of the global agrifood system. *Rural Sociology and Development*, 12:39-68.

Herrmann R., Teuber R.(2012). *Geographically Differentiated Products*. J. L. Lusk, J. Roosen and J. F. Shogren (Ed). The Oxford Handbook of the Economics of Food Consumption and Policy. (811-842) 33, London: Oxford University Press

Ilbery, B., Kneafsey M. (2000). Registering regional speciality food and drink products in the United Kingdom: The case of PDOs and PGIs , *Arena*, 32(3):317 – 325.

İloğlu, N. (2019). Coğrafi İşaretler ve Koruma Kapsamı. Türk Patent ve Marka Kurumu Erişim Tarihi:01.11.2023. ErişimAdresi: http://mtegm.meb.gov.tr/webmedya/turkpatent_09_2019/Co%C4%9Frafi%20%C4%B0%C5%9Faretler%20ve%20Koruma%20Kapsam%C4%B1.pdf

Josling T.(2006). The war on terroir: Geographical indications as a transatlantic trade conflict. *The Journal Agriculturel Economics,* 57(3), 337-618.

Kan M (2011) *Yerel Düzeyde Ekonomik Kalkınmada Coğrafi İşaretlerin Kullanımı ve Etkisi: Akşehir Kirazı Araştırması*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Ankara.

Kargiglioğlu, Ş.,Çetin, Y., Erkol Bayram, G. (2019). Gastronomi turlarının coğrafi işaretli ürünler aracılığı ile oluşturulması: Batı Karadeniz turları örneği, *Gastroia:Journal of Gastronomy and Travel Researc*h, 3(4), 624-639.

Khajuria S. (2023, 31 Ağustos).Bhaderwah Rajmash, Sulai honey get GI tags Hindustan Times. The Times of İndia,s.1.

Kolay, A. (2022). Development process of the city of Kütahya until the republic period. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* , (73) , 171-184 .

Leufkens, D. (2018).The problem of heterogeneity between protected geographical indications: A meta-analysis. *British Food Jornal*, 120(4). 2843–2856.

Menapace L, Moschini G.(2014). Strength of protection for geographical indications: Promotion incentives and welfare effects. *American Journal of Agricultural Economics*, 96(4), 1030-1048.

Moran, W., 1993a: Rural Space as intellectual property. *Political Geography,* 12(3), 263-77.

Niçin Coğrafi İşaret Sosyo Ekonomik Boyut (2023, 09.09) Erişim Adresi: https://yucita.org/page_14_Sosyo-Ekonomik-Boyut

Orhan, A. (2010). Yerel değerlerin turizm ürününe dönüştürülmesinde coğrafi işaretlerin kullanımı: İzmit pişmaniyesi örneği. *Anatolia: Turizm Araştırmaları*, 21 (2), 243-25

Özay, S.(2021). Kütahya ve Elazığ'ın coğrafi işaretle taçlanmış ürünleri, *Tarım ve Orman Dergisi,* Erişim Tarihi:27.10.2023. Erişim adresi : http://turktarim.gov.tr/Haber/632/kutahya-ve-elazigin-cografi-isaretle-taclanmis-urunleri

Scarpa R.,Philippidis G.,Spalatro F.(2005). Product-country images, preference heterogeneity for mediterranean food products: A discrete choice framework. *Agribusiness*, Summer, 21(3), 329-349.

Schamel, G., ve Anderson, K. (2001). Wine quality and varietal, regional and winery rep hedonic prices for Australia and New Zealand. *Economic Record* 79(2), 357-369

Servet, H. (2019). *Coğrafi İşaretlerin Dış Ticaret Kanalıyla Bölgesel Kalkınmaya Etkisi: Denizli Ölçeği,* Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli,1-106.

Şahin, G. (2013). Coğrafi işaretlerin önemi ve vize (kırklareli)'nin coğrafi işaretleri. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , (15) , 23-37.

Şentürk, B. (2011). *Coğrafi İşaretlerin Ekonomik Etkileri: Mikro ve Makro Açıdan Bir Değerlendirme,* Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.

Tonietto,J.(2011). *Vale Dos Vınhedos And The Development Of Geographıcal Indıcatıons In Brazıl*. Worldwıde Symposıum On Geographıcal Indıcatıons, Brazil.

Török, A., Jantyik L., Maró, Z., Moir H.(2020). Understanding the real-world impact of geographical indications: A critical review of the empirical economic literatüre. *Geographical Indications, Public Goods, and Sustainable Development*, 12(22), 9434;

Umut B.(2023). TR33 bölgesinde coğrafi işaretli ürünler rapor. *Zafer Kalkınma Dergisi*,47,39

Zafer Kalkınma Ajansı (2021). *TR33 Bölgesi Coğrafi İşaretli Ürünler Ticarileşme Yol Haritası*. Kütahya Zafer Kalkınma Ajansı.

KAYNAKÇA

Abbas, Q., Soomr, H. J., & Shar, A. H. (2020). Role of affinity seeking behavior strategies in predicting organizational dissent mediated by empowerment justice among teaching assistants/research associates of various public sector universities of Sindh. *South Asian Journal of Management Sciences*, *14*(2), 247-262.

Acaray, A. (2018). Örgütsel muhalefet üzerine pozitif psikolojik sermayenin etkisi: Eğitim sektöründe bir çalışma. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6, 83-91.

Ağalday, B., Özgan, H., & Arslan, M. C. (2014). İlkokul ve ortaokullarda görevli yöneticilerin örgütsel muhalefete ilişkin algıları. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, *4*(3), 35-50.

Akada, T., & Beycioğlu, K. (2019). Ortaokul öğretmenlerinin örgütsel muhalefet davranışlarına ilişkin algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Ilkogretim Online*, *18*(3), 1113-1130.

Alga, E., & Eroğlu, Ş. G. (2019). Çalışanların örgütsel muhalefete ilişkin algılamalarının demografik değişkenler açısından incelenmesine yönelik bir araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *10*(24), 129-157.

Atmaca, T. (2021). Öğretmenlerin örgütsel güç mesafesi ve örgütsel muhalefet algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Başkent University Journal of Education*, *8*(1), 11-27.

Avtgis, T. A., Thomas-Maddox, C., Taylor, E., & Patterson, B. R. (2007). The influence of employee burnout syndrome on the expression of organizational dissent. *Communication Research Reports*, *24*(2), 97-102.

Bakan, İ., Doğan, İ. F., & Purlu, A. (2019). Örgütlerde iletişim tarzının çalışanların muhalif davranışları üzerindeki etkisi. *Business & Management Studies: An International Journal*, *7*(5), 2225-2247.

Bakan, İ., Doğan, İ. F., & Yılmaz, Y. S. (2017). Çalışanlarda mesleki öz yeterlilik algısı ile örgütsel muhalefet ilişkisi. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, *9*(2), 54-70.

Baş, M., & Şirin, S. (2021). Zorunlu vatandaşlık davranışının görev becerikliliği üzerine etkisinde örgütsel muhalefetin aracılık rolü ve örgütsel güvenin düzenleyici rolü. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, *22*(1), 356-378.

Beldek, E. G. (2015). Örgütsel özdeşleşmenin örgütsel sinizm ve örgütsel muhalefet ile ilişkisi: Görgül bir araştırma. *Örgütsel Davranış Araştırmaları Dergisi*, *2*(1), 16-47.

Biçkes, D. M. (2017). Konaklama işletmelerinde örgütsel muhalefetin bireylerarası saldırganlık üzerindeki etkisi: Kapadokya'daki otellerde bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 31*(4), 957-973.

Bilginoğlu, E., & Yozgat, U. (2020). İş tatmini, örgütsel muhalefet ve işten ayrılma niyeti ilişkisi üzerine bir araştırma. *Business & Management Studies: An International Journal*, *8*(1), 255-271.

Buckner, M. M., Ledbetter, A. M., & Bridge, M. C. (2013). Raised to dissent: Family-of-origin family communication patterns as predictors of organizational dissent. *Journal of Family Communication*, *13*(4), 263-279.

Buckner, M. M., Ledbetter, A. M., & Payne, H. J. (2018). Family communication patterns as predictors of organizational dissent: A replication study. *Communication Studies*, *69*(3), 326-335.

Cenkci, A. T., & Otken, A. (2019). Linking employee dissent to work engagement: Distributive justice as a moderator. *Journal of Behavioral and Applied Management*, *19*(1), 1-21.

Croucher, S. M., Braziunaite, R., Homsey, D., Pillai, G., Saxena, J., Saldanha, A., & Agarwal, K. (2009). Organizational dissent and argumentativeness: A comparative analysis between American and Indian organizations. *Journal of Intercultural Communication Research*, *38*(3), 175-191.

Croucher, S. M., Kelly, S., Zeng, C., Burkey, M., & Galy-Badenas, F. (2020). A longitudinal examination of validity and temporal stability of organizational dissent measurement in France. *Journal of Intercultural Communication Research*, *49*(2), 107-118.

Croucher, S. M., Parrott, K., Zeng, C., & Gomez, O. (2014). A cross-cultural analysis of organizational dissent and workplace freedom in five European economies. *Communication Studies*, *65*(3), 298-313.

Croucher, S., Kelly, S., & Chen, H. (2018). Cross-cultural issues on organizational dissent and humor orientation. *Business Communication Research and Practice*, *1*(2), 102-105.

Çakır, V. O., Yurtseven, C. N., & Dal, S. (2017). Algılanan örgütsel destek ile örgütsel muhalefet arasındaki ilişkinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19(3), 78-87.

Çöp, S., & Doğanay, A. (2019). Pasif iletişim tarzının örgütsel muhalefete etkisinde örgütsel erdemliliğin düzenleyici rolü: Bir alan araştırması. *Third Sector Social Economic Review*, *54*(3), 1458-1475.

Dağlı, A., & Ağalday, B. (2015). Öğretmenlerin örgütsel muhalefetin sonuçlarına ilişkin görüşleri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (2)1, 170-182.

Doğan, Ü., Yıldızbaş, Y. V., Abdurrezzak, S., & Özkul, R. (2021). Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin örgütsel muhalefet ve örgütsel yalnızlık algı düzeylerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *7*(3), 1086-1099.

Doğanay, A., & Çöp, S. (2018). Lider iletişim tarzlarının örgütsel muhalefete etkisinde örgütsel erdemliliğin düzenleyici rolü: Otel işletmeleri üzerine bir çalışma. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *12*(1), 159-175.

Ekiz Kavukoğlu, T., & Dönmez, E. (2021). Sağlık çalışanlarının psikolojik sözleşme düzeyinin örgütsel muhalefet ile ilişkisi. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*, *8*(19), 9-22.

Eroğlu, Ş. G., & Alga, E. (2017). Örgütsel muhalefetin örgütsel değişim üzerindeki etkisi: Hizmet sektörü örgütlerinde bir araştırma. *Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, *3*(3), 140-158.

Garner, J. T. (2009a). When things go wrong at work: An exploration of organizational dissent messages. *Communication Studies*, *60*(2), 197-218.

Garner, J. T. (2009b). Strategic dissent: Expressions of organizational dissent motivated by influence goals. *International Journal of Strategic Communication*, *3*(1), 34-51.

Garner, J. T. (2016a). Sunday democracies: A mixed methods analysis of members' perceptions of church authority and organizational dissent. *Journal of Applied Communication Research*, *44*(4), 415-433..

Garner, J. T. (2016b). Simulating dissent: Mapping the life span of organizational dissent using agent-based modeling. *Western Journal of Communication*, *80*(4), 414-434.

Garner, J. T. (2017). An examination of organizational dissent events and communication channels: Perspectives of a dissenter, supervisors, and coworkers. *Communication Reports*, *30*(1), 26-38..

Goodboy, A. K., Chory, R. M., & Dunleavy, K. N. (2008). Organizational dissent as a function of organizational justice. *Communication Research Reports*, *25*(4), 255-265.

Gürler, M., & Yirci, R. (2021). Okul yöneticilerinin mizah davranışları ile örgütsel muhalefet ilişkisi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *21*(2), 164-182.

Güzeler, F. B., & Arkan, Z. (2022). Zekeriyyâ Tâmir'in El-Aʿdâʾ adlı öyküsünün Türkçe çevirisinde deyiş kaydırmaları. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(4), 1241-1252..

Hamid, M. H., & Othman, Z. (2015). Whistleblowing and voicing dissent in organizations. *International Journal of Management Sciences*, *6*(1), 8-15.

Haydaroğlu, S., & Cengiz Tırpan, E. (2022). Örgütsel muhalefet çalışmalarının bibliyometrik analizi: Scopus ve Wos veri tabanlarının karşılaştırması. *Social Science Development Journal*, *7*(31), 34-51.

Haydaroğlu, S., & Besler, S. (2021). Beş faktör kişilik özelliklerinin örgütsel muhalefete etkisi ve lider-üye etkileşiminin düzenleyici rolü: Beyaz yakalı çalışanlar üzerinde bir araştırma. *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *6*(1), 123-140.

Inandi, Y., Tunç, B., Yücedaglar, A., & Kılıç, S. (2020). The relationship of school administrators' leadership styles with organizational dissent and resistance to change according to perceptions of teachers. *Online Submission*, *12*(5), 287-302.

İliman Püsküllüoğlu, E., & Altınkurt, Y. (2018). Öğretmenlerin eleştirel düşünme eğilimleri ile örgütsel muhalefet davranışları arasındaki ilişki. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *33*(4), 897-914.

İzgüden, D., & Erdem, R. (2017). Yüksek-düşük bağlamlı iletişim ile örgütsel muhalefet davranışları arasındaki ilişki: akademisyenler üzerine bir araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *9*(22), 104-129.

İzgüden, D., & Erdem, R. (2018). Hastane çalışanlarında iletişim doyumunun örgütsel muhalefet davranışları üzerine etkisi. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, *21*(2), 243-272.

Kadı, A., & Beytekin, O. F. (2015). Okul kültürü ve örgütsel muhalefet davranışları arasındaki ilişkinin mesleki değerler aracılığıyla araştırılması. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, *5*(1), 71-97.

Karalar, S., & Usta, I. (2020). Katılımcı iklim algısı ile örgütsel muhalefet arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *22*(3), 714-729.

Kassing, J. W., & Armstrong, T. A. (2001). Examining the association of job tenure, employment history, and organizational status with employee dissent. *Communication Research Reports*, *18*(3), 264-273..

Kassing, J. W. (1997). Articulating, antagonizing, and displacing: A model of employee dissent. *Communication Studies*, *48*(4), 311-332.

Kassing, J. W. (2000). Exploring the relationship between workplace freedom of speech, organizational identification, and employee dissent. *Communication Research Reports*, *17*(4), 387-396.

Kassing, J. W. (2008). Consider this: A comparison of factors contributing to employees' expressions of dissent. *Communication Quarterly*, *56*(3), 342-355.

Kassing, J. W. (2012). Organizational dissent. *En Goodboy, A*, 301-308.

Kavak, O., & Kaygın, E. (2018). Örgütsel adalet algısının örgütsel muhalefet davranışı üzerindeki etkisi. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, *4*(1), 33-51.

Kaya, Ç. (2016). Kontrol odağı ve örgütsel muhalefet arasındaki ilişki üzerine bir araştırma. *Öneri Dergisi*, *12*(46), 81-96.

Kayes, A., & Kayes, D. C. (2012). The ethics of dissent: The case of David Kelly. *World Academy of Science, Engineering and Technology*, *6(6)*, 1060-1067.

Kesen, M., & Pabuçcu, H. (2016). Örgütsel muhalefet ve işe yabancılaşmanın duygusal tükenmişliğe etkisinin Anfis Model ile incelenmesi. *Journal of International Social Research*, *9*(42), 1552-1563.

Kılıç, G., Gülaydın, M., Sürücü, Ö., & Kasapoğlu, B. (2018). Beş yıldızlı otel işletmelerinde liderlik davranışları ile örgütsel muhalefet ilişkisi. *Journal of International Social Research*, *11*(59).

Kılınç, M., Yiğit, V., & Doğanşah, Y. (2019). Sağlık çalışanlarında örgütsel muhalefet ve örgütsel prososyal davranışlar arasındaki ilişkinin tespit edilmesine yönelik bir araştırma. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6 (12): 143-158.

Kılınç, S., Yayla, E. N., & Demirtaş, Ö. (2020). Örgütsel mahkumlaşmanın örgütsel muhalefet üzerindeki etkisi: sağlık çalışanları üzerine bir alan çalışması. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, *19*(4), 1497-1510.

Mantere, S., & Martinsuo, M. (2001, July). Adopting and questioning strategy: Exploring the roles of cynicism and dissent. In *17th EGOS-Europen Group for Organisation Studies Colloquium*, 5-7.

Merdan, E., & Ulukök, E. (2022). Örgütsel muhalefetin saygınlığını yitirme kaygısı üzerine etkisinde affetme ikliminin düzenleyici rolü. *Ekonomi Maliye İşletme Dergisi*, *5*(1), 189-200.

Naktiyok, S., Zengin, Y., & Yıldırım, S. K. (2019). Yöneticilerin karanlık kişiliklerinin işe adanmışlık ve örgütsel muhalefete etkisi: Bir araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, *11*(4), 2474-2491.

Oral Ataç, L., & Köse, S. (2017). Örgütsel demokrasi ve örgütsel muhalefet ilişkisi: Beyaz yakalılar üzerine bir araştırma. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, *46*(1), 117-132.

Ötken, A. B., & Cenkci, T. (2013). Beş faktör kişilik modeli ve örgütsel muhalefet arasındaki ilişki üzerine bir araştırma. *Öneri Dergisi*, *10*(39), 41-51.

Ötken, A. B., & Cenkci, T. (2015). Big five personality traits and organizational dissent: The moderating role of organizational climate. *Business & Economics Research Journal*, *6*(2), 1-23.

Özdemir, B., & Atan, E. (2018). Karanlık üçlünün örgütsel muhalefete etkisi: Bir yapısal eşitlik modeli. *İş Ahlakı Dergisi*, *11*(2), 275-298.

Özdemir, M. (2013). Genel liselerde görev yapan öğretmenlerin örgütsel muhalefete ilişkin görüşleri (Ankara ili örneği). *Eğitim ve Bilim*, *38*(168).

Özüren, Ü., & Paksoy, M. (2019). İşgörenlerin nepotizm algılarının örgütsel muhalefet tutumları üzerindeki etkisi: İstanbul'da çorap sanayi çalışanları üzerinde bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (41), 210-219.

Sadykova, G., & Tutar, H. (2014). Örgütsel demokrasi ve örgütsel muhalefet arasındaki ilişki üzerine bir inceleme. *İşletme Bilimi Dergisi*, *2*(1), 1-16.

Sarıkaya, C., & Akın, A. (2022). Farklılıkların yönetimi ile örgütsel muhalefet ve örgütsel yaratıcılık arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Econder International Academic Journal*, *6*(2), 191-220.

Sezgili, K. (2021). "Yönetici ve Muhalif": Algılanan örgütsel destek ve çalışan statüsünün örgütsel muhalefet üzerindeki etkileri. *Journal of Organizational Behavior Review*, *3*(2), 207-221.

Shahinpoor, N., & Matt, B. F. (2007). The power of one: Dissent and organizational life. *Journal of Business Ethics*, *74*, 37-48.

Sprague, R. F. (2012). Organizational dissent and servant-leadership. *The International Journal of Servant-Leadership*, *8*(1), 285-298.

Şahin, T., & Yürür, S. (2020). Örgütsel muhalefetin anlaşılmasında örgütsel güvenin rolü ve önemi. *Paradoks Ekonomi Sosyoloji ve Politika Dergisi*, *16*(1), 15-34.

Şentürk, F. K., & Coşkuner, M. (2018). Liderlik tiplerinin örgütsel muhalefet üzerindeki etkileri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, *17*(68), 1703-1721.

Toytok, E. H., & Özdemir, S. (2022). Okulda yönetişim düzeyi ile örgütsel muhalefet düzeyi arasındaki ilişki. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, *21*(84), 1651-1674.

Tuğrul, E., & Sazkaya, M. K. (2021). Örgütsel muhalefetin işten ayrılma niyeti üzerindeki etkisinin incelenmesi: Otomotiv sektöründe bir araştırma. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 81,101-124.

Uğurlu, E., & Bostancı, A. B. (2017). Öğretmenlerin politik yetileri ile örgütsel muhalefet düzeyleri arasındaki ilişki. *Journal of Human Sciences*, *14*(4), 4050-4064.

Üstün, Ö., Kılınç, M., Kılınç, S., & Öztürk, H. (2021). Sağlık çalışanlarında üstün niteliklilik algısı ve örgütsel muhalefet davranışları ilişkisi: Konya ilinde bir uygulama. *Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi*, *7*(3), 600-613.

Valentine, S., Young, K., Bailey, L., Barhoum, N., LaBure, S., Glover, N., & Isaac, P. (2001). Expressing organizational dissent: The role of ethical ideology and corporate ethical values. *Journal of Business Strategies*, *18*(1), 71-89.

Yalçın, S., & Sayğı, E. (2021). Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık, örgütsel muhalefet ve örgütsel sessizlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Anadolu University Journal of Education Faculty*, *5*(4), 402-426.

Yıldırım, A., & Tokgöz, A. (2020). Kayırmacılık algısının örgütsel muhalefet davranışı üzerindeki etkisi. *Alanya Akademik Bakış*, *4*(3), 541-560.

Yıldırım, A. (2020). Örgütsel adalet algısının örgütsel muhalefet davranışına etkisi: Eğitim çalışanları üzerine bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *25*(2), 203-219.

Yıldız, K. (2013). Örgütsel bağlılık ile örgütsel sinizm ve örgütsel muhalefet arasındaki ilişki. *Electronic Turkish Studies*, *8*(6), 853-879.

Yıldızbaş, Y. V., Özkul, R., Doğan, Ü., & Abdurrezzak, S. (2021). Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin örgütsel değişime hazır olma ve örgütsel muhalefet algı düzeylerinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *22*(2), 1641-1668.

Yol, Ö., & Zincirli, M. Öğretmen algılarına göre örgütsel muhalefet ve örgütsel dışlanma arasındaki ilişki. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *23*(3), 1898-1920.

Zeng, C., & Chen, H. (2020). An exploration of the relationships between organizational dissent, employee burnout, and work-family balance: A cross-cultural comparison between China and Finland. *Communication Studies*, *71*(4), 633-648.

Zeng, C., Permyakova, T. M., Smolianina, E. A., & Morozova, I. S. (2020). Exploring the relationships between employee burnout, organizational dissent and work-family culture in Russian organizations. *Journal of Intercultural Communication Research*, *49*(2), 119-132.

Zeng, C., Rahmani, D., & Okafor, B. (2022). An ınvestigation of the mediating role of organizational trust in the relationship between work rumination and organizational dissent. *Communication Studies*, *73*(4), 441-457.

KAYNAKÇA

Ahmed, F.E. (2002). Detection of genetically modified organisms in foods. *TRENDS in Biotechnology*, 20(5), 215-223.

Akben, İ. (2017). 3 Boyutlu yazıcılar ve tedarik zincirine etkileri. *JAVStudies,* 3(10), 20–35.

Akyüz, A. (2018). Gıda endüstrisi için alternatif bitkisel protein tozu üretimi. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Amenta, V., Aschberger, K., Arena, M., Bouwmeester, H., Moniz, F. B., Brandhoff, P., … & Peters, R. J. (2015). Regulatory aspects of nanotechnology in the agri/feed/food sector in EU and non EU countries. *Regulatory Toxicology and Pharmacology,* 73(1), 463-476.

Atalay, E., & Gökbulut, İ. (2021). Baklagiller: Fonksiyonel Özellikleri, Sağlık Etkileri ve Potansiyel Kullanımı. *Akademik Gıda*, 19(4), 442-449.

Augustin, M. A., Hartley, C. J., Maloney, G., & Tyndall, S. (2023). Innovation in precision fermentation for food ingredients. *Critical Reviews in Food Science and Nutrition,* 1-21.

Bagwan, J. D., Patil, S. J., Mane, A. S., Kadam, V. V., & Vichare, S. (2010). Genetically modified crops: food of the future. *International Journal of Advanced Biotechnology and Research*, 1(1), 21-30.

Benjaminson, M. A., Gilchriest, J. A., & Lorenz, M. (2002). In vitro edible muscle protein production system (MPPS): stage 1, fish. *Acta Astronaut,* 51(12), 879-89.

Broad, G. M. (2019). Plant-based and cell-based animal product alternatives: An assessment and agenda for food tech justice. *Geoforum*, 107, 223–226.

Bukkens, S. G. F. (1969). The nutritional value of edible insects. *Ecology of Food and Nutrition*, 36, 287-31.

Burgos-Díaz, C., Piornos, J. A., Wandersleben, T., Ogura, T., Hernández, X., & Rubilar, M. (2016). Emulsifying and foaming properties of different protein fractions obtained from a novel Lupin variety Alu Prot -CGNA (Lupinus luteus). *Journal of Food Science,* 81(7), 1699–1706.

Busquets, R. (Ed.). (2017). Emerging nanotechnologies in food science. Elsevier.

Candoğan, K., & Bulut, E. G. (2021). 3D Gıda Baskısı: Güncel Durum ve Gelecek Eğilimleri. *Gıda,* 46(1), 152-167.

Caparros Megido, R., Gierts, C., Blecker, C., Brostaux, Y., Haubruge, E., Alabi, T., & Francis, F. (2016). Consumer acceptance of insect-based alternative meat products in Western countries. *Food Quality and Preference*, 52, 237–243.

Cerqueira, M., Pinheiro, A., Silva, H., Ramos, P., Azevedo, M., Flores-López, M., Rivera, M., Bourbon, A., Ramos, Ó., & Vicente, A. (2014). Design of bio-nanosystems for oral delivery of functional compounds. *Food Engineering Reviews,* 6(1-2), 1–19.

Chang, R., Liu, B., Wang, Q., Zhang, J., Yuan, F., Zhang, H., ... & Li, Y. (2022). The encapsulation of lycopene with α-lactalbumin nanotubes to enhance their antioxidant activity, viscosity and colloidal stability in dairy drink. *Food Hydrocolloids,* 131, 107792.

Chuanxing, F., Qi, W., Hui, L., Quancheng, Z., & Wang, M. (2018). Effects of pea protein on the properties of potato starch-based 3D printing materials. *International Journal of Food Engineering,* 14(3), 20170297.

Cushen, M., Kerry, J., Morris, M., Cruz-Romero, M., & Cummins, E. (2012). Nanotechnologies in the food industry–Recent developments, risks and regulation. *Trends in food science & technology,* 24(1), 30-46.

Çelik, V., & Turgut-Balık, D. (2007). Genetiği değiştirilmiş organizmalar (GDO). *Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 23(1-2), 13-23.

Çetiner, M, & Ersus Bilek, S. (2018). Bitkisel protein kaynakları. *Çukurova Tarım ve Gıda Bilimleri Dergisi,* 33(2), 111-126.

Dankar, I., Haddarah, A., Omar, F. E., Sepulcre, F., & Pujolà, M. (2018). 3D printing technology: The new era for food customization and elaboration. *Trends in food science & technology*, *75*, 231-242.

Dasgupta, N., Ranjan, S., Mundekkad, D., Ramalingam, C., Shanker, R., & Kumar, A. (2015). Nanotechnology in agro-food: from field to plate, *Food Research International,* 69, 381–400.

Day, L. (2013). Proteins from land plants – Potential resources for human nutrition and food security. *Trends in Food Science & Technology,* 32(1), 25–42.

Demirel, F. (2020). Bitki ve hayvan biyoteknolojisi; hücresel tarım ve nano-teknoloji. *Journal of Agriculture*, 3(2), 1-9.

Demirel, R., & Demirel, D. Ş. (2018). Tek hücre proteinlerinin insan ve hayvan beslemede kullanımı. *Iğdır Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi,* 8(3), 327-336.

de Vos, P., Faas, M. M., Spasojevic, M., & Sikkema, J. (2010). Encapsulation for preservation of functionality and targeted delivery of bioactive food components. *International Dairy Journal,* 20(4), 292–302.

Djoullah, A., Husson, F., & Saurel, R. (2018). Gelation behaviors of denaturated pea albumin and globulin fractions during transglutaminase treatment. *Food Hydrocolloids,* 77, 636–645.

Dobrucka, R. (2021). Application of nanotechnology in food packaging. *Journal of Microbiology, Biotechnology and Food Sciences,* 353–359.

Durst, P. B., Johnson, D. V., Leslie, R. N., & Shono, K. (2010). *Forest insects as food: humans bite back*. Food and Agriculture Organization of the United Nations Regional Office for Asia and the Pacific, Thailand.

Fasolin, L. H., Pereira, R. N., Pinheiro, A. C., Martins, J. T., Andrade, C. C. P., Ramos, O. L., & Vicente, A. A. (2019). Emergent food proteins–Towards sustainability, health and innovation. *Food Research International*, 125, 108586.

Floret, C., Monnet, A. F., Micard, V., Walrand, S., & Michon, C. (2023). Replacement of animal proteins in food: How to take advantage of nutritional and gelling properties of alternative protein sources. *Critical Reviews in Food Science and Nutrition,* 63(7), 920-946.

Gardner, C. D., Hartle, J. C., Garrett, R. D., Offringa, L. C., & Wasserman, A. S. (2019). Maximizing the intersection of human health and the health of the environment with regard to the amount and type of protein produced and consumed in the United States. *Nutrition reviews,* 77(4), 197–215.

Global Nutrition Report: Stronger commitments for greater action. (2022). Bristol, İngiltere: Development Initiatives. https://globalnutritionreport.org/. Erişim tarihi: 2 Mayıs 2023.

Godoi, F.C., Prakash, S., & Bhandari, B.R. (2016). 3D printing technologies applied for food design: Status and prospects. *Journal of Food Engineering,* 179, 44–54.

Han, R., Shin, J. T., Kim, J., Choi, Y. S., & Kim, Y. W. (2017). An overview of the South Korean edible insect food industry: challenges and future pricing/promotion strategies. *Entomological Research*, 47, 141–151.

Henchion, M., Hayes, M., Mullen, A., Fenelon, M., & Tiwari, B. (2017). Future protein supply and demand: Strategies and factors influencing a sustainable equilibrium. *Foods,* 6(7), 53–74.

İplik, E. S., & Çakmakoğlu, B. (2020). Hücre kültürü temel teknikleri. *ÜCD Güncelleme Serileri - Moleküler Tıp*, 9(2), 21-24.

Javaid, M., A. Haleem. (2019). 4D printing applications in medical field: A brief review. *Clinical Epidemiology and Global Health,* 7(3), 317–321.

Joye, I. J., Davidov-Pardo, G., & McClements, D. J. (2014). Nanotechnology for increased micronutrient bioavailability. *Trends Food Science Technology.,* 40 (2), 168–182.

Khan, S., Ullah, M. W., Siddique, R. Nabi, G. Manan, S., Yousaf, M., & Hou, H. (2016). Role of Recombinant DNA Technology to Improve Life. *International Journal of Genomics*, 1-14.

Kılınç, B. & Bulat, F. N. (2021). Pestisitin Taze ve İşlenmiş Su Ürünlerinin Kalitesine ve İnsan Sağlığına Etkileri. *Turkish Journal of Maritime and Marine Sciences,* 7(2), 84-94.

Kietzmann, J., Pitt, L., & Berthon, P. (2015). Disruptions, decisions, and destinations: Enter the age of 3-D printing and additive manufacturing. *Business Horizons,* 58(2), 209–215.

Kim, H. W., Bae, H., & Park, H. J. (2017). Classification of the printability of selected food for 3D printing: Development of an assessment method using hydrocolloids as reference material. *Journal of Food Engineering,* 215, 23-32.

Kumar, P., Chatli, M. K., Mehta, N., Singh, P., Malav, O. P., & Verma, A. K. (2017). Meat analogues: Health promising sustainable meat substitutes. *Critical Reviews in Food Science & Nutrition,* 57(5), 923.

Kumar, V., Guleria, P., & Kumar Mehta, S. (2017). Nanosensors for food quality and safety assessment. *Environmental Chemistry Letters,* 15, 165–177.

Laine, J. E., Huybrechts, I., Gunter, M. J., Ferrari, P., Weiderpass, E., Tsilidis, K., Aune, D., Schulze, M. B., Bergmann, M., Temme, E., Boer, J., Agnoli, C., Ericson, U., Stubbendorff, A., Ibsen, D. B., Dahm, C. C., Deschasaux, M., Touvier, M., Kesse-Guyot, E., Sánchez Pérez, M. J., … & Vineis, P. (2021). Co-benefits from sustainable dietary shifts for population and environmental health: an assessment from a large European cohort study. *The Lancet Planetary Health,* 5(11), 786–796.

Li, X., Zhang, G., Zhao, X., Zhou, J., Du, G., & Chen, J. (2020). A conceptual air-lift reactor design for large scale animal cell cultivation in the context of in vitro meat production. *Chemical Engineering Science*, 211, 115269, 1-12.

Liu, J., Hocquette, É., Ellies-Oury, M. P., Chriki, S., & Hocquette, J. F. (2021). Chinese consumers' attitudes and potential acceptance toward artificial meat. *Foods*, 10, 353, 1-29.

Liu, Z., Zhang, M., Bhandari, B., & Wang, Y. (2017). 3D Printing: Printing precision and application in food sector. *Trends Food Science Technology,* 69, 83–94.

Lonnie, M. & Johnstone, A. M. (2020). The public health rationale for promoting plant protein as an important part of a sustainable and healthy diet. *Nutrition Bulletin,* 45, 281-293.

Lupton, D., & Turner, B. (2017). Both fascinating and disturbing: Consumer responses to 3D food printing and implications for food activism, In: Digital Food Activism. Routledge: Taylor & Francis Group.

Marcus, J.B. (2013). Protein basics: Animal and vegetable proteins in food and health: Healthy protein choices, roles and applications in nutrition, food science and the culinary arts. In, Culinary nutrition (Chapter 5). San Diego: Academic Press.

Mateti, T., Laha, A., & Shenoy, P. (2022). Artificial Meat Industry: Production methodology, challenges, and future. *Interactions Between Biomaterials and Biological Tissues and Cells*, 74, 9, 3428-3444.

McClements, D. J., Decker, E. A., Park, Y., & Weiss, J. (2009). Structural design principles for delivery of bioactive components in nutraceuticals and functional foods. *Critical Reviews in Food Science and Nutrition,* 49(6), 577–606.

McClements, D. J. (2014). Nanoparticle- and Microparticle-Based Delivery Systems: Encapsulation, Protection and Release of Active Components. Boca Raton, FL: CRC Press.

Menozzi, D., Sogari, G., Veneziani, M., Simoni, E., & Mora, C. (2017). Eating novel foods: An application of the theory of planned behaviour to predict the consumption of an insect-based product. *Food Quality and Preference*, 59, 27–34.

Meral, H., & Demirdöven, A. (2022). Gıdanın özelleştirilmesi ve detaylandırılmasında üç boyutlu (3D) yazıcının kullanımı. *Gıda,* 47(1), 91-106.

Miao, S., Castro, N., Nowicki, M., Xia, L., Cui, H., Zhou, X., Zhu, W., Lee, S. J., Sarkar, K., Vozzi, G., Tabata, Y., Fisher, J., & Zhang, L. G. (2017). 4D printing of polymeric materials for tissue and organ regeneration. *Mater Today,* 20(10), 577–591.

Michaeli, J. G., DeGroff, M. C., & Roxas, R. C. (2017). Error aggregation in the reengineering process from 3D scanning to printing. *Scanning,* 2017, 1-8.

Mishyna, M., Chen, J., & Benjamin, O. (2020). Sensory attributes of edible insects and insect-based foods – Future outlooks for enhancing consumer appeal. *Trends in Food Science & Technology*, 95, 141–148.

Multari, S., Neacsu, M., Scobbie, L., Cantlay, L., Duncan G., Vaughan, N., Stewart, D., & Russel, W. R. (2016). Nutritional and phytochemical content of high-protein crops. *Journal of Agricultural and Food Chemistry,* 64, 7800–11.

Naseer, B., Srivastava, G., Qadri, O., Faridi, S., Islam, R., & Younis, K. (2018). Importance and health hazards of nanoparticles used in the food industry. *Nanotechnology Reviews,* 7(6), 623–641.

Nofouzi, F. (2013). Genetiği değiştirilmiş organizma (GDO) nedir ve nasıl yapılmaktadır? *Güncel Gastroenteroloji*, 17(4), 1-7.

Onay, A. (2021). Gıda sektöründe nanoteknolojik malzemeler ve uygulamaları. Çocuk kronik hastalıklarında beslenme-5-çocuk endokrinolojisinde beslenme nutrisyon ve kaynakları. Orient Yayınları.

On Birinci kalkınma Planı (2019-2023). Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Ankara, Türkiye. https://www.sbb.gov.tr/. Erişim tarihi: 10 Mayıs 2023.

Osimani, A., Milanović, V., Cardinali, F., Roncolini, A., Cristiana Garofalo, Clementi, F., Pasquini, M., Mozzon, M., Foligni, R., Raffaelli, N., Zamporlini, F., & Aquilanti, L. (2018). Bread enriched with cricket powder (Acheta domesticus): A technological, microbiological and nutritional evaluation. *Innovative Food Science and Emerging Technologies*, 48, 150–163.

Phillips S. M. (2017). Current concepts and unresolved questions in dietary protein requirements and supplements in adults. *Frontiers in nutrition,* 4, 13.

Pinarli, Ç., & Türkmen, N. S. (2021). Kardiyovasküler hastalıklarda protein kaynaklarının etkisi. *Aksaray University Journal of Sport and Health Researches*, 2(2), 151-161.

Qu-Petersen, Z., Deasy, B., Jankowski, R., Ikezawa, M., Cummins, J., Pruchnic, R., Mytinger, J., Cao, B., Gates, C., Wernig, A., & Huard, J. (2002). Identification of a novel population of muscle stem cells in mice: Potential for muscle regeneration. *Journal of Cell Biology*, 157(5), 851-864.

Rayna, T., & Striukova, L. (2016). From rapid prototyping to home fabrication: How 3D printing is changing business model innovation. *Technological Forecasting and Social Change,* 102, 214–224.

Riaz, M. N. (2001). Textured soy protein and its uses. *Agro Food Industry Hi Tech,* 12(5), 28–31.

Rousseau, S., Kyomugasho, C., Celus, M., Hendrickx, M. E. G., & Grauwet, T. (2020). Barriers impairing mineral bioaccessibility and bioavailability in plant-based foods and the perspectives for food processing. *Critical Reviews in Food Science and Nutrition,* 60, 826–43.

Rischer, H., Szilvay, G. R., & Oksman-Caldentey, K. M. (2020). Cellular agriculture-industrial biotechnology for food and materials. *Current Opinion in Biotechnology*, 61, 128–134.

Risner, D., Li, F., Fell, J. S., Pace, S. A., Siegel, J. B., Tagkopoulos, I., & Spang, E. S. (2021). Preliminary techno economic assessment of animal cell based meat. *Foods,* 10, 3, 1-28.

Salt, Y., & Dinçer, S. (2006). An option for special separation operations: Membrane processes. *Sigma,* 4, 1-23.

Sawada, S. I., & Akiyoshi, K. (2010). Nano‐encapsulation of lipase by self‐assembled nanogels: Induction of high enzyme activity and thermal stabilization. *Macromolecular Bioscience,* 10(4), 353-358.

Schouteten, J. J., De Steur, H., De Pelsmaeker, S., Lagast, S., Juvinal, J. G., De Bourdeaudhuij, I., Verbeke, W., & Gellynck, X. (2016). Emotional and sensory profiling of insect-, plant- and meat-based burgers under blind, expected and informed conditions. *Food Quality and Preference*, 52, 27-31.

Shahbazi, M., & Jäger, H. (2020). Current status in the utilization of biobased polymers for 3D printing process: a systematic review of the materials, processes, and challenges. *ACS Applied BioMaterials,* 4(1), 325-369.

Singh, K., Mishra, A., Sharma, D., & Singh, K. (2019). Nanotechnology in enzyme immobilization: An overview on enzyme immobilization with nanoparticle matrix. *Current Nanoscience,* 15(3), 234-241.

Singh, V. P., Sachan, N., & Verma, A. K. (2012). In vitro meat -the start of new era in meat production. *International Journal of Livestock Research*, 21, 38-51.

Skotnicka, M., Karwowska, K., Kłobukowski, F., Borkowska, A., & Pieszko, M. (2021). Possibilities of the development of edible insect-based foods in Europe. *Foods*, 10, 766, 1-22.

Srivastava, A. K., Dev, A., & Karmakar, S., (2018). Nanosensors and nanobiosensors in food and agriculture. *Environmental Chemistry Letters,* 16, 161–182.

Tabilo-Munizaga, G., Villalobos-Carvajal, R., Herrera-Lavados, C., Moreno-Osorio, L., Jarpa-Parra, M., & Pérez-Won, M. (2019). Physicochemical properties of high-pressure treated lentil protein-based nanoemulsions. *LWT - Food Science and Technology,* 101, 590–598.

Tan, H. S. G., Fischer, A. R. H., Tinchan, P., Stieger, M., Steenbekkers, L. P. A., & van Trijp, H. C. M. (2015). Insects as food: Exploring cultural exposure and individual experience as determinants of acceptance. *Food Quality and Preference*, 42, 78–89.

The International Service for the Acquisition of Agri-biotech Applications (ISAAA). (2022). Striving for sustainability. Biotechnology Information Centers. https://www.isaaa.org/resources/publications/annualreport/2022/default.asp

Turp, G. Y., Eliküçük, Y., & Küçükkurt, F. (2022). Yapay et: Üretim yöntemleri, teknolojik ve etik kısıtlamalar, sürdürülebilirliğe katkısı. *Sürdürülebilir*, 128.

Topcu, Ş., & Çölgeçen, H. (2015). Bitki sekonder metabolitlerinin biyoreaktörlerde üretilmesi. *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi*, 8(2), 9-29.

Tüylek, Z. (2017). Biyosensörler ve nanoteknolojik etkileşim. *Bitlis Eren Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi,* 6(2), 71-80.

Van Eelen, W. F., & Van Kooten, W. J. (1999). Industrial scale production of meat from in vitro cell cultures (WO 99/31222). World Intellectual Property Organization.

van Huis, A., Van Itterbeeck, J., Klunder, H., Mertens, E., Halloran, A., Muir, G., & Vantomme, P. (2013). *Edible insects: future prospects for food and feed security.* Rome: Food and Agriculture Organization of the United Nations.

Vein, J. (2001). Method for producing tissue engineered meat for consumption (US 6,835,390 B1). United States Patent.

von Braun, J., Afsana, K., Fresco, L. O., & Hassan, M. H. A. (2021). *Science and innovations for food systems transformation.* Switzerland: The Springer.

Wendin, K. M. E., & Nyberg, M. E. (2021). Factors influencing consumer perception and acceptability of insect-based foods. *Current Opinion in Food Science*, 40, 67–71.

Yabaş, E. (2019). Kimyasal temelli yeni kolorimetrik gaz sensörler. *Geleceğin Dünyasında*, 49.

Yılmaz, F. (2014). Bitkisel üretimde genetiği değiştirilmiş organizmalar ve ürünleri ile biyogüvenlik. İktisadi sektörler ve koordinasyon genel müdürlüğü, Uzmanlık Tezi, Ankara.

Zhang, J., Liu, L., Liu, H., Shi, A., & Wang, Q. (2017). Research advances on food extrusion equipment, technology and its mechanism. *Transactions of the Chinese Society of Agricultural Engineering,* 33(14), 275–283.

Zhang, J., Liu, L., Liu, H., Yoon, A., Rizvi, S. S., & Wang, Q. (2019). Changes in conformation and quality of vegetable protein during texturization process by extrusion. *Critical reviews in food science and nutrition*, 59(20), 3267-3280.

Zhang, L., Hu, Y., Badar, I. H., Xia, X., Kong, B., & Chen, Q. (2021). Prospects of artificial meat: Opportunities and challenges around consumer acceptance. *Trends in Food Science & Technology*, 116, 434–444.

KAYNAKÇA

Alkış, S. (2009). *Türk Halk Oyunlarında Tür Sorunu*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Arda, N. (2008). *Trakya Yöresi (Edirne, Kırklareli, Tekirdağ) Halk Oyunlarında Kullanılan Vücut Hareketlerinin Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi.

Atabey, A. (2011). *Aydın-Germencik'te Halk Oyunları ve Halk Müziği Geleneği*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi.

Baykal, E. (1992). *Türk Halk Oyunlarında Notasyonun Gerekliliği*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Cömert, N. (1996). *Halk Oyunlarının Sahnelenmesinde Dekor-Kostüm Tasarım ve Uygulama Yöntemi Üzerine Bir Çalışma.* Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Demirkol, M. (2008). *Acıpayam Halk Kültürü İçerisinde Halk Oyunlarının Yeri ve Önemi*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi.

Egel, G. K. (2017). *Manisa Yuntdağı Köylerinde Halk Oyunları Geleneği*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi.

Eravcı, A. (2015). *Türk Halk Oyunlarının Sahnelenmesi: Aşamalar ve Teknikler*.Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi, İstanbul.

Erdem, Ş. (1999). *Doğu Karadeniz Bölgesi Halk Oyunlarının Karakteristik Özellikleri Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi.

Gök, S. (2011). *Teke Yöresi ve Muğla Zeybeklerinin Tür, Ayak, Tavır, Usul ve Söz Yönünden İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi.

György, M. (. (1990). *Halk Danslarının İrdelenmesi ve Sistemizasyonu.* Budapeşte: Macar Halk Bilimi VI. Cilt.

Koraltan, A. (2020). *Halk Oyunlarının Karakteristik Yapısının İncelenmesi (Diyarbakır Örneği).* Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Bartın.

Pişkiner, M. K. (2008). *Kütahya ve Çevresi Halk Oyunları-Oyunlarda Kullanılan Kıyafetler ve Müzikler*. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi.

Snyder, A. F. (1989). *Level of event pattens: A theorftical model and ıt's application to the yaqui easter ceremonies.* International Council for Traditional Music 15th Symposium of the ICTM Study Group on Ethnochorealogy. Cophenhagen, Denmark.

Sümbül, M. (1995). Adana Halk Oyunlarının Sistematik Analizi. *Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Sümbül, M. (1997). *Türk Halk Oyunlarının Yapısal Dinamikleri Üzerine Düşünceler: İç Yapı Dinamikleri.* Halk Müziği, Oyun, Tiyatro, eğlence Seksiyon Bildirileri, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1872 Seminer Kongre Bildiriler Dizisi.

Sümbül, M. (2004). *Adana, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş Bölgesi Halk Oyunlarının Yapısal Özellikleri ve Karşılaştırmalı Analizi*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi.

Şahinoğlu, M. G. (2020). *Ağrı Yöresi Halk Oyuları ve Oyunlarda İcra Edilen Eserlerin Tespiti veTahlili*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi.

Terzioğlu, E. (1992). *Türk Folkloru İçinde Halk Oyunları Oynayanların Psiko-Sosyal Özellikleri ve Oyunların Şahsiyet Gelişimine Etkisi*. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi.

Tezcan, M. (2017). *Kütahya ve Kültür Değerlerimiz.* Kütahya: Kütahya İlinden Yetişenler Derneği Kültür Yayınları.

KAYNAKÇA

Akkaya, B., & Tabak, A. (2018). Örgütsel çeviklik ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *İş ve İnsan Dergisi*, *5*(2), 185-206.

Bahrami, M. A., Kiani, M. M., Montazeralfaraj, R., Zadeh, H. F., & Zadeh, M. M. (2016). The mediating role of organizational learning in the relationship of organizational intelligence and organizational agility. *Osong public health and research perspectives*, *7*(3), 190-196.

Bakan, İ., Sezer, B., & Kara, C. (2017). Bilgi yönetiminin örgütsel çeviklik ve örgütsel atalet üzerindeki etkisi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *7*(1), 117-138.

Basri, S., & Zorlu, K. (2020). Örgüt kültürü algisinin örgütsel çeviklik üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, *20*(39), 147-164.

Bodlaj, M., & Čater, B. (2019). The impact of environmental turbulence on the perceived importance of innovation and innovativeness in SMEs. *Journal of Small Business Management*, *57*, 417-435.

Boudlaie, H., Golabdoust, A., & Golabdoust, T. (2014). An analysis of organizational intelligence and organization agility status in Tehran University of medical sciences. *International Business and Management*, *9*(2), 100-109.

Cepeda, J., & Arias-Pérez, J. (2019). Information technology capabilities and organizational agility: The mediating effects of open innovation capabilities. *Multinational Business Review*, *27*(2), 198-216.

Cegarra-Navarro, J. G., Soto-Acosta, P., & Wensley, A. K. (2016). Structured knowledge processes and firm performance: The role of organizational agility. *Journal of Business Research*, *69*(5), 1544-1549.

Chakravarty, A., Grewal, R., & Sambamurthy, V. (2013). Information technology competencies, organizational agility, and firm performance: Enabling and facilitating roles. *Information systems research*, *24*(4), 976-997.

Chamanifard, R., Nikpour, A., Chamanifard, S., & Nobarieidishe, S. (2015). Impact of organizational agility dimensions on employee's organizational commitment in Foreign Exchange Offices of Tejarat Bank, Iran. *European Online Journal of Natural and Social Sciences: Proceedings*, *4*(1 (s)), pp-199.

Charbonnier-Voirin, A. (2011). The development and partial testing of the psychometric properties of a measurement scale of organizational agility. *M@ n@ gement*, 119-156.

Çetinkaya, F. F., & Akkoca, Y. (2021). Stratejik liderlik ile örgütsel çeviklik arasındaki ilişkide örgütsel iletişimin aracı rolü. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *8*(1), 66-84.

Felipe, C. M., Roldán, J. L., & Leal-Rodríguez, A. L. (2017). Impact of organizational culture values on organizational agility. *Sustainability*, *9*(12), 2354.

Goldman, S. L., & Nagel, R. N. (1993). Management, technology and agility: The emergence of a new era in manufacturing. *International Journal of Technology Management*, *8*(1-2), 18-38.

Goldman, S. L., Nagel, R. N., & Preiss, K. (1995). Agile competitors and virtual organizations. *Manufacturing review*, *8*(1), 59-67.

Golmoradi, R., & Ardabili, F. S. (2016). The effects of social capital and leadership styles on organizational learning. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, *230*, 372-378.

Hamad, Z., & Yozgat, Y. (2017). Does organizational agility affect organizational learning capability? Evidence from commercial banking. *Management Science Letters*, *7*(8), 407-422.

Harraf, A., Wanasika, I., Tate, K., & Talbott, K. (2015). Organizational agility. *Journal of Applied Business Research (JABR)*, *31*(2), 675-686.

Harsch, K., & Festing, M. (2020). Dynamic talent management capabilities and organizational agility—A qualitative exploration. *Human Resource Management*, *59*(1), 43-61.

Holmqvist, M., & Pessi, K. (2006). Agility through scenario development and continuous implementation: a global aftermarket logistics case. *European Journal of Information Systems*, *15*, 146-158.

Inman, R. A., Sale, R. S., Green Jr, K. W., & Whitten, D. (2011). Agile manufacturing: Relation to JIT, operational performance and firm performance. *Journal of operations management*, *29*(4), 343-355.

İleri, Y. Y., & Soylu, Y. (2010). Bir rekabet üstünlüğü aracı olarak çeviklik kavramı ve örgüt yapısına olası etkileri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, *13*(1-2), 13-28.

Kamat, V., & Sardessai, S. (2012, February). Agile practices in higher education: A case study. In *2012 Agile India* (pp. 48-55). IEEE.

Kanten, P., Kanten, S., Keceli, M., & Zaimoglu, Z. (2017). The antecedents of organizational agility: organizational structure, dynamic capabilities and customer orientation. *PressAcademia Procedia*, *3*(1), 697-706.

Kasap, G. C., & Peker, D. (2009). Çevik üretim: otomotiv ana sanayinde faaliyet gösteren bir işletmenin çevikliğinin ortaya konmasına yönelik bir araştırma. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, *8*(27), 57-78.

Kerse, Y., & Tazegül, A. (2016). Tedarik Zincirinde Çevikliğin Önemi. In *II. International Caucasus-Central Asia Foreign Trade and Logistics Congress Proceeding Book* (pp. 159-164).

Kurumu, T.D. (2023). Türk dil kurumu Sözlükleri (sozluk.gov.tr)

Lin, C. T., Chiu, H., & Chu, P. Y. (2006). Agility index in the supply chain. *International Journal of production economics*, *100*(2), 285-299.

Lu, Y., & Ramamurthy, K.(Ram). (2011). Understanding the link between information technology capability and organizational agility: An empirical examination. *MIS quarterly*, 931-954.

Maskell, B. (2001). The age of agile manufacturing. *Supply Chain Management: An International Journal*, *6*(1), 5-11.

Mehdibeigi, N., Dehghani, M., & mohammad Yaghoubi, N. (2016). Customer knowledge management and organization's effectiveness: Explaining the mediator role of organizational agility. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, *230*, 94-103.

Meredith, S., & Francis, D. (2000). Journey towards agility: The agile wheel explored. *The TQM Magazine*, *12*(2), 137-143.

Nejatian, M., Zarei, M. H., Nejati, M., & Zanjirchi, S. M. (2018). A hybrid approach to achieve organizational agility: An empirical study of a food company. *Benchmarking: An International Journal*, *25*(1), 201-234.

Nwokeji, J. C., Aqlan, F., Barn, B., Clark, T., & Kulkarni, V. (2018). A modelling technique for enterprise agility.

Pulakos, E. D., Kantrowitz, T., & Schneider, B. (2019). What leads to organizational agility: It's not what you think. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, *71*(4), 305.

Reed, K., & Blunsdon, B. (1998). Organizational flexibility in Australia. *International Journal of Human Resource Management*, *9*(3), 457-477.

Roldán, J. L., Leal-Rodríguez, A. L., & Felipe, C. (2015). Information systems capabilities and organizational agility: Understanding the mediating role of absorptive capacity when influenced by a hierarchy culture.

Sambamurthy, V., Bharadwaj, A., & Grover, V. (2003). Shaping agility through digital options: Reconceptualizing the role of information technology in contemporary firms. *MIS quarterly*, 237-263.

Shahrabi, B. (2012). The role of organizational learning and agility in change management in state enterprises: A customer-oriented approach. *International Research Journal of Applied and Basic Sciences*, *3*(12), 2540-2547.

Sharifi, H., & Zhang, Z. (1999). A methodology for achieving agility in manufacturing organisations: An introduction. *International journal of production economics*, *62*(1-2), 7-22.

Sharifi, H., & Zhang, Z. (2001). Agile manufacturing in practice Application of a methodology. *International journal of operations & production management*.

Sharp, J. M., Irani, Z., & Desai, S. (1999). Working towards agile manufacturing in the UK industry. *International Journal of production economics*, *62*(1-2), 155-169.

Sherehiy, B., Karwowski, W., & Layer, J. K. (2007). A review of enterprise agility: Concepts, frameworks, and attributes. *International Journal of industrial ergonomics*, *37*(5), 445-460.

Strode, D. E., Huff, S. L., & Tretiakov, A. (2009, January). The impact of organizational culture on agile method use. In *2009 42nd Hawaii International Conference on System Sciences* (pp. 1-9). IEEE.

Şen, E., & İrge, N. T. (2022). Çalışanların değişime dirençlerinin örgütsel çevikliğe etkisinde personel güçlendirmenin aracı rolü. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, *20*(43), 119-148.

Tallon, P. P., & Pinsonneault, A. (2011). Competing perspectives on the link between strategic information technology alignment and organizational agility: Insights from a mediation model. *MIS quarterly*, 463-486.

Tallon, P. P., Queiroz, M., Coltman, T., & Sharma, R. (2019). Information technology and the search for organizational agility: A systematic review with future research possibilities. *The Journal of Strategic Information Systems*, *28*(2), 218-237.

Zimuto, C., Sandada, M., Chuchu, T., & Ndoro, T. (2018). The impact of environmental turbulence on product innovation in small to medium enterprises in Harare, Zimbabwe. *Journal of Economics and Behavioral Studies*, *10*(6A (J)), 56-63.

Teece, D. J., Pisano, G., & Shuen, A. (1997). Dynamic capabilities and strategic management. *Strategic management journal*, *18*(7), 509-533.

Tseng, Y. H., & Lin, C. T. (2011). Enhancing enterprise agility by deploying agile drivers, capabilities and providers. *Information Sciences*, *181*(17), 3693-3708.

Tsourveloudis, N. C., & Valavanis, K. P. (2002). On the measurement of enterprise agility. *Journal of Intelligent and Robotic Systems*, *33*, 329-342.

Van Oosterhout, M., Waarts, E., & van Hillegersberg, J. (2006). Change factors requiring agility and implications for IT. *European journal of information systems*, *15*(2), 132-145.

Vokurka, R. J., & Fliedner, G. (1998). The journey toward agility. *Industrial Management & Data Systems*, *98*(4), 165-171.

Wendler, R. & Dresden, T. U. (2014). Development of the organizational agility maturity model. *Federated Conference on Computer Science and Information Systems*, Warsaw, Poland, 7-10 september 2014.

Yaghoubi, N. M., & Dahmardeh, M. R. (2010). Analytical approach to effective factors on organizational agility. *Journal of basic and applied scientific research*, *1*(1), 76-87.

Yaghoubi, N. M., Kord, B., & Azadikhah, O. (2011). Assessing organizational agility via fuzzy logic. *International Business Research*, *4*(3), 135-144.

Yusuf, Y. Y., Sarhadi, M., & Gunasekaran, A. (1999). Agile manufacturing: The drivers, concepts and attributes. *International Journal of production economics*, *62*(1-2), 33-43.

Zain, M., Kassim, N. M., & Mokhtar, E. (2003). Use of information technology and information systems for organisational agility in Malaysian firms. *Singapore Management Review*, *25*(1), 69-83.

Zain, M., Rose, R. C., Abdullah, I., & Masrom, M. (2005). The relationship between information technology acceptance and organizational agility in Malaysia. *Information & management*, *42*(6), 829-839.

DR. ENGİN ARIKAN

MÜNAZARA NOTLARI

Münazarada gelişim için kapsamlı bir kılavuz

Güncellenmiş 4. Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-43-0

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Şubat 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM: KONUŞMANIN UNSURLARI 1
GÖREV 1
İÇERİK 10
YAPI 45
STİL 51

İKİNCİ BÖLÜM: KONU TİPLERİ 53
BİREYSEL SERBESTLİK KONULARI 53
SOSYAL DEVLET KONULARI 58
HUKUK KONULARI 65
SİYASET KONULARI 70
EKONOMİ KONULARI 76
ULUSLARARASI İLİŞKİLER KONULARI 84
TOPLUMSAL CİNSİYET KONULARI 89
İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ KONULARI 94
HAYVAN HAKLARI KONULARI 99
BELLİ BİR AKTÖR ÜZERİNDEN OLUŞTURULMUŞ KONULAR 105

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: DÜNYADA YAŞANAN GELİŞMELER 109
AVRUPA 109
AMERİKA 126
ASYA 136
AFRİKA 154

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: GERİYE KALANLAR 159
JÜRİLİK 159
İNGİLİZCE MÜNAZARA 170
KİŞİSEL GELİŞİM 174

OKUMA LİSTESİ

Abhijit V. Banerjee, Esther Duflo, Poor Economics: Rethinking Poverty & The Ways To End It, New York: Public Affairs, 2011.

Alasdair MacIntyre, Erdem Peşinde: Bir Ahlak Teorisi Çalışması, Çeviren: Muttalip Özcan, İstanbul: Vakıfbank Kültür Yayınları, 2019.

Amartya Sen, Development as Freedom, New York: Alfred A. Knopf, 2000.

Andrew Heywood, Küresel Siyaset, 6. Baskı, Çeviren: Nasuh Uslu & Haluk Özdemir, Ankara: Felix Kitap, 2019.

Andrew Heywood, Siyaset, 20. Baskı, Çeviren: Fahri Bakırcı, Ankara: Felix Kitap, 2019.

Aristoteles, Nikomakhos'a Etik, Çeviren: Saffet Babür, Ankara: BilgeSu Yayıncılık, 2014.

Arne Naess, Ecology, Community and Lifestyle: Outline of an Ecosophy, Cambridge: Cambridge University Press, 1989.

Bernard Lewis, Modern Türkiye'nin Doğuşu, 8. Baskı, Çeviren: Babür Turna, Ankara: Arkadaş Yayınevi, 2015.

Bernard Lewis, Ortadoğu: İki Bin Yıllık Ortadoğu Tarihi, 13. Baskı, Çeviren: Selan Y. Kölay, Ankara: Arkadaş Yayınevi, 2017.

Bryan Caplan, The Case against Education: Why the Education System Is a Waste of Time and Money, New Jersey: Princeton University Press, 2019.

Bryan Caplan, The Myth of the Rational Voter: Why Democracies Choose Bad Policies, New Jersey: Princeton University Press, 2011.

Bryan Magee, Felsefenin Öyküsü, Çeviren: Bahadır S. Şener, İstanbul: Alfa Yayıncılık, 2017.

Carol Gilligan, Kadının Farklı Sesi: Psikolojik Kuram ve Kadının Gelişimi, Çeviren: Merve Elma & Duygu Dinçer & Fulden Arısan, İstanbul: Pinhan Yayıncılık, 2017.

Catharine A. MacKinnon, Feminist Bir Devlet Kuramına Doğru, 2. Baskı, Çeviren: Türkan Yöney, İstanbul: Metis Yayınları, 2015.

Charles Darwin, Türlerin Kökeni, 11. Baskı, İstanbul: Alfa Yayıncılık, 2019.

Chris Harman, Halkların Dünya Tarihi: Taş Çağından Yeni Binyıla, 7. Baskı, Çeviren: Uygur Kocabaşoğlu, İstanbul: Yordam Yayıncılık, 2019.

Cicero, Devlet Üzerine, Çeviren: Cengiz Çevik, İstanbul: İthaki Yayınları, 2014.

Daniel Kahneman, Hızlı ve Yavaş Düşünme, 7. Baskı, Çeviren: Filiz Deniztekin, İstanbul: Varlık Yayınları, 2019.

Daniel Schachter, Daniel Gilbert, Daniel Wegner, Matthew Nock, Psychology, 3. Baskı, New York: Worth Publischers, 2014.

David Allen, İş Bitirici: Stressiz Üretkenlik Sanatı, 2. Baskı, Çeviren: Ömer Çolakoğlu, İstanbul: Babıali Kültür Yayıncılığı, 2018.

David Begg, Stanley Fischer, Rudiger Dornbusch, İktisat, 8. Baskı, Çeviren: Vildan Serin, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2010.

Doran Acemoğlu, James A. Robinson, Ulusların Düşüşü, 9. Baskı, Çeviren: Faruk R. Velioğlu, İstanbul: Doğan Kitap, 2015.

Edward W. Said, Şarkiyatçılık, 10. Baskı, Çeviren: Berna Ülner, İstanbul: Metis Yayınları, 2017.

Emile Durkheim, Ahlak ve Toplum, 2. Baskı, Çeviren: Duygu Çenesiz, İstanbul: Pinhan Yayıncılık, 2019.

Emile Durkheim, Toplumsal İşbölümü, 3. Baskı, Çeviren: Özer Ozankaya, İstanbul: Cem Yayınevi, 2018.

Engin Arıkan, Hayvan Hakları İnsan Hukuku, Bursa: Ekin Yayınları, 2016.

Engin Arıkan, Sert Pozitivizm, İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2019.

Erik Jan Zürcher, Modernleşen Türkiye'nin Tarihi, 4. Baskı, Çeviren: Yasemin Gönen, İstanbul: İletişim Yayınları, 2018.

Ernst H. Gombrich, Genç Okurlar İçin Kısa Bir Dünya Tarihi, 10. Baskı, Çeviren: Ahmet Mumcu, İstanbul: İnkılap Yayınları, 2018.

Ernst H. Gombrich, Sanatın Öyküsü, 7. Baskı, İstanbul: Remzi Kitabevi, 2007.

Farabi, İdeal Devlet, 9. Baskı, Çeviren: Ahmet Arslan, İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları, 2017.

Friedrich A. von Hayek, Kölelik Yolu, 6. Baskı, Çeviren: Atilla Yayla & Yıldıray Arsan, Ankara: Liberte Yayınları, 2015.

George Ritzer, Jeffrey Stepnisky, Çağdaş Sosyoloji Kuramları, 5. Baskı, Çeviren: Irmak Ertuna Howison, Ankara: De Ki Yayınları, 2019.

George Ritzer, Jeffrey Stepnisky, Sosyoloji Kuramları, 2. Baskı, Çeviren: Himmet Hülür, Ankara: De Ki Yayınları, 2014.

Ha-Joon Chang, Kapitalizm Hakkında Size Söylenmeyen 23 Şey, 4. Baskı, Çeviren: Belgin Tupal, İstanbul: Say Yayınları, 2017.

Hans Rosling, Factfullness: Dünya Hakkında Yanılmamızın On Nedeni ve Neden Her Şey Aslında Sandığınızdan Daha İyi, Çeviren: Sevinç S. Tezcan, İstanbul: Pegasus Yayınları, 2019.

Hannah Arendt, Kötülüğün Sıradanlığı: Eichmann Kudüs'te, 6. Baskı, Çeviren: Özge Çelik, İstanbul: Metis Yayınları, 2019.

Ibni Haldun, Mukaddime, Çevirmen: Zakir K. Ugan, Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1986.

Immanuel Kant, Ahlak Metafiziğinin Temellendirilmesi, 3. Baskı, Çeviren: Ioanna Kuçuradi, Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları, 2002.

Immanuel Kant, Pratik Usun Eleştirisi, 10. Baskı, Çeviren: İsmet Z. Eyüboğlu, İstanbul: Say Yayınları, 2019.

Immanuel Wallerstein, Dünya Sistemleri Analizi: Bir Giriş, 3. Baskı, Çeviren: Nuri Ersoy & Ender Abaoğlu, İstanbul: BGST Yayınları, 2018.

İlber Ortaylı, İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı, İstanbul: Kronik Kitap, 2018.

Jean F. Lyotard, Postmodern Durum, Çeviren: İsmet Birkan, Ankara: Bilgesu Yayıncılık, 2013.

Jean Jacques Rousseau, Toplum Sözleşmesi, 26. Baskı, Çeviren: Vedat Günyol, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2019.

Jeremy Bentham, Ahlak ve Yasama İlkeleri, Çevirenler: Ömer Saruhanlıoğlu & Uğur Kaşif Boyacı, İstanbul: Litera Yayıncılık, 2017.

John Finnis, Natural Law and Natural Rights, 2. Baskı, Oxford: Oxford University Press, 2011.

John Locke, Yönetim Üzerine İkinci İnceleme, 5. Baskı, Çeviren: Fatih Bakırcı, Ankara: Serbest Kitaplar Yayınları, 2019.

John Maynard Keynes, Genel Teori: İstihdam , Faiz ve Paranın Genel Teorisi, 2. Baskı, Çeviren: Uğur S. Akalın, İstanbul: Kalkedon Yayınları, 2010.

John Monaghan, Peter Just, Sosyal ve Kültürel Antropoloji, 2. Baskı, Çeviren: Hakan Gür, İstanbul: Dost Kitabevi, 2013.

John Rawls, Bir Adalet Teorisi, 3. Baskı, Çeviren: Vedat A. Coşar, Ankara: Phoenix Yayınevi, 2018.

John Stuart Mill, Faydacılık, Çeviren: Gökhan Murteza, İstanbul: Pinhan Yayıncılık, 2017.

Jostein Gaarder, Sofie'nin Dünyası: Felsefe Tarihi Üzerine Bir Roman, 46. Baskı, Çeviren: Sabir Yücesoy, İstanbul: Pan Yayıncılık, 2017.

Judith Butler, Cinsiyet Belası: Feminizm ve Kimliğin Altüst Edilmesi, 7. Baskı, Çeviren: Başak Ertür, İstanbul: Metis Yayınları, 2019.

Karl Marx, Kapital, Çevirenler: Nail Satlıgan & Erkin Özalp & Mehmet Selik, İstanbul: Yordam Yayıncılık, 2015.

Karl Popper, Açık Toplum ve Düşmanları, 4. Baskı, Çeviren: Mete Tunçay & Harun Rızatepe, Ankara: Liberte Yayınları, 2019.

Kemal Gözler, Hukuka Giriş, 16. Baskı, Bursa: Ekin Yayıncılık, 2019.

Max Weber, Ekonomi & Toplum, 2. Baskı, Çeviren: Latif Boyacı, İstanbul: Yayın Yayıncılık, 2018.

Max Weber, Kapitalizmin Ruhu ve Protestan Ahlakı, Çeviren: Gökhan Rızaoğlu, İstanbul: Oda Yayınları, 2013.

Michael J. Sandel, Adalet: Yapılması Gereken Doğru Şey Nedir?, 7. Baskı, Çeviren: Mehmet Kocaoğlu, Ankara: Felix Kitap, 2019.

Michael J. Sandel, Paranın Satın Alamayacağı Şeyler, Çeviren: Mehmet Kocaoğlu, Ankara: Eksi Kitaplar, 2016.

Milton Friedman, Kapitalizm ve Özgürlük, 4. Baskı, Çeviren: Nilgün Himmetoğlu, Ankara: Eksi Kitaplar, 2017.

Murray Bookchin, Özgürlüğün Ekolojisi: Hiyerarşinin Ortaya Çıkışı ve Çözülüşü, 3. Baskı, Çeviren: Mustafa K. Coşkun, İstanbul: Sümer Yayıncılık, 2019.

Nassim Nicholas Taleb, Aldatıcı Rastlantısallık, Çeviren: Filiz Deniztekin, İstanbul: Varlık Yayınları, 2019.

Nassim Nicholas Taleb, Antikırılganlık, Çeviren: Derya Yüksek, İstanbul: Varlık Yayınları, 2018.

Nassim Nicholas Taleb, Siyah Kuğu, 10. Baskı, Çeviren: Nazan Arıbaş Erbil, İstanbul: Varlık Yayınları, 2019.

Niccolo Machiavelli, Hükümdar, 19. Baskı, Çeviren: Necdet Adabağ, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2019.

Nichola Wapshott, Keynek-Hayek: Modern Ekonomiyi Tanımlayan Çatışma, Çeviren: Akın E. Pilgir, İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları, 2017.

Nick Bostrom, Global Catastrophic Risks, Oxford: Oxford University Press, 2008.

Nick Bostrom, Süper Zeka: Yapay Zeka Uygulamaları, Tehlikeler ve Stratejiler, Çeviren: Ferit B. Aydar, İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları, 2019.

Nigel Warburton, Felsefeye Giriş, 2. Baskı, Çeviren: Kerem Cankoçak, İstanbul: Alfa Yayıncılık, 2016.

Olivia F. Cabane, Karizma Miti: Kişisel Çekimin Ustası Olmak, 3. Baskı, Çeviren: Nalan Tümay, İstanbul: Okuyan Us Yayıncılık, 2017.

Oral Sander, Siyasi Tarih: 1918-1994, 26. Baskı, İstanbul: İmge Kitabevi, 2016.

Oral Sander, Siyasi Tarih: İlkçağlardan 1918'e, 31. Baskı, İstanbul: İmge Kitabevi, 2016.

Peter Singer, Hayvan Özgürleşmesi, 2. Baskı, Çeviren: Hayrullah Doğan, İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2018.

Peter Singer, Pratik Etik, Çeviren: Nedim Çatlı, İstanbul: İthaki Yayınları, 2015.

Platon, Devlet, 40. Baskı, Çeviren: Sabahattin Eyüboğlu & Mehmet Ali Cimcoz, İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları, 2006.

Platon, Sokrates'in Savunması, 22. Baskı, Çeviren: Ari Çokona, İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları, 2012

Platon, Yasalar, Çeviren: Candan Şentuna & Saffet Babür, Ankara: Pharmakon Yayınevi, 2019.

Raymond Wacks, Hukuk Felsefesine Kısa Bir Giriş, 8. Baskı, Çeviren: Engin Arıkan, İstanbul: Tekin Yayınevi, 2018.

Rıdvan Akın, Türk Siyasal Tarihi 1908-2000, 3. Baskı, İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2019.

Robert B. Cialdini, İknanın Psikolojisi, 3. Baskı, Çeviren: Fevzi Yalım, İstanbul: Mediacat Kitapları, 2016.

Robert Jackson, Georg Sorensen, Introduction to International Relations, Oxford: Oxford University Press, 2013.

Robert Nozick, Anarşi, Devlet ve Ütopya, 3. Baskı, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2015.

Roger Cottarrell, Hukukbiliminin Politikası: Hukuk Felsefesine Eleştirel Bir Giriş, Çeviren: Saim Üye, İstanbul: Pinhan Yayınları, 2018.

Rosalind Hursthouse, On Virtue Ethics, Oxford: Oxford University Pres, 2000.

Samuel P. Huntington, Medeniyetler Çatışması, 11. Baskı, Çeviren: Murat Yılmaz, İstanbul: Vadi Yayınları, 2014.

Sarah Bakewell, Varoluşçular Kahvesi, Çeviren: Emre Gözgü, İstanbul: Domingo Yayınevi, 2017.

Thomas Hobbes, Leviathan, 20. Baskı, Çeviren: Semih Lim, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2019.

Thomas Piketty, Yirmi Birinci Yüzyılda Kapital, 3. Baskı, Çeviren: Hande Koçak, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2018.

Tom Gilovich, Dacher Keltner, Richard Nisbett, Social Psychology, 2. Baskı, New York: W. W. Norton & Company, 2010.

Tom Regan, The Case For Animal Rights, Berkeley: University of California Press, 1985.

Tyler Cowen, Alex Tabarrok, Modern Principles of Economics, 3. Baskı, New York: Worth Publishers, 2015.

Tyler Cowen, Stubborn Attachments: A Vision for a Society of Free, Prosperous and Responsible Individuals, San Francisco: Stripe Press, 2018.

Viktor E. Frankl, İnsanın Anlam Arayışı, 44. Baskı, Çeviren: Selçuk Budak, İstanbul: Okuyan Us Yayıncılık, 2019.

Will Kymlicka, Çağdaş Siyaset Felsefesine Giriş, 3. Baskı, Çeviren: Ebru Kılıç, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2016.

William MacAskill, Doing Good Better: How Effective Altruism Can Help You Help Others, Do Work that Matters and Make Smarter Choices About Giving Back, New York: Avery Publishing, 2016.

80000 Hours Podcast, https://80000hours.org/podcast/

Current Affairs, https://www.currentaffairs.org/

Econtalk Podcast, https://www.econtalk.org/

Marginal Revolution, https://marginalrevolution.com/

Our World In Data, https://ourworldindata.org/

School of Life, “Curriculum” Videoları, https://www.youtube.com/user/schooloflifechannel/playlists?view=50&sort=dd&shelf_id=22

The Economist, https://www.economist.com/

NESRİN

LİRİK

ŞİİRİ

DENEMELER

Engin ÖMEROĞLU

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-26-3

Kapak Tasarımı: Aynur ÖMEROĞLU

Sayfa Düzeni: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:

Sonçağ Yayıncılık

Matbaacılık Reklam

San Tic. Ltd. Şti.

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı

48/48 İskitler - Ankara

Tel.: (0312) 341 36 67

Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Haziran 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
EDEBİYATA DAİR....1
NESRİN LİRİK ŞİİRİ: *DENEME*....2
SİZ HİÇ EDEBİYAT PARÇALADINIZ MI?
(Liselerde Edebiyat dersleri nasıl işlenmelidir?) 7
FLAMENKO, FUTBOL, FİESTA ve EDEBİYAT....12
REFİK HALİT KARAY ve ESKİCİ 23
MERCAN USTA'M....28
FUZÛLÎ'NİN ŞİKÂYETNÂMESİ ÜZERİNE 33
"ÖLÜM"Ü ÖLDÜRMEK 38

İKİNCİ BÖLÜM
EĞİTİM VE OKUMA ÜZERİNE....43
ŞİİRİN GÜCÜ ve TÜRK DİLİ DERSLERİ 44
OKUMAK YA DA OKUMAMAK 74
OKUMANIN DAYANILMAZ CAZİBESİ VE *KELEBEK* ROMANI....80
EZGİ KİTAP OKUYOR....86
DEĞERLER EĞİTİMİ ve BİR EŞEK HİKÂYESİ....91

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
GÜNDEME DAİR KONULAR 97
BEN TAŞIYICI OLURUM 98
BABA BU ERMENİ MESELESİ NEDİR?....100
GEORGE OAKLEY'DEN GEORGE FLOYD'A AMERİKA'DA
IRKÇILIĞIN HİKÂYESİ....106
TEKNOLOJİ VE GÖZ YAŞLARI....111
TÜRK OLMAK....115
ŞEHİRLERİN RUHU ve AKÇAKOCA'DA FUTBOL KÜLTÜRÜ 120
GÖKSPOR EFSANESİ....125
ANADOLU'DAN ORUN'A ORHUN'DAN GÖNÜLLERE YOLCULUK....130
KAYNAKLAR....143

KAYNAKLAR

Abasıyanık, Sait Faik (2012). *Son Kuşlar/ Kendi Kendime.* İstanbul: İş Bankası Yayınları.

Akbal, Oktay (1964). *Şair Dostlarım.* İstanbul: Elif Yayınları.

Aktaş, Şerif (1986). *Refik Halid Karay.* Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Aktaş, Şerif (1986). A. g. e. S:76

Ataç, Nurullah (2018). *Günlerin Getirdiği Sözden Söze*. (14. Baskı) İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Ayvazoğlu, Beşir (2001). *Bozgunda Fetih Rüyası, Yahya Kemal'in Biyografik Romanı*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.

Azlal, Eyüp (2016). *"Prof. Dr. Abdülkadir Karahan'ın "Fuzûlî" Merkezli Klâsik Türk Edebiyatı Meselelerine Bakışı"* HİKMET-Akademik Edebiyat Dergisi, Prof. Dr. Mine MENGİ Özel Sayısı, Yıl 2, Sayı 5.

Beyatlı, Yahya Kemâl (1971: 83) *Edebiyata Dâir*. İstanbul: Fetih Cemiyeti Yayınları,

Chomsky, Naum (2011). *Dil ve Zihin.* (Çeviren: A. Kocaman) Ankara: BilgeSu Yayınevi.

Çağın, Şerife (2005: 69) *Refik Halit Karay'ın "Eskici" Hikâyesi Üzerine Bir İnceleme.* TÜBAR-XVIII-Güz.

Çamlıbel, Faruk Nafiz. (2001). *Han Duvarları*. Ankara, MEB Yayınları.

Duralı, Şaban Teoman (2021). *Omurgasızlaştırılmış Türklük*. İstanbul, Dergâh Yayınları.

Ercilasun, Ahmet Bican (1999). *Dilin tadı. Güzel Yazılar Denemeler*. Ankara: TDK Yayınları.

Ergin, Muharrem (2017). *Orhun Abideleri.* İstanbul: Boğaziçi Yayınları.

Eyüboğlu, Bedri Rahmi (2012). *Son Kuşlar/ Sait'ten Hatıralar.* İstanbul: İş Bankası Yayınları

Gökalp, Ziya (2015). *Türkçülüğün Esasları*. (2. Baskı) İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Karahan, Abdulkadir (1989). *Fuzûlî, Muhiti, Hayatı ve Şahsiyeti.* Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Karakoç, Sezai (2014). *Çağ ve İlham* II, 8. Baskı, İstanbul: Diriliş Yayınları.

Karay, Refik Halit (2018). *Gurbet Hikâyeleri*. İstanbul: Remzi Kitabevi

Kasapoğlu, Abdurrahman (2010). *İslâm'da Selâm ve Selâmlaşma Olgusu.* Hikmet Yurdu Düşünce–Yorum Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi. Yıl: 3, C:3, S: 6, Temmuz-Aralık. Malatya.

Kısakürek, Necip Fazıl (2017: 166). *Çile.* İstanbul: Büyük Doğu Yayınları.

Köprülü, Mehmed Fuad (1943). Osmanlı İmparatorluğu'nun Etnik Menşeî Meseleleri. *Belleten, Cilt VII, 1. Teşrin, Sayı: 28. Cumhuriyetin Yirminci Yıldönümü Münasebetiyle Özel Sayı. Türk Tarih Kurumu Basımevi*.

Kurnaz, Cemal (2020). *Türk Olmak.* İstanbul: Post Yayınları.
Mazıoğlu, Hasibe (1997). *Fuzûlî Üzerine Makaleler.* Ankara: Atatürk, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları.
Mc. Carthy, Justin (2015*). Ölüm ve Sürgün*. (Çeviri: Fatma Sarıkaya) Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
MEB (2017) *Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı.* Ankara: Tebliğler Dergisi
Meriç, Cemil (2002). *Bu Ülke*. İstanbul: İletişim Yayınları.
Montaigne, M. (1970). *Denemeler.* (Çev. Sebahattin Eyüboğlu). İstanbul: Cem Yayınevi.
Ömeroğlu, Engin (2023). *Üniversite Öğrencilerinin Serbest Okuma Alışkanlıkları Üzerine İnceleme: Sakarya Üniversitesi Örneğinde.* Eğitim Fakültesi Dergisi, Sakarya.
Pala, İskender (2011). *Şikâyetname,* Timetürk. https://www.timeturk.com/tr/makale/iskender-pala/sikayetname.html adresinden 16.03.2018'de erişilmiştir.
Parlatır, İsmail, İnci Enginün, O. Okay, Z. Kerman, K. Yetiş, N. Birinci (1997) *Güzel Yazılır Mektuplar.* Ankara: Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları.
Poyraz, Hakan (2002). *Hacivatın Hüznü*. Ankara: Vadi Yayınları.
Ran, Nazım Hikmet (2002: 77). *Yeni Şiirler.* İstanbul: YKB Yayınları.
Sis, N. (2016). *Fuzûlî'nin Türkçe Mektuplarında Bir Söz Varlığı İncelemesi.* Journal of Turkish Language and Literature Volume:2, Issue: 1, Winter
SSECS (2008). *Office of the High Commissioner for Human Rights.* Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide Wayback Machine.
Tanpınar, Ahmet Hamdi (2015). *Yaşadığım Gibi.* (7. Baskı). İstanbul: Dergâh Yayınları.
Taşağıl, Ahmet (2021*). Bilge Tonyukuk*. (2. Baskı). İstanbul: Yeditepe Yayınları.
TDK (2006). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
Topçu, Nurettin (2020). *Mehmet Akif*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
Tuna, Osman Nedim (2011). *Sümer ve Türk Dillerinin Tarihî İlgisi ile Türk Dili'nin Yaşı Meselesi.* Ankara: TDK Yayınları.
Tuzcu, İbrahim (2017). *Düzce ve Akçakoca'da Spor.* Erişim: http://İbrahimtuzcu.tr.gg
URL1:file:2017-%C3%BCrk%20Dili%20ve%20Edebiyat%C4%B1%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1.pdf
URL 2: https://tr.pinterest.com/pin/205124958017628914/
Yetkin, Suut Kemal (1965). *Günlerin Götürdüğü.* İstanbul: Varlık Yayınları.
Yücel, Hasan Ali. (1999). *Güzel Yazılar, Denemeler*. Ankara: TDK Yayınları.

BURSA'DA NOSTALJİK BİR GEZİNTİ

EKREM HAYRİ PEKER

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-45-4

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Şubat 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

BURSA'DA NOSTALJİK BİR GEZİNTİ 1
BALABAN VE NÂZIM HİKMET: BİR KİTAP, BİR DAVETİYE 23
BENİM SİNEMALARIM 43
BURSA'DAN SEMERKANT'A 79
BURSA'DAN TAMGALISAY'A YOLCULUK 83
BURSALI MALTA SÜRGÜNLERİ 133
BURSASPOR ÜZERİNE İKİ KİTAP VE 1940'LARDAN İKİ FUTBOLCU 151
BURSA YEREL BASININDA NÂZIM HİKMET (1901-1963) 164
CADDE BOYUNDA 47 YIL, HÜSEYİN KARABURUN 185
DAYE HATUN CAMİSİ NASIL RESTORE EDİLDİ 197
ESAT ULUUMAY ULUSLARARASI BİR KOLEKSİYONER 204
FERİT ESEN 211
HABİL KAHVECİ 215
HİSAR 218
HÜSNÜ ZÜBER 231
KATİP ÇELEBİNİN İZİNDEN GİDEN BURSALI MÜELLİF MEHMET TAHİR EFENDİ 242
MİSİ ETNOĞRAFYA EVİ 264
MURADİYE'DE CİNAYETİ GÖRDÜM (*) 287
MÜRETTİPLİKLE GEÇEN ÖMÜR, ALİ İHSAN ÖNCÜ 299
TERZİLİKTEN RADYOCULUĞA; CEMAL ELMAS 316
TEŞKİLAT-I MAHSUSA'DAN BURSALI GÜRCÜ İBRAHİM HAKLIER 326
YORGANCILAR ÇARŞISI NASIL AÇILDI 342

KAYNAKÇA 349

KAYNAKÇA:

- Aydemir, Şevket Süreyya, Suyu Arayan Adam
- Balaban, Şair Baba ve Damdakiler, İstanbul-1968, Can Yayınları
- Belli, Mihri, Mihri Belli'nin Anıları İnsanları Tanıdım II, İstanbul-1999
- Özkılınç, Güney, Nazım'ın Bursa Yılları, İstanbul-201
- Parlayan, Ayşegül, Bir Yolcunun Ayak İzi, Atlas Tarih, s:59, Temmuz-Ağustos 2019,İstanbul-2019
- Vanu, Vala Nureddin, Bu Dünyadan Nazım Geçti, İstanbul-1965

KAYNAKÇA

- Akın Kazıklı
- Akkılıç, Yılmaz, Bursa'da Yakın Zamanlar, Bursa-2006
- Ant
- Ayhan, Enver-Uzoğuz, Ayhan, Hey Gidi Günler Hey, Bursa-1978
- Ayhan, Enver-Uzoğuz, Ayhan, Spor Dünyamız, Bursa-1982
- Bursa Ansiklopedisi
- Hakimiyet Milletindir
- Kemankaş, İsmail Kemal, Gazi'nin Stadyumu Bursa'da Futbolun Doğuşu ve Yayılış Öyküsü (1912-2018), Bursa-2019
- Yeni Ant

KAYNAKÇA

- Abraş, Güzin, Bizim Dükkân, Bursa-2021
- Ahmad, Feroz, İttihat ve Terakki, İstanbul-2010
- Akkılıç, Yılmaz, Bursa'da Yakın Zaman, Bursa-2006
- Akkuş, Mine, Bursa Halkevi ve Uludağ Dergisi, Bursa-2011
- Akkurt, Bülent, Bir Zamanlar Bursa'da, Bursa-1998
- Apak, Rahmi, Yetmişlik Bir Subayın Hatıraları, Ankara-1988
- Akurgal, Ekrem, Anadolu Kültür Tarihi, Ankara-2005
- Akyüz, Yüksel, Mahfel, Yenişehir-2002
- Almand, İan, İki Din Tek Bayrak, İstanbul-2009
- Apak, Rahmi, Yetmişlik Bir Subayın Hatıraları, Ankara-1988
- Armağan, Mustafa, Bursa Şehrengizi, İstanbul1888
- Atsız, Aşıkpaşaoğlu Tarihi, Ankara-1970
- Avcıoğlu, Doğan, Türklerin Tarihi, İstanbul-1982
- Aydemir, Şevket Süreyya, Suyu Arayan Adam- İstanbul
- Aydemir, Şevket Süreyya, Enver Paşa, İstanbul-1975
- Balaban, Şair Baba ve Damdakiler, İstanbul-1968, Can Yayınları
- Baluet Michel, Ortaçağda Türkler, İstanbul-2005
- Bardakçı, Murat, Talat Paşa'nın Evrekı Metrukei, İstanbul-2013
- Baykal, Kazım, Tarihte Bursa Yangınları, Bursa-1948
- Belli, Mihri, Mihri Belli'nin Anıları İnsanları Tanıdım II, İstanbul-1999
- Berkok İsmail, Tarihte Kafkasya, İstanbul-1958

- Bilgi, Selma Güler, Erken Cumhuriyet Döneminde Gündelik Yaşam (1927-1960), Bitirme Tezi-2007
- Bi Mahmut, Kafkas Tarihi, Ankara-2011
- Bozkurt, Abdurrahman, İtilaf Devletlerinin İstanbul'da İşgal Yönetimi, Ankara-2014
- Bursa Ansiklopedisi, BCG Yayın
- Bursa Coğrafyası, Ankara-2009
- Bursa'nın Zenginliği Göçmenler, Bursa-2008
- Bursa'nın Kentsel Gelişimi, Sempozyum Kitabı, Bursa-2009
- Bursa Muradiye Semti, Bursa-2008
- Bursa'nın Tarihi Mahalleleri I-II-III-IV, Bursa-2011-2017
- Bursa Sağlık Ansiklopedisi, Dr. Ceyhun İrgil, Dr. Çetin Tor, Deniz Dalkılınç, Dr. Can Başaran, Bursa-2017
- Can, Alper, Antik Çağ Sözlüğü, Bursa-2015
- Çalay, Turan, Çalıköy, İstanbul-2018
- Çarşının Öyküsü, Bursa-2010
- Çetin, Osman, Bursa'da Gezileri, Bursa-2017
- Çınarlı Kentin Dili, 7.Edebiyat Günleri, İstanbul-2002
- Çiçek, Hikmet. Dr.Bahattin Şakir, İstanbul-2007
- Danişmend, İsmail Hami, Hayrullah Efendi'nin gördüğü üç İstanbul- 04. Haziran 1948
- Dayanıklı, Gül, Bursa'da Kent Siyasetinde Elit Döngüsü ve Kent Yönetimine Etkisi, Bursa-2022
- Demirağ, Banu, Manolya Ağacının Kökleri-Dün Bursa, İstanbul-2000
- Elal, Melih, Mekânın Bursa olsun, Bursa-2009
- Enver Paşa'nın Anıları, Hazırlayan: Halil Erdoğan Cengiz, İstanbul

- Enver, Ayhan-Uzoğuz, Ayhan, Hey Gidi Günler Hey-Bursa-1978
- Enver, Ayhan-Uzoğuz, Spor Dünyası-Bursa-1982
- Evliya Çelebi, Seyahatnamesi: Bursa-Bolu-Trabzon-Erzurum-Azerbaycan-Kafkasya-Kırım-Girit, İstanbul-2014
- Fisher, Alan, Kırım Tatarları, İstanbul-2009
- Gabriel, Albert, Bir Türk Başkenti Bursa, İstanbul-2010
- Galante, Avram, Türkler ve Yahudiler, İstanbul-1995
- Halaçoğlu, Yusuf, Ermeni Tehciri, İstanbul-2010
- Hızlı, Mefail. Molla Fenari, Buras-2009
- Hikmet, Nazım, Bursa Cezaevi'nden Vanû'lara Mektuplar, İstanbul-1998
- Gazzizâde Seyyid Abdüllatif Efendi, Hulâsatül-Vefeyât, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa-2014
- Gül, Muammer, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Moğol Hâkimiyeti, İstanbul-2005
- Günaydın, Nurşen-Kaplanoğlu, Raif, Seyahatnamelerde Bursa-2000, Ticaret Borsası Yayını
- İbni Battuta, büyük dünya seyahatnamesi, İstanbul, (Yeni Şafak Kültür Yayınları)
- İdris Bitlisi, Heşt Behişt VII. Ketibe Fatih Sultan Mehmet Devri, 1451-1481, Ankara-2013
- İlhan, Ali İhsan, Cumhuriyet'in İlk Yıllarında İstanbul Basınında Bursa-2012
- İnalcık, Halil, Devlet-i Aliyye-I, İstanbul-2010
- İnalcık, Halil Osmanlı İdare ve Ekonomi Tarihi, İstanbul-2011
- İnalcık, Halil Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi, İstanbul-2000

- İnalcık, Halil, Bursa Araştırmaları, Bursa-2012
- İnalcık, Halil, Fatih Devri Üzerinde Tetkikler ve Vesikalar I, Aralık-2007
- İnalcık, Halil, Osmanlılar, İstanbul-2010
- Jorge, Nicolae, Fatih Sultan Mehmet, İstanbul-2016
- Kabacalı, Alpay, Talat Paşa'nın Anıları, İstanbul-2011
- Kağıtçıbaşı Ergun, Dibaçenin Ertesi Günü, Bursa-2012
- Kağıtçıbaşı Ergun, Yaşar, Enis, Bursa Ekonomik Tarihi 1326-1900, Bursa-2005
- Kandemir, Ferudun, Medine Müdafii Fahrettin Paşa'nın anıları
- Kara, Mustafa, Bursa'nın ve Balkanların Gönül Sultanları, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa-2016
- Kara, Mustafa, Bursa'da Tarikatlar ve Tekkeler, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa-2012
- Karataş, Ali İhsan, Osmanlı Dönemi Bursa Sürgünleri (18-19. Asırlar), Bursa-2009, Emin Yayınları
- Kaplanoğlu, Raif, Bursa'da Gündelik Hayat, Bursa-2012
- Kaplanoğlu, Raif, Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu, İstanbul-2000
- Karaköse, Nejdet, Nuri Paşa, İstanbul-2012
- Kemalpaşazade, Tevârih-i Âli-Osman, İstanbul-2015, Çamlıca Basın Yayın
- Kemankaş, ismail Kemal, Gazi'nin Stadyumu, Bursa-2019
- Kıvanç, Halit, Hadi Anlat Bakalım Anılar-I, İstanbul-1998
- Köymen, Mehmet Ali, Neşri tarihi-Ankara-1983
- Kritovulos Tarihi (1451-1467), İstanbul,2012
- Kurat, Akdes Nimet, Türkiye ve Rusya (1798-1919), Ankara-2011

- Kurat, Akdes Nimet, IV-XVIII. Yüzyıllarda Karadeniz Kuzeyindeki Türk Kavimleri ve Devletleri, Ankara, 1972
- Kutay, Cemal, Rauf Orbay, Hayat ve Hatıratım, İstanbul-1997
- Kutay, Anavatanda Son Beş Osmanlı Türkü
- Mantran, Robert, Osmanlı Tarihi, İstanbul-1995
- Mardin, Şerif, Jön Türklerin Siyasi Fikirleri (1895-1908), İstanbul-1992
- Menteş, Niyazi, Vefasız Olsa da Zaman Gönül Kahvesi, Bursa-1997
- Menteş, Niyazi, Vefasız Olsa da Zaman (Gönül Kahvesi Serisinden:2) Bursa Hikâyeleri, Bursa-1999
- Menteş, Niyazi, Sonbahar Yaprakları, Bursa-2006
- Mermutlu, Bedri-Öcalan, Hasan Basri, Bursa Hazireleri, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa-2011
- Mermutlu, Bedri-Öcalan, Hasan Basri, Emirsultan Mezarlığı, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa-2012
- Mermutlu, Bedri-Öcalan, Hasan Basri, Pınarbaşı Mezarlığı, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa
- Menteş, Niyazi, Vefasız Olsa da Zaman Gönül Kahvesi, Bursa-1997
- Menteş, Niyazi, Vefasız Olsa da Zaman (Gönül Kahvesi Serisinden:2) Bursa Hikâyeleri, Bursa-1999
- Menteş, Niyazi, Sonbahar Yaprakları, Bursa-2006
- Nesin, Aziz, Bir Sürgünün Anıları, İstanbul-2015
- Oğuzoğlu, Yusuf, 8500 Yıllık Uygarlığın İzinden Bursa Tarihi, Bursa-2013

- Okar, Mehmet Ali, Osmanlı'nın Balkanlardaki Son On Yılı, İstanbul-2013
- Ortaylı, İlber, (2016), İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı, İstanbul-Timaş Yayınevi
- Ostrogorski, Georg Bizans Devleti Tarihi Ankara-2011
- Öcalan, Hasan Basri-Sevim, Sezai-Yavaş, Doğan, Bursa Vakfiyeleri-1, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa
- Öcalan, Hasan Basri, Seyahatnameye göre Ruhaniyetli Şehir Bursa, Ankara-2009
- Özkan, Emel-Ünal, Funda, Hisarkeloji- Bursa Hisar İçi Kazıları ve Ele Geçen Buluntular 2000-2009, Bursa-2009
- Özdemir, Nezaket, Bursa'nın Anısal Tarihi, Bursa-2009
- Özkılınç, Güney, Nazım'ın Bursa Yılları, İstanbul-2013
- Peker, Ekrem Hayri, Emirsultan-Heykel Arasında Nostaljik Bir Gezinti, Ankara-2020
- Peker, Ekrem Hayri, Altıparmak-Muradiye-Çekirge Arasında Nostaljik Bir Gezinti, Bursa -2020,
- Peker, Ekrem Hayri, Kuşçubaşı Hacı Sami Bey, İstanbul-2017
- Peker, Ekrem Hayri, Bursa'da Sinema, Ankara-2021
- Peker, Ekrem Hayri, 1950-1960'lı Yıllarda Bursa'da Kültürel ve Sosyal Değişim, Bursa-2022
- Peker, Ekrem Hayri, 1930-1960 Yılları Arasında Bursa'da Eğlence, Bursa-2022
- Peker, Ekrem Hayri, Yerel Basının Gözünden Bursa'da Sinema, Magazin, Bursa-2022
- Peker, Ekrem Hayri, Ahmet Vefik Paşa Tiyatrosu'nun Açılması, Bursa-2022

- Peker, Ekrem Hayri,
- Peker, Ekrem Hayri, 1950-1960 Yıllarında Bursa'da Yaşanan İlginç olaylar, Bursa-2022
- Pekşen, Yalçın, Dilin Kemiği Yok, İstanbul-1986
- Ramsaur, E.E.,Jön Türkler ve 1908 İhtilali, İstanbul-1982
- Simirnov, V.D., Osmanlı Dönemi Kırım Hanlığı
- Sorgun, Taylan, Halil Paşa, İttihat ve Terakki'den Cumhuriyete Bitmeyen Savaş, İstanbul
- Sorgun, Taylan, Mütareke Dönemi, İstanbul-2007
- Suat, Mustafa, Bursa ve Civarı, Bursa-2011
- Şehitoğlu, Elif, Bursa Hamamları, İstanbul-2008
- Şikari, Karamanname (Haz. Metin Sözen-Necdet Sakaoğlu
- Şimşir. B.N, Osmanlı Ermenileri, Ankara-2011
- Şimşir. B. N, Malta sürgünleri, Ankara-1985
- Tanpınar, Ahmet Hamdi, Beş Şehir, İstanbul
- Tetik, Ahmet, Teşkilat-ı Mahsusa, İstanbul-2014
- Tezcan, Hülya, Bursa'nın ipeklisi, Bursa-2017
- Ulubelen, Erol, İngiliz Gizli Belgelerinde Türkiye, İstanbul-1967
- Ülkü, İrfan, Enver Paşa, İstanbul-2005
- Vanu, Vala Nureddin, Bu Dünyadan Nazım Geçti, İstanbul-
- Uluskan, Seda Bayındır, CHP Parti Müfettişliği ve Raporlarla Bursa Teşkilatı (1936-1945), İstanbul-2020
- Vernadsky, G.,Rusya Tarihi, İstanbul-2009
- Vernadsky, G.,Moğollar ve Ruslar, İstanbul-2007
- Yakubovski, A. Yu, Altınordu ve Çöküşü, Ankara-2000

- Yalçın, Küçük, Gizli Tarih, İstanbul-2006
- Yalçınkaya, Alaaddin, Sömürgeciliğin ve Pan İslamizm Işığında Türkistan 1856'dan Günümüze,
- Yaşayanlar, İsmail, Osmanlı Dönemi Bursa Otelleri, Bursa-2003
- Yazıcıoğlu, Necla Kitay, Bir Cumhuriyet Kadınının Anıları, Bursa-2010
- Yetişen, Y. Kenan, Bursa Kılıç-Kalkan Halk Oyunu ve Tarihçesi, Bursa-2011
- Yetişen, Y. Kenan, Bursa'da Taşımacılık, Bursa-2020
- Yıldırım, Fahri, 14.Yüzyıldan Cumhuriyet Dönemine Kadar Yabancı Seyyahların Gözünden Bursa İlindeki Mimari Eserler I-II

BURSA OSMANGAZİ BELEDİYESİ SEMPOZYUM YAYINLARI

- Osman Gazi ve Bursa Sempozyumu, Bursa-2005
- Osman Gazi ve Dönemi, Bursa-2010
- Orhan Gazi Ve Dönemi, Bursa-2011
- Sultan I. Murad Hüdavendigâr ve Dönemi, Bursa-2012
- Sultan Yıldırım Beyazıd Han ve Dönemi-2013
- Sultan II. Murad ve Dönemi, Bursa-2015
- Fatih Sultan Mehmet Han ve Dönemi-2016

MAKALELER

- Erdem, Hakan, Yakınlarda Bir Türkmenistan, 6 Ağustos karar gazetesi
- Erdem, Hakan, Turkomania ve Palgrave'in Kehanetleri, Karar gazetesi

- Kaplanoğlu, Raif, Seyyahların Gözüyle Bursa, www.bursadakultur.org
- Kayabaşı Nahit, "Beyaz Perdede Zaman", *Bursa Defteri*, Mart 1999, Sayı: 1, s. 94
- Kemankaş, İsmail, NOT DEFTERİ: Bursa'da ilk yasak yayın ve Nazım Hikmet, 19 Ocak 2020, www.enbursa.com
- Parlayan, Ayşegül, Bir Yolcunun Ayak İzi, Atlas Tarih, s:59, İstanbul-2019
- Peker, Ekrem Hayri, Benim Sinemalarım, Bursa Araştırmaları Dergisi sayı:38, Bursa-2012
- Peker, Ekrem Hayri, Organizatör Hayri Küçük, www.belgeseltarih.com
- Pınar, İlhan, Gezginlere göre 18.,19. Yüzyıllarda ve cumhuriyetin ilk yıllarında Bursa, Toplumsal Tarih sayı:8 Ağustos 1994)
- Şen, Fevzi, Bursa Arabacı Hanları, Yeşil Bursa Dergisi
- Uysal, Tamer, Bursa: Beyaz Perdedeki Kent
- Uysal, tamer, Uludağ ve Sinema, www.bursadakultur.org
- Yayın, Deniz, Perdeye Vuran Bursa, Bursa'da Yaşam, Bursa, Kasım-2012

GAZETELER

- ANT
- Hakkın Sesi 22.10.935- 26.10.935-5.11.935
- Hakimiyet Milletindir
- Milliyet
- Olay
- Yeni Ant

DERGİLER

- Atlas 47. Sayı Mart-1997-Sayı 50, Aralık 2017-Ocak 2018, İstanbul
- Bursa Araştırmaları Vakfı Dergisi
- Bursa Defteri
- Bursa'da Yaşam
- Resimli Şark Ağustos 1932 NO:20
- Ses
- Şehrengiz
- Yeni Mecmua Bursa Özel Sayısı, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa-2013

SİTELER

- Bursadakultur.org
- belgeseltarih.com
- Vikipedia

SÖZLÜ ve GÖRSEL KAYNAKLAR

- Akın Kazıklı
- Bursa Kent Müzesi
- İhsan Öncü
- Mesut Etkeser
- Murat Altınseren
- S. Zafer Ünver
- Şinasi Çelikkol
- Umut Göktaş
- Y. Kenan yetişen

Osmanlı Devleti'nin Ekonomik ve Sosyal Tarihi: 1873-1875

(Hülâsatü'l-Efkâr Gazetesi Merceğinden)

Mustafa ÖZTÜRK

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-96-7

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Aralık 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde tamamlanan "Hülâsatü'l-Efkâr Gazetesi ve 1873-1875 Arası Osmanlı Devleti'nin Ekonomik ve Sosyal Durumu" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiş bu çalışmada, *Hülâsatü'l-Efkâr* gazetesi (1873-1875) merceğinden Osmanlı Devleti"nin ekonomik ve sosyal durumunu incelenilmeye çalışılmıştır. Bu dönemde sosyo-ekonomik yapıda hareketlilik dikkat çekmekte, özellikle Kırım Savaşı (1854) sonrası yaşanan göç ve mali darboğaz sebebiyle dış borca başvurulmakta; ulaşım, haberleşme, eğitim alanlarında ise kritik gelişmeler yaşanmaktadır. Diğer yandan yüzyılın ortalarından itibaren basın hayatındaki hareketlilik incelenen zaman diliminde artarak devam etmektedir.

Bu çalışmada gazetedeki haberler başlıklar halinde sınıflandırarak incelemeye tabi tutulmuştur. İktisadi, sosyal ve ulaşım başlıkları altında sınıflandırılan haberlerin ayrıntıları verilmiş, bu sayede gazete penceresinden dönemin nasıl görüldüğü, hangi tartışma ve meselelerin ön plana çıktığı izlenmeye çalışılmıştır.

Böyle bir çalışma şüphesiz birçok kişinin katkısıyla ortaya çıkmıştır. En başta sevgili eşim Hatice ve çocuklarıma gösterdikleri anlayış için minnettarım. Ayrıca çalışma süresince yardımını esirgemeyen hoca ve arkadaşlarıma şükranlarımı iletiyorum. Gazete sayılarına ulaşmamda ortaya koydukları yaklaşım ve sağladıkları çalışma ortamından dolayı İslâm Araştırmaları Merkezi (İSAM) yönetici ve çalışanları da bu yayının ortaya çıkmasında pay sahibirler. Onlara da teşekkür ediyorum.

Mustafa Öztürk

Bağlarbaşı-2023

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

1. BÖLÜM: HÜLÂSATÜ'L-EFKÂR GAZETESİ: İÇERİK VE TANITIM **3**
1.1 SÜRE, DÖNEM VE TEKNİK ÖZELLİKLER 3
1.2 YAYIN AMACI, YAYIN POLİTİKASI VE İÇERİK ANALİZİ 6
1.3 İMTİYAZ SAHİBİ VE YAZAR KADROSU 9

2. BÖLÜM: GAZETEDE BULUNAN SOSYO-EKONOMİK NİTELİKLİ HABERLER **11**
2.1 SOSYAL İÇERİKLİ HABERLER 11
2.1.1 19. Yüzyıl'da Sosyal Hayata Genel Bakış 11
2.1.2 Gazetenin Günlük Hayata Bakışı 12
2.1.3 Eğitim ile İlgili Haberler 17
2.1.4 Sağlıkla İlgili Haberler 23
2.1.4.1 Kolera Hastalığı 23
2.1.5 Toplumsal Düzene Dair 26
2.1.5.1 Asayiş ve Zaptiye 26
2.1.5.2 Ahlâki İçerikli Haberler 32
2.1.5.3 Yangınlar – Afetler 36
2.1.5.4 Kadınların Sosyal Statüleri 38
2.1.6 Yabancı Tebaâ 39
2.2 GAZETEDE YER ALAN İKTİSADİ VE MALİ HABERLER 41
2.2.1 Tarım 41
2.2.2 Sanayi 45
2.2.3 Ticaret 46
2.2.4 Borçlanma ve Banka 49
2.2.5 Vergilendirme 53
2.2.6 Fiyatlar 57
2.2.7 Bayındırlık 59
2.2.8 İaneler ve Diğer Yardımlar 62

3. BÖLÜM: ULAŞIM VE HABERLEŞME **67**
3.1 ULAŞIMA DAİR 67
3.1.1 Demiryolu Ulaşımı 67
3.1.1.1 Rumeli Demiryolları 69
3.1.1.2 Haydarpaşa – İzmit Demiryolu 71
3.1.2 Şehir İçi Ulaşım 72
3.1.2.1 İnşaatlar 73
3.1.2.2 Şirket-i Hayriye 76
3.1.2.3 Azîziye Kumpanyası 78
3.1.2.4 Raylı Ulaşım ve Karayolu Ulaşımı 79
3.2 HABERLEŞMEYE DAİR 83

SONUÇ **85**

KAYNAKÇA **87**

II. KİTAPLAR

Açıkgöz, Ömer. **Osmanlı Modernleşmesi: İktisadi – Siyasi Dinamikler ve Kırılmalar.** Ankara: Lotus Yayınevi, 2008.

Akçura, Yusuf. **Osmanlı Devleti'nin Dağılma Devri (18-19. Asırlarda).** 3. Basım. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1988.

Baskıcı, Mehmet Murat. **1800 – 1914 Yıllarında Anadolu'da İktisadi Değişim.** Ankara: Turhan Kitabevi, 2005.

Berkes, Niyazi. **100 Soruda Türkiye İktisat Tarihinin Temelleri.** İstanbul: Gerçek Yayınları, 1969.

Çakır, Coşkun (hzl.). **Osmanlı Medeniyeti.** İstanbul: Klasik Yayınları, 2005.

Çavdar, Tevfik. **Türkiye'de Liberalizm 1860 – 1990.** 1. Basım. Ankara: İmge Yayınevi, 1992.

Duman, Hasan. **Osmanlı – Türk Süreli Yayınları ve Gazeteleri (1828 – 1928).** C.1. Ankara: Enformasyon ve Dökümantasyon Hizmetleri Vakfı, 2000.

Durbaş, Refik. **Galata Köprüsü.** 1. Basım. İstanbul: İletişim Yayınları, 1995.

Gencer, Ali İhsan. **Türk Denizcilik Tarihi Araştırmaları.** İstanbul: Türkiye Denizciler Sendikası, 1986.

Genç, Mehmet. **Osmanlı İmparatorluğu'nda Devlet ve Ekonomi.** 4. Basım, İstanbul: Ötüken Yayınları, 2005.

Gerçek, Selim Nüzhet. **Türk Gazeteciliği.** İstanbul: İstanbul Matbuat Cemiyeti, 1931.

Güran, Tevfik. **19. Yüzyıl Osmanlı Tarımı Üzerine Araştırmalar.** İstanbul: Eren Yayıncılık, 1998.

Halaçoğlu, Yusuf. **Osmalılar'da Ulaşım ve Haberleşme.** Ankara: PTT Genel Müdürlüğü, 2002.

İhsanoğlu, Ekmeleddin (Ed.). **Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi.** C:1, İstanbul: IRCICA, 1994.

İhsanoğlu, Ekmeleddin ve Mustafa Kaçar (hzl.). **Çağını Yakalayan Osmanlı: Osmanlı Devleti'nde Modern Haberleşme ve Ulaştırma Teknikleri.** İstanbul: IRCICA, 1995.

İnalcık, Halil ve Donald Quataert (Ed.). **Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi: 1600 – 1914.** Ayşe Berktay, Süphan Andıç ve Serdar Alper (çev.). 1. Basım. İstanbul: Eren Yayıncılık, 2004.

İnuğur, M. Nuri. **Basın ve Yayın Tarihi.** 2. Basım. İstanbul: Çağlayan Kitabevi, 1982.

Karal, Ord. Dr. Enver Ziya. **Osmanlı Tarihi: Nizam-ı Cedit ve Tanzimat Devirleri (1789 – 1856).** C:5. Ankara: Türk Tarih Basımevi, 5. Basım, 1988.

Karal, Ord. Dr. Enver Ziya. **Osmanlı Tarihi: Islahat Fermanı Devri (1856 – 1861).** C:6. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2. Basım, 1976.

Karal, Ord. Dr. Enver Ziya. **Osmanlı Tarihi: Islahat Fermanı Devri (1861 – 1876).** C:7. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1956.

Karpat, Kemal H. **Osmanlı Modernleşmesi.** 1. Basım. Ankara: İmge Yayınevi, 2002.

------. **Osmanlı'da Değişim, Modernleşme ve Uluslaşma.** 1. Basım. Ankara: İmge Yayınevi, 2006.

Kayserilioğlu, R. Sertaç. **Dersaadet'ten İstanbul'a Tramvay.** İstanbul: İETT Genel Müdürlüğü, 1998.

Kıray, Emine. **Osmanlı'da Ekonomik Yapı ve Dış Borçlar.** 3. Basım. İstanbul: İletişim Yayınları, 2008.

Kızıltoprak, Süleyman. "İngiltere'nin Mısır'ı İşgali ve Osmanlı Devleti'nin Hükümranlık Haklarını Korumak İçin Verdiği Diplomasi Mücadelesi: 1882 – 1892", **Yayınlanmamış Doktora Tezi.** Marmara Üniversitesi SBE, 2001.

Koloğlu, Orhan. **Osmanlı'dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi.** İstanbul: Pozitif Yayınları, 2006.

Oral, Süreyya. **Türk Basın Tarihi 1728 – 1922: 1831 -1922: Osmanlı İmparatorluğu.** Yeni Adım Matbaası, 1968.

Önsoy, Rifat. **Tanzimat Dönemi Osmanlı Sanayii ve Sanayileşme Politikası.** Ankara: Türkiye İş Bankası Yayınları, 1998.

Özpalabıyıklar, Selahattin (hzl.). **Demir Yol Tren Çağı.** İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2003.

Pamuk, Şevket. **Osmanlı Ekonomisinde Bağımlılık ve Büyüme (1820 - 1913).** 1. Basım. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1994.

------. **Osmanlı Ekonomisi ve Dünya Kapitalizmi: (1820 - 1913).** 2. Basım. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1984.

------. **Osmanlı – Türkiye İktisadî Tarihi 1500 – 1914.** 1. Basım. İstanbul: İletişim Yayınları, 2005.

Sevimay, Hayri R. **Cumhuriyete Girerken Ekonomi.** İstanbul: Kazancı Kitap, 1995.

Şapolyo, Enver Behnan. **Türk Gazeteciliği Tarihi ve Her Yönüyle Basın.** Ankara: Güven Matbası, 1971.

Şirin, Veli. **Anahatlarıyla Siyasi ve Kültürel Osmanlı Tarihi,** İstanbul: Marifet Yayınları, 1996.

Tabakoğlu, Ahmet. **Türk İktisat Tarihi.** 7. Basım. İstanbul: Dergah Yayınları, 2005.

Tanpınar, Ahmet Hamdi. **19. Asır Türk Edebiyat Tarihi.** 1. Basım. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2006.

Topuz, Hıfzı. **II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi.** 1. Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi, 2003.

Tutel, Eser. **Şirket-i Hayriye.** İstanbul: İletişim Yayınları, 1994.

Zürcher, Erik Jan. **Modernleşen Türkiye'nin Tarihi.** Yasemin Saner Gönen (çev.). 24. Basım. İstanbul: İletişim Yayınları, 2009.

III. MAKALELER

Akyıldız, Ali. "Osmanlı Anadolu'sunda İlk Demiryolu: İzmir – Aydın Hattı (1856 – 1866)", Ekmeleddin İhsanoğlu ve Mustafa Kaçar (haz.). **Çağını Yakalayan Osmanlı: Osmanlı Devleti'nde Modern Haberleşme ve Ulaştırma Teknikleri** içinde, İstanbul: IRCICA, 1995, ss.249-270.

Buluş, Abdülkadir ve Birol Mercan. "Son Dönem Osmanlı İktisat Politikaları", **Liberal Düşünce Dergisi.** Yıl.7, Sayı.28, Güz 2002.

Eriş, Metin. "Osmanlı Devleti'nde İktisadi Anlayışın Varlığı Üzerine", **Yeni Türkiye Dergisi Osmanlı Özel Sayısı 2: Ekonomi ve Toplum.** Yıl.6, Sayı.32, Mart-Nisan 200.

Genç, Mehmet. "Osmanlıılar", İslâm Ansiklobedisi. C.33, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2007.

Güran, Tevfik. "Tanzimat Döneminde Osmanlı Maliyesi", **İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası.** Cilt.49, 60.Yıl Özel Sayısı., 1998.

İhsanoğlu, Ekmeleddin. "Osmanlı İmparatorluğu'nun Teknoloji Çağını Yakalama Gayretleri", Ekmeleddin İhsanoğlu ve Mustafa Kaçar (hzl.). **Çağını Yakalayan Osmanlı: Osmanlı Devleti'nde Modern Haberleşm ve Ulaştırma Teknikleri** içinde, İstanbul: IRCICA, 1995, ss.VII-XVI.

Kaçar, Mustafa. "Osmanlı Telgraf İşletmesi", Ekmeleddin İhsanoğlu ve Mustafa Kaçar (hzl.), **Çağını Yakalayan Osmanlı: Osmanlı Devleti'nde Modern Haberleşme ve Ulaştırma Teknikleri** içinde, İstanbul: IRCICA, 1995, ss.45-120.

Keyder, Çağlar. "Osmanlı Devleti ve Dünya Ekonomik Sistemi", Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklobedisi. C.33, İstanbul: İletişim Yayınları, 1985.

Koraltürk, Murat, "Osmanlı Dış Borçları ve 1875 Moratoryumu", **Tarih ve Toplum Dergisi.** Cilt.24, Sayı.142, Ekim 1995.

Kuran, Ercüment. "XIX. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nde Deniz Ulaşımı: İdâre-i Mahsusa'nın Kuruluşu ve Faaliyeti", Ekmeleddin İhsanoğlu ve Mustafa Kaçar (hzl.). **Çağını Yakalayan Osmanlı: Osmanlı Devleti'nde Modern Haberleşme ve Ulaştırma Teknikleri** içinde, İstanbul: IRCICA, 1995, ss.159-163.

Kutlu, Kemal ve Kazım Çeçen. "Osmanlı Devrinde İstanbul'da Raylı Ulaşım", Ekmeleddin İhsanoğlu ve Mustafa Kaçar (hzl.). **Çağını Yakalayan Osmanlı: Osmanlı Devleti'nde Modern Haberleşme ve Ulaştırma Teknikleri** içinde, İstanbul, IRCICA, 1995, ss.335-342.

Öz, Mehmet. "Osmanlılar", İslâm Ansiklobedisi. C.33, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2007.

Öztürk, Cemil. "Tanzimat Devrinde Bir Devletçilik Teşebbüsü: Haydarpaşa – İzmit Demiryolu", Ekmeleddin İhsanoğlu ve Mustafa Kaçar (hzl.). **Çağını Yakalayan Osmanlı: Osmanlı Devleti'nde Modern Haberleşme ve Ulaştırma Teknikleri** içinde**,** İstanbul: IRCICA, 1995. ss.271-287

Özvar, Erol. "Osmanlılar", İslâm Ansiklobedisi. C.33, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2007.

Toprak, Zafer. "Demiryolu, Devlet ve Modernite", Selahattin Özpalabıyıklar (hzl.). **Demir Yol Tren Çağı** içinde. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2003.

OSMANLI SEYR-İ SEFAİN İDARESİ (1910-1923)[1]

Demet GEDİZ AYDOĞDU

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

[1] Dr., Kırklareli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, Kırklareli, Türkiye demet.gediz@klu.edu.tr (ORCID: 0000-0001-7527-9008).

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-97-3

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Mart 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
19.YY OSMANLI İMPARATORLUĞU'NDA DENİZCİLİK

I. SEYR-İ SEFAİN ÖNCESİ KURULUŞLAR 7
A. HAZİNE-İ HASSA VAPURLARI İDARESİ 9
B. FEVAİD-İ OSMANİYE İDARESİ 11
C. İDARE-İ AZİZİYE 12
D. İDARE-İ MAHSUSA 13
II. OSMANLI'DA BOĞAZ, NEHİR VE GÖLLERDE FAALİYET GÖSTEREN DİĞER ŞİRKETLER 18
A. ŞİRKET-İ HAYRİYE 18
B. İDARE-İ NEHRİYE 20
C. HAMİDİYE VAPUR ŞİRKETİ 20
D. HALİÇ VAPURLARI ŞİRKETİ 22

İKİNCİ BÖLÜM
OSMANLI SEYR-İ SEFAİN İDARESİ

I. İDARE'NİN KURULUŞ AŞAMASI 23
II. OSMANLI SEYR-İ SEFAİN İDARESİ'NİN NİZAMNAMESİ 24
III. OSMANLI SEYR-İ SEFAİN İDARESİ YÖNETİMİ 27
IV. OSMANLI SEYR-İ SEFAİN İDARESİ PERSONELİ 32
V. İDARE'NİN TEKRAR ŞİRKETE DÖNÜŞTÜRÜLME GİRİŞİMİ VE ISLAH ÇALIŞMALARI 34
VI. İDARE'NİN MALİ DURUMU 45
A. İDARE'NİN BÜTÇESİ 45
B. İDARE'NİN GELİR VE GİDERLERİ 46
VII. İDARE'NİN VAPUR SEFER HATLARI 54
VIII. VAPURLARIN LEVAZIM DURUMU 62

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
BALKAN VE BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDA OSMANLI SEYR-İ SEFAİN İDARESİ

I. BALKAN SAVAŞLARINDA OSMANLI SEYR-İ SEFAİN İDARESİ 67
II. BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDA OSMANLI SEYR-İ SEFAİN İDARESİ 70
III. OSMANLI SEYR-İ SEFAİN İDARESİ'NİN TÜRKİYE SEYR-İ SEFAİN İDARESİ'NE DÖNÜŞMESİ 74

SONUÇ 77
EKLER 81
KAYNAKÇA 97

KAYNAKÇA

ARŞİV BELGELERİ

Başbakanlık Osmanlı Arşivi

BOA, BEO, 3748/281045.

BOA, BEO, 3774/283011.

BOA, BEO, 3803/285224.

BOA, BEO, 3852/288891.

BOA, BEO, 3870/290194.

BOA, BEO, 3815/286087.

BOA, BEO, 3968/297590.

BOA, BEO, 3981/298531.

BOA, BEO, 4228/317057.

BOA, BEO, 3936/295162.

BOA, BEO,3980/298429.

BOA, BEO, 4549/341118.

BOA, BEO, 4548/341070.

BOA, BEO, 4556/341631.

BOA, BEO, 3984/298768.

BOA, BEO, 4082/306138.

BOA, BEO, 4298/332236.

BOA, BEO, 4005/300302.

BOA, BEO, 4393/329461.

BOA, BEO, 4493/336965.

BOA, BEO, 3803/285224.
BOA, BEO, 3852/288891.
BOA, BEO, 4012/300862.
BOA, BEO, 4015/301056.
BOA, BEO, 4286/321390.
BOA, BEO, 4255/319080.
BOA, BEO, 3894/291985.
BOA, BEO, 4300/322453.
BOA, BEO, 4007/300517.
BOA, BEO, 4553/341446.
BOA, BEO, 4564/342245.
BOA, BEO, 4564/342245.
BOA, BEO, 4207/315451.
BOA, BEO, 4321/324048.
BOA, BEO, 4353/326408.
BOA, BEO, 3894/292003.
BOA, BEO, 4015/30125.
BOA, BEO, 4337/325219.
BOA, BEO, 4565/342323.
BOA, BEO, 4561/342068.
BOA, BEO, 3941/295535.
BOA, BEO, 4015/301072.
BOA, BEO, 4040/302960.
BOA, BEO, 4168/312582.
BOA, BEO, 4181/313519.
BOA, BEO, 4391/329291.
BOA, BEO, 4437/332729.
BOA, BEO, 3875/290613

BOA, BEO, 4012/308840.
BOA, BEO, 4123/309165.
BOA, BEO, 4130/309748.
BOA, BEO, 4147/311008.
BOA, BEO, 4530/339726.
BOA, BEO, 4366/327387.
BOA, BEO, 3870/290233.
BOA, BEO, 4151/311300.
BOA, BEO, 4541/340536.
BOA, BEO, 4541/340538.
BOA, BEO, 3948/296100.
BOA, BEO, 3971/297766.
BOA, BEO, 3971297780.
BOA, BEO, 3973/297904.
BOA, BEO, 3939/295353.
BOA, BEO, 4160/311948.
BOA, BEO, 4119/308874.
BOA, BEO, 4092/306870.
BOA, BEO, 3893/291963.
BOA, BEO, 4137/310247.
BOA, BEO, 4137/291963.
BOA, BEO, 4171/312761.
BOA, BEO, 4376/328195.
BOA, BEO, 4351/326253.
BOA, DH.İUM, E-48/84.
BOA, DH.İUM, 9/2-11.
BOA, DH.İUM, 3-3/1-16.
BOA, DH.İUM, 38/1.

BOA, DH.İUM, 9/1-9.
BOA, DH.İUM, E-61/44.
BOA, DH.İUM, 19-14/1-59.
BOA, DH. EUM. MH, 103/10.
BOA, DH.İD, 75-1/28.
BOA, DH.İD, 75-1.
BOA, DH.İD, 197/22.
BOA, DH.İD, 134/2.
BOA, DH.İD, 130/8.
BOA, DH.İD, 75-1/56.
BOA, DH.İD, 197/5.
BOA, DH.İD, 75-1/21.
BOA, DH.İD, 75-1/40.
BOA, DH.İD, 75-1/57.
BOA, DH.EUM.VRK, 6/85.
BOA, HR.SYS, 1973/1.
BOA, İ.BH, 10/3, 7 numaralı belge.
BOA, İ.EV, 58/36.
BOA, İ.HB, 157/1.
BOA, İ.MMS, 1331.C/45.
BOA, İ.MM, Nr.41/C 1331.
BOA, İMS.

KİTAPLAR

Arı, Kemal**. XVIII.Yüzyıl Başından XX. Yüzyıla Kadar Türk Denizcili Tarihi, Yelkenliden Buharlıya Geçiş,** İstanbul:Deniz Basımevi Müdürlüğü, 2009.

Akyıldız, Ali. **Osmanlı Finans Sisteminde Dönüm Noktası Kağıt Para ve Sosyo-Ekonomik Etkileri**, İstanbul: Eren Yayıncılık,1996.

Akyıldız, Ali. **Haliç'te Seyrüsefer Haliç Vapurları Şirketi,** İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları, 2007.

Annuaire Oriantel, 1881.

Başar, Ahmet Hamdi. **İstanbul Sanayi ve Ticaret Odası Mecmuası**, Prof. Dr. Zekeriya Kurşun (çev.), Sayı.1, İstanbul: İTO Yayınları, 2007.

BOA, A.AMD, Akt.**Boğaziçi'nde Asırlık Seyahat Belgelerle Şirket-i Hayriye**, İstanbul:İDO Kültür Yayınları, 2007.

BOA, İ.MM, Nr.41/C 1331.Akt. Küçükalioğlu.

Bostan, İdris**. Osmanlı Bahriye Teşkilatı: XVII. Yüzyılda Tersane-i Amire,** TTK yay., Ankara 1992.

Büyük Larosse Sözlük ve Ansiklopedisi, "Kabotaj", 12. Cilt, İstanbul: Interpress Basın ve Yayıncılık, 1986.

Camcı, Bayram, Zafer Cezmi, Yaman**,** Şükrü. **Türk Deniz Ticareti ve Türkiye Denizcilik İşletmeleri Tarihçesi I**. İstanbul : Türkiye Denizcilik İşletmeleri Kültür Yayınları, 1994.

Ekinci, İlhan. **Son Dönem Osmanlı Deniz Ticaretini Kurtarma Çareleri**. Karadeniz Araştırmaları, sayı 10, 2006.

Ertuğ, Nejdet. **Osmanlı Döneminde Deniz Ulaşımı ve Kayıkçılar**. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2001.

Fahri, Ali. **Osmanlı Ticaret-i Bahriyesi**, akt. Murat Koraltürk, Haliç'te Ulaşım ve Haliç Vapurları Şirketi(1909-1941), İstanbul:Degradeajans Reklamcılık ve Yayıncılık, 2005.

Gencer, Ali İhsan. **Bahriye'de Yapılan Islahat Hareketleri ve Bahriye Nezareti'nin Kuruluşu (1789-1867).** Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2001.

Gencer, Ali İhsan. **Türk Denizcilik Tarihi Araştırmaları**. İstanbul : Türkiye Denizciler Sendikası, 1986.

Gencer, Ali İhsan. **XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Osmanlı Denizciliği ve Amerika**. İstanbul : İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi, 1977.

Güleryüz, Ahmet. **Yandan Çarklıdan Günümüze İstanbul Vapurları**. İstanbul: Denizler Kitabevi,2005.

Güleryüz, Ahmet. **Kadırgadan Kalyona Osmanlıda Yelken**, İstanbul : Denizler Kitabevi, 2004.

Hergüner, Mustafa. **Cumhuriyetimizin Başlangıç Yıllarındaki Denizciliğimize İlişkin Bir İnceleme (1923-1930)**. İstanbul: İstanbul ve Marmara, Ege, Akdeniz, Karadeniz Bölgeleri Deniz Ticaret Odası, 2002.

Jelavich, Barbara. **Balkan Tarihi: 20.Yüzyıl 2**, Küre Yayınları, İstanbul:2006.

Kızıldemir, M.O. **İlk Buharlı Geminin Türkiye'ye Gelişi ve Türk Deniz Ticareti Resmi ve Özel Kuruluşları.** İstanbul: Türkiye Denizciler Sendikası, 1992.

Koraltürk**,** Murat**. Buharlı Vapurlardan Günümüze İstanbul'da Deniz Ulaşımı.** İstanbul:Varlık Yayınları, 2010.

Koraltürk**,** Murat. **Haliç'te Ulaşım ve Haliç Vapurları Şirketi(1909-1941).** İstanbul: Degradeajans Reklamcılık ve Yayıncılık, 2005.

Koraltürk**,** Murat. **101 Gemi ,** İstanbul: İDO Yayınları, 2008.

Kuran, Ercüment. **XIX.Yüzyılda Osmanlı Devleti'nde Deniz Ulaşımı: İdare-i Mahsusa'nın Kuruluşu ve Faaliyetleri-Çağını Yakalayan Osmanlı**. İstanbul: IRCICA,1995.

Kütükoğlu, Mübahat S. **Osmanlı Buharlı Gemi İşletmeleri ve İzmir Körfezi Hamidiye Şirketi**- Çağını Yakalayan Osmanlı. İstanbul: IRCICA,1995.

Mac Farlane, Charles. **Kısmet, or, The Doom of Turkey**. Akt. Ali İhsan Gencer, *Türk Denizcilik Tarihi Araştırmaları*, İstanbul: Türkiye Denizciler Sendikası, 1986.

Mazak, Mehmet. **Eski İstanbul'da Deniz Ulaşımı Kayıklar**. İstanbul: İDO Yayınları, 2008.

Nuri, Abdulehad. **Osmanlı Seyr-i Sefain Tarihçesi**, İstanbul: Ahmet İhsan Matbaası, 1926.

Orhonlu, Cengiz. **Osmanlı İmparatorluğu'nda Şehircilik ve Ulaşım Üzerine Araştırmalar**. İzmir: Ticaret Matbaacılık T.A.Ş, 1984.

Sancar**,** Erdinç. **21.Yüzyıl Stratejilerinde Türk Denizcilik Tarihi**. İstanbul: IQ KültürSanat Yayıncılık, 2006.

T.Terzi, Arzu. **Hazine-i Hassa Vapur Kumpanyası**, Tarih Boyunca Dünyada ve Türklerde Denizcilik Semineri, 17-18 Mayıs 2004, İstanbul.

Toprak, Zafer. **İstanbul'da Mekan ve Sayısal İlişkiler**, akt. Murat Koraltürk, *Haliç'te Ulaşım ve Haliç Vapurları Şirketi(1909-1941)*, İstanbul: Degradeajans Reklamcılık ve Yayıncılık, 2005.

Toprak, Zafer. **Türkiye'de Ekonomi ve Toplum (1908-1950) Milli İktisat-Milli Burjuvazi**. İstanbul : Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1995.

Tutel, Eser. **Gemiler, Süvariler, İskeleler**, İstanbul:İletişim Yayınları,1998.

Tutel, Eser. **Seyr-i Sefain Öncesi ve Sonrası**, İstanbul: İletişim Yayınları, 2006.

Yaman, Şükrü. **Türk Deniz Ticareti ve Türkiye Denizcilik İşletmeleri Tarihçesi, II.** İstanbul: Türkiye Denizcilik İşletmeleri Kültür Yayınları, 1999.

Yıldırım, Nuran. **İstanbul Darülaceze Müessessesi Tarihi**. İstanbul: Darülaceze Vakfı Yayını, 1996.

White, Charles. **Three Years in Constantinapole or Domestic Manner of the Tracks in 1844**. akt.Hayati Tezel-M.Erem Çalıkoğlu, *Boğaziçi ve Saltanat Kayıkları*. İstanbul: Cem Yayınevi, 1983.

TEZLER

Düzcü, Levent. "Yelkenliden Buharlıya Geçişte Osmanlı Denizciliği (1825-1855)", **Yayınlanmamış Doktora Tezi**. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2012.

Küçükalioğlu, Sema. "İdare-i Mahsusa, Kuruluşu, Faaliyetleri ve Sosyo-Ekonomik Etkileri". **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.** Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, 1999.

Ocakaçan, Levent Kaya. "Birinci Dünya Savaşı'nda Şirket-i Hayriye." **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009.

GAZETELER

Tasvir-i Efkar

Vakit

CUMHURİYETİN 100. YILINDA

OSMANLI'DAN CUMHURİYET'E ERGANİ

Editör

Prof. Dr. Oktay BOZAN

Dr. Öğr. Üyesi Abdusselam ERTEKİN

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah CENGİZ

Dr. Öğr. Üyesi Davut ADLIĞ

EKİN

Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-02-7

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Nisan 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

Rıfat GÜNALAN
OSMANLI'DAN CUMHURİYET'E DİYARBAKIR VİLAYETİ'NE BAĞLI ERGANİ SANCAĞI'NIN İDARİ VE SOSYAL DURUMUNA DAİR BAZI TESPİTLER 1

Serkan SARI
1715 VENEDİK SEFERİNİN ERGANİ HAVALİSİNE ETKİLERİNE DAİR BAZI BELGELER..... 19

İbrahim YILMAZÇELİK
OSMANLI DEVLETİ DÖNEMİNDE ERGANİ TARİHİ HAKKINDA BAZI TESPİTLER..... 31

Veysel GÜRHAN
OSMANLI DÖNEMİNDE ERGANİ'DE GAYRİMÜSLİM NÜFUSU (16-19. Yüzyıllar) 85

Gülşen AKKOYUN ÖZLÜ
AMERİKAN BOARD MİSYONERLERİ'NİN ERGANİ'DEKİ FAALİYETLERİ 107

Mustafa ÖKSÜZ
YENİ BİR DÖNEMİN ŞAFAĞINDA ERGANİ HRİSTİYANLARINA BİR BAKIŞ (1739-1780/H. 1152-H. 1194h) 121

Oktay BOZAN
ERGANİ KEFALET DEFTERİNE GÖRE ERMENİLER 137

Sabri MENGİRKAON
DİYARBEKİR VİLAYET GAZETESİ'NE GÖRE ERGANİ VE ÇEVRESİ 179

Ekrem AKMAN
KEBAN VE ERGANİ MADENLERİNDE YÖNETİM: VOYVODALARIN UYGUNSUZLUKLARI VE EŞKIYALIK FAALİYETLERİ 217

Hande KONCA
OSMANLI SON DÖNEMİ'NDE KAMU PERSONELLERİNİN İŞLEDİĞİ SUÇLAR, CEZA MÜEYYİDELERİ VE ERGANİ SANCAĞI ÖRNEĞİ 237

Erdal ÇİFTÇİ
NÜFUS DEFTERLERİ IŞIĞINDA ERGANİ'DE AŞİRETLER VE İSKÂN 261

Oktay BOZAN
Ayetullah KIZIL
2670 NOLU ERGANİ MADENİ NÜFUS DEFTERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 275

Mahmut TURAN
Mehmet ÇETİNKAYA
ERGANİ SANCAĞINDA MÜSLİM- GAYRİMÜSLİM İLİŞKİLERİ (1900-1925) 301

Fatma UYGUR
DÜYÛN-I UMÛMİYYE DÖNEMİNDE FRANSIZLARIN ERGANİ MADEN HAVZASINA ORYANTALİST YAKLAŞIMI 319

Ali Fuat ÖRENÇ
MUTASARRIFLIK İDARESİNDEN VİLAYET YÖNETİMİNE ERGANİ (1876-1926) 335

Yurdal DEMİREL
ERGANİ MADENİ SANCAĞI'NIN YÖNETİCİLERİ: ERGANİ MADENİ SANCAĞI MUTASARRIFLARI 375

Cemal ÜLKE
19. YÜZYIL SEYAHATNAMELERİNDE ERGANİ VE ÇEVRESİ 395

Feyza BULUT
Ömer DİNÇER
EVLİYA ÇELEBİ ÖZELİNDE SEYYAHLARIN GÖZÜYLE ERGANİ 409

KAYNAKÇA

Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA).

Kamil Kepeci Defterleri

(BOA. KK. d.) 67.

Maliyeden Müdevver Defterler (MAD).

(BOA. MAD. d.) 7534.

Tahrir Defterleri (TD)

(BOA.TD.) 998.

AKGÜNDÜZ, Ahmet, Osmanlı Kanunnameleri ve Hukuki Tahlilleri, *II. Bayezid Devri Kanunnameleri*, Fey Vakfı, İstanbul 1990.

AYDIN, Bilgin - Günalan, Rıfat, "Ruus Defterlerine Göre XVI. Yüzyılda Osmanlı Eyalet Teşkilatı ve Gelişimi", *Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, İSAM, Sayı 38, İstanbul 2011.

Ayni Ali Efendi, *Kanunnâme-i Âl-i Osman, Osmanlı Devleti Arazi Kanunları*, çev. Hadiye Tuncer, Ankara, 1962.

BAYKARA, Tuncer, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş, Anadolu'nun İdari Taksimatı*, Ankara, 1988.

BOSTAN, İdris, "Kuyûd-ı Mühimmât Defterleri'nin Osmanlı Teşkilat Tarihi Bakımından Önemi, *Osmanlı Türk-Diplomatiği Semineri (30-31 Mayıs 1994, İstanbul)* Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul 1995, s. 145.

EMECEN, Feridun - Şahin, İlhan, *II. Bayezid Dönemine Ait Bir Ahkâm Defteri*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yay., İstanbul 1994.

GÖYÜNÇ, Nejat, Diyarbakır Beylerbeyliğinin İlk İdari Taksimatı, *Tarih Dergisi*, XXIII (Mart-1969), s. 23, 33.

GÖYÜNÇ, Nejat, "Diyarbakır", *DİA,* c. 9, İstanbul 1994, s. 469.

GÜNALAN, Rıfat, *Osmanlı İmparatorluğunda Defterdarlık Teşkilatı ve Bürokrasisi*, İstanbul, Kayıhan, 2009, s. 102-105.

KARADENİZ, H. Basri, "XVI. Yüzyılın başlarında Ergani Sancağı'nda İdari Yapı", *Türk Dünyası Araştırmaları*, Şubat 1994, sa. 88, s. (99-102).

Muhammed Vâmık Şükrü Efendi, *Evkâf-ı Ümem Târihi*, İstanbul 1940, c. 1-8.

SAHİLLİOĞLU, Halil, Ahkâm Defteri, *DİA*, c. 6, İstanbul 1988, s. 40-46.

TUNCEL, Metin, "Diyarbakır", *DİA,* c. 9, İstanbul 1994, s. 469-472.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devletinin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, Ankara, 1984, s.83.

KAYNAKÇA

AKMEŞE, Yasin, Mora Muhassılığına Gönderilen Hükümlerin Değerlendirilmesi (1716-1749 Tarihli Mora Ahkâm Defterleri'ne Göre), *Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı,* Basılmamış Yüksek Lisan Tezi, Aydın 2020.

KİEL, Machiel ve Alexander, Jonh, "Mora", *TDVİA*, Cilt 30, İstanbul, 2005, ss. 278-283.

ÖZCAN, Abdülkadir ve Sevinç, Nurten, "Nasihatnâme'den Talimatnâme'ye: Damad/Şehid Ali Paşa ve Devlet Görevlilerine Dair Yazılı Emirleri", *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi,* Sayı 13, Yıl 2019.

PAKALIN, M. Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü,* C. III, İstanbul 1956.

SARIKAYA, Hüseyin ve Göger, Veysel, "Mora'nın Yeniden Fethine Dair Osmanlıların Hazırladıkları Fetihnâme (1715)", Tarih Dergisi, Sayı 67 (2018/1), İstanbul 2018, ss. 101-124.

SEVİNÇ, Tahir, "17. Yüzyıl Sonlarında Başarısız Bir Sefer Girişimi: 1695 Mora Seferi", *History Studies,* Sayı 2 / 3, Sene 2010, ss. 285-306.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, Osmanlı Arşivleri, Maliyeden Müdevver Defter, No: 4483, 4488, 4520, 336, 125.

TAŞ, K. Ziya, "Osmanlı Hakimiyetinde Güneydoğu", Güneydoğu ve Diyarbakır, Erzincan 2003, ss. 3-25.

UZUNÇARŞILI, İ. Hakkı, *Büyük Osmanlı Tarihi,* C: V, TTK Yayınları, Ankara 1988.

YAZAR, Sadık, "Mora Fethinin (1715) Klasik Türk Şiirindeki Yankıları ve Râzî'nin "Fetihnâme" Konulu Bir Şiiri", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 23, İstanbul 2019, s. 391-460.

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları

(BOA) Başkanlık Osmanlı Arşivi

A.RSK 1551

A.RSK 1564

A.RSK 1572

A. (DVNSŞT. d.) No:16

Kamil Kepeci, Tahvil Kalemi No. Mükerrer 523

A. MKT. MHM. Dosya No:387/B Gömlek No:5

BEO., kutu:3235, Gömlek:242621

Cevdet Askeri, No: 14923

Cevdet Askeri: 39995

Cevdet Dahiliye, No: 2645

Cevdet Dahiliye, No: 7077

Cevdet Darphane ve Meskukat, No: 2441

Cevdet Darphane ve Meskukat, No: 692

Cevdet Darphane ve Meskukat, No:2398

Cevdet Darphane ve Meskukat, No: 869

Cevdet Maliye, No: 715

Cevdet Tımar, No: 4860.

Cevdet Timar, No: 3304.

Cevdet Timar, No: 464.

DH. MB. HPS. Kutu:21, Gömlek: 32

DH. MB. HPS., kutu:20, Gömlek:71

DH.Mİ., kutu:3, Gömlek:29

DH.MKT., kutu: 288, Gömlek: 14

DH. MKT, Kutu: 1824, Gömlek:8

DH. MKT, Kutu: 1895, Gömlek:78

DH. MKT, Kutu: 1907, Gömlek:33

DH. MKT, Kutu: 1965, Gömlek:61

DH. MKT, Kutu: 2029, Gömlek:29

DH.MKT., kutu:1320, Gömlek:82

DH.MKT., kutu:2339, Gömlek:8

DH.MKT., kutu:2359, Gömlek:31
DH.MKT., kutu:2360, Gömlek:30
DH.MKT., kutu:2491, Gömlek:25
DH.MKT., kutu:368, Gömlek:8
DH.MKT, Kutu: 1639, Gömlek:2
DH.MKT, Kutu: 1649, Gömlek:45.
MF. İBT., Kutu No:14 Gömlek No:63
ML.EEM., kutu:1256, Gömlek:25
Diyarbakır Ahkâm Defteri, No: 7
Hatt-ı Hümâyun Tasnifi, III. Selim, No: 4488.
İ. DH., No: 958/75751
İ. DH., No: 2317
İ.ŞD., kutu: 58, Gömlek:3314
İ.ŞD., No. 2500/27
Maliyeden Müdevver, No: 2985
Maliyeden Müdevver, No:2890
Maliyeden Müdevver, No: 2893
MVL., Dosya No:1050 Gömlek No:25
ML.EEM., kutu:1332, Gömlek:36
Y.PRK.UM., kutu: 39, Gömlek:41

Millî Kütüphane

Diyarbakır Şer'iyye Sicili, No:310
Diyarbakır Şer. Sic., No:360
Diyarbakır Şer. Sic., No,3l3
Diyarbakır Şer. Sic., No: 607
Diyarbakır Şer Sic., No: 626
Diyarbakır Şer.Sic.,No:352
Diyarbakır Şer. Sic, No: 351
Diyarbakır Şer. Sic., No: 607
Diyarbakır Şer. Sic., No:299
Diyarbakır Şer. Sic., No:356
Diyarbakır Şer. Sic., No:311
Eğin Şer. Sic. No:5
Eğin Şer. Sic No:6
Takvim-i Vekayi, Defa: 182, H. 1255

Takvim-i Vekayi Defa: 289, H 1261

Takvim-i Vekayi, Defa: 293

(İsam) İslam Araştırmaları Merkezi

H. 1263-1264 yılı Devlet Salnamesi

H. 1265 yılı Devlet Salnamesi

H. 1266 yılı Devlet Salnamesi

H. 1267 yılı Devlet Salnamesi

H. 1270 yılı Devlet Salnamesi

H. 1271 yılı Devlet Salnamesi

H. 1273 yılı Devlet Salnamesi

H. 1274 yılı Devlet Salnamesi

H. 1276 yılı Devlet Salnamesi

H. 1277 yılı Devlet Salnamesi

H. 1278 yılı Devlet Salnamesi

H. 1279 yılı Devlet Salnamesi

H. 1280 yılı Devlet Salnamesi

H. 1281 yılı Devlet Salnamesi

H. 1282 yılı Devlet Salnamesi

H. 1283 yılı Devlet Salnamesi

H. 1285 yılı Devlet Salnamesi

H. 1286 yılı Devlet Salnamesi

H. 1287 yılı Devlet Salnamesi

H. 1288 yılı Devlet Salnamesi

H. 1289 yılı Devlet Salnamesi

H. 1290 yılı Devlet Salnamesi

H. 1291 yılı Devlet Salnamesi

H. 1292 yılı Devlet Salnamesi

H. 1293 yılı Devlet Salnamesi

H. 1294 yılı Devlet Salnamesi

H. 1295 yılı Devlet Salnamesi

H. 1296 yılı Devlet Salnamesi

H. 1297 yılı Devlet Salnamesi

H. 1298 yılı Devlet Salnamesi

H. 1299 yılı Devlet Salnamesi

H. 1300 yılı Devlet Salnamesi

H. 1301 yılı Devlet Salnamesi
H. 1302 yılı Devlet Salnamesi
H. 1303 yılı Devlet Salnamesi
H. 1304 yılı Devlet Salnamesi
H. 1305 yılı Devlet Salnamesi
H. 1306 yılı Devlet Salnamesi
H. 1307 yılı Devlet Salnamesi
H. 1308 yılı Devlet Salnamesi
H. 1309 yılı Devlet Salnamesi
H. 1310 yılı Devlet Salnamesi
H. 1311 yılı Devlet Salnamesi
H. 1312 yılı Devlet Salnamesi
H. 1313 yılı Devlet Salnamesi
H. 1314 yılı Devlet Salnamesi
H. 1315 yılı Devlet Salnamesi
H. 1316 yılı Devlet Salnamesi
H. 1317 yılı Devlet Salnamesi
H. 1318 yılı Devlet Salnamesi
H. 1319 yılı Devlet Salnamesi
H. 1320 yılı Devlet Salnamesi
H. 1321 yılı Devlet Salnamesi
H. 1322 yılı Devlet Salnamesi
H. 1323 yılı Devlet Salnamesi
H. 1324 yılı Devlet Salnamesi
H. 1325 yılı Devlet Salnamesi
H. 1326 yılı Devlet Salnamesi
H. 1327 yılı Devlet Salnamesi
H. 1328 yılı Devlet Salnamesi
H. 1333-1334 yılı Devlet Salnamesi
1925-1926 Tarihli Türkiye Cumhuriyeti Devlet Salnamesi
1926-1927 Tarihli Türkiye Cumhuriyeti Devlet Salnamesi
1927-1928 Tarihli Türkiye Cumhuriyeti Devlet Salnamesi
1929-1930 Tarihli Türkiye Cumhuriyeti Devlet Salnamesi
H.1288 Tarihli Diyarbekir Salnamesi
H.1291 Tarihli Diyarbekir Salnamesi

H.1292 Tarihli Diyarbekir Salnamesi
H. 1293 Tarihli Diyarbekir Salnamesi
H.1294 Tarihli Diyarbekir Salnamesi
H.1300 Tarihli Diyarbekir Salnamesi
H.1301 Tarihli Diyarbekir Salnamesi
H.1308 Tarihli Diyarbekir Salnamesi
H.1312 Tarihli Diyarbekir Salnamesi
H.1318 Tarihli Diyarbekir Salnamesi
H.1319 Tarihli Diyarbekir Salnamesi
H.1300 Tarihli Ma'mûretü'l-aziz Salnamesi
H.1301 Tarihli Ma'mûretü'l-aziz Salnamesi

Diyarbekir Vilayeti Gazeteleri (Çeşitli Arşiv ve Kütüphanelerde)

Diyarbekir Vilayeti Gazetesi, No:16 (7 Mart 1860)
Diyarbekir Vilayeti Gazetesi, No:4 (24 Ağustos 1869)
Diyarbekir Vilayeti Gazetesi, No:38 (22 Nisan 1870)
Diyarbekir Vilayeti Gazetesi, No:74 (30 Aralık 1870)
Diyarbekir Vilayeti Gazetesi, No:126 (23 Nisan 1871)
Diyarbekir Vilayeti Gazetesi, No:111 (10 Kasım 1871)
Diyarbekir Vilayeti Gazetesi, No:146 (6 Haziran 1872)
Diyarbekir Vilayeti Gazetesi, No:157 (23 Ağustos 1872)
Diyarbekir Vilayeti Gazetesi, No:164 (10 Ekim 1872)
Diyarbekir Vilayeti Gazetesi, No:177 (15 Ocak 1873)
Diyarbekir Vilayeti Gazetesi, No:192 (9 Mayıs 1873)
Diyarbekir Vilayeti Gazetesi, No:200 (4 Temmuz 1873)
Diyarbekir Vilayeti Gazetesi, No:121 (5 Aralık 1873)
Diyarbekir Vilayeti Gazetesi, No:228 (24 Ocak 1874)
Diyarbekir Vilayeti Gazetesi, No:241 (30 Nisan 1874)
Diyarbekir Vilayeti Gazetesi, No:242 (7 Mayıs 1874)
Diyarbekir Vilayeti Gazetesi, No:269 (20 Kasım 1874)
Diyarbekir Vilayeti Gazetesi, No:279 (5 Şubat 1875)
Diyarbekir Vilayeti Gazetesi, No:283 (4 Mart 1875)
Diyarbekir Vilayeti Gazetesi, No:287 (2 Nisan 1875)
Diyarbekir Vilayeti Gazetesi, No:588 (3 Şubat 1882)
Diyarbekir Vilayeti Gazetesi, No:639 (4 Mayıs 1883)
Diyarbekir Vilayeti Gazetesi, No:648 (5 Temmuz 1883)

Diyarbekir Vilayeti Gazetesi, No:1255 (30 Kasım 1898)

Diyarbekir Vilayeti Gazetesi, No:1231 (4 Haziran 1899)

Diyarbekir Vilayeti Gazetesi, No:1180 (21 Mayıs 1900)

Diyarbekir Vilayeti Gazetesi, No:1181 (27 Mayıs 1900)

Diyarbekir Vilayeti Gazetesi, No:1211 (17 Aralık 1900)

Elazığ Müzesi Arşivi

Diyarbakır Mutasarrıfı İbrahim b. Muhammed'in Hatırat ve Mektupları, (Türkçe Yazma),Envanter No:137

Diğer Kaynaklar

AKSIN, Ahmet 19.Yüzyılda Harput, Elazığ 1999

AKSOY, Bekir, "Ergani Adı Üzerine ", *Yeni Çaba Dergisi 1989*, sayı:8

ANDREASYAN, Hrant D.,*Urfalı Mateos Vekayinâmesi (925-1136) ve Papaz Grigor'un Zeyli (1136-1162),* Ankara 1987

ATLAN, Sabahat *Roma Tarihinin Ana Hatları,* İstanbul 1970

AYN-I ALI EFENDI, *Kavânin-i Al-i Osmân Der-Hülâsa-i Mezâmin-i Defter-i Divân,* Istanbul, 1280

BARKAN, Ömer Lütfü, "H. 933-934 (M. 1527-1528)- Mali Yılına Ait Bir Bütçe Örneği", *İktisat Fakültesi Mecmuası*, XV, 1953-1954, s. 521-529, ekler; II, s. 303-307

BAYKARA, Tuncer, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş,* Ankara 1988

BOZAN, Oktay, *Diyarbakır Vilayetinde Ermeniler ve Ermeni Olayları*, Konya 2013

BOZAN, Oktay, *Arşiv Belgeleri Işığında Diyarbakır Vilayetinde 1895 Ermeni Olayları*, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Diyarbakır 2006

CAHEN, Calude, *Osmanlılar'dan Önce Anadolu'da Türkler,* çev: Yıldız Moran, İstanbul 1984

CONARD, M.; CAHEN, Cl., "Diyarbakır" *The Encyclopedia İslâm,* Volume II, s. 344

CUİNET, Vital Casimir, *La Turquie D'Asie, Géographie Administrative Statistique Descriptive et Raisonnée de Chaque Province de L'Asie Mineure*, Ernest Leroux Editeur,V2, Paris,1891

CUİNET, Vital Casimir, *La Turquie D'Asie, Géographie Administrative Statistique Descriptive et Raisonnée de Chaque Province de L'Asie Mineure*, Ernest Leroux Editeur, V1, Paris,1892

ÇADIRCI, Musa, *Osmanlı Türkiyesi Yönetiminde Yenilikler 1826-1856,* DTCF, Basılmamış Doçentlik Tezi, Ankara 1979

ÇAMBEL, Halet ; BRAİDWOOD, Robert J., "1987 Yılı Çayönü Kazılan",, *X. Kazı Sonuçlan Toplantısı I*. Ankara, 1988

ÇAMBEL, Halet ; BRAİDWOOD, Robert J., "1988 Yılı Çayönü Kazıları", *XI. Katı Sonuçları Toplantısı I,* Ankara, 1990

DAĞLI, Yücel; KAHRAMAN, Seyid Ali, *Evliya Çelebi Seyahat-nâmesi*, 4.cilt, Ankara 2010

DÂHİLİYE VEKÂLETİ, **"**Tamimler", *İdare Mecmuası (Aylık Mecmua)*, Yıl 13 sayı: 142, İstanbul 1940, s.1450-1458

DARKOT, Besim, "Ergani" , *İA.,* C. IV, s.310

DENİZ, Murat, *51 Numaralı Tapu Tahrir Defterine Göre Ergani Sancağı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya 2019

DİNÇ, Fasih, *Karabeyli Arifi Paşa'nın Hayatı ve Eserleri*, Ankara 2022

DURMUŞ, Esen *Ergani İlçesinin Coğrafyası*, Fırat Üniversitesi Basılmamış Doktora Tezi, Elazığ 2009

ERDEM, Sevim *Sultan II. Abdülhamit Devri (1876-1908) Osmanlı Devleti'nde Bayındırlık Faaliyetleri, Basılmamış Doktora Tezi*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 2010

ERPOLAT, Mehmet Salih, *XVI. Yüzyılda Ergani Sancağı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 1993

ERPOLAT, Mehmet Salih, XVI. Yüzyılda Ergani Sancağındaki Gayrimüslim İskan Yerleri ile Şahıs İsimleri Hakkında Bir Değerlendirme", *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi SBArD*, Yıl: II, Sayı:4, s.155-187

EVLİYA ÇELEBİ, *Seyahat-nâme,* C. III, İstanbul, 1314

GÖYÜNÇ, Nejat, "Diyarbekir Beylerbeyliğinin İlk İdarî Taksimatı", *İstanbul Ün. Edebiyat Fak. Tarih Dergisi*, Sayı:23 Mart l969, s. 23-34

GÖYÜNÇ, Nejat, "XVI. Yüzyılda Güney-Doğu Anadolu'nun Ekonomik Durumu", *Türkiye İktisat Tarihi Semineri 5-10 Haziran 1973,* s. 71-102

GÜNALTAY, M. Şemseddin *Türk Tarihinin İlk Devirlerinden Yakın Şark: Elam ve Mezopotamya,* Ankara 1987,

HEYET, *Cumhuriyetin 50. Yılında Diyarbakır, 1973 İl Yıllığı,* Ankara 1973

KAFALI, Mustafa, "Timur", *İA,* C. XII/I, s. 336-346

KAFESOĞLU, İbrahim *Sultan Melikşah,* İstanbul, 1973

KAFESOĞLU, İbrahim, "Melikşah", *İA*, C. VII, s. 665-673

KILIÇ, Orhan, *18.Yüzyılın İlk Yarısında Osmanlı Devleti'nin İdari Taksimatı Eyalet ve Sancak Tevcihatı*, Elazığ 1997

KINAL, Firuzan *Eski Anadolu Tarihi,* Ankara 1987

KÖPRÜLÜ, M. Fuad, *Artukoğulları "IA.,* C. I. s.617-625

KUNT, İ. Metin, *Sancaktan Eyalete,* İstanbul 1978

KÜTÜKOĞLU, Mübahat,"Sultan II. Mahmud Devri Yedek Ordusu Redif-i Asâkir-i Mansure", *TD*., Sayı: 12, İstanbul, 1982, s.127-158

M. Conard-Cl. Cahen, "Diyarbakır" *The Encyclopedia İslâm,* Volume II, s. 343-344

OFLAZ, Mustafa; MANGALTEPE, İsmail, "XIX. Yüzyıl Seyyahlarının Eserlerinde Ermeniler ve Türk-Ermeni ilişkileri" *Hoşgörü toplumunda Ermeniler*, Yayına Hazırlayanlar; M. Hülagü, Ş. Batmaz, S. Demirci, G. Alan, Erciyes Üniversitesi Yayınları,2007, Cilt. 4, s.331-352

ÖRENÇ, Ali Fuat "1867 Vilayet Düzenlemesinden I. Dünya Savaşına Kadar Diyarbakır'da Mülki Yapı", *Tanzimat'tan Günümüze Diyarbakır*, Manas Yayınları, Ankara 2019, Cilt 1,s.77-122

ÖZTÜRK, Mustafa; YILMAZÇELİK, İbrahim, "Arifi Paşa'nın Seyahatnamesi Diyarbekir Seyahatı ", *BELGELER Türk Tarih Kurumu Belgeleri Dergisi*, C.XVIII, Ankara 1998, s.92-93 (90-110)

SEVİM, Ali, *Suriye Selçukluları I,* Ankara 1965

SEVİM, Ali, "Diyarbekir Bölgesinin Büyük Selçuklu İmparatorluğuna katılması", *Atatürk Konferansları 1971-1972,* Ankara 1973. s.299-307

SEVİM, Ali, *Suriye ve Filistin Selçukluları Tarihi*, Ankara, 1983

SEVİM, Ali; YÜCEL, Yaşar, *Türkiye Tarihi, Fetih, Selçuklular ve beylikler Dönemi,* Ankara1989

SHAW, Stanford, *Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye,* C. I. İstanbul 1982

SPULER, Berthold, *İran Moğolları,* çeviren: Cemal Köprülü, Ankara 1987

SÜMER, Faruk *Karakoyunlular,* C. I., Ankara 1984

SÜMER, Faruk, "Anadolu'da Moğollar" *Selçuklu Araştırmaları Dergisi,* I, 1969, s. 1-147

SÜMER, Faruk, "Karakoyunlular" *İA.,* C.VI, s.292-305

ŞAHİN, Arzu *Osmanlı'da Kolera (1910-1911)*, İstanbul 2022

ŞAHİN, İlhan "Tımar Sistemi Hakkında Bir Risale", *TD,* Sayı: 30 s. 905-935

ŞAŞMAZ, Musa, *Türkiye'nin İdari Taksimatı (1920-2013)*, C.V, TTK., Ankara 2014

ŞEMSETTİN SAMİ, *Kâmûsu'l-A'lâm*, Cilt-III, İstanbul, 1306, s.2203-2207

TIZLAK, Fahrettin, *Keban Ergani Yöresinde Madencilik 1780-1850*, Fırat Üniversitesi Basılmamış Doktora Tezi 1991

TUĞLACI, Pars, *Osmanlı Şehirleri, İstanbul* 1985

TURAN, Osman, *Doğu Anadolu Türk Devletleri Tarihi,* İstanbul 2011

TURAN, Osman, *Selçuklu Zamanında Türkiye Tarihi,* İstanbul1984

TURAN, Osman, *Selçuklular Tarihi ve Türk İslam Medeniyeti,* İstanbul1980

TURAN, Şerafettin "XVII. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğunun İdari Taksimatı (H. 1040/M. 1631-32 Tarihli bir İdari Taksimat Defteri)", Atatürk Üniversitesi 1961 Yıllığı Yayın No: 26, Erzurum 1963, s. 201-232

TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANLIĞI DEVLET ARŞİVLERİ BAŞKANLIĞI, *XVIII. Yüzyılda Osmanlı Bürokrasisi Merkez ve Taşra Yöneticileri 16 NUMARALI TAHVİL DEFTERİ*, Yayın No:3, İstanbul 2019,

TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANLIĞI DEVLET ARŞİVLERİ BAŞKANLIĞI, *XVIII. Yüzyılda Osmanlı Bürokrasisi Merkez ve Taşra Yöneticileri 16 NUMARALI TAHVİL DEFTERİ*, Yayın No:3, İstanbul 2019

UMAR, Bilge, Türkiye'deki Tarihsel Adlar, İstanbul 1983

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu-Karakoyunlu Devletleri, Ankara 1984

ÜNAL, Mehmet Ali "XVI. ve XVII. yüzyıllarda Diyarbakır Eyaletine tabi Sancakların İdari Statüleri", *Ziya Gökalp Dergisi,* Sayı: 44, s. 31-40

ÜNAL, Mehmet Ali, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı (1518-1566),* Ankara 1989

ÜZÜLMEZ Müslüm, "Ergani", *Diyarbakır Ansiklopedisi*, Cilt 2, s.248-253

ÜZÜLMEZ, Müslüm, *Osmanlı Belgelerinde Ergani*, 2005

YAZICI, Tahsin, "Safeviler", *IA.,* C.X, s.53-59

YAZICI, Tahsin, "Şah İsmail", *İA.,* C. XI, s. 276-277

YILMAZÇELİK, İbrahim "XVIII Yüzyılda Diyarbakır Eyaletinin İdari Yapısı", *Askeri Tarih Bülteni*, (36), Şubat 1994, s.135-142

YILMAZÇELİK, İbrahim, " XVIII Yüzyıl İle XIX Yüzyılın İlk Yarısında Diyarbakır Eyaletinin İdarî Yapısı ve İdarî Teşkilatlanması", *DTCF. Tarih Araştırmaları Dergisi*, (29) 1997, s.217-237

YILMAZÇELİK, İbrahim, *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Diyarbakır, 1790-1840 (Fizikî, İdarî ve Sosyo-Ekonomik Yapı)*, Ankara 1995

YINANÇ, M. Halil, "Akkoyunlular", *İA.,* C. I. s.251-270

YINANÇ, M. Halil, *"Diyarbekir", İA.,* C. III, s. 605-626

YINANÇ, M. Halil, *Türkiye Tarihi Selçuklular Devri,* İstanbul 1944

YİNANÇ, M. Halil, "Diyarbekir", *The Encyclopedia of İslam*, Volume II, Leiden, l983, s.345-346

YÜKSEL, Hasan, *H. 1190-H.1209 (1794) Tarihli Keban Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi,* Ankara 1987

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (BOA)

- Bab-ı Defteri, Cizye Muhasebe Defterleri (D.CMH.d), Defter no: 27328, 27330.
- Cevdet Maliye (C.ML), Defter no: 443/17869.
- Maliyeden Müdevver Defterler (MAD.d.), Defter no: 3640, 6108.
- Nüfus Defterleri (NFS.d.), Defter no: 2710, 2711, 2672.
- Tapu Tahrir Defterleri (TT.d.), Defter no: 64, 998.
- Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Defterleri (TK.GM.d), Defter no: 51.

Diyarbakır Salnameleri (1286-1323), Cilt:1-3, Edt: Ahmet Zeki İzgöer, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Yayınları, İstanbul 1999

Araştırma Eserler

998 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Diyâr-i Bekr ve 'Arab ve Zü'l-Ka'diriyye Defteri (937/1530), Cilt: 1, Ankara 1998.

ANDRESYAN, Hrand Der, *Polonyalı Simeon'un Seyahatnamesi (1608-1619),* İstanbul 2013

ARIKAN, Zeki, "Tahrir Defterlerinde Geçen Deyimler", *Osmanlı Araştırmaları Dergisi,* 1996, Sayı:16, s. 1-13.

BECKER, Carl Heinrich "Cizye", *İslam Ansiklopedisi,* MEB Yayınları, 1997, Cilt:3, s. 199-201.

BRAUDEL, Fernand, *II. Felipe Döneminde Akdeniz ve Akdeniz Dünyası*, Cilt: 1-2, İmge Yayınevi, Ankara 1993.

CUINET, Vital, *La Turquie D'asia, Geographie Administrative*, Voluma: 2, Paris 1891.

ÇAKAR, Enver, "19. Yüzyılın İlk Yarısında Keban Köylerinin İdari ve Demografik Yapısı", *Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi (FUHAD),* 2019, Cilt:6, Sayı:12, s. 1-34.

DENİZ, Mehmet *51 Numaralı Tapu Tahrir Defterine Göre Ergani Sancağı,* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Kütahya 2019.

EMECEN, Feridun, "Bennâk", *İslam Ansiklopedisi*, Diyanet Vakfı, Cilt:5, s. 458-459.

ERCAN, Yavuz, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Gayrimüslimlerin Ödedikleri Vergiler ve Bu Vergilerin Doğurduğu Sosyal Sonuçlar", *Belleten,* 1991, Cilt:55, Sayı:213, s. 372.

ERPOLAT, Mehmet Salih, *XVI. Yüzyılda Diyarbekir Beylerbeyliği'ndeki Yer İsimleri,* (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Konya 1999.

_____, *XVI. Yüzyılda Ergani Sancağı,* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Konya 1993.

_____, "XVI. Yüzyılda Ergani Sancağı'ndaki Gayrimüslim İskân Yerleri ile Şahıs İsimleri Hakkında Bir Değerlendirme", *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi,* 2004, Cilt:2, Sayı:4, s. 155-187.

_____, "1566 Tarihli Mufassal Tahrir Defterine Göre Ergani Sancağı'nda Tarım ve Üretim", *Tüm Yönleriyle Ergani İlçesi ve Turizm,* Ergani Kaymakamlığı-Dicle Üniversitesi, İstanbul 2014, s. 353-373.

GÖYÜNÇ, Nejat, "Diyarbakır Beylerbeyliği'nin İlk İdari Taksimatı", *Tarih Dergisi*, 1996, Sayı:23, s. 23-34.

GÜMÜŞÇÜ, Osman-ERDOĞAN ÖZÜNLÜ, Emine, "Osmanlı Devleti'nin "Resm-i Çift" Uygulamalarını Yeniden Düşünmek", *Tarih İncelemeleri Dergisi,* 2016, Cilt:31, Sayı:1, s. 177-217.

GÜRHAN, Veysel, *16. Yüzyılın İlk Yarısında Savur*, Siyasal Yayınevi, Ankara 2020.

İNALCIK, Halil, *H. 835 Tarihli Sûret-i Defter-i Sancak-ı Arvanid*, Türk Tarih Kurumu ayınları, Ankara 1952.

_____, "Köy, Köylü ve İmparatorluk." *V. Milletlerarası Türkiye Sosyal ve İktisat Tarihi Kongresi, Tebliğler 21-25 Ağustos 1989,* İstanbul 1990, s. 1-11.

KARABOĞA, Durmuş Volkan, *XVI. Yüzyılın İlk Yarısında Diyarbekir Eyaleti'nde İktisadi Hayat,* (Yayınlanmamış Doktora Tezi Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Isparta 2017.

KEVORKİAN, Raymond "Nüfus Hesabı veya Toprakların Denetimi, Osmanlı Döneminde Diyarbekir Vilayeti", *Diyarbakır ve Çevresi Toplumsal ve Ekonomik Tarihi Konferansı, Diyarbakır Tebliğleri*, İstanbul 2013, s. 53.

NEDKOFF, Boris Christoff, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Cizye (Baş Vergisi)", *Belleten,* 1944, Cilt:8, Sayı:32, s. 599- 652.

ÇİFTÇİ, Erdal, GÜRHAN, Veysel, EKİNCİ M. Rezan (Ed.), *Osmanlı Devleti'nde Yurtluk-Ocaklık ve Hükümet Sancaklar*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2022.

ÖZ, Mehmet, "Tahrir", *İslam Ansiklopedisi*, Diyanet Vakfı, Cilt: 39, s. 425-429

ÖZEL, Oktay, "Avârız ve Cizye Defterleri", *Osmanlı Devleti'nde Bilgi ve İstatistik,* Haz. Halil İnalcık-Şevket Pamuk, Ankara 2000, s. 35-50

ÖZKAN, Mahmut, YAĞCI, Umut. "Estetik ve Kültürel Bir İletişim Nesnesi Olarak Ergani Çayönü Mağara Kabartmaları ve Sembolik Motifler", *Star Sanat ve Tasarım Araştırmaları Dergisi,* 2021, Cilt:2, Sayı: 2, s. 18-30.

SONGÜR, Mehmet "XVI. Yüzyılın Başlarında Ergani Sancağı'nda Yerleşme ve Nüfus", *Tüm Yönleriyle Ergani İlçesi ve Turizm,* Ergani Kaymakamlığı-Dicle Üniversitesi, İstanbul 2014, s. 248-257.

UÇAK, Salih "Ergani'de Eski Gök Tanrı Dinine Bağlı İyeler ve İlgili İnanç ve Ritüeller", *Journal of New World Sciences Academy*, 2009, Cilt:4, Sayı:3, s. 223-229.

ÜZÜLMEZ, Müslüm *Çayönün'den Ergani'ye Uzun Bir Yürüyüş*, İstanbul 2005.

ZENGİN, Ersoy, "Ergani Bakır Maden-i Hümayûnu (1900-1918)", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 2018, Cilt:22, Sayı:2, s. 933-959.

KAYNAKÇA

BOA, Y.PRK.MF., 05/20, H-02.04.1325 (15 Mayıs 1907).

AKKOYUN Özlü, Gülşen "Amerikan Board Misyonerlerinin Siverek'teki Faaliyetleri" *Medeniyetler Kavşağında Bir Kent: Siverek Dil-Din-Edebiyat*, Ed. İbrahim Özçoşar-Ahmet Kırkan-Ekrem Akman-Abdusselam Ertekin, Çizgi Kitabevi, İstanbul 2022, ss. 567-582.

AKKOYUN Özlü, Gülşen, "Diyarbakır Halkı Ve Yöneticilerinin Board Misyonerlerine Yaklaşımı", *Sultanlar Şehri Silvan, Tarih-Toplum*, Ed. Oktay Bozan-Mutlu Saylık-İbrahim Tavukçu-Burak Kazan, Sonçağ Akademi, Ankara 2021, ss. 783-812.

Fifty-Third Report Annual of the American Board of Commissioners for Foreign Missions, Presented at the Meeting Held at Rochester, New York, Press of T. R. Marvin, Vol. LII-LVII, October 6-9, Boston 1863-1867.

Forty-first Report Annual of the American Board of Commissioners for Foreign Missions, Presented at the Meeting Held in Troy, Oswego, Press of T. R. Marvin, Vol. XLI- XLIV, September 10-13, Boston 1850-1853.

Life and Light for Woman, Woman's Boards of Missions 1898, Vol. XXVIII, Rand, Avery and Company, Boston 1898.

Life and Light for Woman, Woman's Boards of Missions 1907, Vol. XXXVII, Rand, Avery and Company, Boston 1907.

Public Health Reports (1896-1970), Turkey: Cholera at Diarbekir, Vol. XVIII, No. 47, Nov. 20, 1903.

Southgate, Horatio, *Narrative of A Tour Armenia, Kurdistan, Persia, and Mesopotamia,* Vol.II, D. Appleton & Co., New York 1840.

The Missionary Herald at Home and Abroad, Containing The Proceedings Of The American Board of Commissioners for Foreign Missions, With A View Of Other Benevolent Operations, For The Year 1851, Vol. XLVII, Boston 1851.

The Missionary Herald at Home and Abroad, Containing The Proceedings Of The American Board of Commissioners for Foreign Missions, With A View Of Other Benevolent Operations, For The Year 1857, Vol. LIII, Boston 1857.

The Missionary Herald at Home and Abroad, Containing The Proceedings Of The American Board of Commissioners for Foreign Missions, With A View Of Other Benevolent Operations, For The Year 1858, Vol. LIV, Boston 1858.

The Missionary Herald at Home and Abroad, Containing The Proceedings Of The American Board of Commissioners for Foreign Missions, With A View Of Other Benevolent Operations, For The Year 1859, Vol. LIX, Boston 1859.

The Missionary Herald at Home and Abroad, Containing The Proceedings Of The American Board of Commissioners for Foreign Missions, With A View Of Other Benevolent Operations, For The Year 1860, Vol. LVI, Boston 1860.

The Missionary Herald at Home and Abroad, Containing The Proceedings Of The American Board of Commissioners for Foreign Missions, With A View Of Other Benevolent Operations, For The Year 1864, Vol. LX, Boston 1864.

The Missionary Herald at Home and Abroad, Containing The Proceedings Of The American Board of Commissioners for Foreign Missions, With A View Of Other Benevolent Operations, For The Year 1868, Vol. LXIV, Boston 1868.

The Missionary Herald at Home and Abroad, Containing The Proceedings Of The American Board of Commissioners for Foreign Missions, With A View Of Other Benevolent Operations, For The Year 1871, Vol. LXVII, Boston 1871.

Tracy, Joseph, *History of the American Board of Commissioners for Foreign Missions*, *(Completed Chiefly From The Published And Unpublished Documents Of The Board),* University Press, New York 1842.

KAYNAKÇA

ERPOLAT, Mehmet Salih, "XVI. Yüzyılda Ergani Sancağı'ndaki Gayrimüslim İskân Yerleri İle Şahıs İsimleri Hakkında Bir Değerlendirme", *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 2004, Yıl:11, Sayı: 4, s. 155-187.

ERPOLAT, Mehmet Salih, "1566 Tarihli Mufassal Tahrir Defterine Göre Ergani Sancağı'nda Tarım ve Üretim", *Tüm Yönleriyle Diyarbakır Ergani İlçesi ve Turizm*, İstanbul, 2014, s. 353-373.

GÜRHAN, Veysel, "17. Yüzyılın Sonunda Cizye Defterlerine Göre Diyarbekir (Amid) Şehrinde Gayrimüslimler (1691-1695)", *e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi/Journal of Oriental Scientific Research (JOSR),* Mart 2020 Cilt: 12 Sayı: 1 (26), s. 159-193.

İNALCIK, Halil, "Cizye", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, İsam, İstanbul 1993, Cilt 8, s. 45-48.

İZGÖER, Ahmet Zeki (Ed.), *Diyarbekir Şer'iyye Sicilleri Âmid Mahkemesi, Cilt 1,* Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Diyarbakır 2013.

İZGÖER, Ahmet Zeki (Ed.), *Diyarbekir Şer'iyye Sicilleri Âmid Mahkemesi, Cilt 3,* Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Diyarbakır 2014.

İZGÖER, Ahmet Zeki (Ed.), *Diyarbekir Şer'iyye Sicilleri Âmid Mahkemesi, Cilt 4,* Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Diyarbakır 2015.

İZGÖER, Ahmet Zeki (Ed.), *Diyarbekir Şer'iyye Sicilleri Âmid Mahkemesi, Cilt 5,* Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Diyarbakır 2015.

İZGÖER, Ahmet Zeki (Ed.), *Diyarbekir Şer'iyye Sicilleri Âmid Mahkemesi, Cilt 7,* Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Diyarbakır 2015.

İZGÖER, Ahmet Zeki (Ed.), *Diyarbekir Şer'iyye Sicilleri Âmid Mahkemesi, Cilt 11,* Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Diyarbakır 2021.

İZGÖER, Ahmet Zeki (Ed.), *Divan-ı Hümâyûn Sicilleri Diyarbekir Ahkâm Defterleri, Cilt 1,* Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Diyarbakır 2016.

İZGÖER, Ahmet Zeki (Ed.), *Divan-ı Hümâyûn Sicilleri Diyarbekir Ahkâm Defterleri, Cilt 2,* Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Diyarbakır 2016.

İZGÖER, Ahmet Zeki (Ed.), *Divan-ı Hümâyûn Sicilleri Diyarbekir Ahkâm Defterleri, Cilt 3,* Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Diyarbakır 2018.

TIZLAK, Fahrettin, *Osmanlı Döneminde Keban-Ergani Yöresinde Madencilik (1775-1850),* Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1997.

ÖKSÜZ, Mustafa, "Tanzimat Sonrası Diyarbakır Yahudilerine Bir Bakış 1839-1873.", *Tanzimat'tan Günümüze Diyarbakır Cilt 1*, Manas Yayıncılık, Ankara, 2019, s. 532-552.

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri

BOA, MAD.d. 6108.

BOA, MAD.d. 6108.

BOA, MAD.d. No. 3640.

BOA, NFS.d 2711.

BOA, NFS.d, 2710.

BOA, NFS.d. 2672.

BOA, TK.GM.d. 51.

BOA, TT.d. 64

Araştırma Eserler ve Makaleler

AKDAĞ, Mustafa, *Türk Halkının Dirlik ve Düzenlik Kavgası, Celali İsyanları*, Cem Yayınevi, İstanbul, 1995.

AKMAN, Ekrem, *1262/1845 Yılı Siverek Kefalet Defteri,* Kriter Yayınları, İstanbul, 2020.

APAYDIN, Yunus, "*Kefalet*", DİA, Ankara, 2002, Cilt: XXIV, s.168-177.

ASLAN, Şehmus, *Kuzey Mezopotamya'nın Gani Kenti Ergani*, Amid Gazetecilik, Diyarbakır, 1998.

BOZKURT, Gülnihal, *Alman-İngiliz Belgelerinin ve Siyasi Gelişmelerin Işığında Gayrimüslim Osmanlı Vatandaşlarının Hukukî Durumu,* TTK, Ankara, 1989.

CUİNET, Vital, *La Turquie D'asia, Geographie Administrative*, Vol: 2, Paris 1891, s. 476-477.

ÇELİK, Şenol, "*1261/1845 Tarihli Harput Kefalet Defteri ve Bu Deftere Göre XIX. Yüzyılın Ortalarında Harput Şehri", Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi,* Cilt: 1, Sayı: 1, Elazığ, 2014, s.21-47.

Diyarbakır Salnameleri (1286-1323), Haz. Ahmet Zeki İzgöer, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Yayınları, İstanbul 1999, Cilt:1.

ERPOLAT, Mehmet Salih, "XVI. Yüzyılda Ergani Sancağı'ndaki Gayrimüslim İskân Yerleri ile Şahıs İsimleri Hakkında Bir Değerlendirme", *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi (SBArD),* S. 4, Eylül 2004, Diyarbakır, s. 155-187.

GÜRHAN, Veysel "17. Yüzyılın Sonunda Cizye Defterlerine Göre Diyarbekir (Amid) Şehrinde Gayrimüslimler (1691-1695)"**,** *e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi,* Mart 2020 Cilt:12 Sayı:1 (26), Sayfa:159-193.

ORTAYLI, İlber, *Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahalli İdareleri (1840-1880),* TTK, Ankara, 2018.

PAKALIN, M. Zeki, *Osmanlı Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü,* Milli Rğitim Basımevi, İstanbul, 1983, C. II.

Polonyalı Simeon, *Polonyalı Bir Seyyahın Gözünden 16. Asır Türkiyesi*, Çev: Hrand D. Andreasyan, Sad: İslam Özkan, Köprü Kitapları, İstanbul, 2016.

SAYDAM, Abdullah, "Kamu Hizmeti Yaptırma ve Suçu Önleme Yöntemi Olarak Osmanlılarda Kefalet Usulü", *Tarih ve Toplum*, Sayı: 164, Ankara, 1997, s. 72.

Şemsettin Sami, *Kamûs-i Türkî*, İkdam Matbaası, Dersaadet, 2007.

The Missionary Herald at Home and Abroad, Containing The Proceedings Of The American Board of Commissioners for Foreign Missions, With A View Of Other Benevolent Operations, For The Year 1857, Boston, 1857, Vol. LIII.

TIZLAK, Fahrettin, *Maaden-i Hümayun Emanetinin Osmanlı İdare Düzenindeki Yeri (1775-1867),* TTK, Ankara, 2000.

ÜZÜLMEZ, Mustafa, *Bilinmeyen Yönleriyle Ergani*, Doğuş Grafik Matbaa, Diyarbakır, 2015.

ÜZÜLMEZ, Müslüm, *Çayönün'den Ergani'ye Uzun Bir Yürüyüş*, Ladin Matbaacılık, İstanbul, 2005.

VAKKAS, Seydi Toprak, *Besni 1846 Tarihli Bir Kefalet Defterlerine Göre Nüfus ve Sosyal Hayat,* Adıyaman Üniversitesi Yayınları, Adıyaman, 2015.

KAYNAKÇA

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA.)

Yıldız Perakende Tahrirat-ı Ecnebiyye ve Mabeyn Mütercimliği (Y. PRK. TKM.): 18/15.

Gazeteler ve Süreli Yayınlar

Diyarbekir Vilayet Gazetesi: No. 1, 3 Ağustos 1869; No. 15, 12 Kasım 1869; No: 16, 19 Kasım 1869; No: 17, 26 Kasım 1869; No. 21, 24 Aralık 1869; No: 22, 31 Aralık 1869; No: 49, 18 Temmuz 1870; No: 54, 11 Ağustos 1870; No: 56, 25 Ağustos 1870; No: 64, 21 Ekim 1870; No: 74, 30 Aralık 1870; No: 94, 26 Mayıs 1871; No: 118, 10 Kasım 1871; No: 126, 12 Ocak 1872; No: 128, 26 Ocak 1872; No: 129, 1 Şubat 1872; No: 132, 2 Mart 1872; No: 144, 23 Mayıs 1872; No: 146, 6 Haziran 1872; No. 150, 4 Temmuz 1872; No. 151, 11 Temmuz 1872; No. 153, 25 Temmuz 1872; No: 154, 1 Ağustos 1872; No: 157, 23 Ağustos 1872; No: 171, 28 Kasım 1872; No: 174, 26 Aralık 1872; No: 181, 20 Şubat 1873; No: 190, 25 Nisan 1873; No: 192, 8 Mayıs 1873; No: 200, 3 Temmuz 1873; No: 228, 24 Ocak 1874; No: 230, 14 Şubat 1874; No: 233, 5 Mart 1874; No: 238, 10 Nisan 1874; No. 239, 16 Nisan 1874; No: 241, 30 Nisan 1874; No: 242, 7 Mayıs 1874; No: 244, 22 Mayıs 1874; No: 263, 2 Ekim 1874; No: 268, 6 Kasım 1874; No: 269, 20 Kasım 1874; No: 278, 29 Ocak 1875; No: 281, 18 Şubat 1875; No: 287, 2 Nisan 1875; No: 289, 15 Nisan 1875; No: 294, 20 Mayıs 1875; No: 321, 25 Kasım 1875; No: 351, 1 Temmuz 1876; No. 365, 12 Ekim 1876; No: 1175, 16 Nisan 1900; No: 1180, 21 Mayıs 1900; No: 1198, 17 Eylül 1900; No: 1208, 26 Kasım 1900; No: 1209, 3 Aralık 1900; No: 1210, 10 Aralık 1900; No: 1211, 17 Aralık 1900; No: 1213, 31 Aralık 1900; No. 1225, 24 Mart 1896; No: 1255, 28 Ekim 1901; No: 1258, 18 Kasım 1901; No: 1284, 19 Mayıs 1902; No: 1285, 26 Mayıs 1902; No: 1290, 30 Haziran 1902.

Araştırma & İnceleme Eserler

ACAR, Kadir, "Diyarbekir Vilayeti'nin Kurulması ve İlk Mülki Taksimatı", *Tanzimat'tan Günümüze Diyarbakır*, C. 1, Ed. Oktay Bozan, Hakan Asan, Hatip Yıldız, Mehmet Salih Erpolat, Manas Yayıncılık, Elazığ, 2019, s. 63-76.

ARSLAN, Hasan, "Tanzimat'tan Cumhuriyet'e (1839-1923) Diyarbekir Eyaleti/Vilayeti'nin İdari Teşkilatlanması", *Tanzimat'tan Günümüze Diyarbakır*, C. 1, Ed. Oktay Bozan, Hakan Asan, Hatip Yıldız, Mehmet Salih Erpolat, Manas Yayıncılık, Elazığ, 2019, s. 123-155.

ATALAY, Talip, "Yerel Bir Tarihi Kaynak Olarak Diyarbekir Vilayet Gazetesi ve Ermeniler", *AÜİFD* 47 (2006), S. I, s.143-158.

ATALAY, Talip, "Yerel Eğitim Tarihi Kaynağı Olarak Diyarbekir Vilayet Gazetesi", *AÜİFD* XLVIII (2007), S. I, s.135-151.

BAYKARA, Tuncer, *Anadolu'nun Tarihî Coğrafyasına Giriş 1: Anadolu'nun İdari Taksimatı*, Bilge Kültür Sanat, İstanbul, 2015.

BEYSANOĞLU, Şevket, *Anıtları ve Kitâbeleri ile Diyarbakır Tarihi*, C. 2, Diyarbakır Belediyesi Yayınları, Ankara, 1990.

BİNGÜL, Şeyhmus, "İttihat ve Terakki Döneminde Diyarbakır'da Yerel Basın: Dicle Gazetesi Örneği (1911-1915)", *e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi*, C. 12, S. 1 (26), Mart 2020, s. 258-276.

ÇADIRCI, Musa, "19. yüzyılda Yönetim Merkezi Diyarbakır", *Tüm Yönleriyle Diyarbakır 2. Sempozyumu*, Haz. Necdet Adabağ, Remzi İnanç, İlhami Nalbantoğlu, Zülfükar Sayın, Efil Yayınevi, Ankara, 2011, s. 23-28.

ÇADIRCI, Musa, *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentleri'nin Sosyal ve Ekonomik Yapısı*, T.T.K., Ankara, 1997.

ÇETİN, Emrah, *Tanzimat'tan II. Meşrutiyet'e Anadolu'da Karayolu Ulaşımı*, T.T.K., Ankara, 2017.

DERİNGİL, Selim, *İktidarın Sembolleri ve İdeoloji II. Abdülhamid Dönemi (1876-1909)*, Çev. Gül Çağalı Güven, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2002.

DURMUŞ, Esen, *Ergani İlçesi'nin Coğrafyası*, Fırat Üniversitesi S.B.E., Elazığ, 2009, (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

EVLİYÂ Çelebi Seyahatnamesi 4. Kitap 1. Cilt, Haz. Seyit Ali Kahraman-Yücel Dağlı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2012.

GÖYÜNÇ, Nejat, "Diyarbekir Beylerbeyliği'nin İlk Taksimatı", *Tarih Dergisi*, S. 23, s. 23-34.

ISSAWİ, Charles, *The Economic History of Turkey 1800-1914*, The University of Chicago Press, Chicago and London, 1980.

İZGÖER, Mehmet Zeki, *Diyarbakır Salnameleri*, C. 1, Diyarbekir Büyükşehir Belediyesi Yayınları, İstanbul, 1999.

İZGÖER, Mehmet Zeki, Diyarbakır Salnameleri, C. 3, Diyarbekir Büyükşehir Belediyesi Yayınları, İstanbul, 1999.

KOLOĞLU, Orhan, "Osmanlı Basını: İçeriği ve Rejimi", *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi*, C. 1, İletişim Yayınları, İstanbul, 1985, s. 68-93.

MUSTAFAYEV, Söhrab, C*umhuriyet Dönemi Madencilik Politikaları ve Ergani Bakır Madenleri İşletmesi (1923-1960)*, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi S.B.E., Van, 2020, (Basılmamış Doktora Tezi).

Nizamoğlu, Yüksel, "Manastır Vilayet Gazetesi Gözüyle Manastır (1905-1906)", *VIII. Milletlerarası Türkoloji Kongresi*, Haz. Mustafa Özkan-Enfel Doğan, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2014, s. 645-665.

ORTAYLI, İlber, "Tanzimat ve Meşrutiyet Dönemlerinde Yerel Yönetimler", *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi*, C. 1, İletişim Yayınları, İstanbul, 1985, s. 231-244.

ÖRENÇ, Ali Fuat, "1867 Vilayet Düzenlemesinden I. Dünya Savaşı Başlarına Kadar Diyarbakır'da Mülkî Yapı", *Tanzimat'tan Günümüze Diyarbakır*, C. 1, Ed. Oktay Bozan, Hakan Asan, Hatip Yıldız, Mehmet Salih Erpolat, Manas Yayıncılık, Elazığ, 2019, s. 77-122.

SEVİM, Ali, Yücel, Yaşar, *Türkiye Tarihi: Fetih, Selçuklu ve Beylikler Dönemi*, T.T.K., Ankara, 1980.

TAŞKIN, Ünal, "Diyarbakır Vilayet Matbaası", *Osmanlıdan Günümüze Diyarbakır*, Ed. İbrahim Özcoşar vd., Ensar Neşriyat, İstanbul, 2018, s. 363-378.

VARLIK, Bülent, "Yerel Basının Öncüsü: Vilâyet Gazeteleri", *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi*, C. 1, İletişim Yayınları, İstanbul, 1985, s. 99-102.

YILMAZÇELİK, İbrahim, "Diyarbakır Eyaleti'nin Tanzimat'a Dâhil Edilmesiyle Şehir ve Eyalet Yönetimi'nde Ortaya Çıkan Meseleler", *Tanzimat'tan Günümüze Diyarbakır*, C. 1, Ed. Oktay Bozan, Hakan Asan, Hatip Yıldız, Mehmet Salih Erpolat, Manas Yayıncılık, Elazığ, 2019, s. 21-62.

YILMAZÇELİK, İbrahim, *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Diyarbakır (1790-1840)*, T.T.K, Ankara, 1995.

ZENGİN, Ersoy, "Ergani Bakır Maden-i Hümayûnu (1900-1918)", *Atatürk Üniversitesi S.B.E. Dergisi,* Haziran 2018 22(2), s. 933-959.

KAYNAKÇA

Başkanlık Osmanlı Arşivi (BOA).

BOA. Cevdet Darphane (C.DRB).

BOA. C.DRB.48/2364

BOA. C.DRB.29/1417.

BOA. C.DRB.65/3248-2.

BOA. C.DRB.3/113-3.

BOA. C.DRB.3/113-4.

BOA. C.DRB.5.207.

BOA. C.DRB.65/3219.

BOA. C.DRB.53/2648-2.

BOA. C.DRB.65/3255.

BOA. Cevdet Dâhiliye (C.DH).

BOA. C.DH.221/11019.

BOA. C.DH.315/15706.

BOA. C.DH.315/15706-2.

BOA. C.DH.259/12920.

BOA. C.DH.258/12857.

BOA. C.DH.346/17252.

BOA. Mühimme Defterleri (A. DVNSMHM. d)

BOA. A. DVNSMHM. d. 136-48.

BOA. Cevdet Maliye (C.ML).

BOA. C.ML. 88/4027

BOA. Cevdet İktisat (C.İKTS).

BOA. C.İKTS. 42/2056.

BOA. Ali Emiri Abdülhamid I (AE. SABH. I).

BOA. AE. SABH. I 331/22832.

BOA. AE. SABH. I. 56/3980-4.

BOA. Ali Emiri Mustafa III (AE. SMST. III).

BOA. AE. SMST. III. 237/18858-5.

BOA. Cevdet Dâhiliye (C.DH).

BOA. C.DH.259/12920.

TIZLAK, Fahrettin; "XIX. Yüzyılın Ortalarında Osmanlı Maden Yatakları". Belleten, 60, 1996, 703-718).

_____; *Osmanlı Döneminde Keban-Ergani Yöresinde Madencilik (1775–1850)*.Türk Tarih Kurumu, 1997.

ORHONLU, Cengiz; *Osmanlı İmparatorluğunda Aşiretlerin İskânı*, Eren Yayıncılık ve Kitapçılık, 1987, İstanbul.

AKMAN, Ekrem; *Kolektif Bilincin Dinsel Referansları*. Çizgi Kitabevi, İst. 2021, s .118.

BARKAN, Ömer Lütfi; "Osmanlı İmparatorluğunda Bir İskân ve Kolonizasyon Metodu Olarak Vakıflar ve Temlikler I: İstilâ Devirlerinin Kolonizatör Türk Dervişleri ve Zâviyeler." Vakıflar Dergisi, 2 (1942): 279-386.

KAYNAKÇA

AHISKALI, Recep, "Divan-ı Hümayun Teşkilatı", *Osmanlı Ansiklopedisi*, C.6, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2008.

AKGÜNDÜZ, Ahmet, "1274/1858 Tarihli Osmanlı Ceza Kanunnamesinin Hukuki Kaynakları, Tatbik Şekli ve Men'-i İrtikâb Kanunnamesi", *Belleten*, 51 (199), 1987, 153-191.

AKYILDIZ, Ali, "Memur Yargılamasında İdari Süreç", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 5 (1-2), 2001, 144-209.

AKYILDIZ, Ali, *Tanzimat Dönemi Osmanlı Merkez Teşkilatında Reform (1836-1856)*, Eren Yayınları, İstanbul 1993.

BAŞOĞLU, Tuncay, "Ta'zîr" *İslam Ansiklopedisi*, C.40, TDV Yayınları, İstanbul, 2011.

ÇELİK, Halil İbrahim, "II. Abdülhamid Döneminde Yönetimde Değişim", *Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (1), Haziran 2015, 85-101.

ÇELİK, Yüksel, "Tanzimat Devrinde Rüşvet-Hediye İkilemi ve Bu Alandaki Yolsuzlukları Önleme Çabaları", *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, (15), 2006, 25-64.

ÇETİNSAYA, Gökhan, "Din, Reform ve Statüko: II. Abdülhamid Dönemine Bir Bakış (1876-1909)", *Osmanlı Medeniyeti Siyaset, İktisat, Sanat*, (Haz. Coşkun Çakır), Klasik Yayınları, İstanbul 2005, 125-147.

KAYNAR, Reşat, *Mustafa Reşit Paşa ve Tanzimat*, TTK Yayınları, Ankara 2010.

KELEŞ, Erdoğan, "Tanzimat Dönemi'nde Rüşvetin Önlenmesi İçin Yapılan Düzenlemeler (1839-1858)", *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 24 (38), 2005, 260-261.

KIRMIZI, Abdülhamit, *Abdülhamid'in Valileri: Osmanlı Vilayet İdaresi (1895-1908)*, Klasik Yayınları, Ankara 2007.

KIRMIZIGÜL, Hüsamettin, *Uygulama ve Teoride Memurlar Hakkında Tahkikat ve Muhakeme Usulü*, Kazancı Yayınları, İstanbul 1995.

KİLİ, Suna, Şeref Gözübüyük, *Türk Anayasa Metinleri: Senedi İttifaktan Günümüze*, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 1985.

KOÇ, Mehmet, "*Osmanlı Hukukunda Ta'zir Suç ve Cezaları"*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2017.

KÖKSAL, Osman, "Adliye Örgütünün Problemleri ve Yapılması Gereken Düzenlemelere Dair II. Abdülhamid'e Sunulan Bir Layiha", *Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi,* 9 (9), 1998, 263-285.

MANAV, Nursel, "Mazuliyet Sandığı'nın Kuruluşu ve Kuruluşuna Yol Açan Sebepler", *Türkiyat Mecmuası*, 27 (1), 2017, 215-224.

MUMCU, Ahmet, Osmanlı Devletinde Siyaseten Katl, *A.Ü. Hukuk Fakültesi Yayınları*, Ankara 1963.

ORTAYLI, İlber, *Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devleti'nde Kadı*, Turhan Kitabevi, Ankara 1994.

ÖZDEMİR, Hüseyin, *Osmanlı Devleti'nde Bürokrasi*, ÖKM Yayınları, Konya 2013.

TANER, Tahir, "Tanzimat Devrinde Ceza Hukuku", *Tanzimat I*, MEB Yayınları, İstanbul 1999, 221-232.

TERZİ, Mehmet Akif, *Türk Devlet Geleneğinde Bürokrasi*, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul 2015.

Düstûr, I.Tertip, C.1, İstanbul, 1289.

Düstûr, I.Tertip, C.2, İstanbul, 1289.

Düstûr, I.Tertip, C.3, İstanbul, 1299.

Düstûr, I.Tertip, C.4, İstanbul, 1299.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA.)

Bab-ı Ali Evrak Odası Evrakı, (BOA. BEO.) 774/58048; 1414/105979.

Dahiliye Mektubi Kalemi Evrakı, (BOA. DH. MKT.) 2468/115; 882/51; 1199/65; 1246/64; 1866/56; 2036/106; 1512/8; 1514/56; 1661/36; 1677/92; 1703/91; 1705/116; 1749/88; 1760/112;1984/90; 1813/1; 1807/112; 1958/47; 1528/86; 1562/98; 1581/117.

Dahiliye Şifre Kalemi Evrakı, (BOA. DH.ŞFR.) 398/35; 137/3; 379/88.

İrade Dâhiliye Evrakı, (BOA. İ. DH.) 1297/43; 1316/43.

İrade Meclis-i Vâlâ Evrakı, (BOA. İ. MVL.) 453/20263.

Meclis-i Vâlâ Evrakı, (BOA. MVL) 580/5.

Sadaret Meclis-i Vâlâ Evrakı, (BOA. A. MKT. MVL.) 127/26; 121/3; 132/100; 146/2.

Şura-yı Devlet Evrakı, (BOA. ŞD.) 2933/14; 320/34, 1297/6; 320/32; 2898/18.

Yıldız Serkurenalık Evrakı, (BOA. Y. PRK. SRN.) 1/80.

Yıldız Dahiliye Nezareti Maruzatı, (BOA. Y. PRK. DH.) 1/25.

Yıldız Resmi Maruzat, (Y. A. RES.) 21/2.

KAYNAKÇA

T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri, Osmanlı Arşivi (BOA):

Ali Emiri III. Ahmed (AE.SAMD.III.) 214/20754.

Cevdet Dahiliye (C.DH.) 83/4137.

Cevdet Maliye (C.ML.) 114/5056.

Dahiliye Muamelat (DH.TMIK.M.) 27/2.

Diyarbekir Ahkam Defteri (A.{DVNSAHK.DB.d) 1; 2; 3.

Hatt-ı Humayun (HAT) 993/41853.

Meclis-i Vala (MVL) 19/7.

Meşihat Şer'iye Sicili Defterleri (MŞH.ŞSC.d.) 2668; 2669; 2670; 2673; 2674; 2709; 2710; 2711; 2712 3709;

Sadaret Mektubi Kalemi Evrakı (A.MKT.) 134/77.

AYDIN, Suavi, Erdal Çiftçi, *İmparatorluğun Son Aşiret Sayımı: Fihristü'l Aşair-Yorumlar, Çeviriyazım,* İletişim Yayınları, İstanbul, 2021.

Divan-ı Hümayun Sicilleri Diyarbekir Ahkam Defterleri, ed. Ahmet Zeki İzgöer vd., c.1, Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Diyarbakır, 2018.

Diyarbekir Şer'iyye Sicilleri, ed. Ahmet Zeki İzgöer vd., c.2, Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Diyarbakır, 2021.

EKİNCİ, Mehmet Rezan "Osmanlı Devleti Döneminde Milli Aşireti XVIII-XIX. YY" Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Elazığ, 2017.

ERPOLAT, Mehmet Salih, "1566 Tarihli Mufassal Tahrir Defterine Göre Ergani Sancağı'nda Tarım ve Üretim", *Tüm Yönleriyle Ergani İlçesi*, ed. Cihat Güzel ve Yusuf Kenan Haspolat, 2014, s. 353-354.

HALAÇOĞLU, Yusuf, *Anadolu'da Aşiretler, Cemaatler, Oymaklar (1453- 1650)*, Togan Yayınları, Ankara, 2011.

GÜNDÜZ, Ahmet, "Geygel Aşiretine Ait Nfs. D 1907-1908-1909 Numaralı ve H 1260-1266 (M.1844-1850) Tarihli Nüfus Defterlerinde Tespit Edilen Bilgiler", *Demokrasi Platformu Dergisi*, 2022, 11-36, s. 196- 259.

……, "01237 Numaralı Ve H.1256 (M.1840) Tarihli Nüfus Defterine Göre Balıkesir, Karesi, Biga, Hüdavendigar, Kütahya, Saruhan ve Eskişehir'e Yerleştirilen Kıl Donlu ve Kıl Donlu'ya Tabi Haremeyn Aşireti Adı Altında Geçen Cemaatlerin Yerleştirildikleri Yerlerin İsimleri, Nüfus Ve Hane Miktarları Hakkında Bilgiler", *TİDSAD*, 5-18, 2018, s. 61-109.

TÜRKAY, Cevdet, *Osmanlı İmparatorluğunda Oymak Aşiret ve Cemaatlar,* İşaret Yayınları, İstanbul, 2001.

https://www.qdl.qa/archive/81055/vdc_100035251755.0x00007a> [Erişim: 20 Eylül 2022].

www.jelleverheij.net/sources/lists-of-tribes/maunsell-1904/maunsell-1904-10.html. [Erişim: 20 Eylül 2022].

KAYNAKÇA

BOA, NFS.d 2670

AKSU, Levent, ‘‘Dünya’da ve Türkiye’de Nüfus Analizleri’’, *İstanbul Journal of Sociological Studies* ,(25), s.219-311.

AYDIN, Kemal, ‘‘Yaşam Koşulları ve Sağlık Hastalık Algıları’’, *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi,* 2019, Cilt: 22, Sayı: a, s. 32-68.

BOZAN, Oktay, ‘‘1258/1842 Tarihli Çüngüş Nüfus Defterine Göre Çüngüş Kazasının Sosyal ve Ekonomik Durumu’’, *Şarkiyat İlim Araştırmalar Dergisi,* 2021, Cilt: 13, Sayı: 1, 401-427.

BOZAN, Oktay, “Bir Ermeni Köyü Olan Adiş’in Siyasî, Sosyal, Ekonomik ve Dinî Durumu”, *VAKANÜVİS-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, Yıl: 6, Sayı: 2, Güz/2021, s. 511-536.

ÇAKAR, Enver, “19. Yüzyılda Keban: Demografik Yapı ve Meslekler”’, *Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi (FÜHAD),* 2019, Cilt: 6, Sayı: 11, s. 1-31.

ÇAVUŞ, Remzi, ‘‘Geçmişin Yorumlanmasında Nüfus Defterlerinin Rolü’’, *Tarih ve Gelecek Dergisi,* 2018, Cilt: 4, Sayı: 1, s. 52-63.

ÇELİK, Celalettin, ‘‘Kültürel Sembol Sistemi Olarak İsimler: İsim Sosyolojisine Giriş’’, *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2006, Cilt: 6, Sayı: 2, s.39-61.

DEMİR, Özkan, ‘‘Ergani Bakır İşletmesi’nin Diyarbakır ve Çevresine Etkileri’’, Diyarbakır: Mekân, Toplum, Ekonomi, Ensar Neşriyat, İstanbul 2018, 329-344.

DÜZBAKAR, Ömer, ‘‘Osmanlı Döneminde Mahalle ve İşlevleri’’*, Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 2003, Cilt: 4, sayı: 5, s. 97-108,

EVCİ, Tevfik, ‘‘Osmanlı Tarihi Yazımında Nüfus Defterlerinin Yeri: 1831 Tarihli Tekke Livasına Bağlı Elmalı Kazası Nüfus Defteri Örneği’’, *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi,* Cilt: 49, Bahar-2021, s. 205-225.

LEWİS, Bernard, *Ortadoğu İki Bin Yıllık Ortadoğu Tarihi,* (çev.) Selen Y. KÖLAY, Arkadaş Yayınevi, Ankara, 2018.

KAYNAKÇA

BOA. DH. MKT. 2843/28-29

BOA. DH. TMIK.M. 229/53.

BOA. TMIK.M. 229/53.

BOA. Y.PRK. ASK. 109/69.

BOA. Y.PRK. UM. 33/32.

Diyarbakır Salnamesi (1905).

AKGÜNDÜZ, Ahmed, *Osmanlı Devleti'nde Gayrimüslimlerin Yönetimi*, Timaş Yayınları, İstanbul 2008.

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, *Osmanlı Belgelerinde Ermeni İsyanları I (1878-1895)*, Ankara 2008.

BİLGİN, Mustafa, "Türk-Ermeni İlişkilerinde Kırılma Noktasına Giden Süreç: Sevk ve İskân Kanunu," *Prof. Dr. Nejat Göyünç Armağanı*, Sivas Üniversitesi Yayınları, Sivas 2016, ss. 95-114.

BİNGÜL, Şeyhmus, "İttihat ve Terakki Döneminde Diyarbakır'da Yerel Basın Dicle Gazetesi Örneği(1911-1915)", *Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi/Journal of Oriental Scientific Research (JOSR)*, C.12, S.1 (26), Nisan-2020.

BOZAN, Oktay, "20. Yüzyılın Başında Eşraf-Aşiret Çatışması: Milli Aşireti ve Diyarbakır Eşrafı Örneği", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, S. 96, Ankara 2017, ss.1-46.

BOZAN, Oktay, "*31 Mart Olayının Taşradaki Yankıları: Diyarbakır Örneği", Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi (SBARD)*, Diyarbakır,15 YIL, S. 29 (BAHAR/ SPRING 2017/1).

BOZAN, Oktay, "Osmanlı-Rus Savaşı'nın Diyarbakır Vilayetine Etkileri ve Islahat Komisyonunun Faaliyetleri", *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 10/13, Ankara 2015, ss. 265-278.

BOZAN, Oktay, *Diyarbakır Vilayetinde Ermeniler ve Ermeni Olayları(1878-1920)*, Çizgi Yayınları, Konya 2013.

ERİCSON, Edward J., *Osmanlılar ve Ermeniler*, Timaş Yayınları, İstanbul 2015.

ERTAŞ, Kasım, "19.Yüzyılda Diyarbakır'da Müslüman-Ermeni İlişkileri", *Tanzimattan Günümüze Diyarbakır*, C. I, Manas Yayınları, Elazığ, 2019 ss. 553-559.

EYİCİL, Ahmet, *Siyasi Tarih*, Gün Yayınları, Ankara 2005.

EYİCİL, Ahmet- Turan, Mahmut, "Diyarbakır'da Ermeni-Çerkez İlişkileri, Tanzimattan Günümüze Diyarbakır", Cilt I, Manas Yayınları, Elazığ 2019, ss. 559-565.

GÜNAY, Nejla, *Zoraki İttifaktan Yol Ayrımına İttihat-Terakki ve Ermeniler*, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara 2015.

HALICI, Şaduman, "1914 Meclis-i Mebusan Seçimlerinde Ermeniler", *Tarih Dergisi*, S. 62 (2015/2), İstanbul 2016, ss. 127-180.

HÜSEYİN, Nazım Paşa, *Ermeni Olayları Tarihi I*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Ankara, 1998.

İZRAİL, Nesim Ovadya, *1915'te Öldürülen Ermeni Milletvekilleri, Utanç ve Onur, Evrensel* Basım Yayın, İstanbul 2015, ss. 53-65.

KOPTAŞ, Rober*, " Zohrap, Papazyan ve Pastırmacıyan'ın Kalemlerinden 1914 Ermeni Reformu ile İttihadçı-Taşnak Müzakereleri*," *İmparatorluğun Çöküş Döneminde Osmanlı Ermenileri Bilimsel Sorumluluk ve Demokrasi Sorunları*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2005, ss. 175-191.

KURTULUŞ, Faruk, Suç Cetvellerine Göre II. Meşrutiyet Döneminde Diyarbakır Vilayetinde Cinayet Suçları ve Failleri 1912-1917(r.1328-1333), *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversite*si, 2019.

TURAN, Mahmut, *Osmanlı Devleti'nde Çerkezler ve Ermeniler (1865-1923),* Efe Akademi, İstanbul 2020.

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri

T. C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı,

Yayın Nu: 108, *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, İstanbul 2010.

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi

(BOA), Hariciye Nezareti, Siyasi BOA, HR SFR 4 421/4/01

Hariciye Nezareti, Siyasi BOA, HR SFR 4 421/49/ 06, 1.

Hariciye Nezareti, Siyasi BOA, HR SFR 4 421/49/ 06, 2.

Hariciye Nezareti, Siyasi BOA, HR SFR 4 421/ 04 /02;

Hariciye Nezareti, Siyasi BOA, HR SFR 4 421/ 49/ 04 01.

Dâhiliye Nezareti İdarî Kısım Belgeleri BOA, DH. İD Yer Bilgisi: 105 - 47, (1-20) H-07-04-1332.

Bâb-ı Âsafî Mektubi Kalemi Mühimme Evrakı BOA, A. MKT.MHM 296 - 32, 01-02, H-27-10-1280.

Hariciye Siyasi BOA, HR.SYS 2576 - 4 , 47 M-30-07-1919.

TBMM Zabıt Ceridesi, Cilt 1, İnikad: 1, 22. 3. 1926.

TBMM Zabıt Ceridesi, Cilt 1, İnikad: 61, 25.2.1926.

Telif Eserler

ABDON-BOISSON, P. "La Cité Universitaire de Paris", *France-Orient*, Août-Septembre, Paris 1922.

AKBULUT, Gülpınar, "Osmanlı Devleti'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne Gerçekleşmeyen Demiryolu Projeleri Ve Etkileri (1876-1939)," *Atatürk Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, 2012.

BERKES, Niyazi, *Türkiye'de Çağdaşlaşma*, Yayına Hazırlayan: Ahmet Kuyaş, YKY, İstanbul 2002.

BELLET, (Charles) Maurice., *La question de Cilicie: discours prononcé le 24 décembre 1920 à la Chambre des Députés,* Paris 1921.

BULUT, Yücel, "Oryantalizm", *TDV Türk İslam Ansiklopedisi*, Cilt 33, İstanbul 2007, s. 428-437.

ÇELİK, Birten, "Osmanlı Gümrüklerinde Kadın İstihdamı: Kadın Gümrük Kolcuları (1901-1908)", *Belleten*, Cilt LXXIX, Aralık 2015.

DAVİSON, Roderic H., *Osmanlı İmparatorluğu'nda Reform, 1856-1876*, Türkçesi Osman Akınbay, Agora Kitaplığı, İstanbul 2005.

Empire ottoman, *Décret* rendu le 28 mouharrem 1299 (soit le 8/20 décembre 1881) réglant le service de la dette publique consolidée de l'empire ottoman, Constantinople, 1881.

GÖKMEN, Ertan, "II. Abdülhamit Dönemi Osmanlı Maden İmtiyazları (1878-1899)", *Belleten*, Cilt 71, Sayı 262, s. 969-996, Ankara 2007.

GÖKTEPE, Kaya, "Osmanlı Madencilik Sektöründe İşgücü Yetersizliğine Bir Çözüm: Mahkûm Emeği (1839 -1918)", *History Studies*, Volume 10 Issue 5, p. 55-82, August 2018, s. 60.

GÜRSOY, Bedri, "100. Yılında Düyunu Umumiye İdaresi Üzerinde Bir Değerlendirme" *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Ord. Prof. Şükrü Baban'a Armağan*, İstanbul 1984, 17-59.

IRWIN, Robert, *Oryantalistler ve Düşmanları*, Çeviren: Bahar Tırnakçı, YKY, 2008

İstanbul. *Istanboul*, journal quotidien, 28. 07. 1891.

KARAL, Enver Ziya, *Osmanlı Tarihi*, *Islahat Fermanı Devri 1861-1876*, Türk Tarih Kurumu, Cilt VII, Ankara 2011.

KARPAT, Kemal, *İslâm'ın Siyasallaşması*, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2010.

KODAMAN, Kodaman, Mehmet ÜNAL, *Son Vak'anüvis Abdurrahman Şeref Efendi Tarihi II. Meşrutiyet Olayları (1908-1909)* Türk Tarih Kurumu, Ankara 1996.

KÜÇÜK, Cevdet-Tevfik Ertüzün, "Düyûn-ı Umûmiyye", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 10, 1994, 58-62. Le Figaro, journal non politique, 30. 07. 1939. LEVY, Sam, *Guide*, Paris 1924.

L'*Intransigeant*, 19 Août 1935.

L'Œuvre des écoles d'Orient, Bulletin Périodique, Tome XIII, Janvier 1885- Novembre 1886 Paris.

ORTABAĞ, Erol, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Bankacılığın Gelişimi ve Regülasyon,* İstanbul 2018.

ORTAYLI, İlber, *İmparatorluğun En uzun Yüzyılı*, Timaş Yayınları, İstanbul 2011.

SAID, Edward, *Oryantalizm Doğu Bilim Sömürgeciliğin Keşif Kolu*, Çev: Nezih Uzel, İrfan Yayınevi, İstanbul 1998.

UYGUR, Fatma, "Maypharkin ve Diyarbekir Başpiskoposu Khagyath'un Fransız L'Univers Gazetesinde Yaptığı *Kardeşlik Çağrısı* Hakkında Bir Araştırma," *Sultanlar Şehri Silvan: Tarih-Toplum* (Editörler: Oktay BOZAN, Mutlu SAYLIK, İbrahim TAVUKÇU, Burak KAZAN), Sonçağ Yayınları, Ankara 2021, (25-50).

ZENGİN, Ersoy, "Ergani Bakır Maden-i Hümayûnu (1900-1918)" *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* Haziran 2018, 22(2), 933-959.

KAYNAKÇA

ARŞİV BELGELERİ

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA):

Babıali Evrak Odası (BEO), nr. 1181/88517; BEO, nr. 1457/109204; BEO, nr. 1489/111674; BEO, nr. 1786/133914; BEO, nr. 1823/136660; BEO, nr. 2225/ 166818; BEO, nr. 2480/18526; BEO, nr. 2752/206376; BEO, nr. 269/20139; BEO, nr. 2964/222294; BEO, nr. 2986/223943; BEO, nr. 3390/254211; BEO, nr. 3555/266552; BEO, nr. 3720/ 278993; BEO, nr. 3814/286030; BEO, nr. 4054/304015; BEO, nr. 4320/323970; BEO, nr. 4379/328414; BEO, nr. 4515/338610; BEO, nr. 59/4372.

Dâhiliye Muhaberat-ı Umumiye İdaresi Evrakı (DH. MUİ), nr. 18-1/78; DH. MUİ, nr. 22-2/4; DH. MUİ, nr. 6-2/13; DH. MUİ, nr. 7-2/150.

Dâhiliye Nezareti İdare-i Umumiye Ek (DH. İ. UM. EK), nr. 104/51.

Dâhiliye Nezareti Mektubi Kalemi (DH. MKT), nr. 2790/12; DH. MKT, nr. 2809/47; DH. MKT, nr. 2836/46; DH. MKT, nr. 1051/45; DH. MKT, nr. 1229/2; DH. MKT, nr. 129/37; DH. MKT, nr. 1293/63; DH. MKT, nr. 1296/55; DH. MKT, nr. 1321/100; DH. MKT, nr. 1387/29; DH. MKT, nr. 1397/5; DH. MKT, nr. 1414/35; DH. MKT, nr. 1454/41; DH. MKT, nr. 1505/71; DH. MKT, nr. 1514/56; DH. MKT, nr. 1546/59; DH. MKT, nr. 1546/7; DH. MKT, nr. 1548/115; DH. MKT, nr. 1550/37; DH. MKT, nr. 1562/48; DH. MKT, nr. 1677/92; DH. MKT, nr. 1745/60; DH. MKT, nr. 1746/68; DH. MKT, nr. 1766/81; DH. MKT, nr. 1773/125; DH. MKT, nr. 1776/36; DH. MKT, nr. 1895/33; DH. MKT, nr. 1929/31; DH. MKT, nr. 1934/20, Lef 1; DH. MKT, nr. 1934/45, Lef 1; DH. MKT, nr. 1990/78, Lef 1; DH. MKT, nr. 2002/102; DH. MKT, nr. 2003/106; DH. MKT, nr. 2024/111; DH. MKT, nr. 2077/35; DH. MKT, nr. 2077/35; DH. MKT, nr. 2228/107; DH. MKT, nr. 2231/84; DH. MKT, nr. 2243/38; DH. MKT, nr. 2333/124; DH. MKT, nr. 2409/4; DH. MKT, nr. 46/42; DH. MKT, nr. 519/86; DH. MKT, nr. 704/49; DH. MKT, nr. 927/36.

Dâhiliye Nezareti Memurin Kalemi (DH. MEM), nr. 109/25; DH. MEM, nr. 177/33; DH. MEM, nr. 217/81; DH. MEM, nr. 265/31; DH. MEM, nr. 313/34; DH. MEM, nr. 47/3.

Dâhiliye Nezareti Mütenevvi Evrakı (DH. MTV), nr. 19/64; DH. MTV, nr. 49-1/9.

Dâhiliye Nezareti Şifre Kalemi (DH. ŞFR), nr. 157/61; DH. ŞFR, nr. 211/119; DH. ŞFR, nr. 481/16; DH. ŞFR, nr. 483/18; DH. ŞFR, nr. 520/18; DH. ŞFR, nr. 667/81; DH. ŞFR. nr. 276/50; DH. ŞFR, nr. 464/67; DH. ŞFR, nr. 85/38; DH. ŞFR, nr. 137/1; DH. ŞFR, nr. 157/67; DH. ŞFR, nr. 158/38; DH. ŞFR, nr. 215/5; DH. ŞFR, nr. 335/102; DH. ŞFR, nr. 370/74; DH. ŞFR, nr. 427/73; DH. ŞFR, nr. 490/55; DH. ŞFR, nr. 579/17; DH. ŞFR, nr. 579/18; DH. ŞFR, nr. 580/128; DH. ŞFR, nr. 582/54; DH. ŞFR, nr. 84/184; DH. ŞFR, nr. 85/39; DH. ŞFR, nr. 388/117; DH. ŞFR, nr. 359/118; DH. ŞFR, nr. 370/35; DH. ŞFR, nr. 371/33; DH. ŞFR, nr. 397/76; DH. ŞFR, nr. 640-79; DH. ŞFR, nr. 398/35; DH. ŞFR, nr. 135/119; DH. ŞFR, nr. 345/13; DH. ŞFR, nr. 235/70; DH. MEM, nr. 49/40; DH. ŞFR, nr. 214/106; DH. ŞFR, nr. 214/42.

Dâhiliye Nezareti Tesrî-i Muâmelât ve Islahat Komisyonu Müteferrik (DH. TMIK. M), nr. 273/78.

İrade Dâhiliye (İ. DH), nr. 681/47474; İ. DH, nr. 1085/85128; İ. DH, nr. 1098/86086; İ. DH, nr. 1282/100930; İ. DH, nr. 1303/58; İ. DH, nr. 1324/15; İ. DH, nr. 1327/10; İ. DH, nr. 1330/40; İ. DH, nr. 1357/495; İ. DH, nr. 1373/45; İ. DH, nr. 1373/45; İ. DH, nr. 1374/29; İ. DH, nr. 1392/24; İ. DH, nr. 1392/49; İ. DH, nr. 1430/30; İ. DH, nr. 1450/10; İ. DH, nr. 1451/41; İ. DH, nr. 1480/39; İ. DH, nr. 1484/11; İ. DH, nr. 1508/67; İ. DH, nr. 1510/47; İ. DH, nr. 1516/677; İ. DH, nr. 717/ 500081; İ. DH, nr. 725/50590; İ. DH, nr. 811/65514.

İrade Dosya Usulü (İ. DUİT), nr. 42/62; İ. DUİT, nr. 42/86; İ. DUİT, nr. 45/72.

İrade Maliye (İ. ML), nr. 7/44.

İrade Şura-yı Devlet (İ. ŞD), nr. 111/6678; İ. ŞD, nr. 58/3314.

İrade Taltifat (İ. TAL), nr. 126/49; İ. TAL, nr. 235/46; İ. TAL, nr. 418/16.

İrade Tekaüt Sandığı (İ. TKS), nr. 19/9.

Maliye Nezareti Emlâk-ı Emiriyye Müdüriyeti (ML. EEM), nr. 1256/25; ML. EEM, nr. 1322/36.

Sadaret Mektubi Kalemi Umum Vilayat Evrakı (A.}MKT. UM), nr. 1499/40; A.}MKT. UM, nr. 1501/48; A.}MKT. UM, nr. 1536/93; A.}MKT. UM, nr. 1661/455; A.}MKT. UM, nr. 1661/55; A.}MKT. UM, nr. 1751/65; A.}MKT. UM, nr. 1857/20; A.}MKT. UM, nr. 1857/66; A.}MKT. UM, nr. 1857/98; A.}MKT. UM, nr. 1858/80; A.}MKT. UM, nr. 1859/54; A.}MKT. UM, nr. 1859/55; A.}MKT. UM, nr. 1859/62; A.}MKT. UM, nr. 1861/30.

Sadaret Mektubi Mühimme Kalemi Evrakı (A.}MKT. MHM,) nr. 452/91.

Şura-yı Devlet Evrakı (ŞD), nr. 1551/14; ŞD, 1480/1; ŞD, nr. 1455/28; ŞD, nr. 1456/19; ŞD, nr. 1456/6; ŞD, nr. 1462/1; ŞD, nr. 1462/2; ŞD, nr. 1471/15; ŞD, nr. 2889/39; ŞD, nr. 2898/18; ŞD, nr. 2933/25; ŞD, nr. 2949/21; ŞD, nr. 3051/5; ŞD, nr. 320/32; ŞD, nr. 320/34; ŞD, nr. 417/7.

Yıldız Perakende Evrakı Arzuhal ve Jurnaller (Y. PRK. AZJ), nr. 10/91.

Yıldız Perakende Evrakı Dâhiliye Nezareti Maruzatı (Y. PRK. DH), nr. 1/25.

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA):

BCA, nr. 30/10/6/32/35; BCA, nr. 30/10/6/33/1; BCA, nr. 30/10/8/44/6; BCA, nr. 30/10/66/439/4; BCA, nr. 30/10/1//0/66/440/6; BCA, nr. 30/11/1/15/29/3; BCA, nr. 30/11/1/17/40/6; BCA, nr. 30/11/1/0/19/51/22; BCA, nr. 30/11/1/0/19/49/14; BCA, nr. 30/11/1/0/20/54/13; BCA, nr. 30/11/1/0/20/55/19; BCA, nr. 30/11/1/0/20/57/11; BCA, nr. 30/11/1/0/21/1/12; BCA, nr. 30/11/1/0/21/2/17; BCA, nr. 30/11/1/0/23/12/2; BCA, nr. 30/18/01/01/13/30/12; BCA, nr. 30/18/1//1/7/17/12; BCA, nr. 80/18/01/01/020/45/7.

BASILI ESERLER

ACAR, Kadir, "Diyarbekir Vilayeti'nin Kurulması ve İlk Mülki Teşkilat", *Tanzimat'tan Günümüze Diyarbakır*, Ed. O. Bozan, H. Asan, H. Yıldız, M. S. Erpolat, Manas Yay., c. 1, Ankara 2019, s. 63-76.

AKÇA, Bayram, *1915 Ermeni Tehciri ve Urfa Mutasarrıfı Şehit Nusret Bey*, Atatürk Araştırma Merkezi Yay., Ankara 2007.

Ali Münif Bey-Atıf Bey, *Sicill-i Osmanî Zeyli,* Haz. G. Alan, Türk Tarih Kurumu Yay., c. III, Ankara 2008.

ARSLAN, Hasan, "Tanzimat'tan Cumhuriyet'e (1839-1923) Diyarbekir Eyaleti/Vilayeti'nin İdari Teşkilatlanması", *Tanzimat'tan Günümüze Diyarbakır*, Ed. O. Bozan, H. Asan, H. Yıldız, M. S. Erpolat, Manas Yay., c. 1, Ankara 2019, s. 123-155.

ATAŞ, Mesut, *II. Meşrutiyet'in Güneydoğu Anadolu'daki Yansımaları (1908-1914)*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2014.

Atıf Bey-Cemil Paşa, *Sicill-i Osmanî Zeyli,* Haz. H. Selçuk, Türk Tarih Kurumu Yay., c. IV, Ankara 2008.

BALTAOĞLU, Ali Galip, *Atatürk Dönemi Valileri*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Konya 1992.

ÇANKAYA, Mücellidoğlu Ali *Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler (1859-1968)*, Mars Matbaası, c. III, Ankara 1968-1969.

Galib Bey-Halil Bey, *Sicill-i Osmanî Zeyli,* Haz. E. Güldüoğlu, Türk Tarih Kurumu Yay., c. VII, Ankara 2008.

GENCER, Ali İhsan, Ali Fuat ÖRENÇ, Metin Ünver, *Türk-Amerikan Silah Ticareti Tarihi, Belgeler, I,* Doğu Kütüphanesi Yay., İstanbul 2008.

Hâşim Bey-İbrahim Paşa, *Sicill-i Osmanî Zeyli,* Haz. A. Aktan, Türk Tarih Kurumu Yay., c. IX, Ankara 2008.

KARACA, Ali, *Anadolu Islahatı ve Ahmed Şakir Paşa (1838-1899)*, Eren Yay., İstanbul 1993.

KESKİN, Nuray E., "Cumhuriyet Döneminde Toprağa Dayalı Örgütlenme: İl Yönetimi Sisteminin Kuruluşu", *Memleket, Siyaset, Yönetim*, c. 2/5, (2007), s. 119-174.

KÜÇÜK, Cevdet, "Abdülaziz", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, c. 1, (1988), s. 179-185.

Mehmet Naci Bey-Nüzhet Sabit Bey, *Sicill-i Osmanî Zeyli,* Haz. C. Kartın, Türk Tarih Kurumu Yay., c. XIII, Ankara 2008.

ÖRENÇ, Ali Fuat, "Mutasarrıf", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, c. 31, (2006), s. 377-379.

ÖRENÇ, Ali Fuat, "1867 Vilayet Düzenlemesinden I. Dünya Savaşı Başlarına Kadar Diyarbakır'da Mülki Yapı", *Tanzimat'tan Günümüze Diyarbakır*, Ed. O. Bozan,

H. Asan, H. Yıldız, M. S. Erpolat, Manas Yay., Manas Yay., c. 1, Ankara 2019, s. 77-122.

ÖRENÇ, Ali Fuat, "Mutasarrıflık Teşkilatından Vilayet İdaresine Siverek (1908-1926)", *Mezopotamya ve Anadolu'nun Kavşağında Bir Kent: Siverek,* Ed. İ. Özcoşar, E. Akman, A. Kırkan, A. Ertekin, Çizgi Yay., İstanbul 2022, s. 393-424.

TBMM, Zabıt Ceridesi, II. Devre, (8.3.1340), c. 7.

TETİK, Fatih, *Sultanın Silahları- II. Abdülhamid Dönemi Savunma Sanayii ve Silah Teknolojisi,* Dergah Yay., İstanbul 2018.

YEDEK, Şahin, "Millî Mücadele Dönemi Vilayeti Ergani Madeni (Vali ve Milletvekillerinin Çalışmaları)", *XVIII. Türk Tarih Kongresi, Bildiler*, c. IX, Ankara 2018, s. 673-692.

YILMAZÇELİK, İbrahim, "Diyarbakır Eyaleti'nin Tanzimat'a Dâhil Edilmesiyle Şehir ve Eyalet Yönetiminde Ortaya Çıkan Meseleler", *Tanzimat'tan Günümüze Diyarbakır*, Ed. O. Bozan, H. Asan, H. Yıldız, M. S. Erpolat, Manas Yay., c. 1, Ankara 2019, s. 21-62.

ZENGİN, Ersoy, "II. Meşrutiyet Dönemine (1908-1918) Ergani Bakır Madeni-i Hümayûnu", *Tanzimat'tan Günümüze Diyarbakır*, Ed. O. Bozan, H. Asan, H. Yıldız, M. S. Erpolat, Manas Yay., c. 2, Ankara 2019, s. 94-121.

KAYNAKÇA

I- Arşiv Kaynakları

A- Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlık Osmanlı Arşivi (BOA)

Dahiliye Nezareti Sicill-i Ahval Defterleri (DH, SAİD.d..)

2/540, s.540; 4/24, s.24 ; 4/56, s.56; 4/1000, s. 1000; 10/83, s.83; 10/147, s.147; 10/433, s.433; 22/483, s.483, 25/85, s.85; 25/433, s.433; 25/501, s.501; 26/279, s.279; 37/377, s.377; 47/245, s.245; 55/125, s.125; 55/157, s.157; 66/397, s.397; 71/387, s.387; 77/399, s.399; 92/307, s.307; 145/433, s.433.

İrâde Dahiliye (İ.DH.)

717/50081, 20/01/1293 (16 Şubat 1876); 1195/93554, 21/02/1308 (6 Ekim 1890); 1373/45, 19/12/1317 (29 Haziran 1899); 1374/29, 17/01/1318 (17 Mayıs 1900); 1430/30, 02/11/1322 (19 Mart 1904); 1451/41, 14/12/1324 (29 Ocak 1907); 1510/47, 21/12/1332 (10 Kasım 1914).

Şûrâ-yı Devlet (ŞD…)

891/78, 23/08/1306 (24 Nisan 1889); 948/15, 02/04/1314 (10 Eylül 1896); 1103/65, 30/04/1312 (12 Temmuz 1896); 1106/46, 22/06/1314 (30 Eylül 1896); 1106/45, 22/06/1314 (30 Eylül 1896); 1106/93, 24/11/1314 (26 Nisan 1897); 1112/7, 25/01/1321 (23 Nisan 1901); 1114/37, 21/12/1324 (5 Şubat 1907); 1114/64, 06/05/1325 (17 Haziran 1907); 1115/4, 02/08/1325 (10 Eylül 1907); 1115/23, 22/11/1325 (27 Aralık 1907).

II- Gazeteler

Takvim-i Vekayi, Defa 576, 15 Cemaziyelevvel 1276.

III- Tetkik Eserler

ADLIĞ Davut, "Osmanlı Hâkimiyetine Geçiş Sürecinde Zirkilerin Atak Kolu", Ashâb-ı Kehf Şehri Lice: Tarih, Edebiyat, Kültür, Sonçağ Akademi, Ankara 2021. s. 59-70.

AKSIN, Ahmet, "Osmanlı Döneminde Harput'un (Ma'muratü'l-Aziz) İdari Yapısı", *Tarih Yolunda Bir Ömür Ergün Öz Akçora Armağanı*, C.1, Ed. Ahmet Aksın - Yavuz Haykır - Filiz Yıldırım, Hiper Yayın, İstanbul, 2019, s. 397-407.

BAYKARA, Tuncer, *Anadolu'nun Tarihî Coğrafyasına Giriş I Anadolu'nun İdarî Taksimatı*, Türk Kültürünün Araştırma Enstitüsü Yay., Ankara, 1988.

ÇADIRCI, Musa, *Tanzimat Dönemi'nde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı*, Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara, 1997.

ERYILMAZ, Bilal, *Tanzimat ve Yönetimde Modernleşme*, İşaret Yayınları, İstanbul, 1992.

FİNDLEY, Carter V., *Kalemiyeden Mülkiyeye Osmanlı Memurlarının Toplumsal Tarihi*, Çev. Gül Çağalı Güven, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2011.

GÖYÜNÇ, Göyünç, "Diyarbekir Beylerbeyiliği'nin İlk İdarî Taksimatı", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi,* S. 23, İstanbul, 1969, s. 23-34.

KILIÇ, Orhan, *18. Yüzyılın İlk Yarısında Osmanlı Devleti'nin İdari Taksimatı-Eyalet ve Sancak Tevcihatı*, Elazığ, 1997.

ONAR, Sıddık Sami, *İdare Hukukunun Umumî Esasları*, C. 2, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1966.

ORTAYLI, İlber, *Türkiye Teşkilât ve İdare Tarihi*, Cedir Neşriyat, Ankara, 2008.

ÖRENÇ, Ali Fuat, "Mutasarrıf", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (TDVİA)*, C. 31, İstanbul, 2006, s. 377-379.

ÖZDEMİR, Hüseyin, *Osmanlı Devletinde Bürokrasi*, Okumuş Adam Yayınları, İstanbul, 2001.

ÖZGER, Yunus, *Sicill-i Ahval Defterlerine Göre Osmanlı Bürokrasisinde Yozgatlı Devlet Adamları*, IQ Kültür Sanat Yayınları, İstanbul, 2010.

SAYDAM, Abdullah, "Memur-Maaş-Yolsuzluk İlişkisi ve Tanzimat Yönetimi", *Toplumsal Tarih*, S. 34 İstanbul, 1996, s. 51-57.

SAYLAN, Kemal – Gök, İlhan, *Sicill-i Ahval Defterlerine Göre Ordulu Devlet Adamları*, IQ Kültür Yayıncılık, İstanbul, 2016.

TIZLAK, Fahrettin, *Osmanlı Döneminde Keban-Ergani Yöresinde Madencilik (1775-1850)*, Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara, 1997.

ÜNAL, Mehmet Ali, "XVI ve XVII. Yüzyıllarda Diyarbekir Eyaletine Tabi Sancakların İdarî Statüleri", *X. Türk Tarih Kongresi Kongreye Sunulan Bildiriler*, C. V, Ankara, 1994, s. 2211-2220.

YILMAZÇELİK, İbrahim, "XVIII. Yüzyıl İle XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Diyarbakır Eyaletinin İdari Yapısı Ve İdari Teşkilatlanması", Tarih Araştırmaları Dergisi, C.18, S.29, Ankara, 1996, s. 217-232.

KAYNAKÇA

AİNSWORTH, William Francis, *Travels and Research in Asia Minor, Mesopotamya, Chaldea, and Armenia*, London, MDCCCXLIII, s. 270.

Arifî Paşa, *Arifî Paşa'nın Seyhâtnamesi, Diyarbekir Seyâhati*, TTK Arşivi, Y.122.

AVCI, Remzi, "Seyahat Notları ve Oryantalist Bilgi Üretimi: Eduard Sachau (1845-1930) Örneği", *Diyalog Interkulturelle Zeitschrift Für Germanistik*, 8 (1), s. 29-47.

AVCI, Remzi- ŞANLI, Süleyman *Seyahat Oryantaliz ve Bilgi Üretimi*, Hiperyayın, İstanbul, 2021.

CUİNET, Vital-Casimir La Turquie d'Asie, *Géographie Administrative Statistique Descriptive et Raisonnée de L'Asie Mineure*, Editör: Ernest Leroux, Paris, 1891.

ÇELEBİ, Evliya *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*, (Haz. Yücel Dağlı-Seyit Ali Kahraman), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2010, C. 4 (1. kitap).

DİNÇ, Fasih, *Karabeyli Arifî Paşa'nın Hayatı ve Eserleri*, Sonçağ Yayınları, Ankara, 2022.

THİERRY, Hentsch, *Hayali Doğu Batı'nın Akdenizli Doğu'ya Politik Bakışı*, Metis Yayınları, İstanbul 2008.

HEUDE, William, *A Voyage up the Persian Gulf and a Journey Overland from India to England in 1817*, London, 1819.

Hrand Der Andreasyan, *Polonyalı Siemon Seyahatnâmesi* (1608-1619,) Everst Yayınları, İstanbul 2013.

SOUTHGATE, Horatio, *Narrative of A Visit to the Syrian (Jacobite) Church of Mesopotamia; With Statements and Reflections Upon the Present State of Christianity in Turkey and the Character and Prospects of the Eastern Churches*, Dana and Company, New York, 1856.

LÖSCHBURG, Winfried, *Seyahatin Kültür Tarihi*, çev. Jasmin Traub, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara, 1998.

ÜZÜLMEZ, Müslüm, *Çayönü'nden Ergani'ye Uzun bir Yürüyüş*, Ladin Matbaacılık, İstanbul 2005.

YILMAZ, Özgür, "Mahalli Tarihin Kaynağı Olarak Seyahatnameler: Örnek Çalışmalar, Yöntem ve Yaklaşımlar", *Yabancı Seyahatnamelerde Türkiye*, Ed. M. Çağatay Özdemir-Yunus Emre Tekinsoy, Türk Yurdu Yayınları, Ankara 2006. s. 21-41.

YAZICI, Hüseyin, "Seyahatname", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Cilt 37, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2009, s. 9-11.

KAYNAKÇA

BAYSUN M. Cavid, "Evliyâ Çelebî ", *İA*, Cilt 4, MEB Yayınları, İstanbul 1987, ss. 400-407.

DURMUŞ, Esen, *Ergani İlçesi'nin Coğrafyası*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 2009.

EVLİYA Çelebi, *Evliya Çelebi Seyahatnâmesi*, Cilt 4, haz. Seyit Ali Kahraman-Yücel Dağlı, YKY, İstanbul 2001.

GÖYÜNÇ, Nejat, "Diyarbakır", *DİA*, Cilt 9, İstanbul 1994, ss. 464-469.

http://www.ergani.gov.tr/

KARACA, Nursel, *Seyahatnamelere Göre Diyarbakır'ın Osmanlı Dönemi Mimari Dokusu Üzerine Bir Değerlendirme*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van 2009.

OKUMUŞ, Ejder, "Evliyâ Çelebî Seyahatnamesinde Diyarbakır", *e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi, s*. 27, Sayı VII, Nisan 2012, ss. 19-27.

PALALI, İlhan, "İlk Dönemlerden Osmanlı Devleti'nin Sonuna Kadar Diyarbakır'ın Nüfusu ve Etnik Yapısı", *Türk Dünyası Araştırmaları*, Sayı 210, Haziran 2014, ss. 29-48.

TEZCAN, Nurcan, "Seyahatnâme", *DİA*, Cilt 37, İstanbul 2009, ss. 16-19.

ÜZÜLMEZ, Müslüm, *Çayönü'nden Ergani'ye Uzun Bir Yürüyüş*, Ladin Matbaacılık, İstanbul 2005.

YILMAZÇELİK, İbrahim, "XVIII. Yüzyıl İle XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Diyarbakır Eyaletinin İdari Yapısı ve İdari Teşkilatlanması", *Tarih Araştırmaları Dergisi, 1*8 / 29, Mayıs 1996, ss. 217-232.

YİNANÇ, Mükrimin Halil, "Diyarbakır", *İA,* C 3, Eskişehir 1997, ss. 601-626.

TERİMLER ve İŞLEMLERLE

ÖN BÜRO HİZMETLERİ

Burak ÇETİNKAYA

Güncellenmiş 2. Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-92-8

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ağustos 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Henry Fayol, yönetim biliminin temellerini atmak üzere günümüzden yaklaşık bir asır önce yazdığı eserinde işi yapan kişilerin (yöneticilerin), sahip oldukları deneyimlerini yazılı hale getirerek herkesin yararlanmasına açık kılmanın öneminden bahseder. Bu nedenle, önemli bir süre boyunca yöneticilik yapan kişilerin, zamanlarının bir bölümünü deneyimlerinin yazılı aktarımına ayırmalarının gereğini vurgular (Fayol, 1916/2008:19). Bu noktadan yola çıkarak ben de 1995 ile 2010 yılları arasında yürüttüğüm resepsiyonistlik, ön büro müdürlüğü ve otel genel müdürlüğü görevlerimden edindiğim deneyimleri, 2010 yılından bu yana öğretim görevlisi olarak yürüttüğüm Ön Büro Hizmetleri dersinin getirdiği anlayışla bütünleştirerek bu kitabı kaleme almaya karar verdim. Akademik çevrede ve Bakanlık kaynaklarında ön büro eğitiminde yararlanılan çok değerli eserlerin olduğunu görmekteyim. Esasen işin ana hatlarında teknolojinin getirdikleri dışında eskiye oranla önemli bir fark bulunmamaktadır. Dolayısıyla bir ön büro işleyişini anlatan eser, ne kadar uzun zaman önce ve dünyanın neresinde yazılmış olursa olsun, geçerliliğini kolay kolay yitirmez. Ancak yine de hizmeti üreten ve üretilen hizmetten yararlanan olarak işin merkezinde insan unsurunun bulunması "konu-kurallar şunlardan oluşmaktadır" gibi bir sınırlama koymamıza engel olmaktadır. Dahası, yoğun rekabetin yaşandığı turizm sektöründe, konuk memnuniyeti olgusu sürekli yenilik yapmayı gerektirdiğinden, zaman içerisinde işletmelerin operasyonel (Ör: QR departmanı) ya da donatımsal (odalarda ya da tesis genel alanlarında yenilikler) bir takım arayışlar içerisine girerek farklılık yaratmaya çalıştıkları görülmektedir. Bu nedenle de bu alanda yazılacak daha çok eser olacaktır.

Bu kitap ile ön büro terminolojisine daha fazla açıklık getirmeyi, şehir otelleri ile resort olarak tabir edilen dinlenme/eğlenme amaçlı şehirden uzak konaklama tesisleri arasındaki işleyiş farklılığının ön büro işlemlerine yansımalarını ele almayı, temel unsurlardan biri olan oda fiyatı hesaplamalarına daha fazla değinmeyi ve mümkün olan en güncel ve öz hali ile anlatım yapabilmeyi amaçladım. Okuyucu olarak sizlerin bu kitapta karşılaşacağınız eksiklikler ve hataların sorumluluğunu kabul ediyor ve daha iyiye ulaşmak adına katkılarınızı bekliyorum. Yararlı olmasını umarım.

İÇİNDEKİLER

1. KONAKLAMA TESİSLERİ 1
1.1. SAYILARLA KONAKLAMA ENDÜSTRİSİ 2
1.2. KONAKLAMA ENDÜSTRİSİNİN KISA TARİHÇESİ 9
1.3. KONAKLAMA TESİSLERİNİN TÜRLERİ 10

2. BİR OTEL İŞLETMESİNDE ÖN BÜRO BÖLÜMÜNÜN YERİ, GÖREVLERİ VE YAPISI 12
2.1. BİR OTEL İŞLETMESİNİN BÖLÜMLERİ 12
2.2. BİR OTEL İŞLETMESİNDE ÖN BÜRO BÖLÜMÜ 12
2.2.1. Küçük Ölçekli Bir Otel İşletmesinde Ön Büro 13
2.2.2. Orta Ölçekli Bir Otel İşletmesinde Ön Büro 13
2.2.3. Büyük Ölçekli Bir Otel İşletmesinde Ön Büro 15
2.3. BİR OTEL İŞLETMESİNDE ÖN BÜRO BÖLÜMÜNÜN GÖREVLERİ 16
2.4. BİR OTEL İŞLETMESİNDE ÖN BÜRO BÖLÜMÜNÜN YAPISI 22
2.5. KONUK İLİŞKİLERİ BİRİMİ 28
2.6. SATIŞ PAZARLAMA BÖLÜMÜ 29
2.7. ÖN BÜRO PERSONELLERİNİN SAHİP OLMASI GEREKEN ÖZELLİKLER 31
2.7.1. Ön Büro Personellerinin Sahip Olması Gereken Genel Özellikler 32
2.7.2. Ön Büro Personellerinin Sahip Olması Gereken Mesleki Özellikler 33

3. ÖN BÜRODA KULLANILAN TERİMLER 35
3.1. GENEL TERİMLER 35
3.2. REZERVASYON VE KONAKLAMA İLE İLGİLİ TERİMLER 39
3.3. ODA TÜRLERİ VE KALIŞ BİÇİMLERİ İLE İLGİLİ TERİMLER 54
3.4. ODA ÜCRETİ HESAPLAMALARINDA VE ACENTE ANLAŞMALARINDA KULLANILAN TERİMLER 59
3.5. KASA VE DİĞER PARASAL İŞLEMLERDE KULLANILAN TERİMLER 70

4. ŞEHİR OTELİ VE RESORT OTEL ARASINDAKİ OPERASYONEL FARKLILIKLAR 72

5. KONAKLAMA ÜCRETİ HESAPLAMA 74
5.1. ŞEHİR OTELLERİNDE ODA ÜCRETİ HESAPLAMA 76
5.2. RESORT OTELLERİNDE BİR, İKİ VE ÜÇ KİŞİ İÇİN ODA ÜCRETİ HESAPLAMA 77
5.3. RESORT OTELLERİNDE ÇOCUKLU AİLE İÇİN ODA ÜCRETİ HESAPLAMA 80
5.4. RESORT OTELLERİNDE ODA ÜCRETİNE EK OLARAK PANSİYON ÜCRETİ HESAPLAMA 83
5.5. RESORT OTELLERİNDE SUİT ODA ÜCRETİ HESAPLAMA 85
5.6. ODA ÜCRETİ HESAPLAMALARINDA DÖNEM DEĞİŞİKLİĞİ (KIRILIM) 86
5.7. ODA ÜCRETİ HESAPLAMALARINDA ERKEN REZERVASYON İNDİRİMİ 88

5.8. ODA ÜCRETİ HESAPLAMALARINDA GÜN PROMOSYONU İNDİRİMİ 89
5.9. ODA ÜCRETİ HESAPLAMALARINDA KATKI PAYI İNDİRİMİ 91
5.10. BİR ACENTE ANLAŞMASI ÜZERİNDEN ODA ÜCRETİ HESAPLAMA ALIŞTIRMALARI 92

6. OTELLERDE KULLANILAN OTOMASYON SİSTEMLERİ 95

7. ÖN BÜRODA ÇALIŞMA BİÇİMİ 97
7.1. PERSONEL SEÇİMİNDE VARDİYALARIN ÖNEMİ 99
7.2. VARDİYA DEVRİ (HAND OVER) 100
7.3. SABAH VARDİYASINDA YAPILAN İŞLER 101
7.4. AKŞAM VARDİYASINDA YAPILAN İŞLER 102
7.5. GECE VARDİYASINDA YAPILAN İŞLER 103
7.6. ARA SHİFTİN İŞLEVİ 104

KAYNAKÇA 107

KAYNAKÇA

Fayol, H. (2008). *Genel ve endüstriyel yönetim* (M. A. Çalıkoğlu, Çev.), (2. Baskı). Ankara: Adres Yayınları. (Orijinal eser baskı yılı 1916).

http://teftis.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/59508,turizm-tesislerinin-belgelendirilmesine-niteliklerine-i-.pdf?0

http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,201136/turizm-yatirim-ve-isletme-bakanlik-belgeli-tesis-istati-.html

https://teftis.ktb.gov.tr/TR-14520/turizm-yatirim-isletme-ve-kuruluslarinin-denetimi-hakki-.html

https://www.kokoscave.us

http://www.slapenopdeecolodge.nl/

http://www.wiki-zero.co/index.php?q=aHR0cHM6Ly9lbi53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvTGlzdF9vZl9jaGFpbmVkLWJyYW5kX2hvdGVscw

http://dergi.resortdergisi.com/index.asp?s=117a

http://www.dailymail.co.uk/home/search.html?s=&authornamef=John+Hutchinson+for+MailOnline

https://www.icehotel.com

https://www.slideshare.net/polyphone/chapter-1-history-of-lodging-industry

https://wendellaguirre23.files.wordpress.com/2013/12/the-history-of-accommodations-or-lodging-industry.ppt

http://cf.cdn.unwto.org/sites/all/files/pdf/unwto_key_figures_barom_may2019_en.pdf

https://www.unwto.org/tourism-data/global-and-regional-tourism-performance

https://www.turizmgazetesi.com/haber/iste-dunyanin-en-buyuk-zincir-otelleri-listede-turkiye-den-kim-var/85298

Tureng, Android uygulaması. Tureng LTD.

İŞ YERİNDE WHISTLEBLOWING ÖRGÜTSEL ADALET VE KİŞİLİK

-İLİŞKİSEL BİR İNCELEME-

Dr. Öğr. Üyesi Makbule Hürmet ÇETİNEL

Uşak Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi
Lojistik Yönetimi Bölümü

Prof. Dr.Soner TASLAK

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

Dr. Öğr. Üyesi Makbule Hürmet ÇETİNEL

hurmet.cetinel@usak.edu.tr, ORCID No: 0000-0003-3260-7432

Prof. Dr.Soner TASLAK

sonertaslak@mu.edu.tr, ORCID No:0000-0002-6895-8915

ISBN: 978-625-6460-96-6

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Eylül 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

1. KİŞİLİK **3**
1.1. Kişilik Kavramı ve Özellikleri 3
1.2. Kişiliği Belirleyen Faktörler 5
1.2.1. Kalıtım ve Bedensel yapı faktörleri 6
1.2.2. Sosyo-kültürel faktörler 7
1.2.3. Aile faktörü 8
1.2.4. Sosyal sınıf faktörü 9
1.2.5. Coğrafi ve fiziki faktörler 9
1.3. Kişilik Teorileri 9
1.3.1. Sigmund Freud'un kişilik teorisi 10
1.3.2. Alfred Adler'in kişilik teorisi 11
1.3.3. Carl Gustav Jung'ın kişilik teorisi 12
1.3.4. Eric Berne'nin kişilik teorisi 14
1.3.5. Karen Horney'in kişilik teoirisi 15
1.3.6. Erich Fromm'un kişilik teorisi 16
1.3.7. Eric Ericson'ın kişilik teorisi 16
1.3.8. Hans Jürgen Eysenck'in kişilik teorisi 17
1.3.9. Raymond B. Cattell'in kişilik teorisi 18
1.3.10. Robert Mccrae ve Paul Costa: beş faktör kişilik teorisi 20
1.4. Kişilik ile İlgili Literatürde Yer Alan Çalışmalar 23

2. İHBARCILIK (WHISTLEBLOWING) **41**
2.1. İhbarcılık Kavramı 41
2.2. İhbarcılık Süreci 45
2.3. Mevzuatta İhbarcılık 48
2.4. İhbarcılık Türleri 54
2.5. İhbarcılık İle Bağdaştırılan Teoriler 57
2.5.1. Planlı davranış teorisi ve ihbarcılık 58
2.5.2. Prososyal davranış teorisi ve ihbarcılık 60
2.5.3. Sosyal mübadele teorisi ve ihbarcılık 62
2.6. İhbarcılık İle İlgili Literatürde Yer Alan Çalışmalar 63

3. ÖRGÜTSEL ADALET **85**
3.1. Adalet Kavramı 85
3.2. Adaletin Unsurları 87
3.3. Örgütsel Adalet Kavramı 88
3.4. Örgütsel Adalet Boyutları 89
3.4.1. Dağıtımsal adalet 89

3.4.2. Prosedürel adalet 90
3.4.3. Etkileşimsel adalet 91
3.5.Örgütsel Adalet İle İlgili Modeller 92
3.5.1. Kişisel çıkar modeli 92
3.5.2. Grup değeri modeli 93
3.6. Örgütsel Adalet İle İlgili Teoriler 93
3.6.1. Greenberg'in adalet teorileri sınıflandırması 93
3.6.1.1. Reaktif -içerik teorileri 94
3.6.1.2. Proaktif - içerik teorileri 95
3.6.1.3. Reaktif -süreç teorileri 96
3.6.1.4. Proaktif- süreç teorileri 97
3.7. Örgütsel Adaletin Öncülleri ve Çıktıları 98
3.8. Örgütsel Adalet İle İlgili Literatürde Yer Alan Çalışmalar 99
3.8.1. Örgütsel adalet algıları ile örgütsel adalet boyutlarının yer aldığı araştırmalar 99
3.8.2. Davranışsal araştırmalarda örgütsel adalet 102

4. İHBARCILIK, KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ VE ÖRGÜTSEL ADALET İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİNE YÖNELİK LİTERATÜR ÇALIŞMALARI 121

KAYNAKÇA 125

KAYNAKÇA

Aboul-Ela, G.M.B.E.D. (2014, November). Analyzing the Relationships Between Organization Justice Dimensions and Selected Organizational Outcomes-Empirical Research Study. *International Journal of Business and Economic Development*, *2 (3)*, 49-59.

Abubakr M. Suliman, M.A., AbdelRahman, A.A. ve Abdalla, A. (2010). Personality Traits and Work Performance In A Duty-Free Industry. *International Journal of Commerce and Management, 20 (1)*, 64- 82.

Aggarwal, A., Nobi, K., Mittal, A., Rastogi, S. (2022). Does Personality Affect The Individual's Perceptions Of Organizational Justice? The Mediating Role Of Organizational Politics, Benchmarking An International Journal, 29 (3), 997-1026.

Afe, C.E.I. (2016). Algılanan Örgütsel İklimin Whistleblowing Eğilimine Etkisi: Uluslararası Ticaret Yapan İşletmelerde Bir Araştırma. Yüksek LisansTezi, *Selçuk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü,* Konya,1-110.

Ajzen, I. (1987). Attitudes, Traits, And Actions: Dispositional Prediction Of Behavior In Social Psychology. *Advances In Experimental Psychology, 20,* 1-63.

Ajzen, I. (1991). The Theory Of Planned Behavior. *Organizational Behavior And Human Decision Processes. 50,*179-211.

Akbolat, M. ve Sırakaya, İ. R. (2016). Hasta GüvenliğiKültürünün Algılanan Örgütsel Adalet Üzerine Etkisi. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 19(1)*, 1-16.

Akduman, G., Hatipoğlu, Z. ve Yüksekbilgili, Z. (2015). Medeni Durumuna Göre Örgütsel Adalet Algısı. *Uluslararası Akademik Yönetim Bilimleri Dergisi (www.yonbildergi.com),1 (1)*1-13.

Akhtar, R., Boustani, L., Tsivrikos, D. ve Chamorro-Premuzic, T. (2015). The Engageable Personality: Personality and Trait EI As PredictorsOf Work Engagement. *Personality and Individual Differences, 73,* 44–49.

Akgündüz, Y. ve Akdağ, G. (2014). İşgörenlerin Kişilik Özelliklerinin TemelBenlik Değerlendirmelerine ve İşten Ayrılma Niyetlerine Etkisi. *Yönetim Bilimleri Dergisi, 12 (24),* 295-318.

Akgündüz, Y. ve Güzel, T. (2014). Örgütsel Adalet ile Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişkide Örgütsel Güvenin Aracılık Etkisi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 14 (3),* 1-18.

Akkılıç, M.E., Koç, F., İlban, M.O., Dinç, Y. ve Çetintaş, H. (2014). Hizmetin Önemi İle Davranışsal Niyetler Arasındaki İlişkide Otel Niteliklerinin Aracı Etkisinin Tespiti. *Gazi Üniversitesi Turizm Fakültes Dergisi, 1*, 1-22.

Aktan, C.C. (2006, Ekim). Organizasyonlarda Yanlış Uygulamalara Karşı Bir Sivil Erdem, Ahlaki Tepki ve Vicdani Red Davranışı: Whistleblowing. *Mercek Dergisi*, 1-13.

Akyüz, Ü., Demirkasımoğlu, N. ve Erdoğan, Ç. (2013). Milli Eğitim Bakanlığı Merkez Örgütündeki Yöneticilerin Örgütsel Adalet Algıları. *Eğitim ve Bilim, 38 (167),* 273-288.

Akyıldız, H. ve Kayalar, M. (2003). İşletmelerin Ruhsal Tasarımında Psikoteknik Yöntemin Transaksiyonel Analiz İle Boyutlandırılması. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 22 (2),* 75-92.

Akyıldız, H. (2006). Freud'çu, Liberal ve Marksist Kişilik Kuramlarının Türevi Olarak Toplum, İktisat ve Siyaset Teorileri. *Akdeniz Üniversitesi İktisadiİdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11,* 1-23.

Alp. M. (2014). Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Heinisch/ Almanya Kararı Işığında Whistleblowing (İşçinin İfşa ve İhbarı) ve İş İlişkisinde İfade Özgürlüğü. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 15, Özel S.,*385-422.

Alp, M. (2013). *Çalışanın İşvereni ve İşarkdaşlarını İhbar Etmesi- Çalışanın Hukuka ve Etik Kurallara Aykırılıkları İfşa Hakkı ve İhbar Borcu- (Whistleblowing).* Beta Yayınları 1. Baskı. İstanbul.

Ali, N. ve Jan, S. (2012, Jul-Dec). Relationship Between Organizational Justice & Organizational Commitment & Turnover Intentions Amongst Medical Representatives of Pakistanis Pharmaceuticals Companies. *Journal of Managerial Sciences, 6(2),*201-212.

Al Rawashdeh, E.T. (2013). Organizational Justice and Its Impact upon Job Performance in the Jordanian Customs Department. *International Management Review, 9 (2),*29-35.

Altaş, S.S. ve Çekmecelioğlu, H.G. (2015). Örgütsel Adalet Algısının İş Tatmini, Örgütsel Bağlılık ve İş Performansı Üzerindeki Etkileri: Okul Öncesi Öğretmenleri Üzerine Bir Araştırma. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 29(3*), 421-439.

Altınkurt, Y. ve Yılmaz, K. (2010). Değerlere Göre Yönetim ve Örgütsel Adalet İlişkisinin Ortaöğretim Okulu Öğretmenlerinin Algılarına Göre İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 16(4),*463-484.

Altuntaş, S., Seren, A.K.H., Alacam, B., ve Baykal, U. (2022). The relationship between nurses' personality traits and their perceptions of management by values, organizational justice, and turnover intention, Perspectives In Psychiatric Care, 58(3), doi.10.1111/ppc.12873.

Amirazodi, F. ve Amirazodi, M. (2011). Personality Traits and Self-Esteem. *Procedia - Social and Behavioral Sciences, 29,* 713 – 716.

Andrei, F., Mancini, G., Mazzoni, E., Russo, P.M. ve Baldaro, B. (2015). Social Status And Its Link With Personality Dimensions, Trait Emotional Intelligence, and Scholastic Achievement In Children and Early Adolescents. *Learning and Individual Differences,42*, 97–105.

Appelbaum, S.H. (2006, September). Whistleblowing: InternationalImplications and Critical Case Incidents. *The Journal of American Academy of Business,10 (1),* 7-13.

Argon, T. (2010). Performance Evaluation, Motivation and Organizational Justice. *International Online Journal of Educational Sciences, 2 (1),* 133-180.

Arslaner, E., Erol, G. ve Boylu, Y. (2014). Konaklama İşletmelerinde Nepotizm ve Örgütsel Adalet Algısı Üzerine Bir Araştırma. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 32,* 62-77.

Arslantaş, C. C. ve Pekdemir, I. (2007). Dönüşümcü Liderlik, Örgütsel Vatandaşlık Davranışı ve Örgütsel Adalet Arasındaki İlişkileri Belirlemeye Yönelik Görgül Bir Araştırma. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,7(1),* 261-286.

Aslan, S.(2012). Türk Geç Ergenlerde Beş Faktör Kişilik Boyutlarının Ergenlerin Benlik Saygılarıyla Yordanması. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 14(1),* 25-40.

Aslan, S. ve Yalçın, M. (2013). Öğretmenliğe İlişkin Tutumun Beş Faktör Kişilik Tipleriyle Yordanması. *Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi, 42(197),* 169-178.

Aslan, Z., Unuvar, Ş. ve Başova, A. (2012).TurizmEğitimi Alan Öğrencilerin Kişilik Özelliklerinin Belirlenmesi ve Turizm Sektörüne Uyumu Açısından Değerlendirilmesi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 23(2),* 203 – 219.

Asmalı, M. (2014, Aralık). Büyük Beş Kişilik Özellikleri ve Dil Öğrenme Stratejileri Arasındaki İlişki. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17 (32),* 1-18.

Ashton, J. (2015). 15 Years of WhistleblowingProtection Under The Public Interest Disclosure Act 1998: Are We Still Shooting The Messenger. *Industrial Law Journal, Vol. 44, No. 1, March 2015.,*29-52.

Aşan, Ö. Ve Aydın, E, (Ed.) Can, H.(2006). *Örgütsel Davranış*.Arıkan Yayınları. İstanbul.

Atak, H. (2013). On-Maddeli Kişilik Ölçeği'nin Türk Kültürü'ne Uyarlanması. *Araştırma Makalesi / Research Article Nöropsikiyatri Arşivi*, 50, 312-319.

Atalay, M.Ö. (2017). Etik İhlallerin Bildirilmesinde Örgütsel Adalet Algısının Rolü: Akademik Personel Üzerinde Bir Araştırma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Karadeniz Teknik Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü,* Trabzon, 1-126.

Avcı, U ve Kaya, U. (2010). Yıldırma (Mobbing) ve Kişilik İlişkisi: Hizmet Sektörü Çalışanları Üzerinde Bir Araştırma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, 12 (2),* 51-79.

Aydan, S. (2017). Sağlık Sektöründe Etik İklim ve Örgütsel Güvenin İhbarcılık (Whistleblowing) Niyeti Üzerine Etkisi: Bir Üniversite Hastanesi Örneği, Yayınlanmamış Doktora Tezi, *Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü,* Ankara. 1-278.

Aydın, U. (2002-2003). İş Hukuku Açısından İşçinin Bilgi Uçurması (Whistleblowing). *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2(2), 79-100.*

Ayık, A., Yücel, E. ve Savaş, M. (2014). Öğretmenlerin Örgütsel Adalet Algılarının Yordayıcısı Olarak Okul Yöneticilerinin Etik Liderlik Davranışları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 14(2),* 233-252.

Bağcı, Z. (2013). Çalışanların Örgütsel Adalet Algılarının Örgütsel Bağlılıkları Üzerindeki Etkisi: Tekstil Sektöründe Bir İnceleme. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 9 (19),* 163-184.

Bakar, Ş. (2012), Çalışanların İşyerlerinde Karşılaştıkları Etik Olmayan Durumları Raporlama Eğilimleri ve Bir Uygulama, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Uludağ Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü,* Bursa, s.76-79.

Balkan, M.O., Serin, A.M. ve Kılıç, A.O. (2014). Beş Faktör Kişilik Özellikleri İle İş Tatmini Arasındaki İlişki: Afyonkarahisar İlindeki Bankalarda Bir Uygulama. *The Journal of AcademicSocialScienceStudiesNumber, 25(1)*, 207-220.

Ballı, E. (2013). Lider Olarak Algılanmada Kişilik Özelliklerinin Etkisi: Özel Güvenlik Görevlisi Örnekleminde Ampirik Bir Çalışma. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13 (3)*, 85-94.

Baltacı, F., Güçlü, C. ve Çeliker, N. (2014). Liderlik Davranışının Örgütsel Adalet Algısı ve İşten Ayrılma Niyeti Üzerine Etkileri: Konaklama İşletmelerinde Bir Uygulama. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari BilimlerFakültesi Dergisi, 19 (3),* 353-370.

Baltacı, A. (2016). Maarif Müfettişleri İle İlk ve Ortaokul Yönetici ve Öğretmenlerinin Bilgi Uçurma Davranışına İlişkin Görüşleri. Yayınlanmamış Doktora Tezi, *Ankara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü,* Ankara,1-261.

Barrick, M.R., Parks, L. ve Mount, M.K.(2005). Self- Monitoring As A Moderator Of The Relationships Between Personality Traits And Performance. *Personnel Psychology, 58,*745–767.

Barnett, T. (1992, December). A Preliminary Investigation of the Relationship between Selected Organizational Characteristics and External Whistleblowing by Employees. *Journal of Business Ethics, 11(12),* 949-959.

Baş, G. ve Şentürk, C.(2011). İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Örgütsel Adalet, Örgütsel Vatandaşlık ve Örgütsel Güven Algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 17 (1),* 29-62.

Başar, U. ve Ünsal Sığrı, Ü. (2015, February). Effects of Teachers' Organizational Justice Perceptions on Intention to Quit: Mediation Role of Organizational Identification. *Educational Sciences: Theory &Practice. 15(1),* 45-59.

Başaran, İ.E. (2008). *ÖrgütselDavranış İnsanın Üretim Gücü.* Ekinoks Eğitim Danışmanlık. Ankara.

Basak, R. ve Ghosh, A. (2014). Personality Traits and Different Career Stages – A Study on Indian School Teachers. *Procedia - Social and Behavioral Sciences 140,*506 – 510.

Barnett, T., Cochran, D.S. ve Taylor, G.S. (1993). The Internal Disclosure Policies of Private-Sector Employers: An Initial Look at Their Relationship to Employee Whistleblowing. *Journal of Business Ethics, 12,* 127-136.

Baruch, Y. , O'Creevy, M.F., Hind, P. ve V,goda-Gadot, E. (2004). Prosocial Behavior And Job Performance: Does The Need For Control And The Need For Achievement Make A Difference?.*Social Behavior And Personality, 32(4),* 399-412.

Başol, O. Ve Karatuna, I. (2015). Örgütlerde Olumsuz Durumların İfşa Edilmesi ve Örgütsel İletişim İlişkisi. *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi, 17(2),*153-170.

Bhatti, M.A.,Battour,M.M., Ismail,A. R., Sundram, V.P.(2014). Effects Of PersonalityTraits (Big Five) On Expatriates Adjustment And Job Performance. *Equality, DiversityandInclusion: An International Journal, 33 (1),* 73-96.

Barrick, M.R., Mount, K. M., Gupta, R. (2003). Meta-Analysis Of The Relationship Between The Five –Factor Model Of PersonalityAndHolland'sOccupational Types. *Personel Psychology*, 56, 45-74.

Barrick, M.R.,Patton, G.K. ve Haugland, S.N. (2000). Accuracy Of InterviewerJudments Of JobApplicantPersonalityTraits. *Personel Psychology, 53,*925–951.

Basım, H. N. , Çetin, F. ve Tabak, A. (2009, Haziran). Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımlarıyla İlişkisi. *Türk Psikoloji Dergisi, 24 (63),* 20-34.

Batool, S. (2013). Developing Organizational Commitment and Organizational Justice to Amplify Organizational Citizenship Behavior in Banking Sector. Pakistan *Journal of Commerce andSocial Sciences,7 (3),* 646-655.

Bayrakçı, E. (2016). Örgütsel Bağlılık Düzeylerine Göre İfşa Davranışının Nitel Araştırma İle İncelenmesi: Isparta İli Örneği. Yayınlanmamış Doktor Tezi, *Süleyman Demirel Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü,* Isparta, 1-351.

Berkowitz, A.D., Tusk C. M., Downes,J.L., Caroline,D.S. (2011). Whistleblowing. *Employee Relations Law Journal, 36 (4),*15-32.

Beugre C.D. (1998), *Managing Fairness in Organizations*, Greenwood Publishing Group, Incorporated, Quorum Books Westport, Connecticut, London.

Brenan, N. ve Kelly, J. (2007). A study of Whistleblowing Among Trainee Auditors. *The British Accounting Review 39,* 61–87.

Brief, A.P. ve Motowidlo, S.J. (1986). Prosocial Organizational Behaviors. *Academy of Management Review, 11(4),*710-725.

Brockner, J. ve Siegel, P. (1996). Understanding the Interaction Between Procedural andDistributive Justice: The Role Of Trust, Roderick M. Kramer, Tom R. Tyler (Ed.), *Trust in Organizations: Frontiers of Theory and Research*, Sage Publications, London, New Delhi, ss.390- 413. Akt. İçerli, L. (2010).Örgütsel Adalet: Kuramsal Bir Yaklaşım. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi 5(1)*, 67- 92.

Bruck, C.S. ve Allen, T.D. (2003).TheRelationshipBetweenBigFivePersonalityTraits, NegativeAffectivity, TypeA Behavior, and Work–FamilyConflict. *Journal of VocationalBehavior 63,* 457–472.

Boeree, G. C.(2006). *Personality Theories.* Psychology Department. Shippensburg University.

Bartone, P.T., Eid, J., Johnsen, B.H., Laberg, J.C. ve Snook, A. S. (2009). Big Five Personality Factors, Hardiness, And Social Judgment As Predictors Of Leader Performance. *Leadership & Organization Development Journal, 30 (6),* 498-521.

Bhatti, M.A., Battour, M.M., Ismail, A.R. ve Sundram,V.P.(2013). Effects Of Personality Traits (Big Five) On Expatriates Adjustment And Job Performance. *Equality, Diversity and Inclusion: An International Journal, 33(1),* 73 - 96.

Blatny, M., Millova, K., Jelinek, M. Ve Osecka, T. (2015, April). Personality Predictors of Successful Development: Toddler Temperament and Adolescent Personality Traits Predict Well- Being and Career Stability in Middle Adulthood. *PLOS ONE.10(4),* 1-21.

Bozionelos, N.(2004). The Big Five Of Personality and Work Involvement. *Journal of Managerial Psychology, 19(1),* 69 - 81.

Brown, D.ve Cinamon, R.G. (2015). Personality Traits' Effects On Self-Efficacy and Outcome Expectations For High School Major Choice. *International Journal for Educational and Vocational Guidance.16(3)* . 343–361.

Brown, A**.** (2008).*WhistleblowingIn The Australian Public Sector*. Canberra, Australian Capital Territory, Australia: ANUE Press.

Bruck, C.S. ve Allen, T.D. (2003). The Relationship Between Big FivePersonality Traits, Negative Affectivity, Type A Behavior, and Work–Family Conflict. *Journal of Vocational Behavior 63,* 457–472.

Bitlisli, F.,Dinç, M., Çetinceli, E. ve Kaygısız, Ü. (2013). Beş Faktör Kişilik Özellikleri İle Akademik Güdülenme İlişkisi: Süleyman Demirel Üniversitesi Isparta Meslek Yüksekokulu Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 18 (2),*459-480.

Buluc, B. (2015). The Relationship Between Academic Staff's Perceptions Of Organizational Citizenship Behaviors. *Studia Psychologica. 57(1*), 49-63.

Burns, W.R. ve Dipaola, M.F. (2013). A Study of Organizational Justice, Organizational Citizenship Behavior, and Student Achievement in High Schools. *American Secondary Education 42(1*) , 4-23.

Burucuoğlu, M., Çapkulaç, O. ve Gül, H. (2015). Aile İşletmelerinde Nepotizmin Örgütsel Adalet ve İş Performansı Üzerindeki Etkileri Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Hakemli Psikiyatri ve Psikoloji Araştırmaları Dergisi, 3 (2),*33-59.

Büyükarslan, E. A. (2016). Örgütsel Vatandaşlık Davranışı ve Whistleblowing İlişkisine Yönelik Bir Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Dumlupınar Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü,* 1-185.

Callahan, E.S. ve Collins, J.W. (1992, December). Employee Attitudes toward Whistleblowing: Management and Public Policy Implications. *Journal of Business Ethics, 11, (12),* 939-948.

Caillier, J.G. ve Sa, Y. (2016, May) Do Transformational-oriented Leadership And Transactional-oriented Leadership Have An Impact On Whistle-blowing Attitudes? A Longitudinal Examination Conducted In US Federal Agencies. *Public Management Review, 19(4),* 406-422.

Can, H. (Ed.). (2006). *Örgütsel Davranış*. Arıkan Basım. İstanbul.

Carson, T.L., Verdu, M.E. ve Wokutch, R.E. (2008, February). Whistle-Blowing for Profit: An Ethical Analysis of the Federal False Claims Act. *Journal of Business Ethics, 77(3),* 361-376.

Cassar, V. ve Buttigieg, S.C. Psychological Contract Breach, Organizational Justice andEmotional Well-being. *Personnel Review, 44 (2),* 217-235.

Cassematis, P.G. ve Wortley, R. (2013). Prediction of Whistleblowing or Non-reporting Observation: The Role of Personal and Situational Factors. *J Bus Ethics, 117*, 615–634.

Chan, M. (2000). Organizational Justice Theories and Landmark Cases. *The International Journal Of organizational Analysis. 8 (1),* 68-88.

Chang, M. K.(1998). Predicting Unethical Behavior: A Comparison of the Theoryof Reasoned Action and theTheory of Planned Behavior. *Journal of Business Ethics,17*, 1825–1834.

Chang, C.S. (2014).Moderating Effects of Nurses' Organizational Justice Between Organizational Support and Organizational Citizenship Behaviors for Evidence-Based Practic. *Worldviews on Evidence-Based Nursing, 11(5).* 332–340.

Chen, S., Wu, W., Chang, C., Lin, C. Kung, J. Ve Weng, H. (2015). Organizational Justice, Trust, And Identification and Their Effects On Organizational Commitment In Hospital Nursing Staff. *BMC Health Services Research, 15 (363),* 1-17.

Chiu, R.K. (2003). Ethical Judgment and Whistleblowing Intention: Examining the Moderating Role of Locus of Control. *Journal of Business Ethics, 43, (1/2)*, 65-74.

Cho, Y.J. ve Song, H.J. (2015). Determinants of Whistleblowing Within Government Agencies. *Public Personnel Management, 44(4),* 450– 472.

Choi, Y. ve Lee, D. (2014). Psychological Capital, Big Five Traits, and Employee Outcomes. *Journal of Managerial Psychology, 29 (2)*, 122 – 140.

Cihangiroğlu, N. ve Yılmaz, A.(2010). Çalışanların Örgütsel Adalet Algısının Örgütler İçin Önemi. *SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 13(19),* 195-213.

Cihangiroğlu, N., Şahin, B. ve Naktiyok, A. (2010). Hekimlerin Örgütsel Adalet Algıları Üzerine Bir Araştırma. *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 6(12)*, 67–82.

Cihangiroğlu, N. (2011). Askeri Doktorların Örgütsel Adalet Algıları ile Örgütsel Bağlılıkları Arasındaki İlişkinin Analizi. *Gülhane Tıp Dergisi, 53,* 9-16.

Cihangiroğlu, N., Şahin, B. ve Uzuntarla, Y. (2015). Yardımcı Sağlık Personelinin Psikolojik Sözleşmeleri ile Örgütsel Adalet Algıları Arasındaki İlişkinin Analizi. *TAF Prev Med Bull,14(4),* 293-299.

Christine, A. H.(2005), Predicting Workplace Deviance From The Interaction Between Organizational Justice And Personality, *Journal of Managerial Issues ,* 17(2), 247-263.

Colquitt, J.A. (2001). On the Dimensionality of Organizational Justice: A Construct Validation of a Measure. *Journal of Applied Psychology, 6 (3)*, 386-400.

Colquitt, J.A., Conlon, D.E., Wesson, M.J., Porter, C.O.L.H. ve Yee Ng, K. (2001). Justice at the Millennium: A Meta-Analytic Review of 25 Years of Organizational Justice Research. *Journal of Applied Psychology, 86 (3),* 425-445.

Colomeischi, A.A. (2015). Teachers` Burnout in Relation With Their Emotional Intelligence and Personality Traits. *Procedia - Social and Behavioral Sciences 180,* 1067 – 1073.

Corey, G.(2009). *Transactional Analysis.* WebTutor. Theory And Practice Of Counseling and Psychotherapy. Eighth Edition.

Cook, K. S.,veRice, E. (2006). *Social Exchange Theory.* In Handbook of Social Psychology. New York.

Cowherd, D.M. ve Levine, D.I. (1992). Product Quality and Pay Equity Between Lower-Level Employees and Top Management: AnInvestigation of Distributive Justice Theory. *Administrative Science Quarterly, 37(2),* 302-320.

Cropanzano, R. ve Mitchell, M.S.(2005). Social Exchange Theory: An Interdisciplinary Review. *Journal of Management, 31(6)*, 874-900.

Cropanzano, R. ve Stein, J.H.(2009, April). Organizational Justice and Behavioral Ethics: Promises and Prospects. *Business Ethics Quarterly 19 (2),* 193-233.

Cropanzano,, R., Bowen, D.E. ve Gilliland, S.W (2007). The Management of Organizational Justice. *Academy of Management Perspectives, 21 (4),* 34-48

Cropanzano, R., Byrne, Z.S., Bobocel, D.R. ve Deborah E. Rupp, D.E. (2001a). Moral Virtues, Fairness Heuristics, Social Entities, and Other Denizens of Organizational Justice**.** *Journal of Vocational Behavior, 58*, 164–209.

Cropanzano, R., Rupp, D.E. ve Schminke, M. (2001b). *Tree Roads To Organizational Justice.*Buckley, M.R., Halbesleben, J.R.B. ve Wheeler*, A.R. (Ed.*), Research In Personnel and Human Resources Management, 20, 1-113. United Kingdom.

Cuguero-Escofet, N. ve Marion Fortin, M. (2014). One Justice or Two? A Model of Reconciliation of Normative Justice Theories and Empirical Research on Organizational Justice,*Journal of Business Ethics, 124(3),*435–451.

Cüce, H., Güney, S. ve Tayfur, Ö. (2013). Örgütsel Algılarının Örgütsel Özdeşleşme Üzerindeki Etkisini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 31(1),* 1-30.

Cüceloğlu, D. (2002). *İnsan ve Davranışı.* Dördüncü Basım, Remzi Kitapevi, İstanbul.

Çağlayan, E. (2014). Öğretim Elemanlarının Örgütsel Vatandaşlık Davranışları ile Örgütsel Adalet Algıları Arasındaki İlişki*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 20 (4),* 421-452.

Çam, Z. (2013, Mayıs), Ergenlerde Genel ve Akademik Erteleme Davranışının Yordayıcısı Olarak Beş Büyük Kişilik Özelliği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 2(2),* 89-96.

Çelik, M., Turunç, Ö. Ve Bilgin, N.(2014). Çalışanların Örgütsel Adalet Algılarının Psikolojik SermayeÜzerine Etkisi: Çalışanların İyilik Halinin Düzenleyici Rolü*. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 16 (4),* 559-585.

Çetin, F. ve Varoğlu, A.K. (2009). Özellikler Bağlamında Girişimcinin Beş Faktör Kişilik Örüntüsü. *Savunma Bilimleri Dergisi, 8 (2),* 51-66.

Çetin, N.G. ve Beceren, E. (2007). Lider Kişilik: Gandhi. Süleyman Demirel Üniversitesi *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 3 (5),* 110-132.

Çetin, F., Basım, H. N.ve Karataş, M. (2011). Çalışanların Problem Çözme Becerilerinde Örgütsel Adalet Algısı Ve İş Tatmininin Rolü. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 18(1),* 71-85.

Çetinkaya, B. D. (2017). Bireysel Etik Değerlerin Örgütsel Bağlılık Kapsamında Whistleblowing (Bilgi Sızdırma) Davranışı Üzerindeki Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,* Eskişehir, 1-140.

Çiftci, B. ve Çiftci Y. (2017). Muhasebe Meslek Etiği Düzenlemeleri Çerçevesinde İhbarcılık. *International Journal of Academic Value Studies (Javstudies).* 3 (11), 106-125.

Çiftci, B. (2017). Türkiye'de Toplumsal Kültürün Örgütlerde İhbarcılık Üzerine Etkisi: Hofstede'in Kültürel Boyutlar Teorisi Bağlamında Bir Değerlendirme. *International Journal of Academic Value Studies (Javstudies).* 3 (10), 147-166.

Çiğdem, S. (2013). Büro Yönetiminde Whistleblowing ve Etik İlişkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1, Büro Yönetimi Özel Sayısı.* 93-109.

Çivitci, N.ve Arıcıoğlu, A. (2012). Beş Faktör Kuramına Dayalı Kişilik Özellikleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12(23),* 78 – 96.

Çoban, A. (2013). Psikolojik Sermaye'nin Örgütsel Adalet ve Örgütsel Bağlılık İlişkisi Üzerindeki Rolü. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 5 (2),* 17-33.

Dalgın, T. ve Taslak, S. (2016). Liderlik Uygulamaları Örgütsel Vatandaşlık Davranışları İlişkisinde Örgütsel Adalet Algısının Düzenleyici Etkisi: Konaklama İşletmeleri Üzerine Bir Araştırma. *Gaziantep University Journal of SocialSciences, 15(2),*359-393.

David, J.P. ve Suls, J. (1999). CopingEfforts in Daily Life: Role of Big FiveTraits and Problem Appraisals. *Journal of Personality67 (2)*, 265-294.

Demir, A. (2014). Adalet Kuramları Tartışmasında J.Rawls. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi- SBArD,12 (24),* 33-42.

Demirkaya, H. ve Kandemir, A. (2014). Örgütsel Adaletin Boyutları ile Örgütsel Güven Arasındaki İlişkinin Analizine Yönelik Bir İşletme İncelemesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 18 (2),* 263-279.

Demirtaş Ö. (2014). İşyerlerinde Olumsuz Durumları İfşa Etmenin Etik İklim Üzerindeki Etkisi: Yıldırma Algısının Moderatör Rolü. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, 43 (1),* 136-156.

Deniz, S., Çimen, M. ve Özsarı, H. (2016). Sağlık Kuruluşu Çalışanlarının Örgütsel Adalet Algısını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *International Journal of Social Science, 42*, 329-343.

Deniz, Ü. ve Kesicioğlu, O.S. (2012). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kişilik Özelliklerinin Bazı Değişkenlerle İlişkisinin İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD) 13 (2),* 1-13.

Deniz, A. ve Erciş, A. (2008). Kişilik Özellikleri İle Algılanan Risk Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma.

e-dergi.atauni.edu.tr/atauniiibd/article.Erişim Tarihi: 11.12.2015.

Deniz, M.E. (2011). Karar Verme Stillleri ve Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Bağlanma Stilleri Açısından İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 11(1),*97-113.

Di Fabio, A. ve Palazzeschi, L. (2012). Organizational Justice: Personality Traits or Emotional Intelligence? An Empirical Study In An Italian Hospital Context. *Journal of Employment Counseling, 49.*31-42.

Dinç Özcan. E. (2010), Algılanan Örgüt Yapısı İle İş tatmini Arasındaki İlişkide Kişilik Özelliklerinin Rolü ve Bir Araştırma, Doktora Tezi, *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,* İstanbul, 146-154.

Durak Batıgün, A., Kılıç, N. (2011). İnternet Bağımlılığı ile Kişilik Özellikleri, Sosyal Destek, Psikolojik Belirtiler ve Bazı Sosyo-Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi, 26 (67),* 1-10.

Durna, U (2005). A Tipi ve B Tipi Kişilik Yapıları ve Bu kişilik Yapılarını Etkileyen Faktörlerle İlgili Bir Araştırma. *Atatürk Ünivesitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 19(1),*275-290.

Durna, U. (2004). Stres, A ve B Tipi Kişilik Yapısı ve Bunlar Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma. *Yönetim ve Ekonomi, 11(1),* 191-206.

Doğan, T. (2013). Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Öznel İyi Oluş. *Doğuş Üniversitesi Dergisi, 14(1),* 56-64.

Doğan, H. (2004). İşgörenlerin Adalet Algılamalarında Örgüt İçi İletişim ve Prosedürel Bilgilendirmenin Rolü. *Ege Üniversitesi, Akademik Bakış Dergisi*,*2 (2),*69-76.

Dozier, J.B. ve Miceli, M. P. (1985). Potential Predictors of Whistle-Blowing: A Prosocial Behavior Perspective. *The Academy of Management Review, 10 (4),* 823-836.

Dworkin, T.M. ve Baucus, M.S. (1998). Internal vs. External Whistleblowers: A Comparison of Whistleblowering Processes. *Journal of Business Ethics, 17(12),* 1281-1298.

Efeoğlu, İ.E. ve İplik, E. (2011). Algılanan Örgütsel Adaletin Örgütsel Sinizm Üzerindeki Etkilerini Belirlemeye Yönelik İlaç Sektöründe Bir Uygulama. *Çukurova Üniversitesi SosyalBilimler Enstitüsü Dergisi, 20 (3),* 343-360.

Efilti, E. (2006), Ortaöğretim Kurumlarında Okuyan Öğrencilerin Saldırganlık, Denetim Odağı ve Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi, Doktora Tezi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,* Konya, 97-98.

Elanain, H.A. (2007). Relationship Between Personality and Organizational Citizenship Behavior: Does Personality Influence Employee Citizenship? *International Review of Business Research Papers, 3 (4),* 31-43.

ElDinAboul-Ela, G.MB.E (2014).Analyzing The Relationships Between Organization Justice Dimensions And Selected Organizational Outcomes- Empirical Research Study. *The Business & Management Review, 5 (2), 34-44.*

Elliston, F.A. (1982). Anonymity and Whitleblowing. *Journal Of Business Ethics (1),* 167-177.

Ekinci, O. Ve Ekinci, A. (2013). Major Duygudurum Bozukluklarında Kişiliğin Üç Boyutlu Değerlendirilmesi ve Klinik Özelliklerle İlişkisi. *Nöropsikiyatri Arşivi, 50 (1),* 15-22.

Erdem, M.R. (2009). Suçu Bildirmeme Suçu (TCK m. 278). *Türkiye barolar Birliği Dergisi,80*, 105-120.

Erdoğan, B. ve Liden, R.C.(2006). Collectivism As A Moderator Of Responses To Organizational Justice: Implications forLeader-Member Exchange and Ingratiation. *Journal of Organizational Behavior, 27 (1),* 1-17.

Erdoğan, M. (2008). Adalet ve Eşitlik. *Muhafazakar Düşünce, 4 (15),* 9-22.

Eroğlu, F.(2013). *Davranış Bilimleri.* Beta Basım. İstanbul.

Eroğluer, K. ve Erselcan, R.C. (2017). Çalışanların Örgütsel Adalet Algısı ve Tükenmişlik Düzeylerinin Çalışan Sessizliği Üzerindeki Etkisi. *Business and Economics Research Journal, 8 (2),* 325-348.

Eren, E.(2014). *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi.*14.Baskı. Beta Yayıncılık. İstanbul.

Eroğluer, K. (2014). Örtük Liderlik Üzerine Bir Analiz: İmalat Sektörü Çalışanlarının Kişilik Özelliklerinin Liderlik Algılarına Etkisi. *Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi, 5 (2),* 105-147.

Erten, S. (2002). Planlanmış Davranış Teorisi İle Uygulamalı Ders İşleme Öğretim Metodu. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, 19 (2)*, 217-233.

Erkuş, A., Turunç, Ö. ve Yücel, R. (2011). Örgütsel Adalet ve Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişkilerde İçsel ve Dışsal İş Tatmininin Aracılık Rolü: Bankacılık Sektöründe Bir Araştırma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 6 (1)*, 245-270.

Erkuş, A. ve Tabak, A. (2009). Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Çalışanların Çatışma Yönetim Tarzına Etkisi: Savunma Sanayiinde Bir Araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 23 (2),* 213-242.

Ersoy Kayaalp, E.G. (2009), Yöneticilerin Dönüştürücü ve İşe Yönelik Liderlik Eğilimleri ile Kişilik Özelliklerinin İlişkisi: Bir Örnek Olay, *Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,* Sakarya.*198-201.*

Eryılmaz, A. ve Ercan, L. (2011). Öznel İyi Oluşun Cinsiyet, Yaş Grupları ve Kişilik Özellikleri Açısından İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 4 (36),* 139-151.

Eryılmaz, A. ve Öğülmüş, S. (2010). Ergenlikte Öznel İyi Oluş Ve Beş Faktörlü Kişilik Modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,11(3)*, 189-203.

Esen, E. ve Kaplan, H.A. (2012). İşletmelerde Ahlaki Olmayan Davranışların Duyurulması (Whistleblowing). *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14 (2),*33-52.

Exmeyer, P.C. (2020). Inside Job: Exploring the Connection Between Whistleblowing and Perceptions of Procedural Justice, *Public Integrity,* 22 (1), doi.10.1080/10999922.2018.1519687.

Farooq, M. ve Farooq, O. (2014, *March/April*). Organizational Justice, Employee Turnover, and Trust in the Workplace: A Study in South Asian Telecommunication Companies. *Global Business and Organizational Excellence,* 56-63.

Feyter, T.D. , Caers, R., Vigna, C. ve Berings, D. (2012). Unraveling The Impact Of The Big Five Personality Traits On Academic Performance: The Moderating And Mediating Effects of Self-Efficacy and Academic Motivation. *Learning and Individual Differences, 22*, 439–448.

Flint, D., Haley, L.M. ve McNally, J. (2012). Dimensionality Of Organizational Justice In A Call Center Context. *Psychological Reports, 110 (2),* 677-693.

Furnham, A. Eracleous, A. ve Chamorro-Premuzic, T. (2009). Personality, Motivation and Job Satisfaction: Hertzberg Meets The Big Five. *Journal of Managerial Psychology, 24 (8),*765-779.

Gao, J., Greenberg, R. ve Wong-On-Wing, B.(2014).Whistleblowing Intentions of Lower-Level Employees: The Effectof Reporting Channel, Bystanders, and Wrongdoer Power Status.*Journal of Business Ethics, 126(1),*85-99.

Geramian, S.M., Mashayekhi, S., Ninggal, M.T.B.H. (2012). Relationship Between Personality Traits Of International Students and Academic Achievement. *Procedia – Social and BehavioralSciences, 46,* 4374 – 4379.

Glazer, S.,Stetz, T.A., Izso, L. (2004). Effects of Personality On Subjective Job Stress: A Cultural Analysis. *Personality and Individual Differences, 37,* 645–658.

Genç, E. (2017). Whistleblowing Yazınından Bir Kesit İncelemesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara. 1-111.

Gençtan, E.(1990). Erich Froom ve İnsancı Psikoloji. *Ankara ÜniversitesiEğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 23(1),* 120-129.

Gobert, J. ve Punch, M. (2000). Whistleblowers, the Public Interest, and the PublicInterest Disclosure Act 1998. *The Modern Law Review, 63,* 25-54.

Gohary, A.ve Hanzaee, K.H. (2014). Personality Traits as Predictors of Shopping Motivations and Behaviors: A Canonical Correlation Analysis. *Arab Economics and Business Journal,9*, 166–174.

Gökçe, A.T. (2013). Relationship Between Whistleblowing And Job Satisfaction And Organizational Loyalty At Schools In Turkey. *Educational Research and Reviews, 8(14),* 1186-1197.

Güvercin Ş. D. (2016), Ortaöğretim Kurumlarında Görülen Bilgi Uçurma Süreci ve Bilgi Uçurma Nedenlerine İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri, Yüksek Lisans Tezi, *Uşak Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü,* Uşak, 1-138.

Greenberg, J. (1987a). A Taxonomy of Organizational Justice Theories. *Academy of Management Review, 12 (1)*, 9-22.

Greenberg, J. (1987b) Reactions to Procedural Injustice in Payment Distributions: Do the Means Justify the Ends?.*Journal of Applied Psychology, 72 (1*), 55-61.

Greenberg, J. ve Bies, R.J. (1992). Establishing the Role of Empirical Studies of Organizational Justice in Philosophical Inquiries into Business Ethics. *Journal of Business Ethics, 11 (5/6),*433-444.

Greenberg, J., (1990).Organizational Justice: Yesterday, Today, and Tomorrow. *Journal of Management, 16 (2),*399–432.

Gunsalus, C.K. (1998). Preveting The Need Of For Whistleblowing: Pratical Advice For University Administrators. *Science and Engineering Ethics, 4,* 75-94.

Guptaa, V. ve Singh, S. (2013). An Empirical Study Of The Dimensionality Of Organizational Justice and Its Relationship With Organizational Citizenship Behaviour In The Indian context. *The International Journal of Human Resource Management, 24 (6),*1277–1299.

Gakhar, M., Mulla, Z.R.(2021). Whistleblowing and the 'Person-Situation' Conundrum: What Matters More?, *Journal Of Human Values,* 27(3), 247-260,doi.10.1177/09716858211022893.

Gültekin, E. (2009), Polislerin Temel KişilikÖzelliklerinin İş Başarısı Üzerine Etkisi, Doktora Tezi, *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,* İstanbul, 152- 214.

Güneş, A. M. ve Buluç, B. (2012). İlköğretim Okullarında Dönüşümcü Liderlik İle Örgütsel Adalet Arasındaki İlişki. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 10(3),* 411-437.

Güriz, A. (t.y.). Adalet Kavramı. Erişim Tarihi:17.03.2017.www.anayasa.gov.tr

/files/pdf/anayasa_yargisi/anyarg7/adnan. pdf.

Halama, P. ve Gurnakova, J. (2014). Need For Structure And Big Five Personality Traits Predictors Of Decision Making Styles In Health Professionals. *Studia Psychologica, 56 (3),* 171-180.

Hassink, H., Vries, M., Bollen, L. (2007). A Content Analysis of Whistleblowing Policies of Leading European Companies. *Journal of Business Ethics, 75 (1),* 25-44.

Hazrati-Viari, A. Rad, A.T. ve Torabi, S.S.(2012). The Effect Of Personality Traits On Academic Performance: The Mediating Role Of Academic Motivation. *Procedia – Social and Behavioral Sciences, 32,* 367 – 371.

Hazzi, O.A. , Maldaon, I.S. (2012). Prosocial Organizational Behaviors: The Lifeline of Organizations. *European Journal of Economics, Finance and Administrative Sciences, 54,* 106-114.

He, H., Wang, W., Zhu, W., Harris, L. (2015). Service Workers' Job Performance. *European Journal of Marketing, 49 (11/12),* 1751 – 1776.

Henningsen, M.L.M.,Valde, K.S. ve Denbow, J. (2013). Academic Misconduct: A Goals Plans Action Approach to Peer Confrontation and Whistle-Blowing. Communication *Education, 62 (2),* 148-168**.**

Hoffman, W.M. ve Schwartz, M.S. (2015). The Morality Of Whistleblowing: A Commentary on Richard T. De George. *Journal of Business Ethics,* 127 (4), 771–781.

Holthausen, J. (2013), "Scientific Review Of The Social Exchange Theory And Its Contribution To Solving Purchasers' Decision Making Issues", *1st IBA Bachelor Thesis Conference,* June 27th, Enschede, The Netherlands.

Houston, J. M., Queen, J.S., Cruz, N., Vlahov, R. ve Gosnell, M. (2015). Personality Traits and Winning: Competitiveness, Hypercompetitiveness, and Machiavellianism. *North American Journal of Psychology, 17 (1),* 105-112.

Hüttl, T. ve Lederer. S. (2013). Whistleblowing in Central Europe. *Public Integrity, 15 (3),* 83–306.

Hyde, P., Harris, C., & C. Boaden, R. (2013).Pro-social Organizational Behaviour of Health Care Workers*. International Journal of Human Resource Management,* 1-32*.*

Isaksen, S.G., Lauer, K.J. ve Wilson, G.V. (2003). An Examination of the Relationship Between Personality Type and Cognitive Style. *Creativity Research Journal, 15 (4),* 343–354.

Işık, O., Uğurlu, Ö. ve Akbolat, M. (2012). SağlıkKuruluşlarında Örgütsel Adalet Algılarının Örgütsel Bağlılığa Etkisi. *Doğuş Üniversitesi Dergisi, 13 (2),* 254 – 265.

İbrahimoğlu, N. (2008), Kişilik Özellikleri Açısından Örgüt- Kariyer Bağlılık Düzeyini Artırmada Sosyalizasyon ve mentor Etkisi: Bir Örgüt Geliştirme Modeli, Doktora Tezi. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara, 146-228.

İşcan, Ö.F. ve Sayın, U. (2010). Örgütsel Adalet, İş Tatmini ve Örgütsel Güven Arasındaki İlişki. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 24 (4),* 195-214.

İş Kanunu, 22.05.2003.

İyem, C. Ve Erol, E. (2013). Mesleki Yönelimlerde Bireylerin Kişilik ve Demografik Özelliklerinin Rolü: Sakarya Üniversitesi İşletme Bölümü Örneği. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 5 (1),* 137-146.

İyigün, N.Ö (2012).Örgütsel Adalet: Kuramsal Bir Yaklaşım. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11 (21),* 46-64.

Jackson, D., Peters, K., Andrew, S., Edenborough, M., Halcomb, E., Luck, L., Salamonson, Y. Ve Wilkes, L. (2010). Understanding Whistleblowing: Qualitative Insights From Nurse Whistleblowers. *Journalof Advanced Nursing, 66(10),*2194-2201.

Jaskova, I. (2015), "Organizational Justice, Employee Motivation and Performance", *Proceedings of the 11th European Conference on Management Leadership and Governance*. 560-568.

Jain, R. ve Jain, S.(2015). Organizational Justice Climate And OrganizationalCitizenship Behavior in Indian Banks. *The Indian Journal of Industrial Relations, 50 (4),* 613-624.

Jensen, J.V. (1987). Ethical Tension Points in Whistleblowing. *Journal of Business Ethics, 6 (4),* 321-328.

Jensen- Campbell, L.A., Graziano, W.G. ve Hair, E.C. (1996). Personality and Relationships as Moderators of Interpersonal Conflict in Adolescence. *Merrill-Palmer Quarterly, 42 (1).* 148-164.

John, O.P., Donahue, E.M. ve Kentle, R.L. (1991). *The Big Five Inventory: Versions 4a and 54. Berkeley, CA: University of California*. Institute ofPersonality and Social Research.

Johnson, R.A. ve Kraft, M.E. (1990). Bureaucratic Whistleblowing and Policy. *The Western Political Quarterly, 43 (4),* 849-874.

Jos, P.H., Tompjkins, M.E. ve Hayssource, S.W. (1989). In Praise of Difficult People: A Portrait of the Committed. *Public Administration Review, 49 (6),* 552-561.

Jubb, P.B. (1999), Whistleblowing: A Restrictive Definition an d Interpretation. *Journal of Business Ethics, 21,* 77-94.

Judge, T.A. ve Zapata, C.P.(2015). The Person- Situation Debate Revisited: Effect of Situation Strength And Trait Activation On The Validity Of The Big Five Personality Traits In Predicting Job Performance. *The Academy of Management Journal 58(4),*1149–1179.

Kalman, M. ve Gedikoğlu, T. (2014).Okul Yöneticilerinin Hesap Verebilirliği ile Örgütsel Adalet Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 29(2),* 115-128.

Kaplan, S. E. (2014). Discussant Comment on Whistleblowing Intentions of Lower-Level Employees: The Effect of Reporting Channel, Bystanders, and Wrongdoer Power Status by Jingyu Gao, Robert Greenberg, Bernard Wong-On-Wing. *Journal of Business Ethics, 126 (1),* 101–102.

Kaptein, M. (2011). From Inaction to External Whistleblowing: The Influence of the Ethical Culture of Organizations on Employee Responses to Observed Wrongdoing. *Journal of Business Ethics, 98 (3),* 513–530.

Karacaoğlu, K. ve Yörük, D. (2012).Çalışanların Nepotizm ve Örgütsel Adalet Algılamaları: Orta Anadolu Bölgesinde Bir Aile İşletmesi Uygulaması. *İş, Güç, Endüstri İlişkileri ve İnsanKaynakları Dergisi, 14 (3),* 43-64.

Karadal, H., Akyazı, T.E., Sunman, G. ve Güvenç, K. (2016), "Personel Güçlendirmenin İhbarcılığa Etkisinde Örgütsel Bağlılığın Aracılık Rolü Üzerine Bir Araştırma",*15. Ulusal İşletmecilik Kongresi Bildiriler Kitabı*. 26-28 Mayıs 2016. İstanbul Üniversitesi. İstanbul.

Karapınar, P.B., Camgöz, S.M. ve Tayfur, Ö. (2014). Örgütsel Adalet-Öğrenilmiş Çaresizlik İlişkisinde Cinsiyetin Rolü: Bankacılık Sektöründe Bir Araştırma. *ODTÜ Gelişme Dergisi, 41*, 1-24.

Karavardar, G. (2009), İş Yaşamında Psikolojik Yıldırma ve Psikolojik Yıldırmaya Direnç Gösteren Kişilik Özellikleri İlişkisi, Doktora Tezi, *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,* İstanbul.

Karavardar, G. (2015). Örgütsel Adaletin İş Tatmini, Örgütsel Bağlılık ve İşten Ayrılma Niyeti Üzerindeki Etkisi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 11 (26),* 139-150.

Katou, A.A. Transformational Leadership and Organisational Performance: Three Serially Mediating Mechanisms. *Employee Relations, 37 (3),*329-353.

Katz, M., La Van, H., Lopez, Y.P.(2012). Whîstleblowing in Organizations: Implications From Litigation. *SAM Advanced Management Journal, 77 (3),* 4-17.

Kaşlı, M. (2009), Otel İşletmelerinde İşgörenlerin Kişilik Özellikleri, Lider- Üye Etkileşimi ve Tükenmişlik İlişkisinin İncelenmesi, Doktora Tezi, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,* Balıkesir. 78-99.

Kaşlı, M. ve Seymen Aytemiz, O. (2010). Kişilik Özellikleri, Lider-Üye Etkileşimi ve Tükenmişlik İlişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 27*. 109-122.

Keil, M. ve Park, C. W. (2010). Bad News Reporting On Troubled IT Projects: Reassessing the Mediating Role Of Responsibility In The Basic Whistleblowing Model. The *Journal of Systems and Software, 83*, 2305–2316.

Keenan, J. P. (2007). Comparing Chinese and American Managers On Whistleblowing. *Employ Respons Rights Journal, 19,*85–94.

Kelekçioğlu, L. ve Alper Ay, F. (2022). Örgütsel Adalet Algılamasının İfşa Niyetine ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışına Etkisi: Hastane Çalışanlarına Yönelik Alan Araştırması*, Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi,* 5(1): 44-65.

Keklik, B. ve Us, N.Ç. (2013). Örgütsel Adalet Algılamalarının İş Tatminine Etkisi: Hastane Çalışanları Üzerinde Bir Araştırma. *Süleyman Demirel ÜniversitesiİktisadiveİdariBilimlerFakültesi Dergisi, 18 (2),* 143-161.

Kışlalı, İ. (2010), İşve Kişilik Özelliklerinin Çalışan Girişimciliği Yönelimine Etkisinde Kontrol Mekanizmalarının Rolü, *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilmler Enstitüsü,* İstanbul, 101-115.

Kızıltaş, A. (2015). İzmir İli İlkokul Öğretmenlerinin Algılarına Göre Bilgi Uçurma ve Örgütsel Bağlılık İlişkileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Dokuz Eylül Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü,* İzmir, 1-110.

Kim, H,J, ve Agrusa, J. (2011). Hospitality Service Employees' Coping Styles: The Role Of Emotional Intelligence, Two Basic Personality Traits, And Socio-Demographic Factors. *International Journal of Hospitality Management, 30,* 588–598.

Kim, H. J., Shin, K. H., ve Umbreit, W. T. (2007). Hotel Job Burnout: The Role of Personality Characteristics. *Hospitality Management, 26,* 421–434.

King, G. (1999). The Implications of an Organization's Structure On Whistleblowing. *Journal of Business Ethics, 20 (4),* 315-326.

Koç, E. (2017). Örgütsel Bağlılık Düzeylerine Göre Whistleblowing (İfşa) Davranışı Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, *KTO Karatay Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.* Konya, 1-161.

Kokkinos, C.M., Kargiotidis, A. ve Markos, A.(2015), The Relationship Between Learning And Study Strategies And Big Five Personality Traits Among Junior University Student Teachers. *Learning and Individual Differences, 43,*39–47.

Komarraju, M. ve Karau, S.J. (2005). The Relationship Between The Big Five Personality Traits and Academic Motivation. *Personality and Individual Differences, 39,* 557–567.

Komarraju, M., . Karau, S.J., Schmeck, R.R. (2009). Role Of The Big Five Personality Traits In Predicting College Students' AcademicMotivation and Achievement. *Learning and Individual Differences, 19,* 47–52.

Koruklu, N.(2015). Personality and Social Problem-Solving: The Mediating Role of Self-Esteem. Educational Sciences*: Theory & Practice, 15(2)*, 481-487.

Kumar, M. ve Sing, S. (2011). Leader-Member Exchange & Perceived Organizational Justice- An Empirical Investigation. *Indian Journal of Industrial Relations, 47 (2)*, 277-289.

Kuo, T. ve Tang, H.L. (2015). Relationships Among Personality Traits, Facebook Usages, and Leisure Activities – A Case Of Taiwanese College Students. *Computers in Human Behavior, 31,* 13–19.

Kuokkanen, L., Leino-Kilpi, H., Katajisto, J., Heponiemi, T., Sinervo, T. Ve Elovainio, M. (2014). Does Organizational Justice Predict Empowerment? Nurses Assess Their Work Environment. *Journal of Nursing Scholarship, 46 (5),* 349–356.

Kugun Avşar, O., Aktaş , E. Ve Güripek, E. (2013). Çalışanların Örgütsel Adalet Algılarında Yöneticilerinin Etik Liderlik Davranışlarının Rolü. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 16 (30)*, 151-166.

Kurtulmuş, M. ve Karabıyık, H. (2016). Algılanan Örgütsel Adaletin Öğretmenlerin İşe Yabancılaşma Düzeylerine Etkisi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5 (2),* 459-477.

Kvasova, O. (2015). The Big Five Personality Traits As Antecedents Of Eco-Friendly Tourist Behavior. *Personality and Individual Differences, 83*, 111–116.

Korkmaz, M. (2006). Okul Yöneticilerinin Kişilik Özellikleri ile LiderlikStilleri Arasındaki İlişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 46,*199-226.

Köse, D., Çınar, N. ve Akduran, F. (2012) Hemşirelik Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığının Kişilik Özellikleri ve Zaman Yönetimi İle İlişkisi. *Sakarya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 16(3),* 227-233.

Kubat, U. Ve Kuruüzüm, A. (2010). İş Değerleri İle Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Bir Yapısal Denklem Modelleme Yaklaşımı. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 15 (3),* 487-505.

Kuşluvan, S. ve Eren, D. (2011). İşgörenlerin Kişilik Özelliği Olarak Hizmet Verme Yatkınlığı ve Ölçümü: Bir Literatür Taraması. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 22 (2),*139-153.

Kocagöz, E. Ve Dursun, Y. (2010). Algılanan Davranışsal Kontrol, Ajzen'in Teorisinde Nasıl Konumlanır? Alternatif Model Analizleri. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 12 (19)*, 139-152.

Korkmaz, M. (2006). Okul Yöneticilerinin Kişilik Özellikleri ile LiderlikStilleri Arasındaki İlişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 46*, 199-226.

Köse, D., Çınar, N. ve Akduran, F. (2012) Hemşirelik Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığının Kişilik Özellikleri ve Zaman Yönetimi İle İlişkisi. *Sakarya Ünivesitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 16 (3),* 227-233.

Köse, S. (2021). *Örgütsel Adalet Ve Yönetici Desteği İle İhbarcılık (Whıstleblowıng) Arasındaki İlişkide Psikolojik Güvenliğin Aracılık Rolü,* Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.

Köroğlu, Ö (2014). Meslek Seçimi ile Kişlik Özellikleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi: Turizm Rehberliği Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 19 (2)*, 137-157.

Kubat, U. Ve Kuruüzüm, A. (2010). İş Değerleri İle Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Bir Yapısal Denklem Modelleme Yaklaşımı. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 15 (3),* 487-505.

Kuşluvan, S. ve Eren, D. (2011). İşgörenlerin Kişilik Özelliği Olarak Hizmet Verme Yatkınlığı ve Ölçümü: Bir Literatür Taraması. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 22 (2),* 139-153.

Kraus, M.W. ve Keltner, D. (2013). Social Class Rank, Essentialism, and Punitive Judgment. *Journal of Personality and Social Psychology, 105(2),* 1-16.

Lau, V.P. ve Shaffer, M.A. (1999). Career Success: The Effects of Personality. *Career Development International, 4(4),* 225 – 231.

Lachman, V.D. (2008). Whistleblowers: Troublemakers or Virtuous Nurses?.*MEDSURG Nursing, 17(2),* 126-134.

Lambe, C.J., Wittmann, C.M. ve Robert E. Spekman, R.E. (2001). Social Exchange Theory and Research On Business-to Business Relational Exchange. *Journal of Business-to Business Marketing, 8(3),* 1-36.

Lambert, A. ve Bonino, R. (2013). Changes To Protection For WhistleblowersClyde&Co.http://www.clydeco.com/uploads/Files/Publications/2013/CC003455_Changes_to_Protection_for_Whistleblowers_25_06_13.pdf. (Erişim Tarihi: 20.12.2016).

Larmer, R. A. (1992). Whistleblowing And Employee Loyalty. *Journal Of Business Ethics, 11,* 125-128.

Lavelle, J. J.,Rupp, D. E., ve Brockner, J. (2007). Taking a Multifoci Approach to the Study of Justice, Social Exchange, and Citizenship Behavior: The Target Similarity Model. *Journal of Management, 33,* 841–866.

Lennane, J. (2012). What Happens to Whistle- Blowers and Why. *Social Medicine,6 (4),*249-258.

Lerner, M. J. (1977). The Justice Motive: Some Hypotheses As To Its Origins and Forms. *Journal of Personality, 45,* 1-52.

Leung, S.L., Bozionelas, N. (2003). Five Factor Model Traits and The Prototypical Image Of The Effective Leader In The Confucian Culture. *Employee Relations, 26 (1/2),* 62 -71.

Leutner, F., Ahmetoglu, G., Akhtar, R., Chamorro-Premuzic, T. (2014). The Relationship Between The Entrepreneurial Personality and The Big Five Personality Traits. *Personality and Individual Differences, 63,* 58–63.

Leventhal, G. S.(1976).*What Should Be Done with Equity Theory? New Approaches to the Study of Fairness in Social Relationships.* National Science Foundation, Washington, Sep 76. 1-52.

Li, Y, Guan,Y., Wang, F., Zhou, X., a, Guo, K., Jiang, P., Mo, Z. , Li, Y. ve Zheng Fang, Z. (2015). Big-Five Personality and BIS/BAS Traits As Predictors Of Career Exploration: The Mediation Role Of Career A.daptability. *Journal of Vocational Behavior, 89,* 39–45.

Li, H., Sarathy, R., Zhang, J. ve Luo, X. (2014). Exploring The Effects Of Organizational Justice, Personal Ethics and Sanction On Internet Use Policy Compliance. *Info Systems Journal, 24,* 479–502.

Liebenau, B. R. (2006). Whistleblowing Rules: Best Practice; Assessment and Revision of Rules Existing in EU Institutions. *European Commission, Budgetary Support Unıt Budgetary Affaırs,*(12 May), IPOL/D/CONT/ST/2005_58. Erişim Tarihi: 20.05.2016.

Lim, B.C. ve Ployhart, R.E. (2004). Transformational Leadership: Relations to the Five-Factor Model and Team Performance in Typical and Maximum Contexts *Journal of Applied Psychology, 89 (4),* 610–621.

Lind E.A. ve Tyler, T.R. (1988). *The Social Psychology Of Procedural Justice*. New York: Plenum Press. Akt. Milller, J.G. (1995). A Test Of The Group Values and Control Models Of Procedural Justice From The Competing Perspectives Of Labor And Management. *Personnel Psychology, 48*, 115-142.

Lindblom, L. (2007). Dissolving the Moral Dilemma Of Whistleblowing. *Journal of Business Ethics, 76,*413-426.

Lounsbury, J.W., Loveland, J.M., Lucy W. Gibson, L.W. ve Levy, J.J. (2014). Distinctive Personality Traits Of Quality Management Personnel. *The TQM Journal, 26(5),* 510 – 521.

Lounsbury, J.W., Foster, N., Carmody, P.C., Kim, J.Y., Gibson, L.W. , Adam W. Drost, A.W. (2012). Key Personality Traits and Career Satisfaction Of Customer Service Workers. *Managing Service Quality: An International Journal, 22 (5),* 517 – 536.

Luthans, F. (2010). *Organizational Behaviour.* An Evidence Based Approach, Mcgrow Hill. N.Y.

Ma, Z. (2005), "Exploring the Relationship between the Big Five Personality Factors, Conflict Styles, and Bargaining Behaviors", June 1, 2005). *IACM 18th AnnualConference*. SocialScience Research Network.

Mak, A.S.ve Tran, C. (2001). Big Five Personality and Cultural Relocation Factors in Vietnamese Australian Students' Intercultural Social Self-Efficacy. *Centre International Journal of Intercultural Relations, 25,* 181-201.

Marshall, T.C., Lefringhausen, K. ve Ferenczi, N. (2015). The Big Five, Self-esteem, And Narcissism As Predictors Of The Topics People Write About In Facebook Status Updates. *Personality and Individual Differences, 85,* 35–40.

Martens, L.T. ve Kelleher, A. (2004). A Global Perspective onWhistleblowing. *International Business Ethics Review,* 7 (2), 1-7.

Mansbach, A. , Ziedenberg, H. ve Bachner, Y.G. (2013). Nursing Students' Willingness to Blow The Whistle. *Nurse Education Today, 33,* 69–72.

Mansbacha, A., Melzer, I., Bachner, Y.G. (2012). Blowing The Whistle To Protect A Patient: A Comparison Between Physiotherapy Students and Physiotherapists. *Physiotherapy, 98,* 307–312.

MacNab, B.R. ve Worthley, R.(2008). Self-Efficacy As An Intrapersonal PredictorFor Internal Whistleblowing: A USand Canada Examination. *Journal of Business Ethics, 79,* 407–421.

McCabe, K.O., Van Yperen, N.W., Elliot, A.J., Verbraak, M. (2013). Big Five Personality Profiles of Context-specific Achievement Goals. *Journal of Research in Personality, 22,* 698-707.

McCain, S. C., Tsai, H., & Bellino, N. (2010). Organizational Justice, Employees Ethical Behavior, and Job Satisfaction In The Casino Industry. *InternationalJournal of Contemporary Hospitality Management, 22(7),* 992-1009 akt. Moghimi, S.M., Masoumeh Kazemi, M. ve Samiie, S. (2013). Studying the Relationship between OrganizationalJustice and Employees' Quality of Work Life in PublicOrganizations: A Case Study of Qom Province. *Iranian Journal of Management Studies (IJMS). Vol.6, No.*1, January 2013. pp: 119-145.

McCormack, L. ve Mellor, D. (2002), The Role Of Personality In Leadership: An Application Of The Five-Factor ModelIn The Australian Military. *Military Psycholog, 14(3),* 179–197.

Mcdonald, S. ve Ahern, K. (2000). The Professional Consequences of Whistleblowingby Nurses. *Journal of Professional Nursing, 16 (6)*, 313-321.

Mesmer-Magnus, J.R. ve Viswesvaran, C. (2005). Whistleblowing in Organizations: An Examination of Correlates of Whistleblowing Intentions, Actions, and Retaliation. *Journal of Business Ethics, 62,* 277–297.

Mete, M. ve Aksoy, C. (2015). Çalışanların Adalet Algıları Açısından Örgütsel Güven İle Örgütsel Bağlılığın Karşılaştırılması: Bankacılık Sektöründe Bir Uygulama. Elektronik *Sosyal Bilimler Dergisi, 14 (54),* 233-246.

Meydan, C.H. ,Basım, H.N. ve Çetin, F. (2011).Örgütsel Adalet Algısı ve Örgütsel Bağlılığın Tükenmişlik Üzerine Etkisi: Türk Kamu Sektöründe Bir Araştırma*. Bilig: Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi, 57,* 175-200.

Meydan, C.. ve Basım, H.N. (2015). Örgütsel Vatandaşlık Davranışında Kontrol Odağı, Örgütsel Adalet Algısı ve Örgütsel Bağlılığın Etkisi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 15 (1),* 99-116.

Meydan, C. H. ve Şeşen, H.(2015). *Yapısal Eşitlik Modellemesi Amos Uygulamaları.* Ankara: Detay.

Miceli, M.P. ve Near, J.P. (1994). Whistleblowing: Reaping the Benefits. *The Academy of Management Executive, 8(3),* 65-72.

Migliore, L.A.(2011). Relation Between Big Five Personality Traits and Hofstede's Cultural Dimensions. *Cross Cultural Management: An International Journal, 18 (1),* 38 – 54.

Mohammad,J.,Quoquab, F., Habib, B. ve Bin Alias, M.A. (2010). Organizational Justice and Organizational Citizenship Behavior in Higher Education Institution. *GBMR, 2 (1),* 13-32.

Moghimil, S.M.,Kazemi, M. ve Saied Samiie, S. (2013). Studying the Relationship between OrganizationalJustice and Employees' Quality of Work Life in PublicOrganizations: A Case Study of Qom Province. *Iranian Journal of Management Studies, 6 (1)*, 119-145.

Moorman, R. H. (1991).Relationship Between Organizational Justice and Organizational Citizenship Behaviors: Do Fairness Perceptions Influence Employee Citizenship?.*Journal of Applied Psychology, 76,*845–855.

Mustafa, M., Santos, A. ve Chern, G. (2014.). Emotion Regulation And Burnout Among Malaysian HR Managers: The Moderating Role Of Big Five Personality Traits. *International Journal Of Employment Studies, 22 (2),* 79-108.

Myszkowski, N. ve Storme, M., Davila, A. ve Lubart, T. (2013). Managerial Creative Problem Solving and The Big Five Personality Traits: Distinguishing Divergent and Convergent Abilities*. Journal of Management Development, 34 (6),* 674 – 684.

Nakao, K., Takaishi, J., Tatsuta, K., Katayama, H., Iwase, M., Yorifuji, K. ve Takeda, M. (2000). The Influences of Family Environment On Personality Traits. *Psychiatry and Clinical Neurosciences, 54,* 91–95.

Nakra, R.(2014). Understanding the Impact of Organizational Justice on Organizational Commitment and Projected Job Stay among Employees of the Business Process Outsourcing Sector in India. *Vision, 18 (3),* 185–194.

Nayır, Z. D. (2012). *Kurumsal Etik ve Whistleblowing*. Pozitif Yayınları.1. Baskı Ocak 2012. İstanbul.

Nayır, Z. D. ve Herzig, C. (2012). Value Orientations as Determinants of Preference for External and Anonymous Whistleblowing. *Journal Business Ethics, 107*, 197–213.

Near, J. P., Rehg, M. T., Scotte.J.R.V. ve Miceli, M.P. (2004). Does Type of Wrong Doing Affect the Whistleblowing Process?.*Business Ethics Quarterly,14(2),*219-242.

Near, J. P. ve Dworkin, T.M. (1998). Responses to Legislative Changes: Corporate Whistleblowing Policies. *Journal of Business Ethics, 17 (14),* 1551-1561.

Niehoff, B.P. ve Moorman, R. H. (1993). Justice As A Mediator Of The Relationship Between Methods Of Monitoring and Organizational Citizenship Behavior. *The Academy Of Management Journal.* Vol. 36, No: 3, pp. 527-556.

Oğuz, E. (2011). Öğretmenlerin Örgütsel Adalet Algıları ile Yöneticilerin Liderlik Stilleri Arasındaki İlişki. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12 (1),* 45-65.

O'Neill, J.W. ve Xiao, Q (2010). Effects Of Organizational/Occupational Characteristics and Personality Traits On Hotel Manager Emotional Exhaustion. *International Journal of Hospitality Management, 29,* 652–658.

O'Neill, T.A., Lewis, R.J. ve Carswell, J.J. (2011). Employee Personality, Justice Perceptions, And The Prediction Of Workplace Deviance. *Personality and Individual Differences, 51,* 595–600.

Osatuyi, B. (2015). Personality Traits And Information Privacy Concern On Socıal Media Platforms. *Journal of Computer Information Systems, 55(4),* 11-19.

Otero-Lopez, J.M. ve Villardefrancos, E. (2013). Five-Factor Model Personality Traits, Materialism, and Excessive Buying: A mediational analysis. *Personality and Individual Differences, 54,* 767–772.

Okutan, E. (2010), Kişilik ÖzelliklerininTükenmişliğe Etkisi: Bir Örnek Olay İncelemesi, Doktoara Tezi, *Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.* Sakarya. 1-289.

Ölçer, F. (2015). The Investigation Of The Relationship Between Organizational Justice And Turnover Intention: The Mediating Role Of Organizational Commitment. *Economic Computation and Economic Cybernetics Studies and Research / Academy of Economic Studies, 49(3),* 233-251.

Örücü, E. Ve Özafşarlıoğlu, S. (2013). Örgütsel Adaletin Çalışanların İşten Ayrılma Niyetine Etkisi: Güney Afrika Cumhuriyetinde Bir Uygulama. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10 (23*), 335-358.

Öz, H. (2014). Big Five Personality Traitsand Willingness To Communicate Among Foreign Language Learners In Turkey. *Social Behavior And Personality, 42(9),* 1473-1482.

Özer, P.S. ve Urtekin, G.E. (2007). Örgütsel Adalet Algısı Boyutları ve İş Doyumu İlişkisi Üzerine Bir Araştırma. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 28,*107-125.

Özkan, A. ve Hacıhasanoğlu, T. (2012). Muhasebe Meslek Mensuplarının Kişilik Özellikleri ve Etik Karar Verme Davranışları Arasındaki İlişkiler. *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi, 5 (2),*37-52.

Özler, D., Şahin, M. ve Atalay, C. (2011). Teorik Bir Çerçevede Whistleblowing Etik İlişkisi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11(2),* 169-194.

Öztuğ, Ö. ve Baştaş, M. (2012).Öğretmenlerin Örgütsel Adalet Konusundaki Algılarının Örgütsel Bağlılıkları Üzerindeki Etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı 2,* 125-133.Ötken, A. B.,Cenkci, T. (2013). Beş Faktör Kişilik Modeli ve Örgütsel Muhalefet Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma. *Öneri Dergisi, 10 (39),* 41-51.

Özcan Dinç, E. ve Behram Kartaltepe, N. (2013). A Tipi Kişilik Özelliklerinin İşkoliklik Eğilimi Üzerine Etkisi: Başarı İçin Çabalama Ve Tahammülsüzlük/Asabiyet Boyutları Açısından Bir Değerlendirme. *Sakarya İktisat Dergisi,2,* 85-110.

Özdemir, O., Özdemir, P.G., Kadak, M.T. ve Nasıroğlu, S. (2012). Kişilik Gelişimi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry, 4(4),* 566-589.

Özdemir, N. E. (2015). Whistleblowing (Bilgi İfşasının) Örgütsel Güvene Etkileri Üzerine Bir Alan Araştırması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Dumlupınar Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü,* Kütahya, 1-106.

Özsoy, E. Ve Yıldız, G. (2013). Kişilik Kavramının Örgütler Açısından Önemi: Bir Literatür Taraması. *İşletme Bilimi Dergisi, 1 (2)* , 1-12.

Özbek, V., Alnıaçık, Ü., Koç, F., Akkılıç, M.E. ve Kaş, E. (2014). Kişilik Özelliklerinin Teknoloji Kabulü Üzerindeki Doğrudan ve Dolaylı Etkileri: Akıllı Telefon Teknolojileri Üzerine Bir Araştırma. *International Review Of Economics And Management, 2 (1),*36-57.

Panaccio, A. ve Vandenberghe. C. (2012). Five-Factor Model Of Personality and Organizational Commitment: The Mediating Role Of Positive And Negative Affective States. *Journal of Vocational Behavior, 80,* 647–658.

Park, H. , Blenkinsopp, J.,Öktem,M.K. ve Ömürgönülseven, U., (2008). Cultural Orientation and Attitudes Toward Different Forms of Whistleblowing: A Comparison of South Korea, Turkey, and the U.K. *Journal of Business Ethics, 82 (4),* 929-939.

Park ve Blenkinsopp (2008). Whistleblowing as Planned Behavior A Survey of South Korean Police Officers. *Journal of Business Ethics, 85,* 545–556.

Park, H., Blenkinsopp, J., Park, M. (2014). The Influence of an Observer's Value Orientation and Personality Type on Attitudes Toward Whistleblowing, *Journal Of Business Ethics,* 120 (1), 121-129 doi. 10.1007/s10551-013-1908-7.

Park, H., Rehg, M.T. ve Lee, D. (2005). Influence of Confucian Ethics and Collectivism on Whistleblowing Intentions: A Study Study of South Korean Public Employees. *Journal of Business Ethics, 58,* 387-403.

Philipsen, N.C. ve Soeken, D. (2011). Preparing To Blow The Whistle: A Survival Guide For Nurses*. The Journal for Nurse Practitioners, 7 (9),*740-746.

Petrides, K.V., Vernon, P.A., Schermer, J.A., Ligthart, L., Boomsma, D.I. ve Veselka, L. (2010). Relationships Between Trait Emotional Intelligence and The Big Five In The Netherlands. *Personality and Individual Differences, 48*, 906–910.

Proto, E ve Rustichini, A. (2015). Life Satisfaction, Income and Personality. *Journal of Economic Psychology, 48*,17–32.

Pelit, E., Türkmen, F. ve Yarmacı, N.(2010). Turizm Sektöründeki İşgörenlerin Kişilik Özelliklerini Değerlendirmeye Yönelik Bir Araştırma. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 2 (1)*, 9-16.

Pelit, E., Keleş, Y. ve Kılıç, İ. (2013). Otel İşletmeleri Yöneticilerinin Kişilik Özellikleri İle Çatışma Yöntemleri Arasındaki İlişki. www.ejoir.org/belge/mayis2013/6-ilkmakale.pdf.Erişim Tarihi: 23.08.2016.

Pillai, R., Scandura,T. A. ve Ethlyn A. Williams, E.A. (1999). Leadership and Organizational Justice: Similarities and Differences across Cultures. *Journal of International Business Studies, 30 (4),* 763-779.

Polat, S. ve Kazak, E. (2014). Okul Yöneticilerinin Kayırmacı Tutum ve Davranışları ile Öğretmenlerin Örgütsel Adalet Algıları Arasındaki İlişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 20 (1),* 71-92.

Polatcı, S.ve Özçalık, F.(2015). Çalışanların Örgütsel Adalet Algıları ile Üretkenlik Karşıtı İş Davranışları Etkileşiminde Pozitif ve Negatif Duygusallığın Aracılık Etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17 (2),*215-234.

Poyraz,, K., Kara, H. ve Çetin, S.A. (2009). Örgütsel Adalet Algılamalarının Örgütsel Vatandaşlık Davranışlarına Etkisine Yönelik Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1 (9),* 71-91.

Quintelier, E. (2014). The Influence Of The Big 5 Personality Traits On Young People's Political Consumer Behavior. *Young Consumers, 15(4),* 342 – 352.

Ravangard, R., Sajjadnia, Z. ve Ansarizade, N. (2013). Study Of The Effects Of Perceived Organizational Justice And Its Components On Organizational Commitment Of Administrative and Financial Employees of Shiraz University of Medical Sciences General Hospitals in 2012. *Archives of Pharmacy Practice, 4 (1),* 35-43.

Ray, S. (2006). Whistleblowing and Organizational Ethics. *Nursing Ethics, 13(4),* 438-445.

Recepoğlu, E., Kılınç, A.Ç., Şahin, F. ve Er, E. (2013). Öğretim Elemanlarının Kişilik Özellikleri İle Örgütsel Bağlılık Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, *8/6,* 603-617.

Reid, B. (2013). Upjohn, Whistleblowing and Self-Incrimination: The Shields are Down. *Franklin Business & Law Journal, 2013 (1),* 190-196.

Reisoğlu, S. (2014), Üniversite Öğrencilerinin Öznel İyi Oluşlarını Yordamada Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Mizah Tarzları ve Duygusal Zekanın Rolü, *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,* Trabzon. 1-144.

Reisz, Z., Boudreaux, M. J. ve Ozer, D.J. (2013). Personality Traits and The Prediction of Personal Goals. *Personality and Individual Differences, 55,* 699–704.

Revelle, W. (2014). Hans J. Eysenck. *The Encyclopedia of Clinical Psychology*. Wiley-Blackwell.

Rijavec, M. ve Miljkovic, D. (2015). Reasons For Missing Classes In College; The Role Of Personality Traits. *Procedia - Social and Behavioral Sciences, 205*, 480 – 484.

Robie, C. Brown, D.J. ve Bly, P.R. (2005). The Big Five In The USA And Japan. *Journal of Management Development, 24 (8),* 720 – 736.

Rothwell, G. R., Baldwin, N. J. (2006). Ethical Climate Theory, Whistle-blowing, and the Code of Silence in Police Agencies in the State of Georgia, *Journal of Business Ethics, 70,* 341-361.

Robinson, S.N., Robertson, J.C. ve Curtis, M.B. (2012). The Effects of Contextual and Wrongdoing Attributes on Organizational Employees' Whistleblowing Intentions Following Fraud. *J Bus Ethics, 106,*213–227.

Rzeszutek, M., Szyszka, A. ve Czerwonka, M. (2015). Investors' Expertise, Personality Traits and Susceptibility to Behavioral Biases in the Decision Making Process. *Contemporary Economics, 9 (3),*337-352.

Sayğan, S. (2011). Whistleblowing ve Örgütsel Etik İklimi Üzerine Bir Uygulama. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya, 1-187.

Sayğan, S. Ve Bedük, A. (2013). Ahlaki Olmayan Davranışların Duyurulması (Whistleblowing) ve Etik İklimi İlişkisi Üzerine Bir Uygulama. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 28 (1)*,1-23.

Saygılı, G., Atay, E., Eraslan, M. Ve Hekim, M. (2015). Düzenli Olarak Spor Yapan ve Yapmayan Öğrencilerin Kişilik Özellikleri İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 23 (1),* 161-170.

Sanders, B.A. (2008). Using Personality Traits To Predict Police Officer Performance. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management, 31(1),* 129 – 147.

Shan, S., Ishaq, H.M. ve Shaheen, M.A. (2014). Impact of Organizational Justice On Job Performance In Libraries: Mediating Role of Leader-member Exchange Relationship. *Library Management, Vol. 36, Issue:1/2*, 70-85.

Shatz, S.M. (2004). The Relationship Between Horney's Three Neurotic Types and Eysenck's PEN Model Of Personality. *Personality and Individual Differences, 37,* 1255–1261.

Shahzad, A., Siddiqui, M.A. ve Zakaria, M. (2014). Linking Organizational Justice with Organization Citizenship Behaviors: Collectivism as Moderator. *Pakistan Journal of Commerce and Social Sciences, 8 (3),* 900-913.

Schultz, D. ve Schultz, S.E. (2005). *Theories Of Personality*. Eight Edition. USA.

Seibokaite, L., Endriulaitiene, A. (2012). The Role Of Personality Traits, Work Motivation and Organizational Safety Climate In Risky Occupational Performance Of Professional Drivers. *Baltic Journal of Management, 7 (1),*103 – 118.

Selvitopu, A. ve Şahin, H. (2013). Ortaöğretim Öğretmenlerinin Örgütsel Adalet Algıları İle Örgütsel Bağlılıkları Arasındaki İlişki. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD), 14 (2),*171-189.

Serenli, A. (2015). Whistleblowing: İhbarcılık Kurumu ve Korunması. www.isdam.org.tr/img/20150123__1793939472.pdf. Erişim Tarihi: 13.11.2016.

Sezici, E. Ve Kara, H. (2016). İşgücüne Dahil Olmayanların Örgütsel Adalet Beklentilerinin İncelenmesi Üzerine Ampirik Bir Saha Araştırması.*Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(1),* 139-164.

Sezici, E. (2015), Üretkenlik Karşıtı Davranışları Üzerinde Kişilik Özelliklerinin Rolü. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, 14,*1-22.

Shahzad, A., Siddiqui, M.A.ve Zakaria, M. (2014). Linking Organizational Justice with Organization Citizenship Behaviors: Collectivism as Moderator. *Pakistan Journal of Commerce and Social Sciences, 8 (3),* 900-913.

Shi, JQ, Lin, H., Wang, L., Ve Wang, M (2009). Linking The Big Five Personality Constructs To Organizational Justice, *Social Behavior And Personality: An İnternational Journal,* 37(2), 209-222.

Sieber, J.E. (1998). The Psychology Of Whistleblowing. *Science and Engineering Ethics, 4 (1),*7-23.

Seifert, D.L., Sweeney, J.T., Joireman, J. ve Thornton, J.M. (2010). The Influence of Organizational Justice on Accountant Whistleblowing. Accounting*, Organizations and Society, 35,* 707–717.

Seifert, D.L., Stammerjohan, W.W., Rebecca B. Martin, R.B.(2014). Trust, Organizational Justice, and Whistleblowing: A Research Note. *Behavioral Research In Accounting, 26 (1),* 157–168.

Skues, J.L.,Williams, B. ve Wise,L. (2012). The Effects Of Personality Traits, Self-Esteem, Loneliness, And Narcissism on Facebook Use Among University Students. *Computers inHuman Behavior, 28,* 2414–2419.

Smidt, W., Kammermeyer, G. ve Roux, S. (2015). Relations Between The Big Five Personality Traits Of Prospective Early Childhood Pedagogues and Their Beliefs About The Education Of Preschool Children: Evidence From A German Study. *Learning And Individual Differences, 37 (1),* 96–106.

Soric, I.,Penezic, Z. Ve Buric, I. (2013). Big Five Personality Traits, Cognitive Appraisals and Emotion Regulation Strategies as Predictors of Achievement Emotions. *Psychological Topics 22 (2),* 325-349.

Solomon, C. (2003). Transactional Analysis Theory: The Basics*. Transactional Analysis Journal, 33 (1),* 15-22.

Sousa, F.H. ve Vala, J. (2002). Relational Justice in Organizations: The Group-Value Model and Support for Change. *Social Justice Research, Vol. 15, No. 2*, 99-121**.**

Sökmen, A., Bilsel, M. A. ve Erbil, C. (2013). Örgütsel Adaletin Çalışan Motivasyonu ve Performansı Üzerindeki Etkisi: Bankacılık Sektöründe Bir Araştırma. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 15(1),* 43-62.

Stelmokiene, A. ve Endriulaitiene, A. (2015) . Transformational Leadership In Perception Of Subordinates. *Baltic Journal of Management, 10(3),* 331 – 344.

Sığrı, Ü ve Gürbüz, S. (2011). Akademik Başarı ve Kişilik İlişkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Savunma Bilimleri Dergisi, 10 (1),* 30-48.

Sığrı, Ü., Şişman, F.A. ve Gemlik, H.N. (2010). Çalışanların Kişilik Özellikleri İle Müzakerecilik Yetenekleri Arasındaki İlişkinin Analizi: Sigortacılık ve Lojistik Sektörlerinde Bir Araştırma. *International Journal of Economic and Administrative Studies, 3 (5),* 101- 122.

Sims, R.L. ve Keenan, J.P. (1999). A Cross-Cultural Comparison of Managers'Whistleblowing Tendencies. *International Journal of Value-Based Management,12,* 137–151.

Sims, R. L. ve Keenan J.P. (1998). Predictors of External Whistleblowing: Organizational and Intrapersonal Variables. *Journal of Business Ethics, 17,* 411–421.

Şahin, B. ve Taşkaya, S. (2010). Sağlık Çalışanlarının Örgütsel Adalet Algılarını Etkileyen Faktörlerin Yapısal Eşitlik Modeli İle İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık İdaresi Dergisi, 13 (2).*85-114.

Şahin, R. ve Kavas, E.(2016). Örgütsel Adalet İle Örgütsel Bağlılık Arasındaki ulu*Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 7 (4),*119-140.

Seçkin, Z. ve Demirel Y. (2014). Çalışanların Örgütsel Adalet Algıları ile Psikolojik Yıldırma Davranışı (Mobbing) Arasındaki İlişki. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 18 (1),* 329-348.

Şenel, H.G., Demir, İ., Sertelin, Ç., Kılıçaslan, A. ve Köksal, A. (2004). Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki. *Eğitim Araştırmaları. 15 (4),* 99-109.

Şenturan, Ş. (2014). *Örnek Olaylarla Örgütsel Davranış.* Beta Yayınevi. İstanbul.

Şeşen, H. ve Basım, N. (2010). ÇalışanlarınAdalet Algısının Örgütsel Vatandaşlık Davranışlarına Etkisi: İş Tatmininin Aracılık Rolü. *ODTÜ Geliştirme Dergisi, 37*, 171-193.

Şeşen, H. (2011). Adalet Algısının Tükenmişliğe Etkisi: İş Tatminin Aracı Değişken Rolünün Yapısal Eşitlik Modeli İle Testi. *Savunma Bilimleri Dergisi, 9 (2),* 67-90.

Tabak, A., Basım, N., Tatar, İ. ve Çetin, F. (2010). İzlenim Yönetimi Taktiklerinde Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Rolü: Savunma Sanayiinde Bir Araştırma. *Ege Akademik Bakış / Ege Academic Review. 10 (2*) , 539-557.

Tahseen, N. ve Akhtar, M.S. (2015). Effect of Organizational Justice on Faculty Trust in University Education Faculties. *Journal of Research and Reflections in Education, 9 (1)*, 26 -41.

Taş, A. (2010). Öğretmenlerin İş Değerlerinin Örgütsel Adalet Algılarına Etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 27,*211-222.

Taş, F. (2015), Özel ve Kamu Hastanelerinde Çalışan Hemşirelerin İzharcılık (Whistleblowing) Tutumları Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,* Isparta.1-132.

Taşkaya, S. Ve Şahin, B.(2011). Hastane Çalışanlarının Kişisel Özellikleri İle Örgütsel Adalet Algılarının Örgüte Bağlılık Düzeyleri Üzerine Etkisinin Yapısal Eşitlik Modeli İle Değerlendirilmesi. *H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 29 (1),*165-185.

Tatlılıoğlu, K. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Beş Faktör Kişilik Kuramı'na Göre Kişilik Özellikleri Alt Boyutlarının Alt Boyutlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Tarih Okulu Dergisi (TOD),7 (17),* 939-971.

Tavakoli, A. A., Keenan, J.P. ve Crnjak-Karanovic, B.(2003). Culture and Whistleblowing an Empirical Study of Croatian and United States Managers Utilizing Hofstede's Cultural Dimensions. *Journal of Business Ethics, 43 (1/2),* 49-64.

Taylor, E.Z. ve Curtis, M.B.(2013). Whistleblowing in Audit Firms: Organizational Response and Power Distance. *Behavioral Research In Accounting*, *25 (2),* 21–43.

Taymur, İ, Türkçapar, M.H. (2012). Kişilik: Tanımı Sınıflaması ve Değerlendirmesi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry, 4(2),* 154-177.

Tang, J.H., Chen, M.C., Yang, C.Y., Chung, T.Y. ve Lee, Y.A. (2015). Personality Traits, Interpersonal Relationships, Online Social Support, and Facebook Addiction. *Telematics and Informatics 33 (1),* 102-108.

Tatalovic Vorkapic, S. ve Puljic, I (2013). Importance Of Students' Personality Traits For Their Future Work With Preschool Children. *Metodicki Obzori, 8 (2),* 34-46.

Teng, C.C. (2008). The Effects Of Personality Traits and Attitudes On Student Uptake In Hospitality Employment. *International Journal of Hospitality Management, 27,* 76–86.

Teo, H. ve Caspersz, D. (2011). Dissenting Discourse: Exploring Alternatives to the Whistleblowing/Silence Dichotomy. *Journal Business Ethics, 104,* 237–249.

Tekin, Ö.A., Turan, S. N., Özmen, M., Turhan, A.A., Kökçü, A. (2012). Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Örgütsel Çatışma Yönetimi Arasındaki İlişkiler: Ankara'daki Beş Yıldızlı Otel İşletmeleri Üzerine Bir Uygulama. *Journal of Yasar University, 27(7),* 4611 – 4641.

Tekin, Ö. A. (2012), Yabancılaşma ve Beş Faktör Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkiler: Antalya Kemer'deki Beş Yıldızlı Otel İşletmeleri Çalışanları Üzerinde Bir Uygulama, Doktora Tezi, *Akdeniz Üniversitesi Sosyal BilimlerEnstitüsü*, Antalya. 1-189.

Tetik, S. (2012). Kamu İşletmelerinde Çalışanların Örgütsel Adalet Algılarının Bazı Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 4 (1),*239-249.

Ting, M.M. (2008). Whistleblowing. *TheAmericanPoliticalScienceReview, 102 (2),* 249-267.

Thibaut, J. ve Walker, L. (1978). A Theory of Procedure. *California Law Review, 66 (3),* 540-566.

Thoms, P., Moore, K.S. ve Scott, K.S. (1996), The Relationship between Self-Efficacy for Participating in Self-Managed Work Groups and the Big Five Personality Dimensions. *Journal of Organizational Behavior, 17 (4),* 349-362.

Tlaiss, H.A. ve Elamin, A. M. (2014). Exploring Organizational Trust and OrganizationalJustice Among Junior and Middle Managers In Saudi Arabia: Trust In Immediate Supervisor As A Mediator. *Journal of Management Development,, 34 (9),*1042-1060.

Travıs Burns, W.R. ve Dipaola, M.F. (2013). A Study of Organizational Justice, Organizational Citizenship Behavior, and Student Achievement in High Schools. *American Secondary Education 42(1)*, 4-23**.**

Tommasel, A., Corbellini, A., Godoy, D. ve Schiaffino, S. (2015). Exploring The Role Of Personality Traits In Followee Recommendation. *Online Information Review, 39 (6),* 812 – 830.

Topakkaya A. (2008). Adalet Kavramı Bağlamında Aristoteles-Platon Karşılaştırması, *Süleyman Demirel Üniversitesi Felsefe Bölümü Dergisi,6*, 27-49. www.flsfdergisi.com/sayi6/27-46.pdf.

Topcu, M.K. (2015). Çalışanların Kişilik Özelliklerinin Örgütsel Özdeşleme ve İşten Ayrılma Niyeti Üzerine Etkisinde Psikolojik Sözleşme Algısının Rolü. Kara Harp Okulu. Doktora Tezi. *Savunma Bilimleri Entitüsü.* Ankara.

Tokat, B., Kara, H. ve Karaa, M.Y. (2013). A- B Tipi Kişilik Özelliklerine Sahip İşgörenlerin Olası Bir Örgütsel Değişime Yatkınlıklarının Araştırılması. *Turkish Studies-International P PeriodicalFortheLanguages, Literature and History of Turkishor Turkic*, 8 (8), 1973-1988.

Tokgöz, N.(2011).Örgütsel Sinizm, Örgütsel Destek ve Örgütsel Adalet İlişkisi: Elektrik Dağıtım İşletmesi Çalışanları Örneği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 6(2),* 363387.

Tommasel, A., Corbellini, A., Godoy,D. ve Schiaffino,S (2015). Exploring The Role Of Personality Traits In Followee Recommendation. *Online Information Review, 39 (6),* 812-830.

Totawar, A.K. ve Nambudiri, R. (2014). How Does Organizational Justice Influence Job Satisfaction and Organizational Commitment? Explaining with Psychological Capital. *Vikalpa, 39 (2),* 83-98.

Töremen, F. ve Tan, Ç. (2010). Eğitim Örgütlerinde Adalet: Kavramsal Bir Çözümleme. Dicle *Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 14,* 58-70.

Trevino, L.K. ve Weaver, G.R. (2001). Organizational Justice and Ettics Program "Follow-Through": Influences On Employees' Harmful and Helpful Behavior. *Business Ethics Quarterly, 11 (4)*, 651-671.

Turgut, T. ve Kalafatoğlu, Y. (2016). İşe Yabancılaşma ve Örgütsel Adalet. *İş Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 18 (1*), 23-46.

Tutar, H. (2007). Erzurum'da Devlet ve Özel Hastanelerde Çalışan Sağlık Personelini İşlem Adaleti, İş Tatmini ve Duygusal Bağlılık Durumlarının İncelenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Fakültesi,* 12 (3),97-120.

Tsahuridu, E. ve Vandekerckhove, W. (2008). Organisational Whistleblowing Policies: Making Employees Responsible or Liable. *Journal of Business Ethics, 82,* 107–118.

Triandis, H.C. ve Suh, E.M. (2002). Cultural Influences On Personality. *Annual Reviews Of Psychol, 53,* 133–60.

Tsahuridu, E.E. ve Wim Vandekerckhove, W. (2008). Organisational Whistleblowing Policies: Making Employees Responsible or Liable?.*Journal of Business Ethics, 82,* 107–118.

Tyler, T. R. 1989. The Psychology Of Procedural Justice: A Test Of The Group-Value Model. Journal of Personality and Social Psychology. 57: 830–838 akt. Konovsky, M.A. (2000). Understanding Procedural Justice and Its Impact on Business Organizations. *Journal of Management, 26 (3)*, 489–511.

Tziner, A. ve Sharon, G. (2014). Organizational Citizenship Behavior, Organizational Justice, Job Stress, and Workfamily Conflict: Examination of Their Interrelationships With Respondents From a Non-Western Culture. *Journal of Work and Organizational Psychology, 30,* 35-42.

Tzinera, A., Feleab, M. ve Vasiliub, C. (2015). Relating Ethical Climate, Organizational Justice Perceptions, and Leader-member Exchange (LMX) in Romanian Organizations. *Journal of Work and Organizational Psychology, 31,* 51-57.

Uğurlu, C.T. ve Üstüner, M. (2011).Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılık Düzeylerine Yöneticilerinin Etik Liderlik ve Örgütsel Adalet Davranışlarının Etkisi. Hacettepe *Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 41*, 434-448.

Ulukapı, H. ve Bedük, A. (2014). Örgütsel Adaletin İşgörenlerin Örgütsel Bağlılık Düzeylerine Etkisi: Konya'da Bir Araştırma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 7 (31),* 771-778.

Uluköy, M. (2014). Sağlık Çalışanlarının Örgütsel Adalet Algısı İle Tükenmişlik Duyguları Arasındaki İlişki: Bir Uygulama. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 39,* 213-226.

Uymaz, A.O. (2014). Prosocial Organizational Behavior: Is it a Personal Trait or an Organizational One? *European Journal of Business and Management, 6 (2),* 124-129.

Ünlü, Y., Hamedoğlu, M.A. ve Yaman, E. (2015). Öğretmenlerin Örgütsel Adalet Algılar ve Örgütsel Sessizlik Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Sakarya University Journal Of Education, 5 82),* 140-157.

Vakola, M., Tsaousis, I. ve Nikolaou, I. (2004). The Role Of Emotional Intelligence And Personality Variables On Attitudes Toward Organisational Change. *Journal of Managerial Psychology, 19 (2),* 88 – 110.

Vandekerckhove, W. ve Tsahuridu, E.E. (2010). Risky Rescues and the Duty to Blow the Whistle. *Journal of Business Ethics, 97 (3),* 365-380.

Vandekerckhove, W. ve Lewis, D.(2012). The Content of Whistleblowing Procedures: A Critical Review Of Recent Official Guidelines. *Joournal Business Ethics, 108,* 253–264.

Vazsonyi, A.T., Ksinan,A., Mikuška,J. Gabriela Jiskrova, G. (2015). The Big Five And Adolescent Adjustment: An Empirical Test Across Six Cultures. *Personality and Individual Differences, 83,* 234–244.

Vedel, A. (2014). The Big Five and Tertiary Academic Performance: A Systematic Review And Meta-Analysis. *Personality and Individual Differences, 71,* 66–76

Vermeren, P.(2006). The Undesired Popularity of Typologies and Other 'Jung'. Series: Myths and Hypes In I/ O Psychology. 1-28.

Verónica Benet-Martínez, V.B. ve Oishi, S. (2006). O.P. John, R.W. Robins, & L.A. Pervin (Editors). *Culture and Personality*. Handbook of Personality: Theory and Research. Gilford Press. Date: December 10, 2006.

Viinikainen, J. ve Kokko, K. (2012). Personality Traits and Unemployment: Evidence From Longitudinal Data. *Journal of Economic Psychology 33*, 1204–1222.

Virga, D., Curşeu, P.L., Maricutoiu, L., Sava, F.A., Macsinga, I. ve Magurean, S. (2014). Personality, Relationship Conflict, and Teamwork-Related Mental Models. Journals.plos.org/plosone/article. 9 (11), Erişim Tarihi: 18.12.2015.

Viswesvaran, C. Ve Ones, D.S.Examining The Construct Of Organizational Justice: A Meta-Analytic Evaluation of Relations with Work Attitudes and Behaviors. *Journal of Business Ethics, 38,* 193-203.

Vitterso, J. (2001). Personality Traits and Subjective Well- Being Emotional Stability, Not Extraversion, Is Probably The Important Pretictor. *Personality And Individual Differances, 31,* 903-914.

Wahl-Jorgensen, K. ve Hunt, J. (2012). Journalism, Accountability andThe Possibilities For StructuralCritique: A Case Study OfCoverage Of Whistleblowing. *Journalism 13(4)*, 399– 416.

Wayne, J.H.,Musisca, N. ve Fleeso, W. (2004). Considering The Role of Personality In The Work–Family Experience: Relationships Of The Big Five To Work–Family Conflict and Facilitation. *Journal of Vocational Behavior, 64*, 108–130.

Waytz, A., Dungan, J. ve Liane Young, L. (2013). The Whistleblower's Dilemma and The Fairness–Loyalty Tradeoff. *Journal of Experimental Social Psychology, 49,* 1027–1033.

Weng, L.C. ve Chang, W.C. (2015). Does Impression Management Really Help? A Multilevel Testing Of tThe Mediation Role Of Impression Management Between Personality Traits And Leader – Member Exchang. *Asia Pacific Management Review, 20*, 2-10.

Wilkes, L.M., Peter, K., Weaver, R., Jackson, D. (2011), Nurses Involved In Whistleblowing Incidents: Sequelae For Their Families.*Collegian, 18,* 101-106.

Wolff, H.G. ve Kim, S. (2012). The Relationship Between Networking Behaviors and The Big Five Personality Dimensions. *Career Development International, 17 (1),* 43 – 66.

Yang, C.L. ve Hwang, M. , (2014). Personality Traits and Simultaneous Reciprocal Influences Between Job Performance and Job Satisfaction. *Chinese Management Studies, 8 (1),* 6–26.

Yaman, M., Bayrakçı, M. Ve Yaman, Ç. (2002). Stres Kaynakları ile Yöneticilerin Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki. *Eurasian Journal of Educational Research,3(9),* 141-155.

Yavuz, E. (2010). Kamu ve Özel Sektör Çalışanlarının Örgütsel Adalet Algılamaları Üzerine Bir Karşılaştırma. *Doğuş ÜniversitesiDergisi. 11(2)*, 302-312.

Yazıcıoğlu, İ. ve Topaloğlu, I.G. (2009). Örgütsel Adalet ve Bağlılık İlişkisi: Konaklama İşletmelerinde Bir Uygulama. *İşletme Araştırmaları Dergisi, 1 (1)*, 3-16.

Yelboğa, A. (2012). Örgütsel Adalet ile İş Doyumu İlişkisi: Ampirik Bir Çalışma. *Ege Akademik Bakış, 12 (2),* 171- 182.

Yelboğa, A. (2006). Kişilik Özellikleri ve İş Performansı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 8 (2),* 196-217.

Yeniçeri, Ö., Demirel, Y. ve Seçkin, Z. (2009). Örgütsel Adalet ile Duygusal Tükenmişlik Arasındaki İlişki: İmalat Sanayi Çalışanları Üzerine Bir Araştırma. *KMU İİBF Dergisi,* 11 (16), 83-99.

Yeşil, S. ve Dereli, S.F. (2012) Örgütsel Adalet ve İş Tatmini Üzerine Bir Alan Çalışması. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2 (1)*, 105-122.

Yıldırım, F. (2007). İş Doyumu İle Örgütsel Adalet İlişkisi. Ankara Ünversitesi Siyasal Bilgier Fakültesi Dergisi, 62 (1), 253-277.

Yıldırım, F (2002). Çalışma Yaşamında Örgüte Bağlılık ve Örgütsel Adalet İlişkisi. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Doktora Tezi, Ankara. 1-185.

Yıldırım, M.C., Ekinci, A. ve Öter, Ö.M. (2012). Eğitim Müfettiş Yardımcılarının Örgütsel Adalet Algılarının Mesleki Tükenmişlik Düzeylerine Etkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 45 (1)*, 327-345.

Yıldız, S. (2014). Örgütsel Adaletin Örgütsel Vatandaşlık Davranışına Etkisinde İş Tatminin Aracı Rolü. *Ege Akademik Bakış, 14 (2),* 199-210.

Yıldız, G. ve Özsoy, E. (2013) Çalışanların Kişilik Özelliğine Göre İş Doyumu Farklılaşır Mı?. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 5 (1),* 268-278.

Yıldız, S., Taştan Boz, İ. ve Yıldırım, B.F. (2012). Kişilik Tipi İle Olumlu Sosyal Davranış Arasındaki İlişki: Marmara Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 26 (1),*215- 233.

Yılmaz, N. (2015), Kadın Girişimciliğinde Yönetsel Etik Değerler ve İfşa (Whistleblowing): Mersin İlinde Uygulamalı Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, *Mersin Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü,* Mersin, 1-212.

Yiğit, R. ve Deniz, M. E. (2012). Polislerin İletişim Becerilerinin Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Empatik Eğilimlerine Göre İncelenmesi. *Polis Bilimleri Dergisi, 14 (3)*, 67- 84.

Yolaç, S. (2009). Politik Davranış ve Örgütsel Adalet Arasındaki İlişkinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *ÖNERİ: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Hakemli Dergisi, 8,* 157-166.

Yüksekbilgili, Z. ve Hatipoğlu, Z.(2015). Kuşaklara Göre Örgütsel Adalet Algısı. *Gaziantep University Journal of Social Sciences, 14 (2),*403- 412.

Yüksekbilgili, Z., Çöpoğlu, M. ve Gür, O. (2015). Örgütsel Adalet: Bir Büyükşehir Belediyesinde Araştırma. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 14 (55),* 45-53.

Yürür, Ş. (2008). Örgütsel Adalet İle İş Tatmini ve Çalışanların Bireysel Özellikleri Arasındaki İlişkilerin Analizine Yönelik Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, .13 (2),* 295-312.

Yürür, Ş. Ve Demir, K. (2011), Örgütsel Adalet ve Psikolojik Güçlendirme: Karşılıklı Etkileri Üzerine Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16 (3),*311-335.

Yürür, Ş., Nart, S. ve Yazıcı, N.(2015), "Örgütsel Adalet Algısı Olumsuz Durumları İfşa Etme (Whistleblowing) Konusunda Çalışanları Cesaretlendirir Mi?", Kamu Çalışanları Üzerine Bir Araştırma, *3. Örgütsel Davranış Kongresi Bildiri Kitabı.* 727-732. Tokat.

Yürür, Ş. Ve Nart, S. (2016). Örgütsel Adalet Algısı Kamu Çalışanlarının İhbar Etme Niyetinin Belirleyicisi midir?.*Amme İdaresi Dergisi, 49 (3),*117-148.

Zenobia Niculita, Z. (2013). Personality Traits that Foster Ambulance Workers' Professional Performance. *Procedia - Social and Behavioral Sciences, 78*, 385 – 389.

Zhang, L. (2013), Psychosocial Development And The Big Five Personality Traits Among Chinese University Student. *Learning and Individual Differences, 23,* 163–167.

Zhang, J., Chiu, R., ve Wei , L. (2009). Decision-Making Process of Internal Whistleblowing Behavior in China: Empirical Evidenceand. *Journal of Business Ethics, 88 (1),* 25-41.

Zhao, J., Chen, L. (2008). Individualism, Collectivism, Selected Personality Traits, and Psychological Contract In Employment: A Comparative Study. *Management Research News, 31 (4),* 289 – 304.

Ziegler,M., Bensch, D., Maab, U., Schult, V., Vogel, M. ve Bühner, M. (2014). Big Five Facets As Predictor Of Job Training Performance: The Role Of Specific Job Demands. *Learning and Individual Differences, 29*, 1–7.

Zorlu, K. (2013). Örgütsel Adalet ve Güven Arasındaki İlişkiler Kullanılarak Yapay Sinir Ağları Ve Çoklu Doğrusal Regresyon Yöntemlerinin Karşılaştırılması. *International Journal of Economic and Administrative Studies, 5 (10),* 135-154.

ÖRGÜTSEL UYUMSUZLUKLA BAŞA ÇIKMADA YENİ BİR YAKLAŞIM:
ALGILANAN KONTROL MEKANİZMALARI

Selcen KILIÇASLAN GÖKOĞLU
Yasemin ARBAK

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-04-2

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Eylül 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
İŞ YAŞAMINDA UYUM

1.1. FARKLI SEVİYELERDE UYUM 11
1.1.1. Kişi-Amir Uyumu 14
1.1.2. Kişi-Grup Uyumu 16
1.1.3. Kişi-İş Uyumu 16
1.1.3.1 İhtiyaç-Arz Uyumu ve Talep-Yetenek Uyumu 17
1.1.4. Kişi-Örgüt Uyumu 17
1.1.5. Kişi-Meslek Uyumu 18
1.1.6. Kişi-Çevre Uyumu 19
1.2. UYUM TÜRLERİ 19
1.2.1. Bütünleyici ve Tamamlayıcı Uyum 20
1.2.2. Gerçek ve Algılanan Uyum (Öznel ve Nesnel Uyum) 22
1.3. UYUM TEORİLERİ 23
1.3.1. Lewin'in Alan Teorisi 23
1.3.2. Holland'ın Meslek Seçimi Teorisi 24
1.3.3. Dawis ve Lofquist'in İşe Uyum (Uyarlanma) Teorisi 25
1.3.4. Chatman'ın Kişi-Örgüt Uyumu Modeli 27
1.3.5. Schneider'ın Çekim-Seçim-Ayrılma (ÇSA) Modeli 28
1.4. SOSYALLEŞME 32
1.4.1. Sosyalleşme Taktikleri Modeli 34
1.4.2. Belirsizliği Azaltma Teorisi 35
1.4.3. Sosyal Biliş Teorisi 36
1.4.4. Biliş ve Anlamlandırma Teorisi 37
1.4.5. Kültürleşme Teorisi 40
1.5. İŞE YERLEŞİKLİK 41
1.6. İŞ YAŞAMINDA UYUMSUZLUK 43

İKİNCİ BÖLÜM
ALGILANAN KONTROL

2.1. OBJEKTİF KONTROL VE SÜBJEKTİF KONTROL 59
2.2. BİRİNCİL KONTROL VE İKİNCİL KONTROL 59
2.3. TAHMİNLEYİCİ KONTROL 62
2.4. TEMSİLİ KONTROL 63
2.5. YORUMLAMACI KONTROL 64
2.6. HAYALİ KONTROL 65

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ÖRGÜTSEL UYUMSUZLUK-ALGILANAN KONTROL İLİŞKİSİ

3.1. TEORİK ÇERÇEVE 75
3.1.1. Uyumsuzluk ve Tahminleyici Kontrol 78
3.1.2. Uyumsuzluk ve Temsili Kontrol 80
3.1.3. Uyumsuzluk ve Yorumlamacı Kontrol 82
3.1.4. Uyumsuzluk ve Hayali Kontrol 83
3.2. TARTIŞMA 85

SONUÇ 91

KAYNAKÇA 95

KAYNAKÇA

Abramson, L. Y., Seligman, M. E. ve Teasdale, J. D. (1978). Learned Helplessness in Humans: Critique and Reformulation. *Journal of Abnormal Psychology*, *87*(1): 49– 74.

Academy of Management, (1989). *Academy of Management Review, 14*(3).

Allen, D. G. (2006). Do Organizational Socialization Tactics Influence Newcomer Embeddedness and Turnover? *Journal of Management, 32*(2): 237–256.

Arthur, W., Bell, S. T., Villado, A. J. ve Doverspike, D. (2006). The Use of Person- Organization Fit in Employment Decision Making: An Assessment of its Criterion- Related Validity. *Journal of Applied Psychology, 91*(4): 786–801.

Asch, S. E. (1956). Studies of Independence and Conformity: I. A Minority of One Against a Unanimous Majorit1. *Psychological Monographs General and Applied*, 70: 1–70.

Ashforth, B. E., Sluss, D. M. ve Saks, A. M. (2007). Socialization Tactics, Proactive Behavior, and Newcomer Learning: Integrating Socialization Models. *Journal of Vocational Behavior, 70*(3): 447–462.

Aycan, Z. (2001). Human Resource Management in Turkey. *International Journal of Manpower*, 22(3): 252–260.

Arbak, Y. (1998). *Çekim Sürecinde Kişi-Kültür Uyumu Boyutları*. (Yayınlanmamış Doçentlik Çalışması), Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Bandura, A. (1977). Self-Efficacy Toward a Unifying Theory of Behavioral Change. *Psychological Review, 84*(2): 191–215.

Bandura, A. (1989). Regulation of Cognitive Processes Through Perceived Self- Efficacy. *Developmental Psychology*, 25: 729–735.

Bandura, A. (1991). Human Agency: The Rhetoric and the Reality. *American Psychologist, 46*(2): 157–162.

Bandura, A. ve Locke, E. (2003). Negative Self-Efficacy and Goal Effects Revisited. *Journal of Applied Psychology, 88*(1): 87–99.

Barrett, B. (2009). Virtual Fit or Misfit: Creating Strategies for Recruiting and Hiring. *3rd Global e-Conference on Fit*, (November): 1-4.

Bauer, T. N., Bodner, T., Erdogan, B., Truxillo, D. M. ve Tucker, J. S. (2007). Newcomer Adjustment During Organizational Socialization: A Meta-Analytic Review of Antecedents, Outcomes, and Methods. *Journal of Applied Psychology, 92*(3): 707–721.

Berry, J. W. (1997). Immigration, Acculturation, and Adaptation. *Applied Psychology: An International Review. 46*(1): 5–34.

Bertrand, R. M. ve Lachman, M. E. (2003). Personality Development in Adulthood and Old Age. R. M. Lerner, M. A. Easterbrooks ve J. Mistry (Der.), *Handbook of Psychology - Volume 6 Developmental Psychology*, 463–485. New Jersey: John Wiley Sons.

Billsberry, J. (2007a). Attracting for Values: An Empirical Study of ASA's Attraction Proposition. *Journal of Managerial Psychology, 22*(2): 132–149.

Billsberry, J. (2007b). A Short Case Study on Misfit. *1st Global e-Conference on Fit,* (November): 1–2.

Billsberry, J. (2008). Broad Sketches on Misfit as an Organisational Psychopathology. *2nd Global e-Conference on Fit,* (November): 1–5.

Black, J., Gregersen, H. ve Mendenhall, M. (1992). Toward a Theoretical Framework of Repatriation Adjustment. *Journal of International Business Studies, 23*(4): 737–760.

Bowers, K. S. (1973). Situationism in Psychology: An Analysis and A Critique. *Psychological Review*, 80: 307–336.

Bretz, R. D. ve Judge, T. A. (1994). Person-Organization Fit and the Theory of Work Adjustment: Implications for Satisfaction, Tenure, and Career Success. *Journal of Vocational Behavior, 44*(1): 32–54.

Brockner, J., ve Spreitzer, G. (2004). Perceived Control As An Antidote To The Negative Effects Of Layoffs On Survivors' Organizational Commitment And Job Performance. *Administrative Science Quarterly*, 49(1): 76–100.

Burger, J. M. (1989). Negative Reactions To Increases in Perceived Personal Control. *Journal of Personality and Social Psychology*, 56: 246–256.

Cable, D. M. ve Parsons, C. K. (2001). Socialization Tactics and Person- Organization Fit. *Personnel Psychology, 54*(1): 1–23.

Caplan, R. (1987). Person-Environment Fit Theory and Organizations: Commensurate Dimensions, Time Perspectives, and Mechanisms. *Journal of Vocational Behavior, 31*(3): 248–267.

Chatman, J. A. (1989). Improving Interactional Organizational Research: A Model of Person-Organization Fit. *Academy of Management Review, 14*(3): 333-349.

Chatman, J. A., Wong, E. M. ve Joyce, C. (2008). When Do People Make the Place? D. B. Smith (Der.), *The People Make the Place: Dynamic Linkages Between Individuals and Organizations:* 63–86. New York: Taylor Francis.

Colbert, A.E. (2004), *Understanding The Effects of Transformational Leadership: The Mediating Role of Leader-Follower Congruence*, (Yayınlanmamış doktora tezi), University of Iowa, Ams, IA.

Coldwell, D. A. (2008). Fit, Misfit and Supra-Fit in Corporate Social Performance: Towards a Theoretical Model of Corporate Reputation. *2nd Global e-Conference on Fit,* (November): 1–6.

Cooper-Thomas, H., Anderson, N. ve Cash, M. (2012). Investigating Organizational Socialization: A Fresh Look at Newcomer Adjustment Strategies. *Personnel Review, 41*(1): 41–55.

Cooper-Thomas, H. D., Van Vianen, A. E. ve Anderson, N. (2004). Changes in Person-Organization Fit: The Impact of Socialization Tactics on Perceived and Actual P-O Fit. *European Journal of Work and Organizational Psychology, 13*(1): 52–78.

Cooper-Thomas, H. ve Wright, S. (2013). Person-Environment Misfit: The Neglected Role of Social Context. *Journal of Managerial Psychology, 28*(1): 21–37.

Dawis, R. V. (2002). Person-Environment-Correspondence Theory. S. D. Brown (Ed.), *Career Choice and Development*: 427–464. San Francisco: Jossey-Bass.

Dawis, R. V. ve Lofquist, L. H. (1984a). *A Psychological Theory of Work Adjustment: An Individual-Differences Model and Its Applications*. Minneapolis: University of Minnesota Press.

Dawis, R. V, Lofquist, L. H. ve Weiss, D. J. (1984b). *Theory of Work Adjustment (A Revision)*. Minneapolis: University of Minnesota Press.

DeCharms, R., (1968). *Personal Causation*. New York: Academic Press

Devloo, T., Anseel, F. ve Beuckelaer, A. (2010). Do Managers Use Feedback Seeking as a Strategy to Regulate Demands–Abilities Misfit? The Moderating Role of Implicit Person Theory. *Journal of Business and Psychology, 26*(4): 453–465.

Dimaggio, P. J. (1995). Comments on "What Theory is Not". *Administrative Science Quarterly, 40*(3): 391-397.

Edwards, J. A. ve Billsberry, J. (2010). Testing a Multidimensional Theory of Person- Environment Fit. *Journal of Managerial Issues, 22*(4): 476-493.

Edwards, J. R. (2008). Person – Environment Fit in Organizations: An Assessment of Theoretical Progress. *Academy of Management Annals, 2*(1): 167–230.

Edwards, J. R. (1994). The Study of Congruence in Organizational Behavior Research: Critique and a Proposed Alternative. *Organizational Behavior and Human Decision Processes, 58*(1): 51–100.

Edwards, J. R. (1996). An Examination of Competing Versions of the Person- Environment Fit Approach to Stress. *Academy of Management Journal, 39*(2): 292– 339.

Edwards, J. R. (2001). Ten Difference Score Myths. *Organizational Research Methods, 4*(3): 265–287.

Edwards, J. R., ve Harrison, R. Van. (1993). Job Demands and Worker Health - 3- Dimensional Reexamination of the Relationship between Person-Environment Fit and Strain. *Journal of Applied Psychology*, 78(4): 628–648.

Eisenberger, R., Karagonlar, G., Stinglhamber, F., Neves, P., Becker, T. E., Gonzalez-Morales, M. G. ve Steiger-Mueller, M. (2010). Leader-Member Exchange and Affective Organizational Commitment: The Contribution of Supervisor's Organizational Embodiment. *Journal of Applied Psychology, 95*(6): 1085–1103.

Farabee, A. M. (2011). *Person-Organization Fit as a Barrier to Employee Creativity.* Saint Louis: University of Missouri Press.

Feldman, D. (1981). The Multiple Socialization of Organization Members. *Academy of Management Review*, 6(2): 309–318.

French, J. R., Caplan, R. D. ve Harrison, R. V. (1982). *The Mechanisms of Job Stress and Strain*. London: Wiley.

Freud, A. (1960). *The Ego and The Mechanisms of Defence*. New York: International University Press

Furnham, A., (1992). *Personality at Work: The Role of Individual Differences in The Workplace*. London: Routledge.

Furnham, A. (2001). Vocational preference and P-O fit: Reflections on Holland's Theory of Vocational Choice. *Applied Psychology: An International Review, 50(1)*: 5- 29.

Gould, S. J. (1999). A Critique of Heckhausen and Schulz's (1995) Life-Span Theory of Control from a Cross-Cultural Perspective. *Psychological Review, 106*(3): 597– 604.

Gruman, J., Saks, A. ve Zweig, D. (2006). Organizational Socialization Tactics and Newcomer Proactive Behaviors: An Integrative Study. *Journal of Vocational Behavior, 69*(1): 90–104.

Hackman, J. R. ve Oldham, G. R. (1976). Motivation Through the Design of Work: Test of a Theory. *Organizational Behavior and Human Performance, 16*(2): 250– 279.

Haidt, J. ve Rodin, J. (1999). Control and Efficacy as Interdisciplinary Bridges. *Review of General Psychology, 3*(4): 317–337.

Heckhausen, J. ve Schulz, R. (1995). A Life-Span Theory of Control. *Psychological Review, 102*(2): 284–304.

Heckhausen, J. ve Schulz, R. (1999). The Primacy of Primary Control is a Human Universal: A Reply to Gould's (1999) Critique of the Life-Span Theory of Control. *Psychological Review, 106*(3): 605–609.

Hoffman, B. ve Woehr, D. (2006). A Quantitative Review of the Relationship between Person–Organization Fit and Behavioral Outcomes. *Journal of Vocational Behavior, 68*(3): 389–399.

Hofstede, G. (1980). *Culture's consequences: International differences in work- related values.* Beverly Hills, CA: Sage.

Holland, J. L. (1959). A Theory of Vocational Choice. *Journal of Counseling Psychology*, 6: 35–45.

Holland, J. L. (1997) *Making Vocational Choices: A Theory of Vocational Personalities and Work Environments.* Lutz, FL: Psychological Assessment Resources.

Holmes, T. H. ve Rahe, R. H. (1967). The Social Readjustment Rating Scale. *Journal of Psychosomatic Research, 11*(2): 213–218.

Holtom, B. C., Mitchell, T. R. ve Lee, T. W. (2006). Increasing Human and Social Capital by Applying Job Embeddedness Theory. *Organizational Dynamics, 35*(4): 316–331.

Hom, P. W., Tsui, A. S., Wu, J. B., Lee, T. W., Zhang, A. Y., Fu, P. P. ve Li, L. (2009). Explaining Employment Relationships with Social Exchange and Job Embeddedness. *Journal of Applied Psychology, 94*(2): 277–97.

Hunt, D. E. (1975). Person-Environment Interaction: A Challenge Found Wanting Before It was Tried. *Review of Educational Research*, 45: 209–230.

Jansen, K. J. ve Kristof-Brown, A. (2006). Toward a Multidimensional Theory of Person Environment Fit. *Journal of Managerial Issues, 18(2)*: 193–212.

Jansen, K. J. ve Kristof-Brown, A. (2005). Marching to the Beat of a Different Drummer: Examining the Impact of Pacing Congruence. *Organizational Behavior and Human Decision Processes, 97*(2): 93–105.

Jansen, K. J. ve Shipp, A. J. (2013) A Review and Agenda for Incorporating Time in Fit Research, A. L. Kristof-Brown ve J. Billsberry, (Der.) *Organizational Fit: Key Issues and New Directions*, John Wiley Son, Chichester.

Jones, G. R. (1986). Socialization Tactics, Self-Efficacy, and Newcomers' Adjustments to Organizations. *Academy of Management Journal*, 29: 262–279.

Jordan, M., Herriot, P. ve Chalmers, C. (1991). Testing Schneider's ASA Theory. *Applied Psychology*: *An International Review, 40*(1): 47–53.

Judge, T. ve Ferris, G. (1992). The Elusive Criterion of Fit in Human Resources Staffing Decisions. *Human Resource Planning, 15*(4): 47-67.

Krishnan VR. (2002). Transformational Leadership and Value System Congruence. *International Journal of Value-Based Management*, 15(1): 19–33

Kristof, A. L. (1996). Person-Organization Fit: An Integrative Review of its Conceptualizations, Measurement, and Implications. *Personnel Psychology, 49*(1): 1–49.

Kristof-Brown, A.L. (2007). Applications of PE Fit: A White Paper for Discussion. *1st Global e-Conference on Fit,* (November): 1–5.

Kristof-Brown, A. L. ve Billsberry, J. (2013). *Organizational Fit: Key Issues and New Directions*. Hoboken, New Jersey: Wiley-Blackwell.

Kristof-Brown, A. L., Zimmerman, R. D. ve Johnson, E. C. (2005). Consequences of Individuals' Fit at Work: A Meta-Analysis of Person-Job, Person-Organization, Person-Group, and Person-Supervisor Fit. *Personnel Psychology, 58*(2): 281–342.

Koçel, T. (2001). *İşletme Yöneticiliği*. (9. Bas.) İstanbul: Beta Yayınları.

Kuenzi, M. ve Schminke, M. (2009). Assembling Fragments Into a Lens: A Review, Critique, and Proposed Research Agenda for the Organizational Work Climate Literature. *Journal of Management, 35*(3): 634–717.

Langer, E. J., ve Rodin, J. (1976). The Effects of Choice and Enhanced Personal Responsibility for The Aged: A Field Experiment in An Institutional Setting. *Journal of Personality and Social Psychology*, 34: 191-198.

Lawton, M. P. (1982). Competence, Environmental Press, and The Adaptation of Older People. M. P. Lawton, P. G. Windley ve T. O. Byerts (Der.), *Aging and The Environment: Theoretical Approaches,* 33–59. New York: Springer.

Lazarus, R. S., ve Folkman, S. (1984). *Stress, Appraisal, And Coping*. New York: Springer.

Lee, Y. ve Ramaswami, A. (2013). Fitting Person-Environment Fit Theories into a National Cultural Context. A L Kristof-Brown ve J. Billsberry (Der.), *Organizational Fit: Key Issues and New Directions*, 222–240. West-Sussex: John Wiley Sons.

Lee, Y. ve Ramaswami, A. (2009). Fitting Person-Environment Fit Theories into the Cultural Contexts: Stimulating Field Expansion by Looking at the ASA Process through a Cultural Lens: 1–8. *3. Global e-Conference on Fit*.

Lee, Y., Reiche, B. S. ve Song, D. (2010). How Do Newcomers Fit in? The Dynamics between Person-Environment Fit and Social Capital across Cultures. *International Journal of Cross Cultural Management, 10*(2): 153–174.

Lewin, K. (1935). *A Dynamic Theory of Personality*. New York: McGraw-Hill. Lewin, K. (1936). *Principles of Topological Psychology*. New York: McGraw-Hill.

Liebkind, K. (2001). Acculturation. R. Brown ve S. Gaertner (Ed.), *Blackwell Handbook of Social Psychology: Intergroup Processes*. 386–406. Oxford: Blackwell.

Livingstone, L., Nelson, D. ve Barr, S. H. (1997). Person-Environment Fit and Creativity: An Examination of Supply-Value and Demand-Ability Versions of Fit. *Journal of Management, 23*(2): 119–146.

Louis, M. R. (1980). Surprise And Sense Making: What Newcomers Experience İn Entering Unfamiliar Organizational Settings. *Administrative Science Quarterly*, 25(2): 226–251.

Lord, R. G., Diefendorff, J. M., Schmidt, A. M. ve Hall, R. J. (2010). Self-Regulation at Work. *Annual Review of Psychology, 61:* 543–68.

Lyubomirsky, S., ve Ross, L. (1997). Hedonic Consequences Of Social Comparison: A Contrast Of Happy And Unhappy People. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73: 1141–1157.

March, J. G. ve Simon, H. A. (1958). *Organizations.* New York: John Wiley Sons.

Mast, M. S. ve Bangerter, A. (2011). How Accurate are Recruiters' First Impressions of Applicants in Employment Interviews? *International Journal of Selection and Assessment, 19*(2): 198-208.

Milgram, S. (1963). Behavorial Study of Obedience. *Journal of Abnormal Psychology*, 67(4): 371-378.

Mitchell, T. R., Holtom, B. C., Lee, T. W., Sablynski, C. J. ve Erez, M. (2001). Why People Stay: Using Job Embeddedness To Predict Voluntary Turnover. *Academy of Management Journal, 44*(6): 1102–1121.

Moos, R. H. (1987). Person-Environment Congruence in Work, School, and Health Care Settings. *Journal of Vocational Behavior, 32*: 231–247.

Morling, B., ve Evered, S. (2006). Secondary Control Reviewed And Defined. *Psychological Bulletin*, 132(2): 269–96.

Morling, B., ve Evered, S. (2007). The Construct Formerly Known As Secondary Control: Reply To Skinner (2007). *Psychological Bulletin*, 133(6): 917–919.

Muchinsky, P. M. ve Monahan, C. J. (1987). What is Person-Environment Congruence? Supplementary versus Complementary Models of Fit. *Journal of Vocational Behavior, 31*: 268–277.

Nelson, P. ve Billsberry, J. (2008). The ASA Framework as Rhetoric. *2. Global e- Conference on Fit*, (November): 19–24.

Newman, A., Thanacoody, R. ve Hui, W. (2012). The Effects of Perceived Organizational Support, Perceived Supervisor Support and Intra-Organizational Network Resources on Turnover Intentions: A Study of Chinese Employees in Multinational Enterprises. *Personnel Review, 41*(1): 56–72.

Niessen, C., Swarowsky, C., ve Leiz, M. (2010). Age And Adaptation To Changes İn The Workplace. *Journal of Managerial Psychology*, 25(4): 356–383.

O'Reilly, C., Chatman, J. ve Caldwell, D. (1991). People and Organizational Culture: A Profile Comparison Approach to Assessing Person-Organization Fit. *Academy of Management Journal, 34*(3): 487–516.

Ostroff, C. ve Kozlowski, S. W. (1992). Organizational Socialization as a Learning Process: The Role of Information Acquisition. *Personnel Psychology, 45*(4): 849– 874.

Piasentin, K. A. ve Chapman, D. S. (2006). Subjective Person–Organization Fit: Bridging the Gap between Conceptualization and Measurement. *Journal of Vocational Behavior, 69*(2): 202–221.

Pichler, S., Varma, A. ve Bruce, T. (2010). Heterosexism in Employment Decisions: The Role of Job Misfit. *Journal of Applied Social Psychology, 40*(10): 2527–2555.

Ptacek, J. T., Smith, R. E. ve Zanas, J. (1992). Gender, Appraisal, and Coping: A Longitudinal Analysis. *Journal of Personality, 60*: 747–770.

Ramesh, A. ve Gelfand, M. J. (2010). Will They Stay or Will They Go? The Role of Job Embeddedness in Predicting Turnover in Individualistic and Collectivistic Cultures. *Journal of Applied Psychology, 95*(5): 807–823.

Raven, B. H. (2011). Lewin, Kurt, and Power. (Ed.) K. Dowding. *Encyclopedia of Power*, 385-386. Thousand Oaks, CA: Sage.

Rentsch, J. R. ve McEwen, A. H. (2002). Comparing Personality Characteristics, Values, and Goals as Antecedents of Organizational Attractiveness. *International Journal of Selection and Assessment, 10*(3): 225–234.

Rothbaum, F., Weisz, J. R. ve Snyder, S. S. (1982). Changing the World and Changing the Self: A Two-Process Model of Perceived Control. *Journal of Personality and Social Psychology, 42*(1): 5–37.

Rodin, J. (1990). Control by any other name: Definitions, concepts, and processes.

J. Rodin, C. Schooler, ve K.W. Schaie (Der.). *Self-Directedness: Cause and Effects Throughout The Life Course*, 1–15. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum and Associates.

Rotter, J. B. (1966). Generalized Expectancies for Internal versus External Control of Reinforcement. *Psychological Monographs, 80*(1): 1–28.

Saks, A. M. ve Ashforth, B. E. (1997). Organizational Socialization: Making Sense of the Past and Present as a Prologue for the Future. *Journal of Vocational Behavior, 51*(2): 234–279.

Schaubroeck, J. ve Lam, S. (2002). How Similarity to Peers and Supervisor Influences Organizational Advancement in Different Cultures. *Academy of Management Journal, 45*(6): 1120–1136.

Schmitt, N, Oswald, F., Friede, A., Imus, A. ve Merritt, S. (2008). Perceived Fit with an Academic Environment: Attitudinal and Behavioral Outcomes. *Journal of Vocational Behavior, 72*(3): 317–335.

Schmitt, Neal, Ilgen, D. ve Lansing, E. (1996). Cognitive Misfit of Problem-Solving Style at Work: A Facet of Person-Organization Fit. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 68(3): 194–207.

Schneider B. (1975). Organizational Climates: An Essay. *Personnel Psychology*, 28: 447- 479.

Schneider, B. (1987). The People Make The Place. *Personnel Psychology, 40*(3): 437–453.

Schneider, B. (2001). Fits About Fit. *Applied Psychology: An International Review, 50*(1): 141–152.

Schneider, B, Goldstein, H. W. ve Smith, D. B. (1995). The ASA Framework: An Update. *Personnel Psychology, 48*(4): 747–773.

Schneider, B, Salvaggio, A. N. ve Subirats, M. (2002). Climate Strength: A New Direction for Climate Research. *Journal of Applied Psychology, 87*(2): 220–229.

Schneider, B. (2007). Evolution and Current Status of the ASA Model. *1. Global e- Conference on Fit*, (November): 1–6.

Schneider, B. (2008). The People Still Make the Place. D. B. Smith (Der.), *The People Make the Place: Dynamic Linkages between Individuals and Organizations,* 267–289. New York, NY: Taylor and Francis.

Schneider, B. ve Smith, D. B. (1994). *The Dark Side of Good Fit*. Dallas, TX: *The Annual Meeting of the Academy of Management.*

Schulz, R., ve Heckhausen, J. (1996). A Life Span Model Of Successful Aging. *American Psychologist* , *51*: 702–714.

Schulz, R. ve Heckhausen, J. (1999). Aging, Culture and Control: Setting a New Research Agenda. *Journals of Gerontology Series B, Psychological Sciences and Social Sciences, 54*(3): 139–145.

Sekiguchi, T. (2007). A Contingency Perspective of the Importance of PJ Fit and PO Fit in Employee Selection. *Journal of Managerial Psychology, 22*(2): 118–131.

Sekiguchi, T. ve Huber, V. L. (2011). The Use of Person–Organization Fit and Person–Job Fit Information in Making Selection Decisions. *Organizational Behavior and Human Decision Processes, 116*(2): 203–216.

Seligman, M. E. P. (1975). *Helplessness: On depression, development, and death*. San Francisco: Freeman.

Seligman, M. E. (1998). *Learned Optimism*. New York: Pocket Books.

Seong, J. Y. ve Kristof-Brown, A. L. (2012). Testing Multidimensional Models of Person-Group Fit. *Journal of Managerial Psychology, 27*(6): 536-556.

Skinner, E. A. (2007). Secondary Control Critiqued: Is it Secondary? Is it Control? Comment on Morling and Evered (2006). *Psychological Bulletin, 133*(6): 911–916.

Skinner, E. A. (1996). A Guide to Constructs of Control. *Journal of Personality and Social Psychology, 71*(3): 549–570.

Spector, P. E. (1986). Perceived Control by Employees: A Meta-Analysis of Studies Concerning Autonomy and Participation at Work. *Human Relations, 39*(11): 1005– 1016.

Spector, P. E. (1982). Behavior in Organizations as a Function of Employee's Locus of Control. *Psychological Bulletin, 91*(3): 482–497.

Stajkovic, A. D. ve Luthans, F. (1998). Self-Efficacy and Work-Related Performance: A Meta-Analysis. *Psychological Bulletin, 124*(2): 240–261.

Sutton, R. ve Staw, B. M. (1995). What Theory is Not. *Administrative Science Quarterly, 40*(3): 371–384.

Talbot, D. ve Billsberry, J. (2007). Employee Fit and Misfit: Two Ends of the Same Spectrum? *1. Global e-Conference on Fit*, (November): 1–7.

Talbot, D. L. ve Billsberry, J. (2011). Perceptions of Fit and Misfit: An in-Depth Study of similarities and Differences. San Antonio, TX: *The Annual Meeting of the Academy of Management.*

Thompson, J., Avery, R. ve Carlson, R. (1968). Occupations, Personnel and Careers. *Educational Administration Quarterly, 4*(1): 6–31.

Thompson, S. C. ve Collins, M. A. (1995). Applications of Perceived Control to Cancer: An Overview of Theory and Measurement. B. Curbow, M. R. Somerfield (Der.), *Psychosocial Resource Variables in Cancer Studies: Conceptual and Measurement Issues,* 11–26. New York: The Haworth Medical Press.

Thompson, S. C., Nanni, C. ve Levine, A. (1994). Primary versus Secondary and Central versus Consequence-Related Control in HIV-Positive Men. *Journal of Personality and Social Psychology, 67*(3): 540–547.

Turban, D. B., ve Jones, A P. (1988). Supervisor-Subordinate Similarity: Types, Effects, and Mechanisms. *Journal of Applied Psychology*, *73*(2): 228–234

Van Maanen, J., ve Schein, E. H. (1979). Toward A Theory of Organizational Socialization. *Research In Organizational Behavior*, 1: 209–264.

Van Vuuren, M., Veldkamp, B. P., De Jong, M. D. ve Seydel, E. R. (2007). The Congruence of Actual and Perceived Person–Organization Fit. *International Journal of Human Resource Management, 18*(10): 1736–1747.

Van Vianen, M. A. ve Prins, M. G. (1997). Changes in Newcomers' Person-Climate Fit Following the First Stage of Socialization. *International Journal of Selection and Assessment, 5*(2): 101–114.

Van Vienen, A. E., Stoelhorst, J. W. ve DeGoede, M. E., (2009). Person- Organization Fit: Process of Comparison and Adaptation. *3. Global E-Conference on Fit.*

Van Vianen, A. E., De Pater, I. E. ve Van Dijk, F. (2007). Work Value Fit and Turnover Intention: Same-Source or Different-Source Fit. *Journal of Managerial Psychology, 22*(2): 188–202.

Van Vianen, A. E., Shen, C. T. ve Chuang, A. (2010). Person-Organization and Person-Supervisor Fits: Employee Commitments in a Chinese Context. *Journal of Organizational Behavior, 32*(6): 906–926.

Wallston K. A. (1997). Perceived Control and Health Behaviour. A. Baum, S. Newman, J. Weinman, R. West, C. McManus (Der.), *Cambridge Handbook of Psychology, Health and Medicine.* Cambridge: Cambridge University Press

Wang, M., Zhan, Y., Mccune, E. ve Truxillo, D. (2011). Understanding Newcomers' Adaptability And Work Related Outcomes: Testing the Mediatıng Roles of Perceived P–E Fit Variables. *Personnel Psychology, 64*(1): 163–189.

Weick, K. E. (1995). *Sensemaking in Organizations.* Thousand Oaks, CA: Sage. Weick, K. E. (2001). *Making Sense of the Organization*. Oxford: Blackwell.

Weick, K. E. (2009). What Theory Is Not, Theorizing Is. *Administrative Science Quarterly, 40*(3): 385–390.

Werbel, J. D. ve Henriques, P. L. (2009). Different Views of Trust and Relational Leadership: Supervisor and Subordinate Perspectives. *Journal of Managerial Psychology, 24*(8): 780–796.

Werbel, J. D. ve Johnson, D. J. (2001). The Use Of Person-Group Fit For Employment Selection: A Missing Lınk In Person-Envıronment Fıt. *Human Resource Management, 40*(3): 227–240.

White, R. W. (1959). Motivation Reconsidered: The Concept of Competence. *Psychological Review, 66*(5): 297–333.

Wood, R. ve Bandura, A. (1989). Social Cognitive Theory of Organizational Management. *Academy of Management Review, 14*(3): 361–384.

Wright, S. ve Cooper-Thomas, H. (2009). Co-worker Relationships and Organisational Misfit. *3. Global e-Conference on Fit*, (December):11-13.

Yu, K. Y. (2013). A Motivational Model of Person-Environment Fit: Psychological Motives as Drivers of Change. A. L. Kristof-Brown ve J. Billsberry (Der.), *Organizational Fit: Key Issues and New Directions*, 21–49. West Sussex: Wiley- Blackwell.

Zhou, X., He, L., Yang, Q., Lao, J. ve Baumeister, R. F. (2012). Control Deprivation and Styles of Thinking. *Journal of Personality and Social Psychology, 102*(3): 460– 78.

Zimbardo, P. (1969). The Human Choice: Individuation, Reason, and Order vs. Deindividuation, Impulse and Chaos. *Nebraska Symposium On Motivation*.

Farklı Boyutlarıyla

ÖZGÜRLÜK EKONOMİSİ

(Teorik ve Politik Yaklaşım)

Nalan KANGAL
İlhan EROĞLU

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-89-8

Kapak Tasarımı: Cemil GÖNÜLALAN

Sayfa Düzeni: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:

Sonçağ Yayıncılık

Matbaacılık Reklam

San Tic. Ltd. Şti.

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı

48/48 İskitler - Ankara

Tel.: (0312) 341 36 67

Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Mart 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
ÖZGÜRLÜKÇÜ ANLAYIŞ VE EKONOMİK ÖZGÜRLÜK

1. ÖZGÜRLÜK KAVRAMI 8
   Özgürlük Kavramı ve Boyutları 8
   Özgürlükçü Düşüncenin Alt Yapısı Olarak Liberalizm 19
   Liberal İktisadi Düşünce ve Devletin Rolü 20
2. ÖZGÜRLÜKLERİN SINIFLANDIRMASI 31
   Siyasi Özgürlük 31
   Sivil Özgürlük 34
   Ekonomik Özgürlük 35
3. EKONOMİK BOYUTU İLE ÖZGÜRLÜK 40
   Ekonomik Özgürlük Kavramı ve Kapsamı 40
   Ekonomik Özgürlüğün Teorik Altyapısı 44
   Ekonomik Özgürlüğün Bileşenleri 47
4. EKONOMİK ÖZGÜRLÜĞÜN ÖLÇÜLMESİ 61
   Freedom House Ekonomik Özgürlük Endeksi 64
   Scully ve Slottje Endeksi 69
   Fraser Enstitüsü Ekonomik Özgürlük Endeksi 72
   Heritage Vakfı Ekonomik Özgürlük Endeksi 79
5. PİYASA, MÜDAHALECİ ANLAYIŞ VE EKONOMİK ÖZGÜRLÜKLER 95

İKİNCİ BÖLÜM
İKTİSADİ OLARAK NİHAİ HEDEFLER VE EKONOMİK ÖZGÜRLÜK

1. İKTİSAT POLİTİKASININ ÖNCELİKLİ HEDEFLERİ 106
2. EKONOMİK BÜYÜME 106
   Ekonomik Büyüme Kavramı ve Ölçümü 107
   Ekonomik Büyümenin Dinamikleri 109

Ekonomik Büyümenin Tarihsel Gelişimi 113
Ekonomik Büyümenin Temel Modelleri..... 115
Ekonomik Büyüme ve Ekonomik Özgürlük İlişkisi..... 146
3. FİYAT İSTİKRARI 150
Fiyat İstikrarı Kavramı 153
Fiyat İstikrarının Makroekonomik Yansımaları 155
Fiyat İstikrarı Göstergesi Olarak Tarihsel Süreçte Enflasyon Olgusu160
Fiyat İstikrarı (Enflasyon) Ölçümü 162
Enflasyon Türleri 165
Fiyat İstikrarı (Enflasyon) Teorileri 170
Fiyat İstikrarı ve Ekonomik Özgürlük İlişkisi 177

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ÖZGÜRLÜK EKONOMİSİ VE MAKRO PROJEKSİYON

1. MAKROEKONOMİK PROJEKSİYONA İLİŞKİN BULGULAR 182
2. EKONOMİK PROJEKSİYON 183
Kişi Başına Gelir 185
Fiyat İstikrarı 186
Döviz Kuru İstikrarı 187
Yurtiçi Sermaye Yatırımları..... 189
Yabancı Sermaye Yatırımları 191
Hükümet Harcamaları 193
Ekonomik Özgürlük 195
Parasal Özgürlük..... 196
3. SİYASİ VE HUKUKİ PROJEKSİYON..... 198
Mülkiyet Hakları 198
Sivil Özgürlükler..... 199
Siyasal Haklar..... 201
3. GENEL DEĞERLENDİRME..... 203

KAYNAKÇA..... 207

KAYNAKÇA

Abdelkafi, R. and Derbel, H. (2008). The Effects of Economic Freedom Components on Economic Growth: An Analysis With A Threshold Model. Economix Working Papers. (3): 1-21.

Abel, A. B., Bernanke, B. S. and Croushure, D. (2017). *Makroekonomi* (9. Baskı). Ankara: Efil Yayınevi.

Acar, Y. (2008). *İktisadi Büyüme ve Büyüme Teorileri*. Bursa: Dora Yayıncılık.

Acar, M. ve Bilir, H. (2014). *Ahmet Yesevi Üniversitesi. Ekonomik Özgürlük ve Türk Dünyası.* (Yayın no. 17). Ankara: SFN Yayıncılık.

Acemoğlu, D. ve Robinson, J., A. (2020). *Dar koridor: Devletler, Toplumlar ve Özgürlüğün Geleceği* (23. Baskı). İstanbul: Doğan Kitap.

Acemoğlu, D. (2012). Introduction to Economic Growth. *Journal of Economic Theory,* 147: 545-550.

Aidis, R. and Mickiewicz, T. (2006). Entrepreneurs, Expectations and Business Expansion: Lessons From Lithuania. *Europe Asia Studies*, 58(6): 855-880.

Akgüç, Ö. (2020). *Merkez Bankacılığı*. İstanbul: Arayış Yayıncılık.

Akın, C., S., Aytun, C. and Aktaş. B., G. (2014). The Impact of Economic Freedom Upon Economic Growth: An Application on Different Income Groups. *Asian Economic and Financial Review,* 4(8): 1024-1039.

Akıncı, M. (2013). *Ekonomik Özgürlükler İle Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: Gelişmiş, Gelişmekte Olan ve Azgelişmiş Ülkeler Üzerine Bir Uygulama*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Akıncı, M., Yüce, G. ve Yılmaz, Ö. (2014). Ekonomik Özgürlüklerin İktisadi Büyüme Üzerindeki Etkileri: Bir Panel Veri Analizi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 14(2): 81-96.

Aktan, C., C. (1994). *Gerçek Liberalizm Nedir?*, İstanbul: T Yayınları.

Aktan, C., C. (1997a). Ege Genç İşadamları Derneği. *Demokrasi ve Piyasa Ekonomisi Yönünden Türkiye Dünya'nın Neresinde?.* EGİAD 1996 Raporu.

Aktan, C., C. (1997b). Yolsuzluklar ile Ekonomide Serbestleşme ve Demokratikleşme Arasındaki İlişki. *Başak Dergisi*, 14-17.

Aktan, C. C. (2010). Monetarizm ve Rasyonel Beklentiler Teorisi. *Ekonomi Bilimleri Dergisi,* 2(1): 168-187.

Al-Gasaymeh, A., Almahadin, H., A., Alshurideh, M., Al-Zoubi, N., A. and Al-Zoubi, H., M. (2020). The Role Of Economic Freedom in Economic Growth: Evidence From the MENA Region. *International Journal of Innovation, Creativity and Change,* 13(10): 759-774.

Alper, F., Ö. (2019). Ekonomik Büyümenin Belirleyicileri: Yapısal Kırılmalar Altında Türkiye Örneği. *Fiscaoeconomia*, 3(1): 202-227.

Altıntaş, S. (2019). *Gelişmekte Olan Ülkelerde Ar-Ge Harcamalarının Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karaman: Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Apel, E. (2003). *Central Banking Systems Compared- The ECB, The pre-Euro Bundesbank and the Federal Reserve System*. Routledge

Aron, R. (1995). *Özgürlükler Üzerine Deneme*. (Turhan Ilgaz, Çev.). İstanbul: Kesit Yayıncılık.

Aron, J. (2000). Growth and Institutions: A Review of The Evidence. *World Bank Research Observer*, 15(1): 99-135.

Arrow, K., J. (1962). The Economic İmplications of Learning By Doing. *The Review of Economic Studies*, 29(3): 155-173.

Bahtiyar, E. (2019). *Ekonomik Özgürlükler ve Vergi Gelirleri Arasındaki İlişki: OECD Ülkeleri Örneği*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Uşak: Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Balestra, P. (1996). Introduction to linear models for panel data. L. Mátyás and P. Sevestre (Eds.) *The Econometrics of Panel Data: A Handbook of the Theory with Applications* (pp. 25- 33). Second Edit. Philadelphia: Kluwer Academic Publishers.

Baltagi, B., H. (2005). *Econometric Analysis of Panel Data* (3. Ed.). John Wiley & Sons Ltd.

Banaian, K. and Luksetich, W. (2001). Central Bank Independence, Economıc Freedom, and Inflation Rates. *Economic Inquiry.* 39(1): 149-161 https://doi.org/10.1111/j.1465-7295.2001.tb00057.x (Erişim Tarihi: 30 Mayıs 2022).

Bank of Japan. (2000), On Price Stability. http://www.boj.or.jp/en/announcements/release_2000/data/k001013a.pdf (Erişim Tarihi: 15 Haziran 2022).

Barış, S. (2019). *Yurtiçi Tasarruflar ve Ekonomik Büyüme: Teori ve Türkiye Örneği.* Tokat: Taşhan Kitap Yayınları.

Barro, R. J. (1990). Goverment Spending in A Simple Model of Endogenous Growth. *The Journal of Political Economy*, 98(5): 103-125.

Barro, R., J. (1991). Economic Growth in A Cross Section Of Countries. *Quarterly Journal of Economics*, 106(2): 407-443. https://doi.org/10.2307/2937943

Barro, R., J. (1996). Democracy and Growth. *Journal of Economic Growth*, 1: 1-27.

Barro, R. J. (2013). Democracy, Law and Order and Economic Growth. A. T. Miller, K., R. Holmes, and E., J. Feulner (Eds.), *2013 Index of Economic Freedom Chapter 3* (pp.41-58). The Heritage Foundation And Dow Jones and Company, Inc.

Beach, W., W. and Miles, M., A. (2005). Explaining The Factors of Index of Economic Freedom. M., A. Miles, E., J. Feulner, and M., A. O'Grady (Eds.), *Index of Economic Freedom.* (pp: 57–78). Heritage Foundation.

Beach, W., W. and Kane, T. (2007) Methodology: Measuring the 10 Economic Freedoms, *2007 Index Of Economic Freedom, The Heritage Foundation*, (pp. 37-55.). Dow Jones & Company, Inc.

Becker, G. S. (1962). Investment in Human Capital: A Theoretical Analysis. *The Journal of Political Economy*, 70(5): 9-49.

Berber, M. (2006). *İktisadi Büyüme ve Kalkınma* (3. Baskı). Trabzon: Derya Kitabevi.

Berggren, N. (2003). The Benefits of Economic Freedom. *The Independent Review*, 8(2): 193-211.

Berggren, N. and Nilsson, T. (2020). Economic Freedom and Antisemitism. Working Paper Series 1357. *Industrial Economics Research Institute*. 1-60

Beşkaya, A. ve Manan, Ö. (2008). Demokrasi İle Ekonomik Büyüme-Kalkınma Arasındaki İlişki Ve Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi,* 10(1-2): 1-32.

Beşkaya, A. ve Manan, Ö. (2009). Ekonomik Özgürlükler ve Demokrasi İle Ekonomik Performans Arasındaki İlişkinin Zaman Serileri İle Analizi: Türkiye Örneği. *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(10): 47-76.

Biçen, Ö., F. (2019). *Kurumsal Değişim ve Kalkınma*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Bumin, T. (1998). *Hegel: Bilinç Problemi, Köle-Efendi Diyalektiği, Praksis Felsefesi*. (1. Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Bocutoğlu, E. (2011). *Makro İktisat: Teoriler ve Politikalar.* (8. Baskı). Trabzon: Murathan Yayınevi.

Bowden, E., V., and Bowden, J., H. (1995). *Economics.* ABD: South-Western College Publihig.

Bozkurt, C. (2014). Money, Inflation and Growth Relationship: The Turkish Case, *International Journal of Economics and Financial Issues,* 4(2): 309-322.

Bülbül, K. (2011). Özgürlük Kavramı ve Modern İdeolojilerin Özgürlük Anlayışları. *Eski Yeni*, 20: 31-45.

Castelnumovo, E., Nicoletti-Altimari, S. and Rodriguez-Palenzuela, D. (2003). Definition Of Price Stability, Range And Point Inflation Targets: The Anchoring Of Long-Term Inflation Expectations. *European Central Bank Working Paper*. No: 273.

Carlsson, F. and Lundström, S. (2002). Economic Freedom and Growth: Decomposing The Effects. *Public Choice,* 112(3-4): 335-344.

Chafuen, A. and Guzmán, E., (2000). Economic Freedom and Corruption. G.P. O'Driscoll, Jr., K.R. Holmes, and M. Kirkpatrick (Eds.). *2000 Index of Economic Freedom.* (pp.51-63). The Heritage Foundation/The Wall Street Journal.

Chavance, B. (2019). *Kurumsal İktisat*. (T. Akıncılar Onmuş, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.

Clague, C., Keefer, P., Knack, S. and M. Olson. (1996). Property And Contract Rights in Autocracies and Democracies. *Journal of Economic Growth*, 1: 243-276.

Crampton, E., (2002). You Get What You Vote For: Electoral Determinants of Economic Freedom, *Journal of Private Enterprise,* 18(0211003): 1-20.

Crowley, G., R., Dove, J., A. and Sutter, D. (2016). Voter Preferences, Institutions and Economic Freedom. *Contemporary Economic Policy,* 35(1): 76-92.

Çınar, M. (2021). *Panel Veri Ekonometrisi: Stata ve Eviews Uygulamalı*. Bursa: Ekin Yayınevi.

Çoban, M., N. (2019). *Demokrasi ve Refah: AB Ülkeleri Üzerine Bir İnceleme*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Daintith, T. (2004). The Constitutional Protection of Economic Rights. *Oxford University Press and New York University School of Law,* 2(1): 56-90.

Davidson, R. and Mackinnon, G. J. (1999). *Econometric Theory and Methods*. Oxford: *Oxford Press*.

Dawson, J., W. (2003). Causality in The Freedom–Growth Relationship. *European Journal of Political Economy*, 19: 479-495.

De Haan, J. and Sturm, J., E. (2000). On The Relationship Between Economic Freedom and Economic Growth. *European Journal of Political Economy*, 16(2): 215-241.

De Haan, J. and Sturm, J., E. (2003). Does More Democracy Lead to Greater Economic Freedom? New Evidence for Developing Countries. *European Journal of Political Economy*, 19: 547-563.

Demir, Ö. (1996). *Kurumcu İktisat*. İstanbul: Vadi Yayınları.

Demirel, B., C. Erdem, I. Eroğlu, and L. Eroğlu. 2017. The Crowding Out Effect from the European Debt Crisis Perspective: Eurozone Experience. *International Journal of Sustainable Economy* 9 (1): 1–18

Dialga, I. and Vallée, T. (2018). The Index of Economic Freedom: Methodological Matters. *Studies in Economics and Finance,* 38(3): 529-561.

Dietze, G. (1976). *Hayek On The Rule Of Law*, Essays on Hayek. London: Routledge.

Dinler, Z. (2017). *İktisada Giriş* (23. Baskı). Bursa: Ekin Yayınevi.

Doğru, B. (2012) *Merkez Bankası Politikalarının Fiyat İstikrarı ve Diğer İktisadi Olgular Açısından Değerlendirilmesi ve Türkiye'de Enflasyon Hedeflemesi Örneği*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Doğruel, F. ve Doğruel A., S. (2005) *Türkiye'de Enflasyonun Tarihi*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.

Doucouliagos, C. (2005). Publication Bias in The Economic Freedom and Economic Growth Literatüre. *Journal of Economic Surveys*, 19(3): 367-387.

Doucouliagos, C. and Ulubasoğlu, M., (2004). *Economic freedom and economic growth: Selection, specification and genuine effects.* In European Public Choice Society Meetings.

Doucouliagos, C. and Ulubasoğlu, M. (2006). Economic Freedom and Economic Growth: Does Specification Make A Difference?". *European Journal of Political Economy*, 22: 60-81.

Dursun, İ. (1999). Ekonomik Özgürlükler ve Ekonomik Büyüme. *Afyon Kocatepe Üniversitesi SBR Dergisi*, 1(1): 137-145.

Dursun, İ. (2002). *Ekonomik Özgürlükler- Ekonomik Büyüme İlişkisi: Teorik ve Uygulamalı Bir İnceleme*, Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Eğilmez, M. (2009). *Makroekonomi* (7. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Eğilmez, M. ve Kumcu, E. (2008). *Ekonomi Politikası: Teori ve Türkiye Uygulaması* (12. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Ercan, Y., N. (2002). İçsel Büyüme Teorisi: Genel Bir Bakış. *Planlama Dergisi*, DPT'nin Kuruluşunun 42. Yılı, Özel Sayı. 129-138.

Erdoğan, M. (2020). Siyasi Özgürlük ve İktisadi Özgürlük https://oad.org.tr/blog/siyasi-ozgurluk-ve-iktisadi-ozgurluk165/ (Erişim Tarihi: 21 Mayıs 2022).

Erdoğan, S. ve Canbay, Ş. (2016), İktisadi Büyüme ve Araştırma ve Geliştirme (Ar-Ge) Harcamaları İlişkisi Üzerine Teorik Bir İnceleme. *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2): 29-44. doi: 10.18506/anemon.258538

Erilli, E., A. (2018). Economic Freedom Index Calculation Using FCM. *Alphanumeric Journal*, 6(1): 93-116.

Eroğlu, İ. (2009). *Enflasyon Hedeflemesi Rejimi ve Türkiye'deki Uygulamanın Performans Analizi.* Yayımlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Eroğlu, N. (2011). *İktisatta Rasyonalite ve Para Politikası*. İstanbul: Derin Yayınları.

Eroğlu, İ. (2020). Para ve Enflasyon. İ. Kalaycı (Ed). *Türkiye Ekonomisi: Kuram Tarih, Politika Para ve Enflasyon* içinde (s. 85-111). İstanbul: Divan Kitap.

Eroğlu, İ. ve Yeter, F. (2022) Time-Varying Causality Between Money Supply Growth and Inflation: New Evidence from Turkey. RAEL-Applied Economics Letters https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13504851.2022.2159007?scroll=top&needAccess=true&role=tab

Ertuğrul, A. (1992). *Para Teorisi*. Ankara: Ajans-Türk Matbaacılık Sanayii A.Ş.

Ersoy, A. (2008). *İktisadi Teoriler ve İktisadi Düşünce Tarihi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Fine, B. (2000). Endogenous Growth Theory: A Critical Assessment. *Cambridge Journal of Economics,* 24(2): 245-265.

Fidrmuc, J. (2000). Liberalization, democracy and economic performance during transition. *ZEI Working Paper B52000*. ZEI

Fischer, S. (1993). The Role of Macroeconomic Factors in Growth. *Journal of Monetary Economics, 32*: 485-512.

Fischer, S. (1996), Maintaining Price Stability. *Finance & Development*. 33(4): 34-37.

Fraser, (2022), Institute Economic Freedom Index 2022. https://www.fraserinstitute.or/sites/default/files/economic-freedom-in-the-literature.pdf (Erişim Tarihi: 23 Temmuz 2022)

Friedman, M. (1999). *Monetarist Economics*. London: Institu of Economics Affairs.

Friedman, M. (1968). The Rol of Monetary Policy. *The American Economic Rewiev*, 8(1): 1-17.

Friedman, M. (2018). *Kapitalizm ve Özgürlük* (5. Baskı). (D. Erberk ve N. Himmetoğlu, Çev.). İstanbul: Eksi Kitaplar.

Gastil, R., D. (1984). *Freedom in the world political rights and civil liberties 1983-1984.* Freedom House.

Gastil, R., D. (1987). *Freedom in the World*. Santa Barbara: Greenwood Press.

Gerdesmeier, D. (2011). *Price stability: Why is important for you?* European Central Bank.

Glaeser, E. and Shleifer, A. (2003). The Rise of The Regulatory State. *Journal of Economic Literature*, 41(2): 401-425.

Gottheil, F., M. (1996). *Principles of Economics*, Ohio: South-Western College Publihing.

Gözler, K. (2001). *Anayasa Hukukuna Giriş*. Bursa: Ekin Kitapevi.

Graff, M. (2008). The Quantity of money in historical perspective, *KOF Working Papers*, No:196.

Graafland, J. (2019). Economic Freedom and Corporate Environmental Responsibility: The Role of Small Government and Freedom From Government Regulation. *Journal of Cleaner Production,* 218: 250-258.

Graeff, P. and Mehlkop, G. (2003). The İmpact of Economic Freedom on Corruption: Different Patterns for Rich and Poor Countries. *European Journal of Political Economy,* 19: 605-620.

Greenspan, A. (1996). Opening remarks: Achieving price stability. At a Symposium Sponsored by the Federal Reserve Bank of Kansas City. Wyoming.

Grene, W. (2003). *Econometric Analysis* (3th Edi.). New Jersey: Prentice Hall.

Gujarati, D. (2010). *Temel Ekonometri* (7. Basım). İstanbul: Literatür Yayınları.

Günsoy, G. (2001). Yeni Teoriler Çerçevesinde Beşeri Sermayenin Büyüme Sürecindeki Önemi. *AKÜ İ.İ.B.F. Dergisi*, 2(2): 163-181

Güriş, S. (2015). *Stata ile Panel Veri Modelleri.* İstanbul: Der Yayınları.

Gwartney, J. (2009). Institutions, Economic Freedom and Cross Country Differences in Performance. *Southern Economic Journal*, 75(4): 937-956.

Gwartney, J.,D., Lawson, R., A. and Block, W. (1996). *Economic Freedom in the World: 1975-1995*. Fraser Institute

Gwartney, J., D., Lawson, R., A. and Helcombe, R., G. (1999). Economic Freedom And The Environment For Economic Growth. *Journal of Institutional and Theoretical Economics*, 155(4): 643- 663.

Gwartney, J., D., Lawson, R., Park, W. and Skipton, C. (2001). *Economic freedom of the world: 2001 Annual report*, The Fraser Institute.

Gwartney, J., D. and Lawson, R., A. (2003). The Concept and Measurement of Economic Freedom. *European Journal of Political Economy*, 19: 405-430.

Gwartney, J., D., Holcombe, R., G. and Lawson, R., A. (2006). Institutions and the Impact of Investment on Growth. *Kyklos*, 59(2): 255-273.

Gwartney, J., Lawson, R., Hall J. and Murphy, R. (2021). *Economic freedom in the world annual report 2021.* Fraser Institute.

Hall, J., C. and Lawson, R. (2014). Economic Freedom of The World: An Accounting of The Literatüre. *Contemporary Economic Policy*, 32(1): 1-19.

Hakkio, C.,S. and Higgins, B. (1985). Costs and benefits of reducing ınflation. *Economic Review*. Federal Reserve Bank of Kansas City.

Hanke, S. H., Walters, K. and Stephen, J. (1997). Economic Freedom, Prosperity and Equality: A Survey. *Cato Journal*, 17(2): 117-146.

Hayek, F. A. (1978). *The Constitution of Liberty*. Chicago: The Universty of Chicago Press.

Heckelman J., C. (2000). Economic Freedom and Economic Growth: A Short-Run Causal Investigation. *Journal of Applied Economics*, 3(1): 71-91.

Heckelman, J. C. (2005). Proxies for Economic Freedom: A Critique of The Hanson Critique. *Southern Economic Journal*, 72(2): 492-501.

Heritage, (2021), The Economic Freedom Index 2021. https://www.heritage.org/index/ (Erişim Tarihi: 10 Şubat 2022).

Herrera-Echeverri, H., Haar, J. and Benavides Estévez-Bretón, J. (2013). Foreign Direct Investment, Institutional Quality, Economic Freedom and Entrepreneurship in Emerging Markets. *Journal of Business Research,* 67(9): 1921-1932.

Holmes, K., R., Johnson, B.T. and Kirkpatrick, M. (1998). *1998 Index of economic freedom. Heritage foundation wall street journal*.

Holmes, K., R. (2014). *Two Decades Of Measuring Economic Freedom: A Look Back at The Index*. https://www.heritage.org/index/pdf/2014/book/20thann.pdf (Erişim Tarihi: 23 Şubat 2022).

Hsiao, C. (2003). *Analysis of Panel Data* (7 Ed.). Cambridge: Cambridge University Press.

İnce, M. (2015). Piyasa Ekonomisi ve Özgürlük. *Sayıştay Dergisi*, 98: 75-96.

İncekara, A. ve Tatoğlu, Y., F. (2008). İstanbul Ticaret Odası. Türkiye Ekonomisinde Son Yıllarda Yaşanan Yüksek Oranlı Büyüme Rakamlarının İç Piyasa Üzerindeki Etkileri. (Yayın No: 2008-56). İstanbul: Türkiye Ekonomisi Yayınları.

Jones, C.I.(2001). *İktisadi Büyümeye Giriş*. (S. Ateş ve İ. Tuncer, Çev.). İstanbul: Literatür Yayınları.

Kalaycı, İ. (2020). Küresel Endeksler ve Ekonomi-Politik Gelecek. İ. Kalaycı (Ed.), *Türkiye Ekonomisi: Kuram, Tarih, Politika* içinde (s.837-880). İstanbul: Divan Kitap.

Kangal, N. (2022). *Ekonomik Özgürlüklerin Makroekonomik Performansa Etkisi: Seçilmiş Ülke Grupları Üzerine Ampirik Bir İnceleme*. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi)

Kara, A., H. ve Orak, M. (2008). Enflasyon hedeflemesi, Ekonomik Tartışmalar Konferansı, Emin Öztürk'ün Anısına.

Kasper, W. (2007). *İktisadi Özgürlük ve Gelişme*. (B. Akın, Çev.). Ankara: Liberte Yayınları.

Kaufmann, D., Kraay, A. and Mastruzzi, M. (2010). Govermance matters VIII: Aggregate and individual governance indicators, 1996-2008. *World Bank Policy Research Working Paper 5430.*

Keynes, J., M. (1919). *The Economic Consequences of the Peace*. New York: Macmillan and Co., Ltd.

Klapper, L., Laeven, L. and Rajan, R. (2006). Entry Regulation as A Barrier to Entrepreneurship. *Journal of Financial Economics*, 82: 591-652.

Kibritçioğlu, A. (1998). İktisadi Büyümenin Belirleyicileri ve Yeni Büyüme Modellerinde Beşeri Sermayenin Yeri. *AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 53(1-4): 207-230.

Kibritçioğlu, A. and Dibooglu, S. (2001). Long-run Economic Growth: An Interdisciplinary Approach. *Knowledge, Technology, & Policy*, 13(4): 59-70.

Knack S. and Keefer, P. (1995). Institutions and Economic Performance: Cross-Country Tests Using Alternative Institutional Measures. *Economics and Politics*, 7(3): 207-227.

Koçak, E. (2016). Demokrasi, *Ekonomik Özgürlükler ve Büyüme: Teori ve Ampirik Uygulama*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kumcu, E. (2002). *İstikrar Arayışları* (2.Baskı). İstanbul: Doğan Kitap.

Lucas, E. R. (1988). On the Mechanics of Economic Development. *Journal of Monetary Economics,* 22(1): 3-42.

Lucas, R. E. (2004). The Industrial Revolution: Past and Future. Annual Report. s. 5-20.

Mauro, P. (1998). Corruption: Causes, Consequences and Agenda For Further Research. *Finance & Development*, 35(1): 11-14.

McDonough, W.J. (1997). *A Framework for the Pursuit of Price Stability. Federal Reserve Bank of New York*. Economic Polciy Review.

Mill, J., S. (2018). *Özgürlük Üzerine*. (T. Kanbur, Çev.). 3. Baskı. İstanbul: Litera Yayıncılık.

Miller, T. and Kim, A., B. (2015). 2015 Index of economic freedom. The heritage foundation wall street journal https://www.heritage.org/index/pdf/2015/book/index_2015.pdf (Erişim Tarihi: 3 Mart 2022).

Miller, T. and Kim, A., B. (2017). Chapter 2: Defining economic freedom. The heritage foundation.

Miller, T., Kim, A., B. and Roberts, J., M. (2021). 2021 Index of economic freedom, The heritage foundation wall street journal https://www.heritage.org/index/pdf/2021/book/index_2021.pdf (Erişim Tarihi: 5 Mart 2022).

Mishkin, F., S. (2001). *The Economics of Money Banking and Financial Markets* (6th ed.). Boston: AddisonWesley.

Mishkin, F. (2007). *Para, Bankacılık ve Finansal Piyasalar İktisadı.* (N. Endin, Çev. Ed.). (8. Baskı). Ankara: Akademi Yayıncılık.

Mishkin, F., S. and Schmidt-Hebbel, K. (2001). One decade of ınflation targeting in the world: What do we know and what do we need to know?. *NBER Working Papers*. No.8397.

Nelson, R., R. and Phelps, E., S. (1966). Investment in Humans, Technological Diffusion, And Economic Growth. *The American Economic Association,* 56(1): 69-75.

North, C., D. (2010) *Kurumlar, Kurumsal Değişim ve Ekonomik Performans.* (G. Çağalı Güven, Çev.). (2. Baskı). İstanbul: Sabancı Üniversitesi Yayınları.

Norton, S., W. (1998). Poverty, Property Rights and Human Well-Being: A Cross-National Study. *Cato Journal*, 18(2): 233-245.

Oktar, S., Tokucu, E. ve Kaya, Z. (2013). *Finansal Küreselleşme Sürecinde Merez Bankacılığı ve Para Politikası* (2. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Oktar, S. ve Dağlaroğlu, T. (2021). Türkiye'nin İktisadi Görünümü: Temel Sorunlar ve Çözüm Önerileri. İ. Eroğlu (Ed.). *Türkiye'de Fiyat İstikrarı* içinde. (1. Baskı, s. 3-25). Bursa: Ekin Yayınevi.

Oral, İ., O. (2014). *Demokratikleşme ve Ekonomik Özgürlüklerin Temel Makroekonomik Göstergeler Üzerindeki Etkisi.* Yayınlanmamış Doktora Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Orhan, O., Z. (1995). *Başlıca Enflasyon Teorileri ve İstikrar Politikaları*. İstanbul: Filiz Kitabevi.

Orhan, O., Z. ve Erdoğan, S. (2018). *Para Politikası* (3. Baskı). Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

Orman, S. (2014). *İktisat, Tarih ve Toplum* (4. Baskı). İstanbul: Küre Yayınları.

Özel, H., A. (2012). Ekonomik Büyümenin Teorik Temelleri. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 2(1): 63-72.

Özdemir, M. (2005). *Enflasyon Hedeflemesi Teorisi: Gelişmekte Olan Ülkelerde Uygulanabilirliği ve Türkiye*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Öztürk, A. (2016). Berlin Düşüncesinde Eleştirel Akıl Özgürlük ve Çoğulculuk. *Felsefelogos*, 62(3): 107-119.

Öztürk, A. (2017). Berlin Düşünüşünde Özgürlüğün Sınırları. *Kent Akademisi*, 10(2): 157-168.

Öztürk, N. (2007). *Ekonomide Devletin Değişen Rolü, Piyasa Başarısızlığından Kamu Ekonomisinin Başarısızlığına*. Ankara: Palme Yayıncılık.

Panahi, H., Assadzadeh, A. and Refaei, R. (2014). Economıic Freedom and Economic Growth in MENA Countries. *Asian Economic and Financial Review*, 4(1): 105-116.

Parasız, İ. (2007). *Para Teorisi ve Para Politikası* (1. Baskı). Bursa: Ezgi Kitabevi.

Parasız, İ. (2008). *Ekonomik Büyüme Teorileri* (3. Baskı). Bursa: Ezgi Kitabevi.

Patry, W. (2009). *Moral Panics and The Copyright Wars*. Oxfort: Oxford University Press.

Pennock, J. R. (2015). *Democratic Political Theory*. New Jersey: Princeton University Press.

Paya, M. (2002). *Para Teorisi ve Para Politikası*. İstanbul: Filiz Kitabevi.

Rabushka, A. (1991a). Economic freedom: Toward a theory of measurement. W. E. Block (ed.). *Preliminary definiton of economic freedom.* (s. 87-108). Vancouver.

Rabushka, A. (1991b). Economic freedom: Toward a theory of measurement. W. E. Block (ed.). *Freedom house survey of economic freedoms*. (s. 57-87). Vancouver.

Rabushka, A. (1993). Economic freedom: Toward a theory of measurement. W. E. Block (ed.). *Philosophical aspects of economic freedom*, içinde (s. 23-37). Vancouver.

Reinhart, C. M. and Savastano, M. A. (2003). The Realities of Modern Hyperinflation. *Finance and Development*, 40(2): 20-23.

Rodrik, D. (2000). Institutions for High-Quality Growth: What They Are And How To Acquire Them. *Studies in Comparative International Development*, 35(3): 3-31.

Romer, M., P. (1986). Increasing Returns And Long-Run Growth. *The Journal of Political Economy,* 95(5): 1002-1037.

Romer, M., P. (1990). Endogenous Technological Change. *The Journal of Political Economy,* 98(5): 71-102.

Romer, M., P. (1994). The Origins of Endogenous Growth. *Journol of Economics Perspectives*, 8(1): 3-22.

Rowley, C. (2002). *Özgürlük ve Devlet*. (İ. Dalmış, Çev.). Ankara: Liberte Yayınları.

Saha, S. and Su, J. (2012). Investigating The Interaction Effect Of Democracy and Economic Freedom on Corruption: A Cross-Country Quantile Regression Analysis. *Economic Analysis & Polic,* 42(3): 389-396.

Sartori, G. (2011). Demokrasi Teorisine Geri Dönüş. Çev: Tunçer Karamustafaoğlu ve Mehmet Turhan. *Liberal Düşünce*, 61(62): 39-48.

Sargent, T. J. (1981). The end of four big inflations. *Federal Reserve Bank of Minneapolis*, *Working Paper*. 158.

Savaş, V. (1984). *Keynezyen İktisat Yıkılırken*. İstanbul: Fatih Yayınevi Matbaası.

Savaş, V. (2007). *İktisatın Tarihi* (5. Baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi.

Saygılı H., Saygılı M., Yılmaz G. (2010). *Türkiye İçin Yeni Reel Efektif Döviz Kuru Endeksleri*, TCMB Çalışma Tebliği No: 10/12.

Sen, A. (2004). *Özgürlükle Kalkınma*. (Y. Alogan, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Serdengeçti, S. (2003). Merkez bankasının bağımsızlığı, Finans Klüpte Yapılan Konuşma, TCMB, İstanbul.

Seyidoğlu, H. (2002). *Ekonomik Terimler Ansiklopedik Sözlük,* (3. Baskı). İstanbul: Güzem Can Yayınları.

Scully, G., W. and Slottje, DJ. (1991). Ranking Economic Liberty Across Countries. *Public Choice,* 69(2): 121-152.

Shaikh, A. (2016). *Capitalism: Competition, Conflict, Crises*. Oxford: Oxford University Press.

Siclos, P. L. (1990). Hyperiflation: Their Origins, Development and Termination. *Journal of Economic Surveys,* 4(3): 225-248.

Smith, A. (1976). *An Inquiry Into The Nature And Causes of The Wealth of Nations*. Chicago: University of Chicago Press.

Snowdon, B. and Vane, H., R. (2012). *Modern Makroekonomi: Temelleri, Gelişimi ve Bugünü.* (B. Kablamacı, Çev. Ed.). Ankara: Efil Yayı-nevi.

Solow, R., M. (1956). A contribution to the Theory of Economic Growth. *The Quaterly Journal of Economics*, 70(1): 65-94.

Svensonn, L., E. (1999). Inflation Targeting As a Monetary Policy Rule. *Journal of Monetary Economics*, 43(3): 607-654.

Svensson, L., E. (2003). What Is Wrong With Taylor Rules? Using Judgment in Monetary Policy Through Targeting Rules. *Journal of Economic Literature*, 41(2): 426-477.

Taban, S. (2016). *İktisadi Büyüme: Kavram ve Modeller.* Bursa: Ekin Yayınevi.

Tatoğlu, Yerdelen, F. (2020), *Panel Veri Ekonometrisi* (5. Baskı). İstanbul: Beta Yayıncılık.

TCMB (2013), Enflasyon ve fiyat istikararı https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/ connect/06084069-3751-44a3-ba98-fc5a65b908ba/Enflasyon_FiyatIstikrari.pdf?MOD=AJPERES (Erişim Tarihi: 10 Mayıs 2022)

TCMB (2020), Para politikası ve enflasyon hedeflemesi (Erişim Tarihi: 12 Mayıs 2022)

TCMB (2023) Reel Efektif Döviz Kuru, https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/ connect/T /TCMB+TR/Main+Menu/Istatistikler/Doviz+Kurlari/Reel +Efektif+Doviz+Kuruu/ (Erişim Tarihi: 19 Ocak 2023)

Tekiner, İ. (2020). *Toplam Faktör Verimliliğinin Belirleyicileri: Farklı Gelir Grupları İçin Ampirik Bir Analiz*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Zonguldak: Bülent Ecevit Üniversitedi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tekiner, İ. ve Sarıbaş, H. (2021). Türkiye'nin İktisadi Görünümü: Temel Sorunlar ve Çözüm Önerileri, İ. Eroğlu. (Ed), *Türkiye'de İstikrarlı Büyüme ve Verimlilik* içinde (s. 213-237). Bursa: Ekin Yayınevi.

Telatar, E, (2002). *Fiyat İstikrarı Ne? Nasıl? Kimin İçin?*.Ankara: İmaj Yayınevi.

Torstensson, J. (1994). Property Rights and Economic Growth: An Empirical Study. *Kyklos,* 47(2): 231-247.

Tunçsiper, B. ve Biçen, Ö., F. (2014). Ekonomik Özgürlükler ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişkinin Panel Regresyon Yöntemiyle İncelenmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi,* 9(2): 25-45.

Turan, T. (2008). *İktisadi Büyüme Teorisine Giriş*. İstanbul: Yalın Yayıncılık.

Türkkan, E. (1987). İktisadi Liberalizm, Sosyal Adalet ve Demokrasi. *Yeni Forum*, 8: 34-37.

Uysal, D. (2004). *Türkiye'de Piyasa Ekonomisi ve Ekonomik Özgürlükler*. Konya: Çizgi Kitapevi.

Ünsal, E. (2007a). *İktisadi Büyüme* (7. Baskı). Ankara: İmaj Yayınevi.

Ünsal, E. (2007b). *Makroiktisat* (7. Baskı). Ankara: İmaj Yayınevi.

World Bank (2005). *Doing business in 2005: Removing obstacles to growth*. World Bank, The International Finance Corporation and Oxford University Press.

Wright, L. M. (1982). A Comparative Survey of Economic Freedoms. In R., D. Gastil (Ed.) *Freedom in the World: Political Rights and Civil Liberties* (pp. 51-90). California: Greenwood Press.

Yalman, İ., N., Sandalcılar, A., R. ve Demirkoparan, F. (2011). Özgürlükler ve Ekonomik Kalkınma: Latin Amerika ve Türkiye. *Atatürk Üniversitesi İİBF Dergisi. 10. Ekonometri ve İstatistik Sempozyumu Özel Sayısı*. 431-444.

Yayla, A. (2008). *Liberalizm* (5. Baskı). Ankara: Liberte Yayınları.

Yayla, A. (2014). *Özgürlük Yolu: Hayek'in Sosyal Teorisi*. İstanbul: Profil Yayıncılık.

Yeldan, E. (2010). *İktisadi Büyüme ve Bölüşüm Teorileri* (1. Baskı). Ankara: Efil Yayınevi.

Yenipazarlı, A. (2009). *Ekonomik Özgürlükler ve Ekonomik Büyüme Üzerine Etkisi: Türkiye Üzerine Bir Zaman Serisi Analizi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yereli, A., B. (2007). The Effects of The Enlargement of EU on The Economic Freedom Level of Transitional Economies. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(17): 153-175.

Yılmaz, D. (2007). Para Politikası Sunumu, TCMB, Gaziantep.

Yılmaz, S. (2009). *John Kenneth Galbraith: İktisadi Düşüncenin Değişimine Bir Katkı.* İstanbul: Kalkedon Yayıncılık.

Zeren, F. ve Ergun, S. (2010). AB'ye Doğrudan Yabancı Yatırım Girişlerini Belirleyen Faktörler: Dinamik Panel Veri Analizi. *İşletme ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 1(4): 67-83.

URL 1 (2023) https://tr.wikipedia.org/wiki/Liberalizm#cite_ref-auto_4-0).

URL 2 (2023) https://tr.wikipedia.org/wiki/Laissez_faire

URL 3 (2023) https://tr.wikipedia.org/wiki/Anarko-kapitalizm

2018 SONRASI ÖDEMELER BİLANÇOSU HAREKETLERİ VE PARA POLİTİKASI TASARIMI

Doç. Dr. Abdurrahman KORKMAZ

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-67-7

Sayfa Düzeni: Abdurrahman KORKMAZ

Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:

Sonçağ Yayıncılık

Matbaacılık Reklam

San Tic. Ltd. Şti.

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı

48/48 İskitler - Ankara

Tel.: (0312) 341 36 67

Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ekim 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ VE SUNUŞ

Türkiye'de ödemeler bilançosu akımlarının neo-liberal dönüşüm sürecine ilişkin "resmi" tasarımın, 24 Ocak 1980 Kararları ile başladığı ve Uluslararası Para Fonu ana sözleşmesinin ilgili yükümlülüklerinin kabul edilmesiyle 1990 yılında uygulamaya geçildiği genel kabul görmektedir. Neo-liberal dönüşüm süreci içerisinde artan bir hızla serbest piyasa ilkelerine bağlılık yolunda adımlar atan birçok çevre ekonomisi gibi, Türkiye ekonomisi de o günden bu yana birçok kez sermaye akımlarındaki duraksamaların da yurtiçi faktörlerle birlikte etkili olduğu finansal krizler yaşamıştır. 2001 Şubat krizi, bu bağlamda, hem yaratmış olduğu yıkıcı etkilerin büyüklüğü hem de sonrasında uygulamaya koyulan Türkiye'nin Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı ile birlikte ödemeler bilançosu akımlarına ilişkin neo-liberal dönüşüm sürecinin tamamlanmış olması bakımından önemlidir.

2002 yılı sonrasında neo-liberal dönüşüm sürecine uygun olarak serbest piyasa ilkeleri uyarınca tasarlanan iktisat politikası uygulamaları altında yönetilen Türkiye ekonomisi için, 2018 yılı Ağustos ayında gerçekleşen döviz kuru şoku önemli bir dönüm noktası olma potansiyeli taşımaktadır. Söz konusu dönemde Türk lirasının yüksek oranlı değer kayıpları karşısında görünür hale gelen ve sonraki süreçte kademeli olarak geliştirilen yeni bir takım araçlarla takviye edilen iktisat politikası tasarımı, önceki krizlerde uygulamaya koyulan ve birbirleri ile oldukça benzer özellikler sergileyen politika tasarımlarından farklı bir görünüm arz etmektedir. 2018 yılı Ağustos ayında gerçekleşen kur atağı karşısında ve sonrasında, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu ile kamu bankalarından oluşan ve "politika yapıcı" olarak adlandırabileceğimiz organizasyon aktif tepkiler ve önlemler geliştirmiştir. Bu tepki ve önlemler, döviz piyasası baskısını dindirmek üzere gerçekleştirilen döviz piyasası müdahaleleri; çarpıcı politika faiz oranları değişimleri; kredi ve mevduat dağılımı ile kompozisyonunu etkilemeye yönelik düzenlemeler; bir dizi makro ihtiyati tedbir kapsamında geliştirilen sermaye kontrolleri ve son olarak işbirliği içerisinde bulunulan ülkelerden sağlanan sermaye girişlerinin teşvik edilmesi biçiminde sıralanabilir. Oysaki daha önceki krizlerde politika yapıcının tepki fonksiyonunun, neo-liberal ilkelerle uyumlu biçimde, öncelikle finansal değişkenlerin piyasa güçleri tarafından dengelenmesine/belirlenmesine izin verilmesi; Uluslararası Para Fonu gibi uluslararası kuruluşlardan şarta bağlı sermaye girişleri sağlanması ve "kemer sıkma" olarak bilinen bir dizi daraltıcı maliye politikası uygulaması gibi bileşenlerden oluştuğu bilinmektedir. Bu bağlamda, öncelikle genel bir pers-

pektif sağlamak kaydıyla, 2018 ve sonrasından günümüze devam eden bu "farklı" politika tasarımının incelenmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Mevcut çalışma, bu doğrultuda gerçekleştirilen bir teşebbüsün ürünüdür.

Bu çalışmanın hazırlanması sırasında ve daha da önemlisi hayatımızın her anında sergilediği fedakârlık ve verdiği destekten ötürü kıymetli eşim Melis ÇİL KORKMAZ'a teşekkür etmeyi borç bilirim.

Doç. Dr. Abdurrahman KORKMAZ

Ekim 2023, İzmir

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

1. 1984-2001 DÖNEMİ: DÖNÜŞÜM SÜRECİ **7**
1.1. 1984-1990 Dönemi 7
1.2. 1991-1994 Dönemi 12
1.3. 1995-2001 Dönemi 16
1.4. ARA DEĞERLENDİRME: 1984-2001 21

2. 2002-2018 DÖNEMİ: PİYASA EKONOMİSİ **33**
2.1. 2002-2009 Dönemi 33
2.2. 2010-2018 Dönemi 41
2.3. ARA DEĞERLENDİRME: 2002-2018 46

3. 2018'DEN GÜNÜMÜZE: KAÇIŞ DENEMESİ **57**
3.1. 2018 Krizi: Yakından Bakış 57
3.2. 2018 Krizinden Bugüne 65

SONUÇ YERİNE **94**

KAYNAKÇA **101**

SON NOTLAR **105**

KAYNAKÇA

AKÇAY, Ü. (2023). Türkiye'de 2002-2023 arası uygulanan para politikalarının ekonomi politiği. *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 50(1), 195-236.

AKÇAY, Ü. ve GÜNGEN, A.R. (2022). Dependent financialisation and its crisis: the case of Turkey. *Cambridge Journal of Economics*, 46(2), 1-14.

ASLAN, G. (2020). Türkiye'de yoksulluk ve işgücü piyasası. *Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 83-105.

ASLAN, G. (2022). Krizler Çağında Yoksulluk: Sosyal Transferlerin Önemi ve Etkinliği. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 22(54), 169-195.

BORATAV, K. (2019a). Türkiye iktisat tarihi (1908-2015), İmge.

BORATAV, K. (2019b). Sermeye hareketleri ve Türkiye'nin beş krizi. *Çalışma ve Toplum*, 1(60), 311-324.

BORATAV, K. ve YELDAN, E. (2006). Turkey, 1980–2000: Financial liberalization, macroeconomic (in)stability, and patterns of distribution. Lance Taylor (ed), External liberalization in Asia, post-socialist Europe, and Brazil, 417-455, Oxford University Press.

CÖMERT, H. ve ÖNCÜ, T.S. (2023a). Monetary policy debates in the age of deglobalisation: the Turkish experiment—II. *Economic &Political Weekly*, 58(11), pp 10–13.

CÖMERT, H. ve ÖNCÜ, T.S. (2023b). İkili Açmaz çerçevesinden Türkiye'de yakın dönem Merkez Bankacılığı ve kur krizlerini anlamak. *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 50(1), 1-57.

DELİCE, G. (2015). Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası: 85 yıllık bir geçmişin izlerinden tarihe kayıt düşmek. *Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 1(2), 21-55.

Ekonomi ve Ticaret Bakanlığınca Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Tebliğ, (17 Ekim 1950), Resmi Gazete (Sayı: 7633). (https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/7633.pdf) (20.04.2023).

ERÇEL, G. (2003). Bıçak Sırtında, Dünya Yayıncılık.

EURONEWS (2021). Türkiye'yi yasa boğan 17 Ağustos 1999 depreminin ağır bilançosu. (https://tr.euronews.com/2021/08/17/turkiye-yi-yasa-bogan-17-agustos-1999-depreminin-agir-bilancosu) (10.08.2023).

FISHER, I. (1933). The debt-deflation theory of great depressions. *Econometrica*, 1(4), 337-357.

FRIEDMAN, M., ve SCHWARTZ, A. J. (2008). A monetary history of the United States, 1867-1960 (Vol. 9). Princeton University Press.

GIRTON, L. ve ROPER, D. (1977). A monetary model of exchange market pressure applied to the postwar Canadian experience. *The American Economic Review*, 67(4), 537-548.

HARVEY, D. (2005). A brief history of neoliberalism, Oxford University Press.

KAPPES, S. A. (2023). Monetary policy and personal income distribution: A survey of the empirical literature. *Review of political Economy*, 35(1), 211-230.

KARA, H. (2012). Küresel kriz sonrası para politikası. *TCMB Çalışma Tebliği*, 12(17).

KORKMAZ, A. (2011). Finansal krizler ve aktarım kanalları: literatür incelemesi, *Bankacılar*, 77, 36-49.

KRUGMAN, P. (1979). A model of balance-of-payments crises. *Journal of Money, Credit and Banking*, 11(3), 311-325.

KRUGMAN, P. (Ed.). (2007). Currency crises. University of Chicago Press.

MINSKY, H. P. (1982). The financial-instability hypothesis: capitalist processes and the behavior of the economy. Levy Economics Institute of Bard College

ORHANGAZİ, Ö. (2019). Türkiye ekonomisinin yapısal sorunları, finansal kırılganlıklar ve kriz dinamikleri. *Mülkiye Dergisi*, 43 (1) , 111-137

ORHANGAZİ, Ö ve YELDAN, E. (2023). "Türkiye modeli" - 2021 ve sonrası: rastgele hedefler, gerçekleşmeler ve bir bilanço. *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 50(1), 171-194.

ÖZATAY, F. (1996). The lessons from the 1994 crisis in Turkey: public debt (mis)management and confidence crisis. *Yapi Kredi Economic Review*, 7(1), 21-37.

PAMUK, Ş. (2012). Türkiye'nin 200 yıllık iktisadi tarihi, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

REUTERS (2022). Sanctions have frozen around $300 bln of Russian reserves, FinMin says. (https://www.reuters.com/article/ukraine-crisis-russia-reserves-idUSL5N2VG0BU) (01.04.2023).

ROUBINI, N. (2017). Kriz ekonomisi, Pegasus, Çev.: TEZCAN, I.

STEIL, B. (2013). The battle of Bretton Woods: John Maynard Keynes, Harry Dexter White, and the making of a new world order. Princeton University Press.

TAYMAZ, E. ve VOYVODA, E. (2023). Türkiye ekonomisinde dış ticaret, cari denge ve yapısal dönüşüm. *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 50(1), 29-54.

TCMB (2012). Bülten-Aralık 2012, 28.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (2008). Dünden Bugüne Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. (https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/3fac8ff1-5cbe-4c05-89b1-4f0a4cfbaa90/dundenbugune_TCMB.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-3fac8ff1-5cbe-4c05-89b1-4f0a4cfbaa90-m3fB7Js) (20.08.2023).

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (1994). TCMB 1993 Yıllık Rapor.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Ödemeler Dengesi İstatistikleri"ne İlişkin Yöntemsel Açıklama. (https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/0ab87526-c290-4bdd-94d4-b8e99e70eba9/BOPMetaveri.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-0ab87526-c290-4bdd-94d4-b8e99e70eba9-oqj0O17) (10.05.2023)

Türkiye Cumhuriyeti Kalkınma Bakanlığı (2015). Ekonomik ve Sosyal Göstergeler 1950-2014, Ankara.

https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Ekonomik_ve_Sosyal_Gostergeler_1950_2014.pdf

Türkiye'nin Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı (2001). (https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/9d16883c-c298-4863-8992-e6054973ce6b/program.pdf?MOD=AJPERES) (10.06.2023).

Türk Lirası Mevduat ve Katılma Hesaplarına Dönüşümün Desteklenmesi Hakkında Tebliğ, (21 Aralık 2021), Resmi Gazete (Sayı: 31696). (https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/12/20211221M1-1.htm (10.06.2023).

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında Karar, (1 Eylül 1950), Resmi Gazete (Sayı: 7597). (www.resmigazete.gov.tr/arsiv/7597.pdf) (20.04.2023).

Kredi Mektuplu Döviz Tevdiat ve Süper Döviz Hesaplarına İlişkin Basın Duyurusu, (8 Ekim 2013), Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, 2019-72. (https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/c83c1aa5-5919-48c8-9ca2-c1e481048ef1/DUY2013-72.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-c83c1aa5-5919-48c8-9ca2-c1e481048ef1-m3fC8oL) (01.09.2023).

UYGUR, E. (2001). Krizden Krize Türkiye: 2000 Kasim ve 2001 Şubat Krizleri. Türkiye Ekonomi Kurumu Tartışma Metni, 2001(1).

WEBER, I. M., ve WASNER, E. (2023). Sellers' inflation, profits and conflict: why can large firms hike prices in an emergency?. *Review of Keynesian Economics*, 11(2), 183-213.

WILLIAMSON, J. (2009). A short history of the Washington Consensus. *Law & Business Review of Americas*, 15, 7-23.

YILMAZ, F. (2013). Osmanlı borçları tarihi: Duyûn-u Umûmiye. Berikan Yayınevi.

Bakanlar Kurulu Kararları, (25 Ocak 1980), Resmi Gazete (Sayı: 16880). (https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/16880_1.pdf)

1951 Yirminci Hesap Yılı Hakkında İdare Meclisi ve Denetçiler Raporları ile Bilanço ve Kâr ve Zarar Hesabı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Ankara, 1952.

FIKHİ AÇIDAN
PAYA DAYALI KİTLE FONLAMASI

Muhammed ÇITAK

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-80-6

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Kasım 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Girişimciliğin merkezinde önemli bir yere sahip olan finansman, insanlığın var oluşundan beri vardır. Zira insanlar, projelerini hayata geçirebilmek için daima finansmana ihtiyaç duymaktadır. Ayrıca finansman, girişimci için yeterli parasal kaynak elde etmeyi ifade ederken yatırımcı için ise parasal kaynak sağlayarak farklı açılardan yatırım yapmasına olanak sağlamaktadır. Finansman, geçmişten günümüze kadar farklı modeller etrafında sunulmuştur. Bunlardan en meşhuru bankaların sağlamış olduğu kredilerdir. Ancak bu şöhrete rağmen birçok açıdan eleştirilmektedir. Özellikle faizli işlem olması hasebiyle İslam hukukunun temel ilkelerine aykırı düşmektedir.

Bu sebeple hem dinî hem de ekonomik açıdan farklı alternatifler aranmaya başlanmıştır. Bu bakımdan, çalışmamızın da konusu olan, paya dayalı kitle fonlaması, girişimciler ve yatırımcılar için yeni bir finansman modeli olarak piyasada yerini almış durumdadır. İslam hukukunun dinamik bir yapıya sahip olması hasebiyle de bu yeni modelin tanımı, analizi ve İslam hukukunun temel esaslarına ters düşmemek kaydıyla meşruluğu hakkında hükümler açıklanmalıdır.

Bu doğrultuda paya dayalı kitle fonlamasını bu çalışmamızda ele alarak İslam hukuku açısından değerlendirdik ve bu alandaki boşluğu doldurmayı kendimize hedef olarak belirledik.

Yüksek lisans tez çalışmam boyunca her aşamada desteğini esirgemeyen değerli danışmanım Sayın Prof. Dr. Abdullah DURMUŞ hocama teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca paya dayalı kitle fonlamasının Türkiye'de yeni olması, kaynakların sınırlı ve genel olması nedeniyle sistemin doğru ve tam olarak anlaşılması oldukça zordu. Bunu aşmada ise "…Eğer bilmiyorsanız bilgi sahibi olanlara sorun" ayeti mucibince işin ehli bulunmuş ve paya dayalı kitle fonlaması hakkında detaylı bilgiye ulaşılmıştır. Bunun için sistemi detaylı bir şekilde anlatma nezaketini gösteren ve SPK tarafından lisans alma sürecinde olmalarına rağmen, değerli vakitlerini ayıran Global Kitle Fonlama Platformu AŞ'nin kurucusu, yönetim kurulu başkan vekili ve genel müdürü olan Sayın Hakan YILDIZ'a ve bu sistemin hukuki boyutunu bizlere aktaran yönetim kurulu üyesi Sayın Av. Dr. Ahmet Teyit KEŞLİ hocama da ayrıca teşekkür ederim.

Bu kitabın basım sürecinde maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen İlim Yayma Vakfı'na da ayrıca şükranlarımı sunarım.

Muhammed ÇITAK
14 Kasım 2023
İSTANBUL

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 1

1. BÖLÜM
KİTLE FONLAMASI

1. KİTLE FONLAMASININ TANIMI 5
2. KİTLE FONLAMASININ TARİHÇESİ 6
3. KİTLE FONLAMASININ GENEL İŞLEYİŞİ 6
4. KİTLE FONLAMASININ MODELLERİ 7
   4.1. BAĞIŞA DAYALI KİTLE FONLAMASI 7
   4.2. ÖDÜLE DAYALI KİTLE FONLAMASI 8
   4.3. BORÇLANMAYA DAYALI KİTLE FONLAMASI 8
   4.4. PAYA DAYALI KİTLE FONLAMASI 9
5. KİTLE FONLAMASININ ÖRNEKLERİ 9
   5.1. TÜRKİYE ÖRNEKLERİ 9
   5.2. DÜNYA ÖRNEKLERİ 11

2. BÖLÜM
PAYA DAYALI KİTLE FONLAMASI

1. PAYA DAYALI KİTLE FONLAMASINA GENEL BAKIŞ 13
2. PAYA DAYALI KİTLE FONLAMASININ TARAFLARI 15
   2.1. ASIL TARAFLAR 16
      2.1.1. FON TALEBİNDE BULUNANLAR 16
         2.1.1.1. GİRİŞİMCİ 17
         2.1.1.2. GİRİŞİM ŞİRKETİ 18
      2.1.2. FON ARZ EDENLER 19
         2.1.2.1. NİTELİKLİ YATIRIMCI 20
            2.1.2.1.1. KURUMSAL NİTELİKLİ YATIRIMCI 20
            2.1.2.1.2. BİREYSEL NİTELİKLİ YATIRIMCI 21
         2.1.2.2. NİTELİKLİ OLMAYAN YATIRIMCI 22
      2.1.3. PLATFORMLAR 23
         2.1.3.1. PLATFORMLARA İLİŞKİN ESASLAR 23
         2.1.3.2. PLATFORMLARIN ORGANLARI 26
            2.1.3.2.1. YÖNETİM KURULU 26
            2.1.3.2.2. YATIRIM KOMİTESİ 27
   2.2. DİĞER TARAFLAR 28

2.2.1. EMANET YETKİLİSİ 28
2.2.2. MERKEZÎ KAYIT KURULUŞU (MKK) 31
3. PAYA DAYALI KİTLE FONLAMASININ İŞLEYİŞİ 33
3.1. PLATFORMLARIN LİSTEYE ALINMASI 33
3.2. ÜYELİK İŞLEMLERİ 34
3.3. ÖN KABUL VE DEĞERLENDİRME 35
3.3.1. PLATFORMUN DEĞERLENDİRMESİ 35
3.3.2. YATIRIM KOMİTESİNİN DEĞERLENDİRMESİ 35
3.4. KAMPANYA 37
3.4.1. KAMPANYA SÜRESİ 37
3.4.2. ÖDEME YÖNTEMLERİ 37
3.4.3. CAYMA HAKKI 38
3.5. EMANET YETKİLİSİNİN SAKLAMA PROSEDÜRÜ 39
3.6. FİNANSAL KAPANIŞ 40
3.6.1. BAŞARISIZ FONLAMA 40
3.6.2. BAŞARILI FONLAMA 41
3.7. FON KULLANIMI 44
3.8. PAYLARIN DEVRİ 44
4. PAYA DAYALI KİTLE FONLAMASININ AVANTAJLARI VE DEZAVANTAJLARI 45
4.1. AVANTAJLARI 45
4.2. DEZAVANTAJLARI 46
5. PAYA DAYALI KİTLE FONLAMASININ ÖRNEKLERİ 47
5.1. TÜRKİYE ÖRNEKLERİ 47
5.2. DÜNYA ÖRNEKLERİ 48

3. BÖLÜM
PAYA DAYALI KİTLE FONLAMASINDA TARAFLAR ARASI İLİŞKİLER VE FIKHİ TAHLİLİ

1. ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNE DAYANAN İLİŞKİLER 49
1.1. SPK AÇISINDAN GİRİŞİMCİ/GİRİŞİM ŞİRKETİ VE YATIRIMCI İLİŞKİSİ 49
1.2. İSLAM HUKUKUNDA ORTAKLIK VE ŞİRKETLER 50
1.2.1. İSLAM HUKUKUNDA ORTAKLIK 50
1.2.2. İSLAM HUKUKUNDA ŞİRKETLER 50
1.3. PAYA DAYALI KİTLE FONLAMASINDA ORTAKLIĞA DAYALI İLİŞKİLERİN FIKHİ DEĞERLENDİRMESİ 53
1.3.1. GİRİŞİMCİ VE YATIRIMCI İLİŞKİSİNİN FIKHİ DEĞERLENDİRMESİ 56
1.3.1.1. GİRİŞİMCİ VE YATIRIMCI İLİŞKİSİNİN MUDÂREBE AKDİ ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRMESİ 56
1.3.1.2. GİRİŞİMCİ VE YATIRIMCI İLİŞKİSİNİN MÜŞÂREKE AKDİ ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRMESİ 58
1.3.2. GİRİŞİM ŞİRKETİ VE YATIRIMCI İLİŞKİSİNİN FIKHİ DEĞERLENDİRMESİ 61
2. EMANET SÖZLEŞMESİNE DAYANAN İLİŞKİ 62

2.1. SPK AÇISINDAN PLATFORM VE EMANET YETKİLİSİ İLİŞKİSİ 62
2.2. EMANET SÖZLEŞMESİNE DAYANAN İLİŞKİNİN FIKHİ DEĞERLENDİRMESİ 63
3. VEKÂLET VE HİZMET SÖZLEŞMELERİNE DAYANAN İLİŞKİLER 66
3.1. SPK AÇISINDAN PLATFORM VE YATIRIMCI, GİRİŞİMCİ/GİRİŞİM ŞİRKETİ İLİŞKİLERİ 66
3.2. SPK AÇISINDAN PLATFORM VE MKK İLİŞKİSİ 68
3.3. VEKÂLET VE HİZMET SÖZLEŞMELERİNE DAYANAN İLİŞKİLERİN FIKHİ DEĞERLENDİRMESİ 69

4. BÖLÜM
PAYA DAYALI KİTLE FONLAMASINDA SERMAYE, PAY SENEDİ İHRACI, KÂR/ZARAR PAYLAŞIMI VE FIKHİ AÇIDAN DEĞERLENDİRMESİ

1. GİRİŞİM ŞİRKETİNİN KURULMASI 73
1.1. TTK AÇISINDAN SERMAYE 73
1.1.1. SERMAYE ÇEŞİTLERİ 73
1.1.1.1. NAKDÎ SERMAYE 74
1.1.1.2. AYNİ SERMAYE 74
1.1.2. SERMAYE TUTARI 75
1.2. TTK AÇISINDAN TEMİNAT MEKTUBU 76
1.3. PAYA DAYALI KİTLE FONLAMASINDA SERMAYENİN FIKHİ DEĞERLENDİRMESİ 77
1.4. PAYA DAYALI KİTLE FONLAMASINDA TEMİNAT MEKTUBUNUN FIKHİ DEĞERLENDİRMESİ 79
2. GİRİŞİM ŞİRKETİNDE SERMAYE ARTIRIMI 81
2.1. TTK AÇISINDAN SERMAYE ARTIRIMI 81
2.2. FIKHİ AÇIDAN SERMAYE ARTIRIMININ DEĞERLENDİRMESİ 82
3. GİRİŞİM ŞİRKETİNDE PAY SENETLERİ 82
3.1. TTK AÇISINDAN PAY SENEDİ ÇEŞİTLERİ 82
3.1.1. HAMİLİNE VE NAMA YAZILI PAY SENETLERİ 82
3.1.2. NAKİT VE AYNİ SERMAYE KARŞILIĞINDA ÇIKARTILAN PAY SENETLERİ 83
3.1.3. ADİ VE İMTİYAZLI PAY SENETLERİ 83
3.1.4. BEDELLİ VE BEDELSİZ PAY SENETLERİ 84
3.1.5. PRİMLİ VE PRİMSİZ PAY SENETLERİ 84
3.2. FIKHİ AÇIDAN PAY SENETLERİNİN TEMSİL ETTİKLERİ ŞİRKETİN FAALİYET ALANI 85
3.3. PAYA DAYALI KİTLE FONLAMASINDA PAYLARIN FIKHİ DEĞERLENDİRMESİ 87
3.3.1. HAMİLİNE VE NAMA YAZILI PAY SENETLERİN FIKHİ DEĞERLENDİRMESİ 87
3.3.2. NAKİT VE AYNİ SERMAYE KARŞILIĞINDA ÇIKARTILAN PAY SENETLERİN FIKHİ DEĞERLENDİRMESİ 88

3.3.3. ADİ VE İMTİYAZLI PAY SENETLERİN FIKHİ DEĞERLENDİRMESİ 89
3.3.4. BEDELLİ VE BEDELSİZ PAY SENETLERİN FIKHİ DEĞERLENDİRMESİ . 91
3.3.5. PRİMLİ VE PRİMSİZ PAY SENETLERİN FIKHİ DEĞERLENDİRMESİ 91
4. GİRİŞİM ŞİRKETİNDE KÂR VE ZARAR 92
4.1. TTK AÇISINDAN GİRİŞİM ŞİRKETİNİN KÂR TESPİTİ VE DAĞILIMI 92
4.2. TTK AÇISINDAN GİRİŞİM ŞİRKETİNİN ZARAR MAHSUBU 96
4.3. FIKHİ AÇIDAN KÂR VE ZARARIN TAHLİLİ VE PAYA DAYALI KİTLE FONLAMASINDA DEĞERLENDİRMESİ 98

SONUÇ 103

BİBLİYOGRAFYA 107

EKLER 117

BİBLİYOGRAFYA

AAOIFI, ed. Faizsiz Finans Standartları. Çeviren İZÜ. İstanbul: TKBB Yayınları, 2015.

Aktepe, İshak Emin. Sorularla Katılım Bankacılığı. İstanbul: Türkiye Katılım Bankaları Birliği, 2013.

Altaş, Soner. "Anonim Şirketlerde Kanunî ve İhtiyarî Yedek Akçe Ayrımı". Bankacılar Dergisi, sy 93 (Haziran 2015): 33-45.

Altuntaş, Halil, ve Muzaffer Şahin, çev. Kur'ân-ı Kerîm Meâli. 12. bs. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2011.

Apalı, İbrahim. "Şirketlerde Sermayenin Azalması ya da Borca Batık Olma Durumu ve Eş Zamanlı Olarak Sermaye Azaltımı ve Sermaye Artırımının Vergi Kanunları Karşısındaki Durumu". Mali Çözüm Dergisi, sy 151 (Ocak 2019): 231-39.

Apaydın, Yunus. "Karz". İçinde Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, 24:520-25. İstanbul: TDV Yayınları, 2001.

———. "Muhayyerlik". İçinde Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, 31:25-30. İstanbul: TDV Yayınları, 2006.

Arabaci, Özlem. "Anonim Şirketlerde Sermaye, Sermaye Artırımı Sistemleri ile Yöntemleri Hakkında Genel Bilgi ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunuyla Konuya İlişkin Getirilen Temel Yenilikler". Gümrük ve Ticaret Dergisi, sy 1 (01 Ocak 2013): 28-33.

Arıkovanı. "Tamamlanan Projeler". Turkcell, 2021.

Ata, Fatma İzmirli. "Yeni Nesil Finansman Yöntemi Olarak Kitle Fonlama: Türkiye Potansiyeli". Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 16, sy 2 (30 Haziran 2018): 273-96.

Atsan, Nuray, ve Eda Oruç Erdoğan. "Girişimciler için Alternatif bir Finansman Yöntemi: Kitlesel Fonlama Crowdfunding". Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi 10, sy 1 (01 Nisan 2015): 297-320.

Aybakan, Bilal. "Nakit". İçinde Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, 32:324-26. İstanbul: TDV Yayınları, 2006.

———. "Vekâlet". İçinde Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, 43:1-6. İstanbul: TDV Yayınları, 2013.

Aydın, Mehmet Akif. "Cuâle". İçinde Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, 8:77-78. İstanbul: TDV Yayınları, 1993.

Bahaeddin, Abdurrahman b. İbrâhim b. Ahmed Ebû Muhammed. el-Udde Şerhü'l-Umde. Kahire: Darü'l-Hadis, 1424/2003.

Bardakoğlu, Ali. "İcâre". İçinde Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, 21:379-88. İstanbul: TDV Yayınları, 2000.

Bayındır, Servet. İslâm Hukuku Penceresinden Faizsiz Bankacılık. İstanbul: Rağbet Yayınları, 2005.

Beşer, Faruk. Herkes İçin Kolay Usulü Fıkıh. 1. bs. İstanbul: Paradoks Yayınları, 2014.

Buhârî, Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmail. el-Câmiü's-Sahîh. 1. bs. 9 c. Dâru Tavki'n-Necât, 1422.

Buhûtî, Mansûr b. Yûnus b. Salâhiddîn. Keşşâfü'l-Kınâ. 6 c. Beyrut: Dârü'l-Kutubi'l-İlmiyye, t.y.

Can, Mustafa Erdem. "Anonim Şirkette Sermaye ve Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Üçte İkisinin Kaybının Hukuki Sonuçları". Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 13, sy 1 (18 Mayıs 2018): 1-36.

Canbaz, Muhammet Fatih, ve M. Kemalettin Çonkar. "Girişimcilere Faizle Borçlanmaya Alternatif İslami Bir Yöntem: Kitle Fonlaması". Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi 10, sy 18 (01 Ocak 2018): 37-55. https://doi.org/10.14784/marufacd.460651.

Cebeci, İsmail. "Vücûh". İçinde Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, 43:140-41. İstanbul: TDV Yayınları, 2013.

Cessâs, Ebû Bekir Ahmed b. Alî er-Râzî. Ahkâmu'l-Kur'ân. Beyrut: Dârü İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, 1405/1985.

———. Şerhu Muhtasari't-Tahâvî. 1. bs. 8 c. Medine-i Münevvere: Darü's-Sirâc, 1431/2010.

Crowdcube. "Crowdcube Investment Opportunities: Amound Raised". Crowdcube, 2021.

Çağlar, Kamuran. "Kurumlar Vergisinde Zarar Mahsubu ve Özellikli Durumlar". Mali Çözüm Dergisi, sy 142 (Temmuz 2017): 197-215.

Çağlar, Muhammet Tunahan. "Yeni Nesil Alternatif Finansman Yöntemi Olarak Kitlesel Fonlama: Dünya ve Türkiye'deki Uygulamalarının Etkinliği". Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi 3, sy 2 (31 Aralık 2019): 18-34.

Çalış, Halit. "Zaruret". İçinde Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, 44:141-44. İstanbul: TDV Yayınları, 2013.

Çeker, Orhan. "Ebdân". İçinde Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, 10:71-72. İstanbul: TDV Yayınları, 1994.

———. İslâm Hukukunda Akidler. Konya: Tekin Kitabevi, 2014.

Çelik, İmran. "Meşru' Bir Yatırım Aracı Olarak Mudârebe ve Günümüzde Kullanımı". Al Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi 1, sy 3 (07 Aralık 2017): 381-96.

Çubukçu, Ceren. "Kitlesel Fonlama: Türkiye'deki Kitlesel Fonlama Platformları Üzerinden Bir Değerlendirme". Girişimcilik ve İnovasyon Yönetimi Dergisi 6, sy 2 (01 Aralık 2017): 155-72.

Demiray, Melek ve Şebnem Burnaz. "Positioning of Crowdfunding Platforms: Turkey as An Emerging Market Case". Journal of Management Marketing and Logistics 6, sy 2 (30 Haziran 2019): 84-94. https://doi.org/10.17261/Pressacademia.2019.1036.

Demîrî, Muhammed b. Mûsâ b. Ali Ebü'l-Bekâ. en-Necmü'l-Vehhâc fî Şerhi'l-Mihhâc. 1. bs. 10 c. Cidde: Darü'l-Minhâc, 1425/2004.

Döndüren, Hamdi. Delilleriyle Ticaret ve İktisat İlmihali. İstanbul: Erkam Yayınları, 2016.

Dubyân, Ebû Ömer Dubyân b. Muhammed. el-Muamelâtü'l-Maliyye Esâleten ve Muâseraten. 3. bs. 20 c. Riyad: Mektebetü'l-Melik Fehdü'l-Vataniyye, 1432/2011.

Durmuş, Abdullah. Fıkhî Açıdan Günümüz Para Mübadelesi İşlemleri. 2. bs. İstanbul: İsam Yayınları, 2014.

Ebû Dâvûd, Süleymân b. el-Eş'as b. İshâk es-Sicistânî. es-Sünen. 4 c. Beyrut: el-Mektebetü'l-Asriyye, t.y.

Ebû Sebbâ, Zâhir Fuâd Muhammed. "el-Hukûkü'l-Maneviyye, Maliyyetüha ve Vucûbü'z-Zekâti fihâ". Külliyetü'd-Dirâsâti'l-İslâmiyyeti ve'l-Arabiyyeti li'l-Benâti bi'l-İskenderiyye 35, sy 5 (Kasım 2019): 157-235.

Ebû Zehra, Muhammed. el-Mülkiyyetü ve'n-Nazariyyetü fî'ş-Şeriati'l-İslâmiyyeti. Kahire: Darü'l-Fikri'l-Arabî, 1417/1996.

Ekici, Oya, İbrahim Sırma, ve Yusuf Aytürk. "Alternatif Finansman Yöntemi Olarak Kitle Fonlaması ve Yenilikçilik İlişkisi". BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi 13, sy 2 (01 Aralık 2019): 215-30.

Eliri, İsa. "Güzel Sanat Eserlerinde Fikri Mülkiyet Hakları ve Uygulamaları". Selçuk Üniversitesi SBE Dergisi, sy 23 (2010): 61-71.

Ergül, Nuray. İktisadi Refah Aracı Pay Senetleri. Ankara: İksad, 2018.

Erkan, Vehbi Umut. "6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Vekâlet Sözleşmesinde Vekâlet Verenin Ücret Ödeme Borcu Dışındaki Diğer Borçları". Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 62, sy 2 (01 Haziran 2013): 441-72. https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000001713.

Eroğlu, Gültekin. "Covid-19'la Mücadele Sürecinde Türkiye'deki Yardım Hizmetleri ve Uygulamalarına Genel Bir Bakış". Şehir Araştırmaları Dergisi 6, sy Şehircilik ve Covid-19 (2020): 561-78.

Fettahoğlu, Sibel ve Saulye Khusayan. "Yeni Finansman Olanağı: Kitle Fonlama". Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 10, sy 4 (27 Aralık 2017): 497-521. https://doi.org/10.12780/usaksosbil.371726.

Fonbulucu. "Fikirler Yarışıyor". Global Kitle Fonlama Platformu AŞ, 2022.

———. "Paya Dayalı Kitle Fonlama Kampanya Sözleşmesi". Global Kitle Fonlama Platformu AŞ, t.y.

———. "Projeler". Global Kitle Fonlama Platformu AŞ, 2022.

———. "Promoseed Biyoteknoloji AŞ Kampanyası Hakkında". Global Kitle Fonlama Platformu AŞ, 2021.

———. "Üyelik ve Platform Kullanım Sözleşmesi". Global Kitle Fonlama Platformu AŞ, t.y.

Gedikli, Fatih. Osmanlı Şirket Kültürü: XVI-XVII Yüzyıllarda Mudârebe Uygulaması. İstanbul: İz Yayıncılık, 1998.

Gözübenli, Beşir. "İnan". İçinde Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, 22:260-61. İstanbul: TDV Yayınları, 2000.

———. "Mufâvada". İçinde Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, 30:371-72. İstanbul: TDV Yayınları, 2005.

———. "Şirket". İçinde Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, 39:198-201. İstanbul: TDV Yayınları, 2010.

Hacak, Hasan. "Urûz". İçinde Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, 42:181-83. İstanbul: TDV Yayınları, 2012.

Haccâvî, Ebü'n-Necâ Şerefüddîn Mûsâ b. Ahmed b. Mûsâ el-Makdisî. el-İknâ fî'l-Fıkhi'l-İmâm Ahmed b. Hanbel. 4 c. Beyrut: Darü'l-Marife, t.y.

Hafîf, Alî. eş-Şerikâtü fî'l-Fıkhi'l-İslâmî. Kahire: Darü'l-Fikri'l-Arabî, 1430/2009.

Halîl, Ahmed b. Muhammed. el-Eshemü ve's-Senedâtü ve Ahkâmuhâ fî'l-Fıkhi'l-İslâmî. 1. bs. Riyad: Darü İbni'l-Cevzî, 1424/2003.

Hamîdullah, Muhammed. "Hayber". İçinde Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, 17:20-22. İstanbul: TDV Yayınları, 1998.

Hatahet, Muhammed Hişam. Tatbîkâtü Akd'l-Vekâletî fî'l-Bunûki'l-İslâmiyyeti. 1. bs. Kuveyt, 1432/2011.

Hayyât, Abdülaziz. eş-Şerikâtü fî'ş-Şerîati'l-İslâmîyye. 4. bs. 2 c. Beyrut: Müessesetü'r-Risâle, 1414/1994.

Hazine Müsteşarlığı. "Bireysel Katılım Sermayesi Hakkında Yönetmenlik". Resmî Gazete, sy 28560 (15 Şubat 2013).

Indiegogo. "Explore All Projects". Indiegogo, 2022.

İbn Âbidîn, Muhammed Emîn b. Ömer Âbidîn. Reddü'l-Muhtâr ale'd-Dürri'l-Muhtâr. 2. bs. 6 c. Beyrut: Darü'l-Fikr, 1412/1992.

İbn Ebî Şeybe, Ebû Bekr Abdullāh b. Muhammed. el-Musannef fi'l-Ehâdîss ve'l-Âsâr. 1. bs. 7 c. Riyad: Mektebetü'r-Rüşd, 1409/1989.

İbn Kudâme, Ebû Muhammed Muvaffakuddîn el-Cemmâîlî el-Makdisî. el-Kâfî fî Fıkhi'l-İmâmi Ahmed. 1. bs. 4 c. Darü'l-Kutubi'l-İlmiyye, 1414/1994.

———. el-Muğnî. 3. bs. 15 c. Riyad: Darü Âlimu'l-Kûtub, 1417/1997.

İbn Mâce, Ebû Abdullah Muhammed b. Yezîd el-Kazvînî. es-Sünen. 2 c. Dâru İhyai'l-Kutubi'l-Arabiyye, t.y.

İbn Manzûr, Ebü'l-Fazl Cemâlüddîn Muhammed el-Ensârî er-Rüveyfiî. Lisânü'l-Arab. 3. bs. 15 c. Beyrut: Dârü's-Sadır, 1414/1993.

İbn Nüceym, Zeynüddîn b. İbrâhîm b. Muhammed. El-Bahrü'r-Raik. 2. bs. 8 c. Darü'l-Kitabi'l-İslâmî, t.y.

İbn Rüşd, Ebü'l-Velîd Muhammed b. Ahmed b. Muhammed el-Kurtubî. Bidâyetü'l-Müctehid ve Nihâyetü'l-Muktesid. 4 c. Kahire: Darü'l-Hadis, 1425/2004.

İdeanest. "Projeler". Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı, 2022.

İşler, Serhat Tahsin. "Modern Finansmanda Yeni Bir Dönem: Kitlesel Fonlama – Crowdfunding". Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği, 2014, 50-65.

Kâdî Abdülvehhâb, Ebû Muhammed Abdülvehhâb b. Alî b. Nasr et-Tağlibî el-Bağdâdî. el-İşrâf alâ Nüketi Mesâili'l-Hilâf. 1. bs. 2 c. Darü İbn Hazm, 1420/1999.

———. el-Uyûnü'l-Mesâil. 1. bs. Beyrut: Darü İbn Hazm, 1430/2009.

Kallek, Cengiz. "Mudârebe". İçinde Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, 359-63. İstanbul: TDV Yayınları, 2005.

Karadâğî, Ali Muhyiddîn. "Akâmü'l-Eshemi ve Envâuha alâ Davî Kavâid'l-Fıkhî'l-İslâmî". Journal of College of Sharia and Islamic Studies 10, sy 10 (1992): 369-404.

Karâfî, Ebü'l-Abbâs Şihâbüddîn Ahmed b. İdrîs b. Abdirrahmân el-Mısrî. ez-Zahîre. 1. bs. 14 c. Beyrut: Darü'l-Garbi'l-İslami, 1415/1994.

Karaman, Hayrettin. İş ve Ticaret İlmihali. İstanbul: İz Yayıncılık, 2012.

Karslıoğlu, Hasan. "Anonim Şirketlerde Kâr Payının Hesaplanması ve Dağıtım İlkeleri". Ankara Barosu Dergisi 77, sy 3 (15 Ekim 2019): 181-227. https://doi.org/10.30915/abd.652544.

Kâsânî, Alâüddîn Ebû Bekr b. Mesûd b. Ahmed. Bedâiu's-Sanâi fî Tertîbi'ş-Şerâi. 2. bs. 7 c. Beyrut: Dârü'l-Kutubi'l-İlmiyye, 1406/1986.

Kayar, İsmail. "Yeni TTK'ye Göre Anonim Şirkette Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Tespiti ve Sonuçları". Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 18, sy 2 (01 Aralık 2012): 643-58.

Keşli, Ahmet. "Paya Dayalı Kitle Fonlaması Tebliğinin Hukuki Esasları". İSEFAM Çalıştayları: Kitle Fonlaması ve Sunduğu İmkânlar (Sakarya Üniversitesi), sy 13 (12 Şubat 2020).

Kickstarter. "Découvrez des Projets". Kickstarter, 2022.

Koyuncu, Hasan. "İslam Hukukunda Rükün ve Şartın Tayininin Fıkhî İhtilaflara Etkisi". Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 15, sy 2 (31 Ekim 2018): 671-92.

Kubilay, Huriye. "Kaydileştirilmesi Gereken Pay Senetlerini Merkezi Kayıt Kuruluşuna Teslim Etmeyen Kişilerin Hukuki Durumu". Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 17, sy 2 (01 Ocak 2013): 805-30.

Mâverdî, Ebü'l-Hasen Alî b. Muhammed b. Habîb el-Basrî. el-Hâvi'l-Kebîr. 1. bs. 19 c. Beyrut: Darü'l-Kutubi'l-İlmiyye, 1419/1999.

Mevsılî, Ebü'l-Fazl Mecdüddîn Abdullāh b. Mahmûd b. Mevdûd. el-İhtiyâr li-Talîli'l-Muhtâr. 5 c. Kahire: Matbâtü'l-Halebî, 1356/1937.

Mevvâk, Ebû Abdillâh Muhammed b. Yûsuf b. Ebi'l-Kâsım el-Abderî el-Gırnâtî. et-Tâc ve'l-İklîl li-Muhtasarı Halîl. 1. bs. 8 c. Beyrut: Darü'l-Kutubi'l-İlmiyye, 1416/1994.

MKK. "Kitle Fonlaması Sistemi İş ve İşlem Kuralları Yönergesi", 13 Temmuz 2020.

———. "Kitle Fonlaması Sistemi (KFS) Ücret Tarifesi hk." Genel Müdür ve Sermaye Piyasaları Yöneticilerine yönelik Genel Mektup, sy 898 (09 Kasım 2020).

———. "Türkiye'nin Merkezi Saklama Kuruluşu". Merkezi Kayıt Kuruluşu, t.y.

Moroğlu, Erdoğan. Anonim Ortaklıklarda Sermaye Artırımı. 3. bs. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2015.

Nesefî, Ebü'l-Berekât. Kenzü'd-Dekâik. 1. bs. Medine-i Münevvere: Darü's-Sirâc, 1432/2011.

Nevevî, Ebû Zekeriyyâ Yahyâ b. Şeref b. Mürî. Ravzatü't-Tâlibîn ve Umdetü'l-Müttakîn. 2. bs. 12 c. Beyrut: el-Mektebetü'l-İslamiyye, 1412/1991.

Noya, Eloi. "El Fin De Los Bancos Tal Como Los Conocemos: Tres Posibles Escenarios". Harvard Deusto Business Review 1, sy 11 (2017): 32-41.

Onur, Mediha Nur, ve Öznur Değirmenci. "Crowdfunding – Kitle Fonlaması". T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Çalışma Raporları, sy 2015-7 (Haziran 2015).

Özdemir, Recep. "İslâm Hukukunda Şart Muhayyerliği". İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 7, sy 139 (2016): 139-72.

Ruaynî, Ebû Abdillâh Şemsüddîn Muhammed b. Muhammed b. Abdirrahmân el-Hattâb. Mevâhibü'l-Celîl fî Şerhi Muhtasari Halîl. 2. bs. 6 c. Darü'l-Fikr, 1412/1992.

Sâbunî, Muhammed Alî. el-Fıkhü'ş-Şeriyyü'l-Müyessir fî davi'l-Kitabi ve's-Sünneti: Fıkhü'l-Muâmelât. 4 c. Beyrut: el-Mektebetü'l-Asriyye, 1439/2018.

Sahnûn, Ebû Saîd Abdüsselâm b. Saîd b. Habîb et-Tenûhî. el-Müdevvenetü'l-Kübrâ. 4 c. Darü'l-Kutubi'l-İlmiyye, 1415/1994.

Sakarya, Şakir ve Elif Bezirgan. "Kitlesel Fonlama Platformları: Türkiye ve Yurtdışı Karşılaştırması". Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 8, sy 2 (26 Aralık 2018): 18-33.

Sakızlı, Emre. Alternatif Bir Finansman Yöntemi: Kitlesel Fonlama. İstanbul: İktisadi Kalkınma Vakfı, 2018.

SPK. "Aracı Kurumlar Tarafından Yapılacak Repo ve Ters Repo İşlemlerine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ". Resmî Gazete, sy 29554 (06 Aralık 2015).

———. "İstanbul Takas ve Saklama Bankası Anonim Şirketi Merkezi Takas Yönetmeliği". Resmî Gazete, sy 28711 (18 Temmuz 2013).

———. "Kitle Fonlaması Tebliği". Resmî Gazete, sy 31641 (27 Ekim 2021).

———. "Listeye Alınan Platformlar". SPK, 2022.

———. "Portföy Saklama Hizmetine ve Bu Hizmette Bulunacak Kuruluşlara İlişkin Esaslar Tebliği". Resmî Gazete, sy 28695 (02 Temmuz 2013).

———. "Sermaye Piyasası Araçlarında Kaydileştirme". SPK Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları, sy 9 (Mart 2007).

———. "Yatırım Kuruluşlarının Kuruluş ve Faaliyet Esasları". Resmî Gazete, sy 28854 (17 Aralık 2013).

———. "Yetkilendirilmiş Portföy Saklama Kuruluşları". SPK, 2022.

Süneykî, Ebû Yahyâ Zeynüddîn Zekeriyyâ b. Muhammed b. Ahmed el-Ensârî el-Hazrecî. Esne'l-Metâlib Şerhu Ravzi't-Tâlib. 4 c. Darü'l-Kitabi'l-İslâmî, t.y.

Süyûti, Abdurrahman b. Ebî Bekir. el-Eşbâh ve'n-Nezâir. Beyrut: Dârü'l-Kutubi'l-İlmiyye, 1411/1990.

Şâfiî, bû Abdillâh Muhammed b. İdrîs b. Abbâs. el-Üm. 8 c. Beyrut: Darü'l-Marife, 1410/1990.

Şahin, Adil b. Şahin b. Muhammed. Ahzü'l-Mâl alâ Amâli'l-Gurbi. 1. bs. 2 c. Riyad: Darü Kunûzi İşbilliyyâ li-Neşrî ve't-Tevzî, 1425/2004.

Şehrâni, Hüseyin b. Malevî. Hukûku'l-İhtirâ ve't-Telîf. 1. bs. Riyad: Dârûn Tayyibetün li'n-Neşrî ve't-Tevzî, 1425/2004.

Şekerci, Osman. İslâm Şirketler Hukuku: Emek-Sermaye Şirketi. İstanbul: Marifet Yayınları, 1981.

Şerif, Abdulhâlık Hasan. Zekât Fıkhı. Editör Recep Songül. Çeviren Ahmet Çetinkaya. 1. bs. İstanbul: Asalet Yayınları, 2019.

Şirbînî, Şemsüddîn Muhammed b. Ahmed el-Hatîb el-Kâhirî. Muğni'l-Muhtâc ilâ Marifeti Meânî Elfâzi'l-Minhâc. 1. bs. 6 c. Darü'l-Kutubi'l-İlmiyye, 1415/1994.

Şubeyr, Muhammed Osmân. el Medhalü ilâ Fıkhi'l-Muâmelâti'l-Mâliyye: el-Mal, El Mülkiyye, El Akd. 2. bs. Amman: Darü'n-Nefâis, 1430/2010.

———. el-Muâmelâtü'l-Mâliyyeti'l-Muâsıra fi'l-Fıkhi'l-İslâmî. 6. bs. Amman: Darü'n-Nefâis, 1427/2007.

Takasbank. "İstanbul Takas ve Saklama Bankası AŞ: 1 Ocak - 30 Eylül 2020 Konsolide Olmayan Ara Dönem Faaliyet Raporu". İstanbul Takas ve Saklama Bankası AŞ, 2020.

———. "İstanbul Takas ve Saklama Bankası AŞ'nin Kaldıraçlı Alim Satım İşlemleri Teminat ve Raporlama Hizmeti Prosedürü". İstanbul Takas ve Saklama Bankası AŞ, sy 1389 (20 Aralık 2017).

———. "Paya Dayalı Kitle Fonlaması Emanet Yetkilisi Prosedürü". İstanbul Takas ve Saklama Bankası AŞ, t.y.

———. "Takasbank Ücret ve Komisyon Tarifeleri: Kitle Fonlaması Emanet Yetkilisi Ücret Tarifesi". İstanbul Takas ve Saklama Bankası AŞ, 2020.

Taştekin, Sinem. "Vekilin Vekalet Sözleşmesinden Kaynaklanan Özen Borcu". İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 6, sy 2 (01 Eylül 2019): 83-105.

TBK. "Türk Borçlar Kanunu". Resmî Gazete 50, sy 27836 (11 Ocak 2011).

Ticaret Bakanlığı. "Hamiline Yazılı Pay Senetlerinin Merkezi Kayıt Kuruluşuna Bildirilmesi ve Kayıt Altına Alınması Hakkında Tebliğ". Resmî Gazete, sy 31446 (06 Nisan 2021).

TKBB. Pay Senedi İhracı ve Alım-Satımı. Katılım Finans Standartları 1, sy 26 (15 Ekim 2020).

Dergisi 2, sy 2 (01 Haziran 1996): 301-16

Topçu, Belgin. "Hisse Senedi Değerlemesinde Temel ve Teknik Analiz Yaklaşımlar". Yüksek Lisans, T.C. İstanbul Üniversitesi, SBE, 1995.

Topçu, Nuraydın, ve Vedat Demïrkol. "Sermaye Şirketlerinde Sermaye Artırım İşlemleri ve Muhasebeleştirilmesi". Muhasebe ve Finansman Dergisi, sy 65 (01 Ocak 2015): 137-46. https://doi.org/10.25095/mufad.396521.

TSPB. Yatırım Yaparken: Sorularla Türkiye Sermaye Piyasası. 2. bs. İstanbul: Paragraf Basım Sanayi AŞ, 2011.

TTK. "Türk Ticaret Kanunu", sy 6102 (13 Ocak 2011).

Umrânî, Abdullah b. Muhammed. el-Menfeatü fi'l-Karzi. 2. bs. Riyad: Darü Kunûzi İşbilliyyâ li-Neşrî ve't-Tevzî, 1431/2010.

United Nations. "World Population Prospects 2019". Department of Economic and Social Affairs, 2019, 1-25.

Vismara, Silvio. “Equity Retention and Social Network Theory in Equity Crowdfunding”. Small Business Economics 46, sy 4 (Ocak 2015): 1-27.

Yavuz, Mustafa. “Anonim ve Limited Şirketlerde Ayni ve Nakdi Sermaye Olarak Konulabilecek Malvarlığı Unsurları”. Mali Çözüm Dergisi, sy 131 (10 2015): 89-97.

———. “Limited Şirketlerin Anonim Şirkete Dönüşme Usulü”. Mali Çözüm Dergisi, sy 116 (04 2013): 111-20.

Yazır, Muhammed Hamdi. Alfabetik İslâm Hukuku ve Fıkıh Istılâhları Kâmusu. 5 c. İstanbul: Eser Neşriyat ve Dağıtım, 1997.

Yıldırım, Mustafa. “Vedîa”. İçinde Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, 42:596-98. İstanbul: TDV Yayınları, 2012.

Yılmaz, Ahmed. “Anonim Şirketi ve İslam Hukuku”. Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 2, sy 2 (01 Haziran 1996): 301-16.

Zerkeşî, Ebû Abdillâh Bedrüddîn Muhammed b. Bahâdır b. Abdillâh et-Türkî el-Mısrî el-Minhâcî. el-Mensûr fi’l-Kavâid. 2. bs. 3 c. Kuveyt: Vuzêratü’l-Evkâfi’l-Kuveytiyye, 1405/1985.

Zeylaî, Ebû Muhammed Cemâlüddîn Abdullāh b. Yûsuf b. Muhammed. Nasbü’r-Râye li-Tahrîci Ehâdîsi’l-Hidâye. 1. bs. 4 c. Cidde: Darü’l-Kibleti li’s-Sekâfeti’l-İslâmiyye, 1418/1997.

Zühaylî, Vehbe. el-Fıkhü’l-İslâmî ve Edilletuhu. 4. bs. 10 c. Şam: Darü’l-Fikr, t.y.

———. el-Muamelâtü’l-Maliyyetü’l-Muâsire. 1. bs. Şam: Darü’l-Fikr, 1423/2002.

PAZARLAMA ARAŞTIRMALARININ STRATEJİK SEÇENEK BELİRLEMEDEKİ ROLÜ VE BU SÜREÇTE ETKİLİ OLAN FAKTÖRLER[1]

İçlem ER

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

[1] Bu ktap, 2011 yılında Anadolu Ünversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Pazarlama Anabilim Dalında sayın Prof. Dr. Yavuz Odabaşı danışmanlığında tamamlanmış doktora tezimin bir kısmından üretilmiştir.

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-96-6

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Mart 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
PAZARLAMA ARAŞTIRMALARI VE PAZARLAMA ARAŞTIRMALARINDAN YARARLANMADA ETKİLİ OLAN FAKTÖRLER

1. PAZARLAMA ARAŞTIRMALARI VE PAZARLAMA ARAŞTIRMALARINDAN YARARLANMA YAKLAŞIMLARI 5
1.1. PAZAR BİLGİSİ 5
1.2. PAZAR BİLGİSİNİN ÖNEMİ 6
1.3. PAZARLAMA BİLGİSİ BİLEŞENLERİNDEN PAZARLAMA ARAŞTIRMALARI 8
1.4. PAZARLAMA ARAŞTIRMALARININ KAPSAMI VE ÖNEMİ 12
1.5. PAZARLAMA ARAŞTIRMALARINDAN YARARLANMA 17
1.5.1. Örgütlerde Bilgi Yaratma 19
1.5.1.1. Arz Yönlü Yaklaşım 19
1.5.1.2. Kullanıcı Yaklaşımı 20
1.5.1.3. Araştırma Yoluyla Yaratılan Bilgiden Yararlanma Biçimleri 23
1.5.2. Pazarlama Araştırmaları Yoluyla Yaratılan Bilgiden Yararlanma 26
2. PAZARLAMA ARAŞTIRMALARINDAN YARARLANMADA ETKİLİ OLAN FAKTÖRLER 35
2.1. PAZAR ODAKLILIK 36
2.1.1. Farklı Pazar Odaklılık Yaklaşımları 37
2.1.1.1. Pazar Odaklılıkta Kültüre Dayalı Davranışsal Perspektif 38
2.1.1.2. Pazar Odaklılıkta Pazar Bilgisi Perspektifi 40
2.1.1.3. Pazar Odaklılıkta Müşteri Odaklılık Perspektifi 42
2.1.1.4. Pazar Odaklılıkta Stratejik Odak Perspektifi 43
2.1.1.5. Pazar Odaklılıkta Karar Alma Perspektifi 43
2.1.2. Pazar Odaklılığı Operasyonelleştirme Çabaları 45
2.1.3. Pazar Odaklılığın Pazarlama Araştırmalarına Etkisi 48

2.2. İŞLETME ÇEVRESİNDE YAŞANAN ÇALKANTILAR 50
2.2.1. İşletme Çevresinde Yaşanan Çalkantılar ile İlgili Görüşler ve Tanımlar 51
2.2.2. İşletme Çevresinde Yaşanan Çalkantıların Nedenleri 52
2.2.3. İşletme Çevresinde Yaşanan Çalkantıların Etkileri 57
2.3. TEKNOLOJİ ÇEVRESİNDE YAŞANAN ÇALKANTILAR 59
2.3.1. Teknolojik Gelişmelerdeki ve Bunların Yayılmasındaki Artış60
2.3.2. Teknoloji Çevresinde Yaşanan Çalkantılara Neden Olan Faktörler 62
2.3.3. Teknoloji Çevresinde Yaşanan Çalkantılar ile İlgili Görüşler ve Tanımlar 64
2.4. İŞLETME VE TEKNOLOJİ ÇEVRESİNDE YAŞANAN ÇALKANTILAR VE PAZARLAMA YÖNETİMİ 66
2.4.1. Artan Risk ve Belirsizlik 66
2.4.2. Pazar ve Sektör Sınırlarının Belirsizleşmesi 68
2.4.3. Yeni Yönetsel Zihniyet 68
2.5. İŞLETME VE TEKNOLOJİ ÇEVRESİNDE YAŞANAN ÇALKANTILARIN PAZARLAMA ARAŞTIRMASINA ETKİSİ 70
2.6. PAZARLAMA ARAŞTIRMALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLER 74
2.6.1. Yöneticilerin Pazarlama Araştırmaları ile ilgili Görüşleri 74
2.6.2. Yöneticilerin Pazarlama Araştırmacıları ile ilgili Görüşleri ... 78

İKİNCİ BÖLÜM
PAZARLAMA ARAŞTIRMALARINDAN YARARLANMANIN STRATEJİK SEÇENEK BELİRLEMEDEKİ ROLÜ

1. STRATEJİK ESNEKLİK 83
1.1. STRATEJİK ESNEKLİK KAVRAMIYLA İLGİLİ YAKLAŞIMLAR 84
1.2. STRATEJİK ESNEKLİĞİN TANIMI 85
1.3. STRATEJİK ESNEKLİĞİN ÖNEMİ 95
3. PAZARLAMA ARAŞTIRMALARI VE STRATEJİK SEÇENEK BELİRLEME 100

KAYNAKÇA 103

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

Aaker, D. A., V. Kumar ve G. S. Day. **Marketing Research**. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, Inc., 2004.

Barabba, Vincent P. **Akılların Buluşması: Pazara Dayalı Bir Teşebbüs Yaratmak**. İstanbul: Alfa Yayınevi (Çeviren: Ela Güldemir), 2000.

Barabba, V. P. ve G. Zaltman. **Hearing the Voice of the Market: Competitive Advantage Through Creative Use of Market Information**. Boston, Ma: Harvard Busines School Press, 1991.

Blakenship, A. B., G. E. Breen ve A. Dutka. **State of the Art Marketing Research**. Lincolnwood, IL: NTC Business Books, 1998.

Chisnall, Peter M. **Marketing Research**. London : McGraw-Hill Book Co., 1992.

Churchill, G. A. **Marketing Research: Methodological Foundations**. Orlando, FL: The Dryden Press, 1999.

Deshpande, Rohit. **Developing a Market Orientation**. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 1999.

Dillon, W. R., T. J. Madden ve N. H. Firtle. **Marketing Research in a Marketing Environment**. Boston, MA: Richard D. Irwin, Inc., 1990.

Drucker, Peter F. **Managing in Turbulent Times**. New York, N.Y.: Harper & Row, 1980.

Drucker, Peter F. **Management Challenges for the 21st Century**. 1. Basım. New York, N.Y.: Harper Business, 1999.

Friedman, Thomas. **Küreselleşmenin Geleceği: Lexus ve Zeytin Ağacı**. İngilizceden çeviren: Elif Özsayar. İstanbul: Boyner Holding Yayınları, 2000.

Gegez, Ercan. **Pazarlama Araştırmaları**. İstanbul: Beta Basın Yayım A.Ş., 2007.

Kotler, P. ve G. Armstrong. **Principles of Marketing**. 12th Ed. Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall, 2006.

Kurtuluş, Kemal. **Pazarlama Araştırmaları**. Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş 8. Basım. İstanbul: Literatür Yayınları, 2006.

Malhotra, Naresh. **Marketing Research: An Applied Orientation**. Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall, 2004.

McDaniel, C. ve R. Gates. **Contemporary Marketing Research**. Cincinnati, OH: International Thomson Publishing, 1999.

Nakip, M. **Pazarlama Araştırmaları Teknikleri ve (SPSS Destekli) Uygulamalar**. Ankara: Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş., 2006.

Pazar ve Kamuoyu Araştırmacıları Derneği. **Pazar ve Kamuoyu Araştırmacıları Derneği Yıllığı**, İstanbul: 2007

Proctor, Tony. **Foundations of Marketing Research**. London: FT Prentice Hall, 2002 (Çeviren: İçlem Er, Bilim Teknik Yayınevi, 2004).

Şamlı Coşkun. **Information-driven Marketing Decisions: Development of Strategic Information Systems**. Westport, CT: Quorum Books, 1996.

Zikmund, W. G. **Exploring Marketing Research**. Orlando, FL: The Dryden Press, 1994.

MAKALELER

Aaker, D. A., ve Masceranhas, B. "*The need for strategic flexibility*", **The Journal of Business Strategy**, Vol. 5, s. 74– 82, Sonbahar 1984.

Achrol, Ravi S. ve Louis W. Stern. "*Environmental Determinants of Decision-Making Uncertainty in Marketing Channels*", **Journal of Marketing Research**, Vol. 25, No. 1, s. 36-50, Şubat 1988.

_____ "*Evolution of the Marketing Organization: New Forms for Turbulent Environments*", **Journal of Marketing**, Vol. 55, No. 4, s. 77-93, Ekim 1991.

_____ ve P. Kotler. "*Marketing in the network economy*", **Journal of Marketing**, Vol. 63, Special Issue, s. 146-63, 1999.

Addis, M. ve S. Podestà. "*Long life to marketing research: a postmodern view*", **European Journal of Marketing**, Vol. 39, No. ¾, s. 386-412, 2005.

Akimova, Irina. "*Development of Market Orientation and Competitiveness of Ukrainien Firms*", **European Journal of Marketing**, Vol. 36, No. 9/10, s. 1128–1148, 2000.

Bahrami, H. "*The emerging flexible organization: Perspectives from Silicon Valley*". **California Management Review**. Vol. 34, s. 33-51, 1992.

Baker, W.E. ve J. M. Sinkula. "*The synergistic effect of market orientation and learning orientation on organizational performance*", **Journal of the Academy of Marketing Science**, Vol. 27, No. 4, s. 411–427, 1999.

_____ ve J. M. Sinkula. "*Market Orientation and the New Product Paradox*", **Journal of Product Innovation Management**, Vol. 22, s. 483–502, 2005.

Bednall, D. H. B. ve M. J. Valos. "*Marketing research performance and strategy*", **International Journal of Productivity and Performance Management**, Vol. 54, No. 5/6, s. 438-450, 2005.

Bettis, R. A. ve M. A. Hitt. "The New Competitive Landscape", Strategic Management Journal, Vol. 16, s. 7-19, Yaz 1995.

Beyer, Janice M. ve Trice, Harrison M. "The Utilization Process: A Conceptual Framework and Synthesis of Empirical Findings", **Administrative Science Quarterly**, Vol. 27, No. 4, pp. 591-622, Dec. 1982.

Bijmolt, T. H. A., R. T. Frambach ve T. M. M. Verhallen. "*Strategic Marketing Research*", **Journal of Marketing Management**, Vol. 12, s. 83-98, 1996.

Bourgeois, Jay ve Kathleen Eisenhardt. "*Strategic Decision Processes in High Velocity Environments: Four Cases in the MicroComputer Industry*", **Management Science**, Vol. 34, s. 816-35, 1988.

Brownell, Mary. "Surveying the Changing Research Environment and Its Effect On Us", **Journal of Advertising Research**, Vol. 29, No. 5, s. 3-10, 1989.

Cameron, K. S., K. U. Myung ve D. A. Whetten. "*Organizational Effects of Decline and Turbulence*", **Administrative Science Quarterly**, Vol. 32, s. 222-240, 1987.

Chakravarthy, B. "*Adaptation: a promising metaphor for strategic management*", **Academy of Management Review**, Vol. 7, s. 35-44, 1982.

Churchill, G. A. "*A Paradigm for Developing Better Measures of Marketing Constructs*", **Journal of Marketing Research**, Vol. XVI, s. 64-73, Feb. 1979.

Combe, I.A. ve G. Greenley. "*Capabilities for Strategic Flexibility: A Cognitive Framework*", **European Journal of Marketing**, Vol. 38, No. 11/12, s. 1456-1480, 2004.

Corwin, G. ve Louis, K. S. "Organizational Barriers to the Utilization of Research", **Administrative Science Quarterly**, Vol. 27, No. 4, pp. 623-640, Dec. 1982.

Curren, M. T., V. S. Folkes ve J. H. Steckel. "*Explanations for Successful and Unsuccessful Marketing Decisions: The Decision Maker's Perspective*", **Journal of Marketing**, Vol. 56, s. 18-31, 1992.

Danışman, A. ve E. Erkocaoğlan. "*Pazar yönelimi-firma performansı ilişkisi: İMKB'ye kote firmalar üzerinde bir araştırma*", **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Derigisi**, s. 197-212, 2006.

Darroch, J. & McNaughton, R. "*Beyond market orientation: knowledge management and the innovativeness of New Zealand firms*", **European Journal of Marketing**, Vol. 37, No. 3/4, s. 571–593, 2003.

Davis, D. M. Morris ve J. Allen. "*Perceived Environmental Turbulence and its Effect on Selected Entrepreneurship, Marketing and Organizational Characteristics in Industrial Firms*", **Journal of the Academy of Marketing Science**, Vol. 19, s. 43-51, 1991.

Dawes, J., D. Lee, ve G. Dowling. "*Information control and influence in emergent buying centers*", **Journal of Marketing**, Vol. 62, No. 3, s. 55–68, 1998.

Day, G. S. ve Wensley, R. "Assessing Advantage: A Framework for Diagnosing Competitive Superiority", **Journal of Marketing**, Vol. 52, s. 1-20, April 1988.

Day, G. S. "*Continuous Learning About Markets*", **California Management Review**, Summer 1994, s. 9–31.

Day, G. S. **Learning About Markets**. Using Market Knowledge. Der: Rohit Deshpande, Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 2001.

De Luca, L. M. ve K. Atuahene-Gima. "*Market Knowledge Dimensions and Cross-Functional Collaboration: Examining the Different Routes to Product Innovation Performance*", **Journal of Marketing**, Vol. 71, s. 95–112, January 2007.

Deng S. ve J. Dart. "*Measuring Market Orientation: A Multi-factor, Multi-item Approach*", Journal of Marketing Management, Vol. 10, s. 725-742, 1994.

Deshpande, Rohit. "*The organizational context of market research use*", **Journal of Marketing**, Vol. 46, s. 91-101, Fall 1982.

_____ "*'Paradigms Lost': On Theory and Method in Research in Marketing*", **Journal of Marketing**, Vol. 47, s. 101-110, Fall 1983.

_____ ve G. Zaltman. "*Factors affecting the use of market research information: a path analysis*" **Journal of Marketing Research**, Vol. 19, No. 1, s. 14–31, 1982.

_____ ve G. Zaltman. "*A comparison of factors affecting researcher and manager perceptions of market research use*", **Journal of Marketing Research**, Vol. 21, s. 32-38, Feb 1984.

_____ ve G. Zaltman. "*A Comparison of Factors Affecting Use of Marketing Information in Consumer and Industrial Firms*", **Journal of Markeling Research**, Vol. 26, s. 114-118, February 1987.

_____ ve Frederick E. Webster, Jr. "*Organizational Culture and Marketing: Defining the Research Agenda*", **Journal of Marketing**, Vol. 53, No. 1, pp. 3-15, 1989.

_____ ve J. U. Farley. "*Measuring Market Orientation: Generalization and Synthesis*", **Journal of Market Focused Management**, Vol. 2, s. 213–232, 1998a.

_____ ve J. U. Farley. "*The Market Orientation Construct: Correlations, Culture, and Comprehensiveness*", **Journal of Market Focused Management**, Vol. 2, s. 237–239, 1998b.

_____ ve J. U. Farley. "*Executive insights: Corporate culture and market orientation: Comparing Indian and Japanese Firms*", **Journal of International Marketing**, Vol. 7, No. 4, s. 111, 1999.

Deshpande, R. **From Market Research to Market Knowledge Management**. Using Market Knowledge. Der: Rohit Deshpande, Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 2001.

Dess, Gregory D. ve Donald W. Beard. "*Dimensions of Organizational Task Environments*", **Administrative Science Quarterly**, Vol. 29, s. 52-73, 1984.

Eisenhardt, K. M. "*Has strategy changed?*", **Sloan Management Review**, s. 88–91, Kış 2002.

Eisenhardt, K. M., ve J. A. Martin. "*Dynamic capabilities: What are they?*", **Strategic Management Journal,** Vol. 21, s. 1105– 1121, 2000.

Evans, S. "*Strategic flexibility for high technology manoeuvres: a conceptual framework*", **Journal of Management Studies**, Vol. 28, No. 1, s. 69-89, 1991.

Fiegenbaum, A. ve A. Karnani. "*Output flexibility: a competitive advantage for small firms*", **Strategic Management Journal**, Vol. 12, s. 101-14, 1991.

Ganeshasundaram, R. ve N. Henley. "*The prevalence and usefulness of market research: An empirical investigation into 'background' versus 'decision' research*", **International Journal of Market Research**, Vol. 48, No. 5, s. 525-550, 2006.

_____ ve N. Henley. " *'Decision research" correlates directly with better business performance*", **Marketing Intelligence & Planning**, Vol. 25 No. 1, s. 45-65, 2007.

Gerhold, Paul. "*Defining Marketing (or Is It Market?) Research*", **Marketing Reseach**, Vol. Fall, No. 5, s. 6-7, 1993.

Gibson, Lawrence D. "*Quo Vadis, Marketing Research*?", **Marketing Research**, s. 36-41, Spring 2000.

Glazer, R. "*Marketing in an information-intensive environment: strategic implications of knowledge as an asset*", **Journal of Marketing**, Vol. 55, No. 4, s. 1–19, 1991.

Glazer, Rashi ve Allen M. Weiss. "*Marketing in Turbulent Environments: Decision Processes and the Time-Sensitivity of Information*", **Journal of Marketing Research**, Vol. 30, No. 4, s. 509-521, Kasım 1993.

Glazer, R. **Marketing and the Changing Information Environment: Imolications for Strategy, Structure and the Marketing Mix.** Using Market Knowledge. Der: Rohit Deshpande, Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 2001.

Golden, W., ve P. Powell. "*Towards a definition of flexibility: In search of the holy grail?*", **Omega**, Vol. 28, s. 373–384, 2000.

Goodman, Susan K. "*Information Needs For Management Decision-Making*", **Records Management Quarterly**, Vol. 27, No. 4, s. 12-21, October 1993.

Grant, Robert M. "*Strategic Planning in a Turbulent Environment: Evidence from the Oil Majors*", **Strategic Management Journal**, Vol. 24, s. 491–517, 2003.

Greenley, G.E. ve M. A. Öktemgil. "*Comparison of slack resources in high and low performing British companies*", **Journal of Management Studies**, Vol. 35, No. 3, s. 377-98, 1998.

Greenley, G., G. Hooley, ve J. Saunders. "*Management processes in marketing planning*", **European Journal of Marketing**, Vol. 38, No. 8, s. 933-55, 2004.

Grewal, R. and P. Tansuhaj."*Building organizational capabilities for managing economic crisis: the role of market orientation and strategic flexibility*", **Journal of Marketing**, Vol. 65, s. 67-80, Nisan 2001.

Griffiths, J. S ve R. Grover. "*A framework for understanding market orientation: The behavior and the culture*", **American Marketing Association Conference Proceedings**, Vol. 9, s. 311, 1998.

Gronhaug, Kjell. "*Is marketing knowledge useful?*", **European Journal of Marketing**, Vol. 36, No. 3, s. 364-372, 2002.

Hamlin, Robert P. "*A Systematic Procedure for Targeting Market Research*", **European Journal of Marketing**, Vol. 34, No: 9/10, s. 1038-1052, 2000.

Hamsal, M. ve I. G. N. Agung. "Paradoxical Strategies and Firm Performance: The Case of Indonesian Banking Industry", The South East Asian Journal of Management, Vol. 1, No. 1, s. 43-64, Nisan 2007.

Harris, L. C. ve E. Ogbonna. "*The Organization of Marketing: A Study of Decentralized, Devolved and Dispersed Marketing Activity*", **Journal of Management Studies**, Vol. 40, No. 2, s. 483-512, March 2003.

Hart, S. ve A. Diamantopoulos. "*Marketing research activity and company performance: Evidence from manufacturing industry*", **European Journal of Marketing**, Vol. 27, No. 5, s. 54-72, 1993.

Hess, J. D ve M. T. Lucas. "*Doing the Right Thing or Doing the Thing Right: Allocating Resources Between Marketing Research and Manufacturing*", **Management Science**, Vol. 50, No. 4, s. 521-526, April 2004.

Hill, Philip. "*The Market Research Contribution to New Product Failure and Success*", **Journal of Marketing Management**, Vol. 3, No. 3, s. 269-277, 1988.

Hitt, M. E., B. W. Keats, ve S. M. De Marie. "*Navigating in the new competitive landscape: Building strategic flexibility and competitive advantage in the 21st century*", **Academy of Management Executive**, Vol. 12, No. 4, s. 22– 42, 1998.

Hu, Michael Y. ve Rex S. Toh. "*An Experimental Study of Marketing Information Utilization: The Manager-Researcher Dichotomy*", **Marketing Letters**, Vol. 6, No. 1, s. 53-62, 1995.

Huber, George P. "*The Nature and Design of Post-Industrial Organizations*", **Management Science**, Vol. 30, No. 8, s. 928-951, Ağustos 1984.

Javalgi, R. G., T. W. Whipple, A. K. Ghosh ve R. B. Young. "*Market orientation, strategic flexibility, and performance: implications for services providers*", **Journal of Services Marketing**, Vol. 19, No. 4, s. 212–221, 2005.

Jaworski, B. J. ve A. K. Kohli. "*Market Orientation: Antecedents and Consequences*", **Journal of Marketing**, Vol. 57, s. 53–708, 1993.

John, G. ve Martin, J. "Effects of Organizational Structure of Marketing Planning on Credibility and Utilization of Plan Output", **Journal of Marketing Research**, Vol. 21, No. 2, pp. 170-183, May, 1984.

Johnson, J. L., R. Pui-Wan Lee, A. Saini, ve B. Grohmann. "*Market focused strategic flexibility: Conceptual advances and an integrative model*", **Journal of the Academy of Marketing Science**, Vol. 31, No. 1, s. 74– 89, 2003.

Kara, Ali, J. E. Spillan ve O. W. DeShields Jr. "*The Effect of a Market Orientation on Business Performance: A Study of Small-Sized Service Retailers Using MARKOR Scale*", **Journal of Small Business Management**, Vol. 43, No. 2, s. 105, April 2005.

Keskin, Halit. "*Market orientation, learning orientation, and innovation capabilities in SMEs: An extended model*", **European Journal of Innovation Management**, Vol. 9 No. 4, s. 396-417, 2006.

Kheir-El-Din, A., "Competitive Marketing Strategies: A Survey of Japanese Manufacturing Firms' Competitive Performance in the British Market", **Journal of Marketing Management**, Vol. 6, s. 15-46, Summer 1990.

Kohli, A. ve B. Jaworski. "*Market orientation: the construct, research propositions and managerial implications*", **Journal of Marketing**, Vol. 54, No. 2, s. 1–18, 1990.

Kumar, N., I. Scheer ve P. Kotler. "*From market driven to market driving*", **European Management Journal**, Vol. 18, No. 2, s. 129–142, 2000.

Krum, J.R., P. A. Rau ve S. K. Keiser. "*The Marketing Research Process Role Perceptions Of Researchers And Users*", **Journal of Advertising Research**, s. 9-21, December 1987/January 1988.

Lafferty, B. A., G. Tomas ve M. Hult. "*A synthesis of contemporary market orientation perspectives*", **European Journal of Marketing**, Vol. 35, No. 1/2, s. 9, 2001.

Lee, H., F. Acito ve R. L. Day. "*Evaluation and Use of Marketing Research by Decision Makers: A Behavioral Simulation*", **Journal of Marketing Research**, Vol. 26, s. 187-96, May 1987.

Leigh, Thomas. "*Research roundtable: Examiming the role of market research in today's market-driven firm*", **Marketing Research**, Vol. 11, No. 1, s. 4-19, Spring 1999.

Lengnick-Hall, C. A. ve T.E. Beck. "*Adaptive Fit Versus Robust Transformation: How Organizations Respond to Environmental Change*", **Journal of Management**, Vol. 31, No. 5, s. 738-757, 2005.

Levitt, Theodore. "*The Globalization of Markets*", **Harvard Business Review**, Vol. 61, s. 92-102, Mayıs- Haziran 1983.

Li, T. ve R. Calantone. "*The impact of market knowledge competence on new product advantage: conceptualisation and empirical examination*", **Journal of Marketing**, Vol. 62, No. 4, s. 13–29, 1998.

Lumpkin, G. T. ve G. Dess. "*Clarifying the Entrepreneurial Orientation Construct and Linking It to Performance*", **Academy of Management Review**, Vol. 21, No. 1, s. 135–172, 1996.

Maltz, E. ve A. Kohli. "*Market intelligence dissemination across functional boundaries*". **Journal of Marketing Research**, Vol. 33, No. 1, s. 47–61, 1996.

Maltz, E., A. Menon ve J. Wilcox. "*The effects of flexible firm orientations on market information use: intended and unintended consequences*", **Journal of Strategic Marketing**, Vol. 14, No. 2, s. 147 – 164, 2006.

Mason, K. J. ve L. C. Harris. "*Market orientation emphases: an exploration of macro, meso and micro drivers*", **Marketing Intelligence & Planning**, Vol. 24 No. 6, pp. 552-571, 2006.

Matthyssens, P. ve K. Vandenbempt. "*Cognition-in-context: Reorienting research in business market strategy*", **The Journal of Business & Industrial Marketing**, Vol. 18, No. 6/7, s. 595-606, 2003.

Matthyssens, P., P. Pauwelsc ve K. Vandenbempta. "*Strategic flexibility, rigidity and barriers to the development of absorptive capacity in business markets: Themes and research perspectives*", **Industrial Marketing Management**, Vol. 34, s. 547 – 554, 2005.

McDaniel, S. W. ve A. Parasuraman. "*Small Business Experience With and Attitudes Toward Formal Marketing Research*", **American Journal of Small Business**, Vol. IX, No. 4, Spring 1985.

McGonagle, J. J. Jr. Ve C. M. Vella. "*Competitive Intelligence in Action*", **The Information Management Journal**, s. 64-68, March/April 2004.

Menon, A. ve R. Varadarajan. "*A model of marketing knowledge use within firms*", **Journal of Marketing**, Vol. 56, No. 4, s. 53–71, 1992.

Mercer, D. "*Marketing practices in the 1990s*", **Journal of Targeting, Measurement and Analysis for Marketing**, Vol. 5 No. 2, s. 175-81, 1996.

Meyer, Alan D. "*Adapting to Environmental Jolts*", **Administrative Sciences Quarterly**, Vol. 27, s. 515-37, 1982.

Miller, Danny. "*The Structural and Environmental Correlates of Business Strategy*", **Strategic Management Journal**, Vol. 8, No. 1, s. 55-76, Ocak- Şubat 1987.

Ming-Tien T. ve S. Chia-Mei. "*The Impact of Marketing Knowledge among Managers on Marketing Capabilities and Business Performance*", **International Journal of Management**, Vol. 21, No. 4, s. 524-530, Dec 2004.

Moorman, C., R. Deshpande ve G. Zaltman. "*Factors affecting trust in market research relationships*", **Journal of Marketing**, Vol. 57, No. 1; s. 81, 1993.

Myung-Su C. ve J. S. Hill. "*Determinants and benefits of global strategic marketing planning formality*", **International Marketing Review**, Vol.17, No. 6, s. 538, 2000.

Naktiyok, Atılhan. "*Yönetici Değerleri ve Pazar Yönlülük Bir Uygulama*", **Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Sayı: 20, s. 95-116, Ocak-Haziran 2003.

Narver, J. ve S. Slater. "*The effect of market orientation on business profitability*", **Journal of Marketing**, Vol. 54, No. 4, s. 21–35, 1990.

_____ ve S. Slater. "*Additional Thoughts on the Measurement of Market Orientation: A Comment on Deshpande and Farley*", **Journal of Market Focused Management**, Vol. 2, s. 233–236, 1998.

_____ , S. Slater ve B. Tietje. "*Creating a Market Orientation*", **Journal of Market Focused Management**, Vol. 2, s. 241-255, 1998.

Ogunmokun, G., I. Chin ve J. McPhail. "*A discriminant analysis of the managers perceptions of the value of marketing research and its effect on business performance*", **International Journal of Management**, Vol. 22, No. 1, s. 32-40, March 2005.

Perkins, S. ve R. Rao. "The Role of Experience in Information Use and Decision Making by Marketing Managers", **Journal of Marketing Research**, Vol. 27, s. 1-10, Feb. 1990.

Porter, M. E. "*Strategy and the Internet*", **Harvard Business Review**, s. 63-78, Mart 2001.

Raju, J. S. ve A. Roy. "*Market Information and Firm Performance*", **Management Science**, Vol. 46, No. 6, s. 1075-1084, August 2000.

Sanchez, R. "*Strategic flexibility in product competition*", **Strategic Management Journal**, Vol. 16, Special Issue, s. 135-159, Yaz 1995.

Shapiro, B. "*What the Hell is `Market-Oriented'*?", Harvard Business Review, pp. 119-25, November- December 1988.

Shelly, Charles. "Uncertain about Uncertainity: Some Observations on Probability and Decision Making", **The Journal of Services Marketing**, Vol. 5, No. 4, s. 39-47, 1991.

Shimizu, K., & Hitt, M. A. "*Strategic flexibility: Organizational preparedness to reverse ineffective strategic decisions*", **Academy of Management Executive**, Vol. 18, No. 4, s. 44– 58, 2004.

Shrivastava, P. ve Ian I. Mitroff. "*Enhancing Organizational Research Utilization: The Role of Decision Makers' Assumptions"*, **The Academy of Management Review**, Vol. 9, No. 1, pp. 18-26, Jan. 1984.

Shrivastava, Paul. "Rigor and Practical Usefulness of Research in Strategic Management", **Strategic Management Journal**, Vol. 8, No. 1, pp. 77-92, Jan. - Feb. 1987.

Siguaw, J. A. ve A. Diamantopoulos. "*Measuring Market Orientation: Some Evidence on Narver and Slater's Three-component Scale*", **Journal of Strategic Marketing**, Vol.3, s. 77-88, 1995.

Sinkula, James M. "Perceived Characteristics, Organizational Factors, and the Utilization of External Market Research Suppliers", **Journal of Business Research**, Vol. 21, s. 1-17, 1990.

Sinkula, James M. "*Market Information Processing and Organizational Learning*", **Journal of Marketing**, Vol. 58, s. 35-45, January 1994.

Slater, S. F. ve J. C. Narver. "*Does Competitive Environment Moderate the Market Orientation-Performance Relationship?*", **Journal of Marketing**, Vol. 58, s. 46-55, January 1994.

_____ ve J. C. Narver. "*The Positive Effect of a Market Orientation on Business Profitability: A Balanced Replication*", **Journal of Business Research**, Vol. 48, s. 69–73, 2000.

Souchon, Anne L., Cadogan, John W., Procter, David B. ve Dewsnap, Belinda. "*Marketing information use and organisational performance: the mediating role of responsiveness*", **Journal of Strategic Marketing**, Vol. 12, No. 4, s. 231 — 242, 2004.

Souchon, A.L. and Diamantopoulos, A. "*A conceptual framework of export marketing information use: key issues and research propositions*", **Journal of International Marketing**, Vol. 4, No. 3, s. 49–71, 1996.

Suarez, Fernando F. ve Rogelio Oliva. "*Environmental change and organizational transformation*", **Industrial and Corporate Change**, Vol. 14, No. 6, s. 1017–1041, 2005.

Şamlı, A. Coşkun. "*Surviving In Chaotic Modern Markets: Strategic Considerations In Turbulent Times*", **Journal of Marketing Theory and Practice**, Vol. 14, No. 4, s. 315–322, Fall 2006.

Tapp, Alan ve Tim Hughes. "*New technology and the changing role of marketing*", **Marketing Intelligence & Planning,** Vol. 22 No. 3, s. 284-296, 2004.

Tetenbaum, Toby J. "*Shifting Paradigms: From Newton to Chaos*", **Organizational Dynamics***,* Vol. 26, s. 21–32, Bahar 1998.

Turner, Paul. "*Using Information to Enhance Competitive Advantage_ The Marketing Options*", **European Journal of Marketing**, Vol. 25, No. 6, s. 55-64, 1991.

Tushman, M. ve P. Anderson. "*Technological discontinuities and organizational environments*", **Administrative Science Quarterly**, Vol. 31, s. 439-465, 1986.

Volberda, Henk W. "*Toward the Flexible Form: How to Remain Vital in Hypercompetitive Environments*", **Organization Science**, Vol. 7, No. 4, s. 359-374, Temmuz-Ağustos 1996. Webster, Frederick E. Jr. "Executing the New Marketing Concept", **Marketing Management**, Vol. 3, No. 1, s. 8-16, Summer 1994.

Wee, Thomas Tan Tsu. "*The use of marketing research and intelligence in strategic planning: Key issues and future trends*", **Marketing Intelligence & Planning**, Vol. 19, No. 4, s. 245-253, 2001.

Yaman, H. R ve R. N. Shaw. "*Assessing Marketing Research Use in Tourism with the USER Instrument*", **Journal of Travel Research**, V 36, No 3 s 70-8, Winter 1998

Young, G., H. Sapienza ve D. Baumer. "*The influence of flexibility in buyer–seller relationships on the productivity of knowledge*", **Journal of Business Research**, Vol. 56, s. 443–451, 2003.Zaltman, G. ve C. Moorman. "*The importance of personal*

trust in the use of research", **Journal of Advertising Research**, Vol. 28, No. 5, s. 16–24, 1988.

Young-Ybarra, C. ve M. Wiersema. "*Strategic Flexibility in Information Technology Alliances: The Influence of Transaction Cost Economics and Social Exchange Theory*", **Organization Science**, Vol. 10, No. 4, s. 439-459, Temmuz-Ağustos 1999.

Zaltman, G. ve C. Moorman. "*The Importance of Personal Trust in the Use of Research*", Journal of Advertising Research, s. 16-24 , Oct/Nov. 1988.

_____ ve R. Deshpande. **The Use of Market Research: An Exploratory Study of Manager and Researcher Perspectives**. Using Market Knowledge. Der: Rohit Deshpande, Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 2001.

_____ **The Use of Developmental and Evaluative Market Research**. Using Market Knowledge. Der: Rohit Deshpande, Thousand Oaks, CA: Sage Publications, s. 81-126, 2001.

ARAŞTIRMA RAPORLARI, TEZLER VE BİLDİRİLER

ESOMAR, **Esomar Industry Study**, Turkey, 2008.

Ijhaish, Rania. "**The Effect of Environmentaş Turbulence and Innovativeness on the Breadth of Marketing Research Activities within Firms**". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Concordia University, Haziran 1994.

Menon, A. & Wilcox, J. "*USER – a scale to measure use of market research*", Technical Paper; Report 94-108, Marketing Science Institute, Cambridge, MA: 1994.

Ratanapornsiri, Verayos. "**The Moderating Influence of Strategic Flexiblity on Relationship of Market Orientation and Business Performance**", Yayınlanmamış Doktora Tezi, H. Wayne Huizenga School of Business and Entrepreneurship, Nova Southeastern University, 2003.

Zhang, Di Zhao, Ruiwen. "**The Application of the Thought of Strategic Options in Enterprise Strategic Change**", 2008 International Seminar on Business and Information Management'da sunulmuş bildiri, 2008 (DOI: 10.1109/ISBIM.2008.119).

PAZARLAMANIN KARANLIK YÜZÜ

Editör
Dr. Öğr. Üyesi Senem ERGAN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-66-0

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ekim 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖN SÖZ

Biz, yirmi dört akademisyen, bir araya geldik ve pazarlamayı farklı bir açıdan ele almak istedik. İşletmelerin ürünlerini, markalarını, kısacası kendilerini tüketicilere tanıtabilmesi, rakiplerinden farklılaşıp dikkat çekebilmesi, sürdürülebilir olması için; tüketicilerin pazarda yeni çıkan ürünleri, markaları, işletmeleri, indirimleri, kampanyaları vb. öğrenebilmeleri için hayati öneme sahip pazarlamanın bir de karanlık yüzünü anlatalım dedik.

Aslına bakılırsa "Pazarlamanın Karanlık Yüzü" nün anlatıldığı bu kitabın hikayesi pandemi öncesine kadar dayanmaktadır. Tüm dünyayı vuran pandemi, maalesef bu kitabı da etkiledi ve kitabın bir süreliğine rafa kalkmasına sebep oldu. 2022 yazında tekrar bir araya gelip, kitabı çıkartmaya karar verdik. Bu zaman zarfında kitap bölümlerinin oluşturulması aşamasında verdiği desteklerden dolayı Dr. Öğr. Üyesi Güngör HACIOĞLU'na teşekkür ederiz.

"Pazarlamanın Karanlık Yüzü" kitabı, on iki bölümden oluşmaktadır. Kitabın ilk beş bölümünde "*Tüketici Düşmanlığı ve Boykotlar",* "*Tüketim Karşıtlığı ve Tüketimde Sadelik", "Tüketici Marka Sabotajı ve Marka Nefreti", "Tüketici Sinizmi"* ve *"Kompulsif Satın Alma ve Alışveriş Bağımlılığı"* konularına değinilmektedir ve pazarlamanın karanlık yüzü tüketici boyutuyla ele alınmaktadır. Kalan yedi bölümde ise pazarlamanın işletmeler boyutundaki karanlık yüzü açıklanmaktadır ve *"Fiyatlandırmanın Karanlık Tarafı ve Fiyatlandırma Tuzakları", "Pazarlama ve Çocuk İlişkisinin Karanlık Yüzü", "Pazarlamada Etik Dışı Davranışlar", "Çevrim İçi Platformlar ve Gizlilik", "Estetik Emek", "Korku Pazarlaması"* ve *"Reklamı Yasaklı Olan Ürünlerin Pazarlanması"* anlatılmaktadır.

Bizler, şu ana kadar pazarlama ile ilgili bu içerikte bir kitaba rastlamadığımızdan dolayı kitabımızın pazarlama alanında yazılan kitaplar arasında farklı olacağını düşünüyoruz. Pazarlama alanında çalışan akademisyenlere, öğrencilere, profesyonellere ve pazarlamaya ilgi duyan herkese keyifli okumalar dileriz.

Dr. Öğr. Üyesi Senem ERGAN

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ iii
BÖLÜMLER ve YAZARLARI v
TABLOLAR LİSTESİ xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ xv

1. BÖLÜM
TÜKETİCİ DÜŞMANLIĞI VE BOYKOTLAR

1.1. Tüketici – Marka İlişkisinin Diğer Yüzü: Tüketici Düşmanlığı ve Boykotlar 1
1.2. Tüketici Düşmanlığı 3
1.2.1. Tüketici Düşmanlığı ve Modeli 4
1.2.2. Tüketici Düşmanlığı Türleri 5
1.2.3. Tüketici Düşmanlığı Boyutları 8
1.2.3.1. Ekonomik Tüketici Düşmanlığı 8
1.2.3.2. Savaş ve Askeri Tüketici Düşmanlığı 9
1.2.3.3. Politik ve Siyasi Tüketici Düşmanlığı 10
1.2.3.4. Sosyo-Kültürel Tüketici Düşmanlığı ve Din Düşmanlığı 10
1.2.3.5. Bölgesel Tüketici Düşmanlığı 12
1.2.3.6. Tüketici Düşmanlığıyla İlgili Diğer Türler 12
1.3. Tüketici Boykotları ve Düşmanlık İlişkisi 13
1.4. Tüketici Hareketleri ve Boykotlar 14
1.4.1. Tüketicilerin Boykota Katılma Motivasyonları 15
1.4.2. Tüketici Düşmanlığı ve Boykot Hareketlerinin Marka – Tüketici İlişkisine Yansıması 17
KAYNAKLAR 20

2. BÖLÜM
TÜKETİM KARŞITLIĞI VE TÜKETİMDE SADELİK

2.1. Tüketim ve Tüketim Karşıtlığı 25
2.2. Tüketim Karşıtlığı Türleri 27
2.3. Tüketim Karşıtlığı Sebepleri ve Davranış Biçimleri 30
2.4. Tüketim Karşıtlığına Yönelik Yaşam Tarzları 32
2.5. Tüketimde Sadelik 33
2.6. Gönüllü Sadelik 33
KAYNAKLAR 37

3. BÖLÜM
TÜKETİCİ MARKA SABOTAJI VE MARKA NEFRETİ

3.1. Tüketici Davranışında Olumsuzluklar 39
3.2. Tüketici Marka İlişkisinde Duygular ve Marka Nefreti 40

3.2.1. Marka Nefretinin Kapsamı ve Boyutları 42
3.2.2. Marka Nefretinin Tüketici Davranışlarına Yansımaları 44
3.3. Tüketici Marka Sabotajı 45
3.3.1. Tüketici Marka Sabotajı Kavramı ve Kapsamı 46
3.3.2. Tüketici Marka Sabotajının Tüketici Davranışlarına Yansımaları 47
3.4. Genel Bir Değerlendirme 48
KAYNAKLAR 50

4. BÖLÜM
TÜKETİCİ SİNİZMİ

4.1. Sinizm Kavramı 53
4.2. Tüketici Sinizmi Kavramı 54
4.2.1. Tüketici Sinizminin Seviyeleri 56
4.2.1.1. Sinik Olmayan Tüketiciler 57
4.2.1.2. Orta Derecede Sinik Tüketiciler 57
4.2.1.3. Sinik Tüketiciler 57
4.2.2. Tüketici Sinizmi Türleri 58
4.2.2.1. Savunmacı (Defansif) Sinizm 58
4.2.2.2. Saldırgan Sinizm 59
4.2.2.3. Yıkıcı Sinizm 59
4.2.2.4. Etik Sinizm 60
4.2.3. Tüketici Sinizmine Neden Olan Unsurlar 60
4.2.3.1. Kişilik Özellikleri 60
4.2.3.2. Tüketici ve Marka Etkileşimi 62
4.2.3.3. Yaşanan Olumsuz Deneyimler 63
4.2.3.4. Kullanılmışlık Algısı 63
4.2.3.5. Karşılanmamış Değer ve Prensipler 63
4.2.3.6. Reklam Mesajlarının Aldatıcılığı 64
4.2.3.7. Savunma Aracı Olma 64
4.2.3.8. Tüketicilerin Hayatlarını Kontrol Edebilme İsteği 64
4.2.3.9. Makyavelist Pazarlama Sistemine Tepki 64
4.2.3.10. Etik Dışı Pazarlama Faaliyetleri 65
4.2.4. Tüketici Sinizminin Sonuçları 66
4.2.4.1. Markaya Karşı Soğukluk 67
4.2.4.2. Dikkatli Satın Alma Davranışı 68
4.2.4.3. Markayı Terk Etme 68
4.2.4.4. Olumsuz Ağızdan Ağıza Pazarlama 68
4.2.4.5. Tüketici Boykotları ve Protestolar 69
4.2.4.6. Tüketici Sinizminin Pazarlama Karması Açısından Sonuçları 71
KAYNAKLAR 72

5. BÖLÜM
KOMPULSİF SATIN ALMA VE ALIŞVERİŞ BAĞIMLILIĞI

5.1. Kompulsif Satın Alma 79
5.2. Demografik Özellikler ve Kompulsif Satın Alma Arasındaki İlişki 82

5.3. Kompulsif Satın Almada Markaların Rolü 84
5.4. Kompulsif Satın Alma Davranışında Covid-19'un Etkisi 88
5.5. Kompulsif Satın Alma Davranışı ve Çevrim İçi Alışveriş 89
5.6. Kompulsif Satın Alma Davranışı ve Kredi Kartı Kullanımı Arasındaki İlişki 91
KAYNAKLAR 93

6. BÖLÜM
FİYATLANDIRMANIN KARANLIK TARAFI VE FİYATLANDIRMA TUZAKLARI

6.1. Pazarlama Karması 99
6.1.1. Ürün 100
6.1.2. Fiyat 100
6.1.3. Tutundurma 101
6.1.4. Dağıtım 101
6.2. Pazarlama Karmasında Fiyatlandırma 101
6.3. Fiyatlandırmanın Karanlık Tarafı 103
6.4. Fiyatlandırma Tuzakları 105
6.4.1. Cazip (Küsuratlı) Fiyatlandırma 107
6.4.2. Fiyat Farklılaştırma 109
6.4.3. Çapa Fiyatlandırma 110
6.4.4. Dinamik Algoritmik Fiyatlama 111
6.4.5. Zararına Liderlik Fiyatlaması 111
6.4.6. Tutsak Ürün Fiyatlaması 112
KAYNAKLAR 113

7. BÖLÜM
PAZARLAMA VE ÇOCUK İLİŞKİSİNİN KARANLIK YÜZÜ

7.1. Çocukla İlişkili Pazarlama Kavramı 115
7.2. Çocuklara Yönelik Pazarlamanın Gelişimi ve Kapsamı 116
7.3. Pazarlama ve Çocuk İlişkisinin Karanlık Yüzü 120
7.3.1. Çocuklara Yönelik Pazarlamanın Karanlık Yüzü 120
7.3.2. Reklamlarda Çocuğun Kullanımı 124
7.4. Çocuk ve Pazarlama İlişkisinin Geleceği 126
KAYNAKLAR 130

8. BÖLÜM
PAZARLAMADA ETİK DIŞI DAVRANIŞLAR

8.1. Etik Kavramı ve Tanımı 135
8.2. Pazarlama Etiği 136
8.2.1. Ürün Etiği 139
8.2.2. Fiyat Etiği 140
8.2.3. Dağıtım Etiği 142
8.2.4. Tutundurma/Reklam Etiği 143
8.3. Pazarlama ve Etik Dışı Davranışlar 144

8.3.1. Sektörlere Göre Pazarlama Etiği Konuları 144
8.3.1.1. Gıda Sektörü 145
8.3.1.2. Sağlık Sektörü 147
8.3.2. Dijital Pazarlama Etiği 148
8.3.3. Tüketicilerin Etik Dışı Davranışları 150
KAYNAKLAR 153

9. BÖLÜM
ÇEVRİM İÇİ PLATFORMLAR VE GİZLİLİK

9.1. Çevrim İçi Platformlar 157
9.2. Çevrim İçi Platformlarda Gizlilik 158
9.2.1. Perakende Siteleri 164
9.2.2. Marka Siteleri 164
9.2.3. Facebook 165
9.2.4. Bloglar 165
9.2.5. Gruplar/Forumlar 166
9.2.6. LinkedIn 166
9.2.7. YouTube 167
9.2.8. Çevrim İçi Magazinler 167
9.2.9. Google 167
9.2.10. Pinterest 168
9.2.11. Twitter 168
9.2.12. Instagram 168
9.3. Tüketici Gizliliğinin Korunması 169
KAYNAKLAR 173

10. BÖLÜM
ESTETİK EMEK

10.1. Estetik Kavramı 175
10.2. Estetik Emek Kavramı 175
10.3. Estetik Emek ve Karanlık Yönleri 178
10.3.1. Estetik Emek ve Bedenin Nesneleştirilmesi 179
10.3.2. Estetik Emek ve Ayrımcılık 181
10.3.3. Estetik Emeğin Çalışan Üzerindeki Olumsuz Etkileri 182
10.4. Estetik Emeğin İş Hayatındaki Etkileri 183
KAYNAKLAR 186

11. BÖLÜM
KORKU PAZARLAMASI

11.1. Korku Kavramı 189
11.2. Korku Kültürü 190
11.3. Korku Çekiciliği 191
11.4. Korku Çekiciliği ile İlgili Geliştirilen Teoriler (Modeller) 192

11.4.1. Edinilmiş Korku (Dürtü Modeli) 193
11.4.2. Paralel Tepki/ Süreç Modeli 194
11.4.3. Korunma Motivasyonu Modeli 194
11.4.4. Genişletilmiş Paralel Süreç Modeli 195
11.4.5. Korku Uyandıran İletişim Sürecinin Aşamalı Modeli 196
11.5. Korkunun Bir Pazarlama Aracı Olarak Kullanılması 196
11.6. Korku Pazarlamasının Kullanıldığı Sektörler 197
11.6.1. Temizlik ve Hijyen Sektörü 197
11.6.2. Sigorta ve Güvenlik Sektörü 198
11.6.3. Gıda Sektörü 199
11.6.4. Sağlık Sektörü 199
11.6.5. Güzellik/ Estetik Sektörü 200
11.6.6. Güvenlik/ Askeri Sektör 201
11.6.7. Siyaset/ İktidar 201
11.6.8. Sanat 202
11.6.9. Turizm 202
11.7. Korku Pazarlamasının Tüketici ve İşletmeler Açısından Sonuçları 203
KAYNAKLAR 205

12. BÖLÜM
REKLAMI YASAKLI OLAN ÜRÜNLERİN PAZARLANMASI

12.1. Reklam Kavramı 209
12.2. Reklamı Yasak Olan Ürünler 210
12.3. Reklamı Yasak veya Kısıtlı Olan Ürünlerin/Hizmetlerin Pazarlama Faaliyetleri 213
12.3.1. Reklamı Yasak Olan Ürünlerin Pazarlama Uygulamaları 213
12.3.2. Etkinlik ve Mekân Sponsorlukları 217
12.3.3. İkinci Ekran Uygulamaları 218
12.3.4. Sosyal Medya Platformlarının Kullanılması 220
12.3.5. Doğal Reklamcılık 222
12.3.6. Promosyon Ürünleri 223
KAYNAKLAR 225

BÖLÜM YAZARLARININ ÖZGEÇMİŞLERİ 227

KAYNAKLAR

Abosag, I. (2010). Dancing with Macro-Boycotters: The Case of Arla Food. *Journal of Marketing Planning and Intelligence,* 28(3), 365-373.

Abosag, I. & Farah, M. F. (2014). The Influence of Religiously Motivated Consumer Boycotts on Brand Image, Loyalty and Product Judgment. *European Journal of Marketing*, 48(11/12), 2262-2283.

Albayati, S., Mohammed, N. K. N. M., Musaibah, A. S., Aldhaafri, H. S., & Almatari, E. M. (2012). Participate in Boycott Activities toward Danish Products from the Perspective of Muslim Consumer. *American Journal of Economics,* 2(4), 120–124.

Ang, S. H., Jung, K., Kau, A. K., Leong, S. M., Pornpitakpan, C., & Tan, S. J. (2004). Animosity towards Economic Giants: What the Little Guys Think. *Journal of Consumer Marketing*, 21(3), 190-207.

Averill, J. R. (1983). Studies on Anger and Aggression: Implications for Theories of Emotion. *American Psychologist*, 38(11), 1145-1160.

Bagozzi, R. P., Gopinath, M., & Nyer, P. U. (1999). The Role of Emotions in Marketing. *Journal of the Academy of Marketing Science,* 27(2), 184-206.

Beardsley, E. (2022). Why French Cities are Refusing to Show World Cup Games on Giant Public Screens. *NPR*. https://www.npr.org/2022/10/06/1127158924/why-french-cities-are-refusing-to-show-world-cup-games-on-giant-public-screens (Erişim tarihi: 15.05.2023).

Berkowitz, L. (1994). Is Something Missing? Some Observations Prompted by the Cognitive-Neoassociationist View of Anger and Emotional Aggression, L. R. Huesmann içinde, *Aggressive Behavior: Current Perspectives* (35-57). New York: Plenum.

Braunsberger, K. & Buckler, B. (2011). What Motivates Consumers to Participate in Boycotts: Lessons from the Ongoing Canadian Seafood Boycott. *Journal of Business Research*, 64(1), 96–102.

Buechler, S. M. (1995). New Social Movement Theories. *The Sociological Quarterly*, 36(3), 441-464.

Cai, H., Fang, X., Yang, Z., & Song, H. (2012). Implicit Consumer Animosity: A Primary Validation. *Journal of Applied Social Psychology,* 42(7), 1651–1674.

Chen, Z. (2020). Who Becomes an Online Activist and Why: Understanding the Publics in Politicized Consumer Activism. *Public Relations Review*, 46(1), 101854.

Cui, A. P., Wajda, T. A., & Hu, M. Y. (2012). Consumer Animosity and Product Choice: Might Price Make a Difference? *Journal of Consumer Marketing,* 29(7), 494-506.

Erçin Yurcu, M. & Eryiğit, C. (2019). Tüketici Düşmanlığının Boyutlarının ve Satın Alma Niyeti Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi: Nitel Bir Araştırma. *International Journal of Economic & Social Research,* 15(1), 95-115.

Ettenson, R. & Klein, J. G. (2005). The Fallout from French Nuclear Testing in the South Pacific: A Longitudinal Study of Consumer Boycotts. *International Marketing Review*, 22(2), 199-224.

Farah, M. F. & Mehdi, N. I. (2021). Consumer Ethnocentrism and Consumer Animosity: A Literature Review. *Strategic Change,* 30(1), 19-28.

Fong, C. M., Chang, H. H. S., & Han, Y. L. (2022). Animosity, Preference Conflict and Consumption Context in an International Crisis: A Normative Influence Perspective. *International Marketing Review*, 39(6), 1285-1308.

Forno, F. (2018). Protest, Social Movements, and Spaces for Politically Oriented Consumerist Actions-Nationally, Transnationally, and Locally, M. Boström, M. Micheletti ve P. Oosterver içinde, *The Oxford Handbook of Political Consumerism* (69–88), New York: Oxford University Press.

Friedman, M. (1985). Consumer Boycotts in the United States, 1970-1980: Contemporary Events in Historical Perspective. *Journal of Consumer Affairs*, 19(1), 96–117.

Friedman, M. (1999). *Consumer Boycotts: Effecting Change through the Marketplace and the Media*. 1. Edition. New York: Routledge.

Harmeling, C. M., Magnusson, P., & Singh, N. (2015). Beyond Anger: A Deeper Look at Consumer Animosity. *Journal of International Business Studies* , 46(6), 676-693.

Hinck, W. (2005). The Role of Domestic Animosity in Consumer Choice: Empirical Evidence from Germany. *Journal of Euromarketing,* 14(1-2), 87-104.

Hoffmann, S. & Müller, S. (2009). Consumer Boycotts Due to Factory Relocation. *Journal of Business Research*, 62(2), 239-247.

Huang, Y. A., Phau, I., & Lin, C. (2010). Consumer Animosity, Economic Hardship, and Normative Influence: How do They Affect Consumers' Purchase Intention?. *European Journal of Marketing*, 44(7/8), 909-937.

Huntington, S. P. (1993). The Clash of Civilizations. *Foreign Affairs,* 72(3), 22-49.

John, A. & Klein, J. (2003). The Boycott Puzzle: Consumer Motivations for Purchase Sacrifice. *Management Science*, 49(9), 1196-1209.

Jung, K. A., Ang, S. H., Leong, S. M., Tan, S. J., Pornpitakpan, C., & Kau, A. K. (2002). A Typology of Animosity and Its Cross-National Validation. *Journal of Cross-Cultural Psychology,* 33(6), 529-539.

Kalliny, M., Hausman, A., Saran, A., & Ismaeil, D. (2017). The Cultural and Religious Animosity Model: Evidence from the United States. *Journal of Consumer Marketing,* 34(2), 169-179.

Khan, H., Daryanto, A., & Liu, C. (2019). How Anticipated Regret Inflences the Effect of Economic Animosity on Consumers' Reactions towards a Foreign Product. *International Business Review*, 28, 405-414.

Klein, J. G. & Ettenson, R. (1999). Consumer Animosity and Consumer Ethnocentrism: An Analysis of Unique Antecedents. *Journal of International Consumer Marketing,* 11(4), 5-24.

Klein, J. G., Ettenson, R., & Morris, M. D. (1998). The Animosity Model of Foreign Product Purchase: An Empirical Test in the People's Republic of China. *Journal of Marketing,* 62(1), 89-100.

Klein, J. G. (2002). Us versus Them, or Us versus Everyone? Delineating Consumer Aversion to Foreign Goods. *Journal of International Business Studies*, 33(2), 345-363.

Klein, J. G., Smith, N. C., & John, A. (2002). Exploring Motivations for Participation in a Consumer Boycott. *ACR North American Advances*, 29, 363-369.

Klein, J. G., Smith, N. C., & John, A. (2004). Why We Boycott: Consumer Motivations for Boycott Participation. *Journal of Marketing*, 68(3), 92–109.

Kozinets, R. V. & Handelman, J. (1998). Ensouling Consumption: A Netnographic Exploration of the Meaning of Boycotting Behavior, J. W. Alba ve J. W. Hutchinson içinde, *NA - Advances in Consumer Research*, (475-480), Provo, UT: Association for Consumer Research.

Kozinets, R. V. & Handelman, J. M. (2004). Adversaries of Consumption: Consumer Movements, Activism, and Ideology. *Journal of Consumer Research*, 31(3), 691-704.

Kim, C., Yan, X., Kim, J., Terasaki, S., & Furukawa, H. (2022). Effect of Consumer Animosity on Boycott Campaigns in a Cross-Cultural Context: Does Consumer Affinity Matter?. *Journal of Retailing and Consumer Services,* 69, 103-123.

Kwon, J., Ang, S. H., Leong, S. M., Tan, S. J., Pornpitakpan, C., & Kau, A. K. (2002). A Typology of Animosity and Its Cross-National Validation. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 33(6), 525-539.

Lee, M. S. & Ahn, C. S. Y. (2016). Anti-Consumption, Materialism, and Consumer Well-Being. *Journal of Consumer Affairs*, 50(1), 18-47.

Lee, R. & Lee, K. T. (2013). The Longitudinal Effects of a Two-Dimensional Consumer Animosity. *Journal of Consumer Marketing,* 30(3), 273-282.

Lee, R., Lee, K. T., & Li, J. (2017). A Memory Theory Perspective of Consumer Ethnocentrism and Animosity. *European Journal of Marketing*, 51(7/8), 1266-1285.

Leong, S. M., Cote, J. A., Ang, S. H., Tan, S. J., Jung, K., Kau, A. K., & Pornpitakpan, C. (2008). Understanding Consumer Animosity in an International Crisis: Nature, Antecedents, and Consequences. *Journal of International Business Studies,* 39(6), 996-1009.

Maher, A. A. & Mady, S. (2010). Animosity, Subjective Norms, and Anticipated Emotions During an International Crisis. *International Marketing Review,* 27(6), 630-651.

Mosley, G. G. & Amponsah, D. K. (2006). A Replication and Extension of the Animosity Model of Foreign Product Purchase: Post-Colonial Animosity in Ghana, *Proceedings of the Annual Meeting of the Association of Collegiate Marketing Educators, Oklahoma City*, Available from internet: http://acmefbd.org/wp-content/uploads/2014/04/ACME_2006_Proceedings.pdf

Moufakkir, O. (2014). What's Immigration Got to Do with It? Immigrant Animosity and Its Effects on Tourism. *Annals of Tourism Research,* 49,108-121.

Nardini, G., Rank-Christman, T., Bublitz, M. G., Cross, S. N. N., & Peracchio, L. A. (2021). Together We Rise: How Social Movements Succeed. *Journal of Consumer Psychology*, 31(1), 112-145.

Nes, E. B., Yelkur, R., & Silkoset, R. (2012). Exploring the Animosity Domain and the Role of Affect in a Cross-National Context. *International Business Review,* 21(5), 751-765.

Neureiter, M. & Bhattacharya, C. B. (2021). Why Do Boycotts Sometimes Increase Sales? Consumer Activism in the Age of Political Polarization. *Business Horizons*, 64(5), 611-620.

Nijssen, E. J. & Douglas, S. P. (2004). Examining the Animosity Model in a Country with a High Level of Foreign Trade. *International Journal of Research in Marketing,* 21, 23-38.

Rice, G. & Wongtada, N. (2007). Conceptualizing Inter-Attitudinal Conflict in Consumer Response to Foreign Brands. *Journal of International Consumer Marketing*, 20(1), 51-65.

Riefler, P. & Diamantopoulos, A. (2007). Consumer Animosity: A Literature Review and a Reconsideration of Its Measurement. *International Marketing Review,* 24(1), 87-119.

Rose, M., Rose, G. M., & Shoham, A. (2009). The Impact of Consumer Animosity on Attitudes towards Foreign Goods: A Study of Jewish and Arab Israelis. *Journal of Consumer Marketing,* 26(5), 330-339.

Sen, S., Gürhan-Canli, Z., & Morwitz, V. (2001). Withholding Consumption: A Social Dilemma Perspective on Consumer Boycotts. *Journal of Consumer Research*, 28(3), 399-417.

Seyfi, S., Hall, C. M., Saarinen, J., & Vo-Thanh, T. (2021). Understanding Drivers and Barriers Affecting Tourists' Engagement in Digitally Mediated Pro-Sustainability Boycotts. *Journal of Sustainable Tourism*, 1-20.

Shimp, T. A., Dunn, T. H., & Klein, J. G. (2004). Remnants of the US Civil War and Modern Consumer Behavior. *Psychology & Marketing,* 21(2), 75-91.

Shoham, A., Davidow, M., Klein, J. G., & Ruvio (2006). Animosity on the Home Front: The Intifada in Israel and Its Impact on Consumer Behavior. *Journal of International Marketing*, 14(3), 92-114.

Simon, B. (2011). Not going to Starbucks: Boycotts and the Out-Scouring of Politics in the Branded World. Journal of Consumer Culture, 11(2), 145-167.

Siyamiyan Gorji, A., Almeida Garcia, F., & Mercadé-Melé, P. (2022). How Tourists' Animosity Leads to Travel Boycott During a Tumultuous Relationship. Tourism Recreation Research, 1-18.

Smith, M. & Li, Q. (2010) The Boycott Model of Foreign Product Purchase: An Empirical Test in China. *Asian Review of Accounting,* 18(2), 106-130.

Stolle, D., Hooghe, M., & Micheletti, M. (2005). Politics in the Supermarket: Political Consumerism as a Form of Political Participation. *International Political Science Review*, 26(3), 245-269.

Suhud, U. & Allan, M. (2021). The Impact of Animosity, Brand Image, Consumer Boycott, and Product Judgment on Made-in-China Covid-19 Vaccination Intention. *Health Marketing Quarterly*, 38(2-3), 150-167.

Sutkino, B. & Cheng, J. M. S. (2011). Towards Consumer Ethnocentrism and Animosity in Indonesia. *International Journal of Management and Business Research,* 1(1),15-18.

Syed, A. (2022). Here Are the Celebrities Boycotting the Qatar World Cup. *TIME*. https://time.com/6234015/celebrities-boycotting-qatar-world-cup/ (Erişim tarihi: 15.05.2023).

Ulker Demirel, E., Yuruk Kayapinar, P., & Kayapinar, O. (2021). The Role of Consumer Ethnocentrism on Boycott Behaviour: What if a Domestic Business Behaves Egregiously?

Canadian Journal of Administrative Sciences / Revue Canadienne Des Sciences de l'Administration, 38(4), 354-368.

Yu, Q., McManus, R., Yen, D. A., & Li, X. (Robert). (2020). Tourism Boycotts and Animosity: A Study of Seven Events. *Annals of Tourism Research*, 80, 102792.

Yuksel, U. & Mryteza, V. (2009). An Evaluation of Strategic Responses to Consumer Boycotts. *Journal of Business Research*, 62(2), 248-259.

Yuksel, U., Thai, N. T., & Lee, M. S. W. (2020). Boycott Them! No, Boycott This! Do Choice Overload and Small-Agent Rationalization Inhibit the Signing of Anti-Consumption Petitions? *Psychology & Marketing*, 37(2), 340-354.

Zureik, E. & Mowshowitz, A. (2005). Consumer Power in the Digital Society. *Communications of the ACM*, 48(10), 46-51.

KAYNAKLAR

Agarwal, R. (2013). Anti-consumption: A Literature Review. (Unpublished Doctoral Dissertation), Indian Institute of Management, Kolkata, India.

Akova, S. (2020). Yaşam Sanatında İyilik ve Kötülük İmgeleri Gönüllü Sadelik ve Tüketim Yaklaşımlarına İyilik ve Kötülük Göstergeleri Bağlamında Bir Bakış. *MSGSÜ Sosyal Bilimler*, 1(21), 13-25

Alexander, S. (2011). The Voluntary Simplicity Movement: Reimagining the Good Life Beyong Consumer Culture. *International Journal of Environmental, Cultural, Economic, and Social Sustainability*, 7(3), 133-150.

Babaoğul, M. & Şener, A. (2007). *Tüketici Yazıları I*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Hastaneleri Basımevi.

Başçı, E. (2014). A Revisited Concept of Anti-Consumption for Marketing. *International Journal of Business and Social Science*, 5(7), 160-168.

Buğday, E. B. & Babaoğul, M. (2016). Bilinçli Tüketim Kavramının Boyutları: Bilinçli Tüketim Davranışının Yeniden Tanımlanması. *Sosyoekonomi*, 24(30), 187-206.

Cambefort, M. & Pecot, F. (2020). Theorizing Rightist Anti-Consumption. *Marketing Theory*, 20(3), 385-407.

Carty, V. (2002). Technology and Counter-hegemonic Movements: The Case of Nike Corporation. *Social Movement Studies*, 1(2), 129-146.

Chatzidakis, A. & Lee, M. S. (2012). Anti- Consumption as the Study of Reasons Against. *Journal of Macromarketing*, 33(3), 190-203.

Cherrier, H. (2009). Anti-Consumption Discourses and Consumer-resistant Identities. *Journal of Business Research*, 62(2), 181-190.

Cherrier, H., Black, I. R., & Lee, M. (2011). Intentional Non-consumption for Sustainability: Consumer Resistance and/or Anti-Consumption?. *European Journal of Marketing*, 45(11/12), 1757-1767.

Çınar, D. (2021). A Research on the Evaluation of Consumers' Voluntary Simplicity Lifestyle Tendency in the Covid-19 Period. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 7(1), 12-23.

Elgin, D. (1981), *Voluntary Simplicity: Toward a Way of Life That is Outwardly Simple*. Inwardly Rich, New York.

Gregg, R. (1936). Voluntary Simplicity. *Visha-Bharati Quarterly*, 2, 27-46.

Iyer, R. & Muncy, J. A. (2009). Purpose and Object of Anti-Consumption. *Journal of Business Research*, 62(2), 160-168.

Jakab, M. (2022). Teaching Voluntary Simplicity and Anti-Consumption: A Basic Framework Providing Orientation for the Work with Recent Research. *Environment & Ecosystem Science (EES)*, 5(1), 42-50.

Karaboğa, T. (2016). Televizyon Dizilerinde Tüketim Olgusu. *International Journal of Human Sciences*, 13(1), 2072-2101.

Kiracı, H. (2017). Tatlıyı Yemek mi Yoksa Paylaşmak mı Tatlı? Paylaşım ve Ortak Tüketim Davranışı Üzerine Kuramsal Bir İnceleme. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 194-220.

Kozinets, R., & Handelman, M. (2004). Adversaries of Consumption: Consumer Movements, Activism and Ideology. *Journal of Consumer Research*, 31(3), 691-704.

Lee, M., Roux, D., Cherrier, H., & Cova, B. (2011). Anti-consumption and Consumer Resistance: Concepts,Cconcerns, Conflicts and Convergence. *European Journal of Marketing*, 45(11/12).

Lee, M. S. (2022). Anti-consumption Research: A Foundational and Contemporary Overview. *Current Opinion in Psychology*, 101319.

Lee, M. S., Motion, J., & Conroy, D. (2009). Anti-consumption and Brand Avoidance. *Journal of Business Research*, 62(2), 169-180.

Odabaşı, Y. (2023). *Gönüllü Sadelik ya da Zorunlu Sadelik*. https://etonet.org.tr/uploads/bolgesel-sektorel (Erişim tarihi: 13.05.2023).

Odabaşı, Y. (2016). *Tüketim Kültürü*. İstanbul: Aura Yayıncılık.

Oliva, T. A., Oliver, R. L., & MacMillan, I. C. (1992). A Catastrophe Model for Developing Service Satisfaction Strategies. *Journal of Marketing*, 56(3), 83-95.

Özdemir, Ş. (2020). Tüketim Karşıtı Yeni Yaşam Biçimi Köye Dönüşün Medyada Sunumu: Yeni Köylüler Örneği. *Erciyes İletişim Dergisi*, 7(2), 833-852.

Özgül, E. (2009). Tüketicilerin Gönüllü Sade Yaşam Tarzı ve Sürdürülebilir Tüketim Davranışlarının Sosyo-Demografik Analizi. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 46(535), 13-24.

Özgül, E. (2010). Tüketicilerin Değer Yapıları, Gönüllü Sade Yaşam Tarzı ve Sürdürülebilir Tüketim Üzerindeki Etkileri. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 28(2), 117-150.

Penaloza, L. & Price, L. L. (2003). Consumer Resistance: A Conceptual Overview. *Advances in Consumer Research*, 20(1), 123-8.

Richetin, J., Conner, M., & Perugini, M. (2011). Not Doing is not the Opposite of Doing: Implications for Attitudinal Models of Behavioral Prediction. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 37(1), 40-54.

Shama, A. (1985). The Voluntary Simplicity Consumer. *The Journal of Consumer Marketing*, 2, 57-63.

Taş, S. (2020). Tüketim Karşıtı Yaşam Tarzları: Freeganizm, Gönüllü Sadelik ve Minimalizm. *Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 6, 38-64.

Torlak, Ö. (2016). *Tüketim: Bireysel Eylemin Toplumsal Dönüşümü*. İstanbul: İnkılâb Yayınevi.

Ülker, Y. (2021). Tüketim Karşıtı Bireylerin Çevreci Reklamlara Olan Tutumları. *Selçuk İletişim*, 14(2), 784-804.

Yuksel, U. & Mryteza, V. (2009). An Evaluation of Strategic Responses to Consumer Boycotts. *Journal of Business Research*, 62(2), 248-259.

Zavestoski, S. (2002). The Social–Psychological Bases of Anticonsumption Attitudes. *Psychology & Marketing*, 19(2), 149-165.

KAYNAKLAR

Alvarez, C. & Fournier, S. (2016). Consumers' Relationships with Brands. *Current Opinion in Psychology*, 10, 129-135.

Batra, R., Ahuvia, A., & Bagozzi, R. P. (2012). Brand Love. *Journal of Marketing*, 76(2), 1-16.

Bradley, A. (2015). Battling Brand Sabotage: The Angry Critic, *Entrepreneur*, https://www.entrepreneur.com/growing-a-business/battling-brand-sabotage-the-angry-critic/249824 (Erişim tarihi: 04.12.2022).

Bryson, D., Atwal, G., & Hulten, P. (2013). Towards the Conceptualization of the Antecedents of Extreme Negative Affect towards Luxury Brands. *Qualitative Market Research: An International Journal*, 16(4), 393-405.

Carroll, B. A. & Ahuvia, A. C. (2006). Some Antecedents and Outcomes of Brand Love. *Marketing Letters*, 17, 79-89.

Curina, I., Francioni, B., Cioppi, M., & Savelli, E. (2020). Traitsand Peculiarities of Different Brand Hate Behaviours. *Journal of Strategic Marketing*, 29(3), 227-246.

Dessart, L., Veloutsou, C., & Morgan-Thomas, A. (2020). Brand Negativity: A Relational Perspective on Anti-Brand Community Participation. *European Journal of Marketing*, 54(7), 1761-1785.

Fetscherin, M. & Heilmann, T. (2015). Brand Relationships Rule, M. Fetscherin, M. Heilmann içinde, *Consumer Brand Relationships: Meaning, Measuring, Managing* (1-12), London: Palgrave McMillan.

Fetscherin, M. & Heinrich, D. (2014). Consumer Brand Relationships: A Research Landscape. *Journal of Brand Management*, 21(5), 366-371.

Fetscherin, M. & Heinrich, D. (2015). Consumer Brand Relationships Research: A Bibliometric Citation Meta-Analysis. *Journal of Business Research*, 68, 380-390.

Fetscherin, M. & Raghabendra, P. KC. (2021). Anti-Consumption in the Context of Brand Relationships. *Strategic Change*, 30,53-58.

Fetscherin, M. (2019). The Five Types of Brand Hate: How They Affect Consumer Behavior. *Journal of Business Research*, 101, 116-127.

Fetscherin, M., Guzman, F., Veloutsou, C., & Cayolla R. R. (2019). Latest Research on Brand Relationships: Introduction to the Special Issue. *Journal of Product & Brand Management*, 28(2), 133-139.

Grégoire, Y. & Fisher, R. (2006). The Effects of Relationship Quality on Customer Retaliation. *Marketing Letters*, 17(1), 31-46.

Grégoire, Y. & Fisher, R. J. (2008). Customer Betrayal and Retaliation: When Your Best Customers Become Your Worst Enemies. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 36(2), 247-261.

Grégoire, Y., Tripp, T. & Legoux, R. (2009). When Customer Love Turns into Lasting Hate: The Effects of Relationship Strength and Time on Customer Revenge and Avoidance. *Journal of Marketing*, 73, 18-32.

Gumparthi, V. P. & Patra, S. (2020). The Phenomenon of Brand Love: A Systematic Literature Review. *Journal of Relationship Marketing*, 19(2), 93-132.

Hegner, S. M., Fetscherin, M., & Delzen, M. (2017). Determinants and Outcomes of Brand Hate. *Journal of Product & Brand Management*, 26(1), 13-25.

Kähr, A., Nyffenegger, B., Krohmer, H., & Hoyer, W. (2018). When Consumer Brand Sabotage Harms Other Consumers Relationship with the Brand, A. Gershoff, R. Kozinets, T. White içinde, NA - *Advances in Consumer Research* Volume 46 (170-176), Duluth, MN: Association for Consumer Research.

Kähr, A., Nyffenegger, B., Krohmer, H., & Hoyer, W. D. (2016). When Hostile Consumers Wreak Havoc on Your Brand: The Phenomenon of Consumer Brand Sabotage. *Journal of Marketing*, 80(3), 25-41.

Khatoon, S. & Rehman, V. (2021). Negative Emotions in Consumer Brand Relationship: A Review and Future Research Agenda. *International Journal of Consumer Studies*, 45, 719-749.

Küçük, S. U. (2016). *Brand Hate: Navigating Consumer Negativity in the Digital World.* Palgrave McMillan.

Küçük, S. U. (2019a). Consumer Brand Hate: Steamrolling Whatever I See. *Psychology & Marketing,* 36(5), 431-443.

Küçük, S. U. (2019b). *Brand Hate: Navigating Consumer Negativity in the Digital World*. 2nd Ed. Palgrave McMillan.

Nyffenegger, B., Kähr, A., Krohmer, H., & Hoyer W. D. (2018). How Should Retailers Deal with Consumer Sabotage of a Manufacturer Brand?. *Journal of the Association for Consumer Research*, 3(3), 379-395.

Odoom, R., Kosiba, J. P., Djamgbah, C. T., & Narh, L. (2019). Brand Avoidance: Underlying Protocols and a Practical Scale. *Journal of Product & Brand Management*, 28(5), 586-597.

Palusuk, N., Koles, B., & Hasan, R. (2019). 'All You Need Is Brand Love': A Critical Review and Comprehensive Conceptual Framework for Brand Love. *Journal of Marketing Management*, 35(1-2), 97-129.

Platania, S., Morando, M., & Santisi, G. (2017). The Phenomenon of Brand Hate: Analysis of Predictors and Outcomes. *Quality- Access Success*, 18, 342-347.

Qasim, S. (2021). *Determinants of Brand Sabotage Among Railways Consumer in Pakistan*. (Unpublished Master Thesis), Universiti Utara, Malezya.

Rodrigues, C., Brandão, A., & Rodrigues, P. (2021). I Can't Stop Hating You: An Anti-Brand-Community Perspective on Apple Brand Hate. *Journal of Product & Brand Management*, 30(8), 1115-1133.

Rossiter, J. R. (2012). A New C-OAR-SE-based Content-Valid and Predictively Valid Measure That Distinguishes Brand Love from Brand Liking. *Marketing Letters*, 23, 905-916.

Shimp, T. A. & Madden, T. J. (1988). Consumer-Object Relations: A Conceptual Framework Based Analogously on Sternberg's Triangular Theory of Love. *Advances in Consumer Research*, 15(1), 163-168.

Solomon, M. R. (2019). *Consumer Behavior -Buying, Having and Being.* 13 Ed. Hoboken, NJ: Pearson.

Sussan, F., Hall, R., & Meamber, L.A. (2012). Introspecting the Spiritual Nature of a Brand Divorce. *Journal of Business Research*, 65(4), 520-526.

Veloutsou, C. & Guzmán, F. (2017). The Evolution of Brand Management Thinking Over the Last 25 Years as Recorded in The Journal of Product and Brand Management. *Journal of Product & Brand Management*, 26(1), 2-12.

Wallace, E. & Chernatony, L. (2009). Exploring Brand Sabotage in Retail Banking. *Journal of Product & Brand Management*, 18(3), 198-211.

Wilson, M., Robson, K., & Pitt, L. (2022). Consumer Subversion and Its Relationship to Anti-Consumption, Deviant and Dysfunctional Behaviors and Consumer Revenge. *Psychology in Marketing*, 39, 598-611.

Zarantonello, L., Romani, S., Grappi, S., & Bagozzi, R. P. (2016). Brand Hate. *Journal of Product and Brand Management*, 25(1), 11-25.

Zarantonello, L., Romani, S., Grappi, S., & Fetscherin, M. (2018). Trajectories of Brand Hate. *Journal of Brand Management*., 25(6), 549-560.

KAYNAKLAR

Aaker, D. A. & Day, G. S. (1982). *Consumerism: Search for the Consumer Interest*. 4th Edition. New York: Free Press.

Abraham, R. (2000). Organizational Cynicism: Bases and Consequences. *Genetic, Social, and General Psychology Monographs,* 126(3), 269-292.

Acikgoz, F. & Vega, R. P. (2022). The Role of Privacy Cynicism in Consumer Habits with Voice Assistants: A Technology Acceptance Model Perspective. *International Journal of Human–Computer Interaction*, 38(12), 1138-1152

Aggarwal, P. (2004). The Effects of Brand Relationship Norms on Consumer Attitudes and Behavior. *Journal of Consumer Research*, 31(1), 87-101.

Aggarwal, P. & Larrick, R. P. (2012). When Consumers Care about Being Treated Fairly: The Interaction of Relationship Norms and Fairness Norms. *Journal of Consumer Psychology*, 22(1), 114-127.

Akçay, G. (2021). *Tüketici Sinizminin Öncülleri ve Sonuçları: Hizmet Sektörü Üzerinde Bir Araştırma*. Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Bursa.

Alexander, E. C. (2002). Consumer Reactions to Unethical Service Recovery. *Journal of Business Ethics*, 36(3), 223-237.

Allison, N. K. (1978). A Psychometric Development of a Test for Consumer Alienation from the Marketplace. *Journal of Marketing Research*, *15*(4), 565–575.

Alpert, F. (1993). Consumer Market Beliefs and Their Managerial Implications: an Empirical Examination. *Journal of Consumer Marketing*.

Altıntaş, H. (2001). Tüketici Davranışlarını Etkileyen Güncel Konular ve Tüketici Davranışlarındaki Teorik Değişimler. *İş Güç Dergisi*, 1(3).

Altintas, M. H., Kurtulmusoglu, B. F., Kaufmann, H. R., Kilic, S., & Harcar, T. (2013). Consumer Boycotts of Foreign Products: A Metric Model. *Amfiteatru Economic*, 15(34), 485.

Anderson, R. E. (1973). Consumer Dissatisfaction: The Effect of Disconfirmed Expectancy on Perceived Product Performance. *Journal of Marketing Research*, 10(1), 38-44.

Andersson, L. M. (1996). Employee Cynicism: An Examination Using a Contract Violation Framework. *Human Relations*, 49(11), 1395-1418.

Andersson, L. M. & Bateman, T. S. (1997). Cynicism in the Workplace: Some Causes and Effects. *Journal of Qrganizational Behavior, 18*, 449-470.

Aron, D. (2001). Consumer Grudgeholding: Toward a Conceptual Model and Research Agenda. *The Journal of Consumer Satisfaction, Dissatisfaction and Complaining Behavior*, 14.

Aydın, G. (2021). Consumer Cynicism, Skepticism, Brand Boycotts and Social Media, U. Bingöl içinde, #*Trending Topics on Social Media Researches* (61-90), Berlin: Peter Lang.

Aydoğan, E. (2015). Marx ve Öncüllerinde Yabancılaşma Kavramı. *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 54, 273-282.

Bakır, U. & Çelik, M. (2013). Tüketim Toplumuna Eleştirel Bir Yaklaşım: Kültür Bozumu ve Yıkıcı Reklamlar. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi,* 7(4), 46-63.

Balaji, M. S., Jha, S., Sengupta, A. S., & Krishnan, B. C. (2018). Are Cynical Customers Satisfied Differently? Role of Negative Inferred Motive and Customer Participation in Service Recovery. *Journal of Business Research*, 86, 109-118.

Bayram, A. & Ergan, S. (2018). Akademisyenlerde Psikolojik Güçlendirme ve Örgütsel Sinizm Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Balkan and Near Eastern Journal of Social Sciences*, 04(04), 94-103.

Bertilsson, J. (2015). The Cynicism of Consumer Morality. *Consumption Markets & Culture*, 18(5), 447-467.

Bougie, R., Pieters, R., & Zeelenberg, M. (2003). Angry Customers don't Come Back, They Get Back: The Experience and Behavioral Implications of Anger and Dissatisfaction in Services. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 31(4), 377-393.

Bowman, D. & Narayandas, D. (2001). Managing Customer-initiated Contacts with Manufacturers: The Impact on Share of Category Requirements and Word-of-Mouth Behavior. *Journal of Marketing Research, 38* (3), 281-297.

Brants, K. (2013). Trust, Cynicism, and Responsiveness: The Uneasy Situation of Journalism in Democracy, C. Peters and M. J. Broersma içinde *Rethinking Journalism* (15-27). Routledge.

Brenton, S. & Hacken, L. (2006). Ethical Consumerism: Are Unethical Labour Practices Important to Consumers?. *Journal of Research for Consumers*, 11, 1-11.

Burns, D. J. (2010). Consumer Alienation and Attitudes toward Consumer Free Riding. *The Journal of Business Inquiry, 9*(1), 22-36.

Cacioppo, J. T. & Petty, R. E. (1982). The Need for Cognition. *Journal of Personality and Social Psychology,* 42(2), 116-131.

Calhoon, R. P. (1969). Niccolo Machiavelli and the Twentieth Century Administrator. *Academy of Management Journal,* 12(2), 205-212.

Carducci, V. (2006). Culture Jamming: A Sociological Perspective. *Journal of Consumer Culture,* 6(1), 116-138.

Carlsmith, J. M. & Aronson, E. (1963). Some Hedonic Consequences of the Confirmation and Disconfirmation of Expectances. *The Journal of Abnormal and Social Psychology,* 66(2), 151-156.

Chatterjee, S. C. & Chaudhuri, A. (2005). Are Trusted Brands Important. *Marketing Management Journal*, 15(1), 1-16.

Cherrier, H. & Murray, J. B. (2004). The Sociology of Consumption: The Hidden Facet of Marketing. *Journal of Marketing Management*, 20(5-6), 509-525.

Choi, H., Park, J., & Jung, Y. (2018). The Role of Privacy Fatigue in Online Privacy Behavior. *Computers in Human Behavior*, 81, 42-51.

Chon, M. G. & Kim, Y. (2021). Megaphoning Effects of Skepticism, Cynicism, and Situational Motivation on an Environmental CSR Activity. *Public Relations Review,* 47, 102082.

Chu, A. & Chylinski, M. (2006). A Model of Consumer Cynicism – Antecedents and Consequences, *Proceedings of the 2006 Australian and New Zealand Marketing Academy*. University of New South Wales, 1-9.

Chylinski, M. & Chu, A. (2010). Consumer Cynicism: Antecedents and Consequences. *European Journal of Marketing*, 44(6), 796-837.

Cohen, A. R., Stotland, E., & Wolfe, D. M. (1955). An Experimental Investigation of Need for Cognition. *The Journal of Abnormal and Social Psychology,* 51(2), 291-294.

Cruz, B. P. A. (2017). Social Boycott, *Review of Business Management*, 19(63), 5-29.

Çam, M. S. (2019). *Öyküleyici Reklamlar ve Tüketici Sinizmi İlişkisi Üzerine Deneysel Bir Çalışma*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Darke, P. R. & Ritchie, R. J. (2007). The Defensive Consumer: Advertising Deception, Defensive Processing, and Distrust. *Journal of Marketing Research,* 44(1), 114-127.

Dery, M. (1993). *Culture jamming: Hacking, Slashing, and Sniping in the Empire of Signs*. Westfield, NJ: Open Media.

Djurfeldt, K. & Milunovic, N. (2021). *The Attitude Behavior-gap in the Apparel Market Explained*. Lund University, Sweden.

Dobscha, S. & Ozanne, J. L. (2001). An Ecofeminist Analysis of Environmentally Sensitive Women Using Qualitative Methodology: The Emancipatory Potential of an Ecological Life. *Journal of Public Policy & Marketing,* 20(2), 201-214.

Durmuş, İ. (2022). Organizasyon Hedefleri Açısından Güç, Kıskançlık ve Örgütsel Sinizm: Kavramsal İnceleme, E. Çınar ve N. Ç. Akar içinde, *Sosyal Beşeri ve İdari Bilimler Alanında Yeni Kavramlar* (135-172). İstanbul: Efe Akademi.

Eisinger, R. M. (2000). Questioning Cynicism. *Society*, 37(5), 55-60.

Erdemir, K. O. (2014). *Makyavelist Pazarlama.* http://pazarlamagurusu.com/2014/04/30/makyavelist-pazarlama/ (Erişim tarihi: 15.05.2023).

Ergan, S. (2020). Tüketici Sinizmi Konusunda Ulusal Pazarlama Alanyazınında Yayınlanmış Çalışmaların Bibliyometrik Analizi. *XV. IBANESS Congress Series on Economics, Business and Management*, 29-30 Mayıs 2021, Plovdiv, Bulgaria.

Fisher, E. (2014). Daha Az Yabancılaşma Nasıl Daha Fazla Sömürü Yaratır? Sosyal Paylaşım Sitelerinde İzleyici Emeği, F. Başaran içinde, *Medya, Meta ve Sermaye Birikimi. Marx Geri Döndü* (439-451). Birinci Baskı. Ankara: Nota Bene Bilişim.

Forehand, M. R. & Grier, S. (2003). When is Honesty the Best Policy? The Effect of Stated Company Intent on Consumer Skepticism, *Journal of Consumer Psychology*, 13(3), 349-356.

Fortunato, V. J. & Stone Romero, E. F. (1999). Taking the Strain Out of Negative Affectivity: Development and Initial Validation of Scores on a Strain-free Measure of Negative Affectivity. *Educational and Psychological Measurement*, 59(1), 77-97.

Folkes, V. S. & Kamins M. A. (1999). Effects of Information about Firms Ethical and Unethical Actions on Consumers' Attitudes. *Journal of Consumer Psychology*, 8(3), 243-259.

Friedman, M. (1985). Consumer Boycotts in the United States, 1970-1980: Contemporary Events in Historical Perspective. *Journal of Consumer Affairs*, 19(1), 96-117.

Friedman, M. (1999). *Consumer Boycotts.* 1. Edition. New York: Routledge.

Garrett, D. E. (1987). The Effectiveness of Marketing Policy Boycotts: Environmental Opposition to Marketing. *Journal of Marketing,* 51(2), 46-57.

Güler, Y. B. (2014). Perakendecilik Sektöründe İşletme ve Müşteri Pazarlama Etik Bakış Açılarının Karşılaştırılması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 31, 65-75.

Güven, E. (2016). Tüketimde Sinik Tutum: Tüketici Sinizminin Sebep ve Sonuçları. *İşletme Araştırmaları Dergisi,* 8(2), 152-174.

Haugtvedt, C. P., Petty, R. E., & Cacioppo, J. T. (1992). Need for Cognition and Advertising: Understanding the Role of Personality Variables in Consumer Behavior. *Journal of Consumer Psychology,* 1(3), 239-260.

Helm, A. (2004). Cynics and Skeptics: Consumer Dispositional Trust. *Advances in Consumer Research,* 31, 345-351.

Helm, A. E. (2006). *Cynical Consumers: Dangerous Enemies, Loyal Friends*. University of Missouri Marketing Department, (Unpublished Doctoral Dissertation), Columbia.

Helm, A. E., Moulard, J. G., & Richins, M. (2015). Consumer Cynicism: Developing a Scale to Measure Underlying Attitudes Influencing Marketplace Shaping and Withdrawal Behaviours. *International Journal of Consumer Studies*, 39(5), 515-524.

Herr, P. M., Kardes, F. R., & Kim, J. (1991). Effects of Word-of-Mouth and Product-Attribute Information on Persuasion: An Accessibility-Diagnosticity Perspective. *Journal of Consumer Research*, 17(4), 454-462.

Hunt, S. D. & Chonko, L. B. (1984). Marketing and Machiavellianism. *The Journal of Marketing,* 48, 30-42.

John, O. P. & Srivastava, S. (1999). The Big Five Trait Taxonomy: History, Measurement, and Theoretical Perspectives. *Theory and Research,* 2, 102-138.

Kanter, D. L. & Wortzel, L. H. (1985). Cynicism and Alienation as Marketing Considerations: Some New Ways to Approach the Female Consumer. *Journal of Consumer Marketing,* 2(1), 5-15.

Kanter, D. L. & Mirvis, P. H. (1989). *The Cynical Americans: Living and Working in an Age of Discontent and Disillusion*. San Francisco, CA: Jossey-Bass Inc.

Kardeş, F. R. (1988). Spontaneous Inference Processes in Advertising: The Effects of Conclusion Omission and Involvement on Persuasion. *Journal of Consumer Research,* 15(2), 225-233.

Kaynak, E. & Kara, A. (2001). An Examination of the Relationship among Consumer Lifestyles, Ethnocentrism, Knowledge Structures, Attitudes and Behavioural Tendencies: A Comparative Study in Two CIS States. *International Journal of Advertising*, 20(4), 455-482.

Keller, E. (2007). Unleashing the Power of Word of Mouth: Creating Brand Advocacy to Drive Growth. *Journal of Advertising Research,* 47(4), 448-452.

Khan, M. I., Loh, J., Hossain, A., & Talukder, M. J. H. (2023). Cynicism as Strength: Privacy Cynicism, Satisfaction and Trust among Social Media Users. *Computers in Human Behaviors*, 142(107638), 1-11.

Klein, J. G., Smith, N. C., & John, A. (2004). Why We Boycott: Consumer Motivations for Boycott Participation. *Journal of Marketing*, 68(3), 92-109.

Kozinets, R. V. & Handelman, J. (1998). Ensouling Consumption: A Netnographic Exploration of the Meaning of Boycotting Behavior. *Advances in Consumer Research*, 25, 475-480.

Kuo, Y. F. & Feng, L. H. (2013). Relationships among Community Interaction Characteristics, Perceived Benefits, Community Commitment, and Oppositional Brand Loyalty in Online Brand Communities. *International Journal of Information Management*, 33(6), 948-962.

Kuokkanen, H. & Sun, W. (2020). Social Desirability and Cynicism Biases in CSR Surveys: An Empirical Study of Hotels. *Journal of Hospitality and Tourism Insights*, 3(5), 567-588.

Lacayo, R. (1999). Rage against the Machine. *Time Magazine*, 13, 12.

Laczniak, R. N., DeCarlo, T. E., & Ramaswami, S. N. (2001). Consumers' Responses to Negative Word-of-Mouth Communication: An Attribution Theory Perspective. *Journal of Consumer Psychology,* 11(1), 57-73.

Lutz, C., Hoffman, C. P., & Ranzini, G. (2020). Data Capitalism and The User: An Exploration of Privacy Cynicism in Germany. *New Media & Society*, 22(7), 1168-1187.

Moyer, R. & Hutt, M. D. (1978). *Macro Marketing*. John Wiley & Sons.

Muniz, A. M. & Hamer, L. O. (2001). Us versus Them: Oppositional Brand Loyalty and the Cola Wars. *Advances in Consumer Research,* 28, 355-361.

Nill, A. & Schibrowsky, J. A. (2007). Research on Marketing Ethics: A Systematic Review of the Literature. *Journal of Macromarketing,* 27(3), 256-273.

Obermiller, C. & Spangenberg., E. (1998). Development of a Scale to Measure Consumer Skepticism Toward Advertising. *Journal of Consumer Psychology,* 7(2), 159-186.

Odou, P. & de Pechpeyrou, P. (2011). Consumer Cynicism: From Resistance to Anti-Consumption in a Disenchanted World?. *European Journal of Marketing,* 45(11-12), 1799-1808.

Özkaya, B. & Ülker, Y. (2020). Markaların Sosyal Medyada Oluşan Sinik Tutuma Yönelik Yaklaşımları. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(1), 115-128.

Pollay, R. W. (1986). The Distorted Mirror: Reflections on the Unintended Consequences of Advertising. *Journal of Marketing,* (50).

Puccinelli, N. M., Goodstein, R. C., Grewal, D., Price, R., Raghubir, P., & Stewart, D. (2009). Customer Experience Management in Retailing: Understanding the Buying Process. *Journal of Retailing*, 85(1), 15-30.

Ranaweera, C. & Prabhu, J. (2003). On the Relative Importance of Customer Satisfaction and Trust as Determinants of Customer Retention and Positive Word of Mouth. *Journal of Targeting, Measurement and Analysis for Marketing,* 12(1), 82-90.

Richins, M. L. (1984). *Word of Mouth Communication as Negative Information.* ACR North American Advances.

Ryu, H. & Jun, S. (2018). Asymmetric Negative Influence of Cynicism and Skepticism: A Study of Preventative Communication. *International Journal of Advertising*, 38(4), 577-602.

Seeman, M. (1959). On the Meaning of Alienation. *American Sociological Review,* 24(6), 783-791.

Siham, B. (2013). Marketing Mix- An Area of Unethical Practices?. *British Journal of Marketing Studies*, 1(4), 20-28.

Skarlicki, D. P. & Folger, R. (1997). Retaliation in the Workplace: The Roles of Distributive, Procedural, and Interactional Justice. *Journal of Applied Psychology,* 82, 434-443.

Stanley, D. J., Meyer, J. P., & Topolnytsky, L. (2005). Employee Cynicism and Resistance to Organizational Change. *Journal of Business and Psychology*, 19(4), 429-59.

Summers, J. O. & Granbois, D. H. (1977). Predictive and Normative Expectations in Consumer Dissatisfaction and Complaining Behavior. *Advances in Consumer Research,* 4(1).

Sweeney, J. C., Soutar, G. N., & Mazzarol, T. (2005, December). The Difference between Positive and Negative Word-of-Mouth-Emotion as a Differentiator. In Proceedings of *the ANZMAC 2005 Conference: Broadening the Boundaries* (331-337). Perth, Australia: University of Western Australia.

Tarar, S. A. R. & Tumjanda, A. (2019). *Cynicism towards Political Marketing and Branding: The Cause of Political Apathy among Young People*. Lund University School of Economics and Management, (Unpublished Master Thesis), Sweden.

Tessler, R. & Mechanic, D. (1978). Psychological Distress and Perceived Health Status. *Journal of Health and Social Behavior*, 254-262.

Thompson, C. J. & Arsel, Z. (2004). The Starbucks Brandscape and Consumers' (anticorporate) Experiences of Glocalization. *Journal of Consumer Research*, 31(3), 631-642.

Turner, J. H. & Valentine., S. R. (2001). Cynicism as a Fundamental Dimension of Moral Decision-Making: A Scale Development. *Journal of Business Ethics*, 34(2), 123-136.

Tyran, J. R. & Engelmann, D. (2005). To Buy or not to Buy? An Experimental Study of Consumer Boycotts in Retail Markets. *Economica*, 72(285), 1-16.

Uçar, M. E. (2017). Biliş İhtiyacı Benlik Saygısı Tamamlama İhtiyacı ve Kimlik Stilleri Arasındaki İlişkiler. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(6), 640-656.

Utkutuğ, Ç. P. (2021). The Mediating Role of Social and Environmental Responsibility in the Relationship between Material Values, Consumer Cynicism and Product/Service Quality. *Pazarlama ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi,* 14(2), 213-237.

Valatka, V. (2016). Creative Visualizations of Ethical Principles of Ancient Greek Cynicism and Their Signific an Ceto Modern Society. *Filosofija Sociologija*, 27(1), 61-69.

van Dolen, W. M., de Cremer, D., & de Ruyter, K. (2012). Consumer Cynicism toward Collective Buying: The Interplay of Others' Outcomes, Social Value Orientation, and Mood. *Psychology & Marketing*, 29(5), 306-321.

Vázquez Casielles, R., Suárez Álvarez, L., & del Río Lanza, A. B. (2013). The Word of Mouth Dynamic: How Positive (and negative) WOM Drives Purchase Probability: An Analysis of Interpersonal and Non-interpersonal Factors. *Journal of Advertising Research*, 53(1), 43-60.

Watson, D., Clark, L. A., & Tellegen, A. (1988). Development and Validation of Brief Measures of Positive and Negative Affect: The PANAS Scales. *Journal of Personality and Social Psychology,* 54(6), 1063-1070.

Watson, D. & Clark, L. A. (1984). Negative Affectivity: The Disposition to Experience Aversive Emotional States. *Psychological Bulletin,* 96, 465-490.

Wills, T. A. (1986). Stress and Coping in Early Adolescence: Relationships to Substance Use in Urban School Samples. *Health Psychology,* 5, 503-529.

Yıldız, S. (2007). Kimlik ve Ulusal Kimlik Kavramlarının Toplumsal Niteliği. *Milli Folklor*, 74, 9-16.

Zavestoski, S. (2002). The Social–psychological Bases of Anticonsumption Attitudes. *Psychology & Marketing*, 19(2), 149-165.

Zhang, H. (2017). *Towards a Greater Understanding of Consumer Cynicism in the Context of Cause-Related Marketing*. University of Salford, (Unpublished Doctoral Dissertation), United Kingdom.

Zheng, L. (2010). *The Impact of Narrative Focus, Vividness of Product Depiction, Mental Imagery Ability And Need for Cognition on Transportation in Narrative Advertising.* The University of Alabama Communication and Information Sciences, (Unpublished Doctoral Dissertation), Tuscaloosa.

KAYNAKLAR

Adamczyk, G. (2021). Compulsive and Compensative Buying among Online Shoppers: An Empirical Study. *PLoS ONE*, 16(6), 1-19.

Ayhan, D. & Seki Öz, H. (2022). Effect of the Subjective Well-Being of Working Women on Their Online Shopping Addiction during the COVID-19 Pandemic. *Sağlık Bilimlerinde Değer*, 12(3), 432-439.

Aboujaoude, E., Gamel, N., & Koran, L. M. (2003). A 1-Year Naturalistic Follow-up of Patients with Compulsive Shopping Disorder. *The Journal of Clinical Psychiatry*, 64(8), 946-950.

Bhatia, V. (2019). Impact of Fashion Interest, Materialism and Internet Addiction on E-Compulsive Buying Behaviour of Apparel. *Journal of Global Fashion Marketing*, 10(1), 66-80, DOI: 10.1080/20932685.2018.1544502.

Black, D. W. (2001). Compulsive Buying Disorder: Definition, Assessment, Epidemiology and Clinical Management. *CNS Drugs*, 15, 17-27.

Carroll, B. A. & Ahuvia, A. C. (2006). Some Antecedents and Outcomes of Brand Love. *Marketing Letters*, 17(2), 79-89.

Charzynska, E., Sitko-Dominik, M., Wysocka, E., & Olszanecka-Marmola, A., (2021). Exploring the Roles of Daily Spiritual Experiences, Self-Efficacy, and Gender in Shopping Addiction: A Moderated Mediation Model. *Religion*s, 12(355), 1-20. https://doi.org/10.3390/rel12050355.

Chaudhuri, A. & Holbrook, M. (2001). The Chain Effects of Brand Trust and Brand Affect to Brand Performance: The Role of Brand Loyalty. *Journal of Marketing*, 65(2), 81-93.

Claesa, L., Bijttebier, P., Mitchell, J. E., de Zwaan, M., & Mueller, A. (2011). The Relationship between Compulsive Buying, Eating Disorder Symptoms, and Temperament in a Sample of Female Students. *Comprehensive Psychiatry*, 52, 50-55.

Collins, N. L. & Read, S. J. (1990). Adult Attachment, Working Models and Relationship Quality in Dating Couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58(4), 644-663.

Cui, C. C., Mrad, M., & Hogg, M. K. (2018). Brand Addiction: Exploring the Concept and Its Definition through an Experiential Lens. *Journal of Business Research*, 87, 118-127.

DeSarbo, W. S. & Edwards, E. A. (1996). Typologies of Compulsive Buying Behavior: A Constrained Clusterwise Regression Approach. *Journal of Consumer Psychology*, 5(3), 231-262.

Delgado Ballester, E. & Munuera Alemán, J. (2000). Brand Trust in the Context of Consumer Loyalty. *European Journal of Marketing*, 35(11/12), 1235-1258.

Dittmar, H. (2005a). Compulsive Buying–A Growing Concern? An Examination of Gender, Age, and Endorsement of Materialistic Values as Predictors. *British Journal of Psychology*, 96(4), 467-491.

Dittmar, H. (2005b). A New Look at "Compulsive Buying": Self-Discrepancies and Materialistic Values as Predictors of Compulsive Buying Tendency. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 24(6), 832-859.

Dittmar, H., Beattie, J., & Friese, S. (1996). Objects, Decision Considerations and Self-image in Men's and Women's Impulse Purchases. *Acta Psychologica*, 93(1-3), 187-206.

Donnelly, G., Ksendzova, M., & Howell, R. T. (2013). Sadness, Identity, and Plastic in Over-shopping: The Interplay of Materialism, Poor Credit Management, and Emotional Buying Motives in Predicting Compulsive Buying. *Journal of Economic Psychology*, 39, 113-125.

Durrani, A., Rehman, M., Hanif, R., Malik, A., Rafique, M., & Mazhar, A. F. (2022). Impact of Online Shopping Addiction on Compulsive Buying Behavior and Life Satisfaction Among University Students. *ASEAN Journal of Psychiatry*, 23(8), 1-11.

Ertelt, T. W., Marino, J. M., Mitchell, J. E., & Lancaster, K. (2009). Current Status of Cognitive Behavioral Intervention for Compulsive Buying Disorder. *Journal of Contemporary Psychotherapy*, 39(4), 213-220.

Edwards, E. A., (1993). Development of A New Scale for Measuring Compulsive Buying Behavior. *Financial Counseling and Planning*, 4, 67-85.

Faber, R. J., O'Guinn, T. C., & Krych, R. (1987). Compulsive Consumption. *Advances in Consumer Research*, 14, 132-135.

Faber, R. J., Christenson, G. A., de Zwaan, M., & Mitchell, J. (1995). Two Forms of Compulsive Consumption: Comorbidity of Compulsive Buying and Binge Eating. *Journal of Consumer Research*, 22, 296-304.

Flight, R. & Sacramento, D. (2015). Brand Attachment and the Compulsive Buyer. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 5(8), 157-171.

Frost, R. O., Kim, H. J., Morris, C., Bloss, C., Murray-Close, M., & Steketee, G. (1998). Hoarding, Compulsive Buying and Reasons for Saving. *Behaviour Research and Therapy*, 36, 657-664.

Jiang, Z., Zhao, X., & Li, C., (2017). Self-Control Predicts Attentional Bias Assessed by Online Shopping-Related Stroop in High Online Shopping Addiction Tendency College Students. *Comprehensive Psychiatry*, 75, 14-21.

Harvanko, A., Lust, K., Odlaug, B. L., Schreiber, L. R. N., Derbyshire, K., Christenson, G., & Grant, J. E. (2013). Prevalence and Characteristics of Compulsive Buying in College Students. *Psychiatry Research*, 210, 1079-1085.

Hassan, H., Hassan, J., Abdullah, S., & Abdullah, A. (2020). Social Commerce in Stimulating Buying Behavior Intention, Creating Compulsive Buying and Inducing Credit Card Debts among Online Users. *Journal of Physics: Conference Series*, 1529, 032012, doi:10.1088/1742-6596/1529/3/032012.

Heffernan, T., Hamilton, C., & Neave, N. (2021). Compulsive Shopping Behaviour and Executive Dysfunction in Young Adults. *Applied Neuropsychology: Adult*, DOI:10.1080/23279095.2021.2013846.

Horváth, C. & van Birgelen, M. (2015). The Role of Brands in the Behavior and Purchase Decisions of Compulsive versus Noncompulsive Buyers. *European Journal of Marketing*, 49(1/2), 2-21.

Horváth, C. & Adıgüzel, F. (2018). Shopping Enjoyment to the Extreme: Hedonic Shopping Motivations and Compulsive Buying in Developed and Emerging Markets. *Journal of Business Research*, 86, 300-310.

Kasser, T. & Kanner, A. (2004). *Psychology and Consumer Culture: The Struggle for a Good Life in a Materialistic World*. Washington, D.C.: American Psychological Association.

Kaur, M., Maheshwari, S. K., & Kumar, A. (2019). Compulsive Buying Behavior and Online Shopping Addiction among Health Science Teachers. *International Journal of Nursing Care*, 7(1), 74-80.

Khare, A. (2013). Credit Card Use and Compulsive Buying Behavior. *Journal of Global Marketing*, 26(1), 28-40, DOI: 10.1080/08911762.2013.779406.

Knox, S. & Walker, D. (2001). Measuring and Managing Brand Loyalty. *Journal of Strategic Marketing*, 9(2), 111-128.

Kovacs, L. N., Katzinger, E., Yi, S., Demetrovics, Z., Maraz, A., & Kökönyei, G. (2022). Emotion-Focused Coping Mediates the Relationship between COVID-Related Distress and Compulsive Buying. *Plos One*, 17(9), e0274458.

Kukar Kinney, M., Ridgway, N. M., & Monroe, K. B. (2012). The Role of Price in the Behavior and Purchase Decisions of Compulsive Buyers. *Journal of Retailing*, 88(1), 63-71.

Lau, G. T. & Lee, S. H. (1999). Consumers' Trust in a Brand and the Link to Brand Loyalty. *Journal of Market Focuses Management*, 4(4), 341-370

Lee, S. H. & Workman, J. E. (2015). Compulsive Buying and Branding Phenomena. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 1(1), 3.

Lee, S., Park, J., & Bryan Lee, S. (2016). The Interplay of Internet Addiction and Compulsive Shopping Behaviors. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 44(11), 1901-1912.

Lejoyeux, M., Mathieu, K., Embouazza, H., Huet, F., & Lequen, V. (2007). Prevalence of Compulsive Buying among Customers of a Parisian General Store. *Comprehensive Psychiatry*, 48(1), 42-46.

Liu, Y., Unger, A., Bi, C., Papastamatelou, J., & Raab, G. (2022). Online Compulsive Buying as a Coping Strategy for Self-Uncertainty: The Moderating Role of Gender in China. *Journal of Internet Commerce*, 21(4), 418-437.

Lo, H. Y. & Harvey, N. (2011). Shopping without Pain: Compulsive Buying and The Effects of Credit Card Availability in Europe and the Far East. *Journal of Economic Psychology*, 32(1), 79-92.

Marjuki, D., Silva, S., Nabasha, G., & Tamara, D. (2020). The Credit Card Use on Millennials' Materialistic and Compulsive Buying. *Innovative Issues and Approaches in Social Sciences*, 13(2), 22-39.

Manchiraju, S., Sadachar, A., & Ridgway, J. L. (2017). The Compulsive Online Shopping Scale (COSS): Development and Validation Using Panel Data. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 15, 209-223.

Moorman, C., Zaltman, G., & Deshpandé, R. (1992). Relationships between Providers and Users of Market Research: The Dynamics of Trust within and between Organizations. *Journal of Marketing Research*, 29(3), 314-328.

Mrad, M. & Cui, C. C. (2017). Brand Addiction: Conceptualization and Scale Development. *European Journal of Marketing*, 51(11/12), 1938-1960.

Mueller, A., Mitchell, J. E., Crosby, R. D., Glaesmer, H., & de Zwaan, M. (2009). The Prevalence of Compulsive Hoarding and its Association with Compulsive Buying in a German Population-Based Sample. *Behaviour Research and Therapy*, 47(8), 705-709.

Mueller, A., Mitchell, J. E., Peterson, L. A., Faber, R. J., Steffen, K. J., Crosby, R. D., & Claes, L. (2011). Depression, Materialism, and Excessive Internet Use in Relation to Compulsive Buying. *Comprehensive Psychiatry*, 52(4), 420-424.

Mueller, A., Mitchell, J. E., Crosby, R. D., Gefeller, O., Faber, R. J., Martin, A., & de Zwaan, M. (2010). Estimated Prevalence of Compulsive Buying in Germany and its Association with Sociodemographic Characteristics and Depressive Symptoms. *Psychiatry research*, 180(2-3), 137-142.

Murali, V., Ray, R., & Shaffiullha, M. (2012). Shopping Addiction. *Advances in Psychiatric Treatment*, 18(4), 263-269.

Nicoli de Mattos, C., Kim, H. S., Requião, M. G., Marasaldi, R. F., Filomensky, T. Z., Hodgins, D. C., & Tavares, H. (2016). Gender Differences in Compulsive Buying Disorder: Assessment of Demographic and Psychiatric Co-Morbidities. *PloS One*, 11(12), e0167365.

Niedermoser, D. W., Petitjean, S., Schweinfurth, N., Wirz, L., Ankli, V., Schilling, H., Zueger, C., Meyer, M., Poespodihardjo, R., & Wiesbeck, G. (2021). Shopping Addiction: A Brief Review. *Practice Innovations*, *6*(3), 199-207.

Nori, R., Zucchelli, M. M., Piccardi, L., Palmiero, M., Bocchi, A., & Guariglia, P. (2022). The Contribution of Cognitive Factors to Compulsive Buying Behaviour: Insights from Shopping Habit Changes during the COVID-19 Pandemic. *Behavioral Sciences*, 12(8), 260.

O'Guinn, T. C. & Faber, R. J. (1989). Compulsive Buying: A Phenomenological Exploration. *Journal of Consumer Research*, 16(2), 147-157.

Palan, K. M., Morrow, P. C., Trapp, A., & Blackburn, V. (2011). Compulsive Buying Behavior in College Students: The Mediating Role of Credit Card Misuse. *Journal of Marketing Theory and Practice*, 19(1), 81-96.

Park, C. W., MacInnis, D. J., Priester, J., Eisingerich, A. B., & Iacobucci, D. (2010). Brand Attachment and Brand Attitude Strength: Conceptual and Empirical Differentiation of Two Critical Brand Equity Drivers. *Journal of Marketing*, 74, 1-17.

Pahlevan Sharif, S., She, L., Yeoh, K. K., & Naghavi, N. (2022). Heavy Social Networking and Online Compulsive Buying: The Mediating Role of Financial Social Comparison and Materialism. *Journal of Marketing Theory and Practice*, 30(2), 213-225.

Prabhakar, U. S., Kanwar, K., & Jinka, S. K. (2021). A Study on Effectiveness of Online Shopping through Interactive Digital Marketing. *Proceedings of International Conference on Embracing Change & Transformation-Breakthrough Innovation and Creativity*. 659-664.

Ridgway, N. M., Kukar Kinney, M., & Monroe, K. B. (2008). An Expanded Conceptualization and a New Measure of Compulsive Buying. *Journal of Consumer Research*, 35(4), 622-639.

Roberts, J. A. (1998). Compulsive Buying among College Students: An Investigation of Its Antecedents, Consequences, and Implications for Public Policy. *Journal of Consumer Affairs*, 32(2), 295-319.

Roberts, J. A. & Jones, E. (2001). Money Attitudes, Credit Card Use, and Compulsive Buying among American College Students. *Journal of Consumer Affairs*, 35(2), 213-240.

Rodríguez Brito M. G., Hernández García M. C., Rodríguez Donate, M. C., Romero Rodríguez, M. E., & Darias Padrón, A. M. (2022). Compulsive Buying Behavior of Smartphones by University Students. *CNS Spectrums,* 27(4), 516-524.

Roelofs, E. (2019). *All you need is Brand Love? A research into the Antecedents of Brand Love and the Moderating Effect of Compulsive Buying*. (Unpublished Master Thesis). Radboud University, The Netherlands.

Sneath, J. Z., Lacey, R., & Kennett Hensel, P. A. (2009). Coping with a Natural Disaster: Losses, Emotions, and Impulsive and Compulsive Buying. *Marketing Letters*, 20(1), 45-60.

Swaminathan, V., Stilley, K. M., & Ahluwalia, R. (2009). When Brand Personality Matters: The Moderating Role of Attachment Styles. *Journal of Consumer Research*, 35(6), 985- 1002.

Sweeney, J. C. & Soutar, G. N. (2001). Consumer Perceived Value: The Development of a Multiple Item Scale. *Journal of Retailing*, 77(2), 203-220.

Tarka, P., Harnish, R. J., & Babaev, J. (2022). From Materialism to Hedonistic Shopping Values and Compulsive Buying: A Mediation Model Examining Gender Differences. *Journal of Consumer Behaviour*, 21(4), 786-805.

Thompson, E. R. & Prendergast, G. P. (2015). The Influence of Trait Affect and The Five-Factor Personality Model on Impulse Buying. *Personality and Individual Differences*, *76*, 216-221.

Türk, Z. (2018). Kompulsif Satın Alma Davranışının Demografik Özelliklere Göre Değerlendirilmesi: Görgül Bir Araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 10(4), 1198-1216.

Unger, A. & Raab, G. (2015). The Dark Side of Globalization and Consumption: How Similar are Chinese and German Consumers toward Their Proneness to Compulsive Buying?. *Journal of Asia-Pacific Business*, 16(1), 4-20.

Wahyuningsih, W. & Fatmawati, I. (2016). The Influence of Hedonic Lifestyle, Shopping Addiction, Fashion Involvement on Global Brand Impulse Buying. *JBTI: Jurnal Bisnis: Teori dan Implementasi*, 7(2), 278-300.

Wang, Y., He, X., & Yin, X. (2016). The Impact of Consumer Materialism in China on Online Compulsive Buying Behavior. *WHICEB 2016 Proceedings*. 1. http://aisel.aisnet.org/whiceb2016/1

Weinstein, A., Mezig, H., Mizrachi, S., & Lejoyeux, M. (2015). A Study Investigating the Association between Compulsive Buying with Measures of Anxiety and Obsessive–Compulsive Behavior among Internet Shoppers. *Comprehensive Psychiatry*, 57, 46-50.

Willems, D. (2017). *Compulsive Buying: The Motivations for Buying Branded Products and the Consumer-Brand Relationship*. (Unpublished Master Thesis). Radboud University, The Netherlands.

Yoon, Y., Gürhan-Canli, Z., & Schwarz, N. (2006). The Effect of Corporate Social Responsibility (CSR) Activities on Companies with Bad Reputations. *Journal of Consumer Psychology*, 16(4), 377-390.

Yurchisin, J. & Johnson, K. K. (2004). Compulsive Buying Behavior and Its Relationship to Perceived Social Status Associated with Buying, Materialism, Self-esteem, and Apparel-product Involvement. *Family and Consumer Sciences Research Journal*, 32(3), 291-314.

KAYNAKLAR

Altunışık, R., Özdemir, Ş., & Torlak, Ö. (2014). *Pazarlama İlkeleri ve Yönetimi.* İstanbul: Beta Yayınları.

Akyıldız, M., Çetin, E., & Kılıç, F. (2018). Perakendecilik Sektöründe Dokuz Sonlu Fiyatlandırma: Tüketicilerin Bakış Açısıyla, Anlamlı Bir İndirim mi Yoksa Aldatmaca mı?. *Girişimcilik İnovasyon ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 145-163 . DOI: 10.31006/gipad.468930.

Anderson, C. (2009). *Free, The Future of a Radical Price.* Houston: Hyperion.

Apple (Belirtilmemiş). Apple Türkiye, https://www.apple.com/tr/ (Erişim tarihi: 15.05.2023).

Bennett, D., Scriven, J., & Dunn, S. (2021). Fiyatlandırma ve İndirim. B. Sharp, ve A. A. Bir (Dü.) içinde, *Pazarlama, Yeni Pazarlama, Geleceğin Pazarlaması* (G. Göksel, Çev.). İstanbul: The Kitap Yayınları.

Borden, N. H. (1964). Guillaumenicaise, https://www.guillaumenicaise.com/wp-content/uploads/2013/10/ Borden-1984_The-concept-of-marketing-mix.pdf (Erişim tarihi: 15.05.2023).

Bray, J. P. & Harris, C. (2006). The Effect of 9-Ending Prices on Retail Sales: A Quantitative UK Based Field Study. Journal of Marketing Management, 22(5-6), 601-617, DOI: 10.1362/026725706777978631.

Copley, P. (2004). *Marketing Communications Management, Concepts & Theories, Cases & Practices.* Burlington: Elsevier Butterworth-Heinemann.

Elegido, J. M. (2011). The Ethics of Price Discrimination. *Business Ethics Quarterly*, 633-660. doi:10.5840/beq201121439.

Greenwood, R. A., Wrege, C. D., & Gordon, P. (2014). The Origins of Captive Pricing: Electric Lamp Renewal Systems. *Journal of Historical Research in Marketing,* 6(4), 485.

Ilgaz Sümer, S. & Eser, Z. (2006). Pazarlama Karması Elemanlarının Evrimi. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 8*(1), 165-186.

Kotler, P. & Armstrong, G. (2018). *Pazarlama İlkeleri.* (E. Gegez ve B. Gümüş, Çev.) İstanbul: Beta Yayınları.

Kotler, P. & Keller, K. (2018). *Pazarlama Yönetimi.* İstanbul: Beta Yayınları.

Kotler, P. & Keller, K. L. (2012). *Marketing Management* (14 b.). New Jersey: Prentice Hall, One.

Lee, C. (2020). The Landscape of Pricing and Algorithmic Pricing. *ISEAS-Yusof Ishak Institute Economics Working Paper*, 6, 1-31.

Malik, G. H., Al Jasimee, K. H., & Alhasan, G. A. K. (2019). Investigating the Effect of Using Activity Based Costing (ABC) on Captive Product Pricing System in Internet Supply Chain Services. *Int. J Sup. Chain. Mgt*, 8(1), 400-404.

Mahajan, V. & Muller, E. (1991). Pricing and Diffusion of Primary and Contingent Products. *Technological Forecasting and Social Change*, 39(3), 291-307.

McCarthy (2022). Blending Marketing Variables: Summary of the 4 Ps Model, https://www.valuebasedmanagement.net/methods_marketing_mix.html (Erişim tarihi: 15.05.2023).

McMurtry, J. (2019). *Pazarlama.* (A. V. Başdaş, Çev.) Ankara: Nobel Akademik.

Hess, J. D. & Gerstner, E. (1987). Loss Leader Pricing and Rain Check Policy. *Marketing Science*, 6(4), 358-374.

Parsa, H. G., & Naipaul, S. (2007). Price-ending Strategies and Managerial Perspectives: A Reciprocal Phenomenon-Part I. *Journal of Services Research*, 7(2), 7-26.

Perreault, W. D., Cannon, J. P., & McCarthy, E. J. (2013). *Pazarlamanın Temelleri.* (H. Ayyıldız, Çev.) Ankara: Nobel Yayınları.

Profitero Price Intelligence (2013). Amazon Makes more than 2.5 Million Daily Price Changes, https://www.profitero.com/blog/2013/12/profitero-reveals-that-amazon-com-makes-more-than-2-5-million-price-changes-every-day (Erişim tarihi: 15.05.2023).

Rothenberger, S. & Siems, F. (2008). *Pricing Perspectives, Marketing and Management Implications of New Theories and Applications.* New York: Palgrave Macmillan.

Selvi, M. S. & Cavlak, N. (2022). Tüketicilere Yönelik Etik Dışı Fiyatlandırma Uygulamaları. *Doğuş Üniversitesi, 23*(2), 363-378.

Simon, H. (2015). *Confessions of the Pricing Man* (1 b.). Londra: Springer. doi:10.1007/978-3-319-20400-0.

Tzuo, T. & Weisert, G. (2019). *Abonelik* (1 b.). (T. Uzunçelebi, Çev.) İstanbul: Salon Yayınları.

Yılmaztürk, Y. (2021). Fiyatlandırma, V. Doğan içinde, *Tüketici Psikolojisi* (175-194), Ankara: Beta Yayınları.

KAYNAKLAR

Acuff, D. S. & Reiher, R. H. (1997). *What Kids Buy and Why: The Psychology of Marketing to Kids*. NY: The Free Pres.

Akgül, E. (2019). Türkiye'de Yaklaşık 2 Milyon Obez Çocuk Var, 23 Mart 2019, https://www.sozcu.com.tr/2019/saglik/turkiyede-yaklasik-2-milyon-obez-cocuk-var-4098044/ (Erişim tarihi: 31.10.2022).

Altunbaş, H. (2007). Çocukların Satın Alma Noktasında Marka Tercihleri: Anne ve Çocuklar Üzerine İnceleme, *4. Uluslararası Çocuk ve İletişim Kongresi,* 2. Cilt, 22-24 Ekim 2007, İstanbul, 671-681.

Araújo, C. S., Magno, G., Meira, W., Almeida, V., Hartung, P., & Doneda, D. (2017). Characterizing Videos, Audience and Advertising in YouTube Channels for Kids, *International Conference on Social Informatics*, Springer International Publishing AG, 1-19. https://arxiv.org/pdf/1707.00971.pdf (Erişim tarihi: 14.11.2022).

Asena, M. B. (2009). *Gıda Reklamlarının Okul Öncesi Çocuklar Üzerindeki Etkilerinin Anneler Tarafından Değerlendirilmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Atmaca, S. & Akyol, M. (2021). Çocuk YouTuberların Sosyal Medyada Oluşturduğu Reklam İçerikler. *İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6(2), 521-543.

Barcus, F. E. (1980). The Nature of Television Advertising to Children. E. L. Palmer and A. Dorr içinde *Children and the Faces of Television: Teaching, Violence, Selling* (273-285), NY: Academic Press.

Boerman, S. C. & van Reijmersdal, E. A. (2020). Disclosing Influencer Marketing on YouTube to Children: The Moderating Role of Para-Social Relationship. *Frontiers in Psychology*, 10:3042, doi: 10.3389/fpsyg.2019.03042.

Bosi, T., Ergüder, T., Breda, J., & Jewell, J. (2018). *Türkiye'de Çocuklara Yönelik Gıda Pazarlamasının İzlenmesi Raporu 2018*. Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Bölge Ofisi, Ankara.

Budak, O. (2006). *Televizyon Reklamlarının İlköğretim Çağındaki Çocukların Satın Alma Davranışları Üzerindeki Etkisi: Ankara İlinde Bir Uygulama Çalışması*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Calvert, S. L. (2008). Children as Consumers: Advertising and Marketing. *The Future of Children*, 18(1), 205-234.

Chaudhary, M. & Gupta, A. (2010). Marketing to Children: Exploring Ideas. *ELK: Journal of Marketing and Retail Management*, 1(1), 141-155.

Demir, A. (2018). *Çocuk Reklâmlarının Göstergebilimsel Analizi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

Diken, İ. & Şenalp, S. (2011). *Sanatsal ve Kültürel Aktivitelerde Çalışan Çocuklar Pilot Araştırma Projesi Raporu*. Uluslararası Çalışma Örgütü-ILO, Ankara.

Dünya Sağlık Örgütü (2021). Obesity and Overweight, 9 Haziran 2021, https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/obesity-and-overweight (Erişim tarihi: 12.11.2022).

Ertunç, F. (2011). Çocuk *Dünyasında Reklamın Rolü: Televizyon Reklamlarında Çocuklara Yönelik Düzenlemeler*, (Uzmanlık Tezi). T.C. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Ankara.

Fleming Milici, F., Phaneuf, L., & Harris, J. L. (2022). Marketing of Sugar-sweetened Children's Drinks and Parents' Misperceptions about Benefits for Young Children. *Maternal & Child Nutrition*, 18(3), 1-12.

Göksel, A. B., Baytekin, E. P., & Maden, D. (2013). Kids Marketing: An Evaluation of Pınar's Kids Marketing Operations. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 2, 1-23. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/83856 (Erişim tarihi: 3 Kasım 2022).

Güner Koçak, P. & Altincik, H. (2019). Reklamlarda Çocuklara Yönelik Kullanılan Söylemler. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 7(2), 846-867.

Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü (2010). Türkiye Beslenme ve Sağlık Araştırması-2010 Çalışma Raporu, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü ve Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi. https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/obezite/turkiyede-obezitenin-gorulme-sikligi.html (Erişim tarihi: 01.11.2022).

Hawkes, C. (2004). *Marketing Food to Children: The Global Regulatory Environment*. World Health Organization Library Cataloguing-in-Publicating Data, Switzerland.

Insider, (2012). https://www.businessinsider.com/vintage-cigarette-ads-spokespeople-2012-5#philip-morris-compared-itself-to-being-a-new-mother-to-target-women-8 (Erişim tarihi: 01.12.2022).

Kalafat Çat, A. (2018). Reklamlardaki Çizgi Film Karakterlerinin Çocuk Tüketicilerin Satın Alma Davranışına Etkisi. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 5, 155-171.

Karaca, Y., Pekyaman, A., & Güney, H. (2007). Ebeveynlerin Televizyon Reklam İçeriklerinin Çocukları Üzerindeki Etkilerini Etik Açıdan Algılamalarına Yönelik Bir Araştırma. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 233-250.

Karaca, Y., Özkan, V., & Kafadar, O. (2017). Okul Öncesi Çocukların Pazarlama Kavramları Farkındalığının Kırsal Kesimde Yaşayan Çocuklar ile Şehirde Yaşayan Çocukların Karşılaştırılması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 23-52.

Kapferer, J. N. (1991). *Çocuk ve Reklam*. İstanbul: AFA Yayınları.

Kunkel, D. (2001). Children and Television Advertising, in Handbook of Children and the Media, D. Singer and J. Singer (ThousandOaks, Calif.: Sage, Aktaran Calvert, S. L. (2008). Children as Consumers: Advertising and Marketing. *The Future of Children*, 18(1), 205-234.

Kunkel, D., Wilcox, B. L., Cantor, J., Palmer, E., Linn, S., & Dowrick, P. (2004). Report of the APA Task Force on Advertising and Children: Psychological Issues in the Increasing Commercialization of Childhood, http://www.apa.org/releases/childrenads/pdf#search=%22FTC%20report %201978&20advertising%22

Kurt, E. & Altun, T. (2014). Televizyon Reklamlarının İlkokul Öğrencilerinin Beslenme Alışkanlıklarına Etkisi Üzerine Bir İnceleme. *The Journal of Academic Social Science*, 7, 393-408.

Lawrence, D. (2003). The Role of Characters in Kids Marketing. *Advertising* & *Marketing to Children*, April-June, 43-48.

Linn, S. (2014). Marketing to Children in the 21st Century: A Review of its Depth, Breadth and Impact and a Call to Advocates for Children to Take Action, M. Matthes, L. Pulkkinen, L. M. Pinto, C. Clouder içinde, *Improving the Quality of Childhood in Europe* (118-137), Belgium: Alliance for Childhood European Network Foundation, ISBN: 9789082290905.

LoDolce, M. E., Harris, J. L., & Schwartz, M. B. (2013). Sugar as Part of a Balanced Breakfast? What Cereal Advertisements Teach Children About Healthy Eating. *Journal of Health Communication*, 18(11), 1293-1309.

Lupianez Villanueva, F., Gaskell, G., Veltri, G., Theben, A., Folkford, F., Bonatti, L., Bogliacino, F., Fernández, L., & Codagnone, C. (2016). *Study on the Impact of Marketing Through Social Media, Online Games and Mobile Applications on Children's Behaviour.* European Commission Final Report.

Mc Carthy, C. M., de Vries, R., & Mackenbach, J. D. (2022). The Influence of Unhealthy Food and Beverage Marketing through Social Media and Advergaming on Diet-related Outcomes in Children-A Systematic Review. *Obesity Reviews*, https://doi.org/10.1111/obr.13441.

McNeal, J. U. (1987). *Children as Consumers: Insights and Implications*. Lexington, Massachusetts: Lexington Books.

McNeal, J. U. (1992a). *Kids as Customers: A Handbook of Marketing to Children*. N.Y. Nueva York: Lexington Books.

McNeal, J. U. (1992b). The Littlest Shoppers. *American Demographics*. 14(2), 48-53.

McNeal, J. U. (1999). *The Kids Market: Myths and Realities*. Paramount Market Publishing, Inc.: NY, USA. https://books.Google.com.tr/books?id=bpGdTfeluf4C&pg=PA29&hl=tr&source=gbs_toc_r&cad=3#v=snippet&q=kids%20perceive%20world%20differently%20from%20adults&f=false (Erişim tarihi: 05.11.2022).

Moore, E. S. (2004). Children and the Changing World of Advertising. *Journal of Business Ethics*. 52(2), 161-167.

Ofcom 2022 Raporu. (2022). Children and Parents: Media Use and Attitudes Report 2022, https://www.ofcom.org.uk/__data/assets/pdf_file/0024/234609/childrens-media-use-and-attitudes-report-2022.pdf (Erişim tarihi: 26.10.2022).

Oskay, H. A. (2015). Televizyon Reklamlarında Çocuk İmgesinin Göstergebilimsel Analizi. *Online Academic Journal of Information Technology*, 6(19), 99-127.

Önder Memiş, H. B. (2019). Televizyon Reklamlarında Çocuk Mahremiyetinin İhlali. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 7(1), 456-482.

Özgen, Ö. (2020). Televizyon Reklamları ve Çocuk Tüketicilerin İstismarı. *Akdeniz İletişim Dergisi*, 14, 23-45.

Payzin, M. (2020). *Türkiye'de 12-16 Yaş Arası Çocukların Reklamlarda Oynaması Sorunu*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Pecora, N. O. (2002). *The Business of Children's Entertainment*. The Guilford Press. aktaran A. Gülerarslan (2011). Tüketici Olarak Çocuk ve Ailenin Satın Alma Kararlarına Etkisi, *Selçuk İletişim*, 6(4), 126-137.

Puiu, C. (2008). Marketing to Children – An EthicalIssue in Marketing, *Annals of the University of Craiova*, 2034-2038. https://feaa.ucv.ro/annals/v4_2008/0036v4-028.pdf (Erişim tarihi: 22.11.2022).

Redesky, J., Chassiakos, Y. L. R., Ameenuddin, N., & Navsaria, D. (2020). Digital Advertising to Children, Pediatrics, 46(1), e20201681.

Reklamcılar Derneği, (Belirtilmemiş). Uluslararası Reklam Uygulama Esasları, https://rd.org.tr/www/rd/assets/doc/icc-1.pdf (Erişim tarihi: 30.10.2022).

Robertson, T. S. & Rossiter, J. R. (1974). Children and Commerical Persuasion: An Attribution Theory Analysis. *Journal of Consumer Research*, 1(1), 13–20.

Quadır, S. E. & Akaroğlu, G. (2009). Televizyon Reklâmlarının Çocuk Tüketiciler Üzerine Görsel Etkilerinin Bir İncelemesi. *Selçuk İletişim*, 6(1), 78-98.

Schor, J. B. (2004). *Born to Buy: The Commercialized Child and the New Consumer Culture*. NY: Scribner. Aktaran Calvert, S. L. (2008). Children as Consumers: Advertising and Marketing, *TheFuture of Children*, 18(1), 205-234.

Serarslan, M. & Terkan, B. (2007). Reklamlarda Çocuğun Kullanımının Değişim Süreci: Ailenin Parçası Olmaktan Bireye Dönüştürülen Çocuk, *4. Uluslararası Çocuk ve İletişim Kongresi ve Uluslararası Çocuk Filmleri Festivali ve Kongresi*, İstanbul, 22-24 Ekim 2007, 179-190.

Statista (Belirtilmemiş). Kids Advertising Spending Worldwide 2012-2021, by format, https://www.statista.com/statistics/750865/kids-advertising-spending-worldwide/ (Erişim tarihi: 06.11.2022).

Şener, A. & Babaoğul, M. (2007). Çocuk ve Genç Tüketiciler, M. Babaoğul ve A. Şener içinde *Tüketici Yazıları I* (127-152), Ankara: Hacettepe Üniversitesi Hastaneleri Basımevi.

Taillie, L. S., Busey, E., Stoltze, F. M., & Carpentier, F. R. D. (2019). Governmental Policies to Reduce Unhealthy Food Marketing to Children. *Nutrition Reviews*, 77(11), 787-816.

Taşar, B. & Sakarya, S. (2022). Çocukların Reklam Okuryazarlığı Ölçeği'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 8(2), 184-197.

The World Bank, (2022). Population Ages 0-14 (% of total population), https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.0014.TO.ZS (Erişim tarihi: 01.11.2022).

Uğurlu, E. G. & Uğurlu, H. (2017). Reklamlarda Çocuk Karakterlerin Kullanımı: Türkiye Örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 8(19), 18-36.

Yavuzer, H. (1998). *Çocuk ve Suç*. Remzi Kitabevi: İstanbul.

YouTube, (2017). https://www.YouTube.com/watch?v=ptg7Rm2wXbc (Erişim tarihi: 12.12.2022).

Yücel, H. & Kara, B. (2007). Reklamda Çocuk İmgesinin İşlevi: 2006-2007 Türk Televizyon Reklamlarında Çocuk Kullanımı. *Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi*, 6, 121-140.

KAYNAKLAR

Abratt, R. (1989). Marketing Ethics and the Marketing Mix: Managerial Issues. *South African Journal of Business Management,* 20(3).

Ataman, R. P. & Evren, M. (2020). Gıda Güvenliği ve Etik. *Türkiye Biyoetik Dergisi*, 7(4), 169-177.

Ayuba, B. (2019). The Effects of Unethical Marketing Practices on Nigerian Economy and the Quest for National Development. *Archives of Business Research*, 7(6), 171-180.

Baker, M. (2009). *Marketing Responsibly Addressing the Ethical Challenges*. London: The Institute of Business Ethics.

Barry, V. (1979). *Moral Issues in Business.* New York: Wadsworth Publishing Co.

Beauchamp, T. L. & Bowie, N. E. (1983). *Ethical Theory and Business*, 2nd Ed. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall, Inc.

Beltramini, R. F. (2003). Advertising Ethics: The Ultimate Oxymoron?. *Journal of Business Ethics*, 48(3), 215-216.

Braybrooke, D. (1983). *Ethics in the World of Business*. Totowa: Rowman and Allanheld.

Calfee, J. E. & Ringold, D. J. (1994). The 70% Majority: Enduring Consumer Beliefs about Advertising. *Journal of Public Policy & Marketing*, 13(2), 228-238.

Camenisch, P. F. (1987). Profit: Some Moral Reflections. *Journal of Business Ethics*, 6(3), 225-231.

Carcea, M., Brereton, P., Hsu, R., Kelly, S. D., Marmiroli, N., Melini, F., Soukoulis, C., & Wenping, D. (2009). Food Authenticity Assessment: Ensuring Compliance with Food Legislation and Traceability Requirements. *Quality Assurance and Safety of Crops and Food,* 1(2), 93-100.

Christy, R. & Mitchell, S. M. (1999). Direct Marketing and Privacy. *Journal of Targeting, Measurement and Analysis for Marketing*, 8(1), 8-20.

Dahl. S. (2015). Ethics in New Media. (Eds.). Eagle, L., & Dahl, S.. *Marketing Ethics & Society*. Sage.

Donaldson, T. & Werhane, P. H. (1983). *Ethical Issues in Business*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall.

Eagle, L., Dahl, S., De Pelsmacker, P., & Taylor, C. R. (2020). *The SAGE Handbook of Marketing Ethics*. Sage.

Ekşi, A. (2017). Gıda Gerçekliği ve Doğrulanması, https://gidabiliminotlari.com/2017/08/29/gida-gercekligi-ve-dogrulanmasi/ (Erişim tarihi: 15.01.2023).

Elbeltagi, I. & Agag, G. (2016). E-retailing Ethics and Its Impact on Customer Satisfaction and Repurchase Intention: A Cultural and Commitment-trust Theory Perspective. *Internet Research*, 26(1).

Erer, S. (2010). Sağlık Hizmetlerinde Reklam. *Genel Tıp Dergisi*, 20(2), 73-78.

Fraedrich, J. P., Ferrell, O. C., & Jones, K. (1991). An Empirical Investigation into the Ethical Philosophies of Managers. In *Marketing Theory and Applications, American Marketing Association Winter Educator's Conference.* San Antonio.

Garrett, T. (1966). *Business Ethics*, Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Gerstner, E. (1985). Do Higher Prices Signal Higher Quality? *J. Market. Res*., XXII, May, 209-215.

Güven, A. & Aytekin, P. (2020). Sağlık Hizmetleri Pazarlaması ve Etik, V. Yakın içinde, *Sağlık Hizmetleri Pazarlamasında Güncel Yaklaşımlar* (235-260), Bursa: Ekin Yayınevi.

Hagg, C. (1983). Just Prices and Equal Opportunity. *J. Bus. Ethics*, 2, 269-272.

Hanlon, A. (2015). Ethics in Digital Marketing and Social Media, in L. Eagle and S. Dahl, *Marketing Ethics & Society*. Sage.

Hausman, A. (2022). *Ethics in Digital Marketing: Ignore at Your Own Peril*. https://www.hausmanmarketingletter.com/ethics-in-digital-marketing-ignore-at-your-own-peril/ (Erişim tarihi: 02.12.2022).

Hobbes, T. (2006). Leviathan, in G. A. J. Rogers and K. Schumann. London: Bloomsbury.

Insititute of Food Science and Technology (2020). Food ethics: Moral Marketing, https://ifst.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/fsat.3401_11.x (Erişim tarihi: 15.01.2023).

Johnson, H. L. (1985). Bribery in International Markets? Diagnosis Clarification and Remedy. *J. Bus. Ethics*, 4, 447-455.

Kaiser, M. & Algers, A. (2016). Food Ethics: A Wide Field in Need of Dialogue. *Food Ethics*, 1(1), 1-7.

Kiessling, T. & Harvey, M. (2004). Global Marketing Networks and the Development of Trust: A Dynamic Capabilities Perspective. *Journal of Marketing Channels,* 11(4), 21-31.

Kwame, S. (1983). Doing Business In An African Country (Business Ethics and Capitalism In a Poor Country). *J. Bus. Ethics*, 2, 263-268.

Laczniak, G. R. (1983). Frameworks for Analyzing Marketing Ethics. *Journal of Macromarketing*, Spring, 7-18.

Laczniak, G. R. & Murphy, P. E. (2019). The Role of Normative Marketing Ethics. *Journal of Business Research*, 95, 401-407.

Landler, M. (1991). Suddenly, Green Marketers are Seeing Red Flags. *Business Week*, 25 February, 74-76.

Leonidou, L. C., Katsikeas, C. S., & Samiee, S. (2002). Marketing Strategy Determinants of Export Performance: A Meta-analysis. *Journal of Business Research*, 55(1), 51-67.

Levitt, T. (1970). The Morality of Advertising. *Harv. Bus. Rev*., July-August, 84-92.

Lund, D. B. (2000). An Empirical Examination of Marketing Professional's Ethical Behavior in Differing Situations. *J. Bus. Ethics*, 24, 331-342.

Lyon, T. P. & Montgomery, A. W. (2015). The Means and End of Greenwash. *Organ. Environ*. 28, 21-36.

Madhani, P. M. (2020). Ethics in Sales and Marketing: Key Advantages. *Marketing Mastermind*, 17(5), 53-58.

Muncy, J. & Vitell S. J. (1992). Consumer Ethics: An Investigation of Ethical Belief of the Final Consumer. *Journal of Business Research*, 24(4), 297-312.

Nardalı, S. (2020). Etik Dışı Tüketici Davranışları, C. Ay, B. Kartal ve S. Nardalı içinde, *Pazarlamada Etik Yaklaşımlar* (308-334), Ankara: Detay Yayıncılık.

Nevins, J. L. & Money, B. R. (2008). Performance Implications of Distributor Effectiveness, Trust, and Culture in Import Channels of Distribution. *Industrial Marketing Management*, 37(1).

Oyman, M. (2004). Tüketici Etiği: Ülkelerarası Karşılaştırmalara ve Demografik Faktörlere Dayalı Bir Araştırma. *Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 77-90.

Özdemir, E. & Tokol, T. (2007). Examining Marketing Mix from An Ethical View: A Field Research on Marketing Executives. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi,* 64(2), 163-184.

Pearson, O. N., Dontoh, E., & Pandya D. (2022). Fast-Fashion Waste is Choking Developing Countries with Mountains of Trash. *Bloomberg New Economy*. 2 Kasım 2022. https://www.bloomberg.com/news/features/2022-11-02/h-m-zara-fast-fashion-waste-leaves-environmental-impact?leadSource=uverify%20wall (Erişim tarihi: 02.12.2022).

Pitt, L. F. & Abratt, R. (1986). Corruption in Business- are Management Attitudes Right? J. *Bus. Ethics,* 5, February, 59.

Rawwas, M. Y. A. (1996). Consumer Ethics: An Empirical Investigation of the Ethical Beliefs of Austrian Consumers. *Journal of Business Ethics*,15, 1009-1019.

Ross, W. D. (1930). *The Right and the Good*, Oxford: Clarendon Press.

Runes, D. D. (1964). *Dictionary of Philosophy*, (98–100), Patterson: Little Fields, Adams and Co.

Shea, G. F. (1988). *Practical Ethics*. New York: AMA Membership Publication Division.

Schenker, Y., Arnold, R. M., & London, A. J. (2014). The Ethics of Advertising for Health Care Services. *The American Journal of Bioethics*, 14(3), 34-43.

Schlegelmilch, B. B. & Öberseder, M. (2010). Half A Century of Marketing e-Ethics: Shifting Perspectives and Emerging Trends. Journal of Business *Ethics,* 93(1), 1-19.

Sonnefeld, J. (1978). Why Companies Succumb to Price Fixing?. *Harv. Bus. Rev.,* July/August, 145-157.

Tsalikis, J. & Fritzsche, D. (1989). Business Ethics: A Literature Review with a Focus on Marketing Ethics. *J. Bus. Ethics,* 8, 695-743.

Turyakira, P. K. (2018). Ethical Practices of Small and Medium-sized Enterprises in Developing Countries: Literature Analysis. *South African Journal of Marketing*, 21(1), 1-7.

Varkle, L. D. (1972). Social and Environmental Considerations in New Product Development. *J. Market.,* 36, October, 11-15.

Viscusi, W. K. (1985). Market Incentives for Safety. *Harv. Bus. Rev*., July/August, 133-138.

Vitell, S. J. (1986). *Marketing Ethics: Conceptual and Empirical Foundations of a Positive Theory of Decision Making in Marketing Situations Having Ethical Content*, (Unpublished Doctoral Dissertation). Texas Tech University, USA.

Vitell, S. J., Lumpkin, J. R., & Rawwas, M. Y. A. (1991). Consumer Ethics: An Investigation of the Ethical Beliefs of Elderly Consumers. *Journal of Business Ethics*,10, 365-375.

Weeks, W. A. & Nantel, J. (1992). Corporate Codes of Ethics and Sales Force Behavior: A Case Study. *Journal of Business Ethics*, 11, 753-60.

Wilson, A. E., Darke, P. R., & Sengupta, J. (2021). Winning the Battle but Losing the War: Ironic Effects of Training Consumers to Detect Deceptive Advertising Tactics. *Journal of Business Ethics*, 1-17.

Yakın, V. & Güven, H. (2022). Sağlık Okuryazarlığı. A. Çelik içinde, *Tüketim Okuryazarlığı* (1-40), Ankara: Nobel Yayınevi.

Zhu, Y., Sun, L. Y., & Leung, A. S. (2014). Corporate Social Responsibility, Firm Reputation, and Firm Performance: The Role of Ethical Leadership. *Asia Pacific Journal of Management,* 31(4), 925-947, doi: 10.1007/s10490-013-9369-1.

KAYNAKLAR

Blythe, J. (2006). *Principles and Practice of Marketing*. 3. Baskı. Thomson Learning.

Boulos, K. M. N., Giustini, D. M., & Wheeler, S. (2016). Instagram and WhatsApp in Health and Healthcare: An Overview. *Future Internet*, 8(37), 1-14.

Brengman, M. & Karimov, F. P. (2012). The Effect of Web Communities on Consumers' Initial Trust in B2C E-Commerce Websites. *Management Research Riview*, 35(9), 791-817.

Center for Democracy and Technology (2003). Top Ten Ways to Protect Online Privacy. http://www.cdt.org/privacy/guide/basic/topten.html (aktaran Milne vd. 2004).

Chaabane, A., Kaafar, M., & Bore, R. (2012). Big Friend is Watching You: Analizing Online Social Networks Tracking Capabilities. Computer and Society Public Policy Issues-Privacy. *WOSN (Workshop on Online Social Networks)*. Helsinki.

Charlesworth, A. (2015) *An Introduction to Social Marketing*. London and New York: Routledge.

Frawley, A. (2015) *Igniting Customer Connections*. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons, Inc..

FTC, (2022). Social Media a Gold Mine for Scammers in 2021 https://www.ftc.gov/system/files/attachments/blog_posts/Social%20media%20a%20gold%20mine%20for%20scammers%20in%202021/social_media_spotlight.pdf (Erişim tarihi: 15.05.2023).

Jiménez, A. G. & Vozmediano, M. M. (2020). Subject Matter of Videos for Teens on YouTube. *International Journal of Adolescence and Youth*, 25(1), 63-78.

Karlıdağ, S. & Bulut, S. (2015) E-Ticarette Tüketici Gizliliğinin Korunması Üzerine Bir Araştırma. *Journal of Business Research Turk*, 7(4), 200-224.

Komljenovic, J. (2019). LinkedIn, Platforming Labour, and the New Employability Mandate for Universities. *Globalisation, Societies and Education*, 17(1), 28-43.

Lange, P. G. (2007). Publicly Private and Privately Public: Social Networking on YouTube. *Journal of Computer-mediated Communication*, 13(1), 361-380.

Lee, K. & Carter, S. (2012) *Global Marketing Management*. 3. Baskı. United Kingdom: Oxford University Press.

Malhotra, N. K., Kim, S. S., & Agarwal, J. (2004). Internet Users' Information Privacy Concerns (IUIPC): The Construct, the Scale, and a Causal Model. *Information Systems Research*, 15(4), 336-355.

Milne, G. R., Rohm, A. J., & Bahl, S. (2004). Consumers' Protection of Online Privacy and Identity. *Journal of Consumer Affairs*, 38(2), 217-232.

Müller, B. & Chandon, J. L. (2003). The Impact of Visiting a Brand Website on Brand Personality. *Electronic Markets*, 13(3), 210-221.

Nam, C., Song, C., Park, E. L., & Ik, C. (2006). Consumers' Privacy Concerns and Willingness to Provide Marketing-related Personal Information Online. *ACR North American Advances*, 3, 212-217.

Pollach, I. (2007). What's Wrong with Online Privacy Policies?. *Communications of the ACM*, *50*(9), 103-108.

Ratilainen, S. (2018). Digital Media and Cultural Institutions in Russia: Online Magazines as Aggregates of Cultural Services. *Cultural Studies*, 32(5), 800-824.

Salo, J. & Karjaluoto, H. (2007). A Conceptual Model of Trust in the Online Environment. *Online Information Review*. 604-621.

Sebetci, Ö. Topal, A. Hanaylı, M. C., & Gürel Dönük**,** G. (2018). Dijital Ortamda Kişisel Veri Güvenliği ve Sosyal Medya Reklamcılığı Üzerine Bir Değerlendirme. *Kesit Akademi Dergisi*, 4(16), 389-409.

Spaulding, T. J. (2010). How can Virtual Communities Create Value for Business?. *Electronic Commerce Research and Applications*, 9(1), 38-49.

Smith, H. J., Dinev, T., & Xu, H. (2011). Information Privacy Research: An Interdisciplinary Review. *MIS Quarterly*, 989-1015.

Top, C. & Bayad, J. A. (2021) Customer Satisfaction in Online Meeting Platforms: Impact of Efficiency, Fulfillment, System Availability, and Privacy. *Amazonia Investiga*, 10(38), 70-81.

Tsai, J. Y., Egelman, S., Cranor, L., & Acquisti, A. (2011). The Effect of Online Privacy Information on Purchasing Behavior: An Experimental Study. *Information Systems Research*, 22(2), 254-268.

Tucker, C. E. (2014). Social Networks, Personalized Advertising, and Privacy Controls. *Journal of Marketing Research,* 51(5), 546–562.

TÜİK, Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması (2021) https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2021-37437 (Erişim tarihi: 15.05.2023).

Urban, G. L., Amyx, C., & Lorenzon, A. (2009). Online Trust: State of the Art, New Frontiers, and Research Potential. *Journal of Interactive Marketing*, 23(2), 179-190.

Wang, H., Lee, M. K.O., & Wang, C. (1998). Consumer Privacy Concern About Internet Marketing, *Communications of the Acm*, 41(3), 63-70.

Wang, J., Li, Q., Chen, Y. P., & Lin, Z. (2010). Recommendation in Internet Forums and Blogs. In *Proceedings of the 48th Annual Meeting of the Association for Computational Linguistics*, 257-265.

van Wilsem, J. (2013). 'Bought It, But Never Got It'Assessing Risk Factors for Online Consumer Fraud Victimization. *European Sociological Review*, *29*(2), 168-178.

Xiao, B. & Benbasat, I. (2011) Product-Related Deception in E-Commerce: A Theorical Perspective, *MIS Quarterly*, 35(1), 169-195.

KAYNAKLAR

Albar, B. Ö. (2018) Emeğin Değişen Yüzü: Duygusal ve Estetik Emek, Şahin, Ç. E., & Özmen, A. Ö. içinde *Current Debates in Labour Economics & Industrial Relations: Current Debates in Social Sciences Series*, 22. IJOPEC.

Cialdini, R. B. (2001). Harnessing the Science of Persuasion. *Harvard Business Review*, 79(9), 72-81.

Crain, M. G., Poster, W. R., & Cherry, M. A. (2016). Invisible Labor: Hidden Work in the Contemporary World, C. L. Williams and C. Connell içinde *The Invisible Consequences of Aesthetic Labor in Upscale Retail Stores*, Berkeley: University of California Press.

Demirtaş, H. A. (2003). Sosyal Kimlik Kuramı, Temel Kavram ve Varsayımlar. *İletişim Araştırmaları*, 1(1), 123-144.

Doğan, G. (2016). Bir Sistemi Meşrulaştırma Pratiği Olarak Kendini Nesneleştirme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 19(37), 35-45.

Entwistle, J. & Wissinger, E. (2006). Keeping up Appearances: Aesthetic Labour in the Fashion Modelling Industries of London and New York. *The Sociological Review*, 54(4), 774-794.

Fredrickson, B. L. & Roberts, T. A. (1997). Objectification Theory: Toward Understanding Women's Lived Experiences and Mental Health Risks. *Psychology of Women Quarterly*, 21(2), 173-206.

Fredrickson, B. L., Roberts, T. A., Noll, S. M., Quinn, D. M., & Twenge, J. M. (1998). That Swimsuit Becomes You: Sex Differences in Self-Objectification, Restrained Eating, and Math Performance. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(1), 269.

Harper, B. (2000). Beauty, Stature and the Labour Market: A British Cohort Study. *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, 62, 771-800.

Hooley, T. & Yates, J. (2015). 'If You Look the Part You'll Get the Job': Should Career Professionals Help Clients to Enhance Their Career Image? *British Journal of Guidance & Counselling*, 43(4), 438-451.

Karlsson, J. C. (2012). Looking Good and Sounding Right: Aesthetic Labour. *Economic and Industrial Democracy*, 33(1), 51-64.

Nickson, D., Warhurst, C., Cullen, A. M., & Watt, A. (2003). Bringing in the Excluded? Aesthetic Labour, Skills and Training in the 'New' Economy. *Journal of Education and Work*, 16(2), 185-203.

OED (Belirtilmemiş). Online Etymology Dictionary, https://www.etymonline.com/ (Erişim tarihi: 01.12.2022).

Oxford ED (Belirtilmemiş). Oxford English Dictionary, https://www.oed.com/ (Erişim tarihi: 01.12.2022).

Pounders, K. R., Babin, B. J., & Close, A. G. (2015). All the Same to Me: Outcomes of Aesthetic Labor Performed by Frontline Service Providers. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 43(6), 670-693.

Seçer, H. Ş. (2016). Estetik Emek: Çalışan Kadınlara Yönelik Ayrımcılığın Yeni Görünümü. *Karatahta İş Yazıları Dergisi*, 5, 37-50.

Taylor, S. S. & Hansen, H. (2005). Finding Form: Looking at the Field of Organizational Aesthetics. *Journal of Management Studies*, 42(6), 1211-1231.

TDK (Belirtilmemiş). Türk Dil Kurumu Sözlükleri, https://sozluk.gov.tr/ (Erişim tarihi: 01.12.2022).

Tsaur, S. H. & Hsieh, H. Y. (2020). The Influence of Aesthetic Labor Burden on Work Engagement in the Hospitality Industry: The Moderating Roles of Employee Attributes. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 45, 90-98.

Tsaur, S. H. & Tang, W. H. (2013). The Burden of Esthetic Labor on Front-Line Employees in Hospitality Industry. *International Journal of Hospitality Management*, 35, 19-27.

Walters, K. (2018). "They'll Go With the Lighter": Tri-Racial Aesthetic Labor in Clothing Retail. *Sociology of Race and Ethnicity*, 4(1), 128-141.

Warhurst, C. & Nickson, D. (2007). Employee Experience of Aesthetic Labour in Retail and Hospitality. *Work, Employment and Society*, 21(1), 103-120.

Warhurst, C. & Nickson, D. (2020). *Aesthetic Labour*. Sage Publishing.

Warhurst, C., Nickson, D., Witz, A., & Marie Cullen, A. (2000). Aesthetic Labour in Interactive Service Work: Some Case Study Evidence from the 'New' Glasgow. *Service Industries Journal*, 20(3), 1-18.

Warhurst, C., Van den Broek, D., Hall, R., & Nickson, D. (2009). Lookism: The New Frontier of Employment Discrimination? *Journal of Industrial Relations,* 51(1), 131-136.

Warhurst, C., van den Broek, D., Hall, R., & Nickson, D. (2012). Great Expectations: Gender, Looks and Lookism at Work. *International Journal of Work Organisation and Emotion*, 5(1), 72-90.

Williams, C. L. & Connell, C. (2016). The Invisible Consequences of Aesthetic Labor in Upscale Retail Stores. M. G. Crain, W. R. Poster, M.A. Cherry içinde *Invisible Labor: Hidden Work in the Contemporary World*, Berkeley: University of California Press.

Witz, A., Warhurst, C., & Nickson, D. (2003) The Labour of Aesthetics and Aesthetics of Organization, *Organization*, 10(1), 33-54.

KAYNAKLAR

Accenture (2020). How COVID-19 will Permanently Change Consumer Behaviour: Fast-Changing Consumer Behaviors Influence the Future of the CPG Industry, https://www.accenture .com/_acnmedia/PDF-123/Accenture-COVID19-Pulse-Survey-Research-PoV.pd (Erişim tarihi: 02.02.2023).

Atlas Obscura (2023). La Isla de las Muñecas, https://www.atlasobscura.com/places/la-isla -de-las-munecas (Erişim tarihi: 18.01.2023).

Boccia, F., Covino, D., & Sarnacchiaro, P. (2018). Genetically Modified Food Versus Knowledge and Fear: A Noumenic Approach for Consumer Behaviour. *Food Res. Int*, 111, 682-688.

Butler, P. & Collins, N. (1994). Political Marketing: Structure and Process. *European Journal of Marketing*, 28(1), 19-34.

Callanan, V. J. (2012). Media Consumption, Perceptions of Crime Risk and Fear of Crime: Examining Race/Ethnic Differences. *Sociol Perspect,* 55, 93-115.

Chaiuk, T. A. & Dunaievska, O. V. (2020). Producing the Fear Culture in Media: An Examination on Coronavirus Discourse. *Journal of History Culture and Art Research*, 9(2), 184-194.

Darwin, C. (2009). *The Origin of Species-by Means of Natural Selection. Cambridge*. UK: Cambridge Library Collection UP.

de Hoog, N., Stroebe, W., & de Wit, J. B. F. (2005). The Impact of Fear Appeals on Processing and Acceptance of Action Recommendations. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 31, 24- 33.

Derendeli, T. (2020). *Reklamlarda Korkunun Bir Pazarlama Aracı Olarak Kullanılması: Korku Mesajı İçeren Reklamların Göstergebilimsel Çözümleme Tekniğiyle İncelenmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karabük.

Dinler, G. (2020). "Güzellik-Estetik-Sağlık" İçerikli İnternet Haberlerinin Sağlık İletişimi ve Gazetecilik Etiği Bağlamında İncelenmesi. *Aksaray İletişim Dergisi,* 2(2), 1-16.

Dokur, E. (2022). Sinemada Korku İkonu Olan Oyuncakların Evrimi ve Canlandırma Filmlere Etkisi: "Caroline" Film Örneği. *Sanat ve İnsan Dergisi*, Özel Sayı, 33-46.

Dominguez, P., Burguette, E., & Bernard, A. (2003). Efectos del 11 de Septiembre en la Hoteleria Mexicana: Reflexion Sobre la Mono-Dependencia Turistica. *Estudios y Perspectivas en Turismo,* 12(3-4), 335-348.

Erdoğdu, Ö., N. & Öztürk, M. A. (2021). Rönesanstan Modern Dönem Resim Sanatına Korku Duygusunun Yansımaları. *İDİL*, 78, 244-259.

Fang Chen, M. (2016). Impact of Fear Appeals on Pro-Environmental Behavior and Crucial Determinants. *International Journal of Advertising*, 35(1), 74-92.

Fırat, D. (2013). Korkunun Bir Pazarlama Aracı Olarak Uygulanması: İşletmelerin Korku Mesajları ile Tüketicilerin Algısı Arasında Uyum Var Mı?. *Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 5(1), 187-197.

Freud, S. (1971). *The Uncanny', Collected Papers*, 4. Baskı, London: The Hogarth Press and the Institute of PsychoAnalysis.

Furedi, F. (2001). *Korku Kültürü: Risk Almanın Riskleri.* Barış Yıldırım (çev.), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Furedi, F. (2002). *Culture of Fear: Risk Taking and the Morality of Low Expectation,* Continuum International Publishing Group.

Gallopel, K. & Valette-Florence P. (2002). Fear Appeals in Anti-Tobacco Campaigns: Cultural Considerations, the Role of Fear Valdosta. *Association for Consumer Research*, 5, 274-279.

Geçit, E. (2021). *Reklamlarda Korku Çekiciliği.* Ankara: İKSAD Puplishing House.

Gilbert, M. A. (2004). Emotion, Argumentation and Informal Logic. *Informal Logic*, 24(3), 245-265.

Glassner, B. (2005). *The Culture of Fear*. Basic Books.

Goodjob (2023). Korku Pazarlaması, https://goodjob.com.tr/korku-pazarlamasi/ (Erişim tarihi: 18.01.2023).

Griskevicius, V., Goldstein, N. J., Mortensen, C. R., Sundie, J. M., Cialdini, R. B., & Kenrick, D. T. (2009). Fear and Loving in Las Vegas: Evolution, Emotion and Persuasion. *Journal of Marketing Research*, 46, 384-395.

Gruchoła, M. & Sławek-Czochra, M. (2021). The Culture of Fear of Inhabitants of EU Countries in Their Reaction to the COVID-19 Pandemic - A Study Based on the Reports of the Eurobarometer. *Safety Science*, 135, 1-9.

Grupp, S. (2002). *Political Implications of a Discourse of Fear*. New York University.

Guzelian, C. P. (2004). Liability and Fear. *Ohio State Law Journal,* 65(4), 714-851.

Hovland, C., Janis, I. L., & Kelly, H. (1953). *Communication and Persuasion*. New Haven, CT: Yale University Press.

Imbraile, R. (2007). *Motivasyon Temelli Pazarlama*. Serkan Köse (çev.). İstanbul: Kapital Medya Yayıncılık.

Janis, I. L. (1967). Effects of Fear Arousal on Attitude Change: Recent Developments in Theory and Experimental Research. *Advances in Experimental Social Psychology*, 3, 166-225.

Johnston, A. C., Warkentin, M., & Siponen, M. (2015). An Enhanced Fear Appeal Rhetorical Framework: Leveraging Threats to the Human Asset through Sanctioning Rhetoric, *MIS Quarterly*, 39(1), 113-134.

Kaya, İ. (2010). *Pazarlama Bi'Tanedir: Bir Pazarlama Ansiklopedisi*. İstanbul: Babıali Kültür Yayıncılığı.

Kok, G., Gottlieb, N. H., Peters, G. J. Y., Mullen, P. D., Parcel, G. S., Ruitera, R. A. C., Fernández, M. E., Fernández, M. E., & Bartholomew, L. K. (2016). A Taxonomy of Behavior Change Methods; An Intervention Mapping Approach. *Health Psychology Review*, 10(3), 297–312.

Korstanje, M. E. (2011). The Fear of Traveling: A New Perspective for Tourism and Hospitality. *Anatolia*, 22(2), 222-233.

Köfteoğlu, K. (2010). Turizmde Aktörler Değişirken, Ezberler Bozuluyor, https://www.turizmguncel.com/makale/-turizmde-aktorler-degisirken-ezberler-bozuluyor-m206.html (Erişim tarihi: 24.01.2023).

Lennon, R., Rentfro, R., & O'Leary, B. (2010). Social Marketing and Distracted Driving Behaviors among Young Adults: The Effectiveness of Fear Appeals, *Academy of Marketing Studies Journal* 14, 95-104.

Leventhal, H. (1970). Findings and Theory in the Study of Fear Communications. *Advances in Experimental Social Psychology*, 5, 119-186.

Leventhal, H. (1971). Fear Appeals and Persuasion: The Differentiation of a Motivational Construct. *Am J Public Health*, 61(6), 1208-1224.

Maddux, J. E. & Rogers, R. W. (1983). Protection Motivation and Self-Efficacy: A Revised Theory of Fear Appeals and Attitude Change. *Journal of Experimental Social Psychology*, 19(5), 469-479.

Mancıu, V. (2020). Trends Regarding The Marketing and Consumption of Personal Hygiene Products. *Analele Universității "Eftimie Murgu" Reșița. Fascicola II. Studii Economice Annals of „Eftimie Murgu" University Reșița. Fascicle II. Economic Studi es,* 27(1), 58-68.

Maheshwary, K. (2023). What is Fear-based Marketing, and Does It Work in Today's Times?, https://www.itskm.me/ (Erişim tarihi: 02.02.2022).

McGuire, W. J. (1968). Personality and Susceptibility to Social Influence, E. Borgatta and W. Lambert içinde *Handbook of Personality Theory and Research* (1130-1187), Chicago: Rand McNally.

Nabi, R. L. & Myrick, J. G. (2019). Uplifting Fear Appeals: Considering the Role of Hope in Fear-Based Persuasive Messages. *Health Communication*, 34(4), 463-474.

Özgüner Kılıç, H. & Derendeli, S. (2020). Reklamlarda Korkunun Bir Pazarlama Aracı Olarak Kullanılması. *Business & Management Studies: An International Journal,* 8(2), 1221-1254.

Özkan, T. (2021). Covid-19 Sürecinde Havacılık Sektöründe Tüketici Davranışları. *İşletme Araştırmaları Dergisi,* 13(1), 687-700.

Papatya, N. (2010). Korku Pazarlaması: İronik ve Eleştirel Bir Katkı. *Pİ Dergisi*, 9(31), 1-13.

Rogers, R. W. (1983). Cognitive and Physiological Processes in Fear Appeals and Attitude Change: A Revised Theory of Protected Motivation, J. T. Cacioppo ve R. E. Petty içinde *Social Psychophysiology: A Sourcebook* (153-176), New York: The Guilford Press.

Rogers, R. W. & Deckner, C. W. (1975). Effects of Fear Appeals and Physiological Arousal Upon Emotion, Attitudes and Cigarette Smoking. *Journal of Personality and Social Psychology*, 32, 222-230.

Rogers, R. W. (1975). A Protection Motivation Theory of Fear Appeals and Attitude Change. *Journal of Psychology,* 91, 93-114.

Ruiter, R. A. C., Kessels, L. T. E., Peters, G. J. Y., & Kok, G. (2014). Sixty Years of Fear Appeal Research: Current State of The Evidence. *International Journal of Psychology*, 49(2), 63-70.

Shin, H. & Kang, J. (2020). Reducing Perceived Health Risk to Attract Hotel Customers in the COVID-19 Pandemic Era: Focused on Technology Innovation for Social Distancing and Cleanliness. *Int. J. Hospit. Management,* 91, 1-9.

Shin, S., Jung Ki, E., & Griffin, W. G. (2017). The Effectiveness of Fear Appeals in 'Green' Advertising: An Analysis of Creative, Consumer, and Source Variables. *Journal of Marketing Communications Marketing Communications,* 23(5), 473-492.

Siddiqi, I. U., Akhtar, N., & Islam, T. (2022). Restaurant Hygiene Attributes and Consumers' Fear of COVID-19: Does Psychological Distress Matter?. *Journal of Retailing and Consumer Services,* 67, 1-11.

So, J., Kuang, K., & Cho, H. (2016). Reexamining Fear Appeal Models from Cognitive Appraisal Theory and Functional Emotion Theory Perspectives. *Communication Monographs*, 83(1), 120-144.

Spence, H. E. & Moinpour, R. (1972). Fear Appeals in Marketing: A Social Perspective. *Journal of Marketing*, 36, 39-42.

Spinoza, B. (2018). *Etika*. Hilmi Ziya Ülken (çev.), Dost Yayınları.

Stuteville, J. R. (1970). Psychic Defenses against Fear Appeals: A Key Marketing Variable. *Journal of Marketing*, 34, 39-45.

Tanner, J. F, Hunt J. B., & Eppright D. R. (1991). The Protection Motivation Model: A Normative Model of Fear Appeals, *Journal of Marketing,* 55(3), 36-45.

Terblanche-Smit, M. & Terblanche, N. S. (2011). HIV/Aids Marketing Communication and the Role of Fear, Efficacy and Cultural Characteristics in Promoting Social Change. *Journal of Public Affairs,*11(4), 279–286.

Topaloğlu, C. & Ergan, S. (2014). Turizm İşletmelerinde Korku Kültürü ve Yönetimi, Ş. Aydın Tükeltürk, N. Şahin Perçin ve B. Güzel, içinde *Turizm İşletmelerinde Çalışan İlişkileri Yönetimi* (223-238), Ankara: Detay Yayınevi.

Truong, D. & Truong, M. D. (2022). How do Customers Change Their Purchasing Behaviors during the COVID-19 Pandemic?. *Journal of Retailing and Consumer Services,* 67, 1-12.

TDK (Belirtilmemiş). https://sozluk.gov.tr/?q=&aranan= (Erişim tarihi: 17.01.2023).

Us, E. (2023). Korku Pazarlaması, https://pazarlamaturkiye.com/korku-pazarlamasi/ (Erişim tarihi: 18.01.2023).

Üner, T. (2022). A Research On Fear-Based Marketing, E. Durukan, A. Toptaş ve Y. Katı içinde *Current Research in Social, Human and Administrative Sciences* (231-260)*,* Ankara: Gece Kitaplığı.

Witte, K. (1992). Putting the Fear Back into Fear Appeals: The Extended Parallel Process Model. *Communication Monographs*, 59(4), 329-349.

Witte, K. & Allen, M. (2000). A Meta-Analysis of Fear Appeals: Implications for the Effective Public Health Campaigns. *Health Education and Behavior*, 27(5), 591-615.

Yurdigül, A. (2018). *Medya ve Korku Kültürü Korku Kültürünün Yatırım Sürecinde Televizyon Haberleri.* 1. Baskı, İstanbul: Cinius Yayınları.

KAYNAKLAR

Appel, G., Grewal, L., Hadi, R., & Stephen, A. T. (2020). The Future of Social Media in Marketing. *Journal of the Academy of Marketing Science*, *48*(1), 79-95.

Blayzer (Belirtilmemiş). https://www.blayzer.com/marketing-prohibited-products-online/ (Erişim Tarihi: 08.09.2022).

Carlton M. & Blaise D. (2004). *The Power of Promotional Products*. Spruce Street: Blaise Brake & Company.

Chandra, R. A. & Junaidi, A. (2020). The Effect of Ban Ban Social Media Promotion Adverts on Purchasing Decisions, *The 2nd Tarumanagara International Conference on the Applications of Social Sciences and Humanities (TICASH 2020)*, Atlantis Press, 987-990.

Crompton, J. L. (1993). Sponsorship of Sport by Tobacco and Alcohol Companies: A Review of the Issues. *Journal of Sport and Social Issues*, *17*(3), 148-167.

Dave, A. (2022). How Dark is 'Dark Advertising'? We Audited Facebook, Google and Other Platforms to Find Out. https://theconversation.com/how-dark-is-dark-advertising-we-audited-facebook-Google-and-other-platforms-to-find-out-189310 (Erişim tarihi: 17.11.2022).

Desk, W. (2013). https://www.brandsynario.com/dark-marketing-to-do-or-not-to-do/ (Erişim tarihi: 15.11.2022).

Doğan, Ö. (2018). https://akademi.icerikbulutu.com/blog/karanlik-pazarlama-dark-marketing-nedir/ (Erişim tarihi: 09.10.2022).

El Junusi, R. (2020). Digital Marketing during the Pandemic Period; A Study of Islamic Perspective. *Journal of Digital Marketing and Halal Industry*, *2*(1), 15-28.

Elden, M. (2009). *Reklam ve Reklamcılık*. Say Yayınları, İstanbul.

Erdoğan Tarakçı, İ. & Baş, M. (2019). Gerilla Pazarlamanın Karanlık Yüzü: Karanlık Pazarlama. *International Business & Organization Research (BOR) Conference.* İzmir, 4-6 Eylül, 715-738.

Gesenhues, A. (2019). https://martech.org/you-cant-advertise-that-the-big-list-of-prohibited-ads-across-social-and-search-platforms/ (Erişim tarihi: 15.11.2022).

Google (Belirtilmemiş). Google Reklam Politikaları, https://support.Google.com/Google-ads/answer/6149970?hl=tr,https://support.Google.com/adspolicy/answer/9683742?hl=tr (Erişim tarihi: 13.12.2022).

Göl, A. (2021). Türkiye'den ve Dünyadan Karşılaştırmalı Reklam Örnekleri, https://www.pazarlamasyon.com/turkiyeden-ve-dunyadan-karsilastirmali-reklam-ornekleri (Erişim tarihi: 15.05.2023).

Gürdin, B. (2020). Doğrudan ve Dolaylı Karşılaştırmalı Reklamların Etkinliği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (36), 131-163.

Hoofnagle, C. J. & Meleshinsky, E. (2015). Native Advertising and Endorsement: Schema, Source-based Misleadingness, and Omission of Material Facts. *Technology Science*, *2015121503*.

İstanbul Tabip Odası (2018). Sağlık Alanındaki Reklam Yasağı ve Tanıtım Kuralları, https://www.istabip.org.tr/4838-tum-meslektaslarimizin-dikkatine-saglik-alanindaki-reklam-yasagi-ve-tanitim-kurallari-hakkinda.html. (Erişim tarihi: 05.12.2022).

Kaya Köse, E. & Akbulut, D. (2019). "Tasarlanmış" Yerelden "Promosyon" Endüstriyele: Ehl-i Keyf Örneği. *Online Journal of Art and Design,* 7(3).

Kızmaz, S. (2013). Karşılaştırmalı Reklam Örneği, https://www.pazarlamasyon.com/1-dolar-bile-harcamadan-yuzbinlere-ulasmak (Erişim tarihi: 28.12.2022).

Marketing Türkiye (2018). Anadolu Efes Çalışanlarından Yeni Yıl Şarkısı, (27.12.2018). https://www.marketingturkiye.com.tr/haberler/anadolu-efes-calisanlarindan-yeni-yil-sarkisi / (Erişim tarihi: 23.12.2022).

Pratik Pazarlama (Belirtilmemiş). https://servicesneo.com/dogal-reklamciliga-7-ornek/ (Erişim Tarihi: 26.11.2022).

Resmî Gazete(a) (Belirtilmemiş). Reklama İlişkin Yasa ve Yönetmelikler, https://www.mevzuat.gov.tr (Erişim tarihi: 20.11.2022).

Resmî Gazete(b) (Belirtilmemiş). https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/02/20220201-6.htm (Erişim tarihi: 20.11.2022).

ROK(a), (Belirtilmemiş). Reklam Mevzuatı, https://www.rok.org.tr/reklam-mevzuati/ (Erişim tarihi: 14.11.2022).

ROK(b), (Belirtilmemiş). Reklam Özdenetim Kurulu ve Esasları, https://www.rok.org.tr/haberler/yeni-tuketicinin-korunmasi-hakkinda-kanunun-reklam-sektorune-getirdigi-onemli-yenilik-ve-degisiklikler-nelerdir-2/ https://www.rok.org.tr/ozdenetim-esaslari/

(Erişim tarihi: 10.11.2022).

Sari, W. P. (2015). Konflik Budaya Dalam Konstruksi Kecantikan Wanita Indonesia (Analisis Semiotika Dan Marxist Iklan Pond's White Beauty Versi Gita Gutawa). *Jurnal Komunikasi*, 7(2), 987-990.

Shirooni, C. (2018). Native Advertising in Social Media: Is the FTC's Reasonable Consumer Reasonable. *Wash. UJL & Pol'y*, 56, 221.

Soydemir, G. (2014). İkinci Ekran Uygulamaları ve Örtülü Reklam. *Terazi Hukuk Dergisi*, 9(100), 724-730.

The University of Alabama (Belirtilmemiş). Virginia Slims Sponsorship. https://csts.ua.edu/sports/tennis/va-slims/ (Erişim tarihi: 24.11.2022).

Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun (Belirtilmemiş). Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6502.pdf (Erişim tarihi: 15.05.2023).

Uztuğ, F., (2003), *Markan Kadar Konuş*. 2.Baskı, İstanbul: MediaCat Kitapları.

VicHealt (2022). Dark Marketing Tactics of Harmful İndustries Exposed by Young Citizen Scientists, https://www.vichealth.vic.gov.au/media-and-resources/citizen-voices-against-harmful-marketing (Erişim tarihi: 21.11.2022).

Yalçınalp, F. E. (2018). *Yasaktan Sonra Hayat Var Mı: Türkiye Alkol Piyasasında Dark Marketing,* (Yüksek Lisans Bitirme Projesi). İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilgiler Enstitüsü, İstanbul.

Yandex, (Belirtilmemiş). Yandex Reklam Yasakları, https://yandex.com.tr/legal/adv_rules/ (Erişim tarihi: 10.11.2022).

YÖK, (Belirtilmemiş). Tıbbi Tanıtım ve Pazarlama Bölümü ve Programları, https://yokatlas.yok.gov.tr/onlisans-program.php?b=30101 (Erişim tarihi:17.11.2022).

PERSONEL SEÇİMİNDE ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME: SEÇİLMİŞ YÖNTEMLERLE EXCEL ÇÖZÜMLÜ UYGULAMA ÖRNEKLERİ

Dr. Didem TEZSÜRÜCÜ COŞANSU

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-83-6

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Mart 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR TEORİSİ VE ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME

1.1. KARAR TEORİSİ 1
1.2. KARAR VERME 2
1.2.1. Karar Verme Probleminin Unsurları 3
1.2.2. Karar Verme Ortamları 4
1.3. KARAR VERME SÜRECİ 6
1.4. ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME 7
1.4.1. Çok Kriterli Karar Verme Yöntemlerinin Unsurları 8
1.4.2. Çok Kriterli Karar Verme Problemlerinin Türleri 10
1.4.3. Çok Kriterli Karar Verme Yöntemlerinin Sınıflandırılması 11
1.4.3.1. Ağırlıklandırma Yöntemleri 14
1.4.3.1.1. Objektif Ağırlıklandırma Yöntemleri 14
1.4.3.1.2. Subjektif Ağırlıklandırma Yöntemleri 15
1.4.3.2. Sıralama Yöntemleri 16
1.5. AHP (ANALİTİK HİYERARŞİ PROSESİ) 18
1.6. CRITIC YÖNTEMİ 21
1.7. BWM YÖNTEMİ 23
1.8. TOPSIS YÖNTEMİ 26
1.9. EDAS YÖNTEMİ 29
1.10. ARAS YÖNTEMİ 31

İKİNCİ BÖLÜM
İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNDE PERSONEL SEÇİM FONKSİYONU

2.1. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNİN TANIMI 35
2.2. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ 37
2.3. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNİN AMACI VE ÖNEMİ 40
2.4. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİNİN FONKSİYONLARI 41

2.5. İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ FONKSİYONLARINDAN TEMİN VE SEÇİM SÜRECİ 44
2.5.1. Personel Temini 45
2.5.1.1. İç Kaynaklardan Personel Temini 47
2.5.1.2. Dış Kaynaklardan Personel Temini 48
2.5.2. Personel Seçimi 49
2.5.2.1. Personel Seçiminin Önemi 50
2.5.2.2. Personel Seçim Süreci 51
2.5.2.2.1. İş Analizinin Yapılması 52
2.5.2.2.2. Başvuruların Toplanması ve Başvuru Formlarının Doldurulması 54
2.5.2.2.3. Başvuruların Değerlendirilmesi ve Ön Görüşme 55
2.5.2.2.4. Test 56
2.5.2.2.5. Görüşme (Mülakat) 57
2.5.2.2.6. Referans Kontrolü 57
2.5.2.2.7. İşe Alım ve Oryantasyon 58
2.5.3. Personel Seçim Kriterleri 59
2.5.4. Personel Seçim Kriterleri için Literatür Taraması 61
2.5.5. Personel seçiminde ÇKKV Yöntemlerinin Kullanılması 64
2.5.6. Personel Seçim Yöntemlerine İlişkin Literatür Taraması 66

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
PERSONEL SEÇİMİNDE ÇKKV YÖNTEMLERİNİN KULLANILMASI

3.1. İŞLETMENİN TANITIMI 69
3.2. İŞLETMENİN İK POLİTİKALARI 70
3.3. İŞLETMENİN PERSONEL SEÇİMİNDE ÇKKV YÖNTEMLERİNİN KULLANILMASI 70
3.4. ÜST DÜZEY YÖNETİCİ BAŞVURULARININ DEĞERLENDİRİLMESİ 72
3.4.1. Üst Düzey Personel Seçim Kriterlerinin Ağırlıklarının AHP ile Belirlenmesi 72
3.4.2. Üst Düzey Personel Başvurularının TOPSIS Yöntemi ile Sıralanması 76
3.4.3. Üst Düzey Yönetici Seçimi için MS EXCEL Programı Çözümü 80

3.4.3.1. AHP Yönteminin EXCEL Çözümü 80
3.4.3.2. TOPSIS Yönteminin EXCEL Çözümü 82
3.5. MÜHENDİS BAŞVURULARININ DEĞERLENDİRİLMESİ 84
3.5.1. CRITIC Yöntemi ile Mühendis Personel Seçimindeki Kriterlerin Ağırlıklarının Belirlenmesi 85
3.5.2. EDAS yöntemi ile Mühendis Adaylarının Sıralamasının Elde Edilmesi 89
3.5.3. Üretim Mühendisi Seçimi için MS EXCEL Programı Çözümü 92
3.5.3.1. CRITIC Yönteminin EXCEL Çözümü 93
3.5.3.2 EDAS Yönteminin EXCEL Çözümü 94
3.6. TEKNİK PERSONEL BAŞVURULARININ DEĞERLENDİRİLMESİ 97
3.6.1. BWM Yöntemi ile Teknik Personel Seçim Kriterlerinin Ağırlıklandırılması 98
3.6.2. ARAS yöntemi ile Teknik Personel Başvurularının Sıralanması 100
3.6.3. Teknik Personel Seçimi için MS EXCEL ve LİNGO Programı Çözümü 103
3.6.3.1. BWM Yönteminin LİNGO Programı ile Çözümü 103
3.6.3.2. ARAS Yönteminin EXCEL Çözümü 104

KAYNAKLAR 107

KAYNAKLAR

Açıkalın, A. (1996). *Çağdaş Örgütlerde İnsan Kaynağının Yönetimi* (2. Baskı b.). Ankara: Personel Eğitimi Merkezi Yayını.

Afshari, A., Mojahed, M., & Yusuff, R. M. (2010). Simple Additive Weighting approach to Personnel Selection Problem. *International Journal of Innovation, Management and Technology, 1*(5), s. 511-515.

Ahammad, T. (2017). Personnel Management to Huöam Resources Management (HRM): How HRM Functions? *Journal of Modern Accounting and Auditing, 13*(9), s. 412-420.

Ahn, B. S. (2011). Compatible Weighting Method With Rank Order Centroid: Maximum Entropy Ordered Weighted Averaging Approach. *European Journal of Operational Research, 212*(3), s. 552-559.

Akar, G. S., & Çakır, E. (2016). Lojistik sektöründe bütünleştirilmiş bulanık AHP-MOORA yaklaşımı ile personel seçimi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 14*(2), s. 185-199.

Aksakal, E., & Dağdeviren, M. (2010). ANP ve DEMATEL Yöntemleri ile Personel Seçimi Problemine Bütünleşik Bİr Yaklaşım. *Gazi Üniv. Müh. Mim. Fak. Der, 25*(4), s. 905-913.

Akyol, H. (2019). *İnsan Kaynakları İşe Alım Süreci: Bankacılık Sektörü Uygulamaları Üzerine Bir Araştırma.* İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Akyurt, H. (2021). Ordu İlindeki Otel İşletmelerinde Personel Seçim Kriterlerinin AHP Yöntemi ile Belirlenmesi. *Uluslararası Turizm ve Teknoloji Araştırmaları Dergisi, 2*(2), s. 59-71.

Akyurt, H. (2021). Ordu İlindeki Otel İşletmelerinde Personel Seçim Kriterlerinin AHP Yöntemi ile Belirlenmesi. *Uluslararası Turizm ve Teknoloji Araştırmaları Dergisi, 2*(2), s. 59-71.

Aladağ, Z. (2011). *Karar Teorisi.* Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

Aldemir, C., Ataol, A., & Budak, G. (2001). *İnsan Kaynakları Yönetimi.* İzmir: Barış Yayınları Fakülteler Kitabevi.

Ananda, J., & Herath, G. (2009). A Critical Review of Multi-Criteria DEcision Making Methods With Special Referance to Forest Management and Planning. *Ecol Econ, 68*(10), s. 2535-2548.

Armstrong, M. (2006). *A Handbook of Human Resource Management Practice.* London: Kogan Page Limited.

Armstrong, M. (2017). *Armstrong'un Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi El Kitabı.* İstanbul: Nobel Yayıncılık.

Arslan, H. M. (2017). Current Classification of Multicriteria Decision Analysis Methods and Public Sector Implementations. M. Aydın, N. Ş. Pınarcıoğlu, & Ö. Uğurlu içinde, *Cuurent Debates in Public Finance Public Administration and Environmental Studies* (Cilt 13, s. 243-264). London: IJOPEC Publication Limited.

Ayçin, E. (2020). Personel Seçim Sürecinde CRITIC ve MAIRCA Yöntemlerinin Kullanılması. *İşletme, 1*(1), s. 1-12.

Balezentis, A., Balezentis, T., & Brauers, W. K. (2012). Personnel selection based on computing with words and fuzzy MULTIMOORA. *Expert Systems with Applications, 39*, s. 7961-7967.

Barutçugil, İ. (2006). *Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi.* İstanbul: Kariyer.

Barutçugil, İ. (2006). *Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi .* İstanbul: Kariyer.

Bayraktaroğlu, S. (2003). *İnsan Kaynakları Yönetimi.* Sakarya: Sakarya Kitabevi.

Bayraktaroğlu, S., & Demir, K. (2011). İşyerinde Karar Verme ve Problem Çözme Yöntemleri. *İş ve Meslek Danışmanlığı* (s. 466-476). içinde Ankara: İş ve Meslek Danışmanlığı Derneği Yayınları.

Beardwell, I., Holden, L., & Claydon, T. (2004). *Human Resource Management a Contemporary Approach* (Fourth Edition b.). Edinburg: Prentice Hall.

Bedir , N., & Eren , T. (2015). AHP-PROMETHEE yöntemleri entegrasyonu ile personel seçim problemi: Perakende sektöründe bir uygulama. *Sosyal Bİlimler Araştırma Dergisi, 4*(4), s. 46-58.

Camgöz, S. M. (2014). İnsan Kaynakları Yönetiminde İşgören Seçme. *İnsan Kaynakları Yönetimi* (s. 123-173). içinde Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Chang, K. l. (2015). The Use of a Hybrid MCDM Model for Public Relations Personnel Selection. *Informatica, 26*(3), s. 389-406.

Chatterjee, P., & Chakraborty, S. (2012). Material selection using preferential ranking methods. *Materials and Design, 35*, s. 384-393.

Chen, C. T., & Hung, W. Z. (2020). A Two- Phase Model for Personnel Selection Based on Multi-Type Fuzzy Information. *Mathematics, 8*(10), s. 1-20.

Chen, S. J., & Hwang, C. L. (1991). Fuzzy Multiple Attribute Decision Making: Methods and Applications. *Lecture Notes in Economics and Mathematical Systems.* içinde Berlin, Germany: Springer-Verlag.

Chuang, Y. C., Hu, S. K., Liou, J. J., & Tzeng, G. H. (2020). A Data-Driven MADM Model for Personnel Selection and Improvement. *Technol. Econ. Dev. Econ., 26*(4), s. 751-784.

Cook, M. (2009). *Personnel Selection Adding Value Through People* (Fifth Edition b.). Wiley-Blackwell.

Çakır , E., & Can, M. (2019). Best-Worst Yöntemine Dayalı ARAS Yöntemi ile Dış Kaynak Kullanım Tercihinin Belirlenmesi: Turizm Sektöründe Bir Uygulama. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Esntitüsü Dergisi, 23*(3), s. 1273-1300.

Çelikbilek, Y. (2018). Using an integrated grey AHP-MOORA approach for personnel selection: An application on manager selection in the health industry. *Alphanumeric Journal, 6*(1), s. 69-82.

Çetinel , F. G. (2003). Personel Yönetiminden İnsan Kaynakları Yönetimine : Tarihsel Bİr Perspektif. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 19*(1), s. 175-200.

Dadelo, S., Turskis, Z., Zavadskas, E., & Dadeliene, R. (2010). MULTIPLE CRITERIA ASSESSMENT OF ELITE SECURITY PERSONAL ON THE BASIS OF ARAS AND EXPERT METHODS. *Economic Computation and Economic Cybernetics Studies and Research, 46*(4), s. 65-88.

Dağdeviren , M., & Yüksel, İ. (2007). Personnel Selection Using Analytic Network Process. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, 6*(11), s. 99-118.

Dahooie, J. H., Abadi , E. B., Vanaki, A. S., & Firoozfar, H. R. (2018). Competency-based IT personnel selection using a hybrid SWARA and ARAS-G methodology. *Human Factors and Ergonomics in Manufacturing and Service Industries, 28*(1), s. 5-16.

Decenzo, D. A., Robbins, S. P., & Verhults, S. L. (2005). *Fundamentals of Human Resource Management.* John Wiley and Sons Inc.

Değermenci, A., & Ayvaz, B. (2016). Bulanık Ortamda TOPSIS Yöntemi ile Personel Seçimi: Katılım Bankacılığı Sektöründe Bir Uygulama. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, 15*(30), s. 77-93.

Demirci, A. E., & Kılıç , H. S. (2019). Personnel Selection Based on Integrated Multi-Criteria Decision Making Techniques. *Int. J. Adv. Eng. Pure Sci., 31*(2), s. 163-178.

Demirci, E., & Kılıç, H. S. (2019). Personnel Selection Based on Integrated Multi-Criteria Decision Making Techniques. *Int. J. Adv. Eng. Pure Sci., 2*, s. 163-178.

Dessler , G. (2000). *Human Resource MAnagement* (8th Edition b.). USA: Prentice Hall Int. Inc.

Diakoulaki, D., Mavrotas, G., & Papayannakis, L. (1995). Determining Objective Weights in Multiple Criteria Problems: The CRITIC Method. *Computers and Operations Research, 22*(7), s. 763-770.

Drummond, K. E. (1990). *Human Resource Management for the Hospitality Industry.* New York: Wiley.

Dugger, Z., Halverson, G., McCrory, B., & Claudio, D. (2022). Principal Component Analysis in MCDM: An exercise in pilot selection. *Expert Systems With Applications*(188), s. 1-6.

Dursun, M., & Karsak , E. E. (2010). A fuzzy MCDM approach for personnel selection. *Expert Systems with Applications, 37*, s. 4324-4330.

Ecer, F. (2007). Satış elemanı adaylarının değerlendirilmesine ve seçimine yönelik yeni bir yaklaşım:Fuzzy TOPSIS. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7*(2), s. 187-204.

Efe , B., & Kurt, M. (2018). Bir Liman İşletmesinde Personel Seçimi Uygulaması. *Karaelmas Fen ve Mühendislik Dergisi, 8*(2), s. 417-427.

Efe, B., & Kurt, M. (2018). Bir liman işletmesinde personel seçimi uygulaması. *Karaelmas Fen ve Mühendislik Dergisi, 8*(2), s. 417-427.

Eren , E. (1979). *İşletme Örgütleri Açısından Yönetim Psikolojisi.* İstanbul: İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayını.

Ergül, Ş. (1996). *Personel Yönetimi.* İstanbul: İMKB.

Eroğlu, E., Yıldırım, B. F., & Özdemir , M. (2014). Çok Kriterli Karar Vermede ORESTE Yöntemi ve Personel Seçiminde Uygulanması. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadı Enstitüsü Yönetim Dergisi, 25*(76), s. 1-19.

Evers, A., Anderson, N., & Smit-Voskuijil, O. (2005). *Handbook of Personnel Selection.* Blackwell Publishing.

Fındıkçı, İ. (2000). *İnsan Kaynakları Yönetimi.* İstanbul: Alfa Yayınları.

Finnigian, J. (1997). *Doğru İşe Doğru Eleman* . Rota Yayın Tanıtım.

Gargano, M. L., Marose, R. A., & Kleeck, L. (1991). An Application of Artificial Neural Networks and Genetic Algorithms to Personnel Selection in The Financial Industry., (s. 257-262).

Ghorabaee, M. K., Zavadskas, E. K., Olfat, L., & Turskis, Z. (2015). Multi-Criteria Inventory Classification Using a New Method of Evaluation Based on Distance From Average Solution (EDAS). *Informatica, 26*(3), s. 435-451.

Goodwin, P., & Wright, G. (2004). *Decision Analysis for Management Judgment.* West Sussex, England: John Wiley&Sons Ltd.

Güngör, S., & Özcan, U. (2022). Karar Kuramı ve Karar Verme. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*(33), s. 119-125.

Güngör, S., & Özcan, U. (2022). Karar Kuramı ve Karar Verme. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*(33), s. 119-125.

Güngör, Z., Serhadlıoğlu, G., & Kesen, S. A. (2009). A fuzzy AHP approach to personnel selection problem. *Applied Soft Computing, 9*, s. 641-646.

Halaç, O. (1983). *Kantitatif Karar Verme Teknikleri.* İstanbul: Alfa Basım Yayın Dağıtım.

Harker, P. T., & Vargas, L. G. (1987). The Theory of Ratio Scale Estimation: Saaty's Analytic Hierarchy Process. *MAnagemenet Science, 33*(11), s. 1383-1403.

Huang, Y., Lin , R., & Chen, X. (2021). AN ENHANCEMENT EDAS METHOD BASED ON PROSPECT THEORY. *Technological and Economic Development of Economy, 27*(5), s. 1019-1038.

Hwang, C. L., & Yoon, K. (1981). *Multiple Attribute Decision Making: Methods and Applications.* New York: Springer-Verlag.

Ishizaka, A., & Nemery, P. (2013). *Multi-Criteria Decision Analysis Methods and Software.* UK: John Wiley& Sons Ltd.

Jahan, A., Mustapha, F., Sapuan, S. M., Ismail, M. Y., & Bahraminasab, M. (2012). A Framework for Weighting Criteria in Ranking Stage of Material Selection Process. *Int J Adv Manuf Technol, 58*, s. 411-420.

Jahanshahloo, G. R., Lotfi, F. H., & Izadikhah, M. (2006). An algorithmic method to extend TOPSIS for decision-making problems with interval data. *Applied Mathematics and Computation, 175*, s. 1375-1384.

Karabasevic, B., Zavadskas, E. K., Stanujkic, D., Popovic, G., & Brzakovic, M. (2018). An approach to personnel selection in the IT industry based on the EDAS Method. *Transformations in Business & Economics, 17*(2), s. 54-65.

Kelemenis, A., & Askounis, D. (2010). A new TOPSIS-based multi-criteria approach to personnel selection. *Expert Systems with Applications, 37*, s. 4999-5008.

Kenger, M. D., & Organ , A. (2017). Banka Personel Seçiminin Çok Kriterli Karar Verme Yöntemlerinden Entropi Temelli Aras Yöntemi ile Değerlendirilmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4*(4), s. 152-170.

Keshavaez-Ghorabaee, M., Amiri, M., Zavadskas, E. K., Turskis, Z., & Antucheviciene, J. (2021). Determination of Objective Weights Using a New Method Based on the Removal Effects of Criteria (MEREC). *Symmetry, 13*(525), s. 1-20.

Kılıç, H. S., Demirci, A. E., & Delen, D. (2020). An integrated decision analysis methodology based on IF-DEMATEL and IF-ELECTRE for personnel selection. *Decision Support Systems, 137*, s. 1-19.

Korkmaz, O. (2019). Personnel selection method based on TOPSIS multi-criteria decision-making method. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, 23*, s. 1-16.

Korkusuz Polat, T., & Kara, N. (2021). Personel Seçiminde Bulanık DEMATEL ve Bulanık VIKOR Yöntemlerinin Uygulanması. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*(23), s. 379-385.

Korkusuz Polat, T., & Kara, N. (2021). Personel Seçiminde Bulanık DEMATEL ve Bulanık VIKOR Yöntemlerinin Uygulanması. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*(23), s. 376-385.

Köse, E., Aplak, H. S., & Kabak , M. (2013). Personel Seçimi için Gri Sistem Teori Tabanlı Bütünleşik Bir Yaklaşım. *m. Ege Akademik Bakış, 13*(4), s. 461-471.

Krishankumar, R., Premaladha, J., Ravichandran, K. S., Sekar, K. R., & Manikandan, R. (2020). A novel extension to VIKOR method under intuitionistic fuzzy context for solving personnel selection problem. *Soft Computing, 24*, s. 1063-1081.

Kundakçı, N. (2016). Personnel selection with Grey Analy. *Management Science Letters*, s. 351-360.

Kundakçı, N. (2016). Personnel selection with grey relational analysis. *Management Science Letters, 6*, s. 351-360.

Kwok, A. P., Yan, M., Zhao, Y. X., Zhi, H., Zhong, R. B., Yang, C., & Li, N. H. (2022). An Emprical Comparison of The Usefulness Between TOPSIS Method and Fuzzy TOPSIS Method for Personnel Selection. *Advances in Decision Science and Management: Proceedings of Third International Conference on Decision Science and Management (ICDSM 2021).* Singapore: Springer.

Landsdowne, Z. F. (1996). Ordinal Ranking MEthods For Multicriterion Decision Making. *Naval Research Logisitics, 43*, s. 613-627.

Lee, P. T.-W., & Yang, Z. (2018). *Multi-Criteria Decision Making in Maritime Studies and Logistics Applications and Cases.* Springer.

Lezki, Ş. (2019). Kararın Temelleri. H. Durucasu içinde, *İşletmelerde Karar Verme Teknikleri* (s. 2-25). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını .

Li, J., He, R., & Wang , T. (2022). A data-driven decision-making framework for personnel selection based on LGBWM and IFNs. *Applied Soft Computing, 126*, s. 1-18.

Lİ, J., He, R., & Wang, T. (2022). A data-driven decision-making framework for personnel selection based on LGBWM and IFNs. *Applied Soft Computing, 126*, s. 1-18.

Liang, S. L., & Wang, M. J. (1994). Personnel Selection Using Fuzzy MCDM Algorithm. *European Journal of Operational Research, 78*, s. 22-33.

Lin, H. (2010). Personnel Selection Using Analytic Network Process and Fuzzy Data Envelopment Analysis Approaches. *Comp. Indust. Eng., 59*, s. 937-944.

Lin, H.-T. (2010). Personnel selection using analytic network process and fuzzy data envelopment analysis approaches. *Computers & Industrial Engineering, 59*, s. 937-944.

Liu, H. C., Qin, J. T., Mao, L. X., & Zhang, Z. Y. (2015). Personnel selection using interval 2-tuple linguistic VIKOR method. *Human Factors and Ergonomics in Manufacturing & Service Industries,, 25*(3), s. 370-384.

Mahapatro, B. B. (2010). *Human Resources Management.* New Delhi: New Age International Publishers.

Mathis, R. L., & Jackson, J. H. (1999). *Human Resource Management.* 9.th Edition.

Mishra, A. R., Sisodia, G., Pardasani, K. R., & Sharma , K. (2020). Multi-criteria IT personnel selection on intuitionistic fuzzy information measures and ARAS methodology. *Iranian Journal of Fuzzy Systems, 17*(4), s. 55-68.

Mucuk, İ. (2003). *Modern İşletmecilik* (14. Baskı b.). İstanbul: Türkmen Kitabevi.

Nabeeh, N. A., Samarandache, F., Abdel-Basset, M., El-Ghareeb, H. A., & Aboelfetouh, A. (2019). An IntegratedNeutrosophic-TOPSIS Approach and Its Application to Personnel Selection : A New Trend in Brain Processing and Analysis. *IEEE Access, 7*, s. 29734-29744.

Nemeth, B., Molnar, A., Bozoki, S., Wijaya , K., Inotai, A., Campbell, J. D., & Kalo, Z. (2019). Comparison of Weighting Methods Used in Multicriteria Decision Analysis Frameworks in Healthcare with Focus on Low-and Middle-İncome Countries. *Journal of Comparative Effectiveness Research, 8*(4), s. 195-204.

Nguyen, P.-H. (2023). GA-GDEMATEL: A Novel Approach to Optimize Recruitment and Personnel Selection Problems. *GA-DEMATEL Mathematical Problems in Engineering*, s. 1-17.

Odu, G. O. (2019). Weighting Methods For Multi-Criteria Decision Making Technique. *J. Appl. Environ. Manage., 23*(8), s. 1449-1457.

Olson, D. L. (2004). Comparison of weights in TOPSIS models. *Mathematical and Computer Modelling, 40*(7), s. 721-727.

Öge, H. S. (2022). *İnsan Kaynakları Yönetimi.* Konya: Eğitim Yayınevi.

Öge, H. S. (2022). *İnsan Kaynakları Yönetimi.* Konya: Eğitim Yayınevi.

Özbek, A., & Engür, M. (2018). EDAS Yöntemi ile Lojistik Firma Web Sitelerinin Değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi, 21*(2), s. 417-429.

Özgen, H., & Yalçın, A. (2015). *İnsan Kaynakları Yönetimi Stratejik Bİr Yaklaşım* (3. Baskı b.). Ankara: Akademisyen Kitabevi.

Öztürk, A. (2016). *Yöneylem Araştırması.* Bursa: Ekin Yayınları.

Petridis, K., Drogalas, G., & Zografdou, E. (2021). Internal auditor selection using a TOPSIS/non-linear programming model. *Annals of Operations Research*(296), s. 513-539.

Petridis, K., Drogalas, G., & Zografidou, E. (2019). Internal Auditor Selection Using aTOPSIS/Non-Linear Programming Model. *Ann. Oper. Res.*, s. 1-27.

Petridis, K., Drogalas, G., & Zografidou, E. (2021). Internal Auditor Selection Using a TOPSIS/Non-Linear Programming Model. *Annals of Operations Research*(296), s. 513-539.

Popovic, M. (2021). An MCDM Approach for Personnel Selection Using the COCOSO Method. *Journal of Process Management and New Technologies, 9*(3-4), s. 78-88.

Popovic, M. (2021). An MCDM Approach for Personnel Selection Using The COCOSO Method. *Journal of Process Management and New Technologies, 9*(3), s. 78-88.

Qiong, M., Zeshui, X., & Huchang, L. (2016). An Intuitionistic Fuzzy Multiplicative Best-Worst Method For Multi-Criteria Group. *Information Sciences, 374*, s. 224-239.

Qu, Z., Wan, C., Yang, Z., & Lee, P. T.-W. (2018). A Discourse of Multi-Criteria DEcision Making (MCDM) Approaches. P. T.-W. Lee, & Z. Yang içinde, *Multi-Criteria Decision Making in Maritime Studies and Logistics*. Springer.

Rao, R. V., & Lakshmi, J. (2021). R-method: A Simple Ranking Method for Multi-attribute Decision-making in The Industrial environment. *Journal of Project Management, 6*, s. 223-230.

Rezaei, J. (2015). Best-Worst Multi- Criteria Decision Making Method. *Omega, 53*, s. 49-57.

Roy, B. (1981). The Optimisation Problem Formulation: Criticism and Overstepping. *Journal of the Opertaional Research Society, 32*(6), s. 427-436.

Roy, B. (1996). *Multicriteria Methodology for Decision Aiding .* Dordecht: Kluwer Academic Publishers.

Saaty, T. L. (1994). *Fundamentals of Deicison Making And Priority Theory.* Pittsburg.

Saaty, T. L. (1994). How to Make a Decision: The Analitik Hierarchy Process. *The Institute of Management Science, 24*(6), 19-43.

Sabuncuoğlu, Z. (1997). *Personel Yönetimi* (8.Baskı b.). Bursa: Furkan Ofset.

Sabuncuoğlu, Z. (2000). *İnsan Kaynakları Yönetimi.* Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları .

Samanlıoğlu , F., Taşkaya, Y. E., Gülen, U. C., & Çokcan, O. (2018). A fuzzy AHP–TOPSIS-based group decision-making approach to IT personnel selection. *International Journal of Fuzzy Systems, 20*(5), s. 1576-1591.

Sang, X. Z., Liu, X. W., & Qin, J. D. (2015). An Analytic Solution to Fuzzy TOPSIS and its Application in Personnel Selection for Knowledge-Intensive Enterprise. *Appl. Soft Comput., 30*, s. 190-204.

Sang, X. Z., Liu, X. W., & Qin, J. D. (2015). An Analytical Solution to Fuzzy TOPSIS and its Application in Personnel Selection for knowledge-Intensive Enterprise. *Appl. Soft Comput*(30), s. 190-204.

Sang, X., Liu, X., & Qin, J. (2015). An analytical solution to fuzzy TOPSIS and its application in personnel selection for knowledge-intensive enterprise. *Applied Soft Computing, 30*, s. 190-204.

Schmitt, N. (2012). *The Oxford HAndbook of Personnel Assessment and Selection.* New York: Oxford University Press.

Schuller, R. (1995). *Managing Human Resources* (5th Edition b.). Mineapolis: West Publishing.

Smith, M., & Robertson, I. T. (1993). *The Theory and Practice of Systematic Personnel Selection* (Second Edition b.). London: The Macmillan Press LTD.

Şahin, M. (2021). A Comprehensive Analysis of Weighting and Multicriteria Methods in The Context of Sustainable Energy. *International Journal of Environmental Science and Technology, 18*, s. 1591-1616.

Şimşek, M. Ş., & Öge , H. S. (2014). *İnsan Kaynakları Yönetimi.* Konya: Eğitim Kitabevi.

Torrington, D., Hall, L., & Taylor, S. (2008). *Human Resource Management* (Seventh Edition b.). Prentice Hall.

Triantaphyllou, E. (2000). *Multi-Criteria Decision MAking Methods: A Comparative Study.* Springer.

Triantaphyllou, E. (2000). *Multi-Criteria Decision Making Methods: A Comparative Study .* Springer.

Trinkūnienė, E., Podvezko, V., Zavadskas, E. K., Jokšienė, I., Vinogradova, I., & Trinkūnas, V. (2017). Evaluation of Quality Assurance in Contractor Contracts by Multi-Attribute Decision Making Methods. *Economic Research-Ekonomska Istraživanja, 30*(1), s. 1152-1180.

Turskis , Z., Kersuliene, V., & Vinogradova, I. (2017). A new fuzzy hybrid multi-criteria decision-making approach to solve personnel assessment problems. case study: Director selection for estates and economy office. *Economic Computation and Economic Cybernetics Studies and Research, 51*(3), s. 211-229.

Tuş, A., & Adalı, E. A. (2018). Personnel assessment with CODAS and PSI methods. *Alphanumeric Journal, 6*(2), s. 243-256.

Tyson, S. (2006). *Essential of Human Resoruce Management.* Oxford: Elsevier.

Ulutaş , A. (2019). Entropi ve MABAC Yöntemleri ile Personel Seçimi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 13*(19), s. 1-22.

Ulutaş , A. (2019). Entropi ve MABAC Yöntemleri ile Personel Seçimi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 13*(19), s. 1552-1573.

Ulutaş , A., Popovic, G., Stanujkic, D., Karabasevic, D., Zavadskas, E. K., & Turskis, Z. (2020). A New Hybrid MCDM Model for Personnel Selection Based on a Novel Grey PIPRECIA and Grey OCRA Methods. *Mathematics, 8*(10), s. 1-14.

Ünsalan , E., & Şimşeker, B. (2012). *İşletme Yönetimi 1-2.* Ankara: Detay Yayıncılık.

Vargas, L. (1990). An Overview of the Analytic Hierarchy Process and Its Applications. *European Journal of Operational Research, 32*(7), 1897-1919.

Vassilev, V., Genova, K., & Vassileva, M. (2005). A Brief Survey of Multicriteria Decision Making Methods and Software Systems. *Cybernetics and Information Technolgies, 5*(1), s. 3-13.

Wang, J. J., Jing, Y. Y., Zhang, C. F., & Zhao, J. H. (2009). Review on Multi-Criteria Decision Aid in Sustainabel Energy Decision Making. *Renewable and Sustainable Energy Reviews, 13*, s. 2263-2278.

Werther, W. B., & Davis , K. (1993). *Human Resources and Perosnnel Management* (Fourth Edition b.). USA: Mc Graw Hill.

Yalçın, N., & Pehlivan, N. Y. (2019). Application of the Fuzzy CODAS method based on fuzzy envelopes for hesitant fuzzy linguistic term sets: A case study on a personnel selection problem. *Symmetry, 11*(493), s. 1-27.

Yıldırım, B. I., Uysal, F., & Ilgaz, A. (2019). Havayolu İşletmelerinde Personel Seçimi: Aras Yöntemi ile Bir Uygulama. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2*(33), s. 219-231.

Yüksel, Ö. (1998). *İnsan Kaynakları Yönetimi.* Ankara: Gazi Kitabevi.

Zaim , H. (2005). *Bilginin Artan Önemi ve Bilgi Yönetimi.* İstanbul: İşaret.

Zardari, N. H., Ahmed, K., Shirazi, S. M., & Yusop, Z. B. (2015). *Weighting Methods and their Effects on MultiCriteria Decision Making Model Outcomes in Water Resources Management.* Springer.

Zavadskas, E. K., Turskıs, Z., & Vılutıene, T. (2010). Multiple criteria analysis of foundation instalment alternatives by applying Additive Ratio Assessment (ARAS) method. *Archıves Of Cıvıl And Mechanıcal Engıneerıng,*(3), s. 123-141.

Zeleny, M. (1982). *Multiple Criteria Decision Making .* New York: McGraw-Hill.

Zhang, S.-F., & Liu, S.-Y. (2011). A GRA-based intuitionistic fuzzy multi-criteria group decision making method for personnel selection. *Expert Systems with Applications*, s. 11401-11405.

Zhang, S.-F., & Liu, S.-Y. (2011). A GRA-based intuitionistic fuzzy multi-criteria group decision making method for personnel selection. *Expert Systems with Applications, 38*, s. 11401-11405.

Zhang, S.-F., & Liu, S.-Y. (2011). A GRA-based intuitionistic fuzzy multi-criteria group decision making method for personnel selection. *Expert Systems with Applications, 38*, s. 11401-11405.

Zimmermann, H.-J. (2001). *Fuzzy Set Theory- and Its Applications.* New York: Springer Science Business Media.

Zolfani, S. H., & Banihashemi, S. S. (2014). PERSONNEL SELECTION BASED ON A NOVEL MODEL OF GAME THEORY AND MCDM APPROACHES. *8th International Scientific Conference Business and Management 2014* (s. 191-198). Vilnius: Vilnius Gediminas Technical University.

Sosyal Teori, Etno-Tarih ve Politik Kültürel Perspektiften Polonya'da Kimlik ve Milliyetçilik

Recep ELMAS

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6637-12-2

Kapak Tasarımı: Recep ELMAS

Sayfa Düzeni: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:

Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Aralık 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Bu çalışma, Leh kimliğinin ve milliyetçiliğin kapsamını ortaya koyma, ulus kimliklerinin sorgulandığı bu dönemde milliyetçilik eliyle yeniden üretiliş süreçlerini gösterme gayretiyle hazırlanan "Sosyalizm Sonrası Polonya'da Kimlik Milliyetçilik İlişkisinin Politik Kültürel Yansımaları" başlıklı yüksek lisans tezimin gözden geçirilmesiyle ortaya çıkmıştır. Çalışmanın konu ve içerik bakımından şekillenmesinde "*Patriotism, Cosmopolitanism ve Introduction to Political Philosophy"* adlı dersiyle önemli katkılar sunan Prof. Adam CHMIELEWSKI'ye, politik kültür kavramlaştırmasından ve siyasi parti tanımlamalarından faydalandığım Prof. Dr. Ali Yaşar SARIBAY'a, milli kimliği postmodern kimlik sorunsalları etrafında düşünmemde yardımlarını esirgemeyen Prof. Dr. Derda KÜÇÜKALP'e, milliyetçilik kuramlarını Polonya'nın tikel tarihsel deneyimiyle ilişkilendirmemdeki eşsiz katlıkları nedeniyle Doç. Dr. Mert GÖKIRMAK'a teşekkür etmeyi bir borç bilirim. Ayrıca Dr. İbrahim Oğulcan ERAYMAN'a çalışmayı büyük bir özveri ile okuması ve eksiklerinin tespit edilmesindeki katkıları nedeniyle müteşekkirim. Bu süreçte maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen aileme ise ne kadar teşekkür etsem azdır.

Recep ELMAS
Bursa 2023

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
LEH KİMLİĞİNİN VE POLONYA'DA MİLLİYETÇİ HAREKETLERİN TANIMLANMASI BAĞLAMINDA MİLLİYETÇİLİK KURAMLARI

1.1. CEMAAT NE ZAMAN NASIL VE NEREDE HAYAL EDİLDİ: ANDERSON'DA MİLLETİN KÜLTÜREL KÖKENLERİ 4
1.2. POLİTİK BİRİMLE VAROLAN MİLLET: HOBSBAWM'DA YENİDEN ÜRETİLEN VE İCAT EDİLEN GELENEKLER 8
1.3. MIROSLAV HROCH VE TOPLUMSAL ÖZGÜRLEŞİMDE MİLLİ AJİTASYONUN ÖNEMİ 12
1.4. TOM NAIRN'DE MARKSİZMİN TARİHSEL BAŞARISIZLIĞI OLARAK MİLLİYETÇİLİK 15
1.5. ERNEST GELLNER VE EVRENSEL YÜKSEK KÜLTÜR ÇAĞINDA MİLLİYETÇİLİK 19
1.6. ANTHONY D. SMITH'TE MİLLETLERİN ETNİK KÖKENİ 22

İKİNCİ BÖLÜM
ETNİK TOPLULUKTAN MİLLETE İMPARATORLUKTAN ULUS DEVLETE POLONYA'DA MİLLİ KİMLİĞİN MİLLİYETÇİLİĞİN VE ULUS DEVLETİN TARİHSEL ARKAPLANI

2.1. SİYASAL BAŞLANGIÇTAN SİYASAL PARÇALANMAYA POLONYA (966-1795) .. 38
2.1.1. Piast Hanedanlığı Döneminde Polonya (966-1370) 41
2.1.2. Jagiellon Hanedanlığı Döneminde Polonya (1385-1572) 46
2.1.3. Seçimlik Krallık Dönemi ya da Birinci Cumhuriyet- Rzeczpospolita (1572-1795) 49
2.2. POLONYA'DA MİLLET VE DEVLET İNŞASI SÜRECİ (1795-1939) 53
2.2.1. Polonya'da Millet İnşası Sürecinde Entelijansiya 53
2.2.2. Polonya'da Durağan Cemaati Seferber Etme Araçları ve Kitleleri Ajite Etmede Kullanılan Unsurlar 58
2.2.2.1. Polonya'da Millet İnşası Sürecinde Lehce'nin Gelişimi ve Kitlelerin Ajite Edilmesinde Kullanılan Araçlar 59
2.2.2.2. Polonya'da Bağımsızlık Hareketinin Kitleselleşmesinde Kullanılan Ajitasyon Unsurları 60

2.2.2.2.1. Polonya'da bağımsızlık hareketlerinin bir ajitasyon unsuru olarak doğa ve şiirsel mekân 60
2.2.2.2.2. Polonya'da milli kimliğin mesihçi bir parçası ve entelijansiyanın ajitasyon unsuru olarak pan-slavizm ve slavofil düşünce 61
2.2.3. Polonya'da Millet İnşası Sürecinde Kitlesel Bağımsızlık Hareketleri 65
2.2.4. İkinci Cumhuriyet Polonyası'nda Milliyetçilikler ve Politik-Kültürel Problemlere Çözüm Önerileri Olarak Etnik Çekirdek ve Milli Kimlik Tanımlamaları (1918-1939) 72
2.3. POLONYA'DA KOMÜNİZM: KİMLİK MİLLİYETÇİLİK VE KİTLESEL BAĞIMSIZLIK HAREKETLERİ (1944-1989) 76

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
POLONYA'DA ÜÇÜNCÜ CUMHURİYET: 1989'DAN GÜNÜMÜZE KİMLİK, MİLLİYETÇİLİK VE POLİTİKA

3.1. SOVYET SONRASI POLONYA'DA LEH KİMLİĞİNİN YAPISI 86
3.1.1. Sovyet Sonrası Polonya'da Polaklığın Milli Kimlik Üzerindeki Etkileri 87
3.1.2. "Polonia Semper Fidelis": Sovyet Sonrası Polonya'da Bir Kimlik Unsuru Olarak Katoliklik 91
3.2. SOVYET SONRASI POLONYA'DA MİLLİYETÇİLİK VE MİLLİYETÇİ KURUMLAR 95
3.2.1. Sovyet Sonrası Polonya'da Sosyal Bölünmeler ve Politik Gruplaşmalar Bağlamında Milliyetçiliğin Etkinliği 99
3.2.1.1. Lipset ve Rokkan'da Sosyal Bölünmeler ve Politik Gruplaşmalar 99
3.2.1.2. Kitschlet'te Komünizm Sonrası Demokrasilerde Bölünme Tipleri ve Politik Gruplaşmaların Niteliği 104
3.2.1.3. Zarycki'de Kimlik ve Kültürün Merkez-Çevre İlişkisi Bağlamında Leh Sosyal Bölünmeleri ve Politik Gruplaşmalarındaki Etkinliği 108
3.2.2. Sovyet Sonrası Polonya'da Politik Bir Aktör Olarak Kilise Kurumu ve Etno-Dinsel Leh Milliyetçiliği Üzerindeki Etkinliği 117
3.3. SOVYET SONRASI POLONYA'DA KİMLİK-MİLLİYETÇİLİK İLİŞKİSİNİN POLİTİK KÜLTÜR ÜZERİNDEN OKUNMASI 126
3.3.1. Leh Kimliği ve Milliyetçiliğinde Ötekinin Düşman Miti Bağlamında Sembolik Yeniden Üretimi 130
3.3.1.1. Leh Kimliği ve Milliyetçiliğinde İyi-Kötü Mücadelesi Metaforu Bağlamında Alman Karşıtlığı 132
3.3.1.2. Yahudi Miti ve İmgesi Üzerinden Yeniden Üretilen Bir Sembolik Öteki Olarak Yahudi Karşıtlığı (antisemitizm) 139
3.3.2. Sovyet Sonrası Polonya'da Milliyetçi Politik Kült ve Etno-kültürel Leh Kimliğinde Aidiyetin Seçilmişlik Miti Dini-kültürel Semboller ve Ayinler Üzerinden Yeniden Üretimi 143

3.3.2.1. Kolektif Aidiyetin Bir Unsuru Olarak Etnik Seçilmişlik Miti: Polonya'da Ortak Bellek ve Değerlerin Kültik Milletlerin İsa'sı Miti Bağlamında Yeniden Üretimi 145
3.3.2.2. Kültik Leh Meryemana Miti'nin Kolektif Aidiyet Üzerindeki Etkinliği . 150

SONUÇ 157

EKLER 163

KAYNAKLAR 183

KAYNAKLAR

Kitaplar

ALMOND Gabriel A., VERBA Sidney, **Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations**, Sage Publications, California, 1989.

ANDERSON Benedict, **Hayali Cemaatler: Milliyetçiliğin Kökenleri ve Yayılması**, 5. b., çev. Sosi Dolanoğlu, Semih Sökmen, Metis Yayınları, İstanbul, 2009.

ARIK Sabire, **Kuruluştan 17. Yüzyıla Polonya Tarihi**, KÖKSAV Yayınları, Ankara, 2010.

BAJAGILOVIC Mirza ve diğerleri, Poland: Transition and Position in the European Union (Country Report IV), University of Amsterdam European Policy Studies, Amsterdam, 2011.

BARKER Philip W., **Religious Nationalism in Modern Europe: If God be for us**, Routledge Publishing, New York, 2009.

BILLIG Michael, **Banal Milliyetçilik**, çev. Cem Şişkolar, Gelenek Yayıncılık, İstanbul, 2002.

BISKUPSKI Mieczysław B., **The History of Poland**, Greenwood Publishing, Westport, 2000.

BJORK James E., **Neither German nor Pole: Catholicism and National Indifference in a Central European Borderland**, 4. b., The University of Michigan Press, Michigan, 2011.

BLAUT James M., **The Colonizer's Model of the World: Geographical Diffusionism and Eurocentric History**, Guilford Press, New York, 1993.

BUKO Andrej, **The Archaeology of Early Medieval Poland: Discoveries, Hypotheses, Interpretations**, çev. Sylvia Twardo, Brill, Leiden, 2008.

BURKE Peter, **Avrupa' da Rönesans: Merkezler ve Çeperler**, çev. Uygar Abacı, Literatür Yayınları, İstanbul, 2003.

CANFORA Luciano, **Avrupa' da Demokrasi: Bir İdeolojinin Tarihi**, çev. Neşenur Domaniç-Nusret Avhan, Literatür Yayıncılık, İstanbul, 2010.

CASANOVA Jose, **Public Religions in the Modern World**, The University oh Chicago Press, Chicago, 1994.

CEVİZCİ Ahmet, **Felsefe Sözlüğü**, 6.b., Paradigma Yayıcılık, İstanbul, 2005, s. 634.

CHANSEL Dominique, **Beyaz Perdedeki Avrupa: Tarih Öğretimi ve Sinema**, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 2003.

CHATTERJEE Partha, **Milliyetçi Düşünce ve Sömürge Dünyası,** çev. Sami Oğuz, İletişim Yayınevi, İstanbul, 1996.

CONNOLLY William E., **Kimlik ve Farklılık: Siyasetin Açmazlarına Dair Demokratik Çözüm Önerileri**, çev. Ferma Lekesizalın, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 1995.

CORDELL Carl-WOLFF Stefan, **Germany's Foreign Policy towards Poland and Czech Republic: Ostpolitik revisited**, Routledge Publishing, New York, 2005.

DAVIES Norman, **Heart of Europe: The Past in Poland's Present**, Oxford University Press, Oxford, 2001.

DAVIES Norman, **God's Playground: A History of Poland**, C. 1 The Origins to 1795, Oxford University Press, Oxford, 2005.

DAVIES Norman, **God's Playground: A History of Poland**, C. 2 1795 to the Present, Oxford University Press, Oxford, 2005.

DVORNİK Francis, **The Slavs Their Early History and Civilisation**, American Academy of Arts and Sciences, Boston, 1956.

DZIEWANOWSKI M. K., **Poland in the Twentieth Century**, Columbia University Press, New York, 1977.

EBERHARDT Piotr, **Ethnic Groups and Population Changes in Twentieth Century Central-Eastern Europe: History and Analysis**, çev. Jan Owsinski, M. E. Sharpe Inc. New York, 2003.

ELIADE Mircea, **Dinler Tarihine Giriş**, 2. b., çev. Lale Arslan, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2009.

ENZENSBERGER Hans Magnus, **Ah Avrupa!**, çev. Sezer Duru, Metis Yayınları, İstanbul, 1990.

ERIKSEN Thomas Hylland, **Etnisite ve Milliyetçilik: Antropolojik bir Bakış**, çev. Ekin Uşaklı, Avesta Yayınları, İstanbul, 2004.

FELDMAN Lily Gardner, **Germany's foreign policy of reconciliation: from enmity to amity**, Rowman & Littlefield Publishers, Maryland, 2012.

FLOOD Christopher G., **Political Myth: A Theoretical Introduction**; Routledge Publishing, New York, 2002.

FORTSON IV Benjamin W., **Indo-European Language and Culture: An Introduction**, 2. b., Blackwell Publishing, Malden, 2010.

FROST Robert I., **After the Deluge: Poland–Lithuania and the Second Northern War 1655-1660**, Camridge University Press, Cambridge, 2003.

FUKUYAMA Francis, **Tarihin Sonu ve Son İnsan**, 2.b., çev. Zülfü Dicleli, Gün Yayıncılık, İstanbul, 1999.

GELLNER Ernest, **Nationalism**, Paperback edition, Phoenix, Great Britain, 1998.

GELLNER Ernest, **Uluslar ve Ulusçuluk**, 2. b., çev. Büşra Ersanlı, Günay Göksu Özdoğan, Hil Yayınları, İstanbul, 2008.

GOFF Jacques Le, **Avrupa'nın Doğuşu**, çev. Timuçin Binder, Literatür Yayıncılık, İstanbul, 2008.

HASGÜLER Mehmet- ULUDAĞ Mehmet B., **Devletlerarası ve Hükümetler-Dışı Uluslararası Örgütler: Tarihçe Organlar Belgeler Politikalar**, 2. b., Nobel Yayınları, Ankara, 2005.

HLOUSEK Vit, KOPECEK Lubomir, **Origin, ideology and transformation of political parties: East-Central and Western Europe compared**, Ashgate Publishing, Surrey, 2010.

HOBSBAWM Eric, **The Age of Revolution: 1789-1848**, Vintage Books, New York, 1996.

HOBSBAWM E. J., **1780'den Günümüze Milletler ve Milliyetçilik: Program, Mit, Gerçeklik**, 4. b., çev. Osman Akınhay, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2010.

HOF Ulrich Im, **Avrupa'da Aydınlanma**, çev. Şebnem Sunar, Literatür Yayınları, İstanbul, 2004.

HROCH Miroslav, **Avrupa'da Milli Uyanış: Toplumsal Koşulların ve Toplulukların Karşılaştırmalı Analizi**, çev. Ayşe Özdemir, İletişim Yayınları, İstanbul, 2011.

JEDLICKI Jerzy, **A Suburb of Europe: Nineteenth-Century Polish Approaches to Western Civilization**, Central European University Press, Budapest, 1999.

KERSTEN Krystyna, **The Establishment of Communist Rule in Poland:1943-1948**, çev. John Micgiel-Michael H. Bernhard, University of California Press, California 1991.

KOHN Hans, **Panslavizm ve Rus Milliyetçiliği**, çev. Agâh Oktay Güner, İlgi Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 2007.

LACLAU Ernesto, **Evrensellik, Kimlik ve Özgürleşme**, 2. b., çev. Ertuğrul Başer, Birikim Yayınları, İstanbul, 2003.

LERSKI George Jan, **Historical Dictionary of Poland 966-1945**, Greenwood Press, Westport, Connecticut, 1996.

LESLIE Robert Frank- *"et al."*, **The History of Poland Since 1863**, Digital Printing, Cambridge University Press, Cambridge, 2004.

LEWIS Paul G.**, Political Parties in post-communist Eastern Europe**, Routledge Publishing, New York, 2001.

LLOBERA Josep R., **Modernliğin Tanrısı: Batı Avrupa' da Milliyetçiliğin Gelişimi**, çev. Emek Akman, Ebru Akman, Phoenix Yayınları, Ankara, 2007.

LUKOWSKI Jerzy – ZAWADZKI Hubert, **A Concise History of Poland**, Camridge University Press, Cambridge, 2003.

MAZGAJ Marian, **Chuch and state in communist Poland: a history, 1944-1989**, McFarland Publishers, North Carolina, 2010.

MICHLIC Joanna Beata, **Poland's Threatening Other: The Image of the Jew from 1880 to the Present**, University of Nebraska Press, Lincoln, 2006.

MIŁOSZ Czesław, The **History of Polish Literature**, 2 b, University of California Press, Berkeley, 1983.

MONAGHAN Patricia, **Encyclopedia of Goddes and Heroines**, C. I-II, Greenwood Press, California, 2010.

NASRATTINOĞLU İrfan Ünver, **Bir Türk'ün Gözüyle Bugünkü Polonya**, 2. b., Lazer Ofset, Ankara, 2007.

NYKIEL Piotr ve diğerleri, **Lehistan'dan Bugünkü Polonya'ya**, Buluş Matbaacılık, Ankara, 2001.

ÖĞÜN Süleyman Seyfi, **Mukayeseli Sosyal Teori ve Tarih Bağlamında Milliyetçilik**, Alfa Yayınları, İstanbul, 2000.

ÖZCAN Sevinç Alkan, **Rusya ve Polonya'da Din, Kimlik, Siyaset**, Küre Yayınları, İstanbul, 2012

ÖZKIRIMLI Umut, **Milliyetçilik Kuramları: Eleştirel Bir Bakış**, Doğu Batı Yayınları, Ankara, 2008.

PANKOWSKI Rafal, **The Populist Radical Right in Poland**: The Patriots, Routledge Publishing, New York, 2010.

PARKER David, **Batı'da Devrimler ve Devrimci Gelenek: 1560-1991**, çev. Kemal İnal, Dost Yayınları, Ankara, 2003.

PLACH Eva, **The Clash of Moral Nations: Cultural Politics in Pilsudski's Poland, 1926-1935**, Ohio University Press, Ohio, 2006.

PRAZMOWSKA Anita, **Poland: A Modern History**, Tauris Publishing, London, 2010.

ROGER Antoine, **Milliyetçilik Kuramları**, çev. Aziz Ufuk Kılıç, Versus Yayınları, İstanbul, 2008.

ROKKAN Stein, et al., **Citizens Elections Parties: Aproaches to the Comperative Study of the Processes of Develeopment**, European Consortium for Politcal Research Press, Colchester, 2009.

ROUSSEAU Jan Jacques, **Anayasa Projeleri: Korsika Anayasası Projesi, Polonya Hükümeti ve Reform Tasarısı Üzerine Düşünceler**, çev. İsmail Yerguz, Say Yayınları, İstanbul, 2008.

SANDER Oral, **Siyasi Tarih: 1918-1994**, 13. b., İmge Kitabevi, Ankara, 2005.

SANFORD George, **Historical Dictionary of Poland**, 2. b., The Scarecrov Press, Lanham-Maryland, 2003.

SARIBAY Ali Yaşar, **Kamusal Alan Diyalojik Demokrasi Sivil İtiraz**, Alfa Yayınları, İstanbul, 2000.

SARIBAY Ali Yaşar**, Global Toplumda Din ve Türkiye**, Everest Yayınları, İstanbul, 2004.

SARIBAY Ali Yaşar, **Global Bir Bakışla Politik Sosyoloji**, Everest Yayınları, İstanbul, 2008.

SARIBAY Ali Yaşar, Süleyman Seyfi Öğün, **Politik Bilim**, 4. b., Sentez Yayıncılık, Ankara, Ekim 2013.

SCHMITT Carl, **Tarih ve Siyaset Üzerine İki Deneme: Roma Katolikliği ve Politik Form & Kara ve Deniz**, çev. Gültekin Yıldız, Paradigma Yayınları, İstanbul, 2009.

SCHULZE Hagen, **Avrupa'da Ulus ve Devlet**, çev. Timuçin Binder, Literatür Yayınları, İstanbul, 2005.

SETON-WATSON Hugh, **Nations and States: An Enquiry into the Origins of Nations and the Politics of Nationalism**, Westview Press, Colorado, 1977.

SEVİM Acar, **Halk Milliyetçiliğinin Öncüsü Herder**, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul, 2008.

SMITH Anthony D., **Theories of Nationalism**, Gerald Duckworth&Company Limited, London, 1971.

SMITH Anthony D., "Towards a Global Culture", **Global Culture: nationalism, globalization and modernity**, Ed. Mike Featherstone, 8. b., SAGE Publications, London, 1997.

SMITH Anthony D., **Myths and Memories of the Nation**, Oxford University Press, New York, 1999.

SMITH Anthony D., **Küreselleşme Çağında Milliyetçilik**, çev. Derya Kömürcü, Everest Yayınları, İstanbul, 2002.

SMITH Anthony D., **Ulusların Etnik Kökeni**, çev. Sonay Bayramoğlu, Hülya Kendir, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara, 2002.

SMITH Anthony D., **Nationalism and Modernism: A critical survey of recent theories of nations and nationalism**, 2. b., Routledge Publishing, New York, 2003.

SMITH Anthony D., **The Cultural Foundations of Nations: Hierarchy, Covenant, and Republic**, Blackwell Publishing, 2008.

SMITH Anthony D., **Ethno-symbolism and Nationalism: A cultural Approach**, Routledge Publishing, New York, 2009.

SMITH Anthony D., **Milli Kimlik**, 5. b., çev. Bahadır Sina Şener, İletişim Yayınları, İstanbul, 2009.

SMITH Julia M. H., **Europe After Rome: A New Cultural History: 500-1000**, Oxford University Press, Oxford, 2005.

SOKOL Stanley S., **The Polish Biographical Dictionary**, Bolchazy-Carducci Publishers, Illinois, 1992.

STACHURA Peter D., **Poland, 1918-1945: An Interpretive and Documentary History of the Second Republic**, Routledge Publishing, New York, 2004.

TILLY Charles, **Avrupa' da Devrimler: 1492-1992**, çev. Özden Arıkan, Literatür Yayınları, İstanbul, 2005.

*TOKAREV Sergei Aleksandrovich, **Dünya Halklarının Dinler Tarihi**, çev. Rauf Aksungur, Ozan Yayıncılık, İstanbul, 2006.*

TOROS Taha, **Geçmişte Türkiye-Polonya İlişkileri**, Gözlem Matbaacılık, İstanbul, 1983.

WALLERSTEİN Immanuel, **Modern Dünya-Sistemi**, 1. Cilt, çev. Latif Boyacı, Bakış Yayınları, İstanbul, 2004.

WANDYCZ Piotr S., **The Price of Freedom: A History of East Central Europe From the Middle Ages to the Present**, 2. b., Routledge, New York, 2001.

WEISS Linda-HOBSON John M., **Devletler ve Ekonomik Kalkınma: Karşılaştırmalı Bir Tarihsel Analiz**, çev. Kıvanç Dündar, Dost Yayınları, Ankara, 1999.

YÜCE Neşe Taluy, **XX. Yüzyıl Polonya Edebiyatı Çeviri Seçkisi**, TC Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2000.

YÜCE Neşe Taluy, **Polonya Edebiyatında Aydınlanma Romantizm Realizm**, TC Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2002.

YÜCE Neşe Taluy - ODACHOWSKA-ZIELINSKA Ewa, **Genç Polonya Dönemi Edebiyatı**, TC Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2004.

ZARAKOLU Ragıp, **Doğu Avrupa Dosyası**, Alan Yayıncılık, İstanbul, 1990.

ZUBRZYCKI Genevieve, **The crosses of Auschwitz: nationalism and religion in post-communist Poland**, The University of Chicago Press, Chicago, 2006.

Süreli Yayınlar

ANDERSON John, "Catholicism and democratic consolidation in Spain and Poland", **West European Politics**, C. 26, S. 1, 2003, ss. 137-156.

ASH Timothy Garton, "Mitteleuropa?", **Daedalus**, C. 119, S. 1, 1990, ss. 1-21.

BARANCZAK Stanislaw, "The Polish Intellectual", **Salmagundi**, no. 70/71, 1986, ss. 217-227.

BARKER Colin, "Polonya 1980-81: Kendi Kendini Sınırlayan Devrim" **Devrim Provaları: Fransa 1968, Şili 1972, Portekiz 1974, İran 1979, Polonya 1981**, ed. Colin, Barker, çev. Umut Haskan-İrem Yılmaz, Yordam Kitap, İstanbul, 2010, ss. 239-314.

BETZ Hans-Georg, "Mitteleuropa and Post-Modern European Identity", **New German Critique**, S. 50, 1990, ss. 173-192.

BLATMAN Daniel, "Polish antisemitism and 'judeo-communism': Historiography and Memory, **East European Jewish Affairs**, C. 27, S. 1. 1997, ss. 23-43.

BLEJWAS Stanislaus A., "Polish Posivitism and the Jews", **Jewish Social Studies**, C. 46 S. 1, 1984, ss. 21-36.

BOSWELL A. Bruce, "Educational Reform in Poland after the First Partition", **The Slavonic Review**, C. 3, S. 7, 1924, ss. 131-140.

BRUBAKER Rogers, LAITIN David D., "Etnik ve Milliyetçi Şiddet", çev. Kevser Güler, **Doğu Batı**, S.44, Yıl 11, Doğu Batı Yayınları, Ankara, 2008, ss.211-238.

BURDZIEJ Stanislaw, "Religion and Politics: Religious Values in the Polish Public Square since 1989", **Religion, State and Society**, C. 33, S. 2, Haziran 2005, ss. 165-174.

BUSTIKOVA Lenka, KITSCHLET Herbert, "The radical right in post-communist Europe. Comparative perpstectives on legacies and party competition", **Communist and Post-Communist Studies**, C. 42, 2009, ss. 459-483.

BUZALKA Juraj, "Europeanisation and Post-Peasant Populism in Eastern Europe", **Europe-Asia Studies**, C. 60, S. 5, 2008, ss. 757-771.

CHRYPINSKI Vincent C., "The Catholic Church in Poland: 1944-1989", **Catholicism and Politics in Communist Societies**, ed. Pedro Ramet, Duke University Press, Durham, 1990, ss. 117-141.

COLEMAN A.P., "Language as a Factor in Polish Nationalism", **The Slavonic and East European Review**, C. 13, S. 37, 1934, ss. 155-172.

CZUBIŃSKA Clare Mcmanus, "et. al.", "The New Polish 'Right'?", **Journal of Communist Studies and Transition Politics**, C. 19, S. 2, 2003, ss. 1-23.

DAVIES Norman, "Polish National Mythologies" **Myth and Nationhood**, eds. Geoffrey Hosking-George Schöpflin, Hurst&Co. Publishers, London, 1997, ss. 141-157.

De LANGE Sarah L., GUERRA Simona, "The League of Polish Families between East and West, past and present", **Communist and Post-Communist Studies**, C. 42, 2009, ss. 527-549.

DELOY Corinne, "The Economic Crisis Rocks the European Governments but the Supremacy of the Right Continues the Grow", **Schuman Report on Europe: State of the Union 2012**, ed. Thierry Chopin, Michel Foucher, çev. Rachel Ischoffen, Helen Levy, Springer-Verlag France, Paris, 2012, ss. 117-124.

DITTMER Lowell, "Political Culture and Political Symbolism: Toward a Theoretical Synthesis", **World Politics**, C. 29, S. 4, Temmuz 1977, ss. 552-583.

FERRY Jean-Marc, "Avrupa Devleti", **Avrupa'ya Kimlik: Çokkültürlülük Sınavı**, ed. Riva Kastoryano, çev. Lale Arslan Özcan, Bağlam Yayınları, İstanbul, 2009, ss. 185-236.

FORET François, "Religion: a Solution or a Problem for the Legitimisation of the European Union?" **Religion, State and Society**, C. 37, S. 1-2, 2009, ss. 37-50.

GARLICK Lech, "Constitutional Law", **Introduction to Polish Law**, ed. Stanislaw J. Frankowski, Kluwer Law Internationa, Hague/Netherlands, 2005, ss. 1-36.

GEBERT Konstanty, "Anti-Semitism in the 1990 Polish Presidental Election", **Social Research**, C. 58, S. 4 (Nationalism in Central and Eastern Europe), 1991, ss. 723-755.

GELLA Aleksander, "The Life and Death of the Old Polish Intelligentsia", **Slavic Review**, C. 30 S.1 1971, ss. 1-27.

GELLNER Ernest, "Nationalism Reconsidered and E. H. Carr", **Review of International Studies**, C. 18, S. 4, Cambridge University Press, 1992, ss. 285-293.

GOGOLEWSKI Stanisław, "Dialectology in Poland: 1873-1997", **Toward a History of Linguistics in Poland: From the early beginnings to the end of the 20th century**, eds. E.F.K. Koerner-Aleksander Szwedek, John Benjamins Publishing, Amsterdam and Philadelphia, 2001, ss. 123-146.

HANSEN Imke, "In the name of the truth one has to say…": Anti-Semitik statements in the memorial discourse about the crosses in Auschwitz", **The Post-Communist Condition: Public and Private discourses of transformation**, eds. Aleksandra Galasinska, Dariusz Galasinski, John Benjamins Publishing, Amsterdam and Philadelphia, 2010, ss. 67-87.

HIRSZOWICZ Maria, "Intelligentsia versus Bureaucracy? The Revival of a Myth in Poland", **Soviet Studies**, C. 30 S. 3, 1978, ss. 336-361.

HOBSBAWM Eric, "Introduction: Inventing Traditions", **The Invention of Tradition**, ed. Eric Hobsbawm, Terence Ranger, Cambridge University Press, UK, 2000, ss. 1-14.

HOPPENBROUWERS Frans, "The principal victim: Catholic antisemitism and the holocaust in Central Europe", **Religion, State and Society**, C. 32, S. 1, 2004, ss. 37-51.

HOROLETS Anna, "Conceptualisng Europe Through Metaphors: A Way to Identity Formation?", **Polish Sociological Review**, S. 141, 2003, ss. 115-129.

HROCH Miroslav, "From National Movement to the Fully-formed Nation: the nation-building process in Europe", **New Left Review I**, C. 198, 1993, ss. 3-20.

HROCH Miroslav, "National Self Determination from a Historical Perspective", **Canadian Slavonic Papers**, C. 37, S. 3/4, Canadian Association of Slavists, 1995, ss. 283-299.

HROCH Miroslav, "Learning from Small Nations", **New Left Review**, C. 58, 2009, ss. 41-59.

JAFFRELOT Christophe, "Bir Milliyetçilik Kuramı İçin", çev. Devrim Çetinkasap, **Milliyetçiliği Yeniden Düşünmek: Kuramlar ve Uygulamalar**, ed. Alain Dieckhoff, Christophe Jaffrelot, İletişim Yayınları, İstanbul, 2010, ss. 23-82.

JANUS Boleslaw, "Self-Identity Formation and the Polish Sub-culture of German Upper Silesia", **The Polish Review**, C. 42, S. 2, 1997, ss. 167-184.

JASIEWICZ Krzysztof, "The (not always sweet) use of opportunism: Post-communist political parties in Poland", **Communist and Post-Communist Studies**, C. 41, Elsevier, 2008, ss. 421-442.

JASINSKA-KANIA Aleksandra, "Bloody Revenge in "God's Playground": Poles' Collective Memory of Relations with Germans, Russian, and Jews", **International Journal of Sociology**, C. 37, S. 1. 2007, ss. 30-42.

KAPRALSKI Slawomir, "The Impact of Post-1989 Changes on Polish –Jewish Relations and perceptions: Memories and Debates", **The Religious Roots of Contemporary European Identity**, eds. Lucia Faltin-Melanie J. Wright, Continuum International Publishing, London, 2007, ss. 89-104.

KEINZ Anika, "European Desires and National Bedrooms? Negotiating "Normalcy" in Postsocialist Poland", **Central European History**, C. 44, 2011, ss. 92-117.

KILLINGSWORTH M., KLATT M., AUER S., "Where Does Poland Fit in Europe? How Political Memory Influences Polish MEPs' Perceptions of Poland's place in Europe", **Perspectives on European Politics and Society**, C. 11, S. 4, Rutledge Publishing, 2010, ss. 358-375.

KITSCHLET Herbert, "Formation of Party Cleavages in Post-Communist Democracies: Theoretical Propositions", **Party Politics**, C. I, S. 4, Sage Publications, 1995, ss. 447-472.

KLATCH Rebecca E., "Of Meanings & Masters: Political Symbolism & Symbolic Action", **Polity**, C. 21, S. 1, Güz 1988, ss. 141-142.

KOPP Kristin, "Reinventing Poland as German Colonial Territory in the Nineteenth Century: Gustav Freytag' s *Soll und Haben* as Colonial Novel", **Germans, Poland and Colonial Expansion to the East: 1850 Through the Present**, ed. Robert L. Nelson, Palgrave Macmillan Publishing, New York, 2009, ss. 11-38.

KORBONSKI Andrzej, "Poland ten years after: the church", **Communist and Post-Communist Studies**, C. 33, 2000, ss. 123-146.

KRZEMINSKI Ireneusz, "Polish-Jewish Relations, Anti-Semitism and National Identity", **Polish Sociological Review**, S. 137, 2002, ss. 25-51.

KRZYSZTOFEK Kazimierz, "European, National and Regional Dimensions of Polish-German Cultural Relations", **The Polish Review**, C. 37, S. 4, 1992, ss. 521-530.

KURCZEWSKA Joanna, "National Identities Vis-à-Vis Democracy and Catholicism (The Polish Case After 1989)", **Polish Sociological Review**, S. 152, 2005, ss. 329-347.

LIPSET Seymour Martin ve ROKKAN Stein, "Cleavage Structures, Party Systems, and Voter Alignments: An Introduction", **Party Systems, and Voter Alignments**, editors. Seymour Martin Lipset ve Stein Rokkan, The Free Press, New York, 1967, ss. 1-64.

LUKES Steven, "Political Ritual and Social Integration" **Sociology**, C. 9, S. 2, Mayıs 1975, ss. 289-308.

MACH Zdzıslaw, "The Roman Catholic Church in Poland and The Dynamics of Social Identity in Polish Society", **The Religious Roots of Contemporary European Identity**, eds. Lucia Faltin-Melanie J. Wright, Continuum International Publishing, London, 2007, ss. 117-133.

MILLARD Frances, "The Failure of Nationalism in Post-Communist Poland 1989-95", **Nation and Identity in Contemporary Europe**, eds. Brian Jenkins-Spyros A. Sofos, Routledge Publishing, New York, 1996, ss. 187-207.

MINKENBERG Michael, PERRINAU Pascal, "The Radical Right in the European Elections 2004", **International Political Science Review**, C. 28, S. 1, Ocak 2007, ss. 29-55.

NAIRN Tom, "The Modern Janus", **New Left Review I**, C. 94, 1975, ss. 3-29.

NIJAKOWSKI Lech M., KOSICKI Piotr H., "Monument Wars and the Pursuit of Symbolic Dominionover a Territory: Analysis Based on the Case of Germans in Poland", **International Journals of Sociology**, C. 36, S. 4, Kış 2006/7, ss. 27-44.

ÖĞÜN Süleyman Seyfi, "Kamusal Hayatın Kültürel Kökleri Üzerine: Sennett, Habermas ve Abdulaziz Efendi", **Doğu Batı**, 4. b., S. 5, Doğu Batı Yayınları, Ankara, 2007, ss. 55-61.

POKLUDOVA Andrea, "Forming Intelligentsia in Morovia and Silesiain the Second Half of the 19th and Beginning of the 20th Century", **Historical Social Research**, C. 33, S. 2, 2008, ss. 82-95.

PORTER Brian, "Hetmanka and Mother: Representing the Virgin Mary in Modern Poland", **Contemporary European History**, C. 14, S. 2, Mayıs 2005, ss. 151-170.

REDD Danita, "Black Madonnas of Europe: Diffusion of the African Isis", **Black Women In Antiquity,** ed. Ivan Van Sertima, 14. b. Journal of African Civilization, New Jersey, 2010, ss.

RUMELİLİ Bahar, "Avrupa Birliği ve Bölgesel İhtilafların Çözümü", **Uluslararası İlişkiler**, C. 4, S. 16, Kış 2007/8, ss. 51-78.

SEKERDEJ Kinga, PASIEKA Agnieszka ve WARAT Marta, "Popular Religion and Postsocialist Nostalgia Licheń as a Polysemic Pilgrimage Centre in Poland", **Polish Sociological Review**, S. 160, 2007, ss. 431-444.

SKOWRONEK Jerzy, "The Direction of Political Change in the Era of National Insurrection: 1795-1864", **A Republic of Nobles: Studies in Polish History to 1864**, ed. J.K. Fedorowicz, Cambridge University Press, Cambridge, 1982, ss. 258-282.

SMITH Anthony D., "The myth of the 'Modern Nation' and the myths of nations", **Ethnic and Racial Studies**, C. 11, S. 1, 1988, ss. 1-26.

SMITH Anthony D., "The Origins of Nations", **Ethnic and Racial Studies**, C. 12, S. 3, 1989, pp. 340-367.

SMITH Anthony D., "National Identity and the Idea of European Unity". **International Affairs**, C. 68, S. 1, Blackwell Publishing, 1992, ss. 55-76.

SMITH Anthony D., "Chosen Peoples: Why Ethnic Groups Survive", **Ethnic and Racial Studies**, C. 15, S. 3. 1992, ss. 436-456.

SMITH Anthony D., "A Europe of Nations. Or the Nation of Europe?", **Journal of Peace Research**" C. 30, S. 2, 1993, ss. 129-135.

SMITH Anthony D., "Ethnic election and national destiny: some religious origins of nationalist ideals", **Nations and Nationalism**, C. 5, S. 3, 1999, ss. 331-355.

STREET John, "Political Culture-From Civic Culture to Mass Culture", **British Journal of Social Science**, C. 24, S. 1, Ocak 1994, ss. 95-113.

SZAJKOWSKI Bogdan, "Poland" **European Political Cultures: Conflict or convergence ?**, ed. Roger Eatwell, Routledge Publishing, New York, 1997, ss. 157-171.

SZCZEPANSKI Jan, "The Polish Intelligentsia: Past and Present", **World Politics**, C. 14, S. 3, 1962, ss. 406-420.

SZCZERBIAK Aleks, "Old and New Divisions in Polish Politics: Polish Parties' Electoral Strategies and Bases of Support", **Europe-Asia Studies**, C. 55, S. 5, Temmuz 2003, ss. 729-746.

TOOLE James, "the Historical Foundations of Party Politics in Post-Communist East Central Europe", **Europe-Asia Studies**, C. 59, S.4, 2007, ss. 541-566.

VELIKONJA Mitja, "Slovenian and Polish Religio-National Mythologies: A Comparative Analysis", **Religion, State and Society**, C. 31, S. 3, 2003, ss. 233-260.

VERMEERSCH Peter, "Nationalism and Political Competition in Central Europe: the case of Poland", **Nationalities Papers: The Journal of Nationalism and Ethnicity**, C. 41, S. 1, Routledge Publishing, 2013, ss. 128-145.

WISE Andrew Kier, "Post Colonial Anxiety in Polish Nationalist Rhetoric", **The Polish Review**, C. 55, S. 3, 2010, ss. 285-304.

WOLFF Stefan, "The Impact Of Post-Communist Regime Change and European Integration on Ethnic Minorities: The 'Special' Case of Ethnic German in Eastern Europe", **European Integration and Nationalities Question**, eds. John McGarry and Michael Keating, Routledge Publishing, New York, 2006, ss. 139-168.

WRÓBEL Szymon, "Mourning Populism. The Case of Poland", **Polish Sociological Review**, S. 147, 2011, ss. 437-456.

YETİM Nalân, "Küresel Üretim Yapılanmasına Kültürel Yanıtlar", **Doğu Batı**, S. 18, Doğu Batı Yayınları, Ankara, 2002, ss

ZARYCKI Tomasz, "Politics in the Periphery: Political Cleavages in Poland Interpreted in their Historical and International Context" **Europe-Asia Studies**, C. 52, S. 5, Routledge Publishing, 2000, ss. 851-873.

ZARYCKI Tomasz, "Uses of Russia: The Role of Russia in the Modern Polish National Identity", **East European Politics and Societies**, C. 18, S. 4, 2004, ss. 595-627.

ZUBA Kryzsztof, "The Political Strategies of the Catholic Churches in Poland", **Religion, State and Society**, C. 38, S. 2, Haziran 2010, ss. 115-134.

ZUBRZYCKI Genevieve, "'We, the Polish Nation': Ethnic and Civic Visions of Nationhood in Post-Communist Poland Constitutional Debates", **Theory and Society**, C. 30, S. 5, Springer, 2001, ss. 629-668.

ZUBRZYCKI Genevieve, "Religion, Religious Tradition, and Nationalism: Jewish Revival in Poland and 'Religious Heritage' in Quebec", **Journal for the Scientific Study of Religion**, C. 51, S. 3, 2012, ss. 442-455.

Diğer Kaynaklar

BARDELL Geoffrey, The Role of Pre-1945 National and Catholic Myths in Transforming an Illiberal Polish Political Culture into a Liberal Political Culture of Opposition under Communism, Brunel University School of Social Scienses Theses, (Doktora Tezi), London, 2002.

DEMİRKAN Tarık, "Dev heykel: Polonya'da İsa aşkı", **BBC Türkçe**, 2011, http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2011/04/110415_fooc_poland.shtml, (30/10/214).

ERGE Recep Ersel, "**Polonya'da İkinci Tusk Dönemi**", Ankara Üniversitesi Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi (ATAUM) e-bülten, Yıl 4, S. 37, 2011, http://www.ataum.ankara.edu.tr/ebulten/kasim2011.pdf, (28/09/2014).

ERGE Recep Ersel, "**Polonya'nın Milli Sembolü: Haç?**", Ankara Üniversitesi Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi (ATAUM) e-bülten, Yıl 5, S. 52, 2013, http://www.ataum.ankara.edu.tr/ebulten/subat2013.pdf, (29/009/2014).

ERGE Recep Ersel, "**Beyler Öne Geyler Arkaya!",** Ankara Üniversitesi Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi (ATAUM) e-bülten, Yıl 5, S. 54, 2013, http://bultenler.ankara.edu.tr/dergiler/49/995/sayi995.pdf, (09/01/2014).

HABERTÜRK, "Polonya liderini uğurladı…", **HaberTürk**, 2010, http://www.haberturk.com/dunya/haber/508924-polonya-liderini-ugurladi, (29/09/2014).

MİLLİYET, "Walesa'dan homofobi şoku", **Milliyet**, 2013, http://dunya.milliyet.com.tr/walesa-dan-homofobi-soku/dunya/dunyadetay/05.03.2013/1676386/default.htm, (06/03/2013).

NATIONAL ELECTORAL COMMISSION, "Elections 2011 to the Sejm and Senate The Republic of Poland", National Electoral Commission, 2011, http://wybory2011.pkw.gov.pl/wsw/en/000000.html (08/06/2014).

NFER, "National Literature Canon", **Eurydice at NFER**, Enquiry no. 1405, Şubat 2007, ss. 1-11. http://www.nfer.ac.uk/shadomx/apps/fms/fmsdownload.cfm?file_uuid=A981D4AF-C29E-AD4D-04C0-3715224EB1D0&siteName=nfer (30/09/2014).

ÖĞÜN Süleyman Seyfi, "Hoş geldiniz Sayın Papa…", **Yeni Şafak**, 2014, http://www.yenisafak.com.tr/yazarlar/SuleymanSeyfiOgun/hosgeldiniz-sayin-papa/2006284, (04/12/2014).

PANKOWSKI Rafal, "Right-Wing Extremism in Poland", **Friedrich Ebert Stiftung: International Policy Analysis**, Ekim 2012, http://library.fes.de/pdf-files/id-moe/09409-20121029.pdf, (08/06/2014).

PISKORSKI Mateusz, "Self Defense of The Republic of Poland – Who We Are and What We Stand for", **Samoobrona,** 2004, http://www.samoobrona.org.pl/pages/20.english/index.php?document=presentation.html, (23/06/2014),

RADİKAL, "Polonya lideri AB zirvesinde Nazi krizi çıkardı", Radikal, 2007, http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=224789, (22/09/2014).

TC ADALET BAKANLIĞI, " Polonya Cumhuriyeti Anayasası", 2011,

http://www.adalet.gov.tr/duyurular/2011/eylul/anayasalar/ulkeana/pdf/12-POLONYA%20385-438.pdf (04.06.2013).

POSTA GÜMRÜK İŞLEMLERİ

Öğr. Gör. Aydın GÜNGÖR

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-47-8

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Şubat 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
POSTA İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

1.1 Posta Kavramı 1
1.2 Posta Tarihi 2
1.3 Osmanlıda Mektupçu 4
1.4 1916 Tarihli Gümrük Nizamnamesi 4
1.5 Lozan Barış Anlaşması 5
1.6 Cumhuriyet Dönemi Posta Teşkilatı 5

İKİNCİ BÖLÜM
POSTA HABERLEŞMESİNİN GELİŞİMİ ve POSTA HİZMETLERİ

2.1 Haberleşmenin Amaçları 7
2.2 Haberleşme Araçlarının Gelişimi ve Gelecek Tahmini 7
2.3 Haberleşmenin Gelişiminde Yolların Önemi 8
2.4 Posta Hizmetleri ve Posta Hizmetlerinin Kapsamı 9

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
CUMHURİYET DÖNEMİ GÜMRÜK KANUNLARINDA POSTA

3.1 1499 Sayılı Gümrük Tarifesi Kanunu 11
3.2 5383 Sayılı Gümrük Kanunu 12
3.2.1 Posta Rejimi 12
3.2.2 Gümrük Denetlemesi 13
3.2.3 Deklarasyon Anduanlar 14
3.2.4 Posta İdarelerinin Yükümlülükleri 14
3.2.5 Genel Antrepo Sayılan Yerler 15
3.3 1615 Sayılı Gümrük Kanunu 15
3.3.1 Posta Rejimi 16
3.3.2 Denetleme Hakkı 17

3.3.3 Eşyanın Konulacağı Yerler 18
3.3.4 Ticarî Mahiyetteki Eşyanın Beyanı 18
3.3.5 Ticarî Mahiyette Olmayan Eşyanın Beyanı 19
3.3.6 Posta, Telgraf ve Telefon, İdaresinin Mükellefiyeti 20
3.3.7 Muaf Olan Posta Maddeleriyle Gelen Eşya 20
3.4 4458 Sayılı Gümrük Kanunu 20

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
4458 SAYILI GÜMRÜK KANUNU ve POSTA

4.1 4458 Sayılı Gümrük Kanunu'nda Posta 23
4.2 Posta İdarelerinin Yükümlülükleri 23
4.3 Posta Eşyasının Konulduğu Yerler 25
4.4 Posta Eşyasının Bekleme Süresi 27

BEŞİNCİ BÖLÜM
TEMSİL

5.1 Posta ve Hızlı Kargo Taşımacılığında Temsil 29
5.2 Dolaylı Temsil Yetkisi Verilmesine İlişkin Koşullar 29
5.3 İşlemlerin Ücretlendirilmesi 32
5.4 Sorumluluk ve Yetkinin İptali 32

ALTINCI BÖLÜM
POSTA EŞYASININ GÜMRÜK İŞLEMLERİ

6.1 Özet Beyan 35
6.2 Kolilerin Gümrüğe Bildirilmesine Mahsus Listeler 35
6.3 Listelerin ve Diğer Belgelerin Gümrüğe Verilmesi 36
6.4 Kolilerin Ayrımı 36
6.5 Posta İdaresince Yapılacak Bildirim 36
6.6 Beyan 37
6.6.1 Basitleştirilmiş Gümrük Beyanı (İthalat) 37
6.6.2 Detaylı Beyan (İthalat) 39

6.7 Posta Kolilerinin İhracat İşlemleri 39
6.7.1 Basitleştirilmiş Gümrük Beyanı (İhracat) 40
6.7.2 E-ihracat (Sınır Ötesi E İhracat) 41
6.7.3 E-İhracat İşlemlerinin Avantajları 41
6.8 Eşyanın Geri Gelmesi 42
6.9 Yasaklamaya ve Kısıtlamaya Tabi Eşya 42
6.10 Sözlü Beyan Yoluyla Serbest Dolaşıma Giren İlaç ve Müstahzarlar 46
6.11 Vergileri Ödenmek Suretiyle Serbest Dolaşıma Sokulacak Eşya 47
6.12 Önemli Değeri Olmayan Eşya 49
6.13 Muayene ve Tahakkuk 49
6.14 Gümrük İşlemlerinin Tamamlanması ve Kolinin Teslimi 50
6.15 Posta veya Hızlı Kargo Taşımacılığı Yoluyla Gelen Eşyanın Tesliminden Sonra Beyannamenin İptali 51
6.16 Posta İdaresince Tahsil Olunacak Vergiler 51
6.17 Yurt Dışına Gönderilen Posta Kolilerinin Muayenesi 51
6.18 Mahrecine Yollanacak Koliler 52

YEDİNCİ BÖLÜM
POSTA HABERLEŞME GÖNDERİLERİ

7.1 Mektuplar 53
7.2 Gelen Posta Haberleşme Gönderilerinin Ayrılması ve Bildirimi 54
7.3 Muayene ve Vergilerin Tahakkuku 55

SEKİZİNCİ BÖLÜM
POSTA EŞYASINA YÖNELİK ORTAK KURALLAR VE CEZALAR

8.1 Posta Eşyasının Başka Bir Gümrük İdaresine Sevk Edilmesi..... 57
8.2 İnceleme veya Tahlil İçin Eşyanın Posta İdaresinden Alınması.... 58
8.3 Muayenede Eksik Çıkan Eşya 58
8.4 Muayenede Rastlanacak İthali Yasak Maddeler 58
8.5 Posta Eşyasının Tasfiyesi 59
8.6 Serbest Dolaşıma Girişteki Cezalar 59
8.7 İhracatta Ceza 59

8.8 Fikri ve Sınai Mülkiyet Haklarının İhlali 59
8.9 Usulsüzlüklere İlişkin Cezalar 60

DOKUZUNCU BÖLÜM
TÜRKİYE-GÜRCİSTAN ARASINDA POSTALARIN KONTROLÜ PROTOKOLÜ

9.1 Postaların Kontrolü Protokolü 61
9.2 Postaların Kontrolü ve Güvenliği 62

ONUNCU BÖLÜM
DÜNYA POSTA BİRLİĞİ -UPU

10.1 Dünya Posta Birliği (UPU) 65
10.2 Dünya Posta Birliğinin Alanı ve Amacı 65
10.3 Dünya Posta Birliğinin Temel Görevleri 66
10.4 Dünya Posta Birliğinin Genişliği 66
10.5 Dünya Posta Birliğinin Temel Organları 67
10.5.1 Kongre 67
10.5.2 İdari Konsey (CA) 67
10.5.3 İşletme Konseyi (POC) 68
10.5.4 Uluslararası Büro (Sekreterlik) 69
10.6 İzlenen Politikalar 69

EKLER 71

KAYNAKÇA 79

KAYNAKÇA

Dr.Turhan Atan,Türk Gümrük Tarihi, Osmanlı Gümrükleri II.Cilt,Yayın No.12,s.144

Geçmişten Günümüze Posta, PTT Genel Müdürlüğü, Ankara,2007,S.II.

Yurda Güven Bezaz, Haberleşme ve Tarihçesi, Ankara, s.3.

1916 Tarihli Gümrük Nizamnamesi, Madde.33.

Lozan Barış Andlaşması, Madde. 113. https://www.ismetinonu.org.tr. (Erişim:13.08.2022)

Mıchıo Kaku, Zihnin Geleceği, ODTÜ Yayıncılık,7.Basım, Ankara,2020, s.107.

Bülent Gökdemir, Posta Sektöründe Evrensel Hizmet Uygulamaları Türkiye İçin Uygun Yöntem Önerisi, Doktora Tezi, Ankara, 2014, s.1.

Postada Gümrük ve Kambiyo Denetimi Rehberi, Ankara,2002, Madde.22.

https://tr.wikipedia.org/wiki.(Erişim:31.08.2022)

https://gumrukrehberi.gov.tr.(Erişim:27.08.2022)

https://www.eticaret.gov.tr.(Erişim:30.08.2022

https://www.nedirnedemek.com.(Erişim:15.08.2022)

https://islamansiklopedisi.org.tr.(Erişim:15.08.2022)

https://www.etimolojiturkce.com/kelime/posta(Erişim:12.08.2022)

https://Sozluk.Gov.Tr.(Erişim:11.08.2022)

ttps://www.btk.gov.tr/upu.(Erişim:01.09.2022)

https://www.btk.gov.tr/upu.(Erişim:01.09.2022)

https://tr.wikipedia.org/wiki.(Erişim:02.09.2022)

DİĞER KAYNAKLAR

Uluslararası Batum Havalimanının Ortak Kullanımına Dair Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Gürcistan Hükümeti Arasında Anlaşma"Çerçevesinde Yolcuların, Bagajın, Kargo ve Postaların Kontrolü, Kaydı ve Yapılacak Diğer İşlemlere Dair Protokol, Karar Sayısı: 2007/12861Madde.5.

Milletlerarası Andlaşma, Karar Sayısı: 2007/12289, Madde.5.

Dünya Posta Birliğinin Kuruluş Yasası, Madde.1.

Dünya Posta Birliğinin Kuruluş Yasası, Madde.14.

Dünya Posta Birliğinin Kuruluş Yasası, Madde.15

Dünya Posta Birliğinin Kuruluş Yasası, Madde.3.

6475 Sayılı Posta Hizmetleri Kanunu, Madde.2.

6475 Sayılı Posta Hizmetleri Kanunu, Madde.3

1499 Sayılı Gümrük Tarifesi Kanunu, Madde.29.

Gümrük Kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/67),s.1.

Gümrük Kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/67),s.1.

Gümrük Kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/67), Madde.129-132.

Mülga 5383 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.121.

Gümrük Kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/67), Madde.131.

Gümrük Kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/67), Madde.129.

Gümrük Kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/67), s.24.

Mülga 5383 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.59.

Mülga 5383 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.70.

Mülga 5383 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.122.

Gümrük Kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/67), Madde.130

Mülga 5383 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.123.

Gümrük Kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/67), s.38.

Mülga 5383 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.94.

Millet Meclisi,16 Numaralı Geçici Komisyon Raporu (1/155, 2/43),s.1.

Millet Meclisi,16 Numaralı Geçici Komisyon Raporu (1/155, 2/43),s.2.

Millet Meclisi,16 Numaralı Geçici Komisyon Raporu (1/155, 2/43),s.2

Millet Meclisi,16 Numaralı Geçici Komisyon Raporu (1/155, 2/43),s.24.

Mülga 1615 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.133.

Mülga 1615 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.134.

Mülga 1615 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.135.

Mülga 1615 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.136.

Mülga 1615 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.137.

Mülga 1615 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.157.

1615 Sayılı Gümrük Kanunu'nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ile Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında 564 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/464, 1/248),s.1-3.

Mülga 5383 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.123.

Mülga 1615 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.137

5324 Sayılı Kozmetik Kanunu, Madde.2.

4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.218.

4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.219.

4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.57.

4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.57.

4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.174

4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.5.

4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Madde.225

Gümrük Yönetmeliği, Madde.328.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.329.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.536

Gümrük Yönetmeliği, Madde.469.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.561.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.61.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.455.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.456.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.457.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.458

Gümrük Yönetmeliği, Madde.463.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.169

Gümrük Yönetmeliği, Madde.460.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.461.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.129.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.462.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.464.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.465.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.466

Gümrük Yönetmeliği, Madde.467

Gümrük Yönetmeliği, Madde.72/c.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.468.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.470.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.471

Gümrük Yönetmeliği, Madde.472.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.473.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.474.

Gümrük Yönetmeliği, Madde.475.

Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Yönetmelik, Madde.40.

15481 sayılı 4458 Sayılı Gümrük Kanunu'nun Bazı Maddelerinin Uygulanması Hakkında Karar, Madde.45.

15481 sayılı 4458 Sayılı Gümrük Kanunu'nun Bazı Maddelerinin Uygulanması Hakkında Karar, Madde.126.

15481 sayılı 4458 Sayılı Gümrük Kanunu'nun Bazı Maddelerinin Uygulanması Hakkında Karar, Madde.62

Posta ve Hızlı Kargo Yoluyla Taşınan Eşyanın Gümrük İşlemlerine İlişkin Tebliğ (Seri No: 1), Madde.3.

Posta ve Hızlı Kargo Yoluyla Taşınan Eşyanın Gümrük İşlemlerine İlişkin Tebliğ (Seri No: 1), Madde.7.

15481 sayılı 4458 Sayılı Gümrük Kanunu'nun Bazı Maddelerinin Uygulanması Hakkında Karar, Madde.127.

15481 sayılı 4458 Sayılı Gümrük Kanunu'nun Bazı Maddelerinin Uygulanması Hakkında Karar, Madde.128.

Gümrükler Genel Müdürlüğü, Posta ve Hızlı Kargo Taşımacılığı-Gümrük İşlemleri 2022/9 Sayılı Genelge

Gümrükler Genel Müdürlüğü, Posta ve Hızlı Kargo Taşımacılığı-Gümrük İşlemleri 2022/9 Sayılı Genelge.

Gümrükler Genel Müdürlüğü, Posta ve Hızlı Kargo Taşımacılığı-Gümrük İşlemleri 2022/9 Sayılı Genelge

Gümrükler Genel Müdürlüğü, Posta ve Hızlı Kargo Taşımacılığı-Gümrük İşlemleri 2022/9 Sayılı Genelge.

Gümrükler Genel Müdürlüğü, Posta ve Hızlı Kargo Taşımacılığı-Gümrük İşlemleri 2022/9 Sayılı Genelge.

Gümrükler Genel Müdürlüğü, Posta *ve* Hızlı Kargo Taşımacılığı-Gümrük İşlemleri*, 2022/9* Sayılı Genelge

Gümrükler Genel Müdürlüğünün 14.09.2018 Tarih ve 37212049 Sayılı Yazısı.

Gümrükler Genel Müdürlüğünün 02.02.2015 tarih ve 5655553 sayılı yazısı.

DEVLETİN DÜZENLEME FONKSİYONU VE
REGÜLASYON EKONOMİSİ

I. Regülasyon Teorisi
II. Regülasyon Politikası
III. Regülasyon Uygulamasının Teorik Sınırları

Dr. Ali Fuat URUŞ

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-29-5

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ekim 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Sosyal devletin bir gereği olarak devletin düzenleme fonksiyonu bulunmaktadır. Bu görevin yerine getirilmesi için ise regülasyonlar kullanılmaktadır. Regülasyonlar, sosyal ve ekonomik alanlar başta olmak üzere pek çok sektörde uygulama alanına sahiptir. İktisadın bir alt dalı olan "Regülasyon Ekonomisi" halen güncelliğini koruyan, önemli bir alandır. Günlük yaşamda her alanda etkisini gördüğümüz regülasyonlara ilişkin güncel bir kitap yazarak literatüre katkıda bulunmanın yanı sıra üniversitelerde ders kitabı olarak okutulması ve bu alana ilgi duyan araştırmacılara ışık tutması amaçlanmıştır.

Kitabın oluşumunda (yazımında) doktora tezimin ilk bölümü referans alınmış olup içeriğinde birtakım değişikliklere gidilmiş ve kapsamı genişletilerek nihai halini almıştır. Lisans öğrencilerinin, lisansüstü öğrencilerin ve araştırmacıların konuyu bütünsel ve sistematik olarak görebilmeleri için literatürdeki çalışmalar kapsamlı, bir o kadar da yalın bir biçimde ele alınmıştır. Buna paralel, konuyla ilgili yazılmış kısıtlı sayıdaki Türkçe kitaplardan farklı olarak "Regülasyon Ekonomisi" alanının daha iyi anlaşılabilmesi için "Regülasyon Teorisi, Regülasyon Politikası ve Regülasyon Uygulamasının Teorik Sınırları" şeklinde temelde üç bölüm halinde konuya yaklaşılmıştır. Güncel bir çalışma olarak kitabın, gelecek çalışmalara katkıda bulunması ve geliştirilmesi beklenmektedir.

Kitaba kıymetli desteklerini sunan saygıdeğer hocam Dr. Mahfi EĞİLMEZ başta olmak üzere manevi desteklerini esirgemeyen aileme ve yakınlarıma şükranlarımı sunarım. Kitabın basımı sürecindeki destek ve ilgileri için de Ekin Kitabevi ve çalışanlarına teşekkürü bir borç bilirim. Tüm okurlar için faydalı bir kitap olması temennisiyle…

Dr. Ali Fuat URUŞ

İzmir, Eylül 2023

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

I. REGÜLASYON TEORİSİ **7**
A. Regülasyon Ekonomisine Geçişte Piyasa ve Devlet 7
1. Piyasa ve Devlet İlişkisi 9
2. Piyasa Ekonomisi ve Piyasa Başarısızlığı 10
3. Devlet Müdahalesi ve Devlet Başarısızlığı 15
4. Genel Değerlendirme: Piyasa - Devlet Karşılaştırması 20
B. Regülasyon Kavramının Doğuşu ve Tarihi Temelleri 23
1. Regülasyonun Doğuşu ve Tarihsel Gelişimi 24
2. Regülasyon Kavramı ve Türleri 29
a. Regülasyonun Kavramsal Çerçevesi 30
b. Regülasyon Türleri 31
(1) İktisadi (Ekonomik) Regülasyon 31
(2) Sosyal Regülasyon 34
(3) İdari (Teknik) Regülasyon (Süreç Regülasyonu) 37
C. Regülasyonun Gerekliliği Tartışması ve Regülasyon Teorileri 39
1. Regülasyon Gereksinimi 39
a. Regülasyonun Nedenleri 39
b. Regülasyonun Amaçları 41
c. Regülasyonun Hedefleri 42
2. Regülasyon Teorileri 45
a. Kamu Çıkarı/Yararı Teorisi (Normatif Teori) 46
b. Özel Çıkar Teorisi (Ele Geçirme Teorisi) 49
c. Ekonomik Regülasyon Teorisi (Modern Regülasyon Teorisi) 53
d. Kamu Tercihi Teorisi (Rant Arama Teorisi) 56
e. Avusturyan Regülasyon Teorisi (Mülkiyet Hakları Teorisi) 59
f. (Yeni) Kurumsalcı Regülasyon Teorisi 63
g. Yeni Regülasyon Teorisi 67
h. Genel Bir Karşılaştırma ve Değerlendirme 69

II. REGÜLASYON POLİTİKASI 71
A. Rekabetçi Piyasa Teorileri 71
1. Piyasa İçin Rekabet Teorisi 72
2. Yarışabilir Piyasalar Teorisi 74
B. Regülasyon Yöntemleri 77
1. Giriş Regülasyonları 77
a. Miktar Kontrolleri 77
b. Giriş Maliyetlerinin Yükseltilmesi 79
c. Uzun Dönemli Sözleşmeler 80
2. Fiyat Regülasyonları 81
a. Getiri Oranı Regülasyonu (Maliyet Artı Kâr Regülasyonu) 82
b. Fiyat Tavanı Regülasyonu (RPI-X Regülasyonu) 85
c. Güdü Regülasyonu 87
C. Regülasyonun Etkinliği ve Optimal Regülasyon 88

III. REGÜLASYON UYGULAMASININ TEORİK SINIRLARI 91
A. Regülasyon Uygulamasıyla İlişkili Ekonomik Kavramlar 91
1. Deregülasyon, Özelleştirme ve Rekabet 91
a. Deregülasyon ve Regülasyon 92
b. Özelleştirme ve Regülasyon 93
c. Rekabet ve Regülasyon 95
2. Deregülasyon, Özelleştirme, Rekabet, Regülasyon İlişkisi 99
B. Regülasyon Uygulamasıyla İlgili Özellikli Durumlar 101
1. Küreselleşme ve Regülasyon 102
2. Yerelleşme ve Regülasyon 104
3. Merkezi, Bölgesel ve Yerel Regülasyon 106
4. Piyasa İçi ve Piyasa Dışı Regülasyon 109

SONUÇ 113

KAYNAKÇA 117

KAYNAKÇA

Ağcakaya, Serpil ve Nadide Sevil Halıcı; "Bir İktisat Politikası Aracı Olarak Regülasyon Politikası", Telekomünikasyon ve Regülasyon Dergisi, Sayı: 2, Nisan 2005, ss. 96-105.

Akalın, Güneri; Kamu Ekonomisi, Akçağ Basım Yayım Pazarlama, Ankara, 2000.

Akça, Haşim; "Devlet Müdahalesinin Başarısızlığı Üzerine Bir Değerlendirme", Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 20, Sayı: 3, 2011.

Akça, Haşim; Regülasyon Ekonomisi, Nobel Kitabevi, Adana, 2007.

Aktan, Coşkun Can (Ed.); Kurumsal Devlet Yönetimi İyi Devlet Yönetimi İçin Kurallar ve Kurumlar, Sermaye Piyasası Kurulu Kurumsal Araştırmalar Serisi No: 5, Yayın No: 197, Nisan 2006.

Aktan, Coşkun Can ve Dilek Dileyici; "Devlet Niçin Başarısız? Kamu Ekonomisindeki Etkinsizliklerin Kaynakları", içerisinde: Coşkun Can Aktan, Dilek Dileyici ve İstiklal Y. Vural, Kamu Ekonomisi ve Kamu Politikası, Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2006.

Aktan, Coşkun Can ve Yusuf Karaaslan; "Regülasyon Ekonomisi ve Kamusal Regülasyonlar Teorisi", içerisinde: Coşkun Can Aktan, Dilek Dileyici ve İstiklal Y. Vural, Kamu Ekonomisi ve Kamu Politikası, Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2006.

Aktan, Coşkun Can; "21. Yüzyıl İçin Yeni Bir Devlet Modeline Doğru Optimal Devlet, Kamu Ekonomisinin ve Yönetiminin Yeniden Yapılanması ve Küçültülmesine Yönelik Öneriler", TÜSİAD Raporu, 1995.

Aktan, Coşkun Can; "Piyasa Başarısızlığının Anatomisi ve Kamu Ekonomisi Rasyoneli", içerisinde: Coşkun Can Aktan, Dilek Dileyici ve İstiklal Y. Vural, Kamu Ekonomisi ve Kamu Politikası, Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2006.

Akyıldız, Hüseyin ve Ömer Eroğlu; "Tartışılan Boyutlarıyla Piyasa Başarısızlığı ve Devlet Müdahalesi", Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 1, 2005, ss. 57-75.

Alkin, Erdoğan; "Piyasa Ekonomisine Kamu Müdahalesi", İstanbul Ticaret Üniversitesi Dergisi, Sayı: 6, 2004, ss. 1-7.

Altay, Asuman; "Piyasa Ekonomisine Geçiş Sürecinde Kamu Maliyesi Sorunları ve Çözüm Önerileri", Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Temmuz 2001, ss. 15-22.

Ardıyok, Şahin; "Doğal Tekeller ve Düzenleyici Kurumlar, Türkiye İçin Düzenleyici Kurum Modeli", Rekabet Kurumu Yayınları, Lisansüstü Tez Serisi No: 9, Ankara, 2002.

Atılgan Yaşa, Ayşe ve Mehmet Dağ (Ed.); Küreselleşmenin Sosyoekonomik Boyutları, Gazi Kitabevi, Ankara, 2019.

Armstrong, M. ve D. E. Sappington; "Recent developments in the theory of regulation", Handbook of industrial organization, Vol. 3, 2005, pp. 1-137.

Atiyas, İzak; "Ne İçin ve Nasıl Regülasyon", içerisinde: İzak Atiyas (Ed.), Devletin Düzenleyici Rolü, Devlet Reformu Konferansı, TESEV Yayınları, İstanbul, 2000.

Averch, Harvey ve Leland L. Johnson; "Behavior of the firm under regulatory constraint", The American Economic Review, 52 (5), 1962, pp. 1052-1069.

Bailey, Elizabeth E. ve William J. Baumol; "Deregulation and the theory of contestable markets", Yale Journal on Regulation, 1 (2), 1984, pp. 111-137.

Baldwin, Robert ve Martin Cave; Understanding Regulation Theory, Strategy and Practise, First Edition, Oxford University Press, New York, 1999.

Baldwin, Robert, Martin Cave ve Martin Lodge; Understanding Regulation Theory, Strategy and Practise, Second Edition, Oxford University Press, New York, 2012.

Baron, David P.; "Design of regulatory mechanisms and institutions", Handbook of industrial organization, Vol. 2, 1989, pp. 1347-1447.

Baumol, William J. ve Robert D. Willig; "Contestability: developments since the book", Oxford Economic Papers 38, 1986, pp. 9-36.

Baumol, William J.; "On the proper cost tests for natural monopoly in a multiproduct industry"; The American economic review, 67 (5), 1977, pp. 809-822.

Baumol, William J.; "Applied fairness theory and rationing policy", The American Economic Review, 72 (4), 1982, pp. 639-651.

Beck, Roger L. ve J. M. Connolly; "Some empirical evidence on rent-seeking", Public Choice, 87 (1-2), 1996, pp. 19-33.

Becker, Gary S.; "Altruism, egoism, and genetic fitness: Economics and sociobiology", Journal of economic Literature, 14 (3), 1976, pp. 817-826.

Becker, Gary S.; "A theory of competition among pressure groups for political influence", The quarterly journal of economics, 98 (3), 1983, pp. 371-400.

Beesley, Michael E. ve Stephen C. Littlechild; "Privatisation and Economic Performance", Privatisation: principles, problems and priorities, M., Kay, J, and Mayer, C. (Eds), Oxford University Press, Oxford, 1994.

Benson, Bruce L., David W. Rasmussen ve David L. Sollars; "Police bureaucracies, their incentives, and the war on drugs", Public Choice, 83 (1-2), 1995, pp. 21-45.

Benson, Bruce L.; "Rent seeking from a property rights perspective", Southern Economic Journal, 1984, pp. 388-400.

Benson, Bruce L.; "Regulatory disequilibrium and inefficiency: the case of interstate trucking" The Review of Austrian Economics, 15 (2-3), 2002, pp. 229-255.

Berg, Sanford V.; "Lessons in electricity market reform: regulatory processes and performance", The Electricity Journal, 11 (5), 1998, pp. 13-20.

Boettke, Peter J.; Collapse of Development Planning, NYU Press, 1994.

Boettke, Peter J. ve Edward J. Lopez; "Austrian economics and public choice", The Review of Austrian Economics, 15 (2), 2002, pp. 111-119.

Braeutigam, Ronald R. ve John C. Panzar; "Diversification Incentives under "Price-Based" and "Cost-Based" Regulation", The RAND Journal of Economics, 1989, pp. 373-391.

Brown, C. ve M. Jackson, Public Sector Economics, 4th Edition, Oxford, Blackwell, 1994.

Buchanan, James M. ve Gordon Tullock; "Polluters' profits and political response: Direct controls versus taxes", The American Economic Review, 65 (1), 1975, pp. 139-147.

Bulutoğlu, Kenan; Kamu Ekonomisine Giriş Demokraside Devletin Ekonomik Bir Kuramı, 7. Baskı, Maliye ve Hukuk Yayınları, Ankara, 2008.

Cabral, Luís MB, ed. Readings in industrial organization. Blackwell, 2000.

Carlton, Dennis W. ve J. F. Perloff; "Modern industrial economics", 1994.

Chang, Ha-Joon; "The economics and politics of regulation", Cambridge Journal of Economics, 21 (6), 1997, pp. 703-728.

Cheung, Steven NS.; "A theory of price control", The Journal of law and Economics, 17 (1), 1974, pp. 53-71.

Coase, Ronald H.; "The problem of social cost", Classic papers in natural resource economics, Palgrave Macmillan, London, 1960, pp. 87-137.

Crew, Michael A. ve Charles K. Rowley; "Toward a public choice theory of monopoly regulation", Public Choice, 57 (1), 1988, pp. 49-67.

Cukierman, Alex ve Leonardo Leiderman; "Price controls and the variability of relative prices", Journal of Money, Credit and Banking, 16 (3), 1984, pp. 271-284.

Çakal, Recep; "Doğal Tekellerde Özelleştirme ve Regülasyon", DPT Uzmanlık Tezleri, Yayın No: 2455, Ankara, 1996.

Çelebi, Kemal; Liberal Ekonomik Düşüncede Kamu Kesiminin Büyüklüğü Sorunu, İkinci Baskı, Emek Matbaası, Manisa, 2003.

Çetin, Tamer ve Nalan Ölmezoğulları; "Doğal Tekeller, Regülasyonu ve Rekabetçi Uygulamalar", İktisat, İşletme ve Finans Dergisi, Temmuz 2005, ss. 35-55.

Çetin, Tamer; "Regülasyon İktisadı Üzerine Farklı Yaklaşımlar", Telekomünikasyon ve Regülasyon Dergisi, Sayı: 2, Nisan 2005, ss. 106-123.

Çetin, Tamer; "Regülasyonun Etkinlik Analizi ve Regülasyon Türleri", Çimento İşveren Dergisi, Ocak 2009, ss. 22-38.

Çetin, Tamer; "Türkiye'de Düzenleyici Sürecin Politik İktisadı", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa, 2007.

Çevik, Savaş ve Murat Demir; "Devletin Düzenleyici Rolü ve Regülasyon Teorileri", Öneri Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 23, Ocak 2005, ss. 249-257.

Depoorter, Ben WF.; "Regulation of natural monopoly" Encyclopedia of Law and Economics, Part V-Regulation of contracts, 1999.

Demsetz, Harold; "Why regulate utilities?", The Journal of Law and Economics, 11 (1), 1968, pp. 55-65.

Den Hertog, J. A.; "General theories of regulation", 1999, pp. 223-270.

Den Hertog, J. A.; "Review of economic theories of regulation", Discussion Paper Series/Tjalling C. Koopmans Research Institute, 10 (18), 2010.

Dixon, Pauline; "The Regulatıon of Prıvate Schools Serving Low‐Income Families In Hyderabad, India: An Austrian Economic Perspective", Economic Affairs, 24 (4), 2004, pp. 31-36.

Djankov, Simeon, et al.; "The regulation of entry", The quarterly Journal of economics, 117 (1), 2002, pp. 1-37.

Doyle, C.; "Self regulation and statutory regulation", Business Strategy Review, 8(3), 1997, pp. 35-42.

Duran, Mehmet ve Servet Akyol; "Geleneksel ve Modern Doğal Tekel Teorisi Üzerine Bir İnceleme", Finans Politik & Ekonomik Yorumlar Dergisi, Cilt: 52, Sayı: 608, 2015, ss. 45-64.

Durgut, Metin; "Özelleştirme ve Regülasyon", Elektrik Mühendisliği Dergisi, Sayı: 392, Şubat 1993, ss. 93-96.

Eren, Ercan; "Piyasa Başarısızlığından Kamu Başarısızlığına: Bürokrasi Sorunu", Ekonomik Yaklaşım, Cilt: 4, Sayı: 10, 1993, ss. 59-81.

Ergas, Henry ve John Small; "Price caps and rate of return regulation", Network Economics Consulting Group, 2001.

Erol, İbrahim; "Ekonomi Açısından Devlet ve Piyasa", Atatürk Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi (Prof. Dr. Bedri Gürsoy'a Armağan), Sayı: 3-4, Haziran-Aralık 1992, ss. 145-155.

Erol, Mesut; "Doğal Tekellerin Düzenlenmesi ve Telekomünikasyon Sektöründe Düzenleyici Kurum", DPT Uzmanlık Tezleri, Yayın No: 2680, Ankara, 2003.

Glaeser, Edward L. ve Andrei Shleifer; "The rise of the regulatory state", Journal of economic literature, 41 (2), 2003, pp. 401-425.

Gruenspecht, Howard K. ve Lester B. Lave; "The economics of health, safety, and environmental regulation", Handbook of industrial organization 2, 1989, pp. 1507-1550.

Guasch, J. Luis ve Pablo Spiller; Managing The Regulatory Process: Design, Concepts, Issues, And The Latin America and Caribbean Story, The World Bank, 1999.

Haid Jr, Regis W.; "C1–C2 transarticular screw fixation: technical aspects" Neurosurgery, 49 (1), 2001, pp. 71-74.

Harrington, Scott E. ve Jack M. Nelson; "A regression-based methodology for solvency surveillance in the property-liability insurance industry", Journal of Risk and Insurance, 1986, pp. 583-605.

Hayek, Friedrich; "von (1937)", " Economics of Knowledge," Economica 4, 1948, pp. 33-54.

Helm, Dieter ve Tim Jenkinson; "The assessment: introducing competition into regulated industries", Oxford Review of Economic Policy, 13 (1), 1997, pp. 1-14.

İçöz, Özge; "Telekomünikasyon Sektöründe Regülasyon ve Rekabet", Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezleri, Ankara, 2003.

Joskow, Paul L. ve Nancy L. Rose; "The effects of economic regulation", Handbook of industrial organization 2, 1989, pp. 1449-1506.

Joskow, Paul L.; "Regulatory Policies for Reforming Infrastructure Sectors in Developing Countries", Annual World Bank Conference on Development Economics, Washington, April 20-21, 1998.

Joskow, Paul L.; "Regulation and deregulation after 25 years: Lessons learned for research in industrial organization", Review of Industrial Organization, 26 (2), 2005, pp. 169-193.

Kara, Oğuz; "Ekonomik Regülasyon Modelleri ve Özelleştirme Üzerine Dışsallık-İçsellik Analizleri: Türkiye Örneği (1980-2006)", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2009.

Karakaş, Mehmet; "Devletin Düzenleyici Rolü ve Türkiye'de Bağımsız İdari Otoriteler", Maliye Dergisi, Sayı: 154, Ocak-Haziran 2008, ss. 99-120.

Kaserman, David L., John W. Mayo ve Patricia L. Pacey; "The political economy of deregulation: The case of intrastate long distance", Journal of Regulatory Economics, 5 (1), 1993, pp. 49-63.

Kay, John Alexander ve David J. Thompson; "Privatisation: a policy in search of a rationale" The economic journal, 96 (381), 1986, pp. 18-32.

Kessides, Ioannis; "Reforming infrastructure: Privatization, regulation, and competition", The World Bank, 2004.

Kim, S. Ran ve A. Horn; "Regulation policies concerning natural monopolies in developing and transition economies", United Nations, Department of Economic and Social Affairs, 1999.

Kirmanoğlu, Hülya; Kamu Ekonomisi Analizi, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2011.

Kirzner, Israel M.; "Entrepreneurial discovery and the competitive market process: An Austrian approach", Journal of economic Literature, 35 (1), 1997, pp. 60-85.

Kling, Robert W.; "Building an institutionalist theory of regulation", Journal of Economic Issues, 22 (1), 1988, pp. 197-209.

Kostakoğlu, Sultan Fatih; "Regülasyon ve Büyüme", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, 2014.

Krueger, Anne O.; "The political economy of the rent-seeking society", The American economic review, 64 (3), 1974, pp. 291-303.

Laffont, Jean-Jacques ve Jean Tirole; "The politics of government decision-making: A theory of regulatory capture", The quarterly journal of economics, 106 (4), 1991, pp. 1089-1127.

Laffont, Jean-Jacques; "The new economics of regulation ten years after", Econometrica, 62 (3), 1994, pp. 507-537.

Levi-Faur, David; "Regulation and regulatory governance", Handbook on the Politics of Regulation, 1 (1), 2010, pp. 1-25.

Levy, Brian ve Pablo T. Spiller; "The institutional foundations of regulatory commitment: a comparative analysis of telecommunications regulation"; The Journal of Law, Economics, and Organization, 10 (2), 1994, pp. 201-246.

Mises, Ludwig von; "Liberty and property", Two Essays by Ludwig von Mises, 1988.

Moore, Thomas G.; "The purpose of licensing", The Journal of Law and Economics 4, 1961, pp. 93-117.

Musgrave, Richard ve Peggy Musgrave; Public Finance in Theory and Practice, Second Edition, McGraw Hill, New York, 1976.

Netz, Janet S.; "Price regulation: A (non-technical) overview", Encyclopedia of Law and Economics 3, 2000, pp. 396-466.

Newbery, David M.; "Regulating unbundled network utilities", Economic and Social Review, 33 (1), 2002, pp. 23-42.

Noll, Roger G.; "Economic perspectives on the politics of regulation", Handbook of industrial organization 2, 1989, pp. 1253-1287.

Noll, Roger G.; The economics and politics of the slowdown in regulatory reform, American Enterprise Institute, 1999.

O'Driscoll, Gerald P., Mario J. Rizzo and Roger W. Garrison; The economics of time and ignorance, Psychology Press, 1996.

OECD; "Regulatory Policies in OECD Countries: from İnterventionism to Regulatory Governance", OECD Reviews of Regulatory Reform, Paris/France, 2002.

OECD; The OECD Report on Regulatory Reform: Synthesis, 1997.

Ogus, Anthony I.; Regulation; Legal form and economic theory, Bloomsbury Publishing, 1994.

Ogus, A.; Self-regulation, Encyclopedia of law and economics (Ed: B. Bouckaert and G. De Geest), 2000.

Oğuz, Fuat ve Orhan Çakmak; "Küreselleşen Bir Dünyada Regülasyon", Liberal Düşünce Dergisi, 7 (25-26), 2002.

Oğuz, Fuat; "Bilgi, Regülasyon ve Rekabet: Bir Piyasa Süreci Yaklaşımı", Doğuş Üniversitesi Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 6, 2005, ss. 253-267.

Oğuz, Fuat; Devlet ve Piyasa, Regülasyon Ekonomisine Giriş, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2011.

Özrahat, Nihan; "Regülasyon Teorileri ve Politikası: 1980 Sonrası Türkiye Örneği", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 2009.

Parker, David; "Economic regulation: a review of issues", Annals of Public and Cooperative Economics, 73 (4), 2002, pp. 493-519.

Parkin, M.; Economics, Tenth Edition, USA: Pearson Education, 2012.

Paşaoğlu, Ömür; "Doğal Tekellerde Regülasyon ve Rekabet, Bir Örnek: İngiliz Elektrik Sektörünün Yeniden Yapılandırılması", Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezleri, Ankara, 2003.

Peltzman, Sam; "Toward a more general theory of regulation", The Journal of Law and Economics, 19 (2), 1976, pp. 211-240.

Peltzman, Sam, Michael E. Levine and Roger G. Noll; "The economic theory of regulation after a decade of deregulation", Brookings papers on economic activity, Microeconomics, Vol. 1989, 1989, pp. 1-59.

Pepall, Lynne M. ve Daniel J. Richards; "The simple economics of brand stretching", The Journal of Business, 75 (3), 2002, pp. 535-552.

Pervan, Nalan; "Türkiye'de Doğalgaz Piyasasının Yeniden Yapılandırılması ve Sonuçları", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.

Posner, Richard A.; "Taxation by regulation", The Bell Journal of Economics and Management Science, Vol. 2, No. 1, 1971, pp. 22-50.

Posner, Richard A.; "Theories of economic regulation", The Bell Journal of Economics and Management Science, Vol. 5, No. 2, 1974, pp. 335-358.

Posner, Richard A.; "The social costs of monopoly and regulation", Journal of Political Economy, 83 (4), 1975, pp. 807-827.

Rakić, Biljana; "Regulation Of Natural Monopolies In Serbıa", Economics and Organization, Vol. 1, No. 8, 2000, pp. 81-85.

Reel, Yeşim; "Elektrik Sektörünün Regülasyonu", Enerji, Piyasa ve Düzenleme Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 2, 2010, ss. 194-218.

Reel, Yeşim; Regülasyon, Dünyada ve Türkiye'de Liman Sektörü Reform ve Regülasyonu, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2010.

Reynolds, Larry; "Foundations of an institutional theory of regulation", Journal of Economic Issues, 15 (3), 1981, ss. 641-656.

Ricketts, Martin; "Economic Regulation: Principles, History, and Methods", International handbook on economic regulation, 2006, pp. 34-62.

Sarısoy, Sinan; "Düzenleyici Devlet ve Regülasyon Uygulamalarının Etkinliği Üzerine Tartışmalar", Maliye Dergisi, Sayı: 159, Temmuz-Aralık 2010, ss. 278-298.

Schmalensee, Richard; "Good regulatory regimes", The RAND Journal of Economics, 1989, pp. 417-436.

Shleifer, Andrei; "Understanding regulation", European Financial Management, 11 (4), 2005, 439-451.

Sibley, David; "Asymmetric information, incentives and price-cap regulation", The RAND Journal of Economics, 1989, 392-404.

Sidak, j. Gregory ve Daniel F. Spulber; "Deregulation and managed competition in network industries", Yale J. on Reg. 15, 1998, pp. 117-147.

Small, John P.; "The design of economic regulation for utilities: a primer", CRNEC, University of Auckland, 1999.

Spiller, P. T. ve M. Tommasi; The institutions of regulation: an application to public utilities, Handbook of New Institutional Economics, (Ed: C. Menard and M. M. Shirley), Netherlands: Springer, 2005, pp. 515-543.

Spiller, Pablo; "Regulatory commitment and utilities' privatization: Implications for future comparative research", Modern political economy, 1995, pp. 63-79.

Spulber, D. F.; Regulation and markets, USA: The MIT Press, 1989.

Stigler, George J.; "The theory of economic regulation", The Bell journal of economics and management science, 1971, pp. 3-21.

Stiglitz, Joseph E., Daniel McFadden ve Sam Peltzman; "Technological change, sunk costs, and competition", Brookings papers on economic activity, 1987 (3), 1987, pp. 883-947.

Svorny, Shirley; "Licensing, market entry regulation", Encyclopedia of law and economics 3, 2000, pp. 296-328.

Tepe, Berna ve Şahin Ardıyok; "Devlete Yeni Rol: Regülasyon", Amme İdaresi Dergisi, Cilt: 37, Sayı: 1, Mart 2004, ss. 105-130.

Tollison, Robert D.; "Public choice and antitrust", Cato Journal, Vol. 4, No. 3, 1985, pp. 905-932.

Tollison, Robert D.; "The Interest Group Theory of Government: Problems and Prospects", Kyklos, 54 (2 3), 2001, pp. 465-472.

Tomain, Joseph P. ve Sidney A. Shapiro; "Analyzing Government Regulation", Administrative Law Review, Vol. 49, No. 2, 1997, pp. 377-414.

Train, K. E.; Optimal Regulation: The Economic Theory of Natural Monopoly, The MIT Press Cambridge, MA. London, 1997.

Tullock, Gordon; "The welfare costs of tariffs, monopolies, and theft", Economic Inquiry, 5 (3), 1967, pp. 224-232.

Uğurlu, Aytaç; "Bağımsız Düzenleyici Kuruluşlar ve Türkiye'de Enerji Sektöründe Uygulanması", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2007.

Uruş, Ali Fuat; "Economic Regulation As A Requirement for Economic Efficiency: the Assessment of Turkey", 34. International Public Finance Conference / Turkey, April 24-27, 2019, Antalya - Turkey, Istanbul University Publication No: 5253, ss. 468-474.

Uruş, Ali Fuat; "Türkiye'de Havayolu Ulaştırma Sektöründe Regülasyonların Ekonomik Analizi", Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2020.

Vaughn, Karen I.; Austrian economics in America: The migration of a tradition, New York: Cambridge University Press, 1994.

Vaughn, Karen I.; A modern austrian approach to economic regulation, Approaches and Dilemmas in Economic Regulation (Ed: A. Midlttun and E. Svindland), USA: Palgrave Publishers, 2001, pp. 119-136.

Vickers, John; "Regulation, Competition and the Structure of Prices", OERP, Vol. 13, No. 1, 1998, pp. 15-26.

Viscusi, W. Kip, John M. Vernon ve Joseph H. Harrington; Economics of Regulation and Antitrust, Third Edition, USA: MIT Press, 2000.

Viscusi, W. Kip, J. M. Vernon ve J. E. Harrington; Economics of Regulation and Antitrust, D. C. Heath & Company, Lexington, 1992.

Winston, Clifford; "Economic deregulation: Days of reckoning for microeconomists", Journal of economic literature, 31 (3), 1993, pp. 1263-1289.

Yüksel, Harun; "Türkiye'de Mali Yerelleşmenin Boyutları ve Ölçümü Üzerine Bir Değerlendirme", Yönetim ve Ekonomi Dergisi, Cilt: 20, Sayı: 2, 2013.

http://tdk.gov.tr, (Erişim Tarihi: 01.11.2017).

REKABET HUKUKU DERSLERİ

Prof. Dr. İ. Yılmaz ASLAN
Ticaret Hukuku Öğretim Üyesi

Gözden Geçirilmiş
9. Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-7565-01-1

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Şubat 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ

1. GENEL OLARAK 1
2. REKABET KANUNLARININ İŞLEVİ 3
2.1. GENEL OLARAK 3
2.2. EKONOMİK BAKIMDAN 4
2.3. SOSYAL BAKIMDAN 5
2.3.1. Tüketicinin Korunması 5
2.3.2. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Korunması 6
2.4. SİYASİ BAKIMDAN 6
3. REKABET KANUNLARININ KORUDUĞU MENFAAT 7
3.1.GENEL OLARAK 7
3.2. REKABET KAVRAMI 7
4. REKABETİ KORUYUCU HUKUK SİSTEMLERİ 8
4.1. TARİHÇE 8
4.2. YASAKLAMA SİSTEMİ 9
4.3. KÖTÜYE KULLANMAYI YASAKLAMA SİSTEMİ 9
4.4. KARMA SİSTEM 9
5. REKABET KURALLARININ ANAYASAL TEMELLERİ 10
6. REKABET HUKUKUNUN GENEL HUKUK İÇİNDEKİ YERİ 12

I. BÖLÜM
KANUNUN GEREKLİLİĞİ VE UYGULANMASI

1. REKABET KANUNUNUN GEREKLİLİĞİ 15
2. KANUNUN SİSTEMİ 17
2.1. KANUNUN GENEL OLARAK SİSTEMİ 17
2.2. AMAÇ 17
2.3. KAPSAM 18
2.3.1. Genel Olarak 18
2.3.2. Türkiye Pazarının Etkilenmesi 19
2.3.3. Devletler Arası Anlaşmalar 20
2.4. TANIMLAR 21
3. KANUN'UN UYGULANMASI 21
3.1. KONU BAKIMINDAN 21
3.1.1. İşletme (Teşebbüs) 21
3.1.2. Serbest Meslek Faaliyetleri 27
3.1.3.Teşebbüs Birlikleri 27

3.1.4. Devlet İşlemleri ... 32
3.1.5. Kamu İhalelerine Katılan Teşebbüslere Uygulanması ... 38
3.1.6. Sendikalar ... 38
3.2. YER BAKIMINDAN UYGULANMASI ... 39
3.2.1. Genel Olarak ... 39
3.2.2. İlgili Pazar Mal ve Hizmet Kavramları ... 40
3.3. ZAMAN BAKIMINDAN UYGULANMASI ... 50
3.4. ANLAM BAKIMINDAN UYGULANMASI ... 50
3.5. İKTİSADİ BAKIMDAN UYGULANMASI ... 50
3.6. İHLALİN ÖNEMİ BAKIMINDAN KANUNUN UYGULANMASI: "DE MİNİMİS" KURALI ... 51

II. BÖLÜM
REKABETİ SINIRLAYICI ANLAŞMA KARAR VE UYUMLU EYLEMLER

1. GENEL OLARAK ... 53
1.1. ANLAŞMA ... 54
1.1.1. Unsurları ... 54
1.1.2. Anlaşmanın Varlığı: İrade ... 55
1.1.3. Ana Şirket İle Yavru Şirket Arasındaki Anlaşma ... 56
1.1.4. Devam Eden Tek Bir Anlaşma Kavramı ... 56
1.1.5. Tek Yanlı Davranışlar ... 57
1.2. UYUMLU EYLEM ... 58
1.2.1. Genel Olarak ... 58
1.2.2. Tanımı ... 59
1.2.3. Unsurları ... 59
1.2.4. Uyumlu Eylem Karinesi ... 62
1.2.5. Anlaşma Uyumlu Eylem Kavramlarının Birlikte Kullanılması ... 65
1.3. TEŞEBBÜS BİRLİĞİ KARARLARI ... 65
1.3.1. Genel Olarak ... 65
1.3.2. Teşebbüs Birliklerinin Tavsiye Kararları ... 66
1.3.3. Tüzel Kişiliği Olmayan Teşebbüs Birliği ... 67
1.3.4. Teşebbüs Birliğinin Kararlarından Üyelerinin Sorumlu Olması ... 68
1.3.5. Standartlarla İlgili Teşebbüs Birliği Kararı ... 68
1.3.6. Dernek Tüzüğünün Teşebbüs Birliği Kararı Sayılması ... 69
1.3.7. Teşebbüs Birliğinin Yatay Fiyat Tavsiyesi ... 69
1.3.8. Teşebbüs Birlikleri Arası Anlaşma ... 70
1.3.9. Teşebbüs Birliğinin Başkanın Kararından Sorumluluğu ... 70
1.3.10. Kanunla Kurulmuş Teşebbüs Birliklerinin Kararları ... 71
1.3.11. Teşebbüs Birliği Kararıyla Havuz Sistemi Kurulması ... 73
2. REKABETİ SINIRLAMA AMACI VE ETKİSİ ... 74
2.1. GENEL OLARAK ... 74
2.2. REKABET KURULU'NUN YAKLAŞIMI ... 75
2.3. POTANSİYEL REKABETİN SINIRLANMASI ... 76

2.4. REKABET İHLALİNİN KASTEN YARATILMASI 77
2.5. REKABETİN KAMU YARARINA KISITLANMASI 77
2.6. REKABET SINIRLAMASINDAN EKONOMİK YARAR SAĞLANMASI 78
2.7. ASIL AMACIN REKABETİ SINIRLAMAK OLMAMASI 79
3. REKABETİ SINIRLAYICI ANLAŞMA ÖRNEKLERİ 79
3.1. FİYATLARIN VE DİĞER TİCARİ KOŞULLARIN TESPİTİ 79
3.1.1. Genel Olarak 79
3.1.2. Rakipler Arası Fiyat Tespiti 81
3.1.3. Yatay Maksimum Fiyat Tespiti 81
3.1.4. Fiyat Tespitinin Haklı Gerekçeleri 82
3.1.5. Katalog Fiyatı Tespiti 82
3.1.6. Rakipler Arası Minimum Fiyat Tespiti 83
3.1.7. Tarımsal Ürünlerin Fiyatının Tespiti 83
3.2. ÜRETİMİN SINIRLANMASI 83
3.3. PAZAR PAYLAŞMA 84
3.3.1. Genel Olarak 84
3.3.2. Kiralama Yolu İle Pazar Paylaşma 85
3.4. GİRİŞLERİN ENGELLENMESİ 86
3.5. AYRIMCILIK 87
3.6. EK YÜKÜMLÜLÜK YÜKLEMEK 88
4. DİKEY ANLAŞMALAR 89
4.1.YATAY-DİKEY ANLAŞMA AYIRIMI 89
4.2. DAĞITIM ANLAŞMALARI 91
4.2.1. Genel Olarak 91
4.2.2. Dağıtım Sözleşmesinin Rekabeti Sınırlayıcı Hükümleri 92
4.2.3. Dağıtım Anlaşmalarıyla Üçüncü Kişilerin Ticaret Özgürlüklerinin Sınırlanması 95
4.3. ACENTELİK ANLAŞMALARI 102
4.3.1. Genel Olarak 102
4.3.2. Rekabet Kurulu Uygulaması 105
5. KONSİNYE SATIŞ 105
6. FASON ANLAŞMALARI 105
6.1. GENEL OLARAK 105
6.2. REKABET HUKUKU BAKIMINDAN FASON ANLAŞMASININ NİTELİĞİ 107
6.3. İŞ SAHİBİNİN FİKRİ HAKLARININ VE TEKNOLOJİSİNİN KORUNMASI 109
6.4. MÜTEAHHİDİN FİKRİ HAKLARININ KORUNMASI 110
6.5. GİZLİ BİLGİLERİN VE FİKRİ HAKLARIN KORUNMA SÜRESİ 111
6.6. FASON ÜRETİM YAPANIN BAĞIMSIZLIĞI 112
6.7. ARA MAL ÜRETİM ANLAŞMALARI 112
7. BİLGİ DEĞİŞİMİ 113
7.1. GENEL OLARAK 113
7.2. BİLGİ DEĞİŞİMİNE İZİN VERİLMESİNİN KOŞULLARI 114
8. İHALEDE REKABET İHLALİ 116
8.1. GENEL OLARAK 116
8.2. REKABET KURULU'NUN İHALELERE İLİŞKİN KARARLARI 116
8.3. SORUNUN TARTIŞILMASI 118

III. BÖLÜM
MUAFİYET

1. GENEL OLARAK 121
2. BİREYSEL MUAFİYET 122
2.1. BİLDİRİM 122
2.2. MUAFİYETİN ŞARTLARI 123
2.2.1. Yararlı Olma 123
2.2.2. Tüketicinin Yararı 124
2.2.3. İlgili Pazarın Önemli Bir Bölümünde Rekabetin Ortadan Kalkmaması 125
2.2.4. Sınırlamanın Zorunlu Olması 126
2.3. MUAFİYET SÜRESİ 126
2.4. MUAFİYETİN ŞART VE YÜKÜMLÜLÜĞE BAĞLANMASI 127
2.5. ALTERNATİFLİ MUAFİYET 128
2.6. MUAFİYET İNCELEME SÜRESİ 128
2.7. MUAFİYETİN GERİ ALINMASI 129
3. GRUP MUAFİYETİ 130
3.1.GENEL OLARAK 130
3.2. GRUP MUAFİYETİ TEBLİĞLERİNİN HUKUKİ MAHİYETİ 130
3.3. DİKEY ANLAŞMALARA İLİŞKİN TEBLİĞLER 131
3.3.1. Genel Olarak 131
3.3.2. Yeni Grup Muafiyeti Tebliğlerinin Yaklaşım Farklılığı 131
3.3.3. Muafiyeti Geri Alma 132
3.3.4. Dikey Anlaşmalar Genel Tebliği 134
3.3.5. Motorlu Taşıtlar Sektörü Özel Tebliği 139
3.4. TEKNOLOJİ TRANSFERİ ANLAŞMALARINA İLİŞKİN TEBLİĞ 142
3.4.1. Tebliğ'in Kapsamı 142
3.4.2. Muafiyetin Genel Koşulları 142
3.4.3. Ağır Sınırlamalar 143
3.4.4. Muafiyetten Yararlanamayan Özel Hükümler 146
3.4.5. Muafiyetin Geri Alınması 147
3.5. SİGORTA SEKTÖRÜ ÖZEL TEBLİĞİ 147
3.5.1. Genel Olarak 147
3.5.2. Tebliğin Kapsamı 148
3.5.3. Net Primlerin Hesaplanmasında İşbirliği Anlaşmaları 150
3.5.4. Belirli Risk Çeşitlerinin Müştereken Sigortalanması 151
3.5.5. Pazar Payı Eşikleri 152
3.5.6. Koasürans ve Koreasürans Anlaşmasının Tabi Olduğu Koşullar 154
3.5.7. Güvenlik Standartlarının Düzenlendiği Anlaşmalar 154
3.5.8. Muafiyetin Geri Alınması 156
3.6. ARAŞTIRMA GELİŞTİRME ANLAŞMALARI GRUP MUAFİYETİ TEBLİĞİ 156
3.6.1. Genel Olarak 156
3.6.2. Tebliğ'in Kapsamı 156
3.6.3. Muafiyet Süresi 157
3.6.4. Muafiyetin Genel Koşulları 158

3.6.5. Yasal Belirlilik Sağlanması 160
3.6.6. Muafiyet Alamayacak Haller 161
3.6.7. Muafiyetin Geri Alınması 164
3.7. UZMANLAŞMA ANLAŞMALARI GRUP MUAFİYETİ TEBLİĞİ 164
3.7.1 GENEL OLARAK 164
3.7.2 TEBLİĞİN KAPSAMI 165
3.7.3 MUAFİYETİN GENEL KOŞULLARI 166
3.7.3.1 Tek Taraflı Uzmanlaşma Anlaşmaları 166
3.7.3.2 İki Taraflı Uzmanlaşma Anlaşmaları 167
3.7.3.3 Ortak Üretim Anlaşmaları 167
3.7.3.4 Münhasırlık İçeren Anlaşmalar 168
3.7.3.5 Ortak Dağıtım İçeren Anlaşmalar 168
3.7.3.6 Fikri Mülkiyet Devri İçeren Anlaşmalar 169
3.7.4 GRUP MUAFİYETİ DIŞINDA KALAN HALLER 169
3.7.4.1 Fiyat Tespiti İçeren Anlaşmalar 169
3.7.4.2 Pazar Paylaşımı İçeren Anlaşmalar 170
3.7.4.3 Üretim ve Satış Sınırlaması İçeren Anlaşmalar 171
3.8 Pazar Payı Eşikleri ve Uygulanması 171
3.9 MUAFİYETİN GERİ ALINMASI 172
4. MUAFİYETİN SONUÇLARI 173
5. HAKİM DURUMDA OLAN BİR TEŞEBBÜSÜN GRUP MUAFİYETİNDEN YARARLANMASI 173
6. MUAFİYETİN ADLİ MAHKEMELER ÖNÜNDEKİ DAVAYA ETKİSİ 174

IV. BÖLÜM
HAKİM DURUMUN KÖTÜYE KULLANILMASI

1. HAKİM DURUM 177
1.1. GENEL OLARAK 177
1.2. TANIMI 178
1.3. UNSURLARI 178
1.3.1. Ekonomik Güç 178
1.3.2. Bağımsızlık 179
1.3.3. Devamlılık 180
2. HAKİM DURUMUN SAPTANMASI 180
2.1. YAPISALCI YAKLAŞIM 181
2.2. DAVRANIŞÇI VE PERFORMANSÇI YAKLAŞIM 181
2.3. HAKİM DURUMUN SAPTANMASINDA KULLANILAN KISTASLAR 182
2.3.1. Pazar Payı 182
2.3.2. Dikey Bütünlük 187
2.3.3. Teknolojik Üstünlük 188
2.3.4. Kullanılmayan Kapasite 188
2.3.5. Üründe Çeşitlilik 189
2.3.6. Performans 189
2.3.7. Ürüne Bağlılık 189

2.3.8. Hukukun Koruduğu Tekel Hakları 190
3. BİRLİKTE HAKİMLİK: OLİGOPOL PAZARI 191
4. KÖTÜYE KULLANMA 194
4.1. KAVRAM 194
4.2. HAKİM DURUMDAKİ TEŞEBBÜSÜN GENEL SORUMLULUĞU 197
4.3. KÖTÜYE KULLANMALARIN TASNİFİ 198
4.3.1. Genel Olarak 198
4.3.2. Girişleri Engelleme ve Rakipleri Zor Durumda Bırakma 199
4.3.3. Mal Vermeyi Kesme 202
4.3.4. Tekelden Temin Yükümlülüğü Koymak 205
4.3.5. Haksız Ticari Koşullar Koymak 206
4.3.6. Ayrımcılık 206
4.3.7. İndirim Sistemleri 210
4.3.8. Ek Yükümlülük Koymak 212
4.3.9. Bir Pazardaki Hakim Durumun Başka Bir Pazarda Kötüye Kullanılması 214
4.3.10. Zorunlu Unsurun Verilmemesi 215
4.3.11. Fiyatlar Yoluyla Kötüye Kullanma 220

V. BÖLÜM
BİRLEŞME VE DEVRALMALAR

1. GENEL OLARAK 229
2. EKONOMİK YOĞUNLAŞMALARIN KONTROLÜ 231
2.1. EKONOMİK YOĞUNLAŞMA ÇEŞİTLERİ 231
2.1.1. Yatay Birleşmeler 231
2.1.2. Dikey Birleşmeler 232
2.1.3. Konglomera Birleşmeler (Aykırı Birleşmeler) 232
2.2. DÜZENLENİŞ TARZI 233
2.2.1. Birleşme ve Devrin Hukuki Şekli 233
2.2.2. Yasaklama Sebepleri 234
2.2.3. Birleşme ve Devir Yöntemleri 234
2.3. YASAKLAMA USULÜ 239
2.3.1. Tebliğle Getirilen Kurallar 239
2.3.1.1. Ciro Eşikleri 240
2.3.1.2. Birleşme Devralma Sayılan Haller 240
2.3.1.3. Birleşme Devralmaların Değerlendirilmesi 241
2.3.1.4. Etkilenen Pazarlar 242
2.3.1.5. Pazar Payı Eşiği 242
2.3.1.6. Detaylı Bildirim Formu 243
2.3.1.7. Cironun Hesaplanması 243
2.3.1.8. İzne Tabi olmayan Birleşme Devralmalar 244
2.3.1.9. Taahhüt Mekanizması 244
2.3.1.10. Para Cezasının Muhattabı 245
2.3.1.11. Bildirim Formu 245

2.3.1.12. Süreler 245
2.3.1.13. NACE Rev. 2 246
2.3.1.14. Duyurular 246
2.3.1.15. Bildirim Usulleri 246
2.3.2. Yatay Birleşmeler Değerlendirme Kriterleri 247
2.4. YASAKLAMANIN SONUÇLARI 253
2.5. BİRLEŞMELERE MENFİ TESPİT VERİLMESİ 253
2.6. İZNİN KOŞULA BAĞLANMASI 254
2.7. DEVRALMA SÖZLEŞMESİNDE YAN SINIRLAMALAR 256
2.7.1. Rekabet Yasağı Şartı 256
2.7.2. Alıcının (Ters) Rekabet Yasağı 258
2.7.3. Tedarik Düzenlemeleri 258
2.7.4. Bilgi Değişimi 259
2.7.5. Fason İmalat Hükmü 259
2.7.6. Geçiş Dönemi Hizmetleri 259
3. ÖZELLEŞTİRME YOLUYLA BİRLEŞME 260
3.1. GENEL OLARAK 260
3.2. TEBLİĞ KAPSAMINA GİREN ÖZELLEŞTİRMELER 261
3.3. ÖN BİLDİRİM PROSEDÜRÜ 262
3.4. İZİN BAŞVURUSU PROSEDÜRÜ 263
3.5. TEBLİĞ'İN GENEL OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ 264
4. ORTAK GİRİŞİMLER 265
4.1. TANIMI VE UNSURLARI 265
4.2.1. Ortak Kontrol 266
4.2.2. İktisadi Amaç 267
4.2.3. Bağımsız Organizasyon 267
4.2. ORTAK GİRİŞİM SÖZLEŞMESİNİN HUKUKİ MAHİYETİ 269
4.3. ORTAK GİRİŞİM SÖZLEŞMESİNİN REKABETİ SINIRLAYICI HÜKÜMLERİ 270
4.3.1. Genel Olarak 270
4.3.2. Ortak Girişimin Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma Kabul Edilmesi 271
4.4. ORTAK GİRİŞİME MUAFİYET VERİLMESİ 277
4.4.1. Genel Olarak 277
4.4.2. Olumlu Sonuçlar Yaratma 278
4.4.3. Tüketicinin Adil Pay Alması 279
4.4.4. Rekabetin Tamamen Ortadan Kalkmaması 279
4.4.5. Zorunluluk 279

VI. BÖLÜM
REKABET İHLALİNİN YAPTIRIMLARI

1. CEZAİ YAPTIRIMLAR 281
1.1. GENEL OLARAK 281
1.2. PARA CEZASINI GEREKTİREN FİİLLER 282
1.2.1. Usuli Suçlar 282
1.2.2. Esasa İlişkin Suçlar 285
1.3. SÜRELİ PARA CEZALARI 293
1.4. CEZALARDAN SORUMLULUK 295
1.4.1.Genel Olarak 295
1.4.2. Tüzel Kişiliği Olmayan Teşebbüs Birliğinin Cezalandırılması 295
1.5. AYNI YASAĞIN BİRDEN FAZLA FİİLLE İHLALİ 296
1.6. İHLALİN TEKERRÜRÜ 297
1.7. ANLAŞMANIN TARAFLARINDAN SADECE BİRİSİNE PARA CEZASI VERİLMESİ 298
1.8. PARA CEZALARININ NİTELİĞİ 300
1.9. ZAMANAŞIMI 301
1.10.CEZA VE PİŞMANLIK YÖNETMELİKLERİ 304
1.10.1.GENEL 304
1.10.2. Kartellerin Ortaya Çıkarılması Amacıyla Aktif İşbirliği Yapılmasına Dair Yönetmelik 306
1.10.3. Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma Uyumlu Eylem Ve Kararlar İle Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik 310
2. HUKUKÎ YAPTIRIMLAR 311
2.1. GEÇERSİZLİK 311
2.1.1. Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma ve Kararlar 311
2.1.2. Yasak Kapsamına Giren Birleşme ve Devralmalar 316
2.1.3. Geçersizlik Kararında Yetkili Makam 317
2.1.4. Hakim Durumun Kötüye Kullanılmasında Geçersizlik 317
2.1.5. Kısmi Geçersizlik 318
2.2. TAZMİNAT 318
2.2.1. Genel Olarak 318
2.2.2. Tazminat Hakkı 318
2.2.3. İstenebilecek Zararlar 321
2.2.4. Üç Kat Tazminat 324
2.2.5. Manevi Unsur 325
2.2.6. Zarar İle İhlal Arasında İlliyet Bağı 326
2.2.7. İspat Yükü 327
2.2.8. Zamanaşımı 328
2.2.9. Mahkeme-Kurul Kararı İlişkisi 329
3. İHLALE SON VERME 332
3.1. GENEL OLARAK 332
3.2. İŞLETMELERE YÖNELİK EMİR VE YASAKLAR 333
3.2.1 Genel Olarak 333

3.2.2. Birleşme ve Devralmalarda 334
3.2.3. Davranışsal Tedbirler 334
3.2.4. Yapısal Tedbirler 335
3.3. YETKİLİ MERCİLERE YÖNELİK KARARLAR 336

VII. BÖLÜM
KANUNU UYGULAYACAK MAKAMLAR

1. GENEL OLARAK 337
2. REKABET KURULU 339
2.1. REKABET KURULUNUN OLUŞUMU VE BAĞIMSIZLIĞI 339
2.2. ÇALIŞMA ŞEKLİ 340
2.3. KURULUN GÖREVLERİ VE YETKİLERİ 340
2.3.1. Genel Olarak 340
2.3.2. Esasa İlişkin Hükümlerle İlgili Görevleri 341
2.3.3. Teşkilata İlişkin Görevleri 341
2.3.4. Yasama Benzeri Görevleri 341
3. BAŞKANLIK 343
3.1. OLUŞUMU 343
3.2. GÖREV VE YETKİLERİ 344
4. HİZMET BİRİMLERİ VE KURUM PERSONELİ 344
5. MALİ VE SOSYAL HÜKÜMLER 345
5.1. KURUMUN GELİRLERİ 345
5.2. ÜCRETLER VE ÖZLÜK HAKLARI 345
6. KURUMUN HAKSIZ EYLEMLERİNDEN SORUMLULUĞU 345
7. MAHKEMELERİN YETKİSİ 346

VIII. BÖLÜM
İNCELEME VE ARAŞTIRMA USULÜ

1. GENEL OLARAK 349
2. ÖN ARAŞTIRMA 350
2.1. GENEL OLARAK 350
2.2. SORUŞTURMA AÇMAMA KARARI 351
3. SORUŞTURMA 352
3.1. SORUŞTURMAYA BAŞLANMASI 352
3.1.1. Genel Olarak 352
3.1.2. Taraflara Tebliği 352
3.1.3. Soruşturmayı Yürütecek Kişiler 354
3.1.4. Süresi 354
4. DELİLLERİN TOPLANMASI 355
4.1. BİLDİRİM 356

4.1.1. Anlaşma Karar ve Uyumlu Eylemlerin Bildirimi....356
4.1.2. Birleşme ve Devralmaların Ön Bildirimi....357
4.1.3. Bildirimin Şekli ve Yapılması....358
4.2. BİLGİ İSTEME....359
4.3. YERİNDE İNCELEME....359
4.3.1. Genel Olarak....359
4.3.2. İncelenebilecek Evraklar....360
4.3.3. Yerinde İncelemenin Kapsamının Aşılması....362
4.4. ŞİKAYET....363
4.5. SAVUNMA....364
4.5.1. Genel Olarak....364
4.5.2. Savunmanın Hakları....365
4.5.3. Kararın Verilmesinden Sonraki Haklar (Dava Hakkı)....370
4.5.4. Şikayetçinin Usuli Hakları....371
4.5.5. Süresinde Verilmeyen Savunmalar....372
5. KARAR SAFHASI....372
6. KURULUN ALABİLECEĞİ KARARLAR....374
6.1. ARA KARARLAR....375
6.1.1. Bilgi İsteme ve Yerinde İnceleme....375
6.1.2.Ön Araştırma ve Soruşturma Açılması Kararı....375
6.1.3. İhtiyati Tedbir Kararları....375
6.2. NİHAİ KARARLAR....378
6.2.1. Soruşturma Açılması Talebinin Reddi....378
6.2.2. Menfi Tespit Kararı....378
6.2.3. Muafiyet Kararı....380
6.2.4. İhlale Son Verme Kararı....380
6.3. TAAHHÜT İLE KAPATMA KARARI....384
6.4. UZLAŞMA İLE KAPATMA....387
6.3. KURUL KARARINA UYMAMA....389
7. KURUL KARARLARININ YARGISAL DENETİMİ....390
7.1. GENEL OLARAK....390
7.2. DAVACI....391
7.3. DAVALI....391
7.4. DAVA AÇMA SÜRESİ....391
7.5. DAVADA UYGULANACAK USUL....392
7.6. İPTAL SEBEPLERİ....392
7.7. YARGIYA BAŞVURMANIN KARAR ÜZERİNDE ETKİSİ....393
7.7.1. Genel Olarak....393
7.7.2. Yürütmeyi Durdurma Kararı....393
7.8. İPTAL KARARININ SONUÇLARI....394
7.9. İDARİ PARA CEZALARININ ÖDENME SÜRESİ....394
7.10. İNDİRİM VE TAKSİTLENDİRME....395
8. TİCARİ SIRLARIN KORUNMASI....396

KAYNAKLAR....397

KAYNAKLAR

AKINCI, Ateş; "Rekabet Kurulu Teşkilâtı" AT: rekabet Politikaları Hukuk düzeni ve Türk Rekabet Kanun Tasarısı Uluslararası Sempozyum İstanbul 1993 s. 66 vd.

AKINCI, Ateş; "Mukayeseli Hukuk Açısından Amerikan ve Avrupa Topluluğu Hukuklarında Rekabetin Yatay Kısıtlanması"; Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1988.

AKINCI, Müslüm; "Bağımsız İdari Otoriteler ve Obdusman"; Beta yayınları İstanbul, 1999.

ALEXANDER, Willy; "Case Law 151, Case 35/83 BAT Cigaretten Fabriken GmbH v Commission" CML Rev 1985 Vol 22 s. 709.

ARDIYOK, Şahin; "Altyapı Hizmetlerinde Devletin Düzenleyici Rolü", Aktan, C. C. ve diğerleri, ed. Altyapı Ekonomisi içinde, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2005.

ARDIYOK, Şahin; "Anayasal Açıdan Piyasalara Mikro İktisadi Müdahaleler", Legal Hukuk Dergisi, Yıl 3, Sayı: 29, Mayıs 2005, s. 1694.

ARDIYOK, Şahin; "Doğal Tekeller ve Düzenleyici Kurumlar": Türkiye İçin Düzenleyici Kurum Modeli, Rekabet Kurumu Lisansüstü Tez Serisi, 2002.

ARIKAN, Saadet, "Fikri Sınai Haklarda 'Hakkın Tüketilmesi' Doktrini Avrupa Birliği ve Türkiye, İktisadi Kalkınma Vakfı Dergisi, 1996, sayı 129.

ARKAN, Sabih, "Marka Hukuku", Ankara, 1998.

ARKAN, Sabih; "Ticari İşletme Hukuku", Dördüncü Bası, Ankara 1998.

ART, J, LIEDEKERKE, D.V.; "Deve-lopments in EC Competition Law in 1995: An Overview", CML Rev. 1996, Vol. 33 No: 4, 750, 751

ASLAN, İ. Yılmaz; "AB Rekabet Politikalarının KOBİ'lere Uygulanması ve Türk Rekabet Yasası Tasarısı" Sosyal Piyasa Ekonomisi ve KOBİ'ler Semineri Notları Tosyöv yayını Ankara 1994

ASLAN, İ. Yılmaz; "Rekabet Kurumunun Telekomünikasyon Alanındaki Kararları ve Yetkisi" Rekabet Hukukunda Güncel Gelişmeler Sempozyumu, Kayseri, Rekabet Kurumu Yayını 2002.

ASLAN, İ. Yılmaz; "Dikey Anlaşmalar" (2004).

ASLAN, İ. Yılmaz; "Tüketici Hukuku", Bursa, Ekin Kitabevi, 2. Baskı, 2004.

ASLAN, Z.; BERK, K.; "Rekabet Kurumunun Oluşumu, Görev ve Yetkileri ile Yargısal Denetimi", İstanbul, 2000.

ASLAN, Zehrettin; "İdare Usul Yasasına Örnek Olarak Rekabet Kurulunun Çalışma Yöntemleri" T.C. Başbakanlık İdari Usul Kanunu Hazırlığı, Uluslar arası Sempozyumu, Bildiriler 17-18 Ocak 1998 Ankara, s.280

ATİYAS, İzak; "Doğal Tekellerin Regülasyonu ve Rekabet" Perşembe Konferansları, 3 Aralık 1999, Ankara, Rekabet Kurumu Yayını, s. 49

AYBER, Murat; "Markaiçi ve Markalararası Rekabetin Dengelenmesi Gereken Hallerde Rekabet Otoritelerinin Yaklaşımları", Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezleri Serisi no. 42, Ankara 2003, s.34.

BAEL I.V., BELLIS J.F.; "Competition Law of the E.E.C."; Oxfordshire 1987.

BARLAS, Nami; "Adi Ortaklık Temeline Dayalı Sözleşme İlişkileri"; Beta yayınları, İstanbul, 1998.

BAYKAN, Renan; "Türkiye'de Tüketicinin Korunması Tedbirleri, Öneriler ve Ekonomik Etkileri", İTO Yayını No: 1996-23 İstanbul 1996.

BECKER, Gary; "A Theory of Competition Among Pressure Groups", Quarterly Journal of Economics, August, 1983.

BELLAMY, C.W., CHILD, G. D.; "Common Market Law of Competition", London, 1993.

BELLAMY, C.W., CHILD, G.D.; "Common Market Law of Competition"; 2 nd Edition London 1978.

BUDAK, A. Cem; "Rekabetin Korunması Hakkında 1992 tarihli Kanun Tasarısının Eleştirisi", İSO'ya Sunulmuş Rapor (Eleştiri), s.150.

CANNELLOS, P.C and SİLBER, H.S.; "Concentration in the Comman Market"; CML Rev. 1970 Vol. 7 s. 160.

CHAMPBELL, Alan ve THOMPSON, Dennis; "Common Market Law", Texts and Commentaries; London 1962.

ÇAPOĞLU, Gökhan; "Rekabet Kavramı ve Rekabet Koruma Yasa Tasarısı", Türkiye İktisat, Y.5., S.14, Mayıs 1993.

DAYINLARLI, Kemal; "Joint Venture Sözleşmesi"; Ankara 1989.

DIAMOND, Larry ve PLATTNER, Morc F.; "Kapitalizm, Sosyalizm ve Demokrasi"; Yeni Değerlendirmeler; Çev. Ergun Özbudun ve Levent Köker, Türk Demokrasi Vakfı yayını Ankara 1994.

ERDEM, Şükrü; "Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Ekonomik Sorunları ve Rekabet Hukuku" Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelere Etkisi Yayına Hazırlayan Doç. Dr. Nukut İNAN, TES-AR Yayını No: 20 Ankara 1996.

EROĞLU, Sevilay; "Rekabet Hukukunda Bilgisayar Programlarının Korunması", Beta Yayınları, İstanbul, 2000.

EROL Kemal, "Rekabet Kurallarının Ülke Dışı Uygulanması", Rekabet Kurumu Yayını (Tez), Ankara 2000, s.157.

EROL, Kemal; "Rekabet Kurulunun Yapısı Yetkileri ve Usul" Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun Küçük ve Ortak Ölçekli İşletmelere Etkisi Yayına Hazırlayan Doç. Dr. Nurkut İNAN Tes-Ar Yayını No.20 Ankara 1996 s. 28.

ERSİN, M. Akif; "Rekabetin Korunması Hakkında Kanun" Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelere Etkisi, yayına hazırlayan Doç. Dr. Nurkut İNAN Tes-Ar yayını No. 20 Ankara 1996 s. 17.

FIKENTSCHER, Wolfgang; (Çev. Tuğrul ANSAY, Dr. Mustafa ÜNAL) "İktisadi Kontrolün Üç Fonksiyonu" (Tekelleri Önleme Hukuku), Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, Ayrı Bası, Haziran 1980, Cilt X, Sayı 3, s. 714

FULLER, Baden; "Article 86 EEC: Economic Analysis of the Existance of a Dominant Position" EL Rev Vol. 4 1979, s. 429.

GÖZÜBÜYÜK, A. Şeref; "Yönetsel Yargı"; gözden geçirilmiş 9. bası, Turhan Kitabevi, Ankara 1993.

GÜL, İbrahim; "Teşebbüsün Alıcılarına Ayrımcılık Yaparak Hakim Durumunu Kötüye Kullanması", Rekabet Kurumu Yayını (Tez), Ankara 2000, s.77.

GÜNDAY, Metin; "Rekabet Kurumu'nun 2. Kuruluş Yıldönümü Nedeniyle Düzenlenen Rekabet Hukuku ve Yargı Sempozyumu"; Ankara 5. Mart 1999 Rekabet Kurumu Yayını s.63

HANDLER, Milton; "Reforming the Anti-Trust Law" Colombia Law Review 1982, Vol. 82, s.1293

HARDING, Christopher; "The Use of Fine As an Sanction in EEC Competition Law" CML Rev 1979 Vol. 16, s.596.

HARRIS, Bryan; "Competition and Industrial Property, The Exhaustion Principle and the Centrafarm Cases" EL Rev.Vol.4 1979, s.379.

HECKE, G.Von; "Goverment Enterprises and National Monopolies Under the EEC Treaty" CML. Rev. Vol 3 1965 S. 453.

http://www.rekabet.gov.tr/word/motorlutasitteblig.doc

HUGO, Simone; "Avrupa'da Küçük ve Orta İşletmeler" Avrupa Kasım 1982, Sayı 72, s. 12 - 14

İMREGÜN, Oğuz; "Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri"; İstanbul 1995.

İNAN Nurkut; "Birleşme ve Devralma Kurallarının Temel Sorunları" Rekabet Bülteni Sayı 2 Yıl 1 s.19.

İNAN, Nurkut; "Türk Rekabet Kanun Tasarısının Birinci Bölümü" AT: Rekabet Politikaları Hukuk Düzeni ve Türk Rekabet Kanun Tasarısı, Uluslararası Sempozyum İstanbul 1993, s. 46.

İNAN, Nurkut; "4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun Özel Hukuka İlişkin Hükümlerine Eleştirel Bir Bakış" Rekabet Hukukunda Güncel Gelişmeler Sempozyumu II, Kayseri Nisan 2004 s. 48.

İNAN, Nurkut; "Rekabet Kurumu'nun 2. Kuruluş Yıldönümü Nedeniyle Düzenlenen Rekabet Hukuku ve Yargı Sempozyumu" Ankara 5. Mart 1999 Rekabet Kurumu Yayını s. 50 vd.

İŞGÜZAR H.; "Tek Satıcılık Sözleşmesi", Ankara, 1989.

JAQUEMIN, A.P.; "AT Sanayi ve Rekabet Politikaları" AT Rekabet Politikaları Hukuk Düzeni ve Türk Rekabet Kanun Tasarısı; Uluslararası Sempozyum, İstanbul, 1993.

JOLIET, Réné; "The Rule of Reason in Antiturst Law, Amerikan, German and Common Market Laws in Comparative Perspective"; La Haye 1967, s. 113.

KAPLAN, İbrahim; "İnşaat Sektöründe Müşterek İş Ortaklığı -Joint Venture"; Ankara 1994.

KATIRCIOĞLU, Erol; "Bir Pazar Ekonomisi Kurumu Olarak Rekabet Hukuku" Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelere Etkisi, Yayına Hazırlayan Doç.Dr. Nurkut İnan, Tes-Ar Yayınları No: 20, Ankara 1996, s.4

KAYHAN, Fahrettin, "Türk Marka Hukuku Açısından Paralel İthalat ve Marka Hakkının Tükenmesi", Ankara Barosu Fikri Mülkiyet ve Rekabet ve Rekabet Hukuku Dergisi, Sayı 1, Cilt 1, Yıl 1, s. 50.

KAYIHAN, Şaban; "Türk Hukukunda Acentelik Sözleşmesi"; İstanbul 1999.

KIRCA; Çiğdem; Franchise Sözleşmesi, Ankara.

KORAH, V.; "Concept of Dominant Position within the meaning of Article 86", CML Rev. Vol. 17, 1980, s. 437.

L.GYSELEN, N.KYRIAZIS; "Article 86 EEC: The Monopoly Power Measurement Issue Revisited" EL Rev. Vol 11 no:2, 1986 S.134.

LANG, J. Temple; "The Common Market and Common Law, Legal Aspects of Foreign Investment and Economic Integration in the European Community with Ireland as Prototype"; Chicago and London, 1966, s. 418.

MİMAROĞLU, Sait Kemal; "Ticaret Hukuku, Birinci Cilt İşletme Hukuku"; Üçüncü Bası Ankara 1978.

MOK, M.R.; "The Cartel Policy of EEC Commission 1962-1967" CML Rev., Vol. 6, 1969, s. 93.

ÖCAL; Akar; "Avrupa Toplulukları Adalet Divanı Kararları: XIV "İktisat Maliye 1985 C32, 171 vd.

ÖZ, Gamze; "Türk Rekabet Hukuku Çerçevesinde Pazarda Hakim Durumun Kötüye Kullanılması ve Birleşme ve Devralmaların Kontrolü" Rekabet Hukuku ve Yargı Sempozyumu Ankara 5. Mart 1999 Rekabet Kurumu Yayını s.25 ve 118.

ÖZ, Gamze; "Avrupa Topluluğu ve Türk Rekabet Hukukunda Hakim Durumun Kötüye Kullanılması", Rekabet Kurumu Yayını, Ankara 2000.

ÖZSUNAY, Ergun; "Rekabet Kısıtlamalarının Özel Hukuk Alanındaki Sonuçları"; Rekabet Hukukunda Güncel Gelişmeler Sempozyumu, Kayseri Nisan 2005, s. 16.

ÖZSUNAY, Ergun; "Kartel Hukuku"; İstanbul 1985.

ÖZTÜRK, Pınar; "Rekabet Hukuku Açısından Joint Venture'lerin Değerlendirilmesi" Oğuz İmregüne Armağan, İstanbul 1998.

PASCHKE, Marian;" Rekabet Hukuku ve Rekabet Yasası" AT: Hukukunun Durumu Ve Perspektifleri Sempozyumu 17-21 Ekim 1990 ATAUM Yayını No: 9.

PINAR, Hamdi, "Fikri Mülkiyet Hakları ve Rekabet Hukuku", AB Türkiye İlişkilerinde Rekabet Hukuku'nun Güncel Sorunları Kolokyumu, İstanbul, 13-17 Ekim 2004.

PLAISANT, R. ve LASSIER, J. (çev. Akar Öcal); "Ortak Pazarda Hakim Durumun Kötüye Kullanılması" İktisat Maliye 1981 S. 1, C. 28, s. 12-16.

POROY R., YASAMAN H.; "Ticari İşletme Hukuku"; 8. Bası, İstanbul 1998.

SANLI, K. Cem; "Rekabetin Korunması Hakkında Kanunda Öngörülen Yasaklayıcı Hükümler ve Bu Hükümlere Aykırı Sözleşme ve Teşebbüs Birliği Kararlarının Geçersizliği", Rekabet Kurumu Yayınları (Tez), Ankara 2000, s. 84, 85.

SANLI, K. Cem; "Türk Rekabet Hukukunda Haksız Fiil Sorumluluğu"; Rekabet Hukukunda Güncel Gelişmeler Sempozyumu I, Kayseri Nisan 2003 s.232.

SCHINDLER, Peter; "Public Enterprises and the EEC Treaty" CML Rev. Vol. 7 1970 S.62.

SLAUGHTER and MAY; "Four Years of the EC Merger Regulation" London, tarihsiz.

SMITH, H., HERZOG, P.H.; "The Law of the European Economic Community", A Commentary on the EEC Treaty, Matthew, New York, 1976.

ÜNAL, Orhan; "İşgücü Piyasalarında Rekabet Kurallarının Uygulanması" Bilgi Üniversitesi Rekabet Hukuku Merkezi 5. Mayıs 2021 tarihinde sunulan tebliğ

ÜNAL, Orhan; 4054 SAYILI KANUNDA YAPILAN DEĞİŞİKLİK SONRASINDA KURUL'UN YERİNDE İNCELEME YETKİSİ VE KAPSAMI; Uygulamalı Rekabet Hukuku Seminerleri, Bilgi Üniversitesi Rekabet Hukuku Merkezinde sunulan tebliğ. https://www.youtube.com/watch?v=nK0P_yOUEjQ& list=PLlJPubOOjjTj5r85AKnhDladNonaf1rqb

TAN, Turgut; "Özelleştirme Sürecinde Rekabet Kurulu'nun Yeri" Rekabet Politikası ve Özelleştirme Sempozyumu 5 Kasım 1999 Ankara Rekabet Kurumu Yayını s.36 vd.

TANDOĞAN H.; "Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri", Cilt 1/1, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını, Ankara 1985.

TAŞDELEN, Aziz; "Kamu Harcamaları Hukukunda İhale Süreci"; Turhan Kitabevi, Ankara 2004.

TEKİL F.; "Ticari İşletme Hukuku", 3. Bası, İstanbul 1997.

TEKİNALP, Güleren; "Acente Sözleşmesine uygulanan Kanunlar İhtilafı Kuralları"; Ankara, 1972.

TEKİNALP, Ünal, "Fikri Mülkiyet Hukuku", İstanbul, 1999.

TEKİNALP, Ünal; "Özel Ekonomik Gücün Merkezileşmesinin Kanuni Düzenlemesi" İktisat Maliye, C. XIII S.8 Kasım, s. 299.

TEKİNALP, Ünal; POROY, Reha; ÇAMOĞLU, Ersin; "Ortaklıklar ve Kooperatifler Hukuku"; 7. Bası İstanbul 1997.

TEOMAN Ö.; "Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu X", 9 Nisan 1993, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını, s.25 vd.

TOPÇUOĞLU, Metin; "Rekabeti Kısıtlayan Teşebbüsler Arası İşbirliği Davranışları ve Hukuki Sonuçları", Rekabet Kurumu Yayınları (Tez), Ankara 2001, s. 90.

TÜSİAD; "Rekabet Hukukunda Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar" Aralık 1998 Yayın No: TÜSİAD-T/98-12/244) (Anlaşma...) s. 25.

ÜSTÜNDAĞ, Saim; "Medeni Yargılama Hukuku", C I-II.

WHISH, Richard; "Competition Law", London, 1993.

WOLF, Henning-Roth; "Avrupa Topluluğu Rekabet Hukuku" AT Hukuku ve Türkiye'nin Uyumu Semineri İstanbul 1990 s.162.

YALÇINDURAN, T; "Alt İstisna (Taşeronluk) Sözleşmeleri"; Yetkin Yayınları, Ankara 2000.

YILMAZ, Ejder; "Rekabet Kanununun Uygulanmasında Usul ve İspat Sorunları" Perşembe Konferansları, Rekabet Kurumu Yayını, Ankara, Kasım 1999, s. 87.

RUSYA HEDEFİNDEKİ ÇATIŞMA BÖLGELERİ:

KIRIM VE TRANSDİNYESTER

Dr. İslam HALİTOĞLU

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-94-2

Sayfa Düzeni: Vildan YAVUZ
Kapak Tasarımı: Tazegül TOSOOĞLU AKTEPE

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Eylül 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

İnsanoğlu yaşamakta olduğu bu dünyada hep mücadele ve çatışma içinde olmuştur. Bir dönemler bireysel anlamda çatışma olmuş ve daha sonra kabileler arasında çatışmalara dönüşmüştür. Meydana gelen bu çatışmalara çözüm bulmak için bazen arabuluculuk yapılmış ve barış sağlanmıştır. Bazı durumlarda ise barış sağlanamamış ve bu çatışmalar yıllarca varlığını sürdürmüştür. Devlet ve benzeri organizasyonların meydana gelmesiyle kriz, çatışma daha sonra savaş gibi durumlar ortaya çıkmıştır. Devletlerarası çatışma veya savaşlarda üçüncü taraf olarak devletler veya Uluslararası Örgütler arabuluculuk misyonu üstlenmiştir. Devletlerarasında meydana gelen çatışma ve savaşlarda arabuluculuk yöntemiyle önemli mesafeler kaydedilmiştir. Her arabuluculuk ve barış süreci girişimleri barış ile sonuçlanmayabilir.

Öncelikle bir doktora çalışması olarak hazırlanmış ve sunulmuş olan bu eser, baskıya hazırlanana kadar geçen sürede meydana gelen gelişmeleri dikkat alınarak güncellenmiştir. Kırım ve Transdinyester sorunu Karadeniz havzasında önemini korumkatadır. Her iki bölgede bugüne kadar meydana gelen gelişmeleri ve bundan sonra muhtemel gelebilecek gelişmeleri anlama konusunda okuyucuya ışık tutması amaçlanmıştır.

Bu eserde Rusya'nın Kırım ve Transdinyester yönelik politikası incelenmiştir. Rusya'nın "Avrasyacılık" adı altında yayılmacı politika izlediği söylenebilir. Bu iki bölgede Rusya'nın doğrudan veya dolaylı etkisi bulunmaktadır. Bölgelerde etnik Ruslar üzerinden müdahale etme ve orada kalma stratejileri hedeflenmiştir. Geçmişte Kırım ve Transdinyester'in sürgünler ve zorunlu iskânlar adı altında demografik yapıları değiştirilmiştir. İki bölgede de "*de facto*" söz konusu olmuştur. Uluslararası Örgütlerin ve devletlerin girişimleriyle barış arayışları devam etmektedir.

Meydana gelen bu iki örnek olay da birbiriyle paralellik taşımaktadır. Bu süreci analiz edebilmek için "Çatışma Çözümü" teorisinin temel kavramları ve unsurları çerçevesinde "Hibrit Savaş" ve "Çatışma Çözümü" teorisinin işleyiş süreci ve akışı örnek olaylara uygulanmıştır.

Kırım çatışması sürecinde "Hibrit Savaş" enstrümanları kullanılmıştır ve "Çatışma Çözümü" kapsamında çözüm odaklı herhangi bir gelişme olmamıştır. Rusya, Kırım'ın kendi parçası olduğunu ve bunun tartışmaya açılacak bir tarafı olmadığını savunmaktadır. Transdinyester ise çatışma sürecinde çözüme yönelik girişimler ve görüşmeler devam etmektedir. Müzakere sürecinde her iki taraf da kazan-kazan stilinde devam ettiği takdirde çözüm ortamının yakın zamanda olabileceği söylenebilir.

Eğitim hayatımda hep yanımda olan ve emeklerini hiçbir zaman ödeyemeyeceğim, anneme, babama, eşime ve büyük aileme gösterdikleri maddi ve manevi destekleri için şükranlarımı sunarım. Bu süreçte desteği, görüşü ve katkıları ile daima yanımda olduğunu gösteren doktora tezi jüri üyem ve kıymetli büyüğüm Prof. Dr. Köksal Şahin hocama teşekürlerimi sunarım. Bu eserin ortaya çıkması için Yüksek Lisans ve Doktora eğitimi sürecinde emekleri ve destekleri olan Prof. Dr. Ahmet Vecdi CAN, Prof. Dr. Recai COSKUN, Dr. Öğr. Üyesi. Yasin ŞERİFOĞLU, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı ve tüm hocalarıma teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım. Eğitimime devam etmemde katkıları olan tez danışmanım Doç.Dr. Sibel AKGÜN ve Prof. Dr. Saynur DERMAN hocalarıma teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

BÖLÜM 1:
KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVE: ÇATIŞMA ÇÖZÜMÜ TEORİSİ

1.1. Çatışma Çözümü Teorisi: Tarihsel Gelişimi 5
1.2. Çatışma Çözümü Teorisi: Temel Kavramları ve Unsurları 9
1.2.1. Çatışma Kavramı ve Çeşitleri 9
1.2.1.1. Şiddet İçermeyen Çatışmalar 9
1.2.1.2. Şiddet İçeren Çatışmalar 10
1.2.1.3. Silahlı Savaşın Sınıflandırılması 14
1.2.2. Bireyler Düzeyinde Çatışma 19
1.2.3. Gruplar Düzeyinde Çatışma 20
1.2.4. Devletler Düzeyinde Çatışma 21
1.2.5. Çatışmaya İlişkin Diğer Kavramlar 21
1.2.5.1. Taraflar 21
1.2.5.2. Amaçlar 21
1.2.5.3. Sorunlar 22
1.2.5.4. Çatışma Koşulları 22
1.2.5.5. Değerler 22
1.2.5.6. Çıkarlar 23
1.3. Çatışma Çözümü Teorisinde Tanımlar 23
1.4. Çatışma Çözümü Teorisine Farklı Yaklaşımlar 25
1.4.1. Dinamik Yaklaşım 26
1.4.2. İnsan İhtiyaçları Yaklaşımı 28
1.4.3. Rasyonel Yaklaşım 31
1.5. Çatışma Çözümü Teorisi: İşleyiş Süreci ve Akışı 32
1.5.1. Müzakere 32
1.5.1.1. Çatışma Çözümünün Beş Aşaması 35
1.5.2. Arabuluculuk 37
1.5.3. Çatışma Analiz Yöntemleri 39
1.5.3.1. Çatışma Haritalaması 39

BÖLÜM 2:
SOĞUK SAVAŞ SONRASI RUSYA: YAYILMACI POLİTİKALAR

2.1. Bağımsız Devletler Topluluğu 46
2.2. Kolektif Güvenlik Antlaşması Örgütü 49
2.3. Yeni Avrasyacılık 54
2.4. Avrasya Ekonomik Birliği 58
2.5. Rusya'nın Yayılmacı Enstrümanı Hibrit Savaş 61
2.5.1. Hibrit Savaşın Aşamaları/Safhaları 66

BÖLÜM 3:
KIRIM SORUNU

3.1. Kırım Çatışmasının Tarihsel Arka Planı 71
3.1.1. Demografik Yapının Evrimi 75
3.1.2. Osmanlı Devleti Döneminde Kırım'ın Statüsü 77
3.1.3. Çarlık Rusyası Dönemi Kırım Statüsü ve Göçler 78
3.1.4. SSCB Dönemi Kırım Statüsü ve Kırım Türklerinin Sürgün Edilmesi 80
3.1.5. Ukrayna Anayasasına Göre Kırım'ın Statüsü 85
3.1.5.1. Kırım Özerk Cumhuriyeti'nin Ukrayna Toprak Yapısı İçindeki Yeri 86
3.1.5.2. Kırım Özerk Cumhuriyeti'nin Yetkileri 86
3.1.6. Kırım Özerk Cumhuriyeti Anayasası'na Göre Kırım'ın Statüsü 87
3.1.6.1. Kırım Özerk Cumhuriyeti'nin İdari Statüsü ve Sınırları 88
3.2. Durum Tespiti: Kırım Çatışmasının Nedenleri 88
3.2.1. Sorunun Arka Planı 88
3.2.2. Ukrayna'nın Jeopolitiği ve Kırım'ın Önemi 91
3.2.2.1. Viktor Yuşenko ve Turuncu Devrim 94
3.2.2.2. Viktor Yanukoviç Dönemi Rusya-Ukrayna Yakınlaşması 96
3.2.3. Sorunun Ortaya Çıkışı: Kiev Olayları 100
3.2.3.1. Kırım Tatar Milli Meclisi'nin Yasaklanması 112
3.2.3.2. Rus Yetkililerinin Kırım Sorununa Bakışı 114
3.3. Kırım Çatışmasının Tarafları 118
3.3.1. Ukrayna (Birincil Taraf) 118
3.3.2. Rusya (Birincil Taraf) 120
3.3.3. Avrupa Birliği (İkincil Taraf) 122
3.3.4. ABD (İkincil Taraf) 124
3.3.5. Türkiye (İkincil Taraf) 126
3.4. Çatışmanın Bağlamı 128
3.4.1. Ekonomik Yaptırımlar 128
3.4.2. Barış Müzakereleri 129
3.4.2.1. Minsk I Anlaşması 130
3.4.2.2. Normandiya Formatı 134
3.4.2.3. Minsk II Anlaşması 136
3.5. Çatışmanın Stili 138
3.5.1. Kırım Platformu 139
3.5.2. Kırım İşgal yoksa İlhak mı edildi? 156
3.6. Ukrayna'da Rusça Yayın Yapan Medya 158

BÖLÜM 4:
TRANSDİNYESTER SORUNU

4.1. Transdinyester Çatışmasının Tarihsel Arka Planı 162
4.1.1. Demografik Yapı 162
4.1.2. Osmanlı Devleti Dönemi Besarabya Statüsü 164
4.1.3. Çarlık Rusyası Dönemi Besarabya Statüsü 168
4.1.4. SSCB Dönemi Transdinyester'in Statüsü 169
4.1.5. Moldova Anayasası'na Göre Transdinyester'in Statüsü 174
4.1.5.1. Transdinyester'in Moldova Toprak Yapısı İçindeki Yeri 175
4.1.6. Transdinyester Anayasası'na Göre Transdinyester'in Statüsü 175
4.1.6.1. Transdinyester Moldava Cumhuriyeti'nin Yetkileri 176
4.2. Durum Tespiti: Transdinyester Çatışmasının Nedenleri 178

4.2.1. Sorunun Arka Planı 178
4.2.2. Moldova Jeopolitiği ve Transdinyester'in Önemi 182
4.2.2.1. 1990-1996 Mirçi Snegura Dönemi 187
4.2.2.2. 1996-2000 Petru Luçinskiy Dönemi 189
4.2.2.3. 2000-2005 Vladimir Voronin Dönemi 191
4.2.2.4. 2005-2009 Vladimir Voronin'in 2. Dönemi 192
4.2.2.5. 2009-2016 Nikolae Timofti Dönemi 193
4.2.2.6. 2016-2020 İgor Dodon Dönemi 197
4.3. Transdinyester Çatışmasının Tarafları 199
4.3.1. Moldova (Birincil Taraf) 199
4.3.2. Transdinyester (Birincil Taraf) 201
4.3.3. Rusya (İkincil Taraf) 202
4.3.4. Ukrayna (İkincil Taraf) 204
4.3.5. AGİT (İkincil Taraf) 206
4.3.6. AB (Avrupa Birliği) ve ABD (Amerika Birleşik Devletleri) 208
4.4. Çatışmanın Bağlamı: Müzakere Süreci 211
4.4.1. Savaş Sonrası Dönem (1992-1996) 211
4.4.2. Tarafların Eşitliği Dönemi (1997-2000) 213
4.4.3. Çatışmacı Dönem (2000-2005) 216
4.4.4. Müzakere Sürecinin Uluslararasılaşma Dönemi (2006-...) 221
4.4.5. 2020- Maya Sandu Dönemi 232
4.5. Çatışmanın Stili 234

SONUÇ 237

KAYNAKÇA 243

EKLER 267
Ek 1. Rusya ile Ukrayna Arasında Karadeniz Filosunun Statüsüne ve Kullanımına İlişkin İmzalanan Antlaşma (28 Mart 1997) 267
Ek 2. Kırım'ın Rusya'ya Katılmasına İlişkin İmzalanan Antlaşma (16 Mart 2014) 274
Ek 3: 8 Mayıs 1997 Tarihli "Moldova Cumhuriyeti ve Transdinyester Arasındaki İlişkilerin Normalleşmesi Temeli Üzerine Memorandum 277
Ek 4: Mins I - 12 Maddelik Barış Planı Kararları 279
Ek 5: 19 Eylül 2014 Minsk Memorandumu Kararları 280
Ek 6: 12 Şubat 2015'te İmzalanan 13 maddelik Minsk II Antlaşması Kararları 281
Ek 7: Moldova Cumhuriyeti'nin Transdinyester Bölgesinde Silahlı Çatışmanın Barışçıl Çözüm İlkeleri Antlaşması Kararları 282
Ek 8: Moldova Cumhuriyeti ve Transdinyester Arasındaki İlişkilerin Normalleşmesi Temeli Üzerine Memorandum (Primakov Memorandumu) Kararları 285
Ek 9: Ukrayna Planı (Yuşenko Planı) 286
Ek 10: Güven Artırıcı Önlemler ve İşbirliğinin Geliştirilmesi İçin Uzman (Çalışma Grupları) Genel Düzenlemeleri 287
Ek 11. 13 Temmuz 2012 Viyana'da Transdinyester Bölgesinde Müzakere Süreci Çerçevesinde Siyasi Konularda Daimi Toplantı Kararları 288

KAYNAKÇA

A. S. Protopopov, V. M. Kozmenko i H. S. Yelmanova, **İstoriya Mejdunarodnıh Otnoşeniy i Vneşney Politiki Rossii 1648-2005,** Aspekt Press, Moskva 2008.

AB'nin Doğu Ortaklığı Programı, http://tr.euronews.com/2013/11/28/ab-nin-dogu-ortakligi-programi, 20.09.2016.

AB Konseyi, ***"Address by President Michel to the 2nd Crimea Platform Summit, 23 August 2022"***, https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/08/23/address-by-president-michel-to-the-2nd-crimea-platform-summit-23-august-2022/, 05.09.2022.

ADIBELLİ, Barış, **Avrasya Jeopolitiğinde Büyük Oyun**, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul 2008.

Administrativno-territorialnoye deleniye Moldavii, http://www.moldova.md/ru/content/administrativno-territorialnoe-delenie-moldavii, 03.02.2018.

ADOMEYT, Hannes, "Yevraziyskiy Soyuz" Putina: İntegratsionnıy Proyekt Rossii i Eye Politika na Postsovettskom Prostranstve,Center for International and European Studies (CIES), 2012.

AGİT 'Ukrayna Temas Grubu' kurdu, https://tr.sputniknews.com/rsfmradio.com/2014_06_30/Ukrayna-icin-uluslararasi-temas-grubu-kurulacak/, 28.06.2014.

AGİT, Missiya OBSE v Moldove informatsitsionnıy listok, https://www.osce.org/ru/moldova/86214?download=true, 18.02.2018.

AGİT, Protokol zasedaniya "Postoyannogo soveşaniya po politiçeskim voprosam v ramkah peregovornogo protsessa po Pridnestrovskomu uregulirovaniyu", https://www.osce.org/ru/chairmanship/359201?download=true, 04.04.2018.

AGİT, Protokol zasedaniya "Postoyannogo soveşaniya po politiçeskim voprosam v ramkah peregovornogo protsessa po Pridnestrovskomu uregulirovaniyu", https://www.osce.org/ru/chairmanship/359201?download=true, 04.04.2018.

AGİT, Stambulskiy Dokument 1999 goda, https://www.osce.org/ru/mc/39573?download=true, 10.12.2017.

AGİT, Stambulskiy Dokument 1999 goda, https://www.osce.org/ru/mc/39573?download=true, 10.12.2017.

AGİT, Memorandum, http://www.osce.org/ru/home/123807?download=true, 19.02.2017.

Akademik perspektif, http://akademikperspektif.com/2014/02/19/turkiye-ve-fransa-iki-uniter-devletin-adem-merkeziyetcilik-yaklasimi/, 1.05.2017.

AKGÜL, Fatih, **Rusya ve Türkiye'de Avrasyacılık**, İQ Kültür Sanat Yayınları, İstanbul 2009.

AKIN, Ahmet (a), *"**Gerilla Savaşı Nedir?**"*, http://www.stratejikanaliz.com/analizler/harp-ve-strateji/gerilla-savasi-nedir/#axzz3s2MKpiMj, 15.11.2015.

AKIN, Ahmet (b), "***Hibrit savaş konsepti nedir? Nerede ve nasıl uygulanır?***", http://stratejikanaliz.com/hibrit-savas-konsepti/, 13.10.2017.

AKMAN, Halil, "**Kırım-Sivastopol Üssü ve Karadeniz Rus Filosunun Paylaşım Sorunu**", Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literatureand History of Turkishor Turkic Volume 9/1 Winter 2014, p. 1-20, Ankara.

AKSÖZ, Abdulkadir, "**Karadeniz'in Kilidi: Kırım'ın İlhakı Sorunu**", http://ulkemasalari.org/wp-content/uploads/2017/03/KARADEN%C4%B0Z%C4%B0N-K%C4%B0L%C4%B0D%C4%B0-KIRIM.pdf, Rapor Aralık 2015.

AKYEŞİLMEN, Nezir (a), "Çatışma Yönetimi: Kavramsal ve Kuramsal Bir Analiz", **Barışı Konuşmak: Teori ve Pratikte Çatışma Yönetimi**, Editör: Nezir Akyeşilmen, ODTÜ Yayıncılık, Ankara 2013.

ALEEV**,** Egor, ***"İstoriya vhojdeniya respubliki Donbassa, Zoporojskoy i Hersonskoy oblastey v sostav RF"***, https://tass.ru/info/15941231, 11.11.2022.

Alen Jyuppe vıstupil za provedeniye novogo referenduma po Krımu pod mejdunarodnım kontrolem, http://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/3812922, 9.01.2017.

ALKAN, Abdulmelik, "**Avrupa Birliği Doğu Ortaklığı Etki ve Denge Alanları**", http://www.kasem.org/avrupa-birligi-dogu-ortakligi-etki-ve-denge-alanlari/, 20.09.2016.

ALLENOVA, Olga, GEDA ,Yelena, ve NOVİKOV, Vladimir, "**Blok NATO razoşelsya na blokpaketı**", http://kommersant.ru/doc/877224, 19.02.2017.

ALPAN, Sümerya, "***Dağlar Ülkesi Dağıstan** Çatışması"*, http://sumeyraalpan.blogspot.com.tr/2014_12_01_archive.html, 05.09.2015.

Anayasa Mahkemesi açıklaması, konstitutsionnıy sud postanovleniye Nr. 24 ot 21.12.1996, http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=285969&lang=2, 06.01.2016.

Anayasa Mahkemesi, http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=342534&lang=2, 22.01.2018.

ANDRİYEY, Vasiliy, Determinantı yevrointegratsii Moldovı posle raspada Sovetskogo Soyuza, Editör: Petra Bayora, Determinantı i perspektivı politiki Yevropeyskoy integratsii Respubliki Moldova, http://www.wsmip.uj.edu.pl/documents/41658/44358/Determinanty_polityki_europejskiej_Moldawii.pdf.

ARI, Tayyar (a), **Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika**, MKM Yayıncılık, 10.Baskı-2013.

ARI, Tayyar (b), "**Orta Asya'da Güvenlik Sorunları ve İşbirliği Girişimleri**", http://www.tayyarari.com/eser.html.

ARKUT, Erkan, "***Hitler'in kullandığı psikolojik savaş yöntemleri**"*, http://blog.milliyet.com.tr/hitler-in-kullandigi-psikolojik-savas-yontemleri/Blog/?BlogNo=384319, 05.10.2015.

ARTYUH, Vladimir, "Tuman ***«gibridnoy voynı»: poçemu vredno mıslit gibridno**"*, http://www.globalaffairs.ru/global-processes/Tuman-gibridnoi-voiny-pochemu-vredno-myslit-gibridno-18405, 25.12.2016.

AUTHOR, German, "***Johann Wolfgang von Geothe***", https://www.britannica.com/biography/Johann-Wolfgang-von-Goethe, 03.02.2018.

AVCI, Mehmet Emin, "**Viyana'da "Transdinyester" görüşmeleri yapıldı**", http://www.iha.com.tr/haber-viyanada-transdinyester-gorusmeleri-yapildi-691691/, 04.04.2018.

Avrasya Birliği, http://www.evrazes.com/docs/, 18.01.2016.

Avrasya Birliği, http://www.evrazes.com/i/data/item7633-1.pdf, 17.01.2016.

AYDINGÜN, İsmail (a), "Ne Doğu Ne Batı, Hem Doğu Hem Batı: Avrasya'nın 'Geçiş' Ülkesi Ukrayna", Bağımsızlıklarının Yirminci Yılında Azerbaycan, Gürcistan ve Ukrayna Türk Dilli Halklar - Türkiye ile İlişkiler, Editörler İsmail Aydıngün - Çiğdem Balım, T.C. Başbakanlık Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını, 2011, s.211.

AYDINGÜN, İsmail (b), "Sürgün, Vatana Dönüş ve Kültürel Canlanma: Kırım Tatarlarında Kültürel Melezlik, Karadeniz Araştırmaları", Sayı 42, Yaz 2014.

Azerbaycan - Demokrasi ve Ekonomik Kalkınma Örgütü (GUAM) ilişkileri, https://lib.aliyevheritage.org/tk/5509377.html, 05.02.2018.

BABİLUNGA, Nikolay, "**Pridnestrovskaya Moldovskaya Respublika: Priznanna İstornografiya Nepriznannogo Gosudarstva**", http://src-h.slav.hokudai.ac.jp/coe21/publish/no18/1_babilunga.pdf.

BAĞCI, Hüseyin, "Önsöz Yerine Çatışma Analizi", **Barışı Konuşmak: Teori ve Pratikte Çatışma Yönetimi**, Editör: Nezir Akyeşilmen, ODTÜ Yayıncılık, Ankara 2013.

BAHARÇİÇEK, Abdulkadir ve AĞIR, Osman, "**Kırım'ın Rusya Federasyonu'na Bağlanmasının Rusya'ya Komşu Ülkelere Olası Etkileri**", Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi ISSN:1694-528X, Sayı: 52, Kasım-Aralık 2015.

BALCI, Çağatay, **Ukrayna Jeopolitiği**, Uluslararası Stratejik Bakış Enstitüsü, Nisan 2014.

Barış Gücü, Sovmestnoye zayavleniye Prezidentov RF, PMR i RM, http://www.okk-pridnestrovie.org/dokument-3.htm, 06.11.2017.

BARUTÇU, Abdullah, "**Uluslararası Anlaşmazlıkların Çözümünde AGIT'ın Rolü: Dağlık Karabağ Olayı**", Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Doktora Tezi Isparta-2012.

BAYAR, Namık Kemal, "***Kırım Tatarları, Türkiye ve "Rusya Krizi***", http://qha.com.ua/tr/fikir-yazilari/kirim-tatarlari-turkiye-ve-rusya-krizi/141127/, 10.11.2016.

BAYER, Reşat, "Barış ve İhtilaf Çözümü", **Çatışmadan Uzlaşmaya Kuramlar, Süreçler ve Uygulamalar**, Editör: Nimet Beriker, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2009.

BAYRAKTAR, Bora, "Barış Çalışmaları Perspektifinden İsrail-Filistin Sorunu", **Teoriler Işığında Güvenlik, Savaş, Barış ve Çatışma Çözümleri**, Editör: Atilla Sandıklı, , BİLGESAM Yayınları, İstanbul 2012.

BBC, http://www.bbc.com/turkce/haberler/2010/02/100208_ukraine_update_2.shtml, 2.04.2017.

BDT, http://cis.minsk.by/page.php?id=174, 18.01.2016.

BDT, http://www.cis.minsk.by/page.php?id=11216, 18.01.2016.

BELAŞENKO, D. A., Politika Ukrainı v ramkah novıh integratsionnım obyedineniy na postsovetskom prostranstve v 1991-2013 gg. http://www.lib.unn.ru/students/src/bel-pos.pdf, 2016.

Belgrad Antlaşması, https://antlasmalar.com/belgrad-antlasmasi/, 11.02.2018.

BERKTAY, Deniz (a), "***Ukrayna'da 'yeni devrim' tartışmaları***", http://www.aljazeera.com.tr/al-jazeera-ozel/ukraynada-yeni-devrim-tartismalari, 24.11.2014.

BERKTAY, Deniz (b), "**Moldova Nereye Gidiyor?**", http://www.turksam.org/tr/makale-detay/1269-moldova-nereye-gidiyor, 01.02.2016.

Berlin'de 7 saatlik 'Ukrayna' toplantısı, https://tr.sputniknews.com/avrupa/201502101013879536/, 10.02.2017.

Besarabya, http://www.e-tarih.org/sozluk.php?sd=sozlukdetay&id=71, 01.02.2018.

BAŞER, Aslıhan, "**Çatışma Analiz Yöntemleri**", http://www.tuicakademi.org/catisma-analiz-yontemleri/, 15.06.2018.

BETİNA, Natalya, "*Minsk anlaşmasının uygulanması*", https://tr.sputniknews.com/infografik/201602171020938925-Ukrayna-Minsk-anlasmasi/, 09.05.2017.

BEYDİLLİ, Kemal (a), "**Küçük Kaynarca Antlaşması**", İslam Ansiklopedisi, TDV Yayını, Cilt: 26, 2002.

BEYDİLLİ, Kemal (b), Yaş Antlaşması, https://islamansiklopedisi.org.tr/yas-antlasmasi, 26.01.2018.

BİLENER, Tolga, "**Ulus Devlet Olma Sürecinde Ukrayna**", Der: Erhan Büyükakıncı, **Değişen Dünyada Rusya ve Ukrayna**, Phoenix Yayınevi Ankara 2004.

BİLGESAM, "***Rusya'nın Yayılma Politikası, NATO ve Türkiye***", http://www.bilgesam.org/incele/840/-rusya%E2%80%99nin-yayilma-politikasi--nato-ve-turkiye/#.VukmB9KLSM8, 03.04.2016.

BİNGÖL, Oktay, "Hibrit Savaş, Rusya ve Türkiye, Merkez Strateji Enstitsü, Bilgi Notu-005", 29.11.2015.

BİNGÖL, Oktay,"Ukrayna Krizinin Ulusal, Bölgesel-Küresel Bağlamı ve Gelecek Öngörüleri", Karadeniz Araştırmaları, Sayı 41, Yaz 2014.

Birleşmiş Milletler Antlaşması, TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, s.4-5. http://www.ombudsman.gov.tr/contents/files/35501-Birlesmis-Milletler-Antlasmasi.pdf, 15.07.2015.

Birleşmiş Milletler, Birleşmiş Milletler Antlaşması ve Uluslararası Adalet Divanı Statüsü, https://turkiye.un.org/tr/33499-birle%C5%9Fmi%C5%9F-miletler-antla%C5%9Fmas%C4%B1, s.6, 09.12.2022.

BİRSEL, Haktan, **Eski Dünyanın Karanlık Yüzü Orta Asya Jeopolitiği**, IQ Kültür Sanat Yayınlar İstanbul 2016.

BİYATOV, Yevgeniy, "***Referendum v Krımu o statuse avtonomii (2014)"***, https://ria.ru/spravka/20160316/1389995767.html, 9.0 1.2017.

BM Enformasyon Merkezi, BM Deniz Hukuku Sözleşmesi, Sözleşmesi http://denizmevzuat.udhb.gov.tr/dosyam/denizhukuku.pdf, 16.08.2016.

BM, Republic Of Moldova, http://www.un.org/Depts/Cartographic/map/profile/moldova.pdf, 03.03.2018.

BOBOHONOV, Rahimbek, "***İskus i iskustvo voplpşeniya yevraziystva***", http://www.central-eurasia.com/eau/?uid=547, 02.12.2015.

BOGOMOLOV, Aleksey, "***Kto Na Samom Dele Otdaval Krım Ukraine***", http://www.sovsekretno.ru/articles/id/4087/,10.10.2016.

Bolşaya sovetskaya entsiklopediya, Sfatul Tseriy,

Borba Rossii za vıhod k yujnım moryam, http://militera.lib.ru/h/chernomorskiy_flot/01.html, 11.02.2018.

BOTSAN, İgor (a), "**Partii i kolebaniye mejdu geopolitiçeskimi polyusami**", http://www.e-democracy.md/ru/monitoring/politics/comments/partide-pendularea-geopolitica/, 17.01.2018.

BOTSAN, İgor (b), "**Peregovornıy protsess kak otkladıvaniye reşeniya, Moldova-Pridnestrovye: Obşimi usiliyami k uspeşnomu buduşemu peregovornıy protsess**", Kişinev, 2009..

BOZKURT, Giray Saynur (a), **1905-1907 Yılları Rusya Müslümanlarının Siyasi Kimlik Arayışı**, Doğu Kütüphanesi, 1. Baskı, İstanbul 2008.

BOZKURT, Giray Saynur (c), "**Gürcistan, Ukrayna ve Kırgızistan'da Kadife Devrimleri**", Karadeniz Araştırmaları, Sayı 9, Bahar 2006.

BRUTER, Vladimir, Politiçeskiye protsessı v Moldove v 1988 - 2003 gg., http://www.igpi.ru/bibl/igpi_publ/moldova-brooter.html, 17.01.2018.

BULUT, Arslan, "***Hükümet yanlısı paramiliter örgüt" ne demek?***", http://www.yenicaggazetesi.com.tr/hukumet-yanlisi-paramiliter-orgut-ne-demek-43311yy.htm, 11.09.2017.

BURIAN, Alexandru, "**Pridnestrovskiy konflikt i perspektivı yego razreşeniye: vzglyad iz Kişineva**", https://ava.md/2011/07/19/pridnestrovskiy-konflikt-i-perspektivy/, 27.03.2018.

BÜYÜKAKINCI, Erhan, "**Bağımsızlık Sürecinde Ukrayna-Rusya İlişkileri**", https://www.academia.edu/2079991/Ba%C4%9F%C4%B1ms%C4%B1zl%C4%B1k_s%C3%BCrecinde_Ukrayna-Rusya_%C4%B0li%C5%9Fkileri, s.4-5. 10.03.2017.

CABBARLI, Hatem, "**Batı-Rusya Karşılaşmasında Ukrayna Faktörü**", http://politikaakademisi.org/2014/12/12/bati-rusya-karsilasmasinda-ukrayna-faktoru/, 12.12.2014.

Censor,http://censor.net.ua/news/431354/lutsenko_opublikoval_ofitsialnoe_pismo_prokuratury_rf_o_tom_chto_yanukovich_ne_prosil_vvodit_rossiyiskuyu, 09.03.2017.

CERRAH, Ufuk, "**Ukrayna Krizinin Avrupa Birliği Enerji Güvenliğine Etkileri**", http://www.bilgesam.org/Images/Dokumanlar/0-386-2014122955guvenlik_kongresi_bildirileri-50.pdf, 2014.

CURA, Ali, "***Rusya Devlet Başkanı Putin'den tartışmalı karar***", http://aa.com.tr/tr/dunya/rusya-devlet-baskani-putin-den-tartismali-karar/753432, 18.02.2017.

ÇAĞAN ELBİR, Hazel, "**Kolektif Güvenlik Anlaşması Örgütü'nin Yeni Genel Sekreteri Ve Rusya'nın Ermenistan Üzerindeki Etkisi**", http://avim.org.tr/tr/Yorum/KOLEKTIF-GUVENLIK-ANLASMASI-ORGUTU-NIN-YENI-GENEL-SEKRETERI-VE-RUSYA-NIN-ERMENISTAN-UZERINDEKI-ETKISI, 28.04.2017.

ÇALIK, Burcu, Osmanlı Devleti bir imparatorluk değildir, http://aa.com.tr/tr/kultur-sanat/osmanli-devleti-bir-imparatorluk-degildir/824191, 23.10.2017.

ÇELİK, Ayşe Betül, "Etnik Çatışmaların Çözümünde Siyaset Bilimi ve Uyuşmazlık Çözümü Yaklaşımları", Nimet Beriker (ed.), **Çatışmadan Uzlaşmaya: Kuramlar, Süreçler ve Uygulamalar**, İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2009.

Çem zakonçilas peregovorı v Minske: dokumentı i zayavleniya storon, https://zn.ua/POLITICS/chem-zakonchilis-peregovory-v-minske-dokumenty-i-zayavleniya-storon-166784_.html, 15.10.2017.

Çernomorskiy flot "Spravka", https://ria.ru/spravka/20100513/233518680.html, 13.05.2016.

ÇERNYAVSKİY, Stanislav, İvanoviç, "Vostoçnaya Politika Rumınii v Postsovetskiy Period", Vostoçnaya Politika Rumınii v Proşlom i Nastoyaşem (konets XIX − naçaloo XX вв.), Moskva 2011, s.204.,

ÇETİN, Sadık, "***Çeçenistan Çatışması Çözümü***", http://www.haberalp.com/cecenistan-catismasi-cozumu-makale,1529.html, 05.09.2015.

Çto Dodon i Krasnoselskiy sdelali dlya podgotovki novıh peregovorov, https://ru.sputnik.md/politics/20170104/10633681/chto-dodon-i-krasnoselskij-sdelali-dlja-podgotovki-novyh-peregovorov.html, 30.03.2018.

Çto lyubimıy nastavnik Putina govorit nam o yego sleduyuşiy tseli, http://inosmi.ru/russia/20150211/226201491.html, 11.02.2015.

DEMİRCİ, Levent, "***Özbekistan, Kırgızistan ve Tacikistan'ın Kesişimindeki Sorunlu Vadi: Fergana***", Savunma Bilimleri Dergisi, Cilt 11, Sayı 2, Kasım/ 2012.

DENİSENKO, Yevgeniy, "***Sovet Federatsii ratifitsiroval soglaşeniye v Kırgızstane***", http://www.vb.kg/doc/226478_sovet_federacii_ratificiroval_soglashenie_o_rossiyskoy_voennoy_baze_v_kyrgyzstane.html, 2013, 03.03.2016.

DENİSOV, Vadim, Premyer Moldavii: mı ne sobirayemsya razjigat geopolitiçeskiye strasti, https://tass.ru/interviews/6713212, 25.03.2022.

DERMAN, Giray Saynur (b), "***Kırım Tatarlarının Vatana Dönüş Mücadelesi***", http://qha.com.ua/tr/fikir-yazilari/kirim-tatarlarinin-vatana-donus-mucadelesi/142657/, 21.10.2016.

DERMAN, Giray Saynur, ve ONGAROVA, Y., "**Ukrayna'da Siyasi Kriz**", Karadeniz Araştırmaları, Sayı 42, Yaz 2014.

DEVLET, Nadir (a), **Rusya Türklerinin Milli Mücadele Tarihi (1905-1917)**, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2014.

DEVLET, Nadir (b), **Çağdaş Türk Dünyası**, Marmara Üniversitesi Yayınları N: 475, İstanbul 1989.

DEVYATKOV, Andrey (b), Perspektivı uregulirovaniya Pridnestrovskogo konflikta, 2006. https://elibrary.ru/item.asp?id=9287169, 2017.

DEVYATKOV, Andrey, (a), "**Moldova mejdu yevropeyskim i postsovetskim proyektami integratsii**", Jurnal «Mir peremen». №2, Moskova 2017.

DEVYATKOV, A.V. (c), "Memorandum Kozaka" v istorii pridnestrovskogo uregulirovaniya, BBK 63.3 (4Mol5) 6 4-6, http://izvestia.asu.ru/2010/4-2/hist/TheNewsOfASU-2010-4-2-hist-08.pdf.

Dışişleri Bakanlığı, Mejdunarodnıye otnoşeniya, http://www.moldova.md/ru/content/mezhdunarodnye-otnosheniya, 10.03.2018.

Dışişleri Bakanlığı, Spilna deklaratsiya Uçasnikiv Mijnarodnoy Krimskoy platformi, https://mfa.gov.ua/news/spilna-deklaraciya-uchasnikiv-mizhnarodnoyi-krimskoyi-platformi, 28.07.2022.

DİKİY, Yevgeniy, "**Gibridnaya Voyna Rossii: Opıt Ukrainı Dlya Stran Baltii**", Litovskaya voennaya akademiya im. Generala Yonasa Cyamaytisa Yayını Vilnyus 2016.

Diletant, Vozvraşeniye Lenina v Rossiyu v 1917 godu, http://diletant.media/excursions/28044646/.

Diplomatiçeskiy vestnik Pridnestrovya, Prazdniçnıy vıpusk, № 1 (13) Eylül 2015, http://mid.gospmr.org/ru/node/5702, 2017.

DİRİLEN GÜMÜŞ, Özlem, "Çatışma ve Çatışma Yönetiminin Sosyal Psikolojik Temelleri", **Barışı Konuşmak: Teori ve Pratikte Çatışma Yönetimi**, Editör: Nezir Akyeşilmen, ODTÜ Yayıncılık, Ankara 2013.

Dodon: ojidaniya ot vstreçi s Putinım opravdalis, https://ru.sputnik.md/politics/20170117/10829075/dodon-ozhidaniya-ot-vstrechi-putin-opravdalis.html, 08.03.2018.

Doğu Ukrayna görüşmeleri devam edecek, https://www.gazetem.ru/dogu-ukrayna-gorusmeleri-devam-edecek/, 15.01.2017.

DOLOMANJİ, Antonina, ***"Zelenskiy rospoviv, yak bude pratsyuvati Ofis"Krimskoy platformi"***, https://www.unian.ua/politics/zelenskiy-rozpoviv-yak-bude-pracyuvati-ofis-krimskoji-platformi-novini-ukrajina-11521489.html?utm_source=unian&utm_medium=read_more_news&utm_campaign=read_more_news_in_post, 25.07.2023.

DÖRDÜNCÜ, Muharrem, "**1774 Küçük Kaynarca Antlaşmasından 1841 Londra Sözleşmesine Kadar Boğazlar Meselesi**", http://www.aku.edu.tr/aku/dosyayonetimi/sosyalbilens/dergi/III1/6.pdf.

Dransdinyester DİB, Sovmestnaya deklaratsiya Respubliki Moldova i Pridnestrovskoy Moldavskoy Respubliki, http://mfa-pmr.org/ru/mpK, 09.03.2018.

DUGİN, Aleksandr (a), "**Yevraziyskiy Triumf**", http://arctogaia.com/public/txt-sav.htm, 12.04.2015.

DUGİN, Aleksandr (b), "**Osnovı geopolitiki. Geopolitiçeskoye Buduşeye Rossii**", http://grachev62.narod.ru/dugin/chapt04.htm, 12.04.2016.

DUGİN, Aleksandr (c), "***Ukraina: moya voyna. Geopolitiçeskiy dnevnik***" Tsentr Poligraf Yayını-2015.

DÜZCÜ, Levent, "**Tuna Sınırını Yeni Baştan Düzenlemek/Tahdîd-İ Hudûd: Osmanlı'nın Rusya İle İmtihanı (1812-1818)**", AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:16, Yıl:16, Sayı: 3, 2016.

DYAKOVA, N., Etno-territorialnıye problemı Moldavii i Prednestrovya v voyennoy politike SŞA, https://www.imemo.ru/files/File/magazines/rossia_i_novay/2013_02/DYAK_ethno.pdf.

EFE, Ayla, "**Silistre Eyaletinde Osmanlı-Rus Savaşları Küçük Kaynarca'dan Berlin'e**", http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/19/26/191.pdf.

EKİNCİ, Ekrem Buğra, İki Ateş Arasında Eski Bir Türk Yurdu: Kırım, http://www.ekrem bugraekinci.com/makale.asp?id=498, 16.08.218.

ELBEYE, Murat, "**Rusya Federasyonu'nun Dış Politikası**", http://www.tuicakademi.org/rusya-federasyonunun-dis-politikasi/, 03.03.2016.

ELTUT, Nükhet, "**1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı ve İki Ülke Açısından Sonuçları**", http://www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/ELTUT-N%C3%BCkhet-1877-1878-OSMANLI-RUS-SAVA%C5%9EI-VE-%C4%B0K%C4%B0-%C3%9CLKE-A%C3%87ISINDAN-SONU%C3%87LARI.pdf, s.122-123.

ERCAN, Murat, "**Uluslararası Hukuk Normları Bağlamında Kırım Meselesi: Self Determınasyon Mu? İlhak Mı?***"*, International Journal of Social Science Doinumber: http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2833 Number: 36, p. 95-113, Summer II 2015.

ERDEM, Ekrem ve MAMMADOV, Halit, "**Post – Sovyet Ülkeler Arasında Bölgeselleşme Eğilimleri**", Internatıonal Conference On Eurasıan Economıes, 2013.

ERDOĞMUŞ, Yılmaz, "***Rusya'nın Ukrayna'da Uyguladığı Yeni Nesil Savaş: Hibrit Savaş ve Etkileri***", Deniz Harp Okulu Komutanlığı Tuzla/İstanbul, Lisans Bitirme Ödevi Mayıs 2016.

ERMİŞ, Uğur , "*Hibrid Savaş ve Siber Uzay*", https://siberbulten.com/makale-analiz/hibrid-savas-ve-siber-uzay/, 10.02.2017.

ERNESTO, Che Guevara, (1963), "***Gerilla Savaşı : Bir Yöntem****"*, https://www.marxists.org/turkce/guevara/1963/0001.htm, 25.12.2015.

EROL, Mehmet Seyfettin (a), "***Avrasyacılık mı? Panslavizm mi?***", http://www.milligazete.com.tr/koseyazisi/Avrasyacilik_mi_Panslavizm_mi/28997#.VxOygzuZTOg, 11.04.2016.

EROL, Mehmet Seyfettin (b), "**Ukrayna-Kırım Krizi " Ya Da " İkinci Yalta Süreci**", http://www.karam.org.tr/Makaleler/635769938_1-Mehmet%20Seyfettin%20Erol.pdf, Karadeniz Araştırmaları, Sayı 41, Bahar 2014.

ERTUĞRUL, Sevil, "**Kıbrıs Sorunu ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreterlerinin Çözüm Önerileri**", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul 2012.

EUBAM, Gde mı rabotayem?, http://eubam.org/ru/where-we-work/, 14.03.2018.

FAHRİOĞLU, Ferda, "Güvenlik ve Kimlik Bağlamında İnsan İhtiyaçları Teorisi'nin Türkiye'deki Kürt Sorunu'na Uygulanması", *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı*, Yüksek Lisans Tezi Ankara, 2013.

FEDETOVA, Mariya, "Novuy premyer Moldavii prizval Rossiyu vıvesti mirotvortsev iz Pridnestrovye", https://www.kommersant.ru/doc/5840690, 15.07.2023.

FLORYA, Kseniya, "**Pyat prezidentov Respubliki Moldova**", https://noi.md/ru/news_id/201630?simple=1, 09.03.2018.

FUEN, "***FUEN Kırım Tatar Milli Meclisi'nin Faaliyetlerini Yasaklayan Mahkeme Kararını Kınar***", https://www.fuen.org/tr/haberler/single/article/fuen-condemns-the-court-decision-prohibiting-the-activities-of-the-mejlis-of-the-crimean-tatar-people/, 17.09.2016.

GAMOVA, Svetlana (a), "**Kişinev soglasoval s Moskvoy i Bryusselom plan vozvraşeniya Pridnstrrovya v obşiy moldavskiy mir**", http://www.ng.ru/ideas/2017-11-13/1_7114_dodon.html, 20.03.2018.

GAMOVA, Svetlana (b), Kişinev perevodit dialog s Moskvoy na moldavskiy yazık, http://www.ng.ru/cis/2012-11-15/6_kishinev.html, 19.03.2018.

GASPARYAN, David, "**Pridnestrovskiy Konflikt: Sovremennıy Etap Razvitiya**", «21-y VEK», № 1 (3), 2006.

Gayriresmi Kırım Heyeti'nin Kırım Raporu Taslak Planı, http://qha.com.ua/upload/2015/12/16/kirim_raporu_tr_2.pdf, 09.05.2016.

Gayriresmî Türk Heyeti, "**Kırım Raporu Rusya Federasyonu'nun Kırım'ı İlhakı Sonrasında Kırım Tatarlarının Durumu 2015**", http://qha.com.ua/upload/2015/12/16/kirim_raporu_tr_2.pdf, 16.10.2016.

GENÇ, Hikmet, Cumhurbaşkanı Erdoğan: Kırım'ın ilhakını tanımayacağız, http://www.aksam.com.tr/siyaset/kirimin-ilhakini-c2tanimayacagiz-c2/haber-667834, 10.10.2017

General-mayor militsii Vadim Nikolayeviç Krasnoseylskiy, novıy prezident Pridnestrovya, https://ava.md/2016/12/12/general-mayor-milicii-vadim-nikolaevich/, 29.03.2018.

Generalnıy Assambleya Soveta Bezopasnosti, *"**Vseobşee i Polnoye Razorujeniye Podderjaniye Mejdunarodnoy Bezopasnosti**"*, 49. sessiya, 19 Dekabrya 1994 goda, http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/49/765&referer=/english/&Lang=R, 03.10.2016. (bakınız: https://www.president.gov.ua/ru/news/shodo-bezpekovih-garantij-dlya-ukrayini-za-budapeshtskim-mem-64649).

GÖNLÜBOL, Mehmet, **Uluslararası Politika**, Siyasal Kitabevi, Ankara 2000.

GÖZLER, Kemal, **Anayasa Hukukunun Genel Teorisi Cilt I**, Ekin Yayınları, 1. Baskı, Haziran-2001, s.420.

GUAM-DEKÖ (Gürcistan, Ukrayna, Azerbaycan, Moldova-Demokrasi ve Ekonomik Kalkinma Örgütü), http://www.mfa.gov.tr/guam-info.tr.mfa, 10.03.2017.

GURCAN, Metin, "***Savaşın Evrimi ve Teorik Yaklaşımlar***", http://www.bilgesam.org/Images/Dokumanlar/0-163-201404072m_gurcan.pdf.

GURCAN, Metin, "Savaşın Evrimi ve Teorik Yaklaşımlar", **Teoriler Işığında Güvenlik, Savaş, Barış ve Çatışma Çözümleri**, Editör: Atilla Sandıklı, , BİLGESAM Yayınları, İstanbul 2012.

HALİDOV, İslam (a), **"Yakın Çevre" Doktrini ve Kırgızistan'da Askeri Üs Mücadelesinin Sonu"**, Düşünce Dünyasında TÜRKİZ Dergisi, Sayı 26, Yıl: 5, Güntülü Eğitim Yayıncılık ve Tic.Ltd.Şti, 2014.

HALİDOV, İslam (b), "**Rusya'nın Yumuşak Güç Araçları**", Avrasya İncelemeleri Dergisi (AVİD), III/1, 2014, s.50.

HARİTOVNA, N. İ., "**Bessarabiya i Pridnestrovye posle sobıtiy Rusko-Turetskoy voynı 1806–1812 gg.**", İstoriçeskiy jurnal: nauçnıye issledovaniya № 3 (21)-2014, s.307-308. http://www.nbpublish.com/library_get_pdf.php?id=31588, 03.03.2018.

HARİTONOVA, Natalya, İvanovna, "**Pridnestrovskiyye stsenarii: perspektivı razreşeniya Pridnestrovskogo konflikta**", Problema Natsionalnoy Strategii № 5 (32) 2015.

HAS, Kerim, "**Rus Dış Politikasında Yükselen Trend Yumuşak Güç**", Analist Dergisi Sayı 28 Haziran 2013.

HENDEM, Elif, "**Yıldız Dergisi - Kırım Türkçesi Derlemeleri II**", *T.C. Eğe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yeni Türk Dili Anabilim Dalı* , Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2008.

HIIK, *"***Conflict Barometer 2009***"*, http://hiik.de/en/konfliktbarometer/pdf/ConflictBarometer_2009.pdf 23.07.2015.

HİLALOV, Fuad, "**Avrasyacılık ve Rusya**", http://www.bilgesam.org/Images/Haberler/HaberlerDiger/icc.pdf, 2012.

HOFFMAN, Frank G.,"***Hybrid vs. Compund war, The Janus choice: Defining today's multi-faceted conflict***", Armed Forces Journal, http://www.armedforcesjournal.com/hybrid-vs-compound-war/, 18.09.2017.

HOŁUBKO, Viktor, "***Administrativno-Territorialnoye Deleniye Ukrainı: İstoriçeskiy Opıt i Perspektivı****"*, https://pbn.nauka.gov.pl/sedno-webapp/works/619038, http://docplayer.ru/26070722-Administrativno-territorialnoe-delenie-ukrainy-istoricheskiy-opyt-i-perspektivy.html, s.91-92. 05.01.2018.

HÜSEYNOV, Fuad, "**Bağımsız Devletler Topluluğu'nun Oluşumunun Hukuki Boyutları**", http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/280/2544.pdf, 2003.

İLLARİNOV, Andrey, *"**Proval Krımskogo okkupenduma**"*, http://echo.msk.ru/blog/aillar/1292062-echo/, 8.01.2017.

İNALCIK, Halil (a), "**Halil İnalcık'tan "Kırım" açıklaması**", http://www.trthaber.com/haber/gundem/halil-inalciktan-kirim-aciklamasi-120342.html, 05.10.2016.

İNALCIK, Halil (b), **Yeni Vesikalara göre Kırım Hanlığı'nın Osmanlı Tabiliğine Girmesi ve Ahidname Meselesi**, Belleten 8, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1944.

İNALCIK, Halil (c), "**Kırım**", cilt 25, 2002.

İnterfax, http://www.interfax.ru/world/418526, 16.01.2015.

İSKİT, Temel, **Diplomasi Tarih, Teorisi, Kurumları ve Uygulaması**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 4. Baskı, İstanbul-2012.

İstoriya i sovremennost, http://crimea.gov.ru/o_gossovete/istoriya_sovremennost, 6.10.2016.

İstoriya prezidentskih vıborov, prohodivşih v Respublike Moldova, https://noi.md/ru/news_id/80260?com_page=1, 06.01.2016.

İtogi vıborov na Ukraine posle podsçeta 99,99%golosov izmenilis, https://ria.ru/politics/20100209/208450607.html, 2017.

İVANOV, Oleg, Borisoviç, "**Pridnestrovskiy konflikt: sovremennoye sostoyaniye i puti reşeniye**", http://e-notabene.ru/wi/article_25259.html, 12.03.2018.

İYİAT, Bora, "***Psikolojik Harp Teorisi***",http://www.devlet.com.tr/makaleler/y60-PSIKOLOJIK_HARP_TEORISI.html, 18.10.2015.

İzbrannıy prezident Moldavı otkazal vo vstreçe Trayanu Besesku,

İzbrannıy prezident Moldavı otkazal vo vstreçe Trayanu Besesku, https://www.kp.md/daily/26612.7/3629283/?top=5, 08.03.2018.

İzobrannıy prezident Moldovı otkazal vo vstreçe Trayanu Besesku, Kaynak, http://www.infokart.ru/karta-pridnestrovskoj-moldavskoj-respubliki/, 23.01.2018.

JAFAROV, Nazim, "**Rusya'da Ulusal Güvenlik Anlayışının Dönüşümü (1991–2006)**", Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, 2007.

KAMALOV, İlyas, **Türk Cumhuriyetleri'nin bağımsızlıklarının 20. Yılında Rusya'nın Orta Asya Politikası**, Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi, Ankara 2011.

KARADELİ, Cem, "Bağımsızlık Sürecinde Ukrayna'da Siyasal Dönüşüm ve Meşruluk Kavramı", Der: Erhan Büyükakıncı, Değişen Dünyada Rusya ve Ukrayna, Phoenix Yayınevi, Ankara 2004.

KARAL, Enver Ziya, Osmanlı Tarihi, Islahat Fermanı Devri (1856-1861), Cilt VI, 7. Baskı, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 2007.

KARPAT, Kemal, "**Eflak**", İslam Ansiklopedisi, Cilt 10, TDV, İstanbul, 1994.

KAYA, Rüştü, "**Transdinyester Sorunu: Moldova'daki Rus Azınlık ve Moldova'nın Dış Siyasetine Etkisi**", Editörler: Mehmet Şahingöz ve Alper Alp, Hamdullah Suphi ve Gagauzlar, Türk Yurdu Yayını, Ankara 2016.

KAZAKOV, Oleg, "**Po Puti «Myagkoy Sily»**" Rocciya v ATR №3, 24 Sentyabr 2012.

KERRİ, Dcon: mı zaşitim suverenitet Ukrainı, http://www.bbc.com/russian/international/2014/03/140305_us_eu_russia_ukr_wrap, 6.03.2014.

KILINÇ, Arzu, "**Eflak-Boğdan ve Karadeniz'de Bal ve Balmumu**", http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423866406.pdf, 17.11.2017.

Kırım Özerk Cumhuriyeti Verhovnaya Rada'sının, http://www.rada.crimea.ua/, 20.11.2016.

Kırım Tatar Milli Meclisi, http://qtmm.org/ru, 20.10.2016.

Kırım Tatar Milli Meclisi'ne alternatif geliyor, https://tr.sputniknews.com/rusya/20151116/1019066560/kirim-tatar-rusya-ukrayna.html, 09.08.2016.

Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Genel Merkezi, "***İşgalcilerin Kırım Tatar Milli Meclisi'ni Yasaklaması Hk.***", http://www.kirimdernegi.org.tr/sdetay.asp?did=714, Ankara-2016.

KIRIMLI, Hakan (a), "***Kırım Tatarları Kimdir?***", http://www.kirimdernegi.org.tr/sayfa.asp?id=456, 20.10.2016.

KIRIMLI, Hakan (b), Kırım Tatarlarında Milli Kimlik ve Milli Hareketler (1905-1916), Türk Tarih Kurumu, Ankara 1996.

KİREÇCİ, M. Akif, ve TEZCAN, Selim, "**Kırım'ın Kısa Tarihi**", Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı, Ankara-2015.

KOÇAK, Muhammet, "**Bölgesel Çatışmadan Küresel Krize Doğu Ukrayna**", SETA, Sayı: 135, Ağustos 2015.

KOLESNİKOV, Andrey, "**Dmitriy Kozak: on prosil proşeniya i nazıval sebya obmanşikov**", https://www.kommersant.ru/doc/629697, 12.03.2018.

Konstitutsiya Respubliki Krım, http://rk.gov.ru/rus/info.php?id=623228, 16.10.2016..

Konstitutsiya RM ot 29.07.1994 g. Razdel II Osnovnıye prava, svobodı i obyazannosti, http://lex.justice.md/viewdoc.php?id=311496&lang=2, 09.11.2017.

Korrespondent, http://korrespondent.net/ukraine/politics/1069216-ukraina-i-rossiya-prodlili-srok-prebyvaniya-chf-rf-v-krymu-na-25-let, 2017.

KOSACHOV, Konstantin Iosifovich, "**Rossotrudnichestvo Kak İnstrument «Myagkoy Sily»**", http://federalbook.ru/files/FS_DIGEST/FS26-2012-Kosachev.pdf, s. 188-192.10.02.2017.

KOTSUR, V. V., Etnopolitiçeskiy Konflikt u Pridnistrovye u Kontekstı Ukrainsko-Moldovskih Mejderjavnih Vidnosti, http://www.ipiend.gov.ua/img/monograph/file/katsur_167.pdf, s.45-46.

KAZAKOV, Oleg, "**Po Puti «Myagkoy Sily»**" Rocciya v ATR №3, 24 Sentyabr 2012, s. 49-50.

KEFFER, Laura, Premiyer Moldavii rasskazal o zaprete na bıezd Putina v stranu, https:// www.kommersant.ru/doc/5955259, 01.07.2023.

KÖK ARSLAN , Havva ve ÇAPAN, Fırat,"Çatışma Çözümüne Temel Yaklaşımlar", **Barışı Konuşmak: Teori ve Pratikte Çatışma Yönetimi**, Editör: Nezir Akyeşilmen, ODTÜ Yayıncılık, Ankara 2013, s.46.

KÖSE, Osman, "**Balkanlarda Rus Konsolosluklarının Kuruluşu ve Faaliyetleri**", International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 1/2 Fall 2006, s.159.

Kırım Platformu, ***"Deklaratsiya Ustanovoçogo Samitu"***, https://crimea-platform.org/samit/deklaraciya/, 29.07.2022.

Kırım Platformu, ***"Drugiy Samit"***, https://crimea-platform.org/events/second-summit/, 03.09.2022.

Kırım Platformu, ***"Ekspertna Mereja"***, https://crimea-platform.org/ekspertna-merezha/, 30.07.2022.

Kırım Platformu, ***"Kırım Platformu"***, https://crimea-platform.org/about/, 29.07.2022.

Kırım Platformu, ***Kurucu Zirve Deklarasyonu***, https://crimea-platform.org/samit/deklaraciya/, 05.06.2022.

Krasnoselskiy osudil neposledovatelnost İgorya Dodona, http://www.gagauz.md/2018/04/65992/, 09.04.2018.

Kratkaya istoriya administrativnogo deleniya Ukrainıo, https://nashkray.kiev.ua/istoriaadmindelenia.html, 06.01.2018.

KREMLEV, Sergey, "**Pravda o «plombirovannom vagone» Lenina: razoblaçeniye mifa (okonçaniye)**", İnformatsionno-Analitiçeskoye Agenstvo "Posolskogo prikaza", http://www.posprikaz.ru/2015/01/pravda-o-plombirovannom-vagone-lenina-razoblachenie-mifa-prodolzhenie/, 01.03.2016.

Kremlin, "***Rasporyajenie Prezinda Rossiyskoy Federatsii ot 24.10.1994.g. n: 533-pr.***", http://kremlin.ru/acts/bank/7139, 09.02.2018.

Kremlin, Kompleks mer po vıpolneniyu Minskih soglaşeniy, http://kremlin.ru/supplement/4804, 15.10.2017.

Kremlin, Vladimir Putin otvetil na voprosı jurnalistov o situatsii na Ukraine, http://kremlin.ru/events/president/news/20366, 4.03.2014.

Kremlin, **Postanovleniye GD FS RF ot 24.10.1996 N 747-II GD**, http://kremlin-moscow.com/538721, 7.10.2016.

Kremlin, ***"Podpisanie dogovorov o prinyatii DNR, LNR, Zaporojskoy i hersonskoy oblastey v sostav Rossii"***, http://kremlin.ru/events/president/news/69465, 11.11.2022.

KURAS, Ahmet Nimet, **Rusya Tarihi Başlangıçtan 1917'ye Kadar**, Türk Tarih Kurumu Yayını, Ankara 2014.

KURTARAN, Uğur (a), "XVIII. Yüzyıl Osmanlı- Avusturya Antlaşmalarında Belgrad ile İlgili Hükümler", Yeni Türkiye 67/2015.

KURTARAN, Uğur (b), "**XVIII. Yüzyıl Osmanlı-Avusturya Siyasi İlişkileri**", Tarih Okulu Dergisi (TOD), Yıl 7, Sayı XVII, Mart 2014.

LAVRENOV, S., "**Pridnestrovskogo uregulirovaniye: Sostoyaniye i perspektivı**", http://www.eurasian-defence.ru/?q=analitika/s-lavrenov-pridnestrovskoe, 15.03.2018.

LAVRİC, Aurelian, Reşeniye Pridnestrovskogo konflikta: sootvetstvuyuşiy podhod k peregovoram na osnove interesov, editör: A.V.Durin, Pridnestrovye 2017: problemı regionalnoy bezopasnosti, Tiraspol 2017.

LETYAGA, İ., "**V Germanii moldo skaya storona sdelala popıtku postavit pod somneniye kaçestvo obrazovaniya v Pridnestrovye**", http://www.olvia1.idknet.com/index.php ?option=com_content&view=article&id=16262:2011-09-13-09-04-15&catid=35:politik, 09.03.2018.

Leviy Bereg (LB) Gazetesi, "*Kuçma Leonid Daniloviç*", https://lb.ua/file/person/1406_kuchma_leonid_danilovich.html, 02.01.2017.

Live journal, http://eduard-456.livejournal.com/800161.html, 2017.

LNR, DNR, Hersonskaya i Zaporojskaya oblasti stali çasti Rossii. Çto nujno znat o çetıreh novıh regionov, https://lenta.ru/brief/2022/10/05/4reg/, 11.11.2022.

LOPATİN, V.S., "**Suvorov i Potemkin, Prisoyedineniye Krımskogo hanstvo k Rossii.1782-1783 rr.**", http://history.scps.ru/suvorov/lopatin06.htm, 7.10.2016.

Luçinskiy Petr, http://moldovenii.md/ru/people/940, 13.01.2018.

LUKİN, Mihail, "***Vse Rossiyskiye Bazı***", http://www.kommersant.ru/doc/766827, 2007, 12.04.2016.

Lutsenko opublikoval ofitsialnoye pisno prokuraturı RFo tom, çto Ynukoviç ne prosil vvodit rossiyskuyu armiyu v Ukrainu. Dokument, http://censor.net.ua/news/431354/lutsenko_opublikoval_ofitsialnoe_pismo_prokuratury_rf_o_tom_chto_yanukovich_ne_prosil_vvodit_rossiyiskuyu, 9.03.2017.

MAMMADOV, Halit, "**Rus Dış Politikasında Stratejik- Zihinsel Süreklilik ve Putin'in Dış Politika Doktrini**", http://www.ayu.edu.tr//yayinlar/rus_dis_politika_rapor.pdf, Rapor, Ankara-2014.

MANSUROV, Tair, "***Kak rojdayetsya novaya Yevraziya***", http://www.evrazes.com/docs/view/611, 2012, 15.01.2016.

Maya Sandu pobedila na vıborah prezidenta Moldavii, https://www.interfax.ru/world/737198, 05.01.2023.

MAYOMEROVA, Aynur, "**Avrasya İdeolojisi**", Avrasya, Cilt: 2, Sayı: 6, Yaz, 2006.

MELVİN, Neil, Russians Beyond Russia: The Politics of National Identity, Royal Institute of International Affairs, London 1995.

Memorandum Kozaka: Rossiyskiy plan obyedineniya Moldavı i Pridnestrovya, https://regnum.ru/news/458547.html, 24.03.2018.
Memorandum ob osnovah normalizatsii otnoşeniy Respublikoy Moldova i Pridnestrovye, http://polit.ru/article/2006/03/23/memorand/,
Merkel poyasnila, çto v Germanii podrazumevayut pod federatsiyey dlya Ukrainı, http://zn.ua/POLITICS/merkel-poyasnila-chto-v-germanii-podrazumevayut-po-federalizaciey-ukrainy-151436_.html, 23.08.2014.
MERKEL, Angela, pribıl v Kiyev i naçal vstreçu s Poroşenko, http://zn.ua/POLITICS/angela-merkel-pribyla-v-kiev-151429_.html, 23.02.2017.
MİD, "*Diplomatiya Pridnestrovya: Etapı Stanovleniya*", http://mid.gospmr.org/ru/node/5702, 2013, s.23.
MİD RF predupredil o posledstviyah uçastiya nekotorıh stran v "Krımskoy platforme", https://www.interfax.ru/russia/786310, 17.08.2022.
MİHAYLOVİÇ, Şornikov Pyotr, "**Massovıye peremeşeniya naseleniya Bessarabii v naçale Vtoroy Mirovoy Voynı**", Problemı Natsionalnoy Strategii № 1 (10) 2012.
Moldava Transdinyester Cumhuriyeti, "**Pridnestrovskaya Moldavskaya Respublika**", http://mfa-pmr.org/ru/hLy, 22.01.2018.
Moldavane levoberejya Dnestra, http://moldovenii.md/ru/section/786/content/10081**,** 02.01.2018.
Moldavskaya demokratiçeskaya respublika, http://moldovenii.md/ru/section/786/content/10079,
Moldova Cumhurbaşkanlığı Prezidentura Respubliki Moldova, http://www.presedinte.md/rus/presidency, 02.02.2018.
Moldova Cumhuriyeti Anayasanın 110.Maddesinde 25.07.2003 tarihinde değişiklik yapılmıştır.[st.110 v redaktsii ZP344 ot 25.07.03, MO170-172/08.08.03 ct.721], o vnesenii izmeneniy b Konstitutsiyu Respubliki Moldova, http://lex.justice.md/document_rus.php?id=4B6A3062:0AD29173,
Moldova Cumhuriyeti Anayasanın 110.Maddesinde 25.07.2003 tarihinde değişiklik yapılmıştır.[Ст.110 v redaksii ZP344 ot 25.07.03, MO170-172/08.08.03 st.721], o vnesenii izmeneniy v Konstitutsiyu Respubliki Moldova, *http://lex.justice.md/document_rus.php?id=4B6A3062:0AD29173,* 05.01.2018.
Moldova Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, Konstitutsiya Respubliki Moldova, http://www.presedinte.md/rus/constitution, 05.01.2018.
Moldova Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı. http://lex.justice.md/ru/291170/, 02.03.2018.
Moldova Cumhuriyeti Hükümeti, http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=313004&lang=2, 02.02.2018.
Moldova Cumhuriyeti Hükümeti, Ob utverjdenii kontseptsii vneşney politiki Respubliki Moldova, http://lex.justice.md/ru/306955/, 05.02.2018.
Moldova Cumhuriyeti, Mejdunarodnıye Otnoşeniya, http://www.moldova.md/ru/content/mezhdunarodnye-otnosheniya, 25.02.2018.
Moldova Cumhuriyeti Ulusal İstatistik Bürosu, http://www.statistica.md/newsview.php?l=ru&id=5583&idc=168, 03.02.2018.
Moldova Hükümeti, http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=304944&lang=2, 09.02.2018.
Moldova Hükümeti, Arhiv podpisannıh dokumentov pog odam, http://gov.md/ru/content/arhiv-podpisannyh-dokumentov-po-godam, 04.04.2018.
Moldova Hükümeti, http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=287902&lang=2, 02.02.2018.
Moldova Hükümeti, Protokolnye reşeniye ob otkrıtii mosta çerez reku Dnestr v rayone syol Gura-Bıkuluy i Bıçok, http://gov.md/sites/default/files/2017-11-

25_protokolnoe_reshenie_ob_otkrytii_mosta_cherez_reku_dnestr_v_rayone_syol_gura-bykuluy_i_bychok.pdf, 30.03.2018.

Moldova Hükümeti, ZAKON Nr. 173 от 22.07.2005, ob osnovnıh polojeniyah osobogo pravovogo statusa naselennıh punktov levoberejya Dnestra (Pridnestrovya), http://lex.justice.md/ viewdoc.php?action=view&view=doc&id=313004&lang=2, 27.03.2018.

Moldova Hükümeti, http://www.gov.md/ru/content/v-period-2-3-iyunya-sg-v-berline-prohodil-pervyy-v-2016-godu-oficialnyy-raund-peregovorov-v, 22.03.2018.

Moldova Meclisi, Konstitutsiya Respubliki Moldova, http://lex.justice.md/viewdoc.php?id= 311496&lang=2, 09.11.2017.

Moldova Parlamentosu, http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=308129&lang=2, 04.01.2018.

Moldova, Nazvaniye, http://www.moldovenii.md/ru/section/222, 25.01.2018.

Moldovlahiya, Moldoslabiya, http://m.moldovenii.md/ru/section/222/content/499, 03.02.2018.

Moldovskaya Sovetskaya Sotsiyalistiçeskaya Respublika, http://geography.su/demogr/item/f00/s00/e0000701/index.shtml, 01.02.2018.

MOSPANOV, Andrey, "**Kişinev i Tiraspol: udastsya li prorvatsya çerez krasnıye linii?**", https://www.ritmeurasia.org/news--2018-04-04--kishinev-i-tiraspol-udastsja-li-prorvatsja-cherez-krasnye-linii-35755, 03.04.2018.

Most mejdu Selami Gura-Bıkuluy i Bıçpk otkrıt dlya dvijeniya avtomobilya, https://novostipmr.com/ru/news/17-11-18/most-mezhdu-selami-gura-bykuluy-i-bychok-otkryt-dlya-dvizheniya, 03.04.2018.

Myagkaya Sila Rossii V Novom Tysyacheletii: İmeyushchiysya Potentsial İ Perspektivy Razvitiya, http://www.oprf.ru/ru/about/structure/structurenews/newsitem/19925?PHPSESSID=o46ef0qdgr0gefuhq93abddi87, s. 21. 03.01.2017.

NAZARENKO, Yevgeniy, "**Referendum 2006 goda v Pridnestrovye: Predposılki i sovremennost (politiko-pravovoy analiz)**", http://eurasian.su/article/referendum-2006-goda-v-pridnestrove, 20.03.2018.

Nepriznannıye gosudarstva- Pridnestrovskaya Moldavskaya Respublika, http://www.geopolitics.ru/2014/01/nepriznannye-gosudarstva-pridnestrovskaya-moldavskaya-respublika/, 09.01.2018.

Nepriznannıye Gosudarstva-Pridnestrovskaya Moldovskaya Respublika, http://www.geopolitics.ru/2014/01/nepriznannye-gosudarstva-pridnestrovskaya-moldavskaya-respublika/, 04.01.2018.

Novıye vıborı prezidenta Moldavı naznaçenı na 16 marta 2012, http://ru.interlic.md/2012-03-07/novye-vybory-prezidenta-moldovy-naznacheny-na-16-marta-2012-g-24240.html, 18.12.2017.

O sozdanii mejvedomstvennoy raboçey gruppı po voprosam garmonizatsii zakonodatelstva Pridnestrovskoy Moldavskoy Respubliki s zakonodatelstvom Rossiyskoy federatsii, 3 iyulya 2006 gr. N 336, https://ulpmr.ru/ul/show/LyrUiGvoSP2CVC0B2WkauDTUdBgIY53Qc2dE=, 21.03.2018.

O zasedanii ekspertnıh (raboçih) rgupp po voprosam razvitiya transporta i dorojnogo hozyaystve, http://mid.gospmr.org/ru/yxm, 06.04.2018.

Ob obyvlenii i provedenii referenduma Pridnestrovskoy Moldavskoy Respubliki po voprosu vzaimootnoşeniy s Rossiyskoy federatsiyev i Respublikoy Moldova, 14 iyul 2006 № 266 SAZ 06-29, https://www.ulpmr.ru/ul/show/llJSh2VejTZ9kNYUXgiYp4tU4rGze3P+r908=, 21.03.2018.

OBSE, Dvattsat şestaya vstreça Soveta ministrov 5-6 2019 goa, https://www.osce.org/files/f/documents/0/b/449440.pdf, 05.01.2023.

OBSE, Dvuhdnevnıye peregovorı v formate "5+2" po protsesu pridnestrovskogo uregulirovaniya zaverşenayutsya v Bratislave,https://www.osce.org/ru/chairmanship/435404, 19.12.2022.
OBSE, Protokol o rezultatah konsultatsiy Trehstoronney kontaktnoy gruppı, Minsk 5 Sebtyabrya 2014 g., https://www.osce.org/ru/home/123258?download=true, s.1-2. 5.09.2016.
Obşiy reglament ekspertnıh (raboçih) grup po meram ukrepleniya doveriya i razvitiyu vzaimodeystviya, http://mid.gospmr.org/ru/Ndp, 22.03.2018.
OĞAN, Sinan (a), "**Ukrayna'da Devlet Başkanlığı Seçimleri: Turuncu Devrimin Sonu**", http://www.turksam.org/tr/makale-detay/157-ukrayna-da-devlet-baskanligi-secimleri-turuncu-devrimin-sonu, 17.01.2010.
OĞAN, Sinan (b), "**Turuncu Devrimler Kitabı: Birinci Bölüm**", http://www.turksam.org/tr/makale-detay/410-turuncu-devrimler-kitabi-birinci-bolum, 02.01.2017.
OĞAN, Sinan (c), "**Kırgızistan'da DevrimSüreci Tamamlanıyor**", http://www.turksam.org/tr/makale-detay/144-kirgizistan-da-devrim-sureci-tamamlaniyor, 03.01.2017.
OĞAN, Sinan (ç), "**Küresel Mücadelenin Yeni Rekabet Alanı: Karadeniz ve Montrö Anlaşması**", http://www.turksam.org/tr/makale-detay/449-kuresel-mucadelenin-yeni-rekabet-alani-karadeniz-ve-montro-anlasmasi, 2.09.2005.
Olesya Pavlenko, Peskov: Moldaviya stremitelno dreyfuyet v storonu rusofobii i poglaşeniya Rumıniyey, https://www.kommersant.ru/doc/5965179, 27.07.2023.
OLGA, Yelena ve Vladimir, a.g.m., http://kommersant.ru/doc/877224, 19.02.2017.
Operationaspaix, http://www.operationspaix.net/DATA/DOCUMENT/1651~v~Accord_ de_cessez_le_feu_entre_la_Transnistrie_et_la_Moldavie_du_21_juillet_1992_-_document_en_russe_anglais_roumain.pdf, 03.03.2018
Opublikovano poslaniye Putina ob otvode tyajeloy artillerii iz Donbassa, http://korrespondent.net/ukraine/politics/3468072-opublykovano-poslanye-putyna-ob-otvode-tiazheloi-artylleryy-yz-donbassa, 18.05.2015.
Opublikovano v knige Mary Kaldor and Basker Vashee (eds), Restructuring the Global Military Sector. Volume I: New Wars. London: Pinter, 1997. xiii1 351 pp.). http://krotov.info/libr_min/18_s/ok/olov_1996.htm, 05.02.2018.
Ortak Kontrol Komisyonu, http://okk-pridnestrovie.org/dokument4.htm, SOGLAŞENİYE o printsipah mirnogo uregulirovaniya voorujennogo o konflikta v Pridnestrovskom regione Respubliki Moldova, http://forum-pridnestrovie.info/wp-content/uploads/2017/09/Peregovornye-dokumenty-PMR-Moldova.pdf, 03.03.2018.
Ortak Kontrol Komisyonu, Spravoçno Analitiçeskaya İnformatsiya «Ob osobennostyah provedeniya mirotvorçeskoy operatsii v Pridnestrovye», http://okk-pridnestrovie.org/spravka.htm, 09.02.2018.
ORTAYLI, İlber (c), Gospodarlık, TDV İslâm Ansiklopedisi, 14. Cilt, s.115-116.
ORTAYLI, İlber (a) , "***Kırım İlber Ortaylı Yazdı***", https://www.atlasdergisi.com/kesfet/kultur/kirim-ilber-ortayli-yazdi.html, 03.09.2016.
ORTAYLI, İlber (b), *"**Kırım Sorunu**"*, http://www.milliyet.com.tr/kirim-sorunu/ilber-ortayli/pazar/yazardetay/09.03.2014/1848628/default.htm, 7.05.2016.
Osnovnıye politiçeskiye parti Ukrainı. Dosye, http://tass.ru/info/1406095, 11.02.2017.
OSTALEP, Valeriy, "Vneşnyaya Politika Moldavii 1991-2014 godı".
ÖZCAN, Abdülkadir; "**Boğdan**", DİA, Cilt IV, TDV Yayını İstanbul 1992.
ÖZCAN, Sevinç A., **Bir Sovyet Mirası Rus Azınlıkları**, Küre Yayınları 2005.
ÖZÇELİK, Sezai (a), "Kafkasya Çatışmalarında Çözüm Teknikleri, Pozitif Barış Çabaları ve Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları", Yeni Türkiye Kafkasya Özel Sayısı I, sayı 71, Temmuz-Aralık 2015,
ÖZÇELİK, Sezai (b), "**Çatışma Bilimleri ve Çatışma Haritalama Çerçevesinde Balkanlar**", Yeni Türkiye Dergisi Rumeli-Balkanlar Özel Sayısı, Sayı: 70, Mart-Haziran 2015.

ÖZÇELİK, Sezai (b), "***2014 Kırım'ın İşgali Kırım Tatarları için İkinci Sürgün ve Dördüncü Travmadır***", http://qha.com.ua/tr/fikir-yazilari/2014-kirim-in-isgali-kirim-tatarlari-icin-ikinci-surgun-ve-dorduncu-travmadir/141516/, 1.11.2016.

ÖZÇELİK, Sezai (c), "Rusya'nın Müttefiki Belarus ve Kırım", http://qha.com.ua/tr/fikir-yazilari/rusya-nin-muttefiki-belarus-ve-kirim/150344/, 10.11.2016.

ÖZÇELİK, Sezai (ç), "***Çin Dış Politikası ve Kırım***", http://qha.com.ua/tr/fikir-yazilari/cin-dis-politikasi-ve-kirim/150524/, 23.11.2016.

ÖZÇELİK, Sezai (d), "***Karadeniz'deki Rus ve ABD Güçlerine Uzman Bakışı***", http://www.turksam.org/tr/haberin-yorumu-detay/978-karadeniz-deki-rus-ve-abd-guclerine-uzman-bakisi, 7.03.2014.

ÖZDAL, H., ÖZERTEM, H.S., HAS, K. ve YEGİN, M., "**Ukrayna Siyasi Krizinde Rusya ve Batı'nın Tutumu**", Uluslararası Stratejik Araştırmaları Kurumu, Analiz N: 28, Mart 2014.

ÖZDAL, Habibe (a), "**İç-Bölgesel-Küresel Dinamikler Bağlamında Ukrayna Krizi**", https://www.academia.edu/27331338/%C4%B0%C3%A7-B%C3%B6lgesel-K%C3%BCresel_Dinamikler_Ba%C4%9Flam%C4%B1nda_Ukrayna_Krizi, s.86. 21.02.2017.

ÖZDAL, Habibe (b), Sovyetler Birliği'nin Dağılmasından Kırım'ın İlhakına: Rus Dış Politikasında Ukrayna, USAK Yayınları, Haziran-2016.

ÖZDAL, Habibe (c), "**Rus Dış Politikasında Ukrayna (1991-2014)**", Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Doktora Tezi Ankara-2015.

ÖZDEŞ, Talip, "***Çatışma veya Uzlaşma, 21. Yüzyıla Girerken Çoğulculuğa Kur'an Açısından Bir Bakış***", s.2., http://eskidergi.cumhuriyet.edu.tr/makale/280.pdf, 04.08.2015.

ÖZEL, Merve Suna, "**Rus Dış Politikasında Ukrayna Krizi ve Türkiye'ye Etkileri**", https://www.academia.edu/19626752/Rus_D%C4%B1%C5%9F_Politikas%C4%B1nda_Ukrayna_Krizi_ve_T%C3%BCrkiye_ye_Etkileri, s.83-84.

ÖZERDEM, Alpaslan, **Barış İnşası Kuram ve Uygulaması**, Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık TİC.LTD.ŞTİ., 1 Basım, Ankara 2013.

ÖZTÜRK, Yasin, "**Avrasya Birliği Projesi ve Türk Dış Politikasına Yansımaları**", Çankırı Karatekin Üniversitesi Uluslararası Avrasya Strateji Dergisi 2, 2013.

P. Poroşenko'nun Facebook adresi: Петро Порошенко @petroporoshenko

Pavliçenko napomnila o pimse Merkel, http://www.vesti.md/?mod=news&id=15105#sthash.2scjaZY2.dpbs, 09.03.2018.

Perepelitsa Grigoriy Nikolayeviç, Konflikt v Pridnestrovye. Priçinı, problemı i prognoz razvitiya, http://old.niss.gov.ua/book/Perep/index.htm, 23.02.2018.

PEREPELİTSA, Grigoriy, Nikolayeviç, "**Konflikt v Pridnestrovye. Priçinı, problemı i prognoz razvitiya**", http://old.niss.gov.ua/book/Perep/index.htm, 23.02.2018.

PERİNÇEK, Mehmet, **Avrasyacılık**, Küre Yayınevi İstanbul 2004.

Peskov rasskazal ob otvergnutom Ukrainoy plane Putina, https://lenta.ru/news/2015/01/18/peskov/, 18.01.2015.

Pridnestroviye razrabotalo kontseptsiyu bezapasnozti, osnavannuyu na ukrepleni otnoşeniy s RF, https://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/11149063, 15.07.2023.

Peskov rekomendoval moldavskim vlyastyam bıt ostorojnımi v otsenkah po teme Pridnestrovya, , https://tass.ru/politika/17093241, 20.07.2023.

Pismo Fatalnoye. Poçemu Putinu İz-Za Yanukoviça Prişlos Ubit Çurkina, http://www.dsnews.ua/politics/fatalnoe-pismo-chto-takogo-v-obrashchenii-yanukovicha-k-putinu--20032017100000, 20.03.2017.

Pelosi'den Kırım Platformu Zirvesinde Kiev'e Destek, https://www.voaturkce.com/a/pelosi-kirim-platformu-zirvesinde-kiev-destek/6804777.html, 10.11.2022.

Polit, http://polit.ru/article/2006/03/23/memorand/, 06.02.2018.

Politiçeskim voprosam v ramkah peregovornogo protsessa po pridnestrovskomu uregulirovaniyu, Berlin 2-3 iyunya, 2016 g., https://www.osce.org/ru/moldova/244681?download=true, 22.03.2018.

PONOMAREVA, Y. G., Politiçeskiye Otnoşeniya i Politiçeskiy Protsess v Sovremennoy Rossii Hrestomatiya, Tom II, İNİON RAN Moskova 2008. http://mgimo.ru/upload/iblock /a1a/a1a299caec68962b6369c6f7448999b1.pdf, 2018.

POPOVA, Alisa, "***Ukraina: Vostok vs Zapad. İnfografika***", https://www.ridus.ru/news/156382.html, 1.03.2017.

Poroşenko: Putin'e gönderdiği mektubun içeriğini açıkladı, http://www.gundemavrasya.com/porosenko-putine-gonderdigi-mektubun-icerigini-acikladi-4908h.htm, 29.01.2015.

Poroşenko: Putin'e gönderdiği mektubun içeriğini açıkladı, http://www.dunyabulteni.net/ukrayna-devlet-baskani-petr-porosenko/320815/porosenko-putine-gonderdigi-mektubun-icerigini-acikladi, 28.01.2015.

Poroşenko: Ukrayna, Rusya ve Agit Minsk'te Anlaşma İmzaladı, https://www.haberler.com/ porosenko-ukrayna-rusya-ve-agit-minsk-te-anlasma-6960204-haberi/, 02.11.2017.

Posprikaz, http://www.posprikaz.ru/2015/01/pravda-o-plombirovannom-vagone-lenina-razoblachenie-mifa/, 2017.

Postanpvleniye Soveta Federatsii Federalnogo Sobraniya Rossiyskoy Fedefatsii ot 1 Maya 2014 g. N 48-SF g. Moskva "Ob ispolzovanii Voorujennıh Sil Rossiyskoy Federatsii na territorii Ukrainı", https://rg.ru/2014/03/05/voyska-dok.html, 5.03.2014.

Povestka dnya ofitsialnogo peregovornogo protsessa, http://mid.gospmr.org/ru/vTv, 20.03.2018.

Prezidentom Moldavii stal vıstupayuşiy za sblijeniye s Rossiyey sotsialist İgor Dodon, http://www.trt.net.tr/russian/rossiia-i-strany-sng/2016/11/14/priezidientom-moldavii-stal-vystupaiushchii-za-sblizhieniie-s-rossiiei-sotsialist-ighor-dodon-610030, 08.03.2018.

Prezident Moldavii i lider Pridnestrovya ne dogovorilis o vozobnovlenii peregovorov 5+2, https://ru.sputnik.az/news/20081224/42647125.html, 22.03.2018.

Prezidentom Moldavii stal vıstupayuşiy za sblijeniye s Rossiyey sotsialist İgor Dodon,

Prezidentura Respubliki Moldova, http://www.presedinte.md/rus/mircea-snegur, 04.02.2018.

Prezidentura Respubliki Moldova, http://www.presedinte.md/rus/presidency, 03.02.2018.

Pridnestrovskaya Moldavskaya Respublika, https://ria.ru/spravka/20150902/1221752285.html, 22.01.2018.

Pridnestrovskiy konflikt. Spravka, https://ria.ru/spravka/20050305/39490539.html, 16.02.2018.

Printsipı i pretsedurı vedeniya peregovorov v ramkah «Postoyannogo soveşaniya po politiçeskim voprosam v ramkah peregovornogo protsessa po Pridnestrovskomu uregulirovaniyu», http://mid.gospmr.org/ru/KLG, 21.03.2018.

Prisoyedineniye Bessarabii k SSSR-istoriya voprosa, https://ru.sputnik.md/politics/20170628/13317705/sssr-bessarabija-rumynija.html, 04.01.2018.

Problemı uregulirovaniya pridnestrovskogo konflikta, http://old.niss.gov.ua/book/perep/04.htm, 02.04.2018.

PROHNİTSKİY, Valeriu, BOTSA, İgor, OPRUNENKO, Aleksandru i GOTİŞAN, Yuriye, "**Plan deystviy Yevropeyskiy soyuz-Respublika Moldova: Otsenka dostijeniy v 2005 godu**", http://www.e-democracy.md/files/euromonitor01ru.pdf, s.34.

Protokolnıye reşeniye po voprosam vzaimodeystviya v sfere veterinarii, karantina i zaşitı rasteniy, http://mid.gospmr.org/ru/fxh, 06.04.2018.

Protokolnoye reşeniye o merah po organiatsii vzaimodeystviya v oblasti telekommunikatsii i elektrosvyazi, http://gov.md/sites/default/files/2017-11-25_protokolno_reshenie_o_ me-

rah_po_organizacii_vzaimodeystviya_v_oblasti_telekommunikaciy_i_elektrosvyazi.pdf, 04.04.2018.

Protokolnoye reşeniye o prostavlenii apostilya na dokumentah ob obrazovanii, vıdavaemıh v Pridnestrovye, http://gov.md/sites/default/files/2017-11-25_protokolnoe_reshenie_o_prostavlenii_apostilya_na_dokumentah_ob_obrazovanii_vydavaemyh_v_pridnestrove.pdf, 04.04.2018.

Putin obeşayet Ukraine skidki na gaz i 15 mlrd. dollarov, http://www.bbc.com/russian/russia/2013/12/131217_yanukovych_russia_negotiations, 17.12.2013.

Putin: na Ukraine rossiyskih voysk net i poka ne budet, http://www.bbc.com/russian/international/2014/03/140304_putin_ukraine_statement, 4.03.2014.

Putin'den Ukrayna'da çözüm için 7 madde, http://www.aljazeera.com.tr/haber/putinden-ukraynada-cozum-icin-7-madde, 4.09.2014.

Putin pbuyavil o priznanii DNR i LNR, https://www.kommersant.ru/doc/5228386, 11.11.2022.

Putin poruçil Minoboronı RF obespeçit podderjanie mira v DNR i LNR, https://www.interfax.ru/russia/823554, 11.11.2022.

REMLER, Filip, "Bezrezultatnıye peregovorı: Rossiya i Germaniya ne naşli obşiy yazık", https://carnegie.ru/2013/08/21/ru-pub-52807, 09.03.2018.

Resmi Gazete, ***"Kanunlar-Kellogg misakınınj metni, 5 Şubat 1929, s.6568"***, https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/1111.pdf, 09.12.2022.

Respublika Moldova Ofitsialnıy Stranitsa, Geografiya, http://www.moldova.md/ru/content/geografiya, 02.02.2018.

Ridus, Ukraina: Vostok vc Zapad. İnfografika, https://www.ridus.ru/news/156382.html, 1.03.2017.

ROMAŞENKO, Sergey, "***Çernomorskiy flot RF ostanetsya v Krımu do 2042 goda***", http://www.dw.com/ru/черноморский-флот-рф-останется-в-крыму-до-2042-года/a-5490289 , 21.04.2010.

ROSKİN, Micheal, **Çağdaş Devlet Sistemleri: Siyaset, Coğrafya, Kültür**, Adres Yayınları, Ankara-2009, s.323-324.

ROSKİN, Micheal, **Çağdaş Devlet Sistemleri: Siyaset, Coğrafya, Kültür**, Adres Yayınları, Ankara 2009, s.323-324.

Rossiya snova "bryatsayet orujiyem" v nepriznannom Pridnestrov, https://www.ukrinform.ru/rubric-world/2357593-rossia-snova-bracaet-oruziem-v-nepriznannom-pridnestrove.html, 06.02.2018.

RUBENSTEİN, Richard E., "Basic Human Needs: The Next Steps in Theory Development", The International Journal of Peace Studies, ISSN 1085-7494, Volume 6, Number 1, Spring 2001.

RUBENSTEİN, Richard E., ***"****Basic Human Needs: The Next Steps in Theory Development****"***, The International Journal of Peace Studies, ISSN 1085-7494, Volume 6, Number 1, Spring 2001.

RUBENSTEİN, Richard E., "**Basic Human Needs: The Next Steps in Theory Development**", The International Journal of Peace Studies, ISSN 1085-7494, Volume 6, Number 1, Spring 2001).

Russian, https://russian.rt.com/russia/news/360495-putin-dokumenty-donbass, 18.02.2017.

Rusya Federasyonu Cumhurbaşkanlığı Kütüphanesi, Belgradsik Mirnıy Dogovor 1739 g., https://www.prlib.ru/history/619583, 11.02.2018.

Rusya Federasyonu Cumhurbaşkanlığı Kütüphanesi, Belgradsik Mirnıy Dogovor 1739 g., https://www.prlib.ru/history/619583, 11.02.2018.

Rusya Federasyonu Cumhurbaşkanlığı Kütüphanesi, http://www.prlib.ru/History/pages/item.aspx?itemid=503,

Rusya Federasyonu Cumhurbaşkanlığı Kütüphanesi, Naçalas Russko-Turetskaya Voyna 1768-1774 gg., https://www.prlib.ru/history/619605,

Rusya Federasyonu Cumhurbaşkanlığı, İmperratritsey Yekaterinoy II Bıl Podpisan Manifesto o Prisoyedineniyi k Rossiyskoy İmperii Krımskogo Poluostrorova, Ostrova Taman i Kubanskoy Oblasti, http://www.prlib.ru/History/pages/item.aspx?itemid=503, 6.10.2016.

Rusya ilk kez tek kutuplu dünyanın sonu geldiğini açıkladı, https://tr.sputniknews.com/turkish.ruvr.ru/news/2014_03_18/tek-kutuplu-dunyanin-sonu/, 15.02.2017.

Rusya işgalin tanınmasını bekliyor, http://qha.com.ua/tr/siyaset/rusya-isgalin-taninmasini-bekliyor/150337/, 13.11.2016.

Rusya, Kırım Tatar Milli Meclisi'nin faaliyetlerini durdurdu, http://www.sozcu.com.tr/2016/dunya/rus-yonetimi-kirim-tatar-milli-meclisinin-faaliyetlerini-durdurdu-1183566/, 15.11.2016.

Rusya, Ukrayna Büyükelçisi'ni Moskova'ya çağırdı, http://www.hurriyet.com.tr/rusya-ukrayna-buyukelcisini-moskovaya-cagirdi-25878170, 14.02.2014.

Rusya'nın Karadeniz Filosu'na 80 savaş gemisi daha eklenecek, http://haberrus.com/savunma/2014/09/23/rusyanin-karadeniz-filosuna-80-savas-gemisi-daha-eklenecek.html, 24.09.2014.

SAĞLAM, Mühdan , "**Ukrayna Soğuğunda Güç Savaşımı**", http://www.birikimdergisi.com/guncel-yazilar/518/ukrayna-sogugunda-guc-savasimi#.WBYLV1SLS00, 21.09.2016.

SAKA, Viktor, Tendentsii i problemı konsolidatsii demokratii v Respublike Moldava v kontekse yesrointegratsionnıh protsessov, http://www.wsmip.uj.edu.pl/documents/41658/44358/Determinanty_polityki_europejskiej_Moldawii.pdf, s.82-83.

Sandu pobedila vo 2 ture prezidentskih vıborov v Moldavii-predvaritelnıe rezultatı, https://www.reuters.com/article/orutp-moldova-election-idRUKBN27W10S-ORUTP, 05.01.2023.

SANCAKTAR, Caner, "***Kosova'dan Abhazya ve Güney Osetya'ya: Batı'nın Tutarsızlığı***", http://www.tasam.org/tr-TR/Icerik/936/kosovadan_abhazya_ve_guney_osetyaya_batinin_tutarsizligi, 02.11.2016.

SANDIKLI, Atilla ve İSMAYILOV, Elnur, "**Ukrayna Krizi'nin Bölgesel Güvenliğe Etkileri ve Türkiye**", http://www.bilgesam.org/incele/2234/-ukrayna-krizi-nin-bolgesel-guvenlige-etkileri-ve-turkiye/, s.14.

SANDIKLI, Atilla ve KAYA, Erdem, "Çatışma Çözümü ve Türkiye'de Kürt Meselesi", **Teoriler Işığında Güvenlik, Savaş, Barış ve Çatışma Çözümleri**, Editör: Atilla Sandıklı, , BİLGESAM Yayınları, İstanbul 2012, s.385-386.

SANDIKLI, Atilla, (a), "***Vekâlet savaşları: Ortadoğu ve Türkiye***", http://www.bilgesam.org/incele/2293/-vek%C3%A2let-savaslari--ortadogu-ve-turkiye/#.WghLafm0PIU, 11.12.2016.

SANDUTSA, Vladimir, "***Kişinev i Tiraspol dogovorilis o peregovorah na osnove ravenstv***", https://ria.ru/world/20120418/629412458.html?id=?id=, 02.03.2018.

SARĞIN, Yasemin, "Başlangıcından 1606'ya Kadar Osmanlı Devleti İle Eflak Ve Boğdan Voyvodalıkları Arasındaki İlişkiler", Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı*, Afyonkarahisar 2013.

SARI, İbrahim, Türk Alemi, Nokta E-Book Publishing Yayınevi, Birinci Baskı, Antalya 2017.

SARIKAYA, Yalçın, "**Turuncuya Veda: Ukrayna'nın Kritik Seçimi**", http://www.karam.org.tr/Makaleler/83105678_sarikaya.pdf, Karadeniz Araştırmaları, sayı 25, Bahar 2010.

SAV, Özden, "**Uluslararası İnsancıl Hukuk Açısından Savaş ve Barış Hukuku**", Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara 2015.

SAYDAM, Abdullah, **Kırım ve Kafkas Göçleri (1856-1876)**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2. Baskı (Tıpkıbasım), Ankara 2010.

SCHULTZ, Teri, "***AB ve NATO hibrit tehdit merkezi açtı***", http://www.dw.com/tr/ab-ve-nato-hibrit-tehdit-merkezi-a%C3%A7t%C4%B1/a-40851514, 21.10.2017.

SEDOV, Dmitriy, "***SŞA berut rıçaga «yevrointegratsii» Ukrainı v svoi ruki***", http://www.fondsk.ru/news/2013/12/11/usa-berut-rychagi-evrointegracii-ukrainy-v-svoi-ruki-24537.html, 21.02.2017.

Segodnya, http://www.segodnya.ua/regions/krym/dzhemilev-v-nyu-yorke-nazval-referendum-cinichnym-i-absurdnym-509020.html, https://haqqin.az/news/19557, 8.01.2017.

SEVİNÇ, Özcan A., Bir Sovyet Mirası Rus Azınlıkları, Küre Yayınları, İstanbul 2005.

Sfatul Tseriy, https://dic.academic.ru/dic.nsf/bse/137358/%D0%A1%D1%84%D0%B0%D1%82%D1%83%D0%BB, 02.02.2018.

SİLENKO, Viktor, "**Plan Dodona po Pridnestrovyu i pesrspektivı mirnogo uregulirovaniya na Donbase**", http://www.vitrenko.org/article/33144, 20.03.2018.

SİLİNA, Tatyana, "***Dve şagi nalevo,dve şagi napravo***" http://gazeta.zn.ua/internal/dve-shagi-nalevo-dve-shagi-napravo-_.html, 13.12.2013.

SİMONİYA, N. A., **Ensikolopodiya Stran Mira**, Rossiyskaya Akademiya NaukoTdeleniye Obşestvennıh Nauk, Moskova-2004.

SİZOVA, Kristina, "Mı uvajaev eto reşenie": poçemu Moldaviya ne hoçet v NATO, https://www.gazeta.ru/army/2019/09/05/12628009.shtml?updated, 25.03.2022.

Soglaşeniye mejdu Rossiyskoy Federatsiyey i Ukrainoy o statuse i usloviyah prebıvanıya Çernomorskogo flota Rossiyskoy Federatsii na territorii Ukrainı, http://flot2017.com/file/show/normativeDocuments/579, 13.08.2016.

SOKOLOV, A. V., "Mirotvorçeskaya aktivnost i mirotvorçeskiye silı Rossii v SNG, http://old.memo.ru/hr/hotpoints/peace/Chapter1.htm, 05.02.2018.

SOLJENİTSIN, Aleksandr, "proroçeski" opisal ukrainskiye sobıtiya eşe v 1998-m, http://afmedia.ru/obshchestvo-i-politika/aleksandr-solzhenicyn-slavyanskaya-tragediya, 11.04.2017.

Sotsialistiçeskaya partiya Ukrainı, http://file.liga.net/party/2944-socialisticheskaya_partiya_ykraini.html, 1.04.2017.

SÖNMEZ, A. Sait, Harun Bıçakcı ve Cuma Yıldırım, "**Kırım Sorunu Bağlamında Rusya Ukrayna İlişkilerinin Analizi**", International Journal of Social Sciences and Education Research, Volume: 1 (3), 2015.

SÖNMEZ, Sait, "Yeni Batıcılık ve Yeni Avrasyacılık Akımları Bağlamında Yeltsin Yönetimi'nin Doğu Batı Politikaları'nın Analizi", Akademik Bakış, Cilt 3 Sayı 6 Yaz, 2010.

SÖNMEZOĞLU, Faruk, **Uluslararası Politika ve Dış Politika Analizi**, Filiz Kitabevi, 4 Baskı, İstanbul 2005.

SPU (Sotsialistiçeskaya partiya Ukrainı), http://censor.net.ua/tag/2798/spu, 1.04.2017.

STEPANYUK, Viktor, Obyedineniye 1918 goda – Operatsiya Rumınskoy Armii, http://enews.md/articles/view/2286/, 02.02.2018.

STRATULANT, N.V., "**Bessarabskaya mitropoliya"-antikanoniçnaya tserkovnaya struktura na territorii Respubliki Moldova**", Стратулат Н. В., derleme: Vostoçnaya Politika Rumınii v proşlom i nastoyaşem (konets XIX−naçalo XX vv.), Rossiyskiy institut strategiçeskih issledovaniy-2011.

SULYAK, S.G., "***Mstitelyami Vozvraşayemsya Mı Na Moldovskuyu Zemlyu: K Diskussii Ob Okkupatsii Bessarabii***", Editör: İ.M.Blagodatskih, Velikaya Oteçestvennaya Voyna 1941-1945 g.g. v İstoriçeskoy Pamyati Pridnestrovya, Tiraspol 2011.

SULYAK, Sergey, "**Polietniçnaya Moldoviya (po danım toponimiki i antronomiki)**", Rusin Mejdunarodnıy istoriçeskiy jurnal, № 1 (31), 2013.

SVETLANA, Çebotar i STERKUL, Natalya, na pereputye: Respublika Moldava i yeye otnoşeniya s ES i Rossiyey, Editör: Petra Bayora, Determinantı i perspektivı politiki Yevropeyskoy integratsii Respubliki Moldova, http://www.wsmip.uj.edu.pl/documents/41658/44358/Determinanty_polityki_europejskiej_Moldawii.pdf.

ŞAHİN, Yakup, *"**Çatışma Kuramları ve Kimlik Temelli Çatışmalar; Teorik Bir Giriş**"*,Barış Araştırmaları ve Çatışma Çözümleri Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, 2013.

ŞAHİN, Fethi Kurtiy, ***Kırım Platformu: Rusya'nın Kırım'ı İşgal ve Yasadışı İlhakına Karşı Ukrayna'nın Yeni Adımı***, AVRASYA DÜNYASI, Ekim 2021, Sayı: 9, s.72.

ŞEVÇENKO, Ruslan, "**Mejdunarodnıy status Moldovı: istoriko-yuridiçeskiye aspektı (1359-1991)**, http://statulmoldovenesc.blogspot.com.tr/2011/01/1359-1538.html, 08.01.2018.

ŞİROKOV, Sergey, Yevropeyskiye integratsionnıye politiki v kontekste Pridnestrovskogo uregulirovaniya, Moldova-Pridnestrovye: obşimi usuliyami k uspeşnomu buduşemu peregovornıy protsess, Kişinev, 2009.

ŞORAL, Yevgeniy, "***Zamerzşiy Dnestr***", http://newsmaker.md/rus/novosti/zamerzshiy-dnestr-spetsproekt-nm-34849, 22.03.2018.

ŞORNİKOV, İ.P., Peregovornıy protsess çerez prizmu Moskovskogo Memoranduma 1997 1997 goda: Vremya obnulit 5+2, opıt i perspektivı 20 let Memorandumu ob osnovah normalizatsii otnoşeniy mejdu Respublikoy Moldova i Pridnestrovye, Tiraspol 2017.

ŞORNİKOV, İgor, "Yevraziyskaya regionalnaya identiçnost i Pridnestrovye",http://www.gumilev-center.ru/evrazijjskaya-regionalnaya-identichnost-i-pridnestrove/, 10.03.2018.

ŞÖHRET, Mesut, ***Kırım Sorununun Uluslararası Hukukta Devletlerin Kurulma ve Sona Erme Şekilleri Bakımından İncelenmesi***, Karadeniz Araştırmaları, Bahar 2017, sayı 53, s.20.

TANÇENKO, Alyena, "***V rosii nazvali nastayaşiye rezultatı referenduma v Krımu***", http://iz.com.ua/ukraina/40397-v-rossii-nazvali-nastoyaschie-rezultaty-referenduma-v-krymu.html, 25.02.2017.

TAŞ, Gün, Unutulan Türkler: "**Gagauzlar**", http://politikakademi.org/2013/05/unutulan-turkler-gagauzlar/, 06.01.2018.

Transdinyester Savunma Bakanlığı, 1 iyul 1995 goda bıla obrazovana operativnaya gruppa rossiyskih voysk v Pridnestrovye, http://www.mopmr.gospmr.org/index.php/o-sluzhbe/istoriya/1468-1-iyulya-1995-goda-byla-obrazovana-operativnaya-gruppa-rossijskikh-vojsk-v-pridnestrove, 03.03.2018.

TAYLOR, Adam, "***A map of Transnistria, Crimea, and other geographical 'gray areas' to be worried about***", https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2014/03/24/a-map-of-transnistria-crimea-and-other-geographical-gray-areas-to-be-worried-about/?utm_term=.dca373a5b048, 24.01.2014.

TBMM, Birleşmiş Milletler Antlaşması, https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/pdf01/3-30.pdf, 05.08.2016.

TBMM, Toplumsal Barış Yollarının Araştırılması ve Çözüm Sürecinin Değerlendirilmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu Raporu, Ankara-Kasım 2013.

TECER, Ömer Çağrı, "Jeopolitik ve Tarihsel Bir Rekabet Sahası Olarak Ukrayna ve Dış Politika Parametreleri", Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt: 3 Sayı: 4 2014.

Tekst protokolnogo reşeniya «O printsipah vozobnovleniya polnotsennogo gruzovogo jeleznodorojnogo soobşeniya çerez territeriyu Pridnestrovya», http://mid.gospmr.org/ru/xDk, 10.03.2018.

TEYMUROVA, Günal, "**1806-1812 Osmanlı-Rusya Savaşı ve Azerbaycan**", Osmanlı Medeniyeti Araştırmaları Dergisi Cilt 2, Sayı 2, Ocak 2016.

Timurbek Devletşin, **Sovyet Tataristan'ı**, Çeviren: Mehmet Emircan, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1981.

TOKAT, Bülent, "***Örgütlerde Çatışma ve Çatışmanın Yönetimi***", Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı-1, Ocak 1999.

TOKLU, Vefa, **Uluslararası İlişkiler**, İMAJ Yayınevi, 3. Baskı, Ankara 2006.

TOKYÜREK, Hacer, Prof. Dr. Nevzat Özkan'ın Gagavuz Edebiyatı Adlı Eseri Üzerine. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 6(2), 2017.

TOPÇİN, Oleksandr, ***"V Ukrayni proyşov perşiy samit "Krimskoy platformi": pro şo govorili gosti"***, https://www.unian.ua/politics/v-ukrajini-proyshov-pershiy-samit-krimskoji-platformi-pro-shcho-govorili-gosti-novini-ukrajina-11521681.html, 30.07.2022.

Transdinyester DİB, İgor Smirnov vruçil Vladimiru Voroninu soglaşeniye ob osnovah sistemı garantiy v moldo-pridnestrovskom uregulirovaniy, http://mfa-pmr.org/ru/CGj, 22.03.2018.

Transdinyester DİB, Protokol zasedaniya «Postoyannogo soveşaniya po politiçeskim voprosam v ramkah peregovornogo protsessa», http://mid.gospmr.org/ru/mfG, 23.03.2018.

Transdinyester DİB, Transdinyester Moldova Cumhuriyeti, http://mfa-pmr.org/ru/hLy, 05.02.2018.

Transdinyester Gümrük Komitesi, http://customs.gospmr.org/wp-content/uploads/2015/03/moscow_memorandum_rus.pdf , 03.02.2018.

Transdinyester Moldova Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, İstoriya zarojdeniya voorujennogo konlikta mejdu RM i PMR, https://www.president-pmr.org/category/84.html, 05.01.2018.

TSK'dan "***"Hibrit Savaş" Konferansı***", http://www.milliyet.com.tr/tsk-dan-hibrit-savas-konferansi-ankara-yerelhaber-1288846/, 10.03.2017.

TSUKANOVA, Olga Vladimirovna, (a), "Osnovnıye etapı peregovornogo protsessa v oblasti uregulirovaniya Moldovo-Pridnestrovskogo konflikta, Biznes v zakone 3/2011.

TSUKANOVA, Olga Vladimirovna, (b), "**Etapı Moldo-Pridnestrovskogo konflikta, Problemı v rossiyskom zakonadatelsstve**", https://cyberleninka.ru/article/v/etapy-moldovo-pridnestrovskogo-konflikta, 2/2011.

TSUKANOV, Olya, Putin on 'Red Lines': West Has Pinned Russia Into a Position Where It Has Nowhere to Fall Back To, https://sputnikglobe.com/20211226/putin-on-red-lines-west-has-pinned-russia-into-a-position-where-it-has-nowhere-to-fall-back-to-1091813306.html, 25.07.2023.

TUİÇ Akademi :"**Putin'in Rusyası**", https://stratejikoperasyon.wordpress.com/2014/07/27/rusya-dosyasi-tuic-akademi-putinin-rusyasi/, 10.03.2016.

Türk Dil Kurumu, http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_karsilik&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5a01a3ad3bfee5.25717376, 07.01.2017.

Türk Dil Kurumu, ***"Çatışma"***, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori1=veritbn&kelimesec=70892, 10.11.2015.

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, ***"No: 77, 6 Mart 2014, Kırım'daki Son Gelişmeler Hk."***, http://www.mfa.gov.tr/no_-77_-6-mart-2014_-kirim_daki-son-gelismeler-hk.tr.mfa, 10.11.2017.

Türküye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, "***Ukrayna'da Son Durum ve İkili İlişkiler***", http://www.mfa.gov.tr/ukrayna_da-son-durum-ve-ikili-iliskiler.tr.mfa, 7.05.2017.

TÜYSÜZOĞLU, Göktürk, "**Ukrayna'da Turuncu Devrim'in Sonu**", Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi Sayı 3, Ocak 2011.

UA:Ukrayna Analytica, The Crımean Platform Wıll Become A Foreıgn Polıcy Instrument Of The De-Occupatıon Strategy, https://ukraine-analytica.org/the-crimean-platform-will-become-a-foreign-policy-instrument-of-the-de-occupation-strategy/, 30.07.2022.

UEBAM, 1 Aralık 2016-30 Kasım 2017 Yıllık Rapor, http://eubam.org/wp-content/uploads/2018/03/Report_2017_RUS.pdf, 21.03.2018.

Uçast u "Krimsliy platformi" pidtverdili 40 goliv derjav i uryadiv i uryadiv, https://www.radiosvoboda.org/a/news-krymska-platforma-uchast-40-holiv-derzhav-i-uriadiv/31999214.html, 10.08.2022.

Ukaz o priznanii dokumentov, vıdannıh grajdanam Ukrainı i litsam bez grajdanstva, projivayuşim na territoriyah otdelnıh rayonov Donetskoy i Luganskoy i Luganskoy oblastey Ukrainı, http://kremlin.ru/events/president/news/53895, 18.02.2017.

Ukrayna, AB ile Ortaklık Anlaşmasını 2011 sonuna kadar imzalamak istiyor, http://qha.com.ua/tr/siyaset/ukrayna-ab-ile-ortaklik-anlasmasini-2011-sonuna-kadar-imzalamak-istiyor/91473/, 15.10.2016.

Ukrayna Cumhurbaşkanı, ***"Ukrayna Cumhurbaşkanı Kararı No. 78/2021"***, https://www.president.gov.ua/documents/782021-36853, 05.08.2022.

Ukrayna Dışişleri Bakanlığı, "***Dmitro Kuleba rospoviv pro pyat napryamiv podalşoy roboti Krimskogy platformi"***, https://mfa.gov.ua/news/dmitro-kuleba-rozpoviv-pro-pyat-napryamiv-podalshoyi-roboti-krimskoyi-platformi, 25.07.2023.

Ukrayna Dışişleri Bakanlığı, ***"Dmitro Kuleba rospoviv pro pyat napryamiv podalşoy roboti Krimskogy platformi"***, https://mfa.gov.ua/news/dmitro-kuleba-rozpoviv-pro-pyat-napryamiv-podalshoyi-roboti-krimskoyi-platformi, 26.07.2022.

Ukrayna Dışişleri Bakanlığı, ***"Uluslararası Kırım Platformu Katılımcılarının Ortak Bildirisi"***, https://mfa.gov.ua/news/spilna-deklaraciya-uchasnikiv-mizhnarodnoyi-krimskoyi-platformi, 05.08.2022.

Ukrayna Verhovnaya Rada, ***"Spilna deklaratsiya uçasnikiv Perşogo Parlamentskogo samitu Mijnarodnoy Krimskoy platformi"***, https://www.rada.gov.ua/news/Top-novyna/229549.html?fbclid=IwAR1VQBxbawfVX_5m2G-2Etq-6LlheBdegPf4ov0Fdur-3X6lQiQEkv_68DU, 04.11.2022.

Ukrayna, http://old.niss.gov.ua/book/Perep/pril.htm, 02.02.2018.

Ukrayna, Rusya ve AGİT Ukrayna'daki krizi konuştu, http://qha.com.ua/tr/siyaset/ukrayna-rusya-ve-agit-ukrayna-daki-krizi-konustu/133359/, 1.09.2014.

Ukrayna: Rusya yanlısı muhalifler de ateşkes ilan etti, http://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/06/140623_ukrayna_ateskes, 23.06.2014.

Ukrayna'daki Turuncu Devrim, http://akademikperspektif.com/2013/04/22/ukraynadaki-turuncu-devrim/, 22.05.2013.

UNİAN Haber Ajansı, "***Putin prikazal otvesti voyska, uçastvovavşiye v uşeniyah na granitse s Ukrainov***", https://www.unian.net/politics/919345-putin-prikazal-otvesti-voyska-uchastvovavshie-v-ucheniyah-na-granitse-s-ukrainoy.html, 11.02.2017.

UYGUR, Fatma, 1857 Eflak ve Boğdan Seçimlerine Fransız Müdahalesi ve Sonuçlarına Dair Bir Araştırma, Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi, sayı 42, Güz 2017.

V Bavarii zaverşilas oçerednaya Konferentsiya po meram ukrepleniya doverii, http://mfa-pmr.org/ru/GPK, 20.03.2018.

V Moldove v pervıye s 1996 goda startovali prezidentskiye vıborı, https://ru.tsn.ua/svit/v-moldove-vpervye-s-1996-goda-startovali-prezidentskie-vybory-738309.html, 2016.

VADANYAN, E., Respublika Moldova-Zalojnik Geopolitiki, Puti k miru i bezopasnosti, № 2(51) https://www.imemo.ru/files/File/magazines/puty_miru/2016/02/06_Vardanian.pdf.

VARDOMSKİY, Leonid (?),"Dva desyatiletiya posle Belovejskogo soglaşeniya: nekotorıye ekonomiçeskiye itogi", http://analyticsmz.ru/?p=1126, 25.02.2016.

VASİLİY, Stati (a), "**Otkole yest, poşla strana Moldaviya**", https://ava.md/2014/08/20/otkole-est-poshla-strana-moldaviya/, 09.01.2018.

VASİLİY, Stati (b), "**Poçemu moldavane ne rumını. Drevnos moldovan i zapozdalıye rumını**" https://ava.md/2014/03/31/pochemu-moldavane-ne-rumyny-drevnost-moldavan/, 09.01.2018.

VASİLİY, Stati (c), "**Poçemu moldovane ne rumını. Kogda voznik temrin «limba romînească»? Otkuda upala «rumını»,yesli zdes daje rimlyan ne bılo**", https://ava.md/2014/04/11/pochemu-moldavane-ne-rumyny-kogda-voznik/, 09.01.2018..

Verhovnaya Rada, Kanstitutsiya Ukrainı, http://iportal.rada.gov.ua/uploads/documents/27396.pdf, 08.10.2016.

VERT, Nikolya, **İstoriya Sovetskogo Gosudarstvo 1900-1991**, Progres Yayını -1992.

Vıborı prezidenta Respubliki Moldova 30 oktyabrya i 13 noyabrya 2016 года, http://www.e-democracy.md/ru/elections/presidential/2016/, 25.02.2018.

VİKTOR, Doraş, Pridnestrovskaya problema. Vstreça v Vene, https://ava.md/2012/05/02/pridnestrovskaya-problema-vstrecha-v/, 02.02.2018.

VİKTOROM, İvan, Mejdu raundom 5+2 i Bavarskoy konferentsiyey, http://pridnestrovie-daily.net/archives/11770, 22.03.2018.

VİNOKUROV, E.Y., "***Teoriya Anklavov***", Калининград Терра Балтика 2007.

Virahaber, http://www.virahaber.com/abdnin-montro-alternatifi-32664h.htm, 18.03.2017.

VİŞNEVSKİY, Yuriy, "***Fatalnoye pismo,. Poçemu Putinu iz-za Yanukoviça prişlos ubit Çurkina***", http://www.dsnews.ua/politics/fatalnoe-pismo-chto-takogo-v-obrashchenii-yanukovicha-k-putinu--20032017100000, 20.03.2017.

VİTALİY, İgnatye, "**Pyatiletiye vozobnovleniya 5+2: situatsiya i perspektivı**", editör: K.Zatulin, moldovo-pridnestrovskiy region, İnstitut stran SNG, Yanvar-fevral, № 1–2 (36–37), 2017.

Vneşnaya politika Respubliki Moldova v protsesse yevropeyskoy integratsii, http://www.kazrefe rat.info/read/vneshnyaya-politika-respubliki-moldova-v-processe-evropeyskoy-integracii-OTc5NjM=, 10.03.2018.

V Kişineve sostoyalos zasedanie ekspertnıh (raboçih) grupp po voprosam ekonomiki, https://gov.md/ru/content/v-kishinyove-sostoyalos-zasedanie-ekspertnyh-rabochih-grupp-po-voprosam-ekonomiki, 05.01.2023.

V Kişineve sostoyalos zasedanie ekspertnıh (raboçih) prupp po tamojennım voprosam, https://gov.md/ru/content/v-kishineve-sostoyalos-zasedanie-ekspertnyh-rabochih-grupp-po-tamozhennym-voprosam, 05.01.2023.

V Moldave prinyali zakon o zaprete georgiyevskoy lentoçki, https://eurasia.expert/v-moldove-prinyali-zakon-o-zaprete-georgievskoy-lentochki/?sphrase_id=43566, 25.07.2023.

V Moldavii zayavili, çto vstupyat v EC, daje eşli ne poluçat kontrol nad Pridnestroviem, https://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/18234401, 05.08.2023.

V Moldove zapretyat rossiyskiye novosti i nekotorıye filmi, https://eurasia.expert/v-moldove-zapretyat-rossiyskie-novosti-i-nekotorye-filmy/, 25.07.2023.

VOLKOVA, A. Z., "**Politiçeskaya zabastovka v Moldavskoy SSR (avgust-sentyabr 1989g.)**", UDK 94 (477.6) Vestnik CPbGU. Ser. 2, vıp. 2, 2010.

VORONİN, Vladimir, Bıvşiy prezident Moldavii, https://lenta.ru/lib/14164290/,

Vse punktı mirnogo plana Poroşenko po Donbassu, http://vesti-ukr.com/donbass/57644-poroshenko-obnarodoval-mirnyj-plan-po-donbassu, 20.06. 2014.

WOEHREL, Steven, "**Ukraine: Current Issues and U.S. Policy**", USA Congressional Research Service (CRS) Report RL33460, May 2011.

YAKUNİN, İgor, Dmitriy Rogozin v Moldavii obyavili personoy non-grata, https://www.kp.ru/daily/26713.4/3738203/, 20.03.2018.

YALÇINKAYA, Alaeddin (a), "**Rus Realpolitiğinin Ertelendiği Sorun: Kırım**", Karadeniz Araştırmaları, Sayı 8 (Kış), 2005.

YALÇINKAYA, Alâeddin (b), **Yetmiş Yıllık Kriz: Sovyetler Birliği'nde Moskova-Türkler İlişkileri**, (Üçüncü Baskı) Beta Yayınevi, İstanbul 1999.

YALÇINKAYA, Haldun, "**Savaş**", Uluslararası İlişkilere Giriş Tarih, Teori, Kavram ve Konular, Editörler: Şaban Kardaş ve Ali Balcı, Küre Yayınları, 2014.

YAPICI, Merve İrem, Rus Dış Politikasını Oluşturan İç Etkenler, USAK Yayınevi 2010.

YAPICI, Utku, Küresel Süreçte Türk Dış Politikasının Yeni Açılımları Orta Asya ve Kafkasya, Otopsi Yayınevi İstanbul 2004.

YILDIRIM, Yusuf, "Rus Dış Politikasında Ukrayna Faktörü", *T.C. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı*, Yüksek Lisans Tezi, Isparta-2010.

YILDIZ, Feridun, "**Avrasya Jeopolitiğine Rus-ABD Yaklaşımları**", 21.Yüzyıl Dergisi, Ocak-Şubat-Mart- 2007.

YILMAZ, Reha ve ÖZÇELİK, Sezai, "Çatışma Teorileri Işığında Gürcistan ve Karabağ Çatışmalarının Çözümlenmesi", **Teoriler Işığında Güvenlik, Savaş, Barış ve Çatışma Çözümleri**, Editör: Atilla Sandıklı, BİLGESAM Yayınları, İstanbul 2012.

Youtube web sayfası, Sovpadeniye? Ne dumayu! Syujet s pismom Yanukoviça. Radi çego bıl ubit Çurkin?,https://www.youtube.com/watch?v=nPaQR5XNC_4, 18.03.2017.

Yüksek Seçim Kurulu, Vıborı prezidenta v Pridnestrovye: rezuştatı ekzitpola VTSİOM,https://wciom.ru/index.php?id=236&uid=115993, 29.03.2018.

YÜKSEL, Okan, "***Uluslararası İlişkiler ve Psikolojik Savaş***", http://www.tuicakademi.org/uluslararasi-iliskiler-ve-psikolojik-savas/, 18.10.2015.

Za 11 let parlament Moldavı izbral prezidenta stranı dvajdı, https://www.kp.md/online/news/1004507/, 10.03.2018.

Zakon Respubliki Krım, http://crimea.gov.ru/textdoc/ru/7/project/351.pdf, 16.10.2016.

Zamestitel Merkel posovetoval Ukraine zabıt pro Krım i gotovitsya k federalizatsii, http://zn.ua/POLITICS/zamestitel-merkel-posovetoval-ukraine-zabyt-pro-krym-i-gotovitsya-k-federalizacii-151431_.html, 23.08.2014.

Zayavleniye Ministerstva inostrannıh del Pridnestrovskoy Moldovskoy Respubliki v svyazi s nameçennımi na 21 ıyunya 2011 goda konsultatsiyami po moldo-pridnestrovskomu uregulirovaniyu, http://mfa-pmr.org/ru/RjF, 09.03.2018.

ZYUGANOV, Gennadiy, "Geografiya Pobedı: Osnovı Rossiyskoy Geopolitiki", Москва, 1997.

SAĞLIKTA GÜNCEL GELİŞMELER IŞIĞINDA

TEORİK VE KLİNİK YAKLAŞIMLAR V

Editörler

Dr.Ufuk ATLIHAN (Baş Editör)

Dr. Özgür AKŞAN

Dr.Elife ÖZKAN

Dr Meltem DURAKLI ULUKÖK

EKİN

Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-03-5

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Eylül 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Değerli meslektaşlarımız, yoğun çalışmalar sonucu ortaya çıkardığımız "Sağlıkta Güncel Gelişmeler Işığında Teorik ve Klinik Yaklaşımlar" kitabını sizlere sunmaktan büyük bir gurur duymaktayız. Bu kitabın hazırlanmasındaki temel amacımız sağlıkta güncel yaklaşımları araştırmak ve bu konularda güncel bilgiler ışığında, tüm meslektaşlarımızın kolaylıkla okuyacağı, günlük pratik kullanımdan sınavlara hazırlanmaya kadar geniş bir yelpazede kullanılabilecekleri bir kitap oluşturmaktır.

Kitabımızın tıp fakültesi stajyerleri ve uzmanlık öğrencilerinin yanı sıra, tüm branş uzmanları için de faydalı bir kaynak olacağını düşünmekteyiz. Kitabın hazırlanması aşamasında birçok Türkçe ve yabancı referans kitabı incelenmiş olup, bazı kitaplarda gözden kaçmış olabilecek bütün konular bizim kitabımızda kapsanacak şekilde bir içerik oluşturulmuş, bu şekilde ilgili tüm konuların kapsanmasına çalışılmıştır. Bölümler oluşturulurken okuyucuya gerekli bilgiyi verecek şekilde detaylı olması ve güncel literatürü kapsamasına özellikle dikkat edilmiştir. En önemli özelliği tüm konuları kapsayacak şekilde, geniş konu içeriğine sahip olmasıdır. Bir çok farklı merkezden katılım ile geniş bir yazar kadrosunun emeği sonucunda oluşan bu eserde, katkıda bulunanların paha biçilmez deneyimlerinden faydalanmak ve bunu diğer meslektaşlarımızla paylaşmak amaçlanmıştır. Bu kitaba katkıda bulunan ve emekleri geçen tüm meslektaşlarımız ve hocalarımıza tekrardan çok teşekkür ederiz.

Baş Editör
Dr.Ufuk ATLIHAN
Eylül 2023 İzmir

İÇİNDEKİLER

Ultrasonography and Management in Twin Pregnancies 1
Ufuk ATLIHAN

Approach to Early Recurrent Pregnancy Loss 45
Ufuk ATLIHAN

Mesane Tümörlerinin Değerlendirilmesi 67
Ümit DERUNDERE

Ortopedik Acillere Radyolojik Yaklaşım 80
Ümit DERUNDERE

Hipertrofik Skar ve Keloid Tedavisinde Güncel Yaklaşımlar 102
Atilla Adnan EYÜBOĞLU

Periferik Nöroblastik Tümörlere Histopatolojik Yaklaşım 119
Hatice ŞENELDİR

Kolorektal Serrated Lezyonlara Histomorfolojik Yaklaşım 132
Hatice ŞENELDİR

Endometriozis 142
Begüm ERTAN

Anormal Uterin Kanamaya Yaklaşım 168
Ceren AYDIN

Üriner İnkontinans Tanı ve Tedavi Yönetimi 185
Derya ÖZTÜRK

Erken Doğum Eylemi Tanısı ve Yönetimi 209
Derya ÖZTÜRK

İnfertilite 235
Begüm ERTAN

Parkinson Hastalığında Nörogörüntüleme 274
Meltem DURAKLI ULUKÖK

Over Tümörlerine Yaklaşım: Tanı, Görüntüleme Yöntemleri, Tedavi 307
Ceren AYDIN

Parkinson Hastalığında Nöropsikiyatrik Non-Motor Semptomlar 325
Meltem DURAKLI ULUKÖK

Leopold Maneuvers 356
Ayşe KAVASOĞLU KAYA

Antepartum Kanamalara Yaklaşımda Güncel Tanı Algoritmaları 368
Halime ŞEN SELİM

Hypertensıon in Pregnancy 387
Ayşe KAVASOĞLU KAYA

References

1. Neilson JP, Mutambira M.Coitus, twin pregnancy and preterm labor.Am obstet Gynecol. 1989;160:416-418
2. National Collaborating Center for Women's and Children's Health (UK). Multiple Pregnancy. The Management of Twin and Triplet Pregnancies in the Antenatal Period. Commissioned by the National Institute for Clinical Excellence. RCOG Press: London, September 2011.
3. Martin JA, Hamilton BE, Sutton PD, Ventura SJ,Menacker F, Kirmeyer S,Mathews TJ. Births: final data for 2006. Natl Vital Stat Rep 2009; 57: 1–102
4. Bryan E. The impact of multiple preterm birth on the family. Br J Gynaecol. 2003;110(Suppl 20):24-28
5. Sebire NJ, Snijders RJ, Hughes K, Sepulveda W, Nicolaides KH. The hidden mortality of monochorionic twin pregnancies. Br J Obstet Gynaecol 1997; 104: 1203–1207
6. Southwest Thames Obstetric Research Collaborative (STORK). Prospective risk of late stillbirth in monochorionic twins: a regional cohort study. Ultrasound Obstet Gynecol 2012; 39: 500–504.
7. Luke B, Brown MB. The changing risk of infant mortality by gestation, plurality and race: 1989–1991, versus 1999–2001. Pediatrics 2006; 118: 2488–2497.
8. Garne E, Andersen HJ. The impact of multiple pregnancies and malformations on perinatal mortality. J PerinatMed 2004; 32: 215–219.
9. Elliott JP. High-order multiple gestations. Semin Perinatol 2005; 29: 305–311.
10. Tucker J, McGuire W. Epidemiology of preterm birth. BMJ 2004; 329: 675–678.
11. Joseph K, Liu S, Demissie K, Wen SW, Platt RW, Ananth CV, Dzakpasu S, Sauve R, Allen AC, Kramer MS; The Fetal and Infant Health Study Group of the Canadian Perinatal Surveillance System. A parsimonious explanation for intersecting perinatal mortality curves: understanding the effect of plurality and of parity. BMC Pregnancy Childbirth 2003; 3: 3.
12. Hack KE, Derks JB, Elias SG, Franx A, Roos EJ, Voerman SK, Bode CL, Koopman-Esseboom C, Visser GH. Increased perinatal mortality and morbidity in monochorionic versus dichorionic twin pregnancies: clinical implications of a large Dutch cohort study. BJOG 2008; 115: 58–67.
13. Thompson SA, Lyon TI, Makowski EL. Outcomes of twin gestations. J Reprod Med. 1987;32:328-339
14. Long PA, Oats JN. Preeclampsia in twin pregnancy-severity and pathogenesis. Aust N Z J Obstet Gynaecol.1987;27:1-5
15. Hall MH, Campbell DM,Davidson RJL.Anaemias in twin pregnancy. Acta Genet Geellol (Roma).1989;28:279-282
16. Spellacy WN,Handler A, Fere CD. A case control study of 1253 twin pregnancies from 1982-1987 perinatal data base.Obstet Gynecol.1990;75:168-171
17. Hohle KL,Hutton EK, McBrien KA, et al. Cesarean delivery for twins: a systemic review and meta-analysis. Am J Obstet gynecol. 2003;188:220-227

18. Neilson JP.Ultrasound for fetal assessment in early pregnancy (Cochrane review) In: The Cochrane Library 2003, Issue 4.John Wiley, Chicester.
19. Dias T, Mahsud-Dornan S, Thilaganathan B, Papageorghiou A, Bhide A. First-trimester ultrasound dating of twin pregnancy: are singleton charts reliable? BJOG 2010; 117: 979–984.
20. Chaudhuri K, Su LL, Wong PC, Chan YH, Choolani MA, Chia D, Biswas A. Determination of gestational age in twin pregnancy: Which fetal crown–rump length should be used? J Obstet Gynaecol Res 2013; 39: 761–765.
21. Lopriore E, Sueters M, Middeldorp JM, Klumper F, Oepkes D, Vandenbussche FP. Twin pregnancies with two separate placental masses can still be monochorionic and have vascular anastomoses. Am J Obstet Gynecol 2006; 194: 804–808.
22. National Collaborating Center for Women's and Children's Health. Multiple Pregnancy: Evidence Update. Commissioned by the National Institute for Clinical Excellence. NICE: Manchester, March 2013.
23. Dias T, Ladd S, Mahsud-Dornan S, Bhide A, Papageorghiou A, Thilaganathan B. Systematic labelling of twin pregnancies on ultrasound. Ultrasound Obstet Gynecol 2011; 38: 130–133.
24. Sueters M, Middeldorp JM, Lopriore E, Oepkes D, Kanhai HH, Vandenbussche FP. Timely diagnosis of twin-to-twin transfusion syndrome in monochorionic twin pregnancies by biweekly sonography combined with patient instruction to report onset of symptoms. Ultrasound Obstet Gynecol 2006; 28: 659–664.
25. de Villiers SF, Slaghekke F, Middeldorp JM, Walther FJ, Oepkes D, Lopriore E. Placental characteristics in monochorionic twins with spontaneous versus post-laser twin anemia-polycythemia sequence. Placenta 2013; 34: 456–459.
26. Doyle PE, Beral V, Botting B, et al. Congenital malformations in twins in England and Wales. J Epidemiol Community Health. 1991;45:43-48
27. Sankaran S, Rozette C, Dean J, Kyle P, Spencer K. Screening in the presence of a vanished twin: nuchal translucency or combined screening test? Prenat Diagn 2011; 31: 600–601
28. Prats P, Rodr´ıguez I, Comas C, Puerto B. Systematic review of screening for trisomy 21 in twin pregnancies in first trimester combining nuchal translucency and biochemical markers: a meta-analysis. Prenat Diagn 2014; 34: 1077–1083
29. Hansen M, Kurinczuk JJ, Milne E, de Klerk N, Bower C. Assisted reproductive technology and birth defects: a systematic review and meta-analysis. Hum Reprod Update 2013; 19: 330–353.
30. Royal College of Obstetricians and Gynaecologists. Amniocentesis and Chorionic Villus Sampling. Green-Top Guideline No. 8. RCOG Press: London, 2010.
31. Agarwal K, Alfirevic Z. Pregnancy loss after chorionic villus sampling and genetic amniocentesis in twin pregnancies: a systematic review. Ultrasound Obstet Gynecol 2012; 40: 128–134.
32. Gallot D, V´el´emir L, Delabaere A, Accoceberry M, Niro J, Vendittelli F, Laurichesse-DelmasH, Jacquetin B, L´emery D.Which invasive diagnostic procedure should we use for twin pregnancies: chorionic villous sampling or amniocentesis? J Gynecol Obstet Biol Reprod (Paris) 2009; 38: S39–44.

33. Hui L. Non-invasive prenatal testing for fetal aneuploidy: charting the course from clinical validity to clinical utility. Ultrasound Obstet Gynecol 2013; 41: 2–6.
34. Gil MM, Quezada MS, Revello R, Akolekar R, Nicolaides KH. Analysis of cell-free DNA in maternal blood in screening for fetal aneuploidies: updated meta-analysis. Ultrasound Obstet Gynecol 2015; 45: 249–266.
35. Anderson RL, Goldberg JD, Golbus MS. Prenatal diagnosis in multiple gestations: 20 years experience with amniocentesis. Prenat Diag. 1991;11:263-270.
36. Ghidini A, Lynch L, Hicks C, et al.The risk of second-trimester amniocentesis in twin gestation: a case control study .Am J Obstet Gynecol. 1993;169:1013-1016
37. Alfirevic Z, Sundberg K, Brigham S. Amniocentesis and chorionic villus sampling for prenatal diagnosis (Cochrane review). In: The Cochrane Library 2003, Issue 4. John Wiley, Chichester.
38. Evans MI, Goldberg JD, Horenstein J, Wapner RJ, Ayoub MA, Stone J, Lipitz S, Achiron R, Holzgreve W, Brambati B, Johnson A, Johnson MP, Shalhoub A, Berkowitz RL. Selective termination for structural, chromosomal, and mendelian anomalies: international experience. Am J Obstet Gynecol 1999; 181: 893–897.
39. Machin G. Non-identical monozygotic twins, intermediate twin types, zygosity testing, and the non-random nature of monozygotic twinning: a review. Am J Med Genet C Semin Med Genet 2009; 151C: 110–127
40. Lewi L, Blickstein I, Van Schoubroeck D, Gloning KP, CasteelsM, Brandenburg H, Fryns JP, Deprest J. Diagnosis and management of heterokaryotypic monochorionic twins. Am J Med Genet A 2006; 140: 272–275.
41. Lewi L, Gratacos E, Ortibus E, Van Schoubroeck D, Carreras E, Higueras T, Perapoch J, Deprest J. Pregnancy and infant outcome of 80 consecutive cord coagulations in complicated monochorionic multiple pregnancies. Am J Obstet Gynecol 2006; 194: 782–789.
42. Fratelli N, Prefumo F, Fichera A, Valcamonico A, Marella D, Frusca T. Nuchal translucency thickness and crown rump length discordance for the prediction of outcome in monochorionic diamniotic pregnancies. Early Hum Dev 2011; 87: 27–30.
43. Memmo A, Dias T, Mahsud-Dornan S, Papageorghiou AT, Bhide A, Thilaganathan B. Prediction of selective fetal growth restriction and twin-to-twin transfusion syndrome in monochorionic twins. BJOG 2012; 119: 417–421.
44. Maiz N, Staboulidou I, Leal AM, Minekawa R, Nicolaides KH. Ductus venosus Doppler at 11 to 13 weeks of gestation in the prediction of outcome in twin pregnancies. Obstet Gynecol 2009; 113: 860–865.
45. Linskens IH, de Mooij YM, Twisk JW, Kist WJ, Oepkes D, van Vugt JM. Discordance in nuchal translucency measurements in monochorionic diamniotic twins as predictor of twin-to-twin transfusion syndrome. Twin Res Hum Genet 2009; 12: 605–610.
46. Kagan KO, Gazzoni A, Sepulveda-Gonzalez G, Sotiriadis A, Nicolaides KH. Discordance in nuchal translucency thickness in the prediction of severe twin-to-twin transfusion syndrome. Ultrasound Obstet Gynecol 2007; 29: 527–532.

47. D'Antonio F, Khalil A, Dias T, Thilaganathan B; Southwest Thames Obstetric Research Collaborative. Crown–rump length discordance and adverse perinatal outcome in twins: analysis of the Southwest Thames Obstetric Research Collaborative (STORK) multiple pregnancy cohort. Ultrasound Obstet Gynecol 2013; 41: 621–626.
48. D'Antonio F, Khalil A, Pagani G, Papageorghiou AT, Bhide A, Thilaganathan B. Crown–rump length discordance and adverse perinatal outcome in twin pregnancies: systematic review and meta-analysis. Ultrasound Obstet Gynecol 2014; 44: 138–146
49. Kalish RB, Gupta M, Perni SC, Berman S, Chasen ST. Clinical significance of first trimester crown–rump length disparity in dichorionic twin gestations. Am J Obstet Gynecol 2004; 191: 1437–1440.
50. D'Antonio F, Khalil A, Mantovani E, Thilaganathan B; Southwest Thames Obstetric Research Collaborative. Embryonic growth discordance and early fetal loss: the STORK multiple pregnancy cohort and systematic review. Hum Reprod 2013; 28: 2621–2627
51. Salomon LJ, Alfirevic Z, Bilardo CM, Chalouhi GE, Ghi T, Kagan KO, Lau TK, Papageorghiou AT, Raine-Fenning NJ, Stirnemann J, Suresh S, Tabor A, Timor-Tritsch IE, Toi A, Yeo G. ISUOG practice guidelines: performance of first-trimester fetal ultrasound scan. Ultrasound Obstet Gynecol 2013; 41: 102–113.
52. Salomon LJ, Alfirevic Z, Berghella V, Bilardo C, Hernandez-Andrade E, Johnsen SL, Kalache K, Leung KY, Malinger G, Munoz H, Prefumo F, Toi A, Lee W; ISUOG Clinical Standards Committee. Practice guidelines for performance of the routine mid-trimester fetal ultrasound scan. Ultrasound Obstet Gynecol 2011; 37: 116–126.
53. Hall JG. Twinning. Lancet 2003; 362: 735–743.
54. Lewi L, Jani J, Blickstein I, Huber A, Gucciardo L, Van Mieghem T, Don´e E, Boes AS, Hecher K, Gratac ´ os E, Lewi P, Deprest J. The outcome of monochorionic diamniotic twin gestations in the era of invasive fetal therapy: a prospective cohort study. Am J Obstet Gynecol 2008; 199: 514.e1–8.
55. Baxi LV,Walsh CA.Monoamniotic twins in contemporary practice: a single-center study of perinatal outcomes. J Matern Fetal Neonatal Med 2010; 23: 506–510.
56. Rossi AC, D'Addario V. Umbilical cord occlusion for selective feticide in complicated monochorionic twins: a systematic review of literature. Am J Obstet Gynecol 2009; 200: 123–129.
57. Roman A, Papanna R, Johnson A, Hassan SS, Moldenhauer J, Molina S, Moise KJ Jr. Selective reduction in complicated monochorionic pregnancies: radiofrequency ablation vs bipolar cord coagulation. Ultrasound Obstet Gynecol 2010; 36: 37–41.
58. Bebbington MW, Danzer E, Moldenhauer J, Khalek N, Johnson MP. Radiofrequency ablation vs bipolar umbilical cord coagulation in the management of complicated monochorionic pregnancies. Ultrasound Obstet Gynecol 2012; 40: 319–324.
59. van den Bos EM, van Klink JM, Middeldorp JM, Klumper FJ, Oepkes D, Lopriore E. Perinatal outcome after selective feticide in monochorionic twin pregnancies. Ultrasound Obstet Gynecol 2013; 41: 653–658.
60. Griffiths PD, Sharrack S, Chan KL, Bamfo J, Williams F, Kilby MD. Fetal brain injury in survivors of twin pregnancies complicated by demise of one twin as assessed by in utero MR imaging. Prenat Diagn 2015; 35: 583–591.

61. McLean M, Bissit A, Davie J, et al. A placental clock controlling lenght of human labour. Nature Med. 1995;1:460-463.
62. Fadalti M, Pezzani I, Cobelli L, et al.Placental CRF: An update. Ann N Y Acad Sci.200;900:89-94.
63. Monteleone P. Endocrine disturbances in mood disorders. Current Opinion in Psychiatry. 2001;14:605-610.
64. Gold PW, Goodwin FK, Chousos GP. Biochemical manifestations of depression (Parts 1 and 2). N Engl J Med. 1988;319:348-353, 413-420
65. Hobel CJ Dunkel-Sschetter C, Roech C, et al.Maternal plasma CRH associated with stres at 20 weeks gestation in pregnancies ending in preterm delivery. Am J Obstet Gynecol. 1999;180: S257-S263
66. Warren WB, Goland R,Wardlaw SL, et al. Elevated maternal plasma CRH in twins gestation. J Perinat Med.1990;18:39-44.
67. Woods RJ. Association of human CRH to its binding protein may trigger clearence of the complex. J Clin Endocrinal Metab. 1994; 78:73-76
68. Keirse M, Prophylactic oral betamimetics in twin pregnancies.In: Keirse M, Renfrew M, Neilson J, Crowther C (eds). Pregnancy and Childbirth Module. The Cochrane pregnancy and Childbirth Database, 1995 Issue 2, Oxford: Update Software.
69. Crowther C. Hospitalisation for bed rest in twin pregnancy. In Keirse M, Renfrew M, Neilson J, Crowther Module.The Cochrane Pregnancy and Childbirth Database,1995 Issue 2, Oxford: Update Software
70. Conde-Agudelo A, Romero R. Prediction of preterm birth in twin gestations using biophysical and biochemical tests. Am J Obstet Gynecol 2014; 211: 583–595.
71. Conde-Agudelo A, Romero R, Hassan SS, Yeo L. Transvaginal sonographic cervical length for the prediction of spontaneous preterm birth in twin pregnancies: a systematic review and meta-analysis. Am J Obstet Gynecol 2010; 203: 128.e1–12
72. Yamasmit W, Chaithongwongwatthana S, Tolosa JE, Limpongsanurak S, Pereira L, Lumbiganon P. Prophylactic oral betamimetics for reducing preterm birth in women with a twin pregnancy. Cochrane Database Syst Rev 2012; 9: CD004733.
73. Rafael TJ, Berghella V, Alfirevic Z. Cervical stitch (cerclage) for preventing preterm birth in multiple pregnancy. Cochrane Database Syst Rev 2014; 9: CD009166.
74. Crowther CA,Han S. Hospitalisation and bed rest for multiple pregnancy. Cochrane Database Syst Rev 2010; 7: CD000110.
75. Romero R, Nicolaides K, Conde-Agudelo A, Tabor A, O'Brien JM, Cetingoz E, Da Fonseca E, Creasy GW, Klein K, Rode L, Soma-Pillay P, Fusey S, Cam C, Alfirevic Z, Hassan SS. Vaginal progesterone in women with an asymptomatic sonographic short cervix in the midtrimester decreases preterm delivery and neonatal morbidity: a systematic review and metaanalysis of individual patient data. Am J Obstet Gynecol 2012; 206: 124.e1–19.
76. Valsky DV, Eixarch E, Martinez JM, Crispi F, Gratac ´ os E. Selective intrauterine growth restriction in monochorionic twins: pathophysiology, diagnostic approach and management dilemmas. Semin Fetal Neonatal Med 2010; 15: 342–348.

77. Sueters M, Oepkes D. Diagnosis of twin-to-twin transfusion syndrome, selective fetal growth restriction, twin anemia-polycythaemia sequence, and twin reversed arterial perfusion sequence. Best practice and research. Best Pract Res Clin Obstet Gynaecol 2014; 28: 215–226.
78. American College of Obstetricians and Gynecologists Committee on Practice Bulletins-Obstetrics; Society for Maternal-Fetal Medicine; ACOG Joint Editorial Committee. ACOG Practice Bulletin #56: Multiple gestation: complicated twin, triplet, and high-order multifetal pregnancy. Obstet Gynecol 2004; 104: 869–883.
79. Breathnach F, McAuliffe F, Geary M, Daly S, Higgins J, Dornan J, Morrison JJ, Burke G, Higgins S, Dicker P, Manning F, Mahony R, Malone FD; Perinatal Ireland Research Consortium. Definition of intertwin birth weight discordance. Obstet Gynecol 2011; 118: 94–103.
80. D'Antonio F, Khalil A, Morlando M, Thilaganathan B. Accuracy of predicting fetal loss in twin pregnancies using gestational age-dependent weight discordance cut-offs: analysis of the STORK multiple pregnancy cohort. Fetal Diagn Ther 2015; 38: 22–28
81. Lewi L, Gucciardo L, Huber A, Jani J, Van Mieghem T, Don´e E, Cannie M, Gratac ´ os E, Diemert A, Hecher K, Lewi P, Deprest J. Clinical outcome and placental characteristics of monochorionic diamniotic twin pairs with early- and late-onset discordant growth. Am J Obstet Gynecol 2008; 199: 511.e1–7.
82. Khalil A, D'Antonio F, Dias T, Cooper D, Thilaganathan B; Southwest Thames Obstetric Research Collaborative (STORK). Ultrasound estimation of birth weight in twin pregnancy: comparison of biometry algorithms in the STORK multiple pregnancy cohort. Ultrasound Obstet Gynecol 2014; 44: 210–220.
83. Stirrup OT, Khalil A, D'Antonio F, Thilaganathan B, on behalf of the Southwest Thames Obstetric Research Collaborative (STORK). Fetal growth reference ranges in twin pregnancy: analysis of the Southwest Thames Obstetric Research Collaborative (STORK) multiple pregnancy cohort. Ultrasound Obstet Gynecol 2015; 45:
84. D'Antonio F, Khalil A, Dias T, Thilaganathan B; Southwest Thames Obstetric Research Collaborative (STORK). Weight discordance and perinatal mortality in twins: analysis of the Southwest ThamesObstetric Research Collaborative (STORK) multiple pregnancy cohort. Ultrasound Obstet Gynecol 2013; 41: 643–648.
85. Gratac ´ os E, Lewi L, Mu˜ noz B, Acosta-Rojas R, Hernandez-Andrade E, Martinez JM, Carreras E, Deprest J. A classification system for selective intrauterine growth restriction in monochorionic pregnancies according to umbilical artery Doppler flow in the smaller twin. Ultrasound Obstet Gynecol 2007; 30: 28–34.
86. Gratac ´ os E, Carreras E, Becker J, Lewi L, Enr´ıquez G, Perapoch J, Higueras T, Cabero L, Deprest J. Prevalence of neurological damage in monochorionic twins with selective intrauterine growth restriction and intermittent absent or reversed end-diastolic umbilical artery flow. Ultrasound Obstet Gynecol 2004; 24: 159–163.
87. Chalouhi GE, Marangoni MA, Quibel T, Deloison B, Benzina N, Essaoui M, Al Ibrahim A, Stirnemann JJ, Salomon LJ, Ville Y. Active management of selective intrauterine growth restriction with abnormal Doppler in monochorionic diamniotic twin pregnancies diagnosed in the second trimester of pregnancy. Prenat Diagn 2013; 33: 109–115

88. Inklaar MJ, van Klink JM, Stolk TT, van Zwet EW, Oepkes D, Lopriore E. Cerebral injury in monochorionic twins with selective intrauterine growth restriction: a systematic review. Prenat Diagn 2014; 34: 205–213.
89. E, Sluimers C, Pasman SA,Middeldorp JM, Oepkes D,Walther FJ. Neonatal morbidity in growth-discordant monochorionic twins: comparison between the larger and the smaller twin. Twin Res Hum Genet 2012; 15: 541–546.
90. Ong SSC, Zamora J, Khan KS, Kilby MD. Prognosis for the co-twin following single-twin death: a systematic review. BJOG 2006; 113: 992–998.
91. Hillman SC, Morris RK, Kilby MD. Co-twin prognosis after single fetal death: a systematic review and meta-analysis. Obstet Gynecol 2011; 118: 928–940.
92. Shek NW, Hillman SC, Kilby MD. Single-twin demise: Pregnancy outcome. Best Pract Res Clin Obstet Gynaecol 2014; 28: 249–263.
93. Senat MV, Couderc S, Bernard J, Ville Y. The value of middle cerebral artery peak systolic velocity in the diagnosis of fetal anemia after intrauterine death of one monochorionic twin. Am J Obstet Gynecol 2003; 189: 1320–1324.
94. Nicolini U, Pisoni MP, Cela E, Roberts A. Fetal blood sampling immediately before and within 24 hours of death in monochorionic twin pregnancies complicated by single intrauterine death. Am J Obstet Gynecol 1998; 179: 800–803.
95. Senat MV, Bernard JP, Loizeau S, Ville Y. Management of single fetal death in twin-to-twin transfusion syndrome: a role for fetal blood sampling. Ultrasound Obstet Gynecol 2002; 20: 360–363.
96. Nakata M, SumieM,Murata S,Miwa I, Kusaka E, Sugino N. A case of monochorionic twin pregnancy complicated with intrauterine single fetal death with successful treatment of intrauterine blood transfusion in the surviving fetus. Fetal Diagn Ther 2007; 22: 7–9
97. Quintero RA,Morales WJ, AllenMH, Bornick PW, Johnson PK, KrugerM. Staging of twin–twin transfusion syndrome. J Perinatol 1999; 19: 550–555.
98. Quintero RAM, Dickinson JE, Morales WJ, Bornick PW, Berm ´ udez C, Cincotta R, Chan FY, Allen MH. Stage-based treatment of twin–twin transfusion syndrome. Am J Obstet Gynecol 2003; 188: 1333–1340.
99. Roberts D, Gates S, Kilby M, Neilson JP. Interventions for twin–twin transfusion syndrome: a Cochrane review. Ultrasound Obstet Gynecol 2008; 31: 701–711.
100. Roberts D, Neilson JP, Kilby MD, Gates S. Interventions for the treatment of twin–twin transfusion syndrome. Cochrane Database Syst Rev 2014; 1: CD002073.
101. Baschat AA, Barber J, Pedersen N, Turan OM, Harman CR. Outcome after fetoscopic selective laser ablation of placental anastomoses vs equatorial laser dichorionization for the treatment of twin-to-twin transfusion syndrome. Am J Obstet Gynecol 2013; 209: 234.e1–8.
102. Slaghekke F, Lopriore E, Lewi L, Middeldorp JM, van Zwet EW, Weingertner AS, Klumper FJ, DeKoninck P, Devlieger R, Kilby MD, Rustico MA, Deprest J, Favre R, Oepkes D. Fetoscopic laser coagulation of the vascular equator versus selective coagulation for twin-to-twin transfusion syndrome: an open-label randomised controlled trial. Lancet 2014; 383: 2144–2151

103. Raboisson MJ, Fouron JC, Lamoureux J, Leduc L, Grignon A, Proulx F, Gamache S. Early intertwin differences in myocardial performance during the twin-to-twin transfusion syndrome. Circulation 2004; 110: 3043–3048.
104. Michelfelder E, Gottliebson W, Border W, Kinsel M, Polzin W, Livingston J, Khoury P, Crombleholme T. Early manifestations and spectrum of recipient twin cardiomyopathy in twin–twin transfusion syndrome: relation to Quintero stage. Ultrasound Obstet Gynecol 2007; 3: 965–971.
105. Ville Y. Twin-to-twin transfusion syndrome: time to forget the Quintero staging system? Ultrasound Obstet Gynecol 2007; 30: 924–927.
106. Huber A, Diehl W, Zikulnig L, Bregenzer T, Hackel ¨ oer BJ, Hecher K. Perinatal outcome in monochorionic twin pregnancies complicated by amniotic fluid discordance without severe twin–twin transfusion syndrome. Ultrasound Obstet Gynecol 2006; 27: 48–52.
107. VanMieghem T, Eixarch E, Gucciardo L, Done E, Gonzales I, Van Schoubroeck D, Lewi L, Gratacos E, Deprest J. Outcome prediction in monochorionic diamniotic twin pregnancies with moderately discordant amniotic fluid. Ultrasound Obstet Gynecol 2011; 37: 15–21.
108. Baud D, Windrim R, Keunen J, Kelly EN, Shah P, van Mieghem T, Seaward PG, Ryan G. Fetoscopic laser therapy for twin–twin transfusion syndrome before 17 and after 26 weeks' gestation. Am J Obstet Gynecol 2013; 208: 197.e1–7.
109. Middeldorp JM, Lopriore E, Sueters M, Klumper FJ, Kanhai HH, Vandenbussche FP, Oepkes D. Twin-to-twin transfusion syndrome after 26 weeks of gestation: is there a role for fetoscopic laser surgery? BJOG 2007; 114: 694–698.
110. Rossi AC, D'Addario V. Survival outcomes of twin–twin transfusion syndrome stage I: a systematic review of literature. Am J Perinatol 2013; 30: 5–10.
111. Robyr R, Lewi L, Salomon LJ, YamamotoM, Bernard JP, Deprest J, Ville Y. Prevalence and management of late fetal complications following successful selective laser coagulation of chorionic plate anastomoses in twin-to-twin transfusion syndrome. Am J Obstet Gynecol 2006; 194: 796–803.
112. Assaf SA, Korst LM, Chmait RH. Normalization of amniotic fluid levels after fetoscopic laser surgery for twin–twin transfusion syndrome. J Ultrasound Med 2010; 29: 1431–1436.
113. VanMieghem T, Lewi L, Gucciardo L, Dekoninck P, Van Schoubroeck D, Devlieger R, Deprest J. The fetal heart in twin-to-twin transfusion syndrome. Int J Pediatr 2010; Article ID 379792, DOI: 10.1155/2010/379792.
114. Spruijt M, Steggerda S, Rath M, van Zwet E, Oepkes D, Walther F, Lopriore E. Cerebral injury in twin–twin transfusion syndrome treated with fetoscopic laser surgery. Obstet Gynecol 2012; 120: 15–20.
115. Weisz B, Hoffmann C, Ben-Baruch S, Yinon Y, Gindes L, Katorza E, Shrim A, Bar Yosef O, Schiff E, Lipitz S. Early detection by diffusion-weighted sequence magnetic resonance imaging of severe brain lesions after fetoscopic laser coagulation for twin–twin transfusion syndrome. Ultrasound Obstet Gynecol 2014; 44: 44–49.
116. Stirnemann JJ, Quibel T, Essaoui M, Salomon LJ, Bussieres L, Ville Y. Timing of delivery following selective laser photocoagulation for twin-to-twin transfusion syndrome. Am J Obstet Gynecol 2012; 207: 127.e1–6.

117. Hoffmann C, Weisz B, Yinon Y, Hogen L, Gindes L, Shrim A, Sivan E, Schiff E, Lipitz S. Diffusion MRI findings in monochorionic twin pregnancies after intrauterine fetal death. AJNR Am J Neuroradiol 2013; 34: 212–216.
118. Quarello E, MolhoM, Ville Y. Incidence, mechanisms, and patterns of fetal cerebral lesions in twin-to-twin transfusion syndrome. J Matern Fetal Neonatal Med 2007; 20: 589–597.
119. Hillman SC, Morris RK, Kilby MD. Co-twin prognosis after single fetal death: a systematic review and meta-analysis. Obstet Gynecol 2011; 118: 928–940.
120. Banek CS, Hecher K, Hackeloer BJ, Bartmann P. Long-term neurodevelopmental outcome after intrauterine laser treatment for severe twin–twin transfusion syndrome. Am J Obstet Gynecol 2003; 188: 876–880.
121. Graef C, Ellenrieder B, Hecher K, Hackel ¨ oer BJ, Huber A, Bartmann P. Long-term neurodevelopmental outcome of 167 children after intrauterine laser treatment for severe twin–twin transfusion syndrome.Am JObstetGynecol 2006; 194: 303–308.
122. Graeve P, Banek C, Stegmann-Woessner G, Maschke C, Hecher K, Bartmann P. Neurodevelopmental outcome at 6 years of age after intrauterine laser therapy for twin–twin transfusion syndrome. Acta Paediatr 2012; 101: 1200–1205
123. Slaghekke F, Kist WJ, Oepkes D, Pasman SA, Middeldorp JM, Klumper FJ, Walther FJ, Vandenbussche FP, Lopriore E. Twin anemia-polycythemia sequence: diagnostic criteria, classification, perinatal management and outcome. Fetal Diagn Ther 2010; 27: 181–190.
124. Lopriore E, Slaghekke F, OepkesD,Middeldorp JM, Vandenbussche FP,Walther FJ. Hematological characteristics in neonates with twin anemia-polycythemia sequence (TAPS). Prenat Diagn 2010; 30: 251–255.
125. Lopriore E, Slaghekke F, Oepkes D, Middeldorp JM, Vandenbussche FP, Walther FJ. Clinical outcome in neonates with twin anemia-polycythemia sequence. Am J Obstet Gynecol 2010; 203: 54.e1–5.
126. Lopriore E, Slaghekke F, Kersbergen KJ, de Vries LS, Drogtrop AP, Middeldorp JM, Oepkes D, Benders MJ. Severe cerebral injury in a recipient with twin anemia-polycythemia sequence. Ultrasound Obstet Gynecol 2013; 41: 702–706.
127. Slaghekke F, van Klink JM, Koopman HM, Middeldorp JM, Oepkes D, Lopriore E. Neurodevelopmental outcome in twin anemia-polycythemia sequence after laser surgery for twin–twin transfusion syndrome. Ultrasound Obstet Gynecol 2014; 44: 316–321.
128. Genova L, Slaghekke F, Klumper FJ, Middeldorp JM, Steggerda SJ, Oepkes D, Lopriore E. Management of twin anemia–polycythemia sequence using intrauterine blood transfusion for the donor and partial exchange transfusion for the recipient. Fetal Diagn Ther 2013; 34: 121–126
129. Dhillon RK, Hillman SC, Pounds R, Morris RK, KilbyMD. Comparison of Solomon technique against selective laser ablation for twin–twin transfusion syndrome: a systematic review. Ultrasound Obstet Gynecol 2015; 46: 526–533
130. Moore TR, Gale S, Benirschke K. Perinatal outcome of forty nine pregnancies complicated by acardiac twinning. Am J Obstet Gynecol 1990; 163: 907–912.
131. Wong AE, Sepulveda W. Acardiac anomaly: current issues in prenatal assessment and treatment. Prenat Diagn 2005; 25: 796–806.

132. Lewi L, Valencia C, Gonzalez E, Deprest J, Nicolaides KH. The outcome of twin reversed arterial perfusion sequence diagnosed in the first trimester. Am J Obstet Gynecol 2010; 203: 213.e1–4
133. Tan TY, Sepulveda W. Acardiac twin: a systematic review of minimally invasive treatment modalities. Ultrasound Obstet Gynecol 2003; 22: 409–419.
134. Pagani G, D'Antonio F, Khalil A, Papageorghiou A, Bhide A, Thilaganathan B. Intrafetal laser treatment for twin reversed arterial perfusion sequence: cohort study and meta-analysis. Ultrasound Obstet Gynecol 2013; 42: 6–14.
135. Chaveeva P, Poon LC, Sotiriadis A, Kosinski P, Nicolaides KH. Optimal method and timing of intrauterine intervention in twin reversed arterial perfusion sequence: case study and meta-analysis. Fetal Diagn Ther 2014; 35: 267–279.
136. Benirschke K, Kim CK. Multiple pregnancy. 1. N Engl J Med 1973; 288: 1276–1284.
137. Prefumo F, Fichera A, Pagani G, Marella D, Valcamonico A, Frusca T. The natural history of monoamniotic twin pregnancies: a case series and systematic review of the literature. Prenat Diagn 2015; 35: 274–280.
138. Raphael SI. Monoamniotic twin pregnancy. A review of the literature and a report of 5 new cases. Am J Obstet Gynecol 1961; 81: 323–330.
139. Wensinger JA, Daly RF. Monoamniotic twins. Am J Obstet Gynecol 1962; 83: 1254–1256.
140. Timmons JD, Dealvarez RR. Monoamniotic twin pregnancy. Am J Obstet Gynecol 1963; 86: 875–881.
141. Rossi AC, Prefumo F. Impact of cord entanglement on perinatal outcome of monoamniotic twins: a systematic review of the literature. Ultrasound Obstet Gynecol 2013; 41: 131–135.
142. Hack KE, Derks JB, Schaap AH, Lopriore E, Elias SG, Arabin B, Eggink AJ, Sollie KM, Mol BW, Duvekot HJ, Willekes C, Go AT, Koopman-Esseboom C, Vandenbussche FP, Visser GH. Perinatal outcome of monoamniotic twin pregnancies. Obstet Gynecol 2009; 113: 353–360.
143. Van Mieghem T, De Heus R, Lewi L, Klaritsch P, Kollmann M, Baud D, Vial Y, Shah PS, Ranzini AC, Mason L, Raio L, Lachat R, Barrett J, Khorsand V, Windrim R, Ryan G. Prenatal management of monoamniotic twin pregnancies. Obstet Gynecol 2014; 124: 498–506.
144. Dias T, Mahsud-Dornan S, Bhide A, Papageorghiou AT, Thilaganathan B. Cord entanglement and perinatal outcome in monoamniotic twin pregnancies. Ultrasound Obstet Gynecol 2010; 35: 201–204.
145. Aurioles-Garibay A, Hernandez-Andrade E, Romero R, Garcia M, Qureshi F, Jacques SM, Ahn H, Yeo L, Chaiworapongsa T, Hassan SS. Presence of an umbilical artery notch in monochorionic/monoamniotic twins. Fetal Diagn Ther 2014; 36: 305–311.
146. Middeldorp JM, Klumper FJ, Oepkes D, Lopriore E, Kanhai HH, Vandenbussche FP. Selective feticide in monoamniotic twin pregnancies by umbilical cord occlusion and transection. Fetal Diagn Ther 2008; 23: 121–125.
147. Quintero RA, Romero R, ReichH, Gonc¸alves L, Johnson MP, Carre ˜no C, EvansMI. In-utero percutaneous umbilical cord ligation in the management of complicated monochorionic multiple gestations. Ultrasound Obstet Gynecol 1996; 8: 16–22.

148. Valsky DV, Martinez-Serrano MJ, Sanz M, Eixarch E, Acosta ER, Martinez JM, Puerto B, Gratac ´ os E. Cord occlusion followed by laser cord transection in monochorionic monoamniotic discordant twins. Ultrasound Obstet Gynecol 2011; 37: 684–688.
149. Peeters SH, Devlieger R, Middeldorp JM, DeKoninck P, Deprest J, Lopriore E, Lewi L, Klumper FJ, Kontopoulos E, Quintero R, Oepkes D. Fetal surgery in complicated monoamniotic pregnancies: case series and systematic review of the literature. Prenat Diagn 2014; 34: 586–591.
150. Baken L, Rousian M, Kompanje EJ, Koning AH, van der Spek PJ, Steegers EA, Exalto N. Diagnostic techniques and criteria for first-trimester conjoined twin documentation: a review of the literature illustrated by three recent cases. Obstet Gynecol Surv 2013; 68: 743–752.
151. Agarwal U, Dahiya P, Khosla A. Vaginal birth of conjoined thoracopagus: a rare event. Arch Gynecol Obstet 2003; 269: 66–67.

References

1. Clifford K, Rai R, Regan L. Future pregnancy outcome in unexplained recurrent first trimestr miscarriage. Hum Reprod 1997;12:387- 389.
2. Roberts CP, MurphyAA. Endocrinopathies Associated with recurrent pregnancy loss. Semin Reprod Med 2000;18:357-362.
3. Regan L, Brande PR, Trembath PL. Influence of postreproductive performance on risk of spontan abortion. BMJ 1989;299:541- 545.
4. Atasü T, Şahmay Ş. Abortus. Jinekoloji, Nobel, 2. Baskı, İstanbul, 2001;37:533–45.
5. Beksaç S, Demir N, Koç A, Yüksel A. Erken gebelik problemleri ve düşükler. Obstetrik, Maternal - Fetal Tıp ve Perinatoloji, 1. baskı, Medikal & Nobel, Ankara, 2001;1076–85.
6. Edmonds DK, Lindsay KS, Miller JF, et al. Early embryonic mortality inwomen. Fertil Steril 1982;38:447–53.
7. Wilcox AJ, Weinberg CR, O'Connor JF, et al. Incidence of early loss of pregnancy. N Engl J Med 1988;319:189–94.
8. Jacobs PA, Hassold T. Chromosome abnormalities: origin and etiology in abortions and livebirths. In: Vogel F, Sperling K, eds. Human Genetics. Berlin: Springer-Verlag; 1987;233–44.
9. Kolte AM, van Oppenraaji RH, Quenby S, Farquharson RG, Stephenson M, Goddijn M. Eshre, S.I.G.E.P. Non visualized pregnancy loses are prognostically important for unexplained recurrent miscarriage. Human Reproduction 2014;29:931-7.
10. Kutteh WH. Novel strategies for the management of Recurrent Pregnancy Loss. Semin Reprod Med 2015;33:161-8.
11. Yatsenko AN, Turek PJ. Reproductive genetics and the aging male. J Ass Rep Gen 2018;35:933-41.
12. Dawood F, Quenby S, Farquharson R. Recurrent miscarriage: an overview. Reviews in Gynaecological Practice 2003;3:46-50.
13. Goddijn M, Christiensen OB, Elson J. Recurrent Pregnancy Loss, Guideline of European Society of Human Reproduction and Embriology; 2017 (November).
14. Royal College Obstetricians and Gynecologists (RCOG). The Investigation and Treatment of Couples with Recurrent first Trimester and Second Trimester Miscarriage. R Coll Obstet Gynaecol 2011;17:1-18.
15. Stern JJ, Dorfmann AD ve ark.: Frequency of abnormal karyotypes among abortuses from women with and without a history of recurrent spontaneous abortion. Fertil Steril 1996, 65,250-3
16. Franssen MT, Korevaar JC ve ark.: Selective chromosome analysis in couples with two or more miscarriages: case-control study. BMJ 2005, 331, 137-41
17. Ogasawara M., Aoki K. ve ark.: Embryonic karyotype of abortuses in relation to the number of previous miscarriages. Fertil Steril 2000, 73,300-4

18. Goddijn M, Leschol NJ.: Genetic aspects of miscarriage. Baillieres Best Pract Res Clin Obstet Gynecol 2000,14(5), 855-65
19. American College of Obstetricians and Gynecologists. Management of recurrent early pregnancy loss. ACOG practice bulletin no.24 Int J Gynecol Obstet 2002, 78, 179-90
20. Branch DW, Gibson M, Silver R: Recurrent Miscarriage. N Eng J Med. 2010, 363,1740-7
21. Philipp T, Philipp K, Reiner A, et al. Embryoscopic and cytogenetic analysis of 233 missed abortions: factors involved in the pathogenesis of development defects of early failed pregnancies. Hum Reprod 2003;18:1724–32.
22. Stephenson MD, Awartani KA, Robinson WP. Cytogenetic analysisof miscarriage: a case-control study. Hum Reprod 2002;17:446–51.
23. Tho PT, Byrd JR, McDonough PG. Etiologies and subsequent reproductive performance of 100 couples with recurrent abortion. Fertil Steril 1979;32:389–95.
24. Daniel A, Hook EB, Wulf G. Risks of unbalanced progeny at amniocentesis to carriers of chromosome rearrangements: Data from United States and Canadian laboratories. Am J Med Genet 1989;33:14–53
25. Lindqvist PG. Debate: Should thromboprophylaxis be used in hereditary thrombophilias with recurrent pregnancy loss? No. Editör: Carp H.J.A. Recurrent pregnancy loss, causes, controversies, and treatment, second edition. CRC Press. Florida: 2015
26. Rey E, Kahn SR, David M, et al. Thrombophilic disorders and fetal loss: A meta-analysis. Lancet 2003;361:901–8.
27. Rai R, Shlebak A, Cohen H, et al. Factor V Leiden and acquired activated protein C resistance among 1000 women with recurrent miscarriage. Hum Reprod 2001;16:961–5.
28. Grandone E, Margaglione M, Colaizzo D, et al. Factor V Leiden is associated with repeated and recurrent unexplained fetal losses. Thromb Haemost 1997;77:822–4.
29. Adelberg A, Kuller Ja. Thrombophilias and recurrent miscarriage. Obstet Gynecol Survey 2002;57:703-709.
30. Hague MW. Homocysteine and pregnancy. Best Pract Res Clin Obstet Gyneaecol. 2003;17:459-469.
31. McGlennen RC, Key NS. Clinical and laboratory management of the prothrombin G20210A mutation. Arch Pathol Lab Med 2002;126:1319-1325.
32. Pauer HU, Voigt-Tschirschwitz T, Hinney B, et al. Analyzes of three common thrombophilic gene mutations in German women with recurrent abortions. Acta Obstet Gynecol Scand. 2003:82: 942-947.
33. Regan L, Rai R. Thrombophilia and pregnancy loss. J Reprod Immunol 2002;55:163-180. 33.
34. Kupferminc MJ, Eldor A, Steinman N et al. Increased frequency of genetic thrombophilia in woman with complications of pregnancy. New Engl J Med 1999;340:9-13.
35. Yamaç G, Gürsoy R, Çakır N. Gebelik ve Hiperkoagülabilite. Gebelik ve Sistemik Hastalıklar. Medikal&Nobel, 1. Baskı, İstanbul, 2002;20:277–91.

36. Pauner HU, Burfeined P, Kostering H, et al. Factor XII deficiency is strongly associated with primary recurrent abortions. Fertil Steril 2003;80:590–4.
37. Frosst P, Blom HJ, Milos R, et al. A candidate genetic risk factor for vasculer disease: a common mutation in methylenetetrahydrofolate reductase. Nat Genet 1995;10:111–3.
38. Foka ZJ, Lambropoulos AF. Factor V leiden and prothrombin G20210A mutations, but not methylenetetrahydrofolate reductase C677T, are associated with recurrent miscarriages. Hum Reprod, 2000;15:458–62.
39. Nelen WL, Blom HJ, Steegers EA, et al. Hyperhomocysteinemia and recurrent early pregnancy loss: A meta-analysis. Fertil Steril 2000;74:1196–9
40. Nelen WL, Bulten J, Steegers EA, et al. Maternal homocysteine and chorionic vascularization in recurrent early pregnancy loss. Hum Reprod 2000;15:954–60
41. Younis JS, Ohel G, Brenner B, et al. The effect of thrombophylaxis on pregnancy outcome in patients with recurrent pregnancy loss associated with factor V Leiden mutation. BJOG 2000;107:415–9.
42. Huchon C, Deffieux X, Beucher G, et al. Pregnancy loss: French clinical practice guidelines. Eur J Obstet Gynecol Reprod Biol 2016;201:18–26
43. Rai R, Backos M, Baxter N, et al. Recurrent miscarriagean aspirin a day? Hum Reprod 2000;15:2220–3
44. Rai RS, Regan L, Clifford K, et al. Antiphospholipd antibodies and beta 2-glycoprotein-I in 500 women with recurrent miscarriage: results of a comprehensive screening approach. Hum Reprod 1995;10:2001–5
45. Cowchock FS, Reece EA, Balaban D, et al. Repeated fetal losses associated with antiphospholipid antibodies: a collaborative randomized trial comparing prednisone with low-dose heparin treatment. Am J Obstet Gynecol 1992;166:1318–23
46. Empson M, Lassere M, Craig JC, et al. Recurrent pregnancy loss with antiphospholipid antibody: a systematic review of therapeutic trials. Obstet Gynecol 2002;99:135–44.
47. Tulppala M, Marttlunen M, Söderström-Anttila V, et al. Low-dose aspirin in prevention of miscarriage in women with unexplained or autoimmune related recurrent miscarriage: effect on prostacyclin and thromboxane A2 production, Hum Reprod 1997;12:1567–72.
48. Lima F, Khamashta MA, Buchanan NM, et al. A study of sixty pregnancies in patients with the antiphospholipid syndrome, Clin Exp Rheumatol 1996;14:131–6
49. Kutteh WH. Antiphospholipid antibody-associated recurrent pregnancy loss; treatment with heparin and low-dose aspirin is superior to low-dose aspirin alone, Am J Obstet Gynecol 1996;174:1584–9.
50. Sarig G, Younis JS, Hoffman R, et al. Thrombophilia is common in women with idiopathic pregnancy loss and is associated with late pregnancy wastage. Fertil Steril 2002;77:342–7.
51. Grimbizis GF, Camus M, Tarlatzis BC, Bontis JN, Devroey P. Clinical implications of uterine malformations and hysteroscopic treatment results. Hum Reprod Update 2001;7:161-74
52. Jaslow C. Uterin factor. Obstet Gynecol Clin North Am 2014;41(1):57-86.

53. Salim S, Won H, Nesbitt-Hawes E, Campbell N, Abbott J. Diagnosis and management of endometrial polyps: a critical review of the literature. J Minim Invasive Gynecol 2011;18(5):569-81
54. Arredondo F, Noble LS. Endocrinology of recurrent pregnancy loss. Semin Reprod Med 2006;24:33–9.
55. Homer HA, Li TC, Cooke ID. The septate uterus: a review of management and reproductive outcome. Fertil Steril 2000;73:1–14.
56. Stromme WB, Haywa EW. Intrauterine fetal death in second trimester. Am J Obstet Gynecol 1963;85:223–33.
57. Jewelewicz R. Incompetent cervix. Pathogenesis, diagnosis and treatment. Semin Perinatol 1991;15:156–61
58. Iams JD, Jhonson FF, Sonek J, et al. Cervical incompetence as a continuum: a study of ultrasonographic cervical length and obstetric performance. Am J Obstet Gynecol 1995;172:1097–106
59. Fernandez H, Sefrioui O, Virelizier C, et al. Hysteroscopic resection of submucosal myomas in patients with infertility. Hum Reprod 2001;16:1489–92.
60. Al-Inany H. Intrauterin adhesions. An update. Acta Obstet Gynecol Scand 2001;80:986–93
61. Noyes RW, Hertig ATR, Rock J. Dating the endometrial biopsy. Fertil Steril 1975;122:262-263.
62. Clifford K, Rai R, Watson H, Regan L. An informative protocol for the investigation of the recurrent miscarriage: Preliminary experience of 500 consecutive cases. Hum Reprod 1994;9:1328- 1332
63. Tulppala M, Bjorses UM, Stenman UH, Wahlstrom T, Ylikorkala O. Luteal phase defect in habitual abortion . progesterone in saliva. Fertil Steril 1991;56:41-44
64. Stagnaro-Green A, Roman SH, Cobin RH, El-Harazy E, AlvarezMarfany M, Davies TF. Detection of at-risk pregnancy by means of a highly sensitive assay for thyroid antibodies. JAMA 1990; 264:1422-1425.
65. Mills JL, Simpson JL, Driscoll SG et al. HICHD-DIEP Study: incidence of spontan abortion among normal women with insulindependent diabetic women whose pregnancies were identified within 21 days of conception. N Engl J Med 1988;319:1617-1623.
66. Greene MF, Hare JW, Cloherty JP, et al. First-trimester hemoglobin A1 and risk for major malformation and spontaneous abortion in diabetic pregnancy. Teratology 1989;39:225–31.
67. Tulppala M, Stenman UH, Cacciatore B, Ylikorkala O. Polycystic ovaries and levels of gonadotropins and androgen in miscarriage: prospective study in 50 women. Br J Obstet Gynaecol. 1993;100: 348-352.
68. Ridker P, Miletich M, Buring J et al. Factor V Leiden mutation as a risc factor for recurrent pregnancy loss. Ann Intern Med 1998; 128:1000-1003.
69. Kaur R, Gupta K. Endocrine dysfunction and recurrent spontaneous abortion: An overview. Int J Appl Basic Med Res 2016:6:79–83.

70. Allan WC, Haddow JE, Palomaki GE, et al. Maternal thyroid deficiency and pregnancy complications: implications for population screening. J Med Screen 2000;7:127–30
71. Rushworth FH, Backos M, Rai R, et al. Prospective pregnancy outcome in untreated reccurent miscarriers with thyroid antibodies. Hum Reprod 2000;15:1637–9.
72. Esplin MS, Branch DW, Silver R, et al. Thyroid autoantibodies are not associated with reccurrent pregnancy loss. Am J Obstet Gynecol 1998;179:1583–6.
73. Kutteh WH, YetmanDL, Carr AC, et al. Increased prevelance of antitiroid antibodies identified in women undergoing assisted reproduction. Fertil Steril 1999;71:843–8.
74. Trout SW, Seifer DB. Do women with unexplained recurrent pregnancy loss have higher day 3 serum FSH and estradiol values? Fertil Steril 2000;74:335–7
75. McCarthy EA, Walker SP, McLachlan K, et al. Metformin in obstetric and gynecologic practice: A review. Obstet Gynecol Surv 2004;59:118–27.
76. Porter MB, Brumsted JR, Sites CK. Effect of prolactin on follicle-stimulating hormone receptor binding and progesterone production in cultured porcine granulosa cells. Fertil Steril 2000;73:99–105.
77. Lee S-K, Na BJ, Kim JY, Hur SE, Lee M, Gilman-Sachs A, et al. Determination of Clinical Cellular Immune Markers in Women with Recurrent Pregnancy Loss. Am J Reprod Immunol 2013;70(5):398-411
78. Fukui A, Kwak-Kim J, Ntrivalas E, Gilman-Sachs A, Lee S-K, Beaman K. Intracellular cytokine expression of peripheral blood natural killer cell subsets in women with recurrent spontaneous abortions and implantation failures. Fertil Steril 2008;89(1):157-65.
79. Ford HB, Schust DJ, Recurrent pregnancy loss: etiology, diagnosis and therapy. Rev Obstet Gyneacol 2009;2(2):76-83
80. Rote NS, Lyden TW, Vogt E, Ng AK. Chapter 18: Antiphospolipid antibodies and placental development. In: Hunt JS, editor. Immunobiology of Reproduction. New York: Springer-Verlag; 1994:285-302.
81. Katsuragawa H, Kazaki H, Inoue T, Hirano T, Mori T, Rote NS. Monoclonal antibody against phosphotidyl serine inhibits in vitro human trophoblastic hormone production and invasion. Biol Reprod 1997;56:50-8.
82. DiSimone N, Costelleie R, Caliandro D, Caruso A, Monoclonal anti-annexin V antibody inhibits trophoblast gonadotrophin secretion and induces syncytiotrophoblast apoptosis. Biol Reprod 2011;65:1766-70.
83. Girardi G, Bulla R, Salmon JE, Tedesco F. The complement system in the pathophysiology of pregnancy. Mole Immunol 2006;43:68-77.
84. Regan L, Braude PR, Hill DP. Aprospective study of the incidence, time of, appearence of, significance of anti-paternal lymphocytotoxic antibodies in human pregnancy. Hum Reprod 1991;6:294–8
85. Cowchock FS, Reece EA. Do low-risk antiphospholipid antibodies need to be treated?Am J Obstet Gynecol 1997;176:1099-1100.

86. Pattison NS, Chamley LW, Birdsall M, Zanderigo AM, Liddel HS, McDougall J. Does aspirin have a role in improving pregnancy outcome for women with the antiphospholipid syndrome? A randomized controlled trial.Am J Obstet Gynecol. 2000;183:1008- 1012.
87. Rai R, Cohen H, Dave M, Regan L. Randomized controlled trial of aspirin plus heparin in pregnant women with recurring miscarriage associated with antiphospholipid antibodies. BMJ 1997;314: 253-257.
88. Empson M, Lassere M, Craig JC, Scott JR. Recurrent pregnancy loss with antiphospholipid antibody:Asystemic review of therapeutic trials. Obstet Gynecol 2002;99:135-143.
89. Zacur HA, Goodman SB. Repeated pregnancy loss. Wallach EE, Zacur HA (eds). Reproductive medicine and surgery. Mosby year-book, Inc: 1995:881-894.
90. Ober C, Karrison T, Odem RR, et al. Mononuclear cell immunisation in prevention of recurrent miscarriages: a randomized trial. Lancet 1999;354:365–9.
91. Laskin CA, Bombardier C, Hannah ME, Mandel FP, Ritchie JW, Farewell V, et al. Prednisone and aspirin in women with autoantibodies and unexplained recurrent fetal loss. N. Engl J Med 1997;337(3):148-53.
92. Gur C, Diav-Citrin O, Shechtman S, Arnon J, Ornay A. Pregnancy outcome after first trimester exposure to corticosteroids: a prospective controlled study. Reprod Toxicol 2004;18(1):93-101.
93. Stephenson MD, Kutteh WH, Purkiss S, Librach C, Schultz P, Houlihan E, et al. Intravenous immunoglobulin and idiopathic secondary recurrent miscarriage: a multicentered randomized placebo-controlled trial. Hum Reprod 2010;25(9):2203-2209.
94. Leitich H, Kiss H. Asymptomatic bacterial vaginosis and intermediate flora as risk factors for adverse pregnancy outcome. Best Pract Res Clin Obstet Gynaecol 2007;21:375- 90
95. Hughes EG, Brennan BG. Does cigarette smoking impair natural or assisted fecundity. Fertil Steril 1996;66:679–89.
96. Floyd RL, Decoufle P, Hungerford DW. Alcohol used prior to pregnancy recognition. Am J Prev Med 1999;17:101–7.
96. Cavallo F, Russo R, Zotti C, et al. Ruggeni AM. moderate alcohol consumption and spontaneous abortion. Alcohol 1995;30:195–201.
97. Rasch V. Cigarette, alcohol, and caffeine consumption: risk factors for spontaneous abortion. Acta Obstet Gynecol Scand 2003;82:182–8.
98. Schnorr TM, Grajewski BA, Hornung RW, et al. Video display terminals and the risk of spontaneous abortion. N Engl J Med 1991;324:727–33.
99. Brent RL. Utilization of developmental basic science principles in the evaulation of reproductive risks from pre and postconception environmental radiation exposures. Teratology 1999; 59:182–204.

Kaynaklar

1. Wong-You-Cheong JJ, Woodward PJ, Manning MA, Sesterhenn IA. From the archives of the AFIP: inflammatory and nonneoplastic bladder masses: radiologicpathologic correlation. Radiographics 2006; 26: 1847-1868.
2. Dunnick NR, Sandler CM, Newhouse HJ, Amis ES. Üroradyoloji. Şimşek MM, Kılıçoğlu ZG s.4-320, 4. Baskı. İstanbul, Nobel Tıp Kitabevleri, 2010.
3. Jemal A, Tiwari RC, Murray T, et al. Cancer statistics, 2004. CA Cancer J Clin 2004; 54:8-29.
4. Gorin MA, Ayyathurai R, Soloway MS. Diagnosis and treatment of bladder cancer: how can we improve? Postgrad Med 2012; 124(3):28-36.
5. Young MJ, Soloway MS. Office evaluation and management of bladder neoplasms. Urol Clin North Am 1998; 25(4):603-11.
6. Hall MC, Chang SS, Dalbagni G, et al. Guideline for the management of nonmuscle invasive bladder cancer (stages Ta, T1, and Tis): 2007 update. J Urol 2007; 178(6):2314-30 Üroonkoloji Derneği (Türkiye). Mesane Tümörlerinde Tanı ve Tedavi. İstanbul: Dernek, 2003.
7. Song JH, Francis IR, Platt JF, et al. Bladder tumor detection at virtual cystoscopy. Radiology 2001; 218: 95-100.
8. Walsh PC, Retik AB, Vaughan ED, Wein A. Camphell-Walsh Üroloji, 8. Baskı Anafarta MK, Yaman MÖ (Çev.) s. 2732- 2772. İstanbul: Güneş Kitabevi, 2008.
9. Turkiye Klinikleri. J Radiol-Special Topics 2008; 1: 150-162.
10. Sevinc N, Korkut B, Nacar E, Öztürk E. The level of knowledge and awareness of male university personnels about adult cancers and cancer screening. *Konuralp Medical Journal*, 2021; *13*(1): 94-100.
11. Tuncel E. Klinik Radyoloji. 2. Baskı, 1-5. Bölüm. Bursa: Nobel& Güneş Kitapevi, 2008; 87: 541-548.
12. See WA, Fuller JR. Staging of advanced bladder cancer. Current concepts and pitfalls. Urol Clin North Am 1992; 19: 663-683.
13. Vining DJ, Zagoria RJ, Liu K, Stelts D. An innovation in bladder imaging. AJR Am J Roentgenol 1996; 166:409-10.
14. Narumi Y, Kumatani T, Sawai Y, et al. The bladder and bladder tumors: imaging with three-dimensional display of helical T data. AJR Am J Roentgenol 1996; 167:1134-5
15. Kıvrak AS, Kıreşi D, Emlik D, et al. Mesane tümörlerinin tanısında sanal BT sistoskopi ve konvansiyonel sistoskopi bulgularının karşılaştırılması. Selcuk Tıp Derg 2007; 23: 47-56
16. Gulsen F, Dikici S, Mihmanli I. Detection of bladder cancer recurrence with real-time three dimensional ultrasonography-based virtual cystoscopy. J Int Med Res 2011; 39: 2264-2272.
17. Kocakoc E, Kiris A, Orhan I. Detection of bladder tumors with 3-dimensional sonography and virtual sonographic cystoscopy. J Ultrasound Med 2008; 27: 45-53.
18. Watanabe H, Kanematsu M, Kondo H, et al. Preoperative T staging of urinary bladder cancer: does diffusion-weighted MRI have supplementary value? AJR Am J Roentgenol 2009; 192:1361-6.
19. Kılıçkesmez Ö, Cimilli T, İnci E, et al. Diffusionweighted MRI of urinary bladder and prostate cancers. Diagn Interv Radiol 2009; 15:104-10.

20. El-Assmy A, Abou-El-Ghar ME, Refaie HF, El-Diasty T. Diffusion-weighted MR imaging in diagnosis of superficial and invasive urinary bladder carcinoma: a preliminary prospective study. Scientific World Journal 2008; 8:364-70
21. Takeuchi M, Sasaki S, Ito M, et al. Urinary bladder cancer: diffusion-weighted MR imaging accuracy for diagnosing T stage and estimating histologic grade. Radiology 2009; 251:112-21.
22. Yoshida S, Koga F, Kawakami S, et al. Initial experience of diffusion-weighted magnetic resonance imaging to assess therapeutic response to induction chemoradiotherapy against muscle-invasive bladder cancer. Urology 2010; 75:387-91.
23. Yapar AF, Reyhan M. Ürolojik Malignitelerde F-18 Florodeoksiglikoz Pozitron Emisyon Tomografisi. Turk Urol Sem 2011; 109-20.
24. Nayak B, Dogra PN, Naswa N, Kumar R. Diuretic (18)F-FDG PET/CT imaging for detection and locoregional staging of urinary bladder cancer: prospective evaluation of a novel technique. Eur J Nucl Med Mol
25. Pandharipande PV, Mora JT, Uppot RN, et al. Lymphotropic nanoparticle-enhanced MRI for independent prediction of lymph node malignancy: a logistic regression model. AJR Am J Roentgenol 2009; 193:230-7
26. Tarhan H, Divrik RT, Koca O, Altok M, Zorlu F. Bladder Leiomyoma: Two Cases. Turkiye Klinikleri J Urology 2010; 1: 4-91.
27. Calhoun PS1, Kuszyk BS, Heath DG, Carley JC, Fishman EK. Three-dimensional volume rendering of spiral CT data: theory and method. Radiographics. 1999;19: 745– 764.
28. Magnusson M, Lenz R, Danielsson PE. Evaluation of methods for shaded surface display of CT volumes. Comput Med Imaging Graph 1991; 15: 247-256.
29. Lämmle M, Beer A, Settles M, Hannig C, Schwaibold H, Drews C. Reliability of MR imaging-based virtual cystoscopy in the diagnosis of cancer of the urinary bladder. AJR Am J Roentgenol 2002; 178: 1483-1488.
30. Durfee SM, Schwartz LH, Panicek DM, Russo P. MR imaging of carcinoma within urinary bladder diverticulum. Clin Imaging 1997; 21: 290-292.
31. Kim JK, Ahn JH, Park T, Ahn HJ, Kim CS, Cho KS. Virtual cystoscopy of the contrast material filled bladder in patients with gross hematuria. AJR Am J Roentgenol 2002; 179: 763-768.
32. Kawai N, Mimura T, Nagata D, Tozawa K, Kohri K. Intravenous urography virtual cystoscopy is a better preliminary examination than air virtual cystoscopy. BJU Int 2004; 94: 832-836. 59. Berthardt TM, Rapp
33. Berthardt U. Virtual cystoscopy of bladder based on CT and MRI data. Abdom Imaging 2001; 26: 325-332.
34. Fenlon H, Nunes D, Clarke P, Ferrucci J. Colorectal neoplasm detection using virtual colonoscopy: a feasibility study. Gut 1998; 43: 806–811.
35. Ufuk Atlıhan, Muzaffer Aslan, Ahmet Gökhan Sarıtaş, Senai Aksoy, Sağlıkta Güncel Gelişmeler Işığında Teorik ve Klinik Yaklaşımlar 4, cilt:1, Sayfa 25-49, Ekin Yayınevi, Servikal Kanser Taraması ve Anormal Smear Yönetimi
36. Ufuk Atlıhan, Muzaffer Aslan, Ahmet Gökhan Sarıtaş, Senai Aksoy, Sağlıkta Güncel Gelişmeler Işığında Teorik ve Klinik Yaklaşımlar 4, cilt:1, Sayfa 50-71, Ekin Yayınevi, Myoma Uteriye Yaklaşım

Kaynaklar

1. Mathers CD, Boerma T, Ma Fat D. Global and regional causes of death. Br Med Bull 2009;92:7-32.
2. World Health Organization. The Global Burden of Disease: 2004 Update. Geneva: World Health Organization; 2008
3. Blum RW, Nelson-Mmari K. The health of young people in a global context. J Adolesc Health 2004;35:402-18.
4. Akgün S, Rao C, Yardim N, Basara BB, Aydin O, Mollahaliloglu S, et al. Estimating mortality and causes of death in Turkey: methods, results and policy implications. Eur J Public Health 2007;17:593-9
5. World Health Organization. The Burden of Musculoskeletal Conditions at the Start of the New Millennium, Report of a WHO Scientific Group, WHO Technical Report Series 919. Geneva, Switzerland: WHO; 2003.
6. P.C. Sanelli, J.B. Sykes, A.L. Ford, J.-M. Lee, K.D. Vo and D.K. Hallam, Imaging and Treatment of Patients with Acute Stroke: An Evidence-Based Review, American Journal of Neuroradiology June 2014, 35 (6) 1045-1051; DOI: https://doi.org/10.3174/ajnr.A3518
7. Marco de Lucas, Elena Sánchez, Agustín Gutiérrez, Andrés González Mandly, Eva Ruiz, Alejandro Fernández Flórez, Javier Izquierdo, Javier Arnáiz, Tatiana Piedra, Natalia Valle, Itziar Bañales, Fernando Quintana, CT Protocol for Acute Stroke: Tips and Tricks for General Radiologists, Published Online:Oct 1 2008, https://doi.org/10.1148/rg.286085502
8. Sack D. Increased productivity of a digital imaging system: one hospital's experience. Radiol Manage 2001;23:14-8.
9. Parizel PM, van der Zijden T, Gaudino S, Spaepen M, Voormolen MH, Venstermans C, et al. Trauma of the spine and spinal cord: imaging strategies. Eur Spine J 2010; 19(Suppl 1): S8-17
10. Munera F, Rivas LA, Nunez DB, Jr., Quencer RM. Imaging evaluation of adult spinal injuries: emphasis on multidetector CT in cervical spine trauma. Radiology 2012; 263: 645-60
11. Mirvis SE, Shanmuganathan K. Imaging in trauma and critical care. 2nd ed. Philadelphia: Saunders; 2003.
12. Kumaş A. Radyasyon Fiziği ve Tıbbi Uygulamaları. 2. Baskı, Palme Yayıncılık, 2009
13. Ron E. Cancer risks from medical radiation. Health Phys. 2003;85(1):47-59.
14. Rasuli B, Mahmoud-Pashazadeh A, Ghorbani M, Tabari Juybari R, Naserpour M, Patient dose measurement in common medical X-ray examinations in Iran. J. Appl. Clin. Med. Phys.2016;17 (1), 5860.
15. Babikir E, Hasan H.A, Abdelrazig A, Alkhorayef M.A, Manssor E, Sulieman A. Radiation dose levels for conventional chest and abdominal x-ray procedures in elected hospitals in Sudan. Radiat. Prot. Dosim. 2015; 165 (1–4), 102–106.
16. Kepler K, Servomaa A, Filippova I, Preliminary reference levels for diagnostic radiology in Estonia.IFMBE proceedings, 13th Nordic Baltic Conference on Biomedical Engineering and Medical Physics. Umea, Sweden, 2008.

17. Huthwaite P, Simonetti F, "High-resolution guided wave tomography", Wave Motion, 2013: 50: 5, 979-993
18. Ofori K, Gordon SW, Akrobortu E, Ampene A., Emmanuel A, Darko O, Estimation of adult patient doses for selected X-ray diagnostic examinations. J. Radiat. Res. Appl. Sci. 2014;7 (4), 459–462.
19. Duvshani-Eshet M, Machluf M., Therapeutic ultrasound optimization for gene delivery: a key factor achieving nuclear DNA localization, J. Control Release. 2005; 108 (2–3) 513–528.
20. Emergency Ultrasound Guidelines. ACEP Policy Statement approved by the ACEP Board of Directors; 2001.
21. Hauser CJ, Visvikis G, Hinrichs C, Eber CD, Cho K, Lavery RF, et al. Prospective validation of computed tomographic screening of the thoracolumbar spine in trauma. J Trauma 2003;55:228-34
22. Roos JE, Hilfiker P, Platz A, Desbiolles L, Boehm T, Marincek B, et al. MDCT in emergency radiology: is a standardized chest or abdominal protocol sufficient for evaluation of thoracic and lumbar spine trauma? AJR Am J Roentgenol 2004;183:959-68
23. Neifeld GL, Keene JG, Hevesy G, Leikin J, Proust A, Thisted RA: Cervical injury in head trauma. J Emerg Med. 6:203-207, 1988.
24. Roberge RJ, Wears RC, Kelly M, Evans TC, Kenny MA, Daffner RD, Kremen R, Murray K, Cottington EC: Selective application of cervical spine radiography in alert victims of blunt trauma: a prospective study. J Trauma. 28:784-788, 1988.
25. BJ, Fisher AK, Urdaneta LF, Midthun MA: Rational ordering of cervical spine radiographs following trauma. Ann Emerg Med. 17:792-796, 1988.
26. Kreipke DL, Gillespie KR, McCarthy MC, Mail JT, Lappas JC, Broadie TA: Reliability of indications for cervical spine films in trauma patients. J Trauma. 29:1438-1439, 1989.
27. Rogers LF. Radiology of skeletal trauma. Edinburgh: Churchill Livingstone; 1982.
28. Ross SE, O'Malley KF, DeLong WG, Born CT, Schwab CW: Clinical predictors of unstable cervical spinal injury in multiply injured patients. Injury. 23: 317-319, 1992
29. Roth BJ, Martin RR, Foley K, Barcia PJ, Kennedy P: Roentgenographic evaluation of the cervical spine. A selective approach. Arch Surg. Jun;129: 643-645, 1994
30. Hoffman JR, Wolfson AB, Todd K, Mower WR. Selective cervical spine radiography in blunt trauma: methodology of the National Emergency X-Radiography Utilization Study (NEXUS). Ann Emerg Med 1998;32:461-9.
31. Hoffman JR, Mower WR, Wolfson AB, Todd KH, Zucker MI. Validity of a set of clinical criteria to rule out injury to the cervical spine in patients with blunt trauma. National Emergency X-Radiography Utilization Study Group. N Engl J Med 2000;343:94-9
32. Dodd FM, Simon E, McKeown D, Patrick MR: The effect of a cervical collar on the tidal volume of anaesthetised adult patients. Anaesthesia. 50:961- 963, 1995.
33. SC, Hill DA: Complication of hard cervical collars in multi-trauma patients. Aust N Z J Surg. 64(2):139-140, 1994.
34. Raphael JH, Chotai R: Effects of the cervical collar on cerebrospinal fluid pressure. Anaesthesia. May;49: 437-439, 1994.
35. Stiell IG, Wells GA, Vandemheen KL, Clement CM, Lesiuk H, De Maio VJ, et al. The Canadian C-spine rule for radiography in alert and stable trauma patients. JAMA 2001;286:1841-8.

36. Stiell IG, Clement CM, McKnight RD, Brison R, Schull MJ, Rowe BH, et al. The Canadian C-spine rule versus the NEXUS low-risk criteria in patients with trauma. N Engl J Med 2003;349:2510-8.
37. Gerrelts BD, Petersen EU, Mabry J, Petersen SR: Delayed diagnosis of cervical spine injuries. J Trauma. 31:1622-1626, 1991.
38. Reid DC, Henderson R, Saboe L, Miller JD: Etiology and clinical course of missed spine fractures. J Trauma. 27: 980-986, 1987.
39. Panczykowski DM, Tomycz ND, Okonkwo DO. Comparative effectiveness of using computed tomography alone to exclude cervical spine injuries in obtunded or intubated patients: meta-analysis of 14,327 patients with blunt trauma. J Neurosurg 2011;115:541-9
40. Muchow RD, Resnick DK, Abdel MP, Munoz A, Anderson PA. Magnetic resonance imaging (MRI) in the clearance of the cervical spine in blunt trauma: a meta-analysis. J Trauma 2008;64:179-89.
41. Ireland AJ, Britton I, Forrester AW: Do supine oblique views provide better imaging of the cervicothoracic junction than swimmer's views? J Accid Emerg Med. 15:151-154, 1998.
42. Naidich JB, Naidich TP, Garfein C, Liebeskind AL, Hyman RA: The widened interspinous distance: a useful sign of anterior cervical dislocation in the supine frontal projection. Radiology. Apr;123:113- 116, 1977.
43. Roberge RJ: Facilitating cervical spine radiography in blunt trauma. Emerg Med Clin North Am. 9:733- 742, 1991.
44. Lewis LM, Docherty M, Ruoff BE, Fortney JP, Keltner RA Jr, Britton P: Flexion-extension views in the evaluation of cervical-spine injuries. Ann Emerg Med. 20:117-121, 1991
45. Oliver M, Inaba K, Tang A, Branco BC, Barmparas G, Schnüriger B, Lustenberger T, Demetriades D: The changing epidemiology of spinal trauma: A 13-year review from a Levell trauma centre. Injury 43(8):1296-1300, 2012
46. Kaufman RP, Ching RP, Willis MM, Mack CD, Gross JA, Bulger EM: Burst fractures of the lumbar spine in frontal crashes. Accid Anal Prev 59:153-163, 2013
47. Macdonald PB, Lapointe P. Acromioclavicular and sternoclavicular joint injuries. Orthop Clin North Am 2008;39:535-45.
48. Failinger MS, McGanity PL. Unstable fractures of the pelvic ring. J Bone Joint Surg [Am] 1992;74:781-91.
49. Pitt MJ, Lund PJ, Speer DP. Imaging of the pelvis and hip. Orthop Clin North Am 1990;21:545-59.
50. Kricun ME. Fractures of the pelvis. Orthop Clin North Am 1990;21:573-90.
51. Bucholz RW. The pathological anatomy of Malgaigne fracture-dislocations of the pelvis. J Bone Joint Surg [Am] 1981;63:400-4.
52. Kellam JF, McMurtry RY, Paley D, Tile M. The unstable pelvic fracture. Operative treatment. Orthop Clin North Am 1987;18:25-41
53. Shearman CM, El-Khoury GY. Pitfalls in the Radiologic Evaluation of Extremity Trauma: Part I. The Upper Extremity. Am Fam Physician 1998; 57: 9951002
54. Gyftopoulos S, Chitkara M, Bencardino JT. Misses and Errors in Upper Extremity Trauma Radiographs. AJR 2014; 203: 477-91
55. Bashir WA, Aziz A, Jidaal I. Imaging of skeletal extremity trauma: A review. Trauma 2014; 16: 300-17

Referanslar

1. Naik PP. Novel targets and therapies for keloid. Clin Exp Dermatol. 2022 Mar;47(3):507-515. doi: 10.1111/ced.14920. Epub 2021 Oct 10. PMID: 34480483.
2. Ogawa R. Keloid and Hypertrophic Scars Are the Result of Chronic Inflammation in the Reticular Dermis. Int J Mol Sci. 2017 Mar 10;18(3):606. doi: 10.3390/ijms18030606. PMID: 28287424; PMCID: PMC5372622.
3. Sun, L. M., and K.H. Wang, Y.C. Lee. 2014. "Keloid incidence in Asian people and its comorbidity with other fibrosis-related diseases: a nationwide population-based study." *Archieves of Dermatological Research* 306 (9):803-8. doi: 10.1007/s00403-014-1491-5.
4. Mahdavian Delavary, B., and W.M. van der Veer, J.A. Ferreira, F.B. Niessen. 2012. "Formation of hypertrophic scars: evolution and susceptibility." *Journal of Plastic Surgery and Hand Surgery* 46:95-101. doi: 10.3109/2000656X.2012.669184.
5. Wolfram, Dolores, and Alexandar Tzankov, Petra Pülzl, Hildegunde Piza□Katzer. 2009. "Hypertrophic scars and keloids—a review of their pathophysiology, risk factors, and therapeutic management." Dermatologic Surgery 35:171-81.
6. Huang, C.; Akaishi, S.; Hyakusoku, H.; Ogawa, R. Are keloid and hypertrophic scar different forms of the same disorder? A fibroproliferative skin disorder hypothesis based on keloid findings. Int. Wound J. 2014, 11, 517–522.
7. Ogawa, R.; Akaishi, S. Endothelial dysfunction may play a key role in keloid and hypertrophic scar pathogenesis—Keloids and hypertrophic scars may be vascular disorders. Med. Hypotheses 2016, 96, 51–60
8. Rockwell, W. Bradford, and I. Kelman Cohen, H. Paul Ehrlich. 1989. "Keloids and hypertrophic scars: a comprehensive review." Plastic and Reconstructive Surgery 84:827-37.
9. Longaker, Michael T., and George K. Gittes, Howard Levinson, William J.H. Kim. 2016. "Molecular Mechanisms in Keloid Biology." In Scarless Wound Healing: CRC Press
10. Russell, Shirley B., and Joel S. Trupin, Rita Z. Kennedy, James D. Russell, Jeffrey M. Davidson. 1995. "Glucocorticoid regulation of elastin synthesis in human fibroblasts: down-regulation in fibroblasts from normal dermis but not from keloids." Journal of Investigative Dermatology 104:241-5.
11. Younai, Soheil, and Gregory Venters, Steve Vu, Larry Nichter, Marcel E. Nimni, Tai-Lan Tuan. 1996. "Role of growth factors in scar contraction: an in vitro analysis." Annals of Plastic Surgery 36:495-501.
12. Desmoulière, Alexis, and Antoine Geinoz, Franfoise Gabbiani, and Giulio Gabbiani. 1993. "Transforming growth factor-beta 1 induces alpha-smooth muscle actin expression in granulation tissue myofibroblasts and in quiescent and growing cultured fibroblasts." The Journal of Cell Biology 122:103-11.
13. Xia, Wei, and Toan□Thang Phan, Ivor J. Lim, Michael T. Longaker, George P. Yang. 2004. "Complex epithelial–mesenchymal interactions modulate transforming growth factor□β expression in keloid□derived cells." Wound Repair and Regeneration 12:546-56.

14. Yu, Haiyan, and Swantje Zitron, Ardeshir Bayat, Mark W.J. Ferguson, Ulrich Mrowietz. 2005. "Studies of transforming growth factors beta 1–3 and their receptors I and II in fibroblast of keloids and hypertrophic scars." Acta Dermato-Venereologica 85:216-20.
15. Wang, Peng, and Li-Zhu Jiang, Bin Xue. 2016. "Recombinant human endostatin reduces hypertrophic scar formation in rabbit ear model through down-regulation of VEGF and TIMP-1." African Health Sciences 16:542-53. doi: 10.4314/ahs.v16i2.23.
16. Chen, Xia, and Susan L. Thibeault. 2010. "Role of tumor necrosis factor–α in wound repair in human vocal fold fibroblasts." The Laryngoscope 120:1819-25.
17. Sini, Patrizia, and Antonella Denti, M. Enrica Tira, Cesare Balduini. 1997. "Role of decorin on in vitro fibrillogenesis of type I collagen." Glycoconjugate Journal 14:871-4.
18. Wick, Georg, and Cecilia Grundtman, Christina Mayerl, Thomas-Florian Wimpissinger, Johann Feichtinger, Bettina Zelger, Roswitha Sgonc, Dolores Wolfram. 2013. "The immunology of fibrosis." Annual Review of Immunology 31:107-35. doi: 10.1146/annurev-immunol-032712-095937.
19. Deitch, E.A.; Wheelahan, T.M.; Rose, M.P.; Clothier, J.; Cotter, J. Hypertrophic burn scars: Analysis of variables. J. Trauma 1983, 23, 895–898.
20. Huang, C.; Liu, L.; You, Z.; Wang, B.; Du, Y.; Ogawa, R. Keloid progression: A stiffness gap hypothesis.Int. Wound J. 2016.
21. Akaishi, S.; Akimoto, M.; Ogawa, R.; Hyakusoku, H. The relationship between keloid growth pattern and stretching tension: Visual analysis using the finite element method. Ann. Plast. Surg. 2008, 60, 445–451.
22. Ogawa, R.; Okai, K.; Tokumura, F.; Mori, K.; Ohmori, Y.; Huang, C.; Hyakusoku, H.; Akaishi, S. The relationship between skin stretching/contraction and pathologic scarring: The important role of mechanical forces in keloid generation. Wound Repair Regen. 2012, 20, 149–157.
23. Miller, M.C.; Nanchahal, J. Advances in the modulation of cutaneous wound healing and scarring. BioDrugs 2005, 19, 363–381.
24. Baisch, A.; Riedel, F. Hyperplastic scars and keloids. Part I: Basics and prevention. HNO 2006, 54, 893–904.
25. Nakashima, M.; Chung, S.; Takahashi, A.; Kamatani, N.; Kawaguchi, T.; Tsunoda, T.; Hosono, N.; Kubo, M.; Nakamura, Y.; Zembutsu, H. A genome-wide association study identifies four susceptibility loci for keloid in the Japanese population. Nat. Genet. 2010, 42, 768–771.
26. Ogawa, R.; Watanabe, A.; Than Naing, B.; Sasaki, M.; Fujita, A.; Akaishi, S.; Hyakusoku, H.; Shimada, T. Associations between keloid severity and single-nucleotide polymorphisms: Importance of rs8032158 as a biomarker of keloid severity. J. Investig. Dermatol. 2014, 134, 2041–2043.
27. Marneros, A.G.; Norris, J.E.; Watanabe, S.; Reichenberger, E.; Olsen, B.R. Genome scans provide evidence for keloid susceptibility loci on chromosomes 2q23 and 7p11. J. Investig. Dermatol. 2004, 122, 1126–1132.
28. Chen, Y.; Gao, J.H.; Yan, X.; Song, M.; Liu, X.J. Location of predisposing gene for one Han Chinese keloid pedigree. Zhonghua Zheng Xing Wai Ke Za Zhi 2007, 23, 137–140.

29. Wu, Z. Y., and L. Lu, J. Liang, X.R. Guo, P.H. Zhang, S.J. Luo. 2014. "Keloid microRNA expression analysis and the influence of miR-199a-5p on the proliferation of keloid fibroblasts." Genetics and Molecular Research 13:2727-38. doi: 10.4238/2014.April.14.2.
30. Liu, Ying, and Yue Li, Ning Li, Wen Teng, Min Wang, Yingbo Zhang, Zhibo Xiao. 2016. "TGF-β1 promotes scar fibroblasts proliferation and transdifferentiation via up-regulating MicroRNA-21." Scientific Reports 6:32231. doi: 10.1038/srep32231.
31. Liu, Zhen, and Cui-Ling Lu, Li-Ping Cui, Yong-Liang Hu, Qi Yu, Ying Jiang, Tian Ma, Da-Kai Jiao, Di Wang, Chi-Yu Jia. 2012. "MicroRNA-146a modulates TGF-β1-induced phenotypic differentiation in human dermal fibroblasts by targeting SMAD4." Archives of Dermatological Research 304:195-202. doi: 10.1007/s00403-011-1178-0.
32. Yao, Xiaodong, and Xiaomei Cui, Xiaoyan Wu, Pan Xu, Wenyan Zhu, Xiaodong Chen, Tianlan Zhao. 2018. "Tumor suppressive role of miR-1224-5p in keloid proliferation, apoptosis and invasion via the TGF-β1/Smad3 signaling pathway." Biochemical and Biophysical Research Communications 495:713-20. doi: 10.1016/j.bbrc.2017.10.070.
33. Zhang, Juan, and Dan Xu, Na Li, Yan Li, Yongjing He, Xingbo Hu, Lechun Lyu, Li He. 2017. "Downregulation of microRNA-31 inhibits proliferation and induces apoptosis by targeting HIF1AN in human keloid." Oncotarget 8:74623-34. doi: 10.18632/oncotarget.20284.
34. Crawford, Justin, and Karen Nygard, Bing S. Gan, David B. O'gorman. 2015. "Periostin induces fibroblast proliferation and myofibroblast persistence in hypertrophic scarring." Experimental Dermatology 24:120-6. doi: 10.1111/exd.12601.
35. Zhang, Zhe, and Fangfei Nie, Chunfu Kang, Bin Chen, Zelian Qin, Jianxun Ma, Yongguang Ma, Xia Zhao. 2014. "Increased periostin expression affects the proliferation, collagen synthesis, migration and invasion of keloid fibroblasts under hypoxic conditions." International Journal of Molecular Medicine 34:253-61. doi: 10.3892/ijmm.2014.1760.
36. Gauglitz, Gerd G., and Hans C. Korting, Tatiana Pavicic, Thomas Ruzicka, Marc G. Jeschke. 2011. "Hypertrophic scarring and keloids: pathomechanisms and current and emerging treatment strategies." Molecular Medicine 17:113-25. doi: 10.2119/molmed.2009.00153.
37. Zhao, Bin, and Hao Guan, Jia-Qi Liu, Zhao Zheng, Qin Zhou, Jian Zhang, Lin-Lin Su, and Da-Hai Hu. 2017. "Hypoxia drives the transition of human dermal fibroblasts to a myofibroblast-like phenotype via the TGF-β1/Smad3 pathway." International Journal of Molecular Medicine 39:153-159. doi: 10.3892/ijmm.2016.2816.
38. Shin, Jung U., and Seo H. Kim, Hyeran Kim, Ji Y. Noh, Shan Jin, Chang O. Park, Won J. Lee, Dong W. Lee, Ju H. Lee, Kwang H. Lee. 2016. "TSLP is a potential initiator of collagen synthesis and an activator of CXCR4/SDF-1 axis in keloid pathogenesis." Journal of Investigative Dermatology 136:507-15. doi: 10.1016/j.jid.2015.11.008.
39. Monstrey, Stan, et al. "Updated scar management practical guidelines: non-invasive and invasive measures." Journal of Plastic, Reconstructive & Aesthetic Surgery 2014; 67(8): 1017-1025.
40. Agbenorku P. Triple keloid therapy: a combination of steroids, surgery and silicone gel strip/sheet for keloid treatment. Eur J Plast Surg. 2000;23(3):150-151.

41. Ogawa, R.; Akaishi, S.; Kuribayashi, S.; Miyashita, T. Keloids and Hypertrophic Scars Can Now Be Cured Completely: Recent Progress in Our Understanding of the Pathogenesis of Keloids and Hypertrophic Scars and the Most Promising Current Therapeutic Strategy. J. Nippon Med. Sch. 2016, 83, 46–53.
42. Har-Shai, Y.; Zouboulis, C.C. Intralesional Cryotherapy for the Treatment of Keloid Scars: A Prospective Study. Plast. Reconstr. Surg. 2015, 136, 397e–398e.
43. Yuan, F.; Shi, H.; Ji, J.; Cai, Q.; Chen, X.; Yu, Y.; Liu, B.; Zhu, Z.; Zhang, J. Capecitabine metronomic chemotherapy inhibits the proliferation of gastric cancer cells through anti-angiogenesis. Oncol. Rep. 2015, 33, 1753–1762.
44. Alster, T.S. Laser treatment of hypertrophic scars, keloids, and striae. Dermatol. Clin. 1997, 15, 419–429.
45. Koike, S.; Akaishi, S.; Nagashima, Y.; Dohi, T.; Hyakusoku, H.; Ogawa, R. Nd:YAG Laser Treatment for Keloids and Hypertrophic Scars: An Analysis of 102 Cases. Plast. Reconstr. Surg. Glob. Open 2015, 2, e272.
46. Guix, B.; Henríquez, I.; Andrés, A.; Finestres, F.; Tello, J.I.; Martínez, A. Treatment of keloids by high-dose-rate brachytherapy: A seven-year study. Int. J. Radiat. Oncol. Biol. Phys. 2001, 50, 167–172.
47. De Cicco, L.; Vischioni, B.; Vavassori, A.; Gherardi, F.; Jereczek-Fossa, B.A.; Lazzari, R.; Cattani, F.; Comi, S.; de Lorenzi, F.; Martella, S.; et al. Postoperative management of keloids: Low-dose-rate and high-dose-rate brachytherapy. Brachytherapy 2014, 13, 508–513.
48. Zhou, Jiong, et al. "The Potential Molecular Mechanism of Autologous Adipose Tissue Grafting in Treating Keloid Patients: a Case-control Study." (2021).
49. Lim, Kim H., et al. "Stem cells in keloid lesions: a review." Plastic and Reconstructive Surgery Global Open 2019; 7(5).
50. Z Xiao, Z, Zhang, F, Lin, W. Effect of Botulinum Toxin Type A on Transforming Growth Factor b 1 in Fibroblasts Derived from Hypertrophic Scar: A Preliminary Report. Aesthetic Plast Surg 2010; 34: 424–427.
51. T Sohrabi, Catrin, and Ioannis Goutos. "The use of botulinum toxin in keloid scar management: a literature review." Scars, Burns & Healing 2020;6.
52. Yokozeki, Masahiko, et al. "Interferon-γ inhibits the myofibroblastic phenotype of rat palatal fibroblasts induced by transforming growth factor-β1 in vitro." FEBS letters 1999; 442(1): 61-64.
53. Oh, Nkemcho, et al. "Keloids: Current and emerging therapies." Scars, Burns & Healing 2020;6: 2059513120940499.
54. Shah, Yogesh M., et al. "A study of verapamil in treatment of keloid." Int J Res Dermatol 2018;4: 176-180.
55. Mariani, Hamed, et al. "Emerging and Novel Therapies for Keloids: A compendious review." Sultan Qaboos University Medical Journal 21.1 (2021): e22
56. Ardekani, Gholamreza Safaee, et al. "Treatment of a postburn keloid scar with topical captopril: report of the first case." Plastic and reconstructive surgery 2009; 123(3) : 112e-113e.
57. Payapvipapong, Kittisak, et al. "The treatment of keloids and hypertrophic scars with intralesional bleomycin in skin of color." Journal of cosmetic dermatology 2015; 14.1: 83-90.

58. Kleinerman, Rebecca, Suzanne L. Kilmer, and Vera A. Chotzen. "Mitomycin C in the treatment of keloids: a case and review." Journal of drugs in dermatology: JDD;2013;12(6): 701-703.
59. Elsaie, Mohamed L. "Update on management of keloid and hypertrophic scars: A systemic review." Journal of Cosmetic Dermatology (2021).
60. Zhou, Renpeng, et al. "TNF-α inhibits fibrosis and migration of fibroblasts in hypertrophic scar by miR-141-3p." Acta Biochimica et Biophysica Sinica (2021).
61. Ufuk Atlıhan, Ümit Derundere, Importance of Transabdominal Cervical Length Measurement in Predicting Preterm Birth. Tob Regul Sci.™ 2022; 8(1): 3168-3178, Volume 8, Number 1, January 2022. https://doi.org/10.18001/TRS.8.1.242
62. Ufuk Atlıhan, Umit Derundere, The Role Of Uterocervıcal Angle In Determınıng The Threat Of Preterm Bırth, archiv euromedica 2023 | vol. 13 | num. 4 |,DOI 10.35630/2023/13/4.817

Kaynaklar

1. Shimada H, Ambros IM, Dehner LP, et al.. Terminology and morphologic criteria of neuroblastic tumors: recommendations by the International Neuroblastoma Pathology Committee. Cancer. 1999;86(2):349-363.
2. Miriam R Conces. Peripheral neuroblastic tumors of the adrenal gland: clinicopathologic features and important molecular alterations. Diagnostic Histopathology. 2020;26(5):200-206.
3. Shimada H, Ambros IM, Dehner LP, et al. The International Neuroblastoma Pathology Classification (the Shimada system). Cancer. 1999;86(2):364-372.
4. Luksch R, Castellani MR, Collini P, et al. Neuroblastoma (Peripheral neuroblastic tumours). Crit Rev Oncol Hematol. 2016;107:163-181. doi:10.1016/j.critrevonc.2016.10.001
5. Meena JP, Seth R, Chakrabarty B, et al. Neuroblastoma presenting as opsoclonus-myoclonus: A series of six cases and review of literature. J Pediatr Neurosci. 2016 OctDec;11(4):373-377. doi: 10.4103/1817-1745.199462. PMID: 28217170; PMCID: PMC5314861.
6. Pranzatelli MR, Tate ED, McGee NR. Demographic, Clinical, and Immunologic Features of 389 Children with Opsoclonus-Myoclonus Syndrome: A Cross-sectional Study. Front Neurol. 2017 Sep 11;8:468. doi: 10.3389/fneur.2017.00468. PMID: 28959231; PMCID: PMC5604058.
7. CAP, Protocol for the Examination of Resection Specimens From Patients With Neuroblastoma 2022.
8. Patoloji Dernekleri Federasyonu pediatrik ve perinatal patoloji çalışma grubu-değerlendirme standartları ve kılavuzu-2010. -online-
9. Bielle F, Fréneaux P, Jeanne-Pasquier C,et al. PHOX2B immunolabeling: a novel tool for the diagnosis of undifferentiated neuroblastomas among childhood small round blue-cell tumors. Am J Surg Pathol. 2012 Aug;36(8):1141-9.
10. Hata JL, Correa H, Krishnan C, et al. Diagnostic utility of PHOX2B in primary and treated neuroblastoma and in neuroblastoma metastatic to the bone marrow. Arch Pathol Lab Med. 2015 Apr;139(4):543-6.
11. Shimada H, Ikegaki N. Genetic and Histopathological Heterogeneity of Neuroblastoma and Precision Therapeutic Approaches for Extremely Unfavorable Histology Subgroups. Biomolecules. 2022;12(1):79

Kaynaklar

1. Sung H, Ferlay J, Siegel RL, et al. Global Cancer Statistics 2020: GLOBOCAN Estimates of Incidence and Mortality Worldwide for 36 Cancers in 185 Countries. CA Cancer J Clin. 2021;71(3):209-249. doi:10.3322/caac.21660
2. Fleming M, Ravula S, Tatishchev SF, et al. Colorectal carcinoma: Pathologic aspects. J Gastrointest Oncol. 2012;3(3):153-173. doi:10.3978/j.issn.2078-6891.2012.030
3. Siegel RL, Miller KD, Goding Sauer A, et al. Colorectal cancer statistics, 2020. CA Cancer J Clin. 2020;70:145-164.
4. World Cancer Research Fund/American Institute for Cancer Research. The Continuous Update Project Expert Report 2018. Diet, Nutrition, Physical Activity and Cancer: Colorectal Cancer. Accessed October 23, 2020. wcrf.org/sites/default/ files/Colorectal-cancer-report.pdf
5. Pai RK, Makinen RJ, Rosty C. Colorectal serrated lesions and polyps.Digestive system tumors.World Health Organization; 5th edition 2019; 163-170.
6. Matthew F. Kalady. Sessile Serrated Polyps: An Important Route to Colorectal Cancer. Journal of the National Comprehensive Cancer Network. 2013; 11(12).
7. Jass JR. Hyperplastic polyps and colorectal cancer: is there a link?. Clin Gastroenterol Hepatol. 2004;2(1):1-8. doi:10.1016/s1542-3565(03)00284-2.
8. Colorectal serrated lesions and polyps.Digestive system tumors.World Health Organization; 4th edition 2010.
9. Koyuncuer A. Colorectal sessile serrated lesion and synchronous neoplasm or polyps: An update and critical assessment analysis of 167 consecutive cases undergoing total colonoscopy and found 343 polyps. Annals of Medical Research. 2022 29:12;1393-1398.
10. Uesugi N, Ajioka Y, Arai T, et al. Clinicopathological and molecular analyses of hyperplastic lesions including microvesicular variant and goblet cell rich variant hyperplastic polyps and hyperplastic nodules-Hyperplastic nodule is an independent histological entity. Pathol Int. 2022;72(2):128-137. doi:10.1111/pin.13187
11. Montgomery EA, Voltaggio L. Biopsy Interpretation of the Gastrointestinal Tract Mucosa : Neoplastic. 2012; 2.
12. Torlakovic E, Skovlund E, Snover DC, et al.. Morphologic reappraisal of serrated colorectal polyps. *Am J Surg Pathol.* 2003;27(1):65-81. doi:10.1097/00000478-200301000-00008.
13. Kim JH, Kang GH. Evolving pathologic concepts of serrated lesions of the colorectum. J Pathol Transl Med. 2020;54(4):276-289. doi:10.4132/jptm.2020.04.15
14. Bettington M, Walker N, Rosty C, et al. Clinicopathological and molecular features of sessile serrated adenomas with dysplasia or carcinoma. Gut. 2017;66(1):97-106. doi:10.1136/gutjnl-2015-310456

Referanslar

1. Bulun SE, Yilmaz BD, Sison C, Miyazaki K, Bernardi L, Liu S, et al. Endometriosis. Vol. 40, Endocrine Reviews. Endocrine Society; 2019. p. 1048–79.
2. Knapp VJ. How old is endometriosis? Late 17th-and 18th-century European descriptions of the disease.
3. Nezhat C, Nezhat F, Nezhat C. Endometriosis: Ancient disease, ancient treatments. Vol. 98, Fertility and Sterility. Elsevier Inc.; 2012.
4. Giudice LC, Kao LC. Endometriosis. The Lancet. 2004 Nov;364(9447):1789–99.
5. Laufer MR, Goitein L, Bush M, Cramer DW, Emans SJ. Prevalence of endometriosis in adolescent girls with chronic pelvic pain not responding to conventional therapy. J Pediatr Adolesc Gynecol. 1997 Nov;10(4):199–202.
6. Eskenazi B, Warner ML. Epidemiology of endometriosis. Obstet Gynecol Clin North Am. 1997 Jun;24(2):235–58.
7. Mowers EL, Lim CS, Skinner B, Mahnert N, Kamdar N, Morgan DM, et al. Prevalence of Endometriosis During Abdominal or Laparoscopic Hysterectomy for Chronic Pelvic Pain. Obstetrics and gynecology. 2016 Jun;127(6):1045–53.
8. Ballard KD, Seaman HE, de Vries CS, Wright JT. Can symptomatology help in the diagnosis of endometriosis? Findings from a national case-control study--Part 1. BJOG. 2008 Oct;115(11):1382–91.
9. Soliman AM, Surrey E, Bonafede M, Nelson JK, Castelli-Haley J. Real-World Evaluation of Direct and Indirect Economic Burden Among Endometriosis Patients in the United States. Adv Ther. 2018 Mar;35(3):408–23.
10. Shafrir AL, Farland L V, Shah DK, Harris HR, Kvaskoff M, Zondervan K, et al. Risk for and consequences of endometriosis: A critical epidemiologic review. Best Pract Res Clin Obstet Gynaecol. 2018 Aug;51:1–15.
11. Hickey M, Ballard K, Farquhar C. Endometriosis. BMJ. 2014 Mar 19;348:g1752.
12. Sangi-Haghpeykar H, Poindexter AN. Epidemiology of endometriosis among parous women. Obstetrics and gynecology. 1995 Jun;85(6):983–92.
13. Kirshon B, Poindexter AN. Contraception: a risk factor for endometriosis. Obstetrics and gynecology. 1988 Jun;71(6 Pt 1):829–31.
14. Strathy JH, Molgaard CA, Coulam CB, Melton LJ. Endometriosis and infertility: a laparoscopic study of endometriosis among fertile and infertile women. Fertil Steril. 1982 Dec;38(6):667–72.
15. Dovey S, Sanfilippo J. Endometriosis and the adolescent. Clin Obstet Gynecol. 2010 Jun;53(2):420–8.
16. Becker CM, Bokor A, Heikinheimo O, Horne A, Jansen F, Kiesel L, et al. ESHRE guideline: endometriosis. Hum Reprod Open. 2022 Mar 4;2022(2).

17. Hediger ML, Hartnett HJ, Buck Louis GM. Association of endometriosis with body size and figure. Fertil Steril. 2005 Nov;84(5):1366–74.
18. Kuohung W, Jones GL, Vitonis AF, Cramer DW, Kennedy SH, Thomas D, et al. Characteristics of patients with endometriosis in the United States and the United Kingdom. Fertil Steril. 2002 Oct;78(4):767–72.
19. Shafrir AL, Farland LV, Shah DK, Harris HR, Kvaskoff M, Zondervan K, et al. Risk for and consequences of endometriosis: A critical epidemiologic review. Best Pract Res Clin Obstet Gynaecol. 2018 Aug;51:1–15.
20. Missmer SA. Incidence of Laparoscopically Confirmed Endometriosis by Demographic, Anthropometric, and Lifestyle Factors. Am J Epidemiol. 2004 Oct 15;160(8):784–96.
21. CRAMER DW, MISSMER SA. The Epidemiology of Endometriosis. Ann N Y Acad Sci. 2002 Mar;955(1):11–22.
22. Giudice LC. Endometriosis. New England Journal of Medicine. 2010 Jun 24;362(25):2389–98.
23. Parazzini F. Risk factors for pelvic endometriosis in women with pelvic pain or infertility. European Journal of Obstetrics & Gynecology and Reproductive Biology. 1999 Apr;83(2):195–9.
24. Moen MH. Is a long period without childbirth a risk factor for developing endometriosis? Human Reproduction. 1991 Nov;6(10):1404–7.
25. Parazzini F, Viganò P, Candiani M, Fedele L. Diet and endometriosis risk: A literature review. Reprod Biomed Online. 2013 Apr;26(4):323–36.
26. Jurkiewicz-Przondziono J, Lemm M, Kwiatkowska-Pamuła A, Ziółko E, Wójtowicz MK. Influence of diet on the risk of developing endometriosis. Ginekol Pol. 2017 Feb 28;88(2):96–102.
27. Zhou Y, Jorgensen EM, Gan Y, Taylor HS. Cigarette Smoke Increases Progesterone Receptor and Homeobox A10 Expression in Human Endometrium and Endometrial Cells: A Potential Role in the Decreased Prevalence of Endometrial Pathology in Smokers1. Biol Reprod. 2011 Jun 1;84(6):1242–7.
28. Kvaskoff M, Mahamat-Saleh Y, Farland L V, Shigesi N, Terry KL, Harris HR, et al. Endometriosis and cancer: a systematic review and meta-analysis. Hum Reprod Update. 2021 Feb 19;27(2):393–420.
29. Bulun SE, Wan Y, Matei D. Epithelial Mutations in Endometriosis: Link to Ovarian Cancer. Endocrinology. 2019 Mar 1;160(3):626–38.
30. Anglesio MS, Papadopoulos N, Ayhan A, Nazeran TM, Noë M, Horlings HM, et al. Cancer-Associated Mutations in Endometriosis without Cancer. N Engl J Med. 2017 May 11;376(19):1835–48.
31. Rahmioglu N, Nyholt DR, Morris AP, Missmer SA, Montgomery GW, Zondervan KT. Genetic variants underlying risk of endometriosis: insights from meta-analysis of eight genome-wide association and replication datasets. Hum Reprod Update. 2014;20(5):702–16.

32. Olive DL, Henderson DY. Endometriosis and mullerian anomalies. Obstetrics and gynecology. 1987 Mar;69(3 Pt 1):412–5.

33. Cramer DW, Wilson E, Stillman RJ, Berger MJ, Belisle S, Schiff I, et al. The relation of endometriosis to menstrual characteristics, smoking, and exercise. JAMA. 1986 Apr 11;255(14):1904–8.

34. Darrow SL, Vena JE, Batt RE, Zielezny MA, Michalek AM, Selman S. Menstrual Cycle Characteristics and the Risk of Endometriosis. Epidemiology. 1993 Mar;4(2):135–42.

35. CRAMER DW, MISSMER SA. The Epidemiology of Endometriosis. Ann N Y Acad Sci. 2002 Mar;955(1):11–22.

36. Missmer SA. Incidence of Laparoscopically Confirmed Endometriosis by Demographic, Anthropometric, and Lifestyle Factors. Am J Epidemiol. 2004 Oct 15;160(8):784–96.

37. El-Mahgoub S, Yaseen S. A positive proof for the theory of coelomic metaplasia. Am J Obstet Gynecol. 1980 May 1;137(1):137–40.

38. Whitehouse HB. Endometrioma Invading the Bladder removed from a Patient who had never Menstruated. Proc R Soc Med. 1926;19(Obstet Gynaecol Sect):15.

39. CLARK AH. ENDOMETRIOSIS IN A YOUNG GIRL. J Am Med Assoc. 1948 Mar 6;136(10):690.

40. Moore JG, Binstock MA, Growdon WA. The clinical implications of retroperitoneal endometriosis. Am J Obstet Gynecol. 1988 Jun;158(6 Pt 1):1291–8.

41. Ueki M. Histologic study of endometriosis and examination of lymphatic drainage in and from the uterus. Am J Obstet Gynecol. 1991 Jul;165(1):201–9.

42. Ichimiya M, Hirota T, Muto M. Intralymphatic Embolic Cells with Cutaneous Endometriosis in the Umbilicus. J Dermatol. 1998 May;25(5):333–6.

43. Sasson IE, Taylor HS. Stem cells and the pathogenesis of endometriosis. Ann N Y Acad Sci. 2008 Apr;1127:106–15.

44. Greene R, Stratton P, Cleary SD, Ballweg M Lou, Sinaii N. Diagnostic experience among 4,334 women reporting surgically diagnosed endometriosis. Fertil Steril. 2009 Jan;91(1):32–9.

45. Gruber TM, Mechsner S. Pathogenesis of Endometriosis: The Origin of Pain and Subfertility. Cells. 2021 Jun 3;10(6).

46. Gruber TM, Mechsner S. Pathogenesis of Endometriosis: The Origin of Pain and Subfertility. Cells. 2021 Jun 3;10(6).

47. Haas D, Chvatal R, Reichert B, Renner S, Shebl O, Binder H, et al. Endometriosis: a premenopausal disease? Age pattern in 42,079 patients with endometriosis. Arch Gynecol Obstet. 2012 Sep;286(3):667–70.

48. Dückelmann AM, Taube E, Abesadze E, Chiantera V, Sehouli J, Mechsner S. When and how should peritoneal endometriosis be operated on in order to improve fertility rates and symptoms? The experience and outcomes of nearly 100 cases. Arch Gynecol Obstet. 2021 Jul;304(1):143–55.

49. Wang G, Tokushige N, Russell P, Dubinovsky S, Markham R, Fraser IS. Hyperinnervation in intestinal deep infiltrating endometriosis. J Minim Invasive Gynecol. 2009;16(6):713–9.

50. Coxon L, Horne AW, Vincent K. Pathophysiology of endometriosis-associated pain: A review of pelvic and central nervous system mechanisms. Best Pract Res Clin Obstet Gynaecol. 2018 Aug;51:53–67.

51. Maddern J, Grundy L, Castro J, Brierley SM. Pain in Endometriosis. Front Cell Neurosci. 2020;14:590823.

52. Arnold J, Vercellino GF, Chiantera V, Schneider A, Mechsner S, Barcena de Arellano ML. Neuroimmunomodulatory alterations in non-lesional peritoneum close to peritoneal endometriosis. Neuroimmunomodulation. 2013;20(1):9–18.

53. Chiu IM, von Hehn CA, Woolf CJ. Neurogenic inflammation and the peripheral nervous system in host defense and immunopathology. Nat Neurosci. 2012 Jul 26;15(8):1063–7.

54. Bacci M, Capobianco A, Monno A, Cottone L, Di Puppo F, Camisa B, et al. Macrophages are alternatively activated in patients with endometriosis and required for growth and vascularization of lesions in a mouse model of disease. Am J Pathol. 2009 Aug;175(2):547–56.

55. Arnold J, Barcena de Arellano ML, Rüster C, Vercellino GF, Chiantera V, Schneider A, et al. Imbalance between sympathetic and sensory innervation in peritoneal endometriosis. Brain Behav Immun. 2012 Jan;26(1):132–41.

56. Nance DM, Sanders VM. Autonomic innervation and regulation of the immune system (1987-2007). Brain Behav Immun. 2007 Aug;21(6):736–45.

57. Yan D, Liu X, Guo SW. Neuropeptides Substance P and Calcitonin Gene Related Peptide Accelerate the Development and Fibrogenesis of Endometriosis. Sci Rep. 2019 Feb 25;9(1):2698.

58. Richeri A, Chalar C, Martínez G, Greif G, Bianchimano P, Brauer MM. Estrogen up-regulation of semaphorin 3F correlates with sympathetic denervation of the rat uterus. Auton Neurosci. 2011 Oct 28;164(1–2):43–50.

59. Klatt S, Fassold A, Straub RH. Sympathetic nerve fiber repulsion: testing norepinephrine, dopamine, and 17β-estradiol in a primary murine sympathetic neurite outgrowth assay. Ann N Y Acad Sci. 2012 Jul;1261:26–33.

60. Vilotti S, Marchenkova A, Ntamati N, Nistri A. B-type natriuretic peptide-induced delayed modulation of TRPV1 and P2X3 receptors of mouse trigeminal sensory neurons. PLoS One. 2013;8(11):e81138.

61. Nie J, Liu X, Guo SW. Immunoreactivity of oxytocin receptor and transient receptor potential vanilloid type 1 and its correlation with dysmenorrhea in adenomyosis. Am J Obstet Gynecol. 2010 Apr;202(4):346.e1-8.

62. Liu J, Liu X, Duan K, Zhang Y, Guo SW. The expression and functionality of transient receptor potential vanilloid 1 in ovarian endometriomas. Reprod Sci. 2012 Oct;19(10):1110–24.

63. Wei Y, Liang Y, Lin H, Dai Y, Yao S. Autonomic nervous system and inflammation interaction in endometriosis-associated pain. J Neuroinflammation. 2020 Mar 7;17(1):80.

64. Maddern J, Grundy L, Castro J, Brierley SM. Pain in Endometriosis. Front Cell Neurosci. 2020;14:590823.

65. Hogg C, Horne AW, Greaves E. Endometriosis-Associated Macrophages: Origin, Phenotype, and Function. Front Endocrinol (Lausanne). 2020;11:7.

66. Králíčková M, Vetvicka V. Immunological aspects of endometriosis: a review. Ann Transl Med. 2015 Jul;3(11):153.

67. Binda MM, Donnez J, Dolmans MM. Targeting mast cells: a new way to treat endometriosis. Expert Opin Ther Targets. 2017 Jan;21(1):67–75.

68. Galli SJ, Grimbaldeston M, Tsai M. Immunomodulatory mast cells: negative, as well as positive, regulators of immunity. Nat Rev Immunol. 2008 Jun;8(6):478–86.

69. Riccio L da GC, Santulli P, Marcellin L, Abrão MS, Batteux F, Chapron C. Immunology of endometriosis. Best Pract Res Clin Obstet Gynaecol. 2018 Jul;50:39–49.

70. Crispim PCA, Jammal MP, Murta EFC, Nomelini RS. Endometriosis: What is the Influence of Immune Cells? Immunol Invest. 2021 May;50(4):372–88.

71. Nnoaham KE, Hummelshoj L, Webster P, d'Hooghe T, de Cicco Nardone F, de Cicco Nardone C, et al. Impact of endometriosis on quality of life and work productivity: a multicenter study across ten countries. Fertil Steril. 2011 Aug;96(2):366-373.e8.

72. Kennedy S, Bergqvist A, Chapron C, D'Hooghe T, Dunselman G, Greb R, et al. ESHRE guideline for the diagnosis and treatment of endometriosis. Hum Reprod. 2005 Oct;20(10):2698–704.

73. Eskenazi B, Warner M, Bonsignore L, Olive D, Samuels S, Vercellini P. Validation study of nonsurgical diagnosis of endometriosis. Fertil Steril. 2001 Nov;76(5):929–35.

74. Hudelist G, Fritzer N, Thomas A, Niehues C, Oppelt P, Haas D, et al. Diagnostic delay for endometriosis in Austria and Germany: causes and possible consequences. Human Reproduction. 2012 Dec 1;27(12):3412–6.

75. Ballard K, Lowton K, Wright J. What's the delay? A qualitative study of women's experiences of reaching a diagnosis of endometriosis. Fertil Steril. 2006 Nov;86(5):1296–301.

76. Dr.Muzaffer ASLAN, Dr.Ahmet Gökhan SARITAŞ, Dr.Senai AKSOY, Dr.Ufuk ATLIHAN, SAĞLIKTA GÜNCEL GELİŞMELER IŞIĞINDA TEORİK VE KLİNİK YAKLAŞIMLAR IV, Myoma Uteriye Yaklaşım, sayfa 50-71

77. Ballard K, Seaman H, de Vries C, Wright J. Can symptomatology help in the diagnosis of endometriosis? Findings from a national case-control study-Part 1. BJOG. 2008 Oct;115(11):1382–91.

78. Tran LVP, Tokushige N, Berbic M, Markham R, Fraser IS. Macrophages and nerve fibres in peritoneal endometriosis. Human Reproduction. 2008 Dec 26;24(4):835–41.

79. Wang G, Tokushige N, Markham R, Fraser IS. Rich innervation of deep infiltrating endometriosis. Human Reproduction. 2008 Dec 26;24(4):827–34.

80. Anaf V. Relationship between endometriotic foci and nerves in rectovaginal endometriotic nodules. Human Reproduction. 2000 Aug 1;15(8):1744–50.

81. Bazot M, Lafont C, Rouzier R, Roseau G, Thomassin-Naggara I, Daraï E. Diagnostic accuracy of physical examination, transvaginal sonography, rectal endoscopic sonography, and magnetic resonance imaging to diagnose deep infiltrating endometriosis. Fertil Steril. 2009 Dec;92(6):1825–33.

82. Savelli L, Manuzzi L, Pollastri P, Mabrouk M, Seracchioli R, Venturoli S. Diagnostic accuracy and potential limitations of transvaginal sonography for bladder endometriosis. Ultrasound in Obstetrics and Gynecology. 2009 Nov;34(5):595–600.

83. Kennedy S, Bergqvist A, Chapron C, D'Hooghe T, Dunselman G, Greb R, et al. ESHRE guideline for the diagnosis and treatment of endometriosis. Human Reproduction. 2005 Oct 1;20(10):2698–704.

84. Stratton P, Winkel C, Premkumar A, Chow C, Wilson J, Hearns-Stokes R, et al. Diagnostic accuracy of laparoscopy, magnetic resonance imaging, and histopathologic examination for the detection of endometriosis. Fertil Steril. 2003 May;79(5):1078–85.

85. May KE, Villar J, Kirtley S, Kennedy SH, Becker CM. Endometrial alterations in endometriosis: a systematic review of putative biomarkers. Hum Reprod Update. 2011 Sep 1;17(5):637–53.

86. Mol BWJ, Bayram N, Lijmer JG, Wiegerinck MAHM, Bongers MY, van der Veen F, et al. The performance of CA-125 measurement in the detection of endometriosis: a meta-analysis. Fertil Steril. 1998 Dec;70(6):1101–8.

87. Stegmann BJ, Sinaii N, Liu S, Segars J, Merino M, Nieman LK, et al. Using location, color, size, and depth to characterize and identify endometriosis lesions in a cohort of 133 women. Fertil Steril. 2008 Jun;89(6):1632–6.

88. Classification of endometriosis. The American Fertility Society. Fertil Steril. 1979 Dec;32(6):633–4.

89. American Society for Reproductive Medicine. Revised American Society for Reproductive Medicine classification of endometriosis: 1996. Fertil Steril. 1997 May;67(5):817–21.

90. Tuttlies F, Keckstein J, Ulrich U, Possover M, Schweppe K, Wustlich M, et al. ENZIAN-Score, eine Klassifikation der tief infiltrierenden Endometriose. Zentralbl Gynakol. 2005 Sep 29;127(05):275–81.

91. Adamson GD, Pasta DJ. Endometriosis fertility index: the new, validated endometriosis staging system. Fertil Steril. 2010 Oct;94(5):1609–15.

92. Howard FM. The role of laparoscopy as a diagnostic tool in chronic pelvic pain. Best Pract Res Clin Obstet Gynaecol. 2000 Jun;14(3):467–94.

93. Allen C, Hopewell S, Prentice A, Gregory D. Nonsteroidal anti-inflammatory drugs for pain in women with endometriosis. In: Allen C, editor. Cochrane Database of Systematic Reviews. Chichester, UK: John Wiley & Sons, Ltd; 2009.

94. Moore J, Kennedy S, Prentice A. Modern combined oral contraceptives for pain associated with endometriosis. In: Kennedy S, editor. Cochrane Database of Systematic Reviews. Chichester, UK: John Wiley & Sons, Ltd; 1997.

95. Davis LJ, Kennedy SS, Moore J, Prentice A. Oral contraceptives for pain associated with endometriosis. Cochrane Database of Systematic Reviews. 2007 Jul 18;

96. Vercellini P, Frontino G, De Giorgi O, Pietropaolo G, Pasin R, Crosignani PG. Continuous use of an oral contraceptive for endometriosis-associated recurrent dysmenorrhea that does not respond to a cyclic pill regimen. Fertil Steril. 2003 Sep;80(3):560–3.

97. Harada T, Momoeda M, Taketani Y, Hoshiai H, Terakawa N. Low-dose oral contraceptive pill for dysmenorrhea associated with endometriosis: a placebo-controlled, double-blind, randomized trial. Fertil Steril. 2008 Nov;90(5):1583–8.

98. Leyland N, Casper R, Laberge P, Singh SS, SOGC. Endometriosis: diagnosis and management. J Obstet Gynaecol Can. 2010 Jul;32(7 Suppl 2):S1-32.

99. Buhsem , Ö., Aksoy, A., Kececi, Y., Sir, E., & Güngör, M. (2016). Increasing topical anesthetic efficacy with microneedle application. Journal of Cosmetic and Laser Therapy, 18(5), 286-288.

100. Sutton, C., & Hill, D. (1990). Laser laparoscopy in the treatment of endometriosis. A 5□year study. BJOG: An International Journal of Obstetrics & Gynaecology, 97(2), 181-185.

101. U ATLIHAN, Ü DERUNDERE, Results Of Spontaneous Pregnancy After Hysterosalpingography İn Patients With Unexplained Infertility, Journal of Pharmaceutical Negative Results, 2022. DOI: 10.47750/pnr.2022.13.S05.289

102. Piva M, Horowitz GM, Sharpe-Timms KL. Interleukin-6 Differentially Stimulates Haptoglobin Production by Peritoneal and Endometriotic Cells in Vitro□: A Model for Endometrial- Peritoneal Interaction in Endometriosis 1 . J Clin Endocrinol Metab. 2001 Jun;86(6):2553–61.

103. Norenstedt SN, Linderoth-Nagy C, Bergendal A, Sjöblom P, Bergqvist A. Reduced developmental potential in oocytes from women with endometriosis. J Assist Reprod Genet. 2001;18(12):644–9.

104. Toya M, Saito H, Ohta N, Saito T, Kaneko T, Hiroi M. Moderate and severe endometriosis is associated with alterations in the cell cycle of granulosa cells in patients undergoing in vitro fertilization and embryo transfer. Fertil Steril. 2000 Feb;73(2):344–50.

105. Shifren JL, Tseng JF, Zaloudek CJ, Ryan IP, Meng YG, Ferrara N, et al. Ovarian steroid regulation of vascular endothelial growth factor in the human endometrium: implications for angiogenesis during the menstrual cycle and in the pathogenesis of endometriosis. J Clin Endocrinol Metab. 1996 Aug;81(8):3112–8.

Kaynakça

1. Fraser IS, Critchley HOD, Broder M, Munro MG. The FIGO recommendations on terminologies and definitions for normal and abnormal uterine bleeding. *Semin Reprod Med*. 2011;29(5):383-390. doi:10.1055/s-0031-1287662
2. Harlow SD, Lin X, Ho MJ. Analysis of menstrual diary data across the reproductive life span Applicability of the bipartite model approach and the importance of within-woman variance. *J Clin Epidemiol*. 2000;53(7):722-733. doi:10.1016/S0895-4356(99)00202-4
3. Haththotuwa R, Goonewardene M, Desai S, Senanayake L, Tank J, Fraser IS. Management of abnormal uterine bleeding in low- and high-resource settings: Consideration of cultural issues. *Semin Reprod Med*. 2011;29(5):446-458. doi:10.1055/s-0031-1287668
4. Cole SK, Thomson AM, Billewicz WZ, Black AE. Haematological characteristics and menstrual blood losses. *J Obstet Gynaecol Br Commonw*. 1972;79(11):994-1001.
5. Fraser, I S, Warner P. Estimating blood loss in women with normal en axcessive blood loss. *Obstet Gynecol*. 2001;98(5):806-814.
6. Kjerulff KH, Erickson BA, Langenberg PW. Chronic gynecological conditions reported by US women: Findings from the National Health Interview Survey, 1984 to 1992. *Am J Public Health*. 1996;86(2):195-199. doi:10.2105/AJPH.86.2.195
7. Atlihan U, Analysis of Risk Factors for Human Papilloma Virus (HPV): A Survey Study. Archives of Clinical Psychiatry, Arch Clin Psychiatry. 2022;49(2):70-73. https://doi.org/10.15761/0101-60830000000296
8. Munro MG, Broder M, Critchley HOD, Matteson K, Haththotuwa R, Fraser IS. An international response to questions about terminologies, investigation, and management of abnormal uterine bleeding: Use of an electronic audience response system. *Semin Reprod Med*. 2011;29(5):436-445. doi:10.1055/s-0031-1287667
9. Rindfleisch K, Falleroni J, Schrager S. Abnormal uterine bleeding in reproductive-aged women. *J Clin Outcomes Manag*. 2015;22(2):83-94.
10. Munro MG, Critchley HOD, Broder MS, Fraser IS. FIGO classification system (PALM-COEIN) for causes of abnormal uterine bleeding in nongravid women of reproductive age. *Int J Gynecol Obstet*. 2011;113(1):3-13. doi:10.1016/j.ijgo.2010.11.011
11. Seldin DC, Landesman-Bollag E. The Oncogenic Potential of CK2. *Protein Kinase CK2*. 2013;116(5):292-304. doi:10.1002/9781118482490.ch10
12. Sasaki LMP, Andrade KRC, Figueiredo ACMG, Wanderley M da S, Pereira MG. Factors Associated with Malignancy in Hysteroscopically Resected Endometrial Polyps: A Systematic Review and Meta-Analysis. *J Minim Invasive Gynecol*. 2018;25(5):777-785. doi:10.1016/j.jmig.2018.02.004

13. Maia H, Pimentel K, Correia Silva T, et al. Aromatase and cyclooxygenase-2 expression in endometrial polyps during the menstrual cycle. *Gynecol Endocrinol*. 2006;22(4):219-224. doi:10.1080/09513590600585955
14. Cohen I. Endometrial pathologies associated with postmenopausal tamoxifen treatment. *Gynecol Oncol*. 2004;94(2):256-266. doi:10.1016/j.ygyno.2004.03.048
15. Onalan R, Onalan G, Tonguc E, Ozdener T, Dogan M, Mollamahmutoglu L. Body mass index is an independent risk factor for the development of endometrial polyps in patients undergoing in vitro fertilization. *Fertil Steril*. 2009;91(4):1056-1060. doi:10.1016/j.fertnstert.2008.01.002
16. Gupta JK. The risk of premalignant and malignant pathology in endometrial polyps. *Acta Obstet Gynecol Scand*. 2002;81(2):182-183. doi:10.1034/j.1600-0412.2002.810220.x
17. Abbott JA. Adenomyosis and Abnormal Uterine Bleeding (AUB-A)—Pathogenesis, diagnosis, and management. *Best Pract Res Clin Obstet Gynaecol*. 2017;40:68-81. doi:10.1016/j.bpobgyn.2016.09.006
18. Vercellini P, Viganò P, Somigliana E, Daguati R, Abbiati A, Fedele L. Adenomyosis: epidemiological factors. *Best Pract Res Clin Obstet Gynaecol*. 2006;20(4):465-477. doi:10.1016/j.bpobgyn.2006.01.017
19. Habiba M, Benagiano G, Brosens I. The pathophysiology of adenomyosis. *Uterine Adenomyosis*. 2015;4(4):45-70. doi:10.1007/978-3-319-13012-5_3
20. Reinhold C, Tafazoli F, Mehio A, et al. Uterine adenomyosis: Endovaginal US and MR imaging features with histopathologic correlation. *Radiographics*. 1999;19(SPEC.ISS.):147-160. doi:10.1148/radiographics.19.suppl_1.g99oc13s147
21. Tellum T, Matic G V., Dormagen JB, et al. Diagnosing adenomyosis with MRI: a prospective study revisiting the junctional zone thickness cutoff of 12 mm as a diagnostic marker. *Eur Radiol*. 2019;29(12):6971-6981. doi:10.1007/s00330-019-06308-3
22. Huyck KL, Panhuysen CIM, Cuenco KT, et al. The impact of race as a risk factor for symptom severity and age at diagnosis of uterine leiomyomata among affected sisters. *Am J Obstet Gynecol*. 2008;198(2):168.e1-168.e9. doi:10.1016/j.ajog.2007.05.038
23. Marshall LM, Spiegelman D, Goldman MB, et al. A prospective study of reproductive factors and oral contraceptive use in relation to the risk of uterine leiomyomata. *Fertil Steril*. 1998;70(3):432-439. doi:10.1016/S0015-0282(98)00208-8
24. Stewart EA. Clinical practice. Uterine fibroids. *N Engl J Med*. 2015;372(17):1646-1655. doi:10.1056/NEJMcp1411029
25. Munro MG, Critchley HOD, Fraser IS. The FIGO classification of causes of abnormal uterine bleeding in the reproductive years. *Fertil Steril*. 2011;95(7):2204-2208.e3. doi:10.1016/j.fertnstert.2011.03.079
26. Singh SS, Belland L. Contemporary management of uterine fibroids: Focus on emerging medical treatments. *Curr Med Res Opin*. 2015;31(1):1-12. doi:10.1185/03007995.2014.982246

27. Sanderson PA, Critchley HOD, Williams ARW, Arends MJ, Saunders PTK. New concepts for an old problem: The diagnosis of endometrial hyperplasia. *Hum Reprod Update*. 2017;23(2):232-254. doi:10.1093/humupd/dmw042
28. Raffone A, Travaglino A, Saccone G, et al. Endometrial hyperplasia and progression to cancer: which classification system stratifies the risk better? A systematic review and meta-analysis. *Arch Gynecol Obstet*. 2019;299(5):1233-1242. doi:10.1007/s00404-019-05103-1
29. Travaglino A, Raffone A, Saccone G, et al. *Endometrial Hyperplasia and the Risk of Coexistent Cancer: WHO versus EIN Criteria*. Vol 74.; 2019. doi:10.1111/his.13776
30. Mutter GL. Endometrial intraepithelial neoplasia (EIN): Will it bring order to chaos? *Gynecol Oncol*. 2000;76(3):287-290. doi:10.1006/gyno.1999.5580
31. Mutter GL, Zaino RJ, Baak JPA, Bentley RC, Robboy SJ. Benign endometrial hyperplasia sequence and endometrial intraepithelial neoplasia. *Int J Gynecol Pathol*. 2007;26(2):103-114. doi:10.1097/PGP.0b013e31802e4696
32. Lacey J V., Mutter GL, Nucci MR, et al. Risk of subsequent endometrial carcinoma associated with endometrial intraepithelial neoplasia classification of endometrial biopsies. *Cancer*. 2008;113(8):2073-2081. doi:10.1002/cncr.23808
33. Siegel RL, Miller KD, Jemal A. Cancer statistics, 2018. *CA Cancer J Clin*. 2018;68(1):7-30. doi:10.3322/caac.21442
34. Ufuk Atlıhan, Muzaffer Aslan, Ahmet Gökhan Sarıtaş, Senai Aksoy, Sağlıkta Güncel Gelişmeler Işığında Teorik ve Klinik Yaklaşımlar 4, cilt:1, Sayfa 25-49, Ekin Yayınevi, Servikal Kanser Taraması ve Anormal Smear Yönetimi
35. Levy-Zauberman Y, Pourcelot AG, Capmas P, Fernandez H. Update on the management of abnormal uterine bleeding. *J Gynecol Obstet Hum Reprod*. 2017;46(8):613-622. doi:10.1016/j.jogoh.2017.07.005
36. James A, Matchar DB, Myers ER. Testing for von Willebrand disease in women with menorrhagia: A systematic review. *Obstet Gynecol*. 2004;104(2):381-388. doi:10.1097/01.AOG.0000133487.55682.7b
37. Deligeoroglou E, Karountzos V. Abnormal Uterine Bleeding including coagulopathies and other menstrual disorders. *Best Pract Res Clin Obstet Gynaecol*. 2018;48:51-61. doi:10.1016/j.bpobgyn.2017.08.016
38. Tower AM, Frishman GN. Cesarean Scar Defects: An Underrecognized Cause of Abnormal Uterine Bleeding and Other Gynecologic Complications. *J Minim Invasive Gynecol*. 2013;20(5):562-572. doi:10.1016/j.jmig.2013.03.008
39. Gearing DP, Gough NM, King JA, et al. Molecular cloning and expression of cDNA encoding a murine myeloid leukaemia inhibitory factor (LIF). *EMBO J*. 1987;6(13):3995-4002. doi:10.1002/j.1460-2075.1987.tb02742.x
40. Sriprasert I, Pakrashi T, Kimble T, Archer DF. Heavy menstrual bleeding diagnosis and medical management. *Contracept Reprod Med*. 2017;2(1):1-8. doi:10.1186/s40834-017-0047-4

41. Philipp CS, Faiz A, Bowling N, et al. Age and the prevalence of bleeding disorders in women with menorrhagia. *Obstet Gynecol*. 2005;105(1):61-66. doi:10.1097/01.AOG.0000148889.15061.fb

42. Atlıhan, U. (2022). D Vitamini Eksikliği Nedeniyle Tedavi Alan Polikistik Over Sendromlu Hastaların Klinik, Metabolik ve Ultrasonografik Parametrelerinin Değerlendirilmesi. International Anatolia Academic Online Journal Health Sciences , 8 (2) , 1-20 . Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/iaaojh/issue/72328/1164989

43. Nicula R, Diculescu D, Lencu CC, et al. Accuracy of transvaginal ultrasonography compared to endometrial biopsy for the etiological diagnosis of abnormal perimenopausal bleeding. *Clujul Med*. 2017;90(1):33-39. doi:10.15386/cjmed-670

44. P DM, P DE, M DPV. Role of transvaginal sonography in the evaluation of post-menopausal bleeding. *Int J Clin Obstet Gynaecol*. 2019;3(1):212-215. doi:10.33545/gynae.2019.v3.i1d.36

45. Ufuk Atlıhan, Muzaffer Aslan, Ahmet Gökhan Sarıtaş, Senai Aksoy, Sağlıkta Güncel Gelişmeler Işığında Teorik ve Klinik Yaklaşımlar 4, cilt:1, Sayfa 50-71, Ekin Yayınevi, Myoma Uteriye Yaklaşım

Kaynaklar

1. Abrams P, Cardozo L, Fall M, et al. The standardisation of terminology in lower urinary tract function: Report from the standardisation sub-committee of the International Continence Society. *Urology*. 2003;61(1). doi:10.1016/S0090-4295(02)02243-4
2. Minassian VA, Yan X, Lichtenfeld MJ, Sun H, Stewart WF. The iceberg of health care utilization in women with urinary incontinence. *Int Urogynecol J*. 2012;23(8). doi:10.1007/s00192-012-1743-x
3. Korkut B, Sevinç N, Adahan D. Urinary Incontinence Among Married Women in Turkey: Effects on Quality of Sexual Life and Anxiety. Pakistan Journal of Medical & Health Sciences, 2022; 16(12): 845-845.
4. DuBeau CE, Simon SE, Morris JN. The effect of urinary incontinence on quality of life in older nursing home residents. *J Am Geriatr Soc*. 2006;54(9). doi:10.1111/j.1532-5415.2006.00861.x
5. Gibson W, Hunter KF, Camicioli R, et al. The association between lower urinary tract symptoms and falls: Forming a theoretical model for a research agenda. *Neurourol Urodyn*. 2018;37(1). doi:10.1002/nau.23295
6. Patel UJ, Godecker AL, Giles DL, Brown HW. Updated Prevalence of Urinary Incontinence in Women: 2015-2018 National Population-Based Survey Data. *Female Pelvic Med Reconstr Surg*. 2022;28(4). doi:10.1097/SPV.0000000000001127
7. Drennan VM, Rait G, Cole L, Grant R, Iliffe S. The prevalence of incontinence in people with cognitive impairment or dementia living at home: A systematic review. *Neurourol Urodyn*. 2013;32(4). doi:10.1002/nau.22333
8. Sheridan W, Da Silva AS, Leca BM, et al. Weight loss with bariatric surgery or behaviour modification and the impact on female obesity‐related urine incontinence: A comprehensive systematic review and meta‐analysis. *Clin Obes*. 2021;11(4). doi:10.1111/cob.12450
9. Al-Mukhtar Othman J, Åkervall S, Milsom I, Gyhagen M. Urinary incontinence in nulliparous women aged 25-64 years: a national survey. In: *American Journal of Obstetrics and Gynecology*. Vol 216. ; 2017. doi:10.1016/j.ajog.2016.09.104
10. Tähtinen RM, Cartwright R, Tsui JF, et al. Long-term Impact of Mode of Delivery on Stress Urinary Incontinence and Urgency Urinary Incontinence: A Systematic Review and Meta-analysis. *Eur Urol*. 2016;70(1). doi:10.1016/j.eururo.2016.01.037
11. Aniulis P, Podlipskyte A, Smalinskiene A, Aniuliene R, Jievaltas M. Association of gene polymorphisms with women urinary incontinence. *Open Medicine (Poland)*. 2021;16(1). doi:10.1515/med-2021-0332
12. Nygaard I, Barber MD, Burgio KL, et al. Prevalence of symptomatic pelvic floor disorders in US women. *JAMA*. 2008;300(11). doi:10.1001/jama.300.11.1311

13. Manson JAE, Chlebowski RT, Stefanick ML, et al. Menopausal hormone therapy and health outcomes during the intervention and extended poststopping phases of the women's health initiative randomized trials. *JAMA*. 2013;310(13). doi:10.1001/jama.2013.278040
14. Ufuk Atlıhan, Muzaffer Aslan, Ahmet Gökhan Sarıtaş, Senai Aksoy, Sağlıkta Güncel Gelişmeler Işığında Teorik ve Klinik Yaklaşımlar 4, cilt:1, Sayfa 50-71, Ekin Yayınevi, Myoma Uteriye Yaklaşım
15. Barry MJ, Link CL, McNaughton-Collins MF, McKinlay JB. Overlap of different urological symptom complexes in a racially and ethnically diverse, community-based population of men and women. *BJU Int*. 2008;101(1). doi:10.1111/j.1464-410X.2007.07191.x
16. Minassian VA, Bazi T, Stewart WF. Clinical epidemiological insights into urinary incontinence. *Int Urogynecol J*. 2017;28(5). doi:10.1007/s00192-017-3314-7
17. Wood LN, Anger JT. Urinary incontinence in women. *BMJ (Online)*. 2014;349. doi:10.1136/bmj.g4531
18. Lim YN, Dwyer PL. Effectiveness of midurethral slings in intrinsic sphincteric-related stress urinary incontinence. *Curr Opin Obstet Gynecol*. 2009;21(5). doi:10.1097/GCO.0b013e32832fd268
19. Schierlitz L, Dwyer PL, Rosamilia A, et al. Effectiveness of tension-free vaginal tape compared with transobturator tape in women with stress urinary incontinence and intrinsic sphincter deficiency: A randomized controlled trial. *Obstetrics and Gynecology*. 2008;112(6). doi:10.1097/AOG.0b013e31818db391
20. Nygaard I. *Clinical Practice Idiopathic Urgency Urinary Incontinence*. Vol 363.; 2010.
21. Myers DL. Female mixed urinary incontinence a clinical review. *JAMA*. 2014;311(19). doi:10.1001/jama.2014.4299
22. Smith PP. Aging and the underactive detrusor: A failure of activity or activation? *Neurourol Urodyn*. 2010;29(3). doi:10.1002/nau.20765
23. Osman NI, Chapple CR. Fowler's syndrome - A cause of unexplained urinary retention in young women? *Nat Rev Urol*. 2014;11(2). doi:10.1038/nrurol.2013.277
24. Moore EE, Jackson SL, Boyko EJ, Scholes D, Fihn SD. Urinary incontinence and urinary tract infection: Temporal relationships in postmenopausal women. *Obstetrics and Gynecology*. 2008;111(2). doi:10.1097/AOG.0b013e318160d64a
25. Lian WQ, Li FJ, Huang HX, Zheng YQ, Chen LH. Constipation and risk of urinary incontinence in women: a meta-analysis. *Int Urogynecol J*. 2019;30(10). doi:10.1007/s00192-019-03941-w
26. Brown JS, Bradley CS, Subak LL, et al. The sensitivity and specificity of a simple test to distinguish between urge and stress urinary incontinence. *Ann Intern Med*. 2006;144(10). doi:10.7326/0003-4819-144-10-200605160-00005
27. Abrams P, Andersson KE, Birder L, et al. Fourth international consultation on incontinence recommendations of the international scientific committee: Evaluation and treatment of urinary incontinence, pelvic organ prolapse, and fecal incontinence. *Neurourol Urodyn*. 2010;29(1). doi:10.1002/nau.20870

28. Afraa T Al, Mahfouz W, Campeau L, Corcos J. Normal lower urinary tract assessment in women: I. Uroflowmetry and post-void residual, pad tests, and bladder diaries. *Int Urogynecol J*. 2012;23(6). doi:10.1007/s00192-011-1568-z
29. Yalcin I, Bump RC. Validation of two global impression questionnaires for incontinence. *Am J Obstet Gynecol*. 2003;189(1). doi:10.1067/mob.2003.379
30. Huang AJ. Nonsurgical treatments for urinary incontinence in women summary of primary findings and conclusions. *JAMA Intern Med*. 2013;173(15). doi:10.1001/jamainternmed.2013.7818
31. Ufuk Atlıhan, Muzaffer Aslan, Ahmet Gökhan Sarıtaş, Senai Aksoy, Sağlıkta Güncel Gelişmeler Işığında Teorik ve Klinik Yaklaşımlar 4, cilt:1, Sayfa 25-49, Ekin Yayınevi, Servikal Kanser Taraması ve Anormal Smear Yönetimi
32. Harris SS, Link CL, Tennstedt SL, Kusek JW, McKinlay JB. Care Seeking and Treatment for Urinary Incontinence in a Diverse Population. *Journal of Urology*. 2007;177(2). doi:10.1016/j.juro.2006.09.045
33. Coyne KS, Thompson CL, Lai JS, Sexton CC. An overactive bladder symptom and health-related quality of life short-form: Validation of the OAB-q SF. *Neurourol Urodyn*. 2015;34(3). doi:10.1002/nau.22559
34. Root N, Horigan AE, Lough ME. External Female Urinary Catheter: Implementation in the Emergency Department. *J Emerg Nurs*. 2021;47(1). doi:10.1016/j.jen.2020.09.008
35. Dallosso HM, McGrother CW, Matthews RJ, Donaldson MMK. The association of diet and other lifestyle factors with overactive bladder and stress incontinence: A longitudinal study in women. *BJU Int*. 2003;92(1). doi:10.1046/j.1464-410X.2003.04271.x
36. Fitz FF, Gimenez MM, de Azevedo Ferreira L, Matias MMP, Bortolini MAT, Castro RA. Pelvic floor muscle training for female stress urinary incontinence: a randomised control trial comparing home and outpatient training. *Int Urogynecol J*. 2020;31(5). doi:10.1007/s00192-019-04081-x
37. Herderschee R, Hay-Smith EJC, Herbison GP, Roovers JP, Heineman MJ. Feedback or biofeedback to augment pelvic floor muscle training for urinary incontinence in women. *Cochrane Database of Systematic Reviews*. Published online 2011. doi:10.1002/14651858.cd009252
38. Cody JD, Jacobs ML, Richardson K, Moehrer B, Hextall A. Oestrogen therapy for urinary incontinence in post-menopausal women. *Cochrane Database of Systematic Reviews*. Published online 2012. doi:10.1002/14651858.cd001405.pub3
39. Richter HE, Burgio KL, Brubaker L, et al. Continence pessary compared with behavioral therapy or combined therapy for stress incontinence: A randomized controlled trial. *Obstetrics and Gynecology*. 2010;115(3). doi:10.1097/AOG.0b013e3181d055d4
40. Lipp A, Shaw C, Glavind K. Mechanical devices for urinary incontinence in women. *Cochrane Database of Systematic Reviews*. 2014;2014(12). doi:10.1002/14651858.CD001756.pub6
41. Zinner NR, Koke SC, Viktrup L. Pharmacotherapy for stress urinary incontinence: Present and future options. *Drugs*. 2004;64(14). doi:10.2165/00003495-200464140-00001

42. Imamura M, Hudson J, Wallace SA, et al. Surgical interventions for women with stress urinary incontinence: Systematic review and network meta-analysis of randomised controlled trials. *The BMJ*. 2019;365. doi:10.1136/bmj.l1842

43. Buhsem , O., & Kirazoglu, A. (2023, June). Agarose Gel: An Overview of the Dermal Filler and a Clinical Experience With 700 Patients. In Aesthetic Surgery Journal Open Forum (p. ojad051). Oxford University Press.

44. Brosche T, Kuhn A, Lobodasch K, Sokol ER. Seven-year efficacy and safety outcomes of Bulkamid for the treatment of stress urinary incontinence. *Neurourol Urodyn*. 2021;40(1). doi:10.1002/nau.24589

45. Female Sexual Dysfunction: ACOG Practice Bulletin Clinical Management Guidelines for Obstetrician-Gynecologists, Number 213. *Obstetrics and Gynecology*. 2019;134(1). doi:10.1097/AOG.0000000000003324

46. Rovner ES. Behavioral Therapy to Enable Women with Urge Incontinence to Discontinue Drug Treatment: A Randomized Trial. *Yearbook of Urology*. 2009;2009. doi:10.1016/s0084-4071(09)79300-5

47. Finney SM, Andersson KE, Gillespie JI, Stewart LH. Antimuscarinic drugs in detrusor overactivity and the overactive bladder syndrome: Motor or sensory actions? *BJU Int*. 2006;98(3). doi:10.1111/j.1464-410X.2006.06258.x

48. Lightner DJ, Gomelsky A, Souter L, Vasavada SP. Diagnosis and treatment of overactive bladder (non-neurogenic) in adults: Aua/sufu guideline amendment 2019. *Journal of Urology*. 2019;202(3). doi:10.1097/JU.0000000000000309

49. Welk B, McArthur E. Increased risk of dementia among patients with overactive bladder treated with an anticholinergic medication compared to a beta-3 agonist: a population-based cohort study. *BJU Int*. 2020;126(1). doi:10.1111/bju.15040

50. Su S, Liang L, Lin J, Liu L, Chen Z, Gao Y. Systematic review and meta-analysis of the efficacy and safety of vibegron vs antimuscarinic monotherapy for overactive bladder. *Medicine*. 2021;100(5). doi:10.1097/MD.0000000000023171

51. Shamliyan T, Wyman JF, Ramakrishnan R, Sainfort F, Kane RL. Benefits and harms of pharmacologic treatment for urinary incontinence in women: A Systematic Review. *Ann Intern Med*. 2012;156(12). doi:10.7326/0003-4819-156-12-201206190-00436

52. Kosilov K, Kuzina I, Loparev S, Gainullina Y, Kosilova L, Prokofyeva A. Influence of the short-term intake of high doses of solifenacin and trospium on cognitive function and health-related quality of life in older women with urinary incontinence. *Int Neurourol J*. 2018;22(1). doi:10.5213/inj.1834996.498

53. Welk B, Baverstock RJ. The management of mixed urinary incontinence in women. *Canadian Urological Association Journal*. 2017;11(6). doi:10.5489/cuaj.4584

Kaynakça

1. Haas DM, Imperiale TF, Kirkpatrick PR, Klein RW, Zollinger TW, Golichowski AM. Tocolytic therapy: a meta-analysis and decision analysis. Obstet Gynecol. 2009 Mar;113(3):585-594. doi: 10.1097/AOG.0b013e318199924a. PMID: 19300321.
2. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). Infant Mortality. https://www.cdc.gov/reproductivehealth/maternalinfanthealth/infantmortality.htm (Accessed on January 21, 2021). .
3. Mercer BM, Goldenberg RL, Moawad AH, Meis PJ, Iams JD, Das AF, Caritis SN, Miodovnik M, Menard MK, Thurnau GR, Dombrowski MP, Roberts JM, McNellis D. The preterm prediction study: effect of gestational age and cause of preterm birth on subsequent obstetric outcome. National Institute of Child Health and Human Development Maternal-Fetal Medicine Units Network. Am J Obstet Gynecol. 1999 Nov;181(5 Pt 1):1216-21. doi: 10.1016/s0002-9378(99)70111-0. PMID: 10561648.
4. Schaaf JM, Hof MH, Mol BW, Abu-Hanna A, Ravelli AC. Recurrence risk of preterm birth in subsequent twin pregnancy after preterm singleton delivery. BJOG. 2012 Dec;119(13):1624-9. doi: 10.1111/j.1471-0528.2012.03504.x. Epub 2012 Oct 19. PMID: 23078576.
5. Menzies R, Li ALK, Melamed N, Shah PS, Horn D, Barrett J, Murphy KE. Risk of singleton preterm birth after prior twin preterm birth: a systematic review and meta-analysis. Am J Obstet Gynecol. 2020 Aug;223(2):204.e1-204.e8. doi: 10.1016/j.ajog.2020.02.003. Epub 2020 Feb 14. PMID: 32067966.
6. Kiely JL. What is the population-based risk of preterm birth among twins and other multiples? Clin Obstet Gynecol. 1998 Mar;41(1):3-11. doi: 10.1097/00003081-199803000-00005. PMID: 9504218.
7. TambyRaja RL, Ratnam SS. Plasma steroid changes in twin pregnancies. Prog Clin Biol Res. 1981;69A:189-95. PMID: 7301891.
8. Muechler EK, Huang KE. Plasma estrogen and progesterone in quintuplet pregnancy induced with menotropins. Am J Obstet Gynecol. 1983 Sep 1;147(1):105-6. doi: 10.1016/0002-9378(83)90094-7. PMID: 6412552.
9. Weiss G, Goldsmith LT, Sachdev R, Von Hagen S, Lederer K. Elevated first-trimester serum relaxin concentrations in pregnant women following ovarian stimulation predict prematurity risk and preterm delivery. Obstet Gynecol. 1993 Nov;82(5):821-8. PMID: 8414331.
10. Sotiriadis A, Papatheodorou S, Kavvadias A, Makrydimas G. Transvaginal cervical length measurement for prediction of preterm birth in women with threatened preterm labor: a meta-analysis. Ultrasound Obstet Gynecol. 2010 Jan;35(1):54-64. doi: 10.1002/uog.7457. PMID: 20014326.

11. Saccone G, Perriera L, Berghella V. Prior uterine evacuation of pregnancy as independent risk factor for preterm birth: a systematic review and metaanalysis. Am J Obstet Gynecol. 2016 May;214(5):572-91. doi: 10.1016/j.ajog.2015.12.044. Epub 2015 Dec 29. PMID: 26743506.
12. Sotiriadis A, Papatheodorou S, Kavvadias A, Makrydimas G. Transvaginal cervical length measurement for prediction of preterm birth in women with threatened preterm labor: a meta-analysis. Ultrasound Obstet Gynecol. 2010 Jan;35(1):54-64. doi: 10.1002/uog.7457. PMID: 20014326.
13. Shapiro-Mendoza CK, Barfield WD, Henderson Z, James A, Howse JL, Iskander J, Thorpe PG. CDC Grand Rounds: Public Health Strategies to Prevent Preterm Birth. MMWR Morb Mortal Wkly Rep. 2016 Aug 19;65(32):826-30. doi: 10.15585/mmwr.mm6532a4. PMID: 27536925.
14. Newman RB, Goldenberg RL, Iams JD, Meis PJ, Mercer BM, Moawad AH, Thom E, Miodovnik M, Caritis SN, Dombrowski M; National Institute of Child Health and Human Development (NICHD) Maternal-Fetal Medicine Units Network (MFMU). Preterm prediction study: comparison of the cervical score and Bishop score for prediction of spontaneous preterm delivery. Obstet Gynecol. 2008 Sep;112(3):508-15. doi: 10.1097/AOG.0b013e3181842087. PMID: 18757646; PMCID: PMC2728002.
15. Ufuk Atlıhan, Ümit Derundere, Importance of Transabdominal Cervical Length Measurement in Predicting Preterm Birth. Tob Regul Sci.™ 2022; 8(1): 3168-3178, Volume 8, Number 1, January 2022. https://doi.org/10.18001/TRS.8.1.242
16. Lemmers M, Verschoor MA, Hooker AB, Opmeer BC, Limpens J, Huirne JA, Ankum WM, Mol BW. Dilatation and curettage increases the risk of subsequent preterm birth: a systematic review and meta-analysis. Hum Reprod. 2016 Jan;31(1):34-45. doi: 10.1093/humrep/dev274. Epub 2015 Nov 2. PMID: 26534897.
17. Riemma G, Della Corte L, Vitale SG, et al. Surgical management of endocervical and decidual polyps during pregnancy: systematic review and meta-analysis. *Arch Gynecol Obstet*. 2023;307(3). doi:10.1007/s00404-022-06550-z
18. Ufuk Atlıhan, Muzaffer Aslan, Ahmet Gökhan Sarıtaş, Senai Aksoy, Sağlıkta Güncel Gelişmeler Işığında Teorik ve Klinik Yaklaşımlar 4, cilt:1, Sayfa 50-71, Ekin Yayınevi, Myoma Uteriye Yaklaşım
19. Lockwood CJ. Risk factors for preterm birth and new approaches to its early diagnosis. *J Perinat Med*. 2015;43(5). doi:10.1515/jpm-2015-0261
20. Klein LL, Gibbs RS. Use of microbial cultures and antibiotics in the prevention of infection-associated preterm birth. *Am J Obstet Gynecol*. 2004;190(6). doi:10.1016/j.ajog.2004.03.014
21. Vergnes JN, Sixou M. Preterm low birth weight and maternal periodontal status: a meta-analysis. *Am J Obstet Gynecol*. 2007;196(2). doi:10.1016/j.ajog.2006.09.028
22. Ikehara S, Kimura T, Kakigano A, et al. Association between maternal alcohol consumption during pregnancy and risk of preterm delivery: the Japan Environment and Children's Study. *BJOG*. 2019;126(12). doi:10.1111/1471-0528.15899

23. Purisch SE, DeFranco EA, Muglia LJ, Odibo AO, Stamilio DM. Preterm birth in pregnancies complicated by major congenital malformations: a population-based study. *Am J Obstet Gynecol*. 2008;199(3). doi:10.1016/j.ajog.2008.06.089
24. Meertens LJE, van Montfort P, Scheepers HCJ, et al. Prediction models for the risk of spontaneous preterm birth based on maternal characteristics: a systematic review and independent external validation. *Acta Obstet Gynecol Scand*. 2018;97(8). doi:10.1111/aogs.13358
25. Altay M, Bayram M, Biri A, et al. *PERİNATOLOJİ UZMANLARI DERNEĞİ PRETERM EYLEM VE DOĞUM KILAVUZU I-Giriş ve Genel Bilgiler*.; 2020.
26. Watson HA, Carlisle N, Seed PT, et al. Evaluating the use of the QUiPP app and its impact on the management of threatened preterm labour: A cluster randomised trial. *PLoS Med*. 2021;18(7). doi:10.1371/journal.pmed.1003689
27. Saade GR, Boggess KA, Sullivan SA, et al. Development and validation of a spontaneous preterm delivery predictor in asymptomatic women. *Am J Obstet Gynecol*. 2016;214(5). doi:10.1016/j.ajog.2016.02.001
28. Iams JD, Cebrik D, Lynch C, Behrendt N, Das A. The rate of cervical change and the phenotype of spontaneous preterm birth. *Am J Obstet Gynecol*. 2011;205(2). doi:10.1016/j.ajog.2011.05.021
29. Practice Bulletin No. 175: Ultrasound in Pregnancy. *Obstetrics and Gynecology*. 2016;128(6). doi:10.1097/AOG.0000000000001815
30. Deshpande SN, van Asselt AD, Tomini F, et al. Rapid fetal fibronectin testing to predict preterm birth in women with symptoms of premature labour: a systematic review and cost analysis. *Health Technol Assess*. 2013;17(40). doi:10.3310/hta17400
31. Iams JD. Prediction and early detection of preterm labor. *Obstetrics and Gynecology*. 2003;101(2). doi:10.1016/S0029-7844(02)02505-X
32. Melamed N, Hiersch L, Domniz N, Maresky A, Bardin R, Yogev Y. Predictive value of cervical length in women with threatened preterm labor. *Obstetrics and Gynecology*. 2013;122(6). doi:10.1097/AOG.0000000000000022
33. Melamed N, Hiersch L, Gabbay-Benziv R, et al. Predictive value of cervical length in women with twin pregnancy presenting with threatened preterm labor. *Ultrasound in Obstetrics and Gynecology*. 2015;46(1). doi:10.1002/uog.14665
34. Simhan HN. Practice Bulletin No. 171: Management of Preterm Labor. *Obstetrics and Gynecology*. 2016;128(4). doi:10.1097/AOG.0000000000001711
35. Blackwell SC, Chauhan SP, Gyamfi-Bannerman C, et al. 17-OHPC to Prevent Recurrent Preterm Birth in Singleton Gestations (PROLONG Study): A Multicenter, International, Randomized Double-Blind Trial. *Am J Perinatol*. 2020;37(2). doi:10.1055/s-0039-3400227
36. Romero R, Conde-Agudelo A, Da Fonseca E, et al. Vaginal progesterone for preventing preterm birth and adverse perinatal outcomes in singleton gestations with a short cervix: a meta-analysis of individual patient data. *Am J Obstet Gynecol*. 2018;218(2). doi:10.1016/j.ajog.2017.11.576

37. ÖZ İŞ. Servikal serklaj uygulamasının gebeliğin devamındaki başarısının değerlendirilmesi. *Namık Kemal Tıp Dergisi*. Published online 2020. doi:10.37696/nkmj.610342
38. Romero R, Conde-Agudelo A, Rehal A, et al. Vaginal progesterone for the prevention of preterm birth and adverse perinatal outcomes in twin gestations with a short cervix: an updated individual patient data meta-analysis. *Ultrasound in Obstetrics and Gynecology*. 2022;59(2). doi:10.1002/uog.24839
39. Romero R, Erez O, Maymon E, Pacora P. Is an episode of suspected preterm labor that subsequently leads to a term delivery benign? *Am J Obstet Gynecol*. 2017;216(2). doi:10.1016/j.ajog.2016.12.030

Referanslar

1. Practice Committee of the American Society for Reproductive Medicine. Electronic address: asrm@asrm.org, Practice Committee of the American Society for Reproductive Medicine. Fertility evaluation of infertile women: a committee opinion. Fertil Steril. 2021 Nov;116(5):1255–65.
2. Practice Committee of the American Society for Reproductive Medicine. Electronic address: asrm@asrm.org. Definitions of infertility and recurrent pregnancy loss: a committee opinion. Fertil Steril. 2020 Mar;113(3):533–5.
3. Slama R, Hansen OKH, Ducot B, Bohet A, Sorensen D, Giorgis Allemand L, et al. Estimation of the frequency of involuntary infertility on a nation-wide basis. Hum Reprod. 2012 May;27(5):1489–98.
4. Wang X, Chen C, Wang L, Chen D, Guang W, French J. Conception, early pregnancy loss, and time to clinical pregnancy: a population-based prospective study. Fertil Steril. 2003 Mar;79(3):577–84.
5. Zinaman MJ, Clegg ED, Brown CC, O'Connor J, Selevan SG. Estimates of human fertility and pregnancy loss. Fertil Steril. 1996 Mar;65(3):503–9.
6. Gnoth C, Godehardt D, Godehardt E, Frank-Herrmann P, Freundl G. Time to pregnancy: results of the German prospective study and impact on the management of infertility. Hum Reprod. 2003 Sep;18(9):1959–66.
7. Sun H, Gong TT, Jiang YT, Zhang S, Zhao YH, Wu QJ. Global, regional, and national prevalence and disability-adjusted life-years for infertility in 195 countries and territories, 1990-2017: results from a global burden of disease study, 2017. Aging. 2019 Dec 2;11(23):10952–91.
8. Snow M, Vranich TM, Perin J, Trent M. Estimates of infertility in the United States: 1995-2019. Fertil Steril. 2022 Sep;118(3):560–7.
9. Willis MD, Orta OR, Ncube C, Wesselink AK, Đoàn LN, Kirwa K, et al. Association Between Neighborhood Disadvantage and Fertility Among Pregnancy Planners in the US. JAMA Netw Open. 2022 Jun 1;5(6):e2218738.
10. Korkut B, Sevinç N, Adahan,D. An evaluation of obstetric characteristics and contraceptive use among refugee women. Cureus, 2022; 14(4).
11. Obesity and reproduction: an educational bulletin. Fertil Steril. 2008 Nov;90(5):S21–9.
12. Hakim RB, Gray RH, Zacur H. Alcohol and caffeine consumption and decreased fertility. Fertil Steril. 1998 Oct;70(4):632–7.
13. Wallach EE, Hughes EG, Brennan BG. Does cigarette smoking impair natural or assisted fecundity? Fertil Steril. 1996 Nov;66(5):679–89.
14. Wallach EE, Stillman RJ, Rosenberg MJ, Sachs BP. Smoking and reproduction. Fertil Steril. 1986 Oct;46(4):545–66.
15. Smoking and infertility. Fertil Steril. 2008 Nov;90(5):S254–9.

16. Laurent SL, Thompson SJ, Addy C, Garrison CZ, Moore EE. An epidemiologic study of smoking and primary infertility in women. Fertil Steril. 1992 Mar;57(3):565–72.
17. Hull MGR, North K, Taylor H, Farrow A, Ford WCL. Delayed conception and active and passive smoking. Fertil Steril. 2000 Oct;74(4):725–33.
18. Zenzes MT, Bielecki R, Reed TE. Detection of benzo(a)pyrene diol epoxide–DNA adducts in sperm of men exposed to cigarette smoke. Fertil Steril. 1999 Aug;72(2):330–5.
19. Zenzes MT, Krishnan S, Krishnan B, Zhang H, Casper RF. Cadmium accumulation in follicular fluid of women in in vitro fertilization-embryo transfer is higher in smokers. Fertil Steril. 1995 Sep;64(3):599–603.
20. Zenzes MT, Edward Reed T, Wang P, Klein J. Cotinine, a major metabolite of nicotine, is detectable in follicular fluids of passive smokers in in vitro fertilization therapy. Fertil Steril. 1996 Oct;66(4):614–9.
21. Oyesanya OA, Zenzes MT, Wang P, Casper RF. Cigarette smoking may affect meiotic maturation of human oocytes. Human Reproduction. 1995 Dec;10(12):3213–7.
22. Rowland AS, Baird DD, Long S, Wegienka G, Harlow SD, Alavanja M, et al. Influence of Medical Conditions and Lifestyle Factors on the Menstrual Cycle. Epidemiology. 2002 Nov;13(6):668–74.
22. Sharara FI, Beatse SN, Leonardi MR, Navot D, Scott RT. Cigarette smoking accelerates the development of diminished ovarian reserve as evidenced by the clomiphene citrate challenge test. Fertil Steril. 1994 Aug;62(2):257–62.
24. El-Nemr A, Al-Shawaf T, Sabatini L, Wilson C, Lower AM, Grudzinskas JG. Effect of smoking on ovarian reserve and ovarian stimulation in in- vitro fertilization and embryo transfer. Human Reproduction. 1998 Aug 1;13(8):2192–8.
25. Wallach EE, Smith CG, Asch RH. Drug abuse and reproduction. Fertil Steril. 1987 Sep;48(3):355–73.
26. Mueller BA, Daling JR, Weiss NS, Moore DE. Recreational Drug Use and the Risk of Primary Infertility. Epidemiology. 1990 May;1(3):195–200.
27. Bracken MB, Eskenazi B, Sachse K, McSharry JE, Hellenbrand K, Leo-Summers L. Association of cocaine use with sperm concentration, motility, and morphology. Fertil Steril. 1990 Feb;53(2):315–22.
28. Nagy F, Pendergrass PB, Bowen DC, Yeager JC. A comparative study of cytological and physiological parameters of semen obtained from alcoholics and non-alcoholics. Alcohol Alcohol. 1986;21(1):17–23.
29. Grodstein F, Goldman MB, Cramer DW. Infertility in women and moderate alcohol use. Am J Public Health. 1994 Sep;84(9):1429–32.
30. Greenlee AR, Arbuckle TE, Chyou PH. Risk Factors for Female Infertility in an Agricultural Region. Epidemiology. 2003 Jul;14(4):429–36.
31. Klonoff-Cohen H, Lam-Kruglick P, Gonzalez C. Effects of maternal and paternal alcohol consumption on the success rates of in vitro fertilization and gamete intrafallopian transfer. Fertil Steril. 2003 Feb;79(2):330–9.

32. Wilcox AJ, Weinberg CR, Baird DD. Post-ovulatory ageing of the human oocyte and embryo failure. Human Reproduction. 1998 Feb 1;13(2):394–7.

33. Dunson DB, Baird DD, Wilcox AJ, Weinberg CR. Day-specific probabilities of clinical pregnancy based on two studies with imperfect measures of ovulation. Human Reproduction. 1999 Jul;14(7):1835–9.

34. L Speroff THPLSE. Infertility. In: Clinical Gyneacologic Endocrinology and Infertility 9 th Edition. 2020. p. 973–1164.

35. Miller JH, Weinberg RK, Canino NL, Klein NA, Soules MR. The pattern of infertility diagnoses in women of advanced reproductive age. Am J Obstet Gynecol. 1999 Oct;181(4):952–7.

36. Maheshwari A, Hamilton M, Bhattacharya S. Effect of female age on the diagnostic categories of infertility. Human Reproduction. 2008 Mar 1;23(3):538–42.

37. Diagnostic evaluation of the infertile female: a committee opinion. Fertil Steril. 2015 Jun;103(6):e44–50.

38. Sevinç N, Korkut B, Oral B. Doğurganlık Çağındaki Evli Kadınlarda Genital Hijjen Davranışları ve Cinsel Yaşam Kalitesi. Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 2021; 18(2): 256-261.

39. Recent advances in medically assisted conception. Report of a WHO Scientific Group. World Health Organ Tech Rep Ser. 1992;820:1–111.

40. Diagnostic evaluation of the infertile female: a committee opinion. Fertil Steril. 2015 Jun;103(6):e44–50.

41. Sirmans S, Pate K. Epidemiology, diagnosis, and management of polycystic ovary syndrome. Clin Epidemiol. 2013 Dec;1.

42. Atlıhan, U. (2022). D Vitamini Eksikliği Nedeniyle Tedavi Alan Polikistik Over Sendromlu Hastaların Klinik, Metabolik ve Ultrasonografik Parametrelerinin Değerlendirilmesi. International Anatolia Academic Online Journal Health Sciences , 8 (2) , 1-20 . Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/iaaojh/issue/72328/1164989

43. Obesity and reproduction: a committee opinion. Fertil Steril. 2015 Nov;104(5):1116–26.

44. Boutari C, Pappas PD, Mintziori G, Nigdelis MP, Athanasiadis L, Goulis DG, et al. The effect of underweight on female and male reproduction. Metabolism. 2020 Jun;107:154229.

45. Wathen NC, Perry L, Lilford RJ, Chard T. Interpretation of single progesterone measurement in diagnosis of anovulation and defective luteal phase: observations on analysis of the normal range. BMJ. 1984 Jan 7;288(6410):7–9.

46. Ecochard R, Boehringer H, Rabilloud M, Marret H. Chronological aspects of ultrasonic, hormonal, and other indirect indices of ovulation. BJOG. 2001 Aug;108(8):822–9.

47. Ecochard R, Marret H, Rabilloud M, Bradaï R, Boehringer H, Girotto S, et al. Sensitivity and specificity of ultrasound indices of ovulation in spontaneous cycles. European Journal of Obstetrics & Gynecology and Reproductive Biology. 2000 Jul;91(1):59–64.

48. de Crespigny LCh, O'Herlihy C, Robinson HP. Ultrasonic observation of the mechanism of human ovulation. Am J Obstet Gynecol. 1981 Mar;139(6):636–9.

49. Female age-related fertility decline. Fertil Steril. 2014 Mar;101(3):633–4.

50. Committee Opinion No. 618. Obstetrics & Gynecology. 2015 Jan;125(1):268–73.

51. Penzias A, Azziz R, Bendikson K, Falcone T, Hansen K, Hill M, et al. Testing and interpreting measures of ovarian reserve: a committee opinion. Fertil Steril. 2020 Dec;114(6):1151–7.

52. Muasher SJ, Oehninger S, Simonetti S, Matta J, Ellis LM, Liu HC, et al. The value of basal and/or stimulated serum gonadotropin levels in prediction of stimulation response and in vitro fertilization outcome. Fertil Steril. 1988 Aug;50(2):298–307.

53. Gürgan T, Urman B, Yarali H, Duran HE. Follicle-stimulating hormone levels on cycle day 3 to predict ovarian response in women undergoing controlled ovarian hyperstimulation for in vitro fertilization using a flare-up protocol. Fertil Steril. 1997 Sep;68(3):483–7.

54. Lass A. IVF Performance of Women Who Have Fluctuating Early Follicular FSH Levels. J Assist Reprod Genet. 2000;17(10):566–73.

55. Scott RT, Hofmann GE. Prognostic assessment of ovarian reserve. Fertil Steril. 1995 Jan;63(1):1–11.

56. Barroso G, Oehninger S, Monzó A, Kolm P, Gibbons WE, Muasher SJ. High FSH:LH ratio and low LH levels in basal cycle day 3: impact on follicular development and IVF outcome. J Assist Reprod Genet. 2001;18(9):499–505.

57. Kwee J. Comparison of endocrine tests with respect to their predictive value on the outcome of ovarian hyperstimulation in IVF treatment: results of a prospective randomized study. Human Reproduction. 2003 Jul 1;18(7):1422–7.

58. Smotrich DB, Widra EA, Gindoff PR, Levy MJ, Hall JL, Stillman RJ. Prognostic value of day 3 estradiol on in vitro fertilization outcome. Fertil Steril. 1995 Dec;64(6):1136–40.

59. Licciardi FL, Liu HC, Rosenwaks Z. Day 3 estradiol serum concentrations as prognosticators of ovarian stimulation response and pregnancy outcome in patients undergoing in vitro fertilization. Fertil Steril. 1995 Nov;64(5):991–4.

60. Broekmans FJ, Kwee J, Hendriks DJ, Mol BW, Lambalk CB. A systematic review of tests predicting ovarian reserve and IVF outcome. Hum Reprod Update. 2006 Dec 1;12(6):685–718.

61. Fiçicioğlu C, Kutlu T, Demirbaşoğlu S, Mulayim B. The role of inhibin B as a basal determinant of ovarian reserve. Gynecol Endocrinol. 2003 Aug;17(4):287–93.

62. Josso N, Picard JY, Rey R, di Clemente N. Testicular anti-Müllerian hormone: history, genetics, regulation and clinical applications. Pediatr Endocrinol Rev. 2006 Jun;3(4):347–58.

63. Teixeira J, Maheswaran S, Donahoe PK. Müllerian Inhibiting Substance: An Instructive Developmental Hormone with Diagnostic and Possible Therapeutic Applications. Endocr Rev. 2001 Oct 1;22(5):657–74.

64. Picard JY, Josso N. Purification of testicular anti-Müllerian hormone allowing direct visualization of the pure glycoprotein and determination of yield and purification factor. Mol Cell Endocrinol. 1984 Jan;34(1):23–9.

65. Ferraretti AP, Gianaroli L. The Bologna criteria for the definition of poor ovarian responders: is there a need for revision? Human Reproduction. 2014 Sep 1;29(9):1842–5.

66. Hawkins Bressler L, Steiner A. Anti-Müllerian hormone as a predictor of reproductive potential. Current Opinion in Endocrinology & Diabetes and Obesity. 2018 Dec;25(6):385–90.

67. Fiçicio□lu C, Kutlu T, Baglam E, Bakacak Z. Early follicular antimüllerian hormone as an indicator of ovarian reserve. Fertil Steril. 2006 Mar;85(3):592–6.

68. Testing and interpreting measures of ovarian reserve: a committee opinion. Fertil Steril. 2015 Mar;103(3):e9–17.

69. Yanushpolsky EH, Hurwitz S, Tikh E, Racowsky C. Predictive usefulness of cycle day 10 follicle-stimulating hormone level in a clomiphene citrate challenge test for in vitro fertilization outcome in women younger than 40 years of age. Fertil Steril. 2003 Jul;80(1):111–5.

70. Csemiczky G, Harlin J, Fried G. Predictive power of clomiphene citrate challenge test for failure of *in vitro* fertilization treatment. Acta Obstet Gynecol Scand. 2002 Oct;81(10):954–61.

71. Ravhon A. Dynamic assays of inhibin B and oestradiol following buserelin acetate administration as predictors of ovarian response in IVF. Human Reproduction. 2000 Nov 1;15(11):2297–301.

72. Fanchin R, de Ziegler D, Olivennes F, Taieb J, Dzik A, Frydman R. Endocrinology: Exogenous follicle stimulating hormone ovarian reserve test (EFORT): a simple and reliable screening test for detecting 'poor responders' in in-vitro fertilization. Human Reproduction. 1994 Sep;9(9):1607–11.

73. Erdem M, Erdem A, Biberoglu K, Arslan M. Age-related changes in ovarian volume ,antral follicle counts and basal follicle stimulating hormone levels: comparison between fertile and infertile women. Gynecological Endocrinology. 2003 Jan 28;17(3):199–205.

74. Fanchin R. Serum anti-Mullerian hormone dynamics during controlled ovarian hyperstimulation. Human Reproduction. 2003 Feb 1;18(2):328–32.

75. Ng EHY. Effects of age on hormonal and ultrasound markers of ovarian reserve in Chinese women with proven fertility. Human Reproduction. 2003 Oct 1;18(10):2169–74.

76. Frattarelli JL, Lauria-Costab DF, Miller BT, Bergh PA, Scott RT. Basal antral follicle number and mean ovarian diameter predict cycle cancellation and ovarian responsiveness in assisted reproductive technology cycles. Fertil Steril. 2000 Sep;74(3):512–7.

77. Chang MY, Chiang CH, Hsieh TT, Soong YK, Hsu KH. Use of the Antral Follicle Count to Predict the Outcome of Assisted Reproductive Technologies. Fertil Steril. 1998 Mar;69(3):505–10.

78. Deb S, Jayaprakasan K, Campbell BK, Clewes JS, Johnson IR, Raine-Fenning NJ. Intraobserver and interobserver reliability of automated antral follicle counts made using three-dimensional ultrasound and SonoAVC. Ultrasound in Obstetrics and Gynecology. 2009 Apr;33(4):477–83.

79. Engmann L, Sladkevicius P, Agrawal R, Bekir JS, Campbell S, Tan SL. Value of ovarian stromal blood flow velocity measurement after pituitary suppression in the prediction of ovarian responsiveness and outcome of in vitro fertilization treatment. Fertil Steril. 1999 Jan;71(1):22–9.

80. Broer SL, van Disseldorp J, Broeze KA, Dolleman M, Opmeer BC, Bossuyt P, et al. Added value of ovarian reserve testing on patient characteristics in the prediction of ovarian response and ongoing pregnancy: an individual patient data approach. Hum Reprod Update. 2013 Jan 1;19(1):26–36.

81. Ferraretti AP, La Marca A, Fauser BCJM, Tarlatzis B, Nargund G, Gianaroli L. ESHRE consensus on the definition of "poor response" to ovarian stimulation for in vitro fertilization: the Bologna criteria. Human Reproduction. 2011 Jul 1;26(7):1616–24.

82. Schwartz D, Mayaux MJ. Female Fecundity as a Function of Age. New England Journal of Medicine. 1982 Feb 18;306(7):404–6.

83. ACOG Committee Opinion No. 773: The Use of Antimüllerian Hormone in Women Not Seeking Fertility Care. Obstetrics & Gynecology. 2019 Apr;133(4):e274–8.

84. Esposito MA. A moderately elevated day 3 FSH concentration has limited predictive value, especially in younger women. Human Reproduction. 2002 Jan 1;17(1):118–23.

85. Tal R, Seifer DB. Ovarian reserve testing: a user's guide. Am J Obstet Gynecol. 2017 Aug;217(2):129–40.

86. Venetis CA, Papadopoulos SP, Campo R, Gordts S, Tarlatzis BC, Grimbizis GF. Clinical implications of congenital uterine anomalies: a meta-analysis of comparative studies. Reprod Biomed Online. 2014 Dec;29(6):665–83.

87. Bittencourt CA, dos Santos Simões R, Bernardo WM, Fuchs LFP, Soares Júnior JM, Pastore AR, et al. Accuracy of saline contrast sonohysterography in detection of endometrial polyps and submucosal leiomyomas in women of reproductive age with abnormal uterine bleeding: systematic review and meta-analysis. Ultrasound in Obstetrics & Gynecology. 2017 Jul;50(1):32–9.

88. Bosteels J, van Wessel S, Weyers S, Broekmans FJ, D'Hooghe TM, Bongers MY, et al. Hysteroscopy for treating subfertility associated with suspected major uterine cavity abnormalities. Cochrane Database of Systematic Reviews. 2018 Dec 5;2018(12).

89. Bernardi LA, Carnethon MR, de Chavez PJ, Ikhena DE, Neff LM, Baird DD, et al. Relationship between obesity and anti-Müllerian hormone in reproductive-aged African American women. Obesity. 2017 Jan;25(1):229–35.

90. Moy V, Jindal S, Lieman H, Buyuk E. Obesity adversely affects serum anti-müllerian hormone (AMH) levels in Caucasian women. J Assist Reprod Genet. 2015 Sep 21;32(9):1305–11.

91. La Marca A, Sighinolfi G, Radi D, Argento C, Baraldi E, Artenisio AC, et al. Anti-Mullerian hormone (AMH) as a predictive marker in assisted reproductive technology (ART). Hum Reprod Update. 2010 Mar 1;16(2):113–30.

92. Seifer DB, MacLaughlin DT, Christian BP, Feng B, Shelden RM. Early follicular serum müllerian-inhibiting substance levels are associated with ovarian response during assisted reproductive technology cycles. Fertil Steril. 2002 Mar;77(3):468–71.

93. Audu BM, Massa AA, Bukar M, El-Nafaty AU, Sa'ad ST. Prevalence of utero-tubal infertility. J Obstet Gynaecol (Lahore). 2009 Jan 21;29(4):326–8.

94. Recent advances in medically assisted conception. Report of a WHO Scientific Group. World Health Organ Tech Rep Ser. 1992;820:1–111.

95. Role of tubal surgery in the era of assisted reproductive technology: a committee opinion. Fertil Steril. 2015 Jun;103(6):e37–43.

96. Ufuk ATLIHAN, Ümit DERUNDERE. (2022). Results Of Spontaneous Pregnancy After Hysterosalpingography İn Patients With Unexplained Infertility. Journal of Pharmaceutical Negative Results, 13, 1847–1852. https://doi.org/10.47750/pnr.2022.13.S05.289

97. Broeze KA, Opmeer BC, Van Geloven N, Coppus SFPJ, Collins JA, Den Hartog JE, et al. Are patient characteristics associated with the accuracy of hysterosalpingography in diagnosing tubal pathology? An individual patient data meta-analysis. Hum Reprod Update. 2011;17(3):293–300.

98. Fang F, Bai Y, Zhang Y, Faramand A. Oil-based versus water-based contrast for hysterosalpingography in infertile women: a systematic review and meta-analysis of randomized controlled trials. Fertil Steril. 2018 Jul;110(1):153-160.e3.

99. Maheux-Lacroix S, Boutin A, Moore L, Bergeron ME, Bujold E, Laberge P, et al. Hysterosalpingosonography for diagnosing tubal occlusion in subfertile women: a systematic review with meta-analysis. Human Reproduction. 2014 May;29(5):953–63.

100. Tan J, Tannus S, Taskin O, Kan A, Albert A, Bedaiwy M. The effect of unilateral tubal block diagnosed by hysterosalpingogram on clinical pregnancy rate in intrauterine insemination cycles: systematic review and meta□analysis. BJOG. 2019 Jan 24;126(2):227–35.

101. Ozkan S, Murk W, Arici A. *Endometriosis and Infertility*. Ann N Y Acad Sci. 2008 Apr;1127(1):92–100.

102. Endometriosis and infertility: a committee opinion. Fertil Steril. 2012 Sep;98(3):591–8.

103. Lessey BA, Young SL. What exactly is endometrial receptivity? Fertil Steril. 2019 Apr;111(4):611–7.

104. Brown J, Farquhar C. Endometriosis: an overview of Cochrane Reviews. Cochrane Database of Systematic Reviews. 2014 Mar 10;2014(8).

105. Chan YY, Jayaprakasan K, Tan A, Thornton JG, Coomarasamy A, Raine-Fenning NJ. Reproductive outcomes in women with congenital uterine anomalies: a systematic review. Ultrasound in Obstetrics & Gynecology. 2011 Oct;38(4):371–82.

106. Ufuk Atlıhan, Muzaffer Aslan, Ahmet Gökhan Sarıtaş, Senai Aksoy, Sağlıkta Güncel Gelişmeler Işığında Teorik ve Klinik Yaklaşımlar 4, cilt:1, Sayfa 50-71, Ekin Yayınevi, Myoma Uteriye Yaklaşım

107. Bosteels J, van Wessel S, Weyers S, Broekmans FJ, D'Hooghe TM, Bongers MY, et al. Hysteroscopy for treating subfertility associated with suspected major uterine cavity abnormalities. Cochrane Database of Systematic Reviews. 2018 Dec 5;2018(12).

108. Fujimoto VY, Miller JH, Klein NA, Soules MR. Congenital cervical atresia: Report of seven cases and review of the literature. Am J Obstet Gynecol. 1997 Dec;177(6):1419–25.

109. Martyn F, McAuliffe FM, Wingfield M. The role of the cervix in fertility: is it time for a reappraisal? Human Reproduction. 2014 Oct 10;29(10):2092–8.

110. Odisho AY, Nangia AK, Katz PP, Smith JF. Temporal and geospatial trends in male factor infertility with assisted reproductive technology in the United States from 1999–2010. Fertil Steril. 2014 Aug;102(2):469–75.

111. van der Steeg JW, Steures P, Eijkemans MJC, F. Habbema JD, Hompes PGA, Kremer JAM, et al. Role of semen analysis in subfertile couples. Fertil Steril. 2011 Mar;95(3):1013–9.

112. Kruger TF, Acosta AA, Simmons KF, Swanson RJ, Matta JF, Oehninger S. Predictive value of abnormal sperm morphology in in vitro fertilization. Fertil Steril. 1988 Jan;49(1):112–7.

113. Cooper TG, Noonan E, von Eckardstein S, Auger J, Baker HWG, Behre HM, et al. World Health Organization reference values for human semen characteristics*‡. Hum Reprod Update. 2010 Jan 1;16(3):231–45.

114. Sokol R. Endocrinology of Male Infertility: Evaluation and Treatment. Semin Reprod Med. 2009 Mar 26;27(02):149–58.

115. Anawalt BD. Approach to Male Infertility and Induction of Spermatogenesis. J Clin Endocrinol Metab. 2013 Sep;98(9):3532–42.

116. Jarow JP. Transrectal ultrasonography in the diagnosis and management of ejaculatory duct obstruction. J Androl. 1996;17(5):467–72.

117. Meacham RB, Hellerstein DK, Lipshultz LI. Evaluation and treatment of ejaculatory duct obstruction in the infertile male. Fertil Steril. 1993 Feb;59(2):393–7.

118. Abdulwahed SR, Mohamed EEM, Taha EA, Saleh MA, Abdelsalam YM, ElGanainy EO. Sensitivity and Specificity of Ultrasonography in Predicting Etiology of Azoospermia. Urology. 2013 May;81(5):967–71.

119. Carson SA, Kallen AN. Diagnosis and Management of Infertility: A Review. JAMA. 2021 Jul 6;326(1):65–76.

120. Guzick DS, Grefenstette I, Baffone K, Berga SL, Krasnow JS, Stovall DW, et al. Infertility evaluation in fertile women: a model for assessing the efficacy of infertility testing. Hum Reprod. 1994 Dec;9(12):2306–10.

121. Templeton AA, Penney GC. The incidence, characteristics, and prognosis of patients whose infertility is unexplained. Fertil Steril. 1982 Feb;37(2):175–82.

122. Collins JA, Crosignani PG. Unexplained infertility: a review of diagnosis, prognosis, treatment efficacy and management. Int J Gynaecol Obstet. 1992 Dec;39(4):267–75.

123. Leach RE, Moghissi KS, Randolph JF, Reame NE, Blacker CM, Ginsburg KA, et al. Intensive hormone monitoring in women with unexplained infertility: evidence for subtle abnormalities suggestive of diminished ovarian reserve. Fertil Steril. 1997 Sep;68(3):413–20.

124. Blacker CM, Ginsburg KA, Leach RE, Randolph J, Moghissi KS. Unexplained infertility: evaluation of the luteal phase; results of the National Center for Infertility Research at Michigan. Fertil Steril. 1997 Mar;67(3):437–42.

125. Guzick DS, Carson SA, Coutifaris C, Overstreet JW, Factor-Litvak P, Steinkampf MP, et al. Efficacy of superovulation and intrauterine insemination in the treatment of infertility. National Cooperative Reproductive Medicine Network. N Engl J Med. 1999 Jan 21;340(3):177–83.

126. Pandian Z, Bhattacharya S, Vale L, Templeton A. In vitro fertilisation for unexplained subfertility. Cochrane Database Syst Rev. 2005 Apr 18;(2):CD003357.

127. Hull MG. Effectiveness of infertility treatments: choice and comparative analysis. Int J Gynaecol Obstet. 1994 Nov;47(2):99–108.

128. Lessey BA. Assessment of endometrial receptivity. Fertil Steril. 2011 Sep;96(3):522–9.

129. Hull MG, Glazener CM, Kelly NJ, Conway DI, Foster PA, Hinton RA, et al. Population study of causes, treatment, and outcome of infertility. BMJ. 1985 Dec 14;291(6510):1693–7.

130. Agents stimulating gonadal function in the human. Report of a WHO scientific group. World Health Organ Tech Rep Ser. 1973;514:1–30.

131. Practice Committee of the American Society for Reproductive Medicine. Use of clomiphene citrate in infertile women: a committee opinion. Fertil Steril. 2013 Aug;100(2):341–8.

132. Glasier AF, Irvine DS, Wickings EJ, Hillier SG, Baird DT. A comparison of the effects on follicular development between clomiphene citrate, its two separate isomers and spontaneous cycles. Hum Reprod. 1989 Apr;4(3):252–6.

133. HSUEH AJW, ERICKSON GF, YEN SSC. Sensitisation of pituitary cells to luteinising hormone releasing hormone by clomiphene citrate in vitro. Nature. 1978 May;273(5657):57–9.

134. CHECK J, DIETTERICH C, LURIE D. The effect of consecutive cycles of clomiphene citrate therapy on endometrial thickness and echo pattern. Obstetrics & Gynecology. 1995 Sep;86(3):341–5.

135. Guzick DS, Carson SA, Coutifaris C, Overstreet JW, Factor-Litvak P, Steinkampf MP, et al. Efficacy of Superovulation and Intrauterine Insemination in the Treatment of Infertility. New England Journal of Medicine. 1999 Jan 21;340(3):177–83.

136. Asante A, Coddington CC, Schenck L, Stewart EA. Thin endometrial stripe does not affect likelihood of achieving pregnancy in clomiphene citrate/intrauterine insemination cycles. Fertil Steril. 2013 Dec;100(6):1610-1614.e1.

137. Gysler M, March CM, Mishell DR, Bailey EJ. A decade's experience with an individualized clomiphene treatment regimen including its effect on the postcoital test. Fertil Steril. 1982 Feb;37(2):161–7.

138. Homburg R. Clomiphene citrate—end of an era? a mini-review. Human Reproduction. 2005 Aug 1;20(8):2043–51.

139. Imani B, Eijkemans MJC, te Velde ER, Habbema JDF, Fauser BCJM. Predictors of Patients Remaining Anovulatory during Clomiphene Citrate Induction of Ovulation in Normogonadotropic Oligoamenorrheic Infertility [1]. J Clin Endocrinol Metab. 1998 Jul;83(7):2361–5.

140. Imani B, Eijkemans MJC, te Velde ER, Habbema JDF, Fauser BCJM. A nomogram to predict the probability of live birth after clomiphene citrate induction of ovulation in normogonadotropic oligoamenorrheic infertility. Fertil Steril. 2002 Jan;77(1):91–7.

141. Committee on Practice Bulletins—Gynecology. ACOG practice bulletin #34. management of infertility caused by ovulatory dysfunction. Obstetrics & Gynecology. 2002 Feb;99(2):347–65.

142. Kurachi K, Aono T, Minagawa J, Miyake A. Congenital malformations of newborn infants after clomiphene-induced ovulation. Fertil Steril. 1983 Aug;40(2):187–9.

143. Mitwally MFM, Casper RF. Use of an aromatase inhibitor for induction of ovulation in patients with an inadequate response to clomiphene citrate. Fertil Steril. 2001 Feb;75(2):305–9.

144. The American College of Obstetricians and Gynecologists. Obstetrics & Gynecology. 2018 Jun;131(6):1–1.

145. Franik S, Eltrop SM, Kremer JA, Kiesel L, Farquhar C. Aromatase inhibitors (letrozole) for subfertile women with polycystic ovary syndrome. Cochrane Database of Systematic Reviews. 2018 May 24;2018(5).

146. Vendola KA, Zhou J, Adesanya OO, Weil SJ, Bondy CA. Androgens stimulate early stages of follicular growth in the primate ovary. Journal of Clinical Investigation. 1998 Jun 15;101(12):2622–9.

147. Amer SA, Smith J, Mahran A, Fox P, Fakis A. Double-blind randomized controlled trial of letrozole versus clomiphene citrate in subfertile women with polycystic ovarian syndrome. Human Reproduction. 2017 Aug 1;32(8):1631–8.

148. Legro RS, Brzyski RG, Diamond MP, Coutifaris C, Schlaff WD, Casson P, et al. Letrozole versus Clomiphene for Infertility in the Polycystic Ovary Syndrome. New England Journal of Medicine. 2014 Jul 10;371(2):119–29.

149. Tulandi T, Martin J, Al-Fadhli R, Kabli N, Forman R, Hitkari J, et al. Congenital malformations among 911 newborns conceived after infertility treatment with letrozole or clomiphene citrate. Fertil Steril. 2006 Jun;85(6):1761–5.

150. Casper RF. Are recombinant gonadotrophins safer, purer and more effective than urinary gonadotrophins? Reprod Biomed Online. 2005 Jan;11(5):539–40.

151. Lunenfeld B. Historical perspectives in gonadotrophin therapy. Hum Reprod Update. 2004 Dec 1;10(6):453–67.

152. Pasqualotto EB, Daitch JA, Hendin BN, Falcone T, Thomas Jr, AJ, Nelson DR, et al. Relationship of total motile sperm count and percentage motile sperm to successful pregnancy rates following intrauterine insemination. J Assist Reprod Genet. 1999;16(9):476–82.

153. Intrauterine insemination. Hum Reprod Update. 2009 Jan 16;15(3):265–77.

154. Andersen AG, Als-Nielsen B, Hornnes PJ, Andersen LF. Time interval from human chorionic gonadotrophin (HCG) injection to follicular rupture. Human Reproduction. 1995 Dec;10(12):3202–5.

155. Nardo LG, Bosch E, Lambalk CB, Gelbaya TA. Controlled ovarian hyperstimulation regimens: a review of the available evidence for clinical practice. Produced on behalf of the BFS Policy and Practice Committee. Hum Fertil. 2013 Sep 27;16(3):144–50.

156. GÜRGAN T, GÜLERMAN C, ÖZYER Ş. Controlled Ovarian Stimulation in IVF Cycles. Türk Üreme Tıbbı ve Cerrahisi Dergisi. 2017;1(1):42–53.

157. Recombinant versus urinary human chorionic gonadotrophin for final oocyte maturation triggering in IVF and ICSI cycles.

158. Lin MH, Shao-Ying Wu F, Kuo-Kuang Lee R, Li SH, Lin SY, Hwu YM. Dual trigger with combination of gonadotropin-releasing hormone agonist and human chorionic gonadotropin significantly improves the live-birth rate for normal responders in GnRH-antagonist cycles. Fertil Steril. 2013 Nov;100(5):1296–302.

159. Sermondade N, Huberlant S, Bourhis-Lefebvre V, Arbo E, Gallot V, Colombani M, et al. Female obesity is negatively associated with live birth rate following IVF: a systematic review and meta-analysis. Hum Reprod Update. 2019 Jul 1;25(4):439–51.

160. Legro RS, Dodson WC, Kunselman AR, Stetter CM, Kris-Etherton PM, Williams NI, et al. Benefit of Delayed Fertility Therapy With Preconception Weight Loss Over Immediate Therapy in Obese Women With PCOS. J Clin Endocrinol Metab. 2016 Jul 1;101(7):2658–66.

161. Kluge L, Bergh C, Einarsson S, Pinborg A, Mikkelsen Englund AL, Thurin-Kjellberg A. Cumulative live birth rates after weight reduction in obese women scheduled for IVF: follow-up of a randomized controlled trial. Hum Reprod Open. 2019 Nov 1;2019(4).

162. Reynolds KA, Boudoures AL, Chi MMY, Wang Q, Moley KH. Adverse effects of obesity and/or high-fat diet on oocyte quality and metabolism are not reversible with resumption of regular diet in mice. Reprod Fertil Dev. 2015;27(4):716.

163. Legro RS, Barnhart HX, Schlaff WD, Carr BR, Diamond MP, Carson SA, et al. Clomiphene, Metformin, or Both for Infertility in the Polycystic Ovary Syndrome. New England Journal of Medicine. 2007 Feb 8;356(6):551–66.

164. Gaskins AJ, Nassan FL, Chiu YH, Arvizu M, Williams PL, Keller MG, et al. Dietary patterns and outcomes of assisted reproduction. Am J Obstet Gynecol. 2019 Jun;220(6):567.e1-567.e18.

165. Salas-Huetos A, Bulló M, Salas-Salvadó J. Dietary patterns, foods and nutrients in male fertility parameters and fecundability: a systematic review of observational studies. Hum Reprod Update. 2017 Jul 1;23(4):371–89.

166. Pfeifer S, Butts S, Fossum G, Gracia C, La Barbera A, Mersereau J, et al. Optimizing natural fertility: a committee opinion. Fertil Steril. 2017 Jan;107(1):52–8.

167. Rizzuto I, Behrens RF, Smith LA. Risk of ovarian cancer in women treated with ovarian stimulating drugs for infertility. Cochrane Database of Systematic Reviews. 2019 Jun 18;2019(6).

168. Skalkidou A, Sergentanis TN, Gialamas SP, Georgakis MK, Psaltopoulou T, Trivella M, et al. Risk of endometrial cancer in women treated with ovary-stimulating drugs for subfertility. Cochrane Database of Systematic Reviews. 2017 Mar 25;

169. Pfeifer S, Butts S, Dumesic D, Fossum G, Gracia C, La Barbera A, et al. Fertility drugs and cancer: a guideline. Fertil Steril. 2016 Dec;106(7):1617–26.

170. Eisenberg ML, Li S, Brooks JD, Cullen MR, Baker LC. Increased Risk of Cancer in Infertile Men: Analysis of U.S. Claims Data. Journal of Urology. 2015 May;193(5):1596–601.

171. Legro RS, Arslanian SA, Ehrmann DA, Hoeger KM, Murad MH, Pasquali R, et al. Diagnosis and Treatment of Polycystic Ovary Syndrome: An Endocrine Society Clinical Practice Guideline. J Clin Endocrinol Metab. 2013 Dec;98(12):4565–92.

172. Committee on Obstetric Practice. Committee opinion. Obstetrics & Gynecology. 2002 Apr;99(4):679–80.

173. Stentz NC, Koelper N, Barnhart KT, Sammel MD, Senapati S. Infertility and mortality. Am J Obstet Gynecol. 2020 Mar;222(3):251.e1-251.e10.

174. Salonia A, Matloob R, Gallina A, Abdollah F, Saccà A, Briganti A, et al. Are Infertile Men Less Healthy than Fertile Men? Results of a Prospective Case-Control Survey. Eur Urol. 2009 Dec;56(6):1025–32.

175. Glazer CH, Bonde JP, Giwercman A, Vassard D, Pinborg A, Schmidt L, et al. Risk of diabetes according to male factor infertility: a register-based cohort study. Human Reproduction. 2017 Jul 1;32(7):1474–81.

Kaynaklar

- Ametamey, S. M., Honer, M., & Schubiger, P. A. Molecular imagingwith PET. Chemical Reviews, 2008,108, 1501–1516.
- Antonini A, Leenders KL, Vontobel P et al. Complementary PET studies of striatal neuronal function in the differential diagnosis between multiple system atrophy and Parkinson's disease. Brain 1997;120:2187–2195.
- Appel, L., Jonasson, M., Danfors, T., Nyholm, D., et al. Use of 11C-PE2I PET in differential diagnosis of parkinsonian disorders. Journal of Nuclear Medicine, 2015,56, 234–242.
- Armstrong, M. J., & Okun, M. S. (2020). Diagnosis and treatment of Parkinson disease. JAMA, 323, 548. https://doi.org/10.1001/ jama.2019.22360.
- Asanuma K, Tang C, Ma Y, Dhawan V et al. Network modulation in the treatment of Parkinson's disease. Brain 2006;129:2667–2678.
- Beaulieu J.M.,Espinoza S, Gainetdinov, R R.Dopaminereceptors –IUPHARReview 13. British Journal of Pharmacology. 2015,172,1–23.
- Benamer HT, Patterson J, Wyper DJ, et al.2000. Correlation of Parkinson's disease severity and duration with 123I-FP-CIT SPECT striatal uptake. Mov Disord 15: 692–698. https://doi.org/10.1002/1531-8257(20000 7)15:4<692:AID-MDS10 14>3.0.CO;2-V.
- Benamer HT, Oertel WH, Patterson J, Hadley DM, et al. 2003. Prospective study of presynaptic dopaminergic imaging in patients with mild parkinsonism and tremor disorders: Part 1. Baseline and 3-month observations. Mov Disord 18: 977–984
- Berg, D, Siefker, C, Becker, G. Echogenicity of the substantia nigra in Parkinson's disease and its relation to clinical findings. J. Neurol. 2001, 248, 684–689
- Berg, D, Roggendorf, W, Schröder, U, et al. Echogenicity of the substantia nigra: association with increased iron content and marker for susceptibility to nigrostriatal injury. Arch. Neurol. 2002,59, 999–1005.
- Berg, D, Merz, B, Reiners, K, et al. Five-year follow-up study of hyperechogenicity of the substantia nigra in Parkinson's disease. Mov. Disord. 2005, 20 (3), 383–385.
- Berg, D, Godau, J, Riederer, P, et al. Microglia activation is related to substantia nigra echogenicity. J. Neural Transm. 2010, 117, 1287–1292
- Bidesi NSR, Vang Andersen I, Windhorst AD, et al. The role of neuroimaging in Parkinson's disease. J Neurochem. 2021 Nov;159(4):660-689. doi: 10.1111/jnc.15516. Epub 2021 Oct 3. PMID: 34532856; PMCID: PMC9291628.
- Blazejewska, A.I, Schwarz, S.T, Pitiot, A. Visualization of nigrosome 1 and its loss in PD: pathoanatomical correlation and in vivo 7 T MRI. Neurology 2013, 81, 534–540.
- Bohnen NI, Muller ML, Koeppe RA et al. History of falls in Parkinson disease is associated with reduced cholinergic activity. Neurology 2009;73:1670–1676.

- Bouwmans, A.E, Vlaar, A.M, Mess, W.H, et al. 2013 Apr 2. Specificity and sensitivity of transcranial sonography of the substantia nigra in the diagnosis of Parkinson's disease: prospective cohort study in 196 patients. BMJ Open 4 (3). http://dx.doi.org/10.1136/bmjopen-2013-002613. (pii: e002613).
- Braak, H., Tredici, K., Del, R. U., et al. Staging of brain pathology related to sporadic Parkinson's disease. Neurobiol. Aging 2003, 24, 197–211.
- Braak, H., Del, T.K., 2008. Invited article: nervous system pathology in sporadic Parkinson disease. Neurology 70, 1916–1925.
- Brooks, DJ, 2016 Sep. Molecular imaging of dopamine transporters. Ageing Res. Rev. 30, 114–121.
- Brooks, DJ, Tambasco, N. Imaging synucleinopathies. Mov. Disord. 2016, 6, 814–829.
- Brooks DJ, Ibanez V, Sawle GV et al. Differing patterns of striatal 18F-dopa uptake in Parkinson's disease, multiple system atrophy, and progressive supranuclear palsy. Ann Neurol 1990, 28: 547–555
- Broussolle, E., Dentresangle, C., Landais, P., et al. The relation of putamen and caudate nucleus 18FDopa uptake to motor and cognitive performances in Parkinson's disease. Journal of the Neurological Sciences, 1999,166, 141–151. http:// dx.doi.org/10.1016/s0022-510x(99)00127-6.
- Brundin, P., Dave, K. D., & Kordower, J. H. (2017). Therapeutic approachesto target alpha-synucleinpathology. Experimental Neurology, 298,225–235.
- Chatani, E, & Yamamoto, N. (2018). Recent progress on understandingthe mechanisms of amyloid nucleation. Biophysical Reviews, 10,527–534.
- Chevalme YM, Montravers F, Vuille, JP, Zanca M, et al. FDOPA-(18F): A PET radiopharmaceutical recently registered for diagnostic use in countries of the European Union. Brazilian Archives of Biology and Technology, 2007, 50, 77–90
- Cochrane CJ, Ebmeier KP. Diffusion tensor imaging in parkinsonian syndromes: a systematic review and meta-analysis. Neurology 2013, 80 (9), 857–864.
- Cropley, V. L, Fujita, M, Bara-Jimenez, W, Brown, A. K., et al. Pre-and post-synaptic dopamine imaging and its relation with frontostriatal cognitive function in Parkinson disease: PET studies with [11C]NNC112 and [18F]FDOPA. Psychiatry Res. -Neuroimaging, 2008, 163, 171–182. https://doi.org/10.1016/j.pscyc hresns.2007.11.003.
- Dauer, W., Przedborski, S. Parkinson's disease: Mechanismsand MODELS. *Neuron*, 2003, 39, 889–909.https://doi.org/10.1016/S0896 -6273(03)00568 -3.
- Davis, K. M, Ryan, J. L, Aaron, V. D., & Sims, J. B. PET and SPECT imaging of the brain: History, technical considerations, applications, and radiotracers. Seminars in Ultrasound, CT and MRI, 2020, 41, 521–529. https://doi.org/10.1053/j.sult.2020.08.006
- de la Fuente-Fernandez R, Pal PK, Vingerhoets FJG et al. Evidence for impaired presynaptic dopamine function in parkinsonian patients with motor fluctuations. J Neural Transm 2000;107:49 –57.

- de la Fuente-Fernandez R, Lu JQ et al. Biochemical variations in the synaptic level of dopamine precede motor fluctuations in Parkinson's disease: PET evidence of increased dopamine turnover. Ann Neurol 2001;49:298–303.
- de la Fuente-Fernandez R, Sossi V, Huang Z et al. Levodopainduced changes in synaptic dopamine levels increase with progression of Parkinson's disease: implications for dyskinesias. Brain 2004;127:2747–2754
- de la Fuente-Fernández R, Schulzer M, Kuramoto L, Cragg J et al. Age-specific progression of nigrostriatal dysfunction in Parkinson's disease. *Annals of Neurology*, 2011, 69, 803–810. http://dx. doi.org/10.1002/ana.22284.
- DeLong MR, Wichmann T. Circuits and circuit disorders of the basal ganglia. Arch Neurol 2007, 64: 20–24.
- DeLorenzo C, Kumar JD, Zanderigo F, Mann JJ, Parsey R V. Modeling considerations for in vivo quantification of the dopamine transporter using [11C]PE2I and positron emission tomography. *Journal of Cerebral Blood Flow and Metabolism*, 2009, 29, 1332–1345.
- Deutschländer A, la Fougère C, Boetzel K, Albert NL, et al. Occupancy of pramipexole (Sifrol) at cerebral dopamine D2/3 receptors in Parkinson's disease patients. *NeuroImage Clinical*, 2016, 12, 41–46. https://doi.org/10.1016/j.nicl.2016.06.007
- Dhawan V, Eidelberg D. PET imaging in Parkinson'sdisease and other neurodegenerative disorders. InNeurobiologyof disease (ed. Gilman S), pp. 821–828. AcademicPress, San Diego, 2006.
- Dickson, DW, Braak, H, Duda, JE, Duyckaerts, C. et al. Neuropathological assessment of Parkinson's disease: Refining the diagnostic criteria. *The Lancet Neurology*, 2009, 8, 1150–1157. https://doi.org/10.1016/S1474 -4422(09)70238 -8.
- Ding YS, Fowler JS, Volkow ND, Dewey SL, et al. Chiral drugs: comparison of the pharmacokinetics of [11C]d-threo and l-threo –methylphenidate in the human and baboon brain. *Psychopharmacology (Berl)*, 1997, 131,71–78. https://doi.org/10.1007/s0021 30050267.
- Doder M, Rabiner EA, Turjanski N, Lees AJ, Brooks DJ. Tremor in Parkinson's disease and serotonergic dysfunction: an 11C-WAY 100635 PET study. Neurology 2003;60:601–605
- Driver JA, Logroscino G, Gaziano JM, Kurth T. 2009. Incidence and remaining lifetime risk of Parkinson disease in advanced age.
- Eckert T, Barnes A, Dhawan V et al. FDG PET in the differential diagnosis of parkinsonian disorders. Neuroimage 2005;26:912–921.
- Eidelberg D, Moeller JR, Ishikawa T, et al. Assessment of disease severity in parkinsonism with fluorine-18-fluorodeoxyglucose and PET. J. Nucl. Med. 1995; 36, 378–383.
- Eidelberg D, Moeller JR, Dhawan V, Sidtis JJ, et al. The metabolic anatomy of Parkinson's disease: Complementary [18F]fluorodeoxyglucose and [18F]fluorodopa positron emission tomographic studies. Mov Disord 1990;5: 203–213

- Eidelberg D, Moeller JR, Ishikawa T, Dhawan V. Early differential diagnosis of Parkinson's disease with 18F-fluorodeoxyglucose and positron emission tomography. Neurology 1995a; 45: 1995–2004
- Eidelberg, D. Metabolic brain networks in neurodegenerative disorders: a functional imaging approach. Trends Neurosci 2009; 32, 548–557.
- Ellis CM, Lemmens G, Williams SC et al. Changes in putamen Nacetyl aspartate and choline ratios in untreated and levodopa-treatedParkinson's disease: a proton magnetic resonance spectroscopystudy. Neurology 1997;49:438–444.
- Elsinga PH, Hatano K & Ishiwata K. PET tracers for imaging of the dopaminergic system. *Current Medicinal Chemistry*, 2006;13, 2139–2153.
- Fakhree MAA, Nolten IS, Blum C & Claessens MMAE. Different conformational subensembles of the intrinsically disorderedprotein α-synucleinin cells. *The Journal of Physical Chemistry Letters*. 2018; 9, 1249–1253.
- Fearnley JM, Lees AJ. Ageing and Parkinson's disease: substantia nigra regionalselectivity. Brain 1991; 114, 2283–2301.
- Federico F, Simone IL, Lucivero Vet al. Proton magnetic resonancespectroscopy in Parkinson's disease and atypical parkinsoniandisorders. Mov Disord 1997;12:903–909.
- Fernández-Santiago R, Iranzo A, Gaig C, et al. Absence of LRRK2mutations in a cohort of patients with idiopathic REM sleep behavior disorder. Neurology 2016; 86 (11), 1072–1073.
- Filippi L, Manni C, Pierantozzi M, Brusa L, et al. 123I-FP-CITsemi-quantitative SPECT detects preclinical bilateral dopaminergic deficit in early Parkinson's disease with unilateral symptoms. Nucl Med Commun 2005; 26: 421–426.
- Firbank MJ, Harrison RM, O'Brien JT. A comprehensive review ofproton magnetic resonance spectroscopy studies in dementia andParkinson's disease. Dement Geriatr Cogn Disord 2002;14:64–76.
- Fowler JS, Volkow ND, Wolf AP, Dewey SL. Mapping cocaine binding sites in human and baboon brain in vivo. *Synapse* 1989;4,371–377. https://doi.org/10.1002/syn.89004 0412.
- Fox MD, Raichle ME. Spontaneous fluctuations inbrain activity observed with functional magnetic resonanceimaging. Nat Rev Neurosci 2007;8: 700–711.
- Galvan A, Wichmann T. Pathophysiology of parkinsonism. Clin. Neurophysiol. 2008; 119, 1459–1474.
- Gelb DJ, Oliver E, Gilman S. Diagnostic criteria for Parkinson's disease. Arch Neurol 1999;56(1):33–39. [Crossref]
- Goedert M, Spillantini MG, Tredici, K, & Del BH. 100 years of Lewy pathology. *Nature Reviews Neurology*, 2013; 9, 13–24.
- Hirano S, Dhawan V, Eidelberg D. 2010. PET Imaging in movement disorders. In Encyclopedia of movement disorders (ed. Kompoliti K, Verhagen L), pp. 452–461. Academic Press, New York

- Horsager J, Andersen KB, Knudsen K, Skjærbæk C et al. Brain-firstversus body-firstParkinson's disease: a multimodalimaging case-controlstudy. *Brain*, 2020; 143, 3077–3088.https://doi.org/10.1093/brain/ awaa238.
- Huang YW, Jeng JS, Tsai CF, Chen, LL, Wu RM. Transcranial imaging of substantia nigra hyperechogenicity in a Taiwanese cohort of Parkinson's disease. Mov. Disord. 2007a; 22, 550–555
- Huang C, Tang C, Feigin A, Lesser M et al. Changes in network activity with the progression of Parkinson's disease. Brain. 2007b; 130, 1834–1846.
- Hutchinson M, Raff U. Structural changes of the substantia nigra in Parkinson's disease as revealed by MR imaging. *AJNR Am JNeuroradiol* 2000;21:697–701.
- Iadanza MG, Jackson MP, Hewitt EW, Ranson NA et al. A new era for understanding amyloid structures anddisease. *Nature Reviews Molecular Cell Biology*, 2018; 19, 755–773.
- Ibrahim N, Kusmirek J, Struck AF, Floberg JM. et al. The sensitivity and specificity of F-DOPA PET in a movement disorder clinic. American Journal of Nuclear Medicine and Molecular Imaging, 2016; 6, 102–109
- Ikeda K, Ebina J, Kawabe K, Iwasaki Y. Dopamine transporter imaging in Parkinson disease: Progressive changes and therapeutic modification after anti-parkinsonian medications. *Internal Medicine*, 2019; 58, 1665–1672
- Innis RB, Marek KL, Sheff K et al. Effect of treatment with L-dopa/carbidopa or L-selegiline on striatal dopamine transporter SPECT imaging with [I-123]-CIT. Mov Disord , 1999; 14:436 – 442
- Iova A, et al. Postnatal decrease in substantia nigra echogenicity. Implications for the pathogenesis of Parkinson's disease. J. Neurol. 2004; 251, 1451–1454.
- Isaias IU, Benti R, Cilia R, Canesi M, et al. [123I]FP-CIT striatal binding in early Parkinson's disease patients with tremor vs. akinetic-rigid onset. Neuroreport 2007;18: 1499–1502.
- Jung LH, Weng YH, Wen MC, Hsiao T, Lin KJ. Quantitative study of 18F-(+) DTBZ image: Comparison of PET template-based and MRI based image analysis. *Scientific Reports*, 2018; 8, 16027. https://doi.org/10.1038/s4159 8-018- 34388 -6.
- Kaasinen V, Aalto S, Någren K, et al. Extrastriatal dopamine D2 receptors in Parkinson's disease: A longitudinal study. *Journal of Neural Transmission*, 2003;110, 591–601. https://doi.org/10.1007/s0070 2-003- 0816- x.
- Kalia LV, Kalia SK, McLean PJ, Lozano AM, et al. α-synuclein oligomers and clinical implications for Parkinson disease. *Annals of Neurology*,2013;73, 155–169.
- Kameyama M, Murakami K, Jinzaki M. Comparison of [15O] H2O positron emission tomography and functional magnetic resonance imaging in activation studies. World Journal of Nuclear Medicine, 2016; 15, 3–6.
- Kilbourn MR, Frey KA, Borght T, Vander SPS. Effects of dopaminergic drug treatments on in vivo radioligand binding to brain vesicular monoamine transporters. *Nuclear Medicine and Biology*, 1996;23, 467–471.

- Kristensen JL, Herth MM. In vivo imaging in drug discovery. In K. Stromgaard, P. Krogsgaard-Larsen, & U. Madsen (Eds.), Textbook of drug design and discovery, 5th ed. (pp. 119–135). CRC Press.2017
- Kung HF, Kim HJ, Kung MP, Meegalla SK, et al. Imaging of dopamine transporters in humans with technetium-99m TRODAT 1. *European Journal of Nuclear Medicine*, 1996;23, 1527–1530.
- Kuriakose R, Stoessl A J. Imaging the nigrostriatal system to monitor disease progression and treatment-induced complications, in Recent Adv. Parkinson Disease, 2010; 184, 177–192
- La FC, Pöpperl G, Levin J, Wängler B, Böning G, et al. 2010. The value of the dopamine D2/3 receptor ligand 18F-desmethoxyfallypride for the differentiation of idiopathic and nonidiopathic Parkinsonian
- Laruelle, M. Imaging synaptic neurotransmission with in vivo binding competition techniques: A critical review. *Journal of Cerebral Blood Flow and Metabolism*, 2000; 20, 423–451.
- Laruelle, M. Measuring dopamine synaptic transmission with molecular imaging and pharmacological challenges: The state of the art. *Neuromethods*, 2012; 71, 163–203.
- Lee CS, Samii A, Sossi V et al. In vivo positron emission tomographic evidence for compensatory changes in presynaptic dopaminergic nerve terminals in Parkinson's disease. *Ann Neurol 2000;*47: 493–503.
- Li W, Lao-Kaim NP, Roussakis AA, Martín-Bastida A, et al. 11C-PE2I and 18F-Dopa PET for assessing progression rate in Parkinson's: A longitudinal study. *Movement Disorders*,2018; 33, 117–127. http://dx.doi.org/10.1002/ mds.27183.
- Lundkvist C, Halldin C, Ginovart N, Swahn CG et al. [18F]β-CIT- FP is superior to [11C]β-CIT- FP for quantitation of the dopamine transporter. *Nuclear Medicine and Biology*, 1997;24, 621–627.
- Ma Y, Tang C, Spetsieris P, Dhawan V, Eidelberg D. Abnormal metabolic network activity in Parkinson's disease: test-retest reproducibility. J. Cereb. Blood Flow Metab. 2007; 27, 597–605.
- Ma Y, Tang C, Chaly T, Greene P, Breeze R, Fahn S, Freed C et al. Dopamine cell implantation in Parkinson's disease: Long-term clinical and 18F-FDOPA PET outcomes. Journal of Nuclear Medicine,2010; 51, 7–15
- Mankoff DA. A definition of molecular imaging. *Journal ofNuclear Medicine*, 2007; 48, 18–21.
- Marek K, Seibyl J, Shoulson I et al. Dopamine transporter brain imaging to assess the effects of pramipexole vs levodopa on Parkinson disease progression. JAMA 2002;287:1653–1661.
- Margulies DS, Bottger J, Long X, Lv Y et al. Resting developments: A review of fMRI postprocessingmethodologies for spontaneous brain activity. MAGMA 2010;23: 289–307.

- Marsili L, Rizzo G, Colosimo C. Diagnostic criteria for Parkinson's disease: From James Parkinson to the concept of prodromal disease. *Frontiers in Neurology*, 2018; 9, 1–10. https://doi. org/10.3389/fneur.2018.00156.
- McKeown MJ, Uthama A, Abugharbieh R, Palmer S, et al. Shape (but not volume) changes in the thalami inParkinson disease. BMC Neurol 2008;8:8.
- Meiser J, Weindl D, Hiller K. Complexity of dopamine metabolism.*Cell Communication and Signaling*, 2013; 11, 34.
- Melzer TR, Watts R, MacAskill MR, et al. Arterial spin labelling reveals an abnormal cerebral perfusion pattern in Parkinson's disease. Brain , 2011;134 (Pt 3), 845–855. http://dx.doi.org/10.1093/brain/awq377. (Epub 2011 Feb 9).
- Menke RA, Scholz J, Miller KL et al. MRI characteristics of thesubstantia nigra in Parkinson's disease: a combined quantitative T1and DTI study. Neuroimage 2009;47:435–441.
- Mishina M, Ishiwata K, Naganawa M, Kimura Y, et al. Adenosine A2A receptors measured with [11C]TMSX PET in the striata of Parkinson's disease patients. *PLoS One*, 2011; 6, e17338. https://doi.org/10.1371/ journ al.pone.0017338.
- Moeller JR, Nakamura T, Mentis MJ, et al. Reproducibility of regional metabolic covariance patterns: comparison of four populations. J. Nucl. Med. 1999;40, 1264–1269
- Morrish PK, Sawle GV, Brooks DJ. Regional changes in [18F]dopa metabolism in the striatum in Parkinson's disease. Brain 1996;19 (Pt 6): 2097–2103.
- Morrish PK, Rakshi JS, Sawle GV, Brooks DJ. Measuring the rate of progression and estimating the preclinical period of Parkinson's disease with [18F]dopa PET. J Neurol Neurosurg Psychiatry 1998;64: 314 –319.
- Mukherjee J, Christian BT, Dunigan KA, Shi B, Narayanan TK et al. Brain imaging of 18F-fallypride in normal volunteers: Blood analysis, distribution, test-retest studies, and preliminary assessment of sensitivity to aging effects on dopamine D2/D3 receptors. *Synapse, 2002;*46,170–188.https:// doi.org/10.1002/syn.10128.
- Mukherjee J, Yang ZY, Brown T, Roemer J, Cooper M. 18F-desmethoxyfallypride: A fluorine-18 labeled radiotracer with properties similar to carbon-11 raclopride for pet imaging studies of dopamine D2 receptors. *Life Sciences*, 1996; 59, 669–678. https://doi. org/10.1016/0024-3205(96)00348 -7.
- Muller U, Wachter T, Barthel H, Reuter M, von Cramon DY. Striatal [123I]b-CIT SPECT and prefrontal cognitive functions in Parkinson's disease. J Neural Transm 2000;107: 303–319
- Mure H, Hirano S, Tang CC, Isaias IU, Antonini A, Ma Y, et al. Parkinson's disease tremor-related metabolic network: Characterization, progression, and treatment effects. Neuroimage 2011;54: 1244–12
- Nandhagopal R, McKeown MJ, Stoessl AJ. Functional imaging in Parkinson disease. Neurology 2008;70:1478–1488
- NDA 200655 for Fluorodopa F-18 https://www.accessdata.fda.gov/ scripts/cder/daf/index.cfm?event=overview. process&varAp plNo=200655

- Neumeyer JL, Wang SY, Milius RA, Baldwin RM et al. [123I]-2 beta-carbomethoxy- 3 beta-(4-iodophenyl) tropane: High-affinity SPECT radiotracer of monoamine reuptake sites in brain. Journal of Medicinal Chemistry, 1991;34, 3144–3146.
- Niethammer, M, Feigin A, Eidelberg D. Functional neuroimaging in Parkinson's disease. Cold Spring Harbor Perspectives in Medicine, 2012,2, a009274. https://doi.org/10.1101/cshperspect. a009274
- Nors Pedersen, M, Foderà V, Horvath I, van Maarschalkerweerd A et al. Direct correlation between ligand-induced α-synuclein oligomers and amyloid-like fibril growth. *Scientific Reports*, 2015;5, 10422. https://doi.org/10.1038/srep1 0422
- Nurmi E, Ruottinen HM, Bergman J et al. Rate of progression in Parkinson's disease: a 6-[18F]fluoro-L-dopa PET study. Mov Disord 2001; 16:608 – 615
- Otsuka M, Ichiya Y, Kuwabara Y, Hosokawa S et al. Differences in the reduced 18F-Dopa uptakes of the caudate and the putamen in Parkinson's disease: Correlations with the three main symptoms. Journal of the Neurological Sciences,1996; 136, 169–173.
- Parkinson Study Group. Dopamine transporter brain imaging to assess the effects of pramipexole vs levodopa Parkinson disease progression. JAMA 2002; 287:1653–1661.
- Peter J. (2009). Medical imaging modalities — An introduction. In C. Sensen, & B. Hallgrímsson (Eds.), Advanced imaging in biology and medicine, (pp. 225–254). Springer. http://link.springer. com/10.1007/978-3-540-68993-5_10.
- Pérez-Lohman C, Kerik NE, Díaz-Meneses IE, et al. Diagnostic utility of [11C]DTBZ positron emission tomography in clinically uncertain parkinsonism: Experience of a single tertiary center. *Revista De Investigacion Clinica*, 2018;70, 285–290. https://doi.org/10.24875/ RIC.18002644.
- Piccini P, Brooks DJ, Björklund A, Gunn RN et al. Dopamine release from nigral transplants visualized in vivo in a Parkinson's patient. *Nature Neuroscience*, 1999;12, 1137–1140.
- Pirker W. Correlation of dopamine transporter imaging with parkinsonian motor handicap: How close is it? Mov Disord 2003;18 (Suppl 7): S43–S51.
- Playford ED, Brooks DJ. In vivo and in vitro studies of the dopaminergic system in movement disorders. Cerebrovasc Brain Metab Rev 1992;4:144 –171.
- Postuma RB, Aarsland D, Barone P, et al. Identifying prodromal Parkinson's disease: pre-motor disorders in Parkinson's disease. Mov Disord. 2012;27:617–626. [Crossref]
- Postuma RB, Berg D. Advances in markers of prodromal Parkinson disease. Nat. Rev. Neurol. 2016;12 (11), 622–634.
- Politis M, Wu K, Loane C, Quinn NP et al. Serotonin neuron loss and nonmotor symptoms continue in Parkinson's patients treated with dopamine grafts. Science Translational Medicine,2012; 4, 1–11
- Rahmim A, Zaidi H. PET versus SPECT: strengths, limitations and challenges. Nuclear Medicine Communications, 2008; 29, 193–207.
- Ressner, P, Skoloudik, D, Hlustik, P, Kanovsky, P. Hyperechogenicity of the substantia nigra in Parkinson's disease. J. Neuroimaging 2007;17, 164–167.

- Ribeiro MJ, Vidailhet M, Loc'h C, Dupel C et al. Dopaminergic function and dopamine transporter binding assessed with positron emission tomography in Parkinson disease. Arch Neurol 2002;59: 5
- Righini A, Antonini A, Ferrarini M, de Notaris R, et al. Thin section MR study of the basal ganglia in the differential diagnosisbetween striatoni- gral degeneration and Parkinson disease. J Comput AssistTomogr. 2002;26(2):266–271. [Crossref]
- Rinne UK, Laihinen A, Rinne JO et al. Positron emission tomography demonstrates dopamine D2 receptor supersensitivity in the striatum of patients with early Parkinson's disease. Mov Disord 1990; 5:55–59.
- Rinne JO, Laihinen A, Någren K, Bergman J et al. PET demonstrates different behaviour of striatal dopamine D1 and D2 receptors in early Parkinson's disease. *Journal of Neuroscience Research*, 1990;27, 494–499.
- Rinne JO, Portin R, Ruottinen H, Nurmi E et al. Cognitive impairment and the brain dopaminergic system in Parkinson disease: [18F]fluorodopa positron emission tomographic study. Arch Neurol 2000; 57: 470–475.
- Rizzo G, Copetti M, Arcuti S, Martino D et al. Accuracy of clinical diagnosis of Parkinson disease. *Neurology*, 2016; 86, 566–576. https://doi.org/10.1212/WNL.00000 00000 002350.
- Rizzo G, Zanigni S, de Blasi R, Grasso D,et al Brain MR contribution to the differential diagnosis of parkinsonian syndromes: an update. Parkinsons Dis. 2016a, 2983638.
- Sasaki T, Ito H, Kimura Y, Arakawa R et al. Quantification of dopamine transporter in human brain using PET with 18F-FE- PE2I. *Journal of Nuclear Medicine*, 2012;53, 1065–1073. http://dx.doi.org/10.2967/jnumed.111.101626.
- Schrag A, Good CD, Miszkiel K et al. Differentiation of atypicalparkinsonian syndromes with routine MRI. *Neurology 2000;* 54:697–702.
- Schulz JB, Skalej M, Wedekind D et al. Magnetic resonanceimaging-based volumetry differentiates idiopathic Parkinson'ssyndrome from multiple system atrophy and progressive supranuclearpalsy. *Ann Neurol 1999;*45:65–74.
- Schwarz ST, Abaei M, Gontu V, Morgan PS etal. Diffusion tensor imaging of nigral degeneration in Parkinson's disease: a region-of interest and voxel-based study at 3T and systematic review with meta-analysis. NeuroImage: Clinical 2013; 3, 481–488. http://dx.doi.org/10.1016/j.nicl.2013.10.006
- Schwarz ST, Afzal M, Morgan PS, Bajaj N et al. 2014. The 'swallow tail' appearance of the healthy nigrosome—a new accurate test of Parkinson's disease: a case-control and retrospective cross-sectional MRI study at 3T. PLoS One 9, e93814.
- Scheperjans F, Derkinderen P, Borghammer P. The gut andParkinson's disease: Hype or hope? *Journal of Parkinson's Disease*, 2018; 8,S31–S39.
- https://doi.org/10.3233/JPD-181477

- Schreckenberger M, Hägele S, Siessmeier T, Buchholz HG et al. The dopamine D2 receptor ligand 18F-desmethoxyfallypride: An appropriate fluorinated PET tracer for the differential diagnosis of parkinsonism. European Journal of Nuclear Medicine and Molecular Imaging, 2004;31, 1128–1135.
- Seibyl JP, Marchek KL, Quinlan D, Sheff K,et al. Decreased single-photon emission computed tomographic [123I]beta-CIT striatal uptake correlates with symptom severity in parkinson's disease. *Annals of Neurology*, 1995;38, 589–598. http://dx.doi.org/10.1002/ana.41038 0407.
- Seibyl JP, Marek K, Sheff K, Zoghbi S, Baldwinet al. Iodine-123- beta- CIT and iodine-123-FPCIT SPECT measurement of dopamine transporter in healthy subjects and Parkinson's patients. *Journal of Nuclear Medicine*, 1998;39, 1500–1508.
- Seppi K, Schocke MF, Esterhammer R et al. Diffusion-weightedimaging discriminates progressive supranuclear palsy from PD, butnot from the parkinson variant of multiple system atrophy. *Neurology 2003;*60:922–927.
- Snow BJ, Tooyama I, McGeer EG, Yamada T et al. Human positron emission tomographic [18F]fluorodopa studies correlate with dopamine cell counts and levels. Ann Neurol 1993;34: 324–3
- Sossi V, de la Fuente-Fernandez R, Holden JE et al. Increase in dopamine turnover occurs early in Parkinson's disease: evidence from a new modeling approach to PET 18F-fluorodopa data. J Cereb Blood Flow Metab 2002;22:232–239.
- Sossi V, Fuente-Fernandez R, Schulzer M, Adams J, Stoessl J. Agerelated differences in levodopa dynamics in Parkinson's: implications for motor complications. Brain 2006;129:1050–1058.
- Tang CC, Poston KL, Eckert T et al. Differential diagnosis of parkinsonism: a metabolic imaging study using pattern analysis. Lancet Neurol.2016b; 9, 149–158.
- Tedeschi G, Litvan I, Bonavita S et al. Proton magnetic resonancespectroscopic imaging in progressive supranuclear palsy, Parkinson'sdisease and corticobasal degeneration. Brain 1997;120:1541–1552.
- Teune LK, Renken RJ, de Jong BM et al. Parkinson's disease-related perfusion and glucose metabolic brain patterns identified with PCASL-MRI and FDGPET imaging.NeuroImage: Clinical 5,2014;240–244. http://dx.doi.org/10.1016/j.nicl. 2014.06.007. (eCollection 2014).
- Thobois S, Jahanshahi M, Pinto S, Frackowiak R, LimousinDowsey P. PET and SPECT functional imaging studies in Parkinsonian syndromes: From the lesion to its consequences. Neuroimage 2004; 23: 1–16.
- Thobois S, Ardouin C, Lhommee E, Klinger H et al. Non-motor dopamine withdrawal syndrome after surgery for Parkinson'sdisease: Predictors and underlying mesolimbic denervation. *Brain*, 2010; 133, 1111–1127. https://doi.org/10.1093/brain/ awq032.

- Toch SR, Poussier S, Micard E, Bertaux M et al. Physiological whole-brain distribution of [18F]FDOPA uptake index in relation to age and gender: Results from a voxel-based semi-quantitative analysis. Molecular Imaging and Biology,2019; 21, 549–557. https://doi. org/10.1007/s11307-018-1256-1
- Torstenson R, Hartvig P, Långström B et al. Differential effects of levodopa on dopaminergic function in early and advanced Parkinson's disease. Ann Neurol 1997; 41:334 –340 .
- Vallone D, Picetti R, Borrelli E. Structure and function ofdopamine receptors. *Neuroscience and Biobehavioral Reviews* 2000; 24,125–132.
- van de Loo S, Walter U, Behnke S et al. 2010. Reproducibility and diagnostic accuracy of substantia nigra sonography for the diagnosis of Parkinson's disease. J. Neurol. Neurosurg. Psychiatry 8.
- Vingerhoets FJ, Snow BJ, Lee CS, Schulzer M et al. Longitudinal fluorodopa positron emission tomographic studies of the evolution of idiopathic parkinsonism. Ann Neurol 1994; 36: 75
- Vingerhoets FJG, Schulzer M, Calne DB, Snow BJ. Which clinical sign of Parkinson's disease best reflects the nigrostriatal lesion? Ann Neurol 1997;41:58–64.
- Whone AL, Watts RL, Stoessl AJ et al. Slower progression of Parkinson's disease with ropinirole versus levodopa: The REALPET study. Ann Neurol 2003;54:93–101
- Vlaar AMM, Nijs T, de Kessels AGH, Vreeling FW et al. Diagnostic value of 123I-Ioflupane and 123I-Iodobenzamide SPECT scans in 248 patients with parkinsonian syndromes. *European Neurology* 2008; 59, 258–266.
- Winogrodzka A. [123I]beta-CIT SPECT is a useful method for monitoring dopaminergic degeneration in early stage Parkinson's disease. *Journal of Neurology, Neurosurgery and Psychiatry* 2003;74, 294–298.
- Wu P, Yu H, Peng S, Dauvilliers Y et al. Consistent abnormalities in metabolic network activity in idiopathic rapid eye movement sleep behaviour disorder. Brain 2014; 137 (Pt 12), 3122–3128.
- Zhang Y, Wu IW, Buckley S et al. Diffusion tensor imaging of the nigrostriatal fibers in Parkinson's disease. Mov. Disord. 2015;30, 1229–1236.
- Ziebell M, Holm-Hansen S, Thomsen G, Wagner A et al. Serotonin transporters in dopamine transporter imaging: A head-to- head comparison of dopamine transporter SPECT radioligands 123I-FP- CIT and 123I-PE2I. *Journal of Nuclear Medicine* 2010;51, 1885–1891.

Kaynakça

1. Rauh-Hain JA, Melamed A, Buskwofie A, Schorge JO. Adnexal mass in the postmenopausal patient. *Clin Obstet Gynecol*. 2015;58(1):53-65. doi:10.1097/GRF.0000000000000085
2. Levine D, Brown DL, Andreotti RF, et al. Management of asymptomatic ovarian and other adnexal cysts imaged at US: Society of radiologists in ultrasound consensus conference statement. *Radiology*. 2010;256(3):943-954. doi:10.1148/radiol.10100213
3. Bhargava SK, Kumar A, Agarwal V. Sonographic spectrum of hepatic tumors. *Ultrasound Int*. 2002;8(4):127-133.
4. Hallatt JG, Steele CH, Snyder M. Ruptured corpus luteum with hemoperitoneum: A study of 173 surgical cases. *Am J Obstet Gynecol*. 1984;149(1):5-9. doi:10.1016/0002-9378(84)90282-5
5. Phelan N, Conway GS. Management of ovarian disease in pregnancy. *Best Pract Res Clin Endocrinol Metab*. 2011;25(6):985-992. doi:10.1016/j.beem.2011.07.007
6. Tomassetti C, Johnson NP, Petrozza J, et al. An International Terminology for Endometriosis , 2021. *J Minim Invasive Gynecol*. 2021;28(11):1849-1859. doi:10.1016/j.jmig.2021.08.032
7. Rolla E. Endometriosis: advences and controversies in. *Endometr Adv Controv Classif Pathog diagnosis, Treat 1; peer Rev 4 Approv*. 2019;8:1-28. https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6480968/.
8. Yamamoto R, Fujita M, Kuwabara M, et al. Malignant Brenner tumors of the ovary and tumor markers: Case reports. *Jpn J Clin Oncol*. 1999;29(6):308-313. doi:10.1093/jjco/29.6.308
9. Caspi B, Appelman Z, Rabinerson D, Elchalal U, Zalel Y, Katz Z. Pathognomonic echo patterns of benign cystic teratomas of the ovary: Classification, incidence and accuracy rate of sonographic diagnosis. *Ultrasound Obstet Gynecol*. 1996;7(4):275-279. doi:10.1046/j.1469-0705.1996.07040275.x
10. Caspi B, Lerner-Geva L, Dahan M, et al. A possible genetic factor in the pathogenesis of ovarian dermoid cysts. *Gynecol Obstet Invest*. 2003;56(4):203-206. doi:10.1159/000074755
11. Westhoff C, Pike M, Vessey M. Benign ovarian teratomas: A population-based case-control study. *Br J Cancer*. 1988;58(1):93-98. doi:10.1038/bjc.1988.171
12. Ayhan A, Bukulmez O, Genc C, Karamursel BS AA. Mature Cystic Teratomas Of The Ovary: case series from Reprod Biol. *Reprod Biol*. 2000;88(2):153-157. [medline].
13. Van Calster B, Van Hoorde K, Valentin L, et al. Evaluating the risk of ovarian cancer before surgery using the ADNEX model to differentiate between benign, borderline, early and advanced stage invasive, and secondary metastatic tumours: Prospective multicentre diagnostic study. *BMJ*. 2014;349(October):1-14. doi:10.1136/bmj.g5920

14. Torre LA, Bray F, Siegel RL, Ferlay J. Global Cancer Statistics , 2012. 2015;65(2):87-108. doi:10.3322/caac.21262.
15. Kinkel K, Lu Y, Mehdizade A, Pelte MF, Hricak H. Indeterminate ovarian mass at US: Incremental value of second imaging test for characterization-meta-analysis and Bayesian analysis. *Radiology*. 2005;236(1):85-94. doi:10.1148/radiol.2361041618
16. Kurman RJ. Origin and molecular pathogenesis of ovarian high-grade serous carcinoma. *Ann Oncol*. 2013;24(SUPPL.10). doi:10.1093/annonc/mdt463
17. Gershenson DM, Sun CC, Lu KH, et al. Clinical behavior of stage II-IV low-grade serous carcinoma of the ovary. *Obstet Gynecol*. 2006;108(2):361-368. doi:10.1097/01.AOG.0000227787.24587.d1
18. Castro IM, Connell PP, Waggoner S, Rotmensch J, Mundt AJ. Synchronous ovarian and endometrial malignancies. *Am J Clin Oncol Cancer Clin Trials*. 2000;23(5):521-525. doi:10.1097/00000421-200010000-00018
19. Liu H, Xu Y, Ji J, Dong R, Qiu H, Dai X. Prognosis of ovarian clear cell cancer compared with other epithelial cancer types: A population–based analysis. *Oncol Lett*. 2020;19(3):1947-1957. doi:10.3892/ol.2020.11252
20. Kurian AW, Balise RR, McGuire V, Whittemore AS. Histologic types of epithelial ovarian cancer: Have they different risk factors? *Gynecol Oncol*. 2005;96(2):520-530. doi:10.1016/j.ygyno.2004.10.037
21. Cuatrecasas M, Catasus L, Palacios J, Prat J. Transitional cell tumors of the ovary: A comparative clinicopathologic, immunohistochemical, and molecular genetic analysis of brenner tumors and transitional cell carcinomas. *Am J Surg Pathol*. 2009;33(4):556-567. doi:10.1097/PAS.0b013e318188b84c
22. Tewari K, Cappuccini F, Disaia PJ, Berman ML, Manetta A, Kohler MF. Malignant germ cell tumors of the ovary. *Obstet Gynecol*. 2000;95(1):128-133. doi:10.1016/S0029-7844(99)00470-6
23. Zalel Y, Piura B, Elchalal U, Czernobilsky B, Antebi S, Dgani R. Diagnosis and management of malignant germ cell ovarian tumors in young females. *Int J Gynecol Obstet*. 1996;55(1):1-10. doi:10.1016/0020-7292(96)02719-1
24. Rescorla FJ. Malignant germ cell tumors. *Surg Child Tumors*. 2016;107(5):333-344. doi:10.1007/978-3-662-48590-3_19
25. Park JY, Kim DY, Kim JH, Kim YM, Kim YT, Nam JH. Malignant transformation of mature cystic teratoma of the ovary: Experience at a single institution. *Eur J Obstet Gynecol Reprod Biol*. 2008;141(2):173-178. doi:10.1016/j.ejogrb.2008.07.032
26. Mardi K, Sharma S. Squamous cell carcinoma arising in an ovarian mature cystic teratoma. *Clin Cancer Investig J*. 2014;4(1):96. doi:10.4103/2278-0513.125810
27. Norris J. I m m a t u r e (malignant) t e r a t o m a of. 1975.
28. La Vecchia C, Morris HB, Draper GJ. Malignant ovarian tumours in childhood in Britain, 1962-78. *Br J Cancer*. 1983;48(3):363-374. doi:10.1038/bjc.1983.201

29. Shah JP, Kumar S, Bryant CS, et al. A population-based analysis of 788 cases of yolk sac tumors: A comparison of males and females. *Int J Cancer*. 2008;123(11):2671-2675. doi:10.1002/ijc.23792

30. Kawai M, Kano T, Kikkawa F, Morikawa Y. Seven Tumor Markers in Benign and Malignant Germ Cell Tumors of the Ovary '. 1992;253(January 1988):248-253.

31. Ueda G, Abe Y, Yoshida M, Fujiwara T. Embryonal carcinoma of the ovary : a six-year survival. 1990:287-292.

32. Steigrad SJ, Cheung AP, Osborn RA. Choriocarcinoma Co-Existent with an Intact Pregnancy : Case Report and Review of the Literature. 1999;25(3):197-203.

33. Yu X, Du Q, Zhang X, Liu Y. rare tumors Pure primary non-gestational choriocarcinoma originating in the ovary : A case report and literature review. 2021;(156). doi:10.1177/20363613211052506

34. Takemori M, Nishimura R, Yamasaki M. CASE REPORT Ovarian Mixed Germ Cell Tumor Composed of Polyembryoma and Immature Teratoma. 1998;263:260-263.

35. Varras M, Vasilakaki T, Skafida E, Akrivis C. Clinical , ultrasonographic , computed tomography and histopathological manifestations of ovarian steroid cell tumour , not otherwise specified : our experience of a rare case with female virilisation and review of the literature. 2011;27(June):412-418. doi:10.3109/09513590.2010.495432

36. Boyce EA, Costaggini I, Vitonis A, et al. Gynecologic Oncology The epidemiology of ovarian granulosa cell tumors : A case-control study. *Gynecol Oncol*. 2009;115(2):221-225. doi:10.1016/j.ygyno.2009.06.040

37. Young RH. Sex cord-stromal tumors of the ovary and testis: Their similarities and differences with consideration of selected problems. *Mod Pathol*. 2005;18(August 2004):81-98. doi:10.1038/modpathol.3800311

38. Granulosa Cell Tumors of the Ovary - Prognosis and Outcome.

39. Ufuk Atlıhan, Muzaffer Aslan, Ahmet Gökhan Sarıtaş, Senai Aksoy, Sağlıkta Güncel Gelişmeler Işığında Teorik ve Klinik Yaklaşımlar 4, Ümit Derundere , cilt:1, Sayfa 72-86, Ekin Yayınevi, Over Tümörlerine Radyolojik Yaklaşım

40. Seidman JD, Kurman RJ. Pathology of ovarian carcinoma. *Hematol Oncol Clin North Am*. 2003;17(4):909-925. doi:10.1016/S0889-8588(03)00061-3

41. Mano MS, Rosa DD, Azambuja E, et al. Current management of ovarian carcinosarcoma. *Int J Gynecol Cancer*. 2007;17(2):316-324. doi:10.1111/j.1525-1438.2006.00760.x

42. Warren W, Hill LM, Hospital MW, Ave F, St H. Transvaginal Sonographic Characterization of Ovarian Disease : Evaluation of a New Scoring System to Predict Ovarian Malignancy Hospital for Women , Columbia Presbyterian Diagnosis of Congenital Fetal Using Echocardiography : Mapping Necessary ? Departmen. 1991;21:854.

43. Physi- AF. Diagnosis and Management of Adnexal Masses. 2009.

44. Reles A, Wein U, Lichtenegger W. Transvaginal color doppler sonography and conventional sonography in the preoperative assessment of adnexal masses. *J Clin Ultrasound*. 1997;25(5):217-225. doi:10.1002/(sici)1097-0096(199706)25:5<217::aid-jcu1>3.0.co;2-g

45. Syndromes HC, Assessment R. Hereditary Cancer Syndromes and Risk Assessment: ACOG COMMITTEE OPINION, Number 793. *Obstet Gynecol*. 2019;134(6):E143-E149. doi:10.1097/AOG.0000000000003562

46. Siegelman ES, Outwater EK. Tissue characterization in the female pelvis by means of MR imaging. *Radiology*. 1999;212(1):5-18. doi:10.1148/radiology.212.1.r99jl455

47. Atlıhan, U. (2022). D Vitamini Eksikliği Nedeniyle Tedavi Alan Polikistik Over Sendromlu Hastaların Klinik, Metabolik ve Ultrasonografik Parametrelerinin Değerlendirilmesi. International Anatolia Academic Online Journal Health Sciences , 8 (2) , 1-20 . Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/iaaojh/issue/72328/1164989

48. Ufuk ATLIHAN, Ümit DERUNDERE. (2022). Results Of Spontaneous Pregnancy After Hysterosalpingography İn Patients With Unexplained Infertility. Journal of Pharmaceutical Negative Results, 13, 1847–1852. https://doi.org/10.47750/pnr.2022.13.S05.289

Kaynaklar

1. De Lau LM, Breteler MM. Epidemiology of Parkinson's disease. Lancet Neurol 2006;5:525-535.
2. Wolters ECh. Non-motor extranigral signs and symptoms in Parkinson's disease. Parkinsonism Relat Disord 2009;15 Suppl 3:S6-12. doi: 10.1016/ S1353-8020(09)70770-9.
3. Weintraub D, Stern D. Psychiatric complications in Parkinson□s Disease. Am J Geriatr Psychiatry 2005; 13: 844- 51.
4. Chaudhuri KR, Schapira AH. Non-motor symptoms of Parkinson's disease: dopaminergic pathophysiology and treatment. Lancet Neurol 2009;8:464-74. doi:10.1016/S1474-4422(09)70068-7.
5. Zhang H, Gu Z, An J, Wang C, Chan P. Non-motor symptoms in treated and untreated Chinese patients with early Parkinson's disease. Tohoku J Exp Med 2014;232:129-136
6. Mridula KR, Borgohain R, Jabeen SA, et al. Comparison of frequencies of non motor symptoms in Indian Parkinson's disease patients on medical management versus deep brain stimulation: A case-control study. Iran J Neurol 2015;14:86-93.
7. Parkinson J. An essay on the shaking palsy. London: Sherwood, Neely, Jones; 1817.
8. Charcot JM. V Lecture on paralysis agitans. Lectures on the disease of the nervous system delivered at la Salpetriere. London: The New Syddenham Society; 1878. p. 130–56.
9. Gowers WR. Paralysis agitans. In: Gowers WR, editor. A manual of diseases of the nervous system, vol. II. London: J &A Churchill; 1886. p. 589–608.
10. Oppenheim H. Paralysis agitans. In: Oppenheim H, editor. Text-book of nervous diseases. 5th ed. Edinburgh: Otto Schulze and Company; 1911. p. 1298–311.
11. Wilson SA Kinnier. Paralysis agitans. In: Bruce N, editor. Neurology by Kinnier Wilson, vol. II. London: Edward Arnold & Co; 1940. p. 787–804.
12. Garcia-Ruiz PJ, Chaudhuri KR, Martinez-Martin P. Non-motor symptoms of Parkinson's disease A review...from the past. Journal of the Neurological Sciences 2014; 338: 30-33.
13. Shulman LM, Taback RL, Rabinstein AA, Weiner WJ. Non- recognition of depression and other non-motor symptoms in Parkinson's disease. Parkinsonism Relat Disord 2002; 8: 193–97.
14. Mitra T, Naidu Y, Martinez-Martin P, et al. The non declaration of non motor symptoms of Parkinson's disease to healthcare professionals. An international survey using the NMSQuest. 6th International Congress on Mental Dysfunctions and other Non-motor Features in Parkinson's disease and Related Disorders. Dresden October, 2008. Park Related Disorders P0II: 161.

15. O'Sullivan SS, Williams DR, Gallagher DA, et al. Non-motor symptoms as presenting complaints in Parkinson's Disease : a clinicopathological study. Mov. Disord 2008; 23:101-6

16. Aarsland, D.; Larsen, J.P.; Lim, N.G.; Janvin, C.; Karlsen, K.; Tandberg, E.; Cummings, J.L. Range of neuropsychiatric disturbances in patients with Parkinson's disease. *J. Neurol. Neurosurg. Psy.* **1999**, *67*, 492–496. [**Google Scholar**] [**CrossRef**] [**PubMed**]

17. Kulisevsky, J.; Pagonabarraga, J.; Pascual-Sedano, B.; García-Sánchez, C.; Gironell, A.; Trapecio Group Study. Prevalence and correlates of neuropsychiatric symptoms in Parkinson's disease without dementia. *Mov. Disord.* **2008**, *23*, 1889–1896. [**Google Scholar**] [**CrossRef**] [**PubMed**]

18. Aarsland D, Bronnick K, Alves G, et al. The spectrum of neuropsychiatric symptoms in patients with early untreated Parkinson's disease. J Neurol Neurosurg Psychiatry. 2009;80(8):928–930.

19- Taylor AE, Saint-Cyr JA. Depression in Parkinson's disease: reconciling physiological and psychological perspectives. *J Neuropsychiatry Clin Neurosci*. 1990;2(1):92–98.

20- Weintraub D. Neuropsychiatric symptoms in Parkinson disease and dementia with Lewy bodies: what geriatric psychiatry can learn. *Am J Geriatr Psychiatry*. 2013;21(6):497–500.

21- Weintraub D, Stern MB. Psychiatric complications in Parkinson disease. *Am J Geriatr Psychiatry*. 2005;13(10):844–851.

22- Weintraub D, Moberg PJ, Duda JE, Katz IR, Stern MB. Effect of psychiatric and other nonmotor symptoms on disability in Parkinson's disease. *J Am Geriatr Soc*. 2004;52(5):784–788.

23- Marsh L, Berk A. Neuropsychiatric aspects of Parkinson's disease: recent advances. *Curr Psychiatry Rep*. 2003;5(1):68–76.

24- Global Parkinson's Disease Survey Steering Committee. Factors impacting on quality of life in Parkinson's disease: results from an international survey. *Mov Disord*. 2002;17(1):60–67.

25- Schrag A, Jahanshahi M, Quinn N. What contributes to quality of life in patients with Parkinson's disease? *J Neurol Neurosurg Psychiatry*. 2000;69(3):308–312.

26- Findley L, Aujla M, Bain PG, et al. Direct economic impact of Parkinson's disease: a research survey in the United Kingdom. *Mov Disord*. 2003;18(10):1139–1145.

27- Pressley JC, Louis ED, Tang MX, et al. The impact of comorbid disease and injuries on resource use and expenditures in parkinsonism. *Neurology*. 2003;60(1):87–93.

28. Dobkin RD, Rubino JT, Friedman J, Allen LA, Gara MA, Menza M. Barriers to mental health care utilization in Parkinson's disease. *J Geriatr Psychiatry Neurol*. 2013;26(2):105–116.

29. Weintraub D, Moberg PJ, Duda JE, Katz IR, Stern MB. Recognition and treatment of depression in Parkinson's disease. *J Geriatr Psychiatry Neurol*. 2003;16(3):178–183.

30- Weintraub, D, Caspell-Garcia, C, Simuni, T, Cho, H, Coffey, C, Aarsland, D, Alcalay, R, Barrett, M, Chahine, L, Eberling, J. et al. Neuropsychiatric symptoms and cognitive abilities over the initial quinquennium of Parkinson disease. Ann. Clin. Trans. Neurol. 2020, 7, 449–461. [Google Scholar]

31- Weintraub, D, Aarsland, D, Chaudhuri, K.R, Dobkin, R, Leentjens, A.F, Rodriguez-Violante, M, Schrag, A. The neuropsychiatry of Parkinson's disease: Advances and challenges. Lancet Neurol. 2022, 21, 89–102. [Google Scholar]

32- Monastero, R, Di Fiore, P, Ventimiglia, G, Camarda, R, Camarda, C. The neuropsychiatric profile of Parkinson's disease subjects with and without mild cognitive impairment. J. Neural. Transm. 2013, 120, 607–611. [Google Scholar] [CrossRef]

33. Tsai, W.-C, Lin, H.-C, Chang, C.-C.; Chang, W.-N.; Huang, C.-C, Cheng, K.-Y, Wang, H.-C, Lin, W.-C, Hsiao, S.-Y, Lai, Y.-R, et al. Neuropsychiatric symptoms in Parkinson's disease: Association with caregiver distress and disease severity. Int. Psychogeriatr. 2020, 32, 733–739. [Google Scholar] [CrossRef]

34. Sauerbier A, Ray Chaudhuri K. Non-motor symptoms: the core of multi-morbid Parkinson's disease. Br J Hosp Med (Lond). 2014;75(1):18–24.

35. Ishihara L, Brayne C. A systematic review of depression and mental illness preceding Parkinson's disease. Acta Neurol Scand. 2006;113(4):211–220.

36. Shiba M, Bower JH, Maraganore DM, et al. Anxiety disorders and depressive disorders preceding Parkinson's disease: a case-control study. Mov Disord. 2000;15(4):669–677.

37. Weintraub D, Koester J, Potenza MN, et al. Impulse control disorders in Parkinson disease: a cross-sectional study of 3090 patients. Arch Neurol. 2010;67(5):589–595.

38. Burn DJ, Troster AI. Neuropsychiatric complications of medical and surgical therapies for Parkinson's disease. J Geriatr Psychiatry Neurol. 2004;17(3):172–180.

39. Braak H, Del Tredici K, Rüb U, de Vos RAI, Jansen Steur ENH, Braak E. Staging of brain pathology related to sporadic Parkinson's disease. Neurobiol Aging 2003; 24: 197–211.

40. Chaudhuri KR, Martinez-Martin P, Brown RG, Sethi K, Stocchi F, Odin P, Ondo W, Abe K, MacPhee G, MacMahon D, Barone P, Rabey M, Forbes A, Breen K, Tluk S, Yogini Naidu, Olanow W, Williams AJ, Thomas S, Rye D, Tsuboi Y, Hand A, and Schapira AH , The Metric Properties of a Novel Non-Motor Symptoms Scale for Parkinson's Disease: Results from an International Pilot Study, Movement Disorders Vol 22, 2007, 1901-11.

41. Chaudhuri KR, Martinez-Martin P, Quantification of non-motor Symptoms in Parkinson's Disease, European Journal of Neurology, 2008

42. Sauerbier A, Jenner P, Todorova A, Chaudhuri KR. Non motor subtypes and Parkinson's disease. Parkinsonism Relat Disord. 2016;22(suppl 1):S41–S46.

43. Marin RS. Apathy: a neuropsychiatric syndrome. J Neuropsychiatry Clin Neurosci. 1991;3(3):243–254.

44. Robert G, Le Jeune F, Lozachmeur C, et al. Apathy in patients with Parkinson disease without dementia or depression: a PET study. Neurology. 2012;79(11):1155–1160.

45. Reijnders JS, Scholtissen B, Weber WE, Aalten P, Verhey FR, Leentjens AF. Neuroanatomical correlates of apathy in Parkinson's disease: a magnetic resonance imaging study using voxel-based morphometry. Mov Disord. 2010;25(14):2318–2325.

46. Santangelo G, Vitale C, Picillo M, et al. Apathy and striatal dopamine transporter levels in de-novo, untreated Parkinson's disease patients. Parkinsonism Relat Disord. 2015;21(5):489–493.

47. Thobois S, Maillet A, Metereau E, Krack LP. Motor and nonmotor symptoms in drug-naive de novo parkinsonian patients and their relationship to dopaminergic and serotonergic lesions. Mov Disord. 2015;30(suppl 1):58.

48. Aarsland D, Marsh L, Schrag A. Neuropsychiatric symptoms in Parkinson's disease. Mov Disord. 2009;24(15):2175–2186.

49. Pedersen KF, Alves G, Bronnick K, Aarsland D, Tysnes OB, Larsen JP. Apathy in drug-naive patients with incident Parkinson's disease: the Norwegian ParkWest study. J Neurol. 2010;257(2):217–223.

50. Erro R, Picillo M, Vitale C, et al. Non-motor symptoms in early Parkinson's disease: a 2-year follow-up study on previously untreated patients. J Neurol Neurosurg Psychiatry. 2013;84(1):14–17.

51. Dujardin K, Langlois C, Plomhause L, et al. Apathy in untreated early-stage Parkinson disease: relationship with other non-motor symptoms. Mov Disord. 2014;29(14):1796–1801.

52. Santangelo G, Vitale C, Trojano L, et al. Relationship between apathy and cognitive dysfunctions in de novo untreated Parkinson's disease: a prospective longitudinal study. Eur J Neurol. 2015;22(2):253–260.

53. Starkstein SE, Merello M, Jorge R, Brockman S, Bruce D, Power B. The syndromal validity and nosological position of apathy in Parkinson's disease. Mov Disord. 2009;24(8):1211–1216.

54. Dujardin K, Sockeel P, Devos D, et al. Characteristics of apathy in Parkinson's disease. Mov Disord. 2007;22(6):778–784.

55. Drijgers RL, Dujardin K, Reijnders JS, Defebvre L, Leentjens AF. Validation of diagnostic criteria for apathy in Parkinson's disease. Parkinsonism Relat Disord. 2010;16(10):656–660.

56. Pedersen KF, Larsen JP, Alves G, Aarsland D. Prevalence and clinical correlates of apathy in Parkinson's disease: a community-based study. Parkinsonism Relat Disord. 2009;15(4):295–299.

57. Santangelo G, Trojano L, Barone P, Errico D, Grossi D, Vitale C. Apathy in Parkinson's disease: diagnosis, neuropsychological correlates, pathophysiology and treatment. Behav Neurol. 2013;27(4):501–513.

58. Starkstein SE. Apathy in Parkinson's disease: diagnostic and etiological dilemmas. Mov Disord. 2012;27(2):174–178.

59. den Brok MG, van Dalen JW, van Gool WA, Moll van Charante EP, de Bie RM, Richard E. Apathy in Parkinson's disease: a systematic review and meta-analysis. Mov Disord. 2015;30(6):759–769.

60. Gerritsen DL, Jongenelis K, Steverink N, Ooms ME, Ribbe MW. Down and drowsy? Do apathetic nursing home residents experience low quality of life? Aging Ment Health. 2005;9(2):135–141.

61. Aarsland D, Bronnick K, Ehrt U, et al. Neuropsychiatric symptoms in patients with Parkinson's disease and dementia: frequency, profile and associated care giver stress. J Neurol Neurosurg Psychiatry. 2007;78(1):36–42.

62. Leroi I, Harbishettar V, Andrews M, McDonald K, Byrne EJ, Burns A. Carer burden in apathy and impulse control disorders in Parkinson's disease. Int J Geriatr Psychiatry. 2012;27(2):160–166.

63. Pluck GC, Brown RG. Apathy in Parkinson's disease. J Neurol Neurosurg Psychiatry. 2002;73(6):636–642.

64. Varanese S, Perfetti B, Ghilardi MF, Di Rocco A. Apathy, but not depression, reflects inefficient cognitive strategies in Parkinson's disease. PLoS One. 2011;6(3):e17846.

65. Skorvanek M, Rosenberger J, Gdovinova Z, et al. Apathy in elderly nondemented patients with Parkinson's disease: clinical determinants and relationship to quality of life. J Geriatr Psychiatry Neurol. 2013;26(4):237–243.

66. Oguru M, Tachibana H, Toda K, Okuda B, Oka N. Apathy and depression in Parkinson disease. J Geriatr Psychiatry Neurol. 2010;23(1):35–41.

67. Rodriguez-Violante M, Gonzalez-Latapi P, Cervantes-Arriaga A, Martinez-Ramirez D, Velazquez-Osuna S, Camacho-Ordonez A. Apathy and associated factors in Mexican patients with Parkinson's disease. Neurol Sci. 2014;35(5):729–734.

68. Pedersen KF, Alves G, Aarsland D, Larsen JP. Occurrence and risk factors for apathy in Parkinson disease: a 4- year prospective longitudinal study. J Neurol Neurosurg Psychiatry. 2009;80(11):1279–1282.

69. APA. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fifth Edition (DSM-5). Arlington, VA: APA; 2013. 70.Reijnders JS, Ehrt U, Weber WE, Aarsland D, Leentjens AF. A systematic review of prevalence studies of depression in Parkinson's disease. Mov Disord. 2008;23(2):183–189. quiz 313.

71. Allain H, Schuck S, Mauduit N. Depression in Parkinson s Disease. Br Med J 2000

72. Ravina B, Camicioli R, Como PG, et al. The impact of depressive symptoms in early Parkinson disease. Neurology. 2007;69(4):342–347.

73. McDonald WM, Richard IH, DeLong MR. Prevalence, etiology and treatment of depression in Parkinson s Disease. Biol Psychiatry 2003; 54: 363-73.

74. Lieberman A. Depression in Parkinson s Disease-a review. Acta Neurol Scand 2006; 113: 1-8.

75. Ehmann TS, Beninger RJ, Gawel MJ, Riopelle RJ. Depressive symptoms in Parkinson's disease: a comparison with disabled control subjects. J Geriatr Psychiatry Neurol. 1990;3(1):3–9.

76. van Mierlo TJ, Chung C, Foncke EM, Berendse HW, van den Heuvel OA. Depressive symptoms in Parkinson's disease are related to decreased hippocampus and amygdala volume. Mov Disord. 2015;30(2):245–252.

77. Surdhar I, Gee M, Bouchard T, Coupland N, Malykhin N, Camicioli R. Intact limbic-prefrontal connections and reduced amygdala volumes in Parkinson's disease with mild depressive symptoms. Parkinsonism Relat Disord. 2012;18(7):809–813.

78. Huang C, Ravdin LD, Nirenberg MJ, et al. Neuroimaging markers of motor and nonmotor features of Parkinson's disease: an [18F]fluorodeoxyglucose positron emission computed tomography study. Dement Geriatr Cogn Disord. 2013;35(3–4):183–196.

79. Ring HA, Bench CJ, Trimble MR, Brooks DJ, Frackowiak RS, Dolan RJ. Depression in Parkinson's disease. A positron emission study. Br J Psychiatry. 1994;165(3):333–339.

80. Sheng K, Fang W, Su M, et al. Altered spontaneous brain activity in patients with Parkinson's disease accompanied by depressive symptoms, as revealed by regional homogeneity and functional connectivity in the prefrontal-limbic system. PLoS One. 2014;9(1):e84705.

81. Hu X, Song X, Yuan Y, et al. Abnormal functional connectivity of the amygdala is associated with depression in Parkinson's disease. Mov Disord. 2015;30(2):238–244.

82. Feldmann A, Illes Z, Kosztolanyi P, et al. Morphometric changes of gray matter in Parkinson's disease with depression: a voxel-based morphometry study. Mov Disord. 2008;23(1):42–46.

83. Kostić VS, Agosta F, Petrović I, et al. Regional patterns of brain tissue loss associated with depression in Parkinson disease. Neurology. 2010;75(10):857–863.

84. Matsui H, Nishinaka K, Oda M, et al. Depression in Parkinson's disease. Diffusion tensor imaging study. J Neurol. 2007;254(9):1170–1173.

85. Pont-Sunyer C, Hotter A, Gaig C, et al. The onset of nonmotor symptoms in Parkinson's disease (the ONSET PD study). Mov Disord. 2015;30(2):229–237.

86. Rabinstein AA, Shulman LM (2001) Management of behavioral and psychiatric problems in Parkinson's disease. Parkinsonism Relat Disord, 7:41-50.

87. Riedel O, Klotsche J, Spottke A, et al. Frequency of dementia, depression, and other neuropsychiatric symptoms in 1,449 outpatients with Parkinson's disease. J Neurol. 2010;257(7):1073–1082.

88. Wichowicz HM, Slawek J, Derejko M, Cubala WJ. Factors associated with depression in Parkinson's disease: a cross-sectional study in a Polish population. Eur Psychiatry. 2006;21(8):516–520.

89. Starkstein SE, Preziosi TJ, Bolduc PL, Robinson RG. Depression in Parkinson's disease. J Nerv Ment Dis. 1990;178(1):27–31.

90. Starkstein SE, Petracca G, Chemerinski E, et al. Depression in classic versus akinetic-rigid Parkinson's disease. Mov Disord. 1998;13(1):29–33.

91. Marsh L, Williams JR, Rocco M, Grill S, Munro C, Dawson TM. Psychiatric comorbidities in patients with Parkinson disease and psychosis. Neurology. 2004;63(2):293–300.

92. Chen JJ, Marsh L. Depression in Parkinson's disease: identification and management. Pharmacotherapy. 2013;33(9):972–983.

93. Krishnan PR, Bhatia M, Behari M. Restless legs syndrome in Parkinson's disease: a case-controlled study. Mov Disord. 2003;18(2):181–185.

94. Tandberg E, Larsen JP, Karlsen K. A community-based study of sleep disorders in patients with Parkinson's disease. Mov Disord. 1998;13(6):895–899.

95. Happe S, Berger K; FAQT Study Investigators. The association between caregiver burden and sleep disturbances in partners of patients with Parkinson's disease. Age Ageing. 2002;31(5):349–354.

96. Tandberg E, Larsen JP, Aarsland D, Laake K, Cummings JL. Risk factors for depression in Parkinson disease. Arch Neurol. 1997;54(5):625–630.

97. Rojo A, Aguilar M, Garolera MT, Cubo E, Navas I, Quintana S. Depression in Parkinson's disease: clinical correlates and outcome. Parkinsonism Relat Disord. 2003;10(1):23–28.

98. Muller B, Assmus J, Herlofson K, Larsen JP, Tysnes OB. Importance of motor vs. non-motor symptoms for health-related quality of life in early Parkinson's disease. Parkinsonism Relat Disord. 2013;19(11):1027–1032.

99. Starkstein SE, Mayberg HS, Leiguarda R, Preziosi TJ, Robinson RG. A prospective longitudinal study of depression, cognitive decline, and physical impairments in patients with Parkinson's disease. J Neurol Neurosurg Psychiatry. 1992;55(5):377–382.

100. Global Parkinson's Disease Survey Steering Committee. Factors impacting on quality of life in Parkinson's disease: results from an international survey. Mov Disord. 2002;17(1):60–67.

101. Starkstein SE, Merello M, Jorge R, et al. A validation study of depressive syndromes in Parkinson's disease. Mov Disord. 2008;23(4):538–546.

102. Leentjens AF, Dujardin K, Marsh L, Martinez-Martin P, Richard IH, Starkstein SE. Symptomatology and markers of anxiety disorders in Parkinson's disease: a cross-sectional study. Mov Disord. 2011;26(3):484– 492.

103. Martinez-Martin P, Rodriguez-Blazquez C, Forjaz MJ, et al. Neuropsychiatric symptoms and caregiver's burden in Parkinson's disease. Parkinsonism Relat Disord. 2015;21(6):629–634.

104. Rutten S, Ghielen I, Vriend C, et al. Anxiety in Parkinson's disease: symptom dimensions and overlap with depression and autonomic failure. Parkinsonism Relat Disord. 2015;21(3):189–193.

105. Pontone GM, Williams JR, Anderson KE, et al. Prevalence of anxiety disorders and anxiety subtypes in patients with Parkinson's disease. Mov Disord. 2009;24(9):1333–1338.

106. Aarsland D, Taylor JP, Weintraub D. Psychiatric issues in cognitive impairment. Mov Disord. 2014;29(5):651– 662.

107. Weintraub D, Simuni T, Caspell-Garcia C, et al. Cognitive performance and neuropsychiatric symptoms in early, untreated Parkinson's disease. Mov Disord. 2015;30(7):919–927.

108. Gaenslen A, Swid I, Liepelt-Scarfone I, Godau J, Berg D. The patients' perception of prodromal symptoms before the initial diagnosis of Parkinson's disease. Mov Disord. 2011;26(4):653–658.

109. Weintraub D, Newberg AB, Cary MS, et al. Striatal dopamine transporter imaging correlates with anxiety and depression symptoms in Parkinson's disease. J Nucl Med. 2005;46(2):227–232.

110. Moriyama TS, Felicio AC, Chagas MH, et al. Increased dopamine transporter density in Parkinson's disease patients with Social Anxiety Disorder. J Neurol Sci. 2011;310(1–2):53–57.

111. Erro R, Pappata S, Amboni M, et al. Anxiety is associated with striatal dopamine transporter availability in newly diagnosed untreated Parkinson's disease patients. Parkinsonism Relat Disord. 2012;18(9):1034–1038.

112. Vriend C, Boedhoe PS, Rutten S, Berendse HW, van der Werf YD, van den Heuvel OA. A smaller amygdala is associated with anxiety in Parkinson's disease: a combined FreeSurfer-VBM study. J Neurol Neurosurg Psychiatry. 2016;87(5):493–500.

113. Jacob EL, Gatto NM, Thompson A, Bordelon Y, Ritz B. Occurrence of depression and anxiety prior to Parkinson's disease. Parkinsonism Relat Disord. 2010;16(9):576–581.

114. Dissanayaka NN, Sellbach A, Matheson S, et al. Anxiety disorders in Parkinson's disease: prevalence and risk factors. Mov Disord. 2010;25(7):838–845.

115. Negre-Pages L, Grandjean H, Lapeyre-Mestre M, et al; DoPaMiP Study Group. Anxious and depressive symptoms in Parkinson's disease: the French cross-sectionnal DoPaMiP study. Mov Disord. 2010;25(2):157–166.

116. Brown RG, Landau S, Hindle JV, et al; PROMS-PD Study Group. Depression and anxiety related subtypes in Parkinson's disease. J Neurol Neurosurg Psychiatry. 2011;82(7):803–809.

117. Pontone GM, Williams JR, Anderson KE, et al. Anxiety and self-perceived health status in Parkinson's disease. Parkinsonism Relat Disord. 2011;17(4):249–254.

118. Voon V, Mehta AR, Hallett M. Impulse control disorders in Parkinson's disease: recent advances. Curr Opin Neurol. 2011;24(4):324–330.

119. Vilas D, Pont-Sunyer C, Tolosa E. Impulse control disorders in Parkinson's disease. Parkinsonism Relat Disord. 2012;18(suppl 1):S80–S84.

120. Morrish PK, Sawle GV, Brooks DJ. Regional changes in [18F]dopa metabolism in the striatum in Parkinson's disease. Brain. 1996;119(pt 6):2097–2103.

121. Cools R, Barker RA, Sahakian BJ, Robbins TW. L-Dopa medication remediates cognitive inflexibility, but increases impulsivity in patients with Parkinson's disease. Neuropsychologia. 2003;41(11):1431–1441.

122. Braak H, Ghebremedhin E, Rub U, Bratzke H, Del Tredici K. Stages in the development of Parkinson's disease-related pathology. Cell Tissue Res. 2004;318(1):121–134.

123. Steeves TD, Miyasaki J, Zurowski M, et al. Increased striatal dopamine release in Parkinsonian patients with pathological gambling: a [11C] raclopride PET study. Brain. 2009;132(pt 5):1376–1385.

124. Cilia R, Cho SS, van Eimeren T, et al. Pathological gambling in patients with Parkinson's disease is associated with fronto-striatal disconnection: a path modeling analysis. Mov Disord. 2011;26(2):225–233.

125. Biundo R, Formento-Dojot P, Facchini S, et al. Brain volume changes in Parkinson's disease and their relationship with cognitive and behavioural abnormalities. J Neurol Sci. 2011;310(1–2):64–69.

126. Vriend C, Nordbeck AH, Booij J, et al. Reduced dopamine transporter binding predates impulse control disorders in Parkinson's disease. Mov Disord. 2014;29(7):904–911.

127. alarajah S, Cavanna AE. The pathophysiology of impulse control disorders in Parkinson disease. Behav Neurol. 2013;26(4):237–244.

128. Weintraub D, Siderowf AD, Potenza MN, et al. Association of dopamine agonist use with impulse control disorders in Parkinson disease. Arch Neurol. 2006;63(7):969–973.

129. Weintraub D, Sohr M, Potenza MN, et al. Amantadine use associated with impulse control disorders in Parkinson disease in cross-sectional study. Ann Neurol. 2010;68(6):963–968.

130. Poletti M, Logi C, Lucetti C, et al. A single-center, cross-sectional prevalence study of impulse control disorders in Parkinson disease: association with dopaminergic drugs. J Clin Psychopharmacol. 2013;33(5):691– 694.

131. Callesen MB, Weintraub D, Damholdt MF, Moller A. Impulsive and compulsive behaviors among Danish patients with Parkinson's disease: prevalence, depression, and personality. Parkinsonism Relat Disord. 2014;20(1):22–26.

132. Weintraub D, Papay K, Siderowf A; Parkinson's Progression Markers Initiative. Screening for impulse control symptoms in patients with de novo Parkinson disease: a case-control study. Neurology. 2013;80(2):176–180.

133. Antonini A, Siri C, Santangelo G, et al. Impulsivity and compulsivity in drug-naive patients with Parkinson's disease. Mov Disord. 2011;26(3):464–468.

134. Valenca GT, Glass PG, Negreiros NN, et al. Past smoking and current dopamine agonist use show an independent and dose-dependent association with impulse control disorders in Parkinson's disease. Parkinsonism Relat Disord. 2013;19(7):698–700.

135. Bastiaens J, Dorfman BJ, Christos PJ, Nirenberg MJ. Prospective cohort study of impulse control disorders in Parkinson's disease. Mov Disord. 2013;28(3):327–333.

136. Voon V, Sohr M, Lang AE, et al. Impulse control disorders in Parkinson disease: a multicenter case – control study. Ann Neurol. 2011;69(6):986–996.

137. Rabinak CA, Nirenberg MJ. Dopamine agonist withdrawal syndrome in Parkinson disease. Arch Neurol. 2010;67(1):58–63.

138. Cunnington AL, White L, Hood K. Identification of possible risk factors for the development of dopamine agonist withdrawal syndrome in Parkinson's disease. Parkinsonism Relat Disord. 2012;18(9):1051–1052.

139. Fenelon G, Alves G. Epidemiology of psychosis in Parkinson's disease. J Neurol Sci. 2010;289(1–2):12–17.

140. Goetz CG, Fan W, Leurgans S, Bernard B, Stebbins GT. The malignant course of "benign hallucinations" in Parkinson disease. Arch Neurol. 2006;63(5):713–716.

141. Goetz CG, Stebbins GT. Mortality and hallucinations in nursing home patients with advanced Parkinson's disease. Neurology. 1995;45(4):669–671.

142. Fenelon G, Soulas T, Zenasni F, Cleret de Langavant L. The changing face of Parkinson's disease-associated psychosis: a cross-sectional study based on the new NINDS-NIMH criteria. Mov Disord. 2010;25(6):763–766.

143. Fenelon G, Soulas T, Cleret de Langavant L, Trinkler I, Bachoud-Levi AC. Feeling of presence in Parkinson's disease. J Neurol Neurosurg Psychiatry. 2011;82(11):1219–1224.

144. Pagonabarraga J, Martinez-Horta S, Fernandez de Bobadilla R, et al. Minor hallucinations occur in drug-naive Parkinson's disease patients, even from the premotor phase. Mov Disord. 2016;31(1):45–52.

145. Factor SA, Molho ES, Podskalny GD, Brown D. Parkinson's disease: drug-induced psychiatric states. Adv Neurol. 1995;65:115–138.

146. Williams DR, Lees AJ. Visual hallucinations in the diagnosis of idiopathic Parkinson's disease: a retrospective autopsy study. Lancet Neurol. 2005;4(10):605–610.

147. Harding AJ, Broe GA, Halliday GM. Visual hallucinations in Lewy body disease relate to Lewy bodies in the temporal lobe. Brain. 2002;125(pt 2):391–403.

148. Shin S, Lee JE, Hong JY, Sunwoo MK, Sohn YH, Lee PH. Neuroanatomical substrates of visual hallucinations in patients with non-demented Parkinson's disease. J Neurol Neurosurg Psychiatry. 2012;83(12):1155–1161.

149. Oishi N, Udaka F, Kameyama M, Sawamoto N, Hashikawa K, Fukuyama H. Regional cerebral blood flow in Parkinson disease with nonpsychotic visual hallucinations. Neurology. 2005;65(11):1708–1715.

150. Gama RL, Bruin VM, Tavora DG, Duran FL, Bittencourt L, Tufik S. Structural brain abnormalities in patients with Parkinson's disease with visual hallucinations: a comparative voxel-based analysis. Brain Cogn. 2014;87:97– 103.

151. Nagano-Saito A, Washimi Y, Arahata Y, et al. Visual hallucination in Parkinson's disease with FDG PET. Mov Disord. 2004;19(7):801–806.

152. Ramirez-Ruiz B, Marti MJ, Tolosa E, et al. Brain response to complex visual stimuli in Parkinson's patients with hallucinations: a functional magnetic resonance imaging study. Mov Disord. 2008;23(16):2335–2343.

153. Watanabe H, Senda J, Kato S, et al. Cortical and subcortical brain atrophy in Parkinson's disease with visual hallucination. Mov Disord. 2013;28(12):1732–1736.

154. Pagonabarraga J, Soriano-Mas C, Llebaria G, Lopez-Sola M, Pujol J, Kulisevsky J. Neural correlates of minor hallucinations in non-demented patients with Parkinson's disease. Parkinsonism Relat Disord. 2014;20(3):290–

155. Ballanger B, Strafella AP, van Eimeren T, et al. Serotonin 2A receptors and visual hallucinations in Parkinson disease. Arch Neurol. 2010;67(4):416–421.

156. Fenelon G, Goetz CG, Karenberg A. Hallucinations in Parkinson disease in the prelevodopa era. Neurology. 2006;66(1):93–98.

157. Morgante L, Colosimo C, Antonini A, et al; PRIAMO Study Group. Psychosis associated to Parkinson's disease in the early stages: relevance of cognitive decline and depression. J Neurol Neurosurg Psychiatry. 2012;83(1):76–82.

158. Pacchetti C, Manni R, Zangaglia R, et al. Relationship between hallucinations, delusions, and rapid eye movement sleep behavior disorder in Parkinson's disease. Mov Disord. 2005;20(11):1439–1448.

159. Aarsland D, Larsen JP, Cummins JL, Laake K. Prevalence and clinical correlates of psychotic symptoms in Parkinson disease: a community-based study. Arch Neurol. 1999;56(5):595–601.

160. Wolters ECH, Francot CMJE (1998) Mental dysfunction in Parkinson's Disease. Parkinsonism Relat Disord, 4:107-112.

161. Buhşem, Ö. (2023). Evaluation of Post-Operative Patient Satisfaction and Rhinoplasty Decision Based on Pre-and PostOperative Images on Social Media. American Journal of Health Behavior, 47(1), 194-205.

162. Damier, P., Henderson, E. J., Romero-Imbroda, J., Galimam, L., Kronfeld, N., & Warnecke, T. (2022). Impact of Off-Time on Quality of Life in Parkinson's Patients and Their Caregivers: Insights from Social Media. Parkinson's Disease, 2022.

163. Schrempf W, Brandt MD, Storch A, Reichmann H. Sleep disorders in Parkinson's disease. J Parkinsons Dis. 2014;4(2):211–221.

164. Grinberg LT, Rueb U, Alho AT, Heinsen H. Brainstem pathology and non-motor symptoms in PD. J Neurol Sci. 2010;289(1–2):81–88.

165. Iranzo A, Molinuevo JL, Santamaria J, et al. Rapid-eye-movement sleep behaviour disorder as an early marker for a neurodegenerative disorder: a descriptive study. Lancet Neurol. 2006;5(7):572–577.

166. Kim YK, Yoon IY, Kim JM, et al. The implication of nigrostriatal dopaminergic degeneration in the pathogenesis of REM sleep behavior disorder. Eur J Neurol. 2010;17(3):487–492.

167. Abbott RD, Ross GW, White LR, et al. Excessive daytime sleepiness and subsequent development of Parkinson disease. Neurology. 2005;65(9):1442–1446.

168. Postuma RB, Gagnon JF, Vendette M, Montplaisir JY. Idiopathic REM sleep behavior disorder in the transition to degenerative disease. Mov Disord. 2009;24(15):2225–2232.

169. Szatmari S Jr, Bereczki D, Fornadi K, Kalantar-Zadeh K, Kovesdy CP, Molnar MZ. Association of restless legs syndrome with incident Parkinson disease. Sleep. Epub 2016 Nov 28. Accepted for publication.

170. Garcia-Borreguero D, Larrosa O, Bravo M. Parkinson's disease and sleep. Sleep Med Rev. 2003;7(2):115–129.

171. dos Santos AB, Kohlmeier KA, Barreto GE. Are sleep disturbances preclinical markers of Parkinson's disease? Neurochem Res. 2015;40(3):421–427.

172. Buskova J, Klempir J, Majerova V, et al. Sleep disturbances in untreated Parkinson's disease. J Neurol. 2011;258(12):2254–2259.

173. Dhawan V, Dhoat S, Williams AJ, et al. The range and nature of sleep dysfunction in untreated Parkinson's disease (PD). A comparative controlled clinical study using the Parkinson's disease sleep scale and selective polysomnography. J Neurol Sci. 2006;248(1–2):158–162.

174. Onofrj M, Thomas A, D'Andreamatteo G, et al. Incidence of RBD and hallucination in patients affected by Parkinson's disease: 8-year follow-up. Neurol Sci. 2002;23(suppl 2):S91–S94.

175. Martinez-Martin P. Nonmotor symptoms and health-related quality of life in early Parkinson's disease. Mov Disord. 2014;29(2):166–168.

176. Boeve BF, Silber MH, Saper CB, et al. Pathophysiology of REM sleep behavious disorder and relevance to neurodegenerative disease, Brain 2007; 130:2770-88

177. Uchiyama M, Isse K, Tanaka K et al. Incidental Lewy body disease in a patient with REM sleep behaviour disorder. Neurology 1995; 45: 709-12.

178. Olson EJ, Boeve BF, Silber MH, REM sleep behaviour disorder : demographic clinical and laboratory findings in 93 cases. Brain 2000; 123 :331-9

179. American Academy of Sleep MEdicine . REM Sleep Behaviour disorder. In: The International classification of sleep disorders, 2nd edition. Westchester, IL: American Academy of Sleep Medicine, 2005; pp.148-52.

180. Bliwise DL, Rye DB, Elevetad PEM (Phasic electrommyographic metric) raates identify rapid eye movement behaviour disorder patients on nights without behavioral abnormalities. Sleep 2008; 31 : 853-7

181. Comella C, Stevens S, Stepanski E, Leurgans S. Sensitivity analysis of the clinical criteria for REM behaviour disorder (RED) in Parkinson's Disease. Neurology 2002; 58 (Suppl 3): A434. 180.

182. Iranzo A., Santamaria J, Severe obstructive sleep apnea/hypoapnea mimicking REM sleep behaviour disorder. Sleep 2005; 28: 203-6

183. Constantino AEA, Waters C, Somnambulism in Parkinson's Disease : another sleep disorder to deal with. Neurology 2002; 58 (suppl 3) : A432.

184. Aarsland D, Bronnick K, Williams-Gray C, et al. Mild cognitive impairment in Parkinson disease: a multicenter pooled analysis. Neurology. 2010;75(12):1062–1069.

185. Aarsland D, Andersen K, Larsen JP, Lolk A, Kragh-Sorensen P. Prevalence and characteristics of dementia in Parkinson disease: an 8-year prospective study. Arch Neurol. 2003;60(3):387–392.

186. Vendette M, Gagnon JF, Decary A, et al. REM sleep behavior disorder predicts cognitive impairment in Parkinson disease without dementia. Neurology. 2007;69(19):1843–1849.

187. Williams-Gray CH, Foltynie T, Brayne CE, Robbins TW, Barker RA. Evolution of cognitive dysfunction in an incident Parkinson's disease cohort. Brain. 2007;130(pt 7):1787–1798.

188. Boot BP, Boeve BF, Roberts RO, et al. Probable rapid eye movement sleep behavior disorder increases risk for mild cognitive impairment and Parkinson disease: a population-based study. Ann Neurol. 2012;71(1):49–56.

189. Baba T, Kikuchi A, Hirayama K, et al. Severe olfactory dysfunction is a prodromal symptom of dementia associated with Parkinson's disease: a 3 year longitudinal study. Brain. 2012;135(pt 1):161–169.

190. Alves G, Larsen JP, Emre M, Wentzel-Larsen T, Aarsland D. Changes in motor subtype and risk for incident dementia in Parkinson's disease. Mov Disord. 2006;21(8):1123–1130.

191. Biundo R, Weis L, Facchini S, et al. Cognitive profiling of Parkinson disease patients with mild cognitive impairment and dementia. Parkinsonism Relat Disord. 2014;20(4):394–399.

192. de la Riva P, Smith K, Xie SX, Weintraub D. Course of psychiatric symptoms and global cognition in early Parkinson disease. Neurology. 2014;83(12):1096–1103.

193. Muslimovic D, Post B, Speelman JD, Schmand B. Cognitive profile of patients with newly diagnosed Parkinson disease. Neurology. 2005;65(8):1239–1245.

194. Poletti M, Bonuccelli U. Impulse control disorders in Parkinson's disease: the role of personality and cognitive status. J Neurol. 2012;259(11):2269–2277.

195. Poletti M, De Rosa A, Bonuccelli U. Affective symptoms and cognitive functions in Parkinson's disease. J Neurol Sci. 2012;317(1–2):97–102.

196. Lees AJ, Smith E, Cognitive deficits in the early stage of the Parkinson's Disease Brain 1983; 106:257-70.

197. Brück A, Aalto S, Nurmi E, et al. Cortical 6- 18-F fluoro-L-dopa uptake and frontal cognitive functions in early Parkinson's Disease. Neurol Biol Aging. 2005; 26: 891-8

198. Korkut, B., İnci, H., Kalem, P., Cindoruk, D., Çelik, E., & Adahan, D. (2022). A Comparison of Empathy Levels of Physicians Working in Internal and Surgical Branches: A Cross-Sectional Study. Archives of Clinical Psychiatry, 49(1)

199. Barone P, Antonini A, Colosimo C, et al; PRIAMO study Group. The PRIAMO study: a multicenter assessment of nonmotor symptoms and their impact on quality of life in Parkinson's disease. Mov Disord. 2009;24(11):1641–1649.

200. Drijgers RL, Verhey FR, Tissingh G, van Domburg PH, Aalten P, Leentjens AF. The role of the dopaminergic system in mood, motivation and cognition in Parkinson's disease: a double blind randomized placebo-controlled experimental challenge with pramipexole and methylphenidate. J Neurol Sci. 2012;320(1– 2):121–126.

References

1. Cunningham, F. Gary, et al. Williams Obstetrics. 25th ed., McGraw-Hill Education, 2018.
2. Gabbe, Steven G., et al. Obstetrics: Normal and Problem Pregnancies. 8th ed., Elsevier, 2021.
3. American College of Obstetricians and Gynecologists. ACOG Practice Bulletin No. 205: Obstetric Analgesia and Anesthesia. Obstetrics & Gynecology, vol. 133, no. 1, 2019, pp. e208-e225.
4. Simkin, Penny, et al. Pregnancy, Childbirth, and the Newborn: The Complete Guide. 5th ed., Da Capo Lifelong Books, 2018.
5. DeCherney, Alan H., et al. Current Diagnosis and Treatment Obstetrics and Gynecology. 12th ed., McGraw-Hill Education, 2019.
6. Cunningham, F. Gary, et al. Leopold Maneuvers. In: Cunningham, F. Gary, et al., editors. Williams Obstetrics. 25th ed., McGraw-Hill Education, 2018, p. 160.
7. American College of Obstetricians and Gynecologists. ACOG Practice Bulletin No. 204: Fetal Growth Restriction. Obstetrics & Gynecology, vol. 133, no. 2, 2019, pp. e97-e109.
8. Duff, Patrick, et al. Leopold's maneuvers. In: Duff, Patrick, et al., editors. Practical Guide to High-Risk Pregnancy and Delivery. 5th ed., Elsevier, 2018, pp. 49-52.
9. Vidaeff, Alex C., et al. Leopold maneuvers. In: Vidaeff, Alex C., et al., editors. Obstetrics and Gynecology: Clinical Scenarios. Wiley-Blackwell, 2015, pp. 16-17.
10. Pfenninger, John L., et al. Pfenninger and Fowler's Procedures for Primary Care. 4th ed., Elsevier, 2020.
11. American Academy of Pediatrics, et al. Guidelines for Perinatal Care. 9th ed., American Academy of Pediatrics, 2019.
12. Hobbins, John C., et al. Obstetric Ultrasound: Artistry in Practice. 3rd ed., McGraw-Hill Education, 2018.
13. American Institute of Ultrasound in Medicine. AIUM Practice Parameter for the Performance of Obstetric Ultrasound Examinations. Journal of Ultrasound in Medicine, vol. 40, no. 3, 2021, pp. E7-E18.
14. Moore, Keith L., et al. The Developing Human: Clinically Oriented Embryology. 11th ed., Elsevier, 2019.
15. Royal College of Obstetricians and Gynaecologists. Management of Breech Presentation. Green-top Guideline No. 20b, 2017.
16. Ufuk Atlıhan, Umit Derundere, Evaluatıon Of Fetal And Maternal Outcomes In Multıple Pregnancıes, archiv euromedica 2023 | vol. 13 | num. 4 |, DOI 10.35630/2023/13/4.816
17. Ufuk Atlıhan, Umit Derundere, The Role Of Uterocervıcal Angle In Determınıng The Threat Of Preterm Bırth, archiv euromedica 2023 | vol. 13 | num. 4 |,DOI 10.35630/2023/13/4.817

Referanslar

1. Everett C. Incidence and outcome of bleeding before the 20th week of pregnancy: prospective study from general practice. BMJ. 1997;315(7099):32-34.
2. Şükür YE, Göç G, Köse O, Açmaz G, Özmen B, Atabekoğlu CS, Koç A, Söylemez F. The effects of subchorionic hematoma on pregnancy outcome in patients with threatened abortion. J Turk Ger Gynecol Assoc. 2014;15(4):239-42
3. Ben-Haroush A, Yogev Y, Mashiach R, Meizner I. Pregnancy outcome of threatened abortion with subchorionic hematoma: possible benefit of bed-rest? Isr Med Assoc J. 2003 Jun;5(6):422-4.
4. Nanda K, Lopez LM, Grimes DA, et al. Expectant care versus surgical treatment for miscarriage. Cochrane Database Syst Rev 2012; :CD003518.
5. Doubilet PM, Benson CB, Bourne T, et al.; Society of Radiologists in Ultrasound Multispecialty Panel on Early First Trimester Diagnosis of Miscarriage and Exclusion of a Viable Intrauterine Pregnancy. Diagnostic criteria for nonviable pregnancy early in the first trimester. N Engl J Med. 2013;369(15):1443-1451.
6. Doubilet PM, Benson CB, Bourne T, Blaivas M, Society of Radiologists in Ultrasound Multispecialty Panel on Early First Trimester Diagnosis of Miscarriage and Exclusion of a Viable Intrauterine Pregnancy. Barnhart KT, Benacerraf BR, Brown DL, Filly RA, Fox JC, Goldstein SR, Kendall JL, Lyons EA, Porter MB, Pretorius DH, Timor-Tritsch IE. Diagnostic criteria for nonviable pregnancy early in the first trimester. N Engl J Med. 2013 Oct 10;369(15):1443-51
7. Dugas C, Slane VH. Miscarriage. 2022 Jun 27. In: StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2023 Jan–. PMID: 30422585.
8. Hendriks E, Rosenberg R, Prine L. Ectopic Pregnancy: Diagnosis and Management. Am Fam Physician. 2020 May 15;101(10):599-606. PMID: 32412215.
9. Dogra V, Paspulati RM, Bhatt S. First trimester bleeding evaluation. Ultrasound Q. 2005 Jun;21(2):69-85; quiz 149-50, 153-4. [PubMed]
10. Barnhart KT, Guo W, Cary MS, et al. Differences in serum human chorionic gonadotropin rise in early pregnancy by race and value at presentation. Obstet Gynecol. 2016;128(3):504-511.
11. Barnhart KT, Sammel MD, Rinaudo PF, Zhou L, Hummel AC, Guo W. Symptomatic patients with an early viable intrauterine pregnancy: HCG curves redefined. Obstet Gynecol. 2004;104(1):50-55.
12. Committee on Practice Bulletins–Obstetrics. Practice bulletin no. 181: prevention of Rh D alloimmunization. Obstet Gynecol. 2017;130(2):e57-e70.
13. Verhaegen J, Gallos ID, van Mello NM, et al. Accuracy of single progesterone test to predict early pregnancy outcome in women with pain or bleeding: meta-analysis of cohort studies. BMJ. 2012;345:e6077.
14. Connolly A, Ryan DH, Stuebe AM, Wolfe HM. Reevaluation of discriminatory and threshold levels for serum β-hCG in early pregnancy. Obstet Gynecol. 2013;121(1):65-70.

15. Tannirandorn Y, Sangsawang S, Manotaya S, et al. Fetal loss in threatened abortion after embryonic/fetal heart activity. Int J Gynaecol Obstet 2003; 81:263.
16. Harville EW, Wilcox AJ, Baird DD, Weinberg CR. Vaginal bleeding in very early pregnancy. Hum Reprod 2003; 18:1944.
17. Giacomello F, Magliocchetti P, Loyola G, Giovarruscio M. [Serum beta hCG levels and transvaginal echography in the early phases of pregnancy]. Minerva Ginecol. 1993 Jul-Aug;45(7-8):333-7.
18. Doubilet PM, Benson CB, Bourne T, Blaivas M, Society of Radiologists in Ultrasound Multispecialty Panel on Early First Trimester Diagnosis of Miscarriage and Exclusion of a Viable Intrauterine Pregnancy. Barnhart KT, Benacerraf BR, Brown DL, Filly RA, Fox JC, Goldstein SR, Kendall JL, Lyons EA, Porter MB, Pretorius DH, Timor-Tritsch IE. Diagnostic criteria for nonviable pregnancy early in the first trimester. N Engl J Med. 2013 Oct 10;369(15):1443-51.
19. The American College of Obstetricians and Gynecologists Practice Bulletin no. 150. Early pregnancy loss. Obstet Gynecol. 2015 May;125(5):1258-1267.
20. Lek SM, Ku CW, Allen JC Jr, et al. Validation of serum progesterone <35nmol/L as a predictor of miscarriage among women with threatened miscarriage. BMC Pregnancy Childbirth. 2017;17(1):78.
21. Brown R, Gagnon R, Delisle MF. No. 373-Cervical Insufficiency and Cervical Cerclage. J Obstet Gynaecol Can. 2019 Feb;41(2):233-247. doi: 10.1016/j.jogc.2018.08.009. PMID: 30638557.
22. Roman A, Suhag A, Berghella V. Overview of Cervical Insufficiency: Diagnosis, Etiologies, and Risk Factors. Clin Obstet Gynecol. 2016 Jun;59(2):237-40. doi: 10.1097/GRF.0000000000000184. PMID: 27015229.
23. Fadl SA, Linnau KF, Dighe MK. Placental abruption and hemorrhage-review of imaging appearance. Emerg Radiol. 2019 Feb;26(1):87-97. doi: 10.1007/s10140-018-1638-3. Epub 2018 Aug 29. PMID: 30159815.
24. Magann EF, Cummings JE, Niederhauser A, Rodriguez-Thompson D, McCormack R, Chauhan SP. Antepartum bleeding of unknown origin in the second half of pregnancy: a review. Obstet Gynecol Surv. 2005 Nov;60(11):741-5. doi: 10.1097/01.ogx.0000182881.53139.f7. PMID: 16250922.
25. Rubenstone AI, Lash SR. Placenta previa accreta. Am J Obstet Gynecol. 1963 Sep 15;87:198-202. doi: 10.1016/0002-9378(63)90498-8. PMID: 14077614.
26. Jauniaux E, Alfirevic Z, Bhide AG, Belfort MA, Burton GJ, Collins SL, Dornan S, Jurkovic D, Kayem G, Kingdom J, Silver R, Sentilhes L; Royal College of Obstetricians and Gynaecologists. Placenta Praevia and Placenta Accreta: Diagnosis and Management: Green-top Guideline No. 27a. BJOG. 2019 Jan;126(1):e1-e48. doi: 10.1111/1471-0528.15306. Epub 2018 Sep 27. PMID: 30260097.
27. Brăila AD, Gluhovschi A, Neacşu A, Lungulescu CV, Brăila M, Vîrcan EL, Cotoi BV, Gogănău AM. Placental abruption: etiopathogenic aspects, diagnostic and therapeutic implications. Rom J Morphol Embryol. 2018;59(1):187-195. PMID: 29940627.
28. Tikkanen M. Placental abruption: epidemiology, risk factors and consequences. Acta Obstet Gynecol Scand. 2011 Feb;90(2):140-9. doi: 10.1111/j.1600-0412.2010.01030.x. Epub 2010 Dec 7. PMID: 21241259.

29. Li Y, Tian Y, Liu N, Chen Y, Wu F. Analysis of 62 placental abruption cases: Risk factors and clinical outcomes. Taiwan J Obstet Gynecol. 2019 Mar;58(2):223-226. doi: 10.1016/j.tjog.2019.01.010. PMID: 30910143.
30. Tanos V, Toney ZA. Uterine scar rupture - Prediction, prevention, diagnosis, and management. Best Pract Res Clin Obstet Gynaecol. 2019 Aug;59:115-131. doi: 10.1016/j.bpobgyn.2019.01.009. Epub 2019 Feb 10. PMID: 30837118.
31. Savukyne E, Bykovaite-Stankeviciene R, Machtejeviene E, Nadisauskiene R, Maciuleviciene R. Symptomatic Uterine Rupture: A Fifteen Year Review. Medicina (Kaunas). 2020 Oct 29;56(11):574. doi: 10.3390/medicina56110574. PMID: 33138157; PMCID: PMC7693983.
32. Figueiró-Filho EA, Gomez JM, Farine D. Risk Factors Associated with Uterine Rupture and Dehiscence: A Cross-Sectional Canadian Study. Rev Bras Ginecol Obstet. 2021 Nov;43(11):820-825. doi: 10.1055/s-0041-1739461. Epub 2021 Dec 6. PMID: 34872139; PMCID: PMC10183935.
33. Ufuk Atlıhan, Ümit Derundere, Importance of Transabdominal Cervical Length Measurement in Predicting Preterm Birth. Tob Regul Sci.™ 2022; 8(1): 3168-3178, Volume 8, Number 1, January 2022. https://doi.org/10.18001/TRS.8.1.242
34. Ufuk Atlıhan, Umit Derundere, The Role Of Uterocervıcal Angle In Determınıng The Threat Of Preterm Bırth, archiv euromedica 2023 | vol. 13 | num. 4 |,DOI 10.35630/2023/13/4.817

References

1. Brown MA, Magee LA, Kenny LC, et al. Hypertensive Disorders of Pregnancy: ISSHP Classification, Diagnosis, and Management Recommendations for International Practice. Hypertension. 2018;72(1):24-43.
2. American College of Obstetricians and Gynecologists. Hypertension in pregnancy. ACOG Practice Bulletin No. 202. Obstet Gynecol. 2019;133(1):e1-e25.
3. Roberts JM, Pearson G, Cutler J, et al. Summary of the NHLBI Working Group on Research on Hypertension During Pregnancy. Hypertension. 2003;41(3 Pt 1):437-445.
4. Duley L. The global impact of pre-eclampsia and eclampsia. Semin Perinatol. 2009;33(3):130-137.
5. Magee LA, von Dadelszen P. Prevention and treatment of postpartum hypertension. Cochrane Database Syst Rev. 2013;(4):CD004351.
6. Chobanian AV, Bakris GL, Black HR, et al. Seventh Report of the Joint National Committee on Prevention, Detection, Evaluation, and Treatment of High Blood Pressure. Hypertension. 2003;42(6):1206-1252.
7. Sibai BM. Diagnosis, prevention, and management of eclampsia. Obstet Gynecol. 2005;105(2):402-410.
8. Sibai BM. Treatment of hypertension in pregnant women. N Engl J Med. 1996;335(4):257-265.
9. Magee LA, Pels A, Helewa M, Rey E, von Dadelszen P. Diagnosis, evaluation, and management of the hypertensive disorders of pregnancy. Pregnancy Hypertens. 2014;4(2):105-145.
10. Sibai BM. Chronic hypertension in pregnancy. Obstet Gynecol. 2002;100(2):369-377.
11. Roberts JM, Cooper DW. Pathogenesis and genetics of pre-eclampsia. Lancet. 2001;357(9249):53-56.
12. Hauth JC, Ewell MG, Levine RJ, et al. Pregnancy outcomes in healthy nulliparas who developed hypertension. Calcium for Preeclampsia Prevention Study Group. Obstet Gynecol. 2000;95(1):24-28.
13. Duckitt K, Harrington D. Risk factors for pre-eclampsia at antenatal booking: systematic review of controlled studies. BMJ. 2005;330(7491):565.
14. Henderson JT, Whitlock EP, O'Connor E, Senger CA, Thompson JH, Rowland MG. Low-dose aspirin for prevention of morbidity and mortality from preeclampsia: a systematic evidence review for the U.S. Preventive Services Task Force. Ann Intern Med. 2014;160(10):695-703.
15. Duley L, Henderson-Smart DJ, Meher S, King JF. Antiplatelet agents for preventing pre-eclampsia and its complications. Cochrane Database Syst Rev. 2007;(2):CD004659.

16. Rolnik DL, Wright D, Poon LC, et al. Aspirin versus Placebo in Pregnancies at High Risk for Preterm Preeclampsia. N Engl J Med. 2017;377(7):613-622.
17. Brown MA, Lindheimer MD, de Swiet M, Van Assche A, Moutquin JM. The classification and diagnosis of the hypertensive disorders of pregnancy: statement from the International Society for the Study of Hypertension in Pregnancy (ISSHP). Hypertens Pregnancy. 2001;20(1):IX-XIV.
18. Tranquilli AL, Dekker G, Magee L, et al. The classification, diagnosis and management of the hypertensive disorders of pregnancy: A revised statement from the ISSHP. Pregnancy Hypertens. 2014;4(2):97-104.
19. Ananth CV, Keyes KM, Wapner RJ. Pre-eclampsia rates in the United States, 1980-2010: age-period-cohort analysis. BMJ. 2013;347:f6564.
20. World Health Organization. WHO recommendations for prevention and treatment of pre-eclampsia and eclampsia. Geneva: World Health Organization; 2011.

SAHİPSİZ KÖPEKLER

Editör
Prof. Dr. Yusuf ŞAHİN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-23-2

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Mayıs 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

KURTTAN KÖPEĞE: NE ZAMAN? NASIL? NEREDE? 1
Mustafa Cemal DARILMAZ

SAHİPSİZ KÖPEKLERİN DEMOGRAFİSİ 9
Gaye BULUT

ANTİK DÖNEMDE KÖPEK 17
Hüsamettin Hayri ŞENER
Osman DOĞANAY

GÖRSEL SANATLARDA KÖPEK İMGESİ 37
Banu DAVUN

TÜRKİYE'DE SOKAK KÖPEKLERİ SORUNUN KISA TARİHİ 59
Kemalettin KUZUCU

HAYVAN HAKLARI TARTIŞMALARI VE İDARENİN KONUMU 97
Mahmut CEYLAN

SAHİPSİZ KÖPEKLER İLE İLGİLİ TÜRKİYE VE AB MEVZUATI VE UYGULAMALARI 119
Yasin ARDIÇ

TÜRKİYE'DE SAHİPSİZ KÖPEKLERLE İLGİLİ KAMU ÖRGÜTLENMESİ 139
Vildan ARMAĞAN

HALK SAĞLIĞI AÇISINDAN SAHİPSİZ KÖPEKLER 157
Neslihan SÜRSAL ŞİMŞEK

SAHİPSİZ KÖPEKLER VE KENTSEL GÜVENLİK 173
Arzu YILMAZ ASLANTÜRK

MALİYE TEORİSİ PERSPEKTİFİNDEN SAHİPSİZ KÖPEK SORUNU VE ÇÖZÜMÜ.....189
Muhammet AKTUĞ

SAHİPSİZ KÖPEKLER VE İKTİSADİ TARTIŞMALAR.....207
İbrahim BAKIRTAŞ
Gökay Canberk BULUŞ

SAHİPSİZ KÖPEKLER SORUNUYLA MÜCADELEDE PAZARLAMANIN ROLÜ.....233
Muhammed Bilgehan AYTAÇ

SOKAK KÖPEKLERİ VE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI 261
Oğuzhan ERDOĞAN
Hakan SAVAŞ

PARTİ PROGRAMLARI VE 2023 SEÇİM BEYANNAMELERİNDE SAHİPSİZ KÖPEKLER 287
Oğuzhan ASLANTÜRK

DEVLETİN SAHİPSİZ KÖPEK SALDIRILARINDAN İNSANLARI KORUMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ: YARGI KARARLARI ÜZERİNDEN BİR İNCELEME 315
Ahmet Said YÜCESAN
Ayşe Gül YÜCESAN

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ KARARLARI IŞIĞINDA SOKAK KÖPEKLERİ 329
Cennet Sümeyya IŞIK ŞEN

KAYNAKÇA

Baumann, C., Pfrengle, S., Münzel, S. C., Molak, M., Feuerborn, T. R., Breidenstein, A., Reiter, E., Albrecht, G., Kind, C. J., Verjux, C., Leduc, C., Conard, N. J., Drucker, D. G., Giemsch, L., Thalmann, O., Bocherens, H., & Schuenemann, V. J. (2021). A refined proposal for the origin of dogs: the case study of Gnirshöhle, a Magdalenian cave site. *Scientific Reports*, 11, Article 5137. https://doi.org/10.1038/s41598-021-83719-7

Bergström, A., Frantz, L., Schmidt, R., Ersmark, E., Lebrasseur, O., Girdland-Flink, L., Lin, A. T., Storå, J., Sjögren, K. G., Anthony, D., Antipina, E., Amiri, S., Bar-Oz, G., Bazaliiskii, V. I., Bulatović, J., Brown, D., Carmagnini, A., Davy, T., Fedorov, S., Fiore, I., Fulton, D., Germonpré, M., Haile, J., Irving-Pease, E. K., Jamieson, A., Janssens, L., Kirillova, I., Horwitz, L. K., Kuzmanovic-Cvetković, J., Kuzmin, Y., Losey, R. J., Dizdar, D. L., Mashkour, M., Novak, M., Onar, V., Orton, D., Pasarić, M., Radivojević, M., Rajković, D., Roberts, B., Ryan, H., Sablin, M., Shidlovskiy, F., Stojanović, I., Tagliacozzo, A., Trantalidou, K., Ullén, I., Villaluenga, A., Wapnish, P., Dobney, K., Götherström, A., Linderholm, A., Dalén, L., Pinhasi, R., Larson, G., & Skoglund, P. (2020). Origins and genetic legacy of prehistoric dogs. *Science*, 370(6516), 557–564. https://doi.org/10.1126/science.aba9572

Bergström, A., Stanton, D. W. G., Taron, U. H., Frantz, L., Sinding, M. S., Ersmark, E., Pfrengle, S., Cassatt-Johnstone, M., Lebrasseur, O., Girdland-Flink, L., Fernandes, D. M., Ollivier, M. G., Speidel, L., Gopalakrishnan, S., Westbury, M. V., Ramos-Madrigal, J., Feuerborn, T. R., Reiter, E., Gretzinger, J., Münzel, S. C., Swali, P., Conard, N. J., Carøe, C., Haile, J., Linderholm, A., Androsov, S., Barnes, I., Baumann, C., Benecke, N., Bocherens, H., Brace, S., Carden, R. F., Drucker, D. G., Fedorov, S., Groves, P., Hertwig, S. T., Ivanova, V. V., Janssens, L., Jennings, R. P., Kasparov, A. K., Kirillova, I. V., Kurmaniyazov, I., Kuzmin, Y., Kosintsev, P. A., Lázničková-Galetová, M., Leduc, C., Nikolskiy, P., Nussbaumer, M., O'Drisceoil, C., Orlando, L., Outram, A., Pavlova, E. Y., Perri, A. R., Pilot, M., Pitulko, V. V., Plotnikov, V. V., Protopopov, A. V., Rehazek, A., Sablin, M., Seguin-Orlando, A., Storå, J., Verjux, C., Zaibert, V. F., Zazula, G., Crombé, P., Hansen, A. J., Willerslev, E., Leonard J.A., Götherström, A., Pinhasi, R., Schuenemann, V. J., Hofreiter, M., Gilbert, M. T. P., Shapiro, B., 13,66, Larson, G., Krause, J., Dalén, L., & Skoglund, P. (2022). Grey wolf genomic history reveals a dual ancestry of dogs. *Nature*, 607, 313–320. https://doi.org/10.1038/s41586-022-04824-9

Botigué, L. R., Song, S., Scheu, A., Gopalan, S., Pendleton, A. L., Oetjens, M., Taravella, A. M., Seregély, T., Zeeb-Lanz, A., Arbogast, R., Bobo, D., Daly, K., Unterländer, M., Burger, J., Kidd, J. M., & Veeramah, K. R. (2017). Ancient European dog genomes reveal continuity since the Early Neolithic. *Nature Communications*, 8, Article 16082. https://doi.org/10.1038/ncomms16082

Boyko, A. R. (2011), The domestic dog: man's best friend in the genomic era. *Genome Biology*, 12(2), Article 216. https://doi.org/10.1186/gb-2011-12-2-216

Darcy F. M. (1992). Size, shape and development in the evolution of the domestic dog. *Journal of Archaeological Science*, 19(2), 181–204. https://doi.org/10.1016/0305-4403(92)90049-9

Davis, S., & Valla, F. (1978). Evidence for domestication of the dog 12,000 years ago in the Natufian of Israel. *Nature*, 276, 608–610. https://doi.org/10.1038/276608a0

Dayan, T. (1994). Early domesticated dogs of the Near East. *Journal of Archaeological Science*, 21(5), 633–640. https://doi.org/10.1006/jasc.1994.1062

Germonpré, M., Lázničková-Galetová, M., & Sablin, M. V. (2012). Palaeolithic dog skulls at the Gravettian Předmostí site, the Czech Republic. *Journal of Archaeological Science*, 39(1), 184–202. https://doi.org/10.1016/j.jas.2011.09.022

Grimm, A., (2015). Dawn of the dog An unprecedented collaboration may solve one of the greatest mysteries of domestication. *Science*, 348(6232), 274–279. https://doi.org/10.1126/science.348.6232.274

Kaminski, J., & Marshall-Pescini, S. (Eds.) (2014). *The Social Dog*. Academic Press.

Miklósi, Á. (2015). *Dog Behaviour, Evolution, and Cognition* (2nd ed.). Oxford University Press.

Miklósi, Á. (2018). *The Dog: A Natural History*. Princeton University Press.

Morey, D. F. (1994). The early evolution of the domestic dog. *American Scientist*, 82(4), 336–347.

Ovodov, N. D., Crockford, S. J., Kuzmin, Y. V., Higham, T. F., Hodgins, G. W., & van der Plicht, J. A. (2011). 33,000-year-old incipient dog from the Altai Mountains of Siberia: evidence of the earliest domestication disrupted by the Last Glacial Maximum. *PLoS One*, 6(7), Article e22821. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0022821

Perri, A. R., Feuerborn, T. R., Frantz, L. A. F., Larson, G., Malhi, R. S., Meltzer, D. J., & Witt, K. E. (2021). Dog domestication and the dual dispersal of people and dogs into the Americas. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 118(6), Article e2010083118. https://doi.org/10.1073/pnas.201008311

Perri, A., (2016). A wolf in dog's clothing: Initial dog domestication and Pleistocene wolf variation. *Journal of Archaeological Science*, 68, 1–4. https://doi.org/10.1016/j.jas.2016.02.003

Rajora, O. (Ed.). (2019). *Population Genomics: Concepts, Approaches and Applications*. Springer Publishing.

Savolainen, P., Zhang, Y. P., Luo, J., Lundeberg, J., & Leitner, T. (2002). Genetic evidence for an East Asian origin of domestic dogs. *Science*, 298(5598), 1610–1613. https://doi.org/10.1126/science.1073906

Serpell, J. (Ed.). (2016). *The domestic dog* (2nd ed.). Cambridge University Press.

Serpell, J. A. (2021). Commensalism or Cross-Species Adoption? A critical review of theories of wolf domestication. *Frontiers in Veterinary Science*, 8, Article 662370. https://doi.org/10.3389/fvets.2021.662370

Skoglund, P., Ersmark, E., Palkopoulou, E., & Dalén, L. (2015). Ancient wolf genome reveals an early divergence of domestic dog ancestors and admixture into high-latitude breeds. *Current Biology*, 25(11), 1515–1519. https://doi.org/10.1016/j.cub.2015.04.019

Wang, G. D., Zhai, W., Yang, H. C., Wang, L., Zhong, L., Liu, Y. H., Fan, R. X., Yin, T. T., Zhu, C. L., Poyarkov, A. D., Irwin, D. M., Hytönen, M. K., Lohi, H., Wu, C. I., Savolainen, P., & Zhang, Y. P. (2016). Out of southern East Asia: the natural history of domestic dogs across the world. *Cell Research*, 26, 21–33. https://doi.org/10.1038/cr.2015.147

KAYNAKÇA

Akpınar, O., Kapcı, M., Duman, A., Türkdoğan, K.A. (2015). Evaluation of suspected rabies animal bites and comparison of vaccination protocols. Acta Med. Mediterr. (31):919–924

Atitwa, S.C. (2018, January 31) How Many Dogs Are There In The World? https://www.worldatlas.com/articles/how-many-dogs-are-there-in-the-world.html

Başaran B. (2022, March 27). Stray dogs stir safety debate in Turkey. The Daily Sabah. https://www.dailysabah.com/turkey/stray-dogs-stir-safety-debate-in-turkey/news

Bilgili, A. (2021). Problems In The Collaboratıon Among Ministries In The Control For City, Environmental And Public Health, Animal Health And Animal Welfare of Stray Animals, and Solution Proposals. Icontech International Journal (5):33-43. https://doi.org/10.46291/ICONTECHvol5iss4pp33-43

Carroll, M.J., Singer, A., Smith, G.C., Cowan, D.P., Massei, G. (2010). The use of immunocontraception to improve rabies eradication in urban dog populations. Wildl. Res. (37): 676–687.

Cleaveland, S., Mlengeya, T., Kaare, M., Haydon, D., Lembo, T., Laurenson, M.K., Packer, C. (2007). The conservation relevance of epidemiological research into carnivore viral diseases in the Serengeti. Conserv. Biol. (21): 612–622

Davlin, S.L., Vonville, H.M. (2012). Canine rabies vaccination and domestic dog population characteristics in the developing world: a systematic review. Vaccine. doi:10.1016/j.vaccine.2012.03.069

Emma. (2021, August 19). How Many Dogs Are In The World? https://pawsomeadvice.com/dog/how-many-dogs-are-in-the-world/

Garde, E., Acosta-Jamett, G. (2013). Bronsvoort Review of the risks of some canine zoonoses from free-roaming dogs in the post-disaster setting of Latin America. Animals. (3):855–865. doi: 10.3390/ani3030855.

Gill, G.S., Singh, B.B., Dhand, N.K., Aulakh, R.S., Ward, M.P., Brookes, V.J. (2022). Stray Dogs and Public Health: Population Estimation in Punjab, India. Vet. Sci. (9): 75. https://doi.org/10.3390/ vetsci9020075

Gompper, M.E. (2014). Free-Ranging Dogs and Wildlife Conservation. Matthew E. Gompper (ed.). The Dog-Human-Wildlife Interface: Assessing the Scope of the Problem. (pg:9-54) Oxford University Press; Oxford, UK. https://doi.org/10.1093/acprof:osobl/9780199663217.003.0001

Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü (HSGM). (2021). Kuduz İstatistik Verileri. https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/zoonotikvektorel-kuduz/istatistik

Hanson, M. (2021). Animal Euthanasia Statistics. https://spots.com/animal-euthanasia-statistics/

Hiby E F, Hiby L R. 2016. The Domestic Dog Its Evolution, Behavior and Interactions with People. (2nd Ed). James Serpell (Eds.). Dog population management. (pg: 385-403). University of Pennsylvania.

Hughes, J., David, W. (2013). A review of the interactions between free-roaming domestic dogs and wildlife. *Biological Conservation.* (157):341-51.

Hughes, J., David, W., Macdonald, D.W., Boitani, L. (2016). The Domestic Dog Its Evolution, Behavior and Interactions with People. (2nd Ed), James Serpell (Eds), Roaming free in the rural idyll: Dogs and their connections with wildlife. (pg: 369-85). University of Pennsylvania. DOI:10.1017/9781139161800.018

International Companion Animal Management (ICAM) Coalition. (2019). Humane Dog Population Management Guidance. https://www.icam-coalition.org/download/humane-dog-population-management-guidance/

Jackman, J., Rowan, A. (2007). Free-Roaming Dogs in Developing Countries. Salem D.J., Rowan A.N.(Eds). The Benefits of Capture, Neuter, and Return Programs. (pg:55-78). Humane Society Press; Washington.

Jones, O. (2022, August 01). 14 Animal Shelter Statistics and Facts to Know in 2022. https://petkeen.com/animal-shelter-statistics

Leung, T., Davis, S.A. (2017). Rabies Vaccination Targets for Stray Dog Populations. Front. Vet. Sci. (4):1–10.

Saree, A., Klinpikul, A., Kongchu, A., Wongaree, A., Navykam, B., Songsakul, C., Kongsuwan, C. et Al. (2021). Stray Dog Feeding and Self-Reported Stray Dog-Related Problems in Thailand. https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-900524/v1.

Sawbridge, F. (2022, July 27). How did the Netherlands become the first country without stray dogs? https://dutchreview.com/culture/how-did-the-netherlands-become-the-first-country-to-have-no-stray-dogs/

Smith, L.M., Hartmann, S., Munteanu, A.M., Villa, P.D., Quinnell, R.J., Collins, L.M. (2019). Review The Effectiveness of Dog Population Management: A Systematic Review. Animals (9): 1020, doi:10.3390/ani9121020

Tidman, R., Thumbi, S., Wallace, R., de Balogh, K., Iwar, V., Dieuzy-Labaye, I., Song, J., Shadomy, S., Qiu, Y., Torres, G., Hutchison, J., Abela-Ridder, B., Bote, K., Beeching, S., Cronin, K.& Trees, A. (2022). United Against Rabies Forum: The One Health Concept at Work. Front. Public Health (10):854419 doi:10.3389/fpubh.2022.854419

Walters, S. (2021). Neuter strays for healthier happier lives. https://iapwa.org/neuter-strays-for-healthier-happier-lives/

Wisch R.F, Dillingham A. (2017). Table of State Holding Laws. Animal Legal & Historical Center. https://www.animallaw.info/topic/state-holding-period-laws-impounded-animals

World Health Organization (WHO) and World Society for the Protection of Animals (WSPA). (1990). Guidelines for Dog. Population Management. https://apps.who.int/iris/handle/10665/61417

World Health Organisation (WHO). (2021). https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/rabies

Zhang, J., Jin, Z., Sun, G.Q., Zhou, T., Ruan, S. (2011). Analysis of rabies in China: Transmission dynamics and control. PLoS ONE (6): 1–9.

Zinsstag, J., Durr, S., Penny, M., Mindekem, R., Roth, F., Gonzalez, S., Naissengar, S., Hattendorf, J. (2009). Transmission dynamics and economics of rabies control in dogs and humans in an African city. Proc. Natl. Acad. Sci. (106): 14996–15001.

KAYNAKÇA

Aischylos. (2016), *Die Orestie: Agamemnon, Choephoren, Eumeniden* (Hrsg. und Übers.: K. Steinmann), Reclam

Andronicos, M. (1975), *Die griechischen Museen: Die Akropolis*, Ekdotike Athenon S. A.

Aristophanes. (1867), *Die Ritter* (Th. Kock, Übers.), Weidmann.

Başol, S. (2014), *Hititlerde Büyü ve Büyü Malzemeleri*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Pamukkale Ünivesitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Baudy, D. (1999), Lupercalia, İçinde: H. Cancik – H. Schneider (Hrsg.), *Der neue Pauly: Enzyklopädie der Antike, DNP*, (7), 509-510.

Berger, E. (1970), *Das Basler Arztrelief. Studien zum griechischen Grab- und Votivrelief um 500 v. Chr. und zur vorhippokratischen Medizin*, Archäologischer Verlag.

Bianco, S., Bottini, A., Pontrandolfo, A., Tagliente, A. R., & Setari, E. (1996), *Greci, Enotri e Lucani nella Basilicata meridionale. Ausstellungskatalog Policoro, Museo Nazionale della Siritide*, Electa.

Boardman, J. (1970), *Greek Gems and Finger Rings, Early Bronze Age to Late Classical*, Thames & Hudson.

Boardman, J. (1988), *Griechische Kunst,* Hatje Verlag.

Borbein, A. H. (1995), *Das alte Griechenland*, Bertelsmann.

Brixhe, J. (2018), Hunde im alten Ägypten, *Unsere Windhunde*, (Sonderheft), 2-6.

Brunn, H., Bruckmann, F. (1888-1947), *Denkmäler griechischer und römischer Skulptur*, Bruckmann.

C. Reinsberg, C., Meynersen, F. (2012), *Jenseits von Pompeji, Faszination und Rezeption*, Zabern.

Clarke, J. R. (1979), *Roman Black-and-White Figural Mosaics*, New York Univ. Press.

Diodorus Siculus. (1933-1967), *The library of history* (Çev.: C. H. Oldfather), Harvard University Press.

Erhat, A. (2001), *Mitoloji Sözlüğü*, Remzi Kirabevi.

Fozzati, L. (2010), *Aquileia, Patrimonio dell´umanità*, Magnus.

Germonpré, M., Sablin, M. V., Lázničková-Galetová, M., Després, V., Stevens, R. E., Stiller, M., Hofreiter, M. (2015), Paleolithic dogs and Pleistocene wolves revisited: a reply to Morey (2014), *Journal of archaeological Science*, (54), 210-216.

Grieshammer, R. (1996), Anubis. *İçinde*: H. Cancik – H. Schneider (Hrsg.), *Der neue Pauly: Enzyklopädie der Antike, DNP,* (1), 819.

Hamilton, R. (1992), *Choes and Anthesteria. Athenian Iconography and Ritual,* Univ. of Michigan Press.

Heesen, P. (1996), *The J. L. Theodor Collection of Attic Black-Figure Vases, Ausstellungskatalog Amsterdam, Allard Pierson Museum*, Allard Pierson Museum.

Herodot. (2020), *Tarih* (Çev.: M. Ökmen), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Homeros. (2002), *İlyada* (Çev.: A. Erhat – A. Kadir), Can Yayınları.

Homeros. (2002), *Odysseia* (Çev.: A. Erhat – A. Kadir), Can Yayınları.

Hünemörder, C. (1998), Hund, *İçinde*: H. Cancik – H. Schneider (Hrsg.), *Der neue Pauly: Enzyklopädie der Antike*, *DNP*, (5), 755-758.

Immerwahr, S. A. (1990), *Aegean Painting in the Bronze Age,* University Park, Pennsylvania State Univ. Press.

Kontorlis, K. P. (1974), *Die mykenische Kultur,* J. Makris A. G.

Kotera-Feyer, E. (1998), *Die Strigilis in der attisch-rotfigurigen Vasenmalerei: Bildformeln und ihre Deutung,* Nikephoros.

Lange, K., Hirmer, M. (1967), *Ägypten, Architektur Plastik Malerei in drei Jahrtausenden,* Hirmer Verlag.

Latte, K. (1976), *Römische Religionsgeschichte,* C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung.

Ling, R. (1998), *Ancient mosaics,* British Museum Press.

Mühlenbrock, J., Richter, D. (2005), *Verschüttet vom Vesuv, Die letzten Stunden von Herculaneum, Ausstellungskatalog Haltern am See,* Agnés Allroggen-Bedel Verlag.

Neudecker, R. (1988), *Die Skulpturenausstattung römischer Villen in Italien,* Von Zabern.

Nilsson, M. P. (1955), *Geschichte der griechischen Religion I.* C. H. Beck'sche Verlagbuchhandlung.

Orth, F. (1913), Hund, *İçinde*: W. Kroll (Hrsg.), *Paulys Real-Encyclopadie der Classischen Altertumswissenschaft, RE,* (8), 2540-2582.

Özbay, F. (2018), Eski Anadolu Toplumlarında Köpek, *Seleucia*, (VIII), 69-84.

Özgan, R. (2003), *Die kaiserzeitlichen Sarkophage in Konya und Umgebung*, AMS (46). Dr. Rudolf Habelt Gmbh.

Pappalardo, U. (2009), *The Splendor of Roman Wall Painting*, J. Paul Getty Museum.

Pappalardo, U. (2012), *Griechische und römische Mosaiken,* Hirmer Verlag.

Peters, J. (1997), Der Hund in der Antike aus archäozoologischer Sicht, *Antropozoologica*, (25-26), 511-523.

Plinius. (1997), *Naturalis Historia* (Hrsg. und Übers.: R. König - G. Winkler), Artemis & Winkler

Rachet, G. (2005), *Lexikon der griechischen Welt*, Nikol Verlag.

Roaf, M. (1991), *Weltatlas der alten Kulturen, Mesopotamien,* Christian Verlag.

Rodenwaldt, G. (1913), Thespische Reliefs, *JdI*, (28), 309-339.

Rossini, M. F. (2002), *Cave canem - canis carissimus: Hund und Mensch in der Antike; Evolution – Domestikation - Emotion; Aspekte einer uralten Freundschaft aus archäozoologischer, kulturgeschichtlicher, soziologischer und kunsthistorischer Sicht* (unpuplizierte Dissertation). Leopold - Franzens - Universität Innsbruck.

Schlich, H. (1957), *Haltung und Gesundheitspflege der landwirtschaftlichen Nutztiere bei den Römern* (ungedruckte Dissertation).

Schneider, C. (2000), Herr und Hund auf archaischen Grabstelen, *JdI*, (115). 1-36.

Sichtermann, H., Koch, G. (1975), *Griechische Mythen auf römischen Sarkophagen*, Wasmuth.

Stefani, G. (2003), *Menander, La Casa del Menandro di Pompei,* Mondadori Electa.

Stilp, F. (2006), *Die Jacobsthal-Reliefs, Konturierte Tonreliefs aus dem Griechenland der Frühklassik,* Giorgio Bretschneider Editore.

Stoll, R. (1995), *Tiere auf römischen Münzen*, Druckereie Beck.

Stroszeck, J. (2013), Sema, Mnema, Mnemeion und Theke: Zu inschriftlich begrenzten Gräbern im Kerameikos, K. Sporn (Hrsg.), *Griechische Grabbezirke klassischer Zeit. Normen und Regionalismen. Akten des int. Kolloquiums am DAI Abt. Athen (20.-21.11.2009),* 7-27. Hirmer Verlag.

Sturm, R. (2017), *Amazonen in der antiken Vasenmalerei. Die Bedeutung des Bildmotivs der kriegerischen Frau in der alten Töpferkunst*, Kovac.

Tiverios, M. A. (1996), *Elleniki Techni, Archaia Angeia*, Ekdotike Athenon.

Triante, I. (1998), *To Museio Akropoleōs*, Omilos Latsē.

Walter-Karydi, E. (2015), *Die Athener und ihre Gräber*, De Gruyter.

Wamser, L., Flügel, Ch., Ziegaus, B. (2000), *Die Römer zwischen Alpen und Nordmeer. Zivilisatorisches Erbe einer europäischen Militärmacht, Ausstellungskatalog Rosenheim*, Von Zabern.

Wroth, W. (1886), *Catalog of Greek Coins of Crete and the Aegean Islands (BMC),* Trustees of the British Museum.

Wünsche, R., Knauß, F. (2004), *Lockender Lorbeer. Sport und Spiel in der Antike. Ausstellungskatalog München*, Staatliche Antikensammlungen und Glyptothek.

Zafiropoulou, D. (2009), *The Kerameikos Archaeological Museum*, Archaeological Receipts Fund, Directorate of Publications.

Zlotogorska, M. (1996), *Darstellungen von Hunden auf griechischen Grabreliefs: Von der Archaik bis in die römische Kaiserzeit*, Kovac.

KAYNAKÇA

Altunay, E.(2012). Paganizm I, Kadim Bigeliğe Giriş, Destek Yayınları 11. Baskı, İstanbul.

Arsoy, D. (2015). Köpek Yetiştiriciliği Ders Notları, Yakın Doğu Üniversitesi,Veteriner Hekimliği Fakültesi, Lefkoşa -KKTC,http://docs.neu.edu.tr/staff/dilek.arsoy

Bazyar, C. K. (2016). Mitoloji ve Çağdaş SanatStd 2016 Aralık - Sayfa 113-130 e-ISSN 2149 – 6595 https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/567328

Boydaş, N. (2004) Sanat Eleştirisine Giriş, Gündüz Eğitim Yayıncılık, Ankara.

Bulfinch, T. (2012). Klasik Yunan ve Roma Mitolojisi, (Çev. Özgür Umut Hoşafçı) İnkılap Kitabevi ve Baskı, İstanbul.

Can, Ş.(2020). Klasik Yunan Mitolojisi, Ötüken Neşriyat Kültür ve Turizm Bakanlığı, Sertifika no:16267, Kültür Serisi, ISBN: 978-975-437-858-0 İstanbul.

Carpenter, T. H. (2007). Antik Yunan'da Sanat ve Mitoloji, (Çev.Bensen B. M Ünlüoğlu), Homer Kitabevi, 2. Baskı Altan Baskı, İstanbul.

Dilmen, Ö. (2020). Mevlânâ'nın Mesnevî'sinde Köpek Metaforu Turkish Academic Research Review – Türk Akademik Araştırmalar Dergisi https://dergipark.org.tr/tr/pub/tarre- ISSN: 2602-2923 Yıl/Year: 2020 Cilt/Volume: 5 Sayı/Issue: 4

Elmas, E.(2011). Ezoterik Semboller ve İnisiyatik Öğretim, İndigo Dergisi. Sept. 30. 2011 https://indigodergisi.com/2011/09/kutsal-sembollerin-isleyisi-ezoterik-semboller-ve-inisiyatik-ogretim/

Ferguson, George (1961)Sign and Symbols in ChristianArt OxfordUniversityPress, London.ISBN-10, 9780195014327.

Figg, K. M. (2015) Pets In the Middle Ages: Evidence From Encyclopedias and Dictionaries, https://www.academia.edu/13175113/Pets_in_the_Middle_Ages_Evidence_from_Encyclopedias_and_Dictionaries

Florioti, D., H. Hande (2014) Eski Kültürlerde Köpeğin Algılanışı: "Eski Mezopotamya Örneği" Tarih Araştırmaları Dergisi Cilt 33, Sayı 55, 45 - 70, 01.05.2014

https://doi.org/10.1501/Tarar_0000000564

Gibson C. (2013) Semboller Nasıl Okunur Resimli Sembol Okuma Rehberi(Çev. Cem Alpan) 2. Baskı, Yem Yayın Yapı Endüstri Merkezi A.Ş . İstanbul.

Green, M. (2004) Symbol and Image in CelticReligious Art, Routledge Taylor Francis Group, London and Newyork.

Gomrich, E. H. (2019) Sanatın Öyküsü, Remzi Kitabevi, İstanbul.

Hamilton, E. (2011) The Classic Bestseller Mythology TimelessTales of Gods and Heroes, Grand Central Publishing Newyork, Boston, USA.

Holberg. J. B (2007). Sirius Brightest Diamond in The Night Sky "The Dog Star. In: Sirius." Springer Praxis Books. Springer, New York, NY. https://doi.org/10.1007/978-0-387-48942-1_2

Kara, E. (2019). Giorgıone, Tiziano, Manet: Üç Sanatçı, Üç Venüs Journal of Arts Cilt / Volume 2, Sayı / Issue 1, pp. 37-46 E - ISSN: 2636-7718 URL: http://ratingacademy.com.tr/ojs/index.php/arts DOI: 10.31566/arts.2.003

Kuranı Kerim ve Açıklamalı Meali (2005) Hazırlayan: Prof. Dr.Hayrettin KARAMAN, Prof. Dr. Ali ÖZEK, Prof.Dr. İ. Kafi DÖNMEZ, Prof. Dr. Mustafa ÇAĞRICI, Prof. Dr. Sadettin GÜMÜŞ, Doç. Dr. Ali TURGUT.ISBN 975- 389-419- B05.06. Y. 0005.86/B, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Keten, H.(2016)Modern Sanatın Nesnesi Olarak 'Hayvan''Animal' As The Object Of Modern Art, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, DOI: 10.20875/sb.76604 Cilt.8 Sayı.15 2016 – Haziran (s.285-300).

Mänd, A. (2020). Cats and Dogs in Cultural HistoryAnd ArtPublishedbythe Art Museum of Estonia – Kadriorg Art Museum, 2020 . Trükikoda / Printedby / Печать: PrintonTallinn,Estonia. ISBN 978-9949-687-17-6

Miller, S. (2012) . Dogs İn Australian Art: A New History Of Antipodean Creativity / ISBN:978 1 74305 017 0 (pbk.)First published,Wakefield Press1 The Parade West KentT own South Australia 5067 www.wakefield press.com.au

Necatigil, B.(1988). Mitologya, 4. Baskı, Gerçek Yayınevi, İstanbul.

Nur, İsmail H. (2017) Mesnevide Hayvan Karakterleri(Metaforları)Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi (TURKSOSBİLDER) Cilt 02, Sayı 01, 2017, Sayfa 29-47

Nyíri K. (2019)Vısual Meanıng, Essays on Wittgenstein, Image, and Time, Dunabogdány https://www.researchgate.net/publication/335501204.

Quaile, S (2013). The Black Dog That WorriesYou At Home": The Black Dog Motif İnModern English Folklore And Literary CultureThe Great Lakes Journal of UndergraduateHistory Volume 1 Issue 1 Article 3https://scholar.uwindsor.ca/gljuh/vol1/iss1/3

Shakespeare, W. (2012). Venus and Adonis, Bandanna Books Santa Barbara https://www.academia.edu/8314986/Venus_and_Adonis_William_Shakespeare.

Süreken, R. M. (2012). 20.yy Batı Resim Sanatında İnsan-Köpek Dostluğunun Tuvale Yansıması, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Resim Anasanat Dalı Sanatta Yeterlik Eser Metni, İstanbul.

Sidelnikova, Y. (2020). Encyclopedia, February 10, Loyalty, status, and worldview: The dog as an artistic symbol.

https://arthive.com/encyclopedia/4238~Loyalty_status_and_worldview_The_dog_as_an_artistic_symbol

Şanlı, M. (2019). Evren Yaratılış ve Köken Mitleri, Ötüken Yayınları, İstanbul.

Uğur, A. (2020). "Yûnus Emre Dîvânı'nda Hz. Âdem'in Yaratılışı Etrafında Gelişen Bir Anlatı Üzerine". Mîzânü'l-Hak: İslami İlimler Dergisi 11 (Aralık 2020): 323-331.

Uluışık Y. P. (2017). Türk ve Dünya Mitolojilerinde Sirius Kültü DOI: 10.13114/MJH.2017.341 Mediterranean Journal of Humanities mjh.akdeniz.edu.tr VI/2 345-365

Uyulan, F.E (2019). Okültizm ve Enerji Geçmişten Bu güne Gizemcilik ilgi alanları Tradisyonları 5. baskı Lotus Yayınevi, istanbul.

Uzelli, G (2017). Vladimir Panteon'unda Yer Alan Pagan Tanrılar ART-SANAT 8/2017_ https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/782663

Wilkinson K..-S. V. -Dennis, K. B. -Hodgson, N. ve Lockley, N.(2008). Sign&Symbols "An Illustrated Guide Origins and Meanings" (Edit. Miranda Bruce –Mitford)A PinguinCompany, London, Great Britany .www.dk.com

Wölfflin, H.(2015) Sanat Tarihinin Temel Kavramları (Çev. Ahmet Cemal), Hayalperest Yayınları, İstanbul.

Yıldız, S. (2022) Athena'ya Karşılık Ares, 4. Uluslararası Palandöken Bilimsel Çalışmalar Kongresi, Nisan 2022. Erzurum.

Web kaynaklar

https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/sure/18-kehf-suresi

https://www.theoi.com/Ther/KuonKerberos.html

https://birsanatbirkitap.com/sanat/sanat-tarihi/sanat-tarihinde-semboller-ve-alegoriler/

https://mymodernmet.com/dog-art-history/

https://kuran.diyanet.gov.tr/tefsir/Kehf-suresi/2158/18-ayet-tefsiri

https://www.nga.gov/collection/art-object-page.1223.html).

https://borghese.gallery/collection/sculpture/the-rape-of-proserpina.html

https://www.artmajeur.com/tr/magazine/5-sanat-tarihi/sanatta-kopekler-coklu-bakis-acisi/331372

KAYNAKÇA

Abdullah Cevdet (1909). *İstanbul'da Köpekler*, Kahire: Matbaa-i İctihad.

Ahmed Eflâkî (1973). *Ariflerin Menkıbeleri*, c. I, çev. Tahsin Yazıcı, İstanbul: Hürriyet Yayınları.

Ahmed Rasim (1910). "Nefy-i Kilâb", *Sabah*, nr. 7448, 8 Cemâziyelâhir 1328/15 Haziran 1910, s. 1.

Ahmed Rasim (1927). "Köpekler, Kediler!", *Cumhuriyet*, nr. 1094, 25 Mayıs 1927, s. 3.

Aksoy, Şule (2008). "Şamanizm'den İslâm'a Türklerin Yaşamında Köpek", *P Dünya Sanatı Dergisi*, sayı 49, Güz 2008, s. 50-63.

Akün, Ömer Faruk (2006). "Namık Kemal", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (*DİA)*, c. XXXII, İstanbul, s. 361-378.

Amicis, Edmondo de (1993). *İstanbul (1874)*, çev. Beynun Akyavaş, Ankara: TTK Yayınları.

Andreasyan, Hrand Der (2013). *Polonyalı Simeon'un Seyahatnamesi (1608-1619)*, İstanbul: Everest Yayınları.

Busbecq, Ogier Ghislain de (2005).*Türk Mektupları: Kanunî Devrinde Avrupalı Bir Elçinin Gözlemleri (1555-1560)*, çev. Derin Türkömer, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Caferoğlu, Ahmet (1961). "Türk Onomastiğinde Köpek Kültü", *Belleten-Türk Dili Araştırmaları Yıllığı*, cilt 9, Ankara, s. 1-11.

Colomban, P. (1910). "Les Chiens de Constantinople", *Mission des Augustins de L'Assomption*, nr. 173, September 1910, s. 138-142.

Çadırcı, Musa (1991). *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapıları*, Ankara: TTK Yayınları.

Çoruhlu, Yaşar (2019). *Kozmolojik, Mitolojik, Astrolojik, Dinî ve Edebî Tasavvurlara Göre Türk Sanatında Hayvan Sembolizmi*, c. II, İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Ebüzziyâ Tevfik (1869). "Sokak Köpekleri", *Terakki*, nr. 220, 2 Cemâziyelâhir 1286/9 Eylül 1869, s. 2-4.

Ebüzziyâ Tevfik (1910). "İstanbul Köpekleri", *Yeni Tasvir-i Efkâr*, nr. 333, 23 Rebîulâhir 1328/3 Mayıs 1910, s. 1.

Ebüzziyâ Tevfik (1973). *Yeni Osmanlılar Tarihi*, haz. Şemsettin Kutlu, İstanbul: Hürriyet Yayınları.

Edhem Pertev (1867). "Av'ave", *Mecmua-i Fünûn*, nr. 42, Ramazan 1283/Ocak-Şubat 1867, s. 229-240.

Elifî (1890). "Dersaâdet ve Bilâd-ı Selâse'deki Köpekler", *Mîzân* nr. 129, 17 Cemâziyelevvel 1307/9 Ocak 1890, s. 2103-2104.

Emin Efendi (1305). *Menâkıb-ı Kethüdazâde el-Hac Mehmed Arif*, İstanbul 1305.

Emiroğlu, Kudret (2012). *Gündelik Hayatımızın Tarihi*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Gallenga, A. (1876). "The Dogs of Constantinople", *The Times,* 7 January 1876, s. 7.

Gerlach, Stephan (2007). *Türkiye Günlüğü 1573-1576*, c. II, çev. Turkis Noyan, İstanbul: Kitap Yayınevi.

Gündoğdu, Cihangir (2020). "Dogs Feared and Dogs Loved: Human-Dog Relations in the Late Ottoman Empire", *Society & Animals*, May 14, 2020, pp. 1-22. https://doi.org/10.1163/15685306-BJA10008.

Hayal, nr. 357, 24 Mayıs 1293/5 Haziran 1877, s. 3-4.

Ibáñez, Vicente Blasco (2007). *Fırtınadan Önce Şark: İstanbul 1907*, çev. Neyyire Gül Işık, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Işın, Ekrem (1995). *İstanbul'da Gündelik Hayat: İnsan Kültür ve Mekân İlişkileri Üzerine Toplumsal Tarih Denemeleri*, İstanbul: İletişim Yayınları.

İmzasız (1890). "Doktor Diyor Ki", *Mîzân* nr. 130, 24 Cemâziyelevvel 1307/16 Ocak 1890, s. 2111-2112.

İmzasız (1909a). "Sokak Köpeklerinin Kaldırılması", *İkdâm*, nr. 5337, 13 Rebîulevvel 1327/4 Nisan 1909, s. 4.

İmzasız (1909b) "İstanbul Köpekleri", *Tanin*, nr. 289, 4 Cemâziyelâhir 1327/22 Haziran 1909, s. 4.

Kirillina, Svetlana (2010). "Representing the Animal World of the Ottoman Empire: the Account of Russian Orthodox Pilgrims (Sixteenth-Eighteenth Centuries)", *Animals and People in the Ottoman Empire*, ed. Suraiya Faroqhi, İstanbul: Eren Yayıncılık, s. 75-96.

Knox, Thomas W. (1875). *Backsheesh! or Life and Adventures in the Orient*, Washington: A. D. Worthington & Co.

Kuzucu, Kemalettin (2022). *İstanbul'un Sokak Köpekleri: Muhafazakârlık ve Modernlik Bağlamında Osmanlı'dan Cumhuriyet'e*, İstanbul: Kapı Yayınları.

Loti, Pierre (Ty). *Can Çekişen Türkiye 1914*, çev. Fikret Şahoğlu, İstanbul: Tercüman Yayınları.

Lubenau, Reinhold (2012). *Reinhold Lubenau Seyahatnamesi: Osmanlı Ülkesinde, 1587-1589*, c. I, çev. Türkis Noyan, İstanbul: Kitap Yayınevi.

Macfarlane, Charles (1850). *Turkey and Its Destiny: The Result of Journeys Made in 1847 and 1848 to Examine into the State of that Country*, c. II, London: John Murray.

Mahmud Ekrem (1871). "Avrupa Köpekleriyle İstanbul Köpekleri Hakkında Ekrem Bey'in Bir Muvazenesi", *Dağarcık*, nr. 7, İstanbul 1288 (1871), s. 199-204.

Mıntzuri, Hagop (1994). *İstanbul Anıları 1897-1940*, çev. Silva Kuyumcuyan, haz. Necdet Sakaoğlu, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Michaud, J. F. ve Poujoulat, J. J. F. (2014). *İmparatorluklar Şehri İstanbul 1830*, çev. Nedim Demirtaş, İstanbul: Say Yayınları.

Mielnik, Maciej (2018). "The Istanbul Memories of a Future Ecclesiastic-Jan Gnatowski's 'Letters from Constantinople" (1883)", *Proceeding of the 1st Congress of International Eastern European Studies (CIESS)*, ed. Yücel Öztürk-Nuri Kavak, Eskişehir, s. 197-204.

Murad (1889). "İstanbul'da Sokak Köpekleri", *Mîzân* nr. 125, 19 Rebîulâhir 1307/13 Aralık 1889, s. 2068-2069.

Mustafa Naimâ (1281-1283). *Tarih-i Naimâ: Ravzatü'l-Hüseyn fî Hulâsati Ahbâri'l-Hâfikayn*, c. II, İstanbul: Matbaa-i Âmire.

Nerval, Gérard de (2004). *Doğu'da Seyahat*, çev. Selahattin Hilav, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

d'Ohsson, J. Mouradgea (Ty). *18. Yüzyıl Türkiye'sinde Örf ve Adetler*, çev. Zerhan Yüksel, İstanbul: Tercüman Yayınları.

Olivier, Antoine (2007). *18. Yüzyılda Türkiye ve İstanbul*, haz. Aloda Kaplan, İstanbul: Kesit Yayınları.

Ögel, Bahaeddin (2010). *Türk Mitolojisi*, c. I, 5. Baskı, Ankara: TTK Yayınları.

Özgül, M. Kayahan (2018). *Seke Seke Ben Geldim: Sekmeler-II*, Ankara: Çolpan Kitap.

Özön, Mustafa Nihat (1997). *Namık Kemal ve İbret Gazetesi*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Pears, Edwin (1916). *Forty Years in Constantinople*, London: Herbert Jenkins Limited.

Pinguet, Catherine (2009). *İstanbul'un Köpekleri*, çev. Saadet Özen, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Porter, David (1835). *Constantinople and its Environs*, c. II, New York: Harper&Brothers.

Ragıp Şevki (1936). "330 Yıl Evvel İstanbul Köpeklerden Nasıl Temizlendi?", *Son Posta*, 1 Şubat 1936, s. 7.

Saçaklızâde (1304). *Köpekler*, çev. Mahrukizâde, Kostantiniyye: Matbaa-i Ebüzziyâ.

Sadri Sema (2002). *Eski İstanbul Hatıraları*, haz. Ali Şükrü Çoruk, İstanbul: Kitabevi Yayınevi

Sarıyıldız, Gülden (1994). "Karantina Meclisinin Kuruluşu ve Faaliyetleri", *Belleten*, LVIII/222, Ağustos 1994, s. 329-276.

Schick, İrvin Cemil (2010). "İstanbul'da 1910'da Gerçekleşen Büyük Köpek İtlâfı: Bir Mekân Üzerinde Çekişme Vakası", *Toplumsal Tarih*, sayı 200, Ağustos 2010, s. 22-33.

Schick, İrvin Cemil (2019). "Müslüman Türkler ve Köpekler", *Toplumsal Tarih*, sayı 310, Ekim 2019, s. 24-32.

Siyavuşgil, Sabri Esat (1940). "Tanzimat'ın Fransız Efkârı Umumiyesinde Uyandırdığı Akisler", *Tanzimat*, Ankara: Maarif Vekâleti Yayınları, s. 747-756.

Slade, Adolphus (1867). *Turkey and Crimean War*, London: Smith, Elder and Co.

Sunar, M. Mert (2016). "Hayvanlar", *Osmanlı İmparatorluğunda Çevre ve Şehir*, Ankara: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve İstanbul Medeniyet Üniversitesi Yayını, s. 191-231.

Şahin, Gürsoy (2007). *İngiliz Seyahatnamelerinde Osmanlı Toplumu ve Türk İmajı*, İstanbul: Gökkubbe Yayınları.

Şinâsi (1864). "Bend-i Mahsûs: İstanbul Sokaklarının Tenvîr ve Tathîri Hakkındadır", *Tasvîr-i Efkâr*, nr. 192, 28 Zilkâde 1280/5 Mayıs 1864, s. 1-3.

Thévenot, Jean (2009). *Thévenot Seyahatnâmesi*, çev. Ali Berktay, İstanbul: Kitap Yayınevi.

Thornton, Thomas (2010). *Bir İngiliz Tacirin İzlenimleriyle Osmanlı'da Siyaset, Toplum, Din ve Yönetim (1793-1807)*, çev. Ercan Ertürk, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Timur, Taner (2000). *Sürüden Ayrılanlar*, İstanbul: İletişim Yayınları.

Topçuoğlu, Ümit Sinan (2010). *İstanbul ve Sokak Köpekleri*, İstanbul: Sepya Yayıncılık.

Twain, Mark (1869). *The Innocents Abroad or The New Pilgrims' Progress*, San Francisco: American Publishing Company.

Ubicini, Jean-Henri Abdolonyme (1977). *1855'de Türkiye*, c. I, çev. Ayda Düz, İstanbul: Tercüman Yayınları.

Vakit, nr. 485, 19 Safer 1294/5 Mart 1877, s. 3.

Walsh, Robert (Ty). *Constantinople and the Scenery of the Seven Churches of Asia Minor*, Second Series, London: Fisher Son & Co.

Walsh, Robert (2021). *İrlandalı Bir Vaizin Gözüyle II. Mahmud İstanbul'u*, çev. Zeynep Rona, İstanbul: Kitap Yayınevi.

Wanda (1884). *Souvenirs Anecdotiques sur la Turquie (1820-1870)*, Paris: Librairie de Firmin-Didot Et CIE.

White, Charles (1846). *Three Years in Constantinople; or, Domestic Manners of The Turks in 1844*, v. III, Second Edition, London: Henry Colburn.

Yıldız, Gültekin (2009). *Neferin Adı Yok: Zorunlu Askerliğe Geçiş Sürecinde Osmanlı Devleti'nde Siyaset, Ordu ve Toplum (1826-1839)*, İstanbul: Kitabevi Yayınevi.

KAYNAKÇA

Ansay, S. Ş. (1958). Hukuk Bilimine Giriş, 7. Baskı, Güzel İstanbul Matbaası, Ankara.

Antoine, S. (2005). Rapport Sur le Regıme Jurıdıque de l'anımal, Ministère de la Justice, République Française.

Arıkan, E. (2014). Hayvan Refahı Hayvan Hakları Hayvan Hukuku, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Berksoy, İ. (2007). Özel Hukukta Hayvan Hakları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Cumalıoğlu, E. (2017). "Medeni Hukukta Hayvan Hakları ve Hayvanlar Üzerindeki Hak", DEÜ Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Şeref ERTAŞ'a Armağan, 19(Özel Sayı), 573-610.

Fox, M. (1978). "Animal Liberation: A Critique", Ethics, 88(2), 106-118. https://doi.org/10.1086/292061.

Gözler, K. (2011). Anayasa Hukukunun Genel Teorisi, C.II, Ekin Yayınevi, Bursa.

Gözler, K. (2019). İdare Hukuku C.I, 2. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa.

Güriz, A. (1986). Hukuk Başlangıcı, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.

Hursthouse, R. (2006), "Applying Virtue Ethics to Our Treatment of the Other Animals", The Practice of Virtue: Classic and Contemporary Readings in Virtue Ethics, Ed. Jennifer Welchman, Indianapolis: Hackett Publishing Company, 136-155.

Hursthouse, R. (2011). "Virtue Ethics and the Treatment of Animals", The Oxford Handbook of Animal Ethics, Ed. Tom L. Beauchamp, R. G. Frey, Oxford: Oxford University Press, 119-147. DOI: 10.1093/oxfordhb/9780195371963.013.0005.

KDK 2021 Faaliyet Raporu, T.C. Kamu Denetçiliği Kurumu (Ombudsmanlık).

KDK, (2019). Hayvan Hakları – Çözüm Çalıştay Raporu, Elma Teknik Matbaacılık, Ankara.

Koçhisarlıoğlu, C. & Söğütlü-Erişgin, Ö. (2013). "Hayvanın Hukuki Konumu", Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi: Prof. Dr. Aydın Zevkliler'e Armağan Cilt: 2, 8(Özel Sayı), 1691- 1723.

Onur, F. (2019). "Bilinç Problemi ve Panpsişizm", Metazihin Yapay Zeka ve Zihin Felsefesi Dergisi, 2(1), 67-91.

Regan, T. (2004). The Case For Animal Rights – Updated With a New Preface, Univercity of California Yayınları, Berkeley-Los Angles.

Scruton, R. (2006). Animal Rights and Wrongs, Demos.

Singer, P. (2018). Hayvan Özgürleşmesi, 2. Baskı, Çev. Hayrullah Doğan, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

TBMM, (2019). Hayvanların Haklarının Korunması ile Hayvanlara Eziyet ve Kötü Muamelelerin Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu (10 / 102, 461, 682, 977, 981, 982) Tutanak Dergisi, Dönem:27, Yasama Yılı:2.

https://www.malumatfurus.org/hayvan-haklari-evrensel-beyannamesi/, (08.10.2022).

https://www.pau.edu.tr/dcuam/tr/sayfa/hayvan-haklari-evrensel-bildirgesi, (08.10.2022).

https://www.projetogap.org.br/en/, (05.10.2022).

https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem21/yil01/ss668m.htm, (08.10.2022).

https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss446m.htm, (08.10.2022).

KAYNAKÇA

Akbulut, O. Çobanoğlu, N. (2020). Türk Hukukunda Hayvanların Korunmasına İlişkin Yasal Mevzuat ve Bu Mevzuata Göre Hayvanların Hukuki Durumları. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (36) ,1-37

Akgündüz, A. (2005). Osmanlı Devletinde Belediye Teşkilâtı ve Belediye Kanunları. Osmanlı Araştırmaları Vakfı.

Armutak, A. (2012). Yahudi Ve Hristiyan Dini Kutsal Kitaplarında Hayvan Hakları. İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi, 34 (1) , 39-55. *Erişim Adresi:* https://dergipark.org.tr/en/pub/iuvfd/issue/18534/195645 (10.09.2022)

Armutak, A. (2013). Doğu Ve Batı Mitolojilerinde Hayvan Motifi I. Memeli Hayvanlar. İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi, 28 (2) , 411-427 . *Erişim Adresi:* https://dergipark.org.tr/en/pub/iuvfd/issue/18551/195871(12.09.2022)

Belden C. Lane. (2011). Ravished by Beauty: The Surprising Legacy of Reformed Spirituality. Oxford university press. s.33-34

Carlos A. Driscoll, David W. Macdonald, Stephen J. O'Brien. (2009). From wild animals to domestic pets, an evolutionary view of domestication. Proceedings of the National Academy of Sciences. 9971-9978 *Erişim Adresi:* https://www.pnas.org/doi/abs/10.1073/pnas.0901586106 (15.09.2020)

Duymuş, F. H. (2014). Eski kültürlerde köpeğin algılanışı: "Eski Mezopotamya Örneği" . Tarih Araştırmaları Dergisi , 33 (55) , 45-70. *Erişim Adresi:* DOI: 10.1501/Tarar_0000000564 (16.10.2022)

Demir, P. & Koç, A. (2019). Geçici Hayvan Barınaklarının Genel Durumları ve Sorunlarına İlişkin Bir Değerlendirme: Ege Bölgesi Örneği . Veterinary Journal of Mehmet Akif Ersoy University , 4 (1) , 29-33.

Dodurka, T. (2022). AB Hayvan Koruma Stratejileri Türkiye'ye Model Olabilir mi?. 1. Sokak Hayvanları Refahı Kongresinde Sunulan Bildiri, İstanbul, 15-19, Erişim Adresi: http://www.ivho.org.tr/dosyalar/kongrekitap%C3%A7%C4%B1k.pdf(20.09.2022)

Gürler, A. M, & Osmanağaoğlu, Ş. (2009). Türkiye'de Hayvanları Koruma Kanununun Tarihsel Gelişimi. Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakultesi Dergisi, 15, 325-330.

Gueseva, V. (2013). Dog Ownership through the Eyes of a Stray Dog: Property Rights and the Stray Dog Population. Undergraduate Honors Theses. Paper, 370.

Diesel, G. Pfeiffer, D.U. Brodbelt, D. (2008) Factors affecting the success of rehoming dogs in the UK during 2005, Preventive Veterinary Medicine, 84/ 3–4, s 228-241,ISSN 0167-5877. *Erişim Adresi:* https://doi.org/10.1016/j.prevetmed. (13.09.2022)

Sternheim, I. (2012). How Holland became free of Stray dogs. Isis, 2-9.

Melikoğlu, B. (2009). Türkiye'de Kurulan İlk Hayvanları Koruma Derneğinin Tarihsel Gelişimi. Veteriner Hekimler Derneği Dergisi, 80(1), 37-44.

Stavisky, J., Brennan, M.L, Downes, M. et al. Demographics and economic burden of un-owned cats and dogs in the UK: results of a 2010 census. BMC Vet Res **8**, 163, 1-10 (2012). *Erişim Adresi*: https://doi.org/10.1186/1746-6148-8-163(15.09.2022)

Kırışık F, Öztürk k. (2021) ŞİDDET HABERLERİNDEN HAYVAN HAKLARINA, SAHİPSİZ KÖPEK SORUNU Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 69, 360-388; *Erişim Adresi*: DOI : 10.51290/dpusbe.946017

Roxana Pencea I Tudor Brădă an (2015) Friedrich Ebert Stiftung (2015) Stray dogs in Romania : policies, legal framework and solutions, 1-13. *Erişim Adresi*: https://library.fes.de/pdf-files/bueros/bukarest/11281-20150428.pdf (14.09.2022)

Koçhisarlıoğlu, C., & Erişgin, Ö. S. (2013). Hayvanın Hukuki Konumu. *Journal of Yasar University*, *8*, 1691-1723.

Hasiwa, N., Bailey, J., Clausing, P., Daneshian, M., Eileraas, M., Farkas, S., ... & Leist, M. (2011). Critical evaluation of the use of dogs in biomedical research and testing in Europe. Alternatives to animal experimentation. 1-17. *Erişim adresi*: https://www.wellbeingintlstudiesrepository.org/cgi/viewcontent.cgi?article=1000&context=comalrsub

Tamzok, H., Mustafa, K. Ü. K., & Çobanoğlu, N. (2017). Hukuki Ve Etik Boyutlarıyla Sokak Hayvanları. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, *4*(1), 1-36.

Tadas Cekavicius Milda Pajarskaite(2012). Pets as Status Symbols. Master Thesis in Business Administration. Jönköping University, 2012-05-14, 20-21. *Erişim Adresi*: https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:531243/FULLTEXT02.pdf (20.09.2022)

Pemberton, N. (2018). Hilda Kean . The Great Cat and Dog Massacre: The Real Story of World War II's Unknown Tragedy. Animal Lives. Chicago: University of Chicago Press, 2017. Journal of British Studies, 57(2), 434-435. *Erişim Adresi*: doi:10.1017/jbr.2018.44(17.09.2022)

Voslarova, Eva and Passantino, Annamaria (2012) Stray dog and cat laws and enforcement in Czech Republic and in Italy, Annali dell'Istituto superiore di sanità, 01/48, s.97-104, *Erişim Adresi*: https://www.researchgate.net/publication/223135898_Stray_dog_and_cat_laws_and_enforcement_in_Czech_Republic_and_in_Italy/citation/download (20.09.2022)

Öztürk, K,Z. Şimşek, A. (2019).Tarih Öncesi Dönemdeki İlk Barınma Alanları ile Anadolu'daki Körtik Tepe, Hallan Çemi, Nevali Çori ve Aşıklı Höyük Yerleşimlerinde, İnanç ve Kültürün Etkisinin İncelenmesi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi 1 (3): 14-22

Esdaw. (2022). *Erişim Adresi:* https://www.esdaw.eu/society--animal-welfare--italy.html.(13.09.2022)

Dutchreview.(2022).*Erişim Adresi*: https://dutchreview.com/culture/how-did-the-netherlands-become-the-first-country-to-have-no-stray-dogs/

World Organisation for Animal Health (2016). New initiative of the OIE to control stray dog populations, *Erişim Adresi*: https://www.woah.org/en/new-initiative-of-the-oie-to-control-stray-dog-population/(14.09.2022)

European Convention for the Protection of Pet Animals,(2022), *Erişim Adresi*: https://rm.coe.int/168007a67d(18.09.2022)

Hope For Romanian Dogs,(2022) *Erişim Adresi*: http://hopeforromaniandogs.weebly.com/the-position-of-the-eu.html.(16.09.2022)

Voice for needy (15.09.2022) . *Erişim Adresi*: https://www.voicefortheneedy.org/en/infographics/dog-history/ (16.09.2022)

Human Rights Law Centre,2011 . State breached positive obligations to safeguard and protect the right to respect for private life by failing to prevent dog attack *Erişim Adresi*: https://www.hrlc.org.au/human-rights-case-summaries/state-breached-positive-obligations-to-safeguard-and-protect-the-right-to-respect-for-private-life-by-failing-to-prevent-dog-attack(18.09.2022)

İçişleri Bakanlığı.(2019). AB Ülkelerinde Sivil Toplum Çalışma Ziyareti Raporu, Kamu-STK işbirliği projesi. *Erişim Adresi*: file:///C:/Users/Asus/Downloads/EK-XXI-%C3%87ALI%C5%9EMA-Z%C4%B0YARET%C4%B0-RAPORU-1%20(1).pdf(15.09.2022)

AB Bakanlığı (2011). Avrupa Birliğinde Hayvanların Korunması ve Hayvan Refahı. *Erişim Adresi:* https://www.ab.gov.tr/files/Tar%C4%B1m%20ve%20Bal%C4%B1k%C3%A7%C4%B1l%C4%B1k%20Ba%C5%9Fkanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1/hayvan_haklari__hayvanlarin_korunmasi_ve_refahi.pdf (13.10.2022)

CNN, (2013). *Erişim Adresi*: https://edition.cnn.com/2013/11/14/health/dogs-domesticated-europe/index.html(12.09.2022)

Usa Today, (2013) *Erişim Adresi*: https://www.usatoday.com/story/news/world/2013/09/10/dogs-die-romania/2793437/. (13.09.2022)

KAYNAKÇA

Abdullah Sencer Akkoyunlu, "Mahalli İdarelerin Sokak Köpeklerinin Verebileceği Zararlar İle İlgili Yükümlülükleri ve Bu Yükümlülüklerin Mahalli İdareler Arasındaki İlişkiler Bakımından Değerlendirilmesi*" Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi.* Cilt. 27, Sayı. 46 (2022), s. 3-63.

Aysun Koç & Pınar Ayvazoğlu Demir, "Geçici Hayvan Barınaklarının Genel Durumları ve Sorunlarına Bir Değerlendirme: Ege Bölgesi Örneği", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi.* Cilt. 4, Sayı. 1 (2019), s. 29-33. DOI:10.24880/maeuvfd.551445

Esra Demir Erol, "Sokak Hayvanları ve Hayvan Bakımevleri" *Göller Bölgesi Ekonomi ve Kültür Dergisi.* Cilt. 5, Sayı. 59 (2018), s. 69-73.

Fatih Kırışık & Kübra Öztürk, "Şiddet Haberlerinden Hayvan Hakları, Sahipsiz Köpek Sorunu", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Sayı. 69*, s. 360-388 (2021). DOI : 10.51290/dpusbe.946017

Haluk Aşar, "Hayvan Haklarına Yönelik Temel Görüşler ve Yanılgıları", *Kaygı Dergisi,* Sayı: 30 (2018), s. 239-251. DOI: 10.20981/kaygi.411236

Krithika Shrinivasan & V. Kumar Nagaraj, "Deconstructing the Human Gaze: Stray Dogs, Indifferent Governance and Prejudiced Reactions", *Economic and Political Weekly. Cilt. 42, Sayı 13 (2007) s.* 1085-1086. https://www.epw.in/journal/2007/13/commentary/deconstructing-human-gaze.html

K. Gürcan Bal, "İstanbul'un Diğer Sakinleri: Sokak Hayvanlarının Gözünden Şehre Bakmak", Academia, (2022), s. 1-30 https://www.academia.edu/79260137/%C4%B0STANBULUN_D%C4%B0%C4%9EER_SAK%C4%B0NLER%C4%B0_SOKAK_HAYVANLARININ_G%C3%96Z%C3%9CNDEN_%C5%9EEHRE_BAKMAK adresinden alındı. Erişim tarihi: 21.11.2022

Murat Aydoğdu & Oğuzhan Meral, "Sahipsiz Köpeklerin Popülasyonunun Kontrol Altına Alınması Ve Buna İlişkin Hukuki Altyapının Oluşturulması", *D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi.* Cilt. 21, Sayı. Özel Sayı (2019), s. 2129-2159.

"Aksaray Belediyesi 2021 Yılı Faaliyet Raporu", Aksaray Belediyesi (2021), https://www.aksaray.bel.tr/PdfSayfa.aspx?id=77 adresinden alınmıştır, s. 1-221. Erişim tarihi: 14.11.2022

"ICAM Koalisyonu İnsancıl Köpek Popülasyonu Yönetimi Kılavuzu", ICAM Koalisyonu (2017), https://www.icam-coalition.org/wp-content/uploads/2017/03/Humane-Dog-Population-Management-Guidance-Turkish.pdf adresinden alınmıştır, s. 1-13. Erişim tarihi: 18.11.2022

https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Kurum/24308110 Erişim tarihi: 03.11.2022

https://www.tarimorman.gov.tr/Haber/4924/Sahipli-Kedi-Ve-Kopeklerin-Kimliklendirilmesi-Zorunlu-Olacak Erişim tarihi: 03.11.2022

https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5199-20100611.pdf Erişim tarihi: 03.11.2022

https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/05/20060512-7.htm Erişim tarihi: 10.11.2022

https://eskisehir.tarimorman.gov.tr/Haber/1020/Hayvanlar-Cocuklarimiza-Emanet Erişim tarihi: 10.11.2022

https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5216.pdf Erişim tarihi: 10.11.2022

https://polisdergisi.pa.edu.tr/-cevre-doga-ve-hayvanlari-koruma-sube-mudurlugu-1641-haber Erişim tarihi: 14.11.2022

https://icisleri.gov.tr/cevre-doga-ve-hayvanlari-koruma-polisleri-mardinde-gorev-basinda Erişim tarihi: 14.11.2022

https://www.cesal.org.tr/haber/icama-hayir/ Erişim tarihi: 18.11.2022

KAYNAKÇA

Acıöz, M., Göksu, A., Erez, M.S. (2018). Isparta İlinde sahipli köpeklerde dışkı bakısı ile tespit edilen gastrointestinal helmint enfeksiyonları. Kocatepe Veterinary Journal, 11 (2), 194-198. doi:10.30607/kvj.405044

Afshar, M.T., Yıldız, R., Cengiz, Z.T., Aydemir, S., ve Şahin, M. (2022). Ağrı İli ve İlçelerinde sokak köpeklerinde saptanan gastrointestinal helmintler ve zoonotik önemi. Türkiye Parazitoloji Dergisi, 46(1), 34-38. doi:10.4274/tpd.galenos.2021.63835

Ayçiçek, H., Sarımehmetoğlu, H.O., Tanyüksel, M., Özyurt, M., Gün, H. (1998). Distribution and public health importance of intestinal helminths in stray pups in Keçiören area, Ankara. Acta Parasitologica Turcica, 22, 156-8.

Aydın, M. F. (2020). Presence of *Toxocara* spp. and other zoonotic parasites ova in children's playground in Karaman, Turkey. Türkiye Parazitoloji Dergisi, 44(1), 17. doi:10.4274/tpd.galenos.2020.6256

Aytuğ, N., Özbel, Y., Özdemir, H. G., Paşa, S., Tong, E., Öz, S., Ural, K., Voyvoda, H., Yalçın, E. and Yılmaz, Z.: Kanin leishmaniasis ulusal tanı, tedavi ve korunma rehberi. 2017. http://www.turkiyeparazitolojidernegi.org/documents/3_KanL_REHBER.pdf

Bedi, J. S., Vijay, D., & Dhaka, P. (2022). Textbook of Zoonoses. John Wiley & Sons.

Centers for Disease Control and Prevention. Parasites - Toxocariasis (also known as Roundworm Infection). Erişim tarihi: 01 Kasım 2022. Erişim adresi: https://www.cdc.gov/parasites/toxocariasis/index.html

Eckert, J., & Deplazes, P. (2004). Biological, epidemiological, and clinical aspects of echinococcosis, a zoonosis of increasing concern. Clinical microbiology reviews, 17(1), 107-135.

Eckert, J., Gemmell, M. A., Meslin, F. X., Pawlowski, Z. S., & World Health Organization. (2001). WHO/OIE manual on echinococcosis in humans and animals: a public health problem of global concern. World Organisation for Animal Health.

Erol, U., Altay, K., Şahın, Ö.F., Urhan, O.F. (2021). Investigation of zoonotic helminths in children playgrounds in Sivas Province. Etlik Veteriner Mikrobiyoloji Dergisi, 32(2), 124-129. doi:10.35864/evmd.999894

Garoma, A., & Diba, S. (2022). Role of pet animals (dogs, cats) for emerging and re-emerging zoonoses disease: review. Journal of Medicine and Healthcare, SRC/JMHC-218. DOI: doi. org/10.47363/JMHC/2022 (4), 180.

Gibbs, E. P. J. (2014). The evolution of One Health: a decade of progress and challenges for the future. Veterinary Record, 174(4), 85-91.

Gürel, M. S., Yeşilova, Y., Ölgen, M. K., & Özbel, Y. (2012). Türkiye'de kutanöz leishmaniasisin durumu. Türkiye Parazitoloji Dergisi, 36(2), 121-9.

Gürler, A.T., Bölükbaş, C.S., Akçay, A., Pekmezci, G.Z., Açıcı, M., Umur, Ş. (2020). Role of cat and dog faeces in the contamination of sand playgrounds in public parks by *Toxocara* spp. Medycyna Weterynaryjna, 76(08). doi:10.21521/mw.6436

Hiçcan, Ö. (2017). Hayvan ve İnsan Sağlığı Konusunda Bütüncül Bir Yaklaşım: Tek Sağlık. AB Uzmanlık Tezi. Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü.

İnci, A., Doğanay, M., Özdarendeli, A., Düzlü, Ö., & Yildirim, A. (2018). Overview of zoonotic diseases in Turkey: The one health concept and future threats. Türkiye Parazitoloji Dergisi, 42(1), 39-80.

Ok, Ü. Z., Kilimcioğlu, A. A., & Özkol, M. (2020). Türkiye'de İnsanlarda Kistik Ekinokokkoz. Cystic echinococcosis in humans in Turkey. Mikrobiyoloji Bülteni, 54(3), 510-522.

One Health initiative. (2014). Erişim tarihi: 01 Kasım 2022. Erişim adresi: https://onehealthinitiative.com/the-one-health-umbrella/

Öge, H., Öge, S., Gönenç, B., Sarımehmetoğlu, O., Özbakış, G. (2017). Coprodiagnosis of *Echinococcus granulosus* infection in dogs from Ankara, Turkey. Veterinary Parasitology, 242, 44-46. doi:10.1016/j.vetpar.2017.05.016

Öge, H., Öge, S., Özbakiş-Beceriklisoy, G. (2019). Detection and identification of *Toxocara canis* in infected dogs using PCR. Helminthologia, 56(2), 118. doi:10.2478/helm-2019-0008

Öge, S. ve Öge, H. (2000). Prevalence of *Toxocara* spp. eggs in the soil of public parks in Ankara, Turkey. DTW. Deutsche Tierarztliche Wochenschrift, 107(2), 72-75. PMID: 10743338

Öter, K., Bilgin, Z., Tınar, R., Tüzer, E. (2011). Tapeworm infections in stray dogs and cats in İstanbul, Turkey. Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi, 17, 595-9. doi:10.9775/kvfd.2011.4275

Özbilgin, A., Harman, M., Karakuş, M., Bart, A., Töz, S., Kurt, Ö., ... & Özbel, Y. (2017). Leishmaniasis in Turkey: Visceral and cutaneous leishmaniasis caused by Leishmania donovani in Turkey. Acta Tropica, 173, 90-96.

Resmi Gazete. Hayvanları koruma kanunu. Kanunlar Tertip: 5 Resmî Gazete Tarihi: 01.07.2004 Sayısı: 25509 Kabul Tarihi: 24.06.2004. [cited 20 March 2022]. Available from: URL: https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5199-20100611.pdf

Solano-Gallego, L., Miró, G., Koutinas, A., Cardoso, L., Pennisi, M. G., Ferrer, L., ... & Baneth, G. (2011). LeishVet guidelines for the practical management of canine leishmaniosis. Parasites & Vectors, 4(1), 1-16.

Şengür, G. ve Öner, Y.A. (2005). Köpeklerde barsak florasının, barsak parazitlerinin araştırılması ve çocuk parklarındaki kumların dışkı ile kontaminasyonundaki rollerinin incelenmesi. Türk Mikrobiyoloji Cemiyeti Dergisi, 35, 57-66.

Taylan-Özkan, A. (2020). Sources and seroprevalence of toxocariasis in Turkey. Bowman, D. Editor, Toxocara and Toxocariasis. 1st Edition, Academic Press; 2020. Sayfa 466-479.

Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Zoonotik ve Vektörel Hastalıklar Dairesi Başkanlığı. Şark çıbanı afiş broşür. Erişim tarihi: 01 Kasım 2022. Erişim adresi: https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/zoonotikvektorel-sarkcibani/zoonotikvektorel-sarkcibani-afis

Türkiye Zoonotik Hastalıklar Eylem Planı, T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Zoonotik ve Vektörel Hastalıklar Dairesi Başkanlığı, Ankara, 2019. Sağlık Bakanlığı Yayın No: 1130, Artı6 Medya Tanıtım Matbaa Ltd. Şti. Erişim tarihi: 01 Kasım 2022. Erişim adresi: https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/zoonotik-vektorel-hastaliklar-db/daire baskanligi/eylem_plani/Zoonotik_Hastaliklar_Eylem_Pani.pdf)

WHO. Driving progress towards rabies elimination: results of Gavi's learning agenda on rabies and new WHO position on rabies immunization: meeting report. (2019). 1-3 May 2018, Kathmandu, Nepal (No. WHO/CDS/NTD/NZD/2019.01). World Health Organization.

WHO. Echinococcosis (2011). Erişim tarihi: 01 Kasım 2022. Erişim adresi: https://www.who.int/echinococcosis/epidemiology/en/

WHO. Rabies Bulletin Europe. (2022). Erişim tarihi: 01 Kasım 2022. Erişim adresi: https://www.who-rabies-bulletin.org/

Yılmaz, A.B., Kılınç, Ö.O., Yaşar, G., Denizhan, V. (2017). Van İlinde dışkı muayenesine göre sokak köpeklerinde görülen mide-bağırsak parazitleri. Muş Alparslan Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, 5(2), 425-429. doi:10.18586/msufbd.315356

Zeybek, H., Tatar, N., Tokay, A. (1992). Ankara yöresi kırsal alan köpeklerinde görülen parazitler ve bunların yayılışı. Etlik Veteriner Mikrobiyoloji Dergisi, 7(2), 17-26.

Zucca, P., Scagliarini, A., Ramma, Y. and Khan, A. (2022). Zoonoses—Diseases Naturally Transmitted From Animals to Humans. Frontiers Young Minds. 10:833893. doi: 10.3389/frym.2022.833893. Erişim tarihi: 01 Kasım 2022. Erişim adresi: https://kids.frontiersin.org/articles/10.3389/frym.2022.833893

KAYNAKÇA

Akkoyunlu, S. A. (2022). Mahalli İdarelerin Sokak Köpeklerinin Verebileceği Zararlar İle İlgili Yükümlülüleri Ve Bu Yükümlülüklerin Mahalli İdareler Arasındaki İlişkiler Bakımından Değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, *27*(46), 3-63.

Alyanak, Ç. M. (2022, 22 Ocak). Uzmanlardan 'Saldırgan köpekten kaçmayın' uyarısı,https://www.aa.com.tr/tr/gundem/uzmanlardan-saldirgan-kopekten-kacmayin-uyarisi/2482293, Erişim Tarihi:14.11.2022

Altındağ, M. Y. (2022, 6 Kasım), Başıboş sokak köpekleri hakkında konuşmamız gerek.https://www.politikyol.com/basibos-sokak-kopekleri-hakkinda-konusmamiz-gerek/, Erişim Tarihi: 17.11.2022

Bilgili, A. (2021). Sahipsiz Hayvanların Şehir, Çevre ve Halk Sağlığı, Hayvan Sağlığı Ve Hayvan Refahı Yönünden Kontrolünde Bakanlıklar Arası İşbirliğinde Karşılaşılan Aksaklıklar Ve Çözüm Önerileri. *Contech Internatıonal Journal Of Surveys, Engıneerıng, Technology system*, *5*(4), 33-43.

Bozdoğan, Kaan (2022, 29 Mart). Motokuryelerin sahipsiz köpeklerle 'zorlu imtihanı' sürüyor. https://www.aa.com.tr/tr/gundem/motokuryelerin-sahipsiz-kopeklerle-zorlu-imtihani-suruyor/2548820, Erişim Tarihi: 27.10.2022

Busbecq, O. G. (2019). *Türk Mektupları: Kanuni Döneminde Avrupalı Bir Elçinin Gözlemleri (1555-1560),* Çev. Derin Türkömer. Türkiye İş Bankası Yayınları.

Çağlar, S. (2009). *Uluslararası hukuk ve Türk hukuk sisteminde engellilerin eğitim hakkı ve devlet yükümlülükleri.* İstanbul: Beta Yayınları.

Demirören, E. (2002). *Hayvan Davranışları*. Ege Üniversitesi Ziraat Fak. Yayınları, I. Basım, No: 547, E. Ü. Ziraat Fak. Ofset Atelyesi, İzmir: Bornova,.

Donaldson, S., & Kymlicka, W. (2011). *Zoopolis: A political theory of animal rights*. Oxford University Press.

Erdin, Ç. (2022, 15 Mart). Sokak Köpekleri Neden Saldırıyor, İnsanlar Nerede Hata Yapıyor?. https://www.cnnturk.com/turkiye/sokak-kopekleri-neden-saldiriyor-insanlar-nerede-hata-yapiyor. Erişim Tarihi:5.10.2022

Erdoğan, M. (2013). Anayasal-demokratik bir rejimde özgürlük ve güvenlik. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 12(24), 21-29.

Genç, Ö. (2021, 6 Ocak). Orta Çağ Avrupası'nda Hayvanlar. https://www.akademiktarihtr.com/ortacagdahayvanlar/, Erişim Tarihi: 27.11.2022

Gürbüz, N. (2019). Ulusal Ve Uluslararası Alanda Seyahat Özgürlüğüne Bakış Ve Diğer Temel Hak Ve Özgürlüklerle İlişkisi. *Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Akademik Dergisi*, (3), 95-126.

Haber 7 com (2022, 11 Kasım). Başıboş köpek faciasının korkunç bilançosu: 10 ayda 27 ölüm!. https://www.haber7.com/guncel/haber/3276254-basibos-kopek-faciasinin-korkunc-bilancosu-10-ayda-27-olum, Erişim Tarihi: 17.11.2022.

Jacobs, J. (2011). *Büyük Amerikan Şehirlerinin Ölümü ve Yaşamı,* (Çev. Bülent Doğan), Metis Yayınları, İstanbul.

Karasu, M. (2008). Kentli Haklarının Gelişiminin Hukuki Boyutları. *TBB Dergisi*, S.78, ss.37-52.

Kaya, E. (2008). Kent Güvenliğinin Sağlanması. http://www.yerelsiyaset.com/pdf/ 2008/4.pdf, Erişim: 28.4.2011.

Kaymaz, C. (2021). Henrı Lefebvre'in Müdahaleleri: Kentsel Haklara Karşı Kent Hakkı. *Alternatif Politika*, 13(3), 758-789.

Keleş, R. (1996). *Kentleşme Politikası*. Ankara: İmge Yayını.

Koçak, D. (2022, 31 Temmuz). Türkiye'nin Sahipsiz Bir Sorunu: Bir İç Güvenlik Meselesi Olarak Başıboş Köpek Sorunu. https://daktilo1984.com/forum/turkiyenin-sahipsiz-bir-sorunu-bir-ic-guvenlik-meselesi-olarak-basibos-kopek-sorunu/.Erişim Tarihi: 10.11.2022

Korkmaz, G. Ü. (2015, 25 Mayıs). Derin Ekoloji Bağlamında Kentte Sokak Hayvanlarıyla Birlikte Yaşamak Olgusunun İncelenmesi. https://www.skb.gov.tr/derin-ekoloji-baglaminda-kentte-sokak-hayvanlariyla-birlikte-yasamak-olgusunun-incelenmesi-s9155k/, Erişim Tarihi: 29.10.2022

Kul, H.H. (2022, 2 Haziran). Sahipsiz köpek korkusu internet sitesi kurdurdu. https://www.aa.com.tr/tr/yasam/sahipsiz-kopek-korkusu-internet-sitesi-kurdurdu/2603793, Erişim Tarihi: 27.10.2022

Kula, S ve Çakar, B. (2015). Maslow İhtiyaçlar Hiyerarşisi Bağlamında Toplumda Bireylerin Güvenlik Algısı ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki. *Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi,* 6 (12), 191-210.

Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü. (1996). *Avrupa Kentsel Şartı*. Ankara: Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü.

NTV (2022, 22 Ağustos). Havrita'ya erişim engeli getirildi. https://www.ntv.com.tr/turkiye/havritaya-erisim-engeli-getirildi,0nZDT5FzoUuUbz4iK0Ry5w, Erişim Tarihi: 24.02.2023

Olcan, Anıl (2019, 28 Haziran). Köpeksizleşen İstanbul Vahşi olan köpekler değil, tehcir mantığı, https://birartibir.org/vahsi-olan-kopekler-degil-tehcir-mantigi/, Erişim Tarihi: 27.10.2022.

Önder, T. (2019). Doğayla Sözleşme: Eko-merkezci Siyasetin İmkanı. *İdealkent. 10(28),* 1050-1068.

Önen, A. (2020, 20 Kasım). Hayvanseverlik Bu Şehrin Kültürel Miraslarından. https://www.istdergi.com/sehir/yasam/hayvanseverlik-bu-sehrin-kulturel-miraslarindan. Erişim Tarihi: 22.11.2022.

Payam, M. M. (2014). Daha güvenli bir çevre oluşturmada ahlakın etkisi. 2nd International Symposium on Environment and Morality, 24-26 October, Adıyaman

Parlak, C. (2021, 3 Eylül). Sokak Hayvanlarının Verdiği Zararlardan Sorumlu Kimdir? https://www.hukukihaber.net/sokak-hayvanlarinin-verdigi-zararlardan-sorumlu-kimdir-makale,9356.html, Erişim Tarihi: 15.11.2022

Pektaş, E. K. (2003). Belediye yönetiminde zabıta hizmetleri ve 21. yüzyıl kentinde zabıtanın yeri (Afyon Belediyesi örneği). *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Pektaş, E. K. (2022, 16 Ekim). Başıboş Köpek Sorunu Nasıl Çözülür? https://www.gonuldergisi.com/basibos-kopek-sorunu-nasil-cozulur-prof-dr-ethem-kadri-pektas.html. Erişim Tarihi: 24.10.2022

Purcell, M. (2002), "Excavating Lefebvre: The Right to the City and its Urban Politics of the Inhabitant" *GeoJournal* 58, 99–108 (2002). https://doi.org/10.1023/B:GEJO.0000010829.62237.8f

Şengül T (2009). *Kentsel Çelişki ve Siyaset: Kapitalist Kentleşme Süreçlerinin Eleştirisi.* Ankara: İmge Kitabevi.

Şinasi (1960). (Hazırlayan: Fevziye Abdullah Tansel). *Makaleler IV*. Ankara: Dün-Bugün Yayınevi.

Tamzok, H., Mustafa, K. Ü. K., & Çobanoğlu, N. (2017). Hukuki ve etik boyutlarıyla sokak hayvanları. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *4*(1), 245-280.

Tarım ve Orman Bakanlığı, (2021, 9 Aralık). Tehlike Arz Eden Hayvanlara İlişkin Genelge.https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Haber/209/Tehlike-Arz-Eden-Hayvanlara-Iliskin-Genelge. Erişim Tarihi: 23.11.2022.

Toprak, Z. (2001b). *Kent Yönetimi ve Politikası.* İzmir: Anadolu Yayıncılık.

Wilkinson, D. (2002). *Environment and Law*. New York: Routledge.

KAYNAKÇA

AKC (2021). Average litter sizes: How many dogs are born in a litter? American Kennel Club. https://www.akc.org/expert-advice/dog-breeding/average-litter-size/#:~:text=A%20normal%20litter%20size%20can,being%20average%20across%20all%20dogs (Çevrimiçi: 07.11.2022).

Akerlof, G. A. (1970). The market for "lemons": Quality uncertainty and the market mechanism. The Quarterly Journal of Economics, 84(3), 488-500. https://doi.org/10.2307/1879431

BBC (2022). 4 Nisan sokak hayvanları günü: Türkiye'de sokak hayvanları ne durumda ve neden tartışılıyor? https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-60947128#:~:text=Bug%C3%BCn%204%20Nisan%20Sokak%20Hayvanlar%C4%B1,sokak%20hayvan%C4%B1%20oldu%C4%9Funu%20tahmin%20ediyor. (Çevrimiçi: 07.11.2022).

Bilgili, A. & Hanedan, B. (2021). Geleceğin kentlerinde kuduz hastalığını önleme. Euroasia Journal of Mathematics, Engineering, Natural & Medical Sciences, 8(15), 51-60. https://doi.org/10.38065/euroasiaorg.537.

Buchanan, J. (1965). An economic theory of clubs. Economica, 32(125), 1-14. https://doi.org/10.2307/2552442.

ESDAW (t.y.). Stray animals by country-Europe. https://www.esdaw.eu/stray-animals-by-country.html (Çevrimiçi: 07.11.2022).

Fitzpatrick, C. M., Shah, H. A., Abhishek, P., Bilinski, M. A., Kakkar, M., Clark, D. A., Townsend, J. P., Abbas, S. S., & Galvani P. A. (2016). One Health approach to cost-effective rabies control in India. Proceedings of the National Academy Sciences, 113(51), 14574-14581.

Frank J. M. & Carlisle-Frank P. L. (2007). Analysis programs to reduce overpopulation of companion animals: Do adoption and low-cost spay/neuter programs merely cause substitution of sources? Ecological Economics 62(3-4), 740-746. https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2006.09.011.

Grady, J. S., Her, M., Moreno, G., Perez, C., & Yelinek, J. (2019). Emotions in storybooks: A comparison of storybooks that represent ethnic and racial groups in the United States. Psychology of Popular Media Culture, 8(3), 207– 217. https://doi.org/10.1037/ppm000185.

Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanunu'nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun (2021, 14 Temmuz). Resmi Gazete (Sayı: 31541). https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/07/20210714-9.htm (Çevrimiçi: 07.11.2021).

Hewson, C. J. (2003). What is animal welfare? Common definitions and their practical consequences. The Canadian Veterinary Journal, 44(6), 496-499.

Kanbur, R., Sandler, T. & Morrison, K. M. (1999). The future of development assistance. ODC Policy Essay, 25.

Kindleberger, C. P. (1973). The world in depression 1929-1939. University of California Press, California.

Milner, H. V. (1998). International political economy: Beyond hegemonic stability. Foreign Policy, 110, 112-123. https://doi.org/10.2307/1149280.

Musgrave, R. A. (1971). Provision of social goods in the market system. Public Finance, 26(2), 304-320.

Nadaroğlu, H. (1998). Kamu maliyesi teorisi. Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.

Pehlivan, O. & Aktuğ, M. (2019). Küresel kamusal malların sunumu ve finansmanına ilişkin sorunlar. Güncel Maliye Tartışmaları 1. Güner, A., Akgül-Yılmaz, G. & Doğrusöz, B.A. (Ed.), Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Pehlivan, O. (2017). Kamu maliyesi. Ekin Kitabevi, Bursa.

Samuelson, P. (1954). The pure theory of public expenditure. The Review of Economics and Statistics, 36(4), 387-389. https://doi.org/10.2307/1925895.

Susam, N. (2016). Kamu maliyesi. Beta Yayıncılık, 4. Baskı, İstanbul.

Vapnek J. & Chapman M. (2010). Legislative and regulatory options for animal welfare. FAO Legislative Study 104. Food and Agricultural Organization of United Nations.

Yeni Şafak Gazetesi (2022). 50 milyon sokak köpeğine hazır mıyız? https://www.yenisafak.com/yazarlar/ersin-celik/50-milyon-sokak-kopegi-ile-yasamaya-hazir-miyiz-2060594 (Çevrimiçi: 07.11.2022).

KAYNAKÇA

ABD Hayvan Hakları Yasası. (2022). Laws that Protect Animals. https://aldf.org/

Abdulkarim, A., Khan, M. A. K. B. G., Aklilu, E. (2021). Stray animal population control: Methods, public health concern, ethics, and animal welfare issues. *World's Veterinary Journal*, 11(3), 319-326.

Akerlof, G. A. (1970). The market for "lemons": Quality uncertainty and the market mechanism. *The Quarterly Journal of Economics*, 84(3), 488-500.

Arnott, E. R., Early, J. B., Wade, C. M., & McGreevy, P. D. (2014). Estimating the economic value of Australian stock herding dogs. *Animal Welfare*, 23(2), 189-197.

Barrios, C. L., Bustos-Lopez, C., Pavletic, C., Parra, A., Vidal, M., Bowen, J., & Fatjo, J. (2021). Epidemiology of dog bite incidents in Chile: Factors related to the patterns of human-dog relationship. *Animals*, 11(96), 1-25.

Bartlett, K., & Clifton, M. (2003). How many dogs and cats are eaten in Asia? *Animal People*, 12, 18-19.

Baskıcı, M. (1998). Evcilleştirme tarihine kısa bir bakış. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 53(1), 73-94.

Beilharz, R. (2007). Evolutionary aspects on breeding of working dogs. P. Jensen (Eds.), The behavioural biology of dogs (s. 166-181). CAB International.

Bozkurt, A., Roberts, D. L., Sherman, B. L., Brugarolas, R., Mealin, S., Majikes, J., Yang, P., & Loftin, R. (2014). Toward cyber-enhanced working dogs for search and rescue. *Cyborg Intelligence*, November/December, 32-39.

Bray, E. E., Otto, C. M., Udell, M. A. R., Hall, N. J., Johnston, A. M., & MacLean, E. L. (2021). Enhancing the selection and performance of working dogs. *Frontiers in Veterinary Science*, 8, 1-21.

Chen, L. S., & Kang, T. W. (2020). Istoshare: An information system integrated with economic incentives to reduce the intentions of pet owners for abandoning pets. *International Conference on Innovative Computing and Management Science*, 1-6.

Çoban, Ö. (2013). Barınak koşulları ve köpek refahı. *Atatürk Üniversitesi Veteriner Bilimleri Dergisi*, 8(2), 166-173.

Cobb, M., Branson, N., McGreevy, P., Lill, A., & Bennett, P. (2015). The advent of canine performance science: Offering a sustainable future for working dogs. *Behavioural Processes*. 110, 96-104.

Cortez-Aguirre, G. R., Jiménez-Coello, M., Gutiérrez-Blanco, E., & Ortega-Pacheco, A. (2018). Stray dog population in a city of Southern Mexico and its impact on the contamination of public areas. *Veterinary Medicine International*, 2018, 1-6.

Czajkowski, C. (2014). Dog meat trade in South Korea: A report on the current state of the trade and efforts to eliminate it. *Animal Law*, 21, 29-64.

Darity, W., & Goldsmith, A. H. (1996). Social psychology, unemployment and macroeconomics. *Journal of Economic Perspectives*, 10(1), 121-140.

Diesel, G., Brodbelt, D., & Pfeiffer, D. U. (2010). Characteristics of relinquished dogs and their owners at 14 rehoming centers in the United Kingdom, *Journal of Applied Animal Welfare Science*, 13(1), 15-30.

Dollion, N., Paulus, A., Champagne, N., St-Pierre, N., St-Pierre, E., Trudel, M., & Plusquellec, P. (2019). Fear/Reactivity in working dogs: An analysis of 37 years of behavioural data from the Mira Foundation's future service dogs. *Applied Animal Behaviour Science*, 221, 1-10.

Driscoll, C. A., & Macdonald, D. W. (2010). Top dogs: Wolf domestication and wealth. *Journal of Biology*, 9(10), 1-6.

Dünya Sağlık Örgütü. (2020). Zoonoses. https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/zoonoses

Epstein, L. A. (2006). There are no bad dogs, only bad owners: Replacing strict liability with a negligence standard in dog bite cases. *Animal Law*, 13, 129-145.

Evcil Hayvanların Türlerine Göre Ülkelerdeki Yüzde Dağılımları. (2016). Pet ownership internationally. https://www.gfk.com/insights/mans-best-friend-global-pet-ownership-and-feeding-trends

Fox, R., & Walsh, K. (2011). Furry belongings: Pets, migration and home. J. Bull (Eds.), Animal Movements, Moving Animals Essays on direction, velocity and agency in humanimal encounters. Sweden by University Printers.

Gill, G. S., Singh, B. B., Dhand, N. K., Aulakh, R. S., Ward, M. P., Brookes, V. J. (2022). Stray dogs and public health: Population estimation in Punjab, India. *Veterinary Sciences*. 9(75), 1-12.

Griffith, M., Wolch, J., &Lassiter, U. (2002). Animal practices and the racialization of Filipinas in Los Angeles. *Society & Animals*, 10(3), 221-248.

Griffiths, G. (2015). We left lassie behind: Defense personnel relocation, animal abandonment, and shelter impacts [Doktora Tezi, Walden University]. ProQuest Dissertations & Theses Global.

Harris, G. L., Brodbelt, D., Church, D., Humm, K., McGreevy, P. D., Thomson, P. C., & O'Neill, D. (2018). Epidemiology, clinical management, and outcomes of dogs involved in road traffic accidents in the United Kingdom (2009–2014). *Journal of Veterinary Emergency and Critical Care*, 28(2), 140-148.

https://www.gfk.com/insights/mans-best-friend-global-pet-ownership-and-feeding-trends.

https://www.icam-coalition.org/download/figure-1-dog-population-dynamics/.

https://news.cgtn.com/news/2020-01-22/Graphics-China-s-booming-pet-economy-NsebhtYvNm/index.html.

https://petkeen.com/pet-industry-statistics-trends/.

https://www.avma.org/resources-tools/pet-owners/dog-bite-prevention.

https://www.iii.org/

Hasanov, E. (2021). Rabies control measures in Azerbaijan: Survey of stray dog population in Baku. Agricultural & Veterinary Sciences, 5(2), 70-77.

Hoagland, K., Maus, K., Suzan, J., Welch, K., & Fagan, J. M. (2010). College and animal abandonment. Rutgers University Raporu. https://rucore.libraries.rutgers.edu/rutgers-lib/41221/

Hoofman, R., Lagerkvist, C., Gustavsson, M. H., & Holst, B. S. (2018). Economic perspective on the value of cats and dogs. *Society & Animals*, 27, 595-613.

Hossain, S. S. M. R., & Kayesh, M. E. H. (2014). Common diseases of pet animals in Dhaka city and their zoonotic importance. International *Journal of Natural and Social Sciences*, 1, 81-84.

Hsu, Y., Severinghaus, L. L., & Serpell, J. A. (2003). Dog keeping in Taiwan: Its contribution to the problem of free-roaming dogs. *Journal of Applied Animal Welfare Science*, 6(1), 1-23.

Hugles, J., & Macdonald, D. W. (2013). A review of the interactions between free-roaming domestic dogs and wildlife. *Biological Conservation*, 157, 341-351.

İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığı (2022). Sokak Hayvanları Sosyal Yaşam Kampüsü. https://www.izmir.bel.tr/tr/Haberler/buyuksehir-belediyesi-nden-38-milyon-liralik-yatirim/46469/156

Jackson, A. C., Warrell, M. J., Rupprecht, C. E., Ertl, H. C. J., Dietzschold, B., O'Reilly, M., Leach, R. P., Fu, Z. F., Wunner, W. H., Bleck, T. P., & Wilde, H. (2003). Management of rabies in humans. *Clinical Infectious Diseases*, 36(1), 60-63.

Leonard, A. J., Wayne, R. K., Wheeler, J., Valadez, R., Guillen, S., & Vila, C. (2002). Ancient DNA evidence for old world origin of new world dogs. *Science*, 298(5598), 1613-1616.

Kasempimolporn, S., Jitapunkul, S., & Sitprija, V. (2008). Moving towards the elimination of rabies in Thailand. *Journal of the Medical Association of Thailand*, 91(3), 433-437.

Kass, P. H., New, J. C., Scarlett, J. M., & Salman, M. D. (2001). Understanding animal companion surplus in the United States: Relinquishment of nonadoptables to animal shelters for euthanasia. *Journal of Applied Animal Welfare Science*, 4(4), 237-248.

Kirk, C. P. (2019). Dogs have masters, cats have staff: Consumers' psychological ownership and their economic valuation of pets. *Journal of Business Research*, 99, 306-318.

Maher, J., & Wyatt, T. (2019). Rural-urban dynamics in the UK illegal puppy trade: Trafficking and trade in 'man's best friend'. *International Journal of Rural Law and Policy*, 2, 1-20.

Maher, J., & Wyatt, T. (2021). European illegal puppy trade and organized crime. *Trends in Organized Crime*, 24, 506-525.

Marijana, V., Djordjevic, M., Radislava, T., Brana, J. R. D., & Katarina, R. (2009). Reasons for relinquishment of owned dogs in a municıpal shelter in Belgrade. *Acta Veterinaria*, 59(2-3), 309-317.

Mennonna, G., Murino, C., Micieli, F., Costagliola, A., D'Angelo, D., Paciello, O., Fatone, G., Lamagna, F., Navas, L., Pompameo, M., & Meomartino, L. (2018). Geographical information system analysis on road accidents involving wandering dogs in the urban area of Naples. *Geospatial Health*, 13(628), 259-264.

Moore, G. E., Burkman, K. D., Carter, M. N., & Peterson, M. R. (2001). Causes of death or reasons for euthanasia in military working dogs: 927 cases (1993–1996). *JAVMA*, 219(2), 209-214.

Moser, A. Y., Bizo, L., & Brown, W. Y. (2019). Olfactory generalization in detector dogs. *Animals*, 9(702), 1-12.

New, J. C., Salman, M. D., Scarlett, J. M., Kass, P. H., Vaughn, J. A., Scherr, S., & Kelch, W. J. (1999). Moving: Characteristics of dogs and cats and those relinquishing them to 12 U.S. animal shelters. *Journal of Applied Animal Welfare Science*, 2(2), 83-96.

Özcan, Ş. Ş., Akın, H., Bayram, H., Baş, M., Yıldız, A., & Özdemiroğlu, A. (2009). Köpeklerin adli alanda kullanımı ile ilgili bir derleme. *Polis Bilimleri Dergisi*, 11(1), 149-174.

Özen, D., Böhning, D., & Gürcan, İ. S. (2016). Estimation of stray dog and cat populations in metropolitan Ankara, Turkey. *Turkish Journal of Veterinary & Animal Sciences*, 40, 7-12.

Panta, S., Subedi, D., Poudel, U., Subedi, S., Kaphle, K., & Dhakal, S. (2020). Review of rabies in Nepal. *One Health*, 10, 1-8.

Perdomo, E. B. (2015). Social cost of stray animals. [Yüksek Lisans Tezi, Universidad de Las Palmas de gran Canarias]. ProQuest Dissertations & Theses Global.

Podberscek, A. L. (2009). Good to pet and eat: The keeping and consuming of dogs and cats in South Korea. *Journal of Social Issues*, 65(3), 615-632.

Salman, M. D., New, J. G., Scarlett, J. M., Kass, P. H., Rebecca, R. G., & Hetts, S. (1998). Human and animal factors related to relinquishment of dogs and cats in 12 selected animal shelters in the United States. *Journal of Applied Animal Welfare Science*, 1(3), 207-226.

Savino, S. K. (2009). Puppy lemon laws: Think twice before buying that doggy in the window. *Dickinson Law Review*, 114(2), 643-666.

Savolainen, P. (2007). Domestication of dogs. P. Jensen (Eds.), The behavioural biology of dogs (s. 21-38). CAB International.

Scarlett, J. M., Salman, M. D., New, J. G., & Kass, P. H. (1999). Reasons for relinquishment of companion animals in U.S. animal shelters: Selected health and personal issues. *Journal of Applied Animal Welfare Science*, 2(1), 41-57.

Shi-Miin, L., & Chen, H. (2018). Solving stray-animal problems by economic policies. *Taipei Economic Inquiry*, 54(1), 1-27.

Smith, L. M., Hartmann, S., Munteanu, A. M., Villa, P. D., Quinnell, R. J., & Collins, L. M. (2019). The effectiveness of dog population management: A systematic Review. *Animals*, 9(1020), 1-30.

Spencer, T., Behar-Horenstein, L., Aufmuth, J., Hardt, N., Applebaum, J. W., Emanuel, A., & Isaza, N. (2017). Factors that influence intake to one municipal animal control facility in Florida: A qualitative study. *Animals*, 7(48), 1-19.

Stehr-Green, K. J., & Schantz, P. M. (1987). The Impact of Zoonotic Diseases Transmitted by Pets on Human Health and the Economy. *Veterinary Clinics of North America: Srruzll Anirruzl Practice*. 17(1), 1-15.

Tenzin, Dhand, N. K., Gyeltshen, T., Firestone, S., Zangmo, C., Dema, C., Gyeltshen, R., & Ward, M. P. (2011). Dog bites in humans and estimating human rabies mortality in rabies endemic areas of Bhutan. *PLOS Neglected Tropical Diseases*, 5(11), 1-12.

Udell, M. A. R., Dorey, N. R., & Wynne, C. D. L. (2010). What did domestication do to dogs? A new account of dogs' sensitivity to human actions. *Biolohical Reviews*, 85, 327-345.

Uzunova, K., Stoyanchev, T., Iliev, A., Miteva, C., Mitev, J., & Stoycheva, I. (2008). Comparative veterinary hygienic evaluation of stray dog shelters and their categorization. *Trakia Journal of Sciences*, 6(1), 27-32.

Wirth, E. K., & Rein, D. B. (2008). The economic costs and benefits of dog guides for the blind. *Ophthalmic Epidemiology*, 15(2), 92-98.

KAYNAKÇA

Anadolu Ajansı (2021, Aralık 30). *Avrupa ve ABD'de sokak hayvanlarıyla ilgili düzenlemeler katı biçimde uygulanıyor.* https://www.aa.com.tr/tr/dunya/avrupa-ve-abdde-sokak-hayvanlariyla-ilgili-duzenlemeler-kati-bicimde-uygulaniyor/2461248

Auger, P., & Devinney, T. M. (2007). Do what consumers say matter? The misalignment of preferences with unconstrained ethical intentions. *Journal of Business Ethics, 76*(4), 361-383. https://doi.org/10.1007/s10551-006-9287-y

Aydoğdu, M., & Meral, O. (2019). Sahipsiz Köpeklerin Popülasyonunun Kontrol Altına Alınması ve Buna İlişkin Hukuki Altyapının Oluşturulması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, *21*(2), 2129-2159.

Aytaç, M. B. (2021). Analyzing the Role of Mystic Appeals on Donation Intention, *İşletme, 2*(2), 61-73.

Aytaç, M. B. (2022). Tüketicileri Sürdürülebilir Tüketime Yönlendirmede SHIFT(Değişim) Modeli. *İletişim Ansiklopedisi* içinde. http://iletisimansiklopedisi.com/2022/09/22/tuketicileri-surdurulebilir-tuketime-yonlendirmede-shift-degisim-modeli-the-shift-model-leading-consumers-to-sustainable-consumption/

Aytaç, Z. (2022). Metaverse ve Dijital Fırsatlar. M. Baş, İ. Erdoğan Tarakçı (Ed.). *Pazarla-ma Teoriden Pratiğe*. (233- 253). Efeakademi Yayınları.

Basil, D. Z., Ridgway, N. M., & Basil, M. D. (2006). Guilt appeals: The mediating effect of responsibility. *Psychology & Marketing, 23*(12), 1035-1054. https://doi.org/10.1002/mar.20145

BBC (2022, Nisan 4). *4 Nisan Sokak Hayvanları Günü: Türkiye'de sokak hayvanları ne durumda ve neden tartışılıyor?* BBC News Türkçe. https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-60947128

Beetz, A., Uvnäs-Moberg, K., Julius, H., & Kotrschal, K. (2012). Psychosocial and psychophysiological effects of human–animal interactions: The possible role of oxytocin. *Frontiers in Psychology, 3*, 234. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2012.00234

Bogage, J. (2022, Ocak 7). *Americans adopted millions of dogs during the pandemic. Now what do we do with them?* The Washington Post. https://www.washingtonpost.com/business/2022/01/07/covid-dogs-return-to-work/

Chaudhary, A. H., Polonsky, M. J., & McClaren, N. (2021). Littering behaviour: A systematic review. *International Journal of Consumer Studies, 45*(4), 478-510. https://doi.org/10.1111/ijcs.12638

Chaudhry, P. E., Cesareo, L., & Pastore, A. (2019). Resolving the jeopardies of consumer demand: Revisiting demarketing concepts. *Business Horizons*, *62*(5), 663-677. https://doi.org/10.1016/j.bushor.2019.05.002

Cialdini, R. B., Demaine, L. J., Sagarin, B. J., Barrett, D. W., Rhoads, K., & Winter, P. L. (2006). Managing social norms for persuasive impact. *Social influence, 1*(1), 3-15. https://doi.org/10.1080/15534510500181459

Colchero, M. A., Popkin, B. M., Rivera, J. A., & Ng, S. W. (2016). Beverage purchases from stores in Mexico under the excise tax on sugar sweetened beverages: Observational study. *British Medical Journal*, 352. http://dx.doi.org/10.1136/bmj.h6704

Covington, T. (2022, Temmuz 7). *Pet Adoption Statistics for 2021.* The Zebra. https://www.thezebra.com/resources/research/pet-adoption-statistics/#:~:text=Only%2010%25%20of%20dogs%20born,dogs%20in%20shelters%20are%20purebreds.

Çakmak, B. (2022, Mart 7). *Stray dogs stir safety debate in Turkey*. Daily Sabah. https://www.dailysabah.com/turkey/stray-dogs-stir-safety-debate-in-turkey/news

Das, H. D., Ahmed, R., Smrity, N., & Islam, L. (2020). Bdonor: A geo-localised blood donor management system using mobile crowdsourcing. *2020 IEEE 9th International Conference on Communication Systems and Network Technologies (CSNT)*, 313-317. IEEE. https://doi.org/10.1109/CSNT48778.2020.9115776

Haytap (t.y). *1910 Hayırsızada Toplu Sürgün ve Katliamı.* https://www.haytap.org/tr/goezyalarnza-hakim-olamayacanz-gercek-bir-suerguen-18-maddede-hayrsz-ada-katliam

Hedgpeth, D. (2021, Ocak 6). *So many pets have been adopted during the pandemic that shelters are running out.* The Washington Post. https://www.washingtonpost.com/dc-md-va/2021/01/06/animal-shelters-coronavirus-pandemic/

Howe, B.J. (2006, Haziran 1). *The Rise of Crowdsourcing*. WIRED. https://www.wired.com/2006/06/crowds/

Kırışık, F., & Öztürk, K. (2021). Şiddet Haberlerinden Hayvan Haklarına, Sahipsiz Köpek Sorunu. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (69), 360-388. https://doi.org/10.51290/dpusbe.946017

Kim, T., Sung, Y., & Moon, J. H. (2020). Effects of brand anthropomorphism on consumer-brand relationships on social networking site fan pages: The mediating role of social presence. *Telematics and Informatics*, *51*, 101406. https://doi.org/10.1016/j.tele.2020.101406

Kolodko, J., Read, D., & Taj, U. (2016). *Using Behavioral Insights to Reduce Littering in the UK*. Warwick Business School, Paper for Clean Up Britain. http://cleanupbritain.org/WBS-Report-for-CLUB.pdf

Kristofferson, K., Daniels, M., & Morales, A. (2016). Positive Effects from Negative Virtual Experiences: How Virtual Reality Can Be Used Effectively in Marketing. *P. Moreau, S. Puntoni, Duluth (Ed..). NA – Advances in Consumer Research,* 44, 524–525. MN: Association for Consumer Research.

Kristofferson, K., White, K., & Peloza, J. (2014). The nature of slacktivism: How the social observability of an initial act of token support affects subsequent prosocial action. *Journal of Consumer Research*, *40*(6), 1149-1166. https://doi.org/10.1086/674137

Luna-Cortés, G. (2018). The influence of materialism and self-congruity on the relationship of human with their companion dogs. *Social Marketing Quarterly*, *24*(4), 249-263. https://doi.org/10.1177/1524500418801002

Masters, T. M., & Mishra, A. (2019). The influence of hero and villain labels on the perception of vice and virtue products. *Journal of Consumer Psychology*, *29*(3), 428-444. https://doi.org/10.1002/jcpy.1085

Minton, A. P., & Rose, R. L. (1997). The effects of environmental concern on environmentally friendly consumer behavior: An exploratory study. *Journal of Business Research, 40*(1), 37-48. https://doi.org/10.1016/S0148-2963(96)00209-3

Mitchell, R., Schuster, L., & Drennan, J. (2017). Understanding how gamification influences behaviour in social marketing. *Australasian Marketing Journal (AMJ), 25*(1), 12-19. https://doi.org/10.1016/j.ausmj.2016.12.001

Morales, M., Varas, C., & Ibarra, L. (2009). Demographic characterization of the dog population in Vin˜a del Mar, Chile. *Archivos de medicina veterinaria, 41*(1), 89–95.

Morozov, E. (2009, Mayıs 19). *The Brave New World of Slacktivism*. Foreign Policy. https://foreignpolicy.com/2009/05/19/the-brave-new-world-of-slacktivism/

Murillo, D.E., Kang, J. & Yoon, S. (2016). Factors influencing pro-social consumer behavior through non-profit organizations. *Internet Research, 26*(3), 626-643. https://doi.org/10.1108/IntR-10-2014-0253

Newcomb, E. T., & Newcomb, B. B. (2020). Comparative Effects of "Do" Versus "Don't" Formatted Signage on Littering. *Behavior and Social Issues*, *29*(1), 264-271. https://doi.org/10.1007/s42822-020-00039-7

Özavcı, V. (2012). Köpeklerde capnocytophaga canimorsus ve capnocytophaga cynodegmi türlerinin kültür ve moleküler yöntemlerle araştırılması [Doktora Tezi, Adnan Mendere Ünivesitesi] http://hdl.handle.net/11607/1292

Özbölük, T., & Dursun, Y. (2015). Pazarlama araştırmalarında paradigmal dönüşüm ve etnografinin dijital evrimi: Netnografi. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (46), 227-247.

Öztürk, T. (2021, Aralık 07). *Hayvanseverler dikkat! Üç hafta kaldı...* Hürriyet. https://www.hurriyet.com.tr/gundem/hayvanseverler-dikkat-uc-haftaniz-kaldi-41954951

Pepelko, K. (2013). *12 Alarming Facts About Pet Homelessness*. One Green Planet. https://www.onegreenplanet.org/animalsandnature/12-alarming-facts-about-pethomelessness/

Pet Age Staff (2022, Nisan 19). *APPA: National Pet Industry Exceeds $123B in Sales, Sets New Benchmark*. https://www.petage.com/appa-national-pet-industry-exceeds-123b-in-sales-sets-new-benchmark/

PetRescue (t.y.) *Food and Product Donation Program.* https://www.petrescue.com.au/food-donation-program

Pogacar, R., Angle, J., Lowrey, T. M., Shrum, L. J., & Kardes, F. R. (2021). Is Nestlé a Lady? The Feminine Brand Name Advantage. *Journal of Marketing, 85*(6), 101–117. https://doi.org/10.1177/0022242921993060

Powell, L., Edwards, K. M., McGreevy, P., Bauman, A., Podberscek, A., Neilly, B., ... & Stamatakis, E. (2019). Companion dog acquisition and mental well-being: A community-based three-arm controlled study. *BMC Public Health, 19*(1), 1-10. https://doi.org/10.1186/s12889-019-7770-5

Powell, L., Houlihan, C., Stone, M., Gitlin, I., Ji, X., Reinhard, C. L., & Watson, B. (2021). Animal shelters' response to the COVID-19 pandemic: A pilot survey of 14 shelters in the Northeastern United States. *Animals*, *11*(9), 2669. https://doi.org/10.3390/ani11092669

Reichert, T., Heckler, S. E., & Jackson, S. (2001). The effects of sexual social marketing appeals on cognitive processing and persuasion. *Journal of Advertising, 30*(1), 13-27. https://doi.org/10.1080/00913367.2001.10673628

Saylam, A. (2021). Kamu Yönetiminde Bir E-Katılım Modeli Olarak Bilgi ve İletişim Teknolojileri (Bit) Destekli Kitle Kaynak Kullanımı. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 39*(2), 271-287. https://doi.org/10.17065/huniibf.769258

Serpell, J. (1991). Beneficial effects of pet ownership on some aspects of human health and behaviour. *Journal of the Royal Society of Medicine, 84*(12), 717-720. https://doi.org/10.1177/014107689108401208

Şentürk, M. (2022, Nisan 16). *Türkiye nüfusu yaşlanıyor: İmkanlar ve sınırlar.* Anadolu Ajansı. https://www.aa.com.tr/tr/analiz/turkiye-nufusu-yaslaniyor-imkanlar-ve-sinirlar/2565196#

Terrier, L., & Marfaing, B. (2015). Using social norms and commitment to promote pro-environmental behavior among hotel guests. *Journal of Environmental Psychology*, *44*, 10-15. https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2015.09.001

Vermeir, I., Weijters, B., Houwer, J. D., Geuens, M., Slabbinck, H., Spruyt, A., et al. (2020). Environmentally sustainable food consumption: A review and research agenda from a goaldirected perspective. Frontiers in Psycholgy, 11(1603). https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.01603

Vos, A. & Turan, B. (1998). Türkiye'de/İstanbul'da Köpek Populasyonuna Yönelik Çalışma. *Etlik Veteriner Mikrobiyoloji Dergisi, 9*(Özel Sayı), 25-34.

Wheeler, R. T. (2009). Nonprofit advertising: Impact of celebrity connection, involvement and gender on source credibility and intention to volunteer time or donate money. *Journal of nonprofit & public sector marketing*, *21*(1), 80-107. https://doi.org/10.1080/10495140802111984

White, K., & Simpson, B. (2013). When do (and don't) normative appeals influence sustainable consumer behaviors?. *Journal of Marketing, 77*(2), 78-95. https://doi.org/10.1509/jm.11.0278

White, K., Habib, R., & Dahl, D. W. (2020). A review and framework for thinking about the drivers of prosocial consumer behavior. *Journal of the Association for Consumer Research, 5*(1), 2-18. https://doi.org/10.1086/706782

White, K., Habib, R., & Hardisty, D. J. (2019). How to SHIFT consumer behaviors to be more sustainable: A literature review and guiding framework. *Journal of Marketing, 83*(3), 22-49. https://doi.org/10.1177/0022242919825649

White, K., Hardisty, D. J., & Habib, R. (2019). The elusive green consumer. *Harvard Business Review*, *11*(1), 124-133.

White, R. E., Prager, E. O., Schaefer, C., Kross, E., Duckworth, A. L., & Carlson, S. M. (2017). The "Batman Effect": Improving perseverance in young children. *Child development, 88*(5), 1563-1571. https://doi.org/10.1111/cdev.12695

WHO (t.y.). *Rabies.* https://www.who.int/teams/health-product-policy-and-standards/standards-and-specifications/vaccines-quality/rabies

World Organization for Animal Health (2022). *Terrestrial Animal Health Code*. https://www.woah.org/en/what-we-do/standards/codes-and-manuals/terrestrial-code-online-access/

Yazıcı, T. (2018). Amatör İnovasyonun Destekçisi "Crowdfunding":"Buluşum" Sitesi Üzerine Bir İnceleme. *Global Media Journal: Turkish Edition, 9*(17), 225-249.

Yegen, C. (2014). Bir Dijital Aktivizm Biçimi Olarak Slaktivizm: Change.Org Örneği. *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi, 4* (2), 84-108 .

Young, A., Khalil, K. A., & Wharton, J. (2018). Empathy for animals: A review of the existing literature. *Curator: The Museum Journal, 61*(2), 327-343.https://doi.org/10.1111/cura.12257

Zhang, Y., Tan, C. D., Sun, J., & Yang, Z. (2020). Why do people patronize donation-based crowdfunding platforms? An activity perspective of critical success factors. *Computers in Human Behavior*, 112, 106470. https://doi.org/10.1016/j.chb.2020.106470

KAYNAKÇA

Akgündüz, Ahmed, *Osmanlı Kanunnameleri ve Hukuki Tahlilleri*, (İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı, 1990), s.295.

Ali Kemal Erdem, "Özlem Zengin'in 10 yılda 60 milyon sokak köpeği olacak iddiasını hatırlatıp, başıboş köpeklerin kontrol altına alınmasını istediler". Independent, (2021), https://www.indyturk.com/node/319846/haber/%C3%B6zlem-zenginin-10-y%C4%B1lda-60-milyon-sokak-k%C3%B6pe%C4%9Fi-olacakiddias%C4%B1n%C4%B1-hat%C4%B1rlat%C4%B1pba%C5%9F%C4%B1bo%C5%9F, adresinden 18 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.

Anonim, *Derneklerin Kamuya Yararlı Dernek Statüsü Kazanmak Almalarında Usul ve Esaslar*, (İstanbul, 2015), s.12.

Aşkın Yaşar ve Halis Yerlikaya, "Dünya'da ve Türkiye'de Hayvan Haklarının Tarihsel Gelişimi", *Veteriner Bilimleri Dergisi*, Cilt. 20, Sayı. 4 (2004), s. 39-46.

Ayşe Menteş Gürler, Berfin Melikoğlu ve Şule Osmanağaoğlu, "A Historical Evaluation of Animal Protection Efforts of Non-governmental Organizations in Turkey", *Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi*, Cilt. 17, Sayı. 6 (2011), s. 901-908.

Berfin Melikoğlu, "Türkiye'de Kurulan İlk Hayvanları Koruma Derneğinin Tarihsel Gelişimi", *Veteriner Hekimler Derneği Dergisi*, Cilt. 80, Sayı. 1 (2009), s. 37-44.

Catherine Pinguet, "Chiens de rues d'Istanbul: histoire d'un massacre sur un îlot désert", (1910), http://www.slate.fr/story/104311/chiens-rues-istanbul-histoire-massacre, adresinden 10Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.

Cihangir Gündoğdu, "Doksan Yıl Önce İstanbullu Hayvanseverler", *Toplumsal Dergisi*, Sayı. 116 (2003), 10-17.

DERBİS, "Derneklere Dair İstatistiki Bilgiler", (2022), https://www.siviltoplum.gov.tr/derneklerin-faaliyet-alanlarina-gore-dagilimi, adresinden 15 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.

Doğan Yörük, "Osmanlıdan Günümüze Türk Toplumunda Çevre Anlayışının Gelişmesinde Vakıflar ve Dernekler", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi (SUTAD)*, Sayı. 40 (2016), s. 361-372.

Ekrem Işın, *Dört Ayaklı Belediye ya da İstanbul Köpekleri*, (İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2003).

Ertan Yurderi, Kuşevleri, (2022), https://www.derki.com/dosya/inceledik/kusevleri/, adresinden 28 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.

Esra Demir Erol, "Sokak Hayvanları ve Hayvan Bakımevleri", *Dergi Ayrıntı*, Cil. 5, Sayı. 59 (2018), s. 69-73.

Fikriyat, "Osmanlıda Hayvan Sevgisinin Bir Mesleğe Tezahürü: Mancacılık", (2019), https://www.fikriyat.com/galeri/tarih/osmanlida-hayvan-sevgisinin-bir-meslege-tezahuru-mancacilik, adresinden 18 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.

GREENPEACE, www.greenpeace,org, (2022), adresinden 28 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.

HAÇİKO, (2022), www.haciko.org.tr, adresinden 28 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.

HAYKOD, (2022), www.haykod.org, adresinden 18 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.

HAYKONFED (2022), www.haykonfed.org, adresinden 28 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.

HAYTAP, (2022), www.haytap.org, adresinden 28 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.

"Hayvanları Koruma Kanunu'nun", https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5199&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5, adresinden 28 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.

İrvin Cemil Schick , "Müslüman Türkler ve Köpekler", *Toplumsal Tarih*, Sayı. 310 (2019), s.24-32.

İrvin Cemil Schick (2010). "İstanbul'da 1910'da Gerçekleşen Büyük Köpek İtlafı: Bir Mekân Üzerinde Çekişme Vakası", *Toplumsal Tarih*, Sayı. 200 (2010), s. 22-33.

İsmet Sungurbey, *Hayvan Hakları: Bir İnsanlık Kitabı*, (İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1993).

İstanbul Himaye-i Hayvanat Cemiyeti Nizamnamesi, (İstanbul: Ekspres Matbaası, 2200)

Kedici Kedi ve Kültür Dergisi, "Dünya Hayvan Hakları Koruma Endeksinde Türkiye", (2022), https://www.kedici.com.tr/post.php?pId=1084&ptype=blog, adresinden 18 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.

Kemalettin Kuzucu, *İstanbul'un Sokak Köpekleri: Muhafazakârlık ve Modernlik Bağlamında Osmanlı'dan Cumhuriyet'e*, İstanbul: Kapı Yayınları, 2022) .

Kübra Olgun, Sivil Toplum Kuruluşlarında Gerçekleştirilen Kampanyaların Halkla İlişkiler Bağlamında Analizi: HAYTAP Hayvan Hakları Federasyonu Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.

Mehmet Ali Ünal, Osmanlı Tarih Sözlüğü, (İstanbul: Paradigma Yayınları, 2011).

Mehmet Fatih Müftüoğlu, *Tarihte İlginç Vakıflar*, (İstanbul: Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları/10, 2012).

Mehmet Mert Sunar, *Hayvanlar*, (İstanbul: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2015).

Meltem Kaysuk, "Hayvan Hakları Çerçevesinde Hayvanların İhmali ve İstismarı: Çorum İli Örneği", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hitit Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2021.

Metin Hülagu, İstanbul Sokak Köpekleri ve Osmanlı Padişahları, (İstanbul: Ayasofya Yayınları, 2021).

Metin Menekşe, "Batılı Seyyahlar Gözünden Osmanlı İstanbul'unda "Köpekler", *International Social Sciences Studies Journal*, Cilt. 4, Sayı. 28 (2018), s. 6321-6334.

Metin Menekşe (2022). "Osmanlı Medeniyetinde Hayvan Sevgisinin Mesleğe Dönüşü: Mancacılık", *SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergi*si, 55, 84-101.

Mevlüt Tezel (2021, Mayıs 18). Başıboş köpek sayısı artıyor. Sabah. Erişim Adresi: https://www.sabah.com.tr/yazarlar/gunaydin/sb-mevlut_tezel/2021/05/18/basibos-kopeksayisiartiyor#:~:text=T%C3%BCrkiye'de%20ba%C5%9F%C4%B1bo%C5%9F%20k%C3%B6pek%20say%C4%B1s%C4%B1,bin%20ba%C5%9F%C4%B1bo%C5%9F%20k%C3%B6pek%20bulundu%C4%9Funu%20a%C3%A7%C4%B1klam%C4%B1%C5%9Ft%C4%B, adresinden 18 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.

Miray Aksulu, "Yeni Toplumsal Hareketler: Türkiye'de Hayvan Hakları Savunuculuğu ve Sosyal Medya", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013.

Nezir Güneş, "Sokak köpekleri sorunu artık bir iç güvenlik sorunudur", (2021), https://www.mardinlife.com/sokak-kopekleri-sorunu--artik-bir-icguvenlik-sorunudur.html adresinden 18 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.

OGGUSTO, Hayvanları Korumak İçin Çalışan Kurumlar, (2021), https://www.oggusto.com/pets/hayvanlari-korumak-icin-calisan-kurumlar adresinden 28 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.

Party For Animals, "Biz Kimiz", (2022), https://www.partyfortheanimals.com/tr/biz-kimiz adresinden 28 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.

PETA, www.peta.orrg (2022), adresinden 28 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.

Priscilla Mary Işın, "Yabancı Seyahatnamelere Göre Osmanlı Kültüründe Hayvan Hakları ve Hayvan Sevgisi", II. Ulusal Veteriner Hekimliği Tarihi ve Mesleki Etik Sempozyumu Bildiriler Kitabı, (Konya, 2018), s.185-194.

Priscilla Mary Işın, "Osmanlı Kültüründe Hayvan Hakları ve Hayvan Sevgisi, (2018), https://turkascihaberleri.com/HaberDetay/11461/Osmanli-Kulturunde-Hayvan-Haklari-ve-Hayvan-Sevgisi.html adresinden 18 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.

Recep Külcü, "Türklerin Kültür Mirası olarak "12 Hayvanlı Türk Takvimi", *Akademia Disiplinlerarası Bilimsel Araştırmalar* Dergisi, Cilt. 1, Sayı. 1 (2015), s.1-5

RSPCA (2022).). Hayvanlara Zulmün Önlenmesi için Kraliyet Derneği. https://www.rspca.org.uk/ adresinden 18 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.

Rüştü Ilgar, "Türkiye'de Hayvan Hakları İhlallerine Coğrafi Açıdan Bakış*, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt. 16, Sayı. 1 (2007), s. 347-360.

Sevgi Can Pekmezci Sargın, "Hayvan Hakları Konulu Toplumu Bilinçlendirmeye Yönelik Canlandırma Çalışmaları; Karakter Tasarımı Temelinde Live Action Uygulamalar", Yayınlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Sümeyra Bulan, "Türkiye'de Hayvancılık (1923-1950)", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.

Şemseddin Sami, Ş. (2015). *Kamus-i Turki*, (Haz. Paşa Yavuzarslan), (Ankara: Türk Dil Kurumları, 2015).

THKD, (2022), www.thkd.org.tr, adresinden 18 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.

Taner Timur, *İnsanlar ve Hayvanlar: İstanbul'un Sokak Köpekleri*, Sürüden Ayrılanlar: Siyasal İktidar, Aydın Tarih ve Özgürlük, (Ankara: İmge Yayınları, 2000).

Tarım ve Orman Bakanlığı (2022). Dünya Hayvan Sağlığı Örgütü. https://www.tarimorman.gov.tr/ABDGM/Menu/88/Dunya-Hayvan-Sagligi-Orgutu-_oie_

Türel Özkul, Taner Sarıbaş, Ender Uzabacı ve Erhan Yüksel, "Türk Toplumunun Hayvan Hakları Kavramına Yaklaşımının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma: III. Hayvanları Korumaya, Hayvan Hakları Sorunlarına ve Bölgesel Farklılıklara Yönelik Tutum Analizi", *Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi*, Cilt. 19, Sayı. 3 (2013), s. 365-369.

Türkiye Hayvanları Koruma Cemiyetinin On Beş Yıllık Faaliyeti", *Türk Veterinerler Birliği Dergisi*, Cilt. 8, Sayı. 8 (1938), s. 5-6, Ankara, 29 Ekim 1938, 327-328.

"Sokak Hayvanlarını Koruma Kanunu", 2004: m. 3, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5199&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5 adresinden 28 Ekim 2022 tarihinde alınmıştır.

Yasin Akyıldız ve Ali Rıza Abay, "Vakıf Müessesesinin Gelişimi ve Mahiyeti Tarihsel Bir Değerlendirme", *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt.7, Sayı. 15 (2017), s.141-157.

Ziya Öztürk, "Medeniyet ve Sokak Hayvanları", *Kentli Dergisi*, Cilt. 5, Sayı. 19 (2015), s. 54-55.

KAYNAKÇA

Adalet Partisi. (2015). *Adalet Partisi Parti Programı*. https://ap.org.tr/partiPrograms

Adalet ve Kalkınma Partisi. (2006). *Adalet ve Kalkınma Partisi Kalkınma ve Demokratilşme Programı*. https://acikerisim.tbmm.gov.tr/bitstream/handle/11543/865/200703352_2006.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Adalet ve Kalkınma Partisi. (2023). *Adalet ve Kalkınma Partisi 2023 Seçim Beyannamesi*. https://www.akparti.org.tr/media/bwlbgkif/tu-rkiye-yu-zy%C4%B1l%C4%B1-ic-in-dog-ru-ad%C4%B1mlar-2023-sec-im-beyannamesi.pdf

Büyük Birlik Partisi. (1993). *Büyük Birlik Partisi Parti Programı*. https://acikerisim.tbmm.gov.tr/xmlui/bitstream/handle/11543/758/199600983-1993.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Cumhuriyet Halk Partisi. (2018). *Cumhuriyet Halk Partisi Parti Programı*. https://chp.azureedge.net/1d48b01630ef43d9b2edf45d55842cae.pdf

Cumhuriyet Halk Partisi. (2023). *İktidarımızın İlk 100 Gününde Yapacaklarımız*. https://chp.org.tr/yayin/ktdarimizin-lk-100-gununde-yapacaklarimiz

Demokrasi ve Atılım Partisi Parti. (2020). *Demokrasi ve Atılım Partisi Parti Programı*.

Demokrat Parti. (2009). *Demokrat Parti Parti Programı*. https://www.dp.org.tr/storage/DP.Yeni.Program.pdf

Demokratik Sol Parti. (2003). *Demokratik Sol Parti Parti Programı*. https://www.dsp.org.tr/dsp/program/

Dierks, Z. (2022). *Share of households owning at least one cat or dog in Turkey from 2012 to 2021* [Data set]. https://www.statista.com/. https://www.statista.com/statistics/517048/households-owning-cats-dogs-europe-turkey/#:~:text=Since%202012%2C%20the%20share%20of,cats%20at%20about%2014%20percent.

Gelecek Partisi. (2019). *Gelecek Partisi Parti Programı*. https://gelecekpartisi.org.tr/uploads/kurumsal/Gelecek_Partisi_Program.pdf

Halkların Demokrat Partisi. (2012). *Halkların Demokrat Partisi Parti Programı*. https://hdp.org.tr/tr/parti-programi/8/

Hür Dava Partisi. (2012). *Hür Dava Partisi Parti Programı*. https://hudapar.org/parti-programi.html

İYİ Parti. (2017). *İYİ Parti Parti Programı*. https://iyiparti.org.tr/storage/img/doc/iyi-parti-guncel-parti-program.pdf

İYİ Parti. (2023). *2023 Seçim Beyannamesi*. https://www.turkiyetarihyazacak.com/assets/pdfs/beyanname.pdf

Memleket Partisi. (2021). *Memleket Partisi Parti Programı*. https://www.memleketpartisi.org.tr/parti/parti-programi

Millet İttifakı. (2023). *Ortak Politikalar Mutabakat Metni*. https://milletittifaki.biz/media/oemnii1q/ortak-politikalar-mutabakat-metni.pdf

Milli Gazete. (2023). *HÜDA PAR, 'Seçim 2023 Vizyon Belgesi'ni Açıkladı*. https://www.milligazete.com.tr/haber/14718481/huda-par-secim-2023-vizyon-belgesini-acikladi

Milliyetçi Hareket Partisi. (2009). *Milliyetçi Hareket Partisi Parti Programı*. https://www.mhp.org.tr/usr_img/_mhp2007/kitaplar/mhp_parti_programi_2009_opt.pdf

Hayvan Hakları Evrensel Bildirgesi, (1978). https://www.pau.edu.tr/dcuam/tr/sayfa/hayvan-haklari-evrensel-bildirge-si#:~:text=B%C3%BCt%C3%BCn%20hayvanlar%20sayg%C4%B1%20g%C3%B6rme%20hakk%C4%B1na,bak%C4%B1lma%2C%20ve%20korunma%20haklar%C4%B1%20vard%C4%B1r.

Hayvanları Koruma Kanunu, Pub. L. No. Sayı: 25509 Cilt: 43, 5199 Hayvanları Koruma Kanunu (2004). https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5199-20100611.pdf

Saadet Partisi. (2019). *Saadet Partisi Parti Programı*. https://saadet.org.tr/upload/file/992649b84c8d390c3ba07fdb6c403965.pdf

SuperHaber. (2023, Nisan 14). *BBP Lideri Destici, Partisinin Seçim Beyannamesini Açıkladı*. https://www.superhaber.com/bbp-lideri-destici-partisinin-secim-beyannamesini-acikladi-haber-450497

T.C. İçişleri Bakanlığı. (2023). *Türkiye Mülki İdare Bölümleri Envanteri*. https://www.e-icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkiIdariBolumleri.aspx

Universal Declaration of Animal Rights, (1978). https://www.esdaw.eu/unesco.html

Yeniden Refah Partisi. (2018). *Yeniden Refah Partisi Parti Programı*. https://yenidenrefahpartisi.org.tr/page/parti-programi/14

Yeniden Refah Partisi. (2023). *2023 Genel Sseçimleri Beyannamemiz*. https://yenidenrefahpartisi.org.tr/page/2023-genel-secimleri-beyannamemiz/2501

Yeşil Sol Parti. (2023). *2023 Seçim Bildirgesi*. https://hdp.org.tr/Images/UserFiles/Documents/Editor/2023/yesil-sol-parti-2023-sbildirgesi.pdf

Zafer Partisi. (2021). *Zafer Partisi Parti Programı*. https://zaferpartisi.org.tr/parti-programi/

KAYNAKÇA

Akkoyunlu, S. A. (2022). Mahalli İdarelerin Sokak Köpeklerinin Verebileceği Zararlar ile İlgili Yükümlülükleri ve Bu Yükümlülüklerin Mahalli İdareler Arasındaki İlişkiler Bakımından Değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 27(46), 3-63.

Akyılmaz, B. (2004). *Türkiye'de İdarenin Mali Sorumluluğu* (Yayımlanmamış profesörlük takdim tezi).

Akyılmaz, B., Sezginer, M., & Kaya, C. (2019). *Açıklamalı İçtihatlı Türk İdari Yargılama Hukuku* (1. Baskı). Savaş Yayınevi.

Akyılmaz, B., Sezginer, M., & Kaya, C. (2021). *Türk İdare Hukuku* (14. Baskı). Savaş Yayınevi.

Arslan Öncü, G. (2011). *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde Özel Yaşamın Korunması Hakkı* (1. Baskı). Beta Yayıncılık.

Aslantaş, Ö., Özdemir, V., Kılıç, S., & Babür, C. (2005). Seroepidemiology of leptospirosis, toxoplasmosis, and leishmaniosis among dogs in Ankara, Turkey. *Veterinary Parasitology*, 129(3-4), 187-191. https://doi.org/10.1016/j.vetpar.2004.11.037

Avrupa Konseyi Hukuk Danışmanlığı Bölümü (2019). *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Madde 8 Rehberi*. https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_8_TUR.pdf

Aydoğdu, M., & Meral, O. (2019). Sahipsiz köpeklerin popülasyonunun kontrol altına alınması ve buna ilişkin hukuki altyapının oluşturulması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 21(Prof. Dr. Durmuş Tezcan'a Armağan Özel Sayısı), 2129-2159.

Cumalıoğlu, E. (2017). Medeni Hukukta Hayvan Hakları ve Hayvanlar Üzerindeki Hak. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 19(Prof. Dr. Şeref Ertaş'a Armağan Özel Sayısı), 587-604.

Çakır, H. M. (2015). *Sağlık Hizmetlerinin Özel Hukuk Kişileri Tarafından Yürütülmesi* (1. Baskı). On İki Levha Yayıncılık.

Çığcı, M. (2019). *Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Temel Hak ve Özgürlükler Açısından Hayvanların Hukuki Durumu* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Dışişleri Bakanlığı Avrupa Konseyi ve İnsan Hakları Genel Müdür Yardımcılığı (2011). Berü-Türkiye Davası Kararın Özet Çevirisi. https://hudoc.echr.coe.int.

Doğru, O. (2018). *YAŞAMA HAKKI Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru El Kitapları Serisi – 5* (1. Baskı), Avrupa Konseyi.

Duran, L. (1974). *Türkiye İdaresinin Sorumluluğu: Sorumluluğun Temeli ve Sebepleri, Sorumluluğa Yol Açan Olgular* (1. Baskı). TODAİE Yayınları.

Eroğlu, M. E., & Argun, M. K. (2022). *Sahipsiz Başıboş Köpekler Raporu*. Türkoğlu, & G., Yılmaz, N. (Editörler), İnsan Hakları ve Mazlumlar İçin Dayanışma Derneği. https://www.mazlumder.org/tr/main/yayinlar/yurt-ici-raporlar/3/sahipsiz-basibos-kopekler-raporu/1219

Gökcan, H. T. (2017). Hasta Haklarının Bireysel Başvuru Yoluyla Korunması. İçinde Ö. Yücel & G. Sert (Editörler), *Sağlık ve Tıp Hukukunda Sorumluluk ve İnsan Hakları* (1. Baskı). Seçkin Yayıncılık.

Güran, S. (1982). Hekimin Faaliyetinden Devletin Sorumluluğu. *Sorumluluk Hukukunda Yeni Gelişmeler V. Sempozyumu*. Fakülteler Matbaası.

Gürsoy, K. T. (1980). İdarenin Sorumluluğuna İlişkin İlkelerde Son Gelişmeler ve İsviçre Hukukunda İdarenin Hukuki Sorumluluğunun Ana Hatları. *Sorumluluk Hukukunda Yeni Gelişmeler III. Sempozyumu*, Fakülteler Matbaası.

Keskin Orhan, M. (2020). *Türk Borçlar Hukukunda Hayvan Bulunduranın Sorumluluğu*. Seçkin Yayınları.

Kırışık, F., & Öztürk, K. (2021). Şiddet Haberlerinden Hayvan Haklarına, Sahipsiz Köpek Sorunu. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (69), 360-388.

Öncü, G. A. (2011). *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde Özel Yaşamın Korunması Hakkı* (1. Baskı). Beta Yayıncılık.

Özdemir, N. (1963). *Hizmet Kusuru Teorisi ve İdarenin Sorumluluğu* (1. Baskı). Yeni Desen Matbaası.

Öztoprak, N., Berk, H., & Kızılateş, F. (2021). Preventable public health challenge: Rabies suspected exposure and prophylaxis practices in southwestern of Turkey. *Journal of Infection and Public Health*, 14(2), 221-226. https://doi.org/10.1016/j.jiph.2020.12.012

Paul, M., Sen Majumder, S., Sau, S., Nandi, A., & Bhadra, A. K. (2016). High early life mortality in free-ranging dogs is largely influenced by humans. *Scientific Reports*, 6(19641), 1-8. https://doi.org/10.1038/srep19641

Sarıca, R. (1949). Hizmet Kusuru ve Karakteri. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 15(4), 858-895.

Sharma, S., Agarwal, A., Khan, A. M., & Ingle, G. K. (2016). Prevalence of Dog Bites in Rural and Urban Slums of Delhi: A Community-based Study. Annals of medical and health sciences research, 6(2), 115–119. https://doi.org/10.4103/2141-9248.181836

T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. (2019). *Kuduz Profilaksi Rehberi* (1. Baskı). Sağlık Bakanlığı Yayınları.

Takcı, N. (2021). *Hayvan Bulunduranın Sorumluluğu* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yayla, Y. (2010). *İdare Hukuku* (2. Tıpkı Baskı). Beta Yayıncılık.

Yüzer Eltimur, D. (2019). *AİHS Kapsamında Özel Hayatın ve Aile Hayatının Korunmasında Devletin Pozitif Yükümlülükleri* (1. Baskı). On İki Levha Yayıncılık.

https://hudoc.echr.coe.int

https://legalbank.net

https://www.lexpera.com.tr

https://www.who.int/data/gho/data/themes/topics/rabies

KAYNAKÇA

Akıllıoğlu, Tekin. Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı ve Türkiye, Ankara: İmaj Yayıncılık, 1. Bası, 2015.

Altunay, Gül. "Türk Hukukunda Hayvan Hakları". Özgün Hukuk. Erişim 7 Kasım 2022. https://www.ozgunlaw.com/makaleler/turk-hukukunda-hayvan-haklari-650.

Aydın, Ufuk & Sütken, Elvan (Ed.).; Hukukun Temel Kavramları, 2. Baskı, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir 2013, s.99.

Gözler, Kemal. İnsan Hakları Hukuku. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım, 1. Baskı, 2017.

HKK, Hayvanları Koruma Kanunu. (Kanun No. 5199). Resmi Gazete 25509 (1 Temmuz 2004). Erişim 15 Kasım 2022. https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5199-20100611.pdf

Kaboğlu, İbrahim Ö. Anayasa Hukuku Dersleri (Genel Esaslar). İstanbul: Legal Yayıncılık, 11. Bası, 2016.

Kaboğlu, İbrahim Ö. Anayasa Hukuku Dersleri (Genel Esaslar). İstanbul: Legal Yayıncılık, 14. Bası, 2019.

Kılıçkaya, Zeynep. "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Anayasa Mahkemesi'nin Bireysel Başvuru İncelemelerinde Çalışma Hakkı". D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi 18/2 (2016), 127-166. https://hukuk.deu.edu.tr/wp-content/uploads/2017/04/ZEYNEP-KILICKAYA.pdf

Koçhisarlıoğlu, Cengiz - Söğütlü Erişgin, Özlem. "Hayvanların Hukuki Konumu". Dergipark. Erişim 7 Kasım 2022. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/179474

Korkut, Özkorkut. " Hukuki İlişkiler ve Haklar". Hukukun Temel Kavramları. ed. Ufuk Aydın vd. 93-108. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını, 2013.

İçTzk, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İç Tüzüğü. Strazburg: Avrupa Konseyi, 2020. Erişim 15 Kasım 2022. https://www.echr.coe.int/documents/rules_court_tur.pdf

AİHS, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme (Kanun No. 6366). Resmi Gazete 8662 (19 Mart 1954). Erişim 15 Kasım 2022. https://www.echr.coe.int/documents/convention_tur.pdf

AİHM Kararları

AİHM, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi. B. No: 22494/93 (9 Kasım 2004). https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-67346

AİHM, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi. B. No: 34503/97 (12 Kasım 2008). https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-89558

AİHM, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi. B. No: 47304/07 (26 Ocak 2011). https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-102689

AİHM, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi. B. No: 9718/03 (26 Temmuz 2011). https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-105820%22]}

AİHM, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi. B. No: 9300/07 (26 Haziran 2012). https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-111690

SERMAYE PİYASASI TEMEL VE TEKNİK ANALİZ YÖNTEMLERİ

Dr. Turgay MÜNYAS
Dr. Feryat ATASOY

Güncellenmiş 4. Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-74-5

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Kasım 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Elinizdeki kitabın dördüncü baskısı, önceki baskılardaki yazım hatalarının düzeltilmesi, teknik verilerin güncellenmesi ve okuyucudan gelen eleştiriler dikkatli bir şekilde ele alınarak bu son baskıya hazırlanmıştır.

Elinizdeki bu kaynakta, hisse senedi piyasalarında yatırımcıların sıklıkla başvurduğu analizlere değinilmeye çalışılmış ve bu kaynak yatırımcılar için bir rehber niteliğinde olması gayesi ile hazırlanmıştır.

Aralık 2019 yılında Çin'de başlayan ve hızla yayılarak tüm dünyayı etkisi altına alan Koronavirüs (Covid-19) salgını, ekonomi ve piyasalar üzerinde önemli etkiler meydana getirmiştir. Ayrıca 2022 yılında patlak veren Rusya-Ukrayna savaşı küresel finans piyasalarında geniş kapsamlı ve şok dalgalarına neden olması, yatırımcıları piyasada doğru yatırım yapmak için daha dikkatli olmaya ve gün içerisinde birçok veriyi takip etmeye zorlamaktadır. Bu veriler kimi zaman küresel ölçekte piyasaları etkileyen önemli bir veri, kimi zaman yatırımcının ilgi duydugu hisse ile ilgili bilanço ve diğer finansal veriler, kimi zaman KAP'a düşen önemli bir haber, kimi zaman hissenin geçmiş dönem fiyat grafikleri olabilir. Burada önemli olan yatırımcının finansal okuryazarlık seviyesidir. Sermeye piyasalarında özellikle hisse senedi, kripto piyasalar ve kaldıraçlı işlemler olarak ifade edilen foreks gibi günlük konjektürden çabuk etkilenen piyasalarda finansal okuryazar olmadan başarılı olmak neredeyse imkansız hale gelmiştir.

Sevgili okuyucular bu çalışmanın asıl amacı, sermaye piyasalarında yatırımcıların finansal okuryazarlığına ve finansal farkındalığına katkı sağlayıp, yatırımcıların duygusal karar almak yerine rasyonel karar almasına yardımcı olmaktadır.

Bu kitabın hazırlanmasında destek ve yardımlarını bizden esirgemeyen, ailemize, hocalarımıza, dostlarımıza, ekin yayınevi yöneticilerine ve çalışanlarına teşekkürlerimizi sunar. Kitab'ın tüm okuyuculara faydalı olmasını dileriz.

Saygılarımla.
İstanbul (2023)

Dr. Turgay MÜNYAS
İstanbul Okan Üniversitesi
İşletme Bölümü

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM I
RİSK KAVRAMI ve TÜRLERİ

1.1. GENEL OLARAK RİSK KAVRAMI 1
1.1.1. Menkul Kıymet Yatırımlarında Riskin Kaynakları 1
1.1.1.1. Sistematik Risk (β-Riski) 2
1.1.1.1.1. Kur Riski 3
1.1.1.1.2. Faiz Oranı Riski 4
1.1.1.1.3. Piyasa Riski 6
1.1.1.1.4. Enflasyon Riski 7
1.1.1.1.5. Politik Risk 8
1.1.1.2. Sistematik Olmayan Risk 9
1.1.1.2.1. Finansal Risk 10
1.1.1.2.2. Yönetim Riski 11
1.1.1.2.3. Faaliyet Riski 12

BÖLÜM II
TEMEL ANALİZ YÖNTEMLERİ

2.1. TEMEL ANALİZ 13
2.1.1. Genel Ekonomik Risk ve Analizi 15
2.1.2. Sektör (Endüstri) Riski ve Analizi 17
2.1.2.1.Sektöre Giriş Kolaylığı 18
2.1.2.2.Sektör Hayat Devresi 18
2.1.2.3.Sektörün Ekonomideki Yeri 20
2.1.2.4.Sektörün Teknolojideki Değişmelere Duyarlılığı 21
2.2.2.5.Sektörü Etkileyen Maliyet Faktörleri 21
2.1.2.6.Sektöre Yönelik Yasal Düzenlemeler 22
2.1.2.7. Yurtiçi ve Yurtdışı Rekabetin Derecesi 22
2.1.3. İşletme Riski Analizi 22
2.1.3.1. Yönetimin Kalitesi ve Stratejilerinin Değerlendirilmesi 24
2.1.3.2. Yönetim Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi 25
2.1.3.3. İşletmenin Muhasebe Politikalarının İncelenmesi 26
2.1.3.4. İşletmelerde Finansal Durum Analizi 28
2.1.3.4.1. Oran Analizleri 29
2.1.3.4.1.1. Likidite Oranları 30
2.1.3.4.1.2.Faaliyetlerin Ekinliğini Ölçmede kullanılan Oranlar 35
2.1.3.4.1.3. Karlılığın Ölçülmesinde Kullanılan Oranlar 44

2.1.3.4.1.4. Mali Yapı (Finansman) Oranları 50
2.1.3.4.1.5. Piyasa Değeri Oranları Ve Birleştirilmiş (Du Pont) Rasyo Analizi 56
2.1.3.4.1.5.1. Piyasa Değeri Oranları 56
2.1.3.4.1.5.2. Birleştirilmiş (Du Pont) Rasyo Analizi 59
2.1.3.4.1.6. Büyüme Oranları 61
2.1.3.4.1.6.1. Satışlardaki Büyüme Oranı 62
2.1.3.4.1.6.2. Karlardaki Büyüme Oranı 62
2.1.3.4.1.6.3. Öz sermayedeki Büyüme Oranı 63
2.1.3.4.2. Karşılaştırmalı Finansal Tablolar Analizi 63
2.1.3.4.3. Dikey (Yüzde) Analiz Tekniği 65
2.1.3.4.4. Eğilim (Trend) Yüzdeleri Yöntemi 66
2.1.3.5. Şirket Değerleme Yaklaşımları 68
2.1.3.5.1. Maliyet Yaklaşımı 69
2.1.3.5.2. Gelir Yaklaşımı 70
2.1.3.5.3. Piyasa Yaklaşımı 77

BÖLÜM III
TEKNİK ANALİZ YÖNTEMLERİ

3.1 TEKNİK ANALİZ ÜZERİNE YAPILAN ARAŞTIRMALAR 74
3.2. DOW TEORİSİ 76
3.3 DESTEK VE DİRENÇ KAVRAMLARI 82
3.4. GRAFİK TÜRLERİ 86
3.4.1.Çizgi Grafikler (Line Charts) 86
3.4.2.Çubuk Grafikler (Bar Charts) 87
3.4.3 Mum Grafikler (Candlestick Charts) 90
3.5. STOP-LOSS YÖNTEMLERİ 96
3.5.1 Zarar Stopları 98
3.5.2. Kar Stopları 100
3.6. ELLIOT DALGA TEORİSİ 101
3.7. FORMASYONLAR 110
3.7.1. Trend Dönüş Formasyonları 111
3.7.1.1. Omuz – Baş – Omuz Formasyonu (OBO) 111
3.7.1.2. Ters Omuz – Baş – Omuz Formasyonu (TOBO) 113
3.7.1.3. İkili Tepe Formasyonu 114
3.7.1.4. İkili Dip Formasyonu 115
3.7.1.5. Üçlü Tepe ve Dip Formasyonu 116
3.7.1.6. V Formasyonu 118
3.7.1.7. Boşluklar (GAPS) 119
3.7.1.8. Ada Dönüş Formasyonu 122
3.7.2. Sıkışma Formasyonları 123

3.7.2.1.Üçgen Formasyonlar 123
3.7.2.2.Bayrak ve Flama Formasyonları 125
3.7.2.3. Takoz Formasyonu 126
3.8. GÖSTERGELER (INDIKATÖRLER) 129
3.8.1. Hareketli Ortalama (Moving Average) 130
3.8.1.1. Basit Hareketli Ortalama (BHO) 131
3.8.1.2. Ağırlıklı Hareketli Ortalama (AHO) 131
3.8.1.3. Üslü Hareketli Ortalama (ÜHO) 132
3.8.2. RSI (RelativeStrength Index) 135
3.8.3. MACD (Moving Average Convergence Divergence) 136
3.8.4. CCI (Commodity Channel Index) 137
3.8.5. Momentum 140
3.8.6. Parabolic SAR 142
3.8.7. Stokastik (Stochastic) 143
3.8.8. Hacim Göstergeleri 144
3.8.9. Volume 144
3.8.10. OBV (On Blance Volume) 145
3.8.11. MFI (Money Flow Index) 147
3.8.12. Bollinger Bantları 148
3.9. FIBONACCI ANALİZ YÖNTEMLERİ 152
3.9.1. Fibonacci Düzeltme Seviyeleri (Fibonacci Retracement) 154
3.9.2. Fibonacci Yayları (Fibonacci Arcs) 155
3.9.3. Fibonacci Zaman Aralıkları (Fibonacci Times Zone) 157
3.9.4. Fibonacci Fanları 158

KAYNAKÇA 161

KAYNAKÇA

1) Afşar, M., Afşar,A,. (2010), *'Finansal Ekonomi'*, Detay Yayıncılık, Ankara.
2) Ağaoğlu, A., (2015), Destek Menkul Değerler, Finansal okur yazarlık yayınları, Ben biriktirdim siz harcayın.
3) Akçaoğlu, E., (2002), *Finansal Türev Araçların Vergilendirilmesi,* Turhan Kitabevi, Ankara.
4) Akdoğan, N.; Tenker, N. (1997), 'Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri', Lebib Yalkın Yayınları A.Ş., İstanbul.
5) Akdoğan, N., & Tenker, N., (2001), 'Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri', Gazi Kitabevi, Ankara.
6) Akgüç, Ö., (2010), 'Finansal Yönetim', Avcıol Basım Yayın, İstanbul.
7) Akgüç, Ö., (2010), '*Kredi taleplerinin Değerlendirilmesi'*, Arayış Basım ve Yayıncılık, 8. Baskı, İstanbul.
8) Aksoy, A., Yalçıner, K., (2008), '*İşletme Sermayesi Yönetimi'*, Gazi Kitabevi, Ankara.
9) Ağaoğlu, A., (2015), Destek Menkul Değerler, Finansal okur yazarlık yayınları, Ben biriktirdim siz harcayın.
10) Akçaoğlu, E., (2002), Finansal Türev ürünlerin Vergilendirilmesi, Turhan Kitabevi, Ankara.
11) Atan, M., (2002), '*Risk Yönetimi ve Türk Bankacılık Sektöründe Bir Uygulama',* Gazi Üniversitesi, S.B.E, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
12) Akgüç, Ö., (2010), 'Finansal Yönetim', Avcıol Basım Yayın, İstanbul.
13) Akdoğan, N., & Tenker, N., (2001), 'Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri', Gazi Kitabevi, Ankara.
14) Aktaş, M., (2010), '*Ticari bankalarda kredi risk yönetimi ve Basel II kriterlerinin Etkileri',* Gazi Üniversitesi, S.B.E, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
15) Apak, A., Demirel, E., (2009), '*Finansal Yönetim Cilt.1 Sermaye Piyasaları',* Papatya yayıncılık Eğitim, İstanbul.
16) Aydın, A., (2010), '*Bankacılık Sektörü Risk Yönetiminde Türev Finansal Araçların Kullanılması ve Uluslararası Muhasebe Standartları Çerçevesinde Muhasebeleştirilmesi',* Gazi Üniversitesi, S.B.E, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
17) Aktaş, M., (2010), '*Ticari bankalarda kredi risk yönetimi ve Basel II kriterlerinin Etkileri',* Gazi Üniversitesi, S.B.E, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

18) Apak, A., Demirel, E., (2009), '*Finansal Yönetim Cilt.1 Sermaye Piyasaları',* Papatya yayıncılık Eğitim, İstanbul.

19) Aydın, N., Başar, M., Coşkun, M., (2010), '*Finansal Yönetim'*, Detay Yayıncılık, Ankara.

20) Aydoğan, Ç., Yeni Başlayanlar için FOREX, 3. Adam Yayınları.

21) Aydoğan, Ç., , (2015) Profesyoneller için Forex işlem stratejileri, 3. Adam Yayınları, 1. Baskı, Ankara

22) Babuşcu Ş., Hazar, A., (2007), '*Finansal Yönetim',* Akademi yayıncılık, Ankara, 185.

23) Bandt, O. D., Hartmann, P., (1988), '*What is Systemic Risk Today?, in Risk Measurement and Systemic Risk',* Proceedings of the Second Joint Central Bank Research Conference, 53. http://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0CDoQFjAC&url=http%3A%2F%2Fwww.imes.boj.or.jp%2Fcbrc%2Fcbrc02.pdf&ei=5Q6XU6HnO6mI7Ab8o4CQBw&usg=AFQjCNFDeBqJqHOEVUo5FvBlE-yoVXy4yw&bvm=bv.68693194,bs.1,d.bGQ

24) Başoğlu U., Ceylan, A., Parasız, İ., (2009), '*Finans Teori Kurum Uygulama'***,** Ekin Basın Yayın Dağıtım, 2. Baskı, Bursa.

25) Berk, N., (2005), '*Finansal Yönetim'*, İstanbul.

26) Berk, N., (2010), '*Finansal Yönetim'*, Türkmen Kitabevi, İstanbul.

27) Bollinger J.. (2013), `*CNBC`den Ron Insana`nın önsözüyle Bollinger Bantları*`, Scala Yayıncılık, Birinci Basim, İstanbul

28) Boztepe, A. A., (2010), '*Risk Yönetimi Temelli Rüzgâr Enerjisi Ekonomisi',* Yıldız Teknik Üniversitesi, F.B.E, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

29) Civan, M.,(2007), 'Sermaye Piyasası analizleri ve Portföy Yönetimi', Gazi kitabevi, Ankara.

30) Çabuk, A., vd., (2013), '*Mali Analiz'*, Anadolu Üniversitesi Yayını, Ankara.

31) Çetiner, E., (2007), 'İşletmelerde Mali Analiz', Gazi Kitabevi, Ankara.

32) Çukur, S., Topzu, Y.V., (2006), '*Döviz Kuru Riski: İMKB Tekstil Sektörü Üzerine Ampirik Bir Çalışma'*, *İMKB Dergisi*, Yıl:2006, Cilt:8, Sayı: 30.

33) Dağlı, H., (2004), '*Sermaye Piyasası ve Portföy Analizi'*, Derya Kitabevi, Trabzon.

34) Dağlı, H., (2001), 'Finansal Yönetim', Derya Kitabevi, Trabzon.

35) Demirel, E., (2013), '*Finansal Piyasa Analizleri ve Portföy Yönetimi*', Paradigma Akademi yayınları.

36) Demireli, E., (2007), Finansal Yatırım Kararlarında Risk Unsuru ve Riske Maruz Değer, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 9, Sayı: 1.

37) Erdinç, Y., (2004), Yatırımcı ve Teknik Analiz Sorgulanıyor, Siyasal Kitabevi, Ankara, 49.

38) Erdinc, Y., Yatirimci ve Teknik Analiz Sorgulaniyor.

39) Ganguin, B., Bilardello, J., (2005), '*Fundamentals Of Corporate Dredit Analysis',* The Mcgraw-Hill Companies, Inc. 20.&Yeşilyaprak, M., (2012).

40) Gücenme, Ü., (2005), *'Mali Tablolar Analizi ve Enflasyon Muhasebesi',* Motif matbaacılık, İstanbul.

41) Gücenme, Ü., (2005), '*Mali tablolar Analizi ve Enflasyon Muhasebesi',* Aktüel yayınları, İstanbul.

42) Gültekin, K., (1997), '*Sermaye Piyasası Analizleri*', SPK Yayınları, Ankara.

43) Günak, N., (2007), İleri Teknik Analiz Uygulamaları, Literatür Yayınları, Ak Yatırım Menkul Değerler A.S.

44) Gündoğdu, A., Münyas, T., (2012), '*Finansal Yönetim',* On İki Levha Yayıncılık.

45) Gündoğdu, A., Münyas, T., (2012), '*Analiz Yöntemleri*', On İki Levha Kitabevi, İstanbul.

46) Haftacı, V., (2013), '*Finansal Tablolar Analizi',* Umuttepe Yayınları, Kocaeli.

47) Kahya, M., (2001), 'Sigorta ve Reasürans Şirketlerinde Finansal Analiz', Sentez Reklam ve Danışmanlık, İstanbul.

48) Karadal, F., Türk, M., (2008), '*İşletmelerde Teknoloji Yönetiminin Geleceği*'**,** Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt:1, Sayı: 1.

49) Karapınar, A., & Zaif, F., A., (2009), 'Uluslaraarası Finansal Raporlama Standartları ile Uyumlu Finansal Analiz', Gazi Kitabevi, Ankara.

50) Kaygusuz, S. Y., (1998), '*Finansal Türev Araçlarında Muhasebe Standartları'*, SPK Yayınları, Ankara,7.

51) Keskinoğlu, V., (2012), *'Kurumsal Risk Yönetimi ve Finansal Oranların Firma Riski ve performansı Üzerindeki Etkilerinin Analizi: İMKB'de Ampirik Bir Çalışma'* Abant İzzet Baysal Üniversitesi, S.B.E, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu.

52) Kılıç, M. B., (1989), '*Derecelendirme (Rating) İşlemi ve ABD'de Tahvil Derecelendirme Süreci',* SPK Araştırma Raporu.

53) Konuralp, G., '*Risk Sermayesinin Türkiye'de Uygulama Olanağı',* MÖDAV Muhasebe Bilim ve Dünyası Dergisi, Cilt:3, Sayı:3.

54) Korkmaz T., Ceylan, A., (2010), '*Sermaye Piyasası ve Menkul Değer Analizi',* Ekin Yayınevi, Bursa.

55) Korkmaz T., Ceylan, A., (1998), 'Borsada Uygulamalı Portföy Yönetimi'*,* Ekin Yayınevi, Bursa.

56) Küçükkaya, H., (2011), '*Finansal Krizler ve Finansal Risk Yönetimi'*, Adnan Menderes Üniversitesi, S.B.E, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aydın.

57) Madura, J., (1992), Financial Markets and Institutions, West Publishing Company, Saint paul.

58) Mergen, A, (2015), Destek Direnc ne ola ki, Destek Menkul Degerler Finansal Okulyazarlik Yayinlari, S. 17.

59) Mergen, A., (2005), Kurtlarla Tango, Göstergelerle Borsa, Süper Teknik Analiz, Mergen Yayınları.

60) Mergen, A., Grafiklerle Borsa, Uygulamali Teknik Analiz.

61) Mermod, A. Y., Ceran, M., (2011), *'Basel III Doğrultusunda Bankacılık Riskleri ve Sermaye Yeterliliği; Türk Bankacılık Sektörü Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz',* Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, Cilt:2, Sayı:4.

62) Mertoğlu, E., (1997), '*Futures Kontratlarının Risk Aracı Olarak Kullanımı',* Türkiye Bankalar Birliği Eğitim ve Tanıtım Grubu Seminer Notları, Ankara.

63) Meydan, M., (2014), Forex Piyasasi, Uluslarasi döviz Piyasalarinda Internet Üzerinden Islem, Elma Yayinevi,.

64) Okay, Ş., Akçay, M., Semiz, S., (2008), '*Küçük Ve Orta Büyüklükteki İşletmelerde (Kobi) Teknoloji Yenileme Ve Değişim Sürecini Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi: Denizli Tekstil Sektörü Uygulaması',* Selçuk Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulu, Teknik-Online Dergi, Cilt:7, sayı:2.

65) Oktar, T., Yeşilyaprak, M**.,** (2012), **'***Çalışılan Departmanın Kredi Derecelendirmeye Etkisi Ve Türkiye Katılım Bankaları Üzerine Bir Arastırma',* Marmara Üniversitesi Bankacılık Ve Sigortacılık Enstitüsü E-Dergisi, Yıl:1 Sayı:1

66) Örten, R., Örten, İ., (2001), '*Türev Finansal Araçlar ve Muhasebe Uygulamaları'*, Gazi Kitabevi, Ankara.

67) Özdemir, E., (2007),"Türk Sermaye Piyasasında Menkul Değerler Analizi ve Piyasa Zamanlaması Etkinliğinin Ölçülmesi", Atılım Üniversitesi, S.B.E, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

68) Özerol, H., (2007), 'Piyasaları Okumak', Elma Yayınları, 100.

69) Persembe, A., (2012), Teknik analiz mi dedin ? hadi canim sen de !, 1 Seri, Scala Yayıncılık, İstanbul.

70) Persembe, A., (2012), Teknik analiz mi dedin ? hadi canim sen de !, 2 Seri, Scala yayincilik, İstanbul .

71) Persembe, A., (2013), Teknik analiz mi dedin ? hadi canim sen de !, 3 Seri Altıncı Baskı (2013) Scala Yayıncılık, İstanbul.

72) Persembe, A., (2015), Teknik analiz mi dedin ? hadi canim sen de !, 3 Seri Yedinci Baskı (2013) Scala Yayıncılık, İstanbul

73) Rachman, D. J., Mescon, M. R., Bovee, C. L., &John V.Thill,J. V., (1996). '*Business Today'*, 8 th Edition Mc Grow Hill, Inc.

74) Ray Garrison, R., Noreen, E., (2010), '*Managerial Accounting'*, Ninth Edition.

75) Saban, M., Güğerçin, G., (2009), '*Deniz Taşımacılığı İsletmelerinde Maliyetleri Etkileyen Faktörler Ve Sefer Maliyetleri',* Dokuz Eylül Üniversitesi Denizcilik Dergisi Cilt: 1 Sayı:1.

76) Sarıkamış, C., (2010), '*Sermaye Pazarları'*, Alfa Yayınları.

77) SPL Yayını, (2015), Temel Finans Matematiği ve Değerleme Yöntemleri, İstanbul.

78) SPL Yayını, (2016), Temel Finans Matematiği ve Değerleme Yöntemleri, İstanbul.

79) Sermaye Piyasası Faaliyetleri İleri Düzey Lisansı Eğitimi Kitapçığı, (2011), '*Analiz Yöntemleri.*

80) Şamiloğlu F, Akgün A. İ., (2009), 'Finansal Yönetim', Lisans Yayıncılık, İstanbul.

81) Takmaz, O., Foreks Piyasalarinda Teknik Analiz.

82) Tanyas Ömer E.. (2010), `Teknik Analizde Gann, Andrew ve Elliott`, Kaknüs yayınları.

83) Tecer, M., (1994), '*Hisse Senedi Yatırımları Ve Risk',* Amme İdaresi Dergisi, Cilt: 27, Sayı: 1.

84) Tengilimoğlu, D., vd., (2008), '*İşletme Yönetimi,'*Seçkin yayıncılık, Ankara.

85) Tükenmez, M., vd., (1999), '*Finansal Yönetim',* İzmir.

86) Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşlar Birliği Yayını: (2011), '*Analiz Yöntemleri..*

87) Ulusan, H., (2007), '*Muhasebe Politikası Seçiminin Ekonomik Belirleyicileri Üzerine Ampirik Bir Çalışma',* Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Cilt:62, No:2.

88) Usta, Ö., (2008), *İşletme Finansı ve Finansal Yönetim,* Detay Yayıncılık, 3. Baskı, Ankara.

89) Üngen, H., Mirze, S. K., (2007), '*İşletmelerde Stratejik Yönetim',* Arıkan Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.

90) Ünver, A., (2012), Arif Ünver ile Sermaye Piyasasi ve Borsa Okuryazarligi, Empati Yayinlari, Istanbul.

91) Üstünel, İ., E., (2000), 'Durağan Portföy Analizi ve İMKB Verileri Uygulaması",İMKB, Ankara.

92) Yaslıdağ, B.,-1, (2012), '*Finansal Yönetim',* Seçkin Yayıncılık, Ankara.

93) Yaşar, N., (2015), Temel Finans Matematiği ve Değerleme Yöntemleri, İkinci Sayfa yayınları, İstanbul.

94) Yegin, I., (2013), '*Sigortacılıkta Risk Yönetimi',* Maltepe Üniversitesi, S.B.E, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

95) Yılmaz, M., K., (2002), 'Döviz Vadeli İşlem Sözleşmeleri', Der Yayınları, İstanbul.

96) Yildirim, H., Forexde Para Kazanmanin Yollari, Sokak Kitaplari Yayinlari, Aralik 2013.

97) Yükçü, S., Gönen, S., (2012), *'Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerindeki Değişiklikler Ve Hatalar Standardına İlişkin Uygulama Önerileri'*, Mali Çözüm.

98) Zengin, C., Tüzün, ., (2001), '*Dünyada ve Türkiye'de Piyasa Riski Yönetimi Uygulamaları',* Active Finans Dergisi.

99) http://www.ekonomig.com/2008/11/bankaclk-riskleri-3-faiz-oran-riski ve.html.

100) http://bbaraz.home.anadolu.edu.tr/RY_2.pdf.
101) http://muhasebeturk.org/ecopedia/392i/30036işletmeriskinedirnedemek.html.
102) http://www.ki-kare.com/?page_id=115.
103) http://www.verginet.net/dtt/1/TMS8MuhasebePolitikalariMuhasebeTahminlerindeDegisikliklerve_6607.aspx.
104) http://www.bilgaz.net/dosyalar/OranAnalizi.pdf
105) http://www.bilgaz.net/dosyalar/OranAnalizi.pdf
106) http://www.vob.org.tr/vobportaltur/edudocs/kur_riski.pdf.
107) http://www.ekodialog.com/finansal_eko/fin_eko_konulari3.html.
108) www.bilisimdergisi.org/pdfindir/s145/pdf/86-93.pdf.
109) http://mukweb.mu.edu.tr/Icerik/abayrakdaroglu/Dokuman/B%C3%B6l%C3%BCm%203%20Ders%20NotuLisans.pdf.
110) http://www.biraz.gen.tr/bankacilik/yatirimlarla-ilgili-riskler-ve-toplam-riskin-kaynaklari.
111) http://www.bilgeyatirimci.com/2014/04/01/cci-indikatoru-ve-yorumlanisi.
112) http://www.bilgeyatirimci.com/2014/04/03/on-balance-volume-obv-ve-yorumlanisi/.
113) http://www.bilgeyatirimci.com/2014/04/03/on-balance-volume-obv-ve-yorumlanisi
114) http://www.vborsa.com/dow-teorisi
115) http://www.integralforex.com.tr/teknik-analiz-niceliksel-analiz-ve-dow-teorisi
116) http://www.elliottwave.net/educational/basictenets/basics3.htm
117) http://humbletraders.com/elliott-wave-theory
118) file:///C:/Users/lenovo/Downloads/smmm_2014_2_02.pdfÇevrimiçi, 17/01/2019)
119) file:///C:/Users/lenovo/Downloads/smmm_2018_1_02.pdf(Çevrimiçi 17/01/2019)
120) http://www.investing.com

SİİRT ŞEHRİ SUÇ COĞRAFYASI

Dr. Semra Yılmaz ÇİLDAM

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-27-0

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ocak 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

Önsöz v
Şekiller Listesi ix
Grafikler Listesi x
Tablolar Listesi xii
Giriş 1

Birinci Bölüm
I. Sapma, Suç ve Suçluluk Kavramı 5
II. Suçun Tarihsel Gelişimi ve Suç Coğrafyası 12
III. Şehirleşme ve Suç İlişkisi 20
IV. Kavramsal Çerçeve 28
V. Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) ve Suç Coğrafyasında Kullanımı 40
VII. İlgili Yayınlar 45
VIII. Veri, Yöntem ve Sınırlılıklar 79
IX. Araştırma Soruları 85

İkinci Bölüm
I. Çalışma Alanının Yeri ve Genel Özellikleri 87
II. Bulgular 91
A. Genel Özellikler 91
B. Kişiye Karşı İşlenen Suçlar 96
1. Kasten Yaralama 99
2.Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar 103
3. Adam Öldürme 107
4. Hürriyete Karşı Suçlar 108
5. İntihar/İntihara Teşebbüs 113
6. Şerefe karşı işlenen suçlar 119
7. Diğer Kişilere Karşı Suçlar 122
C. Mala Karşı İşlenen Suçlar 126
1. Evden Hırsızlık 128
2. İşyerinden ve Kurumdan Hırsızlık 138

3. Mala Zarar Verme 145
4. Dolandırıcılık 149
5. Otodan Hırsızlık 152
6. Oto Hırsızlığı 153
7. Yankesicilik 154
8. Kapkaççılık 156
9. Yağma (Gasp)/Nitelikli Yağma 157
10. Diğer Hırsızlıklar 158
11. Diğer Mala Karşı İşlenen Suçlar 159
D. Toplumsal Suçlar 160
E. Diğer Suçlar 165

Sonuç ve Öneriler 169
Literatür 179

Literatür

Abdullah, A., Marzbalı, M. H., Bahauddın, A., & Tılakı, M. J. M. (2015). Broken windows and collective efficacy. *Sage Open,* 5 (1). https://doi.org/10.1177/2158244014564361

Ackerman, W. V. (1998). Socioeconomic correlates of ıncreasing crime rates in smaller communities. *Professional Geographer*, 50, 372-87.

Açıkgöz, R. (2015). Yoksulluk ve suç: doğrusal olmayan bir ilişki. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 25 (1), 251-265.

Adeyemi, R., Mayaki, J., Zewoit, T. & Ramroop, S. (2021). Demography and crime: a spatial analysis of geographical patterns and risk factor of crimes in Nigeria. *Spatial Statistics,* 41. https://doi.org/ 10.1016/j.spasta.2020.1004852.

Ahmadi. M. (2003). *Crime mapping and spatial analysis*. (Thesis, University of Twente, Netherland). https://webapps.itc.utwente.nl/ librarywww/papers_2003/msc/gfm/ahmadi.pdf

Aıyer, S. M., Zımmerman, M. A., Morrel-Samuels, S., & Reıschl, T. M. (2015). From broken windows to busy streets o community empowerment perspective. *Health Education & Behavior*, 42 (2), 137-147.

Akers, R. (1990). Rational choice, deterrence, and social learning theory in criminology: the path not taken. *Journal of Criminal Law and Criminology*, 81 (3), 653-676.

Akdeniz, S. (2013). Suç ve sosyo-ekonomik değişkenler arasındaki bağımlılık ilişkisi: Kars cezaevi üzerine bir inceleme, *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 4 (6), 115-138.

Aksoy, H. (2004). Coğrafi profilleme (Geographic profiling). *Polis Dergisi*, 41, 73–78.

Aksoy, E. (2017). Geography of crime and ıts relation to location: the city of Balıkesir (Turkey). *Materials Science and Engineering* 245 (2017) 072012. https://doi:10.1088/1757-899X/245/7/072012

Aksak, P. & Çalışkan, V. (2009). *Çanakkale kentinde suçun coğrafyası.* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale).

Aksak, P. & Çalışkan, V. (2010). Çanakkale kentinde mala karşı işlenen suçların coğrafi dağılış özelliklerinin incelenmesi (2007). *Marmara Coğrafya Dergisi*, 22, 245 – 275.

Aliağaoğlu, A. & Alaeddinoğlu, F. (2005). Erzurum şehrinde mala karşı işlenen suçlar: coğrafi bir yaklaşım. *Polis Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 17-42.

Aliağaoğlu, A. (2007) *Balıkesir şehrinde suçlar: coğrafi bir yaklaşım* (2005). Ankara: Detay Yayıncılık.

Aliağaoğlu, A. & Çildam, Y. S. (2016). Bandırma şehrinde mala karşı suçlar (2006-2008): coğrafi bir yaklaşım. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19 (35): 19-53.

Aliağaoğlu, A. & Uğur, A. (2021). Kentlerde suç ve suça iten sebepler, suçla ilgili teorik çalışmalar. *Doğu Coğrafya Dergisi,* 26 (45), 37-54.

Alkan, A. (2016). *Siirt Şehrinde Mala Karşı İşlenen Suçların Mekânsal Analizi.* R. Efe, İ. Cürebal & L. Levaı (Eds.). 4th International Geography Symposium ‐ GEOMED 2016, Antalya, 968-983.

Alkan, A. (2017). Siirt ilinin nüfus gelişimi, yapısı ve dağılışı. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 22 (37), 53-82.

Alkan, A. (2018). *Bir Kent Araştırması Siirt Kenti*. Kriter Yayınları.

Alkan, A. (2021). Göç, kentleşme ve suç ilişkisi: Siirt kenti örneği. Ş. Güngör & F. Adıgüzel (Ed.), *Kent Araştırmaları* içinde (s. 15-32). Konya: Literatürk Academia.

Andresen, M. A. (2005). Crime measures and the spatial analysis of criminal activity. *British Journal of Criminology*, 46, 258-285.

Andresen, A. M. (2006). Crime measures and the spatial analysis of criminal activity. *British Journal of Criminology*, 46, 258–285.

Andresen, M. & Malleson, N. (2015). Intra-week spatial-temporal patterns of crime. *Crime Science*, 4: 12. https://Doi.Org/10.1186/S40163-015-0024-7.

Andris, A. (1997). *Applied climatology: principles and practice, "comfort, clothing and heath".* London: Routledge.

Appiahene -Gyamfi, J. (2003). Urban crimetrends and paterns in ghana: the case of Accra. *Journal of Criminale Justce*, 31 (1), 13-23.

Aslanoğlu, R.A. (1998). *Kent, kimlik ve küreselleşme*. Bursa: Asa kitapevi.

Arkun, N. (1963). *İntiharın psikodinamikleri*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No. 1052.

Arslan, T. & Taş, B. (2022). Türkiye'de uluslararası göç-suç ilişkileri. *KAREFAD/ÇAKÜ Edebiyat Fakültesi Dergisi,* 10 (1), 1-28.

Atak, K. (2020). Beyond the western crime drop: violence, property offences, and the state in Turkey 1991-2016. *International Journal of Law Crime and Justice,* 60.

Atasoy, E. & Ertürk, M. (2014). İntiharlar coğrafyası: Rusya örneği. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 19 (31), 37-64.

Atış, E. & Ünsal, H. (2020). Suç ve mekân ilişkisine coğrafi bir yaklaşım: Taşköprü şehri (Kastamonu) örneği. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 25 (43), 49-72.

Avrupa Konseyi Yılı Yıllık Ceza İstatistikleri Raporu. (2022).

Ayhan, U. (2006). *Metropolitan alanlarda güvenlik sorunu ve çözüm önerileri*. (Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara).

Aytaç, M., Aytaç, S. & Bayram, N. (2007). *Suç türlerini etkileyen faktörlerin istatiksel analizi.* 8. Türkiye Ekonometri ve İstatiksel Analizi Kongresi, Malatya.

Aydın, S. & Yılmazer, Y. (2007). *Yolsuzluk ve mali suçlar*. Ankara: Adalet Yayınevi.

Azevedo, V., Magalhaea, M., Paulo, D., Maia, R.L., Oliveira, Guerreiro, M.G., Sani, A.I., & Nunes, L. M. (2021). Temporal variability of theft types in the historic centre of porto. *Social Sciences,* 10 (10), 371.

Bağdatlı, S. (2015). *Hukuk sözlüğü*. İstanbul: Derin Yayınları.

Bal, H. (2016). *Suç sosyolojisi.* İstanbul: Sentez Yayıncılık.

Balcıoğlu, İ. (2001). *Şiddet ve toplum*. İstanbul: Bilge Yayınları.

Baller, R., Anselın, N. L., Messner, S. F, Suny, A., Deane, G., Hawkıns, D. F. (2001). Structural covariates of U.S. county homicide rates. *Criminology,* 39 (3), 561-588.

Başaran, E. (2022). Türkiye'de suç coğrafyası araştırmaları: Bir literatür değerlendirmesi. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 23 (42), 625-667.

Bernesco, W. & Nieuwbeerta, P. (2005). How do residdental burglars select target areas, a new approach to the analysis of criminal locaton choice. *British Journal of Criminology*, 45 (3), 296-315.

Beşe, E. (2006). "Kırık pencereler" teorisi bağlamında kentsel yaşamda suç ve güvenlik. *Polis Bilimleri Dergisi*, 8 (1), 1-24.

Bilen, M. (2012). *Türk Ceza Hukuku'nda dolandırıcılık suçu.* (Yayınlanmamış doktora tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya).

Birleşmiş Milletler Uluslararası Suç Önleme Merkezi Evrensel Suç ve Adalet Raporu. (2001).

Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC) Dünya uyuşturucu Raporu (2022)

Body-Gendrot, S. (2001). The Politics of Urban Crime. *Urban Studies*, 38 (5-6), 915-928.

Bouffard, J. A. & Wolf, K. (2007). Rational choice theory: a crimerelated perspective. G. Ritzer (Ed.), *The Blackwell Encyclopedia of Sociology*. Oxford, UK: John Wiley & Sons, Ltd.

Boyraz, Z. & Gülkıran, U. (2017). *Malatya şehrindeki (Beydağ'ı ve sanayi karakolu) hırsızlık olaylarının mekânsal analizi (2010).* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya).

Burns, T., & Roszkowska, E. (2016). Rational Choice Theory: Toward a Psychological, Social, and Material Contextualization of Human Choice Behavior. *Theoretical Economics Letters*, 6 (2), 195-207.

Bursik, R. J. (1988). Social disorganization and theories of crime and delinquency: Problems and prospects. *Criminology.* 26 (4), 519-551.

Bursik, R. J., & Grasmick, H. G. (1993). Neighborhoods *and crime: the dimensions of effective community control.* New York: Macmillan.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri.* Ankara: Pegem Akademi.

Blackburn, K., Neanidis, K. C., & Rana, M. P. (2017). A Theory of organized crime, corruption and economic growth. *Economic Theory Bulletin*, 5 (2), 227-245.

Block, R. L. & Block, C. R. (1995). *Space, place and crime: hot spot areas and hot places of liquor related crime.* USA: Criminal Justice Press.

Blumen, O. & Ratner, A. (2002). Urbanized peripheries: a regional study of crime in Israel. *Sociological Spectrum,* 22, 407-443.

Brantingham, P. J., & Brantingham, P. L. (1981). *Environmental criminology*. Beverly Hills, CA: Sage Publications.

Brantingham, P. J. (1995). Criminality of place: crime generators and crime attractors. *European Journal of Criminal Policy and Research*, 3, 5-26.

Brantingham, P. & Brantingham, P. (2008). Crime pattern theory. R. Wortley & L. Mazerolle. (Eds.). *Environmental Criminology and Crime Analysis* (pp.78-93). Devon: Willan Publishing.

Brennan-Galvin, E. (2002). Crime and violence in an urbanizing world. *Journal of International Affairs*, 56 (1), 123-145.

Brown, M.A. (1982). Modelling the spatial distribution of suburban crime, *Economic Geography*, 58 (3), 247-261.

Cahill, M. E. & Mulligan, G. F. (2003) The determinants of crime in Tucson, Arizona. *Urban Geography*, 24, 582-610.

Cahill, M. E. (2004). *Geographies of urban crime: an ıntraurban study of crime in nashville* (TN; Portland, OR; Tuscan, AZ, Doctoral Dissertation, The University of Arizona, USA).

Canter, P. R. (1997). Geographic ınformation systems and crime analysis in Baltimore County. Maryland. Weisburd, D. & T. Mc Ewen (Eds.), *Crime mapping and crime prevention. crime prevention studies* (Volume 8) (pp. 157-193). Monsey, New York: Criminal Justice Press.

Castells, M. (1997). *Kent sınıf iktidar*. (Çev: A. Türkün). Ankara: Phoenix Yayınevi.

Caplan, J. M. & Kennedy, L. W. (2010). *Risk terrain modeling manual.* Newark, N. J: Rutgers Center on Public Security.

Ceccato, V., Haining, R. & Signoretta, P. (2002). Exploring offence statistics in Stockholm city using spatial analysis tools. *Annals Of The Association Of American Geographers,* 92 (1), 29-51.

Ceccato, V. (2005). Homocide in Sao Paulo, Brazil: assessing spatial-temporal and weather variations, *Journal of Environmental Psychology*, 25, 307-321.

Centel, N. Zafer, H. & Çakmut, Ö. (2007). *Kişilere karşı işlenen suçlar*. İstanbul: Beta Yayıncılık.

Ceylan, Y. (2012). Zorunlu göç ve suç ilişkisi (Muş ili örneği). *Akademik Bakış Dergisi,* 32.

Ceza İnfaz Kurumu İstatistikleri. (2021). TÜİK.

Cicerali, E. & Cicerali, K. L. (Tarih belirtilmemiştir). *Çevre ve suç: şehir güvenliğini artırmada çevre psikoloji yaklaşımı.* https://tasam.org/Files/Icerik/File/%C4%B0GK2Kitap_(3)_pdf_71e22bdb-5e1a-4b2f-a4d6-853b01da6026.pdf

Cicerali, E. & Cicerali, K. L. (2018). Şehir ve güvenlik yaklaşımlarında çevresel kriminolojiye tarihsel bir bakış. *İdealkent Kent Araştırmaları Dergisi (Journal of Urban Studies),* 23 (9), 95-112.

Coetzer, C. (2000). Crime prevention at business complexes. Acase study at centurion centre. *Crime Research in South Africa,* 1 (1).

Cohen, J. (1941). The geography of crime. *Annals of the Academy of Political and Social Science*, 217, 29-37.

Cohen, L. E. & Felson, M. (1979). Social change and crime rate trends: a routin activity approach, *American Sociological Review*, 44, 588-608.

Conklin, J, E. (2007). *Criminology* (Ninth Edition). Boston.

Cornish D. B. & Clarke R. V. (2008). The rational choice perspective. R. Wortley & L. Mazerolle (Eds.). *Environmental Criminology And Crime Analyses*, Cullompton: Willan Publishing.

Coştan, U. (2014). *Suç ve suç önleme stratejileri doğrultusunda ankara ili örneğinde suçu önleyici yaklaşımlar*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale).

Couclelis, H. (1992). Location, place, region, and space. R. F. Abler, M. G. Marcus & J. M. Olson (Eds.). *Geography's Inner Worlds, Pervesive Themes in Contemporary American Geography* (pp. 215-233). New Brunswick: Rutgers University Press.

Cullen, J. B. & Levitt, S. D. (1999). Crime, urban flight, and consequences for cities. *The Rewiev of Economics and Statistic*s, 81 (2), 159-169.

Cullen, F. T., Agnew, R. & Wilcox, P. (1999). *Criminological theory: past to present*. Los Angeles, CA: Roxbury Publishing Company.

Clarke, R. V. (1995). Situational Crime Prevention. *Crime and Justice*, 19, 91-150.

Clarke, R. (1997). Sitiuational *crime prevention-successful case studies (*2nd edition). New York: Harrow and Heston.

Clarke, V. R. (2001). Effective crime prevention: keeping pace with new developments. J. V. Dıjk & V. Ruggıero (Eds.). *Forum on Crime and Societ* (pp.17-35). Newyork: United Natıons Publication.

Clarke, R. V. (2008). Situational crime prevention. R. Wortley & L. Mazerolle (Eds.), *Environmental Criminology and Crime Analysis* (pp. 178-194). Devon: Willan Publishing.

Cracolici, M. F. & Uberti, T. E. (2009). Geographical distribution of crime in ıtalian provinces: a spatial econometric analysis. *Review of Regional Research*, 29 (1), 1-28.

Çildam, Y. S. & Aliağaoğlu, A. (2011). *Bandırma şehrinde işlenen suçlar (2006-2008): Coğrafi Bir Yaklaşım.* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir).

Davidson, N. (1999). Crime and fear of crime. M. Pacione (Ed.). *Applied geography: principles and practice* (Chapter. 32) (pp. 438-449). London: Routledge.

De Fronzo, J. (1996). Welfare and burglary. *Crime and Delinquency*, 42 (2), 223-230.

Demirbaş, T. (2005). *Kriminoloji* (Genişletilmiş 2. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.

Demirbaş, T. (2006). *Ceza hukuku genel hükümler* (4. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.

Demirci, S. & Çoban, E. (2002). Adli birimlerin uygulamaları içinde suç analizi kavramı. *Polis Dergisi,* 30.

Devlet Planlama Teşkilatı. (1982). *Türkiye'de yerleşme merkezlerinin kademelenmesi, ülke yerleşim merkezleri sistemi.* Kalkınmada Öncelikli Yöreler Başkanlığı. Ankara (II. Cilt).

Dıxon, D. (1998). Broken windows, zero tolerance, and the new york miracle. *Current Issues Crimal Justic,* 10, 96-106.

Dolu, O. (2015). *Suç teorileri: teori, araştırma ve uygulamada kriminoloji* (5. Baskı). Ankara: Global Politika ve Strateji Yayınlar.

Dolu, O. (2009). Bir fırsat olarak suç: suçun durumsal belirleyicileri, suç fırsatları ve rutin faaliyetler teorisi. *Polis Bilimleri Dergisi,* 11(2), 1-2.

Dolu, O. (2010). *Suç teorileri.* Ankara: Seçkin Yayınevi.

Dolu, O. (2015). *Suç teorileri: teori, araştırma ve uygulamada kriminoloji* (5. Baskı). Ankara: Global Politika ve Strateji Yayınları.

Doran, B. J. & Lees, B. G. (2005). Investigating the spatiotemporal links between disorder, crime and the fear of crime. *The Professional Geographer*, 57 (1), 1-12.

Dönmezer, S. (1984). *Kriminoloji*. İstanbul: Filiz Kitabevi.

Dönmezer, S. (1940). Suçluluk ve iklim münasebetleri. *Yeni Türk Dergisi*, 9 (87), 110–114.

Dönmezer, S. (1994). *Kriminoloji.* İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.

Dönmezer, S. (2001). *Kişilere ve mala karşı cürümler* (16. Baskı). İstanbul: Beta Yayınları.

Durkheim, E. (1986). *İntihar, Toplumbilimsel İnceleme*. (Çev: Ö. Ozankaya). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Dünya Uyuşturucu Raporu (2020). (2022). BM Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC).

Düzgün, Ş. (2007). *Suç olgusuna teorik yaklaşımlar ve disiplinlerarasılık*. TMMOB Yayınlar, 55.

Dziwornu, M. G. (2017*). Zamansal ve mekânsal boyutuyla suçun coğrafi bir analizi: Gana örneği.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta).

Ellıs, L. & Walsh, A. (2000). Criminology: a global perspective. USA: Allyn & Bacon.

Entorf, H. & Spengler, H. (2000). Socioeconomc and demographic factors of crime in Germany. *International Review Of Law And Economics,* 20,75-106.

Erdoğan, A. & Düzgün, H. Ş. (2003). Mekân ve suç: suç haritalaması ve diğer analitik yaklaşımlar. *Polis Dergisi*, 36, 482-490.

Evans, D. J. & Herbert, D. T. (1989). *The geography of crime.* London: Routledge.

Evans, D. (2001). Spatial Analyses of Crime Geography. *Geography,* 88 (3), 211-223.

Evan, D. J., Fyfe, N. R. & Herbert, D. (1992). *Crime, policing and place: essay in environmental crminology.* London: Routledge

Evden Hırsızlık Suçu. (2007). Asayiş Daire Başkanlığı Değerlendirme Raporu, 2007.

Falk, G. J. (1952). The Influence of the Seasons on the Crime Rate. *The Journal of Criminal Law and Criminology,* 43, 2, 199-213.

Felson, M. (1996). Situational crime prevention. P. Cordella & L. Siegel (Eds.). *Readings in Contemporary Criminological Theory* (pp. 23-25). Boston: Northeastern University Press.

Felson, M. & Clarke, R. (1998). *Oppurtunity makes the thief (practical theory for crime prevention).* London: Police Research Series Paper No. 98.

Ferdinand, T. N. (1991). The theft/violence ratio in Antebellum Boston. *Criminal Justice Review*, 16, 42-58.

Field, S. (1992). The effect of temperature on crime. *British Journal of Criminology*, 32, 340–51. https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.bjc.a048222.

Fumagalli, A. & Johnson, C. (2020). The roleof geography and timeon property crime. A. Burrell & M. Tonkin (Eds.). *Property (Criminological and Psychological Perspectives)* (Chapter, 7). Routledge.

Frevel, B. (2006). Urban safety. *German Policy Studies*, 3 (1), 1-18.

Frıedrıchs, D. O. (2010). *Trusted criminals: white collar crime in contemporary society* (4t ed.). Belmont, CA: Wadsworth Cengage Learning.

Gottmann, J. (1976). *Şehirsel merkeziyetin gelişmesi* (Çev: N. Özgüç). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayın No. 2087.

Göçer, O. (1974). *Şehirsel merkezler ve şehirsel kademelenme*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehirsel Bölgeler ve Ulaşım Kürsüsü Yayını. 2.

Göksu, E. (2003). 1929 *Dünya ekonomik buhran yıllarında İzmir ve suç coğrafyası*. İzmir: İzmir Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayını.

Gökulu, G. (2010). Kent güvenliği kentleşme ve suç ilişkisi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,* 1, 209-226.

Gölbaşı, S. (2008). *Kentleşme ve suç: İstanbul'un kentleşme süreci ile suçluluk arasındaki ilişkinin kuramsal değerlendirmesi.* İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Göney, S. (1984). *Şehir coğrafyası 1*. İstanbul: Acar Matbaacılık Tesisleri.

Gül, S. K. (2009). An evaluation of the rational choice theory in criminology. *Girne American University Journal of Social and Applied Science,* 4 (8), 36-44.

Güreli, N. (1966). Şehirleşme ve suç. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası,* 32 (2-4), 588-596.

Gümüş, E. (2004). Crime in Urban Areas: An Empirical Investigation. *Akdeniz İ. İ. B. F. Dergisi*, 7, 98-109.

Günal, V. & Şahinalp, M. S. (2009). Şanlıurfa şehir merkezindeki hırsızlık suçlarının mekânsal analizi. *Polis Bilimleri Dergisi*, 11 (1), 99-148.

Gürbüz, M. & Karabulut, M.(2007). Adana Beş Ocak Polis Karakolu sorumluluk bölgesinde çocuk suçlarının coğrafi bilgi sistemleri ile haritalandırılması ve analizi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 16 (1), 331-346.

Gürer, N. (2004). *Trafikte yol, çevre ve meteorolojik faktörler*. 11. trafik şurası (21-22 Ekim 2004), Ankara, 382-383.

Glaeser, E. L. & Sacerdote, B. (1999). Why ıs more crime in cities?. *Journal of Political Economy,* 107 (6), 225-258.

Grıffın, J. (2001). İnternational crime mapping caveats and considerations. *Crime Mapping News*, 3 (1).

Hafızoğulları, Z. & Kurgun, G. (2008). *Malvarlığına karşı suçların ortak genel yapısı*. İstanbul.

Haining, R. (2003). *Spatial data analysis theory and practice*. Cambridge: Cambridge University Press.

Hakeri, H. (2022). *Ceza hukuku genel hükümler*. Adalet Yayınevi.

Hannon, L. (2002). Criminal opportunity theory and the relationship between poverty and property crime. *Sociological Spectrum*, 22, 363-381.

Harcourt, B. E. & Ludwıg, J. (2006). Broken windows: new evidence from new york city and a five-city social experiment. *The University of Chicago Law Review*, 73 (1), 271-320.

Harries, K. D., Stadler, S. J. & Zdorkowski, R.T. (1984). Seasonality and assault: exploration in ınter-neighborhood variation, Dallas 1980. *Annals of the Association of American Geographers*, 74 (4), 590-604.

Harrıes, K. (1999). *Mapping crime; principle and practice.* https://www.ojp.gov/pdffiles1/nij/178919.pdf

He, Q. & Li, J. (2021). The Roles of built environment and social disadvantage on the geography of property crime. *Cities,* 12.

Helsley, R. W. & Strange, W. C. (1999). Gated communities and the economic geography of crime. *Journal of Urban Economics*, 46, 80-105.

Herbert, D. T. (1976). The study of delinquency areas: a social geographical approach. *Transactions of the Institute of British Geographers*, 1 (4), 472-492.

Herbert, D. T. & Thomas, C. J. (1982). *Urban geography*. Newyork: John Wiley & Sons.

Herbert, D. T. & Hyde, S. W. (1985). Environmental criminology: testing some area hypotehesis. transactions of the ınstitite of british geographers, *New Series*, 10 (3), 259-274.

Hooghe, M. Vanhoutte, B., Hardybs, W. & Bircan, T. (2011). Unemployment, ınequality, poverty and crime. *British Journal of Criminology*, 51 (1), 1-20.

Huang, Z. & Weng, W. (2020). Analysis of geographical migration networks of bride trafficking crime from 2000 to 2018 in China. *Physica a: statistical mechanics and its applications*, 550.

İçli, T. G. (1993). *Türkiye'de suçlular, sosyal kültürel ve ekonomik özellikleri*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını. 71.

İçli, T. G. (2001). *Kriminoloji.* Ankara: Bizim Büro Basımevi.

İçli, T. G. (2013). *Kriminoloji.* Ankara: Seçkin Yayıncılık.

İshak, P. W. (2022). Murder nature: weather and violent crime in rural Brazil. *World Development*, 157

Jamison, K. R. (2004). *Erken çöken karanlık, intiharı anlamak* (Çev.: E. Bademci). İstanbul: Ayrıntı yayınları.

Jeffery, R. (1971). *Crime prevention through environmental design*. Beverly Hills CA: Sage.

Kanlı İ. B. & Kaplan, B. (2018). Kentsel güvenliğin sürdürülebilirliğinde ileri teknolojilerin kullanılması: Coğrafi Bilgi Sistemleri. *TESAM Akademi Dergisi*, 143-186.

Kapkaç. (2022). 25 Temmuz 2022 tarihinde https://egm.gov.tr/-yankesicilik adresinden alınmıştır.

Kara T. (2011). Chicago Okulu: Chicago'ya özgü bir perspektif. *Sosyoloji Dergisi*, 3 (22), 367-383.

Karabulut, M. (2005). *Otomatikleşmiş coğrafya ve Coğrafi Bilgi Sitemleri*. Ege CBS Sempozyumu Bildiri Kitabı, İzmir, 193-199.

Karadeniz, V. (2017). Erzincan kentinde kişiye karşı işlenen suçların mekânsal analizi (2017). *The Journal of Academic Social Science Studies*, 13 (80), 447-468.

Karakaş, E., Arslan, H. & Karadoğan, S. (2003). *Suç araştırmalarında CBS sistemiyle oluşturulan haritaların önemi*. 1. Polis Bilişim Sempozyumu, Ankara, 358-362.

Karakaş, E. (2004). Elazığ şehrinde hırsızlık suç dağılışı ve özellikleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 14 (1), 19-37.

Karakaş, E. (2005). Uygulamalı coğrafyada suç haritaları I: veri kaynakları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 15 (1), 57-69.

Karakaş, E. (2009). Suç coğrafyası çalışmalarında veri kaynakları. *Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 19 (2), 25-41.

Karakaş, E. & Sarıtarla, İ. H. (2016). Bilecik kırsalında zamana göre değişen suçlara coğrafi bir bakış: hırsızlık. *Nature Sciences*, 11 (2), 1-13.

Karakurt, H. (2015). Beyaz yaka suçları. *İstanbul Barosu Dergisi*, 89 (5), 63-67.

Karasu, M. A. (2008). Türkiye'de kentleşme dinamiklerinin suça etkisi. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 57 (4), 255 - 281.

Kayar, İ. & Üzülmez, İ. (2018). *Hukukun temel kavramları*. Seçkin Yayıncılık.

Kavlak, M.Ö. (2022). Avro bölgesi ülkelerinde suçun irdelenmesi: göçmenlik, eğitim düzeyi, işsizlik ve suç ilişkisi. *Gsı Journals Serıe C: Advancements In Informatıon Scıences and Technologıes*, 5 (1), 1-25.

Kaya, İ. (2013). Coğrafi düşüncede mekân tartışmaları. *Posseible Düşünme Dergisi*, 2 (4), 1-13.

Keleş, R. (1998). *Kentbilim terimleri sözlüğü*. Ankara: İmge Kitapevi Yayınları.

Kızmaz, Z. (2003). Ekonomik yapı ve suç: bazı araştırma bulguları üzerine genel değerlendirme. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13 (2), 279-304.

Kızmaz, Z. (2004). Öğrenim düzeyi ve suç: suç okul ilişkisi üzerine sosyolojik bir araştırma. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,*14 (2), 291-319.

Kızmaz, Z. (2006). Suçun önemli belirleyiciler olarak iktisadi etkenler: işsizlik ve suç ilişkisine sosyolojik bir bakış. *Polis Bilimleri Dergisi*, 8 (1), 73-90.

Kocacık, F. & Çağlayandereli, M. (2009). Ailede kadına yönelik şiddet: Denizli ili örneği. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6 (2), 24-43.

Korkmaz. (1988). *Şehirleşme ve suç: Malatya (1981-1985)*. (Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul).

Kunter, N. (1951). Türkiye'de suçluluğun içtmai amilleri. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 8 (3), 98-121.

Krıvo J. L. & Peterson D. R. (1996). Extremely disadvantaged neighborhoods and urban crime ohio university. *Social Force*, 75 (2), 619-648.

Krohn, M. (1991). *Criminology "control and deterrnce theories"* . J. F. Sheley (Ed.). Belmont.

Kleck, G. & Chiricos, T. (2002). Unemployment and property crime: a target spesific assesment of opurtunity and motivation as mediating factors. *Criminology*, 40 (3), 649-680.

Krivo, L. J. & Peterson, R. D. (1996). Extremely disadvantaged neighborhoods and urban crime. *Social Forces,* 75 (2), 619-648.

Leclerc, B., Chiu, Y.-N., Cale, J., & Cook, A. (2016). Sexual violence against women through the lens of environmental criminology: toward the accumulation of evidence-based knowledge and crime prevention. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 22 (4), 593-617.

Lefebvre, H. (2013). *Kentsel devrim*. İstanbul: Sel Yayıncılık.

Lefebvre, H. (2014). *Mekânın üretimi*. (Çev.:I. Ergüden). C. Özpınar (Ed.). Sel Yayıncılık.

Leitner, M. & LeBeau, J. L. (2011). Introduction: progress in research on the geography of crime. *The Professional Geographer*, 63 (2), 161-173

Leones, S. (2006). The current situation of crime associated with urbanization: problems experienced and countermeasures ınitiated in the Philippines, United Nations, Asia and far east instutue for the prevention of crime and the treatment of offenders (Unafei). *Research Material Series,* 68.

Lewis, G., Everit, J. & Wiseman, D. (Tarih belirtilmemiş). *A Spatial analysis of crime in Brandon, Manitoba*. http://pcag.uwinnipeg.ca › lewis-everitt-wiseman.

Linning, S. J., Martin. A. A., & Paul J. B. (2016). Crime seasonality: Examining the temporal fluctuations of property crime in cities with varying climates. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology,* 61 (16), 1866–1891.

Luo, L., Deng, M., Shi, Y., Gao, S. & Liu, B. (2022). Associating street crime incidence with geographical environment in space using a zero-inflated negative binomial regression model. *Cities,* 129. https://doi.org/10.1016/j.cities.2022.103834.

Lombroso, C. (1935). *Suç işlemenin sebepleri ve önlemleri* (Çev.: Dr. S. Anadolu). İstanbul: Sebat Basımevi.

Lowman, J. (1986). Conceptual ıssues in the geography of crime: toward a geography of social control. *Annals of the Association of American Geographers*, 76 (1), 81 -94.

Lynch, M., Long, M. & Stretesky, P. (2020). Geographic variations in, and correlates of green. *Geographies of Behavioural Health, Crime, and Disorder* (pp. 105-134). US States: A Preliminary Assessment.

Mala Karşı Suçlar. (2007). Asayiş daire başkanlığı 2006 yılı faaliyet raporu.

Mestrovic, S. G. (1999). *Duyguötesi toplum* (Çev.: A. Yılmaz). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Metz, N. & Burdina, M. (2018). Neighbourhood income inequality and property crime. *Urban Studies,* 55 (1), 133-150.

Mordwa, S. (2016). The geography of crime in poland and its interrelationship with other fields of study. *Geographia Polonica,* 89 (2), 187-202.

Mutlu, M. K. (2011). *Adli suçlar ve beyaz yakalı-mafya suçların sosyolojik analizi.* Suç Önleme Sempozyumu, Bursa, 70-74.

Mc Dowall, D., Colin, L.& Pate, M. (2012). Seasonal cycles in crime and their variability. *Journal of Quantitativi Criminology*, 28, 389-410.

La Vigne N. G. (1999). *Computerized mapping as tool for problemoriented policing*. 1 (1).

Nagle, G. (1995). Urban crime: a geographical appraisal, *Geographical Magazin*, 67 (3).

Newman, O. (1972). *Defensible space, people and design in the violent city*. London: Archi tectural Press.

Newman, O. (1996). *Creating defensible space*. http://www.huduser.org/ publ ications/pdf/def.pdf.

Owusu, G. & Frimpong, L. K. (2020). Crime geography. A. Kobayashi (Ed.). *International Encyclopedia of Human Geography* (pp. 5–10). Elsevier. https://dx.doi.org/10.1016/B978-0-08-102295-5.10248-3

Özbay, Ö. (2008). Strain, social bonding theories and delinouency. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32 (1), 1-6.

Özey, R. (2004). İnsan davranışları, hukuk, güvenlik, suç ve coğrafya. *Polis Dergisi,* 39, 386-393.

Özgen, N. & Karadoğan, S. (2009). Siirt kentinin kuruluş ve gelişmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 19 (2), 61-81.

Özgen, Y. F. (2010). *Türkiye'de göç ve kentleşmenin suç ve suçlulukla ilişkisi (İstanbul Örneği).* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, T.C. Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul).

Özkan, A. (2009). *Ceza infaz kurumlarında bulunan çocuk ve gençlerin farik ve mümeyyizlerinin değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara).

Özlü, T., Haybat, H. & Zerenoğlu, H. (2021). Temporal and spatial analysis of traffic accidents: the case of Eskişehir city. *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE*), 43, 136-158.

Page, L. A., Hajat, S., Kovats R. S. (2007). Ship bettween daily suicide counts and temperature in England And Wales. *British Journal of Psychıatry,* 191(2): 106-112.

Palabıyıkoğlu, R. (1993). İntihar davranışında ailenin rolü ve önemi. *Kriz Dergisi*. 1 (2).

Park, R. E., Burges, E. W. & Mc Kenzie, R. D. (1984). *The City: Suggestions for Investigation of Human Behavior in the Urban Environment* (3. Baskı). Chicago: University of Chicago Press.

Parker, S. (2004). *Urban theory and the urban question*. London and New York: Routledge.

Polat, O. (2004). *Kriminoloji ve kriminalistik üzerine notlar*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Polat, C., Eren, H. & Erbakıcı, F. (2013). Hırsızlık suçunu etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi ve geleceğe yönelik yaklaşımlar. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 2 (1), 1-33.

Phiri, J., & Lubobyai, C. S. (2020). Crime mapping model based on cloud and spatial data: a case study of Zambia police service. *International Journal of Advanced Computer Science and Applications,* 11 (1), 251-265.

Radhakrishnan, S. & Milani, V. (2015). Implementing geographical ınformation system to provide evident support for crime analysis. *Procedia Computer Science*, 48, 537-540.

Ragon, M. (2010). *Modern mimarlık ve şehircilik tarihi*. (Çev.: M. A. Erginöz) İstanbul: Kabalcı Yayınları.

Roncek, W. (1981). Dennis. Dangerous places: crime and residential environment. *Social Forces.* 60 (1), 74–96.

Rosenbaum, P. D., Lurıgo, J. A. & Davıs, C. R. (1998). The *prevention of crime, social and situational strategies*. Canada: West/Wadsworth Company.

Rossmo, D. K. (2000). *Geographic profiling*. Boca Raton: CRC Press.

Sampson R. J., Raudenbush, S. W. & Earls, F. (1997). Neighborhoods and violent crime: a multilevel study of collective efficacy. *Science,* 277, 918-924.

Sargın, S. & Temurçin, K. (2009). *Türkiye'nin suç coğrafyası*. Ankara: Beyaz Kalem Yayıncılık.

Sargın, S. & Temurçin, K. (2011). *Türkiye'nin suç coğrafyası*. Ankara: Polis Akademisi Yayınları.

Savrun, M. & Balcıoğlu, İ. (1999). Kentleşme, kadın ve şiddet. *Yeni Symposium*, 37 (1-2), 16-22.

Sayıl, I. (2000). İntihar davranışı, kriz ve krize müdahale. *Ankara Üniversitesi Psikiyatrik Kriz Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınlar No 6* (s.165-188), Ankara.

Sencer, Y. (1979). *Türkiye'de kentleşme bir toplumsal ve kültürel değişme süreci*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Serter, G. (2013). Şikago okulu kent kuramı: kentsel ekolojik kuram. *Planlama Dergisi,* 23 (2), 67-76.

Sevim, Y. & Soyaslan, Y. (2009). Hırsızlık suçu faillerinin sosyal, kültürel ve ekonomik özellikleri: Elazığ örneği. *Polis Bilimleri Dergisi*, 11 (3), 23-42.

Sezal, İ. (1992). *Şehirleşme.* İstanbul: Ağaç Yayınları.

Siegel, L. J. (2011). *Criminology* (11. Baskı). E-book: Cengage Learning.

Siirt Belediyesi (2022).

Siirt İl Emniyet Müdürlüğü (2022). Asayiş Şube Müdürlüğü.

Siirt Fırıncılar ve Lokantıcılar Odası (2022).

Siirt Esnaf ve Sanatkârlar Odası, (2022).

Siirt Turizm Envanteri, 1991.

Sipahi, E.B. (2016). *Suç korkusu (Türkiye kentlerinde bir alana araştırması*). Çizgi Kitapevi.

Soh, M. B. C. (2012). Crime and urbanization: revisited Malaysian case. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 42 (2012) 291-299.

Sokullu-Akıncı, F. (2010). Kriminoloji. İstanbul: Beta Yayıncılık.

Soja, E. W. (1980). The socio-spatial dialectic. *Annals of the Association of American Geographers,* 70 (2), 207-225.

Soja, E. W. (2017). *Postmodern coğrafyalar: eleştirel toplumsal teoride mekânın yeniden ileri sürülmesi* (Çev.: Y. Çetin). İstanbul: Sel Yayıncılık.

Southwell, D. (2009). Organize Suç Tarihi (Çev.: B. Köseoğlu). Kırmızı Kedi Yayınevi.

Soyaslan, D. (2003). *Kriminoloji.* Ankara: Yetkin Yayınları.

Subaşı, N. & Akın A. (2012). *Kadına yönelik şiddet: nedenleri ve sonuçları.* https://huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/SayfaDosya/kadina_yon_siddet.pdf

Subica, A., Douglas, J., Kepple, N., Villanueva, S. & Grills, C. (2018). The geography of crime and violence surrounding Tobacco shops, medical marijuana dispensaries, and off-sale alcohol outlets in a large, urban low-income community of color. *Preventive Medicine,* 108, 8-16.

Suç Nedir?. (2022). 20 mayıs 2022 tarihinde http://www.tdk.gov.tr, adresinden edinilmiştir.

Schutte, H. F. & Breetzke, G.D. (2018). The influence of extreme weather conditions on the magnitude and spatial distribution of crime in Tshwane (2001–2006). *South Afrıcan Geographıcal Journal,* 100 (3), 364-377. https://Doi.Org/10.1080/03736245.

Schweitzer, J. H., Kim, J. W. & Mackin, J. R. (1999). The ımpact of built environment on crime and fear of crime in urban neighborhoods. *Journal of Urban Technology*, 6 (3), 59-73.

Sharpe, B. (2000). Geographies of criminal victimization in Canada. *Canadian Geographers*, 44 (4), 418-428.

Smith, S. J. (1985). Crime and structure of social relations. *New Series,* 9 (4), 427-442.

Spander, J., Schuetz, J. & Cortes, A. (2016). Ewer vacants, fewer crimes? Impacts of neighborhood revitalization policies on crime. *Regional Science and Urban Economics*, 60, 73-84.

Spion-Dutkowska, N. (2015). Temporal patterns of urban crime. *Journal of Geography, Politics and Society*, 5, 37-45.

Spion-Dutkowka, N. & Leitner, M. (2017). Land use ınfluencing the spatial distribution of urban crime: a case study of szczecin, Poland. *International Journal of Geoformation*, 6 (74), 1-23

Slattery, M. (2007). *Sosyolojide temel fikirler* (Çev.: Ü. Tatlıcan). Bursa: Sentez Yayınları.

Sluchevskaya, Y. & Kulikovab, A. (2022). Air pollution and violent crime. *Transportation Research Procedia,* 63, 2268-2274.

Stack, S. (2000). Suicide: A 15-year review of the sociological literature. part ıı: modernization and social ıntegration perspectives. *Suicide Life Threat Behav*, 30 (2), 163-176.

Stevens, Heather R., Paul J. Beggs, Petra L. Graham & Hsing-Chung Chang. (2019). Hot and bothered? associations between temperature and crime in Australia. In*ternational Journal of Biometeorology*, 63, 747–62. https://doi.org/10.1007/s00484-019-01689-y.

Şahin, K. & Yahyaoğlu, U. (2019). *Samsun şehrinin suç coğrafyası (2016-2018).* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun).

Şanlı. S. F. (1998). Türkiye'de suçluluk yapısını etkileyen sosyo-ekonomik etmenler. Devlet İstatistik Enstitüsü Basılmamış Uzmanlık Tezi, Ankara.

Şanlı, İ. (2019). Marksist ceza adaleti eleştirisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* 21 (2), 2097-2109.

Tabrizi, L. R. & Madanipour, A. (2005). Crime and the city: domestic burglary and built environment in Tahran. *Habitat International,* 30 (4), 932-944.

Tan, M. (1981). *Toplumbilime giriş temel kavramlar.* Ankara: Sevinç Matbaası.

Taş, B. & Akça, F. (2014). *Ödemiş şehrinde suçların coğrafi analizi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar)

Temurçin, K. & Yakar, M. (2013). Türkiye kırsalında suçlar ve suçların türlerine göre dağılışı (1997). *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6 (28), 403-431.

Temurçin, K. & Atik, Ç. (2014). *Burdur ili merkez ilçesi kırsalında işlenen asayiş suçları.* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Isparta).

Temurçin, K. & Haydaroğlu, İ. (2017). Kadın suçluluğu üzerine bir araştırma: Mardin ve Antalya kapalı cezaevleri örneği. *SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi,* (41), 197-211

Temurçin, K. & Gürlevik, D. (2018). *Almanya'nın suç coğrafyası: Almanlar, Yabancılar-Türkler***.** (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta).

Temurçin, K. & Kurtulgan, A. (2018). *Türkiye'de hükümlülerin sosyo-ekonomik özellikleri ve mekânsal dağılışı.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta).

Temurçin, K. (2018). Suç coğrafyası: göreli kavramsallaştırmadan mekânsal yorumlamaya. N. Özgen (Ed.). *Sosyal Coğrafya* (I. Baskı) (s. 419-447) . Ankara: Pegem Yayıncılık.

Temurçin, K., Kılıç, M., & Aldirmaz, Y. (2020). Kentsel mekânda kadınların yaşadığı suç korkusu üzerine bir araştırma. *Cografya Dergisi*, 41, 45-60.

Townsley, M. (2017). Crime Mapping and Spatial Analysis. B. Le Clerc & E. U. Savona (Eds.). *Crime Prevention in the 21st Century* (pp. 101-112). https://doi.org/10.1007/978-3-319-27793-6_8.

Tuncel, M. (2009). *Siirt.* Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (Cilt. 37).

Turner, J. (1990). Emile Durkheim's theory of social organization, *Social Forces,* 68 (4), 1089-1104.

Türkiye'de yerleşme merkezlerinin kademelenmesi. (1982). *Devlet Planlama Teşkilatı*, II, 136.

Türkiye İstatistik Kurumu Ceza İnfaz Kurumu İstatistikleri. (2020).

Türkmen, M. (2020). Sınır ve Suç İlişkisi: Sarp Sınır Kapısı Üzerine Bir İnceleme. *Karadeniz Araştırmaları*. XVII (65), 139-165.

Tümertekin, E. & Özgüç, N. (2011). *Beşeri coğrafya, insan, kültür, mekân*. İstanbul: Çantay Kitabevi.

Treadwell, J. (2006). *Criminology*. Londra: SAGE Publications.

Tseloni, A., Osborn, D. R., Trickett, A. & Pease, K. (2002). Modelling property crime using the british crime survey. *British Journal of Criminology*, 42, 109-128.

Tseloni, A., Wittebrood, K., Farrell, G. & Pease, K. (2004). Burglary victimization in England and Wales, The United States and the Netherlands, *British Loumalof Criminology*, 44 (1), 66-91.

Twinam, T. (2017). Danger zone: land use and the geography of neighborhood crime. *Journal of Urban Economics,* 100, 104-119.

Uluslararası (6.) suç önleme ve toplum güvenliği raporu (2018). (2019). 10 Eylül 2022 tarihinde https://cipc-icpc.org/rapport adresinden alınmıştır.

Urry J. (1999). *Mekânları tüketmek*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Uzun, A. & Aliağaoğlu, A. (2008). *Tokat şehrinde mala karşı işlenen suçlar (2006): coğrafi bir yaklaşım*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir).

Uzun, A. & Aliağaoğlu, A. (2009). Tokat şehrinde mala karşı suçlar. *Uluslararası Sosyal Aratırmalar Dergisi,* 2 (8), 430-444.

Uzunçarşılı, İ. H. (1988). *Osmanlı tarihi* (C.II). Türk Tarih Kurumu Basımevi

Ünlü, M. & Büyükgüçlü, A. (2017). *Türkiye'de suç coğrafyası kavramının emniyet teşkilatı eğitimi açısından değerlendirilmesi.* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul).

Xiong, H. (2016). Urban spatial disorganization and crime: punctate distribution pattern. *Urban crime and social disorganization in China* (pp. 71-93). https://doi.org/10.1007/978-981-287-859-5_4

Vanderschueren, F. (1996). From violence to justice and security in cities. *Environment and Urbanization*, 8 (1), 93-112.

Verma, L. N. (2017). *Urban geography*. New Delhi, İndia: Raj Publications.

Vold, G. B., Bernard T. J. & Snipes, J. B. (2002). *Theoretical criminology* (5. Edition). Oxford: Oxford University Press.

Wallace, R. A. & Wolf, A. (2004). *Çağdaş sosyoloji kuramları*. (Çev.: L. Elbruz & M. Rami). İzmir: Punto Yayıncılık.

Wang, L., Lee, G., & Williams, I. (2019). The spatial and social patterning of property and violent crime in toronto neighbourhoods: a spatial-quantitative approach*. ISPRS International Journal of Geo-Information,* 8 (1), 51.

Weisburd, D., Bruinsma, G. J. N. & Bernasco, W. (2009). *Units of analysis in geographic criminology: historical development, critical ıssues, and open questions*. Putting Crime in its Place (pp. 3-31). Springer.

Williams, F. P. & Mc Shane, M. D. (1998). *Criminological theory*. Englewood Cliffs: Prentice Hall.

Wilsem V. J., Graaf, N. D. D., & Witebrood, K. (2003). Cross-natonal difference in victmizaton: Disentangling the ımpact of compositon and context. *Europen Sociological Review*, 19 (2), 125-142.

Wirth, L. (2002). Bir yaşam biçimi olarak kentlileşme (Çev.: B. Duru & A. Alkan). *20. Yüzyıl Kenti* (s.77-106). Ankara: İmge Kitabevi.

Wortley, R. & Mazerolle, L. (2008). *Environmental criminology and crime analysis*. USA and Canada: Willan Publishing.

Wyant, B. R. (2015). Geography and crime. *The Encyclopedia of Crime and Punishment* (pp. 1-5). Wiley & Sons.

Yan, Y.Y. (2004). Seasonality of property crime in Hong Kong. *British Journal of Criminology*, 44, 276-283.

Yankesicilik. (2022). 25 Temmuz 2022 tarihinde https://egm.gov.tr/yankesicilik adresinden alınmıştır.

Yarwood, R. (2015). Geography of crime. *Oxford Bibliographies in Geography*. Oxford University Press.

Yeni Türk Ceza Kanunu. (2005). Ankara: Seçkin Yayınevi.

Yılmaz, A. & Ergün, S. G. (2005). *Şehir güvenliği, coğrafya ve CBS (Samsun örneği),* Ege Üniversitesi Coğrafya Bölümü Sempozyumları, İzmir, 323-327.

Yılmaz, A. & Ergün, G. S. (2006). Türkiye'de şehir asayiş suçları. *Milli Eğitim Üç Aylık Eğitm ve Sosyal Bilimler Dergisi,* 35 (170), 230-249.

Yıltırak, M. L. & Aliağaoğlu, A. (2010). *Balıkesir kırsalında kişilere ve mal varlığına karşı işlenen suçlar (2004-2008): coğrafi bir yaklaşım.* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir).

Yirmibeşoğlu, F. & Ergun, N. (2015). Fear of crime among women in the old center of istanbul. *Current Urban Studies,* 3 (2), 161-174.

Yön, H. (2001). Suçun bilgisayar ortamında haritalandırılması ve suç analizinde kullanılması. *Polis Dergisi,* 29, 78-84.

Yuen, B. (2004). Safety and dwelling in Singapur. *Cities,* 21 (1), 19-28.

Yücel, M. (2007). *Türk ceza siyaseti ve kriminoloji*. Ankara: Şen Matbaa.

Zafer, H., Pamuk, G. & Çakır, K. (2014). *Kabahatler kanunu*. İstanbul: Beta yayınları.

Zenelaj, E. & Elezi, M. (2013). The geography of crime in Albania (2000-2012). *The Macrotheme Review*, 2 (6), 163-176.

Zengin, İ. M. (2004). Polis ve suç önleme. *Polis Dergisi,* 26, 584-591.

SOĞUK SAVAŞ SONRASI NATO: ADAPTASYON VE DÖNÜŞÜM

Zeynep YÜCEL

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-27-0

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Haziran 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVE

1. Güvenlik Kavramı ve Unsurları 5
   1.1. Sistem Değişiminin Güvenlik Algılamalarına Etkisi 8
   1.2. Güvenlik Politikalarını Belirleyen Faktörler 10
   1.3. Uluslararası Sistemin Yapısı 12
   1.4. Jeopolitik ve Jeostratejik Konum 13
   1.5. Ulusal Karakter ve Ulusal Moral 15
   1.6. Güvenlik İkilemi 16
2. Güvenlik Sistemleri Olarak İttifaklar 17
   2.1. İttifakların Oluşumu 17
   2.2. İttifakları Etkileyen Faktörler 22
   2.3. Casus Foedaris 23
   2.4. İttifakların Fayda ve Maliyeti 24
   2.5. Müttefik Güvenilirliği ve Uyumu 28

İKİNCİ BÖLÜM
1945 - 1990 DÖNEMİ TÜRKİYE'NİN TEHDİT ALGILAMALARI ve GÜVENLİK POLİTİKASI

1. İkinci Dünya Savaşı Sonrası Türkiye'nin Güvenlik Algılaması 33
   1.1. Potsdam Konferansı ve Sovyetler Birliği'nden Yönelen Tehditler 35
   1.2. ABD'nin Değişen Tutumu ve Truman Doktrini 38
   1.3. Marshall Planı 40
2. Avrupa'da Güvenlik Algılamaları ve İstikrar Çabaları 41
   2.1. NATO'nun Kuruluşu 43
   2.2. Türkiye'nin NATO'ya Üyeliği 45
   2.3. Türkiye'nin Bölgesel Güvenlik Sağlama Çabaları 48
   2.4. Değişen NATO Stratejisi 53
3. İttifak Üyeliği Çerçevesinde Türkiye'nin Tehdit Algılamaları 56
   3.1. Küba Krizi 56
   3.2. Kıbrıs Sorunu 57
   3.3. NATO Üyeliğinin Değerlendirilmesi 61
4. 1980'li Yıllarda Uluslararası Sistemde Yaşanan Gelişmeler 62

4.1. SSCB'nin Dağılması 63
4.2. Almanya'nın Yeniden Birleşmesi 65
5. Değerlendirme: 68

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
SOĞUK SAVAŞ SONRASI NATO VE GELECEĞİNE İLİŞKİN TARTIŞMALAR

1. Soğuk Savaş Sonrası Uluslararası Sistem 75
2. Uluslararası Sistemde Yaşanan Dönüşümün Güvenlik Doğasına Tesirleri 82
3. Soğuk Savaş Sonrası NATO Zirveleri 84
3.1. 1990 Londra Zirvesi 86
3.2.1991 Roma Zirvesi 87
3.3. 1994 Brüksel Zirvesi 91
3.4. 1997 Madrid Zirvesi 92
3.5. 1999 Washington Zirvesi ve Yeni Stratejik Kavram 93
3.6. 2002 Prag Zirvesi 96
3.7. 2004 İstanbul Zirvesi 98
3.8. 2006 Riga Zirvesi 98
3.9. 2008 Bükreş Zirvesi 99
3.10. 2010 Lizbon Zirvesi: Yeni Stratejik Konsept ve NATO Füze Kalkanı 99
3.11. 2014 Galler Zirvesi 102
3.12. 2016 Varşova Zirvesi 103
3.13. 2018 Brüksel Zirvesi 104
3.14. 2019 Londra Zirvesi 105
3.15. 2021 Brüksel Zirvesi 106
3.16. 2022 Madrid Zirvesi ve NATO'nun Yeni Stratejik Konsepti 108
4. Barış İçin Ortaklık ve Genişleme Süreci 113
5. NATO'nun Yeni Görevleri 115
5.1. Kriz Yönetimi 115
5.2. İşbirliği Yoluyla Güvenlik 116
5.3. Politik Etkinlik Sahası 117
6. NATO ve Geleceği: Quo Vadis 118
6.1. Kapsayıcı bir İttifaka Doğru 122
6.2. Yeni İşlevler ve Adaptasyon 123
6.3. Genişleme Süreci ve Etkileri 124
6.4. Avrupa Güvenliği ve Çifte Sütun Belirsizliği 127
7. İttifakın Dönüşümü 128

Sonuç Yerine: Türkiye Açısından Kısa Bir Değerlendirme 133

KAYNAKÇA 141

ÖNSÖZ

Politika gerçekçi olmalıdır; politika idealist olmalıdır: İşte birbirlerini bütünlediklerinde doğru, birbirlerinden ayrılıklarında yanlış olan iki ilke.

-Bluntschli

Soğuk Savaş, dünya siyasetinin belirleyici bir dönemi olarak tarihe geçmiş ve küresel güç dengelerinin temelini oluşturmuştur. Bu dönemde NATO, Batı Bloku ülkelerinin Sovyetler Birliği ve Varşova Paktı'na karşı oluşturdukları savunma ittifakı olarak önemli bir rol oynamıştır.

Bu kitap, kapsamlı bir araştırma çalışmasıdır. Kaynaklarımız arasında tarih kitapları, akademik makaleler ve güncel araştırmalar bulunmaktadır. Elde ettiğimiz bilgileri objektif bir şekilde sunmaya özen gösterdik, ancak herhangi bir çalışmada olduğu gibi, bazı sınırlamalar ve yorumlara dayalı olduğunu da belirtmek isteriz.

Amacımız, okuyuculara NATO-Türkiye ilişkilerini temellendiren Soğuk Savaş dönemine ilişkin bir yol haritası sunmaktır. Bu kitap, tarih, politika ve uluslararası ilişkilerle ilgilenen herkes için bir kaynak olmayı hedeflemektedir.

Bu kitabın ortaya çıkmasını mümkün kılan, akademik hayatta ilkeleri, değer anlayışı ve yol göstericiliğiyle örnek aldığım hocam Prof. Dr. İbrahim S. CANBOLAT'a minnettarım. Kitabın özellikle son bölümüne ilişkin fikir, görüş ve eleştirileriyle çalışmama katkı sağlayan meslektaşım Dr. Öğr. Üyesi Alptekin MOLLA'ya ne kadar teşekkür etsem azdır. Kitabın tamamlanması aşamasında verdiği kıymetli desteği için oda arkadaşım Doç. Dr. Hale KIRER SILVALECUNA'ya da çok teşekkür ederim.

Tüm hayatım boyunca desteklerini hiç eksik etmeyen anneme, babama, kardeşlerim Ömer Burak ve Abidin Uğur'a her zaman minnettarım.

Kitaptaki tüm hata ve eksiklikler doğal olarak bana aittir.

Z. Yücel

Bandırma, 2023

KAYNAKÇA

Acar, İ. (1993). *Dış Politika.* Ankara: Sevinç Matbaası.

Akgül Açıkmeşe, S., & Dizdaroğlu, C. (2014). NATO-AB İlişkilerinde İşbirliği ve Çatışma Dinamikleri. *Uluslararası Ilişkiler, 10*(40), 131-163.

Aksu Ereker, F. (2019, 10 23). *NATO'nun Güvenlik Anlayışı ve Stratejik Konseptleri.* 10 2, 2022 tarihinde Güvenlik Yazıları Serisi: https://trguvenlikportali.com/wp-content/uploads/2019/11/NATOStratejikKonseptleri_FulyaAksuEreker_v.1.pdf adresinden alındı

Albright, M. (1998, 11 7). The right balance will secure NATO's future. *Financial Times* . Financial Times. adresinden alındı

An Open Letter. (2009, July 16). *An Open Letter To The Obama Administration From Central And Eastern Europe.* 10 2, 2022 tarihinde Radio Free Europe/Radio Liberty: https://www.rferl.org/a/An_Open_Letter_To_The_Obama_Administration_From_Central_And_Eastern_Europe/1778449.html adresinden alındı

Arı, T. (2017). *Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika.* Bursa: Alfa.

Archer, C. (1983). *International Organizations.* London: Unvin-Hyman.

Armaoğlu, F. (1993). *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi, 1914-1980.* Ankara: İş Bankası.

Armaoğlu, F. (1994). Değişen Dünyada Balkanlar ve Türkiye. S. Şen içinde, *Yeni Dünya Düzeni ve Türkiye.* İstanbul: Bağlam.

Art, R. J. (1998). Why Western Europe Needs to the United States and NATO. *Political Science Quarterly*, 1-39.

Asmus, R. D., Kugler, R., & Larabee, F. (1993). Building a New NATO. *Foreign Affairs, 72*(4).

Ataöv, T. (1969). *Amerika, NATO ve Türkiye*. Ankara: Aydınlık.

Ateşoğlu Güney, N. (1998). Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Konvansiyonel Olmayan Silahların ve Balistik Füzelerin Yayılması sorunu ile İlgili Yeni Yaklaşımlar. F. Sönmezoğlu içinde, *Uluslararası ilişkilerde Yeni Alanlar Yeni Bakışlar.* İstanbul: Der.

Aydın, M. (2003). Securitization of History and Geography: Understanding of Security in Turkey. *Southeast European and Black Sea Studies, 3*(2), 163-184.

Baehr, P. (2004). *The Role of Human Rights in Foreign Policy.* New York: Palgrave Macmillan.

Balanzino, S. (1997). Ortaklığı Yoğunlaştırmak. *NATO Dergisi*(3).

Balkan Insight. (2009, 3 23). *Spain: Kosovo Troop Withdrawal 'Flexible'.* 10 2, 2022 tarihinde Balkan Insight: https://balkaninsight.com/2009/03/23/spain-kosovo-troop-withdrawal-flexible/ adresinden alındı

Ball, D. (1983). The Role of Strategic Concepts and Doctrine in U.S. Strategic Nuclear Force Development. B. Brodie, M. Intriligator, & R. Kolkowicz içinde, *National Security and International Stability.* Massachusetts: Gunn&Hain.

Bayülken, Ü. H. (1977). *Değişen Dünya Koşullarında Ortak Güvenlik ve Savunma Kuruluşları.* Ankara: Dışişleri Akademisi Yayınları.

Bağcı, H. (1994). *Güvenlik Politikaları ve Risk Analizi Çerçevesinde Balkanlar 1991-1993 .* Ankara: Dış Politika Enstitüsü Yayınları.

Bağcı, H. (1998). Türk Dış Politikası: Genel Bir Bakış. İ. D. Dağı içinde, *Türk Dış Politikasında Gelenek ve Değişim.* Ankara: Siyasal Kitabevi.

Bilge, A. S. (1996). Kıbrıs Uyuşmazlığı ve Türkiye Sovyetler Birliği Münasebetleri. M. Gönlübol içinde, *Olaylarla Türk Dış Politikası,1919-1995.* Ankara: Siyasal Kitabevi.

Bilsel, C. (1948). *Türk Boğazları.* İstanbul: Akgün.

Bocse, A.-M. (2020). NATO, energy security and institutional change. *European Security, 29*(4), 436-455.

Bozan, M. (2000). NATO: Yeni Tehditler ve Yeni Stratejiler. *Avrasya Etüdleri, 17*.

Brandon, H. (1973). *The Retreat of American Power.* New York: Doubleday.

Brzezinski, Z. (1998). *Büyük Satranç Tahtası: Amerika'nın Önceliği ve Bunun Jeostratejik Gerekleri.* (E. Dikbaş, & E. Kocabıyık , Çev.) İstanbul: Sabah Kitapları.

Bush, K. D., & Keyman, E. (1997). Identity-Based Conflict: Rethinking Security in a Post–Cold War World. *Global Governance*, 311–328.

Caşın, M. H. (2020, 9 30). *Dünden Bugüne ABD'nin Güvenlik Stratejileri ve Jeopolitiğin Küresel Siyasete Geri Dönüşü.* https://www.dunyabulteni.net/dubam/dunden-bugune-abdnin-guvenlik-stratejileri-ve-jeopolitigin-kuresel-h479411.html adresinden alındı

Canbolat, İ. S. (tarih yok). *Alman Dış Politikası: Değişen Dünyada Ulusal Çıkar, Ulusal Birlik ve Kamuoyu Tercihi Açısından Bir İnceleme .* Bursa.

Ceylan, M. (1999). Soğuk savaşın Sonu Yeni NATO ve Türkiye. M. Ceylan içinde, *Yeni NATO: Soğuk Savaştan Sıcak Savaşa.* İstanbul: Ülke Kitapları.

Chan, S. (1984). *International Relations in Perspectives: The Pursuit of Security, Welfare, and Justice.* New York: Macmillan.

Cox, R. (1987). *Production, Power and World Order: Social Forces in the Making of History.* New York: Columbia University Press.

Çayhan, B. E. (2002). Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası ve Türkiye. *Akdeniz İİBF Dergisi , 3*, 42-45.

Çayhan, E., & Ateşoğlu-Güney, N. (1996). *Avrupa'da Yeni Güvenlik Arayışarı: NATO-AB-Türkiye.* İstanbul: Afa.

Çelikpala, M. (2013). *Enerji Güvenliği: NATO'nun Yeni Tehdit Algısı.* İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi.

Davutoğlu, A. (2001). *Stratejik Derinlik: Türkiye'nin Jeopolitik Konumu.* İstanbul: Küre.

Dedeoğlu, B. (2014). *Uluslararası Güvenlik ve Strateji.* İstanbul: Yeni Yüzyıl.

Dedeoğlu, B., & Çasin, M. H. (1999). Yeni Avrupa Güvenlik Kimliğinde Stratejik Arayışlar: NATO-BAB-AB-AGİT İlişkilerinin Dünü Bugünü ve Geleceği. *Avrasya Dosyası, 5*(4).

Deni, J. R. (2018, 3 8). *The West's Confusion over Russia's Cyberwars.* 2 2, 2023 tarihinde https://carnegieeurope.eu/strategiceurope/75740 adresinden alındı

Donnely, C. (2000-2001). Güvenliğin Yeniden Düşünülmesi. *NATO Dergisi*(48).

Dougherty, J. E., & Pfaltzgraph, R. (1990). *Contending Theories of International Relations.* New York: Harper Collins.

Downs, G. E., & Lida, K. (1994). Assesing the Theoratical Case against Collectice Security. *Collective Security Beyond the Cold War* (s. 17-30). içinde Ann Arbor: University of Michigan Press.

Duffield, J. S. (2022, 5 23). *Lisbon Agreement on NATO Force Levels.* The Oxford Companion to American Military History: https://www.encyclopedia.com/history/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/lisbon-agreement-nato-force-levels adresinden alındı

Egeli, S. (2012). *Füze Tehdidi ve NATO Füze Kalkanı: Türkiye Açısından Bir Değerlendirme.* İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi .

Eminoğlu, A., & Demir, S. (2018). Küresel Rekabetin Karşılaştırmalı Bir Analizi: Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) ve Şangay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ). *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 52*, 115-142.

Erdem, E. İ. (1999). Batı Avrupa Birliği ve Avrupa Güvenliği. *Avrasya Dosyası, 5*(4).

Ergüvenç, Ş. (1995). Ortak Bir Savunma Politikasına Doğru. *Dış Politika, VI*(1).

Ergüvenç, Ş. (1998). Turkey's Security Perceptions. *Perceptions, 3*(2).

Erhan, Ç. (2016). ABD ve NATO ile İlişkiler. B. Oran içinde, *Türk Dış Politikası: Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular Belgeler Yorumlar* (Cilt I: 1919-1980, s. 522-575). İstanbul: İletişim.

Erkin, F. C. (1968). *Türk-Sovyet İlişkileri ve Boğazlar Meselesi.* Ankara: Başnur Matbaası.

Ertem, H. S., & Karadeniz, R. (2015). İşbirliği ve Çatışma Alanlarıyla 2000'li Yıllarda Türkiye-ABD İlişkileri. Ö. Z. Oktav, & H. Sarı-Ertem içinde, *2000'li Yıllarda Türk Dış Politikası: Fırsatlar, Krizler, Riskler* (s. 113-163). Ankara: Nobel Yayınları,.

Esmer, A. Ş., & Sander, O. (1996). İkinci Dünya Savaşında Türk Dış Politikası. M. Gönlübol, C. Sar, A. Esmer, O. Sander, A. Ülman, A. Bilge, . . . H. Bingün içinde, *Olaylarla Türk Dış Politikası 1919-1995.* Ankara: Siyasal Kitabevi.

EuroActive. (2003, 9 2). *The way forward for European defence.* 2 4, 2022 tarihinde Euroactive: https://www.euractiv.com/section/security/opinion/the-way-forward-for-european-defence/ adresinden alındı

Flint, C., & Taylor, P. (2014). *Siyasi Coğrafya: Dünya Ekonomisi, Ulus-Devlet ve Yenilik.* (F. Ereker, Çev.) Ankara: Nobel.

Frühling, S. (2019). Key to the Defense of the Free World": The Past, Present and Future relevance of NATO for US Allies in the Asia–Pacific. *Journal of Transatlantic Studies*(17), 238–254.

Göney, S. (1979). *Siyasi Coğrafya* (Cilt 2). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü .

Gönlübol, M. (1975). *Milletlerarası Siyasi Teşkilatlanma.* Ankara.

Gönlübol, M. (1993). *Uluslararası Politika:İlkeler, Kavramlar, Kurumlar* (4. Baskı b.). Ankara: Attila Kitabevi.

Gönlübol, M., & Ülman, H. (1996). İkinci Dünya Savaşından Sonra Türk Dış Politikası: Genel Durum. M. Gönlübol, C. Sar, A. Ş. Esmer, O. Sander, H. A. Ülman, S. Bilge, . . . H. Bingün içinde, *Olaylarla Türk Dış Politikası, 1919-1995* (9 b., s. 191-334). Ankara: Siyasal Kitabevi.

Gönlübol, M., & Kürkçüoğlu, Ö. (1996). Türkiye'nin Ekonomik İlişkileri. M. Gönlübol içinde, *Olaylarla Türk Dış Politikası.* Ankara: Siyasal Kitabevi.

Güvenç, S. (1998). TSK'nın Sınır Ötesi Girişim Yetenekleri: Ulusal Güvenlik Politikası Yeni. G. Özcan, & Ş. Kut içinde, *En Uzun On Yıl Türkiye'nin Ulusal Güvenlik ve Dış Politika Gündeminde Doksanlı Yıllar.* İstanbul: Boyut.

Güvenç, S., & Özel, S. (2012). NATO and Turkey in the Post-Cold War World: Between Abandonment and Entrapment. *Southeast European and Black Sea Studies, 12*(4), 533-555.

Gilpin, R. (1987). *The Political Economy of International Relations.* Princeton: Princeton University Press.

Haftendorn, H., Keohane, R. O., & Wallander, C. A. (1999). *Imperfect Unions Security Institutions Over Time and Space.* Oxford: Oxford University Press.

Hale, W. (2000). *Turkish Foreign Policy 1774-2000* . London: Frank&Cass.

Handel, M. (1981). *Weak States in International System.* London : Frank Cass.

Hardin, R. (1982). *Collective Action.* Baltimore: Johns Hopkins University Press.

Heisbourg, F. (2003). A Work in Progress: The Bush Doctrine and Its Consequences. *The Washington Quarterly,, 26*(2), 75-88.

Herz, J. (1957). Rise and Demise of the Territorial State. *World Politics, 9*(4), 473-493.

Hook, S. H., & Spanier, J. (2016). *Amerikan Dış Politikası: 2. Dünya Savaşından Günümüze Kadar.* (Ö. Zihinoğlu, Çev.) İstanbul: Inkılap.

Howard, H. (1947). The United States and the Problem of the Turkish Straits: A Reference Article. *Middle East Journal, 1*(1), 59-72.

Huntington, S. P. (1993). The Clash of Civilizations? . *Foreign Affairs, 72*(3), 22-49.

İşyar, Ö. G. (2008). Ömer Göksel, "İşe Yarar Günümüzde Uluslararası Güvenlik Stratejileri: Kavramsal Çerçeve ve Uygulama. *Akademik Bakış, 2*(3).

İşyar, G. (2013). *Avrasya ve Avrasyacılık.* Bursa: Dora.

Ülgen, S. (2008). The Evolving EU, NATO, and Turkey Relationship. F. G. Burwell içinde, *The Evolution of US-Turkish Relations in a Transatlantic Context:Colloquim Report* (s. 97-109). Strategic Studies Institute of the US Army War College.

Ülman, H. (1961). *Türk-Amerikan Diplomatik Münasebetleri:1939-1947.* Ankara: Ankara Ün. SBF Yay.

Ülman, H. (1994). Dünya Nereye Gidiyor. S. Şen içinde, *Yeni Dünya Düzeni ve Türkiye.* İstanbul: Bağlam.

Imber, M. (1992). International Organizations. J. Baylis, & N. Rengger içinde, *Dilemmas of World Politics International Relations in a Changing World.* Oxford: Clarendon Press.

İnalcık, H. (1998). Türkiye ve Avrupa: Dün - Bugün. *Doğu-Batı*(2).

İnalcık, H. (1998). *Turkey and European History.* İstanbul: Eren.

İnan, Y. (1995). *Türk Boğazlarının Siyasal ve Hukuksal Rejimi.* Ankara: Turhan.

Infatis, K. (1996). Conceptual and Institutional Adaptation of Security: Redefining NATO's Role Identity and Strategy in the New European Condition. *The Turkish Yearbook of International Relations, 26*, 1-21.

İzci, R. (1998). Uluslararası Güvenlik ve Çevre. F. Sönmezoğlu içinde, *Uluslararası Politikada Yeni Alanlar, Yeni bakışlar.* İstanbul: Der yayınları.

Jervis, R. (2007). *Uluslararası Siyasette Doğru Algılama Yanlış Algılama-II .* İstanbul: NESA.

Johnson, W. T. (1995). Türkiye ve Avrupa Beklentiler ve Güçlükler. *Dünya Meselelerinin Kesişme Noktasında Türkiye'nin Stratejik Konumu.* içinde İstanbul: Harp Akademileri Komutanlığı.

Jusys, O., & Sadauskas, K. (1996). Why, How, Who and When: A Lithuanian Perspective on NATO Enlargement. *Fordham International Law Journal, 20*(5), 1636-1681.

Köni, H. (1999). Soğuk Savaş ve Sonuçları. *Avrasya Dosyası, 5*(4).

Kamp, K.-H. (2008 Mayıs). *After the Summit: Long-Term Consequences for NATO.* Rome: NATO Defence Collage.

Karaosmanoğlu, A. (1999). NATO Enlargement and the South: A Turkish Perspective. *Security Dialogue, 30*(2), 213-224.

Karaosmanoğlu, A. L. (1998). NATO'nun Genişleme Sorunu ve Türkiye. İ. D. Dağı içinde, *Türk Dış Politikasında Gelenek ve Değişim.* Ankara: Siyasal Kitabevi.

Karaosmanoğlu, A. L. (2012). *NATO'nun Dönüşümü.* İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Keohane, R. O. (2005). *After Hegemony: Cooperation and Discord in the World Political Economy.* New Jersey: Princeton University Press.

Keohane, R. O., & Nye, J. (1973). *Power and Interdependence.* Boston: Little Brown.

Keskin, F. (2005). *Birleşmiş Milletler ve Türkiye: Uluslararası Barış ve Güvenliğe Ilişkin Sorunlar.* Ankara: Ekin .

Kibaroğlu, M. (2012). NATO'nun Balistik Füze Savunma Sistemi ve Türkiye. *Uluslararası Ilişkiler, 9*, 183-204.

Kibaroğlu, M. (2019). On Turkey's Missile Defense Strategy: The Four Faces of the S-400 Deal between Turkey and Russia. *PERCEPTIONS: Journal of International Affairs, 24*(2), 159-174.

Kiely, R. (2005). *Empire in the Age of Globalisation: US Hegemony and Neoliberal Disroder.* London: Pluto.

Kindleberger, C. P. (1986a). Review of 'After Hegemony: Cooperation and Discord in the World Political Economy' by Robert Keohane. *nternational Organization*, 841-847.

Kindleberger, C. P. (1986b). International Public Goods without International Government. *American Economic Review*, 1-13.

Kissinger, H. (1981). *For the Record: Selected Statements.* London: Weidenfeld and Nicolson .

Kofman, M., Migacheva, K., Nichiporuk, B., Radin, A., Tkacheva, O., & Oberholtz, J. (2017). *Lessons from Russia's Operations in Crimea and Eastern Ukraine.* Santa Monica, CA.: RAND Corporation,.

Kohen, S. (1994). Yeni Dünya Düzüeninde NATO'nun Değişen Stratejisi ve Türkiye. S. Şen içinde, *Yeni Dünya Düzeni ve Türkiye.* İstanbul : Bağlam Yayınları.

Korski, D. (2008, 1 28). *The EU is Missing in Action in Afghanistan.* 2 4, 2022 tarihinde Project Syndicate: https://www.project-syndicate.org/commentary/the-eu-is-missing-in-action-in-afghanistan adresinden alındı

Krasner, S. (1982). Structural Causes and Regime Consequences: Regimes as Intervening Variables. *International Organization, 36*(2), 185-205.

Krauthammer, C. (1990/1991). America and the World 1990/91. *Foreign Affairs, 70*(1), 22-23.

Kupchan, C. A. (1998). After Pax Americana. Benign Power, Regional Integration, and the Sources of a Stable Multipolarity. *International Security*, 40-79.

Kut, Ş. (1995). Karadeniz Ekonmik İşbirliği'nin Boyutları. *Strateji, 1*(3), 93-105.

Kut, Ş. (1998). Türki'yenin Soğuk Savaş Sonrası Dış Politikasının Anahatları. G. Özcan, & Ş. Kut içinde, *En Uzun On Yıl Türkiye'nin Ulusal Politika ve Dış Politika Gündeminde Doksanlı Yıllar .* İstanbul : Boyut Kitapları .

Lesser, I. O. (2000). Turkey ina Changing Security Environment. *Journal of International Affairs, 54*(1).

Lopez, G. A., & Stohl, M. (1988). *International Relations: Contemporary Theory and Practice.* Washington D.C.: CQ-Roll Call Group Books.

Mahan, A. T. (2011). *Deniz Gücünün Tarih Üzerine Etkisi 1660-1783.* İstanbul: Griffin.

Marquina, A. (2019). NATO'S Southern Flank and the threat of disruption. *Journal of Transatlantic Studies, 17*, 223–237.

Marwell, G., & Oliver , P. (2007). *The Critical Mass in Collective Action (Studies in Rationality and Social Change).* Cambridge : Cambridge University Press.

Mearsheimer, J. J. (1990). Back to the Future: Instability in Europe after the Cold War. *International Security,, 15*(1), 5-56.

Molla, A. (2009). Soğuk Ssavaş Sonrası NATO Askeri Müdahaleleri ve Türkiye. *Mevzuat Dergisi, 12*(38).

Molla, A. (2020). 2000'li Yıllarda Türkiye-NATO ilişkileri. S. Kekevi, & Ö. Kurtbağ içinde, *Türk Dış Politikası 2000'li Yıllar* (s. 545-594). Ankara: Berikan.

Moltke, G. v. (1997). Yeni Üyelerin İttifaka Katılımı Bir Sonraki Adım Ne Olacak? *NATO Dergisi*(3).

Morgenthau, H. (1970). *Uluslararası Politika* (Cilt I). (B. Oran, & Ü. Oskay, Çev.) Ankara:: Türk Siyasi İlimler Derneği Yay.,.

Most, B. A., & Siverson , R. (1986). Substituting Arm and Alliances, 1870 - 1914: an Explanation in Comparative Foreign Policy. J. Rosenau, & C. F. Hermann içinde, *New Directions in tIıe Study of Foreign Policy.* Boston: Boston: Ailen & Unwin.

National Counter intelligence and Security Center. (2018). *Foreign Economic Espionage in Cyberspace.* www.dni.gov/files /NCSC/docum ents/news/20180 724-econo mic-espio nage-pub.pdf. adresinden alındı

NATO. (1956a, 11 13). *Directive to the NATO Military Authorities from the North Atlantic Council.* https://www.nato.int/docu/stratdoc/eng/a561213a.pdf adresinden alındı

NATO. (1956b, 12 13). *Report of the Committee of Three on Non-Military Cooperation in NATO.* https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_17481.htm adresinden alındı

NATO. (1957a, 5 23). *Overall Strategic Concept for the Defense of the North Atlantic Treaty Organization Area.* https://www.nato.int/docu/stratdoc/eng/a570523a.pdf adresinden alındı

NATO. (1957b, 5 23). *Measures to Implement teh Strategic Concept.* https://www.nato.int/docu/stratdoc/eng/a570523b.pdf adresinden alındı

NATO. (1968, 12 16). *Overall Strategic Concept for the Defense of the North Atlantic Treaty Organization Area.* https://www.nato.int/docu/stratdoc/eng/a680116a.pdf adresinden alındı

NATO. (1990, 7 5-6). *The London Summit Declaration on a Transformed North Atlantic Alliance*. 9 2, 2022 tarihinde NATO: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_23693.htm adresinden alındı

NATO. (1991a, 9 8). *The Roma Summit Declaration on Peace and Cooperation.* 9 26, 2022 tarihinde NATO: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_23846.htm?mode=pressrelease adresinden alındı

NATO. (1991b, 9 8). *The Alliance's New Strategic Concept (1991).* 9 24, 2002 tarihinde NATO: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_23847.htm? adresinden alındı

NATO. (1994, 1 10-11). *The Brussels Summit Declaration of the Heads of State and Government.* 9 28, 2022 tarihinde NATO: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_24470.htm?mode=pressrelease adresinden alındı

NATO. (1997, 7 8). *Madrid Declaration.* 9 27, 2022 tarihinde NATO: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_25460.htm?mode=pressrelease adresinden alındı

NATO. (1998). *NATO El Kitabı:50. Yıl Dönümü Sayısı.* Brüksel: NATO Basın ve Enformasyon Bürosu.

NATO. (1999, 4 23). *Washington Summit.* 9 29, 2022 tarihinde https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_27286.htm?selectedLocale=en adresinden alındı

NATO. (2002, 11 21). *Prague Summit Declaration.* 9 29, 2022 tarihinde https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_19552.htm adresinden alındı

NATO. (2004a, 6 28). *The Istanbul Declaration - Our security in a new era*. 9 28, 2022 tarihinde NATO: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_21026.htm adresinden alındı

NATO. (2004b). *NATO training mission arrives in Iraq.* www.nato.int/cps/en/SID-1B1DA 19C-2E221 4C1/natol ive/news_20780 .htm. adresinden alındı

NATO. (2006a, 11 29). *Comprehensive Political Guidance*. 9 12, 2022 tarihinde NATO: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_56425.htm adresinden alındı

NATO. (2006b, 11 29). *Riga Summit Declaration*. 9 12, 2022 tarihinde NATO: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_37920.htm?selectedLocale=en adresinden alındı

NATO. (2006c, 11 29). *Riga Summit Declaration*. 10 2, 2022 tarihinde https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_37920.htm?selectedLocale=en adresinden alındı

NATO. (2010, 11 20). *Lisbon Summit Declaration*. 10 12, 2022 tarihinde https://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_68828.htm#StratCon adresinden alındı

NATO. (2011). *Istanbul Cooperation Initiative (ICI): Reaching out to the broader Middle East.* www. nato.int/cps/en/natoh q/topic s_58787.htm. adresinden alındı

NATO. (2014, 9 5). *Wales Summit Declaration*. 10 17, 2002 tarihinde https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_112964.htm#mission adresinden alındı

NATO. (2015). *NATO Mediterranean Dialogue.* www.nato.int/cps/en/natoh q/topic s_60021 .htm. Accessed 26 July 2018. adresinden alındı

NATO. (2016, 7 9). *Warsaw Summit Communiqué*. 10 18, 2022 tarihinde https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_133169.htm adresinden alındı

NATO. (2017a). *Science for Peace and Security Programme.* www.nato.int/cps/su/natoh q/topic s_85373 .htm. adresinden alındı

NATO. (2017b). *Allied Command Transformation.* Strategic Foresight Analysis: https://www.act.nato.int/download_file/view/1291/262 adresinden alındı

NATO. (2018, 7 11). *Brussels Summit Declaration*. 10 18, 2022 tarihinde https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_156624.htm adresinden alındı

NATO. (2019, 12 4). *London Declaration*. 10 24, 2022 tarihinde https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_171584.htm adresinden alındı

NATO. (2021, 6 14). *Brussels Summit Communiqué*. https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_185000.htm adresinden alındı

NATO. (2022, 6 29). *Madrid Summit Declaration.* 10 21, 2022 tarihinde https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_196951.htm adresinden alındı

NATO. (2023, 04 11). *Relations with partners across the globe*. 05 2, 2023 tarihinde NATO: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49188.htm adresinden alındı

NATO The Congressional Research Service. (2005). *The NATO Summit at Prague, 2002.* CRS Report for Congress. Washington: The Congressional Research Service.

NATO-SHAPE. (2009). *France did not leave NATO in 1966 but continued to play a very active role in the Alliance?* 10 2, 2022 tarihinde SHAPE: https://shape.nato.int/page214871012 adresinden alındı

Obama, B. (2009, 2 24). *Remarks of President Barack Obama – Address to Joint Session of Congress*. http://www.whitehouse.gov/the_ press_office/Remarks-of-President-Barack-Obama- Address-to-Joint-Session-of-Congress adresinden alındı

Olson, M. (1965). *The Logic of Collective Action: Public Goods and the Theory of Goods.* Cambridge: Harvard University Press.

Olson, M., & Zeckhauser, R. (1966). An Economic Theory of a Alliences. *Review of Economics and Statistics, 48*(3), 266-279.

Oran, B. (2013). Haydut Devletler, Şer Ekseni, Başarısız Devletler. B. Oran içinde, *Türk Dış Politikası: Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular Belgeler Yorumlar.* İstanbul: İletişim.

Oran, B. (2013). Karikatür Krizi. B. Oran içinde, *Türk Dış Politikası: Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular Belgeler Yorumlar.* İstanbul: İletişim.

Oran, B. (2016). Savaş Kaosunda Türkiye . B. Oran içinde, *Türk Dış Politikası:Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar* (s. 387-399). İstabul: İletişim.

Organski, A. (1968). *World Politics.* New York: Knopf.

Osgood, R. E. (1972). The Nature of Alliances. R. L. Jr içinde, *Politics and International System* (2 b.). Philadelphia: J. B. Lippincott Company.

Oğuzlu, T. (2013). *NATO Ortaklıkları ve Türkiye: Barış İçin Ortaklık, Akdeniz Diyaloğu, İstanbul İşbirliği Girişimi.* İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi.

Oğuzlu, T. (2015). Güvenlik Kültürü ve Türk Dış Politikası. *Bilig*(72), 223-250.

Oğuzlu, T. (2019). Türkiye'nin NATO'ya Bakışı: Çıkar Odaklı Eleştirel Yaklaşımın Yükselişi. T. Oğuzlu, & Y. Ongun içinde, *Türk Dış Politikasında Güncel Sorunlar ve Teorik Uygulamalar* (s. 129-163). Ankara: Nobel.

Özcan, G. (1998). Doksanlı Yıllarda Türkiye'nin Değişen Güvenlik Ortamı. G. Özcan, & Ş. Kut içinde, *En Uzun On Yıl: Türkiye'nin Ulusal Politika ve Dış Politika Gündeminde Doksanlı Yıllar* . İstanbul : Boyut Kitapları .

Özdamar, Ö. (2007). Oyun Kuramının Uluslararası İlişkiler Yazınına Katkıları. *Uluslararası İlişkiler, 4*(15), 33-65.

Özdamar, O. (2010). Security and Military Balance in the Black Sea region. *Southeast European and Black Sea Studies, 10*(3), 341-359.

Özdağ, Ü. (1996). SSCB'den Rusya Federasyonu'na 1985-1993. *Avrasya Dosyası, 3*(4).

Palme Commission. (1982). *Common Security: A Programme for Disarmament.* London: Pan Books.

Palmer, N. D. (1980). The Study of International Relations in the United States: Perspectives of Half a Century. *International Studies Quarterly, 24*(3), 343–363.

Purtaş, F. (2005). Soğuk Savaş Sonrası NATO'nun Dönüşümü ve Genişlemesi Çerçevesinde Türk Amerikan Askerî İlişkileri. *Güvenlik Stratejileri Dergisi, 1*(2), 7-31.

Rühle, M. (1998). NATO'nun Avrupa Güvenlindeki Rolüne Yeniden Bakış. *NATO Dergisi, 4*.

Reçber, K. (2000). Türkiye-Batı Avrupa Birliği İlişkilerine Hukuksal Bir Bakış. *Prof.Dr. Nurhan AKÇAYLI'ya Armağan.* içinde Bursa: Uludağ Üniversitesi.

Reynolds, D. (1994). Introduction. D. Reynolds içinde, *The Origins of the Cold War in Europe: International Perspectives.* Yale University.

Rosenau, J. N. (1996). *Many Damn Things Simultaneously: Complexity Theory and World Affairs.* 9 12, 2022 tarihinde The International Command and Control Institute: http://www.dodccrp.org/html4/bibliography/comch04.html adresinden alındı

Rothstein, R. L. (1968). *Alliences and Small Powers.* New York: Columbia University Press.

Rotschild, E. (1995). What is Security. *Daedalus, 124*(3), 53-98.

Rousseau, J. J. (1970). Abstract of the Abbe de Saint - Pierre's Project for Perpetual Peace. M. Forsyth, H. Keens-Soper, & P. Savigear içinde, *The Theory of International Relations: Sellected Texts from Gentili to Treitschke* (s. 131-156). London: Unwin University Books.

Rumsfeld, D. (2001, 12 18). *Rumsfeld Press Conference, Brussels.* 10 2, 2022 tarihinde https://www.nato.int/docu/speech/2001/s011218d.htm adresinden alındı

Rupp, R. (2000). NATO 1949 and NATO 2000: From Collective Defense toward Collective Security. *Journal of Strategic Studies, 23*(3), 154-176.

Russet, B., & Starr, H. (1989). *World Politics: The Menu for Choice* (2 b.). New York: Freeman.

Russett, B. M., & Starr, H. (1988). Alliances and the Price of Primacy. G. Lopez, & M. Stohl içinde, *INTERNATIONAL RELATIONS: CONTEMPORARY THEORY AND PRACTICE.* Washington, D.C.: CQ Press.

Sönmezoğlu, F. (1989). *Uluslararası Politika ve Dış Politika Analizi.* 1989: Filiz Kitabevi.

Sönmezoğlu, F. (1995). *ABD'nin Türkiye Politikası 1964-1980.* İstanbul: Der.

Sönmezoğlu, F. (2000). *Türkiye-Yunanistan İlişkileri ve Büyük Güçler: Kıbrıs Ege ve Diğer Sorunlar.* İstanbul: Der.

Sönmezoğlu, F. (2006). *II. Dünya Savaşından Günümüze Türk Dış Politikası.* İstanbul: Der Yayınları.

Sönmezoğlu, F. (2014). Soğuk Savaş Sonrası Türk Dış Politikasının Analizi İçin Bir Çerçeve. F. Sönmezoğlu, & Ö. Erler-Bayır içinde, *Dış Politika: Karşılaştırmalı Bir Bakış* (s. 598-636). İstanbul: Der.

Sönmezoğlu, F. (2016). *Son On Yıllarda Türk Dış Politikası.* İstanbul: Der.

Sander, O. (1969). *Balkan Gelişmeleri ve Türkiye 1945-1965* . Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.

Sander, O. (1990). Türkiye'nin NATO İçerisindeki Rolü: Bir Yeni Perspektifler Devresi. *NATO Dergisi*(2).

Sander, O. (1991). *Siyasi Tarih 1918-1990.* Ankara: İmge.

Sander, O. (1998). *Türkiye'nin Dış Politikası.* Ankara: İmge Kitabevi.

Sanger, D. E. (2005, 6 13). Prewar British Memo Says War Decision Wasn't Made . *The New York Times*.

Sever, A. (1997). *Soğuk Savaş Kuşatmasında Türkiye, Batı ve Orta Doğu.* İstanbul: Boyut.

Siverson, R. M., & Tennefoss, M. (2014). Power, Alliance and the Escalation of International Conflict, 1815 - 1965. G. A. Lopez, & M. Stohl içinde, *International Relations: Contemporary Theory and Practise.* Washington.

Snyder, G. (1991). Allience Theory: A Neorealist First Cut. R. L. Rotstein içinde, *The Evaluation of Theory in International Relations.* South Carolina: University of South Carolina Press.

Snyder, G. H. (1991). Alliance Theory and Neorealism: First Cuts. R. L. Rothstein içinde, *The Evolution of Theory in International Relations* (s. 83-103). South Carolina: University of South Carolina Press.

Stoltenberg, J. (2022, 6 29). *Doorstep statement.* 10 23, 2022 tarihinde https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_197294.htm adresinden alındı

Szanya, T. S. (2001). *NATO Enlargement: 2000-2015.* Santa Monica: RAND Corporation.

Türkeş, M. (1998). Doksanlı Yıllarda NATO'nun Öncelikleri ve Türkiye. G. Özcan, & Ş. Kut içinde, *En Uzun On Yıl Türkiye'nin Ulusal Politika ve Dış Politika Gündeminde Doksanlı Yıllar .* İstanbul : Boyut Kitapları .

Türkmen, F. (2012). *Türkiye ABD İlişkileri, Kırılgan İttifaktan Model Ortaklığa.* İstanbul: Timaş.

Tavukçu, S. (2021, 7 2). *NATO'nun Kuruluşu ve Konsept Değişiklikleri: "NATO 2030 Konsepti.* 8 16, 2022 tarihinde Stratejik Düşünce Enstitüsü: https://www.sde.org.tr/sinan-tavukcu/genel/natonun-kurulusu-ve-konsept-degisiklikleri-nato-2030-konsepti-kose-yazisi-22857 adresinden alındı

Tezcan, E. (1999). Maastricht ve Amsterdam Antlaşmalan Çerçevesinde Avrupa Birliği ve Batı Avrupa Birliği ilişkileri. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 54*(1), 143-158.

The Economist. (2019, 11 7). *Emmanuel Macron warns Europe: NATO is becoming brain-dead.* https://www.economist.com/europe/2019/11/07/emmanuel-macron-warns-europe-nato-is-becoming-brain-dead#. adresinden alındı

The New York Times. (2019, 10 13). *Trump Orders Withdrawal of U.S. Troops From Northern Syria.* https://www.nytimes.com/2019/10/13/us/politics/mark-esper-syria-kurds-turkey.html#:~:text=WASHINGTON%20—%20Defense%20Secretary%20Mark%20T,resurgence%20of%20the%20Islamic%20State. adresinden alındı

The White House. (2002, 9). *The National Security Strategy.* https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/nsc/nss/2002/ adresinden alındı

The White House. (2011, 6 29). *National Strategy for Counterterrorism*. https://obamawhitehouse.archives.gov/sites/default/files/counterterrorism_strategy.pdf adresinden alındı

The White House. (2017, 12 17). *The 2017 National Security Strategy*. https://trumpwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf adresinden alındı

The White House. (2021, 3). *Interim National Security Strategic Guidance.* 10 12, 2022 tarihinde https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2021/03/NSC-1v2.pdf adresinden alındı

The White House. (2021, 3). *Interim National Security Strategy Guide.* https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2021/03/NSC-1v2.pdf adresinden alındı

Turan, İ., & Barlas, D. (1998). Batı İttifakına Üye Olmanın Türk Dış Politikasına Etkileri. F. Sönmezoğlu içinde, *Türk Dış Politikasının Analizi* (2 b.). İstanbul: Der Yay.

United Nations. (1994). *Human Development Report 1994: New Dimensions of Human Security.* 12 23, 2023 tarihinde UNDP (United Nations Development Programme): https://hdr.undp.org/content/human-development-report-1994 adresinden alındı

USA Department of Defense. (2021, 1 5). *Sustaining U.S. Global. Leadership: Priorities for 21st Century Defense*. https://www.globalsecurity.org/military/library/policy/dod/defense_guidance-201201.pdf adresinden alındı

Uslu, N. (2000). *Türk - Amerikan İlişkileri.* Ankara: 21. Yüzyıl Yay.

Uslu, N. (2016). *Çatlak İttifak, 1947'den Günümüze Türk-Amerikan İlişkileri.* Ankara: Nobel.

Uzgel, İ. (2013). ABD ve NATO ile İlişkiler. B. Oran içinde, *Türk Dış Politikası: Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler,Yorumlar 2001-2012* (s. 249-336). İstanbul: İletişim.

Viotti, P., & Kauppi, M. (1987). *International Relations Theory: Realism, Pluralism, Globalism* (2nd edition b.). New York: Macmillan.

Wallender, C. (1992). International Institutions and Modern Security Strategies. *Problems of Communism, 41*(1-2), 44-62.

Waltz, K. N. (1993). The Emerging Structure of International Politics. *International Security,, 18*(2), 44-79.

Wendt, A. E. (1987). The Agent-Structure Problem in International Relations Theory . *International Organization*, 335-370.

Wheler, N. J., & Booth, K. (1992). The Security Dilemma. J. Baylis, & N. Rengger içinde, *Dilemmas of World Politics International Relations in a Changing World.* Oxford: Clarendon Press.

Wieslander, A. (2019). What makes an ally? Sweden and Finland as NATO's closest partners. *Journal of Transatlantic Studuies, 17*, 194–222.

Wijk, R. d. (1998). NATO İçin Yeni Bir Strateji. *NATO Dergisi*.

Wohlforth, W. C. (1999). The Stability of a Unipolar World. *International Security*, 5-41.

Wolff, A. T. (2009). The structural and political crisis of NATO transformation. *Journal of Transatlantic Studies, 7*(4), 476-492.

Yüksel, M. S. (1995). *Hızlı Gelişme ve Türkiye'nin Jeo-Stratejik Konumu.* İstanbul: Siyasal ve Sosyal Araştırmalar Vakfı.

Yaman, D. (2006). Uluslararası Hukuk ve Politika Dergisi,. *NATO'nun Yeni Görevi: Terörizmle Mücadele ve Bu Eksenlere Atılan Adımlar, 2*(1).

Yiğittepe, L. (2018). NATO ve Rusya Arasında Türkiye'nin Güvenlik Algılaması: S-400 Krizi Örneği. *Journal of Management and Economics Research, 16*(1), 276-289.

SOSYAL SORUMLU YATIRIM FON TERCİHİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Dr. Öğrt. Üyesi Rüya KAPLAN YILDIRIM

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-26-3

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ocak 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ 1

2. SOSYAL SORUMLU YATIRIM FONLARI 5
2.1. Sosyal Sorumlu Yatırım Fonların Tanımı ve Tarihsel Gelişimi 5
2.2. Sosyal Sorumlu Yatırım Fonu Oluşturmada Kullanılan Yöntemler. 9
2.1.1. Filtreleme: 10
2.2.2. Sınıfının En İyisi: 11
2.2.3. Entegre Yaklaşım: 11
2.2.4. Toplumsal Yatırım: 12
2.3. Sosyal Sorumlu Yatırım Fonlarının Performans ve Yatırımcı Değerlendirmesi 12

3. TEMEL KAVRAMLAR 21
3.1. Değerler Ve Sosyal Sorumlu Yatırım Fonları 21
3.2. Bilgi İşleme Tarzı Ve Sosyal Sorumlu Yatırım Fonları 29
3.2.1. Düşünme (Bilişsel) İhtiyacı 31
3.2.2. Duygu Tercihi 32
3.3. Finansal Okuryazarlık Ve Sosyal Sorumlu Yatırım Fonları 36
3.4. Bireysel Sosyal Sorumluluk Ve Sosyal Sorumlu Yatırım Fonları.. 42
3.5. Riskten Kaçınma Ve Sosyal Sorumlu Yatırım Fonları 46
3.6. Demografik Özellikler Ve Sosyal Sorumlu Yatırım Fonları 51

4. METODOLOJİ 55
4.1. Araştırmanın Amacı 55
4.2. Araştırma Modeli ve Hipotezler 56
4.3. Veri Toplama Yöntemi ve Ölçüm Araçları 58
4.4. Pilot Çalışma 60
4.5. Araştırma Örneklemi 61
4.6. Analizler 62
4.6.1. Ek Analizler 74

5. SONUÇ VE ÖNERİLER 79

KAYNAKÇA **85**

EKLER **111**

ÖZGEÇMİŞ **119**

KAYNAKÇA

Adam, Ainul Azreen, Elvia R. Shauki. 2014. Socially Responsible Investment in Malaysia: Behavioral Framework in Evaluating Investors' Decision Making Process. **Journal of Cleaner Production.** c.80: 224 – 240.

Agyei, Samuel Kwaku. 2018. Culture, Financial Literacy and SME Performance in Ghana. **Cogent Economic & Finance**. c.6: 1-16. DOI: 10.1080/23322039.2018.1463813

Aktaş, Semra. "Güvenilirlik". https://slideplayer.biz.tr/slide/2565629/ [01.10.2018]

Almenberg, Johan ve Dreber, Anna. 2015. Gender, Stock Market Participation and Financial Literacy. **Economics Letters.** c.137: 140-142. DOI:10.1016/j.econlet.2015.10.009.

Alnıaçık, Ümit. 2009. Çevreyi Koruma İddiası İçeren Reklamların Etkililiği: Mesaj Belirginliği, Ürün Türü Ve TüketiciBilgi İşleme Tarzının Etkileriniİnceleyen Deneysel Bir Araştırma, Doktora Tezi. Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü,Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Altman, Morris. 2012. Implications of Behavioural Economics for Financial Literacy and Public Policy. **The Journal of Socio-Economics**. c.41: 677-690. DOI:10.1016/j.socec.2012.06.002

Anbar, Adem ve Eker, Melek. 2009. Bireysel Yatırımcıların Finansal Risk Algılamalarını Etkileyen Demografik ve Sosyoekonomik Faktörler. **ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi.** c.5. s.9: 129-150.

Apostolakis, George, Frido Kraanen, Gert van Dijk. 2016. Examining Pension Beneficiaries' Willingness to Pay For A Socially Responsible And Impact Investment Portfolio: A Case Study in the Dutch Healthcare Sector. **Journal of Behavioral and Experimental Finance**. c.11: 27–43. DOI:10.1016/j.jbef.2016.06.001

Arbak, Yasemin, Özmen, Ömür ve Saatçioğlu, Ömür. 2004. Bilişsel Tarz Ve Öğrenme Biçiminin Öğrenci Performansı Açısından Önemi: İşletme Fakültesi Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. **Ege Akademik Bakış**. c.1. s.4: 31-43.

Arellano, Alfonso, Cámara, Noelıa Ve Tuesta, Davıd. 2017. Explaining The Gender Gap İn Financial Literacy: The Role Of Non-Cognitive Skills. **Economic Notes By Banca Monte Dei Paschi Di Siena Spa**. c.9999: 1-23. DOI:10.1111/ecno.12113

Aren, Selim Ve Aydemir, Sibel Dinç. 2014. A Literature Review on Financial Literacy. **Finansal Araştırmalar Ve Çalışmalar Dergisi**. c.5. s.11: 33-49. DOI:10.14784/Jfrs.2014117326

Aren, Selim ve Canikli Seda. 2018. The Effect of Financial Literacy and Risk Perception on Investment Choices of Individual Investors. 8th International Conference On Leadership, Technology, Innovation And Business Management, Temmuz 2018. Prague.

Aren, Selim ve Zengin, Asiye Nur. 2016. Influence of Financial Literacy and Risk Perception on Choice of Investment, **Procedia - Social and Behavioral Sciences**. c.235: 656 – 663. DOI:10.1016/j.sbspro.2016.11.047

Atkinson, W., John. 1957. Motivational Determinants of Risktaking Behavior. **Psychological Review**. c.64. s.6: 359-372

Auer, R. Benjamin. 2016. Do Socially Responsible Investment Policies Add or Destroy European Stock Portfolio Value?. **J Bus Ethics**. c.135: 381–397. DOI:10.1007/s10551-014-2454-7

Axelrod, J. Lawrence. 1994. Balancing Personal Needs With Environmental Preservation: Identifying the Values that Guide Decisions in Ecological Dilemmas. **Journal of Social Issues.** c.50: 85-104. DOI:10.1111/j.1540-4560.1994.tb02421.x

Babcock, Hope, M. 2009. Assuming Personal Responsibility for Improving the Environment: Moving toward a New Environmental Norm. **Harvard Environmental Law Review.** c.33. s.1: 117-175.

Ballestero, Enrique, Bravo, Mila, Perez-Gladish, Blanca, Arenas-Parra, Mar, Pla-Santamaria, David. 2012. Socially Responsible Investment: A multicriteria approach to portfolio selection combining ethical and financial objectives. **European Journal of Operational Research.** c.216: 487-494. DOI:10.1016/j.ejor.2011.07.011

Barbaro, Nicole, Pickett, Scott M. ve Parkhill, Michele R. 2015. Environmental Attitudes Mediate the Link Between Need for CognitionAnd Pro-Environmental Goal Choice. **Personality and Individual Differences.** c.75: 220–223. DOI: 10.1016/j.paid.2014.11.032

Barreda-Tarrazona, Iva´n, Matallı´n-Sa´ez, Juan Carlos, Balaguer-Franch, Rosario. 2011. Measuring Investors' SociallyResponsible Preferences in MutualFunds. **Journal of Business Ethics**. c. 103: 305–330. DOI: 10.1007/s10551-011-0868-z

Bauer, Rob, Jeroen Derwall, Roge´r Otten. 2007. The Ethical Mutual Fund Performance Debate: New Evidence from Canada. **Journal of Business Ethics.** c.70: 111–124. DOI: 10.1007/s10551-006-9099-0

Bauer,Rob, Paul Smeets. 2015. Social identification and investment decisions. **Journal of Economic Behavior & Organization.** c.117: 121–134. DOI:10.1016/j.jebo.2015.06.006

Baz, María Hidalgo, Partal, Mercedes Martos ve Benito, Óscar González. 2017. Assessments of the Quality of Organic Versus Conventional Products, by Category And Cognitive Style. **Food Quality and Preference**. c.62: 31–37. DOI: 10.1016/j.foodqual.2017.06.008

Beal, Diana ve Goyen, Michelle. 1998. Putting Your Money Where Your Mouth is' A Profile of Ethical Investors. **Financial Services Review**. c. 7: 129– 143.

Beatty Sharon. E., Kahle Lynn R., Homer Pamela. ve Misra Shekhar. 1985. Alternative Measurement Approaches to Consumer Values: The List of Values and the Rokeach Value Survey. **Psychology& Marketing.** c.2. s.3: 181-200. DOI:10.1002/mar.4220020305

Bello, Zakri Y. 2005. Socially Responsible Investing And Portfolio Diversification. **The Journal of Financial Research**. c. XXVIII. s.1: 41–57.

Benson, Karen L.,Timothy J. Brailsford, Jacquelyn E. Humphrey. 2006. Do Socially Responsible Fund Managers Really Invest Differently?. **Journal of Business Ethics**. c.65: 337–357. DOI: 10.1007/s10551-006-0003-8

BİST. 2011. Sürdürülebilirlikle İlgili Özet Bilgiler.

Blancard, Gunther Capelle, St´ephanie Monjon. 2014. The Performance of Socially Responsible Funds: Does the Screening Process Matter?.**European Financial Management.** c.20. s.3:494–520.

Blanchette, I., Richards, A. 2010. The Influence of Affect on Higher Level Cognition: A Review of Research on Interpretation, Judgement, Decision Making and Reasoning. **Cognition and Emotion**. c.24. s.4: 276-324.

Bodie, Zvi, Merton, Robert, C. Ve Samuelson, William, F. 1992. Labor Supply Flexibility and Portfolio Choice in A Life Cycle Model. **Journal of Economic Dynamics and Control**. c.16. s.3-4: 427-449.

Bodie, Zvi. 2006. A Note on Economic Principles and Financial Literacy. **Networks Financial Institute**. April 2006. Indiana State University, USA. Policy Brief No: 2006-PB-07.

Borgers, Arian C.T.,Rachel A.J. Pownall. 2014. Attitudes Towards Socially and Environmentally Responsible Investment. **Journal of Behavioral and Experimental Finance.** c.1: 27–44. DOI:10.16/j.jbef.2014.01.005

Borghesi, Richard, Houston, F., Joel ve Naranjo, Andy. 2014. Corporate Socially Responsible İnvestments: CEO Altruism, Reputation, And Shareholder İnterests. **Journal of Corporate Finance.** c.26: 164–181. DOI: 10.1016/j.jcorpfin.2014.03.008

Britt Thomas W. 1999. Engaging the Self in the Field: Testingthe Triangle Model of Responsibility. **Society for Personality and Social Psychology**. c.25. s.6: 698-708

Burke, Marıan Chapman Ve Edell Julie A. 1989. The Impact of Feelings on Ad-Based Affect and Cognition. **Journal of Marketing Research.** c.16: 69-83.DOI:10.2307/3172670

Burton, Scot, Lichtenstein, Donald, R., Netemeyer, Richard, G. ve Garretson, Judith, A. 1998. A Scale for Measuring Attitude Toward Private Label Products and An Examination of Its Psychological and Behavioral Correlates. **Journal of The Academy of Marketing Science.** c.26. s.4: 293-306. DOI:10.1177/0092070398264003

Byrnes, James P., Miller, David C. ve Schafer, William D. 1999. Gender Differences in Risk Taking: A Meta-Analysis. **Psychological Bulletin**. c.125. s.3: 367-383

Cacioppo, John T. , Petty, Richard E. , Feinstein, Jeffrey A. ve Jarvis, W. Blair G. 1996. Dispositional Differences İn Cognitive Motivation: The Life And Times Of Individuals Varying İn Need For Cognition. **Psychological Bulletin**. c.119. s.2: 197-253.

Cacioppo, John T. Ve Petty, Richard E. 1982. The Need for Cognition. **Journal of Personality And Social Psychology**. c.42. s.1: 116-131. DOI:10.1037/0022-3514.42.1.116

Cacioppo, John T., Petty, Richard E. ve Kao, Chuan Feng. 1984. The Efficient Assessment of Need for Cognition. **Journal of Personality Assessment**. c.48. s.3: 306-307. DOI:10.1207/s15327752jpa4803_13

Calcagno, Riccardo ve Monticone, Chiara. 2014. Financial Literacy and the Demand for Financial Advice. **Journal of Banking & Finance**. c.50: 363-380 DOI:10.1016/j.jbankfin.2014.03.013

Cengiz, Hakan. 2014. Gönüllü Sade Yaşam Davranışının Ölüm Tüketimi Davranışına Yönelik Tutumlar Üzerine Etkisi: Türk Ve Amerikan Kültürleri Arasında Bir Karşılaştırma. Doktora Tezi. Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Chen, Haiyang ve Volpe, Ronald P. 1998. An Analysis of Personal Financial Literacy Among College Students. **Fınancıal Servıces Revıew**. c.7. s.2: 107-128

Chlouba, Tomáš, Šimková, Monik ve Zuzana Němcová. 2011. Application for Education of Financial Literacy. **Procedia - Social and Behavioral Sciences**. c.28: 370 – 373. DOI: 10.1016/j.sbspro.2011.11.070

Christopher, Andrew, N. ve Schlenker, Barry, R. 2005. The Protestant Work Ethic And Attributions ofResponsibility: Applications of the Triangle Model. Journal **of Applied Socia/ Psychology**. c.35. s.7: 1502-1518

Clark, Gordon L. 2013. Mapping Financial Literacy: Cognition And the Environment. **Geografiska Annaler: Series B, HumanGeography**. c.95. s.2: 131–145. DOI:10.1111/geob.12013

Cohen, J. Maurie. 2007. Consumer Credit, Household Financial Management, AndSustainable Consumption. **International Journal Of Consumer Studies.** c.31: 57-65. DOI: 10.1111/j.1470-6431.2005.00485.x

Cohen, Maurie J. 2005. Sustainable consumption American style: Nutrition education, active living and financial Literacy. **International Journal of Sustainable Development & World Ecology.** c.12. s.4: 407-418. DOI:10.1080/13504500509469650

Cohen, Maurie J. 2007. Consumer Credit, Household Financial Management, And Sustainable Consumption. **International Journal of Consumer Studies**. c.31: 57-65. DOI: 10.1111/j.1470-6431.2005.00485.x

Cortez, Ceu Maria, Florinda Silva, Nelson Areal. 2009. The Performance of European Socially Responsible Funds. **Journal of Business Ethics.** c.87: 576. DOI:10.1016/j.irfa.2015.05.012

Cottrell, Stuart P. ve Meisel, Carolin. 2003. Predictors of PersonalResponsibility to Protect theMarine Environment Among ScubaDivers. **Northeastern Recreation Research Symposium.** Florida: Gtr-Ne-317: 252-261.

Crifo, Patricia, Nicolas Mottis. 2016. Socially Responsible Investment in France.**Business & Society.** c.55. s.4: 576–593. DOI: 10.1177/0007650313500216

Cude, Brenda, Frances Lawrence, Angela Lyons, Kaci Metzger, Emily LeJeune, Loren Marks, and Krisanna Machtmes. 2006. College Students and Financial Literacy: What They Know and What We Need to Learn. **Eastern Family Economics and Resource Management AssociationConference Proceedings,23–25 February 2006**. Knoxville Tennessee: 102–109.

Czerwonka, Monika. 2014. The Influence of Religion on Socially Responsible Investing. **Journal of Religion and Business Ethics.** c.3: 1-10.

Çeçen, Ayşe Rezan. 2002. Duyguları Yönetme Becerileri Eğitimi Programının Öğretmen Adaylarının Duyguları Yönetme Becerileri Üzerindeki Etkisi. Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çikot, Özcan. 2010. Sorumlu Yatırımlar. **Sermaye Piyasasında Gündem**. c.97: 19-36.

Danışman, Emre, Sezer, Durmuş ve Gümüş, Umut Tolga. 2016. Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. **Kara Harp Okulu Bilim Dergisi.** c.26. s.2: 1-37.

Delhomme, Patricia, Cristea, Mioara ve Paran, Françoise. 2013. Self-Reported Frequency And Perceived Difficulty of AdoptingEco-Friendly Driving Behavior According to Gender, Age,And Environmental Concern. **Transportation Research**. c.20: 55-58. DOI: 10.1016/j.trd.2013.02.002

Dietz, T.,Stern, P. C. Ve Guagnano, G.A. (1998). Social Structural And Social Psychological Bases of Environmental Concern. **Environment and Behavior.** c.30. s: 450-471. DOI: 10.1177/001391659803000402

Diouf, Dominique, Tessa Hebb, El Hadji Toure. 2016. Exploring Factors That Influence Social Retail Investors' Decisions: Evidence From Desjardins Fund. **Journal of Business Ethics.** c.134: 45-67. DOI:10.1007/s10551-014-2307-4

Donthu, Naveen ve Gilliand, David. 1996. Observations: The Infomercial Shopper. **Journal of Advertising Research**. c.36. s.2: 69-76.

Doran, J. Caroline. 2008. The Role of Personal Values in Fair Trade Consumption. **Journal of Business Ethics.** c.84: 549-563. DOI: 10.1007/s10551-008-9724-1

Driva, Anastasia, Lührmann, Melanie ve Winter, Joachim. 2016. Gender Differences And Stereotypes in Financial Literacy: Off to An Early Start. **Economics Letters**. c.146: 143–146. DOI: 10.1016/j.econlet.2016.07.029

Dursun, İnci. 2012. Tüketicilerin İkna Çabalarına Karşı Gösterdikleri Direnci Etkileyen Faktörler, Doktora Tezi. Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü,Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Dwyer, Patrick C., Maki, Alexander ve Rothman, Alexander J. 2015. Promoting Energy Conservation Behavior In Public Settings: The Influence of Social Norms And Personal Responsibility. **Journal of Environmental Psychology**. c.41: 30-34. DOI: 10.1016/j.jenvp.2014.11.002

Dwyer, Peggy, D., Gilkeson, James, H., List, John, A. 2002. Gender Differences in Revealed Risk Taking: Evidence From Mutual Fund Investors. **Economics Letters**. c.76: 151-158.

Eckel, Catherine C. Ve Grossman, Philip J. 2008. Men, Women And Risk Aversion: Experimental Evidence. **Handbook of Experimental Economics Results**. c.1: 1061-1073. DOI: 10.1016/S1574-0722(07)00113-8

Ekşi, Sevgi. 2012. Kültürel Eğilimler Ve Bireysel Hassasiyetler Açısından Tüketim Karşıtlığının İncelenmesi. Doktora Tezi. Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü Sosyal Bilimler Enstitüsü

Epstein, Seymour, Pacini, Rosemary ve Denes-Raj Veronika. 1996. Individual Differences in Intuitive-Experiential and Analytical-Rational Thinking Styles. **Journal of Personality and Social Psychology**. c.71. s.2: 390-405. DOI:10.1037/0022-3514.71.2.390

Eraslan, Levent. 2011. Bireysel Sosyal Sorumluluk Ölçeğinin (BSS) Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. **Aile ve Toplum**. c.7. s.24: 81-91

Eyüboğlu, Filiz. 2007. Farklı Bilişsel Tarzlara Sahip Üniversite Öğrencilerinin Sayfa Uzunluğu Farklı Hiperortamlarda Erişileri, Dolaşma Araçlarını Kullanma Sıklıkları Ve Hiperortama İlişkin Görüşleri. Doktora Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Fachrudin K.R., Fachrudin K.A. 2016. The Influence Of Education And Experience Toward Investment Decision With Moderated By Financial Literacy. **Polish Journal Of Management Studies.** c.14. s.2: 51-60. DOI:10.17512/Pjms.2016.14.2.05

Fernandes, Daniel, Lynch Jr. John G. Ve Netemeyer, Richard G. 2014. Financial Literacy, Financial Education, and Downstream Financial Behaviors. **Management Science.** c.60. s.8: 1861-1883. DOI:10.1287/mnsc.2013.1849

Fernandez, Javier. 2014. Another step in Models-based practice: hybridizing Cooperative Learning and Teaching for Personal and Social Responsibility. **Journalof PhysicalEducation**, **Recreation&Dance**. c.85. s.7:3-5. DOI:10.1080/07303084.2014.937158

Filiz, Bijen, Demirhan, Gıyasettin. 2015. Bireysel ve Sosyal Sorumluluk Ölçeği'nin (BSS-Ö) Türk Diline Uyarlanma Çalışması. **Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi.** c.26. s.2: 51-64.

Fleischhauer, Monika, Enge, Sören, Brocke, Burkhard, Ullrich, Johannes, Strobel, Alexander ve Strobel, Anja. 2009. Same or Different? Clarifyingthe Relationship of Need for Cognitionto Personality and Intelligence. **Personality and Social Psychology Bulletin**. c.36. s.1: 82–96. DOI:10.1177/0146167209351886

Fornero, Elsa. 2014. Economic-Financial Literacy And (Sustainable) Pension Reforms: Why the Former is A Key Ingredient for The Latter. **Netspar Discussion Paper, 28 Şubat 2014**. No: 02/2014-098. DOI:10.2139/ssrn.2665089

Fraj, E ve Martinez, E. 2006. Environmental Values And Lifestyles as Determining Factors of Ecological Consumer Behaviour: An Empirical Analysis. **Journal of Consumer Marketing.** c.23. s.3: 133-144. DOI:10.1108/07363760610663295

Galema, Rients, Auke Plantinga, Bert Scholtens. 2008. The Stocks at Stake: Return and Risk in Socially Responsible Investment. **Journal of Banking & Finance**. c.32: 2646–2654. DOI:10.1016/j.jbankfin.2008.06.002

Gatersleben, B., White, E., Abrahamse, W., Jackson, T. Ve Uzzell, D. 2010. Values And Sustainable Lifestyles. **Archıtectural Scıence Revıew.** c.53**:** 37-50.

Gifford, Robert ve Nilsson, Andreas. 2014. Personal And Social Factors That İnfluencePro-Environmental Concern And Behaviour: A Review. **International Journal of Psychology.** c.49. s.3:141-157. *DOI:* 10.1002/ijop.12034

Goebel, Jan; Krekel, Christian; Tiefenbach, Tim; Ziebarth, NicolasR. 2015. How Natural Disasters Can Affect Environmental Concerns, Risk Aversion, AndEven Politics: Evidence From Fukushima And Three European Countries.**Multidisciplinary Panel Data Research**, No. 762, Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung. (DIW): Berlin.

Gough, Harrıson G., Mcclosky, Herbert ve Meehl, Paul E. 1952. A **Personality Scale** for **Social Responsibility**. **The Journal Of Abnormal And Social Psychology.** c.47. s.1: 73-80. DOI:10.1037/h0062924

Grable, John, E., Joo, So-Hyun. 2004. Environmental and Biopsychosocial Factors Associated with Financial Risk Tolerance. **Financial Counseling and Planning**. c.15. s.10: 3-82.

Grunert, C. S. ve Juhl, H.J. (1995). Values, Environmenta lAttitudes, and Buying of Organic Foods. **Journal of Economic Psychology.** c.16: 39-62. DOI:10.1016/0167-4870(94)00034-8

Guay, Terrence, Jonathan P. Doh, Graham Sinclair. 2004. Non Governmental Organizations, Shareholder Activism, and Socially Responsible Investments: Ethical, Strategic, and Governance Implications. **Journal of Business Ethics.** c.52: 125-139.

Gülgöz, Sami ve Sadowski Cyril J. 1995. Düşünme İhtiyacı Ölçeğinin Türkçe Uyarlaması ve Öğrenci Başarısı Göstergeleri ile Korelasyonu. **Türk Psikoloji Dergisi**. c.10. s.35: 15-24.

Habib, Marianne, Cassotti, Mathieu, Moutier, Sylvain, Houdé, Olivier ve Borst, Grégoire. 2015. Fear and Anger Have Opposite Effects on Risk Seeking in the Gain Frame. **Frontiers in Psychology**. c.6: 1-7. DOI: 10.3389/fpsyg.2015.00253

Hansla, Andre, Gamble, Amelie, Juliusson, Asgeir ve Garling, Tommy. 2008. The relationships between awareness of consequences, environmental concern, and value orientations. **Journal of Environmental Psychology.** c.28: 1-9. DOI:10.1016/j.jenvp.2007.08.004

Harlow, W.V., Brown, Keith, C. 1990. Understanding and Assessing Financial Risk Tolerance: A Biological Perspective. **Financial Analysts Journal**. c.46: 50-62.

Harris, Dale B. 1957. A Scale For Measuring Attitudes of SocialResponsibility In Children. **Journal of Abnormal & Social Psychology**. c.55. s.3: 322-326.

Hassan, Abul, Rubio, J. Francisco, Hassan, M. Kabir, Ozkan, Bora ve Merdad Hesham. 2017. Coskewness In Islamic, Socially Responsible And Conventional Mutual Funds: An Asset Pricing Test. **International Journal of Business and Society.** c.18. s.1: 23-44. DOI:10.2139/ssrn.2944318

Haugtvedt, Curtis. P. ve Petty, Richard. E. 1992. Personality and Persuasion: Need for Cognition Moderates the Persistence and Resistance of Attitude Changes. **Journal of Personality and Social Psychology**. c.63: 308–319. DOI:10.1037//0022-3514.63.2.308

Heppner, P. Paul, Reeder, B. Lynne ve Larson, Lisa M. 1983. Cognitive Variables Associated With Personal Problem-Solving Appraisal: Implications for Counseling. **Journal of Counseling Psychology.** c.30. s.4: 537-545. DOI:10.1037//0022-0167.30.4.537

Herber, Misse Wester. 2004. Underlying concerns in land-use conflicts—the role of place-identity in risk perception. **Environmental Science & Policy**. c.7: 109-116. DOI:10.1016/j.envsci.2003.12.001

Holbrook, Morrıs B. ve Hirschman, Elızabeth C. 1982. The Experiential Aspects of Consumption: Consumer Fantasies, Feelings, and Fun. **Journal Of Consumer Research**. c.9: 132-140. DOI:10.1086/208906

Holt, Charles A. ve Laury, Susan K. 2002. Risk Aversion and Incentive Effects. American Economic Review. c.92. s.5: 1644-1655. DOI: 10.1257/000282802762024700

Hong, Harrison, Marcin Kacperczyk. 2009. The price of sin: The effects of social norms on markets. **Journal of Financial Economics.** c.93: 15–36. DOI:10.1016/j.jfineco.2008.09.001

Honnold, A. Julie. 1984. Age and Environmental Concern Some Specification of Effects. **The Journal of Environmental Education.** c.16. s.1: 4-9. DOI:10.1080/00958964.1984.9942695

Howell, R.A.(2013). It'snot (just) "The Environment, Stupid!" Values, Motivations, and Routes to Engagement of People Adopting Lower-Carbon Lifestyles. **Global Environmental Change**. c.23: 281-290. DOI: 10.1016/j.gloenvcha.2012.10.015

http://politikaakademisi.org/2016/12/27/dunya-degerler-arastirmasi-2010-2014-turkiye-verileri-analizi/. [15.02.2018]

http://www.arge.com/tr/makaleler/yatirimda-sosyal-sorumluluk/ [18.05.2017]

http://www.sosyalsorumluluk.org/sosyal-sorumluluk-nedir/ [17.05.2017]

Humphrey, Jacquelyn E., Geoffrey J. Warren , Junyan Boon. 2016. What is Different about Socially Responsible Funds? A Holdings-Based Analysis. **J Bus Ethics.** 138. s.263-277. DOI:10.1007/s10551-015-2583-7

Huston, Sandra J. 2010. Measuring Financial Literacy. **The Journal Of Consumer Affaırs.** c.44. s.2: 296-316. DOI: 10.1111/j.1745-6606.2010.01170.x

Işık, A. Zeynep. 2007. Duygu-Biliş Etkileşim Ölçeği'nin Geliştirilmesi Ve Duygu Bilişin, Üniversite Öğrencilerinde Cinsiyet, Yaş Ve Bölüm Açısından İncelenmesi. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

İçke, B. Turan. **Sosyal Sorumlu Yatırım**: **Sürdürülebilir Dünya İçin Finansal Bir Yaklaşım.** İstanbul: Derin Yayınları, 2011.

Jansson, Magnus, Anders Biel. 2014. Investment Institutions' Beliefs About and AttitudesToward Socially Responsible Investment (SRI): A Comparison Between SRI and NonSRI Management. **Sustainable Development.** c.22: 33–41.

Jappelli, Tullio ve Padula, Mario. 2013. Investment in Financial Literacy And Saving Decisions. **Journal of Banking & Finance**. c.37: 2779–2792. DOI:10.1016/j.jbankfin.2013.03.019

Jappelli, Tullio ve Padula, Mario. 2015. Investment in Financial Literacy, Social Security, and Portfolio Choice. **Journal of Pension Economics and Finance**. c.14. s.4: 369-411. DOI:10.1017/S1474747214000377

Jianakoplos, Nancy, Ammon ve Bernasek, Alexandra. 1998. Are Women more Risk Averse?. **Economic Inquiry**. c.36: 620-630

Jianakoplos, Nancy, Ammon ve Bernasek, Alexandra. 2006. Financial Risk Taking by Age, and Birth Cohort. **Southern Economic Journal**. c.72. s.4: 981-1001

Joly, Carlos. 2002. The Greening of Financial Markets. **Finance for Sustainable Development Testing New Policy Approaches, Proceeding of the Fifth Expert Group Meeting on Finance for Sustainable Development, 1-4 December 1999.** Kenya: 283-302.

Jones, Richard.2013. Teaching Personal andSocial Responsibility (TPSR)through Physical Activity. **Journal of Physical Education**: 26-29.

Jones, Robert Emmet ve Dunlap, Riley E. 1992. The Social Bases of Environmental Concern: Have They Changed Over Time? **Rural Sociology**. c.57. s.1: 28-47

Jones, Stewart, Sandra van der Laan, Geoff Frost, Janice Loftus. 2008. The Investment Performance of Socially Responsible Investment Funds in Australia. **Journal of Business Ethics**. c.80: 181–203. DOI:10.1007/s10551-007-9412-6

Kahle R. Lynn.,Beatty E. Sharon. ve Homer Pamela. 1986. Alternative Measurement Approaches to Consumer Values: The List of Values (LOV) and Values and Life Style (VALS). **Journal of Consumer Research.** c.13. s.3: 405-409. DOI: 10.1086/209079

Kamal, Yousuf. 2015. Corporate Social Responsibility versus Personal Social Responsibility–Analysis of five Entrepreneurs and their Business Organizations withinBangladesh. **ASA University Review**. c.9. s.2: 27-40

Kaplan, Stanley ve Garrick, B. John. 1981. On The Quantitative Definition of Risk. **Risk Analysis**. c.1. s.1: 11-27

Karp, David Gutierrez. 1996. Values and their Effect on Pro-Environmental Behavior. **Environment and Behavior**. c.28. s.1: 111-133. DOI:10.1177/0013916596281006

Klineberg, Stephen L., McKeever, Matthew ve Rothenbach, Bert. 1998. Demographic Predictors of Environmental Concern: It Does Make a Difference How It'sMeasured. **Social Science Quarterly**. c.79. s.4: 734-753

Kuşdil, M.Ersin, Kağıtçıbaşı, Çiğdem. 2000. Türk Öğretmenlerin Değer Yönelimleri ve Schwartz Değer Kuramı. **Türk Psikoloji Dergisi**. c.15. s.45: 59-76.

Lean, Hooi, Wei Rong Ang, Russell Smyth. 2015. Performance and Performance Persistence of Socially Responsible Investment Funds in Europe and North America. **North American Journal of Economics and Finance.** c.34: 254–266. DOI:10.1016/j.najef.2015.09.011

Lesser, Kathrin, Felix Rößle, Christian Walkshäusl.2016. Socially Responsible, Green, and Faith-Based Investment Strategies: Screening Activity Matters!. **Finance Research Letters.** c.16: 171–178. DOI:10.1016/j.frl.2015.11.001

Lewis, Alan, Craig Mackenzie. 2000. Morals, Money, Ethical Investing and Economic Psychology. **Human Relations**. c.53: 179-191.

Lewis, Alan. 2001. A Focus Group Study of the Motivation to Invest: 'Ethical/Green' and 'Ordinary' Investors Compared. **Journal of Socio-Economics**. c.30: 331–341. DOI:10.1016/S1053-5357(01)00103-2

Lın, Fang.-Yi. 2003. An Analysis Of Hospitality Consumer Lifestyles İn The United States. Phd Dissertation. Graduate Faculty of Texas Tech University**.** USA.

Li, Weidong, Wright, M. Paul, Rukavina, Paul B. ve Pickering, Molly. 2008. Measuring Students' Perceptions of Personal and Social Responsibility and the Relationship to Intrinsic Motivation in the Urban Physical Education. **Journal of Teaching in Physical Education**. c.27: 167-178

Liere, Kent D. Van Ve Dunlap, Riley E. 1980. The Social Basesof Environmental Concern:A Review of Hypotheses, ExplanationsAnd Empirical Evidence. **Public Opinion Quarterly.** c.44. s.2: 181-197. DOI:10.1086/268583

Lindeman, Marjaana, Verkasalo, Markku. 2005. Measuring Values With the Short Schwartz's Value Survey. **Journal of Personality Assessment.** c.85. s.2: 170-178. DOI: 10.1207/s15327752jpa8502_09

Lord, Kenneth R. ve Putrevu, Sanjay. 2006. Exploring the Dimensionality of the Need for Cognition Scale. **Psychology&Marketing**. c.23. s.1:11-34. DOI: 10.1002/mar.20108

Lozano, Josep M., Laura Albareda, M. Rosario Balaguer. 2006. Socially Responsible Investment in the Spanish Financial Market. **Journal of Business Ethics**. c.69: 305–316. DOI:10.1007/s10551-006-9092-7

Lusardi, Annamaria ve Mitchell, Olivia S. 2007. Baby Boomer Retirement Security: The Roles of Planning, Financial Literacy, and Housing Wealth. **Journal of Monetary Economics.** c.54: 205-224. DOI: 10.1016/j.jmoneco.2006.12.001

Lusardi, Annamaria ve Mitchell, Olivia S. 2008. Planning and Financial Literacy: How Do Women Fare?**American Economic Review: Papers & Proceedings**. c.98. s.2: 413-417. DOI:10.1257/aer.98.2.413

Lusardi, Annamaria ve Mitchell, Olivia S. 2010a. How Ordinary Consumers Make Complex EconomicDecisions: Financial Literacy and Retirement Readiness. Center **for Financial Studies (CFS), Nisan 2010.** Working Paper, No. 2010/11. Frankfurt: Goethe University

Lusardi, Annamaria, Mitchell, Olivia S. ve Curto Vilsa. 2010b. Financial Literacy Among the Young. **The Journal Of Consumer Affaırs**. c.44. s.2: 358-380. DOI:10.1111/j.1745-6606.2010.01173.x

Lusardi, Annamaria. 2006. Financial Literacy and Financial Education: Review and Policy Implications. **Networks Financial Institute, Mayıs 2006.** Policy Brief No: 2006 - PB – 11. USA: Indiana State University

Mainieri, Tina, Elaine G., Barnett, Valdero, Trisha R., Unipan, John B. ve Oskamp, Stuart. 1997. Green Buying: The Influence of Environmental Concern on Consumer Behavior. **The Journal of Social Psychology**. c.137. s.2: 189-204

Mandell, Lewis ve Klein, Linda Schmid. 2009. The Impact of Financial Literacy Educationon Subsequent Financial Behavior. **Journal of Financial Counseling and Planning**. c.20. s.1: 15-24.

March, James G. ve Shapira, Zur. 1987. Managerial Perspectives On Risk And Risk Taking. **Management Scıence.** c.33. s.11: 1404-1418

McCarthy, Mary ve Henson, Spencer. 2005. Perceived Risk And Risk Reduction Strategies İn The Choice Of Beef By Irish Consumers. **Food Quality and Preference**. c.16: 435–445. DOI:10.1016/j.foodqual.2004.08.003

McNeil, Justin ve Helwig, Charles C.2015. Balancing Social Responsibility and Personal Autonomy: Adolescents' Reasoning About Community Service Programs. **The Journal of Genetic Psychology.** c.176. s.6: 349–368. DOI:10.1080/00221325.2015.1077189

Messick Samuel. 1984. The Nature of Cognitive Styles: Problems and Promise in Educational Practice. **Educational Psychologist**. c.19. s.2: 59-74. DOI:10.1080/00461528409529283

Milfont, L. Taciano ve Gouvenia, V. Valdiney. 2006. Time Perspective And Values: An Exploratory Study of Their Relations to Environmental Attitudes. **Journal of Environmental Psychology.** c.26: 72-82. DOI:10.1016/j.jenvp.2006.03.001

Mitchell, Vincent-Wayne. 1999. Consumer perceived risk: conceptualisations and models. **European Journal of Marketing.** c.33. s.1/2: 163–195. DOI:10.1108/03090569910249229

Morsümbül, Şebnem. 2014. Değerlerin Kuşaklar Arası Değişimi: Ankara Örneği, Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Mouna, Amarı Ve Anis, Jarboui. 2016. Financial Literacy in Tunisia: Its Determinants and Its Implications on Investment Behavior. **Research in International Business and Finance.** c.39: 568-577. DOI:10.1016/j.ribaf.2016.09.018

Nilsson, Jonas. 2008. Investment with a Conscience: Examining the Impact of Pro-Social Attitudes and Perceived Financial Performance on Socially Responsible Investment Behavior. **Journal of Business Ethics.** c.83: 307-325. DOI:10.1007/s10551-007-9621-z

O'Connor, Robert E. , Bord, Richard J. ve Fisher, Ann. 1999. Risk Perceptions, General Environmental Beliefs, and Willingness to Address Climate Change. Risk Analysis. c.19. s.3: 461-471

Okumuş, Abdullah. **Tüketici Davranışı.** İstanbul: Türkmen Kitabevi, 2013.

Özcan, Fulya. 2012. Role Of Risk Aversion In Countries' Portfolio Choices. Master's Thesis. Ihsan Dogramaci Bilkent University, Department of Economics

Özgül, Engin. 2010. Tüketicilerin Değer Yapıları, Gönüllü Sade Yaşam Tarzı ve Sürdürülebilir Tüketim Üzerindeki Etkileri. **Hacettepe Üniveritesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi.** c.28. s.2: 117-150.

Park, Hee Sun, Shin, Yoon Sook veYun Doshik. 2009. Differences between White Americans and Asian Americans for Social Responsibility, Individual Right and Intentions Regarding Organ Donation. **Journal of Health Psychology**. c.14. s.5: 707–712. DOI: 10.1177/1359105309104917

Pasewark, W.R. ve Riley, M.E. (2010). It's A Matter of Principle: The Role of Personal Values in Investment Decisions. **Journal of Business Ethics**. c.93: 237-253. DOI: 10.1007/s10551-009-0218-6

Peifer, L. Jared. 2014. Fund Loyalty Among Socially Responsible Investors: The Importance of the Economic and Ethical Domains. **Journal of Business Ethics.** c.121: 635-649. DOI:10.1007/s10551-013-1746-7

Peltier, James W. ve Schibrowsky, A. John. 1994. Need for Cognition, Advertisement Viewing Time And Memory for Advertising Stimuli. **Advances in Consumer Research**. c.21: 244-250.

Rabın, Matthew. 2000. Rısk Aversıon And Expected-Utılıty Theory: A Calıbratıon Theorem. **Econometrica.** c.68. s.5: 1281_1292. DOI:10.1142/9789814417358_0013

Remund, David L. 2010. Financial Literacy Explicated: The Case for a Clearer Definition in an Increasingly Complex Economy. **The Journal of Consumer Affairs**. c.44. s.2: 276-295. DOI:10.1111/j.1745-6606.2010.01169.x

Renneboog, Luc, Horst, Jenke Ter, Zhang, Chengi. 2007. Socially Responsible Investments: Methodology, Risk Exposure and Performance. **TILEC Discussion Paper. C. 2007-013.** Tilburg:TILEC.

Renneboog, Luc, Jenke Ter Horst, Chendi Zhang. 2008. Socially Responsible Investments: Institutional Aspects, Performance, and Investor Behavior **Journal of Banking & Finance.** c.32: 1723–1742. DOI: 10.1016/j.jbankfin.2007.12.039

Riding, Richard Ve Cheema, Indra. 1991. Cognitive Styles—An Overview And Integration. **Educational Psychology**. c.11. s.3-4: 193-215. DOI:10.1080/0144341910110301

Rosen, N. Barry, Dennis M.Sandler, David Shani. 1991. Social Issues and Socially Responsible Investment Behavior: A Preliminary Empirical Investigation. **The Journal of Consumer Affairs.** c.25: 221-234. DOI:10.1111/j.1745-6606.1991.tb00003.x

Ruiz, Salvador ve Sicillia, Maria. 2004. The Impact of Cognitive And/Or Affective Processing Styles on Consumer Response to Advertising Appeals. **Journal of Business Research**. c.57: 657– 664. DOI:10.1016/S0148-2963(02)00309-0

Sacchi, Simona, Riva, Paolo ve Aceto, Alice. 2016. Myopic About Climate Change: Cognitive Style, Psychological Distance, And Environmentalism. **Journal of Experimental Social Psychology**. c.65: 68-73. DOI: 10.1016/j.jesp.2016.03.006

Sandberg, Joakim, Juravle, Carmen, Hedesstrom, Ted Martin, Hamilton, Ian.2009. The Heterogeneity of Socially Responsible Investment. **Journal of Business Ethics.** c.87: 519-533. DOI:10.1007/s10551-008-9956-0

Schlenker, Barry R., Britt, Thomas W., Pennington, John, Murphy, Rodolfo ve Doherty, Kevin. 1994. The Triangle Model of Responsibility. **Psychological Review**. c.101. s.4: 632-652. DOI: 10.1037/0033-295X.101.4.632

Schultz, P. Wesley, Zelezny, C. Lynnette. 1998. Values And Proenvironmental Behavior A Five – Country Survey. **Journal of Cross – Cultural Psychology**. c.29. s.4: 540-558. DOI:10.1177/0022022198294003

Schultz, P. Wesley, Zelezny, C. Lynnette. 1999. Values As Predictors of Environmental Attitudes: Evidence For Consistency Across 14 Countries. **Journal of Environmental Psychology.** c.19: 255-265. DOI:10.1006/jevp.1999.0129

Schwartz, H. Shalom. 1992. Universals In The Content And Structure of Values: Theoretical Advances And Empirical Tests In 20 Countries. **Advances In Experimental Social Psychology**. c.25: 1-65. DOI:10.1016/S0065-2601(08)60281-6

Schwartz, H. Shalom. 1994. Are There Universal Aspects in the Structure and Contents of Human Values?**Journal of Social Issues.** c.50. s.4: 19-45. DOI:10.1111/j.1540-4560.1994.tb01196.x

Sevim, Nurdan, Temizel, Fatih ve Sayılır, Özlem. 2012. The Effects of Financial Literacy on the Borrowing Behavior of Turkish Financial Consumers. **International Journal of Consumer Studies.** c.36: 573-579. DOI: 10.1111/j.1470-6431.2012.01123.x

Skagerlund, Kenny, Lind, Therese, Camilla, Strömback, Tinghög, Gustav ve Vastfjall, Daniel. 2018. Financial Literacy And the Role of Numeracy How Individuals Attitude And Affinity With Numbers Influence Financial Literacy.**Journal of Behavioral and Experimental Economics:** 1-31. DOI:10.1016/j.socec.2018.03.004

Slimak, W. Michael ve Dietz, Thomas, 2006. Personal Values, Beliefs, And Ecological Risk Perception. **Risk Analysis.** c.26. s.6: 1689-1705. DOI:10.1111/j.1539-6924.2006.00832.x

Slovic, Paul. 1999. Trust, Emotion, Sex, Politics, and Science: Surveying the Risk-Assessment Battlefield. **Risk Analysis**. c.19. s.4: 689-701. DOI:10.1023/A:1007041821623

Smith, Stephen M.Ve Levin, Irwin P. 1996. Need For Cognition And Choice Framing Effects. **Journal Of Behavioral Decision Making**. c.9: 283-290. DOI:10.1002/(SICI)1099-0771(199612)9:4<283::AID-BDM241>3.0.CO;2-7

Sojka, Jane Z. Schmelz, Dawn R. Deeter. 2008. Need for Cognition and Affective Orientation as Predictors of Sales Performance: An Investigation of Main and Interaction Effects. **J Bus Psychol**. c.22: 179–190. DOI:10.1007/s10869-008-9069-x

Sojka, Jane Z., Giese, J.L. 1997.Thinking and/or Feeling: An Examination of Interaction Between Processing Styles. **Advances in Consumer Research.** c.24 438-442.

Sojka, Jane Z., Giese, J.L. 2006. Communicating Through Pictures and Words:Understanding The Role Of Affect and Cognition In Processing Visual and VerbalInformation. **Psychology & Marketing**, c.23. s.12: 995–1014. DOI:10.1002/mar.20143

Sparkes, Russell ve Cowton, J. Christopher. 2004. The Maturing Of Socially Responsible Investment: A Review Of The Developing Link With Corporate Social Responsibility. **Journal of Business Ethics.** c.52: 45-57

Statman, Meir. 2000. Socially Responsible Mutual Funds. **Financial Analysts Journal**. c.56: 30-39.

Statman, Meir. 2014. Behavioral finance: Finance with normal people, **Borsa Istanbul Review**. c.14: 65-73

Stern, Paul C, Dietz, Thomas ve Guagnano, Gregory A. (1998). A Brief Inventory of Values. **Educational and Psychological Measurement**. c.58. s.6: 984-1001. DOI:10.1177/0013164498058006008

Stern, Paul C, Dietz, Thomas ve Kalof, Linda (1993). Value Orientations, Gender And Environmental Concern. **Environment And Behavior**. c.25. s.3: 322-348. DOI:10.1177/0013916593255002

Stern, Paul C. ve Dietz, Thomas (1994). The Value Basis of Environmental Concern. **Journal of Social Issues**. c.50. s.3: 65-84. DOI: 10.1111/j.1540-4560.1994.tb02420.x

Stern, Paul C., Dietz, Thomas and Guagnano, Gregory A. 1995. The New Ecological Paradigm in Social-Psychological Context. **Environment and Behavior**. c.27. s.6: 723-743. DOI:10.1177/0013916595276001

Stone, Dan, Ben Wier, and Stephanie Bryant. 2008. Reducing Materialism through Financial Literacy. **CPA Journal**. c.78. s.2: 12-14.

Şencan, Hüner. "Eğitim, Yönetim, Araştırma". https://ders.es/tez/guvenilirlik.html [01.10.2018].

Şener, Arzu ve Hazer, Oya. 2007. Değerlerin Kadınların Sürdürülebilir Tüketim Davranışı Üzerindeki Etkilerine İlişkin Bir Araştırma. **Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Arastirmalar E-dergisi**: 1-15

Taylı, Aslı. 2013. Sorumluluğun Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. **Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.** c.30: 68-84

Thogersen, John, Ölander, Folke. 2002. Human Values And the Emergence of A Sustainable Consumption Pattern: A Panel Study. **Journal of Economic Psychology.** c.23: 605-630. DOI: 10.1016/S0167-4870(02)00120-4

Thogersen, John, Ölander, Folke. 2003. Spillover of Environment – Friendly Consumer Behaviour. **Journal of Environmental Psychology**. c.23: 225-236. DOI:10.1016/S0272-4944(03)00018-5

Uğurhan, Yusuf Zafer Can Ve Öztürk, Mesude Canan. 2017. Tüketicilerin Sosyal Sorumluluk Davranışlarının Kurumların Sosyal Sorumluluk Eylemlerine Yönelik Tutumları İle İlişkisi: Anadolu Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. **Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi**. c.5. s.2: 705-725

Usher, Amelia M, Breslin, Curtis, Mac Eachen, Ellen, Koehoorn, Mieke, Marie, Laberge, Luc, Ledoux, Élise ve Wong, Imelda. 2014. Employment and work safety among 12 to 14 year olds: listening to parents. **BMC Public Health**. c.14. s.1021: 1-10. DOI:doi.org/10.1186/1471-2458-14-1021

Valor, Carmen, Cuesta, Marta de la, Fernandez,Beatriz. 2009. Understanding Demand for Retail Socially Responsible Investments: A Survey of Individual Investors and Financial Consultants. **Corporate Social Responsibility and Environmental Management**. c.16: 1-14 DOI: 10.1002/csr.172

Van Rooij, Maarten C.J., Kool, Clemens J.M. ve Prast, Henriëtte M. 2007. Risk-return preferences in the pension domain: Are people able to choose?. **Journal of Public Economics**. c.91: 701-722. DOI: 10.1016/j.jpubeco.2006.08.003

Van Rooij, Maarten, Lusardi, Annamaria ve Alessi, Rob. 2011. Financial Literacy And Stock Market Participation, **Journal of Financial Economics**. c.101: 449-472. DOI:10.1016/j.jfineco.2011.03.006

Van Rooij, Maarten, Lusardi, Annamaria ve Alessi, Rob. 2012. Financial Literacy, Retirement Planning And Household Wealth. **The Economic Journal.** c.122: 449-478. DOI:10.1111/j.1468-0297.2012.02501.x

Verplanken, Bas,Hazenberg, Pieter T. ve Palenewen, Grace. R. 1992. Need for cognition and external information search effort. **Journal of Research in Personality.** c.26: 128-36. DOI:10.1016/0092-6566(92)90049-A

Viviers, Suzette, JK Bosch, EvdM Smit, A Buijs. 2009. Responsible Investing in South Africa**. Investment Analysts Journal**. c.69: 3-16.

Vyncke, Patrick. 2002. From Attitudes, Interests and Opinions, to Values, Aesthetic Styles, Life Visions and Media Preferences. **European Journal of Communication.** c.17. s.4: 445–463. DOI:10.1177/0267323102017004030 1

Wandel, Margeratta ve Buggel, Annechen. 1997. Environmental Concern in Consumer Evaluation of Food Quality.**Food Quality And Preference.** c. 8. s. 1: 19-26

Watson, John ve McNaughton, Mark. 2007. Gender Differences in Risk Aversion andExpected Retirement Benefits. **Financial Analysts Journal**. c.63. s.4: 52-62. DOI:10.2469/faj.v63.n4.4749

Webley, Paul, Alan Lewis, Craig Mackenzie. 2001. Commitment Among Ethical Investors: An Experimental Approach. **Journal of Economic Psychology**. c.22: 27-42. DOI. 10.1016/S0167-4870(00)00035-0

Whitmarsh, Lorraine. 2008. Are flood victims more concerned about climate change than other people? The role of direct experience in risk perception and behavioural response. **Journal of Risk Research.** c.11. s.3: 351-374. DOI: 10.1080/13669870701552235

Wildavsky, Aaron ve Dake, Karl. 2018. Theories of Risk Perception: Who Fears What and Why?**Daedalus**. c.119. s.4: 41-60.

Willis, Lauren E. 2008. Against Financial Literacy Education. **Iowa Law Review**. c.94. s.1: 197-285.

Yanık, Serhat, Basak Turan Içke, Yusuf Aytürk. 2010. Sosyal Sorumlu Yatırım Fonları Ve Performans Özellikleri,**I.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi.** c.43: 109-134

Yaşar, Metin. 2014. İstatistiğe Yonelik Tutum Olceği: Gecerlilik ve Guvenirlik Calışması. **Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. c.36: 59-75

Yeniçeri, Tülay, Yaraş, Eyyup ve Akın, Eyup. 2012. Tüketicilerin Riskten Kaçınma Düzeylerine Göre Sanal Alışveriş Risk Algısı Ve Sanal Plansız Tüketim Eğilimlerinin Belirlenmesi.**Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi**. c.9: 145-163.

Zajonc, Robert B. 1980. Feeling and Thinking Preferences Need No Inferences. **American Psychologist.** c.35. s.2: 151-175. DOI: 10.1037/0003-066X.35.2.151

Zajonc, Robert B., Markus, Hazel. 1982. Affective and Cognitive Factors in Preferences. **Journal Of Consumer Research**. c.9: 123-131. DOI: 10.1086/208905

SOSYOLOJİYE GİRİŞ

Gözden Geçirilmiş
31. Baskı

Prof. Dr. Enver ÖZKALP

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-7667-15-9

Dizgi ve Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Ekim 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinyayinevi.com

ÖNSÖZ

Sosyolojiye Giriş adını taşıyan kitabımın bu sene 31. baskısını yapıyoruz. Bu baskıda da her zaman olduğu gibi bazı düzeltmeler yaptık. Özellikle Eğitim ve Nüfus başlıklı konular güncel istatistiksel bilgilerle yeniden yazıldı. Her güncelleme kitabın içeriğini ve hacmini giderek genişletiyor.

Sosyolojiyi öğretmek kadar yazmak da zor bir çaba ister. Özellikle anlaşılır bir dil ciddi bir çalışmayı gerektirir. Bu kitap ilk basıldığı yıldan beri hem öğrencilere hem de bu konuda eğitim veren akademik personele yardımcı olmayı amaç edinerek bugünlere kadar geldi. Ancak her zaman söylediğimiz gibi daha birçok eksiklikleri bulunabilir. Takdir elbette ki sevgili okuyucularımızındır.

Burada bu mesleğe katkıda bulunan, sosyolojinin çeşitli konularında eserler veren, tüm bilim insanlarına, şahsıma emeği geçen tüm değerli yerli ve yabancı hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Kitabın bu baskısında da gerçekten ciddi bir biçimde çalışarak emeği geçen birçok kişinin katkısı olmuştur. Kitabın daha önceki basımlarında emeği geçen Doç. Dr. Zerrin SUNGUR TAŞDEMİR'e, Prof. Dr. Verda CANBEY ÖZGÜLER'e, Yrd. Doç. Dr. Duygu (COŞKUN) TUNALI'ya ve Arş. Gör. Hilmi ETCİ'ye tekrar teşekkürlerimi iletirken, bu baskıdaki Eğitim ve Nüfus konularında bana yardımlarını esirgemeyen bölümümüzün değerli iki araştırma görevlisi Ayça GÜZEL ÖZBEK ve Simge DİNDAR TIRAŞ'a da gayretlerinden dolayı teşekkürlerimi iletmek isterim.

Teşekkür etmek istediğim bir diğer grup ise öğrencilerimdir. Yıllardır bu dersleri alan, okuyan, eleştiren bu gençlerin katkıları olmasa, bu kitap ortaya çıkamazdı. Bu arada tüm meslek yaşamımda her türlü sıkıntılarıma göğüs geren ve desteğini esirgemeyen sevgili eşim Dr. Nur ÖZKALP'e de sonsuz teşekkür ve sevgilerimi iletmeyi bir borç bilirim.

Ekim 2023

Prof. Dr. Enver ÖZKALP

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1
SOSYOLOJİ NEDİR?

1. GİRİŞ 1
2. SOSYOLOJİNİN ÖZGÜNLÜĞÜ NEDİR? 1
3. SOSYOLOJİ NEDEN FARKLIDIR? 2
4. TOPLUM NEDİR ? 6
4.1. Toplum Çeşitleri 9
4.1.1. Geleneksel Toplum (Folk Society) 10
4.1.2. Kent Toplumu 11
5. TOPLUMSAL KURUMLAR 13
5.1. Toplumsal Kurumların Sınıflandırılmaları 17
6. BİLİM VE BAŞLICA SOSYOLOJİ DALLARI 18
6.1. Bilim Nedir? 18
6.2. Bilimin Amacı 19
6.3. Başlıca Sosyoloji Dalları 19
6.3.1. Bilgi Sosyolojisi 20
6.3.2. Ekonomik Sosyoloji 20
6.3.3. Sanayi Sosyolojisi 20
6.3.4. Kent Sosyolojisi 21
6.3.5. Köy (Kırsal) Sosyolojisi 21
6.3.6. Din Sosyolojisi 21
6.3.7. Ahlâk (Aktöre) Sosyolojisi 21
6.3.8. Hukuk (Tüze) Sosyolojisi 22
6.3.9. Siyaset Sosyolojisi 22
6.3.10. Eğitim Sosyolojisi 23
6.3.11. Uygulamalı ve Klinik Sosyoloji 23
ÖZET 24

BÖLÜM 2
SOSYOLOJİNİN ARAŞTIRMA YÖNTEM VE TEKNİKLERİ

1. GİRİŞ 27
2. KURAM VE YÖNTEM 27
2.1. Kuramların Görevi Nedir? 28
2.2. Kuramların Özellikleri 29
3. BİLİMSEL ARAŞTIRMA İLKELERİ 32
3.1. Nesnellik (objektiflik) 31
3.2. Doğruluk ve Tekrar 32
3.3. Basitlik ve Açıklık 33
3.4. Sınırlılık 33
4. BİLİMSEL YÖNTEM VE SOSYOLOJİ 33

4.1. Araştırma Yapılacak Sorunu Ortaya Koymak 34
4.2. Hipotezi Formüle Etmek 34
4.3. Araştırma Planı Geliştirmek 35
4.3.1. Deney Yöntemi 36
4.3.2. Gözlem 47
4.3.3. Saha Araştırması 41
4.4. Toplanan Verilerin Analizi 42
4.5. Hipotezi Yeniden Formüle Etmek, Doğrulamak ve Yeniden Gözden Geçirmek 43
5. GÜVENİRLİK VE GEÇERLİLİK 43
6. ARAŞTIRMA ETİĞİ (AHLAKI) 43
7. SONUÇ 44
ÖZET 45

BÖLÜM 3
SOSYOLOJİNİN TARİHÇESİ

1. GİRİŞ 47
2. SOSYOLOJİNİN BAŞLANGICI 49
3. SOSYOLOJİNİN ÖNCÜLERİ 50
3.1. Saint Simon 50
3.2. Auguste Comte (1798-1857) 52
4. TARİHSEL MADDECİLİK VE DİYALEKTİK DÜŞÜNCENİN GELİŞİMİ 54
4.1. W.F. Hegel (1770-1831) 54
4.2. Karl Marx ve Tarihsel Maddecilik (1818-1883) 56
5. MODERN SOSYOLOJİNİN KURUCULARI (DURKHEIM, SPENCER, WEBER) 58
5.1. Emile Durkheim (1858-1917) 58
5.2. Herbert Spencer (1820-1903) 61
5.3. Max Weber (1864-1920) 62
5.3.1. Max Weber'in Geleneksel-Yasal Bürokrasi Karşılaştırması 64
6. MODERN TOPLUM KURAMLARI 66
6.1. Yapısal-Fonksiyonel Yaklaşım ve Talcott Parsons 66
6.2. Talcott Parsons (1902-1979) 67
6.3. Robert K. Merton 68
6.4. Etkileşimcilik Modeli 70
7. SOSYOLOJİ GELENEĞİNDE YENİ YAKLAŞIMLAR: SOSYAL ALIŞVERİŞ KURAMI VE FEMİNİST KURAM 72
7.1. Sosyal Alışveriş Kuramı 73
7.2. Feminist Kuram 75
8. POSTMODERN KURAMLARA GENEL BİR BAKIŞ 77
9. TÜRKİYE'DE SOSYOLOJİ 82
ÖZET 82

BÖLÜM 4
KÜLTÜR

1. GİRİŞ **85**
2. KÜLTÜR NEDİR? **85**
3. KÜLTÜRÜN TEMEL KARAKTERİSTİKLERİ **87**
4. KÜLTÜR KALIPLARI **90**
4.1. Kültürün Maddi ve Manevi Ögeleri 91
5. KÜLTÜREL NORM VE DEĞERLER **91**
5.1. Değerler Farklılıklar 93
5.2. Kültür İçindeki Farklılıklar 94
5.2.1. Gerçek Kültür ve İdeal Kültür 95
5.2.2. Yüksek Kültür ve Yaygın Kültür 95
5.2.3. Alt Kültür ve Karşıt Kültür 96
6. ETNOSENTRİZM VE KÜLTÜREL RELATİVİZM **97**
7. POPÜLER KÜLTÜR VE FAKİRLİK KÜLTÜRÜ **98**
ÖZET **99**

BÖLÜM 5
TOPLUMSALLAŞMA

1. GİRİŞ **101**
2. AŞIRI YALNIZLIĞIN (İZOLASYONUN) TOPLUMSALLAŞMAYA OLAN ETKİLERİ **102**
3. TOPLUMSALLAŞMANIN BİYOLOJİK TEMELİ **104**
3.1. Fiziksel Yetersizlik 105
3.2. Bağımlılık 105
4. TOPLUMSALLAŞMA SÜRECİ **106**
4.1. Bilgi 106
4.2. Tekrar ve Taklit 106
4.3. Başkalarının Tepkileri 107
4.4. Sosyal Destek 107
5. TOPLUMSALLAŞMA KURUMLARI **108**
5.1. Aile ve Toplumsallaşma 108
5.2. Din Kurumu 109
5.3. Arkadaş Grupları 109
5.4. Sportif Etkinlikler 110
5.5. Öğretmenler ve Eğitim Kurumları 110
5.6. Kitle İletişim Araçları 111
5.7. Çalışma Ortamı veya İşyeri 112
6. KURUMLARDA YETİŞMİŞ ÇOCUKLAR VE TOPLUMSALLAŞMA **113**
7. BENLİK VE KENDİLİK **114**
7.1. Ayna Benlik 115

7.2. George Herbert Mead (1863-1931) ve Rol Alma 116
8. YETİŞKİN TOPLUMSALLAŞMASI 117
ÖZET 119

BÖLÜM 6
AİLE KURUMU

1. GİRİŞ 121
2. AİLENİN SINIFLANDIRILMASI 122
2.1. Ana Ailesi 123
2.2. Baba Ailesi 123
2.3. Büyük Aile 124
2.4. Küçük Aile (Çekirdek Aile) 125
3. AİLE KURUMUNA TEORİK YAKLAŞIMLAR 130
3.1. Fonksiyonalist Yaklaşım 130
3.2. Çatışma Kuramı 132
3.3. Sembolik Etkileşim Kuramı 133
4. AİLE KURUMUNUN SON YÜZYIL İÇİNDEKİ EVRİMİ 133
4.1. Yapı Açısından 133
4.2. Görevleri Açısından 134
4.3. Çiftler Açısından 134
5. EVLİLİK BİÇİMLERİ VE ANALİZİ 134
6. TÜRK TOPLUMUNDA AİLE YAPISI 137
6.1. Kırsal Aile 138
6.2. Gecekondu Ailesi 138
6.3. Kentsel Aile 140
7. BOŞANMA 141
7.1. Bireysel Nedenler 143
7.2. Toplumsal Nedenler 143
8. BOŞANMALARIN ÇOCUKLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ 143
9. BAŞARILI EVLİLİKLERİN NEDENLERİ 144
10. ENDÜSTRİLEŞME VE AİLE KURUMU 145
10.1. Ailenin Azalan ve Değişen Fonksiyonları 146
10.2. Endüstriyel Toplumda Ailede Olan Değişimlerin Nedenleri 148
11. AİLE VE ŞİDDET 150
11.1. Eşlerin Birbirlerine Olan Şiddet Uygulamaları 150
11.2. Çocuk Suistimali veya Çocuğa Karşı Gösterilen Şiddet 152
ÖZET 154

BÖLÜM 7
EKONOMİ KURUMU

1. GİRİŞ **157**
2. ÜRETİM VE FONKSİYONLARI **159**
2.1. Toprak 159
2.2. Kapital, Faiz ve Kâr 159
2.3. Emek ve Ücret 160
3. ÜRETİM REJİMLERİ **161**
4. İŞBÖLÜMÜ **163**
5. DEĞİŞİM (MÜBADELE) **166**
6. MÜLKİYET **168**
7. PAZAR (PİYASALAR) **170**
8. TÜKETİM **171**
9. KÜRESELLEŞME VE DEĞİŞEN DÜNYA **171**
9.1. Küreselleşme Üzerine Görüşler 173
ÖZET **177**

BÖLÜM 8
EĞİTİM KURUMU

1. GİRİŞ **179**
2. DAR VE GENİŞ ANLAMDA EĞİTİM VE FONKSİYONLARI **180**
3. MODERN EĞİTİM KURUMLARI VE YAPISI **182**
3.1. Eğitim Düzeyleri 182
4. DÜNYA EĞİTİM SİSTEMİNDEKİ EĞİLİMLER **183**
5. TÜRK TOPLUMUNDA EĞİTİM **186**
5.1. Cumhuriyet Dönemi ve Eğitim 187
5.2. Okuryazarlık ve Eğitim 188
6. TÜRK MİLLİ EĞİTİM SİSTEMİ **189**
6.1. İlköğretim 190
6.2. Orta Öğretim 193
6.3. Yüksek Öğretim 194
ÖZET **198**

BÖLÜM 9
DİN KURUMU

1. GİRİŞ **199**
2. DİNİN TEMEL ÖĞELERİ **200**
2.1. Kutsal ve Doğaüstü Kavramı 200
2.2. İnanç ve Değerler 201
2.3. Ayinler Dini Ekol ve Mezhepler 201
3. DİN VE TEORİK YAKLAŞIMLAR **203**

3.1. Fonksiyonalizm ve Din 203
3.2. Dinin Fonksiyonları 204
3.3. Çatışma Kuramı 205
3.4. Weber'e Göre Dinin Toplum İçerisindeki Yeri 206
4. DİNLERİN SINIFLAMASI 207
5. DİNİN GÖREVLERİ 210
6. ATATÜRK VE LAİKLİK 212
6.1. Laikliğin Anlam ve İçeriği 212
6.2. İslam Dini ve Laiklik 213
ÖZET 214

BÖLÜM 10
SİYASAL KURUMLAR

1. GİRİŞ 217
2. GÜÇ VE OTORİTE 217
2.1. Otorite Tipleri 218
2.1.1. Geleneksel Otorite 219
2.1.2. Karizmatik Otorite 219
2.1.3. Yasal Akılcı Otorite 220
3. İDARE EDEN VE KURALLARI KOYANLAR 220
3.1. Elitler 221
3.2. Çoğulcular (Pluralistler) 221
3.3. Güç Elitleri (Power Elite) 222
4. ÇAĞDAŞ DEVLET 224
5. HÜKÜMET VE GÖREVLERİ 225
6. BÜROKRASİ 226
7. SEÇİM VE DEMOKRASİ 228
8. BASKI-ÇIKAR GRUPLARI 231
9. ULUS DEVLET ANLAYIŞI 232
9.1. Fonksiyonalist Bakış Açısından Ulus Devleti 233
9.2. Çatışma Kuramı ve Ulus Devlet Anlayışı 235
ÖZET 236

BÖLÜM 11
NÜFUS

1. GİRİŞ 239
2. TEMEL KAVRAMLAR VE ÖLÇÜMLER 242
2.1. Ölüm Oranı (Mortalite) 242
2.2. Bebek Ölümleri 244
2.3. Doğum Oranı (Fertilite) 246
2.4. Göçler 247
2.5. Kırsal Bölgeden Kente Göç 249
3. DEMOGRAFİK DEĞİŞME KURAMI 251

4. TÜRKİYE NÜFUSU VE ÖZELLİKLERİ 255
4.1. Nüfus Bileşimi 259
4.2. Yaş Gruplarına Göre Nüfus 260
4.3. Kentlerin Nüfusu 262
ÖZET 263

BÖLÜM 12
TOPLUMSAL GRUPLAR

1. GİRİŞ 265
2. GRUP KAVRAMI VE TÜRLERİ 265
3. TOPLUMSAL GRUP ÇEŞİTLERİ 267
3.1. Birincil Gruplar 269
3.2. İkincil Gruplar 270
3.3. İç ve Dış Gruplar 272
3.4. Referans Grubu 272
3.5. Elektronik Etkileşim Grupları 273
3.6. Küçük Gruplar 274
3.6.1. Grubun Büyüklüğü 274
3.6.2. Küçük Gruplarda Liderlik 275
4. GRUP NORMLARI 277
ÖZET 278

BÖLÜM 13
TOPLUMSAL TABAKALAŞMA

1. GİRİŞ 281
2. TABAKALAŞMA SİSTEMİ 281
2.1. Kölelik 282
2.2. Kast Sistemi 283
2.3. Zümreler 286
2.4. Sınıf ve Statü Sistemi 287
3. TOPLUMSAL TABAKALAŞMA KURAMLARI 289
3.1. Marx ve Çatışma Modeli 289
3.2. Dahrendorf ve Marx 291
3.3. Fonksiyonalist (Görevselci) Yaklaşım 293
3.4. Max Weber ve Toplumsal Tabakalaşma 297
4. BİR SENTEZ VE LENSKİ'NİN KURAMI 299
5. TOPLUMSAL KATMANLAR ARASINDAKİ FARKLAR 301
6. GLOBAL TABAKALAŞMA VE DÜNYANIN ÜÇ GELİŞİM SÜRECİ 303
ÖZET 305

BÖLÜM 14
TOPLUMSAL DEĞİŞME

1. GİRİŞ **307**
2. TOPLUMSAL DEĞİŞME VE TEMEL SAYILTILAR **309**
3. TOPLUMSAL DEĞİŞME KAYNAKLARI **314**
3.1. İç Kaynaklar 317
3.1.1. Keşifler ve İcatlar 318
3.1.2. Nüfus Hareketleri 318
4. TOPLUMSAL DEĞİŞME KURAMLARI **319**
4.1. Evrim Kuramcıları 319
4.2. Çatışma Kuramı 322
5. TOPLUMSAL DEĞİŞME VE TEKNOLOJİ **323**
6. TOPLUMSAL DEĞİŞME VE MODERNLEŞME **325**
7. SONUÇ **330**
ÖZET **330**

BÖLÜM 15
KENTLEŞME VE KENT SORUNLARI

1. GİRİŞ **333**
2. KENTLEŞME NE DEMEKTİR? **333**
3. KENTLERİN GELİŞİMİ **334**
3.1. Endüstri Öncesi Kentler 334
3.2. Endüstriyel Kentler 337
4. KENTLEŞMENİN EKOLOJİSİ VE KENTLEŞME BİÇİMLERİ **339**
4.1. Aynı Merkezli Daireler Kuramı (Concentric-Zone Theory) 340
4.2. Sektör Kuramı (Sector Theory) 341
4.3. Çok Merkezli Gelişim Kuramı (Multiple-Nuclei Theory) 343
5. KENTLEŞMEDE EKOLOJİK SÜREÇLER **344**
6. KENT YAŞAMI VE BANLİYÖLEŞME (Suburbs) **345**
6.1. Banliyöleşme Eğilimi (Suburbs) 347
6.2. Kentlerin Sosyal Sorunları 349
7. GELİŞMEMİŞ VEYA GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERDE KENTLEŞME SORUNLARI **351**
8. TÜRKİYE'DE KENTLEŞME **352**
8.1. Kentleşmenin Nedenleri 353
8.2. Kentleşmenin Türkiye'de Doğurduğu Temel Sorunlar 355
ÖZET **358**

BÖLÜM 16
ENDÜSTRİLEŞME, ENDÜSTRİ SONRASI TOPLUMSAL GELİŞMELER VE BİLGİ TOPLUMU

1. GİRİŞ 361
2. ENDÜSTRİ DEVRİMİ VE TEMEL ÖZELLİKLERİ 361
2.1. İşin Niteliği 365
2.2. İletişimin Niteliği 366
3. ENDÜSTRİLEŞME SÜRECİ VE AŞAMALARI 366
3.1. Birinci Aşama 367
3.2. İkinci Aşama 369
3.3. Üçüncü Aşama 371
3.4. Dördüncü Aşama 372
4. ENDÜSTRİ DEVRİMİNİN SONUÇLARI 373
4.1. Devrimin Başlangıç Etkileri 373
4.2. Devrimin Uzun Dönem Etkileri 375
5. ENDÜSTRİ TOPLUMUNUN GELECEĞİ 375
6. ENDÜSTRİ SONRASI TOPLUMSAL GELİŞMELER VE BİLGİ TOPLUMU 376

ÖZET 381

BÖLÜM 17
SUÇ VE TOPLUM

1. GİRİŞ 383
2. SUÇ NEDİR? 384
3. TOPLUMSAL KONTROL VE SAPKIN DAVRANIŞLAR 385
4. KURAMSAL GELİŞMELER 386
4.1. Biyolojik ve Psikolojik Kuramlar 386
4.2. Sosyolojik Kuramlar 387
4.2.1. Kültürel İletim Kuramı 388
4.2.2. Yapısal Baskı Kuramı 389
4.2.3. Kontrol Kuramı 391
4.2.4. Tanımlama Kuramı 392
5. SUÇ VE SUÇ ÇEŞİTLERİ 395
5.1. Şiddet ve Adam Öldürme İle İlgili Suçlar 396
5.2. Mala Karşı İşlenen Suçlar 397
5.3. Mağduru Olmayan Suçlar (Victimless Crime) 398
5.4. Organize Suçlar 399
5.5. Profesyonel Suçlar 399
5.6. Teknoloji Temelli Suçlar veya Siber Suç (Bilgisayar Suçu)…….. 400
6. CİNSİYET VE SUÇ 403
7. TERÖR VE SUÇ 404

8. SUÇ'UN TOPLUMSAL SONUÇLARI 408
8.1. Suçun Olumlu Fonksiyonları 408
8.2. Suçun Olumsuz Fonksiyonları 409
9. UYUŞTURUCU MADDELER VE BAĞIMLILIK 410
9.1. Bağımlılık Yaratıcı Maddeler 410
9.2. Uyuşturucu Madde Alışkanlıklarını Etkileyen Faktörler ve Suç 420
9.3. Suç ve Uyuşturucu 425
10. TÜRKİYE'DE SUÇ VE SUÇ İSTATİSTİKLERİ 427
ÖZET 437

BÖLÜM 18
BİLİM TEKNOLOJİ VE ÇEVRE

1. GİRİŞ 439
2. BİLİM VE TOPLUM 440
2.1. Bilimin Ortaya Çıkışı 441
2.2. Bilimin Kurumsallaşması 442
3. BİLİMİN NORMLARI 443
4. TEKNOLOJİ VE DEĞİŞME 445
4.1. Teknoloji ve Sorunları 445
5. TEKNOLOJİ VE SOSYAL ÇEVRE ETKİLEŞİMİ 448
5.1. Kitle İletişim Araçları 449
5.2. Bilgisayar Teknolojisi ve Etkileri 451
5.3. Genetik Mühendisliği 453
5.4. Bio-tıp ve Etkileri 454
6. TEKNOLOJİNİN DOĞAL ÇEVREYE ETKİLERİ 458
6.1. Ekoloji ve Temel Kavramlar 458
6.2. Kirlilik ve Nedenleri 460
6.3. Su Kirliliği 463
6.4. Hava Kirliliği 464
6.5. Kaynak Tüketimi 467
6.6. Türlerin Yokolması 470
7. SONUÇ 471

BÖLÜM 19
SAVAŞ VE TOPLUMSAL ETKİLERİ

1. GİRİŞ 473
2. SAVAŞIN TANIMI VE NEDENLERİ 475
3. SAVAŞIN GELİŞİMİ 479
3.1. Topyekûn Savaş 481
4. SAVAŞIN TOPLUMSAL BEDELİ 483
4.1. Ölümler 483
4.2. Fiziksel ve Psikolojik Yaralanmalar 485
4.3. Savaşın Maddi Bedeli 487

4.4. Çevresel Tahribat 490
5. MODERN ASKERİ ÖRGÜTLERİN TEMEL YAPILARI VE KARAKTERİSTİKLERİ 491
6. SİLAHLANMA YARIŞI VE GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER 494
7. NÜKLEER SAVAŞ VE SONUÇLARI 498
7.1. Nükleer Savaşın İlk Etkileri 501
7.2. Uzun Dönem Etkileri 502
8. SAVAŞSIZ BİR DÜNYA! 504
ÖZET 507

BÖLÜM 20
YAŞLANMA VE ÖLÜM

1. YAŞLILIK VE TOPLUM 512
2. YAŞLILIK KONUSUNDA SOSYOLOJİK YAKLAŞIMLAR 513
2.1. Fonksiyonalist Yaklaşım: Kopma Kuramı veya Dışlanma Kuramı 514
2.2. Etkileşimcilik Yaklaşımı: Faaliyet Kuramı 514
2.3. Etiketleme Kuramı 516
2.4. Çatışma Kuramı 517
3. YAŞLANAN DÜNYA 518
4. YAŞAM SÜRECİNDEKİ ROL DEĞİŞİMLERİ 519
5. EMEKLİLİĞE UYUM SAĞLAMA VE BAKIM 520
6. EMEKLİLİKTE KARŞILAŞILAN TEMEL SORUNLAR 523
7. ÖLÜM VE ÖLMEK 525

YARARLANILAN KAYNAKLAR 531

YARARLANILAN KAYNAKLAR

N.ABADAN : **Social Change and Turkish Women,** SBF Yayını, 1968.

J.H.ABRAHAM : **Sociology,** Teachyourself Books, Hodder and Stoughton, 1975.

J.H.ABRAHAM : **Origins and Growth of Sociology,** Pelican Books, 1977.

J.ADAMS : "The Real Lessons of the Gulfwar", **Atlantic**, May, 1991.

M. ADAS (çev. Ahmet Demirhan): **İnsanın Ölçüsü Olarak Makine, Batılı Hakimiyet İdeolojileri**, İnsan Yayınları, İstanbul, 2001.

A.A.ADIVAR : **Bilim ve Din,** Remzi Kitabevi, 1980.

B. AKIN : "21. Yüzyılın Eşiğinde Küreselleşme ve Küresel İşletmeler", **Finans Dünyası Dergisi**, Ocak, 1998.

T.AKKAYAN : **Göç ve Değişme,** İ.Ü. Edebiyat Fak. Yayını, 1979.

T.AKKAYAN : "Türkiye'de Okur ve Yazarlık I"; **Sosyal Antropoloji ve Etnoloji Dergisi,** Sayı: 3, 1979.

S.AKSOY : **Türkiye'de Toprak Meselesi,** Gerçek Yayınları.

B. ALACA : "Ülkemizde Bilim Suçları ve İnternet'in Suça Etkisi**"**, **Basılmamış Yüksek Lisans Tezi**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.

R. R. ALFORD and R. FRIEDLAND : **Power of Theory**, Cambridge Univ. Pres. 1985.

T.ALKAN : **Kadın Erkek Eşitsizlikleri Sorunu,** SBF. Yayını, 1981.

W. F. ALLMAN : "Staying Alive in the 20th Century", **Science,** Ekim 1985.

Ö.Z. ALTAN: **Sosyal Politika Dersleri**, Anadolu Üniversitesi Yayınları No. 1592, Eskişehir, 2004.

Amnesty International: **Website: www.amnesty.org**, 2004.

M. ANDERSON (Editör) : **Sociology of the Family,** Penguin Books, 1977.

M. ANDERSON, and Howard, F. Taylor, **Sociology**, Thomson and Wadsworth, 2006.

J. ANDERSON : **Guns in American Life,** Random House, New York, 1985.

M.ARGYLE : **The Social Psychology of Work,** Penguin Books, 1977.

N.ARMANER : **Din Psikolojisine Giriş,** Ay Yıldız Basımevi, 1980.

O. ARIAS, S., :"A Global Demilitarization Fund" in Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), **Human Development Report,** 1994, New York, Oxford University Press, 1994.

R.ARON : **Sınıf Mücadelesi** (Çeviren: Erol Güngör), Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı Yayını, 1973.

R. ATCHLEY and A.S. BARUSCH : **Social Forces and Aging: An Introduction to Social Gerontology**, (10th edi.), Wadsworth Press, 2004

R.C. ATCHLEY : **The Sociology of Retirement**, New York Wiley, 1976

D.AVCIOĞLU : **Türkiye'nin Düzeni,** Bilgi Yayınevi, 1973.

A.AZİZ : **Toplumsallaşma ve Kitlesel İletişim,** Ankara Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu Yayınları, Ankara, 1982.

B.BALKAN : **Türkiye Özetli Nüfus Bibliyografyası,** Hacettepe Üniv. Yayını, 1970.

A.BANDURA : **Agression; Social Learning Analysis,** Engelwood Cliffs, N.J.Prentice Hall, 1973.

B. BARR : "Euthanasia… or a Dutch Treat?", Washington Times(December 26), 2004(online), http://www.bobbarr.org/default.asp?pt=newsdesct&RI=585

Civic Ventures, 2009, (homepage), www.civicventures.com

B. BARELSON and G. A. STEINER : **Human Behavior,** Harcourt Brace and World Inc., 1984.

D. L. BARLETT and J. B. STEEL : **Forever More; Nuclear Wastes in America,** New York; Norton, 1985.

R.J.BARNET: "Modern Bureaucracies Cause War" in **Bender and Leone,** 1983.

Y. BASKIN : "Doctoring the Genes", **Science,** Aralık 1984.

Y. BECENİ : "Siber Suçlar", 2003, www.hukukcu.com/bilimselkitaplar/ yasinbeceni/indeks.htm, 29 Nisan 2004.

H.S.BECKER : **Outsiders Studies in the Sociology of Deviance,** Free Press, New York, 1963.

D. BELL: **The Coming of Post Industrial Societies**, Basic Books, Inc., Publication, New York, 1973.

D. BELL: **Communication Technology; For Better or Worse? The Information Society**, Edit: Jerry L. Salvaggio, Lawrence Erlbaum Associates, London, 1989.

D.L.BENDER and B.LEONE: **War and Human Nature,** ST.Paul : Greenhaven, 1983.

B.BERELSON and G.A.STEINER (Editör) **: Human Behavior An Inventory of Scientific Findings,** Hartcourt Brace, 1964.

P.BERGER and B.BERGER : **Sociology: A Biographical Approach,** Penguin Books, 1979.

P.L.BERGER : "The Myth of Suburbia", in Charles M.Haar (ed**) The End of Innocence: A Suburban Reader,** Glenview, Scott, Foresman, 1972.

M. BETZ and P. MILLERS : "Scarcity, Income and Mobility, More Evidence on the Functional Theory of Stratification", **Sociological Quarterly,** Vol. 19, 1978.

T.BILTON ve Diğerleri : **Introductory Sociology,** Macmillan, 1996.

E. BOĞAÇ ve M. SONGÜR : **Açıklamalı Bilgisayar ve İnternet Terimleri Sözlüğü,** Hacettepe Taş Yayın Evi, Ankara, 1999.

K.BORATAV : **Gelir Dağılımı,** Gerçek Yayınları, 1969.

T.B.BOTTOMORE : **Sociology,** George Allen and Unwin Ltd., 1975.

T.B.BOTTOMORE : **Classes in Modern Society,** Allen and Unwin Pub Comp., 1966.

T.B.BOTTOMORE : **Elites and Society,** Penguin Books, 134.

T.B.BOTTOMORE : **Introduction to Sociology,** 1962 (Türkçesi : Toplum Bilim), Doğan Yayınevi, 1977.

V. BOZKURT : **Değişen Dünyada Sosyoloji: Temeller, Kavramlar, Kurumlar,** Alfa, 2004.

V. BOZKURT (Derleyen) : **Küreselleşmenin İnsani Yüzü,** Alfa, 2000.

V. BOZKURT: **Endüstriyel &Post-endüstriyel Dönüşüm, Bilgi, Ekonomi, Kültür**, Aktüel, 2005.

G.BRANDMEYER and T.BLACKWELL : "The Rural-Urban Continiuum is Culture Free", in R.S.Denisof (ed.), **Sociology: Theories in Conflict,** Wordsworth Publishing Comp., 1972.

L.D.BRUSH, "Violent Acts and Injuries Outcomes in Married Couples: Methodological Issues in the National Survey of Families and Households" **Gender and Society,** March 4, 1990, s.56-67.

S.BUDANSKY : "Mopping up After the Coldwar", **U.S.News and World Report,** April 27, 1992.

W. BROAD and N. WADE : **Betrayers of Truth,** New York; Simon and Schuster, 1983.

G.J.BRYJAK and M.P.SOROKA : **Sociology,** 3rd. Edition, Allyn and Bacon, 1997.

W.J.BROAD : "Defining Those New Plowshares Those Old Swords Will Make", **New York Times,** March 25, 1992.

V.BRONFENBENNER : "The Disturbing Changes in the American Family", **Search,** Fall, 1976.

L.BROOM and P. SELZNICK : **Sociology,** (sixth ed.) Harper and Row Publishers, 1977.

J. A. BROWN : **The Social Psychology of Industry,** Penguin Books, 1954.

J. F. BURNS : "Economic of Racism in South Africa", **New York Times,** September 19, 1976.

T.BURNS : **Industrial Man,** Penguin Books, 1976.

Y.CARVEL : "Microwaves Could Disarm Deadly Mines", **San Diego Union-Tribune,** March 26, 1994.

W.J.CHAMBLISS : "The Saints and the Roughnecks", **Society,** Vol.11, 1973.

D.I.CHAMPION : **The Sociology of Organizations,** Mc Graw Hill Book Comp., 1975.

D.CHARLES : "Counting the Cost of the Cold War Cleanup", **New Scientist,** October 13, 1990.

G.CHILDE : **Tarihte Neler Oldu** (Çeviren: Mete Tuncay - Alaattin Şenel), Alan Yayıncılık, 1982.

D.CHIROT : **Social Change in the Twentieth Century,** New York: Harcourt Brace Jovanovich, 1977.

J. R. CLARK : "Thermal Pollution and Aquatic Life", in Gene I. Rochlin, **Scientific Technology and Social Change,** San Francisco; W.H. Freeman and Comp., 1974.

A.COHEN : **Delinquent Boys! The Culture of the Gang,** Free Press, New York, 1955.

N. COLDER : **Nuclear Nightmares An Investigation in Possible Wars,** New York, Viking, 1980.

J.COLHOUR : "Census Fails to Quash Report on Iragı Deaths", **The Guardian,** April 22, 1992.

J. B. COLLEN and S. M. NOVICK : "Davis Moore Theory of Stratification: A Further Examination", **American Journal of Sociology,** Vol. 84, 1979.

R.COLLINS : **Sociology of Marriage and The Family: Gender Love and Property,** Nelso-Hall, Chicago, 1985.

B.COMMONER : **The Closing Circle,** New York, Knopf, 1971.

W.CONNOR : **Deviance in Soviet Society Crime, Delinquency and Alcoholism,** Columbia New York, 1972.

P. E. CONVERSE : "Change in the American Electorate", in A. Campbell and P. E. Converse, Eds., **The Human Meaning of Social Change,** Russel Soga Foundation, 1972.

C.H.COOLEY : **Human Nature and Social Order,** New York Scribner, 1902 and **Social Organization: A Study of the Larger Mind,** Scribner, 1909.

C.H.COOLEY : **Social Organization,** New York: Schoken Books, Inc., 1962.

P.COPELAND, "Peace Researcher Logs Fewer Wars in 91, but More Deaths", **San Diego Union,** December, 25, 1991.

R.L.COSER (Editör): **The Family, It's Structures and Functions,** Mac Millan, 1974.

COUNCIL ON ENVIRONMENTAL QUALITY : Washington, D.C.; U.S.Government Printing-Office, 1970.

D.A. COUNTS : "The Good Death in Kaliai: Preparation for Death in Western New Britain", **Omega**, vol.7:367-372, 1977

M. V. CREVELD : **The Transformation of War,** New York Free Press, 1991.

J.CURRAN : **Introductory Sociology,** Mc Graw Hill Book Comp., 1977.

S.CURTISS : **Genie A Psycholinguistic Study of a Modern Day,** "Wild Child", New York: Academic, 1977.

E. CUMMING and W.E. HENRY : **Growing Old: The Process of Disengagement**, New York: Basic Books, 1981

R. DAHL : **Who Governs, Democracy and Power in an American City,** Yale University Press, 1963.

R.DAHRENDORF : **Class and Class Conflict in Industrial Society,** Routledge and Kegan Paul, 1976.

C. DARWIN : **On the Origin of Species By Means of Natural Selection,** London; John Murray, 1859.

K.DAVIS : "Sexual Behavior" in R.K.Merton and R.Nisbet, Eds., **Contemporary Social Problems,** New York: Harcourt Brace Johanovich, Inc., 1966.

K.DAVIS : **Organizational Behaviour,** Mc Graw Hill, 1974.

K.DAVIS : "Final Note on a Case of Extreme Isolation", **American Journal of Sociology,** Vol.45, Jan. 1940.

K.DAVIS : "Introduction" in Kingsley Davis, Comp., **Cities; Their Origin, Growth and Human Impact,** W.H.Freeman and Comp., San Fransisco, 1973.

K.DAVIS : "The Origins and Growth of Urbanization in the World", **American Journal of Sociology,** Vol.60, 1955.

K. DAVIS and W. MOORE : "Some Principles of Stratification", **American Sociological Review,** Vol. 10, 1945.

M. R. DELLA CAVA : "For Dutch, it is Easy as Asking a Doctor", **U.S.A. Today** January, 7, 1997

R.S.DENISOFF and R.WAHRMAN : **An Introduction to Sociology,** Mc Millan Pub.Comp., 1983.

J. DERNIK : **Africa's Slaves Today,** New York Schocken Books, Inc., 1975.

DEVLET İSTATİSTİK ENSTİTÜSÜ : **İstatistik Yıllığı,** 1981 ve 1985.

DEVLET İSTATİSTİK ENSTİTÜSÜ : **İstatistik Yıllığı,** 1982.

DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI : **Üçüncü Beş Yıllık Plan,** 1978.

DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI : **Dördüncü Beş Yıllık Plan,** 1972.

DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI : **Türk Köyünde Modernleşme Eğilimleri,** 1970.

DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI : **Kalkınan Türkiye,** 1981.

DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI : **Nüfus Ülke Raporu,** 1982.

J. FREDERICK DEWHURS ve Arkadaşları : **American's Needs and Rebounceb,** New York, 20th Century Fund, 1955.

D. DICKSON : **The New Politics of Science,** New York, Pantheon, 1984.

G.WILLIAM DOMHOFF **: The Power Elite and the State How Policy is Made in America,** Hawthorne, N.Y. Aldine de Gruyfer, 1990.

G.WILLIAM DOMHOFF **: Who Really Rules, New Hawen and Community Power Re-examined,** Good Year Publishing Comp., 1978.

G.WILLIAM DOMHOFF : **The Higher Circles : The Governing Class in America,** Random House, Inc., 1970.

C. DURA- H. ATİK: **Bilgi Toplumu Bilgi Ekonomisi ve Türkiye**, Literatür Yayıncılık, 2002.

S.DÖNMEZER : **Sosyoloji,** Savaş Yayınları, 1982.

S.DÖNMEZER : **Kriminoloji,** 7. Baskı, Filiz Kitabevi, 1984.

DÖRDÜNCÜ BEŞ YILLIK KALKINMA PLANI: (1977): Eğitim Özel İhtisas Komisyonu, **Yükseköğretim Sorunları Raporu,** Başbakanlık DPT Yayın No: DPT., YÖİK, 270.

E.DURKHEIM : **The Division of Labor in Society,** The Free Press, 1964.

E.DURKHEIM : **The Elementary Forms of Religious Life,** (Trans.by. Y.W.Swain), New York Free Press, 1964.

Ş. DURMAZ : **Bilişim Suçlarının Sosyolojik Analizi,** Ankara, 2006.

DÜNYANIN DURUMU 1995: Tema Vakfı Yayınları No: 13, İstanbul, 1995.

R. EASTERLIN : "Economic Growth", in **International Encyclopedia of the Social Sciences,** Vol. 4.

P. R. EHRLICH and A. EHRLICH : **Extinction,** New York; Random House, 1981.

P. R. EHRLICH, A. H. EHRLICH and J. P. HOLDREN : **Human Ecology; Problems and Solutions,** San Francisco; W.H.Freeman and Company, 1973.

S.D. EİTZEN and MAXINE BACAZINN, In. **Conflict and Order,** 10th Edition. Boston M.A.: Allyn and Bacon, 2004.

A.EKŞİ : **Gençlerimiz ve Sorunları,** İstanbul Üniversitesi Yayını No: 2790, İstanbul, 1982.

J.E.T. ELDRIDGE and A.D.CROMBIE : **A Sociology of Organizations,** George Allen and Unwin Ltd., 1974.

S. S. EPSTEIN : **The Politics of Cancer,** San Francisco; Sierra Club Books, 1978.

N.ERDENTUĞ : **Hal Köyünün Etnolojik Tetkiki,** DTCF Yayını, 1956.

İ. ERDOĞAN : **Pozitivist Metodoloji,** Erk, Ankara, 2003.

D.ERGİL : **Türkiye'de Terör ve Şiddet,** Turhan Yayını, 1980.

D.ERGİL : **Toplum ve İnsan,** Turhan Yayını, 1984.

D.ERGUN : **Sosyoloji El Kitabı,** Gerçek Yayını, 1979.

D.ERGUN : **Sosyoloji ve Tarih,** Der Yayını, 1982.

M.E.ERKAL : **Sosyoloji (Toplum Bilim),** Filiz Kitabevi, 1983.

H. ERKAN: **Bilgi Toplumu ve Ekonomik Gelişme**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Genel Yayın No: 326, Ankara,1993.

M.ERÖZ : **İktisat Sosyolojisine Başlangıç,** Fakülteler Mat.İst. Üniv.Yay. 1977.

A.ETZIONI : **Complex Organizations,** Hold Rinehart and Winston, 1964.

A.ETZIONI : **Modern Organizations,** Englewood Cliffs, N.Y., Prentice Hall, Inc., 1964.

S. EWEN and E. EWEN : **Channels of Desire; Mass Images and the Shaping of American Consciousness,** New York; Mc Graw-Hill, 1982.

H.EYSENCK : **Crime and Personality,** St Albans: Paladin, 1977.

R. A. FALK and S. S.KIM : **The War System An Inter Disciplinary Approach,** Boulder, Col.:Westview Press, 1980.

W.A.FAUNCE (ed) : **Problems of Industrial Society,** McGraw Hill, 1968.

W.A.FAUNCE (ed) : **Readings in Industrial Sociology,** Prentice Hall, New Jersey, 1967.

W.A.FAUNCE and W.H.FROM : **Comparative Perspectives on Industrial Society,** Little Brown and Comp., 1963.

M. DE FELD : **The Structure of Violance: Armed Forces as Social Systems,** Washington D.C. Seven Locks Press, 1977.

J. FERRANTE: **Sociology**, **A Global Perspective**, Wadsworth, 1992.

T. FEYZİOĞLU : "Türk İnkılabının Temel Taşı Laiklik", **Uluslararası Atatürk Konferansı Tebliğler Cilt II,** Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul, 1981.

S. E.FINER : "State and Nation-Building in Europe: The Role of the Military", in Charles Tilly (ed), **The Formation of National States in Europe,** Princeton N.Y. Princeton University Press, 1975.

R.FLETCHER : **The Making of Sociology,** Vol. 1 and 2. Nelson University, Paperbacks, 1972.

FORBES : May 25, 1980.

R.FOX : **Kinship and Marriage,** Pelican Books, 1976.

B. FRANKEL(Çev. Kamil Durand), **Sanayi Sonrası Ütopyalar**, Ayrıntı Yay., İstanbul, 1991.

H.FREYER : **Indüstri Çağı,** İstanbul, 1954.

H.FREYER : **Sosyolojiye Giriş,** (Çeviren: Nermin Abadan), Sevinç Matbaası, 1967.

S.FREUD : **Civilization and It's Discontents,** New York, W.W. Norton, 1961.

J. FULCHER and J. SCOTT, **Sociology**, Oxford University Press, 1999

P.FUSSEL : **Wartime, Understanding and Behavior in the Second World War,** New York, Oxford University Press, 1992.

Y. K. GALBRAITH : **American Capitalism,** 1952.

B.GALESKI : **Basic Concepts of Rural Sociology,** Manchester Univ.Press., 1982.

H.J.GANS : **People and Plans Essays on Urban Problems and Solutions,** New York, Basic Books, 1968.

H.GARFINKEL : "Conditions of Successful Degradation Ceremonies", **American Journal of Sociology,** Vol. 61, 1956.

H.GARFINKEL : **Studies in Ethnomethodology,** Englewood Cliffs, Prentice Hall, New York, 1967.

G.GEIS : **Not the Laws Business?,** Rockveille, National Institute of Mental Health, 1972.

M.GETLER : "Emancipation for E.German Women" **Washington Post,** Apr.24, 1979.

R.GELLES, "Family Violence", in **Family Violence Prevention and Treatment**, Edited by R.Y. Hampton, T.D. Gallota, G.R. Adams, E.H. Potter, III and R.P. Weissberg, Newbury Park, C.A. Sage, 1999, s. 1-24.

H.H. GERTH and C. W. MILLS : **From Max Weber Essays in Sociology,** Oxford University Press, 1946.

A.GIDDENS : **Sociology,** Polity Press, 1989.

A.GIDDENS : "Küreselleşmenin İkilemleri", **Sosyal Demokrat Değişim Dergisi**, 1999.

A.GIDDENS, **Sosyoloji**, Ayraç Yayınevi, Ankara 2000.

A. GIDDENS : **Sosyoloji**, İstanbul, Kırmızı Yayınları, 2008.

M. GINGSBERG : "Factors in Social Change", **Third World Congress ofo Sociology Association,** Vol. I, London, 1956.

P.GISBERT S.T.: **Fundamentals of Industrial Sociology,** TATA, Mc Graw Hill Pub. Comp., New Delhi, 1972.

E.GOFFMAN : **The Presentation of the Self in Everyday Life,** Doubleday, New York, 1959.

P. GOLDMAN : "Mr. Reagan Goes to Washington", **Newsweek,** Kasım 24, 1980.

7, 1997

M. GOLDSTEIN and BEALL : "Modernization and Aging in the Third and Fourth World: Views from the Rural Hinterland in Nepal", **Human Organization**:40 (Spring), 1981, p. 48 – 55

J.H.GOLDTHORPE, D.LOCKWOOD, F.BECHOFER, J. PLATT **: The Affluent Worker,** Cambridge University Press, 1975.

W.J.GOODE : **The Family,** Englewood Cliffs Prentice Hall Inc., New York, 1964.

E.GOODE : **Drugs in American Society,** Alfred Knopf Inc., New York, 1972.

J. S. GORDON: "When Our Ancestors Became Us" **American Heritage** (December), 1989, s. 106-21.

B.GÖKÇE : "Aile ve Aile Tipleri Üzerinde Bir İnceleme", **Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi,** Cilt: 8, Sayı: 1-2, Ekim, 1976.

B.GÖKÇE : **Gecekondu Gençliği,** Hacettepe Üniversitesi Yayını, 1976.

B.GÖKÇE : **Orta Öğretim Gençliğinin Beklenti ve Sorunları,** Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1984.

B. D. GRANDJEAN : "An Economic Analysis of the Davis-Moore Theory of Stratification", **Social Forces,** Vol. 53, 1975.

S.GREER : "Urbanism Reconsidered : A Comparative Study of Local Areas in a Metropolis," **American Sociological Review,** 1956.

Ş.GÜLER : **Çağdaş Sanayide İşçi İşveren İlişkilerinin Sosyolojik Anlamı,** Ank.Üniv. DTCF Yayını No: 283, 1979.

B.GÜVENÇ : **İnsan ve Kültür, Antropolojiye Giriş,** Sosyal Bilimler Derneği Yayını, 1974.

B.GÜVENÇ ve F.C.SHORTER :**Türkiye Demografyası,** Hacettepe Üniversitesi Yayını, 1974.

M. HARRIS, **Cows, Pigs and Wars and Witches**, New York, Random House, 1974.

S. HARDING. G. **İs Science Multicultural Post Colonialism, Feminism and Epistomologies**, Bloomington, IN: Indiana University Press, 1998.

J. HABER : **The Users,** New York: Deu Books, 1976.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ : **Türkiye'de Nüfus Yapısı ve Nüfus Sorunları,** H.Ü.Yayını, 1978.

J. L. HAMMOND and B. HAMMOND : **The Town Labourer: 1760-1830,** London Guild Books, 1949.

C. HAUB : **World Population Data Sheet**, Washington D.C. Population Reference Bureau, 2008

D. HEED, A. MCGREW, D. GOLDBLATT and J. PERRATON : **Global Transformations: Politics, Economics and Cultures**, Polity Press, 1999.

R. HEILBRONER : **The Making of Economics Society,** Prentice Hall, 1962.

C. S. HELLER : (ed) **Structured Social Inequality: A Reader in Comparative Social Stratification,** New York, Mac Millan, 1969.

J.HENSLIN : **Introducing Sociology,** Free Press, New York, 1975.

J.M.HENSLIN : **Sociology,** 3rd.Edition, Allyn and Bacon, 1997.

M. J. HERSKOVIST : **Economic Anthropology,** New York, 1952.

J. HERMAN, **Father-Doughter Incest**, Cambridge, M.A. Harward, U.P., 1981.

F.HERZBERG : **Work and the Nature of Men,** World Publishing, 1966.

B.B.HESS, E.W.MARKSON and P.J.STEIN : **Sociology,** Mc Millan Pub. Comp., 1982.

J.HINDERICK, M. KIRAY : **Social Stratification as an Obstacle to Development, A Study of Four Turkish Villages,** Preager New York, 1970.

T.HIRSCHI : **Causes of Deliquency,** Berkeley, University of California Press, California, 1969.

M. HIRSZOWICZ: **Industrial Sociology**, St. Martin's Press, New York,1985.

T. HOBBES : **Leviathan**, edi. by H. W. Schneider, New York Liberal Art Press, 1958.

P.HOFMANN : **New York Times,** 13 Kasım 1980.

T.H.HOLMES and R. RAHE : "The Social Readjustment Rating Scale", **Journal of Psychosomatic Research,** Vol. 11, (August), 1967.

C.G.HOMANS : **The Human Group,** Harcout Brace, 1950.

C.G.HOMANS : **Social Behavior: Its Elementary Forms,** Harcourt Brace Jovanovich, New York, 1974.

H.HOYT : **The Structure and Growth of Residential Neighborhoods in American Cities,** Washington DC., Federal Housing Authority, 1939.

http:www.fordham.edu/halsall/mod/indretabs1.html (erişim tarihi: 14/06/2005)

J.HUBER : "Toward a Socio-Technological Theory of the Women's Movement", **Social Problems,** April 1976 and "The Future of Parenthood: Implications of Declining Fertility", in Dana Hiller and Robin Sheets (eds.) **Women and Men,** University of Cincinnati Press, 1976.

E. HUGHES : **Men and Their Work,** The Free Press, 1958.

F. HUNTER : **Community Power Structure A Study of Decision Makers,** University of North Carolina Press, 1953.

S. P.HUNTINGTON : **The Soldier and the State: The Theory and Politics of Civil Military Relations,** Cambridge Mass, Harvard University Press, 1981.

J.A.INCIARDI, and Carl D.CHAMBERS : "Unreported Criminal Involvement of Narcotic Addicts", **Journal of Drug**, Issues, Vol.2, 1972.

A.INKELES : **What is Sociology,** Prentice Hall, 1964.

D.KURZ, "Social Science Perspectives on wite Abuse; Current Debates and Future Directions", Gender and Society, 10. August, 1996, s. 449-463.

INSTITUTE FOR DEFENCE AND DISARMAMENT STUDIES (IDDS) : **Arms Control Reporter,** Cambridge, Mass, 1993.

T. İÇLİ : **Türkiye'de Suçlular,** Ankara, 1993.

T. İÇLİ : "Adam Öldürme Olayında Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Faktörlerin Önemi", **Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi,** C.4, S.2, Ekim 1987.

R.İNAN : "Eğitim ve Öğretimde Atatürkçülük", **Türk Tarih Kurumu Atatürk Konferansları,** 1981, s.1-22.

E.İSBİR : **Kentleşme Metropoliten Alan ve Yönetimi,** Ankara İ.T.İ.A. Ya. No: 185, 1982.

E.M.JELLINEK : **Phases in the Drinking History of Alcoholics,** New Haven, Conn: Hillhouse Press, 1946.

B.JOHNSON : **Marihuana Users and Drug Subculture,** John Wiley and Sons, Inc., 1973.

J. JOSEPH : "Fear of Crime Among Black Elderly", **Journal of Black Studies** vol.27, p.698-717, 1987

Ç.KAĞITÇIBAŞI : **Gençlerin Tutumları, Kültürler Arası Bir Karşılaştırma,** ODTÜ, Yay., 1973.

Ç.KAĞITÇIBAŞI : **Yeni İnsan ve İnsanlar,** Evrim Yayınevi, 1999.

R. A. KALISH : **Death, Grief and Caring Relationships**, 2nd edi., Monterey, CA: Brooks/Cole, 1985

A. M. KATZ : **Life After Nuclear War,** Cambridge Mass: Ballinger, 1982.

K.KARPAT : **Social Change and Politics of Turkey,** Leidon Brill, 1973.

K.KARTAL : **Kentleşme ve İnsan,** TODAİE Yayınları, No: 175, Ankara, 1978.

K. Mc KEAN : "A Scandal in the Laboratory", **Discover,** November 1981.

C.KEER, S.T.DUNLOP, F.H.HARBISON, C.A.MYERS : **Industrialism and Industrial Man,** Pelican Books, 1973.

R.KELEŞ : **Kent Bilim İlkeleri,** Sosyal Bil.Der.Yay. 1976.

R.KELEŞ : **Türkiye'de Şehirleşme Konut ve Gecekondu,** Gerçek Yayınları, 1972.

R.KELEŞ : "Türkiye'de Şehirleşme Eğilimleri" **SBF Dergisi,** XXX, No:4, 1970.

D.KENDEL and G.S.LESSER : "Marital Decision Making in American and Danish Urban Families", **Journal of Marriage and the Family,** Vol.30, February, 1969.

M.KLANE : "Is Peace Possible", **The Progressive,** April, 1992, and "Wars in 1990's Growing Fire Power in the Third World", **Bulletin of the Atomic Scientist**, May, 1990.

M. KILLIAS and C. CLERICI : "Different Measures of Vulnerability in their Relation to Different Dimensions of Fear of Crime", **British Journal of Criminology**, vol.40, 437-450, 2000

M.KIRAY : **Ereğli Ağır Sanayiden Önce Bir Sahil Kasabası,** DPT. Yay. 1964.

M.KIRAY : **Toplum Bilim Yazıları,** Gazi Üniversitesi Yay.No: 7, Ankara, 1982.

E.KISER : War, in E.F. Borgatta and M.L.Borgatta (Eds), **Encyclopedia of Sociology,** New York: Maxwell MacMillan, Vol.3.1992.

E. KLINENBERG : **Heat Wave: A Social Autopsy of Disaster in Chicago**, Chicago University Press, 2002

E.M.KITAGOVA and P.M.HOUSER : **Differential Mortality in the United States: A Study in Socio-Economic Epidemiology,** Harward University Press, 1973.

S. KIZILÇELİK : **Küreselleşme ve Sosyal Bilimler**, Anı Yayıncılık, Eylül 2001.

S.KİLİ : **Atatürk Devrimi,** 1. İş Bankası Yayını, 1981.

F.KOCACIK : "Sivas'ta Kentsel Aile", **Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,** S.7, Kasım, 1986.

F. KOCACIK : "Bilgi Toplumu ve Türkiye", **Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Mayıs 2003, Cilt: 27, No:1, s. 1-10.

N.KODAMANOĞLU: **Milli Eğitim Hareketleri,** 1927-1966, Ankara, 1967.

A. KOHN : **False Prophets,** New York, Basil Blackwell, 1986.

B.J.KOLASA : **İşletmeler İçin Davranış Bilimlerine Giriş,** (Çev: Kemal Tosun ve Diğerleri) İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayınları, No: 2, Fatih Kitabevi, 1969.

E.KONGAR : **Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği,** Bilgi Yayınevi, 1979.

E.KONGAR : **Türk Toplum Bilimcileri,** Remzi Kitabevi, 1982.

M. KORDA : "How to be a Leader", **Newsweek,** Ocak 5, 1981.

N.Ş.KÖSEMİHAL : **Sosyoloji Tarihi,** Remzi Kitabevi, 1968.

A.KURTKAN : **Genel Sosyoloji,** İ.Ü.İktisat Fak. Yayınevi, 1974.

E. KÜBLER – ROSS : **On Death and Dying**, New York, McMillan, 1969

R. E. LANE : **Political Life,** New York, The Free Press, 1959.

R. H. LAUER : **Perspectives on Social Change,** 2nd ed., Boston, Allyn and Bacon Inc., 1977.

R.E.LEAKEY : **Aggression is not an Instinct,** in D.L.Bender and B.Leone (Ed.) **War and Human Nature,** ST.Paul: Greenhaven., 1983.

F.R. LEE : "Long Buried, Death Goes Public Again", **New York Times**, November, 2., 2002(online)

E.LEMERT : **Human Deviance : Social Problems and Social Control,** Englewood Cliffs, N.J., Prentice Hall, 1967.

G.LENSKI and J.LENSKI : **Human Societies an Introduction to Macro Sociology,** Mc Graw Hill Book Comp. 1982.

G. LENSKI- J. LENSKI and P. NOLAN: **Human Societies An Introduction to Macrosociology**, Mc Graw Hill Book Comp., 1991.

G. E. LENSKI and J. LENSKI : **Human Societies 1991**, 6th edi., New York McGraw Hill, 1991.

G.LENSKI : **Power and Privilege,** New York, Mc Graw Hill, 1966.

A. G. LEVINE : **Love Canal; Science, Politics and People,** Lexington Mass; Lexington Books, 1982.

K. N.LEWIS : "The Prompt and Delayed Effects of Nuclear War", **Scientific American,** No: 241(July) 1979.

R. LIFTON : **Death in Life: Survivors of Hiroşima,** New York Random House, 1967.

S.M.LIPSET, R.BENDIX : **Social Mobility in Industrial Society,** Univ. of California Press, 1960.

E.LITWAK : "Extended Kin Relations in an Industrial Democratic Society", In E Shanas and G. Streib (eds), **Social Structure and the Family,** Englewood Cliffs, Prentice Hall, New York, 1965.

H.Z.LOBATA : **Widowhood in an American City,** Cambridge Mass, Schenekman, 1973.

K. LORENZ : **On Aggression,** New York, Harcourt Brace Jovanovich, 1966.

J.LUBIN : "As Women's Roles Grow More Like Mens, so do Their Problems", **Wall Street Journal,** Jan. 14, 1980.

G.A.LUNDBERG, C.C. SCHRAG, O.N.LARSEN : **Sosyoloji,** (İki Cilt), Türk Siyasi Bilimler Derneği Yayını, 1969.

J. LYON : **Playing God in the Nurseny,** New York: Norton, 1985.

R. D. MACKENZIE : **Scientific Theory of Culture,** Oxford Üniv. Press, 1960.

R. D. MACKENZIE : "The Scope of Human Ecology", **Publication of the American Sociological Society,** Vol. 20, 1926.

M. MACCRAKEN and F.M.LUTHER (eds) : **The Potential Climatic Effects of Increasing Carbon Dioxide,** Washington D.C.; U.S. Department of Energy, 1985.

J.J. MACIONIS : **Sociology**, 13. Basım (Çev. Edi. Vildan Akan), Nobel, 2012

B.MALINOVSKI : "Squatter Settlements", in K.Davis, Cities; **Their Origin Growth and Human Impact,** W.H.Freeman and Comp. 1973.

B.MALINOVSKI : "The Primitive Economics of the Trobriand Islanders", **The Economic Journal,** Vol.31, 1921.

W. MANGIN : "Squatter Settlements", in K.Davis **Cities: Their Origin, Growth and Human Impact,** W.H.Freeman and Comp., 1973.

G. MARANTO : "Aging; Can We Slow Down in the Inevitable?", **Discover,** Aralık 1984.

G. MARANTO : "The Creeping Poison Underground", **Discover,** Şubat 1985.

S.L.A.MARSHAL : **Men Against Fire,** New York, Marrow, 1947.

Y. MASUDA: **Managing in the Information Society**, Basil Blackwall, Cambridge-Mass, 1990.

S.R. MCCONNELL : Retirement and Unemployment in D.S. Woodruff & J.E. Birren(eds.), **Aging: Scientific Perspectives and Social Issues**, (2nd ed.), Monterey, CA: Brooks – Cole

R. MCGEE : **Points of Departure, Basic Concepts in Sociology,** New York : Holt, Rinehart and Winston, 1975.

D. MCINTOSH : "Weber and Freud : On the Nature and Sources of Power", **American Sociological Review,** Vol.53, 1970.

T. MCKEOWN : **The Modern Rise of Population,** New York, Academic Press, 1973.

G.H.MEAD : **Mind, Self and Society, Mind, Self and Society: From the Standpoint of a Social Behaviorist,** Charles W.Morris (ed.), Chicago University Press, 1934 and Herbert Blumer, **Symbolic Interactionism : Perspective and Method,** Englewood Cliffs, Prentice Hall, New York, 1969.

S. MEDNICK et al. : **The Causes of Crime New Biological Approaches,** Cambridge University Press, 1987.

R.F.MEIER : "Perspectives on the Concept of Social Control", in Ralph H.TURNER (ed). **Annual Review of Sociology,** Palo Alto, California: Annual Review, 1982.

G. MELLOAN : "The Pressure on Apartheid", **Wall Street Journal,** 29 October 1979.

G. MELLOAN : "South Africa's Greet Reappraisal", **Wall Street Journal,** 18 October 1975.

N. MEREDITH : "The Gay Dilemma", **Psychology Today,** 1984.

R.K.MERTON : "Social Structure and Anomie", **American Sociological Review,** Vol.3, 1938.

R.K.MERTON : **Science, Technology and Society in 17th Century England,** First Published in 1938, New York, Howard Fertis, 1970.

R.K.MERTON : **Sociology of Science: Theoretical and Empirical Investigations,** Norman W. Stoner (ed.), University of Chicago Press, 1973.

R.K.MERTON : "Science and Technology in a Democratic Order", **Journal of Legal and Political Science,** Vol. I, 1942.

R.K.MERTON : **Social Theory and Social Structure,** Free Press, 1968.

L. W. MILBARTH : **Political Participation,** Rand Mc-Nally Comp., 1959.

D.C.MILLER and W.H.FORM : **Industrial Sociology,** Harper Int.Edi., 1964.

S.MILLER, "The Unintended Sonsequences of Current Criminal Justice Policy", Talk Presented a Research on Women Series, **University of Delaware**, Newark, D.E. 1997.

C.W.MILLS : **The Power Elite,** Oxford Univ.Press 1959.

C.W.MILLS : **White Collar,** Oxford Univ.Press 1977.

A., S.MILWARD : **The Economic Effect of the World Wars on Britain,** London, MacMillan, 1984.

MİMARLIK ODASI ANKARA ŞUBESİ : **Türkiye'de Kentleşme,** Ankara Mimarlar Odası Yayını, 1971.

H.MINER : "The Folk-Urban Continiuum", **American Sociological Review,** Vol.17, 1952.

G.D.MITCHELL : **Sociology,** University Tutorial Press, 1963.

A.MONTAGUA : **The Nature of Human Aggression,** New York, Oxford University Press, 1976.

M.MOORE : "Economic of Heroin Distribution", **Policy Concerning Drug Abuse in New York State,** Vol.III, Croton Hudson, N.4, Hudson Institute Inc., July 20, 1972.

W.E.MOORE : **Social Change,** Prentice Hall, 1974.

W.E.MOORE : **The Impact of Industry,** Prentice Hall, 1965.

W.T.MORRIS : **Work and Your Future,** Reston Pub.Comp., 1975.

C.A.MOSER and G.KALTON : **Survey Methods in Social Investigation,** Heineman Educational Books, 1975.

G.P.MURDOCK : **Social Structure,** Mac Millan Publishing Comp., New York, 1939.

F.MURKOWSKI, "Russia has to Clean up Nuclear Weapons Dumped in Sea", **Christian Science Monitor,** May, 11, 1993.

J. L. MYLER : "The Dirty Animal-Man", in Cecil E. Johnson, ed., **Eco-Crisis,** New York; John Wiley and Sons, 1970.

NATIONAL RESEARCH COUNCIL : **Causes and Effects of Changes in Stratospheric Ozone,** Washington, D.C.; National Academy Press, 1984.

T. NAHID and S. IZETT, **Female Genital Mutilation: An Overview**, General: World Health Organization, 1998.

W.S.NEFF : **Work and Human Behavior,** Aldine Publishing Comp., 1977.

M.NIKI : "The Gay Dilemma", **Psychology Today,** 1984.

R. A. NISBET : **Social Change and History : Aspects of the Western Theory of Development,** Oxford University Press, 1969.

B. NOSSITER : "U.N. Group Gets Report on Slaves in Mauritania", **New York Times,** August 26, 1981.

I.F.NYE : **Family Relationships and Delinquent Behavior,** Wiley, New York, 1958.

A. OBERG : "Trashing the Orbital Frontier", **Science Digest,** Ekim 1984.

J. OBERG : "The New International Military Order: A Threat to Human Security"in Eide Asbjorn et al (eds), **Problems of Contemporary Militarism,** New York: St Martin's Press, 1980.

W.F.OGBURN and M.F.NIMKOFF : **Sociology,** Houghton Mifflin Comp., 1968.

O.ONARAN : **Örgütlerde Karar Verme,** SBF. Yayını, 1971.

W. OPHULS : "The Scarcity Society", **Harper's,** Vol. 246, 1974.

Ü.OSKAY : **Toplumsal Gelişmede Radyo ve Televizyon,** SBF-BYYO. Yayını, 1971.

Ö.OZANKAYA : **Toplum Bilime Giriş,** S. Yayınları, 1982.

A.ÖNCÜ : **Örgüt Sosyolojisi,** Sosyal Bilimler Derneği, 1979.

S.V.ÖRNEK : **Tekkelerde Din, Büyü, Sanat Efsane,** Gerçek Yayınları, 1971.

A. M. ORUM : **Introduction to Political Sociology**, 2nd edi. Englewood Cliffs N.Y. Prentice Hall, 1983.

İ.ÖZER : "Türkiye'de Kentleşme Hareketini Doğuran Nedenler", **Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,** No: 2, 1984.

İ.ÖZER : "Toplumsal Değişme ve Kentsel Olgu", **Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,** No: 1, (Kasım) 1983.

E.ÖZKALP : **Davranış Bilimleri ve Organizasyonlarda Davranış,** İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayını, No: 249/163, 1982.

E.ÖZKALP : "Household and Family Structure in Turkey", **Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Dergisi,** Vol.XVIII. Sayı: V, 1981.

E.ÖZKALP : "Early Effects of Industrialization Study of Elmadağ", **Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Dergisi,** Vol.XVIII. Sayı: 2, 1981, s.323-349.

E.ÖZKALP : "Modernization of Japan and It's Effect Upon the Family Structure", **Anadolu Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,** Cilt: II. Sayı: 1, Ocak 1983.

E.ÖZKALP : **Sosyolojiye Giriş Ders Notları (Teksir Kitap),** Anadolu Üniversitesi Yayını, 1983.

E.ÖZKALP : "Kamu Hizmet Sektöründe Çalışan Kadınların Çalışma Nedenleri ve Sorunları", **II. Ulusal Sosyal Bilimler Kongresine Sunulan Tebliğ,** Ankara, 1989.

E. ÖZKALP ve Ç. KIREL : "Globalleşen Örgütler ve Örgütsel Davranışın Bu Süreçteki Yeri ve Yeni İlgi Alanları", **Küreselleşmenin İnsani Yüzü**, (der) Veysel Bozkurt, Alfa Yayınları, 2000.

J.PALEN : **The Urban World,** New York, Mc Graw Hill Comp., 1975.

R.E.PARK : "The City Suggestions for the Investigation of Human Behavior in the Urban Environment", **American Journal of Sociology,** 20 (March), 1916, s.575-612. and "Succession on Ecological Concept" **American Sociological Review,** Vol.1 (April) 1936.

R.E.PARK and E. BURGESS : **The City,** Chicago University Press, 1925.

S.R.PARKER : **The Sociology of Industry,** George Allen and Unwin and Unwin Ltd. 1972.

T.PARSON : **Essays in Sociological Theory,** Glencoe, New York, 1954.

T.PARSON, R.F.BALES : **Family, Socialization and Interaction Process,** Glencoe Ill, Free Press, 1955.

T.PARSONS : **The Social System,** Tavistock Publ., London, 1952.

T.PARSONS : **Politics and Social Structure**, New York, The Free Press, 1959.

G. PERRY : **Political Elites,** Preagens, 1970.

S. POSTEL : **Air Pollution, Acid Rain and the Future of Forests,** Washington D.C.; World Watch Institute, 1985.

E.PREBLE and J.J.CASEY Jr. : "Taking Care of Business The Heroin User's Life on the Street", **The International Journal of the Addictions,** Vol. 4, 1963.

R.PRESTHUS : **The Organizational Society,** Alfred A.Knopf, 1962.

C.PRITCHARD : "The Land Where Eggs Cost 9 dolar Each", **US. News and World Report,** June, 1994.

J. QUADAGNO : **Aging and the Life Course: An Introduction to Social Gerontology**, 4th ed., New York: McCraw Hill, 2008

RICHARD QUINNEY : **The Social Reality of Crime,** Boston, Little Brown Company, 1970.

D. C. REITZES and E. J. MUTRAN : "Lingering Identities in Retirement", **Sociological Quarterly** Vol.43; p.333-359, 2006

M.RENNER : "Converting to a Peacefull Economy", In.L. Starke (ed), **State of the World,** 1990, New York: W.W.Norton, 1990.

M.RENNER : "Silahsızlanma Bütçesi", **Dünyanın Durumu** 1995 içinde, TEMA Vakfı Yayınları No: 13, İstanbul 1995.

C.RENZETTI, **Violent Betrayel: Partner Abuse in Lesbian Relationships**, Newburry Park, C.A. Sage, 1992.

G. RITZER: **Sociological Theory**, Fourth Edition, The McGraw Hill Companies Inc., New York, 1996.

R. ROBERTSON : "The Relativization of Societies: Modern Religion and Globalization", **Cult, Culture and the Law**, T. Robbins ve diğerleri (ed), Schoolar Press, Chicago, 1985.

I.ROBERTSON : **Sociology,** 3rd, ed. Worth Publishers, 1987.

J.P.P. ROBINSON, T. STOCK and R. G.SUTHERLAND : "The Chemical Weapons Convention: The Success of Chemical Disarmament Negotiations", SIPRI, **SIPRI Year Book** 1993. **World Armament and Disarmament,** New York, Oxford University Press, 1993.

R. V. ROBINSON and J. KELLEY : "Class as Conceived by Marx and Dahrendorf : Effects on Income Inequality and Politics in the United States and Great Britain", **American Sociological Review,** Vol.44, 1979.

EVERETT M. ROGERS : **Diffusion of Innovations,** The Free Press, New York, 1962.

M.ROSE : **Industrial Behavior,** Penguin Books, 1978.

A.ROSS : "Do-it-yourself Weaponary", **Bulletin of Atomic Scientist,** May, 1990.

A. M. ROSSENBERG : "The Middle East Slave Trade", **The Middle East Review,** Vol. 9, 1977.

C.ROSSER and C.HARRIS : **The Family and Social Change,** Rautheldge and Kegan Paul, 1974.

P.H. ROSSI: **Why Families Move,** New York, Free Press, 1955.

W. W. ROSTOW : **The Process of Economic Growth,** New York: W. Norton and Comp. Inc., 1952.

L. I. RUDOLPH : "The Modernity of Tradition: The Democratic Incarnation of Caste in India", **American Political Science Review,** Vol.59, 1935.

D.RUSSEL and B. RUSSEL : **Endüstri Toplumunun Geleceği,** (Çev: Melih Ölçer), Bilgi Yayınevi, 1979.

D. RUSSELL, Sexual Exploitation: Rape, Child Abuse and Sexual Harrassment, Beverley Hills, C.A: Sage, 1984.

W. RYBCZYNSKI : **Taming the Tiger; The Struggle to Control Technology,** New York; Viking, 1983.

J.W. ROWE and R.L. KAHN : **Successful Aging**, New York: Pantheon Book, 1998

R.T. SCHAEFER : "Differential Racial Mortality and the 1995 Chicago Heat Wave", **Presentation at the Annual Meeting of the American Sociological Association**, August, San Francisco, 1998

R.T. SCHAEFER : **Sociology**, 12th edi., McGraw Hill, 2010

M.J. SHANAHAN : "Pathways to Adulthood in Changing Societies: Variability and Mechanisms in Life Course Perspective", p.667-692 in **Annual Review of Sociology**, 2000, edited by Karen, S. Cook, Palo Alto, CA: Annual Reviews.

E. SHANAS : "Adjustment to Retirement: Substitution or Accommodation." In F. Carp.(ed), **Retirement**, New York: Behavioral Publications, 1972

P. SADLER: **Managerial Leadership in the Post-Industrial Society**, Gower Pub. Comp. Ltd., GB. 1988, s. 16.

A.J. SEDLACK and D.D. BROADHURST, Executive Summary of the Third National Incidence Study of Child Abuse and Neglect, Washington D.C.: National

Cleaning House on Child Abuse and Neglect, Website: **nccach.acf.hhs.gov**, 1996.

D. J. SAMUELS : "Privacy vs. Computers", **New York Times,** 12 Eylül 1983.

W. SANDERSON and S. SCHERBOV : "Rethinking Age and Aging", **Population Bulletin**, Vol.3 (December), 2008

N.SARAN : "Sosyal Antropolog Gözüyle Toplumumuzda Kadın" **Sosyal Antropoloji ve Etnoloji Dergisi,** S.3, 1979.

R. L. SAYLES and G. STRAUSS : **Human Behavior in Organizations,** Prentice Hall, 1966.

Ö. SAYIN : "Gezegenimizin Küreselleşmesi" **Ege Üniversitesi Edebiyat Fak. Sosyoloji Dergisi**, Sayı 8, Yıl 2001.

L.D.SCANZIONI and J.SCANZIONI : **Man, Women and Change,** Mc Graw Hill Book, 1981.

R.T.SCHAEFER : **Sociology,** Mc Graw Hill Company, New York, 2003.

R. T. SCHAEFER : **Sociology,** 12th edi., Mc Graw Hill Int. Edi., 2010.

E.SCHUR : **Crimes Without Victims : Deviant Behavior and Public Policy,** Englewood Cliffs, Prentice Hall, New York, 1965.

O.SENCER : **Türk Toplumunun Tarihsel Evrimi,** Habora Kitabevi, 1969.

M.SENCER ve Y. SENCER : **Toplumsal Araştırmalarda Yöntem Bilim,** TODAİ Yay., No: 172, Ankara, 1978.

Y.SENCER : **Türkiye'de Kentleşme,** Kültür Bakanlığı Yayını, Ankara, 1979.

B.SEZEN : **Toplum Farklılaşmaları ve Din Olayı,** İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayını, No: 2797, İstanbul, 1981.

T.SHANIN : **Peasant and Peasant Societies,** Penguin Books, 1976.

J.SHEPARD and H. L. VOSS : **Social Problems,** Mac Millan Publishing Comp., New York, 1978.

J.M.SHEPARD : **Sociology,** 6th. Edition, West Publishing Comp., 1996.

FREDERICK C. SHORTER : "Information on Fertility, Mortality and Population Growth in Turkey", **Turkish Demography,** HÜNEE, Ankara, 1969.

C.E.SILBERMAN : **Criminal Violence, Criminal Justice,** Random House, New York, 1978.

J. L. SIMON : **The Ultimate Resource,** Princeton; Princeton University Press, 1981.

H. SİNAR : **İnternet ve Ceza Hukuku,** Beta, İstanbul, 2001.

P. SINGER and D. WELLS : **Making Babies; The New Science and Ethics of Conception,** New York; Scribner's, 1985.

R.L.SIVARD : **World Military and Social Expenditures,** Washington D.C.World Priorities, 1986.

R. L. SIVARD : **World Military and Social Expenditures,** Washington DC.: World Priorities, 1991.

SIPRI (STOCKHOLM INTERNATIONAL PEACE RESEARCH INSTITUTE) 1986 : **World Armament and Disarmaments.** Year Book 1986, London Taylor and Francis.

G.SJOBERG : "The Preindustrial City", **American Journal of Sociology,** Vol. 60, (1955).

G.SJOBERG : **The Preindustrial City: Past and Present,** Glencoe, The Free Press, 1960.

P. SMART : **Parliamentary Papers,** 1831-32, Vol. XV.

H. SMITH : **The Russians,** New York, Quadrangle, 1976.

G.J.C. SMITH, H. J. STECK and G. SURETTE : **Our Ecological Crisis; It's Biological Dimensions,** New York; Mac Millan Publishing Co., 1974.

M.P.SOROKA, G.J.BRYJAK : **Social Problems,** Allyn and Bacon, 1995.

P.SOROKIN : **Çağdaş Sosyoloji Teorileri,** (Çev : M. R. Oymen), Yeni Desen Matbaası, 1974.

P.SOROKIN : **Social and Cultural Dynamics,** Vol. I, Boston: Porter Sargent Publishing Comp., 1957.

H. SPENCER : **The Principles of Sociology,** Vol. 1-2, D. Appleton and Comp., New York and London, 1986.

P. STIRLING : **Turkish Village,** John Wiley and Sons, 1965.

J. STOESSINGEN : "The Anotomy of the Nation-State and the Nature of Power", In M. Smith, R. Little and M. Shackleton, **Perspective on World Politic**, London; Croom Helm, 1981.

R. G. STOVER with M. L. LICHTY and P. W. STOVER: **Industrial Societies An Evolutionary Perspective**, Prentice-Hall, 1999.

M.STRAUS, A. RICHARD GELLES and S.STEINMETZ : **Behind the Closed Doors: Violence in the American Family,** Garden City N.Y.; Double Day/Anchor, 1980.

K. SULLIVAN : "Bridging the Digital Divide" **Washington Post** National Weekly Edition 25 (July 17), p.11-12, 2006

T.J SULLIVAN : **Introduction to Social Problems**, 7th edi., Pearson, 2006

W.G. SUMNER: **Folkways: A Study in the Sociological Importance of Usages, Manners, Customs more than morals**, New York, Ginn, 1906.

İ. SUNAR: **State and Society in the Politics of Turkey Development,** SBF. Yayını, 1974.

E.SUTHERLAND : **Principles of Criminology,** Lippincott, Chicago, 1949.

A.C.SUTTER : "World of Drug Use on the Street Scene", Ronald R. Cressey and David A. Word (eds), **Delinguency, Crime and Social Process,** Harper and Row Publ., New York, 1969.

G.ŞAYLAN : **Çağdaş Siyasal Sistemler,** TODAİ Yayını, No: 192, Ankara, 1981.

C.TALAS : **Toplum ve İletişim,** Turan Kitabevi, Ankara, 1981.

M.TAN : **Kadın Ekonomik Yaşamı ve Eğitimi,** İş Bankası Ya., 1979.

R. H. TAWNEY : **Equality,** London, 1952.

M.TEZCAN : **Eğitim Sosyolojisine Giriş,** A. Ü. Eğit. Fak. Yay., 1981.

M.TEZCAN : **Eğitim Sosyolojisi,** Çağ Matbaası, Ankara, 1984.

W. THOMPSON and D. LEWIS : **Population Problems,** 5. edi. Mc Graw Hill, New York, 1965.

S.TİMUR : "Components of Growth-Fertility" **The Population of Turkey,** HÜNEE, Ankara, 1974.

S.TİMUR : **Türkiye'de Aile Yapısı,** Hacettepe Üniv. Yay., Ankara, 1972.

A. TOFFLER : **Future Shock,** New York, Random House, Inc., 1970.

T. TOIVONEN and S. WIDERSPIL : "Changes in Socio-Economic and Class Structure" in Eric Allardt and Wlodzimierz Wesolowski (eds), **Social Structure and Social Change,** Finland and Poland, Warsaw, Polish Scientific Publishers, 1978.

B.TOLAN : **Toplum Bilimlerine Giriş,** Savaş Yay., 1983.

B.TOLAN : **Çağdaş Toplumun Bunalımı : Anomi ve Yabancılaşma,** Ank. İ.T.İ.A. Yay., No: 132 ve 166, Ank., 1980-81.

H.TOPÇUOĞLU : **Hukuk Sosyolojisi,** A.Ü. Hukuk Fak. Yayını, 1960.

Z.TOPRAK : "Türkiye'de Kentleşme ve Yerel Yönetime Katılmada Halkın Rolü", **Dokuz Eylül Üniv. İktisadi ve İdari Bil. Fak. Derg.,** Cilt: 1, Sayı: 1, 1986.

N.TORTOP : **Halkla İlişkiler,** Ank., İ.T.İ.A. Yayını, No: 55, Ankara, 1973.

A. TOYNBEE: **The Industrial Revolution**, Boston: Beacon Press, 1956.

M. TUMIN : "Some Principles of Stratification: A Critical Analysis", **American Sociological Review,** Vol. 18, 1953.

B.TUNCER : **Ekonomik Gelişme ve Nüfus,** Hacettepe Üniv. Yayını, 1976.

O. TURHAN : **Bilgisayar Ağları Yoluyla İşlenen Suçlar (Siber Suçlar),** T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müşteşarlığı Hukuk Müşavirliği Planlama Uzmanlığı Tezi, Nisan 2006, Ankara, s.1.

O.TÜRKDOĞAN : **Erzurum Çevresinde Sosyal Araştırmalar,** Atatürk Üniv. Yayını, 1965.

B.TURNER : **Industrialism,** Longman, 1975.

J.H.TURNER : **Sociology : Studying the Human System,** Good Year Pub. Comp., Inc., California, 1978.

J.H.TURNER : **American Society: Problems of Structure,** New York, Harper and Row, 1972.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ 1982 ANAYASASI.

TÜRKİYE İSTATİSTİK YILLIĞI, 1983.

TÜRKİYE İSTATİSTİK CEP YILLIĞI, DİE Yayınları, 1989.

C.O.TÜTENGİL : **Az Gelişmenin Sosyolojisi,** İst. Üniv. İkt. Fak. Yayını, 1970.

C.O.TÜTENGİL : **Sosyal İlimlerde Araştırma ve Metod,** İst. Üniv. Yayını, No : 1704, İst., 1971.

U.S. DEPARTMENT OF COMMERCE, BUREAU OF THE CENSUS: "Historical Statistics of the United States: Colonial Times to 1970".

U.S. DEPARTMENT OF COMMERCE, BUREAU OF THE CENSUS: "Statistical Abstract of the United States", 1979.

Y.ÜLKEN : "Yükseköğretim Sorunu ve Yarattığı Sonuçlar", **İstanbul Üniversitesi Bülteni,** Sayı: 6, 1977.

VITAL SIGNS 1992 : **The Trends That are Shaping Our Future** edited by Lester R.Brown, Christopher Flavin, and Hal Kane, 1992, World Watch Institute.

Vital Statistic of the United States : 1978 Volume 2, Section 5, Life Tables.

WALL STREET JOURNAL, 17 Ağustos 1976 ve 7 Nisan 1977.

C.B.WALKER : **Modern Technology and Civilization,** Mc Graw Hill Book, Inc., 1962.

A. RUTH WALLACE and ALISON WOLF : **Contemporary Sociological Theory,** Prentice Hall, New Jersey, 1991.

S. JUDITH WALLERSTEIN and B. JOAN KELLY : "How Children React to Parental Divorce", in **Marriage and the Family in a Changing Society,** 4. Edi. James M.Henslin Edited, New York, Free Press, 1992.

I. WALLERSTEIN : "Küresel Olasılıklar, 1990-2005", **Geçiş Çağı Dünya Sisteminin Yörüngesi**, (1945-2025), T. K. Hopkins ve I. Wallerstein, çev. N. Ersoy vd., Aveita Yay., İst. 2000.

ROBERT E. WARD and DANKWARD A. RUSTOW : **Political Modernization in Japan and Turkey,** Priceton, 1970.

M.WEBER : **Theory of Social and Economic Organization,** Oxford University Press, 1947.

M.WEBER : **Essays in Sociology,** Penguin Books, 1963.

M.WEBER : **Protestant Ethic and the Sprit of Capitalism,** New York, 1958.

M.WEBER : **Basic Concepts in Sociology,** Citadel Press, 1963.

M.WEBER : **From Max Weber, Essays in Sociology,** New York, Oxford University Press, 1946.

D. WEBSTER : "One Leg, One Life at a Time", **New York Times Magazine,** 23 Ocak 1994.

A. M. WEINBERG : "Can Technology Replace Social Engineering?" **University of Chicago Magazine,** Vol. 59, 1966.

D.WEIR(ed) : **Men and Work in Modern Britain,** Fontana, Collins, 1976.

T. WIEKER : "War by Accident", **New York Times,** November 21, 1982.

P.WITTEMAN : "Lost in America" **Time,** February 11, 1991.

R.M.WILLIAMS : **American Society : A Sociological Interpretation,** 3rd ed., New York, Knopf, 1970.

N. E. WILLIAMSON : **Sons or Daughters: Cross Cultural Survey of Parental Preference,** Beverly Hills, California, Sage Publ., 1976.

J. H. WILSON and C. R. WILSON : **Economic in American Society; An Introduction to Economic Issues,** Beverly Hills, Glencoe Press, 1977.

R. F.WINCH : **The Modern Family,** Holt Rinehart and Winston, 1965.

L. WIRTH : "Urbanism As a Way of Life", **American Journal of Sociology,** Vol.44, 1938.

W. S. WOYTINSKY and E. S. WOYTINSKY, **World Population and Production: Trends and Outlook,** New York, Twentieth Century Fund, 1953.

P.WORSLEY (ed) : **Modern Sociology,** Penguin Books, 1960.

J. VIDAL : "One in Three People Will be Elderly by 2050", **Guardian Weekly**, April 1, 2004, p.5

İ.YASA : **25 Yıl Sonra Hasanoğlan,** SBF. Yay., 1969.

İ.YASA : **Ankara'da Gecekondu Aileleri,** SBF. Yay., 1966.

İ.YASA : **Türkiye'nin Toplumsal Yapısı ve Temel Sorunları,** TODAİ, 1970.

F.YAVUZ : **Çevre Sorunları, Genellikle ve Ülkemiz Açısından,** SBF. Yay., 1975.

F.YAVUZ, R. KELEŞ VE C. GERAY : **Şehircilik Sorunları Uygulama ve Politika,** SBF. Yay., 1973.

E. YOXEN : **The Gene Business: Who Should Control Biotechnology?,** New York, Harper and Row, 1984.

Y.W.ZANDER : **Sociology,** The Ronald Press Comp., 1975.

B. K. ZIMMERMAN : **Biofuture; Confronting the Genetic Era,** New York, Plenum, 1984.

S. ZUBOFF: **In The Age Of The Smart Machine,** New York: Basic Books, 1988.

SPOR İŞLETMELERİNE ÖZGÜ İŞLEMLERİN MUHASEBESİ

ÖRNEK OLAYLAR VE MUHASEBE STANDARTLARI KAPSAMINDA ÇÖZÜMLER

Doç. Dr. Hamdi Erdin GÜNDÜZ

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-30-0

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Haziran 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

SPORCULAR VE TEKNİK KADRO İLE İLİŞKİLER **3**
1. Sporcunun Kalıcı Transferi 4
2. Bilanço Tarihinden Önce Anlaşılan Ancak Bilanço Tarihinden Sonra Gerçekleşmesi Söz Konusu Olabilecek Kalıcı Transfer 11
3. Koşullu ve /veya Ertelenmiş Transfer Ücretleri 13
4. Sporcunun İmza Atması Karşılığı Bonusları 18
5. Menajer Ücretleri 21
6. Sporcunun Ödünç Verilmesi (Geçici Transfer)- Herhangi Bir "Geri Çağırma" Opsiyonu Olmadan Geçici Transfer 23

FUTBOLDA GEÇİCİ TRANSFERLER NEDİR? NASIL ÇALIŞIRLAR? İLGİLİ TARAFLAR KİMLERDİR? **31**

7. Sporcunun Ödünç Verilmesi (Geçici Transfer) - "Geri Çağırma" Opsiyonu Olan Geçici Transfer 40
8. Satın Alma Zorunluluğu veya Opsiyonu Olan Ödünç Sporcular (Geçici Transfer)- Koşulsuz Yükümlülük 42
9. Transfer Etme Opsiyonu Olan Ödünç Sporcular (Geçici Transfer) 45
10. Koşullu Yükümlülük İle Transfer Edilebilecek Ödünç Sporcular (Geçici Transfer) 48
11. Sporcunun Sözleşmesinin Yenilenmesi / Uzatılması 50
12. Fesih Sözleşmesi - Teknik Kadro 54
13. Sözleşmenin Sonlandırılması Teşvikleri - Sporcu 57
14. Kayıt Hakları İçin Değer Düşüklüğü Testi-Performansı Düşük- Olan Sporcu 60
15. Kayıt Hakları İçin Değer Düşüklüğü Testi - Ağır Sakatlığı Bulunan Sporcu İçin 63
16. Kayıt Hakları İçin Değer Düşüklüğü Testi-Transfer Edilme Niyetinde Bulunulan Sporcu İçin 66

GELİRLER VE KÂR **69**
17. Sezonluk (Kombine) Biletler 70
18. Uzun Vadeli Kiralama Anlaşmaları (Loca Satış Geliri) 74

MUHASEBE AÇISINDAN SPORDA SPONSORLUKLAR, BAĞIŞLAR VE YARDIMLAR **78**

19. Sponsorluk ve Ticari Ortaklık 82
20. Sponsorluk ve Ticari Ortaklık- Spor Alanı İsim Hakkı 86
21. Hibeler (Bağışlar) - Üçüncü Taraf 89

22. Hibeler (Bağışlar) - Bir Eğitim Merkezi İnşa Etmek İçin Bağış 91
23. Hibeler (Bağışlar) - Hissedarların Bağışları 94
24. Para Ödülleri ve Tv Yayını Fırsatları 95
25. Uluslararası Turnuvalar İçin Sporcuların Gönderilmesinden Elde Edilen Gelir 99
26. Bölümsel Raporlama 101

SPORCULAR DIŞINDAKİ VARLIKLAR 105
27. Spor Alanlarının/Tesislerinin Uzun Vadeli Kiralanması 106
28. Elde Bulunan Kiralık Varlıklardaki İyileştirmeler 109
29. Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar – İnternet Sitesi Geliştirme Maliyetleri 111
30. Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar- Dijital Arşiv Hakları 116
31. Belirli Bölümleri Kira Geliri Sağlayan Kulübün Kendi Spor Alanı 120
32. Kulübün Sahip Olduğu Otel 123

KAYNAKLAR 127

KAYNAKLAR

Adnan Sevim, Samet Bülbül, "Spor Kulüplerinde Finansal Raporlama Ve Türkiye Muhasebe Standartlarına(TMS) Göre Özellikli İşlemlere İlişkin Örnek Yevmiye Kayıtları," **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, Ocak 2020, Sayı: 85, s. 45-64.

Davut Aygün, Elif Ulucenk, "Futbol Kulüplerinde İnsan Kaynakları Faaliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi," **Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi**, Kasım 2019; Cilt:12, Sayı:3, s. 689-710.

Erkut Söğüt, "Loan Transfers In Football-Soccer: What Are They, How Do They Work, Who is Involved," https://erkutsogut.com/blog/2023/01/22/loan-transfers-in-football-soccer-what-are-they-how-do-they-work-who-is-involved/

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Sponsorluk Yönetmeliği için; https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=4193&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5

Guillaume Nayet, David Mason, **Accounting For Typical Transactions In The Football Industry: Issues and Soltions Under IFRS**, PWC, October- 2018.

https:/uçar-ucar.av.tr/sporcu-transfer-sozlesmesi/

Muhammet Kaya, **Halka Açık Spor Şirketlerinin Muhasebe Uygulamalarının TMS/TFRS ve VUK'A Göre İncelenmesi**, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur, 2018.

Özdoğrular Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Ltd. Şti, "Spor Kulüpleri ve Muhasebe Uygulamaları," https://www.ozdogrular.com.tr/v1/tr/fla-haberler-gizli-245/36910-spor-kul%C3%BCpleri-ve-muhasebe-uygulamalar%C4%B1

Reşat Karcıoğlu, Fatih Ömür Binici, "Futbol Kulüplerinde Özellikli Konulara İlişkin Muhasebe Uygulamaları," **Muhasebe, Finans ve Denetim Alanlarında Kritik Yaklaşımlar** (Editör Yakup Aslan) içinde, Efe Akademi Yayınları, İstanbul, Ekim-2022, s. 55-66.

Sedat Güncü, "Şirketleşen Futbol Dünyası," http://www.muhasebetr.com/yazarlarimiz/sedatguncu/002/

Serkan Güven, **Türkiye'de Futbol Kulüplerindeki Mevcut Muhasebe Sisteminin İncelenmesi: Örnek Bir Uygulama,** Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir,2010,

Şuayip Doğuş Demirci, Metehan Küçüker, "Muhasebe Standartları Çerçevesinde Futbolcu Bonservis Bedellerinin Muhasebeleştirilmesi," **Mali Çözüm**, Mayıs-Haziran 2020, Yıl:30, S.159, s.129-154.

Türkiye Futbol Federasyonu, "Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı", TALİMATLAR, www. tff.org.tr

Türkiye Muhasebe Standartları ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları için; https://www.kgk.gov.tr/Dynamic ContentDetail /5305/Tms-Tfrs-Setleri

Uralman, Hanzade, "Spor Kulüplerinin Marka Kimliğinin Web Sitelerindeki Temsili: Galatasaray ve Fenerbahçe Spor Kulübü Web Sitelerinin Karşılaştırmalı Analizi", **Uluslararası Medya ve İletişim Araştırmaları Hakemli Dergisi**, Cilt:05, Sayı: 01, s.-46-70.

Girişimciliğin Dijital Hali

START UP

Editör

Mehmet Akif ÇAKIRER

EKİN

Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-88-1

Kapak Tasarımı: Sıtkı GÖK

Sayfa Düzeni: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:

Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Mart 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1: DİJİTAL EKONOMİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM 1
Doç.Dr. Duygu HIDIROĞLU

BÖLÜM 2: START UP FİKRİNİN ORTAYA ÇIKMASI 17
Öğr. Gör. Mehmet Akif ÇAKIRER

BÖLÜM 3: START UP'LARIN FİNANSMANI 41
Prof.Dr. Veclal GÜNDÜZ
Dr. Güzhan GÜLAY

BÖLÜM 4: START UP'LARDA ÇIKIŞ YAPMAK 63
Dr. Korkmaz ERGUN

BÖLÜM 5: START UP'LARDA PAZARLAMA VE SATIŞ 75
Dr.Öğr.Üyesi Kürşad ÖZKAYNAR

BÖLÜM 6: START UP'LARDA EKİP KURMAK VE ORTAKLIK 91
Doç.Dr. Zeliha TEKİN

BÖLÜM 7: START UP'LARDA REKABET VE REKABET ANALİZİ 103
Dr.Öğr. Üyesi Gülşen KIRPIK
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa İsmail ERTÜRK

BÖLÜM 8: START UP'LARDA İŞ VE GELİR MODELLERİ 127
Dr. Öğr. Üyesi. Hüseyin KARŞILI

BÖLÜM 9: START UP'LARDA ÜRÜN OLUŞTURMAK 149
Dr. Öğr. Üyesi Şükrü UMARBEYLİ

BÖLÜM 10: START UP KURULUŞ YERİ SEÇİMİ (TEKNOPARK, KULUÇKA, SİLİKONVADİSİ VS.) 175
Öğr.Gör. Ahmet KUMRU

BÖLÜM 11: START UP'LARDA ÖDEME SİSTEMLERİ.....189
Öğr. Gör. Resul ÇELİK
Doç.Dr. Sevilay USLU DİVANOĞLU

BÖLÜM 12: START UP'LARDA BÜYÜME, ÖLÇEK EKONOMİSİ VE GROWHT HACKING (BÜYÜME KORSANLIĞI) 205
Öğr. Gör. Dr. E. Ebru ŞENTÜRK

BÖLÜM 13: START UP'LARDA KURUMSAL İMAJ VE MARKA YÖNETİMİ 235
Dr. Öğr. Üyesi Tuğçe Ezgi SOYALTIN

BÖLÜM 14: START UP SÖZLÜĞÜ.....249
Öğr. Gör. Mehmet Akif ÇAKIRER

SONNOTLAR

[1] CLARK, John Bates. **Essentials of economic theory: as applied to modern problems of industry and public policy.** DigiCat. AS Team, Routledge. Boston, USA. 2022, s.67-198.

[2] ANDERSEN, Troels Christian Korsgaard, AAGAARD, Annabeth, & MAGNUSSON, Mats. **Exploring business model innovation in SMEs in a digital context: Organizing search behaviours, experimentation and decision‐making**. Creativity and Innovation Management. 2022, *31*(1), s.19-34.

[3] KNUDSEN, Jette Steen, & MOON, Jeremy. **Corporate social responsibility and government: The role of discretion for engagement with public policy**. Business Ethics Quarterly, 2022, *32*(2), s.243-271.

[4] SSHMIDT, Carsten, & KRIMMER, Robert. **How to implement the European digital single market: identifying the catalyst for digital transformation.** Journal of European Integration, 2022, *44*(1), s.59-80.

[5] HOSEINZADEH, Siamak, & GARCIA, Davide Astiaso. **Techno-economic assessment of hybrid energy flexibility systems for islands' decarbonization: A case study in Italy**. Sustainable Energy Technologies and Assessments, 2022, *51*, 101929.

[6] TRIPODI, Pasquale, NICASTRO, N., PANE, C., & CAMMARANO, D.. **Digital applications and artificial intelligence in agriculture toward next-generation plant phenotyping.** Crop and Pasture Science. 2022, 8,57.

[7] ANWAR, Muhammad Rehan, YUSUP, M., MILLAH, S., & PURNAMA, S.. **The Role of Business Incubators in Developing Local Digital Startups in Indonesia.** Startupreneur Bisnis Digital, 2022, *1*(1 April), s.1-10.

[8] REESE, Stephen D., & SHOEMAKER, Pamela J**.. A media sociology for the networked public sphere: The hierarchy of influences model**. Mass Communication and Society, 2016,19(4), s.389-410.

[9] NABI, Agha Amad., TUNIO, F. H., AZHAR, M., SYED, M. S., & ULLAH, Z.. **Impact of Information and Communication Technology, Financial Development, and Trade on Economic Growth: Empirical Analysis on N11 Countries.** Journal of the Knowledge Economy, 2022, s.1-18.

[10] ONGORI, Henry, & MIGIRO, Stephen O.. **Information and communication technologies adoption in SMEs: literature review.** Journal of Chinese Entrepreneurship, 2010, *2*(1), s.93-104.

[11] SANDOVAL-ALMAZAN, Rodrigo, & GIL-GARCIA, J. Ramon. **Towards cyberactivism 2.0? Understanding the use of social media and other information technologies for political activism and social movements.** Government information quarterly, 2014,*31*(3), s.365-378.

[12] GAWER, Annabelle. **Digital platforms and ecosystems: remarks on the dominant organizational forms of the digital age.** Innovation, 2022, *24*(1), s. 110-124.

[13] GAMJI, Muasa Bara U., KARA, N., NASIDI, Q. Y., & ABDUL, A. I.. **The challenges of digital divide and the use of web 2.0 platforms as knowledge sharing tools among Nigerian academics**. Information Development, 2022,*38*(1), s.149-159.

[14] MUBARAK, Farooq, SUOMI, Reima, & KANTOLA, Satu Paivi. **Confirming the links between socio-economic variables and digitalization worldwide: the unsettled debate on digital divide**. Journal of Information, Communication and Ethics in Society, 2020, *18*(3), s.415-430.

[15] HELBIG, Natalie, GIL-GARCIA, J. Ramon, & FERRO, Enrico. **Understanding the complexity of electronic government: Implications from the digital divide literature.** Government information quarterly, 2009, *26*(1), s.89-97.

[16] HANGXIO, Li. **Research on Key Factors of International Economic and Trade Development-Analysis in the context of the information age**. Journal of Positive School Psychology, 2022, *6*(2), s.6095-6101.

[17] SINGH, Mohini. **E‐services and their role in B2C e‐commerce**. Managing Service Quality: An International Journal. 2002,12 (6), s.434-446.

[18] CHANSUKREE, Pananda, SAGARIK, Danuvas, & CHO, Wonhyuk. **Public Employee Use of Social Media at Work: Competency, Collaboration, and Communication of Workplace Policy.** Public Personnel Management, 00910260221098737. 2022.

[19] FLEISCHER, Aliza, ERT, Eyal, & BAR-NAHUM, Ziv. **The Role of Trust Indicators in a Digital Platform: A Differentiated Goods Approach in an Airbnb Market.** Journal of Travel Research, 2022, *61*(5), s. 1173-1186.

[20] AKATA, Doğancan. **The Effect of COVID-19 on Electronic Currencies as They Become Common Payment Methods.** In Pandemnomics: The Pandemic's Lasting Economic Effects. Springer, Singapore, 2022, s.221-237.

[21] OMETOV, Aleksandr, MOLUA, O. L., KOMAROV, M., & NURMI, J.. **A survey of security in cloud, edge, and fog computing.** Sensors, 2022, *22*(3), s. 927.

[22] YANG, Tung-Mou & MAXWELL, Terrence A.. **Information-sharing in public organizations: A literature review of interpersonal, intra-organizational and inter-organizational success factors**. Government information quarterly, 2011, *28*(2), s.164-175.

[23] POP, Rebeka-Anna, SAPLACAN, Z., DABIJA, D. C., & ALT, M. A..**The impact of social media influencers on travel decisions: The role of trust in consumer decision journey**. Current Issues in Tourism, 2022,*25*(5), s.823-843.

[24] HSU, Jack Shih-Chieh, HUNG, Yu Wen, & CHIU, Chao Min. **Cross-Border Social Commerce: From A Trust Transfer Perspective.** Journal of Electronic Commerce Research,2022, 23(2), s.115-137.

[25] COOPER, Ricky, DAVIS, Michael, & VAN VLIET, Ben. **The mysterious ethics of high-frequency trading.** Business Ethics Quarterly, 2016, 26(1), s.1-22.

[26] BRENTON, Paul, FERRANTINO, Michael J., & MALISZEWSKA, Maryla. **Reshaping Global Value Chains in Light of COVID-19: Implications for Trade and Poverty Reduction in Developing Countries**. World Bank Publications.2022.

[27] WANG, Jiuru, GONG, P., WANG, H., ZHANG, W., SUN, C., & ZHAO, B.. **A Right Transfer Access Control Model of Internet of Things Based on Smart Contract.** Security and Communication Networks, 2022.

[28] DUHAMEL, Francois Bernard, GUTIERREZ-MARTNINEZ, I., CORDOVA-DIAZ, H., & CUE-FUNES, S.. **Determinants of adoption of IS-based service innovations in government to create public value.** Transforming Government: People, Process and Policy, (ahead-of-print).2022.

[29] SUZOR, Nicolas, DRAGIEWICZ, M., HARRIS, B., GILLETT, R., BURGESS, J., & VAN GEELEN, T. (2019). **Human rights by design: The responsibilities of social media platforms to address gender‐based violence online**. Policy & Internet, 2022, 11(1), s.84-103.

[30] JUNG Jisun, HORTA, Hugo, & POSTIGLIONE, Gerard A.. **Living in uncertainty: The COVID-19 pandemic and higher education in Hong Kong.** Studies in Higher Education, 2021, 46(1), s.107-120.

[31] ALBATTAT, Ahmad R., & PHUOC, Jeong Chun. **The Role of Mobile Applications in Jordanian Hospitality Operations, Businesses and Service Perception.** In Technology Application in Tourism in Asia.Springer, Singapore.2022, s. 127-145.

[32] GAWER Annabelle. **Digital platforms and ecosystems: remarks on the dominant organizational forms of the digital age.** Innovation, 2022, 24(1), s. 110-124.

[33] MOHAMMADIAN, Ayoub, VARES, S. H., HAJIHEYDARI, N., KHAJEHEIAN, D., & Kargar Shouraki, M.. **Analyzing the interaction of key factors of Sustainable Business Model Innovation in the Digital Age Based on Dynamic Capabilities Using An integrative meta-synthesis and interpretive structural modeling (ISM) approach.** Journal of Information Technology Management, 2022,14(1), s. 20-40.

[34] NAIMI-SADIGH, Ali, ASGARI, Tayebeh, & RABIEI, Mohammad. **Digital transformation in the value chain disruption of banking services.** Journal of the Knowledge Economy, 2022,13(2), s. 1212-1242.

[35] HANAYSHA, Jalal Rajeh, AL-SHAIKH, M. E., JOGHEE, S., & ALZOUBI, H. M.. **Impact of innovation capabilities on business sustainability in small and medium enterprises.** FIIB Business Review, 2022, *11*(1), s. 67-78.

[36] NIU, Baozhuang, DAI, Z., LIU, Y., & JIN, Y.. **The role of Physical Internet in building trackable and sustainable logistics service supply chains: A game analysis**. International Journal of Production Economics, 2022,108438, s. 247.

[37] HE, Jie. **Construction of internet TV industry ecosystem based on data mining technology**. Wireless Communications and Mobile Computing, *2022*. Article ID 3719372, s. 1-9.

[38] LICHTER, Shaun, FRIESZ, T., GRIFFIN, C., & BAGHERZADEH, A.. **Collaborative network topologies in spatial economies.** Networks and Spatial Economics, 2022, s.1-21.

[39] CLEGG, Stewart R., "The End of Bureaucracy?", Diefenbach, Thomas. & Todnem By, Rune. (Ed.) **Reinventing Hierarchy and Bureaucracy – from the Bureau to Network Organizations,** Research in the Sociology of Organizations, Emerald Group Publishing Limited, Bingley.2012, 35, s. 59-84

[40] ALIYEV, Alovsat Garaja & SHAHVERDIYEVA, Roza Ordukhan. **Scientific and Methodological bases of Complex Assessment of Threats and Damage to Information Systems of the Digital Economy**. International Journal of Information Engineering & Electronic Business, 2022, *14*(2).

[41] KARIM, Mohammed Shamsul, NAHAR, Sharmin, & DEMIRBAG, Mehmet. **Resource-Based Perspective on ICT Use and Firm Performance: A Meta-analysis Investigating the Moderating Role of Cross-Country ICT Development Status.** Technological Forecasting and Social Change, 2022, 121626, s. 179.

[42] GALVIS, Álvaro Hernán. **Supporting decision-making processes on blended learning in higher education: literature and good practices review**. International Journal of Educational Technology in Higher Education, 2018, 15(1), s.1-38.

SONNOTLAR

[1] http://www.paulgraham.com/start.html, (21.02.2023)
[2] https://fi.co/insight/5-essential-steps-for-developing-a-winning-startup-idea, (12.01.2023)
[3] https://spiff.com/blog/Start Up-ideas-how-the-best-founders-get-them-and-why-novelty-is-overrated/#novelty-utility, (22.01.2023)
[4] https://spiff.com/blog/startup-ideas-how-the-best-founders-get-them-and-why-novelty-is-overrated/#test-pivot-iterate, (11.01.2023)
[5] KAYKAYOĞLU C. Ruhi, "TRIZ Nedir? Problem Çözme Sürecini nasıl güçlendirir?", www.kaykayoglu.com, (28 Mayıs 2022)
[6] https://spiff.com/blog/startup-ideas-how-the-best-founders-get-them-and-why-novelty-is-overrated/#test-pivot-iterate, (12.01.2023)
[7] https://spiff.com/blog/startup-ideas-how-the-best-founders-get-them-and-why-novelty-is-overrated/#test-pivot-iterate, (16.01.2023)
[8] MAC Ryan, "Five Startup Lessons From GoPro Founder And Billionaire Nick Woodman" https://www.forbes.com/sites/ryanmac/2013/03/13/five-startup-lessons-from-gopro-founder-and-billionaire-nick-woodman/?sh=478cd754546e (Mar 13, 2013)
[9] https://mentorloops.com/tr/10-adimda-start-up-fikri-nasil-bulunur/, (12.11.2022)
[10] https://fi.co/insight/5-essential-steps-for-developing-a-winning-startup-idea, (22.01.2023)
[11] https://www.careerguide.com/career/online-courses/business-courses/why-are-start-ups-so-important#:~:text=Startups%20are%20small%20companies%20but,increasing%20innovation%20and%20inducing%20competition. , (22.01.2023)
[12] CHULVİ Vicente, Maria Carmen GONZA´LEZ-CRUZ, Elena MULET, Jaime Aguilar-ZAMBRANO, "Influence of the type of idea-generation method on the creativity of solutions". Research in Engineering Design, 2013, 24(1), 33-41.
[13] https://mentorloops.com/tr/10-adimda-start-up-fikri-nasil-bulunur/, (11.10.2022)
[14] FRIEDMAN Jared, "How to Get Startup Ideas", https://www.ycombinator.com/library/8g-how-to-get-startup-ideas, (31.01.2022)
[15] https://foundr.com/articles/building-a-business/ecommerce/startup-idea, (22.01.2023)
[16] GÜR Nurullah**, Yeni Ekonomi İçin Anahtar Ar-Ge ve İnovasyon Finansmanı**, SETA Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı, İstanbul 2014
[17] TUNA A. Kadir, İlayda İSABETLİ, "İnovasyonun Finansmanı ve Risk Sermayesi", İktisat Fakültesi Mecmuası Cilt: 64, 2014/1
[18] LARSEN Povl, Alan LEWİS "How Award-Winning SMEs Manage the Barriers to Innovation", Creativity And Innovation Management, 2007, Volume 16, Number 2.
[19] GÜR Nurullah, **Yeni Ekonomi İçin Anahtar Ar-Ge ve İnovasyon Finansmanı,** SETA Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı, İstanbul 2014.

SONNOTLAR

[1] https://www.halkbank.com.tr/tr/blog/finans/Startup-Finansmani-Melek-Yatirimcilar-Kitle-Fonlamasi-ve-Risk-Sermayesi-Sirketleri.html, (Erişim Tarihi:10.08.2022)

[2] LEE Aileen, (2013), Welcome To The Unicorn Club: Learning From Billion-Dollar Startups, Techcrunch, https://techcrunch.com/2013/11/02/welcome-to-the-unicorn-club/, (Erişim Tarihi:14.08.2022)

[3] Aegon Grup, Decacorn ve Hectocorn Girişim Nedir? (2002) https://blog.aegon.com.tr/decacorn-ve-hectocorn-girisim-nedir/, (Erişim Tarihi:14.08.2022)

[4] ULUYOL Osman, (2008) Girişimcilikte Alternatif Bir Finansman Modeli Olarak Melek Finansman Yöntemi, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, Cilt:3, Sayı:2, s.47

[5] 10 Startup Financing Models to Fund a Business | The Hartford, (Erişim Tarihi: 02.08.2022)

[6] TULUM Saadet, BURAK Emel (2019), Girişimciler İçin Alternatif Finansman Yöntemleri, Electronic Journal of Vocational Colleges, s.15

[7] https://www.spk.gov.tr/Sayfa/AltSayfa/206, (Erişim Tarihi:11.08.2022)

[8] ÇAKIRER Mehmet Akif, **Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi**, Ekin Yayınevi, Bursa 2016, s.240

[9] GÜLAY Güzhan, KILIÇ Abdurrahman, GÜNDÜZ Veclal, (2021) KKTC'de Alternatif Bir Finansman Aracı Olarak Kitle Fonlaması, Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, Cilt: 13, Sayı:25, s.410

[10] https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/10/20191003-5.htm, (Erişim Tarihi:11.08.2022)

[11] Türkiye İstatistik Kurumu, Girişimcilik ve İş Demografisi, 2020, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Girisimcilik-ve-Is-Demografisi-2020-37187, (Erişim Tarihi:14.08.2022)

[12] https://www.kosgeb.gov.tr/site/tr/genel/destekler/6312/girisimcilik-destekleri, (Erişim Tarihi:30.07.2022)

[13] https://www.kosgeb.gov.tr/site, (Erişim Tarihi: 01.08.2022)

[14] Avrupa Girişimciliği Teşvik Ödülleri 2022 Duyurusu https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/DuyuruDetay.aspx?did=1161, (Erişim Tarihi:14.08.2022)

[15] TC Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme Dairesi Başkanlığı (KOSGEB) 2021 Yılı Faaliyet Raporu, https://webdosya.kosgeb.gov.tr/Content/Upload/Dosya/Mali%20Tablolar/2022/KOSGEB_2021_Y%C4%B1l%C4%B1_Faaliyet_Raporu.pdf, (Erişim Tarihi:14.08.2022)

[16] TC Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme Dairesi Başkanlığı (KOSGEB) 2022 Yılı Performans Programı, https://webdosya.kosgeb.gov.tr/Content/Upload/Dosya/Mali%20Tablolar/2022/KOSGEB_2022_Y%C4%B1l%C4%B1_Performans_Program%C4%B1.pdf, (Erişim Tarihi: 14.08.2022)

[17] McKaskill, Tom, (2009) An Introduction to Angel Investing - A guide to investing in early stage entrepreneurial ventures. ISBN 978-0-9806458-2-8 (on-line), Breakthrough Publications, Melbourne, Australia, s.2

[18] PROWSE Stephen, (1998), Angel investors and the market for angel investments, Journal of Banking & Finance, Volume 22, Issues 6–8, ISSN 0378-4266, https://doi.org/10.1016/S0378-4266(98)00044-2, s.785-792,

[19] SHANE Scott, A., (2009), Fool's gold? The truth behind angel investing in America, Oxford University Press, New York, s.14

[20] Bireysel Katılım Sermayesi Hakkında Yönetmelik, 28560 sayılı Resmi Gazete, https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=17134&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeligi&mevzuatTertip=5, (Erişim Tarihi:10.08.2022)

[21] Bireysel Katılım Sermayesi Hakkında Yönetmelik, Madde 5, BKY Lisansı, https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=17134&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeligi&mevzuatTertip=5, (Erişim Tarihi:14.08.2022)

[22] Türkiye Kadın Girişimciler Derneği (KAGİDER), KAGİDER Hakkında, https://kagider.org/tr/kurumsal/hakkimizda, (Erişim Tarihi:14.08.2022)

[23] YAĞCI Selenay, (2022), Dünya Gazetesi, 12 Mart 2022, Yatırım alan girişimlerde kadınların payı yüzde 4'e indi, https://www.dunya.com/girisimcilik/kadin-girisimci/yatirim-alan-girisimlerde-kadinlarin-payi-yuzde-4e-indi-haberi-651708, (Erişim Tarihi:14.08.2022)

[24] Sosyal Akıl Derneği, Sosyal Girişimcilik, https://sosyalakil.org.tr/tr/hizmet/sosyal-girisimcilik; (Erişim Tarihi:14.08.2022)

[25] Borsa İstanbul, Borsa İstanbul Özel Pazar Hakkında Her Şey, https://www.borsaistanbul.com/data/kilavuzlar/ozel-pazar-hakkinda.pdf, (Erişim Tarihi:14.08.2022)

[26] Bazı Vergi Kanunları İle Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.7061.pdf, (Erişim Tarihi:14.08.2022)

SONNOTLAR

[1] GEGEZ Ercan, **Pazarlama Araştırmaları,** İstanbul: Beta Yayıncılık, 3. Baskı, 2010, s.5.

[2] TARHAN Ufuk, **T-İnsan,** İstanbul: Ceres Yayınları, 19. Baskı, s.40.

[3] DEY Prasanta Kumar, Integrated approach to project feasibility analysis: a case study, Impact Assessment and Project Appraisal, 2001, 19 (3), ss. 235-245, https://doi.org/10.3152/147154601781766989

[4] https://www.yatirimadestek.gov.tr/sozluk/fizibilite-raporu

[5] Türk Patent ve Marka Kurumu, **Patent / Faydalı Model Marka Tasarım Bilgilendirme Broşürü,** sf. 13.

[6] OK Serhan, **İlk Marka Hz. Adem mi?** İstanbul: Elma Yayınları, 2. Baskı, 2013, s.95.

[7] GRAMS Chris, **Reklamsız Marka Yaratmak,** Çev: Damla Tanla, İstanbul: The Kitap Yayınları, 3. Baskı, 2019, s.121.

[8] KAPUTA Catherine, **Çığır Açan Marka,** Çev: Fulya Çetin, İstanbul: MediaCat Kitapları, 2014, s. 152.

[9] CLİFTON Rita, **Markalar ve Markalaşma,** Çev: Meral Çiyan Şenerdi, İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları, s.4.

[10] CHAMPNİSS Guy ve Fernando R. Vila, **Değerli Marka,** Çev: Levent Göktem, İstanbul: Optimist Yayınları, 2011, s.213.

[11] DENİZ Ersu, **Markalaşma ve Reklam,** İstanbul: Kum Saati Yayınları, 2. Baskı, 2010, s.34-35.

[12] ALTUNIŞIK Remzi, Burhanettin Zengin ve Yıldırım Yıldırım, **Marka Külliyatı,** Ankara: Nobel Yayınları, 2020.

[13] AAKER David, **Markalama,** Çev: Nadir Özata, İstanbul: MediaCat Yayınları, 2. Baskı, 2015.

[14] GEGEZ, **a.g.e.,** s.5.

[15] TOPUZ Yusuf Volkan ve Barış Kavcar, **Stratejik Planlama ve Stratejik Pazarlama Planı Hazırlama Rehberi,** İstanbul: Kriter Yayınları, 2018, s.19-20.

[16] RYAN Damian, **Dijital Pazarlama,** Çev: Mehmet Murat Kemaloğlu, İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları, 2016.

[17] WALKER Rob, **Değişen Tüketici Kim?** Çev: Nadir Özata, İstanbul: MediaCat Yayınları, 2010, s.XIII.

[18] YÜKSEKBİLGİLİ Zeki, Dijital Pazarlamada Metrikler**,** Ed. Mehmet Akif Çakırer, **Dijital Pazarlama**, Ankara: Nobel Yayınları, 2021, s.35-51.

[19] https://wearesocial.com/uk/blog/2022/01/digital-2022-another-year-of-bumper-growth-2. Erişim: 04.09.2022

[20] TEKİN Erol, Türkiye'de start-up ekosistemi üzerine bir değerlendirme, International Academic Journal, 2021, 5 (1), ss. 33-48, https://doi.org/10.35342/econder.847279.

[21] https://play.decentraland.org/ Erişim: 04.09.2022

[22] https://www.sandbox.game/en/ Erişim: 04.09.2022

[23] https://www.cryptokitties.co/ Erişim: 04.09.2022

SONNOTLAR

[1] MILLER, Mark, **Takımların Sırrı**, Çev: Damla Akbay, Arıtan Yayınevi, İstanbul, 2012, s. 112.
[2] MADDUX, **Robert, Takım Kurma,** Çev: Can İkizler, Alfa Yayıncılık, İstanbul, 1999, s. 11.
[3] MILLER, Mark, **Takımların Sırrı**, Çev: Damla Akbay, Arıtan Yayınevi, İstanbul, 2012, s. 112.
[4] ROBBINS, Stephen., DECENZO, David., Coulter, Mary, **Yönetimin Esasları**, Çev Ed: Öğüt, A., Nobel Yayıncılık, Ankara, 2016, s.146.
[5] HBS, Harvard Business Review: **Yöneticinin El Kitabı**, Çev: Levent Göktem, Optimist Yayıncılık, İstanbul, 2019, s. 225.
[6] AYAN, Buğra, **Dijital Girişimcinin Yol Haritası**, Abaküs Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 1-2.
[7] TÜRKAL, Çağlar, **Start Up'larda Ekip Önemli Mi**, https://caglarturkal.com/2016/02/10/startuplarda-ekip-onemli-mi/, (Erişim Tarihi: 17.03.2022).
[8] TEKİN, Zeliha, **Başarı Perspektifinden Masallarla Kariyer ve Girişimcilik Yolculuğu**, 2. Baskı, Dora Yayıncılık, Bursa, 2021, s.1.
[9] YEŞİL, Salih, **Yeni Yönetim Yaklaşımlarından Seçme Konular,** Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2013, s.372.
[10] MADDUX, **Robert, Takım Kurma,** Çev: Can İkizler, Alfa Yayıncılık, İstanbul, 1999, s. 14.
[11] ÇAYLI, Kıvılcım, **Start Up Yatırımcısının El Kitabı**, Ceres Yayıncılık, İstanbul, 2020, s.58.
[12] YEŞİL, Salih, **Yeni Yönetim Yaklaşımlarından Seçme Konular,** Ankara: Seçkin Yayıncılık, s.377.
[13] ÇAYLI, Kıvılcım, **Start Up Yatırımcısının El Kitabı**, Ceres Yayıncılık, İstanbul, 2020, s.59.
[14] CHICKEN, C. John, **Yönetim ve Girişimcilik**, Çev: Beyhan Kurt, Epsilon Yayıncılık, İstanbul, 2002, s.122.
[15] KALAYCI, Orhan ve ÖZDEMİR, Eren, **AGILE Dönüşüm**, Scala Yayıncılık, İstanbul, 2021, s.95.
[16] KALAYCI, Orhan ve ÖZDEMİR, Eren, **AGILE Dönüşüm**, Scala Yayıncılık, İstanbul, 2021, s.102.
[17] ÇAYLI, Kıvılcım, **Start Up Yatırımcısının El Kitabı**, Ceres Yayıncılık, İstanbul, 2020, s.58.
[18] YENİ İŞ FİKİRLERİ, **Start Up Nasıl Kurulur**, https://www.yeniisfikirleri.net/startup-nasil, 2022.
[19] ÇAYLI, Kıvılcım, **Start Up Yatırımcısının El Kitabı**, Ceres Yayıncılık, İstanbul, 2020, s.103.
[20] HBS, Harvard Business Review: **Girişimcinin El Kitabı**, Çev: Levent Göktem, Optimist Yayıncılık, İstanbul, 2018, s.148.
[21] TÜRKEÇ, Batuhan, **Start Uplarda Yönetim Kurulu**, https://startuphukuku.com/startuplarda-yonetim-kurulu/2017.
[22] TÜRKEÇ, Batuhan, **Start Uplarda Yönetim Kurulu**, https://startuphukuku.com/startuplarda-yonetim-kurulu/2017.
[23] MENTORLOOPS BLOG, **Start Up Hisse Paylaşımı Nasıl Yapılmalıdır**, https://mentorloops.com/tr/startup-hisse-paylasimi-nasil-yapilmalidir/ 2020.
[24] startup.capıtal.com, Deneyim Şart Mı?, https://startup.capital.com.tr/arastirmalar/2017.
[25] GÖKÇEN, Yiğit, **Vesting Nedir?,** https://www.startupnedir.com/vesting-nedir/ 2018.
[26] HACIPAŞAOĞLU, Mümtaz Erdem, Vesting Nedir? https://startuphukuku.com/vesting-nedir/2017

SONNOTLAR

[1] SANTAGİUSTİNA Carlo R.M.A., Andrea STOCCHETTİ, Competitive Analysis Vademecum. https://www.researchgate.net/publication/259694450_Competitive_Analysis_Vademecum (08.10.2022).

[2] DEUTSCH Morton, (1949). "A theory of cooperation and competition", Human Relations, Vol.2, pp.129–152.

[3] KILDUFF Gavın J., ELFENBEIN Hıllary Anger, STAW Barry, "The Psychology Of Rivalry: A Relationally Dependent Analysis Of Competition", Academy of Management Journal • , Vol. 53, No. 5, 2010, pp.943–969;

[4] AKDEMİR Ali, Sezer CİHAN GÜNAYDIN, İbrahim Haşim İNAL, Pandemi Sonrası Oluşan VUCA Ortamının Çalışan İnsan Kaynakları Kaygı Düzeyi ve Verimliliği Üzerine Etkisi. Yönetim Bilimleri Dergisi, DOI: https://doi.org/10.35408/comuybd.769685.Cilt 19, No: 39, 2021, ss. 347-374.

[5] KIRPIK, Gülşen, "Örgütsel Davranış Çalışmalarında Yeni Kavramlar: Google Akademik (2019) ve SCI (2020) Veri Tabanlarına Yönelik Sistematik Literatür Taraması", **Örgütsel Davranış Üzerine Güncel Çalışmalar** (Ed. Müjdat Avcı ve Ergün Kara). Hiperyayın, İstanbul 2020

[6] IŠORAITĖ, Margarita; DUBAUSKAS (2022). Study of Competitive Advantages of Retail Company in Lithuania. 12th International Scientific Conference- Business and Management 2022, pp. 759-766. https://doi.org/10.3846/bm.2022.779.

[7] CMA (2022). The State of UK Competition. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1075230/State_of_Competition.pdf (08.10.2022).

[8] GENÇ, Sema Yılmaz; KADAH, Hamza. (2018). Oyun Teorisi ve Nash'in Denge Stratejisi. Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (14), 419-440.

[9] LANE, David. (1994). "Models And Aphorisms", Working Paper, Santa Fe Institute Business Network.

[10] GLEIßNER, Werner; HELM, Roland; KREITER.(2013). Measurement of competitive advantages and market attractiveness for strategic controlling. Journal of Management Control, 24(1), 53–75. https://doi.org/10.1007/s00187-013-0167-1.

[11] ÇAKIRER Mehmet Akif, MECEK, Mehmet. (2022). **İş Görüşmelerinde 15 Kusurlu Hareket**, Ekin Yayınevi, Bursa, s.10

[12] BURT, Ronald S. (1995). Structural Holes: The Social Structure of Competition. Cambridge: Harvard University Press.

[13] MOORE, Kaleigh. (2022). How To Do a Competitive Analysis + Example Template (2022). https://www.shopify.com/blog/competitive-analysis (08.10.2022).

[14] REGAN, Breet. (2018). Competitor Analysis: How to Know What Makes You Different in a Crowded Ecommerce Market. https://www.bigcommerce.com/blog/how-perform-competitive-analysis/#undefined (10.10.2022).

[15] MURİUKİ, Purity. (2020). How to Handle Competition in Startups. https://startup.info/how-to-handle-competition-in-startups/ (20.10.2022).

[16] SAASNET (No date). Competıtıve Analysıs- Understanding your competition. https://sswm.info/sites/default/files/reference_attachments/SAASNET%20NO%20YEAR%20Competitive%20Analysis_0.pdf (20.10.2022).

[17] SMİTH, K. G., GRİMM, C. M., GANNON M. J. (1992). Dynamics of Competitive Strategy. Newbury Park, CA: Sage.

[18] CMA (2022). The State of UK Competition. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1075230/State_of_Competition.pdf (08.10.2022).

[19] EDWARD J. ZAJAC AND MAX H. BAZERMAN. (1991). Blind spots in industry and competitor analysis: implications of interfirm (mis)perception to strategic decisions. Academy of Management Review 16: 37–46.

[20] MARK BERGENA AND MARGARET A. PETERAF. (2002). Competitor Identification and Competitor Analysis: A Broad-Based Managerial Approach. MANAGERIAL AND DECISION ECONOMICS, 23: 157–169. DOI: 10.1002/mde.1059.

[21] ERİN L. Scott, AND SCOTT Stern. (2018). Strategy for Start Ups. https://hbr.org/2018/05/strategy-for-start ups (16.10.2022).

[22] CZEPIEL, John A.; KERIN, Roger A. (No date). Competitor Analysis, Leonard N. Stern School of Business New York University, pp. 1-23. https://pages.stern.nyu.edu/~jczepiel/Publications/CompetitorAnalysis.pdf.

[23] ARLOTT, A., HENİKE, T., & HÖLZLE, K. (2019). Digital Entrepreneurship and Value Beyond: Why to Not Purely Play Online. In book: Digital Entrepreneurship. DOI: 10.1007/978-3-030-20138-8_1.

17. Cepten finansman için iyi bir fikir mi?

18. Kendime nasıl ödeme yapmalıyım?

19. Yeteneği nasıl çekebilirim?

20. Başarısız olursak ne yaparız?

SONNOTLAR

[1] ARDIÇ Ebru, Adnan ALTUN, Dijital Çağın Öğreneni, Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi (IJONASS), 2017, 1(1), 12-30.

[2] BAŞLAR Gülşah, Yeni Medyanın Gelişimi ve Dijitalleşen Kapitalizm. Akademik Bilişim, 2013, 1(1), 823-831.

[3] KINGIR Said, Ahmet AKAYDIN, Mehmet SARIIŞIK, Abdulkadir BİLEN, **Türkiye'de Bilim ve Sanayi Arayüzleri** – Yeni Bir Model Önerisi Olarak; Teknoloji Transferi ve Geliştirme Merkezleri, 1. Bartın Bölgesel Kalkınma Sempozyumu, Bartın Üniversitesi Yayınları 2015, (22), s.97 – 107.

[4] NGUYEN Thu, Trang, **How Do The Start Up Accelerators Help The Start-ups to Scale?** Centria Unıversity of Applied Sciences, Degree Program in Business Management, 2018, pp. 41.

[5] AKIN Mustafa, **Start Upların Fizibilite Çalışması: Osterwalder ve Pigneur İş Modeli ve Hipotez Testi**. Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2020, 9(1), 1-20.

[6] AKIN Mustafa, **Start Upların Fizibilite Çalışması: Osterwalder ve Pigneur İş Modeli ve Hipotez Testi**. Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2020, 9(1), 1-20.

[7] AKIN Mustafa, **Start Upların Fizibilite Çalışması: Osterwalder ve Pigneur İş Modeli ve Hipotez Testi**. Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2020, 9(1), 1-20.

[8] ÖZKAŞIKÇI Irmak, **Dijital Çağda Girişimcilik Ekosistemi**, İstanbul: Butik Yayıncılık, 2013, ss. 192

[9] ÖZKAŞIKÇI Irmak, **Dijital Çağda Girişimcilik Ekosistemi**, İstanbul: Butik Yayıncılık, 2013, ss. 192

[10] ÇAKIRER Mehmet Akif, **Dijital Pazarlama**, Nobel Yayıncılık, Ankara 2021, s.334

[11] KİŞİ Nermin, **Dijital Çağda Yeni Bir Girişimcilik Yaklaşımı: Dijital Girişimcilik**. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 2018, 19(2), 389-399.

[12] KOLLMANN Tobias, Stöckmann Christoph, Hensellek Simon, & Kensbock Julia, **European Start Up monitor 2016**. Graz: Universität Duisburg-Essen Lehrstuhl für E-Business, 2016.

[13] KLEİN Müge, **İşletmelerin Dijital Dönüşüm Senaryolari-Kavramsal Bir Model Önerisi**. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 2020, 19(74), 997-1019.

[14] Start Up Borsa, **Dijital Pazarlama Konusunda Kararlar Verebilen Bir Algoritma: Earnado**, Girişimler, Start Up Ekosistemi, 2021.

[15] ESGİN Yeşim, **Dijital Platformların Yeni Gelir Modeli: Veri ve Dikkat,** Medipol Üniversitesi, Anadolu Ajans, 2021.

[16] ESGİN Yeşim, **Dijital Platformların Yeni Gelir Modeli: Veri ve Dikkat,** Medipol Üniversitesi, Anadolu Ajans, 2021.

[17] ESGİN Yeşim, **Dijital Platformların Yeni Gelir Modeli: Veri ve Dikkat,** Medipol Üniversitesi, Anadolu Ajans, 2021.

[18] KİŞİ Nermin, **Dijital Çağda Yeni Bir Girişimcilik Yaklaşimi: Dijital Girişimcilik**. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 2018, 19(2), 389-399.

[19] KESKİN Rasim, **Girişimcilik ve İş Modeli Geliştirme: Teknokentlerde Bulunan Girişimler Üzerine Bir Araştırma** (Master's thesis, Işık Üniversitesi), 2021.

[20] KINGIR Said, Ahmet AKAYDIN, Mehmet SARIIŞIK, Abdulkadir BİLEN, Türkiye'de Bilim ve Sanayi Arayüzleri – Yeni Bir Model Önerisi Olarak; Teknoloji Transferi ve Geliştirme Merkezleri, 1. Bartın Bölgesel Kalkınma Sempozyumu, Bartın Üniversitesi Yayınları, 2015, (22), s.82 – 110.

[21] NGUYEN Trang, **Documenting and Validating the Business Model of a Start Up:** Case: Consolite, 2018.

[22] BALABAN Özlem, Yasemin ÖZDEMİR, **Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi**: Sakarya üniversitesi İİBF örneği. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 2008.

[23] ENSARİ, M. Ş. **İş Modeli Kanvası'nı Anlamak**. Maliye Finans Yazilari, 2017.

[24] https://miesofficial.com/blog/kanvas-is-modeli-nedir/

SONNOTLAR

[1] https://www.kosgeb.gov.tr/Content/Upload/Dosya/Bagimsiz/GEK.pdf, (Erişim Tarihi: 09.02. 2022)

[2] https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/983139, (Erişim Tarihi: 01.02.2022)

[3] https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/288972, (Erişim Tarihi: 02.02.2022)

[4] https://bkm.com.tr/silikon-vadisi-girisimcilik/, (Erişim Tarihi: 02.02.2022)

[5] https://www.kosgeb.gov.tr/Content/Upload/Dosya/Bagimsiz/GEK.pdf, (Erişim Tarihi: 01.02. 2022)

[6] https://media.startupcentrum.com/tr/pivot-nedir/, (Erişim Tarihi:09.02.2022)

[7] https://medium.com/make-innovation-work/bir-spinoff-yaratmak-37016f233200, (Erişim Tarihi: 09.02.2022)

[8] https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/528510, (Erişim Tarihi:09.02.2022)

[9] https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/289029, (Erişim Tarihi:09.02.2022)

[10] https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/18822, (Erişim Tarihi:09.02.2022)

[11] https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/520890, (Erişim Tarihi:09.02.2022)

SONNOTLAR

[1] WEBER Alfred, **U¨ ber den Standort der Industrien. Tu¨bingen**. Chicago: Chicago University Press, 1909. (Translated and edited by C. J. Friedrich as Alfred Weber's Theory of the Location of Industries. Chicago: Chicago University Press, 1928).

[2] PREDÖHL Andreas, **The Theory Of Location in İts Relation To General Economics,** Journal of Political Economy, 1928, 36(3), pp. 371–390. doi:10.1086/253950

[3] MARSHALL Alfred., **Principles of Economics**, London: Macmillan, 1890.

[4] SCOTT Allen John., **New Industrial Spaces,** London: Pion, 1988.

HARRISON Bennett, **Industrial Districts: Old wine in New Bottles?** Regional Studies, 1992, 26, pp. 469–483. doi:10.1080/00343409212331347121

GORDON Ian R., Philip McCANN, **Industrial Clusters: Complexes, Agglomeration and/or Social Networks?** Urban Studies, 2000, 37, pp. 513–532. doi:10.1080/0042098002096

PUGA Diego, **The Magnitude And Causes of Agglomeration Economies, Journal of Regional Science,** 2010, 50(1), pp. 203–219. doi:10.1111/j.1467-9787.2009.00657.x

[5] MALMBERG Anders, Peter MASKELL, **Towards An Explanation Of Regional Specialization And Industry Agglomeration,** European Planning Studies, 1997, 5, pp.25–41. doi:10.1080/09654319708720382

[6] JACOBS, Jane., **The Economy of Cities**, New York, NY: Vintage Books, 1969.

HENDERSON Vernon., **The Effects of Urban Concentration on Economic Growth**. NBER Working, 2000.

SIMMIE James, **Innovation and Clustering in the Globalised İnternational Economy**, Urban Studies, 2004, 41(5/6), pp. 1095–1112. doi:10.1080/00420980410001675823

[7] CİCCONE Antonio, Robert E. HALL, **Productivity and the Density of Economic Activity**, American Economic Review, 1996, 86, pp. 54–70.

HANSEN Høgni Kalsø. Lars WINTHER, **The Spatial Division of Talent İn City Regions: Location dynamics of business services in Copenhagen**, Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie, 2010, 101(1), pp. 55–72. doi:10. 1111/j.1467-9663.2009.00517.x

[8] FREEMAN Christopher, **Technology Policy and Economic Performance: Lessons from Japan**, London: Pinter, 1987.

LUNDVALL Bengt-Ake., **National Systems of Innovation: Towards a Theory of Innovation and Interactive Learning**, London: Pinter, 1992.

NELSON Richard, (Ed), **National Innovation Systems: A Comparative Study**, Oxford: Oxford University Press, 1993.

[9] MOWERY David, C. Bhaven N. SAMPAT., **Universities in National İnnovation Systems, in: J. Fagerberg & R. R. Nelson (Eds)** The Oxford Handbook of Innovation, New York, NY: Oxford University Press, 2005.

[10] WESTHEAD Paul, Stephen BATSTONE, **Perceived Benefits of a Managed Science Park Location, Entrepreneurship & Regional Development,** An International Journal, 1998, 11(2), pp. 129–154. doi:10.1080/089856299283236

[11] KARAKAYA Fahri, Cem CANEL, **Underlying Dimensions of Business Location Decisions,** Industrial Management and Data Systems, 1998, 7, pp.321–329. doi:10.1108/02635579810205395

[12] GALBRAITH Craig, Alex DE NOBLE, **Location Decisions By High Technology Firms: A Comparison Of Firm Size, İndustry Type, and İnstitutional Form**, Enterprise: Theory & Practice, 1988, 13, pp. 31–47.

GALBRAITH Craig, Carlos RODRİGUEZ, Alex DE NOBLE, **SME Competitive Strategy and Location Behaviour: Anexploratory study of High-Technology Manufacturing**, Journal of Small Business Management, 2008, 46(2), pp. 183–202. doi:10.1111/j.1540-627X.2008.00239.x

[13] https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.4691.pdf, (01.02.2023).

[14] https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/02/20220210-3.htm, (01.02.2023).

[15] www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5746.pdf, (01.02.2023).

[16] www.sanayi.gov.tr/istatistikler/istatistiki-bilgiler/mi0203011502, (01.02.2023).

[17] https://www.kosgeb.gov.tr/site/tr/genel/tekmerlerimiz, (01.02.2023).

[18]www.yatirimadestek.gov.tr/pdf/assets/upload/dosyalar/uygulama_esaslari_isgem_tekmer_destek_programi.pdf, (28.01.2023).

[19] https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/12/20171207-5.htm, (24.01.2023).

KAYNAKÇA

1. Ateş İsmet et al. (2020). "E-Ticarette Yeni Teknolojiler", Küresel Ekonomiye Yön Veren Teknolojiler, Der. Bekir Pakdemirli et al. (Ankara: Akçağ Yayınları), 65-83.
2. Can Ufuk, Z. G. (2019). Paranın Dolaşım Hızının ve Para Talebi Fonksiyonunun Ekonometrik Analizi: Türkiye Örneği. *İstanbul Business Research*, 218-247.
3. Soyaltın Tuğçe Ezgi, (2021). Dijital Pazarlamada Ödeme Altyapısı ve Yöntemleri. Mehmet Akif Çakırer (Ed.). *Dijital Pazarlama* İçinde (139-262). Ankara: Nobel Yayıncılık.
4. Yavuz, M. S. (2019). Ekonomide Dijital Dönüşüm: Blockhain Teknolojisi ve Uygulama Alanları Üzerine Bir İnceleme. Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 15-29.
5. Beybur, M. Ç. (2020). Covid-19 Pandemisinin Türkiye'de Dijital Bankacılık Ürün ve Hizmetlerinin Kullanımı Üzerindeki Etkisi. Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi, 148-163
6. https://home.kpmg/tr/tr/home/gorusler/2020/07/covid-19-ile-degisen-musteri-deneyimi.html , (Erişim Tarihi: 01.10.2022).
7. Baydur, S. (2011), Alternatif Bir Ödeme Aracı Olarak Elektronik Cüzdan, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
8. Zengin, B., & Güngördü, A. (2013). Elektronik ödeme sistemlerinin olasi etkileri üzerine bir inceleme. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *15*(3), 129-150.
9. Aydemir, E., & Dilsiz, V. Dijital Ödeme Sistemleriyle Kayıt Dışı Ekonominin Ortadan Kaldırılması ve Artagan Projesi.
10. Dahlberg, T., Mallat, N., Ondrus, J. & Zmijewska, A. (2007). Past, present and future of mobile payments research: A literature review. Electronic Commerce Research and Applications, 1-17. https://doi.org/10.1016/j.elerap.2007.02.001
11. Dahlberg, T., Mallat, N., Ondrus, J. & Zmijewska, A. (2006). Mobile payment market and research - past, present and future. Working Papers on Information Systems, 6 (48), 1-16.
12. Mallat, N. (2007). Exploring consumer adoption of mobile payments - a qualitative study. The Journal of Strategic Information Systems, 16 (4), 1- 14. https://doi.org/10.1016/j.jsis.2007.08.001
13. Bozpolat, C., & Seyhan, H. (2020). Mobil ödeme teknolojisi kabulünün teknoloji kabul modeli ile incelenmesi: Ampirik bir araştırma. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *10*(1), 119-145.
14. https://t24.com.tr/haber/mobil-odeme-sistemleri-ne-kadar-guvenli,405495 , (Erişim Tarihi: 04.10.2022)
15. Freedman. (2000). Monetary policy implementation: past, present and future–will electronic money lead to the eventual demise of central banking?. *International Finance*, *3*(2), 211-227.
16. Yüksel, A. E. B. (2015). Elektronik Para, Sanal Para, Bıtcoın ve Lınden Doları'na Hukuki Bir Bakış. *Journal of Istanbul University Law Faculty*, *73*(2), 173-220.
17. https://blog.codevist.com/elektronik-para-nedir-elektronik-para-kurulusu-kimdir-elektronik-para-kurulusu-ne-yapar-c226b5be9cfb , (Ersişim Tarihi: 08.10.2022)

18. ECB-European Central Bank (2000), Monthly Bulletin, November.

19. Öztürk, N., & Asuman, K. O. Ç. (2006). Elektronik para, diğer para türleriyle karşilaştirilmasi ve olasi etkileri. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, *6*(11), 207-243.

20. Akşehirlioğlu, O. (2002), Elektronik Para ve Ekonomi Üzerindeki Etkileri, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, İstanbul.

21. Group of Ten (1997), Electronic Money, Consumer Protection, Law Enforcement, Supervisory and Cross Border Issues, Report of the Working Party on Electronic Money, BIS Publications, April.

22. Group of Ten, **age**

23. Öztürk, N., & Asuman, K. O. Ç., **age**

24. Günver, O. R. & C. M. Baykal (2000), E-Money, TCMB Bülten Lira Dergisi, 16, Ekim, 25-27.

25. Başak, M., ve Bıyıklıoğlu, F. Bilgi Güvenliği Ve Akıllı Kartlar.Tübitak-uekae, Gebze. https://www.emo.org.tr/ekler/b5008e5a508e68f_ek.pdf

26. Alper, C. (1999), Yaşamak İçin Teknoloji Şarttır: Bankacılıkla Teknoloji İçiçe, Active Bankacılık ve Finans Dergisi, 8, Ağustos-Eylül.

27. Günver, O. R. & C. M. Baykal, **age**

28. Kalyoncuoğlu, S. (2018). Tüketicilerin online alışverişlerindeki sanal kart kullanımlarının teknoloji kabul modeli ile incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *20*(2), 193-213.

29. https://www.bddk.org.tr/Home/Ara?metin=sanal , (Erişim Tarihi: 09.10.2022).

30. https://www.webtekno.com/sanal-kart-nedir-nasil-kullanilir-h97584.html , (Erişim Tarihi: 09.10.2022).

31. Kaya, F. (2009). *Türkiye'de kredi kartı uygulaması* (No. 263). İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği.

32. Karabıyık, A. (2008). Alternatif Ödeme Aracı Olarak: Elektronik Çek Sistemi (E-Çek)–1. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (38), 80-94.

33. Karabıyık, A. (2008). **age**

34. https://www.progressoft.com/tr/products/electronic-check-clearing/prompt-e-check , (Erişim Tarihi: 09.10.2022).

35. https://sapanka.com.tr/e-cek/ , (Erişim Tarihi: 10.09.2022).

36. Chaum, D., & Brands, S. (1997). 'Minting'electronic cash. *IEEE spectrum*, *34*(2), 30-34.

37. Qin, Z., Introduction to E-commerce, Springer, 2009, s:127

38. Innovision Research and Technology Near Field Communication in the Real World, s:5

39. Baydur, S. (2011). *Alternatif Bir Ödeme Aracı Olarak Elektronik Cüzdan* (Doctoral dissertation, Marmara Universitesi (Turkey)).

40. Erdem, O.A., & Efiloğlu Kurt, Ö. (2002). Bilgi Çağında e ticaret.

41. Karakaya, T. (2013). *Küreselleşme sürecinde e-ticaretin önemi ve pazar payı*. Yüksek lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

42. https://www.mysoft.com.tr/e-odeme-sistemi-hakkinda-bilinmesi-gerekenler , (Erişim Tarihi: 11.10.2022).

43. https://birfatura.com/kapida-odeme-uygulamasinin-avantaj-ve-dezavantajlari/ , (ErişimTarihi:10.10.2022).

44. https://www.ziraatbank.ba/tr/debit-kartlari , (Erişim Tarihi: 11.10.2022).

45. Aytekin, A., & Yücel, Y. B. (2017). Yeni Ödeme Teknolojilerinin İş Hayatına Etkileri. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, *4*(12), 11-33.
46. https://www.mavi.com/hediye-karti , (Erişim Tarihi: 11.10.2022).
47. https://www.samsung.com/tr/support/mobile-devices/how-can-i-make-a-payment-with-my-galaxy-watch/ , (Erişim Tarihi: 11.10.2022).
48. Soyaltın, **age**, s.253
49. https://fintechtime.com/tr/2017/08/mastercard-ve-visadan-fitbite-odeme-destegi-geliyor/ , (Erişim Tarihi: 11.10.2022).
50. https://www.printplast.com/tr/rfid-bileklik/rfid-odeme-bilekligi/ , (Erişim Tarihi: 11.10.2022).
51. https://www.techinside.com/amazon-akilli-ayna-patenti-aldi/ , (Erişim Tarihi: 11.10.2022).
52. Akmaz, A. ve Kale, A. (2020). Ağırlama işletmelerinde girişimcilik ve inovasyon: Endüstri 4.0 perspektifinde bir uygulama (Edt.: Atınç Olcay). Ankara: Gazi Kitapevi, s. 151.

SONNOTLAR

[1] Öncer, A. Z. (2006). İşletmelerde rekabet-büyüme stratejileri ve bir model önerisi: Doğrusal programlama yöntemi (Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi (Türkiye), s:16.

[2] Omağ, A. (2007). İşletmelerde Kar dağıtım politikasının işletmenin büyüme ve pazar değerine etkileri: teorik ve uygulamalı yaklaşım (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Türkiye), s:11.

[3] Saruhan, Ş. C., & Özdemir, A. (2004). Değer hedefli işletmecilik. MÜ Nihat Sayar-Yayın ve Yardım Vakfı İşletmesi, s:47.

[4] Wheelen, T. L., & Hungar, J. D. (2002). Strategic management and business policy (8th ed.). Prentice Hall Inc, s:138.

[5] Ellis, S. (2018b). The growth pyramid revisited. https://blog.growthhackers.com/the-growth-pyramid-revisited-1ec8ff51877, Erişim tarihi: 10.05.2022.

[6] Ellis, S. (2017b). The biggest opportunity in online performance marketing. https://blog.growthhackers.com/the-biggest-opportunity-in-online-performance-marketing-24eab1ae10e6, Erişim tarihi: 10.05.2022.

[7] Ellis, S. (2018c). The hardest part about jumpstarting growth. https://blog.growthhackers.com/the-hardest-part-about-jumpstarting-growth-6769f2205522, Erişim tarihi: 10.05.2022.

[8] Ellis, S. (2019a). Three key factors for building a successful growth organization. https://blog.growthhackers.com/three-key-factors-for-building-a-successful-growth-organization-965caa3c0f8, Erişim tarihi: 10.05.2022.

[9] Ellis, S. (2019a). Three key factors for building a successful growth organization. https://blog.growthhackers.com/three-key-factors-for-building-a-successful-growth-organization-965caa3c0f8, Erişim tarihi: 10.05.2022.

[10] Durak, D., Karo, E., & Şaban, H. (2019). Ölçek ekonomileri ve optimal işletme büyüklüğü, Yeni ekonomik trendler ve İş Fırsatları içinde, s:129-130. https://www.researchgate.net/profile/Mehmet-Olgun-2/publication, Erişim tarihi: 04.05.2022

[11] Bütüner, H. (2004). Stratejik yönetim: neden, nasıl? İstanbul: Rota Yayınları.

[12] Karakaş, A. (2019). İşletmelerde kapasîte, büyüme ve bîrleşme. Modern işletme bilimi içinde, s:85. https://acikerisim.bartin.edu.tr, Erişim tarihi: 17.05.2022

[13] Https://tureng.com/tr/ingilizce-esanlam/growth, Erişim tarihi: 13.05.2022.

[14] Https://tureng.com/tr/turkce-ingilizce/hacking, Erişim tarihi: 13.05.2022.

[15] Mutluer, Ö. (t.y.). Growth hacking nedir? Örnekleri. Ajansara. https://ajansara.com/growth-hacking-nedir-ne-demek-ornekleri/, Erişim tarihi: 10.05.2022.

[16] Popupsmart. (t.y.-b). The advanced guide for growth hacking / proven methods & examples. https://popupsmart.com/blog/advanced-guide-to-growth-hacking, Erişim tarihi: 10.05.2022.

[17] Peters, R. (2014). Growth hacking tecniques, distruptive tecnology, how 40 companies made it big online growth hacker marketing strategy. Blep Publishing. Erişim tarihi: 15.05.2022.

[18] Ellis, S. (2010). The startup pyramid. https://www.startup-marketing.com/the-startup-pyramid/, Erişim tarihi: 02.06.2022.

[19] Markethinkers. (2021). Growth hacking nedir? Ne işe yarar? https://www.ideasoft.com.tr/growth-hacking-nedir-ne-ise-yarar/, Erişim tarihi: 09.05.2022.

[20] Popupsmart. (t.y.-b). The advanced guide for growth hacking / proven methods & examples. https://popupsmart.com/blog/advanced-guide-to-growth-hacking, Erişim tarihi: 10.05.2022.

[21] Markethinkers. (2021). Growth hacking nedir? Ne işe yarar? https://www.ideasoft.com.tr/growth-hacking-nedir-ne-ise-yarar/, Erişim tarihi: 09.05.2022.
[22] Coll-Rubio, P., & Micó, J. L. (2020). Public relations in growth hacking strategies in digital communication: the case studies of Wallapop, Westwing and Fotocasa. Comunicação e sociedade, (Special Issue), 247.
[23] Troisi, O., Maione, G., Grimaldi, M., & Loia, F. (2020). Growth hacking: Insights on data-driven decision-making from three firms. Industrial Marketing Management, 90, 543.
[24] Coll-Rubio, P., & Micó, J. L. (2020). Public relations in growth hacking strategies in digital communication: the case studies of Wallapop, Westwing and Fotocasa. Comunicação e sociedade, (Special Issue), 248.
[25] Wilhelm, A. (2015). Google Ventures' Bill Maris says Uber ıs the fastest-growing company we've ever seen. https://techcrunch.com/2015/05/05, Erişim tarihi: 08.06.2022.
[26] Sayın, H. (2018). Bir 'Growth Hacker' alabilir miyim ? Https://Huseyinsayin.Com/. https://www.huseyinsayin.com/bir-growth-hacker-alabilir-miyim/#, Erişim tarihi: 10.05.2022.
[27] Troisi, O., Maione, G., Grimaldi, M., & Loia, F. (2020). Growth hacking: Insights on data-driven decision-making from three firms. Industrial Marketing Management, 90, 541.
[28] Croll, A. & Yoskovitz, B. (2013). Lean analytics use data to build a better startup faster. In M. Treseler (Ed.), Sebastopol, CA: O'reilly Media, s:38.
[29] Popupsmart. (t.y.-b). The advanced guide for growth hacking / proven methods & examples. https://popupsmart.com/blog/advanced-guide-to-growth-hacking, Erişim tarihi: 10.05.2022.
[30] Ellis, S. (2018a). Does a North Star Metric oversimplify growth ? https://blog.growthhackers.com/does-a-north-star-metric-oversimplify-growth-7c8428b0307f, Erişim tarihi: 10.05.2022.
[31] Mutluer, Ö. (t.y.). Growth hacking nedir? Örnekleri. Ajansara. https://ajansara.com/growth-hacking-nedir-ne-demek-ornekleri/, Erişim tarihi: 10.05.2022.
[32] Ellis, S. (2017d). What is a North Star metric? https://blog.growthhackers.com/what-is-a-north-star-metric-b31a8512923f, Erişim tarihi: 11.05.2022.
[33] Maurya, A. (2022). Running lean iterate from plan a to a plan that works (3rd ed.). O'reilly Media. https://books.google.com.tr/books, Erişim tarihi: 05.06.2022
[34] Croll, A. (2013). The One Metric That Matters. Lean Analytics Blog. http://leananalyticsbook.com/one-metric-that-matters/, Erişim tarihi: 02.06.2022.
[35] Ellis, S. (2018a). Does a North Star Metric oversimplify growth ? https://blog.growthhackers.com/does-a-north-star-metric-oversimplify-growth-7c8428b0307f, Erişim tarihi: 10.05.2022.
[36] Ellis, S. (2017e). What is a growth hacker? http://www.aginnt.com/growth-hacker#.W83-uWgzaUl, Erişim tarihi: 11.05.2022.
[37] Ellis, S. (2018a). Does a North Star Metric oversimplify growth ? https://blog.growthhackers.com/does-a-north-star-metric-oversimplify-growth-7c8428b0307f, Erişim tarihi: 10.05.2022.
[38] Popupsmart. (t.y.-b). The advanced guide for growth hacking / proven methods & examples. https://popupsmart.com/blog/advanced-guide-to-growth-hacking, Erişim tarihi: 10.05.2022.
[39] Ellis, S. (2017a). 2018 Growth hackers conference agenda. https://blog.growthhackers.com/2018-growthhackers-conference-agenda-71f22b0b81ef, Erişim tarihi: 13.05.2022.
[40] Nordmank98. (2020). Growth hackıng. Https://Dig2100.No. https://dig2100.no/growth-hacking-7/, Erişim tarihi: 10.05.2022.

[41] Biyani, G. (2013). Explained: the difference between growth hacking and marketing. Http://Thenextweb.Com. http://thenextweb.com/insider/2013/05/05/the-actual-difference-between-growth-hacking-and-marketing-explained/, Erişim tarihi: 08.06.2022.

[42] Biyani, G. (2013). Explained: the difference between growth hacking and marketing. Http://Thenextweb.Com. http://thenextweb.com/insider/2013/05/05/the-actual-difference-between-growth-hacking-and-marketing-explained/, Erişim tarihi: 08.06.2022.

[43] Peters, R. (2014). Growth hacking tecniques, distruptive tecnology, how 40 companies made it big online growth hacker marketing strategy., Erişim tarihi: 09.06.2022

[44] Popupsmart. (t.y.-b). The advanced guide for growth hacking / proven methods & examples. https://popupsmart.com/blog/advanced-guide-to-growth-hacking, Erişim tarihi: 10.05.2022.

[45] Ellis, S. (2018a). Does a North Star Metric oversimplify growth? https://blog.growthhackers.com/does-a-north-star-metric-oversimplify-growth-7c8428b0307f, Erişim tarihi: 10.05.2022.

[46] Gasteren, W. van. (2021). Growth hacking skills 2021: all essential skills for growth hackers. Https://Growwithward.Com/. https://growwithward.com/growth-hacker-skills/, Erişim tarihi: 14.05.2022.

[47] Gasteren, W. van. (2021). Growth hacking skills 2021: all essential skills for growth hackers. Https://Growwithward.Com/. https://growwithward.com/growth-hacker-skills/, Erişim tarihi: 14.05.2022.

[48] Gasteren, W. van. (2021). Growth hacking skills 2021: all essential skills for growth hackers. Https://Growwithward.Com/. https://growwithward.com/growth-hacker-skills/, Erişim tarihi: 14.05.2022.

[49] Markethinkers. (2021). Growth hacking nedir? Ne işe yarar? https://www.ideasoft.com.tr/growth-hacking-nedir-ne-ise-yarar/, Erişim tarihi: 09.05.2022.

[50] Ellis, S. (2020). The only effective way to learn growth. https://medium.com/@SeanEllis/the-only-effective-way-to-learn-growth-6bc430bbed18, Erişim tarihi: 10.05.2022.

[51] Markethinkers. (2021). Growth hacking nedir? Ne işe yarar? https://www.ideasoft.com.tr/growth-hacking-nedir-ne-ise-yarar/, Erişim tarihi: 09.05.2022.

[52] Gasteren, W. van. (2021). Growth hacking skills 2021: all essential skills for growth hackers. Https://Growwithward.Com/. https://growwithward.com/growth-hacker-skills/, Erişim tarihi: 14.05.2022.

[53] Popupsmart. (t.y.-b). The advanced guide for growth hacking / proven methods & examples. https://popupsmart.com/blog/advanced-guide-to-growth-hacking, Erişim tarihi: 10.05.2022.

[54] Popupsmart. (t.y.-a). Conversion rate optimization (CRO): The beginner's guide. https://www.semrush.com/blog/conversion-rate-optimization/, Erişim tarihi: 11.05.2022.

[55] Yüksekbilgili, Z. (2021). Dijital pazarlamada metrikler. In M. A. Çakırer (Ed.), **Dijital Pazarlama**. Nobel Akademik Yayıncılık.

[56] Markethinkers. (2021). Growth hacking nedir? Ne işe yarar? https://www.ideasoft.com.tr/growth-hacking-nedir-ne-ise-yarar/, Erişim tarihi: 09.05.2022.

[57] Peters, R. (2014). Growth hacking tecniques, distruptive tecnology, how 40 companies made it big online growth hacker marketing strategy. Blep Publishing., Erişim tarihi: 09.06.2022

[58] Troisi, O., Maione, G., Grimaldi, M., & Loia, F. (2020). Growth hacking: Insights on data-driven decision-making from three firms. Industrial Marketing Management, 90, 544.

[59] Coll-Rubio, P., & Micó, J. L. (2020). Public relations in growth hacking strategies in digital communication: the case studies of Wallapop, Westwing and Fotocasa. Comunicação e sociedade, (Special Issue), 247.

[60] Peters, R. (2014). Growth hacking tecniques, distruptive tecnology, how 40 companies made it big online growth hacker marketing strategy. Blep Publishing. Erişim tarihi: 09.06.2022

[61] Ellis, S. (2017c). CEOs — Don't abdicate responsibility for driving growth. https://blog.growthhackers.com/ceos-dont-abdicate-responsibility-for-driving-growth-7c9ab1c68799, Erişim tarihi: 10.05.2022.

[62] Croll, A. & Yoskovitz, B. (2013). Lean analytics use data to build a better startup faster. In M. Treseler (Ed.), Sebastopol, CA: O'reilly Media, s:45.

[63] Troisi, O., Maione, G., Grimaldi, M., & Loia, F. (2020). Growth hacking: Insights on data-driven decision-making from three firms. Industrial Marketing Management, 90, 543.

[64] Popupsmart. (t.y.-b). The advanced guide for growth hacking / proven methods & examples. https://popupsmart.com/blog/advanced-guide-to-growth-hacking, Erişim tarihi: 10.05.2022.

[65] Ellis, S. (2017a). 2018 Growth hackers conference agenda. https://blog.growthhackers.com/2018-growthhackers-conference-agenda-71f22b0b81ef, Erişim tarihi: 13.05.2022.

[66] Popupsmart. (t.y.-b). The advanced guide for growth hacking / proven methods & examples. https://popupsmart.com/blog/advanced-guide-to-growth-hacking, Erişim tarihi: 10.05.2022.

[67] Ellis, S. (2017b). The biggest opportunity in online performance marketing. https://blog.growthhackers.com/the-biggest-opportunity-in-online-performance-marketing-24eab1ae10e6, Erişim tarihi: 10.05.2022.

[68] Markethinkers. (2021). Growth hacking nedir? Ne işe yarar? https://www.ideasoft.com.tr/growth-hacking-nedir-ne-ise-yarar/, Erişim tarihi: 09.05.2022.

[69] Popupsmart. (t.y.-b). The advanced guide for growth hacking / proven methods & examples. https://popupsmart.com/blog/advanced-guide-to-growth-hacking, Erişim tarihi: 10.05.2022.

[70] Reis, E. (2011). The lean startup. IMSA Leadership Education and Development, s:16.

[71] Croll, A. & Yoskovitz, B. (2013). Lean analytics use data to build a better startup faster. In M. Treseler (Ed.), Sebastopol, CA: O'reilly Media, s:48.

[72] Croll, A. & Yoskovitz, B. (2013). Lean analytics use data to build a better startup faster. In M. Treseler (Ed.), Sebastopol, CA: O'reilly Media, s:47.

[73] Ellis, S. (2019b). Updated : How enterprises can avoid startup growth disruption. https://medium.com/@SeanEllis/updated-how-enterprises-can-avoid-startup-growth-disruption-c1f583689a0, Erişim tarihi: 10.05.2022.

[74] Peters, R. (2014). Growth hacking tecniques, distruptive tecnology, how 40 companies made it big online growth hacker marketing strategy. Blep Publishing, Erişim tarihi: 09.06.2022

[75] Bohnsack, R., & Liesner, M. M. (2019). What the hack? A growth hacking taxonomy and practical applications for firms. Business horizons, 62(6), 800.

[76] Dalaman, I. (2017). The overvıew of "growth hackıng": the evaluatıon of ımplementatıons on UBER (Doctoral dissertation, Istanbul Aydın Unıversıty, (Türkiye), s:31.

[77] Haber Merkezi. (2018, Mart 14). Uber nedir?Uber taksi nasıl kullanılır? Yeni Şafak Gazetesi, https://www.yen?safak.com/uber-ned?r-uber-taks?-nas?l-kullan?l?r-h-3177713 Y?UKARI, Erişim tarihi: 10.06.2022

[78] Ellis, S. (2018a). Does a North Star Metric oversimplify growth? https://blog.growthhackers.com/does-a-north-star-metric-oversimplify-growth-7c8428b0307f, Erişim tarihi: 10.05.2022.

[79] Nordmank98. (2020). Growth hackıng. Https://Dig2100.No. https://dig2100.no/growth-hacking-7/, Erişim tarihi: 10.05.2022.

[80] Kemp, S. (2022). Instagram statıstıcs and essential ınstagram statistics and trends for 2022. https://datareportal.com/essential-instagram-stats#:~:text=433.6 million users aged 18,of Instagram's total ad audience), Erişim tarihi: 01.06.2022.

SONNOTLAR

[1] HOEFFLER Steve, Kevın Lane KELLER, **The Marketing Advantages of Strong Brands.** *The Journal of Brand Management*. 10(6). 2003, s.421-445.

[2] HARRİS Fiona, Leslie de CHERNATONY, **Corporate Branding And Corporate Brand Performance.** *European Journal of Marketing*. 35(3/4). 2001, s.441-456.

[3] JUNTUNEN Mari, **Co-creating Corporate Brands in Start-ups.** *Marketing Intelligence and Planning.* 30(2)., 2012, s.230-249.

[4] Rode, V. ve Vallester, C. (2005). **Corporate Branding for Start-ups: The Crucial Role of Entrepreneurs**. *Corporate Reputation Review*. 8(2). 2005, s.121-135.

[5] FRATTİNİ Federico, Mattia BİANCHİ, Alfredo DE MASSİS, and Uros SIKIMIC, **The Role of Early Adopters in The Diffusion of New Products: Differences Between Platform and Nonplatform Innovations.** *The Journal of Product Innovation Management*. 31(3). 2014, s.466-488.

[6] RUZZİER, Maja K., Mitja RUZZİER, ***Startup Branding Funnel.*** Meritum. 1-200., 2015.

[7] RUZZİER, Maja K., Mitja RUZZİER, ***Startup Branding Funnel.*** **(Developing The Minimum Viable Brand).** Meritum. 1-200., 2015

[8] AAKER David A., ***Güçlü Markalar Yaratmak***. 4. Baskı. MediaCat, İstanbul 1996

[9] KAPFERER Jean Noel, ***The New Strategic Brand Management: Advanced Insights and Strategic Thinking.*** Fifth Edition. Kogan Page. 2012

[10] https://www.bulentfidan.com.tr/single-post/2019/07/27/logo-ne-zaman-yenilenir. (Erişim Tarihi: 31.08.2022)

[11] https://www.superhaber.tv/nike-logosu-nasil-yapildi-hikayesi-nedir-haber-95414. (Erişim Tarihi: 01.09.2022)

[12] https://marka-logo.com/mcdonalds-logo/. (Erişim Tarihi: 01.09.2022)

[13] https://www.bulentfidan.com.tr/single-post/2019/07/27/logo-ne-zaman-yenilenir. (Erişim Tarihi: 01.09.2022)

[14] SOYALTIN Tuğçe Ezgi, ***Retro Müziğin Tüketicilerin Marka Algısı Yaratmadaki Etkilerinin Nöropazarlama Çerçevesinde İncelenmesi.*** Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2022

[15] https://www.bulentfidan.com.tr/single-post/2019/07/27/logo-ne-zaman-yenilenir. (Erişim Tarihi: 01.09.2022)

[16] https://www.pazarlamasyon.com/ebayin-ani-logo-degisikligi-kafa-karisikligina-neden-oldu. (Erişim Tarihi: 01.09.2022)

[17] https://cdn.btgunlugu.com/uploads/2021/02/amazon-logo-meaning-design-history-and-evolution.png. (Erişim Tarihi: 02.09.2022)

[18] https://serkanuygur.com.tr/2017/12/10/markalar-ve-sloganlari/. (Erişim Tarihi: 01.09.2022)

[19] RUZZİER, Maja K., Mitja RUZZİER, ***Startup Branding Funnel.*** **(Developing The Minimum Viable Brand).** Meritum. 1-200., 2015

STRATEJİK DENETİM TEORİSİ

Prof.Dr. Cemal ELİTAŞ
Yalova Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Uluslararası Ticaret ve Finansman Bölümü Öğretim Üyesi

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6637-08-5

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Aralık 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Bu çalışma Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. Yılına ve Türkiye'nin banisi, milletimizin kurtarıcısı, büyük önderimiz Mustafa Kemal ATATÜRK'e sonsuz minnet ve saygı ile armağandır.

Onun kurduğu ülkede, onun gösterdiği stratejik hedeflere, onun belirlediği sarsılmaz ilkelerle ve emin adımlarla, sonsuza dek varol Türkiye Cumhuriyeti.

29 Ekim 2023, Yalova

Prof.Dr. Cemal ELİTAŞ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ ..... **v**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **ix**
ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **xi**

GİRİŞ **1**
1. MUHASEBE DENETİMİ KAVRAMI VE GELİŞİM SÜRECİ **1**
1.1. Muhasebe ve Denetim İlişkisi 6
1.2. Kısaca Muhasebe Denetimi Tarihi 6
2. DENETİM KAVRAMI TANIMLANMASI İÇİN YAKLAŞIMLAR **8**
2.1. Sonuç Odaklı Denetim Kavramı 9
2.2. Evrensel Hedef Odaklı Denetim Kavramı 11
2.3. Yaklaşımlar Çerçevesinde Denetim Kavramına Genel Bakış 12
2.4. Denetim ve Denetçi 13
2.5. Denetimin Fonksiyonları 16
2.5.1. Koordinasyon Fonksiyonu 16
2.5.2. Denetimin Yardımcı Fonksiyonları 19
2.5.2.1. Planlama Fonksiyonu 20
2.5.2.2. Analiz ve Kontrol Fonksiyonu 22
2.5.2.3. Bilgi Fonksiyonu 25
2.5.2.4. Kontrol Fonksiyonu 31
2.6. Denetimin Araçları 33
2.7. Kurumsal Bir Bakış Açısıyla Denetim 37
2.8. Stratejik ve Operasyonel Denetim Ayrımı 40
2.9. Stratejik Denetimin Özellikleri 48
2.10. Stratejik Denetimde Sürecin Adımları 51
3. STRATEJİK DENETİM ARAÇLARI **53**
3.1. Kaynak Analizi 53
3.1.1. İşletme Kültürünün Analizi 53
3.1.2. Temel Yeterliliklerin (Uzmanlık Alanının) Analizi 58
3.1.3. Portföy Analizi 61
3.2. Süreç Analizi 64
3.3. Ürün Analizi 67
3.4. Müşteri Analizi 73
3.5. Pazar ve İş Ortamı Analizi 77
3.4. Finansal Yapı Analizi 88
4. STRATEJİK KAVRAMLAR **103**
4.1. Stratejik Kavramların Sistematiği 105
4.2. Kaynak Ekonomisi Kavramı 108
4.3. Endüstriyel Ekonomi Kavramı 113
4.4. Balanced Scorecard Uygulaması İçin Kurumsal Strateji 115
4.5. Dengeli Puan Kartının (Balance Scorecard) Yapısı 120
GENEL DEĞERLENDİRME VE SONSÖZ **125**
KAYNAKÇA **127**

KAYNAKÇA

- Argyris, C., Schön, D. A. ve Wolfgang, R., **Die lernende Organisation – Grundlagen, Methode, Praxis,** 2. Baskı, Klett-Cotta Verlag, Stuttgart, 2002.
- Albach, H., *Strategische Unternehmensplanung bei erhöhter Unsicherheit,* **Zeitschrift für Betriebswirtschaft**, Gabler Verlag, 48(8), ss. 702-715, 1978.
- Andrews, K. R., **The Concept of Corporate Strategy,** Homewood, Los Angeles, 1987.
- Ansoff, H. I., **Management Strategie,** München, Moderne Industrie Verlag, 1966.
- Ansoff, H. I., **Strategic Management,** London, Macmillan, 1979.
- Backhaus, K. ve Voeth, M., **Industrigütermarketing,** 8. Baskı: München, Vahlen Verlag, 2007.
- Bain, J. S., *Relation of Profit Rate to Industry Concentartion, American Manufacturing, 1936-1940,* **Querterly Journal of Economics,** Vol. 66, ss. 293-324, 1951.
- Baum, H., Coenenberg, A. ve Günther, T., **Strategisches Controlling,** 4. Baskı: Stuttgart, Schäffer-Poeschel Verlag, 2007.
- Baus, J., **Controlling-Vorlesungsscript,** Ludwigshafen, 2006.
- Bergauer, A., **Erfolgreiches Kriesenmanagement in der Unternehmung,** Berlin, Erich Schmidt Verlag, 2001.
- Bester, H., **Theorie der Industriökonomik,** 3. Baskı, Springer- Verlag, München ve Wien, 2004.
- Bischof, J., **Die Balance Scorecard als Instrument einer modernen Controlling,** Wiesbaden, Deutscher Universitätsverlag, 2002.
- Bischoff, J., *Change Management in M&A-Projekten,* Ed: Keuper, F. ve Groten, H.,**Nachhaltiges Change Management,** Wiesbaden, Betriebswirtschaftlicher Verlag Dr. Th. Gabler, 2007.
- Bozkurt, N., **Muhasebe Denetimi,** İstanbul, Alfa Basım Yayım Dağıtım, 1998.
- Böhnert, A. A., *Benchmarking-Charakteristik eines aktuellen Managementinstruments,* Ed: **Schriftenreihe innovative betriebswirtschaftliche Forschung und Praxis,** Bd. 93, Hamburg, Verlag Dr. Kovač,1999.
- Breunung, R., **Wissentransfer unternehmenskulturgetriebener Akteure: Eine kommunikationtheoretische Fundierung,** Müchen, GRIN Verlag, 2007.
- Buchholz, L., **Strategisches Controlling,** Wiesbaden, Gabler Verlag, 2009.
- Bussiek, J. ve Ehrmann, H., **Buchführung,** 5. Baskı, Ludwigshafen, Kiehl Verlag, 1995.
- Camp, R. C., **Benchmarking,** München ve Wien, Hanser Verlag, 1994.
- Chandler, A., **Strategy and Structure,** New York, MIT Press, 1962.
- Coenenberg, A. G. ve Baum, H.-G., **Strategisches Controlling, Grundfragen der strategischen Planung und Kontrolle,** Stuttgart, Schäffer ve Poeschel Verlag, 1992.
- Daum, A., Petzold, J. ve Pletke, M., **BWL für Juristen: Eine praxisnahe Einführung in die betriebswirtschaftlichen Grundlagen,** Heidelberg, Betriebswirtschaftlicher Verlag Dr. Th. Gabler, 2007.

- Deal, T. ve Kennedy, A., **Unternehmenserfolg durch Unternehmenskultur,** Bonn, Norman Rentrop Verlag, 1987.
- Deyhle, A. **Gewinnmanagement,** 5. Baskı: München, Moderne Industrie Verlag, 1985.
- Drescher, W., *die Bedeutendsten Management-Vordenker,* **Handelsblatt Management Bibliothek,** Bd. 3, Frankfurt am Mainz, Campus Verlag, 2005.
- Drucker, P. **Daily Drucker-Wirtschaftswissen zum tälichen Gebrauch,** Berlin, Spektrum Akademischer Verlag, 2005.
- Drucker, P., **Management Tasks, Responsibilities, Practices,** New York, HarperBusiness, 1974.
- Ehrmann, H., **Planung,** Ludwigshafen, Kiehl Verlag, 1995.
- Elben, H. ve Handschuh, M., **Handbuch Kostensenkung: Methoden, Fallstudien, Konzepte und Erfolgsfaktoren,** Weinheim, Wiley-VCH Verlag, 2003.
- Elitaş, C., **Muhasebe Denetiminde Çalışma Kağıtları,** Ankara: Gazi Kitabevi, 2011.
- Eschenbach, R., Eschenbach, S. ve Kunesch, H., **Strategische Konzepte,** 4. Baskı: Stuttgart, Schäffer-Poeschel Verlag, 2003.
- Ewert, R. ve Wagenhofer, A., **Interne Unternehmensrechnung,** 7. Baskı: Heidelberg, Springer-Verlag, 2008.
- Freieling, J., **Ressourcenorientierte Reorganisation,** Wiesbaden, Deutscher Universitätsverlag, 2001.
- Fischer, M., **Produktlebenzyklus und Wettbewerbsdynamik,** Wiesbaden, Deutscher Universitätsverlag, 2001.
- Gälweiler, A., **Strategische Unternehmensführung,** 3. Baskı: Frankfurt ve New York, Campus Verlag, 2005.
- Greve, G., **Erfolgsfaktoren von Customer-Relationship-Management-Implementierun gen,** Wiesbaden, Deutscher Universitätsverlag, 2006.
- Gülker, T., *Benchmarking-Einführungs,* Ed: Winnes, R., **Benchmarking zur Sicherung der Wettbewerbsfähigkeit,** Karlsruhe, 1996.
- Haag, J. *Marketing-Controlling,* Ed: Mayer, E. ve Weber, J., **Handbuch Controlling,** Stuttgart, Poeschel Verlag, 1990.
- Hachmesiter, D. *Controlling als Objekt der Handelsrechtlichen Abschlussprüfung,* Ed: Freidank, C.-C., **Corporate Governance und Controlling,** Heidelberg, Springer- Verlag, 2004.
- Hahn, D. *Controlling in Deutschland – State of the Art,* Ed: Gleich, R. ve Seidenschwarz, W., **Die Kunst des Controlling,** München, Vahlen Verlag, 1997.
- Hahn, D., **PuK-Controllingkonzepte,** 5. Baskı, Wiesbaden, Springer Gabler Verlag, 1996.
- Hamel, G. ve Prahalad, C., **Nur Kernkompetenzen sichern das Überleben,** Harvard Business Management, Hamburg, 1991 (2).
- Hinterhuber, H. H. ve Stuhec, U., *Kernkompetenzen und strategische In/Outsourcing,* **Zeitschrift für Betriebswirtschaft,** 67. Jg. Ergänzungsheft, 1997, ss. 1- 20.
- Hinterhuber, H. H., **Strategische Unternehmensgsführung I: strategisches Denken,** 7. Baskı: Berlin ve New York, Erich Schmidt Verlag GmbH & Co., 2004.
- Horvarth, P., **Controlling,** 10. Baskı, München, Vahlen Verlag, 2006.
- Höft, U., **Lebenszykluskonzepte: Grunlage für das strategische Marketing und Technologiemanagement,** Berlin, Erich Schmidt Verlag GmbH & Co., 1992.

- Huch, B., Behme, W. ve Ohlendorf, T., **Rechnungswesen- orientiertes Controlling,** 4. Baskı: Heidelberg, Physica- Verlag, 2004.
- Hungenberg, H., **Strategisches Management im Unternehmen,** 3. Baskı: Wiesbaden, Springer Gabler Verlag, 2004.
- Hüttner, M. ve Heuer, K. R., **Betriebswirtschaftslehre,** 3. Baskı: München ve Wien, De Gruyter Oldenbourg Verlag, 2004.
- International Group of Controlling, **https://www.igc- controlling.org/,** 2001.
- Jacobs, S., Thiess, M. ve Söhnholz, D., *Human Ressourcen Portfolio,* **Die Unternehmung,** ss. 205-213, 03/1987.
- Jauernig, C., Leschek, U., Reisch, H. P. ve Stoll, M., **Überlebensstrategien,** München, 2005.
- Jung, H. **Allgemeine Betriebswirtschaftslehre,** München, Oldenbourg Verlag, 2004.
- Jung, H., **Controlling,** 2. Baskı: München ve Wien, Oldenbourg Verlag, 2007.
- Kaplan, R. ve Norton, D., **The Balance Scorecard,** Boston, Harvard Business School Press, 1996.
- Kaplan, R. ve Norton, D., **Balanced Scorecard,** 1. Baskı: Stuttgart, Schäffer-Poeschel Verlag, 1997.
- Kaplan, R. ve Norton, D., *The Strategy-Focused Organization: How Balanced Scorecard Companies Thrive in the New Business Environment,* **Harward Business School Press,**

1. Baskı, Boston, 2000.

- Karlöf,B. ve Östblom, S., **das Benchmarking-Konzept: Wegweiser zu Spitzenleistung in Qualität und Produktivität,** München, Vahlen Verlag,1994.
- Kearns, D. T., **Benchmarking,** München ve Wien, 1994.
- Kerth, K. ve Pütmann, R., **Die besten Strategietools in der Praxis,** München ve Wien, Carl Hanser Verlag GmbH & Co., 2005.
- Klenger, F., **Operatives Controlling,** 5. Baskı: München ve Wien, Oldenbourg Wissenschaftsverlag, 2000.
- Kloock, J., Sieben, G., Schildbach, T. ve Homburg, C., **Kosten – und Leistungsrechnung,** 9. Baskı: Stuttgart, Lucius & Lucius Verlag, 2005.
- Kotler, P. ve Bliemel, F., **Marketingmanagement: Analyse, Planung und Verwicklichung,** 11. Baskı: Stuttgart, Pearson Studium, 2005.
- König, A., **Internationale Megafusionen: Kulturelle Integration als Erfolgsfaktor,** Berlin, Diplomica Verlag, 2004.
- Krämer, W., **Statistik Verstehen, eine Gebrauchsanweisung,** Frankfurt am Mainz, Piper Taschenbuch Verlag, 1999.
- Kraus, H., *Operatives Controlling,* Ed: Mayer, E. ve Weber, J., **Handbuch Controlling,** Stuttgart, Schäffer-Poeschel Verlag, 1990.
- Kring, T. I., *Die Balanced Scorecard als Managementsystem für Banken,* **Münstersche Schriften zur Kooperation,** Vol. 62, Aachen, Shaker Verlag, 2005.
- Krüger, W. ve Homp, C., **Kernkompetenzmanagement: Steigerung von Flexibilität und Schlagkraft im Wettbewerb,** Wiesbaden, Springer Gabler Verlag, 1997.
- Krys, C., **Erfolgreiche Wettbewerbsstrategien im westeuropäischen GSM-markt,** Wiesbaden, Deutscher Universitätsverlag, 2004.

- Kuß, A. ve Tomczak, T., **Marketinplanunng Einführung in die marktorientierte Unternehmens-und Geschäftsfeldplanung,** 5. Baskı: Wiesbaden, Springer Gabler Verlag, 2005.
- Küpper, H.-U., **Controlling,** 3. Baskı: Stuttgart, Schäffer-Poeschel Verlag, 2001.
- Küpper, H.-U., **Controlling: Konzeption, Aufgaben, Instrumente,** 5. Baskı: Stuttgart, Schäffer-Poeschel Verlag, 2008.
- Lachnit, L. *Controlling als Instrument der Unternehmensführung,* Ed.: Lachnit, L., **Controllingsysteme für ein PC- gestütztes Erfolgs- und Finanzmanagement,** München, Vahlen Verlag, 1992.
- Landsberg, G. Von. *Controller-Anforderungen in der Praxis,* Ed: Mayer, E. ve Weber, J., **Handbuch Controlling,** Stuttgart, Schäffer-Poeschel Verlag, 1990.
- Liessmann, K., *Strategisches Controlling als Aufgabe des Management,* Ed.: Mayer, E. ve Weber, J., **Handbuch Controlling,** Stuttgart, Schäffer-Poeschel Verlag, 1990.
- Lubbers, B., **Teamintelligenz,** Wiesbaden, Springer Gabler Verlag, 2005.
- Macharzina, K. ve Wolf, J., **Unternehmensführung: Das internationale Managementwissen: Konzepte – Methoden – Praxis,** 6. Baskı: Wiesbaden, Springer Gabler Verlag, 2008.
- Malik, F., **Strategie des Managements komplexer Systeme,** 10. Baskı: Bern, Stuttgart, Wien, Haupt Verlag, 2008.
- Malik, F., **Systemorientierte Managementlehre,** Haupt Verlag, 2009.
- Mann, R. ve Mayer, E., **Controlling für Einsteiger,** 8. Baskı, Mannheim, Haufe Verlag, 2004.
- Mann, R., **Strategisches Controlling,** Stuttgart, Schäffer-Poeschel Verlag, 1990.
- Männel, W. ve Warnick, B. *Entscheidungsorientiertes Rechnungswesen,* Ed: Mayer, E. ve Weber, J. **Handbuch Controlling,** Stuttgart, Schäffer-Poeschel Verlag, 1990.
- Mentzel, W., **BWL-Grundlagewissen,** 3. Baskı: Freiburg, Haufe Verlag, 2001.
- Michel, R. M., **Taschenbuch Strategie-Controlling,** Heidelberg, Fachmedien Recht und Wirtschaft in Deutscher Fachverlag GmbH, 1995.
- Miller, J. G. ve Vollmann, T. E., *The Hidden Factory,* **Harward Business Review,** Heft 5, ss. 142-150, 1985.
- Mintzberg, H., **Die strategische Planung, Aufstieg, Niedergang und Neubestimmung,** Müncehen ve Wien, Hanser Fachbuch Verlag, 1995.
- Mintzberg, H., **Strategy Safari,** München, Pearson Education Canada, 2007.
- Oeldorf, G. ve Olfert, K., **Materialwirtschaft,** 7. Baskı: Ludwigshafen, NWB Verlag, 1995.
- Ossadnik, W., **Controlling,** München ve Wien, Oldenbourg Wissenschaftsverlag, 2003.
- Pepels, W., **Marketing: Lehr und Handbuch,** München ve Wien, Oldenbourg Wissenschaftsverlag, 2004.
- Peitsch, A. L., **Strategisches Management in Regionen: Eine Analyse anhand des Stakeholder-Ansatzes,** Wiesbaden, Deutscher Universitätsverlag, 2005.
- Pfeiffer, W., **Technologie-Portfolio zum Management strategischer Zukunftsgeschäftsfelder,** 2. Baskı, Göttingen, Vandenhoeck & Ruprecht Verlag, 1983.
- Pieske, R., **Benchmarking in der Praxis: Erfolgreiches Lernen von führenden Unternehmen,** 2. Baskı: Landsberg ve Lech, 1997.

- Porter, M. E., **Wettbewersstrategie,** 10. Baskı: Frankfurt am Main ve New York, Campus Verlag, 1999.
- Porter, M. E., **Wettbewerbsvorteile,** 6. Baskı: Frankfurt am Maiz, Campus Verlag, 2000.
- Pracht, A., **Strategisches Controlling: Controlling und Rechnungswesen,** Weinheim, Juventa Verlag, 2005.
- Preissler, P., **Controlling,** 13. Baskı: München ve Wien, De Gruyter Oldenbourg Verlag, 2007.
- Preissler, P., **Controlling-Lehrbuch und Intensivkurs,** München/Wien, Oldenbourg Wissenschaftsverlag, 1985.
- Pümpin, C., **Management strategischer Erfolgspositionen – Das SEP-Konzept als Grundlage wirkungsvoller Unternehmensführung,** Bern ve Stuttgart, Paul Haupt Verlag, 1982.
- Rappaport, A., **Shareholder Value,** 2. Baskı: Stuttgart, Schäffer- Poeschel Verlag, 1999.
- Recklies, O., **Konkurrentenanalyse In: http://www.themanagement.de,** 2009.
- Reichmann, T., **Controlling mit Kennzahlen und Management- Tools,** 7. Baskı: München, Vahlen Verlag, 2006.
- Reinecke, S., **Handbuch Marketingcontrolling: Effektivität und Effizienz einer marktorientierten Unternehmensführung,** Wiesbaden, Springer Gabler Verlag, 2006.
- Reinmann, B., *Personal-Controlling,* Ed: Mayer, E. ve Weber, J., **Handbuch Controlling,** Stuttgart, Schäffer-Poeschel Verlag, 1990.
- Rieger, A., **Modellentwicklung eines strategischen Führungs und Controlling-Systems zur Unterstützung der internationalen Unternehmensführung unter Berücksichtigung interkultureller Aspekte,** Inssbruck, 1996.
- Schenkel, B., **Die Qualität der Markbezogenen Planung,** Wiesbaden, Deutscher Universitätsverlag, 2006.
- Schedl, C., **Balanced Scorecard- Ein Leitfaden für die erfolgreiche Entwicklung und Implementierung,** 1. Baskı, Wien, Facultas wuv universitätsverlag, 2002.
- Schierenbeck, H. ve Lister, M., **Value Controlling- Grundlagen wertorientierter Steuerung,** 2. Baskı: München, Wien, De Gruyter Oldenbourg Verlag, 2002.
- Schneider, W. ve Hennig, A., **Lexikon Kennzahlen für Marketing und Vertrieb: Das Marketing-cocpit von A-Z,** Heidelberg, Springer-Verlag, 2008.
- Schroeter, B., **Operatives Controlling,** Wiesbaden, Springer Gabler Verlag, 2002.
- Schonert, T., **Interorganisationale Wertschöpfungsnetzwerk in der deutschen Automobilindustrie,** Wiesbaden, Springer Gabler Verlag, 2008.
- Serfling, K. **Controlling,** 2. Baskı: Stuttgart, Berlin, Köln, Kohlhammer Verlag, 1992.
- Simon, D., **Schwache Signale,** Wien, Service Fachverlag an der Wirtschaftsuniversität, 1986.
- Simon, H. ve Gathen, A., **Das Gosse Handbuch der Strategie- Imstrumente,** Frankfurt am Main, Campus Verlag, 2002.
- Stafflage, E., **Unternehmenskulturals erfolgsentscheidender Faktor: Modell zur Zusammenführung bei grenzüberschreitenden Mergers und Acquisitions,** Wiesbaden, Deutscher Universitätsverlag, 2005.

- Stahl, P., *Vision und Praxis für ein Controllingkonzept im Mittelstand,* Ed.: Mayer, E., Liessmann K. ve Freidank, C. C., **Controlling-Konzepte,** 4. Baskı: Wiesbaden, Springer Gabler Verlag, 1999.
- Steinle, C., **Ganzheitliches Management: Eine mehrdimensionale Sichtweise integrierter Unternehmungsführung,** Wiesbaden, Springer Gabler Verlag, 2005.
- Steinmann, H. ve Schreyögg, G., **Management Grundlagen der Unternehmensführung,** 6. Baskı: Wiesbaden, Springer Gabler Verlag, 2005.
- Stiele, M., **Wettbewerb im Bankensektor,** Wiesbaden, Springer Gabler Verlag, 2008.
- Stockmann, R., **Handbuch zur Evaluation- eine praktische Handlungsanleitung,** Münster, New York, München, Berlin, Waxmann Verlag, 2007.
- Vollmuth, H. J., **Führungsinstrument Controlling: Planung, Kontrolle und Steuerung,** 4. Baskı: München, WRS- Verlag, 1999.
- Waniczek, M., **Berichtswesen optimieren,** Frankfurt ve Wien, Ueberreuter Wirtschaft Verlag, 2002.
- Weber, J. **Einführung in das Controlling,** 10. Baskı: Stuttgart, Schäffer Poeschel Verlag, 2004.
- Weber, J. ve Schäffer, U., **Balanced Scorecard und Controlling,** 3. Baskı, Wiesbaden, Springer Gabler Verlag, 2000.
- Weber, J. ve Schäffer, U. **Einführung in das Controlling,** 11. Baskı: Stuttgart, Schäffer Poeschel Verlag, 2006.
- Weber, J., *Ursprünge, Begriff und Ausprägungen des Controlling,* Ed: Mayer, E. ve Weber, J., **Handbuch Controlling,** Stuttgart, Schäffer Poeschel Verlag, 1990.
- Weck, R. J., **Informationsmanagement im globalen Wettbewerb,** München ve Wien, De Gruyter Oldenbourg Verlag, 2003.
- Werner, H., **Supply Chain Mnagement: Grundlagen, Strategien, Instrumente und Controlling,** 2. Baskı: Wiesbaden, Springer Gabler Verlag, 2002.
- Wernerfeldt, B., *A resource-based view of the firm,* **Strategic Management Journal,** 5 (2), ss. 171-180, 1984.
- Wildemann, H., *Produktkannibalisierung erkennen und vermeiden,* Ed: **Produkt- und Prozessinnovationen in Wertschöpfungsketten: Tagungsband der Herbsttagung 2007 der wissenschaftlichen Kommission Produktionswirtschaft im VHB herausgegeben von Dieter Specht,** Wiesbaden, Springer Gabler Verlag, 2008.
- Wilkenmann, P., **Marketing und Vertrieb, Fundamente für die Marktorientierte Unternehmensführung,** 5. Baskı: München ve Wien, De Gruyter Oldenbourg Verlag, 2006.
- Wiltinger, A., **Einführung in die BWL,** Wiesbaden, Cuvillier Verlag, 2005.
- Wöhe, G., **Einführung in die Allgemeine Betriebswirtschaftslehre,** 22. Baskı: München, Vahlen Verlag, 2005.
- Zäpfel, G., **Strategisches Produktionsmanagement,** München ve Wien, De Gruyter Oldenbourg Verlag, 2000.
- Zelewski, S., **Wissensmanagement in Dienstleistungsnetzwerken,** Wiesbaden, Deutscher Universitätsverlag, 2005.
- Ziegenbein, K., **Controlling,** 9. Baskı: Ludwigshafen, NWB Verlag, 2007.

STRATEJİK YÖNETİM MUHASEBESİ ve ARAÇLARI

Öğr.Gör.Dr.Murat DEDEOĞLU

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

Bu çalışma danışmanlığını Prof.Dr.Mehmet AYGÜN'ün yaptığı "Stratejik Yönetim Muhasebesi ve Firma Performansı Arasındaki İlişki: Borsa İstanbul Üzerine Bir Araştırma" adlı doktora tezinden üretilmiştir.

ISBN: 978-625-6952-58-4

Kapak Tasarımı: Ayşenur DEDEOĞLU TAM

Sayfa Düzeni: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:

Sonçağ Yayıncılık

Matbaacılık Reklam

San Tic. Ltd. Şti.

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı

48/48 İskitler - Ankara

Tel.: (0312) 341 36 67

Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Mart 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.

Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA

Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37

Fax.: (0.224) 223 41 12

e-mail: info@ekinyayinevi.com

www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM

1. STRATEJİ, STRATEJİK YÖNETİM VE STRATEJİK YÖNETİM MUHASEBESİ 1
1.1. Strateji 1
1.1.1. Strateji ile Benzer Kavramlar 3
Strateji ve Vizyon 3
Strateji ve Plan 3
1.2. Stratejik Yönetim 4
1.2.1. Stratejik Yönetimin Özellikleri 5
1.2.2. Stratejik Yönetimin Yararları 6
1.2.3. Stratejik Yönetinim Temel Unsurları 8
1.2.4. Stratejik Yönetim Yaklaşımları 9
1.3. Yönetim Muhasebesi ve Tarihsel Gelişimi 10
1.4. Stratejik Yönetim Muhasebesi 18
1.4.1. Stratejik Yönetim Muhasebesinin Önemi ve Yararları 23
1.4.2. Geleneksel ve Stratejik Yönetim Muhasebesi Uygulamalarının Karşılaştırılması 24

2. BÖLÜM

2. STRATEJİK YÖNETİM MUHASEBESİ ARAÇLARI 27
2.1. Faaliyet Tabanlı Maliyetleme 28
2.1.1. Faaliyet Tabanlı Maliyetlemenin Amaçları 29
2.1.2. Faaliyet Tabanlı Maliyetleme ile İlgili Kavramlar 30
2.1.3. Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Süreçleri 32
2.1.4. Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Yönteminin Yararları ve Sakıncaları 33
2.2. Hedef Maliyetleme 34
2.2.1. Hedef Maliyetlemenin Amaçları 35
2.2.2. Hedef Maliyetlemenin Özellikleri 36
2.2.3. Hedef Maliyetlemenin İlkeleri 37
2.2.4. Hedef Maliyetlemenin Süreci 37
2.2.5. Hedef Maliyetlemenin Yararları ve Sakıncaları 39
2.2.6. Hedef Maliyetleme ile Geleneksel Maliyetlemenin Karşılaştırılması 40
2.3. Kaizen Maliyetleme 41
2.3.1. Kaizen Maliyetlemenin Amaçları 43
2.3.2. Kaizen Maliyetleme Sisteminin Başarı İmkânları 44
2.3.3. Kaizen Maliyetlemenin Yararları 44

2.3.4. Kaizen Maliyetleme Sisteminin Ana Bileşenleri....45
2.4. Mamul Yaşam Döngüsü Maliyetleme....48
2.4.1. Mamul Yaşam Döngüsü Maliyetlemenin Amaçları....50
2.4.2. Mamul Yaşam Döngüsü Maliyetlemenin Yararları....51
2.4.3. Mamul Yaşam Döngüsü Maliyetlemenin Süreci....51
2.4.4. Mamul Yaşam Döngüsü Maliyetlemelerinin Hesaplanmasında Kullanılan Kavramlar....52
2.5. Toplam Kalite Maliyetleme....54
2.6. Özellik (Nitelik) Maliyetleme....57
2.7. Değer Zinciri Maliyetleme....61
2.7.1. Değer Zinciri Maliyetleme Kavramı ve Kapsamı....61
2.7.2. Değer Zinciri Maliyetlemenin Yararları ve Sakıncaları....62
2.8. Benchmarking (Kıyaslama)....63
2.8.1. Benchmarking (Kıyaslama) Kavramı ve Tarihsel Gelişimi....63
2.8.2. Benchmarking (Kıyaslama) Özellikleri....64
2.8.3. Benchmarking (Kıyaslama) Amaçları....65
2.8.4. Benchmarking (Kıyaslama) Yönteminin Yararları....65
2.8.5. Benchmarking (Kıyaslama) Türleri....66
2.8.6. Benchmarking (Kıyaslama) Süreci....66
2.9. Bütünleşik Performans Ölçümü....67
2.10. Stratejik Maliyet Yönetimi....68
2.11. Stratejik Fiyatlandırma....70
2.12. Marka Değerleme....72
2.13. Rakiplerin Maliyet Değerlendirmesi....74
2.14. Rakiplerin Performans Değerlendirmesi....76
2.15. Müşteri Yaşam Boyu Kârlılık Analizi....77
2.16. Balanced Scorecard (Dengeli Puan Kartı) Maliyetleme....80
2.16.1. Balanced Scorecard (Dengeli Puan Kartı) Boyutları....81

KAYNAKÇA....83

KAYNAKÇA

Abdel-Kader, M., & Luther, R. (2006). IFAC's Conception of the Evolution of Management Accounting: A Research Note. ***Advances in Management Accounting***, 15, 229–247. https://doi.org/10.1016/S1474-7871(06)15010-8

Abdullah, N. H. N. (2020). Assessing Strategic Management Accounting Practices in Public Interest Companies in Malaysia. ***Indonesian Journal of Economics, Social, and Humanities***, 2(1), 13–25. https://doi.org/10.31258/ijesh.2.1.13-25

Acar, A. (2003). Stratejik Yönetim ve Kamuda Uygulanan Stratejiler. ***SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi***, 3(6), 1–15.

Agasisti, T., Arnaboldi, M., & Azzone, G. (2008). Strategic management accounting in universities: The Italian experience. ***Higher Education***, 55, 1-15.

Ahmed, O. O.(2017) "Integrated Performance Measurement System", ***Trakia Journal of Sciences***, Vol. 15, Suppl. 1, pp 145-151.

Akgemci, T. (2007). ***Stratejik Yönetim***. Ankara: Gazi Kitabevi.

Akgül, B. A. (2003). Kalite Maliyetleri ve Muhasebeleştirilmesi***. Öneri***, 5(19), 31–42.

Akgün, M. (2004). Bağımsız Denetim Firmalarında Faaliyet Tabanlı Müşteri Karlılık Analizi. ***Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi***, 12, 29-46

Akgün, Ö. & Akgün, A. (2014). Marka Ve Marka Değeri Olgusu: Marka Değerinin Tespitine Yönelik Bir Uygulama. ***Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi***, 8, 1-13.

Aktaş, K. (2015). Uluslararası İşletmelerde Stratejik Yönetim. ***Journal of International Management and Social Researches***, 2(1), 1–19.

AlMaryani, M. A. H., & Sadik, H. H. (2012). Strategic Management Accounting Techniques in Romanian Companies: Some Survey Evidence. ***Procedia Economics and Finance***, 3(12), 387–396. https://doi.org/10.1016/s2212-5671(12)00169-4

Almeida A. and Cunha J.(2017) The implementation of an Activity-Based Costing (ABC) system in a manufacturing company. ***Manufacturing Engineering Society International Conference.***

Alphan, C., & Demir, Ö. (2019). Modern Maliyetleme Sürecinde Değer Zinciri Yaklaşımı. ***Fırat Üniversitesi İİBF Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi***, 3(2), 59–80.

Altınbay, A. (2006a). Etkin Bir Maliyet Yönetim Sistemi Olarak Hedef Maliyetleme Sistemi ve TMMT Uygulaması. ***Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi***, 16, 141–164.

Altınbay, A. (2006b). Kaizen Maliyetleme Sistemi: Dinamik Bir Maliyet Yönetimi Sistemi. ***Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi***, 8(1), 103–121.

Altınbay, A. (2006c). Stratejik Maliyet Yönetimi Yaklaşımlarından Yaşam Seyri Maliyetleme Sisteminin Tasarımı ve Bir Uygulama (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Altınkaynak, F.(2016), Tarım Sektöründe "Dalında Satış Yöntemi" İle İmzalanan Forward Sözleşmelerin VUK ve TFRS Kapsamında Muhasebeleştirilmesi. ***Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi***, cilt: 4, sayı: 3.

Amaratunga, D., Baldry, D., & Sarshar, M. (2001). Process improvement through performance measurement: the balanced scorecard methodology. ***Work Study***, 50(5), 179–189. https://doi.org/10.1108/eum0000000005677

Andrews, K., (1971). ***The Concept of Strategy***. Homewood, Dowjones-Irwin.

Ansari, S. & Bell, J. (1997).***Target Costing: The Next Frontier in Strategic Cost Management***, Irwin Professional Publishing, Chicago.

Ansoff, I.H., (1987). ***Corporate Strategy***. London: Penguin Books.

Apak, İ. (2018). ***Stratejik Yönetim Muhasebesi Araçlarının İşletmelerin Finansal Performansı Üzerine Etkisi***(Yayınlanmamış Doktora Tezi). Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Arzova, S. B. (2002). ***Faaliyet Tabanlı Maliyet Yönetimi***. İstanbul: Türkmen Kitabevi.

Atağan, G. (2013). Müşteri Karlılığının Hesaplanmasında Müşteri Karlılık Matrisi Uygulaması. ***Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi***, 11(1), 250-268.

Atkinson, A. A., Kaplan, R. S., Matsumura, E. M., & Young, S. M. (2012). Activity-based cost systems. ***Management Accounting: Information for Decision Making and Strategy Execution;*** Pearson Education: London, UK, 189-241.

Atrill, P., ve McLaney, E. (2009). ***Management Accounting For Decision Makers***. In Pearson Education. www.pearsoned.co.uk

Aytemiz Seymen, O., & Bolat, T. (2002). ***Örgütsel Öğrenme ve Kıyaslama (Benchmarking) Tekniğinin Bir Örgütsel Öğrenme Aracı Olarak Kullanılması***. Bursa: Ezgi Kitabevi.

Bahşi, G., ve Can, V. (2001). Hedef Maliyetleme. ***Muhasebe ve Denetime Bakış***, 4, 47–64.

Barringer, H. P. (2003). A Life Cycle Cost Summary. ***International Conference of Maintenance Societies*** (ICOMS®-2003), 1–10.

Bekçioğlu, S., & Köroğlu, Ç. (2013). 20. Yüzyılın Sonunda Maliyet Muhasebesinin Yerine Geçen Yeni Bir Yaklaşım: Stratejik Maliyet Yöntemi. ***Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi***, 4, 50–72. http://dergipark.gov.tr/muftad/issue/30125/325041

Bekçioğlu, S., Gürel, E., ve Kızılyalçın, D. A. (2014). Faaliyet Tabanlı Maliyetleme: Zeytin Sektörü Uygulaması. ***Muhasebe ve Finansman Dergisi***, 62, 19–36. https://doi.org/10.25095/mufad.396455

Bento, A., Bento, R., & White, L. F. (2013). Validating cause-and-effect relationships in the balanced scorecard. ***Academy of Accounting and Financial Studies Journal***, *17*(3), 45-55.

Bhimani, A., Horngren, C. T., Datar, S. M., & Rajan, M. V. (2018). ***Management & Cost Accounting (Seventh)***. Harlow: Pearson Educatıon Limited.

Bititci U S, Carrie A S, McDevitt L G. (1997). "Integrated Performance Measurement Systems: A Development Guide", ***International Journal of Operations and Production Management***, vol 17 no 6, May/June, MCB University Press, ISSN 0144-3577, 522-535

Blocher, E. J., Stout, D. E., Juras, P. E., & Smith, S. D. (2019). ***Cost Management (A Strategic Emphasis)***. New York: In McGraw- Hill Education (8th ed.).

Botten, N. & Sims, A. (2005). ***Management Accounting Business Strategy***. Elsevier

Bozdemir, E., ve Orhan, M. S. (2011). Üretim Maliyetlerinin Düşürülmesinde Kaizen Maliyetleme Yönteminin Rolü ve Uygulanabilirliğine Yönelik Bir Araştırma. ***Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü De***rgisi, 15(2), 463–480. http://dergipark.ulakbim.gov.tr/ataunisosbil/article/view/1020007670

Bragg, S.M. (2007). ***Management Accounting: Best Practices***. New Jersey: John Wiley & Sons

Braun, K.W., and Tietz, W.M. (2018). ***Managerial Accounting***. Newyork: Pearson.

Bromwich, M. (1990). The case for strategic management accounting: The role of accounting information for strategy in competitive markets. ***Accounting, Organizations and Society,*** 15, 27-46.

Bromwich, M. and Bhimani, A., (1989), "Management Accounting: Evolution not Revolution", ***Management Accounting***, 67(9), 5-16.

Büyükmirza, K. (2008). ***Maliyet ve Yönetim Muhasebesi***. Ankara: Gazi Kitabevi.

Büyükmirza, K., (2016). ***Maliyet Ve Yönetim Muhasebesi: Tekdüzene Uygun Bir Sistem Yaklaşımı***. 21. Baskı, Ankara: Gazi Kitabevi

Cadez, S. (2006). A cross-industry comparison of strategic management accounting practices: An exploratory study. ***Economic and business review***, *8*(3), 279-298.

Cadez, S., & Guilding, C. (2008). An exploratory investigation of an integrated contingency model of strategic management accounting. ***Accounting, Organizations and Society***, 33(7–8), 836–863. https://doi.org/10.1016/ j.aos.2008.01.003

Can, A. V., & Kıymaz Kıvraklar, M. (2021). ***Özellik Tabanlı Maliyetleme. Maliyet ve Yönetim Muhasebesinde Seçme Konular***. Ankara: Gazi Kitabevi.

Chartered Institute of Management Accountants. (2005). ***CIMA Official Terminology***. CIMA Publishing. http://www.amazon.co.uk/CIMA-Official-Terminology-Management-Accountants/dp/075066827X

Cinquini, L., & Tenucci, A. (2007). Is the adoption of Strategic Management Accounting techniques really "strategy-driven"? Evidence from a survey. Pisa: ***Munich Personal RePEc Archive***.

Cinquini, L., & Tenucci, A. (2010). Strategic management accounting and business strategy: A loose coupling?. ***Journal of Accounting and Organizational Change***, 6, 228-259.

Coad, A. (1996), "Smart work and hard work: explicating a learning orientation in strategic management accounting", ***Management Accounting Research***, Vol. 7 No. 4, pp. 387-408.

Cooper, R. and Kaplan, R.S. (1992), "Activity-based systems: measuring the costs of resource usage", ***Accounting Horizons***, Vol. 6 No. 3, pp. 1-13.

Cooper, R. and Kaplan, R.S. (1999), ***The design of Cost Management Systems***, 2nd ed.,

Cooper, R., & Sagmulder, R. (1997). Target Costing and Value Engineering. ***In Construction Management and Economics*** (Vol. 32, Issue 6).

Cravens, K. S., & Guilding, C. (1999). Strategic brand valuation: A cross-functional perspective. ***Business Horizons***, 42(4), 53–62. https://doi.org/10.1016/S0007-6813(99)80064-0

Cravens, K. S., & Guilding, C. (2001). An empirical study of the application of strategic management accounting techniques. ***Advances in Management Accounting***, 10, 95–124.

Cummings, S. (1993). Brief case: the first strategists. Long range planning, 26(3), 133-135.

Çabuk, Y. (2005). Kalite Maliyetleri ve Kalite Maliyetlerini Ölçmede Kullanilan Yöntemler. ***ZKÜ Bartın Orman Fakültesi Dergisi***, 7(7), 1–8.

Çetin, A., ve Atmaca, M. (2009). Hedef Ve Standart Maliyetleme Sistemleri'nin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. ***Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi***, 26(1), 313–329. https://doi.org/10.14780/iibd.07134

Çevik, H. H. (2001). ***Türkiyede Kamu Yönetimi Sorunları***. Ankara: Seçkin Kitapevi.

Dafaiy, S. M. Al, & Kalaf, N. M. A. (2019). The Role of Attribute Based Costing in Reducing Quality Costs. ***Al-Rafidain University College Journal of Science***, 44, 113–135.

David, F. R., & David, F. R. (2016). ***Strategic Management A Competitive Advantage Approach, Concept and Cases. In Strategic Management*** (Sixteenth). Pearson Education Limited. https://doi.org/10.1007/978-3-322-84457-6

Demir, M. H., ve Gümüşoğlu, Ş. (2003). ***Üretim Yönetimi*** (6.Baskı). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.

Demir, V. (2008). Yönetim Muhasebesindeki Değişim ve Değişimi Etkileyen Faktörler. ***Muhasebe ve Denetime Bakış***, 8, 51–70.

Demir, V., ve Gökçen, B. (2014). Stratejik Yönetim Muhasebesi ve Vergi Planlamasi İlişkisi: Vergi Planlamasina Dayalı Maliyetleme (VPDM). ***Muhasebe ve Denetime Bakış***, 13(41), 17–32.

Dinçer, Ö. (2007). ***Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası***. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.

Dixon, R. and Smith, D. (1993), "Strategic management accounting", ***Omega***, Vol. 21 No. 6, 605-618.

Dmitrović-Šaponja, L., & Suljović, E. (2017). Strategic management accounting in the Republic of Serbia. ***Economic Research-Ekonomska Istrazivanja***, 30(1), 1829–1839. https://doi.org/10.1080/1331677X.2017.1392884

Doğan, Z. (1998). Maliyet Yönetiminde Yeni Bir Yaklaşım: Hedef Maliyetleme. ***Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi***, 12(1–2), 197–208.

Doyle, P, (2003). Değer Temelli Pazarlama: ***Şirketinizi Büyütmek ve Hissedar Değeri Yaratmak İçin Pazarlama Stratejileri***. Çeviren: Gülfidan Barış. İstanbul: Kapital Medya Hizmetleri AŞ.

Dönmez, A., Berberoğlu, P. B., Utku, B. D., & Ersoy, A. (2006). Yönetim Muhasebesinin Kavramsal Gelişim Sürecinin Değerlendirilmesi. ***Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi***, 6(11), 178–203.

Drury, G. (2008). Opinion piece: Social media: Should marketers engage and how can it be done effectively? ***Journal of direct, data and digital marketing practice***, 9(3), 274-277.

Drury, C. (2018). ***Management and Cost Accounting***. Hampshire: Cengage Learning EMEA.

Duman, H., Yücenurşen, M., ve Apak, İ. (2016). Pazarlama, Muhasebe ve Rekabet Avantajı: Müşteri Muhasebesi - Kavramsal Bir Değerlendirme. ***Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi***, 8(2), 51–65.

Dumanoğlu, S. (2005). Faaliyet Tabanlı Maliyet Sistemi Bir Dijital Baskı İşletmesinde Uygulama. ***Muhasebe ve Finansman Dergisi***, 27, 105–116.

Efil, İ. (2002). ***İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon*** (7. Baskı). İstanbul: Alfa Yayıncılık.

Eker, M. Ç. (2002). Genel Üretim Giderlerinin Faaliyete Dayalı Maliyet Yöntemine Göre Dağıtımı ve Muhasebeleştirilmesinde 8 Nolu Ana Hesap Grubunun Kullanımı. ***Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi***, 21(1), 237–256.

Elitaş, C., Yıldız, F., & Dereköy, F. (2010). Mamul Yaşam Dönemi Maliyetlemesi Product Life Cycle Costing. ***Sosyal Bilimler Dergisi***, 7(1), 187-196.

Elmacı, O. (2015). ***Sürdürülebilir ve Staretejik Yönetim Açısından Yönetim Muhasebesi***. Ankara: Gazi Kitabevi.

Enz, C. A. (2009). ***Hospitality Strategic Mangement: Concepts and Cases. In Journal of Chemical Information and Modeling***. John Wiley & Sons.

Eraslan, İ. H., Helvacıoğlu Kuyucu, A. D., & Bakan, İ. (2008). Değer Zinciri (Value Chain) Yöntemi İle Türk Tekstil ve Hazirgiyim Sektörünün Değerlendirilmesi. ***Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi***, 10(2), 307–332.

Eraslan, S., & Önal, S. (2021). Quality Costs And Application In A Manufacturing Enterprise. ***OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi***, 17(35), 1626–1643. https://doi.org/10.26466/opus.824779

Erdem, A. (2006). ***Stratejik Yönetim ve Kamu Örgütlerine Uygulanabilirliği***. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Mersin Üniversitesi.

Erdem, B. (2006). İşletmelerde Yeni Bir Yönetim Yaklaşımı: Kıyaslama (Benchmarking) (Yazınsal Bir İnceleme). ***Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi***, 9(15), 65–94.

Erden, S. A. (2004). ***Stratejik MaliyetYönetimi***. İstanbul: Türkmen Kitabevi.

Eren, E. (1997). ***İşletmelerde Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası***. İstanbul: Der Yayınları.

Eren, E. (2000). ***İşletmelerde Stratejik Planlama***. İstanbul: Beta Basım Yayıncılık.

Eren, E. (2004). ***Stratejik Yönetim***. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Ergin, H., & Elmacı, O. (1999). Maliyet ve Yönetim Muhasebesinde Yeni Açilimlar: Stratejik Yönetim Muhasebesi. ***Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,*** 3, 17–50.

Fong, C. S., & Wong, J. (2012). Competitor Analysis and Accounting of Social Networking Site Service Companies in China. ***Journal of Technology Management in China***, 7(3), pp. 243-254.

Francis, D. (1994), ***Step by Step Competitive Strategy***. London: Hutchison.

Galera, N. A., Maturana O. I. R. (2011). "Innovation in Defence Policy Through Spending Efficiency: The Life Cycle Costing Model", ***Journal of Policy Modeling***, Vol:33, pp.407-425.

Garengo, P., Biazzo, S., & Bititci, U. S. (2005). Performance measurement systems in SMEs: A review for a research agenda. ***International Journal of Management Reviews***, 7(1), 25–47.

Garrison, R.H., E.W.Noreen and P.C.Brewer (2018). ***Managerial Accounting.*** Sixteen Edition, Newyork: McGraw Hill Education.

Gersil, A. (2006). ***Stratejik Maliyet Yönetimi Kapsamında Ürün Yaşam Seyri Maliyet Yönteminin Analizi Ve Bir İşletme Uygulaması***.(Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı.

Guerreiro, R., Rodrigues Bio, S. and Vazquez Villamor Merschmann, E. (2008), "Cost‐to‐serve measurement and customer profitability analysis", ***The International Journal of Logistics Management***, Vol. 19 No. 3, pp. 389-407. https://doi.org/10.1108/09574090810919215

Guilding, C. (1999). Competitor-Focused Accounting: An Exploratory Note. ***Accounting, Organizations and Society***(24), 583-595.

Guilding, C., Cravens, K. S., ve Tayles, M. (2000). An international comparison of strategic management accounting practices. ***Management Accounting Research***, 11(1), 113–135. https://doi.org/10.1006/mare.1999.0120

Guilding, C., ve McManus, L. (2002). The incidence, perceived merit and antecedents of customer accounting: An exploratory note. ***Accounting, Organizations and Society***, 27, 45-59

Gunasekaran, A. (1999), "A Framework For The Design and Audit of An Activity – Based Costing System", ***Managerial Auditing Journal***, 14(3), 118-127.

Gupta, M., ve Galloway, K. (2003). Activity-based costing/management and its implications for operations management. ***Technovation***, 23(2), 131–138. https://doi.org/10.1016/S0166-4972(01)00093-1

Gündüz, H. E. (2002). Müşteri kârlılık analizi. ***Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi***, 4(3), 65-77

Güneş, R., ve Aksu, İ. (2003). Mamul Yaşam Seyri Maliyetlemesi Product Life Cylle Costing. ***Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi***, 8(2), 43–61.

Gürdal, K. (2007). ***Maliyet Yönetiminde Güncel Yaklaşımlar***. Ankara: Siyasal Kitapevi.

Hacırüstemoğlu, R. ve Şakrak, M. (2002). ***Maliyet Muhasebesinde Güncel Yaklaşımlar***. İstanbul: Türkmen Kitabevi.

Hadid, W., & Al-Sayed, M. (2021). Management accountants and strategic management accounting: The role of organizational culture and information systems. ***Management Accounting Research****, 50*, 100725.

Haftacı, V. (2015). ***Yönetim Muhasebesi*** (6.Baskı). Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

Haftacı, V. (2021). ***Stratejik Maliyet Yönetimi***. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

Hansen, D. R., & Mowen, M. M. (2014). ***Cornerstones Of Cost Management***. Cengage Learning.

Hansen, D. R., Moven, M. M., & Guan, L. (2009). ***Cost Management - Accounting & Control.*** In Paper Knowledge . Toward a Media History of Documents.

Hansen, T., & Stubbe, H. S. (2004). Strategic pricing: Fundamental considerations and future perspectives. ***The Marketing Review***, 4(1), 99–111.

Harande, Y. I. (2009). "Information for Industry in Nigeria". ***Library Philosophy and Practice (ejournal)***. 292. https://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/292

Heinen, K. C., & Hoffjan, A. (2005). The strategic relevance of competitor cost assessment–An empirical study regarding competitor accounting. ***Journal of Applied Management Accounting Research***, *3*(1), 17-34.

Hibbets, A. R., Albright, T., & Funk, W. (2003). The Competitive Enviroment And Strategy Of Target Costing Implementers: Evidence From The Field. ***Journal of Managerial*** Issues, 15(1), 65–81.

Hogue, Z. (2001). Strategic management accountingin the value-chain framework, a case study. ***Journal of Cost Management***, 15(2), 21.

Horngren, C. T., Harrison Jr., W. T., & Oliver, M. S. (2012). ***Accounting***. New Jersey: Pearson Education.

Huynh, T., Gong, G., & Huynh, H. (2013). Integration of activity-based budgeting and activity-based management. ***International Journal of Economics, Finance and Management Sciences***, 1(4), 181-187.

Hwang, N. C. R. (1999). Value chain cost tracing and cost system obsolescence: an exploratory study of small to medium-sized companies. ***Journal of Applied Business Research (JABR)***, *15*(4), 95-108.

Ibraimi, S. (2014). Performance Determinants of Manufacturing Firms: Analysis from a Strategic Management Perspective. ***International Journal of Academic Research in Economics and Management Sciences***, 3(2), 92–112. https://doi.org/10.6007/IJAREMS/v3-i2/768

Jiao, Y. Y., Du, J., & Jiao, J. (2006, June). A practice of total cost management for integrated product and production data management. **In *2006 IEEE International Conference on Management of Innovation and Technology*** (Vol. 1, pp. 468-472). IEEE.

John, I. (1995), ``ABC: A follow-up survey of CIMA members", ***Management Accounting,*** July/ August, pp. 50-1.

Johnson, T. H., & Kaplan, R. S. (1987). ***Relevance Lost: The Rise And Fall Of Management Accounting***. Boston: Harvard Business School Press.

Jones, T., Atkinson, H., Lorenz, A., & Harris, P. (2012). ***Strategic Managerial Accounting Hospitality, Tourism and Events Applications***. Goodfellow.

Kadhim, H.,Al-Ghezi, R. (2021).Using Attribute-Based Costing To Conduct Efficient Customer Profitability Analysis In Small And Medium-Sized Manufacturing Businesses. ***Akkad Journal of Contemporary Management Studies,*** 1(2), 66-79.

Kaplan, R. S. (1990), "***The Four-Stage Model of Cost System Design***," Management Accounting, 22–26.

Kaplan, R. S. ve Norton, D. P. (1999), ***Balanced Scorecard***, (Çev: Serra Egeli). İstanbul: Sistem Yayıncılık. (Eserin orjinali 1992 tarihinde yayınlanmıştır).

Kaplan, R. S., & Atkinson, A. A. (1998). ***Advanced Management Accounting*** (Thirrd). Prentice Hall Inc.

Kaplan, R., & Norton, D. P. (1996). Linking the balanced scorecard to strategy (Reprinted from the Balanced Scorecard). ***California Management Review***, 39(I), 53-79. http://eprints.bournemouth.ac.uk/2933/1/licence.txt

Kaplanoğlu, E. (2015). Müşteri Yaşam Seyri Maliyetlemenin Kavramsal Çerçevesi ve Bir Vaka Çalışması. ***Mali Çözüm Dergisi***, 25(130), 73–93.

Karakaya, M. (2004). ***Maliyet Muhasebesi***. Ankara: Gazi Kitabevi.

Karcıoğlu, R., & Öztürk, M. (2015). BİST'e Kayıtlı Sanayi İşletmelerinde Hedef Maliyetleme ve Kaizen Maliyetlemenin Uygulanma Düzeyinin Belirlenmesi. ***Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi***, 19(1), 307–328.

Karcıoğlu, R., (2000). ***Stratejik Maliyet Yönetimi***. Erzurum: Aktif Yayınevi.

Kaya, G. A. (2010). Hedef Maliyetleme(Target Costing). ***Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,*** 20(1), 313–332.

Kaygusuz, S. Y. (2007). Faaliyet Tabanlı Maliyet-Hacim-Kar Analizi. ***Muhasebe ve Finansman Dergisi,*** 33, 139–150.

Kayıhan, B. (2019). Stratejik Yönetim Muhasebesi Tekniklerinden Marka Değerleme ve Bir Uygulama. ***MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi***, 8(4), 3630–3650. https://doi.org/10.33206/mjss.490379

Kendirli, S., ve Çağıran, H. (2002). Sanayi İşletmelerinde Kalite Maliyetlerinin Oluşumu ve Muhasebeleştirilmesi. ***Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,*** 4(1), 127–154.

Kırlı, M., ve Kayalı, N. (2010). Stratejik Maliyet Yönetimi ve Kısıtlar Teorisi: Bir Uygulama. ***Sosyal Bilimler Dergisi***, 8(2), 93–114.

Kingcott, T. (1991), ``Opportunity-based accounting: better than ABC", ***Management Accounting***, October, 36-37.

Köse, T. (2002). Ürün Maliyetlerine Göre Karar Alma Araçları: Ürün Yaşam Seyri Maliyetlemesi, Hedef Maliyetleme ve Kaizen Maliyetleme. ***Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi***, 3(2), 77–104. https://doi.org/10.17494/ogusbd.22599

Köse, T. (2004). ***Stratejik Maliyet Yönetimi ve Faaliyete Dayalı Yönetim İlişkisi-Bir Uygulama***(Yayınlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Köse, T. (2005). Faaliyete Dayalı Yönetim ve Süreci. ***Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi***, 6(2), 93–113.

Köse, T. (2007). "Yönetim Muhasebesinde Değişim ve Yönetim Muhasebesi Eğitiminin İncelenmesi." ***Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi***, C.IX,S.1, 215–234. http://asosindex.com/cache/articles/article-1423866934.pdf

Kuyucak, F., & Şengür, Y. (2009). Değer Zinciri Analizi: Havayolu İşletmeleri İçin Genel Bir Çerçeve. ***Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi***, 11(16), 132–147.

Langfield-Smith, K. (2008). Strategic management accounting: How far have we come in 25 years?. ***Accounting, Auditing & Accountability Journal***, 21, 204-228.

Li, W.S. (2018). Strategic Management Accounting. ***Management for Professionals***.

Lord, B. R. (1996). Strategic Management Accounting: The Emperor's New Clothes? ***Management Accounting Research*** (7)3, pp. 347-366.

Mahmoud, F.M. and Muhammad, Z.F. (2014). Using Attribute Based Costing (ABCII) In Customer Profitability Analysis. ***Buhuth Mustaqbaliya Scientific Periodical Journal,*** (45), 111-149.

Marangoz, M. (2007). Marka değeri algılamalarının marka yayılmaya etkileri. ***Ege Akademik Bakış / Ege Academic Review***, 7(2), 459–483. http://www.onlinedergi.com/MakaleDosyalari/51/PDF2007_2_5.pdf

Miryazdi, S.M. and Jusoh, R. (2015), "Activity-based costing diffusion, strategy and organizational performance: evidence from Iran", ***Asian Journal of Accounting Perspectives***, Vol. 8, pp. 68-91.

Moliner, J. P., Cortés, E. C., & Azorín, J. F. M. (2010). Strategy and performance in the Spanish hotel industry. ***Cornell Hospitality Quarterly***, 51(4), 513–528. https://doi.org/10.1177/1938965509341275

Moon, P., & Bates, K. (1993). Core analysis in strategic performance appraisal. ***Management Accounting Research***, 4(2), 139–152. https://doi.org/10.1006/MARE.1993.1009

Okur, A. S. (1997). ***Yalın Üretim-2000'li Yıllara Doğru Türkiye Sanayii İçin Yapılanma Modeli***. Söz Yayınları.

Orhan, M. S., & Dursun, A. (2006). Kalite Maliyetleri Açısından Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Değerlendirilmesi: Erzurum Örneği. ***Muhasebe ve Denetime Bakış,*** 17, 37–52.

Otlu, F., ve Karaca, S. (2005). Maliyet Yönetimi ve Yaşam Seyri Maliyet Analizi. ***Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi***, 10(2), 245–270.

Özdemir, E. ve Kaygusuz, S. Y. (2009). Müşteri kârlılık analizi: faaliyet tabanlı maliyetleme ile ölçümü ve pazarlama kararlarında kullanımı. ***İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi,*** 11(3), 89-112.

Özdemir, Ş. & Öncül, M. S. (2016). Marka değerleme. ***Cumhuriyet İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi***, 17(2), 205- 224.

Özgüven, N. (2010). Marka Değeri: Global Markaların Değerlendirilmesi. ***Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi***, 2(1), 141–148.

Özkan, A., ve Aksoylu, S. (2002). Kaizen ve Faaliyete Dayalı Maliyetlemenin Birlikte Uygulanabirliği. ***Muhasebe Bilim Dünyası***, 4(3), 49–63.

Pajrok, A. (2014). Application of Target Costing method in the Hospitality Industry. ***Journal of Education Culture and Society***, 5(2), 154–165. https://doi.org/10.15503/jecs20142.154.165

Pearce, J. A., & Robinson, R. B. (2015). ***Stratejik Yönetim*** (Çeviren Barca, Mehmet). Nobel.

Pekdemir, R. (1993). Kalite Maliyetleri ve Yönetim Muhasebesi. ***İstanbul Üniversitesi İşletme İktisadı Enstitüsü Yönetim Dergisi***, 4(16), 25–28.

Porter, M. E. (1985). ***Competitive Advantage Creating and Sustaining Superior Performance***. The Free Press.

Porter, M. E. (1998). ***Competitive Advantage techniques for analyzing industries and competitors: with a new introduction***. New York: The Free Press.

Raiborn, C. A., Kinney, M. R., & Barfield, J. T. (2020). ***Cost Accounting Traditions & Innovations:*** South-Western College.

Rangone, A. (1997). Linking organizational effectiveness, key success factors and performance measures: An analytical framework. ***Management Accounting Research*** 8, 207 – 2-19

Rashid, M.M., Ali, M.M. and Hossain, D.M. (2021), "Strategic management accounting practices: a literature review and opportunity for future research", ***Asian Journal of Accounting Research***, Vol. 6 No. 1, pp. 109-132. https://doi.org/10.1108/AJAR-06-2019-0051

Ribeiro, L. M. M., & Cabral, J. A. S. (2006). A benchmarking methodology for metalcasting industry. Benchmarking, 13(1–2), 23–35. https://doi.org/10.1108/14635770610644556

Roslender, R., & Hart, S. J. (2003). In search of strategic management accounting: Theoretical and field study perspectives. ***Management Accounting Research***, 14(3), 255–279. https://doi.org/10.1016/S1044-5005(03)00048-9

Salman, K. R. (2022). History of Management Accounting and New Insight of Islamic Balanced Scorecard. ***Academic Journal of Accounting and Economic Researches***, 11 (1), 1-11.

Sarıgül, H. (2014). Müşteri ilişkileri yönetimi perspektifinde müşteri karlılık analizi: bir bankada uygulama. ***Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi***, 16(1), 143-167.

Savcı, M. (2019). Değer Yaratmayan Faaliyetlerin Azaltılmasında Kaizen Maliyetleme Sisteminin Etkisi. ***MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi***, 8(1), 308–325.

Seal, W. (2001), "Management accounting and the challenge of strategic focus", ***Management Accounting Research***, Vol. 12 No. 4, pp. 487-506.

Shank, J. K., & Fisher, J. (1999). Target Costing As A Strategic Tool. ***Sloan Management Review***, 41, 73–82.

Shank, J. K., & Govindarajan, V. (1993). Strategic Cost Management-The New Tool For Competitive Advantage. ***The Free Press***.

Simmonds, K. (1981). Strategic management accounting. ***Management Accounting***, 59, 26-30.

Sipahi, B., & Yıldırım, H. (2004). ***Kalite Maliyetleri***. Türkmen Kitabevi.

Smith, K. L. (2008). Strategic management accounting: How far have we come in 25 years? ***Accounting, Auditing and Accountability Journal***, 21(2), 204–228. https://doi.org/10.1108/09513570810854400

Smith, M. ve Dikolli, S. (1995). Customer profitability analysis:: an activity-based costing approach. ***Managerial Auditing Journal***, 10(7), 3-7.

Šoljaková, L. (2012) : Strategic Management Accounting Development during Last 30 Years, ***European Financial and Accounting Journal***, Vol. 7, Iss. 2, 24-35,

Solmaz, S. A. (2019). Çağdaş Yöneti Tekniği Olarak Benchmarking: Otel İşletmelerindeki Uygulamalara Yönelik Kuramsal Bir İnceleme. ***Journal of International Social Research***, 12(63), 1150–1163. https://doi.org/10.17719/jisr.2019.3304

Soy Temür, A., ve İşler, İ. İ. (2017). Geleneksel Maliyetleme Sistemi İle Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Sisteminin Karşolaştırılması: Gıda Sektöründe Faaliyet Gösteren Üretim İşletmesi Örneği. ***Kesit Akademi Dergisi The Journal of Kesit Academy,*** 3(12), 657–673.

Stapenhurst, T. (2009). ***The Benchmarking Book: A How-to-Guide to Best Practice for Managers and Practitioners***. In Butterworth-Heinemann is an imprint of Elsevier (First edit).

Sulaiman, M. B., Nazli Nik Ahmad, N., & Alwi, N. (2004). Management Accounting Practices in Selected Asian Countries: A Review of the Literature. ***Managerial Auditing Journal,*** 19(4), 493–508. https://doi.org/10.1108/02686900410530501

Şavlı, H. T. (2006). ***Management Accounting Practies Evidence From Turkey*** (Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi. https://doi.org/10.5117/mab.65.17392.

Şimşek, Ö. (2012). ***Mamul Yaşam Dönemince Maliyetleme ve Otomotiv Sektörü Uygulaması*** (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tampidok, M. U. (2004). Strategic information management for competitive advantage. ***Management Accounting Handbook***. ***Oxford.***

Tanış, V. N., ve Güner, F. (2008). Stratejik performans ölçmede dengeli sonuç karti: bir sanayi işletmesinde uygulama. 23–42.

Tanış, V. N., ve Güner, M. F. (2003). Yönetim ve Maliyet Muhasebesi Açısından Faaliyete Dayalı Maliyet Sistemi: Bir Konfeksiyon İşletmesinde Uygulama. ***Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi***, 5(3), 1–21.

Tanış, V. N., ve Kefe, İ. (2017). Önleme ve Değerlendirme Maliyetlerindeki İyileştirmelerin Başarısızlık Maliyetlerinde Etkisi Üzerine Bir Tekstil İşletmesinde Uygulama. ***Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme De***rgisi, 13(1), 181–198.

Tavana, M., Mohebbi, B., & Kennedy, D. T. (2003). Total quality index: A benchmarking tool for total quality management. Benchmarking: ***An International Journal***, 10(6), 507–527. https://doi.org/10.1108/14635770310505157

Taylor, M. S. (2021). ***Strategic Management Accounting practices in medium sized UK construction companies: A mixed-methods approach***. Nottingham Trent University (United Kingdom).

Terzi, A. (2021). Hedef Maliyetleme Uygulamalarında Yaşanan Sorunlar ve Çok Boyutlu Nedenleri Üzerine Bir Tartışma. ***Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergis***i, 14(1), 363–395.

Tillmann, K., ve Goddard, A. (2008). Strategic management accounting and sense-making in a multinational company. ***Management Accounting Research***, 19, 80-102.

Tu Tran, U., & Thi Tran, H. (2022). Factors of application of activity-based costing method: Evidence from a transitional country. ***Asia Pacific Management Review***.

Upadhaya, B., Munir, R., & Blount, Y. (2014). Association between performance measurement systems and organisational effectiveness***. International Journal of Operations and Production Management***, 34(7), 853–875. https://doi.org/10.1108/IJOPM-02-2013-0091

Uysal Uçma, T., Yazıcı, N., & Kurt, G. (2018). ***Kobi'lerde Rekabet Avantajı Olarak Stratejik Maliyet Yönetimi: Muğla İli Örneği***. Ankara: Gazi Kitabevi. https://www.tobb.org.tr

Ülgen, M., ve Mirze, S. K. (2007). ***İşletmelerde Stratejik Yönetim***. Arıkan Basım Yayım Dağıtım.

Ülker, Y. ve İskender, H. (2005). Doğru Maliyet Hesaplamada Güvenilir Bir Sistem: Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Ve John Deere Örneği. ***Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi***, 8 (13), 189-217. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/baunsobed/issue/50339/651851

Üzün, C. (2000). ***Stratejik Yönetim ve Halkla İlişkiler***. İstanbul: Eylül Yayınları.

Van Raaij, E. M., Vernooij, M. J. A., & Van Triest, S. (2003). The implementation of customer profitability analysis: A case study. ***Industrial Marketing Management,*** 32(7), 573–583. https://doi.org/10.1016/S0019-8501(03)00006-3

Walker, M. (1991). ABC using product attributes. ***Management Accounting***, 69(9), 34-35.

Walker, M. (1992). Attribute based costing. ***Australian Accountant***, 62(2), 42-45.

Walker, M. (1998). Attributes or activities: looking to ABC II. AUSTRALIAN CPA, 68, 26-29.

Waweru, N. M. (2010). The origin and evolution of management accounting: A review of the theoretical framework. ***Problems and Perspectives in Management,*** 8(3), 165–182.

Weetman, P. (2006). Management accounting. In Maandblad Voor Accountancy en Bedrijfseconomie (Vol. 65, Issue 6). ***Pearson Education Limited***. https://doi.org/10.5117/mab.65.17392

Weetman, P. (2013). **Financial &Accounting Management An Introduction**.

Wiarda, E. A., & Luria, D. D. (1998). The Best Practice Company and Other Benchmarking Myths. ***Quality Progress***, 91–94.

Woodruff, J., (2019) January 25. The Disadvantages & Advantages of Activity-Based Costing Chron.https://smallbusiness.chron.com/disadvantages-advantages-activitybased-costing-45096.html

Woodward, D. G. (1997). Life cycle costing - Theory, information acquisition and application. ***International Journal of Project Management***, 15(6), 335–344. https://doi.org/10.1016/S0263-7863(96)00089-0

Yalçın, S. (2006). Rekabet Avantaji Sağlamada Stratejik Maliyet Yönetiminin Muhasebe Uygulamalarıyla İlişkileri. ***Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,*** 15, 15–34.

Yalçın, S. (2009). Ürün Tasarım ve Ürün Hayat Seyrinde Maliyetlerin Stratejik Yönetimi. ***Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi***, 23, 289–301.

Yaşar, R. Ş. (2016). Dengeli Puan Kartıyla Performans Ölçümü: Bir Denetim Şirketi Uygulaması. ***Muhasebe ve Finansman Dergisi***, 70, 193–212. https://doi.org/10.25095/mufad.396690

Yılmaz, R., & Altaş, M. (2018). Stratejik Yönetim Muhasebesinde Fiyatlama Kararlarının Rekabete Etkisi. ***Yorum-Yönetim-Yöntem Uluslararası Yönetim-Ekonomi ve Felsefe Dergisi***, 6(2), 27–42.

Yumuk, G., & İnan, İ. H. (2005). Trakya Bölgesindeki İmalat Sanayi İşletmelerinin Kalite Maliyetlerinin SWOT Analizi İle Değerlendirilmesi. ***JOTAF / Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi,*** 2(2), 177–188.

Yücenurşen, M., Duman, H., & Apak, İ. (2016). Rekabet avantajı aracı olarak rakiplerin muhasebesi | Competitors accounting as a competetive advantage tool. ***7th International Congress on Entrepreneurship (ICE 2016) Proceedings***, 439–451.

Yükçü, S. ve Karakelloğlu, İ. (2013). Customer-driven profitability analysis: a management accounting approach through customer portfolio applications. ***Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi***, 15(1), 55-71.

Yüksel, F. (2002). Sürekli Değişen Kentsel Faktörler Yerel Yönetimlerde Stratejik Planlama Gereği. ***Çağdaş Yerel Yönetimler***., 11(1), 31–41.

Yükselen, C. (2015). ***Pazarlama: İlkeler-Yönetim- Pazarlama: İlkeler-Örnek Olaylar***. Detay Yayıncılık.

Zarandi, M. H. F., Mansour, S., Hosseinijou, S. A., & Avazbeigi, M. (2011). A material selection methodology and expert system for sustainable product design. ***The International Journal of Advanced Manufacturing Techn***ology, 57(9-12), 885-903.Use the "Insert Citation" button to add citations to this document.

Zbaeen, H. A. (2020). Using Attribute Based Costing and Quality Function Deployment to improve the value of products Applied study at the General Company for Leather Industries. ***Kut University College Journal for Humanitarian Science***, 1(2), 90–114.

Zor, İ., & Kandil Göker, İ. E. (2015). Finansal ve Davranışsal Yaklaşım Açısından Marka Değerleme ve Bir Karşılaştırma. ***Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,*** 5(1), 51–64.

Zugarramurdi, A., Parin, M. A., Gadaleta, L., & Lupin, H. M. (2007). A Quality Cost Model For Food Processing Plants. ***Journal of Food Engineering***, 83(3), 414–421. https://doi.org/10.1016/j.jfoodeng.2007.03.029

Prof. Dr. Doğan ŞENYÜZ'e ARMAĞAN
(Hukuk)

Editörler:

Prof. Dr. Halit AKER

Prof. Dr. Zeynel T. KANGAL

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN : 978-625-6559-23-3

Dizgi: Prof. Dr. Adnan GERÇEK
Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San. Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler – Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Uludağ Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne kurulduğu yıllardan itibaren aralıksız katkı sunan, Dekanlık, Kamu Hukuku Bölüm Başkanlığı, Mali Hukuk Anabilim Dalı Başkanlığı görevlerini üstlenen Prof. Dr. Doğan ŞENYÜZ Hocamız için hazırlanan bu Armağan, O'na aynı anda hem saygı hem de teşekkür anlamı taşımaktadır. Bu Önsöz'ü yazmaktan büyük bir mutluluk ve onur duyduğumuzu da ayrıca ifade etmeliyiz.

Hocamız üstlendiği hiçbir görevi formalite icabı yerine getirmemiş, onun hakkını vermek için her zaman elinden gelen gayreti göstermiştir. Bunu bilimsel Hocamızın çalışmalarından takip etmek de mümkündür. Prof. Dr. ŞENYÜZ'ün gerek yargısal gerekse idari anlamda uygulamanın içinde oluşu, detaycılığının da katkısıyla, çalışmalarının akademik çevrelerde her zaman ilgiyle takip edilmesini sağlamıştır.

2010'lu yılların başlarında tanıştığımız Hocamızın, her zaman sıcakkanlı, müzakereye açık, esprili tutumuyla bizlerin Uludağ Üniversitesi'ne çok hızlı ve kolay bir şekilde uyum sağlamamızda en büyük rolü oynadığını söylemek yanlış olmayacaktır. Prof. Dr. ŞENYÜZ yöneticilik sıfatını ve akademisyenliği her zaman denge içinde yürütmeye çalışmış, ancak "Hocalık" özelliği daima ağır basmıştır. Bu bağlamda öğrencileri etkilemeyi sevdiğini ve onları sadece akademik olarak yetiştirmeyi değil, hayata hazırlamayı da kendisine bir görev bildiğini ifade etmek isteriz.

Prof. Dr. ŞENYÜZ'ün Bursa'ya ve Bursaspor'a olan sevgi bağını da anmadan geçmek olmaz. İlk öğrencilik yıllarından itibaren Bursa'nın geçirdiği evreleri izleyen birisi olarak kendisinden dinlediğimiz hatıralar hala kulaklarımızdadır.

Genç bir yaşta "yaş haddinden" emekli olan ve bu sayede akademik çalışmalarına daha uzun yıllar devam edeceğinden kuşkumuz bulunmayan Hocamıza sağlık, esenlik ve mutluluklar diler, Armağan'a eserleriyle katkıda bulunan çok değerli hukukçu bilim insanlarına teşekkür ederiz.

Prof. Dr. Halit AKER
BUÜ Hukuk Fakültesi
Ticaret Hukuku
AD Başkanı

Prof. Dr. Zeynel T. KANGAL
BUÜ Hukuk Fakültesi
Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku
AD Başkanı

İ Ç İ N D E K İ L E R

MALİ SUÇLARI ARAŞTIRMA KURULU'NUN ŞÜPHELİ İŞLEMİ ERTELEME YETKİSİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ
Serkan AĞAR 1

REKABET HUKUKUNDA TAAHHÜT VE UZLAŞMA MÜESSESELERİNİN UYGULAMA SORUNLARI
İ. Yılmaz ASLAN.....29

YENİDEN VERGİ HATASI VS. HUKUKİ UYUŞMAZLIK ÇIKMAZI: NOTER VEKİLİ ÜCRETİNİN VERGİLENDİRİLMESİ SORUNU
Nuray AŞCI AKINCI 43

ULUSLARARASI HUKUKUN VE HÜKÜMET DIŞI ÖRGÜTLERİN YENİ İŞLEVLERİ ÜZERİNE
Leyla ATEŞ 69

VERGİ KAÇAKÇILIĞI SUÇLARINDA 'UNA VİA İLKESİ'
Mehmet Alpertunga AVCİ 79

İLAVE GÜMRÜK VERGİSİ, YASALLIK İLKESİ VE DANIŞTAY GÖRÜŞÜ
Turgut CANDAN 103

SPORDA AMATÖR – PROFESYONEL AYRIMI VE VERGİ HUKUKUNA YANSIMALARI
Erdem Utku ÇAKIR 121

E-DEFTER UYGULAMASININ VERGİ CEZALARINA ETKİSİ
Burcu DEMİRBAŞ AKSÜT 141

SINIR ÖTESİ HAYIR KURUMLARINA YAPILAN BAĞIŞLARIN VERGİ MEVZUATI KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ
Gülşen GEDİK.....169

GÜMRÜK ANTREPO REJİMİ
Özgecan GÖK 191

MAYIS 2023 SEÇİMLERİ SÜRECİNDE ORTAYA ÇIKAN SEÇİM HUKUKUNA İLİŞKİN BAZI SORUNLAR
Kemal GÖZLER 219

YANILTICI VEYA SAHTE BELGE DÜZENLEMEK YA DA KULLANMAK SURETİYLE İŞLENEN VERGİ KAÇAKÇILIĞI SUÇLARI İLE ÖZEL BELGEDE SAHTECİLİK SUÇUNUN MADDÎ UNSURLARININ KARŞILAŞTIRILMASI
Zeynel T. KANGAL 251

KUR KORUMALI MEVDUAT HESABININ MALÎ HUKUK AÇISINDAN İRDELENMESİ
Yusuf KARAKOÇ 263

TÜRK HUKUK TARİHİNDE RÜŞT YAŞI VE RÜŞTÜN İSPATI
Yasemin KURTOĞLU.....285

“DOCENDO DISCIMUS” İYİ AKADEMİSYEN VE İYİ İNSAN OLMAK
Alican MERT.....303

ÇOK TARAFLI KARŞILIKLI ANLAŞMA USULÜ VE PEŞİN FİYAT SÖZLEŞMESİ REHBERİ
Ayhan Selçuk ÖZGENÇ.....311

TÜRK YABANCILAR HUKUKUNA HÂKİM OLAN TEMEL İLKELER
Zeynep ÖZGENÇ.....323

GÖKTÜRK DEVLETİ’NİN KURULUŞ AŞAMASINDAKİ DEVLET YAPISI
Aybars PAMİR.....339

TİCARET HUKUKU VE İŞ HUKUKUNUN BİRBİRİNİ ÇAĞRIŞTIRAN İKİ KAVRAMI ÜZERİNE: TİCARİ İŞLETME DEVRİ VS. İŞYERİNİN DEVRİ
K. Ahmet SEVİMLİ & Halit AKER.....363

EVİM YUVAN OLSUN DÜZENLEMELERİ VE VERGİLENDİRME AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ
Elif SONSUZOĞLU.....387

DEĞERLİ KONUT VERGİSİNİN MALİ GÜÇ VE MÜLKİYET HAKKI ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ
Edanur ŞENYÜZ ÇATAK.....419

SÖZLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜNE KAMU MÜDAHALESİ VE SÖZLEŞME YAPMA ZORUNLULUĞU
Dilay ŞENYÜZ KUŞOĞLU 429

ANAYASAL VERGİLENDİRME İLKELERİ BAKIMINDAN EK MOTORLU TAŞITLAR VERGİSİ
Yıldırım TAYLAR & Emine Sevcan ARTUN.....447

TÜRK HUKUKUNDA KAMU YARARINA ÇALIŞAN DERNEK VE VAKIFLAR
Güher ULU 477

MUTUAL AGREEMENT PROCEDURE IN RELATION TO DOMESTIC LEGISLATION
Billur YALTI 503

KATILIM, MÜZAKERE VE ÜÇ DEMOKRASİ MODELİ
Emre ZEYBEKOĞLU.....513

KAYNAKÇA

Ağar, S. (2006). Kamu Kurumları (Hizmet Yerinden Yönetim Kuruluşları) Teorisi, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Y. 19, S. 65, Temmuz-Ağustos 2006.

Akyılmaz, B. (2000). *İdari Usul İlkeleri Işığında İdari İşlemin Yapılış Usulü*, Ankara.

Azrak, A. Ü. (1967). Umumi İdari Usul ve Kodifikasyon Meselesi, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. XXXIII, S. 12.

Balta, T. B. (1970). *İdare Hukuku I, Genel Konular*, Ankara.

Bayraktar, E. (1976). *Takdir Yetkisi ve Yargı Yoluyla Denetimi, İdare Hukuku ve İdari Yargı İle İlgili İncelemeler I*, Ankara.

Candan, T. (2001). *Vergilendirme Yöntemleri ve Uzlaşma*, Ankara.

Duran, L. (1982). *İdare Hukuku Ders Notları*, İstanbul.

Erkut, C. (1990). *İptal Davasının Konusunu Oluşturma Bakımından İdari İşlemin Kimliği*, Ankara.

Eroğlu, H. (1984). *İdare Hukuku (Genel Esaslar, İdari Teşkilat ve İdarenin Denetlenmesi)*, 4. Bası, Ankara.

Gerçek, A. (2006). *Türk Vergi Hukukunda İdarenin Takdir Yetkisi*, Ankara.

Gökalp, A. S. (1986). *İdari Dava Türleri-İptal Davaları*, Yüzyıl Boyunca Danıştay, Ankara.

Gözübüyük, A. Ş. (1976). *Kamu Yönetimi Hukuku*, Ankara.

Karatepe, Şükrü: İdarenin Takdir Yetkisi, Türk İdare Dergisi, Y. 63, S. 392, Eylül, 1991.

Kumrulu, A. G. (1981). Vergi İcra Hukukuna Kavramsal Bir Yaklaşım, *Prof. Dr. Akif Erginay'a 65 inci Yaş Armağanı*, Ankara.

Onar, S. S. (1966). *İdare Hukukunun Umumi Esasları*, C. I, 3. Bası, İstanbul.

Özay, İ. H. (1985). *İdari Yaptırımlar*, İstanbul.

Özay, İ. H. (1996). *Günışığında Yönetim*, İstanbul.

Özek, Ç. (1997). Adliyeye Karşı Suçların Hukuksal Konusu, *İstanbul Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. LV, S. 3.

Özgenç, İ. & **Karabulat**, E. C. (2022). Avrupa Birliği Mevzuatında ve Türk Hukukunda Özellikle Uluslararası Alanda Para Transferlerinin Denetlenmesine İlişkin Düzenlemeler ve Bu Bağlamda Ceza Hukuku Sorumluluğu, *5. Türk-Kore Ceza Hukuku Günleri, Karşılaştırmalı Hukukta Ekonomik Suçlar Uluslararası Sempozyumu*, C. I, Ed.: **Özgenç**, İ.; **Şahin**, C. & **Turhan**, F., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Türk Ceza Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi, Ankara.

Özgenç, İ. & **Yurtlu**, F. (2022). Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçları Bakımından Teori ve Uygulamada Ortaya Çıkabilecek Sorunlara İlişkin Bir Değerlendirme, *5. Türk-Kore Ceza Hukuku Günleri, Karşılaştırmalı Hukukta Ekonomik Suçlar Uluslararası Sempozyumu*, C. I, Ed.: **Özgenç**, İ.; **Şahin**, C. & **Turhan**, F., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Türk Ceza Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi, Ankara.

Öztürk, B. (2009). Kabahatler Kanunu'nun Genel Esasları, *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Tarafından Düzenlenen İdari Ceza Hukuku Sempozyumu*, Ed. **Ulusan**, İ. & **Başaran Yavaşlar**, F., Ankara.

Sancakdar, O. (2009). İdari Cezaların Yaptırımlar Teorisindeki Yeri ve Türk Hukuku'ndaki Anayasal Temelleri, *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Tarafından Düzenlenen İdari Ceza Hukuku Sempozyumu*, Ed. **Ulusan**, İ. & **Başaran Yavaşlar**, F., Ankara.

Say, G. (2013). Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerinin Aklanması (Kara Para Aklama), *İstanbul Barosu Dergisi*, C. 87, S. 3.

Ulusoy, A. D. (2009). İdari Ceza Hukuku'nun İşlevi ve Hukuk Düzeni İçindeki Yeri, *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Tarafından Düzenlenen İdari Ceza Hukuku Sempozyumu*, Ed. **Ulusan**, İ. & **Başaran Yavaşlar**, F., Ankara.

Ulusoy, A. D. (2019). *Yeni Türk İdare Hukuku*, Ankara.

Yazıcı, A. (2005). Karapara Aklamanın Ekonomi Üzerinde Etkileri, *Selçuk Üniversitesi Karaman İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C. 5, S. 1.

Yıldırım, M. (2007). Karaparanın Kayıtdışı Ekonomi İçindeki Yeri ve Karapara Aklamanın Ekonomiye Getirdiği Tehlikeler, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 9, S. 3.

KAYNAKÇA

Akkaya, M. (2002). Vergi Hukukunda Ekonomik Yaklaşım, 1. Baskı, Ankara: Turhan Kitabevi.

Akyılmaz, B.& Sezginer, M.&Kaya, C. (2021). Türk İdare Hukuku, Ankara: Savaş Yayınları.

Balcı, M. (2022). *Vergi Hataları ile Düzeltme-Şikâyet Konusunda Uygulamada Yaşanan Hukuki Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, 2. Baskı. İstanbul: On İki Levha Yayınları.

Bilici, N. (2020). Vergi Hukuku, 50. Baskı. Ankara: Savaş Kitabevi.

Biniş, M. (2012). Vergi Hatalarının Mükellef ve İdare Açısından Sonuçları ve Bu Sonuçları Saptamaya Yönelik Yapılan Bir Araştırma, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Y.2012, C.17, S.2, 485-508.

Budak, C. & Karaaslan, V. & Apaydın, E. & Aydemir, F. (2021). *Avukatlık ve Noterlik Hukuku,* İstanbul: Filiz Kitabevi.

Çağan, N. (1982). *Vergilendirme Yetkisi,* İstanbul: Kazancı Hukuk Yayınları.

Gözler, K. & Kaplan, G. (2022). *İdare Hukuku Dersleri,* 24. Baskı. Bursa: Ekin Yayınları.

Kaneti, S. & Ekmekci, E. & Güneş, G. & Kaşıkcı, M. (2019). 1. Baskı. *Vergi Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi.

Kaneti, S. (1989). *Vergi Hukuku,* 2. Bası. İstanbul: Filiz Kitabevi.

Karakoç, Y. (2021a). *Vergi Yargılaması Hukuku*, 5. Baskı. Ankara: Yetkin Yayınları.

Karakoç, Y. (2019b). *Genel Vergi Hukuku*, 2. Baskı. Ankara: Yetkin Yayınları.

Kaşıkcı, M. (2017). Vergi Hukuku Özelinde Mahkemeye Erişim Hakki Üzerine Bir İnceleme (Çelişkili Karar Yasağı-Danıştay Kararlarından Örnekler ve Haklar Bütününü Hukukla Okumak). *Journal of Istanbul University Law Faculty,* 75 (2) , 535-553.

Öncel, M. & Kumrulu, A. & Çağan, N. & Göker, C. (2020). *Vergi Hukuku*, 29. Bası. Ankara: Turhan Kitabevi.

Öner, E. (2018). Vergi Hukuku, 9. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınları.

Özgenç, A. S. (2016). Vergi Anlaşmalarının Aşımı: Karşılaştırmalı İçtihat Örnekleri Üzerinden Türk Hukukuna İlişkin Çıkarımlar, *Vergi Sorunları Dergisi*, Sayı: 331, 133-149.

Saban, N. (2021). *Vergi Hukuku,* 11. Baskı. İstanbul: Beta Yayınları.

Şenyüz, D. & Yüce, M. & Gerçek, A. (2023a). *Vergi Hukuku (Genel Hükümler),* 14. Baskı. Bursa: Ekin Yayınevi.

Şenyüz, D. & Yüce, M. & Gerçek, A. (2023b). *Türk Vergi Sistemi,* 20. Baskı. Bursa: Ekin Yayınevi.

Taşkan, Y. Z. (2022). *Vergi Hukuku, Genel Hükümler ve Türk Vergi Sistemi,* 5. Baskı. Ankara: Adalet Yayınevi.

Ulukapı, Ö. & Atalı, M. (2013). *Noterlik Hukuku*, 3. Baskı. Konya: Mimoza Yayınları.

Yaltı, B. (2006). *Vergi Yükümlüsünün Hakları,* İstanbul: Beta Yayınları.

Yaltı, B. (2011). Mülkiyet Hakkına Vergisel Müdahalede Kanunilik: İnsan Hakları Avrupa Mahkemesinin Yeni Kararlarında 'Çelişik Mevzuat' ve 'Çelişik İçtihat', *Vergi Sorunları Dergisi,* Sayı: 276, 7-17.

Yaltı, B. (2017). Vergisel Alanda Kanun Kavramının Yorumu: Anayasa Mahkemesinin Yakın Tarihli Kararlarına İlişkin Bir Değerlendirme, *Vergi Sorunları Dergisi,* Sayı: 341, 9-25.

KAYNAKÇA

Ateş, L. (2018). Türk-Alman otomatik Bilgi Değişiminin Huuki Esasları ve Ana Sorunları: Standardın Türkiye Uygulaması (Ed.) Ateş, L. & Englisch, E., İstanbul: On Iki Levha, 115-135.

Ateş, L. (2021). Cross-Border Tax Transparency: A Study of Recent Policy Developments in Turkey, Dalhousie Law Journal, 44 (1), 1-18.

Ateş, L. (2022). Vergide Şeffaflık Politikamızda Güncel Gelişmeler, Vergi Dünyası, 41(487), 16-26.

Ateş, L. (2023). Dijital Platformlar Aracılığıyla Elde Edilen Gelir Bilgisinin Uluslararası Otomatik Değişimi ve Türkiye, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 31/1, 297 – 324.

Beretta, G. (2021). The New Rules for Reporting by Sharing and Gig Economy Platforms Under the OECD and EU Initiatives, EC Tax Review, 1, 31-38.

Burke-White, W. W. & Slaughter, A. (2006). The Future of International Law is Domestic (The European Way of Law), Harvard International Law Journal, 47(2), 327-352.

Christians, A. & Apeldoorn, L.van. (2021). Tax Multilateralism via the OECD. *The Multilateral Instrument and Its Prospective Effects on The Turkish-German Double Tax Treaty* (Ed.) Ateş, L. & Englisch, E., İstanbul: On Iki Levha, 17-30.

Eilstrup-Sangiovanni, M. & Sharman, J.C. (2022). *Vigilantes beyond Borders: NGOs as Enforces of International Law*. New Jersey: Princeton University Press.

FATF. (2019). *Best Practices on Beneficial Ownership for Legal Persons*, Paris: FATF Publishing.

OECD. (2003). *Peer Review: An OECD Tool for Co-operation and Change*, Paris: OECD Publishing.

OECD. (2010). *Implementing the Tax Transparency Standards: A Handbook for Assessors and Jurisdictions*, 1st ed, Paris: OECD Publishing.

OECD. (2011). *Implementing the Tax Transparency Standards: A Handbook for Assessors and Jurisdictions*, 2nd ed, Paris: OECD Publishing.

OECD. (2013a). *Addressing Base Erosion and Profit Shifting*, Paris: OECD Publishing.

OECD. (2016). *Exchange of Information on Request Handbook for Peer Reviews 2016-2020*, Paris: OECD Publishing.

OECD. (2013b). *Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting*, Paris: OECD Publishing.

OECD. (2017). "Communiqué of the 11th Meeting of the OECD Forum on Tax Administration (FTA), Oslo, Norway", 29 September 2017, https://www.oecd.org/tax/forum-on-tax-administration/events/forum-on-tax-administration-communique-2017.pdf, (19.07.2023).

OECD. (2017). *Model Tax Convention on Income and on Capital*, Paris: OECD Publishing.

OECD. (2019). *The Sharing and Gig Economy: Effective Taxation of Platform Sellers: Forum on Tax Administration*, Paris: OECD Publishing.

OECD. (2020). *Model Rules for Reporting by Platform Operators with respect to Sellers in the Sharing and Gig Economy*, Paris: OECD Publishing.

OECD. (2021). *Model Reporting Rules for Digital Platforms: International Exchange Framework and Optional Module for Sale of Goods*, Paris: OECD Publishing.

OECD. (2022a) *Model Rules for Reporting by Digital Platform Operators XML Schema: User Guide for Tax Administrations*, Paris: OECD Publishing.

OECD. (2022b). Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes: Peer Review of the Automatic Exchange of Financial Account Information 2022, Paris: OECD Publishing.

OECD. (2022c). Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes: Peer Review Report on the Exchange of Information on Request-Turkey (Second Round), Paris: OECD Publishing.

OECD. (2023a). Forum on Tax Administration, https://www.oecd.org/tax/forum-on-tax-administration/, (14.07.2023).

OECD. (2023b). BEPS Actions, https://www.oecd.org/tax/beps/beps-actions/, (21.07.2023).

OECD. (2023c). Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes: Home, https://www.oecd.org/tax/transparency/, (25.07.2023).

OECD. (2023d). Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes: Country Monitoring, https://www.oecd.org/tax/transparency/country-monitoring/, (31.07.2023).

OECD & UNDP. (2023a). Tax Inspectors Without Borders: Home, http://www.tiwb.org/, (14.07.2023).

OECD & UNDP. (2023b). Tax Inspectors Without Borders: About, http://www.tiwb.org/about/, (14.07.2023).

United Nations. (2021). *Model Double Taxation Convention between Developed and Developing Countries*, New York: United Nations Publication.

Yaltı, B. (2015). Vergi Anlaşmalarında Karşılıklı Anlaşma Usulü: Türkiye Deneyimi. *Vergi Uyuşmazlıklarının Çözümü: Barışçıl Mekanizmalar*, (Ed.) Yaltı, B., İstanbul: Beta Yayınları, 309-340.

Yıldırım, M. (2010). *Uluslararası Vergi Hukuku'nda Tahkim*, İstanbul: On İki Levha.

KAYNAKÇA

Allegrezza, S. (2017). Italy. *Investigatory Powers and Procedural Safeguards: Improving OLAF's Legislative Framework Through a Comparison with Other EU Law Enforcement Authorities (ECN/ESMA/ECB)*. (Ed.) Luchtman, M & Vervaele, J., Utrecht: Utrecht University, 129–152.

Bauwens, T., Gnedasj, S., Lamberigts, S. & Marine, C. (2019). A New Attempt at Uniform Prosecution of Tax Fraud, https://www.eubelius.com/en/news/a–new–attempt–at–uniform–prosecution–of–tax–fraud, (13.12.2022).

Bin, L. (2019a). Belgium. *Cyber VAT Frauds, Ne Bis In Idem and Judicial Cooperation: A Comparative Study Between Italy, Belgium, Spain And Germany*. (Ed.) Foffani, L., Bin, L. & Carriero, M.F., Torino: G. Giappichelli Editore, 33–49.

Bin, L. (2019b). Chapter 3: Possible Solutions to the Lack of Harmonisation in the Field of Cyber VAT Frauds. *Cyber Vat Frauds, Ne Bis In Idem and Judicial Cooperation: A Comparative Study Between Italy, Belgium, Spain And Germany*. (Ed.) Foffani, L., Bin, L. & Carriero, M.F., Torino: G. Giappichelli Editore, 89–122.

Boer, R, Molenaars, M., Struijk, R. & Lavreysen, M. (2022). The Legal 500 Country Comparative Guides: Tax Disputes – The Netherlands. Legalease Ltd. https://www.legal500.com/guides/chapter/the–netherlands–tax–disputes/?export–pdf, (13.12.2022).

Boer, R., Molenaars, M., Struijk, R. & Lavreysen, M. (2021). Law and Pratice: Netherlands, *Tax Controversy*, Global Practice Guides.

Booij, J.A., Hemels, S. & Bikkers, C. (2015). Surcharges and Penalties in Tax Law: The Netherlands, EALT. https://ssrn.com/abstract=2624912, (13.12.2022).

Câmara, F.S. (Con.Ed.) (2022). Tax Controversy 2022. London: Chambers Global Practice Guides.

Case of A&B v. Norway (2016). Application No: 24130/11 – 29758/11, European Court of Human Rights Grand Chamber, Strasbourg, https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-168972, (09.05.2023).

Case of Sergey Zolotukhin v. Russia. (2009). Application No: 14939/03. European Court of Human Rights Grand Chamber, Strasbourg, https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf/?library=ECHR&id=003-2637279-2867829&filename=003-2637279-2867829.pdf, (09.05.2023).

Chatain, P–L., McDowell, J., Mousset, C., Schott, P.A. & Willebois, E. (2009). Preventing Money Laundering and Terrorist Financing: A Practical Guide for Bank Supervisors. Washington: The World Bank.

Council of Europe. (1984). Protocol No. 7 to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms – As Amended by Protocol No.11. Strasbourg. https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/Library_Collection_P7postP11_ETS117E_ENG, (08.05.2023).

Csúri, A. & Luchtman, M. (2019). Procedural Safeguards for Heads of Business in Light of the ECtHR and CJEU Case Law. *Punitive Liability of Heads of Business in the EU: A Comparative Study*. (Ed.) Ligeti, K. & Marletta, A., Milano: Wolters Kluwer. 274–304.

Cuesta, J.L. (2002). Concurrent National and International Criminal Jurisdiction and the Principle 'Ne Bis In Idem' General Report, *Revue Internationale de Droit Pénal*, 73 (3), 707–736.

Desterbeck, F. (2019). Ne bis in idem and Tax Offences: How Belgium Adapted Its Legislation to the Recent Case Law of the ECtHR and the CJEU, *The European Criminal Law Associations' Forum: EUCRIM*, 2, 135–140.

FATF (The Financial Action Task Force) (2022). *Mutual Evaluation Report on Anti–Money Laundering and Counter–Terrorist Financing Measures – The Netherlands*. Paris: FATF/OECD.

Graat, J. (2017). The Netherlands. *Investigatory Powers and Procedural Safeguards: Improving OLAF's Legislative Framework Through a Comparison with Other EU Law Enforcement Authorities (ECN/ESMA/ECB)*. (Ed.) Luchtman, M & Vervaele, J., Utrecht: Utrecht University, 87–128.

Hornman, M. (2019). The Netherlands National Report. *Punitive Liability of Heads of Business in the EU: A Comparative Study*. (Ed.) Ligeti, K. & Marletta, A., Milano: Wolters Kluwer. 190–241.

Kempen, P.H. & Bemelmans, J. (2018). EU Protection of the Substantive Criminal Law Principles of Guilt and Ne Bis In Idem under the Charter of Fundamental Rights: Underdevelopment and Overdevelopment in an Incomplete Criminal Justice Framework, *New Journal of European Criminal Law*, 9 (2), 247–264.

Klip, A. H., & Wilt, H. G. (2004). Netherlands' Report for the International Association of Penal Law on Ne bis in Idem. *Revue Internationale de Droit Pénal / International Review of Penal Law*, 73, 1091– 1137.

Mirandola, S. & Lasagni, G. (2019). The European ne bis in idem at the Crossroads of Administrative and Criminal Law, *The European Criminal Law Associations' Forum: EUCRIM*, 2, 126–134.

Official Gazetten. (2012). *Wet tot instelling van het "una via" principe in de vervolging van overtredingen van de fiscale wetgeving en tot verhoging van de fiscale penale boetes*. No: 2013000279, Prom. 20/09/2012, Pub. 02/05/2013. Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken, https://www.ejustice.just.fgov.be/mopdf/2013/05/02_1.pdf#page=20, (24.07.2023).

Official Gazetten. (2019). *Wet houdende diverse bepalingen in strafzaken en inzake erediensten, en tot wijziging van de wet van 28 mei 2002 betreffende de euthanasie en van het Sociaal Strafwetboek*, No. 2019030435, Prom. 05/05/2019, Pub. 24/05/2019, Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken, https://www.ejustice.just.fgov.be/mopdf/2019/05/24_1.pdf#page=903, (24.07.2023).

Official Journal of the European Communities. (2000). The Charter of Fundamental Rights of the European Union–2000. https://www.europarl.europa.eu/ charter/pdf/text_en.pdf, (08.05.2023).

Official Journal of the European Communities. (2000). The Charter of Fundamental Rights of the European Union–1985, https://eur–lex.europa.eu/legal–content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:42000A0922(02)&from=CS, (08.05.2023).

Parzych, A.B. (2018). Solutions to the Accumulation of Different Penal Responsibilities for the Same Act and Their Assessment from the Perspective of the Ne bis in Idem Principle, *New Journal of European Criminal Law*, 9 (3), 366–385.

Peeters, B. (2019). The Existing Belgian Administrative and Criminal Legal Landscape Against VAT Tax Fraud, *Studi Tributari Europei*, 9, 83–107.

Peeters, L. & Dossche, A.M. (2012). Belgium: The "Una Via" Principle Applicable in Tax Fraud Cases. https://www.mondaq.com/white–collar–crime–anti–corruption–fraud/211068/the–una–via–principle–applicable–in–tax–fraud–cases#, (13.12.2022).

Rogier, L.J.J. (1992). Strafsancties, Administratieve Sancties en Het Una Via–Beginsel – Penal Sanctions, Administrative Sanctions and the Una Via Principle. Rotterdam: Gouda Quint.

Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden. (1992). *Algemene wet bestuursrecht*. BWBR0005537. Stb. 1992-315. Prom. 04/06/1992, Pub. 30/06/1992. https://wetten.overheid.nl/BWBR0005537/2023-07-01, (24.07.2023).

Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden. (1921). *Wetboek van Strafvordering*. BWBR0001903. Stb. 1921-14. Prom. 15/01/1921. https://wetten.overheid.nl/BWBR0001903/2023-03-01, (24.07.2023).

Stubbs, K.S., Jager, M. (2014). The Organization of Administrative and Criminal Law in National Legal Systems: Exclusion, Organized or Non–Organized Co–Existence. *Do Labels Still Matter? Blurring Boundaries Between Administrative and Criminal Law the Influence of the EU*. (Ed.) Galli, F. & Weyembergh, A., Brussels: IEE–Institut D'etudes Europeennes, 155–169.

Thirion, E. & Scherrer, A. (2017). Member States' Capacity to Fight Tax Crimes: Ex–Post Impact Assessment. Brussels: EPRS – European Parliamentary Research Service.

United Nations. (1967). The International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR https://treaties.un.org/doc/treaties/1976/03/19760323%2006–17%20am/ch_iv_04.pdf, (08.05.2023).

UNODC (United Nations Office on Drugs and Crime) (2015). *Country Review Report of Belgium*. Vienna.

Veenbrink, M. (2019). The Impact of Criminal Law Concepts on the Enforcement of National and European Competition Law: A Silent Take–Over? Nijmegen: Radboud University.

Vermeij, M.J.N. & Perez, E.Z. (2007). Netherlends. *Anti–Money Laundering: International Law and Practice*. (Ed.). Muller, W.H., Kalin, C.H. & Goldswoth, J.G., John Wiley & Sons, 575–502.

Vervaele, J. & Luchtman, M. (2015). Criminal Law Enforcement of EU Harmonised Financial Policies: The Need for a Shared Criminal Policy. *Overarching views of Crime and Deviancy – Rethinking the Legacy of the Utrecht School*. (Ed.) Jong, F., Hague: Eleven International Publishers, 335–365.

Vervaele, J.A.E. (2014). European Criminal Justice in the Post–Lisbon Area of Freedom, Security and Justice. Trento: Università degli Studi di Trento.

KAYNAKÇA

Başaran, M. (2019). Türk Spor Hukukunda Çözülemeyen Sorun /Amatör-Profesyonel Sportif Faaliyet Ayrımının Sınırlarının Temeline Vergisel Bakış, *Vergi Sorunları Dergisi.*

Dever, A. & İslam, A. (2015). Tarihsel Süreç İçerisinde Türk Kültüründe Spor Algısı, *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4 (5), 46-61.

Karataş Durmuş, N. (2016). Spor Kulüplerinin Vergilendirilmesi. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, (27), 245-278.

Erdem, M. Şenyüz, D. & Tatlıoğlu, İ. (2021). *Kamu Maliyesi*, 16. Baskı, Bursa: Ekin Basım Yayım Dağıtım.

Erdemli, A. (2008). *Spor Yapan İnsan,* 2. Baskı, İstanbul: E Yayınları.

Gerçek, A., Bakar, F., Mercimek, F., Çakır, E. U., & Asa, S. (2014) Vergilemenin Anayasal Temellerinin Çeşitli Ülkeler Açısından Karşılaştırılması Ve Türkiye İçin Çıkarımlar, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* (63), 81-130.

Gözler, K. & Kaplan, G. (2014) *İdare Hukukuna Giriş*, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Guttman, A. (1984). *The Games Must Go On*, Columbia University Press.

International Olympic Committee https://stillmed.olympic.org/Documents/ Olympic%20Charter/Olympic_Charter_through_time/1974-Olympic_Charter-Olympic_Rules_and_Regulations.pdf (E.T. 06.07.2023)

İmamoğlu, S. H. (2009). Spor Sponsorluğuna İlişkin Hukuki Düzenleme Üzerine Bir Değerlendirme, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 58, 63-94.

İşcan, F. (1988). *Türklerde Spor*, Ankara: MEB Basımevi.

Karakaya, Y.E. (2022). *Spor Tarihi-Erken Dönemden Moderniteye*, 1. Baskı, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Koryürek C. (1996). *Olimpiyat Tarihi MÖ 776-MS 1996*, İstanbul: Arçelik Yayınları.

Koryürek, C. (2003). *"Olimpiyadlar"* İstanbul: Stil Matbaacılık.

Kurt T. (2016). *Türk Spor Tarihi*, Ankara: Devlet Kitapları.

Küçükgüngör, E. (1998). Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2 (2) ,0 -0.

Olimpiyat Komitesi Duyurusu https://olimpiyatkomitesi.org.tr/Detay/Olimpiyatlar/Olimpik-Spor-Dallari/49/1 (E.T. 05.07.2023)

Öner, E. (2019). *Türk Vergi Sistemi*, 9. Baskı, Ankara: Seçkin.

Özsoy, S. (2011). Basına yansımalarıyla "1952 amatörlük olayı" ve Türk sporunda amatörlük, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13 (2), 97-119.

Salici, O. & Çimen, M. (2021). Sporda Amatörlük ve Profesyonellik, *Beden Eğitimi ve Spor Bilimi*, (Ed.) Arıkan G. & Çimen E., İstanbul: Efe Akademik Yayıncılık, 53-72.

Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü https://shgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/175/ 105/Istatistikler (29.07.2023).

Şenyüz, D., Yüce, M. & Gerçek, A. (2022a) *Vergi Hukuku (Genel Hükümler)*, 13. Baskı, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Şenyüz, D., Yüce, M. & Gerçek, A. (2022b). *Türk Vergi Sistemi*, 19. Baskı, Bursa: Ekin Yayın Basım.

TBF https://www.tbf.org.tr/ligler/bsl-2022-2023/takimlar (27.07.2023)

TFF Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı https://www.tff.org/ Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Profesyonel-Futbolcularin-Statusu-ve-Transferleri-Talimati.pdf (E.T. 06.07.2023)

Tekin A.-Tekin G. (2014). Antik Yunan Dönemi: Spor ve Antik Olimpiyat Oyunları, *Tarih Okulu Dergisi (TOD) Journal of History School (JOHS)*, 7 (18), 121-140.

TDK Büyük Türkçe Sözlüğü https://sozluk.gov.tr/ (E.T. 05.07.2023)

Ulu, G. (2020). İdari İşlemin Unsurlarının İşlevi, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Hukuk Özel Sayısı, 74-102.

KAYNAKÇA

Artun, E.S&Gök, Ö. (2017). Bazı Ekonomik Etkili Gümrük Rejimlerine İlişkin Hükümlerin İhlâli İçin Belirlenen Yaptırımın Anayasa'ya Uygunluğu (Hukuk Devleti ve Ölçülülük İlkesi Özelinde Bir Değerlendirme). *Ceza Hukuku Dergisi*, 12, (35), 151-200.

Artun, E.S. (2021). Vergi Hukukunda Ölçülülük İlkesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İzmir.

Bayar, S.&/Ülkar, M.G. (2015). E-Defter ve E-Fatura Teknik Analizi: Örnek Bir Uygulama. *Vergi Sorunları Dergisi,* 322, 102-110.

Başaran Yavaşlar, F. (2006). İdari Nitelikli Vergi Suç ve Cezaları. *Vergi Dünyası Dergisi*, 299, (25), 116-147.

Başaran Yavaşlar, F. (2009). Vergi Usul Kanunu'nda Yer Alan Vergisel Kabahat ve Yaptırımlar. *İdari Ceza Hukuku Sempozyumu*, (Ed.) Ulusan, İ&Başaran Yavaşlar, F. İstanbul: Seçkin Yayınevi, 285-297.

Birinci, N.&Aydemir, B. (2020). Vergi İdarelerinin Dijitalleşmesi: Vergi İdareleri ve Vergi Mükellefleri Açısından Fırsatlar ve Zorluklar. *Vergi Sorunları Dergisi,* 383, 83-88.

Candan, T. (2009). Danıştay Kararlarında Vergisel Kabahatler ve Yaptırımlar Hukukuna İlişkin Temel İlkeler. *İdari Ceza Hukuku Sempozyumu*, (Ed.) Ulusan, İ&Başaran Yavaşlar, F. İstanbul: Seçkin Yayınevi, 245-284.

Çalışkan, A. (2022). Defter, Kayıt ve Belge İbraz Ödevi Açısından Mükellefin Susma Hakkı. *Malî Hukuka İlişkin Temel İlkeler,* (Ed.) Karakoç Y., Ankara: Yetkin Yayınevi, 93-150.

Çamurcu, Z.N.(2023). Mükellefin Susma Hakkı: Anayasa Mahkemesi'nin 2019/80 E. 2022/31 K. Sayılı İçtihadına Yönelik Bir Değerlendirme. *Vergi Sorunları Dergisi*, 415, 81-92.

Demirbaş, B. (2009). Vergi Ceza Hukuku'nun Anayasal Temelleri. *Prof. Dr. Muallâ Öncel'e Armağan.* Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 953-985.

Dikmen, S.& Çiçek H.G. (2020). Vergi İdaresinin Dijital Dönüşümü. *Bilişim Çağında Vergi Hukuku*, (Ed.) Kaya, M.G.&Öz, E., Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım, 231-260.

Doğan, U.& Tercan, Y. (2014). Elektronik Deftere (e-Defter) Geçerken Nelere Dikkat Edilmeli?. *Vergi Sorunları Dergisi*, 315, 79-89.

Doğan, U. (2015). Vergi Teknolojileri. *Vergi Sorunları Dergisi,* 322, 9-40.

Ekici, İ. (2021). *Türk Vergi Hukukunda Mükelleflerin Defter ve Belge Muhafaza ve İbraz Mecburiyetleri.* İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Erdem, T. (2012). Elektronik Defter Uygulaması. *Vergi Sorunları Dergisi,* 280, 75-85.

Gelir İdaresi Başkanlığı. 2010. *Gelir İdaresi Başkanlığı Faaliyet Raporu 2009*, Strateji Geliştirme Başkanlığı. Ankara.

Gelir İdaresi Başkanlığı. 2023. *Gelir İdaresi Başkanlığı E-defter Uygulama Kılavuzu*. https://www.edefter.gov.tr/edeftermevzuat.html, (01.05.2023).

Gerger, G.Ç. (2019). Gelir İdarelerinde Dijitalleşme: Yapay Zeka ve Nesnelerin İnternetine Bir Bakış. *Vergi Sorunları Dergisi,* 364, 43-50.

Kaneti, S., Ekmekçi, E.,Güneş, G.&Kaşıkçı, M. (2019). *Vergi Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi.

Karakoç, Y. (2013). Anayasal Vergilendirme İlkeleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 15 (Özel Sayı), 1259-1308.

Karakoç, Y. (2019a). *Genel Vergi Hukuku*. 2. Baskı. Ankara: Yetkin Yayınları.

Karakoç, Y. (2019b). *Vergi Ceza Hukuku.* 2. Baskı, Ankara: Yetkin Yayınları.

Kazaker, G. (2014). Vergi Ceza Hukukunda Kanunîlik İlkesine İlişkin Bir Anayasa Mahkemesi Kararı Üzerine Düşünceler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 16 (Özel Sayı), 4785-4814.

Mutluer, K.& Dayanç Kuzeyli, N. (2019). *Vergi Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Orkunoğlu Şahin, I.F. (2016). Elektronik Vergilendirme: E-Vergilendirme. *Vergi Sorunları Dergisi,* 334, 144-168).

Öncel, M., Kumrulu, A., Çağan, N. & Göker, C. (2020). *Vergi Hukuku*. 29. Bası. Ankara: Turhan Kitabevi.

Öz, E. (2004). *Vergilendirmede Kanunilik ve Türk Vergi Sistemi*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Özen, M. (2022).*Vergi Suçları ve Kabahatleri*. 5. Baskı. Ankara: Adalet Yayınevi.

Özer, E. (2015). Vergi İncelemesinde Yeni Dönem: E-Defter. *Vergi Sorunları Dergisi,* 322, 65-70.

Özer, E. (2016). E-Defter ile Vergi İncelemesi. *Vergi Sorunları Dergisi,* 332, 65-70.

Pınar, B. (2016). Vergi İncelemesinde Yükümlü Haklarının İhlâline İlişkin Tespitler. *ICPF,* 1, (1), 23-60.

Saban, N. (2019). *Vergi Hukuku*. 9. Baskı. İstanbul: Beta Basım Yayım.

Sağır, H. (2022). Son Düzenlemeler Çerçevesinde Gizleme Suçunun Kanuni Unsurları ve Gelir İdaresi Başkanlığınca Temin Edilebilen E-Defter ve Belgelerin Gizleme Suçu Yönünden Değerlendirilmesi. *Vergi Dünyası Dergisi,* 41, (491), 45-62.

Selim, E. (2019). Elektronik Defter Değişmezlik Paradoksu: Gelir İdaresi Başkanlığı Elektronik Defteri Neden Muhafaza Altına Almalı?. *Vergi Sorunları Dergisi,* 369, 33-49.

Şenyüz, D., Yüce, M. &Gerçek, A. (2023). *Vergi Hukuku.* 14. Baskı. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Şenyüz, D. (2013). Susma Hakkı Karşısında Vergi Usul Kanunundaki Defter ve Belgeleri Gizleme (Kaçakçılık) Suçu. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* 15, (1), (Basım Yılı: 2014), 29-40.

Şenyüz, D. (2022). *Vergi Ceza Hukuku.* 12. Baskı, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Taştan, M. (2022).*Vergi Kaçaklığı Suçları.* 3. Baskı. Ankara: Adalet Yayınevi.

Taylar, Y. (2015). Ölçülülük İlkesi Bağlamında Vergi Ziyaı Cezasının Anayasa'ya Uygunluk Sorunu. *Ceza Hukuku Dergisi,* 28, 187-221.

Taylar, Y. (2018). Vergi İncelemesi Sırasında İbraz Edilmeyen Defter, Kayıt Ve Belgelerin Yargılama Aşamasında Vergi Yargısı Organlarına İbrazı. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 20 (2), 375-408.

Taylar, Y., Gök, Ö., Demirbaş Aksüt, B. &Artun, E.S. (2020). *Mükellef Haklarının Korunması Bakımından Hukukî Güvenlik İlkesi*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Taytak, M.&/Vural, K. (2019). Bilişim Sistemlerindeki Gelişmelerin Türkiye'de E-Vergi Uygulamaları Üzerine Yansımaları Ve Değerlendirilmesi. *Finans Politik Ekonomik Yorumlar,* 56,(647), 65-100.

Tekbaş, A. (2020). Elektronik Belge Düzenine İlişkin Olarak Hazine ve Maliye Bakanlığına Verilen Yetkilerin Verginin Kanuniliği İlkesi Bakımından Değerlendirilmesi. *Bilişim Çağında Vergi Hukuku*, (Ed.) Kaya, M.G.&Öz, E., Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım, 311-341.

Tercan, Y. (2015). Elektronik Defter Standardı: XBRL. *Vergi Sorunları Dergisi,* 322, 71-85.

Üstün, Ü.S. (2011). Susma Hakkı Çerçevesinde Defter, Kayıt ve Belgeleri Gizleme Suçu. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, XV, (3), 363-390.

Yaltı, B. (2006). *Vergi Yükümlüsünün Hakları*. İstanbul: Beta Basım Yayım.

Yereli, A.B. & Orkunoğlu, Ş.I. (2020). Vergi Otomasyon Sisteminin Yapay Zeka ile Etkileşimi. *Vergi Sorunları Dergisi,* 378, 9-16.

KAYNAKLAR

KİTAPLAR

Ateş L, (2017). *Yatırım Vergi Teşvik Politikasının Hukuki Çerçevesi*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Aydın E, (2016). *Gelir Vergisi ve Kurumlar Vergisi Açısından Vakıfların Vergilendirilmesi*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Buijze R,(2019). Tackling the International Tax Barriers to Cross-Border Charitable Giving- Philantrophy fort he Arts in the Era of Globalization- IBFD Doctoral Series: 51.

Erdem M, Şenyüz D. & Tatlıoğlu İ, (2021). *Kamu Maliyesi*, 16.Baskı, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Göker C, (2011). *Yönlendirici Vergilendirme*, Ankara: Turhan Kitabevi.

Şenyüz D, Yüce M. & Gerçek A, (2023). *Türk Vergi Sistemi*, 20.Baskı, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

MAKALELER

Bater P. (1999). International Tax Issues Relating to Non-Profit Organizations and Their Supporters, Bulletin, October, 452- 465.

Bowler-Smith M. & Ostik H. (2015). Taxing and Regulating Non-Profit Organizations, Taxation of Charities, EATLP Annual Congress Rotterdam-2015, *EATLP International Tax Series Volume II*, 3-44.

Buijze R. (2016). Approaches towards the Application of Tax Incentives for Cross-Border Philanthropy, *Intertax*, Volume 44, Isse 1, 14-28.

Chanel E. C., (2015). Chapter:12: France", Taxation of Charities, EATLP Annual Congress Rotterdam-2012, *EATLP International Tax Series Volume II*, 255-281.

Clotfelter C. T., (2016). *Charitable Giving and Tax Policy in the US: Charitable Giving and Tax Policy- A Historical and Comparative Perspective*. (Ed.) Fack G., & Landais C., Oxford University Press.

Drache A., (2004). *Prerequisites for Change, in Tax Treatment of NGOs, Legal, Ethical and Fiscal Frameworks for Promoting NGOs and Their Activities*, (Ed.) Bater P., Hondius F. & Lieber Kessler P., Kluwer Law International, 285-302.

Glabush J.R., (2009). *IBFD International Tax Glossary*, 6th Revised Edition.

Heidenbauer S., Hemels S., Muehlmann B., Stewart M., Thoemmes O.& Tukic T, (2013). Cross-Border Charitable Giving and its Tax Limitations, *IBFD Bulletin for International Taxation*, Volume 67, Number 11, 611-625.

Hemels S, (2015). The European Foundation Proposal: An Effective, Efficient and Feasible Solution for Tax Issues Related to Cross-Border Charitable Giving and Fundraising?, Taxation of Charities, EATLP Annual Congress Rotterdam-2012, *EATLP International Tax Series Volume II*,143-177.

Jochum H. & Savvaidou A., (2015). Deduction of Gifts and Contributions and Other Tax Incentives in the PIT and CIT for Non-Profit Entities or Activities", Taxation of Charities, EATLP Annual Congress Rotterdam-2012, *EATLP International Tax Series Volume II*, 61- 75.

Jochum H., Lampert S., (2015). "Germany", Taxation of Charities, EATLP Annual Congress Rotterdam-2012, *EATLP International Tax Series Volume II*, 281, 299.

Koele I. A., (2010). How Will International Philanthropy Be Freed from Landlocked Tax Barriers?, *European Taxation*, September 2010, 410-418.

Steensel van M., Velden van der R, (2018). Dutch Foundations for Charitable Purposes, *Trust & Trustees*, Vol:24, No:6, July, 601-605.

Thoemmes O.& Muehlmann B. W. (2012). International Cross-Border Charitable and Other Pro Bono Contributions, *Bulletin for International Taxation*, Volume 66, No. 9.

Yaltı B. (2013). İbadethane Bağışlarının Vergi Matrahindan İndirimi: Vergide Eşitsizlik Örneği: Prof.Dr. Nur Centel'e Armağan, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştirmalari Dergisi*, Cilt:19, Sayı:2, 429-453.

Yaltı B. (2015). "Turkey", Taxation of Charities, EATLP Annual Congress Rotterdam-2012, *EATLP International Tax Series Volume II*, 581-601.

ONLINE KAYNAKLAR

www.curia.europa.eu/juris (11.7.2023)

www.eur-lex.europa.eu (9.7.2023)

www.orbitax.com (8.7.2023)

Özgenç A.S. (2023). Bağış ve Yardımlara İlişkin Vergisel Rejimde Değişiklik İhtiyacı. https://www.dunya.com/kose-yazisi/bagis-ve-yardimlara-iliskin-vergisel-rejimde-degisiklik-ihtiyaci/685658) (10.7.2023)

www.sozluk.gov.tr (9.7.2023)

www.uscode.house.gov (10.7.2023)

KAYNAKÇA

Artun, E. S. & Gök, Ö. (2017). "Bazı Ekonomik Etkili Gümrük Rejimlerine İlişkin Hükümlerin İhlâli İçin Belirlenen Yaptırımın Anayasa'ya Uygunluğu (Hukuk Devleti ve Ölçülülük İlkesi Özelinde Bir Değerlendirme)" *Ceza Hukuku Dergisi*, 12 (35), 151-200.

Aydın, S., Topuz, N. & Beyribey, K., (2000). *Gerekçeli, Notlu, İçtihatlı, 4458 Sayılı Gümrük Kanunu ve İlgili Mevzuat.* Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Canıtez, M. (2017). *Uygulamalı Gümrük Mevzuatı.* Güncellenmiş 2. Baskı. Ankara: Gazi Kitabevi.

Çelik, B., (1999). *Dış Ticaretten Alınan Vergilerden Gümrük Vergisi Hukuku.* Ankara: İmaj Yayıncılık.

Derdiyok, T., (2014). *Dış Ticarette vergi ve Mali Yükümlülükler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Dölek, A., (2013). *Gümrük İşlemleri*. İstanbul: Umut Kitap Basın Yayın Dağıtım.

Ercan, T., (2016). *Türk Hukukunda Gümrük Kabahatleri.* İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Gerçek, A. (2013). *Türk Mali Hukukunda Teminat Kurumu*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Gök, Ö.,(2021). "Gümrük Hukuku'nda Uyuşmazlıkların Usûl Bakımından Konusunu Oluşturan 'Karar' ve Hukukî Rejimi", *Hukukta Disiplinlerarası Yaklaşımlar Konferansları No.2 'Hukukta Anlaşmazlık Çözüm Yolları Uluslararası Sempozyumu'* 599-631. Ankara: Adalet Yayınevi.

Gültekin, R. (2019). *Gümrük Kabahatleri – Hukuki Analiz Sorunlar ve Çözüm Önerileri.* Ankara: Gazi Kitabevi.

Henke, R. & Witte, P. (1996). *Das Zolllager.* München: c.H. Beck'sche Verlagsbucchhandlung.

Holler, G. (2008). *Zollrecht und Zollabwicklung*. 2. überarbeitete Auflage. Berlin: BWV – Berliner Wirtschafts-Verlag.

Karakoç, Y. (2019). *Genel Vergi Hukuku.* Gözden geçirilmiş ve güncellenmiş 2. Baskı. Ankara: Yetkin Yayınları.

Kılıç, K. (2013). *Kaçakçılık Suçları Gümrük Kabahatleri ve Gümrük Uyuşmazlıklarının Çözüm Yolları.* Ankara: Gazi Kitabevi.

Köksal, T. (2012). *Uluslararası Ticaret Hukuku.* Ankara: Adalet Yayınevi.

Lux, M. (2009). *Das Zollrecht der EG (Handbuch für Praktiker mit Musterfällen und Praxistipps)*. 3. Auflage. Köln: Bundesanzeiger Verlag.

Meriç, İlyas; "İhracat İstisnası Bağlamında Gümrük Antrepoları". *(Yaklaşım Dergisi, 276, 2015,* www.yaklasim.com *, E.T. 31.7.2023).*

Nural, A. & Akçin, R. (1996). *Ekonomik Etkili Gümrük Rejimleri,* İstanbul: Zemin Danışmanlık ve Eğitim Hizmetleri, Yayın No: 1.

Nural, A. (2015). *4458 Sayılı Gümrük Kanunu -Açıklamalı-*. Ankara: Yeni Gümrük ve Ticaret Müfettişleri Derneği İktisadi İşletmesi Yayın No: 2 (33).

Onursal, E. (2017). *Mevzuat ve Teknik Yönleri ile İhracat ve İthalat İşlemleri.* Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Saygılıoğlu, N. & Gerçek, A. (2007). *Dış Ticaret ve Gümrük Kurallar, İşlemler ve Vergileme*. Ankara: Yaklaşım Yayıncılık.

Selen, U. (2020). *Gümrük İşlemleri ve Vergilendirmesi.* Güncellenmiş 10. Baskı. Bursa: Ekin Kitabevi.

Şahin, M. (1999). *ASU Gümrük İşlemleri (Ambar-Sundurma-Antrepo).* Ankara: Gümrük Kontrolörleri Derneği Yayını No: 20.

Taylar, Y. (2008). *Serbest Bölgeler.* Ankara: Maliye ve Hukuk Yayınları.

Thoma, A., Böhm, R. & Kirchhainer, E. 2010. *Zoll und Umsatzsteuer Die rechtliche Beurteilung und praktische Abwicklung von Warenlieferungen mit Drittlandsbezug.* 2. Auflage. Wiesbaden: Gabler GWV Fachverlage GmbH.

Tschiederer, S. (2011). *EU-Zollrecht.* 2. Aktualisierte Auflage. Wien: Lexis-Nexis.

Tuncer, S. (2001). *Gümrükler ve Gümrük Vergileri (Teori-Uygulama)*. Ankara: Yaklaşım Yayınları.

Uçak, H. (2013). "Gümrük Cezalarında Yeni Kriter; 'Belirgin Fark'", *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi* 119(11), 284-288.

Witte, P. (2013). *Zollkodex Kommentar.* 6. Neubearbeitete Auflage. München: Verlag c. H. Beck.

Witte, P. & Wolffgang, H. M. (2012). *Lehrbuch des Europäischen Zollrechts.* 7. überarbeitete und aktualisierte Auflage, Herne: nwb Verlag.

Witte, P. & Wolffgang, H. M. (2018). *Lehrbuch des Zollrechts der Europäischen Union*. 9. vollständig überarbeitete und aktualisierte Auflage. Herne: nwb Verlag.

Yerci, C. (2020). *Yorum ve Açıklamalarla Gümrük Hukuku ve Davaları -Örnekler-Çözümler-İçtihatlar-.* 2. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

KAYNAKÇA

Çakır, F. (2023). "YSK'dan 'Bakanlar' Kararı: İstifa Etmelerine Gerek Yok", *HaberTürk*, 18 Nisan 2023, https://www.haberturk.com/ysk-muhalefetin-basvurusunu-reddetti-3584112.

Danıştay Birinci Dairesi, 21 Eylül 1993 Tarih ve E.1993/194, K.1993/168 Sayılı Karar (https://karararama.danistay.gov.tr/getDokuman?id=17344500).

Gözler, K. (1990). "Olağanüstü Hal Rejimlerinde Özgürlüklerin Sınırlandırılması Sistemi ve Olağanüstü Hal Kanun Hükmünde Kararnamelerinin Hukukî Rejimi", *Ankara Barosu Dergisi*, 47 (4), Ağustos, 561-590 (ww.anayasa.gen.tr/olaganustu-hal.htm).

Gözler, K. (2013). "Yorum İlkeleri", *Anayasa Hukukunda Yorum ve Norm Somutlaşması*, Ankara: KHP ve TBB Ortak Yayını, 15-119 (https://www.anayasa.gen.tr/yorum-ilkeleri-kitaptan.pdf).

Gözler, K. (2017a). "Mühürsüz Oy Pusulası Tartışması: YSK'nın 16 Nisan 2017 Tarih ve 560 sayılı Kararı Hakkında Bir İnceleme", http://www.anayasa.gen.tr/muhursuz.html (Yayın Tarihi: 19 Nisan 2017).

Gözler, K. (2017b). "YSK Kararlarının Kesinliği Üzerine", http://www.anayasa.gen.tr/ysk-baglayicilik.html, (Yayın Tarihi: 21 Nisan 2017).

Gözler, K. (2018). *Mahallî İdareler Hukuku*, Bursa: Ekin Yayınevi.

Gözler, K. (2019a). *İdare Hukuku,* 3. Baskı. Bursa: Ekin Yayınevi, c.I.

Gözler, K. (2019b). "YSK'nın Bağımsızlığı Üzerine: Gözlemler ve Öneriler", http://www.anayasa.gen.tr/ysk-bagimsizlik.htm (Yayın Tarihi: 25 Temmuz 2019).

Gözler, K. (2019c). "Hukukun Siyasetle İmtihanı-2", http://www.anayasa.gen.tr/ysk-imtihan.htm (Yayın Tarihi: 26 Temmuz 2019).

Gözler, K. (2021). *Türk Anayasa Hukuku,* 4. Baskı, Bursa: Ekin Yayınevi.

Gözler, K. (2022a). *Hukuka Giriş,* 19. Baskı, Bursa: Ekin Yayınevi.

Gözler, K. (2022b). *İnsan Hakları Hukuku*, 4. Baskı, Bursa: Ekin Yayınevi.

Kaya, C. (2002) "Kamu Görevlilerinin Seçimlere Katılmak Üzere Görevden Çekilmesi ve Göreve Dönmesi", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, VIII (1-2), 173-191.

Köker, L. (2023). "Kritik Seçimlere Doğru Bâzı Endişeler", *ArtıGerçek*, 2 Mayıs 2023, (https://artigercek.com/makale/kritik-secimlere-dogru-bazi-endiseler-248191).

Küçük, T. S. (2023). "Cumhurbaşkanı Yardımcısı Olarak Atanan Belediye Başkanı Görevine Devam Edebilir", *PolitikYol*, 6 Mart 2023 (https://www.politikyol.com/cumhurbaskani-yardimcisi-olarak-atanan-belediye-baskani-gorevine-devam-edebilir).

Mengür, D. (2023). "Profesör Günday: Kamu Görevlisi Konumundaki Bakanlar İstifa Etmeden Milletvekili Adayı Olamaz", *Independent Türkçe*, 28 Mart 2023 (https://www.indyturk.com/node/619731/r%C3%B6portaj/profes%C3%B6rg%C3%BCnday-kamu-g%C3%B6revlisi-konumundaki-bakanlar-istifa-etmedenmilletvekili).

Olgunsoy, F. (2020). "Tehlikeli Salgın Hastalıklar Nedeniyle Seçimlerin Ertelenmesi", *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 10 (2), 584-637.

Özsoy Boyunsuz, Ş. (2023). "Bakanlar Milletvekili Adaylığı İçin Görevlerinden Ayrılmalı mıdır?", *PolitikYol*, 30 Mart 2023 (https://www.politikyol.com/bakanlar-milletvekili-adayligi-icin-gorevlerinden-ayrilmali-midir).

Sevinç, M. (2023a). "Seçim, Oy Verme Gününde Değil, Seçimin İlanıyla Başlar…", *Diken*, 10 Ocak 2023 (https://www.diken.com.tr/secim-oy-verme-gununde-degil-secimin-ilaniyla-baslar).

Sevinç, M. (2023b). "YSK'nın 2011 Kararı Yanlıştır; Bir Seçim 'Oy Verme Günü' Başlamaz!", *Diken*, 22 Ocak 2023 (https://www.diken.com.tr/ysknin-2011-karariyanlistir-bir-secim-oy-verme-gunu-baslamaz).

Sevinç, M. (2023c). "YSK'nın 'Fena Halde' Hüzün Veren Son Kararları…", *Diken*, 6 Nisan 2023 (https://www.diken.com.tr/ysknin-fena-halde-huzun-veren-son-kararlari/).

Şirin, T. (2023a). "Seçim Tarihi Ne Zaman?", https://www.tolgasirin.com/post/secimtarihi-ne-zaman (Yayın Tarihi: 10 Ocak 2023).

Şirin, T. (2023b). "Milletvekili Adayı Olmak İçin Görevden Çekilme Meselesi", *T24,* 31 Mart 2023, (https://t24.com.tr/yazarlar/tolga-sirin/milletvekili-adayi-olmakicin-gorevden-cekilme-meselesi,39376).

Şirin, T. (2023c). "Seçimlerin Ertelenmesi", *Ankara Barosu Dergisi*, 81 (2) Nisan, 211-252.

Şirin, T. (2023d). "6 Nisan 2023'ten Önce Yapılacak Bir Seçimde %10 Barajı Uygulanır", https://www.tolgasirin.com/post/yuzdeonbaraji (Yayın Tarihi: 20 Ocak 2023)

Şirin, T. (2023e). "Milletvekili Olanların Bakanlıkları Düştü", *T24*, 19 Mayıs 2023 (https://t24.com.tr/yazarlar/tolga-sirin/milletvekili-olanlarin-bakanliklaridustu,40067).

Türk, H. S. (2023), (Hikmet Sami Türk'ün Beyanatı) "Hukukçular değerlendirdi: Milletvekili seçilen bakanlar istifa etmeli mi?", *Cumhuriyet*, 22 Mayıs 2023, (https://www.cumhuriyet.com.tr/siyaset/hukukcular-degerlendirdi-milletvekili-secilen-bakanlar-istifa-etmeli-mi-2083487).

Ulusoy, A. D. (2023). "Cumhurbaşkanı yardımcılığı nasıl bir görev? Cumhurbaşkanı yardımcılığı ve belediye başkanlığı hukuken bağdaşır mı?", *T24*, 15 Mart 2023 (https://t24.com.tr/yazarlar/ali-d-ulusoy/cumhurbaskani-yardimciligi-nasilbir-gorev,39160).

Yazıcı Özbudun, S. (2023). "Hukuka Uygun Davranmak Bu Kadar mı Zor?", *PolitikYol*, 2 Nisan 2023 (https://www.politikyol.com/hukuka-uygun-davranmak-bu-kadar-mi-zor).

Yüksek Seçim Kurulu, 15 Aralık 2008 Tarih ve 276 Sayılı Kararı, http://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/Kararlar/2008Pdf/2008-276.pdf.

Yüksek Seçim Kurulu, 27 Temmuz 2007 Tarih ve 716 Sayılı Mehmet Cihat Özönder Kararı, http://www.ysk.gov.tr/doc/ilkeKarar/dosya/3268/2007-716-karar.htm.

Yüksek Seçim Kurulu, 4 Mart 2011 Tarih ve 2011/140 Sayılı Karar (*Resmî Gazete*, 12 Mart 2011, Sayı 27872, https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/03/20110312-16.htm; https://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/Kararlar/2011Pdf/2011-140.pdf).

Yüksek Seçim Kurulu, 13 Mart 2023 Tarih ve 2023/99 Sayılı Karar, https://www.ysk.gov.tr/doc/karar/dosya/82478/2023-99.pdf.

Yüksek Seçim Kurulu, 29 Mart 2023 Tarih ve 2023/305 Sayılı *Atagün Mert Kejanlıoğlu* Kararı (Yayınlanmamıştır) (Karar, bu makalenin ekindedir).

KAYNAKÇA

Gökcan, H.T. (2010). Özel Belgede Sahtecilik Suçu (TCK M. 207), *Ankara Barosu Dergisi*, 68 (1), 209-236.

Gökcen, A. (2013). *Belgede Sahtecilik Suçları (TCK m. 204-212)*, 3. Baskı, Ankara: Adalet Yayınevi.

Görkemli, B. (2021). Ceza Hukukundaki Sahtecilik Suçları ile Vergi Ceza Hukukundaki Sahte Belge Düzenleme-Kullanma Suçları, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 12 (47), 407-434.

Meral, E.S. (2021). Vergi Kaçakçılığı Suçları ile Belgede Sahtecilik Suçları Arasındaki İlişkisi. *Vergi Ceza Hukuku Çalışmaları*, (Ed.) Özgenç, İ., Ankara: Seçkin Yayınevi, 307-344.

Özbek, V.Ö., Doğan, K. & Bacaksız, Pınar (2022), *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 17. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi.

Özcan, O. (2015). *Vergi Suçları*, Ankara: Seçkin Yayınevi.

Şenyüz, D. (2022). *Vergi Ceza Hukuku (Vergi Kabahatleri ve Suçları)*, 12. Baskı. Bursa: Ekin Yayınevi.

Tezcan, D., Erdem, M.R. & Önok, R. M. (2022), *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 20. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi.

Ümit, C. (2021). Vergi Ceza Hukukunda Sahte Belge Düzenleme ve Sahte Belge Kullanma Suçlarına İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri, *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11 (1), 357-393.

Ünal, E. (2021). Vergi Usul Kanununun 359'uncu Maddesinin b Fıkrasında Düzenlenen Vergi Kaçakçılığı Suçu, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 27 (2), 1260-1297.

Yıldız, F. (2021). Belgede Sahtecilik ile VUK'da Düzenlenen Sahte Belge Düzenleme Suçlarının Aldatma Kabiliyeti Yönünden Karşılaştırılması, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 12 (48), 547-582.

KAYNAKÇA

Akdoğan, A. (2021). *Kamu Maliyesi*, 22. Baskı, Ankara: Gazi Kitabevi.

Aksoy, Ş. (1991). *Kamu Maliyesi*, İstanbul: Filiz Kitabevi.

Altay, A. (2018). *Kamu Maliyesi*, 4. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Ay, H. (2019). *Kamu Maliyesi*, 6. Basım, Ankara: Nobel Kitap.

Bağcı, H. (2001). *Kamu Borçları Yönetimi ve Türkiye İçin Bir Değerlendirme*, Ankara: SPK. Yayınları No. 135.

Bilici, N. (2022). *Kamu Maliyesi*, 13. Baskı, Ankara: Savaş Yayınevi.

Bulutoğlu, K. (2003). *Kamu Ekonomisine Giriş*, 6. Baskı, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Bulutoğlu, K., **Kurtuluş**, E. (1988). *Bütçe ve Kamu Harcamaları*, 2. Baskı, İstanbul: Filiz Kitabevi.

Edizdoğan, N., **Çetinkaya**, Ö. & **Gümüş**, E. (2019). *Kamu Maliyesi*, 10. Baskı, Bursa: Ekin Kitabevi.

Erdem, M. (2019). *Devlet Borçları*, 9. Baskı, Bursa: Ekin Kitabevi.

Erdem, M., **Şenyüz**, D. & **Tatlıoğlu**, İ. (2023). *Kamu Maliyesi*, 17. Baskı, Bursa: Ekin Kitabevi.

Eğilmez, M. (2020). *Kamu Maliyesi*, 6. Basım, İstanbul: Remzi Kitabevi.

Erginay, A. (2003). *Kamu Maliyesi*, 17. Baskı, Ankara: Savaş Yayınları.

İnce, M. (2001). *Devlet Borçları ve Türkiye*, 6. Baskı, Ankara: Gazi Kitabevi.

Karakoç, Y. (2021). *Sosyal Maliye*, 2. Baskı, Ankara: Yetkin Yayınları.

Karakoç, Y. (2023). *Kamu Maliyesi*, 3. Baskı, Ankara: Yetkin Yayınları.

Köstekçi, A., **Özbay**, F.(2023). Kur Korumalı Mevduat Sistemi ve Vergilemenin Amaçları Üzerine Bir Değerlendirme, *Business, Economics* & *Management Research Journal,* 6(1), 44-56.

Nadaroğlu, H. (1992). *Kamu Maliyesi Teorisi*, 8. Baskı, İstanbul: Beta Yayınları.

Mutluer, M. K., **Öner**, E. & **Kesik**, A. (2016). *Teoride ve Uygulamada Kamu Maliyesi*, 4. Baskı, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Önsoy, R. (1999). *Mali Tutsaklığa Giden Yol Osmanlı Borçları 1854-1914*, Ankara: Turhan Kitabevi.

Pehlivan, O. (2019). *Kamu Maliyesi*, Trabzon: Celepler Matbaacılık Basım Yayın Dağıtım.

Pur, H. P. (2006). *Türkiye'nin Borç Prangası*, İstanbul: Otopsi Yayınları.

Şen, H., **Sağbaş**, İ. (2023). *Vergi Teorisi ve Politikası*, 5. Baskı, Bursa: Ekin Kitabevi.

Toussaint, É. (Çev. O. S. **Binatlı**) (2022). *Borç Sistemi Devlet Borçlarının ve Reddedilmelerinin Bir Tarihi*, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Türk, İ. (2010). *Kamu Maliyesi*, 8. Bası, Ankara: Turhan Kitabevi.

Uluatam, Ö. (2014). *Kamu Maliyesi*, 13. Baskı, Ankara: İmaj Yayınevi.

Yaşa, M. (1981). *Devlet Borçları*, 3. Baskı, İstanbul.

Yetiş Doğan, E. G. (2021). *Osmanlı İç Borçlanma Sisteminde Modernleşme 1839-1881*, İstanbul: Vakıfbank Kültür Yayınları.

Yılmaz, B. E. (2020). *Maliye*, 4. Baskı, İstanbul: Der Yayınları.

Yılmaz, B. E. (2021). *Devlet Borçları ve Türkiye'de Borç Çıkmazı*, 4. Basım, İstanbul: Der Yayınları.

Yılmaz, F. (2011). *Osmanlı'nın Borç Batağı*, İstanbul: İz Yayıncılık.

KAYNAKÇA

Adliye Vekaleti. (1930). *Kanunu Medeni Şerhi, Türk-İsviçre*, C.1, İstanbul: Cumhuriyet Matbaası.

Akgündüz, A. (2012). *İslam ve Osmanlı Hukuku Külliyatı, Özel Hukuk-I*, C.2, İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı.

Ali Haydar Efendi. (2020). *Dürerü'l-Hükkam Şerhu Mecelleti'l-Ahkam,* (Çev.) Gündoğdu, R. & Erdem, O., 1. Baskı, C.3, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.

Arı, A. (2013). Yetim, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C.43, İstanbul: TDV İslam Araştırmaları Merkezi, 501-503.

Atar, F. (2014). *Fıkıh Usulü,* 11. Baskı. İstanbul: M.Ü. İlahiyat Fakültesi Yayınları.

Aydın, M. A. (1988). el-Aḥkâmü'ş-Şerʿiyye fi'l-Ahvali'ş-Şahsiyye, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C.1, İstanbul: TDV İslam Araştırmaları Merkezi, 557.

Aydın, M. A. (2012). Türk Hukuk Tarihi, 9. Baskı, İstanbul: Beta.

Aydın, M. A. (2018). *Osmanlı Aile Hukuku*, 2. Baskı, İstanbul: Klasik.

Bardakoğlu, A. (1992). Buluğ, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C.6, İstanbul: TDV İslam Araştırmaları Merkezi, 413-414.

Bardakoğlu, A. (1994). Ehliyet, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C.10, İstanbul: TDV İslam Araştırmaları Merkezi, 533-539.

Belgesay, M. R. (1945). Türk Kanunu Medenisi Şerhi, 4. Baskı, İstanbul: M. Sadık Kağıtçı Matbaası.

Birsen, K. (1963). *Medeni Hukuk Dersleri*, İstanbul: Ahmed Said Matbaası.

Cin, H. & Akgündüz, A. (2011). *Türk Hukuk Tarihi,* İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı.

Cin, H. & Akyılmaz, G. (2014). *Türk Hukuk Tarihi,* Konya: Sayram Yayınları.

Çeker, O. (2017). *Osmanlı Hukuk-ı Aile Kararnamesi*, 5. Baskı, Konya: Mehir Vakfı Yayınları.

Devellioğlu, F. (1970). Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat, Ankara: Doğuş Matbaası.

Dönmez İ. K. (2011). Temyiz, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C.40, İstanbul: TDV İslam Araştırmaları Merkezi, 437-439.

Ebu Zehra, M. (1979). *İslam Hukuku Metodolojisi 'Fıkıh Usulü',* (Çev.) Şener, A., 2. Baskı. Ankara: Fon Matbaası.

Ekinci, E. B. (2014). *Osmanlı Hukuku,* 3. Baskı. İstanbul: Arı Sanat Yayınevi.

el-Kuduri, A. (2019). *Muhtasaru'l-Kuduri,* (Çev.) Duman, S. & Güman, O., İstanbul: Beka Yayıncılık.

el-Mavsıli. (2019). *El-İhtiyar Li-Ta'lıli'l-Muhtar*, C.2, (Çev.) Keskin, M., İstanbul: Ravza Yayınları.

es-Sağirci. *Delilleriyle Hanefi Fıkhı*, İstanbul: Karınca & Polen Yayınları.

İbn Rüşd. (2015), *Bidayetü'l Mücttehid ve Nihayetü'l-Muktesid*, 2. Baskı, C.3, İstanbul: Ensar.

İstanbul Kadı sicilleri. (2019). Evkaf-ı Hümayun Mahkemesi, 673 Numaralı Sicil, C.100, Hüküm no: 52, (Ed.) Yılmaz, C., İstanbul: Kültür AŞ.

İstanbul Kadı Sicilleri. (2019). İstanbul Mahkemesi 334 Numaralı Sicil, C.99, Hüküm no: 310, (Ed.) Yılmaz, C., İstanbul: Kültür AŞ.

İstanbul Kadı Sicilleri. (2019). Kısmet-i Askeriye Mahkemesi, 19 Numaralı Sicil, C.58, Hüküm no: 839, (Ed.) Yılmaz, C., İstanbul: Kültür AŞ.

Köse, S. (2008). Rüşd, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C.35, İstanbul: TDV İslam Araştırmaları Merkezi, 298-300.

Özcan, T. (2006). Osmanlı Toplumunda Yetimlerin Himayesi ve Eytam Sandıkları, *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 14, 103-121.

Serahsi. (2008). *Mebsut,* C.24, (Ed.) Akşit, M. C., İstanbul: Gümüşev Yayınları.

[Sevig], V. R. (1926). *Kanun-u Medeni Şerhi, Ahkam-ı Umumiye*, C.2, İstanbul: Ahmet Kamil Matbaası.

Tepeci, K. (1946). Notlu ve İzahlı Türk Kanunu Medenisi, C.1, Ankara: Doğuş Matbaası.

Uzunpostalcı, M. (1993). Cenin, *TDV İslam Ansiklopedisi,* C.7, İstanbul: TDV İslam Araştırmaları Merkezi, 369-370.

KAYNAKÇA

Ateş, L. (2015) , Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolu Olarak Peşin Fiyat Sözleşmeleri: Türkiye Deneyimi, içinde Vergi Uyuşmazlıklarının Çözümü: Barışçıl Mekanizmalar, (Ed.) Yaltı, B., *Uluslararası Vergi Hukuku Konferansları Serisi-3*, İstanbul: Beta, 2015.

Ateş, L., *Transfer Fiyatlandırması ve Vergilendirme*, Ankara: Turhan, 2011.

Öner, C., Legal Nature of Advance Pricing Agreements under Turkish Law: A Comparative Analysis, *Intertax*, Vol. 40, Issue 8/9, 2012, (503-513).

Özgenç, A.S., *Çok Taraflı Vergi Anlaşmasının Temel Esasları*, İstanbul: Oniki Levha, 2019.

Sarıcaoğlu, E., *Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmalarında Karşılıklı Anlaşma Usulü*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2023.

Yaltı Soydan, B., "Vergi Anlaşmalarında Yer Alan Karşılıklı Anlaşma Usulünde Anayasaya Aykırılık Sorunu", *Vergi Dünyası*, 160, 1994, (93-103).

Yaltı, B. (2015), Vergi Anlaşmalarında Karşılıklı Anlaşma Usulü Türkiye Deneyimi, içinde Vergi Uyuşmazlıklarının Çözümü: Barışçıl Mekanizmalar, (Ed.) Yaltı, B., *Uluslararası Vergi Hukuku Konferansları Serisi-3*, İstanbul: Beta, 2015.

Yaltı, Billur, "Kurumlar Vergisi Kanununun "Yenisi": Peşin Fiyat Sözleşmeleri", *Vergi Sorunları Dergisi*, 219, 2016, (7-27).

Yaltı, Soydan, B., *Uluslararası Vergi Anlaşmaları*, İstanbul: Beta, 1995.

[44] MoMA, s.35, para.97.

KAYNAKÇA

Aktan, E. (2019). *Türk Yabancılar Hukuku ve AİHM Kararları Doğrultusunda Geri Gönderme Yasağı*, Ankara: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Aybay, R. & Dardağan Kibar, E. (2010). *Yabancılar Hukuku*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Bayata Canyaş, A. (2015). Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu Kapsamındaki Geri Gönderme Yasağının Uygulanma Koşullarının AİHM Kararları Çerçevesinde İncelenmesi, *Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* 5 (1), 73-90.

Çelikel, A. & Gelgel (Öztekin) G. (2022). *Yabancılar Hukuku*, Yenilenmiş 27. Bası, İstanbul: Beta Yayınları.

Çiçekli, B. (2016). *6458 Sayılı Kanunla Güncellenmiş Yabancılar ve Mülteciler Hukuku*, Güncellenmiş 6. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınları.

Doğan, V. (2021). *Türk Yabancılar Hukuku.* Güncellenmiş 6. Baskı. Ankara: Savaş Yayınevi.

Ekşi, N. (2010). *Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Abdolkhani ve Karimnia- Türkiye Davası*. İstanbul: Beta Yayınları.

Ekşi, N. (2018). *Yabancılar ve Uluslararası Koruma Hukuku*, KHK-703 ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine Göre Hazırlanmış 5. Baskı, İstanbul: Beta Yayınları.

Elçin, D. (2017). Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nda Aile İkamet İzni: Aile Hayatı Hakkı mı? Aile Birleşimi Hakkı mı?, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 7 (30), 117-194.

Göçmen, İ. (2014). Avrupa Birliği Hukuku Çerçevesinde Avrupa Birliği'ndeki Türk Vatandaşları ve Aile Birleşimi, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 16 (1), 73-121.

Göçmen, İ. (2015). *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Işığında Avrupa Birliği ve Türkiye Göç Hukuku*, Ankara: Seçkin Yayınları.

Gözler, K. (2017). *İnsan Hakları Hukuku*, Bursa: Ekin Kitabevi.

Gözler, K. (2019). *Türk Anayasa Hukuku*, 3. Baskı, Bursa: Ekin Kitabevi.

Jastram, K. and Newland, K. (2003). "Family Unity and Refugee Protection", (eds.: Feller, E.; Türk, V. and Nicholson, F.) in *Refugee Protection in International Law: UNHCR's Global Consultations on International Protection*, Birleşik Krallık: Cambridge University Press, 556-603.

Kurun, M. (2022). Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde Geri Göndermeme İlkesi, (ed.: Bayraktaroğlu, G. ve Aktan, E.) in *Avrupa ve Uluslararası Göç Hukuku,* Ankara: Yetkin Yayınları, 363-375.

Öden, M. (2003). *Türk Anayasa Hukuku'nda Eşitlik İlkesi*, Ankara: Yetkin Yayınları.

Özçelik Bayraktaroğlu, G. (2013). Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu Uyarınca Yabancıların Türkiye'den Sınır-dışı Edilmesi, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (108), 211-258.

Özkan, I. (2022). *Göç-İltica ve Sığınma Hukuku*, Güncellenmiş 4. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınları.

Öztürk, N. Ö. (2015). Mültecinin Hukukî Statüsünün Belirlenmesi, Ankara: Seçkin Yayınları.

Reçber, K. (2020). *Uluslararası Hukuk*, 4. Baskı, Bursa: Dora Yayıncılık.

Sargın, F. (1998), Türkiye'de Öğrenim Gören Yabancı Öğrencilerin Türkiye'ye Giriş, Türkiye'de İkamet Etme ve Çalışma Hakları, *Milletlerarası Hukuk ve Özel Hukuk Bülteni*, 17 (1-2), 317-352.

Sirmen, K. S. (2022), Devletlerin-Aile Birleşimine Dair-İkamet İzni Kararlarının AİHM Kararları Kapsamında Değerlendirilmesi , (ed.: Bayraktaroğlu, G. ve Aktan, E.) in *Avrupa ve Uluslararası Göç Hukuku,* Ankara: Yetkin Yayınları, 457-465.

Uzun, E. (2012). Geri Göndermeme (Non-Refoulement) İlkesinin Uluslararası Hukuktaki Konumu Üzerine Bir Değerlendirme, *Uluslararası Hukuk ve Politika,* 8 (30), 25-58.

Wiesbrock, A. (2010). Court of Justice Of the European Union-The Right to Family Reunification of Third-Country Nationals under EU Law; Decision of 4 March 2010, Case C-578/08, Rhimou Chakroun v. Minixter van Buitenlandse Zaken. *European Constitutional Law Review*, 6 (3), 462-480.

Yılmaz, S. (2016). *Kitlesel Akın (Sığınma) Durumunda Geçici Koruma Rejimi ve Asgari Muamele Standardı*, Ankara: Seçkin Yayınları.

Yılmaz, S. (2019). Protection Of Refugees' Rights Arising Out Of The International Protection Procedure From The View Of Turkish Constitutional Court's Individual Application Decisions, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 68 (3), 707-752.

KAYNAKÇA

Ahmetbeyoğlu, A. (2014). *Sorularla Eski Türk Tarihi*, İstanbul: Yeditepe Yayınevi.

Akdes, N.K. (2002). *Göktürk Kağanlığı*, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, C.II.

Arslan, M. (1990). Eski Türk Devlet Anlayışı ve Çifte Hükümdarlık Meselesi, Fırat Üniversitesi Tarih Metodolojisi ve Türk Tarihinin Meseleleri Kollokyumu, Elazığ, 223-239.

Asena, G.A. (2009). *İpek Yolu I, Çin-Doğu Türkistan*, İstanbul: Pan Yayıncılık.

Aydın, A. (2009). *Türk Hukuk Tarihi*, İstanbul, Beta Yayınları.

Aydın, E. (2019). *Türkler'in Bilge Atası Tonyukuk*, İstanbul, Kronik Kitap.

Barthold, V. (1975). *Orta-Asya Türk Tarihi Hakkında Dersler*, Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları.

Chavannes, E. (2013). *Çin Kaynaklarına Göre Batı Türkleri*, Çev. Mustafa Koç, İstanbul, Selenge Yayınları.

Cin, H., AKGÜNDÜZ, A. (1989). *Türk Hukuk Tarihi*, C. I, Konya, Selçuk Üniversitesi Yayınları.

Deguıgnes, J.M. (1924). *Hunların, Türklerin, Moğolların ve daha Sair Tatarların Tarih-i Umumîsi*, C. II, İstanbul.

Ecsedy, H. (1968). Trade and War Relations between the Turks and China in the Second Half of the Sixth Century, XXI, Budapest.

Gömeç, S. (2011). *Köktürk Tarihi*, Ankara: Berikan Yayınevi.

Hacıfazlıoğlu, E. (2021). *Göktürk İmparatorluğu*, Ankara: Altınordu Yayınları.

Işıltan, F. (1991). *Bizans Devleti Tarihi*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

İnalcık, H. (1959). Osmanlılar'da Saltanat Veraseti Usulü ve Hakimiyet Telâkkiyesiyle İlgisi, *S.B.F.D.,* XIV/1, 69-94.

Kafesoğlu, İ. (1977). *Türk Millî Kültürü*, Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.

Konukçu, E. (2021). Göktürkler'in Çağdaşı Akhunlar, Göktürk Devleti'nin 1450. *Kuruluş Yıldönümü Sempozyum Bildirileri*, Yayına Hazırlayan: Yücel Hacaloğlu, Yeni Avrasya Yayınları, 39-46.

Macartney, C.A. (1944). On the Greek Sources for the History of the Turks in the Sixth Century, *Bulletin of the School of Oriental and African Studies*, 11/2, London.

Meram, A.K. (1974). *Göktürk İmparatorluğu*, Milliyet Yayınları.

Orkun, H.N. (1950). *Eski Türkler Nasıl Yemin Ederlerdi*, İstanbul: Resimli Tarih Mecmuası, C. I/9.

Ögel, B. (1981). *Büyük Hun İmparatorluğu Tarihi*, C. I, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Pamir, A. (2022). Mete Han ve Eski Türk Orta – Asya Kamu Hukuku'ndaki Yeri, *Çukurova Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C. I, S. I, 1-31.

Roux, J.P. (1998). *Türklerin ve Moğolların Eski Dini*, Çev. Aykut Kazancıgil, İstanbul: İşaret Yayınları.

Samolin, W. (1964). *East Turkistan to the Twelfth Century*, CAJ, IX, The Hague.

Taşağıl, A. (1995). *Göktürkler*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Taşağıl, A. (2013). *Kök – Tengri'nin Çocukları*, İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayın Dağıtım.

Taşağıl, A. (2016). *Ergenekon'dan Kağanlığa*, İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayın Dağıtım.

Taşağıl, A. (2021). *Türk Bilgeleri*, İstanbul: Timaş Yayınları.

Thomsen, V. (1993). *Çözülmüş Orhon Yazıtları*, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları.

Türkeş & Günay, U. (2019). *Türkler'in Tarihi*, Ankara: Akçağ Yayınları.

Üçok, C., Mumcu, A. & Bozkurt, G. (2018). *Türk Hukuk Tarihi*, Ankara: Turhan Kitabevi.

Versan, V. (1977). Tarihte Türkler'in İslâm Kamu Hukuku'na Katkıları, *Onar Armağanı*, İstanbul, 939-950.

Yağmur, S. (2015). *Onaltı Türk Devleti*, İstanbul: Hayykitap.

Yorulmazoğlu, E. (2021). *İslâmiyetten Önce Türkler*, İstanbul: İnkılap Yayınları.

KAYNAKÇA

Aker, H. (2009). Türk Ticaret Kanunu Madde 14 Hakkında Bazı Düşünceler ve Yeni Bir Tacir Türü 'Hakim Teşebbüs', *BATİDER*, 25 (2), 227-295.

Aker, H. (2011). *Ticari İşletme Kirası.* Ankara: Yetkin Yayınları.

Akyiğit, E. (2008). *İçtihatlı ve Açıklamalı 4857 Sayılı İş Kanunu Şerhi, C. I-II,* 3. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Akyiğit, E. (2022). *İş Hukuku*, 14. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Alp, M. (2012). Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Bölünme, Birleşme ve Tür Değiştirmenin İş İlişkilerine Etkisi (TTK 178; 158; 190), *Çalışma ve Toplum*, 1 (32), 51-74.

Alpagut, G. (2010). *İşyerinin Devri ve İş Sözleşmesini Feshi Hakkı*. İstanbul: Beta Basım Yayım.

Arıcı, M. F. (2008). *Ticari İşletmenin Aktif ve Pasifi ile Devri*, 1. İstanbul: Vedat Kitapçılık.

Arkan, S. (2022). *Ticari İşletme Hukuku*, 28. Baskı. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü.

Benli, E. (2019). Ayni Haklarda Belirlilik İlkesinin İstisnaları, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi,* 25 (1), 277-298.

Çelik, N., Caniklioğlu, N., Canbolat, T. & Özkaraca, E. (2022). *İş Hukuku Dersleri*, 35. Baskı. İstanbul: Beta Basım Yayım.

Demircioğlu, M., Centel, T. & Kaplan, H. A. (2021). *İş Hukuku,* 21. Baskı. İstanbul: Beta Basım Yayım.

Doğan Yenisey, K. (2007). *İş Hukukunda İşyeri ve İşletme*, İstanbul: Legal Yayıncılık.

Dulay, D. (2011). İşyerinin veya Bir Bölümünün Devri, *İSGHD,* 8 (32), 1373-1393.

Ekmekçi, Y. & Yiğit, E. (2022). *Bireysel İş Hukuku*, 4. Baskı. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Ekonomi, M. (1976). İş Hukuku Cilt I Ferdi İş Hukuku. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversite Matbaası.

Ertürk, Ş. (2022). *İş Hukuku Dersleri Bireysel İş Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Esener, T. (1978). *İş Hukuku*, 3. Baskı. Ankara: Sevinç Matbaası.

Eyrenci, Ö., Taşkent, S., Ulucan, D. & Baskan, E. (2020). *İş Hukuku*, 10. Baskı. İstanbul: Beta Basım Yayım.

Güven, E. & Aydın U. (2020). *Bireysel İş Hukuku,* 6 Baskı. Eskişehir/İstanbul: Nisan Kitabevi.

Güzel, A. (1987). *İşverenin Değişmesi – İşyerinin Devri ve Hizmet Akitlerine Etkisi*. İstanbul: Kazancı Hukuk Yayınları.

Güzel, A. (1997). Fabrikadan İnternet'e İşçi Kavramı ve Özellikle Bağımlılık Unsuru Üzerine Bir Deneme, *Kamu-İş İş Hukuku ve İktisat Dergisi,* 4 (2), 83-126.

Kenner, J. (2003). *EU Employment Law: From Rome to Amsterdam and Beyond*. Oxford and Portland, Oregon: Hart Publishing.

Laulom, S. (2018). Article 30 CFREU Protection in the Event of Unjustified Dismissal. *International and European Labour Law,* (Ed.) Ales, E., Bell, M., Deiner, O. & Robin-Olivier, S. Münih: Beck-Hart-Nomos, 942-948.

Mcmullen, J. (2021). Leaving a Legacy: Recent Jurisprudence of the European Court on Transfer of Undertakings, *Industrial Law Journal*, 50 (1), 130-157.

Mollamahmutoğlu, H., Astarlı, M. & Baysal, U. (2022). *İş Hukuku*, 7. Baskı. Ankara: Lykeion.

Narmanlıoğlu, Ü. (2014). *Ferdi İş İlişkileri I*, 5. Baskı. İstanbul: Beta Basım Yayım.

O'Leary, S. (2002). *Employment Law at the European Court of Justice: Judicial Structures, Policies and Processes.* Oxford and Portland, Oregon: Hart Publishing.

Özkaraca, E. (2008). *İş yerinin Devrinin İş Sözleşmelerine etkisi ve İşverenlerin Hukuki Sorumluluğu*. İstanbul: Beta Basım Yayım.

Painter, R. W., Puttick, K. & Holmes, A. (2004). *Employment Rights*, 3. Baskı. London: Ann Arbor (MI), Pluto Press.

Poroy, R. & Yasaman, H. (2007). *Ticari İşletme Hukuku*, 12. Baskı. İstanbul: Vedat Kitapçılık.

Sargeant, M. & Lewis, D. (2012). *Employment Law*, 6. Baskı. Dorchester: Pearson Education Ltd.

Senyen Kaplan, E. T. (2022). *Bireysel İş Hukuku*, 12. Baskı. Ankara: Yetkin Yayınları.

Sümer, H.H. (2022). *İş Hukuku,* 26. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Süzek, S. (2014). İşyerinin Devri ve Hukuku Sonuçları, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* 15 (Özel Sayı 2013), 311-330.

Süzek, S. (2022). *İş Hukuku,* 22. Baskı (Tıpkı Basım). İstanbul: Beta Basım Yayım.

Şahlanan, F. (2001): İşverenin Değişmesi – İşyerinin Devri ve İş Hukukuna İlişkin Sonuçları, *TÜHİS*, Kasım 2000 Şubat 2001 (4-5), 14-24.

Şakar, M. (2021) *İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku*, 14. Baskı. İstanbul: Beta Basım Yayım.

Tunçomağ, K. & Centel, T. (2022). *İş Hukukunun Esasları,* 10. Baskı. İstanbul: Beta Basım Yayım.

Ulucan, D. (2009). İşyeri Devrinin İş İlişkilerine Etkisi ve Devir Nedeni ile Yapılan Fesihlerin Hukuku Sonuçları, *Sicil İş Hukuku Dergisi,* Haziran 2009, 34-45.

Ülgen, H., Helvacı, M., Kendigelen, A., Kaya, A. & Nomer Ertan, F. (2015). *Ticari İşletme Hukuku*, 5. Baskı, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Watson, P. (2014). *EU Social and Employment Law.* New York: Oxford 'University Press.

Zevkliler, A. (2008). *Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri*, 10. Baskı. Ankara: Turhan Kitabevi.

KAYNAKÇA

Akman, M. (2003). "İslam Osmanlı Hukukunda Ariyet Sözleşmesi", *AUEHFD*, C.VII, S.1-2.

Aydoğdu, M. ve Kahveci, N. (2021). *Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri Sözleşmeler Hukuku*, 5.b., İstanbul.

Berki, Ş. (1954). "Ariyet (Pret a Usage-Gebrauchsleihe)", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Yıl: 1954, Cilt: 11, Sayı: 1-4.

Erdoğmuş, B. (2108). *Roma Borçlar Hukuku Dersleri*.

Eren, F. (2021). *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, 9. b., Ankara.

Ergün, Ö. (2018). *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, Ders Notları.

Günveren, G. B. (2019). "Roma Hukukunda Kullanım Ödüncü (Ariyet) Sözleşmesi, Commadatum", *Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Yıl, 2019, C. 9, S.2, s. 311-362.

Gümüş, A. (2018). *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, 3. b., İstanbul.

Helvacı, İ. (2023). *Borçlar Hukuku Dersleri, Özel Hükümler*, m.331. http://www.ilhanhelvacidersleri.com/turk-borclar-kanunu/turk-borclar-kanunu-madde-331, Çevrimiçi 20.05.2023.

Kahveci, N. (2017). "6098 Sayılı TBK'nun 323. maddesi i Çerçevesinde Kira İlişkisinin Devri, Durumunda Kira Sözleşmesinden Doğan Borçlardan Sorumluluk", *DEÜ Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Şeref Ertaş'a Armağan*, C.19 Sayı 2017, s. 695-728.

Öncel, M., Çağan, N. & Kumrulu, A. (2021). *Vergi Hukuku*, 30. b., Ankara.

Özçetin, Y. (2021). Uygulamada Ariyet Sözleşmesi, 06.09.2021, https://ozcetin.av.tr/uygulamada-ariyet-sozlesmesi

Rado T. (2019). *Roma Hukuku Dersleri, Borçlar Hukuku*, İstanbul.

Yavuz, C., Acar, F. & Özen, B. (2016). *Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükmüler)*, 14 b. İstanbul.

Zevkliler, A. & Havutçu, A. (2013). *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, Ana İlkeler*, İzmir.

Zevkliler, A. & Gökyayla, K.E. (2021). *Borçlar Hukuku Özel İlişkileri*, 21. b., İstanbul.

https://www.sahibinden.com/evim-yuvan-olsun?gclid=Cj0KCQjwmZejBhCARIsAGh-CqneW4BfigjCJxW6_mb0IaHNIrhrqssd4tllefXMvdOmdYF8QbeC47GoaA-rEGEALw_wcB, Çevrimiçi: 25,02,2023.

https://www.evimyuvanolsun.org/#paydaslar, Çevrimiçi: 03.043.2023.

https://www.sanayi.gov.tr/medya/haber/evim-yuvan-olsun, Çevirimiçi: 18.02.2023.

https://www.turkiyesigorta.com.tr/urunlerimiz/konut-sigortalari/tek-yurek-bina-ve-esya-sigortasi, Çevrimiçi: 15.05.2023

https://gayrimenkulmevzuati.com/2886-sayili-kanunun-75-maddesine-gore-tahliye-nasil-yapilir/, Çevrimiçi: 27.05.2023,

https://www.hukukmedeniyeti.org/haber/21263/2886-sayili-kanun-gereginee-kiralanan-tasinmazlara-iliskin-kiracilik-sifatinin-tespiti-muarazanin-onlenmesi-ve-tahliye-davasi-ilke-ictihat/ Çevrimiçi: 27.05.2023.

https://www.turkiyesigorta.com.tr/urunlerimiz/konut-sigortalari/tek-yurek-bina-ve-esya-sigortasi, Çevrimiçi: 20.05.2023.

Yargıtay İBKK 4.10.1944, E15/28; Yargıtay 8. HD. 28.03.2017, E 2017/1615, K.2017/4518 .

Dnş. 7. Dairesi, 13. 1. 1987 tarih ve E.1985/64 K.1987/2, *Danıştay Dergisi*, S. 68-69.

KAYNAKÇA

Aslan, E.(2020). Değerli Konut Vergisi, *Yaklaşım Dergisi,* 28(326).

Ateş, L.(2006). *Vergilendirmede Eşitlik*, İstanbul: Derin Yayınları.

Doğru, O. & Nalbant, A.(2013). *İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi Açıklama Ve Önemli Kararlar*, 2.Cilt, İstabul: Legal Yayınevi.

Gemalmaz, M.S.(2012). *Ulusalüstü İnsan Hakları Hukukunun Genel Teorisine Giriş*, Cilt 2, 8.Baskı, İstanbul: Legal Yayınevi.

Gerek, Ş, & Aydın, A.R., *Anayasa Yargısı Ve Vergi Hukuku*, Ankara: Seçkin Yayınları.

Kaygusuz Z.(2016). *Ölçülülük İlkesi,* Ankara: Bilge Yayınevi.

Metin Y.(2002)., *Ölçülülük İlkesi*, Ankara: Seçkin Yayınevi.

Sağlam M., Gülener S. & Kaplan R.(2014)., *Bireysel Başvuru Yuvarlak Masa Toplantıları*, Iı.Cilt, Ankara.

Şenyüz D., Yüce M. & Gerçek A.(2019). *Vergi Hukuku (Genel Hükümler),* 9. Baskı. Bursa: Ekin Yayınevi.

Şimşek S.(2010). Vergi Politikaları, Mülkiyet Hakkı ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, *Maliye Dergisi*,159.

KAYNAKÇA

Aslan, İ. Y. (2021). *Rekabet Hukuku*, 6. Baskı. Bursa: Ekin Kitabevi.

Aslan, İ. Y. (2022). *Tüketici Hukuku*, 6. Baskı. Bursa: Ekin Kitabevi.

Aslan, İ. Y. & Şenyüz, D. (2022). *Hukuka Giriş*, 15. Baskı. Bursa: Ekin Kitabevi.

Baykal, C. H. (2008). Hukuk-Ekonomi İlişkisi ve Ekonomi Hukuku Üzerine, *Ankara Barosu Dergisi,* 66 (4), 76-87.

Dinler, Z. (2022). *İktisada Giriş*, 28. Baskı. Bursa: Ekin Kitabevi.

Eren, F. (2022). *Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)*, 27. Baskı. Ankara: Yetkin Yayınları.

Erkan, H. (1985). Piyasa Ekonomisine Fonksiyonel İşlerlik Kazandırmak Açısından Rekabet Teorisi ve Politikası, *H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3 (1-2), 183-207

Gönen E. & Gönen Ö. (2001). *Aile Ekonomisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Gözler, K. (2022). *Hukuka Giriş*, 19. Baskı. Bursa: Ekin Kitabevi.

Hayek, F. A. (2007). *Hukuk Yasama ve Özgürlük*, (Çeviren: Atilla YAYLA). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Kılıçoğlu, A. M. (2022). Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 26. Baskı. Ankara: Turhan Kitabevi.

Oğuzman, M. K. & Öz, T. (2022). *Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)*, Cilt-I, 20. Baskı. İstanbul: Vedat Kitapçılık.

Ölmezoğulları, N. (2018). *Ekonomik Sistemler ve Küreselleşen Kapitalizm*, 9. Baskı. Bursa: Ezgi Kitabevi.

Poroy, R. & Yasaman, H. (2007). *Ticari İşletme Hukuku*, 12. Baskı. İstanbul: Vedat Kitapçılık.

Ritschl, H. (1981). *Kominal Ekonomi ve Piyasa Ekonomisi*, (Çeviren: Beyhan ATAÇ), Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Dergisi, 17 (1), 184-195.

Savaş, V. (1970). *Ekonomik Düzen Nedir Nasıl Değişir?*. İstanbul: Modern Ekonomik Yayınları No:1.

Savaş, V. (1974). *İktisadi Analiz*. İstanbul: Sermet Matbaası.

Sezginer, M. (2013). İdarenin Müdahale Ettiği Özel Hukuk Sözleşmeleri (Bileşik İradeli "Birleşme" Sözleşmeler), *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 17 (1-2), 1589-1621.

Uluatam, Ö. & Tan, T. (1982). Türk İktisat Politikasının Hukuki Çerçevesi. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, No:487, s. 15.

KAYNAKÇA

Akdoğan, A. (2021). Vergi Hukuku ve Türk Vergi Sistemi (15. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.

Akkaya M. (2011) "Vergi Aslı ve Ferileri Bakımından Geriye Yürümezlik Esası: Haklılık Ölçütü Üzerine Değerlendirmeler". *Vergi Hukukunda Geriye Yürümezlik Esası*, Ed.Billur YALTI, Beta Basım Yayım, İstanbul.

Artun, E. S. (2021). Vergi Hukukunda Ölçülülük İlkesi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayımlanmamış Doktora Tezi.

Auffermann, P. (1975). Der Grundsatz der Verhältnismäßigkeit im Arbeits- und Sozialversicherungsrecht. Würzburg: Würzburg Uni. Dissertation.

Bilici N. (2022a). Vergi Hukuku (53 Baskı). Ankara: Savaş Yayınevi

Bilici N. (2022b). Türk Vergi Sistemi (46 Baskı). Ankara: Savaş Yayınevi.

Çağan N. (1982). Vergilendirme Yetkisi, İstanbul: Kazancı Hukuk Yayınları.

Değirmendereli, A., (2020). Türk Vergi Sistemi. İstanbul: Seçkin Yayıncılık.

Erdem, M., Şenyüz, D., Tatlıoğlu, İ. (2021). Kamu Maliyesi (16. Baskı). Bursa: Ekin Yayınevi.

Güneş G. (2011). Verginin Yasallığı İlkesi. İstanbul: Oniki Levha Yayıncılık.

Karakoç Y. (2014). Genel Vergi Hukuku (7. Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları.

Karakoç, Y. (2023). Kamu Maliyesi. Ankara: Yetkin Yayınları.

Karakoç, Y. (2014). "Anayasal Vergilendirme İlkeleri Üzerine Bir Değerlendirme". Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. Cilt: 15, Özel Sayı 2013, Prof. Dr. M. Polat Soyer'e Armağan, Cilt: 2, 1259-1308.

Metin, Y. (2002). Ölçülülük İlkesi Karşılaştırmalı Bir Anayasa Hukuku İncelemesi. İstanbul: Seçkin Yayınları.

Oğurlu, Y. (2002). Karşılaştırmalı İdare Hukukunda Ölçülülük İlkesi. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Öncel M., Kumrulu A., Çağan N., Göker C. (2022). Vergi Hukuku (31.Baskı). Ankara: Turhan Kitabevi.

Öz E. (2004). Vergilendirmede Kanunilik ve Türk Vergi Sistemi. Ankara: Gazi Kitabevi.

Özgenç, A. S. (2023). "Geriye Yürümezlik Esasında Test Standardı Uygulaması: 7440 Sayılı Kanun'a İlişkin Çıkarımlar", Vergi Sorunları Dergisi. Sayı:415, Nisan, 46-55.

Pehlivan, O., (2019). Kamu Maliyesi. Trabzon: Celepler Matbaacılık.

Saban, N., (2022). Vergi Hukuku (12.Baskı). İstanbul: Beta Yayınevi.

Sağlam, F. (1982). Temel Hakların Sınırlanması ve Özü. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.

Sarıcaoğlu E., Arıkan A. (2021). "Gerçek Olmayan Geriye Yürüme vs. Haklı Beklentilerin Korunması İlkesi: 7194 Sayılı Kanun Örneği Üzerinden Bir Değerlendirme", Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. Cilt:29, Sayı:2, 1501-1540.

Somoncu, A., Ayyıldırım, K. (2022). Özelgeler ve Yargı Kararları Işığında Motorlu Kara Taşıtlarının Vergilendirilmesi Sorunu. Ankara: Yetkin Yayınları.

Sugözü, İ.H., Yıldırım, H., Aydın, H.İ., (2014). "Vergi Adaleti Açısından Motorlu Taşıtlar Vergisinin Analizi". Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Sayı: 32, 115-128. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1724757.

Şenyüz D., Yüce M. , Gerçek A. (2023a). Türk Vergi Sistemi (20. Baskı). Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Şenyüz D., Yüce M. , Gerçek A., (2023b). Vergi Hukuku (14. Baskı). Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Taylar Y., GÖK Ö., Demirbaş Aksüt B., Artun E. S. (2020) Mükellef Haklarının Korunması Bakımından Hukukî Güvenlik İlkesi. İstanbul: Oniki Levha Yayıncılık.

Taylar Y. (2021) Vergi Hukukunda Vergiyi Doğuran Olay. İstanbul: Oniki Levha Yayıncılık.

Tekbaş A. (2009) Vergi Kanunlarının Anayasaya Uygunluğunun Yargısal Denetimi. Ankara: Malîye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayınları.

Yaltı, B. (2006) Vergi Yükümlüsünün Hakları. İstanbul: Beta Basım Yayım.

Yiğit, U. (2008) *Anayasa Mahkemesi Kararları Çerçevesinde Malî Güce Göre Vergilendirme İlkesi.* Ankara: Yaklaşım Yayıncılık.

KAYNAKÇA

Alland, D. & Rials, S. (2014). *Dictionnaire de la culture juridique*. 5. Baskı. Paris: PUF.

Alland, D. & Rials, S. (2014). *Dictionnaire de la culture juridique*. 5. Baskı. Paris: Quadrige/Lamy-PUF.

Aybay A. & Aybay R. (2003). *Hukuka Giriş*. 7. Baskı. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Berthélemy, H. (1930). *Traité élémentaire de droit administratif*. 9. Baskı. Paris: Librairie Arthur Rousseau.

Chapus, R. (2001). *Droit administratif général, Tome 1*. 15. Baskı. Paris: Montchrestien.

Cornu, G. (2016). *Vocabulaire juridique*. 11. Baskı. Paris: PUF.

De Laubadère, A. & Gaudemet, Y. (2001). *Traité de droit administratif*. 16. Baskı. Paris: LGDJ.

Dupuis, G. & Guédon, M.-J.& Chrétien, P. (2009). *Droit administratif*. 11. Baskı. Paris: Sirey.

Gonod, P. &Melleray, F.& Yolka, P. (2011). *Traité de droit administratif, Tome 1*. Paris: Dalloz.

Gözler, K. (2019). *İdare Hukuku, Cilt I ve II*. 3. Baskı. Bursa: Ekin Kitabevi.

Gözler, K. (2021). *Hukuka Giriş*. 18. Baskı. Bursa: Ekin Kitabevi.

Gözübüyük, Ş. (2009). *Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları*. 30. Baskı. Ankara: Turhan Kitabevi.

Granero, A. (2016). *Les personnes publiques spéciales*. 1. Baskı. Paris: Harmattan.

Günday, M. (2003). İdare Hukuku. 7. Baskı. Ankara: İmaj Yayıncılık.

Günday, M. (2017). *İdare Hukuku*. 11. Baskı. Ankara: İmaj Yayınevi.

Hauriou, M. (1943). *Précis élémentaire de droit administratif*. 5. Baskı. Paris: Recueil Sirey.

https://www.legifrance.gouv.fr.

https://www.mevzuat.gov.tr.

https://www.resmigazete.gov.tr.

Kamu Yararına Çalışan dernekler Liste. https://www.siviltoplum.gov.tr/kamu-yararina-calisan-dernekler. (25.07.2023).

Karayalçın, Y. (1947). *Türk Hukukunda Kamuya Faydalı Müesseseler (Menafii Umumiyeye Hâdim Müesseseler) Varmıdır?*. Doktora Tezi. Ankara: Başbakanlık Devlet Matbaası.

Lichère, F. (2010). Apparence et transparence organique en droit administratif : pour une nouvelle application de l'échelle de la personnalité morale. *Juge et apparence(s)*. (Ed.) Jacquinot, N., Toulouse: LGDJ, 217-232.

Morand-Deviller, J., (2009). 11. Baskı. Paris: Montchrestien.

Rivero, J. (2011). *Droit adminisratif*. 1960 tarihli 1. Baskı'nın Aynen Baskısı. Paris: Dalloz.

Roche, J. (1969). *Initiation au droit public*. 3. Baskı. Paris: Dunod.

Rolland, L. (1938). *Précis de droit administrati*f. 7. Baskı. Paris: Dalloz.

Türk Hukuk Kurumu (1998). *Türk Hukuk Lûgatı*. 4. Baskı. Ankara: Başbakanlık Basımevi.

Ulu, G. (2021). İdari İşlemin Sebep Unsuru ve Yargısal Denetimi. Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamaış Doktora Tezi), Bursa.

Van Lang, A. & Gondouin, G. & Inserguet-Brisset, V. (2008). 5. Baskı. Paris: Sirey.

Vedel, G. & Delvolvé, P. (1992). *Droit administratif, Tome 1*. 12. Baskı. Paris: PUF.

Waline, J. (2008). *Droit administratif*. 22. Baskı. Paris: Dalloz.

KAYNAKÇA

Arai, Yusuke (2019). Modern Democratic Theories and Political Education in Japan, *Educational Studies in Japan*, 13, 67-79.

Benhabib, S. (2005). Eleştiri, Norm ve Ütopya, çev. İsmet Tekerek, 1. Baskı. İstanbul: İletişim Yayınları.

Benhabib, S. (2006). *Ötekilerin Hakları. Yabancılar, Yerliler, Vatandaşlar*, çev. Berna Akkıyal, 1. Baskı. İstanbul: İletişim Yayınları.

Bohman, J. ve Rehg, W. (1997). Introduction. *Deliberative Democracy. Essays on Reason and Politics* (Ed.) Bohman, J. ve Rehg, W. Cambridge: The MIT Press.

Cohen, J. (1997). Deliberation and Democratic Legitimacy. *Deliberative Democracy. Essays on Reason and Politics* (Ed.) Bohman, J. ve Rehg, W. Cambridge: The MIT Press, 67-93.

Converse, P. E. (1990). Popular Representation and the Distribution of Information, *Information and Democratic Processes*, Ed. Ferejohn J. ve Kuklinski, J. H. Urbana: University of Illinois Press.

Dryzek J. S. ve Dunleavy, P. (2009). *Theories of the Democratic State*, 1. Baskı. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Dryzek, J. S. ve List, C. (2003). Social Choice Theory and Deliberative Democracy: A Reconciliation, *British Journal of Political Science*, 33, 1-28.

Dyzenhaus, D. (2003). *Legality and Legitimacy*. Carl Schmitt, Hans Kelsen and Hermann Heller in Weimar, 2. Baskı. Oxford: Oxford University Press.

Freud, S. (2011). *Uygarlığın Huzursuzluğu*, çev. Haluk Barışcan, 4. Baskı. İstanbul: Metis Yayınları.

---

isteniyorsa bu gerilimden kaçış yoktur (Levitsky ve Ziblatt, 2018: 41). Ayrıca ne kadar iyi tasarlanmış olursa olsun hiçbir anayasa demokratik düzeni tek başına koruyamaz; yazılı olmayan bazı standartlarla desteklenmesi gerekir. Bunlardan ilki siyasi rakiplerin birbirlerini düşman olarak görmemeleri ve birbirlerine karşılıklı tolerans göstermeleridir (Levistky ve Ziblatt, 2018: 102). Diğeri ise "kurumsal sakınım" (*institutional forebearance*) olarak adlandırdıkları davranış tarzıdır. Bu, kurumların ileride demokrasiyi zora sokma ihtimali varsa, kendilerine tanınan yasal yetkileri sonuna kadar kullanmamalarını gerektirir. (Levistky ve Ziblatt, 2018: 106).

Hansen, M. H. (1999). *The Athenian Democracy in the Age of Demosthenes*, çev. J. A. Crook. Norman: University of Oklahoma Press.

Held, D. (2006). *Models of Democracy*, 3. Baskı. Stanford: Stanford University Press.

Hobsbawm, E. J. (2011). *How to Change the World: Tales of Marx and Marxism*, 1. Baskı. Londra: Hachette.

Kahneman, D. (2017). *Hızlı ve Yavaş Düşünme*, çev. Filiz Deniztekin ve Osman Deniztekin, 1. Baskı. İstanbul: Can Yayınevi.

Knight J. ve Johnson, J. (1994). Aggregation and Deliberation: On the Possibility of Democratic Legitimacy, *Political Theory*, 22 (2), 277-296.

Kymlicka, W. (2004). *Çağdaş Siyaset Felsefesine Giriş*, çev. Ebru Kılıç, 1. Baskı. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Laclau, E. ve Mouffe, C. (2008). *Hegemonya ve Sosyalist Strateji*, çev. Ahmet Kardam, 1. Baskı. İstanbul: İletişim Yayınları.

Levistky, S. ve Ziblatt D. (2018). *How Democracies Die. What History Reveals About Our Future*, 1. Baskı. Birleşik Krallık: Viking.

Mouffe, C. (1993). *The Return of the Political*. 1. Baskı. Londra: Verso.

Mouffe, C. (2000). *The Democratic Paradox*, 1. Baskı, Londra: Verso.

Mouffe, C. (2010). *Siyasal Üzerine*, çev. Mehmet Ratip, 1. Baskı. İstanbul: İletişim Yayınları.

Mouffe, C. (2015). *Dünyayı Politik Düşünmek. Agonistik Siyaset*, çev. Murat Bozluolcay, 1. Baskı. İstanbul: İletişim Yayınları.

Müller, J. W. (2012). *Anayasal Yurtseverlik*, çev. A. Emre Zeybekoğlu, 1. Baskı. Ankara: Dost Yayınevi.

Norman, W. (1998). Inevitable and Unacceptable? Methodological Rawlsianism in Contemporary Anglo-American Political Philosophy, *Political Studies*, 46 (2), 276-94.

Özbank, M. (2009). Rawls-Habermas Tartışması ve Diyalog Üzerine Örtüşen Görüşbirliği Fikri. *Rawls-Habermas Tartışması. Neden Demokrasi? Nasıl İstikrar?* (Ed.) Özbank, M. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Rawls, J. (1985). Justice as Fairness: Political Not Metaphysical, *Philosophy & Public Affairs*, 14 (3), 223-251.

Rawls, J. (1987). The Idea of an Overlapping Consensus, *Oxford Journal of Legal Studies*, 7 (1), 1-25.

Rawls, J. (1999). A *Theory of Justice*, Gözden geçirilmiş baskı. Cambridge: Harvard University Press.

Rovelli, C. (2018). *Gerçeklik Göründüğü Gibi Değildir*, çev. Tolga Esmer, 1. Baskı. İstanbul: Can Yayınevi.

Sandel, M. J. (2014). *Liberalizm ve Adaletin Sınırları*, çev. A. Emre Zeybekoğlu, 1. Baskı. Ankara: Dost Yayınevi.

Schmitt, C. (1963). *Der Begriff des Politischen*. Berlin: Duncker & Humblot.

Schumpeter, J. (2003). *Capitalism, Socialism and Democracy*, 10. Baskı. Londra: Routledge.

Selyukh, A. (2016). After Brexit Vote, Britain Asks Google: 'What Is the EU?', https://www.npr.org/sections/alltechconsidered/2016/06/24/480949383/ britains-google-searches-for-what-is-the-eu-spike-after-brexit-vote (21.07.2023).

Sen, A. (1999), The Possibility of Social Choice, *American Economic Review*, 89 (3), 349-378.

Shapiro, I. (2006), *The State of Democratic Theory*, 1. Baskı, Princeton: Princeton University Press.

Prof. Dr. Doğan ŞENYÜZ'e

ARMAĞAN

(Maliye)

Editör:

Prof. Dr. Adnan GERÇEK

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN : 978-625-6559-22-6

Dizgi: Prof. Dr. Adnan GERÇEK
Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San. Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler – Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Değerli Hocamız Prof. Dr. Doğan ŞENYÜZ'ün emekliliği konusunda Prof. Dr. Metin TAŞ ile sohbet ederken hocamıza bir armağan kitabı hazırlamaya karar verdik.

Doğan Hoca'nın alçak gönüllü kişiliğini dikkate alarak, kitap hazırlığından hiçbir şekilde haberinin olmaması gerektiği konusunda mutabık kaldık. Bu amaç doğrultusunda camiamızdaki akademisyenlerle gizlilik kuralı çerçevesinde temaslarda bulunduk.

Armağan kitaba gönderilen yazıların çokluğu ve Doğan Hoca'nın maliyeci ve hukukçu kimliklerini de dikkate alarak iki ayrı kitap yayınlanmasının daha uygun olacağına karar verdik.

Başta Metin Hoca ve bendeniz olmak üzere birçok akademisyen ve bürokrat ile binlerce öğrenciye rol model olmuş Prof. Dr. Doğan ŞENYÜZ için hazırlanan armağan kitapta editör görevini üstlenmek benim için tarifsiz bir mutluluk kaynağı olduğunu belirtmek isterim.

Üniversitemizde çeşitli kademelerde yöneticilik de yapan Doğan Hocamız her zaman akademisyenliği ön planda tutmuştur. Kurumları kurum yapan binalar değil, onları temsil eden insanlar olduğuna inanan Doğan Hoca'nın anlayışı her zaman "İnsanı yücelt ki, kurum yücelsin" olmuştur. Bu nedenle Hocanın insancıl yönü hep ağır basmış ve çevresindekilerini de "iyi akademisyen" olmaları için teşvik etmiştir.

Doğan Hoca'nın bu özelliğinden dolayı kamusal anlamda "emekli" olsa bile; akademik yaşam biçiminden hiçbir zaman kopmayacağı ve nitelikli akademik çalışmalara imza atmayı sürdüreceği konusunda en küçük bir kuşkum yoktur.

Dedeleri Çanakkale savaşında şehit düşen Prof. Dr. Doğan ŞENYÜZ'ün Türkiye, Bursa ve Bursaspor sevdalısı olduğunu da belirtmek gerekir. Çocukluk ve gençlik yıllarından itibaren ülkenin ve Bursa'nın geçirdiği evreleri yaşamış birisi olarak genç nesillere aktaracağı daha çok bilgisi ve birikiminin olduğuna inanıyorum.

Prof. Dr. Doğan ŞENYÜZ adına hazırlanan bu armağan kitabın, Hocanın maliye ve hukuk camialarına yaptığı katkılara karşılık mütevazı bir teşekkür olarak değerlendirilmesini diliyorum.

Kitaba fikirleri ve yazıları ile katkıda bulunan, hazırlık sürecinde destek sağlayanlara ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Kitabın yayınlanmasında desteğini esirgemeyen Mehmet OYMAK'a ve şahsında bütün Ekin Kitabevi çalışanlarına teşekkür ediyorum.

Değerli Hocama sevdikleriyle birlikte geçireceği ve nitelikli akademik eserler üreteceği nice sağlıklı ve mutlu yıllar diliyorum.

Bursa, Ekim 2023 Prof. Dr. Adnan GERÇEK

İ Ç İ N D E K İ L E R

DOĞRUDAN YABANCI SERMAYE YATIRIMLARI ÜZERİNDE ÇİFTE VERGİLENDİRME ANLAŞMALARININ ETKİSİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ
Zuhal AKBELEN & Mehmet ÇINAR 1

TÜRK VERGİ SİSTEMİNDE RİSTURN İSTİSNASI UYGULAMASI
Zeynep ARIKAN.....17

KAMU ALACAĞININ HACİZ YOLUYLA TAKİBİNDE TEFERRUĞ UYGULAMASININ MÜLKİYET HAKKI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ
Feride BAKAR TÜREGÜN 29

KİRA GELİRLERİNDE UYGULANAN EMSAL KİRA BEDELİ ÜZERİNE BAZI DÜŞÜNCELER
Özgür BİYAN 51

VERGİ YARGILAMA HUKUKUNDA YORUM DAVASININ DEĞERLENDİRİLMESİ
Burçin BOZDOĞANOĞLU & Ayşegül YÜCEL 75

VERGİLENDİRME YETKİSİNİN MÜLKİYET HAKLARINI SINIRLANDIRMASI VE MÜKELLEF HAKLARI
Güneş ÇETİN GERGER.....109

GELİŞMİŞ ÜLKE OLMA YOLUNDA TÜRKİYE'NİN MAKRO BÜYÜKLÜKLER MACERASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ
Özhan ÇETİNKAYA & Tolga SEZDİ.....119

KAMU MALİ YÖNETİMİNDE VERGİ SAYDAMLIĞI: KURAMSAL BİR İNCELEME
Tolga DEMİRBAŞ 145

TÜRK VERGİ YARGI SİSTEMİNDE PARASAL SINIR UYGULAMASI: TEMYİZ KANUN YOLU ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME
Kendal DENİZ 171

KIRILGAN GRUPLARA YÖNELİK UYGULAMALAR KAPSAMINDA ADLİ YARDIM MÜESSESESİ VE TÜRK VERGİ SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ
Kübra EROĞLU & Onur EROĞLU 197

VERGİ BORCU YOKTUR BELGESİNİN KAMU İHALELERİNDEKİ ÖNEMİ
Ufuk GENCEL.....219

MÜKELLEF HAKLARI BAKIMINDAN TÜRK VERGİ HUKUKUNDA SÜRELERİN İNCELENMESİ
Adnan GERÇEK.....231

KAMU MALİYESİNDE MALİ ÖZGÜRLÜĞÜN YERİ TÜRKİYE AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ
Filiz GİRAY & Gizem ZEREN.....251

OECD ÜLKELERİNDE YEŞİL ENERJİ POLİTİKASI İÇİNDE VERGİ TEŞVİKLERİNİN YERİ
Filiz GİRAY & Hakan AKAR 279

ACTIO POPULARIS KANUN YOLU VE VERGİ HUKUKU AÇISINDAN ÖNEMİ
Betül HAYRULLAHOĞLU 309

RANT DAĞITIM ARACI OLARAK AÇIK BÜTÇE
Harun KILIÇASLAN.....325

GÜMRÜK VERGİLEMESİNDE VE CEZALARINDA TARİFE TESPİT İŞLEMİNİN ROLÜ
Ufuk SELEN 347

TÜRKİYE'DE VERGİ DENETİMİNİN ETKİNLİĞİ VE VERGİ GELİRLERİ İLİŞKİSİ
Pınar TAK & Reyhan LEBA 369

YMM'LERİN TASDİK SORUMLULUĞU GEÇİCİ VERGİYİ DE KAPSAR MI?
Fatma TAŞ & Metin TAŞ 395

KENDİNİ GERÇEKLEŞTİREN KEHANET BAĞLAMINDA TÜRKİYE'DE VERGİ AFLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ
Semra TAŞ & Selçuk İPEK.....407

KÜRESEL KOVİD-19 SALGINI VE MALİYE POLİTİKASI
Mircan TOKATLIOĞLU, Semih ŞEN & Çağlayan TABAR.....431

KAMUSAL HİZMETLERİNDE VAKIFLARIN ROLÜ
Ali TORUN & Metin ERDEM 451

İDARİ İŞLEMLER TEORİSİ AÇISINDAN VERGİ TAHSİL İŞLEMİNİN İNCELENMESİ
Ali Osman YILMAZ & Mustafa Erkan ÜYÜMEZ 463

VERGİ AFLARINA GENEL BAKIŞ
Recep YÜCEDOĞRU.....483

◆ ◆ ◆

A N I L A R

SEVGİLİ DOĞAN HOCAM, HAYATIMI DEĞİŞTİREN İNSAN
Prof. Dr. Metin ERDEM ***499***

DOĞAN HOCA'YA DAİR
Prof. Dr. Metin TAŞ ***501***

İŞİNE VE AKADEMİYE ÂŞIK BİR KİŞİ: PROF. DR. DOĞAN ŞENYÜZ
Prof. Dr. Adnan GERÇEK ***505***

PROF. DR. DOĞAN ŞENYÜZ HOCAM
Prof. Dr. Tolga DEMİRBAŞ ***509***

BİTMEYEN ÜRETKENLİK VE ARAŞTIRMA İSTEĞİ İLE ÖRNEK AKADEMİSYEN: SAYGIDEĞER DOĞAN HOCAM
Prof. Dr. Özgür BİYAN ***511***

◆ ◆ ◆

Fotoğraflarla Prof. Dr. Doğan ŞENYÜZ 513

KAYNAKÇA

Abdillah, M. R. N. & Suwardi (2022). Taxpayers Perceptıon on The Implementation of Indonesia Tax Treaties. *Jurnal Kajian Ilmiah Perpajakan Indonesia,* 3(2), 204-226.

Blonıgen, B. A., Oldenski, L. & SLY, N. (2011). Separating The Opposing Effects of Bilateral Tax Treaties. *NBER Working Paper Series*, 14780, 1-21.

Blonigen, B. A. & Davies, R. B. (2004). The Effects of Bilateral Tax Treaties on U.S. FDI Activity, *International Tax and Public Finance,*11, 601-622.

Blonigen, B. A. & Davies, R. B. (2002). Do Bilateral Tax Treaties Promote Foreign Direct Investment?, *Natıonal Bureau of Economıc Research Working Paper, 8834*, 1-30.

Cahyono, R. (2020). *The Effect of Tax Treaty on Foreign Direct Investment Activity: Indonesia Overview*. (Master Thesis, International Institute of Social Studies), The Hague, The Netherlands.

Cao, T. H. (2020). The Impact of Double Tax Treaties on Foreign Direct Investments in the Southeast Asia Region, (Master Thesis, University of Economics in Prague Faculty of Finance and Accounting), Prag.

Chandrasari, P. Y. (2021). The Impact of Tax Treaty on Foreign Direct Investment in Indonesia. *Jurnal BPPK*, 14(1), 1-33.

Coupé, T. , Orlova, I. & Skiba, A.(2009). The Effect of Tax and Investment Treaties on Bilateral FDI Flows to Transition Economies içinde Karl P. Sauvant & Lisa E. Sachs, (Ed.) The Effect of Treaties on Foreign Direct Investment: Bilateral Investment Treaties, Double Taxation Treaties, and Investment Flows, 171-224. Oxford Scholarship Online.

Davies, R. B. (2003). Tax Treaties, Renegotiations and Foreign Direct Investment*, Economic: Analysis & Policy*, 13(2), 251-273.

Dong**,** Y. (2019). The Impact of Double Tax Treatıes on Inward FDI in Asean Countries. *Singapore Management University School of Accountancy Research Paper Serie*s, 7(1), 1-33.

Gıovanni, J. (2005). What Drives Capital Flows? The Case of Cross-Border M&A Activity and Financial Deepening, *Journal of international Economics*, 65(1), 127-149.

Maldonado, G. A. (2016). Main Trends in Double Taxation Agreements in Latin America, *Tax Studies and Research Directorate Working Papers,* (June), 1-71.

Murciego, Á. C. & Laborda, J. L. (2019). The Effect of Double Taxation Treaties and Territorial Tax Systems on Foreign Direct İnvestment: Evidence for Spain*, Economics: The Open-Access, Open-Assessment*, 13, 1-19.

Neumayer, E. (2007). Do Double Taxation Treaties Increase Foreign Direct Investment to Developing Countries?, *Journal of Development Studies.* 43(8), 1501-1519.

Ohno, T. (2010). Empirical Analysis of International Tax Treaties and Foreign Direct Investment, *Public Policy Review*, 6(2), 287-312.

Olaleye, M. O. (2016). Effect of Tax Incentives on Foreign Direct Investment in Listed Nigerian Manufacturing Companies, (Master Thesis, Jomo Kenyatta University of Agriculture and Technology), Kenya.

Pribadi, G., Gunadi, T. & Rosdiana, H. (2019). The Effect of Double Tax Treaties on Foreign Direct Investment Inflows: The Study on the Indonesia Treaties Network, *Journal of Applied Economic Sciences*, 3(65), 749-759.

Rasmussen, M. (2011). *International Double Taxation,* Kluwer Law International.

Breusch, T. & Pagan, A. (1980). The Lagrange Multiplier Test and its Application to Model Specification in Econometrics. *Review of Economic Studies*, 47, 239-253

Çınar, M. (2021). *Panel Veri Ekonometrisi: Stata ve EViews Uygulamalı*, Ekin Yayınevi.

Hausman, J. A. (1978). Specification Tests in Econometrics. *Econometrica*, 46, 1251-1271

Pesaran, M. H. (2004). General Diagnostic Tests for Cross Section Dependence in Panels. *Cambridge Working Papers in Economics* No. 0435, 1-46.

KAYNAKÇA

Erkilet, Ş. (1982). *Kooperatiflerin Vergilendirilmesi ve Vergi Sorunları*. Ergün Matbaası.

Gürkan, Y. (1991). Kooperatiflerde Risturn İstisnası ve Ortaklar Yönünden Risturnların Durumu. *Vergi Dünyası Dergisi*, (120), http://www.vergidunyasi.com.tr/, (11.07.2023).

Karyağdı, N. (1996). Kooperatiflerin Dağıttıkları Risturnların ve Kâr Paylarının Elde Edenler Yönünden Vergilendirilmesi. *Vergi Dünyası Dergisi*, (177), http://www.vergidunyasi.com.tr/, (12.07.2023).

Karyağdı, N. ve Karyağdı, M. (2001). *Kooperatiflerin Vergilendirilmesi*, Ankara: Türmob Yayınları, *167*. http://www.turmob.org.tr, (07.07.2023).

Keyvanoğlu, Z. (Şubat 2015). Kooperatifler ve Kooperatif Ortakları Açısından Risturn İstisnası: Açıklamalar, Örnekler, *Vergi Dünyası Dergisi*, (402), 120-127.

Kızılot, Ş. ve Taş, M. (Ocak 2013), *Vergi Hukuku ve Türk Vergi Sistemi*, Güncellenmiş 5. Baskı, Ankara: Gazi Kitabevi.

Konor, V. (1996), Kooperatiflerde Risturn İstisnası, *Mükellefin Dergisi*, (48), https://mevbank.lebibyalkin.com.tr/, (11.07.2023).

Özbalcı, Y. (Şubat 2012). *Kurumlar Vergisi Kanunu Yorum ve Açıklamaları*, Ankara: Oluş Yayıncılık.

Şener, O. (2003). Maliye Sözlüğü, İstanbul.

Şenyüz, D. Yüce, M. ve Gerçek, A. (2021), *Türk Vergi Sistemi*, 18. Baskı, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Toksarı, M. ve Koçtürk, O. M. (2007). Türkiye'de Kooperatiflerin Vergilendirilmesi. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 13 (2), 119-136.

KAYNAKLAR

Adalet Bakanlığı, Hukuk Sözlüğü, https://sozluk.adalet.gov.tr/.

Ak, A. (2015). "Kamu Alacaklarının Tahsilinde Nakit Dışı Tahsil Yöntemleri", *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-43.

Aksoy, M. (2006). "6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun Hükümlerine Göre Teferruğ", *Yaklaşım*, 168, Aralık, 231-234.

Arslaner, H. (2015). "Amme Alacaklarının Teferruğ Yoluyla Tahsili", *Legal Mali Hukuk Dergisi*, 125, 35-52.

Aslan, Y. & Şenyüz, D. (2019). *Hukuka Giriş*, 12. Baskı, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Aykaç, Kemal, (1976). *Açıklamalı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ve Genel Tebliğleri*, Ankara: Seçkin Kitabevi.

Barlass, İrfan, (2017). *Kamu Alacaklarının Haciz Yoluyla Takibi*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Bayraklı, H. H. (2009). *Vergi İcra Hukuku*, Afyon: Celepler Matbaacılık.

Candan, T. (2007). *Açıklamalı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun*, Ankara: Maliye ve Hukuk Yayınları.

Çelik, B. (2002). *Kamu Alacaklarının Takip ve Tahsil Hukuku*, İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (ÇŞB), (2022). *Edinim*, Ankara, https://webdosya.csb.gov.tr/db/milliemlak/dokumanlar/edinim-63270-20220603141224.pdf.

Çiftçi, P. (2010). "Menfaat Dengesi Çerçevesinde Genel İcra Hukuku ile Kamu İcra Hukukunun Karşılaştırılması", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12, Özel Sayı, 313-379.

Demirbaş Aksüt, B. (2015). "Kamu İcra Hukuku'nda Menfaat Dengesi", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Hakan Pekcanıtez'e Armağan*, C. 16, Özel Sayı 2014, 4671-4735.

Derin, D. (2011). "Teferruğ ve Tefevvüz", *Vergi Dünyası*, 359, Temmuz, 124-130.

Elçin, B. (2005). "Gayrimenkul Verilerek Vergi Borcu Ödenmesindeki Usul ve Esaslar", *Yaklaşım*, 146, Şubat.

Gerçek, A. (2020). *Kamu Alacaklarının Tahsil Hukuku*, 6. Baskı, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Gerçek, A., Bakar, F., Mercimek, F., Çakır, E. U. & Asa, S. (2014). "Vergilemenin Anayasal Temellerinin Çeşitli Ülkeler Açısından Karşılaştırılması ve Türkiye için Çıkarımlar", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 63 (1), 81-130.

Gerçek, A., Çetin Gerger, G., Taşkın, Ç., Bakar, F. & Güzel, S. (2015). *Mükellef Hakları*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Gülseven, M. (1999). *Açıklamalı-İçtihatlı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun*, Ankara: Seçkin Yayınevi.

Karakoç, Y. (2014). *Genel Vergi Hukuku*, 7. Baskı, Ankara: Yetkin Yayınları.

Kardeş, S. (2004). *Ansiklopedik Hazine Malları Sözlüğü*, Ankara: Maliye Bakanlığı APK Yayını, Yayın No: 364.

Maliye Bakanlığı, 8.4.1997 tarih ve B.07.0.GEL..0.37/3760-999/14500 Sayılı Özelge.

Özbalcı, Y. (2008). *Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun Yorum ve Açıklamaları*, Ankara: Oluş Yayıncılık.

Öztürk, N. (2010). "Vergi Borcunu Gayrimenkulle Ödeme – I ve II", *Yaklaşım*, Sayı: 207-208, Mart-Nisan, 44-50; 60-65.

Şenyüz, D., Yüce, M. & Gerçek, A. (2023). *Vergi Hukuku*, 14. Baskı, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Şimşek, E. (1990). *Amme Alacakları Tahsil Usulü Kanun Şerhi, Uygulama ve İçtihatlar*, Ankara: Eka Yayınları.

Toprak, M. B. (2011). "6183 Sayılı Kanun Hükümlerine Göre Teferruğ", *Mali Çözüm*, Mart-Nisan, 199-214.

Ünal, N. (2011). "Gayrimenkul Satışında Teferruğ Bedeli; Alt Sınır Mıdır, Psikolojik Sınır Mıdır?", *Vergi Raporu*, 139, Nisan, 61-65.

Yaltı, B. (2006). *Vergi Yükümlüsünün Hakları*, İstanbul: Beta Basım.

19.6.1932 tarih ve 2128 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu.

28.7.1953 tarih ve 8469 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun.

8.12.2001 tarih ve 24607 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu.

22.1.2002 tarih ve 26648 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu.

21.9.2004 tarih ve 25590 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5234 Sayılı Kanun.

30.6.2007 tarih ve 26568 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Seri: A Sıra No:1 Tahsilat Genel Tebliği.

Danıştay, 18.06.1987 tarih Esas No.1986/5773, Karar No.1987/2157 sayılı kararı.

Danıştay, 11.03.1987 tarih Esas No.1986/5282, Karar No.1987/931 sayılı kararı.

Danıştay VDDK, 14.06.1991 tarih Esas No. 1991/56, Karar No. 1991/71 sayılı kararı.

KAYNAKÇA

Ak, A. (1999). Gelir Vergisi Kanunu Açısından Vergi İdaresi ile Vergi Yargısı Arasındaki Yorum Farklılıkları ve Vergi Yargısı Kararlarının Vergi İdaresi Üzerindeki Etkileri, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Eskişehir.

AYM (2010), Anayasa Mahkemesi Kararı, E.2008/110, K.2010/55 sayılı kararı, RG, 22.06.2010/27619.

Arıduru, B. & Düzkaya, B. (2008). "Emsal Kira Bedeli Esası", *Vergi Raporu*, 107.

Bakmaz, Z. (2019). *Türk Vergi Hukukunda Emsal Bedel Uygulaması*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Biyan, Ö. (2022). *Vergi Hukuku*, 3. Baskı, Bursa: Dora Yayınevi.

Çağdaş, V. (2007). Türkiye İçin Bir Emlak Vergi Sistemi Tasarım Modeli Önerisi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul.

Doğrusöz, B. (2002). "Emsal Kira Bedeli Nedir? Ne Değildir?, *Dünya Gazetesi*, 24.01.2002.

Erdem, J. G. (2013). "Ölçülülük İlkesinin İdarenin Takdir Yetkisinin Kullanımındaki Yeri", *AÜHFD*, 62 (4), 971-1005.

Geçici Komisyon Raporu, (1947). *Gelir Vergisi Kanunu Tasarısı ve Geçici Komisyon Raporu* (1/171), S. Sayısı:147, https://www5.tbmm.gov.tr/ tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d08/c018/tbmm08018078ss0147.pdf, (Erişim: 05.04.2023).

Gelir İdaresi Başkanlığı, (2023). *Kira Geliri Elde Eden Mükellefler İçin Vergi Rehberi*, https://gib.gov.tr/sites/default/files/fileadmin/beyanname rehberi/2023/2023_gayrimenkulsermayeiradirehber.pdf, (Erişim: 29.07.2023).

Güreli, O. (1968). "Gayrimenkul Sermaye İratlarının Vergilendirilmesi", *Maliye Araştırma Merkezi Konferansları*, 16, 43-70.

GVK İç Genelge, (1999). *Gelir Vergisi Kanunu İç Genelgesi,* Sıra No:1999/1, https://gib.gov.tr/node/89366/pdf, (Erişim: 28.07.2023).

Hacıköylü, C. & Heper, F. (2010). "Emlak Vergisinde Matrah Tespitine İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri", *Maliye Dergisi*, 158.

Kanmaz, G. S. (2018). Vergi Güvenliği ve Türkiye İçin Uygulama Önerileri, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Kırıkkale.

Kanun Tasarısı, (1960). *5421 saylı Gelir Vergisi Kanunu'nun bazı madde ve fıkralarının değiştirilmesi ve bu kanuna bazı hükümler eklenmesi hakkında kanun tasarısı* (1/148), https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/ TUTANAK/MBK_/d00/c005/mbk_00005067ss0181.pdf, (Erişim: 05.04.2023).

Komisyon Raporu, (1985). *Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu* (1/716), https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d17/c020/ tbmm17020027ss0357.pdf, (Erişim: 05.04.2023).

MGK Komisyon Raporu, (1980). *31.12.1960 Gün ve 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve Bütçe - Plan Komisyonu Raporu* (1/60), S.Sayısı:76, https://www5.tbmm.gov.tr/ tu-

tanaklar/TUTANAK/MGK_/d01/c001/mgk_01001024ss0076.pdf, (Erişim: 17.07.2023).

Safoğlu, N. B. (2007). Türk Vergi Sisteminde Gelirin Elde Edilmesinde Tahakkuk ve Tahsil Esasları, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.

Sezgin, B. (2011). "Son Gelişmeler Işığında Emsal Kira Bedeli Esası", *Mali Çözüm*, 103.

Şenyüz, D. (2001). *Türk Vergi Sistemi*, 7. Baskı, Bursa: Ezgi Kitabevi.

Teke, M. (2003). "2002 Yılında Elde Edilen Gayrimenkul Sermaye İratları ve Vergilendirilmesi", *Vergici ve Muhasebeciyle Diyalog*, 18/177, 34-50.

Tekin, A. & Avşar, G. C. (2020). "Türkiye'de Tarhiyat Öncesi Vergi Güvenlik Uygulamaları", *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7/9, 2-48.

TDK Online Sözlük, Türk Dil Kurumu Online Sözlük, https://sozluk.gov.tr, (Erişim: 26.07.2023).

TÜSİAD Raporu, (tarih yok), "Yeni Gelir Vergisi Kanun Tasarısı Hakkında Öneriler", https://tusiad.org/tr/tum/item/download/7602_d9090c270a8d155fe9b6d2c3ab7e1c77, (Erişim: 12.07.2023).

Yavaşlar, F. B. (2011). *Gelir Vergilendirmesinin Temelleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yeniçeri, H. (2005). Türk Vergi Sisteminde Vergi Güvenlik Önlemleri, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul.

Yılmaz, B. E. (2018). *Maliye*, 3. Baskı İstanbul: Der Yayınları.

KAYNAKÇA

Ağar, S. (2006). "Vergi Davalarının Hukuki Niteliği", *TBB Dergisi*, S. 62, 262-298.

Ahioğlu, M. (2022). İdari Yargılama Hukukunda Bekletici Mesele. *İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi,* (20), 33-75.

Akkaya, M. (1997). "Vergi Sorumlusunun, Vergi Yargısı ve Vergi İdaresi Karşısındaki Konumu". *AÜHF Dergisi,* C.46, S.4.

Aksoy, Ş. (1990). *Vergi Yargısı ve Türk Vergi Yargı Sistemi.* İstanbul: Filiz Kitabevi.

Akyürek, A. (1991). "Danıştay Kararlarında İptal Davalarının Menfaat İhlali Koşulunun Kişisellik Unsuru". *Danıştay Dergisi*, Yıl:21, Sayı:81, s.29-45

Aydoğan, L. (2018). İdari İşlemlerin Yargısal Denetimi Bakımından Yasa ile Düzenleyici İşlem İlişkisi. Doktora Tezi. İstanbul: Galatasaray Üniversitesi SBE Kamu Hukuku Anabilim Dalı.

Azrak, Ü. (1977). "İptal Davalarının Objektif Niteliği Üzerine Düşünceler". *Onar Armağanı*, s.145-164.

Başpınar, R. (1986). "Tam Yargı Davaları", *Yüzyıl Boyunca Danıştay*, 2.Bası, Ankara.

Black's Law Dictionary With Pronunciations (1979). Fifth Edition, USA: West Publishing Company

Bozdoğanoğlu, B. (2022). *Vergileme ve Ceza Kesme İşlemine Karşı Başvuru Yolları*, 1.Baskı. Ankara: Seçkin Yayınevi

Candan, T. (1984). "Vergi Uyuşmazlıkları ve İdari Davalar", *Danıştay Dergisi*, Y.14, s.54-55.

Çağlayan, R. (1999). "İdari Yargıda Kesin Hüküm". *AÜEHFD*, 123-141.

Doğrusöz, B. (2022). *Vergi Konularında "Yorum Davası" İhtiyacı*., MuhasebeNet: https://www.muhasebenet.net/haber.php?haber_id=33463, (03.07.2023)

Doğrusöz, B. (2004). "Vergi Yargısında Yorum Davası Tekrar Geliyor", *Vergi Dünyası*, Sayı:279, https://www.vergidunyasi.com.tr/arsiv/makaleler/vergi-yargisinda-yorum-davasi-tekrar-geliyor, (03.06.2023)

Dolun, G. (1966). Mali Kaza. *Maliye Araştırma Merkezi Konferansları*, Sayı:12, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/7821 , (06.06.2023)

Duran, L. (1982). İdari Yargı Adlileşti. *İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi, 3*(1-3), 53-83.

Dursun, H. (2008). "Vergi Uyuşmazlıklarından Doğan Davaların Kuramsal Niteliğini Saptayabilmek", *TBB Dergisi*, Sayı:78, s.277-286.

Erkut, C. (1985). İYUK Çerçevesinde Dava Türleri ve Bazı Usuli Değişiklikler. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 51*(1-4), 221-235.

Erkut, C. (1991). Tespit Davasının Bir İdari Dava Türü Olarak Kabul Edilip Edilemeyeceği Sorununa Uyuşmazlık Mahkemesinin Yaklaşımı. *İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi, 11*(1-2), 6-17.

Erol, A. (2021). *Vergi Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları (İçtihatlı-Dava Dilekçe Örnekli)*. Ankara: Adalet Yayınevi

Ertuğ, H. R. (1947). *İdare Hukuku Dersleri I (İdarenin Denetlenmesi).* Ankara.

Gökalp, A. S. (1968). Yorum(Tefsir) Davaları,. T. C. Başkanlığı içinde, *Yüzyıl Boyunca Danıştay.* Ankara: TTK Basımevi.

Gözler, K. (2008). *Hukukun Temel Kavramları*, 5. Baskı. Bursa: Ekin Kitabevi

Gözler, K. (2020). *İdare Hukukuna Giriş.* Bursa: Ekin Kitabevi.

Gözübüyük, A. Ş. (1970). *İdari Yargı.* Ankara: Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü.

Gözübüyük, A. Ş., & Tan, T. (2010). *İdare Hukuku Cilt II İdari Yargılama Hukuku* (4. b., Cilt II). Ankara: Turhan Kitabevi.

Günday, M. (2003). *İdare Hukuku*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi

Hasoğlu, A. (2022). "Türk İdari Yargılama Hukukunda Bir Dava Türü Olarak Yorum Davası". *ERÜHFD, XVII*(2), 523-540.

İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 9. H.D. 09.01.2018 tarih ve E. 2017/1322, K. 2018/5 sayılı kararı, https://legalbank.net/belge/izmir-bam-9-hukuk-dairesi-kararlari-e-2017-1322-k-2018-5-t-09-01-2018/3941328/, Erişim (13.07.2023).

Kartal, B. (2003). Yargı Reformu ve Yargı Sorunları Sempozyumu. İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları

Kaplan, G. (2022). *İdari Yargılama Hukuku.* Bursa: Ekin Kitabevi.

Kaplan, O. (2020). İdare Hukukunda Tespit Edici İşlemler. Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi SBE Kamu Hukuku Doktora Programı.

Kaplan, O., & Üstün, G. F. (2020). "Tespit Edici İşlemlerle Bağlantılı Olarak İdari Yargılama Hukukunda Tespit Davalarının Uygulama Alanı ve Gerekliliği Üzerine Bir Değerlendirme". *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 26*(1), 131-145.

Kırbaş, S. (1996). *Vergi Hukuku*. 8. Baskı. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Koçak S.Ö. (2009). "Türkiye'de Vergi Yargısının Örgütlenmesi ve Adalet Sisteminin Problemleri", *TBB Dergisi*, Sayı:85, 403-413

Kumrulu, A. (1989). *Vergi Yargılama Hukukunun Kuramsal Temelleri, İşlev-Yapı-İlkeler-Nitelik (Vergi Yargılama)*, Ankara: Betacopy

Kuru, B. (2020). *Medeni Usul Hukuku El Kitabı* (Cilt I). Ankara: Yetkin Yayınları.

Kuru, B., Aslan, R. & Yılmaz E. (1996). *Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı*. Ankara: S Yayınları

Letourneur, M., Bauchet, J., & Méric, J. (1973). *Danıştay ve Bölge İdare Mahkemeleri.* (R. Başpınar, Çev.) Ankara: Başbakanlık Basımevi.

Nazalı, E. (2009)."İdari İşlem Niteliğinde Yargı Kararı Verilemez" Kuralının Vergi Davalarına Uygulanabilirliği", *Vergi Dünyası*, Sayı:331, https://www.vergidunyasi.com.tr/arsiv/makaleler/idari-islem-

niteliginde-yargi-karari-verilemez-kuralinin-vergi-davalarina-uygulanabilirligi, (02.06.2023)

Okan, N. (2005). "İngiliz Hukuk Sistemi İçinde Ticari Yargı Sistemi", *Dokuz Eylül Üniversitesi Dergisi*, Cilt:7, Sayı:2.

Onar, S. S. (1933). *İdare Hukuku.* İstanbul: Güneş Matbaası.

Onar, S. S. (1966). *İdare Hukukunun Umumi Esasları 3. Cilt.* İstanbul: İsmail Akgün Matbaası.

Özyörük, M. (1975). *İdare Hukuku, İdari Yargı Ders Notları*. Ankara

Önen, E. (1981). *İnşai Dava*. AÜHF Yayınları, No:459. Ankara: Olgaç Matbaası.

Pazarcı, A. A. (2014). İdari Yargılama Hukuku Açısından Tespit Davasının Uygulanabilirliği. Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi SBE Kamu Hukuku Anabilim Dalı.

Rice, J.S. (1994). *Introduction to Taxation*, Cincinnati, Ohio, USA: South Western Publishing Co.

Rolland, L. (1933). *Hukuku İdare.* (İ. Âli, Çev.) İstanbul: Matbaacılık ve Neşriyat Türk Anonim Şirketi.

Şenyüz, D., Yüce, M. & Gerçek, A. (2022). *Vergi Hukuku*, 13. Baskı. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım

Taş, M. (2005). *Vergi Yargısı*. 2.Baskı. Bursa: Ekin Yayınevi.

Turmangil, C. (1987). "Vergi Davasının Hukuki Niteliği", *AÜHF Dergisi*, Cilt:39, S.1-4.

Yargıtay 6. H.D. 22.02.2022 tarih ve E. 2021/ 3343, K. 2022/943 sayılı kararı, https://legalbank.net/belge/y-6-hd-e-2021-3343-k-2022-943-t-22-02-2022/4413808/arsa+vergi, Erişim (14.07.2023).

KAYNAKÇA

Aktan, C.C. (2018). *Vergileme Vergi Teorisi ve Vergi Politikası*, Seçkin.

Arıkan, Z. (1997). Vergilendirme Yetkisi ve Kullanımı, *Maliye Araştırma Merkezi Konferansları*, 0 (37), https://dergipark.org.tr/tr/pub/iumamk/issue/755/8147

Bakar, F. (2011). Mükellef Hakları ve Türkiye'de Mükellef Haklarının Korunmasına Yönelik Öneriler, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa.

Bilici, N. (2011). *Vergi Hukuku*, 2011, Savaş Yayınevi, Ankara

Biniş, M. (2022). *Vergi Yargılama Hukukunda Hak Arama Özgürlüğü*, Nobel Yayınevi, Ankara

Candan T. (2015). Vergi Mükelleflerinin Bireysel Başvuru Yoluyla Anayasa Mahkemesince Korunması, Fasikül Hukuk Dergisi, ISSN: 1309-4327, Cilt: 7, Sayı:72, Kasım 2015, S: 7-20 <vergi-mukelleflerinin-bireysel-basvuru-yoluyla-anayasa-mahkemesince-korunmasi-> (10.06.2023).

Çağan, N. (1982). *Vergilendirme Yetkisi*, Kazancı Hukuk, İstanbul.

Çakan, S. , Avcı, O. (2021). Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarında Mükellef Hakları: Mülkiyet Hakkı ve Adil Yargılanma Hakkı. Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 23 639-678

Durdu, M. (2019). Anayasalarımızda Yer alan İktisadi Hükümlerin Hukuki Çerçevesi, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 2, 111-134 <https://dergipark.org.tr/tr/pub/neuhfd/issue/51516/615865>

Gemalmaz B. (2019). Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 1 Numaralı Protokolünün 1. Maddesi Rehberi, <https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/ Guide_Art_1_Protocol_1_TUR> (10.06.2023).

Gerçek, A., Çetin Gerger, G., Taşkın, Ç., Bakar, F., & Güzel, S. (2015). *Mükellef Hakları: Türkiye Perspektifi ve Geliştirilmesi.* Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Gerger, G. Ç. (2011). *Mükellef Hakları ve Vergiye Gönüllü Uyu*m. Legal Kitapevi.

Göker, C. (2017). Yılmazoğlu, Y. E. Süresinden Sonra İhtirazî Kayıtla Verilen Düzeltme Beyannamesi Nedeniyle Tahakkuk Eden Verginin İdari Davaya Konu Edilebilirliği, Mahkemeye Erişim Hakkı ve Mülkiyet Hakkının Korunmasında Devletin Pozitif Yükümlülükleri Bağlamında Bir Değerlendirme. *Ankara Barosu Dergisi,*75, 81-100.

Gözler, K. (2021). *Hukukun Temel Kavramları,* 17. Baskı, Ekin, Bursa.

Güner, K. C., & Kargi, V. (2021). Vergilendirme yetkisinin temel hak ve özgürlükleri ihlâli ve yargı yolu. Maliye Çalışmaları Dergisi, (66), 77-106.

Güneş, G. (2008). *Verginin Yasallığı İlkesi*, İstanbul: XII Levha Yayınları, 2.

Kaba H. (2020). Kendi Ürettiği Enerjiyi Tüketenin Vergi Ödemesi Mülkiyet Hakkı İhlali Midir? : Anayasa Mahkemesi Karar İncelemesi, *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, Vol:6, Issue :1 , 19-28.

Kaba, H. (2020). Kendi Ürettiği Enerjiyi Tüketenin Vergi Ödemesi Mülkiyet Hakkı İhlali Midir?: Anayasa Mahkemesi Karar İncelemesi . *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 6 (1), 19-28. https://dergipark.org.tr/tr/pub/ead/ issue/56444/784286

Öncel, M., Kumrulu A. ,Çağan N. (1999). *Vergi Hukuku*, Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 7. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara

Saban N. (2000). "İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi ve Anayasa ile Bir Vergi Kavramını Okumak; Vergi Kimlik Numarasına Dayalı Otomatik Bilgi İşlem Süreçleri", XIII. Türkiye Maliye Sempozyumu, M.Ü Araştırma ve Uygulama Merkezi, Yayın No:12, İstanbul.

Sermet, L. (1998). The European Convention on human rights and property rights (Vol. 11). Council of Europe.

Şenyüz, D., Yüce, M., & Gerçek, A. (2020). *Vergi Hukuku*. Ekin Basım Yayın.

Şimşek, S. (2010). Vergi Politikaları, Mülkiyet Hakkı ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi.

Şişman, G. (2016). Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları çerçevesinde vergi hukukunda öngörülebilirlik. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 65: 2423-2444

Tekbaş, A. (2010). Vergi Kanunlarının Tabi Olduğu Anayasal İlkeler. Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 12, 123-191

Tezcan, D., Erdem, M. R., Sancakdar, O., Önok, R. M., & Durmuş, T. (2006). *İnsan Hakları: El Kitabı*. Seçkin.

Tosuner, M. ve Z. Arıkan. (2018). Vergi Usul Hukuku. İzmir: Kanyılmaz Matbaası.

Uygun, E. & Gerçek, A. (2017). Anayasa Mahkemesinin Vergilendirme Alanındaki Bireysel Başvuru Kararlarının Değerlendirilmesi. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, (29), 167-192. https://dergipark.org.tr/tr/pub/taad/issue/ 52663/694072

Yaltı B. (2006). *Vergi Yükümlüsünün Hakları*. Beta Yayınevi, İstanbul, Eylül.

KAYNAKÇA

Arslan, C.B. & Ömercioğlu, A.(2020). Onuncu Kalkınma Planında Vergi Politikaları: Hedefler ve Gerçekleşmeler Üzerine Bir Değerlendirme, *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi,* 3(3), 175-193.

Aydın, S. (2017). Hükümet Programları Üzerinden Türkiye'nin Mekansal Stratejilerinin İzini Sürmek, *Fiscaoeconomia*, 1(2), 1-37.

Avrupa Ombudsmanı. (2015). Avrupa Doğru İdari Davranış Yasası, https://www.ombudsman.europa.eu/pdf/tr/3510, (01.08.2023).

Ayan, Ö., Gediz Oral, B. & Arpazlı Fazlılar, T. (2021). Çocuklarda Adalet Bilinci ve Ekonomik Koşulların Adalet Bilinci Üzerine Etkisi, *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 19(2),137-154.

Bahar, O & Erdoğan, E. (2011). 1994 ve 2000 Krizleri Sonrasında Türkiye'de Uygulanan Finansal Regülasyon Politikaları, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 27, 1-19.

Better Life Index, Income Data, https://www.oecdbetterlifeindex.org/topics/income, (03.08.2023).

Bölükbaş M. (2019). Türkiye'de Ekonomik Büyümenin Enflasyon ve İşsizlik İle İlişkisi: Bölgeler Düzeyinde Bir Araştırma. *Tesam Akademi Dergisi*, Türkiye Ekonomisi Özel Sayısı, 185-211.

Buchanan, J. M., & Tollison, R. D. (1984). *The Theory of Public Choice—II*, University of Michigan Press.

Burgess, R. & Stern, N. (1993). Taxation and Development, *American Economic Association,* 31(2), 762-830.

Çelik, O. & Çetiner, S. (2019). Türkiye Ekonomisinde Kalkınma Planları ve Kalkınma Planlarındaki Söylem Değişiklikleri, *International Journal of Economics, Politics, Humanities & Social Sciences*, 2(3), 121-131.

Dolu O, Büker H. & Uludağ Ş. (2012). Türk Ceza Adalet Sisteminin Caydırıcılık Kapasitesine İlişkin Eleştirel Bir Değerlendirme, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 61(1), 69-106.

Düğer, İ.H. & İsgender, M. (1999). Ekonomide Kalkınma Stratejileri ve Bazı Ülke Deneyimleri, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 13-46.

Dünya Bankası, World Development Indicators, https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators, (13.07.2023).

Dünya Bankası. https://data.worldbank.org, (10.07.2023).

Eğilmez, M. & Kumcu, E. (2004). *Ekonomi Politikası*, 22.baskı, İstanbul: Remzi Kitapevi.

Erdem, M., Şenyüz, D. & Tatlıoğlu, İ. (2021). *Kamu Maliyesi*, 16.baskı. Bursa: Ekin Yayınevi.

Giray, F. (2020*). Maliye Tarihi*, 8.baskı. Bursa: Dora.

International Monetary Fund, (2023), https://www.imf.org/en/ Publications/WEO/weo-database/2023/April, (27.7.2023).

International Monetary Fund, (2023), IMF Termonology, www.imf.org, (01.08.2023).

Kubar, Y. (2016). Az Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerin Kalkınma Göstergeleri İle Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: Bir Panel Veri Analizi (1995-2010). *Ardahan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4, 65-99.

Memiş, Ş. (2020). 20. Yüzyıl Türkiye Ekonomisi Üzerine Kısa Bir Analiz (1923-2000), *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 66, 263-284.

Mutlu, A. & Çelen, M. (2012). *Dolaylı ve Dolaysız Vergilerin Türk Mali Sistemi İçerisindeki Yeri: Siyasal, Sosyal ve Ekonomik Sonuçları*, TÜSİAD, İstanbul: Sis Matbaacılık.

Neziroğlu, İ. & Yılmaz, T. (2013). *Hükümetler, Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri*, Cilt 10, Ankara: TBMM Basımevi.

OECD, https://data.oecd.org, (15.07.2012).

Öztürk, S. & Sezen, S. (2018). Ekonomik Büyüme İle İşsizlik Arasındaki İlişkinin Analizi: Türkiye Örneği, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(41), 1-14.

Sakarya, A. (2014). Türkiye'de Ekonomi Politikaları ve Ülke Mekânında Değişim (1980 2012), *Megaron*, 9(4), 243-254.

Susam, N., Özgül, H.B. & Yavuz, E. (2020). Türkiye Ekonomisi ve Kamu Maliyesi, 1.baskı, İstanbul: Beta Basım Yayın.

Şentürk, M. & Akbaş, Y.E. (2014). İşsizlik-Enflasyon ve Ekonomik Büyüme Arasındaki Karşılıklı İlişkinin Değerlendirilmesi: Türkiye Örneği, *Journal of Yasar University*, 9(34), 5820-5832.

Şenel Uzunkaya, S. (2020). Türkiye Ekonomisi'nde 1923-1977 Yılları Arasındaki Sanayi ve Kalkınma Planlarının Değerlendirilmesi, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19, 14-30.

Türkiye Cumhuriyeti 1961 Anayasası.

Türkiye Cumhuriyeti 1982 Anayasası.

Takım, A. (2012). Demokrat Parti Döneminde Uygulanan Ekonomi Politikaları ve Sonuçları, *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi*, 67(2), 157-187.

Türkiye İstatistik Kurumu, https://data.tuik.gov.tr/, (13.07.2023).

World Hapiness Report (2023). Eds. Helliwell, J.F., Layard, R., Sachs, J.D., De Neve, J., Aknin, L.B., & Wang, S., https://worldhappiness.report, (02.08.2023).

KALKINMA PLANLARI

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1963-1967), https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Kalkinma_Plani_Birinci_Bes_Yillik_1963-1967.pdf

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1968-1972), https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Ikinci_Bes_Kalkinma_Plani-1968-1972.pdf

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1973-1977), https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Yeni-Strateji-ve-Kalkinma-Plani_Ucuncu-Bes-Yil_1973_1977.pdf

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983), https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Dorduncu-Bes-Yillik-Kalkinma-Plani_1979_1983.pdf

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989), https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Besinci-Bes-Yillik-Kalkinma-Plani-1985-1989.pdf

Altıncı Beş Yılllık Kalkınma Planı (1990-1994), https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Altinci_Bes_Yillik_Kalkinma_Plani-1990-1994.pdf

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000), https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Yedinci_Bes_Yillik_Kalkinma_Plani-1996-2000.pdf

Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005), https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Uzun_Vadeli_Strateji_ve_Sekizinci_Bes_Yillik_Kalkinma_Plani-2001-2005.pdf

Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013), https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Dokuzuncu_Kalkinma_Plani-2007-2013.pdf

Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018), https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Onuncu_Kalkinma_Plani-2014-2018.pdf

On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023), https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/ 2022/07/On_Birinci_Kalkinma_Plani-2019-2023.pdf

KAYNAKÇA

ABA. (2008). *Statement of Policy Favoring Tax Simplicity, Stability, and Transparency*. https://www.americanbar.org/content/dam/aba/publishing/aba_tax_times/statement.authcheckdam.pdf

AICPA. (2002). *Guiding Principles for Tax Simplification*. https://us.aicpa.org/content/dam/aicpa/advocacy/tax/downloadabledocuments/tpcs%202%20-%20principles%20for%20tax%20simplification.pdf

AICPA. (2012). Guiding Principles for Tax Law Transparency. *Taxanalysts*. https://www.aicpa.org/advocacy/tax/downloadabledocuments/tax-policy-concept-statement-no-1-global.pdf

AICPA. (2017). *Tax Policy Concept Statement 1 Guiding principles of good tax policy: A framework for evaluating tax proposals*. https://www.aicpa.org/advocacy/tax/downloadabledocuments/tax-policy-concept-statement-no-1-global.pdf

Allen, R., Hemming, R., & Potter, B. H. (2013). Introduction: The Meaning, Content and Objectives of Public Financial Management. Içinde R. Allen, R. Hemming, & B. H. Potter (Ed.), *The International Handbook of Public Financial Management* (ss. 1-12). Palgrave Macmillan UK. https://doi.org/10.1057/ 9781137315304_1

AXA. (2022). *Tax Transparency Report 2021*. https://www.axa.com/en/press/publications/tax-transparency-report-2021

Başaran Yavaşlar, F., & Canyaş, O. (2018). Türkiye'de Vergi Şeffaflığı. *Vergi Dünyası Dergisi*, *37*(443), 6-24.

Blank, J. D. (2017). The Timing of Tax Transparency. *Southern California Law Review*, *90*(3), 449-528.

Blank, J. D. (2021). Presidential Tax Transparency. *Yale Law & Policy Review*, *40*(1), 1-77.

Candan, T. (2017, Kasım 13). *Vergi Şeffaflığının Anayasa Hukuku ve Anayasa Altı Mevzuattan Kaynaklanan Sınırları – 6-7 Nisan 2017 Vergi Şeffaflığı Sempozyumunda Sunulan Bildiri*. Turgut Candan. https://turgutcandan.com/2017/11/13/vergi-seffafliginin-anayasa-hukuku-ve-anayasa-alti-mevzuattan-kaynaklanan-sinirlari-6-7-nisan-2017-vergi-seffaligi-sempozyumunda-sunulan-bildiri/

Communaute Economique Europeenne Commission. (1962). *Rapport du Comite Fiscal et Financier*. https://aei.pitt.edu/33686/1/A220.pdf

Çığ, M. İ. (2022). *Ortadoğu Uygarlık Mirası-1* (14. bs). Kaynak Yayınları.

de Renzio, P. (2013). Assessing and Comparing the Quality of Public Financial Management Systems: Theory, History and Evidence. Içinde R. Allen, R. Hemming, & B. H. Potter (Ed.), *The International Handbook of Public Financial Management* (ss. 137-160). Palgrave Macmillan UK. https://doi.org/ 10.1057/9781137315304_8

de Renzio, P., & Guerrero, J. P. (2021). *Promoting more open and accountable tax systems: The role of international principles and standards*. https://fiscaltransparency.net/wp-content/uploads/2021/06/dc1.pdf

Erdem, M., Şenyüz, D., & Tatlıoğlu, İ. (2017). *Kamu Maliyesi* (14. bs). Ekin Kitabevi Yayınları.

Gerçek, A., & Bakar Türegün, F. (2013). Belirlilik İlkesi Açısından Türkiye'de Bütçe Gelirlerinin Değerlendirilmesi. İçinde F. Altuğ, A. Kesik, & M. Şeker (Ed.), *Kamu Bütçesinde Yeni Yaklaşımlar* (ss. 317-346). Seçkin Yayıncılık.

GIFT. (2022). *Transparency Principles for Tax Policy and Administration Approved by the GIFT Stewards Meeting (General Assembly)*.

https://fiscaltransparency.net/wp-content/uploads/2022/08/ Transparency-Principles-for-Tax-Policy-and-Administration-Approved02Aug22-1.pdf

GIFT. (2023). *About—GIFT*. The Global Initiative for Fiscal Transparency. https://fiscaltransparency.net/about

Griffith, C., & Carr, J. (2012). *Measuring Transparency in State Tax Administration*. http://www.taxhistory.org/www/features.nsf/Articles/DE1A2D0DCDB294B485257ACB0071F0E0?OpenDocument

Hey, J. (2019). The Notion and Concept of Tax Transparency. Içinde F. Başaran Yavaşlar & J. Hey (Ed.), *Tax Transparency* (ss. 3-15). IBFD.

IMF. (2018). *Fiscal Transparency Handbook (2018)*. International Monetary Fund. http://elibrary.imf.org/view/IMF069/24788-9781484331859/24788-9781484331859/24788-9781484331859.xml

IMF. (2019). *The Fiscal Transparency Code*. https://www.imf.org/external/np/fad/trans/Code2019.pdf

Justi, J. H. G. von. (1766). *System des Finanzwesens: Nach vernèunftigen aus dem Endzweck der bèurgerlichen Gesellschaften, und aus der Natur aller Quellen der Einkèunfte des Staats hergeleiteten Grundsèatzen und Regeln*. Halle: Zu finden in der Rengerischen Buchhandlung.

Kopits, G., & Craig, J. (1998). *Transparency in Government Operations*. International Monetary Fund. https://doi.org/10.5089/9781557756978.084

Mill, J. S. (1885). *Principles of Political Economy* (J. L. Laughlin, Ed.). https://www.gutenberg.org/ebooks/30107

Murphy, R., & Baker, A. (2021). *Making Tax Work: A Framework for Enhancing Tax Transparency*. GIFT. https://fiscaltransparency.net/wp-content/uploads/2021/07/Making-Tax-Work-Revised-for-June-21-comments_formatted_ asof07July.pdf

Neumark, F. (1970). *Grundsätze gerechter und ökonomisch rationaler Steuerpolitik*. Mohr Siebeck.

Neumark, F. (1975). *Vergi Politikası: Adil ve Ekonomik Bakımdan Rasyonel Bir Vergi Politikasının Temel Prensipleri* (İ. Feyzioğlu Cankorel, Çev.). Filiz Kitabevi.

OECD. (2023). *Tax Transparency—OECD BEPS*. https://www.oecd.org/tax/beps/tax-transparency/

Rice, L. P. (1941). Principles of Taxation and the Present Emergency. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, *214*, 51-58.

Smith, A. (1776). *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*. https://www.gutenberg.org/ebooks/3300

Şenyüz, D., Yüce, M., & Gerçek, A. (2018). *Vergi Hukuku (Genel Hükümler)* (9. bs). Ekin Kitabevi Yayınları.

TADAT. (2015). *Field Guide*. https://www.tadat.org/assets/files/IMF_TADAT-FieldGuide_web.pdf

TADAT. (2023). *What is TADAT?* https://www.tadat.org/faq

van Eden, H., Khemani, P., & Emery Jr., R. P. (2013). Developing Legal Frameworks to Promote Fiscal Responsibility: Design Matters. Içinde M. Cangiano, T. Curristine, & M. Lazare (Ed.), *Public Financial Management and Its Emerging Architecture* (ss. 79-105). IMF. https://www.elibrary.imf.org/view/IMF071/20033-9781475531091/20033-9781475531091/ch02.xml

Wagner, A. (1880). *Finanzwissenschaft*. C. F. Winter.

KAYNAKÇA

Akıl, A. (2003). Hukukun Genel İlkeleri ve Hukukun Gelişimine Etkisi. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7(3-4), 385-423.

Alangoya, Y. (1981). Anayasanın Medeni Usul Hukukuna Etkisi (1983 Milletlerarası Usul Kongresi'nin Bir Konusu). *Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni*, 1 (2), 1-4.

Anayasa Mahkemesi Kararları (2023). https://www.anayasa.gov.tr/tr/kararlar-bilgi-bankasi/ (08.10.2023).

Aydınoğlu, Z. N. (2018). İstinaf Kanun Yolunun İdari Yargılama Usulüne Başlıca Etkileri. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 9(34), 387-423. https://dergipark.org.tr/tr/pub/taad/issue/52648/693653

Aykul, Ö. (2014).Danıştay Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Hakkında İnceleme. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 111, 479-492.

Balcı, Mustafa (2021). Vergi Yargısında Parasal Tutar Olarak Kesin Kararlar ve Kanuni Hâkim Yönünden Bazı Sakıncalı Durumlar. Vergialgi.net (05.08.2023).

Çaptuğ, M. (2021). Hukuki Güvenlik İlkesinin Kavramsal Gelişimi. *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, (17), 133-160. DOI: 10.18771/mdergi.957891

Çelik, Abdullah (2014). Adil Yargılanma Hakkı Rehberi. Ankara: Anayasa Mahkemesi Yayınları.

Danıştay Kararları (2023). https://karararama.danistay.gov.tr/ (08.10.2023).

Deren-Yıldırım, N. (2007). Kanun Yollarına Dair Bazı Düşünceler. *Medeni Usul ve İcra-İflas Hukukçuları Toplantısı VI, Medeni Usul Hukukunda Kanun Yolları ve Arabuluculuk Kanun Tasarısı,* İzmir/Çeşme 19-20 Ekim 2007 (Türkiye Barolar Birliği 2007), 3-19.

Gözler, K. (2013). Yorum İlkeleri. *Anayasa Hukukunda Yorum ve Norm Somutlaşması,* (Haz.) Ergül, O., İstanbul: Türkiye Barolar Birliği Yayınları No: 236, 15-119.

Gözler, K. (2014). Sulh Ceza Hâkimlikleri ve Tabiî Hâkim İlkesi: 'Sahur Operasyonu' Hakkında Bir Açıklama, www.anayasa.gen.tr/tabii-hakim.htm (29.08.2014).

Gözler, K. (2015). *Türk Anayasa Hukuku Dersleri*. 18.Baskı. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Gözler, K.(2000). Türk Anayasa Yargısında Anayasallık Bloğu Kavramına İhtiyaç Var mıdır?. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi,* 55 (3), 81-103.

Kaboğlu, İ. Ö. (1991). Hukukun Genel İlkeleri ve Anayasa Yargısı (Özgürlükler Hukuku Açısından Bir Yaklaşım). *Anayasa Yargısı Dergisi,* 8 (1), 291-322.

Keskin, B. & Yağcı, Z. (2018). Türk İdare Hukukunda Hukuki Güvenlik İlkesinin Uygulanması. *Terazi Hukuk Dergisi,* 13 (148), 56-74.

Keskin, Z. (2016). İdari Yargıda İstinaf Kanun Yolu. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 126, 235-262.

Küçük, M. Ç. (2023). İdari Yargıda Kanun Yollarındaki İçtihat Farklılıklarının Hukuki Güvenlik İlkesi Kapsamında Değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* 72 (1), 343-380.

Mercimek, F. (2019). Hukuki Güvenlik İlkesi ve Karşılaştırmalı Vergi Hukuku Bağlamında Değerlendirilmesi. Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bursa.

Otacı, C. (2016). Öngörülebilirlik Bağlamında Ceza Hukuku İçtihatları ve İçtihatların Sağlaması Gereken Hukuki Güvenlik. *Hukuk Felsefi ve Sosyoloji Arkivi 27*, (Ed.) Ökçesiz, H., Uygur, G., Akı, E. İ. & Özdemir, N. İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları, 275-312.

Ökçesiz H. (1987). Yargıtay'ın İş Yükünün Hafifletilmesinin Bir Aracı Olarak HUMK'nun 427. maddesi Üzerine. *Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 2 (2). 75-79.

Özbay, İ. (2011). 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununa Göre İstinaftan Sonraki Temyiz Sistemimizde Temyiz Edilebilen Ve Edilemeyen Kararlar. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 69 (1-2), 411-438.

Öztek, S. (1987). Anayasa Mahkemesinin HUMK m.427'nin Anayasa'ya Aykırı Olmadığına İlişkin 20.1.1986 Tarih ve E. 1985/23, K.1986/2 Sayılı Kararı. *Hukuk Araştırmaları, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını*, 2 (2), 62-68.

Pekcanıtez, H. (2017). Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Erozyon Süreci. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (133), 211-260.

Sevinç, E. (2020). İdari Yargılama Hukukunda Kanun Yoluna Başvuru Hakkının Anayasal Güvenceye Sahip Olması Bakımından Ele Alınması. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 24 (3) , 421-445. DOI: 10.34246/ahbvuhfd.775434

Söyler, Y. & Yılmaz, M. (2021). Temyiz Kanun Yolunda Uygulanan Parasal Sınırın Her Yıl Artırılmasının Görülmekte Olan İdari Davalara Etkisi. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 29 (3), 2131-2168.

T.C. Adalet Bakanlığı (2023). Adalet İstatistikleri 2010-2022. Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü Yayın No: 5-17. Ankara.

Taner, S. (2018). Vergi Yargısında İstinaf Üzerine Bir Değerlendirme. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi,* 136, 185-224.

Tanrıver, S. (2013). Tabiî Hâkim İlkesi ve Medenî Yargı. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 25 (104), 11-35.

Taş, B. (2021). Hukukun Genel Bir İlkesi Olarak Tabii Hakim İlkesi. Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. 18 (2), 1763-1791.

Taşpınar, A. S. (2007). İstinaftan Sonraki Temyiz İncelemesi ve Sonuçları. *Medeni Usul ve İcra- İflas Hukukçuları Toplantısı VI*, (Haz.) Özekes, M., Ankara: Türkiye Barolar Birliği Yayınları No: 150, 151-207.

Üstün G. (2016). İdari Yargıda İstinaf Kanun Yolu Üzerine Bir Değerlendirme. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22 (2), 13 - 38.

Yıldırım, M. K. & Aşit, Recep (2022). Türk Hukukunda ve Mukayeseli Hukukta Kanun Yolunun Amacı. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi,* 28(2), 865-904. DOI:10.33433/maruhad. 1203022

Yılmaz, E. (1988). Hukuk Davalarında Yasa Yollarına Başvuru Hakkı ve Bu Hakkın Sınırlandırılmasının Yerindeliği Sorunu. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 1, 131-155.

KAYNAKÇA

Adalet Bakanlığı.(2016).Adli Yardım, Stratejik Plan ve Eylem Planı. https://adliyardim.adalet.gov.tr/files/stratejik-plan-turkce.pdf), (01.05.2023).

Adalet Bakanlığı. (2023). Adli Yardım, https://adliyardim.adalet.gov.tr/, (01.05.2023).

Adalet Bakanlığı, (2023). 2022 Yılı Bakanlık Faaliyet Raporu. https://sgb.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/28022023152630Adalet%20Bakanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1%202022%20Y%C4%B1l%C4%B1%20 Faaliyet%20Raporu%2027.02.2023.pdf , (27.07.2023).

Akbal, M. (2011). Medeni Yargılama Hukukunda Adli Yardım. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 0(93), 147 - 173.

Akbaş, K.,Şen, İ. (2013).Türkiye'de Kadına Yönelik Pozitif Ayrımcılık: Kavram, Uygulama ve Toplumsal Algılar, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2013(0), 165 - 189.

Aras, A. (2021). Mülteci ve Sığınmacıların Adalete Erişiminde Adli Yardım. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Dokuz Eylül Üniversitesi Uluslararası Konferansı, Göç: Önümüzdeki Yirmi Yılın Projeksiyonu ve Ötesi, 43-54.

Aslı, A. (2022). Kadınların Adalete Erişimi: Bir Adalete Erişim Meselesi Olarak Adli Yardım. İstanbul Bilgi Üniversitesi Lisansüstü Programlar Enstitüsü, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.

Avrupa Parlamentosu, Konseyi ve Komisyonu (2000). Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı/Md.47., http://www.ceidizleme.org/ekutuphaneresim/dosya/687_1.pdf, (05.05.2023).

Avrupa Parlamentosu, Konseyi ve Komisyonu (2000). Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı/Md.48. http://www.ceidizleme.org/ekutuphaneresim/dosya/687_1.pdf, (05.05.2023).

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Yazı İşleri Müdürlüğü**.** (1948).Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi. Md.6,3c. https://www.yargitay.gov.tr/ documents/AIHM.pdf, (05.05.2023).

Türkiye Barolar Birliği İdare ve Vergi Hukuku Komisyonu. (2022)**.** Avukatlar İçin Serbest Meslek Makbuzu Düzenleme Rehberi. https://d.barobirlik.org.tr/2022/avukatlar_icin_smm_rehberi.pdf),(01.05.2023).

Türkiye Barolar Birliği İdare ve Vergi Hukuku Komisyonu. (2022). Avukatları Vergilendirme Rehberi. https://d.barobirlik.org.tr/2022/Avukatlarin_vergilendirme_rehberi.pdf , (01.05.2023).

Işıl, G., Karan, U.(2011). Ayrımcılık Yasağı, Kavram, Hukuk, İzleme ve Belgeleme.(Ed.)Yeşiladalı ,B., Gökçeçiçek, A. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Karakoç, Y. (2022). *Mali Hukuka İlişkin Temel İlkeler*, 1.Baskı. Ankara: Yetkin Yayınları.

Kılınç, A. (2011). Bir İnsan Hakkı Olarak '' Adli Yardım''. Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi, Cilt 3, No 1,1-10.

Odyakmaz, Z. & Kaymak, Ü. (2021). *Anayasa Hukuku,* 25.Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Şenyüz, D. Yüce, M & Gerçek, A. (2022). *Türk Vergi Sistemi,* 19. Baskı. Bursa. Ekin Basım Yayın Dağıtım.

KAYNAKÇA

Atçeken, F. D., Altundemir, M. E., & Turan, A. H. (2018). Vergi Aflarının Vergi Uyumuna Etkisi: Kocaeli Örneği. *Maliye Araştırmaları Dergisi,* 14(1), 59-75.

Demir, İ. C., & Kaya, P. B. (2017). İhsan Cemil DÇiftçilerin Vergi Algısı ve Vergi Uyumu: Ampirik Bir Çalışma. *AKÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 19(2), 127-141.

Demirboğa, D. A. (2017). Kamu İhale Sözleşmesinin Yapılması Usulleri (İhale Usülleri). *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi,* 5(9), 181-201.

Edizdoğan, N., & Çetinkaya, Ö. (2010). *Kamu Bütçesi.* Bursa: Ekin Yayınevi.

Garcia, S. (2023, 6 14). *www.nolo.com*. https://www.nolo.com/legal-encyclopedia/how-to-get-a-tax-clearance-certificate.html

Garcia, S. (tarih yok). How to Get a Tax Clearance Certificate, https://www.nolo.com/legal-encyclopedia/how-to-get-a-tax-clearance-

certificate.html. June 14, 2023 tarihinde https://www.nolo.com/legal-encyclopedia/how-to-get-a-tax-clearance-certificate.html, (14.06.2023).

Garcia, S. (tarih yok). *Shelly Garcia, How to Get a Tax Clearance Certificate.* 6 14, 2023 tarihinde https://www.nolo.com: https://www.nolo.com/legal-encyclopedia/how-to-get-a-tax-clearance-certificate.html, (14.06.2023).

Rotflesisch, D. (2023, 6 14). *Tax Clearance Certificates: Canadian Tax Lawyer Guidance,* taxpage.com: https://taxpage.com/articles-and-tips/is-bitcoin-taxable-in-canada-cra-tax-treatment-of-bitcoins/?utm_source=mondaq&utm_medium=syndication&utm_term=Tax&utm_content=articleoriginal&utm_campaign=article

Sağlam, M., & Aytaç, D. (2015). Vergi Mükelleflerinin Vergi Denetimi Algıları: Çorum Örneği. *Sosyoekonomi Dergisi, 23*(25), 127-147.

Sezer, Y. (2014). Kamu İhalelerine Katılmada Davet Yöntemi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 16* (Özel Sayı, Prof. Dr. Hakan PEKCANITEZ'e Armağan), 3913-3947.

Şenyüz, D., Yüce, M., & Gerçek, A. (2022). *Vergi Hukuku (Genel Hükümler)* (13 b.). Bursa: Ekin Basın Yayın Dağıtım.

Taxation certificates. (2023, 6 14). Tawww.city.yokohama.lg.jp: https://www.city.yokohama.lg.jp/lang/residents/en/taxes/zeisyoumei english.html#:~:text=Certificate%20of%20tax%20paid%3A%20These,she%20has%20actually%20paid%2C%20etc, (14.06.2023).

www.impots.gouv.fr. (2023, 6 14). https://www.impots.gouv.fr/particulier/questions/jai-besoin-dun-bordereau-de-situation-fiscale-comment-lobtenir, (14.06.2023).

Yurdadoğ, V., Gökbunar, R., & Tunçay, B. (2016). Volkan Yurdadoğ, Ramazan GVergi Uyumunu Belirleyen Faktörlere Genel Bir Bakış . *Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 23*(3), 805-816.

Hazine ve Maliye Bakanlığı. (2022), *Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı Faaliyet Raporu 2022.* Ankara

6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun

4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu

Tahsilat Genel Tebliği, Seri A, Sıra No: 1

KAYNAKÇA

Akkoç Mutlu, E. ve Bayar, E. (2022). *Türk Vergi Hukukunda Pişmanlık ve Islah*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Armağan, R. (2007). "Vergi Uyuşmazlıklarının Çözümünde Uzlaşma Müessesesi ve Isparta İline İlişkin Bir Değerlendirme". *Maliye Dergisi*, Sayı 153, 160-178.

Aydın, A. R. & Gerek, Ş. (2010). *Anayasa Yargısı ve Vergi Hukuku*, 2. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Balcı, M. (2022). *Vergi Hataları İle Düzeltme - Şikayet Konusunda Uygulamada Yaşanan Hukuki Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Batun, Ö.Ç. (2013). *Vergi Hukukunda Süreler: Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Bayraklı, H. H. ve Hatipoğlu, M. (2018). "İzaha Davet ve İzah Üzerine Yapılacak İşlemlerin Davaya Konu Olması". *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 9(2), 561-592.

Biyan, Ö. (2020). *Mali Hukuk Açısından Mücbir Sebep*. İstanbul: Legal Yayınevi.

Brzezinski, B. (2009). "Taxpayer' Rights: Some Theoretical Issues". *Protection of Taxpayer's Rights European, International and Domestic Tax Law Perspective*, Ed. Nykiel, W. & Sek, M., Warszawa: Oficyna a Wolters Kluwer Business Publications.

Budak, T. (2011). *Türk Vergi Hukukunda Kişiliğin Sona Ermesi ve Sonuçları (Gerçek Kişiler).* İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Değer, N. (2007). "Damga Vergisinde Zamanaşımı Uygulaması – I". *Yaklaşım*, 15 (176), 31-38.

Eren, H. (2000). "Ombudsman Kurumu". *Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi*, IV(1-2), 79-96.

Ergür, O.K. (2021). "Türk Vergi Hukukunda Terkin Müessesesi". *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11(1), 191-207.

Gerçek, A., Çetin Gerger, G., Taşkın, T., Bakar, F. & Güzel, S. (2015). *Mükellef Hakları: Türkiye Perspektifi ve Gelişimi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

GİB. (2022). *Vergi Cezalarında İndirim Uygulaması Broşürü.* Ankara: Mükellef Hizmetleri Daire Başkanlığı Yayın No: 436.

Gözler K. (2003). *İdare Hukuku*, C. I. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Güçlü, Y. (2010). *Vergi Kanunlarında Yer Alan Süreler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Güneş, M. (2022). *Vergi Ceza Hukukunda Uzlaşma Müessesesi*. Ankara: Adalet Yayınevi.

Karakoç, Y. (2020). *Kamu İcra Hukuku Bilgisi*. Ankara: Yetkin Yayınları.

Korkmaz R. (2014). "Anayasa Mahkemesi'ne Bireysel Başvuruda Uyulması Gereken Süreler". *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (Prof. Dr. Hakan PEKCANITEZ'e Armağan)*, 16 (Özel Sayı), 1951-1986.

Oktar, S. A. ve Tunç, Z. (2021). "Vergi Usul Hukukunda Zor Durum". *Vergi Dünyası Dergisi*, 1(475), 27-38.

Özcan, O. (2017). *Vergi Ombudsmanı*. İstanbul: Legal Yayıncılık.

Şenyüz, D. (2020). "Vergi İncelemesinde Zaman Bakımından Yetki". *TAAD*, 11 (43), 247-263.

Şenyüz, D., Yüce, M., Gerçek, A. (2023). *Vergi Hukuku*, 14. Baskı. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Taşdelen, A. (2003). "Vergisel Arama". *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 5 (2), 159-190.

Taşkın, M. (2015). "Adli Tatilin Yargısal Verimliliğe Etkisi". *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, 5, 727-760.

Ulu, G. (2012). *İdari İşlemin Yetki Unsuru.* Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Üstün, G. (2016). "İdari Yargıda İstinaf Kanun Yolu Üzerine Bir Değerlendirme". *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22(2), 13-38.

Yaltı, B. (2006). *Vergi Yükümlüsünün Hakları.* İstanbul: Beta Basım A.Ş.

Yüce, M. (2017). *Vergi Dava Rehberi*, 2. Baskı. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Anayasa Mahkemesi, 17.1.2008, E.2002/71, K.2008/44, http://www.anayasa.gov.tr/Kararlar/ KararlarBilgiBankasi/, (18.04.2023).

Dnş. VDDK., E. 2018/344, K. 2019/621, T. 18.09.2019.

Dnş. 4. D., E. 2019/1316, K. 2020/2090, T. 16.06.2020.

Dnş. 3. D., E. 2017/3159, K. 2021/927, T. 18.02.2021.

Dnş. 4. D., E. 2017/814, K. 2021/5901, T. 1.11.2021.

Dnş. 3. D., E. 2019/4823, K. 2021/6011, T. 9.12.2021.

Dnş. 3. D., E. 2018/3516, K. 2021/6188, T. 16.12.2021.

Dnş. 3. D., E. 2018/5030, K. 2021/6401, T. 23.12.2021.

Dnş. 7. D., E. 2018/4813, K. 2021/6006, T. 27.12.2021.

Dnş. VDDK., E. 2020/1577, K. 2022/571, T. 18.05.2022.

KAYNAKÇA

Ahmed, S., Mushtaq, M. & Fahlevi, M. (2023). Decomposed and Composed Effects of Economic Freedom on Economic Growth in South Asia, *Heliyon*, 9, 1-14.

Bashir, M. F. & Xu, C. (2014). Impact of Political Freedom, Economic Freedom and Political Stability on Economic Growth, *Journal of Economics and Sustainable Development*, 5 (22), 59-68.

Beach, W. W. & Kane, T. (2008). Methodology: Measuring the 10 Economic Freedoms, Chapter 4, 2008 Index of Economic Freedom, Washington D.C.: The Heritage Foundation and Dow Jones & Company, Inc., The Heritage Foundation and The Wall Street Journal.

Bölükbaş, M. (2021). Mali Özgürlük ve Parasal Özgürlük Arasındaki İlişki: E7 Ülkeleri için Bir Analiz, *Bankacılar Dergisi*, 32 (118), 31-47.

Butu, I. & Brezeanu, P. (2021). The Impact of Fiscal Freedom, Government Effectiveness and Human Development Index on the VAT GAP in the European Union, *The 4th International Conference on Economics and Social Sciences*, June 10-11 2021, Romania.

Cebula, R. J. & Mixon, F. G. (2012). The Impact of Fiscal and Other Economic Freedoms on Economic Growth: An Empirical Analysis, *International Advances in Economic Research*, 18 (2), 139-149.

Ciobota, C. E. (2022). Dynamics of the Fiscal Freedom Index, *Management Strategies Journal*, 55 (1), 33-36.

Dialga, I. & Vallée, T. (2015). The Index of Economic Freedom: Methodological matters, hal-01178202, 1-36, https://hal.science/hal-01178202, (23.05.2023).

Dronca, A. T. (Winter, 2016). The Influence of Fiscal Freedom, Government Effectiveness and Human Development Index on Tax Evasion in the European Union, *Theoretical and Applied Economics*, V.XXIII, N.4 (609), 5-18.

Gedik, M. A. (2019). Fiscal Freedom: An Assessment for The European Region, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28 (1), 70-91.

Goel, R. K. & Nelson, M. A. (June, 2005). Economic Freedom Versus Political Freedom: Cross-Country Influences on Corruption, *Australian Economic Papers*, 44 (2), 121-133.

Graafland, J. & Lous, B. (2018), Economic Freedom, Income Inequality and Life Satisfaction in OECD Countries, *Journal of Happiness Studies*, 19, 2071-2093.

Heckelman, J. C. (May, 2000). Economic Freedom and Economic Growth: A Short-Run Causal Investigation, *Journal of Applied Economics*, III (1), 71-91.

Hussain, M. E. & Haque, M. (2016). Impact of Economic Freedom on the Growth Rate: A Panel Data Analysis, *Economies*, 4 (2), 1-15.

Kapas, J. & Czegledi, P. (2010). Economic Freedom and Government: A Conceptual Framework, *Journal des Economistes et des Etudes Humaines*, 16 (1), 1-27.

Kim, A. B., (2023). 2023 Index of Economic Freedom, Washington, D.C.: The Heritage Foundation, https://www.heritage.org/Index, (20.05.2023).

Lau, K. N. & Lam, P. Y. (2002). Economic Freedom Ranking of 161 Countries in Year 2000: A Minimum Disagreement Approach, *Journal of the Operational Research Society*, 53, 664–671.

Mahon, Jr J. E. (January-February, 2014). Economic Freedom and the Size of Government, *Challenge*, 57 (1), 67-81.

Malanski, L. K. & Póvoa, A. C. S. (2021). Economic Growth and Corruption in Emerging Markets: Does Economic Freedom Matter?, *International Economics*, 166, 58-70.

McGee, R. W. (2008). Fiscal Freedom in Transition Economies and the OECD: A Comparative Study, *Taxation and Public Finance in Transition and Developing Economies*, (Ed.) Robert W. McGee, New York: Springer, 93-118.

Miller, T. & Kim, A. B. (2011). Defining Economic Freedom, Chapter 2, 2011 Index of Economic Freedom, Washington D.C.: The Heritage Foundation and Dow Jones & Company, Inc., The Heritage Foundation and The Wall Street Journal.

Naanwaab, C. & Diarrassouba, M. (Winter, 2016). Economic Freedom, Human Capital, and Foreign Direct Investment Economic Freedom, Human Capital, and Foreign Direct Investment, *The Journal of Developing Areas*, 50 (1), 407-424.

Nelson, M. A. & Singh, R. D. (July, 1998). Democracy, Economic Freedom, Fiscal Policy, and Growth in LDCs: A Fresh Look, *Economic Development and Cultural Change*, 46 (4), 677-696.

Ockey, J. R. (2011). Economic Freedom and Fiscal Performance: A Regression Analysis of Indices of Economic Freedom on Per Capita GDP, *Undergraduate Economic Review*, 8 (1), 1-23.

Özyılmaz, A. (Eylül, 2022). The Role of Economic Freedoms in Economic Growth, *Yönetim ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 20 (3), 59-74.

Sameti, M. and Shahchera, M. (Fall, 2006). Economic Freedom, Economic Growth & Governments Tax Revenue in (MENA), *Iranian Economic Review*, 10 (17), 67-85.

The Heritage Foundation, (May, 2023), 2023 Index of Economic Freedom, https://www.heritage.org/index/explore, (15.05.2023).

The Heritage Foundation, (May, 2023), 2023 Index of Economic Freedom, "Fiscal Freedom", https://www.heritage.org/index/fiscal-freedom, (15.05.2023).

TheGlobal Economy.com, "Fiscal freedom - Country rankings", https://www.theglobaleconomy.com/rankings/herit_fiscal_freedom/Europe/, (20.05.2023).

Trann, D. V. (2019). A Study on the Impact of Economic Freedom on Economic Growth in ASEAN Countries, *BEH - Business and Economic Horizons*, 15 (3), 423-449.

United Nations, (2022). World Economic Situation and Prospects 2022, New York:

KAYNAKÇA

Abolhosseini S. & Heshmati, A. (2014). The Main Support Mechanisms to Finance Renewable Energy Development. Discussion Paper, Jönköping University No. 8182.

Batmaz, T. & Yürük, B. (2022). Avrasya Ekonomik Birliğine Üye Ülkeler ve Türkiye'de CO2 Emisyonu Belirleyicilerinin İncelenmesi: 2000-2018, *Sosyoekonomi*, 30(52), 491-504.

Curtin, J., McInerney, C., Ó Gallachóir, B., (2017). Financial Incentives to Mobilise Local Citizens as Investors in Low-Carbon Technologies: A Systematic Literatüre Review. *Renew. Sustain. Energy Rev*. 75, 534–547. Http://Dx.Doi.Org/10.1016/J.Rser. (20.11.2016).

Duque, F. Villada, J. M. López Lezama, ve N. Muñoz Galeano. (2017). Effects of Incentives for Renewable Energy in Colombia," *Ing. Unv*., 21(2), 257-272. doi: http://dx.doi.org/10.11144/Javeriana.iyu21-2.eire. (07.12.2022).

Barua, P., Tawney, L. ve Weischer, L. (2012). Delivering on the Clean Energy Economy: the Role of Policy in Developing Successful Domestic Solar and Wind Industries, Washington DC: World Resources Institute. http:// www.wri.org/publication/delivering-clean-energy-economy. (20.12.2022).

Campbell, R. J.(2011). China and the United States—A Comparison of Green Energy Programs and Policies. Congressional Research Service Report for Congress. https://ecommons.cornell.edu/handle/1813/78965. (9.12.2022).

Cansino, j. M., Pablo-Romero, M. D. P., Román, R. ve Yñiguez, R. (2010). Tax Incentives to Promote Green Electricity: An Overview of EU-27 Countries. *Energy Policy,* 38, 6000–6008.

Carlson, C. ve Metcalf, G.E. (September, 2008). Energy Tax Incentives and the Alternative Minimum Tax. *National Tax Journal*,. 61(3), pp. 477-491.

Crago, C. L. ve Chernyakhovskiy, I. (2014). Solar PV Technology Adoption in the United States: An Empirical Investigation of State Policy Effectiveness. *AgEcon Search Research in Agricultural & Applied Economics*. https: www.Chernyakhovskiy AAEA 2014 conference submission.pdf. (29.12.2022).

Garciano, J.L. (Spring, 2011). Green Energy Tax Policies: State and Federal Tax Incentives for Renewable Energy and Energy Efficiency. *Natural Resources & Environment*, 25(4), 12-14.

European Commission (2018). Directive of the European Parliament and of the Council, Brussels.

European Commission (2020), Renewable Energy in Europe. https://commission.europa.eu/news/focus-renewable-energy-europe-2020-03-18_en. (30.12.2022).

Herrick, J. A. (Winter, 2003). Federal Project Financing Incentives for Green Industries: Renewable Energy and Beyond. *Natural Resources Journal,* 77-109.

IEA. (2013). Energy-Related Carbondioxid Eemissions Declined in 2012—Today in Energy. https://www.eia.gov/todayinenergy/detail.php?id=10691#:~:text=Energy- (12.11.2022).

IEA. (2021). International Energy Outlook 2021.

Karimi, H., Ekşioğlu, S. D. & Khademi, A. (2018). Analyzing Tax Incentives for Producing Renewable Energy by Biomass Cofiring. *IISE Transactions*, *50*(4), 332-344.

Kilinc-Ata, N. (2016). The Evaluation of Renewable Energy Policies Across EU Countries and US States: An Econometric Approach. *Energy for Sustainable Development*, 31, 83-90.

KPMG (2013). The KPMG Green Tax Index 2013: An Exploration of Green Tax Incentives and Penalties. https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/pdf/2013/08/kpmg-green-tax-index-2013.pdf. (25.12.2022).

KPMG (2017). The KPMG Green Tax Index 2017, An Exploration of Green Tax Incentives and Penalties. https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/tw/pdf/2017/09/655445_NSS_2017Green_TaxIndex_v18web.pdf. (24.12.2022).

Milne, J. E. (2017). Energy Tax Incentives in the United States. *European State Aid Law Quarterly*, 16(1), 34-45.

Mundaca, L. ve LuthRichter, J. (2015). Assessing 'Green Energy Economy' Stimulus Packages: Evidence from the U.S. Programs Targeting Renewable Energy. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 42, 1174–1186.

OECD (2011). Taxation, Innovation and the Environment: A Policy Brief.

OECD (2013). Analysing Energy Subsidies in the Countries of Eastern Europe, Caucasus And Central Asia.

OECD (2022). Measuring Environmental Policy Stringency in OECD Countries: An Update of the OECD Composite EPS Indicator', *OECD Economics Department Working Papers*, No. 1703.

Ogunlana, A. O. ve Goryunova, N. N. (2016). Tax Incentives for Renewable Energy: The European Experience. *WELLSO 2016 - III International Scientific Symposium on Lifelong Wellbeing in the World*, 507-513. http://dx.doi.org/10.15405/epsbs.2017.01.69, eISSN: 2357-1330.

Pesaran, M. H., Shin, Y. ve Smith, R. J. (2001). Bounds Testing Approaches to the Analysis of Level Relationships. *Journal of Applied Econometrics*, *16*(3), 289-326.

Qadir, S. A., Al-Motairi, H., Tahir, F., ve Al-Fagih, L. (2021). Incentives and Strategies for Financing the Renewable Energy Transition: A review. *Energy Reports*, *7*, 3590-3606.

Schiffer, H.-W. ve Trüby, J. (2018). A Review of the German Energy Transition: Taking Stock, Looking Ahead, and Drawing Conclusions for the Middle East and North Africa. *Energy Transitions*. 2, 1–14. http://dx.doi.org/10.1007/ s41825-018-0010-2.

Sims, R.H. E., Rogner, H.-H. ve Gregory, K. (2003). 'Carbon Emission and Mitigation Cost Comparisons Between Fossil Fuel, Nuclear and Renewable Energy Resources for Electricity Generation. *Energy Policy,* 31, 1315–1326.

Şencan, D. (2022). Yenilenebilir Enerjide Türkiye'nin Dünyadaki Yeri ve Uygulanan Teşviklerin Değerlendirilmesi. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(3), 693–709.

Şirin, S. M. ve Ege, A. (2012). Overcoming Problems in Turkey's Renewable Energy Policy: How Can EU Contribute?. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 16, 4917-4926.

The Economist Intelligence Unit (EIU) (2022), *Energy Outlook 2023 Surviving the Energy Crisis*.

The Energy Council, (2020). *Five Things Stopping Institutional Investors Putting More Capital Into Renewables. Power Enegy, URL https://www.power-eng.com/emissions/the-secret-sauce-five-things-stoppinginstitutional-investors-putting-more-capital-into-renewables/#gref.* (5.1.2022).

Tienhaara, K. (2014). Varieties of Green Capitalism: Economy and Environment in the Wake of the Global Financial Crisis. *Environmental Politics*, 23(2), 187–204.

KAYNAKÇA

Ahmadov, E. (2017). The Right of Actio Popularis before International Courts and Tribunals. St Anne's College University of Oxford (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Oxford.

AİHM. (1968). Relating to Certain Aspects of The Laws on The Use of Languages In Education in Belgium, B. No: 1474/62; 1677/62; 1691/62; 1769/63; 1994/63; 2126/64, 23/07/1968. https://hudoc.echr.coe.int/#{%22documentcollectionid2%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22]}, (16.07.2023).

Arslan, Z. (2019). Anayasa Mahkemesi'nin 57. Kuruluş Yıldönümünde Yaptığı Açış Konuşması. https://www.anayasa.gov.tr/tr/baskan/konusmalar/anayasa-mahkemesinin-57-kurulus-yildonumunde-yaptigi-acis-konusmasi/, (19.07.2023).

Arslan, Z. (2022). Temel Hak ve Özgürlüklerin Korunması Bağlamında Anayasanın Yorumlanması. https://www.anayasa.gov.tr/tr/baskan/ konusma-

lar/temel-hak-ve-ozgurluklerin-korunmasi-baglaminda-anayasanin-yorumlanmasi/, (19.07.2023).

Çağan, N. (1980). Demokratik Sosyal Hukuk Devletinde Vergilendirme, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* 37 (1), 129-151.

Çelik, A. (2014). *Adil Yargılanma Hakkı Rehberi,* 1. Baskı. Ankara: Anayasa Mahkemesi Yayınları.

Erdinç, T. (2015). Karşılaştırmalı Olarak Türk Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Hakkı (Anayasa Şikâyeti), *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi,* (20), 87-138.

Erdoğan, M. (2010). *Anayasal Demokrasi,* 8. Baskı. Ankara: Siyasal Kitabevi.

European Commission for Democracy Through Law (Venice Commission), Gagik Harutyunyan, Angelika Nussberger, Peter Paczolay, Study on Individual Access to Constitutional Justice adopted by the Venice Commission at its 85th Plenary Session, Venice, 17-18.10.2010, Study No: 538/2009. https://www.venice.coe.int/WebForms/documents/ default.aspx?pdffile=CDL-AD(2010)039rev-e, (17.07.2023).

Gerçek, A. (2011). Vergi Denetim Birimlerinin Birleştirilmesi ve Sonuçları, *Yaklaşım Dergisi*, 19 (224), 31-36.

Jorge, A. & Usebiu, L. (2019). The Status of The Actio Popularis Under International Environmental Law in Cases of Damage to Global Commons, *International Journal of Law, Humanities & Social Science,* 3 (4), 60-69.

Kılınç, B. (2008). Karşılaştırmalı Anayasa Yargısında Bireysel Başvuru (Anayasa Şikâyeti) Kurumu ve Türkiye Açısından Uygulanabilirliği), *Anayasa Yargısı,* (25), 19-59.

Mavčič, A. (1997). Human Rights Protection with The Help of The Individual Complaint. European Commission for Democracy through Law, CDL-JU(1997)015. https://www.venice.coe.int/webforms/documents/ default.aspx?pdffile=CDL-JU(1997)015-e , (17.07.2023).

Mellinghof, R. (2009). Federal Almanya Cumhuriyeti'nde Anayasa Şikayeti, *Anayasa Yargısı,* (26), 31-44.

Öncel, M., Kumrulu, A. & Çağan N. (2011). *Vergi Hukuku*, 20. Baskı. Ankara: Turhan Kitabevi

Özbudun, E. (2017). *Türk Anayasa Hukuku,* 17. Baskı. Ankara: Yetkin Yayınları.

Özekes, M. (2009). *İcra Hukukunda Temel Haklar ve İlkeler,* 1. Baskı. Ankara: Adalet Yayınevi.

Paczolay, P. (2009). Anayasa Şikayeti Bir Karma Çözüm mü?, *Anayasa Yargısı,* (26), 313-320.

Passaglia, P. Sull'Inopportunità di Introdurre il Ricorso Diretto Individuale: Qualche Riflessione (Ed Una Provocazione). http://www.idr.unipi.it/documenti/persdoc/contributi/Ricorso_diretto_individuale.pdf, (19.07.2023).

Sağlam, M. (2005). Bireylerin Anayasa Mahkemesi'ne Başvurusu (Bir Reform Önerisi), *Türkiye Barolar Birliği Dergisi,* (60), 139-168.

Şenyüz, D. (2013). *Vergi Ceza Hukuku,* 7. Baskı. Bursa: Ekin Yayınevi.

T.C. Anayasa Mahkemesi. (1968). E.1968/37, K. 1968/34, 24/09/1968. https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/ (16.07.2023).

T.C. Anayasa Mahkemesi. (1981). E. 1981/5, K. 1981/14, 18/03/1981. https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/ (16.07.2023).

T.C. Anayasa Mahkemesi. (2016). Gemak Gemi İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş., B. No: 2013/7698, 18/02/2016. https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/, (16.07.2023).

T.C. Anayasa Mahkemesi. (2022a). E.2021/119, K.2022/48, 21/04/2022. https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/ (16.07.2023).

T.C. Anayasa Mahkemesi. (2022b). T.C. Çukurova İthalat ve İhracat Türk A.Ş. [GK], B. No: 2019/4408, 18/05/2022. https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/ , (16.07.2023).

T.C. Anayasa Mahkemesi. (2023). Bireysel Başvuru İstatistikleri 23.09.2012-31.03.2023. https://www.anayasa.gov.tr/media/8681/bb_2023_1_tr.pdf, (19.07.2023).

KAYNAKÇA

Alesina, A. & Perotti, R. (1996). Fiscal Discipline and the Budget Process, *American Economic Review*, 86 (2), 401-07.

Altay, A. (2019). Kamu Maliyesi: Teorisi, Gelişimi ve Kapsamı, 5. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Altuğ, F. (2019). Kamu Bütçesi, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.

Coşar, N. (1995). Cumhuriyet Döneminde Denk Bütçe Politikasına Geçiş. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, XI (31), 239-257.

Çiçek, H. G. & Dikmen, S. (2015). Osmanlı Devleti'nde Bütçenin ve Bütçe Hakkının Tarihsel Gelişimi. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11 (2), 83-98.

Deutsche Bundesbank. (2018). Maastricht Debt: Methodological Principles, Compilation and Development in Germany, *Deutsche Bundesbank Monthly Report*, April, 57-78. https://www.bundesbank.de/resource/blob/732992/1b6ec3e991c00a5229c2a8ad6a807dd6/mL/2018-04-maastricht-data.pdf, (30.07.2023).

Dileyici, D. & Özkıvrak, Ö. (2010). Bütçe Anlayışındaki Değişim Süreci: Denk Bütçe İlkesinin Erozyonu ve Açık Bütçe Politikası, *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, 2 (1), 33-55.

Edizdoğan, N. & Çetinkaya, Ö. (2019). *Kamu Bütçesi*, 9. Baskı. Bursa: Ekin Yayınevi.

Edizdoğan, N., Çetinkaya, Ö. & Gümüş, E. (2011). *Kamu Maliyesi*, 2. Baskı. Bursa: Ekin Yayınevi.

Ergül, Y. T. (2009). Neoliberalizmin İkilemi: Büyük Devlet ya da Azalan Toplam Kârlar, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 4 (2), 17-27.

Gediz, B. & Yalçınkaya, M. (2001). Nasıl Bir Bütçe Politikası?. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 8 (1), 53-74.

Göze Kaya, & Durgun, A. (2009). 1923–1938 Dönemi Atatürk'ün Maliye Politikaları: Bütçe ve Vergi Uygulamaları, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19, 233-249.

Kumar, M. S., & Ter-Minassian, T. (2007). Fiscal Discipline: Key Issues and Overview. *Promoting Fiscal Discipline*. (Ed.) Kumar, M. S., & Ter-Minassian, T., USA: International Monetary Fund, 1-8.

T.C. Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2023). Yıllar Bazında Genel Devlet İstatistikleri. https://www.sbb.gov.tr/yillar-bazinda-genel-devlet-istatistikleri/, (23.07.2023).

Turan, T. (2013). Türkiye'de Maliye Politikası Konjonktür Yanlısı mı?, *U.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, XXXII (2), 123-140.

Vural, İ. Y. (2008). Atatürk Dönemi Maliye Politikaları: Liberal İktisattan Karma Ekonomiye, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 77-114.

Yıldız, H. (2006). Türkiye'de Kamu Kesimi Borçlanma Gereğinin Artış Nedenleri ve Kamu Borçlarının Boyutları, Mevzuat Dergisi, 9 (107). https://www.mevzuatdergisi.com/2006/11a/01.htm, (27.07.2023).

KAYNAKÇA

Ağar, S. İdari İşlem Kuramı Perspektifinden Verginin Tarhı, (www.idare.gen.tr, Erişim: 11.01.2023.) (Tarh)

Çağan, N. (1982). *Vergilendirme Yetkisi*, İstanbul: Kazancı Hukuk Yayınları.

Edizdoğan, N. (1978). Bir Vergi Suç ve Cezası Olarak Vergi Kaçakçılığı, *B.İ.T.İ,A. Dergisi*.

Gözler, K. (2004). *İdare Hukuku Dersleri* (Cilt 1). İkinci Baskı. Bursa: Ekin Kitabevi Yayınları.

Gözübüyük, A. Ş. & Tan, T. (2004). *İdare Hukuku: Genel Esaslar* (Cilt 1). 3. Bası. Ankara: Turhan Kitabevi.

Gültekin R. (2021). "Gümrük Tarifesi ve Dış Ticarete İlişkin Mali Yükümlülükleri Ortak Bir Gümrük Tarifesine Göre Hesaplama Olasılığı". *Vergi Sorunları Dergisi*. 44(391), 50 - 69.

Gültekin, R. (2019) *Gümrük Kabahatleri: (Hukuki Analizi, Sorunlar ve Çözüm önerileri)*. Ankara: Gazi Kitapevi.

Günday, M. (1999). *İdare Hukuku*, 4. Baskı. Ankara: İmaj Yayıncılık.

Kırbaş, S.. (2012). *Vergi Hukuku,* 19. Baskı. İstanbul: Siyasal Kitabevi

Sarıaslan, D. O. (2018). "Gümrük Uyuşmazlıklarında İdari İşlemlerin Nitelendirilmesi Sorunu: Hak Arama Hürriyeti Kapsamında Mülkiyet Hakkının Özüne İlişkin Sakıncalar". *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, 11.Sayı, 341-373. DOI: 10.18771/mdergi.437240.

Selen, U. (2020). *Gümrük İşlemleri ve Vergilendirilmesi*, Bursa: Ekin Basım Yayım Dağıtım.

Şentürk, E. (2023). "İdari İşlem Teorisi Açısından Verginin Tarhı". *Yaşar Hukuk Dergisi*. Cilt: 5, Sayı: 2, 391 – 470.

Şenyüz, D., Yüce, M., Gerçek, A. (2022). *Vergi Hukuku*, 13. Baskı. Bursa: Ekin Basım Yayım Dağıtım.

Ticaret Bakanlığı, (2023). (https://gumrukrehberi.gov.tr/sayfa/tarife-cetvelinde-e%C5%9Fyaya-uygulanacak-g%C3%BCmr%C3%BCk-vergisi-oranlar%C4%B1-yer-al%C4%B1r-m%C4%B1 Erişim: 10/08/2023).

Ticaret Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Taşra Teşkilatı Çalışma Yönetmeliği (Mülga)

Ticaret Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı Taşra Teşkilatı Çalışma Yönetmeliği 31716 Sayılı Resmî Gazete.

Danıştay 7. Dairesi 14.04.2009 tarihli, 2007/2448 Esas ve 2009/1929 sayılı Kararı

Danıştay 7. Dairesi, Esas No: 2016/10163 Karar No: 2020/4093 Tarih: 19.10.2020

Danıştay 7. Dairesi, Esas No: 2016/5269 Karar No: 2020/5222 Tarih: 24.12.2020.

Danıştay 7. Dairesi, Esas No: 2016/9706 Karar No: 2021/1444 Tarih: 08.03.2021.

İstanbul 9. Vergi Mahkemesi, Esas No: 2022/1594 Karar No: 2023/857 Tarih: 30.03.2023.

- Vergi aflarına sık sık başvurulmamalıdır.
- Vergi mevzuatındaki kanun maddeleri anlaşılabilir, sade ve kolay uygulanabilir olmalıdır.
- Denetimlerde koordinasyon sağlanmalı, teknolojiden daha çok yararlanılmalıdır.
- Vergi denetiminde etkinliği arttırmak için öncelikle dolaysız vergi türlerinin ağırlıkta olacağı bir sistem oluşturulmalıdır.
- Vergilemede adalet sağlanmalı, vergi oranları düşürülmeli ve vergi tabana yayılmalıdır.
- İhbar müessesine daha çok önem verilmeli ve işlerliğine yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.
- Denetim türlerinden olan yoklamaya gereken önem verilmelidir.
- Uzlaşma müessesi yeniden düzenlenmeli, cezaların caydırıcılığını azaltacak nitelikte olmamalıdır.
- Zamanaşımı süresi artırılmalıdır.
- Denetimler yaygınlaştırılmalı, ayrıca yapılan denetimlerin tekrarı da sağlanmalıdır.
- Vergi yargısının etkinliği sağlanmalıdır.
- Denetlenecek mükellef seçimine daha fazla önem verilmeli, risk analizinin daha etkin yapılabilmesi için teknolojideki son gelişmelerden yararlanılmalıdır.
- Parasal hareketlerin kontrol altına alınmasına yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

Acar, İ. A. & Merter, M. E. (2004). Türkiye'de 1990 Sonrası Dönemde Vergi Denetimi ve Vergi Denetiminde Etkinlik Sorunu. *Maliye Dergisi*, (147), 5-27.

Acar, Y. & İştekal, D. (2018). Vergi Denetiminde Etkinliğin Sağlanmasında Mükellef ve Mükellef Olmayanların Karşılaştırılmalı Analizi: Şırnak İli Örneği. *Journal of Institute of Economic Development and Social Researches*, 4 (10), 362-374.

Akbay, M. (1990). Vergi İncelemeleri ve Vergi Denetimi. *1990 Yılına Girerken Türkiye'de Denetimin Etkinlik ve Verimliliği Sempozyumu*. Maliye ve Gümrük Bakanlığı Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu. Ankara.

Aytekin, S. (2007). Türkiye'de Vergi Gelirleri ile Vergi Denetimi Arasındaki Nedensellik İlişkisi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.

Bakar, F. & Gerçek, A. (2016). Vergi Denetiminde Risk Analizinin Yeri: Bazı Ülke Uygulamaları ve Türkiye İçin Bir Değerlendirme. *International Journal of Public Finance*, 1 (2), 168-193.

Beşel, F. (2017). Türkiye'de Vergi Denetiminin Çeşitli Göstergeler ile Analizi. *Sayıştay Dergisi*, (107), 65-98.

Büyükkoç, Ö. M. (2017). Türkiye'de Vergi Denetiminin Kayıt Dışı Ekonomi Üzerinde Etkisi. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.

Çelikkaya, A. (2002). Mükelleflerin Vergiye Gönüllü Uyumunu Etkileyen Faktörler. E-Akademi Hukuk, Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi, (5), http://www.e-akademi.org/makaleler/acelikkaya-1.htm, (12.07.2023).

Dumlupınar, S. & Yardımcıoğlu, F. (2015). Vergi Denetimlerinin Kayıtdışı Ekonomi Üzerine Etkisi: Trabzon İli Örneği. *Maliye Araştırmaları Dergisi*, 1 (1), 1-16.

Eraslan, F. A. (2019). Vergi Denetimi ve Türkiye'de Vergi Denetiminin Etkinliği. Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.

Ergen, Z. & Kılınçkaya, L. (2014). Türkiye'de Vergi Denetim Sistemi ve Sistemin Aksaklıklarının Değerlendirilmesi. *Sosyoekonomi Dergisi*, 21 (21), 281-304.

Gangl, K., Hofmann, E. & Kirchler, E. (2015). Tax Authorities' Interaction with Taxpayers: A Conception of Compliance in Social Dilemmas by Power and Trust. *New Ideas in Psychology*, 37, 13-23.

Gediz Oral, B. (2011). Mali Yolsuzlukla Mücadele Stratejileri: Türk Vergi Sistemi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16 (3), 403-431.

Gelir İdaresi Başkanlığı Faaliyet Raporları, https://vergidosyasi.com/faaliyet-raporlari/, (21.07.2022).

Gelir İdaresi Başkanlığı 2022 Yılı Faaliyet Raporu, http://www.sp.gov.tr/upload/ xSP-Rapor/files/6UzuC+GIB_2022_FAALIYET_RAPORU.pdf, (25.06.2023).

Gündoğdu, S. (2022). Türkiye'de Vergi Denetiminde Etkinlik; Dolaylı ve Dolaysız Vergiler Bağlamında İnceleme. *19 Mayıs Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (2), 161-172.

İnan, B. (2021). Türkiye'de Vergi Denetiminin İdari Etkinliği Üzerine Bir İnceleme. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.

Karakuş Büyükben, N. & Güngör, K. (2023). Vergi Denetiminde Etkinlik: Türkiye ve OECD Ülkeleri Arasında Karşılaştırmalı Analiz. *Turkuaz Uluslararası Sosyo-Ekonomik Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 5 (1), 1-26.

Kılıç, İ. & Alataş, A. (2022). Vergi Denetiminin Etkinliği Üzerine Bir İnceleme. *Vergi Raporu*, (274), 89-105.

OECD (2021). Tax Administration 2021: Comparative Information on OECD and Other Advanced and Emerging Economies, https://read.oecd-ilibrary.org/taxation/tax-administration-2021_cef472b9-en#page221, (27.07.2023).

Organ, İ. & Çavdar, F. (2017). Türkiye'de Vergi Mükellefleri Perspektifinden Vergi Denetiminde Sorunlar: İstanbul, Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli'nden Bulgular. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10 (1), 46-69.

Pehlivan, O. (1986). Vergi Denetimi ve Vergi Denetiminde Etkinlik. *Vergi Dünyası*, (62), 33-42, https://scholar.google.com.tr/citations?view_op=view_citation&hl=tr&user=X0H6cDcAAAAJ&citation_for_view=X0H6cDcAAAAJ:u-x6o8ySG0sC, (10.07.2023).

Taytak, M. & Dalkıran, T. A. (2019). Vergi Denetim Algısına Sahip Vergi Mükelleflerinin Vergi Adaleti ve Vergi Affı Uygulamalarına Bakışı. *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 6 (1), 109-132.

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı Faaliyet Raporları, https://vdk.hmb.gov.tr/vdk-faaliyet-raporlari, (25.06.2023).

Tekin, F. & Çelikkaya, A. (2022). *Vergi Denetimi*, 9. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yalama, G. Ö. & Gümüş, E. (2013). Vergi Kaçırma Eğilimini Etkileyen Faktörler: Eskişehir'den Bulgular. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 9 (20), 77-97.

Yoruldu, M. & Yoruldu, N. Z. (2016). Türkiye'de Vergi Kayıp ve Kaçaklarının Önlenmesinde Vergi Denetimi ve Muhasebe Meslek Mensuplarının Rolü Üzerine Bir Değerlendirme. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD)*, 1 (1), 51-70.

KAYNAKÇA

Bekçioğlu, S., Arslaner, H. (2010). Vergilendirme İşlemlerinde Yeminli Mali Müşavirlerin Sorumluluğunun Sınırı. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, Ekim, 29-52.

Eren, F.(1975). *Sorumluluk Hukuku Açısından Uygun İlliyet Bağı Teorisi*, Sevinç Matbaası.

Kepekçi, C. (1995). Tasdikten Doğan Sorumluluk ve Denetim Riski, *Ankara Üniv. SBF Dergisi*, 50 (01), . DOI: 10.1501/SBFder_0000001795

Saban, N. (1993). Yeminli Mali Müşavirlerin Tasdikten Doğan Hukuki Sorumluluğu. *Vergi Dünyası*, 143, 55-68.

Taş, F. (2007). *Yeminli Mali Müşavirlerin Tasdik Sorumluluğu*, Yaklaşım Yayıncılık.

KAYNAKÇA

Akbelen, Z., Aydın, Z. B., & Polat, O. (2018). Türkiye'de Vergi Aflarının Vergi Gelirleri Üzerine Etkisi: Ampirik Bir Analiz. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *64*, 255–270.

Akman, K. (2022). Pygmalion ve Golem Etkisi Ekseninde Sözün ve Düşüncenin Gücü. *Türük Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, *31*, 286-294.

Alkan Palalar, D. (2019). Çalışan Motivasyonuna Yeni Bir Bakış Açısı: Pygmalion Etkisi. *İş ' Te Davranış Dergisi*, *4*(1), 1–10.

Alm, J., & Beck, W. (1990). Tax Amnesties and Tax Revenues. *Public Finance Quarterly*, *18*(4), 433–453.

Alm, J., & Beck, W. (1993). Tax Amnesties and Compliance in the Long Run: A Time Series Analysis. *National Tax Journal*, *46*(1), 53–60.

Alm, J., Mckee, M., & Beck, W. (1990). Amazing Grace: Tax Amnesties and Compliance. *National Tax Association*, *43*(1), 23–37.

Andreoni, J. (1991). The Desirability Amnesty of a Permanent Tax. *Journal of Public Economi*, *45*(2), 143–159.

Ay, A., Sugözü, H., & Erdoğan, S. (2014). Türkiye'de Vergi Yükünün, Enflasyonun ve Vergi Affı Beklentisinin Kayıt Dışı Ekonomiye Etkisi Üzerine Amprik Bir Uygulama (1985-2012). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *Özel Sayı*, 23–32.

Ayrangöl, Z., & Tekdere, M. (2011). Ana Hatlarıyla Vergi Afları. *Regional and Global Dynamics: Economic and Political Issues of Turkey Nd Its Near Abroad*, 421–441.

Babad, E. Y., Inbar, J., & Rosenthal, R. (1982). Pygmalion , Galatea , and the Golem : Investigations of Biased and Unbiased Teachers. *Journal of Educational Psychology*, *74*(4), 459–474.

Balcı, O., & Ağ, C. (2018). Okulda Pygmalion Etkisi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, *5*(29), 3644–3652.

Bayrakçı, E. (2017). Kehanet Kendini Gerçekleştirir mi? Banka Çalışanlarının Pigmalyon, Golem ve Galatea Etkileri Üzerine Bir Olgubilim Araştırması. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, *7*(4), 409–434.

Berksoy, T., & Kırçiçek, G. E. (2018). Ülkemizde Vergi Aflarının Vergi Gelirleri Üzerindeki Etkisi: 2002 ve Sonrası. *Journal of Life Economics*, *5*(3), 137–152.

Bozdoğan, D., & Şimşek, T. (2018). An Empirical Analysis of the Impact of Tax Amnesties on Tax Incomes between 1980-2014 in Turkey. *IJOESS*, *9*(32), 1036–1046.

Buyrukoğlu, S., & Erasa, İ. (2012). Vergi Bilincinin Oluşmasında Mükellef Haklarının Yeri ve Önemi. *Vergi Dünyası*, *375*, 116–127.

Cansız, H. (2015). Defterdarlık Çalışanlarının Vergi Algıları : Afyonkarahisar Örneği. *Yönetim ve Ekonomi*, *22*(2), 433–450.

Chang, J. (2011). A Case Study of the " Pygmalion Effect ": Teacher Expectations and Student Achievement. *International Education Studies*, *4*(1), 198–201.

Citron, D. B., & Taffler, R. J. (2001). Ethical Behaviour in the U.K. Audit Profession : The Case of the Self-Fulfilling Prophecy Under Going-Concern Uncertainties. *Journal of Business Ethics*, *29*, 353–363.

Corbacho, A., Gingerich, D. W., Oliveros, V., & Ruiz-vega, M. (2016). Corruption as a Self-Fulfilling Prophecy: Evidence from a Survey Experiment in Costa Rica. *American Journal of Political Science*, *60*(4), 1077–1092. https://doi.org/10.1111/ajps.12244.

Çakır, D. (2021). Kendini Gerçekleştiren Kehanet: Kırmızı Saçlı Kadın. *MECMUA Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, *12*, 110–117.

Çetin, G. (2007). Vergi Aflarının Vergi Mükelleflerinin Tutum ve Davranışları Üzerindeki Etkisi. *Yönetim ve Ekonomi*, *14*(2), 171–187.

Çiftçi, T. E., & Akçay, F. (2021). Kırık Camlar Kuramı Bağlamında Türkiye'de Vergi Afları. *Vergi Raporu*, *258*, 139–159.

Das-Gupta, A., Ghosh, S., & Mookherjee, D. (2004). Tax Administration Reform and Taxpayer Compliance in India. *International Tax and Public Finance*, *11*(5), 575–600.

Demirtaş, A. (2004). Sosyal Sınıflandırma, Kişilerarası Beklentiler ve Kendini Doğrulayan Kehanet. *İletişim: Araştırmaları*, *2*(2).

Devroe, W. (2005). Tax Amnesty and Community Law. *Maastricht Journal of European and Comparative Law*, *12*(3), 217–225.

Dizaji, S. A., Abdi, R., Rezaei, N., & Pakmaram, A. (2022). The Effect of Self-fulfilling Prophecy on Developing Auditors ' Ethical characteristics Keywords : *International Journal of Finance and Managerial Accounting*, *7*(27), 201–218.

Doğan, Z., & Besen, R. (2008). Vergi Aflarının Nedenleri ve Mükellefler Üzerindeki Etkileri. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 23–39.

Eden, D. (1984). Self-Fulfilling Prophecy as a Management Tool: Harnessing Pygmalion. *Academy of Management Review*, *9*(1), 64–73.

Eden, D. (1992). Leadership and Expectations: Pygmalion Effects and Other Self-Fulling Prophecies in Organizations. *Leadership Quartery*, *3*(4), 271–305.

Ertekin, Ş. (2015). Türkiye'de Siyasi Parti Programlarında Vergi. *Vergi Raporu*, *189*, 211–228.

Gelir İdaresi Başkanlığı. (2023). https://gib.gov.tr/vergi_iletisim_merkezi https://gib.gov.tr/yardim-ve-kaynaklar/istatistikler .

Henshel, R. L. (1982). The Boundary of the Self-Fulfilling Prophecy and the Dilemma of Social Prediction. *The British Journal of Sociology*, *33*(4), 511–528.

İpek, S., Kaynar, İ., & Öksüz, M. (2012). Vergi Aflarının Yükümlü Psikolojisi Açısından Değerlendirilmesi: Trakya Bölgesi Örneği. *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, *4*(1), 245–253.

Karagöz, K. (2022). Vergi Afları Vergi Gelirlerini Artırıyor Mu? Türkiye İçin Müdahale Analizinden Bulgular. *Maliye Araştırmaları Dergisi*, *8*(1), 39–58.

Kaya, A. (2014). Vergi Aflarlarının Vergi Gelirlerine Etkisi: Türkiye Üzerine Ampirik Bir Analiz. *Maliye Dergisi*, *167*, 184–199.

Keskin, E., & Mastar Özcan, P. (2021). Vergi Affı Uygulamaları: Türkiye ve Seçilmiş Ülkeler Açısından Bir Değerlendirme. *International Journal of Public Finance*, *6*(1), 137–158.

Lerman, A. H. (1986). Tax Amnesty: The Federal Perspective. *National Tax Journal*, *39*(3), 325–332.

Luitel, H. S., & Sobel, R. S. (2007). The Revenue Impact of Repeated Tax Amnesties. *Public Budgeting and Finance*, *27*(3), 19–38.

Malik, A. S., & Schwab, R. M. (1991). The Economics of Tax Amnesties. *Journal of Public Economics*, *46*(1), 29–49.

Mercan, N. (2018). Kendini Gerçekleştiren Kehanet Teorisi Bağlamında Kadınlarla İlgili Kalıp Yargılara Yönelik Bir Araştırma. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, *19*(1), 31–42.

Merton, R. K. (1948). The Self- Fulling Prophecy. *Antioch Review*, *8*(2), 193–210.

Öksüz, M., & Engin, R. (2023). Vergi Uyumu ile İklim Koşulları İlişkisi: Türkiye İçin Ekonometrik Bir Analiz. *Vergi Sorunları Dergisi*, *412*, 67–82.

Raza, A. (2013). Leader-Follower Expectations : Pygmalion in Management. *JISR-MSSE*, *11*(2), 29–38.

Rosenthal, R., & Jacobson, L. (1968). *Pygmalion in the Classroom*. Holt, Rinehart and Winston, Inc.

Rowe, W. G., & Brien, J. O. (2002). The Role of Golem, Pygmalion, and Galatea Effects on Opportunistic Behavior in the Classroom. *Journal of Management Education*, *26*(6), 612–628.

Sandalcı, U., & Sandalcı, İ. (2017). Vergi Ahlakı ve Kayıt Dışı Ekonomi İlişkisi: OECD Ülkeleri Özelinde Bir İnceleme. *Sakarya İktisat Derigisi*, *6*(1), 70–93.

Savaşan, F. (2006). Vergi Afları: Teori ve Türkiye Uygulamaları ("Vergi Barışı" Uygulama Sonuçları). *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *8*(1), 41–65.

Sezgin, E. E. (2018). Sağlık Hizmetlerinde Pygmalion Etkisi: Teorik Bir Çalışma. *Turkish Studies - Economics, Finance, Politics*, *13*(14), 193–210.

Stoicescu, S. T. C., & Ghinea, V. M. (2013). Pygmalion Teaching Style, is there a Need for it? *Management&Marketing Challenges for the Knowledge Society*, *8*(4), 699–722.

Sugözü, H. İ. (2010). Kayıt Dışı Ekonomiyi Önlemede Vergi Politikaları (1980-2004 Türkiye Örneği). *SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar DergisiSosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, *10*(19), 171–193.

Şanver, C. (2018). Türkiye'de 1980 Sonrası Vergi Afları ve Kamu Gelirleri Açısından Etkinliği. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *18*(2), 35–63.

Şenyüz, D. (2014). Hukuk Devleti Perspektifinden Adil Vergileme ve Vergi Afları. *Tesam Akademi Dergisi*, *1*(2), 81–96.

Tekin, A., Tuncer, G., & Sağdıç, E. N. (2013). Vergi Afları Sonrasında Vergi Uyum Süreci. *Sakarya İktisat Dergisi*, *2*(2), 1–26.

Wang, L. (2000). *The Upward Pygmalion Effect in the Organization*. Western Kentucky University, bowling Green, Kentucky.

World Bank (2022). Informal Economy Database. Erişim: 21 Temmuz 2023, https://www.worldbank.org/en/research/brief/informal-economy-database

Yelman, E. (2017). Türkiye'de Çıkarılan Vergi Aflarının Nedenleri ve 6736 Sayılı Kanun'un Mali Yönden İncelenmesi. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, *15*, 67–84.

Yıldız, Z. (2018). Pygmalion Etkisi ve Öz Yeterlilik İlişkisi: İnsan Kaynakları Yöneticileri Örneği. *IV. International Caucasus-Central Asia Foreign Trade and Logistics Congress*, 29–40.

Zhang, Q. (2019). Learning English Through Research on Transdisciplinary Terms. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, *329*(Iccessh), 685–688.

KAYNAKÇA

Alberola, E., Arslan, Y., Cheng, G. & Moessner, R. (2021). Fiscal Response to Covid 19 Crisis in Advanced and Emerging Market Economies, *Pacific Economic Review.* 459-468.

Akat, A. S. (2020). Önsöz. *Salgın Ekonomisi*, (Ed.) Çolak, Ö. F., Ankara: Efil Yayınevi, 27-29.

Blanchard, O. J. (2020). Designing the Fiscal Response to the COVID-19 Pandemic. *How the G20 Can Hasten Recovery from COVID-19 Report. (*Ed.) Obstfeld, M. & Posen, A. P., Published by: Peterson Institute for International Economics. https://www.jstor.org/stable/resrep43897.5 (25.07.2023).

Çolak, Ö. F. (2020). Giriş. *Salgın Ekonomisi*. (Ed.) Çolak, Ö. F., Ankara: Efil Yayınevi, 31-32.

Deb, P., Furceri, D., Ostry, J. D., Tawk, N. & Yang, N. (2021). The Effects of Fiscal Measures During COVID-19, *IMF Working Paper*, WP/21/262.

Dinler, Z. (1997). *İktisada Giriş,* 3. Baskı, Bursa: Ekin Kitabevi Yayınları.

Elgin, C. & Yalaman, A. (2020). Covid-19 Salgınının Yol Açtığı Ekonomik Krize Karşı Açıklanan Ekonomik Teşvik Paketleri: Bir Karşılaştırma ve Türkiye Örneği. *Salgın Ekonomisi*. (Ed.) Çolak, Ö. F., Ankara: Efil Yayınevi, 393-414.

Görgün, S. (1972). *Maliye Politikası,* İstanbul: Filiz Kitabevi.

IMF (2022), *World Economic Outlook*, October.

Ozili, P. & Arun, T. (2020). Spillover of COVID-19: Impact on the Global Economy, MPRA Paper No. 99850, https://mpra.ub.uni-muenchen.de/99850, (19.07.2023).

Önder, İ. (2012). Durgunluk ve Maliye Politikası. *Maliye Politikası I.* (Ed.) Ataç, B., Eskişehir: Anadolu Üniversitesi AÖF Yayını, 114-131.

Şen, H. & Kaya, A. (2015). Ekonomik Krizlerin Değişmeyen İmdatçısı: Maliye Politikası, *Sosyoekonomi Dergisi,* 23(23), 55-86.

Şen, S. (2022). *Türkiye'nin Kamu Borç Yönetiminde Koşullu Yükümlülükler ve Mali Alan Açısından Bir Değerlendirme,* Ankara: Astana Yayınları.

Şen, S., Tabar, Ç. & Tokatlıoğlu, M. (2018). Küresel Krizde Devlet Müdahalesi ve Maliye Politikası, *İş ve Hayat Dergisi,* 4 (8), 9-26.

Sülkü, S.N., Coşar, K. & Tokatlıoğlu, Y. (2021). COVİD-19 Süreci: Türkiye Deneyimi, *Sosyoekonomi*, 29(49), 345-372.

TC Strateji ve Bütçe Başkanlığı, (2022). *Katılım Öncesi Ekonomik Reform Programı (2022-2024)*, Ankara.

Tokatlıoğlu, M. & Selen, U. (2021). *Maliye Politikası*, 3. Baskı, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Tosunoğlu, Ş. & Kasal, S. (2020). Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgını ve Sağlıklı Küresel Ekonomi İçin Politika Uygulamaları: IMF'nin Rolü, *Anadolü Üniversitesi İktisat Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 35-49.

Tunca, Z. (2011). *Makro İktisat*, 5. Baskı, İstanbul: Geçit Kitabevi.

TÜRMOB. (2020). *Korona Salgınının Türkiye Ekonomisine Etkileri, Değerlendirmeler ve Öneriler Raporu.* TÜRMOB Yayını. Ankara

https://www.trthaber.com/haber/dunya/covid-19-salgin-ilan-edilisinin-3-yilinda-da-kuresel-acil-durum-olarak-nitelendiriliyor-752265.html, (20.07.2023)

KAYNAKÇA

Akyıldız, Y. Ve Abay, A. R. (2017). Vakıf Müessesesinin Gelişimi ve Mahiyeti Tarihsel Bir Değerlendirme. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (15), ss. 141-157.

Ateş, İ., Bayram, S. ve Özsoy, Ü. (1990). *Son On Yılda Vakıflar 1980-1990*, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları.

Aydın, V. (2003). Türk Yönetim Tarihi Açısından Vakıf Sistemi ve Eğitim Yönetimine Katkısı. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8 (1), ss.313-338.

Balta, R. (1986). *Yeni Vakıflar El Kitabı*. Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları. Ankara.

Başman, M.A. (2002). Vakıflar. *Vakıf ve Kültür Dergisi*. XIX. Vakıf Haftası Özel Sayısı, ss. 32-34.

Bayartan, M. (2008). Osmanlı Şehirlerinde Vakıflar ve Vakıf Sisteminin Şehre Kattığı Değerler. *Osmanlı Bilimi Araştırmaları,* 10 (1), ss. 157-175.

Bayram, S. (1982). Sağlık Hizmetlerimiz ve Vakıf Guraba Hastahanesi. *Vakıflar Dergisi*, 14, ss. 101-118.

Berki, A. H. (1946). *Vakıflar 1* (2. Basım). Aydınlık Basımevi. İstanbul.

Bilhan, S. (1982). 900 Yıllık Bir Türk Öğretim Kurumu Buğra Han Tamğaç Medresesi: Vakıf Belgesi I. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 15 (2), ss.117-124.

Çizakça, M. (2019). İktisat Tarihi Açısından Vakıflar. *Vakıflar Dergisi* 80. Yıl Özel Sayısı, ss.73-86.

Edizdoğan N., Çetinkaya Ö. & Gümüş E. (2019). *Kamu Maliyesi*, (10. Baskı). Ekin Basım.

Erdem M., Şenyüz D. & Tatlıoğlu İ. (2020). *Kamu Maliyesi* (15. Baskı). Ekin Basım.

Ertunç, H. "İslam Hukuk Tarihinde Vakıflar ile Batı Kültüründeki Benzeri Kurumların Karşılaştırılması." *Dünya Vakıflar Konferansı = World Foundations Conference*, (23-24 Eylül/September 2013): 345-371.

Gökbunar, Y. ve Kovancılar, A. (1998). Sosyal Refah Devleti ve Değişim. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3 (3), ss. 251-266.

Hayek, F.A. (1995). *Kanun- Yasama Faaliyeti ve Özgürlük*, (Çev. Mustafa Erdoğan). Türkiye İş Bankası Yayını.

Kazıcı, Z (1985), *İslami ve Sosyal Açıdan Vakıflar*. Marifet Yayınları, İstanbul.

Oubdi, L. ve Raghibi, A. (2018) Sukuk-Waqf: The Islamic Solution for Public Finance Deficits. *EJIF – European Journal of Islamic Finance*, 9, ss. 1-7.

Öztürk, N. (1983). *Menşe'i ve Tarihi Gelişimi Açısından Vakıflar*. Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.

Ustakara, F. (2019). Türk Devlet Geleneğinde Bir Halkla İlişkiler Mekanizması Olarak Vakıf Müessesesi, *Selçuk İletişim*, 12 (1), ss.465 – 474.

Yılmaz, B.E. (2018). *Maliye* (3.Basım). Der Yayınları.

KAYNAKÇA

Akdoğan, A. (2021). *Kamu Maliyesi,* 22. Baskı. Ankara: Gazi Kitabevi.

Can, E. (2015). İdari işlemin Şekil Unsuru. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi.), Ankara.

Gelir İdaresi Başkanlığı. (2023). GİB Faaliyet Raporu 2012. Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı Yayın No: 455. Ankara.

Gerçek, A. (2000). *Türk Vergi Hukukunda Tahsilat İşlemi ve Etkinliği,* Bursa: Ekin Kitabevi.

Gerçek, A. (2020). *Kamu Alacaklarının Takip ve Tahsil Hukuku,* 6. Baskı. Bursa: Ekin Kitabevi.

Gözler, K. (2009). *İdare Hukuku, (Cilt 2),* 7. Baskı. Bursa: Ekin Kitabevi.

Gözler, K. & Kaplan, G. (2012), *İdare Hukuku Dersleri*, 12. Baskı. Bursa: Ekin Kitabevi.

Günday, M. (2017). *İdare Hukuku*, 11. Baskı. Ankara: İmaj Yayınevi.

Karakoç, Y. (2019). *Genel Vergi Hukuku*, Ankara: Yetkin Yayınları.

Oktar, S.A. (2018). *Vergi hukuku,* 14. Baskı. İstanbul: Türkmen Kitabevi.

Onar, S.S. (1966). *İdare Hukukunun Umumi Esasları*, (C. I.), 3. Bası. İstanbul: Hak Kitabevi.

Öncel, M., Kumrulu A. & Çağan, N. (2013), *Vergi Hukuku*, 22.Baskı. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Özcan, O. (2017). Vergilendirme Sürecinin İdari İşlem Bağlamında İncelenmesi, *İstanbul Hukuk Fakültesi Mecmuası,* C. LXXV, S. 1(160), 159-190,

Şenyüz, D., Yüce, M. & Gerçek, A. (2022), *Vergi Hukuku*, 13. Baskı. Bursa: Ekin Kitabevi.

Taşkan, Y.Z. (2019). Vergi Hukuku, 2. Baskı. Ankara: Adalet Yayınevi.

Ünsal, H. (2022). *Amme Alacaklarının Takip ve Tahsili, Katma Değer Vergisi, Damga Vergisi ve Harçlar*, 2. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Anayasa Mahkemesi'nin 1 Haziran 2022 tarihli ve E.: 2022/14, K.: 2022/70 sayılı Kararı, https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/ND/2022/70?Donemler_id=2&EsasNo=2022%2F14 (21/06/2023),

Anayasa Mahkemesi'nin 21 Eylül 1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı Kararı, https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/ND/1995/47?Donemler_id=2&EsasNo=1995%2F27 (21/06/2023),

Belediye Tahsilat Yönetmeliği, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=4690&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5 (04/07/2023),

Gümrük Genel Tebliği (Tahsilat İşlemleri), Seri No: 2, https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=19313&mevzuatTur=Teblig&mevzuatTertip=5 (04/07/2023).

KAYNAKLAR

Alm, J. (1999), "Tax Compliance and Administration", *Public Administration and Public Policy*, Vol. 72, pp. 741–768.

Alm, J., Beck, W., 1990. Tax Amnesties and Tax Revenues. *Public Finance Q*. 18, 433–453. doi:10.1177/109114219001800404

Alm, J., Beck, W., 1991. Wiping the Slate Clean: Individual Response to State Tax Amnesties. *South. Econ. J*. 57, 1043–1053. doi:10.2307/1060332

Andreoni, J., 1991. The desirability of a permanent tax amnesty. *J. Public Econ.* 45, 143–159. doi:10.1016/0047-2727(91)90037-3

Bayer, R.-C., Oberhofer, H. and Winner, H. (2015), "The occurrence of tax amnesties: Theory and evidence", *Journal of Public Economics*, Vol. 125, pp. 70–82.

Blodgett, J.G., Hill, D.J., Tax, S.S., 1997. The effects of distributive, procedural, and interactional justice on postcomplaint behavior. *J. Retail*. 73, 185–210. doi:10.1016/S0022-4359(97)90003-8

Bobek, D., Hatfield, R.C., 2001. The effect of policy objectives, complexity, and self-interest on individuals' comparative fairness judgments of a flat tax. *Adv. Tax*. 13, 1–25.

Borgne, M.E.L., Baer, M.K., 2008. *Tax Amnesties: Theory, Trends, and Some Alternatives*. International Monetary Fund.

Bose, P., Jetter, M., 2012. Liberalization and tax amnesty in a developing economy. *Econ. Model*. 29, 761–765. doi: 10.1016/j.econmod. 2012.01.017

Bowen, N.K., Guo, S., 2012. *Structural equation modeling*. Oxford University Press, Oxford; New York.

Cassone, A., Marchese, C., 1995. Tax Amnesties as Special Sales Offers: The Italian Experience. *Public Finance Financ. Publiques*, 50, 51–66.

Cetin Gerger, G., 2010. Tax Amnesties and 2010 Tax Amnesty Evaluation in Turkey, in: ResearchGate. Presented at the Maliye Sempozyumu.

Farrar, J. and Hausserman, C. (2016), "An Exploratory Investigation of Extrinsic and Intrinsic Motivations in Tax Amnesty Decision-Making", *Journal of Tax Administration*, Vol. 2 No. 2, http://JoTA.website/article/view/106 (accessed 11 November 2016).

Field, A., 2013. *Discovering Statistics using IBM SPSS Statistics*, Fourth Edition edition. ed. SAGE Publications Ltd, Los Angeles.

Gamage, D. (2014), "How Should Governments Promote Distributive Justice?: A Framework for Analyzing the Optimal Choice of Tax Instruments", *Tax Law Review*, Vol. 68, http://papers.ssrn.com/sol3/papers. cfm?abstract _id=2411272 (accessed 28 March 2015).

Gilligan, G. and Richardson, G. (2005), "Perceptions of tax fairness and tax compliance in Australia and Hong Kong - a preliminary study", *Journal of Financial Crime*, Vol. 12 No. 4, pp. 331–343.

Giray, F., Gerçek, A. and Aydoğdu, C. (2015), "Factors Determining Taxpayers' perception Towards Tax Fairness: The Structural Equation Model For Turkey", http://www.sobiad.org/ejournals/journal_IJEF/archieves/ijef_2015/filiz _giray.pdf (accessed 1 March 2017).

Guner, A. (1988), "Vergi Afları-Vergiye Uyum İlişkisi Üzerine". *Prof. Dr. Salih Şanver'e Armağan*, M. Ü. Maliye Araştırma ve Uygulama Merkezi, Vol. 10, pp. 261–271.

Hartner, M., Kirchler, E., Poshalko, A., Rechberge, S., 2010. Taxpayers's compliance by procedural and interactional fairness perceptions and social identity. *Psychol. Econ.* 3, 12–31.

Hasseldine, J., 1989. Increasing Voluntary Compliance: The Case of Tax Amnesties. *Aust. Tax Forum* 6, 509.

Hasseldine, J., 1998. Tax amnesties: an international review - The Tax Institute. Bull. Int. Fisc. Doc. 52, 303–310.

Kirchler, E. and Wahl, I. (2010), "Tax Compliance Inventory: TAX-I Voluntary tax compliance, enforced tax compliance, tax avoidance, and tax evasion", *Journal of Economic Psychology*, Vol. 31 No. 3, pp. 331–346.

Kline, R.B., 2011. *Principles and practice of structural equation modeling*. Guilford Press, New York.

Koch, C. and Müller, C. (2015), "Anticipated Tax Amnesties and Tax Compliance: An Experimental Study", ZBW - Deutsche Zentralbibliothek für Wirtschaftswissenschaften, Leibniz-Informationszentrum Wirtschaft, https://www.econstor.eu/ handle/10419/112991 (accessed 1 March 2017).

Lerman, a.h., (1986). Tax amnesty: the federal perspective. *Natl. Tax J.* 39, 325–332.

Malik, A.S. and Schwab, R.M. (1991), "The economics of tax amnesties", *Journal of Public Economics*, Vol. 46 No. 1, pp. 29–49.

Marchese, C., 2014a. *Tax Amnesty, in: Backhaus, J. (Ed.), Encyclopedia of Law and Economics*. Springer New York, pp. 1–12. doi:10.1007/978-1-4614-7883-6_24-1

Parle, W.M., Hirlinger, M.W., 1986. Evaluating the Use of Tax Amnesty by State Governments. *Public Adm. Rev.* 46, 246–255. doi: 10.2307/3110440

Rechberger, S., Hartner, M., Kirchler, E., Hämmerle, F., 2010. Tax amnesties, justice perceptions, and filing behavior: a simulation study. *Law Policy* 32, 214–225. doi:10.1111/j.1467-9930.2009.00316.x

Stella, P., 1991. An economic analysis of tax amnesties. *J. Public Econ.* 46, 383–400. doi:10.1016/0047-2727(91)90013-R

Torgler, B. and Schaltegger, C.A. (2005), "Tax Amnesties and Political Participation", *Public Finance Review*, Vol. 33 No. 3, pp. 403–431.

Tuncer, M. (2001), "Vergi Aflarının Vergi Uyumuna Etkisi", *Maliye Dergisi*, http://idari.cu.edu.tr/igunes/makale/vergiaffi.doc.

Wenzel, M. (2002), "The impact of outcome orientation and justice concerns on tax compliance: The role of taxpayers' identity", *Journal of Applied Psychology*, Vol. 87 No. 4, pp. 629–645.

VERİ ZARFLAMA ANALİZİ İLE ŞİRKETLERİN ETKİNLİK ÖLÇÜMÜ

Dr. Ayşegül ŞAHİN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-97-4

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Aralık 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Bu yayın, 2012 yılında tamamlamış olduğum *"Veri Zarflama Analizi Tekniği ile Finansal Piyasalarda Etkinlik Analizi: İMKB Gıda Maddeleri Sanayii'nde Bir Uygulama"* adlı yüksek lisans tezimden türetilmiştir.

2020 yılında tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 virüsü, global bir pandemi yaratmış, hem bireyleri hem de işletmeleri pandemi olgusunu anlamaya ve hızlı önlemler almaya yöneltmiştir. Süreçte yaşanan lojistik sıkıntıları, tüketim alışkanlıklarının ve tüketim önceliklerinin değişimi, bireylerin tasarruf algısı gibi değişkenler işletmelerin finansal etkinliklerini önemli ölçüde etkilemiştir. Dolayısıyla 2012 yılında gerçekleştirilen bu çalışma, pandemi dönemi verileri kullanılarak yeni bir analiz ile güncellenmiş, alanda çalışan tüm lisans ve yüksek lisans öğrencilerine fayda sağlaması hedeflenmiştir.

Bu kitap, pandemi sürecinde dünyaya gelen (06.05.2020), hem o günlerimize hem tüm hayatımıza anlam katan biricik yeğenim Ada ŞAHİN'e ithaf edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül ŞAHİN
24.11.2023

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
PERFORMANS İLE İLGİLİ KAVRAMLAR VE PERFORMANS ÖLÇÜM MODELLERİ

1.1. PERFORMANS KAVRAMI 3
1.1.1. Performansın Tanımı 3
1.1.2. Performans Ölçümü 4
1.2. PERFORMANSI ÖLÇEN KAVRAMLAR 5
1.2.1. Verimlilik 5
1.2.2. Etkinlik 7
1.2.2.1. Teknik Etkinlik 8
1.2.2.2. Tahsis Etkinliği (Fiyat Etkinliği) 9
1.2.2.3. Ölçek Etkinliği 10
1.2.3. Etkililik 10
1.2.4. Kalite 11
1.2.5. Karlılık 11
1.2.6. Sosyal Sorumluluk 12
1.3. PERFORMANS ÖLÇÜM YÖNTEMLERİ 12
1.3.1. Oran Analizi 13
1.3.2.Parametrik Yöntemler 14
1.3.3. Parametrik Olmayan Yöntemler 15

İKİNCİ BÖLÜM
VERİ ZARFLAMA ANALİZİ YÖNTEMİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

2.1. VERİ ZARFLAMA ANALİZİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ 17
2.2. VERİ ZARFLAMA ANALİZİNDE TEMEL KAVRAMLAR 18
2.3. LİTERATÜR TARAMASI 19
2.4. VERİ ZARFLAMA ANALİZİNİN KULLANILMA AMACI VE KULLANIM ALANLARI 23
2.5. VERİ ZARFLAMA ANALİZİ UYGULAMA AŞAMALARI 26

2.5.1. Karar Verme Birimlerinin Seçilmesi 26
2.5.2. Girdi ve Çıktıların Seçilmesi 27
2.5.3. Verilere Ulaşma ve Veri Güvenilirliği 28
2.5.4. Veri Zarflama Analizi Modelinin Belirlenmesi ve Etkinliğin Ölçülmesi 28
2.5.5. Etkinlik Değerleri 29
2.5.6. Referans Gruplarının Belirlenmesi 30
2.5.7. Etkin Olmayan Karar Verme Birimleri İçin Stratejilerin Belirlenmesi 31
2.5.8. Sonuçların Yorumlanması 31
2.6. VERİ ZARFLAMA ANALİZİNİN MATEMATİKSEL TEMELLERİ VE MODELLERİ 32
2.6.1. Veri Zarflama Analizinin Matematiksel Gösterimi 32
2.6.1.1. Kesirli Programlama İle Veri Zarflama Analizi 33
2.6.1.2. Doğrusal Programlama İle Veri Zarflama Analizi 34
2.6.1.3. Dualite Yöntemi ile Veri Zarflama Analizi 37
2.6.2. Veri Zarflama Analizi Modelleri 39
2.6.2.1. CCR Modeli 40
2.6.2.1.1. Girdiye Yönelik CCR Modeli 40
2.6.2.1.1.1. Girdiye Yönelik Oransal CCR Modeli 41
2.6.2.1.1.2. Girdiye Yönelik Ağırlıklı CCR Modeli 42
2.6.2.1.1.3. Girdiye Yönelik CCR Zarflama Modeli 43
2.6.2.1.2. Çıktıya Yönelik CCR Modeli 44
2.6.2.1.2.1. Çıktıya Yönelik Oransal CCR Modeli 45
2.6.2.1.2.2. Çıktıya Yönelik Ağırlıklı CCR Modeli 46
2.6.2.1.2.3. Çıktıya Yönelik CCR Zarflama Modeli 47
2.6.2.2. BCC Modeli 48
2.6.2.2.1. Girdiye Yönelik BCC Modeli 48
2.6.2.2.1.1. Girdiye Yönelik Ağırlıklı BCC Modeli 48
2.6.2.2.1.2. Girdiye Yönelik BCC Zarflama Modeli 50
2.6.2.2.2. Çıktıya Yönelik BCC Modeli 51
2.6.2.2.2.1. Çıktıya Yönelik Ağırlıklı BCC Modeli 51
2.6.2.2.2.2. Çıktıya Yönelik BCC Zarflama Modeli 52
2.6.2.3. Toplamsal Model 54
2.6.2.4. Süper Etkinlik Modeli 55
2.7. VERİ ZARFLAMA ANALİZİ'NİN GÜÇLÜ VE ZAYIF YÖNLERİ 57
2.7.1. Veri Zarflama Analizinin Güçlü Yönleri 57
2.7.2. Veri Zarflama Analizinin Zayıf Yönleri 58

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
BORSA İSTANBUL'DA GIDA MADDELERİ SANAYİİ'NDE BİR UYGULAMA

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI 60
3.2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ 61
3.3. ARAŞTIRMANIN KISITLARI 61
3.4. ARAŞTIRMANIN VERİ SETİ 62
3.5. VERİ ANALİZİ 65
3.6. ARAŞTIRMANIN BULGULARI 66
3.7. SÜPER ETKİNLİK ANALİZİ VE BULGULARI 75

SONUÇ 77

KAYNAKÇA 81

KAYNAKÇA

Ahn, T.S. (1987). Efficiency and Related Issues in Hıgher Education: A Data Envelopment Analysis Approach. Austin: The University of Texas.

Aktaş, H. (2001). İşletme Performansının Ölçülmesinde Veri Zarflama Analizi Yaklaşımı. *Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F. Yönetim ve Ekonomi Dergisi*. 7(1):163-175.

Akyol, M. (2005). *Gülhane Askeri Tıp Akademisi 1000+200 Yataklı Eğitim Hastanesi Klinikleri Üzerine Veri Zarflama Analizi (VZA) Yöntemi ile Verimlilik Analizi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Altan, M.S. (2010). Türk Sigortacılık Sektöründe Etkinlik: Veri Zarflama Analizi Yöntemi ile Bir Uygulama. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi.* 12(1): 185-204.

Altın, H. (2010). Küresel Kriz Ortamında İMKB Sınai Şirketlerin Yönelik Finansal Etkinlik Sınaması: Veri Zarflama Analizi Uygulaması. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.* 10(2): 15-30.

Arığ, T.T. (2011). *Etkinlik Hesaplama Yöntemi Olarak Veri Zarflama Analizi ve İMKB'de İşlem Gören İmalat Sanayi Şirketlerinin Göreli Finansal Etkinliklerinin Değerlendirilmesine İlişkin Bir Uygulama.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ata, H.A. ve Yakut, E. (2009). Finansal Performansa Dayalı Etkinlik Ölçümü: İmalat Sektörü Uygulaması. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.* 18(2):80-100.

Aydemir, C.Z. (2002). *Bölgesel Rekabet Edebilirlik Kapsamında İllerin Kaynak Kullanım Görece Verimlilikleri: Veri Zarflama Analizi Uygulaması.* Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi. İktisadi Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü Proje, Yatırımları Değerlendirme ve Analiz Dairesi Başkanlığı.

Babacan, A. (2006*). Türkiye'deki Üniversitelerde VZA Yöntemiyle Verimlilik Analizi.* Yayınlanmamış Doktora Tezi. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bain, S.J.(1969). Survival-Ability as a Test of Efficiency. *The American Economics Association.* 59(2):99-104.

Bakırcı, F. (2006). Sektörel Bazda Bir Etkinlik Ölçümü: VZA ile Bir Analiz. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi.* 20(2): 199–217.

Behdioğlu, S. Ve Özcan, G. (2009). Veri Zarflama Analizi ve Bankacılık Sektöründe Bir Uygulama. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi.* 14(3): 301- 326.

Beycan, M. (2007). *Bankalarda Performans Değerlemesi ve Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bhat, R., Verma, B.B. ve Reuben, E.. (2001). Data Envelopment Analysis. *Journal Of Health Management.* 3:309-328.

Boussofiane, A., Dyson, R. G. ve Thanassoulis, E., (1991). Applied Data Envelopment Analysis*. European Journal of Operational Research*. 52:1-15.

Budak, H. (2011). Veri Zarflama Analizi ve Türk Bankacılık Sisteminde Uygulaması. *Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi.* 23(3): 95-110.

Ceylan, A. ve Korkmaz, T.(2008). *İşletmelerde Finansal Yönetim*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Chandra P., Cooper W.W., Li S. ve Rahman A. (1998). Using DEA to Evalute 29 Canadian Textile Companies-Considering Return to Scale. *International Journal of Production Economics.,* 54: 29–141.

Charnes, A., Cooper, W.W. ve Rhodes, E. (1978). Measuring The Efficiency Of Decision Making Units. *Europian Journal of Operating Research.* 2 :429-444.

Chong R., Abdullah R.F.S. ve Anderson A. (2009). Survival Ability of Firm: Emprical Evidence from Malaysia. *Global Journal of Business Research*. 3(1): 133-145.

Çıtak, L. (2008). Türkiye'deki Menkul Kıymet Yatırım Ortaklıklarının Etkinliklerinin Veri Zarflama Analizi ile Değerlendirilmesi. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi.* 31: 69-94.

Çolak, C. (2010). *Performans Kavramı, Değerlendirmesi ve Balıkesir İl Emniyet Müdürlüğü Yıldırım Ekipler Amirliği'nde Performans Uygulaması Örneği.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Demir, G. (2004). *İstatistiksel Veri Zarflama Analizi ve Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Depren, Ö. (2008). Veri *Zarflama Analizi ve Bir Uygulama.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Devlet Planlama Teşkilatı, http://www.dpt.gov.tr/PortalDesign/PortalControls/WebIcerikGosterim.aspx?Enc=83D5A6FF03C7B4FC5A73E5CFAD2D9676 (27.06.2012).

Ercan, M. K. ve Ban, Ü. (2009). *Değere Dayalı İşletme Finansı Finansal Yönetim*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Erdem, D. (2008). *Sivil Toplum Kuruluşlarında Etkinlik Ölçümü: Türkiye Örneği.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir : Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Erkorol, G. (2009). *Veri Zarflama Analizi ile Etkinlik Ölçümü ve Sektörel Bir Uygulama.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Farrell, M. J. (1957). The Measurement of Productive Efficiency. *Journal of The Royal Statistical Society.* 120(3): 253-290.

Golany, B. Ve Yu, G. (1997). Estimating returns to Scale in DEA. *European Journal of Operating Research.* 103: 28-37.

Gözü, C. (2003). *Veri Zarflama Analizi ile Etkinlik Ölçümü ve Tekstil İşletmelerine Yönelik Bir Uygulama.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gülcü, A. , Tutar, H. ve Yeşilyurt, C. (2004*). Sağlık Sektöründe Veri*

Zarflama Analiz Yöntemi ile Göreceli Verimlilik Analizi. Ankara : Seçkin Yayıncılık.

İlkay, M.S. ve Doğan, M.Ö. (2009). Veri Zarflama Analizi ile Kapadokya Bölgesindeki Belediyelerin Etkinlik Ölçümü: 2004 ve 2008 Yıllarına İlişkin Bir Karşılaştırma. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi.* 32: 191-218.

İpekgil Doğan, Ö. ve Tutuncu, Ö. (2003*). Hizmet İşletmelerinde Toplam Kalite Yönetimi Kapsamında ISO 9001:2000 ve Bilgisayar Destekli Bir Uygulama.* İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlük Matbaası.

Kamu Aydınlatma Platformu, http://kap.gov.tr/yay/ek/index.aspx (22.02.2012)

Kaya, A., Öztürk, M. Ve Özer, A. (2010). Metal Eşya, Makine ve Gereç Yapım Sektöründeki İşletmelerin Veri Zarflama Analizi ile Etkinlik Ölçümü. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi.* 24(1): 129-147.

Kaygın, E. (2006). *Kars-Ardağan-Iğdır İlleri Orta Öğretim Kurumlarının Etkinliklerinin Veri Zarflama Analizi Yöntemiyle Belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kars: Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kılıçkaplan, S. ve Karpat, G. (2004). Türkiye Hayat Sigortası Sektöründe Etkinliğin İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi.* 19(1): 1-14.

Kıllı, M. (2004). *Toplam Etkinlik ve Veri Zarflama Analizi Üzerine Karşılaştırmalı Yaklaşımlar ve Bir Uygulama.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara:Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Koopmans, T.C., (1951). Efficient Allocation of Resouces. *Journal of the Econometrical Society.* 19(4): 455-465.

Köseoğlu, A. (2009). *Veri Zarflama Analizi ile Türkiye'deki Bireysel Emeklilik Şirketlerinin Etkinliğinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü.

Levent, P. (2010). *İzmir İli Devlet ve Üniversite Hastanelerinde Göreceli Etkinlik Analizi (Veri Zarflama Analizine Dayalı Bir Uygulama)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Lorcu, F. (2008). *Veri Zarflama Analizi (DEA) ile Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkelerinin Sağlık Alanındaki Etkinliklerinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Mecit, E.D. (2005). *Veri Zarflama Analizinde Süper Etkinlik ve Bir Uygulama.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Onaran, S. (2006). *Veri Zarflama Analizi Kullanılarak Üniversite Kütüphanelerinin Performanslarının Değerlendirilmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Öner, A. (2008). *Veri Zarflama Analizi ve Finans Sektöründe Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Sarı, T. (2011). *Üretimde Maliyet İyileştirme Takımlarının Verimlilik Performansının Veri Zarflama Analizi ile Ölçülmesi ve Bir Uygulama.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gebze İleri teknoloji Enstitüsü Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Scheel, H. (2000). *EMS: Efficiency Measurement System User's Manual.* http://www.holger-scheel.de/ems/ems.pdf (20.02.2012) .

Serana-Cinca, C., Fuertes-Callen, Y. ve Mar-Molinero, C.(2003). Measuring DEA Efficiency in Internet Companies. *Decision Support Systems*. 38: 557-573.

Seyrek, İ.H. ve Ata, H.A. (2010). Veri Zarflama Analizi ve Veri Madenciliği ile Mevduat Bankalarında Etkinlik Ölçümü. *BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi*. 4(2): 66-84.

Sherman, H.D. (1984). Data Envelopment Analysis as a New Managerial Audit Methodology- Test and Evaluation. *A Journal of Practice and Theory* . 4(1): 35-53.

Şimşek, M. Ş. ve Öge, H. S. (2007). *Stratejik ve Uluslararası Boyutları ile İnsan Kaynakları Yönetimi.* Ankara: Gazi Kitabevi.

Thanassoulis, E ve Dunstan, P. (1994). Guiding Schools to Improved Performance Using Data Envelopment Analysis: An Illustration With Data from a Local Educaiton Authority. *The Journal of The Operational Research Society*. 45(11): 1247-1262.

Türk Dil Kurumu, www.tdk.gov.tr. (14.03.2012)

TÜİK, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yillik-Gayrisafi-Yurt-Ici-Hasila-2022-49742#:~:text=Gayri-safi%20yurt%20i%C3%A7i%20has%C4%B1lada%20en,1%20ile%20imalat%20sanayi%20ald%C4%B1. Erişim Tarihi: 11.11.2023

Ulucan, A. (2002). İSO500 Şirketlerinin Etkinliklerinin Ölçülmesinde Veri Zarflama Analizi Yaklaşımı: Farklı Girdi Çıktı Bileşenleri ve Ölçeğe Göre Getiri Yaklaşımları ile Değerlendirmeler. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi.* 57(2):185-202.

Usta, Ö. (2011). *İşletme Finansı ve Finansal Yönetim*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Vassıloglou, M. ve Gıokas, D. , (1990). A Study of the Relative Efficiency of Bank Branches: An Application of Data EnvelopmentAnalysis. *The Journal of the Operational Research Society*. 41(7): 591-597.

Yavuz, İ. (2001). *Sağlık Sektöründe Etkinlik Ölçümü*. Ankara : MPM Yayınları.

Yelboğa, A. (2010). *Bireysel İş Performansının Yönetimi. Yönetimde İnsan Kaynakları Çalışmaları.* Ankara: Turhan Kitabevi.

Yıldız, A. (2007). İmalat Sanayi Şirketlerinin Etkinliklerinin Ölçülmesi. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi.* 9(2): 91 – 103.

Yoluk, M. (2010). *Hastane Performansının Veri Zarflama Analizi (VZA) Yöntemi ile Değerlendirilmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Zerey, G. (2010). Veri Zarflama Analizi Yardımıyla Etkinlik Ölçümü ve Bir Uygulama. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Marmara Üniversitesi: Sosyal Bilimler Enstitüsü.

TAKSONOMİK ZOOLOJİNİN İLKELERİ

Muhlis ÖZKAN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-08-9

Kapak Tasarımı: Murat ÇIRPAN

Sayfa Düzeni: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:

Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Mayıs 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım

Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

1. TAKSONOMİ 1
1.1. TAKSONOMİ VE SİSTEMATİK 2
1.1.1. SİSTEMATİĞİN GÖREVLERİ 4
1.1.2. SİSTEMATİK VE BİYOLOJİK BİLİMLER 4
1.1.3. TAKSONOMİNİN GÖREVLERİ 6
1.1.4. TAKSONOMİSTİN GÖREVLERİ VE KARŞILAŞTIĞI GÜÇLÜKLER 6
1.1.5. SİSTEMATİK VE UYGULAMALI BİYOLOJİ 10
1.1.6. SİSTEMATİK VE KURAMSAL BİYOLOJİ 13
1.1.7. TAKSONOMİK ARAŞTIRMANIN PLANLANMASI 13
1.1.7.1. Araştırmanın Yapılacağı Yer 14
1.1.7.2. Araştırmanın Düzeyi 14
1.1.7.3. Araştırmanın Yöntemi 15
1.1.7.4. Verimlilik 15
1.2. SINIFLANDIRMANIN BASAMAKLARI 16

2. SINIFLANDIRMANIN TARİHİ 17
2.1. BÖLGESEL FAUNALAR DÖNEMİ 17
2.2. LİNNE DÖNEMİ 23
2.3. AMPİRİKÇİLER DÖNEMİ 24
2.4. DARWİN DÖNEMİ 25
2.5. POPÜLASYON SİSTEMATİĞİ DÖNEMİ 26
2.6. GÜNÜMÜZ DÖNEMİ 27

3. SINIFLANDIRMA KURAMLARI 29
3.1. ESASCILIK 29
3.2. İSİMCİLİK 29
3.3. GÖRGÜSEL DENEYCİLİK 30
3.4. KÖKENDEŞLİK 30
3.5. EVRİMSEL SINIFLANDIRMA 30
3.6. YENİ SİSTEMATİK 31

4. KATEGORİLER 33
4.1. TOPLU KATEGORİLER 33
4.1.1. CİNS 34
4.1.2. FAMİLYA 36
4.1.3. TRİBUS 37
4.1.4. TAKIM, SINIF VE FİLUM 38
4.1.5. COHORT, SECTİON, SERİES, DİVİSİON 39
4.2. TÜR 41
4.2.1. TÜR KAVRAMLARI 41

4.2.1.1. Tipolojik Tür Kavramı 41
4.2.1.2. Nominalistik Tür Kavramı 43
4.2.1.3. Biyolojik Tür Kavramı 43
4.2.1.3.1. Biyolojik Tür Kavramının Özellikleri 43
4.2.1.3.2. Biyolojik Tür Kavramının Uygulanmasında Karşılaşılan Güçlükler 44
4.2.2. TÜR HALKASI 52
4.2.3. POLİTİPİK TÜRLER 53
4.3. TÜR ALTI KATEGORİSİ 57
4.3.1. ALTTÜR 57
4.3.1.1. Alttür Kategorisinin Uygulamaki Güçlükleri 59
4.3.2. IRK, NATİO, CLINE, DEME, KLON 64
4.3.3.NÖTR TERİMLER 65
4.3.4. POPÜLASYON 66
4.3.4.1. Popülasyonun Yapısı 67

5. VARYASYON 69
5.1. KALITSAL OLMAYAN VARYASYONLAR 71
5.1.1. SÜRELİ BİREYSEL VARYASYONLAR 74
5.1.2. TOPLUMSAL VARYASYON 76
5.1.3. EKOLOJİK VARYASYON 76
5.1.4. TRAVMATİK VARYASYON 81
5.1.5. ÖLÜMDEN SONRAKİ DEĞİŞİKLİKLER 82
5.2. KALITSAL VARYASYONLAR 83
5.2.1. Cinsiyete Bağlı Varyasyonlar: 83
5.2.2. Cinsiyete Bağlı Olmayan Varyasyonlar 85

6. TAKSONOMİK KARAKTERLER 87
6.1. KARAKTERLER VE SINIFLANDIRMA 89
6.2. TAKSONOMİK KARAKTER ÇEŞİTLERİ 91

7. TAKSONOMİ VE İSTATİSTİK 99
7.1. ÖRNEKLERİN TOPLANMASI 100
7.2. ÖLÇME VE SAYMA 101
7.3. ÖLÇÜLERİN KAYDEDİLMESİ 102
7.4. BİR SERİNİN İSTATİSTİKİ OLARAK İNCELENMESİ 103
7.5. SAYISAL BİLGİLERİN GRAFİK HALİNDE GÖSTERİLMESİ 109
7.6. BİLGİLERİN HARİTADA PAY GRAFİKLERİYLE GÖSTERİLMESİ 114

8. TÜR DÜZEYİNDEKİ TAKSONOMİK KARARLAR 117
8.1.Simpatrik Serilerin Analizi 117
8.2. Allopatrik ve Allokronik Serilerin Karşılaştırılması 118

9. ALLOPATRİ 122
9.1.ALLOPATRİK POPÜLASYONLARIN BİRBİRİ İÇİNE GİRMESİ 123
9.1.1. Birbiri İçine Tam Girme 123
9.1.2. Birbiri İçine Kısmen Girme 123
9.1.3 Ara Sıra Oluşan Melezleşme 124
9.2. PARAPATRİK TÜRLER 124
9.2.1. Yalıtılmış Allopatrik Popülasyonlar 124

10. HAYVAN İSİMLENDİRME KURALLARI 126
10.1. HAYVANSAL İSİMLENDİRME 127
10.1.1. İSİMLENDİRMEDE KELİME SAYISI 127
10.1.2. YAYIN ÖLÇÜLERİ 128
10.1.3. KULLANILABİLİRLİĞİN ÖLÇÜSÜ 129
10.1.4. YAYIN TARİHİ 131
10.1.5. İSİMLERİN GEÇERLİLİĞİ 133
10.1.6. İSİMLERİN TERTİBİ VE DÜZELTİLMELERİ 134
10.1.7. FAMİLYA İSİMLERİ 135
10.1.8. CİNS İSİMLERİ 136
10.1.9. TÜR İSİMLERİ 137
10.1.10. YAZARLIK 138
10.1.11. HOMONİM 139
10.1.12. TİP KAVRAMI 142
10.1.13. FAMİLYA İÇİNDEKİ TİPLER 143
10.1.14. CİNS İÇİNDEKİ TİPLER 143
10.1.15. TÜR İÇİNDEKİ TİPLER 147
10.1.16. TİP YERLERİ 150
10.2. ULUSLARARASI HAYVANSAL İSİMLENDİRME KURULU 152
10.3. ULUSLARARASI HAYVANSAL İSİMLENDİRME YÖNETMELİĞİ 153
10.4. GENEL TAVSİYELER 154
10.5. TÖRESEL KURALLAR 155

11. TAKSONOMİK YAYINLAR 157

12. SİSTEMATİKTE KULLANILAN BAZI KISALTMALAR 159

KAYNAKLAR 165

KAYNAKLAR

Baran İ, Atatürk, M. K., 1998. Türkiye Herpatofaunası(Kurbağa ve Sürüngenler). Çevre Bakanlığı Yayınları, 214 s., Ankara,

Başoğlu, M. Özeti, N., 1973. Türkiye Amfibileri Ege Üni. Fen Fakültesi Yayınları, 155 s., İzmir.

Çağlar, M., 1973. Omurgasız Hayvanlar. Istanbul Üni. Fen fakültesi Yayınları, I.Kısım, 419 s., Istanbul.

Czihak, G., Langer, H., Ziegler, H., 1984. Biologie. Spiringer Verlag, 944 s. Berlin.

Demirsoy, A., 1982. Yaşamın Temel Kuralları (Omurgasızlar*)*. Hacettepe Üni.Yayınları, 886 s., Ankara

Demirsoy, A., 1988. Yaşamın Temel Kuralları, Omurgalılar/Anamniyota. Hacettepe Üni.Yayınları, 684 s., Ankara

Garrison, T. E., Best, T.L., 1990. Mammalian Species. *Dipodomys ordii.* The American Socety of Mamalogists. No:353, 1-10.

Günther, K., 1956. Systematik und Stammesgeschichte der Tiere, 1939-1953. Fortschr. d Zool., 10, 33-278, Jena.

Günther, K., 1962. Systematik und Stammesgeschichte der Tiere, 1954-1959. Fortschr. d Zool., 14, 268-547, Jena.

Kühn, A., 1972. Grundriss der Verbungs-Lehre, Queile und Meyer, Heidelberg,

Kahya, E., 1982. Onsekizinci Yüzyılda Tabii Bilimler. Ankara Üni. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yayınları, 138 s., Ankara.

Kalarus, K. M., 2012. Mimikra ı polimorfizm u motyla *Papilio dardanus.* Kosmos, Problemy Nauk Biologicznych, 61 (2), 295-303

Kawano, K., 2000. Genera and Allometri in the Stag Beetle Family Lucanicidae, Coleoptera. Ento. Society of Amerika, 198-207.

Kraus, O., 1970. Internatıonale Regeln für die Zoologische Nomenklatür. 2. Aufl. IX+92 s., Frankfurt a.M. (Kramer).

Kraus, O., 1973. Internatıonale Regeln für die Zoologische Nomenklatür. Bricht Über Aenderungen, gültig ab 1973 1. Januar 1973. Senckenbergiana biol., 54 (1/3), 219-225, Frankfurt a.M.

Lodos, N., Önder, F., 1985. Uluslararası Zooloji Isimlendirme Yasası (Çeviri). Ege Üni. Ziraat Fakültesi Yayınları, 204 s., Izmir.

Mayr, E. (Çeviren; Lodos, N.), 1969. Sistematik Zoolojinin Prensipleri. Ege Üni. Ziraat Fakültesi Yayınları, 360 s., 1979, Izmir.

Önder. F., 1997. Taksonomi Ilkeleri. Ege Üni. Ziraat Fakültesi Yayaınları Ders Notları No: 53, 64s, Izmir.

Özkan, M., 1977. Ixodoidae'deki Bazı Anormallikler. Biyoloji Dergisi, 27, 97-108.

Özkan, Muhlis (1988). Taksonominin Prensipleri. Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları No:45, Fen Kesimi Yayınları No: 15, Biyoloji Bölümü Yayınları No: 8, Fen-Edebiyat Fakültesi Ofset Tesisleri, Erzurum.

Stevens, C. F., 2009. Darwin and Huxley revisited: the origin of allometry. J. of Biology, 8 (14)

Þengün, A.,1984. Evrim (Evolusyo*n).* II. Baskı, 192 s., Sermet Matbaası, Kırıklareli.

Uvarov, B. P., 1921 A revision of the genus *Locusta*, L. (= *Pachytylus*, Fıeb.), Wıth A New theory as to the perıodıcıty and migrations of Locusts.

Yüksel, H., Doğanlar, M., 1984. *XI*. Uluslararası Zooloji Kongresince Kabul Edilen Uluslararası Zoolojik Isimlendirme Kuralı (Çeviri). Tarım Orman ve Köy Iþleri Bakanlığı, Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Genel Müdürlüğü, 156 s., Ankara.

Zumpt, F., 1951. Phylogenie der Zecken und Naturliches System. Zeitschrift für Parasitenkunde, 15, 87-101.

TARİHİN AYNASINDA BURSA

Ekrem Hayri PEKER

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-92-9

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Aralık 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

- ANADOLU'DAN SEMERKANT'A SEMERKANT'TAN BURSA'YA .. 1
- ANNA KOMNENA ZAMANINDA BALKANLAR'DA TÜRKLER 32
- BİR KELİME İKİ KÜLTÜR; MARMARA BÖLGESİ'NE BİZANS'IN YERLEŞTİRDİĞİ TÜRKLER 48
- BİZANS VE BURSA İPEKÇİLİĞİ 71
- BURSA'DA METFUN MOLLALAR VE ŞEYHÜLİSLAMLAR 82
- BURSA'DA METFUN SADRAZAMLAR VE VEZİRLER 100
- BURSA'LI OSMANLI TARİHÇİSİ, NEŞRİ 115
- BURSA'YA SÜRGÜN EDİLEN ŞEYHÜLİSLAMLAR 128
- BURSA'DAN KIRIM TAHTINA 133
- KATİP ÇELEBİNİN İZİNDEN GİDEN BURSALI MÜELLİF 143
- KIZIL BÖRK-AK BÖRK AYRILIĞI 150
- KOR PAŞA, ÇADIR YIKAN PAŞA, BURSA'YI AYAĞA KALDIRAN PAŞA 162
- LANGAZA'DAN ÇEŞNİGİR'E 183
- OSMANLI'NIN KURULUŞ YILLARINDA BURSA'DA SAĞLIK 202
- SEMERKANT RASATHANELERİNDE ÜÇ TÜRK 214
- UNUTTURULAN CİHANGİR OSMANLI PADİŞAHI: MUSA ÇELEBİ 241
- YILDIRIMIN VE TİMUR'UN ŞAİRİ AHMEDİ 258

ÖNSÖZ

Bursa'yı yazmaya 2003 yılında başladım. Önce yok edilen çınarlar, akmayan ve üstü örtülen dereleri ve yok olan Bursa Ovası gibi konularda yazmaya başladım.

2005-2008 yılları arasında yaşadığım Özbekistan'la Bursa'nın bağlarını yazmaya başladım. Gözlemlerimi, Bursa ve Anadolu bağlarını "ÖZBEK MEKTUPLARI" adıyla kitaplaştırdım. Daha sonra Enver Paşa'yı Batı Türkistan'a götüren Hacı Sami Bey'i romanlaştırdım.

Bursa'ya döndüğümde Hacı Tonak, Nahit Kayabaşı ve Raif Kaplanoğlu'nun teşvikiyle; Bursa Defteri, Bursa'da Yaşam ve Bursa Araştırmaları dergilerinde yazmaya başladım.

Daha sonra yaşadığım zamanın Bursa'sını yazmaya başladım. Altmış yıldır yok edilen, gençlik yıllarımın Bursa'sını yazmaya başladım.

Çalışma aralığı olarak 1950 ve 1980 yılları arasını seçtim. 1980'den sonra Bursa elimizden gitti. Doğu Anadolu'daki fabrikaların özelleştirme adıyla kapatılması, Bulgaristan'dan Peynir, Avustralya'dan et ithali; bunlar yetmezmiş gibi Amerikan sigaralarının ithali ve üretimine izin verilmesi Doğu Anadolu'daki nüfusun batı Anadolu'ya olan göçünü tetikledi.

Bursa'yı yazarken ister istemez Doğu Roma ve Osmanlı dönemine de değinmek zorunda kalıyorum. Bu dönemlere ait yazılarımı TARİHİN AYNASINDA BURSA başlığı altında kitaplaş-

tırdım. Konuları farklı olsa da bazen tekrarlar kaçınılmaz oluyor.

Bursa üzerine olan çalışmalarımda basılmış kitap ve makalelerin yanı sıra, Bursa İl Halk Kütüphanesi'nde bulunan yerel gazetelerden de yararlandım. İl Halk Kütüphanesi müdür ve çalışanları teşekkür ederim.

Düzeltmeleri yapan Oya Peker'e, isim konusunda katkı koyan Samet Altıntaş'a, grafiker Aslı Ayrancı'ya, Ekin kitabevine; bu çalışmamın basılmasına destek vererek Bursa belleğine kazandıran İnegöl Belediye Başkanı Alper Taban'a ve sanayici dostum Mustafa Demiralay'a ayrıca teşekkürü bir borç bilirim.

KAYNAKÇA

- Aka, İsmail, Mirza Şahruh ve Zamanı, Ankara-1994, TTK
- Babinger, Franz, Fatih Sultan Mehmet ve Zamanı, İstanbul-2008
- Baburname, Babur Şah
- Banvolod, Gabriel, Eskiyurt
- Grausset, Rene, Bozkır İmparatorlukları, İstanbul-2007 Ötüken Yayınevi
- Hammer Tarihi, İstanbul, Sabah Yayınları
- İbn Arapşah, Acaibu'l Makdur, İstanbul-2012, Selenge
- İnalcık, Halil, Fatih Devri Üzerine Tetkikler ve Vesikalar, Ankara-2007, TTK
- İnalcık, Halil, Devlet-i Aliyye I, İstanbul-2004, Türkiye İş Bankası
- Kuban, İklil, Doğu Türkistan İçin Savaş, Ankara-1995, TTK

  -Mehmet Efendi-İstanbul'dan Orta Asya'ya Seyahat-Ankara-2000
- Merdanoğlu, Süleyman, Özbekistan Kılavuzu, Ankara-1997
- Peker, Ekrem Hayri, Anadolu>'dan Semerkant'a Semerkant'tan Anadolu'ya, Ankara-2021
- Peker, Ekrem Hayri, Özbek Mektupları, İstanbul-2012, Kastaş Yayınevi
- Peker, Ekrem Hayri, Teşkilat-ı Mahsusa'dan Hacı Sami Bey, İstanbul-2012, Kastaş Yayınevi

- Radloff, Wilhelm, Türkler, İstanbul-2008, Örgün Yayınevi
- Schuyler, E, Türkistan, İstanbul-2022, Paradigma
- Şerafettin Ali Yezdi, Zafername, İstanbul-2013, Selenge
- Wambery, Arminius, Asya'nın Merkezine Seyahat
- V. V. Barthold, Moğol İstilasına Kadar Türkistan, Ankara-1990
- V. V. Barthold, Uluğ Beg, 2023-İstanbul, Kronik
- Yakubowski, A. Yu. Altın Ordu ve Çöküşü, Ankara-2000, TTK
- Wambery, Arminius, Asya'nın Merkezine Seyahat
- Zarcone, Therry, Yasak Kent Buhara, İstanbul-2009

KAYNAKÇA

- Baştav, Şerif. Avrupa Hunları, Türkler, C. I, Ankara-2002
- Baluet, Michel, Ortaçağda Türkler, İstanbul-2005, Alkım Yayınevi
- Cahun, , Claude, Osmanlılardan Önce Anadolu, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul-2000
- Feher, Geze, Bulgar Tarihi, Ankara-1999, TTK Yayınları
- Grousset, Rene, Bozkır İmparatorlukları, İstanbul, Ötüken Yayınları
- Herbin, Judith, Bir Ortaçağ İmparatorluğunun Şaşırtıcı Yaşamı, İstanbul-2010, İletişim yayınları
- Khoniates, Niketas, Historia, Ankara-1995 TTK Yayınevi
- Kimnamos, İonnes, Historia, Ankara-2001, TTK Yayınevi
- Komnena, Anna, Alexiad, İstanbul-1996, İnkilap Kitabevi
- Kurat, Akdes Nimet, Peçenekler, Ankara-2022
- Lutwakk, Edward N, Bizans İmparatorluğu'nun Büyük Stratejisi, İstanbul-2012, Epsilon Yayınevi
- Mitchell, Stephen, Geç Roma İmparatorluğu Tarihi, Ankara-2016 TTK Yayınevi
- Ostrogorski, Georg Bizans Devleti Tarihi Ankara-2011, Selenge Yayınları
- Özden, Hilmi, Turan Balkan Albanyası, "Turan İlim, Fikir ve Medeniyet Dergisi, sayı 17, 2012, s.61-81
- Umar, Bilge, Türkiye'nin Orta Çağ Tarihi, İstanbul-1998

- Togan, Zeki Velidi, Umumi Türk Tarihine Giriş I, İstanbul-1946
- Vasary, Istvan Kumanlar ve Tatarlar, İstanbul-2008
- Vernadsky, George Rusya Tarihi Vernadsky, George İstanbul-2009
- Zarcone Therry Yasak Kent Buhara, İstanbul-2009
- Zehtabi (Kireşçi) Pr. Dr. Muhammed, Taki İran Türklerinin Eski Tarihi, İstanbul-2010

KAYNAKÇA

- Baluet, Michel, Ortaçağda Türkler, İstanbul-2005, Alkım Yayınevi
- Cahun, , Claude, Osmanlılardan Önce Anadolu, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul-2000
- Feher, Geze, Bulgar Tarihi, Ankara-1999, TTK Yayınları
- Gordlevskiy, Vladimir Aleksandroviç, Küçük Asya'da Selçuklar, Ankara-2019, TTK
- Grousset, Rene, Bozkır İmparatorlukları, İstanbul, Ötüken Yayınları
- Herbin, Judith, Bir Ortaçağ İmparatorluğunun Şaşırtıcı Yaşamı, İstanbul-2010, İletişim yayınları
- Khoniates, Niketas, Historia, Ankara-1995 TTK yayınevi
- Kimnamos, İonnes, Historia, Ankara-2001, TTK yayınevi
- Komnena, Anna, Alexiad, İstanbul-1996, İnkilap Kitabevi
- Kurat, Akdes Nimet, Peçenekler, Ankara-2022
- Lutwakk, Edward N, Bizans İmparatorluğu'nun Büyük Stratejisi, İstanbul-2012, Epsilon Yayınevi
- Mitchell, Stephen, Geç Roma İmparatorluğu Tarihi, Ankara-2016
- Özden, Hilmi, Turan Balkan Albanyası, "Turan İlim, Fikir ve Medeniyet Dergisi, sayı 17, 2012, s.61-81
- Umar, Bilge, Türkiye'nin Orta Çağ Tarihi MS 284-641, İstanbul-1998

- Ostrogorski, Georg Bizans Devleti Tarihi Ankara-2011, Selenge Yayınları
- Togan, Zeki Velidi, Umumi Türk Tarihine Giriş I, İstanbul-1946
- Vernadsky, George Moğollar ve Ruslar, İstanbul-2007, Selenge Yayınları

KAYNAKÇA

- Chavannes, Edouard Batı Türkleri, İstanbul-2013
- Hemin, Judith, Bizans, İstanbul-2010
- İnalcık, Halil Osmanlı İdari ve Ekonomi Tarihi, İstanbul-2011
- İnalcık, Halil, Devlet-i Aliye, İstanbul-2010
- Ostrogosky G. Bizans Devleti Tarihi, Ankara -2011

KAYNAKÇA:

- Gazzizâde Seyyid Abdüllatif Efendi, Hulâsatül-Vefeyât, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa-2014
- İbn-i Arapşah, Acaibu'l Makdur, İstanbul-2006, Selenge
- Kara, Mustafa, Bursa'nın ve Balkanların Gönül Sultanları, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa-2016
- Kara, Mustafa, Bursa'da Tarikatlar ve Tekkeler, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa-2012
- Karataş, Ali İhsan, Osmanlı Dönemi Bursa Sürgünleri (18-19. Asırlar), Bursa-2009, Emin Yayınları
- Mermutlu, Bedri-Öcalan, Hasan Basri, Bursa Hazireleri, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa-2011
- Mermutlu, Bedri-Öcalan, Hasan Basri, Emirsultan Mezarlığı, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa-2012
- Mermutlu, Bedri-Öcalan, Hasan Basri, Pınarbaşı Mezarlığı, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa
- Mermutlu, Bedri-Öcalan-Sevim, Sezai-Yavaş, Doğan, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa-2013
- Öcalan, Hasan Basri-Sevim, Sezai-Yavaş, Doğan, Bursa Vakfiyeleri-1, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa
- Yeni Mecmua Bursa Özel Sayısı, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa-2013

KAYNAKÇA:

- Gazzizâde Seyyid Abdüllatif Efendi, Hulâsatül-Vefeyât, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa-2014
- Kara, Mustafa, Bursa'nın ve Balkanların Gönül Sultanları, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa-2016
- Kara, Mustafa, Bursa'da Tarikatlar ve Tekkeler, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa-2012
- Karataş, Ali İhsan, Osmanlı Dönemi Bursa Sürgünleri (18-19. Asırlar), Bursa-2009, Emin Yayınları
- Mermutlu, Bedri-Öcalan, Hasan Basri, Bursa Hazireleri, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa-2011
- Mermutlu, Bedri-Öcalan, Hasan Basri, Emirsultan Mezarlığı, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa-2012
- Mermutlu, Bedri-Öcalan, Hasan Basri, Pınarbaşı Mezarlığı, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa
- Mermutlu, Bedri-Öcalan-Sevim, Sezai-Yavaş, Doğan, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa-2013
- Öcalan, Hasan Basri-Sevim, Sezai-Yavaş, Doğan, Bursa Vakfiyeleri-1, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa
- Yeni Mecmua Bursa Özel Sayısı, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa-2013

KAYNAKÇA

- Almand, İan, İki Din Tek Bayrak, İstanbul-2009
- Atsız, Aşıkpaşaoğlu Tarihi, Ankara-1970
- Balueti Michel, Ortaçağda Türkler, İstanbul-2005
- Gül, Muammer, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Moğol Hâkimiyeti, İstanbul-2005
- İdris Bitlisi, Heşt Behişt VII. Ketibe Fatih Sultan Mehmet Devri, 1451-1481, Ankara-2013
- Halil İnalcık, Bursa-2016
- İnalcık, Halil, Bursa Araştırmaları, Bursa-2012
- İnalcık, Halil, Devlet-i Aliyye, İstanbul-2010
- İnalcık, Halil, Fatih Devri Üzerinde Tetkikler ve Vesikalar I, Aralık-2007
- İnalcık, Halil, Osmanlılar, İstanbul-2010
- Jorge, Nicolae, Fatih Sultan Mehmet, İstanbul-2016
- Kaplanoğlu, Raif, Osmanlı Devleti'nin Kurulu, İstanbul-2000
- Köymen, Mehmet Altay, Neşri Tarihi-I, Ankara-1983
- Köymen, Mehmet Altay, Neşri Tarihi-II, Ankara-1984
- Kritovulos Tarihi (1451-1467), İstanbul,2012
- Mantran, Robert, Osmanlı Tarihi, İstanbul-1995
- Şikari, Karamanname (Haz. Metin Sözen-Necdet Sakaoğlu)

Bursa Osmangazi Belediyesinin kuruluş dönemi padişahlarıyla ilgili olarak düzenlediği sempozyum yayınları:

- Osman Gazi ve Bursa Sempozyumu, Bursa-2005
- Osman Gazi ve Dönemi, Bursa-2010
- Orhan Gazi ve Dönemi, Bursa-2011
- Sultan I. Murad Hüdavendigâr ve Dönemi, Bursa-2012
- Sultan Yıldırım Beyazıd Han ve Dönemi-2013
- Sultan II. Murad ve Dönemi, Bursa-2015
- Fatih Sultan Mehmet Han ve Dönemi-2016

KAYNAKÇA:

- Gazzizâde Seyyid Abdüllatif Efendi, Hulâsatül-Vefeyât, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa-2014
- Kara, Mustafa, Bursa'nın ve Balkanların Gönül Sultanları, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa-2016
- Kara, Mustafa, Bursa'da Tarikatlar ve Tekkeler, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa-2012
- Karataş, Ali İhsan, Osmanlı Dönemi Bursa Sürgünleri (18-19. Asırlar), Bursa-2009, Emin Yayınları
- Mermutlu, Bedri-Öcalan, Hasan Basri, Bursa Hazireleri, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa-2011
- Mermutlu, Bedri-Öcalan, Hasan Basri, Emirsultan Mezarlığı, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa-2012

- Mermutlu, Bedri-Öcalan, Hasan Basri, Pınarbaşı Mezarlığı, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa
- Mermutlu, Bedri-Öcalan-Sevim, Sezai-Yavaş, Doğan, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa-2013
- Öcalan, Hasan Basri-Sevim, Sezai-Yavaş, Doğan, Bursa Vakfiyeleri-1, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa
- Yeni Mecmua Bursa Özel Sayısı, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa-2013

KAYNAKÇA:

- Akurgal, Ekrem, Anadolu Kültür Tarihi, Ankara-2005
- Armağan, Mustafa, Bursa Şehrengizi, İstanbul1888
- Avcıoğlu, Doğan, Türklerin Tarihi, İstanbul-1982
- Berkok İsmail, Tarihte Kafkasya, İstanbul-1958
- Bi Mahmut, Kafkas Tarihi, Ankara-2011
- Evliya Çelebi, Seyahatnamesi: Bursa-Bolu-Trabzon-Erzurum-Azerbaycan-Kafkasya-Kırım-Girit, İstanbul-2014
- Fisher, Alan, Kırım Tatarları, İstanbul-2009
- Kurat, Akdes Nimet, Türkiye ve Rusya (1798-1919), Ankara-2011
- Kurat, Akdes Nimet, IV-XVIII. Yüzyıllarda Karadeniz Kuzeyindeki Türk Kavimleri ve Devletleri, Ankara, 1972
- Mantran, Robert, Osmanlı Tarihi, İstanbul-1995
- Simirnov,V.D.,Osmanlı Dönemi Kırım Hanlığı
- Tanpınar, Ahmet Hamdi, Beş Şehir, İstanbul
- Vernadsky, G.,Rusya Tarihi, İstanbul-2009
- Vernadsky, G.,Moğollar ve Ruslar, İstanbul-2007
- Yakubovski, A. Yu, Altınordu ve Çöküşü, Ankara-2000
- Yıldırım, Fahri, 14.Yüzyıldan Cumhuriyet Dönemine Kadar Yabancı Seyyahların Gözünden Bursa İlindeki Mimari Eserler I-II

KAYNAKÇA

- Atlas Tarih, Sayı 50, Aralık 2017-Ocak 2018, İstanbul
- Atsız, Aşıkpaşaoğlu Tarihi, Ankara-1970
- Balueti Michel, Ortaçağda Türkler, İstanbul-2005
- İnalcık, Halil, Devlet-i Aliyye-I, İstanbul-2010
- İnalcık, Halil Osmanlı İdare ve Ekonomi Tarihi, İstanbul-2011
- İnalcık, Halil Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi, İstanbul-2000
- Kaplanoğlu, Raif, Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu, İstanbul-2000
- Köymen, Mehmet Ali, Neşri tarihi-Ankara-1983
- Mantran, Robert, Osmanlı Tarihi, İstanbul-1995
- Ostrogorski, Georg Bizans Devleti Tarihi Ankara-2011
- Tezcan, Hülya, Bursa'nın ipeklisi, Bursa-2017

Makaleler:

- Erdem, Hakan, Yakınlarda Bir Türkmenistan, 6 Ağustos karar gazetesi
- Erdem, Hakan, Turkomania ve Palgrave'in Kehanetleri, Karar gazetesi

Bursa Osmangazi Belediyesinin kuruluş dönemi padişahlarıyla ilgili olarak düzenlediği sempozyum yayınları:

- Osman Gazi ve Bursa Sempozyumu, Bursa-2005
- Osman Gazi ve Dönemi, Bursa-2010
- Orhan Gazi ve Dönemi, Bursa-2011
- Sultan I. Murad Hüdavendigâr ve Dönemi, Bursa-2012
- Sultan Yıldırım Beyazıd Han ve Dönemi-2013
- Sultan II. Murad ve Dönemi, Bursa-2015
- Fatih Sultan Mehmet Han ve Dönemi-2016

KAYNAKÇA

- Danişmend, İsmail Hami, Hayrullah Efendi'nin gördüğü üç Bursa (Yapı Kredi Bankası Bursa Şubesi'nin açılı; hatırası olarak, Doğan Kardeş Yayınları A.Ş. basımevinde Vedat Nedim TOR Şevket RADO tarafından hazırlanmış). İstanbul-04. Haziran 1948
- Günaydın, Nurşen-Kaplanoğlu, Raif, Seyahatnamelerde Bursa-2000, Ticaret Borsası Yayını
- Ortaylı, İlber, (2016), İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı, İstanbul-Timaş Yayınevi
- Vikipedia

KAYNAKÇA:

- Kaplanoğlu, Raif, Bursa'da Yer Adları Ansiklopedisi, Bursa-1996, Bursa Ticaret Borsası Kültür Yayınları
- Yalazı, Şaban, Karacabey, İstanbul-2009. İkinci Baskı-Kendi Yayını
- Yalazı, Şaban, Nüfus ve Temettuat Defterlerine Göre 19.Yüzyılda Karacabey'in Toplumsal ve Ekonomik Yapısı, s.168-172, Bursa-2016, Avrasya Etnografya Vakfı Yayınları

KAYNAKÇA

- Abdüllatif Efendi, Gazzizade Seyyid, Hülasat'ül Vefayât (Bursa'da Medfun Meşayihin Kısa Hayatı), Bursa-2015
- Bursa Sağlık Ansiklopedisi, Dr.Ceyhun İrgil, Dr.Çetin Tor, Deniz Dalkılınç, Dr. Can Başaran, Bursa-2017
- Evliya Çelebi, Seyahatname, Ankara-1984
- Galante, Avram, Türkler ve Yahudiler, İstanbul-1995
- Halil, İnalcık, Devlet-i Aliyye, İstanbul-2010
- Hızlı, Mefail. Molla Fenari, Buras-2009
- İbni Batuta, büyük dünya seyahatnamesi, İstanbul, (Yeni Şafak Kültür Yayınları)
- İnalcık, Halil, Osmanlı İdare ve Ekonomi Tarihi, İstanbul-2011
- İnalcık, Halil, Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi, İstanbul-2000
- Mantran, Robert, Osmanlı Tarihi, İstanbul-1995

Bursa Osmangazi Belediyesinin kuruluş dönemi padişahlarıyla ilgili olarak düzenlediği sempozyum yayınları:

- Osman Gazi ve Bursa Sempozyumu, Bursa-2005
- Osman Gazi ve Dönemi, Bursa-2010
- Orhan Gazi ve Dönemi, Bursa-2011
- Sultan I. Murad Hüdavendigâr ve Dönemi, Bursa-2012
- Sultan Yıldırım Beyazıd Han ve Dönemi-2013
- Sultan II. Murad ve Dönemi, Bursa-2015
- Fatih Sultan Mehmet Han ve Dönemi-2016

KAYNAKÇA

- Aka, İsmail, Mirza Şahruh ve Zamanı, Ankara-1994, TTK
- Babinger, Franz, Fatih Sultan Mehmet ve Zamanı, İstanbul-2008
- Baburname, Babur Şah
- Banvolod, Gabriel, Eskiyurt
- Grausset, Rene, Bozkır İmparatorlukları, İstanbul-2007 Ötüken Yayınevi
- İbn Arapşah, Acaibu'l Makdur, İstanbul-2012, Selenge
- İnalcık, Halil, Fatih Devri Üzerine Tetkikler ve Vesikalar, Ankara-2007, TTK
- İnalcık, Halil, Devlet-i Aliyye I, İstanbul-2004, Türkiye İş Bankası

  -Mehmet Efendi-İstanbul'dan Orta Asya'ya Seyahat-Ankara-2000
- Merdanoğlu, Süleyman, Özbekistan Kılavuzu, Ankara-1997
- Peker, Ekrem Hayri, Anadolu>'dan Semerkant'a Semerkant'tan Anadolu'ya, Ankara-2021
- Peker, Ekrem Hayri, Özbek Mektupları, İstanbul-2012, Kastaş Yayınevi

- Peker, Ekrem Hayri, Teşkilat-ı Mahsusa'dan Hacı Sami Bey, İstanbul-2012, Kastaş Yayınevi
- Radloff, Wilhelm, Türkler, İstanbul-2008, Örgün Yayınevi
- Schuyler, E, Türkistan, İstanbul-2022, Paradigma
- Şerafettin Ali Yezdi, Zafername, İstanbul-2013, Selenge
- Wambery, Arminius, Asya'nın Merkezine Seyahat
- V. V. Barthold, Moğol İstilasına Kadar Türkistan, Ankara-1990
- V. V. Barthold, Uluğ Beg, 2023-İstanbul, Kronik
- Yakubowski, A. Yu. Altın Ordu ve Çöküşü, Ankara-2000, TTK
- Wambery, Arminius, Asya'nın Merkezine Seyahat
- Zarcone, Therry, Yasak Kent Buhara, İstanbul-2009

KAYNAKÇA

- Atsız, Aşıkpaşaoğlu Tarihi, Ankara-1970, MEB
- Baluet, Michel, Ortaçağda Türkler, İstanbul-2005, Alkım Yayınevi
- Barkan, Ö. Lütfi, Kolonizatör Türk Dervişleri
- Eroğlu, Haldun, Osmanlı'da Muhalefet, İstanbul-2017, Bilge Kültür Sanat Yayınları
- Gousset, Rene, Bozkır İmparatorlukları, İstanbul-2010, Ötüken Yayınevi
- Gül, Muammer, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Moğol Hâkimiyeti, İstanbul-2005
- Historia Üniversitesi, Tarih Kurumu, Başlangıçtan 1566'ya Kadar Osmanlı İmparatorluğu Tarihi, İstanbul-2006, Nokta Kitap
- İbni Arapşah, Acaibu'l Makdur, İstanbul, 2012, Selenge Yayınları
- İbni Tagrıberdi, En Nucumu'z Zahire, İstanbul, Selenge Yayınları
- İnalcık, Halil, Devlet-i Aliyye I, İstanbul-2010, İş Bankası Yayınları
- Komnena, Anna, Alexiad, İstanbul-1996, İnkilap Kitabevi
- Köymen, Mehmet Altay, Neşri Tarihi-I, Ankara-1983
- Köymen, Mehmet Altay, Neşri Tarihi-II, Ankara-1984

- Mantran, Robert, Osmanlı Tarihi I, İstanbul-1995, Can Yayınevi
- Sultan Mehmet Çelebi ve Dönemi, Bursa-2014, Bursa Osmangazi Belediyesi
- Sultan Yıldırım Beyazıd Han ve Dönemi Bursa-2013, Bursa Osmangazi Belediyesi
- Sultan II. Murad ve Dönemi, Bursa-2015, Bursa Osmangazi Belediyesi
- Şikari, Karamannâme (Haz. Metin Sözen-Necdet Sakaoğlu), Karaman Belediyesi
- Ostrogorski, Georg Bizans Devleti Tarihi Ankara-2011, TTK
- Tevarih-i Âli Osman, Bursa-2012, Bursa İl Özel İdaresi
- Togan, Zeki Velidi, Umumi Türk Tarihine Giriş I, İstanbul-1946, Hak Kitabevi
- Umar, Bilge, Türk Halkının Ortaçağ Tarihi, İstanbul-1998, İnkilap Kitabevi
- Yezdi, Emir Timur, Zafername, İstanbul-2013, Selenge Yayınları
- Zınkeısen, Johann W, Osmanlı İmparatorluğu Tarihi, Cilt, 1, İstanbul-Ekim 2019, Yeditepe Yayınevi

KAYNAKÇA

- Atsız, Aşıkpaşaoğlu Tarihi, Ankara-1970, MEB
- Baluet, Michel, Ortaçağda Türkler, İstanbul-2005, Alkım Yayınevi
- Gousset, Rene, Bozkır İmparatorlukları, İstanbul-2010, Ötüken Yayınevi
- Gül, Muammer, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Moğol Hâkimiyeti, İstanbul-2005
- Historia Üniversitesi, Tarih Kurumu, Başlangıçtan 1566'ya Kadar Osmanlı İmparatorluğu Tarihi, İstanbul-2006, Nokta Kitap
- İbni Arapşah, Acaibu'l Makdur, İstanbul, 2012, Selenge Yayınları
- İbni Tagrıberdi, En Nucumu'z Zahire, İstanbul, Selenge Yayınları
- İnalcık, Halil, Devlet-i Aliyye I, İstanbul-2010, İş Bankası Yayınları
- Köymen, Mehmet Altay, Neşri Tarihi-I, Ankara-1983
- Köymen, Mehmet Altay, Neşri Tarihi-I, Ankara-1984
- Mantran, Robert, Osmanlı Tarihi I, İstanbul-1995, Can Yayınevi
- Sultan Mehmet Çelebi ve Dönemi, Bursa-2014, Bursa Osmangazi Belediyesi

- Sultan Yıldırım Beyazıd Han ve Dönemi Bursa-2013, Bursa Osmangazi Belediyesi
- Sultan II. Murad ve Dönemi, Bursa-2015, Bursa Osmangazi Belediyesi
- Şikari, Karamannâme (Haz. Metin Sözen-Necdet Sakaoğlu), Karaman Belediyesi
- Ostrogorski, Georg Bizans Devleti Tarihi Ankara-2011, TTK
- Tevarih-i Âli Osman, Bursa-2012,
- Togan, Zeki Velidi, Umumi Türk Tarihine Giriş I, İstanbul-1946, Hak Kitabevi
- Umar, Bilge, Türk Halkının Ortaçağ Tarihi, İstanbul-1998, İnkilap Kitabevi
- Vernadsky, George Moğollar ve Ruslar, İstanbul-2007, Selenge Yayınları
- Yezdi, Emir Timur, Zafername, İstanbul-2013, Selenge Yayınları

KAYNAKÇA

- Adil Hikmet Bey, Asya'da Beş Türk, İstanbul-1999,
- Ahmad, Feroz, İttihat ve Terakki, İstanbul-2010
- Aka, İsmail, Mirza Şahruh ve Zamanı, Ankara-1994, TTK
- Alpay, Kabacalı, Talat Paşa'nın Anıları, İstanbul-2011
- Akşin, Sina, İstanbul Hükümetleri ve Milli Mücadele, İstanbul-2004
- Arif Bey, Başımıza Gelenler, İstanbul-1973
- Avcıoğlu, Doğan, Milli Kurtuluş Tarihi, İstanbul-1974
- Avcıoğlu, Doğan, Türklerin Tarihi, İstanbul-1982
- Aydemir, Şevket Süreyya, Enver Paşa, İstanbul-1975
- Aydemir, Şevket Süreyya, Suyu Arayan Adam, İstanbul-1976
- Aydın, Mahir, Şarki Rumeli Vilayeti, Ankara-1992
- Bal, Mehmet Akif, Milli Mücadele Döneminde Bekirağa ve Malta Anılar, İstanbul-2007
- Babinger, Franz, Fatih Sultan Mehmet ve Zamanı, İstanbul-2008
- Baburname, Babur Şah
- Banoğlu, N. Ahmet Tarihte Girit ve Osmanlılar Dönemi, İstanbul 1991
- Banvolod, Gabriel, Eskiyurt,
- Bardakçı, Murat, Son Osmanlılar, İstanbul-2006

- Bardakçı, Murat, Talat Paşa'nın Evrak-ı Metrukesi, İstanbul-2013
- Berkok İsmail, Tarihte Kafkasya, İstanbul-1958
- Bıyıklıoğlu, Tevfik Trakya'da Milli Mücadele Ankara, 1992
- Bi Mahmut, Kafkas Tarihi, Ankara-2011
- Burnaby, Yüzbaşı Frederic, Küçük Asya Seyahatnamesi, Anadolu'da Bir İngiliz Subayı İstanbul-1998
- Carthy, Justin Mc, Sürgün ve Ölüm, İstanbul-1995
- Dedeoğlu, Ömer. Mustafa Kemal Paşa'nın Gizli Oturum Konuşmaları, İstanbul-2008
- Gordlevskiy, Vladimir Aleksandroviç, Küçük Asya'da Selçuklar, Ankara-2019, TTK
- Grausset, Rene, Bozkır İmparatorlukları, İstanbul-2007 Ötüken Yayınevi
- Hafifbilek, Celal, Ankara 1920, İstanbul-1998
- Halaçoğlu, Yusuf, Ermeni Tehciri, İstanbul-2010
- Hammer Tarihi, İstanbul, Sabah Yayınları
- Hasan Amca, Doğmamış Hürriyet, İstanbul, 1989
- Hür, Ayşe, Öteki Tarih, İstanbul-2002
- İbn Arapşah, Acaibu'l Makdur, İstanbul-2006, Selenge
- İlgurel, Mücteba, Milli Mücadele'de Balıkesir Kongreleri, İstanbul-1999
- İmbert, Paul, Osmanlı İmparatorluğu'nda Yenileşme Hareketleri, İstanbul, (Basım yılı yok)
- İnalcık, Halil, Fatih Devri Üzerine Tetkikler ve Vesikalar, Ankara-2007, TTK

- İnalcık, Halil, Devlet-i Aliyye I, İstanbul-2004, Türkiye İş Bankası
- İnalcık, Halil, Devlet-i Aliyye-III, İstanbul-2016
- İpek, Nedim, Rumeli'den Anadolu'ya Türk Göçleri, Ankara-1999
- Karpat H. Kemal, Etnik Yapılanma ve Göçler, İstanbul-2010
- Kocacık, Faruk, Balkanlar'dan Anadolu'ya Göçler (1878-1890), İstanbul-1980
- Koloğlu, Orhan, İttihatçılar ve Masonlar, İstanbul-1991
- Koloğlu, Orhan, Jurnalcilikten Teşkilat-ı Mahsusa'ya, İstanbul-2013
- Koloğlu, Orhan, Üç İttihatçı, İstanbul-2011
- Kurtuluş, Ümit Batı Trakya'nın Dünü Bugünü, İstanbul, 1973
- Kutay, Cemal, Anavatanda Son Beş Osmanlı Türkü, İstanbul 1962
- Kutay, Cemal, 31 Mart İhtilalinde Sultan Abdülhamit, İstanbul-1977
- Mantran, Robert, Osmanlı Tarihi, İstanbul-1995
- Mardin, Şerif, Jön Türklerin Siyasi Fikirleri (1895-1908), İstanbul-1992
- Mehmet Efendi-İstanbul'dan Orta Asya'ya Seyahat-Ankara-2000
- Mutbay, Mustafa, Kafkasya Hatıraları, Ankara-2007
- Nacracas, Georgos, Anadolu ve Rum Göçmenlerin Kökeni, İstanbul-2006

- Peker, Ekrem Hayri, Anadolu>'dan Semerkant'a Semerkant'tan Anadolu'ya, Ankara-2021
- Peker, Ekrem Hayri, Özbek Mektupları, İstanbul-2012, Kastaş Yayınevi
- Peker, Ekrem Hayri, Taşların Yolculuğu, Bursa-2021, Ekin
- Radloff, Wilhelm, Türkler, İstanbul-2008, Örgün Yayınevi
- Ramsaur, E.E., Jön Türkler ve 1908 İhtilali, İstanbul-1982
- Saydam, Abdullah, Kırım ve Kafkas Göçleri (1856-1876), Ankara-2010
- Schuyler, E, Türkistan, İstanbul-2022, Paradigma
- Selçuk, İlhan, Yüzbaşı Selehattin'in Romanı, İstanbul-2010
- Sorgun, Taylan, Halil Paşa, İttihat ve Terakki'den Cumhuriyete Bitmeyen Savaş, İstanbul-2003
- Sorgun, Taylan, Mütareke Dönemi, İstanbul-2007
- Şerafettin Ali Yezdi, Zafername, İstanbul-2013, Selenge
- Şimşir. B.N, Osmanlı Ermenileri, Ankara-2011
- V. V. Barthold, Moğol İstilasına Kadar Türkistan, Ankara-1990
- V. V. Barthold, Uluğ Beg, 2023-İstanbul, Kronik
- Yakubowski, A. Yu. Altın Ordu ve Çöküşü, Ankara-2000, TTK
- Wambery, Arminius, Asya'nın Merkezine Seyahat
- Zarcone, Therry, Yasak Kent Buhara, İstanbul-2009
- Zınkeısen, Johann W, Osmanlı İmparatorluğu Tarihi, Cilt, 1, İstanbul-Ekim 2019, Yeditepe Yayınevi

TARIM EKONOMİSİ VE İŞLETMECİLİĞİ

Prof. Dr. Ahmet ÖZÇELİK

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.
Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-78-3

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Kasım 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Tarım, gıda ihtiyacını karşılayan stratejik bir sektördür ve her ülke için vazgeçilemez öneme sahiptir. Tarım, insan faaliyetlerinin en eski olanlarındandır. Zamanla gelişen, değişen ancak kendine özgü yapısı gereği her zaman üzerinde tartışılan, korumaya özen gösterilen bir üretim koludur. Ülkeler için en önemli hedeflerden biri olabildiğince tarım ürünleri açısından yeterliliğe sahip olmaktır.

Üretim kaynaklarının sınırlı hatta kıt, ihtiyaçların ise sınırsız olması, tarımda kullanılan üretim faktörlerinin etkin, verimli, karlı ve rasyonel kullanımını gerektirmektedir. Tarımsal üretimin sürdürülebilirliği her şeyden önce doğal kaynakların korunması, geliştirilmesi ve etkin kullanımına bağlıdır.

Tarımsal faaliyetin teknik ve ekonomik yönleri vardır. Ekonomik olmayan hiçbir teknik uygulamada kalıcı olamaz, hatta yer bulamaz. Tarım ekonomisi; işletmelerin kuruluş yerlerinin belirlenmesinden başlayarak, üretim faktörlerinin minimum maliyetli bileşenleri, en karlı ürün deseninin belirlenmesi, üretilen ürünün pazarlanması gibi pek çok konuyu kapsar. Ekonominin temel ilkeleri, tarım ekonomistleri tarafından tarımın özellikleri de dikkate alınarak, tarıma uygulanır. Tarımsal faaliyet, mutlaka tarım ekonomisi bilgisinin gösterdiği şekilde yapılmalıdır ki, sürdürülebilir hedefler, üretim ve tüketimin tatminkar bir şekilde organizasyonu gerçekleştirilebilsin. Tarımsal üretim bilgisi, tarım ekonomisi bilgisi ile desteklenmelidir. Çünkü tarım ekonomik bir faaliyettir.

Tarım hiçbir zaman önemini ve güncelliğini kaybetmez. Kıtlığı önlemek, dışa bağımlılığı azaltmak için her ekonomi, gıda maddelerini kendi kaynaklarından en optimal biçimde karşılamayı ister. Küresel gıda krizinin daha fazla hissedilir olduğu günümüzde, üretim faktörlerinin optimum şekilde kullanılarak minimum maliyetle, kaliteli ve yeterli ürün üretimi önemini artırmıştır. Bu nedenle tarım ekonomisi bilgisine olan talep sürecektir.

Bu kitabın amacı gerek öğrencilere gerekse tarımla ilgilenenlere, tarım ekonomisiyle ilgili sorunların analizi için temel bilgiler sağlamaktır. Bu doğrultuda kitapta konular 16 Bölüm halinde ele alınmıştır.

Kitabın yazımında isimleri Kaynaklar kısmında verilen yazarların çalışmalarından faydalanılmıştır. Kendilerine teşekkür ederim.

Kitapta olabilecek hata ve noksanlıklardan, okuyucu tarafından haberdar edilmem durumunda değerlendirilecek, gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Kitabın okuyuculara yararlı olması yazarın dileğidir. Bu gerçekleştiği ölçüde kitap amacına ulaşabilecektir.

Prof. Dr. Ahmet ÖZÇELİK
Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi
Tarım Ekonomisi Bölümü

İÇİNDEKİLER

1. TARIM, TARIMSAL FAALİYET, ÇİFTÇİ, ÜRETİM KAVRAMLARI 1
2. TARIM İŞLETMESİNDE HEDEFLER VE TARIMSAL FAALİYETİN ÖZELLİKLERİ 6
2.1. Tarım İşletmesinde Hedefler 6
2.2. Tarımsal Faaliyetin Özellikleri 7
3. TARIM EKONOMİSİNİN ÖNEMİ VE KAPSAMI 17
4. TÜRKİYE EKONOMİSİNDE TARIMIN YERİ 20
4.1. Nüfus ve İstihdam Yönünden 20
4.2. Beslenme Yönünden 22
4.3. Sanayiye Hammadde Temini Yönünden 24
4.4. Diğer Sektörlerin Ürünlerine Talep Yönünden 26
4.5. Ulusal Gelir Yönünden 26
4.6. Ödemeler Dengesi Yönünden 30
5. TÜRKİYE TARIM İŞLETMELERİNİN ÖZELLİKLERİ 33
5.1. Arazi Varlığı ve Kullanım Durumu 33
5.2. Nüfus ve İşgücü 36
5.3. Sermaye 37
5.4. Girdi Kullanımı 38
5.5. Pazarlama Durumu 42
6. TARIMSAL ÜRÜNLERİN ARZI VE TALEBİ 44
6.1. Tarımsal Ürünlerin Arzı 44
6.2. Tarımsal Ürünlerin Talebi 50
7. TARIM ÜRÜNLERİNİN PAZAR YAPISI VE FİYAT OLUŞUMU 55
8. TARIM EKONOMİSİNE AİT BAZI PRENSİPLER 65
8.1. Ekonomik Prensip 65
8.2 Azalan Verim Kanunu 65
8.3. Eşit Marjinal Gelir Prensibi 71
8.4. Fırsat Maliyeti Prensibi 73
8.5. İkame Prensibi 76
8.5.1. Sabit oranlarda ikame 77
8.5.2. Değişen Oranlarda İkame 79
8.6. Mutlak Kar Prensibi 82
8.7. Nispi Kar Prensibi 83
8.8. Marjinal Kıymet Prensibi 84
8.8.1. Faktör-Ürün ilişkisi 84
8.8.2. Faktör-Faktör İlişkisi 87
8.8.3. Ürün-Ürün İlişkisi 92
9. TARIMSAL ÜRETİM FAKTÖRLERİ 96
9.1. Tabiat (Doğa) 97
9.2. İşgücü (Emek) 99
9.3. Sermaye 103
9.4. Müteşebbis (Girişimci) 111
10. ÜRETİM FONKSİYONU 113

11. TARIMSAL FAALİYETLER ARASI İLİŞKİLER 130
11.1. Bağlı Teşebbüsler 132
11.2. Rakip Teşebbüsler 133
11.3. Tamamlayıcı Teşebbüsler 134
11.4. Yardımcı Teşebbüsler 135
12. TARIM İŞLETMELERİNDE KAYITLAR VE ÖNEMİ 138
12.1. Fiziki Kayıtlar 138
12.2. Finansal Kayıtlar 140
13. TARIM İŞLETMELERİNİN BÜYÜKLÜĞÜNÜN BELİRLENMESİ 143
14. TARIM İŞLETMELERİNİN YILLIK FAALİYET SONUÇLARI 147
14.1. Gayri Safi Hasıla 147
14.2. Gayrisafi Üretim Değeri 148
14.3. İşletme Masrafları 151
14.4. Saf Hasıla 153
14.5. Brüt Kar 153
14.6. Tarımsal Gelir 154
14.7. Rantabilite 154
15. TARIMDA RİSK VE BELİRSİZLİK 156
16. TARIM ÜRÜNLERİNİN MALİYET HESABI 162
16.1. Maliyetin Tanımı ve Kapsamı 162
16.2. Bitkisel Ürünlerde Maliyet Hesabı 163
16.2.1. Tek Yıllık Bitkisel Ürünlerde Maliyet Hesabı 166
16.2.2. Çok Yıllık Bitkisel Ürünlerde Maliyet Hesabı 170
16.2.3. Hayvansal Ürünlerde Maliyet Hesabı 174
16.2.3.1. Süt Maliyeti 174
16.2.3.2. Sığır Eti Maliyeti 175
16.2.3.3. Yumurta Maliyeti 177
KAYNAKLAR 180

KAYNAKLAR

Açıl, A.F., 1980. Tarımsal Ürün Maliyetlerinin Hesaplanması ve Memleketimiz Tarımsal Ürün Maliyetlerindeki Gelişmeler, Gelişim Matbaası, Ankara.

Açıl, A.F., 1980. Tarım Ekonomisi, A.Ü. Ziraat Fak. Yay. No: 741, Ankara.

Açıl, A.F., 1984. Tarım Ekonomisi, A.Ü. Ziraat Fak. Yay. No: 880, Ankara.

Altıntaş, N., 2015. Eskişehir İli Tarım İşletmelerinde Traktör Kullanımının Ekonomik Analizi, A.Ü Fen Bil. Enst. T. Ekonomisi ABD, Doktora Tezi, Ankara.

Bayaner, A., 1999. Çorum İlinde Yumurta Tavukçuluğunun Ekonomik Analizi, TAEA Yay. No: 23, Ankara.

Bishop, C. E. & Toussaint W.D., 1958. Introduction to Agricultural Economic Analysis, John Wiley and Sons, New York, London.

Cinemre, H., 1995. Tarımsal Üretim Ekonomisi, OMÜ Ziraat Fak. Ders Notu No: 11, Samsun.

Cinemre, H., 2002. Tarım Ekonomisi, OMÜ Ziraat Fak. Ders Kitabı No:11, Samsun.

Cinemre, H., 2002. Tarımsal Pazarlama I, OMÜ Ziraat Fak. Ders Kitabı No:21, Samsun.

Cramer, G.L., 2001. Agricultural and Agribusiness, 8th Edition, John Wiley Sons Inc., USA.

Çakmaklı, Ü., 2004. Türkiye'de E Tarımsal Ticaret Potansiyeli.

Çetin, R., 2020. ''Türkiye Tarım Ürünleri Bakımından Hala Kendi Kendine Yeterli mi? Dış Ticaret Verileri Yoluyla Bir Analiz'', Sakarya İktisat Dergisi, Cilt: Dokuz, Sayı: İki, S. 160-173.

Dinler, Z., 2009. Mikro Ekonomi, 20.Basım, Ekin Yayınevi, Bursa.

Epp, D.J. & Malone, J.W., 1981. Introduction Agricultural Economics, Macmillan Publishing Co., USA.

Erkuş, A. ve Diğerleri, 1995. Tarım Ekonomisi, A.Ü. Ziraat Fak. Eğt. Arş. Ve Gel. Vakfı Yayınları No: 5, Ankara.

Fidan, H., 2021. Tarım Muhasebesi, Ekin Yayınevi, Bursa.

Güldal, H.T., & Özçelik, A., 2022.'' Türkiye'de Kırsaldan Kente Göç Ve Tarım İşletmelerinin İşgücü Yapısına Etkisi'', 2nd International Symposium ,Global Migration Phenemenon 23-24 Mart 2022 , Teblğ,Ankara.

Güneş, T., 1996. Tarımsal Pazarlama, A.Ü. Ziraat Fak. Yay. No:1467, Ankara.

Gürler, Z., 2012. Analitik Tarım Ekonomisi, Nobel Yayınevi, No: 276, Ankara.

Gürler, Z., 2016. Tarım Ekonomisi ve Politikası, Nobel Yayınevi, No: 1485, Ankara.

https://ciftlikdergisi.com.tr (Erişim Tarihi: 22.04.2022).

https://paratic.com/ (Erişim Tarihi: 06.12.2016).

https://tr.euronews.com (Erişim Tarihi: 07.04.2022).

İnan, İ.H., 2001. Ekonomisi ve İşletmeciliği, 5. Baskı, Avcı Ofset, İstanbul.

Kabukçu, M.A. & Oğuz, C., 1998. Tarım Ekonomisi, Damla Ofset, Konya.

Kadlec, J. E., 1985. Farm Management Decisions, Operation, Control, USA.

Kazgan, G., 1977. Tarım ve Gelişme. İ.Ü. Yay. No: 2261, İktisat Fak. Yay. No: 387, İstanbul.

Keskin, G. & Dağıstan, E., 2022. Tarım Ürünlerinde Maliyet Hesaplama Yöntem ve Uygulamaları, Atlas Akademi Yayınları, Hatay.

Keskin, G., 2004.'' Avrupa Birliği'nde Tarımda Yapısal Değişim ve Tarımsal Muhasebe Veri Ağının (FADN) Önemi'', İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 18, Sayı: Üç-Dört, Eylül 2014, Sayfa 51-64.

Kıral, T. ve Diğerleri, 1999. Tarımsal Ürünler İçin Maliyet Hesaplama Metodolojisi ve Veri Tabanı Rehberi, TEAE Yay. No: 37, Ankara.

Mülayim, Z.G., 2008. Tarımsal Değer Biçme ve Bilirkişilik, 3. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara.

Oğuz, C. & Karakayacı, Z., 2017. Tarım Ekonomisinde Araştırma ve Örnekleme Metodolojisi, Atlas Akademi Yayını, Konya.

Özçelik, A. Ve Diğerleri, 1999. Türkiye'de Tarımın Pazara Entegrasyonunda Sözleşmeli Tarım ve Bu Modelin Sürdürülebilir Kaynak Kullanımı ile Üretici Gelir Üzerine Etkileri, TEAE Yay. No: 14, Ankara.

Özçelik, A. Ve Diğerleri, 2015. Konya İlinde Buğday Yetiştiren Tarım İşletmelerinde Toprak Analizi Sonucuna Göre Kullanılan Gübrenin Verime ve Gelire Olan Etkilerinin Belirlenmesi, A.Ü. BAP Projesi No: 14B0447003, Teksir, Ankara.

Özçelik, A. ve Diğerleri, 2015. Tarım Ekonomisi, Anadolu Üniversitesi AÖF Yay. No: 1225, Eskişehir.

Özçelik, A., 1985. Tarım İşletmelerinde Teknik Gelişmenin Optimal İşletme Organizasyonlarına Etkisinin Araştırılması, A.Ü. Fen Bil. Enst. Tarım Ekonomisi ABD, Doktora Tezi, Ankara.

Özçelik, A., 1994.'' Tarımda Riske Karşı İzlenecek Stratejilerde Kooperatifçiliğin Yeri'', Karınca Dergisi, Sayı: 687, Türk Koop. Kurumu Yayını, Ankara.

Özçelik, A., 2015. Tarım Tarihi ve Deontolojisi, A.Ü. Ziraat Fak. Yay. No: 1623, Ankara.

Özçelik, A., 2018. Tarım Sigortaları, Ekin Yayınevi, Bursa.

Özçelik, A., 2019. Tarımsal İşletmecilik ve İşletme Planlaması, Ekin Yayınevi, Bursa.

Özçelik, A., 2020. Tarımda Örgütlenme ve Kooperatifçilik, A.Ü. Ziraat Fak. Yay. No: 1651, Ankara.

Parasız, İ., 1991. İktisada Giriş Prensipler ve Politika, 4. Baskı, Ezgi Kitabevi, Bursa.

Pedberg, 1997. Agro-Food Marketing, CAB International and CIHEAM, New York.

Ritson, C., 1977. Agricultural Economics Principles and Policy, Granada Publishing, New York.

T.C. Resmî Gazete, 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Tarih: 23.07.2014 Sayı:25531.

T.C. Resmî Gazete, 5488 Sayılı Tarım Kanunu, Tarih:25 Nisan 2006 Sayı:26149

TÜİK

World Bank

Yılmaz, S. & Bıçak, M., 2008. ''Ekonomik Gelişme Sürecinde Tarım-Sanayi İlişkilerinin Sektörler Arası Bütünleşme Etkileri'', Mevzuat Dergisi, Sayı: 129, Eylül 2008.

SOSYO-DEMOGRAFİK VE PSİKOLOJİK FAKTÖRLER BAĞLAMINDA TASARRUFLARDA BİREYSEL FARKLILIKLAR: BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ ÖZELİNDE AKADEMİSYENLER ÜZERİNE BİR UYGULAMA

Dr. Pınar ÖZER BURHAN
Prof. Dr. Ergin UZGÖREN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-76-9

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Kasım 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖN SÖZ

Dünya genelinde çok sayıda ülkede uzun yıllardır bireysel emeklilik sistemi uygulanmasına karşın AEGON emeklilik şirketi tarafından hazırlanan "Emekliliğe Hazırlık Araştırması 2021" raporuna göre emekliliğe yönelik tasarruflar Türkiye'nin de dâhil olduğu birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkede düşük düzeyde kalmıştır. Türkiye'de emekliliğe yönelik tasarrufların yetersiz düzeyde kalması, bu tasarrufların belirleyici unsurlarının araştırılmasında özendirici bir faktör olarak ele alınabilir. Özellikle finansal okuryazarlık düzeyi, eğitim ve/veya gelir düzeyi yüksek olan kişilerin dahi emekliliğe yönelik tasarrufta zorlanmaları devlet ve emeklilik şirketleri tarafından psikolojik faktörlerin de dikkate alınması gerekliliğine işaret etmektedir.

Bu çalışmanın temel amacı psikolojik ve sosyo-demografik faktörler yardımıyla tasarruf davranışındaki bireysel farklılıkları kuramsal ve ampirik temellerle destekleyerek açıklamak ve bir tasarruf aracı olarak bireysel emeklilik sistemi (BES) özelinde söz konusu faktörlerin etkilerini istatistiksel yöntemler ile ortaya koymaktır. Bu kapsamda çalışmanın örneklemi ADIM Üniversitelerinde görev yapan akademisyenler olarak belirlenmiş olup iki farklı yöntemden faydalanılmıştır: İkili lojistik regresyon analizi ve Hayes aracılık analizi. Yürütülen ikili lojistik regresyon analizleri sonucunda elde edilen bulgular şu şekilde sıralanabilmektedir: i) Kadınların (referans grup: erkek), evlilerin (referans grup: bekar), ev sahibi olanların (referans grup: kiracı) BES'e katılım olasılığının daha fazla olduğu bulunmuştur. ii) Aylık ortalama tasarruf miktarı daha yüksek olanların BES'e daha fazla katılım gösterme eğiliminde oldukları belirlenmiştir. iii) İçedönüklük kişilik özelliğinin BES'e katılım olasılığını düşürdüğü, deneyime açık olmama kişilik özelliğinin ise tersi bir etkiye yol açtığı tespit edilmiştir. Bunun yanında çalışmada uygulanan bir diğer istatistiksel yöntem olan aracılık analizleri ile şu bulgulara ulaşılmıştır: i) Dışadönüklük, duygusal dengesizlik, deneyime açıklık, içedönüklük, uyumluluk, sorumsuzluk kişilik özellikleri ile şimdi-faydacı ve şimdi-kaderci zaman perspektiflerinin BES'e katılım üzerindeki doğrudan etkisi negatif olarak bulunmuştur. ii) Dışadönüklük, duygusal dengesizlik, deneyime açıklık, sorumsuzluk kişilik özellikleri ile şimdiki zaman yönelimlerinin (şimdi-faydacı ve şimdi-kaderci) kişilerin kompulsif satın alma eğilimlerini besleyerek BES'e katılım üzerinde negatif bir etkisinin olduğu bulunmuştur. Dolayısıyla dışadönüklük, duygusal dengesizlik, deneyime açıklık, sorumsuzluk kişilik özellikleri ile şimdiki zaman yönelimlerin (şimdi-faydacı ve şimdi-kaderci) BES'e katılım üzerindeki negatif etkisi kompulsif satın alma mekanizmasıyla açıklanabilmişken içedönüklük ve uyumluluk kişilik özelliklerinin BES'e katılım üzerindeki negatif etkisi kompulsif satın alma mekanizmasıyla açıklanamamıştır. iii)

Sorumluluk, duygusal dengelilik, deneyime açık olmama kişilik özelliğinden ve gelecek zaman perspektifinden yüksek puanlara sahip bireylerin kompulsif satın alma eğilimleri daha az olduğu için söz konusu faktörlerin BES'e katılım üzerindeki etkisi pozitif bulunmuştur. iv) Aracılık analizlerinin tamamı kişilerin kompulsif satın alma eğilimi arttıkça BES'E katılım olasılıklarının azaldığını göstermiştir.

Bu çalışma, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü İktisat Ana Bilim Dalı'nda Prof. Dr. Ergin UZGÖREN danışmanlığında Dr. Pınar ÖZER BURHAN tarafından yazılan ve 04/10/2023 tarihinde savunulan "Sosyodemografik ve Psikolojik Faktörler Bağlamında Tasarruflarda Bireysel Farklılıklar: Bireysel Emeklilik Sistemi Özelinde Akademisyenler Üzerine Bir Uygulama" adlı doktora tezinden üretilmiştir. Ayrıca, bu araştırma Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından #2022-01 numaralı proje kapsamında desteklenmiştir.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
TASARRUFLARIN İKTİSADİ TEMELLERİ VE BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ

1.1. TASARRUF VE TASARRUFA İLİŞKİN KAVRAMLAR 5
1.2. TASARRUFLARIN İKTİSAT PERSPEKTİFİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ 8
1.2.1. Keynes Öncesi İktisadi Düşüncelerde Tasarruflar 8
1.2.2. Keynesyen Modelde Tasarruflar 16
1.2.3. Nispi Gelir Hipotezi 19
1.2.4. Tasarrufun Yaşam-Döngüsü Hipotezi 21
1.2.5. Sürekli Gelir Hipotezi 26
1.2.6. Tampon Stok / Buffer Stock Modeli 29
1.3. TASARRUF ARACI OLARAK BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ 31
1.3.1. Dünyada Bireysel Emeklilik Sistemi Uygulaması 33
1.3.2. Bireysel Emeklilik Sisteminin Türkiye'deki Uygulaması 37
1.3.2.1. Bireysel Emeklilik Sisteminin Tanımı, Amacı ve Kapsamı 39
1.3.2.2. Bireysel Emeklilik Sisteminin Genel Özellikleri ve Görünümü 41
1.3.3. Bireysel Emeklilik Sisteminin Ekonomik Etkileri 49

İKİNCİ BÖLÜM
TASARRUFLARIN PSİKOLOJİK TEMELLERİ

2.1. DAVRANIŞSAL İKTİSADIN ORTAYA ÇIKIŞI VE TARİHSEL GELİŞİMİ 53
2.2. DAVRANIŞSAL İKTİSAT ÇERÇEVESİNDE TASARRUFLAR 65
2.2.1. Tasarruf Davranışına Psikolojik Yaklaşımlar 65
2.2.2. Davranışsal Tasarruf Teorileri 68
2.2.2.1. Davranışsal Yaşam-Döngüsü Hipotezi 68
2.2.2.1.1. Öz-kontrol Yanılgısı 69
2.2.2.1.2. Zihinsel Muhasebe ve Çerçeveleme Yanılgısı 74
2.2.2.1.3. Davranışsal Yaşam-Döngüsü Modelinin Öngörüleri 77
2.2.2.2. Dürtme Teorisi 80
2.2.2.2.1. Dürtme Teorisinin İşleyişi ve İkili Süreç Teorisi 84
2.2.2.2.2. Dürtme Araçları 85
2.2.2.2.3. Tasarruf Özelinde Kullanılan Ampirik Dürtme Uygulamaları 91

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
PSİKOLOJİK VE SOSYO-DEMOGRAFİK FAKTÖRLER BAĞLAMINDA TASARRUFLARDA BİREYSEL FARKLILIKLAR

3.1. PSİKOLOJİK FAKTÖRLER VE TASARRUFLARDA BİREYSEL FARKLILIKLAR ..93
3.1.1. Kişilik Özellikleri ve Beş Büyük Kişilik Kuramı ..93
3.1.1.1. Beş Büyük Kişilik Özelliğini Ölçmek Üzere Geliştirilen Ölçme Araçları ..99
3.1.1.2. Davranışsal Tasarruf Kuramlarındaki Mekanizmalar Aracılığıyla Beş Büyük Kişilik Özelliğinin Tasarruflarla İlişkisi ..100
3.1.1.3. Beş Büyük Kişilik Özelliğinin Tasarruflarla İlişkisi ..105
3.1.1.3.1. Deneyime Açıklık Kişilik Özelliği ..105
3.1.1.3.2. Uyumluluk Kişilik Özelliği ..107
3.1.1.3.3. Sorumluluk Kişilik Özellliği ..109
3.1.1.3.4. Dışadönüklük Kişilik Özelliği ..111
3.1.1.3.5. Nevrotiklik Kişilik Özelliği ..114
3.1.2. Kompulsif Satın Alma ..115
3.1.2.1. Kompulsif Satın Almayı Ölçmek Üzere Geliştirilen Ölçme Araçları ..117
3.1.2.2. Kompulsif Satın Alma ile Beş Büyük Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki ..119
3.1.2.3. Kompulsif Satın Almanın Tasarruflarla İlişkisi ..123
3.1.3. Zimbardo ve Boyd'un Zaman Perspektifi Kuramı ..125
3.1.3.1. Zaman Perspektifi ile Kompulsif Satın Alma Arasındaki İlişki ..131
3.1.3.2. Zaman Perspektifinin Tasarruflarla İlişkisi ..133
3.2. SOSYO-DEMOGRAFİK FAKTÖRLER VE TASARRUFLARDA BİREYSEL FARKLILIKLAR ..136

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
PSİKOLOJİK VE SOSYO-DEMOGRAFİK FAKTÖRLER BAĞLAMINDA BİR TASARRUF UYGULAMASI: BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ ÖZELİNDE AKADEMİSYENLER ÜZERİNE BİR UYGULAMA

4.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ ..145
4.2. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI ..146
4.3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ ..146
4.3.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi ..146
4.3.2. Araştırmada Kullanılan Bağımlı ve Bağımsız Değişkenler ..148
4.3.3. İstatistiksel Yöntemler ..151
4.3.3.1. İkili Lojistik Regresyon Analizi ..151
4.3.3.2. Hayes Aracılık Analizi ..154

4.4. ARAŞTIRMANIN BULGULARI 156
4.4.1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri 156
4.4.2. Tanımlayıcı İstatistikler 158
4.4.3. Açıklayıcı Faktör Analizi 159
4.4.4. Doğrulayıcı Faktör Analizi 164
4.4.5. Lojistik Regresyon Analizi 169
4.4.5.1. Lojistik Regresyonun Gereklilikleri 169
4.4.5.2. Standart (Enter) Yöntem 170
4.4.5.3. Adımsal Yöntemlerden Geriye Dönük Eleme Yöntemi 180
4.4.6. Hayes Aracılık Analizi 192

SONUÇ VE ÖNERİLER 211

EKLER 219

KAYNAKÇA 227

DİZİN 279

KAYNAKÇA

Achtziger, A., Hubert, M., Kenning, P., Raab, G., & Reisch, L. (2015). Debt out of control: The links between self-control, compulsive buying, and real debts. *Journal of Economic Psychology*, *49*, 141-149.

Adams, F. G., & Prazmowski, P. A. (2003). Why are saving rates in East Asia so high? Reviving the life cycle hypothesis. *Empirical Economics*, *28*, 275-289.

Adams, J., & Nettle, D. (2009). Time perspective, personality and smoking, body mass, and physical activity: An empirical study. *British Journal of Health Psychology*, *14*(1), 83-105.

Adenuga, A. O. (2020). Time series analysis of interest rate on investment in Nigeria. *Nile Journal of Business and Economics*, *6*(14), 52-79.

Akçin, M. E. (2015). *Profesyonel dalış eğitimi alan bireylerin kişilik özelliklerinin değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Tez). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Akerlof, G. A. (1970). The Market for "lemons": Quality uncertainty and the market mechanism. *The Quarterly Journal of Economics*, *84*(3), 488-500.

Akerlof, G. A. (2002). Behavioral macroeconomics and macroeconomic behavior. *American Economic Review*, *92*(3), 411-433

Akerlof, G. A., & Shiller, R. J. (2009). *Animal spirits: How human psychology drives the economy, and why it matters for global capitalism.* Princeton: Princeton University Press.

Akgül, F. ve Yüksel Yiğiter, Ş. (2021). Davranışsal finans yaklaşımı çerçevesinden bireysel emeklilik sistemine yönelik tutum ve davranışlar. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *21*(4), 913-930.

Akın, F. (2008). *Özel emeklilik fonları ve Türkiye'de bireysel emeklilik sistemi üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Kadir Has Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Akpınar, Ö. (2016). Özel emeklilik fonları: Kavramsal çerçevesi ve tarihsel gelişimi. İçinde F. Erdal (Ed.), *Hayat sigortaları ve bireysel emeklilik sistemi* (s. 121-135). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Basımevi.

Akyüz, C. (2015). *The association of basic personality traits and negative emotions with suicide probability* (Unpublished Master's Thesis). Middle East Technical University, The Graduate School of Social Sciences, Ankara.

Alessie, R., Lusardi, A., & Kapteyn, A. (1999). Saving after retirement: Evidence from three different surveys. *Labour Economics*, *6*(2), 277-310.

Alex, R. A. (2014). Personality pattern of female cardiovascular patients and cancer patients: An analytical study. *International Journal of Research in Applied*, *Natural and Social Sciences*, *2*(3), 61-72.

Alimi, R. S. (2013). *Keynes' absolute income hypothesis and kuznets paradox*. Retrieved from https://mpra.ub.uni-muenchen.de/49310/.

Alkhawaja, S. O., & Albaity, M. (2022). Retirement saving behavior: Evidence from UAE. *Journal of Islamic Marketing*, *13*(2), 265-286.

Alkış, N. (2015). *The influence of personality traits, motivation and persuasion principles on academic performance* (Unpublished PhD Dissertation). The Middle East Technical University, The Graduate School of Informatics Institute, Ankara.

Allport, G. W. (1937). *Personality: A psychological interpretation*. New York: Holt.

-------. (1961). *Pattern and growth in personality*. Oxford: Holt, Reinhart & Winston.

Allport, G. W., & Odbert, H. S. (1936). Trait-names: A psycho-lexical study. *Psychological Monographs, 47*(1), i–171.

Alpar, R. (2017). *Uygulamalı çok değişkenli istatistiksel yöntemler* (5. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.

Aluja, A., Garcia, O., & Garcia, L. F. (2003). Relationships among extraversion, openness to experience, and sensation seeking. *Personality and Individual Differences*, *35*(3), 671-680.

Alves, C. J. O. (2022). *Retirement saving: An analysis of psychological factors–Portuguese case* (Unpublished Master's Thesis). Nova University of Lisbon, NOVA Information Management School, Lisbon.

Anastasia, N. (2016). *Heuristic and herding bias on property investment decision* [Oral Presentation]. The 26th International Conference on The Pacific Rim Management, Taoyuan City, Taiwan.

Ando, A., & Modigliani, F. (1963). The" life cycle" hypothesis of saving: Aggregate implications and tests. *The American Economic Review*, *53*(1), 55-84.

Andreassen, C. S., Griffiths, M. D., Gjertsen, S. R., Krossbakken, E., Kvam, S., & Pallesen, S. (2013). The relationships between behavioral addictions and the five-factor model of personality. *Journal of Behavioral Addictions*, *2*(2), 90-99.

Andreassen, C. S., Griffiths, M. D., Pallesen, S., Bilder, R. M., Torsheim, T., & Aboujaoude, E. (2015). The Bergen Shopping Addiction Scale: Reliability and validity of a brief screening test. *Frontiers in Psychology*, *6*, 1-11.

Angner, E., & Loewenstein, G. F. (2007). Behavioral economics. In U. Maki (Eds.), *Handbook of the philosophy of science: Philosophy of economic* (pp. 641-690). Amsterdam: Elsevier.

APA. (2023a). *Procedural rationality*. Retrieved August 8, 2023, from https://dictionary.apa.org/procedural-rationality.

-------. (2023b). *Personality*. Retrieved March 1, 2023, from https://dictionary.apa.org/personality.

Apak, S. ve Taşcıyan, K. H. (2010). Türkiye'de bireysel emeklilik sisteminin gelişimi. *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, *2*(2), 121-129.

Ares, L. R., Fernández-López, S., & Vivel-Búa, M. (2015). The determinants of privately saving for retirement: The cases of Portugal and Spain. *European Journal of Applied Business and Management*, *1*(1), 69-92.

Arıcı, K. (2001). Sosyal güvenlik sistemimiz için yeni bir tecrübe: Özel emeklilik fonları. *TİSK-İşveren Dergisi,40*(3).

Arkan, Ö. (2016). *Determinants of organizational citizenship and counterproductive work behavior: The role of personality, job characteristics, job satisfaction and organizational commitment* (Unpublished Master's Thesis). Middle East Technical University, The Graduate School of Social Sciences, Ankara.

Arkes, H. R., Joyner, C. A., Pezzo, M. V., Nash, J. G., Siegel-Jacobs, K., & Stone, E. (1994). The psychology of windfall gains. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, *59*(3), 331-347.

Asebedo, S. D. (2018). Personality and financial behavior. *Client Psychology*, 137-153.

Asebedo, S. D., Wilmarth, M. J., Seay, M. C., Archuleta, K., Brase, G. L., & MacDonald, M. (2019). Personality and saving behavior among older adults. *The Journal of Consumer Affairs*, *53*(2), 488-519.

Ashraf, N., Karlan, D., & Yin, W. (2006). Tying Odysseus to the mast: Evidence from a commitment savings product in the Philippines. *The Quarterly Journal of Economics*, *121*(2), 635-672.

Ashton, M. C., Lee, K., & Paunonen, S. V. (2002). What is the central feature of extraversion? Social attention versus reward sensitivity. *Journal of Personality and Social Psychology*, *83*(1), 245-252.

Atak, H. (2013). On-Maddeli Kişilik Ölçeği'nin Türk Kültürü'ne uyarlanması. *Nöropsikiyatri Arşivi*, *50*(4), 312-319.

Aydın, A. (2008). *Türkiye'de ve dünyada bireysel emeklilik sistemi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Aydın, A. E. ve Selçuk, E. A. (2017). Türkiye'de bireysel emeklilik sistemine katılım kararını etkileyen faktörler. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar*, *54*(632), 27-37.

Aydın, B. (2012). *The conspicuous consumption tendencies of the consumers* (Unpublished Master's Thesis). Bahcesehir University, The Institute of Social Sciences, Istanbul.

Ayla, P. (2016). *The role of time perspective in the workplace: Relative effects on job satisfaction, core self evaluations and burnout* (Unpublished Master's Thesis). Istanbul Bilgi University, Graduate School of Social Sciences, Istanbul.

Bacak, B. (2005). Sosyal güvenlik yönüyle bireysel emeklilik. *Journal of Social Policy Conferences*, 49, 159-171.

Baddeley, M. (2009). Far from a rational crowd: Review of Akerlof and Shiller's Animal Spirits. *Science*, *324*(5929), 883–884.

Bağlan, C. (2006). *Dünyada ve Türkiye'de bireysel emeklilik sistemi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

Bailey, J. J., Nofsinger, J. R., & O'Neill, M. (2004). 401 (K) retirement plan contribution decision factors: The role of social norms. *Journal of Business & Management*, *9*(4), 327-344.

Balasuriya, J., & Yang, Y. (2019). The role of personality traits in pension decisions: Findings and policy recommendations. *Applied Economics*, *51*(27), 2901-2920.

Balliet, D. (2010). Conscientiousness and forgivingness: A meta-analysis. *Personality and Individual Differences*, *48*(3), 259-263.

Baranzini, M. (2005). Modigliani's life-cycle theory of savings fifty years later. *PSL Quarterly Review*, *58*(233-234), 109-172.

Barber, L. K., Munz, D. C., Bagsby, P. G., & Grawitch, M. J. (2009). When does time perspective matter? Self-control as a moderator between time perspective and academic achievement. *Personality and Individual Differences*, *46*(2), 250-253.

Barberis, N. (2018). Richard Thaler and the rise of behavioral economics. *The Scandinavian Journal of Economics*, *120*(3), 661-684.

Baron, R. M., & Kenny, D. A. (1986). The moderator–mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*, *51*(6), 1173-1182.

Barrick, M. R., & Mount, M. K. (1991). The big five personality dimensions and job performance: a meta-analysis. *Personnel Psychology*, *44*(1), 1-26.

Barrick, M. R., Stewart, G. L., & Piotrowski, M. (2002). Personality and job performance: Test of the mediating effects of motivation among sales representatives. *Journal of Applied Psychology*, *87*(1), 43–51.

Barro, R. J. (1991). Economic growth in a cross section of countries. *The Quarterly Journal of Economics*, *106*(2), 407-443.

Barros, G. (2010). Herbert A. Simon and the concept of rationality: Boundaries and procedures. *Brazilian Journal of Political Economy*, *30*(3), 455-472.

Barton, A., & Grüne-Yanoff, T. (2015). From libertarian paternalism to nudging—and beyond. *Review of Philosophy and Psychology*, *6*, 341-359.

Bashir, T., Azam, N., Butt, A. A., Javed, A., & Tanvir, A. (2013). Are behavioral biases influenced by demographic characteristics & personality traits? Evidence from Pakistan. *European Scientific Journal*, *9*(29), 277-293.

Bassett, W. F., Fleming, M. J., & Rodrigues, A. P. (1998). How workers use 401 (k) plans: The participation, contribution, and withdrawal decisions. *National Tax Journal*, *51*(2), 263-289.

Başar, S., Eren, M. ve Bozma, G. (2016). Bireysel emeklilik, tasarruf oranı ve cari açık arasındaki ilişkiler: OECD ülkeleri üzerine bir uygulama. *International Conference on Eurasian Economies*, 591-597.

Baumeister, R. F. (2002a). Ego depletion and self-control failure: An energy model of the self's executive function. *Self and Identity*, *1*(2), 129-136.

-------. (2002b). Yielding to temptation: Self-control failure, impulsive purchasing, and consumer behavior. *Journal of Consumer Research*, *28*(4), 670-676.

-------. (2013). Self-control, fluctuating willpower, and forensic practice. *The Journal of Forensic Practice*, *15*(2), 85-96.

Baumeister, R. F., & Exline, J. J. (2000). Self-control, morality, and human strength. *Journal of Social and Clinical Psychology*, *19*(1), 29-42.

Baumeister, R. F., & Heatherton, T. F. (1996). Self-regulation failure: An overview. *Psychological Inquiry*, *7*, 1–15.

Bayar, Y., Gündüz, M., Öztürk, Ö. F. ve Şaşmaz, M. Ü. (2020). Finansal okuryazarlığın bireysel emeklilik sistemine katılım üzerindeki etkisi: Uşak Üniversitesi personeline yönelik bir uygulama. *Business & Management Studies: An International Journal*, *8*(2), 1972-1989.

Bayer, P. J., Bernheim, B. D., & Scholz, J. K. (2009). The effects of financial education in the workplace: Evidence from a survey of employers. *Economic Inquiry*, *47*(4), 605-624.

Bayram, N. (2015). *Sosyal bilimlerde SPSS ile veri analizi* (5. Baskı). Bursa: Ezgi Yayınevi.

Bayram Arlı, N. ve Aydemir Dev, M. (2022). Lojistik regresyon analizi. İçinde S. Giray Yakut ve D. Altaş Karaca (Ed.), *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistiksel analiz teknikleri: Stata, SPSS ve R uygulamaları* (s.109-126). Ankara: Nobel.

Bearden, W. O., Money, R. B., & Nevins, J. L. (2006). A measure of long-term orientation: Development and validation. *Journal of the Academy of Marketing Science*, *34*(3), 456-467.

Benartzi, S. (2017). *How digital tools and behavioral economics will save retirement*. Retrieved from https://hbr.org/2017/12/how-digital-tools-and-behavioral-economics-will-save-retirement.

Berg, N. (2010). Behavioral economics. In R. C. Free (Eds.), *21st century economics: A reference handbook* Vol. *2* (pp. 861-872). Los Angeles: Sage.

Berndt, C. (2019). Behavioural economics and development policy. In H. Straßheim and S. Beck (Eds.), *Handbook of behavioural change and public policy* (pp. 242-256). Edward Elgar Publishing.

Bernheim, B. D., & Rangel, A. (2007). Behavioral public economics: Welfare and policy analysis with nonstandard decision-makers. In P. Diamond and H. Vartiainen (Eds.), *Behavioral economics and its applications* (pp. 7-84). Princeton, New Jersey: Princeton University Press.

Bernheim, B. D., Ray, D., & Yeltekin, S. (2015). Poverty and self-control. *Econometrica*, *83*(5), 1877–1911.

Bernholz, P. (1993). The importance of Böhm-Bawerk's theory of capital and interest from a historical perspective. *History of Economic Ideas*, 21-58.

Beshears, J., Choi, J. J., Laibson, D., & Madrian, B. C. (2013). Simplification and saving. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 95, 130-145.

Beshears, J., Choi, J. J., Laibson, D., Madrian, B. C., & Milkman, K. L. (2015). The effect of providing peer information on retirement savings decisions. *The Journal of Finance*, *70*(3), 1161-1201.

Beshears, J., Dai, H., Milkman, K. L., & Benartzi, S. (2016). *Framing the future: The risks of pre-commitment nudges and potential of fresh start messaging.* Retrieved from https://static1.squarespace.com/static/5353b838e4b0e68461b517cf/t/583ca5acd2b8571174b28e40/1480369581625/48-Beshears_et_al_2016.pdf.

Beverly, S. G., & Sherraden, M. (1999). Institutional determinants of saving: Implications for low-income households and public policy. *The Journal of Socio-Economics*, *28*(4), 457-473.

Bilgili, F., & Bağlıtaş, H. H. (2016). Testing the permanent income and random walk hypotheses for Turkey. *International Journal of Economics and Financial Issues*, *6*(4), 1371-1378.

Billieux, J., Rochat, L., Rebetez, M. M. L., & Van der Linden, M. (2008). Are all facets of impulsivity related to self-reported compulsive buying behavior? *Personality and Individual Differences*, *44*(6), 1432–1442.

Bircan, H. (2004). Lojistik regresyon analizi: Tıp verileri üzerine bir uygulama. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 185-208.

Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu. (2001, 7 Nisan). *T.C. Resmi Gazete* (Sayı 24366).

Bizer, G. Y., Magin, R. A., & Levine, M. R. (2014). The social-norm espousal scale. *Personality and Individual Differences*, *58*, 106-111.

Black, D. W. (2007). A review of compulsive buying disorder. *World Psychiatry*, *6*(1), 14-18.

Black, D. W., Shaw, M., McCormick, B., Bayless, J. D., & Allen, J. (2012). Neuropsychological performance, impulsivity, ADHD symptoms, and novelty seeking in compulsive buying disorder. *Psychiatry Research*, *200*(2-3), 581-587.

Bluethgen, R., Gintschel, A., Hackethal, A., & Mueller, A. (2008). *Financial advice and individual investors' portfolios*. Retrieved from https://ssrn.com/abstract =968197.

Boateng, E. Y., & Abaye, D. A. (2019). A review of the logistic regression model with emphasis on medical research. *Journal of Data Analysis and Information Processing*, *7*(4), 190-207.

Boniwell, I., & Zimbardo, P. G. (2004). Balancing one's time perspective in pursuit of optimal functioning. In P. A. Linley and S. Joseph (Eds.), *Positive psychology in practice* (pp. 1-23). Hoboken: Wiley.

Borgatta, E. F. (1964). The structure of personality characteristics. *Behavioral Science*, *9*, 8-17.

Bornemann, B., & Burger, P. (2019). Nudging to sustainability? Critical reflections on nudging from a theoretically informed sustainability perspective. In H. Straßheim and S. Beck (Eds.), *Handbook of behavioural change and public policy* (pp. 209-226). Edward Elgar Publishing.

Boyce, C. J., & Wood, A. M. (2011). Personality and the marginal utility of income: Personality interacts with increase in household income to determine life satisfaction. *Journal of Economic Behavior & Organization*, *78*, 183-191.

Boyd, J. N., & Zimbardo, P. G. (2005). Time perspective, health, and risk taking. In A. Strathman and J. Joireman (Eds.), *Understanding behavior in the context of time: Theory, research, and application* (pp. 85-107). Lawrence Erlbaum Associates, Inc.

Böhm-Bawerk, E. (1889). *Capital and interest*. South Holland, IL: Libertarian Press.

Börsch-Supan, A. (1992). Saving and consumption patterns of the elderly: the German case. *Journal of Population Economics*, *5*(4), 289-303.

-------. (1994). Savings in Germany-Part 2: Behavior.In J. M. Poterba (Eds.), *International comparisons of household saving* (pp. 207-236). Chicago: The University of Chicago Press.

Brandstätter, H. (1996). *Saving, income, and emotional climate of households related to personality structure*. Tilburg: Tilburg University.

-------. (2005). The personality roots of saving — uncovered from German and Dutch surveys. In K. G. Grunert and J. Thøgersen (Eds.), *Consumers, policy and the environment a tribute to Folke Ölander* (pp. 65–87). Boston: Springer.

Bridges, E., & Florsheim, R. (2008). Hedonic and utilitarian shopping goals: The online experience. *Journal of Business Research*, *61*(4), 309–314.

Brittain, J. A. (1978). *Inheritance and the inequality of material wealth*. Washington: The Brookings Institution.

Brunelle, C., & Grossman, H. (2022). Predictors of online compulsive buying: The role of personality and mindfulness. *Personality and Individual Differences*, *185*, 1-5.

Budak, N. (2021). *The relationship between personality traits and pedestrian behaviors: Mediating role of individual values* (Unpublished Master's Thesis). Middle East Technical University, The Graduate School of Social Sciences, Ankara.

Burger, J. M., & Caldwell, D. F. (2000). Personality, social activities, job-search behavior and interview success: Distinguishing between PANAS trait positive affect and NEO extraversion. *Motivation and Emotion*, *24*(1), 51-62.

Butelmann, A., & Gallego, F. (2001). Household saving in Chile (1988 and 1997): Testing the life cycle hypothesis. *Cuadernos de Economía*, *38*(113), 3-48.

Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el cabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum* (7. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Camerer, C. F., & Loewenstein, G. (2004). Behavioral economics: Past, present, future. In C. F. Camerer, G. Loewenstein and M. Rabin (Eds.), *Advances in behavioral economis* (pp. 3-51). Princeton, New Jersey: Princeton University Press.

Campbell, J. Y. (1986). *Does saving anticipate declining labor income? An alternative test of the permanent income hypothesis*. Retrieved from https://www.nber.org/papers/w1805.

-------. (2004). An interview with Robert J. Shiller. *Macroeconomic Dynamics*, *8*(5), 649-683.

Can, Y. ve Eyidiker, U. (2019). Bireysel emeklilik sisteminde otomatik katılımın Türkiye'deki tasarruf eğilimine etkisi. *15th International Conference on Knowledge, Economy & Management*, 1-13.

Canova, L., & Manganelli Rattazzi, A. M. (2004, July 15-18). *Personality, past behaviour and saving intention: A test of an extended model of the theory of planned behaviour* [Paper presentation]. SABE/IAREP 2004 Conference, Philadelphia, USA. https://www.researchgate.net/profile/Luigina-Canova/publication/263673857_Canova_L_Manganelli_Rattazzi_A_M_2004_Personality_past_behaviour_and_saving_intention_a_test_of_an_extended_model_of_the_theory_of_planned_behaviour/links/00b7d53ba855d2b372000000/Canova-L-Manganelli-Rattazzi-A-M-2004-Personality-past-behaviour-and-saving-intention-a-test-of-an-extended-model-of-the-theory-of-planned-behaviour.pdf

Canöz, I. ve Baş, H. (2020). Bireysel emeklilik sistemi'ne giriş kararlarını belirleyen etmenler: Devlet ve vakıf üniversitelerinde çalışan akademisyenlerin karşılaştırılması. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 78, 361-390.

Cappeliez, P., & O'Rourke, N. (2002). Profiles of reminiscence among older adults: Perceived stress, life attitudes, and personality variables. *The International Journal of Aging and Human Development*, *54*(4), 255-266.

Caprara, G. V., & Cervone, D. (2000). *Personality: Determinants, dynamics and potentials*. Cambridge: Cambridge University Press.

Caprara, G. V., & Silvester, J. (2018). The personality attributes of political elites. In H. Best and J. Higley (Eds.), *The Palgrave handbook of political elites* (pp. 467-487). London: Palgrave Macmillan.

Carelli, M. G., Wiberg, B., & Wiberg, M. (2011). Development and construct validation of the Swedish Zimbardo time perspective inventory. *European Journal of Psychological Assessment*, *27*(4), 220-227.

Carr, A. (2004). *Positive psychology: The science of happiness and human strengths*. New York: Brunner-Routledge.

Carroll, C. D. (1997). Buffer-stock saving and the life cycle/permanent income hypothesis. *The Quarterly Journal of Economics*, *112*(1), 1-55.

Carroll, C. D., Hall, R. E., & Zeldes, S. P. (1992). The buffer-stock theory of saving: Some macroeconomic evidence. *Brookings Papers on Economic Activity*, *1992*(2), 61-156.

Carroll, C. D., & Samwick, A. A. (1997). The nature of precautionary wealth. *Journal of Monetary Economics*, *40*(1), 41-71.

Caspari, V. (2019). Consumption and saving. In R. W. Dimand & H. Hagemann (Eds.), *the Elgar companion to John Maynard Keynes* (pp. 242-245). Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited.

Castaldo, S., & Tirelli, M. (2021). *Subjective income risk and precautionary saving*. Retrieved from https://mpra.ub.uni-muenchen.de/108341/.

Cattell, R. B. (1943). The description of personality: Basic traits resolved into clusters. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, *38*, 476-506.

-------. (1945a). The description of personality: Principles and findings in a factor analysis. *American Journal of Psychology*, *58*, 69-90.

-------. (1945b). The principle trait clusters for describing personality. *Psychological Bulletin*, *42*, 129-161.

Chahal, S. S., & Savita, S. (2014). Knowledge sharing among university teaching staff: a case study. *Maharshi Dayanand University*, 1-8.

Chamon, M. D., & Prasad, E. S. (2010). Why are saving rates of urban households in China rising?. *American Economic Journal: Macroeconomics*, *2*(1), 93-130.

Chan, W. (2014). *How does personality contribute to retirement savings?* (Unpublished Phd Dissertation). Purdue University, Graduate School, West Lafayette, Indiana.

Chang, Y. H., & Chen, F. Y. (2007). Relational benefits, switching barriers and loyalty: A study of airline customers in Taiwan. *Journal of Air Transport Management*, *13*(2), 104-109.

Chao, H. (2001). *Milton Friedman and the emergence of the permanent income hypothesis*. Retrieved from https://www.econstor.eu/bitstream/10419/85939/1/01053.pdf.

Chapman, K., & Pike, L. E. (2013). Literature of behavioral economics, part 1: Introduction and books. *Behavioral & Social Sciences Librarian*, *32*(4), 205-223.

Chatterjee, S., & Zahirovic-Herbert, V. (2010). Retirement planning of younger baby-boomers: Who wants financial advice?. *Financial Decisions*, *22*(2), 1-12.

Cherry, K. (2022, 13 Şubat). *What are heuristics?* Verywell Mind. https://www.verywellmind.com/what-is-a-heuristic-2795235#:~:text=How%20Heuristics%20Can%20Lead%20to,representative%20certain%20things%20may%20be.

Choi, J. J., Laibson, D., & Madrian, B. C. (2009). Reducing the complexity costs of 401 (k) participation through quick enrollment. In D. A. Wise (Eds.), *Developments in the economics of aging* (pp. 57-82). University of Chicago Press.

Choi, J. J., Laibson, D., Madrian, B. C., & Metrick, A. (2002). Defined contribution pensions: Plan rules, participant choices, and the path of least resistance. *Tax Policy and the Economy*, *16*, 67-113.

-------. (2004). For better or for worse: Default effects and 401 (k) savings behavior. In D. A. Wise (Eds.), *Perspectives on the economics of aging* (pp. 81-126). University of Chicago Press.

Christenson, G., Faber, R. J., DeZwaan, M., Raymond, N. C., Specker, S. M., & Ekern, M. D. (1994). Compulsive buying: descriptive characteristics and psychiatric comorbidity. *Journal of Clinical Psychiatry*, *55*, 5–11.

Cingl, L. (2013). Does herd behaviour arise easier under time pressure? Experimental approach. *Prague Economic Papers*, *22*(4), 558-582.

Clark, M., & Calleja, K. (2008). Shopping addiction: A preliminary investigation among Maltese university students. *Addiction Research & Theory*, *16*(6), 633-649.

Clark, R. L., d'Ambrosio, M. B., McDermed, A. A., & Sawant, K. (2006). Retirement plans and saving decisions: the role of information and education. *Journal of Pension Economics & Finance*, *5*(1), 45-67.

Clark, R. L., Maki, J. A., & Morrill, M. S. (2014). Can simple informational nudges increase employee participation in a 401 (k) plan?. *Southern Economic Journal*, *80*(3), 677-701.

Cobb-Clark, D. A., Dahmann, S. C., Kamhöfer, D. A., & Schildberg-Hörisch, H. (2022). The predictive power of self-control for life outcomes. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 197, 725-744.

Collins, J. M., & Gleaves, D. H. (1998). Race, job applicants, and the Five-Factor Model of Personality: Implications for Black psychology, industrial/organizational psychology, and the Five-Factor Theory. *Journal of Applied Psychology*, *83*(4), 531-544.

Cook, C., & Gonzales, H. (2016). Australian individual decision styles, intuitive and rational decision making in business. *International Proceeding of Economics Development and Research*, *86*, 93-100.

Costa, P. T., & McCrae, R. R. (1980). Influence of extraversion and neuroticism on subjective well-being: Happy and unhappy people. *Journal of Personality and Social Psychology*, *38*(4), 668–678.

-------. (1985). *The NEO Personality Inventory manual*. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.

-------. (1992a). Four ways five factors are basic. *Personality and Individual Differences*, *13*, 653–665.

-------. (1992b). *Revised NEO Personality Inventory (NEO-PI-R) and NEO Five- Factor Inventory (NEO-FFI) professional manual*. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.

-------. (1992c). *NEO-PI-R: Professional manual*. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.

Crawford, B. K. (2015). *Social reward and threat processing* (Unpublished PhD Dissertation). Cardiff University, School of Graduate Studies, Cardiff.

Curley, L. J., MacLean, R., Murray, J., & Laybourn, P. (2018). Decision science: A new hope. *Psychological Reports*, 1-23 doi:10.1177/0033294118797579

Czerwonka, M. (2019). Cultural, cognitive and personality traits in risk-taking behaviour: Evidence from Poland and the United States of America. *Economic research-Ekonomska istraživanja*, *32*(1), 894-908.

Çebi Karaslan, K. (2020). *Hanehalkı tasarruf tercihlerinin kesikli tercih modelleriyle incelenmesi* (Yayımlanmamış Doktora tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Çeşmeli, I. (2017). *An analysis of self-love and sympathy with special reference to Bernard de Mandeville and Adam Smith* (Unpublished PhD Dissertation). Middle East Technical University, The Graduate School of Social Sciences, Ankara.

Çetin, I. ve Sevüktekin, M. (2015). Factors affecting people's entrance to individual pension system in Bursa. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 67, 171-192.

Çokluk, Ö. (2010). Lojistik regresyon analizi: Kavram ve uygulama. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(3), 1357-1407.

Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

D'Alessio, M., Guarino, A., De Pascalis, V., & Zimbardo, P. G. (2003). Testing Zimbardo's Stanford time perspective inventory (STPI)-short form. *Time & Society*, *12*(2-3), 333-347.

Daly, M., Baumeister, R. F., Delaney, L., & MacLachlan, M. (2014). Self-control and its relation to emotions and psychobiology: evidence from a Day Reconstruction Method study. *Journal of Behavioral Medicine*, *37*, 81-93.

Dangol, J., & Shrestha, A. (2018). Influence of demographics and personality trait on the behavior biases. In S. K. Shrestha, R. Gautam, A. Gyawali, G. R. Bishwakarma and P. P. Subedi (Eds.), *The Nepalese management review* (pp. 93-112). Nepal: Tribhuvan University.

Danziger, S., Van Der Gaag, J., Smolensky, E., & Taussig, M. K. (1982). The life-cycle hypothesis and the consumption behavior of the elderly. *Journal of Post Keynesian Economics*, *5*(2), 208-227.

D'Astous, A. (1990). An inquiry into the compulsive side of "normal" consumers. *Journal of Consumer Policy*, *13*(1), 15–31.

D'Astous, A., Maltais, J., & Roberge, C. (1990). Compulsive buying tendencies of adolescent consumers. *Advances in Consumer Research*, *17*, 306-312.

D'Astous, A., & Tremblay, S. (1989). The compulsive side of" normal" consumers: An empirical study. In G. J. Avlonitis, N. K. Papavasiliou & A. G. Kouremenos (Eds.), *Marketing thought and practice in the 1990's*, Vol 1 (pp. 657-669). Athens: The Athens School of Economics and Business Science.

Davenport, K., Houston, J. E., & Griffiths, M. D. (2012). Excessive eating and compulsive buying behaviours in women: An empirical pilot study examining reward sensitivity, anxiety, impulsivity, self-esteem and social desirability. *International Journal of Mental Health and Addiction*, *10*, 474-489.

Davis, G. F. (2003). Philosophical psychology and economic psychology in David Hume and Adam Smith. *History of Political Economy*, *35*(2), 269-304.

Dawd, A. M. (2017). Delay of gratification: Predictors and measurement issues. *Acta Psychopathologica*, *3*, 1-7.

Deaton, A. (1989). *Saving and liquidity constraints*. Retrieved from https://www.nber.org/papers/w3196.

-------. (1992). *Understanding consumption*. Oxford: Clarendon Press.

-------. (2005). *Franco Modigliani and the life cycle theory of consumption*. Retrived from https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=686475.

Degutis, A., & Novickytė, L. (2014). The efficient market hypothesis: A critical review of literature and methodology. *Ekonomika*, *93*(2), 7-23.

De Jong, M. M. (2017). *Household discretionary saving and locus of control* (Unpublished Master's Thesis). Erasmus University Rotterdam, Erasmus School of Economics, Rotterdam.

Demirbilek, İ. (2016). Türkiye'de bireysel emeklilik uygulamaları. İçinde F. Erdal (Ed.), *Hayat sigortaları ve bireysel emeklilik sistemi* (s. 137-155). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Basımevi.

De Nardi, M., French, E., & Jones, J. B. (2016). Savings after retirement: A survey. *Annual Review of Economics*, *8*, 177-204.

DeSarbo, W. S., & Edwards, E. A. (1996). Typologies of compulsive buying behavior: A constrained cluster wise regression approach. *Journal of Consumer Psychology*, *5*(3), 231-262.

DeVaney, S. A., & Chiremba, S. (2005). *Comparing the retirement savings of the baby boomers and other cohorts*. Washington, DC: US Department of Labor, Bureau of Labor Statistics.

Diez-Martinez, E., & Ochoa, A. (2006). Occupational hierarchy as a device to study Mexican children's and adolescents' ideas about consumption and saving in adults. *Journal of Economic Psychology*, *27*(1), 20-35.

Digman, J. M. (1990). Personality structure: Emergence of the five-factor model. *Annual Review of Psychology*, *41*, 417-440.

Digman, J. M., & Inouye, J. (1986). Further specification of the five robust factors of personality. *Journal of Personality and Social Psychology*, *50*, 116-123.

Digman, J. M., & Takemoto-Chock, N. K. (1981). Factors in the natural language of personality: Re-Analysis, comparison, and interpretation of six major studies. *Multivariate Behavioral Research*, *16*, 149-170.

Dinç, Ö. (2012). *Impact of personality traits and risk attitude on individual response: An experimental evidence* (Unpublished Master's Thesis). Middle East Technical University, The Graduate School of Social Sciences, Ankara.

Di Nicola, M., Tedeschi, D., Mazza, M., Martinotti, G., Harnic, D., Catalano, V., et al. (2010). Behavioural addictions in bipolar disorder patients: role of impulsivity and personality dimensions. *Journal of Affective Disorders*, *125*(1-3), 82-88.

Di Nicola, M., Tedeschi, D., De Risio, L., Pettorruso, M., Martinotti, G., Ruggeri, F., et al. (2015). Co-occurrence of alcohol use disorder and behavioral addictions: relevance of impulsivity and craving. *Drug and Alcohol Dependence*, *148*, 118-125.

Dittmar, H. (2005). Compulsive buying–a growing concern? An examination of gender, age, and endorsement of materialistic values as predictors. *British Journal of Psychology*, *96*(4), 467-491.

-------. (2007). The costs of consumer culture and the "cage within": The impact of the material "good life" and "body perfect" ideals on individuals" identity and well-being. *Psychological Inquiry*, *18*(1), 23-31.

Doğan, E. (2019). Toplumsal katılımı belirleyen faktörler: Türkiye'de katılımcı bütçenin uygulanabilirliğine dair bir sorgulama. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *21*(1), 159-184.

Doker, A. C., Turkmen, A., & Emsen, O. S. (2016). What are the demographic determinants of savings? An analysis on transition economies (1993-2013). *Procedia Economics and Finance*, *39*, 275-283.

Donnellan, M. B., Oswald, F. L., Baird, B. M., & Lucas, R. E. (2006). The mini-IPIP scales: tiny-yet-effective measures of the Big Five factors of personality. *Psychological assessment*, *18*(2), 192.

Donnelly, G., Iyer, R., & Howell, R. T. (2012). The Big Five personality traits, material values, and financial well-being of self-described money managers. *Journal of Economic Psychology*, *33*(6), 1129-1142.

Donnelly, G. E., Ksendzova, M., Howell, R. T., Vohs, K. D., & Baumeister, R. F. (2016). Buying to blunt negative feelings: materialistic escape from the self. *Review of General Psychology*, *20*(3), 272–316.

Dornbusch, R., & Fischer, S. (1998). *Makroekonomi* (S. Ak, M. Fisunoğlu, E. Yıldırım ve R., Yıldırım, Çev.). Ankara: Akademi.

Drakopoulos, S. A. (2021). *Theories of consumption.* Retrieved from https://mpra.ub.uni-muenchen.de/108215/.

Dreves, P. A., & Blackhart, G. C. (2019). Thinking into the future: How a future time perspective improves self-control. *Personality and Individual Differences*, *149*, 141-151.

Dubois, D. (2020). Fulfilling social needs through luxury consumption. In F. Morhart, K. Wilcox & S. Czellar (Eds.), *Research handbook on luxury branding* (pp. 75-91). Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited.

Duckworth, A., & Weir, D. (2011). *Personality and response to the financial crisis* (Michigan retirement research center research paper No. 260).

Duesenberry, J. S. (1949). *Income, saving, and the theory of consumer behavior*. Boston: Harvard University Press.

-------. (1967). *Income, saving, and the theory of consumer behavior.* New York: Oxford University Press.

Duflo, E., & Saez, E. (2002). Participation and investment decisions in a retirement plan: The influence of colleagues' choices. *Journal of Public Economics*, *85*(1), 121-148.

-------. (2003). The role of information and social interactions in retirement plan decisions: Evidence from a randomized experiment. *The Quarterly Journal of Economics*, *118*(3), 815-842.

Dunkel, C. S., & Weber, J. L. (2010). Using three levels of personality to predict time perspective. *Current Psychology*, *29*(2), 95-103.

Dunsmore, J. A. (2005). *An investigation of the predictive validity of broad and narrow personality traits in relation to academic achievement* (Unpublished PhD Dissertation). The University of Tennessee, Graduate School, Knoxville.

Dur, R., Fleming, D., van Garderen, M., & van Lent, M. (2021). A social norm nudge to save more: A field experiment at a retail bank. *Journal of Public Economics*, *200*, 104443.

Durand, R. B., Newby, R., & Sanghani, J. (2008). An intimate portrait of the individual investor. *The Journal of Behavioral Finance*, *9*(4), 193-208.

Durand, R. B., Newby, R., Peggs, L., & Siekierka, M. (2013). Personality. *Journal of Behavioral Finance*, *14*(2), 116–133.

Durmuş, B., Yurtkoru, E. S. ve Çinko, M. (2016). *Sosyal bilimlerde SPSS'le veri analizi* (6. Baskı). İstanbul: Beta Yayıncılık.

Earl, P. (Eds.) (1988). *Behavioral economics* (vol. I). Aldershot: Edward Elgar.

Ebert, P., & Freibichler, W. (2017). Nudge management: Applying behavioural science to increase knowledge worker productivity. *Journal of Organization Design*, *6*(4), 1-6.

Edwards, E. A. (1992). *The measurement and modeling of compulsive consumer buying behavior* (Unpublished Doctoral Dissertation). The University of Michigan, Business Administration.

-------. (1993). Development of a new scale for measuring compulsive buying behavior. *Financial Counseling and Planning*, *4*(1), 67-84.

Edwards, K. D. (1996). Prospect theory: A literature review. *International Review of Financial Analysis*, *5*(1), 19-38.

EGM. (2005). *Bireysel emeklilik sistemi 2004 gelişim raporu*. İstanbul: Best Yayıncılık.

-------. (2023a). *Bireysel emeklilik sistemindeki tarihsel gelişmeler*. Erişim adresi (20 Mayıs 2023): https://www.egm.org.tr/bireysel-emeklilik/tarihce/.

-------. (2023b). *Otomatik katılım sistemindeki tarihsel gelişmeler*. Erişim adresi (23 Mayıs 2023): https://www.egm.org.tr/otomatik-katilim/tarihce/.

-------. (2023c). *OKS-BES karşılaştırması*. Erişim adresi (23 Mayıs 2023): https://www.egm.org.tr/otomatik-katilim/oks--bes-karsilastirmasi/.

-------. (2023d). *Katılımcı bilgilendirme rehberi*. Erişim adresi (1 Haziran 2023): https://www.egm.org.tr/katilimcilar/katilimci-bilgilendirme-rehberi/.

Elliott, R. (1994). Addictive consumption: Function and fragmentation in postmodernity. *Journal of Consumer Policy*, *17*, 159-179.

Epel, E. S., Bandura, A., & Zimbardo, P. G. (1999). Escaping homelessness: The influences of self-efficacy and time perspective on coping with homelessness. *Journal of Applied Social Psychology*, *29*(3), 575–596.

Erdilek Karabay, M. (2016). Sosyal güvenlik sisteminin yapısı ve gelişimi. İçinde F. Erdal (Ed.), *Hayat sigortaları ve bireysel emeklilik sistemi* (s. 3-27). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Basımevi.

Erdoğan, M. ve Karagöl, V. (2020). Dürtme bireysel tasarrufları etkileyebilir mi?. *Economics Literature*, *2*(2), 146-160.

Ergenekon, Ç. (1998). *Özel emeklilik fonları: Şili örneğinden alınacak dersler*. İstanbul: İMKB Yayınları.

Eriksson, K., & Hermansson, C. (2014). Searching for new saving behavior theories: How relationships between banks' customers and advisors affect household saving. *International Journal of Bank Marketing*, *32*(4), 279-299.

Eroğlu, F. (2016). Kompulsif satın alma: Kişisel faktörler, postmodern tüketim şekilleri ve reklama karşı tutumun rolüne yönelik bir araştırma. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *19*(35), 253-282.

Erol, A. ve Yıldırım, A. E. (2004). *Tüm yönleriyle bireysel emeklilik sistemi* (2. Baskı). İstanbul: Yaklaşım Yayınları.

Erskine, M., Kier, C., Leung, A., & Sproule, R. (2006). Peer crowds, work experience, and financial saving behaviour of young Canadians. *Journal of Economic Psychology*, *27*(2), 262-284.

Eryılmaz, A. (2019). *Tasarruf aracı olarak bireysel emeklilik sistemi ve çalışan kişilerin bireysel emeklilik ile ilgili görüşleri (Samsun ili örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Escalas, J. E., & Bettman, J. R. (2005). Self-construal, reference groups, and brand meaning. *Journal of Consumer Research*, *32*(3), 378-389

Evans, J. S. B. (2003). In two minds: dual-process accounts of reasoning. *Trends in Cognitive Sciences*, *7*(10), 454-459.

Eysenck, H. J. (1947). *Dimensions of personality*. London: Kegan Paul, Trench, Trubner & Co., Ltd.

Eysenck, H. J., & Eysenck, S. B. G. (1975). *Manual of the Eysenck Personality Questionnaire*. San Diego, CA: Educational and Industrial Testing Service.

Eysenck, S., & Zuckerman, M. (1978). The relationship between sensation-seeking and Eysenck's dimensions of personality. *British Journal of Psychology*, *69*(4), 483-487.

Faber, R. J., & O'guinn, T. C. (1992). A clinical screener for compulsive buying. *Journal of Consumer Research*, *19*(3), 459-469.

Faber, R. J., & Vohs, K. D. (2011). Self-regulation and spending: Evidence from impulsive and compulsive buying. In K. D. Vohs and R. F. Baumeister (Eds.), *Handbook of self-regulation: Research, theory, and applications* (pp. 537-551). The Guilford Press.

Fama, E. F. (2021). *Stimulus and the permanent income hypothesis*. Retrieved from https://papers.ssrn.com/sol3/ papers.cfm?abstract_id=3790543.

Feldstein, M. (1976). Social security and saving: The extended life cycle theory. *The American Economic Review*, *66*(2), 77-86.

-------. (1977). Social security and private savings: International evidence in an extended life-cycle model. In M. Feldstein & R. Inman (Eds.), *The economics of public services* (pp. 174-205). New York: Macmillan.

-------. (1980). International differences in social security and saving. *Journal of Public Economics, 14*(2), 225-244.

Fernandéz-López, S., Otero, L., Vivel, M., & Rodeiro, D. (2010). What are the driving forces of individuals' retirement savings?. *Czech Journal of Economics and Finance*, *60*(3), 226-251.

Ferreira, M. C., Fischer, R., Porto, J. B., Pilati, R., & Milfont, T. L. (2012). Unraveling the mystery of Brazilian Jeitinho: A cultural exploration of social norms. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *38*(3), 331-344.

Field, A. (2009). *Discovering statistics using SPSS* (3rd Edition). SAGE Publications.

Filomensky, T. Z., Almeida, K. M., Nogueira, M. C. C., Diniz, J. B., Lafer, B., Borcato, S., & Tavares, H. (2012). Neither bipolar nor obsessive-compulsive disorder: Compulsive buyers are impulsive acquirers. *Comprehensive Psychiatry*, *53*(5), 554-561.

Fisher, I. (1930). *The theory of interest as determined by impatience to spend income and opportunity to invest it*. New York: Macmillan.

Fiske, D. W. (1949). Consistency of the factorial structures of personality ratings from different sources. *Journal of Abnomal Social Psychology*, *44*, 329-344.

Flaskerud, J. H. (2012). Temperament and personality: from Galen to DSM 5. *Issues in Mental Health Nursing*, *33*(9), 631-634.

Fontes, A. (2011). Differences in the likelihood of ownership of retirement saving assets by the foreign and native-born. *Journal of Family and Economic Issues*, *32*(4), 612-624.

Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, *18*(1), 39-50.

Fornero E., & Monticone, C. (2011). Financial literacy and pension plan participation in Italy. *Journal of Pension Economics and Finance*, *10*(4), 547-564.

Foulkes, L., McCrory, E. J., Neumann, C. S., & Viding, E. (2014a). Inverted social reward: Associations between psychopathic traits and self-report and experimental measures of social reward. *PLoS One*, *9*(8), e106000. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0106000

Foulkes, L., Viding, E., McCrory, E., & Neumann, C. S. (2014b) Social reward questionnaire (SRQ): Development and validation. *Frontiers in Psychology*, *5*(201), 1-8.

Frank, L. K. (1939). Time perspectives. *Journal of Social Philosophy*, *4*, 293–312.

Frankfurter, G. M., & McGoun, E. G. (2001). Anomalies in finance: What are they and what are they good for?. *International Review of Financial Analysis*, *10*(4), 407-429.

Frederick, S., Loewenstein, G., & O'Donoghue, T. (2002). Time discounting and time preference: A critical review. *Journal of Economic Literature*, *40*, 351–401.

Friedman, M. (1957). *A theory of the consumption function*. New Jersey: Princeton University Press.

-------. (1963). Windfall, the "horizon" and related concepts in the permanent income hypothesis. In Carl F. Christ (Eds.), *Measurement in economics* (pp. 3-28). Stanford: Stanford University Press.

Friend, I., & Kravis, I. B. (1957). Consumption patterns and permanent income. *The American Economic Review*, *47*(2), 536-555.

Fujita, K., Trope, Y., Liberman, N., & Levin-Sagi, M. (2006). Construal levels and self-control. *Journal of Personality and Social Psychology*, *90*(3), 351–367.

Fujiwara, K., & Nagasawa, S. (2015). Relationships among purchase intentions for luxury brands and personality traits based on the Big Five. *American Journal of Industrial and Business Management*, *5*(11), 631–639

Funder, D. C. (2004). *The personality puzzle* (3rd ed.). New York: W. W. Norton.

Furnham, A. (1985). Why do people save? Attitudes to, and habits of saving money in Britain. *Journal of Applied Social Psychology*, *15*(5), 354-373.

Furnham, A., & Cheng, H. (2019). Factors influencing adult savings and investment: Findings from a nationally representative sample. *Personality and Individual Differences*, *151*, 1-6.

Gale, W. G., & Orszag, P. R. (2004). Budget deficits, national saving, and interest rates. *Brookings Papers on Economic Activity*, 2, 101-210.

Gallagher, C. E., Watt, M. C., Weaver, A. D., & Murphy, K. A. (2017). "I fear, therefore, I shop!" exploring anxiety sensitivity in relation to compulsive buying. *Personality and Individual Differences*, 104, 37-42.

Geiger, N. (2017). The rise of behavioral economics: A quantitative assessment. *Social Science History*, *41*(3), 555-583.

Gerhard, P., Gladstone, J. J., & Hoffmann, A. O. (2018). Psychological characteristics and household savings behavior: The importance of accounting for latent heterogeneity. *Journal of Economic Behavior & Organization*, *148*, 66-82.

George, D., & Mallery, P. (2019). *IBM SPSS statistics 26 step by step: A simple guide and reference* (15th Edition). Routledge.

Ghaffar, J. A., Khattak, M. S., Shah, T. A., & Jehangir, M. (2022). Impact of personality traits on financial planning: An empirical evidence from Pakistan. *Journal of Economic and Administrative Sciences*, https://doi.org/10.1108/JEAS-08-2021-0147.

Ghufran, B., Awan, H. M., Khakwani, A. K., & Qureshi, M. A. (2016). What causes stock market volatility in Pakistan? Evidence from the field. *Economics Research International*, *2016*, 1-9.

Gilad, B., & Kaish, S. (1982). A note on the past and future of psychonomics. *Journal of Behavioral Economics*, *11*(2), 51-66.

Gilad, B., Kaish, S., & Loeb, P. D. (1984). From economic behavior to behavioral economics: The behavioral uprising in economics. *Journal of Behavioral Economics*, *13*(2), 3-24.

Gilbert, G. (1997). Adam Smith on the nature and causes of poverty. *Review of Social Economy*, *55*(3), 273-291.

Gohary, A., & Hanzaee, K. H. (2014). Personality traits as predictors of shopping motivations and behaviors: A canonical correlation analysis. *Arab Economic and Business Journal*, *9*(2), 166-174.

Goldberg, L. R. (1981). Language and individual differences: The search for universals in personality lexicons. In L. Wheeler (Eds.), *Review of personality and social psychology*, (Vol. 2, pp. 141- 165). Beverly Hills, CA: Sage.

-------. (1990). An alternative "description of personality": The big-five factor structure. *Journal of Personality and Social pPsychology*, *59*(6), 1216-1229.

-------. (1992). The development of markers for the Big-Five factor structure. *Psychological Assessment*, *4*, 26–42.

-------. (1999). A broad-bandwidth, public-domain, personality inventory measuring the lower-level facets of several five-factor models. In I. Mervielde, I. J. Deary, F. De Fruyt, and F. Ostendorf (Eds.), *Personality psychology in Europe* (Vol. 7, pp. 7–28). Tilburg: Tilburg University Press.

Goldsmith, M. M. (1988). Regulating anew the moral and political sentiments of mankind: Bernard Mandeville and the Scottish Enlightenment. *Journal of the History of Ideas*, *49*(4), 587-606.

Gonzalez, A., & Zimbardo, P. (1985). Time in perspective: A Psychology Today survey report. *Psychology Today*, *19*, 21–26.

Gootzeit, M. J. (1995). Marshall's views on savings as an individual demand concept. *Marshall Studies Bulletin*, *5*, 17-34.

Gordon, C. L., & Luo, S. (2011). The Personal Expansion Questionnaire: Measuring one's tendency to expand through novelty and augmentation. *Personality and Individual Differences*, *51*, 89–94.

Gosling, S. D., Rentfrow, P. J., & Swann, W. B., (2003). A very brief measure of the Big-Five personality domains. *Journal of Research in Personality*, *37*, 504–528.

Goudswaard, K., & Caminada, K. (2010). The redistributive effect of public and private social programmes: A cross-country empirical analysis. *International Social Security Review*, *63*(1), 1-19.

Göçer, Ş., Sırgancı, G., & Günay, O. (2022). Reliability and validity study of rational drug use scale: Methodological study. *Turkiye Klinikleri Sağlık Bilimleri Dergisi*, *7*(3), 856-864.

Graham, F., & Isaac, A. G. (2002). The behavioral life-cycle theory of consumer behavior: Survey evidence. *Journal of Economic Behavior & Organization*, *48*(4), 391-401.

Graham, J. W. (1987). International differences in saving rates and the life cycle hypothesis. *European Economic Review*, *31*(8), 1509-1529.

Green, J. A., O'Connor, D. B., Gartland, N., & Roberts, B. W. (2016). The Chernyshenko Conscientiousness Scales: A New Facet Measure of Conscientiousness. *Assessment*, *23*(3), 374–385.

Griesdorn, T., Lown, J. M., DeVaney, S. A., Cho, S. H., & Evans, D. (2014). Association between behavioral life-cycle constructs and financial risk tolerance of low-to moderate-income households. *Journal of Financial Counseling and Planning*, *25*. Retrieved from https://ssrn.com/abstract=2466555.

Grossberg, A. J. (1991). Personal saving under income uncertainty: A test of the intertemporal substitution hypothesis. *Eastern Economic Journal*, *17*(2), 203-210.

Grubiak, K. P., Isoni, A., Sugden, R., Wang, M., & Zheng, J. (2022). Taking the New Year's Resolution Test seriously: Eliciting individuals' judgements about self-control and spontaneity. *Behavioural Public Policy*, 1-23.

Gullone, E., & Moore, S. (2000). Adolescent risk-taking and the five-factor model of personality. *Journal of Adolescence*, *23*(4), 393-407.

Guthrie, H. W. (1963). Intergeneration transfers of wealth and the theory of saving. *The Journal of Business*, *36*(1), 97-108.

Güler-Edwards, A. (2008). *Relationship between future time orientation, adaptive self-regulation, and well-being: Self-type and age-related differences* (Unpublished PhD Dissertation). Middle East Technical University, Graduate School of Social Sciences, Ankara.

Günay, G. ve Güneş, H. (2015). Bireysel emeklilik sistemi ve Türkiye değerlendirmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *19*(3), 245-266.

Güriş, S. ve Astar, M. (2015). *Bilimsel araştırmalarda SPSS ile istatistik* (2. Baskı). İstanbul: Der Yayınevi.

Güriş, S. ve Çağlayan, E. (2010). *Ekonometri: Temel kavramlar*. İstanbul: Der Yayınları

Hagger, M. S. (2013). The multiple pathways by which self-control predicts behavior. *Frontiers in Psychology*, *4*, 849.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2019). *Multivariate data analysis* (8th Edition). Cengage Learning EMEA.

Hakel, M. D. (1974). Normative personality factors recovered from ratings of personality descriptors: The beholder's eye. *Personnel Psychology*, *27*, 409-421.

Hall, R. E., & Mishkin, F. S. (1982). The sensitivity of consumption to transitory income: Estimates from panel data on households. *Econometrica*, *50*(2), 461-481.

Hamilton, K., Shih, S. I., & Mohammed, S. (2016). The development and validation of the rational and intuitive decision styles scale. *Journal of Personality Assessment*, *98*(5), 523-535.

Hanley, A., & Wilhelm, M. S. (1992). Compulsive buying: An exploration into self-esteem and money attitudes. *Journal of Economic Psychology*, *13*(1), 5– 18.

Hariharan, G., Chapman, K. S., & Domian, D. L. (2000). Risk tolerance and asset allocation for investors nearing retirement. *Financial Services Review*, *9*(2), 159-170.

Harrison, N. (2023). Level of attention mediates the association between connectedness to nature and aesthetic evaluations of photographs of nature. *PeerJ*, *11*, e14926 https://doi.org/10.7717/peerj.14926

Harvanko, A., Lust, K., Odlaug, B. L., Schreiber, L. R., Derbyshire, K., Christenson, G., & Grant, J. E. (2013). Prevalence and characteristics of compulsive buying in college students. *Psychiatry Research*, *210*(3), 1079-1085.

Hassay, D. N., & Smith, M. C. (1996). Compulsive buying: An examination of the consumption motive. *Psychology & Marketing*, *13*(8), 741-752.

Hausman, D. M., & Welch, B. (2010). Debate: To nudge or not to nudge. *Journal of Political Philosophy*, *18*(1), 123-136.

Hayes, A. F. (2013). *Introduction to mediation, moderation, and conditional process analysis: A regression-based approach*. Newyork: The Guilford Press.

-------. (2018). *Introduction to mediation, moderation, and conditional process analysis: A regression-based approach* (2nd Edition). Newyork: The Guilford Press.

Heijman, W. (1988). Böhm-Bawerk on time preference: Economic action based on future needs. *Journal of Economic Studies*, *15*(3/4), 79-91.

Hernández, A., López, J., Galindo, F., & Salas, F. (2017). *Miles for retirement*. Retrieved from www.actuaries.org/cancun2017/Papers/4.%20HernÃ¡ndez,%20LÃ³pez,%20Salas,%20Galindo.pdf.

Hershey, D. A., & Mowen, J. C. (2000). Psychological determinants of financial preparedness for retirement. *The Gerontologist*, *40*(6), 687-697.

Hill, L. (2012). Adam Smith on thumos and irrational economic 'man'. *The European Journal of the History of Economic Thought*, *19*(1), 1-22.

Hirsh, J. B. (2015). Extraverted populations have lower savings rates. *Personality and Individual Differences*, *81*, 162-168.

Hirsh, J. B., Morisano, D., & Peterson, J. B. (2008). Delay discounting: Interactions between personality and cognitive ability. *Journal of Research in Personality*, *42*(6), 1646-1650.

Hoerger, M., Quirk, S. W., & Weed, N. C. (2011). Development and validation of the Delaying Gratification Inventory. *Psychological Assessment*, *23*(3), 725-738.

Holloway, T. (1989). Present NIPA saving measures: Their characteristics and limitations. In R. E. Lipsey & H. S. Tice (Eds.), *The measurement of saving, investment, and wealth* (pp. 21-100). University of Chicago Press.

Hong, G. S., Sung, J., & Kim, S. M. (2002). Saving behavior among Korean households. *Family and Consumer Sciences Research Journal*, *30*(4), 437-462.

Horioka, C. Y. (1984). The applicability of the life-cycle hypothesis of saving to Japan. *The Kyoto University Economic Review*, *54*(2), 31-56.

Horváth, C., Büttner, O. B., Belei, N., & Adıgüzel, F. (2015). Balancing the balance: Self-control mechanisms and compulsive buying. *Journal of Economic Psychology*, *49*, 120-132.

Hosmer, D. W., & Lemeshow, S. (2000). *Applied logistic regression* (2nd Edition). New York: Wiley

Hosseini, H. (2003). The arrival of behavioral economics: from Michigan, or the Carnegie School in the 1950s and the early 1960s?. *The Journal of Socio-Economics*, *32*(4), 391-409.

-------. (2011). George Katona: A founding father of old behavioral economics. *The Journal of Socio-economics*, *40*(6), 977-984.

Howlett, E., Kees, J., & Kemp, E. (2008). The role of self-regulation, future orientation, and financial knowledge in long-term financial decisions. *Journal of Consumer Affairs*, *42*(2), 223-242.

Hurd, M. D. (1987). Savings of the elderly and desired bequests. *The American Economic Review*, *77*(3), 298-312.

Huth, W. L., Eppright, D. R., & Taube, P. M. (1994). The indexes of consumer sentiment and confidence: Leading or misleading guides to future buyer behavior. *Journal of Business Research*, *29*(3), 199-206.

Hinton, P. R., McMurray, I., & Brownlow, C. (2014). *SPSS explained* (2nd Edition). London: Routledge.

ISSA. (2017a). *Country profiles: United States of America*. Retrieved July 18, 2023, from https://ww1.issa.int/node/195546?country=1002.

-------. (2017b). *Country profiles: Canada.* Retrieved July 18, 2023, from https://ww1.issa.int/node/195546?country=822.

Işık, A., Ay, H., Meriç, M. ve Baran, T. (2011). Türkiye'de bireysel emeklilik sisteminde vergisel avantajlar ve uygulamaları. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *16*(1), 25-45.

İlgin Uyar, H. (2012). *Bireysel emeklilik sistemi*. Ankara: Detay Yayıncılık.

İlhan, M., Çetin, B. ve Bars, M. (2013). Katılımcı Değerlendirmeye Yönelik İnanç Ölçeği'nin (KDYİÖ) Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Journal of European Education*, *3*(2), 17-35.

İnan, M. (2019). *Türkiye'de bireysel emeklilik sistemi: Beklentiler ve gerçekleşmeler*. Çizgi Kitabevi Yayınları.

İncidüzen, M. A. (2008). *Özel emeklilik sistemleri ve Türkiye'de hayat sigortalarından bireysel emeklilik sistemine aktarım süreci* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, İstanbul.

İslamoğlu, M., Aziz, H. ve Konak, A. (2020). Türkiye ve G7 ülkelerinde bireysel emeklilik sistemi uygulamaları. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *5*(3), 557-570

İşcan, C. C. ve Aydın A. E. (2018). Zaman tercihi, hazzın ertelenmesi ve bireysel emeklilik kararları. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, *10*(4), 443-458.

İTO. (2007). *Sosyal güvenlikte yeni yaklaşım: Bireysel emeklilik*. İstanbul: İTO Yayınları.

Jacobs-Lawson, J. M., & Hershey, D. A. (2005). Influence of future time perspective, financial knowledge, and financial risk tolerance on retirement saving behaviors. *Financial Services Review*, *14*(4), 331-344.

Jamshidinavid, B., Chavoshani, M., & Amiri, S. (2012). The impact of demographic and psychological characteristics on the investment prejudices in Tehran stock. *European Journal of Business and Social Sciences*, *1*(5), 41-53.

Jensen-Campbell, L. A., & Graziano, W. G. (2001). Agreeableness as a moderator of interpersonal conflict. *Journal of Personality*, *69*(2), 323-362.

Jensen-Campbell, L. A., Knack, J. M., Waldrip, A. M., & Campbell, S. D. (2007). Do the big five personality traits associated with self-control influence the regulation of anger and aggression? *Journal of Research in Personality*, *41*, 403–424.

Jevons, W. S. (1871). *The theory of political economy*. Londra: Macmillan.

John, O. P., & Benet-Martinez, V. (2000). Measurement: Reliability, construct validation, and scale construction. In H. T. Reis and C. M. Judd (Eds.), *Handbook of research methods in social and personality psychology* (pp 339-369). Cambridge: Cambridge University Press.

John, O. P., Donahue, E. M., & Kentle, R. L. (1991). *The Big Five Inventory--Versions 4a and 54*. Berkeley: University of California, Berkeley, Institute of Personality and Social Research.

John, O. P., & Srivastava, S. (1999). The Big-Five trait taxonomy: History, measurement, and theoretical perspectives. In L. A. Pervin and O. P. John (Eds.), *Handbook of personality: Theory and research* (pp.102-138). New York: Guilford.

Joireman, J., Kees, J., & Sprott, D. (2010). Concern with immediate consequences magnifies the impact of compulsive buying tendencies on college students' credit card debt. *Journal of Consumer Affairs*, *44*, 155-178.

Jolls, C., Sunstein, C. R., & Thaler, R. (1998). A behavioral approach to law and economics. *Stanford Law Review*, *50*(5), 1471-1550.

Joo, S. H., & Grable, J. E. (2005). Employee education and the likelihood of having a retirement savings program. *Journal of Financial Counseling and Planning*, *16*(1), 37-49.

Kabataş, Y. ve Gülay, A. (2022). Devlet katkısı uygulamasının Türkiye bireysel emeklilik sistemi üzerindeki etkisi. *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi*, *17*(58), 492-515.

Kahneman, D. (2002). Daniel Kahneman – Biographical, Nobel Prize.org. Nobel Prize Outreach AB 2022. Wed. 19 Oct 2022. <https://www.nobelprize.org/prizes/ economic-sciences/2002/kahneman/biographical

-------. (2003). A perspective on judgment and choice: Mapping bounded rationality. *American Psychologist*, *58*(9), 697-720.

-------. (2011). *Thinking, fast and slow*. New York: Farrar, Straus and Giroux.

Kahneman, D., & Riepe, M. W. (1998). Aspects of investor psychology. *Journal of Portfolio Management*, *24*(4), 52-65.

Kahneman, D., & Tversky, A. (1979). Prospect theory: An analysis of decision under risk. Econometrica, *47*(2), 263–292.

Kairys, A. (2010). *Time perspective: Its link to personality traits, age, and gender* (Unpublished Doctoral Dissertation). Vilnius University, Lithuania.

Kamilçelebi, H., & Gül, S. (2020). Nudging in behavioral public policies in Turkey: A research on the effects of the big-5 personality traits on the automatic enrollment system [Special issue]. *Istanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 275-294.

Kanbur, E., Kanbur, A. ve Özdemir, B. (2017). Psikolojik dayanıklılık ile örgütsel vatandaşlık davranışı arasındaki ilişkide iş doyumunun aracılık rolü: Havacılık sektöründe bir araştırma. *İş ve İnsan Dergisi*, *4*(2), 127-141.

Kapteyn, A. (2000). *Saving and reference groups*. Retrieved from https://www.researchgate.net/profile/Arie-Kapteyn/publication/247441953_ Saving_and_Reference_Groups/links/57711bfd08ae842225ac01d1/Saving-and-Reference-Groups.pdf.

Karaboğa, K. ve Eroğlu Pektaş, G. Ö. (2020). Kompülsif satın alma davranış düzey ve biçimlerinin belirlenmesi üzerine kuşaklar arası deneyimsel bir araştırma. *Third Sector Social Economic Review*, *55*(1), 155-172.

Karlan, D., McConnell, M., Mullainathan, S., & Zinman, J. (2016). Getting to the top of mind: How reminders increase saving. *Management Science*, *62*(12), 3393-3411.

Kast, F., Meier, S., & Pomeranz, D. (2018). Saving more in groups: Field experimental evidence from Chile. *Journal of Development Economics*, *133*, 275-294.

Katona, G. (1951). *Psychological analysis of economic behavior*. New York: McGraw-Hill.

-------. (1975). *Psychological economics*. New York: Elsevier Scientific Publishing Company.

Kausel, E. E., Hansen, E., & Tapia, P. (2016). Responsible personal finance: the role of conscientiousness in bank and pension savings in Chile. *International Review of Finance*, *16*(1), 161-167.

Kaya, V. ve Efe, G. (2015). Yurt içi tasarruflar ve ekonomik büyüme: Dünyanın en büyük ilk yirmi ekonomisi üzerine teorik bir değerlendirme ve panel veri analizi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, *29*(2), 251-278.

Kenning, P., & Plassmann, H. (2005). NeuroEconomics: An overview from an economic perspective. *Brain Research Bulletin*, *67*(5), 343-354.

Keynes, J. M. (1936). *The general theory of employment, interest and money*. The Mac-Millan Press, London.

-------. (2013). The general theory of employment, interest and money. In A. Robinson & D. Moggridge (Eds.), *The collected writings of John Maynard Keynes: Volume VII* (pp. 3-413). Cambridge University Press.

Khalid, A. M. (1994). Empirical tests of the rational expectations—permanent income hypothesis: Evidence from Pakistan. *The Pakistan Development Review*, *33*(4), 1043-1053.

Kırgız, A. (2014). Hedonism, a consumer disease of the modern age: Gender and hedonic shopping in Turkey. *Global Media Journal*, *4*(8), 200-212.

Kırmızıaltın, E. (2021). *Davranışsal iktisat-kısa bir giriş: Kurucu düşünürler*. Ankara: Heretik.

Kim, G. J., & Hanna, S. D. (2017). Do self-control measures affect saving behavior? *Journal of Personal Finance*. Retrieved from https://ssrn.com/abstract=3000139.

Kimball, M. S. (1989). *Precautionary saving in the small and in the large*. Retrieved from https://www.nber.org/papers/w2848.

-------. (1990). *Precautionary saving and the marginal propensity to consume*. Retrieved from https://www.nber.org/papers/w3403.

Kimiyagahlam, F., Safari, M., & Mansori, S. (2019). Influential behavioral factors on retirement planning behavior: The case of Malaysia. *Journal of Financial Counseling and Planning*, *30*(2), 244-261.

Knudsen, A. B. (2020). *How does economic theories of consumption apply to the observed consumption patterns in Denmark?- A theoretical and empirical analysis* (Unpublished Master's Thesis). Copenhagen Business School, Frederiksberg.

Koposko, J. L. (2016). *Future time perspective in five life domains* (Unpublished Doctoral Dissertation). Oklahoma State University, the Faculty of the Graduate College, Oklahoma.

Korhonen, J. (2011). *Effect of business education and personality on retirement savings* (Unpublished Master's Thesis). Aalto University, School of Economics, Finland.

Korkmaz, M. Güney, S., & Yiğiter, Ş. (2012). The importance of logistic regression implementations in the Turkish livestock sector and logistic regression implementations/fields. *Harran Tarım ve Gıda Bilimleri Dergisi*, *16*(2), 25-36.

Kotlikoff, L. J. (1988). Intergenerational transfers and savings. *Journal of Economic Perspectives*, *2*(2), 41-58.

Kotlikoff, L. J., & Summers, L. H. (1981). The role of intergenerational transfers in aggregate capital accumulation. *Journal of Political Economy*, *89*(4), 706-732.

Kökalan Çımrın, F. ve Durdu, Z. (2015). Türkiye'de sosyal güvenlik sisteminin dönüşümü ve bireysel emeklilik sistemi. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, *4*(8), 60-75.

Krings, F., & Facchin, S. (2009). Organizational justice and men's likelihood to sexually harass: The moderating role of sexism and personality. *Journal of Applied Psychology*, *94*(2), 501-510.

Krueger, D. W. (1988). On compulsive shopping and spending: A psychodynamic inquiry. *American Journal of Psychotherapy*, *42*(4), 575-584.

Krugman, P., & Wells, R. (2013). *Makro iktisat* (F. Oğuz, M. M. Arslan, K. A. Akkemik ve K. Göksal, Çev.). Ankara: Palme Yayıncılık.

Kukar-Kinney, M., Ridgway, N. M., & Monroe, K. B. (2012). The role of price in the behavior and purchase decisions of compulsive buyers. *Journal of Retailing*, *88*(1), 63-71.

Kumar, S. (2008). Socio-economic implications of retiring baby boom generation people, shrinking workforce in the developed economy and proposed solution. In *the Proceedings of 10th Global Conference of Actuaries* (pp. 250-260).

Kumar, V., Dudani, R. & K., L. (2023). The big five personality traits and psychological biases: An exploratory study. *Current Psychology*, *42*(8), 6587–6597.

Kuznets, S. (1946). *National product since 1869.* New York: National Bureau of Economic Research.

Kübilay, B., & Bayrakdaroğlu, A. (2016). An empirical research on investor biases in financial decision-making, financial risk tolerance and financial personality. *International Journal of Financial Research*, *7*(2), 171-182.

Küçüközer, Ş. (2013). *Analyzing the effects of personality traits on the success of online study groups* (Unpublished Master's Thesis). Middle East Technical University, The Graduate School of Informatics, Ankara.

Kwak, H., Zinkhan, G. M., DeLorme, D. E., & Larsen, T. (2006). Revisiting normative influences on impulsive buying behavior and an extension to compulsive buying behavior: A case from South Korea. *Journal of International Consumer Marketing*, *18*(3), 57-80.

Kyrios, M., Frost, R. O., & Steketee, G. (2004). Cognitions in compulsive buying and acquisition. *Cognitive Therapy and Research*, *28,* 241-258.

Laffer, A. (1976). Discussion. In B. L. Neugarten & R. I. Havighurst (Eds.), *Social policy, social ethics and the aging society* (pp. 69-78). Washington, D.C.: Government Printing Office.

Laibson, D., & Zeckhauser, R. (1998). Amos Tversky and the ascent of behavioral economics. *Journal of Risk and Uncertainty*, *16*, 7-47.

Larsen, R. J., & Buss, D. M. (2005). *Personality psychology: Domains of knowledge about human nature* (2nd Edition). New York: McGraw Hill.

Laumas, G. S. (1975). An evaluation of the relative income theory of consumer behavior. *Eastern Economic Journal, 2*(2), 169-171.

Lauriola, M., & Levin, I. P. (2001). Personality traits and risky decision-making in a controlled experimental task: An exploratory study. *Personality and Individual differences*, *31*(2), 215-226.

Lee, S. H., & Workman, J. E. (2015). Compulsive buying and branding phenomena. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, *1*(1), 1-12.

Lee, S. L., Park, M. H., & Montalto, C. P. (2000). The effect of family life cycle and financial management practices on household saving patterns. *International Journal of Human Ecology*, *1*(1), 79-93.

Lejoyeux, M., Mathieu, K., Embouazza, H., Huet, F., & Lequen, V. (2007). Prevalence of compulsive buying among customers of a Parisian general store. *Comprehensive Psychiatry*, *48*(1), 42-46.

Lejoyeux, M., Tassain, V., Solomon, J., & Ades, J. (1997). Study of compulsive buying in depressed patients. *Journal of Clinical Psychiatry*, *58*(4), 169-173.

Lejoyeux, M., & Weinstein, A. (2010). Compulsive buying. *The American Journal of Drug and Alcohol Abuse*, *36*(5), 248-253.

Levin, L. (1998). Are assets fungible?: Testing the behavioral theory of life-cycle savings. *Journal of Economic Behavior & Organization*, *36*(1), 59-83.

Levy, J. S. (1992). An introduction to prospect theory. *Political Psychology*, *13*(2), 171-186.

Lewin, K. (1942). Time perspective and morale. In G. Watson (Eds.), *Civilian morale* (pp. 48–70). Boston: Houghton Mifflin.

-------. (1951). *Field theory in social science: selected theoretical papers* (D. Cartwright, Eds.). New York: Harper & Brothers.

Li, H., & Cao, Y. (2019). Planning for the future: The relationship between conscientiousness, temporal focus and implicit space-time mappings. *Personality and Individual Differences*, *141*, 111-116.

Li, J., Montalto, C. P., & Geistfeld, L. V. (1996). Determinants of financial adequacy for retirement. *Journal of Financial Counseling and Planning*, *7*, 39-48.

Li, J. P. (1996). *Intended retirement and wealth adequacy* (Unpublished PhD Dissertation). The Ohio State University, Columbus, Ohio.

Liberda B., Gorecki, B., & Peczkowski, M. (2003). *Savings from permanent and transitory income: the case of Polish households*. Retrieved from https://liser.elsevier-pure.com/ws/portalfiles/portal/11791514/ Working+Paper+n°15.

Lindqvist, A. (1981). A note on determinants of household saving behaviour. *Journal of Economic Psychology, 1*(1), 39-57.

-------. (1983). *On the measurement of indebtedness in surveys: Validation of interview responses by mail interviews* (Research Paper 6263). Stockholm, Sweden: Economic Research Institute, The Stockholm School of Economics.

Lo, H. Y., & Harvey, N. (2011). Shopping without pain: Compulsive buying and the effects of credit card availability in Europe and the Far East. *Journal of Economic Psychology*, *32*(1), 79-92.

Loewenstein, G. (1999). Experimental economics from the vantage-point of behavioural economics. *The Economic Journal*, *109*(453), 25-34.

Lugauer, S., Ni, J., & Yin, Z. (2019). Chinese household saving and dependent children: Theory and evidence. *China Economic Review*, 57, 1-13.

Lum, Y. S., & Lightfoot, E. (2003). The effect of health on retirement saving among older workers. *Social Work Research*, *27*(1), 31-44.

Lunt, P. K., & Livingstone, S. M. (1991). Psychological, social and economic determinants of saving: Comparing recurrent and total savings. *Journal of Economic Psychology*, *12*(4), 621-641.

Lusardi, A. (2001). *Explaining why so many people do not save* (Center for Retirement Research Working Paper No. 2001-05).

-------. (2003). *Planning and saving for retirement*. Retrieved from https://static.twentyoverten.com/5df7ffacb22b20786b33bcac/6Yo HI1IFiT/Lusardi_pdf.pdf.

Lusardi, A., Keller, P. A., & Keller, A. M. (2009). *New ways to make people save: A social marketing approach*. Retrieved from https://www.nber.org/papers/w14715.

Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2007). Financial literacy and retirement preparedness: Evidence and implications for financial education: The problems are serious, and remedies are not simple. *Business Economics*, *42*, 35-44.

-------. (2008). Planning and financial literacy: How do women fare?. *American Economic Review*, *98*(2), 413-417.

-------. (2011). *Financial literacy and planning: Implications for retirement wellbeing* (No. w17078). National Bureau of Economic Research.

Madrian, B. C., & Shea, D. F. (2001). The power of suggestion: Inertia in 401 (k) participation and savings behavior. *The Quarterly Journal of Economics*, *116*(4), 1149-1187.

Mahalingam, V., Stillwell, D., Kosinski, M., Rust, J., & Kogan, A. (2014). Who can wait for the future? A personality perspective. *Social Psychological and Personality Science*, *5*(5), 573–583. https://doi.org/10.1177/1948550613515007

Makin, J. H. (2005). Should Americans save more?. *AEI Online*, 1-5.

Mallet, P., & Vignoli, E. (2007). Intensity seeking and novelty seek-ing: Their relationship to adolescent risk behavior and occupational interests. *Personality and Individual Differences*, *43*, 2011–2021.

Mandeville, B. (1714). *The fable of the bees: Or, private vices, public benefits*. Oxford, UK: Clarendon Press.

Manning, J., Hedden, T., Wickens, N., Whitfield-Gabrieli, S., Prelec, D., & Gabrieli, J. D. (2014). Personality influences temporal discounting preferences: Behavioral and brain evidence. *NeuroImage*, *98*, 42-49.

Mansfield, P. M., Pinto, M. B., & Parente, D. H. (2003). Self-control and credit-card use among college students. *Psychological Reports*, *92*, 1067-1078.

Mao, T., Pan, W., Zhu, Y., Yang, J., Dong, Q., & Zhou, G. (2018). Self-control mediates the relationship between personality trait and impulsivity. *Personality and Individual Differences*, *129*, 70-75.

Maraz, A., Griffiths, M. D., & Demetrovics, Z. (2016). The prevalence of compulsive buying: A meta-analysis. *Addiction*, *111*(3), 408-419.

Maraz, A., Van den Brink, W., & Demetrovics, Z. (2015). Prevalence and construct validity of compulsive buying disorder in shopping mall visitors. *Psychiatry research*, *228*(3), 918-924.

Mariotti, T., Schweizer, N., Szech, N., & von Wangenheim, J. (2021). *Information nudges and self-control*. Retrieved from https://www.tse-fr.eu/sites/default/files/TSE/documents/doc/wp/2018/ wp_tse_914.pdf.

Marks, A. D., Hine, D. W., Blore, R. L., & Phillips, W. J. (2008). Assessing individual differences in adolescents' preference for rational and experiential cognition. *Personality and Individual Differences*, *44*(1), 42-52.

Marshall, A. (1890). *Principles of economics: An introductury volume*. Londra: Macmillan.

-------. (1920). *Principles of eceonomics: An introductury volume* (8th edition). London: Macmillan and Co.

Marshall, R., Huan, T. C. T., Xu, Y., & Nam, I. (2011). Extending prospect theory cross-culturally by examining switching behavior in consumer and business-to-business contexts. *Journal of Business Research*, *64*(8), 871-878.

Martin, W. C., & Davari, A. (2018). Examining financial risk tolerance via mental accounting and the behavioral life-cycle hypothesis. *Academy of Marketing Studies Journal*, *22*(4), 1-13.

Matthews, G., Deary, I. J., & Whiteman, M. C. (2009). *Personality traits*. New York: Cambridge University Press.

Matz, S. C., & Gladstone, J. J. (2018). Nice guys finish last: When and why agreeableness is associated with economic hardship. *Journal of Personality and Social Psychology*. Advance online publication. http://dx.doi.org/10.1037/pspp0000220

Mayfield, C., Perdue, G., & Wooten, K. (2008). Investment management and personality type. *Financial Services Review, 17*, 219–236.

McClure, R. (1984). The relationship between money attitudes and overall pathology. *Psychology: A Quarterly Journal of Human Behavior*, *21*, 4–6.

McCormick, K. (1983). Duesenberry and Veblen: The demonstration effect revisited. *Journal of Economic Issues*, *17*(4), 1125-1129.

McCrae, R. R., & Costa, P. T., Jr. (1985a). Comparison of EPI and psychoticism scales with measures of the five-factor model of personality. *Personality and Individual Differences*, *6*(5), 587-597.

-------. (1985b). Updating Norman's "adequate taxonomy": Intelligence and personality dimensions in natural language and in questionnaires. *Journal of Personality and Social Psychology*, *49*(3), 710-721.

-------. (1987). Validation of the five-factor model of personality across instruments and observers. *Journal of Personality and Social Psychology*, *52*(1), 81-90.

-------. (1997). Personality trait structure as a human universal. *American Psychologist*, *52*(5), 509–516.

McCrae, R. R., Costa Jr, P. T., & Busch, C. M. (1986). Evaluating comprehensiveness in personality systems: The California Q-Set and the five-factor model. *Journal of Personality*, *54*(2), 430-446.

McElroy, S. L., Keck, P. E., Pope, H. G., Smith, J. M., & Strakowski, S. M. (1994). Compulsive buying: a report of 20 cases. *The Journal of Clinical Psychiatry*, *55*(6), 242–248.

McMahon, J. (2015). Behavioral economics as neoliberalism: Producing and governing homo economicus. *Contemporary Political Theory*, *14*(2), 137-158.

Menchik, P. L., & David, M. (1983). Income distribution, lifetime savings, and bequests. *The American Economic Review*, *73*(4), 672-690.

Meral, H. ve Arıcan, E. (2020). Bireysel emeklilik sistemine otomatik katılım: Türkiye için bir uygulama. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, *12*(22), 190-212.

Migliore, L. (2011). Relation between big five personality traits and Hofstede's cultural dimensions. *Cross Cultural Management*, *18*(1), 38-54.

Mikołajczak-Degrauwe, K., Wauters, B., Rossi, G., & Brengman, M. (2012). Does personality affect compulsive buying? An application of the Big Five Personality Model. In Dr. Gina Rossi (Eds.), *Psychology - selected papers* (pp. 131-144). InTech Open Access Publisher.

Millar, M., & Devonish, D. (2009). Attitudes, savings choices, level of knowledge and investment preferences of employees toward pensions and retirement planning: Survey evidence from Barbados. *Pensions: An International Journal*, *14*(4), 299-317.

Mills, C. (2015). The heteronomy of choice architecture. *Review of Philosophy and Psychology*, *6*, 495-509.

Mirer, T. W. (1979). The wealth-age relation among the aged. *The American Economic Review*, *69*(3), 435-443.

Mitchell, G. (2005). Libertarian paternalism is an oxymoron. *Northwestern University Law Review*, *99*(3), 1245- 1277.

Modigliani, F. (1966). The life cycle hypothesis of saving, the demand for wealth and the supply of capital. *Social Research*, *33*(2), 160-217.

-------. (1970). The life cycle hypothesis of saving and intercountry differences in the saving ratio. In W. A. Elits, M. F. Scott & J. N. Wolfe (Eds.), *Induction, growth and trade, essays in honor of Sir Roy Harrod* (pp. 197-225). Oxford: Clarendon Press.

-------. (1986). Life cycle, individual thrift, and the wealth of nations. *Science*, *234*(4777), 704-712.

Modigliani, F., & Brumberg, R. (1954). Utility analysis and the consumption function: An interpretation of cross section data. In K. K. Kurihara (Ed), *Post keynesian economics* (pp. 388-436). New Brunswick: Rutgers University Press,

-------. (2005). Utility analysis and the consumption function: An interpretation of cross-section data. In F. Modigliani (Eds.), *The collected papers of Franco Modigliani* (pp. 3-45). Cambridge: The MIT Press.

Modigliani, F., & Cao, S. L. (2004). The Chinese saving puzzle and the life-cycle hypothesis. *Journal of Economic Literature*, *42*(1), 145-170.

Money Helper. (2023). *Personal pension plans*. Retrieved July 20, 2023, from https://www.moneyhelper.org.uk/en/pensions-and-retirement/pensions-basics/personal-pensions

Moon, M. A., & Attiq, S. (2018). Compulsive buying behavior: Antecedents, consequences and prevalence in shopping mall consumers of an emerging economy. *Pakistan Journal of Commerce and Social Sciences*, *12*(2), 548-570

Mooradian, T. A., & Olver, J. M. (1996). Shopping motives and the five factor model: An integration and preliminary study. *Psychological Reports*, *78*(2), 579–592.

Mowen, J. C., & Spears, N. (1999). Understanding compulsive buying among college students: A hierarchical approach. *Journal of Consumer Psychology*, *8*(4), 407-430.

Mpaata, E., Koske, N. & Saina, E (2023). Does self-control moderate financial literacy and savings behavior relationship? A case of micro and small enterprise owners. *Current Psychology*, *42*(12), 10063-10076.

Mueller, A., Claes, L., Mitchell, J. E., Faber, R. J., Fischer, J., & de Zwaan, M. (2011). Does compulsive buying differ between male and female students?. *Personality and Individual Differences*, *50*(8), 1309-1312.

Mullainathan, S. (2007). Psychology and development economics. In P. Diamond & H. Vartiainen (Eds.), *Behavioral economics and its applications* (pp. 85-114). Princeton University Press.

Mullainathan, S., & Thaler, R. H. (2001). Behavioral economics. In N. J. Smelser & P. B. Baltes (Eds.), *International encyclopedia of the social and behavioral sciences* (pp. 1094–1100). Amsterdam: Elsevier.

Munnell, A. H., Sunden, A., & Taylor, C. (2000). *What determines 401 (k) participation and contributions*. Retrieved from https://ssrn.com/abstract=253037.

Müller, A., Mitchell, J. E., & de Zwaan, M. (2015). Compulsive buying. *The American Journal on Addictions*, *24*(2), 132-137.

Nabeshima, G., & Seay, M. (2015). Wealth and personality: Can personality traits make your client rich. *Journal of Financial Planning*, *28*(7), 50-57.

Nagatsu, M. (2015). Behavioral economics, history of. In J. D. Wright (Eds.), *International encyclopedia of the social & behavioral sciences* (pp. 443-449). Oxford: Elsevier.

Negishi, T. (1986). Marx and Böhm-Bawerk. *The Economic Studies Quarterly*, *37*(1), 2-10.

Nenkov, G. Y., Inman, J. J., & Hulland, J. (2008). Considering the future: The conceptualization and measurement of elaboration on potential outcomes. *Journal of Consumer Research*, *35*(1), 126-141.

Neukam, K. A., & Hershey, D. A. (2003). Financial inhibition, financial activation, and saving for retirement. *Financial Services Review*, *12* (1), 19-37.

Ng, T. H., Tay, W. Y., Tan, N. L., & Lim, Y. S. (2011). Influence of investment experience and demographic factors on retirement planning intention. *International Journal of Business and Management*, *6*(2), 196-203.

Nicholas, L. (Eds.). (2008). *Introduction to psychology* (2nd Edition). Juta Publishing.

Nicholson, N., Soane, E., Fenton-O'Creevy, M., & Willman, P. (2005). Personality and domain-specific risk taking. *Journal of Risk Research*, *8*(2), 157-176.

Nijkamp, J., Gianotten, H. J., & van Raaij, W. F. (2002). The structure of consumer confidence and real value added growth in retailing in the Netherlands. *The International Review of Retail, Distribution and Consumer Research*, *12*(3), 237-259.

Nishizawa, T. (2002). Alfred Marshall on human capital and future generations. *Hitotsubashi University Economic Review*, 53(4), 305-321.

Nofsinger, J. R. (2014). *The psychology of investing* (5th Edition). Pearson Education, Inc.

Norman W. T. (1963). Toward an adequate taxonomy of personality attributes: Replicated factor structure in peer nomination personality ratings. *Journal of Abnormal & Social Psychology*, *66*(6), 574-583.

Norum, P. S. (2008). The role of time preference and credit card usage in compulsive buying behaviour. *International Journal of Consumer Studies*, *32*(3), 269-275.

Nyhus, E. K. (2002). *Psychological determinants of household saving behaviour* (Unpublished PhD Dissertation). Norwegian School of Economics and Business Administration, Bergen.

-------. (2018). Saving behaviour: Economic and psychological approaches. In R. Ranyard (Eds.), *Economic psychology* (pp. 206-221). John Wiley & Sons.

Nyhus, E. K., & Webley, P. (2001). The role of personality for saving and borrowing behaviour. *European Journal of Personality*, *15*, 85–103.

-------. (2006). Discounting, self-control, and saving. In M. Altman (Eds.), *Handbook of contemporary behavioral economics: Foundations and developments* (pp. 297-325). New York: M. E. Sharpe, Inc.

OECD. (2005). *Improving financial literacy: Analysis of issues and policies*. Retrieved from https://read.oecd-ilibrary.org/finance-and-investment/improving-financial-literacy_9789264012578-en#page5.

-------. (2009). *OECD private pensions outlook 2008*. Retrieved from https://doi.org/10.1787/9789264044395-en.

Oehler, A., & Wedlich, F. (2018). The relationship of extraversion and neuroticism with risk attitude, risk perception, and return expectations. *Journal of Neuroscience, Psychology, and Economics*, *11*(2), 63–92.

O'Guinn, T. C., & Faber, R. J. (1989). Compulsive buying: A phenomenological exploration. *Journal of Consumer Research*, *16*(2), 147-157.

Oktay, E., Çamkaya, S. ve Aydın, S. (2019). Bireysel emeklilik sistemini tercih etmede etkili olan faktörlerin araştırılması: Erzurum ili örneği. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *7*(14), 524-546.

Oktayer, A. (2009). Türkiye'de finansal serbestleşme ve derinleşme süreci üzerine nitel bir inceleme. *Akademik İncelemeler Dergisi*, *4*(1), 73-100.

Oktayer, N. ve Oktayer, A. (2007). Özel emeklilik fonlarının finansal piyasaların gelişimine etkileri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *9*(2), 55-80.

Okunakul, Ö. (2005). *Hayat sigortacılığı deneyimi ışığında Türkiye'de bireysel emeklilik sisteminin ve ekonomik katkılarının değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Olson, K. R. (2005). Engagement and self-control: Superordinate dimensions of Big Five traits. *Personality and Individual Differences*, *38*(7), 1689-1700.

Orton, L. (2007). *Financial literacy: Lessons from international experience*. Canadian Policy Research Networks, Incorporated.

Orvis, K. A., Dudley, N. M., & Cortina, J. M. (2008). Conscientiousness and reactions to psychological contract breach: A longitudinal field study. *Journal of Applied Psychology*, *93*(5), 1183-1193.

Osili, U. O., & Paulson, A. (2006). *Immigrant-native differences in financial market participation* (Federal Reserve Bank of Chicago Working Paper 2004).

Ostaszewski, P. (1996). The relation between temperament and rate of temporal discounting. *European Journal of Personality*, *10*(3), 161-172.

Otero-López, J. M., & Pol, E. V. (2013). Compulsive buying and the Five Factor Model of personality: A facet analysis. *Personality and Individual Differences*, *55*(5), 585-590.

Otero-López, J. M., & Villardefrancos, E. (2013). Five-Factor Model personality traits, materialism, and excessive buying: A mediational analysis. *Personality and Individual Differences*, *54*(6), 767-772.

-------. (2014). Prevalence, sociodemographic factors, psychological distress, and coping strategies related to compulsive buying: A cross sectional study in Galicia, Spain. *BMC Psychiatry*, *14*(1), 1-12.

Otto, A. M. C. (2009). *The economic psychology of adolescent saving* (Unpublished PhD Dissertation). The University of Exeter, Exeter.

Ozer, G., & Mutlu, U. (2019). The effects of personality traits on financial behaviour. *Journal of Business Economics and Finance*, *8*(3), 155-164.

Ozmerdivanli, A. (2014). A structural analysis of private pension funds. *Journal of Economics, Finance and Accounting*, *1*(3), 138-160.

Ozturk Eyimaya, A., Sezer, T. A., & Tezel, A. (2022). Self-control and problem-solving skills of undergraduate nursing program students, and an analysis of influential factors. *Perspectives in Psychiatric Care*, *58*(2), 464-470.

Ölander, F., & Seipel, C. M. (1970). *Psychological approaches to the study of saving*. University of Illinois.

Öncül, Ö. (2008). *Roles of basic personality traits, schema coping responses, and toxic childhood experiences on antisocial, borderline, and psychopathic personality characteristics* (Unpublished Master's Thesis). Middle East Technical University, The Graduate School of Social Sciences, Ankara.

Önder, F. (2017). *Bireysel emeklilik sisteminin finansal derinleşmeye etkisi: Türkiye örneği* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Özbolat, M. (2004). *Türkiye'de hayat sigortaları ve bireysel emeklilik sistemi*. Ankara. Detay Yayıncılık.

Özdamar K. (1999). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi 1*. Eskişehir: Kaan Kitapevi.

Özdemir, Ş. (2019). Bir kamu politikası aracı olarak davranışsal içgörü. *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi*, 34, 247-274.

Özel, Ö. ve Yalçın, C. (2013). *Yurtiçi tasarruflar ve bireysel emeklilik sistemi: Türkiye'deki uygulamaya ilişkin bir değerlendirme* (Çalışma Tebliği No. 13/04). Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. Erişim adresi: https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/c508ac57-715f-4152-8041-e59cb33c5dd8/WP1304.pdf?CACHEID=c508ac57-715f-4152-8041-e59cb33c5dd8&MOD=AJPERES.

Özer, Ö. ve Çınar, E. (2012). Bir vakıf üniversitesi akademik personelinin bireysel emeklilik sistemine bakış açısının değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *9*(19), 75-88.

Özgür, G. (November 5-6, 2015). *Saving: Pool or residual?* [Paper presentation]. EY International Congress on Economics II (EYC2015), Ankara, Turkey. https://ideas.repec.org/p/eyd/cp2015/297.html.

Özhan, Ş. ve Akkaya, D. T. (2018). Kişilik özelliklerinin kompülsif satın alma eğilimi üzerindeki etkisi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *18*(4), 101-116.

Özşahin, M., Yürür, S., & Coşkun, E. (2018). A field research to identify psychological factors influencing the debt repayment behavior in Turkey. *EMAJ: Emerging Markets Journal*, *8*(2), 26-33.

Öztürk, A. (2010). *Dark side of shopping: Impulsive and compulsive buying behaviour in clothing product category* (Unpublished Master's Thesis). Marmara University, Istanbul.

Pacini, R., & Epstein, S. (1999). The relation of rational and experiential information processing styles to personality, basic beliefs, and the ratio-bias phenomenon. *Journal of Personality and Social Psychology*, *76*(6), 972–987.

Pan, C. H., & Statman, M. (2013). Investor personality in investor questionnaires. *Journal of Investment Consulting*, *14*(1), 48-56.

Peabody, D., & Goldberg, L. R. (1989). Some determinants of factor structures from personality-trait descriptors. *Journal of Personality and Social Psychology*, *57*(3), 552-567.

Peart, S. J. (2020). On fallibility and perfection: Boettke's Hayek vs. mainline economics. *The Review of Austrian Economics*, *33*(1-2), 271-276.

Peksevim, S., & Akgiray, V. (2019). *Reforming the pension system in Turkey: Comparison of mandatory and auto-enrolment pension systems in selected OECD countries*. Retrieved from www.oecd.org/pensions/Reforming-the-Pension-System-in-Turkey-2019.pdf.

Pervin, L. A., Cervone, D., & John, O. P. (2005). *Personality: Theory and research* (9th ed.). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.

Petrides, K. V., Vernon, P. A., Schermer, J. A., Ligthart, L., Boomsma, D. I., & Veselka, L. (2010). Relationships between trait emotional intelligence and the Big Five in the Netherlands. *Personality and Individual Differences*, *48*(8), 906-910.

Pilarska, A. (2018). Big-Five personality and aspects of the self-concept: Variable- and person-centered approaches. *Personality and Individual Differences*, *127*, 107–113.

Pillai, R., & Achuthan, S. (2016). Study of life cycle stage and standard of living as determinants of wealth creation. *Fourteenth AIMS International Conference on Management,* 177-181.

Pinjisakikool, T. (2018). The influence of personality traits on households' financial risk tolerance and financial behaviour. *Journal of Interdisciplinary Economics*, *30*(1), 32-54.

Piotrowska, M. (2019). The importance of personality characteristics and behavioral constraints for retirement saving. *Economic Analysis and Policy*, *64*, 194-220.

Pistaferri, L. (2001). Superior information, income shocks, and the permanent income hypothesis. *Review of Economics and Statistics*, *83*(3), 465-476.

Polat, A. ve Kekeç, H. M. (2017). Bireysel emeklilik sisteminin Türk vergi sistemi açısından analizi [Özel Sayı]. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 175-191.

Pollitt, M. G., & Shaorshadze, I. (2011). *The role of behavioural economics in energy and climate policy*. Retrieved from https://doi.org/10.17863/CAM.5237.

Pompian, M. M. (2006). *Behavioral finance and wealth management: How to build investment strategies that account for investor biases*. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons.

Poon, C., & Hon, T. (2015). Household savings in Hong Kong: A statistical analysis. *Journal of Family and Economic Issues, 36*(3), 353–368.

Preacher, K. J., & Hayes, A. F. (2004). SPSS and SAS procedures for estimating indirect effects in simple mediation models. *Behavior Research Methods, Instruments, & Computers*, *36*(4), 717-731.

Pytlik Zillig, L. M., Hemenover, S. H., & Dienstbier, R. A. (2002). What do we assess when we assess a big 5 trait? A content analysis of the affective, behavioral, and cognitive processes represented in big 5 personality inventories. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *28*(6), 847–858.

Raab, G., Neuner, M., Reisch, L. A., & Scherhorn, G. (2005). *SKSK – Screeningverfahren zur Erhebung von kompensatorischem und süchtigem Kaufverhalten*. Göttingen, Bern, Vienna: Hogrefe.

Rabin, M. (1996). Daniel Kahneman and Amos Tversky. In Warren J. Samuels (Eds.), *American economists of the late twentieth century* (pp. 111-137). Cheltenham: Edward Elgar.

Rabinovich, A., & Webley, P. (2007). Filling the gap between planning and doing: Psychological factors involved in the successful implementation of saving intention. *Journal of Economic Psychology*, *28*(4), 444-461.

Reisman, D. A. (1991). Conservative capitalism: Alfred Marshall. *Quaderni di storia dell'economia politica*, *9*(2/3), 215-233.

Remble, A. A., Marshall, M. I., & Keeney, R. (2014). Household saving behavior and the influence of family-owned business. *Journal of Family and Economic Issues, 35*(3), 411–422.

Rha, J. Y., Montalto, C. P., & Hanna, S. D. (2006). The effect of self-control mechanisms on household saving behavior. *Journal of Financial Counseling and Planning*, *17*(2), 3-16.

Riaz, M. N., Riaz, M. A., & Batool, N. (2012). Personality types as predictors of decision making styles. *Journal of Behavioural Sciences*, *22*(2), 99-114.

Ridgway, N. M., Kukar-Kinney, M., & Monroe, K. B. (2008). An expanded conceptualization and a new measure of compulsive buying. *Journal of Consumer Research*, *35*(4), 622-639.

Rindfleisch, A., Burroughs, J. E., & Denton, F. (1997). Family structure, materialism, and compulsive consumption. *Journal of Consumer Research*, *23*(4), 312-325.

Rizzello, S. (2001). A tribute to Herbert A. Simon (1916-2001). *History of Economic Ideas*, *9*(1), 7-11.

Roberts, B. W., Luo, J., Briley, D. A., Chow, P. I., Su, R., & Hill, P. L. (2017). A systematic review of personality trait change through intervention. *Psychological Bulletin*, *143*(2), 117–141.

Roberts, B. W., & Mroczek, D. (2008). Personality trait change in adulthood. *Current Directions in Psychological Science*, *17*(1), 31-35.

Roberts, B. W., & Robins, R. W. (2000). Broad dispositions, broad aspirations: The intersection of personality traits and major life goals. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *26*(10), 1284–1296.

Roberts, B. W., Walton, K. E., & Viechtbauer, W. (2006). Patterns of mean-level change in personality traits across the life course: A meta-analysis of longitudinal studies. *Psychological Bulletin*, *132*(1), 1–25.

Roberts, J. A. (1998). Compulsive buying among college students: An investigation of its antedecents, consequences, and implications for public policy. *Journal of Consumer Affairs*, *32*(2), 295-319.

Roberts, J. A., & Manolis, C. (2012). Cooking up a recipe for self-control: The three ingredients of self-control and its impact on impulse buying. *Journal of Marketing Theory and Practice*, *20*(2), 173-188.

Roberts, J. A., Manolis, C., & Tanner, J. F. J. (2006). Adolescent autonomy and the impact of family structure on materialism and compulsive buying. *Journal of Marketing Theory and Practice*, *14*(4), 301-314.

Robinson, J. C. (1990). Philosophical origins of the social rate of discount in cost-benefit analysis. *The Milbank Quarterly*, *68*(2), 245-265.

Rodermund, R. H. (2012, October 1-2). *Examining the savings habits of individuals with present-fatalistic time perspectives using the theory of planned behaviour* [Paper presentation]. AFS 2012, San Antonio, USA. Proceedings.https://academyfinancial.org/resources/Documents/Proceedings/2012/F2-Rodermund.pdf.

Rodríguez, C., & Saavedra, J. E. (2019). The persistent effects of youth savings reminders: Experimental evidence from text-message campaigns in Colombia. *Journal of Development Economics*, *139*, 135-156.

Rodríguez-Villarino, R., González-Lorenzo, M., Fernández-González, Á., Lameiras-Fernández, M., & Foltz, M. L. (2006). Individual factors associated with buying addiction: An empirical study. *Addiction Research & Theory*, *14*(5), 511-525.

Roll, S., Grinstein-Weiss, M., Gallagher, E., & Cryder, C. (2020). Can pre-commitment increase savings deposits? Evidence from a tax-time field experiment. *Journal of Economic Behavior & Organization*, *180*, 357-380.

Romal, J. B., & Kaplan, B. J. (1995). Differences in self-control among spenders and savers. *Psychology: A Journal of Human Behavior, 32(2)*, 8–17.

Romer, D. (2019). *Advanced macroeconomics* (5th Edition). New York: McGraw-Hill Education.

Rosenzweig, M., & Zhang, J. (2014). *Co-residence, life-cycle savings and inter-generational support in urban China*. Retrieved from https://www.nber.org/system/files/working_papers/w20057/w20057.pdf.

Rossetti, C. (2017/2018). *Applying the nudging theory in human computer interfaces: A case study on Hate Speech Online* (Unpublished Bachelor's Thesis). University of Turin, Turin.

Ruben, E. B. (2017). *İktisadın unuttuğu insan* (3. Basım). İstanbul: Bağlam Yayıncılık.

Ruben, E. ve Dumludağ, D. (2015). İktisat ve psikoloji. İçinde D. Dumludağ, Ö. Gökdemir, L. Neyse ve E. Ruben (Ed.), *İktisatta davranışsal yaklaşımlar* (s. 31-50). Ankara: İmge.

Russo, S., & Amna, E. (2016). When political talk translates into political action: The role of personality traits. *Personality and Individual Differences*, *100*, 126-130.

Ryack, K. N., & Sheikh, A. (2016). The relationship between time perspective and financial risk tolerance in young adults. *Financial Services Review*, *25*(2), 157-180.

Saklofske, D. H., Eysenck, H. J., Eysenck, S. B. G., Stelmack, R. M., & Revelle, W. R. (2012). Extraversion-Introversion. In V. S. Ramachandran (Eds.), *Encyclopedia of human behavior: Second edition* (pp. 150-159). Elsevier Inc.

Sarıtaş Oran, S. (2017). Türkiye'de emeklilik sisteminin finansallaşma çerçevesinde analizi: Bireysel emeklilik sistemi. *Mülkiye Dergisi*, *41*(3), 49-81.

Saucier, G. (1994). Mini-markers: A brief version of Goldberg's unipolar Big-Five markers. *Journal of Personality Assessment*, *63*, 506–516.

Sawada, R., Sato, W., Uono, S., Kochiyama, T., Kubota, Y., Yoshimura, S., & Toichi, M. (2016). Neuroticism delays detection of facial expressions. *PLoS One*, *11*(4), 1-11.

Schabas, M., & Wennerlind, C. (2020). *A philosopher's economist: Hume and the rise of capitalism*. Chicago: the University of Chicago Press.

Schäfer, K. (2016). The influence of personality traits on private retirement savings in Germany. *SOEPpapers on Multidisciplinary Panel Data Research 867, DIW Berlin, The German Socio-Economic Panel (SOEP*).

Scherhorn, G., Reisch, L. A., & Raab, G. (1990). Addictive buying in West Germany: An empirical study. *Journal of Consumer Policy*, *13*(4), 355-387.

Schiff, J. A., Schimmelpfennig, A., Hobdari, N. A., & Zytek, R. (2001). III Introduction of a Three-Pillar Pension System. In *Pension Reform in the Baltics*. USA: International Monetary Fund. Retrieved May 17, 2023, from https://www.elibrary.imf.org/view/book/9781557759689/ch03.xml.

Schlegel, K., Grandjean, D., & Scherer, K. R. (2013). Constructs of social and emotional effectiveness: Different labels, same content?. *Journal of Research in Personality*, *47*(4), 249-253.

Schlosser, S., Black, D. W., Repertinger, S., & Freet, D. (1994). Compulsive buying: Demography, phenomenology, and comorbidity in 46 subjects. *General Hospital Psychiatry*, *16*(3), 205-212.

Schmidt, S. J., & Schimmelmann, B. G. (2015). Mechanisms of change in psychotherapy for children and adolescents: Current state, clinical implications, and methodological and conceptual recommendations for mediation analysis. *European Child & Adolescent Psychiatry*, *24*, 249-253.

Schnabel, R. (1999). *Life-cycle wealth and savings in West Germany* (University of Mannheim Discussion Paper No. 99-43).

Schwartz, H. (2002). Herbert Simon and behavioral economics. *The Journal of Socio-Economics*, *31*(3), 181-189.

Sekścińska, K., Rudzinska-Wojciechowska, J., & Maison, D. (2018). Individual differences in time perspectives and risky financial choices. *Personality and Individual Differences*, *120*, 118-126.

Sent, E. M. (2004). Behavioral economics: How psychology made its (limited) way back into economics. *History of Political Economy*, *36*(4), 735-760.

Serim, H. (2019). *Davranışsal iktisatta tasarruf davranışı: Öntanımlı seçenekler ve bireysel emeklilik sistemi özelinde bir analiz* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Sethi-Iyengar, S., Huberman, G., & Jiang, W. (2004). How much choice is too much? Contributions to 401 (k) retirement plans. In O. S. Mitchell and S. P. Utkus (Eds.), *Pension design and structure: New lessons from behavioral finance* (pp. 83-95). Oxford University Press.

Seuntjens, T. G., Zeelenberg, M., van de Ven, N., & Breugelmans, S. M. (2015). Dispositional greed. *Journal of Personality and Social Psychology*, *108*(6), 917–933.

Sezer, F. (2008). *Bireysel emeklilik sistemi ve fonlarının performans değerlendirmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Sezgin, S. ve Yıldırım, T. (2015). Türkiye'de bireysel emeklilik sisteminin etkinliği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, *10*(2), 123-140.

Shah, M. H., Ahmad, N. B., & Murugiah, L. (2021). Spending model under financial literacy. *Asian Journal of Economics, Business and Accounting*, *21*(1), 39-54.

Shaikh, S., & Gummerum, M. (2022). Development and initial validation of the conspicuous behaviour orientation scale. *Journal of Consumer Behaviour*, *21*(2), 282-295.

Shefrin, H. (2020). Unfinished business: A multicommodity intertemporal planner–doer framework. *Review of Behavioral Finance*, *12*(1), 35-68.

Shefrin, H. M. & Thaler, R. H. (1988). The behavioral life-cycle hypothesis. *Economic Inquiry*, *26*(4), 609-643.

-------. (2004). Mental accounting, saving, and self-control. In C. F. Camerer, G. Loewenstein and M. Rabin (Eds.), *Advances in behavioral economics* (pp. 395-428). Princeton, New Jersey: Princeton University Press.

Shehzadi, K., Ahmad-ur-Rehman, M., Cheema, A. M., & Ahkam, A. (2016). Impact of personality traits on compulsive buying behavior: Mediating role of impulsive buying. *Journal of Service Science and Management*, *9*, 416-432.

Shemeis, M., Asad, T., & Attia, S. (2021). The effect of big five factors of personality on compulsive buying: The mediating role of consumer negative emotions. *American Journal of Business and Operations Research*, *2*(1), 5-23.

Shiller, R. J. (1979). The volatility of long-term interest rates and expectations models of the term structure. *The Journal of Political Economy*, *87*(6), 1190–1219.

-------. (1999). Human behavior and the efficiency of the financial system. *Handbook of Macroeconomics*, *1*, 1305-1340.

Shiller, R. J., Fischer, S., & Friedman, B. M. (1984). Stock prices and social dynamics. *Brookings Papers on Economic Activity*, *1984*(2), 457-510.

Shoham, A., Gavish, Y., & Segev, S. (2015). A cross-cultural analysis of impulsive and compulsive buying behaviors among Israeli and US consumers: The influence of personal traits and cultural values. *Journal of International Consumer Marketing*, *27*(3), 187-206.

Shoham, A., & Makovec Brenčič, M. (2003). Compulsive buying behavior. *Journal of Consumer Marketing*, *20*(2), 127-138.

Sijabat, R. (2018). Understanding behavioral economics: A narrative perspective. *Asian Development Policy Review*, *6*(2), 77-87.

Simon, H. A. (1959). Theories of decision-making in economics and behavioral science. *The American Economic Review*, *49*(3), 253-283.

-------. (1976). From substantive to procedural rationality. In T. J. Kastelein, S. K. Kuipers, W. A. Nijenhuis and G. R. Wagenaar (Eds.), *25 years of economic theory: Retrospect and prospect* (pp. 65-86). Boston, MA: Springer US.

-------. (1986). Rationality in psychology and economics. *The Journal of Business*, *59*(4), 209-224.

-------. (1987). Behavioural economics. In J. Eatwell, M. Milgate, and P. Newman (Eds.), *The New Palgrave: A dictionary of economics*, Vol. I (pp. 221-225). New York: Stockton Press.

-------. (1997). *An empirically based microeconomics*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.

Smeijers, D., Uzieblo, K., Glennon, J. C., Driessen, J. M., & Brazil, I. A. (2022). Examining individual differences in social reward valuation: A person-based approach. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, *44*, 312-325.

Smith, A. (1776). *An inquiry into the nature and causes of the wealth of nations*. Oxford: Oxford University Press.

Smith, G. M. (1967). Usefulness of peer ratings of personality in educational research. *Educational and Psychological Measurement*, *27*, 967-984.

Somer, O., Korkmaz, M. ve Tatar, A. (2002). Beş Faktör Kişilik Envanteri'nin Geliştirilmesi-I: Ölçek ve alt ölçeklerin oluşturulması. *Türk Psikoloji Dergisi*, *17*(49), 21-33.

Souleles, N. S. (2004). Expectations, heterogeneous forecast errors, and consumption: Micro evidence from the Michigan consumer sentiment surveys. *Journal of Money, Credit and Banking*, *36*(1), 39-72.

Spinella, M., Lester, D., & Yang, B. (2014). Compulsive buying tendencies and personal finances. *Psychological Reports: Disability &Trauma*, *115*(3), 670-674.

SPK. (2023). *Bireysel emeklilik sistemini tanıtıcı bilgiler.* Erişim adresi (22 Mayıs 2023): https://spk.gov.tr/kurumlar/fonlar/emeklilik-yatirim-fonlari/bireysel-emeklilik-sistemini-tanitici-bilgiler.

Spurk, D., & Abele, A. E. (2011). Who earns more and why? A multiple mediation model from personality to salary. *Journal of Business and Psychology*, *26*, 87-103.

Statman, M. (2017). Standard and behavioral life-cycle theories and public policy. *The Journal of Retirement*, *5*(2), 12-25.

Stinglhamber, P., Zachary, M. D., Wuyts, G., & Valenduc, C. (2007). The determinants of savings in the third pension pillar. *National Bank of Belgium Economic Review*, 3, 97-113.

Stolarski, M., Fieulaine, N., & Van Beek, W. (2015). Time perspective theory: The introduction. In M. Stolarski, N. Fieulaine and W. Van Beek (Eds.), *Time Perspective Theory; review, research and application* (pp. 1-13). Switzerland: Springer International Publishing.

Stolarski, M., Matthews, G., Postek, S., Zimbardo, P. G., & Bitner, J. (2014). How we feel is a matter of time: Relationships between time perspectives and mood. *Journal of Happiness Studies*, *15*(4), 809-827.

Stone IV, J. C. (2001). *Compulsive buying: Review and relevance to consumer debt management* (Unpublished PhD Dissertation). Oklahoma State University, the Faculty of the Graduate College.

Strayhorn Jr, J. M. (2002). Self-control: Theory and research. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, *41*(1), 7-16.

Strömbäck, C., Lind, T., Skagerlund, K., Västfjäll, D., & Tinghög, G. (2017). Does self-control predict financial behavior and financial well-being?. *Journal of Behavioral and Experimental Finance*, *14*, 30-38.

Sun, T., Wu, G., & Youn, S. (2004, February). Psychological antecedents of impulsive and compulsive buying: A hierarchical perspective. In *the Proceedings of the Society for Consumer Psychology 2004 Winter Conference* (pp. 168-174).

Sun, W. (2001). *Testing the behavioral life-cycle model: The effects of social security and pensions on personal saving* (Unpublished PhD Dissertation). University of Notre Dame, Notre Dame, Indiana.

Sunstein, C. R. (2013). *Impersonal default rules vs. active choices vs. personalized default rules: A triptych*. Retrieved from https://papers.ssrn.com/sol3/ papers.cfm?abstract_id=2171343.

-------. (2014). Nudging: a very short guide. *Journal of Consumer Policy*, *37*, 583-588.

-------. (2015a). Active choosing or default rules?: The policymaker's dilemma. *Behavioral Science & Policy*, *1*(1), 29-33.

-------. (2015b). *Choosing not to choose: Understanding the value of choice*. New York: Oxford University Press.

-------. (2017). Default rules are better than active choosing (often). *Trends in Cognitive Sciences*, *21*(8), 600-606.

Şener, O. ve Akın, F. (2010). Özel emeklilik fonları ve Türkiye'de bireylerin bireysel emeklilik sistemine giriş kararlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi üzerine bir araştırma. *Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi*, *28*(1), 291-312.

Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2020). *Çok değişkenli istatistiklerin kullanımı* (M. Baloğlu, Çev.). Nobel Akademik Yayıncılık.

Tang, C., & Zhang, C. (2021). *The impact of bequest motives on the saving rate of elderly households: A comparative study between China and Japan*. Retrieved from https://www.chuo-u.ac.jp/uploads/2021/03/discussno346.pdf.

Tang, N., & Baker, A. (2016). Self-esteem, financial knowledge and financial behaviour. *Journal of Economic Psychology*, 54, 164-176.

Tangney, J. P., Baumeister, R.F., & Boone, A. L. (2004). High self-control predicts good adjustment, less pathology, better grades, and interpersonal success. Journal of Personality, *72*(2), 271-324.

Tarka, P., Kukar-Kinney, M., & Harnish, R. J. (2022). Consumers' personality and compulsive buying behavior: The role of hedonistic shopping experiences and gender in mediating-moderating relationships. *Journal of Retailing and Consumer Services*, *64*, 102802.

Tavor, T., & Garyn-Tal, S. (2016). Risk tolerance and rationality in the case of retirement savings. *Studies in Economics and Finance*, *33*(4), 688-703.

TCMB. (2011). *Finansal istikrar raporu* (Sayı 13). Erişim adresi (29 Mayıs 2023): https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/76e18128-8357-49be-a23b-0295e4e33448/Fir_TamMetin13.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-76e18128-8357-49be-a23b-0295e4e33448-m3fBbV6.

-------. (2013). *Bülten* (Sayı 30). Erişim adresi (30 Mayıs 2023) https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/83efa5f8-6bb7-4e4d-8201-0b9fd99e146b/Bulten30.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-83efa5f8-6bb7-4e4d-8201-0b9fd99e146b-m3fB9EG.

Terracciano, A., Esko, T., Sutin, A. R., de Moor, M. H., Meirelles, O., Zhu, G., ... & Uda, M. (2011). Meta-analysis of genome-wide association studies identifies common variants in CTNNA2 associated with excitement-seeking. *Translational Psychiatry*, *1*(10), 1-8.

Terzi, O. ve Bayrakdaroğlu, F. (2022). Kişiliğin, gösterişçi tüketimin ve internet bağımlılığının kompulsif satın alma üzerindeki etkisi. *Business and Economics Research Journal*, *13*(3), 523-544.

Teyyare, E., & Sayaner, K. (2017). The effect of private pension system (pps) on the saving-investment level and the economy in Turkey. In M. Aydın, N. Ş. Pınarcıoğlu, & Ö. Uğurlu (Eds.), *Current debates in public finance, public administration and environmental studies* (pp. 71-94). London: IJOPEC Publication.

Thaler, R. H. (1980). Toward a positive theory of consumer choice. *Journal of Economic Behavior and Organization*, *1*(1), 39-60.

-------. (1985). Mental accounting and consumer choice. *Marketing Science*, *4*(3), 199-214.

-------. (1990). Anomalies: Saving, fungibility, and mental accounts. *Journal of Economic Perspectives*, *4*(1), 193-205.

-------. (1997). Irving Fisher: Modern behavioral economist. *The American Economic Review*, *87*(2), 439-441.

-------. (2012). *The winner's curse: Paradoxes and anomalies of economic life*. New York: Simon and Schuster, Inc.

-------. (2016). *Behavioral economics: Past, present, and future*. Retrieved from https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2790606.

Thaler, R. H., & Benartzi, S. (2004). Save more tomorrow™: Using behavioral economics to increase employee saving. *Journal of Political Economy*, *112*(1), 164-187.

Thaler, R. H., & Shefrin, H. M. (1981). An economic theory of self-control. *Journal of Political Economy*, *89*, 392-406.

Thaler, R. H., & Sunstein, C. R. (2003). Behavioral economics, public policy, and paternalism: Libertarian paternalism. *The American Economic Review*, *93*(2), 175-179.

-------. (2017). *Dürtme (Nudge): Sağlık, zenginlik ve mutlulukla ilgili kararları uygulamak* (2. Baskı, E. Günsel, Çev.). İstanbul: Pegasus.

The Nobel Prize. (2013). *Press release*. Retrieved October 23, 2023, from https://www.nobelprize.org/prizes/economic-sciences/2013/press-release/.

-------. (2017). *Press release*. Retrieved October 23, 2023, from https://www.nobelprize.org/prizes/economic-sciences/2017/press-release/.

The Royal Swedish Academy of Sciences. (2001). *Markets with asymmetric information*. Retrieved October 23, 2023, from https://www.nobelprize.org/uploads/2018/06/advanced-economicsciences2001.pdf.

-------. (2017). *Richard Thaler's contributions to behavioral economics*. Retrieved October 23, 2023 from https://www.nobelprize.org/uploads/2018/06/advanced-economicsciences2017.pdf.

Thompson, E. R. (2008). Development and validation of an international English big-five mini-markers. *Personality and Individual Differences*, *45*(6), 542-548.

Tomar, S., Baker, H. K., Kumar, S., & Hoffmann, A. O. (2021). Psychological determinants of retirement financial planning behavior. *Journal of Business Research*, *133*, 432-449.

Tommasi, M., & Busonera, A. (2012). Validation of three compulsive buying scales on an Italian sample. *Psychological Reports*, *111*(3), 831-844.

Trzcinska, A., & Goszczynska, M. (2015). The role of mothers in economic socialization of saving behaviour in Polish adolescents. *Revista de Psicología Social*, *30*(2), 351-381.

Tuchman, B. W. (1979). *A distant mirror: The calamitous 14th century*. Harmondsworth: Penguin.

Tunay, B. (2005). *Finansal sistem: Yapısı, işleyişi, yönetimi ve ekonomisi*. İstanbul: Birsen Yayınevi.

Tupes, E. C. (1957). *Personality traits related to effectiveness of junior and senior Air Force officers* (USAF Personnel Training Research, No. 57-125). Lackland Airforce Base, TX: Aeronautical Systems Division, Personnel Laboratory.

Tupes, E. C, & Christal, R. E. (1961). *Recurrent personality factors based on trait ratings* (Technical Report No. ASD-TR-61-97). Lackland Air Force Base, TX: US. Air Force.

Türkiye Sigorta. (2023). *Bireysel emeklilik nedir?*. Erişim adresi (23 Mayıs 2023): https://www.turkiyesigorta.com.tr/bireysel-emeklilik.

Tsvetanov, T., & Segerson, K. (2013). Re-evaluating the role of energy efficiency standards: A behavioral economics approach. *Journal of Environmental Economics and Management*, *66*(2), 347-363.

Tversky, A., & Kahneman, D. (1974). Judgment under uncertainty: Heuristics and biases. *Science*, *185*, 1124-1131.

-------. (1981). The framing of decisions and the psychology of choice. *Science*, *211*(4481), 453-458.

-------. (1986). Rational choice and the framing of decisions. *The Journal of Business*, *59*(4), 251-278.

Uğur, S. (2004). *Sosyal güvenlik sistemlerinde özel emeklilik programlarının yeri ve gelişimi*. Ankara: TİSK Yayınları.

UK Government. (2023a). *Types of private pensions*. Retrieved July 20, 2023, from https://www.gov.uk/pension-types.

-------. (2023b). *Workplace pensions*. Retrieved July 20, 2023, from https://www.gov.uk/workplace-pensions/joining-a-workplace-pension.

Uluçay, H., Keser, İ. K. ve Deveci Kocakoç, İ. (2020). Türkiye'de bireysel emeklilik sistemine giriş kararlarını etkileyen faktörler ve 2017 sonrası sistemde yapılan düzenlemeler. *Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *7*(1), 115-137.

Uluyol, O. (2019). Akademisyenlerin tasarruf yapma ve tasarrufları değerlendirme eğilimleri: Türkiye uygulaması. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 31, 739-768.

Unger, A., Lyu, H., & Zimbardo, P. G. (2018). How compulsive buying is influenced by time perspective—cross-cultural evidence from Germany, Ukraine, and China. *International Journal of Mental Health and Addiction*, *16*(3), 525-544.

Unger, A., et al. (2014) The relationship between the Zimbardo Time Perspective Inventory (ZTPI) and the Hofstede-Dimensions: Preliminary empirical evidence from Germany, Morocco, and China. *Open Journal of Social Sciences*, *2*, 100-105.

Uslu Divanoğlu, S., İçerli, L. ve Arsu, T. (2018). Tüketicilerin duygusal zekâsının içgüdüsel ve kompülsif satın alma davranışları üzerindeki etkisi: Aksaray ili örneği. *Turkish Studies Economics Finance and Politics*, *13*(30), 495-518.

Uygurtürk, H. ve Korkmaz, T. (2015). Portföy optimizasyonunda Markowitz modelinin kullanımı: Bireysel emeklilik yatırım fonları üzerine bir uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 68, 67-82.

Ünsal, E. M. (2011). *Makro iktisat* (9. Baskı). Ankara: İmaj Yayınevi.

-------. (2017). *Makro iktisat* (11. Baskı). Ankara: Murat Yayınları.

Vaghela, K. (2018). A model building approach to predict the retirement saving behaviors of investors. *Journal of Management Research and Analysis*, *5*(1), 352-359.

Valence, G., D'Astous, A. & Fortier, L. (1988). Compulsive buying: Concept and measurement. *Journal of Consumer Policy*, *11*, 419–433.

Van Beek, W., Berghuis, H., Kerkhof, A., & Beekman, A. (2011). Time perspective, personality and psychopathology: Zimbardo's time perspective inventory in psychiatry. *Time & Society*, *20*(3), 364-374.

Van Dalen, H. P., Henkens, K., & Hershey, D. A. (2010). Perceptions and expectations of pension savings adequacy: A comparative study of Dutch and American workers. *Ageing & Society*, *30*(5), 731-754.

Van Osch, S. M., Van den Hout, W. B., & Stiggelbout, A. M. (2006). Exploring the reference point in prospect theory: Gambles for length of life. *Medical Decision Making*, *26*(4), 338-346.

Van Raaij, W. F. (2016). *Understanding consumer financial behavior: Money management in an age of financial illiteracy*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Van Rijckeghem, C. (2010). Determinants of private saving in Turkey: An update. *Boğaziçi Üniversitesi İktisat Bölümü Çalışma Tebliği*, *4*, 1-97.

Van Schoor, G., Bot, S. M., & Engels, R. C. (2008). Alcohol drinking in young adults: The predictive value of personality when peers come around. *European Addiction Research*, *14*(3), 125-133.

Van Veldhoven, G. M., & Groenland, E. A. (1993). Exploring saving behaviour: A framework and a research agenda. *Journal of Economic Psychology*, *14*(3), 507-522.

Verplanken, B., & Herabadi, A. (2001). Individual differences in impulse buying tendency: Feeling and no thinking. *European Journal of Personality*, *15*, 71-83.

Vestewig, R. E. (1977). Extraversion and risk preference in portfolio theory. *The Journal of Psychology*, *97*(2), 237-245.

Vieira, K. M., de Oliveira, M. O. R., & Kunkel, F. I. R. (2016). The credit card use and debt: is there a trade-off between compulsive buying and ill-being perception. *Journal of Behavioral and Experimental Finance*, *10*, 75-87.

Vila-Henninger, L. A. (2021). A Dual-Process Model of Economic Behavior: Using Culture and Cognition, Economic Sociology, Behavioral Economics, and Neuroscience to Reconcile Moral and Self-Interested Economic Action. *Sociological Forum*, 36(S1), 1271-1296.

Vivel-Búa, M., Rey-Ares, L., Lado-Sestayo, R., & Fernández-López, S. (2019). Financial planning for retirement: The role of income. *International Journal of Bank Marketing*, *37*(6), 1419-1440.

Vuyk, M. A., Krieshok, T. S., & Kerr, B. A. (2016). Openness to experience rather than overexcitabilities: Call it like it is. *Gifted Child Quarterly*, *60*(3), 192-211.

Wang, C. C., & Yang, H. W. (2008). Passion for online shopping: The influence of personality and compulsive buying. *Social Behavior and Personality*, *36*(5), 693-706.

Wang, J., & Xiao, J. J. (2009). Buying behavior, social support and credit card indebtedness of college students. *International Journal of Consumer Studies*, *33*(1), 2-10.

Wang, M., & Cheng, Y. (2013, July). The sweet burden: Young consumers' extroversion, number of friendship on online social network and luxury consumption tendency. In *2013 10th International Conference on Service Systems and Service Management* (pp. 753-756). IEEE.

Wang, Y., & Sloan, F. A. (2018). Present bias and health. *Journal of Risk And Uncertainty*, *57(*2), 177-198.

Warneryd, K. E. (1989). On the psychology of saving: An essay on economic behavior. *Journal of Economic Psychology*, *10*(4), 515-541.

-------. (1993). *The will to save money: An essay on economic psychology* (CentER Discussion Paper No. 1993-22). Tilburg, The Netherlands: Tilburg University.

-------. (1994). Psychology + economics = economic psychology?. In H. Brandstatter & W. Güth (Eds.), *Essays on economic psychology* (pp. 31-52). Berlin: Springer-Verlag.

-------. (1996). *Personality and saving* (VSB-CentER savings project progress report No. 39). Tilburg, The Netherlands: Tilburg University.

-------. (1999a). Katona, George. In P. E. Earl and S. Kemp (Eds.), *The Elgar companion to consumer research and economic psychology* (pp. 348–352). Northampton: Edward Elgar Publishing Inc.

-------. (1999b). The role of macroeconomic psychology. *Applied Psychology*, *48*(3), 273-296.

-------. (1999c). *The psychology of saving: A study on economic psychology*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Inc.

Watson, D. C. (2014). Materialism: Profiles of agreeableness and neuroticism. *Personality and Individual Differences*, *56*, 197-200.

Watson, D., & Clark, L. A. (1997). Extraversion and its positive emotional core. In R. Hogan, J. Johnson and S. Briggs (Eds.), *Handbook of personality psychology* (pp. 767-793). Academic Press.

Webley, P., & Nyhus, E. K. (2006). Parents' influence on children's future orientation and saving. *Journal of Economic Psychology*, *27*(1), 140-164.

Weijers, R. J., de Koning, B. B., & Paas, F. (2021). Nudging in education: From theory towards guidelines for successful implementation. *European Journal of Psychology of Education*, *36*, 883-902.

Weinmann, M., Schneider, C., & Brocke, J. V. (2016). Digital nudging. *Business & Information Systems Engineering*, *58*(6), 433-436.

Weinstein, A., Maraz, A., Griffiths, M. D., Lejoyeux, M., & Demetrovics, Z. (2016). Compulsive buying—features and characteristics of addiction. In V. R. Preedy (Eds.), *Neuropathology of drug addictions and substance misuse: Volume 3* (pp. 993–1007). Academic Press.

Wells, R., Ham, R., & Junankar, P. N. (2016). An examination of personality in occupational outcomes: antagonistic managers, careless workers and extraverted salespeople. *Applied Economics*, *48*(7), 636-651.

Wilczaki, A. R. (2006). *Understanding compulsive buying: The dimensions and management of addictive shopping* (Unpublished Master's Thesis). Eastern Michigan University, Ypsilanti, Michigan.

Williams, A. D., & Grisham, J. R. (2012). Impulsivity, emotion regulation, and mindful attentional focus in compulsive buying. *Cognitive Therapy and Research*, *36*, 451-457.

Williams, P. G., Suchy, Y., & Kraybill, M. L. (2013). Preliminary evidence for low openness to experience as a pre-clinical marker of incipient cognitive decline in older adults. *Journal of Research in Personality*, *47*(6), 945-951.

Wills, T. A., Vaccaro, D., & McNamara, G. (1994). Novelty seeking, risk taking, and related constructs as predictors of adolescent substance use: An application of Cloninger's theory. *Journal of Substance Abuse*, *6*, 1–20

Witteman, C., Van den Bercken, J., Claes, L., & Godoy, A. (2009). Assessing rational and intuitive thinking styles. *European Journal of Psychological Assessment*, *25*(1), 39-47.

Xiao, J. J., & Porto, N. (2019). Present bias and financial behavior. *Financial Planning Review*, *2*(2), 1-14.

Yanardağ, M. Ö. (2018). Bireysel emeklilik sistemlerinin etkinliği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *11*(58), 798-812.

Yang, T. Y., & Devaney, S. A. (2011). Intrinsic rewards of work, future time perspective, the economy in the future and retirement planning. *Journal of Consumer Affairs*, *45*(3), 419-444.

Yıldırım, B. (2017). *The influence of attachment styles, personality characteristics, social comparison, and reassurance seeking on rocd symptoms* (Unpublished Master's Thesis). Middle East Technical University, Graduate School of Social Sciences, Ankara.

Yiğit, A. G. ve Yiğit, M. (2020). Kompulsif satın alma davranışının Y ve Z kuşaklarında cinsiyetler arası analizi. *OPUS International Journal of Society Researches*, *16*(28), 1223-1240.

Yoshioka, T., Ohara, K., Momoi, K., Mase, T., & Nakamura, H. (2023). Associations among perceived health competence, effortful control, self-control, and personality traits in Japanese university students. *Scientific Reports*, *13*(1), 2553. https://doi.org/10.1038/s41598-023-29720-8.

You, Z., Hibino, H., & Koyama, S. (2013). Changing human behavior through the options and feedback design of service systems. In *2013 IEEE Tsinghua International Design Management Symposium* (pp. 331-337). IEEE doi: 10.1109/TIDMS.2013.6981255.

Youn, S., & Faber R. J. (2000). Impulse buying: Its relation to personality traits and cues. In *Advances in consumer research volume 27* (pp. 179-185). Provo, UT: Association for Consumer Research.

Yu, R., & Zhou, X. (2007). Neuroeconomics: Opening the "black box" behind the economic behavior. *Chinese Science Bulletin*, *52*(9), 1153-1161.

Yuh, Y., Montalto, C. P., & Hanna, S. D. (1998). Are Americans prepared for retirement?. *Financial Counseling and Planning*, *9*(1), 1-13

Yurchisin, J., & Johnson, K. K. (2004). Compulsive buying behavior and its relationship to perceived social status associated with buying, materialism, self-esteem, and apparel-product involvement. *Family and Consumer Sciences Research Journal*, *32*(3), 291-314.

Yurdadoğ, V., Akça, H. ve Bozatlı, O. (2019). Sürdürülebilir sosyal güvenlik sistemi için mali kural önerisi. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, *26*(2), 651-675.

Yüce, A. ve Kerse, Y. (2018). Kişiliğin kompulsif satın alma davranışı üzerindeki etkisi: Ampirik bir çalışma. *Ataturk University Journal of Economics & Administrative Sciences*, *32*(1), 143-156.

Yüksel, A. (2021). *Bireysel emeklilik şirketlerinin etkinliği ve makroekonomik etkileri: Türkiye örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Karabük.

Zeldes, S. P. (1989). Optimal consumption with stochastic income: Deviations from certainty equivalence. *The Quarterly Journal of Economics*, *104*(2), 275-298.

Zhang, G., Chen, X., Xiao, L., Li, Y., Li, B., Yan, Z., Guo, L., & Rost, D. H. (2019). The relationship between big five and self-control in boxers: A mediating model. *Frontiers in Psychology*, *10*, 1-7.

Zhang, J. W., & Howell, R. T. (2011). Do time perspectives predict unique variance in life satisfaction beyond personality traits?. *Personality and Individual Differences*, *50*(8), 1261-1266.

Zhang, Z., & Wang, X. (2020). Nudging to promote household waste source separation: Mechanisms and spillover effects. *Resources, Conservation and Recycling*, *162*, 1-10.

Zimbardo, P., & Boyd, J. (1999). Putting time in perspective: A valid, reliable individual-differences metric. *Journal of Personality and Social Psychology*, *77*(6), 1271–1288.

-------. (2008). *The time paradox: The new psychology of time that will change your life*. New York: Simon and Schuster, Inc.

-------. (2015). Putting time in perspective: A valid, reliable individual-differences metric. In M. Stolarski, N. Fieulaine and W. Van Beek (Eds), *Time Perspective Theory; review, research and application* (pp. 17-55). Switzerland: Springer International Publishing.

Zimbardo, P. G., Keough, K. A., & Boyd, J. N. (1997). Present time perspective as a predictor of risky driving. *Personality and Individual Differences*, *23*, 1007–1023.

Ziraat Portföy. (2023). *Bireysel emeklilik fonları*. Erişim adresi (22 Mayıs 2023): https://www.ziraatportfoy.com.tr/tr/bireysel-emeklilik-fonlari.

TEDARİK ZİNCİRİNDE DİJİTAL DÖNÜŞÜM

Editörler

Dr. Bihter KARAGÖZ TAŞKIN

Dr. Macide Berna ÇAĞLAR

EKİN

Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-95-9

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Mart 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1
Dijital Dönüşümün Kavramsal Çerçevesi 1
Derya DİNÇER GÜLTEKİN

BÖLÜM 2
Tedarik Zinciri Yönetiminde Nesnelerin İnterneti Teknolojisi 15
Aynur ACER

BÖLÜM 3
Büyük Verinin Pazarlama Faaliyetlerinde Kullanımı 33
Mualla AKÇADAĞ

BÖLÜM 4
Tedarik Zinciri Yönetiminde Artırılmış Gerçeklik 49
Sinan ÇIKMAK

BÖLÜM 5
Tedarik Zinciri Yönetiminde Yapay Zeka ve Robotik Sistemler 69
Mustafa COŞAR

BÖLÜM 6
Akıllı Fabrikalar 95
Ayça ÖZCEYLAN

BÖLÜM 7
Tedarik Zincirinde Depolama ve Stok Yönetiminin Dijital Dönüşümü 121
Hakan KAYA

BÖLÜM 8
Yeni Nesil Teknolojiler Öncülüğünde Türkiye'nin Dış Ticaret Politikaları ve Modern Gümrük Uygulamaları 137
Sinan Can ALTUNTAŞ

BÖLÜM 9
Tedarik Zincirlerinde Blok Zincir Kullanımı: SWOT Analizi 151
Ahmet ÇETİNDAŞ

BÖLÜM 10
3D Yazıcıların Lojistik Sektör Stratejileri Açısından Değerlendirilmesi 173
Mesut ATASEVER

BÖLÜM 11
Havacılık (Havalimanı, Sivil Havacılık, Hava Kargo) Sektöründe Dijital Dönüşüm Uygulamaları 187
Haydar ATEŞ

BÖLÜM 12
Tedarik Zincirinde Takip Cihazı Kullanımının SWOT Analizi 213
Asena Nur DAĞLI
Barış YÜKSEL

BÖLÜM YAZARLARI 231

EDİTÖRLER 234

YAZAR VE EDİTÖRLERİN ÖZGEÇMİŞLERİ 235

KAYNAKÇA

Aktan, E., Big Data: Application Areas, Analytics and Security, *Bilgi Yönetimi Dergisi*, 2018; 1(1), 1-22.

Akyürek S. (2021). İşletmenin Çevre Analizi Dijitalleşme ile Dijital Dönüşümün İşletme ve Bazı Çevre Unsurları Üzerindeki Potansiyel Etkileri. S. Özbey (Ed.). *Dijital İşletme Yönetimi ve Yapay Zekâ.* içinde (31-74). Ankara: Detay Yayıncılık.

Bayır, E. (2018). Sağlıkta Dönüşüm ve Sağlık Ekonomisi. 1. Baskı. İstanbul: Cinius Yayınları.

Boydak, E. (2018). Sağlık Hizmetleri ve Yapay Zeka. Elgiz Yılmaz Altuntaş (Ed.), *Sağlık Hizmetleri Uygulamalarında Dijital Dönüşüm* içinde (93-108). Konya: Eğitim Yayınevi.

Brennen, S. and Kreiss, D. (2014). Digitalization and Digitization. *Culture Digitally. (*http://culturedigitally.org/2014/09/digitalization-and-digitization/ E.T. 22.02.2023).

Büyükuslu, A.R. (2019). *Dijital Dönüşüm*. İstanbul: Der Yayınları.

Çakıcı, Z. (2018). Sağlık Hizmetlerinde Büyük Veri Analizi: T.C. Sağlık Bakanlığı E-Nabız Uygulaması Örneği. Elgiz Yılmaz Altuntaş (Ed.), *Sağlık Hizmetleri Uygulamalarında Dijital Dönüşüm* içinde (109-129). Konya: Eğitim Yayınevi.

Fitzgerald, M., Kruschwitz, N., Bonnet, D. and Welch, M. (2013). Embracing Digital Technology: A New Strategic Imperative.

Gökhan, S. (2022). Dijital Dönüşüm Algısının Motivasyona Etkisinde Çalışan Deneyiminin Aracılık Rolü. *Basılmamış Doktora Tezi,* Dokuz Eylül Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, İzmir.

Hazarhun, E. (2022). Dijital Dönüşüm Sürecinin Turizm Sektörüne Yansımaları: Akıllı Turizm Teknolojileri Kullanımına Yönelik Bir Araştırma. *Basılmamış Doktora Tezi,* Dokuz Eylül Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, İzmir.

Hewlett Packard Enterprise (2016). Blockchain in The Financial Services Industry. 1-4, (E.T. 26.02.2023 http://blockchainlab.com/pdf/4AA6-5864ENW.pdf)

Innovalue (2015). Blockchain and Financial Servıces Industry Snapshot And Possible Future Developments. 8- 9. (E.T. 20.02.2023 https://emergingpayments.org/Blockchain-in-Financial-Services.pdf)

Işık, T. (2019). Türkiye'de Sağlık Kurumlarında Dijital Dönüşüm Adımları. Elgiz Yılmaz Altuntaş (Ed.), *Sağlık Hizmetleri Uygulamalarında Dijital Dönüşüm* içinde (11-39). Konya: Eğitim Yayınevi.

İçten, T. ve Bal, G. Artırılmış Gerçeklik Üzerine Son Gelişmelerin Ve Uygulamaların İncelenmesi. *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 2017; 5(2), 111-136.

Kabayel, M. (2022). Dijital Dönüşümün Vergilendirme Üzerine Etkisi Ve Türkiye'de Uygulanabilirliği. *Basılmamış Doktora Tezi.* İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Ve Mali Yönetim Anabilim Dalı. İzmir.

Karagöz, J. G. (2018). *Sağlıkta Dijital Dönüşüm*. İstanbul: Arı Yayınları.

Klein, M. İşletmelerin Dijital Dönüşüm Senaryoları-Kavramsal Bir Model Önerisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi.* 2020; 19(74), 997-1019.

Klein, M. (2019). Geniş Kapsamlı Dijital Dönüşüm Yaklaşımı. *Dünya 4.0. E.S.* Bayrak Meydanoğlu, M. Klein ve D. Kurt (Ed.), *Dijital Dönüşüm Trendleri*, İstanbul: Filiz.

Krause, E.G., Velamuri V.K., Burghardt T., Nack D., Schmidt M. and Treder T.M. (2016). *Blockchain Technology and the Financial Services Market State of the Art Analysis*. HHL, 6.

Kayıkçı, M.Y. ve Bozkurt, A.K. Dijital Çağda Z ve Alpha Kuşağı, Yapay Zeka Uygulamaları ve Turizme Yansımaları. *Sosyal Bilimler Metinleri.* 2018, 54-64.

Koçel, T. (2020). *İşletme Yöneticiliği, Yönetim ve Organizasyon, Organizasyonlarda Davranış, Klasik-Modern-Çağdaş ve Güncel Yaklaşımlar.* Genişletilmiş 18. Baskı. İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım.

OECD (2019). Going Digital: Shaping Policies, Improving Lives. Paris: OECD Publishing. doi: 10.1787/9789264312012-en

Özer, G. (2021). Dijital Dönüşüm Sürecinde Örgütsel Öğrenme ve Dijital Dönüşüm Etkisi: Bankacılık Sektöründe Bir Araştırma. *Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.* Bahçeşehir Üniversitesi, İşletme Programı, İstanbul.

Özgeldi, M. (2020). Dijital Dönüşümde İnsan Faktörü. Gonca Telli ve Samet Aydın (Ed.), *Dijital Dönüşüm*. İstanbul: Maltepe Üniversitesi Yayınları.

Parviainen, P., Tihinen, M., Kääriäinen, J., and Teppola, S. Tackling The Digitalization Challenge: How To Benefit From Digitalization in Practice. *International Journal of Information Systems and Project Management,* 2017; 5(1), 63–77.

Pisa, M. and Juden, M. (2017). Blockchain and Economic Development: Hype vs. Reality, *Center For Global Development*, 2017; 107, 5-7.

Rana, K. ve Patel, B. Augmented Reality Engine Applications: A Survey. *International Conference on Communication and Signal Processing*, 2019, India.

Savic, D. From Digitization, through Digitalization, to Digital Transformation. *Online Searcher*, 2019; 43(1), 37–39.

Siebel, T.M. (2020). *Dijital Dönüşüm Kitlesel Yok Oluş Çağında Hayatta Kalmak ve Başarılı Olmak.* Ankara: Paloma Yayınevi.

Skog, D.A. (2019). The Dynamics of Digital Transformation the Role of Digital Innovation, Ecosystems And Logics in Fundamental Organizational Change. *Umea Unıversıt Departmant of Informatics.*

Şahinaslan, Ö. (2020). Yeni Nesil Teknolojiler. Gonca Telli ve Samet Aydın (Ed.), *Dijital Dönüşüm.* İstanbul: Maltepe Üniversitesi Kitapları.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi-2018 https://cbddo.gov.tr/dijital-donusum/

Ülgen, H. Ve Mirze S.K. (2018). *İşletmelerde Stratejik Yönetim.* Güncellenmiş 9. Baskı. İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım.

Wang S., J. Wan, D. Zhang, D. Li and C. Zhang. Towards Smart Factory For Industry 4.0: A Self-Organized Multi-Agent System With Big Data Based Feedback and Coordination. *Computer Networks*, 2016; 101, 158-168.

Yankın, F.B. Dijital Dönüşüm Sürecinde Çalışma Yaşamı. *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi E-Dergi* 2019; 7(2), 1-38.

Yavuz, M.S. Ekonomide Dijital Dönüşüm: Blockchain Teknolojisi ve Uygulama Alanları Üzerine Bir İnceleme. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi.* 2019; 4(1). 15-29.

Yazıcı, S. ve Ayazlar, G. (2019). Bulut Bilişim ve Turizm 4.0. A. Karaman ve K. Sayın (Ed). *Dijital Turizm: Sektörün Yeni Geleceği.* Konya: Eğitim Yayınevi.

Yıldız, A. Endüstri 4.0 ve Akıllı Fabrikalar. *Sakarya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi.* 2018; 22(2), 546-556.

KAYNAKÇA

Al-Fuqaha, A., Guizani, M., Mohammadi, M., Aledhari, M., & Ayyash, M. (2015). Internet of things: A survey on enabling technologies, protocols, and applications. *IEEE communications surveys & tutorials*, *17*(4), 2347-2376.

Alt R, Zbornik S (2002) Integrierte Geschäftsabwicklung mit electronic bill presentment and payment. In: Weinhardt C, Holtmann C (eds) E-commerce: Netze, Märkte, Technologien. Proceedings zur Teilkonferenz der Multikonferenz Wirtschaftsinformatik

Amazon. (2018). AWS. Retrieved from https://aws.amazon.com/partners/blockchain/.

Aydınocak, E.U. (2022). *Internet of Things (IoT) in Marketing Logistics*, İyigün, İ ve Görçün, Ö.F. (Ed.) Logistics 4.0 and Future of Supply Chains. Springer.

Bahga, A., & Madisetti, V. (2014). *Internet of Things: A hands-on approach*. Vpt.

Barlow, M. (2015). Learning to Love Data Science Explorations of Emerging Technologies and Platforms for Predictive Analytics, Machine Learning, Digital Manufacturing, and Supply Chain Optimization. O'Reilly Media.

Barreto, L., A. Amaral and T. Pereira. (2017). Industry 4.0 implications in logistics: an overview. *Procedia Manufacturing*, 13: 1245–1252.

Bartodziej, C. J. (2017*). The Concept Industry 4.0 An Empirical Analysis of Technologies and Applications in Production Logistics*. Springer Gabler. Berlin/Germany.

Ben-Daya, M., Hassini, E., & Bahroun, Z. (2019). Internet of things and supply chain management: a literature review. *International Journal of Production Research,* 57(15-16), 4719-4742.

Büyüközkan, G. & Göçer, F. (2018). Digital Supply Chain: Literature Review and a Proposed Framework for Future Research. *Computers in Industry,* 97, 157-177.

Dalmarco, G. & Barros, A.C. (2018). *Adoption of Industry 4.0 Technologies in Supply Chains*. Moreira, A.C., Ferreira, L.M.D.F. & Zimmermann, R.A. (Ed.), Innovation and Supply Chain Management Relationship, Collaboration and Strategies. Springer.

DHL Trend Research (2015) Internet of things in logistics, a collaborative report by DHL and cisco on implications and use cases for the logistics industry. DHL Customer Service & Solutions, Germany

Druehl, C., Carrillo, J. & Hsuan, J. (2018). *Technological Innovations: Impacts on Supply Chains*. Moreira, A.C., Ferreira, L.M.D.F. & Zimmermann, R.A. (Ed.), *Innovation and Supply Chain Management Relationship, Collaboration and Strategies*. Springer.

Eldridge R, Chapin L (2015) Internet of things: an overview. *The internet society (ISOC),* pp 1–50

Ellis, S., Morris, H. D., & Santagate, J. (2015). IoT-enabled analytic applications revolutionize supply chain planning and execution. *International Data Corporation (IDC) White Paper*, *13*, 259697.

Fortino, G.; Rovella, A.; Russo, W.; Savaglio, C. (2014): On the Classification of Cyberphysical Smart Objects in the Internet of Things. In: Proceedings of the 5th International Workshop on Networks of Cooperating. Presentation

Gallivan M.J. (2001). *Organizational adoption and assimilation of complex technological innovations: development and application of a new framework*. ACM Sigmis Database 32(3):51–8

Gershenfeld N, Krikorian R, Cohen D. (2004). *The internet of things*. Sci Am 291(4):76

Giusto D, Iera A, Morabito G, Atzori L (2010). *The Internet of things 20th Tyrrhenian workshop on digital communications.* Springer, New York, NY, US

Greenhalgh T, Robert G, Macfarlane F, Bate P, Kyriakidou O (2004). *Diffusion of innovations in service organizations: systematic review and recommendations*. Milbank Q 82(4):581–629

Gu, Y. and Q. Liu. (2013). Research on the application of the IoT in reverse SC information management. *Journal of Industrial Engineering and Management,* 64: 963–973.

Hernandez, P.; Reiff-Marganiec, S. (2014): Classifying Smart Objects using Capabilities. In. 2014 International Conference on Smart Computing (SMARTCOMP). Presentation

Ibrahim, Sameh, Hatem A. Elayat, Mahassen M. Khater, and Noha A. Mostafa. (2011). Data analysis for inventory management in a multi-echelon supply chain. *International Journal of Economic Resources.* 2: 138–50

Information Society and Media Directorate General of the European Commission (INFSO). 2008. "Internet of Things in 2020 - Roadmap for the Future." Accessed August 2017. https://www.smart-systems-integration.org/public/documents/publications/Internetof-Things_in_2020_EC-EPoSS_Workshop_Report_2008_v3.pdf/download.

Kagermann, H.; Wahlster, W.; Helbig, J. (2013): Umsetzungsempfehlungen für das Zukunftsprojekt Industry 4.0. Abschlussbericht des Arbeitskreises Industry 4.0. Deutschlands Zukunft als Produktionsstandort sichern. In: Promotorengruppe Kommunikation der Forschungsunion Wirtschaft – Wissenschaft. Berlin.

Kaya, S. K., Paksoy, T. & Garza-Reyes, J.A. (2021). *The New Challenge of Industry 4.0 Sustainable Supply* Chain Network Design with Internet of Things. Paksoy, T., Koçhan, Ç. G. ve Ali, S.S. (Ed.). Logistics 4.0. Dijital Transformation of Supply Chain Management, CRS Press.

Khare, T. & Dubey, R.K. (2017). *Leveraging IoT for Logistics*. NEC Corporation

Lee I, Lee K (2015) The internet of things (IoT): applications, investments, and challenges for enterprises. *Bus Horiz.* 58(4):431–440

Lee, A.H.I., H.-Y. Kang, C.-F. Hsu and H.C. Hung. (2009). A green supplier selection model for high-tech industry. *Expert Systems with Applications*, 364: 7917–7927

Lee, K. (2015). *How the IoT will Change Your World,* United State: Pearson.

Liao S.H. (2005). Technology management methodologies and applications: a literature review from 1995 to 2003. *Technovation* 25(4):381–393

Liu, T. & Lu, D. (2012, August). The application and development of IoT. In *2012 International symposium on information technologies in medicine and education* (Vol. 2, pp. 991-994). IEEE.

López-de-Armentia, J., Casado-Mansilla, D., & López-de-Ipina, D. (2012, July). Fighting against vampire appliances through eco-aware things. In *2012 Sixth International Conference on Innovative Mobile and Internet Services in Ubiquitous Computing* (pp. 868-873). IEEE.

Mainetti, L., Patrono, L., & Vilei, A. (2011). Evolution of wireless sensor networks towards the internet of things: A survey. In 2011 19th International Conference on Software, Telecommunications and Computer Networks (SoftCOM) (pp. 1–6). IEEE

Miorandi D, Sicari SD, Pellegrini P, Chlamtac I (2012). Internet of Things: vision, applications and research challanges. *Ad Hoc Netw* 10(7):1497–1516

Mostafa N, Hamdy W, Alawady H. (2019). *Impacts of Internet of Things on supply chains: a framework for warehousing*. Soc Sci 8:84

Penthin, S. & Dillman, R. (2015). *Digital SCM*, www.bearingpoint.com, Germany

Ray, P. P. (2017). Internet of things for smart agriculture: Technologies, practices and future direction. *Journal of Ambient Intelligence and Smart Environments*, *9*(4), 395-420.

Reale A (2017, February 23) A guide to edge IoT analytics: internet of things blog. Retrieved from https://www.ibm.com/blogs/internet-of-things/edge-iot-analytics/

Rogers EM (2003) *Diffusion of innovations*, 5th edn. Free Press, New York

Sadıkzade, M. (2016). Industry 4.0 Transformation and Digital Supply Chain. Available at: https://tr.linkedin.com/pulse/end.

Salazar C. (2016). Internet of Things-IOT: definition characteristics, architecture, enabling technologies, application & future challenges. *Int J Eng Sci Comput* 6(5):6122–6131

Shariatzadeh, N., Lundholm, T., Lindberg, L., & Sivard, G. (2016). Integration of digital factory with smart factory based on Internet of Things. *Procedia Cirp*, *50*, 512-517.

Sintef OV, Friess P (2014) Internet of Things–from research and innovation to market deployment. River Publishers' Series In Communications

Torğul, B., L. Şağbanşua and F.B. Balo. (2016). Internet of things: a survey. *International Journal of Applied Mathematics Electronics and Computers,* Special Issue-1: 104–110.

Ünal, V., Ömürgönülşen, M., Belbağ, S. & Soysal, M. (2021). *The Internet of Things in Supply Chain Management.* Paksoy, T., Koçhan, Ç. G. & Ali, S.S. (Ed.). Logistics 4.0. Dijital Transformation of Supply Chain Management, CRS Press.

World Economic Forum (2017, March) Technology and innovation for the future of production: accelerating value creation. Retrieved from https://www.weforum.org/whitepapers/technologyand-innovation-for-the-future-of-production-accelerating-value-creation

Xu, L. D., W. He, and S. Li. (2014). Internet of Things in Industries: A Survey. *IEEE Transactions on Industrial Informatics* 10 (4): 2233–2243.

KAYNAKÇA

Ai, F., Comfort, L. K., Dong, Y., Znati, T. (2016), "A dynamic decision support system based on geographical information and mobile social networks: A model for tsunami risk mitigation in Padang, Indonesia", *Safety Science*, 90, pp. 62–74.

Aktan, E. (2018). Büyük veri: uygulama alanları, analitiği ve güvenlik boyutu. *Bilgi Yönetimi Dergisi, 1(1),*ss. 1-22.

Alamdar, F., Kalantari, M., Rajabifard, A., (2016). "Towards multi-agency sensor information integration for disaster management", *Comput. Environ. Urban Syst*. 56, pp. 68–85.

Altun, T., Şahin, F. & Öztaş, N. (2017). Kamu politikalarının belirlenmesi ve uygulanmasında büyük veri, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(15), ss. 2021-2044.

Artantaş, E. (2019). Big data marketing, *IJIRT,* 6(2), s.s. 185-188.

Big Data University 2016. What is big data online course. https://bigdatauniversity.com/courses/what-is-big-data/. E.T:10.12.2022.

Casaca, J.A. & Gama, A.P. (2013). Marketing in the era of big data, Human And Social Sciences at the Common Conference, Ekim 18-22. 2013.

Chen, N., Liu, W., Bai, R., Chen, A. (2017). Application of computational intelligence technologies in emergency management: a literature review*, Artificial Intelligence Review,* pp. 1–38.

Çağlayan, N., Aatoğlu, Şl., & Kapukaya, E.N. (2018). Afet yönetiminde büyük veri ve veri analitiği uygulamaları: literatür araştırması. *7. Ulusal Lojistik ve Tedarik Zinciri Kongresi, ULTZK 2018 Bildiriler Kitabı*, 3-5 Mayıs, Bursa.

Çiğdem, Ş. & Seyrek, İH. (2015). İşletmelerde büyük veri uygulamaları: bir literatür taraması. *2. Ulusal Yönetim Bilişim Sistemleri Kongresi,* Erzurum.

Demchenko, Y. et al. (2014). Big security for big data: addressing security challenges for the big data ınfrastructure in secure data management, ed*: Springer*, pp. 76-94.

Demirtaş, B. & Argan, M. (2015). Büyük veri ve pazarlamadaki dönüşüm: kuramsal bir yaklaşım. *Pazarlama ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 15 (1), ss. 1-21.

Doğan, K. & Arslantekin, S. (2016). Büyük veri: önemi, yapısı ve günümüzdeki durum, *DTCF Dergisi* 56(1), ss. 15-36.

Fan, S., Kalu, R., & Zhao, J.L. (2015). Demystifying big data analytics for business ıntelligence through the lens of marketing mix. *Big Data Resarch*, 2, ss. 28-32.

Gürsakal, N. (2013). Büyük Veri. Dora Yayıncılık, Bursa.

Hadi, HJ. & Shain, AH. (2015). Bıg data and fıve v's characterıstıcs, *International Journal of Advances in Electronics and Computer Science, 2(1),* 16-23.

Hoy, B. (2014). Big data: An introduction for librarians. *Medical Reference Services Quarterly*, 33(3): 320-326.

https://bigdatacenter.gazi.edu.tr/wpcontent/uploads/buyuk_veri_ve_acik_veri_analitigi.pdf., E.T:22.02.2023.

https://blog.hubspot.com/. E.T:09.01.2023.

https://www.gartner.com/en. E.T:09.12.2022.

https://www.istatistikbeyin.com/global-dijital-pazarlama-istatistikleri-2022. E.T:06.12.2022.

https://www.statista.com/topics/1464/big-data/., E.T:11.12.2022

https://www.wyzowl.com/. E.T: 12.11.2022.

Ishwarappa & Anuradha, J., (2015). A Brief Introduction on Big Data 5vs characteristics and hadoop technology, International Conference on Intelligent Computing, Communation & Convergence (ICCC-2015), *Procedia Computer Science*, 48 (2015), pp. 319 – 324.

Koskinen, K.T., Kortelainen, H., Aaltonen, J., Uisitalo, T., Komonen, J. & Mathew, J., (2015). Big data and knowledge discovery, *Proceedings of the 10th World Congress on Engineering Asset Management*, p.165.

Köseoğlu, Ö. & Demirci, Y. (2017). Türkiye'de büyük veri ve veri madenciliğine ilişkin politika ve stratejiler: ulusal politika belgelerinin içerik analizi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(15), ss. 2223-2239.

Landwehr, P. M., Wei, W., Kowalchuck, M., Carley, K. M. (2016). Using tweets to support disaster planning, warning and response. *Safety Science*, 90,pp. 33–47.

Liang, F. vd. (2018). A survey on big data market: pricing, trading and protection. *IEEE,* ss.1-22.

Lukosius, V. & Hyman, MR. (2018). Big data in marketing research, (PDF) Big data in marketing research (researchgate.net), E.T: 12.01.2023.

Lv, Z., Li, X., Choo, K.-K. R. (2017). E-government multimedia big data platform for disaster management", *Multimedia Tools and Applications*,pp. 1–13.

Neppalli, V. K., Caragea, C., Squicciarini, A., Tapia, A., Stehle, S. (2017). Sentiment analysis during Hurricane Sandy in emergency response. *International Journal of Disaster Risk Reduction,* 21(Supplement C),pp. 213–222.

Özbilgin, İ.G. https://ab.org.tr/ab15/bildiri/483.pdf. E.T:14.02.2023

Peña-Mora, F., Aziz, Z. U. H., Chen, A., Plans, A., Foltz, S. (2008). Building assessment during disaster response and recovery. *Proceedings of the Institution of Civil Engineers*, 161(4),pp. 183–195.

Ray, P. P., Mukherjee, M., Shu, L. (2017). Internet of Things for Disaster Management: State-of-the-Art and Prospects. *IEEE Access*, 5,pp. 18818–18835.

Sağıroğlu, Ş., & Koç, O. (2017). Büyük veri ve açık veri analitiği: yöntemler ve uygulamalar, Grafiker Yayınları, Ankara.

Saidali, J. vd. (2019). The combination between big data and marketing strategies to gain valuable business ınsights for better production success. *Procedia Manufacturing, 32, ss.* 1017-1023.

Schönberger, M. & Cukier, K. (2013). Büyük Veri: Yaşama, Çalışma ve Düşünme Şeklimizi Dönüştürecek Bir Devrim. (B. Erol, Çev.) İstanbul: Paloma Yayıncılık.

Taylor, J. (2013). Delivering customer value faster with big data analytics, http://brblog.typepad.com/files/deliveringcustomervaluefasterwithbigdat aanalytics-update-june-6.pdf.

Tykheev, D. (2018). Big data in marketing, Saimaa University of Applied Sciences Faculty of Business Administration, Lappeenranta Degree Programme in International Business, Yayımlanmış Lisansüstü Tez, Finland.

Yıldırım, S.K. (2020). Big Data Analysis in Digital Marketing, The Republic of Turkey Bahçeşehir University, Master's Thesis, Istanbul.

Yılmaz, B., Bülbül, S. & Atik, M. (2017). Büyük verinin (big data) muhasebe üzerindeki etkisi ve muhasebeye sağladığı katkıların incelenmesi, *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi, 27(1),* ss. 79-122.

KAYNAKÇA

Acar, M.F. (2022). *Artırılmış Gerçeklik Uygulamalarının Elektronik Alışveriş Deneyimine ve Satın Alma Niyetine Etkisinin İncelenmesi.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Osmaniye.

Akbari, M., Ha, N. & Kok, S. (2022). A systematic review of AR/VR in operations and supply chain management: Maturity, current trends and future directions, *Journal of Global Operations and Strategic Sourcing, 15*(4), 534-565. https://doi.org/10.1108/JGOSS-09-2021-0078

Azuma R.T. (1997). A survey of augmented reality. *Presence: Teleoperators Virtual Environments 6*(4), 355–385. https ://doi.org/10.1162/pres.1997.6.4.355

Azuma, R. T. (2019). The road to ubiquitous consumer augmented reality systems. *Human Behavior and Emerging Technologies, 1*(1), 26-32. https://doi.org/10.1002/hbe2.113

Azuma, R., Baillot, Y., Behringer, R., Feiner, S., Julier, S., & MacIntyre, B. (2001). Recent advances in augmented reality. *IEEE computer graphics and applications, 21*(6), 34-47. https://doi.org/10.1109/38.963459

Baron, J. (2021). *Top 6 Biggest Challenges to Implementing AR Technology.* CSG, https://www.cgsinc.com/blog/top-6-biggest-challenges-implementing-ar-technology-2021, Erişim Tarihi: 25.02.2023

BMW Group (2019). *Absolutely real: Virtual and augmented reality open new avenues in the BMW Group Production System.* https://www.press.bmwgroup.com/global/article/detail/T0294345EN/absolutely-real:-virtual-and-augmented-reality-open-new-avenues-in-the-bmw-group-production-system?language=en, Erişim Tarihi: 22.02.2023.

BMW Group (2020). *Munich Pilot Plant: BMW Group uses augmented reality in prototyping.* https://www.press.bmwgroup.com/global/article/detail/T0317125EN/munich-pilot-plant:-bmw-group-uses-augmented-reality-in-prototyping?language=en, Erişim Tarihi: 24.02.2023.

Bosch (2018). *Augmented Reality for automotive workshops*. https://www.boschaftermarket.com/gb/en/diagnostics/solutions/augmented-reality, Erişim Tarihi: 22.02.2023.

Caboni, F. & Hagberg, J. (2019). Augmented reality in retailing: A review of features, applications and value. *International Journal of Retail & Distribution Management*, 47(11), 1125-1140. https://doi.org/10.1108/IJRDM-12-2018-0263

Chandukala, S. R., Reddy, S. K., & Tan Y.C. (2022), *How Augmented Reality Can – and Can't – Help Your Brand,* Harvard Business Review, https://hbr.org/2022/03/how-augmented-reality-can-and-cant-help-your-brand#:~:text=Customers%20who%20used%20AR%20spent,can%20help%20businesses%20increase%20revenues, Erişim Tarihi: 23.02.2023.

de Souza Cardoso, L. F., Mariano, F. C. M. Q., & Zorzal, E. R. (2020). A survey of industrial augmented reality. *Computers & Industrial Engineering, 139*, 106159. https://doi.org/10.1016/j.cie.2019.106159.

Demir, S., Yilmaz, I., & Paksoy, T. (2020). Augmented reality in supply chain management. T. Paksoy, Ç. G. Koçhan ve S. S. Ali (Ed.), *Logistics 4.0: Digital Transformation of Supply Chain Management* (ss. 136-145) içinde. Boca Raton, FL, USA: CRC Press.

Devagiri, J. S., Paheding, S., Niyaz, Q., Yang, X., & Smith, S. (2022). Augmented Reality and Artificial Intelligence in industry: Trends, tools, and future challenges. *Expert Systems with Applications, 207*,118002**.** https://doi.org/10.1016/j.eswa.2022.118002

Er, O. (2022). *Üretimde Kullanılan Operatör Destek Odaklı Artırılmış Gerçeklik Teknolojilerinin Kullanılabilirlik Kavramı Kapsamında Değerlendirilmesi.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul

Frank, A.G., Dalenogare, L.S. & Ayala, N.F. (2019), Industry 4.0 technologies: Implementation patterns in manufacturing companies. *International Journal of Production Economics*, *210*, 15-26. https://doi.org/10.1016/j.ijpe.2019.01.004

Gattullo, M., Scurati, G. W., Fiorentino, M., Uva, A. E., Ferrise, F., & Bordegoni, M. (2019). Towards augmented reality manuals for industry 4.0: A methodology. *Robotics and Computer-Integrated Manufacturing, 56*, 276-286. https://doi.org/10.1016/j.rcim.2018.10.001

Glockner, H., Jannek, K., Mahn, J., & Theis, B. (2014). Augmented reality in logistics: Changing the way we see logistics-a DHL perspective. DHL Customer Solutions & Innovation, 1-28.

IKEA (2017). *Say hej to IKEA Place*. https://www.ikea.com/au/en/customer-service/mobile-apps/say-hej-to-ikea-place-pub1f8af050, Erişim Tarihi: 23.02.2023.

Innover (2021). *How Augmented Reality Can Reshape the Future of Supply Chains.* https://innoverdigital.com/how-augmented-reality-can-reshape-the-future-of-supply-chains/

Joshi, N. (2018). *4 ways the supply chain industry will use Augmented Reality.* Allerin. https://www.allerin.com/blog/4-ways-the-supply-chain-industry-will-use-augmented-reality, Erişim Tarihi: 28.02.2023

Kim, S., Nussbaum, M. A., & Gabbard, J. L. (2019). Influences of augmented reality head-worn display type and user interface design on performance and usability in simulated warehouse order picking. *Applied ergonomics, 74,* 186-193. https://doi.org/10.1016/j.apergo.2018.08.026

Kokkas, A., & Vosniakos, G. C. (2019). An Augmented Reality approach to factory layout design embedding operation simulation. *International Journal on Interactive Design and Manufacturing, 13*, 1061-1071. https://doi.org/10.1007/s12008-019-00567-6

Kyselova, V. (2018). *Pick-by-Vision with Augmented Reality to Solve the Problem of Inaccurate Inventory in the Warehouse*. Jasoren. https://jasoren.com/augmented-reality-warehouse/, Erişim Tarihi: 24.02.2023

Lu, M. (2018). *Five Ways Augmented Reality Enhances Supply Chain Management*. ASCM Insights. https://www.ascm.org/ascm-insights/five-ways-augmented-reality-enhances-supply-chain-management/

Mourtzis, D., Samothrakis, V., Zogopoulos, V., & Vlachou, E. (2019). Warehouse design and operation using augmented reality technology: a papermaking industry case study. *Procedia Cirp, 79*, 574-579. https://doi.org/10.1016/j.procir.2019.02.097

Oke, A. E., & Arowoiya, V. A. (2022). Critical barriers to augmented reality technology adoption in developing countries: a case study of Nigeria. *Journal of Engineering, Design and Technology, 20*(5), 1320-1333

Rejeb, A., Keogh, J. G., Leong, G. K., & Treiblmaier, H. (2021a). Potentials and challenges of augmented reality smart glasses in logistics and supply chain management: A systematic literatüre review. *International Journal of Production Research, 59*(12), 3747–3776. https://doi.org/10.1080/00207543.2021.1876942

Rejeb, A., Keogh, J. G., Wamba, S. F., & Treiblmaier, H. (2021b). The potentials of augmented reality in supply chain management: A state-of-the-art review. *Management Review Quarterly, 71*, 819–856 https://doi.org/10.1007/s11301-020-00201-w

Santi, G. M., Ceruti, A., Liverani, A., & Osti, F. (2021). Augmented reality in industry 4.0 and future innovation programs. *Technologies, 9*(2), 1-18. https://doi.org/10.3390/technologies9020033

Softability (2020). *Augmented reality in remote support combined with smart expert portal helps in service and maintenance work.* https://softability.fi/en/blog/ar-in-remote-support-helps-industrial-maintenance-workers/, Erişim Tarihi: 22.02.2023.

Yerlikaya, M. A. & Arıkan, F. (2022). Sipariş toplama sistemlerinde üretim planlama ve sınıf temelli depo ürün atama problemi için bütünleşik model önerisi. *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi, 37* (3), 1703-1712. https://dergipark.org.tr/en/pub/gazimmfd/issue/68673/927184

Zhou, F., Duh, H. B. L. & Billinghurst, M. (2008). Trends in augmented reality tracking, interaction and display: A review of ten years of ISMAR. İçinde *7th IEEE/ACM International Symposium on Mixed and Augmented Reality* (ss. 193-202). Cambridge: IEEE.

KAYNAKÇA

Abdel-Basset, M., Manogaran, G., Mohamed, M. (2018). Internet of Things (IoT) And Its Impact on Supply Chain: A Framework For Building Smart, Secure and Efficient Systems. *Future Generation Computer Systems*, Volume 86, September 2018, Pages 614-628, https://doi.org/10.1016/j.future.2018.04.051

Ajot. (2021). DHL Express Maximizes Productivity Amid Record Volumes With Robotics at its Miami Service Center. Internet, Erişim Tarihi: 15 Şubat 2023, Erişim Adresi: https://ajot.com/news/dhl-express-maximizes-productivity-amid-record-volumes-with-robotics-at-its-miami-service-center

Akben, İ, Özel, M. (2017). Supply Chain Visibility: Control Tower Approach. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, Cilt 16, Sayı 3, s.612-627, https://doi.org/10.21547/jss.306811

Amazon. (2020). Optimizing Supply Chains Through Intelligent Revenue and Supply Chain (IRAS) Management. Internet, Erişim Tarihi: 15 Şubat 2023, Erişim Adresi: https://aws.amazon.com/tr/blogs/apn/optimizing-supply-chains-through-intelligent-revenue-and-supply-chain-iras-management/

Barla, N. (2023). Use Cases, Algorithms, Tools, and Example Implementations of Machine Learning in Supply Chain. Internet, Erişim Tarihi: 15 Şubat 2023, Erişim Adresi: https://neptune.ai/blog/use-cases-algorithms-tools-and-example-implementations-of-machine-learning-in-supply-chain

Bhargava, A., Bhargava, D., Kumar, P.N. et al. (2022). Industrial IoT and AI implementation in vehicular logistics and supply chain management for vehicle mediated transportation systems. *International Journal of System Assurance Engineering and Management*. Vol.13 (Suppl 1), p.673-680, https://doi.org/10.1007/s13198-021-01581-2

CNN Business. (2019). Ford's Delivery Robot Walks like a Human. Internet, Erişim Tarihi: 15 Şubat 2023, Erişim Adresi: https://edition.cnn.com/2019/05/22/tech/ford-delivery-robot/index.html

Colgate, J.E., Peshkin, M.A. (1999). COBOTS, Patent Number: 5,952,796. Date of Patent: Sep. 14, 1999.

Coşar, M. (2019). Carbon Footprint in Data Center: A Case Study. *Fresenius Environmental Bulletin*, 28(2), 600-607.

Coşar, M. (2022a). Opportunities of Digital Transformation. Ed. Burak Darıcı and Fatih Ayhan, *Digital Transformation and New Approaches in Trade, Economics, Finance and Banking* (Chapter pages: 23-38), First Ed., Peter Lang, ISBN: 978-3-631-88496-6

Coşar, M. (2022b). Yönetim Bilgi Sistemlerinin Endüstri 4. 0'daki Yeri. Ed. Akkoyun B., *Stratejik İşletme Yönetiminde Teknolojinin Endüstriyel Süreci* (Bölüm Sayfaları:253-272), Eğitim Yayınevi, 1.Baskı, ISBN:978-625-8223-40-8.

Dünya Gazetesi (2022). Tedarik Zincirinde Yapay Zeka Dönemi, Internet, Erişim Tarihi: 30 Ocak 2023, Erişim Adresi: https://www.dunya.com/ekonomi/tedarik-zincirinde-yapay-zeka-donemi-haberi-678711,

Force. (2023). Collaborative Robots: A Comprehensive Guide to Capabilities, Safety, and Applications. Force Design Inc. https://cdn2.hubspot.net/hubfs/3474599/Collaborative%20Robots_%20A%20Comprehensive%20Guide.pdf

Görçün, Ö.F. (2018). Lojistikte Teknoloji Kullanımı ve Robotik Sistemler. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* Cilt.10, Sayı.24, 2018, s.351-368.

Historyofinformation. (2023). George Devol Invents Unimate, the First Industrial Robot. Internet, Erişim Tarihi: 15 Şubat 2023, Erişim Adresi: https://www.historyofinformation.com/detail.php?entryid=4071

Integro-Tech. (2023). VGR Pick-and-Place Answer To Efficiency. Internet, Erişim Tarihi: 16 Şubat 2023, Erişim Adresi: https://www.integro-tech.com/vision-guided-pick-and-place-robotics-are-the-answer-to-accuracy-and-efficiency/

Jungleworks. (2022). Are Delivery Riders Turning Into Robots? Jumping Into an Era of Delivery Through Robots and Drones! By Gursumeet Kaur, Internet, Erişim Tarihi: 15 Şubat 2023, Erişim Adresi: https://jungleworks.com/jumping-into-an-era-of-delivery-through-robots-and-drones/

Jungleworks. (2023). Getir Acquires Gorillas, What's next for Quick Commerce? By Tahira Bhasin, Internet, Erişim Tarihi: 15 Şubat 2023, Erişim Adresi: https://jungleworks.com/getir-acquires-gorillas-whats-next-for-quick-commerce/

Kickham, V. (2020). For warehouse robotics, the dock is the final frontier. Internet, Erişim Tarihi: 15 Şubat 2023. Erişim Adresi: https://www.dcvelocity.com/articles/45181-for-warehouse-robotics-the-dock-is-the-final-frontier

Loginext. (2023). What is LogiNext Mile?. İnternet, Erişim Tarihi: 16 Şubat 2023, Erişim Adresi: https://www.loginextsolutions.com/products/mile

Oh, J., Jeong, B. (2019). Tactical Supply Planning in Smart Manufacturing Supply Chain. *Robotics and Computer-Integrated Manufacturing*, Volume 55, Part B, February 2019, Pages 217-233. https://doi.org/10.1016/j.rcim.2018.04.003

Özfırat, M.K. (2009). Robotik Sistemler Ve Madencilikte Kullanımının Araştırılması. *TUBAV Bilim Dergisi*, Yıl: 2009, Cilt:2, Sayı:4, s.412-425

Paddeu, D., Parkhurst, G. (2020). Chapter Twelve - The Potential For Automation To Transform Urban Deliveries: Drivers, Barriers And Policy Priorities. *Advances in Transport Policy and Planning*, Volume 5, 2020, Pages 291-314. https://doi.org/10.1016/bs.atpp.2020.01.003

Panko, R. (2020), Drone Delivery Data: 36% of Online Shoppers Are More Likely to Purchase an Item Delivered by Drone. Internet, Erişim Tarihi: 17 Şubat 2023, Erişim Adresi: https://www.prnewswire.com/news-releases/drone-delivery-data-36-of-online-shoppers-are-more-likely-to-purchase-an-item-delivered-by-drone-300989686.html

Predictiveanalyticstoday. (2023). Top 15 Supply Chain Management Software. İnternet, Erişim Tarihi: 17 Şubat 2023, Erişim Adresi: https://www.predictiveanalyticstoday.com/top-supply-chain-management-software/

Roboticautomation. (2020). Robotic Welding System Saves Time and Defects!. Interner, Erişim Tarihi: 15 Şubat 2023, Erişim Adresi: https://www.roboticautomation.com.au/news/robotic-welding-system-saves-time-defects/

Russell, S. ve Norvig, P. (2016). *Artificial Intelligence: A Modern Approach.* (Global Edition), Third Ed. New Jersey: Prentice Hall. ISBN-13: 978-1292153964

Tamgüney, F. (2002). Tedarik Zinciri Yönetiminde Değer Ağları Modeli, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Mayıs 2002.

Yıldız, A. (2018), Endüstri 4.0 ile Bütünleştirilmiş Dijital Tedarik Zinciri, *Business & Management Studies: An International Journal-BMIJ*, (2018), 6(4): 1215-1230, http://dx.doi.org/10.15295/bmij.v6i4.322

Yıldız, M., Yıldırım F.B. (2018). Yapay Zekâ ve Robotik Sistemlerin Kütüphanecilik Mesleğine Olan Etkileri. *Türk Kütüphaneciliği*, 32, 1 (2018), s.26-32, http://dx.doi.org/10.24146/tkd.2018.29

KAYNAKÇA

Ayan, B., (2020), Teknolojik ve sosyo-mekansal dönüşüm: Türkiye'de akıllı fabrikalar, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Benkamoun, N., ElMaraghy, W., Huyet, A.-L., Kouiss, K., (2014), Architecture framework for manufacturing system design, Procedia CIRP, 17, 88–93.

Benotsmane, R., Kovács, G., Dudás, L., (2019), Economic, social impacts and operation of smart factories in industry 4.0 focusing on simulation and artificial intelligence of collaborating robots, Social Sciences, 8, 143.

Chen, B., Wan, J., Shu, L., Li, P., Mukherjee, M., Yin, B., (2018), Smart factory of industry 4.0: Key technologies, application case, and challenges, IEEE Access, 6, 6505–6519.

Çetindere Filiz, A., (2022), Endüstri 4.0'ın etkilerinin kalite 4.0 üzerinden değerlendirilmesi, Ekonomi Maliye İşletme Dergisi, 5 (1), 176–188.

Doğan, O., Baloğlu, N., (2020), Endüstri 4.0 kavramsal farkındalık ölçeği, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 22 (38), 58–81.

Duman, M.C., Akdemir, B., (2021), A study to determine the effects of industry 4.0 technology components on organizational performance, Technological Forecasting and Social Change, 167, 120615.

Eginli, M.A., Nacaklı, Y., (2020), Uçak bakım eğitimlerinde artırılmış gerçeklik kullanımının değerlendirilmesi, Journal of Aviation, 4 (1), 61–78.

Gedik, Y., (2021), Endüstri 4.0 teknolojilerinin ve endüstri 4.0'ın üretim ve tedarik zinciri kapsamındaki etkileri: Teorik bir çerçeve, Journal of Emerging Economies and Policy, 6 (1), 248–264.

Gürkan, Ç., (2021), Endüstri 4.0 ve dijital dönüşüm teknolojileri ile desteklenen akıllı fabrika yönetim ve bilişim sisteminin geliştirilmesi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Handan, I., (2021), Dünyadaki akıllı fabrika örnekleri, https://www.threadinmotion.com/tr/blog/d%C3%BCnyadaki-ak%C4%B1ll%C4%B1-fabrika-%C3%B6rnekleri, Erişim tarihi: 26.02.2023.

Haricha, K., Khiat, A., Issaoui, Y., Bahnasse, A., Ouajji, H., (2021), Towards smart manufacturing: Implementation and benefits, Journal of Ubiquitous Systems & Pervasive Networks, 15 (2), 25–31.

IoT Analytics, (2022), https://iot-analytics.com/industry-4-0-in-5-stats/, Erişim tarihi: 25.02.2023.

Kablan, A., (2018), Endüstri 4.0, "nesnelerin interneti" - akıllı işletmeler ve muhasebe denetimi, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Endüstri 4.0 ve Örgütsel Değişim Özel Sayısı, 1561–1579.

Khan, M., Wu, X., Xu, X., Dou, W., (2017), Big data challenges and opportunities in the hype of Industry 4.0, IEEE International Conference on Communications, 1–6.

Koc, T.C., Teker, S., (2019), Industrial revolutions and its effects on quality of life, Press Academia Procedia, 9 (1), 304–311.

Kosacka-Olejnik, M., Pitakaso, R., (2019), Industry 4.0: State of the art and research implications, LogForum, 15 (4), 475–485.

Lasi, H., Fettke, P., Kemper, H.G. vd., (2014), Industry 4.0, Business & Information Systems Engineering, 6, 239–242.

Lezzi, M., Lazoi, M., Corallo, A., (2018), Cybersecurity for Industry 4.0 in the current literature: A reference framework, Computers in Industry, 103, 97–110.

Lin, J., vd. (2016), Application technology of cloud manufacturing for aerospace complex products, Computer Integrated Manufacturing Systems, 22 (4), 883–896.

Mabkhot, M.M., Al-Ahmari, A.M., Salah, B., Alkhalefah, H., (2018), Requirements of the smart factory system: A survey and perspective, Machines, 6, 23.

Menon, S., Shah, S., Coutroubis, A., (2018), An overview of smart manufacturing for competitive and digital global supply chains, IEEE International Conference on Technology Management, Operations and Decisions, 178–183.

Muhuri, P.K., Shukla, A.K., Abraham, A., (2019), Industry 4.0: A bibliometric analysis and detailed overview, Engineering Applications of Artificial Intelligence, 78, 218–235.

Okatan, D., Yıldırım, Y., (2021), Endüstri 4.0 teknolojilerinin turizm sektörüne yansımaları: Literatür incelemesi, Journal of Tourism Intelligence and Smartness, 4 (2), 168–185.

Öztemel, E., Gürsev, S., (2020), Literature review of industry 4.0 and related technologies, Journal of Intelligent Manufacturing, 31, 127–182.

Phuyal, S., Bista, D., Bista, R., (2020), Challenges, opportunities and future directions of smart manufacturing: A state of art review, Sustainable Futures, 2, 100023.

Radziwon, A., Bilberg, A., Bogers, M., Madsen, E.S., (2014), The smart factory: Exploring adaptive and flexible manufacturing solutions, Procedia Engineering, 69, 1184–1190.

Seiger, R., Malburg, L., Weber, B., Bergmann, R., (2022), Integrating process management and event processing in smart factories: A systems architecture and use cases, Journal of Manufacturing Systems, 63, 575–592.

Soylu, A., (2018), Endüstri 4.0 ve girişimcilikte yeni yaklaşımlar, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 32, 43–57.

Tastan, Y., Kaymaz, H., (2021), Otonom araçların önündeki zorluklar, International Journal of Advances in Engineering and Pure Sciences, 33 (2), 195–209.

Velásquez, N., Estevez, E., Pesado, P., (2018), Cloud computing, big data and the industry 4.0 reference architectures, Journal of Computer Science & Technology, 18 (3), 258–266.

Wang, W., Zhu, X., Wang, L., Qiu, Q., Cao, Q., (2016), Ubiquitous robotic technology for smart manufacturing system, Computational Intelligence and Neuroscience, 2016, 6018686.

Zezulka, F., Marcon, P., Vesely, I., Sajdl, O., (2016), Industry 4.0 – An introduction in the phenomenon, IFAC-Papers On Line, 49 (25), 8–12.

Zheng, P., Wang, H., Sang, Z. et al., (2018), Smart manufacturing systems for Industry 4.0: Conceptual framework, scenarios, and future perspectives. Frontiers of Mechanical Engineering, 13, 137–150.

KAYNAKÇA

Bilgiç, E., Türkmenoğlu, M. A., & Koçak, A. (2020). Derleme Makale / Review Article Dijitalleşmenin Lojistik Yönetimi Bağlamında İncelenmesi *. *BEÜ İİBF AİD*, *5*(1), 56–69.

Burke, R., Mussomeli, A., Laaper, S., Hartigan, M., & Sniderman, B. (2017). *The smart factory Responsive, adaptive, connected manufacturing A Deloitte series on Industry 4.0, digital manufacturing enterprises, and digital supply networks*. www.dupress.deloitte.com

CSCMP. (b.t.). https://cscmp.org/CSCMP/Educate/SCM_Definitions_and_Glossary_of_Terms.aspx#:~:text=CSCMP's Definition of Supply Chain,and all logistics management activities.

Hoda A. ElMaraghy. (2005). Flexible and reconfigurable manufacturing systems paradigms. *International Journal of Flexible Manufacturing Systems*, *17*(4), 261–276.

Lampela, H., Heilmann, P., Laukkanen, P. H., Lämsä, T., Hyrkäs, E., & Hannola, L. (2020). *Identyfyıng Worker Needs And Organızatıonal Responses In Implementıng Knowledge Work Tools In Manufacturıng*. *21*(1), 1–9. http://journal.um-surabaya.ac.id/index.php/JKM/article/view/2203

Lechuga, G. P., Ibáñez, C. A. M., & Martínez, F. V. (2015). Manufacturing logistics and supply chain: Relationship and economic importance. *International Journal of Pure and Applied Mathematics*, *105*(3), 477–496. https://doi.org/10.12732/ijpam.v105i3.15

Mussomeli, A., Laaper, S., & Gish, D. (2017). The Rise of the Digital Supply network. *Deloitte University Press*, *45*(3), 1–21.

Tay, S. I., Lee, T. C., Hamid, N. Z. A., & Ahmad, A. N. A. (2018). An overview of industry 4.0: Definition, components, and government initiatives. *Journal of Advanced Research in Dynamical and Control Systems*, *10*(14), 1379–1387.

Wan, J., Cai, H., & Zhou, K. (2015). Industrie 4.0: Enabling technologies. *Proceedings of 2015 International Conference on Intelligent Computing and Internet of Things, ICIT 2015*, 135–140. https://doi.org/10.1109/ICAIOT.2015.7111555

Winter, J. (2022). The Birth of Industry 4.0 and Smart Manufacturing. *Intech-OFFICIAL PUBLICATION OF THE INTERNATIONAL SOCIETY OF AUTOMATION*, 10–13. www.isa.org/InTech

Wu, D., Roundy, R., Storer, R., & Martin, L. (2009). Manufacturing Logistics Research: Taxonomy and Directions. *Technical Report No. 99T-002, Department of ISME, Lehigh University*, 1–24.

KAYNAKÇA

Altuntaş, S.C. Türkiye Otomotiv Endüstrisinin Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlük Modeli Açısından Rekabet Analizi. *Gümrük ve Ticaret Dergisi*, 2021; 8(25), S.36-49.

Dikkaya, M. ve Üzümcü, A. (2017). *Uluslararası Ticaret ve Finans*. Ankara: Savaş Yayınevi.

International Trade Center Web Page (2023). *Türkiye'nin 2011-2022 yılları dış ticaret verileri.* (Erişim Tarihi: 03.03.2023 https://www.trademap.org/Bilateral_TS.aspx?nvpm=1%7c792%7c%7c000%7c%7cTOTAL%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c2%7c2%7c1%7c1%7c1%7c1%7c1)

Kaya, F. (2015). *Dış Ticaret İşlemleri Yönetimi Yeni Mevzuat ve Belgeler*. İstanbul: Beta Yayınevi.

T.C. Resmi Gazetesi (2023). İhracat Destekleri Hakkında Karar. (Erişim Tarihi:08.03.2023 https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/08/20220818-16.pdf)

T.C. Ticaret Bakanlığı (2022). *Uzak Ülkeler Stratejisi*. (Erişim Tarihi: 04.03.2023 https://ticaret.gov.tr/haberler/ticaret-bakani-mehmet-mus-uzak-ulkeler-stratejisi-tanitim-toplantisinda-konustu)

T.C. Ticaret Bakanlığı (2022). *GTS*. (Erişim Tarihi: 05.03.2023 https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/avrupa-birligi/gts)

Türkiye İhracatçılar Meclisi TİM Report Dergisi 217. Sayı (2023). *Tim Haberler Şubat Ayı İhracat Verileri ve Detayları*. (Erişim Tarihi: 08.03.2023 https://tim.org.tr/files/downloads/Timreport/TIMReport217.pdf)

Yağan, H. (2015). *Gümrük ve Dış Ticaret Eğitim Kitabı ve Soru Bankası*. Ankara: Öz Baran Ofset Matbaacılık.

KAYNAKÇA

Abelseth, B. (2018). Blockchain Tracking and Cannabis Regulation: Developing a permissioned blockchain network to track Canada's cannabis supply chain. *Dalhousie Journal of Interdisciplinary Management (DJIM)* 14, S. 1–11

Abeyratne, S. A. & Monfared, R. P. (2016). Blockchain ready manufacturing supply chain using distributed ledger. *International Journal of Research in Engineering and Technology*, 5(9), 1-10.

Academy.binance (2020). *Özel, Açık ve Konsorsiyum Blockchainlerin Farkları*, (24.02.2023) https://academy.binance.com/tr/articles/private-public-and-consortium-blockchains-whats-the-difference,

Ağaoğlu, E., Şimşek, Y., & Altınkurt, Y. (2006). Endüstri meslek liselerinde stratejik planlama öncesi SWOT analizi uygulaması. *Eğitim ve Bilim*, 31(140).

Akben, İ. & Çinar, S. (2018). Lojistik ve tedarik zinciri yönetiminde Blockchain: Vaatler, uygulamalar ve engeller. *Anadolu I. Uluslararasi Multidisipliner Çalişmalar kongresi*. Diyarbakır. S.1451-1461

Akram, A. & Bross, P. (2018). Trust, privacy and transparency with block chain technology in logistics. *MCIS* 2018 Proceedings, S.1–16

Aktaş, G. (2018). Akıllı Sınır Yaklaşımı Çerçevesinde Blok Zinciri Teknolojisinin Gümrük İşlemlerinde Potansiyel Kullanım Alanları. *Gümrük ve Ticaret Dergisi* (14):18-31.

Al-Saqaf, W. & Seidler, N. (2017). Blockchain technology for social impact: opportunities and challenges ahead. *Journal of Cyber Policy*, 2:3, 338-354, DOI: 10.1080/23738871.2017.1400084 and SWOT. *Cluster Computing*, 22(6), 14743-14757.

Antonopoulos, A.M. (2016). *The Internet of Money*, (1.Baskı) Columbia: Merkle Bloom LLC

Bakan, İ. & Şekkeli, Z.H. (2019). Blok Zincir Teknolojisi ve Tedarik Zinciri Yönetimindeki Uygulamaları. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi* 11(18):2847-77.

Blossey, G., Jannick, E. & Hahn, G. (2019). Blockchain technology in supply chain management: an application perspective. *Proceedings of the 52nd Hawaii international conference on system sciences*. 08.01.2019, Hawai, S.6885-6893

Bodkhe, U., Tanwar, S., Parekh, K. ve ark. (2020). Blockchain for Industry 4.0: A Comprehensive Review. *IEEE Access*, vol. 8, pp. 79764-79800, doi: 10.1109/ACCESS.2020.2988579.

Cahn, D. (2020). Datensicherheit + Transparenz = Blockchain. *Logistik Heute* (Sonderheft Software in der Logistik), S. 42–44

Christidis, K. & Devetsiokiotis, M. (2016). Blockchains and Smart Contracts for the Internet of Things. *IEEE Access*, 4, 2292-2303. http://dx.doi.org/10.1109/ACCESS.2016.2566339

Cui, Y., Gaur, V. & Liu, J. (2020). Blockchain Collaboration with Competing Firms in a Shared Supply Chain: Benefits and Challenges. *SSRN Journal*, S. 1–31. doi: 10.2139/ssrn.3626028

De Angelis, S., Aniello, L., Baldoni, R., Lombardi, F., Margheri, A. & Sassone, V. (2018). Pbft vs proof-of-authority: applying the cap theorem to permissioned blockchain. *Italian Conference on* Cybersecurity, 2017, İtalya, S.1-10

De Leon, D., Stalick, A.Q., Jillepalli, A.A., Haney, M.A. & Sheldon, F.T. (2017), "Blockchain: properties and misconceptions. *Asia Pacific Journal of Innovation and Entrepreneurship*, Vol. 11 No. 3, pp. 286-300. https://doi.org/10.1108/APJIE-12-2017-034

Desai, S., Deng, Q., Wellsandt, S. & Thoben, K.D. (2019). An Architecture of IoT-Based Product Tracking with Blockchain in Multi-sided B2B Platform. Ameri F, Stecke KE, Cieminski G von, Kiritsis D (Ed.) *Advances in Production Management Systems. Production Management for the Factory of the Future* (458–465). Cham: Springer International Publishing

Ding, Q., Gao, S., Zhu, J. & Yuan, C. (2020). Permissioned Blockchain-Based Double-Layer Framework for Product Traceability System. *IEEE Access* 8, S. 6209–6225. doi: 10.1109/ACCESS.2019.2962274

Dinh, T. T. A., Wang, J., Chen, G., Liu, R., Ooi, B. C., & Tan, K. L. (2017). Blockbench: A framework for analyzing private blockchains. *In Proceedings of the 2017 ACM International Conference on Management of Data*. Mart 2017, USA, S.1085-1100.

Dobos, L. (2018). Blockchain: Bausteine des Vertrauens. *Logistik Heute* (3), S. 24–29

Dujak, D. & Sajter, D. (2019). Blockchain applications in supply chain. Arkadiuzs Kawa & Anna Maryniak (Ed.), *SMART supply network*. (Ss. 21-46) Polonya: Springer.

Egels-Zanden, N., Hulthen, K., & Wulff, G. (2015). Trade-offs in supply chain transparency: The case of Nudie Jeans Co. *Journal of Cleaner Production*, *107*, 95–104. doi:10.1016/j.jclepro.2014.04.074

Fu, Y. & Zhu, J. (2019). Operation Mechanisms for Intelligent Logistics System: A Blockchain Perspective. *IEEE Access* 7, S. 144202–144213. doi: 10.1109/ACCESS.2019.2945078

Geimer, H., Vermeire, P., van Ostaeyen, L. & Kapasi, H. (2020). Blockchain in Logistics. *PWC*. S. 1-4

Gould, R. (2012). *Creating the strategy: Winning and keeping customers in B2B markets*. (1. Baskı) UK: Kogan Page.

Gray, R., Owen, D., & Adams, C. (1996). Accounting & accountability: Changes and challenges in corporate social and environmental reporting. *Upper Saddle River,* NJ: Prentice Hall.

Hackius, N. Petersen, M. (2020). Translating High Hopes into Tangible Benefits: How Incumbents in Supply Chain and Logistics Approach Blockchain. *IEEE Access* 8, S. 34993–35003. doi: 10.1109/ACCESS.2020.2974622

Investopedia (2023). *Decentralized Applications (dApps): Definition, Uses, Pros and Cons*.(27.02.2023). https://www.investopedia.com/terms/d/decentralized-applications-dapps.asp)

Iswari, D.A. & Arkeman, Y. (2019). Requirement analysis of blockchain systems on cocoa supply chain. *IOP Conf. Ser. Earth Environ.* Sci. 335, S. 12011. doi: 10.1088/1755-1315/335/1/012011

İrak, G. & Topcu, Y.E. (2020). Tedarik zincirinde blok zinciri teknolojisinin uygulanmasının maliyetler üzerindeki etkisi. *International Journal of Management Economics and Business* 16(1):171-85. doi: 10.17130/ijmeb.700862.

Jabbari, A. & Kaminsky P. (2018). Blockchain and Supply Chain Management. *College Industry Council on Material Handling Education (CICMHE).* S. 1-13

Juma, H. (2020). Cross-Border Trade Through Blockchain. Abu-Tair A, Lahrech A, Al Marri K, Abu-Hijleh B (Ed.) *Proceedings of the II International Triple Helix Summit*, (165–179) Cham: Springer International Publishing

Kahrs, C., Hoff, S., Keller, F.K. & Dziwisch, A. (2020). Boosting Collaboration across Tomorrow's Supply Chains: How Blockchain will help to improve speed, costs and quality in Supply Chain Management. *Porsche Consulting*

Kaya, S. & Turğut, M. (2019). Tedarik Zincirinde Blok Zincir (Blockchain) Teknolojisi. *The Journal of International Scientific Researches.* 4(2), 121-134

Kızıltaş, M.Ç. & Cankül, D. (2020). Yiyecek içecek işletmelerinde tedarik zinciri ve blokzincir teknolojisi. *Journal of Gastronomy Hospitality and Travel (JOGHAT)* 3(2):244-59. doi:10.33083/joghat.2020.47.

Koç, E. (2020). Tedarik Zinciri İzlenebilirliği ve Sürdürülebilirliğinde Yeni Paradigma: Blokzincir. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 10(20): 426-428.

Kshetri, N. (2018). Blockchain's roles in meeting key supply chain management objectives. *International Journal of Information Management,* 39, 80-89.

Lawson, T. (2015). Accelerating technology disruption in the automotive market. *Deloitte University Press*.

Li, S., Li, B., Li, L. & Wang, S. (2020). Research on the Application of Blockchain Technology in the Field of Cross-border Logistics for Small and Medium-sized Enterprises. *Wuhan International Conference on e-Business*, Wuhan, S.503–510

Lu, Q. & Xu, X. (2017). Adaptable blockchain-based systems: A case study for product traceability. *IEEE Software*, 34(6), 21-27.

Macrinici, D., Cartofeanu, C. & Gao, S. (2018). Smart contract applications within blockchain technology: a systematic mapping study. *Telematics Inform*. 35(8), 2337–2354 (2018)

Medium (2018). Blockchain FAQ #3: *What is Sharding in the Blockchain?* (27.02.2023). https://medium.com/edchain/what-is-sharding-in-blockchain-8afd9ed4cff0#

Min, H. (2019). Blockchain technology for enhancing supply chain resilience. *Business Horizons*, 62(1), 35-45.

Mukherjee, P. & Pradhan, C. (2021). Blockchain 1.0 to Blockchain 4.0—The Evolutionary Transformation of Blockchain Technology. Panda, S.K., Jena, A.K., Swain, S.K., Satapathy, S.C. (Ed.) *Blockchain Technology: Applications and Challenges.* (29-49). Cham: Springer https://doi.org/10.1007/978-3-030-69395-4_3

Niranjanamurthy, M., Nithya, B. & Jagannatha, S. (2019). Analysis of blockchain technology: pros, cons

Omar, I.A., Jayaraman, R., Salah, K., Debe, M. & Omar, M. (2020). Enhancing Vendor Managed Inventory Supply Chain Operations Using Blockchain Smart Contracts. *IEEE Access* 8, S.182704–182719. doi: 10.1109/ACCESS.2020.3028031

Onay, H., Koç, İ.C., Temimhan, K. & Erteni M. (2019). Supply Chain Management Using Blockchain. *EasyChair*. https://easychair.org/publications/preprint/GwGL

Openledger (2019). *What are Consortium Blockchains, and What Purpose do They Serve?* (27.02.2023) https://openledger.info/insights/consortium-blockchains/

Perboli, G. Musso, S. & Rosano, M. (2018). Blockchain in Logistics and Supply Chain: A Lean Approach for Designing Real-World Use Cases. *IEEE Access* 6, S. 62018–62028. doi: 10.1109/ACCESS.2018.2875782

Queiroz, M.M., Telles, R. and Bonilla, S.H. (2020), "Blockchain and supply chain management integration: a systematic review of the literature", Supply Chain Management, Vol. 25 No. 2, pp. 241-254. https://doi.org/10.1108/SCM-03-2018-0143

Risius, M. & Spohrer, K. (2017). A blockchain research framework. *Business & Information Systems. Engineering*, vol. 59, no. 6, pp. 385–409, 2017.

Roy, S.K., Ganguli, R., Goswami, S. (2020). Transformation of Supply Chain Provenance Using Blockchain. A Short Review. Mandal JK, Bhattacharya D (Ed.) *Emerging Technology in Modelling and Graphics.* (583-593) Singapore: Springer

Swan, M. (2015). *Blockchain: Blueprint for a new economy.* (1.Baskı). USA: Safari Tech Books

Swan, M. (2016). The Future of Brain-Computer Interfaces: Blockchaining Your Way into a Cloudmind. *Journal of Evolution and Technology*, 60-81.

Sylim, P., Liu, F., Marcelo, A. & Fontelo, P. (2018). Blockchain Technology for Detecting Falsified and Substandard Drugs in Distribution: Pharmaceutical Supply Chain Intervention. *JMIR Res Protoc* 7(9), e10163. doi: 10.2196/10163

Tan, B.Q., Wang, F., Liu, J., Kang, K. & Costa, F. (2020). A Blockchain-Based Framework for Green Logistics in Supply Chains. *Sustainability* 12(11), S. 4656. doi: 10.3390/su12114656

Twenhöven, T. Engelmann, B., Petersen, M., Kakarott, J. & Westphal, K. (2020). Blockchain und Privacy. *I40M* (2), S. 45–48. doi: 10.30844/I40M_20-1_S45-48

Verlinden, P. (2018). Blockchain in Logistics. *T mining white paper.* S.1-22

Wang, Y., Han, J. H., & Beynon-Davies, P. (2019). Understanding blockchain technology for future supply chains: A systematic literature review and research agenda. *Supply Chain Management*, *24*(1), 62–84. doi:10.1108/SCM-03-2018-0148

Wang, Z. & Liu, P. (2019). Application of Blockchain Technology in Agricultural Product Traceability System. Sun X, Pan Z, Bertino E (Ed.*) Artificial Intelligence and Security*, (81-90) Cham: Springer International Publishing

Winkler, H. (2020). Blockchain-Technologie bietet Chancen für Qualitätssicherung. *QZ* 65(4), S. 22–23

Wosylus, A. (2020). Supply Chain Management mit 0G-Netz und Blockchain: Lieferprozesse digitalisieren und automatisch monetarisieren. *Industrie 4.0 Management* 36(1), S. 53–56

Xu, L., Shah, N., Chen, L., Diallo, N., Gao, Z., Lu, Y., & Shi, W. (2017). Enabling the sharing economy: Privacy respecting contract based on public blockchain. *In Proceedings of the ACM Workshop on Blockchain, Cryptocurrencies and Contracts.* Nisan 2017, Abu Dhabi United Arab Emirates, S.15-21.

Yadav, S. & Singh, S.P. (2020). Blockchain critical success factors for sustainable supply chain. *Resources, Conservation and Recycling,* Volume 152, 104505,

Yang, H., & Tate, M. (2012). A descriptive literature review and classification of cloud computing research.*Communications of the Association for Information Systems,31*(1), 2. doi:10.17705/1CAIS.03102

Zheng, Z., Xie, S., Dai, H.N., Chen, X., Wang, H. (2018). Blockchain challenges and opportunities: a survey. *Int. J. Web Grid Serv.* 14(4), 352– 375

KAYNAKÇA

Atzeni, E., Iuliano, L., Minetola, P., & Salmi, A. (2015). Additive manufacturing of a complete removable partial denture: a preliminary study. Journal of Prosthodontics, 24(8), 624-630.

Berman, B. (2012). 3-D printing: The new industrial revolution. Business Horizons, 55(2), 155-162.

Bilberg, A., & Topcu, I. (2019). Business model innovation through Industry 4.0: A review. Procedia CIRP, 81, 582-587.

Campbell, T. A., & Ivanova, O. S. (2017). 3D printing in medicine. In 3D printing and additive manufacturing (pp. 191-209). Springer, Cham.

Campbell, T. A., Ivanova, O. S., & Singh, R. (2011). Additive manufacturing technologies: Rapid prototyping to direct digital manufacturing. Springer.

Chua, C. K., Leong, K. F., & Lim, C. S. (2010). Rapid prototyping: principles and applications. World Scientific Publishing.

Fattahi, M., & Azadegan, A. (2017). The impact of 3D printing technologies on business model innovation. Journal of Manufacturing Technology Management, 28(7), 930-948.

Gao, W., Zhang, Y., Ramanujan, D., Ramani, K., Chen, Y., & Williams, C. B. (2015). The status, challenges, and future of additive manufacturing in engineering. Computer-Aided Design, 69, 65-89.

Geißler, M., Roos, M., & Voigt, K. I. (2018). Leveraging 3D printing in the supply chain: An explorative study of the opportunities and challenges. Journal of Business Research, 88, 344-356.

Gibson, I., Rosen, D. W., & Stucker, B. (2014). Additive manufacturing technologies: 3D printing, rapid prototyping, and direct digital manufacturing. Springer.

Guo, N., Leu, M. C., & Ozel, T. (2015). Additive manufacturing: technology, applications and research needs. Frontiers of Mechanical Engineering, 10(1), 13-22.

Gurrala, R., & Kodali, R. (2016). Challenges and opportunities in 3D printing. Journal of Manufacturing Technology Management, 27(3), 340-352.

https://www.logisticsmgmt.com/article/how_3_d_printing_is_transforming_logistics_and_supply_chain_management (Erişim: 10.02.2023)

https://www.researchgate.net/publication/325693203_3D_Printing_Innovation_in_Logistics (Erişim: 10.02.2023)

https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2351978915000353 (Erişim: 10.02.2023)

Huang, S. H., Liu, P., Mokasdar, A., & Hou, L. (2013). Additive manufacturing and its societal impact: a literature review. International Journal of Advanced Manufacturing Technology, 67(5-8), 1191-1203.

Hull, C. W. (1986). Apparatus for production of three-dimensional objects by stereolithography. U.S. Patent No. 4,575,330.

J. J. Chen, W. M. Wang, and H. M. Huang, "Exploring the impact of 3D printing technology on supply chain innovations," Supply Chain Management: An International Journal, vol. 21, no. 6, pp. 712-727, 2016.

Khan, F. A., Khan, M. A., & Sharif, A. M. (2020). Integration of 3D Printing and Logistics: Theoretical Framework and Future Research Directions. Procedia CIRP, 89, 268-273.

Khorasani, S., & Rostami, M. (2019). Investigating the impact of 3D printing on logistics industry. Journal of Industrial Engineering and Management Studies, 6(1), 1-14.

Kuo, P. C., Liu, C. H., & Ma, C. M. (2016). Mass customization in the 3D printing era: a survey. Rapid Prototyping Journal, 22(4), 604-618.

Kuo, T. C., & Kuo, P. F. (2019). 3D printing technology adoption in supply chain management. Journal of Industrial Information Integration, 16, 27-34.

Kuo, T. C., & Kuo, P. H. (2019). Assessing the effects of 3D printing technology on logistics and supply chain management. Sustainability, 11(12), 3304.

Li, X., Liang, X., & Li, X. (2018). How does 3D printing technology impact supply chain management? Journal of Manufacturing Technology Management, 29(7), 1189-1205.

Lipson, H., & Kurman, M. (2013). Fabricated: The new world of 3D printing. John Wiley & Sons.

Lipson, H., & Kurman, M. (2013). Fabricated: The new world of 3D printing. John Wiley & Sons.

M. L. Tseng and Y. W. Jiao, "The application of 3D printing technology in logistics and supply chain management," in 2014 IEEE International Conference on Industrial Engineering and Engineering Management, 2014, pp. 787-791.

Merdan, M., & Lepuschitz, W. (2017). A survey of 3D printing: technology, applications and strategic implications. International Journal of Production Research, 55(22), 6653-6674.

Müller, J. M., Buliga, O., & Voigt, K. I. (2018). Fortune favors the prepared: How SMEs approach business model innovations in Industry 4.0. Technological Forecasting and Social Change, 132, 2-17.

Ojha, S., & Gupta, A. (2017). 3D Printing: Technology and its Application in the Industry. International Journal of Science, Engineering and Technology Research (IJSETR), 6(4), 38-44.

Ravi, B., & Venkatesh, M. (2017). A review of 3D printing technology and its industrial applications. International Journal of Emerging Trends & Technology in Computer Science, 6(5), 237-241.

S. C. L. Koh, J. Gunasekaran, and K. S. K. Lam, "3D printing and its implications for supply chains: Manufacturing and logistics operations in a new era," Technological Forecasting and Social Change, vol. 102, pp. 180-187, 2016.

Simchi-Levi, D. (2018). The New Supply Chain Challenge: 3D Printing. MIT Sloan Management Review, 59(2), 67-74.

T. A. Baines, H. Lightfoot, L. Evans, M. Neely, R. Greenough, and J. Peppard, "State-of-the-art in product-service systems," Proceedings of the Institution of Mechanical Engineers, Part B: Journal of Engineering Manufacture, vol. 223, no. 12, pp. 1543-1552, 2009.

Tumbleston, J. R., Shirvanyants, D., Ermoshkin, N., Janusziewicz, R., Johnson, A. R., Kelly, D., ... & de Simone, J. M. (2015). Continuous liquid interface production of 3D objects. Science, 347(6228), 1349-1352.

V. Kumar, R. Singh, and R. Kumar, "An empirical investigation on impact of 3D printing on supply chain sustainability," Journal of Cleaner Production, vol. 198, pp. 1418-1432, 2018.

Vaezi, M., & Chua, C. K. (2016). A review on 3D micro-additive manufacturing technologies. The International Journal of Advanced Manufacturing Technology, 82(5-8), 1167-1179.

Wang, S., Huang, X., & Ge, Q. (2019). A Review on 3D Printing for Sustainable Supply Chain Management. Sustainability, 11(11), 3146.

Wang, X., Jiang, M., Zhou, Z., & Gou, J. (2017). 3D printing of polymer matrix composites: A review and prospective. Composites Part B: Engineering, 110, 442-458.

Wenzel, S., & vom Brocke, J. (2019). Disruptive potentials of 3D printing–an exploratory study. Journal of Manufacturing Technology Management, 30(2), 411-432.

Wibowo, A., & Kumara, S. (2016). 3D printing technology and its impact on the logistics industry. In 2016 IEEE International Conference on Industrial Engineering and Engineering Management (IEEM) (pp. 1143-1147). IEEE.

Wohlers, T. (2014). Wohlers report 2014: 3D printing and additive manufacturing state of the industry. Fort Collins, CO: Wohlers Associates.

Wohlers, T. (2019). Wohlers Report 2019: 3D printing and additive manufacturing state of the industry. Fort Collins, CO: Wohlers Associates.

Yap, Y. L., Sing, S. L., Yeong, W. Y., & Wiria, F. E. (2015). Laser and electron-beam powder-bed additive manufacturing of metallic implants: A review on processes, materials and designs. Journal of Orthopaedic Research, 33(3), 369-385.

Yılmaz, B., & Güngör, V. Ç. (2019). The use of 3D printers in logistics and supply chain management: A review of the literature. In Proceedings of the International Conference on Engineering, Technology and Innovation (ICE/ITMC), 2019 (pp. 1-7). IEEE.

KAYNAKÇA

Ansari, U. (2020). A moment of truth: Digital technology and the transformation of the air cargo industry.https://www.valuelabs.com/blog/digital-transformation/a-moment-of-truth-digital-technology-and-the-transformation-of-the-air-cargo-industry/. Erişim: 12.02.2023

Cooperative (2022). How digitization can help to revitalize the air freight industry. https://www.thecooperativelogisticsnetwork.com/blog/2022/05/11/how-digitization-will-help-to-drive-the-air-freight-industry-forward/. Erişim: 15.02.2023

Hui, N. (2022). Another leap forward in the digital transformation of the Changi air cargo hub. https://www.changiairport.com/corporate/media-centre/changijourneys/the-airport-never-sleeps/cargo-trucking.html. Erişim: 18.02.2023

IATA. Digital cargo. https://www.iata.org/en/programs/cargo/e/. Erişim: 21.02.2023

ICAO. Digital traansformation inaviation (DTA). https://store.icao.int/en/digital-transformation-aviation-training. Erişim: 18.02.2023

Leather, A. Big Data applications in digital transformation of airports. https://www.smithsdetection.com/insight/aviation/digitisation-aviation-industry-part-3/. Erişim: 14.02.2023

Ledgerinsights. Blockchain for business. ledgerinsights.com/blockchain-air-cargo-air-asia-freightchain/. Erişim: 12.02.2023

Mann, C. Digitisation of airport processes. https://www.smithsdetection.com/insight/aviation/digitisation-aviation-industry-part-1/. Erişim: 19.02.2023

McCorquodale, S. (2021). Air cargo: How digitalization is driving the industry forward. https://www.wisetechglobal.com/news/air-cargo-how-digitalization-is-driving-the-industry-forward/. Erişim: 13.02.2023

Mwanalushi, K. Next generation: The digitisation of air cargo processes. https://www.aviationbusinessnews.com/cargo/digitisation-air-cargo-processes/. Erişim: 21.02.2023

Raina, A., The 4 pillars of digital transformation in air transport, Digital Transformation Lead, SITA Asia Pacific. https://www.sita.aero/pressroom/blog/the-4-pillars-of-digital-transformation-in-air-transport/ Erişim: 01.03.2023

SITA. Air Transport IT Insights 2022

https://www.sita.aero/resources/surveys-reports/air-transport-it-insights-2022/.Erişim: 28.02.2023

SITAa. 2025: Air travel for a digital age. https://www.sita.aero/resources/White-papers/air-travel-for-a-digital-age/. Erişim: 25.02.2023

SITAb. SITA and key industry partners launch MRO blockchain alliance. https://www.sita.aero/pressroom/news-releases/sita-joins-industry-partners-to-launch-mro-blockchain-alliance/. Erişim: 22.02.2023

Toczauer, C. (2019). Top 5 ground handling innovations streamlining scattered operations. https://aircargonext.com/news/top-5-ground-handling-innovations-streamlining-scattered-operations/2/. Erişim: 17.02.2023

KAYNAKÇA

Atlatırlar, T. (2017). Soğuk Zincir Ürünlerinin Sıcaklıklarının Kontrolü ve Doğrulanması (http://www.lojistikdunyasi.net/soguk-zincir-urunlerinin sicakliklarinin-kontrolu-ve-dogrulanmasi.html adresinden 15.12.2022 tarihinde erişilmiştir).

Bilişimblog (2023). Dijital Dönüşüm Aşamaları Nelerdir? (https://bilisim.com.tr/blog/dijital-donusum-asamalari-nelerdir/ adresinden 05.01.2023 tarihinde erişilmiştir).

Cognizant (2023). What is cold chain monitoring? (https://www.cognizant.com/us/en/glossary/cold-chain-monitorin adresinden 10.01.2023 tarihinde erişilmiştir).

Çetinkaya, O., Lojistikte Akıllı Varlıklar. Antalya Bilim Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi. 2022; 3(2), 111-119. https://doi.org/10.54969/abuijss.1172719.

Erdal, M. (2005). Küresel Lojistik, UTİKAD Uluslararası Taşımacılık ve Lojistik Hizmet Üretenler Derneği, İstanbul.

Filord (2019). Telematik Nedir? (https://medium.com/@filord/telematik- nedir-17c596042320 adresinden 20.01.2023 tarihinde erişilmiştir).

Gündüz, M. (2018). Türkiye'de gıda taşımacılığı sektörünü etkileyen kriterlerin analiz edilmesi ve önem derecelerinin belirlenmesi (Master thesis, Çankaya Üniversitesi).

İnan, Y., D., (2021). Dijital Dönüşümle Akıllı Kentler: Yalova Örneği

İpekçi, E., & Tanyaş, M. (2021). Soğuk Zincir Lojistiği Uygulamaları Ve Türkiye'de Soğuk Zincir Lojistiğinin Swot Analizi. Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2021, (26), 46-64.

İzer, D. A. (2017). Soğuk Zincir Lojistiği İçinde Risklerin Azaltılmasında Yeni Teknolojiler.

Koban, E. & Keser, H. Y. (2013). Dış Ticarette Lojistik. (5. Baskı). Bursa, Ekin Kitabevi Yayınları.

Lai, K. H. & Cheng, T.E. (2009). Just-In-Time Logistics. Gower Publishing.

Lojistik Kulübü (2018). Bulut Bilişim (https://www.lojistikkulubu.ist/bulut- bilisim/) adresinden 13.01.2023 tarihinde erişilmiştir.

O'Donnell, J. (2022). Warehouse Management System (WMS) (https://www.techtarget.com/searcherp/definition/warehouse-management system-WMS adresinden 17.12.2022 tarihinde erişilmiştir).

Okan, İ. (2021). Elektronik Veri Değişimi (EDI) Nedir? (https://mdpgroup.com/blog/elektronik-veri-degisimi-edi-nedir/ adresinden 15.12.2022 tarihinde erişilmiştir).

Onursal, F. S., & Birgün, S. (2018). Soğuk Zincir Zayiat Problemlerinin Çözümü İçin Kısıtlar Teorisi Düşünce Süreçleri Uygulaması.

Oplog (2022). Soğuk Zincir Lojistiği Nedir? Ne İşe Yarar? (https://www.oplog.io/tr/blog/soguk-zincirojistigi#:~:text=So%C4%9Fuk%20zincir%20lojisti%C4%9Fi%20g%C4%1da%2C%20ila%C3%A7,bir%20bozulmaya%20kar%C5%9F%C4%B1%2korunmas%C4%B1%20sa%C4%9Flan%C4%B1r adresinden 20.12.2022 tarihinde erişilmiştir).

Oracle (2023). What Is a Transportation Management System? (https://www.oracle.com/scm/logistics/transportation-management/what-is transportation-management-system/ adresinden 15.01.2023 tarihinde erişilmiştir).

Radivojevic, G. & Milosavljevic, L. (2019). The Concept of Logistics 4.0. 4th Logistics International Conference. 23-25 May 2019, Belgrad, 283-292.

RST Measurement Control Technologies (2020). Soğuk Zincirlerde Standartlara Dikkat (https://www.rst-elektronik.com/blog/soguk-zincirlerde- standartlara-dikkat adresinden 25.12.2022 tarihinde erişilmiştir).

Rushton, A., Croucher, P. & Baker, P. (2006). The Handbook of Logistics and Distribution Management. (3. Baskı). London, Kogan Page.

Sertrans (2023). Lojistikte Big Data (https://www.sertrans.com.tr/lojistikte- big-data adresinden 16.01.2023 tarihinde erişilmiştir).

Şen, A. (2008). Tedarik zinciri yönetiminde soğuk lojistik uygulamalarının etkinliğinin arttırılmasına yönelik bir çalışma (Doctoral dissertation, DEÜ Sosyal Bilimleri Enstitüsü).

Taş, A., & Gündüz, M, Gıda Taşımacılığı Sektörünü Etkileyen Kriterlerin Analizi. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2021 (58), 353-366.

Tseng. Y., Yue, W.L. & Taylor. M, The Role of Transportation in Logistics Chain. Eastern Asia Society for Transportation Studies, 2005, 5, 1657–1672.

Ulaştırma Bakanlığı (2006). Ulusal Kamu Araştırma Programı.

Üstündağ, A. & Çevikcan, E. (2017). Industry 4.0: Managing The Digital Information. (First Edition). Springer.

Vikipedi (2022). Dijital Dönüşüm (https://tr.wikipedia.org/wiki/Dijital_d%C3%B6n%C3%BC%C5%9F%C3%BCm adresinden 30.12.2022 tarihinde erişilmiştir).

Wood, L. (2021). Benefits of ERP for Logistics and Distribution Industries (https://softwareconnect.com/erp/logistics/ adresinden 18.12.2022 tarihinde erişilmiştir).

TEDARİK ZİNCİRİNDE RİSK YÖNETİMİ

EDİTÖRLER

Dr. Öğr. Üyesi Macide Berna ÇAĞLAR

Dr. Öğr. Üyesi Bihter KARAGÖZ TAŞKIN

Prof. Dr. Nurdan ÇOLAKOĞLU

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-47-9

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ekim 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Tedarik Zinciri Yönetimi işletmelerin etkililik ve verimliğini artırmaya yönelik bir araç ve metodoloji olmanın ötesinde kaynak yönetiminde paradigmatik bir değişim getiren yeni bir yönetim anlayışıdır. Yıllar önce Arçelik Bulaşık makinası fabrikasında yapılan "tam zamanında üretim" uygulamasını öğrencilerimizle ziyaret ettiğimizde ve farklılığını sorduğumda bir öğrencim "galiba işletmenin sınırlarının dışını da yönetme" aracı demişti. Tam da bu tanımlama işletme üretim ve pazarlama süreçlerinin girdi temini ve ürün – hizmet bütünleşmesi için bir gösterge niteliğindedir. Diğer bir bir ifade ile "bütünleşik ve açık sistem " anlayışı ile bakış açısının olabildiğince genişletilmesi anlamına geliyor.

Öte yandan, örneğin alt yüklenicilerin yönetimi, tam zamanlı – güncel (real time-online) stok sistemlerinin kurulması, tedarik faaliyetlerinin her bir aşamasının katma değer ile zenginleştirilmesi gibi yararlar önem kazanmaktadır. Bütün bu düzenlemeler beraberinde her planlama ve yönetim aracında olduğu gibi risklere karşı özel önlem almayı gerektirmektedir.

Tedarik Zincirinde Risk Yönetimi kitabı çok önemli yenilikçi bir konunun güncel bağlamda risk yönetimi gibi başarıyı garanti eden bir yönünü enine boyuna tartışmaya açmaktadır. Stratejik yönetim ve örgütsel tasarım yönleri ile de çok özel katkılar sağlayacak bu kitabın bölüm yazarlarını ayrı ayrı kutluyorum. İşletme Yönetimi alanında çok önemli yararlar getireceğine inanıyorum.

Prof. Dr. Abdülkadir Varoğlu
İşletme Bölümü Öğretim Üyesi
Başkent Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1.
TEDARİK ZİNCİRİNDE RİSK DEĞERLENDİRME VE KRİZ YÖNETİMİ 1
Dr. Öğr. Üyesi Vildan BAYRAM

BÖLÜM 2.
TEDARİK ZİNCİRLERİNDE ÇEVRESEL RİSKLER 17
Öğr. Gör. Devrim ÇAĞDAŞ

BÖLÜM 3.
TEDARİK ZİNCİRİNDE OPERASYONEL RİSKLER 33
Öğr. Gör. Ayca ÖZCEYLAN

BÖLÜM 4.
TEDARİK ZİNCİRİNDE ÜRETİM VE RİSK YÖNETİMİ 49
Öğr. Gör. Dr. Buşra KESİCİ

BÖLÜM 5.
TEDARİK ZİNCİRİNDE STOK YÖNETİMİ RİSKLERİ 68
Dr. Öğr. Üyesi Elif GİLANLI

BÖLÜM 6.
TEDARİK ZİNCİRİNDE DAĞITIM VE RİSK YÖNETİMİ 81
Öğr. Gör. Ayca ÖZCEYLAN

BÖLÜM 7.
TEDARİK ZİNCİRİNDE MÜŞTERİ İLİŞKİLERİ VE RİSK YÖNETİMİ 92
Öğr. Gör. Müge KILIÇ

BÖLÜM 8.
DİJİTAL TEDARİK ZİNCİRİNDE RİSK YÖNETİMİ 110
Öğr. Gör. Dr. Sinan ÇIKMAK

BÖLÜM 9.
TEDARİK ZİNCİRLERİNDE SEKTÖREL RİSK 131
Dr. Öğr. Üyesi Hakan KAYA

BÖLÜM 10.
TEDARİK ZİNCİRİNDE RİSK YÖNETİMİNE İLİŞKİN GÜNCEL VAKA ÇALIŞMALARI 147
Öğr. Gör. Dr. Mehmet KARAOĞLU

BÖLÜM 11.
SAĞLIK ALANINDA TEDARİK ZİNCİRİ İÇİN RİSK YÖNETİMİ 169
Prof. Dr. Ufuk KARADAVUT

KAYNAKÇA

Adhitya A., Srinivasan R., Karimi I. A. (2009). Supply chain risk identification using a hazop based approach. *AIChE Journal*, 55 (6), 1447-1463.

Ataman, G. (2009). *İşletme Yönetimi*. Türkmen Kitabevi, İstanbul.

Bastas, A., Liyanage, K. (2018). Sustainable supply chain quality management: A systematic review, *Journal of Cleaner Production*, 181, 726-744.

Blos M. F., Quaddus M., Wee H. M., Watanabe K. (2009). Supply chain risk management (SCRM): A case study on the automotive and electronic ındustries in Brazil. *Supply Chain Management: An International Journal,* 14 (4), 247-252.

Büyüközkan, G., Göçer, F. (2018). Digital supply chain: literature review and a proposed framework for future research. *Computers in Industry,* 97, 157-177.

Christopher, M., Peck, H. (2004). Building the resilient supply chain. *The International Journal of Logistics Management,* 15 (2), 1-29.

Çavuş, İ. (2018). *Hastanelerde Tedarik Zinciri Yönetimi ve Tüketim Tahmini*, Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Çekerol, G. S., Kurnaz, N. (2011). Küresel kriz ekseninde lojistik sektörü ve rekabet analizi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (25), 47-59.

Dinçer, Ö. (2003). *Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası.* Beta Basım, İstanbul.

Drew, S. A., Kelley, P. C., Kendrick, T. (2006). CLASS: Five elements of corporate governance to manage strategic risk*. Business Horizons*, 49 (2), 127-138.

Erdal, H. (2017). *Tedarik Zinciri Ağında Riskin Yönetimi: Tedarik Yönlü Bir Karar Destek Sistemi Tasarımı*, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Erdal, H. (2018). Tedarik zinciri risk yönetimi: Kavramsal çerçeve ve tedarik yönlü bir literatür araştırması. *Pamukkale Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi*, *24* (4), 764-796.

Fink, S. (1986). *Crisis Management Planning fort he Inavitable.* AMACOM, New york.

Foster, S. T., Gardner, J. W. (2022). *Managing Quality: Integrating The Supply Chain*, John Wiley and Sons, New York.

Gaudenzi B., Borghesi A. (2006). Managing risks in the supply chain using the AHP method. *The International Journal of Logistics Management*, 17 (1), 114-136.

Ghadge A, Dani S., Kalawsky R. (2012). Supply chain risk management: present and future scope. *The International Journal of Logistics Management,* 23 (3), 313-339.

Günal, T. (2015). Dijital tedarik zinciri ve elektronik ihaleler. *Satınalma Dergisi,* 3 (28).

Güzel, L., Sayan, İ. (2023). Toplam kalite yönetiminin tedarik zinciri yönetimi üzerindeki etkisi. *Verimlilik Dergisi*, *57* (3), 533-548.

Hallikas, J., Karvonen, I., Pulkkinen, U., Virolainen, V. M., Tuominen, M. (2004). Risk management processes in supplier networks. *International Journal of Production Economics*, 90 (1), 47-58.

Harland, C., Brenchley, R., Walker H. (2003). Risk in supply networks. *Journal of Purchasing and Supply Management,* 9 (2), 51-62.

Hepenstal, A. (2007). Maturation of business continuity practice in the ıntel supply chain. *Intel Technology Journal*, 11 (02), 165-172.

Ho W., Zheng T., Yildiz H., Talluri S. (2015). Supply chain risk management: a literature review. *International Journal of Production Research*, 53 (16), 5031-5069.

Jüttner, U., Peck, H., Christopher, M. (2003). Supply chain risk management: outlining an agenda for future research. *International Journal of Logistics: Research and Applications*, 6 (4), 197-210.

Kaya, A. (2011). *Özel Hastanelerde Tedarikçi Seçimine Etki Eden Faktörler ile Müşteri Memnuniyeti ve Güven Arasındaki İlişki: Gaziantep ve Çevre İllerde Bir Uygulama*, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

Kayis, B., Karningsih, P. D. (2012). SCRIS: A knowledge-based system tool for assisting manufacturing organizations in identifying supply chain risks. *Journal of Manufacturing Technology Management,* 23 (7), 834-852.

Kırılmaz, O., Erol, S. (2017). A proactive approach to supply chain risk management: Shifting orders among suppliers to mitigate the supply side risks. *Journal of Purchasing and Supply Management,* 23 (1), 54–65.

Kırım, A. (2002). *Farklılığımızı Ölçebildiğimiz An: Kurumsal başarının Yol Haritası*. Sistem Yayıncılık, İstanbul.

Luthra, S., Haleem, A. (2015). Hurdles in implementing sustainable supply chain management: An analysis of indian automobile sector. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 189, 175-183.

Manuj, I., Mentzer, J. T. (2008). Global supply chain risk management strategies. *International Journal of Physical Distribution and Logistics Management,* 38 (3), 192-223.

Mitroff, I. I., Anagnos, G. (2000). *Managing Crises Before They Happen- What Every Executive and Manager Needs to Know about Crises Management.* AMACOM. New York.

Neiger, D, Rotaru, Churilov, L. (2009). Supply chain risk identification with value-focused process engineering. *Journal of Operations Management*, 27 (2), 154-168.

Oh, J., Jeong, B. (2019). Tactical supply planning in smart manufacturing supply chain. *Robotics and ComputerIntegrated Manufacturing,* 55, 217-233.

Öner, G. R. (2017). *Tedarik zinciri yönetimi yapan şirketlerin risk yönetimi olgunluk düzeylerinin belirlenmesi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Örnek, A. Ş. (2006). Değişen çevre koşullarında kriz yönetimi ve Türkiye bilişim sektörünü krize sürükleyen nedenler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (3), 208-241.

Pheng, L. S., Ho, D. K. H., Ann Y. S. (1999). Crisis management survey of property development firms. *Property Management*, 17 (3).

Prostean, G, Badea, A, Vasar, C., Octavian, P. (2014). Risk variables in wind power supply chain. *Procedia-Social and Behavioral Sciences,* 124, 124-132.

Renn, O., Rohrman, B. (2000). *Cross-Cultural Risk Perception*. Kluwer Academic Publishers, Netherlands.

Roßmann, B., Canzaniello, A., von der Gracht, H., Hartmann, E. (2018). The future and social impact of big data analytics in supply chain management: results from a delphi study. *Technological Forecasting and Social Change,* 130, 135-149.

Siddiqui, F., Haleem, A., Wadhwa, S. (2009). Role of supply chain management ın context of total quality management in flexible systems: A state-of the-art literature review, *Global Journal of Flexible Systems Management,* 10 (3), 1-14.

Talib, F., Rahman, Z., Qureshi, M.N. (2010). Integrating total quality management and supply chain management: similarities and benefits. *The IUP Journal of Supply Chain Management*, 7 (4), 26-44.

Trkman, P., McCormack, K. (2009). Supply chain risk in turbulent environments-a conceptual model for managing supply chain network risk. *International Journal of Production Economics*, 119 (2), 247-258.

Tsai, M. C., Liao, C. H., Han, C. S. (2008). Risk perception on logistics outsourcing of retail chains: Model development and empirical verification in Taiwan. *Supply Chain Management: An International Journal,* 13(6), 415-424.

Tuncel, G., Alpan, G. (2010). Risk assessment and management for supply chain networks: A case study". *Computers in Industry*, 61 (3), 250-259.

Vaidyanathan, K., Howell, G. (2007*). Construction supply chain maturity model–conceptual framework.* Paper presented at the Proceedings IGLC.

Wang, Z, Mathiyazhagan, K, Xu, L., Diabat, A. (2016). A decision making trial and evaluation laboratory approach to analyze the barriers to green supply chain management adoption in a food packaging company. *Journal of Cleaner Production*, 117, 19-28.

WEF. (2012). The World Economic Forum. "*New Models For Addressing Supply Chain And Transport Risk*". http://www3.weforum.org/docs/WEF_SCT_RRN_New ModelsAddressingSupplyChainTransportRisk_Industry Agenda_2012.pdf (10.07.2017).

Wu, H. H., Chang, S. Y. A. (2015). Case study of using DEMATEL method to identify critical factors in green supply chain management. *Applied Mathematics and Computation*, 256, 394-403.

Wu, K.J., Liao, C.J., Tseng, M.L., Lim, M.K., Hu, J., Tan, K. (2016). Toward sustainability: using big data to explore the decisive attributes of supply chain risks and uncertainties. *Journal of Cleaner Production*, 142, 663-676.

Xu, L. D. (2011). Information architecture for supply chain quality management. *International Journal of Production Research, 4 9*(1), 183-198.

Yıldız, A. (2018). Endüstri 4.0 ile bütünleştirilmiş dijital tedarik zinciri, *BMIJ*, (2018), 6 (4), 1215-1230 dok: http://dx.doi.org/10.15295/bmij.v6i4.322

KAYNAKÇA

AFAD, T. B. (2014, Kasım). Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü. Türkiye. https://www.afad.gov.tr/aciklamali-afet-yonetimi-terimleri-sozlugu

AFAD-T.C.Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı. (2014, Kasım). Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü.

Ağızan, K., ve Bayramoğlu, Z. (2023). Deprem Felaketinin Tarımsal Üretim ve Pazarlaması Üzerine Etkilerinin Tartışılması. *2.Uluslararası Sürdürülebilir Ekolojik Tarım Kongresi.* Konya: Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi.

Altun, F. (2018). Afetlerin Ekonomik Ve Sosyal Etkileri: Türkiye Örneği Üzerinden Bir Değerlendirme. *Sosyal Çalışma Dergisi, 2*(1), s. 1-15.

Avdar, R. (2017). 1999-2011 Arası Dönemde Türkiye'de Meydana Gelen Depremlerin Ekonomik Etkileri. *ECONDER International Academic Journal, 1*(1), s. 53-63.

Basole, R., ve Bellamy, M. (2014). Visual Analysis of Supply Network Risks: Insights from The Electronics Industry. *Decision Support Systems*(67), s. 109-120.

BBC. (2005). *Korsanlar yardım gemisini kaçırdı*. BBC Turkish News: https://www.bbc.co.uk/turkish/news/story/2005/06/050630_piracy_tsunami.shtml

BBC. (2008). *Korsanlar 20 milyon dolar istiyor*. BBC Turkish News: https://www.bbc.co.uk/turkish/news/story/2008/09/080929_somalia_pirates.shtml

Bogataj, D., Bogataj, M. (2007). Measuring the Supply Chain Risk and Vulnerability in Frequency Space. *International Journal of Production Economics*, 108, 291-301.

Britton, N. (1986). Developing An Understanding of Disaster. *Journal of Sociology, 22* (2), 255.

Cumhuriyet. (2008, Kasım 20). *Korsanlar, Suudi tankeri için 25 milyon dolar istedi*. Cumhuriyet E-Gazete: https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/korsanlar-suudi-tankeri-icin-25-milyon-dolar-istedi-23252

Çınar, M. (2022). Modern çağda deniz haydutluğunun küresel etkileri. *Türk ve İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 32), 77-105.

Dağlı, O. (2020). *Koronavirüs Salgını ve Çin-Afrika İlişkilerine Olası Etkileri.* Afrika Araştırmacıları Derneği - AFAM Rapor 7.

Dulupcu, M. A. (2001). Sürdürülebilir Kalkınma Politikasına Yönelik Gelişmeler. *Dış Ticaret Dergisi-20*, 46-70.

Duran, E., Ünlü, İ. (2022). Rus-Ukrayna Savaşı'nın Avrupa Birliği Tedarik Zincirine Etkileri. *International Social Sciences Studies Journal*, s. 3933-3954.

Evin, B. (2020). *Uluslararası Toplumun Deniz Haydutluğu İle Mücadele Sürecinin Analizi.* Ankara: Gece Kitaplığı.

Fernandes, N. (2020). Economic Effects of Coronavirus Outbreak (COVID-19) on the World Economy. Mart 2020 - SSRN 3557504. SSRN. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3557504

Gevher, R., Acet, H. (2023). Avrupa Birliğinde Sürdürülebilir Kalkınma ve Yeşil Ekonominin Gelişimi. *AÜİİBFD, 24* (1), 224-253. doi:DOI: 10.53443/anadoluibfd.1184407

Gökçe, O., Tetik, Ç. (2012). *Teoride ve Pratikte Afet Sonrası İyileştirme Çalışmaları.* Ankara: AFAD Yayın.

Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. (2020). *Belirtileri Nelerdir*. COVID-19 Yeni Korona Virüs Hastalığı: https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/tr/

Hassen, T. B., Bilali, H. E. (2022). Impacts of the Russia-Ukraine War on Global Food Security: Towards More Sustainable and ResilIImpacts of the Russia-Ukraine War on Global Food Security: Towards More Sustainable and Resilient Food Systems? *11*. Basel, Switzerland. doi:https://doi.org/10.3390/foods11152301

Isidore, C. (2022). Why the Global Supply Chain Mess is Getting So Much Worse. *CNN Business*. New York, USA. Temmuz 14, 2023 tarihinde https://edition.cnn.com/2022/03/30/business/global-supply-chain/

Kadıoğlu, M. (2011). *Afet Yönetimi Beklenilmeyeni Beklemek En Kötüsünü Yönetmek. İstanbul.* İstanbul: T.C. Marmara Belediyeler Birliği Yay.

Karataş, D. Anadolu Ajansı. (2023). *Kanada'da orman yangınlarından yükselen dumanlar ABD'ye ulaştı*. Anadolu Ajansı: https://www.aa.com.tr/tr/dunya/kanadada-orman-yanginlarindan-yukselen-dumanlar-abdye-ulasti/2895852

Khan, O., Burnes, B. (2007). Risk And Supply Chain Management: Creating A Research Agenda. *The International Journal of Logistics Management,* 18 (2), 197-216.

Kundak, S. (2011). Şehirler, afetler ve insanlar. *Toprak İşveren Dergisi,* (92), 6-11.

LaRocco, L. A. (2022). *These ports are causing the most congestion in the global supply chain, new CNBC charts show*. CNBC NEWS: https://www.cnbc.com/2022/05/24/these-ports-are-causing-the-most-congestion-in-supply-chain.html

Melnyk, S., Closs, D., Griffis, S., Zobel, C., Macdonald, J. (2014). Understanding Supply Chain Resilience. *Supply Chain Management Review*. Peerless Media LLC. https://www.scmr.com/article/understanding_supply_chain_resilience

Nanto, D., Cooper, W., Donnelly, M., Johnson, R. (2011). Japan's 2011 Earthquake and Tsunami: Economic Effects and Implications for the United States. *Congressional Research Service*. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://sgp.fas.org/crs/row/R41702.pdf

Nelson, R. (2022). Russia, Ukraine, and The Impact on the World's Food Supply. *Agriculture Industry*. Gerson Lehrman Group. Temmuz 14, 2023 tarihinde https://glginsights.com/articles/russia-ukraine-and-the-impact-on-the-worlds-food-supply/

Özçetin, N. (2020). *Tedarik Zinciri Risk Yönetimi: Bir Araştırma.* İksad Yayınevi, Ankara.

Sağlıcan, E., Almustafa, İ., Çiçek, İ., ve Afacan, E. (2022). Küresel Çip Krizinin Üzerine Detaylı bir Analiz: Nedenler, Sonuçlar ve Ortaya Çıkan Fırsatlar. *ELECO 2022 Elektrik-Elektronik ve Biyomedikal Mühendisliği Konferansı.* Bursa: ELECO. http://www.eleco.org.tr/ELECO2022/eleco2022_papers/34.pdf

Senir, G., Büyükkeklik, A. (2020). COVID-19 Salgınının Tedarik Zincirlerine ve Lojistik Faaliyetlere Etkileri- Küresel Salgının Anatomisi: İnsan ve Toplumun Geleceği. *Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları*, 632-647.

Simchi-Levi, D., Haren, P. (2022). How the War in Ukraine is Further Disrupting Global Supply Chains. *Harvard Business Review*. https://hbr.org/2022/03/how-the-war-in-ukraine-is-further-disrupting-global-supply-chains

Tabur, İ., Tağ, M. N., ve Demirkan, N. A. (2016). Korsanlık ve deniz haydutluğu ile mücadele: somali örneği ve türkiye'nin katkıları. *Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 2* (1), 1-20.

Tang, C. (2006). Perspectives in supply chain risk management. *International Journal of Production Economics,* 103 (2), 451-488.

Tanırcan, G., Püskülcü, S., Necmioğlu, Ö., Özel, N. M. (2017). *Tsunami Bilgilendirme El Kitabı.* Boğaziçi Üniversitesi, Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü, İstanbul.

Tanyaş, M., Günalay, Y., Aksoy, L., Küçük, B. (2013). İstanbul İlinde Olası Deprem Sonrası Lojistik Yönetimi Üzerine Bir Çalışma. *II. Ulusal Lojistik ve Tedarik Zinciri Kongresi, Aksaray*, 16-18.

(2019). *Tayland Ülke Raporu.* Konya: Konya Ereğli Ticaret Borsası.

Tolunay, D. (2020). *Salgın Hastalıklar, Ekosistem Tahribatları ve İklim Değişikliği ile İlişkili mi?* İklim Haber: https://www.iklimhaber.org/salgin-hastaliklar-ekosistem-tahribatlari-ve-iklim-degisikligi-ile-iliskili-mi/

Türk Armatörler Birliği. (2022). *Türk Armatörler Birliği 2021 Yılı Deniz Ticareti Küresel Deniz Güvenliği Raporu.* İstanbul: Türk Armatörler Birliği. https://armatorlerbirligi.org.tr/wp-content/uploads/2022/03/DENIZ_YILI-TICARETI.pdf

TÜSİAD Risk Yönetimi Çalışma Grubu. (2008). *Kurumsal Risk Yönetimi.* Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği-TÜSİAD, İstanbul.

Uzunçıbuk, L. (2009). Doğal Afetlerin kentsel ve bölgesel planlamada yeri. *Jeodezi, Jeoinformasyon ve Arazi Yönetimi Dergisi,* (101), 18-27.

Wilson, M., Chen, L. (2020). Travellers give wings to novel coronavirus (2019-nCoV). *Journal of Travel Medicine*.

World Economic Forum. (2012). New Models for Addressing Supply Chain and Transport Risk. *World Economic Forum*, 8).

World Economic Forum. (2020). *The Global Risk Report 2020.* Insight Report /15th Edition. (Görüntülenme tarihi: Temmuz 2023)

World Economic Forum. (2020). *The Ongoing Impact of COVID-19 on Global Supply Chains.* World Economic Forum. https://www.weforum.org/agenda/2020/06/ongoing-impact-COVID-19-global-supply-chains/

Yolcu, M., Bekler, T. (2020). Deprem kültürü ve farkındalık çalışmaları: Şili ve Elazığ depremlerinin karşılaştırılması. *ÇOMÜ LJAR, 1* (2), 71-82.

KAYNAKÇA

Buran, A. Ç., Ağca, A. (2018). Tedarik zinciri risklerinin tedarik zinciri performansı üzerinde etkisi: üretim işletmelerinde bir araştırma. *Paradoks Ekonomi Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 14 (2), 1–18.

Chen, J., Sohal, A. S., Prajogo, D. I. (2013). Supply chain operational risk mitigation: a collaborative approach. *International Journal of Production Research*, 51 (7), 2186-2199.

Erdal, H. (2018). Tedarik zinciri risk yönetimi: Kavramsal çerçeve ve tedarik yönlü bir literatür araştırması. *Pamukkale Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 24 (4), 764-796.

Guertler, B., Spinler, S. (2015). When does operational risk cause supply chain enterprises to tip? A simulation of ıntra-organizational dynamics. *Omega*, 57, Part A, 54-69.

Gurtu, A., Johny, J. (2021). Supply chain risk management: literature review. *Risks,* MDPI, 9 (1), 1-16.

Güzel, D., Korkmaz, G. (2020). Belirsizlik ve tedarik zinciri riski: risk azaltımında tedarik zinciri esnekliğinin aracı rolü. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 34 (3), 1045-1064.

Ho, W., Zheng, T., Yildiz, H., Talluri, S., (2015), Supply chain risk management: a literature review. *International Journal of Production Research*, 53:16, 5031–5069.

Hohenstein, N. -O. (2022). Supply chain risk management in the COVID-19 pandemic: strategies and empirical lessons for ımproving global logistics service providers' performance, *The International Journal of Logistics Management*, 33 (4), 1336-1365.

Lockamy, A., McCormack, K. (2009). Examining operational risks in supply chains, Supply Chain Forum: An International Journal, 10 (1), 2-14.

Nimmy, S.F., Hussain, O.K., Chakrabortty, R.P., Hussain, F.K., Saberi, M., (2022), Explainability in supply chain operational risk management: a systematic literature review, Knowledge-Based Systems, Volume 235, 107587.

Pham, H. T., Testorelli, R., Verbano, C. (2023). The impact of operational risk on performance in supply chains and the moderating role of integration. *Baltic Journal of Management*, 18 (2), 207-225.

Pham, H. T., Verbano, C. (2022). Identification and characterization of supply chain operational risk profiles in manufacturing companies. *Sustainability*, 14 (4).

Singh, A. R., Mishra, P. K., Jain, R. (2012). Design of global supply chain network with operational risks. *Int J Adv Manuf Technol*, 60, 273-290.

Meredith, E. S., Jenkins, S. F., Hayes, J. L. (2022). Damage assessment for the 2018 lower east rift zone lava flows of kīlauea volcano, Hawai'i. Bull Volcanol, 84, 65.

Tazelaar, F., Snijders, C. (2013). Operational risk assessments by supply chain professionals: process and performance. *Journal of Operations Management*, 31 (1-2), 37-51.

Tummala, R., Schoenherr, T. (2011). Assessing and managing risks using the supply chain risk management process (SCRMP). *Supply Chain Management: An International Journal*, 16 (6), 474-483.

Xu, Z., Elomri, A., Kerbache, L., El Omri, A. (2020). Impacts of COVID-19 on global supply chains: facts and perspectives. *IEEE Engineering Management Review*, 48 (3), 153–166.

KAYNAKÇA

Antilla, J., Jussila, K. (2017). ISO 9001: 2015 – a questionable reform. What should be implementing organisations uniderstand and do? *Total Quality Management*, 28 (10), 1090-1105. doi: 10.1080/14783363.2017.1309119.

Aqlan, F., Lam, S. S. (2016). Supply chain optimization under risk and uncertainty: A case study for high-end server manufacturing. *Computers ve Industrial Engineering,* 93, 78-87. doi: 10.1016/j.cie.2015.12.025.

Azad, N., Saharidis, G.K.D., Davoudpour, H., Malekly, H., Alireza, S. (2013). Strategies for protecting supply chain networks against facility and transportation disruptions: an improved Benders decomposition approach. *Annals of Operations Research*, 210, 125-163. doi: 10.1007/s10479-012-1146-x.

Bogataj, D., Bogataj, M. (2007). Measuring the supply chain risk and vulnerability in frequency space. *International Journal of Production Economics*, 108, 291-301. doi: 10.1016/j.ijpe.2006.12.017.

Cagnin, F., Oliveira, M. C., Miguel, P. A. C. (2019). Assessment of ISO 9001: 2015 implementation: focus on risk management approach requirements compliance in an automotive company. *Total Quality Management ve Business Excellence*, 1-19, doi: 10.1080/14783363.2019.1677151.

Cavinato, J. L. (2004). Supply chain logistics risk. *International Journal of Physical Distribution ve Logistics Management,* 34 (5), 383-387. doi: 10.1108/09600030410545427.

Chopra, S., Sodhi, M. S. (2014). Reducing the Risk of Supply Chain Disruptions. *MIT Sloan Management Review,* 55, 73-80.

Cigolini, R., Rossi, T. (2010). Managing operational risks along the oil supply chain. *Production Planning ve Control,* 21, 452-67. doi: 10.1080/09537280903453695.

Chapman, R. J. (2006). Simple Tools and Techniques for Enterprise Risk Management. Hoboken, NJ: John Wiley ve Sons.

Chapman, R. J. (2011). Simple Tools and Techniques for Enterprise Risk Management. NJ: John Wiley ve Sons.

Craighead, C. W., Blackhurst, J, Rungtusanatham, M., Handfield, R. (2007). The severity of supply chain disruptions: design characteristics and mitigation capabilities. *Decision Sciences,* 38, 131-156. doi: 10.1111/j.1540-5915.2007.00151.x.

De Matta, R. (2017). Contingency planning during the formation of a supply chain. *Annals of Operations Research,* 257, 45-75. doi: 10.1007/s10479-015-2085-0.

Dey, A., LaGuardia, P., Srinivasan, M. (2011). Building sustainability in logistics operations: A research agenda. *Management Research Review*, 34 (11), 1237-1259. doi: 10.1108/01409171111178774.

Diehl, D., Spinler, S. (2013). Defining a common ground for supply chain risk management – a case study in the fast-moving consumer goods industry. *International Journal of Logistics Research and Applications: A Leading Journal of Supply Chain Management*, doi:10.1080/13675567.2013.813443.

Dolgui, A., Ivanov, D., Sokolov. B. (2018). Ripple effect in the supply chain: an analysis and recent literature. *International Journal of Production Research*, 56 (1–2): 414–430. doi: 10.1080/00207543.2017.1387680.

Ellis, S. C., Henry R. M., Shockley, J. (2010). Buyer perceptions of supply disruption risk: A behavioral view and empirical assessment. *Journal of Operations Management*, 28 (1), 34-46. doi: 10.1016/j.jom.2009.07.002.

Ekwere, N. (2016). Framework of effective risk management in Small and Medium Enterprises (SMES) A literature review. *Journal. Unpar*. Ac.id, 20 (1), 23-46.

Faisal, M. N., Banwet, D. K., Shankar, R. (2007). Information risks management in supply chains: an assessment and mitigation framework. *Journal of Enterprise Information Management*, 20 (6), 677-699. doi: 10.1108/17410390710830727

Fonseca, L. M., Domingues, J. P., Machado, P. B., Calderon, M. (2017). Management System Certification Benefits: Where Do We Stand? *Journal of Industrial Engineering and Management,* 10 (3), 476-494. doi: 10.3926/jiem.2350.

Fugate, B., S., Sahin, F., Mentzer, J. T. (2006). Supply chain management coordination mechanisms. *Journal of Business Logistics,* 27(2), 1-47. doi: 10.1002/j.2158-1592.2006.tb00220.x.

Giannakis, M., Papadopoulos, T. (2016). Supply chain sustainability: a risk management approach. *International Journal of Production Economics*, 171. doi: 10.1016/j.ijpe.2015.06.032.

Goh, M., Joseph Y. S. L., Fanwen, M. (2007). A stochastic model for risk management in global supply chain networks. *European Journal of Operational Research,* 182 (1), 164-173. doi: 10.1016/j.ejor.2006.08.028.

Gurnani, H., Ray, S., Wang, Y. (2011). Special ıssue of production and operations management: "Global Supply Chain Risk Management". *Production and Operations Management*, 20 (4), 637-637.

Gurtu, A., Johny, J. (2021). Supply chain risk management: Literature review. *Risks*, 9 (1), 1-16. doi: 10.3390/ risks9010016.

Hachicha, W., Elmsalmi, M. (2014). An integrated approach based-structural modeling for risk prioritization in supply network management. *Journal of Risk Research,* 17 (10), 1301-1324. doi: 10.1080/13669877.2013.841.

Hallikas, J., Virolainen, V. M., Tuominen, M. (2002). Risk analysis and assessment in network environments: a dyadic case study. *International Journal of Production Economics*. 78 (1), 45-55. doi: 10.1016/S0925-5273(01)00098-6.

Hendricks, K.B., Singhal, V. R. (2005). An empirical analysis of the effects of supply chain disruption on long-run stock price performance and equity risk of the firm. *Production and Operations Management,* 14 (1), 35-52. doi: 10.1111/j.1937-5956.2005.tb00008.x.

Hoyt, R. E., Liebenberg, A. P. (2011). The value of enterprise risk management. *Journal of Risk and Insurance,* 78 (4), 795-822. doi: 10.1111/j.1539-6975.2011.01413.x.

Ivanov, D., Sokolov, B., Solovyeva, I., Dolgui, A., Jie, F. (2016). Dynamic recovery policies for time-critical supply chains under conditions of ripple effect. *International Journal of Production Research,* 54 (23): 7245-7258. doi: 10.1080/00207543.2016.1161253.

Jüttner, U., Peck, H., Christopher, M. (2010). Supply chain risk management: Outlining an agenda for future research. *International Journal of Logistics Research and Applications,* 6 (4), 197-210. doi: 10.1080/13675560310001627016.

International Organization for Standardization (ISO). (2018). ISO 31000: 2018 Risk Management – Risk Assessment Techniques, ISO – International Standard Organization, Geneva: ISO.

Kavosa, M., Lapina, I. (2018). Risk analysis in certification process in the field of energy construction: Case in Latvia. *Total Quality Management ve Business Excellence,* 29, 1129-1142. doi: 10.1080/14783363.2018.1487215.

Kesici, B., Yıldız, M. S. (2022). Bir otomotiv yan sanayisinde IATF 16949: 2016 kalite yönetim sistemi standardının balanced scorecard modeli ile performans değerlendirmesi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 36 (2), 203-214.

Kesici, B., Yıldız, M. S. (2022). *ISO 9001: 2015 ve IATF 16949: 2016 Kalite Yönetim Sistemi Standartları Revizyonlarının Firma Performansına Etkileri: Otomotiv Sektöründe Karşılaştırmalı Bir Analiz*. Yayımlanmış doktora tezi, Düzce Üniversitesi, Düzce. Türkiye.

Khan, O., Burnes, B. (2007). Risk and supply chain management: Creating a research agenda. *The International Journal of Logistics Management,* 18 (2), 197-216. doi: 10.1108/09574090710816931.

Kouvelis, P., Li, J. (2008). Flexible Backup Supply and the Management of Lead-Time Uncertainty. *Production and Operations Management,* 17 (2) 184-199. doi: 10.3401/poms.1080.0015.

Latour, A. (2001). Trial by fire: A blaze in Albuquerque sets off major crisis for cell-phone giants—Nokia handles supply shock with aplomb as Ericsson of Sweden gets burned—Was SISU the difference? *Wall Street Journal.*

Lavastre, O., Gunasekaran, A., Spalanzani, A. (2012). Supply chain risk management in French companies. *Decision Support Systems,* 52 (4), 828-838. doi: 10.1016/j.dss.2011.11.017.

Lintukangas, K., Kahkönen, A. K., Ritala, P. (2016). Supply risks as drivers of green supply management adoption. *Journal of Cleaner Production*. 112 (3), 1901-1909.

Lucas, L. (2013). Diageo overhauls its supply chain. *Financial Times*.

Mangla, S.K., Kumar, P., Barua, M. K. (2015). Prioritizing the responses to manage risks in green supply chain: an Indian plastic manufacturer perspective. *Sustainable Production and Consumption,* 1, 67-86. doi: 10.1016/j.spc.2015.05.002.

Markowski, A. S., Mannan, M. S. (2008). Fuzzy risk matrix. *Journal of hazardous materials*, 152-157. doi: 10.1016/j.jhazmat.2008.03.055.

Miller, K.D. (1992). A framework for integrated risk management in international business. Journal of International Business Studies, 23 (2), 311-331. doi: 10.1057/palgrave.jibs.8490270.

Monostoria, J. (2018). Supply chains' robustness: Challenges and opportunities. Proceedings of the 11th CIRP Conference on Intelligent Computation in Manufacturing Engineering, Gulf of Naples.

Narasimhan, R., Talluri, S. (2009). Perspectives on Risk Management in Supply Chains. *Journal of Operations Management,* 27 (2), 114-118. doi: 10.1016/j.jom.2009.02.001.

Natarajarathinam, M., Capar, I., Narayanan, A. (2009). Managing supply chains in times of crisis: A review of literature and insights. *International Journal of Physical DistributionveLogistics Management,* 39 (7), 535-573. doi: 10.1108/09600030910996251.

Peck, H. (2006). Reconciling supply chain vulnerability, risk and supply chain management. *International Journal of Logistics Research and Applications*, 9 (2), 127-142. doi: 10.1080/13675560600673578.

Prasad, S., Zakaria, R., Altay, N. (2016). Big data in humanitarian supply chain networks: A resource dependence perspective. *Annals of Operations Research,* 270, 383-413.

Qazi, A., Dickson, A., Quigley, J., Gaudenzi, B. (2018). Supply chain risk network management: A Bayesian belief network and expected utility based approach for managing supply chain risks. *International Journal of Production Economics*, 196, 24-42. doi: 10.1016/j.ijpe.2017.11.008.

Rao, S., Goldsby, T. J. (2009) Supply chain risks: a review and typology. *The International Journal of Logistics Management,* 20 (1), 97-123. doi: 10.1108/09574090910954864.

Rezapour, S., Srinivasan, R., Tew, J., Allen, J. K., Mistree, F. (2018). Correlation between strategic and operational risk mitigation strategies in supply networks. *International Journal of Production Economics*, 201, 225-248. doi: 10.1016/j.ijpe.2018.04.014.

Roloff, J., Aßlander, M.S. (2010). Corporate autonomy and buyer–supplier relationships: The case of unsafe mattel toys. *Journal of Business Ethics,* 97 (4), 517-534. doi: 10.1007/s10551-010-0522-1.

Wojtasik, R. D., Burduk, A. (2018). *Integrated Risk Management in Production Systems. Lecture Notes in Computer Science, 220-229.*doi:10.1007/978-3-319-99954-8_19.

Salkın, S. C. (2014). *Geleneksel ve E-Ticaret Tedarik Zinciri Risk Yönetiminin Sistem Dinamiği Yaklaşımıyla Modellenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Sheffi, Y., Rice, J. B. Jr. (2005). A supply chain view of the resilient enterprise. *MIT Sloan Management Review*, 47 (1) 41-48.

Sifumba, C., Mothibi, K., Ezeonwuka, A., Qeke, S., Matsoso, M. (2017). The risk management practices in the manufacturing SMEs in Cape Town. *Problems and Perspectives in Management,* 15, 386-403. doi: 10.21511/ppm.15(2-2).2017.08.

Smit, Y., Watkins, J. A. (2012). A literature review of small and medium (SME) risk management practices in South Africa enterprises. *African Journal of Business Management*, 6 (21), 6324-6330. doi: 10.5897/AJBM11.2709.

Sodhi, M. S., Lee, S. (2006). An analysis of sources of risk in the consumer electronics industry. *Journal of the Operational Research Society,* 58 (11), 1430-1439. doi: 10.1057/palgrave.jors.2602410.

Sreedevi, R., Saranga, H. (2017). Uncertainty and supply chain risk: The moderating role of supply chain flexibility in risk mitigation. *International Journal of Production Economics,* 193, 332–342. doi: 10.1016/j.ijpe.2017.07.024.

Tang, O. U., Musa, S. N. (2011). Identifying risk issues and research advancements in supply chain risk management. *International Journal of Production Economics*, 133 (1), 25-34. doi: 10.1016/j.ijpe.2010.06.013.

Tekir, G. (2005). Proje Yönetimi Kavramları-Metodolojisi ve Uygulamaları (1. Baskı). İstanbul: Çağlayan Kitabevi.

Terungwa, A. (2012). Risk Management and Insurance of Small and Medium Scale Enterprises (SMEs) in Nigeria. *International Journal of Finance and Accounting, 1* (1), 8-17. doi: 10.5923/j.ijfa.20120101.02.

Thun, J. H., Drüke, M., Hoenig, D. (2011). Managing uncertainty—An empirical analysis of supply chain risk management in small and medium-sized enterprises. *International Journal of Production Research,* 49 (18), 5511-5525. doi: 10.1080/00207543.2011.563901.

Vahid Nooraie, S., Mellat Parast, M. (2016). Mitigating supply chain disruptions through the assessment of trade-offs among risks, costs and investments in capabilities*. International Journal of Production Economics*, 171 (1), 8-21. doi: 10.1016/j.ijpe.2015.10.018.

Valinejad, F., Rahmani, D. (2018). Sustainability risk management in the supply chain of telecommunication companies: A case study. *Journal of Cleaner Production.* doi: 10.1016/j.jclepro.2018.08.174.

Vanany, I., Zailani, S., Pujawan, N. (2009). Supply Chain Risk Management: Literature Review and Future Research. *International Journal of Information Systems and Supply Chain Management*, 2 (1), 16-33.

Veronneau, S., Roy, J. (2014). Security at the source: Securing today's critical supply chain networks. *Journal of Transportation Security*, 7, 359-371.

Vorst, J. G. A. J., Beulens, A. J. M., Wit, W., Beek, P. (1998). Supply Chain Management in Food Chains: Improving Performance by Reducing Uncertainty. *International Transactions in Operational Research* 5 (6), 487-499. doi: 10.1016/S0969-6016(98)00049-5.

Vose, D. (2008). Risk Analysis: A Quantitative Guide. John Wiley ve Sons.

Wagner, S. M., Bode, C. (2008). An Empirical Examination of Supply Chain Performance Along Several Dimensions of Risk. *Journal of Business Logistics,* 29 (1), 307-325. doi: 10.1002/j.2158-1592.2008.tb00081.x.

Williams, Z., Lueg, J. E. ve LeMay, S.A. (2008). Supply chain security: An overview and research agenda. *The International Journal of Logistics Management,* 19(2), 254–281. doi: 10.1108/09574090810895988.

Wolfshorndl, D.A., Vivaldini, M., Camargo, J. J. B. D. (2019). Hybrid production system: perspectives in supply chain risk management. *Revista de Gestão*, 26 (3), 313-334. doi: 10.1108/REGE-01-2019-0005.

Wu, D.D., Olson, D.L., Birge, J.R. (2013). Risk management in cleaner production. *Journal of Cleaner Production,* 53 (15), 1-6. doi: 10.1016/j.jclepro.2013.02.014.

Wu, T., Blackhurst, J.V. (Eds.), 2009. Managing Supply Chain Risk and Vulnerability: Tools and Methods for Supply Chain Decision Makers. Springer Science ve Business Media.

Xu, J., Zhuang, J., Liu, Z. (2015). Modeling and mitigating the effects of supply chain disruption in a defender–attacker game. *Annals of Operations Research*, 236, 255-270.

Xu, S., Zhang, X., Feng, L., Yang, W. (2020). Disruption risks in supply chain management: a literature review based on bibliometric analysis*, International Journal of Production Research,* 58 (11), 3508-3526. doi: 10.1080/00207543.2020.1717011.

Ziegenbein, A. (2007). Supply Chain Risiken: Identifikation, Bewertung und Steuerung. Birinci Baskı. Zurich: vdf Verlag.

Zou, X., Isa, C. R., Rahman, M. (2019) Valuation of enterprise risk management in the manufacturing industry, *Total Quality Management ve Business Excellence*, 30 (11-12), 1389-1410. doi: 10.1080/14783363.2017.1369877.

KAYNAKÇA

Acar, A. Z., Çakmak, E. (2013). *Depolama ve Depo Yönetimi*. 2. Basım, Nobenl Akademik Yayıncılık, Ankara.

Chang, W., Ellinger, A. E., Blackhurst, J. (2015). A contextual approach to supply chain risk mitigation. *The International Journal of Logistics Management*, 26 (3), 642-656.

Chopra, S., Sodhi, M. S. (2004). Managing risk to avoid supply chain breakdown. *MIT Sloan Management Review*, 26 (1), 53-61.

Çekerol, G. S. (2013). *Lojistik Yönetimi.* T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir.

Çemberci, M. (2020). Lojistikte Risk Yönetimi ve Sigorta. Acar, A. Z. (Editör). *Lojistik Yönetimi içinde*. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, Eskişehir

Çıkmak S., Ungan M. C., Üstündağ A. (2020). Otomotiv sektöründe tedarik zinciri riskini azaltma stratejileri ve nitel bir araştırma. *Business and Management Studies: An International Journal*, 8 (2), 1255-1288.

Er Kara, M., Fırat, S. Ü. O. (2015). Tedarik Zinciri Risk Yönetiminin Gelişmesini Tetikleyen Risk Olayları Üzerine Bir İnceleme. *IV. Ulusal Lojistik ve Tedarik Zinciri Kongresi,* 21-23 Mayıs 2015, Gümüşhane.

Erturgut, R. (2016). *Lojistik ve Tedarik Zinciri Yönetimi*. Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.

Jüttner U., Peck, H., Christopher, M. (2003). Supply chain risk management: Outlining an agenda for future research. *International Journal of Logistics Research and Applications*, 6 (4), 197-210.

Keskin, H. (2015). Lojistik El Kitabı. 2. Basım, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.

Khan, O., Burnes, B. (2007). Risk and supply chain management: Creating a research agenda. *The International Journal of Logistics Management,* 18 (2), 197-216.

Kilubi, I. (2016). The strategies of supply chain risk management–A Synthesis and classification. *International Journal of Logistics Research and Applications*, 19 (6), 604-629.

Kobu, B. (2010). *Üretim Yönetimi*. Güncellenmiş 15. Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.

Long, D. (2012). *Uluslararası Lojistik Küresel Tedarik Zinciri Yönetimi.* Springer, (M. Tanyaş ve M. Düzgün), 2. Basımdan Çeviri, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.

Manuj, I., Mentzer, J.T. (2008). Global supply chain risk management. *Journal of Business Logistics*, 29 (1), 133-154.

MEB. (2011). *Risk.* Ulaştırma Hizmetleri Alanı. Ankara

Olson, D. L. (2014). *Supply Chain Risk Management: Tools for Analysis.* 2. Baskı, Business Expert Press, LLC, Newyork.

Parıltı, N., Aydoğan, E., Koçak, A. (2007). *Üretim Yönetimi*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Peck, H. (2003). Creating Resilient Supply Chains: A Practical Guide, Cranfield University. http://www.cranfield.ac.uk/som/scr, erişim tarihi 02.08.2023

Punniyamoorthy, M., Thamaraiselvan, N., Manikandan, L. (2013). Assessment of supply chain risk: Scale development and validation. *Benchmarking: An International Journal,* 20 (1), 79-105.

Rajesh, R., Ravi, V., Venkata Rao, R. (2015). Selection of risk mitigation strategy in electronic supply chains using grey theory and digraph-matrix approaches. *International Journal of Production Research,* 53 (1), 238-257.

Sayın, C. H. (2018). *Envanter Yönetimi.* Paşaoğlu, D. (Editör). *Depolama ve Envanter Yönetimi içinde.*

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, Eskişehir.

Singhal, P., Agarwal G., Mittal, M. L. (2011). Supply chain risk management: Review, classification and future research directions. *Int. Journal of Business Science and Applied Management*, 6 (3), 15-42.

Şentürk, T., İkizler, C., Aytekin, G. K. (2020). Sağlık kurumlarında tedarik zinciri yönetimi kapsamında stok yönetiminin incelenmesi: Bir alan araştırması. *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 9 (17), 7-46.

Tengilimoğlu, D., Yiğit, V. (2017). *Sağlık İşletmelerinde Tedarik Zinciri ve Malzeme Yönetimi.* 3. Basım, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.

Tepe Küçükoğlu, M. (2020). Tedarik zincirinde risk değerlendirme: risklerin tanımlanması, gruplandırılması ve önceliklendirilmesi üzerine bir çalışma. *İşletme Araştırmaları Dergisi,* 12 (2), 2126-2141.

Waters, D. (2007). *Supply Chain Risk Management: Vulnerability and Resilience in Logistics*. Kogan Page, London.

Yazıcılar Sola, F. G. (2022). Stok Kavramı ve Modern Stok Yönetim Modelleri. Kutlu, H. A., Bakırcı F., Takım, A. ve Karabacak, E. (Editörler). *Uluslararası Ticaret ve Lojistikte Güncel Yaklaşımlar Ve Değerlendirmeler içinde*, Efe Akademi, İstanbul.

Zsidisin, G. A., Ellram, L. M. (2003). An Agency Theory investigation of supply risk management. *Journal of Supply Chain Management*, 39 (2), 15-27.

KAYNAKÇA

Caputo, M., Mininno, V. (1996). Internal, vertical and horizontal logistics integration in Italian grocery distribution. *International Journal of Physical Distribution ve Logistics Management*, 26 (9), 64-90.

Choi, T. M., Chiu, C. H., Chan, H. K. (2016). Risk management of logistics systems. *Transportation Research Part E: Logistics and Transportation Review*, 90, 1–6.

Chung, S. H. (2021). Applications of smart technologies in logistics and transport: A review. *Transportation Research Part E: Logistics and Transportation Review*, 153, 102455.

Gaonkar, R. S., Viswanadham, N. (2007). Analytical framework for the management of risk in supply chains. *IEEE Transactions on Automation Science and Engineering*, 4 (2), 265-273.

Giaglis, G. M., Minis, I., Tatarakis, A., Zeimpekis, V. (2004). Minimizing logistics risk through real‐time vehicle routing and mobile technologies: Research to date and future trends. *International Journal of Physical Distribution ve Logistics Management,* 34 (9), 749-764.

Gundlach, G. T., Bolumole, Y. A., Eltantawy, R. A., Frankel, R. (2006). The changing landscape of supply chain management, marketing channels of distribution, logistics and purchasing. *Journal of Business ve Industrial Marketing,* 21 (7), 428-438.

Heckmann, I., Comes, T., Nickel, S. (2015). A critical review on supply chain risk – Definition, measure and modeling. *Omega*, 52, 119-132.

Olson, D. L., Wu, D. D. (2010). A review of enterprise risk management in supply chain. *Kybernetes*, 39 (5), 694-706.

Onstein, A.T.C., Tavasszy, L.A., van Damme, D.A. (2019). Factors determining distribution structure decisions in logistics: a literature review and research agenda. *Transport Reviews*, 39 (2), 243-260.

Paksoy, T., Koçhan, Ç. G., Ali, S. S. (2021). *Logistics 4.0 Digital Transformation of Supply Chain Management.* CRC Press Taylor ve Francis Group.

Parfenov, A., Shamina, L., Niu, J., Yadykin, V. (2021). Transformation of distribution logistics management in the digitalization of the economy. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity,* 7 (1), 58.

Peng, M., Peng, Y., Chen, H. (2014). Post-seismic supply chain risk management: A system dynamics disruption analysis approach for inventory and logistics planning. *Computers ve Operations Research*, 42, 14-24.

Stough, R.R. (2017). New technologies in logistics management, Brewer, A.M., Button, K.J. and Hensher, D.A. (Ed.) Handbook of Logistics and Supply-Chain Management, Emerald Group Publishing Limited, Bingley, 513-520.

Vakhovych, I., Kryvovyazyuk, I., Kovalchuk, N., Kaminska, I., Volynchuk, Y., Kulyk, Y. (2021). Application of information technologies for risk management of logistics systems. 62nd International Scientific Conference on Information Technology and Management Science of Riga Technical University, Riga, Latvia, 1–6.

Wee, H.M., Blos, M.F., Yang, W.H. (2012). Risk management in logistics, *Intelligent Systems Reference Library*, doi: 10.1007/978-3-642-25755-1_15.

KAYNAKÇA

Aktepe, C., Baş, M., Tolon, M. (2018). *Müşteri İlişkileri Yönetimi.* 4.Baskı. Detay Yayıncılık, Ankara.

Almeida, A., Bastos, J., Francisco, R. D. P., Azevedo, A., Á vila, P. (2016). Sustainability assessment framework for proactive supply chain management. *International Journal of Industrial and Systems Engineering*, *24* (2), 198-222.

Bakırtaş, H. (2021). *Müşteri İlişkileri Yönetimi*. Geliştirilmiş 2. Baskı. Ekin Basım Yayım Dağıtım, Bursa.

Bhandari, R. (2014). Impact technology on logistics and supply chain management, *IOSR Journal of Business and Management*, 2 (17): 19-24.

Bolumole, Y. A., Knemeyer, A. M., Lambert, D. M. (2003). The customer service management process. *The International Journal of Logistics Management*, *14* (2), 15-31.

Cengiz, E., Aksoy, H. (2017). Tedarik zinciri elemanları arasında güven ilişkisi, etik kurallar ve bilgi paylaşımının tedarik zinciri performansı üzerine etkisi. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, *18* (2), 1-22.

Ceylan, S., Soylu, A. (2019). Müşteri ilişkileri yönetimi sürecinde iletişimin yeri ve önemi. *ETSCI Conference Proceedings,* 4 (2), 36-39.

Chen, I. J., Paulraj, A. (2004). Understanding supply chain management: critical research and a theoretical framework. *International Journal of production research*, *42* (1), 131-163.

Corner, I., Hinton, M. (2002). Customer relationship management systems: implementation risks and relationship dynamics. *Qualitative Market Research: An International Journal*, *5* (4), 239-251.

Coşkun, B., Yıldız, S., Bayraktar, M. (2022). Sürdürülebilir tedarik zinciri yönetiminde tedarikçi değerlendirme kriterlerinin dematel yöntemiyle incelenmesi ve ahşap sektöründe bir uygulama. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi,18 (2),* 618-648.

Çiçek, E., Murat, B. A. Y. (2007). Stratejik küresel tedarik zinciri yönetimi ve lojistik. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, *7* (13), 91-117.

Demir, F. O., Kırdar, Y. (2007). Müşteri ilişkileri yönetimi: CRM. *Review of Social, Economic ve Business Studies*, 7 (*8),* 293-308.

Erdal, M. (2014). *Satın Alma ve Tedarik Zinciri Yönetimi*, 3. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul.

Ergan, S. (2022). *Hizmet İşletmelerinde Müşteri İlişkileri Yönetimi. Disiplinlerarası Boyutlarıyla Hizmet İşletmeleri.* Eğitim Yayınevi, İstanbul.

Frow, P. E., Payne, A. F. (2009). Customer relationship management: a strategic perspective. *Journal of Business Market Management*, *3*, 7-27.

Gökalp, E., Eren, P. E. (2016). *Akıllı Teknolojilerin Turizm ve Otelcilik Sektöründe Uygulanması*. https://hdl.handle.net/11511/72958

Guerola-Navarro, V., Gil-Gomez, H., Oltra-Badenes, R., Sendra-García, J. (2021). Customer relationship management and its impact on innovation: A literature review. *Journal of Business Research*, *129*, 83-87.

Güleş, H.K., Paksoy, T., Bülbül, H., Özceylan E. (2010). *Tedarik Zinciri Yönetimi*. Gazi Kitabevi, Ankara.

Gültekin, A. N. (2022). *Tedarik Zinciri Yönetimi Uygulamalarının Tedarik Zinciri ve İşletme Performansına Etkisi: Konya Otomativ Yan Sanayi Örneği.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Grötsch, V. M., Blome, C., Schleper, M. C. (2013). Antecedents of proactive supply chain risk management–a contingency theory perspective. *International Journal of Production Research*, *51* (10), 2842-2867.

Hallikas, J., Karvonen, I., Pulkkinen, U., Virolainen, V. M., Tuominen, M. (2004). Risk management processes in supplier networks. *International Journal of Production Economics*, *90* (1), 47-58.

HennigThurau, T., Klee, A. (1997). The impact of customer satisfaction and relationship quality on customer retention: A critical reassessment and model development. *Psychology ve marketing*, *14* (8), 737-764.

Hoşgören, B. (2011). *Tedarik Zinciri Yönetiminin Müşteri İlişkilerine Etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Universitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Houlihan, J. B. (1985). International supply chain management. *International Journal of Physical Distribution ve Materials Management*, 15(1), 22-38.

Jüttner, U., Peck, H., Christopher, M. (2003). Supply chain risk management: outlining an agenda for future research. *International Journal of Logistics: Research and Applications*, *6* (4), 197-210.

Karli, H., Tanyaş, M. (2020). Pandemi durumunda tedarik zinciri risk yönetimine ilişkin öneriler. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *19* (37), 174-190.

Keskin, M. H. (2015). *Tedarik Zinciri Yönetimi Arka Planı. Gelişimi ve Güncel Uygulamaları,* Nobel Yayıncılık, İstanbul.

Kumar, V., Reinartz, W. (2018). *Customer Relationship Management*. Springer-Verlag GmbH Germany, part of Springer Nature.

Lee, Y., Kincade, D. (2003). US apparel manufacturers' company characteristic differences based on SCM activities. *Journal of Fashion Marketing and Management, 7* (1), 31-48.

Lofti, Z., Mukhtar, M., Sahran, S., Zadeh, A. T. (2013). Information Sharing in Supply Chain Management, *The 4th International Conference on Electrical Engineering and Informatics,* 11, 299-303.

Munyuko, C. W. (2015). Effects of supply chain risk management on organization performance: case of andy forwarders services limited. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, *5* (3), 380.

Odabaşı, Y. 2006. *Perakendecilikte müşteri ilişkileri ve yönetimi*. Anadolu Universitesi.

Orel, F. D., Akkan, E. (2018). Tedarik zincirinde risk, risk yönetimi ve performans ilişkileri: Bir literatür taramasi. *Beykoz Akademi Dergisi*, *6* (1), 84-117.

Özcan, M., Sayın, Ö. (2019). Karamanoğlu mehmetbey üniversitesinde bilgi teknolojileri kullanilarak tersine tedarik zinciri yönetimi uygulanmasi. *Kesit Akademi Dergisi,* 5 (21), 361-385.

Özçetin., N. (2020). *Tedarik Zinciri Risk Yönetimi: Bir Araştirma*. Iksad Yayın Evi Ankara

Özdemir, A. İ. (2004). Tedarik zinciri yönetiminin gelişimi, süreçleri ve yararları. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 23, 87-96.

Öztürk, D. (2016). Tedarik zinciri yönetimi süreçlerini etkileyen faktörler. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 6 (1), 17-24.

Rogers, D. S., Tibben Lembke, R. (2001). An examination of reverse logistics practices. *Journal of Business Logistics*, *22* (2), 129-148.

Seuring, S., Sarkis, J., Müller, M., Rao, P. (2008). Sustainability and supply chain management -an introduction to the special issue. *Journal of Cleaner Production*, 16 (15), 1545-1551.

Soysal, A., Doğan, S., Baynal, T. (2017). Özel sağlık kurumlarında müşteri ilişkileri yönetimi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *7* (1), 39-66.

Tanriverdi, Y. (2010). *Tedarik Zinciri ve Stok Yönetimi Üzerine Bir Uygulama.* (Yayınlanmamış Yükse Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

Tanyaş, M. Düzgün, M. (2017). *Tedarik Zinciri Yonetimi En Iyi Uygulamalar*. Nobel Akademik Yayıncılık, İstanbul.

Tekin, M., Zerenler M., Bilge, A. (2005). Bilişim teknolojileri kullanımının işletme performansına etkileri: lojistik sektöründe bir uygulama. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 4 (8), 115-129.

Uzunoğlu, E., Öksüz, B. (2008). Kurumsal itibar riski yönetimi: Halkla ilişkilerin rolü. *Selçuk İletişim, 5* (3), 111-123.

Ünüvar, M. (2009). Tedarik zinciri yönetim uygulamalarinin örgütsel yapiya etkisi üzerine bir araştirma. *Ege Academic Review*, *9* (2), 559-592.

Yilmaz, C., Atsan, B., Sarı, T. (2020). Tedarik zinciri süreçlerinin ölçüm ve iyileştirilmesinde bir SCOR modeli uygulaması. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, *27* (3), 425-444.

Wang, H., Long, Z., Cheni J., Guo, Y., Wang, A. (2023). Colaborative decision- making in supply chain management: A review and bibliometric analysis. *Cogent Engineering*, 10 (1), 1-20.

KAYNAKÇA

Aldorisio, J. (2021). *What is Digital Supply Chain Risk Management?* SecurityScorecard. https://securityscorecard.com/blog/what-is-digital-supply-chain-risk-management/, Erişim Tarihi: 16.07.2023.

Büyüközkan, G., ve Göçer, F. (2018). Digital Supply Chain: Literature review and a proposed framework for future research. *Computers in industry, 97*, 157-177.

Eğilmez, G. (2023). *Dijital Tedarik Zinciri Olgunluk Modelinin Tasarımı: Ölçek Geliştirme ve Vaka Uygulaması. (Yayınlanmamış Doktora Tezi).* Düzce Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Düzce.

ETQ (2022). *Digital Supply Chain: Targeted Risk Management Strategies.* https://www.etq.com/blog/digital-supply-chain-targeted-risk-management-strategies/, Erişim Tarihi: 07.08.2023

Ganesh, A. D., Kalpana, P. (2022). Future of artificial intelligence and its influence on supply chain risk management–A systematic review. *Computers & Industrial Engineering, 169*, 108206.

Garay-Rondero, C. L., Martinez-Flores, J. L., Smith, N. R., Morales, S. O. C., Aldrette-Malacara, A. (2020). Digital supply chain model in Industry 4.0. *Journal of Manufacturing Technology Management, 31* (5), 887-933.

Ghadge, A., Er Kara, M., Moradlou, H., Goswami, M. (2020). The impact of Industry 4.0 implementation on supply chains. *Journal of Manufacturing Technology Management, 31*(4), 669-686.

Grackin, A. (2016). *What are the components of a digital supply chain?* TechTarget. https://www.techtarget.com/searcherp/answer/What-are-the-components-of-a-digital-supply-chain?utm_campaign=20230729_Userreg+-+SS-WELCOME&utm_medium=email&utm_source=SS-WELCOME&src=15002817&asrc=EM_SS-WELCOME_273282721, Erişim Tarihi: 30.07.2023

Hallikas, J., Immonen, M., Brax, S. (2021). Digitalizing procurement: the impact of data analytics on supply chain performance. *Supply Chain Management: An International Journal, 26*(5), 629-646.

Hammi, B., Zeadally, S., Nebhen, J. (2023). Security threats, countermeasures, and challenges of digital supply chains. *ACM Computing Surveys, 55* (14s), 1–40.

Hartnett, H., Spelman R. (2021). *Managing Risks in the Digital Supply Chain*. Industry Today. https://industrytoday.com/managing-risks-in-the-digital-supply-chain/, Erişim Tarihi: 16.07.2023

Ivanov, D., Tsipoulanidis, A.,Schönberger, J. (2021). Basics of supply chain and operations management. D. Ivanov , A. Tsipoulanidis ve J.Schönberger (Ed.) *Global supply chain and operations management: A decision-oriented introduction into the creation of value* (ss. 136-145). İçinde, Switzerland, Springer Cham.

LaBotz, K. (2022). *Digital Supply Chains: How to Avoid the Hidden Risks*. Flexis. https://blog.flexis.com/digital-supply-chains-how-to-avoid-the-hidden-risks-0, Erişim Tarihi: 18.07.2023

MacCarthy, B. L., Ivanov, D. (2022). The Digital Supply Chain - emergence, concepts, definitions, and technologies. B. L. MacCarthy ve D. Ivanov (Ed.) *The digital supply chain* (ss. 3-24). İçinde, Cambridge, Elsevier.

Oğuz, A. (2022). *Tedarik Zinciri Entegrasyonu ve Dijitalleşmenin Performansa Etkisinde Alıcı-Tedarikçi Risk Yönetiminin Aracı Rolü.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

Özkanlısoy, Ö., Akkartal, E. (2020). Risk Assessment in Digital Supply Chains. *Journal of Economics and Social Research, 7* (14), 77–109.

Pandey, S., Singh, R. K., Gunasekaran, A. (2021). Supply chain risks in Industry 4.0 environment: review and analysis framework. *Production Planning & Control*, 1-28.

Rauniyar, K., Wu, X., Gupta, S., Modgil, S., de Sousa Jabbour, A. B. L. (2022). Risk management of supply chains in the digital transformation era: contribution and challenges of blockchain technology. *Industrial Management & Data Systems, 123* (1), 253-277.

Sanders, N. R., Swink, M. (2020). *How to Build a Digital Supply Chain: Focus on Capabilities*. ASCM. (ss. 1-18). https://www.ascm.org/contentassets/68a05e01e80b4747a31281fa055fb5be/final-research-report---how-to-build-a-digital-supply-chain.pdf, Erişim Tarihi: 02.08.2023

Schlüter, F., Diedrich, K., Güller, M. (2017). Analyzing the impact of digitalization on supply chain risk management. İçinde *26th IPSERA Conference*.

Xue, L., Zhang, C., Ling, H., Zhao, X. (2013). Risk mitigation in supply chain digitization: System modularity and information technology governance. *Journal of Management Information Systems, 30*(1), 325-352.

Yang, J., Kumar, V., Ekren, B., Kuzmin, E. (2021). Understanding the role of digital technologies in supply chain risks management. V. Kumar, J. Rezaei, V. Akberdina & E. Kuzmin (Ed.), *Digital Transformation in Industry: Trends, Management, Strategies* (ss. 133-146). Içinde. Switzerland, Springer Cham.

Yildiz Ozenc, S. C., Er, M., Firat, S. U. (2023). Risks in Supply Chain 4.0: A Literature Review Study. F. Calisir (Ed.), *Global Joint Conference on Industrial Engineering and Its Application Areas* (ss.163-177) içinde. Switzerland, Springer Cham.

Zekhnini, K., Cherrafi, A., Bouhaddou, I., Benghabrit, Y. (2021). Analytic Hierarchy Process (AHP) for supply chain 4.0 risks management. T. Masrour, A. Cherrafi, & I. El Hassani (Ed.), *Artificial Intelligence and Industrial Applications: Smart Operation Management* (ss. 89-102) içinde. Switzerland, Springer Cham.

Zekhnini, K., Cherrafi, A., Bouhaddou, I., Benghabrit, Y., Belhadi, A. (2022). Supply chain 4.0 risk management: an interpretive structural modelling approach. *International Journal of Logistics Systems and Management, 41* (1-2), 171-204.

KAYNAKÇA

Barichello, R. (2020). The COVID-19 pandemic: Anticipating its effects on Canada's agricultural trade. *Canadian Journal of Agricultural Economics/Revue Canadienne D'agroeconomie,* 219-224.

Behzadi, G., O'Sullivan, M. J., Olsen, T. L., Zhang, A. (2018). Agribusiness supply chain risk management: A review of quantitative decision models. *Omega, 79,* 21–42. https://doi.org/%0A10.1016/j.omega.2017.07.005

Davidson, S., De Filippi, P., and Potts, J. (2016). Disrupting governance: The new institutional economics of distributed ledger technology. *SSRN Electronic Journal*.

Deep, A. and Dani, S. (2009). Managing Global Food Supply Chain Risks: A Scenario Planning Perspective. *POMS 20th Annual Conference, Orlando, Florida U.S.A. May 1 to May 4, 2009*, 1-21.

Dilara Gerdan, Caner Koç, ve Mustafa Vatandaş. (2020). Gıda Ürünlerinin İzlenebilirliğinde Blok Zinciri Teknolojisinin Kullanımı. *Tarım Makinaları Bilimi Dergisi*, *16* (2), 8-14.

Dolgui, A., Ivanov, D., ve Rozhkov, M. (2020). Does the ripple effect influence the bullwhip effect? An integrated analysis of structural and operational dynamics in the supply chain. *International Journal of Production Research,* 58 (5), 1285-1301. 1285–1301. https://doi.org/10.1080/%0A00207543.2019.1627438

Dzebo, A. and Adams, K. M. (2022). (2022). The coffee supply chain illustrates transboundary climate risks: Insights on governance pathways. Policy brief. *Stockholm Environment Institute, Stockholm.* https://www.sei.org/publications/coffee-supply-chain-transboundary-climate-risks-governance/#:~:text=Because agriculture – and coffee in,Transboundary Climate Risk (TCR).

El Amrani, S., Ibne Hossain, N. U., Karam, S., Jaradat, R., Nur, F., Hamilton, M. A., Ma, J. (2021). Modelling and assessing sustainability of a supply chain network leveraging multi Echelon Bayesian Network. *Journal of Cleaner Production,* 302, 126855. https://doi.org/10.%0A1016/j.jclepro.2021.126855

Gao, M., Wang, Z., ve Zhou, C. (2022). Research On Fresh Produce E-Commerce Supply Chain Risk Based on Particle Swarm Algorithm. *IEEE International Conference on Knowledge Engineering and Communication Systems, ICKES 2022*. https://doi.org/10.1109/ICKECS56523.2022.10060145

Gardas, B. B., Raut, R. D., Cheikhrouhou, N., ve Narkhede, B. E. (2019). A hybrid decision support system for analyzing challenges of the agricultural supply chain. *Sustainable Production and Consumption,* 18, 19-32. https://doi.org/10.1016/j.spc.2018.11.007

Huang, E. (2017). Blockchain Could Fix a Key Problem in China's Food Industry. *The Fear of Food Made in China. Quartz,* 10 August.

Kaplan, R., S., Herman, B. Leonard, A. M. (1998). The risks you can't foresee: What to do when there's no playbook. *Harvard Business Review*, *6* (November–December 2020), 40-46.

Knight, F. H. (2002). *Risk, Uncertainty and Profit.* Beard Books.

Koutras, D., Malamas, V., Kotzanikolaou, P., Dasaklis, T. (2023). A Risk Assessment Methodology for Supply Chain Tracking Services. *2023 International Conference on Cyber Management and Engineering, CyMaEn 2023*, 555–559. https://doi.org/10.1109/CyMaEn57228.2023.10051006

Lopez, N., Pattanayak, A., Smith, J. (2022). Supply Chain Risk Management: Data Structuring. *2022 Resilience Week, RWS 2022 Proceedings*. https://doi.org/10.1109/RWS55399.2022.9984043

Lowe, T. J., Preckel, P. V. (2004). Decision technologies for agribusiness problems: A brief review of selected literature and a call for research. *Manufacturing ve Service Operations Management,* 6 (3), 201-208. https://doi.org/10.1287/msom.1040.0051

Mills, A. (2001). A systematic approach to risk management for construction. *Structural Survey*, 19 (5), 245-252). https://doi.org/10.1108/02630800110412615

Misra, N. N., Dixit, Y., Al-Mallahi, A., Bhullar, M. S., Upadhyay, R., Martynenko, A. (2020). IoT, big data and artificial intelligence in agriculture and food industry. *IEEE Internet of Things Journal, 9 (9), 6305-6324.* https://doi.org/10.1109/JIOT.2020

Nakamoto, S. (2008). Bitcoin: A Peer-to-Peer electronic cash system. *Transforming Government: People, Process and Policy*. https://doi.org/10.1108/TG-06-2020-0114

Sgarbossa, F., Russo, I. (2017). A proactive model in sustainable food supply chain: Insight from a case study. *International Journal of Production Economics,* 183, 596-606.

Sharma, R., Shishodia, A., Kamble, S., Gunasekaran, A., Belhadi, A. (2020). Agriculture supply chain risks and COVID-19: Mitigation strategies and implications for the practitioners. *International Journal of Logistics Research and Applications,* 1-27. https://doi.org/10.1080/%0A13675567.2020.1830049

Siche, R. (2020). What is the impact of COVID-19 disease on agriculture? *Scientia Agropecuaria,* 11 (1), 3-6. https://doi.org/10.17268/sci.agropecu.2020.01.00

Siebrecht, N. (2020). Sustainable agriculture and ıts ımplementation gap—overcoming obstacles to ımplementation. *Sustainability.* Https://Www.Mdpi.Com/2071-1050/ 12/9/3853. https://www.mdpi.com/2071-1050/%0A12/9/3853

The International Coffe Organization. (2023). *The International Coffe Organizaiton (ICO)* (Issue August).

The International Coffee Organization (ICO). (2017). The International Coffee Organization (ICO) Annual Review 2017/18. In *The International Coffee Organization (ICO)*.

Tripoli, M., Schmidhuber, J. (2018). *Emerging Opportunities for the Application ofBlockchain in the Agri-food Industry. FAO and ICTSD: Rome and Geneva. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO. August*. https://ageconsearch.umn.edu/record/320187/files/Tripoli Schmidhuber blockchain 2018.pdf

Tsolakis, N. K., Keramydas, C. A., Toka, A. K., Aidonis, D. A., Iakovou, E. T. (2014). Agrifood supply chain management: A comprehensive hierarchical decision-making framework and a critical taxonomy. .2013.10.014. *Biosystems Engineering,* 120, 47–64. https://doi.org/10.1016/j.%0Abiosystemseng

Weintraub, A., Romero, C. (2006). Operations research models and the management of agricultural and forestry resources: A review and comparison. *Interfaces,* 36 (5). https://doi.org/10.1287/inte.1060.0222

World Economic Forum. (2023). https://www.weforum.org/agenda/2023/08/drought-at-the-panama-canal-poses-unprecedented-challenges-to-global-trade/

KAYNAKÇA

Ağca, A., Buran A. Ç. (2018). Tedarik zinciri risklerinin tedarik zinciri performansı üzerinde etkisi: üretim işletmelerinde bir araştırma. *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 14 (2), 1-18.

Andreas, N., Lindroth, R. (2004). *Categorization of Supply Chain Risk and Risk Management.* Supply Chain Risk (Ed.: C. Brindley), 14-27, Ashgate Pub Ltd.

Attique, R., Jajja, M. S. S., Sami F. (2022). Manufacturing planning and control driven supply chain risk management: A dynamic capability perspective. *Transportation Research Part E: Logistics and Transportation Review,* 167, 102933, ISSN 1366-5545, https://doi.org/10.1016/j.tre.2022.102933.

Balıkçı Y. (2009). *İşletmelerde Risk Yönetimi*, Cinius Yayınları, İstanbul.

Barutçu, S., Gürdal, S. (2010). İnternet tabanlı tedarik zinciri yönetimi: internet tabanlı tekstil tedarik zincirinde karşılaşılan problemlerin belirlenmesine yönelik pilot bir araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 5, 177-187.

Buran, A. Ç., Ağca, A. (2019). Tedarik zinciri risklerinin azaltılmasında iş birliği yaklaşımının etkisi: üretim işletmelerinde bir araştırma. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 62, 60-78.

Cendrowski, H., Mair, W.C. (2009). *Enterprise Risk Management and COSO: A Guide for Directors, Executives and Practitioners,* 1th ed., John Wiley and Sons, New York, USA.

Chopra S, Sodhi M.S. Managing risk to avoid supply-chain breakdown. *MIT Sloan Management Review,*2004;46(1), 53.

Chopra S, Sodhi M. S., (2004). Supply-Chain Break Down; *MIT Sloan Management Review,* 26 (1), 52-61.

Christopher, M. (2011). *Logistics and Supply Chain Management*, 4th ed., Pearson Education Limited.

Çalık, A. (2021). Bulanık çok kriterli karar verme yöntemleri ile yeşil tedarik zincirindeki risklerin karşılaştırılması. *Journal of Turkish Operations Management JTOM*, 5 (2), 822-838.

Çıkmak, S., Ungan, M. C. (2021). Otomotiv sektöründeki tedarik zinciri riskleriyle ilgili bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25 (4), 1710-1737.

Çıkmak, S., Üstündağ, A., Ungan, M. C. (2020). Savunma sanayindeki bir işletmede tedarik zinciri risk azaltma stratejilerinin bulanık DEMATEL yöntemiyle analizi. *Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi,* 8, 2005-2028.

Çiçekdağı, M., Karaman, A. (2020). Otel işletmelerinde tedarik zinciri yönetimi stratejileri: Konya ili örneği. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24 (3), 1255-1273.

Demir. P., Kayali. N. Proactive risk management approach in reducing the agricultural supply chain risks. *Journal of Economics, Finance and Accounting (JEFA),* 2020;V.7 (3), p.274-286.

Demirkol, İ., Ayanoğlu, M. Tedarik Zinciri Risklerinin İşletme Performansı Üzerindeki Etkisi: Otomotiv Sektöründe Bir Uygulama.*İşletme Bilimi Dergisi,* 2015; Cilt:3 Sayı:1.

Dowling, G.R., Staelin, R. A Model of Perceived Risk and Intended Risk-Handling Activity. *Journal of Consumer Research*, 1994;21, 119-134.

Erdal, H. Tedarik zinciri risk yönetimi: Kavramsal çerçeve ve tedarik yönlü bir literatür araştırması. *Pamukkale Univ Müh Bilim Dergisi,* 2018; 24(4), 764-796.

Erdal H. (2017). Tedarik Zinciri Ağında Riskin Yönetimi: Tedarik Yönlü Bir Karar Destek Sistemi Tasarımı, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum, Türkiye.

Erdal, H. Tarihsel Tecrübeler Işığında Tedarik Zinciri Risk Yönetiminin Önemi. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2017;50, 121-139. DOI: 10.18070/erciyesiibd.368576

Faisal, Mohd Nishat, D.K., Banwetve R. S. Supply Chain Risk Mitigation: Modelling the Enablers.*Business Process Management Journal*, 2006;12(4), p. 535-552.

Getele, G.K., Ruoliu, X. (2023). Service supply chain risk management in the public healthcare sector. *International Journal of Emerging Markets*, https://doi.org/10.1108/IJOEM-04-2022-0627.

Ghadge A, Dani S, Kalawsky R. (2012). Supply chain risk management: present and future scope. *The International Journal of Logistics Management,* 23 (3), 313-339.

Göçer, A., Yumurtacı, I. Ö., Yurt, Ö., Baltacıoğlu, T. A. (2015). New Framework For Supply Chain Risk Management Through Supply Chain Management Capability.*Yönetim Bilimleri Dergisi*, 13 (26), 151-174.

Güven, B. (2010). Arz Zinciri Risklerinin Yönetiminde Enformasyon Teknolojilerinin Kullanımı. Doktora Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.

Güzel, D. ve Korkmaz, G. (2020). Belirsizlik ve Tedarik Zinciri Riski: Risk Azaltımında Tedarik Zinciri Esnekliğinin Aracı Rolü.*Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 34 (3), 1045-1064, DOI: 10.16951/atauniiibd.716449.

Hallikas, J., Karvonen, I., Pulkkinen, U., Virolainen, V. M., Tuominen, M. (2004). Risk management processes in supplier networks. *International Journal of Production Economics*, 90 (1), 47-58.

Handfield, R. B., Blackhurst, J., Elkins, D., Craighead, C. W. A. (2007). Framework for Reducing The Impact of Disruptions to The Supply Chain: Observations From Multiple Executives. *Taylor and Francisi Boca Raton, FL*, 29-49.

Ho, W., Zheng, T., Yildiz, H., Talluri, S. (2015). Supply chain risk management: a literature review. *International Journal of Production Research,* 53 (16), 5031-5069.

Jat, Mohsin; Jajja, Muhammad S. S., Rehman, Attique; Farooq, S. (2023). Manufacturer's contexts, supply chain risk management, and agility performance. *IEEE Transactions on Engineering Management*, 1-13.

Jüttner, U., Peck, H., Christopher, M. (2003). Supply chain risk management: outlining an agenda for future research. *International Journal of Logistics: Research and Applications*, 6 (4), 197-210.

Jüttner, U. (2005). Supply chain risk management, understanding the business reqirements from a practitioner perspective. *The International Journal of Logistics Management*, 16 (1), 120-141.

Kabadayı, N., Çırpın, B. K. (2020). Gri ilişkisel temelli topsis yöntemi ile tedarikçi seçimi ve tedarikçi risk değerlendirmesi. *Uludağ Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Dergisi*, 25 (2).

Kar A. Risk in Supply Chain Management. http://business-fundas.com/2010/risk-in-supply-chain-management (16.07.2023).

Karlı, H., Tanyaş, M. (2019). Pandemi durumunda tedarik zinciri risk yönetimine ilişkin öneriler. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi COVID-19 Sosyal Bilimler Özel Sayısı,* 37 Bahar (Özel Ek), 174-190.

Khan, O., Christopher, M., Burnes, B. (2008). The Impact of Product Design on Supply Chain Risk: A Case Study. *International Journal of Physical Distribution ve Logistics Management,* 38 (5), 412-432.

Khan, K., Keramati, A. (2023). A framework for smart supply chain risk assessment: an empirical study. *International Journal of Information Systems and Supply Chain Management Open Access,*16, 1,316167.

Korucuk, S., Memiş, S. (2018). Tedarik Zinciri Yönetimindeki Risk Faktörlerinin AHP ile Ölçülmesi: Erzurum İli Örneği.*Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 7 (2), 1036-105.

Maclean-Bristol C. Business Continuity's Role In Supply Chain Resilience. http://www.continuitycentral.com/feature0558.htm (16.07.2023).

Manuj, I., Mentzer, J. T. (2008). Global Supply Chain Risk Management.*Journal of Business Logistics*, 2008, 29 (1), 133-155.

Manuj, I., (2008). Global supply chain risk management strategies. International Journal of Physical Distribution and Logistics Management, 38 (3), 192-223.

Massmar, A., Arıkan Y. (2022). Supply Chain Risk Management: Moroccan Pharmaceutical Sector Case.*Aurum journal of engineering systems and architecture,* 6 (2), 175-190.

Mentzer, J.T., Witt, W. D, Keebler, J. S., Soonhong, M., Nancy, W. N, Carlo, D., Smith, Zacharia, Z. G. (2001). Defining Supply Chain Management. *Journal ofBusiness Logistics*, 22 (2), 1-25.

Nagurney, A., Cruz, J., Dong, J., Zhang, D. (2005). Supply Chain Networks, Electronic Commerce, and Supply Side and Demand Side Risk. *European Journal of Operational Research*, 2005; 164 (1), 120-142.

Neiger, D., Rotaru, K., Churilov, L. (2009). Supply chain risk identification with value-focused process engineering. *Journal of Operations Management,* 2009 27 (2), 154-168.

Ni, H., Chen, A., Chen, N. (2010). Some extension on risk matrix approach. *Safety Science*, 48, 1269-1278.

Oliveira, U. R., Santos, C. O., Chaves, G. E. L., Fernandes, V. A. (2022). Analysis of the MORT method applicability for risk management in supply chains. *Operations Management Research,* 15, 1361–1382. https://doi.org/10.1007/s12063-021-00248-2.

Oturakçı, M., Yıldırım, R. S. (2022). Tedarik zinciri risklerinin yapısal eşitlik modeli ve bulanık analitik hiyerarşi süreci ile analizi. *Pamukkale Universitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 28 (1), 117-127.

Orel, F. D., Akkan, E. (2018). Tedarik zincirinde risk, risk yönetimi ve performans ilişkileri: Bir literatür taraması. *Beykoz Akademi Dergisi*, 6 (1), 84-117.

Özgüner, M., Aytekin, M. (2021). Tedarikçi ilişkilerinin tedarik zinciri risklerine etkisi: TRC1 Bölgesi'nde (Gaziantep, Adıyaman, Kilis) bir araştırma. *Verimlilik Dergisi*, 3, 75-89.

Paksoy, T., Keskin, E. (2006). Tedarik zincirinde bilgi çarpıtmasının etkisi: Kırbaç etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 15, 483-496.

Prostean. G, Badea, A., Vasar, C., Octavian, P. (2014). Risk variables in wind power supply chain. *Procedia-Social and Behavioral Sciences,* 124-132.

Ritchie B, Brindley C. (2007). An emergent framework for supply chain risk management and performancemeasurement. *Journal of The Operational Research Society,* 58 (11), 1398-1411.

Rosenbloom J. (1972). *Case Study in Risk Management.* Prentice Hall, 63-67.

Ross, D. F. (2003). *Introduction to e-supply chain management: engaging technology to build market-winning business partnerships.* Boca Raton, Fla: St. Lucie Press.

Shan, X., Xiong, S., Zhang, C., Mitigating supply disruption risks by diversifying competing suppliers and using sales effort. International Journal of Production Economics.*Int. J. Production Economics*, 2023; 255, 108637.

Sheffi, Y., James B. R. A Supply Chain View of the Resilient Enterprise. *MIT Sloan Management Review*, 2005;47(1), p. 40-51.

Sinha, Pankaj Raj, Larry E. Whitman ve Don Malzahn. Methodology to Mitigate Supplier Risk in an Aerospace Supply. Supply Chain Management: An International Journal, 2004; 9(2), p. 154-168.

Şeker, B., Tümenbatur, A., Tanyaş, M. (2021). Pandemi sürecinde otomotiv değer zinciri için risk yönetimi modeli önerisi. *Business, Economics and Management Research Journal*, 4 (1), 33-46.

Tang, C. S. (2006). Robust strategies for mitigating supply chain disruptions. *International Journal of Logistics: Research and Applications, 9*(1), 33-45,

Taşkın, B. K. (2020). Tedarik zinciri risk ve belirsizlikleri: koronavirüs pandemisi ve ortamında ilaç sektöründe risk yönetimi ve halkla ilişkiler. *İletişim Çalışmaları Dergisi,* 17, Bahar ISSN: 2146-4162.

Tez, H. Ö., Tez, E., Yılmaz, A. (2012). Tedarik zincirinde karşılaşılan sorunların fmea ile çözümlenmesi ve yönetilmesi: otomotiv sektöründe bir uygulama. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4 (2), ISSN: 1309 -8039 (Online).

Tsai M. C, Liao C. H, Han C. S. (2008). Risk perception on logistics outsourcing of retail chains: Model development and empirical verification in Taiwan. *Supply Chain Management: An International Journal,* 13 (6), 415-424.

Turk, H., Guner, S. (2021). A field study on the pharmaceutical supply chain structure and practices in Turkey.*Journal of Transportation and Logistics*, 6 (2), 177-196.https://doi.org/10.26650/JTL.2021.954832.

Wang, M. (2003). *Security Investment Risk: Evaluation, Prediction and Control.* Press of University of Shangai Finance and Economics.

Wu, H. H, Chang S. Y. (2015). A case study of using DEMATEL method to identify critical factors in green supply chain management. *Applied Mathematics and Computation*, 256, 394-403.

Wu, T., Blackhurst, J., Chidambaram, V. (2006). A model for inbound supply risk analysis. *Computers in Industry,*57 (4), 350-365.

Yıldız, B., Çiğdem, Ş. Seyhan, M. (2020). Tedarik zinciri alanyazını rotası: lisansüstü çalışmaların evrimi. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 11 (21), 21-47.

Yolaç, G., Tuzcuoğlu, A., Şahin, M. (2019). Tedarik zincirinde risk yönetimi ve performans ilişkisi: istanbul ilinde bir araştırma. *Ekoist: Journal of Econometrics and Statistics*, 31, 95–106.

Yontar, E., Zengin, Ş. (2023). Identifying and analyzing the risk factors of sustainable supply Chain management in textile sector. *Istanbul Beykent University Journal of Science and Engineering*, 16 (1), 7-20.

Zsidisin G. A, Ellram, L. (1999). Supply risk assessment analysis. *Best Practices in Purchasing and Supply Chain Management,* 2 (4), 9-12.

KAYNAKÇA

Acar, Ş.B. (2013). Risk Yönetimi ve Kontrol Faaliyetleri. https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/08/risk_yonetimi_kontrol_faaliyetleri_safak_birol_acar.pdf (ET: 16.08.2023).

Alnıak, M. O. (2011). *Tedarik Zinciri Ve Satın Alma Yönetimi*. İstanbul: Papatya Yayıncılık.

Aptel, O., Pourjalali, H. (2001). Improving activities and decreasing costs of logistics in hospitals: a comparison of US and French hospitals. *The International Journal of Accounting*, 36, 65-90.

Arah, O., Westert, G.P., Hurst, J., Niek, S. (2006). A conceptual framework for the OECD health care quality indicators Project. *International Journal for Quality in Health Care*, 1, 5-13.

Bayraktar, E., Demirbag, M., Koh, S.C.L., Tatoglu, E., Zaim, H. (2009). A causal analysis of the impact of information systems and supply chain management practices on operational performance: evidence from manufacturing SMEs in Turkey. *International Journal Production Economics*, 122, 133-149.

Beamon, B. M. (1998). Supply chain design and analysis: models and methods. *International Journal of Production Economics,* 55 (3), 281–294.

Becker, C. (2003). Senate: GPO No-Go, *Modern Healthcare*, 33 (19), 10-11.

Beier, F. J. (1995). The management of the supply chain for hospital pharmacies: a focus on inventory management practices. *Journal of Business Logistics*, 16 (2), 153-173.

Bhakoo, V., Singh, P., Sohal, A. (2012). Collaborative management of inventory in Australian hospital supply chains: practices and issues. *Supply Chain Management: An International Journal*, 17 (2), 217-230.

Brennan, C. (1998). Integrating the healthcare supply chain. *Healthcare Financial Management*, 52 (1), 31-35.

Brock, T. (2003). Hospitals, group purchasing organizations and the antitrust laws, *Healthcare Financial Management.* 57 (3), 38-42.

Callender, C., Grasman, S. E. (2010). Barriers and best practices for material management in the healthcare sector, *Engineering Management Journal*, 22 (4), 11-19.

Chakraborty, S., Bhattacharya, S., Dobrzykowski, D. D. (2014). Impact of supply chain collaboration on value co-creation and firm performance: a healthcare service sector perspective. *Procedia Economics and Finance,* 11, 676-694.

Chen, D. Q., Preston, D. S., Xia, W. (2013). Enhancing hospital supply chain performance: a relational view and empirical test. *Journal of Operations Management*, 31 (6), 391-408.

Devnani M, Gupta A., Nigah R. (2010). ABC and VED analysis of the pharmacy store of a tertiary care teaching, research and referral healthcare institute of India, J. Young Pharmacists.

Doerner, K.F., Reiman, M. (2007). Logistics of health care management. *Computes ve Operations Research*, 34 (3),621-623.

ENISA. (2023). Health Threat Landscape. https://www.enisa.europa.eu/publications/health-threat-landscape. (ET: 24.08.2023).

Fawcett, S. E., Magnan, G.M., McCarter, M.W. (2008). Benefits, barriers and bridges to effective supply chain management. *Supply Chain Management: An International Journal*, 13 (1), 35-48.

Gowen, C. III, Stock, G., McFadden, K. (2008). Simultaneous implementation of Six Sigma and knowledge management in hospitals. *International Journal of Production Research*, 46 (23), 6781-6795.

İsgrehberi. (2020). Acil durum ve acil durum planı nedir? https://isgrehberi.org/2017/09/18/acil-durum-tahliye-plani/ (ET: 24.08.2023).

İşnet. (2023). API (Uygulama Programlama Arayüzü) Nedir? https://www.isnet.net.tr/blogicerik/api-nedir-isnet-blog (ET: 14.08.2023).

Kehoe, D., Boughton, N. (2001). Internet based supply chain management: A classification of approaches to manufacturing planning and control. *Internatioal Journal of Operations and Production Management,* 21 (4),516-524.

Kozlenkova I. V., Hult G., Tomas M., Lund Donald J., Mena J. A., Kekec P. (2015). The role of marketing channels in supply chain management. *Journal of Retailing*, 91 (4), 586– 604.

Kritchanchai, D. (2012). A framework for healthcare supply chain improvement in Thailand. *Operations and Supply Chain Management,* 5 (2), 103-113.

Lenin, K. (2014). Measuring supply chain performance in the healthcare industry. *Science Journal of Business and Management*, 2 (5), 136-142.

Lostar (2023). Tedarikçileriniz Güvenliği Sizin Kadar Ciddiye Alıyor mu? https://lostar.com.tr/2023/02/tedarik-zinciri-saldirilari.html (ET: 24.08.2023).

Mathur, B., Gupta, S., Meena, M. L., Dangayach, G. S. (2018). Healthcare supply chain management: literature review and some issues. *Journal of Advances in Management Research*, 15 (3), 265-287.

Memişoğlu, D. Kalkan, B. (2016). Sağlık hizmetlerinde yönetişim, inovasyon ve Türkiye. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,* 21 (2), 652-660.

Musttaffa, N., Potter, A. (2009). Healthcare supply chain management in Malaysia: a case study. *Supply Chain Management: An International Journa*l, 14 (3), 234-243.

Özdemir, A. İ. (2004). Tedarik zinciri yönetiminin gelişimi, süreçleri ve yararları. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23, 87-96.

RCO (2023). Emergency Management: Prevention, Preparedness, Responseve Recovery. https://resilience.acoss.org.au/the-six-steps/leading-resilience/emergency-management-prevention-preparedness-response-recovery (ET:17.08.2023).

Sahay, B. S., Mohan, R. (2003). Supply chain management practices in Indian industry. *International Journal of Physical Distribution ve Logistics Management*, 33 (7), 582-606

Sarıkaya, C. (2105). Tedarik Zincirinde Dagıtım Ağları Kavramı. http://cengizsarikaya.blogspot.com/2015/03/tedarik-zincirinde-dagitim-aglari.html (ET:21.08.20223).

Sethi, S.P., Yan, H., Zhang, H. (2004). Quantity flexibility contracts: optimal decisions with ınformation updates. *Decision Sciences*, 35 (4), 691-712.

Sila, I., Ebrahimpour, M., Birkholz, C. (2006). Quality in supply chains: an empirical analysis. *Supply Chain Management: An International Journal*, 11 (6), 491-502.

Stevenson, M., Spring, M. (2009). Supply chain flexibility: an inter-firm empirical study. *International Journal of Operations ve Production Management*, 29 (9), 946-971.

Şentürk, T., İkizler, C., Aytekin, G. K. (2020). Sağlık kurumlarında tedarik zinciri yönetimi kapsamında stok yönetiminin incelenmesi: bir alan araştırması. *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 9 (17), 7-46.

Tengilimoğlu, D., Güzel, A. (2013). Hastanelerde Lojistik ve Tedarik Zinciri Yönetimi. Hastane yönetimi (Eds: H. Sur ve T. Palteki), s. 239-258. Nobel Tıp Kitabevi, İstanbul.

TMO (2022). Dünya Hububat Ekiliş ve Üretim Değerlendirme Raporu. Toprak Mahsülleri Ofisi, https://www.tmo.gov.tr/Upload/Document/hubekilisuretimraporu.pdf (ET:11.08.2023).

Tummala, R.V.M., Cheryl, L.M., Johnson, P., Johnson, P. (2006). Assessing supply chain management success factors: a case study. *Supply Chain Management: An International Journal*, 11 (2), 179-192.

Tütüncü, Ö., Küçükusta, D. (2008). Tedarik zinciri entegrasyonu ve hasta güvenliği ilişkisinin analizi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 9, 93-106

Tütüncü, Ö., Yağcı, K., Küçükusta, D. (2006). Toplam kalite yönetimi kapsamında hasta güvenliği ve akreditasyon: tıbbi laboratuarlar değerlendirmesi, *Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 8 (4), 286-302.

Womack, D. E., Flowers, S. (1999). Improving system performance: a case study in the application of the theory of constrain. *J Healthc Manag*, 44 (5), 397-405.

TEMEL MATEMATİK

Prof. Dr. İrfan ERTUĞRUL

13. Baskı

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

1.Baskı 2004
2.Baskı 2005
3.Baskı 2006
4. Baskı 2007
5. Baskı 2008
6. Baskı 2009
7. Baskı 2010
8. Baskı 2012
9. Baskı 2014
10. Baskı 2015
11. Baskı 2016
12. Baskı 2017
13. Baskı 2023

ISBN: 978-625-6460-44-7

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan TATLI

Baskı ve Cilt:
Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Temmuz 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Bu kitap, İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri ve Meslek Yüksekokullarının matematik veya işletme matematiği derslerinde, öğrencilerin yararlanabileceği kaynak niteliğinde olup, genel matematik dersinin kapsamındaki konuları içerecek şekilde hazırlanmıştır. Esas olarak, günümüz matematiğinin uygulamaya yönelik temel konu ve kavramlarının tanıtılması amaçlanmıştır.

Bu temel kaynak, 15 bölümden oluşmaktadır. Kaynak içerisinde yer alan konuların açık bir şekilde anlaşılması için çok sayıda örnek çözümlerine ve buna ek olarak konu sonlarında alıştırma problemlerine yer verilmiştir. Özellikle ekonomi ve işletme olaylarını daha analitik düşünebilmek için, üretim ve tüketimin belirlendiği örnek problemler gösterilmiştir.

Kitabın II. baskısı hazırlanırken hatalar en düşük seviyeye indirilerek, özellikle türev ve integraldeki notasyonlar daha anlaşılır şekle getirilmiştir. ***III. baskıda*** bölüm içerisindeki örnekler ve bölüm sonlarındaki alıştırmalar arttırılarak yeniden düzenlenmiştir. ***IV. ve V. baskılarda*** bazı bölümlerdeki örnekler ve alıştırmalar daha anlaşılır olması için değiştirilmiştir. Ayrıca bazı bölümlerin başlarına teorik bilgiler eklenerek, bölümler daha anlaşılır hale getirilmeye çalışılmıştır. Yenilenmiş olan bu çalışma, öğrencilerin konuyu anlamasını kolaylaştıracak ve öğrencilere uygulama deneyimi kazandıracaktır.

Çalışmalarımda aldığım manevi desteklerinden dolayı eşim Hülya ve oğlum Mehmet Akif ve kızım Öykü'ye teşekkür ederim.

Ayrıca kitabın yazılmasında, hem öğrencilerim hem de asistanlarım olan Arş. Görevlileri Esra Aytaç, Ayşegül Tuş ve Nilsen Karakaşoğlu'na sağladıkları destek ve katkıları için çok teşekkür ederim.

Öğrencilerimize ve ilgilenen tüm meslektaşlarıma yararlı olmasını diler ve kitabın basımını gerçekleştiren Ekin Kitapevi sahibi Mehmet Oymak'la beraber kitabın dizgisini hazırlayanlara teşekkürlerimi sunarım.

Doç. Dr. İrfan ERTUĞRUL

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
SAYILAR

1.1. DOĞAL SAYILAR 1
1.2. TAM SAYILAR 2
1.3. RASYONEL SAYILAR 3
1.4. İRRASYONEL SAYILAR 3
1.5. GERÇEL SAYILAR 4
1.5.1. Gerçel Sayılarda Önemli Özellikler 4
1.5.2. Gerçel Sayılarda Sıralama Özellikleri 5
1.5.3. Gerçel Sayılarda Tanımlanan Bazı Önemli İşlemler 7
1.6. SAYI ÇEŞİTLERİ 9
1.6.1. Pozitif ve Negatif Sayılar 9
1.6.2. Çift ve Tek Sayılar 9
1.6.3. Ardışık Sayılar 10
1.6.4. Asal Sayılar 10
1.7. SAYILAR İLE İLGİLİ GENEL SORULAR 11

İKİNCİ BÖLÜM
KÜMELER

2.1. KÜME KAVRAMI 13
2.2. ALT KÜME 14
2.3. EVRENSEL KÜME VE TÜMLEYEN 14
2.4. İKİ KÜMENİN BİRLEŞİMİ 16
2.5. İKİ KÜMENİN KESİŞİMİ 16
2.6. İKİ KÜMENİN FARKI 18
2.7. KÜMELERLE İLGİLİ GENEL SORULAR 34

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ÜSLÜ VE KÖKLÜ ÇOKLUKLAR

3.1. ÜSLÜ ÇOKLUKLARLA İLGİLİ GENEL KAVRAMLAR 37
3.2. KÖKLÜ ÇOKLUKLARLA İLGİLİ GENEL KAVRAMLAR 38
3.3. ÜSLÜ VE KÖKLÜ ÇOKLUKLARLA İLGİLİ GENEL SORULAR 58

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ÖZDEŞLİKLER VE ÇARPANLARA AYIRMA

4.1. ÖZDEŞLİKLER 61
4.2. BİNOM AÇILIMI 62
4.3. ÇARPANLARA AYIRMA 66
4.3.1. Ortak Paranteze Alma 66
4.3.2. Gruplandırma 66
4.3.3. İki Kare Farkı İfadeler 67
4.3.4. Tam Kare İfadeler 67
4.3.5. İki Kare Farkına Dönüştürme 67
4.3.6. x^2+Bx+C İfadesinin Çarpanlara Ayrılması 67
4.3.7. Özdeşlikler Yardımı ile Çarpanlara Ayırma 67
4.4. ÖZDEŞLİKLER VE ÇARPANLARA AYIRMA İLE İLGİLİ GENEL SORULAR 77

BEŞİNCİ BÖLÜM
DENKLEMLER

5.1. BİRİNCİ DERECEDEN BİR BİLİNMEYENLİ DENKLEMLER 81
5.1.1. Eşitliğin Özellikleri 81
5.1.2. ax + b = 0 Denkleminin Çözüm Kümesi 82
5.2. İKİNCİ DERECEDEN BİR BİLİNMEYENLİ DENKLEMLER 88
5.2.1. İkinci Derece Denklemin Çözüm Kümesinin Hesaplanışı 88
5.3. KÖKLERLE KATSAYILAR ARASINDAKİ BAĞINTILAR 95
5.4. DENKLEMLER İLE İLGİLİ GENEL SORULAR 103

ALTINCI BÖLÜM
MUTLAK DEĞER VE EŞİTSİZLİKLER

6.1. ARALIKLAR 105
6.2. MUTLAK DEĞER 106

6.2.1. Mutlak Değerin Özellikleri 107
6.3. EŞİTSİZLİKLER 119
6.3.1. Eşitsizliğin Özellikleri 119
6.3.2. Birinci Dereceden Bir Bilinmeyenli Eşitsizlikler 120
6.3.3. İkinci Dereceden Bir Bilinmeyenli Eşitsizlikler 127
6.4. MUTLAK DEĞER VE EŞİTSİZLİKLER İLE İLGİLİ GENEL SORULAR 136

YEDİNCİ BÖLÜM
FONKSİYONLAR

7.1. FONKSİYON 137
7.1.1. Sıralı İkililer ve İki Kümenin Çarpımı 137
7.1.2. Fonksiyon Kavramı 138
7.1.3. İki Fonksiyonun Eşitliği 141
7.1.4. Fonksiyon Türleri 141
7.1.5. Fonksiyonlarla Yapılan İşlemler 144
7.1.6. Bileşke Fonksiyon 145
7.1.7. Ters Fonksiyon 149
7.2. DOĞRUSAL FONKSİYONLAR 157
7.3. İKİNCİ DERECEDEN FONKSİYON DENKLEMLERİ VE GRAFİKLERİ 168
7.3.1. Parabol ile Yapılan İşlemler 169
7.4. RASYONEL FONKSİYON DENKLEMLERİ VE GRAFİKLERİ 182
7.5. PARÇALI FONKSİYON DENKLEMLERİ VE GRAFİKLERİ 183
7.6. MUTLAK DEĞERLİ FONKSİYON DENKLEMLERİ VE GRAFİKLERİ 187
7.7. ÜSTEL FONKSİYONLAR VE GRAFİKLERİ 192
7.7.1. Üstel Fonksiyonların Özellikleri 193
7.8. LOGARİTMİK FONKSİYONLAR ve GRAFİKLERİ 197
7.8.1. Logaritmik Fonksiyonun Özellikleri 199
7.8.2. Logaritma Fonksiyonunun Alanlar Yardımı ile Tanımı 205
7.9. FONKSİYONLAR İLE İLGİLİ GENEL SORULAR 209

SEKİZİNCİ BÖLÜM
PERMÜTASYON, KOMBİNASYON, BİNOM AÇILIMI VE OLASILIK

8.1 SAYMANIN TEMEL KURALLARI 213
8.2. FAKTÖRİYEL 217
8.3. PERMÜTASYON 221

8.3.1. “n” Elemanlı Bir Kümenin “r” li Permütasyonları 221
8.3.2. Dönel (Dairesel) Sıralama 225
8.3.3. Tekrarlı (Yinelemeli) Permütasyonlar 226
8.4. KOMBİNASYON 228
8.5. BİNOM AÇILIMI 231
8.6. OLASILIK 235
8.6.1. Ayrık İki Olayın Birleşimlerinin Olasılığı 239
8.6.2. Ayrık Olmayan İki Olayın Birleşimlerinin Olasılığı 239
8.6.3. Koşullu Olasılık 240
8.6.4. Bağımsız Olayların Birlikte Olma (A ve B Olayının) Olasılığı 241
8.7. PERMÜTASYON, KOMBİNASYON, BİNOM AÇILIMI VE OLASILIK İLE İLGİLİ GENEL SORULAR 244

DOKUZUNCU BÖLÜM
DİZİLER VE SERİLER

9.1. DİZİLER 245
9.1.1. Sabit Dizi 248
9.1.2. Dizilerin Eşitliği 248
9.1.3. Alt Dizi 248
9.1.4. Dizilerde İşlemler 250
9.1.5. Sınırlı Diziler 250
9.1.6. Komşuluk 252
9.1.7. Limit 253
9.1.8. Monoton Diziler 256
9.1.9. Aritmetik Dizi 257
9.1.10. Geometrik Dizi 263
9.2. SERİLER 266
9.2.1. Aritmetik Seri 270
9.2.2. Geometrik Seri 271
9.2.3. Pozitif Terimli Seriler 271
9.3. DİZİLER VE SERİLER İLE İLGİLİ GENEL SORULAR 275

ONUNCU BÖLÜM
LİMİT VE SÜREKLİLİK

10.1. FONKSİYONUN LİMİTİ 277
10.2. SAĞDAN VE SOLDAN LİMİTLER 284
10.3. DEĞİŞKENİN SONSUZA GİTMESİ HALİNDE LİMİTLER 291
10.4. SONSUZ LİMİTLER 292

10.5. LİMİT HESAPLAMALARINDA KARŞILAŞILAN BELİRSİZLİKLER VE BU DURUMDA LİMİTİN HESAPLANIŞI 295
10.6. SÜREKLİLİK KAVRAMI 302
10.7. LİMİT VE SÜREKLİLİK İLE İLGİLİ GENEL SORULAR 313

ON BİRİNCİ BÖLÜM
TÜREV

11.1. TÜREV 317
11.1.1. Basit Türev Kuralları 322
11.1.2. Ardışık Türevler (Yüksek Dereceden Türevler) 326
11.1.3. Bileşke Fonksiyonun Türevi 329
11.1.4. Parametreli İfadelerin Türevi 335
11.1.5. Türevin Geometrik Anlamı ve Teğet Denklemi 335
11.1.6. Üstel ve Logaritmik Fonksiyonların Türevi 338
11.1.7. Türevin Limite Uygulanması (L'Hospital Kuralı) 344
11.1.8. Kapalı Fonksiyonların Türevi 349
11.1.9. İki Değişkenli Fonksiyonların Kısmi Türevleri 352
11.1.10. İkinci Mertebeden Kısmi Türevler 355
11.1.11. Türevde Maksimum ve Minimum Hesapları 356
11.1.12. Bükeylik 362
11.1.13. Grafik Çizimi 364
11.2. TÜREVİN İKTİSADİ PROBLEMLERE UYGULANMASI 369
11.2.1. Toplam, Ortalama ve Marjinal Maliyet Fonksiyonları 370
11.2.2. Toplam, Ortalama ve Marjinal Gelir Fonksiyonları 381
11.2.3. Toplam, Ortalama ve Marjinal Kar Fonksiyonları 385
11.2.4. Tüketici Fonksiyonu, Tasarruf Fonksiyonu ve Çarpan 399
11.3. TÜREV İLE İLGİLİ GENEL SORULAR 408

ON İKİNCİ BÖLÜM
İNTEGRAL

12.1. İNTEGRAL 409
12.1.1. Basit ve Temel İntegral Formülleri 410
12.1.2. İntegral Alma Yöntemleri 414
12.1.2.1. Değişken Değiştirme Yöntemi 414
12.1.2.2. Kısmi İntegrasyon (Kısımlara Ayırarak İntegral Alma) 418
12.1.2.3. Rasyonel Fonksiyonların İntegrallenmesi 423
12.1.3. Belirli İntegral ve Düzlemsel Alanların Hesabı 427
12.2. İNTEGRALİN İKTİSADİ PROBLEMLERE UYGULANMASI 435
12.2.1. Toplam, Ortalama ve Marjinal Maliyet 435

12.2.2. Toplam, Ortalama ve Marjinal Gelir 439
12.2.3. Belirli İntegral Yardımıyla Tüketici ve Üretici Rantının Hesaplanması 442
12.2.4. Üretim Miktarındaki Değişmenin Toplam Maliyet ve Toplam Gelirde Meydana Getireceği Değişme 457
12.2.5. Karı Maksimum Yapan Üretim Düzeyi ve Toplam Kar 464
12.2.6. Milli Gelir, Tüketim ve Tasarruf 470
12.2.7. Yatırım ve Sermaye Oluşumu 473
12.2.8. Gelir Dağılımı 475
12.2.9. Lorenz Eğrisi 476
12.2.10. Gelir Dağılımının Talep Etkisi 478
12.3. İNTEGRAL İLE İLGİLİ GENEL SORULAR 478

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
MATRİS

13.1. MATRİS 479
13.1.1. İki Matrisin Eşitliği 481
13.1.2. Matrisler için Toplama-Çıkarma İşlemi 481
13.1.3. Sayı ile Çarpma 482
13.1.4. Matris Çarpımı 483
13.1.5. Birim Matris 484
13.1.6. Ters Matris 484
13.1.7. Transpoze İşlemi ve Bir Matrisin Transpozesi 487
13.1.8. Determinantlar 488
13.1.8.1 Kofaktör Kuralı 490
13.1.8.2. Determinantın Kofaktörlere Göre Açılımı 491
13.1.8.3. Ters Matrisin Determinant Yardımıyla Bulunması 493
13.1.8.4. Doğrusal Denklem Sistemlerinde Cramer Kuralı 494
13.2. MATRİSİN İKTİSADİ PROBLEMLERE UYGULANMASI 496
13.3. MATRİS İLE İLGİLİ GENEL SORULAR 507

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ORAN VE ORANTI

14.1. ORAN VE ORANTI KAVRAMLARI 509
14.2. ORTALAMA 513
14.2.1. Aritmetik Ortalama 513
14.2.2. Geometrik Ortalama 514
14.2.3. Harmonik Ortalama 514
14.3. ORANTI ŞEKİLLERİ 516
14.3.1. Doğru Orantı 516
14.3.2. Ters Orantı 518
14.3.3. Bileşik Orantı 521
14.4. ORAN VE ORANTI İLE İLGİLİ GENEL SORULAR 522

ON BEŞİNCİ BÖLÜM
FAİZ VE İSKONTO HESAPLARI

15.1. BASİT FAİZ 525
15.1.1. Faiz Kavramı 525
15.1.2. Basit Faiz İşlemleri 526
15.1.3. İç Faiz (Sermayenin Baliği) 536
15.1.4. Teorik Faiz 541
15.1.5. Dış Faiz (Peşin Faiz) 543
15.1.6. Ortalama Faiz Oranı 545
15.1.7. Ortak Vade 547
15.1.8. Ortalama Vade 548
15.1.9. Yılın Günlerine Göre Faiz 549
15.2. BİLEŞİK FAİZ 550
15.2.1. Bileşik Faiz Kavramı 550
15.2.2. Nominal Faiz Oranı 558
15.2.3. Efektif Faiz Oranı 559
15.3. BASİT İSKONTO 561
15.3.1. İskonto Kavramı 561
15.3.2. Basit İskonto İşlemleri 562
15.3.2.1. Dış İskonto 562
15.3.2.2. İç İskonto 568
15.3.2.3. Dış ve İç İskontonun Karşılaştırılması 575
15.3.3. Eşdeğer Senetler 578
15.3.3.1. Dış İskontoya Göre Eşdeğerlik 578
15.3.3.2. İç İskontoya Göre Eşdeğerlik 578
15.3.4. Ortak Vade 581
15.3.4.1. Dış İskontoya Göre Ortak Vade 581
15.3.4.2. İç İskontoya Göre Ortak Vade 583
15.3.5. Ortalama Vade 583
15.4. BİLEŞİK İSKONTO 585
15.4.1. Dış İskonto 585
15.4.2. İç İskonto 586
15.4.3. Eşdeğer Senetler 591
15.4.4. Ortak Vade 592
15.4.5. Ortalama Vade 594
15.5. FAİZ VE İSKONTO HESAPLARI İLE İLGİLİ GENEL SORULAR 596

KONULARLA İLGİLİ GENEL SORULARIN CEVAPLARI 599

KAYNAKLAR 607

KAYNAKLAR

AKMANER, Kudret, Matematik 3, Yıldırım Yayınları, Ankara, 1996

AKMANER, Kudret, Matematik I, Yıldırım Yayınları, Ankara, 1995

AKMANER, Kudret, ÖSS-ÖYS Kredili Sisteme Göre Yardımcı Matematik, Set: 4, Yıldırım Yayınları, Ankara, 1994

AYRES, Frank, Çeviren: Güzin Gökmen, Teori ve Problemlerle Diferansiyel ve İntegral Hesap (Calculus), Güven Kitabevi Yayınları, Ankara, 1979

AYTAÇ, Mustafa, SEVÜKTEKİN, Mustafa, IŞIĞİÇOK, Erkan, Sosyal Bilimlerde Matematik, Ezgi Kitabevi Yayınları, 2. Baskı, Bursa, 1991

BAŞKAYA, Zehra, ALPER, Değer, Finans Matematiği, Ekin Kitabevi, Bursa, 2003

BAŞKAYA, Zehra, Ticari Matematik, Ekin Kitabevi, Bursa, 2003

CANNON, Raymond J., WILLIAMS, Gareth, Calculus for Management, Social & Life Sciences, Wm. C. Publishers, Second Edition, 1991

CHIANG, Alpha C., Çevirenler: Ergun KİP, Muzaffer SARIMEŞELİ, Osman AYDOĞUŞ, Matematiksel İktisadın Temel Yöntemleri, Verso Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, 1990

ÇAKMAK, Zeki, SELİMOĞLU, Emel, Sosyal Bilimlerde Matematik, Ekin Kitabevi, Bursa, 2003

ÇİFTÇİ, Mehmet, ÖYS Matematik, Vildan Yayınları, 2. Baskı, Bursa

DEMİRALP, Abdullah, BAĞIŞ, İbrahim, GÜRKAN, Mehmet, AYDIN, Seyfettin, PELİT, Tahsin, Modern Matematik, Başarı Yayınları, Ankara, 1984

DERMAN, Zeki, ÖZKÖSELER, Ökkeş, GÜLMEZ, Serdar, YÜCE, Rıza, ÖZBEK, Mehmet, ÖZTÜRKLER, Güven, Matematik - 1, Zafer Yayınları, Ankara, 1999

DERMAN, Zeki, ÖZKÖSELER, Ökkeş, GÜZEL, Serpil, TAN, Göksel, ÖSS-ÖYS Matematik-2, Zafer Yayınları, 1. Baskı, Ankara, 1997

DİNLER, Zeynel, İktisada Giriş, Ekin Kitabevi, Bursa, 1995

DOĞAN, İbrahim, TEKİN, Necdet, İktisatçılar ve İşletmeciler için İktisat ve İşletme Problemlerine Uygulamalı Genel Matematik, Der Yayınları, İstanbul, 2002

EDWARDS, C.H., PENNEY, David, Calculus and Analytic Geometry, Prentice Hall, New Jersey, 1988

ERDOĞAN, Namık Kemal, Matematik I İşletme ve Ekonomi Uygulamalı, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2000

GÖĞÜS, M., KOÇAK, Ş., TAYFUR, C., ÜREYEN, M., Matematik I (Diferansiyel Hesap), Eskişehir, 1984

HACISALİHOĞLU, Hilmi, BALCI, Mustafa, GÖKDAL, Fikri, Temel ve Genel Matematik, Cilt: I, 2. Baskı, Ertem Matbaacılık, Ankara, 1986

HACISALİHOĞLU, Hilmi, KAYA, Rüstem, ESİN, Alptekin, ÜREYEN, Mehmet, GÖRGÜLÜ, Ali, OLGUN, Şükrü, Genel Matematik, Açıköğretim Fakültesi Yayınları, No: 115, Fasikül: 2, Eskişehir, 1995

HAEUSSLER, Ernest F., PAUL, Richard S., Çeviren: Ahmet ÖZTÜRK, Matematiksel Analize Giriş, Ekin Kitabevi, Bursa, 1993

İLDENİZ, Ali Rıza, Analitik Geometri I, Yıldırım Yayınları, Ankara, 1995

İSHAKOĞLU, Mehmet, Mali Matematik, Atatürk Üniv. Yayın No:395, Erzurum, 1974

İŞÇİL, Necati, Ticaret Aritmetiği ve Mali Cebir, Işın Yayıncılık, Ankara, 1988

KIZILIRMAK, Burça, UZUN, Özcan, İktisatçılar İçin Matematik, Naturel Yayıncılık, Cilt: 2, Ankara, 2003

KIZILIRMAK, Burça, UZUN, Özcan, İktisatçılar İçin Matematik, Naturel Yayıncılık, Cilt: 1, Ankara, 2002

KOBU, Bülent, İşletme Matematiği–I, İstanbul Üniversitesi, Filiz Kitabevi, 5. Baskı, İstanbul, 1988

KÜÇÜK, Yalçın, ÜREYEN, Mehmet, ORHON, Nevin, ŞENEL, Musa, ÖZER, Orhan, AZCAN, Hüseyin, Genel Matematik, Açıköğretim Fakültesi Yayınları, No: 708, Eskişehir, 2001

Matematik ÖSS Deneme Sınavı, FEM Yayınları, İzmir, 2001

ÖSS Matematik (Çözümlü Soru Bankası), Sınav Yayınları, Ankara, 2000

ÖSS ve ÖYS'ye Hazırlık Matematik 1–2, Güven Dersane Derneği Yayınları, İstanbul

PARLAK, Sıdıka, Ticari Matematik, Ekin Kitabevi, Bursa, 2004

SALAN, Mehmet, SARIKAYA, Fuat, Modern Matematik, Mehmet Salan Yayınları, 2. Baskı, Ankara, 1982

SÜER, B., DEMİR, H., Freshman Calculus, Book Two, Part One, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara, 1984

SYDSAETER, Knut, HAMMOND, Peter, Çeviren: Mubariz HASSANOV, Burak DOĞAN, Ekonomik Analiz İçin Temel Matematik, Turhan Kitabevi, Ankara, 2004

http://www.testhane.com

http://www.angelfire.com/d20/geometri/matematik

http://www.burakelitez.8m.com

http://www.gencbilim.com

http://www.matematikci.org

http://www.geocities.com

http://www.ercangurvit.com

http://www.cybermaths.8m.com

http://www.testkulubu.com

http://members.tripod.com

http://www.korfez.net

http://www.ekonomi.name

http://www.wikipedia.org/wiki

http://www.aofsitesi.com

http://www.aof.edu.tr/kitap/ioltp/2285/unite02.pdf

SAĞLIKTA GÜNCEL GELİŞMELER IŞIĞINDA

TEORİK VE KLİNİK YAKLAŞIMLAR IV

Editörler

Dr.Muzaffer ASLAN

Dr.Ahmet Gökhan SARITAŞ

Dr.Senai AKSOY

Dr.Ufuk ATLIHAN

EKİN

Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-49-2

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Şubat 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

DENTAL İMPLANTLAR DOĞAL DİŞLERİN YERİNİ TUTAR MI? 1
Muzaffer ASLAN

SAĞLIK EĞİTİMİNDE AKTİF ÖĞRENME..... 11
Seda KOÇ

SERVİKAL KANSER TARAMASI VE ANORMAL SMEAR YÖNETİMİ 25
Ufuk ATLIHAN

MYOMA UTERİYE YAKLAŞIM..... 50
Ufuk ATLIHAN

OVER TÜMÖRLERİNE RADYOLOJİK YAKLAŞIM..... 72
Ümit DERUNDERE

MENİNGİOMLARA RADYOLOJİK YAKLAŞIM 86
Ümit DERUNDERE

PARKİNSON HASTALIĞINDA DEMANS..... 107
Meltem DURAKLI ULUKÖK

ROMATOLOJİK HASTALIKLARIN NÖROLOJİK MANİFESTASYONLARI 119
Meltem DURAKLI ULUKÖK

DENTAL İMPLANTLARDA İMPLANT-ABUTMENT BAĞLANTISI 142
Arda ÖZDİLER

CRP VE TANIDA KULLANIMI 159
Aydın AYDINLI

NON - ALKOLİK YAĞLI KARACİĞER HASTALIKLARI (NAFLD)'NA GÜNCEL YAKLAŞIM.....169
Esra DEMİR

PERİFERİK PERFÜZYON İNDEKSİNE GÜNCEL YAKLAŞIM.....187
Hüseyin ÜLGER

PROBLEMATIC INTERNET USE DURING THE COVID-19 PANDEMIC 198
Deniz YILDIZ

DİSTRAKSİYON OSTEOGENEZİSİ UYGULAMALARINDA YENİLİKLER 215
İrem TÜRKAN

ANESTHESIA AWARENESS.....229
Erkan BAYRAM

OMURGA BİYOMEKANİĞİ 244
Mahmut SERTDEMİR

KONJENİTAL AORT KOARKTASYONUNDA CERRAHİ YAKLAŞIM TEKNİKLERİ VE KLİNİK TECRÜBELERİMİZ 259
Murat ŞİMŞEK

CLINICAL OVERVIEW OF CORNEAL ALKALI BURNS 267
Ayhan ÖNAL

GÜNCEL BİLGİLERLE PSORİASİS 311
Seçil SOYLU

KAYNAKLAR

Aglietta M, Siciliano VI, Zwahlen M, Bragger U, Pjetursson BE, Lang NP, et al. A systematic review of the survival and complication rates of implant supported fixed dental prostheses with cantilever extensions after an observation period of at least 5 years. Clin Oral Implants Res 2009;20: 441-51.

Akhlef Y, Schwartz O, Andreasen JO, Jensen SS. Autotransplantation of teeth to the anterior maxilla: a systematic review of survival and success, aesthetic presentation and patient-reported outcome. Dent Traumatol 2018;34:20–7.

Albrektsson, T. (2019). Are Oral Implants the Same As Teeth?. Journal of Clinical Medicine, *8*(9), 1501.

Almpani K, Papageorgiou SN, Papadopoulos MA. Autotransplantation of teeth in humans: a systematic review and meta-analysis. Clin Oral Investig 2015;19:1157–79.

Andersson L, Andreasen JO, Day P, et al. Guidelines for the management of traumatic dental injuries: 2. Avulsion of permanent teeth. Pediatr Dent 2017;39:412–9.

Atala-Acevedo C, Abarca J, Martínez-Zapata MJ, et al. Success rate of autotransplantation of teeth with an open apex: systematic review and meta-analysis. J Oral Maxillofac Surg 2017;75:35–50.

Balogh P. Long term success of dental implants. Vancouver Centre for Cosmetic and Implant Dentistry. 2019. Available at: https://www.vccid.com/long-term-success-of-dental-implants/. Accessed January 25, 2019.

Bansal M, Gupta N, Gupta P, et al. Reasons for extraction in primary teeth among 5-12 years school children in Haryana, India-a cross-sectional study. J Clin Exp Dent 2017;9:e545–9.

Berglundh T, Armitage G, Araujo MG, et al. Peri-implant diseases and conditions: consensus report of workgroup 4 of the 2017 World Workshop on the Classification of Periodontal and Peri-Implant Diseases and Conditions. J Periodontol 2018;89(Suppl 1):S313–8.

Bernabe E, Marcenes W. Periodontal disease and quality of life in British adults. J Clin Periodontol 2010;37:968–72.

Clark, D., & Levin, L. (2019). In the dental implant era, why do we still bother saving teeth?. *Journal of Endodontics*, *45*(12), S57-S65.

Day PF, Lewis BR, Spencer RJ, et al. The design and development of surgical templates for premolar transplants in adolescents. Int Endod J 2012;45:1042–52.

Dammaschke T, Steven D, Kaup M, Ott KH. Long-term survival of root-canal-treated teeth: a retrospective study over 10 years. J Endod 2003;29:638–43.

Demiralp B, Nohutcu RM, Tepe DI, Eratalay K. Intentional replantation for periodontally involved hopeless teeth. Dent Traumatol 2003;19:45–51.

Fonzar F, Fonzar A, Buttolo P, et al. The prognosis of root canal therapy: a 10-year retrospective cohort study on 411 patients with 1175 endodontically treated teeth. Eur J Oral Implantol 2009;2:201–8.

Graetz C, Deorfer CE, Kahl M, et al. Retention of questionable and hopeless teeth in compliant patients treated for aggressive periodontitis. J Clin Periodontol 2011;38:707–14.

Grossmann Y, Levin L. Success and survival of single dental implants placed in sites of previously failed implants. J Periodontol 2007;78:1670–4.

Hammerle CH, Wagner D, Bragger U, Lussi A, Karayiannis A, Joss A, et al. Threshold of tactile sensitivity perceived with dental endosseous implants and natural teeth. Clin Oral Implants Res 1995;6:83-90.

Heitz-Mayfield LJ, Salvi GE. Peri-implant mucositis. J Periodontol 2018;89(Suppl 1):S257-66.

dental survey (DMS IV). J Clin Periodontol 2010;37:211–9.

Holm-Pedersen P, Lang NP, M€uller F. What are the longevities of teeth and oral implants? Clin Oral Implants Res 2007;18(Suppl 3):15-9.

Holtfreter B, Kocher T, Hoffmann T, et al. Prevalence of periodontal disease and treatment demands based on a German.

Hugoson A, Norderyd O. Has the prevalence of periodontitis changed during the last 30 years? J Clin Periodontol 2008;35(Suppl 8):338–45.

Kim P, Ivanovski S, Latcham N, Mattheos N. The impact of cantilevers on biological and technical success outcomes of implant-supported fixed partial dentures. A retrospective cohort study. Clin Oral Implants Res 2014;25: 175-84.

Kregzde M. A method of selecting the best implant prosthesis design option using three-dimensional finite element analysis. Int J Oral Maxillofac Implants 1993;8:662-73.

Levin L. Ethics in the dental implant era. Quintessence Int 2012;43:351.

Machado LA, do Nascimento RR, Ferreira DM, et al. Long-term prognosis of tooth autotransplantation: a systematic review and meta-analysis. Int J Oral Maxillofac Surg 2016;45:610–7.

Machtei EE, Horwitz J, Mahler D, et al. Third attempt to place implants in sites where previous surgeries have failed. J Clin Periodontol 2011;38:195–8.

McLeod DE, Lainson PA, Spivey JD. The predictability of periodontal treatment as measured by tooth loss: a retrospective study. Quintessence Int 1998;29:631–5.

Ng YL, Mann V, Rahbaran S, et al. Outcome of primary root canal treatment: systematic review of the literature - part 1. Effects of study characteristics on probability of success. Int Endod J 2007;40:921–39.

Park HE, Song HY, Han K, et al. Number of remaining teeth and health-related quality of life: the Korean National Health and Nutrition Examination Survey 2010-2012. Health Qual Life Outcomes 2019;17:5.

Rangert BR, Sullivan RM, Jemt TM. Load factor control for implants in the posterior partially edentulous segment. Int J Oral Maxillofac Implants 1997;12:360-70.

Rohof EC, Kerdijk W, Jansma J, et al. Autotransplantation of teeth with incomplete root formation: a systematic review and meta-analysis. Clin Oral Investig 2018;22:1613–24.

Romanos GE, Gupta B, Eckert SE. Distal cantilevers and implant dentistry. Int J Oral Maxillofac Implants 2012;27:1131-6.

Saheeb BD, Sede MA. Reasons and pattern of tooth mortality in a Nigerian Urban teaching hospital. Ann Afr Med 2013;12:110–4.

Schwarz F, Derks J, Monje A, Wang HL. Peri-implantitis. J Periodontol 2018;89(Suppl 1):S267–90.

Silva-Junior MF, Sousa AC, Batista MJ, Sousa MD. Oral health condition and reasons for tooth extraction among an adult population (20-64 years old). Cien Saude Colet 2017;22:2693–702.

Steele JG, Sanders AE, Slade GD, et al. How do age and tooth loss affect oral health impacts and quality of life? A study comparing two national samples. Community Dent Oral Epidemiol 2004;32:107–14.

Storelli S, Del Fabbro M, Scanferla M, Palandrani G, Romeo E. Implant supported cantilevered fixed dental rehabilitations in partially edentulous 2018;29 Suppl 18:253-74.

Upadhyaya C, Humagain M. The pattern of tooth loss due to dental caries and periodontal disease among patients attending dental department (OPD), Dhulikhel Hospital, Kathmandu University Teaching Hospital (KUTH), Nepal. Kathmandu Univ Med J (KUMJ) 2009;7:59–62.

Wang L, Jiang H, Bai Y, et al. Clinical outcomes after intentional replantation of permanent teeth: a systematic review. Bosn J Basic Med Sci 2019. https://doi.org/10.17305/bjbms.2019.3937 [Epub ahead of print].

Yamamoto S, Shiga H. Masticatory performance and oral health-related quality of life before and after complete denture treatment. J Prosthodont Res 2018;62:370–4.

Zitzmann NU, Berglundh T. Definition and prevalence of peri-implant diseases. J Clin Periodontol 2008;35:286–91.

KAYNAKLAR

Açıkgöz, K.Ü. (2006). Aktif öğrenme. 8.b. Izmir: Kanyılmaz Matbaası.

Aktan, C. C., & Işık, A. K. (2007). Sağlık hizmetlerinin sunumu ve alternatif yöntemler. Sağlık Ekonomisi ve Sağlık Yönetimi, 10, 21.

Alexander, J. O. (1999). Collaborative design, constructivist learning, information technology immersion, & electronic communities: a case study. Interpersonal Computing and Technology Journal, 7(1), 1-28.

Alzahrani, M., Alharbi, M., & Alodwani, A. (2019). The Effect of Social-Emotional Competence on Children Academic Achievement and Behavioral Development. International Education Studies, 12(12), 141-149.

Bada, S. O. (2015). Constructivism Learning Theory: A Paradigm for Teaching and Learning. Journal of Research & Method in Education, 5, 66-70.

Bağdatlı, M. (2010). Kâzım Karabekir'in Uygulamalarında Yaşayarak Öğrenme ve Eğitici Drama. Journal of Istanbul University Faculty of Theology, (23), 121-140.

Başaran, B. I. (2004). Etkili öğrenme ve çoklu zekâ kurami: Bir inceleme. Ege Eğitim Dergisi, 5(1).

Bayrak, S. (2000). Bilgi toplumunda kaliteli eğitim modeli olarak aktif eğitim. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 21, 21-54.

Broad, M., Matthews, M., ve Mcdonald, A. (2004). Accounting education through an online-supported virtual learning environment. Active Learning in Higher Education, 5(2), 135-151.

ECDC (2022). https://www.ecdc.europa.eu/en/health-communication/facts/health-literacy, Erişim Tarihi 22.12.2022

Ege, E., Timur, S., Zincir, H. (2005). Ebelik Son Sınıf Öğrencilerinin Aile Planlaması Eğitimi Etkinliğinin Değerlendirilmesi. STED.14 (9): 202-207.

Haak, D. C., HilleRisLambers, J., Pitre, E., & Freeman, S. (2011). Increased structure and active learning reduce the achievement gap in introductory biology. Science, 332, 1213–1216.

Hall, T., Strangman, N. & Meyer, A. (2003). Differentiated instruction and implications for UDL implementation. Wakefield, MA: National Center on Accessing the General Curriculum.

Hasde M (1997), Sağlık Eğitimi ve Iletişim. Ders Notları (izni ile). GATA Halk Sağlığı ABD. Ankara.

Herrmann, K. J. (2013). The impact of cooperative learning on student engagement: Results from an intervention. Active learning in higher education, 14(3), 175-187.

Isik, A., & Meriç, M. (2010). Hayatin Kalitesi (Quality of Life) Kavraminin Felsefik Temelleri; Aristo, Bentham Ve Nordenfelt/Quality of Life and it's Philosophical Basis: Aristo, Bentham and Nordenfelt. Ege Akademik Bakis, 10(1), 421.

Kok,G. (2001). Health Education and Health Promotion,Editor(s): Neil J. Smelser, Paul B. Baltes,International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences, Pergamon

Mahajan, B. K., & Gupta, M. C. (1995). Textbook of preventive and social medicine. Jaypee Brothers.

MEB. (2020). Kapsayıcı Eğitim Öğretmen Eğitimi Modülü, Kendi Kendine Öğrenme Modülü, Kapsayici Eğitime Giriş, Millî Eğitim Bakanliği Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü

Moronkola, O.A. (1999). Overview of health education. In Moronkola, O.A. (1st ed). Essential of Human Kinetics and Health Education. Ibadan: Codat Publications.

Odelola J.A. & Famuyiwa S.A.(2018). Creative and Effective Teaching of Health Education in Schools in book: Teaching and Evaluation in Regular and Special Secondary Schools (pp.508-527)Publisher: Moronkola O.A

Open Enrollment 2022 - Public Education Health Trust

Park K. (2010).Park's Textbook of Preventive and Social Medicine. 2000, Banarsidas Bhanot Jabalpur, 603-16

Saban, A. (2013). Öğrenme öğretme süreci. Yeni Teori ve Yaklaşımlar.(6. Baskı). Nobel Yayıncılık. Ankara.

Sanglard, L. F., Oliveira, L. B., Brito Junior, R. B. D., Calasans, M. C. M. D., Simões, L. F. D. C. C., Issa, Y. S. M. D. M., & Frateschi, R. D. (2022). Active Teaching Methodologies In Health Education. Rgo-Revista Gaúcha De Odontologia, 70.

Sartorius, N. (2006). The meanings of health and its promotion. Croatian medical journal, 47(4), 662.

Taçman, M. (2007). Aktif öğrenme modeliyle oluşturulan sınıf ortamının öğrenciler üzerine etkisi. In The Proceedings of 7th International Educational Technology Conference, Near East University, North Cyprus.

Tezel, A.2022. Prof.Dr. Aysel Tezel Ankara Üniversitesi Açık Ders Malzemeleri Sağlık Eğitimi Ders Notları, https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/7784/mod_resource/content/0/6.Hafta-SA%C4%9ELIK%20E%C4%9E%C4%B0T%C4%B0M%C4%B0.pdf erişim tarihi 04.12.2022

World Health Organization. (2012). Health education: theoretical concepts, effective strategies and core competencies: a foundation document to guide capacity development of health educators.

Yang, J.S. (2010). School Health Education in International Encyclopedia of Education (Third Edition)

Yenmez, A. A., & Özpınar, I. (2017). Öğretmenlerin farklılaştırılmış öğretim uygulama pratikleri: Öğrenim süreci üzerine öğretmen ve öğrenci düşünceleri. Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 7(2), 344-363.

Yılmaz, Ö., & Tuncer, M. Dale'in Yaşantı Konisine Göre Yapılandırılmış Ölçme ve Değerlendirme Dersinin Öğretmen Adaylarının Akademik Başarısına Etkisi. Eğitim Ve Insani Bilimler Dergisi: Teori Ve Uygulama, 11(21), 39-62.

KAYNAKLAR

1. Güner H, Taşkıran Ç. Serviks kanseri epidemiyolojisi ve human papilloma virüs. Türk Jinekoloji ve Obstetri Derneği Dergisi 2007; 4(1):11-19.
2. Parkin DM, Bray F, Ferlay J, Pisani P. Global Cancer Statistics 2002: CA. Cancer J Clin 2005; 55(2):74- 108.
3. Sağlık Bakanlığı Kanserle Savaş Dairesi Başkanlığı Epidemiyoloji ve Koruma Şube Müdürlüğü. 2004- 2006 yılları Türkiye Kanser Insidansı.
4. Taşkın L. Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği, 8. Baskı. Ankara: Sistem Ofset Matbaacılık; 2007; 15, 607-616.
5. Ayhan A, Durukan T, Günalp S, Gürgan T, Önderoğlu LS, Yaralı H, ve et.al. Temel kadın hastalıkları ve doğum bilgisi. 2. Baskı. Ankara: Güneş Tıp Kitapevi; 2008.s.1193-95.
6. Tuncer Z.S. Serviks kanseri. In: Günalp S, Tuncer S, editörler. Kadın hastalıkları ve doğum tanı ve tedavi. Ankara: Pelikan Yayıncılık; 2004. s.669-682.
7. Tuncer S, Salman M.Ç. Servikal intra epitelyal neoplazi. In: Günalp S, Tuncer S, editörler. Kadın Hastalıkları ve doğum tanı ve tedavi. Ankara: Pelikan Yayıncılık; 2004.s.653-668.
8. Zemheri E, Koyuncuer A. Servikal kanserlerin erken tanısında Pap testinin önemi. Sted 2005;14(1):1-4.
9. Barut A. Serviks kanserinde erken tanı ve tedavi. Sted 2000; 9(3):97.
10. Özgül N. Türkiye'de serviks kanserinin durumu ve servikal kanser tarama çalışmaları. In: Tuncer AM, editör. Türkiye'de kanser kontrolü. Ankara: Onur Matbaacılık; 2007.s.349-358.
11. Atasü T, Şahmay S. Jinekoloji. In: Atasü T, Şahmay S, editörler. Jinekoloji. 2. Baskı. Istanbul: Nobel Tıp Kitabevi; 2001.s.257-285.
12. Koç F, Akşit S, Kurugöl Z, Koturoğlu G, Halıcıoğlu O, Aslan A. Serviks kanseri hakkında hekimlerin bilgi düzeyi. Turkiye Klinikleri J Gynecol Obst 2010; 20(5): 281-6.
13. Parkin DM, Int J Cancer, 2006
14. Parkin DM, CA Cancer J Clin. 2005
15. World Health Organization. 1999
16. Gultekin M, Lancet Infect Dis 2017
17. TCSB Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Kanser Daire Başkanlığı 2017
18. Wright TC Jr, N Engl J Med, 2003
19. Muñoz N, N Engl J Med, 2003
20. Jansen KU, Annu Rev Med, 2004; Koutsky L, Am J Med, 1997; Franco EL, In: Franco EL, Monsonego J, eds. Oxford, UK: Blackwell Science; 1997; Tortolero-Luna G, Hematol Oncol Clin North Am, 1999
21. Health Protection Agency of England and Wales
22. Ozgul N, Asian Pacific Journal of Cancer Prevention 2011

23. World Health Organization 2006
24. International agency for research on cancer 1986
25. Arbyn M, Obstet Gynecol, 2008
26. Mart 2012; ACOG Practice Bulletin 2016
27. Joseph MG, Diagn Cytopathol, 1991; Tezuka F, Acta Cytol, 1995
28. Mayrand MH, Int J Cancer 2006
29. Huh WK, Gynecol Oncol 2015
30. Monsonego J, Gynécologie Obstétrique & Fertilité, 2004
31. Crum CP, J Reprod Med, 2002
32. Östör AG, Int J Gynecol Pathol,1993
33. Massad LS, J Low Gen Tract Dis 2013-ASCCP Guidelines
34. Ghaem-Maghami S, Lancet, 2007;
35. Siriaree S, Asian Pac J Cancer Prev, 2006;
36. Kietpeerakool C, J Obstet Gynaecol Res, 2007
37. Das N, Gynecol Oncol, 2005

KAYNAKLAR

Baird DD, Dunson DB, Hill MC, Cousins D, Schectman JM. High cumulative incidence of uterine leiomyoma in black and whirte women : ultrasound evidence. AJOG. 2003 Jan; 188(1): 100-7.

Brito LGO, Ueno NL, Machado MR. Does Big Mean Evil ? Giant, but benign Uterine Leiomyoma: Case Report and Review of the Literature. Rev Bras Ginecol Obstet. 2021 Jan ; 43 (1) : 66-71.

Bajaj S, Gopal N, Clingan MJ, Bhatt S. A Pictorial review of ultrasonography of the FIGO classification for uterine leiomyoma. Abdom. Radiology(NY). 2022 Jan; 47 (1) ; 341-351.

Kempson, R. L., & Hendrickson, M. R. (2000). Smooth muscle, endometrial stromal, and mixed Müllerian tumors of the uterus. Modern Pathology, 13(3), 328-342.

Laughlin-Tommaso, S. K., Hesley, G. K., Hopkins, M. R., Brandt, K. R., Zhu, Y., & Stewart, E. A. (2017). Clinical limitations of the International Federation of Gynecology and Obstetrics (FIGO) classification of uterine fibroids. International Journal of Gynecology & Obstetrics, 139(2), 143-148.

Lasmar RB, Xinmei Z, Indman PD, Celeste RK, Di Spiezio Sardo A.Feassibility of a new system of classification of submucous myomas : multicenter study. Fertil Steril. 2011 May ; 95(6):2073-7.

Lim PT, Tan CH, Chia HL, Phoon J. Management of a giant Uterine Leiomyoma. BMJ Case Report. 2018 Sep 4; 2018:bcr2017224052.

McLucas B. Diagnosis, imaging and anatomical classification of uterine Fibroids. Best Pract. Res. Clin. Obstet. Gynaecol. 2008; 22(4): 627-42.

Stewart , E. A., Laughlin-Tommaso, S. K., & Levine, D.(2019). Uterine fibroids(leiomyomas) : Epidemiology, clinical features, diagnosis and natural history. UpToDate. Mar, 22.

Moroni R, Viera C, Ferriani R, Candido-Dos-Reis F, Brito L. Pharmacological treatment of uterine fibroids. Ann Med Health Sci Res. 2014 Sep;4 (Suppl 3):S185 -92.

Steward, R. G., DenHartog, H.W., & Katz, A. R. (2011). Giant Uterine Leiomyomata. Fertility and Sterility, 95(3), 1121-e15.

Töz E, Sancı M, Özcan A, Beyan E, Inan AH. Comparison of classic terminology with the FIGO PALM-COEIN system for classification of the underlying causes of abnormal uterine Bleeding. International Journal of Gynecology & Obstetrics. 2016 Jun; 133(3): 325-8.

KAYNAKLAR

[1]. Karaosmanoğlu D, Karcaaltıncaba M, Karcaaltıncaba D, Akata D, Özmen M. MDCT of the ovarian vein: normal anatomy and pathology. AJR Am J Roentgenol 2009; 192: 295-9.

[2]. Jeong YY, Outwater EK, Kang HK. Imaging evaluation of ovarian masses. Radiographics 2000; 20: 1445-70.

[3]. Atlıhan Ufuk, Derundere Ümit (2022), Results Of Spontaneous Pregnancy After Hysterosalpingography In Patients With Unexplained Infertility, *Journal of Pharmaceutical Negative Results*, *13*, 1847–1852.

[4]. Sassone AM, Timor-Tritsch IE, Artner A, Westhoff C, Warren WB. Transvaginal sonographic characterization of ovarian disease: evaluation of a new scoring system to predict ovarian malignancy. Obstet Gynecol 1991; 78: 70-6.

[5]. Reles A, Wein U, Lichtenegger W. Transvaginal color Doppler sonography and conventional sonography in the preoperative assessment of adnexal masses. J Clin Ultrasound 1997; 25: 217-25.

[6]. Franchi M, Beretta P, Ghezzi F, Zanaboni F, Goddi A, Salvatore S. Diagnosis of pelvic masses with transabdominal color Doppler, CA 125 and ultrasonography. Acta Obstet Gynecol Scand 1995; 74: 734-9.

[7]. Stein SM, Laifer-Narin S, Johnson MB, Roman LD, Muderspach LI, Tyszka JM, et al. Differentiation of benign and malignant adnexal masses: relative value of gray-scale, color Doppler, and spectral Doppler sonography. AJR Am J Roentgenol 1995; 164: 381-6.

[8]. Brown DL, Frates MC, Laing FC, DiSalvo DN, Doubilet PM, Benson CB, et al. Ovarian masses: can benign and malignant lesions be differentiated with color and pulsed Doppler US? Radiology 1994; 190: 333-6.

[9]. Timor-Tritsch LE, Lerner JP, Monteagudo A, Santos R. Transvaginal ultrasonographic characterization of ovarian masses by means of color flow-directed Doppler measurements and a morphologic scoring system. Am J Obstet Gynecol 1993; 168: 909-13.

[10]. Schneider VL, Schneider A, Reed KL, Hatch KD. Comparison of Doppler with two-dimensional sonography and CA 125 for prediction of malignancy of pelvic masses. Obstet Gynecol 1993; 81: 983-8.

[11]. Laing FC, Allison SJ. US of the ovary and adnexa: To worry or not to worry? Radiographics 2012; 32: 1621-39.

[12]. Kurtz AB, Tsimikas JV, Tempany CM, Hamper UM, Arger PH, Bree RL, et al. Diagnosis and staging of ovarian cancer: comparative values of Doppler and conventional US, CT, and MR imaging correlated with surgery and histopathologic analysis—report of the Radiology Diagnostic Oncology Group. Radiology 1999; 212: 19-27.

[13]. Schutter EM, Kenemans P, Sohn C, Kristen P, Crombach G, Westermann R, et al. Diagnostic value of pelvic examination, ultrasound, and serum CA 125 in postmenopausal women with a pelvic mass: an international multicenter study. Cancer 1994; 74: 1398-406.

[14]. Canis M, Mage G, Pouly JL, Wattiez A, Manhes H, Bruhat MA. Laparoscopic diagnosis of adnexal cystic masses: a 12-year experience with long-term follow-up. Obstet Gynecol 1994; 83: 707-12.

[15]. Jung SE, Lee JM, Rha SE, Byun JY, Jung JI, Hahn . CT and MR imaging of ovarian tumors with emphasis on differential diagnosis. Radiographics 2002; 22: 1305-25

[16]. Siegelmann ES, Outwater EK. Tissue characterization in the female pelvis by means of MR imaging. Radiology 1999; 212: 5-18

[17]. Imaoka I, Wada A, Kaji Y, Hayashi T, Hayashi M, Matsuo M, et al. Developing an MR imaging strategy for diagnosis of ovarian masses. Radiographics 2006; 26: 1431-48.

[18]. Thomassin-Naggara I, Anbert E, Rockall A, Jalaguier-Coudray A, Rouzier R, Darai E, et al. Adnexal masses: development and preliminary validation of an MR Imaging scoring system. Radiology 2013; 267: 432-43.

[19]. Rockall AG, Cross S, Flanagan S, Moore E, Avril N. The role of FDG-PET/CT in gynaecological cancers. Cancer Imaging 2012; 12: 49-65.

[20]. Sala E, Kataoka M, Priest AN, Gill AB, McLean MA, Joubert I, et al. Advanced ovarian cancer: multiparamatric imaging demonstrates response and metastasis specific effects. Radiology 2012; 263: 149-59.

[21]. Bernardin L, Dilks P, Liyanage S, Miquel ME, Sahdev A, Rockall A. Effectiveness of semi-quantitative multiphase dynamic contrast-enhanced MRI as a predictor of malignancy in complex adnexal masses: radiological and pathological correlation. Eur Radiol 2012; 22: 880-90.

[22]. Thomassin-Naggara I, Daraï E, Cuenod CA, Rouzier R, Callard P, Bazot M. Dynamic contrast-enhanced magnetic resonance imaging: a useful tool for characterizing ovarian epithelial tumors. J Magn Reson Imaging 2008; 28: 111-20.

[23]. Thomassin-Naggara I, Balvay D, Aubert E, Darai E, Rouzier R, Cuenod CA, et al. Quantitative dynamic contrast-enhanced MR imag¬ing analysis of complex adnexal masses: a preliminary study. Eur Radiol 2012; 22: 738-45.

[24]. Thomassin-Naggara I, Daraï E, Cuenod CA, Fournier L, Toussaint I, Marsault C, et al. Contribution of diffusion-weighted MR imaging for predicting benignity of complex adnexal masses. Eur Radiol 2009; 19: 1544-52.

[25]. Hricak H, Chen M, Coakley FV, Kinkel K, Yu KK, Sica G, et al. Complex adnexal masses: detection and characterization with MR imaging. Radiology 2000; 214: 39-46.

[26]. Shanbhogue AK, Shanbhogue DK, Prasad SR, Surabhi VR, Fasih N, Menias CO. Clinical syndromes associated with ovarian neoplasms: a comprehensive review. Radiographics 2010; 30: 903-19

[27]. Atlıhan Ufuk, D Vitamini Eksikliği Nedeniyle Tedavi Alan Polikistik Over Sendromlu Hastaların Klinik, Metabolik ve Ultrasonografik Parametrelerininin Değerlendirilmesi. International Anatolia Academic Online Journal Health Sciences Arşiv Cilt: 8 - Sayı: 2 1 -20

KAYNAKLAR

1. Report of brain tumor registry of Japan (1984–2000). Neurol Med Chir (Tokyo). 2009;49 Suppl:PS1-96.
2. Ostrom QT, Gittleman H, Liao P, et al. CBTRUS Statistical Report: Primary brain and other central nervous system tumor dagnosed in the United States in 2010-2014. Neuro Oncol. 2017 Nov; 19(Suppl5):v1-v88
3. Perry A, Giannini C, Raghavan R, et al: Aggressive phenotypic and genotypic features in pediatric and NF2-associated meningiomas: A clinicopathologic study of 53 cases. J Neuropathol Exp Neurol 60:994-1003, 2001
4. Perry A, Louis DN, Scheithauer BW,et al: Meningiomas. Louis DN, Ohgaki H, Wiestler OD, Cavenee WK (eds), WHO classification of tumours of the central nervous system, Lyon: IARC Press, 2007: 164–172
5. Braganza MZ, Kitahara CM, Berrington de González A, et al. Ionizing radiation and the risk of brain and central nervous system tumors: a systematic review. Neuro Oncol 2012; 14:1316.
6. Umansky F, Shoshan Y, Rosenthal G, et al. Radiation-induced meningioma. Neurosurg Focus 2008; 24:E7
7. Greenberg H, Chandler WF, Sandler HM. Brain tumors. Oxford University Press, USA. (1999) ISBN:019512958X.
8. Backer-Grøndahl T, Moen BH, Torp SH. The histopathological spectrum of human meningiomas. Int J Clin Exp Pathol. 2012;5 (3): 231-42.
9. Bhat AR, Wani MA, Kirmani AR et al. Histological-subtypes and anatomical location correlated in meningeal brain tumors (meningiomas). J Neurosci Rural Pract. 2014;5(3):244-9
10. Achari G, Behari S, Mishra A, et al. Extradural meningioma en-plaque of the cervical cord. Neurol Res 2000;22:551-553.
11. Caroli E, Acqui M, Roperto R, et al. Spinal en-plaque meningiomas: a comtemprary experience. Neurosurgery 2004;55:1275-1279.
12. Riad H, Knafo S, Segnarbieux F, et al. Spinal meningioma: Surgical outcome and literatüre review. Neurochirurgie 2013;59:30-34.
13. Lee JH, Sade B, Choi E, et al. Meningothelioma as the predominant histological subt ype of midline skull base and spinal meningioma. (2006) Journal of neurosurgery. 105 (1): 60-4. doi:10.3171/jns.2006.105.1.60
14. Schaller B. Spinal meningioma: relationship between histological subtypes and surgi cal outcome?. (2005) Journal of neuro-oncology. 75 (2): 157-61. doi:10.1007/s11060-005-1469-4
15. Case courtesy of Dr Bruno Di Muzio, Radiopaedia.org, rID: 40869

16. Aoki S, Sasaki Y, Machida T et al. Contrast-enhanced MR images in patients with meningioma: importance of enhancement of the dura adjacent to the tumor. AJNR Am J Neuroradiol .1990 ;11 (5):935–938
17. Wen M, Jung S, Moon KS, et al. Immunohistochemical profile of the dural tail in intracranial meningiomas. Acta Neurochir (Wien) . 2014;156 (12):2263–2273.
18. Sanverdi SE, Ozgen B, Oguz KK et al. Is diffusion-weighted imaging useful in grading and differentiating histopathological subtypes of meningiomas? Eur J Radiol.
19. Santelli L, Ramondo G, Della puppa A et al. Diffusion-weighted imaging does not predict histological grading in meningiomas. Acta Neurochir (Wien). 2010;152 (8): 1315-9.
20. Toh CH, Castillo M, Wong AM, et al. Differentiation between classic and atypical meningiomas with use of diffusion tensor imaging. AJNR American journal of neuroradiology. 2008;29(9):1630-1635.
21. Wang S, Kim S, Zhang Y, et al.Determination of grade and subtype of meningiomas by using histogram analysis of diffusion-tensor imaging metrics Radiology, 262 (2) (2012), pp. 584-592
22. Yue Q, Isobe T, Shibata Y et al. New observations concerning the interpretation of magnetic resonance spectroscopy of meningioma. Eur Radiol. 2008;18(12):2901–2911. doi: 10.1007/s00330-008-1079-6.
23. Ginat DT, Mangla R, Yeaney G, et al. Correlation of diffusion and perfusion MRI with Ki-67 in high-grade meningiomas. AJR Am J Roentgenol. 2010;195(6):1391–1395.
24. Yang S, Law M, Zagzag D, et al. Dynamic contrast-enhanced perfusion MR imaging measurements of endothelial permeability: differentiation between atypical and typical meningiomas. AJNR Am J Neuroradiol. 2003;24(8):1554–9.
25. Zhang H, Rödiger LA, Shen T, et al. Perfusion MR imaging for differentiation of benign and malignant meningiomas. Neuroradiology 2008;50:525–30 doi:10.1007/s00234-008-0373.
26. Case courtesy of A.Prof Frank Gaillard, Radiopaedia.org, rID: 4729
27. Zollner BD, Vettermann F, Ilhan H, et al. (Ga-68)DOTATATE-PET-based target volume definition in meningiomas WHO grade I. Strahlenther Onkol . 2017;193:S152–S152.
28. Kim BW, Kim MS, Kim SW et-al. Peritumoral brain edema in meningiomas: correlation of radiologic and pathologic features. J Korean Neurosurg Soc. 2011;49 (1): 26 30. doi:10.3340/jkns.2011.49.1.26
29. Ding YS, Wang HD, Tang K et-al. Expression of vascular endothelial growth factor in human meningiomas and peritumoral brain areas. Ann. Clin. Lab. Sci. 2009;38 (4): 344-51.
30. Liu Y, Sturgis CD, Bunker M, et al. Expression of cytokeratin by malignant meningiomas: Diagnostic pitfall of cytokeratin to separate malignant meningiomas from metastatic carcinoma. Modern Pathol 2004;17, 1129- 1133.
31. Liu Z, Wang C, Wang H, et al. Clinical characteristics and treatment of angiomatous meningiomas: a report of 27 cases. Int J Clin Exp Pathol. 2013;6(4):695–702.

32. Ishida M, Fukami T, Nitta N et-al. Xanthomatous meningioma: a case report with review of the literature. Int J Clin Exp Pathol. 2014;6 (10): 2242-6.
33. Ijiri R, Tanaka Y, Hara M et-al. Radiation-associated xanthomatous meningioma in a child. Childs Nerv Syst. 2000;16 (5): 304-8. doi:10.1007/s003810050519
34. Katayama, Y., Tsubokawa, T., Tanaka, A., Koshinaga, M., & Nemoto, N. (1993). Magnetic resonance imaging of xanthomatous meningioma. Neuroradiology, 35(3), 187–189. doi:10.1007/bf0058849
35. Case courtesy of Dr Bruno Di Muzio, Radiopaedia.org, rID: 55025
36. Liu JL, Zhou JL, Ma YH, et al. An analysis of the magnetic resonance imaging and pathology of intracal lymphoplasmacyte-rich meningioma. Eur J Radiol. 2012;81(5):968–73.
37. Wang DJ, Xie Q, Gong Y, et al. Secretory meningiomas: clinical, radiological and pathological findings in 70 consecutive cases at one institution. Int J Clin Exp Pathol. 2013;6(3):358–74
38. Regelsberger J, Hagel C, Emami P et-al. Secretory meningiomas: a benign subgroup causing life-threatening complications. Neuro-oncology. 2009;11 (6): 819-24. doi:10.1215/15228517-2008-109.
39. Paek SH, Kim SH, Chang KH et-al. Microcystic meningiomas: radiological characteristics of 16 cases. Acta Neurochir (Wien). 2005;147 (9): 965-72. doi:10.1007/s00701-005-0578-3.
40. Matsushima N, Maeda M, Takamura M et-al. MRI findings of atypical meningioma with microcystic changes. J. Neurooncol. 2007;82 (3): 319-21. doi:10.1007/s11060-006-9285-z.
41. Surov A, Ginat DT, Sanverdi E, et al. Use of diffusion-weighted imaging in differentiating between malignant and benign meningiomas. A multicenter analysis. World Neurosurg. 2015 Oct 31
42. Epari S, Sharma MC, Sarkar C et-al. Chordoid meningioma, an uncommon variant of meningioma: a clinicopathologic study of 12 cases. J. Neurooncol. 2006;78 (3): 263-9. doi:10.1007/s11060-005-9092-y.
43. Jeon CJ, Kim MJ, Lee JS, Lee JH, Kong DS, Shin HJ, et al. Castleman's disease associated with a cerebellar chordoid meningioma and intestinal lymphangiectasia. Child's Nerv Syst ChNS Off J Int Soc Pediatr Neurosurg. 2010;26(11):1647–52.
44. Pond JB, Morgan TG, Hatanpaa KJ et-al. Chordoid Meningioma: Differentiating a Rare World Health Organization Grade II Tumor from Other Meningioma Histologic Subtypes Using MRI. AJNR Am J Neuroradiol. 2015;36 (7): 1253-8. doi:10.3174/ajnr.A4309
45. Wang XQ, Huang MZ, Zhang H, et al. Clear cell meningioma: clinical features, CT, and MR imaging findings in 23 patients. J Comput Assist Tomogr. 2014;38(2):200–8.
46. Yu XR, Jun Z, Zhang BY, et al. Magnetic resonance imaging findings of intracranial papillary meningioma: a study on eight cases. Clin Imaging. 2014;38(5):611–5
47. WHO classification of tumours of the central nervous system. 4th ed. In: Bosman FT, Jaffe ES, Lakhani SR, Ohgaki H, (Eds). Lyon: International agency for research on cancer (IARC); 2007

48. Atlıhan Ufuk, D Vitamini Eksikliği Nedeniyle Tedavi Alan Polikistik Over Sendromlu Hastaların Klinik, Metabolik ve Ultrasonografik Parametrelerininin Değerlendirilmesi. International Anatolia Academic Online Journal Health Sciences Arşiv Cilt: 8 - Sayı: 2 1 -20
49. Atlıhan Ufuk, Derundere Ümit (2022), Results Of Spontaneous Pregnancy After Hysterosalpingography In Patients With Unexplained Infertility, Journal of Pharmaceutical Negative Results, 13, 1847–1852.
50. Ozakbas, S., Akdede, B. B., Kösehasanogullari, G., Aksan, O., & Idiman, E. (2007). Difference between generic and multiple sclerosis-specific quality of life instruments regarding the assessment of treatment efficacy. Journal of the neurological sciences, 256(1-2), 30–34. https://doi.org/10.1016/j.jns.2007.01.080

KAYNAKLAR

Aarsland D, Andersen K, Larsen JP, et al. The Rate of Cognitive Decline in Parkinson Disease. Arch Neurol. 2004;61(12):1906–1911.

Aarsland D, Mosimann UP, McKeith IG. Role of cholinesterase inhibitors in Parkinson's disease and dementia with Lewy bodies. J Geriatr Psychiatry Neurol. 2004 Sep;17(3):164-71.

Aarsland D, Ballard C, Walker Z, et al. Memantine in patients with Parkinson's disease dementia or dementia with Lewy bodies: a double-blind, placebo-controlled, multicentre trial. Lancet Neurol. 2009 Jul;8(7):613-8.

Burn DJ, Rowan EN, Allan LM, Molloy S, O'Brien JT, McKeith IG. Motor subtype and cognitive decline in Parkinson's disease, Parkinson's disease with dementia, and dementia with Lewy bodies. J Neurol Neurosurg Psychiatry 2006; 77: 585–589.

Burton EJ, McKeith IG, Burn DJ, Williams ED, O'Brien JT. Cerebral atrophy in Parkinson's disease with and without dementia: a comparison with Alzheimer's disease, dementia with Lewy bodies and controls. Brain 2004; 127:791-800.

Calabresi P,Picconi B, Parnetti L, Di Filippo M.. A convergent model for cognitive dysfunctions in Parkinson's disease: the critical dopamine-acetylcholine synaptic balance Lancet Neurol 2006 Nov; 5(11):974-83.

Caviness JN, Driver-Dunckley E, Connor DJ, Sabbagh MN, Hentz JG, Noble B, Evidente VG, Shill HA, Adler CH. Defining mild cognitive impairment in Parkinson's disease. Mov Disord 2007; 22:1272-1277.

Claassen DO, Wylie SA. Trends and issues in characterizing early cognitive changes in Parkinson's disease. Curr Neurol Neurosci Rep 2012; 12:695-702.

Dalrymple-Alford JC, Kalders AS, Jones RD, et al .A central executive deficit in patients with Parkinson's disease. Journal of Neurology, Neurosurgery & Psychiatry 1994;57:360-367.

Dubois B, Pillion B. Cognitive deficits in Parkinson's disease. J Neurology 1997; 244(1): 2-8.

Dubois B, Burn D, Goetz C, Aarsland D, Brown RG, Broe GA, Dickson D, et al. Diagnostic procedures for Parkinson's disease dementia: recommendations from the movement disorder society task force. Mov Disord. 2007 Dec;22(16):2314-24

Emre M, Aarsland D, Albanese A, et al. Rivastigmine for dementia associated with Parkinson's disease. N Engl J Med. 2004 Dec 9;351(24):2509

Emre M. Clinical features, pathophysiology and treatment of dementia associated with Parkinson's disease. Handb Clin Neurol 2007; 83:401-419.

Emre M, Aarsland D, Brown R, Burn DJ, Duyckaerts C, Mizuno Y et al. Clinical diagnostic criteria for dementia associated with Parkinson's disease. Mov Disord 2007: 22(12):1689-707.

Emre M., Jankovic J, Tolosa E, In editors. Dementia associated with Parkinson's diseases: features and management. Parkinson's Disease and Movement Disorders. Philadelphia:In: Lippincott Williams & Wilkins; 2007: p.152- 60.

Hanagasi HA, Emre M. Treatment of behavioural symptoms and dementia in Parkinson's disease. Fundam Clin Pharmacol. 2005 Apr;19(2):133-46.

Hosokai Y, Nishio Y, Hirayama K, Takeda A, Ishioka T, Sawada Y, Suzuki K, Itoyama Y, Takahashi S, Fukuda H, Mori E. Distinct patterns of regional cerebralglucose metabolism in Parkinson's disease with and without mild cognitive impairment. Mov Disord 2009; 24:854-862.

Ishioka T, Hirayama K, Hosokai Y, Takeda A, Suzuki K, Nishio Y, Sawada Y, Takahashi S, Fukuda H, Itoyama Y, Mori E. Illusory misidentifications and cortical hypometabolism in Parkinson's disease. Mov Disord 2011; 26:837-843.

Kandiah N, Narasimhalu K, Lau PN, Seah SH, Au WL, Tan LC. Cognitive decline in early Parkinson's disease. Mov Disord 2009; 24:605-608.

Lenka A, Jhunjhunwala KR, Saini J, Pal PK. Structural and functional neuroimaging in patients with Parkinson's disease and visual hallucinations: A critical review. Parkinsonism Relat Disord. 2015; 21:683-691.

Markham CH, Diamond SG Clinical overview of Parkinson's disease. Clin Neuroscience 1993; (1): 5-11.

Malapani, C., Pillon, B., Dubois, B., & Agid, Y. (1994). Impaired simultaneous cognitive task performance in Parkinson's disease: A dopamine-related dysfunction. *Neurology, 44*(2), 319–326.

Murakami H, Fujita K, Futamura A, Sugimoto A ve Kobayakawa M, Kezuka M, Midorikawa A, Mitsuru Kawamura M. The Montreal Cognitive Assessment and Neurobehavioral Cognitive Status Examination are useful for screening mild cognitive impairment in Japanese patients with Parkinson's disease. Neurology and Clinical Neuroscience 2013; 1:103-108.

McCarthy G, Donchin E. A metric for thought: a comparison of P300 latency and reaction time. Science 1981; 211:77-80.

Owen AM, Roberts AC, Hodges JR, Summers BA, Polkey CE, Robbins TW. Contrasting mechanisms of impaired attentional set-shifting in patients with frontal lobe damage or Parkinson's disease. Brain 1993; 116:1159-1175.

Ozmuş G, Yerlikaya D, Gökçeoğlu A, Emek Savaş DD, Çakmur R, Dönmez Çolakoğlu B, Yener GG. Demonstration of Early Cognitive Impairment in Parkinson's Disease with Visual P300 Responses. Noro Psikiyatr Ars. 2017 Mar;54(1):21-27.

Perry EK, Curtis M, Dick DJ, Candy JM, Atack JR,et al. Cholinergic correlates of cognitive impairment in Parkinson's disease: comparisons with Alzheimer's disease. J Neurol Neurosurg Psychiatry 1985; 48:413-421.

Petersen RC, Smith GE, Waring SC, Ivnik RJ, Tangalos EG, Kokmen E. Mild cognitive impairment: clinical characterization and outcome. Arch Neurol 1999; 56:303-308.

Piccirilli M, D'Alesandro P, Finali G ve ark. Frontal lobe dysfunction in Parkinson's disease. Prognostic value for dementia? Eur Neurol 1989; 29(2): 71- 6.

Poewe W, Wolters E, Emre M, et al. Long-term benefits of rivastigmine in dementia associated with Parkinson's disease: an active treatment extension study. Mov Disord. 2006 Apr;21(4):456-61.

Poewe W., Jankovic J, Tolosa E, In editors. Non-motor symptoms in Parkinson's disease. Parkinson's Disease and movement disorders. Philadelphia:Lippincott Williams & Wilkins; 2007: p.67-76.

Poletti M, Emre M, Bonuccelli U. Mild Cognitive Impairment and cognitive reserve in Parkinson's Disease. Parkinsonism Relat Disord 2011; 17:579-886.

Tamaru F. Disturbances in Higher Function in Parkinson's Disease. Eur.Neurol.1997;(38)33-36

Tessitore A, Esposito F, Vitale C, Santangelo G, Amboni M, Russo A, Corbo D, Cirillo G, Barone P, Tedeschi G. Default-mode network connectivity in cognitively unimpaired patients with Parkinson disease. Neurology 2012; 79:2226- 2232.

Von Campenhausen S, Bornschein B, Wick R, Botzel K, Sampaio C, Poewe W, Oertel W, Siebert U, Berger K, Dodel R. Prevalence and incidence of Parkinson's disease in Europe. Eur Neuropsychopharmacol 2005; 15:473-490.

Ozakbas, S., Akdede, B. B., Kösehasanogullari, G., Aksan, O., & Idiman, E. (2007). Difference between generic and multiple sclerosis-specific quality of life instruments regarding the assessment of treatment efficacy. Journal of the neurological sciences, 256(1-2), 30–34. https://doi.org/10.1016/j.jns.2007.01.080

KAYNAKLAR

Agildere AM, Tutar NU, Yucel E, Coskum M, Benli S, Aydin P. Pachymeningitis and optic bnuritis in rheumatoid arthritis: MRI findings. Br J Radiol 1999; 72:404–7.

Agarwal V et al. A clinical, electrophysiological, and pathological study of neuropathy in rheumatoid arthritis. Clin Rheumatol. 2008;27:841-4.

Ainiala H, Hietaharju A, Loukkola j, et al. Validity of the new American College of Rheumatology criteria for neuropsychiatric lupus syndromes: a population-based evaluation. Arthritis Rheum. 2001;45(5):419-23.

Amft N, Bowman Sj. Chemokines and Cell Trafficking in Sjögren's Syndrome. Scand. j. ımmunol. 2001;54:62-9.

Alegria gC, guellec d, Mariette X, gottenberg jE, dernis E, dubost jj, et al. Epidemiology of neurological manifestations in Sjögren's syndrome: data from the french ASSESS Cohort. RMd open. 2016;2(1):1-8.

Arkema Ev, Svenungsson E, von Euler m, Sjöwall C, Simard jf. Stroke in systemic lupus erythematosus: a Swedish population-based cohort study. Ann Rheum Dis. 2017; 76(9):1544-9.

Arnaud L, Haroche J, Mathian A, Gorochov G, Amoura Z. Pathogenesis of Takayasu's arteritis: a 2011 update. Autoimmun Rev. 2011; 11(1):61-7.

Arroyo IL, Barron KS, Brewer EJ Jr. Spinal cord compression by epidural lipomatosis in juvenile rheumatoid arthritis. Arthr Rheum 1988; 31:447–5.

Bouchaud-Chabot A, liote´ F. Cervical spine involvement in rheumatoid arthritis, a review. joint Bone Spine. 2002;69:141-54.

Bathon jM, Moreland lW, DiBartolomeo AG. ınflammatory central nervous system involvement in rheumatoid arthritis. Semin Arthritis Rheum 1989;18:258-66

Baizabal-Carvallo jf, Barragán-Campos Hm, Padilla-Aranda Hj, et al. Posterior reversible encephalopathy syndrome as a complication of acute lupus activity. Clin Neurol Neurosurg. 2009;111(4):359-63.

Bortoluzzi A, Piga m. Peripheral nervous system involvement in systemic lupus erythematosus: a retrospective study on prevalence, associated factors and outcome. Lupus. 2019;28(4):465-74.

Costenbader KH, Feskanich D, Mandl lA, et al. Smoking intensity, duration, and cessation, and the risk of rheu¬matoid arthritis in women. Am j Med. 2006;119(6): 503.e1-e9.

Cupps TR, Fauci AS. The vasculitic syndromes. Adv Intern Med 1982; 27:315–44.

Castro S, Verstraete K, Mielants H, Vanderstraeten G, de Reuck J, Veys EM. Cervical spine involvement in RA: a clinical, neurological and radiological evaluation. Clin Exp Rheumatol 1994; 12:369–74.

Chiu CC, Huang CC, Chan WL, et al. Increased risk of ischemic stroke in patients with systemic lupus erythematosus: a nationwide population-based study. ıntern med Tokyo jpn. 2012;51(1):17-21.

Costallat BL, ferreira Dm, Costallat LTL, Appenzeller S. myelopathy in systemic lupus erythematosus: clinical, laboratory, radiological and progression findings in a cohort of 1,193 patients. Rev Bras Reumatol. 2016;56(3):240- 51.

Chan ACY, Wilder-Smith EP. Small fiber neuropathy: getting bigger! Muscle and Nerve. 2016;53(5):671-82.

Culver d, Ribeiro Neto M, Moss B, Willis M. Neurosarcoidosis. Semin Respir crit care Med. 2017;38(04):499-513.

Dalakas MC. Polymyositis, dermatomyositis and inclusion body myositis. N Engl J Med 1991; 325:1487–98.

Dalakas mc, Hohlfeld R. Polymyositis and dermatomyositis. Lancet. 2003;362:971-82.

Dalakas mc. ınflammatory myopathies: update on diagnosis, pathogenesis and therapies, and covıD-19 related implications. Acta myologica. 2020;XXXıX:289-301.

Delalande S, de Seze j, fauchais AL, Hachulla E, Stojkovic T, ferriby d, et al. Neurologic manifestations in primary Sjögren syndrome: A study of 82 patients. Medicine (Baltimore). 2004;83(5):280-91.

Deng J, Younge BR,. Th17 and Th1 T-cell responses in giant cell arteritis. Circulation. 2010; 121(7):906-15.

DeQuattro K, ımboden jB. Neurologic Manifestations of Rheumatoid Arthritis. Rheum Dis Clin North Am. 2017;43(4):561-71.

Direskeneli H. Clinical assessment in Takayasu's arteritis: major challenges and controversies. Clin Exp Rheumatol. 2017;35 suppl 103:189-93.

Emste Rc, Reed Am. ıdiopathic inflammatory myopathies: current trends in pathogenesis, clinical features and up-to-date treatment recommendations. mayo clin Proc. 2013;88:83- 105.

Evans JM, Bowles CA, Bjornsson J, et al. Thoracic aortic aneurysm and rupture in giant cell arteritis. A descriptive study of 41 cases. Arthritis Rheum. 1994;37:1539-47.

Fairburn B. Spinal cord compression by a rheumatoid nodule. J Neurol Neurosurg Psychiatry 1975; 38:1056–8.

Font j, Ramos-Casals M, de la Red g, Pou A, Casanova A, garcía-Carrasco M, et al. Pure sensory neuropathy in primary Sjögren's syndrome. Longterm prospective followup and review of the literature. j Rheumatol. 2003;30(7):1552-7.33.

Fauchais AL, Magy L, vidal E. Central and peripheral neurological complications of primary Sjögren's syndrome. Press Medicale. 2012;41(9 PART2):e485-e493.

González-Duarte A, Cantú-Brito CG. Clinical description of seizures in patients with systemic lupus erythematosus. Eur Neurol. 2008;59(6): 320-3.

Gonzalez-Gay M, Garcia-Porrua C. Epidemiology of the vasculitides. Rheum dis Clin North Am. 2001;27:729-49.

Gonzalez-Gay MA, et al. strokes at time of disease diagnosis in a series of 287 patients with biopsy-proven giant cell arteritis. Medicine. 2009;88:227.

Gomes V, Capela C, Rodrigues C, Goncalves f. Polyarteritis nodosa with central and peripheral neurological involvement. Eur J ıntern Med. 2013;24:e118.

Govoni M, Castellino G, Padovan M, Borrelli M, Trotta F. Recent advances and future perspective in neuroimaging in neuropsychiatric SLE. Lupus 2004; 13:149–58.

Hirose Y, Sagoh M, Mayanagi K, Murakami H. Abducens nerve palsy caused by basilar impression associated with atlanto-occipital assimilation. Neurol Med Chir (Tokyo). 1998;38(6):363-6.

Herbison GJ, Teng C, Martin JH, Ditunno JF. Carpal tunnel syndrome in rheumatoid arthritis Am J Phys Med 1973; 52 (2): 68-74.

Hanly jG, Urowitz mB, Su L, et al. Prospective analysis of neuropsychiatric events in an international disease inception ohort of patients with systemic lupus erythematosus. Ann Rheum Dis. 2010;69(3):529-35.

Henegar CE, Eudy Am, Kharat v et al. Progressive multifocal leukoencephalopathy in patients with systemic lupus erythematosus: a systematic literature review. Lupus. 2016;25(6):617-26.

Hermosillo-Romo D, Brey RL. Diagnosis and management of patients with neuropsychiatric SLE (NPSLE). Best Prac ResClin Rheumatol 2002; 16:229–44.

Hunder GG, Bloch DA, Michel BA, et al. The American College of Rheumatology 1990 criteria for the classification of giant cell arteritis. Arthritis Rheum 1990; 33:1122–8.

Hengstman GJ, van den Hoogen FH, et al. Successful treatment of dermatomyositis and polymyositis with antitumor- necrosis-factor-alpha: preliminary observations. Eur Neurol 2003; 50:10–15.

Ito H, Neo M, Sakamoto T, et al. Subaxial subluxation after atlantoaxial transarticular screw fixation in rheumatoid patients. Eur Spine j. 2009;18:869-76.

International Study Group for Behcet's disease. Criteria for diagnosis of Behcet's disease. Lancet 1990; 335:1078–80.

Ibitoye RT, Wilkins A, Scolding Nj. Neurosarcoidosis: a clinical approach to diagnosis and management. j Neurol. 2017;264(5):1023-8.

Jennings JE, Sundgren PC, Attwood J, McCune J, Maly P. Value of MRI of the brain in patients with systemic lupus erythematosus and neurologic disturbance. Neuroradiology 2004; 46:15–21.

Joaquim AF, Appenzeller S. Cervical spine involvement in rheumatoid arthritis-a systematic review. Autoimmun Rev. 2014;13:1195-202.

Kampylafka Eı, Alexopoulos H, Kosmidis mL, et al. ıncidence and prevalence of major central nervous system involvement in systemic lupus erythematosus: a 3-year prospective study of 370 patients. PloS One. 2013; 8(2):e55843.

Kauppi M, Neva M, laiho K. Rheumatoid atlantoaxial subluxation can be prevented by intensive use of traditional disease modifying antirheumatic drugs. j Rheumatol 2009;36: 273-8

Kaito T, ohshima S, Fujiwara H, et al. Predictors for the progression of cervicallesion in rheumatoid arthritis under the treatment of biological agents. Spine. 2013;38:2258-63.

Kidd dP. Neurosarcoidosis: clinical manifestations, investigation and treatment. Pract Neurol. 2020;20(3):199-212.

Kim RC, Collins GH. The neuropathology of rheumatoid disease. Hum Pathol 1981; 12:5–15.

Kinnunen E, Kauppi M, Ketonen L et al. Low-field MRI in evaluation of rheumatoid cervical spine: comparison with neurological findings and routine plain radiography. Clin Exp Rheumatol 1990; 8:365–9.

Kerr GS, Hallahan CW, Giordano J, Leavitt RY, Fauci AS, Rottem M, Hoffman GS. Takayasu's arteritis. Ann Intern Med 1994; 120:919–29.

Krauss WE, Bledsoe jM, Clarke Mj, et al. Rheumatoid arthritis of the craniovertebral junction. Neurosurgery. 2010;66:83-95.

Kumar S, Sandhya g, Rajshekher g, Reddy R, Prabhakar S. ıdiopathic transverse myelitis: Corticosteroids, plasma exchange, or cyclophosphamide. Neurology. 2008;70(2):160.

Li xY, xiao HB, Pai P. myelitis in systemic lupus erythematosus. j Clin Neurosci Off j Neurosurg Soc Australas. 2017;44:18-22.

Lally L, spiera R. Management of difficult polymyalgia rheumatica and giant cell arteritis: Updates for clinical practice. Best Pract Res Clin Rheumatol. 2018;32(6):803-12.

Lightfoot RW, Michel BA, Bloch DA, et al. The American College of Rheumatology 1990 criteria for the classification of polyarteritis nodosa. Arthritis Rheum 1990; 33:1088–93.

Lhote F, Guillevein L. Polyarteritis nodosa, microscopic polyangiitis and Churg Strauss syndrome: clinical aspects and treatment. Rheum Dis Clin North Am 1995; 21:911–48.

Liu j, Yan D, Wang Z, et al. Tocilizumab in the treatment of severe and refractory parenchymal neuro-Behcet's syndrome: case series and literature review. Ther Adv Musculoskelet Dis. 2020;16;12:1759720X20971908.

Louthrenoo W, Zager EL, Freundlich B, Zurier RB. Intravenous corticosteroid therapy of cervical cord compression in rheumatoid arthritis. Clin Exp Rheumatol 1992; 10:173–5.

Muhammed N, Campbell P, Smith IS. Peripheral nerve entrapment syndromes: diagnosis and management. Br J Hosp Med 1995; 53:141–6

McGuigan l, Burke D, Fleming A. Tarsal tunnel syndrome and peripheral neuropathy in rheumatoid disease. Ann Rheum Dis. 1983;42:128-3

Mavrogeni s, dimitroulas T, Chatziioannou sN, Kitas G. The role of multimodality imaging in the evaluation of Takayasu arteritis. semin Arthritis Rheum. 2013;42:401-12.

Masi AT, Hunder GG, Lie JT, et al. The American College of Rheumatology 1990 criteria for the classification of Churg-Strauss syndrome (allergic granulomatosis and angiitis). Arthritis Rheum 1990; 33:1094–100.

Mavragani CP, Moutsopoulos HM. The geoepidemiology of Sjögren's syndrome. Autoimmun Rev. 2010;9(5):305-10.

Mori K, ıijima M, Koike H, Hattori N, Tanaka f, Watanabe H, et al. The wide spectrum of clinical manifestations in Sjögren's syndrome-associated neuropathy. Brain. 2005;128(11):2518-34.

Neva MH, ısomaki p, Hannonen p, et al. Early and extensive erosiveness in peripheral joints predicts atlantoaxial ubluxations in patients with rheumatoid arthritis. Arthritis Rheum. 2003;48:1808-13.

Nazareth R, Mason JC. Takayasu arteritis: severe consequences of delayed diagnosis. Qjm. 2011;104(9):797-800.

Ninan J, Lester s, Hill C. Giant cell arteritis. Best Pract Res Clin Rheumatol. 2016;30(1):169-88.

Nowak DA, Widenka DC. Neurosarcoidosis: areview of its intracranial manifestation. J Neurol 2001; 248: 363–72.

Olsen ML, O'Connor S, Arnett FC, Rosenbaum D, Grotta JC, Warner NB. Autoantibodies and rheumatic disorders in a neurology inpatient population: a prospective study. Am J Med 1991; 90:479–88.

Ostrowski RA, Takagishi T, Robinson j. Rheumatoid arthritis, spondyloarthropathies, and relapsing polychondritis. Handb Clin Neurol. 2014;119:449-61.

Oldroyd A, Lilleker J, chinoy H. ıdiopathic inflammatory myopathies – a guide to subtypes, diagnostic approach and treatment. Clinical medicine. 2017;17(4):322-8.

Özgüler Y, Seyahi E. Behçet hastalığı: Vasküler tutulum. Seyahi E, editör. Behçet Hastalığı. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2020. p.43-7.

Peters Mj, Symmons Dp, McCarey D, Dijkmans BA, Nicola p, Kvien TK, et al. EulAR evidence-based recommendations for cardiovascular risk management in patients with rheumatoid arthritis and other forms of inflammatory arthritis. Ann Rheum Dis. 2010;69:325- 31.

Panzer j, Dalmau j. movement disorders in paraneoplastic and autoimmune disease. Curr Opin Neurol. 2011;24(4):346-53.

Park MC, Lee sW, Park YB, Chung Ns, Lee sK. Clinical characteristics and outcomes of Takayasu's arteritis: analysis of 108 patients using standardized criteria for diagnosis, activity assessment, and angiographic classification. scand J Rheumatol. 2005;34: 284

Palacio E, Rodero L, Pacual J. Topiramate-responsive headache due to idiopathic intracranial hypertension in Behcet syndrome. Headache 2004; 44:436–7

Patel R, Shahane A. The epidemiology of Sjögren's syndrome. Clin Epidemiol. 2014;6(1):247-55.

Pavlakis PP, Alexopoulos H, et al. Peripheral neuropathies in Sjögren's syndrome: A critical update on clinical features and pathogenetic mechanisms. j Autoimmun. 2012;39(1-2):27- 33

Pereira PR, viala K, Maisonobe T, et al. Sjögren sensory neuronopathy (Sjögren ganglionopathy) longterm outcome and treatment response in a series of 13 cases. Med (united States). 2016;95(19):1-6.

Ramos-Remus C, Duran-Barragan S, Castilloortiz jD. Beyond the joints: neurological involvement in rheumatoid arthritis. Clin Rheumatol. 2012;31(1):1-12.

Ribi C, et al. Treatment of polyarteritis nodosa and microscopic polyangiitis without poor-prognosis factors: a prospective randomized study of one hundred twenty-four patients. Arthritis Rheum. 2010;62:1186-97.

ReichartMd, Bogousslavsky J, Janzer RC. Early lacunar strokes complicating polyarteritis nodosa: thrombotic microangiopathy. Neurology. 2000;54:883-9.

Sellar RJ. Imaging blood vessels of the head and neck. J Neurol Neurosurg Psychiatry 1995; 59:225–37.

Sneller MC. Granuloma formation, implications for the pathogenesis of vasculitis. Cleve Clin J Med. 2002;69 suppl 2:sii40-3.

Schmidt WA, Blockmans D. Use of ultrasonography and positron emission tomography in the diagnosis and assessment of large-vessel vasculitis. Curr Opin Rheumatol 2005; 17:9–15.

Solans R, Bosch JA, et l. Churg-Strauss syndrome: outcome and long-term follow-up of patients. Rheumatology (Oxford) 2001; 40:763–71.

Seyahi E. Behçet hastalığı: tanım, tanı kriterleri ve klinik fenotipler. Seyahi E, editör. Behçet Hastalığı. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2020. p.8-12.

Siva A, Altıntaş A, Saip S. Behçet's Syndrome and the nervous system. Curr opin Neurol. 2004;17:347-57.

Saip S, Siva A. NöroBehçet Sendromu. Türkiye Klinikleri j ınt Med Sci. 2005;1(25):32- 41.

Stern BJ. Neurological complications of sarcoidosis. Curr Opin Neurol 2004; 17:311–16.

Sultan SM, Ioannou Y, Moss K, Isenberg DA. Outcome in patients with idiopathic inflammatory myositis: morbidity and mortality. Rheumatology (Oxford) 2002; 41:22–6.

Tsegaye M, Bassi S, Ashpole RD. Extradural spinal cord compression by rheumatoid nodule. Br J Neurosurg 2003; 17:255–7.

Turesson C, jacobsson IT, Matteson El. Cardiovascular co-morbidity in rheumatic diseases. Vasc Health Risk Manag. 2008;4:605-14.

The American College of Rheumatology nomenclature and case definitions for neuropsychiatric lupus syndromes. Arthritis N Rheum. 1999;42(4):599-608.

Takayama K, Nakagawa H, ıwasaki s, et al. Multiple cerebral aneurysms associated with Takayasu arteritis successfully treated with coil embolization. Rad Med Med ımaging Rad Oncol. 2008;26:33-8.

Tavee jo, Stern Bj. Neurosarcoidosis. Clinics in chest Medicine. 2015;36(4):643-56.

Urowitz mB, Gladman D, ıbañez D, et al. Atherosclerotic vascular events in a multinational inception cohort of systemic lupus erythematosus. Arthritis Care Res. 2010;62(6):881-7

Ungprasert P, Matteson EL. Neurosarcoidosis. Rheumatic disease clinics of North America. 2017;43(4):593-606.

Verro P, Levine SR, Tietjen GE. Cerebrovascular ischemic events with high positive anticardiolipin antibodies. Stroke 1998; 29:2245–53.

Vivino f, Bunya vY, et al. Sjogren's syndrome: An update on disease pathogenesis, clinical manifestations and treatment. Clin ımmunol. 2019;203:81-121.

Voortman M, drent M, Baughman RP. Management of neurosarcoidosis: a clinical challenge. current opinion in Neurology. 2019; 32(3):475-83.

Wasserman AM. Am Fam physician. 2011;84(11):1245-52.

Watts RA, scott dGı. Epidemiology of vasculitis. ın: Ball GV, Bridges L, eds. Vasculitis. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press; 2008. p.7-22.

Wechsler B, et al. Cerebral venous thrombosis in Behcet's disease: clinical study and long-term follow-up of 25 cases. Neurology. 1992;42:614-8.

Yang L, Zhang H, Jiang X, song L, Qin f, Zou Y, et al. Clinical features and outcomes of Takayasu arteritis with neurological symptoms in China: a retrospective study. J Rheum. 2015;42:1846-52.

Yazıcı H, Akokan G, Yalgin B, Müftüoğlu A. A high prevalence of HLA-B5 in Behçet's disease. Clin Exp ımmunol. 1977;30:259-61.

Yang QL, jiawei W, Chuntao L. Stroke related to Behcet's disease. Chin j Stroke. 2017;12:57-60.

Zuily S, Regnault v, Selton-Suty C, et al. Increased risk for heart valve disease associated with antiphospholipid antibodies in patients with systemic lupus erythematosus: meta-analysis of echocardiographic studies. Circulation. 2011;124(2):215-24.

Zhang s, Yuan d, Tan G. Neurological ınvolvement in Primary systemic Vasculitis REVıEW front. Neurol. 2019;10:430.

Ozakbas, S., Akdede, B. B., Kösehasanogullari, G., Aksan, O., & Idiman, E. (2007). Difference between generic and multiple sclerosis-specific quality of life instruments regarding the assessment of treatment efficacy. Journal of the neurological sciences, 256(1-2), 30–34. https://doi.org/10.1016/j.jns.2007.01.080

Özdemir N, Akşan Ö, Oksipital Kondil Kırıkları ve Oksipitoservikal Dislokasyon. Omurga ve Omurilik Yaralanmaları. Türk Nöroşirürji Derneği Yayınları No:25. 2021:51-58

REFERANSLAR

Becker, W. ve Becker, B. E. (1995). Replacement of maxillary and mandibular molars with single endosseous implant restorations: a retrospective study. *The Journal of Prosthetic Dentistry*, ***74***, 51-55.

Bozkaya, D. ve Müftü, S. (2003). Mechanics of the tapered interference fit in dental implants. *Journal of Biomechanics*, ***36***, 1649-1658.

Bozkaya, D. ve Müftü, S. (2004). Efficiency Considerations for the Purely Tapered Interference Fit (TIF) Abutments Used in Dental Implants. *Journal of Biomechanical Engineering*, ***126***, 393-401.

Burguete, R.L., Johns, R.B., King, T. ve Patterson, E.A. (1994). Tightening characteristics for screwed joints in osseointegrated dental implants. *The Journal of Prosthetic Dentistry*, ***71***, 592-599.

Buser, D., Mericske‐stern, R., Bernard, P., Pierre, J., Behneke, A., Behneke, N. ve ark. (1997). Long‐term evaluation of non‐submerged ITI implants. Part 1: 8‐year life table analysis of a prospective multi‐center study with 2359 implants. *Clinical Oral Implants Research*, ***8***, 161-172.

Byrne, D., Jacobs, S., O'Connell, B., Houston, F. ve Claffey, N. (2006). Preloads generated with repeated tightening in three types of screws used in dental implant assemblies. *Journal of Prosthodontics*, ***15***, 164-171.

Chapman, R. J. ve Grippo, W. (1996). The locking taper attachment for implant abutments: use and reliability. *Implant Dentistry*, ***5***, 257-261.

Dittmer, M. P., Dittmer, S., Borchers, L., Kohorst, P. ve Stiesch, M. (2012). Influence of the interface design on the yield force of the implant–abutment complex before and after cyclic mechanical loading. *Journal of Prosthodontic Research*, ***56***, 19-24.

Goodacre, C. J., Kan, J. Y. ve Rungcharassaeng, K. (1999). Clinical complications of osseointegrated implants. *The Journal of Prosthetic Dentistry*, ***81***, 537-552.

Gracis, S., Michalakis, K., Vigolo, P., Vult von Steyern, P., Zwahlen, M. ve Sailer, I. (2012). Internal vs. external connections for abutments/reconstructions: a systematic review. *Clinical Oral Implants Research*, ***23***, 202-216.

Gratton, D. G., Aquilino, S. A. ve Stanford, C. M. (2001). Micromotion and dynamic fatigue properties of the dental implant–abutment interface. *The Journal of Prosthetic Dentistry*, ***85***, 47-52.

Hansson, S. (2000). Implant‐Abutment Interface: Biomechanical Study of Flat Top versus Conical. *Clinical Implant Dentistry and Related Research*, ***2***, 33-41.

Hoyer, S. A., Stanford, C. M., Buranadham, S., Fridrich, T., Wagner, J. ve Gratton, D. (2001). Dynamic fatigue properties of the dental implant–abutment interface: joint opening in wide-diameter versus standard-diameter hex-type implants. *The Journal of Prosthetic Dentistry*, ***85***, 599-607.

Jaarda, M. J., Razzoog, M. E. ve Gratton, D. G. (1993). Providing optimum torque to implant prostheses: a pilot study. *Implant Dentistry*, ***2***, 50-52.

Jaarda, M. J., Razzoog, M. E. ve Gratton, D. G. (1994). Effect of preload torque on the ultimate tensile strength of implant prosthetic retaining screws. *Implant Dentistry*, ***3***, 17-18.

Jemt, T., Carlsson, L., Boss, A. ve Jörneús, L. (1991). In vivo load measurements on osseointegrated implants supporting fixed or removable prostheses: a comparative pilot study. *International Journal of Oral & Maxillofacial Implants*, ***6***, 413-417.

Keating, K. (2001). Connecting abutments to Dental implants "An Engineers perspective". *Irish Dentistiry*, **8**, 43-46.

Khraisat, A. (2005). Stability of Implant□Abutment Interface with a Hexagon□Mediated Butt Joint: Failure Mode and Bending Resistance. *Clinical Implant Dentistry and Related Research*, ***7***, 221-228.

Khraisat, A., Abu□Hammad, O., Dar□Odeh, N. ve Al□Kayed, A. M. (2004). Abutment screw loosening and bending resistance of external hexagon implant system after lateral cyclic loading. *Clinical Implant Dentistry and Related Research*, ***6***, 157-164.

Khraisat, A., Stegaroiu, R., Nomura, S. ve Miyakawa, O. (2002). Fatigue resistance of two implant/abutment joint designs. *The Journal of Prosthetic Dentistry*, ***88***, 604-610.

Lee, T. S., Han, J. S., Yang, J. H., Lee, J. B. ve Kim, S. H. (2008). The assessment of abutment screw stability between the external and internal hexagonal joint under cyclic loading. *The Journal of Korean Academy of Prosthodontics*, ***46***, 561-568.

Levine, R. A., Clem 3rd, D. S., Wilson Jr, T. G., Higginbottom, F. ve Saunders, S. L. (1997). A multicenter retrospective analysis of the ITI implant system used for single-tooth replacements: preliminary results at 6 or more months of loading. *International Journal of Oral & Maxillofacial Implants,* ***12***, 237-242.

Levine, R. A., Clem, D. S., Wilson, T. G., Higgibottom, F. ve Solnit, G. (1999). A Multicenter retrospective analysis of the ITI implant system used for single-tooth replacements: results of loading for 2 or more years. *International Journal of Oral & Maxillofacial Implants*, ***14***, 516-520.

Maeda, Y., Satoh, T. ve Sogo, M. (2006). In vitro differences of stress concentrations for internal and external hex implant–abutment connections: a short communication. *Journal of Oral Rehabilitation*, ***33,*** 75-78.

Mangano, C. ve Bartolucci, E. G. (2001). Single tooth replacement by Morse taper connection implants: a retrospective study of 80 implants *International Journal of Oral & Maxillofacial Implants,* ***16,*** 675 - 680.

Mangano, C., Mangano, F., Shibli, J. A., Ricci, M., Sammons, R. L. ve Figliuzzi, M. (2011). Morse taper connection implants supporting “planned” maxillary and mandibular bar□retained overdentures: a 5□year prospective multicenter study. *Clinical Oral Implants Research*, ***22***, 1117-1124.

Mangano, C., Mangano, F., Shibli, J. A., Tettamanti, L., Figliuzzi, M., d'Avila, S. ve ark. (2011). Prospective evaluation of 2,549 Morse taper connection implants: 1-to 6-year data. *Journal of Periodontology*, ***82***, 52-55.

Martin, W. C., Woody, R. D., Miller, B. H. ve Miller, A. W. (2001). Implant abutment screw rotations and preloads for four different screw materials and surfaces. *The Journal of Prosthetic Dentistry*, ***86***, 24-32.

Martin, W. C., Woody, R. D., Miller, B. H. ve Miller, A. W. (2001). Implant abutment screw rotations and preloads for four different screw materials and surfaces. *The Journal of Prosthetic Dentistry*, ***86***, 24-32.

McDermott, N. E., Chuang, S. K., Woo, V. V. ve Dodson, T. B. (2003). Complications of dental implants: identification, frequency, and associated risk factors. *International Journal of Oral & Maxillofacial Implants, **18**,* 848-855.

McGlumphy, E. A., Mendel, D. A. ve Holloway, J. A. (1998). Implant screw mechanics. *Dental Clinics of North America*, ***42***, 71-89.

Merstallinger, A., Sales, M., Semerad, E. ve Dunn, B. D. (2009). Assessment of cold welding between separable contact surfaces due to impact and fretting under vacuum. *ESA Scientific & Technical Memoranda*, ***279***, 57-69.

Merz, B. R., Hunenbart, S. ve Belser, U. C. (2000). An 8-degree taper compared to a butt joint connection. *International Journal of Oral & Maxillofacial Implants, **15**,* 519-526.

Möllersten, L., Lockowandt, P. ve Lindén, L. Å. (1997). Comparison of strength and failure mode of seven implant systems: an in vitro test. *The Journal of Prosthetic Dentistry*, ***78***, 582-591.

Moon, S. J., Kim, H. J., Son, M. K. ve Chung, C. H. (2009). Sinking and fit of abutment of locking taper implant system. *The Journal of Advanced Prosthodontics*, ***2***, 97-101.

Nobel Biocare Brånemark implant. Erişim 11.12.2022, http://www.nobelbiocare.com/nl/products-solutions/implant-systems/branemark-system/features-benefits/default.aspx

Norton, M. R. (1999). Assessment of cold welding properties of the internal conical interface of two commercially available implant systems. *The Journal of Prosthetic Dentistry*, ***81***, 159-166.

Piermatti, J., Yousef, H., Luke, A., Mahevich, R. ve Weiner, S. (2006). An in vitro analysis of implant screw torque loss with external hex and internal connection implant systems. *Implant Dentistry*, ***15***, 427-435.

Rangert, B., Jemt, T. ve Jörneus, L. (1989). Forces and moments on Brånemark implants. *International Journal of Oral & Maxillofacial Implants, **4***, 241-247.

Sakaguchi, R. L. ve Borgersen, S. E. (1995). Nonlinear contact analysis of preload in dental implant screws. *International Journal of Oral & Maxillofacial Implants, **10***, 295-302.

Scholander, S. (1999). A retrospective evaluation of 259 single-tooth replacements by the use of Brånemark implants. *International Journal of Prosthodontics, **12***, 483-491.

Semper, W., Heberer, S., Mehrhof, J., Schink, T. ve Nelson, K. (2010). Effects of repeated manual disassembly and reassembly on the positional stability of various implant-abutment complexes: an experimental study. *International Journal of Oral & Maxillofacial Implants, **25**,* 86-94.

Steinebrunner, L., Wolfart, S., Ludwig, K. ve Kern, M. (2008). Implant–abutment interface design affects fatigue and fracture strength of implants. *Clinical Oral Implants Research*, ***19***, 1276-1284.

Straumann bone level implant. Erişim 11.12.2022, http://www.straumann.com.au/au-index/products/products-surgical-bone-level.htm

Tsuge, T. ve Hagiwara, Y. (2009). Influence of lateral-oblique cyclic loading on abutment screw loosening of internal and external hexagon implants. *Dental Materials*, ***28***, 373-381.

Urdaneta, R. A., Rodriguez, S., McNeil, D. C., Weed, M. ve Chuang, S. K. (2010). The effect of increased crown-to-implant ratio on single-tooth locking-taper implants. *International Journal of Oral & Maxillofacial Implants, **25**,* 729 - 43.

Wannfors, K. ve Smedberg, J. I. (1999). A prospective clinical evaluation of different single□tooth restoration designs on osseointegrated implants. A 3□year follow□up of Brånemark implants. *Clinical Oral Implants Research*, ***10***, 453-458.

Zinsli, B., Sägesser, T., Mericske, E. ve Mericske-Stern, R. (2004). Clinical evaluation of small diameter ITI implants: a prospective study. *International Journal of Oral & Maxillofacial Implants*, **19**, 92-99.

KAYNAKLAR

Abernethy, T. J., and Avery, 0. T. (1941) The occurrence during acute infections of a protein not normally present in the blood: I.distribution of the reactive protein in patients' sera and the effect of calcium on the flocculation reaction with C polysaccharide of pneumococcus. J Exp Med, 73, 173-82.

Armstrong PB. (2015) Comparative biology of the pentraxin protein family: evolutionarily conserved component of innate immune system. *Int Rev Cell Mol Biol*. 316, 1–47.

Atlıhan Ufuk, Derundere Ümit (2022), Results Of Spontaneous Pregnancy After Hysterosalpingography In Patients With Unexplained Infertility, *Journal of Pharmaceutical Negative Results*, *13*, 1847–1852.

Atlıhan Ufuk, Analysis of Risk Factors for Human Papilloma Virus (HPV): A Survey Study. Archives of Clinical Psychiatry | ISSN 1806-938X. Arch Clin Psychiatry. 2022;49(2):1-8.

Ballou S.P., Lozanski G. (1992) Induction of inflammatory cytokine release from cultured human monocytes by C-reactive protein. *Cytokine,* 4, 361-368.

Baltz ML, De Beer FC, Feinstein A, Munn EA, Milstein CP, Fletcher TC, et al. (1982) Phylogenetic aspects of C-reactive protein and related proteins. *Ann NY Acad Sci USA,* 389, 49–75.

Berk B.C. Weintraub, W.S.,Alexander, R.W. (1990) Elevation of C-reactive protein in "active" coronary artery disease. *Am. J. Cardiol*. 65, 168–172.

Black S, Kushner I, Samols D. (2004) C-reactive protein. *J Biol Chem,* 279, 48487–90.

Boras E, Slevin M, Alexander MY, Aljohi A, Gilmore W, Ashworth J, et al. (2014) Monomeric C-reactive protein and Notch-3 co-operatively increase angiogenesis through PI3K signalling pathway. *Cytokine,* 69, 165–79.

Brull DJ, Serrano N, Zito F, Jones L, Montgomery HE, Rumley A, et al. (2003) Human CRP gene polymorphism influences CRP levels: implications for the prediction and pathogenesis of coronary heart disease. *Arterioscler Thromb Vasc Biol*, 23, 2063-69.

Buckley D.I., Fu R. , Freeman M., Rogers K., Mark Helfand M. (2009) C-reactive protein as a risk for coronary heart disease: a systemic review and meta-analyses fort he U.S. Preventive Services Task Force. *Ann Intern Med*, 151, 483-95.

Calabro P, Chang DW, Willerson JT, Yeh E.T.H. (2005) Release of C-reactive protein in response to inflammatory cytokines by human adipocytes: linking obesity to vascular inflammation. *J Am Coll Cardiol* 46, 1112–3.

Casas J.P., Shah T., Hingorani A.D., Danesh J., Pepys M.B. (2008) C-reactive protein and coronary heart disease: a critical review. *J Intern Med* 264, 295-314.

Chang M.K. Binder C.J., Torzwski M., Witztum J.L. (2002) C-reactive protein binds to both oxidized LDL and apoptotic cells through recognition of a common ligand: Phosphorylcholine of oxidized phospholipids. *Proc. Natl. Acad. Sci. U.S.A*. 99, 13043-13048.

Clyne B, Olsaker J.S. The C-reactive protein. (1999) *J Emerg Med.*; 17, 1019-25.

De Beer F.C.et al. (1982) Measurement of serum C-reactive protein concentration in myocardial ischaemia and infarction. *Br. Heart J*. 47, 239–243.

Dougados M., et al. (2014) Prevalence of comorbidities in rheumatoid arthritis and evaluation of their monitoring: results of an international, cross-sectional study (COMORA). *Ann Rheum Dis* 73, 62–8.

Gabay C., (1999) Kushner I.Acute-phase proteins and other systemic responses to inflammation. *N Eng J Med*, 340, 448-54.

Gewurz H, Mold C, Siegel J, Fiedel B. (1982) C-reactive protein and the acute phase response. *Adv Intern Med* 27, 345–72.

Gershov D, Kim S., Brot N. And Elkon K.B. (2000) C-reactive protein binds to apoptotic cells, protects the cells from assembly of the terminal complement components, and sustains an antiinflammatory innate immune response; implications for systemic autoimmunity. *J.Exp.Med*. 192, 1353-1364.

Hack, C.E., Wolbink, G.J., Schalkwijk, C., Spejer, H., Hermens W.T., van den Bosch,

H. (1997) A role for secretory phospholipase A2 and C-reactive protein in the removal of injured cells *Immunol Today* 18, 111-115.

Ho K.M. (2009) An update on C-reactive protein for intensivists. *Anaesth Intensive Care*. 37, 234-41.

Jialal I, Devaraj S, Venugopal S.K. (2004) C-reactive protein: risk marker or mediator in atherothrombosis? *Hypertension* 44, 6-11.

Kilcher G. et al. (2018) Rheumatoid arthritis patients treated in trial and real worldsetttings: comparison of randomized trials with registries. *Rheumatology* 57,354–69.

Koenig W. (2013) High-sensitivity C-reactive protein and atherosclerotic disease: from improved risk prediction to risk-guided therapy. *Int J Cardiol* 168, 5126–34.

Kuller L.H. Tracy R.P., Shaten J., Meilahn E.N. (1996) The MRFIT Research Group, Relation of C-reactive protein and coronary heart disease in the MRFIT nested case-control study. *Am J Epidemiol* 144, 537-47.

Kushner I. (1982) The phenomenon of the acute phase response. *Ann NY Acad Sci* USA. 389, 39–48.

Kuta A.E., Baum L.L. (1986) C-reactive protein is produced by a small number of normal human peripheral blood lymphocytes J.Exp.Med. 164, 321-326.

McCarty, M. (1947) The occurrence during acute infections of a protein not normally present in the blood: IV crystallization of the C-reactive protein. *J Exp Med* 8, 491-8.

MacLeod, C. M., Avery, 0. T. (1941) The occurrence during acute infections of a protein not normally present in the blood: II.isolation and properties of the reactive protein. *J Exp Med* 73, 183-90

Maudsley S, Pepys MB. (1987) Immunochemical cross-reactions between pentraxins of different species. *Immunology* 62, 17–22.

Mitaka C. (2005) Clinical laboratory differentiation of infectious versus non-infectious systemic inflammatory response syndrome. *Clin Chim Acta* 351, 17-29.

Mold C.,Rodriguez W., Rodic-Polic B., Du Clos T.W.(2002) C-reactive protein mediates protection from lipopolysaccharide through interactions with Fc gamma R. J Immunol 169, 7019-7025.

Molins B, Pena E, Vilahur G, Mendieta C, Slevin M, Badimon L.(2008) C-reactive protein isoforms differ in their effects on thrombus growth. *Arterioscler Thromb Vasc Biol* 28, 2239–46.

N.R.Suproston, J.J.Ashworth. (2018) Role of C-reactive protein at sites of infection and inflamation.*Frontiers in Immunology* 754, p:1-11.

Nunomura W. (1992) C-reactive protein (CRP) in animals: its chemical properties and biological functions. *Zool Sci*. 9, 499–513.

Osman R., L'Allier PL, Elgharib N, Tardif JC. (2006) Critical appraisal of C-reactive protein throughout the spectrum of cardiovascular disease. *Vasc Health Risk Manag* 2, 221-37.

Pathak A. , Agrawal A. (2019) Evolution of C-reactive protein. *Frontiers in immunology*. 10, p:1-3

Peña E, de la Torre R, Arderiu G, Slevin M, Badimon L. (2016) mCRP triggers angiogenesis by inducing F3 transcription and TF signalling in microvascular endothelial cells. *Thromb Haemost* 117, 357–70.

Pepys MB, Dash AC, Fletcher TC, Richardson N, Munn EA, Feinstein A. (1978) Analogues in other mammals and in fish of human plasma proteins, C-reactive protein and amyloid P component. *Nature.* 273, 168–70.

Pepys MB, Hirschfield GM. (2003) C-reactive protein: a critical update. *J Clin Invest* 111, 1805–12.

Roantree, R. J., and Rantz, L. A. (1955) Clinical experience with the C-reactive test. *A.M.A. Arch. Intern. Med* 96, 674-82.

Shrive AK, Cheetham GMT, Holden D, Myles DAA, Turnell WG, Volanakis JE, et al. (1996) Three-dimensional structure of human C-reactive protein. *Nature Struct Biol*. 3, 346–54.

Szalai A.J., Nataf S.H., Hu X.Z., Barnum S.R. (2002) Experimental allergic encephalomyelitis is inhibited in transgenic mice expressing human C-reactive protein *J.Immunol* 168, 5792-5797.

Szalai AJ, McCrory MA, Cooper GS, Wu J, Kimberly RP. (2002) Association between baseline levels of Creactive protein (CRP) and a dinucleotide repeat polymorphism in the intron of the CRP gene. *Genes Immun* 3, 14-19.

Tilg H., Vannier E., Vachino G., Dinarello C.A.,Mier J.W. (1993) Antiinflammatory properties of hepatic acute phase proteins: preferential induction of interleukin 1 (IL-1) receptor antagonist over IL-1 beta synthesis by human peripheral blood mononuclear cells *J.Exp.Med*. 178, 1629-636.

Stollerman, G. H., Glick, S., Patel, D. J., Hirschfeld, I., Rusoff, J. H. (1953) Determination of C-reactive protein in serum as a guide to the treatment and management of rheumatic fever *Amer J Med* 16, 645-55.

Tillett, W. S., Francis, T. (1930) Serological reactions in pneumonia with a non-protein somatic fraction of pneumococcus. *J. Exp Med* 52, 561-71.

Thompson D, Pepys MB, Wood SP. (1999) The physiological structure of human C-reactive protein and its complex with phosphocholine. *Structure* 7, 169–77.

Venugopal S.K., Devaraj S., Yuhanna I., Shaul P., Jialal I. (2002) Demonstration that C-reactive protein decreases eNOS expression and bioactivity in human aortic endothelial cells. *Circulation* 106, 1439-1441.

Volanakis, J. E., Kaplan, M. H. (1971) Specificity of C-reactive protein for choline phosphate residues of pneumococcal C-polysaccharide.*Proc Soc Exp Biol Med* 136, 612-4

Volanakis J.E.,Wirtz K.W. (1979) Interaction of C-reactive protein with artificial phosphaitidylcholine bilayers. *Nature* 281, 155-157.

Woo P, Korenberg JR, Whitehead AS.(1985) Characterization of genomic and complementary DNA sequence of human C-reactive protein, and comparison with the complementary DNA sequence of serum amyloid P component. *J Biol Chem* 260, 13384–8

Ying S-C, Marchalonis JJ, Gewurz AT, Siegel JN, Jiang H, Gewurz BE, et al. (1992) Reactivity of anti-human C-reactive protein (CRP) and serum amyloid P component (SAP) monoclonal antibodies with limulin and pentraxins of other species. *Immunology* 76, 324–30.

Zee RY, Ridker PM. (2002) Polymorphism in the human Creactive protein (CRP) gene,plasma concentrations of CRP, and the risk of future arterial thrombosis. *Atherosclerosis* 162, 217-19.

KAYNAKLAR

Atlıhan Ufuk, D Vitamini Eksikliği Nedeniyle Tedavi Alan Polikistik Over Sendromlu Hastaların Klinik, Metabolik ve Ultrasonografik Parametrelerininin Değerlendirilmesi. International Anatolia Academic Online Journal Health Sciences Arşiv Cilt: 8 - Sayı: 2 1 -20

Brunner, K. T., Henneberg, C. J., Wilechansky, R. M., & Long, M. T. (2019). Nonalcoholic Fatty Liver Disease and Obesity Treatment. *Curr Obes Rep, 8*(3), 220-228. doi:10.1007/s13679-019-00345-1

Cariou, B., Byrne, C. D., Loomba, R., & Sanyal, A. J. (2021). Nonalcoholic fatty liver disease as a metabolic disease in humans: A literature review. *Diabetes Obes Metab, 23*(5), 1069-1083. doi:10.1111/dom.14322

Castera, L., Friedrich-Rust, M., & Loomba, R. (2019). Noninvasive Assessment of Liver Disease in Patients With Nonalcoholic Fatty Liver Disease. *Gastroenterology, 156*(5), 1264-1281 e1264. doi:10.1053/j.gastro.2018.12.036

Di Mauro, S., Scamporrino, A., Filippello, A., Di Pino, A., Scicali, R., Malaguarnera, R., . . . Piro, S. (2021). Clinical and Molecular Biomarkers for Diagnosis and Staging of NAFLD. *Int J Mol Sci, 22*(21). doi:10.3390/ijms222111905

Gabriel-Medina, P., Ferrer-Costa, R., Rodriguez-Frias, F., Ciudin, A., Augustin, S., Rivera-Esteban, J., . . . Selva, D. M. (2022). Influence of Type 2 Diabetes in the Association of PNPLA3 rs738409 and TM6SF2 rs58542926 Polymorphisms in NASH Advanced Liver Fibrosis. *Biomedicines, 10*(5). doi:10.3390/biomedicines10051015

Huh, Y., Cho, Y. J., & Nam, G. E. (2022). Recent Epidemiology and Risk Factors of Nonalcoholic Fatty Liver Disease. *J Obes Metab Syndr, 31*(1), 17-27. doi:10.7570/jomes22021

Ioannou, G. N. (2021). Epidemiology and risk-stratification of NAFLD-associated HCC. *J Hepatol, 75*(6), 1476-1484. doi:10.1016/j.jhep.2021.08.012

Leoni, S., Tovoli, F., Napoli, L., Serio, I., Ferri, S., & Bolondi, L. (2018). Current guidelines for the management of non-alcoholic fatty liver disease: A systematic review with comparative analysis. *World J Gastroenterol, 24*(30), 3361-3373. doi:10.3748/wjg.v24.i30.3361

Lin, H., Zhang, X., Li, G., Wong, G. L., & Wong, V. W. (2021). Epidemiology and Clinical Outcomes of Metabolic (Dysfunction)-associated Fatty Liver Disease. *J Clin Transl Hepatol, 9*(6), 972-982. doi:10.14218/JCTH.2021.00201

Ludwig, J., Viggiano, T. R., McGill, D. B., & Oh, B. J. (1980). Nonalcoholic steatohepatitis: Mayo Clinic experiences with a hitherto unnamed disease. *Mayo Clin Proc, 55*(7), 434-438.

Ma, H. L., Zheng, K. I., Rios, R. S., Tang, L. J., Li, G., Zhu, P. W., . . . Zheng, M. H. (2021). Histological Characteristics of Non-alcoholic Steatohepatitis in NAFLD Patients With Low Degree of Hepatocyte Apoptosis. *Turk J Gastroenterol, 32*(9), 758-764. doi:10.5152/tjg.2021.20522

Mantovani, A., Petracca, G., Beatrice, G., Csermely, A., Lonardo, A., & Targher, G. (2021). Glucagon-Like Peptide-1 Receptor Agonists for Treatment of Nonalcoholic Fatty Liver Disease and Nonalcoholic Steatohepatitis: An Updated Meta-Analysis of Randomized Controlled Trials. *Metabolites, 11*(2). doi:10.3390/metabo11020073

Nadinskaia, M., Maevskaya, M., Ivashkin, V., Kodzoeva, K., Pirogova, I., Chesnokov, E., . . . Zueva, E. (2021). Ursodeoxycholic acid as a means of preventing atherosclerosis, steatosis and liver fibrosis in patients with nonalcoholic fatty liver disease. *World J Gastroenterol, 27*(10), 959-975. doi:10.3748/wjg.v27.i10.959

Oh, M. K., Winn, J., & Poordad, F. (2008). Review article: diagnosis and treatment of non-alcoholic fatty liver disease. *Aliment Pharmacol Ther, 28*(5), 503-522. doi:10.1111/j.1365-2036.2008.03752.x

Park, H., Yoon, E. L., Kim, M., Cho, S., Nah, E. H., & Jun, D. W. (2022). Nomenclature Dilemma of Metabolic Associated Fatty Liver Disease (MAFLD): Considerable Proportions of MAFLD Are Metabolic Healthy. *Clin Gastroenterol Hepatol*. doi:10.1016/j.cgh.2022.04.012

Piazzolla, V. A., & Mangia, A. (2020). Noninvasive Diagnosis of NAFLD and NASH. *Cells, 9*(4). doi:10.3390/cells9041005

Pouwels, S., Sakran, N., Graham, Y., Leal, A., Pintar, T., Yang, W., . . . Ramnarain, D. (2022). Non-alcoholic fatty liver disease (NAFLD): a review of pathophysiology, clinical management and effects of weight loss. *BMC Endocr Disord, 22*(1), 63. doi:10.1186/s12902-022-00980-1

Powell, E. E., Wong, V. W., & Rinella, M. (2021). Non-alcoholic fatty liver disease. *Lancet, 397*(10290), 2212-2224. doi:10.1016/S0140-6736(20)32511-3

Raza, S., Rajak, S., Upadhyay, A., Tewari, A., & Anthony Sinha, R. (2021). Current treatment paradigms and emerging therapies for NAFLD/NASH. *Front Biosci (Landmark Ed), 26*(2), 206-237. doi:10.2741/4892

Rinella, M. E., & Sanyal, A. J. (2016). Management of NAFLD: a stage-based approach. *Nat Rev Gastroenterol Hepatol, 13*(4), 196-205. doi:10.1038/nrgastro.2016.3

Safari, Z., & Gerard, P. (2019). The links between the gut microbiome and non-alcoholic fatty liver disease (NAFLD). *Cell Mol Life Sci, 76*(8), 1541-1558. doi:10.1007/s00018-019-03011-w

Shiha, G., Alswat, K., Al Khatry, M., Sharara, A. I., Ormeci, N., Waked, I., . . . Soliman, R. (2021). Nomenclature and definition of metabolic-associated fatty liver disease: a consensus from the Middle East and north Africa. *Lancet Gastroenterol Hepatol, 6*(1), 57-64. doi:10.1016/S2468-1253(20)30213-2

Soden, J. S., Devereaux, M. W., Haas, J. E., Gumpricht, E., Dahl, R., Gralla, J., . . . Sokol, R. J. (2007). Subcutaneous vitamin E ameliorates liver injury in an in vivo model of steatocholestasis. *Hepatology, 46*(2), 485-495. doi:10.1002/hep.21690

Stefan, N., & Cusi, K. (2022). A global view of the interplay between non-alcoholic fatty liver disease and diabetes. *Lancet Diabetes Endocrinol, 10*(4), 284-296. doi:10.1016/S2213-8587(22)00003-1

Sumida, Y., & Yoneda, M. (2018). Current and future pharmacological therapies for NAFLD/NASH. *J Gastroenterol, 53*(3), 362-376. doi:10.1007/s00535-017-1415-1

Tacke, F., & Weiskirchen, R. (2021). Non-alcoholic fatty liver disease (NAFLD)/non-alcoholic steatohepatitis (NASH)-related liver fibrosis: mechanisms, treatment and prevention. *Ann Transl Med, 9*(8), 729. doi:10.21037/atm-20-4354

Tannapfel, A., Denk, H., Dienes, H. P., Langner, C., Schirmacher, P., Trauner, M., & Flott-Rahmel, B. (2011). Histopathological diagnosis of non-alcoholic and alcoholic fatty liver disease. *Virchows Arch, 458*(5), 511-523. doi:10.1007/s00428-011-1066-1

Targher, G., Tilg, H., & Byrne, C. D. (2021). Non-alcoholic fatty liver disease: a multisystem disease requiring a multidisciplinary and holistic approach. *Lancet Gastroenterol Hepatol, 6*(7), 578-588. doi:10.1016/S2468-1253(21)00020-0

Theurer, S., Kalsch, J., Schwertheim, S., Kathemann, S., & Baba, H. A. (2020). [Histopathological diagnosis and differential diagnosis of nonalcoholic fatty liver disease]. *Pathologe, 41*(5), 434-443. doi:10.1007/s00292-020-00800-0

Tokushige, K., Ikejima, K., Ono, M., Eguchi, Y., Kamada, Y., Itoh, Y., . . . Koike, K. (2021). Evidence-based clinical practice guidelines for nonalcoholic fatty liver disease/nonalcoholic steatohepatitis 2020. *J Gastroenterol, 56*(11), 951-963. doi:10.1007/s00535-021-01796-x

Vernon, G., Baranova, A., & Younossi, Z. M. (2011). Systematic review: the epidemiology and natural history of non-alcoholic fatty liver disease and non-alcoholic steatohepatitis in adults. *Aliment Pharmacol Ther, 34*(3), 274-285. doi:10.1111/j.1365-2036.2011.04724.x

Wong, R. J., Aguilar, M., Cheung, R., Perumpail, R. B., Harrison, S. A., Younossi, Z. M., & Ahmed, A. (2015). Nonalcoholic steatohepatitis is the second leading etiology of liver disease among adults awaiting liver transplantation in the United States. *Gastroenterology, 148*(3), 547-555. doi:10.1053/j.gastro.2014.11.039

Yang, J., Fernandez-Galilea, M., Martinez-Fernandez, L., Gonzalez-Muniesa, P., Perez-Chavez, A., Martinez, J. A., & Moreno-Aliaga, M. J. (2019). Oxidative Stress and Non-Alcoholic Fatty Liver Disease: Effects of Omega-3 Fatty Acid Supplementation. *Nutrients, 11*(4). doi:10.3390/nu11040872

Younossi, Z. M., Koenig, A. B., Abdelatif, D., Fazel, Y., Henry, L., & Wymer, M. (2016). Global epidemiology of nonalcoholic fatty liver disease-Meta-analytic assessment of prevalence, incidence, and outcomes. *Hepatology, 64*(1), 73-84. doi:10.1002/hep.28431

Zeng, Y., He, H., & An, Z. (2022). Advance of Serum Biomarkers and Combined Diagnostic Panels in Nonalcoholic Fatty Liver Disease. *Dis Markers, 2022*, 1254014. doi:10.1155/2022/1254014

KAYNAKLAR

Arslan, B., Saraçoğlu, G., & Topaloğlu, H. (2021). Association between peripheral perfusion index and five vital signs in patients admitted to the emergency department, Ann Clin Anal Med 12(9):986-990.

Agerskov, M., Thusholdt, A. N., Holm-Sørensen, H., Wiberg, S., Meyhoff, C. S., Højlund, J., & Foss, N. B. (2021). Association of the intraoperative peripheral perfusion index with postoperative morbidity and mortality in acute surgical patients: a retrospective observational multicentre cohort study. *British journal of anaesthesia*, *127*(3), 396-404.

Beurton, A., Teboul, J. L., Gavelli, F., Gonzalez, F. A., Girotto, V., Galarza, L., ... & Monnet, X. (2019). The effects of passive leg raising may be detected by the plethysmographic oxygen saturation signal in critically ill patients. *Critical Care*, *23*(1), 1-10.

Coutrot, M., Dudoignon, E., Joachim, J., Gayat, E., Vallee, F., & Depret, F. (2021). Perfusion index: Physical principles, physiological meanings and clinical implications in anaesthesia and critical care. *Anaesthesia Critical Care & Pain Medicine*, *40*(6), 100964.

Duggappa, D. R., Lokesh, M. P. S., Dixit, A., Paul, R., Rao, R. R., & Prabha, P. (2017). Perfusion index as a predictor of hypotension following spinal anaesthesia in lower segment caesarean section. *Indian journal of anaesthesia*, *61*(8), 649.

Durali G,Armağan H.,H., Karaman K.,(2022). Diagnostic Efficacy of Perfusion Index and Pleth Variability Index in Patients Admitted to the Emergency Department with Chest Pain. Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, vol.9, no.1, ss.38 – 41.

Dubin, A., Henriquez, E., & Hernández, G. (2018). Monitoring peripheral perfusion and microcirculation. *Current opinion in critical care*, *24*(3), 173-180.

Daş, M., Bardakci, O., Siddikoglu, D., Akdur, G., Yilmaz, M. C., Akdur, O., & Beyazit, Y. (2020). Prognostic performance of peripheral perfusion index and shock index combined with ESI to predict hospital outcome. *The American Journal of Emergency Medicine*, *38*(10), 2055-2059.

De Felice, C., Latini, G., Vacca, P., & Kopotic, R. J. (2002). The pulse oximeter perfusion index as a predictor for high illness severity in neonates. *European journal of pediatrics*, *161*(10), 561-562.

Elshal MM, Hasanin AM, Mostafa M, Gamal RM. (2021). Plethysmographic Peripheral Perfusion Index: Could It Be a New Vital Sign? Front Med (Lausanne). Oct 1;8:651909.

Firat, B. T., Gulen, M., Satar, S., Firat, A., Acehan, S., Isikber, C., ... & Akoglu, H. (2021). Perfusion index: Could this be a new triage tool for upper gastrointestinal system bleeding in the emergency department? A prospective cohort study. *Sao Paulo Medical Journal*, *139*, 583-590.

Gulen M, Satar S, Acehan S, Yildiz D, Aslanturkiyeli EF, Aka Satar D, Kucukceylan M.(2022). Perfusion index versus visual analogue scale: as an objective tool of renal colic pain in emergency department. Heliyon. Sep 14;8(9):e10606.

Godai, K., Matsunaga, A., & Kanmura, Y. (2019). The effects of hemodynamic management using the trend of the perfusion index and pulse pressure variation on tissue perfusion: a randomized pilot study. *JA clinical reports*, *5*(1), 1-7.

Goldman, J. M., Petterson, M. T., Kopotic, R. J., & Barker, S. J. (2000). Masimo signal extraction pulse oximetry. *Journal of clinical monitoring and computing*, *16*(7), 475-483.

Genderen ME, Paauwe J, Jonge J, et al. (2014). Clinical assessment of peripheral perfusion to predict postoperative PPI, morbidity, and mortality in high-risk surgery - 403 complications after major abdominal surgery early: a prospective observational study in adults. Crit Care; 18: 1e13

Hasanin A, Mohamed SAR, El-adawy A.(2017). Evaluation of perfusion index as a tool for pain assessment in critically ill patients. J Clin Monit Comput.;31:961–5.

Hasanin A, Mukhtar A, Nassar H.(2017) Perfusion indices revisited. J Intensive Care. 5:24.

Hernandez G, Ospina-Tasc on GA, Damiani LP, et al.(2019). Effect of a resuscitation strategy targeting peripheral perfusion status vs serum lactate levels on 28-day mortality among patients with septic shock: the ANDROMEDA-SHOCK randomized clinical trial. JAMA 321: 654e64.

He, H. W., Liu, D. W., Long, Y., Wang, X. T., Yu, C., Yao, B., & Zhang, R. (2018). Using peripheral perfusion index and venous-to-arterial CO (2) difference/arterial-central venous O (2) difference ratio to assess lactate clearance in septic patients after resuscitation. *Zhonghua nei ke za zhi*, *57*(12), 917-921.

Høiseth, L. Ø., Hisdal, J., Hoff, I. E., Hagen, O. A., Landsverk, S. A., & Kirkebøen, K. A. (2015). Tissue oxygen saturation and finger perfusion index in central hypovolemia: influence of pain. *Critical Care Medicine*, *43*(4), 747-756.

Klijn E, Groeneveld ABJ, Van Genderen ME, Betjes M, Bakker J, Van Bommel J.(2015) Peripheral perfusion index predicts hypotension during fluid withdrawal by continuous Veno-venous hemofiltration in critically ill patients. Blood Purif. 40:92–8.

Lima, A. P., Beelen, P., & Bakker, J. (2002). Use of a peripheral perfusion index derived from the pulse oximetry signal as a noninvasive indicator of perfusion. *Critical care medicine*, *30*(6), 1210-1213.

Lotfy, A., Hasanin, A., Rashad, M., Mostafa, M., Saad, D., Mahmoud, M., ... & Fouad, A. Z. (2021). Peripheral perfusion index as a predictor of failed weaning from mechanical ventilation. *Journal of Clinical Monitoring and Computing*, *35*(2), 405-412.

Mostafa, H., Shaban, M., Hasanin, A., Mohamed, H., Fathy, S., Abdelreheem, H. M., ... & El-Adawy, A. (2019). Evaluation of peripheral perfusion index and heart rate variability as early predictors for intradialytic hypotension in critically ill patients. *BMC anesthesiology*, *19*(1), 1-5.

MassimoCorp,Irvine,CA,https://www.masimo.co.uk/siteassets/uk/documents/pdf/clinical-evidence/whitepapers/lab3410f_whitepapers_perfusion_index.pdf).

Oskay, A., Eray, O., Dinç, S. E., Aydın, A. G., & Eken, C. (2015). Prognosis of critically ill patients in the ED and value of perfusion index measurement: a cross-sectional study. *The American Journal of Emergency Medicine*, *33*(8), 1042-1044.

Okada H, Tanaka M, Yasuda T, et al.(2019) The perfusion index is a useful screening tool for peripheral artery disease. Heart Vessels 34: 583–589

Okada, H., Tanaka, M., Yasuda, T., Okada, Y., Norikae, H., Fujita, T., ... & Fukui, M. (2020). Decreased microcirculatory function measured by perfusion index is predictive of cardiovascular death. *Heart and Vessels*, *35*(7), 930-935.

Ozakin E, Yazlamaz NO, Kaya FB, Karakilic EM, Bilgin M.(2020) Perfusion Index Measurement in Predicting Hypovolemic Shock in Trauma Patients. J Emerg Med. Aug;59(2):238-245.

Özlüer, Y. E., Karaman, K., Kayaöz, D., & Avcil, M. (2022). Low peripheral perfusion index values may indicate the need for antivenom in the early phase of scorpion envenomation. *The American Journal of Emergency Medicine*, *56*, 104-106.

Uzkuç I, Gurmen ES, Tulay CM.(2022). The role of the perfusion index in patients with thoracic trauma. World J Emerg Med. 2022;13(5):390-392.

Pirneskoski J, Harjola VP, Jeskanen P, et al.(2013) Critically ill patients in emergency department may be characterized by low amplitude and high variability of amplitude of pulse photoplethysmography. Scand J Trauma Resusc Emerg Med 21: 48.

Rasmy, I., Mohamed, H., Nabil, N., Abdalah, S., Hasanin, A., Eladawy, A., ... & Mukhtar, A. (2015). Evaluation of perfusion index as a predictor of vasopressor requirement in patients with severe sepsis. *Shock*, *44*(6), 554-559.

Savastano S, Baldi E, Contri E, De Pirro A, Sciutti F, Compagnoni S, et al. (2021) Post-ROSC peripheral perfusion index discriminates 30-day survival after out-of-hospital cardiac arrest. Intern Emerg Med. 16:455– 62.

Thijssen M., Janssen L., Noble1 J. (2020), Foudraine N., Facing SpO2 and SaO2 discrepancies in ICU patients: is the perfusion index helpful?Journal of Clinical Monitoring and Computing 34:693–698.

Van Genderen ME, Paauwe J, de Jonge J, van der Valk RJP, Lima A, Bakker J, et al. .(2014) Clinical assessment of peripheral perfusion to predict postoperative complications after major abdominal surgery early: a prospective observational study in adults. Crit Care 18:R114.

Van Genderen ME, Bartels SA, Lima A, et al (2013). Peripheral perfusion index as an early predictor for central hypovolemia in awake healthy volunteers. Anesth Analg; 116: 351e6 Winters ME, McCurdy MT, Zilberstein J. (2008). Monitoring the critically ill emergency department patient. Emerg Med Clin North Am;26:741–5

Yeniocak S. (2019). Perfusion Index Analysis in Patients Presenting to the Emergency Department Due to Synthetic Cannabinoid Use. Medicina (Kaunas). Nov 20;55(12):752.

Özdemir N, Akşan Ö, Pediyatrik nöroşirüji hastalarında palyatif bakım. Pediyatrik palyatif bakım. Nobel Tıp Kitapevi 2019:651-655

REFERENCES

Al Zubayer, A., Rahman, M. E., Islam, M. B., Babu, S. Z. D., Rahman, Q. M., Bhuiyan, M. R. A. M., ... Habib, R. B. (2020). Psychological states of Bangladeshi people four months after the COVID-19 pandemic: An online survey. Heliyon, 6(9), e05057. https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2020.e05057

Alheneidi, H., AlSumait, L., AlSumait, D. ve Smith, A. P. (2021). Loneliness and problematic internet use during COVID-19 lock-down. Behavioral Sciences, 11(1), 5. https://doi.org/https://doi.org/10.3390/bs11010005

Baltacı, Ö., Akbulut, Ö. F. ve Zafer, R. (2020). *COVID-19 pandemisinde problemli internet kullanımı: Bir nitel araştırma*. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 1(3), 126–140.

BBC Türkçe. (2020). *Koronavirüs: Adım adım Türkiye'nin Covid-19'la mücadelesi. 29.10.2022 tarihinde https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-52899914 adresinden alındı*

Becan, C. Covid-19 *Pandemi Döneminde Dijital Tüketim Alani Olarak Yeni Nesil Alişveriş Platformlarina Yönelik Motivasyon Faktörleri Üzerine Bir Saha Araştirmasi . Inönü Üniversitesi Iletişim Fakültesi Elektronik Dergisi* (INIF E-Dergi), (2021). 6 (1) 53-78 . DOI: 10.47107/inifedergi.888471

Billieux J, Stein DJ, Castro-Calvo J, Higushi S, King DL: Rationale for and usefulness of the inclusion of gaming disorder in the ICD11. World Psychiatry 2021, 20:198. 11.

Chen, C. Y., Chen, I. H., O'Brien, K., Latner, J. D. ve Lin, C. Y. (2020). Psychological distress and internet-related behaviors between schoolchildren with and without overweight during the COVID-19 outbreak. Research Square, 1–20. https://doi.org/https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-27322/v1

Coyne SM, Rogers AA, Zurcher JD, Stockdale L, Booth M: Does time spent using social media impact mental health? an eight-year longitudinal study. Comput Hum Behav 2020, 104:106160.

Duan, L., Shao, X., Wang, Y., Huang, Y., Miao, J., Yang, X. ve Zhu, G. (2020). An investigation of mental health status of children and adolescents in china during the outbreak of COVID-19. Journal of Affective Disorders, 275, 112–118. https://doi.org/10.1016/j.jad.2020.06.029

Dong, H., Yang, F., Lu, X. ve Hao, W. (2020). IInternet addiction and related psychological factors among children and adolescents in China during the coronavirus disease 2019 (COVID-19) epidemic. Frontiers in Psychiatry, 11, 751. https://doi.org/10.3389/fpsyt.2020.00751

Fineberg NA, Demetrovics Z, Stein DJ, Ioannidis K, Potenza MN, Grünblatt E, Brand M, Billieux J, Carmi L, King DL, Grant JE, et al.: Manifesto for a European research network into problematic usage of the internet. Eur Neuropsychopharmacol 2018, 28:12321246.

Fernandes, B., Biswas, U. N., Mansukhani, R. T., Casarín, A. V. ve Essau, C. A. (2020). The impact of COVID-19 lockdown on internet use and escapism in adolescents. Revista de Psicología Clínica Con Niños y Adolescentes, 7(3), 59–65.

Griffiths M: Technological addictions. Clin Psychol Forum 1995, 76:14-19.

Gao, J., Zheng, P., Jia, Y., Chen, H., Mao, Y., Chen, S., ... Dai, J. (2020). Mental health problems and social media exposure during COVID-19 outbreak. PloS One, 15(4), e0231924. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0231924

Gecaite-Stonciene J, Saudargiene A, Pranckeviciene A, Liaugaudaite V, Griskova-Bulanova I, Simkute D, Naginiene R, Dainauskas LL, Ceidaite G, Burkauskas J: Impulsivity mediates associations between problematic internet use, anxiety, and depressive symptoms in students: a cross-sectional Covid-19 study. Front Psychiatry 2021, 12:17.

Gjoneska B, Potenza MN, Jones J, Corazza O, Hall N, Sales CMD, Grünblatt E, Martinotti G, Burkauskas J, Werling AM, Walitza S, et al.: Problematic use of the internet during the Covid19 pandemic: good practices and mental health recommendations. Compr Psychiatry 2022, 112:152279.

Gómez-Galán, J., Martínez-López, J. Á., Lázaro-Pérez, C. ve Sarasola Sánchez-Serrano, J. L. (2020). Social networks consumption and addiction in college students during the COVID-19 pandemic: educational approach to responsible use. Sustainability, 12(18), 7737. https://doi.org/10.3390/su12187737

Hampshire A, Hellyer PJ, Soreq E, Mehta MA, Ioannidis K, Trender W, Grant JE, Chamberlain SR: Associations between dimensions of behaviour, personality traits, and mental-health during the Covid-19 pandemic in the United Kingdom. Nat Commun 2021, 12:1-15.

Hashemi, S. G. S., Hosseinnezhad, S., Dini, S., Griffiths, M. D., Lin, C. Y. ve Pakpour, A. H. (2020). The mediating effect of the cyberchondria and anxiety sensitivity in the association between problematic internet use, metacognition beliefs, and fear of COVID-19 among Iranian online population. Heliyon, 6(10), e05135. https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2020.e05135

Islam, M. S., Sujan, M. S. H., Tasnim, R., Ferdous, M. Z., Masud, J. H. B., Kundu, S., Griffiths, M. D. (2020). Problematic internet use among young and adult population in Bangladesh: Correlates with lifestyle and online activities during the COVID-19 pandemic. Addictive Behaviors Reports, 12, 100311. https://doi.org/10.1016/j.abrep.2020.100311

Kashif, M. ve Aziz-Ur-Rehman, M. K. J. (2020). Social media addiction due to coronavirus. International Journal of Medical Science in Clinical Research and Review, 3(4), 331–336.

Király O, Potenza MN, Stein DJ, King DL, Hodgins DC, Saunders JB, Griffiths MD, Gjoneska B, Billieux J, Brand M, Abbott MW, et al.: Preventing problematic internet use during the covid19 pandemic: consensus guidance. Compr Psychiatry 2020, 100:152180.

Király O, Tóth D, Urbán R, Demetrovics Z, Maraz A: Intense video gaming is not essentially problematic. Psychol Addict Behaviors 2017, 31:807.

Klavina A, Veliks V, Zusa-Rodke A, Porozovs J, Aniscenko A, Bebrisa-Fedotova L: The associations between problematic Problematic Internet Use COVID-19 Prevalence. www.sciencedirect.com Current Opinion in Behavioral Sciences 46 (2022) 101179.

Kadak, M. T., Demir, T., & Doğangün, B. (2013). *Otizmde Yüz ve Duyguların Yüz Ifadelerini Tanıma. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 5(1), 15-29.

Lazzari C, Shoka A, Nusair A, Rabottini M. Psychiatry in Time of COVID-19 Pandemic. Psychiatr Danub. 2020 Summer;32(2):229-235. doi: 10.24869/psyd.2020.229. PMID: 32796791.

Leménager T, Hoffmann S, Dieter J, Reinhard I, Mann K, Kiefer F. The links between healthy, problematic, and addicted Internet use regarding comorbidities and self-concept-related characteristics. J Behav Addict 2018 Mar 01;7(1):31-4.

Masten AS, Motti-Stefanidi F: Multisystem resilience for children and youth in disaster: reflections in the context of Covid-19. Advers Resil Sci 2020, 1:95-106.

Lemenager, T., Neissner, M., Koopmann, A., Reinhard, I., Georgiadou, E., Müller, A., Kiefer, F. ve Hillemacher, T. (2021). COVID-19 lockdown restrictions and online media consumption in Germany. International Journal of Environmental Research and Public Health, 18(1), 14. https://doi.org/10.3390/ijerph18010014

Li, Y., Wang, Y., Jiang, J., Valdimarsdóttir, U., Fall, K., Fang, F. ve Zhang, W. (2020). Psychological distress among health professional students during the COVID-19 outbreak. Psychological Medicine, 1–3. https://doi.org/10.1017/S0033291720001555

Lin, M. P. (2020). Prevalence of internet addiction during the covid-19 outbreak and its risk factors among junior high school students in Taiwan. International Journal of Environmental Research and Public Health, 17(22), 8547. https://doi.org/10.3390/ijerph17228547

Mucci F, Mucci N, Diolaiuti F: Lockdown and isolation: psychological aspects of Covid-19 pandemic in the general population. Clin Neuropsychiatry 2020, 17:63-64.

Mohler-Kuo M, Dzemaili S, Foster S, Werlen L, Walitza S: Stress and mental health among children/adolescents, their parents, and young adults during the first Covid-19 lockdown in Switzerland. Int J Environ Res Public Health 2021, 18:4668.

Mota DCB, Silva YV, Costa TAF, Aguiar MHC, Marques MEM, Monaquezi RM: Mental health and internet use by university students: coping strategies in the context of Covid-19. Ciênc Saúde Coletiva 2021, 26:2159-2170.

Nakayama H, Matsuzaki T, Mihara S, Kitayuguchi T, Higuchi S: Change of internet use and bedtime among junior high school students after long-term school closure due to the coronavirus disease 2019 pandemic. Children 2021, 8:480.

Nicola M, Alsafi Z, Sohrabi C, Kerwan A, Al-Jabir A, Iosifidis C, Agha M, Agha R: The socioeconomic implications of the coronavirus pandemic (Covid-19): a review. Int J Surg 2020, 78:185-193.

Oka T, Hamamura T, Miyake Y, Kobayashi N, Honjo M, Kawato M, Kubo T, Chiba T: Prevalence and risk factors of internet gaming disorder and problematic internet use before and during the COVID-19 pandemic: A large online survey of Japanese adults. J. Psychiatr. Res. 2021, 142:218-225.

Ornell F, Moura HF, Scherer JN, Pechansky F, Kessler FHP, von Diemen L. The COVID-19 pandemic and its impact on substance use: Implications for prevention and treatment. Psychiatry Res. 2020 Jul; 289:113096. doi: 10.1016/j.psychres.2020.113096. Epub 2020 May 13. PMID: 32405115; PMCID: PMC7219362.

Öztürk, E., & Çalıcı, C. (2018). *Modern toplumda kimlik,"siber dissosiyasyon" ve "siber alter": Teorik ve klinik bir yaklaşım.* Öztürk E, editör. Ruhsal Travma ve Dissosiyasyon. Ankara: Türkiye Klinikleri, 39-47.

Özdemir, D. ve Arpacıoğlu, S. (2020). *Sosyal Medya Kullanımı, Sağlık Algısı ve Sağlık Arama Davranışının Koronavirüs Korkusu Üzerine Etkisi. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 12(1), 1–15. https://doi.org/10.18863/pgy.803145

Pan Y-C, Chiu Y-C, Lin Y-H: Systematic review and meta- analysis of epidemiology of internet addiction. Neurosci Biobehav Rev 2020, 118:612-622.

Panno, A., Carbone, G. A., Massullo, C., Farina, B. ve Imperatori, C. (2020). COVID-19 related distress is associated with alcohol problems, social media and food addiction symptoms: Insights from the Italian experience during the cockdown. Frontiers in Psychiatry, 11, 1314. https://doi.org/10.3389/fpsyt.2020.577135

Prakash, S., Yadav, J. S. ve Singh, T. B. (2020). An online cross-sectional study to assess the prevalence of internet addiction among people staying at their home during lockdown due to COVID-19. Int J Indian Psychol, 8(3), 424–432. https://doi.org/ 10.25215/0803.052

Planchuelo-Gómez, Á., Odriozola-González, P., Irurtia, M. J. ve de Luis-García, R. (2020). Longitudinal evaluation of the psychological impact of the COVID-19 crisis in Spain. Journal of Affective Disorders, 277, 842–849. https://doi.org/10.1016/j.jad.2020.09.018

Romero-Rodríguez J-M, Marín-Marín J-A, Hinojo-Lucena F-J, Gómez-García G: An explanatory model of problematic internet use of southern Spanish university students. Soc Sci Comput Rev 2021, 0894439321998650.

Priego-Parra, B. A., Triana-Romero, A., Pinto-Gálvez, S. M., Ramos, C. D., Salas-Nolasco, O., Reyes, M. M., Ramosde-la-Medina, A. ve Remes-Troche, J. M. (2020). Anxiety, depression, attitudes, and internet addiction during the initial phase of the 2019 coronavirus disease (COVID-19) epidemic: A cross-sectional study in México. MedRxiv, 2020.05.10.20095844. https://doi.org/10.1101/2020.05.10.20095844

Ruiz-Frutos C, Ortega-Moreno M, Allande-Cussó R, Domínguez-Salas S, Dias A, Gómez-Salgado J. Health-related factors of psychological distress during the COVID-19 pandemic among non-health workers in Spain. Saf Sci. 2021 Jan;133:104996. doi: 10.1016/j.ssci.2020.104996. Epub 2020 Sep 14. PMID: 32952305; PMCID: PMC7489927.

Sayeed A, Rahman MH, Hassan MN, Christopher E, Kundu S, Al Banna MH, Hasan A-R, Mallick T, Meem AE, Hasan MT: Problematic internet use associated with depression, health, and internet-use behaviors among university students of Bangladesh: a cross-sectional study. Child Youth Serv Rev 2021, 120:105771.

Siste, K., Hanafi, E., Lee Thung Sen, H. C., Adrian, L. P. S., Limawan, A. P., Murtani, B. J. ve Suwartono, C. (2020). The impact of physical distancing and associated factors towards internet addiction among adults in Indonesia during COVID-19 pandemic: A nationwide web-based study. Frontiers in Psychiatry, 11, 580977. https://doi.org/10.3389/fpsyt.2020.580977

Shokoohi M, Nasiri N, Sharifi H, et al. A syndemic of COVID-19 and methanol poisoning in Iran: time for Iran to consider alcohol use as a public health challenge? Alcohol 2020; 87: 25–27.

Starcevic V, Aboujaoude E: Internet addiction: reappraisal of an increasingly inadequate concept. CNS Spectr 2017, 22:7-13.

Sun, Y., Li, Y., Bao, Y., Meng, S., Sun, Y., Schumann, G., Shi, J. (2020). Brief report: increased addictive internet and substance use behavior during the COVID□19 pandemic in China. The American Journal on Addictions, 29(4), 268–270. https://doi.org/10.1111/ajad.13066

T.C. Sağlık Bakanlığı (2020). *COVID-19 bilgilendirme sayfası. 29.10.2022 tarihinde https://covid19.saglik.gov.tr/ adresinden alındı*.

Toth G, Kapus K, Hesszenberger D, Pohl M, Kosa G, Kiss J, Pusch G, Fejes E, Tibold A, Feher G: Internet addiction and burnout in a single hospital: is there any association? Int J Environ Res Public Health 2021, 18:615.

Tóth G, Kapus K, Hesszenberger D, Pohl M, Kósa G, Kiss J, Pausch G, Fejes É, Tibold A, Feher G: Prevalence and risk factors of internet addiction among Hungarian high school teachers. Life 2021, 11:194.

Türkçapar, M. H., & Sargın, A. E. (2012). *Bilişsel davranışçı psikoterapiler: tarihçe ve gelişim. Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 7-14.

Vismara M, Caricasole V, Varinelli A, Fineberg NA: 13 Cyberchondria, cyberhoarding, and other compulsive online disorders. In Mental Health in a Digital World. Edited by Stein DJ, Fineberg NA, Chamberlain SR. Academic Press; 2022:261-283.

Wang, J., Wang, Z., Liu, X., Yang, X., Zheng, M. ve Bai, X. (2020). The impacts of a COVID-19 epidemic focus and general belief in a just world on individual emotions. Personality and Individual Differences, 168, 110349. https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.110349

World Health Organization (2020). WHO coronavirus disease (COVID-19) dashboard. 29.10.2022 tarihinde https://covid19.who.int/ adresinden alındı

World Health Organization. Play apart together. https://www.bigfishgames.com/us/en/play-apart-together.html. Accessed 27 April 2020.

World Health Organisation: ICD-11 Mortality and Morbidity Statistics. Mental, Behavioural or Neurodevelopmental Disorders. Available at https://icd.who.int/browse11/l-m/en Accessed 28 December 2021.

Xia Y, Fan Y, Liu T-H, Ma Z: Problematic internet use among residential college students during the Covid-19 lockdown: a social network analysis approach. J Behav Addict (2) 2021, 10:253-262

Zhao Y, Jiang Z, Guo S, Wu P, Lu Q, Xu Y, Liu L, Su S, Shi L, Que J: Association of symptoms of attention deficit and hyperactivity with problematic internet use among university students in Wuhan, China during the Covid-19 pandemic. J Affect Disorder 2021, 286:220227.

Zhou J, Liu L, Xue P, Yang X, Tang X: Mental health response to the Covid-19 outbreak in China. Am J Psychiatry 2020, 177:574-575.

Akşan, Ö. (2022). Management of Persistent Coccygodynia and Health Behavior: A Survey Study on Patients with Coccygodynia of Age 41 to 69 years. American Journal of Health Behavior, 46(6), 821-833.

https://doi.org/10.5993/AJHB.46.6.22

Ozakbas, S., Akdede, B. B., Kösehasanogullari, G., Aksan, O., & Idiman, E. (2007). Difference between generic and multiple sclerosis-specific quality of life instruments regarding the assessment of treatment efficacy. Journal of the neurological sciences, 256(1-2), 30–34. https://doi.org/10.1016/j.jns.2007.01.080

KAYNAKLAR

Mary Ann Liebert, Inc. DOI: 10.1089/3dp.2022.0134

Abbaspour, A., Takahashi, M., Sairyo, K., Takata, S., Yukata, K., Inui, A., et al. (2009). Optimal Increase in Bone Mass by Continuous Local Infusion of Alendronate during Distraction Osteogenesis in Rabbits. Bone 44, 917–923. doi:10.1016/j.bone.2009.01.007

Acikan, I., Mehmet, G., Artas, G., Yaman, F., Deniz, G., Bulmus, O., et al. (2018). Systemic Melatonin Application Increases Bone Formation in Mandibular Distraction Osteogenesis. Braz. Oral Res. 32, e85. doi:10.1590/1807-3107bor-2018.vol32.0085

Ali, M. N., Kobayashi, T., Tanaka, M., Ohshima, H., Ejiri, S., and Saito, C. (2012). Effects of Intermittent Parathyroid Hormone Treatment on New Bone Formation during Distraction Osteogenesis in the Rat Mandible. Oral Surg. Oral Med. Oral Pathol. Oral Radiol. 114, e36–e42. doi:10.1016/j.oooo.2011. 08.009

Alp, Y. E., Taskaldiran, A., Onder, M. E., Karahan, S., Kocyigit, I. D., Atil, F., et al. (2017). Effects of Local Low-Dose Alendronate Injections into the Distraction Gap on New Bone Formation and Distraction Rate on Distraction Osteogenesis. J. Craniofac. Surg. 28, 2174–2178. doi:10.1097/SCS. 0000000000002615

Arnett, T. R. (2010). Acidosis, hypoxia and bone. *Arch. Biochem. Biophys.* 503, 103–109. doi: 10.1016/j.abb.2010.07.021

Ai-Aql, Z. S., Alagl, A. S., Graves, D. T., Gerstenfeld, L. C., and Einhorn, T. A. (2008). Molecular mechanisms controlling bone formation during fracture healing and distraction osteogenesis. *J. Dent Res.* 87, 107–118. doi: 10.1177/ 154405910808700215

Akbulut, Y., Gul, M., Dundar, S., Ozcan, E. C., Ozercan, I. H., Bozoglan, A., et al. (2021). Evaluation of Effects of Systemic Zoledronic Acid Application on Bone Maturation in the Consolidation Period in Distraction Osteogenesis. J. Craniofac. Surg. 32, 2901–2905. doi:10.1097/SCS.0000000000007698

Baiomy, A. A., Nassan, M. A., Abdellatif, E. M., Abdel Fattah, A., El-Fekey, A. A. H., and Abdel Aal, A. B. M. (2014). Experimental Comparison of the Effects of Locally Administered Zoledronic Acid and Alendronate on the Rate of Mandibular Distraction Osteogenesis in Dogs. Oral Surg. Oral Med. Oral Pathol. Oral Radiol. 118, 35–42. doi:10.1016/j.oooo.2012. 09.086

Diel, I. J., Bergner, R., and Gro□tz, K. A. (2007). Adverse Effects of Bisphosphonates: Current Issues. J. Support. Oncol. 5, 475–482.

Donneys, A., Deshpande, S. S., Tchanque-Fossuo, C. N., Johnson, K. L., Blough, J. T., Perosky, J. E., et al. (2013). Deferoxamine Expedites Consolidation during Mandibular Distraction Osteogenesis. Bone 55, 384–390. doi:10.1016/j.bone. 2013.04.005

Donneys, A., Farberg, A. S., Tchanque-Fossuo, C. N., Deshpande, S. S., and Buchman, S. R. (2012). Deferoxamine Enhances the Vascular Response of Bone Regeneration in Mandibular Distraction Osteogenesis. Plast. Reconstr. Surg. 129, 850–856. doi:10.1097/PRS.0b013e31824422f2

Dundar, S., Artas, G., Acikan, I., Yaman, F., Kirtay, M., Ozupek, M. F., et al. (2017). Comparison of the Effects of Local and Systemic Zoledronic Acid Application on Mandibular Distraction Osteogenesis. J. Craniofac. Surg. 28, e621–e625. doi:10.1097/SCS.0000000000003629

Dundar, S., Yaman, F., Saybak, A., Ozupek, M. F., Toy, V. E., Gul, M., et al. (2016). Evaluation of Effects of Topical Melatonin Application on Osseointegration of Dental Implant: An Experimental Study. J. Oral Implantol. 42, 386–389. doi:10. 1563/aaid-joi-D-16-00048

Goldwaser BR, Papadaki ME, Kaban LB, Troulis MJ. Automated continuous mandib- ular distraction osteogenesis: review of the literature. J Oral Maxillofac Surg 2012;70: 407–16.

Jia, S., Zhang, S. J., Wang, X. D., Yang, Z. H., Sun, Y. N., Gupta, A., et al. (2019). Calcitonin Gene-Related Peptide Enhances Osteogenic Differentiation and Recruitment of Bone Marrow Mesenchymal Stem Cells in Rats. Exp. Ther. Med. 18, 1039–1046. doi:10.3892/etm.2019.7659

Inada, N., Ohata, T., Maruno, H., Morii, T., Hosogane, N., and Ichimura, S. (2022). Optimal Timing for Intermittent Administration of Parathyroid Hormone (1- 34) for Distraction Osteogenesis in Rabbits. J. Orthop. Surg. Res. 17, 130. doi:10. 1186/s13018-022-03019-2

Int. J. Oral Maxillofac. Surg. 2015; 44: 404–411 http://dx.doi.org/10.1016/j.ijom.2014.10.002, available online at http://www.sciencedirect.com

Kang et al. Head & Face Medicine (2020) 16:31 https://doi.org/10.1186/s13005-020-00241-3

Kang, S. Y., Deshpande, S. S., Zheutlin, A. R., Donneys, A., Rodriguez, J. J., Nelson, N. S., et al. (2017). Role of Parathyroid Hormone in Regeneration of Irradiated Bone in a Murine Model of Mandibular Distraction Osteogenesis. Head Neck 39, 464–470. doi:10.1002/hed.24612

Kiely, P., Ward, K., Bellemore C., M., Briody, J., Cowell, C. T., and Little, D. G. (2007). Bisphosphonate Rescue in Distraction Osteogenesis. J. Pediatr. Orthop. 27, 467–471. doi:10.1097/01.bpb.0000271326.41363.d1

Ku□c□u□k, D., Ay, S., Kara, M. I., Avunduk, M. C., and Gu□mus, C. (2011). Comparison of Local and Systemic Alendronate on Distraction Osteogenesis. Int. J. Oral Maxillofac. Surg. 40, 1395–1400. doi:10.1016/j.ijom.2011.08.004

Little, D. G., Cornell, M. S., Hile, M. S., Briody, J., Cowell, C. T., and Bilston, L. (2001). Effect of Pamidronate on Distraction Osteogenesis and Fixator-Related Osteoporosis. Injury 32 (Suppl. 4), Sd14–20. doi:10.1016/s0020-1383(01)00161-9

Little, D. G., Cornell, M. S., Briody, J., Cowell, C. T., Arbuckle, S., and Cooke-Yarborough, C. M. (2001). Intravenous Pamidronate Reduces Osteoporosis and Improves Formation of the Regenerate during Distraction Osteogenesis. The J. Bone Jt. Surg.Br.volume83-B, 1069–1074. doi:10.1302/0301-620x.83b7. 1054210.1302/0301-620x.83b7.0831069

Liu Y, Liu J, Cai F, Liu K, Zhang X and Yusufu A (2022) Hypoxia During the Consolidation Phase of Distraction Osteogenesis Promotes Bone Regeneration. Front. Physiol. 13:804469. doi: 10.3389/fphys.2022.804469

LiuZ,LiuQ,GuoH,LiangJand Zhang Y (2022) Overview of Physical and Pharmacological Therapy in Enhancing Bone Regeneration Formation During Distraction Osteogenesis. Front. Cell Dev. Biol. 10:837430. doi: 10.3389/fcell.2022.837430

Maes, C., Carmeliet, G., and Schipani, E. (2012). Hypoxia-driven pathways in bone development, regeneration and disease. *Nat. Rev. Rheumatol.* 8, 358–366. doi: 10.1038/nrrheum.2012.36

Makhdom, A. M., Rauch, F., Lauzier, D., and Hamdy, R. C. (2014). The Effect of Systemic Administration of Sclerostin Antibody in a Mouse Model of Distraction Osteogenesis. J. Musculoskelet. Neuronal Interact 14, 124–130.

Norris SA, Pettifor JM, Gray DA, Buffen- stein R. Calcium metabolism and bone mass in female rabbits during skeletal maturation: 2001;29:62–9.

Mcdonald, M. M., Morse, A., Birke, O., Yu, N. Y. C., Mikulec, K., Peacock, L., et al. (2018). Sclerostin Antibody Enhances Bone Formation in a Rat Model of Distraction Osteogenesis. J. Orthop. Res. 36, 1106–1113. doi:10.1002/jor.23726

Osagie-Clouard, L., Meeson, R., Sanghani-Kerai, A., Bostrom, M., Briggs, T., and Blunn, G. (2021). The Role of Intermittent PTH Administration in Conjunction with Allogenic Stem Cell Treatment to Stimulate Fracture Healing. Bone Jt. Res. 10, 659–667. doi:10.1302/2046-3758.1010.Bjr-2019-0371.R2

Paley, D. (1990). Problems, obstacles, and complications of limb lengthening by the Ilizarov technique. *Clin. Orthop. Relat. Res.* 1990, 81–104. doi: 10.1007/ BF00636173

Pampu, A. A., Dolanmaz, D., Tu□z, H. H., Avunduk, M. C., and Kiss□niss□ci, R. S□. (2008). Histomorphometric Evaluation of the Effects of Zoledronic Acid on Mandibular Distraction Osteogenesis in Rabbits. J. Oral Maxillofac. Surg. 66, 905–910. doi:10.1016/j.joms.2007.12.004

Rubio-Palau J, Ayats-Soler M, Albert-Cazalla A, Martìnez-Padilla I, Prieto-Gundin A, Prieto-Peronnet N, *et al*. Accuracy of virtually planned maxillary distraction in cleft patients - An evaluative study. Ann Maxillofac Surg 2021;11:49-57.

Kang et al. Head & Face Medicine (2020) 16:31 https://doi.org/10.1186/s13005-020-00241-3

Khoury, N. J., Tawil, A., Masrouha, K. Z., Musallam, K. M., Khalaf, K., et al. (2010). The Impact of Zoledronic Acid on Regenerate and Native Bone after Consolidation and Removal of the External Fixator: an Animal Model Study. Bone 46, 363–368. doi:10.1016/j.bone.2009.10.010

Sen, C., Gunes, T., Erdem, M., Koseoglu, R. D., and Filiz, N. O. (2006). Effects of Calcitonin and Alendronate on Distraction Osteogenesis. Int. Orthop. 30, 272–277. doi:10.1007/s00264-005-0048-9

Taylor, B. A., Bezuhly, M., Brace, M., Carter, M., and Hong, P. (2017). Effect of Strontium Citrate on Bone Consolidation during Mandibular Distraction Osteogenesis. The Laryngoscope 127, E212–E218. doi:10.1002/lary.26623

Tekin, U., Tüz, H. H., Önder, E., Özkaynak, Ö., and Korkusuz, P. (2008). Effects of Alendronate on Rate of Distraction in Rabbit Mandibles. J. Oral Maxillofac. Surg. 66, 2042–2049. doi:10.1016/j.joms.2008.06.023

Tsiridis, E., Morgan, E. F., Bancroft, J. M., Song, M., Kain, M., Gerstenfeld, L., et al. (2007). Effects of OP-1 and PTH in a New Experimental Model for the Study of Metaphyseal Bone Healing. J. Orthop. Res. 25, 1193–1203. doi:10.1002/jor. 20420

Xu, M., Wang, L., Wu, S., Dong, Y., Chen, X., Wang, S., et al. (2021). Review on Experimental Study and Clinical Application of Low-Intensity Pulsed Ultrasound in Inflammation. Quant Imaging Med. Surg. 11, 443–462. doi:10.21037/qims-20-680

Yamashita, J., and McCauley, L. K. (2019). Effects of Intermittent Administration of Parathyroid Hormone and Parathyroid Hormone-Related Protein on Fracture Healing: A Narrative Review of Animal and Human Studies. JBMR Plus 3, e10250. doi:10.1002/jbm4.10250

REFERENCES

American Society of Anesthesiologists Task Force on Intraoperative Awareness (2006). Practice advisory for intraoperative awareness and brain function monitoring: a report by the american society of anesthesiologists task force on intraoperative awareness. Anesthesiology, 104(4), 847–864. https://doi.org/10.1097/00000542-200604000-00031

Andrade J. (1995). Learning during anaesthesia: a review. British journal of psychology (London, England : 1953), 86 (Pt 4), 479–506. https://doi.org/10.1111/j.2044-8295.1995.tb02566.x

Aranake, A., Gradwohl, S., Ben-Abdallah, A., Lin, N., Shanks, A., Helsten, D. L., Glick, D. B., Jacobsohn, E., Villafranca, A. J., Evers, A. S., Avidan, M. S., & Mashour, G. A. (2013). Increased risk of intraoperative awareness in patients with a history of awareness. Anesthesiology, 119(6), 1275–1283. https://doi.org/10.1097/ALN.0000000000000023

Avidan, M. S., Jacobsohn, E., Glick, D., Burnside, B. A., Zhang, L., Villafranca, A., Karl, L., Kamal, S., Torres, B., O'Connor, M., Evers, A. S., Gradwohl, S., Lin, N., Palanca, B. J., Mashour, G. A., & BAG-RECALL Research Group (2011). Prevention of intraoperative awareness in a high-risk surgical population. The New England journal of medicine, 365(7), 591–600. https://doi.org/10.1056/NEJMoa1100403

Bergman, I. J., Kluger, M. T., & Short, T. G. (2002). Awareness during general anaesthesia: a review of 81 cases from the Anaesthetic Incident Monitoring Study. Anaesthesia, 57(6), 549–556. https://doi.org/10.1046/j.1365-2044.2002.02565.x

Bhat, A., Ramanna. B.P., Thimmarayappa, A. Awareness during Anesthesia—Role of Benzodiazepines as a Premedicant (2019). The Journal of Medical Sciences, 5(1), 7–10.

Blussé Van Oud-Alblas, H. J., Bösenberg, A. T., & Tibboel, D. (2008). Awareness in children: another two cases. Paediatric anaesthesia, 18(7), 654–657. https://doi.org/10.1111/j.1460-9592.2008.02576.x

Bruchas, R. R., Kent, C. D., Wilson, H. D., & Domino, K. B. (2011). Anesthesia awareness: narrative review of psychological sequelae, treatment, and incidence. Journal of clinical psychology in medical settings, 18(3), 257–267. https://doi.org/10.1007/s10880-011-9233-8

Bulach, R., Myles, P. S., & Russnak, M. (2005). Double-blind randomized controlled trial to determine extent of amnesia with midazolam given immediately before general anaesthesia. British journal of anaesthesia, 94(3), 300–305. https://doi.org/10.1093/bja/aei040

Cascella, M., Bimonte, S., & Amruthraj, N. J. (2020). Awareness during emergence from anesthesia: Features and future research directions. World journal of clinical cases, 8(2), 245–254. https://doi.org/10.12998/wjcc.v8.i2.245

Cheng, V. Y., Martin, L. J., Elliott, E. M., Kim, J. H., Mount, H. T., Taverna, F. A., Roder, J. C., Macdonald, J. F., Bhambri, A., Collinson, N., Wafford, K. A., & Orser, B. A. (2006). Alpha5GABAA receptors mediate the amnestic but not sedative-hypnotic effects of the general anesthetic etomidate. The Journal of neuroscience : the official journal of the Society for Neuroscience, 26(14), 3713–3720. https://doi.org/10.1523/JNEUROSCI.5024-05.2006

Chung H. S. (2014). Awareness and recall during general anesthesia. Korean journal of anesthesiology, 66(5), 339–345. https://doi.org/10.4097/kjae.2014.66.5.339

Cook, T. M., Andrade, J., Bogod, D. G., Hitchman, J. M., Jonker, W. R., Lucas, N., Mackay, J. H., Nimmo, A. F., O'Connor, K., O'Sullivan, E. P., Paul, R. G., Palmer, J. H., Plaat, F., Radcliffe, J. J., Sury, M. R., Torevell, H. E., Wang, M., Hainsworth, J., Pandit, J. J., Royal College of Anaesthetists, … Association of Anaesthetists of Great Britain and Ireland (2014). 5th National Audit Project (NAP5) on accidental awareness during general anaesthesia: patient experiences, human factors, sedation, consent, and medicolegal issues. British journal of anaesthesia, 113(4), 560–574. https://doi.org/10.1093/bja/aeu314

Davidson, A. J., Smith, K. R., Blussé van Oud-Alblas, H. J., Lopez, U., Malviya, S., Bannister, C. F., Galinkin, J. L., Habre, W., Ironfield, C., Voepel-Lewis, T., & Weber, F. (2011). Awareness in children: a secondary analysis of five cohort studies. Anaesthesia, 66(6), 446–454. https://doi.org/10.1111/j.1365-2044.2011.06703.x

Delgado, C., Ring, L., & Mushambi, M. C. (2020). General anaesthesia in obstetrics. BJA education, 20(6), 201–207. https://doi.org/10.1016/j.bjae.2020.03.003

Devroe, S., Van de Velde, M., & Rex, S. (2015). General anesthesia for caesarean section. Current opinion in anaesthesiology, 28(3), 240–246. https://doi.org/10.1097/ACO.0000000000000185

Errando, C. L., Sigl, J. C., Robles, M., Calabuig, E., García, J., Arocas, F., Higueras, R., Del Rosario, E., López, D., Peiró, C. M., Soriano, J. L., Chaves, S., Gil, F., & García-Aguado, R. (2008). Awareness with recall during general anaesthesia: a prospective observational evaluation of 4001 patients. British journal of anaesthesia, 101(2), 178–185. https://doi.org/10.1093/bja/aen144

Ghoneim, M. M., Block, R. I., Haffarnan, M., & Mathews, M. J. (2009). Awareness during anesthesia: risk factors, causes and sequelae: a review of reported cases in the literature. Anesthesia and analgesia, 108(2), 527–535. https://doi.org/10.1213/ane.0b013e318193c634

Groesdonk, H. V., Pietzner, J., Borger, M. A., Fassl, J., Haentschel, D., Paarmann, H., & Ender, J. (2010). The incidence of intraoperative awareness in cardiac surgery fast-track treatment. Journal of cardiothoracic and vascular anesthesia, 24(5), 785–789. https://doi.org/10.1053/j.jvca.2010.03.018

Hayashi, K., Sawa, T., & Matsuura, M. (2008). Anesthesia depth-dependent features of electroencephalographic bicoherence spectrum during sevoflurane anesthesia. Anesthesiology, 108(5), 841–850. https://doi.org/10.1097/ALN.0b013e31816bbd9b

Hemmings, H. C., Jr, Riegelhaupt, P. M., Kelz, M. B., Solt, K., Eckenhoff, R. G., Orser, B. A., & Goldstein, P. A. (2019). Towards a Comprehensive Understanding of Anesthetic Mechanisms of Action: A Decade of Discovery. Trends in pharmacological sciences, 40(7), 464–481. https://doi.org/10.1016/j.tips.2019.05.001

Hou, L., Niu, X., Ning, X. The incidence and risk factors of intra-operative awareness during general anesthesia. (2019). International Journal of Clinical and Experimental Medicine,12(4),4375-4380.

HUTCHINSON R. (1961). Awareness during surgery. A study of its incidence. British journal of anaesthesia, 33, 463–469. https://doi.org/10.1093/bja/33.9.463

Kotsovolis, G., & Komninos, G. (2009). Awareness during anesthesia: how sure can we be that the patient is sleeping indeed?. Hippokratia, 13(2), 83–89.

Kuo, P. J., Lee, C. L., Wang, J. H., Hsieh, S. Y., Huang, S. C., & Lam, C. F. (2017). Inhalation of volatile anesthetics via a laryngeal mask is associated with lower incidence of intraoperative awareness in non-critically ill patients. PloS one, 12(10), e0186337. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0186337

Lennmarken, C., & Sandin, R. (2004). Neuromonitoring for awareness during surgery. Lancet (London, England), 363(9423), 1747–1748. https://doi.org/10.1016/S0140-6736(04)16335-6

Linassi, F., Obert, D. P., Maran, E., Tellaroli, P., Kreuzer, M., Sanders, R. D., & Carron, M. (2021). Implicit Memory and Anesthesia: A Systematic Review and Meta-Analysis. Life (Basel, Switzerland), 11(8), 850. https://doi.org/10.3390/life11080850

Lu, J., Nelson, L. E., Franks, N., Maze, M., Chamberlin, N. L., & Saper, C. B. (2008). Role of endogenous sleep-wake and analgesic systems in anesthesia. The Journal of comparative neurology, 508(4), 648–662. https://doi.org/10.1002/cne.21685

Mashour G. A. (2006). Integrating the science of consciousness and anesthesia. Anesthesia and analgesia, 103(4), 975–982. https://doi.org/10.1213/01.ane.0000232442.69757.4a

Matus, H., Kvolik, S., Rakipovic, A., & Borzan, V. (2021). Bispectral Index Monitoring and Observer Rating Scale Correlate with Dreaming during Propofol Anesthesia for Gastrointestinal Endoscopies. Medicina (Kaunas, Lithuania), 58(1), 62. https://doi.org/10.3390/medicina58010062

Myles, P. S., Leslie, K., McNeil, J., Forbes, A., & Chan, M. T. (2004). Bispectral index monitoring to prevent awareness during anaesthesia: the B-Aware randomised controlled trial. Lancet (London, England), 363(9423), 1757–1763. https://doi.org/10.1016/S0140-6736(04)16300-9

Nimmo, A.F. Awareness with Recall After Neuromuscular Blockade—Lessons on Anesthetic Awareness from the UK and Ireland National Audit Project 5 (NAP5). (2020). Current Anesthesiology Reports, 10, 488–500.

Nordström, O., Engström, A. M., Persson, S., & Sandin, R. (1997). Incidence of awareness in total i.v. anaesthesia based on propofol, alfentanil and neuromuscular blockade. Acta anaesthesiologica Scandinavica, 41(8), 978–984. https://doi.org/10.1111/j.1399-6576.1997.tb04823.x

Nunes, R. R., Porto, V. C., Miranda, V. T., de Andrade, N. Q., & Carneiro, L. M. (2012). Risk factor for intraoperative awareness. Revista brasileira de anestesiologia, 62(3), 365–374. https://doi.org/10.1016/S0034-7094(12)70137-X

Odor, P. M., Bampoe, S., Moonesinghe, S. R., Andrade, J., Pandit, J. J., Lucas, D. N., & Pan-London Perioperative Audit and Research Network (PLAN), for the DREAMY Investigators Group (2021). General anaesthetic and airway management practice for obstetric surgery in England: a prospective, multicentre observational study. Anaesthesia, 76(4), 460–471. https://doi.org/10.1111/anae.15250

Osborne, G. A., Bacon, A. K., Runciman, W. B., & Helps, S. C. (2005). Crisis management during anaesthesia: awareness and anaesthesia. Quality & safety in health care, 14(3), e16. https://doi.org/10.1136/qshc.2002.004358

Pandit, J. J., Cook, T. M., Jonker, W. R., O'Sullivan, E., & 5th National Audit Project (NAP5) of the Royal College of Anaesthetists and the Association of Anaesthetists of Great Britain and Ireland (2013). A national survey of anaesthetists (NAP5 Baseline) to estimate an annual incidence of accidental awareness during general anaesthesia in the UK. Anaesthesia, 68(4), 343–353. https://doi.org/10.1111/anae.12190

Parate, L. H., Kaur, N., Iyer, S. S., & Geetha, C. R. (2021). The Study of Postoperative Recall in Patients under Total Intravenous Anesthesia. Anesthesia, essays and researches, 15(2), 233–238. https://doi.org/10.4103/aer.aer_126_21

Radovanovic, D., & Radovanovic, Z. (2011). Awareness during general anaesthesia--implications of explicit intraoperative recall. European review for medical and pharmacological sciences, 15(9), 1085–1089.

Samuelsson, P., Brudin, L., & Sandin, R. H. (2007). Late psychological symptoms after awareness among consecutively included surgical patients. Anesthesiology, 106(1), 26–32. https://doi.org/10.1097/00000542-200701000-00009

Sandhu, K., & Dash, H. (2009). Awareness during anaesthesia. Indian journal of anaesthesia, 53(2), 148–157.

Sandin, R. H., Enlund, G., Samuelsson, P., & Lennmarken, C. (2000). Awareness during anaesthesia: a prospective case study. Lancet (London, England), 355(9205), 707–711. https://doi.org/10.1016/S0140-6736(99)11010-9

Serfontein L. (2010). Awareness in cardiac anesthesia. Current opinion in anaesthesiology, 23(1), 103–108. https://doi.org/10.1097/ACO.0b013e328334cb75

Satwik, A., Naveed, N. Anesthesia – A Review. (2015). Journal of Pharmaceutical Sciences and Reserearch, 7(4),182-184.

Shin, L. M., & Liberzon, I. (2010). The neurocircuitry of fear, stress, and anxiety disorders. Neuropsychopharmacology : official publication of the American College of Neuropsychopharmacology, 35(1), 169–191. https://doi.org/10.1038/npp.2009.83

Sivia, D. S., & Pandit, J. J. (2019). Mathematical model of the risk of drug error during anaesthesia: the influence of drug choices, injection routes, operation duration and fatigue. Anaesthesia, 74(8), 992–1000. https://doi.org/10.1111/anae.14629

Takamiya, S., Yuki, S., Hirokawa, J., Manabe, H., & Sakurai, Y. (2020). Dynamics of memory engrams. Neuroscience research, 153, 22–26. https://doi.org/10.1016/j.neures.2019.03.005

Tempe D. K. (2001). In search of a reliable awareness monitor. Anesthesia and analgesia, 92(4), 801–804. https://doi.org/10.1097/00000539-200104000-00001

Veselis R. A. (2015). Memory formation during anaesthesia: plausibility of a neurophysiological basis. British journal of anaesthesia, 115 Suppl 1(Suppl 1), i13–i19. https://doi.org/10.1093/bja/aev035

Wang, Y., Yue, Y., Sun, Y. H., Wu, A. S., Wu, Q. W., Zhang, Y. Q., & Feng, C. S. (2005). Investigation and analysis of incidence of awareness in patients undergoing cardiac surgery in Beijing, China. Chinese medical journal, 118(14), 1190–1194.

WINTERBOTTOM E. H. (1950). Insufficient anaesthesia. British medical journal, 1(4647), 247. https://doi.org/10.1136/bmj.1.4647.247-c

Xu, L., Wu, A. S., & Yue, Y. (2009). The incidence of intra-operative awareness during general anesthesia in China: a multi-center observational study. Acta anaesthesiologica Scandinavica, 53(7), 873–882. https://doi.org/10.1111/j.1399-6576.2009.02016.x

KAYNAKLAR

[1] Haher TR, O' Brien M, Kauffman D, et al. Biomechanics of the spine in sports. Clinics in Sports Medicine 1993;12:449–64.

[2] Guillot M, Fournier J, Vanneuville G, et al. Mechanics ofthe characteristic geometry of the human spine undergoing vertical pressure. Revue du Rhumatisme et des Maladies Osteo-Articulaires 1988;55:351–9.

[3] Panjabi MM, Krag MH, White 3rd AA, et al. Effects of preload on load displacement curves of the lumbar spine. Orthopedic Clinics of North America 1977;8:181–92.

[4] Louis R. Chirurgia del rachide. Padova: Piccin ed 1989:67–9

[5] Panjabi MM. The stabilizing system of the spine. Part II. Neutral zone and instability hypothesis. Journal of Spinal Disorders 1992;5:390–7.

[6] Panjabi MM. The stabilizing system of the spine. Part I. Function, dysfunction, adaptation and enhancement. Journal of Spinal Disorders 1992;5:383–9

[7] Kojima Y, Maeda T, Arai R, et al. Nerve supply to the posterior longitudinal ligament and the intervertebral disc of the rat vertebral column as studied by acetylcholinesterase histochemistry. I. Distribution in the lumbar region. Journal of Anatomy 1990;169:237–324.

[8] McLain RF. Mechanoreceptor endings in human cervical facet joints. Spine 1994;19:495–501.

[9] Bell GH, Dunbar O, Beck JS, et al. Variation in strength of vertebrae with age and their relation to osteoporosis. Calcified Tissue Research 1967;1(1):75–86.

10. Grant JP, Oxland TR, Dvorak MF (2001) Mapping the structural properties of the lumbosacral vertebral endplates. Spine 26:889 –896.

11. Burklein D, Lochmuller E, Kuhn V, Grimm J, Barkmann R, Muller R, Eckstein F (2001) Correlation of thoracic and lumbar vertebral failure loads with in situ vs. ex situ dual energy Xray absorptiometry. J Biomech 34:579 –587

12. Crawford RP, Cann CE, Keaveny TM (2003) Finite element models predict in vitro vertebral body compressive strength better than quantitative computed tomography. Bone 33: 744 –750

13] Myers ER, Wilson SE. Biomechanics of osteoporosis and vertebral fracture. Spine 1997;22(24S):25S–31S.

14. Nachemson AL (1963) The influence of spinal movements on the lumbar intradiscal pressure and on the tensile stresses in the anulus fibrosus. Acta Orthop Scand 33:183 – 207

15. Stokes IA (1988) Bulging of lumbar intervertebral discs: non-contacting measurements of anatomical specimens. J Spinal Disord 1:189 –193

16. Galante JO (1967) Tensile properties of the human lumbar anulus fibrosus. Acta Orthop Scand 100(Suppl):1 –91

17. Nachemson AL (1960) Lumbar intradiscal pressure. Experimental studies on post-mortem material. Acta Orthop Scand 43(Suppl):1 –104 62. Nachemson AL (1963) The influence of spinal movements on the lumbar intradiscal pressure and on the tensile stresses in the anulus fibrosus. Acta Orthop Scand 33:183 –207

18. Stokes IA (1987) Surface strain on human intervertebral discs. J Orthop Res 5:348 –355

19. Urban JP, McMullin JF (1985) Swelling pressure of the intervertebral disc: influence of proteoglycan and collagen contents. Biorheology 22:145 –157

20. Adams MA, Hutton WC (1983) The effect of posture on the fluid content of lumbar intervertebral discs. Spine 8:665 –671

21. Malko JA, Hutton WC, Fajman WA (2002) An in vivo MRI study of the changes in volume (and fluid content) of the lumbar intervertebral disc after overnight bed rest and during an 8-hour walking protocol. J Spinal Disord Tech 15:157 –163

22. Iatridis JC, Setton LA, Foster RJ, Rawlins BA, Weidenbaum M, Mow VC (1998) Degeneration affects the anisotropic and nonlinear behaviors of human anulus fibrosus in compression. J Biomech 31:535 –544

23. Ferguson SJ, Ito K, Nolte LP (2004) Fluid flow and convective transport of solutes within the intervertebral disc. J Biomech 37:213 –221

[24] Elliot DM, Yerramalli CS, Auerbach JD. Biomechanics of the intervertebral disc. In: Slipman CW, editor. Interventional spine. Philadelphia: Saunders; 2008. p. 827–38.

25. Adams MA, McMillan DW, Green TP, Dolan P (1996) Sustained loading generates stress concentrations in lumbar intervertebral discs. Spine 21:434 –438 6. Adams MA, McNally DS, Dolan P (1996) 'Stress' distributions inside intervertebral discs. The effects of age and degeneration. J Bone Joint Surg Br 78:965 –972

26. McMillan DW, McNally DS, Garbutt G, Adams MA (1996) Stress distributions inside intervertebral discs: the validity of experimental "stress profilometry". Proc Inst Mech Eng [H] 210:81 –87

[27] Dunlop RB, Adams MA, Hutton WC. Disc space narrowing and the lumbar facet joints. Journal of Bone and Joint Surgery (British Volume) 1984;66(5): 706–10

[28] Kim NH, Lee JW. The relationship between isthmic and degenerative spondylolisthesis and the configuration of the lamina and facet joints. European Spine Journal 1995;4(3):139–44.

[29] Boden SD, Riew DK, Yamaguchi K, et al. Orientation of the lumbar facet joints: association with degenerative disc disease. Journal of Bone and Joint Surgery (American) 1996;78-A:403–11.

30. Brinckmann P, Frobin W, Hierholzer E, Horst M (1983) Deformation of the vertebral endplate under axial loading of the spine. Spine 8:851 –856

31. Evans JH, Nachemson AL (1969) Biomechanical study of human lumbar ligamentum flavum. J Anat 105:188 –18

32. Panjabi MM, Goel VK, Takata K (1982) Physiologic strains in the lumbar spinal ligaments. An in vitro biomechanical study. 1981 Volvo Award in Biomechanics. Spine 7:192 –203

[33] Alexander, R. M., 2004, “Bipedal Animals, and Their Differences From Humans,” J. Anatomy, 204(5), pp. 321–330

[34] Morvan G, Wybier M, Mathieu P, et al. Plain radiographs of the spine: static and relationships between spine and pelvis. Journal de Radiologie 2008;89: 654–63.

[35] Vialle R, Levassor N, Rillardon L, et al. Radiographic analysis of the sagittal alignement and balance of the spine in asymptomatic subjects. Journal of Bone and Joint Surgery 2005;87:260–7.

[36] Jackson, R. P., and McManus, A. C., 1994, “Radiographic Analysis of Sagittal Plane Alignment and Balance in Standing Volunteers and Patients With Low Back Pain Matched for Age, Sex, and Size. A Prospective Controlled Clinical Study,” Spine, 19(Suppl.), pp. 1611–1618.

[37] Iyer, S., Lenke, L. G., Nemani, V. M., Albert, T. J., Sides, B. A., Metz, L. N., Cunningham, M. E., and Kim, H. J., 2016, “Variations in Sagittal Alignment Parameters Based on Age: A Prospective Study of Asymptomatic Volunteers Using Full-Body Radiographs,” Spine, 41(23), pp. 1826–1836

[38] Roussouly, P., Gollogly, S., Berthonnaud, E., and Dimnet, J., 2005, “Classification of the Normal Variation in the Sagittal Alignment of the Human Lumbar Spine and Pelvis in the Standing Position,” Spine, 30(3), pp. 346–353.

[39] Sebaaly, A., Grobost, P., Mallam, L., and Roussouly, P., 2018, “Description of the Sagittal Alignment of the Degenerative Human Spine,” Eur. Spine J., 27(2), pp. 489–496

[40] Roussouly, P., and Pinheiro-Franco, J. L., 2011, “Sagittal Parameters of the Spine: Biomechanical Approach,” Eur. Spine J., 20(S5), pp. 578–585.

[41] Berthonnaud, E., Dimnet, J., Roussouly, P., and Labelle, H., 2005, “Analysis of the Sagittal Balance of the Spine and Pelvis Using Shape and Orientation Parameters,” J. Spinal Disorders Tech., 18(1), pp. 40–47.

[42] Vialle, R., Levassor, N., Rillardon, L., Templier, A., Skalli, W., and Guigui, P., 2005, “Radiographic Analysis of the Sagittal Alignment and Balance of the Spine in Asymptomatic Subjects,” J. Bone Jt. Surg. Am. Vol., 87(2), pp. 260–267.

[43] Jean, L., 2014, “Influence of Age and Sagittal Balance of the Spine on the Value of the Pelvic Incidence,” Eur. Spine J., 23(7), pp. 1394–1399.

[44] Bao, H., Liabaud, B., Varghese, J., Lafage, R., Diebo, B. G., Jalai, C., Ramchandran, S., Poorman, G., Errico, T., Zhu, F., Protopsaltis, T., Passias, P., Buckland, A., Schwab, F., and Lafage, V., 2018, “Lumbosacral Stress and Age May Contribute to Increased Pelvic Incidence: An Analysis of 1625 Adults,” Eur. Spine J., 27(2), pp. 482–488.

45] Barrey, C., Jund, J., Noseda, O., and Roussouly, P., 2007, “Sagittal Balance of the Pelvis-Spine Complex and Lumbar Degenerative Diseases. A Comparative Study About 85 Cases,” Eur. Spine J., 16(9), pp. 1459–1467.

[46] Pesenti, S., Lafage, R., Stein, D., Elysee, J. C., Lenke, L. G., Schwab, F. J., Kim, H. J., and Lafage, V., 2018, “The Amount of Proximal Lumbar Lordosis Is Related to Pelvic Incidence,” Clin. Orthop. Related Res., 476(8), pp. 1603–1611.

[47] Duval-Beaupere, G., Schmidt, C., and Cosson, P., 1992, "A Barycentremetric Study of the Sagittal Shape of Spine and Pelvis: The Conditions Required for an Economic Standing Position," Ann. Biomed. Eng., 20(4), pp. 451–462.

[48] Bogduk N. Clinical anatomy of the lumbar spine and sacrum. 3rd ed. London: Churchill Livingstone; 1997. pp. 67–69.

[49] Gardner-Morse MG, Stokes IAF. The effects of abdominal muscle coactivation on lumbar spine stability. Spine 1998;23:86–91.

[50] Panjabi MM. A hypothesis of chronic back pain: ligament subfailure injuries lead to muscle control dysfunction. European Spine Journal 2006;15:668–76

[51] Akşan Ö. (2022). 309 patients treated with fluoroscopy-guided caudal epidural injection for lumbar disc herniation. The Journal of international medical research, 50(10), 3000605221129031. https://doi.org/10.1177/03000605221129031

[52] Akşan, Ö. (2022). Management of Persistent Coccygodynia and Health Behavior: A Survey Study on Patients with Coccygodynia of Age 41 to 69 years. American Journal of Health Behavior, 46(6), 821-833. https://doi.org/10.5993/AJHB.46.6.22

[53] Özdemir N, Akşan Ö, Yaşlı Hastada L5-S1 Füzyon Ne Zaman ve Nasıl?.Yaşlanan Omurga, Türk Nöroşirürji Derneği Spinal ve Periferik Sinir Cerrahisi Öğretim ve Eğitim Grubu Yayınları No: 22, Ankara, 2019:243-250

KAYNAKLAR

1) Jonas RA. Coarctation: do we need to resect ductal tissue? Ann Thorac Surg. 1991 Sep;52(3):604-7. doi: 10.1016/0003-4975(91)90957-r. PMID: 1898163.
2) Ak K, Cevik BS, Akalin F, Arsan S, Cobanoglu A. Subclavian flap aortoplasty for infant coarctation of the aorta. Multimed Man Cardiothorac Surg. 2021 Feb 11;2021. doi: 10.1510/mmcts.2021.005. PMID: 33691044.
3) Atlıhan U, Derundere Ü. Importance of Transabdominal Cervical Length Measurement in Predicting Preterm Birth. Tob Regul Sci.™ 2022; 8(1): 3168-317. doi.org/10.18001/TRS.8.1.242
4) Kenny D, Hijazi ZM. Coarctation of the aorta: from fetal life to adulthood. Cardiol J. 2011;18(5):487-95. doi: 10.5603/cj.2011.0003. PMID: 21947983.
5) Fiore AC, Fischer LK, Schwartz T, Jureidini S, Balfour I, Carpenter D, Demello D, Virgo KS, Pennington DG, Johnson RG. Comparison of angioplasty and surgery for neonatal aortic coarctation. Ann Thorac Surg. 2005 Nov;80(5):1659-64; discussion 1664-5. doi: 10.1016/j.athoracsur.2005.03.143. PMID: 16242435.
6) Walhout RJ, Lekkerkerker JC, Oron GH, Bennink GB, Meijboom EJ. Comparison of surgical repair with balloon angioplasty for native coarctation in patients from 3 months to 16 years of age. Eur J Cardiothorac Surg. 2004 May;25(5):722-7. doi: 10.1016/j.ejcts.2004.04.008. PMID: 15082273.
7) Tsang V, Haapanen H, Neijenhuis R. Aortic Coarctation/Arch Hypoplasia Repair: How Small Is Too Small. Semin Thorac Cardiovasc Surg Pediatr Card Surg Annu. 2019;22:10-13. doi: 10.1053/j.pcsu.2019.02.011. PMID: 31027557.
8) Rakhra SS, Lee M, Iyengar AJ, Wheaton GR, Grigg L, Konstantinov IE, Brizard CP, d'Udekem Y. Poor outcomes after surgery for coarctation repair with hypoplastic arch warrants more extensive initial surgery and close long-term follow-up. Interact Cardiovasc Thorac Surg. 2013 Jan;16(1):31-6. doi: 10.1093/icvts/ivs301. Epub 2012 Oct 11. PMID: 23059853; PMCID: PMC3523616.

RESOURCES AND REFERENCES

1 Roper-Hall MJ. Thermal and chemical burns. *Trans Ophthalmol Soc UK.* 1965;**85**:631–53. [PubMed] [Google Scholar]

2 Dua HS, King AJ, Joseph A. A new classification of ocular surface burns. *Br J Ophthalmol.* 2001;**85**:1379–83. [PMC free article] [PubMed] [Google Scholar]

3 Sharma N, Kaur M, Agarwal T, Sangwan VS, Vajpayee RB. Treatment of acute ocular chemical burns. *Surv Ophthalmol.* 2018;**63**:214–35. [PubMed] [Google Scholar]

4 Gupta N, Kalaivani M, Tandon R. Comparison of prognostic value of Roper Hall and Dua classification systems in acute ocular burns. *Br J Ophthalmol.* 2011;**95**:194–8. [PubMed] [Google Scholar]

5 Harris JR, Kobayashi J, Frost F. Injuries from fireworks. *JAMA.* 1983;**249**:2460. [PubMed] [Google Scholar]

6 Grant WM, Kern HL. Action of alkalies on the corneal stroma. *Arch Ophthalmol.* 1955;**54**:931–9. [PubMed] [Google Scholar]

7 Paterson CA, Pfister RR. Ocular hypertensive response to alkali burns in the monkey. *Exp Eye Res.* 1973;**17**:449–53. [PubMed] [Google Scholar]

8 Paterson CA, Pfister RR, Levinson RA. Aqueous humor pH changes after experimental alkali burns. *Am J Ophthalmol.* 1975;**79**:414–9. [Google Scholar]

9 Pfister RR, Friend J, Dohlman CH. The anterior segments of rabbits after alkali burns. Metabolic and histologic alterations. *Arch Ophthalmol.* 1971;**86**:189–93. [PubMed] [Google Scholar]

10- Reiss GR, Werness PG, Zollman PE, Brubaker RF. Ascorbic acid levels in the aqueous humor of nocturnal and diurnal mammals. *Arch Ophthalmol.* 1986;**104**:753–5. [PubMed] [Google Scholar]

11- Hah YS, Chung HJ, Sontakke SB, Chung IY, Ju S, Seo SW, et al. Ascorbic acid concentrations in aqueous humor after systemic vitamin C supplementation in patients with cataract: pilot study. *BMC Ophthalmol.* 2017;**17**:121. [PMC free article] [PubMed] [Google Scholar]

12- Paschalis EI, Zhou C, Lei F, Scott N, Kapoulea V, Robert MC, et al. Mechanisms of retinal damage after ocular alkali burns. *Am J Pathol.* 2017;**187**:1327–42.. [PMC free article] [PubMed] [Google Scholar]

13- Kadar T, Horwitz V, Sahar R, Cohen M, Cohen L, Gez R, et al. Delayed loss of corneal epithelial stem cells in a chemical injury model associated with limbal stem cell deficiency in rabbits. *Curr Eye Res.* 2011;**36**:1098–107. [PubMed] [Google Scholar]

14- Zhao M, Chen J, Yang P. [Immunologic experimental studies on the alkali burn of cornea in rats] *Zhonghua Yan Ke Za Zhi.* 2000;**36**:40–2. [PubMed] [Google Scholar]

15- Dua HS, Forrester JV. Clinical patterns of corneal epithelial wound healing. *Am J Ophthalmol.* 1987;**104**:481–9. [PubMed] [Google Scholar]

16- Dua HS, Forrester JV. The corneoscleral limbus in human corneal epithelial wound healing. *Am J Ophthalmol.* 1990;**110**:646–56. [PubMed] [Google Scholar]

17- Dua HS, Said DG, Messmer EM, Rolando M, Benitez-Del-Castillo JM, Hossain PN, et al. Neurotrophic keratopathy. *Prog Retin Eye Res.* 2018;**66**:107–31. [PubMed] [Google Scholar]

18- Kinoshita S, Friend J, Thoft RA. Biphasic cell proliferation in transdifferentiation of conjunctival to corneal epithelium in rabbits. *Invest Ophthalmol Vis Sci.* 1983;**24**:1008–14. [PubMed] [Google Scholar]

19- Maumenee AE, Scholz RO. The histopathology of the ocular lesions produced by the sulfur and nitrogen mustard. *Bull Johns Hopkins Hosp.* 1948;**82**:121–47. [PubMed] [Google Scholar]

20- Thoft RA, Friend J. Biochemical transformation of regenerating ocular surface epithelium. *Invest Ophthalmol Vis Sci.* 1977;**16**:14–20. [Google Scholar]

21- Dua HS, Miri A, Alomar T, Yeung AM, Said DG. The role of limbal stem cells in corneal epithelial maintenance: testing the dogma. *Ophthalmology.* 2009;**116**:856–63. [PubMed] [Google Scholar]

22- Majo F, Rochat A, Nicolas M, Jaoude GA, Barrandon Y. Oligopotent stem cells are distributed throughout the mammalian ocular surface. *Nature.* 2008;**456**:250–4. [PubMed] [Google Scholar]

23- Kawasaki S, Tanioka H, Yamasaki K, Yokoi N, Komuro A, Kinoshita S. Clusters of corneal epithelial cells reside ectopically in human conjunctival epithelium. *Invest Ophthalmol Vis Sci.* 2006;**47**:1359–67. [PubMed] [Google Scholar]

24- Budak MT, Alpdogan OS, Zhou M, Lavker RM, Akinci MA, Wolosin JM. Ocular surface epithelia contain ABCG2-dependent side population cells exhibiting features associated with stem cells. *J Cell Sci.* 2005;**118**(Pt 8):1715–24. [PMC free article] [PubMed] [Google Scholar]

25- Kinoshita S, Friend J, Thoft RA. Biphasic cell proliferation in transdifferentiation of conjunctival to corneal epithelium in rabbits. *Invest Ophthalmol Vis Sci.* 1983;**24**:1008–14. [PubMed] [Google Scholar]

26- Wagoner MD. Chemical injuries of the eye: current concepts in pathophysiology and therapy. *Surv Ophthalmol.* 1997;**41**:275–313. [PubMed] [Google Scholar]

27- Wagoner MD, Kenyon KR, Gipson IK, Hanninen LA, Seng WL. Polymorphonuclear neutrophils delay corneal epithelial wound healing in vitro. *Invest Ophthalmol Vis Sci.* 1984;**25**:1217–20. [PubMed] [Google Scholar]

28- Baradaran-Rafii A, Eslani M, Haq Z, Shirzadeh E, Huvard MJ, Djalilian AR. Current and upcoming therapies for ocular surface chemical injuries. *Ocul Surf.* 2017;**15**:48–64. [PMC free article] [PubMed] [Google Scholar] [PubMed PMID: 27650263]

29- Colby, K., Chemical injuries of the Cornea. Focal Points in American Academy of Ophthalmology.2010. 28(1): p. 1-14.

30- Dohlman, C.H., F. Cade, and R. Pfister, Chemical burns to the eye: paradigm shifts in treatment. Cornea, 2011. 30(6): p. 613-4.

31- Donshik, P.C., et al., Effect of topical corticosteroids on ulceration in alkali-burned corneas. Archives of ophthalmology, 1978. 96(11): p. 2117-20.

32- Pfister, R.R., J.L. Haddox, and D. Yuille-Barr, The combined effect of citrate/ascorbate treatment in alkali-injured rabbit eyes. Cornea, 1991. 10(2): p. 100-4.

33- Gabardi, S., K. Munz, and C. Ulbricht, A review of dietary supplement-induced renal dysfunction. Clinical journal of the American Society of Nephrology : CJASN, 2007. 2(4): p. 757-65.

34- Ralph, R.A., Tetracyclines and the treatment of corneal stromal ulceration: a review. Cornea, 2000. 19(3): p. 274-7.

35- Smith, V.A. and S.D. Cook, Doxycycline-a role in ocular surface repair. The British journal of ophthalmology, 2004. 88(5): p. 619-25.

36- Matsuda, H. and G.K. Smelser, Epithelium and stroma in alkali-burned corneas. Archives of ophthalmology, 1973. 89(5): p. 396-401.

37- Haddox, J.L., R.R. Pfister, and S.E. Slaughter, An excess of topical calcium and magnesium reverses the therapeutic effect of citrate on the development of corneal ulcers after alkali injury. Cornea, 1996. 15(2): p. 191-5.

38- Pfister, R.R., J.L. Haddox, and C.I. Sommers, Effect of synthetic metalloproteinase inhibitor or citrate on neutrophil chemotaxis and the respiratory burst. Investigative ophthalmology & visual science, 1997. 38(7): p. 1340-9.

39- Wagoner, M.D., Chemical injuries of the eye: current concepts in pathophysiology and therapy. Survey of ophthalmology, 1997. 41(4): p. 275-313.

40- Gross, J., et al., Inhibition of tumor growth, vascularization, and collagenolysis in the rabbit cornea by medroxyprogesterone. Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America, 1981. 78(2): p. 1176-80.

41- Panda, A., et al., Topical autologous platelet-rich plasma eyedrops for acute corneal chemical injury. Cornea, 2012. 31(9): p. 989-93.

42- Kuckelkorn, R., N. Schrage, and M. Reim, Treatment of severe eye burns by tenonplasty. Lancet, 1995. 345(8950): p. 657-8.

43- Shafto, C.M., A simple method of inserting amniotic membrane grafts into the conjunctival sac. The British journal of ophthalmology, 1950. 34(7): p. 445-6.

44- Baum, J., Thygeson lecture. Amniotic membrane transplantation: why is it effective? Cornea, 2002. 21(4): p. 339-41.

45- Tseng, S.C., et al., Intraoperative mitomycin C and amniotic membrane transplantation for fornix reconstruction in severe cicatricial ocular surface diseases. Ophthalmology, 2005. 112(5): p. 896-903.

46- Hopkinson, A., et al., Amniotic membrane for ocular surface reconstruction: donor variations and the effect of handling on TGF-beta content. Investigative ophthalmology & visual science, 2006. 47(10): p. 4316-22.

47- Gicquel, J.J., et al., Epidermal growth factor variations in amniotic membrane used for ex vivo tissue constructs. Tissue engineering. Part A, 2009. 15(8): p. 1919-1927.

48- Ueta, M., et al., Immunosuppressive properties of human amniotic membrane for mixed lymphocyte reaction. Clinical and experimental immunology, 2002. 129(3): p. 464-70.

49- Hao, Y., et al., Identification of antiangiogenic and antiinflammatory proteins in human amniotic membrane. Cornea, 2000. 19(3): p. 348-52.

50- Li, W., et al., Amniotic membrane induces apoptosis of interferon-gamma activated macrophages in vitro. Experimental eye research, 2006. 82(2): p. 282-92.

51- Kheirkhah, A., et al., Temporary sutureless amniotic membrane patch for acute alkaline burns. Archives of ophthalmology, 2008. 126(8): p. 1059-66.

52- Clare, G., et al., Amniotic membrane transplantation for acute ocular burns. Cochrane database of systematic reviews, 2012. 9: p. CD009379.

53- Tandon, R., et al., Amniotic membrane transplantation as an adjunct to medical therapy in acute ocular burns. The British journal of ophthalmology, 2011. 95(2): p. 199-204.

54- Huang, T., et al., Limbal from living-related donors to treat partial limbal deficiency secondary to ocular chemical burns. Archives of ophthalmology, 2011. 129(10): p. 1267-73.

55- Morgan, S. and A. Murray, Limbal autotransplantation in the acute and chronic phases of severe chemical injuries. Eye, 1996. 10 (Pt 3): p. 349-54.

56- Tsai, R.J. and S.C. Tseng, Human allograft limbal transplantation for corneal surface reconstruction. Cornea, 1994. 13(5): p. 389-400

57- Samson, C.M., et al., Limbal stem cell transplantation in chronic inflammatory eye disease. Ophthalmology, 2002. 109(5): p. 862-8.

58- Liang, L., H. Sheha, and S.C. Tseng, Long-term outcomes of keratolimbal allograft for total limbal stem cell deficiency using combined immunosuppressive agents and correction of ocular surface deficits. Archives of ophthalmology, 2009. 127(11): p. 1428-34.

59- Ma, D.H., et al., Transplantation of cultivated oral mucosal epithelial cells for severe corneal burn. Eye, 2009. 23(6): p. 1442-50.

60- Nakamura, T., et al., Transplantation of cultivated autologous oral mucosal epithelial cells in patients with severe ocular surface disorders. The British journal of ophthalmology, 2004. 88(10): p. 1280-4.

61- Khan, B., E.J. Dudenhoefer, and C.H. Dohlman, Keratoprosthesis: an update. Current opinion in ophthalmology, 2001. 12(4): p. 282-7.

62- McCulley JP. Chemical injuries. In: Smolin G, Thoft RA, editors. The cornea: scientific foundation and clinical practice. Boston Mass: Little Brown and Co1987. p. 527–42.

63- Kuckelkorn R, Kottek A, Schrage N, Reim M. Poor prognosis of severe chemical and thermal eye burns: the need for adequate emergency care and primary prevention. *Int Arch Occup Environ Health.* 1995;**67**:281–4. [PubMed] [Google Scholar]

64- Gerard M, Louis V, Merle H, Josset P, Menerath JM, Blomet J. Experimental study about intra-ocular penetration of ammonia. *J Fr Ophtalmol.* 1999;**22**:1047–53. [PubMed] [Google Scholar]

65- Rihawi S, Frentz M, Becker J, Reim M, Schrage NF. The consequences of delayed intervention when treating chemical eye burns. *Graefes Arch Clin Exp Ophthalmol.* 2007;**245**:1507–13. [PubMed] [Google Scholar]

66- Moon ME, Robertson IF. Retrospective study of alkali burns of the eye. *Aust J Ophthalmol.* 1983;**11**:281–6. [PubMed] [Google Scholar]

67- Ikeda N, Hayasaka S, Hayasaka Y, Watanabe K. Alkali burns of the eye: effect of immediate copious irrigation with tap water on their severity. *Ophthalmologica.* 2006;**220**:225–8. [PubMed] [Google Scholar]

68- Burns FR, Paterson CA. Prompt irrigation of chemical eye injuries may avert severe damage. *Occup Health Saf.* 1989;**58**:33–6. [PubMed] [Google Scholar]

69- Kuckelkorn R, Schrage N, Keller G, Redbrake C. Emergency treatment of chemical and thermal eye burns. *Acta Ophthalmol Scand.* 2002;**80**:4–10. [PubMed] [Google Scholar]

70- Kompa S, Schareck B, Tympner J, Wustemeyer H, Schrage NF. Comparison of emergency eye-wash products in burned porcine eyes. *Graefes Arch Clin Exp Ophthalmol.* 2002;**240**:308–13. [PubMed] [Google Scholar]

71- Rihawi S, Frentz M, Schrage NF. Emergency treatment of eye burns: which rinsing solution should we choose? *Graefes Arch Clin Exp Ophthalmol.* 2006;**244**:845–54. [PubMed] [Google Scholar]

72- Merle H, Donnio A, Ayeboua L, Michel F, Thomas F, Ketterle J, et al. Alkali ocular burns in Martinique (French West Indies) Evaluation of the use of an amphoteric solution as the rinsing product. *Burns.* 2005;**31**:205–11. [PubMed] [Google Scholar]

73- Paschalis EI, Zhou C, Lei F, Scott N, Kapoulea V, Robert MC, et al. Mechanisms of retinal damage after ocular alkali burns. *Am J Pathol.* 2017;**187**:1327–42. [PMC free article] [PubMed] [Google Scholar]

74- Wagoner MD. Chemical injuries of the eye: current concepts in pathophysiology and therapy. *Surv Ophthalmol.* 1997;**41**:275–313. [PubMed] [Google Scholar]

75- Adepoju FG, Adeboye A, Adigun IA. Chemical eye injuries: presentation and management difficulties. *Ann Afr Med.* 2007;**6**:7–11. [PubMed] [Google Scholar]

76- Donshik PC, Berman MB, Dohlman CH, Gage J, Rose J. Effect of topical corticosteroids on ulceration in alkali-burned corneas. *Arch Ophthalmol.* 1978;**96**:2117–20. [PubMed] [Google Scholar]

77- Leibowitz HM. Management of inflammation in the cornea and conjunctiva. *Ophthalmology.* 1980;**87**:753–8. [PubMed] [Google Scholar]

78- Brodovsky SC, McCarty CA, Snibson G, Loughnan M, Sullivan L, Daniell M, et al. Management of alkali burns: an 11-year retrospective review. *Ophthalmology.* 2000;**107**:1829–35. [PubMed] [Google Scholar]

79- Davis AR, Ali QH, Aclimandos WA, Hunter PA. Topical steroid use in the treatment of ocular alkali burns. *Brit J Ophthalmol.* 1997;**81**:732–4. [PMC free article] [PubMed] [Google Scholar]

80- Hoffman RS, Braga-Mele R, Donaldson K, Emerick G, Henderson B, Kahook M, et al. Cataract surgery and nonsteroidal antiinflammatory drugs. *J Cataract Refract Surg.* 2016;**42**:1368–79. [PMC free article] [PubMed] [Google Scholar]

81- Reim M, Bahrke C, Kuckelkorn R, Kuwert T. Investigation of enzyme activities in severe burns of the anterior eye segment. *Graefes Arch Clin Exp Ophthalmol.* 1993;**231**:308–12. [PubMed] [Google Scholar]

82- Ralph RA. Tetracyclines and the treatment of corneal stromal ulceration: a review. *Cornea.* 2000;**19**:274–7. [PubMed] [Google Scholar]

83- Seedor JA, Perry HD, McNamara TF, Golub LM, Buxton DF, Guthrie DS. Systemic tetracycline treatment of alkali-induced corneal ulceration in rabbits. *Arch Ophthalmol.* 1987;**105**:268–71. [PubMed] [Google Scholar]

84- Pfister RR, Haddox JL, Lank KM. Citrate or ascorbate/citrate treatment of established corneal ulcers in the alkali-injured rabbit eye. *Invest Ophthalmol Vis Sci.* 1988;**29**:1110–5. [PubMed] [Google Scholar]

85- Solomon A, Rosenblatt M, Li D, Monroy D, Ji Z, Lokeshwar BL, et al. Doxycycline inhibition of interleukin-1 in the corneal epithelium. *Am J Ophthalmol.* 2000;**130**:688. [PubMed] [Google Scholar]

86- Hope-Ross MW, Chell PB, Kervick GN, McDonnell PJ, Jones HS. Oral tetracycline in the treatment of recurrent corneal erosions. *Eye.* 1994;**8**(Pt 4):384–8. [PubMed] [Google Scholar]

87- Sharma Namrata, Kaur Manpreet, Agarwal Tushar, Sangwan Virender S., Vajpayee Rasik B. Treatment of acute ocular chemical burns. *Survey of Ophthalmology.* 2018;**63**(2):214–235. [PubMed] [Google Scholar]

88- Yoon KC, Heo H, Im SK, You IC, Kim YH, Park YG. Comparison of autologous serum and umbilical cord serum eye drops for dry eye syndrome. *Am J Ophthalmol.* 2007;**144**:86–92. [PubMed] [Google Scholar]

89- Soni NG, Jeng BH. Blood-derived topical therapy for ocular surface diseases. *Br J Ophthalmol.* 2016;**100**:22–7. [PubMed] [Google Scholar]

90- Sharma N, Goel M, Velpandian T, Titiyal JS, Tandon R, Vajpayee RB. Evaluation of umbilical cord serum therapy in acute ocular chemical burns. *Invest Ophthalmol Vis Sci.* 2011;**52**:1087–92. [PubMed] [Google Scholar]

91- Oh HJ, Jang JY, Li Z, Park SH, Yoon KC. Effects of umbilical cord serum eye drops in a mouse model of ocular chemical burn. *Curr Eye Res.* 2012;**37**:1084–90. [PubMed] [Google Scholar]

92- Tamhane A, Vajpayee RB, Biswas NR, Pandey RM, Sharma N, Titiyal JS, et al. Evaluation of amniotic membrane transplantation as an adjunct to medical therapy as compared with medical therapy alone in acute ocular burns. *Ophthalmology.* 2005;**112**:1963–9. [PubMed] [Google Scholar]

93- Sharma N, Singh D, Maharana PK, Kriplani A, Velpandian T, Pandey RM, et al. Comparison of amniotic membrane transplantation and umbilical cord serum in acute ocular chemical burns: a randomized controlled trial. *Am J Ophthalmol.* 2016;**168**:157–63. [PubMed] [Google Scholar]

94- Westekemper H, Figueiredo FC, Siah WF, Wagner N, Steuhl KP, Meller D. Clinical outcomes of amniotic membrane transplantation in the management of acute ocular chemical injury. *Brit J Ophthalmol.* 2017;**101**:103–7. [PubMed] [Google Scholar]

95- Clare G, Suleman H, Bunce C, Dua H. Amniotic membrane transplantation for acute ocular burns. Cochrane Db Syst Rev. 2012:CD009379 10.1002/14651858.CD009379.pub2. [PMC free article] [PubMed]

96- Tandon R, Gupta N, Kalaivani M, Sharma N, Titiyal JS, Vajpayee RB. Amniotic membrane transplantation as an adjunct to medical therapy in acute ocular burns. *Brit J Ophthalmol.* 2011;**95**:199–204. [PubMed] [Google Scholar]

97- Eslani Medi, Baradaran-Rafii Alireza, Cheung Albert Y., Kurji Khaliq H., Hasani Hamidreza, Djalilian Ali R., Holland Edward J. Amniotic Membrane Transplantation in Acute Severe Ocular Chemical Injury: A Randomized Clinical Trial. *American Journal of Ophthalmology.* 2019;**199**:209–215. [PubMed] [Google Scholar]

98- Allen CL, Clare G, Stewart EA, Branch MJ, McIntosh OD, Dadhwal M, et al. Augmented dried versus cryopreserved amniotic membrane as an ocular surface dressing. *PLoS One.* 2013;**8**:e78441. [PMC free article] [PubMed] [Google Scholar]

99- Paolin A, Trojan D, Leonardi A, Mellone S, Volpe A, Orlandi A, et al. Cytokine expression and ultrastructural alterations in fresh-frozen, freeze-dried and γ-irradiated human amniotic membranes. *Cell Tissue Bank.* 2016;**17**:399–406. [PMC free article] [PubMed] [Google Scholar]

100- Suri K, Kosker M, Raber IM, Hammersmith KM, Nagra PK, Ayres BD, et al. Sutureless amniotic membrane ProKera for ocular surface disorders: short-term results. *Eye Contact Lens.* 2013;**39**:341–7. [PubMed] [Google Scholar]

101- Tabatabaei SA, Soleimani M, Mirshahi R, Zandian M, Ghasemi H, Hashemian MN, et al. Selective localized tenonplasty for corneal burns based on the findings of ocular surface fluorescein angiography. *Cornea.* 2017;**36**:1014–7. [PubMed] [Google Scholar]

102- Subasi S, Altintas O, Yardimoglu M, Yazir Y, Karaman S, Rencber SF, et al. Comparison of Collagen cross-linking and amniotic membrane transplantation in an experimental alkali burn rabbit model. *Cornea.* 2017;**36**:1106–15. [PubMed] [Google Scholar]

103- Zhou C, Robert MC, Kapoulea V, Lei F, Stagner AM, Jakobiec FA, et al. Sustained subconjunctival delivery of infliximab protects the cornea and retina following alkali burn to the eye. *Invest Ophthalmol Vis Sci.* 2017;**58**:96–105. [PMC free article] [PubMed] [Google Scholar]

104- Cejkova J, Olmiere C, Cejka C, Trosan P, Holan V. The healing of alkali-injured cornea is stimulated by a novel matrix regenerating agent (RGTA, CACICOL20): a biopolymer mimicking heparan sulfates reducing proteolytic, oxidative and nitrosative damage. *Histol Histopathol.* 2014;**29**:457–78. [PubMed] [Google Scholar]

105- Rao SK, Rajagopal R, Sitalakshmi G, Padmanabhan P. Limbal autografting: comparison of results in the acute and chronic phases of ocular surface burns. *Cornea.* 1999;**18**:164–71. [PubMed] [Google Scholar]

106- Paterson CA, Pfister RR, Levinson RA. Aqueous humor pH changes after experimental alkali burns. *Am J Ophthalmol.* 1975;**79**:414–9. [PubMed] [Google Scholar]

107- Imanishi J, Kamiyama K, Iguchi I, Kita M, Sotozono C, Kinoshita S. Growth factors: importance in wound healing and maintenance of transparency of the cornea. *Prog Retin Eye Res.* 2000;**19**:113–29. [PubMed] [Google Scholar]

108- Pfister RR, Paterson CA. Ascorbic acid in the treatment of alkali burns of the eye. *Ophthalmology.* 1980;**87**:1050–7. [PubMed] [Google Scholar]

109- Pfister RR. Chemical injuries of the eye. *Ophthalmology.* 1983;**90**:1246–53. [PubMed] [Google Scholar]

110- Levinson RA, Paterson CA, Pfister RR. Ascorbic acid prevents corneal ulceration and perforation following experimental alkali burns. *Invest Ophthalmol.* 1976;**15**:986–93. [PubMed] [Google Scholar]

111- Petroutsos G, Pouliquen Y. Effect of ascorbic acid on ulceration in alkali-burned corneas. *Ophthalmic Res.* 1984;**16**:185–9. [PubMed] [Google Scholar]

112- Pfister RR, Paterson CA, Spiers JW, Hayes SA. The efficacy of ascorbate treatment after severe experimental alkali burns depends upon the route of administration. *Invest Ophthalmol Vis Sci.* 1980;**19**:1526–9. [PubMed] [Google Scholar]

113- Bizrah Mukhtar, Yusuf Ammar, Ahmad Sajjad. Adherence to Treatment and Follow-Up in Patients with Severe Chemical Eye Burns. *Ophthalmology and Therapy.* 2019;**8**(2):251–259. [PMC free article] [PubMed] [Google Scholar]

114- Pfister RR, Haddox JL, Yuille-Barr D. The combined effect of citrate/ascorbate treatment in alkali-injured rabbit eyes. *Cornea.* 1991;**10**:100–4. [PubMed] [Google Scholar]

115- Sharma N, Mohanty S, Jhanji V, Vajpayee RB. Amniotic membrane transplantation with or without autologous cultivated limbal stem cell transplantation for the management of partial limbal stem cell deficiency. *Clin Ophthalmol.* 2018;**12**:2103–6. [PMC free article] [PubMed] [Google Scholar]

116- Basu S, Sureka SP, Shanbhag SS, Kethiri AR, Singh V, Sangwan VS. Simple limbal epithelial transplantation: long-term clinical outcomes in 125 Cases of unilateral chronic ocular surface burns. *Ophthalmology.* 2016;**123**:1000–10. [PubMed] [Google Scholar]

117- Basu Sayan, Mohan Sashwanthi, Bhalekar Swapnil, Singh Vivek, Sangwan Virender. Simple limbal epithelial transplantation (SLET) in failed cultivated limbal epithelial transplantation (CLET) for unilateral chronic ocular burns. *British Journal of Ophthalmology.* 2018;**102**(12):1640–1645. [PubMed] [Google Scholar]

118- Saghizadeh M, Kramerov AA, Svendsen CN, Ljubimov AV. Concise review: stem cells for corneal wound healing. *Stem Cells.* 2017;**35**:2105–14. [PMC free article] [PubMed] [Google Scholar]

119- Cheung AY, Sarnicola E, Holland EJ. Long-term ocular surface stability in conjunctival limbal autograft donor eyes. *Cornea.* 2017;**36**:1031–5. [PubMed] [Google Scholar]

120- Zhao Y, Ma L. Systematic review and meta-analysis on transplantation of ex vivo cultivated limbal epithelial stem cell on amniotic membrane in limbal stem cell deficiency. *Cornea.* 2015;**34**:592–600. [PubMed] [Google Scholar]

121- Yin J, Jurkunas U. Limbal Stem cell transplantation and complications. *Semin Ophthalmol.* 2018;**33**:134–41. [PubMed] [Google Scholar]

122- Shanbhag SS, Saeed HN, Paschalis EI, Chodosh J. Keratolimbal allograft for limbal stem cell deficiency after severe corneal chemical injury: a systematic review. *Br J Ophthalmol.* 2018;**102**:1114–21. [PubMed] [Google Scholar]

123- Baradaran-Rafii A, Delfazayebaher S, Aghdami N, Taghiabadi E, Bamdad S, Roshandel D. Midterm outcomes of penetrating keratoplasty after cultivated oral mucosal epithelial transplantation in chemical burn. *Ocul Surf.* 2017;**15**:789–94. [PubMed] [Google Scholar]

124- Lang SJ, Böhringer D, Geerling G, Reinhard T. Long-term results of allogenic penetrating limbo-keratoplasty: 20 years of experience. *Eye.* 2017;**31**:372–8. [PMC free article] [PubMed] [Google Scholar]

125- Basu S, Fernandez MM, Das S, Gaddipati S, Vemuganti GK, Sangwan VS. Clinical outcomes of xeno-free allogeneic cultivated limbal epithelial transplantation for bilateral limbal stem cell deficiency. *Br J Ophthalmol.* 2012;**96**:1504–9. [PubMed] [Google Scholar]

126- Gupta N, Farooqui JH, Patel N, Mathur U. Early results of penetrating keratoplasty in patients with unilateral chemical injury after simple limbal epithelial transplantation. *Cornea.* 2018;**37**:1249–54. [PubMed] [Google Scholar]

127- Sotozono C, Inatomi T, Nakamura T, Koizumi N, Yokoi N, Ueta M, et al. Cultivated oral mucosal epithelial transplantation for persistent epithelial defect in severe ocular surface diseases with acute inflammatory activity. *Acta Ophthalmol.* 2014;**92**:e447–53. [PMC free article] [PubMed] [Google Scholar]

128- Movahedan A, Cheung AY, Eslani M, Mogilishetty G, Govil A, Holland EJ. Long-term outcomes of ocular surface stem cell allograft transplantation. *Am J Ophthalmol.* 2017;**184**:97–107. [PubMed] [Google Scholar]

129- Pellegrini G, Lambiase A, Macaluso C, Pocobelli A, Deng S, Cavallini GM, et al. From discovery to approval of an advanced therapy medicinal product-containing stem cells, in the EU. *Regen Med.* 2016;**11**:407–20. [PMC free article] [PubMed] [Google Scholar]

130- National Institute for Health and Care Excellence (NICE). Holoclar for treating limbal stem cell deficiency after eye burns. Technology appraisal guidance [TA467]. Published: 16 August 2017 https://www.nice.org.uk/guidance/ta467.

131- Shanbhag SS, Saeed HN, Paschalis EI, Chodosh J. Boston keratoprosthesis type 1 for limbal stem cell deficiency after severe chemical corneal injury: a systematic review. *Ocul Surf.* 2018;**16**:272–81. [PubMed] [Google Scholar]

132- Ciolino JB, Belin MW, Todani A, Al-Arfaj K, Rudnisky CJ. Boston Keratoprosthesis Type 1 Study G. Retention of the Boston keratoprosthesis type 1: multicenter study results. *Ophthalmology.* 2013;**120**:1195–200. [PMC free article] [PubMed] [Google Scholar]

133- Vasquez-Perez A, Zarei-Ghanavati M, Avadhanam V, Liu C. Osteo-odonto-keratoprosthesis in severe thermal and chemical injuries. *Cornea.* 2018;**37**:993–9. [PubMed] [Google Scholar]

134- Tan A, Tan DT, Tan XW, Mehta JS. Osteo-odonto keratoprosthesis: systematic review of surgical outcomes and complication rates. *Ocul Surf.* 2012;**10**:15–25. [PubMed] [Google Scholar]

135- Kuckelkorn R, Keller GK, Redbrake C. Glaucoma after extremely severe chemical and thermal eye burns. Surgical possibilities. *Ophthalmologe.* 2001;**98**:1149–56. [PubMed] [Google Scholar]

136- Cade F, Grosskreutz CL, Tauber A, Dohlman CH. Glaucoma in eyes with severe chemical burn, before and after keratoprosthesis. *Cornea.* 2011;**30**:1322–7. [PubMed] [Google Scholar]

137- Tsai JH, Derby E, Holland EJ, Khatana AK. Incidence and prevalence of glaucoma in severe ocular surface disease. *Cornea.* 2006;**25**:530–2. [PubMed] [Google Scholar]

138- Kuckelkorn R, Kottek A, Reim M. Intraocular complications after severe chemical burns--incidence and surgical treatment. *Klin Monbl Augenheilkd.* 1994;**205**:86–92. [PubMed] [Google Scholar]

139- Yu TSI, Liu H, Hui K. A case-control study of eye injuries in the workplace in Hong Kong. *Ophthalmology.* 2004;**111**:70–4. [PubMed] [Google Scholar]

140- Chen SY, Fong PC, Lin SF, Chang CH, Chan CC. A case-crossover study on transient risk factors of work-related eye injuries. *Occup Environ Med.* 2009;**66**:517–22. [PubMed] [Google Scholar]

141- Lin MP, Eksioglu U, Mudumbai RC, Slabaugh MA, Chen PP. Glaucoma in patients with ocular chemical burns. *Am J Ophthalmol.* 2012;**154**:481–5 e1. [PubMed] [Google Scholar]

142- Claassen K,Rodil Dos Anjos D,Broding HC, Current status of emergency treatment of chemical eye burns in workplaces. International journal of ophthalmology. 2021; [PubMed PMID: 33614462]

143- Iyer G,Srinivasan B,Agarwal S, Algorithmic approach to management of acute ocular chemical injuries-I's and E's of Management. The ocular surface. 2019 Apr; [PubMed PMID: 30742992]

144- Choi SH,Kim MK,Oh JY, Glaucoma after ocular chemical burns: Incidence, risk factors, and outcome. Scientific reports. 2020 Mar 16 [PubMed PMID: 32179804]

145- Soleimani M,Naderan M, Management Strategies of Ocular Chemical Burns: Current Perspectives. Clinical ophthalmology (Auckland, N.Z.). 2020 [PubMed PMID: 32982161]

146- Kuckelkorn R,Redbrake C,Reim M, Tenonplasty: a new surgical approach for the treatment of severe eye burns. Ophthalmic surgery and lasers. 1997 Feb [PubMed PMID: 9054480] 147-Lin, M.P., et al., Glaucoma in patients with ocular chemical burns. American journal of ophthalmology, 2012. 154(3): p. 481-485 e1.

148- Paterson, C.A. and R.R. Pfister, Intraocular pressure changes after alkali burns. Archives of ophthalmology, 1974. 91(3): p. 211-8.

149- Le, Q., et al., Vision-related quality of life in patients with ocular chemical burns. Investigative ophthalmology & visual science, 2011. 52(12): p. 8951-6.

150- Colby, K., Chemical injuries of the Cornea. Focal Points in American Academy of Ophthalmology.2010. 28(1): p. 1-14.

151- Kheirkhah, A., et al., A Combined Approach of Amniotic Membrane and Oral Mucosa Transplantation for Fornix Reconstruction in Severe Symblepharon. Cornea, 2012.

152- Tuft, S.J. and A.J. Shortt, Surgical rehabilitation following severe ocular burns. Eye, 2009. 23(10): p. 1966-71.

KAYNAKLAR

Atlıhan U. (2022). D Vitamini Eksikliği Nedeniyle Tedavi Alan Polikistik Over Sendromlu Hastalarin Klinik, Metabolik Ve Ultrasonografik Parametrelerinin Değerlendirilmesi International Anatolia Academic Online Journal Health Sciences , 8 (2) , 1-20 . Retrieved From Https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Pub/Iaaojh/Issue/72328/1164989

Atlıhan U. Analysis of Risk Factors for Human Papilloma Virus (HPV): A Survey Study. Arch Clin Psychiatry. 2022;49(2):1-8.

Atakan, N., Doğan, S. (2012). Psoriazis sistemik bir hastalık mıdır? *Turkish Journal of Dermatology, 6*(3), 119-122.

Augustin, M., Glaeske, G., Radtke, M.A. ve ark. (2010). Epidemiology and comorbidity of psoriasis in children. *Br J Dermatol, 162*(3), 633-636.

Bilaç, C., Şahin, M.T., Öztürkcan, S. (2016). Dermatolojide hastalık şiddeti skorlama sistemleri. *Turkderm, 50*, 42-53.

Bülbül Başkan, E. (2016). Hastalık şiddetinin tanımlanması. *Turkderm, 50*(Suppl 1), 4-6.

Cataldi, C., Mari, N.L., Lozovoy, M.A.B. ve ark. (2019). Proinflammatory and anti-inflammatory cytokine profiles in psoriasis: use as laboratory biomarkers and disease predictors. *Inflamm Res, 68*(7), 557-567.

Christophers, E. (2007). Comorbidities in psoriasis. *Clin Dermatol, 25*(6), 529-534.

De Jager, M.E., Van de Kerkhof, P.C., De Jong, E.M. ve ark. (2009). Epidemiology and prescribed treatments in childhood psoriasis: a survey among medical professionals. *J Dermatolog Treat, 20*(5), 254-258.

Eaglstein, W.H., Callen, J.P. (2009). Dermatologic comorbidities of diabetes mellitus and related issues. *Arch Dermatol, 145*(4), 467-469.

Farber, E.M., Nall, M.L. (1974). The natural history of psoriasis in 5,600 patients. *Dermatologica, 148*(1), 1-18.

Gaspari, A.A. (2006). Innate and adaptive immunity and the pathophysiology of psoriasis. *J Am Acad Dermatol, 54*, 67-80.

Gisondi, P., Tessari, G., Conti, A. ve ark. (2007). Prevalence of metabolic syndrome in patients with psoriasis: a hospital-based case-control study. *Br J Dermatol, 157*(1), 68-73.

Guttman-Yassky, E., Krueger, J.G. (2007). Psoriasis: evolution of pathogenic concepts and new therapies through phases of translational research. *Br J Dermatol, 157*, 1103-1115.

Gülekon, A., Adışen, E. (2008). Psoriasis ve komorbiditeler. *Türkderm-Deri Hastalıkları ve Frengi Arşivi Dergisi, 42* Özel Sayı 2, 23-25.

Henseler, T., Christophers, E. (1995). Disease concomitance in psoriasis. *J Am Acad Dermatol, 32*(6), 982-986.

Hölsken, S., Krefting, F., Schedlowski, M. ve ark. (2021). Common fundamentals of psoriasis and depression. *Acta Derm Venereol, 101*(11), adv00609.

James, W.D., Elston, D.M., Treat, J.R. ve ark. (2020). Seborrheic dermatitis, psoriasis, recalcitrant palmoplantar eruptions, pustular dermatitis, and erythroderma. In James, W.D., Eds. *Andrew's Diseases of The Skin: 13th ed*. London, Elsevier (pp. 191-204.e3)

Kasprowicz, S., Lio, P.A (2018). Complementary and alternative medicine. In Bolognia, J.L., Schaffer, J.V., Cerroni, L., Eds. *Dermatology: 4th ed.* China, Elsevier (pp. 2318-2324).

Kaur, S., Zilmer, K., Leping, V. ve ark. (2012). Comparative study of systemic inflammatory responses in psoriasis vulgaris and mild to moderate allergic contact dermatitis. *Dermatology, 225*(1), 54-61.

Lebwohl, M.G., Bachelez, H., Barker, J. ve ark. (2014). Patient perspectives in the management of psoriasis: results from the population-based multinational assessment of psoriasis and psoriatic arthritis survey. *J Am Acad Dermatol, 70*(5), 871-881.e1-30.

Lowes, M.A., Bowcock, A.M., Krueger, J.G. (2007). Pathogenesis and therapy of psoriasis. *Nature, 445*, 866–867.

Mallbris, L., Granath, F., Hamsten, A. ve ark. (2006). Psoriasis is associated with lipid abnormalities at the onset of skin disease. *J Am Acad Dermatol, 54*(4), 614-621

Neimann, A.L., Shin, D.B., Wang, X. ve ark. (2006s). Prevalence of cardiovascular risk factors in patients with psoriasis. *J Am Acad Dermatol, 55*(5), 829-835.

Nestle, F.O., Kaplan, D.H., Barker, J. (2009). Psoriasis. *N Engl J Med, 361*(5), 496-509.

Nickoloff, B.J. (2007). Cracking the cytokine code in psoriasis. *Nat Med, 13*, 242–244

Prinz, J.C. (2003). The role of T cells in psoriasis. *J Eur Acad Dermatol Venereol, 17*, 257-270.

Raychaudhuri, S.P., Gross, J. (2000). A comparative study of pediatric onset psoriasis with adult onset psoriasis. *Pediatr Dermatol, 17*(3), 174-178.

Sweeney, C.M., Tobin, A.M., Kirby, B. (2011). Innate immunity in the pathogenesis of psoriasis. *Arch Dermatol Res, 303*, 691-705.

Van de Kerkhof, P.C.M., Nestlé, F.O. (2018). Psoriasis. In Bolognia, J.L., Schaffer, J.V., Cerroni, L., Eds. *Dermatology: 4th ed. China*, Elsevier (pp. 138-160).

Zeng, J., Lei, L., Zeng, Q., ve ark. (2020). Ozone therapy attenuates NF-κB-mediated local ınflammatory response and activation of Th17 cells in treatment for psoriasis. *Int J Biol Sci, 16*(11), 1833-1845.

TÜRK DEMOKRASİSİNİN DÖNÜM NOKTALARI

OLAYLAR VE AKTÖRLER

Editörler

Prof. Dr. Ahmet KARADAĞ

Dr. Mehmet KAPUSIZOĞLU

EKİN

Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-99-8

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Aralık 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Anayasal yönetim ve siyasal iktidarın sorumlu kanadının seçimle belirlenmesi çabaları bakımından ülkemizin demokratikleşme geçmişi 19. yüzyıla kadar uzanır. Osmanlı döneminde aydınlar tarafından dillendirilen anayasal yönetime geçiş arzusu Osmanlı bürokratlarınca uygulamaya geçirilmişti. Batıda ortaya çıkan modernleşme süreci, Osmanlı'da devlet nasıl kurtarılır sorusu bağlamında bürokrasinin sorumluluğunda uygulamaya konmuş ve yeni gelişmeler ışığında devlet yeniden yapılandırılmaya çalışılmıştı. Temel hedef, mevcut imparatorluktan siyasal iktidarın sınırlandırıldığı, tebaanın üst kimlik etrafında bütünleştirilerek haklarla donatılmış modern vatandaşa dönüştürüldüğü ve iktidarın sorumlu kanadının seçimle belirlendiği anayasal monarşiye dayalı modern bir devlet oluşturabilmekti. II. Meşrutiyet döneminde 1909'da yapılan anayasa değişiklikleriyle hedefler belli ölçüde gerçekleşse de kısa süre sonra I. Dünya Savaşı'nın başlaması anayasal kazanımların uygulamada kalıcı olmasını engellemişti.

Büyük Millet Meclisi'nin açılması, meclisin çoğulcu karakteri ve kurtuluş mücadelesi koşullarında bile bu çoğulcu meclisin demokratik müzakere bağlamında son derece işlevsel olması ülkemizin demokratikleşme tarihinin, mutlaka vurgulanması gereken, son derece önemli bir aşamasını oluşturur.

Kurtuluş mücadelesinin zaferle neticelenmesi sonrası devlet ve ulus inşası dönemi başladığından Osmanlı döneminde elde edilen kazanımların bir kısmı kaybedilmiştir. Bu dönemde demokrasi ile ilişkilendirilecek tek kurum, demokratik karakterinden arındırılmış olsa da seçimdir. Zaten dönemin temel kabulleri demokrasiye hayat verecek nitelikten uzaktır. Toplum homojen bir kitle olarak kabul edilmektedir. Yöneten-yönetilen ilişkisi "hak yok vazife var" anlayışı içinde kurgulanmaktadır. Millet, yönetimin kaynağı kabul edilse de siyasa hedefleri avangartların tekelindedir. Atılan her adım halk içindir, ama halka rağmen! Dolayısıyla bu dönem, içinde siyaset oyununun icra edileceği bir siyasal toplumun inşası ve siyaset oyununu icra edeceklerin açık oy gizli sayım esasına göre belirlenmesiyle öne çıkmıştır.

Çok partili siyasal hayata geçiş ve iktidar değişimi demokratikleşme serüvenimize yeni kazanımlar eklese de bu süreçte, iktidar muhalefet ilişkilerine demokratik bir karakter kazandırılamamıştır. İktidar değişiminin seçim dışındaki bütün alternatiflerinin tüm siyasal seçkinlerce reddedilmesi anlamına gelen demokrasinin kasabadaki tek oyun olarak benimsenmesi, ülkemizde gerçekleşmediği için sivil siyasal süreç neredeyse düzenli aralıklarla muhtıra ve darbeler nedeniyle kesintiye uğramıştır. 1960, 1971, 1980 bu bağlamda demokratikleşme serüvenimizde olumsuz dönüm noktalarını oluşturur.

1961 Anayasası ile ordunun yönetime dâhil edildiği, yürütme erkinin zayıflatıldığı bir vesayet yönetimi inşa edilmiştir. Bu dönemde hükümetin, hükümet etme sanatını icra etmedeki anayasal yetersizliği 1982'de vesayetin şekil değiştirmesine neden olmuştur. Artık vesayetin temsilcisi yürütmenin sorumsuz kanadı olan cumhurbaşkanıdır. 1982'de yenilenen düzende siyasal partilere getirilen anayasal ve yasal sınırlamalar siyasal partilerin siyaset üretme potansiyellerini olumsuz etkilemiştir. Bu yüzden, 1990'lı yılların ortalarına gelindiğinde, sağ ve sol merkez partiler çöküşe geçmiştir. Bu süreç, 2001'de ekonomik krizin siyasal krizle birleşmesiyle dip yapmıştır.

2001 sonrası dönem, Türkiye'de siyasetin toplum ve devlet katında hareketli olduğu yıllardı. Siyasete yeni aktörler dâhil olmuş ve siyasette yeni bir değişim süreci başlamıştı. 2002'de muhafazakâr demokrat bir kimlikle iktidara gelen Adalet ve Kalkınma Partisi (Ak Parti) topluma ekonomik refah ve demokrat bir gelecek vaat etmişti. Ak Parti'nin ilk iktidar dönemi, siyasette kalıcı olma ve vesayeti geriletme mücadelesi olarak geçti. Bu dönem muhafazakâr, liberal ve sosyal demokrat bazı toplum kesimlerinden güçlü destek alan Ak Parti, 2011 genel seçimi sonrası dönemi "yeniden inşa dönemi" olarak belirlerken Türkiye de siyasette yeni bir dönüm noktasına geçiş yapıyordu. Bu dönemde iktidar, toplumun genelinin özgürlüğünü garanti altına almak, refahı tabana yaymak yerine kendi seçmen tabanının çıkarlarını maksimize etmeyi temel hedef yaptı. Anayasal düzeyde yaptığı değişikliklerle sistemi kendi çıkarlarına sonuç üretir bir niteliğe kavuşturdu. 1961'de kurulan vesayet yönetimi farklı aktörler ve anlayışlarla kendini yeniden üretti. Artık siyaset eski vesayetten kurtulmuştu. Ancak vesayetten kurtulmak her koşulda özgürlüğü garanti etmiyordu. 19. yüzyıl Osmanlı toplumunda da İttihat Terakki, II. Abdülhamit'in istibdadını şiddetle eleştirmiş, hürriyet vaadinde bulunmuş, ama iktidara geldiğinde uyguladığı katmerli istibdatla eski dönemi aratır olmuştu. Bugünün toplumu, benzer koşulları farklı bir zaman kesitinde yeniden tecrübe ediyor gibidir. Demokrasiyi muhalefetin ideolojisi gören bir toplum, bu anlayışla bundan fazlasını yapamazdı, zaten.

Derleme olarak hazırlanan kitabın yazım ve yayımı sürecinde farklı isimlerin katkısı oldu. Katkılarından dolayı Prof. Dr. Cemal Altan'a, Prof. Dr. Gökhan Tuncel'e, Prof. Dr. Mehmet Zeki Duman'a, Prof. Dr. Nihat Yılmaz'a, Prof. Dr. Oğuzhan Göktolga'ya, Doç. Dr. Abdullah Aydın'a, Doç. Dr. Haluk Yaman'a, Doç. Dr. İsmail Dursunoğlu'na, Doç. Dr. Tuğba Yolcu'ya, Dr. Öğr. Üyesi Umut Turgut Yıldırım'a, Dr. Sinem Arslan'a, Ömer Bahadır Gürbüz ve Ali Emre Aladağ'a teşekkürlerimizi sunarız. Kitabın yayımını Ekin Kitabevi üstlendi. Emekleri için kitabevi çalışanlarına teşekkürler.

Mehmet KAPUSIZOĞLU Ahmet KARADAĞ

İÇİNDEKİLER

OSMANLI'DA ANAYASAL YÖNETİM GİRİŞİMLERİ VE AYDINLAR 1
Sinem ARSLAN

CUMHURİYETİN İLANI VE KURUCU KADROLAR 24
Nihat YILMAZ

TEK PARTİ İKTİDARI 41
Oğuzhan GÖKTOLGA
Ali Emre ALADAĞ

DÖRTLÜ TAKRİR VE DEMOKRAT PARTİ 61
Abdullah AYDIN
Ömer Bahadır GÜRBÜZ

27 MAYIS DARBESİ VE MİLLİ BİRLİK KOMİTESİ 84
Haluk YAMAN

1961 ANAYASASI VE VESAYET DEMOKRASİSİNİN İNŞASI 118
Mehmet KAPUSIZOĞLU

SİYASAL ŞİDDET VE TEKNOKRATLAR DÖNEMİ 142
Şeyma ALTUNKAYA

12 EYLÜL: ANTİDEMOKRATİK BİR RESTORASYON GİRİŞİMİ 158
Ahmet KARADAĞ

TURGUT ÖZAL'IN SİYASET FELSEFESİ VE POLİTİKALARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME 186
Mehmet Zeki DUMAN

28 ŞUBAT POST-MODERN DARBESİ.....226
Gökhan TUNCEL
Umut Turgut YILDIRIM

TÜRKİYE'NİN 2000'Lİ YILLARINA DAMGASINI VURAN PARTİ: AK PARTİ.....248
Cemal ALTAN

367 KRİZİ, E-MUHTIRA VE 2007 REFERANDUMU: PARLAMENTER SİSTEMİN TÜKENİŞİ.....276
İsmail DURSUNOĞLU

CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİ BAĞLAMINDA DEĞİŞEN ANAYASAL DÜZEN VE BU DEĞİŞİMİN TÜRK DEMOKRASİSİNE ETKİLERİ.....289
Tuğba YOLCU

Kaynakça

Abdurrahman, T. (2022). *Modernlik Ruhu* (1. Baskı). (Çev. M. E. Maşalı ve M. Maşalı). Pınar Yayınları.

Arı, T. (2008). *Geçmişten Günümüze Ortadoğu* (4. Baskı). MKM Yayıncılık.

Arpacı, I. (2016). *Müslümanlarda Siyasal Tasavvur*. (1. Baskı). Pınar Yayınları.

Bilim, C. (1990). Tercüme Odası. *OTAM Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, *1*(1), 29-43.

Bulut, Y. (2020). Türkiye'de Çağdaş Düşüncenin Oluşumu. (Ed. L. Sunar) *Müslüman Dünyada Çağdaş Düşünce Cilt: 1 Türk Düşüncesi* İçinde s. 87-122. YTTB Yayınları.

Canatan, K. (2019). *Siyaset Felsefesi.* Beyan Yayınları.

Cesur, E. (2007). *Dr. Ali Şeriati: İslam Bilim ve Bir İdeoloji Olarak İslamcılık.* (1.Baskı). Bakış Yayınları.

Cihan, A. (2004). *Reform Çağında Osmanlı İlmiyye Sınıfı.* (1. Baskı). Birey Yayıncılık.

Cleveland, W. L. (2008). *Modern Ortadoğu Tarihi.* (1. Baskı). (Çev. M. Harmancı). Agora Kitaplığı.

Demirtaş, B. (2007). Jön Türkler Bağlamında Osmanlı'da Batılılaşma Hareketleri, *U.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (13), 389-408.

Doğan, C. (2014). Tanzimat Dönemi Osmanlı Merkeziyetçi Bürokratik Yapısının Kurulması ve Karşılaşılan Bazı Güçlükler. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (33), 55-68.

Göktolga, O. (2015). Osmanlı Geçmişi: Osmanlı'da Toplumsal, Siyasal Yapı ve Son Dönem Düşünce Akımları. (Ed. A. Karadağ). *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Türkiye'de Siyasal Hayat* İçinde s. 11-56. Bilsam Yayınları.

Güzeldağ, F. ve Akyıl, L. (2022). Osmanlı Devleti'nde Demokratikleşme Hareketleri. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *14*(3), 337-352.

Hallaq, W. B. (2020). *Modernitenin Reformu Abdurrahman Taha'nın Felsefesinde Ahlak ve Yeni İnsan*. (1. Baskı). (Çev. T. Uluç). Ketebe Yayınları.

Hallaq, W. B. (2021). *İslâm Hukukuna Giriş* (4. Baskı). (Çev. N. Kızılkaya). Pınar Yayınları.

Heper, M. (2006). *Türkiye'de Devlet Geleneği* (1. Baskı). (Çev. N. Soyarık). Doğu Batı Yayınları.

İnalcık, H. (2020). *Osmanlı Tarihinde İslamiyet ve Devlet.* (6. Baskı). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Kalın, İ. (2017). *Ben, Öteki ve Ötesi*. (10. Baskı). İnsan Yayınları.

Kara, İ. (2017a). *İslamcıların Siyasi Görüşleri-1.* (4. Baskı). Dergâh Yayınları.

Kara, İ. (2017b). *Türkiye'de İslamcılık Düşüncesi-1.* (3. Baskı). Dergâh Yayınları.

Karadağ, A. ve Çiçek, Z. (2015). Din-Devlet İlişkileri. (Ed. A. Karadağ). *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Türkiye'de Siyasal Hayat* İçinde s. 329-362. Bilsam Yayınları.

Karal, E. Z. (2007). *Osmanlı Tarihi - Birinci Meşrutiyet ve İstibdat Devirleri (1876-1907) Cilt:8*. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Karpat, K. H. (2009). *Osmanlı'dan Günümüze Elitler ve Din.* (2. Baskı). (Çev. G. Ayas). Timaş Yayınları.

Kavak, Ö. (2023). İslam Siyaset Düşüncesi Klasikleri Niçin Önemsizdir?. *Teklif Dergisi,* (7), 124-135.

Kâzım, Ş. M. (2017). Meşrutiyet. (Ed. İsmail Kara). *Türkiye'de İslâmcılık Düşüncesi 1: Metinler, Kişiler* İçinde s. 135-137. Dergâh Yayıncılık.

Keyder, Ç. (2007). *Türkiye'de Devlet ve Sınıflar.* (12. Baskı). İletişim Yayınları.

Mardin, Ş. (2014). *Jön Türklerin Siyasî Fikirleri 1895-1908.* (19. Baskı). İletişim Yayınları.

Mardin, Ş. (2017a). *Türk Modernleşmesi.* (25. Baskı). İletişim Yayınları.

Mardin, Ş. (2017b). *Türkiye'de Toplum ve Siyaset.* (23. Baskı). İletişim Yayınları.

Özbudun, E. (2017). *Anayasalcılık ve Demokrasi.* (2. Baskı). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Pappe, I. (2011). *Ortadoğu'yu Anlamak.* (2. Baskı). (Çev. G. Atmaca). NTV Yayınları.

Paşa, S. H. (2017). İslamlaşmak. (Ed. İsmail Kara). *Türkiye'de İslamcılık Düşüncesi 1: Metinler Kişiler* İçinde s. 174-190. Dergâh Yayınları.

Savcı, B. (1966). Osmanlı Türk Reformlarının (Islahat Hareketlerinin) Bir Batı Demokrasisi Doğurma Çabaları. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, *21*(1), 107-124.

Sunar, L. (2018). Patrimonyalizmin Gölgesinde İslam Siyasal Sisteminin Anlaşılması Sorunu. (Ed. L. Sunar, Ö. Kavak). *İslam Siyaset Düşüncesi* İçinde. s. 297-360. Nobel Akademik Yayıncılık.

Sunar, L. (2020). Giriş: Çağdaş Türk Düşüncesinin Temel Meseleleri, Dönemlendirme ve Tasnif. (Ed. L. Sunar). *Müslüman Dünyada Çağdaş Düşünce Cilt:1 Türk Düşüncesi* İçinde s. 19-62. YTTB Yayınları.

Şeyhanlıoğlu, H. (2015). Modernleşme Sürecinde Osmanlı İmparatorluğu'nun Siyasal Sistemi Ve Gelişen Siyasi Düşünce Akımları. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* (42), 289-300.

Şûrâ-yı Devlet. https://islamansiklopedisi.org.tr/sura-yi-devlet. (Erişim Tarihi: 09.10.2023).

Turan, N. S. (2017). *Hilafet: Erken İslâm Tarihinden Osmanlı'nın Son Yüzyılına.* (1. Baskı). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Türkkan, H. (2018). Osmanlı Devleti'nde Demokratikleşme ve Kanun-ı Esasi'nin Demokratik Hüviyeti. *Vakanüvis- Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, (Prof. Dr. Azmi Özcan Öğrencileri Özel Sayısı), 364-379.

Whitehead, A. N. (1967). *Science and the Modern World.* The Free Press.

Yaycıoğlu, A. (2018). Global Transformation of the Muslim World: Connections, Crises and Reform. (Ed. A Salvatore, R. Tottoli, B. Rahimi). *History of Islam and Islamic Civilization* İçinde s. 435-458, Oxford.

Zürcher, E. J. (2006). *Modernleşen Türkiye'nin Tarihi.* (20. Baskı). (Çev. Y. Saner Gönen). İletişim Yayınları.

Kaynakça

Amasya Valiliği (2023). *Amasya Tamimi (22 Haziran 1919)*, http://www.amasya.gov.tr/amasya-tamimi-22-haziran-1919.

Atatürk Ansiklopedisi (2023). *Kâzım Karabekir (1882-1948)*, https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/kazim-karabekir-1882-1948/

Balkaya, İ. S. (2020). *1930 Sonun Başlangıcı: Serbest Fırka'nın İzmir'de Teşkilatlanma Serüveni*, Berikan Yayınevi, Ankara.

Berber Gedikli, Ş. (2013). Kâzım Karabekir'in Saltanat ve Hilâfetin İlgasına Olan Tavrının Düşündürdükleri, *International Journal of Social Scienc*e, *6*(4), 443-460.

Heper, M. (2014). Atatürk'te Devlet Düşüncesi. (Ed. E. Kalaycıoğlu ve A. Y. Sarıbay). *Türk Siyasal Hayatı: Türkiye'de Politik Değişim ve Modernleşme (5. Baskı)* İçinde s. 245-277, Sentez Yayıncılık, İstanbul.

Kalaycıoğlu, E. (2014). Türkiye'de Politik Rejimin Evrimi ve Yasama Sistemi. (Ed. E. Kalaycıoğlu ve A. Y. Sarıbay). *Türk Siyasal Hayatı: Türkiye'de Politik Değişim ve Modernleşme (5. Baskı)* İçinde s. 369-389. Sentez Yayıncılık, İstanbul.

Koçlar, B. (2022). *Recep Peker: Bir İnkılapçının Hikayesi*. Berikan Yayınevi, Ankara.

Orbay, R. (1993). *Cehennem Değirmeni: Siyasi Hatıralarım*. Emre Yayınları, İstanbul.

Ortaylı, İ. (2023). *Gazi Mustafa Kemal Atatürk* (23. Baskı). Kronik Yayınları, İstanbul.

Semiz, Y. (1997). Atatürk ve Kazım Karabekir Paşa: Bir Dostluğun Dargınlığa Dönüşmesi, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 4, 191-209.

Taşdemir, S. (2005). Türkiye Cumhuriyeti'nin Doğum Belgesi: Amasya Tamimi, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, *21*(63), 1071 – 1089.

Ünal, S. (2017). Mustafa Kemal Paşa'nın Yol Arkadaşlarının Cumhuriyet'in İlanı'na Tepkileri, *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 7*(3), 665-675.

Yalçın, E. (2011). Kurtuluş Savaşı Komutanları Ekseninde Cumhuriyet Rejimi Tartışmaları, *ÇTTAD, (X)*22, 115-139.

Yuvalı, A. (2023). *Amasya Tamimi'nin Kurtuluş Savaşında ve Cumhuriyetin Kuruluşundaki Yeri,* https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/ medergi/4.htm

Kaynakça

Ahmad, F. (1995). *Modern Türkiye'nin Oluşumu.* (Çev. Y. Alogan). Sarmal Yayınları.

Arıkan, Z. (1999). Halkevlerinin Kuruluşu ve Tarihsel İşlevi. *Atatürk Yolu Dergisi, 6*(23), 261-281.

Aşçı, H. B. (2016). Lozan Barış Antlaşması'nda Osmanlı Borçları Meselesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 5*(6), 1649-1666.

Aydemir, B. (2021). II. Dünya Savaşı Sonrasında (1945-1950) Türkiye'nin İktisadi Durumu ve Sosyal Hayatta Yaşanan Gelişmeler. *İçtimaiyat Sosyal Bilimler Dergisi, 5*(1)*, 138-146.*

Aysal, N. ve Korkmaz, E. (2021). Demokratikleşme Ekseninde Halifeliğin Kaldırılması. (Ed. D. Kapucu). *Atatürk Dönemi Demokratikleşme 1920 -1938* İçinde s.179-209. İksad Yayınları

Çavdar, T. (2004). *Türkiye'nin Demokrasi Tarihi 1839-1950.* İmge Yayınevi

Demir, G.Y. (2010). Türk Tarih Tezi ile Türk Dil Tezinin Kavşağında Güneş Dil Teorisi. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11*(20), 385-396.

Demirel, A. (2014). *Tek Partinin İktidarı.* İletişim Yayınları

Doğan, S. (2015). *Türkiye Ekonomisi.* İstanbul Üniversitesi Açıktan ve Uzaktan Eğitim Fakültesi.

Duverger, M. (1974). *Siyasi Partiler.* (Çev. E. Özbudun). (2. Baskı). Bilgi Yayınevi.

Ekincikli, M. (2012). Türk Demokrasi Kültürünün Gelişim Sürecinde Terakkiperver Cumhuriyet Fırkasının Kapatılması. *Gazi Akademik Bakış,* (6), 151-163.

Erdem, Ç. (2013). Tek Parti Döneminde Muhalefet Algısı: Serbest Cumhuriyet Fırkası Hareketi Üzerinden Bir İnceleme. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* (15), 1 – 22.

Gökçen, A. (2020). Cumhuriyetten Günümüze Türkiye'de İktisat Politikaları ve Ekonomik Gelişme. (Ed. M. Zencirkıran). *Dünden Bugüne Türkiye'nin Toplumsal Yapısı* İçinde s. 249-290. Dora Yayınları.

Gülcan, Y. (1999). *Cumhuriyet Halk Partisi (1923-1946).* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü.

Güneş, İ. (1987). Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nden Halk Fırkası'na Geçiş. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, 3*(8), 427 – 442.

İnalcık, H. (1998). Büyük Bir Devrim: Hilafetin Kaldırılması ve Laiklik. *Doğu Batı,* (3), 71-76.

İnan, A. (1947). Türk Tarih Kurumunun Kuruluşuna Dair. *Belleten,* (42)*,* 173-179.

Kepenek, Y. ve Yentürk, N. (2001). *Türkiye Ekonomisi.* Remzi Kitabevi.

Kılınçkaya, D. (2012). Serbest Cumhuriyet Fırkasının Toplumsal Tabanı ve Cumhuriyet Halk Partisi. *CTAD, 8*(15), 3-18.

Kocaman, H. ve Ceylan M. (2018). Türkiye Cumhuriyeti'nin İlk Muhalefet Fırkası: Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası. *Yasama Dergisi,* (34)*,* 5-23.

Korkmaz, T. (2010). Türkiye'de Tek Partili Dönemin Toplum ve Siyaset Anlayışının Dünya Konjonktürü Bağlamında Değerlendirilmesi. *Akademik Bakış.* (*43).*

Lewis, B. (1993). *Modern Türkiye'nin Doğuşu.* (Çev. M. Kıratlı). TTK Basımevi.

Mutlu, S. (2013). Tek Parti Döneminde Parti Devlet Bütünleşmesine Bir Örnek: "Dilek Sistemi". *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, 29(*86), 53-102.

Okyar, O. ve Seyitdanlıoğlu, M. (1997). *Fethi Okyar'ın Anıları.* İş Bankası Kültür Yayınları.

Özalper, M. (2014). Bir Muhalefet Partisinin İlgası: Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası. *Anemon Muş Alpaslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2*(1), 117-136.

Özdemir E. ve Atılgan G. (2014). Siyasal Partiler. (Ed. G. Atılgan ve E.A. Aytekin). *Siyaset Bilimi Kavramlar, İdeolojiler, Disiplinler Arası İlişkiler* İçinde s.239-251). Yordam Kitap.

Özdemir, Y. ve Aktaş, E. (2011). Halkevleri (1932'den 1951'e). *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi,* (45)*,* 235 – 262.

Sarıbay, A. (1982). Siyasal Parti Sistemlerini Tasnif Önerilerine Eleştirel Bir Yaklaşım. *Bursa Üniversitesi İktisadi ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi*, *3*(1), 145-167.

Sarıbay, E. (2015). Takrir-i Sükûn Kanununa Dair Bazı Düşünceler. *Mütefekkir, 2*(4), 377-403.

Sarıçoban, G. (2020). Atatürk Döneminde (1923-1929) Türkiye Ekonomisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* (44), 222-236.

Senemoğlu, O. (2016). Türkiye'nin Demokrasiye Geçişte İkinci Başarısız Girişimi: Serbest Cumhuriyet Fırkası (SCF). *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 4*(2), 44-46.

Teziç, E. (1976). *100 Soruda Siyasal Partiler.* Gerçek Yayınevi.

Tunçay, M. (1981). *Türkiye Cumhuriyeti'nde Tek Parti Yönetiminin Kurulması (1923-1931).* Yurt Yayınları.

Zürcher, E.J. (2000). *Modernleşen Türkiye'nin Tarihi.* (Çev. Y.S. Gönen). İletişim Yayınları

Zürcher, E.J. (2003). Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası ve Muhafazakarlık. (Ed. A. Çiğdem). *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt:5 / Muhafazakârlık* İçinde s. 42-48. İletişim Yayınları.

Kaynakça

Ahmad, F. (2016). *Modern Türkiye'nin Oluşumu.* (15. Basım). Kaynak Yayınları.

Akın, F. (2004), Türkiye'de Çok Partili Dizgeye Geçiş Sürecinde Demokrat Parti – CHP İlişkileri (1946-1947), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, *Yayımlanmamış Doktora Tezi,* Ankara.

Albayrak, M. (2004), *Türk Siyasi Tarihinde Demokrat Parti (1946- 1960),* Ankara: Phoenix Yayınları.

Albayrak, M. (2007). Demokrat Parti Döneminde Milli Koruma Kanunu Uygulamaları (1955-1960). *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, 23*(67-68-69), 219-250.

Atagenç, Ö. (2018). Çok Partili Siyasal Hayata Geçiş Sürecinde Milli Şef Dönemi (1938-1945). *Türk Siyasal Hayatı Osmanlı Modernleşmesinden Günümüze* İçinde s. 201-236. Nobel Yayınları.

Aydın, A. ve Kahraman, Ö. F. (2015). Türkiye'de Kadın Temsili Sorunsalına Kadın Bakanlar Bağlamında Bir Bakış. *Yasama Dergisi*, (31), 46-64.

Aydın, A. ve Yıldız, M. (2016). 1950-1960 Döneminde Türkiye'de Kadın Hareketlerinin Niteliği Üzerine Bir Değerlendirme. *Yasama Dergisi*, (33), 50-67.

Bayar, C. (1969), *Başvekilim Adnan Menderes*. Baha Matbaası, İstanbul.

Belli, A. ve Aydın, A. (2018). Türkiye'deki Sivil Toplum Anlayışına 15 Temmuz Darbe Girişimi Üzerinden Bakış. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15 Temmuz ve Türkiye Demokrasisi Özel Sayısı, 63-78.

Bilici, İ., (2023). Türk Siyasal Yaşamında Muhtıra Geleneğinin Tezahürü Olarak Halaskârân-ı Zabıtân Grubu: Sebepleri ve Sonuçları Üzerine Bir Değerlendirme. *Mevzu – Sosyal Bilimler Dergisi*, no.9, 273-293.

Bora, T. (2021). Adnan Menderes. *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt: 7 / Liberalizm* (4. Baskı, s. 482-507) içinde. İletişim Yayınları.

Bulut, S. (2009). Üçüncü Dönem Demokrat Parti İktidarı (1957-1960): Siyasi Baskılar ve Tahkikat Komisyonu. *Gazi Akademik Bakış, 2*(4), 125-145.

Demirel, T. (2021). Demokrat Parti. *Modern Türkiye'de Siyasi Düşümce Cilt: 7 / Liberalizm* (4. Baskı, s. 480-529) içinde. İletişim Yayınları.

Demirtaş, B. (2014). Dörtlü Takrir ve Fuad Köprülü, *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, *5*(16), 395-409.

Dokuyan, S. ve Yüksel, B. (2020). Adnan Menderes'i İdama Götüren Süreç ve İdamı. *Journal of Universal History Studies*, Prof. Dr. Mustafa Keskin Special Issue, 15-42.

Gülen, A. (2015). Türkiye'de Demokratikleşme Süreci'nin İlk Yansımaları 1946 Genel Seçimleri Ve Cumhurbaşkanlığı Seçimi. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi,* 15, 221-249.

Hayta, N. ve Yıldırım Kırış, Ö. (2020). Demokrat Parti İktidarının İlk Dönemi ve Refik Koraltan (1950-1954). *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi* (67), 323-346.

Kahraman, H. B. (2008). *Türk Siyasetinin Yapısal Analizi I – Kavramlar, Kuramlar, Kurumlar* (1. Baskı). Agora Kitaplığı.

Karpart, K. H. (2017). *Türk Demokrasi Tarihi* (8. Baskı). Timaş Yayınları.

Keskin, Ö. A. (2021). Türk Siyasi Tarihinde "Dörtlü Takrir" ve Takrire Kaynaklık Etmesi Bakımından Serbest Cumhuriyet Fırkası. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7*(2), 718-737.

Kırkpınar, L. (2000). Demokrat Parti ve Muhalefet Stratejisi. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi, 3*(10), 85-98.

Koçak, C. (2010), *Türkiye'de İki Partili Siyasi Sistemin Kuruluş Yılları (1945-1950) C1*, İletişim Yayınları, İstanbul.

Nal, S. (2005). Demokrat Parti'nin 1950-54 Dönemi Din Siyaseti. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 60* (3), 137-171.

Özkaya Duman, O. ve Birsel, H. (2012). Demokrat Parti Dönemi Türk Dış Politikası ve Bu Politikanın Dinamiklerine Etki Eden Dış Faktörler. *Atatürk Üniversitesi Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Dergisi, 1*(1), 299-318.

Şahin, E. ve Tunç, B. (2015). Demokrat Parti'nin Kuruluş Süreci ve DP – CHP Siyasî Mücadelesi (1945-1947). *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi (SKAD),* 1(2), 31-69.

Şahin, İ. (2020). Düşünceden Eyleme EOKA. *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları – Recent Period Türkish Studies,* (37), 21-49. https://doi.org/10.26650/YTA2020-002

Timur, T. (2003). *Türkiye'de Çok Partili Hayata Geçiş* (3. Baskı). İmge Kitapevi Yayınları.

Toker, M (1990), *Demokrasimizin İsmet Paşa'lı Yılları-Tek Partiden Çok Partiye (1944- 1950).* Bilgi Yayınevi, Ankara

Tuna, I. (2015). Verilişinin 70. Yılında Demokratikleşme Belgesi Olarak Türk Siyasal Hayatında Dörtlü Takrir. Çağdaş *Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi, 15*, 203-219.

Tuncel, G. ve Gündoğmuş, B. (2012). Türkiye Siyasetinde Merkez- Çevrenin Dönüşümü Ve Geleneksel Merkezin Konumlanma Sorunu. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 14*(3), 137-158.

Yalman, A. E. (1997), *Yakın Tarihte Gördüklerim ve Geçirdiklerim (1922-1971)*, C.2., Pera A.Ş, İstanbul.

Yaşar, B. (2014). Demokrat Parti'de Parti İçi Demokrasi (1946-1960). *Tarih Okulu Dergisi (TOD), 7* (18), 503-541. http://dx.doi.org/10.14225/Joh489.

Yıldız, N. (1996). Demokrat Parti İktidarı (1950-1960) ve Basın. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 51* (01), 481-505.

Yılmaz, E. (2010), 1950 Seçimlerinin Önemi, Öne Çıkan Özellikleri ve Siyasal Sonuçları, *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. Volume: 5, Number: 4, 541-551.

Zürcher, E. J. (2016). *Modernleşen Türkiye'nin Tarihi* (33. Baskı). İletişim Yayınları.

https://www.nisanyansozluk.com/kelime/takrir, Erişim Tarihi: 11.06.2023.

https://www.indyturk.com/node/67881/haber/ihra%C3%A7larla-sonu%C3%A7lanand%C3%B6rtl%C3%BC-takrir%E2%80%99-hikayesi, Erişim Tarihi: 11.06.2023.

https://www.luggat.com/takrir/1/1, Erişim Tarihi: 11.06.2023.

Kaynakça

Ada, T. ve Çeçen, S. (2019). Çok Partili Siyasal Hayata Geçişte Yusuf Hikmet Bayur'un Önemi. *Türk Dünyası Araştırmaları, 122*(240), 155-168.

Ağaoğlu, S. (1972). *Demokrat Parti'nin Doğuş ve Yükselişi: Bir Soru*. İstanbul: Baha Matbaası.

Ağaoğlu, S. (2011). *Arkadaşım Menderes: İpin Gölgesindeki Günler*. İstanbul: Yapıkredi Yayınları.

Ahmad, F. (1995). *Modern Türkiye'nin Oluşumu* (Çev. Yavuz Alogan). İstanbul: Sarmal Yayınevi.

Ahmad, F. (1996). *Demokrasi Sürecinde Türkiye: 1945-1980*. İstanbul: Hil Yayınları.

Akılmak, T, S. ve Ural, S. (2021). 27 Mayıs Darbesi Sürecinde Basında İstanbul-Ankara Öğrenci Olayları. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *25*(4), 1674-1691.

Akyol, T. ve Menderes, A. (2011). *Demokrasiden Darbeye: Babam Adnan Menderes*. İstanbul: Doğan Kitap.

Albayrak, M. (2014). Türkiye'de Demokrasiye Geçiş Yılları ve Demokratikleşme Sürecinin İlk On Yılı. *Anakara Barosu Dergisi*, *1*, 295-312.

Altuncuoğlu, N. ve Durmuş, M. (2020). 9 Subay Olayı'nda Samet Kuşçu'nun Rolü. *Journal of Universal History Studies, 3* (Prof. Dr. Mustafa Keskin Special Issue), 131-147.

Apuhan, R., Ş. (2010). *27 Mayıs'tan Yassıada Mahkemelerine MENDERES*. İstanbul: Timaş Yayınları.

Armaoğlu, F. (1996). Amerikan Belgelerinde 27 Mayıs Olayı. *Belleten Dergisi*, *60*(227), 203-226.

Arcayürek, C. (2000). *Demokrasi Sürecinde Üç Adam*. İstanbul: Bilgi Yayınları.

Aydemir, Ş. S. (1990). *İhtilalin Mantığı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Aydemir, Ş. S. (1993). *Menderes'in Dramı: 1899-1960*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Aydın, S. ve Taşkın, Y. (2020). *1960'tan Günümüze Türkiye Tarihi*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Babaoğlu, R. (2017). İngiliz Belgelerinde Türkiye'nin Demokrasiye Geçiş Yılları: Demokrat Partinin Kuruluşu ve 1946 Seçimleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *10*, 371-402.

Bali, R. (2018). *Varlık Vergisi: Hatıralar-Tanıklıklar*. İstanbul: Libra Yayınları.

Başarır, M., Boy, A. (2019). İkinci Dünya Savaşı Esnasında İsmet İnönü'nün Meclis Konuşmalarının Basındaki Yankıları. *Tarih ve Gelecek Dergisi*, *5*(2), 305-335.

Başgil, A., F. (2021). *27 Mayıs İhtilali ve Sebepleri*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyat.

Beriş, H., E. (2002). *Milli İradeye ve Demokrasiye İlk Darbe*. Ankara: TBMM.

Boratav, K. (2015). *Türkiye İktisat Tarihi 1908-2009*. Ankara: İmge Kitabevi.

Börklüoğlu, L. (2017). 27 Mayıs Askeri Darbesi Sonrasında Ordu İçinde İktidar Mücadelesi: Milli Birlik Komitesi ve Silahlı Kuvvetler Birliği. *Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *1*(2), 13-28.

Bulut, S. (2009). Üçüncü Dönem Demokrat Parti İktidarı (1957-1960): Siyasi Baskılar ve Tahkikat Komisyonu. *Akademik Bakış Dergisi*, *2*(4), 125-145.

Coşar, Ö. S. ve İpekçi, A. (1962). *27 Mayıs'ın Gerisindeki 5 Yılın Hikayesi*. Milliyet Gazetesi.

Çetinkaya, S., G. (2020). Basına İspat Hakkı Tanınması Meselesi ve Muhalif Duruş. *Tarih İncelemeleri Dergisi, 35*(1), 133-165.

Demir, Ş. (2011). *Menderes ve İnönü: Demokrat Partiden 27 Mayıs Darbesine Olaylar*. İstanbul: Timaş Yayınları.

Demir, Ş. (2016). 27 Mayıs Askeri Darbesi: DP Dönemi Asker-İktidar İlişkileri. *Şehir ve İrfan Araştırmaları Dergisi*, 2016-2.

Demir, Ş. (2020). Yassıada Mahkemelerinde Adnan Menderes (6/7 Eylül Davası). *History Studies*, 12/4, 1593-1615.

Demirel, T. (2016). *Türkiye'nin Uzun On Yılı: Demokrat Parti İktidarı ve 27 Mayıs Darbesi*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Demirel, A. (2018). *Tek Partinin İktidarı: Türkiye'de Seçimler ve Siyaset 1923-1946*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Dokuyan, S. ve Yüksel, B. (2020). Adnan Menderes'i İdama Götüren Süreç ve İdamı. *Journal of Universal History Studies,* 3 (Prof. Dr. Mustafa Keskin Special Issue), 15-42.

Durmuş, M. (2020). *1960 Darbesinde Cemal Madanoğlu'nun Rolü*. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Anabilim Dalı.

Dursun, D. (1999). *Demokratikleşemeyen Türkiye*. İstanbul: İşaret Yayınları.

Duverger, M. (1993). *Siyasi Partiler*. (Çev. Ergun Özbudun). Ankara: Bilgi Yayınevi.

Erdoğan, M. (2016). *Türkiye'de Anayasalar ve Siyaset*. Ankara: Hukuk Yayınları.

Eroğul, C. (2003). *Demokrat Parti Tarihi ve İdeolojisi*. Ankara: İmge Yayınevi.

Ertem, B. (2009). Türkiye-ABD İlişkilerinde Truman Doktrini ve Marshall Planı. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12*(21), 377-397.

Ertürk, Y. (2023). 27 Mayıs 1960 Askeri Darbesi ve Darbe Sürecinde Silahlı Kuvvetler İçindeki Bölünme ve Rekabet. *Türk Dünyaları Araştırmaları Dergisi*, *134*(264), 1-42.

Gömeç, S. Y. ve Tombuloğlu, T. (2018). *Doğumunun 100. Yılında Alparslan Türkeş'e Armağan*. Ankara: Berikan Yayınevi.

Güler, C. (2015). Türkiye'de Çok Partili Düzene Geçişte (1945-1950) Serbest Fırka Deneyiminin İzleri. *Tarih Araştırmaları Dergisi*, *34*(57), 291-315.

Güç, K. ve Okur, M. A. (2019). Amerikan Belgelerinde Alparslan Türkeş: Kurgular ve Gerçekler. *Milliyetçilik Araştırmaları Dergisi*, *1*(2), 60-77.

Haytoğlu, E. (1997). Türkiye'de Demokratikleşme Süreci ve 1945'te Çok Partili Hayata Geçişin Nedenler (1908-1945). *PAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi, 3*, 46-56.

İnan, S. (2002). *Muhalefette Adnan Menderes (1945-1950)*. Doktora Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Isparta.

İnci, İ. ve Aslan, K. (2021). 27 Mayıs 1960 Askeri Darbesi Sonrası Alyans Kampanyası. *Tarih İncelmeleri Dergisi, XXXVI*(1), 163-186.

Kahraman, H. B. (2010). *Türk Siyasetinin Yapısal Analizi-II 192-1960*. İstanbul: Agora Kitaplığı.

Karal, E. Z. (1981). *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi: 1918: 1965*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Karpat, K. (1970). The Military and Politics in Turkey: 1960: 1964. *American Historical Review*, 75.

Karpat, K. (2013). *Türk Siyasi Tarihi: Siyasal Sistemin Evrimi*. İstanbul: Timaş Yayınları.

Lewis, B. (1991). *Modern Türkiye'nin Doğuşu*. Ankara: TTK Basımevi.

Lewis, B. (2007). *Demokrasinin Türkiye Serüveni*. (Çev. Hamdi Aydoğan- Esra Ermert). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Madanoğlu, C. (1983). *Anılar 1911-1953*. İstanbul: Evrim Yayınevi.

Nadi, N. (2000). *27 Mayıs'tan 12 Mart'a*. İstanbul: Cumhuriyet Gazetesi Yayınları.

Okutan, Ç. (2011). *Demokrat Parti Dönemi (1950-1960)*. (Türk Siyasal Hayatı İçerisinde, Der. Yusuf Tekin Çağatay Okutan, s. 134-147). Ankara: Orion Kitabevi.

Özdağ, Ü. (1997). *Menderes Döneminde Ordu-Siyaset İlişkileri ve 27 Mayıs İhtilali*. İstanbul: Boyut Yayın Grubu.

Özdağ, Ü. (2004). *Menderes Döneminde Ordu-Siyaset İlişkileri ve 27 Mayıs İhtilali*. İstanbul: Boyut Kitapları.

Öztürk, M. (2012). *27 Mayıs Devleti: 1960:2011*. İstanbul: Ufuk Yayınları.

Payaslı, V. (2014). Tek Parti İktidarından Doğmuş Bir Denetim Organı: Müstakil Grup (1939-1946). *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, *XIV*(28), 175-197.

Sanlı, F.,S. (2018). 13 Kasım 1960 Tasfiyesine Giden Süreçte Alparslan Türkeş ve Milli Birlik Komitesi. *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*, *14*(27), 213-250.

Sarol, M. (1983). *Bilinmeyen Menderes I-II*. İstanbul: Kervan Yayınları.

Saygın, S. (2022). *Demokrat Parti Dönemi Genel Seçimleri: Gaziantep Örneği* (Tarih Araştırmaları I İçinde, s. 223- 268, Edt. Yunus Emre Tansü, Semra Çerkezoğlu). Ankara: İksad Yayınevi.

Soysüren, A., H. (2021). 27 Mayıs Darbesi ve Ali Fuat Başgil. *Mülkiye Dergisi*, *45*(3), 641-665.

Sunay, C. (2008). Orhan Erkanlı'nın Anıları Ekseninde 27 Mayıs ve Sonrası. *Türkiye Günlüğü 93*, 84-97.

Sunay, C. (2015). *Türk Siyasi Hayatı ve İlgili Literatür*. Ankara: Orion Kitabevi.

Şahin, E. ve Tunç, B. (2015). Demokrat Parti'nin Kuruluş Süreci ve DP-CHP Siyasi Mücadelesi (1945-1947). *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi*, *1*(2), 31-69.

Şen, E. (2010). *Bir Yiğit Vardı*. İstanbul: Yitik Hazine Yayınları.

Tatlısu, K. (2018). Milli Birlik Komitesi İçinde Çıkan İkilem ve General Madanoğlu-Albay Alparslan Türkeş İlişkisi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *14*(1), 102-121.

Taylak, M. (1977). *27 Mayıs ve Türkeş*. Ankara: Ayyıldız Matbaası.

Tekin, N., T. (1998). *Türkiye'de Seçim Propagandaları, 1908-1946*. Doktora Tezi, Yıldız Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, İstanbul.

Tekin, F. (2021). 27 Mayıs 1960 Askeri Darbesi Sonrası Milli Birlik Komitesi ve Propaganda Çalışmaları. *Aydın Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *8*(2), 1-23.

Tezel, Y. (2015). *Cumhuriyet Döneminin İktisadi Tarihi*. İstanbul: İş Bankası Yayınları.

Toker, M. (1991a). *Demokrasimizin İsmet Paşalı Yılları: Demokrasiden Darbeye 1957-1960*. Ankara: Bilgi Yayınevi.

Toker, M. (1991b). *Yarı Silahlı Yarı Külahlı Bir Ara Rejim 1960-1961*. Ankara: Bilgi Yayınevi.

Tuna, I. (2015). Verilişinin 70. Yılında Demokratikleşme Belgesi Olarak Türk Siyasal Hayatında Dörtlü Takrir. *Çağdaş Türkiye Araştırmaları Dergisi, XV*(30), 203-219.

Tunçay, M. (2000). *Türkiye Tarihi 4: Çağdaş Türkiye 1908-1980*. İstanbul: Cem Yayınevi.

Ulay, S. (1968). *Harbiye Silah Başına (27 Mayıs 1960)*. İstanbul: Kitapçılık Ticaret Ltd.

Uluç, V. (2020). Türkiye'de Çok Partili Sisteme Geçiş: İç ve Dış Dinamiklerin Analizi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilgiler Dergisi*, *17*(1), 465-486.

Utku, C. (2006). *14'lerden Suphi Karahan'a İhtilal Mektupları*. İstanbul: Kaynak Yayınları.

Uzman, N. (2017). Adnan Menderes ve M. Fuad Köprülü'nün Cumhuriyet Halk Partisi'nden İhraçları. *Tarih Araştırmaları Dergisi*, *36*(62), 205-228.

Vural, M. K. (2020). 27 Mayıs Döneminde Toplumsal Algı İnşası ve Cemal Gürsel'in Sansürlenen Mektubu. *Çağdaş Türkiye Araştırmaları Dergisi*, XX/Özel Sayı, 161-186.

Yalman, E., A. (1971). *Yakın Tarihte Gördüklerim ve Geçirdiklerim (1945-1970)*. İstanbul: Rey Yayınları.

Yetkin, E. (2018). *Türkiye'de Otoriteryanizm: Parti Devleti İktidarlarının Kurulması 1908-1960*. Marmara Üniversitesi Türkiye Araştırmaları Enstitüsü Yayınlanmış Doktora Tezi.

Yıldırım, E. (2000). İktidar, Üniversiteler ve Aydınlar. *Bilgi Dergisi*, (2), 1-11.

Yıldız, A. (2001). *İhtilalin İçinden Anılar, Değerlendirmeler*. İstanbul: Alan Yayıncılık.

https://acikerisim.tbmm.gov.tr/bitstream/handle/11543/2426/199306283_1939-1960.pdf?sequence=4&isAllowed=y.

https://acikerisim.tbmm.gov.tr/xmlui/bitstream/handle/11543/829/197603320_1939.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Kaynakça

Ahmad, F. (2015). *Demokrasi Sürecinde Türkiye: 1945-1980*. (Çev. A. Fethi). Hil Yayıncılık.

Akıncı, A. (2013). Türkiye'de Askeri Vesayetin Tesisi ve Demokratikleşmeye Olan Etkisi, *Akademik İncelemeler Dergisi*, *8*(1), 93-123. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/17734.

Akçay, Ü. (2007). *Kapitalizmi Planlamak: Türkiye'de Planlama ve DPT'nin Dönüşümü*. SAV Sosyal Araştırmalar Vakfı Yayınları.

Aldıkaçtı, O. (1964). *Anayasa Hukukumuzun Gelişmesi ve 1961 Anayasası*. Bahar Matbaası.

Altunok, H. ve Gedikkaya, F. (2017). Türkiye'de Darbeler ve Askeri Yargı Kurumları. *Turkish Studies, 12*(16), 65 – 82. http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11960.

Alpbaz, M. M. (2019). Kemalist Otoriterlik, Anayasa Yargısı ve Askeri Mahkemeler. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 74*(3), 895-929. https://doi.org/10.33630/ausbf.590788.

Arslan, S. (2023). Adalet Ve Kalkınma Partisi Hükümetleri Döneminde Sivil-Asker İlişkilerinin Dönüşümü. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi. 14*(1). 400-430. https://doi.org/10.54688/ayd.1170026.

Aydemir, Ş. S. (2018). *İkinci Adam. Cilt:3.* Remzi Kitabevi.

Aydın, S. ve Taşkın, Y. (2020). *1960'tan Günümüze Türkiye Siyaseti*. (7. Basım). İletişim Yayınları.

Can, O. (2006). Yargı Bağımsızlığı: Yalnızca Normatif Bir Sorun mu? Hukuk Ötesi Bir Yaklaşım. (Haz. M. Ö. Alkan). *Prof. Dr. Bülent Tanör Armağanı* İçinde s. 97-118, Oğlak Yayınları.

Demirel, T. (2005). Lessons of Military Regimes and Democracy: The Turkish Case in A Comparative Perspective. *Armed Force & Society*, *31*(2). 245-271. https://www.jstor.org/stable/48616613.

Dursun, D. (2018). *Türkiye'nin Siyasal Hayatı*. Beta Yayınları.

Dursunoğlu, İ. (2021). Çok Partili Hayattan 1980'e Demokratik Süreç. (Ed. İ. Dursunoğlu). *Türkiye'de Demokrasi Süreç Yapı Tartışmalar* İçinde s. 35-63, Efe Akademi.

Erdem, F. H. ve Coşkun, V. (2009). Askeri Yargı ve Askeri Vesayet. *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 14*(20-21), 87-136. https://dergipark.org.tr/tr/pub/duhfd/issue/23020/246149

Erdoğan, M. (2011). *Anayasa Hukuku*. (Gözden Geçirilmiş 7. Baskı). Orion Yayınları.

Erdoğan, M. (2016). *Türkiye'de Anayasalar ve Siyaset*. (Güncellenmiş 9. Baskı). Hukuk Yayınları.

Erdoğan, M. (2017). *Anayasal Demokrasi*. (13. Baskı). Siyasal Kitabevi.

Eser, H. B., Baltacı, C. ve Arslan, M. (2012). Türk Siyasal Sisteminde 1960 Müdahalesi Ve Vesayetin Kurumsallaşması Üzerine Bir Analiz Denemesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (25), 69-97.

Gözler, K. (2002). *Türk Anayasa Hukukuna Giriş*. Ekin Yayınevi.

Gözübüyük, A. Ş. (1999). *Anayasa Hukuku.* (Güncelleştirilmiş 8. Baskı). Turhan Kitabevi.

Hale, W. (2014). *Türkiye'de Ordu ve Siyaset*. (Çev. A. Fethi). Alfa Yayınları.

Heper, M. (2015). *Türkiye'de Devlet Geleneği*. DoğuBatı Yayınları.

İnsel, A. (1996). *Düzen ve Kalkınma Kıskacında Türkiye*. Ayrıntı Yayınları.

Kahraman, H. B. (2010). *Türk Siyasetinin Yapısal Analizi I*. (2. Baskı) Agora Kitaplığı.

Karadağ, A. (2015). Sivil-Asker İlişkileri. (Ed. A. Karadağ). *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Türkiye'de Siyasal Hayat* İçinde s. 285-302. Bilsam Yayınları.

Karal Akgün, A. (2009). *27 Mayıs: Bir İhtilal, Bir Devrim, Bir Anayasa*. ODTÜ Yayıncılık.

Karatepe, Ş. (2017). *Darbeler ve Anayasalar*. Binyıl Yayınevi.

Karpat, K. (2007). *Türkiye'de Siyasal Sistemin Evrimi*. (Çev. Esin Soğancılar). İmge Kitabevi.

Kaya, Y. (2012). Kapitalizmi Planlamak-Türkiye'de DPT'nin Dönüşümü, *İnsan ve Toplum, 2*(3), 221 – 224. https://doi.org/10.12658/human.society.2.3.D0035

Kocabaş, S. (2014). *İhtilalin Kendi Çocuklarını Yiyişi: 3 Kasım 1960 Darbesi ve Alparslan Türkeş – 14'ler Niçin ve Nasıl Tasfiye Edildi?*. Nasip Ofset.

Kösece, Y. ve Paşaoğlu, M. T. (2021). 1980 Öncesi ve Sonrası Türkiye'de Vesayet. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 10*(3), 2153-2178. https://doi.org/10.15869/itobiad.889036.

Küçük, A. (2005). Türkiye'de Anayasalar ve Anayasacılık Hareketleri. (Ed. A. Küçük, S. Bakan ve A. Karadağ), *21. Yüzyılın Eşiğinde Türkiye'de Siyasal Hayat Cilt:1* İçinde s. 41-110. Aktüel Yayınları.

Küçük, A. (2018). Türkiye'de Askeri Darbelere ve Askeri Vesayet Düzenine Müsait Zemin Oluşturan "Çıkış Garantileri"ne Yönelik İyileşmeler, *Uluslararası 15 Temmuz Ve Darbeler Küresel Etkiler, Medya ve Demokrasi Sempozyumu Bildiriler Kitabı Cilt:3* İçinde s.205-244*,* Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı Yayınları, Yayın No:43.

Özbudun, E. (2012a). *1924 Anayasası*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Özbudun, E. (2012b). Türkiye'de Anayasa Yargısının Doğuşu: 1961 Anayasası Üzerindeki Kurucu Meclis Görüşmeleri, *Liberal Düşünce Dergisi, 17*(68), 5-18. https://dergipark.org.tr/tr/pub/liberal/issue/48169/609495.

Özbudun, E. (2014). *Türkiye'de Demokratikleşme Süreci Anayasa Yapımı ve Anayasa Yargısı.* İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Özbudun, E. ve Gençkaya Ö. M. (2010). *Türkiye'de Demokratikleşme ve Anayasa Yapımı Politikası*. Doğan Kitap.

Öztürk, M. U. (2016). *1961 Kurucu Meclisi*. Oniki Levha Yayıncılık.

Parla, T. (2002). *Türkiye'de Anayasalar*. İletişim Yayınları.

Parla, T. (2009). *Türkiye'nin Siyasal Rejimi (1980-1989).* (6. Basım). Deniz Yayınları.

Sarıca, M. (1973). *27 Mayıs 1960'dan 1961 Anayasasının Hazırlanışına Kadar Geçen Dönemde Anayasa Hareketleri.* İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları.

Soysal, M. (2011). *Anayasaya Giriş*. İmge Kitabevi Yayınları.

Söğütlü, İ. (2010). Cumhuriyet Türkiye'sinde Modernleşme Ve Bürokratik Vesayet. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *19*(1), 49 – 68. https://dergipark.org.tr/tr/pub/kosbed/issue/25701/271204.

Şahin, E. (2012). *Cumhuriyet Anayasaları 1921 – 1924 – 1961 – 1982: Hazırlanışları, Özellikleri, Orijinal Metinler ve Yapılan Tüm Değişiklikler*. Beta Yayınları

Şimşek, M. (2020). Çoğulculuk ve Vesayet İkileminde 1961 Anayasası. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *22* (TBMM'nin 100. Yılı ve Millî İrade Özel Sayısı), 221-240.

Tanör, B. (1994). *İki Anayasa 1961-1982*. (3. Baskı). Beta Yayınevi.

Tanör, B. (2017). *Osmanlı-Türk Anayasal Gelişmeleri*. (30. Baskı). Yapı Kredi Yayınları.

Tanör, B. (2022). *Anayasa Hukukunda Sosyal Haklar*. Oniki Levha Yayıncılık.

Tunç, H. ve Döner, A. (1998). MGK ve Milli Güvenlik Kavramı. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 1*(1), 3-23. Erişim Adresi: https://dergipark.org.tr/tr/pub/selcuksbmyd/issue/11287/134881.

Ünsal, A. (1980). *Siyaset ve Anayasa Mahkemesi.* Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.

Yahşi, F. (2023). *Türkiye'de Vesayetçi Demokrasinin Kurumsallaşmasında 1961 Anayasasının Rolü*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yazıcı, S. (1997). *Türkiye'de Askeri Müdahalelerin Anayasal Etkileri*. Yetkin Yayınları.

Yılmaz, F. (2012*). Türk Anayasa Tarihi*. İz Yayıncılık.

Zürcher, E. J. (2018). *Modernleşen Türkiye'nin Tarihi*. (Çev. Y. Samer). İletişim Yayınları.

Kaynakça

Ahmad, F. (1996). *Demokrasi Sürecinde Türkiye.* (Çev. A. Fethi). Hill Yayıncılık.

Ahmad, F. (2014). *Modern Türkiye'nin Oluşumu.* (12.Baskı). Kaynak Yayınları.

Beyribey, T. (2021). Türkiye'de Terörle Mücadelenin Biyopolitikası Ve Mediko- Politik Metaforlar (1973-1991). (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Birleşmiş Milletler (Resolutions Adopted On the Reports of the Sixth Committee). (1972). *Birleşmiş Milletler.* https://undocs.org/en/A/RES/3034%20(XXVII)

Bozarslan, H. (2009). Türkiye'de Siyasi Şiddetin Fikri Kaynakları. (Ed. Ö. Laçiner). *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt 9: Dönemler ve Zihniyetler* İçinde s. 370-385. İletişim Yayınları.

Bull, H. ve Watson, A. (1984). *The Expansion of International Society.* (First Edition). Clarendon Press.

Cansever, N. ve Kiriş, H. M. (2015). Türkiye'de Ordu – Siyaset İlişkileri Çerçevesinde Ak Parti – TSK Etkileşimine Bakış. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 20*(3), 361-384.

Duman, L. ve Üşenmez, Ö. (2016). Dünyada Ve Türkiye'de Siyasal İslam. *The Journal of Social Sciences, 3(*7), 257-257. https://doi.org/10.16990/SOBIDER.246

Durna, T. (2014). 70'li Yıllarda Politik Şiddet ve Basın. (Ed. R. F. Barbaros ve E. J. Zurcher). *Modernizmin Yansımaları: 70'li Yıllarda Türkiye* İçinde s. 230-268. Efil Yayıncılık

Efe, H. ve Kotan, M. L. (2015). Türkiye'de Hükümet Sistemi Tartışmaları Çerçevesinde Başkanlık Sistemi ve Türkiye'de Uygulanabilirliği. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6*(9), 65-94. https://doi.org/10.18025/kauiibf.47492

Gourisse, B. (2023). *Political Violence in Turkey, 1975-1980: The State at Stake*. I.B. TAURIS.

Gunter, M. M. (1989). Political Instability in Turkey During the 1970s. *Journal of Conflict Studies, 9*(1), 63-77. https://journals.lib.unb.ca/index.php/JCS/article/view/14835

Hale, W. (2013). *Turkish Foreign Policy since 1774.* (3rd edition). Routledge.

Kahraman, H. B. (2011). Türk Solunun Çıkmaz Sokağı: Kemalizm (Ordu) İlişkisi. *Doğu Batı Düşünce Dergisi, 15*(59), 35-76.

Kansu, I. (1980, Eylül 8). *MSP'liler Kudüs'ü Kurtarma Mitinginde Şeriat Düzeni Özlemlerini Sahneleme Olanağı Buldu*. Cumhuriyet Gazetesi.

Keskin, Y. Z. (2020). Türkiye Siyaseti ve Devlet Örgütlenmesinde 12 Mart Muhtırasının Etkileri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1-15. https://doi.org/10.32709/akusosbil.766752

Kiriş, H. M. (2011). Parti Sisteminde Kutuplaşma ve Türk Parti Sistemi Örneği. *Amme İdaresi Dergisi, 44*(4), 33-67.

Klimke, M. ve Scharloth, J. (2008). *1968 in Europe: A history of protest and activism, 1956-1977.* (1st ed). Palgrave Macmillan.

Kürkçü, E. (2008). Türkiye Sosyalist Hareketine Silahlı Mücadelenin Girişi. (Ed. T. Bora ve M. Gültekingil), *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt 8: Sol* İçinde s.494-499. İletişim Yayınları.

Mardin, Ş. (1978). Youth and Violence in Turkey. *European Journal of Sociology / Archives Européennes de Sociologie / Europäisches Archiv für Soziologie, 19*(2), 229-254.

Mars, P. (1975). The Nature of Political Violence. *Social and Economic Studies, 24*(2), 221-238.

TBMM. (1971). *Millet Meclisi Tutanak Dergisi 1-12*, s. 236.

Orlow, D. (1982). Political violence in pre□coup Turkey. *Terrorism, 6*(1-2), 53-71. https://doi.org/10.1080/10576108208435533

Sayari, S. (2010). Political Violence and Terrorism in Turkey, 1976–80: A Retrospective Analysis. *Terrorism and Political Violence, 22*(2), 198-215. https://doi.org/10.1080/09546550903574438

Sayari, S. ve Hoffman, B. (1991). *Urbanization and Insurgency: The Turkish Case, 1976-80* (N-3228-USDP). RAND.

Tanpınar, A. H. (2014). *Saatleri Ayarlama Enstitüsü.* (24. baskı). Dergâh Yayınları.

Tilly, C. (2003). *The Politics of Collective Violence.* Cambridge University Press.

Türk Solu. (1968). *Türk Solu, 1*(43), 1-8.

Vergin, N. (2006). Entelektüel Olmak ya da Olmamanın Sosyolojik Belirlemeleri Üzerine Bir Deneme. *Doğu Batı Düşünce Dergisi, 9*(37), 9-35.

Weber, M. (1978). Economy and Society: An Outline of Interpretive Sociology (Ed.G. Roth ve C. Wittich). University of California Press.

Yılmaz, A. G. (2016). I. Milliyetçi Cephe Hükümeti: Siyasal Şiddet ve Devlet. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi, 3*(2). 221-246.

Zürcher, E. J. (2014). *Modernleşen Türkiye'nin Tarihi*. İletişim Yayınları.

Kaynakça

Alkan, M. Ö. (2009). Resmi İdeolojinin Doğuşu ve Evrimi Üzerine Bir Deneme. *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce / Cumhuriyet'e Devreden Düşünce Mirası: Tanzimat ve Meşrutiyetin Birikimi Cilt 1* İçinde s. 377-401. İletişim Yayınları.

Aydın, S. ve Taşkın, Y. (2015). *1960'tan Günümüze Türkiye Tarihi*. İletişim Yayınları.

Beriş, E. (2022). *Demokrasiye Kara Bir Leke 12 Eylül Darbesi*. TBMM Yayınları.

Bora, T. ve Taşkın, Y. (2009). Sağ Kemalizm. *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce / Kemalizm. Cilt 2* İçinde s. 529-545. İletişim Yayınları.

Celasun, M. ve Rodrik, D. (1989). Turkish Experience With Debt: Macroeconomic Policy and Performance. *Developing Country Debt and the World Economy*. 193-210. University of Chicago Press.

Demirci, F. (2008). 1982 Anayasası'nda Demokratik Devlet İlkesi: Kavramsal ve Yapısal Bir Analiz Denemesi. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt XII* (1-2). 641-661.

Demirel, S. (1990). *Anı Değil İtiraf*. Ayyıldız Matbaası.

Demirel, T. (2023). *12 Mart ve 12 Eylül'ün Anatomisi*. Liberte Yayınları.

Eğilmez, M. (2018). *Tarihsel Süreç İçinde Dünya Ekonomisi*. Remzi Kitabevi.

Ertan, T. F. (1997). Ahmet Cevat Emre ve Kemalizm'de Öncü Bir Dergi: Muhit. *Kebikeç, 2*(5). 17-34.

Evren, K. (1990). *Kenan Evren'in Anıları. Cilt I*. Milliyet Yayınları.

Ganser, D. (2005). *NATO's Secret Armies: Operation Gladio and Terrorism in Western Europe*. Frank Cass.

Kapusızoğlu, M. (2018). Türkiye'nin Demokrasi Politikası. (Ed. I. Arpacı ve O. Ağır). *Türkiye'de Devlet Politikaları* İçinde s.111-154. Nobel Yayınları.

Karluk, R. (1996). *Türkiye Ekonomisi: Tarihsel Gelişim, Yapısal ve Sosyal Değişim*. Beta Yayınları.

Keleş, R. ve Unsal, A. (1982). *Kent ve Siyasal Şiddet*. A.Ü.S.B.F. Basın ve Yayın Yüksek Okulu Basımevi.

Keyder, Ç. (1983). İktisadi Gelişmenin Evreleri. *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*. 1065-1073. İletişim Yayınları.

Keyder, Ç. (1985). *Türkiye'de Devlet ve Sınıflar*. İletişim Yayınları.

Koçyiğit, A. (2005). Türkiye'de Özelleştirme: Uygulamalar ve Sonuçları. (Ed. A. Küçük, S. Bakan ve A. Karadağ). *21. Yüzyılın Eşiğinde Türkiye'de Siyasal Hayat. Cilt II* İçinde s. 1285-1303. Aktüel Yayınları.

Kongar, E. (2016). *21. Yüzyılda Türkiye*. Remzi Kitabevi.

Köse, S. (2002). 24 Ocak 1980 ve 5 Nisan İstikrar Programlarının Karşılaştırılması. *Planlama Dergisi*, DPT'nin Kuruluşunun 42. Yılı Özel Sayı. 119-128.

Mardin, Ş. (1991). *Türkiye'de Toplum ve Siyaset*. İletişim Yayınları.

Okur, M. A. (2014). Türkiye-ABD İlişkilerinin 12 Eylül Kavşağı: Amerikan Belgeleri Darbe Hakkında Ne Anlatıyor? *Uluslararası Hukuk ve Politika*. *10*(40). 67-93.

Özbudun, E. (1998). *Türk Anayasa Hukuku*. Yetkin Yayınları.

Özbudun, E. (2003). *Çağdaş Türk Politikası*. Doğan Kitap.

Pamuk, Ş. (2014). *Türkiye'nin 200 Yıllık İktisadi Tarihi*. İş Bankası Yayınları.

Parla, T. (1993). *Ziya Gökalp, Kemalizm ve Türkiye'de Korporatizm*. İletişim Yayınları.

Skidmore, D. (1996). *Reversing Course: Carter's Foreign Policy, Domestic Policy, and the Failure of Reforme*. Vanderbilt University Press.

Şen, A. (2005). 24 Ocak Kararlarının Siyasal Ekonomisi: 1980'li Yıllardaki Reformlar Sürecinin Ekonomik Gelişmeleri, İç ve Dış Siyasal Faktörlerle Etkileşimi. (Ed. A. Küçük, S. Bakan ve A. Karadağ), *21. Yüzyılın Eşiğinde Türkiye'de Siyasal Hayat*. *C II* İçinde s. 1165-1196. Aktüel Yayınları.

Şenses, F. ve Taymaz, E. (2003). Unutulan Bir Toplumsal Amaç: Sanayileşme Ne Oluyor? Ne Olmalı? *ERC Working Papers in Economics*. 1-23. http://erc.metu.edu.tr/en/system/files/menu/series03/0301.pdf (Erişim Tarihi: 12.10.2023).

Tanör, B. ve Yüzbaşıoğlu, N. (2011). *1982 Anayasasına Göre Türk Anayasa Hukuku*. Beta Yayınları.

Tarih Vakfı. (2019). *Türk Siyasal Hayatından Portreler*. Tarih Vakfı Yayınları.

Taşkın, Y. (2009). 12 Eylül Atatürkçülüğü ya da Bir Kemalist Restorasyon Teşebbüsü Olarak 12 Eylül. *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce / Kemalizm. Cilt 2* İçinde s. 570-583. İletişim Yayınları.

TBMM (2012). *Meclis Araştırması Komisyonu Raporu No. 376*. TBMM.

Toker, M. (1978). 1981'e Kadar Siyasal Barış. *Hürriyet*. 10.09.1978.

Türkdoğan, O. (1985). *Siyasal Şiddet ve Türkiye Gerçeği*. Mayaş Yayınları.

Ulagay, O. (1983). *24 Ocak Deneyimi Üzerine*. Hil Yayınları.

Uzgel, İ. (2001). 1980-1990 Batı Bloku Ekseninde Türkiye-2. (Ed. B. Oran), *Türk Dış Politikası, Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar. Cilt II 1980-2001* İçinde s. 7-181. İletişim Yayınları.

Uzun, H. (2010). Tek Parti Döneminde Yapılan Cumhuriyet Halk Partisi Kongreleri Temelinde Değişmez Genel Başkanlık, Kemalizm ve Milli Şef Kavramları. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi, IX* (20-21). 233-271.

Ülkü Ocakları (2023), Hakkımızda, https://www.ulkuocaklari.org.tr/, Erişim Tarihi. 02.10.2023.

Yavan, M. K. (2018). Siyasal Şiddet, Terörizm ve Türkiye Örneği: 12 Eylül Süreci. *Türk Dünyası Araştırmaları, 120*(237). 81-102.

Zürcher, E. J. (2017). *Modernleşen Türkiye'nin Tarihi*. İletişim Yayınları.

Kaynakça

Anavatan Partisi (1986). *Anavatan Partisi İktidarının Milli ve Manevi Sahadaki İcraatı ile İlgili Misaller*. San Matbaacılık.

Ayman Büber, O. ve Söğüt, M. (1993). "*Siyaset Merdivenleri ve Özal", Özal ve Dönemi 1983–1993*, İstanbul: Hürgüç Ofset.

Barlas, M. (2001). *Turgut Özal'ın Anıları*, İstanbul: Birey Yayıncılık.

Bora, T. ve Erdoğan, N. (2003). "Biz, Anadolu'nun Bağrı Yanık Çocukları…" Muhafazakâr Popülizm", (Ed. T. Bora ve M. Gültekingil). *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce: Muhafazakârlık Cilt: 5* İçinde, İstanbul: İletişim Yayınları.

Bölügiray, N. (1992). *Özal Döneminde Bölücü Terör "Kürtçülük" 1983–1991*, İstanbul: Tekin Yayınevi.

Cumhuriyet Gazetesi, 08.01.1989, aktaran Cemal, Hasan (1989). *Özal Hikâyesi,* Ankara: Bilgi Yayınevi.

Demirel, T. (2004). *Adalet Partisi: İdeoloji ve Politika*, İstanbul: İletişim Yayınları.

Duman, B. (2005). *1980 Sonrası Yeni Sağın Hegemonya Mücadelesi: Özal Liderliğinde Anavatan Partisi.* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Dumont, P. (1999). "Kemalist İdeolojinin Kökenleri", (Haz. Jacop M. Landau). *Atatürk ve Türkiye'nin Modernleşmesi* İçinde, İstanbul: Sarmal Yayınevi.

Erdoğan, M. (1996). "Türk Politikasında Bir Reformist: Turgut Özal", (Ed. İ. Sezal). *Devlet ve Siyaset Adamı Turgut Özal* İçinde, İstanbul: 20 Mayıs Eğitim, Kültür ve Sosyal Dayanışma Vakfı Yayınları.

Güldemir, U. (1992). *Texas-Malatya,* Ankara: Tekin Yayınevi.

H.H.Gerth ve C.W. Mills (1967). *From Max Weber: Essaysin Sociology*. Routledge & Kegan Paul ltd, London.

Kahraman, H. B. (1995). *Sağ Türkiye ve Partileri*, Ankara: İmge Kitabevi.

Kongar, E. (1998). 21.*Yüzyılda Türkiye: 2000'li Yıllarda Türkiye'nin Toplumsal Yapısı,* İstanbul: Remzi Kitabevi.

Köker, L. (1992). *Demokrasi Üzerine Yazılar*, Ankara: İmge Kitabevi.

Mert, N. (2001). "Türkiye'de Merkez Sağ Siyaset: Merkez Sağ Politikaların Oluşumu", (Ed. S. Yerasimos). *Türkiye'de Sivil Toplum ve Milliyetçilik* İçinde, İstanbul: İletişim Yayınları.

Mert, N. (2007). *Merkez Sağın Kısa Tarihi*. İstanbul: Selis Kitaplar.

Milli Eğitim Bakanlığı. (1998). *Atatürkçülük: Atatürk'ün Görüş ve Direktifleri*. (Haz. Genelkurmay Başkanlığı). Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Özal, T. (1984a). Başbakan Turgut Özal'ın Konuşma, Mesaj, Beyanat ve Mülakatları. 3.12.1983–12.12.1984, Başbakanlık Basımevi, Ankara.

Özal, T. (1984b). Başbakan Turgut Özal'ın İstanbul Sanayi Odası'nda Ülkenin Ekonomik Konularıyla İlgili Sanayici ve İşadamları ile Yaptığı Toplantı, İstanbul: Can Matbaası.

Özal, T. (1984c). Altı Aylık İcraatın İçinden, Başbakanlık Basımevi, Ankara.

Özal, T. (1985). Başbakan Turgut Özal'ın Konuşma, Mesaj, Beyanat ve Mülakatları. 13.12.1984–12.12.1985, Başbakanlık Basımevi, Ankara.

Özal, T. (1986). Başbakan Turgut Özal'ın Konuşma, Mesaj, Beyanat ve Mülakatları 13.12.1985–12.12.1986, Başbakanlık Basımevi, Ankara.

Özal, T. (1987). Başbakan Turgut Özal'ın Konuşma, Mesaj, Beyanat ve Mülakatları 13.12.1986–12.12.1987, Başbakanlık Basımevi, Ankara.

Özal, T. (1988a). Başbakan Turgut Özal'ın TBMM-Yurtiçi Seyahatlerinde Yaptığı Konuşmaları 13.12.1987–12.12.1988, Ankara: Başbakanlık Basımevi.

Özal, T. (1988b). Başbakan Turgut Özal'ın Tesis Açılışları, Çeşitli Toplantılarda Yaptığı Konuşmaları, 13.12.1987–12.12.1988, Ankara: Başbakanlık Basımevi.

Özal, T. (1989a). Başbakan Turgut Özal'ın TBMM Grup-MKYK ve Siyasi Konuşmaları 13.12.1988–31.10.1989, Ankara: Başbakanlık Basımevi.

Özal, T. (1989b). Başbakan Turgut Özal'ın Resmi Geziler-Tesis Açılışları ve Toplantılarda Yaptığı Konuşmalar, 13.12.1988–31.10.1989, Ankara: Başbakanlık Basımevi.

Özal, T. (1992a). "Türkiye'nin Önünde Hâcet Kapıları Açılmıştır", *Türkiye Günlüğü*, Sayı: 19.

Özal, T. (1992b). Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın Dünya'daki Yeni Dengeler ve Türkiye, Ankara: Başbakanlık Basımevi.

Özal, T. (1992c). *Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın İş Vakfı Toplantısındaki Konuşmaları, "Türkiye'de Gerçekleşen Büyük Değişim, "İkinci Değişim Hedefi 15 İleri Batı Ülkesinin Arasına Katılmak",* Ankara: Başbakanlık Basımevi.

Özal, T. (1992d). Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın Marmara Kulübü Toplantısı'ndaki Konuşmaları "Geleceğe Bakış"- "Değişim", Ankara: Başbakanlık Basımevi.

Parla, T. (1995). *Türk Siyasal Kültürünün Resmi Kaynakları: Kemalist Tek-Parti İdeolojisi ve CHP'nin Altı Ok'u, Cilt: 3*, İstanbul: İletişim Yayınları.

Tokatlı, O. (1999). *Kırmızı Plakalı Yıllar: Türkiye'nin Özal'lı Yılları*, İstanbul: Doğan Kitapçılık.

Tuncer, A. (1986). *Lider Özal ve Anavatan*, İzmir: Doğruluk Matbaacılık.

Yayla, A. (2005). "Özal, Özal Reformları ve Liberalizm", (Ed. T. Bora ve M.Gültekingil), *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce: Liberalizm Cilt–3* İçinde, İstanbul: İletişim Yayınları.

Yılmaz, A. (2003). "Türk Bürokrasi Geleneği ve Özal", (Ed. İ. Sezal ve İ. Dağı). *Kim Bu Özal: Siyaset, İktisat, Zihniyet* İçinde. İstanbul: Boyut Kitapları.

Kaynakça

Ahmad, F. (2010). *Demokrasi Sürecinde Türkiye (1945-1980)*. (Çev. Ahmet Fethi Yıldırım). İstanbul: Hil Yayın.

Akdoğan, Y. (2004). *AK Parti ve Muhafazakâr Demokrasi.* İstanbul: Alfa Yayınları.

Akın, Ş. (2016). Darbeler ve Batı Medyası: 28 Şubat Darbesi Üzerinden Bir Analiz. *Liberal Düşünce Dergisi*, *21*(84), 35-56.

Bozan, O. (2017). Türk Siyasal Hayatında Ordu'nun Yeri ve Önemi. (Ed. Hüseyin Şeyhanlıoğlu) *Türkiye'de Siyasal Hayat* İçinde s. 237-316, İstanbul: Divan Kitap.

Börklüoğlu, L. (2017). Osmanlı İmparatorluğu'ndan Günümüze Türkiye'de Siyaset: Değişim Dinamikleri, Aktörler ve Gelişmeler. (Ed. Mehmet Zencirkıran), *Dünden Bugüne Türkiye'nin Toplumsal Yapısı* İçinde s. 99-160. Bursa: Dora Basım Yayın.

Demirel, T. (2003). Turkish Military Decision to Intervene: 12 September 1980. *Armed Forces & Society, 29*(2), 163-324.

Demirel, T. (2004). Soldiers and Civilians: The Dilemma of Turkish Democracy. *Middle Eastern Studies*, *40*(1), 127-150.

Doğanay, Ü. (2007). AKP'nin Demokrasi Söylemi ve Muhafazakârlık: Muhafazakâr Demokrasi ve Eleştirel Bir Bakış. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, *62*(1), 65-88.

Duverger, M. (2004), *Siyaset Sosyolojisi.* (Çev. Ş. Tekeli). İstanbul: Varlık Yayınları.

Erdoğan, H. (2012). Ahmet Ertürk, 28 Şubat'ta Medya-Sermaye-Asker Üçgeninde Yaşananları Anlattı. *Star*, 17.10.2012, https://www.star.com.tr/politika/ahmet-erturk-28-subatta-medyasermayeasker-ucgeninde-yasananlari-anlatti-haber-697576/

Ergil, D. (2000). *Siyasetini Arayan Ülke*. İstanbul: Can Yayınları.

Ezikoğlu, Ç. (2021). Türkiye Siyasetinde Bir Siyasal Beka Aracı Olarak 28 Şubat. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 46, 85-100.

Gökçen, A. M. (2017). Cumhuriyetten Günümüze Türkiye'de İktisat Politikaları ve Ekonomik Gelişme. (Ed. Mehmet Zencirkıran), *Dünden Bugüne Türkiye'nin Toplumsal Yapısı* İçinde s. 191-220, Bursa: Dora Basım-Yayım.

Günal, E. (2009). *Türkiye'de Demokrasinin Yüzyıllık Serüveni (1908-2008)*. İstanbul: Karakutu Yayınları.

Heper, M. (2011). *Türkiye'nin Siyasal Hayatı,* İstanbul: Doğan Kitap.

Heper, M. ve Güney, A. (2000). The Military and the Consolidation of Democracy: The Recent Turkish Experience, *Armed Forces & Society*, *26*(4), 635-657.

Hongur, A. (2006). *28 Şubat Sürecinde Ordu, Medya ve Siyasal İktidar.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Anabilim Dalı. Ankara.

Kaçmazoğlu, H. B. (2014). Siyasal İslam'ın Ayrışma Sürecine 28 Şubat'ın Etkisi. *Sosyologca*, 7, 41-49.

Karluk, R. (1995). *Türkiye Ekonomisi (Tarihsel Değişim ve Yapısal Değişim)*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.

Karpat, K. H. (1970). The Military and Politics in Turkey, 1960-64: A Socio-Cultural Analysis of a Revolution, *The American Historical Review*, *75*(6), 1654-1683.

Kutan, M. R. (2023). Erbakan'ı ve 28 Şubat'ı Doğru Anlamak. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Merkezi (ESAM)*, https://esam.org.tr/erbakanve28ubatdoruanlamak_d7.html

Kütahyalı, R. O. (2012). 28 Şubat Darbesinin Finans ve Bankacılık Ayağı. *Sabah*, 14 Ekim 2012, https://www.sabah.com.tr/yazarlar/pazar/kutahyali/2012/10/14/28-subat-darbesinin-finans-ve-bankacilik-ayagi

Özbudun, E. (1975). *Türkiye'de Sosyal Değişme ve Siyasal Katılma*. Ankara: A.Ü. Hukuk Fakültesi Yayınları.

Toprak, B. (1992). Dinci Sağ. (Der. İrvin Cemil Schick ve E. Ahmet Toprak). *Geçiş Sürecinde Türkiye* İçinde s. 237-254. İstanbul: Belge Yayınları.

Toprak, B. (2005a). A Secular Democracy in the Muslim World: The Turkish Model. (Der. Shireen T. Hunter ve Huma Malik), *Modernization, Democracy, and Islam* İçinde s. 277-292. Washington: Center of Strategic and International Stıdies.

Toprak, Bi. (2005b). Islam and Democracy in Turkey. *Turkish Studies*, *6*(2), 167-186.

T.C. Avrupa Birliği Başkanlığı. (2023). *Türkiye-AB İlişkilerinin Tarihçesi*, https://ab.gov.tr/turkiye-ab-iliskilerinin-tarihcesi_111.html

TRT Haber. (2012). *Medya Patronlarından "28 Şubat" İtirafları*. 05.10.2012, https://www.trthaber.com/haber/gundem/medya-patronlarindan-28-subat-itiraflari-58395.html

Tuncel, G. (2016). Türkiye'de Yaşama Maliyeti ile Devlet Toplum Gerilimi İlişkisi. *Birey ve Toplum*, *6*(12), 129-152.

Turan, İ. (1997). The Military in Turkish Politics, *Mediterranean Politics*, *2*(2), 123-135.

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu. (2022). *İnsan Hakları Bağlamında 28 Şubat Darbesi Raporu*. Ankara.

Uluç, A. V. (2012). Birey ve Sivil Toplum İlişkisi Çerçevesinde Türkiye'de Demokrasi Sorunu. *Mukaddime*, 6, 1-19.

Ural, Ö. (2019). TBMM Anayasa Komisyonu Başkanı Şentop: 28 Şubat'ta Türkiye İki Büyük Ekonomik Krizini Yaşadı. *Anadolu Ajansı*, 27.02.2019, https://aa.com.tr/tr/28-subat/tbmm-anayasa-komisyonu-baskani-sentop-28-subatta-turkiye-iki-buyuk-ekonomik-krizini-yasadi/1074398

Üzümcü, A. (2022). 28 Şubat Süreci, E-Muhtıra ve 15 Temmuz FETÖ Darbe Girişiminin Ekonomi-Politik Analizi. *ESAM Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *3*(1), 74-121.

Varol, O. O. (2013). The Turkish "Model" of Civil–Military Relations, *International Journal of Constitutional Law*, *11*(3), 727–750.

Zürcher, E. J. (2014). Modernleşen Türkiye'nin Tarihi. (Çev. Yasemin Saner). İstanbul: İletişim Yayınları.

Kaynakça

Açıkel, F. (1996). Kutsal Mazlumluğun Psikopatolojisi. *Toplum ve Bilim Dergisi, 70*(1), 153-198.

Akça, İ (2018). 1980 Sonrası Türkiye'de Hegemonya Projeleri ve Otoriterizmin Değişen Biçimler. (Der. İsmet Akça. Ahmet Bekmen ve Barış Alp Özden). *Yeni Türkiye'ye Varan Yol. Neoliberal Hegemonyanın İnşası* İçinde s. 27-68. İletişim Yayınları.

Akçay, Ü. (2019). Türkiye'de Neoliberal Popülizm, Otoriterleşme ve Kriz. *Toplum ve Bilim*, 147, 46-70.

Akdoğan, Y. (2010). Muhafazakâr Demokrat Kimliğinin Önemi ve İslamcılıktan Farkı. (Ed. H. Yavuz) *AK PARTİ: Toplumsal Değişimin Yeni Aktörleri* İçinde s. 59-97. Kitap Yayınevi.

Altınörs, G. ve Akçay, Ü. (Tarihsiz). *The Authoritarian Consolidation Attempt İn Turkey*. Erişim Adresi: https://theloop.ecpr.eu/the-authoritarian-consolidation-attempt-in-turkey alındı

Ateş, K. (2017). AK Parti, Dinsel Popülizm ve Halk-Olmayan. *Mülkiye Dergisi, 41*(1), 105-129.

Aydın, U. (2018). Lanetli Süreklilik: Neoliberal Militarizmden Otoriter Muhafazakârlığa. (Der. İsmet Akça. Ahmet Bekmen ve Barış Alp Özden). *Yeni Türkiye'ye Varan Yol. Neoliberal Hegemonyanın İnşası* İçinde s. 165-198. İletişim Yayınları.

Buğra, A. ve Savaşkan, O. (2014). *Türkiye'de Yeni Kapitalizm: Siyaset, Din ve İş Dünyası*. (Çev. Bülent Doğan). İletişim Yayınları

Can, K. (2016). Yoksulluk ve Milliyetçilik. (Ed. Necmi Erdoğan). *Yoksulluk Halleri: Türkiye'de Kent Yoksulluğunun Toplumsal Görünümleri* İçinde s. 175-202. İletişim Yayınları

Cizre, Ü. (2008). The Justice and Development Party and the military: Recreating the past after reforming it? (Ed. Ü. Cizre). *Secular and Islamic Politics in Turkey The making of the Justice and Development Party* İçinde s. 132-173. Routledge Studies in Middle Eastern Politics.

Çakır, R. (1994). *Ne Şeriat Ne Demokrasi: Refah Partisi'ni Anlamak.* Metis Yayınları.

Çarkoğlu, A. (2010). Türkiye'de Yeni Nesil İslamcılar: Değişen Seçmen İçinde Adalet ve Kalkınma Partisi'nin Temelleri. (Der. Hakan Yavuz). *Ak Parti Toplumsal Değişimin Yeni Aktörleri* İçinde s. 209-234. Kitap Yayınevi.

Çayır, K. (2008). The Emergence of Turkey's Contemporary "Muslim Democrats". (Ed. Ü. Cizre). *Secular and Islamic Politics in Turkey The making of the Justice and Development Party* İçinde s. 62-80. Routledge Studies in Middle Eastern Politics.

Çelik, A. (2010). Muhafazakâr Sosyal Politika Yönelimi: Hak Yerine Yardım – Yükümlülük Yerine Hayırseverlik. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi,* (42), 63-81.

Çınar, M. (2006). Turkey's Transformation under the AKP Rule, *The Muslim World, 96*(3), 469-486.

Çınar, M. (2008). The Justice and Development Party and the Kemalist establishment. (Ed. Ü. Cizre). *Secular and Islamic Politics in Turkey The making of the Justice and Development Party* İçinde s.109-132. Routledge Studies in Middle Eastern Politics.

Çınar, M. (2015). *Vesayetçi Demokrasiden "Milli" Demokrasiye*. İletişim Yayınları

Çınar, R. Ü. (2020). *Ecdadın İcadı: AK PARTİ İktidarında Bellek Mücadelesi*. İletişim Yayınları.

Doğan, S. (2016). *Mahalledeki AKP: Parti İşleyişi, Taban Mobilizasyonu ve Siyasal Yabancılaşma*. İletişim Yayınları.

Çiğdem A. (2009). *D'nin Halleri, Darbe, Demokrasi, Din.* İletişim Yayınları

Çiğdem A. (2016). Yoksulluk ve Dinsellik. (Ed. Necmi Erdoğan). *Yoksulluk Halleri: Türkiye'de Kent Yoksulluğunun Toplumsal Görünümleri* İçinde s. 203-245. İletişim Yayınları

Duran, B. (2008). The Justice and Development Party's 'New Politics': Steering Toward Conservative Democracy, a Revised Islamic Agenda or Management of New Crises?. (Ed. Ü. Cizre). *Secular and Islamic Politics in Turkey The making of the Justice and Development Party* İçinde 81-107. Routledge Studies in Middle Eastern Politics.

Duran, B. (2018). AK Parti'nin İdeolojik Dönüşümünün Kodları. (Ed. Nebi Miş ve Ali Aslan) *Kuruluşundan Bugüne AK Parti: Siyaset* İçinde s.47-74. SETA Yayınları.

Esen, B. ve Gümüşçü, Ş. (2020). Why Did Turkish Democracy Collapse? A Political Economy Account of AKP's Authoritarianism. *Party Politics, 27*(6), 1075-1091.

Filho, A.S. (2014). Latin Amerika'da Neoliberalizmin Ekonomi Politiği. (Ed. Alfredo Saad-Filho ve Deborah Johnston). (Çev. Şeyda Başlı ve Tuncel Öncel). *Neoliberalizm-Muhalif Bir Seçki* İçinde s. 361-373. Yordam Yayınları

Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı. (2014). *Sessiz Devrim: Türkiye'nin Demokratik Değişim ve Dönüşüm Envanteri (2002–2014)*. Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı.

Kansu, Y. (2015). *AK PARTİ'nin Mukadderatı: Parçalanan Nom-Du-Père Ve İktidarın Şiddeti*. https://tr.boell.org/tr/2015/11/06/AKPARTİnin-mukadderati-parcalanan-nom-du-pere-ve-iktidarin- siddeti adresinden alındı

Karakaya, N. ve Özhabeş, H. (2013). *Yargı Paketleri: Hak ve Özgürlükler Açısından Bir Değerlendirme*. TESEV Raporu.

Kaufman, R. ve Haggard, S. (2019). Democratic Decline in The United States: What Can We Learn from Middl-Income Backsliding?. *Perspectives on Politics 17*(2), 417-432.

Köktürk, A. (2019). *Türkiye'de İktidar Bloğunun Değişim ve Dönüşümleri*. ICHES Uluslararası İnsani Bilimler ve Eğitim Bilimleri Kongresi.

Mert, N. (2005). Türkiye İslamcılığına Tarihsel Bir Bakış. (Ed. T. Bora ve M. Gültekingil). *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünceler: İslamcılık* İçinde s. 411-420. İletişim Yayınları.

Can, O. ve Aktaş, D. Ş. (2017). Olağanüstü Hal Dönemi Kanun Hükmünde Kararnamelerin Yargısal Denetimi Üzerine. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 23*(1), 13-45

Okutucu, M. H. (1996). *İstikamet Şeriat Refah Partisi.* Yeryüzü Yayınları

Öniş, Z. (2010). Adalet ve Kalkınma Partisi'nin Ekonomi Politiği. (Der. Hakan Yavuz). *Ak Parti Toplumsal Değişimin Yeni Aktörleri* İçinde s. 259-286. Kitap Yayınevi.

Özbudun, E. ve William, H. (2010). *Türkiye'de İslamcılık, Demokrasi ve Liberalizm: AK PARTİ Olayı*. Doğan Kitap Yayıncılık.

Özdil, K. ve Pişkin, L. (2012). *Referandumdan Sonra HSYK: HSYK'nın Yeni Yapısı ve İşleyişine Dair Yuvarlak Masa Toplantısı*. TESEV Raporu.

Palley, T. I. (2014). Keynesçilikten Neoliberalizme: İktisat Biliminde Paradigma Kayması. (Ed. Alfredo Saad-Filho ve Deborah Johnston). (Çev. Şeyda Başlı ve Tuncel Öncel). *Neoliberalizm-Muhalif Bir Seçki* İçinde s. 42-58. Yordam Yayınları.

Poyraz, F. (2010). Milli Nizam Partisi'nden Ak Parti'ye. (Ed. Turgay Uzun). *İttihat ve Terakki'den Günümüze Siyasal Partiler (3rd Edition)* İçinde s. 311-338. Orion Yayınları.

Radice, H. (2014). Neoliberal Küreselleşme: İmparatorlukların Olmadığı Bir Emperyalizm mi? (Ed. Alfredo Saad-Filho ve Deborah Johnston). (Çev. Şeyda Başlı ve Tuncel Öncel). *Neoliberalizm-Muhalif Bir Seçki* İçinde s. 155-168. Yordam Yayınları.

Somer, M. (2016). Understanding Turkey's democratic breakdown: old vs. new and indigenous vs. global authoritarianism. *Southeast European and Black Sea Studies, 16*(4). 481-503.

Turam, B. (2011). *Türkiye'de Devlet ve İslam: Demokrasi, Etkileşim, Dönüşüm*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Yalman, G. (2014). AK PARTİ İktidarında Söylem ve Siyaset: Neyin Krizi. (Ed. S. Coşar ve G. Yücesan Özdemir). *İktidarın Şiddeti* İçinde s. 24-25. Metis Yayınları.

Yankaya, D. (2014). *Yeni İslami Burjuvazi*. İletişim Yayınlar

Yardımcı Geyikçi, Ş. ve Yavuzyılmaz, H. (2020). Party (de)institutionalization in times of political uncertainty: The case of the Justice and Development Party in Turkey. *Party Politics. 28*(1), 71-84.

Yazıcı, S. (2010). Yargı Reformu Projesi: Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu. (Ed. S. Yazıcı). *Yargısal Düğüm: Türkiye'de Anayasal Reforma İlişkin Değerlendirme ve Öneriler* İçinde s. 17-20, TESEV Raporu.

Yıldız, A. (2008). Problematizing the intellectual and political vestiges: From 'welfare' to 'justice and development. (Ed. Ü. Cizre). *Secular and Islamic Politics in Turkey The making of the Justice and Development Party* İçinde s. 41-62. Routledge Studies in Middle Eastern Politics.

Yılmaz, Z. (2018). *Yeni Türkiye'nin Ruhu, Hınç, Tahakküm, Muhtaçlaştırma*. İletişim Yayınları.

Yılmaz, Z. ve Turner, B. S. (2019). Turkey's deepening authoritarianism and the fall of electoral democracy, *British Journal of Middle Eastern Studies, 46*(5), 691-698.

Yükseker, D. (2010). Türkiye Toplumunu Bir Arada Tutan Nedir? Toplumsal Bir Tutkal Olarak Borç ve Borçluluk. *Toplum ve Bilim*, 117, 6-18.

Yüksel, T. (2017). *AK PARTİ Devri Türkiye Siyaseti, İslamcılık, Arap Baharı*. Birikim Yayınları.

Kaynakça

Aslan, A. (2017). Yerli ve Milli Siyaset. Ed. İsmail Çağlar & Ali Aslan *AK Parti'nin 15 Yılı: Toplum*. 77-104. SETA Yayınları

Atay, Efilti, S. (2019). Çerçeveleme Kuramı: 27 Nisan e-Muhtıra Haberlerinin Türk Yazılı Basında Sunumu. *Atatürk İletişim Dergisi*. *18*. 5-24.

Devran, Y. ve Özcan, F. (2016). 1960'tan 2016'ya Askeri Darbe ve Muhtıra Metinleri Anlamlar, Amaçlar, Niyetler ve İdeolojiler. *İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*. *1*(2). 7-20.

Dursunoğlu, İ. ve Yazıcı, S. (2018). Türk Demokrasi Hayatında Askeri Uyarılar: 1971-2007 Muhtıralarının Karşılaştırmalı Analizi. *Turkish Studies: Economics Finance Polititics. 13*(22). 211-223.

Fedayi. C. (2023). *Türk Siyasal Tarihi 2.Cilt 1923-2023*. Ankara: Kadim Yayınları

Habertürk (2019). 367 Kararı nedir? 367 Krizinde neler yaşandı? https://m.haberturk.com/367-karari-nedir-367-krizinde-neler-yasandi-2455348 Erişim Tarihi:06.09.2023

Hürriyet (2007). Tandoğan'dakiler Bindirilmiş Kıta. https://www.hurriyet.com.tr/gundem/tandogan-dakiler-bindirilmis-kita-6350588 Erişim Tarihi:06.09.2023

Kabakçı, G. Z. (2011). Neo-Kemalist Bir Hareket: Cumhuriyet Mitingleri. *Selçuk İletişim Dergisi. 7*(1). 96-112.

Kapusızoğlu, M. (2018). Türkiye'nin Demokrasi Politikası. Ed. Işıl Arpacı & Osman Ağır. *Türkiye'de Devlet Politikaları*. 111-154. Ankara: Nobel Yayınları.

Menek, A. (2017). 367 Garabeti ve 2007 Referandumu. *Şehir ve İrfan. 4,* 118-127.

Resmi Gazete (2007). *Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun*. Kanun No. 5678. Kabul Tarihi: 31/5/2007. Erişim Tarihi: 10.09.2023

Üzümcü, A. (2022). 28 Şubat Süreci, E Muhtıra ve 15 Temmuz FETÖ Darbe Girişiminin Ekonomi-Politik Analizi. *Esam Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 3(1). 74.121.

Yavuz, B. (2008). 2007 Anayasa Değişikliğinin Doğurduğu Tereddütler ve Çözüm Yolları. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XII*. 1-2. 1173-1214.

Yılmaz, A. (2007). Bugün 28 Nisan…Gazeteler Çift Manşetli. Bugün 28 Nisan... Gazeteler çift manşetli / Basın Yayın / Medya / Milliyet Blog. Erişim Tarihi: 10.09.2023.

www.ysk.gov.tr. Erişim Tarihi: 10.09.2023

27 Nisan E-Muhtırası (2015). http://darbeler.com/27-nisan-e-muhtirasi/ Erişim Tarihi:06.09.2023

Kaynakça

1921 Anayasası. Erişim Linki: https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/onceki-anayasalar/1921-anayasasi/

1924 Anayasası. Erişim Linki: https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/onceki-anayasalar/1924-anayasasi/

1961 Anayasası. Erişim Linki: https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/onceki-anayasalar/1961-anayasasi/

1982 Anayasası. Erişim Linki: https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/anayasa/

447 sayılı Anayasa Komisyonu Raporu (2016). Erişim Linki: http://anayasadegisikligi.barobirlik.org.tr/pdf/anayasadegisikligikanunteklifi.pdf

5678 Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, RG: 16 Haziran 2007, 26554

6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, RG: 11 Şubat 2017, 29976.

Ağaoğulları, M. A., Zabcı F. Ç. ve Ergün, R. (2005). *Kral-Devletten Ulus- Devlete*. İmge Kitapevi, Ankara

Akçakaya, M. ve Özdemir, A. (2018). Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi Ve Siyasal İstikrar, *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi, 53*(3), 922-944, https://doi.org/10.15659/3.sektor-sosyal-ekonomi.18.11.996

Alkan, H. (2013). Karşılaştırmalı Başkanlık Sistemleri: Latin Amerika Ve Sovyet Sonrası Örnekler Üzerine Bir İnceleme. *Yeni Türkiye, 51,* 779-789.

Allison, J.W.F. (2007). *The English Historical Constitution, Continuity, Change, And European Effects*. Cambridge University Press, UK, https://doi.org/10.1017/CBO9780511619373

Lijphart, A. (2008). *Thinking About Democracy*, New York: Routledge, https://doi.org/10.4324/9780203934685

Aydın, A. H. ve Durgun S. (2017). Kuvvetler Ayrılığı/Birliği Açısından Türkiye'de Partili Cumhurbaşkanlığı Sistemi. *2nd International Congress on Political, Economic and Social Studies (ICPESS),* 19-22 May 2017.

Aydın, R. (2016). Türk Siyasal Kültürü Açısından Hükümet Sistemleri (Parlamenter Sistem Ve Başkanlık Sistemi)'nin Değerlendirilmesi. *Akademik Hassasiyetler*, *3*(6), 13- 41.

Çaha, Ö. (2000). *Aşkın Devletten Sivil Topluma*. İstanbul: Gendaş Kültür.

Çelik, İ. (2011). Kuvvetler Ayrılığı: Bir İndirgeme Ve Dönüşüm. *Liberal Düşünce Dergisi*, *(64),* 135-159.

Dahl, R. A. (2001). *Demokrasi Üstüne*. (Çev. Betül Kadıoğlu). Yetkin Yayınları.

Dahl, R. A. (1993). *Demokrasi Ve Eleştirileri*. (Çev. Levent Köker). Yetkin Basımevi.

Duverger, M. (1980). A New Political System Model: Semi-Presidential Government. *European Journal of Political Research*, *8*(2), https://doi.org/10.1111/j.1475-6765.1980.tb00569.x

Erdoğan, M. (2003). *Türkiye'de Anayasalar Ve Siyaset*. Liberte Yayınları.

Frey, W. F. (1975). Patterns of elite, politics in Turkey. G. Lenczowski (Ed.), In *Political Elits in The Middle East*. (41-82), Washington DC: American Enterprises Institute.

Göze, A. (1998). *Siyasal Düşünceler Ve Yönetimler*. Beta Basım A.Ş.

Gözler, K. (2019). *Türk Anayasa Hukuku*. Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Gözler, K. (2012) *Anayasa Hukukunun Genel Esasları.* (3.Baskı). Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Gözler, K. (2013). *Anayasa Hukukuna Giriş*, Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Gülener, S., Miş, N. (2017). *Cumhurbaşkanlığı Sistemi*. (Rapor no: 190). SETA Yayınları

Hekimoğlu, M. M. (2009). *Anayasa Hukukunda Karşılaştırmalı Demokratik Hükümet Sistemleri Ve Türkiye.* Detay Yayınevi.

Heper, M. (1977). *Türk Kamu Bürokrasisinde Gelenekçilik Ve Modernleşme*. Boğaziçi Yayınları

Heper, M. (2011). *Türkiye'nin Siyasal Hayatı,* Doğan Kitap.

Heywood, A. (2007). *Siyasi İdeolojiler.* (Çev. Ahmet Kemal Bayram vd.). Adres Yayınları

Linz, J. (1994). Presidential or Parliamentary Democracy: Does it Make a Difference?. In Juan J. Linz and Arturo Valenzuela (eds), *The Failure of Presidential Democracy*, Baltimore: The Johns Hopkins University Press, https://doi.org/10.56021/9780801846397

Linz, J. (1990). The Perils of Presidentialism. *Journal of Democracy*, *1*(1), 51-69. Erişim Linki: https://www.muse.jhu.edu/article/225694.

Karatepe, Ş., Alkan, H., Atar, Y., Bingöl, Y. ve Durgun, G. B. (2017). *Sorularla Cumhurbaşkanlığı Sistemi*. MEMUR-SEN Yayınları, Erişim Linki: https://www.memursen.org.tr/documents/cumhurbaskanikitap.pdf

Niray, N. ve Deniz, D. (2009). Geçmişten Günümüze Türkiye'de Demokrasi Ve Siyasal Kültür Paradigmaları. (Der. Nasır Niray). *Siyasal Kültür Yazıları* İçinde s. 59-92. Derin Yayınları.

Okur Çakıcı, F. (2016). Osmanlı'dan Türkiye'ye Siyasal Miras: Türk Siyasal Kültürü Üzerine Bir İnceleme. *The Journal of International Scientific Researches*, *1*(2), 8-15. https://doi.org/10.23834/isrjournal.251524

Özbudun, E. (2018). *Türk Anayasa Hukuku*. Yetkin Yayınları.

Özdemir, G. (2018). Türk Siyasi Kültürü Bağlamında Hükümet Sistemlerine İlişkin Bir Değerlendirme. *Oğuz-Türkmen Araştırmaları Dergisi*, (2), 45-86.

Özer, A. (1981). *Batı Demokrasilerinde Ve Türkiye'de Hükümetin Kuruluş Yöntemleri,* AİTİA Yayını.

Roskin, M. vd. (2013). *Siyaset Bilimi.* (Çev: Atilla Yayla). Adres Yayınları.

Sartori, G. (1996). *Demokrasi Teorisine Geri Dönüş.* (Çev. Tuncer Karamustafaoğlu ve Mehmet Turhan). Yetkin Yayınları

Soysal, M. (1979). *100 Soruda Anayasanın Anlamı.* Gerçek Yayınevi.

Schmidt, M. G. (2002). *Demokrasi Kuramlarına Giriş.* (Çev. M. Emin Köktaş). Vadi Yayınları.

Touraine, A. (1992). *Modernliğin Eleştirisi.* (Çev. H. Tufan). Yapı Kredi Yayınları.

Turan, İ. (1986). Türkiye'de Siyasal Kültürün Oluşumu. (Ed. Kalaycıoğlu E. ve Sarıbay A.). *Türk Siyasal Hayatının Gelişimi* İçinde s. 461-489. Beta Yayıncılık.

Turhan, M. (1991). Meclis Hükümeti (Konvansiyon Kuramı). *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, *46*(1).

Türkyılmaz, M. (2017). *Cumhurbaşkanlığı Sistemi*. Sanat Ofisi Yayıncılık, İstanbul.

Yazıcı, S. (2017). *Başkanlık ve Yarı-Başkanlık Sistemleri (Türkiye İçin Bir Değerlendirme).* İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

TÜRK DİLİ
ve
KOMPOZİSYON

9. Baskıdan Tıpkı
10. Basım

Prof. Dr. Zeynep KORKMAZ
Prof. Dr. Ahmet B. ERCİLASUN
Prof. Dr. Tuncer GÜLENSOY
Prof. Dr. İsmail PARLATIR
Prof. Dr. Hamza ZÜLFİKAR
Prof. Dr. Necat BİRİNCİ

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-605-327-244-1

Dizgi ve Kapak Tasarımı: *Murat Özbey*

Baskı ve Cilt:
Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Haziran 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durakaltı Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

Prof. Dr. Zeynep **KORKMAZ**

SUNUŞ ix

1. DİL NEDİR 1

DİL - DÜŞÜNCE VE DUYGU BAĞLANTISI 3

DİL CANLI, SOSYAL BİR VARLIKTIR 5

DİL VE KÜLTÜR İLİŞKİSİ 11

KÜLTÜR NEDİR? 12

KÜLTÜRÜ OLUŞTURAN ÖĞELER VE ÖZELLİKLERİ 14

KÜLTÜRÜN ÖZELLİKLERİ 16

KÜLTÜR DEĞİŞMELERİ 18

KÜLTÜR VE MEDENİYET 20

DİLİN KÜLTÜR VE MİLLET VARLIĞI İÇİNDEKİ YERİ 21

2. YERYÜZÜNDEKİ DİLLER 27

TÜRKÇENİN DÜNYA DİLLERİ ARASINDAKİ YERİ 32

3. TÜRK DİLİNİN GELİŞMESİ VE TARİHÎ DÖNEMLERİ 36

4. YENİ YAZI DİLLERİ VE TÜRKÇEDEKİ DALLANMALAR 46

Prof. Dr Ahmet B. **ERCİLASUN**

4. TÜRK DİLİNİN BUGÜNKÜ DURUMU VE YAYILMA ALANLARI 67

5. TÜRKÇEDE SESLER 77

6. TÜRKÇEDE SESLERİN SINIFLANDIRILMASI 78

7. TÜRKÇENİN SES BİLGİSİ İLE İLGİLİ KURALLAR....84
SES ÖZELLİKLERİ....84
SES OLAYLARI....92
8. TÜRKÇENİN HECE YAPISI....97
9. VURGU....98
Kelime Vurgusu....99
Grup Vurgusu....102
Cümle Vurgusu....103

Prof. Dr. Zeynep **KORKMAZ**

10. TÜRKÇENİN ŞEKİL YAPISI....105
ŞEKİL BİLGİSİNİN NİTELİK VE ÖZELLİKLERİ....105
KELİME KÖKLERİ, KELİME GÖVDELERİ VE ÖZELLİKLERİ....107
AD KÖKLERİ , FİİL KÖKLERİ VE ÖZELLİKLERİ....108
EKLER VE ÖZELLİKLERİ....111
İŞLETME EKLERİ (ÇEKİM EKLERİ)....114
AD ÇEKİMİ EKLERİ....115
FİİL ÇEKİM EKLERİ....118
11. KELİME YAPIMI....121
YALIN KELİMELER....121
TÜREMİŞ KELİMELER....122
BİRLEŞİK KELİMELER....153
EK KALIPLAŞMASI İLE OLUŞAN SÖZLER....158
DEYİMLEŞMİŞ SÖZLER....159
ALINTI SÖZLER....156
12. TÜRKİYE TÜRKÇESİNDE KELİME SINIFLARI....161

FİİLLER VE FİİL SOYLU KELİME SINIFLARI 174
GÖREVLİ KELİMELER 192
ANLAMLI - GÖREVLİ KELİMELER 197

Prof. Dr. Hamza **ZÜLFİKAR**

13. TÜRKÇEDE CÜMLE 201
CÜMLENİN KURULUŞUNDA YER ALAN KELİMELER 207
CÜMLENİN KURULUŞUNDA YER ALAN KELİME GRUPLARI 214
14. CÜMLENİN ÖGELERİ 224
15. CÜMLENİN ÇEŞİTLERİ 236
YAPILARINA GÖRE CÜMLE ÇEŞİTLERİ 237
ANLAMLARINA GÖRE CÜMLE ÇEŞİTLERİ 241
YÜKLEMLERİNE GÖRE CÜMLE ÇEŞİTLERİ.....242
DİZİLİŞLERİNE GÖRE CÜMLE ÇEŞİTLERİ 243
16. CÜMLE ÇÖZÜMLERİ 244

Prof. Dr. Tuncer **GÜLENSOY**

17. KOMPOZİSYONLA İLGİLİ GENEL BİLGİLER.....263
18. KOMPOZİSYON YAZMADA KULLANILACAK PLÂN 266
19. ANLATIM (ÜSLÛP) TÜRLERİ 272

Prof. Dr. Ahmet B. **ERCİLASUN**

20. TÜRKÇEDE GENEL ANLATIM BOZUKLUKLARI.....287
21. CÜMLE BOZUKLUKLARI 294
22. İYİ BİR ANLATIMIN NİTELİKLERİ.....297

Prof. Dr. Tuncer **GÜLENSOY**

23. ANLATIM VE ÇEŞİTLİ ANLATIM BOZUKLUKLARI 299

Prof. Dr. İsmail **PARLATIR**

24. NOKTALAMA İŞARETLERİ VE KISALTMALAR.....315

Prof. Dr. Necat **BİRİNCİ**

25. YAZILI KOMPOZİSYON TÜRLERİ 359
DİLEKÇE.....359
TUTANAK 360
MEKTUP 360
DENEME.....364
FIKRA.....367
MAKALE 368
TENKİT 374
HATIRAT 387
HAYAT HİKÂYESİ 390
SEYAHATNAME 390
26. ŞİİR 394

Prof. Dr. İsmail **PARLATIR**

27. ÖTEKİ EDEBÎ TÜRLER.....401
SOHBET 401
RÖPORTAJ 406
NUTUK 411
TİYATRO 412
DESTAN.....432
MASAL.....439
HİKÂYE.....441
ROMAN.....445

28. BİLİMSEL YAZILARIN HAZIRLANMASINDA UYGULANACAK KURALLAR 457
KONFERANS 458
BİLDİRİ (TEBLİĞ) 478
RAPOR 487
BİLİMSEL ARAŞTIRMA 492
29. EDEBİYAT VE DÜŞÜNCE DÜNYASI İLE İLGİLİ ESERLERİN OKUNUP İNCELENMESİ 507
30. TÜRK VE DÜNYA EDEBİYATLARINDAN VE DÜŞÜNCE TARİHİNDEN SEÇİLMİŞ METİNLER ÜZERİNDE ÇALIŞMALAR, DÜŞÜNCELER 539
ÇERÇEVE PROGRAM 595

Bibliyografya

1. Anon. : *Baytarname* Bursa Umumi Kütüphanesi Genel Kısım Kayıt No: 1551. (16. yüzyıl)
2. Batu, S. (1952): Türkler *ve At.* A. Ü. Veteriner Fakültesi Yayınları: 33, Ankara, 66 s.
3. Dilgimen, H. (1947): *Veteriner Hekimliği Tarihi.* Bozkurt Mat., İstanbul, s. 123.
4. Dinçer, F. (1965): *Türkiye'de Bilimsel Veteriner Hekimliğin Başlaması, Evreleri ve İlim Tarihimizdeki Yeri* Arık. Üniversitesi Elazığ Vet. Fak. Derg., 2: 81 - 91.
5. Dinçer, F. (1967): *Türk Folklorunda Veteriner Hekimliği Üzerinde Araştırmalar. A.* Ü. Vet. Fak. Yayınları: 214, Ankara, 64 s.
6. Dinçer, F. (1969): *Hastalık Adlarının Halk Dilindeki Türkçe Karşılıkları.* Türk Dili, Sayı: 211, Sayfa: 60-63.
7. Dinçer, F. (1973): *"Kitab - üz Zardaka fi Ma'rifet il - Hayl ve Ecnasuha ve Emrazuha ve Edviyetuha" Adlı El Yazmasının Anatomi, Fizyoloji, Etyoloji Yönünden İncelenmesi ve Veteriner Tarihindeki Önemi.* Doçentlik Tezi. A. Ü. Veteriner Fakültesi Dekanlığı, Ankara, Daktilo nüsha, 88 s.
8. Dinçer, F. (1976) : *Türk Folklorunda Veteriner Hekimliği (Beş Doğu İlimizde Yeni Örnekleriyle).* I. Uluslararası Türk Folklor Kongresi Bildirileri - IV. Cilt - Gelenek, Görenek ve İnançlar. Kültür Bakanlığı Millî Folklor Araştırma Dairesi Yayınları: 21, Ankara, s. 85 - 92.
9. Dinçer, F. (1980): *Türkiye'de Askerî Veteriner Hekimlik Tarihi Üzerinde Araştırmalar, II. Bölüm.* A. Ü. Vet. Fak. Derg., 27, (1 - 2): 248 - 272.
10. *Divanü Lügat - it Türk Tercümesi Cilt I - III. (1939- 1941):* Çeviren: Besim Atalay, Alaeddin Kıral Basımevi, Ankara.
11. Ebu Bekr (1322): *Kâmil as - Sina'ateyn al - Baytara (Naserî)"* Topkapı Müzesi Kütüphanesi, A. 1956, İstanbul, 151 yk.
12. Erk, N. (1959): *İslâm Medeniyeti Çağında Veteriner Tababette Gelişmeler ve "Naserî.* A. Ü. Vet. Fak. Yayınları: 109, Ankara, 93 s.
13. Erk, N., Dinçer, F. (1967) : XV nci ya *da XVI nci Yüzyıla Ait Olduğu* Sanılan Bir *Baytarname İncelemesi* A. Ü. Vet. Fak. Derg., 24, (2): 117 -139.
14. Godlevvsky U.. Sommer (1846): *Über die Tierheilkunde in der Türkei* Magazin f. d. ges. Tierheilkkunde, 12: 465 - 500.
15. Kadızade Mehmet: *Kitab-ı Makbul der Hal*-i *Huvûl* (Yazma *Baytarname),* Üniversite Kütüphanesi, Türkçe Eserler Böl. No: 618, İstanbul.
16. Koşay, H. Z. . (1975): *Divanü Lûgati't — Türk'deki Terimlerden Örnekler.* I. Türk Dili Bilimsel Kurultayına Sunulan Bildiriler 1972'den Aynıbasım, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara. 479 - 496.

17. Ögel, B. (1978): *Türk Kültür Tarihine Giriş, I (Türklerde Köy ve Şehir Hayatı)*. Kültür Bakanlığı Yayınları: 224, Ankara, XVI + 495 s.

18. Sarton, G. (1950) : *Introduction to the History of Science. Vol. I. From Homer to Omar Khayyam.* Williams and VVilkins com., Baltimore, pp. 543 - 783.

19. Ünver, A. 5. (1935): *Türkiye'de Cild Hastalıklarına Müteallik Halk Bilgi ve Tedavileri* 9. Arz - Ulusal Budapeşte Dermatoloji Kongresine Tebliğ., İstanbul.

II. Milletler Arası Türk Folklor Kongresi Bildirileri,
IV. Cilt, Ankara 1982, 5. 123 – 130.

DEĞİŞİM VE DÖNÜŞÜM PERSPEKTİFİNDEN 21. YÜZYILDA

TÜRK KAMU YÖNETİMİ

Doç. Dr. Tahsin GÜLER

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-93-6

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Aralık 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖN SÖZ

Türk kamu yönetimi günümüze kadar yönetim anlayışı, çağın gereksinimleri ve değişen dinamiklerle birlikte kimi zaman tedrici kimi zaman ise planlı, siyasal iktidarların programları ve yeniden yapılanma projelerinin etkisinde bir evrim geçirmekte, bu evrim beraberinde, yönetim sistemleri, politikalar ve toplum ile etkileşim içindeki kurumlar arasında dengeleri ve ilişkileri de değiştirmektedir. Nitekim değişen dengeler ve ilişkiler bağlamında 21. yüzyılın ilk çeyreğinin Türk kamu yönetimindeki değişim ve dönüşümün hızı, etkisi ve derinliği bakımından son bir asrın en dikkat çekici dönemi olduğu görülmektedir.

Eser, Türk kamu yönetiminin bu dönemdeki değişim ve dönüşümünün anlaşılmasına ve analiz edilmesine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Eserde, kamu yönetiminin değişim ve dönüşüm alanları yedi bölüm şeklinde tasarlanarak sunulmuş, teorik anlatımlar uygulama örnekleriyle zenginleştirilerek okuyucuya geleceğe dönük kapsamlı bir bakış açısı kazandırılmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın ilk iki bölümünde, günümüzün kamu yönetimi anlayışını etkilemede ve şekillendirmede önemli yeri olan Geleneksel Kamu Yönetimi ve Yeni Kamu Yönetimi anlayışlarına yer verilerek söz konusu anlayışların temel argümanları, destekleyicileri ve yol açtığı sonuçlar üzerinde durularak son yarım asırda yönetim paradigmasında gelenekselden yeniye doğru yaşanan süreç aktarılmıştır.

Üçüncü bölümde özellikle son elli yılda dünyada, 2000'li yıllardan itibaren de ülkemizde yükselişe geçen, kamu hizmetlerinin adil, şeffaf, dürüst ve toplumun beklentilerine uygun bir şekilde sunulmasını sağlamada önemli bir yeri olan etik kültürün gelişimi ve etik bir kamu yönetiminin oluşturulmasına yönelik gelişmeler üzerinde durulmaktadır.

Eserin dördüncü bölümünde, 2000'li yıllarda kamu yönetiminin denetlenmesinde geleneksel denetim anlayışında meydana gelen değişimler incelenmiştir. Nitekim bu dönem Avrupa Birliğine tam üyelik müzakerelerinin de etkisiyle temel hak ve özgürlüklerin geliştirildiği, şeffaf, hesap verebilir ve demokratik bir yönetim anlayışının tesisi için pek çok yasal düzenlemenin yapıldığı bir dönemdir. Diğer taraftan bu dönemde, oluşturulan hak arama mekanizmaları ile kamu yönetiminin, en etkili yöntemlerden birisi haline gelen kamuoyu ve sivil toplum/baskı gruplarınca da denetlenmesinin önemsendiği görülmektedir.

Eserin beşinci bölümünde 2000'li yılların başından itibaren yerel yönetimler alanında gerçekleştirilen reformlar değerlendirilmiş, yerel yönetimlerin görev, yetki, sorumluluk, bütçe, mali kaynaklar ve insan kaynakları politikalarındaki değişimler yanında Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçişle birlikte sistem ile yerel yönetimlerin uyumlaştırılması süreci değerlendirilmiştir.

Eserin altıncı bölümünde Türk kamu yönetiminin dijital dönüşümü, gereklilikler, sürecin gelişimi, sorumlu kurumlar ve gerçekleştirilen uygulamalar temelinde incelenmiştir. Nitekim kamu yönetiminde dijital dönüşümün kaçınılmaz bir süreç olmasının yanı sıra özellikle son çeyrek yüzyılda hızla gelişen bilgi ve iletişim teknolojilerinin siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik alan-

larda yarattığı değişim ve bunun kamu yönetimi üzerinde yarattığı baskıya bir cevap niteliği taşıdığı değerlendirilmektedir.

Eserin yedinci ve son bölümünde Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin Türk kamu yönetimi ile bürokraside yarattığı ve yaratacağı değişimler analiz edilmiş, özellikle toplumsal tabanda değişim sürecinin canlı tutulmasını ve desteklenmesini sağlayan demokratikleşme reformları ile hak arama mekanizmalarına bu bölümde ayrıca yer verilmiştir. Bu konunun araştırılması sürecinde Türk kamu yönetiminin, siyasi irade tarafından, daha başkanlık sistemi referanslı Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmeden yıllar önce yeni sisteme hazırlandığının göstergesi olabilecek gelişmeler dikkat çekici olmuştur. Dolayısıyla bu bölümde yeni hükümet sisteminin öncesi ve sonrasında kamu yönetimi ve bürokratik yapıda gerçekleşen değişimler geniş bir perspektifte değerlendirilmiştir.

Eserin, akademisyenler, kamu görevlileri, lisans ve lisansüstü öğrencileri başta olmak üzere alana ilgi duyan herkese faydalı olması umut edilmektedir.

Balıkesir- Kasım 2023

Doç. Dr. Tahsin GÜLER

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1
GELENEKSEL KAMU YÖNETİMİ ANLAYIŞI

GİRİŞ 1
1.1. GELENEKSEL KAMU YÖNETİMİ ANLAYIŞININ ORTAYA ÇIKIŞI 1
1.2. GELENEKSEL KAMU YÖNETİMİ ANLAYIŞININ GELİŞİMİNE KATKIDA BULUNANLAR 6
1.2.1. Woodrow Wilson ve Siyaset- Yönetim Ayrılığı 7
1.2.2. Max Weber ve Bürokrasi Teorisi 8
1.2.3. Frederick Taylor ve Bilimsel Yönetim Teorisi 12
1.2.4. Henry Fayol ve Yönetim Süreci Teorisi 16
1.2.5. Frank Goodnow'un GKY'ye Katkısı 17
1.3. GELENEKSEL KAMU YÖNETİMİNİN PRENSİPLERİ 18
KAYNAKÇA 21

BÖLÜM 2
YENİ KAMU YÖNETİMİ ANLAYIŞI

GİRİŞ 23
2.1. YENİ KAMU YÖNETİMİ ANLAYIŞI 23
2.2. YENİ KAMU YÖNETİMİ ANLAYIŞINI ORTAYA ÇIKARAN GELİŞMELER 25
2.3. YENİ KAMU YÖNETİMİ ANLAYIŞININ TEMEL ÖZELLİKLERİ 29
KAYNAKLAR 35

BÖLÜM 3
21. YÜZYILDA TÜRK KAMU YÖNETİMİNDE ETİK KÜLTÜRÜN GELİŞİMİ

GİRİŞ 37
3.1. ETİK KAVRAMI 38
3.2. ETİK VE AHLAK İLİŞKİSİ 38
3.3. ETİK VE HUKUK İLİŞKİSİ 39
3.4. TEMEL ETİK ALANLAR 41
3.5. ETİK TEORİLER 43
3.6. ETİK DEĞERLERİN DÜŞMANI: YOZLAŞMA 46
3.7. 2000'Lİ YILLARDA TÜRK KAMU YÖNETİMİNDE ETİK KÜLTÜRÜN GELİŞİMİ 47
3.7.1. Türkiye'de Etiğin Yasal Çerçevesi 49
3.7.2. Kamu Görevlileri Etik Kurulu 54
3.7.3. Kurula Başvuru Usulü ve Başvuru Şartları 55
3.7.4. Etik İlkeler ve Kurulun İncelemeleri 56
KAYNAKÇA 65

BÖLÜM 4
21. YÜZYILDA TÜRK KAMU YÖNETİMİNİN DENETİMİNDE DEĞİŞİM VE DÖNÜŞÜM

GİRİŞ 67
4.1. KAMU YÖNETİMİNİN DENETİMİ 68
4.1.1. Siyasal Denetim 68
4.1.2. İdari Denetim 70
4.2. DENETİMİN İŞLEVSEL SINIFLANDIRILMASI 74
4.2.1. İç Denetim 74
4.2.2. Dış Denetim 75
4.2.3. Yüksek Denetim 76
4.2.4. Kamu Hizmetleri Sunum Düzeyine Göre Denetim 76
4.2.5. Yargısal Denetim 77
4.2.6. Ombudsman Denetimi (Kamu Denetçiliği Kurumu) 78
4.2.7. Baskı Grupları ve Kamuoyu Denetimi 78
4.3. GELENEKSEL DENETİMİN DÖNÜŞÜMÜ 80
KAYNAKÇA 83

BÖLÜM 5
21. YÜZYILDA TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİM REFORMLARI

GİRİŞ 85
5.1. YEREL YÖNETİMLER REFORMUNUN DİNAMİKLERİ 85
5.1.1. Küreselleşme 86
5.1.2. Yeni Kamu Yönetim Anlayışı 86
5.1.3. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne Üyelik Süreci 87
5.1.4. Siyasi İrade 88
5.2. 2000'Lİ YILLARDA YEREL YÖNETİM REFORMLARINA ETKİ EDEN MEVZUAT DÜZENLEMELERİ 89
5.3. TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLER REFORMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ 91
5.3.1. Özerklik 94
5.3.2. Mali Yerelleşme 94
5.3.3. Çevre Yönetimi 95
5.3.4. İmar ve Kentsel Dönüşüm 96
5.3.5. Yerel Demokratik Katılım 98
5.3.6. Sosyal Belediyecilik 99
5.3.7. Hesap Verebilirlik 100
5.4. CUMHURBAŞKANLIĞI YEREL YÖNETİM POLİTİKALARI KURULU 104
KAYNAKÇA 107

BÖLÜM 6
KAMU YÖNETİMİNDE DİJİTAL DÖNÜŞÜM

GİRİŞ 111
6.1. DİJİTAL DÖNÜŞÜM KAVRAMI 112
6.2. KAMU YÖNETİMİNDE DİJİTAL DÖNÜŞÜM 113
6.3. TÜRKİYE'NİN ÖNDE GELEN DİJİTAL DÖNÜŞÜM UYGULAMALARI 118
6.3.1. E- Devlet Kapısı 118
6.3.2. Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) 120
6.3.3. Dijital Vergi Dairesi (DVD) 122
6.3.4. E- Belediye Uygulaması 123
6.3.5. Sağlık Alanında Gerçekleştirilen Dijital Dönüşüm Uygulamaları 124
6.3.6. Eğitim Alanında Gerçekleştirilen Dijital Dönüşüm Uygulamaları 126
KAYNAKÇA 130

BÖLÜM 7
CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİNDE KAMU YÖNETİMİ VE BÜROKRASİDE DEĞİŞİM VE DÖNÜŞÜM

GİRİŞ 133
7.1. CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİNE GİDEN SÜREÇTE DEMOKRATİKLEŞME REFORMLARI VE HAK ARAMA MEKANİZMALARI 135
7.1.1. Demokratikleşme Reformları 136
7.1.2. Dilekçe Hakkı 137
7.1.3. Bilgi Edinme Hakkı 138
7.1.4. Kamu Denetçiliği Kurumuna Başvurma Hakkı (Ombudsmanlık) 140
7.1.5. Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER) 146
7.1.6. Kamu Görevlileri Etik Kuruluna Başvurma Hakkı 147
7.1.7. İçişleri Bakanlığı Açık Kapı Projesi 148
7.2. CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİNE GİDEN SÜREÇTE BAKANLIKLARDA DEĞİŞİM 148
7.3. CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİ 153
7.3.1. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin Yapısı ve Özellikleri 154
7.3.2. Yürütmenin Şekillenmesi: Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri 157
7.4. CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİ IŞIĞINDA KAMU YÖNETİMİ VE BÜROKRASİDEKİ DEĞİŞİM VE DÖNÜŞÜMÜN DEĞERLENDİRİLMESİ 163
KAYNAKÇA 171

KAYNAKÇA

Aslan, S. ve Koçal, A. V. (2021). Türkiye'de Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin Kurucu Temelleri: Hukuksal, Siyasal ve Tarihsel Bir Çerçeve, *Türkiye'de Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi* (içinde), A, Yılmaz ve T. Güler (Ed.), Bursa: Ekin Yayınevi, s. 279-300..

Anadolu Ajansı. (2022). CİMER'e 2022'de 6 milyon 180 bin başvuru yapıldı, https://www.aa.com.tr/tr/gundem/cimere-2022de-6-milyon-180-bin-basvuru-yapildi/2776039

Açık Kapı Yönergesi (2017). Açık Kapı Kuruluş, Çalışma Usul ve Esasları Yönergesi http://www.eskisehir.gov.tr/kurumlar/eskisehir.gov.tr/ilan/yonerge.pdf

Ağır, O. ve Turhan A. (2014), "Demokratik Toplumda Bilginin Önemi ve Bilgi Edinme Hakkı Kanunu", *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 5(2), s. 283-312.

Aksan, G ve Ö. Çelik (2011). Gerilim ve Uzlaşma: Demokrasi Ekseninde Bürokrasi ve Siyaset İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme, Selçuk Üniversitesi Sosyal bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 25, 2- 10

Anayurt, Ö. (2007). Avrupa Birliği Sürecinde Türk Hukukunda Değişim, Davut Dursun, Burhanettin Duran ve Hamza Al (Edt.), *Dönüşüm Sürecindeki Türkiye: Aktörler, Alanlar, Sorunlar* içinde, İstanbul: Alfa Yayınları, s. 233-281

Atay, E., E. (2014). Hukuk Devleti İlkesi Işığında İdarenin Denetimi ve Kamu Denetçiliği Kurumu, *Ombudsman Akademik*, Sayı: 1, s. 1- 30.

BEDK. (2021). *25 Soruda Bilgi Edinme Hakkı*, Ankara: Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu Yayınları 7. https://bedk.adalet.gov.tr/Resimler/Sayfadokuman/ 287202113133525%20SORUDA%20BILGI%20EDINME%20HAKKI.pdf

Coşkun, B. (2021). Türkiye'de Bakanlık Teşkilatları ve Cumhurbaşkanlığı Hükümet

Sistemi Sonrası Durum, *Türkiye'de Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi* (içinde), A, Yılmaz ve T. Güler (Ed.), Bursa: Ekin Yayınevi, s. 93- 136.

Eken, M. (2005). *Yönetimde Şeffaflık*, Adapazarı: Sakarya Kitabevi

Ergül, E. (2021). Önsöz, *25 Soruda Bilgi Edinme Hakkı (içinde)*, Ankara: Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu Yayınları 7. https://bedk.adalet.gov.tr/ Resimler/SayfaDokuman/287202113133525%20SORUDA%20BILGI%20EDINME%20HAKKI.pdf

Eryılmaz, B. (2018). *Kamu Yönetimi*, Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

Genç, F. N. ve Korkın, E. (2021). Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Bürokrasinin Değişimi ve Dönüşümü, *Türkiye'de Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi* (içinde), A, Yılmaz ve T. Güler (Ed.), Bursa: Ekin Yayınevi.s. 213- 238

Güler, T. (2021) Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin Tarihsel Arka Planı, *Türkiye'de Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi* (içinde), A, Yılmaz ve T. Güler (Ed.), Bursa: Ekin Yayınevi, s. 1- 34.

Güler, T. ve Yılmaz, A. (2019). Bir Yönetişim Reformu Olarak Devletin Gülen Yüzü: "Açık Kapı" Uygulaması, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 3, s. 359- 374.

Güler, T. (2018). Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ve Kamu Yönetimine Etkileri, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 21, Sayı: 39, s. 299- 322.

Güler, B. A. (2011) Yetki Kanunu- 6223 Bağlı Kararnamelerin Genel özellikleri ve Yeni Kurulan Beş Bakanlık Üzerine Değerlendirmeler, http://www.birgulaymanguler.net/files/pdf/kararnameler.pdf

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI (2023). Açık Kapı, https://www.icisleri.gov.tr/bilgiteknolojileri/acik-kapi-projesi-milletin-kapisi

İzci, F. ve Atmaca, Y. (2021). Yapısal ve İşlevsel Boyutlarıyla Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları, Türkiye'de Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi (İçinde), A, Yılmaz Ve T. Güler (Ed.), Bursa: Ekin Yayınevi, s. 35- 64.

KDK. (2022). 2022 Yılı Faaliyet Raporu, https://paylasim.ombudsman.gov.tr/dokuman/ documentuploads/2022-yillik-rapor-web/mobile/index.html

Keleş, R. (2013). Yönetişim Kavramına Eleştirel Bir Bakış, M. A. Çukurçayır ve H. T. Eroğlu (Ed.), *Yönetişim* içinde, Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları, s. 57-70

Keyman, F. (2014). AK Parti: Egemen Parti ve Yeni Türkiye, http://www. iletisimvediplomasi.com/ak-parti-egemen-parti-ve-yeni-turkiye/

Mıhçıoğlu, C. (1987). Devlet Personel Dairesi'nin Kuruluş Yılları: Anımsamalar, Düşünceler, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, Cilt: 42, Sayı: 1, s. 75- 114.

Nohutçu, A. (2004). Etik ve Kamu Yönetimi, Muhittin Acar ve Hüseyin Özgür (Ed.), *Çağdaş Kamu Yönetimi II* içinde, Ankara: Nobel Yayın, s. 389-412

Övgün, B. (2011) Türk Kamu Yönetiminde Yeni Bir Örgütlenme: Kalkınma Bakanlığı, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, Cilt 66, No. 3, s. 263-281

Sezen, S. (2008) Ombudsman, *Kamu Yönetimi Sözlüğü* (içinde), TODAİE, Yayın No: 342, Ankara

Sobacı, M. Z., Miş, N. ve Köseoğlu, Ö. (2018). Türkiye'nin Yeni Yönetim Modeli ve Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı, *SETA Perspektif*, Sayı: 206, https://setav.org/assets/uploads/2018/06/206-t%C3%BCrkiyenin-Yeni-Y%C3%B6netim-Modeli.pdf

Sözen, S. (2011). Türkiye'de Demokratikleşme ve Kamu Yönetimi Reformu: Son On Yıla Genel Bir Bakış, *Türk İdare Dergisi*, Yıl: 83, Sayı 473, 133- 148

Şengül, R. (2012). Bilgi Edinme Hakkının Kurumsallaşmasında Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulunun Rolü, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 34, s. 53- 60.

Yaşar, G. G. (2023). Anayasal Bir Hak Olarak Dilekçe Hakkının Etkinliğinin Değerlendirilmesi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 25/2 , s. 789- 822.

Yıldırım, Ö. (2018). Ülke Yönetiminde Yeni Dönem, https://www.aa.com.tr/tr/turkiye /ulke-yonetiminde-yeni-donem/1199998

Yılmaz, A. ve Tamer, H. Y. (2021). Türk Kamu Bürokrasisinde Proje Tipi Örgütlenme Örneği Olarak Cumhurbaşkanlığı Ofisleri, *Türkiye'de Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi* (içinde), A, Yılmaz ve T. Güler (Ed.), Bursa: Ekin Yayınevi, s. 65- 92.

Yılmaz, A. (2012) Türkiye'de Planlama Politikası ve Yönetimi: Planlamanın Siyasal İktisadı ve Yönetsel Kuruluşu, Doktora Tezi, *Ankara Üniversitesi SBE*, Ankara.

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=1&MevzuatTur=19&MevzuatTertip=5

2 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2&MevzuatTur=19&MevzuatTertip=5

3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=3&MevzuatTur=19&MevzuatTertip=5

CUMHURİYETİMİZİN 100. YILINDA TÜRK VERGİ HUKUKU

KAZANIMLARI & SORUNLARI

Editör
Dr. Öğr. Üyesi Ali EROL

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-51-6

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ekim 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

"Cumhuriyetimizin 100. Yılında Türk Vergi Hukuku: Kazanımları & Sorunları" adlı bu kitap on üç bölümden oluşmaktadır. Bu çalışma, on üniversite ve iki kurumda çalışan on altı araştırmacının aylar süren değerli katkıları ile tamamlanmıştır.

Maliye disiplinin bir alt dalı olan vergi (gelir) hukuku hem günlük hayatın hem de maliyenin en önemli bir parçasıdır. Şöyle ki devletin varlığı ve bağımsızlığı, kamu hizmetlerinin kesintisiz ve etkin bir şekilde arz edilmesi vergi hukukunun sağlıklı bir şekilde işlemesine bağlıdır. Vergi objesinin diğer tarafında olan mükellef için ise vergi, ödenmesi zorunlu bir paydır. İşte idare ile mükellef arasındaki bu çekişme ve amaç farklılıkları verginin tarihsel süreçte sürekli gündemde kalmasının temel nedenini oluşturmuştur.

Maliye ve hukukun bir alt dalı olan vergi hukuku diğer bilim dallarında olduğu gibi zaman ve mekâna göre değişime uğramaktadır. Devletin âli ve mali menfaatleri çerçevesinde her zaman ihtiyaç duyulan vergi, vergi hukuku vasıtasıyla toplanmaktadır. Bu kitapta Türkiye Cumhuriyeti'nin Osmanlı Devleti'nden miras aldığı ve yüz yıllık sürede elde ettiği kazanımları ile çözüm getirmediği sorunlar incelenmiştir.

Kitaptaki her bir bölüm "çift-kör hakem" sistemi uygulanarak ve azami %20 benzerlik oranın altında olmasına dikkat edilerek tamamlanmıştır. Kitabın ana başlığına uygun şekilde vergi hukukuna ilişkin altı kazanım ve yedi sorunu içeren bölüm bulunmaktadır.

Çalışmanın ilk kısmında Türk vergi hukukunun Cumhuriyetin 100 yıllık süresinde elde ettiği kazanımlardan altısı incelenmiştir. Bunlar:

Birinci bölümde mükellef hakları incelenmiştir. Bilindiği üzere vergi hukuku temel olarak mükellef ödevlerini düzenlemektedir ve mükellefe birçok ödev yüklenmiştir. Ancak vergi hukukunun tamamının bir ödev silsilesi olmadığını vergilendirme sürecinin sağlıklı şekilde yürüyebilmesi için mükellefe çeşitli hakların da verildiğini görmekteyiz. Mükellef hakları adı verilen ve temelde mükellefin lehine olan, vergilendirme işlemlerini kolaylaştıran ve idareye güvenilmesini sağlayan birdizi haklardır. Yazar, Emre Akın'a göre, mevcut mükellef haklarının temeli 1949 tarihli Vergi Usul Kanunu'dur. Dünyadaki gelişmeyle de paralel olarak Türk vergi hukukunda mükellef hakları zamanla gelişmiştir. Yazar, çalışmasında mükellef haklarını; genel haklar, vergi incelemesindeki haklar ve vergi uyuşmazlıklarındaki haklar olarak sınıflandırmıştır.

İkinci bölümün konusu vergi denetimidir. Anayasa ve kanunlar vergi yükümlüsüne çeşitli ödevler yüklemektedir. Ancak günümüzde azalan güven ilişkileri düşünüldüğünde herhangi bir denetim müessesesinin olmaması durumunda bu ödevlerin tamamının yerine getirileceğini beklemek yanlış olacaktır. Bu sebeple vergi idaresi kanunlardan aldığı yetki çerçevesinde çeşitli araçları ve güçleri vasıtasıyla vergi yükümlülerini denetlemektedir. Yazar, Cansu Dağ çalışmasında vergi kanunlarının çatısı olan Vergi Usul Kanunu'nda düzenlenmiş olan vergi denetim yolları olan yoklama, bilgi toplama, arama ve inceleye ilişkin değerlendirmelerde bulunmuştur.

Üçüncü bölümde gümrük vergilerinin mali olmayan amaçlar için kullanılması incelenmiştir. Vergilerin temel amacı malidir, diğer ifadeyle kamu geliri sağlamasıdır. Bunun yanında günümüzde vergiler mali olmayan amaçlar için de kullanılmaktadır. Gümrük vergileri tarihsel olarak vergilerin ilk örneklerindendir. Kesintisiz olarak günümüze kadar uygulanagelmiştir. Türkiye'nin vergi gelirleri içinde halen önemli bir paya sahiptir. Yazar, Neslihan Kızıler'e göre, gümrük vergileri mali amaç için önemli bir vergi kalemi olmasının yanı sıra ulusal güvenliğin sağlanması, yerli tüketicinin ve çevrenin korunması, ülkeye karşı yapılabilecek misillemelerin önüne geçilmesi gibi çok önemli amaçlar doğrultusunda kullanılabilmektedir. Diğer bir mali olmayan amaç ise mütekabiliyet ilkesinin tesis edilmesidir. Devletin egemenliğinin bir göstergesi olarak uluslararası arenada vergi konusunda karşılıklı aynı seviyede vergilendirme yapabilmek veya vergilendirmeden vazgeçmek ülkenin bağımsızlığı ve itibarı için önemli bir göstergedir. Bu mütekabiliyetin sağlanmasında verginin araç olarak kullanılması verginin önemini daha da artırmaktadır.

Dördüncü bölümün konusu Türk vergi mevzuatında engelli bireylere sağlanan avantajlardır. Doğuştan ve sonradan engelli olma ihtimali herkeste mevcuttur. Engelli olan bir kişi çeşitli dezavantajlara sahip olmakta ve bu durumunun en azından diğer kişilerle eşitlenmesi gerekmektedir. Bu eşitliği sağlayabilecek en güçlü kurumlardan biri devlettir. Yazar, Orçun Avcı'ya göre sosyal bir devlet olmanın gereği olarak Türkiye Cumhuriyeti engelli vatandaşlara birtakım vergisel avantajlar sağlamaktadır. Bu avantajlar Türk vergi sistemindeki hükümlerle anlatılmış ve çeşitli önerilerle söz konusu konuya ilişkin eksikliklere dikkat çekilmiştir.

Beşinci bölümde Türkiye Cumhuriyeti'nin miras aldığı vergi sistemi incelenmiştir. Yazarlar, Alime Ergun ve Fatih Karasaç Osmanlı Devleti'ndeki vergi sistemi, vergi yapısı ve anlayışı ile Cumhuriyetin ilk yıllarındaki vergi yapısı ve anlayışını karşılaştırmışlardır. Osmanlı döneminde vergi sistemi şer'i ve örf'i hükümlere göre oluşturulmuştur. Cumhuriyet döneminde ise bu hükümler kaldırılarak daha modern ve adil bir yapıya ulaştırılması istenmiştir.

Ancak bu çalışmalar da birtakım olumsuz sonuçları beraberinde getirmiştir. Çalışmada Osmanlı Dönemini son vergi yapısı ve Cumhuriyetin ilk vergi yapısını karşılaştırmalı olarak görmek mümkündür.

Altıncı bölümde yürürlükteki vergi kanunlarının şekillendirdiği vergi sistemi, 100 yıllık sürede geçirdiği değişimlerle birlikte son haliyle değerlendirilmiştir. Yazar, Ali Erol bu sürede Türk vergi sistemine eklenen ve yürürlükten kaldırılan vergiler ve etkilerini kronolojik olarak anlatmıştır. Vergi reformu olağanüstü bir durumda (darbe, savaş, afet vb.) veya tek partinin hükümet ettiği dönemlerde daha çok yapıldığına dikkat çekmiştir. Türk vergi tarihinin Türk siyasi hayatını takip ettiğini düşünmektedir.

Tüm bu kazanımlara karşın bu süre içinde Türk vergi hukukunda çözüm bekleyen çeşitli sorunlar meydana gelmiştir. Kitabın ikinci kısmında ise bu sorunlardan bazıları incelenmiştir. Türk vergi hukukuna ilişkin bu çalışmada yer alan sorunlar şu şekilde sıralanabilir:

Yedinci bölümde Türk vergi sistemi anayasal vergilendirme ilkeleri çerçevesinde incelenmiştir. Yazarlar, Yusuf Cengiz ve Tunahan Değirmenci anayasal vergilendirme ilkelerine temel olan gelişmelerden bahsetmişlerdir. Maliye literatüründe hâkim olan Adam Smith ve Wagner başta olmak üzere çeşitli iktisatçıların vergileme ilkeleri ve bu ilkelerin gelişimini açıklamışlardır. Daha sonra 1982 Anayasası'ndaki ilkelerden bahsedip Türk vergi sistemini tüm vergilendirme ilkeleri açısından değerlendirmişlerdir. Özellikle kamu ekonomisinin çıkış noktası olan etkinlik ve adalet ilkeleri çerçevesinde Türk vergi sistemindeki vergiler incelenmiştir. Yazarlara göre, vergi sistemimizde yer alan her bir vergide vergilendirme ilkelerine çeşitli yönlerden aykırılıklar bulunmaktadır.

Sekizinci bölümde vergi afları anayasal vergilendirme ilkeleri çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bilindiği üzere Türk vergi hukukunun kronikleşen sorunlarından biri vergi aflarıdır. Kimine göre ise vergi afları birçok faydayı beraberinde getirmektedir. Yazar, İrem Erasa Akça çalışmasında, vergi aflarının verginin tarafları açısından olumlu ve olumsuz yönlerine geniş yer vermiştir. Cumhuriyet tarihinde ilk vergi affı 1924 yılında çıkarılmıştır. Sayısı elliye yaklaşan vergi afları özellikle 1980'li yıllardan sonra sıklaşmıştır. Aynı yıl içinde birden fazla vergi affı kanununun çıktığı da görülmektedir. Yazara göre, vergi afları Cumhuriyetin ilk yarısında sosyal içerikli iken; ikinci yarısında ise ekonomik amaca bürünmüştür. Faydalarının olmasının yanında vergi aflarının vergiye gönüllü uyumu ve anayasal vergilendirme ilkelerini zedelediği önemli bir gerçektir.

Dokuzuncu bölümde vergi uyuşmazlıkları konusunda en önemli idari çözüm yollarından biri ve belki de en önemlisi olan uzlaşma müessesesi incelenmiştir. Yazar, Onur Ciddi, çalışmasında uzlaşma müessesesinin hukuki niteliği, konusu, kapsamını anlatmıştır. Tarhiyat öncesi ve tarhiyat sonrası uzlaşma usulü ve bunların sonuçları detaylı şekilde yargı kararlarıyla açıklanmıştır. Çalışmanın son başlığında ise yazar, Türk vergi hukukundaki uzlaşma uygulamasına ilişkin en önemli eleştirilerin kaynağı olan anayasal vergilendirme ilkeleri karşısındaki durumunu incelemiştir. Yazar, uzlaşma kurumunun verginin kanuniliği ve vergilemede eşitlik gibi temel anayasal vergilendirme ilkelerine aykırı olduğunu ileri sürmektedir.

Onuncu bölümde mukimlik kavramı ve çifte mukimlik sorununun çözümü incelenmiştir. Bilindiği üzere, küreselleşme ile birlikte üretim faktörleri tüm dünyada serbest ve hızlı biçimde yayılmaktadır. Günümüzde kişi ve kurumlar farklı ülkelerde gelir ve servet elde edebilmekte ve harcama yapabilmektedir. Bu durum, kişilerin mukimliğinin ve devletlerin vergilendirme yetkisinin belirlenmesinde zaman zaman sorunlara yol açabilmektedir. Uluslararası vergi hukukunun ilgilendiği en önemli sorunlardan biri de mukimliğin belirlenememesinden kaynaklanan çifte vergilendirme sorunudur. Mukimlik konusunun açıklığa kavuşturulması, kişilerin çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmalarından (ÇVÖA) yararlanması için de önem arz etmektedir. Yazar Mustafa Cemil Kara'ya göre ÇVÖA'ların önemli bir işlevi de çifte vergilendirme sorununun çözümünde kişilerin mukimliğinin doğru tespit edilmesidir. Yazar ilgili bölümde ÇVÖA'ların uygulanmasında önemli bir role sahip mukimlik kavramına, çifte mukimlik sorununa ve sorunun çözümüne dair, model vergi anlaşmaları ve Türkiye yaklaşımı çerçevesinde detaylı açıklamalarda bulunmuştur.

On birinci bölümde vergi hukukunda yorum ve vergi idaresi ile vergi yargısı arasındaki yorum farklılıkları anlatılmıştır. Yorum, soyut kanun hükmünün somut olayla anlamlandırılma çabasıdır. Yasama, yürütme ve yargı organları ile bilim insanları deyimsel, sistematik, tarihi ve amaçsal yorum yaparak vergi kanunu hükmünün anlamını tam bir şekilde ortaya koymaya çalışırlar. Yazar, Kuzucu Yapar'a göre, kanun hükümleri vergi idaresi ve yargısı tarafından yorumlanırken tutarlı olmalıdır. Aksi halde hukuki güvenlik ilkesi zedelenir. 1982 Anayasası hükümlerine göre yasama organı yorum yapmamaktadır. Ancak idare, genel tebliğ, özelge gibi araçlarla ve yargı da kararlarıyla yorum yapmaktadır. Yazara göre vergi hukukunda yapılan yorumların farklı olmasının temel nedeni idarenin hazine yanlısı tutumundan ve daha kapsayıcı olmasından kaynaklanmaktadır. Bu farklılığın çözümünün temeli ise tarafların iş birliği yapmasından geçmektedir. Böylece vergi hukukunda hukuki güvenlik ilkesi tesis edilecektir.

Çalışmanın on ikinci bölümünde, mükelleflerin vergi suçu işlenmesi sonucunda karşılaşacağı vergi cezaları ve bu cezaların caydırıcılığı anlatılmıştır. Yazarlar, Hüseyin Akkaya ve Şehnaz Bodur bu bölümde, vergi kaçakçılığı kavramını, nedenlerini, etkilerini, vergi kaçakçılığı suçunun cezasını anlatmışlardır. Yazarlara göre, vergi kaçakçılığı suçu ekonomik işleyişi bozan, rekabet eşitliğini ortadan kaldıran ve vergi gelirlerini azaltan bir eylemdir. Bu suçun cezası etkin olmalıdır. Son dönemde yapılan değişikliklerle vergi kaçakçılığı suçunun cezasının üst sınırı artırılmıştır. Bu durum vergi kaçakçılığı suçunun işlenmesini caydırmaktadır. Ancak uygulamadaki etkin pişmanlık ve cezaların ertelenmesi müesseseleri vergi kaçakçılığı suçunun cezasının caydırıcılığını azaltmaktadır.

On üçüncü bölümde Aşar Vergisi incelenmiştir. Kitabın içeriği bakımından önemli konudur. Çünkü Cumhuriyet dönemi vergi hukukunun anlaşılabilmesi için Osmanlı döneminden gelen vergileri ve bu vergiler içinde önemli bir yeri olan aşarın incelenmesi gerekmektedir. Yazar, Halil Kete, bölümünde Osmanlı vergi sistemini ve bu sistem içinde Aşar Vergisinin önemini vurgulamıştır. Tarım sektörünün hâkim olduğu bir coğrafyada zirai gelir unsurundan elde edilen vergi hasılatı da yüksek olacaktır. Öyle ki 1864 yılındaki verilere göre, vergi gelirlerinin %46'sı aşardan sağlanmıştır. Aşar vergisi ile birlikte iltizam usulü de kaldırılarak Türk vergi sisteminde nakdi sisteme geçilmeye çalışıldığı söylenebilir. Bununla birlikte diğer önemli değişiklik ise bir dolaysız vergi olan aşar kaldırılınca meydana gelen boşluğun giderilmesi için çeşitli dolaylı vergilerin vergi sistemine eklenmesidir. Böylece dolaylı vergilerin Türk vergi sisteminde süregelen hakimiyetinin başladığı söylenebilir.

Yukarıda bölüm özetleri verilen bu kitabın maliye camiasına katkı sağlamasını arzu ederiz.

Türk vergi sisteminin daha adil, yeterli ve sade olması dileğiyle…

Editör

Dr. Öğr. Üyesi Ali EROL

İÇİNDEKİLER

TÜRK VERGİ SİSTEMİNDE MÜKELLEF HAKLARI VE TARİHİ GELİŞİMİ.....1
Emre AKIN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN YÜZÜNCÜ YILINDA VERGİ DENETİM SİSTEMİ ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER 18
Cansu DAĞ

GÜMRÜK VERGİLERİNİN MALİ OLMAYAN AMAÇLARI GERÇEKLEŞTİRMEDEKİ YERİ VE ÖNEMİ 44
Neslihan KIZILER

TÜRK VERGİ MEVZUATINDA ENGELLİLERE SAĞLANAN VERGİSEL AVANTAJLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ 63
Orçun AVCI

OSMANLI'DAN TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN İLK YILLARINA KADAR TÜRK VERGİ SİSTEMİ 83
Alime ERGUN
Fatih KARASAÇ

CUMHURİYET TARİHİNDEKİ VERGİ REFORM ÇALIŞMALARI VE DEĞERLENDİRİLMESİ 97
Ali EROL

TÜRK VERGİ SİSTEMİ'NİN VERGİLEMEDE TEORİK VE ANAYASAL İLKELER KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ.....110
Yusuf CENGİZ
Tunahan DEĞİRMENCİ

ANAYASAL VERGİLENDİRME İLKELERİ KAPSAMINDA BİR DEĞERLENDİRME: VERGİ AFLARI VE BÜTÇEYE ETKİSİ.....131
İrem ERASA AKÇA

VERGİ HUKUKUNDA UZLAŞMA.....148
Onur CİDDİ

ÇİFTE VERGİLENDİRMEYİ ÖNLEME ANLAŞMALARINDA ÇİFTE MUKİMLİK SORUNUNUN ÇÖZÜMÜ VE TÜRKİYE UYGULAMASI 167
Mustafa Cemil KARA

VERGİ HUKUKUNDA HUKUKİ GÜVENLİK İLKESİNİ ZEDELEYEN BİR UNSUR OLARAK VERGİ İDARESİ İLE VERGİ YARGISI ARASINDAKİ YORUM FARKLILIKLARI.....180
Burcu KUZUCU YAPAR

VUK M.359 UYARINCA KAÇAKÇILIK SUÇLARINI OLUŞTURAN FİİLLERE UYGULANACAK HAPİS CEZALARININ CAYDIRICILIK AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ 195
Hüseyin AKKAYA
Şehnaz BODUR

OSMANLI İMPARATORLUĞU'NDAN TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NE AŞAR VERGİSİ 213
Halil KETE

KAYNAKÇA

AKIN, E. (2022). *Vergi Tekniği (Yeminli Mali Müşavirlik)*, İstanbul: İnkılap.

ÇETIN GERGER, G. (2011). *Mükellef Hakları ve Vergiye Gönüllü Uyum*, İstanbul: Legal Yayınları

GÜMÜŞKAYA, G. (2011). "Vergi Ödevlisinin Anayasa Mahkemesi'ne Bireysel Başvurusunun Kabul Edilebilirlik Koşulları", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi (MÜHF-HAD)*, Cilt 17, 33-57.

KARAKOÇ, Y. (2007). *Genel Vergi Hukuku*, Ankara: Yetkin Yayınları.

MAZLUM, M. S. (2018). *Vergi Denetiminde Mükellef Hakları ve Vergi İncelemesinden Kaynaklanan Hakların Danıştay Kararları Işığında Değerlendirilmesi*, Adana: Çukurova Üniversitesi SBE, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

TÜRKAY, İ. (2019). *Türk Vergi Sisteminde Mükellef Hakları*, (Çevrimiçi) https://vergialgi.com/turk-vergi-sisteminde-mukellef-haklari-4 21.04.2023.

Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB), http://www.gib.gov.tr/ 23.08.2018.

Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB). (2006). *Mükellef Hakları Bildirgesi*, (Çevrimiçi) http://www.gib.gov.tr/mukellef-hizmetleri/mukellef-haklari 23.04.2023.

Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB), (2022). *Mükellefin Hakları ve Ödevleri Elektronik Uygulamalar Cezai Müeyyideler*, (Çevrimiçi) https://www.gib.gov.tr/sites/default/files/fileadmin/beyannamerehberi/2022/muk_hak_odev_elektr_uyg_ceza_rehberi.pdf 22.04.2023.

Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB), *Mükellef Hakları Bölümü*, (Çevrimiçi) http://www.gib.gov.tr/mukellef-haklari 25.04.2023.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu, http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.4.213.pdf 21.04.2023.

1905 sayılı Menkul Ve Gayrimenkul Emval İle Bunlarin İntifa Haklarinin Ve Daimi Vergilerin Mektumlarini Haber Verenlere Verilecek İkramiye Hakkinda Kanun

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun, http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.6183.pdf Erişim 21.04.2023

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu, http://www.mevzuat.gov.tr/ MevzuatMetin/1.5.2577.pdf, Erişim 21.04.2023

1 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, http://www.mevzuat.gov.tr/Metin1.Aspx?MevzuatKod=19.5.1&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=&Tur=19&Tertip=5&No=1 Erişim 18.04.2023

646 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, hhttp://www.resmigazete.gov.tr/ eskiler/2011/07/20110710-1.htm Erişim 22.04.2023

Vergi İncelemelerinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=15452&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeligi&mevzuatTertip=5.pdf Erişim Tarihi 20.04.2023.

A-1 Seri-sıra nolu Tahsilat Genel Tebliği, http://www.gib.gov.tr/sites/default/files/fileadmin/mevzuatek/eski/Tahsilat_Genel_Tebligi_A1_27062018.pdf , Erişim 23.04.2023.

KAYNAKÇA

AYDEMİR, İ. (2016). "Savunma Hakkı Kapsamında Vergi İnceleme ve Vergi Tekniği Raporlarının Mükelleflere Tebliği", *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, (7), 183-207.

AYDIN, M. B. (2006). *Türkiye'de Kayıt Dışı Ekonomide Vergi Denetiminin Önemi 2002-2007*, İstanbul: Vergi Denetmenleri Derneği Yayını.

BAŞARAN YAVAŞLAR, F. (2006). "İdari Nitelikli Vergi Suç ve Cezaları", *Vergi Dünyası Dergisi*, (299), 116-147.

BATIREL, Ö. F. (2005). "Gelir İdaresinin Özerkliği Üzerine Bazı Düşünceler", *Vergi Dünyası Dergisi*, (282), 22-26.

BİLİCİ, N. (2022). *Vergi Hukuku*, Ankara: Savaş Yayınevi.

CANDAN, T. (2016). "Vergi İncelemeleri Bağlamında Mükellef Haklarına Danıştay'ın Bakışı", *II. Ulusal Mükellef Hakları Kongresi,* 21.01.2016, Ege Bölgesi Sanayi Odası, Uludağ Üniversitesi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, https://turgutcandan.com/2016/03/04/vergi-incelemeleri-baglaminda-mukellef-haklarina-danistayin-bakisi/, 30.05.2023.

ÇAVUŞ, A. (2006). *Vergi İdaresinin Yükümlüyü Denetim Yolları*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Danışman: Billur Serap Yaltı, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı Mali Hukuk Bilim Dalı, İstanbul.

ÇELENER, B. (2019). "Vergi Cezalarında Non Bis In Idem İlkesinin Uygulamasında Fransız ve Türk Hukukundaki Son Gelişmeler", *Mali Hukuk Dergisi*, 15(177), 1975-2006.

DAĞ, C. (2019). "Yükümlü Hakları Bağlamında Türk Vergi Usulünde Bilgi Toplama Yöntemi", *Vergi Sorunları Dergisi*, (369), 148-164.

DAĞ BEREKET, C. (2022). *Uluslararası Boyutuyla Vergi İncelemeleri*, Ankara: Adalet Yayınevi.

DOĞAN, H. ve YAVUZ, Y. (2014). *Örneklerle Vergi İncelemeleri*, DT Denetim Turkey, İstanbul: Acar Basım.

DOĞRUSÖZ, B. (2010). "Vergi Denetimi Siyasallaşıyor", *Referans Gazetesi,* 08.07.2010, https://www.bumindogrusoz.com/article/verg-denetm-syasallasiyor, 30.05.2023.

DOĞRUSÖZ, B. (2021). "Bir Mükellef Hakkı Yok Ediliyor"*, Dünya Gazetesi,* 05.10.2021, https://www.bumindogrusoz.com/article/br-mukellef-hakki-yok-edlyor, 30.05.2023.

ERDEM, T. (2011). *6009 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler Sonrasında Vergi İncelemesi*, Ankara: Yaklaşım Yayıncılık.

EROL, A. (2010). *Vergi İncelemesi: Mükellef Hakları*, İSMMMO Yayın No: 133, İstanbul: İSMMMO.

FAHRAN, F. (2017). "İzaha Davette (VUK Md. 370), Sahte veya Muhteviyatı İtibariyle Yanıltıcı Belge Kullanma Fiiline Uygulanan İndirimli Vergi Ziyaı Cezası ile VUK'un 359. Maddesinde Aynı Fiile Uygulanan Cezaların Hukuki Değerlendirilmesi-II", *Yaklaşım Dergisi,* (292).

FİLİZ, A. (2017). "Vergi Kaçakçılık Suçu ve İdarenin Kusuru", *E-Yaklaşım*, (293).

GERÇEK, A. (2011). "Vergi Denetim Birimlerinin Birleştirilmesi ve Sonuçları", *Yaklaşım Dergisi*, (224), 31-36.

KANETİ, S. (1989). *Vergi Hukuku*, İstanbul: Filiz Kitabevi.

KARAKOÇ, Y. (2014). *Genel Vergi Hukuku*, Ankara: Yetkin Yayınları.

KİLKELLY, U. (2001). *The Right to Respect for Private and Family Life, A Guide to the Implementation of Article 8 of the European Convention on Human Rights*, Human Rights Handbooks No:1, Council of Europe.

KOÇ, M. (2011). "Vergi Dairesi Müdürlerinin Vergi İnceleme Yetkisi ve Görevleri", *Vergi Sorunları Dergisi*, (278), 41-46.

MOLİNA, P. H. ve BLAZQUEZ V. M. S. (2010), "İspanyol Hukuku'nda Vergi Mükellefini Denetleme Araçları", Çev. İdris Hakan Furtun, *Vergi Hukuku Örneğinde Hukuka Uygun ve Etkin Kamu Denetimi Sempozyum Kitabı*, T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi ve Alexander Von Humboldt Vakfı, edt.: Bahri Öztürk ve Funda Başaran Yavaşlar, Ankara: Seçkin Yayınevi, 267-298.

OECD (2019). *Tax Administration 2019: Comparative Information on OECD and other Advanced and Emerging Economies,* Paris: OECD Publishing.

OKTAR, A. (2016). *Vergi Hukuku*, İstanbul: Türkmen Kitabevi.

ORGAN, İ. (2008). *Vergi Denetimi ve Türkiye Uygulaması, Sorunlar, Çözüm Önerileri*, Ankara: Gazi Kitabevi.

OZANSOY, A. (2011). "Vergi Denetim Kurulu Nedir, Ne Değildir?", *Yaklaşım Dergisi*, (226), 80-86.

ÖNCEL, M. vd. (2015). *Vergi Hukuku*, Ankara: Turhan Kitabevi.

PINAR, B. (2016). "Yargı Kararları Işığında Vergi İncelemesinde Yükümlü Haklarının İhlaline İlişkin Tespitler", *International Journal of Public Finance*, 1(1), 23-60.

SABAN, N. (2000). "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Anayasa ile Bir Vergi Hukuku Kavramını Okumak: Vergi Kimlik Numarasına Dayalı Otomatik Bilgi İşlem Süreçleri", *XIII: Türkiye Maliye Sempozyumu: Anayasal Mali Düzen*, İstanbul: Marmara Üniversitesi Maliye Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayın No: 12, 249-274.

SABAN, N. (2016). *Vergi Hukuku*, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.

SOYDAN, B. (2015). *Türk Vergi Hukukunda Vergi İncelemesi*, İstanbul: On İki Levha Yayınları.

ŞEKER, N. (1994). *Hukuksal Yapısıyla Vergi İncelemesi*, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.

ŞENYÜZ, D. (2013). "Susma Hakkı Karşısında Vergi Kanunundaki Defter ve Belgeleri Gizleme (Kaçakçılık) Suçu", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 15(1), 29-40.

TANER F.G. ve ASLANPINAR Y. B. (2015). "Bilmeden (Kast Olmaksızın) Naylon Fatura Kullanıldığının Tespiti Halinde Vergi Ziyaı Cezası Kesilmesini Emreden 306 Sıra No.lu VUK Genel Tebliği'nin Hukuka Aykırılığı Üzerine", *Yaklaşım Dergisi*, (265).

TEKİN, F. ve ÇELİKKAYA, A. (2016). *Vergi Denetimi*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

TEZCAN, K. vd. (2006). "OECD Ülkelerinde Vergi İdaresinin Karşılaştırmalı Yapısı ve Türkiye'de Gelir İdaresinin Yeniden Yapılandırılmasının Değerlendirilmesi", *Vergi Sorunları Dergisi*, (213), 100-126.

T.C. HMB VDKB (2018), *Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı Faaliyet Raporu 2018*, https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/04/VDK-2018-Birim-Faaliyet-Raporu-1102019-002.pdf, 30.05.2023.

ÜSTÜN, Ü. S. (2011). "Susma Hakkı Karşısında Vergi Kanunundaki Defter ve Belgeleri Gizleme Suçu", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, XV(3), 363-390.

ÜSTÜN, Ü. S. (2013). *Nasıl Bir Vergi Denetimi ve Vergi Yargısı?,* Çağa Hukuk Ödülü 2011, İstanbul: Beta Yayıncılık.

YALTI, B. (2005). "Vergi Hukukunda Susma Hakkı -VUK, 359(a)(2)'nin Anayasaya Aykırılığı Sorunu-", *Vergi Dünyası Dergisi*, (285), 24-33.

YALTI, B. (2006). *Vergi Yükümlüsünün Hakları*, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.

YUMUŞAK, İ. (2011). "Kırk Küp Kırkının da Kulpu Kırık Küp: 646 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname", *Vergi Dünyası Dergisi*, (360), 18-26.

KAYNAKÇA

ASLAN, N. (2020). *Uluslararası Ticaret Teorileri ve Politikaları*, İstanbul: Umuttepe Yayınları.

BÜYÜKBALKAN, U. (2002). "Özel Tüketim Vergisi" *Mali Çözüm Dergisi*, S. 60 (Temmuz-Ağustos).

CİMİLLİ, E. (1979-1980), *Gümrük Politikası ve Mevzuatı*, Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi.

ÇAKICI, Ö; CEYLAN M. (2014). *Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu Teori-Uygulama-Mevzuat*, Türkiye Bankalar Birliği Yayınları, No: 302, İstanbul.

EDİZDOĞAN, N.; ÇETİNAKAYA, Ö.; GÜMÜŞ, E. (2012). *Kamu Maliyesi,* Bursa: Ekin Yayınevi.

DOĞAN, İ. (2020). *Devletler Hukuku*, Ankara: Astana yayınları, Güncel Baskı 4.

DOĞAN, M. (2011). Enerji Kullanımının Coğrafi Çevre Üzerindeki Etkileri, Marmara Coğrafya Dergisi, S.23, Ocak, ss.36-52.

GERBER, J. (2017). (Çev.Ed.Nihal Tuncer Terregrossa), *Uluslararası Ticaret*, Ankara: Nobel Yayıncılık.

GÖKÇELİK, C. (2009). *Gümrük ve Dış Ticaret Uygulamaları*, İstanbul: yy.

GÖKMEN, A. (2013). "Tarife ve Tarife Dışı Engeller: Uluslararası Ticaret Uygulamalar", Ayırt Edici Özellikler ve Türkiye, *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, Cilt 5, No. 1, ss.16-28.

HACIKÖYLÜ, C. (2014). "İthalat Sırasında Ödenen Vergiler ve Diğer Mali Yükümlülükler: Türkiye ve Cep Telefonu İthalatı", *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(1), ss. 21-36.

KARLUK, S.R. (2003). *Uluslararası Ekonomi Teori ve Politika*, İstanbul: Beta Yayıncılık 7.Bası.

KOLÇAK, Menşure. (2013). "Dış Ticaret Vergilerinin Türkiye Ekonomisine Etkileri", *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,* C. 27, S. 4, ss.188-209.

ÖZAY, N. (2015). "Uluslararası Ticarette Korumacılık ve Türkiye'de Uygulanan Koruma Önlemleri", *Gümrük&Ticaret Dergisi*, S. 5, 2015, ss. 24-33.

PAZARCI, H. (2020). *Uluslararası Hukuk*, Ankara: Turhan Kitapevi.

ŞEN, F. (2018). "Kurumsal Mimari ve Stratejik Konumlandırma: Gümrük ve Ticaret Bakanlığı", *Gümrük & Ticaret Dergisi*, S. 11, ss. 26-37.

ŞEN, F. (2020), *Menşe Kuralları*, Ankara: Hermes Ofset Matbaacılık.

TERZİ, G. (2017). "Dış Ticarette Tek ve Maktu Vergi", *İSMMO Mali Çözüm* Dergisi, Eylül Ekim, ss.93-102.

TUNCER, S. (2001). *Gümrükler ve Gümrük Vergileri Teori ve Uygulama*, Ankara: Yaklaşım Yayınları.

UYANIK, M. (2021). *Dış Ticaretten Alınan Mali Yükümlülüklerde İdarenin Düzenleyici İşlem Yapma Yetkisi*, Ankara: Adalet Yayınevi.

UTAŞ, A. (2019). *Dünya Ticaret Örgütü Kuralları Açısından Uluslararası Ticaret Engelleri ve İhlalleri*, İstanbul: Onikilevha Yayıncılık.

VEENSTRA, A. W.; HEİJMAN, F. (2022). The Future Of Customs, UNCTAD.

YILDIZ, S. G. M.; ŞENGÜN, H. (2018). "Dünya Ticaret Örgütü'nün Çevre Koruma Politikaları", *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, C.25, S.1, ss.255-271.

https://www.gumruktv.com.tr/kose-yazilari/turkiyedeki-dis-ticaret-yukumlulukleri

Atilla Şahin, AB'den Gelen Eşyalar İçin Menşe Belgesi İbrazının Kaldırılması ve Uygulanan Cezaların Hukukiliğinin Tartışılması, 11.12.2020.

https://www.gumruktv.com.tr/kose-yazilari/abden-gelen-esyalar-icin-mense-belgesi-ibrazinin-kaldirilmasi-ve-uygulanan-cezalarin-hukukiliginin-tartisilmasi

https://tr.euronews.com/2020/07/15/abd-mahkemesi-turk-celigine-yonelik-ilave-vergi-karar-n-anayasaya-ayk-r-buldu

Sercan Bahadır, 2019'da Çözülmesi Gereken Konu: Menşe İspatı, 31.12.2018, Dünya Gazetesi.

https://www.ab.gov.tr/gumruk-birligi_46234.html

https://www.mazars.com.tr/Anasayfa/Blog/Makaleler/Tuerkiye-AB-Guemruek-Birligi-Uygulamasi

https://www.gumruktv.com.tr/videolar/telafi-edici-vergi-nedir

4458 sayılı Gümrük Kanunu

3093 sayılı Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Gelirleri Kanunu

Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu

Gümrük Uzlaşma Yönetmeliği

Meksika EMY (1436 sayılı Karar) bknz. https://www.resmigazete.gov.tr/ eskiler/2011/04/20110428-5.htm

Güney Afrika EMY (2017/10236 Karar) bknz. https://www.resmigazete.gov.tr/ eskiler/2017/06/20170601-19.pdf;

GTS EMY (2018/117999 Karar) bknz. https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/06/20180622-12.pdf.

Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Yakıtlara Dair Dış Ticarette Standardizasyon Tebliği (2011/7).

Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Atık ve Metal Hurdalara Dair Dış Ticarette Standardizasyon Tebliğleri (2021/3, 2021/23) Eki listeleri.

Dahilde İşleme Rejiminde muhtelif konulara ilişkin 2011/44 sayılı genelge.

3351 sayılı İthalatta İlave Gümrük Vergisi Uygulanmasına İlişkin Karar.

KAYNAKÇA

AKDOĞAN, A. (2014). *Kamu Maliyesi,* Ankara: Gazi.

ANAYASA MAHKEMESİ, 20.07.2022 tarihli ve E. 2022/51, K. 2022/94.

ARIKAN, Z., İNNECİ, A. ve GÜRBÜZ, S. (2018). "Engellilere Yönelik Vergisel Düzenlemelerin Sosyal Devlet Olma Anlayışı Bakımından Değerlendirilmesi", *Maliye Araştırmaları Dergisi,* 4(3), 131-139.

AVCI, O. (2022). *Türk Gelir İdaresinde ve Vergi Uygulamalarında Dijital Dönüşüm,* Bursa: Ekin.

BİNİCİ, M. E. ve VARICI, İ. (2018). "Engellilik Oranı Yüzde Doksanın Altında Bulunan Özür Durumlarında Taşıt Alımlarının Vergisel Analizi", *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* (7), 67-82.

ÇAVUŞ, Ö. H. ve TEKİN, A. (2015). "Türkiye'de Engellilerin İstihdam Yöntemi Olarak Korumalı İşyeri", *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 30(1), 145-165.

ÇINARLI, S. ve ERSÖZ, G. (2010). "Engellilere Yönelik Spor Hizmetlerinin Gelişimi Açısından Sponsorluk ve Vergisel Düzenlemelere İlişkin Öneriler", *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 2(12), 141-156.

ÇİTİL, M. ve ÜÇÜNCÜ, M. K. (2018). "Türkiye'de Engelli Hakları ve Engelliler Hukuku'nun Durumu", *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi,* 9(35), 233-278.

DANIŞTAY 3'ÜNCÜ DAİRE, 16.05.2016 tarihli ve E. 2012/3372, K. 2016/3393.

DANIŞTAY 3'ÜNCÜ DAİRE, 22.10.2020 tarihli ve E. 2019/1419, K. 2020/4091.

DANIŞTAY 3'ÜNCÜ DAİRE, 24.05.2021 tarihli ve E. 2019/6984, K. 2021/2566.

DANIŞTAY 4'ÜNCÜ DAİRE, 19.03.2019 tarihli ve E. 2015/7073, K. 2019/2131.

DANIŞTAY 4'ÜNCÜ DAİRE, 30.06.2020 tarihli ve E. 2019/299, K. 2020/2477.

DANIŞTAY 4'ÜNCÜ DAİRE, 07.06.2021 tarihli ve E. 2017/2339, K. 2021/2994.

DÜNYA ENGELLİLİK RAPORU (2011). T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, (Çevrimiçi).https://static.ohu.edu.tr/uniweb/media/portallar/engelsizuniversite/duyurular/1345/diwnu3i5.pdf, 05.06.2023.

EKİNCİ, H. (2008). "Malûl ve Engellilere Yönelik Özel Tüketim Vergisi İstisnasında Son Durum", *Vergi Raporu Dergisi,* (108), 57-62.

EZER, B. (2022). "Türk Hukukunda Korumalı İşyeri Uygulaması ve Engellilerin Korumalı İşyerlerinde İstihdam Edilmesinin Esasları", *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* 5(2), 534-565.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI (GİB) (2022). Engelliler için vergi rehberi. Mükellef Hizmetleri Daire Başkanlığı. Yayın No: 443.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI (GİB) (2023). 2022 Yılı Faaliyet Raporu, Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı, Yayın No: 455.

IŞIK, H. (2013). "Engellilerin Vergisel Avantajları", *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi,* 2(4), 1-9.

İÇMEN, M. ve İÇMEN, R. (2020). "193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununda Engellilik İndirimi Uygulaması", *Vergi Raporu Dergisi,* (252), 150-160.

KARACA, C. (2021). *Kamu Maliyesi,* Bursa: Ekin.

KİNO, H. ve YAVUZ, H. (2017). "Engellilere Yönelik Vergisel Düzenlemelerin İncelenmesi", *Vergi Dünyası Dergisi,* (436), 31-40.

KÖKSAL, A. ve DOĞAN, Z. (2020). "Kurumlar Vergisi Mükellefleri İçin Korumalı İş Yeri İndirimi Uygulaması", *Vergi Raporu Dergisi,* (244), 11-20.

MUTER, N. B., ÇELEBİ, A. K. ve SAKINÇ, S. (2012). *Kamu Maliyesi,* Manisa: Emek.

SARAÇOĞLU, F. (2001). "Gelir Vergisi Sisteminde Ayırma İlkesi Uygulaması ve Değerlendirilmesi", *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları,* 40. Seri, 60-68.

SARILI, M. A. (2021). *Türk Vergi Sistemi,* Ankara: Hermes.

ŞAHBAZ, Y. C. (2018). "Engellilere Tanınan Vergisel Avantajlar ve Bu Avantajlara İlişkin Yapılan Mevzuat Düzenlemeleri Arasındaki Uyumsuzluklar", *Vergi Raporu Dergisi,* (221), 114-132.

ŞENYÜZ, D., YÜCE, M. ve GERÇEK, A. (2023). *Türk Vergi Sistemi*, Bursa: Ekin.

ŞİŞMAN, Y. (2011). "Türkiye'de Özürlülere Yönelik Yasal Düzenlemeler", *Sosyal Siyaset Konferansları*, (60), 169-221.

TOSUNER, M., ARIKAN, Z. ve BAY, H. (2022). *Türk Vergi Sistemi,* İzmir: Kanyılmaz.

ÜNAL, C. (2015). Engellilik Kavramının ve Engellilerin Sosyal Güvenlik Haklarının Uluslararası ve Karşılaştırmalı Hukuk Işığında Değerlendirilmesi, *MÜHF Engelli Hukukuna Giriş Sempozyumu,* (17-65). İstanbul: Legal.

YAKAR, S. ve COŞKUN KARADAĞ, N. (2018). "Katma Değer Vergisi Kanunu'nda Bulunan Engelliler İçin Özel Olarak Üretilmiş Her Türlü "Araç" İstisnasının Değerlendirilmesi", *Maliye Dergisi,* (175), 299-323.

YAVUZ, S. (2021). "Engellilere Sağlanan Vergi Düzenlemeleri ve Genişletici Alternatif Öneriler", *Vergi Raporu Dergisi,* (264), 105-119.

YAYMAN, D. ve ÇIMAT, A. (2012). "Türk Vergi Hukukunda Yer Alan Sakat ve Özürlülere Yönelik Vergisel Ayrıcalıklar", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* 16(3), 297-321.

YÜCE, M. ve Çelik, M. (2020). Vergilemede Engelli Mükelleflere Yönelik Engelsiz Altyapı Çalışması Önerileri, M. Göktuğ KAYA ve Ersan ÖZ, *Bilişim Çağında Vergi Hukuku,* (47-78). Bursa: Ekin.

YÜCE, M., ÇELİK, M. ve AKBULUT, N. (2022). Vergi Sistemlerinde Engellilere Yönelik Vergisel Avantajlar, A. Resa AYDIN ve İshak KESKİN, *Engellilik Araştırmaları Yazıları,* (147-178). İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

KAYNAKÇA

AKKUŞ, Y. (2017). "Osmanlı Maliyesi Literatüründe İhmal Edilmiş Bir Tartışma: Tevzi 'Defterlerinden Vergi-i Mahsûsa'ya Geçiş", *Tarih Dergisi*, (65), 29-61.

ARSLAN, E. (2021). "Bürokrasiye Eleman Yetiştiren Yöneticilik Okulu Olarak Enderun Mektebi: Kurumsal Bir Değerlendirme", *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *18*(2), 940-964.

BEKÇİ, İ., APALI. A. ve ÇULCU, T. (2021). "Türk Devletlerinde Vergi Anlayış ve Uygulamalarının Biçimsel ve Yapısal Karakteri", *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (11),* 212-222.

ÇOMAKLI, Ş. E. (2008). "Osmanlı İmparatorluğu'nda 19. Yüzyıl Mali Bunalımının Ekonomik Politik Analizi", *Türk Dünyası Araştırmaları*, (173).

DEMLİKOĞLU, U. (2018). "XVI. Yüzyılda Siirt'in Sosyo Ekonomik Durumu", *History Studies*, *10*(1), 61-84.

DİKMEN, O. (1945). "Türkiye'de Muamele Vergisinin İnkişaf". *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, *5*(1-4).

DÜRÜMOĞLU, F. (2000). *Tanzimat Devri'nde Vergi Sisteminde Yapılan Reformlar*. Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

DÜRÜMOĞLU, F. (2013). *Tanzimat Devrinde Vergi Sisteminde Yapılan Reformlar (1839-1876),* Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

ERDOĞDU, İ. (2000). "Osmanlı İktisadi Düzeninde İhtisab Müessesesi ve Muhtesiblik Üzerine Bir Deneme", *OTAM Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, *11*(11), 123-145.

EROĞLU, O. (2010). "Osmanlı Devleti'nin Son Dönemlerinden Cumhuriyet'in İlk Yıllarına Kamu Maliyesi". *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, *12*, 57-89.

ESKİCİOĞLU, O. (2007). *Çağdaş Vergi Anlayışının İslam Hukuku Açısından Eleştirisi,* İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları.

GEDİKLİ, Y. (2016). "Türkçede Vergiyle İlgili Söz Ocakları ve Kökenleri", *II. Türk Hukuku Tarihi Kongresi Bildirileri,* İstanbul, 298-299.

KANSU, M. (2020). *Osmanlı İmparatorluğu Muhasebe Sistemi ve Vergi Uygulamaları*, Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

KAZICI, Z. (2014). "Osmanlılarda Örfi Vergiler ve Bu Vergilerin Kaynağı Olan Örfi Hukuk", *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (4).

KİRMANOĞLU, H. (1994). Türkiye'de Vergi Reformları, Siyasal İktidarlar ve İktisat Politikaları. *Maliye Araştırma Merkezi Konferansları*, (36).

LOWRY, H. (2012). Osmanlıları 600 Yıl Ayakta Tutan Vergi Sistemi ve Adalettir.

MALİYE BAKANLIĞI (1995). Kamu Mali Yönetim Projesi Bütçenin Uygulanması ve Muhasebesi-Kamu Harcamalarının Kontrolü Raporu. *Ankara: Maliye Bakanlığı*.

MIYNAT, M ve TUNÇAY B. (2014). "Osmanlı' dan Cumhuriyete Vergileme Anlayışındaki Değişim". *Prof. Dr. Naci Birol MUTER'e Armağan*. 39-53.

MUTLU, M. F. (2019). *İslam Hukukunda Vergi-Zekât İlişkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

NADAROĞLU, H. (1998). *Kamu Maliyesi Teorisi,* Gözden Geçirilmiş ve Düzeltilmiş 10. Baskı, İstanbul: Beta Yayınları.

ÖZÇELİK, Ö., & Tuncer, G. (2007). "Atatürk Dönemi Ekonomi Politikaları", *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *9*(1), 253-266.

ÖZDEMİR, N. (2013). "Cumhuriyet Döneminde Türkiye'de Yol Vergisi", *Tarih Araştırmaları Dergisi*, *32*(53), 213-248.

ÖZÜŞ YILMAZ, R. (2019). *Türk Vergi Sisteminin Dönüşümü*, Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

ÖZYÜKSEL, M. (1985). "İmparatorluk ve Cumhuriyet Dönemlerinde Gelir, Gider, Servet Vergileri", *Uludağ Üniversitesi İktisat ve İdari Bilimler Dergisi*. 51-68.

RESMİ CERİDE, Sayı: 61, Ankara 28 Şubat 1924, s. 1-2.

TABAKOĞLU, A. (2016). *İslam İktisadına Giriş*, İstanbul: Dergâh Yayınları.

TAŞKIN, Ü. (2012). "Rüsûm-i Örfiye", *Tarih Okulu Dergisi*, *2013*(XIV).

TEKİN, A. S. (2019). "Klasik Dönem Osmanlı Devleti İktisadi ve İçtimai Düzeninde Vergi Sistemi", *Akademik Tarih ve Araştırmalar Dergisi*, *1*(1), 52-71.

TÜRKAL, H. (2011). "Türkiye'de 1923-1930 Yılları Arası Bütçe Politikası ve Uygulamasının Vergi Politikası ve Uygulaması Açısından Değerlendirilmesi", *Amme İdaresi Dergisi, 44(3)* 85-107.

YAY, T. (1988). "Atatürk Döneminde Vergiler ve Vergi Politikası", *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 61-72.

YENİÇERİ, C. (1984). *İslâm'da Devlet Bütçesi*, İstanbul:Şamil Yayınevi.

YILMAZ, Y. (2019). "Osmanlı Devleti'nde Vergi Sistemi ve Vergi Denetimi". *Vergi Raporu. Hazine ve Maliye Bakanlığı. Ankara.*

YURTSEVEN, A. (2019). "İslam'ın İlk Döneminde Vergi Uygulamalarının Topluma Yansıması", *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi E-Dergi*, *8*(1), 65-96.

KAYNAKÇA

AKBAY, M. (1993). *Vergi Reformlarının Ekonomik Temelleri ve Sonuçları*, Maliye Hesap Uzmanları Kurulu Yayınları.

AY, K. (2000). *Türkiye'de Vergi Reform İhtiyacı ve 4369 Sayılı Yasanın Getirdikleri,* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

BATI, M. (2023). *Vergi Reformları ve Öneriler*, Ankara, Türkiye Barolar Birliği Yayınları.

DEMİRKAN, U. (1981). "Atatürk'ün Maliye Siyasası", *Maliye Dergisi*, Atatürk Özel Sayısı, Ekim 1981, 43-70.

DOĞAN, A. A. (1974). "Katma Değer Vergisi Ön Tasarısının Genel Esasları, Kapsamı ve Yerini Alacağı Vergiler" *Türkiye'de Katma Değer Vergisi Semineri, İktisadi Araştırmalar Vakfı Yayınları,* 17-18 Ocak 1974, İstanbul.

ERVARDAR, F. (1974). "Niçin ve Nasıl Bir Vergi Reformu Gereklidir", *Maliye Enstitüsü Konferansları*, 22. Seri,

Hazine ve Maliye Bakanlığı. https://hmb.gov.tr/bumko-aylik-butce-uygulama-sonuclari

KİRMANOĞLU, H. (1994). Türkiye'de Vergi Reformları, Siyasal İktidarlar ve İktisat Politikaları, Maliye Araştırma Merkezi Konferansları, S. 36, 55-82.

KÜKRER, S. A. (1999). "Türkiye'de Siyasal Süreçte Vergi Reformuna Genel Bir Bakış", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 2, ss. 81-96.

PAMAK, M. (1982). *Türk Ekonomi ve Maliyesi Üzerine İncelemeler*, Bursa, Emel Yayıncılık

SARI, K. A. (2020). "Atatürk Dönemi'nde Uygulanan Vergi Politikasının İktisadi Kesimler Üzerindeki Etkisi", *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları*, S. 38, ss. 189-218.

SUSAM, N. (2009). *Türkiye'de Uygulanan Maliye Politikaları 1923-2008*, İstanbul. Derin Yayınları.

YILMAZER C. A. ve YÜKSEL. C. (2019). "Türkiye'de Tek Parti Dönemi Vergi Politikaları", *Milli Kültür Araştırmaları Dergisi*, C.3 S.1, ss. 82-93.

Türk Dil Kurumu Sözlükleri. https://sozluk.gov.tr/

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu Gerekçesi https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/MM__/d01/c011/mm__01011042ss0049.pdf

KAYNAKÇA

AKDOĞAN, A. (2016). *Kamu Maliyesi*, Ankara: Gazi Kitabevi.

AKDOĞAN, A. (2021). *Kamu Maliyesi*, Ankara: Gazi Kitabevi.

BATI, M. (2022). *Vergi Hukuku*, Ankara: Seçkin.

Bozdoğan, K., BUYRUKOĞLU, S., ve BOZDOĞAN, D. (2012). "Sosyal Vergileme İlkeleri Açısından Asgari Geçim İndiriminin Değerlendirilmesi", *Vergi Dünyası Dergisi*, 375, 128-136.

BUYRUKOĞLU, S. ve BUZKIRAN, D. (2016). "Klasik ve Modern Vergileme İlkeleri Çerçevesinde Uzlaşma Müessesesi", *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(7). 2077-2091.

ÇAĞAN, N. (1980). "Demokratik Sosyal Hukuk Devletinde Vergilendirme", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 37, 129-151.

DEĞİRMENCİ, T. ve BEŞEL, F. (2022). "Türkiye'de Gelir Üzerinden Alınan Vergilerin Karmaşıklık Analizi", *Maliye Dergisi*, (182), 160-178.

DEMİRCAN, A. S. (2015). "Katma Değer Vergisi: Vergi Adaleti, Eşitlik ve Sosyal Devlet", *TBB Dergisi*, 121, 277-290.

EDİZDOĞAN, N., ÇETİNKAYA, Ö. ve GÜMÜŞ, E. (2019). *Kamu Maliyesi*, Bursa: Ekin Yayınevi.

GENÇ, Y. ve YAŞAR, R. (2009). "Vergilemede Adalet Etkinlik İlişkisi", *Vergi Dünyası*, 338, 34-40.

GERÇEK, A., BAKAR, F., MERCİMEK, F., ÇAKIR, E.U. ve ASA, S. (2014). "Vergilemenin Anayasal Temellerinin Çeşitli Ülkeler Açısından Karşılaştırılması ve Türkiye İçin Çıkarımlar", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 63, 81-130.

GÖKBUNAR, A. R. (1998). "Vergileme İlkeleri ve Küreselleşme", *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 4(1), 177-201.

KARAKOÇ, Y. (2013). "Anayasal Vergilendirme İlkeleri Üzerine Bir Değerlendirme", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 15, 1259-1308.

KARAKOÇ, Y. (2014). *Genel Vergi Hukuku*, Ankara: Yetkin Yayınları.

ÖNCEL, M., KUMRULU, A. ve ÇAĞAN, N. (2015). *Vergi Hukuku*, Ankara: Turhan Kitabevi.

ÖNDER, M. M. (2016). "Vergileme İlkeleri Açısından Türkiye'de Kurumlar Vergisi'nin Değerlendirilmesi", *3rd International Congress on Social Sciences, China to Adriatic, Antalya* 801-814.

PEHLİVAN, O. (2014). *Kamu Maliyesi*, Trabzon: Celepler Matbaacılık.

PEHLİVAN, O. (2017). *Kamu Maliyesi,* Trabzon: Celepler Matbaacılık.

PEHLİVAN, O. (2023). V*ergi Hukuku Genel Hükümler ve Türk Vergi Sistemi,* Trabzon: Celepler Matbaacılık.

SAVAŞAN, F. (2016). *Kamu Ekonomisi: Piyasa Başarısızlığından Devletin Başarısızlığına*, Bursa: Dora Yayıncılık.

SMITH, A. 1776. *The Wealth of Nations*, New York: Alfred A. Knopf.

SUSAM, N. (2020). *Kamu Maliyesi*, İstanbul: Beta.

T.C. 1982 Anayasası

TURHAN, S. (2020). *Vergi Teorisi ve Politikası*, İstanbul: Filiz Kitabevi.

UĞURLU, H. (2019). *Vergilemede Basitlik İlkesi Açısından Türkiye'de Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunlarının Birleştirilmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

ULUATAM, Ö. (2005). *Kamu Maliyesi*, Ankara: İmaj Yayınevi.

ÜYÜMEZ, M. (2010). *Yüksek Mahkemelerin Kararları Işığında Vergilemede Eşitlik İlkesi*, Eşkişehir: T.C Anadolu Üniversitesi Yayınları.

YILMAZ, B. E. (2020). *Maliye - Kamu Maliyesi Teorisi, Kamu Harcamaları, Kamu Gelirleri, Kamu Borçları, Maliye Politikası*, İstanbul: Der Yayınları.

KAYNAKÇA

AKDOĞAN, A. (2009). *Kamu Maliyesi*, Ankara: Gazi Kitabevi.

AKTAN C. Ç. (2017). "Anayasal İktisat ve Vergilendirmede Hukuki Güvenlik İlkesi", *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, 3(2).

ALİEFENDİOĞLU, Y. (1981). "Türk Anayasası Açısından Vergilemenin Sınırları", *Danıştay Dergisi, Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılı Özel Sayısı*, Ankara.

ATAY, E. E. (2008). "Anayasa Kavramının Tanımı, Hazırlanması ve Değiştirilmesi Arasındaki İlişki", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* C. XII, 503-549.

ATEŞ K. (2011). "Vergi Af Yasalarının Anayasaya Aykırılık Gerekçesiyle İptali İstenilebilir Mi?", *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, Sayı:85, 1-9.

BAL, A. ve BAŞAR, C. (2017). *Vergilerin Kanuniliği İlkesi, Vergi Hukukuna İlişkin Anayasal İlkeler* (Ed. Yusuf Karakoç), Ankara: Yetkin Yayınları.

BİNGÖL, O. (2019). *"Yeni Bir Vergi Affı Çıkar mı?",* http://vergiyedair.com/2023/03/22/ yeni-birvergi-affi-cikar-mi/, (22.03.2023).

BUDAK, T. (2010). *Türk Vergi Hukukunda Anayasal Ölçüt: Mali Güç*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

ÇAĞAN, N. (1982). *Vergilendirme Yetkisi*, İstanbul: Kazancı Hukuk Yayınları.

ÇAĞAN, N. (1980). "Demokratik Sosyal Hukuk Devletinde Vergilendirme", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 37(1).

ÇETİN, G. (2007). "Vergi Aflarının Vergi Mükelleflerinin Tutum ve Davranışları Üzerindeki Etkisi", *Yönetim ve Ekonomi*, 14(2), 171-187.

ÇOMAKLI, Ş. E. ve GÖDEKLİ, M. (2011). *Vergilendirmede Anayasal Prensipler*, Ankara: Savaş Yayınevi.

DÖNMEZ, R. (1990). *Teoride ve Uygulamada Vergi Afları*, (Yayımlanmış Doktora Tezi), Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

EDİZDOĞAN, N. , GÜMÜŞ, E. (2013). "Vergi Afları ve Türkiye'de Vergi Aflarının Değerlendirilmesi", *Maliye Dergisi*, Sayı 164, Ocak-Haziran.

EKER, C. (2006). *"Türkiye'de Vergi Aflarının Sosyal ve Ekonomik Etkileri",* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı, Bursa.

ERASA, İ. , ÖZKANCA ANDIÇ, N. (2017). "Türkiye'de Kamu Harcamalarının Finansmanı Vergiler ile Mi Yoksa Borçlanma İle Mi Sağlanmaktadır? 2006-2016 Dönemine Ait Bir İnceleme", *Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 3(2), s. 122-149.

ERGİNAY, A. (1983). "Yeni Anayasamızın Mali Hükümleri", Prof. Dr. Fadıl H. SUR'un Anısına Armağan, Ankara 1983, s. 57; Çağan Nami, "Anayasa Tasarısında Vergi ve Benzeri Yükümlülükler", *Vergi Dünyası*, S. 13, Eylül 1982, s. 30.

EROL A. (2011). *Vergi Felsefesi (Devlet ve Vergi*), İstanbul: On İki Levha Yayıncılık,

EROL, A. (2006). "Yeni Gelir Vergisi Kanunu Oluşturulurken Gelirin Tanımı", *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, Sayı:33, Eylül.

GERÇEK, A. vd.(2014). "Vergilemenin Anayasal Temellerinin Çeşitli Ülkeler Açısından Karşılaştırılması ve Türkiye için Çıkarımlar", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 63(1).

GEREK, Ş. ve AYDIN, A.R. (2005). *Anayasa ve Vergi Hukuku*, Ankara: Seçkin Yayınevi.

GÖZLER, K. (2000). *Türk Anayasa Hukuku*. Bursa: Ekin Kitapevi Yayınları.

KANETİ, S. vd. (2019). *Vergi Hukuku*, İstanbul: Filiz Kitabevi.

KARAKOÇ, Y. (2013). "Anayasal Vergilendirme İlkeleri Üzerine Bir Değerlendirme", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* Cilt: 15, Özel S., 2013, 1259-1308 (Basım Yılı: 2014).

KESKİN, E. ve MASTAR Ö, P. (2021). "Vergi Affı Uygulamaları: Türkiye ve Seçilmiş Ülkeler Açısından Bir Değerlendirme", *International Journal of Public Finance*, 6(1), 137-158.

KUMRULU, A. (1979). "Vergi Hukukunun Bir Kısım Anayasal Temelleri", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 36(1).

NAR, M. (2015). The Effects of Behavioral Economics on Tax Amnesty, *International Journal of Economics and Financial Issues*, , 5(2), 580-589.

ÖNCEL M. vd. (2010). *Vergi Hukuku*, Turhan Kitabevi, 18. Basım, Ankara.

ÖZ, E. (2004): *Vergilendirmede Kanunilik ve Türk Vergi Sistemi*, Ankara: Gazi Kitabevi,

ÖZBEK, F.R. (2014). "Vergi Afları ve Yansımaları", *Vergi Sorunları Dergisi*, Sayı: 310, 99-108

ÖZBİRECİKLİ, M. ve COŞKUN, A. A. (2008). "Vergi Affı Geçici Bir Çözüm mü Yoksa Kalıcı Bir Sorun Kaynağı Mı? 4811 Sayılı VBK Çerçevesinde Bir İnceleme: Hatay Örneği", *Muhasebe Finansman Öğretim Üyeleri Bilim ve Araştırma Derneği Dergisi*.

REMİTASORİ, A. , FENTON, J. A. (2021).Public Perception on the Implementation of Tax Amnsty Program, *Journal of Communication and Public Relations* 1(1), 16-31.

SABAN, N. (2001). "Vergi Suçlarında Affı Anayasa ile Sorunsallaştırmak", *Anayasa Yargısı Dergisi*, 17(1), 451-475.

SARICAOĞLU, E. (2018). "Vergi Affından Yararlanan Mükellef İçin Mütalaa Geri Alınabilir Mi?", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi.*

SAVAŞAN, F. (2006). "Vergi Afları: Teori ve Türkiye Uygulamaları ("Vergi Barışı" Uygulama Sonuçları)", *Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, 8(2), 41-65.

ŞENYURT, İ. (2008). Türkiye'deki Vergi Aflarının Nedenleri ve Sonuçları, *Vergi Dünyası*, 319, Mart.

ŞENYÜZ, D. (2014). Hukuk Devleti Perspektifinden Adil Vergileme ve Vergi Afları, *Tesam Akademi Dergisi*, 1(2). 81-96.

ŞİMŞEK, E. G. (2016). İyi Anayasa, (Yazar: John Laws, Sir (2012). The Good Constıtutıon. *The Cambridge Law Journal*, 71, s. 567-582 doi:10.1017/S0008197312000827; http://journals.cambridge.org/abstract_ S0008197312000827) , Küresel Bakış, Yıl:6, Sayı:20, ss.23-39.

TAŞDELEN, A. (2010). *Vergi Usul Kanunu Yönünden Vergi Kabahatleri*, I. Baskı, Ankara: Turhan Kitapevi.

TAŞKIN, Y. (2006). *Vergi Aflarının Etkinliği: Teori ve Türkiye Uygulaması*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa: Uludağ Üniversitesi, SBE.

TÜRKAL, H. vd. (2010). Vergi Suç Ve Kabahati Kavramı, 4369 Sayılı Yasa Öncesinden Günümüze Yürürlükteki Vergi Suçları-Kabahatleri Ve Cezaları, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 18(1),Sayı 1. 45-83.

VİLJOEN, Z. (2017). *"An Explatory Study of Tax Fairness D,mensions of Individual Taxpayers in South Africa*", (Unpublished Master Thesis), The Faculty of Economic and Management Sciences of University of Pretoria, Proteria.

YURDAKUL, A. (2013), *Vergi Ahlakı ve Vergi Ahlakını Belirleyen Faktörlerin Analizi*: Bursa İli Örneği, Bursa: Dora Yayıncılık.

WEB_1. https://www.grantthornton.com.tr/en-guncel/makaleler/vergi-affi-cikarilir-mi-yeni-vergiler-gelir-mi/ Erişim Tarihi: 9.05.2023.

KAYNAKÇA

ALİEFENDİOĞLU, Y. (1978). "Vergide Uzlaşma*" Danıştay Dergisi,* 8(28-29).

ARSLANER H. (2015). "Vergi Hukukunda Uzlaşma Müessesesi*" Legal Mali Hukuk Dergisi* 11(132).

ASLAN M. (2008). *Türk Vergi Sisteminde Cezai Yaptırımların Etkinliği*. Ankara: Maliye ve Hukuk Yayınları.

ATEŞ L. (2006). *Vergilendirmede Eşitlik*. İstanbul: Derin Yayınları.

BAĞDATLI S. (2010). *Hukuk Sözlüğü*. İstanbul: Derin Yayınları.

BALCI DEMİREL N. (2022). *Ceza Muhakemesi Hukukunda Uzla*ştırma. Ankara: Seçkin.

BAŞARAN YAVAŞLAR F. (2008). "Türk Vergi Hukukunda Uzlaşma" *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi,* 25(2), s. 310-311.

BATI M. (2021). *Vergi Hukuku (Genel Hükümler)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

CİDDİ O. (2019). "İdarenin Takdir Yetkisi ve Vergi Hukukuna Yansımaları*" Mali Hukuk Dergisi*, 15(170), s. 327-350.

ÇAĞAN N. (1980). *"Demokratik Sosyal Hukuk Devletinde Vergileme"* Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 37(1).

DURMUŞ V. (2017). *Sağlık Hukukunda Uzlaşma*. Ankara: Seçkin.

ERSAN İ. (1968). "Magna Carta*" İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası,* 34(1-2), https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/96147 (e.t. 26.04.2023).

GÖZLER K. (2019). *Anayasa Hukukunun Genel Esasları*. Bursa: Ekin Yayınevi.

GÜNEŞ M. (2022). *Vergi Hukukunda Uzlaşma Müessesi*. İstanbul: Adalet.

HIZIR ARSAV F. (2018). "Sulh Sözleşmesinin Konusunun Sınırları*" Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 3(2).

KANETİ S. (1986). *Vergi Hukuku*. İstanbul: Özdem Kardeşler Matbaası.

KARAKOÇ Y (2016). *Vergi Ceza Hukuku*. Ankara: Yetkin.

KARAKOÇ Y. (2021). *Vergi Yargılaması Hukuku*. Ankara: Yetkin.

KARAUZ K. A. (2011). "Sulh Sözleşmesi" *Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* 1(1).

KIRBAŞ S. (2018). *Vergi Hukuku Temel Kavramlar, İlkeler ve Kurumlar*. Ankara: Siyasal Kitabevi.

KIZILOT Ş. ve KIZILOT Z. (2009). *Vergi, Ticaret ve Ceza Hukuku Yönünden Kaçakçılık Suçları ve Naylon Fatura İhtilafları*. Ankara: Yaklaşım.

KUMRULU A. (1979). "Vergi Hukukunun Birkısım Anayasal Temelleri" *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 36(1).

KUMRULU A. (1989). "Uzlaşmaya İlişkin Bir İçtihadı Birleştirme Kararının Işığında Vergi Hukukunda Teori, Uygulama ve Öğretim*" Danıştay Dergisi*, 19(72-73).

METİN U. C. (2016). "Maddi Hukuk Anlamında Sulh Sözleşmesi*" Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11(1).

MUTLUER K. M. ve DAYANÇ KUZEYLİ N. N. (2019). *Vergi Ceza Hukuku*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

OKTAR A. (2019). *Vergi Hukuku*. İstanbul: Türkmen Kitabevi.

ÖNCEL M. ve KUMRULU A. ve ÇAĞAN N. ve GÖKER C. (2021). *Vergi Hukuku*. Ankara: Turhan.

PEHLİVAN O. (2019). *Vergi Hukuku*. Trabzon: Celepler Basım Yayın Dağıtım.

SABAN N. (2019). *Vergi Hukuku*. İstanbul: Beta.

SONSUZOĞLU E. ve CİDDİ O. (2023). "Konut Kiralarının Yenilenmesindeki Artış Oranına 7409 Sayılı Kanun ile Getirilen Sınırlamanın Anayasal İlkeler Açısından Değerlendirilmesi" *Terazi Hukuk Dergisi*, (197).

ŞENYÜZ D. (2013). *Vergi Ceza Hukuku.* Bursa: Ekin.

ŞENYÜZ D. ve YÜCE M. ve GERÇEK A. (2021). *Vergi Hukuku Genel Hükümler*. Bursa: Ekin Kitabevi.

TAŞKAN Y. Z. (2018). *Vergi Hukuku*. Ankara: Adalet.

TOLU A. (2021). "*Usulsüzlük ve Özel Usulsüzlük Cezaları Yeniden Uzlaşma Kapsamında"* Dünya Gazetesi, http://www.muhasebetr.com/ulusalbasin/haber_oku.php?haber_id=31327 (e.t. 15.04.2023).

TÜRKAY İ. (2016). "Vergi ve Cezada İdari Başvuru Yolu Uzlaşma" *Vergi Raporu Dergisi* (205).

URY W. L. ve BRETT J. M. ve GOLDBERG S. B. (1988). *Getting Disputes Resolved: Designing Systems to Cut the Coasts of Conflict*. London: Jossey- Bass Publishers.

YAVUZ C. (2016). *Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler*). İstanbul: Beta.

YILMAZ E. (2009). "Uzlaşma Müessesinin Hukuki Niteliği ve Temel Vergilendirme İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi*" Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergi*si, 13(1-2).

KARARLAR

AYM BBY BN. 2015/4791, K. T. 14.11. 2018.

AYM E. 1986/20 K.1987/9, K.T. 31.03.1987.

AYM E. 1994/80, K. 1995/27, K.T. 06.07.1995.

AYM E. 2001/36, K. 2003/3 K.T. 16.01.2003.

AYM E. 2003/33, K. 2004/101, K.T. 15.07.2004.

AYM E. 2004/14, K. 2004/84, K.T. 23.06.2004.

AYM E. 2004/14, K. 2004/84, K.T. 23.06.2004.

AYM E. 2017/19, K. 2018/11, K.T. 14.02.2018.

AYM, E. 1988/7, K. 1988/27, K.T. 27.09.1988, R.G. 26.12.1988 - S. 20031.

AYM, E. 2013/23, K. 2013/123, K.T. 31.10.2013, R.G. 15.03.2015- S. 28942.

AYM, E.2001/346, K.2003/63, K.T. 11.06.2003 R.G. 08.11.2003, S.25283.

Danıştay 13. D E. 2008/515, K. 2008/6509, K.T. 26.09.2008.

Danıştay 3. D. E. 2014/3169, K. 2018/634, K.T. 15.02.2018.

Danıştay 9. D. E. 2002/1418, K. 2004/4880 K.T. 12.10.2004.

Danıştay VDDK E. 2002/592, K. 2003/333, K.T. 13.06.2003.

Danıştay VDDK, E. 1986/1, K. 1986/4 K.T. 24.01.1986.

Danıştay, İBK E. 1986/2 K. 1986/2 K.T. 23.10.1986.

KAYNAKÇA

BAHAR, C. O. 2008. "Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi kaçakçılığına Engel Olma Anlaşmaları ve Yabancıların Türkiye'de Vergilendirilmeleri", *Yaklaşım Yayınları*, Ankara.

BATUN, M. 2016. "Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları Çerçevesinde Mukimlik", *Vergi Dünyası Dergisi*, Sayı 420, ss. 10-22.

BM Model Vergi Anlaşması 2017.

ERGİNAY, A. 1992. *Vergi Hukuku*, Ankara.

IŞIK, H. 2014. *Uluslararası Vergilendirme*, Oniki Levha Yayınevi, İstanbul.

KARA, M. C. 2021. *Uygulamalar Işığında Matrah Aşındırma ve Kâr Kaydırma Çok Taraflı Sözleşmesi*, Onikilevha Yayınevi, İstanbul, 1. Baskı.

Manual For the Negotiation of bilateral tax treaties between developed and developing countries (UN Manuel), United Nations, New York, 1979.

OECD Model Vergi Anlaşması ve Yorum Notları, 2017.

TUNCER, S. 1974. *Çifte Vergileme ve Milletlerarası Vergi Anlaşmaları*, Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi, Yayın No. 112-66.

Türkiye Cumhuriyeti ile Almanya Federal Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi ve Vergi Kaçakçılığını Önleme Anlaşması (2011).

YALTI SOYDAN, B. 1995. *Uluslararası Vergi Anlaşmaları*, Beta Basım, İstanbul.

3 No'lu Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları Sirküleri (2013).

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu.

KAYNAKÇA

AKGÜN, Ö. (2021). *Vergi İdaresi ile Vergi Yargısı Arasındaki Yorum Farklılıkları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

ALTUNDİŞ, M. (2008). "Hukuki Güvenlik İlkesi", *Yasama Dergisi*, Sayı: 10, 60-94.

ARIKAN, A. (2022). *Vergi Hukukunda Hukuki Güvenlik İlkesi*, Ankara: Adalet Yayınevi.

ATALAY, O. (2001). *Medeni Usul Hukukunda Menfi Vakıaların İspatı*, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Yayını.

BATI, M. (2022). *Vergi Hukuku (Genel Hükümler)*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

BATUN, M. (2012). *Vergi Hukukunda Yorum ve İspat*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

ÇAĞAN, N. (1980). "Demokratik Sosyal Hukuk Devletinde Vergilendirme", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 37(1), 29-151.

ÇAPTUĞ, M. (2021). "Hukuki Güvenlik İlkesinin Kavramsal Gelişimi", *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, 9(17), 133-160.

GÜRDAL, T. ve EKERYILMAZ, Ş. (2018). "Vergilemede Hukuki Güvenlik İlkesinin Danıştay Kararları Işığında İncelenmesi", *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 13(2), 205-226.

IŞIKTAÇ, Y. (2019). *Hukuk Felsefesi*, İstanbul: Filiz Kitabevi.

KANETİ, S., EKMEKCİ, E., GÜNEŞ, G. ve KAŞIKÇI, M. (2019). *Vergi Hukuku*, İstanbul: Filiz Kitabevi.

KARA, L. E. (2014). *Vergi İdaresi ile Vergi Yargısı Arasındaki Yorum Farklılıkları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

KIRBAŞ, S. (2012). *Vergi Hukuku*, Ankara: Siyasal Kitabevi.

MUTLUER, M. K. (2008). *Vergi Genel Hukuku*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

ORTAÇ, F. R. ve ÜNSAL, H. (2019). *Genel Vergi Hukuku*, Ankara: Gazi Kitabevi.

ÖNCEL, M., KUMRULU, A., ÇAĞAN, N. ve GÖKER, C. (2019). *Vergi Hukuku*, Ankara: Turhan Kitabevi.

ÖNER, E. (2022). *Vergi Hukuku*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

ÖZBUDUN, E. (2002). *Türk Anayasa Hukuku*, Ankara: Yetkin Yayınları.

ŞENYÜZ, D. (2008). "Vergi Hukukunda Yorum Normları ve Ekonomik Yaklaşım", *İstanbul Barosu Dergisi*, Vergi Hukuku Özel Sayısı, 17-22.

ŞENYÜZ, D., YÜCE, M. ve GERÇEK, A. (2022). *Vergi Hukuku*, Bursa: Ekin Yayınevi.

ÜREL, G. (2023). *Vergi Usul Kanunu Uygulaması*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

KAYNAKÇA

AKHTAR, S., AKHTAR, F., JOHN, K., & WONG, S.W. (2017). Multinationals' tax evasion: A Financialand Governance Perspective. *Journal of Corporate Finance*, 57, 35-62.https://doi.org/10.1016/j.jcorpfin.2017.11.009

AKTAŞ İ. VUK 359. *Maddesindeki Önemli Değişiklikler*, 2022, https://ihsanaktas.av.tr/vuk-359/, (04.03.2023).

ALFREDO C. Which are the causes of tax evasion? 25 June, 2019, https://www.ciat.org/which-are-the-causes-of-tax-evasion/?lang=en (21.01.2023).

ALLİNGHAM G. and AGNAR Sandmo. "Income Tax Evasion: A Theoretical Analysis." *Journal of Public Economics* 1, no. 3-4 (1972): 323-338.

ALKAN A., VUK 359, Vergi Kaçakçılığı Suçları ve Cezaları Kanunu, 2023, https://www.ahmetalkan.av.tr/vergi-usul-kanunu-madde-359-suclari (04.02.2023).

ALKHATİB, A. A., HİJATTULAH A., FAEYZ A. ve AKRAM R. (2019). Filistinli KOBİ'ler Arasında Sosyal Etki Faktörlerinin Gelir Vergisi Kaçakçılığı Üzerindeki Etkileri. *Uluslararası İleri Bilim ve Teknoloji Dergisi* 28: 690–700.

ALM J. (1999). "Tax Compliance and Administration." In Handbook on Taxation, edited by W. Bartley Hildreth and James A. Richardson, 741-68. New York: Mercel Dekker.

ALM, J. and MARTİNEZ-VAZQUEZ, J. (2001). Institutions, Stakeholders, and Tax Evasion in Developing and Transition Countries. Public Finance in Developing and Transition Countries: A Conference in Honor of Richard Bird. April 5-6.

ALM, J., MARTİNEZ-VAZQUEZ, J., & MCCLELLAN, C. (2016). Corruption and firm tax evasion. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 124, 146–163. https://doi.org/10.1016/j.jebo.2015.10.006

ANDREONİ, J., BRİAN E., and JONATHAN F. (1998). "Tax Compliance." Journal of Economic Literature 36, no. 2, 818-860.

COWELL, F. A. (2003). "Sticks and Carrots." Suntory and Toyota International Centres for Economics and Related Disciplines, LSE, STICERD - Distributional Analysis Research Programme Papers.

CROCKER, KJ ve SLEMROD, J. (2005). Ajans maliyetleri ile kurumlar vergisi kaçakçılığı. Kamu Ekonomisi Dergisi, 89 (9-10), 1593-1610. https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2004.08.003

EĞİLMEZ, M. (2016). *Kamu Maliyesi*. İstanbul: Remzi Kitapevi.

ERBAŞ, R. (2019). İcrai veya İhmali Olarak Somut Olayda Davranışın Gerçekleştiriliş Biçiminin Tespiti Meselesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 21 (1), 397-449.

DEMİRCAN, SİVEREKLİ E. (2003). Vergilendirmenin Ekonomik Büyüme ve Kalkınmaya Etkisi. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21, 97-116.

FELD, L. P. and J. R. Tyran, (2002). "Tax Evasion and Voting: An Experimental Analysis", *KYKLOS*, Vol. 55, ss.197-222.

GHOSH, A.R. (1995), "Intertemporal tax-smoothing and the government budget surplus: Canada and the United States", *Journal of Money, Credit and Banking*, Vol. 27 No. 4, pp. 1033-1045.

HANLON, M., HEİTZMAN, S. (2010), A Review of Tax Research. *Journal of Accounting and Economics*, 50(2), 127-178

HERBER, B. (1979). *Modern Public Finance*. Forth Edition, Richard D. Irwin, Inc. Homewood.

JAHROMİ, M. (2012), *Transparency of Companies and Tax Avoidance.* (Thesis to Obtain a Master's Degree in Management). Tehran: University of Tehran.

KARAKOÇ Yusuf, *"Hukuki Nedenlerden Kaynaklanan Vergi Kayıp ve Kaçakları (DüzenlemeUygulama-Yargılama)",* 19. Türkiye Maliye Sempozyumu, 10-14 Mayıs 2004, Antalya, s. 90.

KEMSLEY, D., KEMSLEY, S. A., & MORGAN, F. T. (2022). Tax Evasion and Money Laundering: A Complete Framework. *Journal of Financial Crime*, 29(2), 589–602. https://doi.org/10.1108/JFC-09-2020-0175

KLEPPER, S. & NAGİN, D. (1989). The Anatomy of Tax Evasion. *Journal of Law, Economics & Organization*, 5, No 1, pp. 1-24.

NADAROĞLU, H. (1992*). Kamu Maliyesi Teorisi*.8 Baskı, İstanbul: Beta Yay. Dağ. A.Ş.

TÜRK, İ. (1992). *Kamu Maliyesi*. Ankara: Turhan Kitabevi.

OKTAR, A. (2019). *Vergi Hukuku*. İstanbul: Türkmen Kitapevi.

ORVİSKA , M. ve HUDSON , J. (2003), "Vergi Kaçakçılığı, Vatandaşlık Görevi Ve Yasalara Uyan Vatandaş", *Avrupa Politik Ekonomi Dergisi*, Cilt. 19Sayı1, s.83-102.

ÖZ E., (2004). *Vergilendirmede Kanunilik ve Türk Vergi Sistemi*, Gazi Kitabevi.

PİCUR, R.D., & RİAHİ-BELKAOUİ, A. (2006). The impact of bureaucracy, corruption and tax compliance. *Review of Accounting and Finance,* 5(2), 174-180.https://doi.org/10.1108/14757700610668985

PİRTTİLA, J. (1999), *Tax Evasion and Economies in Transition: Lessons from Tax Theory*, No. 2, Institute for Economies in Transition, Bank of Finland.

SANDMO, A. (2004). *The Theory of Tax Evasion: A Retrospective View.* Discussion Paper 31/04

Sakarya Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Merkezi (S E S A M), 2023, Türkiye Ekonomisinin Kanayan Yarası: Vergi Kaçakçılığı, https://sesam.sakarya.edu.tr/tr/duyuru/goster/100592/turkiye-ekonomisinin-kanayan-yarasi-vergi-kacakciligi (31.01.2023).

SİNG, T. L. ve ZAİNOL B. (2020). Malezya'da Satış Vergisi Uyumu Ve Belirleyicileri. *Gelişmiş Uluslararası Bankacılık, Muhasebe ve Finans Dergisi* (Aijbaf) 2: 1–20.

SLEMROD J., SHLOMO Y., ALAN J. A., and MARTİN F. (2002). "Tax Avoidance, Evasion, and Administration." *In Handbook of Public Economics*. Volume 3, 1423-1470: Handbooks in Economics, vol. 4. Amsterdam; London and New York: Elsevier Science, North-Holland.

ŞANLI Öykü ve SATIBEŞE M. Alp (2002). *Vergi Kaçakçılığı Suçunda Yapılan Yeni Düzenlemeler Hakkında Değerlendirme,* https://www.kiliccayli.com/post/vergi-kacakciligi-sucunda-yapilan-yeni-duzenlemeler-hakkinda-degerlendirme, (21.03.2023).

ŞEN E. ve SERDAR C. (2022). *7394 sayılı Kanunla Yapılan Vergi Usul Kanunu Değişiklikleri*, https://sen.av.tr/tr/makale/7394-sayili-kanunla-yapilan-vergi-usul-kanunu-degisiklikleri (14.02.2023).

ŞİŞMAN G. ve SARSIKOĞLU Ş. (2022). "Vergi Kaçakçılığı Suçunda Etkin Pişmanlık", *SÜHFD*., C. 30, S. 3, s. 1591-1625.

TANZI, V. (2017). Corruption, complexity and tax evasion. *EJournal of Tax Research*, v. 15, n. 2, p. 144-160.

TURNER, CS (2010). *Essays In Crime And Tax Evasion*. [Dissertation, Georgia State University]. https://doi.org/10.57709/1437031

TÜRK, İ. (1992), *Kamu Maliyesi*, Turhan Kitabevi, Ankara.

WEBLEY, P. et al. (1991). *Tax Evasion. An Experimental Approach*, Cambridge University Press, Cambridge and New York.

YAMEN A., COSKUN A., MERSNİ H. (2022*): Digitalization And Tax Evasion: The Moderation Effect of Corruption, Economic Research*-Ekonomska Istraživanja, DOI:10.1080/1331677X.2022.2142634

YÜCE, M. (2021). *Vergi Kaçakçılığı Suçu ve Yargılama Usulü*, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara.

KAYNAKÇA

AKTAN, C. C., DİLEYİCİ, D., SARAÇ. Ö. (2002). Vergi, Zulüm ve İsyan. Phoenix yayınevi, Ankara.

AREN, S. (1963). İktisadi Kalkınmayı Sınırlandırıcı Rolü Bakımından Ziraat, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Yıl 1963, Cilt: 18 Sayı: 03.

GİRAY, F. (2020). Maliye Tarihi, Dora Yayınları, 8. Baskı, Bursa.

KAZGAN, G. (2013). Tanzimat'tan 21. Yüzyıla Türkiye Ekonomisi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 5. Baskı, İstanbul.

KAZICI, Z. (2014). Osmanlı'da Vergi Sistemi. Kayıhan Yayınları. İstanbul.

MUTLU, A. (2009). Tanzimattan Günümüze Türkiye'de Vergileme Zihniyetinin Gelişimi, Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Yayın No:2009/390, Ankara.

OKÇUOĞLU, G., & ÖNDER, İ. (1987). Aşarın kaldırılması. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, 45(1-4).

ÖNDER, İ. (1983). Türk Vergi Sistemi Yapısının Ekonomik Analizi. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, (4), 35-41.

ÖNDER, İ. (2019). Aşarın Kaldırılması. Mülkiye Dergisi, 43 (2), 491-510.

PALAMUT, M. E. (1987). Aşar ve Düşündürdükleri, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, C. 43 Prof. Dr. S. F. Ülgener'e Armağan.

PAMUK, Ş. (2017). Türkiye'nin 200 Yıllık İktisadi Tarihi. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Yayın No: 2910, 7. Baskı, İstanbul.

TABAKOĞLU, A. (2016a). İslam İktisadına Giriş. Dergâh Yayınları, İstanbul.

TABAKOĞLU, A. (2016b). Osmanlı Mali Tarihi. Dergâh Yayınları, İstanbul.

TEKİN, A. S. (2019). "Klasik Dönem Osmanlı Devleti İktisadi ve İçtimai Düzeninde Vergi Sistemi", Akademik Tarih ve Araştırmalar Dergisi, Cilt:1, Sayı: 1, 52-71.

TÜRK, İ. (1981). Cumhuriyet Döneminde Vergi Sistemimizin Gelişmesi. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 36(1).

TÜRKİYE EKONOMİSİNİN GÜNCEL SORUNLARI 1

Editörler

Doç. Dr. Hüseyin Naci BAYRAÇ

Doç. Dr. Emrah DOĞAN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-02-8

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Eylül 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Neoliberalizm, 20.yüzyılın ortalarında ortaya çıkan; küreselleşme, deregülasyon, serbest piyasa ekonomisi, özelleştirme ve azaltılmış devlet müdahalesi vb. politikaları savunan ekonomik ve politik bir düşünce sistemidir. Neoliberalizm, hem SSCB türü merkezi devletçi planlamaya hem de Keynesgil yaklaşıma alternatif, bir tür "karşı devrim" olarak ortaya çıkan bir ideolojidir. Neoliberal politikalar, ekonomik ve bireysel özgürlüklerin artırılmasının ekonomik büyümeyi teşvik edeceği ve toplumsal refahın yükseleceği düşüncesine dayanmaktadır.

1980'li yıllardan itibaren yoğun olarak dünya ekonomisini etkileyen neoliberal politika uygulamalarında; özelleştirmelerin hızlandırılması, büyük oranlı vergi indirimlerinin yapılması, işsizliği çoğaltsa bile enflasyonu denetim altına almak için parasalcı önlemlerin devreye alınması ve kamu harcamalarının azaltılarak devletin küçültülmesi hedeflenmektedir. Ayrıca bu politikalar uluslararası piyasaların gelişmesi yönünde denetimlerin kaldırılmasını da gerekli kılmakta, IMF ve Dünya Bankası'da, gelişmekte olan ülkelere sağladıkları fonlarla neoliberal politikaların uygulanmasını istemektedir.

Türkiye'de 24 Ocak 1980 kararları ile birlikte neoliberal ekonomi politikaları, kapsamında ekonomide serbestleşme uygulamalarına başlanmıştır. Neoliberal ekonomi politikaları çerçevesinde 1980 sonrası dönemde uygulamaya başlanan ihracata dayalı, yabancı sermaye girişini destekleyen politikalar ve dünya ekonomisine entegre olmayı amaçlayan dışa açık büyüme politikaları, ekonomik ve toplumsal değişim ve dönüşümlere neden olmuştur.

Kitabın amacı öğrencilere 1980 sonrası dönemde Türkiye Ekonomisinin güncel sorunlarını temel mikro ve makro iktisadi kavramları dikkate alıp uygulayarak anlama, yorumlama ve çözüm üretme sürecini öğretmeyi amaçlamaktadır. Özellikle, öğrencilerin ulusal, bölgesel ve küresel ölçekteki iktisadi problemler hakkında kalitatif ve kantitatif verileri araştırmayı, bir araya getirmeyi, analiz etmeyi, ulaşılan sonuçları yorumlamayı ve bunun üzerinden bakış açılarını geliştirmeyi öğrenmeleri hedeflenmektedir.

Kitapta 1980-2000 Turgut Özal ve 2002-2023 Recep Tayyip Erdoğan dönemlerinde aşağıdaki konular çerçevesinde uygulanan ekonomi politikaları, elde edilen sonuçlar ve dönemlerin karşılaştırılmasına yönelik çalışmalar bulunmaktadır. Geçiş Ekonomisi Sürecinde Türkiye: Piyasa Ekonomisi Sosyal Devlet Tartışması, Gelir Dağılımı Sorunu ve Politikaları, Devletin Borçlanma Sorunu ve İç-Dış Borçlanma Politikaları, Kamu Maliyesi ve Maliye Politikası: Vergi ve Harcama Politikaları, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Politikaları, İşsizlik ve İstihdam Politikaları, Enflasyon Sorunu ve Çözüm Politikaları, Tarım Sektörü Yapısal Analizi ve Avrupa Birliği Ortak Tarım Politikasına Uyum Çalışmaları, Sanayi Sektörü Yapısal Analizi ve Sanayi Politikalarının Avrupa Birliği'ne Uyumu, Hizmetler Sektörünün Yapısal Analizi ve Hizmet Politikalarının Avrupa Birliği'ne Uyumu, Türkiye'nin Enerji Sektörü Yapısal Analizi ve Avrupa Birliği Ortak Enerji Politikasına Uyumu, Enerji Sektörü Yapısal Analizi: Türkiye'nin Kafkasya-Orta Doğu-Orta Asya-Kuzey Afrika Enerji Politikaları, Para Politikasında Sınırları Zorlamak: Türkiye'de 2021 Kırılması ve Yıkıcı Etkileri, Türkiye'de 1980-2020 Yıllarında Uygulanan İstikrar Politikalarının Cari İşlem Dengesi ve Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: Var Analizi Örneği, Ödemeler Dengesi ve Politikaları, Dış

Ticaret Rejimi ve Politikaları, Kambiyo Rejimleri ve Türkiye'de Uygulanan Döviz Kuru Politikaları, Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları ve Politikaları, Yoksulluk ve Yoksulluğu Azaltma Politikaları, Kırsal Kalkınma Politikaları, Dünya'da ve Türkiye'de Serbest Bölgeler, E-Ticaretin Türkiye'de Ekonomik ve Finansal Piyasalara Etkileri, Yerel Büyüme Sürecinde Anadolu Kaplanları Modeli, Teknolojik Ürün İhracatının Dış Ticaret Haddi Üzerinden Ekonomiye Etkisi ve Kur Değişimlerinin Makro Ekonomik Değişkenler Üzerindeki Etkileri konularında hazırlanmış çalışmalar yer almaktadır. Kitapta yer alan bölümlerin akademik ve hukuki sorumlulukları yazarların kendilerine ait olup, metinlerin düzeltmeleri yapılırken anlam ve içerik hatalarının azaltılmasına önem verilmiştir. Kitabın Türkiye Ekonomisinin Güncel Sorunlarına ilgi duyan okurlara faydalı olmasını dileriz.

Editörler

Doç. Dr. Hüseyin Naci BAYRAÇ

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü

Doç. Dr. Emrah DOĞAN

İstanbul Gelişim Üniversitesi, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Uluslararası Ticaret ve Finansman Bölümü (İngilizce)

Eylül 2023

Eskişehir

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM
GEÇİŞ EKONOMİSİ SÜRECİNDE TÜRKİYE:PİYASA EKONOMİSİ SOSYAL DEVLET TARTIŞMASI, ... 1

2. BÖLÜM
GELİR DAĞILIMI SORUNU ve POLİTİKALARI, ... 19

3. BÖLÜM
DEVLETİN BORÇLANMA SORUNU ve İÇ-DIŞ BORÇLANMA POLİTİKALARI 57

4. BÖLÜM
KAMU MALİYESİ ve MALİYE POLİTİKASI: VERGİ ve HARCAMA POLİTİKALARI 87

5. BÖLÜM
ÇALIŞMA ve SOSYAL GÜVENLİK POLİTİKALARI 115

6. BÖLÜM
İŞSİZLİK ve İSTİHDAM POLİTİKALARI 141

7. BÖLÜM
ENFLASYON SORUNU ve ÇÖZÜM POLİTİKALARI 167

8. BÖLÜM
TARIM SEKTÖRÜ YAPISAL ANALİZİ ve AVRUPA BİRLİĞİ ORTAK TARIM POLİTİKASINA UYUM ÇALIŞMALARI 183

9. BÖLÜM
SANAYİ SEKTÖRÜ YAPISAL ANALİZİ ve SANAYİ POLİTİKALARININ AVRUPA BİRLİĞİ'NE UYUMU 207

10. BÖLÜM
HİZMETLER SEKTÖRÜNÜN YAPISAL ANALİZİ ve HİZMET POLİTİKALARININ AVRUPA BİRLİĞİ'NE UYUMU, ... 245

11. BÖLÜM
ENERJİ SEKTÖRÜ YAPISAL ANALİZİ ve AVRUPA BİRLİĞİ ORTAK ENERJİ POLİTİKASINA UYUMU 269

12. BÖLÜM
ENERJİ SEKTÖRÜ YAPISAL ANALİZİ: TÜRKİYE'NİN KAFKASYA-ORTA DOĞU-ORTA ASYA-KUZEY AFRİKA ENERJİ POLİTİKALARI 283

13. BÖLÜM
PARA POLİTİKASINDA SINIRLARI ZORLAMAK:TÜRKİYE'DE 2021 KIRILMASI ve YIKICI ETKİLERİ 307

14. BÖLÜM
1980-2020 YILLARINDA UYGULANAN İSTİKRAR POLİTİKALARININ CARİ İŞLEM DENGESİ ve EKONOMİK BÜYÜME ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: VAR ANALİZİ ÖRNEĞİ 331

15. BÖLÜM
ÖDEMELER DENGESİ ve POLİTİKALARI 355

16. BÖLÜM
DIŞ TİCARET REJİMİ ve POLİTİKALARI 371

17. BÖLÜM
KAMBİYO REJİMLERİ ve TÜRKİYE'DE UYGULANAN DÖVİZ KURU POLİTİKALARI 395

18. BÖLÜM
DOĞRUDAN YABANCI SERMAYE YATIRIMLARI ve POLİTİKALARI 413

19. BÖLÜM
YOKSULLUK ve YOKSULLUĞU AZALTMA POLİTİKALARI 435

20. BÖLÜM
KIRSAL KALKINMA POLİTİKALARI 463

21. BÖLÜM
DÜNYA'DA ve TÜRKİYE'DE SERBEST BÖLGELER 481

22. BÖLÜM
E-TİCARETİN TÜRKİYE'DE EKONOMİK ve FİNANSAL PİYASALARA ETKİLERİ 511

23. BÖLÜM
YEREL BÜYÜME SÜRECİNDE ANADOLU KAPLANLARI MODELİ 539

24. BÖLÜM
TEKNOLOJİK ÜRÜN İHRACATININ DIŞ TİCARET HADDİ ÜZERİNDEN EKONOMİYE ETKİSİ 563

25. BÖLÜM
KUR DEĞİŞİMLERİNİN MAKRO EKONOMİK DEĞİŞKENLER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ 579

KAYNAKÇA

Acar, M. (2010). Serbest Ticaret, Ekonomik Özgürlükler ve Refah. *Bilig – Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi,* (53), 1-28.

Akalın, G. (2002). *Türkiye'de Ekonomi – Politik Kriz ve Piyasa Ekonomisine Geçiş*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Aksoy, S. (2016). *Kapitalizmin Lokomotifi Demiryolları.* İstanbul: Sosyal Araştırmalar Vakfı.

Altay, A. (2001). Piyasa Ekonomisine Geçiş Sürecinde Kamu Maliyesi Sorunları ve Çözüm Önerileri. *KTMÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, (2), 15-21.

Bauman, Z. (1999). *Küreselleşme: Toplumsal Sonuçları* (Çev. A. Yılmaz). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Batırel, Ö. F. (1994). Özelleştirmenin Ekonomik ve Mali Gerekçeleri. İçinde: *Özelleştirme Sempozyumu*, (ss. 17-21). Manisa: DEÜİİBF ve CBÜİİBF.

Benicourt, E. ve Guerrien, B. (2017). *Neoklasik İktisat Teorisi: Mikroekonomi, Makroekonomi ve Oyun Teorisi* (Çev. M. Dönmez, H. Şahin, E. Tokdemir). İstanbul: İletişim Yayınları.

Buğra, A. (2017). Sosyal Politika Düşüncesi İçinde Eşitliğin Yeri ve Günümüz Türkiye'sinde Eşitsizlikler. *Kalkınma İktisadının Penceresinden Türkiye'ye Bakmak* (Ed. H. Cömert, E. Özçelik, E. Voyvoda) (ss. 27-48). İstanbul: İletişim Yayınları.

Buğra, A. (2015). *Kapitalizm, Yoksulluk ve Türkiye'de Sosyal Politika*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Buğra, A. (2010). *Devlet-Piyasa Karşıtlığının Ötesinde: İhtiyaçlar ve Tüketim Üzerine Yazılar*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Buğra, A. ve Savaşkan, O. (2015). *Türkiye'de Yeni Kapitalizm: Siyaset, Din ve İş Dünyası*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Çelebi, A. K., Miynat M. ve Cura S. (2018). *Teoride ve Uygulamada KİT'ler ve Özelleştirme*. Ankara: Emek Matbaası.

Çolak, Ö. F. ve Gökçe, A. (2021). *Enflasyon Hedeflemesi: Kuram ve Türkiye Uygulaması.* Ankara: Efil Yayınları.

Dodd, C. H. (2016). *Türkiye Cumhuriyeti, Dünden Bugüne Türkiye: Tarih, Politika, Toplum ve Kültür* (Ed. M. Heper, S. Sayarı) (ss. 71-85). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Ebeling, R. M. (2007). Ludwig von Mises: Özgürlüğün Ekonomi Politikçisi. *Liberal Düşünce Dergisi,* (46), 115-132.

Eğilmez, M. (2022). *Yapısal Reformlar ve Türkiye*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Eğilmez, M. (2019). *Türkiye Ekonomisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Emek, U. (2006). Piyasa Ekonomisinde Kapitalist Davranış Biçimi. *İktisat İşletme ve Finans, 21*(240), 12-17.

Erkip, F. (2019). *Piyasa Yapmanın Yeni Yüzleri: AVM'ler, Sokaklar, Kentler*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Eşkinat, R. ve Gerek, S. (1992). Türkiye'de KİT'lerin Günümüze Kadar Olan Gelişimi. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10*(1), 35-44.

Güngen, A. R. (2021). *Borçlandırma Siyaseti: Türkiye'de Finansal İçerilme*. İstanbul: İletişim Yayınları.

İkiz, A. S. (2020). Turgut Özal ve AK Parti Dönemi Türkiye ABD İlişkilerinin Ekonomi Politiği. *Turkish Studies-Economics,Finance,Politics,* 15(3), 1385-1395.

İnce, M. (2015). Piyasa Ekonomisi ve Özgürlük. *Sayıştay Dergisi,* (98), 75-96.

Kazgan, G. (2016). *Liberalizmden Neoliberalizme: Neoliberalizmin Getirisi ve Götürüsü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Kesbiç, C. Y. (2005). Türkiye'nin Global Rekabetteki Yeri, *Uluslararası Rekabet Sürecinde Türkiye* (Ed. M. F. Gökalp, C. Y. Kesbiç), (ss. 199-228). İstanbul: Beyaz Yayınları.

Keyder, Ç. (2017). *Türkiye'de Devlet ve Sınıflar*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Kılıçbay, A. (1985). *Türkiye'de Piyasa Ekonomisi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayın No:509.

Küçükkalay, A. M. (2014). *Dünya İktisat Tarihi*. İstanbul: Beta Basım Yayım.

Meçik, O. (2010). Cumhuriyet ve İzmir İktisat Kongresi. *Çağdaş Kürsü*, (3), 19.

Milor, V. (2022). *Devleti Geri Getirmek: Türkiye ve Fransa'da Planlama ve Ekonomik Kalkınma Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Orhangazi, Ö. (2020*). Türkiye Ekonomisinin Yapısı: Sorunlar Kırılganlıklar ve Kriz Dinamikleri*. Ankara: İmge Kitabevi.

Öniş, Z. ve Şenses, F. (2016). Küresel Dinamikler, Ülkeiçi Koalisyonlar ve Reaktif Devlet: Türkiye'nin Savaş Sonrası Kalkınmasında Önemli Politika Dönüşümleri. *Neoliberal Küreselleşme ve Kalkınma* (Ed. F. Şenses). İstanbul: İletişim Yayınları.

Savaş, V. F. (1978). *Piyasa Ekonomisi ve Devlet*. İstanbul: Beta Basım Yayım.

Sönmez, S. (2013). Liberal Paradigma ve Küresel Kriz. *Kriz ve Türkiye: Aşınan Teoriler* (Ed. H. Balseven, F. Ercan) (ss. 53-68). Ankara: Phoenix Yayınevi.

Tandırcıoğlu, H. (2002). Geçiş Ekonomilerinde Özelleştirme. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4*(3). 198-226.

Yılmaz, K. (2016). Sanayi. *Dünden Bugüne Türkiye: Tarih, Politika, Toplum ve Kültür* (Ed. M. Heper, S. Sayarı) (ss. 457-470). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Yılmaz, V. ve Yentürk, N. (2020). Türkiye'de Sosyal Politika Alanının Dönüşümü ve Devletin Yeniden Dağıtımda Değişen Rolü. *Devletle Kalkınma* (Ed. M. Tiryakioğlu) (ss.15-54). İstanbul: İletişim Yayınları.

Yülek, M. (2002). Nasıl Kalkınalım? Türkiye İçin Sosyal Altyapıya Dayalı Birincil Kalkınma Stratejisi Önerisi. *Piyasa, 6*(24): 39-62.

KAYNAKÇA

Atiyas, İ. (2009). Recent privatization experience of Turkey: A reappraisal. Z. Öniş ve F. Şenses (Eds.), *Turkey and the global economy: Neo-liberal restructuring and integration in the post-crisis era* içinde (ss. 101-123). London, New York: Routledge.

Blanchard, O. ve Giavazzi, F. (2001). Macroeconomic effects of regulation and deregulation in goods and labor markets, National Bureau of Economic Research, NBER Working Paper Series No: 8120, February.

Chordokrak, C. ve Chintrakarn, P. (2011). Globalization, technology, and income inequality: New evidence. *International Research Journal of Finance and Economics*, 62, 7-14.

Decreuse, B. ve Maarek, P. (2015). FDI and the labor share in developing countries: A theory and some evidence. *Annals of Economics and Statistics*, 119/120, 289-319.

Dünhaupt, P. (2013). Determinants of functional income distribution: Theory and empirical evidence. Working Paper No. 18, International Labour Organization, Global Labour University.

Dünhaupt, P. (2017). Determinants of labour's income share in the era of financialisation. *Cambridge Journal of Economics*, 41, 283-306.

European Commission. (2007). *Employment in Europe*. Brussels.

Goldberg, P. K. ve Pavcnik, N. (2007). Distributional effects of globalization in developing countries. *Journal of Economic Literature,* 45, 39-82.

Guscina, A. (2006). Effects of globalization on labor's share in national income. International Monetary Fund, IMF Working Paper WP/06/294.

Harrison, A. (2005). Has globalization eroded labor's share? Some cross-country evidence. Munich Personal RePEc Archive, MPRA Paper No: 39649, April.

ILO (International Labour Organization) (2011). *World of work report 2011: Making markets work for jobs*. Geneva: ILO.

IMF (International Monetary Fund) (2017). Understanding the downward trend in labor income shares. *World economic outlook: Gaining momentum?* içinde (ss. 121-172). Washington, DC: IMF.

Jaumotte, F., Lall, S. ve Papageorgiou, C. (2008). Rising income inequality: Technology, or trade and financial globalization? International Monetary Fund*,* IMF Working Paper WP/08/185.

Jayadev, A. (2007). Capital account openness and the labour share of income. *Cambridge Journal of Economics,* 31(3), 423-443.

Krugman, P. ve Obstfeld, M. (2009). *International economics: Theory & policy.* 8. Baskı. Boston: Pearson-Addison Wesley.

Meschi, E. ve Vivarelli, M. (2009). Trade and income inequality in developing countries. *World Development*, 37(2), 287-302.

Piketty, T. (2022). *Eşitsizlikler Ekonomisi*. İstanbul: Epsilon Yayınevi.

Sebastian, E. (1997). Trade policy, growth, and income distribution. *American Economic Review*, 87, 205-210.

Stockhammer, E. (2009). Determinants of functional income distribution in OECD countries. IMK Studies No. 05–2009, IMK at the Hans Boeckler Foundation, Macroeconomic Policy Institute.

Wood, A. (1995). How trade hurt unskilled workers. *Journal of Economic Perspectives*, 9, 57-80.

Yay, G., Taştan, H. ve Oktayer, A. (2016). Globalization, economic freedom, and wage inequality: A panel data analysis. *Panoeconomicus*, 63, 581-601.

Young, A. T. ve Tackett, M. Y. (2018). Globalization and the decline in labor shares: Exploring the relationship beyond trade and financial flows. *European Journal of Political Economy*, 52, 18-35.

KAYNAKLAR

Afonso, A. ve Alves, J. (2014), "The Role of Government Debt in Economic Growth", ISEG-UTL Economics Department Working Paper, No:16

Aizenman, J., Kletzer, K. ve Pinto, B. (2007), "Economic Growth with Constraints on Tax Revenues and Public Debt: Implications for Fiscal Policy and Cross-Country Differences", NBER Working Paper, No:12750.

Arıcan, E. (2005). Ricardocu Denklik Teoremi ve Teorilerde Kamu Açıklarına İlişkin Yaklaşımlar: Türkiye Ekonomisine İlişkin Bir Uygulama. Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 20(1), 77-94.

Bakkal, S., & Gürdal, T. (2007). İç borçlanmanın Türkiye ekonomisi üzerine etkileri. Akademik İncelemeler Dergisi, 2(2), 147-173.

Çataloluk, C. (2009), "Kamu Borçlanması, Gerçekleşme Biçimi ve Makro Ekonomik Etkileri Teorik Bir Yaklaşım: Türkiye Örneği", Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12(21), 240-258.

Çelen, M., & Zülfüoğlu, Ö. (2008). Klasik Kamu Borçlanma Teorisinin Oluşumu. Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 25(2), 289-308.

Çeliköz, Y. S., & Yukacı, İ. (2016). Konsolide bütçe açıkları ve iç borç-dış borç ilişkisi: Türkiye örneği. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 5(3), 478-504.

Çoban, O., Doğanalp, N., & Uysal, D. (2008). Türkiye'de Kamu İç Borçlanmasının Makro Ekonomik Etkileri. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (20), 245-255.

Durkaya, M., Ceylan, S., & Beken, O. O. (2010). Kamu Borçlanması Kamu Yatırımlarını Dışlıyor Mu?. Ekonomik Yaklasim, 21(74), 39-58.

Gündüz, F. Ö., & Çelikay, F. (2019). Kamu borç yükünün ekonomik büyüme üzerindeki etkileri: Seçilmiş ülkeler örnekleminde bir inceleme. Maliye Dergisi, 177, 247-275.

Erdem, M. (2019). Devlet Borçları, Ekin Yayınevi.

Hazine ve Maliye Bakanlığı (2023). Avrupa Birliği Tanımlı Genel Yönetim Borç Stoku, https://www.hmb.gov.tr/kamu-finansmani-istatistikleri

Hazine ve Maliye Bakanlığı (2023). Merkezi Yönetim Borç Stoku Döviz-Faiz Yapısı, https://www.hmb.gov.tr/kamu-finansmani-istatistikleri

Hazine ve Maliye Bakanlığı (2023). Türkiye Brüt Dış Borç Stoku, https://www.hmb.gov.tr/kamu-finansmani-istatistikleri

Orszag, P., Sinai, A. ve Rubin, R. (2004), "Sustained Budget Deficits: Longer-Run US Economic Performance and the Risk of Financial and Fiscal Disarray," 2004 AEA-NAEFA Session, ASSA meetings, San Diego.

Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2023). Ekonomik ve Sosyal Göstergeler, https://www.sbb.gov.tr/ekonomik-ve-sosyal-gostergeler/#1540021349004-1497d2c6-7edf

Ulusoy, A. (2018). Devlet Borçlanması, Umuttepe Yayınları.

Yalınpala, J. (1998). Senyoraj, Enflasyon Vergisi ve İç Borçlanma İlişkisi. Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 99-106.

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989)

Altıncı Beş Yılllık Kalkınma Planı (1990-1994)

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000)

Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005)

Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013)

Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018)

Onbirinci Kalkınma Planı (2019-2023)

KAYNAKLAR

Akdoğan, A. (2001). Topluma Sunulan Hizmetlerin Kapsamı ve Nitelikleri İle Finansman Yöntemlerindeki Değişim ve Etkinlik Açısından Değerlendirilmesi. Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 3(3), 207-228.

Arslan, H. B. (2009). 'Kriz-büyüme-istihdam'üçgeninde 1994 ve 2001 krizleri. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, *64*(02), 31-42.

Ataç, B. (1988). İstikrarın Sağlanmasında Çağdaş Makroekonomik Tartışmalar. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *6*(2), 331-354.

Bilge, A. (1994). İktisadi Kriz, 5 Nisan Kararları Ve İmf. *İktisat İşletme ve Finans*, *9*(98), 6-26.

Crockett, A. (1997). Why is financial stability a goal of public policy?. *Economic Review-Federal Reserve Bank of Kansas City*, *82*, 5-22.

Çelik, S., & Başkonuş Direkci, T. (2013). Türkiye'de 2001 Krizi Öncesi ve Sonrası Dönemler İçin Dış Borç Ekonomik Büyüme İlişkisi (1991-2010). *Electronic Turkish Studies*, *8*(3).

Çelikay, F. (2020). Kamu Ekonomisinin Yapısı ve Büyüklüğü, Kamu Ekonomisi I, Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Çelikay, F. (2021). Ekonomik Entegrasyonlar ve Maliye Politikası, Uluslararası Ekonomik Entegrasyon Teori Politika ve Uygulamalar, Ekin Yayınevi.

Edizdoğan, N., Çetinkaya, Ö., & Gümüş, E. (2016). Kamu Maliyesi (7. Baskı). *Bursa: Ekin Kitabevi Yayınları*.

Engin, İ. (2022). 1980 Sonrası Dönemde Türkiye'de Uygulanan Ortodoks İstikrar Programları: 24 Ocak ve 5 Nisan Kararları. *Fiscaoeconomia*, *6*(3), 1173-1193.

Geuss, R. (2009). Public goods, private goods. In *Public Goods, Private Goods*. Princeton University Press.

Hazine ve Maliye Bakanlığı (2023). 1990-2003 Yılları Yıllık Bazlı Konsolide Bütçe İstatistikleri, https://muhasebat.hmb.gov.tr/1994-2005-butce-istatistikleri

Kibritçioğlu, A. (2001). Türkiyerde Ekonomik Krizler ve Hükümetler, 1969-2001. *Yeni Türkiye Dergisi*, *2*(41), 174-183.

Küçükaycan, D., & Çelikay, F. (2019). Bütçe Teorisi Perspektifinden Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin Bütçeleme Süreci ve Bütçe Hakkı Üzerindeki Etkileri. *Güncel Maliye Tartışmaları–I, Seçkin Yayıncılık*, 329-356.

Musgrave, R. A. (1996). The role of the state in fiscal theory. International Tax and Public Finance, 3(3), 247-258.

Musgrave, Richard A. (1959). The Theory of Public Finance. NewYork: McGraw-Hill.

Ostrom, V., & Ostrom, E. (2019). Public goods and public choices. In Alternatives for delivering public services (pp. 7-49). Routledge.

Özçiçek, Ö. (2007). Türkiye'de ekonomik krizler ve döviz kuru enflasyon ilişkisi. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *9*(1), 71-80.

Pamuk, Ş. (2012). Türkiye'nin 200 Yillik İktisadi Tarihi. *Istanbul: Turkiye Is Bankasi Kultur Yayinlari*.

Pınar, A. (2006). Maliye Politikası: Teori ve Uygulama. Naturel Yayıncılık.

Pınar, A. (2021). Maliye Politikası: Teori ve Uygulama. Turhan Kitabevi.

Ram, R. (1985). The role of real income level and income distribution in fulfillment of basic needs. World Development, 13(5), 589-594.

Tatlısu, S. (2017). *Türkiye'de maliye politikasının dönemsel etkinliği: 24 Ocak kararları çerçevesinde Turgut Özal Dönemi'nin değerlendirilmesi* (Master's thesis, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Toprak, D. (2010). Türkiye'de Kriz Dönemlerinde Borçlarin Seyri: 1994 Ve 2001 Krizi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, *2*(2), 1-14.

Turgut, A. (2006). Finansal Krizlerde IMF'nin Rolü ve Önemi: 1997 Asya ve 2000-2001 Türkiye Krizleri. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, *2006*(1), 1-14.

Samuelson, P. A. (1954). The pure theory of public expenditure. The review of economics and statistics, 387-389.

Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2023). Genel Devlet İstatistikleri, https://www.sbb.gov.tr/yillar-bazinda-genel-devlet-istatistikleri/

Ulusoy, A. (2018). Maliye Politkası, Umuttepe Yayınları.

Yeldan, E. (2016). *Küreselleşme Sürecinde Türkiye Ekonomisi: Bölüşüm, Birikim ve Büyüme: Bölüşüm, Birikim ve Büyüme*. İletişim Yayınları.

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989)

Altıncı Beş Yılllık Kalkınma Planı (1990-1994)

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000)

Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005)

Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013)

Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018)

On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023)

KAYNAKÇA

Akaner, Ö. (2015). Kamuda İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamaları. Ankara: T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi.

Alper, Y. (2015). Sosyal Güvenlik Reformu (2008-2016): Kapsamla İlgili Gelişmeler. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, Sayı:68*, 1 , 1-23.

Arslan, G. E. (2019). Küresel Kapitalizmin Sanayileşme Stratejisi "İhracata Yönelik Sanayileşme Stratejisi" İflas Mı Etti? *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Yıl:8 Sayı:15*, 151-171.

Atabey, A. Ö. ve Karakuş, M. (2022). Empirical Analysis of the Relationship Between Inflation, Foreign Trade, and Economic Growth for Türkiye. *Journal of Economics and Administrative Sciences, 23(3),* 747-759.

Aydos, H. (2014). Türkiye'de Sosyal Güvenliğin Gelişimi ve Bazı Ülke Uygulamalarının Karşılaştırmalı Analizi. Uzmanlık Tezi. Ankara: T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitimi ve Araştırma Merkezi.

Berkay, F. (2013). 1980-2010 Döneminde Sosyal Refah Devleti Çerçevesinde Türkiye'de Sosyal Güvenlik Harcamalarının Gelişimi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, C.4, S.9*, 1-20.

Çimen, H. (2021). Dünyayı Sarsan Pandemi (Covid-19) Sürecinde Türkiye'de Sosyal Yardımların Önemini Yeniden Düşünmek. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 22 (2)*, 15-38.

Çımrın, F. K. ve Durdu, Z. (2015). Türkiye'de Sosyal Güvenlik Sisteminin Dönüşümü Ve Bireysel Emeklilik Sistemi. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi,* 60-75.

ÇSGB. (2022). *Uluslararası İşgücü Kanunu Uygulama Yönetmeliği.* 02.02.2022, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/02/20220202-8.htm

ÇSGB. (2023a). *T.C. Çalışma ve Sosyal Politikalar Bakanlığı*. https://www.csgb.gov.tr/bakanlik/hakkinda/misyon-ve-vizyonumuz/

ÇSGB. (2023b). *Kaysis A-devlet altyapısı*. T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Mevzuatı Listesi: https://kms.kaysis.gov.tr/Home/kurum/24304011#

DPT. (1984). *Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı.* Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı1985-1989.

DPT. (1993). *Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı 1990-1994.* Ankara: T.C. Başbakanlığı Devlet Planlama Teşkilatı.

DPT. (2000). *Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 2001-2005.* Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı.

Duman, K., ve Başkaya, C. (2017). Ana Akım İktisat Perspektifinde Yaşam Memnuniyeti: Antalya Havacılık Sektörü Çalışanları Üzerine Bir İnceleme. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar Cilt: 54 Sayı: 631*, 23-39.

Erdem, B. P., ve Büyükyazıcı, M. (2021). Türkiye'de İşsizlik Sigortası Fonu Gelir ve Giderlerinin Projeksiyonu. *Sosyal Güvence Dergisi, 10, Sayı: 19*, 498-537.

Erdoğan, S. (2017). Türkiye'de Yeni Sağcı Ekonomiye Geçiş Uygulamaları Ve Turgut Özal. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi- Cilt 18, Sayı 1*, 398-407.

Ersöz, H. Y. (2011). *Sosyal Politikada Yerelleşme.* İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları, Yayın No: 2010-99.

Gökbayrak, Ş. (2010). Türkiye'de Sosyal Güvenliğin Dönüşümü. *Çalışma ve Toplum Ekonomi ve Hukuk Dergisi, Cilt 25, Sayı 2*, 141-162.

İSO. (2023). Üniversite Sanayi İşbirliği. İstanbul Sanayi Odası: https://www.iso.org.tr/projeler/universite-sanayi-isbirligi/

İŞKUR. (2023). *İŞKUR Kurumsal*. Türkiye İş Kurumu: https://www.iskur.gov.tr/kurumsal-bilgi/tarihce/

İzgi, B. B. (2008). Türk Sosyal Güvenlik Sisteminde Son Gelişmeler. *Çalışma ve Toplum,* 85-107.

Koç, M. (2006). Sosyal Güvenlik ve Beveridge Raporu. *Mali Çözüm, Sayı 76*, 90-100.

SGK. (2019). *Sosyal Güvenlik Kurumu ve Sosyal Güvenllik Sistemi.* Ankara: Sosyal Güvenlik Kurumu.

TBMM. (1995). *Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 1996-2000.* Ankara: Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu.

TBMM. (1989). *3294 Sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun.* 04.07.1989, Türkiye Büyük Millet Meclisi Kanun: https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc072/kanuntbmmc072/kanuntbmmc07203582.pdf

TBMM. (2006). *Dokuzuncu Kalkınma Planı 2007-2013.* Ankara: Türkiye Büyük Millet Meclisi.

T.C. Kalkınma Bakanlığı. (2013). *Onuncu Kalkınma Planı 2014-2018.* Ankara: T.C. Kalkınma Bakanlığı.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2018). *On Birinci Kalkınma Planı 2019-2023.* Ankara: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı

Teknoparkankara. (2023). Üniversite Sanayi İşbirliği. Tekonopark Ankara: http://www.teknoparkankara.com.tr/universite-Sanayi-isbirligi.html adresinden alındı

TÜBİTAK. (2022). 1505 Üniversite-Sanayi İşbirliği Destek Programı. Ankara: TÜBİTAK.

Uğur, S. (2002). Sosyal Güvenliğimizdeki Son Gelişmelerin Değerlendirilmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:4, Sayı:2, 131-146.

Yolvermez, B. (2020). Türkiye'de Asgari Ücret Sorunlarına İlişkin Bir Değerlendirme. Çalışma ve Toplum Dergisi, 2441-2462.

YÖK. (2021). Üniversite-Sanayi İşbirliğinin Geliştirilmesi Eylem Planı. Ankara: Yükseköğretim Kurulu.

KAYNAKÇA

Bayrak, M. & Kanca, O. C. (2013), "2008 Yılı Küresel Ekonomi Krizinin Türkiye'nin Temel Makro Ekonomik Değişkenleri Üzerine Etkisi", *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 50(576).

Boyacı, G. (2005), Ortodoks ve Heterodoks İstikrar Programlarının Ülke Gelişimine Etkileri ve Seçilmiş Ülke Örnekleri, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Biçerli M. K.(2004), "İşsizlikle Mücadelede Aktif İstihdam Politikaları", Anadolu Üniversitesi Yayınları, No: 1563, Eskişehir.

Çiçen, Y. B. (2022), "2000'li yıllarda Türkiye'de Emek Piyasasında Gelişmeler: Karşılaştırmalı Bir Analiz", *The Journal of International Scientific Researches*, *7*(3), 260-281.

Çiğdem, G., Savaş Çelik, B. & İmre Bıyıklı S. (2023), "Kadınların İşgücüne Katılım Oranı-İktisadi Büyüme İlişkisi: Türkiye'den Ampirik Kanıtlar", 6. Uluslararası New York Sosyal ve Beşeri Bilimlerde Akademik Çalışmalar Kongresi.

Çondur, F. ve Bölükbaş, M. (2014), "Türkiye'de İşgücü Piyasası ve Genç İşsizlik- Büyüme İlişkisi Üzerine Bir İnceleme", *Amme İdaresi Dergisi*, 47(2), 77-93.

DPT Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983) Yayın No: 1664, Ankara, Nisan 1979

DPT Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989) Yayın No: 1974

DPT Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994) Yayın No: 2174

DPT Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000)

DPT Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005), Ankara, 2000

DPT Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı (2007-2013), Ankara, 2006

Ekin, N.(2000), "Türkiye'de Yapay İstihdam ve İstihdam Politikaları", *İstanbul Ticaret Odası*, Yayın No: 2000-33, İstanbul

Haliloğlu, A. (2011), Türkiye İktisadi Büyüme ve İstihdam: 1980-2008, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi.

İŞKUR (2023), "Mesleği Olmayan Kalmasın" Erişim Yeri: https://media.iskur.gov.tr/22385/mek_elilani.pdf Erişim Tarihi:25.05.2023

İŞKUR (2023), "Toplum Yararına Programlar (TYP)" Erişim Yeri: https://www.iskur.gov.tr/is-arayan/aktif-isgucu-programlari/toplum-yararina-programlar-, Erişim Tarihi:25.05.2023.

İŞKUR (2023), Engelli ve Eski Hükümlü Projesi, Erişim Yeri: https://www.iskur.gov.tr/is-arayan/aktif-isgucu-programlari/engelli-ve-eski-hukumlu-projeleri/ Erişim Tarihi: 25.05.2023.

İŞKUR (2023), "İŞKUR Sosyal Çalışma Programı" Erişim Yeri: https://kariyermerkezi.ebyu.edu.tr/iskur-sosyal-calisma-programi, Erişim Tarihi:25.05.2023.

Karluk, S. R. (2009), "Turgut Özal'ın ekonomi politikaları kapsamında krizlere karşı uygulamaya koyduğu ekonomi politikaları", Küresel Krizler ve Ekonomik Yönetişimi, 902-939.

Koyuncu, M. & Şenses, F. (2004), "Kısa Dönem Krizlerin Sosyoekonomik Etkileri: Türkiye, Endonezya ve Arjantin Deneyimleri", *Çalışma ve Toplum*, *3*(3), 11-52.

Küçük, Ö. (2019), Türkiye'de 1980 Sonrası Ekonomi Politikalarının Kayıt Dışı İstihdama Etkisi, Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kol, E. N. & Karaçor, Z. (2012), "2001 Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı ve İstihdam Üzerine Etkileri", *Maliye Dergisi*, *162*, 379-395.

Koru, A. T. & Dinçer, N. N. (2018), "Türkiye'de Sanayi ve Hizmet Sektörleri", *İktisat ve Toplum*, *88*(1), 55-11.

Lucas, R. E. (1976), "Understanding Business Cycles", *Kiel Conference on Growth without Inflation*, June 22-23, Kiel, Germany, pp.7-29.

Öztürk, S. (2002), 1980 Sonrası Türkiye'de Büyüme ve Istihdam Politikaları, Doctoral Dissertation, Anadolu University.

Öztürk, Ş., Nas, F. & İçöz, E. (2008), "24 Ocak Kararları, Neo-Liberal Politikalar Ve Türkiye Tarımı", *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (2), 15-32.

Savaş Çelik, B. (2021), **Kuramdan Araştırmaya Türkiye'de Göç Olgusu**, Nobel Yayınevi, Edit:Calap, A. ve Özgün, C. Ankara.

Şahin, H. (2016), Türkiye Ekonomisi, Ezgi Kitabevi, Bursa.

Şentürk, F. (2015), "Türkiye'de işgücü piyasası ve istihdamın yapısı", *Sosyal Güvence*, (7), 113-143.

Parkin, M. (2005), Economics, Pearson Education, 7th Edition, U.S.A.

Şahin, B. E., & Sevimli, Y. (2013), "Aktif İstihdam Politikaları Kapsamında Uygulanan İşgücü Yetiştirme Kursları ve İŞKUR'un Önemi", *Hukuk Ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, *5*(1), 1-10.

Talas, C. (1997), Toplumsal Ekonomi Çalışma Ekonomisi, 7. Baskı, İmge Kitabevi, Ankara.

Taş, S. & Bozkaya, G. (2012), "Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Türkiye'de Uygulanan İstihdam Politikaları", *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *2*(1), 151-176.

Uludağ, İ. & Arıcan, E. (2003), Türkiye Ekonomisi, Der Yayınları, İstanbul.

Varçın, R. (2004), İstihdam ve İşgücü Piyasaları Politikaları, Siyasal Kitapevi, Ankara.

Yaşar, G. Ş. & Tural A. (2017), "Türkiye'nin Kalkınma Planlarında Eğitim Politikalarının Değerlendirilmesi", *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 3(2).

Yıldız A. A. (2018), "1990 Sonrası Kalkınma Planlarında İstihdam Politikalarının Yeri", *Uluslararası Emek, Yaşam ve Sosyal Politik*.

Zaim, S. (1997). Çalışma Ekonomisi, 10. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul.

KAYNAKLAR

Altunoğlu , E., Güloğlu, B. (2002). Finansal Serbestleşme Politikalar ve Finansal Krizler: Latin Amerika, Meksika, Asya ve Türkiye Krizleri, İstanbul Üni. Siyasal Bilgiler Fak. Dergisi, 27.

Aras, O. N. (2010). Son ekonomik krizin Türkiye'de enflasyon hedeflemesine etkisi. Ekonomi Bilimleri Dergisi, 2(2), 97-104.

Ardıç, H. (2004).1994 ve 2001 yılı ekonomik krizlerinin, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası bilançosunda yarattığı hareketlerin incelenmesi. Uzmanlık Tezi. Ankara: TCMB.

Aydoğan, E. (2004). 1980'den Günümüze Türkiye'de Enflasyon Serüveni. Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 11(1), 91-110.

DPT (1990). 1980'den 1990'a Makroekonomik Politikalar Türkiye Ekonomisindeki Gelişmelerin Analizi ve Bazı Değerlendirmeler, Ankara, 24 Temmuz 1990.

Engin, C., & Göllüce, E. (2016). 2008 Küresel Finans Krizi ve Türkiye Üzerine Yansımaları. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6(1), 27-40.

Engin, İ. (2022). 1980 Sonrası Dönemde Türkiye'de Uygulanan Ortodoks İstikrar Programları: 24 Ocak ve 5 Nisan Kararları. Fiscaoeconomia, 6(3), 1173-1193.

Erdönmez, P.A. (2003). Türkiye'de 2001 Yılındaki Mali Kriz Sonrasında Kurumsal Sektörde Yeniden Yapılandırma, Bankacılar Dergisi, 47, 38-55.

Kalkınma Bakanlığı, (2018). Türkiye Cumhuriyeti Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2019). "On Birinci Kalkınma Planı Enflasyonla Mücadele Özel İhtisas Raporu (2019-2023)". https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/04/EnflasyonlaMucadeleOzelIhtisas KomisyonuRaporu.pdf (Erişim: 02/06/2023).

Kara, H., & Sarıkaya, Ç. (2021). Enflasyon dinamiklerindeki değişim: Döviz kuru geçişkenliği güçleniyor mu? Working Paper (No. 2121).

Karakış, L. (2019). Türkiye'de Döviz Kuru ile Enflasyon Oranı Arasındaki İlişki (2000-2018). Artuklu Kaime Uluslararası İktisadi ve İdari Araştırmalar Dergisi, 2(1), 83-93.

Kol, E. N., & Karaçor, Z. (2012). 2001 Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı ve İstihdam Üzerine Etkileri. Maliye Dergisi, 162, 379-395.

Solmaz, M. (2022). 2002'den Covıd-19 Pandemisine, Rus-Ukrayna Savaşına Türkiye Ekonomisinde Enflasyon. Journal of Social Sciences and Humanities, 6(2), 385-402.

TCMB (2009). Enflasyon Raporu 2009-III, Ankara: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası.

TOBB (1994). 5 Nisan Kararlarının İlk Sonuçları ve İlk Üç Ayın Bilançosu. Forum Dergisi, 6-7.

Tokgöz, Erdinç; Türkiye'nin İktisadi Gelişme Tarihi (1914-2001), İmaj Yayın.

Tunay, Batu K. (2001). Hiperenflasyon ve Hiperenflasyon Sürecinde Para kamesi, Beta Yayınları.

Yeldan, E. (1995). 1994 Krizinin Yapısal Kaynakları. Mülkiyeliler Birliği Dergisi, 19(185), 42-46.

Yıldırım, O. (2003). Kura Dayalı İstikrar Politikası Çerçevesinde Enflasyonu Düşürme Programı ve Türkiye Ekonomisinde Yeni İstikrar Arayışlar, Dış Ticaret Dergisi, 27.

Yıldız, Ş., & Başar, S. (2018). Türkiye'de Enflasyon, Faiz Oranı ve Döviz Kuru Arasındaki İlişkinin Nedensellik Analizi. Electronic Turkish Studies, 13(7).

KAYNAKÇA

Akdeniz, Z. (2019). *Türkiye'de Tarım Sektörü ve 2000'li Yıllarda Tarımda İzlenen Politikalar.* İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Arslan, E. & Solak, A. (2019). *Tarım Politikası ve Türkiye'de 2002 Yılı Sonrası Uygulanan Tarımsal Destekler.* Social, Mentality and Researcher Thinkers Journal. 5(19):790-804.

Arslan, G. (2021). *Türkiye'de Tarım Sektörünün Temel Sorunları ve Uygulanan Tarım Politikalarının Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri: 2000-2018*. Nevşehir Hacı Bektaş Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.

Bayraç, H. N. & Yenilmez, F. (2005). *Tarım Sektörünün Yapısal Analizi ve Avrupa Ortak Tarım Politikası*. Demokrasi Platformu. 1(3):91-129.

CEMA. (2023). *European Agricultural Machinery Industry*. www.cema-agri.org/ images/publi cations/brochures/CEMA_Industry_Report_2022-.pdf adresinden alıntıdır. 27/05/2023 tarihinde erişim sağlandı.

Dilben, F. M. (2012). *Avrupa Birliği'nde Tarımsal Politikalar ve Türkiye Tarımına Etkileri*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

Dinler, Z. (2021). *Tarım Ekonomisi*. Ekin Kitabevi.

Doğan, Z., Arslan, S., & Berkman, A.N. (2015). *Türkiye'de Tarım Sektörünün İktisadi Gelişimi ve Sorunları: Tarihsel Bir Bakış*. Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 8(1): 29-41.

Ekmen, E. (2017). *1990'lı Yıllardan İtibaren Türk Tarım Politikasının Gelişimi ve Avrupa Birliği'nin Ortak Tarım Politikasına Uyumu*. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.

Erdoğan, N. (2020). *Tarım Ekonomisi&Finansmanı*. Gazi Kitabevi.

Germond, C.S. (2015). An Emerging Anti-Reform Green Front? Farm Interest Groups Fighting The 'Agriculture 1980' Project, 1968–72. *European Review of History.* 22(3):433-450.

İKV.(2010). Avrupa Birliği Ortak Tarım Politikası. *http://www.ikv.org.tr/pdfs/0b08abbf.pdf* adresinden alıntıdır. 20/05/2023 tarihinde erişim sağlandı.

Kay, A. (2003). Path Dependency and the CAP. *Journal of European Public Policy*, *10*(3), 405-420

Kaya, M. & Kalaycı, İ. (2021). Türkiye'de Tarihsel Süreçte Tarım Politikası ve Planlama Deneyimi. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 13*(2), 23-34.

Rehber, E. & Vural, H. (2018). *Tarım Ekonomisi*. Ekin Yayın.

Taştanoğlu, E. (2018). *1980 Yılından Sonra Türkiye'de Uygulanan Tarımsal Politikalar ve Tarımın Ülke Ekonomisindeki Yeri*. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.

Topçu, B.A. & Bilgili, E.(2008). Avrupa Birliği'ne Üyelik Sürecinde Türk Tarımı ve Türk Tarımının Ortak Tarım Politikası'na Uyumu. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 30*, 275-308.

Yaşarlar, Y. (2011). *AB Ortak Tarım Politikasına Uyum Sürecinde Türkiye'de Uygulanan Tarım Politikalarının Ekonomiye Etkisi*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.

Yüceer, S.E., Tan, S. & Semerci, A. (2020). Türkiye'de 2000-2020 Döneminde Tarımsal Destekleme Politikalarının Gelişiminin İncelenmesi. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Dergisi*, *1*(2), 36-46.

EUROSTAT. (2023a). *https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/AEI_FM_ USEFERT/default/table?lang=en.* 20/04/2023 tarihinde erişim sağlandı.

EUROSTAT. (2023b). *https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/APRO_MT_ LSCATL/default/table?lang=en*. *https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/view/APRO_MT_LSGOAT. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/view/APRO_MT_LSSHEEP*. 20/04/2023 tarihinde erişim sağlandı.

FAO. (2023a). *https://www.fao.org/faostat/en/#data/RP*. 18/05/2023 tarihinde erişim sağlandı.

FAO. (2023b). *https://www.fao.org/faostat/en/#data/QCL*. 18/05/2023 tarihinde erişim sağlandı.

https://www.ikv.org.tr/ikv.asp?ust_id=31&id=244. 10/04/2023 tarihinde erişim sağlandı.

TÜİK. (2023). https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Tarim-111. 25/05/2023 tarihinde erişim sağlandı.

World Bank.(2023).https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators. 1/04/2023 tarihinde erişim sağlandı.

KAYNAKÇA

Açıkgöz, Ö. ve Özkan, B., (2009), "1929 Dünya Ekonomik Buhranı ve Türkiye Ekonomisine Etkileri", Mevzuat Dergisi Sayı 136, http://Www.Mevzuatdergisi.Com/ Erişim Tarihi: 15.12.2020

Arslan, M., Usul, A. R., Ç_Loglu, B., Altınbas, D., Serdar, S., ve Arkan, Z. (2002), "Gümrük Birliği'nin Türk Ekonomisi ve Bütçesine Etkilerinin Analizi", Asam Yayınları, Ankara.

Aykırı, M., (2017), "Ekonomik Büyümenin Sürdürülebilirliği ve Orta Gelir Tuzağından Çıkışta Beşeri Sermayenin Önemi: Yüksek ve Üst-Orta Gelirli Ülkeler Üzerine Bir Uygulama", Kafkas Üniversitesi, Kağızman Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, İktisat Bölümü, Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 4,

Başpınar, N., (2004), "Avrupa Birliği'nin Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri", Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Bayraktutan, Y., (1992), "Kalkınma ve Altyapı". http://Dergiler.Ankara.Edu.Tr/

Boratav, K. ve Türkcan, E., (1994)., "Türkiye'de Sanayileşmenin Yeni Boyutları ve KİT'ler", 3. Baskı, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Bozkaya, G. ve Taş, S., "Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Türkiye'de Uygulanan İstihdam Politikaları".

Çalapöver, A. U., (2017), "Türkiye'de Güçlü Ekonomiye Geçiş Programının 2001 Krizi Öncesi ve Sonrası Dönemlere İlişkin Uygulama Açısından Karşılaştırılması", Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi .

Çay, A. B., (2019), "2023 Vizyonu Çerçevesinde Türkiye'nin Uzun Dönem Büyüme Hedefleri: Türkiye ve Güney Kore Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz", Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı.

Çelebi, E., (2001)., "Türkiye'de Devalüasyon Uygulamaları (1923-2000)", Doğuş Üniversitesi Dergisi.

Çoban, O., (2015), "İktisada Giriş", Konya: Atlas Akademi.

Çoban, A. ve Çoban, O., Baysal Kurt, D., ve Uslu, M., (2016), "Bölgesel Rekabette Dış Ticaretin Önemi: Konya Örneği", Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 16 (32), 40-52.

Çoban, O., (2011), "Rekabet Ve Firma Stratejisi", İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayını.

Dünya Bankası, (2023), "Türkiye'de Kngsyih Oranları", https://Data.Worldbank.Org/İndicator/Ny.Gdp.Pcap.Cd?Locations=Tr&Name_Desc=False Erişim Tarihi: 24.04.2023

Göçen, S., (2017), "Türkiye'nin 1990-2015 Dönemindeki Ekonomik Performansı Üzerine Bir Değerlendirme", Marmara İktisat Dergisi, 1(1), 61-76.

Güldiken, N., (2006), "Ulus, Ulus-Devlet Ve Uluslaşma Kavramlarına İlişkin Tartışmalar ve Türkiye", C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 7, Sayı 2, 2006 http://İibf-Dergi.Cumhuriyet.Edu.Tr/ Erişim Tarihi: 11.11.2020

Hazır Giyim Sektörü Raporu, İhracat Genel Müdürlüğü Tekstil Konfeksiyon Ürünleri Daire Başkanlığı, 2012.

Hazine Müsteşarlığı Verileri: Www.Hazine.Gov.Tr

İstanbul Sanayi Odası (İSO)., (2014), "Tekstil İmalat Sanayi", İstanbul Sanayi Odası Yayınları, İstanbul.

Kalkınma Bakanlığı Verileri: Www.Kalkinma.Gov.Tr

Karabıyık, İ., (2012), "İşgücü Piyasasının Yapısal Özellikleri ve Türkiye'de Kadınların İşgücüne Katılma Sorunu", International Journal Of Human Sciences, Volume: 9, Issue: 2.

Karluk, S. R., (2002), "Türkiye Ekonomisi, Tarihsel Gelişim, Yapısal ve Sosyal Değişim", Beta Basım, 7. Baskı, İstanbul.

Kızık, H., (1997), "Türk İthalat Rejimi İçerisinde Bedelsiz İthalat Uygulamaları ve 24 Ekim 1996, Bedelsiz İthalat Uygulamasının Olası Etkileri", Yüksek Lisans Tezi.

Koç, E., Şenel, M. C., Kaya, K., (2018), "Dünyada ve Türkiye'de Sanayileşme I-Strateji ve Temel Sanayileşme Sorunları", Mühendis ve Makina, Cilt: 59, Sayı: 690, 1-26.

Koç, E., (2017), "Temel Göstergeler Işığında Sanayileşme Ve Türkiye", Türk Ocağı Samsun Şubesi Yayınları, 1. Baskı, S: 402, Samsun.

Koç, E., Kaya, K., Şenel, M.C., (2017), "Dünyada ve Türkiye'de Ekonomik Göstergeler – İş Yapma / İş Kurma Kolaylığı Endeksi", Mühendis ve Makine, Cilt: 58, Sayı: 685, S: 17-42.

Koç, E., Kaya, K., Şenel, M.C., (2016), "Türkiye'de Sanayi Sektörü ve Temel Sanayi Göstergeleri – Sanayi Üretim Endeksi", Mühendis ve Makine, Cilt: 57, Sayı: 682, S: 42-53.

Morgil, O., (2003)., "Türkiye Avrupa Birliği İlişkileri", Gazi Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 5, Sayı: 1.

Özerdem, F., "Avrupa Birliği Sosyal Politikası ve Türkiye'nin Uyumu", Trakya Üniversitesi, İibf, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı.

Özel, H. A., (2012), "Ekonomik Büyümenin Teorik Temelleri", Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Bahar, Cilt:2, Sayı:1

Özkaplan, N., (1999), "İşgücü Piyasasına Ait Kavramların Sorgulanması, Ekonomik Yaklaşım", Cilt: 10, Sayı: 32.

Sanayi Kapasite Kullanım Oranı Raporu., (2023, Mayıs).

Silvan, S. S., (2021), "Türkiye ve Güney Kore Ekonomik Büyümesinin Sofistike Sektörler Üzerine Test Edilmesi: Ar-Ge ve Tarımın GSYİH İçerisindeki Payının Zaman Serilerinde Var Modeli Analizi (1960-2019)".

Sun, P. ve Heshmatı, A., (2010), "International Trade And Its Effects On Economic Growth İn China", Iza Discussion, P: 5151, Bonn, Germany.

Şentürk, F., "Türkiye'de İşgücü Piyasası Ve İstihdamın Yapısı".

Taş, S. ve Bozkaya, G., "Avrupa Birliği Uyum Sürecinde Türkiye'de Uygulanan İstihdam Politikaları".

Taymaz, E. ve Voyvoda, E., (2015), "2023'e Doğru Sanayi, Yapısal Dönüşüm ve Sanayi Politikaları", İktisat İşletme ve Finans, 30 (350), S: 25-62 Www.İif.Com.Tr

Taymaz, E., (1993)., "Sanayi Ve Teknoloji Politikaları: Amaçlar ve Araçlar", Odtü, Gelişme Dergisi, Sayı: 20.

Taymaz, E. ve Suiçmez, H., (2005), "Türkiye'de Verimlilik, Büyüme ve Kriz", Ankara, Milli Prodüktivite Merkezi Verimlilik Raporu.

TCMB., EVDS., (2023)., "Sanayi Üretim Endeksi ve Sanayi GSYİH", Resmi İnternet Sitesi, Erişim Tarihi: 01.06.2023, Erişim Adresi: Https://Evds2.Tcmb.Gov.Tr/İndex.Php?/Evds/Dashboard/5498.

TCMB., (2006), "Finansal İstikrar Raporu 2006, Bölüm II, Mali Sektörün Genel Yapısı", http://Www.Tcmb.Gov.Tr/

Tezel, Y. S., (1996), "Türkiye – AB İlişkileri ve GB", İmaj Yayınları, Ankara, 53-55.

Tezel, Y. S., "Cumhuriyet Döneminin İktisadi Tarihi (1923-1950)", Yurt Yay., Ankara, 1986, S.L 35.

Tokgöz, E., (2001)., "Türkiye Ekonomisi Sektörel Analizi", Ankara, İmaj Yayınevi.

TÜİK., Http://Www.Tuik.Gov.Tr/Ustmenu.Do?Metod=Temelist, Erişim Tarihi: 10.05.2019.

TÜİK., Http://Www.Tuik.Gov.Tr/Ustmenu.Do?Metod=Temelist, Erişim Tarihi: 10.05.2019.

TÜİK., Kalkınma Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı Verileri.

TÜİK., (2021), "Yıllık Sanayi Ve Hizmet İstatistikleri", Https://Data.Tuik.Gov.Tr/Bulten/Index?P=Yillik-Sanayi-Ve-Hizmet-Istatistikleri-2021-45836 Erişim Tarihi: 23.04.2023.

TÜİK., (2021), "Yıllık Sanayi Ürün (Prodcom) İstatistikleri Raporu", Https://Data.Tuik.Gov.Tr/Bulten/Index?P=Yillik-Sanayi-Urun-(Prodcom)-Istatistikleri-2021-45835 Erişim Tarihi: 01.05.2023.

Türkkan, E., (2016), "Türkiye Ekonomisi Geçiş Ekonomisi Yaklaşımı", Orion Kitabevi, Ankara.

Unakıtan, K., (2007), "Küreselleşme Ve Türkiye Ekonomisinde Yaşanan Gelişmeler", Vergi Dünyası, Sayı: 310. http://www.Vergidünyasi.Com.Tr/

Veri Yönetişimi ve İstatistikler Genel Müdürlüğü, Anketler ve Endeksler Müdürlüğü,

Yılmaz, M., (2017)., "1990 Sonrası Türkiye Ekonomisinde Uygulanan Sanayi Politkaları".

(1) Türkiye'de Sanayi, www.beyince.net/yazi/turkiyede-sanayi/, Erişim tarihi: 14.03.2023.

(2)http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/viü/taslak.pdf Erişim Tarihi: 14.06.2023.

(3)https://eforpatent.com.tr/turkiye-patent-raporu/ Erişim Tarihi: 14.06.2023.

KAYNAKÇA

Akyazan, A. E. (2006). Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun Bankalara El Koyma ve Denetleme Yetkisi. *TBB Dergisi*, *63*, 146–172. http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2006-63-212

Arslan, S. (2019). 1980 Sonrasında Türkiye'de Eğitim ve Kalkınma Arasındaki İlişki. *T.C. Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim DAlı Yüksek Lisans TEzi*.

Bakanlar Kurulu. (1981). Sermaye Piyasası Kanunu. *Resmi Gazete 30/7/1981 S.17416 K.2499*, 356. https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2499.pdf

Bakanlığı, T. C. U. ve A. (2023). *Ulusal Akıllı Ulaşım Sistemleri Strateji Belgesi ve 2020-2023 Eylem Planı*. https://hgm.uab.gov.tr/uploads/pages/akilli-ulasim-sistemler-aus/ulusal-akilli-ulasim-sistemleri-strateji-belgesi-ve-2020-2023-eylem-plani.pdf

Çekin, S. E. (2019). Türkiye'de Finans Sisteminin Yapısı ve Dönüşüm Gereksinimi. *Seta | Analiz*, *290*. https://setav.org/assets/uploads/2019/07/A290.pdf

Çımat, A., & Bahar, O. (2003). Turzim Sektörünün Türkiye Ekonomisi İçindeki Yeri ve Önemi Üzerine Bir Değerlendirme. *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*, *6*, 1–18.

Cumhurbaşkanlığı, T. C. (2023). Dijital Dönüşüm Ofisi. *ÇEVRİMİÇİ 28.04.2023*. https://cbddo.gov.tr/hakkimizda/

Deniz, M. (2001). Millî Eğitim Şûralarının Tarihçesi ve Eğitim Politikalarına Etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi,Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.

DPT. (1979). *Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983)*. 429–432.

DPT. (1984). *Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı(1985-1989)*. 103–105.

DPT. (1989). *Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı(1990-1994)*. 257–259.

Dülgaroğlu, O. (2021). Turizmde Dijitalleşme: Akıllı Turizm Uygulamaları, Dijital Turizm ve Turizm 4.0. *Journal of Tourism and Management*, *2*(1), 1–15. https://doi.org/10.29329/jtm.2021.421.1

Erdoğan, M. (2006). Eğitim, Üniversite ve Siyasal Toplum. *Liberal Düşünce*, *11(41-42)*.

Ersöz, E. (2006). Dalgalı Döviz Kuru Sistemi ve Türkiye'de Dalgalı Döviz Kuru Uygulaması. *T.C. İstanbul Ünüversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Finansman Bilim Dalı Yüksek Lisans TEzi*, 30–83. http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/TEZ/41368.pdf

Eşkinat, R., & Tepecik, F. (2012). İnşaat Sektörüne Küresel Bakış. *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi*, *15*(1).

Göçmen, İ. (2015). Hizmetler Direktifinin İş Kurma ve Hizmet Sunumu Serbestisi ile İlişkisi. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, *6(1)*. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/208336

Günal, M. (2007). Türkiye'de Bankacılık: Sorunlar, Gelişmeler, Çözüm Önerileri. In A. Ay (Ed.), *Türkiye Ekonomisi* (pp. 319–366). Çizgi Kitapevi.

Karahan, M. (2019). Kalkınma ve İnşaat Sektörü: Türkiye Örneği. *T.C. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler ENstitüsü İktisat Anabilim Dalı Kalkınma İktisadı ve İktisadi Büyüme Bilim Dalı*.

Kartal, S. (2020). Türkiye'de Eğitim Politikalarının Dönüşümü: 1980 ve Sonrası. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*, *7*(9), 1–18.

Kesebir, M. (2018). Türkiye'de 2001 Krizi Sonrası Bankacılık Sektörünün Durumu, Yapısal Reformlar ile Son Yıllardaki Gelişmeler. *Bitlis Eren Üniversitesi Akademik İzdüşüm Dergisi*, *3(2)*, 1–19. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/481664

Komisyonu, A. (2020). AB Genişleme Politikasına İlişkin 2020 Bilgilendirmesi. *Komisyon İç Çalışma Dökümanı, 2020 Türkiye Raporu*.

Maç, N. (2007). *İnşaat Sektör Raporu* (Konya Tica).

Nalçakan, M. (2003). Türkiye Ekonomisi Açısından Ulaştırma Sektöründe Demiryolu Taşımacılığının Önemi ve Ekonomik Model ile Türkiye Demiryolu Yurtiçi Yük Taşıma Talebinin Analizi (1980-2000 Dönemi). *T.C. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Doktora Tezi*.

Özer, K. (2012). Yap-İşlet-Devret Modeli ve Türkiye Uygulamaları. *Ziraat Mühendisliği*, *358*. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/946587

Saraçoğlu, M. E. (2003). Türkiye İnşaat Sektörünün Ekonomik Analizi. *T.C. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ekonometri Anabilim Dalı Ekonometri Bilim Dalı*.

Şengül, T. (2009). TOKİ Gerçeği Paneli. *TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi.* https://obs.hkmo.org.tr/show-media/resimler/ekler/e6b20d014d1c659_ek.pdf

Sürer, A. G. (2020). Eğitimde Dijitalleşme Çağı. *Kapadokya Eğitim Dergisi*, *1(1)*, 28–34.

T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı. (2023). Siyasi Reform Sürecinde Kararlılık Sosyo-Ekonomik Dönüşümde Süreklilik İletişimde Etkinlik. *Türkiye'nin Yeni Avrupa Birliği Stratejisi*, *çevrim içi*. https://www.ab.gov.tr/files/ardb/evt/3_ab_bakanligi_yayinlari/turkiyenin_yeni_ab_stratejisi.pdf

T.C. Çevre, Ş. ve İ. D. B. (2023). No Title. *Çevrim Içi 10.06.2023*. https://www.toki.gov.tr/kurulus-ve-tarihce

T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi. (2023). Turizmi Teşvik Kanunu. *Bakanlar Kurulu Kararı*. https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2634.pdf

T.C. Dışişleri Bakanlığı. (2023). *Türkiye-AB Gümrük Birliği*. https://www.mfa.gov.tr/turkiye-ab-gumruk-birligi.tr.mfa#:~:text=1963 Ankara Anlaşmasıyla başlatılan bütünleşme,Ocak 1996 tarihinden itibaren tamamlanmıştır.

T.C. Ticaret Bakanlığı. (2018). *Avrupa Dijital Tek Pazar Stratejisi*. https://ticaret.gov.tr/blog/sektor-haberleri/avrupa-dijital-tek-pazar-stratejisi

T.C. Ticaret Bakanlığı. (2023). *Yanı Başımızdaki Dev Pazar Avrupa Birliği*. https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/avrupa-birligi/yani-basimizdaki-dev-pazar-avrupa-birligi

T.C. Ulaştırma Bakanlığı. (2023). *Türkiye Ulaşım ve İletişim Stratejisi Hedef 2023*. http://www.sp.gov.tr/upload/xSPTemelBelge/files/93C5Y+Turkiye_Ulasim_velletisim_Stratejisi.pdf

Taş, H. Y., Demirdöğmez, M., & Gültekin, N. (2018). Türkiye'de E-Ticaret Sektörünün Yıllara Göre Gelişimi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, *8*(15), 2216–2236. https://doi.org/10.26466/opus.453147

TCMB. (2001). *Türkiye'nin Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı*. 1–30. https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/26640b7b-9641-4c35-99ec-cd10a9d4e51b/program.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-26640

TCMB. (2012). *Merkez Bankası Bağımsızlığı / Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve Bağımsızlık*. https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/40586e6c-06ff-47b6-9b2e-11d77611dfd6/01.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-40586e6c-06ff-47b6-9b2e-11d77611dfd6-m5lkoKU#:~:text=Bu doğrultuda%2C merkez bankası bağımsızlığı,şekilde alabilme kabiliyetini ifade etm

TCMB. (2013). Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun. *Resmi Gazete 27/07/2013 S.28690*. https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/2f1f7375-31cb-4c3b-b5c6-72d8561140a7/Ödeme+Sistemleri+Kanunu.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-2f1f7375-31cb-4c3b-b5c6-72d8561140a7-nbMvi47

TÜİK. (2022). *İşgücü İstatistikleri, Aralık 2021*. *45642*. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-Aralik-2021-45642

Uzunkaya, M. (2013). Uluslararası Rekabet Edebilirlik Çerçevesinde Türk İnşaat Sektörünün Yapısal Analizi. In *T.C. Kalkınma Bakanlığı Yayın No: 2848*.

Vakfı, İ. K. (2023). *Avrupa Birliği>>Tarihçe*. https://www.ikv.org.tr/icerik_print.asp?id=28

WB. (2023). No Titl. *Çevrimiçi 25.05.2023*. https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators#

Yalnız, A. (1998). Turizm Sektörü. In A. Şahinöz (Ed.), *Türkiye Ekonomisi Sektörel Analiz* (Birinci Ba, pp. 191–202). Turhan Kitapevi.

Yavuz, N. (2018). Türkiye'de Demir Yolu Ulaştıması Alanında Politika ve Planlar ile Bilimsel Yayınlar Arasındaki İlişki. *T.C. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*. https://www.proquest.com/pqdtglobal/docview/2579682454/previewPDF/F5B195A720A2431APQ/1?accountid=16716

Yazıcı, İ. G. (2018). Lizbon Stratejisi ve Avrupa 2020 Hedeflerinde Bölgesel Kalkınma ve Sosyal Politikalar. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, *1(3)*, 436–451. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/626251

Yıldırım, A., & Çarıkçı, O. (2017). Mesleki Eğitimin Gelecek Vizyonu; İnsan Kaynakları Planlaması Açısından Bir Bürokratik Model Denemesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *29*, 397–413.

Yıldız, M., Çakan, C. D., & Altınışık, E. Ö. (2022). Covid-19'un Finansal Piyasalar ve Yatırım Tercihleri Üzerindeki Etkisi. *ÇAKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *13 (1)*, 121–140.

Zariç, S. (2012). Türkiye'de Kentsel Planlama ve TOKİ'nin Planlama Yetkilerdeki Genişlemenin Boyutları. *Akademik Bakış Dergisi*, *28*.

KAYNAKÇA

Chala, G. T., Abd Aziz, A. R., & Hagos, F. Y. (2018). Natural gas engine technologies: challenges and energy sustainability issue. Energies, 11(11), 2934.

Changliang, X., & Zhanfeng, S. (2009). Wind energy in China: Current scenario and future perspectives. Renewable and Sustainable Energy Reviews, 13(8), 1966-1974.

Economides, M. J., & Wood, D. A. (2009). The state of natural gas. Journal of Natural Gas Science and Engineering, 1(1-2), 1-13.

Eneh, O. C. (2011). A review on petroleum: source, uses, processing, products, and the environment. Journal of Applied Sciences, 11(12), 2084-2091.

Kesbiç, C. Y., & Şimşek, H. (2011). Avrupa Birliği Ortak Enerji Politikası. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (5).

Lee, A., Zinaman, O., Logan, J., Bazilian, M., Arent, D., & Newmark, R. L. (2012). Interactions, complementarities and tensions at the nexus of natural gas and renewable energy. The Electricity Journal, 25(10), 38-48.

Li, R., & Su, M. (2017). The role of natural gas and renewable energy in curbing carbon emission: Case study of the United States. Sustainability, 9(4), 600.

Phaneuf, D., & Requate, T. (2017). A Simple Model of Damages and Costs. A Course in Environmental Economics: Theory, Policy, and Practice (Cambridge Univ Press, Cambridge, UK), 64-75.

Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi (TEİAŞ) (2021). Türkiye Elektrik Üretim-İletim 2021 Yılı İstatistikleri, https://www.teias.gov.tr/turkiye-elektrik-uretim-iletim-istatistikleri, Erişim Tarihi: 16.05.2023

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (TSKB) (2021). Enerji Görünümü, https://www.tskb.com.tr/i/assets/document/pdf/enerji-sektor-gorunumu-2021.pdf, Erişim Tarihi: 16.05.2023

U.S. Energy Information Administration (EIA) (2023). https://www.eia.gov/, Erişim Tarihi: 12.05.2023.

Worldometers (2023). https://www.worldometers.info/, Erişim Tarihi: 17.05.2023

KAYNAKÇA

Akyener, O. (2020). Enerji Güvenliğinin Modellenmesi ve Türkiye Örneği.

Alodalı, M., Kocaoğlu, M., & Usta, S. (2020). Türkiye'de Enerji Politikaları ve Bölgesel İşbirliğinin Önemi. Paradoks: The Journal of Economics, Sociology & Politics, 16(2).

Aydın, L. (2018). Enerji Ekonomisine Giriş, Seçkin yayıncılık, 2018.

Babalı, T. "Turkey at the energy crossroads – Turkey, present and past". Middle East Quarterly. Vol.16, No.2, 2009, 25-33.

Bayraç, H. N. (2009). Küresel Enerji Politikaları ve Türkiye: Petrol ve Doğal Gaz Kaynakları Açisindan Bir Karşilaştirma, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10(1), 115-142.

Bayraç, H. N. (2010). Enerji Kullanımının Küresel Isınmaya Etkisi ve Önleyici Politikalar, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11(2), 229-259.

Bernstein, M. A. ve Griffin, J. (2005), Regional Differences in the Price-Elasticity of Demand For Energy, California: RAND.

Bilginoğlu, M. Ali ve Dumrul, C. (2012), "Türk Ekonomisinin Enerji Bağımlılığı Üzerine Bir Eş-Bütünleşme Analizi", Journal of Yasar University, 26(7), 4392-4414.

BOTAŞ, (2023). https://www.botas.gov.tr/Sayfa/tamamlanan-onemli-projelerimiz/504. Erişim Tarihi: 07.06.2023.

Cengiz, E. K. (2017). Türkiye'nin enerji kaynakları, enerji politikası ve cari açık-enerji ithalatı ilişkisi.

Çınar, M. (2023). Yenilenebilir ve Yenilenemez Enerji Kaynakları İle Ekonomik Büyüme Arasındaki Nedensel İlişkinin Araştırılması. Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 13(1), 24-56.

Demir, A. (1980). "Türkiye'de Cumhuriyet Döneminde Enerji Politikaları", Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, Cilt 35, Sayı 1.

DPT, (1979), Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı, http://www3.kalkinma.gov.tr/P ortalDesign/PortalControls/WebIcerikGosterim.aspx?Enc=83D5A6FF03C 7B4FC2BD846AC6F288F74http://www3.kalkinma.gov.tr/PortalDesign/PortalControls/WebIcerikGosterim.aspx?Enc=83D5A6FF03C7B4FC0B42 818B57DD3287

DPT, (1985), Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, http://www3.kalkinma.gov.tr/Por talDesign/PortalControls/WebIcerikGosterim.aspx?Enc=83D5A6FF03C7 B4FCB6D60B869D094B5B

DPT, (1990), Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Altinci_Bes_Yillik_Kalkinma_Plani-1990-1994.pdf

DPT, (1996), Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, http://www3.kalkinma.gov.tr/Porta lDesign/PortalControls/WebIcerikGosterim.aspx?Enc=83D5A6FF03C7B

DPT, (2000), Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Uzun_Vadeli_Strateji_ve_Sekizinci_Bes_Yillik_Kalkinma_Plani-2001-2005.pdf

DPT, (2014), Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Onuncu_Kalkinma_Plani-2014-2018.pdf.

Durmuşoğlu, S. (2015), Türkiye'nin enerji politikaları ve komşu ülkeler ile uluslararası ilişkilerine etkileri, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi).

Efimova, O., & Serletis, A. (2014), Energy Markets Volatility Modelling Using GARCH, Energy Economics, 43, 264-273.

EPDK, Türkiye Ulusal Yenilenebilir Enerji Eylem Planı,2014

Erdal, L., & Karakaya, E. (2012). Enerji arz güvenliğini etkileyen ekonomik, siyasi ve coğrafi faktörler. Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 31(1), 107-136.

Esen, Ö & Bayrak, M. (2015). Enerji Açığının Belirleyicilerinin Teorik Perspektiften İncelenmesi. Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3(1), 45-61.

Harunoğulları, M. (2013). Küresel Arenada Türkiye'nin Enerji Stratejisi ve Enerji Politikaları. Coğrafyacılar Derneği Yıllık Kongresi Bildiriler Kitabı, 19-21 Haziran 2013.

İşeri, E., & Özen, C. (2012). Türkiye'de Sürdürülebilir Enerji Politikaları Kapsamında Nükleer Enerjinin Konumu. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, (47).

Jansen, J.C., Arkel, W.G.V. ve Boots, M.G. (2004) "Designing Indicators of Longterm Energy Supply Security", ss.1-35. ECN Policy Studies, 1.1.2004, http://www.ecn.nl/docs/library (17.05.2010).

Kantörün, U. (2010). Bölgesel Enerji Politikaları ve Türkiye. Bilge Strateji, 2(3), 87-114.

Koca, D., & Yoldaş, Y. (2022). 2000-2020 Yılları Arasında Türkiye'de Uygulanan Kamusal Enerji Arz Güvenliği Politikaları. Dumlupınar Üniversitesi İİBF Dergisi, (10), 1-15.

MÜSİAD. 2000'li Yıllarda Türkiye'nin Enerji Politikası. (Kocaeli, 1996).

Oskay, C. (2014), "Sürdürülebilir Kalkınma Çerçevesinde Rüzgâr Enerjisinin Önemi ve Türkiye'de Rüzgâr Enerjisi Yatırımlarına Yönelik Teşvikler", Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi, C: 7, No: 1, ss: 76-94.

Özarslan Doğan B. (2021). Yenilenebilir Enerji Yatırımlarında Finansal Gelişmenin Önemi: E-7 ülkeleri üzerine bir analiz, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi

Özarslan, B. (2017). Rüzgâr Enerjisinin Sürdürülebilir Kalkınma Üzerindeki Ekonomik Etkileri: Türkiye Örneği (Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir).

Özuğurlu, O. (2019). Yenilenebilir Enerjinin Türkiye'deki Gelişimi, Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Özyiğit, T., Serarslan, M. N., & Karsak, E. E. (2011). Türkiye'de elektrik üretimi için enerji kaynaklarının etkinliğinin değerlendirilmesi. İTÜDERGİSİ/d, 7(5).

Pascual, C., & Zambetakis, E. (2010). The geopolitics of energy. Energy Security: Economics, Politics, Strategies, and Implications, 9-35.

T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, (2017b). Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanlığı 2015- 2019 Stratejik Planı, https://sp.enerji.gov.tr/ETKB_2015_2019_Stratejik_Plani.pdf, (Erişim Tarihi: 26.09.2018).

TEPAV, https://www.tepav.org.tr/tr/yayin/s/984, (Erişim tarihi: 15.04.2023)

Turan, C. (2018). 1980 sonrası Türkiye'nin enerji politikası. Yıldız Teknik Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, https://www.sbb.gov.tr/kalkinma-planlari/: Erişim Tarihi: 14.10.2022

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, (2019), https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/On_Birinci_Kalkinma_Plani-2019-2023.pdf

Türkiye Petrolleri (2020). https://www.tpao.gov.tr/file/2110/tpao-sektor-raporu-2020-sunum-191021-596616ff74617f07.pdf

TÜSİAD, 21. Yüzyıla Girerken Türkiye'nin Enerji Stratejisinin Değerlendirilmesi, (İstanbul, 1998), 246.

Uysal, D., & Taş, T. (2016). Kentleşme, enerji tüketimi ve çevresel bozulmalar (kirlilik-CO2) arasındaki ilişkinin yapısal kırılmalar altında incelenmesi: Türkiye örneği. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9(28/4), 103-120.

Yılmaz, H. (2014). Küresel ekonomik güçlerin Ortadoğu politikası ve Ortadoğu enerji kaynaklarına yatırım stratejisi ile Türkiye'nin Ortadoğu politikası ve Ortadoğu enerji kaynaklarına yatırım stratejisi, Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek lisans Tezi.

www.enerji.gov.tr, 2018c.

KAYNAKÇA

Akat, A. S. (2004), Dalgalı Kur ve Para Politikası: Bir Parasal Kural Önerisi, http://akat,bilgi, edu,tr/others/0404_ kural,pdf

Akçelik, Y., Aysan, A. F. ve Oduncu, A. (2013). Central Banking in Making during the Post-crisis World and the Policy-Mix of the Central Bank of the Republic of Turkey. *Research Papers in Economics (University Library of Munich, Germany)*.

Akyazı, H. ve Ekinci, A. (2009). Türkiye'de 2000 Sonrasi Uygulanan Para Politikası Stratejilerinin Makroekonomik Performanslarının Değerlendirilmesi. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,* 23(1), 345-362.

Alesina, A. ve Summers, L. H. (1993). Central Bank Independence and Macroeconomic Performance: Some Comparative Evidence. *Journal of Money, Credit and Banking*, 25(2), 151-162.

Araújo, E. (2015). Monetary policy objectives and Money's role in U.S. business cycles. *Journal of Macroeconomics (North-Holland),* 45, 85-107.

Ardıç, H. (2004). 1994 ve 2001 Yılı Ekonomik Krizlerinin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Bilançosunda Yarattığı Hareketlerin İncelenmesi, TCMB Uzmanlık Yeterlilik Tezi, Ankara.

Arestis, P. ve Terra, F. H. B. (2017). Monetary Policy in the Post Keynesian Theoretical Framework. *Revista de Economia Política,* 37(1), 45-64.

Arıcan, E. (2005). Türkiye'de Çıpa Uygulamaları ve Sonuçları 1990-2004 Dönemi. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 20(1).

Aslan, M. (2007). Türkiye'de 1987-2006 Döneminde Maliye ve Para Politikalarının İktisadi Büyümeye Etkileri Üzerine Ampirik Bir Çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(8):7-8.

Aytaç, Ö. (2016). Macroeconomic Developments and Exchange-Rate Policy in Turkey, 1980-2001. *Accounting and Finance Research,* 5(2), 115.

Bakır, C. (2007). *Merkezdeki Banka, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve Uluslararası Bir Karşılaştırma*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayını.

Binder, C. (2018). Political Pressure on Central Banks (September 4, 2018). http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3244148

Bölükbaş, M. (2016). The Effects of Economic Policies in Turkey: An Application for the Period After 2000. *Journal of Social and Administrative Sciences,* 3(4), 315-322.

Butkiewicz, J. L. ve Ozdogan, Z. (2014). Financial Crisis, Monetary Policy Reform and the Monetary Transmission Mechanism in Turkey. *Middle East Development Journal (Routledge),* 6(1), 66-83.

Canzoneri, M. B., Cumby, R. E. ve Diba, B. (2002). Should the European Central Bank and the Federal Reserve be concerned about fiscal policy? Federal Reserve Bank of Kansas City's Symposium on "Rethinking Stabilization Policy" at Jackson Hole, August 29–31.

Cömert, H. ve Türel, O. (2016). Finansal Küreselleşme Sürecinde Türkiye'de Para Politikalarının Evrimi, 1980-2014. *ERC Working Papers in Economics* 16/13:1-37.

Ceylan, E. (2010). Para Politikası Amaçları, Araçları, Türkiye'de 1980 Sonrası İzlenen Para Politikası Uygulamaları ve 2000 Yılı Sonrası Türk Dış Ticaretindeki Gelişmeler. Marmara Üniversitesi YL Tezi.

Çelebi, A. K. (1998). *Türkiye'de Ekonomik İstikrarsızlığın Dışsal-Yapısal Nedenleri ve İstikrar Politikaları. Manisa*: Emek Matbaacılık.

Dağlaroğlu, T., Demirel, B. ve Mahmud, S. F. (2018). Monetary Policy iImplications of Short-Term Capital Flows in Turkey*. Empirica (Springer US),* 45(4), 47-763.

Demiralp, S. (2023). Seçim sonrası kur ne kadar tutulabilir, Mısır modeline geçilebilir mi? BBC News, https://www.bbc.com/turkce/articles/c3g4rkdg508o?at_medium=social&at_link_origin=bbcturkce&at_campaign=Social_Flow&at_campaign_type=owned&at_format=link&at_ptr_name=twitter&at_link_id=ADE40DE2-F476-11ED-B75E-7A97FF7C7F44&at_bbc_team=editorial&at_link_type=web_link

Demirhan, I. (2007). Turkiye'de Para Politikası Uygulamaları ve Enflasyon Hedeflemesi, Yuksek Lisans Tezi.

Dizman, A. S. (2008). Merkez Bankası ve Dalgalı Kur Politikası: Türkiye Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Doğançay, Y. (2013). Para Politikası Araçları ve Türkiye Uygulaması (1980-2012). (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Domac, İ., Isiklar, G. ve Kandil, M. (2019). On the potential and Limitations of monetary policy in Turkey. *Middle East Development Journal (Routledge)*, 11(2), 220-235.

Duskobilov, U. (2017). Impact of Economic Regulation through Monetary Policy: Impact Analysis of Monetary Policy Tools on Economic Stability in Uzbekistan. *International Journal of Innovation and Economic Development,* 3(1), 65-69.

Eğilmez, M. ve Kumcu, E. (2004). *Ekonomi Politikası Teori ve Turkiye Uygulaması*. Istanbul: Remzi Kitapevi

Ekpo, A. H. ve Omoruyi, S. (2013). Fiscal policy coordination: Issues with illustration from Nigeria. *West African Financial and Economic Review*, 10(1), 1-29.

Ercan, H. (2000). *Açık Ekonomi, İstikrar Tedbirleri ve Sıcak Para:Turkiye*. Ankara: Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları, Yayın No.642, 2000.

Erceg, C. J., Jakab, Z. ve Lindé, J. (2021). Monetary policy strategies for the European Central Bank. *Journal of Economic Dynamics and Control (North-Holland),* 132, 104211

Eren, A. (1998). Türkiye İktisat Tarihi Ders Notları (Teksir).

Eroğlu, N. (2009). Türkiye'de 1990'lı ve 2000'li Yıllarda Para Politikaları. *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, XXVI(1): 23-42.

Goldberg, J. E., Klee, E., Prescott, E. S. ve Wood, P. R.(2020). Monetary Policy Strategies and Tools: Financial Stability Considerations. *Social Science Research Network*, 2020(074), 1-34.

Goodhart, C. (2013). Instruments and objectives of monetary policy. *Law and Financial Markets (Routledge),* 7(5), 235-238.

Gökova, H. (2018). Para Politikasının Merkez Bankası Sermaye Maliyetine Etkisi: Türkiye'deki Para Politikası Uygulamaları (1980-2017). Atılım Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi.

Güler, A. (2020). Interaction of Monetary and Fiscal Policies in Turkey: A Dynamic Time Series Data Analysis. *Business and Economics Research Journal (Business and Economics Research Journal*, 10(5), 1039-1049.

Günal, M. (2001). *Merkez Bankasının Değişen Rolü ve Para Politikası Uygulamaları*. İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Yayınları. Ankara.

Güneş, H. (1990). Türkiye'de Para Arzını Kontrol Araçlarının Etkinliği, *İstanbul Ticaret Odası, Yayın No: 1990-9*.

Gürkaynak, R., Kantur, Z., Taş, M. A. ve Yıldırım, S. (2015). Monetary Policy in Turkey after Central Bank Independence. *Monetary Economics eJournal*.

Hamilton, J. D. (2019). Perspectives on U.S. Monetary Policy Tools and Instruments. *National Bureau of Economic Research,* Working Paper 25911.

Hanif, M. N. Ve Arby, M. F. (2003) Monetary and fiscal policy coordination. *Munich Personal Repec Archive*, No: 10307.

Ihrig, J. E. ve Wolla, S. A. (2020). The Fed's New Monetary Policy Tools. Federal Reserve Bank of St. Louis, 1-11.

Immanuel, D. ve Yayamo, E. (2020). Monetary Economics Overview Includes Monetary Policy Instruments, Functions and Impacts. *Journal Dimensie Management and Public Sector,* 1(2), 20-26.

Johnson, G., Kozicki, S., Priftis, R., Suchanek, L., Witmer, J. ve Yang, J. (2020). Implementation and Effectiveness of Extended Monetary Policy Tools: Lessons from the Literature. *Research Papers in Economics (Bank of Canada).*

Kara, H. (2008). Turkish Experience with Implicit Inflation Targeting. *Central Bank Review* 8(1), 1-16.

Kazgan, G. (2017). *Türkiye Ekonomisinde Krizler (1929-2009)*. 5. Baskı. İstanbul: Bilgi Üniverrsitesi Yayınları.

Kazgan, G. (2000). *Küreselleşme ve Ulus-Devlet Yeni Ekonomik Düzen*. Istanbul: Istanbul Bilgi Universitesi Yayınları

Kazgan, H., Öztürk, M., ve Koraltürk, M. (2000). *Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası.* İstanbul: Creative Yayıncılık.

Kepenek, Y. ve Yentürk, N. (2009). *Türkiye Ekonomisi.* İstanbul: Remzi Kitabevi

Kesriyeli, M. (1997). *1980'li Yıllardan Günümüze para Politikası Gelişmeleri*, TCMB Yayınları, Ankara.

Köse, S. (2000). 24 Ocak 1980 ve 5 Nisan 1994 İstikrar Programlarının Karşılaştırılması. *Planlama Dergisi,* 42, 119-128.

Lambertini, L. ve Rovelli, R. (2002). Independent or Coordinated? Monetary and Fiscal Policy in EMU. Monetary Policy, Fiscal Policies and Labour Markets. *Macroeconomic policymaking in the EMU.*

https://pdfs.semanticscholar.org/d447/a665fc0b658baf5664cc456f54375eca57d1.pdf (

Oktar, S. (2001). *Kuramda ve Uygulamada Para Kurulu,* Bilim Teknik Yayınevi.

Orhan, O. Z. ve Erdoğan, S. (2008). *Para Politikası.* Ankara: Palme Yayıncılık.

Önder, T. (2005). Para Politikası: Araçları, Amaçları ve Türkiye Uygulaması, (TCMB Basılmamış Uzmanlık Yeterlilik Tezi), Ankara.

Özatay, F. (2015). *Parasal İktisat: Kuram ve Politika* (4. Baskı). Ankara: Efil Yayınevi.

Parasız, İ. (1998). *Türkiye Ekonomisi, 1923'den Günümüze İktisat ve İstikrar Politikaları,* Bursa: Ezgi Kitabevi.

Pirimoğlu, A. (1991). *Para Politikası*, Eskişehir.

Sağlam, D. (1991), *Türkiye Ekonomisi Yapısı ve Temel Sorunları*, Ankara.

Sargent, T. J. ve Wallace, N. (1981). Some Unpleasant Monetarist Arithmetic. *Quarterly Review, FRB of Minneapolis*, 5(3), 1-17.

Sarı, Y.(2007). Cumhuriyetten Günümüze Türkiye'de Uygulanan Para Politikaları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 4(7).

Svensson, L. (2002). Monetary Policy and Real Stabilization. In Rethinking Stabilization Policy, a Symposiums Sponsored by the Federal Reserve Bank of Kansas city, Jackson Hole, Wyoming, August 29–31, (261–312).

Tapşın, G. (2019). Transmission Mechanism of Monetary Policy: the Case of Turkey. ISES International Academic Conference, Rome.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB). (2008). Ekonomik Rapor.

Tuori, K. (2020). Monetary Policy (objectives and instruments). In: *The EU Law of Economic and Monetary Union.* Fabian Amtenbrink (Ed.) et al.Oxford Scholarship Online. 615-698. https://doi.org/10.1093/oso/9780198793748.003.0027

Uluğ, M., Işık, S. ve Mert, M. (2023). The Effectiveness of Ultra-loose Monetary Policy in a High Inflation Economy: a Time-Varying Causality Aalysis for Turkey. *Economic Change and Restructuring,* 56, 2855–2887.

Ural, M. (2003). Liberalizasyon Dönemlerinde Mali Piyasalardaki Kırılganlığın Oluşturduğu Krizler. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Woodford, M. (1995). Price Level Determinacy Without Control of a Monetary Aggregate. *National Bureau of Economic Research, Working Paper* No. 5204.

Varlık, S. ve Berument, H. (2020). Monetary policy under a multiple-tool environment. *Bulletin of Economic Research (John Wiley & Sons, Ltd),* 72(3), 225-250.

Yılmazkuday, H. (2022). Drivers of Turkish Inflation. *SSRN Electronic Journal*.

KAYNAKÇA

Alpagu, H. (2016). 24 Ocak Kararları ve Turgut Özal Döneminin Yansımaları. *Turgut Özal*. Academia.129-133.

Altinay, G., & Karagöl, E. (2005). Electricity consumption and economic growth: Evidence from Turkey. *Energy Economics*, 849-856.

Arı, A. A. (2018). 1980 Sonrasında Türkiye'de Makroekonomik İstikrarsızlık: Dinamik Stokastik Genel Denge Analizi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.

Başçı, E. ve Kara, H. (2011). Finansal İstikrar ve Para Politikası, İktisat, İşletme ve Finans, 26(302), 9/25

Bayar, Y., Kılıç, C., & Arıca, F. (2014). Türkiye'de Cari Açığın Belirleyicileri. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 15(1), 451-471.

Clower, Erica ve Hiro Ito (2012), "The Persistence And Determinants Of Current Account Balances: The Implications For Global Rebalancing", *Adbı Working Paper*, Series No. 400; 1–41. Retrieved From Https://Www.Ssc.Wisc.Edu/~Mchinn/Ca_Persistency_Clower_Ito.Pdf

Cin, M. F., YALÇIN, B. K., & Doğru, M. K. (2000). Heterodoks Politikalar Işığında Türkiye'de Uygulanmakta Olan İstikrar Programı ve Bir Değerlendirme. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, (23-24), 65-90.

Çil Yavuz, N. (2015). *Finansal Ekonometri.* İstanbul: DER Yayınları.

De Mello, L., & Moccero, D. (2011). Monetary policy and macroeconomic stability in Latin America: The cases of Brazil, Chile, Colombia and Mexico. *Journal of International Money and Finance*, *30*(1), 229-245.

Duygulu, A. A. (2016). Döviz Kuru İstikrarının Ekonomik İstikrar Açısından Değerlendirilmesi . *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* , 13 (1) , 105-116 . Retrieved From Https://Dergipark.Org.Tr/En/Pub/Deuiibfd/İssue/22776/243116.

Ergün Tatar, H. (2021). Cari Açık Sürdürülebilirliğinin Kesirli Frekanslı Esnek Fourier Formlu Panel Eşbütünleşme Testi ile Analizi . *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* , 23 (3) , 979-991 . DOI: 10.32709/akusosbil.854219

Gehringer, A. (2013). *Another look at the determinants of current account imbalances in the European Union: An empirical assessment* (No. 105). FIW Working Paper.

Granger, C. W. (1969). Investigating Causal Relations by Econometric Models and Cross-spectral Methods. *Econometrica*, 424-438.

Gujarati, N. (2006). *Temel Ekonometri.* İstanbul: Literatür Yayıncılık.

İsmihan, M., & Pulido Pedraza, J. A. (2012). The Role of Macroeconomic Instability on Economic Growth Rate: The Case of Colombia, 1950-2009.

Karagöl, V. ve Erdoğan, M. (2017). Türkiye Ekonomisinde Cari Açığın Belirleyicileri ve Cari Açığa Yönelik Politika Uygulamaları. Ulakbilge, 5(10), 353-381.

Karagöz, Y. & Ergün, Y. (2010). Türkiye'de Ekonomik İstikrarsızlığın Kaynakları: Ekonometrik Bir Değerlendirme . *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(2), 169-185. Retrieved From Https://Dergipark.Org.Tr/En/Pub/Sduiibfd/ İssue/20827/223026

Karahan, Ö., & Akçaçakır, K. (2021) Türkiye'de Cari Açık ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki. *Journal Of Emerging Economies And Policy*, 6(2), 119-127.

Karluk, S. R. (2009). Turgut Özal'ın ekonomi politikaları kapsamında krizlere karşı uygulamaya koyduğu ekonomi politikaları.

Karluk, S. R. (2016). Türkiye Ekonomisini Dışa Açan 24 Ocak 1980 İstikrar Kararları: Öncesi ve Sonrasında Ekonomik Durum. *Turgut Özal*, 218.

Laksono, R. R., & Saudi, M. H. M. (2020). Analysis Of The Factors Affecting Trade Balance İn Indonesia. *International Journal Of Psychosocial Rehabilitation*, 24 (2), 3113-3120.

Mangır, F. & Erdoğan, S. (2012). Merkez Bankası Finansal İstikrar Tedbirleri: Reel Kur Ve Kredilerin Cari Açığa Etkisi . Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi , 12 (24) , 241-260 . Retrieved from https://dergipark.org.tr/en/pub/susead/issue/28411/302312

Özatay, F. (2006). Cari İşlemler Dengesine İlişkin İki Yapısal Sorun ve Mikro Reform Gereği, Uluslararası Ekonomi ve Dış Ticaret Politikaları, Sayı: 1, 38-50,

Özdemir, Z., Doğaner, A., & Çetin, G. (2022). Ekonomik Büyüme ve Karbon İlişkisi: Almanya Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 509-521.

Öztürk, S. ve Özyakışır D. (2005), "Türkiye Ekonomisinde 1980 Sonrası Yaşanan Yapısal Dönüşümlerin Gsmh, Dış Ticaret ve Dış Borçlar Bağlamında Teorik Bir Değerlendirmesi", Mevzuat Dergisi, Sayı 94. Http://Www.Mevzuatdergisi.Com/2005/10a/01.Htm. 12.12.2015

Pamuk, Ş. (2012). Türkiye'nin 200 Yıllık İktisadi Tarihi. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Parasız, M. İ. (1995). *Kriz ekonomisi: hiperenflasyon ve yüksek enflasyonla mücadelede ünlü istikrar politikaları ve 5 Nisan 1994 kararları*. Ezgi Kitabevi Yayınları.

Parasız, M.İ. (1998).1923'den Günümüze İktisat ve İstikrar Politikaları, Ezgi Yayınevi, Bursa, 1998

Sevüktekin, M., & Çınar, M. (2017). *Ekonometrik Zaman Serileri Analizi.* Bursa: Dora Yayıncılık.

Taylor, L. (1988). Varieties of Stabilization Experience: Toward Sensible Macroeconomics in the Third World. Oxford: Clarendon Press.

TCMB, Türkiye'nin Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı 2001, https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/26640b7b-9641-4c35-99ec-cd10a9d4e51b/program.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-26640 Erişim Tarihi:20.05.2023

Turan, Z. (2005). Türkiye Ekonomisinde Kasım 2000-Şubat 2001 Krizleri. *TÜHİS Dergisi*, *19*(5), 1-18.

World Bank, Https://Data.Worldbank.Org/ Erişim Tarihi 10.03.2023

Yalçınkaya, Ö, Aydın, H. İ. "Makroekonomik İstikrarın ve İstikrarsızlığın Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkileri: G-20 Ülkeleri İçin Bir Panel Veri Analizi 1994-2015*". Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi* 5/4 (October 2017): 91-105 . Https://Doi.Org/10.25272/J.2147-7035.2017.5.4.06

Yeldan, E. (2016). Küreselleşme sürecinde Türkiye ekonomisi. *İstanbul: İletişim Yayınları*.

Zanghieri, P. (2004). Current Accounts Dynamics İn New Eu Members: Sustainability And Policy Issues, *Cepıı Working Paper*, No: 07.

KAYNAKLAR

Ataman, M. (2003). Özalist dış politika: Aktif ve rasyonel bir anlayış. Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi, (2), 49-64

Balcı, A. & Madakbaş Gülener, E. (2018). Turgut Özal Dış Politikası: Amerikan Düzeninde Yeniden Konumlanma Ve Otonomi Arayışı . Muhafazakar Düşünce Dergisi, 15 (55) , 77-98 Retrieved from https://dergipark.org.tr/en/pub/muhafazakar/issue/42797/704536

Cömert, H., Çelik, D., & Şengül, Z. O. (2022). ADALET VE KALKINMA PARTISIdönemi Türkiye ekonomisinin performansı: Karşılaştırmalı bir analiz. Ortadoğu Teknik Üniversitesi Geliştirme Dergisi. 49 (Haziran). 1-59

Çıplak, U. (2005).Ödemeler Dengesinde "Net Hata ve Noksan" Kalemi Üzerine Bir Değerlendirme

Duman, M. Z. (2011). Turgut Özal'ın Politikalarında Ekonomik Rasyonalizm . Sosyoloji Dergisi , (23) , 105-123 . Retrieved from https://dergipark.org.tr/en/pub/sosder/issue/40997/495338

Dündar, L. (2016). Özal Dönemi Türk Dış Politikasında Turgut Özal'ın Kişisel Özelliklerinin Rolü. Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi S. 58, Bahar 2016, s. 1-20

Ersungur, Ş. M., Doru, Ö., & Aslan, M. B. (2017). Türkiye de GSYH Ve Döviz Kuru Hareketlerinin Cari Denge Üzerindeki Etkisi VAR Analizi Yaklaşımı. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 31(3), 451–462.

Irmak, E. (2023). Türkiye'deki Cari Açık Sorunu: Yapısal Nedenleri ve Çözüm Önerileri . Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi , 9 (1) , 51-68 . DOI: 10.20979/ueyd.1187735

Işık, S. (2016). Turgut Özal'ın İhracat Odaklı Büyüme Politikaları ve Sonuçlarının Değerlendirilmesi: (1983-1993 Dönemi): 224-233. Uluslararası Turgut Özal Sempozyumu. Ankara.

Koç Aytekin, G. (2015). Güney Kore'nin İhracata Dayalı Büyüme Modeli Kapsamında 2023 Türkiye İhracat Stratejisi . Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4 (8), 63-86,Retrieved from https://dergipark.org.tr/en/pub/ufuksbedergi/issue/57456/814924

Sahin, S. (2022). Net hata ve noksan hesabına bakış: seçilmiş ülkelere yönelik analiz (1980-2018). İktisat Politikası Araştırmaları Dergisi - Journal of Economic Policy Researches, 9(1), 103-120. https://doi.org/10.26650/JEPR1020460

Yeldan, A. E. (2005). Türkiye Ekonomisi'nde Dış Açık Sorunu ve Yapısal Nedenleri. Çalışma ve-Toplum,4(7),47-60.Retrieved from https://dergipark.org.tr/en/pub/ct/issue/71805/1155 265

Yılmaz, E. G., Doğan, E. & Özdemir, O. (2021). Cari Açık Sorununa KOBİ'lerin Dış Ticaretten Aldıkları Payı Artırma Stratejisi Etkin Bir Çözüm Olabilir mi?, 19 Mayıs Sosyal Bilimler Dergisi, 2 (3) , 697-723 . DOI: 10.52835/19maysbd.959246

Yılmaz, E. G. (2022). Determinants of current account balance: Evidence from Türkiye. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 11 (3), 1302-1322. DOI: 10.15869/itobiad.1078024

TCMB (2023). Ödemeler Dengesi İstatistikleri. https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/0ab87526-c290-4bdd-94d4-b8e99e70eba9/BOPMetaveri.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID

World Bank (2023). Trade (% of GDP)https://data.worldbank.org/indicator/NE.TRD.GNFS.ZS

World Bank (2023). FDI Net Inflows/GDP. https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.WD.GD.ZS

KAYNAKÇA

Alacahan, Nur D., (2008), 1980 sonrası Türkiye'de kalkınma planlarındaki ekonomik hedeflerin gerçekleşme düzeyleri, *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 1, 19-31.

Çelik, K. (2015). *Uluslararası İktisat*, 6. Baskı, Trabzon, Derya Kitabevi.

Çetin, E., & Savrul, M. (2016). Türkiye'de 1980 sonrası liberalleşme sürecinde dış ticaretteki gelişmelerin Türkiye'nin cari açığına etkisi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, *14*(28), 511-532.

Dünya Bankası, (2023) Erişim tarihi: 10.05.2023. https://data.worldbank.org/indicator.

Ertekin, M. S., & Kutlu, E. (2000). 1980 sonrasi dönemde Türkiye dış ticaretinin genel bir analizi. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *16*(1), 223-254.

EUROSTAT, (2023), Intra-EU trade 2022: top partners & export shares Erişim tarihi: 11.05.2023 https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/DDN-20230502-1.

Güler, A. (2021). Reel döviz kuru şoklarının ihracat ve dış ticaret dengesi üzerindeki asimetrik etkileri: Türkiye için NARDL Yaklaşımından Kanıtlar. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *10*(2), 950-970.

İnan, Ş., (2022) Türkiye'nin komşu ve çevre ülkelerle ticareti geliştirme stratejisi: karşilaştirmali bir analiz. *Avrasya Etüdleri*, (61), 159-200.

Karaçor, Z., & Alptekin, V. (2006). 1980 Sonrası istikrar politikaları ışığında Türkiye ekonomisinin trend analizi yardımıyla değerlendirilmesi. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, *6*(11), 306-342.

Koren M, Pető R (2020). Business disruptions from social distancing. *PLoS ONE* 15(9): e0239113. https://doi.org/10.1371/journal. pone.0239113

Kösekahyaoğlu, L., (2012). *Dış Ticaret ve Rekabet Gücü 1923-2011*. Ankara, Alter Yayıncılık.

Kuşat, N. (2015). Gümrük birliğinin Türkiye dış ticaretine statik etkileri: 1980-1995/1996-2013 karşılaştırmalı analizi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, *29*(4), 625-644.

Mangır, F., (2006), Finansal deregülasyonun Türkiye ekonomisi üzerine etkileri: Kasım 2000 ve Şubat 2001 krizleri, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* (16), 460-472.

Mazlum, N. (2020). 1980-2018 dönemi Türkiye ekonomisi ve dış ticaretinin gelişim seyri. *Gümrük ve Ticaret Dergisi*, *7*(22), 54-71.

Özsoylu, A., F., (2011), *Türkiye Ekonomisi Tarihsel Gelişim*, Adana, Karahan Kitabevi.

Öztürk, Ş., Nas F., ve İçöz, E. (2008). 24 Ocak kararları, neo-liberal politikalar ve Türkiye tarımı. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *1*(2), 15-32.

Parsiloğlu, M. S. (2017) *1980 sonrası küreselleşmenin Türkiye'nin dış ticaret yapısına etkileri* (Yayınlanmamış tüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.

Petek, A., Altun, C., & Petek, F. F. (2020). Türkiye'de reel efektif döviz kuru ve imalat sanayi üretiminin karşılaştırmalı analizi (2008-2020 Dönemi). *Nazilli İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *1*(1), 39-48.

Polat, Ç., & Peker, K. Ö. (2021). Yatırım malı ve ara mal ithalatının büyümeye etkisinin Türkiye ekonomisi perspektifinde analizi. *Sakarya İktisat Dergisi*, *10*(4), 321-334.

Polat, Ö. (2011). Türkiye ekonomisinde dış ticareti gelişimi. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *1*(1), 48-64.

Şahin, H. (2016). *Türkiye Ekonomisi Tarihsel Gelişimi-Bu Günkü Durumu*, 16. Baskı, Bursa, Ezgi Kitapevi.

Trade Map. (2023). Trade statistics for international business development. Erişim tarihi: 07.05.2023. https://www.trademap.org/Index.aspx.

TÜİK (2023). *Dış ticaret istatistikleri (özel ticaret sistemi).*Erişim tarihi: 25.04.2023. t

Tüleykan, H., & Bayramoğlu, S. (2016). Türkiye'de 24 Ocak kararları ile başlayan finansal serbestleşmenin günümüz iktisadive mali yapısına yansımaları. *The Journal of Academic Social Science Studies*, *44*(2), 401-420.

Türkiye Petrolleri (2021), Petrol ve Doğal Gaz Sektör Raporu. Erişim tarihi: 11.05.2023. https://www.tpao. gov.tr/file/2208/ 2021-sektor-raporu-95662fe47ebd9c5f.pdf.

UNCTAD, (2022) International tax Reforms and sustainable investment, world investment report 2022. Erişim tarihi: 05.02.2023. https://unctad.org/system/files/official-document/wir 2022_en.pdf.

KAYNAKÇA

Altınok, S. ve Çetinkaya, M. (2003), "Devalüasyon ve Türkiye'de Devalüasyon Uygulamaları ve Sonuçları", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9: 47-64.

Altuntaş, E. (2019), "Parasal Aktarım Mekanizmaları: Türkiye'de Döviz Kuru Kanalının İşleyişi", İstanbul Üniversitesi SBE Yüksek Lisans Tezi.

Arat, K. (2003), "Türkiye'de Optimum Döviz Kuru Rejimi Seçimi Ve Döviz Kurlarından Fiyatlara Geçiş Etkisinin İncelenmesi", Uzman Yeterlilik Tezi, Ankara, TCMB Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü.

Aybar, C.B. (2001), "Yeni Kur Politikası Ne Tür Bir Dalgalanma", *İktisat İşletme ve Finans Dergisi,* 181.

Bengisu, Z.B. (2016), "Türkiye'de Uygulanan Kambiyo Rejimlerinin Tarihçesi", https://www.academia.edu/42868059/T%C3%9CRK%C4%B0YEDE_UYGULANAN_KAMB%C4%B0YO_REJ%C4%B0MLER%C4%B0N%C4%B0N_TAR%C4%B0H%C3%87ES%C4%B0. (Erişim Tarihi: 28/04/2023).

Çağlar, Ü. (2003), "*Döviz Kurları Uluslararası Para Sistemi ve Ekonomik İstikrar*", Bursa: Alfa Yayınları, 2003.

Çelebi, I. (1991), "*Dışa Açık Büyüme ve Türkiye*", İstanbul: E Yayınları.

Edwards, S. ve Savastano, M.A. (1999), "Exchange Rates in Emerging Economies: What Do We Know? What Do We Need To Know?", *NBER Working Paper,* 7228:1-74.

Erdoğan, S.Y. (2008), "Döviz Kuru Rejimleri ve Türkiye'de Uygulanan Döviz Kuru Rejimlerinin Ekonomik Büyümeye Etkisi", İstanbul Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi.

Gök, A. (2006), "Alternatif Döviz Kuru Sistemleri", Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 11(1): 131-145.

İTO (2008), "Sorularla Açıklamalı Güncel Kambiyo Mevzuatı" Yay. No: 2008-58, http://www.ito.org.tr/itoyayin/0019622.pdf, Erişim Tarihi: 29.01.2016.

Kara, H. (2021), "*Monetary policy in the Covid era: The Turkish experience*". B. English, K. Forbes, A. Ubide. (Ed.) Monetary Policy and Central Banking in the Covid Era içinde (293-313. ss.). London: CEPR Press.

Karluk, R. (1999), "*Türkiye Ekonomisi*", İstanbul: Beta Yayınevi.

Kazgan, G., (1988), "*Ekonomide Dışa Açık Büyüme*", İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

Kılavuz, E., Topcu, B.A. ve Tülüce, N.S. (2011), "Yükselen Ekonomilerde Döviz Kuru Rejimi Seçimi: Ampirik Bir Analiz", *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1: 47-109.

Kuyucuklu, N. (1993), "*Türkiye İktisadı*", İstanbul: Filiz Kitabevi.

Özdemir, K.A. ve Şahinbeyoğlu, G. (2000), "Alternatif Döviz Kuru Sistemleri", Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Araştırma Genel Müdürlüğü Tartışma Tebliği: 1-11.

Özel, S. (2000), "*Türkiye'de Enflasyon, Devalüasyon ve Faiz*", İstanbul: Alkım Yayıncılık.

Parasız, İ., (2004), "*Türkiye Ekonomisi*", Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.

Seyidoğlu, H. (2009), "*Uluslararası İktisat Teori Politika ve Uygulama*", İstanbul: GüzemCan Yayınları.

Takım, A. (2019), *"Cumhuriyetin 100. Yılına Girerken Türkiye'de Hükümetler ve Ekonomi Politikaları (1923-2019)",* Bursa: Ekin Yayınevi.

TCMB (2019), "2019 Yılı Para ve Kur Politikası Raporu", TCMB, Ankara.

TCMB (2022), "2022 Yılı Para ve Kur Politikası Raporu", TCMB, Ankara.

TCMB (2023), "2023 Yılı Para ve Kur Politikası Raporu", TCMB, Ankara.

Yeldan, E. (2004), "*Küreselleşme Sürecinde Türkiye Ekonomisi: Bölüşüm, Birikim ve Büyüme",* İstanbul: İletişim Yayınları.

Yıldırım, O. (2003), "*Kura Dayalı İstikrar Politikalarının Etkinliği 1990-2000 Türkiye Örneği*", Eskişehir: Anadolu Üniversitesi AÖF Yayınları.

KAYNAKLAR

Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı. (2023). "Türkiye İktisat Kongresi'ni Açış Söylevi İzmir", https://www.atam.gov.tr/ataturkun-soylev-ve-demecleri/turkiye-iktisat-kongresini-acis-soylevi-izmir, 14.04.2023.

Aziz, O. G. (2017). Institutional quality and FDI inflows in Arab economies. *Finance Research Letters, 25*(2018), 111-123.

Üçer, S. E. (2018). Türkiye'de özelleştirmenin üç dönemi: 1980'ler, 1990'lar ve 2001 sonrası. *1. Uluslararası İKSAD Sosyal Bilimler Kongresi,* Mardin, Türkiye*,* 9 - 11 Mart 2018, 554-563.

Bal, H. & Akça, E. E. (2016). Doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının belirleyicileri: Seçilmiş Doğu Asya ve Pasifik ülkelerinden ampirik bulgular. *Sosyoekonomi, 24*(30), 91-111.

Bal, H. & Göz, D. (2010). Doğrudan yabancı sermaye yatırımları ve Türkiye. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19(*2), 450-467.

Balkanlı, A. O. (2019). Türkiye'de Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımlarının Gelişimi ve Ekonomik Büyümeye Etkisinin Ekonometrik Analizi (1985-2017). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 22*(1), 175-186.

Bevan, A. A. & Estrin, S. (2004). The determinants of foreign direct investment into European transition economies. *Journal of Comperative Economics, 32*(2004), 775-787.

Bildirici, M., Aykaç, E. ve Bakırtaş, F. (2010). Effects of foreign direct investment on growth in Turkey. *International Conference on Eurasian Economies,* İstanbul. https://www.avekon.org/papers/149.pdf, Erişim Tarihi: 13.05.2023.

Degen, V. & Buzdağlı, Ö. (2020). Türkiye'de doğrudan yabancı yatırımların belirleyicilerinin çekim modeli ile analizi, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 19*(75), 1419-1443.

Duce, M. (2003). Definitions of foreign direct ınvestment (FDI): A methodological note. https://www.bis.org/publ/cgfs22bde3.pdf, Erişim Tarihi: 10.04.2023.

Dunning, J. (1994). Re-evaluating the benefits of FDI. *Transnational Corporations, 3*(1–2): 23–51.

Dunning, J. H. (2008). *Multinational enterprises and the global economy*. 2. Edit., Cheltentham UK: Edward Elgar, 920s.

Güngör, B. (2022). Türkiye'de ticari açıklık ve doğrudan yabancı yatırım ilişkisi. *Artuklu Kaime Uluslararası İktisadi ve İdari Araştırmalar Dergisi*, Kongre Özel Sayısı, 1-15.

Güven, Y. (2008). Türkiye'de 1980 sonrası dönemde doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının sektörel analizi ve ekonomik kalkınmaya etkisi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İ. İ. B. F. Dergisi, 3*(1), 75-97.

İlgazi, A. (2021). Türkiye'nin İktisadi kalkınmasında doğrudan yabancı yatırımlarının (DYSY) önemi, sorunlar ve çözüm önerileri. *Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi, 6*(44), 3593-3610.

Kepenek, Y. & Nurhan Y. (2000). *Türkiye Ekonomisi*. Remzi Kitabevi, 11. Basım, Kasım, İstanbul.

Seyidoğlu, H. (2007). *Uluslararası iktisat teori politika ve uygulama*. 14. Baskı, Güzem Can Yayınları, İstanbul.

The Organization for Economic Cooperation and Development (OECD). (2008). *OECD Benchmark Definition of Foreign Direct Investment*. 4. Edit., OECD Publishing, 252s.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. (2021). *Uluslararası Yatırım Pozisyonu İstatistikleri*. https://www.tcmb.gov.tr, Erişim Tarihi: 14.04.2023.

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi. (2020). *2021-2023 Türkiye Uluslararası Doğrudan Yatırım Stratejisi*. https://www.invest.gov.tr/tr/library/publications/Lists/Invest Publications/Turkiye-Uluslararasi-Dogrudan-Yatirim-Stratejisi-2021-2023.pdf, Erişim Tarihi: 14.04.2023.

United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). (2022). *World Investment Report*. https://unctad.org/system/files/official-document/wir2022_en.pdf, Erişim Tarihi: 14.04.2023.

Ventura, K. (2005). Doğrudan yabancı sermaye yatırımlarında çok uluslu şirketlerin Çin pazarına yönelme eğilimleri Türkiye yönünden bir değerlendirme. *Yönetim ve Ekonomi, 12(*1), 79-94.

World Bank. (2023*). World Development Indicators*. https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators, Erişim Tarihi: 15.04.2023.

Zhang, K. H. (2006). Foreign Direct Investment and Economic Growth in China: A panel data study for 1992-2004. *The Conference of WTO, China and Asian Economies*, China, 24-25.

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, 2023. *Türkiye'de Özelleştirme*. https://www.oib.gov.tr/turkiyede-ozellestirme, Erişim Tarihi: 13.05.2023.

KAYNAKÇA

Alpaydın, Y. (2008). Türkiye'de yoksulluk ve eğitim ilişkileri. *İlem Yıllık*, *3*(3), 49-64.

Boratav, K. (2006). *Türkiye İktisat Tarihi 1908-2005*, 10. Baskı, İmge Kitapevi, Ankara, 161.

Boratav, K. (2010). *Emperyalizm, Sosyalizm ve Türkiye*. İstanbul: Yordam Kitap Basın ve Yayın Ltd Şti.

Bourguignon, F. (2004). The Poverty-Growth-Inequality Triangle. *Indian Council for Research on International Economic Relations.* New Delhi, India.

Buevich, A. P., Varvus , S. A., Terskaya, G. A., & (2019). Investments in Human Capital as a Key Factor of Sustainable Economic Development. *Institute of Scientific Communications Conference.*

Demirhan, Y., & Kartal, N. (2014). Turgut Özal Dönemi Yoksullukla Mücadele Politikaları ve Günümüze Yansımaları. *Journal of Business Economics and Political Science*.

Derin Yoksulluk Ağı. (2023). Derin Yoksulluk Ağı: https://derinyoksullukagi.org/wp-content/uploads/2023/05/23144_DYA-SecimBilgiNotu-4.pdf adresinden alındı

Duflo, E., & Banerjee, A. (2011). *Poor economics (Vol. 619)*. New York, NY, USA: PublicAffairs.

Erdoğan, U. (2023). Liberalizm, Neoliberalizm ve Türkiye'de 12 Eylül Askeri Darbesi Sonrası Dönüşüm. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi.*

Eren, F. M. (2010). Ekonomik Krizler Ve Kriz Göstergeleri: 1990 Sonrası Dünyada Yaşanan Krizler Ve Türkiye Karşılaştırması. *Yüksek Lisans Tezi*. Konya, Türkiye: Selçuk Üniversitesi.

Ergül, Ş. (2005). Yoksulluk Sağlık İlişkisi Ve Hemşirelik Yaklaşımı. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, *8*(2), 95-104.

Eskelinen, T. (2011). Relative Poverty. In: Chatterjee, D.K. (eds) *Encyclopedia of Global Justice.* Springer,

Günem, O. E. (2007). Gelişmekte Olan Ülkelerde Doğrudan Yabancı Yatırımlara Yönelik Teşviklerin Etkileri: 1980 Sonrası Türkiye Örneği . *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.

Hagenaars, A., & De Vos, K. (1988). The definition and measurement of poverty. *Journal of human resources*, 211-221.

Haughton, J., & Khandker, S. R. (2005). Introduction to poverty analysis. *World Bank Institute*.

https://www.worldbank.org/en/news/factsheet/2022/05/02/fact-sheet-an-adjustment-to-global-poverty-lines#1

Karaçay, H. (2003), "Kalkınma İktisadı Literatüründe Gelişme Kavramının Evrimi", *H.Ü İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 21*, Sayı 2, İçinde, S. 49- 68

Lok-Dessallien, R. (1999). Review of poverty concepts and indicators. *UNDP*

Öniş, Z. (2004). Turgut Özal And His Economic Legacy: Turkish Neo-Liberalism İn Critical Perspective. *Middle Eastern Studies, 40*(4), 113-134.

Öztürk, Ş., Nas, F., & İçöz, E. (2006). 24 Ocak Kararları, Neo-liberal Politikalar ve Türkiye Tarımı. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.*

Peker, O. Türkiye'de 1980 sonrası enflasyon-siyaset ilişkisi *(Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).*

Politikaları ve Temel Eğilimler, 4. Baskı, İletişim Yayınları: İstanbul

Ravallion, M. (2015). *The economics of poverty: History, measurement, and policy*. Oxford University Press.

Sabbağ, J. (2020). Thomas R. Malthus'un Ve Karl Marx'ın Yoksulluk Ve Nüfus Kavramlaştırması. *Hukuk Ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, *12*(1), 37-51.

Seta. (2018). 2001'de Anayasa Kitapçığı Fırlatma Krizinin Ardından Türkiye'nin Şoklara Direnci Katbekat Arttı. Seta. adresinden alındı

Sipahi, E. B. (2006). Yoksulluğun Küreselleşmesi Ve Kentsel Yoksulluk: Ekonomik Ve Sosyal Boyutlarıyla Konya Örneğinde Yoksulluk. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, *6*(11), 172-189.

Şenses, F. (2006), Küreselleşmenin Öteki Yüzü: Yoksulluk, Kavramaları, Nedenler.

Thorbecke, E. (2007), "The Evolution Of The Development Doctrine, 1950- 2005", Advancing Development: Core Themes İn Global Economics, İçinde S. 3-36

TÜİK. (2023). Fiyat Endeksleri. TÜİK: https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Gelir,-Yasam,-Tuketim-ve-Yoksulluk-107 adresinden alındı

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2023). SBB: https://www.sbb.gov.tr/temel-ekonomik-gostergeler/ adresinden alındı

United Nations. Economic Commission for Europe. "Guide on poverty measurement." (2017).

Yaşar, S., & Taşar, M. O. (2019). Kavramsal Olarak Yoksulluk Ve Türkiye'de Yoksullukla Mücadele Politikalarının Etkileri. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, *19*(38), 118-144.

Yeşilkaya, M. (2023). *Ekonomik Büyüme Yolunda Orta Gelir Tuzağı Kıskacı*. Ankara: Akademisyen Yayınevi.

Yıldırım, A. (2019). Türkiye'de Yoksulluk ve Yoksullukla Mücadele. *İktisadi ve İdari Yaklaşımlar Dergisi.*

KAYNAKÇA

Ateş, H. Ç. (2017). Kırsal yoksulluk ve sürdürülebilir kırsal kalkınma politikaları. *Akademia Disiplinlerarası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, *3*(1), 1-9.

Avşar, M. (2019). Türkiye'de Kırsal Kalkınma Politikaları (1923 - 2016). Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.

Boratav, K. (2011). Türkiye İktisat Tarihi, 1908 – 2009. İmge Kitabevi Yayınları. İstanbul.

Devlet Planlama Teşkilatı. (1979). Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı 1979 - 1983.

Devlet Planlama Teşkilatı. (1985). Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 1985 - 1989.

Devlet Planlama Teşkilatı. (1990). Altıncı beş yıllık kalkınma planı 1990 -1994.

Devlet Planlama Teşkilatı. (1996). Yedinci beş yıllık kalkınma planı 1996 - 2000.

Devlet Planlama Teşkilatı. (2001). Uzun vadeli strateji ve sekizinci beş yıllık kalkınma planı 2001-2005.

Devlet Planlama Teşkilatı. (2006). Dokuzuncu kalkınma planı 2007 - 2013.

Erden Özsoy, C. (2017). Kalkınma ve Az Gelişmişlik. Bülent Günsoy ve Ceyda Erden Özsoy (Editör). İktisadi Kalkınma. Anadolu Üniversitesi AÖF Yayını No: 2381: Eskişehir. ss. 3-18.

Gülümser, A. A., Baycan Levent, T., & Nijkamp, P. (2011). Türkiye'nin kırsal yapısı: AB düzeyinde bir karşılaştırma. *İTÜDERGİSİ/a*, *9*(2).

Günay, Ü., Çay, T. & Dursun, Ş. (2022). Kırsal Kalkınma Politikalarına ve Çevresel Etkilerine Genel Bir Bakış. *Ulusal Çevre Bilimleri Araştırma Dergisi*, *5*(1), 1-10.

Işık, N., & Baysal, D. (2011). Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde Türkiye'de kırsal kalkınma politikaları: Genel bir değerlendirme. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, *12*(1), 165 – 186.

Kaynak, M. (1990). Ekonomik Kalkınma. Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi. Ankara.

Kazgan, G. (2013a). Tanzimat'tan 21. Yüzyıla Türkiye Ekonomisi. 5. Baskı. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları. İstanbul.

Kazgan, G. (2013b). Tarım ve Gelişme. 2. Baskı. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları. İstanbul.

Maslak, M. (2016). Türkiye'de Kırsal Kalkınma Politikaları Çerçevesinde KÖYDES Projesi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.

OECD. Data. Agricultural Land. https://data.oecd.org/agrland/agricultural-land.htm. Erişim tarihi: 18.05.2023.

OECD. Data. Producer Support Estimate. https://data.oecd.org/agrpolicy/agricultural-support.htm. Erişim tarihi: 25.05.2023.

Öniş, Z. & Şenses, F. (2005). Rethinking the emerging Post-Washington Consensus. Development and Change. 36, 263-290.

Pamuk, Ş. (2016). Türkiye'nin 200 Yıllık İktisadi Tarihi. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. İstanbul.

Sen, A. (1996). Özgürlükle Kalkınma. (Çeviren: Y. Alogan). Ayrıntı Yayınları.

Sevinç, H. (2011). Bölgesel kalkınma sorunsalı: Türkiye'de uygulanan bölgesel kalkınma politikaları. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*. *6*(2), 35 – 54.

Sındır, A. (2022). Türkiye'de Kırsal Kalkınma Politikaları ve 2007-2013 Dönemi Hibe Desteği Sağlanan Kırsal Kalkınma Projelerinin Etki Analizi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İktisat Anabilim Dalı. Doktora Tezi.

Şahin A.E., Kan A. (2022). Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı: Kırsal Ekonomik Altyapı Projeleri 2021 Yılı Bolu Örneği. Ahi Ziraat Der/J Ahi Agri 2(2): 121-132.

Şahin, M. S. (2021). Türkiye'de Kırsal Kalkınma Politikaları ve Projelerinin Yönetim Sorunsalı. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Programı Doktora Tezi.

T.C. Kalkınma Bakanlığı. (2013). Onuncu kalkınma planı 2014-2018.

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı. Kırsal Kalkınma. Faaliyetler. https://www.tarimorman.gov.tr/Konular/Kirsal-Kalkinma/Faaliyetler?Ziyaretci=Ciftci. Erişim Tarihi: 31.05.2023.

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı. Kırsal Kalkınma. Projeler. https://www.tarimorman.gov.tr/ Konular/Kirsal-Kalkinma/Projeler?Ziyaretci=Ciftci. Erişim Tarihi: 31.05.2023.

TÜİK. Resmi İstatistik Portalı. https://www.resmiistatistik.gov.tr/detail/subject/kir-kent-taniminin-revizyonu/. Erişim tarihi: 23.05.2023.

Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi 2021 – 2023 (UKKS). (2021). https://www.tarimorman.gov.tr/TRGM/Belgeler/UKKS-Strateji-Belgesi.pdf. Erişim Tarihi: 18.05.2023.

Uysal, Y. (2020). Sorun Tarımda mı Yoksa Büyüme Modelinde mi?. *İktisat ve Toplum, 118*: 17 – 23.

World Bank. World Development Indicators. https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators. Erişim tarihi: 25.01.2023.

World Bank. World Development Indicators. Employment in Agriculture. https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators#. Erişim tarihi: 25.05.2023.

World Bank. World Development Indicators. Long definition. https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators#. Erişim tarihi: 28.05.2023.

Yenigül, S. B. (2017). Kırsal kalkınma politikalarında yeni yaklaşımlar ve bu yaklaşımların Türkiye'nin kırsal kalkınma politikalarına etkisi. *Planlama Dergisi*, *27*(1), 16-25.

KAYNAKÇA

Arslan, E., & Sapmaz, K. (2022). Serbest Bölgeler Geliştirilmeli Mi? Kapatılmalı Mı? *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, *8*(3).

Avrupa Serbest Bölgesi ASB. (2023). *Türkiye'de Serbest Bölge Kurma Çalışmalarının Tarihçesi Nedir?*. Avrupa Serbest Bölgesi. http://www.asb.com.tr/faq.aspx. Erişim Tarihi: 26.04.2023

Bakan, S., & Gökmen, S. (2014). Serbest Bölgeler ve Dış Ticaret İlişkisi: Gaziantep Serbest Bölgesi örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, *13*(51).

Bicil, İ. M., & Uçak, S. (2018). Toplam İhracat-Serbest Bölgeler İhracatı İlişkisi: Türkiye Örneği. Gümrük ve Ticaret Dergisi, 12, 50-63.

Buyrukoğlu, S., & Şimşek, M. H. (2022). Türkiye'de Vergi Planlaması Aracı Olarak Serbest Bölgeler. *Gümrük ve Ticaret Dergisi*, *9*(29), 58-75.

Chen, X. (1995). The Evolution of Free Economic Zones and The Recent Development of Cross-National Growth Zones. *International Journal of Urban and Regional Research*, *19*(4), 593-621.

Çakır, E., & Namal, M. K. (2018). Türkiye'de Serbest Bölgeler ve İstihdam. İçinde *Sosyal Politika ve Çalışma İlişkilerinde Güncel Sorunlar* (ss. 191-214). Ankara: Gazi Kitabevi.

Çakmak, E., Önden, İ., & Samastı, M. (2017). Türkiye'deki ve Dünyadaki Özel Bölgeler ve Özel Ekonomi Bölgesi Oluşturulması İçin Dönüşüm Önerileri. *6. Ulusal Lojistik ve Tedarik Zinciri Kongresi.*

Döğer, İ. H., & İsgender, M. (1999). Ekonomik Kalkınma Stratejileri ve Bazı Ülke Deneyimleri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *2*.

Ekinci, İ. (2007). Karadeniz'de Bir Serbest Liman Denemesi: Batum (1878-1886). *Karadeniz Araştırmaları*, *14*, 63-77.

Erçakar, M. E. (2004). Serbest Bölgelerin Ülkemiz Ekonomisindeki Yeri ve Önemi. *İş, Güç, Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, *6*(2).

Erdoğan, E., & Ener, M. (2005). *Serbest bölgeler* (C. 728). Ankara: Nobel Yayınları.

Haydaroğlu, C., & Tatlısu, S. (2016). Turgut Özal Dönemi Yeni Sağ Devlet ve Ekonomik Liberalizm: Devlet ve Piyasa İlişkisinin Politik Ekonomisi. *International Turgut Ozal Symposium*, 63-75.

https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Dis-Ticaret-104 Erişim Tarihi: 26.05.2023

Işık, S. (2016). *Turgut Özal'ın İhracat Odaklı Büyüme Politikaları ve Sonuçlarının Değerlendirilmesi:(1983-1993 Dönemi)*. 225.

Meng, G. (2005). Evolutionary Model of Free Economic Zones: Different Generations and Structural Features. *Chinese geographical science*, *15*, 103-112.

Neveling, P. (2017). The Global Spread of Export Processing Zones and the 1970s as a decade of consolidation. *Changes in Social Regulation: State, Economy, and Social Protagonists since the 1970s. Oxford: Berghahn Books*, 23-40.

Ormrod, D., & David, O. (2003). *The Rise of Commercial Empires: England and the Netherlands in the Age of Mercantilism, 1650-1770* (C. 10). Cambridge: Cambridge University Press.

Ortakarpuz, M. (Ed.). (2020). *Küresel Ekonomide Özel Ekonomik Alanlar—Serbest Bölgeler ve Lojistik Köyler*. Konya: Eğitim Yayınevi.

Serbest Bölgeler Kanunu, SBK. Yayın No. 10705, 3218. (1985). https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.3218.pdf Erişim Tarihi: 13.04.2023

Serbest Bölgeler Uygulama Yönetmeliği (Sy 21520). (1993). T.C. Resmi Gazete.

Şahin, I. F.O. (2022). *İhtisas Serbest Bölgelerine Sağlanan Teşviklerin İrdelenmesi*. 492-506. ASEAD 10. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu, Ankara.

T.C. Ticaret Bakanlığı. (2022). *2022 Yılı Faaliyet Raporu*. T.C. Ticaret Bakanlığı. https://ticaret.gov.tr/data/63fe041613b876614c89335b/T%C4%B0CARET%20BAKANLI%C4%9EI%202022%20YILI%20FAAL%C4%B0YET%20RAPORU%20.pdf Erişim Tarihi: 12.04.2023

T.C. Ticaret Bakanlığı. (2023a). *Faaliyet Ruhsatlarının Konularına Göre Dağılımı.* T.C. Ticaret Bakanlığı. https://ticaret.gov.tr/data/5b8707aa13b8761450e18e06/2023/tablo_1_faaliyet_ruhsatlarinin_konularina_gore_dagilimi_Oca_2023.pdf. Erişim Tarihi: 05.05.2023

T.C. Ticaret Bakanlığı. (2023b). *Ticaret Hacminin Sektörlere Dağılımı.* T.C. Ticaret Bakanlığı. https://ticaret.gov.tr/data/5b8707aa13b8761450e18e06/2023/tablo_5_ticaret_hacminin_sektorlere_dagilimi_Oca_2023.pdf. Erişim Tarihi: 05.05.2023

T.C. Ticaret Bakanlığı. (2023c). *Ticaret Hacminin Serbest Bölgelere Dağılımı.* T.C. Ticaret Bakanlığı. https://ticaret.gov.tr/data/5b8707aa13b8761450e18e06/2023/tablo_2_ticaret_hacminin_serbest_bolgelere_dagilimi_Oca_2023.pdf. Erişim Tarihi: 05.05.2023

T.C. Ticaret Bakanlığı. (2023d). *Yönü İtibariyle Toplam Ticaret Hacmi.* T.C. Ticaret Bakanlığı. https://ticaret.gov.tr/data/5b8707aa13b8761450e18e06/2023/tablo_3_yonu_itibariyle_toplam_ticaret_hacmi_Oca_2023.pdf. Erişim Tarihi: 05.07.2023

T.C. Ticaret Bakanlığı. (2023e). *Ülke Grupları İtibariyle Toplam Ticaret Hacmi.* T.C. Ticaret Bakanlığı. https://ticaret.gov.tr/data/5b8707aa13b8761450e18e06/2023/tablo_4_ulke_gruplar%C4%B1_itibariyle_toplam_ticaret_hacmi_Oca_2023.pdf. Erişim Tarihi: 07.05.2023

Ticaret Bakanlığı. (2023f). *Serbest Bölgelerde İstihdam.* T.C. Ticaret Bakanlığı. https://ticaret.gov.tr/data/5b8707aa13b8761450e18e06/2023/tablo_6_serbest_bolgelerde_istihdam_Oca_2023.pdf. Erişim Tarihi: 07.05.2023

Toprak, M. (2019). Bölgesel gelişme dinamikleri ekseninde serbest bölgelerin dış ticaret etkileri: Ege Serbest Bölgesi (Esbaş) örneği. *İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.

Toprak, M. (2020). *Serbest Bölgeler ve Dış Ticarete Etkileri*. Ankara: Nobel Bilimse Eserler.

Toroslu, M. V., & Durmuş, C. N. (2010). *Serbest Bölgeler*. Ankara: Maliye ve Hukuk Yayınları.

Trampus, F. (1999). *Free Ports of the World*. Livorno: EUT Edizioni Università di Trieste.

KAYNAKÇA

Akpınar, E. N. (2017). Elektronik Dış Ticaret ve İstihdam İlişkisi. *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences*, *3*(2), 208-217.

Alves, B.B., De Olivere, P.F., & Fioravanti, G. (2017). E-commerce is booming. What's in it for urban transport?, World Bank Blog

Arslandere, M. (2010). *Elektronik ticaret ve Karaman'daki KOBİ'ler üzerine bir araştırma.* Yüksek Lisans Tezi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Karaman.

Bloomberg HT, Getir Türkiye'nin 2. 'Unicorn'u Oldu, https://www.bloomberght.com/getir-turkiye-nin-2-unicorn-u-oldu-2277421 , 08.03.2023a.

Bloomberg HT, Türkiye'nin Yeni Unicorn'u Yine Oyun Sektöründen, https://www.bloomberght.com/turkiye-nin-yeni-unicorn-u-yine-oyun-sektorunden-2283406, 08.03.2023b.

Canbaz, B. (2023). Türkiye'nin İlk Unicorn'u Olan Peak Games'in Başarı Dolu Hikayesi, https://pazarlamasyon.com/turkiyenin-ilk-unicornu-olan-peak-gamesin-basari-dolu-hikayesi/ , 08.03.2023.

Canpolat, Ö. (2001). *E-ticaret ve Türkiye'deki gelişmeler.* Tüketicinin ve Rekabetin Korunması Genel Müdürlüğü, T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Hukuk Müşavirliği, Ankara

Chen, J., Chen, Y., Parlar, M., & Xiao, Y. (2011). Optimal inventory and admission policies for drop-shipping retailers serving in-store and online customers. *IIE Transactions*, *43*(5), 332-347.

Çak, M. (2002). *Dünyada ve Türkiye'de elektronik ticaret ve vergilendirilmesi*. İstanbul Ticaret Odası Yayını..

Deloitte Digital, Ekonominin Dönüştürücü Gücü: E-Ticaret Etki Analizi, 2021, https://www.tubisad.org.tr/tr/images/pdf/tubisad-e-commerce_impact_assessment-launchpresentation.pdf , 14.03.2023.

Deloitte, (2017). Technology, Media and Telecommunications Predictions for 2017.

Deloitte, (2018). Postnord E-Commerce in Europe 2018.

Demirdögmez, M., Gültekin, N. & Taş, H. (2018). Türkiye'de E-Ticaret Sektörünün Yıllara Göre Gelişimi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi,* 8(15), 2216- 2236.

Dereli, D.D. (2015). Yeni Ekonomide Elektronik Ticaret ve Türkiye'de Elektronik Ticaretin Boyutu ve Vergilendirilmesi. *İktisadi Yenilik Dergisi*, 2(2), 56-71.

Doğaner, M. (2007). *Elektronik Ticaret Türkiye'de Elektronik Ticaretin Gelişimi ve İşletmeden Tüketiciye Elektronik Ticaret Üzerine Bir Araştırma,* Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya

Ekonomist, (2018), https://www.ekonomist.com.tr/diger/bankalarin-dijital-yarisi.html

Elibol, H., & Kesici, B. (2004). Çağdaş işletmecilik açısından elektronik ticaret. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (11), 303-329.

Erdinç, F. (2002). *Elektronik Ticaretin Bankacılık Sektörüne Etkileri,* Yüksek Lisan Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul

Eryüzlü, H., & Kurtoğlu, A. (2021). E-Ticaret ve Bireysel Kredilerin Çok Yönlü İlişkileri: Türkiye Örneği. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (43), 277-238.

Gökgül, M. (2014). *Türkiye'de Elektronik Ticaret ve İşletmelere, Tüketicilere Sağladığı Avantajlar, Dezavantajlar*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi, İstanbul

Hootsuite, (2019). We Are Social – Dijital Türkiye 2019 Raporu.

https://fastcompany.com.tr/calisma-hayati/en-buyuk-100-internet-sirketi/, 03.03.2023.

https://nielseniq.com/global/tr/news-center/2022/e-ticaretteki-buyume-2022de-yuzde-68e-ulasti/, 03.03.2023.

https://nielseniq.com/global/tr/news-center/2022/e-ticaretteki-buyume-2022de-yuzde-68e-ulasti/, 03.03.2023.

https://recrodigital.com/dunyada-ve-turkiyede-internet-sosyal-medya-kullanimi-2022/, 13.03.2023

https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/kuresel-e-ticaret-hacminin-2022yi-5-5-trilyon-dolarla-kapatmasi-bekleniyor/2702956#, 13.03.2023

https://www.bloomberght.com/piyasalar, 03.03.2023.

https://www.eticaret.gov.tr/cevrimiciegitim/ulke-ve-sektor-raporlari-85, 03.03.2023.

https://www.eticaret.gov.tr/istatistikler, 03.03.2023.

https://www.strategyand.pwc.com/tr/turkiye-e-ticaret-ekosisteminin-gorunumu, 03.05.2023.

Hwong, C. (2018). E-Commerce Demographics: Who Shops Online, Consumer Insights, Verto Analytics.

IMF, (2019). World Economic Outlook Update, January 2019.

İleri, Y.Y., & İleri, H. (2011). İnternet Bankacılığı ve E-Ticaretin Türkiye Ekonomisi Üzerindeki Etkileri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, *14*(1-2), 97-108.

Mangiaracina, A.P., & Campari, F. (2012). Factors Affecting B2C e Commerce Diffusion. *International Journal of Economics and Management Sciences*. 6.

Mankan, E. (2011). *E-Ticaret*. İzmir: İlya İzmir Yayınevi.

Marangoz, M., Yeşildağ, B., & Saltık, İ. A. (2012). E-ticaret işletmelerinin web ve sosyal ağ sitelerinin içerik analizi yöntemiyle incelenmesi. *Journal of Internet Applications and Management*, *3*(2), 53-78.

Molla, A., & Heeks, R. (2007). Exploring e-commerce benefits for businesses in a developing country. *The Information Society*, *23*(2), 95-108.

Nanehkaran, Y. A. (2013). An introduction to electronic commerce. *International journal of scientific & technology research*, *2*(4), 190-193.

Niranjanamurthy, M., Kavyashree, N., Jagannath, S., & Chahar, D. (2013). Analysis of e-commerce and m-commerce: advantages, limitations and security issues. *International Journal of Advanced Research in Computer and Communication Engineering*, *2*(6), 2360-2370.

Numberger, S., & Rennhak, C. (2005). The Future of B2C E-Commerce. *Electronic Markets*, *15*(3), 269-282.

Oğuztürk, B. S., & Alparslan, A. M. (2011). E-Ticaret Stratejisinde Entelektüel Sermayenin Görünümü. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (13), 145-168.

Organ, A., & Karadağ, N. C. (2011). İşletmecilik Açısından Elektronik Ticaret ve Hukuki Altyapısı. *Journal of Internet Applications and Management*, *2*(2), 81-104.

Özel, H. A. (2013). E-ticaret ve Türkiye'nin bilgi toplumundaki yeri. *Akademik Bakış Dergisi*, *38*, 1-17.

Özsoy, Ş. (2020). *İş Dünyamızı Altüst Eden Dijital Trendler,* ed. Burçin Şenel, 7.Baskı, İstanbul:İmak Ofset Basım Yayın.

Sarısakal, M. N., & Aydın, M. A. (2003). E-ticaretin yeni yüzü mobil ticaret. *Journal of Aeronautics and Space Technologies*, *1*(2), 83-90.

Schneider, G. (2006), *Electronic Commerce,* Course Technology

Singh, A. (2019). *Changing Scenario of Business and E-Commerce: Trends and Issues*. Society Publishing.

Statista, (2020). "Number of Worldwide Internet Users by Region", Worldwide internet users by region, https://www.statista.com, 13.03.2023

Taşdemir, N., (2018*), İhracatta İnternet ve E-Ticaretten Faydalanma Yolları ve Bir Uygulama,* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

TBB, (2022). https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/istatistikiraporlar/ekler/3932/Dijital-Internet-Mobil_Bankacilik_Istatistikleri-Eylul_2022.pdf, 03.05.2023.

TÜSİAD Yayınları, (2022). *E-Ticaretin Öne Çıkan Başarısı, Tüketici Davranışlarında Değişim ve Dijitalleşme,* https://www.eticaretraporu.org/wp-content/uploads/2022/02/dd-tusiad-e-ticaretin-one-cikan-basarisi-tuketici-davranislarinda-degisim-ve-dijitallesme.pdf, 03.03.2023.

Ustaömer, K. (2019). Türkiye'nin bankacılık sektöründe dijitalleşme olgusu. *Ekonomi İşletme ve Yönetim Dergisi*, *3*(1), 1-24.

Uygur, E. (2010), *E-Ticaret ve Türkiye'deki Durumu*, Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi, İstanbul.

Wikipedia, "Unicorn Girişim" (Çevrimiçi), https://tr.wikipedia.org/wiki/Unicorn_giri%C5%9Fim , 12.05.2023.

Yalçın, F.G. (2023), Türkiye'de kartlı ödemeler 2022'de büyümeye devam etti, https://fintechtime.com/wp-content/uploads/2023/01/GOSAS_2023.jpg, 12.05.2023

Yılmaz, Ö., & Bayram, O. (2020). COVID-19 pandemi döneminde Türkiye'de e-ticaret ve e-ihracat. *Kayseri Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *2*(2), 37-54.

Zengin, B., & Güngördü, A. (2014). Elektronik ödeme sistemlerinin olasi etkileri üzerine bir inceleme. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *15*(3), 129-150.

KAYNAKÇA

Abdin, M. D. J. (2018). *Concept and Importance of Industrial Cluster Development.* SSRN.

Agrawal, A., ve Cockburn, I. (2003). The Anchor-tenant Hypothesis: Exploring the Role of Large, Local, R&D-intensive Firms in Regional Innovation Systems. *International Journal of Industrial Organization, 21*(9), 1227–1253.

Akçakaya, M. & İlhan, K. (2021). Bürokrasi-Siyaset İlişkisi Bağlamında Başkanlık ve Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemlerinin İncelenmesi. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 23 (3), 589-624. DOI: 10.26745/ahbvuibfd.996578

Akçomak, İ. S. (2018). *Ahlaksız Büyüme*. Ankara: Efil Yayınevi.

Bartik, T. J. (1991). Effects of Economic Development Policy on Individual Earnings, Income Distribution, and Economic Efficiency. In *Who Benefits from State and Local Economic Development Policies?* (pp. 157–186). W. E. Upjohn Institute.

Beer, A., ve Clower, T. L. (2019). *Globalization, Planning and Local Economic Development*. Routledge.

Cizre-Sakallioglu, U. ve Yeldan, E. (2000). Politics, Society and Financial Liberalization: Turkey in the 1990s. *Development and Change,* (31) 481-508.

Cox, K. R. ve Mair, A. (1988). Locality and Community in the Politics of Local Economic Development, *Annals of the Association of American Geographers*, *78*(2), 307-325.

Cörvers F. ve Mayhew, K. (2021). Regional Inequalities: Causes and Cures, *Oxf Rev Econ Policy, 37*(1): 1-16.

Çeviker Gürakar, E. (2018). Kayırma Ekonomisi. İstanbul: İletişim Yayınları.

Demirel, T. (2018). Turgut Özal: Reformcu Bir Siyasetçi Hakkında Bazı Notlar. *Muhafazakar Düşünce*, *15*(55): 57-75.

Eren, A. (2006). *Türkiye Ekonomisi*. Ankara: Ekin Kitabevi.

Erman, T. (2013). Küresel ve Yerel Dinamikler Altında "Anadolu Kaplanı" Kentleri. *İdealkent, 4*(8), 50-73.

Feiock, R. C. (1991). The Effects of Economic Development Policy on Local Economic Growth. *American Journal of Political Science*, *35*(3), 643–655.

Filiztekin, A., ve Tunalı, İ. (1999). Anatolian Tigers: Are They for Real? *New Perspectives on Turkey, 20*, 77-106.

Gertler, M. S. (2010). Rules of the Game: The Place of Institutions in Regional Economic Change. *Regional Studies*, (44), 1–15.

Goodwin, M. (2013). Regions, Territories, and Relationality: Exploring the Regional Dimensions of Political Practice. *Regional Studies, 47*(8), 1181–1190.

Halifeoğlu, M. (2019). Hangi Hegemonya Projesi? Adalet ve Kalkınma Partisi'nin Sermaye Birikimi ile İmtihanı. *Alternatif Politika*, *11* (Özel Sayı). http://search/yayin/detay/387905

İkiz, A. S. (2020). Turgut Özal ve AK Parti Dönemi Türkiye ABD İlişkilerinin Ekonomi Politiği. *Turkish Studies - Economy, 15*(3), 1385-1395.

İlgüner, M. ve Asplund, C. (2011). *Marka Şehir*. İstanbul: Markating Yayınları.

Jonas, A. (2012). Region and Place: Regionalism in Question. *Progress in Human Geography, 36*(2), 263–272.

Jones, M. (2009). Phase Space: Geography, Relational Thinking and Beyond. *Progress in Human Geography, 33*(4), 487–506.

Kalkar, Ö. Ş. ve Öcal, A. (2020). *Bir İçerik Analizi: Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi.* Balıkesir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi , *1* (2); 1-30 .

Karagöz, B. (2020). *Kentlerarası Rekabette Balıkesir ve Ekonomisi*. Ankara: Gece Kitaplığı.

Keyman, E. F. ve Koyuncu Lorasdağı, B. (2010). *Kentler: Anadolu'nun Dönüşümü, Türkiye'nin Geleceği*. İstanbul: Doğan Kitap.

Kitson, M.; Martin, R. ve Tyler, P. (2004). Regional Competitiveness: An Elusive yet Key Concept?, *Regional Studies,* 38(9), 991-999.

Kosebalaban, H. (2007). The Rise of Anatolian Cities and the Failure of the Modernization Paradigm. *Critique: Critical Middle Eastern Studies, 16*, 229 - 240.

Kutlay, M. (2011). Economy as the "Practical Hand" of "New Turkish Foreign Policy": A Political Economy Explanation. *Insight Turkey*, *13*(1), 67-88.

Lukkarinen, M. (2005). Community Development, Local Economic Development, and the Social Economy. *Community Development Journal*, *40*(4), 419–424.

MacLeod, G. ve Jones, M. (2007). Territorial, Scalar, Networked, Connected: In What Sense a 'Regional World'?. *Regional Studies, 41*(9), 1177–1192.

Mortan, K. ve Arolat, O. S. (2009). *Denizli Ekonomisine Bakış*. İstanbul: Heyamola Yayınları.

OECD (2023). *Job Creation and Local Economic Development 2023: Bridging the Great Green Divide*. Paris: OECD Publishing.

OECD (2016). *OECD Regional Outlook 2016: Productive Regions for Inclusive Societies*. Paris: OECD Publishing.

OECD (2003). *Entrepreneurship and Local Economic Development: Programme and Policy Recommendations, Local Economic and Employment Development (LEED)*. Parsi: OECD Publishing.

Oğuztimur, S. (2018). Turkey's Entrepreneur Weapons: The Driving Forces Behind Anatolian Tigers. *Journal of Management Marketing and Logistics, 5*(2), 96-103.

Özbek, O. (2011). *The Historical Roots of Entrepreneurship in South-Central Anatolia in Turkey*. ERSA Conference Papers, European Regional Science Association.

Öztürk, Ş. (2021). *Türkiye'de Neo-Liberal Politikaların Uygulanmasında Devletin Siyasi ve İktisadi Rolü: Anavatan Partisi (1983-1989) ve Ak Parti (2003-2011) Dönemlerinin Karşılaştırılması*. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi.

Pamuk Ş. (2014). *Türkiye'nin 200 Yıllık İktisadi Tarihi*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Pamuk Ş. (2008). Anadolu Kaplanları: Industrial Districts & Regional Development. *International Journal of Urban and Regional Research*, (32), 305-323.

Pamuk S., Williamson J. G. ve Atack J. E. (2012). Conceptual Framework for Economic Growth. *Handbook of Cliometrics*, 1-22.

Rokhim, R.; Wulandari, P. ve Wahyuni, S. (2021). Assessment of Local Economic Development and Its Factors to Improve Welfare in the Several Regions in Indonesia. *Earth and Environmental Science*, (716).

Shehovtseva, L. S. ve Chernyshkov, P. P. (2015). Objectives and Institutions of Regional Development: Interdisciplinary Methodology, *International Journal of Economics and Financial Issues, 5*(Special Issue), 19-24.

Swyngedouw, E. (1997). Neither Global nor Local: 'Glocalization' and the Politics of Scale. In *Reasserting the Power of the Local*, (Eds. E. Swyngedouw), (pp. 137–166). Guildford: Longman.

Şahin, H. (2009). *Türkiye Ekonomisi*. Bursa: Ezgi Kitabevi.

Şahin, M. (2010). "Anadolu Kaplanları" Türkiye'yi Ortadoğu ve Afrika'da Etkili Kılıyor. *Ortadoğu Analiz, 2*(17), 94-99.

https://www.tccb.gov.tr/cumhurbaskanlarimiz/turgut_ozal/

Tok, M. E. (2015). Does "Embeddedness" Create Miracles? The Case of the "Anatolian Tigers" in Turkey. *Canadian Social Science, 11*(4), 28-39.

Uludağ, R. (2011). *Ekonomik Büyüme Sürecinde Kitler ve Toki*. Ankara: SSB Yayıncılık.

Yenal, O. (2010). *Cumhuriyet'in İktisat Tarihi*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Youtie, J., ve Shapira, P. (2008). Building an Innovation Hub: A Case Study of the Transformation of University Roles in Regional Technological and Economic Development. *Research Policy, 37*(8), 1188–1204

KAYNAKLAR

Algan, N., Manga, M., Tekeoğlu, M. (2017). Teknolojik gelişme göstergeleri ile ekonomik büyüme arasındaki nedensellik ilişkisi: Türkiye örneği. *International Conference on Eurasian Economies*, 332-338.

Aslan, N, Yörük, D. (2015). Teoride ve uygulamada dış ticaret hadleri ve kalkınma ilişkisi. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 25 (2)*, 33-69.

Barro, R. J. & Sala-I-Martin, X. (1995). Economic growth. New York: McGraw-Hill

Crespo Cuaresma, J. & Wörz, J. (2005). On export composition and growth. *Review of World Economics. 141,* 33-49.

Çapik, E. & Kaygisiz, A.D. (2018) Ar-Ge harcamaları ve yüksek teknolojili ürün ihracatının büyümeye etkisi: Türkiye örneği. *Yönetim ve Ekonomi Araştırma Dergisi, (16)*, 301-314.

Davidescu, A. A. (2015). The relationship between shadow economy and unemployment rate: An ardl causality analysis for the case of Romania. *Romanian Statistical Review, (4),* 46-62.

Demir, O. (2018). Does high tech exports really matter for economic growth a panel approach for upper middle-ıncome economies. *AJIT-e: Bilişim Teknolojileri Online Dergisi, 9 (31),* 43-54.

Ekananda, M. & Parlinggoman, D. J. (2017). The role of high-tech exports and of foreign direct ınvestments (fdı) on economic growth. *European Research Studies Journal, 20(4A),*194-212.

Erkişi, K. & Boğa, S. (2019). High-technology products export and economic growth: a panel data analysis for Eu-15 Countries." *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9(18)*, 669-683.

Falk, M. (2007). High-tech exports and economic growth in ındustrialized countries. *Applied Economics Letters, 16(10),*1025-1028.

Göçer, İ. (2013). Ar-Ge harcamalarının yüksek teknolojili ürün ihracatı, dış ticaret dengesi ve ekonomik büyüme üzerindeki etkileri. *Maliye Dergisi, (165),* 215-240

Gökmen, Y., And U. Turen. 2013. The determinants of high technology exports volume: a panel data analysis of EU-15 Countries. *International Journal of Management, Economics and Social Sciences 2(3)*, 217–232.

Güneş, S. And Akin, T. (2019). Yüksek teknolojili ürün ihracatı: lider ülkeler ve Türkiye analizi. *Sosyoekonomi, 27(40)*, 11-29.

Kabaklarli, E., Duran, M. S. & Telli, Ü.Y. (2018). High-technology exports and economic growth: panel data analysis for selected OECD Countries. *Forum Scientiae Oeconomia, 6(2),* 47-60.

Kilavuz, E. & Topcu, B. (2012). Export and economic growth in the case of the manufacturing ındustry: panel data analysis of developing countries. *International Journal of Economics and Financial Issues, (2),* 201-215.

Kizilkaya, O., Sofuoğlu, E., & Ay, A. (2017). Yüksek teknolojili ürün ihracatı üzerinde doğrudan yabancı sermaye yatırımları ve dışa açıklığın etkisi: gelişmekte olan ülkelerde panel veri analizi. *Doğuş Üniversitesi Dergisi, 18(1),* 63-78.

Lee, J. (2010). Export specialization and economic growth around the world. *Economic Systems, (35),* 45-63.

Özkan. G. Ve Yilmaz. H. (2017). Ar-ge harcamalarının yüksek teknoloji ürün ihracatı ve kişi başı gelir üzerindeki etkileri: 12 AB ülkesi ve Türkiye için uygulama (1996-2015). *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi, 12(1),* 1-12.

Peseran, M. H., Shin, Y., & Smith, R. (2001). Bounds testing approaches to the analysis of level relationships. *Journal of Applied Econometrics, (16),* 289–326.

Şahin, B.E. (2019). Impact of high technology export on economic growth: An analysis on Turkey. *Journal of Business, Economics and Finance (JBEF), 8(3)*, 165-172.

Satrovic, E. (2018). Economic output and high-technology export: panel causality analysis. *International Journal of Economic Studies, 4(3),* 55-63.

Snowdon, B. & Wane, H.R. (2005). Modern makroekonomi: Temelleri gelişimi ve bugünü. Efil Yayınevi.

Telatar, O. M., Değer, M. K. & Doğanay, M. A. (2016). Teknoloji yoğunluklu ürün ihracatının ekonomik büyümeye etkisi: Türkiye örneği (1996: Q1-2015: Q3). *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 30(4)*, 921-934.

Trlakovic, J., Despotovic, D, Ristic, L. (2018). Impact of technology-intensive exports on Gdp of Western Balkan Countries. *Journal of Policy Modeling [online], 40(5),* 1038-1049.

Yildiz, Ü. (2017). BRICS ülkeleri ve Türkiye'de yüksek teknoloji ihracatı ve ekonomik büyüme ilişkisinin panel veri analizi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Dergisi, (53),* 26-34.

KAYNAKÇA

Acar Balaylar N. (2001), Para İkamesi Olgusu ve Makro Ekonomik Etkileri (1980 Sonrası Türkiye Örneği), *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Doktora Tezi*, İzmir.

Acar Boyacıoğlu M. & Çürük D. (2016), Döviz Kuru Değişimlerinin Hisse Senedi Getirisine Etkisi: Borsa İstanbul 100 Endeksi Üzerine Bir Uygulama, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, *Nisan/2016 143-156.*

Aka, K. (2020), Seçilmiş Makroekonomik Göstergelerin Döviz Kuru Üzerinde Etkisi: Türkiye Ekonomisi Üzerine Bir Uygulama, *BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi*, 14(1), 99-117.

Aksoylu, E. (2018), Döviz Kuru ve Makroekonomik Değişkenler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, International Congress on Business and Marketing, 29.11.2018-01.12.2018, Maltepe University, İstanbul, 236-240.

Arısoy, İ. (2005), Türkiye'de Kamu Harcamaları ve Ekonomik Büyüme İlişkisi (1950-2003), *Türkiye Ekonomi Kurumu Tartışma Metni* 2005/15, http://www.tek.org.tr, (20.06.2016).

Armutçuoğlu Tekin, H. & Balmumcu, Ö. (2018), Türkiye'de Son Dönem Döviz Kuru Gelişmelerinin Dış Ticaret Hacmine Etkileri, *IV. International Caucasus-Central Asia Foreign Trade and Logistics Congress*, September 7-8, Didim, Aydın, 471-480.

Ata, A.Y., & Yücel, F. (2003), Eş-Bütünleşme ve Nedensellik Testleri Altında İkiz Açıklar Hipotezi: Türkiye Uygulaması, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(12): 97-110.

Avil, D. (2021), Türkiye'de Uygulanan Döviz Kuru Politikaları ve 2000 Yılı Sonrası Ticari Bankalar Üzerindeki Etkileri, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bankacılık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*, Edirne.

Ayhan, A.D. (2008), Kur Rejimlerinin Makroekonomik Değişkenlerin Oynaklığına Etkisi: Türkiye Örneği, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Doktora Tezi*, İzmir.

Barça, B. (2022), Enflasyon, Döviz Kuru ve Faiz Oranları Arasındaki Nedensellik İlişkisi: Türkiye Örneği, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*, Edirne.

Bal, H., Akça, E. E. & Demiral, M. (2017), Döviz Kuru Değişmelerinin Türkiye'nin Avrupa Birliği Ticareti Üzerine Etkileri, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7 (2) , 61-82.

Bayraktutan, Y. & Özkaya M.H. (2009), Ekonomik Büyüme ve Enflasyon Sonuçları Bakımından Farklı Kur Rejimleri, *ODTÜ Geliştirme Dergisi,* 36:51-70.

Bingöl, N., Pehlivan, C. & Han, A. (2020), Turizm Gelirleri-Makro Değişkenler Arasındaki İlişkinin Türkiye İçin Ampirik Olarak İncelenmesi, *Ekev Akademi Dergisi*, 24(82):245-262.

Celasun, M. (2002), 2001 Krizi, Öncesi ve Sonrası: Makroekonomik Bir Değerlendirme. University of Utah, 1-56.

Çakmak, E. & Gümüş, S. (2005), Türkiye'de Beşeri Sermaye ve Ekonomik Büyüme: Ekonometrik Bir Analiz (1960-2002), *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 60(1): 59 - 72.

Çoban, O., & Özcan, C.C. (2013), Türkiye'de Turizm Gelirleri-Ekonomik Büyüme İlişkisi: Nedensellik Analizi (1963-2010), *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 8(1): 243-261.

Dilbaz Alacahan, N., Akarsu, Y. & Kurt S. (2019), Döviz Kuru ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Panel Nedensellik Analizi, International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies, 5(10):20-26.

Dinçer, N.N. (2005), Döviz Kuru Dalgalanmalarının Asimetrik Etkileri: Türkiye Örneği, *Ekonometrik Modeller ve Stratejik Araştırmalar Genel Müdürlüğü Uzmanlık Tezi*, DPT Yayınları, Yayın No:2682.

Doğan, Z. & Kurt, Ü. (2016), Türkiye Ekonomisinde Reel Döviz Kuru ve İthalat İlişkisi: Tüketim ve Yatırım Etkileşimi Üzerine Ampirik Analiz, *The Journal of Academic Social Science Studies, 45:*327-336.

Eğrioğlu, E., Yolcu, U. & Baş, E. (2019), Yapay Sinir Ağları- (Öngörü ve Tahmin Uygulamaları), Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.

Engle, R.F., & Granger, C.W.J. (1987), Co-integration and Error Correction: Representation, Estimation and Testing, *Econometrica*, 55(2): 251-276.

Erdoğan, S.Y. (2008), Döviz Kuru Rejimleri ve Türkiye'de Uygulanan Döviz Kuru Rejimlerinin Ekonomik Büyümeye Etkisi, *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Teorisi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul.

Erkişi, K. (2018), Para Politikasının Döviz Kuru Üzerindeki Etkileri: Türkiye için Bir Uzun Dönem Analizi, *Euroasia Journal of Social Sciences Humanities*, 5(5):54-64.

Göktaş Yılmaz, Ö. (2005), Türkiye Ekonomisinde Büyüme ile İşsizlik Oranları Arasındaki Nedensellik İlişkisi, *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Ekonometri ve İstatistik Dergisi*, 2: 63-76.

Granger, C.W.J. (1969), Investigating Causal Relations by Econometric Models and Cross-Spectral Methods, *Econometrica*, 37(3): 424–438.

Gujarati, D.N. (1999). *Temel Ekonometri, (Çeviri: Şenesen, Ü. ve Günlük Şenesen, G.),* Literatür Yayıncılık, İstanbul.

Hacıevliyagil, N. & Demir, Y. (2016), Döviz Kurunun Temel Makro Ekonomik Değişkenlerle İlişkisi: Türkiye ve BRICS Ülkeleri Karşılaştırması, *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar*, 53(615):41-64.

Hamzaçebi, C. (2011), Yapay Sinir Ağları – Tahmin Amaçlı Kullanımı, Matlab ve Neurosolutions Uygulamalı, Ekin Basım Yayın, Bursa.

Haykin, S. (1999), Neural Networks – A Comprehensive Foundation*,* Prentice Hall, 2. Edition, New Jersey, USA.

Helhel, Y. (2009), Makroekonomik Değişkenler ve Döviz Kuru İlişkisi: Yapay Sinir Ağı ve VAR Yaklaşımları ile Öngörü Modellemesi, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Doktora Tezi,* Isparta.

Hu, C., (2002), Advanced Tourism Demand Forecasting: ANN and Box-Jenkins Modelling, Doctoral Dissertation, Purdue University, MI, USA.

Johansen, S. (1988), Statistical Analysis of Cointegration Vectors, *Journal of Economic Dynamics and Control*, I12(2): 231-254.

Kandil Göker İ.E. & Uysal B. (2020), Turizm Sektöründe Faiz Oranı ve Döviz Kurunun Karlılık Üzerindeki Etkisi, *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(1):159-170.

Karacan, R. (2010), Faiz, Döviz Kuru İlişkisinin Makroekonomik Performansa Etkisi Üzerine Bir Değerlendirme, *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(2): 72-92.

Karagöl, E., Erbaykal, E., & Ertuğrul, H.M. (2007), Türkiye'de Ekonomik Büyüme ile Elektrik Tüketimi İlişkisi: Sınır Testi Yaklaşımı, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 8(1): 72-80.

Karakış, L. (2019), Türkiye'de Döviz Kurları ile Makroekonomik Değişkenler Arasındaki Nedensellik İlişkisinin Değerlendirilmesi, *Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*, Sakarya.

Kılıçarslan, E. (2016), Döviz Kuru ve Makroekonomik Etkileri, *Hitit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi,* Çorum.

Kızılkaya, O. (2012), Reel Döviz Kuru, Yabancı Sermaye ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Türkiye Örneği, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Doktora Tezi*, Konya.

Kibritçi Artar, O. (2011), Türkiye'de Para Politikası Kararlarının Makroekonomik Değişkenler Üzerindeki Etkisi: Vektör Otoregresyon (VAR) Analizi, *Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 0(1):1-17.

Koçak, S. (2006), Döviz Kurundaki Değişikliklerin Ekonomik Etkileri, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi,* Kahramanmaraş.

Kubar, Y. & Çoban, H. (2021), Makroekonomik Değişkenlerin Döviz Kuru Değişmelerine Etkisi: Bir Panel Veri Analizi, *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 13(24): 189-206.

Kutlar, A. (2007), *Ekonometriye Giriş*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Makhdom, M.A. (2021), Makroekonomik Göstergeler ile Döviz Kuru Arasındaki İlişkinin Analizi: (2005:01-2019:10) Türkiye Uygulaması, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 13 (1): 772-789.

Mucuk, M., & Uysal, D. (2009), Türkiye Ekonomisinde Elektrik Tüketimi ve Ekonomik Büyüme, *Maliye Dergisi*, 157: 105-115.

Oflaz, F. (2020), Makroekonomik Belirsizliklerin Bankaların Döviz Kuru Riski Üzerine Etkileri, *İstanbul Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul.

Öner Badurlar, İ. (2008), Türkiye'de Konut Fiyatları ile Makro Ekonomik Değişkenler Arasındaki İlişkinin Araştırılması, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1): 223-238.

Öngel, V., Tatlı, H.S. & Bozkurt, G. (2020), Türkiye ve Azerbaycan Ekonomilerinin Makroekonomik Değişkenler Açısından İncelenmesi, International Conference on Eurasian Economies, September 2-4, Baku, İstanbul, Bishkek.

Özaydın, Ö. (2009), Porsuk Barajı Su Seviyesinin Öngörülerinin Elde Edilmesinde Yapay Sinir Ağları ve ARMAX Modellerinin Karşılaştırmalı İncelenmesi, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İstatistik Anabilim Dalı Doktora Tezi*, Eskişehir.

Özdamar, G. (2015), Türkiye Ekonomisinde Döviz Kuru Geçiş Etkisi: ARDL-Sınır Testi Yaklaşımı Bulguları, *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi,* 15(32):66-97.

Özkaya, M.H. (2007), Farklı Kur Rejimlerinin Makroekonomik Performans Sonuçları, *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Doktora Tezi,* Kocaeli.

Öztemel, E. (2003), Yapay Sinir Ağları, Papatya Yayıncılık, İstanbul.

Polat, M., Tan, M. & Uslu, A. (2017), Hisse Senedinin Fiyatını Etkileyen Makroekonomik Faktörlerin Belirlenmesi: BIST100 Endeksi Üzerine Bir Uygulama, 4. International Regional Development Conference, 21-23 September, Munzur University, Tunceli, 440-446.

Poyraz, E. & Tepeli, Y. (2015), Seçilmiş Makro Ekonomik Göstergelerin Borsa İstanbul XU100 Endeksi Üzerindeki Etkisinin Analizi, *PARADOKS Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi,* 11(2):102-128.

Sağlam Bezgin, M. **&** Karaçayır, E. (2021), Döviz Kuru ve Makroekonomik Değişkenler Arasındaki İlişkinin NARDL Model Yaklaşımıyla İncelenmesi, *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 10(19): 107-123.

Sandalcılar, A.R. (2012), Türkiye'de Kâğıt Tüketimi ile Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: Eşbütünleşme ve Nedensellik Analizi, *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 13(2): 1-15.

Sarı, İ. (2007), Makroekonomik Değişkenlerin Dolarizasyon Sürecine Etkisi: Ampirik Bir Yaklaşım, *Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Piyasalar Genel Müdürlüğü Uzmanlık Yeterlilik Tezi*, Ankara.

Saykal, B. (2018), Döviz Kuru Değişimlerinin Enflasyon Üzerindeki Etkisi: Türkiye Üzerine Bir Uygulama, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*, Eskişehir.

Sevüktekin M., & Nargeleçekenler, M. (2007), Ekonometrik Zaman Serileri Analizi: EViews Uygulamalı, Nobel Yayıncılık, Ankara.

Sönmez Çakır, F., (2019), Yapay Sinir Ağları – Matlab Kodları ve Matlab Toolbox Çözümleri, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.

Şahbaz, A. (2009), Gelişmekte Olan Ülkelerde Kur Değişimlerinin Toplam Çıktı Üzerine Etkileri: Türkiye Üzerine Bir Uygulama, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Doktora Tezi*, Adana.

Şahbaz, D. (2022), Döviz Kuru Volatilitesi ve Makroekonomik Bileşenler, *Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ekonometri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*, Bursa.

Şahbaz, Ü. (2007), Zaman Serilerinde Nedensellik Analizi (Türkiye'de Ekonomik Büyüme ve Turizm Gelirleri Arasındaki İlişkinin Nedensellik Analizi), *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, Eskişehir.

Şanlı, O. (2020), Ticaret ve Kur Savaşlarının Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 13(35):600-636.

Şanlı, O. (2022), Döviz Kuru Dalgalanmalarının Enflasyona Etkisi, *ODÜ Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 12(3):2487-2514.

Şen, Z. (2004), Yapay Sinir Ağları İlkeleri, Su Vakfı Yayınları, İstanbul.

Şengönül, A., Karadaş, H. A. & Koşaroğlu, Ş. M. (2018), Makroekonomik Değişkenler ve Finansal Değişkenlerin Uzun Dönem İlişkisi: SVAR Analizi, *BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi*, 12 (1), 63-85.

Taşseven, Ö. & Çınar, S. (2015), Türkiye'de Borç Dolarizasyonunun Belirleyicileri ve Makroekonomik Göstergeler Üzerindeki Etkileri, *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 4 (2):121-141.

Tetik, S. (2011), Türkiye'de Ekonomik Büyüme ile Enerji Harcamaları Arasındaki İlişki, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, *Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.

Tunay, K.B., & Tunay, N. (2019), Dış Kaynaklı Ekonomik Şokların Türkiye'de Para Politikalarına Etkileri: SVAR Analizi, Eurasian Econometrics Statistics & Emprical Economics Journal, 12:36–48.

Umut, A. (2022), Gelişmekte Olan Ülkelerde Döviz Kuru Değişimlerinin Enflasyona Etkisi, *Maliye ve Finans Yazıları*, 117: 9-20.

Uzgören, N. & Uzgören, E. (2005), Zaman Serilerinde Sahte Regresyon Sorunu ve Reel Kamu Harcamalarına Yönelik Bir Ekonometrik Model Uygulaması, Akademik Bakış, 5:1-14.

Ünal, A. (2019), Döviz Kurundaki Değişimin Bankacılık Sektörü Karlılığına Etkisi, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*, Konya.

Yıldırım, D.Ç. (2011), Avrupa Parasal Birliği'nin Makroekonomik Performans Üzerine Etkisi: Ekonometrik Bir Analiz, *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Doktora Tezi,* Kocaeli.

Yıldız, M. (2022), Dolar ve Euro Kurları Üzerinde Etkili Faktörlerin İki Bağımlı Değişkenli MARS Modeli ile Belirlenmesi, *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24(1):6-29

Yurtoğlu, H. (2005), Yapay Sinir Ağları Metodolojisi ile Öngörü Modellemesi: Bazı Makroekonomik Değişkenler için Türkiye Örneği, *Ekonometrik Modeller ve Stratejik Araştırmalar Genel Müdürlüğü Uzmanlık Tezi*, DPT Yayınları, Yayın No:2683.

Yüksel, C., & Songur, M. (2011), Kamu Harcamalarının Bileşenleri ile Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: Ampirik Bir Analiz (1980-2010), *Maliye Dergisi*, 16: 365-380.

https://www.mahfiegilmez.com/2022/03/doviz-kuru-rejimleri-ve-turkiye.html

TÜRKİYE'DE BEŞERİ SERMAYE VE İŞGÜCÜ VERİMLİLİĞİNİN EĞİTİM DÜZEYLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Çağatay TUNÇSİPER

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-25-6

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Temmuz 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Günümüzde, ülkelerin ekonomik büyüme ve kalkınma süreçlerinde beşeri sermayenin ve işgücü verimliliğinin önemi giderek artmaktadır. Beşeri sermaye, bir ülkenin eğitim düzeyi, yetenekleri ve bilgi birikimini ifade ederken, işgücü verimliliği ise bu beşeri sermayenin üretim ve performans açısından ne kadar etkin bir şekilde kullanıldığını gösterir. Dolayısıyla, Türkiye'nin bu alanlardaki durumunu değerlendirmek, ekonomik gelişme ve rekabet gücünü artırmak adına büyük önem taşımaktadır.

Bu eser, Türkiye'deki beşeri sermaye ve işgücü verimliliğini eğitim düzeyleri temelinde ele alarak, mevcut durumu değerlendirmeyi ve bu konuda önemli öneriler sunmayı hedeflemektedir. Türkiye'de beşeri sermaye ve işgücü verimliliğini eğitim düzeyleri bağlamında ele alan kapsamlı bir değerlendirme sunan bu eser, okuyuculara Türkiye'nin eğitim sistemi, beşeri sermaye oluşumu, işgücü verimliliği ve bu alanlardaki zorluklar hakkında derinlemesine bir bakış açısı sunmaktadır.

Kitabın ilk bölümü, beşeri sermaye ve üretim fonksiyonu ilişkini irdelemektedir. Bu bölümde beşeri sermaye kavramı, beşeri sermayenin unsurları, iktisat teorisinde beşeri sermaye ve beşeri sermaye modellerine yer verilmiştir. Ardından, ikinci bölümde, Türkiye'nin beşeri sermaye bileşenlerine göre görünümü ele alınmıştır. Bu bölümde eğitim, sağlık, beslenme, barınma ve göç gibi bileşenler üzerinden beşeri sermaye açıklanmaya çalışılmıştır. Üçüncü bölümde, Türkiye'nin üretim fonksiyonu tahmini ve sektörlere göre eğitim verimlilik ilişkisi ampirik analizle ortaya konulmuştur. Elde edilen sonuçlar göstermiştir ki eğitim düzeyleri ile beşeri sermaye ve işgücü verimliliği arasında sıkı bağlar bulunmaktadır.

Eser, Türkiye'de beşeri sermaye ve işgücü verimliliği konularına ilgi duyan herkes için önemli bir kaynak ve bu konuda çalışmalar yapan lisans, yüksek lisans ve doktora seviyesindeki öğrenciler için bir başvuru eseri olmayı hedeflemektedir. Bu bağlamda eserin alandaki araştırmalara katkıda bulunmasını temenni ederim.

Dr. Çağatay TUNÇSİPER

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 1

1. BEŞERİ SERMAYE VE ÜRETİM FONKSİYONLARI 5
1.1. Beşeri Sermaye Kavramı 5
1.2. Beşeri Sermayenin Önemi 8
1.3. Beşeri Sermayenin Unsurları 9
1.3.1. Demografi 10
1.3.1.1.Nüfus 10
1.3.1.2.Göç 11
1.3.2. Eğitim 11
1.3.3. Sağlık 13
1.3.4. Beslenme ve Konut 16
1.4. Beşeri Kaynak Gelişimi ve Beşeri Sermaye Yatırımları 16
1.5. Beşeri Sermaye Yatırımlarının Özellikleri 18
1.6. İktisat Teorisinde Beşeri Sermaye 19
1.6.1. Klasik Teoride Beşeri Sermaye 20
1.6.2. Neoklasik Teoride Beşeri Sermaye 22
1.6.3. Marksist Teoride Beşeri Sermaye 24
1.6.4. Post-Keynesyen (Harrod-Domar) Teoride Beşeri Sermaye 24
1.7. Beşeri Sermayeye Yönelik Modeller 26
1.7.1. Mincer Modeli 26
1.7.2. Schultz Modeli 29
1.7.3. Gary S. Becker Modeli 31
1.7.4. Psacharopoulos Modeli 36
1.7.5. Chiswick Modeli 38
1.7.6. Edward F. Denison Modeli 40
1.7.7. Aukrust Modeli 42
1.8. Beşeri Sermaye ve Kalkınma İlişkisi 43
1.9. Beşeri Sermaye ve Büyüme İlişkisi 45
1.10. Beşeri Sermaye ve Verimlilik İlişkisi 47
1.11. Beşeri Sermaye ve Gelir Dağılımı İlişkisi 48
1.12. Beşeri Sermaye ve Teknoloji İlişkisi 49
1.13. Beşeri Sermaye ve Rekabet İlişkisi 50
1.14. Beşeri Sermaye ve Sosyal-Kültürel Gelişme İlişkisi 51

1.15. Üretim ve Üretim Fonksiyonları 52
1.15.1.Tarihsel Süreçte Üretim Fonksiyonları 53
1.15.1.1. Cobb-Douglas (C-D) Üretim Fonksiyonu 54
1.15.1.2. Doğrusal Üretim Fonksiyonu..... 55
1.15.1.3. Sabit İkame Esneklikle (CES) Üretim Fonksiyonu..... 56
1.15.1.4. Transcendental (Translog) Üretim Fonksiyonu.. 57
1.15.1.5. Leontief Üretim Fonksiyonu 58

2. TÜRKİYE' NİN BEŞERİ SERMAYE BİLEŞENLERİNE GÖRE GÖRÜNÜMÜ..... 61
2.1. Türkiye'deki Demografik Durum 61
2.2. Türkiye'deki Eğitim Durumu 68
2.2.1. Türkiye'de Eğitim İşgücü İlişkisinin Durumu..... 71
2.2.2. Türkiye'deki Eğitim Göstergeleri..... 73
2.3. Beslenme 77
2.4. Türkiye'de ki Sağlık Durumu..... 81
2.5. Türkiye'deki Konut Durumu..... 82
2.6. Türkiye'deki Göç Verileri 83

3. ÜRETİM FONKSİYONUNUN TAHMİNİ VE SEKTÖRLERE GÖRE EĞİTİM VERİMLİLİK İLİŞKİSİ..... 87
3.1. Literatür Taraması 87
3.2. Ekonometrik Yöntem ve Veri Seti..... 98
3.2.1. Panel Veri Analizi 98
3.2.1.1. Panel Veri Modelleri..... 99
3.2.1.2. Panel Veri Analizinin Avantajları..... 102
3.2.2. Veri Seti..... 103
3.2.3. Üretim Fonksiyonunun Tahmini..... 105
3.2.3.1. Birim Kök Analizi..... 107
3.2.3.2. Üretim Fonksiyonu İçin Tahminci Seçimi ve Hausman Test Sonuçları 109

SONUÇ..... 121

KAYNAKÇA..... 127

KAYNAKÇA

Agiomirgianakis, G., Asteriou, D. ve Monastirıotis, V. (2002). Human Capital and Economic Growth Revisited: A Dynamic Panel Data Study. *International Association for Educators and Researchers,* 8(3), 177-187.

Ağır, H. ve Tıraş, H.H. (2018).Sağlık Harcamaları ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Panel Nedensellik Analizi , *Gaziantep University Journal of Social Sciences,* 17(4), 1558-1573.

Akça, F. (2014). Beşerî Sermayenin Ekonomik Büyümeye Etkisi: Türkiye Üzerine Bir Uygulama, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı*, Sivas.

Aksoy, Z. (2014). Uluslararası Göç ve Kültürlerarası İletişim, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 5(20), 292-303.

Aksu, L. (2016). Türkiye'de Beşeri Sermayenin Önemi: İktisadi Büyüme İle İlişkisi, Sosyal Ve Stratejik Analizi, *İktisat Politikası Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 68-129.

Ali, H., Jabeen, A. (2015). Effects of Education on Economic Growth: Evidence from Pakistan.

American Journal of Economics, Finance and Management, 1(6), 579-585.

Arellano M. (1987). Computing Robust Standard Errors for within Group Estimators. Oxford Bulletin of Economics and Statistics, 49(4), 431–434.

Arshad, M.N.M ve Malik Z. (2015). Qualıty of Human Capıtal and Labor Productıvıty: a Case of Malaysıa, International Journal of Economics, Management and Accounting 23, (1), 37-55.

Aukrust, O. (1959). 'Investment and Economic Growth', Productivity Measurement Review, No. 16,pp35-50.

Awan, A.G, (2012)."Diverging Trends of Human Capital in BRICS Countries", International Journal of Asian Social Science, 2195-2219.

Aykırı, M. ve Tokucu, E. (2017). Ekonomik Büyümenin Sürdürülebilirliği Açısından Beşeri Sermayenin Önemi: Yüksek Gelirli Ülkeler Üzerine Bir Uygulama, *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 8(16), 259-293.

Aykırı, M., Tokucu, E. (2017). Ekonomik Büyümenin Sürdürülebilirliği Açısından Beşeri Sermayenin Önemi: Yüksek Gelirli Ülkeler Üzerine Bir Uygulama. Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 8(16), 259-293

Baldacci, E., Clements, B., Gupta, S. ve Cui, Q. (2004). Social Spending, Human Capital, and Growth in Developing Countries: Implications for Achieving the MDGs. *IMF Working Paper*, 4(217), 1-39.

Barro R.J. (1991). Economic Growth in a Cross Section of Countries. *The Quarterly Journal of Economics,* 106(2), 407-443.

Barro R.J. (2001). Human Capıtal: Growth, History, And Policy— A Session to Honor Stanley Engerman: Human Capital and Growth. AEA Papers and Proceedings, 91(2), 12-17

Barro, R. J. ve Lee, J.W. (2000). International Data On Educational Attainment Updates And Implications. NBER Working Paper, (7911), 1-32.

Başar, S., Künü, S. ve Bozma G. (2016). Eğitim ve Sağlık Harcamalarının Ekonomik Büyüme Üzerine Etkisi: Türkiye Üzerine Bir Uygulama, *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* (10), 189-204.

Batalgi, B. H. (2005). Econometric Analysis of Panel Data, 3. ed. John Wiley& Sons Ltd, Chichester.

Battisti, M., Gatto, M. D. ve Parmeter, C. F. (2018). Labor productivity growth: disentangling technology and capital accumulation, J Econ Growth, 23, 111–143.

Becker, G.S. (1964). Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education, University of Chicago Press, Chicago,1964.

Becker, G.S. (1993). Human Capital, NBR Publish, New York, 1993.

Becker, G.S., Murphy, K.M. ve Tamura, R. (1990). Human Capital, *Fertility and Economic Growth. Journal of Political Economy*, 98(5), 1-32.

Begg, D., Fischer, S. ve Dornbusch R. (1991). Economics. 3rd Edition, McGraw- Hill, Glasgow.

Bhagavara, A. and Narendranathan, W. (1982). Serial Correlation and Fixed Effects Model, Review of Economic Studies, 49, 533-549.

Boarini, R., Comola, M., Smith, C., Manchin, R. and de Keulenaer, F. (2012) What makes for a better life?: the determinants of subjective well-being in OECD countries; evidence from the Gallup World Poll. Statistics Working Paper 2012/3. Organisation for Economic Co-operation and Development, Paris.

Bowman, J.M., (1968) "The Human Investment Revolution in Economics Thought," in Mark Blaug (Ed.) Economics Education 1, Penguin Bo-oks, London.

Brown, M. B. and Forsythe, A.B. (1974). the small sample behavior of some statistics which test the equality of several means. technometrics, 16, 129-132.

Chıswıck, B. R. (1974), Income Inequality: Regional Analyses within a Human Capital Framework, National Bureau of Economic Research.

Cihan, T. (1994). Türkiye'de Konut Sektörünün Ekonomik Analizi ve Finansmanı, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Correa, H. (1963). The Economics of Human Resources, North Holland Publishing Co, Amsterdam, 1963.

Çalışkan, Ş., Karabacak, M. ve Meçik, O. (2013). Türkiye'de Eğitim-Ekonomik Büyüme İlişkisi: 1923- 2011 (Kantitatif bir Yaklaşım). Yönetim Bilimleri Dergisi, 11(21), 29-48.

Çoban, O. (2004), Beşeri Sermayenin İktisadi Büyüme Üzerine Etkisi: Türkiye Örneği, *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 30, 131-142.

Daşçı, E. ve Cemaloğlu N. (2017). Beşeri Sermayeye Yapılan Harcamaların Ekonomik Büyümeye Etkisi: Panel Var Analizi, *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(2), 1- 16.

Demir, G., Yılmaz, A. D. (2016). Türkiye ve BRICS Ülkelerinde Beşeri Sermaye ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Panel Granger Nedensellik Analizi. Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9, 1-21.

Demir, Ö., Tanyıldızı İ. (2017). Sağlık Harcamalarının Ekonomik Büyüme Üzerine Etkisi, Fırat Üniversitesi. İibf Uluslararası İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi Cilt: I, Sayı:1, 2017 89- 110.

Denison, E. F. (1985). Trends in American Economic Growth: 1929-1982, The Brookings Institution, Washington DC, 1985.

Denison, E. F., (1962). Education, Economic Growth, and Gaps in Information, *Journal of*

Political Economy, (70),5, 124-128.

Denison, E.F. (1962). Sources of United States Economic Growth, Readings in Economics, McGraw-Hill Book Company, New York.

Denison, E.F., (1962). The Sources of Economic Growth in the U.S.A and AlternativesBefore Us. Committee for Economic Development.

DPT. (1997). İller İtibariyle çeşitli göstergeler. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü. Nisan 1997. http://ekutup. dpt. gov. tr/ bolgesel/gosterge/1997-04/.

DPT. 2534 (2000). Yükseköğretim Özel İhtisas Komisyonu Raporu. Ankara.

DPT. 2556 (2001). Nüfus, Demografi Yapısı. Göç Özel İhtisas Komisyonu Raporu. Ankara. DPT. 2576 (2001). Orta Öğretim: Genel Eğitim, Meslek Eğitimi, Teknik Eğitim Özel İhtisas

Komisyonu Raporu. Ankara.

DPT. 2670 (2003). Ulusal Gıda ve Beslenme Stratejisi Çalışma Grubu Raporu. İktisadi Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü.

DPT. 2670 (2003). Ulusal Gıda ve Beslenme Stratejisi Çalışma Grubu Raporu. İktisadi Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü.

Dura, C. (1990). Bilgi Toplumu. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayın No:1244.

Durkaya, M., Hüsnüoğlu, N. (2018). İstihdamda Eğitimin Rolü, *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi,* 19(41), 51-70.

Dünya Bankası (WB) (2017). World bankopen data. Retrieved from https://data.worldbank.org/

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) (2017). Health statistics and information systems. Retrieved from http://www.who.int/healthinfo/statistics/en/

Dzansi, J.Y. (2005). Human Capital and Economic Performance: Emprical Evidence From Panel Data Analysis. (YL Tezi). Jönköping University, Jönköping.

Erdal, A. ve Özkan, D. (2019). Beşeri Kalkınma, Sosyal Dışlanma Ve Yoksulluk İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme, *Yönetim ve Ekonomi Dergisi,* 26(1), 1-10.

Ergen, H. (1999). Türkiye'de Eğitimin Ekonomik Büyümeye Katkısı, *Ekonomik Yaklaşım,* 10(35), 21-52.

Eriçok, R. E. ve Yılancı, V. (2013). Eğitim Harcamaları ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Sınır Testi Yaklaşımı. Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi, 8(1), 87-101.

Esen, Ş., Zerenler M. ve Türker N.(2007). Küresel Teknoloji, Araştırma Geliştirme (Ar-Ge) ve Yenilik İlişkisi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (17), 653-667.

Eser, K. ve Ekiz-Gökmen, Ç. (2009). Beşeri Sermayenin Ekonomik Gelişme Üzerindeki Etkileri: Dünya Deneyimi ve Türkiye Üzerine Gözlemler, Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 1(2), 41-56.

FAO. (1995). Nutrition Education for the Public. FAO Food and Nutrition Paper 59 Rome.

FAO. (1997). Nutrition Education for the Public. FAO Food and Nutrition Paper 62 Rome. Fırat, E., Aytaç, A. (2015). İnsani Kalkınma Endeksine göre Türkiye'nin Eğitim Endeks Göstergelerinin OECD Ülkeleri ile Karşılaştırılması, *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*,15(29), 62-87.

Froot, K.A. (1989). Consistent covariance matrix estimation with cross-sectional dependence and heteroskedasticity in financial data. Journal of Financial and Quantitative Analysis, 24(3), 333-355.

Fuchs, V.R. (1966), "The contribution of health services to the American economy", Milbank Memorial Fund Quarterly 44:65-102.

Fukuyama, F., (2014). Tarihin Sonu ve Son İnsan, Profil Yayınları, 4.Baskı, İstanbul.

Genç, M.C., Değer M.K. ve Berber M. (2010). Beşeri Sermaye, İhracat Ve Ekonomik Büyüme: Türkiye Ekonomisi Üzerine Nedensellik Analizi, *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi,* 5(1), 29-41.

Goldin, C. (2014) Human Capital", Claude Diebolt ve Michael Haupert (Ed.) Handbook of Cliometrics, içinde (55-86), Springer, Heidelberg, Germany.

Gökçe, F. (2000). Değişme Sürecinde Devlet ve Eğitim, Ankara.

Gövdeli, T. (2016). Türkiye'de Eğitim-Ekonomik Büyüme İlişkisi: Yapısal Kırılmalı Birim Kök Ve Eşbütünleşme Analizi, *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 9(3), 224-238.

Greene, Wliam H. (2003). Econometric Analysis, 5. Ed. Prentice Hall, New Jersey. Grossman, G. ve Elhanan H., (1991) Trade, Knowledge Spillovers, and Growth, *European Economic Review,* (35),2-3, 517-526.

Grossman, M. (1999). The Human Capital Model of The Demand for Health,NBER Working Paper, No:7078

Grossman, M. (2007). The Human Capital Model, *in Handbook of Health Economics,* London. Gümüş, E., Şişman, M. (2012). Eğitim ekonomisi ve planlaması. Ankara: Pegem Akademi.

Illich, I. D. (1971). Deschooling society. Harmondsworth, Middlesex: Penguin Güriş, S. (2018). Uygulamalı Panel Veri Ekonometrisi, Der Kitapevi, İstanbul.

Harbison, F. ve Myers, C.A. (1964). Education, Manpower and Economic Growth, Mc Graw- Hill Book Co., New York.

Haris, R.D.F. and Tzavalis, E. (1999), Inference for Unit Roots in Dynamic Panels Where the Time Dimension is Fixed, Journal of Econometrics, Vol:91, pp.201-226.

Hausman, J.A. (1978). Specification Tests in Econometrics, Econometrica, 46, 1251-1271.

Heckman, J. J. and Vytlacil, E. (2000) The relationship between treatment parameters with a latent variable framework, Economics Letters, 66, pp. 33–39.

Hicks, N. (1980) Economic Growth and Human Resources, *World Bank Staff Working Paper,* No. 408, 1-37.

http://tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=27589 http://tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30607

Humphrey, D. B. and L.B. Pulley(1997). BanksO Responses to Deregulation: Profits, Technology, and Efficiency, *Journal of Money*, Credit, and Banking, 29.

Kahiloğulları, A. (2010). Beşeri Sermaye ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Türkiye Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.

Kalkınma Bakanlığı (KB) (2015). Uluslararası ekonomik göstergeler. http://www.kalkinma.gov.tr sayfasından erişilmiştir.

Kalkınma Bakanlığı, (2014), Özel İhtisas Raporu, s.5-6. (www.kalkinma.gov.tr)

Kaplan, M. (2004). Gelişmekte Olan Ülkelerin Özellikleri Kalkınma Ekonomisi. Ekin Kitabevi. Karaata, S. (2002). İnovasyonun Önemi Teknoloji ve Girişimci Finansmanı.

Karakayalı, H., Dilber, İ., (2013). Ekonomik Büyüme ve Kalkınma Teorileri, Emek Matbaacılık, Manisa.

Karambakuwa, R., Ncwadi, R., Phiri ,A. (2019). The human capital-economic growth nexus in SSA countries: What can strengthen the relationship?, 1905, Department of Economics, Nelson Mandela University, revised Jul 2019.

Karataş, M., Çankaya, E. (2010). İktisadi Kalkınma Sürecinde Beşeri Sermayeye İlişkin Bir İncelem, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (3), 29-55.

Karayalçın, M. (1987). Türkiye için 21. Yüzyıla Doğru Yeni Kentsel Yapılaşma. Konut ve Kent İşletmeciliği Semineri. Kent-Koop, No:95.

Katz, L. F. (1998). Commentary: The Distribution of Income in Industrialized Countries, Symposium of Income Inequality: Issues and Policy Options, *Federal Reserve Bank of Kansas City,* Wyoming.

Keskin, A., (2011). Ekonomik Kalkınmada Beşeri Sermayenin Rolü ve Türkiye, Atatürk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Erzurum, Cilt:25, Sayı:3-4, s.125-153.

Kızılkaya, O. ve Koçak E. (2014). Kamu Eğitim Harcamaları Ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Seçilmiş OECD Ülkeleri Üzerine Bir Panel Veri Analizi, Ekonomi Bilimleri Dergisi, 6(1), 17-32

Koç, A. (2013). Beşeri Sermaye ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Yatay Kesit Analizi ile AB Ülkeleri Üzerine Bir Değerlendirme, *Maliye Dergisi*, 165, 241-258.

Konya, S. (2012). İhracata dayalı sanayileşme stratejilerinin büyüme üzerine etkisi: Türkiye üzerine ampirik bir uygulama (Doctoral dissertation, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü)

Koutsoyiannis, A. (1987), Modern Mikro İktisat (Çev. M.Sarımeşeli), Ankara, TeoriYayınları Kurtkan, A. (1977). Sosyolojik Açıdan Eğitim Yolu ile Kalkınmanın Esasları, *İstanbul*

Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayınları, Yayın No:2262, İstanbul, 1977.

Lau, L. J., Jamison, D. T., Liu, S-C., & Rivkin, S. (1993). Education and economic growth: Some cross-sectional evidence from Brazil. Journal of Development Economics, 41(1), 45-70. 10.1016/0304-3878(93)90036-M

Levene, H. (1960). Robust tests for equality of variances. In Contributions to Probability and Statistics: Essays in Honor of Harold Hotelling, ed. I. Olkin, S. G. Ghurye, W. Hoeffding,

W. G. Madow, and H. B. Mann, 278–292. Menlo Park, CA: Stanford University Press.

Levin, A., Lin, C. and Chu, C. (2002). Unit Root Tests in Panel Data: Asymtotic and Finite- Sample Properties, Journal of Econometrics, 108, ss.1 24.

Li, H., Y. Liang, B. M. Fraumeni, Z. Liu, and X. Wang (2010), "Human Capital in China", paper presented at the 31st General Conference of The International Association for Research in Income and Wealth, St. Gallen, Switzerland, August 22-28.

Ljungberg, J. ve Nilsson, A. (2009). Human Capital And Economic Growth: Sweden 1870– 2000. Cliometrica, 3, 71–95.

Lovaglio, P. G., and Folloni, G. (2011). The estimation of Human Capital in structural models with flexible specification. AlmaLaurea working papers, 11.

Lucas, R.E. (1988). On the Mechanics of Economic Development. Journal of Monetary Economics, 22, 3-42.

Maddala, G. ve Wu, S. (1999) A Comparative Study Of Unit Root Tests With Panel Data and a New Simple Test, *Oxford Bulletin Of Economics and Statistics*, ss.631 652.

Mahmudlı S. (2017). Beşeri Sermayenin Ekonomik Büyümeye Yansıması: Azerbaycan Örneği, *Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 1(1), 13-29.

Mankiw, N. G., Romer, D. ve Weil, D.N. (1992). A Contribution to the Empirics of Economic Growth, *The Quarterly Journal of Economics*, 407-437.

Marx, K. (2003). Kapital, A. Bilgi (Çev.), Eriş Yayınları, İstanbul, (İlk Baskı 1867).

Merdol T.K. (1999a). Okul Öncesi Dönem Eğitimi veren Kişi ve Kurumlar İçin: Beslenme Eğitimi Rehberi. İstanbul: Özgür Yayınları.

Merdol T.K. (1999b). Beslenme eğitimi. Diyet El Kitabı (Baysal A ve ark.). Ankara: Hatiboğlu Yayınevi.

Mincer, J. (1958). Investment in Human Capital and Personal Income Distribution, *Journal of Political Economy*, 66(4), 281-302.

Moon, H. R. and. Perron, B. (2004). Testing for a unit root in panels with dynamic factors. Journal of Econometrics 122, 81–126.

Mulligan, C. B and Sala-i-Martin, X. (2000). Measuring Aggregate Human Capital, *Journal of Economic Growth,* 5(3), 215-52.

Mushkin, S. J. (1962). Health as an investment. Journal of Political Economy, 70(5-2), 129- 157. 10.1086/258730.

Narayan, P.K. ve Smyth, R. (2004). Temporal Causality and the Dynamics of Exports,Human Capital and Real Income in China, *International Journal of Applied Economics*, 1(1), 24- 45.

Nedomlelova, I. ve Kocourek, A. (2016). Human capıtal: Relatıonshıp between educatıon and labor productıvıty ın the European countries, The 10th International Days of Statistics and Economics, Prague, September 8-10, 1315-1324.

OECD. (2011a). Compendium of OECD well-being indicators http://www.oecd.org/sdd/47917288.pdf, e.t. 21.10.2018

Oluç, İ. ve Güzel, İ. (2018). Beşeri Sermayenin Türkiye'de Ekonomik Büyüme Üzerindeki Rolü, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(67), 493-503.

Özcan, A. (2011). Türkiye İmalat Sanayinde Toplam Faktör Verimliliği ve Beşeri Sermaye ilişkisi, *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(2), 223-242.

Özşahin, Ş. ve Karaçor, Z. (2013). Ekonomik Büyümenin Belirleyicilerinden Biri Olarak Beşeri Sermaye: Yükseköğrenimin Türkiye Ekonomisi İçin Önemi, *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi,* 6(1), 148-162.

Özşahin, Ş., Karaçor, Z. (2013). Ekonomik Büyümenin Belirleyicilerinden Biri Olarak Beşeri Sermaye: Yükseköğretimin Türkiye Ekonomisi İçin Önemi. Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6(1), 148-162.

Pamuk, M. ve Bektaş H. (2014). Türkiye'de Eğitim Harcamaları ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: ARDL Sınır Testi Yaklaşımı, *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi,* 2(2), 77-90.

Parasız, İ. (1996). Makro Ekonomi Teori ve Politika, Ezgi Kitabevi Yayınları, Bursa.

Pekcan, G. (1998). Türkiye'de Beslenme Durumu. 5. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Bildiri Özetleri. Ankara, 5-7 Kasım: 51-53.

Pekel, E. (2019). Eğitim ve İstihdam İlişkisinin Değerlendirilmesi, *XI. IBANESS Congress Series,* 268-276.

Pesaran, M. H. (2004), General Diagnostic Tests for Cross Section Dependence in Panels, Cambridge Working Papers in Economics, 435.

Pesaran, M. H., and Smith, R.P. (1995). Estimating long-run relationships from dynamic heterogeneous panels. Journal of Econometrics 68: 79–113

Pesaran, M. H., Y. Shin, and Smith, R.P. (1997). Estimating long-run relationships in dynamic heterogeneous panels. DAE Working Papers Amalgamated Series 9721.

Popper, K. R. (1989). Açık Toplum ve Düşmanları, Remzi K, İstanbul.

Psacharaopulos, G. (1992). The Contribution of Education to Economic Growth: International Comparisons," in Blaug, Mark (Ed), The Economic Valuc of Education: Studies in The Economics of Education, Edward Elgar Publishing Limited, Cambridge.

Psacharopoulos, G. ve Patrinos, H. A. (2018). Returns to investment in education: a decennial review of the global literature,Education Economics, 26(5), 445-458.

Qadri, F.S. (2011). "Human Capital and Economic Growth: Tiem Series Evidence from Pakistan", Pakistan Business Review, 815-833.

Romer, P.M. (1990). Endogenous Technological Change*, Journal of Political Economy,* 98(5), 71-102.

Savaş, V. (1986). Kalkınma Ekonomisi. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş. Yayın No:85, İktisat Dizisi 8, 40. Baskı.

Schultz, T. W. (1961). Investment in Human Capital, *American Economic Review,*(51),1 1-17. Schultz, T. W. (1963). The Economic Value of Education, New York, Columbia University Press, 1963.

Schultz, T. W. (1971). Investment in Human Capital, Collier-Macmillan Limited, USA. Schultz, T. W. (1971). Investment in Human Capital; The Role of Education and of Research, New York, The Free Press, 1971.

Schultz, T. W.(1962). Reflections on Investment in Man, *Journal of Political Economy,* (70), 1, 1-8.

Schultz, T.W. (1968). Education and Economic Growth: Return to Education, *Readings in the Economics of Education,* UNESCO, France, 277- 292.

Selim, S., Purtaş, Y., Uysal, D. (2014). G-20 Ülkelerinde Eğitim Harcamalarının Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi, Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 1(2), 93- 102.

Seyidoğlu, H. (2013). Uluslararası İktisat Teori Politika ve Uygulama. İstanbul: Güzem Can Yayınları No:28

Smith, A., (2008). Milletlerin Zenginliği, Çeviren:Haldun DERİN, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2.Baskı, İstanbul.

Solow, R. M. (1956). A Contribution to the theory of economic growth. The Quarterly Journal of Economics, 70(1), 65-94.

Spence, M. (1973). Job Market Signaling. The Quarterly Journal of Economics, Vol.87, No.3, 355-37.

Şahin, G. ve Atan, M. (2018). Avrupa Birliği'nde Beşeri Sermaye ve Çevresel Sürdürülebilirlik Arasındaki İlgileşim Üzerine Bir Sınama , *Akademik Bakış Dergisi*, (68), 56-74.

Şimşek, H. (2015). Yeni liberalizm giderken. İçinde Yeni toplumculuk ve toplumcu eğitim (s.31-64). Ankara: İmge Kitabevi

Taşcı, F. (2011). Verimlilik artışında emek etkinliği üzerine bir yaklaşım: ahme-t modeli. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi (61): 177- 199

Tatoğlu, F. Y. (2013), İleri Panel Veri Analizi, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul Telatar, O. M. ve Terzi, H. (2010). Nüfus ve Eğitimin Ekonomik Büyümeye Etkisi: Türkiye Üzerine Bir İnceleme, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, (24),2, 197-

Terzioğlu M,K., Sert, S. ve Aygün, M. (2018). Göç ve Beşeri Sermaye: Doğu Avrupa Ülkeleri, ICOAEF'18 IV, *International Conference on Applied Economics and Finance,* 889-901.

Topallı, N. (2017). Beşeri Sermaye ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: Türkiye Örneği.

Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10(2), 129- 140

Tsiai, C. Hung, M.C. ve Harriott, K. (2010). Human Capital Composition and Economic Growth Author, *Social Indicators Research*, 99(1), 41-59.

Tunç, M. (1993), Türkiye'de Eğitimin Ekonomik Kalkınmaya Etkisi, *Dokuz Eylül Üniversitesi* İİBF Dergisi, (8),2,1–32.

Tunç, M. (1997). Kalkınmada İnsan Sermayesi Yaklaşımları ve Türkiye'de İnsan Sermayesi Boyutunun Analizi, Yayınlanmış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Tunç, M. (1998). Kalkınmada İnsan Sermayesi: İç Getiri Oranı Yaklaşımı ve Türkiye Uygulaması, *Dokuz Eylül Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, 13(1), 83-106

Uzun, A. (1992). Kalkınmada İnsan Unsurunun Önemi (Japon Örneği), *Atatürk Üniversitesi. İİBF Dergisi,* (9), 3-4.

Ünlü, A. (2010). Türkiye İçin Sermaye Stok Verileri Güncellenmesi Ve Büyüme Oranıyla İlişkisi: 1972-2008 Dönemi, Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, (2),3, 98- 116.

Varsak, S. (2008). Beşerî Sermayenin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: 1970- 2006 Türkiye Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008

Yardımcıoğlu, F. (2012). Eğitim ve Sağlık İlişkisi: Panel Eşbütünleşme ve Panel Nedensellik Analizi, Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, Bahar 2013 Cilt:9 ,Yıl:9, Sayı:1,9:49-74

Yaylalı, M. ve Lebe, F. (2011), Beşeri Sermaye ile İktisadi Büyüme Arasındaki İlişkinin Ampirik Analizi, *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, (30),1, 23-51.

Yeldan, E. (2012). Türkiye Ekonomisi için Beşeri Sermaye ve Bilgi Sermayesi Birikimine Dayalı Bir İçsel Büyüme Modeli, *Ekonomi-tek*, 1(2), 21-60.

Yıldız, E. (2017). Türkiye'de 1923-2016 Dönemi Yükseköğretim ve Ekonomik Büyüme İlişkisi. Researcher: Social Science Studies, 5(3), 112-125.

Yılmaz, Z , Özer, P , Gümüşsoy, F . (2019). Türkiye'de Beşeri Sermayenin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: Gecikmesi Dağıtılmış Otoregresif Yaklaşımı. Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 6 (1), 1-16.

Yılmaz, Z., Danışoğlu, F. (2017). "Ekonomik Kalkınmada Beşeri Sermayenin Rolü ve Türkiye'de Beşeri Kalkınmanın Görünümü Olarak İnsani Gelişim Endeksi", Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Ocak 2017(51): 117-147

Yumuşak, I. G. (2008). Beşeri sermayenin iktisadi önemi ve Türkiye'nin beşeri sermaye potansiyeli. Sosyal Siyaset Konferansları DergisiSayı 55 (2008).

Yumuşak, İ.G. (2000). Beşeri Sermaye Teorisi ve Beşeri Sermayenin İktisadi Gelişmedeki Rolü, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

Yumuşak, İ.G. ve Bilen, M (2000), Gelir Dağılımı - Beşeri Sermaye İlişkisi ve Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme, *Kütahya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 77-96.

Yüce, D. (1985). İktisadi Analizde Beşeri Sermaye Kavramı, *Uludağ Üniversitesi İktisat ve İdari Bilimler Dergisi, (*5), 2.

SEÇİM VE PARTİ SİSTEMİ BAĞLAMINDA
TÜRKİYE'DE HÜKÛMET SİSTEMİ

Berkan HAMDEMİR

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-50-9

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ekim 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Çocukluğumun geçtiği 1990'lı yıllarda, evde dinlenilen haberlerde sürekli olarak bir hükûmet krizinden (koalisyon görüşmeleri, koalisyonun dağılması, erken seçim kararı vb.) bahsedildiğini hatırlıyorum ya da aklımda en çok kalan haberler bunlardı. O haberleri dinlediğimde hep, bunun bir çözümü yok mu diye düşünürdüm kendi kendime. Bir süre sonra bu düşüncenin, ileride bir gün ben buna bir çözüm bulabilir miyim sorusuna evrildiğini fark ettim. Hukuk fakültesine girmem, mezun olduktan sonra anayasa hukuku alanında doktora yapmam anlıyorum ki hep bu soruya cevap bulma isteğimdendi. Acaba Türkiye için hangi hükûmet sistemi daha iyiydi?

Süreç içerisinde gördüm ki hükûmet sisteminin, parti sisteminden, seçim sisteminden ve toplumsal sorun boyutlarından bağımsız olarak düşünülmesi mümkün değildir. Bir ülkenin toplumsal yapısının ürettiği çatışma/sorun boyutları, o ülkedeki parti sistemini belirleyen temel faktördür. Bunun yanı sıra seçim sistemi de teknik bir faktör olarak parti sistemi üzerinde etkilidir. Parti sistemi de hem hükûmet sistemi üzerinde hem de hükûmetin yapısı ve istikrarı üzerinde de etkili olmaktadır.

Yaklaşık iki yılı aşkın bir süredir üzerinde çalıştığım kitapta şu soruların cevabı aranmıştır: Seçim, parti ve hükûmet sistemi arasında nasıl bir ilişki vardır? Hangi seçim sistemi hangi parti sistemiyle hangi parti sistemi hangi hükûmet sistemi ile daha iyi işlemektedir? Türkiye'de, tarihsel süreç içerisinde, parti sistemi hangi toplumsal sorun boyutları temelinde şekillenmiştir? Seçim sisteminin parti sistemi ve hükûmetin yapısı üzerinde ne gibi etkileri olmuştur? Parti sitemini belirleyen siyaset dışı faktörler olmuş mudur? Olmuşsa bunlar nelerdir? Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan itibaren hangi seçim, parti ve hükumet sistemleri bir arada uygulanmıştır? Son anayasa değişikliği ile geçilen cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi / Türk tipi başkanlık sistemi, Türkiye'deki parti ve seçim sistemi ile iyi işleyebilir mi? Bölünmüş hükûmet (cumhurbaşkanının ve parlamento çoğunluğunun aynı partiden olmaması) durumunda, ortaya çıkması olası problemler nelerdir? Olası problemleri çözmek için başkanlık sisteminin prototipinde yer almayan ancak 1982 Anayasası'nda yer verilen, cumhurbaşkanı ve parlamentonun seçimlerin yenilenmesi kararı alma yetkisi, bu olası problemleri çözmek için yeterli midir?

Türkiye için başkanlık sistemi mi parlamenter sistem mi ya da yönetim de istikrar mı temsilde adalet mi? Amacım bunlardan herhangi birinin diğerine göre daha iyi olduğuna ilişkin bir kesinlik iddiasında bulunmak değildir. Ben yalnızca gözleme dayalı mevcut temel eğilimleri değerlendirmeye ve olasılıklara ilişkin bir tahmin sunmaya çalıştım. Türkiye'deki toplumsal sorun boyutu, parti ve seçim sistemi bağlamında mevcut hükûmet sistemi ile bölünmüş hükûmet durumunda, yaşanabilecek olası yönetim krizleri ve bunun çözümü ile ilgili bir tartışma başlatmak, bu konuya dikkat çekmek istedim.

Berkan HAMDEMİR

İÇİNDEKİLER

Giriş *1*

BİRİNCİ BÖLÜM
HÜKÛMET SİSTEMLERİ *7*

1.1. Kuvvetler Ayrılığı **7**
1.2. Hükûmet Sistemi **10**
1.2.1. Kuvvetler Ayrılığı Esasına Dayanan Hükümet Sistemleri 11
1.2.1.1. Başkanlık Sistemi 12
1.2.1.2. Parlamenter Sistem 16
1.2.1.3. Yarı-Başkanlık Sistemi 20
1.2.2. Kuvvetler Birliği Esasına Dayanan Hükûmet Sistemleri 23
1.2.2.1. Kuvvetlerin Yasama Organında Birleşmesi: Meclis Hükûmeti Sistemi 23
1.2.2.2. Kuvvetlerin Yürütme Organında Birleşmesi: Mutlak Monarşi veya Diktatörlük 25
1.3. Hükûmet Sisteminin Seçim ve Parti Sistemi Üzerinde Etkisi **27**

İKİNCİ BÖLÜM
SEÇİM SİSTEMLERİ *33*

2.1. Seçim ve Seçim Sistemine İlişkin İlişkin Temel Kavramlar **33**
2.1.1. Seçim ve Seçim Sistemi 33
2.1.2. Yönetimde İstikrar ve Temsilde Adalet 34
2.1.3. Seçim Çevresi 36
2.1.4. Seçim Barajı 39
2.1.5. Tek Dereceli ve İki Dereceli Seçim 42
2.2. Çoğunluk Seçim Sistemi **43**
2.2.1. Dar Bölge (Tek İsimli) Çoğunluk Seçim Sistemi 43
2.2.2. Geniş Bölge (Liste) Usulü Çoğunluk Seçim Sistemi 48
2.2.3. Çoğunluk Seçim Sisteminin Olumlu ve Olumsuz Yanları 51
2.3. Nispi Temsil Seçim Sistemi **54**
2.3.1. Ulusal Düzeyde Nispi Temsil 56
2.3.2. Seçim Çevresi Düzeyinde Nispi Temsil 58
2.3.3. Seçim Sayısı ve Artık Oy Esasına Dayanan Nispi Temsil Usulleri 59
2.3.4. Seçim Kotası ve Artık Oy Esasına Dayanmayan Nispi Temsil Usulleri 63
2.3.5. Nispi Temsil Seçim Sisteminde Liste Çeşitleri 65
2.3.6. Nispi Temsil Seçim Sisteminin Olumlu ve Olumsuz Yanları 67
2.4. Seçim Sisteminin Parti ve Hükumet Sistemi Üzerinde Etkisi **71**

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
SİYASİ PARTİLER VE PARTİ SİSTEMLERİ *77*

3.1. Siyasi Partiler **77**
3.1.1. Tanım 77

3.1.2. Siyasi Partilerin Ortaya Çıkışı ... 78
3.1.3. Siyasi Partilerin İşlevleri ... 83
3.1.3.1. Menfaatlerin Birleştirilmesi ... 84
3.1.3.2. Siyasal Devşirme ... 86
3.1.3.3. Siyasal Sosyalleşme ... 87
3.1.3.4. Yönetme ... 88
3.1.4. Siyasi Partilerin Tasnifi ... 90
3.2. Partiler Çatışmasının Sorun Boyutları ... 94
3.2.1. Lijphart'ın Partiler Çatışmasının Sorun Boyutları ... 94
3.2.1.1. Sosyo-Ekonomik Boyut ... 95
3.2.1.2. Dinsel Boyut ... 96
3.2.1.3. Kültürel – Etnik Boyut ... 98
3.2.1.4. Kentsel-Kırsal Boyut ... 98
3.2.1.5. Rejime Destek Boyutu ... 99
3.2.1.6. Dış Politika Boyutu ... 100
3.2.1.7. Maddecilik ve Maddecilik Sonrası Boyut ... 101
3.2.2. Lipset ve Rokkan'ın Partiler Çatışmasının Sorun Boyutları ... 102
3.3. Parti Sayısına Göre Parti Sistemleri ... 106
3.3.1. Klasik Ayrım: Duverger'in Tasnifi ... 107
3.3.2. Partilerin Oy Oranlarına Göre Parti Sayısının Belirlenmesi: Blondel'ın Tasnifi ... 112
3.3.3. Partilerin Büyüklüğüne Göre Parti Sayısının Belirlenmesi: Sartori'nin Tasnifi ... 113
3.4. Parti Sisteminin Seçim Sistemi ve Hükumet Sistemi Üzerinde Etkisi ... 120

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
TÜRKİYE'DE SEÇİM SİSTEMİ VE SEÇİM SİSTEMİNİN PARTİ VE HÜKÜMET SİSTEMİ ÜZERİNDE ETKİSİ ... 125
4.1. Osmanlı Devleti Döneminde Seçim Sistemi ... 125
4.2. Türkiye Cumhuriyeti Devleti Döneminde Seçim Sistemi ... 132
4.2.1. 1921 Anayasası Döneminde Seçim Sistemi ... 132
4.2.2. 1924 Anayasası Döneminde Seçim Sistemi ... 134
4.2.3. 1961 Anayasası Döneminde Seçim Sistemi ... 138
4.2.4. 1982 Anayasası Döneminde Seçim Sistemi ... 144
4.3. Türkiye'de Uygulanan Seçim Sistemlerine Toplu Bir Bakış ... 154
4.4. Türkiye'de Seçim Siteminin Parti ve Hükûmet Sistemi Üzerinde Etkisi ... 156
4.4.1. Türkiye'de Seçim Sisteminin Parti Sistemi Üzerinde Etkisi ... 156
4.4.2. Türkiye'de Seçim Sisteminin Hükûmet Sistemi Üzerinde Etkisi ... 170

BEŞİNCİ BÖLÜM
TÜRKİYE'DE PARTİ SİSTEMİ VE PARTİ SİSTEMİNİN SEÇİM VE HÜKÛMET SİSTEMİ ÜZERİNDE ETKİSİ ... 179
5.1. Osmanlı Devleti Döneminde Parti Sistemi ... 179
5.2. Türkiye Cumhuriyeti Devletinde Parti Sistemi ... 181
5.2.1. 1921 Anayasası Döneminde Parti Sistemi ... 182
5.2.2. 1924 Anayasası Döneminde Parti Sistemi ... 183
5.2.2.1. Tek Parti Dönemi ... 184

5.2.2.2. Çok Partili Hayata Geçiş: 1946-1960 Dönemi 188
5.2.3. 1961 Anayasası Döneminde Parti Sistemi 193
5.2.4. 1982 Anayasası Döneminde Parti Sistemi 203
5.2.4.1. 1983-2002 Arası Dönem 205
5.2.4.2. 2002-2023 Arası Dönem 210
5.3. Türkiye'de Parti Sistemlerine Toplu Bir Bakış 217
5.4. Türkiye'de Parti Sisteminin Seçim Sistemi ve Hükûmet Sistemi Üzerinde Etkisi .. 222
5.4.1. Türkiye'de Parti Sisteminin Seçim Sistemi Üzerinde Etkisi 222
5.4.2. Türkiye'de Parti Sisteminin Hükûmet Sistemi Üzerinde Etkisi 224

ALTINCI BÖLÜM
TÜRKİYE'DE HÜKÛMET SİSTEMİ VE HÜKÛMET SİSTEMİNİN SEÇİM VE PARTİ SİSTEMİ ÜZERİNDE ETKİSİ 229
6.1. Osmanlı Devleti Döneminde Hükûmet Sistemi 229
6.2. Türkiye Cumhuriyeti Döneminde Hükûmet Sistemi 232
6.2.1. 1921 Anayasası Döneminde Hükûmet Sistemi 232
6.2.2. 1924 Anayasası Döneminde Hükûmet Sistemi 235
6.2.3. 1961 Anayasası Döneminde Hükûmet Sistemi 237
6.2.4. 1982 Anayasası Döneminde Hükûmet Sistemi 239
6.3. Türkiye Cumhuriyeti Devletinde Uygulanan Hükûmet Sistemlerine Toplu Bir Bakış 244
6.4. Türkiye'de Hükûmet Sisteminin Seçim ve Parti Sistemi Üzerinde Etkisi 247

Sonuç 253

KAYNAKÇA 263

KAYNAKÇA

AĞAOĞULLARI Mehmet Ali, TÜRK Duygu, YALÇINKAYA Ayhan, Yılmaz ZAFER, ZABCI Filiz, Sokrates'ten Jakobenlere Batı'da Siyasal Düşünceler, 6. B., (Ed. Mehmet Ali Ağaoğulları), İletişim Yayınları, İstanbul, 2015.

AK PARTİ, Karşılaştırmalı Hükûmet Sistemleri, AK Parti Yayınları, Anakara, 2013.

AKARTÜRK Ekrem Ali, Parlamenter Rejim Uygulamaları ve Parti Sistemleri, Yeditepe Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2010.

AKIN İlhan F., "Dernek Kurma Özgürlüğü", Journal of Istanbul University Law Faculty, C. 32 S. 2-4, 1966. ss. 474-486.

AKŞİN Sina, Jön Türkler ve İttihat ve Terakki, Ankara, 1998.

AKYILDIZ Ali, "Demokrasinin Sayılarla Sınavı: Seçim Sistemleri", https://atif.sobiad.com/index.jsp?modul=makale-goruntule&id=AV_KBx3doDuH9Br_bj_I (E.T. 07.05.2023).

ALDIKAÇTI Orhan, Modern Demokrasilerde ve Türkiye'de Devlet Başkanlığı, İstanbul, 1960.

ALKAN Mehmet Öznur, "Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Seçimlerin Tarihi", Görüş Dergisi, TÜSİAD Yayınları, No. 39, Anakara, 1999, s. 49. ss. 48-61.

ALMOND Gabriel A. and POWEL G. Bingham, Jr, Comperative Politics: A Development Approach, The Little Brown Series and Company, Boston and Toronto, 1966.

ALTINBAŞ Selcen, "Türkiye'de Parti Yasaklarının Parti Kapatma Davaları Üzerinden Okunması", Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C. 7, S. 1, Y. 2019. ss. 44-59

ANAYURT Ömer, Anayasa Hukuku Genel Kısım: Temel İlkeler, Kavram ve Kurumlar, Seçkin Yayınevi, 2018, Ankara.

ARASLI Oya, Adaylık ve Türkiye'de Milletvekili Adaylığı, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Sevinç Matbaası, Ankara, 1972.

ARASLI Oya, Seçim Sistemi Kavramı ve Türkiye'de Uygulanan Seçim Sistemleri, Ankara, 1989.

ARIĞ Ayten Sezer, "Basında 12 Mart Muhtırası", Türk Yurdu Dergisi, C. 31, S. 290, Ekim, 2011, https://www.turkyurdu.com.tr/yazar-yazi.php?id=1700 (E.T. 11.09.2023).

ARIKAN Cengiz, "Seçim Sistemi ve Çoğunluk Seçim Sistemi", içinde: Siyasal Partiler Seçim Sistemleri ve Türkiye, (Ed. Atıl Cem Çiçek, Adem Çelik ve Berkan Hamdemir), Gece Kitaplığı Ankara, 2018. ss. 201-137.

ARMAĞAN Servet, "Memleketimizde İlk Parlamento Seçimleri", içinde: Armağan Kanunu Esasî'nin 100. Yılı, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No: 423, Ankara, 1978. ss. 147-168.

ARMAĞAN Servet, "Türkiye'de Parlamento Seçimleri", Journal of Istanbul University Law Faculty, C. 33 S. 3-4, 1967. ss. 45-100.

ARMAOĞLU Fahir H., Seçim Sistemleri, AÜSBF Yayınları, No: 34-16, Ankara, 1953.

ATAR Yavuz, Türk Anayasa Hukuku, 6. B., Mimoza Yayınları, Konya, 2011.

ATATÜRK ANSİKLOPEDİSİ, Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası, https://ataturkansiklo pedisi.gov.tr/bilgi/terakkiperver-cumhuriyet-firkasi/ (E.T. 16.08.2023).

ATAY Ender Ethem, "Fransa'daki Seçim Modelleri", Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.1., S. 3, 1999. ss. 25-46

AYDIN Nizamettin, Dünya'da ve Türkiye'de Seçimlerin Yönetimi ve Denetimi, 3. B. Ekin Basın Yayın Dağıtım, 2011.

AYDOĞDU Yasin, "Seçim Sistemlerinin Siyasal Sonuçları", Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, C.1, S. 6, 2015b, ss. 41-62

AYDOĞDU, Yasin, Seçim Sistemleri ve Türkiye, Adalet Yayınları, Ankara, 2015a.

AYKUTALP Aykut, "Siyasal Parti Tipolojileri ve Türkiye", içinde: Siyasal Partiler Seçim Sistemleri ve Türkiye, (Ed. Atıl Cem Çiçek, Adem Çelik ve Berkan Hamdemir), Gece Kitaplığı Ankara, 2018. ss. 81-98.

AYM, E.1968/15, K.1968/13, T.3,4 ve 6. Mayıs 1968, RG, 24.10.1968, S. 13035.

AYM, E.1995/54 K.1995/59 T.18.11.1995. RG, 21.11.1995, S. 22470.

AYM, E.1995/54 K.1995/59 T.18.11.1995. RG, 21.11.1995, S. 22470.

AYM, E.1995/54 K.1995/59 T.18.11.1995. RG, 21.11.1995, S. 22470.

AYM, E.1995/54 K.1995/59 T.18.11.1995. RG, 21.11.1995, S. 22470.

AYM, E.207/45, K.207/54, T. 01.05.2007. RG, 27.6.2007, S. 26565.

BAYKAL Bekir Sıtkı, "I. Meşrutiyet'e Dair Belgeler", Belleten, C. XXIV, F. 39, Belge No: 3 ve 4, T.T.K., No: 96, Ankara 1960.

BAYKAL Tan, "Türkiye'de İlk Seçimler ve Yasal Dayanakları", Social Sciences Research Journal, Volume 7, Issue 2, June 2018. ss. 190-205.

BAYRAKTAR Tuba, "Nispi Temsil Seçim Sistemi", içinde: Siyasal Partiler Seçim Sistemleri ve Türkiye, (Ed. Atıl Cem Çiçek, Adem Çelik ve Berkan Hamdemir), Gece Kitaplığı Ankara, 2018. ss. 237-285.

BBC News Türkçe, 27.09.2021, https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-58709762 (E.T. 15.09.2023).

BERKES Niyazi, Siyasi Partiler, Yurt ve Dünya Yayınları: 7, İstanbul, 1946.

BİLİR Faruk, "Hükümet Sistemleri Tartışmaları Bağlamında Hükümet Sistemimiz ve Partili Cumhurbaşkanı", Yeni Türkiye Dergisi, C. 1, S. 51, Mart-Nisan 2013. ss. 33-308.

BİLİR Faruk, 100 Soruda Hükümet Sistemleri ve Başkanlık Sistemi, Adalet Yayınevi, Ankara, Ocak 2017.

BLONDEL, Jean. "Party, Systems and Patterns of Government in Western Democracies", in Canadian Journal of Political Science I, No. 2, Canada June, 1968. ss. 180-203.

BORELLA François, Les parties politiques en Europe, Editions du Seuil, Poinst Politik, Paris, 1984.

BULUT Sedef, Muhtıra Sonrası Demokratikleşme Hareketine Örnek Model Olarak 1973 Genel Seçimleri, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2006.

BURAN Hasan, Seçim Sistemleri ve Türkiye İçin Yeni Bir Seçim Sistemi Önerisi, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2005.

CANDAN Kadir, SOLAK Mehmet, BİLGİN Murat, Dünyada Seçim Sistemleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Araştırma Hizmetleri Başkanlığı, TBMM Basımevi, Ankara, 2020.

CCN TÜRK, 24.05.2011, https://www.cnnturk.com/turkiye/leyla-zanadan-cok-tartisilacak-ocalan-yorumu (E.T.15.09.2023).

COŞKUN Cevdet, YANAR Eda, "Milli Görüş ve Adalet ve Kalkınma Partisi: Süreklilikler ve Kopuşlar", Akademik İzdüşüm Dergisi, C. 5, S. 2, Y. 2020. ss. 266-280.

COŞKUN Vahap, "16 Nisan 2017 Tarihinde Kabul Edilen Anayasa Değişikliklerinin Değerlendirilmesi" Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 22, S. 36, 2017. ss. 3-30

COTTERET Jean Marie, EMERİ Claud, Seçim Sistemleri, (Çev. Ahmet Kotil), İstanbul, İletişim Yayınları, 1991.

CUMHURİYET GAZETESİ, 11.10.2016.

ÇAM Esat, Siyaset Bilimine Giriş, Der Yayınları, İstanbul 2011.

ÇELEBİ Mustafa Burak ve GEZİCİ Hikmet Salahaddin, "Siyasal Parti Çeşitleri Üzerine Bir İnceleme", İktisadi ve İdari Yaklaşımlar Dergisi, C. 4, S. 1, Y. 2022. ss.17-34.

ÇELİK Adem, "Sosyal Bölünmeler, Parti Sistemleri ve Türkiye" içinde: Siyasal Partiler Seçim Sistemleri ve Türkiye, (Ed. Atıl Cem Çiçek, Adem Çelik ve Berkan Hamdemir), Gece Kitaplığı Ankara, 2018. ss. 101-131.

ÇELİK Kubilay, Amerika Başkanlık Sistemi: Tüm Bilinmeyenleri İle, Asi Kitap, No: 18, İstanbul, 2016.

ÇINAR Ömer, "Siyasal Yaşamımızda Serbest Cumhuriyet Fırkası Tek Partiden Çok Partili Siyasi Hayata Geçiş Denemesi", Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi, C. 5, S. 10, Y. 2015. 207-229.

ÇİÇEK Ali, "Türkiye'de Seçim Hileleri", İnsan ve İnsan, S. 34, Güz 2022. ss. 61-77.

ÇİRKİN Furkan, Temsilde Adalet ve Yönetimde İstikrar İlkeleri Işığında Seçim Sistemleri, Hükümet Biçimleri ve Türkiye Cumhuriyeti'nin Anayasal Düzeni, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019.

ÇOLAK Çağrı D. "Seçim İttifakı Sisteminin 2018 Milletvekili Genel Seçimine Etkileri", Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, S. 2, C. 15, Y. 2020. ss. 719-742

ÇOLAK Çağrı D. "Seçim İttifakı Sisteminin 2018 Milletvekili Genel Seçimine Etkileri", Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, S. 2, C. 15, Y. 2020. ss. 719-742.

DEMİR Şeyhmus, "İdeolojinin Sonu Tartışmaları Üzerine Bir Analiz", Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Faakültesi Dergisi, C. 10, S. 19, 2020. ss. 159-175.

DEMİREL Ahmet, Birinci Mecliste Muhalefet: İkinci Grup, İletişim Yayınları, İstanbul, 2003.

DEMİRKOL Özhan, "1923'ten 2018'e Türkiye'de Hükümet ve Bakanlıklar", Fiscaoeconomia, C. 7, S.1, 2023. ss. 365-390.

DİNÇKOL BİHTERİN, "1924 Anayasası Döneminde Siyasal Muhalefet", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 21, S.2, Y. 2015. ss. 339-354.

DOWNS Anthony, An Economic Theory of Democracy, Harper and Row Publishers, New York, 1957.

DÖNMEZER Sulhi, "Türkiye Cumhuriyeti Devletine Yönelik Bozguncu Hareketler ve Tehditler", Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, C. 13, S. 38, 1997. ss. 381-396.

DUVERGER Maurice, "Yeni Bir Siyasal Sistem Modeli: Yarı-Başkanlık Hükûmeti", (Çev. Mehmet Turhan), içinde: Devlet ve Hukuk Üzerine Yazılar, (Ed. Mehmet Turhan), Gündoğan Yayınları, Ankara, 1996. ss. 68-97.

DUVERGER Maurice, Siyasal Rejimler, (Çev. Teoman Tunçdoğan), İletişim Yayınları, 1994.

DUVERGER Maurice, Siyasi Partiler, 2. B. (Çev. Ergun Özbudun), Bilgi Yayınevi, Ankara, 1974.

DUVERGER Maurice, Ve Republique Paris, Presses Universitaires de France, 1961.

ELGIE Robert, "Tüm Yönleriyle Hükûmet Sistemleri Parti Siyasası ve Kurumsal Mühendislik", (Çev. Abdullah Saka), Küresel Bakış, Yıl: 8, S. 25, Aralık 2018, ss. 21-33.

EPSTEIN Leon D., Political Parties in Western Democrasies, Fourth Printing, Transaction Publishers, New Brunswick, New Jersey, 2000.

ERDEM Tarhan, Anayasalar ve Seçim Kanunları, 1876-1982, Milliyet Yayınları, İstanbul, 1982.

ERDOĞAN Mustafa, Anayasa Hukuk, 7. B. Orion Kitabevi, Ankara, 2011.

ERDOĞAN, Murat, Seçim Sistemleri ile Siyasi Partiler Arasındaki İlişkiler, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2013.

EREN Abdurrahman, "Başkanlık Sistemi 1- Genel Değerlendirme", http://www.kanuniesasi.com/2017/02/14/baskanlik-sistemi-1-genel-degerlendirme/ (E.T. 05.09.2023).

ERGÜDER Üstün, "The Motherland Party 1983-1989", içinde: Political Parties and Democracy in Turkey, (Ed.Metin Heperbve Jabob M. Landau), 1. B. Tauris & Co Ltd Publishers, London-New York, 1991. ss. 152-169.

ERİMLİ Büşra, "İlk Mecliste Gruplar Arası Rekabet ve Partileşme Meselesi, İnsan ve İnsan Dergisi, Okur Yazar Derneği Yayını, Y. 9, S. 34, Güz 2022. ss. 13-28

ESEN Selin, "Türkiye'de Cumhurbaşkanının Halk Tarafından Seçilmesinin Siyasal Sisteme Olası Yansımaları", Mümtaz Soysal'a Armağan, Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları: 32, Ankara, 2009. ss. 249-279.

FENDOĞLU Hasan Tahsin, Türkiye'de Başkanlık Sistemi, Yetkin Yayınları, Ankara, 2015.

FRIEDRICH Carl J., BRZEZINSKI Zbigniew K., Totalitarian Dictatorship and Autocracy, Second Edition, Harvard Unıversity Press, Cambridge, Massachusetts, 1965.

GAZEL Ahmet Ali, "Türk Parlamentolarının Yasama Dönemi Sıra Numaralarında Yaşanan Kesintiler ve Meclis'te Yaşanan Yasama Dönemi Tartışmaları", Uluslararası Bilim ve Eğitim Dergisi, C. 4, S. 3, Y. 2021. ss. 194-20.

GIDDENS Anthony, Sosyoloji, Kırmızı Yayınlar, İstanbul, 2012.

GOLDER Sona Nadenichek, "Pre-Electoral Coalition Formation in Parlamentary Democracies", in British Journal of Political Science, Vol. No. 2, 2006. ss. 193-212.

GÖKTÜRK Gökhan, "Siyasal Partilerin Doğuşu: Tarihsel ve Toplumsal Kökenleri", İstanbul Journal of Sociological Studies, S. 54, 2016. ss. 245-273.

GÖNENÇ Levent, "Türkiye'de Hükûmet Sistemi Tartışmalarına Kısa Bir Bakış ve Mevcut Hükûmet Sisteminin Niteliği", Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı, Nisan 2011. ss. 1-6 https://www.tepav.org.tr/upload/files/1303138962-5.Turkiyede_Hukumet_Sistemi_Tartismalarina_Kisa_Bir_Bakis_ve_Mevcut_Hukumet_Sisteminin_Niteligi.pdf (E.T. 10.09.2023)

GÖZLER Kemal, "Cumhurbaşkanlığı Sistemi mi, Başkanlık Sistemi mi, Yoksa Neverland Sistemi mi? 16 Nisan'da Neyi Oylayacağız?" 24 Şubat 2017, https://www.anayasa.gen.tr/ neverland.htm#_ftn9 (E.T. 05.09.2023).

GÖZLER Kemal, "Osmanlı Mülki İdare Sistemi Üzerinde Fransız Etkisi: 1864 ve 1871 Vilayet Nizamnameleri Fransa'dan Mı İktibas Edilmiştir?" Amme İdaresi Dergisi, C. 52, S. 1, Mart 2019. ss. 1-32.

GÖZLER Kemal, Anayasa Hukuku Genel Teorisi, C. I, Ekin Kitabevi, Bursa, Haziran 2011.

GÖZLER Kemal, Türk Anayasa Hukuku Dersleri, 12. B., Ekin Kitabevi, Bursa, Ağustos 2011.

GUNTHER Richard and DIAMOND Larry, "Species Of Political Parties: A New Typology", Party Politics, Vol. 9, No. 2, 2003. ss. 167–199

GÜLLER Abdulsamet, 2007 Anayasa Değişiklikleri Sonrası Türkiye'de Cumhurbaşkanının Anayasal Konumu, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2016.

GÜLSOY Mehmet Tevfik, "Anayasa Yenileme Çalışmalarında Hükümet Sistemi Sorunu", Yeni Türkiye, S. 50, Ocak-Şubat, 2013. ss. 884-891.

GÜNAL Erdoğan, Türkiye'de Seçim Sistemlerinin Siyasal Kurumlar Üzerindeki Etkileri, Turhan Kitabevi, Ankara 2005.

GÜNEY Atilla, "Türkiye'de Başkanlık Sistemi Neden Tartışılıyor", içinde: Başkanlık Sistemi ve Türkiye: Ülkeler Deneyimler ve Karşılaştırmalı Analiz, Sosyal Demokrasi Vakfı, Kalkedon Yayınları: 25, Mart 2017, ss. 339-355.

GÜVENİR Murat, "Seçim Sistemleri ve Ülkemizdeki Uygulama", Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, C. 37, S.1, 1982. ss. 215-250.

HAMDEMİR Berkan, "Oy hakkı ve Oy Hakkının Demokratik İlkeleri", içinde, Siyasal Partiler Seçim Sistemleri ve Türkiye, (Ed. Atıl Cem Çiçek, Adem Çelik ve Berkan Hamdemir), Gece Kitaplığı Ankara, 2018, ss.171-199.

HAMDEMİR Berkan, "Türkiye'de Yüce Divan: Eleştiriler ve Çözüm Önerileri". Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XXIV, S. 1-4, 2020 s. 12-13. ss. 1- 40

HAMDEMİR Berkan, Anayasa Mahkemesi'ne Bireysel Başvuru, 2. B. Seçkin Yayınevi, Ankara, 2018.

HAMDEMİR Berkan, ÇELİK Adem, "Türkiye'de Parti Sistemleri", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 67, S. 4, 2018. ss. 697-733.

HAYTAOĞLU Meltem, Karşılaştırmalı Seçim Sistemleri ve Türkiye İçin Bir Model Önerisi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2017.

HAZAMA Yasushi, Electoral Volatility in Turkey, Bilkent University The Institute of Economics and Social Science, Doctoral Thesis, Ankara, 2004. ss. 56-61.

HEKİMOĞLU Mehmet Merdan, Anayasa Hukukunda Anti Demokratik Hükûmet Sistemleri ve Türkiye, Detay Yayıncılık, Ankara, 2010.

HEKİMOĞLU Mehmet Merdan, Anayasa Hukukunda Karşılaştırmalı "Demokratik Hükûmet Sistemleri" ve Türkiye, Detay Yayıncılık, Ankara, 2009.

HUNTİNGTON Samuel P., Medeniyetler Çatışması, (Çev. Murat Yılmaz), Vadi Yayınları, Ankara 2008.

HURÇ Ramazan, "1908-1918 Yılları Arasında Osmanlı Devleti'nde Siyasî Hareketler" Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S.2, Elazığ, 1997, s. 155.ss. 151-163

HÜRRİYET GAZETESİ, "Türkiye Cumhuriyeti Hükümetleri", 23 Mart 2003. https://www. hurriyet.com.tr/gundem/turkiye-cumhuriyeti-hukumetleri-38551754. (E.T. 12.09.2023).

INGLEHART Ronald, Modernization and Postmodernization: Cultural, Economic and Political Change in 43 Societies, Princeton University Press, Princeton, New Jersey, 1997b.

INGLEHART Ronald, The Silent Revolution: Changing Values and Political Styles Among Western Publics, Princeton University Press, Princeton, New Jersey, 1997a.

INTER-PARLIAMENTARY UNION (IPU), https://www.ipu.org (E.T. 09.05.2023).

İBA, Şeref, Siyasi Partiler ve Seçim Hukuku, Seçkin Yayınları, Ankara 2015.

İntihabı Mebusan Kanunu Muvakkatinin Bazı Mevaddını Muaddil Kanun, No. 320, https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.320.pdf (E.T. 10.08.2023).

JAKLIC Kleman, "Comparative Report On Thresholds And Other Features Of Electoral Systems Which Bar Parties From Access To Parliament", European Commıssıon For Democracy Through Law (Venıce Commıssıon), Strasbourg, 2008. https://www.venice.coe.int /webforms/documents/?pdf=CDL-EL(2008)018-e (E.T. 21.03.2023)

KABOĞLU İbrahim Özden, "Fransız Siyasal Partileri ve Toplumsal Temelleri", Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S.3. 1985. ss. 99-168.

KABOĞLU İbrahim Özden, Anayasa Hukuku Dersleri (Genel Esaslar) 12. B. Legal Yayınevi, İstanbul, 2017, s. 111

KAHRAMAN Selçuk, Parti ve Seçim Sistemi ile Hükümet Sistemi İlişkileri, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2021.

KAMALAK ihsan, SERİN SAKAR Gülay, "Cumhurbaşkanını Halkın Seçmesinin Olası Sonuçlarının 10. Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer Dönemi Üzerinden Değerlendirilmesi", içinde: (Yarı) Başkanlık Sistemi ve Türkiye: Ülkeler, Deneyimler ve Karşılaştırmalı Analiz (Der. İhsan Kamalak), Sosyal Demokrasi Vakfı, Kalkedon Yayınları: 256, 2. B., İstanbul, Ocak 2014. ss. 395-414.

KAPANİ Münci, Politika Bilimine Giriş, 30. B. Bilgi Yayınevi, Ankara 2012.

KARAMUSTAFAOĞLU Tunçer, Seçme Hakkının Demokratik İlkeleri, AUHF Yayınları, No: 262, Sevinç Matbaası, Ankara, 1970.

KARATEPE Şükrü, "Hükümet Sistemleri ve Türkiye" Yeni Türkiye, S. 51, Mart-Nisan 2013b. ss. 223-235.

KARATEPE Şükrü, Anayasa Hukuku, Savaş Yayınevi, Ankara, 2013a.

KARPAT Kemal H. Türk Demokrasi Tarihi, Afa Yayıncılık, İstanbul, 1996.

KATZ Richard S. ve MAİR Peter, "Changing Models of Party Organization and Party Democracy: The Emergence of the Cartel Party", Party Politics, Vol. 1, Issue: 1, January 1995. ss. 5-28.

KILIÇ Hüseyin, Seçim Sistemleri, Partiler Üzerine Yansıması ve Yeni Sistem Arayışları, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1999.

KILIÇ Selda, "1876 Meclis-i Meb'usânı ve Seçim Hazırlıkları", Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi – OTAM, S. 30, Güz 2011. ss. 27-40.

KIRCHHEIMER Otto, "The Transformatıon Of The Western European Party Systems", in: La Palombara Joseph, Weinner Myron., Political Parties and Political Development, Princeton University Press, Princeton, 1966. ss. 177-200.

KIRIT Emrah, "Gerrymandering ve Demokratik Seçimler Üzerine", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, S.16, 2010, ss. 15-38.

KIZILOLUK Hakkı, Seçim Kanunları ve Siyasal Temsil, Anı Yayıncılık, Ankara 2011.

KİLİ Suna, GÖZÜBÜYÜK A. Şeref, Sened-i İttifaktan Günümüze Türk Anayasa Metinleri, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, B. 3, İstanbul, 2006.

KÖKER LEVENT, "Başkanlık, Yarı Başkanlık ve Parlamenter Sistem Tercihi" başlıklı oturumda yapılan sunum, (Ed. Hüseyin Çakır), içinde: Cumhurbaşkanlığı / Başkanlık Sistemi: Nasıl Bir Sistem ve Nasıl Bir Anayasa, Küyerel Düşünce Enstitüsü, İstanbul, 2017. ss. 179-259.

KUTLU Mustafa, Kuvvetler Ayrılığı: Temelleri – Gelişimi Hukuk Devletinin Kökenleri, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2011.

KUZU Burhan, "1961 ve 1982 Anayasalarında ve Bunlara İlişkin Siyası Partiler Kanunlarında Siyasî Parti Kavramı, Kuruluşu ve Kapatma Rejimi (Karşılaştırmalı Bir İnceleme)", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. 52, S. 1-4, Y. 1987. ss. 145-184.

KÜÇÜK Tevfik Sönmez, Parti İçi Demokrasi, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2015.

LA PALOMBARA Joseph, WEINNER Myron. "The Origin and Development of Political Parties", in: Political Parties and Political Development, (Ed Joseph La Palombara and Myron Weinner), Princeton University Press, Princeton, 1966. ss. 3-42.

LIJPHART Arend, Çağdaş Demokrasiler: Yirmibir Ülkede Çoğunlukçu ve Oydaşmacı Yönetim Örüntüleri, (Çev. Ergun Özbudun - Ersin Onulduran), Yetkin Yayınları, Ankara, 1986.

LIJPHART Arend, Demokrasi Motifleri: Otuz Altı Ülkede Yönetim Biçimleri ve Performansları, (Çev. Güneş Ayas - Utku Umut Bulsun), Salyangoz Yayınları, İstanbul, 2006.

LIJPHART Arend, Electoral Systems and Party Systems: A Study of Twenty-Seven Democracies 1945-1990, Oxford University Press, 1994.

LINZ Juan J. "The Perils of Presidentialism," Journal of Democracy, Vol. 1, No. 1, Winter 1990a, ss. 51-69.

LINZ Juan J. "The Virtues of Parliamentarism," Journal of Democracy, Vol. 1, No. 4, 1990b, ss. 84-91.

LINZ Juan J., Totaliter ve Otoriter Rejimler, (Çev. Ergun Özbudun), Siyasi İlimler Türk Derneği Yayınları, (1984).

LIPSET Seymour Martin, ROKKAN Stein, "Cleavage Structures, Party Systems and Voter Alignments: An Introduction", (Ed. Seymour Martin Lipset and SteinRokkan), in Party Systems and Voter Alignments: Cross-National Perspectives, The Free Press, New York, 1967, ss. 1-64.

LIPSET Seymour Martin, Siyasi İnsan, (Çev. Mete Tunçay), Türk Siyasi İlimler Derneği Yayınları, Ankara, 1964.; BELL Daniel, İdeolojinin Sonu: Ellilerdeki Siyasi Fikirlerin Tükenişine Dair, (Çev. Volkan Hacıoğlu), Sentez Yayıncılık, 2013.

LOCKE John, Yönetim Üzerine İkinci İnceleme, (Çev. Fahri Bakırcı), 2. B., Ebabil Yayınları, Ankara, 2012.
MARDİN Şerif, "Türk Siyasasını Açıklayabilecek Bir Anahtar: Merkez-Çevre İlişkileri", içinde: Türkiye'de Toplum ve Siyaset (Makaleler 1), (Der. Mümtaz'er Türköne ve Tuncay Önder), İletişim Yayınları, 13. B., İstanbul, 2006. ss. 35-79.
McCLAY Wilfred, "Two Concepts of Secularism", Journal Of Policy History, Published online by Cambridge University Press, 27 April 2009 , Vol. 13, No. 1, 2001. ss. 49-72.
MİLLİYET GAZETESİ, 24.04.2006, https://www.milliyet.com.tr/siyaset/turk-tabanimiz-pkk-ile-ortak-154307 (E.T. 15.09.2023).
MİŞ Nebi, ASLAN Ali, AYVAZ Erkut, DURAN Hazal, Dünyada Başkanlık Sistemi Uygulamaları, Siyaset Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı, SETA Yayınları: 62, 2016.
MONTESQUİEU, Kanunların Ruhu Üzerine, (Çev. Şevki Özbilen), C. I, Seçkin Yayınevi, Ankara, s. 174. https://ws1.turcademy.com/ww/webviewer.php?doc=21600 (E.T. 25.11.2022)
MOOERS Colin, Burjuva Avrupa'nın Kuruluşu, (Çev. Bahadır Sina Şener), Dost Kitabevi. Ankara, 1997.
MUMCU Ahmet, 1924 Anayasası, Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, C. 2, S. 5, Mart 1986. ss. 383-400.
MUMCU UĞUR, Kürt-İslam Ayaklanması (1919-1925), Tekin Yayınevi, İstanbul 1991.
NATİONAL DEMOCRATİC INSTİTUTE, "Inclusiveness", 17 Aralık 2013, https://www.ndi.org/e-voting-guide/inclusiveness (E.T. 06.05.2023).
NEUMANN Sigmund, "Towards a Comparative Study of Political Parties", World Politics, Vol. 6, Issue 04, July 1954. ss. 549-563.
NOMER Mert, ABD Başkanlık Sisteminde Başkanın Yetkileri, XII Levha Yayınları, İstanbul, 2013.
OLSON Robert, Kürt Milliyetçiliğinin Kaynakları ve Şeyh Said İsyanı, Özge Yayınları, Ankara 1992.
ORTAYLI İlber, "İlk Osmanlı Parlamentosu ve Osmanlı Milletlerinin Temsili", içinde: Armağan Kanunu Esasî'nin 100. Yılı, AÜSBF Yayınları No: 423, Ankara, 1978, ss. 169-182.
ÖDEN Merih, Seçmenlerin 'Kişi Tercihi' Açısından Seçim Sistemleri, Yetkin Yayınları, Ankara, 2003.
ÖZBUDUN Ergun, "M. Duverger'in 'Siyasal Partiler'i ve Siyasal Partilerin İncelenmesinde Bazı Metodolojik Problemler", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 21, S. 1, 1964. ss. 23-51.
ÖZBUDUN Ergun, "Seçim Sistemleri ve Türkiye", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 44, S. 1, 1995. ss. 521-539.
ÖZBUDUN Ergun, 1921 Anayasası, AKDTYK Yayını, Ankara, 1992.
ÖZBUDUN Ergun, 1924 Anayasası, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, Mayıs 2012.
ÖZBUDUN Ergun, Batı Demokrasilerinde ve Türkiye'de Parti Disiplini, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları: 235, Ankara, 1968.
ÖZBUDUN Ergun, Siyasal Partiler, 4. B., AÜHF Yayınları No: 471, Ankara, 1983.
ÖZBUDUN Ergun, Türk Anayasa Hukuku, 20. B., Yetkin Yayınları, Ankara, 2020.
ÖZBUDUN Ergun, Türkiye'de Parti ve Seçim Sistemi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2. B. İstanbul, Mart 2016.
ÖZCAN Hüseyin, YANIK Murat, Siyasi Partiler Hukuku, 2. B., DER Yayınları, İstanbul, 2011.
ÖZDEMİR Hakan, 100 Soruda Hükûmet Sistemi: Birleşik Krallık, Almanya, ABD, Fransa, İsviçre, Türkiye, Seçkin Yayınevi, Anakara, Kasım 2018.
ÖZER Atilla, Anayasa Hukuku, Gazi Kitabevi, Ankara 2016.
ÖZGİŞİ Tunca, Türk Parlamento Tarihinde Cumhuriyet Senatosu, TBMM Kültür Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları, No. 153, Ankara, 2012.

ÖZSOY BOYUNSUZ Şule, Başkanlı Parlamenter Sistem: Cumhurbaşkanının Halk Tarafından Seçildiği Parlamenter Hükümet Modeli ve Türkiye İçin Tavsiye Edilebilirliği, 2. B., XII Levha Yayınları, İstanbul, 2014.

ÖZTÜRK Namık Kemal, Cumhurbaşkanı ve Parlamenter Sistem, Atilla Kitabevi, Ankara, 1999.

PANEBIANCO Angelo, Political Parties: Organization and Power, Cambridge: Cambridge University Press. 1988.

PARSONS Talcott, Essay İn Sociological Theory, The Free Press, Glancoe Illinois, 1954, ss. 386-439.

PAZARCI Hüseyin, Uluslararası Hukuk, 15. B. Turhan Kitabevi, Ankara, 2016.

POWELL G. Bingham, Jr., Çağdaş Demokrasiler, Katılma, İstikrar ve Şiddet, (Çev. Mehmet Turhan), Türk Demokrasi Vakfı ve Siyasi İlimler Derneği Ortak Yayını, Ankara 1990.

ROSKIN Michael G., Çağdaş Devlet Sistemleri: Siyaset, Coğrafya, Kültür, (Çev. Bahattin Seçilmişoğlu), Adres Yayınları, Ankara, 2009.

SABUNCU Yavuz, "Seçim Barajları ve Siyasal Sonuçları", Anayasa Yargısı Dergisi, Ankara, Anayasa Mahkemesi Yayınları, 2006, C. 23, ss. 191-197.

SARTORI Giovanni, Karşılaştırmalı Anayasa Mühendisliği, (Çev. Ergun Özbudun) Yetkin Yayınları, Ankara, 1997.

SARTORI Giovanni, Prties and Party Systems: A Framework for Analysis, ECPR Press, UK, 2005.

SEİGNOBOS Charles, Avrupa Milletlerinin Mukayeseli Tarihi, (Çev. Samih Tiryakioğlu), Varlık Yayınları, İstanbul, 1960.

SEZEN Saim, Seçim ve Demokrasi, Gündoğan Yayınları, 2. Basım, İstanbul, 2000.

SHILS Edward, "Merkez ve Çevre", (Çev. Yusuf Ziya Çelikkaya), Türkiye Günlüğü, S. 70, 2002. ss. 86-96.

SHILS, Edward A. "The End of İdeology?", (Ed. Chaim Isaac Waxman), in: The End of İdeology Debate, Published by Simon & Schuster, New York, 1969. ss. 49-63.

SHUGART Matthew Soberg and CAREY John M. Presidents and Assemblies: Constitutional Design and Electoral Dynamics, Cambridge University Press, 1992.

SIAROFF Alan, Comparative European Party Systems: An Analysis of Parliamentary Elections Since 1945, Garland Publishing, Inc. New York And London, 2000.

SOYSAL Murat, "7 Kasım 1982 Tarihli Anayasa Halkoylaması Üzerine Bir Değerlendirme: Plebisit Mi, Referandum Mu?", Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi XXII/45, Güz 2022. ss. 977-1005.

SOYSAL Mümtaz, "İngiliz İşçi Partisi", Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgileri Fakültesi Dergisi, C. 12, S. 1, Y. 1957, ss.74-91.

SOYSAL Mümtaz, 100 Soruda Anayasa'nın Anlamı, 6. B., Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1986.

ŞENDAL Tunay, "Cumhuriyet Halk Partisinde Ortanın Solu ile Başlayan Siyasal Metamorfoza Karşı İç ve Dış Muhalefet", Tarih ve Gelecek Dergisi, C. 6, S. 2, Haziran 2020. ss. 281-302.

TANÖR Bülent, Osmanlı-Türk Anayasal Gelişmeleri, Yapı Kredi Yayınları, 18. B., İstanbul, Mart 2009. s. 33-132.

TAYLOR Charles, "Modes of Secularism", (Ed. Rajeev Bhargava), Secularism and Its Critics, Oxford University Press, India-New Delhi, 1998. ss. 31-53.

TBMM, 28. Dönem Milletvekili Sandalye Dağılımı, https://www.tbmm.gov.tr/sandalyedagilimi (E.T.05.9.2023).

TBMM, Hükümetlerimiz, https://www5.tbmm.gov.tr/kutuphane/e_kaynaklar_kutuphane_hukumetler.html (E.T. 10.09.2023).

TBMM, İlk Meclis, Tanıtım Kitapları Serisi, (Ed. Ömer Ekşi), TBMM Basımevi, Ankara. Nisan 2005.

TBMM, Yasama Dönemi, https://www5.tbmm.gov.tr/develop/owa/tutanak_dergisi_pdfler.meclis_donemleri?v_meclisdonem=0 (E.T. 10.09.2023)

TEKİN Yusuf, SARIALİOĞLU İrşat, "Meşveret-Meşrutiyet-Demokrasi Tartışmaları Çerçevesinde Osmanlı İmparatorluğu'nda İlk Seçim ve Parlamento", içinde: Yüzüncü Yılında TBMM: Oluşumu Çalışma Şartları ve İşlevleri, (Ed. Yusuf Tekin), TBMM Yayını, TBMM Basımevi, C. I., 2020, ss. 33-55.

TEZİÇ Erdoğan, 100 Soruda Siyasi Partiler (Partilerin Hukuki Rejimi ve Türkiye'de Siyasi Partiler) İstanbul Gerçek Yayınevi, 1976.

TEZİÇ Erdoğan, Anayasa Hukuku, 5. B. Beta Yayınevi, İstanbul, 1998.

TİKVEŞ Özkan, "Siyasi Partiler ve Anayasa Yargısı Konusunda Mukayeseli Bir İnceleme", İstanbul Hukuk Mecmuası, C. 36, S. 1-4, 1970. ss. 145-166

TOKER Metin, Şeyh Sait ve İsyanı, Akis Yayınları, Ankara 1968.

TOPRAK Seydi Vakkas, "Birinci Meşrutiyetin İlanı Meselesi", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2001.

TUNAYA Tarık Zafer, Türkiye'de Siyasi Partiler, İstanbul 1952.

TUNAYA, Tarık Zafer, Siyasal Kurumlar ve Anayasa Hukuku, Ekin Yayınları, 5. B., İstanbul, 1982.

TUNCER Erol, "Türkiye'de Seçim Uygulamaları/Sorunları Işığında Temsilde Adalet-Yönetimde İstikrar İlkelerinin İşlevselliği", Anayasa Yargısı 23, 2006. ss. 167-182.

TUNCER Erol, Osmanlıdan Günümüze Seçimler, 1977-1999, TESAV Yayınları, Ankara, 2002.

TUNÇ Hasan, BİLİR Faruk, YAVUZ Bülent, Türk Anayasa Hukuku, Ankara, 2009.

TUNÇ Hasan, ERDOĞAN Murat, YURTLU Fatih, ÖLMEZ Gökhan ve ÇITAK Halim Alperen, Seçim Sistemleri ve Türkiye'de (Gerrymandering) Seçim Hilesi Uygulamaları, Adalet Yayınları, Ankara, 2014.

TUNÇAY Mete, Türkiye Cumhuriyeti'nde Tek Parti Yönetimi'nin Kurulması (1923-1931), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, Ankara, 2015.

TURAN Şerafettin, Türk Devrim Tarihi Yeni Türkiye'nin Oluşumu (1923-1938), Ankara, Bilgi Yayınevi, 2005.

TURHAN Mehmet, Hükümet Sistemleri, 2. B., Gündoğan Yayınları, Ankara, 1993.

TÜİK, Milletvekili Genel Seçimleri 1923-2011, TÜİK Yayınları, Yayın No: 3685, Ankara, 2012.

TÜRK DİL KURUMU, https://sozluk.gov.tr (E.T. 15.05.2023).

TÜRK Hikmet Sami, "Seçim Sisteminde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Bazı Öneriler", Türk Parlamentoculuğunun İlk Yüzyılı 1876-1976, Ankara, 1978, ss. 365-403.

TÜRK Hikmet Sami, "Seçim, Seçim Sistemleri ve Anayasal Tercihi", Anayasa Yargısı Dergisi, C. 23, Ankara, 2006. ss. 75-113.

TÜRK Hikmet Sami, TUNCER Erol, Türkiye İçin Nasıl Bir Seçim Sistemi, TESAV Yayınları, Yayın No: 6, Anakara, 1995.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ BAŞBAKANLIK, Geçmiş Hükümetler, https://www.basbakanlik.gov.tr/Forms/_Global/_Government/pg_CabinetHistory.aspx (E.T. 29.06.2017)

TÜTÜNCÜ ESMER Gülsüm, Türk Siyasal Yaşamında Ortanın Solu Politikası, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2006.

ULUŞAHİN Nur, Anayasal Bir Tercih Olarak Başkanlık Sistemi, Yetkin Yayınları, Ankara, 1999.

USTABULUT Batuhan, "Temsilde Adalet ve Yönetimde İstikrar İlkeleri Çerçevesinde Türkiye'de Seçim Barajları", İnsan ve İnsan, C. 5, S. 18, 2018. ss. 341-358 .

UYAR Hakkı, "Türkiye'de Askeri Darbeler ve Nedenleri Üzerine Bir Analiz Denemesi", Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi, XX/Özel Sayı, 2020. ss. 77-96.

ÜSKÜL Zafer, "Giriş", içinde: Başkanlık Sistemi ve Türkiye: Ülkeler Deneyimler ve Karşılaştırmalı Analiz, Sosyal Demokrasi Vakfı, Kalkedon Yayınları: 25, Mart 2017. ss. 13-20.

WOLDENDORP Jeap, KEMAN Hans & BUDGE Ian. Party Government in 48 Democracies (1945 - 1998): Composition — Duration — Personnel, Springer Science+Business Media Dordrecht, 2000.

YANIK Murat, Başkanlık Sistemi ve Türkiye'de Uygulanabilirliği, 2. B. Adalet Yayınevi, Ankara, 2013.

YAVAŞGEL Emine, Temsilde Adalet ve Siyasal İstikrar Açısından Seçim Sistemleri, Nobel Yayıncılık, Ankara 2004.

YAZICI Serap, Başkanlık ve Yarı-Başkanlık Sistemleri: Türkiye İçin Bir Değerlendirme, 3. B., İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2013.

YETİŞ Mehmet, "Hegemonik Kriz Koşullarında Başkanlık Sistemi", içinde: (Yarı) Başkanlık Sistemi ve Türkiye: Ülkeler, Deneyimler ve Karşılaştırmalı Analiz (Der. İhsan Kamalak), Sosyal Demokrasi Vakfı, Kalkedon Yayınları: 256, 2.B. İstanbul, Ocak 2014. ss. 289-322.

YILDIZ Muhammet, EDİ Ahmet, "1980 Cumhurbaşkanlığı Seçim Süreci", Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, S. 4, C.10, Y. 2021. ss. 1651-1658.

YILMAZ İbrahim, "1982 Anayasasına Göre Yasama Organı Üye Sayısı ve Yasama Organı Üye Sayısında Meydana Gelen Değişiklikler", Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, 11(2), Ankara, 2021. ss. 932-960

YSK, 10 Ağustos, 2014, Yurt içi, Yurt dışı ve Gümrük Sandıkları Dahil Cumhurbaşkanı Seçim Sonucu, https://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/2014CB/2014CB-Kesin-416_d_Genel.pdf (E.T. 28.08.2023)

YSK, 14 Mayıs 2023 Pazar Günü Yapılacak Olan 28. Donem Milletvekili Genel Seçimine Katılacak Olan İttifakların ve Siyasi Partilerin Birleşik Oy Pusulasındaki Yerlerinin (Sıralarının) Ad Çekme ile Belirlenmesine İlişkin Tutanak, https://www.ysk.gov.tr/doc/karar/ dosya/658968/2023-KuraTutanagi.pdf (E.T.05.9.2023).

YSK, 22. Dönem, Türkiye Geneli Partilerin Kazandıkları Milletvekili Sayıları, https://ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/2002MilletvekiliSecimi/turkiye/milletvekilisayisi.pdf (E.T. 22.08.2023).

YSK, 22. Dönem, Yurt İçi, Yurt Dışı ve Gümrük Sandıkları Dahil Milletvekili Genel Seçimi Sonucu, https://ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/2002MilletvekiliSecimi/gumrukdahil/gumrukdahil.pdf (E.T. 22.08.2023).

YSK, 23. Dönem, Türkiye Geneli Partilerin Kazandıkları Milletvekili Sayıları, https://ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/2007MilletvekiliSecimi/turkiye/milletvekilisayisi.pdf (E.T. 22.08.2023).

YSK, 23. Dönem, Yurt İçi, Yurt Dışı ve Gümrük Sandıkları Dahil Milletvekili Genel Seçimi Sonucu, https://ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/2007MilletvekiliSecimi/gumrukdahil/gumrukdahil.pdf (E.T. 22.08.2023).

YSK, 24. Dönem, Türkiye Geneli Partilerin Kazandıkları Milletvekili Sayıları, https://ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/2011MilletvekiliSecimi/turkiye/milletvekilisayisi.pdf (E.T. 22.08.2023).

YSK, 24. Dönem, Yurt İçi, Yurt Dışı ve Gümrük Sandıkları Dahil Milletvekili Genel Seçimi Sonucu, https://ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/2011MilletvekiliSecimi/gumrukdahil/gumruk dahil.pdf (E.T. 22.08.2023).

YSK, 25. Dönem, Türkiye Geneli Partilerin Kazandıkları Milletvekili Sayıları, https://ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/Milletvekili/7Haziran2015/KesinSecimSonuclari/ResmiGazete/E.pdf (E.T. 22.08.2023).

YSK, 25. Dönem, Yurt İçi, Yurt Dışı ve Gümrük Sandıkları Dahil Milletvekili Genel Seçimi Sonucu,

https://ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/Milletvekili/7Haziran2015/KesinSecimSonuclari/ResmiGazete/D.pdf (22.08.2023).

YSK, 26. Dönem, Türkiye Geneli Partilerin Kazandıkları Milletvekili Sayıları, https://ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/Milletvekili/1Kasim2015/KesinSecimSonuclari/96-E.pdf (E.T. 22.08.2023).

YSK, 26. Dönem, Yurt İçi, Yurt Dışı ve Gümrük Sandıkları Dahil Milletvekili Genel Seçimi Sonucu, https://ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/Milletvekili/1Kasim2015/KesinSecimSonuclari/96-D.pdf (E.T. 22.08.2023).

YSK, 27. Dönem, Türkiye Geneli Partilerin Kazandıkları Milletvekili Sayıları, https://ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/24Haziran2018/KesinSecimSonuclari/2018MV-96D.pdf (E.T. 22.08.2023).

YSK, 27. Dönem, Yurt İçi, Yurt Dışı ve Gümrük Sandıkları Dahil Milletvekili Genel Seçimi Sonucu, https://ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/24Haziran2018/KesinSecimSonuclari/2018MV-96C.pdf (E.T. 22.08.2023).

YSK, 28. Dönem, Türkiye Geneli Partilerin Kazandıkları Milletvekili Sayıları, https://ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/14Mayis2023/KesinSecimSonuclari/SIYASI_PARTILERIN_CIKARDIKLARI_MILLETVEKILI_VE_BAGIMSIZLARIN_SAYISI_MM25.pdf (E.T. 22.08.2023).

YSK, 28. Dönem, Yurt İçi, Yurt Dışı ve Gümrük Sandıkları Dahil Milletvekili Genel Seçimi Sonucu, https://ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/14Mayis2023/KesinSecimSonuclari/ULKE_ GENELI_TOPLAMI_MM24.pdf (E.T. 22.08.2023).

YSK, Karar No: 444, RG, 9.11.1982, S.17863.

YSK, Yurt İçi, Gümrük Kapısı ve Yurt Dışı Sandıkları Anayasa Değişikliği Halkoylaması Sonuç Tutanağı, https://ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/2017Referandum/2017HO-Ornek135.pdf (E.T.28.08.2023).

YÜCEL Bülent, Parlamenter Hükûmet Sisteminin Rasyonelleştirilmesi ve Türkiye Örneği, Adalet Yayınevi, Ankara, 2009.

YÜCEL, M. Serhan. Türkiye'nin Siyasal Partileri (1859-2005), Alfa Yayınları, İstanbul, 2006.

YÜZBAŞI Firdevs, Bir Demokratik Hükumet Sistemi Olarak Yarı-Başkanlık Sistemi, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015.

ZABUNOĞLU H. Gökçe, "Tarihsel Süreçte Türkiye'de Uygulanan Seçim Sistemleri", içinde: Siyasal Partiler Seçim Sistemleri ve Türkiye, (Ed. Atıl Cem Çiçek, Adem Çelik ve Berkan Hamdemir), Gece Kitaplığı Ankara, 2018. ss. 285-312.

ZURCHER Eric Jan, Cumhuriyetin ilk Yıllarında Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası (Çev. Gül Çağalı Güven), İletişim Yayınları, İstanbul, 2003.

ZÜRCHER Eric Jan, Modernleşen Türkiye'nin Tarihi, (Çev. Yasemin Saner Gönen), İletişim Yayınları, 10. B., İstanbul, 2005.

29.10.1923 Tarih ve 364 sayılı Teşkilâtı Esasiye Kanununun Bazı Mevaddının Tavzihan Tadiline Dair Kanun, https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc002/kanuntbmmc002/kanuntbmmc00200364.pdf (E.T. 15.08.2023).

RESMİ GAZETE

RG, 4.3.1925, S. 87.
RG, 11.12.1934, S. 2877.
RG, 11.12.1934, S. 2877.
RG, 11.12.1934, S. 2877.
RG, 27.12.1934, S. 2891.
RG, 17. 12. 1942, S. 5258.
RG, 17. 12. 1942, S. 5258.
RG, 06.06.1946, S. 6326.
RG, 10.6.1946, S. 6329.
RG, 21. 02 .1950, S. 7438.
RG, 21.2.1950, S. 7438.
RG, 21.2.1950, S. 7438.
RG, 7.7.1954, S. 8748.
RG, 13.9.1957, S. 9705.

RG, 30.05.1960, S. 10515.
RG, 30.05.1960, S. 10515.
RG, 30.05.1960, S. 10515.
RG, 14.06.1960, S. 10525.
RG, 14.06.1960, S. 10525.
RG, 14.06.1960, S. 10525.
RG, 16.12.1960, S. 10682.
RG, 16.12.1960, S. 10682.
RG,16.12.1960, S. 10682.
RG, 02.5.1961, S. 10796.
RG, 30.5.1961, S. 10815.
RG, 30.5.1961, S. 10815.
RG, 20.07.1961, S. 10589.
RG, 20.07.1961, S. 10589.
RG, 20.07.1961, S. 10589.
RG, 22.4.1964, S. 11689.
RG, 20 Şubat 1965, S. 11934.
RG, 20 Şubat 1965, S. 11934.
RG, 20 Şubat 1965, S. 11934.
RG, 20.02.1965, S. 11934.
RG, 23.03.1968, S. 12856.
RG, 23.Mart 1968, S. 12856.
RG, 23.Mart 1968, S. 12856.
RG, 8.7.1973, S. 14588.
RG, 8.7.1973, S. 14588.
RG, 30.5.1979, S. 16651.
RG, 30.5.1979, S. 16651.
RG, 12. Eylül 1980, S. 17103.
RG, 12.09.1980, S. 17103.
RG, 28.10.1980, S. 17145.
RG, 12.12.1980, S. 17103.
RG, 30.6.1981, S. 17386.
RG, 13.6.1983, S. 18076.
RG, 13.6.1983, S. 18076.
RG, 15.5.1986, S. 19079.
RG,15.5.1986, S. 19079.
RG,15.5.1986, S. 19079.
RG, 18.5.1987, S. 19464.
RG, 18.5.1987, S. 19464.
RG, 19.10.1987, S. 19609.
RG, 19.10.1987, S. 19609.
RG, 26.7.1995, S. 22355.
RG, 26.7.1995, S. 22355.
RG, 26.7.1995, S. 22355.
RG, 28.10.1995, S. 22447.
RG, 28.10.1995, S. 22447.
RG, 28.10.1995, S.22447
RG, 17.10.2006, S. 26322.
RG, 16.6.2007, S.26554.
RG, 11.02.2017, S. 29976.
RG, 11.02.2017, S. 29976.
RG, 11.2.2017, S. 29976.
RG, 11.2.2017, S. 29976.
RG, 16.3.2018, S. 30362.
RG, 16.3.2018, S. 30362.
RG, 6.5.2022, S. 31801.
RG, 6.5.2022, S. 31801.

TÜRKİYE'DE SOSYAL POLİTİKA VE İSLAM'DA İKTİSAT

Abdullah ÖNAL

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-84-4

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Kasım 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Bir düşünsel tanımlama olarak 'Batı Dünyası' 18. yüzyılda temelinde ekonominin olduğu bir gelişim seyri yakalamış ve bunu hâkim bir kültüre dönüştürerek tüm dünyaya 'evrensel' değerler olarak sunmuştur. Bu şartlar altında ortaya çıkan iktisat anlayışı en genelde 'Klasik İktisat' olarak tanımlanmaktadır. Yaklaşık iki yüzyıl sonra ise 'İslâm İktisadı' olarak ifade edilen çalışmalar başlamıştır. İslam iktisadı çalışmalarının 19.yüzyıl sonlarında klasik iktisat anlayışına karşı ortaya çıkmış olmasına vurgu yaparak, en başında yanlış bir zeminde gelişmeye başladığını ifade etmek gerekir. Bu yanlışlık, özellikle iktisat ve İslâm'ın birbirinden bağımsız ve eşit koşullarda, yatay bir ilişki içerisinde kabul edilmesiyle başlamıştır. Süreç içerisinde birçok farklı tanımlamayla karşılaşmış İslam İktisadı nihai olarak gelinen noktada, ciddi bir şekilde finans egemenliği alanına doğru bir kayma yaşamıştır. Tüm kavramsal ve ilkesel sorunlara ek olarak finansın süreç içerisindeki giderek artan ağırlığına bu çalışmanın konusu olmamakla birlikte 'sorun' olması yönüyle vurgu yapmak gerekir. Bu durumun ne yazık ki güncel olanın zorunluluğu bağlamında ele alınabilmesi bütünüyle finansı meşrulaştıran bir araca dönüşmesini engelleyememiştir. Bu yönüyle bu çalışmanın odak noktasındaki gayret, kavramların asli manalarını ve uygulamaya dönüşme sürecinde İslam'ın nevi şahsına münhasır iktisadi düzenini de tespit etme niyetinin bir ürünüdür.

İslam'ın iktisat anlayışının ve sosyal politika ile ilişkisinin incelendiği bu kitap, İslam'ın temel ilkelerinin hayatın her alanı gibi iktisadı da şekillendirdiği iddiasına dayanmaktadır. Bu tam olarak İslam inancının temeli olan 'tevhid' ilkesinin bir gereği olarak ele alınmaktadır. Dolayısıyla, iktisat, ancak İslam'da var olan parça-bütün ilişkisinin ve tevhid ilkesinin bir gereği olarak ancak İslam'ın sınırları içinde incelenebilir. İslam, hayatın tamamını kuşatma iddiasıyla "kül" yani bütünü ifade ederken, iktisat ancak "cüz" yani parça şeklinde bir unsur olarak var olabilir. İktisat, İslam'ın içinde ve onun şekillendirdiği bir alandır. İslam hayatın her alanını kuşattığı gibi ekonomiyi de kuşatır ve şekillendirir. İslam'ın öngördüğü şeklin dışındaki herhangi bir iktisadi anlayış İslam'a uygun değildir ve bu nedenle İslam'da İktisat içinde değerlendirilemez. Tam da bu noktada, kitapta ifade olarak, İslam iktisadı, İslami iktisat gibi yaygın tanımlamalardan kaçınılarak İslam'da iktisat ifadesi kullanılmıştır.

Kitapta, İslam'da İktisat anlayışının tevhid ilkesinin bir gereği olarak kavramsal karşılığı da "İslam İktisadı" veya "İslami İktisat" değil, İslam'da İktisat şeklinde tanımlanmıştır. Bunun bütün-parça ilişkisini daha iyi yansıttığı iddiasına yer verilmiştir. Aynı şekilde bu ilişkinin bir gereği olarak İslam'da İktisadın sosyal politikaya bakan yönleri ele alınmıştır. Sosyal politika da genel anlamda İslam'da İktisat içerisinde değerlendirilmiş ve Türkiye'deki hem düşünsel hem de uygulama yönlü gelişimi İslam'da İktisadı yansıtan yönleri itibariyle ön plana çıkarılmıştır. Bu anlamda sosyal politikaya bakan boyutun düşünsel olarak Sabahattin Zaim ismini ön plana çıkardığını söylemek mümkündür. Bunun yanında uygulama yönüyle de 'resmi' bir karşılığı olan hukuksal düzenlemelere dayanmamasına karşın *de facto* var olagelmiş zekât, sadaka, kurban gibi birçok boyut ele alınmıştır.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
İSLAM İLE İKTİSADI BİRLİKTE DÜŞÜNMEK

1.1. MEVCUT İKTİSAT YAKLAŞIMLARI VE İSLAM 7
1.1.1. Liberal İktisat ve İslam 8
1.1.2. Marksist İktisat ve İslam 13
1.1.3. Karma Ekonomi ve İslam 21
1.2. İSLAM İLE İKTİSAT İLİŞKİSİ: HANGİ KAVRAM? 22
1.2.1. İslam ve İktisat 23
1.2.2. İslam İktisadı 24
1.2.3. İslamî İktisat 29
1.2.4. İslam'da İktisat 33

İKİNCİ BÖLÜM
TÜRKİYE'DE SOSYAL POLİTİKANIN GELİŞİMİ

2.1. TÜRKİYE'DE SOSYAL POLİTİKA BİLİMİNİN GELİŞİMİ 37
2.1.1. Sosyal Politika Bilimi ve Türkiye'deki İlk Görünümleri 37
2.1.2. Türkiye'de Sosyal Politika Bilim Geleneği 40
2.1.2.1. Sosyal Politika Düşüncesinde Gerhard Kessler 42
2.1.2.2. Sosyal Politikada Cahit Talas Ekolü 45
2.1.2.3. Sosyal Politikada Sabahaddin Zaim Ekolü 47

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
İSLAM'DA İKTİSAT BAĞLAMINDA SOSYAL POLİTİKA

3.1. "İSLAM'DA İKTİSAT" İÇİNDE SOSYAL POLİTİKA ALANI 51
3.1.1. Genel Çerçeve ile İslam 51
3.2.2. İslam'da İktisat Bağlamında Sosyal Politika 54
3.2.2.1. Sadaka 55
3.2.2.2. Zekât 57
3.2.2.3. Fitre 61
3.2.2.4. İşçi-İşveren İlişkileri 63
3.2.2.5. Vakıf 67
3.2.2.6. Karz-ı Hasen 69

3.2. İSLAM'DA İKTİSAT VE SOSYAL POLİTİKA İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA TÜRKİYE 70
3.2.1. Teori-Klasik ve Modern Birlikteliği 71
3.2.2. Uygulamalar 76

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME 79

KAYNAKÇA 83

KAYNAKÇA

Kitaplar

Adjukiewicz, K: **Felseye Giriş: Temel Kavramlar ve Kuramlar**, (Çev: A. Cevizci) Ankara, Gündoğan Yayınları, 1994.

Akar, M: **İş ve Ticaret Ahlakı**, Ankara, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2008(b).

Akar, M: **Tüketim Ahlakı ve İsraf**, Ankara, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2008(a).

Altan, Ömer Zühtü: **Sosyal Politika**, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2006.

Başdemir, H. Y: **Liberalizm: Ahlaki Temeller**, Ankara, Liberte Yayınları, 2009.

Başgöz, İlhan: **Türkiye'nin Eğitim Çıkmazı ve Atatürk**, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı, 1995.

Bayrakdar, M: **İslam Düşünce Tarihi**, Eskşehir, Anadolu Üniversitesi Yayını, 2005.

Berkmen, A: "Marksizm: Praksis'in Teorisi", **19. Yüzyıldan 20. Yüzyıla Modern Siyasal İdeolojiler**, **(Ed: H. B. Örs),** İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2010.

Beşer, Faruk: **İslam'da Sosyal Güvenlik,** İstanbul, Bilge Yayınlar, 2004.

Can, C: **Gerçek Liberalizm Nedir?**, İstanbul, Mart Matbaacılık, 1994.

Chapra, M: "Relevance and Significance of İslamic Economics", **Lessons in İslamic Economics**, (Ed: M. Kahf), Jeddah, King Fahd National Library Cataloging-ini Pulication Data, 1991, ss. 99-127.

Çağrıcı, Mustafa: "Sabır," **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C. 35, İstanbul, TDV Yayınları, 2008, s.337-339.

Çaha, Ömer: "Liberalizmin Temel İlkeleri", **Yeni Türkiye 'Liberalizm Özel Sayısı**, Sayı: 25, Ankara, Y.T. Yayıncılık, 1999, ss.38-56

Çapra, M. Ö.: **İslam Ekonomi Sistemi**, (Çev: F. Kurtulmuş) İstanbul, Fikir Yayınları, t.y.

Çapra, M. Ömer: "İslamî Refah Devleti ve Devletin Ekonomideki Rolü," (Çev: Hüner Şencan), **İslâm İktisadı Araştırmaları I**, İstanbul, Dergâh Yayınları, 1998.

Çapra, Ömer: "İslami Refah Devleti ve Ekonomideki Rolü", **İslam Ekonomisi ve Sosyal Güvenlik Sistemi**, (Ed: F. Yılmaz), İstanbul, Marifet Yayınları, 1991.

Çarkoğlu, Ali: "Türkiye'de Bireysel Bağışlar Ve Vakıf Uygulamalarında Eğilimler," (Ed: Davut Aydın ve Murat Çizakça ve Fatoş Gökşen) **Türkiye'de hayırseverlik: vatandaşlar, vakıflar ve sosyal adalet**. TÜSEV, İstanbul, 2006.

Çiğdem, A: **Akıl ve Toplumun Özgürleşimi**, İstanbul, İletişim Yayınları, 2008.

Dereli, Toker: "Cahit Talas Hoca'nın Ardından," **Güncel Sosyal Politika Tartışmaları (Cahit Talas Anısına),** Ankara, A.Ü. SBF Yay., 2007.

Divitçioğlu, S: **Değer ve Bölüşüm: Marxist İktisat ve Cambridge Okulu**, İstanbul, İstanbul İ.Ü. Yayınları, 1976.

Duri, A: **İslam İktisat Tarihine Giriş**, (Çev: S. Orman), İstanbul, İnsan Yayınları, 2014.

Ebusuud, M: **İslam'ın İktisat Nizamı**, (Çev: A. Özek), İstanbul, Fatih Matbaası, 1969.

El-Mısrî, Refik Yunus: **İslâm İktisat Metodolojisi**, Çev. Hüseyin Arslan, İstanbul, Birleşik Yayınları, t.y.

En-Neccâr, Ahmed: **İslâm Ekonomisine Giriş**, Çev. Ramazan Nazlı, İstanbul, Hilal Yayınları, 1978.

Ersoy, A: **İktisadi Düşünceler Tarihi**, İstanbul: Nobel Yayınları, 2012.

Esen, Adem: **Sosyal Siyaset Açısından İslam'da Ücret**, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 1995.

Es-Sadr, M. B: **İslam ve İktisadi Ekoller**, (Çev: S. Namdar), İstanbul, Akademi Yayınları, 1991.

Fluehr-Lobban, Carolyn: **Islamic Society in Practice**, USA, University Press of Florida, 1994.

Garaudy, R: **Sosyalizm ve Ahlak**, (Çev: S. Hilav), İstanbul, Gerçek Yayınevi, 1965.

Geçit, M. S: **Ekonomi ve İnanç**. Ankara, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2009.

Göze, A: **Liberal, Marxist, Faşist ve Sosyal Devlet Sistemleri**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1980.

Gözübenli, Beşir: "Sosyal Güvenlik Müessesesi Olarak Vakıflar," **XII. Vakıf Haftası Kitabı,** Ankara, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yay., 1995.

İbni Teymiyye: **Hisbe**, Çev. Cemal Güzel, İstanbul, Takva Yayınları, 2011.

İmam Merginânî: **El-Hidaye**, C.1, Ter. Ahmed Meylanî, İstanbul, Kahraman Neşriyat, t.y.

İsmail, İ. M: **Çağdaş Ekonomi Doktrinleri ve İslam**, (Çev: C. Aydın), İstabul, Boğaziçi Yayınları, 1990.

Kahf, Monzer: "Zekat İktisadı," (Çev. Tahsin Özcan), **İslâm Ekonomisinde Yönelişler Sempozyumu**, (Ed: Mustafa Aykaç, İstanbul, Marmara Üniversitesi Ortadoğu ve İslâm Ülkeleri Ekonomik Araştırma Merkezi, 1998.

Kallek, Cengiz: **Asr-ı Saadette Yönetim-Piyasa İlişkisi**, İstanbul, İz Yayıncılık, 1997.

Kallek, Cengiz: **Sosyal Servet**, İstanbul, Klasik Yayınları, 2015.

Karagöz, İsmail: **İslam ve İnsan**, Ankara, DİB Yayınları, 2013.

Karagöz, İsmail: **Zekat İlmihali**, Ankara, DİB Yayınları 2011

Karakoç, S: **İslam Toplumunun Ekonomik Strüktürü**, İstanbul, Diriliş Yayınları, 2013.

Karaman, Hayrettin: **Ana Hatlarıyla İslam Hukuku**, İstanbul, Ensar Neşriyat, 2013.

Kayaoğlu, İsmet: **İslâm Kurumları Tarihi**, Ankara, Ankara Üniversitesi Basımevi, 1984.

Kazgan, Gülten: **İktisadi Düşünce veya Politik İktisadın Evrimi**, İstanbul, Remzi Kitabevi, 1984.

Kazıcı, Ziya: **İslam ve Sosyal Açıdan Vakıflar,** İstanbul, Marifet Yayınları, 1985.

Kazıcı, Ziya: **İslâm Medeniyeti ve Müesseseleri Tarihi**, İstanbul, Marmara Üniversitesi İFAV Yayınları, 2003.

Kessler, Gerhard: "Şehir Tipleri ve Şehre Müteallik Meseleler," (Çev. Hikmet Somay), **Komün Bilgisinin Esas Meseleleri**, Eds. Fritz Neumark, İstanbul, İ.Ü. Yayınları, 1936.

Kessler, Gerhard: **İçtimaî Siyaset,** Çev. Orhan Tuna, İstanbul, Gençlik Kitabevi Neşriyatı, 1945.

Kozak, İbrahim Erol: **Bir Sosyal Siyaset Müessesi Olarak Vakıf**, İstanbul, Akabe Yayınları, 1985.

Köse, Saffet: **İş ve Ticaret Ahlakı**, İstanbul, İGİAD Yayınları, 2015.

Köse, Saffet: "İslam Hukukunda Emek," **İslam İktisadı ve Emek**, Eds. Yusuf Enes Sezgin, İstanbul, 2016, İGİAD Yayınları, s. 1-21.

Küçükkalay, A. M: **İktisadi Düşünceler Tarihi**, İstanbul, Beta Yayınları, 2010.

Lordoğlu, K: **Kapitalizm**, İstanbul, BDS Yayınları, 1996.

Mannan, M. A: **İslam Ekonomisi Teori ve Pratik**, İstanbul, Fikir Yayınları, 1973.

Marcel, G: "Anlam Borcu ve Devletin Kökenleri", (Ed: C. B. Akal), **Devlet Kuram**, Ankara, Dost Kitabevi Yayınları, 2011.

Marx, K & Engels, F: **The Comunist Manifesto**, London: Pluto Press, 2008. .

Marx, K: **Alman İdeolojisi(Feuerbach)**, Ankara, Eriş Yayınları, 2003.

Mevdudi, Ebu'l Ala: **İslam Ekonomisinin Temel İlkeleri**, İstanbul, Çıra Yayınları, 2014.

Murat, Sedat: "Alim, Arif ve Güzel İnsan Sabahaddin Zaim," **Sabahattin Zaim'i Anlama Sempozyumu Tebliğler Kitabı**, İstanbul, İstanbul İktisatçılar Derneği Yayınları, 2008, s. ?????

Nakvi, N. H: **Ekonomi ve Ahlak**, (Çev: İ. Kutluer), İstanbul, İnsan Yayınları, 1985.

Neumark, Fritz: **Boğaziçi'ne Sığınanlar (Türkiye'ye İltica Eden Alman İlim Siyaset ve Sanat Adamları; 1933-1953)**, (Çev: Şefik Alp Bahadır), İstanbul, İ.Ü. Yayınları, 2006.

Orman, S: **İslami İktisat, Değerler ve Mondernleşme Üzerine**, İstanbul, İnsan Yayınları, 2014.

Ortaylı, İlber: **Gelenekten Geleceğe**, İstanbul, Hil Yayınları, 1982.

Özbek, Nadir: **Cumhuriyet Türkiye'sinde Sosyal Güvenlik ve Sosyal Politikalar,** İstanbul, EGM ve Tarih Vakfı Yayınları, 2006.

Özdemir, Ş: "İslami Bir Ekonomi Nasıl Mümkün Olur?" **İslam İktisadını Yeniden Düşünmek**, (Ed: T. Eğri, O. Karasu, & N. Kızılkaya), İstanbul, İGİAD Yayınları, 2014.

Pazarlı, Osman: **İslâmda Ahlâk**, İstanbul, Remzi Kitabevi, 1980.

Richardson, Gail: "Islamic Law and Zakat: Waqf Resources in Pakistan," **Islam and Social Policy**, Ed. Stephen P. Heyneman, USA, Vanderbilt University Press, 2004, p. ?????

Sarıçam, İbrahim & Seyfettin Erşahin: **İslam Medeniyeti Tarihi**, Ankara, TDV Yayınları, 2016.

Sarıkaya, B: **İslam Düşüncesinde Tevhid**, Gümüşhane, Gümüşhane Üniversitesi Yayınları, 2013.

Schwartz, Philipp: **Kader Birliği: 1933 Sonrası Türkiye'ye Göç Eden Alman Bilim Adamları**, Çev. Nagehan Alçı, İstanbul, Belge Yayınları, 2003.

Sıddıki, D. N: **İslam Ekonomisinin Temelleri**, (Çev: F. Koru), İstanbul, Kaynak Yayınları, 1976.

Şen, Faruk: **Ayyıldız Altında Sürgün (Scurla Raporu)**, **(**Çev. Fatma Artunkal), İstanbul, Günizi Yayınları, 2008.

Şenel, A: **İlkel Topluluktan Uygar Topluma Geçiş- Geçiş Aşamasında Ekonomik Toplumsal Düşünsel Yapıların Gelişimi**, Ankara, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1982.

Tabakoğlu, A: **İslam İktisadına Giriş**, İstanbul, Dergah Yayınları, 2013.

Tabatabai, A: **İslam ve Toplum**, İstanbul, Objektif Yayınları, 1991.

Talas, Cahit: **Toplumsal Politika**, Ankara, İmge Kitabevi, 1990.

Talas, Cahit: **Türkiye'nin Açıklamalı Sosyal Politika Tarihi,** İstanbul, Bilgi Yayınevi, 1992.

Taşçı, Faruk: "Türkiye'de Sosyal Politika Disiplininin Gelişimi; Süreklilik ve Değişim," **Süreklilik ve Değişim arasında Düşünce ve Hayat**, (Ed: Adem Başpınar, Murat Şentürk), İstanbul, Yedirenk Yayınları, 2010.

Taşçı, Faruk: **Sosyal Politika Ahlakı**, Ankara, Nobel Yayınları, 2012.

Tınar, Mustafa Yaşar: "Sosyal Siyaset'ten Endüstri İlişkileri'ne/ Endüstri İlişkileri'nden İnsan Kaynakları'na: Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Öğretiminde Yeniden Yapılanma Üzerine Düşünceler," **Prof. Dr. Nusret Ekin'e Armağan,** Ankara, Kamu-İş Yay., 2000.

Toynbee, A. J: **Uygarlık Yargılanıyor**, (Çev: K. Yargıcı, & A. Yaman), İstanbul, Örgün Yayınları, 2004.

Turner, Colin: **Islam: The Basics**, New York, Routledge, 2006.

Türkiye Diyanet Vakfı

Uyanık, M: **Bilginin İslamileştirilmesi ve Çağadş İslam Düşüncesi**, Ankara, Ankara Okulu Yayınları, 2014.

Yavuz, Yunus Vehbi: **İslam'da Zekat Müessesesi,** İstanbul, Feyiz Yayınları, 1972.

Yayla, A: **Liberalizm**, Ankara, Turhan Kitabevi Yayınları, 1992.

Yazgan, Turan: **Sosyal Güvenlik Açısından Zekat**, 3. bs., İstanbul, Türk Dünyası Araştırmalar Vakfı Yay., 1987.

Yiğit, Yaşar &Mehmet Keskin &

Yücel, F: **İktisat Penceresinden İslam**, İstanbul, Er-Tu Matbaası, 1970?.

Zaim, Sabahaddin: **Modern İktisat ve İslam**, İstanbul, Fatih Matbaası, 1969.

Zaim, Sabahaddin: **Türkiye'nin Yirminci Yüzyılı,** 2. bs., İstanbul, İşaret Yayınları, 2005.

Zaim, Sabahaddin: **İnsan, İslam ve Ekonomi**, Yeni Asya Yayınları, İstanbul, 1992.

Zaim, Sabahaddin: **İslam ve İktisadi Nizam**, Karabük, Zafer Matbaası, 1979.

Zaim, Sabahaddin: **Türkiye'nin Yirminci Yüzyılı**, C. 1, 2.bs., İstanbul, İşaret Yayınları, Haziran 2005.

Zaim, Sabahattin: **İslam Ekonomisinin Temelleri**, (Ed: Adem Esen, Turan Koç, Mustafa Yavuz Çakır), İstanbul, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Yayınları, No: 6, 2013.

Tez, Makale ve Raporlar

Akyıldız, H., & Dulupçu, M. A: "Kavramsal ve Diyalektik Süreç Olarak Yabancılaşma"**, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt: 8 Sayı: 3, 2003, ss. 27-48.

Akyıldız, Hüseyin: "Tartışılan Boyutlarıyla "Homo Economicus"", **Süleyman Demirel Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi**, Cilt: 13, Sayı: 2, Isparta, 2008, ss.29-40

Altınay, Ramazan: "Erken İslâm Toplumunda Zenginler ve Fakirler," **Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi**, Cilt: 6 Sayı: 2, 2006, ss. 197-222.

Altıntaş, H: "İslam Ahlakı ve İnsani Davranışlar", **Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,** Cilt: 36 Sayı:1**,**1997*,* ss. 16-27.

Armağan, Servet:"İslâm Dininde Sosyal Güvenliğin Temel Müesseseleri," **İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi**, Sayı: 14, 2009, ss. 67-84

Asutay, M: "İslam Ekonomisine Politik İktisadi Bir Yaklaşım: Alternatif Bir Ekonomik Sistemin Sistematik Yaklaşımı" (Ed: S. Ü. Fatih Yardımcıoğlu) **Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi***,* Cilt: 2 Sayı: 4, 2014, ss. 119-137.

Aydın, N: "Moral Ekonominin Fıtri Temelleri ve Yaşam Memnuniyeti, **Sabahaddin Zaim İslam ve Ekonomi Sempozyumu-6** İstanbul, İkder, 2013, ss. 101-105.

Aysan, Mehmet Fatih & Kaya, Ali: "Türkiye'de Sosyal Politika Disiplininin ve Uygulamalarının Gelişimi," **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi,** Cilt: 6, Sayı: 11, 2008, ss. 223-250.

Balkaş, Kaan: "Kredi Kavramı ve Türkiye'deki Sektör Kredilerine Göre Belli Başlı Sektörlerin Analizi," (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, SBE), Ankara, 2004.

Baltacı, Ahmet: "Sadaka-i Fıtır (1)," **Diyanet İşleri Başkanlığı Dergisi**, Cilt: 9, Sayı: 100-101, Eylül-Ekim 1970, ss. 338-342.

Certel, Hüseyin: "Psiko-Sosyal Açıdan Zekât," **Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Sayı: 13, 1997, ss. 147-159.

Çetin, H:"Liberalizmin Temel İlkeleri", **C.Ü.İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi***,* Cilt: 2 Sayı: 1, 2001, ss. 219-237.

Duman, Zeki: "İnfâka Dair (Zengin-Fakir İlişkilerinde Adâb)," **Diyanet Dergisi**, Cilt: 11, Sayı: 3, Temmuz-Eylül 1985, ss. ????

Durmuş, Zülfikâr: "Sosyal Dayanışmanın Sağlanmasında Kur'an'ın Öngördüğü İdeal Model: Îsâr," **Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi**, Cilt: 3, Sayı: 1, 2003, **s**s. 17-27.

Ekici, E: "Hobbes ve Rousseau:Toplumsal Sözlesme Kuramı. Kaygı", **Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi**, Sayı 6, 2006, ss. 78-89.

Etgü, M. A: "Marxist Mülkiyet Yaklaşımı", **Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** Cilt 7 Sayı (3-4), 2008, ss. 113-133.

Gül, A. R: "İslam İktisat Düşüncesinin Kur'ân'daki Temelleri", **Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,** Cilt: 51 Sayı: 2, 2010, ss. 27-78.

Gülmez, Mesut: "Sosyal Politika Biliminin Öncüsü Prof. Dr. Cahit Talas," **Çalışma ve Toplum Dergisi**, Sayı 12, 2007, ss. 23-26.

Günay, Mehmet: "Dinin Ana Gayelerini Gerçekleştirmede Bir Risk Unsuru Olarak Yoksulluk Kültürü," **İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi**, Sayı: 11, 2008, ss. 303-316.

Hänlein, Andreas: "GerhardKessler: Türkiye'de Bir Alman Sosyal Politikacı," (Çev. Alpay Hekimler), **Çalışma ve Toplum Dergisi**, Sayı 9, 2006, ss. 31-47.

Işıklı, Alpaslan: "Sosyal Devlet ve Prof. Dr. Cahit Talas," **Çalışma ve Toplum Dergisi**, Sayı: 12, 2007, ss. 19-22

İnce, M: Liberal ve Marksist Özgürlük Anlayışlarının Karşılaştırılması, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, SBE), Ankara 2008.

Kafadar, Osman: "1933 Üniversite Reformu'nun Felsefe Eğitimine Etkisi," **Felsefe Dünyası**, Sayı 31, 2000, ss. 47-63.

Karahöyük, M: "Din ve Ekonomi İlişkisi", **Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi** Sayı: 16, 2013, ss. 193-220.

Kaynar-Bilgin, Handan: "Türkiye'de Vergi Ahlakının Belirleyecileri," **ODTÜ Geliştirme Dergisi**, Sayı: 38, 2011, ss. 167-190.

Kaysi, A. S: "Aşırılıklar Karşısında Kur'anî Perspektiften Vasat Ümmet Bilinci" (Ed: Ç. Y. Ağkuş), **Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Cilt: 1 Sayı: 1, 2014, ss. 195-229.

Kessler, Gerhard: "İşçi Sendikalarının Vazifeleri ve Karşılaştıkları Güçlükler," **İçtimaî Siyaset Konferansları Dergisi**, 1. Kitap, (Çev: Ekmel Zadil), 1948, ss. 7-15.

Kessler, Gerhard:"Kendi Hayat Yolum," **Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi**, 15. Kitap, 1964, ss. 1-9.

Koray, Meryem: "Sosyal Politikanın Anlamı ve İşlevini Tartışmak," **Çalışma ve Toplum Dergisi**, Sayı 15, 2007, s. 21.

Kurt, Abdurrahman: "Dindarlığı Etkileyen Faktörler," **Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Cilt: 18 Sayı: 2, 2009, ss. 1-26.

Kucur, Fatih: **"Türkiye'de Sosyal Politikanın Gelişimi ve Sabahattin Zaim Örneği**.(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi,SBE), İstanbul, 2011

Küçükkalay, A. M: "Osmanlı'da Kapitalizmin Gelişmemesi Üzerine Eleştirel Bir Deneme", **İslami Araştırmalar Dergisi**, Cilt: 18 Sayı: 4, 2005, ss. 453-462.

Makal, Ahmet: "Çeyrek Yüzyılın İçinden Kendimize Bakmak: Kuruluşlarının 25. Yılında Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümleri Üzerine Bir Değerlendirme," **Çalışma ve Toplum Dergisi**, Sayı: 16, 2008, ss. 11-25.

Meftun Karabacak & Hüseyin Çelik: "Prof. Dr. Sabahaddin Zaim ile Portre," **Sosyal Politikalar Dergisi,** Sayı: 1,Güz 2006, ss. 12-21.

Özdemir, Saadettin: "Zekâtın Eğitici ve Ahlâkî Özellikleri," **Dinî Araştırmalar**, Cilt: 6 Sayı: 18, 2004, ss. 231-238.

Özsoy, İ: "Sovyet Sisteminin Çöküşünden Tarihi ve Evrensel Dersler", **Bilig**, Sayı: 39 2006, ss. 163-192.

Sağlam, Hadi: "İslam Hukuk Tarihindeki Akile Bu Günün Sigortası mıdır?," **C.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Cilt 15 Sayı 1, 2011, ss. 265-292.

Sancaklı, Saffet: "Fakirlik ve Zenginlikle İlgili Hadisler Üzerine Bir Deneme," **Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Cilt 5 Sayı 1, 2001, ss. 331-378.

Şen, Mustafa: "Kur'an'da Zenginlik ve Fakirlik," (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, S.B.E., Temel İslamî Bilimler Anabilim Dalı), Konya, 2008.

Şentop, Mustafa v.d.: "Prof. Dr. Sabahaddin Zaim ile Portre," **Sosyal Politikalar Dergisi,** Sayı: 1, Güz 2006, ss. 12-21.

Topal, Şevket: "İslâm Hukukunda Yoksullar Yararına Kullanılabilecek Bazı Mali Kaynaklar," **Dinî Araştırmalar**, Cilt: 9 Sayı: 26, Eylül-Aralık 2006, ss. 233-250.

Torun, İ: "Max Weber'e göre İktisadi Aklın Rasyonalizasyonu", **SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi**, Sayı: 15, 2008, ss. 15-34.

Tuna, Orhan: "Kessler Hocanın Ölümü," **Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi,** 15. Kitap, 1964, ss. 11-18.

Widmann, Horst: **Atatürk Üniversite Reformu,** Çev. Aykut Kazancıgil ve Serpil Bozkurt, İstanbul, İ.Ü. Cerrehpaşa Tıp Fakültesi Yay., 1981.

Mahmut Aydın, Talip Türcan: "Şeriat" **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 38, İstanbul, İSAM Yayınları, 2000, 571-577

Mustafa Çağrıcı: "İnfak", **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 22, İstanbul, İSAM Yayınları, 2000, s. 289-290.

Zadil, Ekmel: "Hocam Kessler Hakkında İhtisaslarım," **Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi**, 15. Kitap, 1964, ss. 21-24.

Zaim, Sabahaddin: "İ.Ü. İktisat Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümünün Tarihçesi ve Gelişimi," **Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi**, 52. Kitap, 2007, ss. 321-336.

Zaim, Sabahaddin: "Vakıflarımızın İktisadi ve Sosyal Açıdan Değerlendirilmesi," **Sosyal Siyaset Konferansları**, 37-38. Kitaplar, 1992, ss. 1-18.

Elektronik Kaynaklar

Atay, H: "İslam'ın Evrensel İlkeleri" Ankara Üniversitesi Dergiler (çevrimiçi) http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/69/1741/18468.pdf , 31.3.2016.

Çelik, A: "Din Hayatımızın Tamamını Kuşatır". (çevrimiçi) http://www.profdralicelik.com/2016/03/16/din-hayatimizin-tamamini-kusatir/, 04. 04. 2016.

Diyanet Aylık Dergi: (çevrimiçi) http://www.diyanetdergisi.com/diyanet-dergisi-41/konu-634.html, 07.04.2016.

Diyanet Dergisi: (çevrimiçi) http://www.diyanetdergisi.com/diyanet-dergisi-35/konu-558.html 28.03.2016.

Gündoğdu, A. O: "Dil-Düşünce ve Varlık İlişkisi" (çevrimiçi) http://www.aliosmangundogan.com/Makaleler.php , 04. 07. 2016.

İhya: "İhya Web Sitesi", (çevirimiçi) http://samil.ihya.org/ansiklopedi/vasat-ummet.html , 07.04.2016.

İslam Ansiklopedisi: "Diyanet İslam Ansiklopedisi" (çevrimiçi) http://www.diyanetislamansiklopedisi.com/seriat/ , 4.4.2016.

Karaman, H: "Reform, Tecdid ve İçtihad hakkında bir söyleşi", (çevrimiçi) http://www.hayrettinkaraman.net/sc/00243.html , 31.3.2016.

Karaman, Hayrettin: "İslam'da İşçi-İşveren İlişkileri," (çevrimiçi) http://www.hayrettinkaraman.net/kitap/meseleler/0301.htm, 03.07.2016.

Nev'iyat Felsefe Sözlüğü: "Sadabat Web Sitesi", (çevirimiçi) http://www.sadabat.net/?title=felsefe_sozlu_u&menuid=46&fsf=4 , 31.03.2016.

Ticaret İlmihali: "Enfal Web Sitesi" (çevrimiçi) http://www.enfal.de/ticaretilmihali/035.html 4.4.2016.

Toku, N: "Neşet Toku Web Sitesi" (çevrimiçi) http://www.nesettoku.com/?p=247 3.3.2016.

Türk Dil Kurumu: "Güncel Türkçe Sözlük", (çevrimiçi) http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.577a75bb3da1c2.75478510, 04.07.2016.

2000 YILI SONRASI KALKINMA PLANLARI VE YILLIK PROGRAMLARDA TÜRKİYE'DE TARIM

Dr. Ezgi BABAYİĞİT SUNAY
Prof. Dr. Ramazan KILIÇ

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-24-9

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Haziran 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖN SÖZ

Türkiye'nin planlama geçmişinin başlıca unsurlarından olan Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) 2011 yılına kadar Kalkınma Planları temelinde ulusal plan ve programları yapmakla görevlendirilmiştir. Ardından Kalkınma Bakanlığı'nın üstlendiği bu görev, ulusal ve bölgesel programlar esasına dayalı olarak tarım alanında yeni bir yapılanma sürecinin de başlangıcını oluşturmuştur. 9 Temmuz 2018 tarihinde yürürlüğe giren Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi ile birlikte ise söz konusu plan ve programları hazırlama ve uygulama görevi Cumhurbaşkanlığı'na bağlı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'na verilmiştir.

Bu çalışmada, 2001-2023 döneminde üç farklı kurum tarafından hazırlanan Kalkınma Planları ve Yıllık Programlarda Türkiye tarım ve hayvancılığına dair değişim ve gelişim süreçleri incelenerek, politika metinlerine yansıyan hedef ve uygulamalarla ortaya çıkan sonuçlar karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Çalışma, üç bölüm ve sonuç kısmından oluşmaktadır. Birinci bölümde, tarım perspektifinden Türkiye'de planlama anlayışı Osmanlı Devleti döneminden günümüze dek tarihsel açıdan değerlendirilmiştir. İkinci bölümde, Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi döneminin ilk planı olan On Birinci Kalkınma Planı ve plan dönemine ait Yıllık Programlarda tarım sektörü incelenmiştir. Üçüncü bölümde, 2001-2023 dönemleri arasında Kalkınma Planları ve Yıllık Programlar çerçevesinde tarım alanında yıllar itibariyle gelişmesi ve dönüşmesi gerektiği düşünülen zihniyet biçimi, üç farklı kurum perspektifinden, politika metinleri ve politika uygulamalarının karşılaştırılması yolu ile incelenmiştir.

Bu kitap, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü İktisat Ana Bilim Dalı'nda Prof. Dr. Ramazan Kılıç danışmanlığında Dr. Ezgi Babayiğit Sunay tarafından hazırlanan ve 26/04/2023 tarihinde savunulan ''2000 Yılı Sonrası Kalkınma Planları ve Yıllık Programlarda Türkiye'de Tarım'' adlı doktora tezinden türetilmiştir.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
KALKINMA PLANLARI VE YILLIK PROGRAMLARDA TÜRKİYE'DE TARIM

1.1. TARİHSEL DÖNEMLER İTİBARİYLE TÜRKİYE'DE PLANLAMA 7
1.1.1. Osmanlı Devleti'nden Cumhuriyet'e Türkiye'de Planlama 7
1.1.2. 1960 Öncesi Dönemde Türkiye'de Planlama 8
1.1.3. 1960 Sonrası Dönemde Türkiye'de Planlama 12
1.1.4. 2000 Yılı ve Sonrası Planlamalar 17
1.1.5. Kalkınma Planları Kapsamında Yıllık Programlar 19
1.2. 2000 YILI SONRASI KALKINMA PLANLARI VE YILLIK PROGRAMLARDA TARIM 20
1.2.1. Sekizinci Kalkınma Planı (2001-2005) Dönemsel Analizi 20
1.2.1.1. Tarımsal Makro Ekonomik Göstergeler 20
1.2.1.2. Planın Temel Amaç, İlke ve Politikaları 21
1.2.2. Yıllık Programlarda Tarım Vizyonu 23
1.2.2.1. Tarımsal Mevzuat ve Uygulamalar 26
1.2.3. Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013) Dönemsel Analizi 28
1.2.3.1. Tarımsal Makro Ekonomik Göstergeler 30
1.2.3.2. Planın Temel Amaç, İlke ve Politikaları 30
1.2.4. Yıllık Programlarda Tarım Vizyonu 32
1.2.4.1. Tarımsal Mevzuat ve Uygulamalar 36
1.2.5. Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018) Dönemsel Analizi 40
1.2.5.1. Tarımsal Makro Ekonomik Göstergeler 41
1.2.5.2. Planın Temel Amaç, İlke ve Politikaları 42
1.2.6. Yıllık Programlarda Tarım Vizyonu 43
1.2.6.1. Tarımsal Mevzuat ve Uygulamalar 46

İKİNCİ BÖLÜM
ON BİRİNCİ KALKINMA PLANI VE YILLIK PROGRAMLARDA TARIM

2.1. ON BİRİNCİ KALKINMA PLANI (2019-2023) DÖNEMSEL ANALİZİ 49
2.1.1. Plana İlişkin Temel Amaç, Politika ve Tedbirler 51
2.1.2. 2019 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda Tarım 53
2.1.2.1. Tarımsal Mevzuat ve Uygulamalar 55
2.1.3. 2020 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda Tarım 56
2.1.3.1. Tarımsal Mevzuat ve Uygulamalar 58
2.1.4. 2021 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda Tarım 59

2.1.4.1. Tarımsal Mevzuat ve Uygulamalar 60
2.1.5. 2022 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda Tarım 61
2.1.5.1. Tarımsal Mevzuat ve Uygulamalar 62
2.1.6. 2023 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı 62
2.1.7. Literatür İncelemesi 63

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KALKINMA PLANLARI VE YILLIK PROGRAMLARDA DEĞİŞİM TRENDLERİ-TÜRKİYE TARIMININ GELECEĞİNE DAİR BİR DEĞERLENDİRME

3.1. PLAN VE PROGRAMLARIN KARŞILAŞTIRILMASI 69
3.1.1. Amaç, Öncelik ve Politikaların Karşılaştırması 69
3.1.2. Kurumsal Değişimler ve Tarım Sektörüne Etkileri 104
3.1.2.1. Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) 104
3.1.2.2. Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü (TİGEM) 111
3.1.2.3. Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri 112
3.1.2.4. Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri 113
3.1.2.5. Fiskobirlik 114
3.1.2.6. Çukobirlik, Tariş Pamuk Birliği ve Antbirlik 115
3.1.2.7. Türkiye Zirai Donatım Kurumu 116
3.1.2.8. Et ve Balık Kurumu 117
3.1.2.9. Çaykur 118
3.1.3. Tarımda Süregelen Temel Problemler 119
3.1.3.1. Tarımsal Destekler 119
3.1.3.2. İthalat Artışları 120
3.1.3.3. İstihdamda Çözülme ve Atıl İş gücü 123
3.1.3.4. Örgütlenme Problemleri 123

SONUÇ VE POLİTİKA ÖNERİLERİ 125

KAYNAKÇA 133

DİZİN 153

KAYNAKÇA

Acemoglu, D., & Ucer, M. (2015). The Ups and Downs of Turkish, Growth, 2002-2015: Political Dynamics, the European Union and the Institutional Slide. 1-32. Retrieved from: https://doi.org/https://doi.org/10.3386/w21608

Açıkgöz, E. (2001). *Yem Bitkileri*. (1.bs.). Bursa: Uludağ Üniversitesi Güçlendirme Vakfı Yayınları.

Ağdemir, Z. (2021). Yeni Bir Kurum Olarak Strateji ve Bütçe Başkanlığı: Kısa Bir Değerlendirme. *Bulletin of Economic Theory and Analysis*, *6*(2), 91-113. Erişim adresi: https://doi.org/10.25229/beta.1026261

Akandere, O. (2018, 12-14 Nisan). Türkiye'de uygulamalı tarım eğitimine bir model: Köy enstitülerinde okutulan ziraat dersleri ve uygulamaları. İçinde A. Güvenç Saygın ve M. Saygın (Eds.), Türkiye'de Tarım Politikaları ve Ülke Ekonomisine Katkıları Uluslararası Sempozyumu, (ss. 409-432). Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları. https://www.atam.gov.tr/wp-content/uploads/ATAM_HT-3.pdf

Aktaş, E. (2008, 30 Ağustos). *Zeytin Üretimindeki Gelişmeler ve Çanakkale.* Küçükkuyu Değerleri Sempozyumu, Küçükkuyu. https://mpra.ub.uni-muenchen.de/28833/1/MPRA_paper_28833.pdf

Aktaş, E., Altıok, M., ve Songur, M. (2015). Farklı Ülkelerdeki Tarımsal Destekleme Politikalarının Tarımsal Üretim Üzerine Etkisinin Karşılaştırmalı Analizi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *15*(4), 55-74. Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/tr/pub/ausbd/issue/15919/167398

Avrupa Toplulukları Komisyonu 2006/35/EC Sayılı Kararın Feshine ve Türkiye ile Katılım Ortaklığının Kapsadığı İlkeler, Öncelikler ve Koşullara Dair Bir Konsey Kararı. (2008). Brüksel Erişim Adresi: https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/Kob/Turkiye_Kat_Ort_Belg_2007.pdf

Avrupa Toplulukları Komisyonu Türkiye İle Katılım Ortaklığı Belgesinde Yer Alan İlkeler Öncelikler ve Koşullara İlişkin Konsey Kararı. (2006). Brüksel: Avrupa Topuluğu Konseyi Erişim Adresi: https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/Kob/Turkiye_Kat_Ort_Belg_2006.pdf

Barkan, Ö. L. (1940). Türk Toprak Hukuk Tarihinde Tanzimat ve 1274 (1858) Tarihli Arazi Kanunnamesi. İçinde, *Tanzimat I. Yüzüncü Yıl Dönümü Münasebetiyle* (s.321-421). İstanbul: Maarif Matbaası

Başkaya, F. (2004). *Devletçilikten 24 Ocak Kararlarına*. (1. bs.). İstanbul: Öteki Yayınevi.

Bayramer, G. (2015). *Türkiye'nin sofralık zeytin ve zeytinyağı ihracatındaki sorunların değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Aydın.

Bazı Ovaların Büyük Ova Koruma Alanı Olarak Belirlenmesi Hakkında Karar. (2018, 31 Mart). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 11414). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/03/20180331-1.pdf

Becker, A. D., ve Judge, R. P. (2014). Evidence of distortionary effects of decoupled payments in US indica rice production. *Atlantic Economic Journal*, *42*, 265-275. Retrieved from: https://link.springer.com/article/10.1007/s11293-014-9421-7

Belediye Kanunu. (2005, 13 Temmuz). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 25874). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/07/20050713-6.htm

Benzin Türlerine İlişkin Teknik Düzenleme Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ. (2011, 27 Eylül). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 28067). Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/09/20110927-5.htm

Berk, A., ve Uçum, İ. (2019). Türkiye'nin nohut üretiminin ARIMA modeli ile tahmini. *Journal of the Institute of Science and Technology*, *9*(4), 2284-2293. Erişim adresi: https://doi.org/https://doi.org/10.21597/jist.544619

Bilgin, N. (2005). *Tarımsal Kooperatiflerde Güven Duygusunun Ortakların Kooperatife Bağlılıkları ve Performans Algılarına Etkisi: Tarişte Bir Uygulama* (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Gebze.

Bilgin, N., ve Tanıyıcı, Ş. (2008). Türkiye'de Kooperatif ve Devlet İlişkilerinin Tarihi Gelişimi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, *2008*(2), 136-159. Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/tr/pub/kmusekad/issue/10221/125644

Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı. (1933). Erişim Adresi: https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/birinci-bes-yillik-sanayi-plani/?pdf=3749

Birtek, F., & Keyder, Ç. (1975). Agriculture and the State: An Inquiry into Agricultural Differentiation and Political Alliances: The Case of Turkey. *The Journal of Peasant Studies*, *2*(4), 446-467. Retreived from: https://doi.org/10.1080/03066157508437949

Biyogüvenlik Kurulu Kararları. (2017, 2 Ağustos). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 30142). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/08/20170802.htm

Bolat, M., Ünüvar, F. İ., ve Dellal, İ. (2017). Türkiye'de Yemeklik Baklagillerin Gelecek Eğilimlerinin Belirlenmesi. *Tarım Ekonomisi Araştırmaları Dergisi*, *3*(2), 7-18. Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/393717

Boratav, K. (2014). *Türkiye İktisat Tarihi 1908-2009.* (19. bs.). Ankara: İmge Kitabevi. https://www.imge.com.tr/kitap/turkiye-iktisat-tarihi-1908-2015-korkut-boratav-9789755333939

Bulut, E. (2020). *Türkiye'de uygulanan tarımsal destekleme politikalarının üretim etkisi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvancılık İşletmelerine Yönelik Yatırımların Desteklenmesine İlişkin Karar. (2021, 21 Mayıs). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 31487). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/05/20210521-9.pdf

Büyükşehir Belediyesi Kanunu. (2004, 23 Temmuz). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 25531). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/07/20040723.htm#1

Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi. (2018, 10 Temmuz). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 30474). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180710-1.pdf

Çağlar, E., ve Acar, O. (2013). Onuncu Kalkınma Planı Hakkında Bir Değerlendirme. *Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı*, 1-28. Erişim adresi: https://www.tepav.org.tr/upload/files/1376393421-7.Onuncu_Kalkinma_Plani_Hakkinda_Bir_Degerlendirme.pdf

Çay Bahçelerinin Islahı ve Kaliteli Çay Üretiminin Temini Amacıyla Budamaya Tabi Tutulan Çaylıklar Nedeniyle Üreticilerin Uğradığı Gelir Kaybının Tazminine İlişkin Ekli Bakanlar Kurulu Kararı. (2004, 27 Ağustos). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 25566). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/08/20040827.htm#4

Çay Faaliyet Raporu. (2016). https://www.caykur.gov.tr/Pages/Yayinlar/YayinDetay.aspx?ItemType=2&ItemId=261

Çay Kanunu. (1984, 19 Aralık). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 18610). Erişim Adresi: https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3092.pdf

Çay Sektörü Raporu. (2015). https://www.caykur.gov.tr/CMS/Design/Sources/Dosya/Yayinlar/104.pdf

Çay Sektörü Raporu. (2018). https://www.caykur.gov.tr/Pages/Yayinlar/SektorelRaporlar.aspx

Çelebi, A. K., ve Uğur, A. (2015). Biyoyakitlara Yönelik Mali Teşvikler: Türkiye Açisindan Bir değerlendirme. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *33*(2), 24-45. Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/tr/pub/huniibf/issue/7888/103761

Çıkın, A. (2003). Atatürk dönemi ekonomi politikaları ve kooperatifçilik. *YAR Müdafaa-i Hukuk Dergisi*, *62*(11), 25-32.

Çiftçi Kayıt Sistemi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. (2022, 23 Eylül). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 31962). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/09/20220923-3.htm

Çobanoğlu, F., vd. (2017). Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programının Etkisinin Değerlendirilmesi: Bursa İli Örneği. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, *14*(1), 16-27. Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/en/pub/jotaf/issue/29442/315435

Demirbük, M., ve Ayyıldız, B. (2021). Kırsal Kalkınma Projelerinde Hibe Programından Yararlanmayı Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi: Karaman İli Sarıveliler Örneği. *Anadolu Tarım Bilimleri Dergisi*, *36*(1), 34-44. Erişim adresi: https://doi.org/10.7161/omuanajas.734650

Demiryürek, K. (2011). Organik Tarım Kavramı ve Organik Tarımın Dünya ve Türkiye'deki Durumu. *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, *28*(1), 27-36. Erişim adresi: https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/120511/

Devlet Planlama Teşkilatı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. (1994, 24 Haziran). T.C. Resmî Gazete (Sayı 21970). Erişim adresi: https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=540&mevzuatTur=KHK&mevzuatTertip=5

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. (2018, 28 Nisan). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 30405). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/04/20180428-1.htm

Dewbre, J., Antón, J., ve Thompson, W. (2001). The Transfer Efficiency and Trade Effects of Direct Payments. *American Journal of Agricultural Economics, 83(5)*, 1204-1214. Retreived from: https://www.jstor.org/stable/1244809

Direk, M., Kan, A., ve Kan, M. (2019). Agricultural supports on sustainability of agriculture in Turkey. In M. Direk (Eds.), 6th International Conference On Sustainable Agrculture and Environment (ICSAE-6), (pp. 278-285). Konya.

Doğan, H. G. (2011). *Türkiye'deki Üretici Birliklerinin Üretici Örgütlenmesinde Yeri ve Önemi (Kazova Bölgesi Yaş Sebze Meyve Üreticileri Birliği Örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.

Doğan, H. G., Kan, M., ve Kan, A. (2018). Türkiye'de Fark Ödemesi Desteklemelerinin Bazı Hububat Ürünlerinin Üretici Kararlarına Etkilerinin Değerlendirilmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *6*(6), 945-951. Erişim adresi: https://doi.org/https://doi.org/10.18506/anemon.402461

DPT. (1962). Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı. Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Kalkinma_Plani_Birinci_Bes_Yillik_1963-1967.pdf

DPT. (1979). Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı 1979-1983. Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Planma Teşkilatı Müsteşarlığı https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/16487.pdf

DPT. (2000). Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 2001-2005. Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Uzun_Vadeli_Strateji_ve_Sekizinci_Bes_Yillik_Kalkinma_Plani-2001-2005.pdf

DPT. (2001). 2002 Yılı Programı. Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Müsteşarlığı https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2002_Yili_Programi.pdf

DPT. (2002). 2003 Yılı Programı. Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2003_Yili_Programi.pdf

DPT. (2003). 2004 Yılı Programı. Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2004_Yili_Programi.pdf

DPT. (2006). Dokuzuncu Kalkınma Planı 2007-2013. Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/07/20060701M1-2.pdf

Durmuş, S., ve Aydemir, N. K. (2016). Atatürk dönemi Türkiye ekonomisi (1923-1938). *Kafkas University. Faculty of Economics and Administrative Sciences. Journal*, *7*(12), 155-167. Erişim adresi: https://doi.org/10.9775/kauiibfd.2016.008

EİB. (2013). Ege Zeytin ve Zeytinyağı İhracatçıları Birliği 2012/13 Sezonu Çalışma Raporu. https://upload.eib.org.tr/ZZFAF3F52D/3DD0AF424E3A4A3DD0AF424E3A4A3DD0AF424E3A4A3DD0AF42.pdf

EİB. (2018). Ege Zeytin ve Zeytinyağı İhracatçıları Birliği 2017-2018 Dönemi Çalışma Raporu. https://upload.eib.org.tr/ZZFAF3F52D/A1699D6239DB48A1699D6239DB48A1699D6239DB48A1699D62.pdf

Eraktan, G., vd. (2004). *Türkiye'de Tarımın Teşvikinde Doğrudan Gelir Desteği Sistemi ve Sonuçları*. (1.bs). İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları

Ercan, F., Gültekin-Karakaş, D., ve Tanyılmaz, K. (2008). Türkiye'de Sermaye Birikimi, Sanayileşme Politikaları ve Sektörel Değişimler. İçinde G. E. Aslan (Ed.), *Çeşitli Yönleriyle Cumhuriyetin 85.Yılında Türkiye Ekonomisi* (ss. 213-254). Ankara: Gazi Üniversitesi Hasan Ali Yücel Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayını.

Erdal, G., ve Erdal, H. (2008). Türkiye'de Tarımsal Desteklemeler Kapsamında Prim Sistemi Uygulamalarının Etkileri. *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, *2008*(1), 41-51. Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/en/pub/gopzfd/issue/7336/95995

Erkun, V. (1998). Atatürk Döneminde Tarım Politikası. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, *14*(42), 1187-1195. Erişim adresi: https://www.atam.gov.tr/wp-content/uploads/Vecdet-ERKUN-Atatürk-Döneminde-Tarım-Politikası.pdf

Eroğlu, N. (2007). Atatürk Dönemi İktisat Politikaları (1923-1938). *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, *23*(2), 63-73. Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/en/pub/muiibd/issue/491/4305

Et Piyasasının Düzenlenmesine İlişkin Cumhurbaşkanı Kararı. (2019, 25 Nisan). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 30755). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/04/20190425-5.pdf

Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğünce Kullanılmak Üzere Canlı Hayvan İthalatında Tarife Kontenjanı Uygulanması Hakkında Karar. (2016, 31 Aralık). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 9664). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/12/20161231M2.pdf

European Commission- Commissions Staff Working Document. (2016). (European Commission Turkey 2016 Report, Issue. https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2018-12/20161109_report_turkey.pdf

European Commission Turkey 2010 Progress Report. (2010). https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/Tur_En_Realitons/Progress/turkey_progress_report_2010.pdf

FAO. (2023). Food and Agriculture Organisation of The United Nations. https://www.fao.org/faostat/en/#data

Fındık Alımı ve Satımı Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı. (2006, 31 Ağustos). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 26275). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/08/20060831-1.htm

Fındık Alımı ve Satımı Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Bakanlar Kurulu Kararı. (2007, 5 Nisan). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 26484). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/04/20070405-2.htm

Fındık Üreticilerine Alan Bazlı Gelir Desteği ve Alternatif Ürüne Geçen Üreticilere Telafi Edici Ödeme Yapılmasına Dair Karar. (2009, 14 Temmuz). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 15201). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/07/20090715-5.htm

Fındık Üreticisinin Fiyat Hareketlerinden Korunması ve Tarım Reformu Uygulama Projesi Gözetilerek Piyasa İstikrarının Sağlanması Amacıyla, Arz Fazlası 2002 Yılı Ürünü Kabuklu Fındığın Devlet Adına Satın Alınmasına İlişkin Bakanlar Kurulu Kararı. (2003, 5 Şubat). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 25015). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2003/02/20030205.htm#10

Gençdal, F., Terin, M., ve Yıldırım, İ. (2015). Süt sığırcılığı işletmelerinde suni tohumlama yaptırma durumuna etki eden faktörlerin belirlenmesi üzerine bir araştırma: Van ili Gevaş ilçesi örneği. *Anadolu Tarım Bilimleri Dergisi*, *30*(3), 254-259. Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/en/pub/omuanajas/issue/20243/214670

George, J., George, R., ve Kulandaiswamy, V. (2013). Member trust's impact on member satisfaction and organizational performance: development of a conceptual model. *Life Science Journal*, *10*(2), 604-609. Retrieved from: http://www.lifesciencesite.com/lsj/life1002/087_17744life1002%20_604_609.pdf

Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun. (2004, 5 Haziran 2004). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 25483). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/06/20040605.htm#2

Goetz, R.-U., Keusch, A., ve Ribas Tur, J. (2003). The efficiency of direct payments versus tax reductions under uncertainty. *Swiss Journal of Economics and Statistics,* 141(1), 115-127. Retrieved from: https://dugi-doc.udg.edu/handle/10256/282

Goodwin, B. K., ve Mishra, A. K. (2006). Are "decoupled" farm program payments really decoupled? An empirical evaluation. *American Journal of Agricultural Economics*, *88*(1), 73-89. Retrieved from: https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.1467-8276.2006.00839.x

Greenlaw, S. A., vd. (2017). *Principles of Micro-economics for AP® Courses,* (2nd. ed.). Houston, USA : Rice University. https://wsm.oer4pacific.org/id/eprint/181/

GTB. (2015). 2014 Yılı Ayçiçeği Raporu. https://silo.tips/download/2014-yili-aye-raporu

GTB. (2017). 2016 Yılı Pamuk Raporu. G. v. T. B. K. G. Müdürlüğü. https://www.otb.org.tr/dosyalar/sektorelraporlar/pamuk.pdf

GTB. (2018). Ticaret Bakanlığı 2018 Yılı Faaliyet Raporu. G. T. Bakanlığı. https://ticaret.gov.tr/data/5d00e40113b8760fa4ee54f6/Ticaret%20Bakanligi%202018%20Yili%20idare%20faaliyet%20raporu.pdf

GTHB. (2015). *Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı* https://www.tarimorman.gov.tr

GTHB. (2017). *Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı* https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/137690/mod_resource/content/0/T%C3%BCrkiyeTarimHavzalari.pdf

Hayvan Islahı Kanunu. (2001, *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 24338). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2001/03/20010310.htm#1

Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Karar. (2000, 25 Kasım). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 24241). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2000/11/20001125.htm#3

Hiç, M. (1998). Atatürk ve Ekonomik Rejim, Devletçilikten Günümüzde Piyasa Ekonomisine. *Yeni Türkiye Dergisi,* (23-24), 3285-3292. Erişim adresi: https://yeniturkiye.com/cumhuriyet-ozel-sayisi/

Hububat Ürünü Alımı ve Satımı Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı. (2002, 15 Haziran). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 24786). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2002/06/20020615.htm#5

Hububat Ürünü Alımı ve Satımı Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı. (2003, 30 Mayıs). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 25123). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2003/05/20030530.htm#1

Hububat Ürünü Alımı ve Satımı Hakkında Karar'da Değişiklik Yapılmasına Dair Bakanlar Kurulu Kararı. (2004, 28 Ağustos). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 25567). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/08/20040828.htm#3

Hububat Ürünü Alım Satımı Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı. (2009, 20 Haziran). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 27264). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/06/20090620-4.htm

Hububat Ürünü Alımı ve Satımı Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı. (2006, 10 Haziran). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 260194). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/06/20060610-1.htm

Hükümetçe Ziraat Bankasına Mubayaa Ettirilecek Buğday Hakkında Kanun. (1932, 10 Temmuz). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 2146). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/2146.pdf

ICAC. (2023). International Cotton Advisory Committee. https://icac.org/

IOC. (2015). International Olive Oil Council. https://www.internationaloliveoil.org/

Işık, H. B., ve Bilgin, O. (2016). The Effects of Agricultural Support Policies on Agricultural Production: The Case of Turkey. In A. Tarhan & V. Kaya (Eds.), RSEP International Conferences on Social Issues and Economic Studies. 2nd Multidisciplinary Conference. (pp. 111-119). Spain https://rsepconferences.com/my_documents/my_files/15_BAYRAM_ISIK-ONUR_BILGIN.pdf

ITC. (2019). International Trade Center. https://intracen.org/

ITC. (2020). International Trade Center. https://intracen.org/

İthalat Rejimi Kararına Ek Karar. (2017, 5 Haziran). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 10440). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/06/20170627-1.pdf

İzci, F., ve Turan, M. (2013). Türkiye'de Büyükşehir Belediyesi Sistemi ve 6360 Sayili Yasa ile Büyükşehir Belediyesi Sisteminde Meydana Gelen Değişimler: Van Örneği. *Suleyman Demirel University Journal of Faculty of Economics & Administrative Sciences*, *18*(1), 117-152. Erişim adresi: https://web.p.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=65309bbf-3b8f-439b-aa06-68c80db8178d%40redis

Kalabak, A. Y., ve Aslan, R. (2021). Bazı Alan Bazlı Tarımsal Desteklerin Buğday Üretimi Üzerindeki Etkisi: Balıkesir Örneği (2009-2015). *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 39(1), 85-102. Erişim adresi: https://doi.org//10.17065/huniibf.695851

Kalkınma Ajanslarının Hizmetlerine İlişkin Kanun. (2006, 8 Şubat). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 26074). Erişim adresi: https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5449.pdf

Kalkınma Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. (2011, 8 Haziran). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 27958). Erişim Adresi: https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=540&mevzuatTur=KHK&mevzuatTertip=5

Kalkınmaya İlişkin Bazı Kurullar Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. (2011, 8 Haziran). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 27958). Erişim Adresi: https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/4.5.641.pdf

Karakayalı, H. (2003). *Türkiye ekonomisinin yapısal değişimi*. Güleç Matbaacılık.

KB. (2003). 2004 Yılı Programı. Ankara: T. C. Kalkınma Bakanlığı https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2004_Yili_Programi.pdf

KB. (2004). 2005 Yılı Programı. Ankara: T.C. Kalkınma Bakanlığı https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2005_Yili_Programi.pdf

KB. (2005). 2006 Yılı Programı. Ankara: T.C. Kalkınma Bakanlığı https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2006_Yili_Programi.pdf

KB. (2006). 2007 Yılı Programı. Ankara: T.C. Kalkınma Bakanlığı https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2007_Yili_Programi.pdf

KB. (2007). 2008 Yılı Programı. Ankara: T.C. Kalkınma Bakanlığı https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2008_Yili_Programi.pdf

KB. (2008). 2009 Yılı Programı. Ankara: T.C. Kalkınma Bakanlığı https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2009_Yili_Programi.pdf

KB. (2009). 2010 Yılı Programı. Ankara: T.C. Kalkınma Bakanlığı https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2010_Yili_Programi.pdf

KB. (2010). 2011 Yılı Programı. Ankara: T.C. Kalkınma Bakanlığı https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2011_Yili_Programi.pdf

KB. (2011). 2012 Yılı Programı. Ankara: T.C. Kalkınma Bakanlığı https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2012_Yili_Programi.pdf

KB. (2012). 2013 Yılı Programı. Ankara: T.C. Kalkınma Bakanlığı https://www.sbb.gov.tr/yillik-programlar/

KB. (2013a). 2014 Yılı Programı. Ankara: T.C. Kalkınma Bakanlığı https://www.sbb.gov.tr/yillik-programlar/

KB. (2013b). Onuncu Kalkınma Planı 2014-2018. T.C. Kalkınma Bakanlığı Erişim Adresi: https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Onuncu_Kalkinma_Plani-2014-2018.pdf

KB. (2014a). 2015 Yılı Programı. Ankara: T.C. Kalkınma Bakanlığı https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2015_Yili_Programi.pdf

KB. (2014b). 2014-2018 Stratejik Planı. T.C. Kalkınma Bakanlığı https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/bitstream/handle/1/233/ekutuphane3.4.6.6.pdf?sequence=1&isAllowed=y

KB. (2015). 2016 Yılı Programı. Ankara: T.C. Kalkınma Bakanlığı https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2016_Yili_Programi.pdf

KB. (2016). 2017 Yılı Programı. Ankara: T.C. Kalkınma Bakanlığı https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2017_Programi_ResmiGazeteNushasi.pdf

KB. (2017). 2018 Yılı Programı. Ankara: T.C. Kalkınma Bakanlığı https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2018_Yili_Programi.pdf

Kepenek, Y. (1990). *Gelişim, Üretim Yapısı ve Sorunlarıyla Türkiye Ekonomisi*. Ankara: Verso Yayıncılık.

Kepenek, Y., ve Yentürk, N. (2012). *Türkiye Ekonomisi* (25. bs.). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Key, N. D., ve Roberts, R. J. (2008, 27-29, July). *Do decoupled payments stimulate production? Estimating the effect on program crop acreage using matching*. AgEcon Search Research in Agricultural Applied Economics, University of Minnesota, Florida https://doi.org/10.22004/ag.econ.6072

Kılıçtek, S., ve Aksoy, A. (2019). Erzurum İli Süt Sığırcılığı İşletmelerinin Yenilikleri Benimseme Açısından Değerlendirilmesi. *Türk Tarım ve Doğa Bilimleri Dergisi*, *6*(3), 424-431. Erişim adresi: https://doi.org/10.30910/turkjans.595216

Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Tebliğ. (2016, 21 Ekim). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 29864). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/10/20161021-3.htm

Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Ekonomik Kırsal Ekonomik Altyapı Yatırımlarının Desteklenmesine İlişkin Cumhurbaşkanı Kararı. (2020, 28 Temmuz). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 31199). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/07/20200728-18.pdf

Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Kırsal Kalkınmada Uzman Eller Projelerinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ. (2023, 22 Şubat). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 32112). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/02/20230222-3.htm

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı. (2006, 15 Şubat). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 26081). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/02/20060215-5.htm

Kızılaslan, H. ve Doğan, H. G. (2011). *Türkiye'deki üretici birliklerinin üretici örgütlenmesinde yeri ve önemi (Tokat ili Kazova bölgesi yaş sebze meyve üreticileri birliği örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tokat.

Koç, A. (2005). *Yağlı Tohum Sektörünün (Tohum, Küspe ve Yağ) Durumu: Gümrük Tarife Oranlarının Düşürülmesi ve Prim Desteklerinin Etkileri* (7. bs.). Ankara: Bitkisel Yağ Sanayicileri Derneği Yayınları.

Koçtürk, O. M., ve Gölalan, M. (2010). 1923-1950 Türkiye Ekonomisinin Yapısal Analizi. *Üçüncü Sektör Kooperatifçilik*, *45*(2), 48-65. Erişim adresi: https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/105488/

Koçtürk, O. M., ve Özbilgin, N. (2003). Yeniden Yapılanma Sürecinde TARİŞ Üzüm Tarım Satıs Kooperatıfleri Birliği ve Kooperatif-Ortak İlişkileri Üzerine Bir Araştırma. Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 17(32), 26-30. Erişim adresi: http://sjafs.selcuk.edu.tr/sjafs/article/view/550

Kolsarıcı, Ö., vd. (2005, 3-7 Ocak 2005). *Yağlı Tohumlu Bitkiler Üretimi*. Türkiye Ziraat Mühendisliği VI. Teknik Kongresi, Ankara. https://www.zmo.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=8913&tipi=14&sube=0

Kooperatifler Kanunu. (1969, 10 Mayıs). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 13195). Erişim Adresi: https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.1163.pdf

Kooperatifler Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. (2010, 13 Haziran). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 27610). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/06/20100613-1.htm

Kuruç, B. (1988). *Belgelerle Türkiye İktisat Politikası (1929-1932),* (1. bs.) Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları. https://dspace.ankara.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12575/11020

Küçük Kapasiteli Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvancılık İşletmelerine 2020 Yılında Yapılacak Yem Desteğine İlişkin Cumhurbaşkanı Kararı. (2020, 11 Temmuz). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 31182). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/07/20200711-11.pdf

Kütlü Pamuk, Yağlık Ayçiçeği, Soya Fasulyesi, Kanola ve Zeytinyağı Üreticilerine Destekleme Primi Ödenmesine Dair Kararda Değişiklik Yapılması Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı. (2004, 12 Mart). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 25400). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/03/20040312.htm#6

Menek, M., ve Kızılaslan, H. (2008). Doğrudan gelir desteğinin üreticiler üzerine etkisi (Tokat ili Merkez ilçe örneği). *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, *2008*(1), 53-63. Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/tr/pub/gopzfd/issue/7336/95996

Merrienboer, J. J. G. v. (2014). Sicco Mansholt and 'Limits to Growth'. In C. Hiepel (Ed.), Europe in a Globalising World: Global Challenges and European Responses in the" long" 1970s (pp. 319-342). https://doi.org/10.5771/9783845254272

Milli Emlak Genel Tebliği. (2020, 16 Eylül). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 31246). Erişim adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/09/20200916-3.htm

Mülayim, Z. G. (2013). *Kooperatifçilik.* Ankara: Yetkin Yayınları

O'Connor, J. (2010). Marxism and The Three Movements of Neoliberalism. *Critical Sociology*, *36*(5), 691-715. https://doi.org/10.1177/0896920510371389

Olsen, J. V., ve Lund, M. (2009, July 19-24). *Incentives and socioeconomic factors influencing investment behavior in agriculture.* Proceedings of 17th International Farm Management Congress, Bloomington/Normal, Illinois, USA,

On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. (2012, (Sayı 28489). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/12/20121206-1.htm

Organik Tarım Kanunu. (2004, 3 Aralık). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 25659). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/12/20041203.htm#1

Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. (2012, 14 Ağustos). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 28384). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/08/20120814-5.htm

Österberg, P., ve Nilsson, J. (2009). Members' Perception of Their Participation in the Governance of Cooperatives: The Key to Trust and Commitment in Agricultural Cooperatives. *Agribusiness: An International Journal*, *25*(2), 181-197. Retrieved from: https://doi.org/10.1002/agr.20200

Övgün, B. (2011). Türk Kamu Yönetiminde Yeni Bir Örgütlenme: Kalkınma Bakanlığı. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi (SBF) Dergisi*, *66*(03), 263-281. https://doi.org/10.1501/SBFder_0000002222

Özçelik, A., ve Tanrıvermiş, H. (1993). Türkiye'de Özelleştirme Çalışmaları ve Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü'ne (TİGEM'e) Bağlı İşletmelerin Durumu. *Türk Ziraat Yüksek Mühendisleri (TZYM) Birliği, Ziraat Mühendisliği Dergisi*, *(261-262),* 4-6.

Özçelik, Ö., ve Tuncer, G. (2007). Atatürk Dönemi Ekonomi Politikalari. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *9*(1), 253-266. Erişim adresi: https://kutuphane.dogus.edu.tr/mvt/pdf.php?pdf=0002416

Özden, V. D. (2009). Türkiye Siyah Çay Sektör Raporu. R. T. Borsası. https://www.rtb.org.tr/uploads/files/110-TurkiyedeSiyahCaySekorRaporu.pdf

Özdoğru, T., vd. (2015). Pamuk, Ayçiçeği, Soya Üretiminde Fark Ödemesi Desteklerinin Etkisi. Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü, TEPGE. https://arastirma.tarimorman.gov.tr/tepge/Belgeler/Yayın%20Arşivi/2012-2016%20Yayın%20Arşivi/YayınNo262.pdf

Özsağır, A. (2013). Askeri Darbe ve Müdahalelerin Ekonomik Performans Üzerine Etkisi: Türkiye Örneği. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, *12*(4). Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/tr/pub/jss/issue/24231/256858

Öztürk, F., Yalçın, M., ve Dıraman, H. (2009). Türkiye Zeytinyağı Ekonomisine Genel Bir Bakış. *Gıda Teknolojileri Elektronik Dergisi*, *4*(2), 35-51. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/profile/Harun-Diraman/publication/304575842_Turkiye_Zeytinyagi_Ekonomisine_Genel_Bir_Bakis/links/625017a5d726197cfd46c594/Tuerkiye-Zeytinyagi-Ekonomisine-Genel-Bir-Bakis.pdf

Padel, W., ve Steeg, L. (1904). De la législation foncière ottomane. Paris: A. Pedone.

Pamuk, Ş. (2014). *Türkiye'nin 200 Yıllık İktisadi Tarihi*. (2. bs.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Parasız, İ. (2003). *Türkiye Ekonomisi*. (1. bs.). Bursa: Ezgi Kitabevi.

Paris Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun. (2021, 6 Ekim). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 31621). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/10/20211007-7.pdf

Quataert, D. (2008). *Anadolu'da Osmanlı reformu ve tarım, 1876-1908* (1. bs.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

RTB. (2013). Rize Ticaret Borsası "Çay Kaçakçılığı ve Sektöre Verdiği Zararlar". https://www.rtb.org.tr/tr/cay-sektoru-raporlari

Saçlı, Y. (2009). *Türkiye'de tarım istatistikleri, gelişimi, sorunlar ve çözüm önerileri*. Ankara: İktisadi Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Turkiyede-Tarim-Istatistikleri-Gelisimi-Sorunlar-ve-Cozum-Onerileri.pdf

Sağdıç, E. N., ve Çakmak, E. (2021). Tarımsal Destek Ödemeleri ile Tarımsal Üretim Düzeyi Arasındaki Nedensellik İlişkisi: Türkiye Örneği. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, *10*(2), 1858-1880. Erişim adresi: https://doi.org/10.15869/itobiad.851919

Semerci, A. (2015). Türkiye'de Çiftçi Örgütleri: Tarımsal Amaçlı Kooperatifler Örneği. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, *12*, 65-73. http://acikerisim.nku.edu.tr/xmlui/handle/20.500.11776/1924

Sulama Birlikleri Kanunu. (2011, 22 Mart). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 27882). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/03/20110322-1.htm

SBB. (2018). 2019 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı. Ankara: T. C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2019_Yili_Cumhurbaskanligi_Yillik_Programi.pdf

SBB. (2019a). 2020 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı. Ankara: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2019/11/2020_Yili_Cumhurbaskanligi_Yillik_Programi.pdf

SBB. (2019b). On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023). Ankara: T. C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/On_Birinci_Kalkinma_Plani-2019-2023.pdf

SBB. (2020). 2021 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı. Ankara: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/2021_Yili_Cumhurbaskanligi_Yillik_Programi.pdf

SBB. (2021). 2022 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı. Ankara: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2021/10/2022-Yili-Cumhurbaskanligi-Yillik-Programi-26102021.pdf

SBB. (2022). 2023 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı. Ankara: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/11/2023-Yili-Cumhurbaskanligi-Yillik-Programi.pdf

Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun. (2010, 26 Mart). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 27533). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/03/20100326-1.htm

Silo ve Ambarlar Hakkında Kanun. (1933, 22 Haziran). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 2434). Erişim Adresi: https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc012/kanuntbmmc012/kanuntbmmc01202303.pdf

Strateji ve Bütçe Başkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi. (2018, 24 Temmuz). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 30488). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180724-9.pdf

Şahin, H. (1998). *Türkiye ekonomisi: Tarihsel gelişimi-Bugünkü durumu*. Bursa: Ezgi Kitabevi.

TAGEM. (2019). Baklagil Sektör Politika Belgesi (2019-2023). T. TAGEM. https://www.tarimorman.gov.tr/TAGEM/Belgeler/yayin/Baklagil%20Sektör%20Politika%20Belgesi%202019-2023.pdf

Tarım Kanunu. (2006, 25 Nisan). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 26149). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/04/20060425-1.htm

Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanunu. (1972, 28 Nisan). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 14172). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/14172.pdf

Tarım Satış Kooperatif ve Birlikleri Hakkında Kanun. (2000, 16 Haziran). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 24081). Erişim Adresi: https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.4572.pdf

Tarım Sigortaları Kanunu. (2005, 21 Haziran). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 25852). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/06/20050621-2.htm

Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu. (2005, 17 Şubat). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 25730). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/02/20050217-1.htm

Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun. (2007, 18 Mayıs 2007). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 26526). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/05/20070518-2.htm

Tarımsal Destekleme Politikaları Çerçevesinde Çiftçilere Doğrudan Gelir Desteği Sağlanması ve Kayıt Sisteminin Oluşturulmasına İlişkin Ekli Bakanlar Kurulu Kararı. (2002, 14 Haziran). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 24785). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2002/06/20020614.htm#2

Tarımsal Faaliyette Kullanılan Mazot ve Kimyevi Gübre İçin Çiftçilere Destekleme Ödemesi Yapılmasına Dair Bakanlar Kurulu Kararı. (2007, 7 Ocak). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 26396). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/01/20070107-1.htm

Tarımsal Kuraklıkla Mücadele ile Kuraklık Yönetimi C□alışmalarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Karar. (2007, 7 Ağustos). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 26606). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/08/20070807-4.htm

Tarımsal Üretici Birlikleri Kanunu. (2004, 6 Temmuz). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 25514). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/07/20040706.htm#2

Tekeli, İ. (2017). 1980'li Yıllarda Türkiye Ekonomisinde Dönüşüm, Modernitenin Aşınması ve Planlama. İçinde R. F. Barbaros ve E. J. Zurcher (Ed.), *Modernizmin Yansımaları 80'li Yıllarda Türkiye* (ss. 7-48). Ankara: Efil Yayınevi.

Tekeli, İ. (2017a). 1990'lı Yıllar: Siyasal Düzenin Aşınması, Ekonomik Kriz ve planlamada Umutların GAP'a Bağlanması. İçinde R. F. Barbaros ve E. J. Zurcher (Ed.), *Modernizmin Yansımaları 90'li Yıllarda Türkiye* (ss. 10-39). Ankara: Efil Yayınevi.

Tekeli, İ., ve İlkin, S. (2009). *Savaş sonrası ortamında 1947 Türkiye iktisadi kalkınma planı* (1. bs.). İstanbul: Bilge Kültür Sanat.

TEPGE. (2018). Mısır Durum / Tahmin 2018 / 2019. T. E. v. P. G. Enstitüsü. https://arastirma.tarimorman.gov.tr/tepge/Belgeler/Yay%C4%B1n%20Ar%C5%9Fivi/2017-2022%20Yay%C4%B1n%20Ar%C5%9Fivi/yay%C4%B1nno308.pdf

TİGEM. (2020). 2020 Yılı Tohumculuk Sektör Raporu. TİGEM. https://www.tigem.gov.tr/DosyaGaleriData/View/a374cc25-acc1-44e8-a546-63b4c8bce146

TİM. (2020). Zeytin - Zeytinyağı Sektör Raporu. T. İ. M. T. E. A. Şubesi. https://tim.org.tr/files/downloads/Strateji_Raporlari/Zeytin_Zeytinyagi_Sektor_Raporu.pdf TKK. (2018). 2018 Yıl Sonu Faaliyet Raporu. TKK. https://www.tarimkredi.org.tr/media/cqlb2tay/2018-yili-faaliyet-raporu.pdf

TKK. (2018). 2018 Yıl Sonu Faaliyet Raporu. TKK. https://www.tarimkredi.org.tr/media/cqlb2tay/2018-yili-faaliyet-raporu.pdf

TKR. (2017). Türkiye Kooperatifçilik Raporu 2016. G. m. k. v. T. B. ı. K. i. G. Müdürlüğü. https://ticaret.gov.tr/data/5d41e45e13b87639ac9e02dc/15fb10a7fe0bba07482ac9da277b5d35.pdf

TMO. (2016). 2016 Yılı Hububat Raporu. https://www.tmo.gov.tr/Upload/Document/hububat/hububatraporu2016.pdf

TMO. (2018). Hububat Sektör Raporu. (2019). T. C. T. M. O. G. M. (TMO). https://www.tmo.gov.tr/Upload/Document/hububatsektorraporu2018.pdf

TMO. (2020). Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) 2020 Yılı Hububat Sektör Raporu. T. M. O. (TMO). https://www.tmo.gov.tr/

Tokgöz, E. (1998). Ekonomide 75 Yıl. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *16*(1-2), 1-27. Erişim Adresi: https://dergipark.org.tr/en/pub/huniibf/issue/30509/329958

Toplu Yılmaz, Ö. (2013). Türkiye'de ve Avrupa Birliği'nde Zeytinyağı Politikaları ve Türkiye'nin Avrupa Birliği Zeytinyağı Politikasına Uyumu. *Tarım Ekonomisi Dergisi, 19(1 ve 2),* 35-44. Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/en/pub/tarekoder/issue/25844/272456

Toprak Analizi Desteği Kanunu. (2005, 28 Mart). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 8629). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/04/20050402-3.htm

Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu. (2005, 19 Temmuz). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 25880). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/07/20050719-2.htm

Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun. (2014, 15 Mayıs). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 29001). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/05/20140515-1.htm

Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğünce Kullanılmak Üzere Buğday, Arpa ve Mısır İthalatında Tarife Kontenjanı Uygulanması Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı. (2007, 25 Eylül). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 26654). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/09/20070925-4.htm

Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğünce Kullanılmak Üzere Tohumluk Olmayan Mısır ve Ekmeklik Buğday İthalatında Tarife Kontenjanı Uygulanması Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı. (2007, 16 Şubat). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 26436). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/02/20070216-7.htm

Tunalıoğlu, R. (2010). Türkiye'de Zeytinyağı Pazarlamasında Gıda Güvenliği ve Kalite Güvence Sistemlerinin Uygulanması Ve Gelişmelerin Değerlendirilmesi. *Tarım Ekonomisi Dergisi*, *16*(1 ve 2), 59-66. Erişim Adresi: https://dergipark.org.tr/en/pub/tarekoder/issue/25837/272408

Turkish economic myths. Dani Rodrik's weblog (2015, 16 April) Retrieved from:. https://rodrik.typepad.com/dani_rodriks_weblog/2015/04/turkish-economic-myths.html

TÜİK. 2006. Türkiye İstatistik Kurumu. https://data.tuik.gov.tr/

TÜİK. 2014. Türkiye İstatistik Kurumu. https://data.tuik.gov.tr/

Tüleykan, H., ve Bayramoğlu, S. (2016). Türkiye'de 24 Ocak Kararları ile Başlayan Finansal Serbestleşmenin Günümüz İktisadi ve Mali Yapısına Yansımaları. *The Journal of Academic Social Science Studies*, *44*(2), 401-420. Erişim Adresi: https://doi.org/10.9761/JASSS3361

Türkcan, E. (2010). *Attila Sönmez'e Armağan Türkiye'de Planlamanın Yükselişi ve Çöküşü 1960-1980*. (1. bs.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu. (2004, 1 Haziran). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 25479). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/06/20040601.htm#1

Tu□rkiye Zirai Donatım Kurumu Kanunu. (1944, 1 Temmuz). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 5745). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/5745.pdf

Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğünün Yeniden Yapılandırılması ile Tütün ve Tütün Mamullerinin Üretimine, İç ve Dış Alım ve Satımına, 4046 Sayılı Kanunda ve 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. (2002, 9 Ocak). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 24635). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2002/01/20020109.htm#1

TZOB Uluslararası Biyoyakıt Sempozyumu. (2007, 5 Şubat 2007). Erişim adresi: http://www.tzob.org.tr

Ulusal Kırsal Kalkınma Strateji Belgesi Genelgesi. (2020, 27 Ekim). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 31287). https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/10/20201027-6.pdf

USDA (2022). U.S. Department of Agriculture Foreign Agricultural Service. https://ipad.fas.usda.gov/countrysummary/default.aspx?id=TU&crop=Sunflowerseed

Ürün İhtisas Borsasının Kuruluş, Faaliyet, İşleyiş ve Denetim Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik. (2017, 10 Ağustos). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 30150). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/08/20170810-2.htm

Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu. (2010, 13 Haziran). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 27610). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/06/20100613-12.htm

Willer, H., ve Kilcher, L. (Eds.). (2011). *The World of Organic Agriculture. Statistics and Emerging Trends 2011. FIBL-IFOAM Report*. Germany: IFOAM- FIBL. https://www.fibl.org/fileadmin/documents/shop/1546-organic-world-2011.pdf.

Wyplosz, C. (2006). European Monetary Union: the dark sides of a major success. *Economic policy*, *21*(46), 208-261. Retrieved from: https://doi.org/10.1111/j.1468-0327.2006.00158.x

Yaprak Tütün, Hububat ve Şeker İhraç Edilmesi Konusunda Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğü, Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü ve Türkiye Şeker Fabrikaları Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü'nün Görevlendirilmesine İlişkin 14/7/1999 Tarihli ve 99/13164 Sayılı Kararnamenin Yürürlükten Kaldırılması İlişkin Bakanlar Kurulu Kararı. (2001, 22 Ağustos). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 24501). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2001/08/20010822.htm#3

Yavuz, F. (2001). *Tarım Politikası II-Genel Politikalar ve Uluslararası Tarım Ticareti Ders Notları.* Erzurum: Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi

Yenal, O. (2010). *Cumhuriyet'in İktisat Tarihi*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Yerel Çeşitlerin Kayıt Altına Alınması, Üretilmesi ve Pazarlamasına Dair Yönetmelik. (2019, 3 Eylül). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 30877). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/09/20190903-1.htm

Yıldız, F. (2017). Türkiye'de Merkezi Yönetim Bütçesinden Yapılan Tarımsal Destekleme Ödemelerinin Tarımsal Üretim Üzerindeki Etkisi: 2006–2016 Dönemi. *Sayıştay Dergisi,* (104), 45-63. Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/en/pub/sayistay/issue/61560/919233

Yolal, A. K. (2019). *Basınçlı sulama sistemleri hibe destek uygulamalarının değerlendirilmesi Yozgat ili örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kahramanmaraş.

Yüceer, S. E., Sibel, T., ve Semerci, A. (2020). Türkiye'de 2000-2020 Döneminde Tarımsal Destekleme Politikalarının Gelişiminin İncelenmesi. *Lapseki Meslek Yüksekokulu Uygulamalı Araştırmalar Dergisi*, *1*(2), 36-46. Erişim Adresi: https://dergipark.org.tr/en/pub/ljar/issue/59169/808072

ZMO. (2014). Ziraat Mühendisleri Odası Buğday Dosyası ZMO. https://www.zmo.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=23218&tipi=17&sube=0

ZMO. (2018). Ayçiçeği Raporu T. Z. M. Odası. https://www.zmo.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=30602&tipi=17&sube=0

Zorlu, K., Merdan, E., ve Ege, Ö. (2012). Ahilik Kültürünün Günümüz İşletmelerinde Bilinirliği Üzerine Bir Araştırma: Gümüşhane Örneği. *Journal of World of Turks*, *4*(3), 75-94. Erişim Adresi: https://zfwt.org/index.php/ZfWT/article/view/390

2007 Yılı İlkbahar Döneminde Türkiye'nin Çeşitli İllerinde Meydana Gelen Kuraklık Nedeniyle Zarar Gören Çiftçilere Nakdi Desteğin Hibe Olarak Verilmesine ve Bu Çiftçilerin T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ile Tarım Kredi Kooperatiflerine Olan Tarımsal Kredi Borçlarının Ertelenmesine İlişkin Bakanlar Kurulu Kararı. (2007, 4 Temmuz). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 26572). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/07/20070704-8.htm

2021 Yılında İklimsel Faktörlere Bağlı Olarak Gerçekleşen Yetersiz Yağış Nedeniyle Verim Kaybı Yaşayan Çiftçilere Destekleme Ödemesi Yapılmasına ilişkin Karar. (2021, 1 Eylül). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 31585). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/09/20210901.pdf

2021 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemeler ve 2022 Yılında Uygulanacak Gübre ve Sertifikalı Tohum Kullanım Desteklerine İlşikin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanı Kararı. (2022, 11 Mart). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı 31775). Erişim Adresi: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/03/20220311-2.pdf

TÜRKİYE'NİN KONUT POLİTİKALARI I

TBMM'NİN AÇILIŞINDAN
59. HÜKÜMET DÖNEMİNE KADAR
HÜKÜMET PROGRAMLARINDA
KONUT SORUNUNA YAKLAŞIMLAR

(23 Nisan 1920-14 Mart 2003)

Ayşe ÖZCAN BUCKLEY

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6637-16-0

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Aralık 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Türkiye Cumhuriyeti'nin Atatürk'ün önderliğinde 29 Ekim 1923 tarihinde kuruluşundan 2002 AK Parti iktidarının başladığı döneme kadar kamu yönetimi sistemi içinde toplam 58 hükümet yer almıştır. Bu kitabın kapsamını Cumhuriyetin ilanından önce kurulan beş TBMM Hükümeti ile Cumhuriyetin ilanından sonra kurulan 59 hükümet oluşturmaktadır. AK Parti iktidarının başlangıcını temsil eden Gül Hükümeti ile 59. Hükümet olan Erdoğan Hükümeti, bu çalışmanın ikinci cildine kaynaklık oluşturması açısından kitaba dahil edilmiştir. AK Parti döneminin ayrı bir çalışma ile ele alınması planlandığı için, son 20 yıllık dönem çalışmanın kapsamı dışında bırakılmıştır. Bu yaklaşımın benimsenmesinde hem 2000'li yılların siyasal ve sosyo-ekonomik dinamikleri hem de kitabın yöntemsel olarak kapsamını aşmama hedefi etkili olmuştur. Ayrıca AK Parti iktidarlarının konut politikaları ayrı bir çalışmayı gerektirecek niteliktedir. Konunun bu nedenle tek bir esere sıkıştırılmaması da bilinçli olarak tercih edilmiştir. Böylece kitap, örneklem alanındaki ilgili hükümetlerin sosyal devlet anlayışı çerçevesinde konut sorununu "hükümet programlarında nasıl ele aldıklarını" analiz etmekte ve konuya ilişkin tarihsel bir dökümü okuyucuya sunmaktadır.

Kitap aynı zamanda yazarın Yüksek Lisans Tez Çalışmasına dayanmakta, ancak tamamen Yüksek Lisans Tezinden oluşmamaktadır. Çalışma, özellikle konut politikası ile sınırlandırılarak ve daha önce elde edilmiş akademik bilgi yeniden gözden geçirilip güncellenerek yayıma hazır hale getirilmiştir.

Sonuç olarak, bu kitabın yayımlanmasına duyulan ihtiyacı şu temel saptamalar üzerinden özetlemek mümkündür:

- Öncelikle Türkiye Cumhuriyeti hükümetlerinin her biri 1950'li yıllardan beri konut sorununu siyasal gündemin içerisinde tutmayı başarmış, ancak sorunun çözümüne yönelik planlı, kapsamlı ve uygulanabilir bir politika çerçevesi sunamamıştır. Bu konuda her bir hükümet -programlardaki söylemler dikkate alındığında- kendinden önceki hükümetleri eleştirmeyi tercih etmiş ve eleştirdikleri unsurları yeni tanımlamalar altında kendi iktidarlarının programlarına yansıtarak ve bazen de bu unsurları kendi ideolojik yaklaşımlarına eklemleyerek benzer politik hedefleri tekrar etmişlerdir. Sorun bir sarmalın içinde çözümsüz biçimde sürekli kendini yinelemiştir. Bu kitap, bu saptamanın belgeli biçimde okuyucuya aktarılmasını sağlamış olacaktır.

- 1980 sonrası neoliberal sosyo-ekonomik yaklaşımların etkisiyle, Türkiye'nin henüz sosyal adalet açısından geliştiremediği konut politikası yeni bir sürecin içinde özel sermayenin teşviki açısından bir alan olarak konumlandırılmış ve bu durum konutu bir yatırım aracı haline getirmiştir. Ekonominin canlandırılmasında önemli bir araç olarak görülen konut yatırımları denetimsiz ve plansız biçimde ilerlemiş, bu durum siyaset gündeminde de popülist yaklaşımlarla desteklenmiştir. Bu çalışma yine belgeli biçimde bu değerlendirmeyi -hükümet programları üzerinden- okuyucuya aktarmaktadır.
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümetleri gerçekten konut sorununu çözmek istemişler midir? Konut ülkenin yaşadığı deprem felaketlerinden sonra (özellikle 17 Ağustos 1999 depreminden ve bu yıl içinde yaşadığımız toplam 11 ilimizi etkileyen 6-7 Şubat depremlerinden sonra) hükümetlerin önemli politika alanlarından birisi haline gelecek midir? Burada bu sorulara -kitabın kapsamı ve sınırlılıkları nedeniyle- yanıt verilmesi hedeflenmemiştir. Ancak Cumhuriyetin ilanından 2003 yılına kadar Türkiye Cumhuriyeti hükümetlerinin nasıl bir konut karnesi ortaya koyduğunu bu çalışma ile anlamak olanaklıdır. Bu soruların kapsamlı yanıtlarını ve son 20 yılın politik tercihlerini ise bu kitabın -yayınlanması planlanan- ikinci cildinde okuyucuya aktarmak akademik ve toplumsal bir görev olarak araştırmacının gündemine alınmıştır.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

BÖLÜM I
KAVRAMSAL TARTIŞMA VE YÖNTEM

1. YÖNTEME İLİŞKİN AÇIKLAMALAR **5**
2. POLİTİKA ANALİZİNDE ANA UNSUR OLARAK SOSYAL DEVLET İLKESİ **8**
2.1. SOSYAL DEVLETIN TANIMI VE TEMEL NITELIKLERI 8
2.2. SOSYAL DEVLETIN TARIHSEL TEMELLERI 14

BÖLÜM II
ATATÜRK DÖNEMİ VE SONRASI TÜRKİYE'NİN VE İLGİLİ DÖNEMİN SİYASAL VE SOSYO-EKONOMİK ÖZELLİKLERİ

3. 1920-1938: ATATÜRK DÖNEMİ **25**
4. ATATÜRK SONRASI DÖNEM **30**
4.1. 1939-1945: TEK PARTI DÖNEMI 31
4.2. 1946-1960: ÇOK PARTILI SIYASAL HAYATA GEÇIŞ DÖNEMI 34
4.3. 1960-1980: PLANLI DÖNEME GEÇIŞ 37
4.4. 1980'DEN 14 MART 2003'E KADAR OLAN DÖNEM 41
4.4.1. 12 Eylül 1980-20 Kasım 1991 Dönemi 41
4.4.2. 20 Kasım 1991'den 14 Mart 2003'e Kadar Olan Dönem 44

BÖLÜM III
TBMM'NİN AÇILIŞINDAN ONUNCU HÜKÜMET DÖNEMİNE KADAR OLAN HÜKÜMET PROGRAMLARINDA KONUT POLİTİKASI

5. 1920-1938: ATATÜRK DÖNEMİ HÜKÜMET PROGRAMLARINDA KONUT POLİTİKASI **47**
5.1. TBMM DÖNEMI (1920-1923) HÜKÜMET PROGRAMLARI 47
5.1.1. TBMM Dönemi Birinci Hükümet (3 Mayıs 1920-24 Ocak 1921) Programı .. 48
5.1.2. TBMM Dönemi Beşinci Hükümet (14 Ağustos 1923-27 Ekim 1923) Programı 51
5.2. 1923-1938 DÖNEMI HÜKÜMET PROGRAMLARINDA KONUT SORUNUNA YAKLAŞIM ... 52
5.2.1. Üçüncü Hükümet (22 Kasım 1924-3 Mart 1925) Programı 53
5.2.2. Beşinci Hükümet (1 Kasım 1927-27 Eylül 1930) Programı 55
5.2.3. Altıncı Hükümet (27 Eylül 1930-4 Mayıs 1931) Programı 56

5.2.4. Yedinci Hükümet (4 Mayıs 1931-1 Mart 1935) Programı 57
5.2.5. Sekizinci Hükümet (1 Mart 1935-1 Kasım 1937) Programı 58
5.2.6. Dokuzuncu Hükümet (1 Kasım 1937-11 Kasım 1938) Programı 59

BÖLÜM IV
1938-1946 TEK PARTİ DÖNEMİNDEN YİRMİ DÖRDÜNCÜ HÜKÜMET DÖNEMİNE (30 MAYIS 1960'A) KADAR OLAN HÜKÜMET PROGRAMLARINDA KONUT POLİTİKASI

6. 1938-1946: TEK PARTİ DÖNEMİ HÜKÜMET PROGRAMLARINDA KONUT SORUNUNA YAKLAŞIM 63
6.1. Onuncu Hükümet (11 Kasım 1938-25 Ocak 1939) Programı 63
6.2. On Birinci Hükümet (25 Ocak 1939-3 Nisan 1939) Programı 64
6.3. On İkinci Hükümet (3 Nisan 1939-9 Temmuz 1942) Programı 65
6.4. On Üçüncü Hükümet (9 Temmuz 1942-9 Mart 1943) Programı 66
6.5. On Dördüncü Hükümet (9 Mart 1943-7 Ağustos 1946) Programı 67
7. 1946-1950: ÇOK PARTİLİ SİYASAL HAYATA GEÇİŞ DÖNEMİ HÜKÜMET PROGRAMLARINDA KONUT SORUNUNA YAKLAŞIM 68
7.1. On Beşinci Hükümet (7 Ağustos 1946-10 Eylül 1947) Programı 69
7.2. On Altıncı Hükümet (10 Eylül 1947-10 Haziran 1948) Programı 70
7.3. On Yedinci Hükümet (10 Haziran 1948-16 Ocak 1949) Programı 71
7.4. On Sekizinci Hükümet (16 Ocak 1949-22 Mayıs 1950) Programı 72
8. 1950-1960 DÖNEMİ HÜKÜMET PROGRAMLARINDA KONUT SORUNUNA YAKLAŞIM 73
8.1. On Dokuzuncu Hükümet (22 Mayıs 1950-9 Mart 1951) Programı 73
8.2. Yirminci Hükümet (9 Mart 1951-17 Mayıs 1954) Programı 74
8.3. Yirmi Birinci Hükümet (17 Mayıs 1954-9 Aralık 1955) Programı 75
8.4. Yirmi İkinci Hükümet (9 Aralık 1955-25 Kasım 1957) Programı 77
8.5. Yirmi Üçüncü Hükümet (25 Kasım 1957-27 Mayıs 1960) Programı 77

BÖLÜM V
1960-1980 DÖNEMİ HÜKÜMET PROGRAMLARINDA KONUT POLİTİKASI: (30 MAYIS 1960-12 EYLÜL 1980 DÖNEMİ)

9. 1960-1965 DÖNEMİ HÜKÜMET PROGRAMLARINDA KONUYA YAKLAŞIM 79
9.1. Yirmi Dördüncü Hükümet (30 Mayıs 1960-5 Ocak 1961) Programı 79
9.2. Yirmi Altıncı Hükümet (20 Kasım 1961-25 Haziran 1962) Programı 82
9.3. Yirmi Yedinci Hükümet (25 Haziran 1962-25 Aralık 1963) Programı 84
9.4. Yirmi Sekizinci Hükümet (25 Aralık 1963-20 Şubat 1965) Programı 87
9.5. Yirmi Dokuzuncu Hükümet (20 Şubat 1965-27 Ekim 1965) Programı 89

10. 1965-1972 DÖNEMİ HÜKÜMET PROGRAMLARINDA KONUT SORUNUNA YAKLAŞIM 91
10.1. OTUZUNCU HÜKÜMET (27 EKIM 1965-22 EKIM 1969) PROGRAMI 91
10.2. OTUZ BIRINCI HÜKÜMET (3 KASIM 1969-14 ŞUBAT 1970) PROGRAMI 95
10.3. OTUZ İKINCI HÜKÜMET (6 MART 1970-26 MART 1971) PROGRAMI 98
10.4. OTUZ ÜÇÜNCÜ HÜKÜMET (26 MART 1971-11 ARALIK 1971) PROGRAMI 101
10.5. OTUZ DÖRDÜNCÜ HÜKÜMET (11 ARALIK 1971-22 MAYIS 1972) PROGRAMI 103
11. 1972-1980 DÖNEMİ HÜKÜMET PROGRAMLARINDA KONUT SORUNUNA YAKLAŞIM 105
11.1. OTUZ BEŞINCI HÜKÜMET (22 MAYIS 1972-15 NISAN 1973) PROGRAMI 105
11.2. OTUZ ALTINCI HÜKÜMET (15 NISAN 1973-26 OCAK 1974) PROGRAMI 107
11.3. OTUZ YEDINCI HÜKÜMET (26 OCAK 1974-17 KASIM 1974) PROGRAMI 108
11.4. OTUZ SEKIZINCI HÜKÜMET (17 KASIM 1974-31 MART 1975) PROGRAMI 111
11.5. OTUZ DOKUZUNCU HÜKÜMET (31 MART 1975-21 HAZIRAN 1977) PROGRAMI 113
11.6. KIRKINCI HÜKÜMET (21 HAZIRAN 1977-21 TEMMUZ 1977) PROGRAMI 115
11.7. KIRK BIRINCI HÜKÜMET (21 TEMMUZ 1977-1 OCAK 1978) PROGRAMI 117
11.8. KIRK İKINCI HÜKÜMET (5 OCAK 1978-12 KASIM 1979) PROGRAMI 120
11.9. KIRK ÜÇÜNCÜ HÜKÜMET (12 KASIM 1979-12 EYLÜL 1980) PROGRAMI 123

BÖLÜM VI
12 EYLÜL 1980-14 MART 2003 DÖNEMİ HÜKÜMET PROGRAMLARINDA KONUT POLİTİKASI

12. 12 EYLÜL 1980-20 KASIM 1991 DÖNEMİ HÜKÜMET PROGRAMLARINDA KONUT SORUNUNA YAKLAŞIM 127
12.1. KIRK DÖRDÜNCÜ HÜKÜMET (21 EYLÜL 1980-13 ARALIK 1983) PROGRAMI 127
12.2. KIRK BEŞINCI HÜKÜMET (13 ARALIK 1983-21 ARALIK 1987) PROGRAMI 129
12.3. KIRK ALTINCI HÜKÜMET (21 ARALIK 1987-9 KASIM 1989) PROGRAMI 132
12.4. KIRK YEDINCI HÜKÜMET (9 KASIM 1989-23 HAZIRAN 1991) PROGRAMI 135
12.5. KIRK SEKIZINCI HÜKÜMET (23 HAZIRAN 1991-20 KASIM 1991) PROGRAMI 136
13. 20 KASIM 1991-14 MART 2003 DÖNEMİ HÜKÜMET PROGRAMLARINDA KONUT SORUNUNA YAKLAŞIM 138
13.2. ELLINCI HÜKÜMET (25 HAZIRAN 1993-5 EKIM 1995) PROGRAMI 141
13.3. ELLI BIRINCI HÜKÜMET (5 EKIM 1995-30 EKIM 1995) PROGRAMI 145
13.4. ELLI İKINCI HÜKÜMET (30 EKIM 1995-6 MART 1996) PROGRAMI 147
13.5. ELLI ÜÇÜNCÜ HÜKÜMET (6 MART 1996-30 HAZIRAN 1996) PROGRAMI 148
13.6. ELLI DÖRDÜNCÜ HÜKÜMET (28 HAZIRAN 1996-30 HAZIRAN 1997) PROGRAMI 150
13.7. ELLI BEŞINCI HÜKÜMET (30 HAZIRAN 1997-11 OCAK 1999) PROGRAMI 152
13.8. ELLI ALTINCI HÜKÜMET (11 OCAK 1999-28 MAYIS 1999) PROGRAMI 154
13.9. ELLI YEDINCI HÜKÜMET (28 MAYIS 1999-18 KASIM 2002) PROGRAMI 156
13.10. ELLI SEKIZINCI HÜKÜMET (18 KASIM 2002-14 MART 2003) PROGRAMI 158
13.11. ELLI DOKUZUNCU HÜKÜMET (14 MART 2003-) PROGRAMI 161

BÖLÜM VII
GENEL DEĞERLENDİRME

14. ATATÜRK DÖNEMİ (1920-1938): ULUSUN İNŞASI VE KENTLERIN ONARIMI 163
15. 1938-1980 DÖNEMİNDE KURULAN HÜKÜMETLERİN KONUT SORUNUNA YAKLAŞIMI 167
15.1 1938-1950 DÖNEMI: ONARIMDAN ÜRETIME 167
15.2. 1950-1980 DÖNEMI: "GECEKONDU" SORUNU 169
15.2.1. 1950-1960 Dönemi: Kente Göçenleri ve Dar Gelirliyi İçselleştirememe .. 170
15.2.2. 1960-1980 Dönemi: Uygulanamayan Sosyal Konut 171
16. 1980-2003 DÖNEMİ: TARTIŞILAN "KAMBURLUK" VE TÜMDEN "YOK SAYILAN" DAR GELIRLI 176

EKLER 185

KAYNAKÇA 193

KAYNAKÇA

Agrawal, R.&Batra, M. (2013). A Detailed Study on Text Mining Techniques. *International Journal of Soft Computing and Engineering (IJSCE)*. Vol.2 (6), 2231–2307.

Akgüç, Öztin (2002). "Küreselleşme Olgusunun Türk Ekonomisine Etkisi", Suna Kili (der.), (2002), *Cumhuriyet ve Küreselleşme,* Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.

Akgüç, Öztin (2004). "Konut Sektörünün Finansmanı", *Cumhuriyet Gazetesi* (30.04.2004).

Aktan, Coşkun C. (1999). *Müdahaleci Devletten Sınırlı Devlete*, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.

Aktan, Coskun C. ve Özlem Özkıvrak (2008). *Sosyal Refah Devleti*, Ankara: Okutan Yayınları.

Aktan, Coşkun C. (2021). Patolojik paternalizm: Paternal devlet ve 'iyiniyetli' iyiliksever-lik despotizmi üzerine. *HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 10(27), 172-200.

Akyüz, Yahya (2001). *Başlangıçtan 2001'e Türk Eğitim Tarihi,* İstanbul: Alfa Yayınları.

Alkışer, Yasemin ve Hülya Yürekli (2004). "Türkiye'de "Devlet Konutu"nun Dünü, Bugü-nü, Yarını", İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Yayını, *İTÜ Dergisi/a (Mimarlık, Planlama, Tasarım)*, Cilt:3, Sayı.1: 63-74.

Arar, İsmail (1966). *Hükümet Programları (1920-1965),* İstanbul: Burçak Yayınevi.

Armaoğlu, Fahir (1991). *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Arslan, Mahmut (2016). "2. Dünya Savaşı ve Türkiye'de Savaş Ekonomisi", Aydın Top-lum ve İnsan Dergisi, Yıl.2/2: 1-14, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/651132 (Erişim: 12.04.2023).

Asiliskender, Burak (2004). "Erken Cumhuriyet'in "Modern" Mirası: Sümerbank Kayseri Bez Fabrikası ve Lojmanları", *Mimarlık Dergisi.* Sayı: 376.

Aydın, M. Kemal ve Eyüp Ensar Çakmak (2017). "Sosyal Devletin Temelleri", *Bilgi (*34): 1-19, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/303576 (Erişim: 12.04.2023).

Avcıoğlu, Doğan (1984). *Türkiye'nin Düzeni (İkinci Kitap),* İstanbul: Tekin Yayınevi.

Ayman Güler, Birgül (2003). *Kamu Yönetimi 1. Ulusal Kurultayı*, Malatya: İnönü Üniver-sitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayını.

Barna, Murat (2002). "Sosyal Devlet ve Eşitlik", Temmuz 2002, ss.1-5 www.turkhukuksitesi.com/faq/sosyaldevletveesitlik.shtml (Erişim: 12.01.2023).

Başaran, Ali Kemal, (2001). "Sosyal Devlet", *Yeni Türkiye*, Sayı: 39, Ankara: Gökçen Teknik –Semih Baskı, s.241-251.

Berk, Ferit (2014), *Farklı Devlet Sistemlerinde Karşılaştırmalı Sosyal Refah ve Hizmet Modelleri*, İstanbul: Sokak Kitapları.

BETAM (Bahçeşehir Üniversitesi Ekonomik ve Toplumsal Araştırmalar Merkezi) (2022). Araştırma Notu 22/265 (21 Aralık 2022), (Haz. Seyfettin Gürsel, Gökhan Şahin Güneş ve Mehmet Cem Şahin), https://betam.bahcesehir.edu.tr/wp-content/uploads/2022/12/ArastirmaNotu265.pdf (Erişim: 22.05.2023).

Boratav, Korkut, (1983). "Türkiye'de Devletçilik", (Der. Müçteba Anğ, Osman Balcıgil, Yiğit Ekmekçi, Ahmet Günlük, İdem Özükan, Ziya Tozan, Emre Ünsev) (1982). *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi,* İstanbul: İletişim Yayınları, Cilt: 2, s.413-426.

Boratav, Korkut (1988). Türkiye İktisat Tarihi: 1908-1985, İstanbul: Gerçek Yayınevi.

Boratav, Korkut, Sadun Aren, Sencer Divitçioğlu, Oktar Türel ve Tuncer Bulutay (1997). İktisat İşletme ve Finans, Vol.12/140: 4-35.

Bulut, Nihat (2003). "*Sosyal Devletin Düşünsel Temelleri ve Çağdaş Sosyal Devlet Anlayışı",* https://hukuk.deu.edu.tr/wp-content/uploads/2020/01/N.Bulut-2.pdf (12.05.2023).

Bowen, Glenn A. (2009). "Document analysis as a qualitative research method", *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.

Briggs, Asa (1961). "The Welfare State in Historical Perspective*", European Journal of Sociology / Archives Européennes de Sociologie / Europäisches Archiv für Soziologie*, Vol. 2, No. 2, On the Welfare State (1961), pp. 221-258, https://www.jstor.org/stable/23987939 (Erişim: 20.03.2023).

Bryman, Alan (2012). *Social research methods*. Oxford, England: Oxford University Press.

Buğra, Ayşe ve Çağlar Keyder (2006/2015). *Sosyal Politika Yazıları*, İstanbul: İletişim Yayınları

Buğra, Ayşe (2010). *Kapitalizm Yoksulluk ve Türkiye'de Sosyal Politika*, İstanbul: İletişim Yayınları.

Bulutay, Tuncer, Yahya S. Tezel ve Nuri Yıldırım (1974). Türkiye Milli Geliri (1923-1948), Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yay.

Cantek, L. Funda Şenol (2003), "*Yaban"lar ve Yerliler,* İstanbul: İletişim Yayınları.

Castles, E G. ve Mitchell, D. (1991). *Three worlds of welfare capitalism or four?* Luxembourg Income Study, Working Paper 63. Luxembourg: CEPS/ INSTEAD

Charter of Paris for a New Europe (1990). https://www.osce.org/files/f/documents/0/6/39516.pdf (Erişim: 22.10.2022).

Çavdar, Tevfik (2019). *Türkiye'nin Demokrasi Tarihi 1839-1950*, Ankara: İmge Kitabevi.

Dang, D.S. & Ahmad, P. H. (2015).A Review of Text Mining Techniques Associated with Various Application Areas. *International Journal of Science and Research (IJSR)*. Vol. 4 (2), 2461–2466.

Değirmenci, Koray (2000). *Özelleştirme ve Sosyal Devlet,* Türk-İş Eğitim Yayınları, No.48.

Demir, Osman ve Adem Üzümcü (2000). "Türkiye'de Yaşanan Ara Rejimlerin Ekonomi Açısından Değerlendirilmesi", *İktisat Dergisi,* Sayı: 9.

DPT (2001). *Sosyal Güvenlik* (Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyon Raporu), Ankara: DPT Yayınları.

DPT, (2001), *Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyon Raporu: Konut*, Ankara: DPT Yayınları.

DPT (2004). Ekonomik ve Sosyal Göstergeler (1950-2003), Ankara: DPT Yayınları.

DPT (Devlet Planlama Teşkilatı) (1962), *Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı* (1963-1967), Ankara: DPT Yayını.

DPT (Devlet Planlama Teşkilatı) (1967), *İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı* (1968-1972), Ankara: DPT Yayını.

DPT (Devlet Planlama Teşkilatı) (1972*), Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı* (1973-1977), Ankara: DPT Yayını.

DPT (Devlet Planlama Teşkilatı) (1978), *Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı* (1979-1983), Ankara: DPT Yayını.

DPT (Devlet Planlama Teşkilatı) (1984), *Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı* (1985-1989), Ankara: DPT Yayını.

DPT (Devlet Planlama Teşkilatı) (1989), *Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı* (1990-1994), Ankara: DPT Yayını.

DPT (Devlet Planlama Teşkilatı) (1995), *Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı* (1996-2000), Ankara: DPT Yayını.

DPT (Devlet Planlama Teşkilatı) (2000), *Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı* (2001-2005), Ankara: DPT Yayını.

DPT (Devlet Planlama Teşkilatı) (2001), *Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005) Konut Özel İhtisas Komisyon Raporu***,** Ankara: DPT Yayını.

Devlet Arşivleri Başkanlığı (2013). *Osmanlı Belgelerinde Birinci Dünya Harbi*, (Yay. Haz. Kemal Gurulkan, Yusuf İhsan Genç, Uğurhan Demirbaş, Resul Köse, Yılmaz Karaca, Ersin Kıra, Kevser Şeker Muzaffer Albayrak, Abdullah Sivridağ ve Ahmet Ergun), İstanbul: Seçil Ofset.

Ekin, Nusret (1Güler999). *Küreselleşme ve Gümrük Birliği*, İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayını.

Erdilek, Neşe (1983). "Hükümetler ve Programları" (Der. Müçteba Anğ, Osman Balcıgil, Yiğit Ekmekçi, Ahmet Günlük, İdem Özükan, Ziya Tozan, Emre Ünsev), *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi,* İstanbul: İletişim Yayınları, Cilt: 4, s.968-1046.

Erman, Tahire (2001). "The Politics of Squatter (Gecekondu) Studies in Turkey: The Changing Representations of Rural Migrants in the Academic Discourse*", Urban Studies,* Vol:38, No:7: 983-1002.

Erman, Bülent (1997). "Siyasal Tarih", (Der. Korkut Boratav, Selahattin Hilav Mete Tunçay, Cemil Koçak, Hikmet Özdemir, Ayla Ödekan, Murat Katoğlu), *Türkiye Tarihi 5 (1980-1995),* İstanbul: Cem Yayınevi.

Ersel, Hasan, Ahmet Kuyaş, Ahmet Oktay ve Mete Tunçay (2002), *Cumhuriyet Ansiklopedisi* (1923-2000), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Eryılmaz, Bilal (2001). *Kamu Yönetimi*, İstanbul: Erkam Matbaası.

Erder, Necat (2003). "*Türkiye'de Sosyal Demokrasinin İdeoloji Sorunsalı*", www.sdd.org.tr (Erişim: 21.11.2006)

Esping-Andersen, Gøsta (1999). *Social Foundations of Post-industrial Economies*. New York: Oxford University Press.

Esping-Andersen, Gøsta (2001). *Social Welfare Policy: Comparisons*. International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences, pp. 14481-14485.

Fan, W., Wallace, L., Rich, S. & Zhang, Z. (2006). Tapping the Power of Text Mining.*Communications of the ACM*. Vol. 49 (9), 76–82.https://doi.org/10.1145/1151030.1151032

Fay, Sidney B. (1950). "Bismarck's Welfare State", *Current History*, Vol. 18: 101, January 1950.

Fairclough, Norman (2013 *"Critical Discourse Analysis and Critical Policy Studies", Critical Policy Studies (7): 177-197 (July 2013).*

Friedman, Gerald (2000). The Political Economy of Early Southern Unionism: Race, Politics, and Labor in the South, 1880-1935, *The Journal of Economic History Cambridge*, Cambridge University Press.

Genç, Ahmet Ersun (2003). "*Türkiye'de Devletin Yeniden Yapılandırılması ve Kamu Emekçileri*", http://www.bes.org.tr/etkinlikler/tabligikinolu.htm (Erişim: 22.11.2006).

Geray, Cevat (1981). "Konut Gereksinimi ve Karşılanması", *Amme İdaresi Dergisi*, Ankara: TODAİE Yayını, Cilt:14, Sayı:2: 35-55.

Geray, Cevat (2004). *Kamu Yönetimi 1. Ulusal Kurultayı*, Malatya: İnönü Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü.

Gevgilili, Ali, (1987). *Yükseliş ve Düşüş*, İstanbul: Bağlam Yayınları.

Grill, Kalle (2007). "The normative core of paternalism", *Res Publica* (13): 441-458.

Güler, Ali (1999). "II. Dünya Savaşı Sırasındaki Konferanslarda Türkiye'nin Savaşa Sokulması ile İlgili Müttefik Teşebbüsleri", *Bilim Dergisi*, Sayı: 6,

Gümüş, A. Tarık (2010). *Sosyal Devlet Anlayışın Gelişimi ve Dönüşümü*, İstanbul: Oniki Levha Yayıncılık.

Güneş, İhsan (1997). *Birinci TBMM'nin (1920-1923) Düşünce Yapısı*, Eskişehir: Türkiye İş Bankası Yayınları.

Güneş, Muharrem ve Hasan Güneş (2003). *Türkiye'de Eğitim Politikaları ve Sivil Toplum*, Ankara: Anı Yayıncılık.

Güven, İsmail (2002). *Türkiye'de Devlet, Eğitim ve İdeoloji*, Ankara: Siyasal Kitabevi.

Hale, William (2016). The Political and Economic Development of Modern Turkey, Routledge; 1st edition (October 26, 2016)

Hannesson, Rögnvaldur (2015). *Debt, Democracy and the Welfare State: Are Modern Democracies Living on Borrowed Time and Money*. New Jersey: Princeton University Press.

Hennock, E. Peter (2007). *The Origin of the Welfare State in England and Germany, 1850–1914: Social Policies Compared*. New York: Cambridge University Press.

Howarth, David (2010). "Power, discourse, and policy: articulating a hegemony approach to critical policy studies", *Critical Policy Studies* (3)/3-4: 309-335.

Işıklı, Alpaslan (2007). "Neoliberal Küreselleşme, Sosyal Devlet ve Kemalizm" *Prof. Dr. Cahit Talas Anısına Güncel Sosyal Politika Tartışmaları*, (Yay. Haz. Berrin Ceylan Ataman). Ankara: A.Ü.SBF Yayınları.

Jessop, Bob (2004). "Critical semiotic analysis and cultural political economy", *Critical Discourse Studies* (1)/2: 159-174.

Kartal, S.Kemal (1992). *Ekonomik ve Sosyal Yönleriyle Türkiye'de Kentlileşme***,** Ankara: Adım Yayınları.

Katoğlu, Murat (1997). "Cumhuriyet Türkiye'sinde Eğitim, Kültür, Sanat", (Der.) Korkut Boratav, Selahattin Hilav, Mete Tunçay, Cemil Koçak,Hikmet Özdemir, Ayla Ödekan, Murat Katoğlu), *Türkiye Tarihi 4 (1908-1980),* İstanbul: Cem Yayınevi, s.393-469.

Kazgan, Gülten (1995). *Yeni Ekonomik Düzende Türkiye'nin Yeri*, İstanbul: Altın Kitaplar

Keleş, Ruşen (1997). *Kentleşme Politikası*, Ankara: İmge Kitabevi.

Keleş, Ruşen (2021). *Kentleşme Politikası,* Ankara: İmge Kitabevi.

Keleş, Ruşen (1983). *100 Soruda Türkiye'de Şehirleşme, Konut ve Gecekondu***,** İstanbul: Gerçek Yayınevi.

Keleş, Ruşen (1985). "1951-1960 Yıllarında Kent Araştırmaları", Sevil Atauz (Der.), (1986), *Türkiye'de Sosyal Bilim Araştırmalarının Gelişimi,* Ankara: Olgaç Matbaası (Türkiye'de Sosyal Bilim Araştırmalarının Gelişimi Sempozyumu, 16-18 Ekim 1985).

Kepenek, Yakup (1987). Türkiye Ekonomisi, Ankara: Teori Yayınları

Kepenek, Yakup (2019). Türkiye Ekonomisi, İstanbul: Remzi Kitabevi

Keskinok, Çağatay (2004). "1930'larda Türkiye'de Şehircilik", *Bilim ve Ütopya*, Sayı:124/Ekim, İstanbul: S.S. Ütopya Bilimsel ve Kültürel Araştırmalar Yay. ve Üretim Koop.: 54-67.

Keyder, Çağlar (1993). *Dünya Ekonomisi İçinde Türkiye*, 1923-1929. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Keyman, E. Fuat, (1997). "Globalleşme, Uluslararası İlişkiler ve "Hegemonya" Sorunu", *Ekonomik Yaklaşım*, Levent Sanin Özel Sayısı, Cilt: 8, Sayı: 27, Ankara: Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayını, s.25-31.

Kongar, Emre (2004). *21. Yüzyılda Türkiye***,** İstanbul: Remzi Kitabevi.

Köse, Salih (2002). "24 Ocak 1980 Kararları ve 5 Nisan 1994 İstikrar Programlarının Karşılaştırılması", (2001), **Planlama Dergisi**, Özel Sayı Ankara: DPT Yayınları.

Lindbeck, Assar (2006). *The Welfare State – Background, Achievements, Problems*, Sweden: Research Institute of Industrial Economics, IFN Working Paper No.662, https://www.ifn.se/Wfiles/wp/wp662.pdf (Erişim: 22.04.2023).

Maruflu, Z. Selçuk (1978). *Sosyal Refah Devleti ve Sosyal Güvenlik Sistemi*, Ankara: DPT Yayınları

MEB (Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı) (1994). *Hükümet Programlarında Eğitim (1920-1993),* Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

Neziroğlu, İrfan ve Tuncay Yılmaz (2013), *Hükümet Programları ve Genel Kurul Grup Görüşmeleri*, https://www.tbmm.gov.tr/yayinlar/TbmmYayinlari (Erişim: 12.06.2023).

NTV (17 Mart 2023). "Depremin maliyeti 2 Trilyon TL", https://www.ntv.com.tr/turkiye/depremin-maliyeti-2-trilyon-tl,WxGXbI9V9USJNr-Gt8Gx5g (Erişim: 22.04.2023).

Oktay, Ayla (1998). "Türkiye Cumhuriyeti'nin 75. Yılında Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim", *Türkiye Cumhuriyeti'nin 75. Yılında Bilim "Bilanço 1923-1998" Ulusal Toplantısı,* (1999), Ankara: TÜBİTAK Yayını, Cilt: 2, s.137-161.

Oran, Baskın (2003). "Göreli Özerklik-3 (1960-1980)" Baskın Oran (der.), *Türk Dış Politikası,* İstanbul: İletişim Yayınları.

Öymen, Onur (2003). *Türkiye'nin Gücü*, İstanbul: Remzi Kitabevi.

Özbek, Nadir (2002). "Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Sosyal Devlet", *Toplum ve Bilim*, Bahar 2002/ 92: 7-33.

Özcan, Ümit (2000). *İmar Mevzuatının ve Kentsel Toprak Mülkiyetinin Gelişiminin İrdelenmesi,* Ankara: TODAİE Yerel Yönetimler Araştırma ve Eğitim Merkezi Yerel Temsil Araştırması.

Özcan, Ayşe (2004). *Türkiye Cumhuriyeti Hükümet Programlarının Sosyal Devlet İlkesi Açısından Konut, Eğitim, Sağlık ve Sosyal Güvenlik Konuları Üzerinden Karşılaştırılması* **(23 Nisan 1920-14 Mart 2003)**, Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Özdemir, Hikmet (1997). "Siyasal Tarih", (Der. Korkut Boratav, Selahattin Hilav, Mete Tunçay, Cemil Koçak, Hikmet Özdemir, Ayla Ödekan, Murat Katoğlu). *Türkiye Tarihi 4 (1908-1980),* İstanbul: Cem Yayınevi

Özmen, Selahattin, (1983). "Üretimde Devlet: Kamu İktisadi Teşebbüsleri", (Der. Müçteba Anğ, Osman Balcıgil, Yiğit Ekmekçi, Ahmet Günlük, İdem Özükan, Ziya Tozan, Emre Ünsev), *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi,* İstanbul: İletişim Yayınları, Cilt: 2, s. 427-440.

Pınarcıoğlu, Melih ve Oğuz Işık (2001). "1980 Sonrasında Kent Yoksulları Arasında Güce Dayalı Ağ İlişkileri: Sultanbeyli Örneği", *Toplum ve Bilim,* İstanbul: Birikim Yayınları, Sayı: 89.

Pierson, Christopher (2006). *Beyond the Welfare State: The New Political Economy of Welfare*, Cambridge: Polity Press.

Piketty, Thomas (2014), *Yirmi Birinci Yüzyılda Kapital* (Çev. Hande Koçak), İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Peynircioğlu, Nermin (2003). "Planlı Dönemde Getirilen Politikalar ve Uygulama Sorunları", Pelin Pınar Özden, Sırma Turgut, İlknur Karakaş, Demet Erdem Ersoy ve Ali Rıza Nurhan (Yay. Haz.), *Konut Kurultayı (Bildiriler Kitabı, 22-23-24 Mayıs 2002),* Ankara: TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını, s. 44-49.

Reichard, C. (2007). "The Study of Public Management in Germany. Poorly İnstitutionalized and Fragmented". *In The Study of Public Management in Europe and The US* (pp. 56-83). London: Routledge.

Sallan Gül (2006). *Sosyal Devlet Bitti Yaşasın Piyasa! Yeni Liberalizm Kıskacında Refah Devleti*, Ankara: Ebabil Yayınları.

Sarıca, Murat (1999). 100 Soruda Siyasi Düşünce Tarihi, İstanbul: Gerçek Yayınevi.

Serter, Nur (1994), *Devlet Görevlerindeki Gelişmelerin Sonucu Olarak Sosyal Devlet*, İstanbul: İÜ İktisat Fakültesi Yayınları.

Shiffrin, S. (2000). "Paternalism, unconscionability doctrine, and accommodation", *Philosophy and Public Affairs* (29): 205-250.

Soysal, Mümtaz (1997). *100 Soruda Anayasanın Anlamı,* İstanbul: Gerçek Yayınevi.

Talas, Cahit (1979). *Sosyal Ekonomi,* Ankara: Sevinç Matbaası.

Talib, R., Hanif,M. K., Ayesha, S. &Fatima,F. (2016). Text Mining: Techniques, Applications and Issues.*International Journal of Advanced Computer Science and Applications*. Vol. 7 (11): 414-418, https://doi.org/10.14569/IJACSA.2016.071153

Tanilli, Server, (1992). *Nasıl Bir Eğitim İstiyoruz?,* İstanbul: Say Yayınları.

Tanör, Bülent (1997). "Siyasal Tarih", (Der.) Korkut Boratav, Selahattin Hilav Mete Tunçay, Cemil Koçak, Hikmet Özdemir, Ayla Ödekan, Murat Katoğlu, *Türkiye Tarihi 5 (1980-1995),* İstanbul: Cem Yayınevi.

TBMM (2003). "*Türkiye Cumhuriyeti Hükümetleri*", http://www.tbmm.gov.tr/hukumetler.htm (Erişim: 21.09.2003).

Tekeli, İlhan (1983). "Osmanlı İmparatorluğu'ndan Günümüze Eğitim Kurumlarının Gelişimi", (Der.) (Müçteba Anğ, Osman Balcıgil, Yiğit Ekmekçi, Ahmet Günlük, İdem Özükan, Ziya Tozan, Emre Ünsev), *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, İstanbul: İletişim Yayınları, Cilt: 3, s. 650-672.

Tekeli, İlhan (1996). *Türkiye'de Yaşamda ve Yazında Konut Sorununun Gelişimi*, Ankara: T.C. Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı Yayını.

Tekeli, İlhan (2003). "*Planlı Ekonomi İlkeleri: Türkiye Cumhuriyetinin Ekonomik ve Sosyal Politikası***"**, http://www.konrad.org.tr/index.php?id=96Tekeli (Erişim: 22.06.2004).

Tekeli, İlhan ve Selim İlkin (2009). *Uygulamaya Geçerken Türkiye'de Devletçiliğin Oluşumu*, İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yay. Dağ.

Tekeli, İ., (2010). "Konut Sorunu Üzerine Düşünceler*", Konut Sorununu Konut Sunum Biçimleriyle Düşünmek. İlhan Tekeli Toplu Eserleri-13*, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Tezel, Yahya S. (1994). Cumhuriyet Dönemi İktisat Tarihi 1923-1950, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları Keser, Ulvi (2009). "Arşiv Belgeleri Işığında İkinci Dünya Savaşı Sürecinde Türkiye'de Mülteciler ve Esirler Sorunu", *ÇTTAD, VIII/18-19*: (2009/Bahar-Güz): 185-208, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/233396 (Erişim: 22.06.2023).

Trattner, Walter I. (2021). *From Poor Law to Welfare State: A History of Social Welfare in America*, Tantor and Blackstone Publishing.

Tunaya, Tarık Zafer (1995). *Türkiye'de Siyasi Partiler* (1859-1952), İstanbul: Arba Yayınları.

Tunçay, Mete (1983). "Siyasal Gelişmenin Evreleri", (Der. Müçteba Anğ, Osman Balcıgil vd.), *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, İstanbul: İletişim Yayınları, Cilt: 7, s. 1967-1990.

Turan, Şerafettin (2002)." Türkiye'de Cumhuriyet ve Demokrasi Kültürü", (Der. Özer Ozankaya), *Cumhuriyet ya da Demokrasi,* Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 1. Baskı, s.83-88.

Turan, Şerafettin (2000). *İsmet İnönü, Yaşamı, Dönemi ve Kişiliği,* Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.

Turan, Şerafettin (1996), *Türk Devrim Tarihi III-2 (*1923-1938), İstanbul: Bilgi Yayınları.

Turan, Şerafettin (2002). *Türk Devrim Tarihi IV-II* (27 Mayıs 1950-12 Eylül 1960), İstanbul: Bilgi Yayınları.

Turan, Şerafettin (1999), *Türk Devrim Tarihi IV-I* (10 Kasım 1938-12 Eylül1950), İstanbul: Bilgi Yayınları.

Turan, Şerafettin (2002), *Türk Devrim Tarihi V (*27 Mayıs 1960-12 Eylül 1980), İstanbul: Bilgi Yayınları.

TÜİK Yoksulluk ve Yaşam Koşulları İstatistikleri (8 Mayıs 2023). https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yoksulluk-ve-Yasam-Kosullari-Istatistikleri-2022-49746 (Erişim: 10.10.2023).

TÜİK (2023). "Yoksulluk ve Yaşam Koşulları İstatistikleri, 2022"(Yayımlanma Tarihi: 8 Mayıs 2023), https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yoksulluk-ve-Yasam-Kosullari-Istatistikleri-2022-49746 (Erişim: 22.09.2023).

Van Voorhis, Rebecca A. (2002) "Different Types of Welfare States? A Methodological Deconstruction of Comparative Research," *The Journal of Sociology & Social Welfare*: Vol. 29: Iss. 4, Article 2. https://scholarworks.wmich.edu/jssw/vol29/iss4/2 (Erişim: 12.02.2023)

Yeşil, Ahmet (2001). *Türkiye'de Çok Partili Siyasal Hayata Geçiş,* Ankara: TC Kültür Bakanlığı Yayınları.

Zhong, N.,Li, Y. ve Wu, S.T. (2012).Effective Pattern Discovery for Text Mining.*IEEE Transactions on Knowledge and Data Engineering*. Vol 24 (1): 30–44, https://doi.org/10.1109/TKDE.2010.211 (Erişim: 18.10.2023).

Weiss, S.M., N. Indurkhya,Zhang, T.&Damerau,F.(2010). *Text Mining: Predictive Methods for Analyzing Unstructured Information*. Springer Science and Business Media, http://doi.org/10.1007/978-0-387-34555-0 (Erişim: 22.06.2023).

1982 Anayasası (1982). https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2709.pdf (Erişim: 22.04.2023)

1961 Anayasası (1961). https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/onceki-anayasalar/1961-anayasasi/ (Erişim: 22.04.2023).

TÜRK VERGİ SİSTEMİ

Prof. Dr. Doğan ŞENYÜZ
Bursa Uludağ Üniversitesi
Hukuk Fakültesi
Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Mehmet YÜCE
Bursa Uludağ Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Maliye Bölümü Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Adnan GERÇEK
Bursa Uludağ Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Maliye Bölümü Öğretim Üyesi

20. BASKI

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

Bursa – 2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan kitapevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-40-9

Dizgi: Prof. Dr. Adnan GERÇEK
Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Şubat 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküştü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sok. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ ANA BÖLÜM
GELİR ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLER

BİRİNCİ ALT BÖLÜM
GELİR VERGİSİ

1. GELİR VERGİSİNE İLİŞKİN BAZI KAVRAM VE AÇIKLAMALAR 3
I. GELİR KAVRAMI 3
A. İKTİSADİ ANLAMDA GELİR KAVRAMI 3
1. Dar Anlamda Gelir (Kaynak Teorisi) 3
2. Geniş Anlamda Gelir (Safi Artış Teorisi) 4
B. GELİR VERGİSİ KANUNUNDA GELİR KAVRAMI 4
C. GELİR GETİREN FAALİYETLERİN KANUNLARCA YASAKLANMASI 5
II. VERGİYE TABİ GELİRİN ÖZELLİKLERİ 5
A. GELİRİN ŞAHSİ OLMASI 6
B. GELİRİN YILLIK OLMASI 6
1. Normal Hesap Dönemi (Takvim Yılı) 6
2. Özel Hesap Dönemi 6
3. Kıst Hesap Dönemi 7
C. GELİRİN ELDE EDİLMİŞ OLMASI 7
1. Tahsil Esası 7
2. Tahakkuk Esası 8
D. GELİRİN KANUNDAKİ UNSURLARDAN OLMASI 8
E. GELİRİN GERÇEK OLMASI 9
F. GELİR UNSURLARININ SAFİ MİKTARLAR OLMASI 9
G. GELİRİN GENEL OLMASI 9
III. GELİR VERGİSİNİN KONUSU 10
IV. GELİR VERGİSİNDE MÜKELLEF VE MÜKELLEFİYET ŞEKİLLERİ 10
A. GELİR VERGİSİNİN MÜKELLEFİ 10
B. GELİR VERGİSİNDE MÜKELLEFİYET ŞEKİLLERİ 10
1. Tam Mükellefiyet 10
2. Dar Mükellefiyet 12
2. GELİR UNSURLARININ TESPİTİ-I: TİCARİ KAZANÇLAR 13
I. TİCARİ KAZANCIN TANIMI 13
A. TİCARİ FAALİYET KAVRAMI (ALIM – SATIM) 14
B. SINAİ FAALİYET KAVRAMI (YAPIM – SATIM) 14
C. TİCARİ KAZANÇ SAYILAN DİĞER FAALİYETLER (HİZMET) 14
II. TİCARİ KAZANCIN TESPİT ŞEKİLLERİ 15

A. VERGİYE TABİ OLAN TİCARİ KAZANÇLAR 16
1. Ticari Kazancın Gerçek Usulde Tespiti 16
2. Ticari Kazancın Götürü Gelir Usulde Tespiti 43
B. TİCARİ KAZANÇLARDA MUAFLIK VE İSTİSNALAR 45
1. Ticari Kazançlarda Muaflıklar 46
2. Ticari Kazançlarda İstisnalar 49
A. TEVKİFATA İLİŞKİN GENEL ESASLAR 57
B. TEVKİFATA TABİ OLAN TİCARİ KAZANÇLAR 58
3. GELİR UNSURLARININ TESPİTİ - II: ZİRAİ KAZANÇLAR 61
I. ZİRAİ KAZANCIN TANIMI VE NİTELİĞİ 61
A. ZİRAİ FAALİYETİN NİTELİĞİ 61
B. ZİRAİ FAALİYETİN SINIRLARI 61
1. Zirai İle Ticari Faaliyetin Sınırları 62
2. Zirai Kazançlarla Gayrimenkul Sermaye İradının Sınırları 62
C. ZİRAİ İŞLETME, ÇİFTÇİ VE MAHSUL TERİMLERİNİN TANIMI 62
II. ZİRAİ KAZANCIN TESPİT ŞEKİLLERİ 62
A. VERGİYE TABİ OLAN ZİRAİ KAZANÇLAR 63
1. Gerçek Usul 63
2. Gerçek Usule Tabi Olanlar 63
Fiili Ekim (Dönüm) 65
Kanuni Haddin Yarısı 65
Kanuni Haddin Yarısının Aşılma Durumu 65
3. Gerçek Usulde Zirai Kazancın Tespiti (Büyük Çiftçi) 65
4. Gerçek Usulde Hasılat ve Giderler 66
5. Gerçek Dışı Usule Tabi Olanlar (Küçük Çiftçi) 66
B. ZİRAİ KAZANÇLARDA VERGİ DIŞINDA OLANLAR 67
1. Genç Çiftçi Muafiyeti 67
2. Teşvik Ödülü İstisnası 67
3. Tarımsal Destekleme Ödemeleri İstisnası 67
III. ZİRAİ KAZANÇLARDA VERGİ TEVKİFATI 68
4. GELİR UNSURLARININ TESPİTİ- III: SERBEST MESLEK KAZANÇLARI 69
I. SERBEST MESLEK KAZANCININ NİTELİĞİ VE KAPSAMI 69
A. SERBEST MESLEK FAALİYETİNİN ÖZELLİKLERİ 69
1. Faaliyetin Sermayeden Çok Mesleki Bilgi ve Uzmanlığa Dayanması 69
2. Faaliyetin Bağımsız Şekilde İcra Edilmesi 70
3. Faaliyetin Devamlılık Göstermesi 70
B. MUTLAK OLARAK SERBEST MESLEK KAZANCI SAYILAN FAALİYETLER 70
II. SERBEST MESLEK KAZANCININ TESPİT ŞEKİLLERİ 71
A. GERÇEK USUL 71
1. Gerçek Usule Tabi Olanlar 71
2. Serbest Meslek Kazançlarında Hasılat ve Giderler 72
B. GÖTÜRÜ GİDER USULÜ 77

C. SERBEST MESLEK KAZANÇLARINDA MUAFİYET VE İSTİSNALAR 77
1. Ebe, Arzuhalci vb. Muaflığı 77
2. Genç Meslek Erbabı Muafiyeti 77
3. Telif Kazançları İstisnası 78
4. Sergi ve Panayır İstisnası 78
5. Teşvik Ödülü İstisnası 78
III. SERBEST MESLEK KAZANÇLARINDA TEVKİFAT 79
5. GELİR UNSURLARININ TESPİTİ-IV: ÜCRETLER 81
I. ÜCRETİN TANIMI VE NİTELİĞİ 81
A. ÜCRETİN UNSURLARI VE ÖZELLİKLERİ 81
1. Hizmet Erbabının İşverene Tabi Hizmet Görmesi 81
2. Hizmet Erbabının Belirli Bir İşyerine Bağlı Olması 82
3. Hizmet Karşılığı Ödemenin Yapılması 82
B. MUTLAK OLARAK ÜCRET SAYILAN ÖDEMELER 82
II. ÜCRETİN TESPİT ŞEKİLLERİ 83
A. GAYRİSAFİ ÜCRETİN BELİRLENMESİ 83
B. ÜCRETİN SAFİ TUTARININ TESPİTİ 84
1. Sosyal Güvenlik Kesintileri 84
2. Özel Sigorta Primleri 84
3. Engelli İndirimi 85
4. İşsizlik Sigortası Primi 85
5. Sendika Aidatları 86
6. Bazı Kurumlar için Yapılan Kesintiler 86
C. ÜCRETLERDE HESAPLANAN VE ÖDENECEK VERGİNİN BULUNMASI 86
1. Hesaplanan Verginin Bulunması 86
2. İndirilecek Verginin Bulunması 87
3. Ödenecek Verginin Bulunması 87
D. ÜCRETİN VERGİLENDİRİLME ŞEKLİ 88
1. Kesintiye Tabi Ücretler 88
2. Kesintiye Tabi Olmayan Ücretler 88
III. ÜCRETLERDE MUAFLIK VE İSTİSNALAR 89
IV. ÜCRETLERDE VERGİ TEVKİFATI 91
6. GELİR UNSURLARININ TESPİTİ - V: GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARI 93
I. GAYRİMENKUL SERMAYE İRADININ NİTELİĞİ 93
A. GELİR VERGİSİ AÇISINDAN GAYRİMENKUL KAVRAMI 93
B. GAYRİMENKUL SERMAYE İRADI SAĞLAYAN MAL VE HAKLAR 93
1. Gayrimenkuller 94
2. Gayrimenkul Olarak Tescil Edilen Haklar 94
3. Voli Mahalleri ve Dalyanlar 94
4. Gayrimenkullerden Ayrı Olarak Kiraya Verilen Mütemmim Cüzileri ve Teferruatı ile Demirbaş Eşyası ve Döşemeleri 94
5. Sınai ve Ticari Haklar 94

6. Telif Hakları 95
7. Gemi ve Gemi Payları ile Yükleme ve Boşaltma Araçları 95
8. Motorlu Nakil ve Çekme Araçları ile Her türlü Motorlu Araç, Makine ve Tesisat ile Eklentileri 95
9. Zirai Faaliyette Bilfiil Katılmaksızın Zirai Kazançtan Pay Alınması 95
10. Vakıf Gelirlerinden Hizmet Karşılığı Olmaksızın Alınan Hisseler 95
C. GAYRİMENKUL SERMAYE İRADI ELDE EDENLER 96
D. GAYRİMENKUL SERMAYE İRADININ BAZI KAZANÇLARLA SINIRLARI 96
1. Gayrimenkul Sermaye İradı ile Ticari Kazanç Sınırı 96
2. Gayrimenkul Sermaye İradı ile Zirai Kazanç Sınırı 96
II. GAYRİMENKUL SERMAYE İRADININ TESPİT ŞEKİLLERİ 96
A. VERGİYE TABİ OLAN GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARI 97
1. Gayrisafi İrat 97
2. Giderler 99
B. GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA KONUT İSTİSNASI 103
1. Konut İstisnasının Şartları 103
2. Konut İstisnasının Uygulanması 104
III. GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA TEVKİFAT 105
7. GELİR UNSURLARININ TESPİTİ-VI: MENKUL SERMAYE İRATLARI 107
I. MENKUL SERMAYE İRADININ NİTELİĞİ 107
A. MENKUL SERMAYE İRADININ TANIMI VE UNSURLARI 107
B. MUTLAK OLARAK MENKUL SERMAYE İRADI SAYILAN GELİRLER 108
1. Kâr Payları 109
2. Faiz ve Benzerleri 110
3. Diğer Menkul Sermaye İratları 111
C. MENKUL SERMAYE İRADI SAYILMAYAN GELİRLER 113
II. MENKUL SERMAYE İRADININ TESPİTİ 113
III. MENKUL SERMAYE İRATLARINDA İSTİSNALAR 114
A. KÂR PAYI İSTİSNASI 114
B. TEK PRİMLİ YILLIK GELİR SİGORTALARINDAN YAPILAN ÖDEMELER İSTİSNASI 114
C. GELİR ORTAKLIĞI SENETLERİNE ÖDENEN GELİRLER İSTİSNASI 114
IV. MENKUL SERMAYE İRATLARINDA TEVKİFAT 114
8. GELİR UNSURLARININ TESPİTİ-VII: DİĞER KAZANÇ VE İRATLAR 117
I. DİĞER KAZANÇ VE İRATLARIN NİTELİĞİ 117
II. GELİRE GİREN DİĞER KAZANÇ VE İRATLAR 117
A. DEĞER ARTIŞI KAZANÇLARI 117
1. Vergilendirilecek Değer Artışı Kazançları 117
2. Değer Artışı Kazançlarında Safi Tutarın Tespiti 123
3. Vergilendirilmeyecek Değer Artışı Kazançları 124
B. ARIZİ KAZANÇLAR 126
1. Arızi Kazançların Niteliği 126

2. Arızi Kazançlarda Safi Tutarın Bulunması 128
3. Arızi Kazançlarda İstisna 128
9. GELİRİN BEYANI, GELİR VERGİSİNİN TARHI VE ÖDENMESİ 129
I. YILLIK BEYANNAME 129
A. YILLIK BEYANNAMENİN MAHİYETİ VE GELİRLERİN BEYANI 129
1. Gelirlerin Yıllık Beyannamede Toplanması Esası 129
2. Beyanname Verilmeyen ve ya Beyannameye Dâhil Edilmeyen Gelirler 129
3. Safi Gelirin Tespitinden Sonra Gelen Aşamalar 138
B. YILLIK BEYANNAMEDE VERGİYE TABİ GELİRİN (MATRAHIN) BELİRLENMESİ 139
1. Gelirden Yapılacak İndirimler 139
C. VERGİNİN TARHI (HESAPLANMASI) VE VERGİ TARİFESİ 145
D. ÖDENMESİ GEREKEN VERGİNİN BULUNMASI 146
1. Yabancı Ülkelerde Ödenen Vergiler 146
2. Tevkif Edilen Vergiler 146
3. Geçici Vergi 147
4. Vergi İndirimi 147
F. BEYANNAMENİN DÜZENLENMESİ VE VERİLMESİ VERGİNİN TARHI VE ÖDENMESİ 152
1. Yıllık Beyannamenin Düzenlenmesi 152
2. Yıllık Beyannamenin Verilme Zamanı 152
3. Beyannamenin Verileceği Vergi Dairesi 152
4. Beyannamenin Verilme Biçimi 153
5. Verginin Tarhı ve Muhatabı 153
6. Verginin Ödenmesi 153
7. Zirai Kazançlarda Verginin Ödenme Süresi 153
II. MÜNFERİT BEYANNAME 154
A. MÜNFERİT BEYANNAMENİN NİTELİĞİ VE MÜNFERİT BEYANNAMEYİ VERECEK OLANLAR 154
B. MÜNFERİT BEYANNAME İLE BİLDİRİLECEK BAZI KAZANÇ VE İRATLARIN BEYAN EDİLECEĞİ YERLER 154
C. MÜNFERİT BEYANNAMENİN VERİLME SÜRESİ VE VERGİNİN ÖDENMESİ 155
III. GEÇİCİ VERGİ 155
A. NİTELİĞİ VE AMACI 155
B. GEÇİCİ VERGİYE TABİ OLANLAR 155
C. GEÇİCİ VERGİNİN HESAPLANMASI 156
1. Geçici Vergi Dönemleri 156
2. Matrah 156
3. Oran 157
4. Dönemler, Beyan ve Ödeme 157
D. GEÇİCİ VERGİDEN TEVKİFATLARIN DÜŞÜLMESİ 157
E. GEÇİCİ VERGİNİN MAHSUBU VE İADESİ 158
F. GEÇİCİ VERGİNİN EKSİK BEYANI 158
G. GEÇİCİ VERGİNİN HESAPLANMASINA İLİŞKİN ÖRNEK 159

III. MUHTASAR BEYANNAME 159
A. MUHTASAR BEYANNAMENİN NİTELİĞİ 159
B. VERGİ TEVKİFATI YAPMAK ZORUNDA OLANLAR 160
C. TEVKİFATA KONU ÖDEMELER 160
D. VERGİ TEVKİFATINA TABİ ÖDEMELER VE ORANLARI 161
E. VERGİ TEVKİFATINDA UYULACAK ESASLAR 161
F. MUHTASAR BEYANNAMENİN VERİLMESİ VE YAPILAN TEVKİFATLARIN ÖDENMESİ 161

İKİNCİ ALT BÖLÜM
KURUMLAR VERGİSİ

1. KURUMLAR VERGİSİNİN KONUSU, VERGİYİ DOĞURAN OLAY, MÜKELLEFLERİ VE MÜKELLEFİYET 163
I. KURUMLAR VERGİSİNİN KONUSU 163
II. KURUMLAR VERGİSİNDE VERGİYİ DOĞURAN OLAY 164
A. TAM MÜKELLEFİYETTE ELDE ETME 164
B. DAR MÜKELLEFİYETTE ELDE ETME 164
III. KURUMLAR VERGİSİ MÜKELLEFLERİ 165
A. SERMAYE ŞİRKETLERİ 165
B. KOOPERATİFLER 165
C. İKTİSADİ KAMU KURULUŞLARI 166
D. DERNEK VE VAKIFLARA AİT İKTİSADİ İŞLETMELER 166
E. İŞ ORTAKLIKLARI 167
IV. KURUMLAR VERGİSİNDE MÜKELLEFİYET 168
A. TAM MÜKELLEFİYET 168
B. DAR MÜKELLEFİYET 168
2. KURUMLAR VERGİSİNDE MATRAHIN TESPİTİ 169
I. KAZANÇ TESPİTİNDEKİ USUL 170
A. TAM MÜKELLEFLERDE USUL 170
B. DAR MÜKELLEFLERDE USUL 170
II. VERGİLENDİRMEDE HESAP DÖNEMİ 171
III. KURUM KAZANCININ TESPİTİ 171
A. GERÇEK USULE GÖRE KURUM KAZANCININ TESPİTİ 172
1. Kurum Kazancının Tespit Yöntemleri 172
2. Kurum Kazancının Tespitinde Özellik Gösteren Durumlar 173
3. Kazancın Tespitinde Hasılat 173
4. Kazancın Tespitinde Giderler 173
a. Gelir Vergisi Kanunu'na Göre Kabul Edilen Giderler 174

b. Kurumlar Vergisi Kanunu'na Göre Kabul Edilen İndirilecek Giderler 174
c. Diğer Kanunlara Göre Kabul Edilen Giderler 177
5. Kanunen Kabul Edilmeyen Gider ve İndirimler 178
a. Gelir Vergisi Kanunu'na Göre Kabul Edilmeyen Giderler 178
b. Kurumlar Vergisi Kanunu'na Göre Kabul Edilmeyen İndirimler 178
c. Diğer Kanunlara Göre Kabul Edilmeyen İndirimler 189
6. Kazanca Yapılacak İlave (Kontrol Edilen Yabancı Kurum Kazancı) 190
7. Kazançtan Yapılacak İndirimler 194
a. Zararlar 194
b. Araştırma ve Geliştirme (Ar-Ge) Harcamaları 195
c. Sponsorluk Harcamaları 195
d. Yapılan Bağış ve Yardımlar 195
e. Girişim Sermayesi Fonu 197
f. Yurtdışı Mukimlere Sunulan Hizmetler Kazancı İndirimi 198
g. Korumalı İşyeri İndirimi 198
h. Nakdi Sermaye Artışı Faiz İndirimi 198
B. GÖTÜRÜ GELİR USULÜNE GÖRE KURUM KAZANCININ TESPİTİ 199
1. Hasılat Esaslı Kurum Kazanı Tespiti 199
2. Ortalama Emsal Oran Uygulaması Suretiyle Kurum Kazancı Tespiti 202
3. VERGİ DIŞI KURUMLAR (MUAFİYET) VE KAZANÇLAR (İSTİSNALAR) 203
I. MUAFİYETLER 203
A. KAMU İDARE VE KURULUŞLARI MUAFİYETİ 203
B. MAHALLİ İDARELER İŞLETMELERİ MUAFİYETİ 204
C. DİĞER KURULUŞLAR MUAFİYETİ 205
D. KOOPERATİF MUAFİYETİ 205
E. İDMAN VE SPOR KULÜPLERİ MUAFİYETİ 208
F. KANUNLA KURULAN SOSYAL GÜVENLİK KURULUŞLARI MUAFİYETİ 208
G. KREDİ TEMİNATI SAĞLAYAN KURUMLAR MUAFİYETİ 208
H. BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME KURUMLARI MUAFİYETİ 208
İ. SANAYİ SİTELERİNİN ALT YAPI VE ORTAK İHTİYAÇLARINI KARŞILAMAK AMACIYLA KURULAN İŞLETMELER MUAFİYETİ 208
I. DAR MÜKELLEF İHRACATÇI MUAFİYETİ 209
J. BÖLGESEL YÖNETİM MERKEZİ MUAFİYETİ 209
K. ÖZEL KANUNLARLA MUAFİYETİ ÖNGÖRÜLEN KURUMLAR 209
II. İSTİSNALAR 210
A. İŞTİRAK KAZANÇLARI İSTİSNASI 210
1. Yurtiçinden Elde Edilen İştirak Kazançları 211
2. Yurtdışından Elde Edilen İştirak Kazançları 211
B. İŞTİRAK HİSSELERİNİN ELDEN ÇIKARILMASINDAN SAĞLANAN KAZANÇLAR İSTİSNASI 212
C. TAŞINMAZ SATIŞ KAZANCI İSTİSNASI 214
D. YATIRIM FONU VE YATIRIM ORTAKLIKLARI KAZANÇLARI İSTİSNASI 215

E. YABANCI FON KAZANÇLARI İSTİSNASI 216
F. EMİSYON PRİMİ İSTİSNASI 217
G. YURTDIŞI İŞYERİNDEN ELDE EDİLEN KAZANÇ İSTİSNASI 217
H. YURTDIŞI İNŞAAT, ONARIM, MONTAJ VE TEKNİK HİZMETLERDEN SAĞLANAN KAZANÇLAR İSTİSNASI 218
İ. OKUL VE REHABİLİTASYON MERKEZLERİ KAZANÇ İSTİSNASI 218
K. BANKA BORÇLARINA KARŞILIK DEVİR VEYA DEVREDİLENLERİN SATIŞLARDAN KAYNAKLANAN KAZANÇ İSTİSNASI 218
L. RİSTURN İSTİSNASI 219
M. SINAİ MÜLKİYET HAKLARI İSTİSNASI 222
N. KİRA SERTİFİKASI İHRACI AMACIYLA VARLIK VE HAKLARIN SATIŞINDAN DOĞAN KAZANÇLARDA İSTİSNA 223
O. SAT-KİRALA-GERİ AL İŞLEMLERİNDE İSTİSNA 225
P. DİĞER İSTİSNALAR 226

4. KURUMLAR VERGİSİNİN BEYANI, TARHI, VE ÖDENMESİ 229
I. KURUMLAR VERGİSİ BEYANNAMESİ 229
A. BEYANNAMENİN NİTELİĞİ 229
B. KURUMLAR VERGİSİ BEYANNAMESİNİN VERİLME ZAMANI 230
C. BEYANNAMENİN VERİLECEĞİ YER 230
D. BEYANNAMENİN KAPSAMI VE EKLERİ 231
E. KURUMLAR VERGİSİNİN ORANI 231
F. KURUMLAR VERGİSİNİN TARHI 235
G. ÖDENECEK VERGİNİN BULUNMASI 237
H. VERGİNİN ÖDENME ZAMANI 240
II. ÖZEL BEYANNAME 240
A. ÖZEL BEYANNAMENİN NİTELİĞİ VE BİLDİRİLECEK GELİRLER 240
B. KAZANÇ VE İRATLARIN SAFİ TUTARININ TESPİTİNDEKİ ÖZELLİK 241
C. BEYANNAME VERME SÜRESİ VE TARHİYATIN MUHATABI 241
D. BEYANNAMENİN VERİLECEĞİ VERGİ DAİRESİ 241
E. VERGİNİN ÖDENMESİ 242
III. KURUMLARDA GEÇİCİ VERGİ 242
A. NİTELİĞİ VE AMACI 242
B. GEÇİCİ VERGİYE TABİ OLAN KURUMLAR 243
C. GEÇİCİ VERGİNİN ORANI VE HESAPLANMASI 243
D. GEÇİCİ VERGİDEN TEVKİFATLARIN DÜŞÜLMESİ 244
E. GEÇİCİ VERGİNİN MAHSUBU 244
F. GEÇİCİ VERGİNİN EKSİK BEYANI 245
IV. KURUMLAR VERGİSİ MUHTASAR BEYANNAMESİ 245
A. MUHTASAR BEYANNAMENİN NİTELİĞİ 245
B. TAM MÜKELLEFLERDEN YAPILACAK KESİNTİLER 246
C. DAR MÜKELLEFLERDEN YAPILACAK KESİNTİLER 249

D. VERGİ KESMEDE UYULACAK ESASLAR 251
E. MUHTASAR BEYANNAMENİN VERİLMESİ VE VERGİNİN ÖDEME SÜRESİ 252
5. TASFİYE, BİRLEŞME, DEVİR, TÜR DEĞİŞTİRME, BÖLÜNME VE HİSSE DEĞİŞİMİ HALLERİNDE MATRAHIN TESPİTİ VE BEYANI 253
I. TASFİYE VE TASFİYE HALİNDE VERGİLENDİRME 253
A. TASFİYE DÖNEMLERİ 253
B. TASFİYE KÂRI VE HESAPLANMASI 254
C. TASFİYE KÂRININ BEYANI 254
D. TASFİYEDE VERGİNİN ÖDENMESİ 255
II. BİRLEŞME VE BİRLEŞME HALİNDE VERGİLENDİRME 256
A. BİRLEŞMENİN NİTELİĞİ VE DÜZENLENMESİ 256
B. BİRLEŞME DÖNEMİ 256
C. BİRLEŞME KÂRI 256
D. BİRLEŞME BEYANNAMESİNİN VERİLMESİ VE VERGİNİN ÖDENMESİ 257
III. DEVİR VE DEVİR HALİNDE VERGİLENDİRME 257
A. DEVİR İŞLEMİNİN NİTELİĞİ 257
B. DEVİRDE VERGİLENDİRİLMEME ŞARTLARI 257
C. DEVİR BEYANNAMESİNİN VERİLMESİ VE VERGİNİN ÖDENMESİ 258
IV. TÜR DEĞİŞTİRME VE TÜR DEĞİŞTİRME HALİNDE VERGİLENDİRME 259
V. BÖLÜNME VE BÖLÜNME HALİNDE VERGİLENDİRME 259
A. TAM BÖLÜNME 259
B. KISMI BÖLÜNME 261
VI. HİSSE DEĞİŞİMİ VE HİSSE DEĞİŞİMİ HALİNDE VERGİLENDİRME 262

İKİNCİ ANA BÖLÜM
HARCAMALAR ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLER

BİRİNCİ ALT BÖLÜM
KATMA DEĞER VERGİSİ

1. KATMA DEĞER VERGİSİNİN KONUSU, MÜKELLEFİ VE VERGİYİ DOĞURAN OLAY 265
I. GENEL AÇIKLAMALAR 265
II. VERGİNİN KONUSU 266
A. VERGİYE TABİ İŞLEMLER 266
B. İŞLEMLERİN TÜRKİYE'DE YAPILMASI 268
C. TESLİM VE TESLİM SAYILAN HALLER 268

D. HİZMET VE HİZMET SAYILAN HALLER ... 269
III. VERGİNİN MÜKELLEFİ VE SORUMLUSU ... 269
A. VERGİNİN MÜKELLEFİ ... 269
B. VERGİ SORUMLUSU ... 270
IV. VERGİYİ DOĞURAN OLAY ... 270
A. MAL TESLİMLERİNDE VERGİYİ DOĞURAN OLAY ... 271
B. HİZMET İFALARINDA VERGİYİ DOĞURAN OLAY ... 273
C. DİĞER HALLERDE VERGİYİ DOĞURAN OLAY ... 274
1. İthalatta Vergiyi Doğuran Olay ... 274
2. Dar Mükelleflerin Uluslararası Taşıma İşlerinde Vergiyi Doğuran Olay ... 274
3. İşin Bırakılması Durumunda Vergiyi Doğuran Olay ... 274
2. MATRAH, ORAN VE İNDİRİM ... 275
I. MATRAH ... 275
A. MAL TESLİMLERİ VEYA HİZMET İFALARINDA MATRAH ... 275
B. İTHALATTA MATRAH ... 276
C. YÜK VE YOLCU TAŞIMALARINDA MATRAH ... 276
D. ÖZEL MATRAH ŞEKİLLERİ ... 276
E. MATRAHA DAHİL OLAN VE OLMAYAN UNSURLAR ... 278
1. Matraha Dahil Olan Unsurlar ... 278
a. Yükleme, Taşıma, Boşaltma Giderleri ... 278
b. Ambalaj Giderleri ... 278
c. Sigorta Giderleri ... 279
d. Komisyon ve Benzeri Giderler ... 279
e. Vergi, Resim, Harç, Pay, Fon Karşılığı vb. Unsurlar ... 279
f. Vade Farkı, Fiyat Farkı, Faiz, Prim vb. Unsurlar ... 279
2. Matraha Dahil Olmayan Unsurlar ... 280
a. İskontolar ... 280
b. Hesaplanan Katma Değer Vergisi ... 281
c. Özel İletişim Vergisi ve Şans Oyunları Vergisi ... 281
F. EMSAL BEDEL VE EMSAL ÜCRET ... 281
II. ORAN ... 282
A. % 1 ORANINA TABİ BAZI MAL VE HİZMETLER
(I SAYILI LİSTEDEN ÖRNEKLER) ... 282
B. % 8 ORANINA TABİ BAZI MAL VE HİZMETLER
(II SAYILI LİSTEDEN ÖRNEKLER) ... 283
C. % 18 ORANINA TABİ MAL VE HİZMETLER
(I ve II SAYILI LİSTELER DIŞINDAKİ MAL VE HİZMETLER) ... 283
III. KATMA DEĞER VERGİSİNDE İNDİRİM ... 284
A. İNDİRİM MEKANİZMASI ... 284
B. İNDİRİLECEK KATMA DEĞER VERGİSİ ... 285
1. İndirimin Kapsamı ... 285
2. İndirim Yapabilmenin Usul Şartları ... 286
C. İNDİRİLEMEYECEK KATMA DEĞER VERGİSİ ... 287

1. Vergiye Tabi Olmayan veya İstisna İşlemlerin Girdilerinin Katma Değer Vergileri 288
2. Binek Otomobillerinin Katma Değer Vergisi 289
3. Zayi Olan Malların Katma Değer Vergisi 290
4. Kanunen Kabul Edilmeyen Giderlerin Katma Değer Vergisi 290
5. Değersiz Alacaklara İlişkin Ödenmeyen Katma Değer Vergisi 291
D. İSTİSNA EDİLMİŞ İŞLEMLERDE KDV İNDİRİMİ 291
1. Tam İstisna Uygulaması 291
2. Kısmi İstisna Uygulaması 292
E. MATRAH VE İNDİRİM MİKTARLARININ DEĞİŞMESİ 293
3. KATMA DEĞER VERGİSİNDE VERGİ SORUMLULUĞU VE TEVKİFAT 295
I. TEVKİFATA İLİŞKİN GENEL AÇIKLAMALAR 295
II. TEVKİFAT GEREKTİREN HALLER 296
A. MÜKELLEFLERİN, İKAMETGAH VE İŞYERİ İLE KANUNİ VE İŞ MERKEZLERİNİN TÜRKİYE'DE BULUNMAMASI 296
B. BELGESİZ MAL BULUNDURMA VEYA HİZMET SATIN ALMA 296
C. ÜRÜN SENETLERİNDE SENEDİN TEMSİL ETTİĞİ ÜRÜNÜN DEPODAN ÇEKİLMESİ. 297
D. MALİYE BAKANLIĞI'NCA GEREKLİ GÖRÜLEN HALLER 297
1. Tam Tevkifat Uygulaması Kapsamındaki İşlemler 298
2. Kısmi Tevkifat Uygulaması Kapsamındaki İşlemler 300
4. KATMA DEĞER VERGİSİNDE MUAFİYET VE İSTİSNALAR 311
I. GENEL AÇIKLAMA 311
II. MUAFİYETLER 311
A. TÜRKİYE'DE İKAMET ETMEYEN YOLCU MUAFİYETİ 311
B. BAZI KAMU KURUMLARI İLE KAMU YARARINA FAALİYET GÖSTEREN KURULUŞLAR MUAFİYETİ 312
C. DİĞER MUAFİYETLER 313
III. İSTİSNALAR 313
A. İHRACAT İSTİSNASI 313
1. Mal İhracatı 314
2. Hizmet İhracatı 316
B. İTHALAT İSTİSNASI 317
C. BAZI KURUMLARA BEDELSİZ VERİLEN MAL VEYA SUNULAN HİZMET İSTİSNASI 318
D. İKTİSADİ İŞLETMELERE DAHİL OLMAYAN GAYRİMENKULLERİN KİRALANMASI İŞLEMLERİ İSTİSNASI 319
E. YABANCI SİNEMA YAPIMCILARI İSTİSNASI 320
F. ÜRÜN SENETLERİ İSTİSNASI 320
G. DENİZ, HAVA VE DEMİRYOLUNA İLİŞKİN İSTİSNA 321
H. PETROL ARAMA FAALİYETLERİNE İLİŞKİN İSTİSNA 321
İ. TEŞVİK BELGESİ KAPSAMINDAKİ TESLİMLERE İLİŞKİN İSTİSNA 322
K. ULUSAL GÜVENLİK AMAÇLI TESLİM VE HİZMETLERE İLİŞKİN İSTİSNA 322

L. AR-GE FAALİYETİ SONUCU GELİŞTİRİLEN ELEKTRİKLİ MOTORLU TAŞIT ARAÇLARINI İMAL EDENLERE VERİLEN MÜHENDİSLİK HİZMETLERİNDE KDV İSTİSNASI ... 323
M. DİĞER İSTİSNALAR ... 323
5. VERGİLENDİRME USULÜ, BEYAN, TARH VE ÖDEME ... 325
I. GERÇEK USUL ... 325
A. GERÇEK USULUN İŞLEYİŞİ ... 325
B. GERÇEK USULE TABİ OLANLAR ... 326
C. GERÇEK USULDE VERGİLENDİRME DÖNEMİ ... 326
II. HASILAT ESASLI VERGİLENDİRME USULÜ ... 327
III. VERGİNİN BEYANI ... 328
A. MÜKELLEF VEYA SORUMLU TARAFINDAN BEYAN ... 328
B. BEYANNAME VERME ZAMANI ... 329
IV. VERGİNİN TARHI ... 329
A. VERGİYİ TARH EDECEK DAİRE ... 330
B. TARHİYATIN MUHATABI ... 331
C. TARH ZAMANI ... 331
V. VERGİNİN ÖDENMESİ ... 332

İKİNCİ ALT BÖLÜM
ÖZEL TÜKETİM VERGİSİ

I. VERGİNİN KONUSU ... 333
A. PETROL VE ÜRÜNLERİ: (I SAYILI LİSTE) ... 333
B. MOTORLU TAŞITLAR (II SAYILI LİSTE) ... 334
C. TÜTÜN MAMULLERİ İLE ALKOL VE KOLALI İÇECEKLER (III SAYILI LİSTE) ... 334
D. LÜKS MALLAR VE ELEKTRONİK ÜRÜNLER (IV SAYILI LİSTE) ... 335
II. VERGİYİ DOĞURAN OLAY ... 335
A. LİSTELERDEKİ MALLARA GÖRE VERGİYİ DOĞURAN OLAY ... 335
B. VERGİYİ DOĞURAN OLAY OLARAK TESLİM, İTHALAT, İLK İKTİSAP VE MÜZAYEDE SATIŞ ... 336
III. VERGİNİN MÜKELLEFİ VE SORUMLUSU ... 337
A. VERGİNİN MÜKELLEFİ ... 337
B. VERGİ SORUMLUSU ... 338
IV. VERGİDEN MUAFLIK VE İSTİSNALAR ... 338
A. İHRACAT İSTİSNASI ... 338
B. KAMU KURUMLARINA BEDELSİZ TESLİM İSTİSNASI ... 339
C. SAKATLARA TAŞIT TESLİMLERİ ... 340
D. İTHALAT İSTİSNASI ... 341
E. İTHALAT BENZERİ REJİMLER İSTİSNASI ... 341
F. DİĞER İSTİSNALAR ... 341

V. VERGİNİN MATRAHI VE ORANI 341
A. VERGİNİN MATRAHI 341
B. VERGİNİN ORANI VE MİKTARI 343
C. VERGİLENDİRME DÖNEMLERİ 346
VI. BEYAN SÜRELERİ 347
VII. VERGİNİN TARHI 348
A. TARHİYATIN MUHATABI 348
B. TARH YERİ VE ZAMANI 348
VIII. VERGİNİN ÖDENMESİ 348
IX. VERGİ İNDİRİMİ 349
X. TECİL - TERKİN UYGULAMASI 350
XI. MÜTESELSİL SORUMLULUK 351

ÜÇÜNCÜ ALT BÖLÜM
ÖZEL İLETİŞİM VERGİSİ

I. VERGİNİN KONUSU 353
II. VERGİNİN MÜKELLEFİ 353
III. VERGİYİ DOĞURAN OLAY 353
IV. MATRAH 353
V. VERGİNİN ORANI 354
VI. BEYAN, TARH VE ÖDEME 354

DÖRDÜNCÜ ALT BÖLÜM
BANKA VE SİGORTA MUAMELELERİ VERGİSİ

I. VERGİNİN KONUSU 355
II. VERGİNİN MÜKELLEFİ 356
III. VERGİYİ DOĞURAN OLAY 356
IV. MUAFLIK VE İSTİSNALAR 356
A. MUAFLIKLAR 356
B. İSTİSNALAR 357
V. VERGİNİN MATRAHI 358
VI. VERGİNİN ORANI 359
VII. VERGİLENDİRME DÖNEMİ, BEYANI, TARHI VE ÖDENMESİ 360

BEŞİNCİ ALT BÖLÜM
ŞANS OYUNLARI VERGİSİ

I. VERGİNİN KONUSU **361**
II. VERGİNİN MÜKELLEFİ **361**
III. VERGİYİ DOĞURAN OLAY **361**
IV. MATRAH **362**
V. ORAN **362**
VI. BEYAN, TARH VE ÖDEME **362**

ALTINCI ALT BÖLÜM
GÜMRÜK VERGİSİ

GENEL AÇIKLAMA **363**
I. VERGİNİN KONUSU **363**
II. VERGİNİN MÜKELLEFİ **364**
III. VERGİYİ DOĞURAN OLAY **364**
IV. MUAFLIK VE İSTİSNALAR **364**
V. MATRAH **365**
VI. ORAN VE TARİFE **365**
VII. TARH **365**
VIII. TEBLİĞ VE TAHAKKUK **366**
IX. VERGİYE İLŞKİN UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜM YOLLARI **366**
A. İDARİ YOLLAR 367
B. YARGI YOLU 368
X. ÖDEME **368**
XI. VERGİNİN GERİ VERİLMESİ VE KALDIRMA **368**

YEDİNCİ ALT BÖLÜM
DAMGA VERGİSİ

I. VERGİNİN KONUSU **369**
II. MÜKELLEF **370**
III. VERGİYİ DOĞURAN OLAY **370**
IV. İSTİSNALAR **372**
V. MATRAH **373**
VI. ORAN **374**
VII. VERGİNİN ÖDENMESİ **376**

A. BASILI DAMGA KONULMASI ŞEKLİYLE ÖDEME 377
B. MAKBUZ VERİLMESİ ŞEKLİYLE ÖDEME 377
C. İSTİHKAKTAN KESİNTİ ŞEKLİNDE ÖDEME 378

SEKİZİNCİ ALT BÖLÜM
DİJİTAL HİZMET VERGİSİ

I. VERGİNİN KONUSU 379
II. MÜKELLEF VE VERGİ SORUMLUSU 379
III. MUAFİYET VE İSTİSNALAR 380
IV. VERGİNİN TARHI VE ÖDENMESİ 381

DOKUZUNCU ALT BÖLÜM
KONAKLAMA VERGİSİ

I. VERGİNİN KONUSU VE MÜKELLEFİ 383
II. VERGİNİN MATRAHI VE ORANI 383
III. İSTİSNALAR 384
IV. VERGİNİN BEYANI VE ÖDENMESİ 384

ONUNCU ALT BÖLÜM
BELEDİYE GELİRLERİ KANUNUNCA ALINAN VERGİLER

I. İLAN VE REKLAM VERGİSİ 385
A. VERGİNİN KONUSU 385
B. VERGİNİN MÜKELLEFİ VE SORUMLUSU 385
C. MUAFİYET VE İSTİSNALAR 386
D. VERGİNİN MATRAHI VE TARİFESİ 386
E. VERGİNİN TARHI VE ÖDENMESİ 387
II. EĞLENCE VERGİSİ 387
A. VERGİNİN KONUSU 387
B. VERGİNİN MÜKELLEFİ 388
C. MUAFİYET VE İSTİSNALAR 388
D. VERGİNİN MATRAHI VE TARİFESİ 388

E. VERGİNİN TARHI VE ÖDENMESİ 389
III. HABERLEŞME VERGİSİ 389
A. VERGİNİN KONUSU 389
B. VERGİNİN MÜKELLEFİ 389
C. VERGİNİN MATRAHI VE TARİFESİ 389
D. VERGİNİN TARHI VE ÖDENMESİ 390
IV. ELEKTRİK VE HAVAGAZI TÜKETİM VERGİSİ 390
A. VERGİNİN KONUSU 390
B. VERGİNİN MÜKELLEFİ VE SORUMLUSU 390
C. MUAFİYET VE İSTİSNALAR 390
D. VERGİNİN MATRAHI VE TARİFESİ 390
E. VERGİNİN TARHI VE ÖDENMESİ 391
V. YANGIN SİGORTASI VERGİSİ 391
A. VERGİNİN KONUSU 391
B. VERGİNİN MÜKELLEFİ 391
C. VERGİNİN MATRAHI VE TARİFESİ 391
D. VERGİNİN TARHI VE ÖDENMESİ 391
VI. ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ 392
A. VERGİNİN KONUSU 392
B. VERGİNİN MÜKELLEFİ 392
C. MUAFİYET VE İSTİSNALAR 392
D. VERGİNİN MATRAHI VE TARİFESİ 393
E. VERGİNİN ÖDENMESİ 394

ÜÇÜNCÜ ANA BÖLÜM
SERVET ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLER

BİRİNCİ ALT BÖLÜM
EMLAK VERGİSİ

GENEL BİLGİLER 399
I. VERGİNİN KONUSU, MÜKELLEFİ, VERGİYİ DOĞURAN OLAY MUAFLIK VE İSTİSNALAR 399
A. VERGİNİN KONUSU 399
B. VERGİNİN MÜKELLEFİ 400

C. VERGİYİ DOĞURAN OLAY ... 401
D. MUAFLIK VE İSTİSNALAR ... 402
1. Muaflıklar ... 402
2. İstisnalar ... 402
E. MÜKELLEFİYETİN BAŞLAMASI VE SONA ERMESİ ... 404
1. Mükellefiyetin Başlaması ... 404
2. Mükellefiyetin Sona Ermesi ... 405
II. EMLAKLERİN BİLDİRİMİ, MATRAHI, VERGİNİN ORANI, TARHI, TAHAKKUK VE ÖDENMESİ ... 405
A. EMLAKLARIN BİLDİRİLMESİ VE SÜRESİ ... 405
1. Bildirim Sebepleri ... 406
2. Bildirim Süreleri ... 408
B. BİLDİRİMLERİN VERİLECEĞİ YER ... 408
C. VERGİNİN MATRAHI VE ORANI ... 409
1. Arazilerin Vergi Matrahı ve Oranı ... 409
2. Binaların Vergi Matrahı ve Oranı ... 410
D. EMLAK VERGİSİNİN TARH VE TAHAKKUKU ... 412
1. Verginin Tarhı ... 412
2. Verginin Tahakkuku ... 413
E. VERGİNİN ÖDEME SÜRESİ ... 413
III. VERGİNİN TECİLİ VE MÜTESELSİL SORUMLULUK ... 414
A. KISITLANMIŞ BİNALARA İLİŞKİN VERGİ TECİLİ ... 414
B. KISITLANMIŞ ARAZİLERE İLİŞKİN VERGİ TECİLİ ... 414
C. VERGİDEN MÜTESELSİL SORUMLULUK ... 415
D. EMLAK VERGİSİNDE ZAMANAŞIMI ... 415

İKİNCİ ALT BÖLÜM
DEĞERLİ KONUT VERGİSİ

I. VERGİNİN KONUSU VE MÜKELLEFİ ... 417
II. MUAFİYET ... 418
III. VERGİNİN MATRAHI VE ORANI ... 418
IV. BEYAN VE ÖDEME ... 419

ÜÇÜNCÜ ALT BÖLÜM
MOTORLU TAŞITLAR VERGİSİ

I. VERGİNİN KONUSU 421
II. VERGİYİ DOĞURAN OLAY 422
III. VERGİNİN MÜKELLEFİ 422
IV. MÜKELLEFİYETİN BAŞLAMASI VE SONA ERMESİ 422
A. MÜKELLEFİYETİN BAŞLAMASI 422
B. MÜKELLEFİYETİN SONA ERMESİ 423
V. MUAFLIK VE İSTİSNALAR 424
VI. VERGİNİN MATRAHI VE TARİFE YAPISI 425
A. (I) SAYILI TARİFE 425
B. (II) SAYILI TARİFE 428
C. (IV) SAYILI TARİFE 429
VII. TARİFELERDE VE ARAÇTA YIL İÇİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI 429
A. TARİFELERDE YIL İÇİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI 429
B. ARAÇTA YIL İÇİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI 429
VIII. VERGİNİN TARHI VE TAHAKKUKU 430
IX. VERGİNİN ÖDENMESİ 430
X. VERGİ GÜVENLİK ÖNLEMLERİ 430
A. BİLDİRİME İLİŞKİN ÖNLEMLER 430
1. Memurlara Ait Görevler 430
2. Mükelleflere Ait Görevler 431
B. KONTROLE İLİŞKİN ÖNLEMLER 431

DÖRDÜNCÜ ALT BÖLÜM
VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ

GENEL AÇIKLAMA 433
I. VERGİNİN KONUSU 433
II. VERGİYİ DOĞURAN OLAY 434
III. VERGİNİN MÜKELLEFİ 435
IV. MUAFLIK VE İSTİSNALAR 436
A. MUAFLIKLAR 436
B. İSTİSNALAR 436
1. Eşya İstisnası 436
2. Miras Hissesinin Bir Kısmı 437

3. Sağlararası İvazsız İntikallerin Bir Kısmı 438
4. Piyango İkramiyeleri 439
5. Rücu Şartı İle Yapılan Bağışlar 439
6. Kuru Mülkiyet İntikali 439
7. Diğer İstisnalar 440
V. VERGİNİN MATRAHININ BULUNMASI 440
A. VERGİNİN MATRAHININ BULUNMASINDA DEĞERLEME 440
B. MATRAHIN TESPİTİNDE İNDİRİLECEK BORÇ VE MASRAFLAR 442
1. İndirilecek Borçlar 442
2. İndirilecek Masraflar 443
VI. MATRAHIN BEYAN SÜRESİ 443
VII. VERGİNİN ORANI, TARH VE TAHAKKUKU 445
A. VERGİNİN ORANI 445
B. VERGİNİN TARHI VE TAHAKKUKU 446
VIII. VERGİNİN ÖDENMESİ 448
IX. VERGİ SORUMLULUĞU, TEVKİFAT VE İHTİYATİ TEDBİRLER 448
A. MÜŞTEREK BAHİS, YARIŞMA VE ÇEKİLİŞLERDE TEVKİFAT 449
B. DİĞER İŞLEMLERDE TEMİNAT ÇERÇEVESİNDE TEVKİFAT 449

KAYNAKLAR 451

YARARLANILAN KAYNAKLAR

AKDOĞAN, Abdurrahman: *Türk Vergi Sistemi ve Uygulaması*, 5. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2006.

AKDOĞAN, Abdurrahman: *Vergi Hukuku ve Türk Vergi Sistemi*, 12. baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2015.

AKSOY, Şerafettin: *Vergi Hukuku ve Türk Vergi Sistemi*, 6. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2010.

ARICA, Mehmet Nadir: *Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu*, 2.b, Ankara, 1987.

AYDIN, Erkan; AYYILDIRIM, Kadir, *"*Kira Sertifikalarının ve Varlık Kiralama Şirketlerinin Gelir Vergisi ve Kurumlar Vergisi Bakımından Değerlendirilmesi*"*, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı: 46 (Temmuz-Aralık 2015).

BAĞDINLI, Halil; KURT Ufuk; ATABEY, Tuncay; KIRLI, Halil: *Gelir Vergisi Rehberi*, 2. Baskı, Gelirler Kontrolörleri Derneği Yayını, Ankara, 2001.

BIYIK, Recep; KIRATLI, Aydın: *Giderler ve İndirimler*, 6. Baskı, PwC Business School, Ankara, 2010.

BİLDİRİCİ, Ziyaeddin: *Türk Vergi Sistemi*, Eskişehir, 1995.

BİLİCİ, Nurettin: *Türk Vergi Sistemi*, 35. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara, 2015.

BULUTOĞLU, Kenan: *Türk Vergi Sistemi*, Batı Türkeli Yayıncılık, İstanbul, 2004.

DEĞER, Nuri: *Açıklamalı ve Uygulamalı Katma Değer Vergisi*, 5. Baskı, Yaklaşım Yayıncılık, Ankara, 2014.

DOĞAN, Aykon: *Açıklamalı İçtihatlı Katma Değer Vergisi ve Uygulama Muktezaları*, Ankara, 1987.

ERCAN, Taner: *Tüm Yönleriyle İşletmelerde Stratejik Vergi Planlaması*, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2021.

ERGİNAY, Akif: *Vergi Hukuku*, Savaş Yayınları, Ankara, 1998.

KANETİ Selim: *Vergi Hukuku*, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yay. No: 698, İstanbul, 1986.

KARAGÖZOĞLU, Fevzi: *Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu Uygulaması*, Eğitim Yayınları, İstanbul, 1983.

KARAKOÇ, Yusuf: *Genel Vergi Hukuku*, 2. baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019.

KARAKOÇ, Yusuf: *Türk Miras Hukuku Açısından Veraset ve İntikal Vergisi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Yay. No: 134, Ankara, 1990.

KIRBAŞ, Sadık: *Vergi Hukuku*, 20. Baskı, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2015.

KIRMAN, Ahmet: *488 Sayılı Damga Vergisi Kanunu Şerhi*, Ankara, 1992.

KIRMAN, Ahmet: *Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi*, Ankara, 1994.

KIZILOT, Şükrü: *Gelir Vergisi Kanunu ve Uygulaması*, 1. Cilt ve 2. Cilt, Savaş Yayınları, Ankara, 1989.

KIZILOT, Şükrü: *Katma Değer Vergisi Kanunu ve Uygulaması*, 6. Baskı, Yaklaşım Yayınları, Ankara, 2012.

KIZILOT, Şükrü: *Kurumlar Vergisi Kanunu ve Uygulaması*, 3. Cilt ve 4. Cilt, Yaklaşım Yayıncılık, Ankara, 2000.

KIZILOT, Şükrü; SARISU, Ekrem; ÖZCAN, Sezgin; KIZILOT, Zuhal: *Gayrimenkul Rehberi*, 10. Baskı, Yaklaşım Yayıncılık, Ankara, 2013.

MAÇ, Mehmet: Katma *Değer Vergisi Uygulaması (KDV-6)*, BDO Yayınları, İstanbul, 2020.

MAÇ, Mehmet: *Kurumlar Vergisi*, Denet Yayıncılık, İstanbul, 2013.

OKTAR, Ateş: *Türk Vergi Sistemi*, 2. Baskı, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2018.

ÖNCEL, Mualla; ÇAĞAN, Nami; KUMRULU, Ahmet: *Vergi Hukuku*, 24. Baskı, Turhan Kitapevi, Ankara, 2015.

ÖNER, Erdoğan, *Türk Vergi Sistemi*, 6. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2015.

ÖRMECİ, Musa: *Kurumlar Vergisi Kanunu Uygulama Esasları*, İstanbul, 1995.

ÖZBALCI, Yılmaz: *Gelir Vergisi Kanunu Yorum ve Açıklamaları*, Oluş Yayıncılık, Ankara, 2007.

ÖZBALCI, Yılmaz: *Kurumlar Vergisi Kanunu Yorum ve Açıklamaları*, Oluş Yayıncılık, Ankara, 2012.

PEHLİVAN, Osman: *Vergi Hukuku (İlkeler ve Türk Vergi Sistemi)*, Murathan Yayınevi, Trabzon, 2016.

PİRLER, Orhan: *Açıklamalı-Uygulamalı Emlak Vergisi*, Bellek Yay., Ankara, 1998.

SABAN, Nihal: *Vergi Hukuku*, 4. baskı, Beta Basım Yayın, İstanbul, 2015.

SARILI, Mustafa Ali: *Türk Vergi Sistemi*, 7. Baskı, Ankara, 2019.

TAYŞI, Şafak, *Sınai Mülkiyet Hakları ve TRB 1 Uygulamaları*, Fırat Kalkınma Ajansı, 2012.

TUNCER, Selahattin: *Gümrükler ve Gümrük Vergileri (Teori Uygulama)*, Yaklaşım Yayınları, Ankara, 2001.

ULUATAM, Özhan; METHİBAY, Yaşar: *Vergi Hukuku*, İmaj Yayıncılık, Ankara, 2001.

UYSAL, Ali; EROĞLU, Nurettin: *Açıklamalı ve İçtihatlı Gelir Vergisi Kanunu*, Cilt I, 1986.

UYSAL, Ali; EROĞLU, Nurettin: *Kurumlar Vergisi Rehberi*, Ankara, 1985.

ÜSTÜN Ümit Süleyman, BİLİCİ Nurettin, *Damga Vergisi ve Harçlar (Teori ve Uygulama)*, Savaş Yayınevi, Ankara, Mayıs 2016.

U-TİCARET ve PAZARLAMA

Fiziksel ve Dijitalin Kesişiminde Tüketiciyi Yakalamak

Şafak ALTAY

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-82-0

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Kasım 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖN SÖZ

"*Her yerde bilişim* (ubiquitous computing)" teknolojilerinin günlük hayatta yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanması, teknolojiler ve olanaklar dahilinde işletmelerin ve tüketicilerin karşılıklı etkileşimlerini dönüştürmeyi gerekli kılmaktadır. Söz konusu dönüşümler eş zamanlı olarak tüketicilere bir dizi değerler sunabilmeyi ve kolaylıklar sağlamayı gerektirmektedir. Dolayısıyla kaydedilen gelişmelerin pazarlamayı etkilemesi beklenirken, pazarlamanın da bu dönüşüm perspektifiyle yeniden ele alınması kaçınılmaz hale gelmektedir. Tüketicilere yönelik daha çok değer sunmayı amaçlayan pazarlamanın bu bağlamda tüketiciler üzerinde bazı etkiler oluşturabileceği öngörülebilir. Bu çerçevede işletmeler açısından bakıldığında dikkate alınması gereken konuların doğru bir şekilde anlaşılması önem arz etmektedir. Bu eserin, teorik açıdan güncel ticaret ve pazarlama çabalarının neleri ihtiva ettiğini ve nelerin dikkate alınması gerektiğini göstermesi açısından fayda sunması beklenmektedir.

Çalışmanın oluşturulmasındaki katkılarından dolayı sayın Prof. Dr. T. Şükrü Yapraklı'ya teşekkür ederim. Temelleri yazarın doktora tez çalışmasının teorik kısımlarına dayanan bu eserin, akademik ve iş dünyasına yönelik okumalar yapan herkese katkı sunması temennisiyle…

Ardahan-2023
ŞAFAK ALTAY

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM: U-TİCARET **3**

1. U-Ticaret'in Tanımı, Gelişimi ve Özellikleri **3**
U-Ticaret Nedir? 3
U-Ticaret'in Ortaya Çıkışı 4
U-Ticaret ile Diğer Ticaret Biçimleri Arasındaki Farklılıklar 11
U-Ticaret Teorisi ve Arka Planı 13
U-Ticaret Teorisi ile İlişkili Teknolojik Altyapılar 19
a. Her Yerde Bilişim 19
b. Yaygın Bilişim 21
c. Göçebe Bilişim 22
d. Nesnelerin İnterneti 23
U-Ticaret Teorisine Yönelik Bazı Eleştiriler 24
U-Ticaretin Özellikleri 26

2. U-Ticaret'in Bileşenleri **29**
Elektronik Ticaret 30
Mobil Ticaret 31
Televizyondan Ticaret 31
Sessiz Ticaret 32
Sesli Ticaret 34

3. U-Ticaret Bağlamında Kullanılan Teknolojiler **34**
Yaygın (Her Yerde) Ağ Teknolojileri 35
Konum Belirleme Teknolojileri 37
Sensör Teknolojileri 38
Otomatik Teşhis Teknolojileri 38
Veri Senkronizasyon Teknolojileri 39
Cihaz Teknolojileri 39

4. U-Ticaret ve İşletmeler **41**
Tedarik Zinciri Yönetimi (U-SCM) 45
Lojistik Yönetimi (U-Lojistik) 45
Envanter Yönetimi (U-Envanter) 46
Müşteri İlişkileri Yönetimi (U-CRM) 46
Ödeme ve Fatura (U-Ödeme ve Fatura) 47
Satış Yönetimi (U-Satış) 47
Üretim ve Tasarım Yönetimi (U-Üretim ve Tasarım) 48

İnsan Kaynakları Yönetimi (U-İK) 48
Pazarlama (U-Pazarlama) 48

İKİNCİ BÖLÜM: U-PAZARLAMA 49

1. U-Ticaret ve Pazarlama 49
Teknolojik Gelişmeler ve Pazarlama 49
U-Ticaret ve Pazarlama İlişkisi 51
Pazarlama 4.0 ve U-Pazarlama 54

2. U-Pazarlamanın Tanımı ve Genel Özellikleri 58
U-Pazarlama ile İlgili Kavramlar 58
U-Pazarlama Nedir? 59
U-Pazarlamanın Özellikleri Nelerdir 60
U-Pazarlama'nın 4u Yapı Karakteristiği 63
a. Her Yerde (Uniquitous) 65
b. Özel (Unique) 68
c. Evrensel (Universal) 71
d. Birleşik (Unison) 73
U-Pazarlama'nın Genel Çerçevesi 77
Günümüz Koşulları Altında U- Pazarlamanın Önemi Anlamak 79
U-Pazarlama ve Pazarlama Karması Dönüşümü 81
a. Ürün 82
b. Fiyat 84
c. Tutundurma 87
d. Dağıtım 89

3. U-Alan ve Yeni Pazarlama Türleri 91
U-Alan Nedir? 92
U-Alan ve Pazarlama İçin Yeni Fırsatlar 94
a. Hiper Gerçek (The Hiper-Real) Alan 97
b. İnsan Ötesi (The Post-Human) Alan 97
c. Matriks (The Matrix) Alan 98
d. Düğüm (The Node) Alanı 99
U-Alanda Hangi Pazarlama Türleri Kullanılabilir? 99
a. Daldırma Pazarlama 102
b. Dönüştürücü Pazarlama 103
c. Senkronize Pazarlama 104
d. Bağ Pazarlama 105
e. Kıyaslamalı Pazarlama 106
f. İşbirlikçi Pazarlama 108
g. Bağlamsal Pazarlama ve Kapıcı Tarzı Pazarlama 109

4. U-Pazarlama'nın Uygulanabileceği Alanlar 110
Sektörel Alanlar 110
a. Turizm 110
b. Perakende 111
c. Sigorta 112
d. Bankacılık ve Finans 113
e. Sağlık 114
f. Eğitim 114
g. Lojistik ve Ulaşım 115
h. Tarım 116
i. Enerji 117
j. Eğlence 118
k. Medya 118
l. Otomotiv 119
Ev ve Özel Alanlar 120
Kamusal Alanlar 121
a. Devlet 121
b. Şehir 122

5. U-Pazarlama ve Olanaklar 123

6. Sınırlılıklar ve Olumsuzlukları ile U-Pazarlama 125
Gizlilik 127
Güvenlik 128
Yasalar 128
Güven 128

7. Dünya'da Neler Yapılıyor? 131

8. U-Pazarlama ve Tüketiciler 134
U-Pazarlama ile Tatmin ve Sadakat İlişkisi 136
a. U-Pazarlama ve Tatmin İlişkisi 137
b. U-Pazarlama Aracılığıyla Sadakati Yakalamak 140

KAYNAKÇA 145

KAYNAKÇA

Abdaoui, N., Khalifa, I. H., & Faiz, S. (2016). Sending a Personalized Advertisement to Loyal Customers in The Ubiquitous Environment. *2016 7th International Conference on Sciences of Electronics, Technologies of Information and Telecommunications (SETIT)*, 40-47.

Abdullah, A., Al Enazi, S., & Damaj, I. (2016). Agrisys: A Smart and Ubiquitous Controlled-environment Agriculture System. *2016 3rd MEC International Conference on Big Data and Smart City (ICBDSC)*, 1-6.

Acquisti, A. (2006). Ubiquitous Computing, Customer Tracking, And Price Discrimination. Içinde *Ubiquitous and pervasive Commerce* (ss. 115-132). Springer.

Aile.gov.tr. (2019). *Sıkça Sorulan Sorular*. https://sehityakinlari.aile.gov.tr/

Al-Haidary, R., & Mohammad, H. (2016). Applying TAM in Customer Adoption of U-Commerce: An Extended Model. *Ubiquitous Computing and Communication Journal*, 1513-1526.

Aliexpress.com. (2019). *Mainpage*. https://tr.aliexpress.com/

Aman, S., Simmhan, Y., & Prasanna, V. K. (2013). Energy Management Systems: State of the Art and Emerging Trends. *IEEE Communications Magazine*, *51*(1), 114-119.

Ama.org. (2013). *Definition of Marketing*. Amerikan Marketing Association. https://www.ama.org/AboutAMA/Pages/Definition-of-Marketing.aspx

Amazon.com. (2019). *Amazon Personalize: Real-time Personalization and Recommendation, Based on The Same Technology Used at Amazon.com*. https://aws.amazon.com/tr/personalize/

Anttiroiko, A.-V. (2005). Towards Ubiquitous Government: The Case of Finland. *E-Service*, *4*(1), 65-99.

Aqeel-ur-Rehman, Abbasi, A. Z., Islam, N., & Shaikh, Z. A. (2014). A Review of Wireless Sensors and Networks' Applications in agriculture. *Computer Standards & Interfaces*, *36*(2), 263-270. https://doi.org/10.1016/j.csi.2011.03.004

Arthipo.com. (2016). *Kübizm Sanat Akımı, Kübistler*. https://www.arthipo.com/artblog/sanat-tarihi/kubizm-sanat-akimi-kubistler.html

Asahi, Y. (2010). Privacy Protection Against Ubiquitous Marketing. *SICE Annual Conference 2010, Proceedings of*, 1434-1436.

Banger, G. (2016). *Endüstri 4.0 ve Akıllı İşletme*. Dorlion Yayınları.

Barbato, M., Giaconi, G., Liparulo, L., Maisto, M., Panella, M., Proietti, A., & Orlandi, G. (2014). *Smart Devices and Environments*. Maia edizioni.

Barile, N. (2013). From the Posthuman Consumer to the Ontobranding Dimension: Geolocalization, Augmented Reality and Emotional Ontology as a Radical Redefinition of What Is Real. *Intervalla: Platform for Intellectual Exchange*, *1*(1), 101-116.

Barker, J., & Finnie, G. R. (2009). Viewing Demand Networks With Intelligent Products as Digital Business Ecosystems. *Digital Ecosystems and Technologies, 2009. DEST'09. 3rd IEEE International Conference on*, 447-452.

Belanger, F., Carter, L. D., & Schaupp, L. C. (2005). U-Government: A Framework for The Evolution of E-Government. *Electronic Government, an International Journal*, *2*(4), 426-445.

Berthon, P. R., Pitt, L. F., Plangger, K., & Shapiro, D. (2012). Marketing Meets Web 2.0, Social Media, and Creative Consumers: Implications for International Marketing Strategy. *Business Horizons*, *55*(3), 261-271. https://doi.org/10.1016/j.bushor.2012.01.007

Bigpara.com. (2019). *Yeni Kimlik Kartlarında Değişiklik*. Bigpara/Hürriyet.com. http://bigpara.hurriyet.com.tr//haberler/ekonomi-haberleri/yeni-kimlik-kartlarinda-degisiklik_ID1452705/

BKM. (2019). *NFC ve Kullanım Alanları*. Bankalararası Kart Merkezi. bkm.com.tr/faydali-bilgiler/nfc/nfc-ve-kullanim-alanlari/

BMWi/BMBF. (2007). *European Policy Outlook RFID Draft Version/RFID: Towards the Internet of Things*.

Boudreau, M.-C., Chen, A. J., & Huber, M. (2008). Green IS: Building sustainable business practices. *Information systems: A global text*, 1-17.

Bowen, J. T., & Chen, S.-L. (2001). The Relationship Between Customer Loyalty and Customer Satisfaction. *International journal of contemporary hospitality management*, *13*(5), 213-217.

Bowen, J. T., & Shoemaker, S. (2003). Loyalty: A Strategic Commitment. *The Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly*, *44*(5-6), 31-46.

Bredican, J. (2016). *Apps in the U-Space From Mobile to Ubiquitous Marketing*. KTH Royal Instıtute Of Technology ,Stockholm,Sweden.

Bredican, J., & Vigar-Ellis, D. (2014). Smartphone Applications-Idea sourcing and app development: Implications for firms. *South African Journal of Economic and Management Sciences*, *17*(3), 232-248.

Brown, I., & Adams, A. A. (2007). The Ethical Challenges of Ubiquitous Healthcare. *International Review of Information Ethics*, *8*(12), 53-60.

Bucklin, L. P. (1965). Postponement, Speculation and The Structure of Distribution Channels. *Journal of Marketing Research*, *2*(1), 26-31.

Bulun, M., Gülnar, B., & Güran, S. (2004). Egitimde Mobil Teknolojiler. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, *3*(2).

Bulunmaz, B. (2016). Gelişen Teknolojiyle Birlikte Değişen Pazarlama Yöntemleri ve Dijital Pazarlama. *TRT Akademi*, *1*(2), 348-365.

Burnett, G. E., & Porter, J. M. (2001). Ubiquitous Computing Within Cars: Designing Controls for Non-Visual Use. *International Journal of Human-Computer Studies*, *55*(4), 521-531. https://doi.org/10.1006/ijhc.2001.0482

CallHippo.com. (2017). *How to Integrate Traditional Marketing and Digital Marketing*. https://callhippo.com/seo/integrate-traditional-digital-marketing

Carter, E. V., & Parameswaran, R. (2012). *The Digital Market-Sphere (DMS): Modeling Virtual Transactons and Transvectons*.

Chang, H. (2012). A Study on Intelligent System Design of U-Business Service By Using Ubiquitous Component Technologies. *International Journal of Advanced Robotic Systems*, *9*(1), 10.

Chen, Y., & Liang, W. (2007). *The Application of Dynamic Capabilities in E-commerce Innovation Context: The Implications for Chinese E-commerce Companies*. Handelshögskolan vid Umeå universitet.

Cheok, A. D., Goh, K. H., Liu, W., Farbiz, F., Fong, S. W., Teo, S. L., Li, Y., & Yang, X. (2004). Human Pacman: A Mobile, Wide-Area Entertainment System Based On Physical, Social, And Ubiquitous Computing. *Personal and Ubiquitous Computing*, *8*(2), 71-81. https://doi.org/10.1007/s00779-004-0267-x

Chiu, D. K. W., Hong, D., Cheung, S. C., & Kafeza, E. (2007). Towards Ubiquitous Government Services Through Adaptations With Context and Views in a Three-tier Architecture. *System Sciences, 2007. HICSS 2007. 40th Annual Hawaii International Conference on*, 94.

Cox, J. (2004). Ubiquitous Consumption and The Marketing Mix. *Journal of Internet Commerce*, *3*(2), 21-32.

Çalış, K., & Özdemir, S. (2013). *Yeni Nesil Mobil Genişbant Teknolojileri ve Türkiye*. XV Akademik Bilişim Konferansı,. ab.org.tr/ab13/bildiri/275.pd

Çallı, L., & Taşkın, K. (2015). 3D Yazıcı Endüstrisinin Oluşturacağı Yeni Pazarlar ve Pazarlama Uygulamaları. *ICEP*, 1-12.

Day, R. L. (1984). Modeling Choices Among Alternative Responses To Dissatisfaction. *Advances in Consumer Research*, *11*(1), 496-499.

Dean, J. (2014). *4G vs 5G mobile technology*. Reconteur. www.raconteur.net/technology/4g-vs-5g-mobile-technology

Deutsch, M. (1958). Trust and Suspicion. *Journal of Conflict Resolution*, *2*(4), 265-279. https://doi.org/10.1177/002200275800200401

Diao, S., & Lu, T. (2009). U-Commerce Product Adoption: An Economic Model for Personalization and Privacy Concerns. *Management and Service Science, 2009. MASS'09. International Conference on*, 1-3.

Dick, A. S., & Basu, K. (1994). Customer Loyalty: Toward An Integrated Conceptual Framework. *Journal of the academy of marketing science*, *22*(2), 99-113.

Disneyland.com. (2019). *There's Never Been a Better Time to Make Some Magic!* https://disneyland.disney.go.com/

Donthu, N., Hershberger, E. K., & Osmonbekov, T. (2005). Benchmarking Marketing Productivity Using Data Envelopment Analysis. *Journal of Business Research*, *58*(11), 1474-1482. https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2004.05.007

Dubey, R., Gunasekaran, A., & Chakrabarty, A. (2015). Ubiquitous Manufacturing: Overview, Framework and Further Research Directions. *International Journal of Computer Integrated Manufacturing*, 1-14. https://doi.org/10.1080/0951192X.2014.1003411

Duda, A., & Perret, S. (1997). Mobile Agent Architecture for Nomadic Computing. *In International Conference on Computer Communications*.

Dwivedi, Y. K., Kapoor, K. K., Williams, M. D., & Williams, J. (2013). RFID Systems in Libraries: An Empirical Examination Of Factors Affecting System Use And User Satisfaction. *International Journal of Information Management*, *33*(2), 367-377. https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2012.10.008

Edwards, W. K., & Grinter, R. E. (2001). At Home With Ubiquitous Computing: Seven Challenges. *International conference on ubiquitous computing*, 256-272.

Elliott, G., & Phillips, N. (2004). *Mobile Commerce and Wireless Computing Systems*. Pearson/Addison Wesley Harlow.

Eludiora, S. I., & Anifowose, F. A. (2011). Development of Transactions Authorization Protocol for Ubiquitous Commerce Systems. *International Journal of Emerging Sciences*, *1*(2), 187.

Eriksson, C. I., & Åkesson, M. (2008). Ubiquitous Advertising Challenges. *2008 7th International Conference on Mobile Business*, 9-18. https://doi.org/10.1109/ICMB.2008.19

Eriksson, C. I., Åkesson, M., & Lund, J. (2016). Designing Ubiquitous Media Services: Exploring The Two-Sided Market of Newspapers. *Journal of Theoretical and Applied Electronic Commerce Research*, *11*(3), 1-19.

Ertemel, A. V. (2011). *Müşteri İlişkileri Yönetiminin Yaygın Bilişim ve Ortam Duyarlı Mobil Pazarlama Perspektifinden İncelemesi ve Bir Uygulama*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi.

Evans, C., & Hu, B. (2006). E-commerce to U-business: A Model for Ubiquitous Shopping Mall. *Pervasive Computing and Applications, 2006 1st International Symposium on*, 427-432.

Faisal, Mohd. N., & Khan, H. (2016). A Structural Analysis of The Enablers of U-Commerce Proliferation in a Developing Economy. *International Journal of Productivity and Performance Management*, *65*(7), 925-946. https://doi.org/10.1108/IJPPM-10-2014-0162

Ferrández-Pastor, F., García-Chamizo, J., Nieto-Hidalgo, M., Mora-Pascual, J., & Mora-Martínez, J. (2016). Developing Ubiquitous Sensor Network Platform Using Internet of Things: Application in Precision Agriculture. *Sensors*, *16*(7), 1141. https://doi.org/10.3390/s16071141

Fiechter, D., Sammer, T., & Back, A. (2013). Efficient And Ubiquitous Resource Allocation-Can Smartphones Improve Urban Traffic Flow Associated With Numerous Cars Searching For Parking Spaces? *European Transport Conference*, 1-17.

Finnie, G. R., Shi, H., & Barker, J. (2007). U-Commerce and Trust in Digital Ecosystems. *Digital EcoSystems and Technologies Conference, 2007. DEST'07. Inaugural IEEE-IES*, 281-284.

Fleisch, E. (2007). On the Management Implications of Ubiquitous Computing: An IS Perspective. *Proceedings of the 15th European Conference on Information Systems (ECIS 2007)*, 1929-1940.

Fleisch, E., Senger, E., Staake, T., & Thiesse, F. (2005). Ubiquitous Network Societies: Their Impact on The Telecommunication Industry. *TU New Initiatives Programme, 3*.

Franco, L. K., Rosa, J. H., Barbosa, J. L. V., Costa, C. A., & Yamin, A. C. (2011). MUCS: A Model for Ubiquitous Commerce Support. *Electronic Commerce Research and Applications*, *10*(2), 237-246. https://doi.org/10.1016/j.elerap.2010.08.006

Friedewald, M., & Raabe, O. (2011). Ubiquitous Computing: An Overview of Technology Impacts. *Telematics and Informatics*, *28*(2), 55-65. https://doi.org/10.1016/j.tele.2010.09.001

Friedman, B., Khan, P. H., & Howe, D. C. (2000). Trust Online. *Communications of the ACM*, *43*(12), 34-40. https://doi.org/10.1145/355112.355120

Galán, L. (2016). *How To Take Advantage Of The Latest E Commerce Revolution? U-Commerce Trend*. http://www.2open.bz/how-to-take-advantage-of-the-latest-e-commerce-revoluton-u-commerce-trend/

Galanxhi-Janaqi, H. (2009). Ubiquitous Commerce. Içinde *Encyclopedia of Multimedia Technology and Networking, Second Edition* (ss. 1430-1435). IGI Global.

Galanxhi-Janaqi, H., & Fui-Hoon Nah, F. (2004). U-Commerce: Emerging Trends and Research Issues. *Industrial Management & Data Systems*, *104*(9), 744-755.

Galanxhi-Janaqi, H., & Nah, F. F.-H. (2005a). Ubiquitous Commerce. Içinde *Encyclopedia of Multimedia Technology and Networking* (ss. 980-984). IGI Global.

Galanxhi-Janaqi, H., & Nah, F. F.-H. (2005b). Ubiquitous Commerce: Beyond Wireless Commerce. Içinde *Mobile and Wireless Systems Beyond 3G: Managing New Business Opportunities* (ss. 114-129). IGI Global.

Gershman, A. (2002). Ubiquitous Commerce-Always On, Always Aware, Always Pro-Active. *saint*, 37-38.

Gershman, A., & Fano, A. (2006). Ubiquitous Services: Extending Customer Relationship Management. Içinde *Ubiquitous and Pervasive Commerce* (ss. 75-92). Springer.

Google.com. (2019). *Maps*. https://www.google.com/maps/@39.9122432,41.2598272,15z

Göker, A. (2017). *Geleceğin Ödeme Sistemleri*. FintechTime. http://fintechtime.com/tr/2017/04/gelecegin-odeme-sistemleri/?doing_wp_cron=1551187408.0987360477447509765625

Grabner-Kraeuter, S. (2002). The Role of Consumers' Trust in Online-Shopping. *Journal of Business Ethics*, *39*(1-2), 43-50.

Gregory, P. (2015). *The future Of Luxury Shoping Experience*. A Marketing Artisan In a Digital age. http://www.lamercatique.com/

Grossman, L. (2010). *New RFID Tag Could Mean the End of Bar Codes*. www.wired.com/2010/03/rfid/

Gubbi, J., Buyya, R., Marusic, S., & Palaniswami, M. (2013). Internet of Things (IoT): A Vision, Architectural Elements, and Future Directions. *Future generation computer systems*, *29*(7), 1645-1660.

Haberler.com. (2016). *Tek Bir Tuşla Renk Değiştiren Kıyafet*. https://www.haberler.com/tek-bir-tusla-renk-degistiren-kiyafet-8918120-haberi/

Harper, N. (2011). The Current and Future State of m-Commerce in the Caribbean. *OECD Technology Foresight Forum*, 1-5.

Hepsiburada.com. (2019). *Foxplay İş Birliğiyle Türkiye'nin Hepsiburada'sından Dünyada Bir İlk*. https://www.hepsiburada.com/staticPage/928110831587807

Hoffman, L. J., Lawson-Jenkins, K., & Blum, J. (2006). Trust Beyond Security. *Communications of the ACM*, *49*(7), 94-101. https://doi.org/10.1145/1139922.1139924

Hong, S., & Wang, Y. J. (2011). Invested loyalty: The Impact of Ubiquitous Technology on The Current Loyalty Paradigm and The Potential Revolution. *Journal of Strategic Marketing*, *19*(2), 187-204. https://doi.org/10.1080/0965254X.2011.557742

Hsia, T.-L., Xu, X., Li, Q., Peng, L., Zhang, Y., & Wu, J.-H. (2018). Consumer Experience Creation in a U-Commerce Environment: An Activity Theory Perspective. *22nd Pacific Asia Conference on Information Systems, PACIS*, 84-99.

Hung, H., Cho, V., & Wong, Y. H. (2009). Constructing a Model of The Adoption of New Technologies of U-Commerce. Içinde *Ubiquitous Commerce for Creating the Personalized Marketplace: Concepts for Next Generation Adoption* (ss. 1-12). IGI Global.

Hwang, G.-J., Wu, T.-T., & Chen, Y.-J. (2007). Ubiquitous computing Technologies in Education. *International Journal of Distance Education Technologies (IJDET)*, *5*(4), 1-4.

Hwang, J.-S., & Choe, Y. H. (2013). Smart Cities Seoul: A Case Study. *ITU-T Technology Watch Report*, 1-20.

Idought, D., & Azoui, A. (2014). SOA based ubiquitous computing system design framework. *Proceedings of the 12th ACM international symposium on Mobility management and wireless access*, 71-75. https://doi.org/10.13140/2.1.2032.9605

Ilhan, A., Möhlmann, R., & Stock, W. G. (2015). Citizens' Acceptance of U-Life Services in The Ubiquitous City Songdo. Içinde *Citizen's Right to the Digital City* (ss. 215-229). Springer.

Invest.gov.tr. (2019). *Why Invest In Turkısh Ict Sector?* https://www.invest.gov.tr/tr/library/publications/lists/investpublications/bilgi-ve-iletisim-sektoru-raporu.pdf

Islam, N., & Fayad, M. (2003). Toward Ubiquitous Acceptance of Ubiquitous Computing. *Communications of the ACM*, *46*(2), 89-92. https://doi.org/10.1145/606272.606302

ISTAG, I. A. G. (2005). Ambient Intelligence: From Vision to Reality. Içinde G. Riva, F. Vatalaro, F. Davide, & M. Alcaniz (Ed.), *Ambient Intelligence: The Evolution of Technology, Communication and Cognition Towards the Future of Human–Computer Interaction* (ss. 45-68). IOS Press.

Jain, V., & Roy, S. (2017). The U-Constructs and Mobile Usage Behavior: Development and Validation of the U-Feat Scale. *International Journal of Human-Computer Interaction*, *32*(2), 155-173. https://doi.org/10.1080/10447318.2015.1133396

Jara, A. J., Parra, M. C., & Skarmeta, A. F. (2012). Marketing 4.0: A New Value Added to the Marketing Through the Internet of Things. *2012 Sixth International Conference on Innovative Mobile and Internet Services in Ubiquitous Computing*, 852-857. https://doi.org/10.1109/IMIS.2012.203

Jelassi, T., Enders, A., & Martínez-López, F. J. (2014). *Strategies for e-Business Creating Value Through Electronic and Mobile Commerce Concepts and Cases* (3th bs). Pearson.

Jeng, T. (2005). Advanced Ubiquitous Media for Interactive Space. Içinde *Computer Aided Architectural Design Futures 2005* (ss. 341-350). Springer.

Jeon, N. J., Leem, C. S., Kim, M. H., & Shin, H. G. (2007). A Taxonomy of Ubiquitous Computing Applications. *Wireless Personal Communications*, *43*(4), 1229-1239.

Jeong, K., Jung, E., & Park, D. K. (2009). Trend of Wireless U-Health. *2009 9th International Symposium on Communications and Information Technology*, 829-833.

Jiménez-Zarco, A. I., Rospigliosi, A., Martínez-Ruiz, M. P., & Izquierdo-Yusta, A. (2019). Marketing 4.0: Enhancing Consumer-Brand Engagement Through Big Data Dnalysis. Içinde *Web Services: Concepts, Methodologies, Tools, and Applications* (ss. 2172-2195). IGI Global.

John, P. (2013). U- Banking: The Next Generation E-Banking. *IOSR Journal of Economics and Finance*, *1*(4), 49-51. https://doi.org/10.9790/5933-0144951

Junglas, I. A. (2003). *U-Commerce: An Experimental Investigation of Ubiquity and Uniqueness*.

Junglas, I. A., & Watson, R. T. (2003a). U-Commerce: A Conceptual Extension of E-Commerce and M-Commerce. *ICIS 2003 Proceedings*, 55.

Junglas, I. A., & Watson, R. T. (2003b). U-commerce: An Experimental Investigation of Ubiquity and Uniqueness. Içinde *ICIS 2003 Proceedings*. http://purl.galileo.usg.edu/uga_etd/junglas_iris_a_200305_phd

Junglas, I. A., & Watson, R. T. (2006). The U-Constructs: Four Information Drives. *Communications of the Association for Information systems*, *17*(1), 26.

Karvonen, H., Kujala, T., & Saariluoma, P. (2006). In-Car Ubiquitous Computing: Driver Tutoring Messages Presented On A Head-Up Display. *2006 IEEE Intelligent Transportation Systems Conference*, 560-565.

Kaya, İ. (2010). Pazarlama Bi'tanedir. *İstanbul: Babıali Kültür Yayıncılığı*.

Keegan, S., Byrne, C., O'Hare, P., & O'Hare, G. (2007). An Infrastructural Perspective on U-Commerce. Içinde *Encyclopedia of Mobile Computing and Commerce* (ss. 310-316). IGI Global.

Kgm.gov.tr. (2019). *Hızlı Geçiş Sistemi(HGS)*. http://www.kgm.gov.tr/Sayfalar/KGM/SiteTr/Otoyollar/HGS.aspx

Kidd, C. D., Orr, R., Abowd, G. D., Atkeson, C. G., Essa, I. A., MacIntyre, B., Mynatt, E., Starner, T. E., & Newstetter, W. (1999). The Aware Home: A Living Laboratory for Ubiquitous Computing Research. *International Workshop on Cooperative Buildings*, 191-198.

Kim, C., Oh, E., Shin, N., & Chae, M. (2009). An Empirical Investigation of Factors Affecting Ubiquitous Computing Use and U-Business Value. *International Journal of Information Management*, *29*(6), 436-448.

Kim, J., Ahn, K., & Chung, N. (2013). Examining the Factors Affecting Perceived Enjoyment and Usage Intention of Ubiquitous Tour Information Services: A Service Quality Perspective. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, *18*(6), 598-617. https://doi.org/10.1080/10941665.2012.695282

Kim, K. H., & Moon, H. Il. (2005). Ubiquitous Marketing in The Mobile Age. *American Academy of Advertising. Conference. Proceedings*, 2.

Kim, M., Cho, W. D., Lee, J., Park, R. W., Mukhtar, H., & Kim, K.-H. (2010). Ubiquitous Korea Project. Içinde *Handbook of Ambient Intelligence and Smart Environments* (ss. 1257-1283). Springer US. https://doi.org/10.1007/978-0-387-93808-0_46

Kim, S., Suh, E., & Yoo, K. (2004). Ubiquitous Computing Based Mobile Commerce: Toward the Ubiquitous Commerce. *ICEB*, 847-852.

Kim, Y. Y. (2006). *Research Directions in the Area of USN (Ubiquitous Sensor Network) Towards Practical UE (Ubiquitous Environments)* (ss. 505-510). https://doi.org/10.1007/11807964_51

Kolomvatsos, K. (2007). Ubiquitous Computing Applications in Education. Içinde *Ubiquitous and Pervasive Knowledge and Learning Management* (ss. 94-117). IGI Global. https://doi.org/10.4018/978-1-59904-483-5.ch004

Korkmaz, İ. (2006). Pervasıve (Sürekli/Yaygın) Teknolojilerde İletişim Altyapısı. *Akademik Bilişim2006 Ve Bilgi Teknolojileri IV Konferansı / Akademik Bilişim2006 Ve Bilgi Teknolojileri IV Konferansı Bildiri E-Kitabı*, 435-439.

Kotler, P. (2009). *Marketing Management: A South Asian Perspective* (10th bs). Pearson Education.

Kotler, P., Kartajaya, H., & Setiawan, I. (2017). *Pazarlama 4.0 (Gelenekselden Dijitale Geçiş)* (N. Özata, Çev.). Optimist.

Kotler, P., & Setiawan, I. (2016). *Pazarlama 3.0* (K. Dündar, Çev.). Optimist.

Kourouthanassis, P., & Roussos, G. (2003). Developing The User Experience in Ubiquituous Commerce. *Workshop on Ubiquitous Commerce, International Conference on Ubiquitous Computing (UBICOMP'03)*, 1-4.

Kourouthanassis, P., & Roussos, G. (2006). The Design of Pervasive Retail Rxperiences. Içinde *Ubiquitous and Pervasive Commerce* (ss. 133-153). Springer.

Krumm, J. (2011). Ubiquitous Advertising: The Killer Application for the 21st Century. *IEEE Pervasive Computing*, *10*(1), 66-73. https://doi.org/10.1109/MPRV.2010.21

Krumm, J. (2016). *Ubiquitous Computing Fundamentals*. Chapman and Hall/CRC.

Kuang-Jung, C., Mei-Liang, C., Chu-Mei, L., & Chien-Jung, H. (2015). Integrated Marketing Communication, Collaborative Marketing, and Global Brand Building in Taiwan. *International Journal of Organizational Innovation*, *7*(4).

Kumar, S. (2014). Ubiquitous Smart Home System Using Android Application. *International journal of Computer Networks & Communications*, *6*(1), 33-43. https://doi.org/10.5121/ijcnc.2014.6103

Kumar, S., Joshi, P., & Saquib, Z. (2015). Ubiquitous Commerce: The New World of Technologies. *International Journal of Life Science and Engineering*, *1*(2), 50-55.

Kurkovsky, S., & Harihar, K. (2006). Using Ubiquitous Computing in Interactive Mobile Marketing. *Personal and Ubiquitous Computing*, *10*(4), 227-240.

Kwon, O., Yoo, K., & Suh, E. (2005). UbiDSS: A Proactive Intelligent Decision Support System As An Expert System Deploying Ubiquitous Computing Technologies. *Expert Systems with Applications*, *28*(1), 149-161. https://doi.org/10.1016/j.eswa.2004.08.007

Langheinrich, M. (2003). When Trust Does Not Compute–The Role of Trust in Ubiquitous Computing. *In: Workshop on Privacy at UBICOMP*, 1-9.

Lee, H. J., & Kim, S. (2007). A Study on the Development Methodology of the Business Model in Ubiquitous Technology. *International Journal of Technology Management*, *38*(4), 424-439. https://doi.org/10.1504/IJTM.2007.013409

Lee, J. H. (2015). Ubiquitous Channel-Based Marketing in Insurance Industry. *Advanced Science and Technology Letters*, *84*, 20-23.

Lee, J., Rhiu, I., Kim, W., Bahn, S., & Yun, M. H. (2013). 1G-12 An Analysis of Relationship Among Ubiquitous Service Attributes, Usability Factors and SERVQUAL Dimensions. *The Japanese Journal of Ergonomics*, *49*(Supplement), S467-S471.

Lee, K. J., Jeong, J. M., & Ju, J.-I. (2006). Seamlessness and Privacy Enhanced Ubiquitous Payment. *International Conference on Electronic Commerce and Web Technologies*, 142-151.

Lee, K. J., & Ju, J.-I. (2007a). Incentive-Based and Peer-Oriented Design of Ubiquitous Commerce. *ICEIS (3)*, 624-631.

Lee, K. J., & Ju, J.-I. (2007b). Ubiquitous Commerce Business Models Based on Ubiquitous Media. *International Conference on Business Information Systems*, 510-521.

Lee, K. J., Ju, J.-I., & Jeong, J. M. (2006). A Payment & Receipt Business Model in U-Commerce Environment. *Proceedings of the 8th International Conference on Electronic Commerce: The New E-commerce: Innovations for Conquering Current Barriers, Obstacles and Limitations to Conducting Successful Business on the Internet*, 319-324.

Lee, K. J., & Lee, J. C. (2006). Design of Ubiquitous Referral Marketing: A Business Model and Method. *International Conference on Electronic Commerce and Web Technologies*, 102-111.

Lee, K. J., & Seo, Y. H. (2006). *Design of a RFID-Based Ubiquitous Comparison Shopping System* (ss. 1267-1283). https://doi.org/10.1007/11892960_152

Lee, K.-H., & Kim, J.-H. (2004). A Survey of Ubiquitous Space Where Ubiquitous Robots Will Exist. *Proc. of FIRA Robot World Congress*, 1-7.

Lee, M. K. O., & Turban, E. (2001). A Trust Model for Consumer Internet Shopping. *International Journal of Electronic Commerce*, *6*(1), 75-91. https://doi.org/10.1080/10864415.2001.11044227

Lee, S. H., Han, J. H., Leem, Y. T., & Yigitcanlar, T. (2008). Towards Ubiquitous City: Concept, Planning, and Experiences in The Republic of Korea. Içinde *Knowledge-based Urban Development: Planning and Applications in the Information Era* (ss. 148-170). IGI Global.

Lee, T. R., Chen, S. Y., Chen, I. C., Resmi, A. T., Ganesh, K., & Anbuudayasankar, S. P. (2017). Using TOC to Develop U-Tourism and to Formulate Its Marketing Strategy. *International Journal of Business Innovation and Research*, *14*(2), 206. https://doi.org/10.1504/IJBIR.2017.086292

Lessig, L. (2006). *Code: And Other Laws of Cyberspace, Version 2.0* (2.0). Basic Books.

Liu, C. (2015). A Conceptual Framework of Analytical CRM in Big Data Age. *International Journal of Advanced Computer Science and Applications*, *6*(6), 152-194.

Liu, Q. (2013). U–Commerce Research: A Literature Review and Classification. *International Journal of Ad Hoc and Ubiquitous Computing*, *12*(3), 177-187.

Log.com. (2019). *Türkiye'den "Yapay Zeka Tabanlı" Tarım Girişimi: Teroid*. https://www.log.com.tr/turkiyeden-yapay-zeka-tabanli-tarim-girisimi-teroid/

Louvre.fr. (2019). *Virtual Tour*. http://musee.louvre.fr/visite-louvre/index.html?defaultView=entresol.s489.p01&lang=ENG

Łukowski, W. (2017). The Impact of The Internet of Things on Value added to Marketing 4.0. *Marketing of Scientific and Research Organizations*, *26*(4), 187-204.

Luo, H., Fang, J., & Huang, G. Q. (2015). Real-time Scheduling for Hybrid Flowshop in Ubiquitous Manufacturing Environment. *Computers & Industrial Engineering*, *84*, 12-23. https://doi.org/10.1016/j.cie.2014.09.019

Lyytinen, K. J., & Yoo, Y. (2002). Research Commentary: The Next Wave of Nomadic Computing. *Information Systems Research*, *13*(4), 377-388.

Lyytinen, K. J., Yoo, Y., Varshney, U., Ackerman, M., Davis, G., Avital, M., Robey, D., Sawyer, S., & Sorensen, C. (2004). Surfing The Next Wave: Design And İmplementation Challenges Of Ubiquitous Computing. *The Communications of the Association for Information Systems*, *13*(1), 79.

Makarem, S. C., Mudambi, S. M., & Podoshen, J. S. (2009). Satisfaction in Technology-Enabled Service Encounters. *Journal of Services Marketing*, *23*(3), 134-144.

Mannan, M. A. (2013). U-Commerce, the Technology with Broad Imagination: Exploring the Emerging Field of Wireless Communication. *International Journal of Scientific and Research Publications*, *3*(8), 1-5.

Manser Payne, E., Peltier, J. W., & Barger, V. A. (2017). Omni-channel Marketing, Integrated Marketing Communications and Consumer Engagement: A Research Agenda. *Journal of Research in Interactive Marketing*, *11*(2), 185-197.

Manvi, S. S., Nalini, N., & Bhajantri, L. B. (2011). Recommender System in Ubiquitous Commerce. *Electronics Computer Technology (ICECT), 2011 3rd International Conference on*, *4*, 434-438.

Margaret, R. (2017). *Ubiquitous Networking*. TechTarget.com. whatis.techtarget.com/definition/ubiquitous-networking

Marinagi, C., Belsis, P., & Skourlas, C. (2013). New Directions for Pervasive Computing in Logistics. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, *73*, 495-502.

MARKA. (2019). *Doğu Marmara Bilişim Sektörü ve Bilişim Vadisi Strateji Geliştirme Çalıştayı Sonuç Raporu*.

Masters, K. (2018). *Amazon Voice Commerce: A Huge Opportunity For Brands Or Too Early To Tell?* Forbes. www.forbes.com/sites/kirimasters/2018/06/30/amazon-voice-commerce-a-huge-opportunity-for-brands-or-too-early-to-tell/#375c87263d43

Mattern, F., Staake, T., & Weiss, M. (2010). ICT For Green: How Computers Can Help Us To Conserve Energy. *Proceedings of the 1st international conference on energy-efficient computing and networking*, 1-10.

McGuigan, L., & Manzerolle, V. (2014). "All The World's Shopping Cart": Theorizing The Political Economy of Ubiquitous Media and Markets. *New Media & Society*, *17*(11), 1830-1848.

McParland, C., & Connolly, R. (2007). Online Privacy Concerns: Threat or Opportunity. *Proceedings of the 2007 European and Mediterranean Conference on Information Systems (EMCIS2007)*.

Mediabuzz.com. (2017). *Immersive Marketing*. https://www.mediabuzz.com.sg/buzzwords-september2017/immersive-marketing

Meng, X. (2010). Study on Combining of E-commerce and E-marketing. *Journal of software*, *5*(5), 546-553.

Milliyet.com. (2019). *Massimo Dutti Türkiye'nin İlk Dijital Akıllı Mağazasını Açtı*. Milliyet-Pembenar. http://www.milliyet.com.tr/massimo-dutti-turkiye-nin-ilk-pembenar-detay-editorunsectikleri-2663867/

Mohanta, B., Nanda, P., & Patnaik, S. (2020). *Management of V.U.C.A. (Volatility, Uncertainty, Complexity and Ambiguity) Using Machine Learning Techniques in Industry 4.0 Paradigm* (ss. 1-24). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-25778-1_1

Mohideen Bawa, M. I. (2016). *U-Commerce Literature: Focus on T-Commerce and V-Commerce*.

Molenaar, C. (2012). *E-Marketing: Applications of Information Technology and the Internet within Marketing* (1st bs). Routledge.

Morrison, S., Pitt, L. F., & Kietzmann, J. (2015). Technology and Financial Services: Marketing in Times of U-Commerce. *Journal of Financial Services Marketing*, *20*(4), 273-281.

Mousa, A. A. H. (2013). Ubiquitous/Pervasive Computing. *International Journal of Innovative Research and Development*, *2*(10).

Murakami, T. (2004). Ubiquitous Networking: Business Opportunities and Strategic Issues. *NRI Papers*, *79*, 1-22.

N11.com. (2019). *Ana Sayfa*. https://www.n11.com/

Nagumo, T. (2002). Innovative Business Models in The Era of Ubiquitous Networks. *NRI Papers*, *49*.

Nakajima, H. (2002). Marketing Strategy in The Era of Ubiquitous Networks. *NRI Papers*, *44*.

Newman, D. (2014). The Omni-Channel Experience: Marketing Meets Ubiquity. *Forbes Magazine*, 1-5.

Newman, N. (2014). Apple iBeacon Technology Briefing. *Journal of Direct, Data and Digital Marketing Practice*, *15*(3), 222-225. https://doi.org/10.1057/dddmp.2014.7

Ngai, E. W. T., Cheng, T. C. E., Au, S., & Lai, K. (2007). Mobile Commerce Integrated With RFID Technology in a Container Depot. *Decision Support Systems*, *43*(1), 62-76.

Niederman, F., Mathieu, R. G., Morley, R., & Kwon, I.-W. (2007). Examining RFID applications in supply chain management. *Communications of the ACM*, *50*(7), 92-101.

Novotny, D., Sabati, Z., & Mekovec, R. (2009). U-Commerce Is Here, Are We Ready? *20th Central European Conference on Information and Intelligent Systems*.

Obaidat, M. S., Denko, M., & Woungang, I. (2011). *Pervasive Computing and Networking*. John Wiley & Sons.

Ojo, M. A. (2017). *Customer Engagement in a U-Commerce Environment: The Effectiveness of Non-cash Payment Technologies on Customer Retention and Repeat Purchasing Behavior*. Cardinal Stritch University.

Okazaki, S., & Mendez, F. (2013). Perceived Ubiquity in Mobile Services. *Journal of Interactive Marketing*, *27*(2), 98-111.

Oliver, R. L. (2014). *Satisfaction: A Behavioral Perspective on the Consumer*. Routledge. https://doi.org/10.4324/9781315700892

OnStar.com. (2019). *Benefits*. https://www.onstar.com/us/en/home/

Oreku, G. S. (2013). Mobile Technology Interaction to E-Commerce in Promising of U-Commerce. *African Journal of Business Management*, *7*(2), 85-95.

Özhan, E. (2006). *Paket ve Port Analizi İle Ağ Saldırı Tespit Sistemleri*. Bilgisayar Mühenfisliği Anabilim Dalı-YL,Trakya Üniversitesi.

Pantano, E. (2013a). Ubiquitous Retailing Innovative Scenario: From the Fixed Point of Sale to the Flexible Ubiquitous Store. *Journal of technology management & innovation*, *8*(2), 13-14. https://doi.org/10.4067/S0718-27242013000200007

Pantano, E. (2013b). Ubiquitous Retailing Innovative Scenario: From the Fixed Point of Sale to the Flexible Ubiquitous Store. *Journal of technology management & innovation*, *8*(2), 13-14. https://doi.org/10.4067/S0718-27242013000200007

Pantano, E., & Verteramo, S. (2015). Placeless Store or Ubiquitous Stores? - New Technological Frontiers in Retailing. *Proceedings of the 12th International Conference on e-Business*, 173-178. https://doi.org/10.5220/0005531301730178

Parasuraman, A., & Zinkhan, G. M. (2002). Marketing To And Serving Customers Through The İnternet: An Overview And Research Agenda. *Journal of the Academy of Marketing Science*, *30*(4), 286-295. https://doi.org/10.1177/009207002236906

Park, S. C., Kim, C. Y., & Im, K. H. (2007). Ubiquitous Commerce Utilizing a Process Model. *Natural Computation, 2007. ICNC 2007. Third International Conference on*, *2*, 113-115.

Park, S.-C., Im, K. H., Suh, J. H., Kim, C. Y., & Kim, J. W. (2007). Ubiquitous Customer Relationship Management (uCRM). *International Conference on Rough Sets and Knowledge Technology*, 324-330.

Perreault, W. D., Cannon, J. P., & McCarthy, E. J. (2013). *Essentials of Marketing: A Marketing Strategy Planning Approach* (A. G. Önce, Çev.; 13. bs). McGraw-Hill Irwin/ Nobel Yayın.

Pfleeger, C. P., & Pfleeger, S. L. (2002). *Security in Computing*. Prentice Hall Professional Technical Reference.

Pitkänen, O. (2006). Legal Challenges to Ubiquitous Commerce. Içinde *Ubiquitous and Pervasive Commerce* (ss. 157-165). Springer.

Pitt, L. F., Parent, M., Junglas, I. A., Chan, A., & Spyropoulou, S. (2011). Integrating the Smartphone into a Sound Environmental Information Systems Strategy: Principles, Practices and A Research Agenda. *The Journal of Strategic Information Systems*, *20*(1), 27-37.

Pokemongo.com. (2017). *PokemonGo*. https://www.pokemongo.com/en-us/

Price, E. (2019). *Google Debuted AR Navigation in Maps For Some Users Today. Here's What It's Like*. Fortune. http://fortune.com/2019/02/11/google-maps-ar-navigation/

Reshamwala, A., Sharma, D. S., & Shah, M. (2010). Ubiquitous Approach to Advertising. *National Conference on Recent Trends in Soft Computing and Networks (NCRTSCN)*, 1-4.

Reynolds, R. (2004). The Interface: Computers and Human Resource Management. *International Journal of Human Resources Development and Management*, *4*(4), 403-412. https://doi.org/10.1504/IJHRDM.2004.005047

Rodden, T., Crabtree, A., Hemmings, T., Koleva, B., Humble, J., Åkesson, K.-P., & Hansson, P. (2004). Configuring the Ubiquitous Home. *COOP*, 227-242.

Rogers, Y. (2006). *Moving on from Weiser's Vision of Calm Computing: Engaging UbiComp Experiences* (ss. 404-421). https://doi.org/10.1007/11853565_24

Rousseau, D. M., Sitkin, S. B., Burt, R. S., & Camerer, C. (1998). Not So Different After All: A Cross-Discipline View of Trust. *Academy of management review*, *23*(3), 393-404.

Roussos, G. (2006). Ubiquitous Computing for Electronic Business. Içinde *Ubiquitous and Pervasive Commerce* (ss. 1-12). Springer.

Roussos, G., Kourouthanassis, P., & Moussouri, T. (2003). Designing Appliances for Mobile Commerce and Retailtainment. *Personal and Ubiquitous Computing*, *7*(3-4), 203-209.

Roussos, G., & Moussouri, T. (2004). Consumer Perceptions of Privacy, Security and Trust in Ubiquitous Commerce. *Personal and Ubiquitous Computing*, *8*(6), 416-429.

Runnalls, N. (2006). *But Can Your Brand Hold A Conversation? Branding İn The Network Economy*. http://www.themarket

Sabati, Z., Mekovec, R., & Novotny, D. (2010). Adoption of U-Commerce in Croatia-A Preliminary Study. *Central European Conference on Information and Intelligent Systems*, 257.

Saha, D., & Mukherjee, A. (2003). Pervasive Computing: A Paradigm for The 21st Century. *Computer*, *3*, 25-31.

Salkin, C., Oner, M., Ustundag, A., & Cevikcan, E. (2018). *A Conceptual Framework for Industry 4.0* (ss. 3-23). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-57870-5_1

Samsung.com. (2016). *Samsung Reinvents the Refrigerator*. //news.samsung.com/us/samsung-reinvents-refrigerator/

Sánchez-Pi, N., & Molina, J. M. (2009). A Multi-agent Platform for The Provisioning of U-Commerce Services. *Fuzzy Information Processing Society, 2009. NAFIPS 2009. Annual Meeting of the North American*, 1-6.

Scheepers, R., Scheepers, H., & Ngwenyama, O. K. (2006). Contextual Influences On User Satisfaction With Mobile Computing: Findings From Two Healthcare Organizations. *European Journal of Information Systems*, *15*(3), 261-268. https://doi.org/10.1057/palgrave.ejis.3000615

Scheible, J., & Ojala, T. (2005). MobiLenin Combining a Multi-Music Video, Personal Mobile Phones and a Aublic Display nto Multi-User Interactive Entertainment. *Proceedings of the 13th annual ACM international conference on Multimedia*, 199-208.

Shah, S. (2018). *Get Real*. TheSun.com. https://www.thesun.co.uk/tech/6242481/google-maps-augmented-reality-directions-street-view/

Shankar, N., & Arbaugh, W. (2002). *On Trust for Ubiquitous Computing*. 1-9.

Sheng, H. (2006). *U-commerce: A Tale of Two Studies*. University of Nebraska-Lincoln.

Sheng, H., Nah, F. F.-H., & Siau, K. (2008). An Experimental Study on Ubiquitous Commerce Adoption: Impact of Personalization and Privacy Concerns. *Journal of the Association for Information Systems*, *9*(6), 15.

Shrilatha, S., & Priya, M. D. L. (2017). Ubiquitous Commerce: An Upgradation Technology of E-Commerce and M- Commerce. *Indian Journal of Research*, *6*(1).

Simon, H. A. (1972). Theories of Bounded Rationality. *Decision and organization*, *1*(1), 161-176.

Spassova, L., Kahl, G., & Krüger, A. (2010). User-Adaptive Advertisement in Retail Environments. *Proceedings of the 3rd Workshop on Pervasive Advertising and Shopping, Helsinki, Finland*.

Sputniknews.com. (2018). *Turkcell ve Huawei, Samsun'da Akıllı Şehir İçin Protokole İmza Attı*. https://tr.sputniknews.com/turkiye/201809021035008331-turkcell-huawei-samsun-akilli-sehir/

Sreeja, E. S. (2016). U-Commerce Opportunities & Challenges. *International Journal of Research in Commerce, IT and Management*, *6*(11), 68-70.

Srinivasan, S. S., Anderson, R., & Ponnavolu, K. (2002). Customer Loyalty in E-Commerce: An Exploration of Its Antecedents and Consequences. *Journal of Retailing*, *78*(1), 41-50. https://doi.org/10.1016/S0022-4359(01)00065-3

Stephens, T. (t.y.). Silent Commerce: A New Challenge for Customer Insight. *Accenture, Defying the Limits*, 71-73.

Strassner, M., & Schoch, T. (2002). Today's Impact of Ubiquitous Computing on Business Processes. *Institute of Information Management of University of St. Gallen*, 1-13.

Suh, J. H., Bae, S. M., & Park, S. C. (2006). Well-Being Store: A New Channel in U-Commerce for Insurance Industry. *International Conference on Ubiquitous Intelligence and Computing*, 182-191.

Sullivan, J., Scheepers, R., & Middleton, C. (2009). Conceptualizing User Satisfaction in the Ubiquitous Computing Era. *ICIS 2009 Proceedings*, 103.

Sutha, A. I., & Thangadurai, J. S. (2016). Role of ICT in U-Commerce and Examine the Field of Wireless Communication. *International Journal of Research in IT and Management*, *6*(9), 44-50.

Syncsearchdigital.com. (2019). *Sync Search Marketing Theory*. https://www.syncsearchdigital.com/synchronized-marketing/

Szymanski, D. M., & Henard, D. H. (2001). Customer Satisfaction: A Meta-Analysis of the Empirical Evidence. *Journal of the academy of marketing science*, *29*(1), 16.

Tallgren, M., Pihlajamaa, O., & Törönen, J. (2007). Ubiquitous Customer Loyalty Services. *Technology and Market Outlook*.

Tarabasz, A. (2013). The Reevaluatıon Of Communıcatıon In Customer Approach–Towards Marketıng 4.0. *International Journal of Contemporary Management*, *12*(4), 124-134.

Tekes. (2011). *Ubiquitous City in Korea: Services and Enabling Technologies*.

Thau, B. (2018). *Why The Neiman Marcus "IT Guy" Is My New Retail Hero*. Forbes. https://www.forbes.com/sites/barbarathau/2018/03/02/why-the-neiman-marcus-it-guy-is-my-new-retail-hero/#71c1f6065884

Thewirecutter.com. (2018). *What Is Alexa? What Is the Amazon Echo, and Should You Get One?* //thewirecutter.com/reviews/what-is-alexa-what-is-the-amazon-echo-and-should-you-get-one/

Toker, A. (2004). U-Ticaret ve Pazarlamanın Yeni Açılımları. *Leaders*, *2*, 10-13.

Trapasso, E. (2001a). *"Sessiz Ticaret" Dönemi Başlıyor*. Capital. https://www.capital.com.tr/sektorler/teknoloji/sessiz-ticaret-donemi-basliyor

Trapasso, E. (2001b). *Study Describes Always-On World of UCommerce:The Foundation for Ubiquitous, Unbounded Economic Activity*. Accenture Newsroom. //newsroom.accenture.com/subjects/accenture-nsttute-for-hgh-performance/study-descrbes-always-on-world-ucommerce.htm

Trivago.com. (2019). *Ana Sayfa*. https://www.trivago.com.tr/

Trivedi, P., & Sagar, K. K. (2010). Emerging Trends of Ubiquitous Computing. *International Journal of Advanced Computer Science and Applications*, *1*(3). https://doi.org/10.14569/IJACSA.2010.010310

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2019). *On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023)*.

Türkiye.gov.tr. (2019). *E-devlet*. https://www.turkiye.gov.tr/

Uber.com. (2019). *Dilediğiniz Gibi Hareket Edin*. https://www.uber.com/tr/tr/

Vassileva, B. (2017). Marketing 4.0: How Technologies Transform Marketing Organization. *Obuda University e-Bulletin*, *7*(1), 47-56.

Veenstra, A. F. Van, Marcus, J. S., Cave, J., Huıjboom, N., Elıxmann, D., Hıllebrand, A., Schındler, R., & Horvath, V. (2013). *Ubiquitous Developments of the Digital Single Market*.

Venkataram, P., & Babu, B. S. (2008). An Authentication Scheme for Ubiquitous Commerce: A Cognitive Agents Based Approach. *Network Operations and Management Symposium Workshops, 2008. NOMS Workshops 2008. IEEE*, 248-256.

Venkatesh, A., Karababa, E., & Ger, G. (2002). The Emergence of the Posthuman Consumer and the Fusion of the Virtual and the Real: A Critical Analysis of Sony's Ad for Memory Stick. *Advances in Consumer Research*, *29*, 446-452.

Vestel.com. (2018). *En Akıllı Baston WeWALK CES 2018'de*. https://www.vestel.com.tr/enakillibastonww

Wang, S.-C., & Wu, J.-H. (2014). Proactive Privacy Practices in Transition: Toward Ubiquitous Services. *Information & Management*, *51*(1), 93-103.

Wang, S.-C., Xu, X., Lin, K.-C., & Wu, J.-H. (2017). *The Effect of Affordance on Ubiquitous Commerce Consumption*.

Wang, T., & Hu, N. (2010). Logistics Management System Design Under Pervasive Computing Environment. *2010 First International Conference on Pervasive Computing, Signal Processing and Applications*, 29-32. https://doi.org/10.1109/PCSPA.2010.16

Wang, W.-Y., Yang, H.-C., Chen, W.-C., & Shih, Y.-L. (2011). Providing a Ubi-Marketing Platform Using Pervasive Technologies to Facilitate Added-Value Services in Lodging Operations. *Nano, Information Technology and Reliability (NASNIT), 2011 15th North-East Asia Symposium on*, 39-44.

Wang, Y., Ma, H.-S., Yang, J.-H., & Wang, K.-S. (2017). Industry 4.0: A Way from Mass Customization to Mass Personalization Production. *Advances in Manufacturing*, *5*(4), 311-320.

Watson, R. T. (2000). U-Commerce The Ultimate. *Ubiquity*, *2000*(October), 1-es. https://doi.org/10.1145/353165.353882

Watson, R. T., Berthon, P., Leyland, F. P., & Zinkhan, G. M. (2007). *Electronic Commerce: The Strategic Perspective* (Digital). University Press of Florida.

Watson, R. T., Berthon, P., Pitt, L. F., & Zinkhan, G. M. (2004). Marketing in The Age of The Network: From Marketplace to U-Space. *Business horizons*, *47*(6), 33-40.

Watson, R. T., Berthon, P., Pitt, L. F., & Zinkhan, G. M. (2014). *Electronic Commerce: The Strategic Perspective*.

Watson, R. T., Boudreau, M.-C., Chen, A. J., & Sepúlveda, H. H. (2011). Green projects: An Information Drives Analysis of Four Cases. *The Journal of Strategic Information Systems*, *20*(1), 55-62. https://doi.org/10.1016/j.jsis.2010.09.004

Watson, R. T., Pitt, L. F., Berthon, P., & Zinkhan, G. M. (2002). U-Commerce: Expanding the Universe of Marketing. *Journal of the Academy of Marketing Science*, *30*(4), 333-347. https://doi.org/10.1177/009207002236909

We Are Social. (2018). *Digital in 2018*.

Weiser, M. (1991). The Computer for the 21 st Century. *Scientific american*, *265*(3), 94-105.

Weiss, M. (2010). APC forum: U-Commerce Apps. *MIS Quarterly Executive*, *9*(3), 195-196.

Wikipedia.com. (2019a). *Bluetooth*. tr.wikipedia.org/wiki/Bluetooth

Wikipedia.com. (2019b). *OSI Modeli*. tr.wikipedia.org/wiki/OSI_modeli

Williams, D. K. (2013). *Collaborative Marketing Is The Next Big Thing*. Forbes.com. https://www.forbes.com/sites/davidkwilliams/2013/06/18/collaborative-marketing-is-the-next-big-thing/#33b27d624918

Woodburn, D. (1999). Benchmarking Marketing Processes for Performance Improvement: A New Approach from the Chartered Institute of Marketing. *Journal of Marketing Management*, *15*(8), 779-796. https://doi.org/10.1362/026725799784772648

Wook Seo, Y., Kun, C. L., & Sung Lee, D. (2013). The Impact of Ubiquitous Decision Support Systems on Decision Quality Through Individual Absorptive Capacity and Perceived Usefulness. *Online Information Review*, *37*(1), 101-113.

Wu, J.-H., & Hisa, T.-L. (2004). Analysis of E-commerce Innovation and Impact: A Hypercube Model. *Electronic Commerce Research and Applications*, *3*(4), 389-404.

Wu, J.-H., & Hisa, T.-L. (2008). Developing E-Business Dynamic Capabilities: An Analysis of E-Commerce Innovation from I-, M-, to U-Commerce. *Journal of Organizational Computing and Electronic Commerce*, *18*(2), 95-111. https://doi.org/10.1080/10919390701807525

Xenonsmart.com. (2019). *Neden Akıllı Ev Almalıyım?* https://www.xenonsmart.com/neden-akilli-ev-almaliyim/

Xin, C. (2009). U-Commerce New Technologies and Issues. *Power Electronics and Intelligent Transportation System (PEITS), 2009 2nd International Conference on*, *2*, 88-91.

Yamamoto, G. T. (2009). *Mobilized Marketing and the Consumer: Technological Developments and Challenges (Premier Reference Source)*. Business Science Reference. https://doi.org/10.4018/978-1-60566-916-8.ch003

Yamazaki, T. (2007). The Ubiquitous Home. *International Journal of Smart Home*, *1*(1), 17-22.

Yandexnavigasyon.com. (2019). *Navigasyon*. https://yandexnavigasyon.com.tr/

Yap, A. Y. (2009). U-Commerce in the Financial Marketspace. Içinde *Ubiquitous Commerce for Creating the Personalized Marketplace: Concepts for Next Generation Adoption* (ss. 75-91). IGI Global.

Yeung, K. (2016). *Samsung Unveils Gear S3 Classic and Gear S3 Frontier Smartwatches*. VentureBeat. https://venturebeat.com/2016/08/31/samsung-gear-s3-classic-frontier-smartwatches/

Yogi, M. K., & Sekhar, K. C. (2015). Role Of Ubiquitous Computing In E-Commerce. *International Journal of Multidisciplinary Research and Modern Education (IJMRME)*, *1*(1), 301-304.

Yu, J., & Guo, C. (2008). An Exploratory Study of Applying Ubiquitous Technology to Retail Banking. *Allied Academies International Conference. Academy of Banking Studies. Proceedings*, *8*(1), 7.

Yüksel, B. (1999). İşletme-Müşteri İlişkilerini Kişisel Boyuta İndirgemede Kitlesel Kişiselleştirme (Mass Customization) Stratejisinin Rolü. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *3*, 207-224.

Zhang, D., Huang, H., Lai, C.-F., Liang, X., Zou, Q., & Guo, M. (2013). Survey on Context-Awareness in Ubiquitous Media. *Multimedia Tools and Applications*, *67*(1), 179-211. https://doi.org/10.1007/s11042-011-0940-9

Zhang, L., & Liu, Q. (2011). A Review for Ubiquitous Commerce Research and Application (2000-2009). *International Journal of Mobile Communications*, *9*(1), 39. https://doi.org/10.1504/IJMC.2011.037954

Zhang, L., Liu, Q., & Li, X. (2009). Ubiquitous Commerce: Theories, Technologies, and Applications. *JNW*, *4*(4), 271-278.

ULAŞTIRMA VE LOJİSTİK SEKTÖRÜ ŞİRKETLERİNİN KARLILIKLARINI ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN PANEL VERİ ANALİZİ İLE ARAŞTIRILMASI

STATA UYGULAMALI PANEL VERİ ANALİZİ

Doç. Dr. BURCU ADIGÜZEL MERCANGÖZ

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6952-62-1

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Şubat 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

ULAŞTIRMA VE LOJİSTİK SEKTÖRÜ ŞİRKETLERİNİN KARLILIKLARINI ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN PANEL VERİ ANALİZİ İLE ARAŞTIRILMASI
STATA UYGULAMALI PANEL VERİ ANALİZİ

1. Panel Veri Analizine Giriş 1
1.1. Panel Veri Analizine İlişkin Kavramlar 1
1.1.1. Panel Veri 1
1.1.2. Mikro Panel ve Makro Panel 4
1.1.3. Dengeli ve Dengesiz Panel Veri 5
1.1.4. Birim Etkisi ve Zaman Etkisi 6
1.1.5. Heterojen ve Homojen Olma Durumu 7
2. Statik Doğrusal Panel Veri Modelleri 9
2.1. Havuzlanmış EKK (Pooled OLS) Modeli ("Klasik Model") 10
2.2. Modelde farklı sabitlere izin verme: Rassal ve Sabit etkiler modelleri 12
2.3. Rassal Etkiler Modeli / Genelleştirilmiş EKK 13
2.3.1. Tek Yönlü Rassal Etkiler Modeli 13
2.3.2. Çift yönlü Rassal Etkiler Modeli 15
2.4. Sabit Etkiler Modeli 16
2.4.1. Tek Yönlü Sabit Etkiler Modeli 17
2.4.2. Çift Yönlü Sabit Etkiler Modeli 18
2.4.3. Kukla Değişkenli EKK (LSDV) 18
2.4.3.1. Tek Yönlü Kukla Değişkenli EKK 18
2.4.3.2. Çift Yönlü Kukla Değişkenli EKK 19
2.4.4. Grup İçi (Within)Tahminci 19
2.4.4.1. Grup içi tahmin yöntemi farklar alarak 20
2.4.4.1.1. Tek yönlü grup içi tahmin yöntemi farklar alarak 20
2.4.4.1.2. Çift yönlü grup içi tahmin yöntemi farklar alarak 21
2.4.4.2. Grup içi tahmin yöntemi sabit etkiler seçeneği 21
2.4.5. Gruplar arası (between) tahminci 22
3. Panel Veri Analizinde Model Seçimi 22
3.1. Havuzlanmış EKK Modelinin Testleri 22
3.1.1. F Testi 22
3.1.2. Breuch&Pagan Lagrangian Multiplier (LM) Testi 23
3.2. Rassal Etkiler Modeli ile Sabit Etkiler Modeli Arasında Seçim 24
3.2.1. Hausman Testi 25
4. Varsayımlar ve Varsayimların Geçerliliğinin Testleri 26
4.1. Heteroskedastisite (Farklı Varyans) Probleminin Araştırılması 27
4.2. Otokorelasyon (Serisel Korelasyon) Probleminin Araştırılması 28
4.3. Çoklu Doğrusallık Probleminin Araştırılması 29
4.4. Yatay Kesit Bağımlılığı Probleminin Araştırılması 29
4.5. Normal Dağılımdan Sapma Olup Olmadığının Araştırılması 31
5. Varsayımlardan Sapma Olduğu Durumlarda Kullanılan Yöntemler 32

6. STATA Programında Panel Veri Uygulamaları 34
6.1. STATA Programı 34
6.2. Tek Yönlü Sabit Etkiler Modeli Örneği (wagepan.dta) 38
6.3. Tek Yönlü Rassal Etkiler Modeli Örneği (grunfeld.dta) 64
6.4. Çift Yönlü Sabit Etkiler Modeli Örneği (mathpnl.dta) 85
6.5. Çift Yönlü Karma Etkiler (zaman etkisi sabit, birim etkisi rassal) Modeli Örneği (ezunem.dta) 106
7. Ulaştırma ve Lojistik Sektörü Şirketlerinin Karlılıklarını Etkileyen Faktörlerin Panel Veri ile Analizi 128

KAYNAKLAR 155

EKLER: PANEL VERİ ANALİZİNDE KULLANILABİLECEK STATA KOMUTLARI VE AÇIKLAMALARI 157

KAYNAKLAR

Baltagi, B. H. (2013) Econometric Analysis of Panel Data. 5 th Edition. Cornwall, Wiley.

Greene, W. H. (2008) Econometric Analysis. 6 th Edition. Upper Saddle River, Pearson.

Gujarati, D. N., Porter, D. C. (2009) Basic Econometrics. 5 th Edition. New York, MacGraw Hill. [Chapter 16]

Hill, R. G., Griffiths, W. E., Lim, G. G. (2012) Principles of Econometrics. 4 th Edition. Hoboken, Wiley.

Hsiao, C. (1986) Analysis of Panel Data, Cambridge, Cambridge University Press.

Kutlar, Aziz. (2017). Eviews ile Panel Veri Ekonometrisi Uygulamaları, Umuttepe Yayınları, Kocaeli.

Selahattin Güriş vd. (2018). Uygulamalı Panel Veri Ekonometrisi, Der Yayınları, İstanbul.

Wooldridge, J. M. (2001) Econometric Analysis of Cross Section and Panel Data, MIT Press,

Wooldridge, J. M. (2013) Introductory Econometrics. A Modern Approach. 5th Edition. Mason, South-Western.

Yerdelen Tatoğlu, Ferda. (2020). İleri Panel Veri Analizi, (4. Baskı), Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.

Yerdelen Tatoğlu, Ferda. (2020). Panel Veri Ekonometrisi Stata Uygulamalı, (5. Baskı), Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.

Pesaran, M.H., 2004. General diagnostic tests for cross section dependence in panels. In: Cambridge Working Papers in Economics No. 435. University of Cambridge, and CESifo Working Paper Series No. 1229

ULUSLARARASI GÖÇ
ve
SOSYAL POLİTİKA

Doç. Dr. Teoman AKPINAR

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-87-5

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Kasım 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Göçün neredeyse insanlığın varoluşundan bu yana devam ettiği bilinmektedir. Göç, insanlar ve toplumlar üzerinde farklı sosyal, kültürel, ekonomik, ruhsal ve fiziksel etkiler bırakabilmektedir. Göçün yarattığı sorunlar büyük ölçüde ve bir şekilde sosyal politikanın alanına girmektedir. Eğitim, istihdam ve dil sorunu ile kültürel ve toplumsal adaptasyon sorunları, özellikle, kadınların ve çocukların yaşadıkları göç kaynaklı sorunlar, barınma, iş bulma sıkıntıları ve sosyal koruma ile sosyal sosyal güvenliğin alanına giren tüm konular sosyal politikanın inceleme konularındandır.

Türkiye'nin Orta Doğu'nun ve Dünya'nın önemli sorunlarından birisi olarak göç olgusu günümüzde hız kazanarak devam etmektedir. Türkiye açısından bakıldığında sığınmacı, mülteci akını son yıllarda artmıştır. Geleceğe yönelik beklentilerde de Orta Doğu'daki savaşların ve çalkantıların bitmemesi nedeniyle Türkiye'nin transit ülke olarak göçmenlerin güzergahında bir geçiş noktası veya durak noktası olarak kullanılmaya devam edeceği beklenmektedir. Sığınmacı ve mültecilerin Türkiye'de artık kalıcı olarak yerleşme niyetleri de gözlenmektedir. Kitlesel göç sorunu Türkiye'de aniden büyük nüfus artışlarına sebep olmakta ve bu durum eğitim, iş bulma, barınma, gıda, sağlık, kentleşme ve altyapı ile güvenlik açısından bir çok sorunu beraberinde getirmekte; Sığınmacı-mülteci-göçmenlerin, hayatlarını idame ettirmeleri ve Türk toplumuna adapte olmaları açısından farklı yansımalar yaratabilmektedir.

Orta Doğu'nun savaş, açlık, işsizlik, yoksulluk, devletsizleştirme sorunları uzun yıllardır bir türlü sona erdirilememiştir. Ortadoğu'da bugünlerde yaşanan Filistin-İsrail savaşı kitabımızı bitirmek üzere olduğumuz şu günlerde devam etmektedir. Ortadoğu Bölgesi Osmanlı egemenliğinden çıktığından bu yana bir türlü rahat nefes alamamakta, kendine gelmemekte, istihdam yaratılamamakta, gençlerine iş bulunamamakta ve insanlarına sosyal refah getirilememektedir. Orta Doğu, demokratik idareciler ve yönetime bir türlü kavuşamamaktadır. Bölge ülkeleri ekonomik varlıklarını istedikleri gibi kullanılamamakta ve kendi kendilerine yeter ülkeler haline bir türlü gelememektedir.

Ortadoğu'daki savaşların bitmesi ve bu bölgede yaşayan milyonlarca insanın öncelikle barışa, huzura ve güvenliğe, sonrasında ise sosyal adalet, sosyal barış ve sosyal güvenliğe bir an önce kavuşmaları dileklerimizle,

Teoman AKPINAR

Çorlu/TEKİRDAĞ, Ekim, 2023

İÇİNDEKİLER

1.BÖLÜM
GÖÇÜN TEMEL KAVRAMLARI, GÖÇ OLGUSU VE KAPSAMI, GÖÇ TERİMLERİ, GÖÇ KURAMLARI, GÖÇÜN NEDENLERİ, GÖÇLE İLGİLİ TEMEL YAZILI BELGELER

1.1. GÖÇÜN TEMEL KAVRAMLARI 1
1.1.1. Göç 1
1.1.2. Mülteci 1
1.1.3. Sığınmacı 2
1.1.4. Göçmen 2
1.1.5. Düzensiz Göçmen 4
1.1.6. Kaynak Ülke, Hedef Ülke ve Transit Ülke 4
1.1.7. Entegrasyon, Asimilasyon ve Adaptasyon 5
1.1.8. Geri Göndermeme İlkesi 7
1.2. GÖÇ OLGUSU, KAPSAMI VE ÖNEMİ 8
1.3. GÖÇ ÇEŞİTLERİ 9
1.4. GÖÇÜN NEDENLERİ 12
1.4.1. Sosyal, Psikolojik ve Siyasal Faktörler 13
1.4.2. Ekonomik faktörler 15
1.4.2.1. Göç ve Yoksulluk İlişkisi 16
1.4.2.1.1. Gelişmiş ülkelerde göç-yoksulluk ilişkisi 16
1.4.2.1.2. Gelişmekte olan ülkelerde göç-yoksulluk ilişkisi 17
1.4.3. Doğal olaylar 17
1.4.4. Küreselleşmenin Etkileri 18
1.5. GÖÇ KURAMLARI 19
1.5.1. Genel Olarak 19
1.5.2. Erken Dönem Göç Kuramları 24
1.5.2.1. Ravenstein'ın Göç Kanunları 25
1.5.2.2. İtme Çekme Kuramı 26
1.5.2.3. Kesişen Fırsatlar (Intervening Opportunities) Kuramı 27
1.5.2.4. Merkez-Çevre (Center-Periphery) Kuramı / Dünya Sistemleri Kuramı 29
1.5.2.5. İlişkiler Ağı (Network) Kuramı 29
1.5.2.6. Parekh'in Göç Kuramı 31
1.5.2.7. Dengeli Büyüme Kuramı 31
1.5.2.8. Nurkse ve Lewis'in Göç Kuramları 32
1.5.2.9. Harris-Todaro Göç Kuramı 34
1.5.2.10. William Petersen'ın Göç Tipi 34
1.5.2.11. Sjaastad'ın Göç Teorisi 35
1.5.3. Yeni Göç Teorileri 36
1.5.3.1. Ulus ötesi Göç Teorisi 37

1.5.3.2. Uluslararası Göç Sistemleri Teorisi 38
1.5.3.3. Kümülatif Göç 40
1.5.3.4. Sosyal Ağlar 41
1.5.3.5. Göçmen Ağlarının Sosyal Sermayesi 46
1.6. ULUSLARARASI GÖÇLE İLE İLGİLİ TEMEL YAZILI BELGELER 48
1.6.1. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi 49
1.6.2. 14 Aralık 1967 Tarihli BM Devlete Sığınmaya İlişkin Beyanname 50
1.6.3. Mültecilerin Hukuki Duruma Dair Sözleşme (1951 Cenevre Konvansiyonu) 50
1.6.4. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 55
1.6.5. Vatansız Kişilerin Hukukî Statülerine Dair Sözleşme 56
1.6.6. Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme 57
1.6.7. Schengen Anlaşması 57
1.6.8. Dublin Sözleşmesi 58
1.6.9. Maastricht Antlaşması 60
1.6.10. Amsterdam Antlaşması 60
1.6.11. Tampere Zirvesi 62
1.6.12. Lahey Programı 63
1.6.13. Lizbon Anlaşması 64
1.6.14. Stockholm Programı 64
1.6.15. New York Deklarasyonu 66
1.7. YABANCILARIN TÜRKİYE'DEKİ STATÜLERİ 67
1.7.1. İkamet İzni Sahibi Yabancılar 67
1.7.2. Çalışma İzni Sahibi Yabancılar 68
1.7.3. Uluslararası Koruma Başvurusu ve Statü Sahibi Yabancılar 69
1.7.3.1. Mülteci Statüsü 70
1.7.3.2. Şartlı Mülteci Statüsü 70
1.7.3.3. İkincil Koruma Statüsü 70
1.7.3.4. Geçici Koruma Statüsü 71
1.7.3.5. Vatansız Statüsü Sahibi Yabancılar 71
1.7.3.6. Türk Soylu Yabancılar 72

2. BÖLÜM
ORTADOĞU'DA GÖÇE SEBEP OLAN ETKENLER GÖÇÜN AVRUPA BİRLİĞİ - TÜRKİYE İLİŞKİLERİNE ETKİLERİ

2.1. ORTADOĞU'DAKİ GÖÇÜN NEDENLERİ 75
2.1.1. Ortadoğu'nun Coğrafi Konumu 75
2.1.2. Kaynak, Transit ve Hedef Ülkeler 78
2.1.3. Devletler Arası Krizler 78
2.1.4. Göç Diplomasisi 79
2.1.5. Devlet - Toplum Arası Krizler 80

2.1.6. Devletsizleştirme 81
2.1.7. Siyasi ve Ekonomik Problemler 82
2.1.8. Geri Kabul Antlaşmasının Etkileri 85
2.2. GÖÇÜN AVRUPA BİRLİĞİ - TÜRKİYE İLİŞKİLERİNE ETKİLERİ 88
2.2.1. Arap Baharı Sonrasında Avrupa Birliği Göç Politikası 89
2.2.2. Arap Baharı Sonrası Ortak Göç Politikalarında Fikir Ayrılıkları 91
2.2.3. Bazı Avrupa Birliği Ülkelerinin Arap Baharı Sonrası Uyguladığı Göç Politikaları 92
2.2.4. AB'nin Göç Politikası Çerçevesinde Türkiye'ye Bakışı ve Beklentileri 94
2.2.5. AB'nin Göçle Mücadele Araçları 96
2.2.6. AB Ülkelerinin AB'nin Göç Politikalarına Karşı Yaklaşımları 100
2.2.7. Avrupa Birliği'nin Dış Politikası İle Göç Politikası Arasındaki Çelişki 101
2.2.8. AB'nin Suriyeli Sığınmacı Sorunu 102
2.2.9. AB'nin Düzensiz Göçle Mücadelesi 104
2.2.10. Türkiye'nin Düzensiz Göçle Mücadelesi 108
2.2.10.1. Türkiye'nin Düzensiz Göçle Mücadele Stratejileri 110
2.2.10.2. Gönüllü Geri Dönüş 113
2.2.10.3. Uluslararası İş birliği 114
2.2.10.4. Geri Kabul Anlaşmaları 115
2.2.10.5. Türkiye'de Düzensiz Göçle İlgili Yasal Gelişmeler 116

3.BÖLÜM
ORTADOĞU'DAKİ GÖÇ SORUNUNUN TÜRKİYE'NİN SOSYAL POLİTİKASINA ETKİLERİ

3.1. TÜRKİYE'NİN GÖÇ TARİHÇESİ 117
3.2. TÜRKİYE'NİN GÖÇ ALMA NEDENLERİ 121
3.3. GÖÇ VE SOSYAL POLİTİKA ETKİLEŞİMLERİ 123
3.3.1. Göç ve Sosyal Politika İlişkisi 123
3.3.2. Göçün Ekonomik Hayata Etkisi 125
3.3.3.Göçün Kentsel - Mekânsal Yapıya Etkileri 131
3.3.4. Göçün Barınma Konusundaki Etkileri 139
3.3.5. Göçün Toplumsal Bütünleşmeye Etkileri 140
3.3.6. Göçün Kadın ve Çocukların Yaşamı ve Sağlığına Etkisi 144
3.3.6.1. Göçün Kadınların Yaşamı ve Sağlığına Etkisi 146
3.3.6.2. Göçün Çocukların Yaşamı ve Sağlığına Etkisi 150
3.3.7. Göç ve Kentsel Uyum Sorunu 153
3.3.7.1. Uyum 154
3.3.7.1.1. Sosyo-kültürel Uyum 154
3.3.7.1.2. Psikolojik Uyum 156
3.3.7.2. Kültürleşme ve Uyum Sürecini Etkileyen Unsurlar 158
3.3.7.2.1. Eğitim Düzeyi 159
3.3.7.2.2. Dil 161

3.3.7.2.3. Cinsiyet 162
3.3.7.2.4. Göç Edilen Ülkede Kalış Süresi ve Yaş 163
3.3.7.2.5. Medeni Durum 163
3.3.7.2.6. Din 164
3.3.7.2.7. Algılanan Ayrımcılık 164
3.3.8. Göçün İşgücü Piyasasına Etkileri 165
3.3.9. Göçün İstihdam Üzerindeki Etkileri 173
3.3.10. Göçün İşsizlik ve Ücretler Üzerindeki Etkisi 176
3.3.11. Göçün Konut Piyasasına Etkileri 179
3.3.11. Göçün İç Güvenliğe Etkileri 180
3.3.11.1. Göç Sorununun Kentlerde Yarattığı Güvenlik Sorunları 180
3.3.11.2. Yabancı Suçluluğu 181
3.3.11.3. İç Güvenlik ve Asayiş Suçları 184
3.3.11.4. Terör ve Göçmen Kaçakçılığı 185
3.3.12. Suriyeli ve Afgan Göçmenlerin Türkiye'de Yaşadıkları Sorunlar 186
3.3.12.1. Göçmenlerin Eğitim Sorunları 186
3.3.12.2. Suriyeli Göçmen Kadınların Yaşadıkları Sorunlar 189
3.3.12.3. Suriyeli göçmen kadınların çalışma hayatında yaşadıkları sorunlar 191
3.3.12.4. Afgan Göçmen Kadınların Yaşadıkları Sorunlar 193
3.3.12.5. Afgan Göçmenlerin Çalışma Hayatında Yaşadıkları Sorunlar 195

4. BÖLÜM
GÖÇMENLERİN SOSYAL GÜVENLİĞİ

4.1. SOSYAL GÜVENLİK HAKKI 197
4.2. GÖÇMENLERİN TÜRKİYE'DE ÇALIŞABİLME KOŞULLARI 200
4.3. GÖÇMENLERİN TÜRKİYE'DE SİGORTALI OLABİLME KOŞULLARI 202
4.2.1. Kısa Vadeli Sigorta Kolları 205
4.2.1.1. İş Kazası ve Meslek Hastalığı Sigortası 206
4.2.1.2. Hastalık Sigortası 208
4.2.1.3. Analık Sigortası 211
4.2.2. Uzun Vadeli Sigorta Kolları 212
4.2.2.1. Malullük Sigortası 212
4.2.2.2. Yaşlılık Sigortası 213
4.2.2.3. Ölüm Sigortası 215
4.2.3. İşsizlik Sigortası 216
4.3. GÖÇMENLERİN SİGORTALILIK HİZMET SÜRELERİNİN BELİRLENMESİ 218
4.4. GÖÇMENLERE YÖNELİK SOSYAL KORUMA UYGULAMALARI 220
4.4.1. Almanya'da Sosyal Koruma Uygulamaları 224
4.4.2. İsveç'te Sosyal Koruma Uygulamaları 224
4.5. GÖÇMENLERİN SENDİKAL HAKLARI 225
4.6. GÖÇMENLERİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ 228

5. BÖLÜM
GELECEĞE İLİŞKİN GÖÇ SENARYOLARI

5.1. TÜRKİYE'NİN YAPISAL DURUMU 231
5.2. ORTADOĞU'NUN YAPISAL DURUMU 233
5.2.1. Hızlı Demografik değişim 233
5.2.2. Yaygın genç işsizliği 233
5.2.3. Potansiyel etkiler 234
5.2.4. Diğer zorluklar 235
5.3. ORTADOĞU VE KUZEY AFRİKA'NIN GENEL FOTOĞRAFI 235
5.3.1. Toplumsal ve Ekonomik Beklentiler 235
5.3.2. İşgücü 236
5.3.3. Düşük Ekonomik Performans ve Gelir Farklılıkları 238
5.3.4. İklim değişikliği 238
5.3.5. Politik Şiddet ve Çatışma 239
5.3.6. Nüfus Değişimleri 240
5.3.7. Gelecekteki Göç Baskıları 240
5.4. AVRUPA'NIN GELECEKTEKİ İŞGÜCÜ İHTİYACI 241
5.5. GÖÇÜN MALİ ETKİSİ 243
5.6. GÖÇ SORUNUNA ÇÖZÜM ÖNERİLERİ 245

KAYNAKLAR: 251

KAYNAKLAR:

Abar, A. (2023). Yerli ve Suriyeli Girişimcilerin Rekabet ve Entegrasyon Konusundaki Düşünceleri: Gaziantep Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Abel, G. J., Brottrager, M., Cuaresma, J. C., and Muttarak, R. (2019). Climate, Conflict and Forced Migration, Global Environmental Change, 54, pp. 239-249.

Abdullatif, B. K. & Koç, M. (2022). Göçmen Girişimcilik Teorilerinin Mülteci Girişimcilik Bağlamında İncelenmesi, Uluslararası Sosyal, Siyasal ve Mali Araştırmalar Dergisi (USSMAD), Sayı:1, Cilt:2, ss. 91-103.

Abed, G.T. ve Davoodi, H.R. (2003). Challenges of Growth and Globalization in the Middle East and North Africa, IMF/International Monetary Fund, https://www.imf.org/external/pubs/ft/med/2003/eng/abed.htm, Erişim Tarihi: 20.05.2023.

Acar, F. (2019). Türkiye-Avrupa Birliği Mülteci Politikaları ve Suriyeli Mülteciler, Yüksek Lisans Tezi, T.C. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Adıgüzel, Y. (2016). Göç Sosyolojisi, 1. Basım, Nobel Yaıncılık, Ankara.

Adıgüzel, G. (2020). İtici ve Çekici Faktörler Işığında Türkiye'ye Yönelik Uluslararası Göçler:

1979-2019, T.C İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Ağır, O. ve Sezik, M. (2015). Suriye'den Türkiye'ye Yaşanan Göç Dalgasından Kaynaklanan Güvenlik Sorunları, Birey ve toplum, Cilt:5, Sayı:9, ss. 95-123.

Ağır, O. ve Takar, M. (2017). SSCB'nin Güvenlik Algısı Sonucu Gerçekleştirmiş Olduğu Göçler:

Ahıska Türkleri Örneği, KAYES 2017 I. Uluslararası Kahramanmaraş Yönetim, Ekonomi ve Siyaset Kongresi 12-13-14 Ekim, Kahramanmaraş.

Akalın, A. E. (2014). Türkiye'de Ev Hizmetlerinde Çalışan Göçmen Kadınların Toplumsal ve İktisadi Varoluş Stratejileri Üzerine Sosyolojik Bir Analiz, doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Akdağ, G.A. (2005). AB Kapısında Türkiye ve Göç Politikası, TASAM/Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi, Stratejik Öngörü Dergisi, Sayı: 4, Yıl: 2.

Akıncı, B; Nergiz, A. ve Gedik, E. (2015). Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme: Göç ve Toplumsal Kabul, Göç Araştırmaları Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 2, ss. 58-83.

Akşam, (2017). İran'da Yaşayan Mülteciler, https://ankasam.org/iranda-yasayan-multeciler/,Erişim Tarihi: 17.02.2023.

Aktan, S. (2018). AB Göç Zirvesi: Uzlaşmalar ve anlaşmazlıklar, euronews, https://tr.euronews.com/2018/06/30/ab-goc-zirvesi-uzlasmalar-ve-anlasmazliklar, Erişim Tarihi: 03.04.2023.

Aktaş, (2017). Turkish Studies, Avrupa'ya Göçün Türkiye'deki Sosyo-Kültürel ve Dini Hayata Yansımaları (Bozova Örneği), Volume 12/35, p. 447-461.

Akyıldız, İ.E. (2016). *Göç Teorilerinin Karşılaştırmalı Analizi*, B.U.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 35, Sayı: 2, ss. 127-176.Akyıldız, C. (2021). Türkiye'deki Göçmen İşçilerin İSG Çerçevesinde İncelenmesi, Doktora Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Akyiğit, H. ve Baki, Z. (2021). Sosyal sermayenin göç ve etnik girişimcilik üzerindeki etkisi: İzmir'deki Suriyeli küçük girişimciler, Yorum-Yönetim-Yöntem Uluslararası Yönetim-Ekonomi ve Felsefe Dergisi, 9(1), 67-88.

Al-Qassemi, S.S. (2016), The Arab World's Other Migration Problem, MEI / Middle East Institute, Washington D.C.

Amnesty, (2023). Personnes Réfugıées, Demandeuses D'asıle Et Mıgrantes https://www.amnesty.org/fr/what-we-do/refugees-asylum-seekers-and-migrants/?utm_source=google&utm_medium=cpc&gclid=Cj0KCQiAgOefBhDgARIsAMhqXA6_qzqQz_07S2fS9zuXE6erCDeeMMwT1Arg9sUORAbRpwrd-WJa8s4aAtlYEALw_wcB , Erişim Tarihi: 26.02.2023.

Antepli, A. (2023). Göçe Maruz Kalan ve Çift Ebeveyn Rolünü Üstlenen Dul Göçmen Kadınlar: İç Göç ve Dış Göç Pratiği, Yüksek Lisans Tezi. T.C. Gaziantep Üniversitesi, Göç Enstitüsü, Gaziantep.

Argalı , M. (2021). Türkiye'nin Uyguladığı Göç Politikası ve Göç Diplomasisi Örneklerinin Analizi, T.C. Milli Savunma Üniversitesi Atatürk Stratejik Araştırmalar Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Ariu, A., Docquier, F., and Squicciarini, M. P. (2016). Governance Quality and Net Migration Flows, Regional Science and Urban Economics, 60, pp. 238-248.

Aslan, S.Y. (2021). Avrupa Birliği Güvenlik Politikalarında Uluslararası Göç Sorunsalı: Afrika ve Suriye Kökenli Göç Krizleri, Dalı Doktora Tezi, T.C. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.

Asylos.eu (2022). The Turkey Country of Origin Information (COI) Repository, www.asylos.eu, Erişim Tarihi: 13.07.2023.

Ataca, B. & Berry, J.W. (2002). Psychological, sociocultural, and marital adaptation of Turkish immigrant couples in Canada, Int J Psychol, 37:13-26.

Atsızelti, N.Ş.B. (2021). Avrupa'da Göçmen Suçluluğu Üzerine Yapılan Ampirik Araştırmaların Sistematik Derlemesi, T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Programı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Ay, E. (2019). Avrupa Birliğinin Ortak Göç ve Mülteci Politikası: Suriye İç Savaşı Örneği, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Aybar, D.H.; Aksoy, B.; Çizel, B. ve Cizel, R.B. (2018). Ortadoğu'dan Göçün Türkiye Üzerindeki Etkileri Raporu, https://www.researchgate.net/publication/328660999_Ortadogu'dan_Gocun_Turkiye_Uzerindeki_Etkileri_Raporu, Erişim Tarihi: 28.11.2018.

Ayca, T. (2019). Avrupa Birliği-Türkiye İlişkilerinin Geri Kabul Anlaşmasının Etkileri Bağlamında Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Aycan, Z. & Berry, J.W. (1996). Impact of employment-related experiences on immigrants' psychological well-being and adaptation to Canada. Can J Behav Sci, 28:240-251.

Aydın, M. (2010). Avrupa Birliği'nin Ortadoğu Politikası, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Aydın, N.Z. (2017). Dış Tehditlerin İç Göçler Üzerine Etkisi: Kilis Örneği, KAYES 2017, I. Uluslararası Kahramanmaraş Yönetim, Ekonomi ve Siyaset Kongresi, 12-13-14 Ekim 2017, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.

Ayvazoğlu, A.Ş.; Kunuroğlu, F. ve Yağmur, K. (2021). Psychological and socio-cultural adaptation of Syrian refugees in Turkey, International Journal of Intercultural Relations 80, pp. 99–111.

Aziz, N.A. (2016). Managing Migration in the Eastern Mediterranean: Challenges and Opportunities Center for Migration and Refugee Studies, Dossier: Mobility and Refugee Crisis in the Mediterranean, https://www.iemed.org/wp-content/uploads/2021/01/Managing-Migration-in-the-Eastern-Mediterranean-Challenges-and-Opportunities.pdf, Erişim Tarihi: 20.11.2022.

Babataş, G. (2007). Beyin Göçü ve Türkiye'nin Sosyo-Ekonomik Yapısının Beyin Göçüne Etkisi, Öneri Dergisi, Cilt: 7, Sayı 28, ss. 263 266.

Bankston, Iii C.L. & Zhou, M. (1996). The ethnic church, ethnic identification, and social adjustment of Vietnamese adolescents, Rev Relig Res, 30:18-37.

Basch, L., Glick Schiller, N. and Blanc-Szanton, C. (1994). Nations Unbound: Transnational Projects, Postcolonial Predicaments, and Deterritorialized Nation States, New York: Gordon and Breach Publ.

Bauman, Z. (2016). Kapımızdaki Yabancılar, 1. Baskı, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.

Baylan, M. ve Pazarcı, P. (2017). Türkiye'ye Göç ve Kayıtdışı İstihdam, KAYES 2017, I. Uluslararası Kahramanmaraş Yönetim, Ekonomi ve Siyaset Kongresi, 12-13-14 Ekim 2017, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.

Beine, M. and Parsons, C. (2015). Climatic Factors as Determinants of International Migration, Scandinavian Journal of Economics, 117 (2), pp. 723-767.

Berger, J. et al. (2016), "Cross-country differences in the contribution of future migration to old-age financing", *International Tax and Public Finance*, Vol. 23/6, pp. 1160-1184,

Berry, J.W.; Phinney, J.S.; Sam, D.L. & Vedder, P. (2006). Immigrant youth: acculturation, identity, and adaptation, Appl Psychol, 55:303-332.

Bimay, M.(2022). Küresel Göç Krizleri ve Uluslararası Göçlerin Geleceğine İlişkin Bir Değerlendirme, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 12, Sayı: 2, ss.87 – 106.

Bodur, M.Z. (2018). Küresel Göç Hareketlerinin Nedenleri ve Buna İlişkin Öngörüler, 21. Yüzyıl Türkiye Enstitüsü, Ankara.

Boissonneault, M.; Costa, R. and Valk, H.D. (2022). The future of migration between Europe and the Middle East & North Africa under scenarios of social change: a factorial survey among European migration professionals Deliverable 7.2 , https://quantmig.eu/res/files/QuantMig_Deliverable%207.2%20v1.1.pdf , Erişim Tarihi: 06.08.2023.

Bourhis RY, Moise LC, Perreault S, Senecal S (1997) Towards an interractive acculturation model: asocial psychological approach. Int J Psychol, 32:369-386.

Bulgur, N. (2017). 20. Yüzyılda Göç Teorileri ve Türkiye'nin Uluslararası Göç Politikaları, I. Uluslararası İnsan ve Toplum Bilimleri Kongresi 12-17 Eylül 2017 Priştina-Kosova, Kongre Kitabı, Editörler: Gonca Bayraktar Durgun, Tuğrul Korkmaz, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Cattaneo, C., and Peri, G. (2016). The Migration Response to Increasing Temperatures, Journal of Development Economics, 122, pp. 127-146.

Cehajıc, M. (2007). Savaş Mağduru Bosnalı Kadınlar, Uluslararası Göç ve Kadın Sempozyumu Bildiriler, International Symposium on Migration and Women, 01-02 December 2007, Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul.

Ceviz, A. (2020). Migration To Turkey: Directorate General Of Migration Management As An Institutıon And Its Perception Of Migrants From Africa, Master Thesis, Yeditepe University, İstanbul.

Chalabizada, G. (2021). *Uluslararası Hukukta Deniz Yoluyla Gerçekleştirilen Düzensiz Göç Hareketleri İle Mücadele ve Türkiye*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Chojnicki, X.; Docquier, F. and Ragot, L. (2011), "Should the US have locked heaven's door?", *Journal of Population Economics*, Vol. 24/1, pp. 317-359,

Civak C. (2019). Suriye Krizi Çerçevesinde Avrupa Birliği'nin Göç Politikası: Almanya Örneği, T.C. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, , Yüksek Lisans Tezi, Bolu.

Civan, O.E. ve Gökalp, A. (2011). Göçmen İşçi Kavramı ve Göçmen İşçilerin İş Sağlığı ve Güvenliği, Çalışma ve Toplum, 2011,1, ss.233-264.

Colas, M.; Sachs, D. and Weizsäcker,G. (2021), "The Indirect Fiscal Benefits of Low-Skilled Immigration", *CEPRDP15325*, https://cepr.org/active/publications/discussion_papers/dp.php?dpno=15325, Erişim Tarihi: 31.08.2023.

Coleman, J. S. (1988). Social Capital in the Creation of Human Capital. American Journal of Sociology 94, 95-120.

Collyer, M. (2005). When do social networks fail to explain migration? Accounting for the movement of Algerian asylum-seekers to the UK. Journal of Ethnic and Migration Studies, 31 (4), 699-718.

Cornelius, W.A and Martin, P. (1994). *Controlling immigration: a global perspective*, Stanford, Calif.: Stanford University Press.

Coşkun, A. (2021). Göç Yönetiminden Göç Yönetişimine: Bir Model Önerisi, Doktora Tezi, T.C. İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Çağlayan, S. (2006). *Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi*. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE), (17), 67-91.

Çakı, A. (2018). Geçmişten Bugüne Türkiye'nin Göç Politikası ve Suriyeli Göçmenler Bağlamında Göç Yönetişimi, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.

Çelik, H. (2020). Ortadoğu ve Demokrasi: Ortadoğu İslam Ülkelerinde Demokrasi Neden Gelişmedi?, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.

Çetiner, S. (2022a). Suriye Krizi Özelinde Uluslararası Göç Sorunu, Yönetimi ve Uluslararası Göç Sorununun Ev Sahibi Ülkeye Sosyo Ekonomik Etkileri: Türkiye Örneği, Doktora Tezi, T.C. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.

Çetiner, S. (2022b). Uluslararası Toplumun Kitlesel Göçlere Tepkisi ve Uluslararası Göç Yönetimi: Suriye Krizi Örneği, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Cilt: 17, Sayı: 46, ss. 653-672.

Çeviköz, Ü. (2018). Uluslararası sistem ve Türkiye'nin 'dış' politikası – 1, 18 Ocak 2018, http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/unal-cevikoz/uluslararasi-sistem-ve-turkiyenin-dis-politikasi-1-40713464, Erişim Tarihi: 28.11.2018.

Çıtak, E. (2020). Migration And Securitization: An Assessment In The Context Of Human Security, Journal of Management and Economics Research, Volume: 18, Issue: 3, pp. 1-24.

Çifçi, S., Değer, V., Ertem, M. (2018). Suriyeli Göçmenler ve Önemli Bir Üreme Sağlığı Sorunu Erken Yaş Gebelikleri, Göç Dergisi, 3 (1):1-17.

ÇSGB, (2022). Haberler: "Sendikalı İşçi Sayısı 2 Milyon 280 Bini Aştı", https://www.csgb.gov.tr/haberler/sendikali-isci-sayisi-2-milyon-280-bini-asti/#:~:text=2022%20Y%C4%B1l%C4%B1%20Temmuz%20d%C3%B6nemi%20istatistiklerine,oran%C4%B1%2014%2C26%20olarak%20ger%C3%A7ekle%C5%9Fti., Erişim Tarihi: 26.08.2023.

ÇSGB, (2021). Yabancıların Çalışma İzinleri, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, https://www.csgb.gov.tr/istatistikler/calisma-hayati-istatistikleri/resmi-istatistik-programi/yabancilarin-calisma-izinleri/, Erişim Tarihi: 15.07.2023.

d'Albis, H., Boubtane, E. and Coulibaly, D. (2019), "Immigration and public finances in OECD countries", *Journal of Economic Dynamics and Control*, Vol. 99, pp. 116-151,

Dağ, A.E. (2015). Ortadoğu'da Çatışma Dinamikleri, İNSAMER.

Danış, D. (2018). Türkiye'de Kent Mültecileri ve Misafirperverlik, TESEV İyi Yönetişim Tartışmaları.

Demir, G. (2020). Göç Eden ve Göç Etmeyen Kadınların Doğum Korkusu Düzeylerinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Demir, M. (2016). Türkiye'de Yabancıların Sosyal Güvenliği, Sosyal Güvenlik Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 1, ss. 70-93.

Demirci, K. (2022). Avrupa Birliği ve Türkiye İlişkilerinde Dış Göç ve Güvenlik Yönetimine Etkileri: İzmir İli Örneği, Doktora Tezi, T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Deniz, T. (2014). Uluslararası Göç Sorunu Perspektifinde Türkiye, Türkiye Sosyal Araştırmalar

Dergisi, Cilt: 181, Sayı: 181, ss. 175-204.

Develi, E.S. (2017). *21. Yüzyılda Göç Olgusu: Uluslararası Göç Teorilerinin Ekonomi Politiği,* Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 22, Göç Özel Sayısı, ss.1343-1353.

Doğan, M. (2016). Göç Olgusunun Ulusal Güvenlik Üzerine Etkileri, II. Ortadoğu Konferansları: Ortadoğu'daki Çatışmalar Bağlamında Göç Sorunu, Bildiri Kitabı, 28-29 Nisan, Kilis, Türkiye.

Doğan, U. ve Atay, E. (2016). Göçün Sağlık Üzerine Etkileri: Türkiye Örneği, II. Ortadoğu Konferansları: Ortadoğu'daki Çatışmalar Bağlamında Göç Sorunu, Bildiri Kitabı, 28-29 Nisan, Kilis, Türkiye.

Doğan, N.; Kürüm, R. S..; Bekâroğlu, E.A. ve Cin, M. (2020). İstanbul Göç Araştırması 2020, İBB, Sosyal Hizmetler Müdürlüğü - Göç Birimi, İstanbul.

Dolfin, S. And Genicot, G. (2009). What Do Networks Do? The Role of Networks on Migration and "Coyote" Use, Mignet.pdf (georgetown.edu), Erişim Tarihi: 21.09.2023.

Drabo, A., and Mbaye, L. M. (2015). Natural Disasters, Migration and Education: An Empirical Analysis in Developing Countries, Environment and Development Economics, 20 (6), pp. 767-796

Duman, E. Ş. ve Özdemirci, A. (2020). Türkiye'deki Suriyeli Göçmen Girişimciler Üzerine Bir Alan Araştırması, Yönetim Bilimleri Dergisi, 18 (37), ss. 629-656.

EC, (2023). Stokholm Programme, https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/european-migration-network-emn/emn-asylum-and-migration-glossary/glossary/stockholm-programme_en , Erişim Tarihi: 30.07.2023.

EC, (2021). Cifras globales de la inmigración en la sociedad europea, European Comission, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_es, Erişim Tarihi: 29.05.2023.

Eker, K. (2008). Türkiye'de Yasa Dışı Göç Sorunu, Doktora Tezi, T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, İzmir.

Elçi, İ.H (2022). Türkiye ve İran Arasındaki Düzensiz Göç Sorunu ve Sınır Güvenliği, Doktora Tezi, T.C. İstanbul Arel Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Elibol, A. (2023). Türkiye – Suriye İlişkileri ve Arap Baharı Sonrası Türkiye'nin Dönüşen Sınır Politikaları, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Elrick, T., and Lewandowska, E. (2008). Matching and making labour demand and supply: agents in Polish migrant networks of domestic elderly care in Germany and Italy. Journal of Ethnic and Migration Studies, 34(5), 717-734

Em, S.N.; Atılgan, A. ve Aydoğdu, Y. (2017). Siyasal Rejimlerin Zorunlu Göçe Etkileri: Irak ve Suriye Örnekleri Üzerinden Bir Değerlendirme, KAYES, I. Uluslararası Kahramanmaraş Yönetim, Ekonomi ve Siyaset Kongresi, 12-13-14 Ekim 2017, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.

EP, (2020). European Parliament, *Exploring migration causes – why people migrate*, https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/world/20200624STO81906/exploring-migration-causes-why-people-migrate, Erişim Tarihi: 22.04.2023.

EP, (2023). Exploring migration causes: why people migrate, https://www.europarl.europa.eu/pdfs/news/expert/2020/7/story/20200624STO81906/20200624STO81906_en.pdf, Erişim Tarihi: 13.08.2023.

Erdil, A. (2022). The Importance of Workplace- Occupational Safety in the Perspective of Enterprise Sustainable Development and Performance, European Journal of Science and Technology, Special Issue 42, pp. 88-99.

Erdönmez, H. (2010). Avrupa Devletlerinin Orta Doğu Politikası İle ABD'nin Büyük Orta Doğu Projesi, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Eren, E.Y. (2021). "Güvenli, Sistemli ve Düzenli Göç İçin Küresel Mutabakat" Üzerine Bir Değerlendirme, TAÜHFD, 2021; 3(1), ss. 65-122.

Ergün, Ö. R. (2022). Türkiye'de Göç ve İşsizlik Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Social Sciences Research Journal, 11 (4), ss. 542-549.

Erkmen, M. (2021). Arap Baharı Sonrası Kitlesel Göç Hareketleri Karşısında Avrupa Birliği'nin Reaksiyonu; Göç ve Komşuluk Politikalarındaki Değişim, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.

Ertan, K.A. ve Ertan, B. (2017). Türkiye'nin Göç Politikası, Contemporary Research In Economics And Social Sciences, Volume: 1, Issue: 2, pp. 7-39.

Esenlikci, A.C. (2016). Avrupa Birliği'nde ve Türkiye'de Göçmenlere Yönelik Sosyal Politika Düzenlemeleri, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

Espinosa, K.E. and Massey, D.S. (1997). Determinants of English Proficiency among Mexican Migrants to the United States, Volume 31, Issue 1, pp.

Estevens, J. (2018). Migration crisis in the EU: developing a framework for analysis of national security and defence strategies, Estevens Comparative Migration Studies, 6:28, pp.1-21.

ETHW, (2023). Health and safety, Engineering and Technology History Wiki, https://ethw.org/Category:Health_and_safety?gclid=CjwKCAjww7KmBhAyEiwA5-PUSrtKclOqDToTZy1pUeEYltt8e9_dd5OQYNYazVakpUAHfI7w0vChoCwBkQAvD_BwE, Erişim Tarihi: 05.08.2023.

EuroHealthNet, (2020). Making the link: Improving Health and Health Equity through Strong Social Protection Systems, https://eurohealthnet.eu/wp-content/uploads/documents/2020/200924_PolicyPrecis_Social_Protection_WebLayout.pdf , Erişim Tarihi: 11.06.2023.

Euronews, (2020). Dünya'da en fazla mülteciye ev sahipliği yapan ülke Türkiye, ilk 10'da Avrupa'dan sadece Almanya var, https://tr.euronews.com/2020/02/28/dunyada-en-fazla-multeciye-ev-sahipligi-yapan-ulke-turkiye-ilk-10-da-avrupa-sadece-almanya, Erişim Tarihi: 16.06.2023.

Euronews, (2023), Libya'nın doğusunu vuran sellerde can kaybı artıyor: Binlerce kişi kayıp, Libya'nın doğusunu vuran sellerde can kaybı artıyor: Binlerce kişi kayıp | Euronews, Erişim Tarihi: 15.09.2023.

Europol, (2023). European Union Agency for Law Enforcement Cooperation (Europol), https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/europol_en, Erişim Tarihi: 29.06.2023.

Faist, T. (1995). A Preliminary Analysis of Political-Institutional Aspects of International Migration: Internationalization, Transnationalization, and Internal Globalization, ZeS-Arbeitspapier, 10/19.

Fawcett, J.T. and Arnold, F. (1987). Explaining Diversity: Asian and PacificImmigration Systems (Ed. by Fawcett, J.T. and Cariño, B.V.), New York: Center for Migration Studies: 453-473.

Frontex EU, (2023). Who we are, The European Border and Coast Guard Agency, https://frontex.europa.eu/, Erişim Tarihi: 27.06.2023.

Frontex EU, (2023a). Migratory Routes, The European Border and Coast Guard Agency, https://frontex.europa.eu/what-we-do/monitoring-and-risk-analysis/migratory-map/, Erişim Tarihi: 27.06.2023.

Frontex EU, (2023b). Monitoring and risk analysis, https://frontex.europa.eu/what-we-do/monitoring-and-risk-analysis/migratory-map/, Erişim Tarihi: 26.09.2023.

Gayırnal, A. (2021). 1961-2020 Yılları Arasında Almanya'da Yaşayan Türkiyeli Göçmen Kadınların Kimlik Dönüşümleri, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Şırnak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Şırnak.

Geleri, Z. (2021).Türkiye'de Göç Yönetimi ve Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara.

Gençler, A. (2005). Avrupa Birliği'nin Göç Politikası, Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, Cilt 0, Sayı 49.

Gezgin, F. (1991). İşgücü Göçü Teorileri, Sosyoloji Konferansları, Cilt: 0, Sayı: 23.

Gezgin, M.F. (1988). Cemaat Cemiyet Ayırımı Ve Ferdınand Tönnıes, Sosyoloji Konferansları, Cilt 0, Sayı 22, ss. 183-201.

GGF, (2023). Re-Imagining Forced Migration Governance for 2030, Global Governance Futures, Public Policy Institute, Berlin, Germany, https://www.ggfutures.net/analysis/re-imagining-forced-migration-governance-for-2030, Erişim Tarihi: 07.08.2023.

Gil, A.G., Vega, W.A. & Dimas, J.M. (1994). Acculturative stress and personal adjustment among Hispanic adolescent boys, J Community Psychol, 22:43-54.

GİB (2023a). Göç İdaresi Başkanlığı, Şartlı Mülteci, https://www.goc.gov.tr/sartli-multeci#:~:text=Buna%20g%C3%B6re%20%C5%9Fartl%C4%B1%20m%C3%BClteci%3B%20Avrupa,uluslararas%C4%B1%20koruma%20talebinde%20bulunan%20ki%C5%9Fidir, Erişim Tarihi: 19.03.2023.

GİB, (2023b). Avrupa Birliğinde Geçici Koruma, T.C. İç İşleri Bakanlığı, Göç İdaresi Başkanlığı, https://www.goc.gov.tr/avrupa-birliginde-gecici-koruma, Erişim Tarihi: 27.06.2023.

GİB, (2023c). Türkiye'nin Düzensiz Göçle Mücadelesi, Göç İdaresi Başkanlığı, https://www.goc.gov.tr/turkiyenin-duzensiz-gocle-mucadelesi, Erişim Tarihi: 23.06.2023.

GİB, (2023d). Geçici Korumamız Altındaki Suriyeliler, Göç İdaresi Başkanlığı, https://www.goc.gov.tr/gecici-korumamiz-altindaki-suriyeliler, Erişim Tarihi: 20.07.2023.

GİB, (2023e). Düzensiz Göç, https://www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-istatistikler , Erişim Tarihi: 24.08.2023.

GİB, (2020).Türkiye İnsan Ticaretiyle Mücadele Yıllık Raporu, T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, Yayın No: 61, Ankara.

Goularas, G. B. ve Sunata, U. (2015). Türk Dış Politikasında Göç ve Mülteci Rejimi, Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Kültürel Çalışmalar Dergisi, 2(1), ss.12-40.

Göç İstatistik Raporu, (2017). Türk Kızılayı Göç ve Mülteci Hizmetleri Müdürlüğü, Ankara.

Göksu, N.; Okumuş, M.T. ve Afşar, A. (2017). İmalat Sektöründe Çalışan Suriyeli Mültecilerin İş Sağlığı ve Güvenliğini Etkileyen Davranışlar İle İlgili Bir Alan Araştırması, KAYES 2017, I. Uluslararası Kahramanmaraş Yönetim, Ekonomi ve Siyaset Kongresi, 12-13-14 Ekim 2017, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.

Görgün, M. (2017). Küreselleşme Sürecinde Göçmen İlişkileri Ağının Önemi, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Y.2017, C.22, Göç Özel Sayısı, ss.1317-1327.

Güçlüer, A. (2022). Göç ve Toplumsal Uyum: Mardin'deki Suriyeli ve Kuzey Iraklı Yezidi Kadın

Göçmenlerin Göç Deneyimleri, Yüksek Lisans Tezi, T.C Gaziantep Üniversitesi, Göç Enstitüsü, Gaziantep.

Güler, A. (2021). Göç Olgusunun Çok Boyutlu Etkileri ve Türkiye'ye Yansımaları, Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 10, Sayı 2.

Güllüpınar, F. (2012). Göç Olgusunun Ekonomi-Politiği ve Uluslararası Göç Kuramları Üzerine Bir Değerlendirme, Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 4, ss. 53-85.

Gültaç, (2023). İşgücünde Konuşulmayan Taraf: Göçmen İşçiler, İnsana Yakışır İş ve Sosyal Güvenlik, Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 7, Sayı: 2, ss. 405-420.

Gültekin, M.N.; Giritlioğlu, İ.; Karadaş, Y.; Soyudoğan, M.; Kuzu, Ş.L.; Gülhan, S.T.; Doğanoğlu, M.; Utanır, A.; Aslan, Ç. ve İncetahtacı, N. (2018). Gaziantep'teki Suriyeliler Uyum, Beklentiler ve Zorluklar (Özet Rapor), Gaziantep Üniversitesi Yayınları.

Günal, S. (2023). *Effects Of Irregular Migratıon, Migrant Smuggling And Human Trafficking In South Asia On Türkiye: The Case Of Afghanistan,* Master's Thesis, The Republic Of Türkiye Social Sciences University Of Ankara, Institute For Area Studies, Ankara.

Günay, E.; Atılgan, D. ve Serin, E. (2017), Dünya'da ve Türkiye'de Göç Yönetimi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 7, Sayı: 2, ss. 37- 60.

Gündoğmuş, B. & Bayır, M. (2021). The Effect of International Migration on Unemployment: An Empirical Analysis on the European Countries, MANAS Journal of Social Studies, Volume: 10, No: 4, pp. 2204 - 2217.

Günkör, C. (2018). Göç Olgusunun Eğitim Sistemine Etkilerinin Değerlendirilmesi, The Journal of International Civilization Studies, Volume III, Issue I, ISSAS Special Issue, ss. 59-71.

Han, E. ve Kaya, E.A.(2004). İktisadi Kalkınma ve Büyüme, TC. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1575, Eskişehir.

Hansen,M.F.; Schultz-Nielsen, M.L. and Torben Tranaes, T. (2017). "The fiscal impact of immigration to welfare states of the Scandinavian type", *Journal of Population Econo*mics, 2017, Vol. 30, issue 3, No 7, pp. 925-952.

Harris, J.R. ve Todaro, M. P. (1970). Migration, Unemployment, and Development: A Two Sector Analysis, American Economic Review, No: 60, ss. 126-142.

Harunoğulları, M.; Hatunoğlu, Z.; Polat, Y. ve Kılıç, M. (2017). Türkiye'ye Sığınan Suriyeli Öğrencilerin Üniversite Eğitimine ve Türkiye'ye İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi: Kahramanmaraş Örneği, KAYES, I. Uluslararası Kahramanmaraş Yönetim, Ekonomi ve Siyaset Kongresi, 12-13-14 Ekim 2017, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.

Heckmann, F. (2006). Integration and integration policies: Imıscoe network feasibility study, European Forum for Migration Studies Institute at the University of Bamberg.

Helldorff, J.V. (2015). The EU Migration Dilemma, Heinrich-Böll-Stiftung Euopean Union, https://eu.boell.org/en/2015/09/03/eu-migration-dilemma, Erişim Tarihi: 28.09.2023.

Horuztepe, G.S. (2021). Türkiye'de Çalışan Yabancıların İş Kanunundan Kaynaklanan Hak ve Yükümlülükleri, Uzmanlık Tezi, T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Uluslararası İşgücü Genel Müdürlüğü, Ankara.

Høvring, R. (2021). The Refugee Convention Protecting refugees for 70 years, Norwegian Refugee Council (NRC), Published 28.

ICMPD, (2023). International centre for Migration Policy Development, https://www.icmpd.org/map, Erişim Tarihi: 30.06.2023.

IFRC (2022). Emergency Social Safety Net (ESSN), https://www.ifrc.org/emergency-social-safety-net-essn , Erişim Tarihi: 11.09.2022.

IMF BLOG, (2020). Migration to Advanced Economies Can Raise Growth, https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2020/06/19/blog-weo-chapter4-migration-to-advanced-economies-can-raise-growth, Erişim Tarihi: 04.12.2022.

İnan, E. S. (2023). *Working Experiences And Urban Life Practices Of Highly Educated Syrian Women In Gaziantep*, Master's Thesis, Kadir Has University, School Of Graduate Studies, İstanbul.

IOM UN (2022). Migration, World Migration Report 2022, International Organization for Migration,https://worldmigrationreport.iom.int/wmr-2022-interactive/, Erişim Tarihi: 21.09.2022.

İkizoğlu, M. ve Dağ, Ö. (2023). Afgan İşgücünün Çalışma Hayatına İlişkin Tecrübeleri: Denizli İli Örneği, Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi, 7(1), ss.159-182.

İnce, C. (2019). *Göç Kuramları ve Suriye Göçü Üzerine Bir Değerlendirme*, OPUS, Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, Yıl: 9, Cilt: 11, ss. 2581-2605.

İslamoğlu, B. (2011). Türkiye Tarım Sektöründe Yapısal Dönüşümün Sosyo-Ekonomik ve Mekansal Etkileri: Muğla Merkez Tütün Örneği, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.

İşcan, İ.H. ve Çakır, M. (2019). Türkiye'deki Sığınmacı ve Mültecilerin Türk İşgücü Piyasasına Etkisi: Bir Saha Araştırması, Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, Yıl: 19, Sayı: 43, ss. 171-229.

İzmir Kent Rehberi, (2021). https://www.izmir.bel.tr/CKYuklenen/HZMET_REHBER/DUYURU/%C4%B0zmirehosgeldin_multeci2021.pdf, Erişim Tarihi: 11.06.2023.

Jasti, S.; Lee, C.H. & Doak, C. (2011). Gender, acculturation, food patterns, and owerveight in Korean immigrants, Am J Health Behav, 35:734-745.

Jean, S., &Jimenez, M. (2007). The unemployment impact of immigration in OECD countries, European Journal of Political Economy, 27 (2), pp. 241-256.

Kancs, d'A ve Lecca, P. (2017). Long-term Social, Economic and Fiscal Effects of Immigration into the EU: The Role of the Integration Policy, https://ec.europa.eu/futurium/sites/futurium/files/jrc107441_wp_kancs_and_lecca_2017_4.pdf, Erişim Tarihi: 30.06.2023.

Kantarcı, N.G. (2022). Göçmen İşçilerin Sosyal Güvenlik Hakları, Doktora Tezi, T.C. Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

Karagöz, S. (2020). Sosyal Politika Açısından Kayıt Dışı Ekonominin Önemi, İstanbul İktisat Dergisi, 70, 2020/2, ss. 481-507.

Karakurt, Z. ve Gülerce, H. (2022). Suriyeli Sığınmacı Kadınların Yaşadığı Toplumsal Cinsiyete Dayalı Sorunlar ve Belirsizlik, Pamukkale Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 53, Denizli, ss. 143-155.

Karasu, M.A. ve Aksungur, A.B. (2022). Göçmenlerin Konut Sorunu: Suriyeli Göçmenler Özelinde Bir Değerlendirme, İdealkent, Sayı: 37, Cilt: 13, ss.2029-2050.

Karkın, V. ve Yazıcı, Ö (2015).Arap Baharı'nın Suriye'ye Yansıması ve Türkiye'ye Sığınan Mülteciler (Gaziantep Örneği), 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum, Cilt: 4, Sayı:12, ss.201-208.

Kaşlı, E. (2022). Suriyelilerle İlgili Çalışmalarda "Göç ve Suç" Yerine "Yabancı Suçluluğu" Kullanılması Üzerine Kavramsal Bir Tartışma, Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6 (1), ss. 20-32.

Kaya, S.B. (2020). Türkiye'de Çalışan Göçmen Kadınlarda Toplumsal Cinsiyet ve Benlik Algısı, Yüksek Lisans Tezi, T.C. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kaya, İ. ve Eren, E.Y. (2015). Türkiyedeki Suriyelilerin Hukuki Durumu, 1. Baskı, Seta Yayınları, İstanbul.

Kaygusuz, D. (2021). Uluslararası İlişkilerde Göç Olgusu ve Göçün Güvenlikleştirilmesi, Akademik Düşünce Dergisi, Sayı: 3.

Kaypak, Ş. ve Bimay, M. (2016). Suriye Savaşı Nedeniyle Yaşanan Göçün Ekonomik ve Sosyo- Kültürel Etkileri: Batman Örneği, Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi, 6 (1), ss. 84-110.

Kennedy, E.Y.; Çelik, A. ve Kayagil, M.E. (2022). Uluslararası Standartlar Işığında Göçmen İşçilerin Sosyal Güvenlik Hakkı ve Sosyal Koruma Politikaları, Gaziantep University Journal of Social Sciences, 21(4), ss. 2426-2445.

Keskin, İ.F. ve Yanarışık, O. (2021). Suriye Göç Krizi Hakkında Güvenlik Endişeleri: Türkiye ve AB Ülkeleri Karşılaştırması, Güvenlik Çalışmaları Dergisi, Yıl: 23, Cilt: 23, Sayı: 1, ss.54-70.

Kılınç, A. (2018). Sınır Aşan Göçler: Mülteci Sorunu ve Göç Yönetimi, Ombudsman Akademik, Yıl: 4, Sayı: 8, ss. 75-102.

Kılınç, N.Ş.; Kartal, M. ve Yiğit, E.C. (2017). Göç ve İşsizlik Arasındaki İlişki Üzerine Bir Uygulama, KAYES 2017, I. Uluslararası Kahramanmaraş Yönetim, Ekonomi ve Siyaset Kongresi, 12-13-14 Ekim 2017, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.

Kırkıç, A.P. (2019). Analysis Of Migrant Education In Turkey From The Eyes Of Syrian Mıgrant Families And Children In Istanbul, Master Thesis, The Graduate School Of Humanities And Socıal Sciences, Istanbul Şehir University, İstanbul.

Koçak, O. ve Gündüz, R.D.(2016), Avrupa Birliği Göç Politikaları ve Göçmenlerin Sosyal Olarak İçerilmelerine Etkisi, Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 12, ss. 66 – 91.

Koçhan, M.; Oğuz, T ve Demir, N. (2023). Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Eğitim Sistemine Uyumunda Okul Yöneticilerinin Karşılaştığı Sorunlar, Asya Studies, Yıl: 7, Sayı: 25, ss. 81-96.

Korkmaz, G. (2022). 1989 Büyük Zorunlu Göç İle Türkiye'ye Göç Etmek Zorunda Kalan/Bırakılan Bireylerin Anılarının Duyguları Üzerindeki Etkisi-Bursa Örneği, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Karabük.

Korkmaz, Y. (2022a). Rethınkıng Care Labor On The Edge Of Precarıty: Immıgrant Women's Experıences Of The Covıd-19 Pandemıc Perıod, The Graduate School of Social Sciences, M.A. Thesis, Sabancı University, İstanbul.

Köksal, H. (2022). *Uluslararası Belgeler Işığında Belçika'nın Göçmen İşçi Politikaları: Türk Göçmen İşçi Örneği*, Doktora Tezi, T.C. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Kritz, M.M.; Lim L.L. and Zlotnik, H. (1992). International Migration Systems: A Global Approach, Clarendon Press, Oxford University Press, Oxford.

Kubat, D. & Nowotny, H.J.H. (1981). Migration: towards a new paradigm, International Social Science Journal, Vol. XXXIII, N○ . 2, pp. 307–329.

Kubrin, C. E., Mioduszewski, M. D. (2018). Theoretical Perspectives on the Immigration-Crime Relationship, Edited by Miller H. V., Peguero, A., The Routledge Handbook of Immigration and Crime, London: Routledge, pp. 66-78.

Kurtulmuş, M. M. (2015). *Sendikalar ve Göçmen İşçiler*, Diskar, Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonun Araştırma Enstitüsü Bülteni, (Yerel Süreli Yayın), Sayı: 4.

Küçük, A. (2022). *Türk- Alman Sosyoekonomik İlişkilerinde Ulus-Ötesi Göçmenlerin Önemi,* InTraders International Trade Academic Journal, Cilt: 5, ss. 25-46.

Küçükali, A. ve Özmen, K. (2021) *Bir Sosyal Politika Aracı Olarak İşsizlik Ödeneği Uygulamaları: Muş Örneği,* EKEV Akademi Dergisi, Yıl: 25, Sayı: 88, ss. 17-34.

Küçükturgut, T. (2022). *Avrupa Birliği'nde Yasadışı Göç Sorunu ve Türkiye-Avrupa Birliği İlişkilerine Yansımaları: Kurumsal Bir Analiz*, Yüksek Lisans Tezi, Türkiye Cumhuriyeti Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kül, Y. (2022). Opportunuties And Challenges Of International Migration For Sending And Receiving Countries, https://www.mfa.gov.tr/opportunuties-and-challenges-of-international-migration-for-sending-and-receiving-countries.tr.mfa, Erişim Tarihi: 05.09.2022.

Lee, J.H. & Green, K. (2010). Acculturation process of Hmong in Eastern Wisconsin, Hmong Stud J, 11:1-21.

Lőrincz, L. & Németh, B. (2022). *How Social Capital is Related to Migration Between Communities?,* European Journal of Population, 38, ss.1119–1143.

Mabogunje, A.L. (1970). Systems Approach to the Theory of Rural-Urban Migration, Geographical Analysis, (2), 1-18.

Malerba, R. C. & Ferreira, J. J. (2021). Immigrant entrepreneurship and strategy: A systematic literatüre Review, Journal of Small Business & Entrepreneurship, 33 (2), 183-217.

Martin, S.F. (2001). *Heavy Traffic: International Migration in an Era of Globalization,* https://www.brookings.edu/articles/heavy-traffic-international-migration-in-an-era-of-globalization/, Erişim Tarihi: 21.04.2023.

Massey, D.S. (2015), *A Missing Element in Migration Theories*, HHS Public Access, 12 (3): 279–299.

Massey, D.S., Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrinoand, A. and Taylor, J.E. (1994). An Evaluation of International Migration Theory: The North American Case, Population and Development Review, 20, 4: 699-749.

Massey, D. S., Alarcón, R., Durand, J. and González, H. (1987). Return toAztlan: The Social Process of International Migration from Western Mexico,University of California Press.

Massey, D. S. and Aysa-Lastra, M. ı. 2011. 'Social Capital and InternationalMigration from Latin America'. International Journal of Population Research, 18.

Massey, D. S. (1990). 'Social Structure, Household Strategies, and theCumulative Causation of Migration'. Population Index, 56 (1), 3-26.

Massey, D. S., Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A. and Taylor,J. E. (1993. 'Theories of International Migration: A Review and Appraisal'. Populationand Development Review, 19 (3), 431-466.

Massey, D. S. and España, F. G. 1987. 'The Social Process of InternationalMigration'. Science 237 (4816), 733-738

Massey, D. S., Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A. and Pellegrino, A. (1998). Worlds in Motion: Understanding International Migration at the End of the Millennium, Oxford, Clarendon Press.

Mazman, İ. ve Pınar, Ş. (2016). *Ortadoğu'da Göç Hareketleri ve Türkiye'ye Etkisi, Ortadoğu'da Göç Hareketleri ve Türkiye'ye Etkisi*, Ortadoğu Sempozyumu, http://ods2016.org/index.php/doc-dr-ibrahim-mazman-sahsenem-pinar-ortadogudagoc-hareketleri-ve-turkiyeye-etkisi/, Erişim Tarihi: 08.10.2018.

MEB, (2022). Milli Eğitim Bakanlığı, Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü, İzleme ve Değerlendirme Raporu (2022).

Meeteren, M.V ve Pereira, S. (2013). The differential role of social networks: Strategies and routes in Brazilian migration to Portugal and the Netherlands, Norface Migration Discussion Paper, No. 2013-10.

Merlino, M. and Parkin, J. (2011), Fundamental and Human Rights Framework: Protecting Irregular Migrants in the EU, CEPS Report.

MHM, (2021). Geçici Koruma Altındaki Kişiler İçin İşgücü Piyasasına Erişim, Mülteci Hakları

Merkezi (MHM), http://www.mhd.org.tr/images/yayinlar/WorkTurkish.pdf, Erişim tarihi: 02.08.2023.

Morenoff, J. D. & Astor, A. (2006). Immigrant assimilation and crime: Generational differences in youth violence in Chicago . In R. Martínez& A. Valenzuela(Eds.), Immigration and crime: Race, ethnicity, and violence (pp. 36–63). New York, NY: New York University Press .

MPI, (2023). Brain Drain & Brain Gain, Migration Policy Institute, https://www.migrationpolicy.org/topics/brain-drain-brain-gain?gclid=EAIaIQobChMI6d2ejO25gAMVhdzVCh2oOAC4EAAYASAAEgL W5_D_BwE , Erişim Tarihi: 01.08.2023.

MPI, (2021). The EU-Turkey Deal, Five Years On: A Frayed and Controversial but Enduring Blueprint, https://www.migrationpolicy.org/article/eu-turkey-deal-five-years-on , Erişim Tarihi: 05.08.2023.

Mutlu, C.K. ve Eğmir, T. (2020). Türkiye'de Bulunan Suriyeli Mültecilerin Çalışma Hakları ve Ekonomik Faaliyetlerde Vergi Karşısındaki Durumu, PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt:6, Sayı: 3, ss.265-276.

Mutlu, P.; Mısırlı, K.Y.; Kahveci, M.; Akyol, A.E.; Erol, E.; Gümüşcan, İ.; Pınar,E. ve Salman, C. (2018). *Suriyeli Göçmen İşçilerin İstanbul Ölçeğinde Tekstil Sektörü Emek Piyasasına Eklemlenmeleri ve Etkileri*, Çalışma ve Toplum, 2018/1, ss. 69-92.

Naufal, G. (2022). Young people in the Middle East struggle to see a promising future, https://theconversation.com/young-people-in-the-middle-east-struggle-to-see-a-promising-future-179927 , Erişim Tarihi: 05.08.2023.

Nazlı, E. (2022). *John Steinbeck'in "Gazap Üzümleri" Adlı Eserinde Sosyal Politika Sorunu Olarak Göç*, International Social Sciences Studies Journal, Vol:8, Issue:102.

Nejad, M. N., and Young, A. T. (2016). Want Freedom, Will Travel: Emigrant Self-Selection According to Institutional Quality, European Journal of Political Economy, 45, pp. 71-84.

Nıu, S. ve Fan, B. (2016). An Overview of the Middle East Immigrants in the EU: Origin, Status Quo and Challenges, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (İGÜSBD), Cilt: 3. Sayı: 2.

OECD, (2018). Assessing the role of migration in European labour force growth by 2030, OECD Social, Employment and Migration Working Papers No. 204.

OECD, (2003). The economic and social aspects of Migration, https://www.oecd.org/migration/mig/15516956.pdf , Erişim Tarihi: 23.04.2023.

OECD, (2021). The fiscal impact of immigration in OECD countries since the mid-2000s, https://www.oecd-ilibrary.org/sites/4ccb6899-en/index.html?itemId=/content/component/4ccb6899-en, Erişim Tarihi: 16.08.2023.

OECD, (2013). The fiscal impact of immigration in OECD countries, International Migration Outlook 2013, Chapter 3.

OECD, (2016). The Integration of Migrants and Refugees: Challenges and Opportunities, https://www.oecd.org/migration/integration-of-migrants-and-refugees-challenges-and-opportunities.htm , Erişim Tarihi: 22.08.2023.

OHCHR, (2023). The criminalisation of irregular migration, Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights, https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/Migration/GlobalCompactMigration/CriminalisationIrreg, Erişim Tarihi: 22.08.2023.

Ortmanns, C. (2022). *The Externalization Of Eu Migratıon Policy: Development And Securitization Approaches And Their Critiques,* Master's Thesis, Dokuz Eylül University Graduate School Of Social Sciences Department Of International Relations, İzmir.

Oruç, H. (2023). Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında Mülteci, Sığınmacı ve Göçmenlerin İdari Gözetimi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Oumazane, M.I. (2022). Mıgrants And Organızatıons: Sense Of Belongıng Of Mıgrant Employees Wıthın Turkısh Organızatıons, Master Thesis, T.C. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ouarasse, O.A. & van de Vijver, FJR. (2005). The role of demographic variables and acculturation attitudes in predicting sociocultural and psychological adaptation in Moroccans in the Netherland, Int J Intercult Relat, 29:251-272.

Özbey, K. (2016). Sınır Kapitalizmi: Gürcistan'dan Türkiye'ye Günübirlik İşgücü Göçü - "Hopa

Örneği", Doktora Tezi, T.C. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Özcan, E.D.E. (2016). *Çağdaş Göç Teorileri Üzerine Bir Değerlendirme*, İş ve Hayat, Cilt: 2, Sayı: 4, ss. 183– 215.

Özcan, H. (2020). Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 74. Maddesinin "Güvenli Üçüncü Ülke" Kavramı Bağlamında Genel Değerlendirilmesi, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 28, Sayı: 2, ss.819-855.

Özdemir, M. (2008). İçgöç Olgusu, Nedenleri ve Çorlu Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Özdemir, Ç. (2016). Suriye'de İç Savaşın Nedenleri: Otokratik Yönetim mi, Bölgesel ve Küresel Güçler mi?, Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 2, ss. 81 – 102.

Özdemir, M.G. ve Kutval, Y. (2016). Suriyeli Mültecilerin Türkiye'nin Sosyo- Ekonomik Yapısı Üzerindeki Etkileri: Türkiyeli Akademisyenler Üzerinde Bir İnceleme, Ortadoğu'daki Çatışmalar Bağlamında Göç Sorunu, Efil Yayınevi, Ankara.

Özer, B.; Şeker, G. ve Ökmen, M.(2014). Arendtçi Yaklaşım Bakımından Ulus-Ötesi Süreçlerde İnsan Hakları ve Uluslararası Göç Süreçleri: Önleyici Güvenlik Yaklaşımı Açısından Bazı Değerlendirmeler, KMÜ Sosyal ve Ekonomık Araştırmalar Dergïsi, 16 (Özel Sayı I), ss. 85-91.

Özmete, E. ve Arslan, E. (2018). Göç: Transnasyonalizm ve Transnasyonal Sosyal Hizmet, Toplum ve Sosyal Hizmet, Cilt 29, Sayı 1, ss.173-207.

Özservet, Y.Ç. (2017). Suriyelilerle Birlikte Uyumu Konuşmak, Uluslararası Göç ve Toplum Araştırmaları Serisi: 3, Marmara Üniversitesi Kent Sorunları ve Yerel Yönetimler Araştırma ve Uygulama Merkezi, İstanbul.

Öztürk, M. (2011). Avrupa Birliği Göç Politikaları: Almanya'daki Türk İşçileri, Yüksek Lisans Tezi, T.C. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Parkins, N.C. (2010). *Push and pull factors of migration*, American Review of Political Economy 8: 6.

Parlak, B. ve Şahin, A.U. (2015). Türkiye İltica ve Göç Mevzuatının Coğrafi Kısıtlama Uygulaması Yönünden Analizi, TESAM Akademi Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 2, ss. 65-79.

Pınar, Ş. ve Mazman, İ. (2016). Ortadoğu'da Göç Hareketleri Ve Türkiye'ye Etkisi, Ortadoğu'da Devlet, Devlet-Dışı Aktörler ve Demokrasi, 4-7 Mayıs, II. Ortadoğu Sempozyumu, Kırıkkale.

Piesse, M. (2014). Factors influencing migration and population movements. Strategic Analysis

Paper, https://www.futuredirections.org.au/publication/factors-influencing-migration-and-populationmovements/, Erişim Tarihi: 22.08.2022.

Polat, S.S. (2020). Türkiye'nin Yeni Göç Yönetiminin Uyum Politikaları Bağlamında Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Portes, A. and Sensenbrenner, J. (1993). Embeddedness and Immigration: Notes on the Social Determinants of Economic Action, American Journal of Sociology, Published By: The University of Chicago Press, Vol. 98, No. 6, pp. 1320-1350.

Portes, A. and Sensenbrenner, J. (1993). 'Embeddedness and Immigration:Notes on the Social Determinants of Economic Action'. American Journal ofSociology 98 (6), 1320-1350

Portes, A. (1998). 'Social Capital: Its Origins and Applications in ModernSociology'. Annual Review of Sociology 24 (1998), 1-24.

Portes, A. (1995). The Economic Sociology of Immigration: Essays onNetworks, Ethnicity and Entrepreneurship, New York, Russell Sage Foundation.

Putnam, R. D. (1993). 'The Prosperous Community: Social Capital and PublicLife'. American Prospect 13, 35-42.

Rebetz, R.M. (2020). How useful is the concept of transit migrationinan intra-Schengen mobility context? Diving into the migrant smuggling and human trafficking nexus in search for answers, European Journal on Criminal Policy and Research, 27: 41-63.

Reis, Ö. (2022). Türk İnşaat Sektöründe Göçmen İşçi Sorun ve Çözüm Önerileri, Yüksek Lisans Tezi, T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Robinson, L. (2009). Cultural identity and acculturation preferences among South Asian adolescents in Britain: an exploratory study. Child Soc, 23: 442-454.

Rohmann, A.; Piontkowski, U. ve van Randerborgh, A. (2008). When attitudes do not fit: discordance of acculturation attitudes as an antecedent of intergroup threat, Pers Soc Psychol Bull, 34: 337–352.

Rouse, R. (1992). Making Sense of Settlement: Class Formation, Cultural Struggle, and Transnationalism among Mexican Migrants in the United States (Ed. Glick Schiller, N., Basch, L. and Blanc-Szanton, C.), New York: New York Academy of Sciences: 25-52.

Sabah, (2016). "Dünyada yerinden edilenlerin sayısı 65 milyonu aştı", Sabah Gazetesi, 20.06.2016, Erişim Tarihi: 23.09.2023.

Sancaktutar, M.F. (2018). Bölgesel Güç Türkiye'nin Avrupa Birliği İle İlişkiler Bağlamında Göçmen Politikası: Kurumlar Ve Uygulamalar, T.C. Düzce Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Düzce.

Sarp. N. (2018). Effects of War and Forced Migration on Child Health and Development, Journal of Academic Perspective on Social Studies, (1), pp.35-40.

Saygın, S. ve Hasta, D. (2018). Göç, Kültürleşme ve Uyum, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 10 (3), ss.312-333.

Sayın, Y.; Usanmaz, A. ve Aslangiri, F. (2016). Uluslararası Göç Olgusu ve Yol Açtığı Etkiler:

Suriye Göçü Örneği, KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 18 (31), ss.1-13.

Schon, J. (2019). Motivation and Opportunity for Conflict-Induced Migration: An Analysis of

Syrian Migration Timing, Journal of Peace Research, Vol.56 (1), pp. 12-27.

Seven, Ü. (2022). Armed Conflict, Violence, and the Decision to Migrate: Explaining the Determinants of Displacement in Syria, Migration and Development, 11 (3), pp. 1-17.

Sezik, M. (2017). Yurt Dışı Zorunlu Göçlerin Türkiye Kentleri Üzerindeki Etkileri, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı: 2, ss.139 – 156.

SGK, (2013). Avrupa Birliği'nde Sosyal Güvenliğin Koordinasyonu, Türkiye Cumhuriyeti Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı, Yayın No: 52, Ankara.

Sha, H. (2021). Migrant networks as social capital: the social infrastructure of migration, MIDEQ: Migration For Development & Equality, Working Paper.

Şahin, Ç. (2018). Türkiye'de Kadın Göçmen İşçilerin Durumunun 'Emek-Sermaye Çatışmasında' Yeniden Değerlendirilmesi, Çalışma ve Toplum, 2018/4.

Şan, M.K. ve Aydoğan, O. (2021). 1. Uluslararası Göç: Teori ve Politikaların Paradigmatik Temelleri, 21. Yüzyılda Kalkınmaya Yeniden Bakış: Nobel Yayınları, Ankara.

Şeker, B.D. (2006). Kente Göç Etmiş Bir Örneklemde Kültüre Uyum (Kültürlenme) Süreçleri, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 3, ss.1-31.

Şemşit, S. (2010). Avrupa Birliği Göç Politikasının Güvenlikleştirilmesi ve Dışsallaştırılması: Türkiye'ye Yansımaları, Doktora Tezi, T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Şimşek, D. (2018). Mülteci Entegrasyonu, Göç Politikaları ve Sosyal Sınıf: Türkiye'deki Suriyeli Mülteciler Örneği, Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, Yıl: 18, Sayı: 40/2, ss.367-392.

Tahiroğlu, M. (2022). Göç Politikaları: Türkiye'deki Mülteciler ve 2023 Seçimleri, Heinrich Böll Stiftung Derneği Türkiye Temsilciliği.

Taş, H.Y. ve Özcan, S. (2018). Suriyeli Göçmen Sorunlarının, Sosyal Politikalar Bağlamında Analizi, HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, Cilt: 7, Yıl: 7, Sayı: 17, ss. 36-54.

Taşcı, F. (2009). Bir Sosyal Politika Sorunu Olarak Göç, Kamu-İş; Cilt:10, ss. 177-205.

Taşcı, H.C. ve Oktay, E.Y. (2022). Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Öğrencilerin Eğitim Sorunları Üzerine Sistematik Derleme, Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 12, Sayı: 2, ss.125-139.

Tatoğlu, B. (2015). Türkiye'de işsizlik sigortası, Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.

T.C. Kalkınma Bakanlığı, (2018). Dış Göç Politikası, Özel İhtisas Komisyonu Raporu, On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023), Yayın No: Kb: 3019 - Öik: 800, Ankara.

Tekin, Ç. (2017). Düzensiz Göçün Yönetimi Konusunda Varılan Türkiye – AB Mutabakatının Avrupa Birliği'nin Uluslararası Kimliği Üzerindeki Etkileri, Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 39, Sayı: 1, ss. 659-678.

Tepealtı, F. (2020). Avrupa Birliği'nin Göç Politikaları ve Türkiye, Doktora Tezi, T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Todaro, M.P. (1969). A Model of Labor Migration and Urban Unemployment in Less Developed Countries, Amerikan Economic Association, The American Economic Review, Vol. 59, No. 1, pp. 138-148.

Topcuoğlu, R.A. (2019). Avrupa'da Refah Devleti Çözünürken Uluslararası Göç ve Yeni Sağın Yükselişi: İsveç ve Almanya Örnekleri, Çalışma ve Toplum, 2019/2.

Trebbe, J. (2007). Types of integration, acculturation strategies and media use of young Turks in Germany. Communications, 32: 171-191.

Tunç, A. Ş. (2015). Mülteci Davranışı ve Toplumsal Etkileri: Türkiye'deki Suriyelilere İlişkin Bir Değerlendirme, Tesam Akademi Dergisi, 2 (2), ss.29-63.

Turan, M. (2022). Göç ve Yoksulluk İlişkisi: OECD Ülkeleri Üzerine Panel Veri Analizi, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

TÜİK (2022). İstatistiklerle Çocuk, Türkiye İstatistik Kurumu, chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.tuik.gov.tr/media/announcements/istatistiklerle_cocuk_2021.pdf, Erişim Tarihi: 25.08.2023.

TÜİK, (2023). Konut Satış İstatistikleri, Aralık 2022, Yayım Tarihi: 17. Ocak. 2023.

Tümtaş, M.S. ve Ergun, C. (2016). Göçün Toplumsal ve Mekânsal Yapı Üzerindeki Etkileri, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt:21, ss. 1352-1353.

Türkcan, B. (2017). Suriye Krizi Sonrası Göçün Türkiye'de Bölge Ekonomilerine Etkileri, Adıyaman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl: 9, Sayı: 26, ss. 769-795.

Türkkan, B. (2019). *Uluslararası Göç Olgusu: Suriyeli Göçmenlerin Türkiye'deki Ekonomik ve Sosyal Yapı Üzerine Etkileri*, Yüksek Lisans Tezi, T.C Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.

Türkiye'deki sığınmacılar için bilgi platformu, (2023). Çalışma izni başvuruları nasıl değerlendirilir?, Mülteci Hakları Merkezi İstanbul Ofisi, https://multecihaklari.info/tr/services/isgucu-piyasasina-erisim/?section=questions, 15.07.2023.

Türk Kızılayı (2017), Göç İstatistik Raporu, https://www.kizilay.org.tr/upload/dokuman/dosya/88360142_goc-istatistik-raporu-mayis-2017.pdf, Erişim Tarihi: 05.09.2022.

TÜSES , (2021). İstanbul'da Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Algı ve Tutumlar: Partizanlık, Yabancı Karşıtlığı, Tehdit Algıları ve Sosyal Temas, Türkiye Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Vakfı.

UÇÖ, (2021). Göçmen İşçiler, Mülteciler ve Ailelerini Sosyal Koruma Kapsamına Almak Politika Belirleyiciler ve Uygulayıcılar için Rehber, Uluslararası Çalışma Örgütü.

Uğur, Ö. (2022). İş Sözleşmesiyle Çalışanlar Bakımından Sosyal Güvenlik Hukukunda Yaşlılık, Doktora Tezi, T. C. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ultan, M.Ö. (2017). Avrupa Birliği'nde İstenen Göçmen Profili Analizi: Ekonomik Göçmen Mi, Politik Göçmen Mi?, Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 22, Göç Özel Sayısı, ss.1443-1456.

UN (2023a). United Nations, OHCHR and migration, https://www.ohchr.org/en/migration?gclid=Cj0KCQjw_r6hBhDdARIsAMIDhV-1002QJRjK_Eqp46gWCJ3qccZI5L800GAoq9hUst0pAfSIGX-AJLcaAt7SEALw_wcB, Erişim Tarihi: 30.04.2023.

UN, (2023b). United Nations, Migration, https://www.un.org/en/global-issues/migration, Erişim Tarihi: 20.04.2023.

UN, (2023c). The New York Declaration for Refugees and Migrants, https://www.ohchr.org/en/migration/new-york-declaration-refugees-and-migrants#:~:text=The%20New%20York%20Declaration%20included,Safe%2C%20Orderly%20and%20Regular%20Migration, Erişim Tarihi: 11.08.2023.

UN, (2023d). Refugees, United Nations, https://www.un.org/en/global-issues/refugees, Erişim Tarihi: 09.09.2023.

UN, (2017). Addressing drivers of migration, including adverse effects of climate change, natural disasters and human-made crises, through protection and assistance, sustainable development, poverty eradication, conflict prevention and resolution, United Nations, Issue Brief #2, chrome- , extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://refugeesmigrants.un.org/sites/default/files/issue_brief_ts2_final.pdf, Erişim Tarihi: 11.09.2022.

UN, (2018). Principles and Guidelines, supported by practical guidance, on the human rights protection of migrants in vulnerable situations, Unİted Nations, OHCHR and the Global Migration Group, Switzerland.

UNHCR, (2023). Stateless person definition, https://emergency.unhcr.org/protection/legal-framework/stateless-person-definition, Erişim Tarihi: 15.08.2023.

UNHCR, (2022). Syria Refugee Crisis Explained, https://www.unrefugees.org/news/syria-refugee-crisis-explained/, Erişim Tarihi: 03.09.2022.

UNHCR, (2014). The Integration of Refugees A Discussion Paper, United Nations High Commissioner for Refugees, https://www.unhcr.org/cy/wp-content/uploads/sites/41/2018/02/integration_discussion_paper_July_2014_EN.pdf, Erişim Tarihi: 04.07.2023.

UNHCR, (2022). Türkiye Bilgi Notu, https://www.unhcr.org/tr/wp-content/uploads/sites/14/2022/11/Bi-annual-fact-sheet-2022-09-Turkiye.pdf, Erişim Tarihi: 26.07.2023.

UNICEF, (2022). Fast Facts Children And The Syria Regıonal Crısıs 11 Years On March 2022, https://www.unicef.org/mena/media/15836/file/Syria11-FastFacts-English-14March22.pdf.pdf , Erişim Tarihi: 04.07.2023.

UNICEF, (2023). Child Protection, https://www.unicef.org/mena/child-protection, Erişim Tarihi: 08.07.2023.

UNICEF, (2022b). Improving Social Protection for Migrants, Refugees and Asylum Seekers An Overview of International Practices, https://www.unicef.org/egypt/media/6876/file/Improving%20social%20protection%20for%20migrants,%20refugees%20and%20asylum%20seekers%20in%20Egypt%7C%20Report%20Highlights.pdf%20.pdf, Erişim Tarihi: 11.09.2022.

UNISDR SENDAI, Sendai Afet Risk Azaltma Çerçevesi (2015-2030), http://uclg-mewa.org/uploads/file/748e86d91ae4409e9188794ddb6c004d/Sendai_TR.pdf, Erişim Tarihi: 23.08.2023.

UNRISD, (2007). Social Policy and Migration, United Nations Research Institute for Social Development / Birleşmiş Milletler Sosyal Kalkınma Araştırmaları Enstitüsü, Report of the UNRISD/IOM/IFS International Workshop 22–23 November 2007, Stockholm, Sweden.

Urbański, M. (2022). *Comparing Push and Pull Factors Affecting Migration*, Economies, 10 (1), 21.pp.1-15.

Uslu Ak, B. (2021). Göç kavramı ve kuramları. Journal of Social and Humanities Sciences Research, 8 (72), 1749-1758.

Ündücü, C.; Erdoğan, M. ve Işık, Ö. (2009). Avrupa'da Uluslararası Emeklilik Göçü ve Bütünleşme Kapsamında Yönetime Katılım Üzerine İnceleme (Costa Del Sol, Tuscany, Algarve ve Malta Örneği), Yönetim Bilimleri Dergisi, (7: 1).

Üstübici, A. (2020), Görünmezlikten Görünürlüğe: İstanbul'un Kent Dokusunda Göçmenlik ve Mültecilik Deneyimleri, İmgelem, Cilt 4, Sayı 7, ss. 273 – 298.

Üstündağlı, E. (2009), Balkan Göçmenlerinin Türkiye'de Kültürleşmeleri Sürecinde Türk Tüketim Kültürüyle Olan Etkileşimi, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Vardar, N (2015). Mülteci, göçmen, sığınmacı arasındaki farklar, Petrol-İş, https://www.petrol-is.org.tr/haber/multeci-gocmen-siginmaci-arasindaki-farklar-9348, Erişim Tarihi: 21.05.2023.

Vogler, M., and Rotte, R. (2000). The Effects of Development on Migration: Theoretical Issues and New Empirical Evidence, Journal of Population Economics, 13 (3), pp. 485-508.

Yakar, M. ve Südaş, İ. (2019). Türkiye'de Yabancı Nüfusun Yeni Coğrafyaları, Ege Coğrafya Dergisi, 28 (2), ss.129-164.

Yaşar, B. (2019). Göçün Dini ve Sosyal Hayat Üzerindeki Etkisi (Suriye Göçü–Harran Konteyner Kent Örneği), Yüksek Lisans Tezi, T. C. Harran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şanlıurfa.

Yaşar, A. (2022). Ortadoğu Siyasi Coğrafyasının Şekillenmesinde İngiliz Yayılmacı Siyasetinin Rolü, Doktora Tezi, T.C. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yatmaz, M. (2020). Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşmasının Türkiye-AB İlişkileri ve Mülteci Meselesi Üzerine Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara.

Yıldırım, D. (2010). Kırıkkale ve Göç, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.

Yıldırım, O.; Altunoğlu, M. ve Yıldırım, S.G. (2023). Suriyeli Göçmen İşçilerin İş Sağlığı ve Güvenliğini Etkileyen Faktörler, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 31, ss. 267-288.

Yılmaz, A. (2018). Göç ve Kent: Göç Olgusuna Kozmopolitan Bir Bakış, Medeniyet Araştırmaları Dergisi, Cilt: 3 Sayı: 6, ss.103-109.

Yılmaz, E. A. ve Özer, Y. E. (2022). İtme Çekme Kuramı Bağlamında Türkiye'deki Suriyelilere Yönelik Bir Alan Araştırması: Aydın İli Örneği, Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13 (1), ss. 282-295.

Yılmaz, Ş. (2022). Türkiye'de Evde Bakım ve Ev Hizmetlerinde Çalışan Göçmen Kadınlar: Özbekistanlı Göçmen Kadınlar Örneği, Yüksek Lisans Tezi, T.C. İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yılmaz, T.T. (2005). Göç'ün Kadın Yaşamı Üzerindeki Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, TC. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

Yorulmaz, Ç. (2010). Ölüm Sigortası, Ankara Barosu Dergisi, Yıl: 68, Sayı: 3, ss. 289-309.

Yurtseven, S.T (2022). Göçmen Girişimciler İle Yerel Girişimciler Arasındaki Rekabete Etki Eden Faktörler: İstanbul'daki Göçmen ve Yerel Girişimciler Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Marmara Üniversitesi, Orta Doğu ve İslam Ülkeleri Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.

Yüksel, H. (2018). Alamanya: Dönüşü Olmayan Yol, Karatahta/İş Yazıları Dergisi Sayı: 10, ss. 25-52.

Wagner, F. (2010). Let's Talk About the State: Anmerkungen zu Migration und materialistischer Staatstheorie. Grenzregime: Diskurse, Praktiken, Institutionen in Europa (pp. 229–242). Editors S. Hess and B. Kasparek. Berlin, Hamburg: Assoziation A.

WHO, (2023). Rabat Declaration adopted to improve refugee and migrant health, World Health Organısatıon, https://www.who.int/news/item/16-06-2023-rabat-declaration-adopted-to-improve-refugee-and-migrant-health, Erişim Tarihi: 01.08.2023.

World Bank (2022). A New State of Mind: Greater Transparency and Accountability in the Middle East and North Africa, World Bank Group, International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank.

ULUSLARARASI İLİŞKİLERE GİRİŞ

PROF. DR. TAYYAR ARI

6. BASKI

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi
Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-53-0

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Vildan YAVUZ

Baskı ve Cilt:
Stüdyo Star Ajans Ltd. Şti.
Alaaddinbey Mah. 634. Sk.
NİLTİM Ayaz Plaza No: 24
Tel. (0224) 249 33 20
Sertifika No: 48334

Baskı Tarihi: Ekim 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Uluslararası ilişkiler, günümüzde hepimizin günlük hayatını doğrudan etkileyen ve zamanımızın önemli bir kısmını kendisiyle meşgul eden bir alan haline gelmiştir. Nerdeyse bir günde izlediğimiz veya dinlediğimiz haberlerin üçte ikisi dış politika veya dünya sorunlarıyla ilgili. Bunların bazıları, Türkiye ile bir komşu ülke arasındaki ilişkilere ilişkin, bazıları, Türkiye ile Rusya, ABD ya da Avrupa Birliği ülkeleriyle ilişkiler konusunda, bazıları ise bölgemizde ya da uluslararası alanda meydana gelen gelişmeler hakkında olabiliyor. Ancak pek çoğumuz ya bu konular da sorunun geri planını bilmediğimizden ya da pek takip etmediğimizden olaylarla ilgili yapılan açıklama ve analizlerden fazla tatmin olmuyoruz. Oysa gelişmelerin çoğu geleceğe ilişkin kendi mesleğimizle ilgili doğru kararlar almamızı gerektirecek gelişmelerdir. Ekonomik ve mali sorunlar gibi görünen sorunların arkasında bir siyasal sorunun olduğunu ya da siyasal bir soruna yol açma ihtimalinin bulunduğunu fark etmeyiz.

Elinizdeki çalışma hem uluslararası ilişkilere merak duyan ve alt yapı eksikliği çekenler için iyi bir başlangıç kitabı hem de özellikle Uluslararası İlişkilere Giriş dersleri için temel oluşturmayı amaçlayan bir kitaptır. Konular, fazla ayrıntıya girmeden ortaya konmaya çalışılmış ve fazla teknik terimler kullanmamaya özen gösterilmiştir. Çalışmanın ilk bölümünde kavramsal bir çerçeve sunulmuş, ayrıca uluslararası ilişkiler alanındaki teorilere özet şeklinde yer verilmiştir. ikinci bölümde dış politikayı belirleyen içsel ve dışsal faktörler analiz edilmiş, üçüncü bölümde uluslararası ilişkilerin tarihsel süreci özetlenmeye çalışılmış, dördüncü bölümde belli başlı uluslararası örgütler hakkında kısaca bilgi verilmiş, beşinci bölümde küresel ve bölgesel sorunlara işaret edilmiş, altıncı ve son bölümde ise Türkiye'nin dış politika sorunları ana hatlarıyla incelenmiştir.

Emeği geçen herkese teşekkür ederim.

Prof. Dr. Tayyar ARI
Ekim 2023

Groenlandia
(Dinamarca)
Bahía de Baffin
Mar de Barents
Alaska
(EE.UU.)
Canadá
Bahía de Hudson
Mar del Labrador
Golfo de Alaska
Islandia
Mar de Noruega
Noruega
Suecia
Finlandia
Rusia
Estonia
Letonia
Reino Unido
Dinamarca
Irlanda
Polonia
Belarús
Alemania
Ucrania
Francia
Hungría
Rumania
Croacia
Kazajstán
Mongolia
Kirguistán
Tayikistán
Turquía
Portugal
Grecia
Turquía
Irak
Iran
Afganistán
Pakistán
China
Corea Del Norte
Corea Del Sur
Japón
Taiwan
Océano Pacífico Norte
Estados Unidos
Océano Atlántico Norte
Marruecos
Sahara Occidental
Argelia
Libia
Egipto
Arabia Saudita
India
Sri Lanka
Tailandia
Vietnam
Camboya
Brunei
Malasia
Papua Nueva Guinea
Océano Pacífico Norte
México
Golfo de México
Bahamas
Cuba
Mar Caribe
Guatemala
Honduras
El Salvador
Nicaragua
Costa Rica
Panamá
Colombia
Guyana
Suriname
Guayana Francesa
Ecuador
Perú
Brasil
Bolivia
Paraguay
Uruguay
Argentina
Océano Pacífico Sur
Océano Atlántico Sur
Mauritania
Senegal
Mali
Niger
Chad
Sudán
Eritrea
Djibouti
Guinea
Sierra Leona
Liberia
Costa de Marfil
Nigeria
Cameroun
Gabón
Golfo de Guinea
República Centro Africana
Etiopía
Kenia
República Democrática Del Congo
Tanzania
Angola
Zimbabwe
Botswana
Rep. De Sud Africa
Océano Índico
Australia
Nueva Zelanda
Océano Glacial Antártico

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM
KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVE

A. KAVRAMSAL ÇERÇEVE 1
B. TEORİ VE YAKLAŞIMLAR 12
1. Realizm ve Neorealizm 13
2. İdealizm, Liberalizm ve Neoliberalizm 18
3. Marksizm ve Neomarksizm 23
4. Post-modernizm ve Post-yapısalcılık 26
5. Konstrüktivizm 31
6. İngiliz Okulu 34
7. Feminizm 37
8. Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme Teorisi 40
9. Post-kolonyalizm 44
10. Uluslararası Yeşil Teori/Green Teori 47
11. Aberystwyth Okulu ve Eleştirel Güvenlik Teorisi 50
12. Paris Okulu ve Güvenliksizleştirme Teorisi 52
13. Ontolojik Güvenlik Teorisi 55

İKİNCİ BÖLÜM
DIŞ POLİTİKA

A. İÇSEL FAKTÖRLER 59
1. Siyasal Sistem ve Yönetim Şekli 59
2. Yasama 64
3. Hükümet 69
4. Dışişleri Bakanlığı 71
5. Ulusal Kamuoyu 73
6. Ulusal Güç Unsurları 78
a. Askeri Kapasite 79
b. Coğrafi Güç 80
c. Ekonomik Güç 82
d. Nüfus 85
B. DIŞSAL FAKTÖRLER 87
1. Uluslararası Siyasal Sistem 87
a. Tek Kutuplu Sistem 88
b. Güç Dengesi Sistemi 89
c. İki Kutuplu Sistem 91
d. Çok Kutuplu Sistem 93

e. Bloksuz Sistem 94
2. Dünya Kamuoyu 96
3. Uluslararası Hukuk 97

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE TARİHSEL SÜREÇ

A. İLKÇAĞLARDA ULUSLARARASI İLİŞKİLER 99
B. XVI. YÜZYILA KADAR ULUSLARARASI İLİŞKİLER 105
C. XVI. YÜZYILDAN XIX. YÜZYILA ULUSLARARASI İLİŞKİLER 109
D. XIX. YÜZYILDA ULUSLARARASI İLİŞKİLER 112
E. XX. YÜZYILDA ULUSLARARASI İLİŞKİLER 116
F. SOĞUK SAVAŞ SONRASI ULUSLARARASI İLİŞKİLER 122

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ULUSLARARASI VE ULUSLARAŞIRI ÖRGÜTLER

A. ULUSLARARASI ÖRGÜTLER 127
1. Evrensel ve Global Uluslararası Örgütler 130
2. Bölgesel Örgütler 137
B. ULUSLARAŞIRI ÖRGÜTLER/DEVLET DIŞI AKTÖRLER 152
1. Uluslararası Hükümet Dışı Örgütler 153
2. Çok uluslu Şirketler 155
3. Uluslararası Silahlı Gruplar ve Terör Örgütleri 156

BEŞİNCİ BÖLÜM
KÜRESEL VE BÖLGESEL SORUNLAR

A. KÜRESEL SORUNLAR 157
1.Silahlanma, Silahların Denetimi ve Silahsızlanma 157
2. Uluslararası Terörizm 171
3. Uluslararası İnsan Hakları Sorunları 177
4. Uluslararası İnsani Sorunlar 182
a. Göç ve Mülteci Sorunları 182
b. Uluslararası Yoksulluk ve Gıda Sorunu 184
5. Uluslararası Enerji Sorunları 186
6. Uluslararası Çevre Sorunları 193
B. BÖLGESEL SORUNLAR 195
1. Orta Doğu 195
a. Filistin Sorunu 197
b. Irak Sorunu 203
c. Libya Sorunu 209
d. Suriye Sorunu 212

e. Yemen Sorunu 218
2. Asya-Pasifik-Çin-Japonya 225
a. Keşmir Sorunu 225
b. Kuzey Kore Sorunu 228
c. Tayvan Sorunu 230
d. Çin-Japonya İlişkileri 231
3. Kıta Amerikası 232
4. Kafkasya 235
a. Karabağ Sorunu 235
b. Abhazya Sorunu 238
c. Güney Osetya Sorunu 239
5. Orta Asya 240
a. Sınır Sorunları 241
b. Etnik Sorunlar 243
c. Su Sorunu 245
6. Balkanlar 248
a. Bosna-Hersek Sorunu 249
b. Kosova Sorunu 253
7. Avrupa 254

ALTINCI BÖLÜM
TÜRKİYE'NİN DIŞ POLİTİKASI

A. TÜRK DIŞ POLİTİKASININ TEMEL İLKELERİ 259
B. TÜRKİYE'NİN JEOPOLİTİK VE JEOSTRATEJİK ÖNEMİ 262
C. 1923–1939 DÖNEMİ 263
1. Yunanistan'la İlişkiler: Etabli Sorunu 265
2. İngiltere ile İlişkiler: Musul Sorunu 265
3. Fransa ile İlişkiler: Osmanlı Borçları ve Yabancı Okulları Sorunu 266
4. Sovyetler Birliği ile İlişkiler 267
5. ABD ile İlişkiler 267
6. Orta Doğu ile İlişkiler 268
7. Montrö Sözleşmesi 269
8. Hatay Sorunu 273
D. 1939–1945: İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI YILLARI 273
1. Sovyetler Birliği ile İlişkiler 277
2. ABD ile İlişkiler 279
E. SOĞUK SAVAŞ YILLARI 279
1. Kıbrıs Sorunu 283
2. Çok Taraflı Dış Politika Arayışı 286
3. Orta Doğu ile Yakınlaşma Çabası 288
4. Türkiye-ABD İlişkileri 291
5. Ermeni Sorunu ve ASALA Terörü 291
6. 1980'li Yıllar 292
F. SOĞUK SAVAŞ SONRASI DÖNEM 295

1. Birinci Irak Krizi ve Türk-ABD İlişkileri 295
2. İkinci Irak Krizi ve Türk-Amerikan İlişkileri 298
3. Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri 299
4. Türkiye-Rusya İlişkileri 303
5. Türkiye-Suriye İlişkileri 307
6. Türkiye-Irak İlişkileri 311
7. Türkiye-İran İlişkileri 313
8. Türkiye-İsrail İlişkileri 315
9. Türk-Yunan İlişkileri 318
   a. Kıbrıs Sorunu 319
   b. Batı Trakya sorunu 325
   c. Kara Suları Sorunu 325
   d. Hava Sahasına İlişkin Sorunlar 329
   e. Kıta Sahanlığı Sorunu 334
   f. Adalar Sorunu 339

SÖZLÜK 347

KAYNAKÇA 361

DİZİN 383

HARİTALAR 389

KAYNAKÇA

BİRİNCİ BÖLÜM İÇİN KAYNAKÇA

Abrahamsen, Rita. "Postcolonialism," Mart'ın Griffiths (ed), International Relations Theory for the Twenty-First Century, New York: Routledge, 2007, ss. 111-122.

Arı, Tayyar ve Fatih B. Gökpınar. (2019). "Green Theory in International Relations," Tayyar Arı ve Elif Toprak (ed.), Theories of International Relations II, Eskişehir: Anadolu University Publication, 2019, ss. 161-178

Arı, Tayyar ve Mehmet Ali Ak, "Postcolonialism," Tayyar Arı ve Elif Toprak (ed.), Theories of International Relations II, Eskişehir: Anadolu University Publication, 2019, ss. 67-86.

Arı, Tayyar ve Özge Gökçen Terzi, "Post-structuralism," Tayyar Arı ve Elif Toprak (ed.), Theories of International Relations II, Eskişehir: Anadolu University Publication, 2019, ss. 1-23

Arı, Tayyar. Uluslararası İlişkiler Teorileri: Çatışma, Hegemonya, İşbirliği. 10. Baskı, Bursa: Alfa Akademi, 2021.

Arı, Tayyar. Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika. 11. Baskı. Bursa: Alfa Akademi, 2021.

Balzacq, Thierry. Tugba Basaran, Didier Bigo, Emmanuel-Pierre Guittet, Christian Olsson, "Security Practices" Robert A. Denemark (ed.), International Studies Encyclopedia Online, Blackwell Publishing, 2010.

Bellamy, Alex J. "The English School" Martin Griffiths (ed) International Relations Theory for the Twenty-First Century. New York, NY: Routledge, 2007, ss. 75-87.

Bigo, Didier and Emma McCluskey, "What Is a PARIS Approach to (In) securitization? Political Anthropological Research for International Sociology," Alexandra Gheciu and William C. Wohlforth (ed), The Oxford Handbook of International Security, Oxford Handbooks Online March 2018, ss. 1-18.

Bigo, Didier. "International Political Sociology,"Paul D. Williams (ed), Security studies: an introduction, New York: Routledge, 2008, ss. 116-132.

Bigo, Didier and Anastassia Tsoukala, "Understanding (in)security," Didier Bigo and Anastassia Tsoukala (eds), Terror Insecurity and Liberty: Illiberal Practices of Liberal Regimes after 9/11, New York, NY: Routledge, 2008, ss. 1-10.

Booth, Ken Booth, "Security and Emancipation," Review of International Studies 17, no. 4 (1991): 313–26.
Brandão, Ana Paula, "The Internal-External Nexus in the Security Narrative of the European Union," Janus.Net 6, no. 1 (2015): 1–19.
Bull, Hedley The Anarchical Society: A Study of Order in World Politics, 3rd ed., New York, N.Y: Palgrave, 2002.
Burton, John J., World Society, Cambridge: Cambridge University Press, 1972. Buzan, Barry. "The English School: an underexploited resource in IR," Review of
International Studies 27, 2001, ss. 471-488.
Buzan, Barry. "The Timeless Wisdom of Realism," Steve Smith, Ken Booth and Marysia Zalevski, International Theory: Pozitivism and Beyond. Cambridge: Cambridge University Press, 1996, ss. 47-65.
Buzan, Barry. From International to World Society? English School Theory and the Social Structure of Globalisation. New York: Cambridge University Press, 2004.
Campbell, David. "Poststructuralism," Tim Dunne, Milja Kurki ve Steve Smith et. al ed., International Relations Theories Discipline and Diversity, third edition, London: Oxford University Press, 2013, ss. 223-246.
Çam. Esat. Siyaset Bilimine Giriş. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1975.
Devetak, Richard. "Post-modernism," Scott Burchill ve Andrew Linklater et. al ed. Theories of International Relations, Third edition. New York: Palgrave, 2005, ss. 161-187.
Dornelles, Felipe Krause, "Post-modernism and IR: From Disparate Critiques to a Coherent Theory of Global Politics," http://asrudiancenter.files
.wordpress.com/2010/01/krause_dornelles1.pdf ss. 1-19.
Doyle, Michael W. Kant, liberal legacies, and foreign affairs, Philosophy and Public Affairs 12, no.3 (1983): 205-235.
Doyle, Michael W. Liberalism and world politics, The American Political Science Review 80, no. 4 (Dec., 1986): 1151-1169.
Dyer, Hugh C. "Green Theory," International Relations Theory, Bystephen Mcglinchey, Rosie Walters & Christian Scheinpflug (eds), Bristol: E-International Relations Publishing, 2017, ss. 84-91.
Easton. David. A Framework for Political Analysis. Englewood Cliffs, N. J.: PrenticeHall, 1965.
Easton. David. A Systems Analysis of Political Life. New York: John Wiley, 1965.
Eckersley, Robyn. "Green Theory," Tim Dunne, Milja Kurki ve Steve Smith et. al ed., International Relations Theories Discipline and Diversity, third edition, London: Oxford University Press, 2013, ss. 266-286.
Edkins, Jenny."Poststructuralism," Mart'ın Griffiths (ed), International Relations Theory for the Twenty-First Century, New York, Routledge, 2007, ss. 88- 97.

Eralp, Atila der. Devlet, Sistem ve Kimlik: Uluslararası İlişkilerde Temel Yaklaşımlar. İstanbul: İletişim Yay., 1996.

Eriksson, Johan. "Observers and advocates: On the political role of Security Analists," Cooperation and Conflict 34, no 3,(2015):311-330.

Fanon, F. Black Skin, White Masks, çev. C.L. Markmann, New York: Grove Press, 1967.

Fierke, K.M. "Constructivism," Tim Dunne, Milja Kurki ve Steve Smith et. al ed., International Relations Theories Discipline and Diversity, third edition, London: Oxford University Press, 2013, ss. 187-204.

Floyd, Rita "Towards a Consequentialist Evaluation of Security: Bringing Together the Copenhagen and the Welsh Schools of Security Studies," Review of International Studies 33, no. 2 (2007): 327–350.

Forde, Steven. "International Realism and the Science of Politics: Thucydides, Machiavelli, and Neorealism," International Studies Quarterly 39, no. 2 (June 1995): 141–159.

Gilpin, Robert. "Politics of Transnational Economic Relations," Robert O. Keohane ve Joseph S. Nye, Jr. (eds.) Transnational Relations and World Politics. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Pres, 1972, ss. 48–69.

Gönlübol, Mehmet. Uluslararası Politika, 3. b., Ankara: SBF Yay., 1985.

Grady, C. The waves of feminism, and why people keep fighting over them, 2018 https://www.vox.com/2018/3/20/16955588/feminism-waves-explained-first-second-thirdfourth., (Erişim Tarihi 23.08.2020)

Grant, R. ve K. Newland, Gender and International Relations, London: LSE Press. 1991.

Grieco, Joseph M. "Anarchy and the Limits of Cooperation: A Realist Critique of the Newest Liberal Institutionalism, An Introduction," Charles W Kegley, Jr. (ed.) Contraversies in International Relations Theory, Realism and the Neoliberal Challenge. New York: St. Martin's Press, 1995, ss. 151–171.

Haas, Ernst, Why collaborate? Issue-linkage and international regimes, World Politics 32, no. 3 (April 1980): 357-405

Halliday, F. "Hidden from International Relations: Women and the International Arena," Millennium 17 no. 3 (1988): 419-428.

Henig, Stanley. "Widening and Deepening," Stanley Henig (ed.), The Uniting of Europe, 2nd ed. London: Routledge, 2002, ss. 63-76.

Henkin, Louis. "Law and Politics in International Relations: State and Human Values" Robert L. Rothstein (ed.) The Evolution of Theory in International Relations. South Carolina: University of South Carolina Press, 1992, ss. 163– 188.

Heywook, L. ve J. Drake, Third Wave Agenda: Being Feminist, Doing Feminism. Minneapolis: University of Minnesota Press, 1997.

Hoffmann, Stanley. "Theory and International Relations," James N. Rosenau (ed.), International Politics and Foreign Policy, a reader in research and theory. New York: The Free Press, 1969, ss. 30–40.

Holsti, K. J. International Politics, a framework for analysis, 2nd ed., London: Prentice/Hall International, 1974.

Jackson, Robert ve Georg Sørensen. Introduction to International Relations: Theories and approaches, London: Oxford Univ. Press, 2013.

Johari, J. C. International Relations and Politics, Theoritical Perspective. New Delhi: Starling Pup.1985.

Jones, Richard Wyn. Security, Strategy, and Critical Theory, Colorado: Lynne Rienner Publishers, 1999.

Kapani, Münci. Politika Bilimine Giriş. İstanbul: Bilgi Dağıtım, 1992.

Kegley, Jr, Charles W. "Neoliberal Challenge to Realist Theories of World Politics: An Introduction," Charles W Kegley, Jr.ed., Contraversies in International Relations Theory, Realism and the Neoliberal Challenge. New York: St. Martin's Press, 1995.

Kegley, Jr, Charles W., "Neoliberal Chalenge to Realist Theories of World Politics: An Introduction," Charles W Kegley, Jr.ed., Contraversies in International RelationsTheory, Realism and the Neoliberal Challenge. New York: St. Martin's Press, 1995.

Kegley, Jr. Charles W. "Neoidealist Moment in International Studies? Realist Myths and the New International Realities" International Studies Quarterly 37, no.2 (June 1993) : 131–146.

Keohane, Robert O. ve Lisa Martin. "The Promise of Institutionalist Theory," International Security 20, no. 1 (Summer 1995): 39–51.

Keohane, Robert. After Hegemony, New Jersey: Princeton University Press**,** 1984.

Kinnvall1, Catarina ve Jennifer Mitzen, "Anxiety, fear, and ontological security in world politics: thinking with and beyond Giddens," International Theory, 12 (2020): 240–256.

Krasner, Stephen. (ed.) International regimes, London: Cornell University Press. 1983.

Krause, Keith and Michael C. Williams, "Broadening the Agenda of Security Studies: Politics and Methods," Mershon International Studies Review 40, no. 2 (1996): 229–254.

Krause, Keith. "Critical Theory and Security Studies: The Research Programme of 'Critical Security Studies,'" Cooperation and Conflict 33, no. 3 (1998): 298–333.

Linklater, Andrew, "The English School," Scott Burchill, ve Andrew Linklater et. Al ed. Theories of International Relations, Third edition, New York: Palgrave, 2005, ss. 84-109.

Loomba, Ania Kolonyalizm/Postkolonyalizm, İstanbul: Ayrıntı yayınları, 2000. Lopez, George A. ve Michael S. Stohl. International Relations: ontemporary The-
ory and Practice. Washingron D.C.: Congressional Quarterly Inc. 1989.
Morse. Edward L. "Transnational Economic Processes," Joseph S. Nye, Jr., ve Robert O Keohane (eds.) Transnational Relations and World Politics. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Pres, 1972, ss. 23– 47.
Nye, Joseph ve Robert Keohane (Transnational Relations and World Politcs, 1972; Power and Interdependence, 1977)
Özdemir, H. ve D. Aydemir, "Dördüncü Dalga Feminizm Üzerine," International Social Sciences Studies Journal. 5, no. 32 (2019): 1706-1711.
Phillips, Andrew Bradley. "Constructivism" Martin Griffiths (ed) International Relations Theory for the Twenty-First Century, New York, NY: Routledge, 2007, ss. 60-73.
Ruggie, John Gerard. "The False Premise of Realism," International Security 20, no. 1 (Summer 1995): 62-70.
Saleh, Alam. "Archive of SID Broadening the Concept of Security : Identity and Societal Security Archive of SID," Geopolitics Quarterly 6, no. 4 (2010), ss. 228–41.
Senarclens, Pierre de. "The 'Realist' Paradigm and International Conflicts," International Social Science Journal 43, no. 127 (February 1991): 5-19.
Shimko, Keith L. "Realism, Neorealism and American Liberalism," The Review of Politics 54, no. 2 (Sring 1992): 281-301.
Solomon, D. Fourth-Wave Feminism, 2009, https://www.nytimes.com/2009/11/15/magazine/15fob-q4-t.html?_r=0 (erişim tarihi 23.08.2018)
Steans, Jill, Lloyd Pettiford, Thomas Diez ve Imad El-Anis. An Introduction to International Relations Theory Perspectives and Themes 3rd ed. Edinburgh, England: Pearson Education Limited, 2010.
Steele, Brent J. Ontological Security in International Relations Self-identity and the IR state, New York, London: Routledge, 2008.
Tickner, J. Ann. "Gender in world politics" John Baylis, Steve Smith ve Patricia Owens, The Globalization of World Politics: An Introduction to International Relations, 6th ed., UK: Oxford University Press, 2014, ss. 259-271.
True, Jacqui "Feminism and Gender Studies in International Relations Theory," 2010, s. 5, https://oxfordre.com/internationalstudies/view/10.1093/acrefore/9780190846626.001.0001/acrefore-9780190846626-e-46?print=pdf, (Accessed 23.09.2020)
Turan, İlter. Siyasal Sistem ve Siyasal Davranış. Istanbul: I.Ü. Iktisat Fakültesi, 1977.

Tür, Özlem ve Çiğdem Aydın Koyuncu, "Feminist Uluslararası İlişkiler Yaklaşımı: Temelleri, Gelişimi, Katkı ve Sorunları," Uluslararası İlişkiler 7, no. 26 (2010): 3-24.

Viotti, Paul R. ve Mark V. Kauppi. International Relations Theory: Realism, Pluralism, Globalism. 2nd ed. New York: Macmillan Puplishing Co. 1993.

Weaver, O. "Securitization: Taking Stock of a Research Programme in Security Studies," 2003 https://docplayer.net/62037981-Securitisation-taking-stock-of-a-research-programme-in-security-studies.html (erişim tarihi 2008 Aralık]

Wendt, Alexander. "Anarchy is what States Make of it: The Social Construction of Power Politics," International Organization 46, no. 2. (Spring 1992): 391-425.

Wright, Quincy. "The Meaning of International Relations," Robert L.Pfaltzgraff Jr ed. Politics and the International System. 2nd ed. New York: J.B. Lippincott Company, 1972, ss. 7–12.

Yurdusev, A. Nuri "English School of International Relations" Tayyar Arı ve Elif Toprak (eds.), Theories of International Relations-I, Eskişehir: Anadolu University Publications, 2018, ss. 161-170.

Zacher, Mark W. and Richard A. Matthew."Liberal International Theory: Common Needs, Divergent Strands," Charles W Kegley, Jr.(ed.) Contraversies in International Relations Theory, Realism and the Neoliberal Challenge. New York: St. Martin's Press, 1995, ss. 107–150.

İKİNCİ BÖLÜM İÇİN KAYNAKÇA

Arı, Tayyar. *Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika*. 11. Baskı. Bursa: Alfa Akdemi, 2017.

Arı. Tayyar. *Amerika'da Siyasal Yapı, Lobiler ve Dış Politika*. 5. Baskı, Bursa: Dora, 2015.

Bergsten, C. Fred, Robert O. Keohane ve Joseph S. Nye, Jr. "International Economics and International Politics: a framework for analysis," C. Fred Bergsten ve Lawrence B. Krause, ed., *World Politics and International Economics*. Washington, D.C.: The Brookings Institution, 1975, ss. 3–36.

Blaisdell, Donald C. *American Democracy Under Pressure*. New York: The Ronald Press Company, 1957.

Crabb, Cecil V. Jr. ve Pat M. Holt, *Invitation to Struggle: Congress, the President and Foreign Policy*. 4th ed. Washington, D.C.: Congressional Quarterly ınc., 1992.

Cronin, Thomas E.*The State of The Presidency*, 2nd ed. Boston: Little Brown and Company, 1980, ss. 46–48.

Deutsch, Karl W. *The Analysis of International Relations* 3rd ed., Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall International Inc., 1988.

Deutsch, Karl W. ve J. David Singer. "Multipolar Power Systems and International Stability," James N. Rosenau ed. *International Politics and Foreign Policy, a reader in research and theory*. New York: The Free Press, 1969.

Dougherty James E. ve Robert L. Pfaltzgraff. *Contending Theories of International Relations, 3rd ed.* New York: Harper Collins Publishers, Inc. 1990.

Farnsworth, David N. International Relations, an introduction. Chicago: Nelson-Hall, 1989.

Frankel, Joseph. *International Relations in a Changing World*. Oxford: Oxford University Press, 1979.

Gönlübol, Mehmet. *Uluslararası Politika*. 3. b., Ankara: SBF Yay., 1985.

Haas, Richard N. The Age of Nonpolarity, What Wil Follow US Dominance? Foreign Affairs, Vol 3, No: 3 (May/June 2008)

Hall, George M. *Geopolitics and the Dicline of Empire*. North Carolina: McFarland and Company Inc., 1990.

Holsti, K. J. "The Concept of Power in the Study of International Relations," Robert L. Pfaltzgraff, *Politics and the International System*. 2nd ed. New York: J. B. Lippincott Company, 1972, ss. 182–83

Holsti, K. J. *International Politics, a framework for analysis*, 2nd ed., London: Prentice/Hall International, 1974.

Hopkins, Raymond F. ve Richard W. Mansbach. *Structure and Process in International Politics.* New York: Harper and Row Puplishers. 1973.

Kaplan, Morton A. "Variants on Six Models of the International System," James N. Rosenau (ed.) *International Politics and Foreign Policy, A Reader in Research and Theory.* New York: The Free Press, 1969, ss. 291–303.

Kaplan, Morton A. *System and Process in International Politics*. New York: Wiley and Sons.1957.

Levine, Erwin L ve Elmar E. Cornwell. *An Introduction to American Government*. 2nd ed., New York: Macmillan Co., 1972.

Linz, Juan J. *Totaliter ve Otoriter Rejimler.* Çev. Ergun Özbudun. Ankara S Yayınları, 1975.

Mahan, Alfred Thayer. *The Influence of Sea Power Upon History: 1660-1783*. Boston: Little, Brown and Co., 1890.

Morgenthau, Hans J. *Uluslararası Politika*. Cilt 1 Çev. Baskın Oran ve Ünsal Oskay. Ankara: Sevinç Matbaası. 1970.

Rosenau, James N. "External Ennvironment as a Variable in Foreign Policy Analysis," James N. Rosenau, et al ed., *The Analysis of International Politics*. New York: The Free Press, 1972, ss. 144–65

Sönmezoğlu, Faruk. *Uluslararası Politika ve Dış Politika Analizi*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 1989.

Talbott, Strobe."The new geopolitics: defending democracy in the postCold War era," *The World Today*, Vol. 51, No. 1, January 1995, ss. 7–10.

Waltz, Kenneth N. "International Structure, National Force and Balance of World Power," James N. Rosenau (ed.) *International Politics and Foreign Policy, A Reader in Research and Theory.* New York: The Free Press, 1969, ss. 304–314.

Willett, Edward F.Jr. *How Our Laws are Made*. Washington DC: Law Revision Counsel, United States House of Representatives, Library of Congress, 1995.

Zakaria, Fareed. Post-American World. New York: W. W. Norton and Compnay, 2008.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM İÇİN KAYNAKÇA

Arı, Önder. *Uluslararası İlişkiler*. İstanbul: Der Yay., 1987.

Arı, Tayyar. *Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika*. 11. Baskı. Bursa: Alfa Akademi, 2017.

Arı, Tayyar."Yeni Dünya Düzeni ve Global Güvenlik," *Toplum ve Ekonomi*, no. 6 (Mayıs 1994): 157–170.

Astin, A. E. (ed.), The Cambridge Ancient History, Second Edition, Cambridge: Cambridge University Press, 2008.

Ataöv, TürkkayaS"Marshall Planından NATO'nun Kuruluşuna Kadar Soğuk Harp," *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, cilt. XXIII, No.3, Eylül 1968, ss. 275–310.

Austin, M. M. The Hellenistic World from Alexander to the Roman Conquest. Cambridge, Cambridge University Press, 2006.

Black, Jeremy and Anthony Green, Gods, Demons and Symbols of Ancient Mesopotamia An Illustrated Dictionary, London: British Museum Press, 1992.

Claude, Inis L. Jr. *Power and International Relation.* New York: Random House, 1964.

Elliott, Michael. "APEC: Pacific Overtures," *Newsweek,* November 29, 1993, ss. 16-18

Falk, Richard. "In Search of a New World Model," *Current History* 92, no. 573 (April 1993): 145-149

Gabba, Emilio."Literature," M. Crawford, (ed.) Sources for Ancient History, Cambridge, Cambridge University Press, 1983, ss. 1-79

Gerger, Haluk. *Soğuk Savaştan Yumuşamaya*. Ankara: Işİk Yay., 1980.

Gibney, Frank, B. "Creating a Pacific Community," *Foreign Affairs* 72, no. 5 (November/December 1993): 20-25.

Gönlübol, Mehmet. *Uluslararası Politika*, 3. b., Ankara: SBF Yay., 1985.

Haas, Richard N. The Age of Nonpolarity, What Wil Follow US Dominance? Foreign Affairs, Vol 3, No: 3 (May/June 2008).

Halliday, Fred. Y*eni Soğuk Savaş.* Çev. İlker Özünlü. İstanbul: Belge Yay., 1985. Holsti, K. J. *International Politics, a framework for analysis*, 2nd ed.,London: Prentice/Hall International, 1974.

Huntington, Samuel P. "The Clash of Civilizations?" *Foreign Affairs* 72, no. 3 (Summer 1993): 22-49.

Klare, Michael T. "The New Challenges to Global Security," *Current History* 92, no.573 (April 1993): 156-157.

Köroğlu, Kemalettin. Eski Mezopotamya Tarihi, Başlangıcından Perslere Kadar, 15. baskı, İstanbul: İletişim yay. 2023.

Mattingly, Garrett. *Renaissance Diplomacy.* London:Jonathan Cape ltd., 1955. May, Ernest R. "The Cold War," Joseph S. Nye, Jr. ed. *The Making of America's Soviet Policy*. New Haven: Yale Univ., Press, 1984, ss. 209-230

Oppenheim, A. Leo. Ancient Portrait of a Dead Civilisation Mesopotamia, London: The University of Chicago Press, 1977.

Rosecrance, Richard N. "Bipolarity, Multipolarity, and the Future," James N. Rosenau ed. *International Politics and Foreign Policy.* New York: The Free Press, 1969, ss. 325-335.

Sander, Oral. *Siyasi Tarih: 1918-1990.* Ankara: İmge Kitabevi, 1991.

Smith, Gaddis. "What Role for America," *Current History* 92, no. 573 (April 1993): 150-154.

Spanier, Johnç *American Foreign Policy since World War II*, 8th ed. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1980.

Zakaria, Fareed. Post-American World (New York: W. W. Norton and Compnay, 2008), passim.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM İÇİN KAYNAKÇA

Archer, Clive."Roles of International Organizations," Marc Williams ed. *International Relations in the Twentieth Century: A Reader.* London: MacMillan Education Ltd., 1989, ss. 221–240.

Arı, Tayyar. *Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika*, 11. Baskı. Bursa: Alfa Akademi Yay., 2017.

Bell, Peter D. "The Ford Foundation as a Transnational Actor," Robert O. Keohane ve Joseph S. Nye, Jr., ed. *Transnational Relations and World Politics*. Cambridge: Harward University Press, 1972, ss. 115–128

Claude, Inis L. Jr. *Swords into Plowshares, The Problems and Progress of International Organizations* 4 th ed. New York Random House, 1971.

Coplin, William. *Introduction to International Politics*, 3rd ed., Englawood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, 1980.

Cornish, Paul. "NATO at the millennium: New missions, new members, new strategy," *NATO review* 45, no. 5 (September/October 1997): 21–24.

Çalış, Şaban, Birol Akgün ve Önder Kutlu (Der). Uluslararası Örgütler ve Türkiye. Konya: Çizgi, 2006.

Frankel, Joseph. International Relations in a Changing World, Oxford: Oxford University Press, 1979.

Genç, Mehmet. *Avrupa Topluluklarının Kurumsal ve Hukuksal Yapısı.* Bursa: Uludağ Üniversitesi Basımevi, 1993.

Gönlübol, Mehmet. Milletlerarası Siyasi Teşkilatlanma. Ankara, SBF Yay. 1975. Hasgüler, Mehmet. Devletlerarası ve Hükümetler dışı Uluslararası Örgütler. 3. Baskı. İstanbul: Alfa, 2007.

Hoffmann, Stanley. "The Role of International Organization," Charles O. Lerche ve Margaret E. Lerche, ed. *Readings in International Politics*. New York: Ozxford University Press, 1958, ss. 230–242.

Hopkins, Raymond F. ve Richard W. Mansbach. *Structure and Process in International Politics.* New York: Harper and Row, 1973.

Jacop, Philip E. "Organizing Nations in the 1970s," Robert L. Pfaltzgraff Jr. ed. *Politics and the International System*. 2nd ed. Wash, D.C.: Lippincott Company, 1972, ss. 562–585.

Jacopson, H. K. "The Nature of International Organizations," Marc Williams ed. *International Relations in the Twentieth Century: A Reader*. London: MacMillan Education Ltd., 1989, ss. 207–220.

Skjelsbaek, Kjell. "The Growth of International Nongovernmental Organization in the Twentieth Century," Robert O. Keohane ve Joseph S. Nye, Jr., ed. *Transnational Relations and World Politics*. Cambridge: Harward University Press, 1972, ss.70-95

Wells, Louis T. Jr. "The Multinational Business Enterprise: What Kind of International Organization?" Robert O. Keohane and Joseph S. Nye, Jr., ed. *Transnational Relations and World Politics*. Cambridge: Harward University Press, 1972, ss. 97–114.

BEŞİNCİ BÖLÜM İÇİN KAYNAKÇA

Alisher, Khamidov. "Ethnic Uzbeks Intensify Civil Rights Advocacy Effort," 7 June 2006, http://www.eurasianet.org/departments/civilsociety/articles/eav060706a.shtml, (e.t. 12.06.2006).

Arı, Tayyar. "Orta Asya'da Güvenlik Sorunu ve İşbirliği Girişimleri", *Dr Fahir ARMAOĞLU'na Armağan*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayını, 2008, ss. 435–458.

Arı, Tayyar. "Sovyetler Birliği Sonrasında Avrasya: Din, Etnik Yapı, Ekonomi ve Dış Politika," *Avrasya Dosyası* 3, no. 4 (Kış 1999): 27–44.

Arı, Tayyar. *Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika*, 11. Baskı, Bursa: Alfa Akademi, 2018.

Armaoğlu, Fahir. *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi: 1914-1980.* Ankara: Türkiye İş Bankası Yay., 1992.

Bull, Hedley. "Arms Control and Disarmament," Robert L. Pfaltzgraff, *Politics and the International System* 2nd ed. New York: J. B. Lippincott Company, 1972, ss. 500–510.

Bundy, McGeorge, William J. Crowe, Jr. ve Sidney Bull. "Reducing Nuclear Danger," Foreign Affairs 72, no.2 (Spring 1993): 140–53

Buzan, Barry. "New Patterns of Global Security in the Twenty-First Century," Steven L. Spiegel ve David J. Pervin eds., *At Issue: Politics in the World Arena.* New York: St. Martin's Press, 1994, ss. 237–257.

Buzzard. Sir Anthony W. "Massive Retaliation and Graduated Deterrence," Charles O Lerche Jr and Margaret E. Lerche, *Readings in International Politics: Concepts and Issues*. New York: Oxford University Press, 1958, ss. 134–143

Chavin, James."Independent Central Asia: A Primer," *Current History* 93, no. 582 (April 1994):160–163.

Chukin, Almas. "Free Kyrgyzstan: Problems and Solutions," *Current History* 93, no. 582 (April 1994): 169–173.

Claude, Inis L. Jr. *Power and International Relations*. New York: Random House, 1964.

Deutsch, Karl W. *The Analysis of International Relations.* 3rd ed. Englewood Cliffs, N.J.: 1988

Fenske, John. "The West and the problem from Hell," *Current History* 92, no. 577 (November 1993):353-356.

Françoise, Rollan. *Learning to Live with Frontiers: New Frontiers in Central Asia,* UNISCI Discussion Papers, May 2004, http://www.ucm.es/info/unisci/ Rollan.pdf, (e.t. 08.04.2006).

Gerger, Haluk. *Nükleer Tehlike, Nükleer Silahlar ve Nükleer Savaş.* Ankara: Bilim ve Sanat Yayınarı, 1983.

Henderson, Conway W. International Relations, Conflict and Cooperation at the Turn of the 21 st Century. New York: McGraw Hill, 1998.

Hopkins, Raymond F. ve Richard W. Mansbach, *Structure and Process in International Politics.* New York: Harper and Row. 1973.

Mehmet Gönlübol. *Uluslararası Politika. 3. b.* Ankara: SBF Yay., 1985.

Remington, Robin Allison. "Bosnia: The Tangled Web," *Current History* 92, no. 577 (November 1993): 367–368.

Robin, Wright ve Lynch Colum. "Cold War Rivalry Reviving in Central Asia," *Washington Post*, 13 July 2005, s. A13.

Shairbek, Juraev. "The Water Problem in Central Asia: Is There a Solution?," 4 July 2001, *Central Asia-Caucasus Institute Analyst*, http://www.cacianalyst.org/view_article.php?articleid=285&SMSESSION=NO, (e.t. 05.05.2006).

Solocombe, Walter. "Is there still a role for nuclear deterrence" *NATO Review* 45, no. 6 (November/December 1997): 23–26.

Yermukanov, Murat. "Kazakh-Uzbek Border Agreement Signed," http//:www.caci analyst.org/view_article.php?articled=263, (e.t. 10.02.04).

Ziegler, Charles E. "The Russian Diaspora in Central Asia: Russian Compatriots and Moscow's Foreign Policy," *Demokratizatsiya* 13, no. 5 (Winter 2006): 103-126.

ALTINCI BÖLÜM İÇİN KAYNAKÇA

Altuğ, Fevzi. *Petrol Sorununun Tarihsel Gelişimi ve Türkiye*, Bursa: Akademi Kitabevi, 1983.

Arı, Tayyar ve Ferhat Pirinççi, "Soğuk Savaş Sonrasında ABD'nin Balkan Politikası," Alternatif Politika 3, no. 1 (Mayıs 2011): 1-30.

Arı, Tayyar. "Ege Sorunu ve Türk Yunan İlişkileri: Son Gelişmeler Isiginda Kara Suları ve Hava Sahası Sorunları,*"Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi (Prof. Dr Latif Çakıcı'ya Armağan)* 50, no 1–2 (Ocak-Haziran 1995): 51–68.

Arı, Tayyar. Full membership-Utopia?" *Marmara Avrupa Araştırmaları Dergisi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Avrupa Topluluğu Enstitüsü Yay. 5, Sayı 1-2 (1997), s. 211-223

Arı, Tayyar. Geçmişten Günümüze Orta Doğu: Irak, İran, ABD, Petrol, Filistin Sorunu ve Arap Baharı, Cilt-2, *Bursa Akademi, 2017*.

Arı, Tayyar. Geçmişten Günümüze *Orta Doğu: Siyaset, Savaş ve Diplomasi*. Cilt-1, 7. Baskı, Bursa: Akademi yayınları, 2017.

Arı, Tayyar. Kıta Sahanlığı Sorunu ve Türk-Yunan İlişkileri," *Uludağ Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* XIII, Sayı 1–2 (Mart-Kasım 1992): 167–184.

Arı, Tayyar. Türkiye'nin Orta Doğu Politikası ve ABD ile İlişkileri: Politik İkilem, " Demokrasi Platformu, Sayı 4, Yıl 1, Güz 2005.

Arı, Tayyar. *Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika*. 11. Baskı. Bursa: Alfa Akademi, 2017.

Armaoğlu, Fahir. *Filistin Meselesi ve Arap-İsrail Savaşları (1948-1988)* Ankara: Türkiye İş Bankası Yay., 1991.

Ataöv, Türkkaya. "Filistin Sorununun Ardındaki Gerçek: İsrail'in Kuruluşuna Kadar," *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi* 25, no: 3 (Eylül 1970): 29–62.

Ataöv, Türkkaya. *Afrika Ulusal Kurtuluş Mücadeleleri.* Ankara: AÜSBF Yay., 1973 Bağcı, Hüseyin. *Türk Dış Politikasında 1950'li Yıllar.* 2. Baskı. Ankara: ODTÜ Yayınları, 2001

Barutçuoğlu, İbrahim. "Evolution of Turkey's Security Role in the Middle East," George S. Harris, (ed.), *The Middle East in Turkish-American Relations.* Washington, D.C.: The Heritage Foundation, 1985, ss. 61–67.

Bazoğlu Sezer, Duygu. "Turkey's New Security Environment, Nuclear Weapons and Proliferation," *Comparative Strategy* 14, no.2, April-June 1995, ss.149–173.

Bazoğlu Sezer, Duygu. *Turkey's Security Policies, Adelphi Papers*, no. 164 (Spring 1981): 1–47.

Calvocoressi, Peter. *World Politics Since 1945*. 7 th ed., New York: Longman Puplishing, 1996.

Campbell, John C. "The Superpowers and Turkey: An American View," Ali L. Karaosmoğlu ve Seyfi Taşhan ed. *Middle East, Turkey and the Atlantic Aliance*. Ankara, Foreign Policy Institute, 1987. ss. 58–77.

Diller, Daniel C. ve John L. Moore, The Middle East, 8 th ed., Washington: Congressional Quarterly Inc., 1994

Duran, Hasan. "BM ve AB Çerçevesinde Kıbrıs Sorununa Güncel Bir Bakış," Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 21 (Ağustos 2008).

Efegil, Ertan. Ayşe Mine Olcay, "Tarafların Kıbrıs Sorununa Yaklaşımları," Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD) , (1) (2004), ss. 113-122.

Gönlübol, Mehmet et al. (ed.). *Olaylarla Türk Dış Politikası 1919–1990.* 8. Baskı. Ankara: Siyasal Kitabevi, 1993.

Gresh, Alain. "Turkish-Israeli-Syrian Relations and their Impact on the Middle East," The Middle East Journal 52, no. 2 (Spring 1998):188-203.

Gürel, Şükrü S. *Orta Doğu Petrolünün Uluslararası Politikadaki Yeri*. Ankara: Ankara Üniv. Basımevi, 1979.

Hale, William."Turkey, the Middle East and the Gulf Crisis," *International Affairs* 68, no.4 (October 1994): 679–92.

Karaosmanoğlu, Ali L."Turkey's Discreet Foreign Policy Between Western Europe and the Middle East," Ali L. Karaosmoğlu ve Seyfi Taşhan ed. Middle East, Turkey and the Atlantic Aliance (Ankara, Foreign Policy Institute, 1987),ss. 78–95.

Kesic, Obrad "American-Turkish Relations at a Crossroads". *Mediterranean Quarterly* 6, no.1 (Winter 1995): 97–108.

Kuniholm, Bruce. "East or West? The Geopolitics of Turkey and Its NATO Alliance". Ali Karaosmanoğlu ve Seyfi Taşhan (ed.) *Middle East, Turkey and the Atlantic Alliance.* Ankara: Foreign Policy Institute, 1987, ss. 134–157.

Kürkçüoğlu, Ömer E. "Development of Turkish-Arab Relations: A Historical Appraisal". Ali Karaosmanoğlu ve Seyfi Taşhan (ed.) *Middle East, Turkey and the Atlantic Alliance.* Ankara: Foreign Policy Institute, 1987, ss. 8–27.

Kürkçüoğlu, Ömer E. "The Evolution of Turkish-Arab Relations". George S. Harris ed. *The Middle East in Turkish-American Relations.* Washington, D.C.: The Heritage Foundation, 1985.

Kürkçüoğlu, Ömer E. *Türkiye'nin Arap Orta Doğusu'na Karşı Politikası*. Ankara: Sevinç Matbaası, 1972.

Öztürk, Kemal. "Küresel İklim Değişikliği ve Türkiye'ye Olası Etkileri" *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi 22, Sayı 1 (2002): 47-65*

Pipes, Daniel. "Options and Restraints for U:S Policy in the Middle East: The Turkish Dimension". George S. Harris, (Ed.), *The Middle East in Turkish-*

American Relations. Washington, D.C.: The Heritage Foundation, 1985, ss.81-83.

Rouleau, Eric. "The Challenges to Turkey," *Foreign Affairs* 72, no.5 (November/December 1993): 110–126.

Rubin, Bary. "U.S. Middle East Policy in the Turkish Context," George S. Harris ed. *The Middle East in Turkish-American Relations.* Washington, D.C.: The Heritage Foundation, 1985, ss. 75–80.

Sayarı, Sabri. "Turkey: The Changing European Security Environment and the Gulf Crisis". *Middle East Journal* 46, no.1 (Winter 1992): 9–21.

Soysal İsmail. "1939 Türk-İngiliz-Fransız ittifakı," Belleten, 46, no. 182 (1982): 367-414.

Taylor, Alan R. İsrail'in Doğuşu, (çev. Mesut Karaşahan), İstanbul: Pınar Yayınları, 2000.

Yavuz, M. Hakan "İkicilik (Duality): Türk-Arap İlişkileri ve Filistin Sorunu," Faruk Sönmezoğlu (Der), *Türk Dış Politikasının Analizi.* İstanbul: Der Yayınları, 1994, ss. 252–53

ÜRETİCİ VE BAYİ ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN MÜŞTERİ SADAKATİNE ETKİSİ

Dr. Semih AÇIKGÖZOĞLU

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-57-8

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ekim 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
DAĞITIM KANALLARI

1. DAĞITIM KANALLARI 3
  1.1. DAĞITIM KANALI KAVRAMI 3
  1.2. YAPISAL OLARAK DAĞITIM KANALLARI 5
    1.2.1. Dağıtım Kanallarında Aracılar 5
      1.2.1.1. Toptancılar 5
      1.2.1.2. Perakendeciler 6
    1.2.2. Aracı Kullanma Nedenleri 7
    1.2.3. Dağıtım Kanallarının Yapısal Olarak Sınıflandırılması 8
      1.2.3.1. Ürün ve Pazarın Türüne Göre 8
      1.2.3.2. Bütünleşme Düzeyine Göre 10
      1.2.3.3. Aracı Kullanıp Kullanmama Durumuna Göre 11
      1.2.3.4. Faaliyet Alanına Göre 13
  1.3. DAĞITIM KANALLARININ İŞLEVLERİ 15
  1.4. DAĞITIM KANALI STRATEJİLERİ 17
  1.5. DAĞITIM KANALI KARARLARINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER 17
    1.5.1. Pazara İlişkin Unsurlar 18
    1.5.2. Aracılara İlişkin Unsurlar 18
    1.5.3. Ürüne İlişkin Unsurlar 19
    1.5.4. İşletmeye İlişkin Unsurlar 19

İKİNCİ BÖLÜM
DAĞITIM KANALLARINDA İLİŞKİLER

1. DAĞITIM KANALLARINDA İLİŞKİLER 21
  2. DAĞITIM KANALLARINDA İŞBİRLİĞİ 22
  2.1. DAĞITIM KANALLARINDA İŞBİRLİĞİNİ ETKİLEYEN ETMENLER 23
    2.1.1. Bağımlılık 23
    2.1.2. Bağlılık 26
    2.1.3. Güven 28
    2.1.4. Güç 30
    2.1.5. Ün/İtibar 32
    2.1.6. İletişim 33
    2.1.7. Kültürel Yakınlık 35
    2.1.8. Ana Firmanın Geçmiş Uygulamaları 36

2.2. SORUMLULUKLAR 37
2.2.1. Yazılı ve Sözlü Sözleşmeler 37
2.2.2. Psikolojik Sözleşmeler 38
2.3. DAĞITIM KANALLARINDA ÇATIŞMA 39
3.1. ÇATIŞMA NEDENLERİ 40
3.1.1 Amaç İlişkisi ve Amaç Farklılıkları 40
3.1.2. Rol Uyuşmazlıkları 41
3.1.3. Algılama Farklılıkları 41
3.1.4. Kanal Üyelerinin Birbirlerinden Beklentileri 42
3.1.5. İletişim (Haberleşme) Zorlukları 42

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
MÜŞTERİ SADAKATİ

1. MÜŞTERİ SADAKATİ 45
1.1. MARKA SADAKATİ 46
1.2. MÜŞTERİ SADAKATİNİN TANIMI VE ÖNEMİ 47
1.3. MÜŞTERİ SADAKATİ İLE İLGİLİ YAKLAŞIMLAR 49
1.3.1. Davranışsal Yaklaşım 49
1.3.2. Tutumsal Yaklaşım 51
1.3.2.1. Bilişsel Sadakat 52
1.3.2.2. Duygusal Sadakat 53
1.3.2.3. Arzusal Sadakat 53
1.3.3. Karma Yaklaşım 54
1.4. MÜŞTERİ SADAKATİ DÜZEYLERİ 54
1.4.1. Gerçek Sadakat 56
1.4.2. Gizli Sadakat 56
1.4.3. Yüzeysel Sadakat 56
1.4.4. Sadakatsizlik Durumu 57

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ÜRETİCİ VE BAYİ ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN MÜŞTERİ SADAKATİNE ETKİNİN ANALİZİ

1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ 59
2. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ 60
3. BEYAZ EŞYA BAYİLERİNİN SEÇİLME NEDENLERİ 63
4. ÖRNEKLEM KİTLESİ VE VERİ TOPLAMA 64
5. BULGULAR VE DEĞERLENDİRME 65
5.1. BAYİLERLE YAPILAN MÜLAKATLARIN BULGULARI VE DEĞERLENDİRİLMESİ 65
5.1.1. Bağımlılık 66

5.1.2. Bağlılık 70
5.1.3. Güç 75
5.1.4. Güven 80
5.1.5. Ün 84
5.1.6. İletişim 87
5.1.7. Kültürel Yakınlık 92
5.1.8. Yazılı Sözleşmeler 95
5.1.9. Geçmiş Uygulamalar 99
5.2. MÜŞTERİLERLE YAPILAN ANKETLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ 106
5.2.1. İlişkiyi Etkileyen Faktörler İle İfadelerin Karşılaştırılması 115
5.2.1.1. Bağlılık 115
5.2.1.2. Bağımlılık 121
5.2.1.3. Güven T testi 127
5.2.1.4. Ün 133
5.2.1.5. İletişim 139
5.2.1.6. Kültürel Yakınlık 145
5.2.1.7. Geçmiş Uygulamalar 150
5.2.1.8. Güç 156
5.2.1.9. Yazılı sözleşmeler 164
5.2.2. İşbirliği ve Çatışma t Testi 164

SONUÇ VE ÖNERİLER 167

KAYNAKÇA 173

KAYNAKÇA

Aksoy, H. (1990). *Dağıtım Kanalları ve Fiziksel Dağıtım*. İstanbul: Yeni Asya Yayınları.

Altunışık, R., Özdemir, Ş. ve Torlak, Ö. (2014). *Pazarlama İlkeleri ve Yönetimi*, İstanbul: Beta.

Altunışık R., Özdemir Ş. ve Torlak Ö. (2017). *Pazarlama İlkeleri ve Yönetimi* (3. Baskı). İstanbul: Beta Yayınları

American Marketing Association, Dictionary, https://www.ama.org/resources/Pages/Dictionary.aspx?dLetter=C (Erişim Tarihi: 17.12.2014)

Andaleeb, S.S. (1996). An Experimental Investigation of Satisfaction and Commitment in Marketing Channels: The Role of Trust and Dependence. *Journal of Retailing, 72*(1), 77-93.

Anderson, J.C. & Narus, J.A. (1984). A Model of the Distributor's Perspective of Distributor-Manufacturer Working Relationships. *Journal of Marketing, 48*(4), 62-74.

Anderson, J.C. & Narus J.A. (1990). A Model of Distributor Firm and Manufacturer Firm Working Partnerships. *Journal of Marketing, 54*(1), 42-58.

Anderson, E. & Weitz, B. A. (1989). A Determinants of Continuity in Conventional Indsutrial Channel Dyads. *Marketing Science*, 8, 310-323.

Anderson, E. & Weitz, B. A. (1992). The Use of Pledges to Build and Sustain Commitment in Distribution Channels, *Journal of Marketing Research, 29*(1), 18-34.

Ararat, M. (2005). Turkey - Social Responsibility in a State-Dependent Business System. *Corporate Social Responsibility Across Europe* (pp. 247-259), (Der:Habisch, A., Wegner, M., Schmidpeter, R. &Jonker, J.). International Edition: Springer.

Argüden, Y. (2003). *İtibar Yönetimi*. İstanbul: Arge Danışmanlık Yayınları.

Armstrong, R. W. & Yee, S. M. (2001). Do Chinese Trust Chinese? A Study of Chinese Buyers and Sellers in Malaysia. *Journal of International Marketing, 9*(3), 63-86.

Aysuna C. (2011). *Dağıtım Kanallarında Bağlılığı Etkileyen Faktörler ve Bağlılığın Uzun Dönemli İlişki Odaklılıktaki Rolü*. (Basılmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Bagozzi, R.P., Rosa J.A., Celly K.S. & Coronel F. (1998). *Marketing Management*. New Jersey: Prentice Hall.

Baloğlu, Ş. (2002). Dimensions of Customer Loyalty: Seperating Friends From Well Wishers, *Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly*, *43*(1), 47–59

Bayuk, M. N. ve Küçük, F. (2007). Müşteri Tatmini ve Müşteri Sadakati İlişkisi. *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 22*(1), 286-287.

Biong, H. (1993). Satisfaction and Loyalty to Suppliers within the Grocery Trade. *European Journal of Marketing, 27*(7), 21-38.

Blalock, H. M. Jr. (1989). *Power and Conflict: Toward a General Theory.* Newbury Park, CA: Sage.

Blancero, D., Johnson, S.A. & Lakshman, C. (1996). Psychological Contracts and Fairness: The Effect of Violations on Customer Service Behaviour. J*ournal of Market-Focused Management, 1*(1), 47-61.

Blancero, D. & Ellram, L. (1997). Strategic Supplier Partnering: A Psychological Contract Perspective. *International Journal of Physical Distribution & Logistics Management,* 27 (9/10), 616-629.

Bloomberg D. J., LeMay S. A. & Hanna J. B. (2001). *Logistics*, Londra: Pearson Education

Boone, L. E. & Kurtz D.L. (1995). *Contemporary Marketing* (8th Ed). New York: The Dryden Press.

Bonoma, T., Bagozzi, R. & Zaltman, G. (1978). The Dyadic Paradigm with Specific Application to Industrial Marketing. In; *Organizational Buying Behavior* (pp. 49-66), (Edt: T. Bonoma & G. Zaltman). Chicago: American Marketing Association.

Bowen J. T. & Chen S.L. (2001). The Relationship Between Customer Loyalty and Customer Satisfaction. *International Journal of Contemprary Hospitality Management, 13* (5), 213-217.

Brown, J. R. & Timmins, S. A. (1981). Substructural Dimensions of Interorganizational Relations in Marketing Channels. *Journal of the Academy of Marketing Science, 9*(3), 163-173.

Brown, J.R., Lusch, R.F. & Nicholson, C.Y. (1995). Power and Relationship Commitment: Their Impact on Marketing Channel Member Performance, *Journal of Retailing, 71*(4), 363-392.

Cannon, J. P., Achrol, R. S. & Gundlach, G. T. (2000). Contracts, Norms, and Plural Form Governance. *Journal of the Academy of Marketing Science, 28*(2), 180–194.

Cengiz, E. ve Aksoy, H. (2017). Tedarik Zinciri Elemanları Arasında Güven İlişkisi, Etik Kurallar ve Bilgi Paylaşımının Tedarik Zinciri Performansı Üzerine Etkisi. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,* 18 (6), 1-22.

Chinuntdej, N. (2003). *Strategic Success Determinants in Buyer-Supplier Relationships*. (Basılmamış Doktora Tezi), Nova Southeastern University.

Chaudhuri A. (1999). The Relationship of Brand Attitudes and Brand Performance: The Role of Brand Loyalty. *The Journal of Marketing Management*, 9 (3), 1-9.

Chang, P. & Chieng, M. (2006). Building Consumer-Brand Relationship: A Cross-Cultural Experiential View. *Psychology and Marketing, 23* (11), 927-959.

Crotts, J.C., Aziz, A. & Raschid, A. (1998). Antecedents of Supplier's Commitment to Wholesale Buyers in the International Travel Trade, *Tourism Management, 19*(2), 127-134.

Cyr, D., Hassanein, K., Head, M. M. & Ivanov, A. (2007). The Role Of Social Presence in Establishing Loyalty in E-Service Environments, *Interacting With Computers,19*(19), 43-56.

Çatı, K. ve Koçoğlu, C. M. (2008). Müşteri Sadakati İle Müşteri Tatmini Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 19, 167-188.

Çatı, K., Koçoğlu, C. M. ve Gelibolu, L. (2010). Müşteri Beklentileri ile Müşteri Sadakati Arasındaki İlişki: Beş Yıldızlı Bir Otel Örneği, *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, 19*(1), 429-446.

Çengel, Ö. (2008). *Tedarik Zinciri Yönetimi ve Lojistik Sektöründe Bir Araştırma*. İstanbul: Bigart Yayınları.

Demir, N. (2015). *Dağıtım Kanallarında Çatışma Güç, Güç İlişkileri ve Çatışma Yönetimi,* İstanbul: Türkmen Kitapevi.

Dick, A. & Basu, K. (1994). Customer Loyalty: Toward An Integrated Conceptual Framework. *Journal of the Academy of Marketing Science 22*(2), 99–113.

Doney, P.M. & Cannon, J.P. (1997). An Examination of the Nature of Trust in Buyer-Seller Relationships. *Journal of Marketing,* 61, 35-51.

Dwyer R.F., Schurr, P.H., & Oh, S. (1987). Developing Buyer- Seller Relationships. *Journal of Marketing, 51*(2), 11-27.

Dyer, J. H. (1997). Effective Interfirm Colloboration: How Firms Minimize Transaction Costs and Maximize Transaction Value, *Strategic Management Journal, 18*(7), 535-556.

Eğilmezgil, S. G., Yıldırım, H. M., Atay, L. ve Türkmen, S. (2021). Konaklama İşletmeleri Yöneticilerinin Bakış Açısından Dağıtım Kanallarında Yaşanan Çatışmalar: Antalya Bölgesi Örneği. *AHBVÜ Turizm Fakültesi Dergisi, 24*(1), 1-19.

El-Ansary A.I. & L.W. Stern. (1972). Power Measurement In The Distribution Channel. *Journal of Marketing Research, 9*(1), 47-52.

Emerson, R.M. (1962). Power-Dependence Relations. *American Sociological Review, 27*(1), 31- 41.

Ennew, C. (1993). *The Marketing Blueprint*. Oxford: John Wiley and Sons Ltd.

Erden, E. (1984). Pazarlama İlmi İlgi Sahası İçerisinde Bayilik Verme. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2* (3), 107-118.

Eroğlu, A. H. (2011). *Dağıtım Kanalı Dizaynına Tüketici Davranışlarının Etkisi*, Bursa: Ekin Basın Yayın Dağıtım.

Frazier, G. L. (1983). Interorganizational Exchange Behavior in Marketing Channels: A Broadened Perspective. *Journal of Marketing,* 47, 68-78.

Fraizer, G.L. (1999). Organizing and Managing Channels of Distribution. *Journal of the Academy of Marketing Science,* 27(2), 226-240.

Frazier, G. L., James, G. D. & Sudhir, K. H. (1988). Dealer Dependence Levels and Reciprocal Actions in A Channel of Distribution in A Developing Country. *Journal of Marketing,* 53(1), 50-69.

Ganesan S. (1994). Determinants of Long-Term Orientation in Buyer-Seller Relationship. *Journal of Marketing*, *58*(2), 1-18.

Gaski, J. F. (1984). The Theory of Power and Coflict in Channels of Distribution. *Journal of Marketing, 48*(3), 9-29.

Geyskens, I., Steenkamp, J-B.E.M. & Kumar, N. (1998). Generalizations About Trust in Marketing Channel Relationships Using Meta-Analysis. *International Journal of Research in Marketing, 15*(3), 223-248.

Gill E.L. & Allerheilegen R.P. (1996). Co-operation in Channels of Distribution: Physical Distribution Leads the Way. I*nternational Journal of Physical Distribution & Logistics Management, 26* (5), 49-63.

Goodman, L.E. & Dion, P.A. (2001). The Determinants of Commitment In The Distributor-Manufacturer Relationship. *Industrial Marketing Management, 30*(1), 287-300.

Gourdin, K. N. (2001). Global Logistics Management: A Competitive Advantage for the 21st Century, New Jersey: Wiley- Blackwell.

Gremler, D. D. & Brown, S. W. (1996). Service Loyalty; Its Nature, Importance and Implications. In; *Advancing Service Quality: A Global Perspective* (pp. 171-181), (Edt: B. B. Edvardsson vd.), New York: International Service Quality Association.

Gundlach G.T. & Cadotte E. R. (1994). Exchange Interdependence and Interfirm Interaction: Research in Simulated Channel Setting. *Journal of Marketing Research*, Vol.61, 22-38.

Gundlach G.T. & Murphy P.E. (1993). Ethical and Legal Foundations of Relational Marketing Exchange. *Journal of Marketing*, *57* (4), 35-46.

Güres, N. (2008). Dağıtım Kanallarında Çatışma Nasıl Önlenebilir. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *5*(9), 230-239.

Han, S., Wilson, D.T. & Dant, S.P. (1993). Buyer-Supplier Relationships Today. *Industrial Marketing Management, 22*(4), 331-338.

Heide, J.B. & John, G. (1988). The Role of Dependence Balancing in Safeguarding Transaction-Specific Assets in Conventional Channels. *Journal of Marketing, 52*(1), 20–35.

Heide, J.B. & John, G. (1990). Alliances in Industrial Purchasing: The Determinants of Joint Action in Buyer-Supplier Relationships. *Journal of Marketing Research, 27*(1), 24-36.

Hosmer, L.T. (1995). Trust: The Connecting Link Between Organizational Theory and

Philosophical Ethics. *Academy of Management Review, 20*(2), 379-403.

Hunt, S. D., & Nevin, J. R. (1974). Power in a Channel of Distribution: Sources and Consequences. *Journal of Marketing Research, 11*(2), 186–193.

Hunt, S.D., Ray, N.M. & Wood, V.R. (1985). Behavioral Dimensions of Channels of Distribution: Review and Synthesis. *Journal of the Academy of Marketing Science, 13*(3), 124.

Hunt, S. D., Wood, V. R. & Chonko, L. B. (1989). Corporate Ethical Values and Organizational Commitment in Marketing. *Journal of Marketing, 53*(3), 79–90.

İrik, Ö. (2005). *Hizmet Kalitesinin Müşteri Bağlılığı Üzerine Etkileri ve Tansaş Süpermarket İşletmelerinde Bir Uygulama* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

İslamoğlu, A. H. (2008). *Pazarlama Yönetimi*. İstanbul: Beta Yayınları.

Jap S. D., & Anderson E. (2003). Safeguarding Interorganizational Performance and Continuity Under Expost Opportunism. *Management Science, 49*(12), 1684-1701.

Javalgi, R. G. & Moberg C. R. (1997). Service Loyalty: Implications for Service Providers. *The Journal of Services Marketing, 11*(3), 165-179.

Johnson, J.L. (1999). Strategic Integration in Industrial Distribution Channels: Managing the Interfirm Relationship as a Strategic Asset. *Journal of the Academy of Marketing Science, 27*(1), 4-18.

Kabadayı E.T. (2002). *Dağıtım Kanallarında İşbirliğini Etkileyen Etmenler: Otomobil Bayileri Üzerine Bir Uygulama* (Basılmamış Doktora Tezi). Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.

Kalwani U. M. & Narayandas, N. (1995). Long-term Manufacturer –Supplier Relationships. Do They Pay Off for Supplier Firms? *Journal of Marketing*, *59*(1), 1-16.

Kandampully, J. (1998). Service Quality to Service Loyalty. T*otal Quality Management, 9*(6), 431-443.

Karafakıoğlu, M. (2006). *Pazarlama İlkeleri*. İstanbul: Literatür Yayıncılık.

Kim, M. K., Park, M. C. & Jeong, D. H. (2004). The Effects Of Customer Satisfaction and Switching Barrier on Customer Loyalty in Korean Mobile Telecommunication Services. *Telecommunications Policy, 28* (2), 145-159.

Kingshott, R. P. J. (2006). The Impact of Psychological Contracts Upon Trust and Commitment Within Supplier–Buyer Relationships: A Social Exchange View. *Industrial Marketing Management*, *35*(6), 724−739.

Kocamaz, T. (1985). Dağıtım Kanallarında Kurumsal Çatışma. *M.Ü İİBF Dergisi*, 2(2), 139-151.

Kotler, P.(2002). *Marketing Management* (11th Ed.). New Jersey: Prentice-Hall.

Kotler, P. & Armstrong G. (2006). *Principles of Marketing* (11th Edt.). New Jersey: Prentice Hall.

Kotler, P. & Keller K. L. (2009). *Marketing Management* (13rd Edt.). Pearson International Edition, Prentice Hall,

Kotler P. & Keller K. L. (2012). *Marketing Management* (14th Global Edt). Pearson Education Limite.

Kotler, P. (2016). *A'dan Z'ye Pazarlama*. (Çev: A. Kalem Bakkal) İstanbul: MediaCat.

Kumar N., Scheer L.K. & Steenkamp J.E.M. (1995). The Effects of Supplier Fairness on Vulnerable Resellers. *Journal of Marketing Research, 32* (1), 54-65.

Kumar N. (1996). The Power of Trust in Manufacturer- Retailer Relationships. *Harvard Business Review, 74*(6), 92-106.

Kumcu E. (1981). *Dağıtım Kanalları Sisteminde Çatışma Süreci*. İ.Ü. İşletme Fakültesi Pazarlama Enstitüsü Yayını, Yayın No:16, İstanbul.

Küçükergin, K. G. (2012). *Müşteri Sadakatinin Oluşum Sürecine Müşteri Tatmini ve Ataletin Etkisi: Yiyecek- İçecek İşletmelerine Yönelik Bir Uygulama*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Lamb, C.W., Hair, J.F. & Daniel, C.M. (2003). *Essentials of Marketing*. (3rd Edt.).London: South-Western, Thomson Learning.

Lambert, D. M., Stock, J. R. & Ellram, L. M. (1998). *Fundamentals of Logistics Management*, Boston: Irwin/McGraw-Hill.

Lancester, G. & Massingham, L. (1993). *Marketing Management*, Berkshire: McGraw-Hill Book Company.

Leonidou, L.C., Palihawadana, D. & Theodosiou, M. (2006). An Integrated Model of the Behavioural Dimensions of Industrial Buyer-Seller Relationships. *European Journal of Marketing, 40*(1/2), 145-173.

Leonidou, L.C., Talias, M.A. & Leonidou, C.N. (2008). Exercised Power as a Driver of Trust and Commitment in Cross-Border Industrial Buyer-Seller Relationships. *Industrial Marketing Management, 37(*1), 92-103.

Leung, A.S.M. & Chang. L.M.K. (2002). Organizational Downsizing: Psychological Impact on Surviving Managers in Hong Kong. *Asia Pasific Business Review*. *8*(3), 76- 94.

Levy, M. & Dwight, G. (1980). Financial Terms of Sale and Control of Marketing Channel Conflict. *Journal of Marketing Research*, *17*(4), 1980.

Lewis, M.C. ve Lambert, D.M. (1991). A Model of Channel Member Performance, Dependence and Satisfaction. *Journal of Retailing, 67*(2), 205-225.

Lush, R.F. (1976). Sources of Power: Their Impact on Intrachannel Conflict. *Journal of Marketing Research*, *13*(4), 382-390.

Lusch, R. F. (1979). Erase Distribution Channel From Your Vocabulary and Add Marketing Channels, *Marketing News,* July

Lusch R. F. & Brown J. R. (1996). Interdependency, Contracting and Relational Behavior in Marketing Channels. *Journal of Marketing*, 60(4), 19-38.

McGoldrick, P. J. & Elisabeth, A. (1997). Consumer Misbehaviour Promiscuity or Loyalty in Grocery Shopping. *Journal of Retailing and Consumer Services, 4(*2), 73-81.

Mohr, J. & Nevin J.R. (1990). Communication Strategies in Marketing Channels: A Theoretical Perspective. *Journal of Marketing, 54*(4), 36-51.

Mohr, J., Fisher, R.J. & Nevin, J.R. (1999). Communicating For Better Channel Relationships. *Marketing Management, 8*(2), 39-45.

Money, K., C. Hillenbrand, M. D. & Magnan, G.M. (2010). Exploring Reputation of B2B Partnerships: Extending The Study of Reputation From The Perception of Single Firms To The Perception of Inter-Firm Partnerships. *Industrial Marketing Management. 39* (5), 761-768.

Moorman, C., Zaltman, G. & Deshpande, R. (1992). Relationships Between Providers and Users of Market Research: The Dynamics of Trust Within and Between Organizations. *Journal of Marketing Research, 29*(3), 314–328.

Moorman, C., Deshpande, R. & Zaltman, G. (1993). Factors Affecting Trust in Market Research Relationships. *Journal of Marketing*, *57*(1), 81-101.

Morgan, R.M. & Hunt, S.D. (1994). The Commitment-Trust Theory of Relationship Marketing. *Journal of Marketing, 58*(3), 20-38.

Mucuk, İ. (2006), *Pazarlama İlkeleri*, İstanbul :Türkmen Kitabevi.

Murphy, M. & Sashi, C.M. (2018). Communication, Interactivity, And Satisfaction in B2b Relationships. *Industrial Marketing Management*, 68, 1–12.

Nevin, J. (1995). Relationship Marketing and Distribution Channels: Exploring Fundamental Issues. *Journal of the Academy of Marketing Science, 23*(4), 327−334.

Nielson C. C. (1998). An Emprical Examination of the Role of Closeness in Industrial Buyer-Seller Relationships. *European Journal of Marketing,* 32, 441-463.

Oliver, R. L. (1999). Whence Customer Loyalty. *Journal of Marketing*, 63 (Special Issue), 33-44.

Oluç, M. (1989). Dağıtım. *Pazarlama Dünyası*, 3(13), s.5

Özdemir Ş. (1999). *Perakende Mağazaların Başarı Değişkenleri ve Müşteri Sadakati,* Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Sosyal Bilimler Üniversitesi, Kırıkkale.

Özer, L., Burul, B. ve Gültekin, B. (2013). Bankacılık Sektöründe Müşteri Değerinin Marka Algıları ve Müşteri Sadakati Çerçevesinde İncelenmesi. *Sosyoekonomi Dergisi*, *19*(19), 295-314.

Paley, N. (2008). *Stratejik Pazarlama Planı Nasıl Hazırlanır?* (Çev: E. Orfanlı). (2. Baskı). İstanbul:MediaCat.

Payne, A. (1994). Relationship Marketing-Making the Customer Count. *Managing Service Quality, 4*(6), 29-33.

Pooe, D., Mafini, C. & Loury-Okoumba, V.W. (2015). The Influence of Information Sharing, Supplier Trust And Supplier Synergy On Supplier Performance: The Case Of Small And Medium Enterprises. *Journal of Transport and Supply Chain Management*, *9*(1), 1-11.

Provan, K. G. & Gassenheimer, J. B. (1994). Supplier Commitment in Relaitonal Contract Exchanges With Buyers: A Study of Interorganizational Dependence and Axercised. *Journal of Management Studies*, *31*(1), 55-68.

Reynolds K.E. & Beatty S.E. (1999). A Relationship Customer Typology. *Journal of Retailing, 74(*4), 509-523.

Rich, M. K. (2000). The Direction of Marketing Relationships. *Journal of Business and Industrial Marketing, 15(*2), 170-179.

Ring P.S. & Van De Ven, A.H. (1994). Developmental Processes of Cooperative Interorganizational Relationships. *Academy of Management Review, 19*(1), 90-118.

Rousseau, D.M. (1989). Psychological and Implied Contracts in Organizations. *Employee Responsibilities and Rights Journal, 2(*2), 121-39.

Rousseau, D.M. & S.A. Tijoriwala (1998). Assessing Psychological Contracts: Issues, Alternatives and Measures. *Journal of Organizational Behaviour*. *19*(1), 679- 695.

Rosenberg, L J., STERN, L.W; (1970), *Toward the Analysis of Conflict in Distribution Channels: A Descriptive Model, Journal of Marketing, 34*, pp. 40-46.

Rosenbloom B. (1987). *Marketing Channels: A Management View* (3rd Edt.). New York: The Dryden Press,

Rosenbloom, B. (1995). *Marketing Channels*, New York: Dryden Press.

Rushton A., Croucher P. & Baker P. (2006). *The Handbook of Logistics and Distribution Management.* London: Kogan Page

Selvi M. S. (2007). *Müşteri Sadakati.* Ankara: Detay Yayıncılık.

Sezen, B. & C. Yılmaz. (2007). Relative Effects of Dependence and Trust on Flexibility, Information Exchange, and Solidarity in Marketing Channels. *Journal of Business and Industrial Marketing*. 22(1), 41-51.

Sheth, J.N. (1973). A Model of Industrial Buying Behavior. *Journal of Marketing,* 37, 50-56.

Sheth, J. N. (1996). Organizational Buying Behavior: Past Performance and Future Expectations. *Journal of Business & Industrial Marketing, 11*(3/4), 7-24.

Shim, K. & Yang, S.U. (2016). The Effect of Bad Reputation: The Occurrence of Crisis,Corporate Social Responsibility, and Perceptions of Hypocrisyand Attitudes Toward A Company. *Public Relations Review*, 42, 68-78.

Sibley, S.D. & Michie, D.A. (1982). An Exploratory Investigation of Cooperation in a Franchise Channel. *Journal of Retailing, 58*(4), 23-45.

Smith, K.G., Carroll S.J. & Ashford S.J. (1995). Intra-And Interorganizational Cooperation: Toward A Research Agenda. *Academy of Management Journal*, *38*(1), 7-23.

Spekman, R.E. (1988). Strategic Supplier Selection: Understanding Long Term Buyer Relationships. *Business Horizons*,31(4), 76-79.

Stern, L.W. & El-Ansary, A. (1977). *Marketing Channels*. New Jersey: Prentice Hall, Englewood Cliffs.

Stern, L.W. & Reve, T. (1980). Distribution Channels as Political Economies: A Framework for Compatitive Analysis. *Journal of Marketing, 44*(3), 52-64.

Suh, T. & M.B. Houston. (2010). Distinguishing Supplier Reputation From Trust In Buyer-Seller Relationships. *Industrial Marketing Management, 39*(5), 744-751.

Tek, Ö. B. (1997). *Pazarlama İlkeleri.* 7. Baskı,

Tek, Ö. B. (1999). *Pazarlama İlkeleri*. İstanbul: Beta Yayınları.

Terpstra V. & Sarathy R. (2000). *International Marketing*. New Jersey: Dryden Press.

Tucker, W.T. (1964). The Development of Brand Loyalty. *Journal of Marketing Research*, *1*(3), 32-35.

Türkiye Beyaz Eşya Sanayicileri Derneği; "TÜRKBESD Son 5 Yıl Rakamları" İstanbul 2022. http://www.turkbesd.org/bilgiler.php?P=22, (Erişim Tarihi: 15.02.2023).

Walters G. (1977). *Marketing Channels*. California: Goodyear Publishing Company Inc,

Webster, F.E. & Wind, Y. (1972). A General Model for Understanding Organizational Buying Behavior. *Journal of Marketing*, *36*(2), 112-119.

Wilson, D.T. (1975). Dyadic Interaction: An Exchange Process. In; *Advances in Consumer Research,* (pp.394-397), (Edt: B. Anderson), Provo: UT, Association for Consumer Research.

Wilson, D.T. (1978). Dyadic Interactions: Some Conceptualizations. In; *Organizational Buying Behavior,* (pp.31-43), (Edt: T. Bonoma ve G. Zaltman), Chicago: American Marketing Association.

Wilson, E.J. (1996). Theory Transitions in Organizational Buying Behavior Research. *Journal of Business & Industrial Marketing, 11*(6), 7-19.

Yıldırım, Ö. (2005). *Termal Turizm İşletmelerinde Müşteri Sadakati ve Bir Araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

Yıldız, S., ve Çilingir, Z. (2010). Elektronik Pazarlamada Müşteri Sadakatinin Geliştirilmesi: Karadeniz Teknik Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Journal of the Çukurova University Institute of Social Sciences*, *19*(1):412-428.

Yükselen, C. (2007). *Pazarlama, İlkeler, Yönetim, Örnek Olaylar* (6. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.

Yapraklı Ş. (1998). Dağıtım Kanallarında Güç ve Çatışma (Erzurum'daki Meşrubat Bayii ve Perakendecileri Üzerinde Bir Saha Araştırması). *Pazarlama Dünyası*, *12*(72), 14-22.

Yapraklı T. Ş., Korkmaz G. ve Ünalan M. (2018). Dağıtım Kanallarında İlişki Kalitesi ve İlişki Sürekliliği. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, *8*(117), 128-155.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri,* Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Younge, L. & Denize, S. (1995). A Concept of Commitment: Alternative Views of Relational Continuity In Business Service Relationships. *Journal of Business and Industrial Marketing 10*(5), 22-37.

Zhuang, G. & Zou N. (2004). The Relationship Between Power and Dependence in Marketing Channels: A Chinese Perspective. *European Journal of Marketing, 38* (5/6), 675-693.

VERGİ ALACAKLARININ TAHSİLİNDE MAL BİLDİRİMİ YÜKÜMLÜLÜĞÜ VE BU YÜKÜMLÜLÜĞE AYKIRI FİİLLERE UYGULANACAK YAPTIRIMLAR:

AFYONKARAHİSAR İLİ UYGULAMA SONUÇLARI

Dr. Neslihan KARAKUŞ BÜYÜKBEN

EKİN
Basım Yayın Dağıtım

2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6559-52-3

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ekim 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
VERGİ ALACAĞININ TAHSİLİNDE MAL BİLDİRİMİ YÜKÜMLÜLÜĞÜ

1. VERGİ ALACAKLARINDA TAHSİL VE ZOR ALIM KAVRAMLARI 5
1.1.TAHSİL KAVRAMI VE TAHSİL KAVRAMININ HUKUKİ NİTELİĞİ 5
1.2. VERGİ ALACAĞINDA ZOR ALIM 9
1.2.1.Vergi Alacağında Zor Alım Şartları 12
1.2.1.1.Vergi Borcunun Vadesinde Ödenmemesi (Muacceliyet) 13
1.2.1.2. Vadesinde Ödenmeyen Vergi Alacakları İçin Ödeme Emri Tebliğ Edilmesi 14
1.2.1.3. Ödeme Emrinde Belirtilen Süre İçinde Vergi Borcunun Ödenmemesi 16
2. VERGİ ALACAKLARININ TAHSİLİNDE MAL BİLDİRİM YÜKÜMLÜLÜĞÜNÜN YERİ 17
2.1.MAL BİLDİRİMİNİN HUKUKİ TEMELLERİ 17
2.1.1. Tarihî Süreç İçinde Mal Bildiriminin İncelenmesi 17
2.1.1.1. Tanzimat'tan Önce Mal Bildirimi 18
2.1.1.2. Tanzimat'tan Sonra Mal Bildirimi 21
2.1.2. 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun Çerçevesinde Mal Bildirimi 28
2.1.2.1. Mal Bildiriminde Bulunma Zorunluluğu 30
2.1.2.2. Mal Bildiriminin Kapsamı 32
2.1.2.3. Mal Bildiriminde Bulunma Süresi ve Şekli 33
2.1.3. Diğer Kanunlar Kapsamındaki Mal Bildirimi Yükümlülüğü 36
2.1.3.1. 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu'nda Mal Bildirimi 36
2.1.3.2. 3628 Sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu'nda Mal Bildirimi 37
2.1.3.3. 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda Mal Bildirimi 39
2.2. VERGİ ALACAKLARININ TAHSİLİ AÇISINDAN MAL BİLDİRİMİNİN YERİ VE ÖNEMİ 40

İKİNCİ BÖLÜM
MAL BİLDİRİMİNE İLİŞKİN YÜKÜMLÜLÜKLERİN YERİNE GETİRİLMEMESİ VE BU DURUMUNDA KARŞILAŞILACAK YAPTIRIMLAR

1. MAL BİLDİRİMİNDE BULUNMAMA 45
1.1. MAL BİLDİRİMİNDE BULUNMAMANIN HUKUKİ NİTELİĞİ 47
1.2. MAL BİLDİRİMİNDE BULUNMAMANIN SONUÇLARI 49
1.2.1. Mal Bildiriminde Bulunmamanın Hukuki Sonuçları 50
1.2.1.1. İhtiyati Haciz 50
1.2.1.2. İhtiyati Tahakkuk 52
1.2.1.3. Haciz 54
1.2.1.4. Tasarrufun İptali 55
1.2.2. Mal Bildiriminde Bulunmamanın Cezai Yaptırımı 58
2. GERÇEĞE AYKIRI BİLDİRİMDE BULUNMANIN HUKUKİ TEMELLERİ 62
2.1. GERÇEĞE AYKIRI BİLDİRİMDE BULUNMA SUÇUNUN UNSURLARI 64
2.1.1. Kanuni Unsur 64
2.1.2. Maddi Unsur 66
2.1.3. Manevi Unsur 73
2.1.4. Hukuku Aykırılık 74
2.2. GERÇEĞE AYKIRI BİLDİRİMDE BULUNMA DURUMUNDA YAPTIRIMLAR 75
3. MAL EDİNME VE ARTIRMALARI BİLDİRME YÜKÜMLÜLÜĞÜNÜN HUKUKİ TEMELLERİ 77
3.1. MAL EDİNME VE ARTIRMALARI BİLDİRMEME SUÇUNUN UNSURLARI 78
3.1.1. Kanuni Unsur 78
3.1.2. Maddi Unsur 79
3.1.3. Manevi Unsur 81
3.1.4. Hukuku Aykırılıklar 81
3.2. MAL EDİNME VE ARTIRMALARI BİLDİRMEME DURUMUNDA YAPTIRIMLAR 82
4. KAMU BORÇLUSUNA AİT ELLERİNDE BULUNDURDUKLARI MALLARI BİLDİRME YÜKÜMLÜLÜĞÜNÜN HUKUKİ TEMELLERİ 84
4.1. KAMU BORÇLUSUNA AİT ELLERİNDE BULUNDURDUKLARI MALLARI BİLDİRMEME SUÇUNUN UNSURLARI 85
4.1.1. Kanuni Unsur 85
4.1.2. Maddi Unsur 85
4.1.3. Manevi Unsur 87
4.1.4. Hukuku Aykırılıklar 87
4.2. KAMU BORÇLUSUNA AİT ELLERİNDE BULUNDURDUKLARI MALLARI BİLDİRMEME DURUMUNDA YAPTIRIMLAR 88

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
SEÇİLMİŞ BAZI ÜLKELERDE MAL BİLDİRİM YÜKÜMLÜLÜĞÜ

1. GENEL OLARAK 91
2. İSVİÇRE' DE MAL BİLDİRİMİ YÜKÜMLÜLÜĞÜ 96
3. ALMANYA'DA MAL BİLDİRİMİ YÜKÜMLÜLÜĞÜ 104
4. MAL BİLDİRİMİ YÜKÜMLÜLÜĞÜNÜN DİĞER ÜLKE UYGULAMALARIYLA KARŞILAŞTIRILMASI 117

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
MAL BİLDİRİM YÜKÜMLÜLÜĞÜ VE BUNA AYKIRI HAREKETLERİN YAPTIRIMI: AFYONKARAHİSAR İLİ UYGULAMASI

1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ 121
2. ARAŞTIRMANIN KAPSAM VE SINIRLILIKLARI 125
3. ARAŞTIRMANIN MODELİ VE HİPOTEZLERİ 125
3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ 125
3.2. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ 126
4. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ 128
5. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ 130
5.1. ÖLÇEK MADDELERİNİN HAZIRLANMASI 130
5.2. ÖN DENEME (PİLOT) UYGULAMA 130
6. VERİLERİN ANALİZİ 131
7. ARAŞTIRMA İLE İLGİLİ BULGULAR 136
7.1. DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERE İLİŞKİN TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER 136
7.2. DOĞRULAYICI FAKTÖR ANALİZİ 138
7.3. ÖLÇÜM MODELİNİN TEST EDİLMESİ 141
7.4. YAPISAL MODELİN ANALİZİ 149

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER 161

KAYNAKÇA 171

KAYNAKÇA

AKDOĞAN, Abdurrahman. *Vergi Hukuku ve Türk Vergi Sistemi,*14. Baskı, Gazi Kitapevi, Ankara, 2019.

AKEL, Neslihan Yeliz. "Vergi İcra Hukuku Temelinde Mal Bildirimi Hukukî Müessesesi ve Sonuçları Hakkında Bir Değerlendirme", *Vergi Sorunları Dergisi,* Sayı: 340, 2017, ss. 140- 162.

AKKUŞ, Yakup. "Osmanlı Maliyesi Literatüründe İhmal Edilmiş Bir Tartışma: Tevzi' Defterlerinden Vergi-İ Mahsûsa'ya Geçiş", *Tarih Dergisi,* Sayı: 65, 2017, ss. 29-62.

AKSOY, Şerafettin. *Vergi Hukuku ve Türk Vergi Sistemi,* 4.Baskı, Filiz Kitapevi, İstanbul, 1996.

AKYILDIZ, Ali. "Sarraflık", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi C. 36, TDV İslam Araştırmaları Merkezi, İstanbul, 2009.

ALACAKAPTAN, Uğur. *Suçun Unsurları*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları No:372, Sevinç Matbaası, Ankara, 1975.

ALBAYRAK, Hakan ve Serkan Ağar. "Tasarrufun İptali Davalarının Kamu İcra Hukuku Ve Genel İcra Hukuku Çerçevesinde Özel Dava Şartları Bakımından Karşılaştırılması". *TBB Dergi*, Sayı: 24, 2016, ss. 433-484.

ALM, James, Gary H. MCCLELLAND ve William D. SCHULZE. "Why Do People Pay Taxes?", *Journal of Public Economics*, No. 48, 1992, ss. 21-38.

AMONN, Kurt, Fridolin WALTHER, *Grundriss des Schuldbetreibungs-und Konkursrechts,* 8.Auflage, Bern, Stampfli Verlag AG, 2008.

ANDREONİ, James, Brian ERARD, Jonathan FEINSTEIN. "Tax Compliance", *Journal of Economic Literature*, Vol. 36, No. 2, 1998, pp. 818-860.

ARSLAN, Ramazan, Ejder YILMAZ, Sema TAŞPINAR AYVAZ ve Emel HANAĞASI. *İcra ve İflas Hukuku*, 5. Baskı. Yetkin Yayınları, Ankara, 2019.

ARSLANER, Hakan, Demet AKDENİZ. "6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun Hükümlerinde Yer Alan Suçlarda Maddi Unsurun Varlığı", *Sayıştay Dergisi*, Sayı: 95, 2014, ss. 91-113.

ARTUK, Mehmet Emin, Ahmet GÖKCEN, Caner YENİDÜNYA. *Türk Ceza Hukuku Kanunu Şerhi*, C.I, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014.

ARTUK, Mehmet Emin, Ahmet GÖKCEN, Caner YENİDÜNYA. *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 3. Baskı, Turhan Kitapevi, Ankara, 2007.

ATAMAN, Engin. *İcra ve İflas Hukukunda Mal Beyanı ve Mal beyanından Kaynaklanan Suçlar*, (Yayınlanmamış YL Tezi), Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan, 2010.

AVCI, Orçun, "Vergi Tahsilatında Yapay Zekânın Kullanımı ve Önemi", *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Haziran 2021, Cilt. 22, Sayı:1, ss. 51-63

AVKİRAN, Necmi K. "Rise of the Partial Least Squares Structural Equation Modeling: An Application in Banking", *Partial Least Squares Structural Equation Modeling,* (Ed. Necmi K. AVKİRAN, Christian M. RINGLE, Springer International Publishing AG, 2018, pp. 1-30.

AYKAÇ Kemal. Açıklamalı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ve Genel Tebliğleri, Seçkin Kitapevi, Ankara, 1976.

AYYILDIZ, Yaşar. "Vergi Mükelleflerinin Suç ve Ceza Algısı: Türkiye Alan Araştırması", *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar*, Cilt. 51, Sayı: 598, 2014, ss. 19-43.

BARLAS, İrfan. "Kamu İcra Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları Açısından Verilmesi Mutat Hediyelerin Durumu İle Yakın Akraba Arasındaki İvazlı Tasarrufları Bağışlama Kabul Eden Hükmün Eleştirisi", *Vergi Sorunları Dergisi*, Sayı: 399, 2016, ss. 82- 89.

BARON, Reuben M, David A. KENNY. "The Moderator-Mediator Variable Distinction in Social Psychological Research: Conceptual, Strategic, and Statistical Considerations", *Journal of Personality and Social Psychology*, Vol. 86, No. 6, 1986, pp. 1173-1182.

BAŞBÜYÜK, İsa. "Kamu İcra Hukukunda Kamu Alacağının Tahsiline Etki Eden Suçlar (AATUHK m.110-114)", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.16, Özel Sayı 2014, ss. 4613-4631.

BAŞTEMÜR, Adem. 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanununda Düzenlenen İcra Suçları (Yayınlanmamış YL Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2019.

BAYRAKLI, Hasan Hüseyin. *Vergi Ceza Hukuku*, 4. Baskı, Celepler Matbaası, Trabzon, 2018.

BAYRAKLI, Hasan Hüseyin. *Vergi İcra Hukuku,* 7. Baskı, Celepler Matbaacılık Yayın ve Dağıtım, Trabzon, 2023.

BECK, Paul J., Jon S. DAVIS, Jung, WOON- OH. "Experimental Evidence on Taxpayer Reporting under Uncertainty", *Accounting Review*, 1991, Vol. 66, No. 3, pp. 535-558.

BROCKMEYER, Hans Bernhard, Eva-Maria GERSCH, Markus JAGER, Bern RATKE, Eckart RATSCHOW, Reinhart RÜSKEN, Franceska WERTH. *Abgabenordnung Kommentar*, 12. Auflage, Verlag C.H. Beck oHG, 2014.

CANDAN, Turgut. Açıklamalı Amme Alacaklarını Tahsil Usulü Hakkında Kanun, 4. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2018.

CENTEL, Nur, Hamide ZAFER, Özlem ÇAKMUT, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 8. Baskı, İstanbul, Beta Yayınları, 2014.

CEPEDA CARRİÓN Gabriel, Christian NITZL, José L. ROLDÁN. "Mediation Analyses in Partial Least Squares Structural Equation Modeling: Guidelines and Empirical Examples", *Partial Least Squares Path Modeling* (Ed. Hengky LATAN, Richard NOONAN), Springer International Publishing, 2017, ss.173-195.

CİN, Halil ve Gül AKYILMAZ. *Türk Hukuk Tarihi*, 13. Baskı, Sayram Yayınları, Konya 2021.

COHEN, Jacop. *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences,* 2nd Ed., Lawrence Erlbaum Associates, 1988.

COŞKUN, Recai, Remzi ALTUNIŞIK, Serkan BAYRAKTAROĞLU, Engin YILDIRIM. *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, 8. Baskı, Sakarya Kitapevi, Sakarya, 2015.

COŞKUN, Mahmut. *Açıklamalı-İçtihatlı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun,* 3.Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016.

ÇAKIR, Coşkun. "Tanzimat Dönemi Vergi Uygulamalarında Karşılaşılan Güçlükler ve Vergi İhtilalleri", *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, Cilt. 51, Sayı:1, 2001, ss. 71-95.

ÇELİK, Binnur. *Kamu Alacaklarının Takip ve Tahsil Hukuku,* 3. Baskı, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2018.

ÇİÇEK, Hüseyin Güçlü, Hatice HEREK. "Türkiye'de Vergi Suç ve Cezalarının Değerlendirilmesi: Antalya İli Örneği", *Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi*, Cilt. 32, Sayı: 1, 2012, ss. 311-342.

ÇİFTÇİ, Pınar. "Menfaat Dengesi Çerçevesinde Genel İcra Hukuku İle Kamu İcra Hukukunun Karşılaştırılması", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* C.12, Özel Sayı, 2010, ss. 313-379.

ÇİFTÇİ, Taha Emre, "Türk Vergi Hukukunda Uzlaşma Müessesesinin Vergi Cezalarının Caydırıcılığı Üzerine Etkisi Hakkında Bir Değerlendirme", *Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergis,i* Cilt: 4, Sayı: 2, 2020, ss. 94-106.

ÇİTİL, Bünyamin. "Vergi Hukukunda Tecil İhlalinin Ödeme ve Tahsil Kavramları ile İlişkisi ve Tahsil Zamanaşımına Etkisi", *Sayıştay Dergisi*, Sayı: 113, Haziran 2019, ss. 45- 70.

ÇOMAKLI, Şafak Ertan. "Vergilendirme Süreci", *Vergi Hukuku,* der. Ali ÇIMAT ve Ramazan ARMAĞAN, Lisans Yayıncılık, İstanbul, 2011.

DEMİR, İhsan Cemil, *Kamu Maliyesi*, Limit Yayınları, Afyonkarahisar, 2015.

DEMİR, İhsan Cemil. *Osmanlı Devleti'nde Örfi Vergiler*, Ekin Yayınevi, Bursa, 2019.

DOĞRUSÖZ Bumin, "6183 Sayılı Kanun'un Üç Önemli Müessesesi", Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ile Bağlantılı Problemler ve Çözüm Yolları Paneli, Legal Hukuk Kitapları Serisi: 552, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2019, ss.53-68.

DÖNMEZ, Recai, Vergi İcra Hukukunda Haciz Yolu ile Takip, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2005.

DÖNMEZ, Recai. "İcra ve İflas Hukuku ile Vergi İcra Hukukuna Göre Mal Bildiriminde Bulunmamanın Doğuracağı Sonuçların Karşılaştırılması", *Yaklaşım Dergisi*, Sayı: 129, Eylül 2003.

DÖNMEZER, Sulhi ve Sahir ERMAN. *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Genel Kısım*, C.1, 12. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 1997.

DÖNMEZER, Sulhi, Sahir ERMAN. *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Genel Kısım,* C.II, 13.Baskı, İstanbul, Beta Yayınları, 1997.

DUYGULU, İsmail. "Genel Olarak İcra İflas Suçları", *Legal Hukuk Dergisi*, Sayı:35, 2005, ss. 3961-3975.

EBRAICO, Margherita, Savino RUÀ. "An Assessment of the Performance of the Italian Tax Debt Collection System", Taxation and Customs Union Workıng Paper N. 53, European Commission, Directorate-General for Taxation and Customs Union, 2015, https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2016-09/taxation_paper_53.pdf, (Erişim Tarihi: 10.06.2021).

ERCAN, İsmail. *Uygulamacılar için İcra ve İflas Hukuku El Kitabı*, 3. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2017.

ERDÖNMEZ, Güray. "Schenkungsanfechtung Nach Türkıscher Schuldbetreibung und Konkursrecht", *Law and Justice Review,* Vol. 6, No. 11, 2015, ss. 61-76.

EREM, Faruk, Ahmet DANIŞMAN ve Mehmet Emin ARTUK. *Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 14. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınevi, 1997.

EROĞLU, Abdülkerim. "Vergileme Kapasitesini Belirleyen Faktörler ve Türkiye'de Vergi Aflarının Vergi Gelirlerine Etkisi", *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi,* Cilt. 3, Sayı: 5, 2018, ss. 56-69.

EROĞLU, Onur. "Osmanlı Devleti'nin Son Dönemlerinden Cumhuriyet'in İlk Yıllarına Kamu Maliyesi", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* C. 12, Özel Sayı, 2010, ss. 57-89.

EROL, Yasemin. Zahide. "Tanzimat'tan Sonra Osmanlı Devleti'nde Bir Vergi Tahsil Yöntemi Olarak Tahsildarlık Uygulaması", *Tarih Araştırmaları Dergisi*, Cilt.39, Sayı: 68, 2020, ss. 357-391.

EUROPEAN COMMISSION, Taxation And Customs Union. "Fiscal Blueprints A path to a Robust, Modern and Efficient Tax Administration, Italy, 2007, https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2016-09/fiscal_blueprint_en.pdf, (Erişim Tarihi: 10.06.2021).

FORNELL, Claes, David F. LARCKER. "Evaluating Structural Equation Models with Unobservable Variables and Measurement Error", *Journal of Marketing Research*, Vol. 18, No. 1, 1981, pp. 39-50.

FORNELL, Claes, Fred L. BOOKSTEIN. "Two Structural Equation Models: LISREL and PLS Applied to Consumer Exit-Voice Theory", *Journal of Marketing Research,* Vol. XIX, 1982, pp. 440-452.

FOTOHABADİ, Mark. *Constructıve Conflıct's Role In Leadershıp Strategy*, In Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Doctor of Philosophy in Leadership, Alliant International University, USA, 2015.

GARSON, G. David. *Partial Least Quares (PLS-SEM),* 2016 Editon. Statistical Associates Publishing, 2016.

GERÇEK, Adnan. *Kamu Alacaklarının Tahsil Hukuku,* 5. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa, 2017.

GERÇEKER, Hasan. *Yorumlu ve Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, 3. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2017.

GİRAY, Filiz. *Maliye Tarihi,* 5. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa, 2014.

GOOGHUE, Dale L, William LEWIS, Ron THOMPSON. "Does RLS Have Advantages for Small Sample Size or Non-Normal Data?", *MIS Quarterty*, Vol. 36, No. 3, 2012, pp. 981 -1001.

GÖZÜBÜYÜK, Şeref ve Turgut TAN. İdare Hukuku C. I, 12. Baskı, Turhan Kitapevi, Ankara, 2018.

GUDERGAN, Siegfried P, Christian M. RINGLE, Sven WENDE, Alexander WILL. "Confirmatory Tetrad Analysis in PLS Path Modeling", *Journal of Business Research,* 61, 2008, pp. 1238–1249 .

GURBUZ, Sait, Faruk ŞAHİN. *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017.

HAIR, Joseph F Jr, G. Thomas M. HULT, Christian M. RINGLE, Marko SARSTEDT. *A Primer on Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM)*, Second Ed., SAGE publications, USA, 2017.

HAIR, Joseph F Jr, Matt C HOWARD, Christian NITZL. "Assessing Measurement Model Quality in PLS-SEM Using Confirmatory Composite Analysis", *Journal of Business Research,* Vol. 109, 2020, ss. 101-110.

HAIR, Joseph F, Christian M. RINGLE, Marko SARSTEDT. "PLS-SEM: Indeed A Silver Bullet", *Journal of Marketing Theory and Practice*, Vol. 19, No. 2, 2011, pp. 139-151.

HAIR, Joseph F, Jeffrey J. RISHER, Marko SARTEDT, Christian M. RINGLE, "When to Use and How to Report the Results of PLS-SEM", *European Business Review*, Vol. 31, No. 1, 2019, pp. 2-24.

HAIR, Joseph F, Marko SARSTEDT, Torsten M. PIEPER, Christian M. RINGLE. "The Use of Partial Least Squares Structural Equation Modeling in Strategic Management Research: A Review of Past Practices and Recommendations for Future Applications", *Long Range Planning,* 45, 2012, pp. 320-340.

HAIR, Joseph F, William C. BLACK, Barry J. BABIN, Polph E. ANDERSON, *Multivariate Data Analysis*, 7th Edition, Pearson Prentice Hall, 2010.

HAKERİ, Hakan. *Ceza Hukuku Temel Bilgiler*, 2. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2006.

HAYRULLAHOĞLU, Betül. "Türkiye'de Vergi İdaresinin Tahsil Yetkisini Kullanımında Sınırların Aşılmasından Kaynaklanan Sorunlar", *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, Cilt.15, Sayı: 3, ss. 939- 958.

HENSELER, Jörg, Christian M. RINGLE, Marko SARSTEDT. "A New Criterion For Assessing Discriminant Validity in Variance-Based Structural Equation Modeling", *Journal of the Academy of Marketing Science*, 43, ss. 115–135.

HOX, Joop, Timo BECHGER. "An Introduction to Structural Equation Modeling", *Family Science Review*, Vol.11, 1998, pp. 354-373.

HOYLE, Rick H. "The Structural Equation Modeling Approach Basic Concepts and Fundamental Issues", *Structural Equation Modeling* (Ed. Rick H. Hoyle), SAGE Publications, California, 1995, pp.-15.

https://iktisat.istanbul.edu.tr/tr/content/bolumler/tarihce, (Erişim Tarihi: 14.042.023)

İÇEL, Kayıhan. *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 18. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2018.

KAHAI, Surınder Singh, Randolph B. COOPER. "Exploring the Core Concepts of Media Richness Theory: The Impact of Cue Multiplicity and Feedback Immediacy on Decision Quality", J*ournal of Management Information Systems,* Vol. 20, No. 1, 2003, pp. 263- 299.

KARADAĞ, Neslihan Coşkun. "Vergi Alacağının Güvence Altına Alınmasında Teminat, İhtiyati Haciz ve İhtiyati Tahakkuka İlişkin Özellikle Durumlar", *Maliye Dergisi,* Sayı: 162, 2012, ss. 238- 255.

KARAKOÇ, Yusuf. "Kamu Alacaklarının Tahsili: Kamu İcra Hukuku", *Vergi Sorunları Dergisi,* Sayı: 153, 2001, ss. 116-135.

KARAKOÇ, Yusuf. "Ödeme Emri Hakkında Galat-ı Meşhur Uygulamalar", *Güncel Maliye Tartışmaları – 3, Dr. Veysi SEVİĞ'e Armağan*, (Ed. A. Bumin DOĞRUSÖZ, Ayşe GÜNER, Gülay AKGÜL YILMAZ), Seçkin Yayınları, Ankara, 2021, ss. 405-427.

KARAKOÇ, Yusuf. *Genel Vergi Hukuku* (7. Baskı), Yetkin Yayınları, Ankara, 2014.

KARAKOÇ, Yusuf. Kamu İcra Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara, 2016.

KARAKOÇ, Yusuf. *Vergi Ceza Hukuku*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2016.

KAZICI, Ziya. *Osmanlılarda Vergi Sistemi.* Şamil Yayınevi, İstanbul, 1977.

KIZILOT, Şükrü, Doğan ŞENYÜZ, Metin TAŞ, ve Recai DÖNMEZ. *Vergi Hukuku,* 3. Baskı, Yaklaşım Yayıncılık, Ankara, 2008.

KOCA, Mahmut, İlhan ÜZÜLMEZ. *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 8. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2015.

KOCH Karl, Rolf-Detlev SCHOLTZ, *Abgabenordung Kommentar*, 5. Auflage, Carl Heymanns Verlag, 1996.

KORAL, Tevfik. *Tahsili Emval Kanunu Vergi, Resim ve Harçlara Ait Tahsilat Hükümleri ve Tatbikatı*, Cumhuriyet Matbaası, İstanbul, 1941.

KREFT, Volker. *Steuer Recht Schnell Erfasst*, 6. Auflage, Springer, 2012.

KUNTER, Nurullah. *Suçun Maddi Unsurları Nazariyesi (Hareket- Netice- Sebebiyet Alakası)*, İstanbul, 1955.

KURU, Baki. *İcra ve İflas Hukuku El Kitabı*, (Tamamen Yeniden Yazılmış ve Genişletilmiş 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013.

KURU, Baki, Ramazan ARSLAN ve Ejder YILMAZ, *İcra ve İflas Hukuku,* 24. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2010.

KURU, Baki. *İcra ve İflas Hukuku* C. I, 3. Baskı, Evrim Dağıtım, İstanbul, 1988.

LEDERMAN, Leandra. "The Interplay Between Norms and Enforcement in Tax Compliance", *Ohio State Law Journal,* Vol. 64. No. 6, 2003, pp. 1453-1514

MAJCHRZAK, Ann, Cynthia M. BEATH, Ricardo A. LIM, Wynne W. CHIN. "Managing Client Dialogues During Information Systems Design to Facilitate Client Learning", *MIS Quarterly,* Vol. 29, No. 4, 2005, pp. 653-672.

MALHOTRA, Arvind, Sanjay GOSAIN, Omar A. EL SAWY. "Leveraging Standard Electronic Business Interfaces to Enable Adaptive Supply Chain Partnerships", *Information Systems Research,* Vol. 18, No. 3, 2007, pp. 260–279.

MATEOS-APARICIO, Gregoria. "Partial Least Squares (PLS) Methods: Origins, Evolution, and Application to Social Sciences, *Communications in Statistics - Theory and Methods*, Vol. 40, 2011, pp. 2305–2317.

MAUYAMA, Geoffrey M. *Basics of Structural Equation Modeling*, SAGE Publications, California, 1998.

MEIER, Isaac. "Aktuelle Probleme Der Zwansvollstreckung aus der Sicht des schweizerischen Rechts (SchKG)", Medeni Hukuk ve İcra İflas Hukukçuları Toplantısı- VII, İzmir- Çeşme 24-25 Ekim 2008, ss. 79-123.

MUŞU, Timuçin. *İcra ve İflas Hukuku Esasları*, 5. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015.

MUŞUL, Timuçin. *İcra ve İflas Hukuku,* C.I, 6. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013.

MUTLUER, Kamil ve N. Nilay DAYANÇ. *Vergi Hukuku Genel ve Özel Hükümler*, 4. Baskı, Turhan Kitapevi, Ankara, 2014.

NITZL, Christian, Jose L. ROLDAN, Gabriel CEPEDA, Mediation Analysis in Partial Least Squares Path Modeling, *Industrial Management & Data Systems,* Vol. 116, No. 9, 2016, pp. 1849-1864.

NOWAK, Norman D. *Tax Administration In Theory and Practice*, Praeger Publishers, USA, 1970.

OECD, Tax Administration 2015: Comparative Information on OECD and Other Advanced and Emerging Economies, OECD Publishing, Paris, 2015.

OECD, Tax Administration 2019: Comparative Information on OECD and Other Advanced and Emerging Economies Tax Administration, OECD Publishing, Paris, 2019.

ORTOLF, Carola. *Vermögensauskunft und Schuldnerverzeichnis,* https://www.insolvenzberatung-schuldnerberatung.de/vermoegensauskunft-und-schuldnerverzeichnis/#:~:text=Das%20Schuldnerverzeichnis%20dient%20dazu%2C%20den,ZPO%20geregelten%20erlaubten%20Zwecke%20ben%C3%B6tigt.,(Erişim Tarihi: 27.03.2023).

ÖNCEL, Muallâ, Ahmet KUMRULU ve Nami ÇAĞAN. *Vergi Hukuku*, 26. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2016.

ÖNER, Erdoğan. *Osmanlı İmparatorluğu ve Cumhuriyet Döneminde Mali İdare,* 2. Baskı, T.C. Maliye Bakanlığı Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı Yayın No: 2005/, Ankara, 2005.

ÖZ YALAMA, Gamze, Erhan GÜMÜŞ. "Vergi Kaçırma Eğilimini Etkileyen Faktörler: Eskişehir'den Bulgular", *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, Cilt. 9, Sayı: 20, 2013, ss. 77-98.

ÖZ, Ersan, Bülent DEMİRTAŞOĞLU. "Kamu Alacağını Koruma Yöntemi Olarak Tasarrufların İptali Davaları", *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Cilt. 3, Sayı: 10, 2012, ss. 35-68.

ÖZEN İNCİ, Zekiye. "Kamu İcra Hukukunda Mal Bildirimine İlişkin Yükümlülükler ve Bu Yükümlülüklere Uymamanın Cezaî Sonuçları", *İzmir Barosu Dergisi*, Cilt.75, Sayı: 1, Ocak 2010, ss. 65-116.

ÖZGENÇ, İzzet. *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 7. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2012.

ÖZSUNAY, Ergun. "Karşılaştırmalı Hukukun Görevleri", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, Cilt: 41, Sayı: 3-4, 1975, ss. 259-291.

PEHLİVAN, Osman. *Vergi Hukuku Genel Hükümler ve Türk Vergi Sistemi*, Celepler Matbaacılık, Trabzon, 2018.

PEKCANITEZ, Hakan, Oğuz ATALAY ve Muhammet ÖZEKES. *İcra ve İflas Hukuk Temel Bilgiler*, 18. Baskı, Onikilevha Yayınları, İstanbul, 2021.

PINAR, Burak, Pınar BACAKSIZ. "5237 sayılı Ceza Kanunu'ndan Sonra Kamu İcra Suçlarının Durumu (III- Kamu Alacağının Tahsiline Engel Olma Suçları), *Medeni Usul ve İcra İflâs Hukuku Dergisi*, Sayı 9, 2008, ss.111-128.

POSTACIOĞLU, İlhan Ethem ve Sümer ALTAY. *İcra Hukuku Esasları,* 5. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010.

PREACHER, Kristopher J, Andrew F. HAYES. "Asymptotic And Resampling Strategies for Assessing and Comparing Indirect Effects in Multiple Mediator Models", *Behavior Research Methods,* Vol. 40, No. 3, 2008, pp. 879-891.

PREACHER, Kristopher J, Andrew F. HAYES. "SPSS and SAS Procedures for Estimating Indirect Effects in Simple Mediation Models", *Behavior Research Methods Instruments, and Computers,* Vol. 36, No. 4, 2004, pp. 717-731.

PUR, Hüseyin Perviz. *Çağdaş Türk Vergi Sisteminin Kurucusu Ali Alaybek'e Armağan*, Maliye Hesap Uzmanları Derneği, 2015.

RATJEN, Carola, Silke SAGER, Nadine SCHİMPF. *Abgabenordnung und Finanzgerichtsordnun*, HDS Verlag, 2012.

RENÇBER, Altan. *Vergi İcra Hukukunda Ödeme Emri,* (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2012.

RINGLE, Christian M, Marko SARTEDT. "Gain More Insight from Your PLS-SEM Results: The Importance- Performance Map Analysis", *Industrial Management and Data Systems,* Vol. 116, No. 9, 2016, pp. 1865-1886.

RUSSO, Daniel, Klaas-Jan STOL. "PLS-SEM for Software Engineering Research: An Introduction and Survey", *ACM Comput. Surv,* Vol. 54, No. 4, 2021, pp. 1-38.

SAMİ, Şemseddin, Kâmûs-ı Türkî, İdeal Yayıncılık, İstanbul, 2011.

SARAÇOĞLU, Fatih, İsmail ENGİN, Cem BARLAS. "Kamu Alacaklarını Koruma Yöntemi Olarak İptal Davası", *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, Cilt.9, Sayı: 2, 2017, ss. 59-67.

SAYIN, Abdurrahman Vefik. *Tekâlif Kavaidi (Osmanlı Vergi Sistemi)*. Maliye Bakanlığı Yayın No: 1999/352, Ankara, 1999.

SERİM, Nilgün, "Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda Mal Bildirimi- Mal Bildiriminde Bulunmama Fiili ve Yaptırımı", *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, C.58, Sayı: 2, 2008. ss. 1-22.

SHMUELİ Galit, Marko SARSTEDT, Joseph F. HAIR, Jun-Hwa CHEAH, Hiram TING, Santha VAITHILINGAM, Christian M. RINGLE. "Predictive Model Assessment in PLS-SEM: Guidelines for Using PLSpredict", *European Journal of Marketing,* Vol.53, No. 11, pp. 2322-2347.

SHROUT, Patrick E, Niall BOLGER. "Mediation in Experimental And Nonexperimental Studies: New Procedures And Recommendations", Psychological Methods, Vol. 7, No. 4, 2002, pp. 422-445.

SOYASLAN, Doğan. *Kriminoloji,* 2. Baskı, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları No: 526, Ankara,1998.

SOYASLAN, Doğan. *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 4. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2012.

SÖYLEMEZ, Meltem. *Vergi Yönetiminin Cebri İcra Yoluyla Tahsil İşlevinin Değerlendirilmesi,* (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, 2003.

STAEHELIN, Adrian, Thomas BAUER, Daniel STAEHELIN. *Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs I,* 2. Auflage, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel, 2010.

SURINDER, SINGH KAHAI AND RANDOLPH B. COOPER, Exploring the Core Concepts of Media Richness Theory: The Impact of Cue Multiplicity and Feedback Immediacy on Decision Quality, *Journal of Management Information Systems,* Vol. 20, No. 1, 2003, pp. 263-299.

ŞAMLIOĞLU, Servet ve Yılmaz ÖZBALCI. *A.A. Tahsil Usulü Hk. Kanun ve Açıklamaları,* Feryal Matbaacılık, Ankara, 1984.

ŞANVER, Cahit. "Türk Vergi Sisteminde Vergi Kabahat ve Suçlarına Uygulanan Yaptırımların Caydırıcılığı Araştırması", *Yönetim Bilimleri Dergisi*, Cilt. 15, Sayı: 29, 2017, ss. 91-106.

ŞEN, Hüseyin, İsa, SAĞBAŞ. *Vergi Teorisi ve Vergi Politikası,* 2. Baskı, Kalkan Matbaacılık, Ankara, 2016,

ŞENER, Abdüllatif. "Tanzimat ve Osmanlı Maliyesi", *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* Cilt.8, Sayı: 2, 1990b, ss. 49-76.

ŞENER, Abdüllatif. *Tanzimat Dönemi Osmanlı Vergi Sistemi*. İşaret Yayınları, İstanbul, 1990a.

ŞENYÜZ, Doğan, Mehmet YÜCE ve Adnan GERÇEK. *Vergi Hukuku (Genel Hükümler),*8. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa, 2017.

ŞENYÜZ, Doğan. "İflasta Vergi Alacakları ve Sırası", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* Cilt. 67, Sayı: 4, 2018, ss. 891- 952.

ŞİMŞEK, Edip. *Amme Alacakları Tahsil Usulü Kanun Şerhi,* 2. Baskı, Alfa Basım Yayın Dağıtım, İstanbul, 1996.

TAŞÖZÜ, Zehra. "Vergi Davalarının Hukuki Niteliği ve Vergi Alacaklarının Cebren Tahsil Prosedürü", *Legal Mali Hukuk Dergisi*, 2012, Cilt.8, Sayı: 88, ss. 143-171.

TİPKE, Klaus, Heinrich Wilhelm KRUSE, *Abgabenordnung Finanzgerichtsordnung Kommentar* III (233-415 AO, 1-62 FGO), Ottoschmidt, 2016.

TİPKE, Klaus, Joachim LANG. *Steuerrecht*, 22. Auflage, Ottoschmidt, 2015.

TOĞRUL, İsa. *İcra ve İflas Hukukunda Mal Beyanında Bulunmamanın ve Gerçeğe Aykırı Mal Beyanında Bulunmanın Sonuçları*, (Yayınlanmamış YL Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2011.

TORGLER, Benno, Friedrich SCHNEIDER. "What Shapes Attitudes Toward Paying Taxes? Evidence from Multicultural European Countries.", *Social Science Quarterly*, Vol. 88, No. 2, 2007, pp. 443-470.

TUNCER, Selahattin. *Vergi Uygulamaları,* 4. Baskı, Ar Dağıtım Yayın ve Dağıtım A.Ş., İstanbul, 1983.

ULUSOY, Erol. "Modern Türk Hukukunun Oluşumu ve Gelişimi", 2006, http://archiv.jura.uni-saarland.de/turkish/Ulusoy.html (Erişim Tarihi: 29.09.2022).

UYAR Talih, İcra ve İflas Hukukunda Suç Sayılan Fiiller, 1987.

UYAR, Talih, Alper UYAR ve Cüneyt UYAR. *İcra ve İflas Kanunu Şerhi (C. I - İİK-1-82),* 3. Baskı, Bilge Yayınevi, Ankara, 2014.

ÜÇOK, Coşkun, Ahmet MUMCU ve Gülnihal BOZKURT. *Türk Hukuk Tarihi*, 23. Baskı, Turhan Kitapevi, 2021 Ankara.

ÜSTÜN, Ümit Süleyman. *Kamu Alacaklarında Rüçhan Hakkı*, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2013.

VELAY, A. Du. *Türkiye Maliye Tarihi*, Maliye Bakanlığı Tetkik Kurulu Başkanlığı Neşriyat No: 178, Damla Matbaası, Ankara, 1978, ss. 51-55.

WONG, Ken Kwong-Kay. "Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM) Techniques Using SmartPLS", *Marketing Bulletin*, Vol. 24, Technical Note 1, 2013.

WU, Amery D, Bruno D. ZUMBO. "Understanding and Using Mediators and Moderators", *Social Indicators Research*, Vol. 87, No. 3, 2008, pp. 367-392.

YAŞAR TURAN, Sevgi. *Türkiye'de Vergi Cezalarının Vergilemede Etkinliği,* (Yayınlanmamış YL Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2017.

YERLİKAYA, Gökhan Kürşat. *Açıklamalı ve İçtihatlı 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun Şerhi,* On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2012.

YILDIZ, Erkan. *SmartPLS ile Yapısal Eşitlik Modellemesi,* 2. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2021.

ZHAO, Xinshu, John G. LYNCH, Qimei CHEN. "Reconsidering Baron and Kenny: Myths and Truths About Mediation Analysis", *Journal of Consumer Research*, Vol. 37, No. 3, 2010, pp. 197-206.

2f Öğrencilerin ve Görme Engelli Öğrencilerin Öğretimi (Akran Öğretimi Örnekleriyle)

Editörler

Doç.Dr. Ümmüye Nur TÜZÜN

Doç.Dr. Gülseda EYCEYURT TÜRK

EKİN
Basım Yayın Dağıtım
2023

© 2023 Ekin Yayınevi

Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 Sayılı Yasa'nın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, özetlenemez, yayınlanamaz, depolanamaz.

Sertifika No: 48743

ISBN: 978-625-6460-78-2

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı: Aslı AYRANCI

Baskı ve Cilt:
Sonçağ Yayıncılık
Matbaacılık Reklam
San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı
48/48 İskitler - Ankara
Tel.: (0312) 341 36 67
Sertifika No: 47865

Baskı Tarihi: Ağustos 2023

EKİN Basım Yayın Dağıtım
Şehreküstü Mah. Cumhuriyet Cad.
Durak Sk. No: 2 Osmangazi / BURSA
Tel .: (0.224) 220 16 72 - 223 04 37
Fax.: (0.224) 223 41 12
e-mail: info@ekinyayinevi.com
www.ekinkitap.com

ÖNSÖZ

Günümüz kapsayıcı eğitim pedagojisi temelinde bilimsel bilgiye bütün çocukların erişebilmesi insani bir haktır. Bu kitapta 2f öğrencilerin ve görme engelli öğrencilerin kabartmalı materyallerle ve akran öğretimiyle eğitimlerinin uygulamalı örnekleri sunulmuştur. Bu uygulamalı örnekler Tübitak 2204B süreçlerinde de yer almıştır. Bu uygulamalı örneklerin bu alanda çalışan öğretmenlere ve araştırmacılara örnek içerik, materyaller ve yol haritası olması amaçlanmıştır. Alana katkı sunması temennisiyle …

Editörler…

İÇİNDEKİLER

2F ÖĞRENCİLERİN VE GÖRME ENGELLİ ÖĞRENCİLERİN EĞİTİMİ.....1
Memiş KILIÇ
Fatma YAMAN
İlyas YALDIZ
Vedat ŞAHİN

2F ÖĞRENCİLER İÇİN ADLİ HARİTALAMA ÖRNEĞİ 11
Utku Ege KAYA
Vahit Emin MERDAN
Poyraz KÖŞŞEK
Doç. Dr. Ümmüye Nur TÜZÜN

2F ÖĞRENCİLER İÇİN ADLİ MATEMATİK ÖĞRETİMİ 25
Dilşah AYDIN
Mete AYTAÇ
Doç. Dr. Ümmüye Nur TÜZÜN

2F ÖĞRENCİLER İÇİN AHŞAP YAKMA SANATIYLA DİJİTAL PARMAK İZİ ÖĞRETİMİ.....35
Duru KAYA
Vedat ŞAHİN

2F ÖĞRENCİLER İÇİN ENTOMOLOJİ OKULU 45
Ali Yağız ÖZ
Elif Duru ŞAHİN
Mert Necati GÜNEŞ
Doç. Dr. Gülseda EYCEYURT TÜRK
Doç. Dr. Ümmüye Nur TÜZÜN

2F ÖĞRENCİLER İÇİN FOSİL DENEYİMİ.....57
Ceylin KESİCİ
Cansu ÇAKIR
Bengi ERTEKİN
Doç. Dr. Gülseda EYCEYURT TÜRK
Doç. Dr. Ümmüye Nur TÜZÜN

2F ÖĞRENCİLER İÇİN MAĞARA SANATI ÖĞRETİMİ.....69
Zeynep Kübra ÖZARDIÇ
Ezgi AY
Doç. Dr. Ümmüye Nur TÜZÜN

GÖRME ENGELLİ ÖĞRENCİLER İÇİN ATOM ÖĞRETİMİ 83
Kerem AKTAŞ
Doç. Dr. Gülseda EYCEYURT TÜRK
Doç. Dr. Ümmüye Nur TÜZÜN

GÖRME ENGELLİ ÖĞRENCİLER İÇİN MİKROSKOP GÖRÜNTÜSÜ ÖĞRETİMİ.....95
Taha Yasin KİŞİ
Doç. Dr. Ümmüye Nur TÜZÜN

TARTIŞMA: 2F ÖĞRENCİLERE ZENGİNLEŞTİRME BAĞLAMINDA HER KONU ÖĞRETİLMELİ MİDİR? HERPETOLOJİ ÖĞRETİMİ ÖRNEĞİ.....107
Mehlika ERDOĞDU
Kerem AKTAŞ
Cansel Berrin TUYGUN
Doç. Dr. Gülseda EYCEYURT TÜRK
Doç. Dr. Ümmüye Nur TÜZÜN

2F ÖĞRENCİNİN BİR ARAŞTIRMA YÜRÜTME SÜRECİ: HİKÂYELER İLE KİMYA ÖĞRETİMİ İLE DEĞERLER VE KÜLTÜREL MİRAS EĞİTİMİ 115
Ada KARAKOCAOĞLU
Özge AKCA
Elif Şeyda YAVUZ
Doç. Dr. Gülseda EYCEYURT TÜRK
Doç. Dr. Ümmüye Nur TÜZÜN

Kaynaklar

Aktaş, F.N., & Argün, Z. (2021). Görme engelli bireylerin matematik eğitiminde ihityaçları ve sorunları: Cebir kavramları bağlamında. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 22*(3), 699-723.

Ayten, İ.İ., & Tüzün, Ü.N. (2021). *Eğitimde fırsatları eşitleme: İki kere farklı (2f) öğrenciler için fen eğitimi.* Tübitak Lise Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışması, Değerler Eğitimi Kategorisinde Türkiye Teşvik Ödülü Alan Proje.

Backett-Milburn, K., & Wilson, S. (2000). Understanding peer education: Insights from a process evaluation. *Health Education Research, 15*(1), 85-96.

Bildiren, A., & Fırat, T. (2020). İki kere özel öğrenciler: Öğrenme güçlüğü olan üstün yetenekliler. *Çocuk ve Medeniyet, 5*(10), 239-256.

Bualar, T. (2018). Barriers to inclusive higher education in Thailand: Voices of blind students. *Asia Pacific Education Review, 19,* 469-477.

Bülbül, M.Ş. (2013). Görme engelli öğrenciler ile grafik çalışırken nasıl bir materyal kullanılmalıdır? *Fen Eğitimi ve Araştırmaları Derneği Fen Bilimleri Öğretimi Dergisi, 1*(1), 1-11.

Bülbül, M.Ş., & Eryılmaz, A. (2010). *Görme engelli öğrencilerin kullanabilecekleri fizik ders araçları.* IX. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, İzmir.

Duyar, S.N. (2020). *Bilim ve sanat merkezi öğretmenlerinin iki kere farklı öğrenciler hakkındaki bilgi ve öz yeterliklerinin incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Edwards, A.D.N., McCartney, H., Fogarolo, F. (2006). Lambda: A multimodal approach to making mathematics accessible to blind students.
https://courses.cs.washington.edu/courses/cse590w/06au/resources/p48-edwards.pdf

Fraser, W.J., & Maguvhe, M.O. (2008). Teaching life sciences to blind and visually impaired students. *Journal of Biology Education, 42*(2), 84-89.

Güldü, A.N., & Tüzün, Ü.N. (2021). *İki kere farklı (2f) öğrenciler için eğitimde fırsatları eşitleme: Kabartmalı genotoksiste testleri materyalleri.* Tübitak Ortaokul Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışması, Biyoloji Kategorisinde Türkiye Üçüncülük Ödülü Alan Proje.

Güneş, M.N., Zemheri, H., & Tüzün, Ü.N. (2022). *2f öğrenciler için eğitimde fırsat eşitliği: Gören ellere hücre çeşitleri mikroskobu olma.* Tübitak Ortaokul Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışma Başvurusu, Biyoloji Kategorisi.

Gökyokuş, S., Tüzün, Ü.N., & Güldü, A.N. (2022a). *8.1 Eğitim materyali seti (Görme engelli öğrenciler için).* Türk Patent ve Marka Kurumu 2022 007288 Tasarım Tescil No.

Gökyokuş, S., Tüzün, Ü.N., Güneş, M.N, & Zemheri, H. (2022b). *2.1 Eğitim materyali seti (Görme engelli öğrenciler için).* Türk Patent ve Marka Kurumu 2022 007288 Tasarım Tescil No.

Horzum, T., & Bülbül, M.Ş. (2017). Görme engelliler için bir geometri öğretim materyali: Geometri kafesi. *Sürdürülebilir ve Engelsiz Bilim Eğitimi Dergisi, 3*(1), 1-15.

Kızılaslan, A., Sözbilir, M. (2017). Görme yetersizliği olan öğrencilere yönelik geliştirilen fen etkinliklerinin değerlendirilmesi: Isı ve sıcaklık. *Ege Eğitim Dergisi, 18*(2), 914-942.

Lintangsari, A.P., & Emaliana, I. (2020). Inclusive education services for the blind: Values, roles, and challenges of university EFL teachers. *International Journal of Evaluation and Research in Education, 9*(2), 439-447.

Miecznikowski, J.R., Guberman-Pfeffer, M.J., Butrick, E.E., Colangelo, J.A., & Donaruma, C.E. (2015). Adapting advanced inorganic chemistry lecture and laboratory instruction for a legally blind student. *Journal of Chemical Education 92*(8), 1344-1352.

Okcu, B., Sözbilir, M. (2016). 8. sınıf görme engelli öğrencilere "yaşamımızda elektrik" ünitesinin öğretimi: Mıknatıs yapalım etkinliği. *Journal of Bayburt Education Faculty, 11*(1), 202-223.

Öner, G., & Kaya. B. (2022). İki kere farklı öğrencilere yönelik bilim ve sanat merkezi öğretmenlerinin yaklaşımlarının incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 42,* 87-109.

Özardıç, Z.K., & Tüzün, Ü.N. (2022). *2f öğrenciler için eğitimde fırsat eşitliği: Bir biyocoğrafi paleontolojik modelleme örneği.* Tübitak Ortaokul Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışması, Coğrafya kategorisinde Türkiye Teşvik Ödülü Alan Proje.

Rogers, K.B. (2007). Lessons learned about educating the gifted and talented: A synthesis of the research on educational practice. *Gifted Child Quarterly, 51*(4), 382-396.

Sakız, H. (2022). Kapsayıcı eğitimin psikolojisi: Güncel eğilimler, güncellenen uygulamalar. *Turkish Journal of Special Education Research and Practice, 4*(1), 1-26.

Sözbilir, M., Zorluoğlu, S.L., & Kızılaslan, A. (2019). Görme yetersizliği olan öğrencilere yönelik geliştirilen fen etkinliklerinin bilimsel süreç becerilerinin öğretimine etkisi: Madde ve ısı. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi, 8*(1), 172-192.

Şakar, S., & Köksal, S.M. (2022). Özel eğitim öğretmen adaylarının iki kere farklı çocukların eğitimi dersine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Milli Eğitim, 51*(236), 2903-2926.

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Görme Engellilere Okuma Yazma Öğretim Kılavuzu. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_09/10100531_grmeklavuzu.pdf.

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Özel Yetenekli Bireylerin Eğitimi Strateji ve Uygulama Kılavuzu.
https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_11/25034903_zelyeteneklibireylerineitimistrateji veuygulamaklavuzu.pdf

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü, Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi Görme Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı.
https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_09/04010347_grmeengellibireylerdestekeitimprogram.pdf.

Torres, J.P., & Mendes, E.G. (2017). Making visual illustrations of physics accessible for blind students. *The physics teacher, 55,* 415-417.

Tüzün, Ü.N. (2021). Designing science learning domains for 2e (twice exceptional) students. *Journal of Science Learning, 4*(3), 203-209.

Tüzün, Ü.N., Sönmez, D., & Mirici, S. (2023). 2f öğrenciler için daphnia sp. kalp atım sayısının 3D simülasyonu ile gösterilmesi. A. Gül & S. Benzer (Ed.) *Fen eğitimi ve araştırmalarına güncel bakış VIII.* içinde ss. 77-90. Akademisyen Kitap.

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (1994). The Salamanca Statement and Framework for Action on Special Needs Education. UNESCO.

Winebrenner, S. (2003). Teaching strategies for twice-exceptional students. *Invention in School and Clinic, 38*(3), 131-137.

Yazıcı, F., Gül, Ş., Sözbilir, M., Çakmak, S., & Aslan, C. (2021). Altıncı sınıfa devam eden görme engelli öğrencilerin fen bilimleri dersine yönelik öğretim ihtiyaçlarının belirlenmesi. *Milli Eğitim Özel Eğitim ve Rehberlik Dergisi, 1*(1), 27-65.

Yazıcı, F., & Sözbilir, M. (2020a). 6. sınıf görme engelli öğrencilere destek ve hareket sistemi konusundaki kavramların öğretimi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama, 16*(2), 231-250.

Yazıcı, F., & Sözbilir, M. (2020b). 6. sınıf görme engelli öğrencilere solunum sistemi kavramlarının öğretimi. *Erciyes Journal of Education, 4*(2), 68-97.

Yılmaz-Yenioğlu, B., & Melekoğlu, M.A. (2021). Öğrenme güçlüğü ve özel yeteneği olan iki kere farklı bireylere yönelik yapılan çalışmaların gözden geçirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 22*(4), 999-1024.

Zorluoğlu, S.L., & Sözbilir, M., (2016). *Görme engellilere dokunsal ve işitsel materyallerle fen kavramlarının öğretimi.* Ulusal Özel Eğitim Kongresi 2016.

Zorluoğlu, S.L., & Sözbilir, M., (2017). Birbiri içinde çözünmeyen sıvılarda yoğunluk kavramının görme yetersizliğinden etkilenen öğrencilere öğretimi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama, 13*(2), 211-231.

Kaynaklar

Amend, E.R., & Peters, D. (2015). The role of clinical psychologists. Building a comprehensive understanding of 2e students. *Gifted Child Today, 38*(4), 243-245.

Amran, H.A., & Majid, R.A. (2019). Learning strategies for twice exceptional students. *International Journal of Special Education, 33*(4), 954-976.

Ankara Gazi Mahallesi Haritası. https://www.google.com/maps/place/Gazi,+06560+Yenimahalle%2FAnkara/@39.9427175,32.8052111,16z/data=!4m5!3m4!1s0x14d3492626d926b9:0x25e875640620e9d2!8m2!3d39.9458574!4d32.7999862?hl=tr.

Ayten, İ.İ., & Tüzün, Ü.N. (2021). *Eğitimde fırsatları eşitleme: İki kere farklı (2f) öğrenciler için fen eğitimi.* Tübitak Lise Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışması, Değerler Eğitimi Kategorisinde Türkiye Teşvik Ödülü Alan Proje.

Bakır-Özbilek, İ. (2016). Adli coğrafya ve haritalama. https://twitter.com/adlicografya.

Bilgin, N. (2006). *Sosyal bilimlerde içerik analizi.* Siyasal.

Güldü, A.N., & Tüzün, Ü.N. (2021). *İki kere farklı (2f) öğrenciler için eğitimde fırsatları eşitleme: Kabartmalı genotoksiste testleri materyalleri.* Tübitak Ortaokul Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışması, Biyoloji Kategorisinde Türkiye Üçüncülük Ödülü Alan Proje.

Güneş, M.N., Zemheri, H., & Tüzün, Ü.N. (2022). *2f öğrenciler için eğitimde fırsat eşitliği: Gören ellere hücre çeşitleri mikroskobu olma.* Tübitak Ortaokul Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışma Başvurusu, Biyoloji Kategorisi.

Gökyokuş, S., Tüzün, Ü.N., & Güldü, A.N. (2022a). *8.1 Eğitim materyali seti (Görme engelli öğrenciler için).* Türk Patent ve Marka Kurumu 2022 007288 Tasarım Tescil No.

Gökyokuş, S., Tüzün, Ü.N., Güneş, M.N, & Zemheri, H. (2022b). *2.1 Eğitim materyali seti (Görme engelli öğrenciler için).* Türk Patent ve Marka Kurumu 2022 007288 Tasarım Tescil No.

Özardıç, Z.K., & Tüzün, Ü.N. (2022). *2f öğrenciler için eğitimde fırsat eşitliği: Bir biyocoğrafi paleontolojik modelleme örneği.* Tübitak Ortaokul Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışması, Coğrafya kategorisinde Türkiye Teşvik Ödülü Alan Proje.

Rogers, K.B. (2007). Lessons learned about educating the gifted and talented: A synthesis of the research on educational practice. *Gifted Child Quarterly, 51*(4), 382-396.

Ruffell, A., & McKinley, J. (2014). Forensic geomorphology. *Geomorphology, 206,* 14-22.

Schmitz, P., Eloff, C., Talmakkies, R., Linnen, C., & Lourens, R. (2013). Forensic mapping in South Africa: four examples. *Cartography and Geographic Information Science, 40*(3), 238-247.

Soto, G., & Martinez, D.E. (2017). The geography of migrant death: Implications for policy and forensic science. *Sociopolitics of Migrant Death and Repatriation,* 67-82.

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Görme Engellilere Okuma Yazma Öğretim Kılavuzu. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_09/10100531_grmeklavuzu.pdf.

Tekin, E. (2000). Karşılaştırmalı tek-denekli araştırma modelleri. *Özel Eğitim Dergisi, 2*(4), 1-12.

Tüzün, Ü.N. (2021). Designing science learning domains for 2e (twice exceptional) students. *Journal of Science Learning, 4*(3), 203-209.

Tüzün, Ü.N., Sönmez, D., & Mirici, S. (2023). 2f öğrenciler için daphnia sp. kalp atım sayısının 3D simülasyonu ile gösterilmesi. A. Gül & S. Benzer (Ed.) *Fen eğitimi ve araştırmalarına güncel bakış VIII.* içinde ss. 77-90. Akademisyen Kitap.

Wawrzynski, M.R., LoConte, C.L., & Straker, E.J. (2011). Learning outcomes for peer educators: The national survey on peer education. *New Directions for Student Services, 133,* 17-26.

Winebrenner, S. (2003). Teaching strategies for twice-exceptional students. *Intervention in school and clinic, 38*(3), 131-137.

Wright, R.V.S. (1992). Correlation between cranial form and geography in Homo sapiens: CRANID - a computer program for forensic and other applications. *Archaeology in Oceania, 27*(3), 128-134.

Yılmaz-Yenioğlu, B., & Melekoğlu, M.A. (2021). Öğrenme güçlüğü ve özel yeteneği olan iki kere farklı bireylere yönelik yapılan çalışmaların gözden geçirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 22*(4), 999-1024.

Kaynaklar

Adli bilimler suçluları yakalamada matematikten nasıl faydalanır? https://www.matematiksel.org/adli-tip-suclulari-yakalamada-matematikten-nasil-faydalanir/.

Özel yetenekli bireylerin eğitimi strateji ve uygulama kılavuzu. http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_11/25034903_zelyeteneklibireylerineitimistratejiveuygulamaklavuzu.pdf.

Lectures in forensic mathematics for the public. https://dnaview.com/ForensicMathematics.htm#:~:text=Forensic%20mathematics%20means%20the%20mathematics,scope%20for%20explicit%20mathematical%20treatment.

Rogers, K.B. (2007). Lessons learned about educating the gifted and talented: A synthesis of the research on educational practice. *Gifted Child Quarterly, 51*(4), 382-396.

The physics of blood spatter. https://physicsworld.com/a/the-physics-of-blood-spatter/.

Tüzün, Ü.N. (2021). Designing science learning domains for 2e (twice exceptional) students. *Journal of Science Learning, 4*(3), 203-209.

Tüzün, Ü.N., Sönmez, D., & Mirici, S. (2023). 2f öğrenciler için daphnia sp. kalp atım sayısının 3D simülasyonu ile gösterilmesi. A. Gül & S. Benzer (Ed.) *Fen eğitimi ve araştırmalarına güncel bakış VIII.* içinde ss. 77-90. Akademisyen Kitap.

Yılmaz-Yenioğlu, B., & Melekoğlu, M.A. (2021). Öğrenme güçlüğü ve özel yeteneği olan iki kere farklı bireylere yönelik yapılan çalışmaların gözden geçirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 22*(4), 999-1024.

Zhan, S., & Ottenbacher, K.J. (2001). Single subject research designs for disability research. *Disability and rehabilitation, 23*(1), 1-8.

Kaynaklar

Bilgin, N. (2006). *Sosyal bilimlerde içerik analizi.* Siyasal.

Duyar, S.N. (2020). *Bilim ve sanat merkezi öğretmenlerinin iki kere farklı öğrenciler hakkındaki bilgi ve öz yeterliklerinin incelenmesi.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Millî Eğitim Bakanlığından: Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. (2018). T.C. Resmî Gazete (30471, 7 Temmuz 2018).

Parmak izi. https://www.pngall.com/fingerprint-png/download/10195.

Rogers, K.B. (2007). Lessons learned about educating the gifted and talented: A synthesis of the research on educational practice. *Gifted Child Quarterly, 51*(4), 382-396.

Yılmaz-Yenioğlu, B., & Melekoğlu, M.A. (2021). Öğrenme güçlüğü ve özel yeteneği olan iki kere farklı bireylere yönelik yapılan çalışmaların gözden geçirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 22*(4), 999-1024.

Zhan, S., & Ottenbacher, K.J. (2001). Single subject research designs for disability research. *Disability and Rehabilitation, 23*(1), 1-8.

Kaynaklar

Akbulut, F., Yılmaz, N., Karakoç, A., Erciyas, İ.M., & Akşin-Yavuz, E. (2021). Öğretmen adayları kapsayıcı eğitim hakkında ne düşünüyor? *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi, 6*(1), 33-53.

Bildiren, A., & Fırat, T. (2020). İki kere özel öğrenciler: Öğrenme güçlüğü olan üstün yetenekliler. *Çocuk ve Medeniyet, 5*(10), 239-256.

Bilgin, N. (2006). *Sosyal bilimlerde içerik analizi.* Siyasal.

Böcek çeşitleri. https://ankara-bocekilaclama.com/hasere-bocek-cesitleri/.

Eğitim ve öğretimin önemi. https://www.atam.gov.tr/duyurular/milli-egitim.

Entomoloji. https://tr.wikipedia.org/wiki/Entomoloji.

Entomoloji bölümü. https://zkm.tarimorman.gov.tr/mersin/Sayfalar/Detay.aspx?SayfaId=3.

Özel yetenekli bireylerin eğitimi strateji ve uygulama kılavuzu. http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_11/25034903_zelyeteneklibireylerineitimi stratejiveuygulamaklavuzu.pdf.

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Görme Engellilere Okuma Yazma Öğretim Kılavuzu. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_09/10100531_grmeklavuzu.pdf.

Tirri, K., & Kuusisto, E. (2013). How Finland serves gifted and talented pupils. *Journal for the Education of the Gifted, XX*(X), 1-10.

Tüzün, Ü.N. (2021). Designing science learning domains for 2e (twice exceptional) students. *Journal of Science Learning, 4*(3), 203-209.

Tüzün, Ü.N., Sönmez, D., & Mirici, S. (2023). 2f öğrenciler için daphnia sp. kalp atım sayısının 3D simülasyonu ile gösterilmesi. A. Gül & S. Benzer (Ed.) *Fen eğitimi ve araştırmalarına güncel bakış VIII.* içinde ss. 77-90. Akademisyen Kitap.

Sakız, H. (2022). Kapsayıcı eğitimin psikolojisi: Güncel eğilimler, güncellenen uygulamalar. *Turkish Journal of Special Education Research and Practice, 4*(1), 1-26.

Şimşek, H., Dağıstan, A., Şahin, C., Koçyiğit, E., Dağıstan-Yalçınkaya, G., Kart, M., & Dağdelen, S. (2019). Kapsayıcı eğitim bağlamında Türkiye'de temel eğitim programlarında çok kültürlülüğün izleri. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5*(2), 177-197.

Williams-King, E. (2005). Addressing the social and emotional needs of twice exceptional students. *Teaching Exceptional Children, 38*(1), 16-20.

Zhan, S., & Ottenbacher, K.J. (2001). Single subject research designs for disability research. *Disability and rehabilitation, 23*(1), 1-8.

Kaynaklar

Ataman, A. (2012a). *Üstün yetenekli çocuk kimdir?* Geleceğin Mimarları Üstün Yetenekliler Sempozyumu.

Araman, A. (2012b). *Üstün yetenekli öğrencilerin öğretmenlerine ve ailelerine öneriler.* Geleceğin Mimarları Üstün Yetenekliler Sempozyumu.

Aydın-Güngör, T., & Pehlivan, O. (2021). Kapsayıcı eğitimin Türk eğitim sistemindeki yeri ve önemi. *Studies in Educational Research and Development, 5*(1), 48-70.

Beckley, D. (1998). Gifted and learning disabled: Twice exceptional students. *The National Research Center on the Gifted and Talented,* 1-8. https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED424711.pdf.

Bilgin, N. (2006). *Sosyal bilimlerde içerik analizi.* Siyasal.

Güldü, A.N., & Tüzün, Ü.N. (2021). *İki kere farklı (2f) öğrenciler için eğitimde fırsatları eşitleme: Kabartmalı genotoksiste testleri materyalleri.* Tübitak Ortaokul Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışması, Biyoloji Kategorisinde Türkiye Üçüncülük Ödülü Alan Proje.

Güneş, M.N., Zemheri, H., & Tüzün, Ü.N. (2022). *2f öğrenciler için eğitimde fırsat eşitliği: Gören ellere hücre çeşitleri mikroskobu olma.* Tübitak Ortaokul Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışma Başvurusu, Biyoloji Kategorisi.

Gökyokuş, S., Tüzün, Ü.N., & Güldü, A.N. (2022a). *8.1 Eğitim materyali seti (Görme engelli öğrenciler için).* Türk Patent ve Marka Kurumu 2022 007288 Tasarım Tescil No.

Gökyokuş, S., Tüzün, Ü.N., Güneş, M.N, & Zemheri, H. (2022b). *2.1 Eğitim materyali seti (Görme engelli öğrenciler için).* Türk Patent ve Marka Kurumu 2022 007288 Tasarım Tescil No.

İnan, N. (2017). *Paleontoloji.* Seçkin.

Lebidosaurs fosili. Ankara Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü Şehit Cuma Dağ Tabiat Tarihi Müzesi.

Lepidosauria. https://tr.wikipedia.org/wiki/Lepidosauria.

Rogers, K.B. (2007). Lessons learned about educating the gifted and talented: A synthesis of the research on educational practice. *Gifted Child Quarterly, 51*(4), 382-396.

Özardıç, Z.K., & Tüzün, Ü.N. (2022). *2f öğrenciler için eğitimde fırsat eşitliği: Bir biyocoğrafi paleontolojik modelleme örneği.* Tübitak Ortaokul Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışması, Coğrafya kategorisinde Türkiye Teşvik Ödülü Alan Proje.

Özel yetenekli bireylerin eğitimi strateji ve uygulama kılavuzu. http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_11/25034903_zelyeteneklibireylerineitimi stratejiveuygulamaklavuzu.pdf.

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Görme Engellilere Okuma Yazma Öğretim Kılavuzu. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_09/10100531_grmeklavuzu.pdf.

Tekin, E. (2000). Karşılaştırmalı tek-denekli araştırma modelleri. *Özel Eğitim Dergisi, 2*(4), 1-12.

Tüzün, Ü.N., Sönmez, D., & Mirici, S. (2023). 2f öğrenciler için daphnia sp. kalp atım sayısının 3D simülasyonu ile gösterilmesi. A. Gül & S. Benzer (Ed.) *Fen eğitimi ve araştırmalarına güncel bakış VIII.* içinde ss. 77-90. Akademisyen Kitap.

Ünal, R. & Yel, S. (2019). Development of a social acceptance scale for inclusive education. *Universal Journal of Educational Research*, *7*(10), 2187-2198.

Yılmaz-Yenioğlu, B., & Melekoğlu, M.A. (2021). Öğrenme güçlüğü ve özel yeteneği olan iki kere farklı bireylere yönelik yapılan çalışmaların gözden geçirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 22*(4), 999-1024.

Kaynaklar

Besnoy, K.D. (2006). *Successful strategies for twice-exceptional students.* F.A. Karnes & K.R. Stephens (Series Eds.) Prufrock Press.

Bilgin, N. (2006). *Sosyal bilimlerde içerik analizi.* Siyasal.

Coughlan, T., Lister, K., Seale, J., Scanlon, E., & Weller, M. (2019). Accessible inclusive learning: Foundations. Ferguson, R., Jones, A., & Scanlon, E. (Eds.), in *Educational Visions: Lessons from 40 years of innovation,* pp. 51-73. Ubiquity Press.

Mağara duvarları. Ankara Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü Şehit Cuma Dağ Tabiat Tarihi Müzesi.

Mağara sanatı. Ankara Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü Şehit Cuma Dağ Tabiat Tarihi Müzesi.

Morrison, W.F., & Rizza, M.G. (2007). Creating a toolkit for identifying twice-exceptional students. *Journal for the Education of the Gifted, 31*(1), 57-76.

Müze eğitimi. https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/125032/mod_resource/content/1/2.%20hafta.pdf.

Polat, M. (2020). Türkiye'deki araştırmalar bağlamında kapsayıcı eğitim ve okul yönetimi. H. Ulukan (Ed.) *Research in education and social sciences* içinde ss. 321-338. Duvar Kitabevi.

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Görme Engellilere Okuma Yazma Öğretim Kılavuzu. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_09/10100531_grmeklavuzu.pdf.

Tekin, E. (2000). Karşılaştırmalı tek-denekli araştırma modelleri. *Özel Eğitim Dergisi, 2*(4), 1-12.

Tüzün, Ü.N. (2021). Designing science learning domains for 2e (twice exceptional) students. *Journal of Science Learning, 4*(3), 203-209.

Tüzün, Ü.N., Sönmez, D., & Mirici, S. (2023). 2f öğrenciler için daphnia sp. kalp atım sayısının 3D simülasyonu ile gösterilmesi. A. Gül & S. Benzer (Ed.) *Fen eğitimi ve araştırmalarına güncel bakış VIII.* içinde ss. 77-90. Akademisyen Kitap.

Winebrenner, S. (2003). Teaching strategies for twice-exceptional students. *Intervention in school and clinic, 38*(3), 131-137.

Yılmaz-Yenioğlu, B., & Melekoğlu, M.A. (2021). Öğrenme güçlüğü ve özel yeteneği olan iki kere farklı bireylere yönelik yapılan çalışmaların gözden geçirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 22*(4), 999-1024.

Kaynaklar

Aslan, S. (2010). Tartışma esaslı öğretim yaklaşımının öğrencilerin kavramsal algılamalarına etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 18*(2), 467-500.

Atasoy, B. (2004). *Fen öğrenimi ve öğretimi.* Asil Yayın Dağıtım.

Godfrey, A.J.R., & Loots, M.T. (2015). Advice from blind teachers to teach statistics to blind students. *Journal of Statistics Education, 23*(3), 1-29.

Görme yetersizliği olan bireyler. "Aileler için rehber kitapçık." https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_02/04102429_GORME_YETERSYZLYYY_OLAN_BYREYLER_TR.pdf.

Kızılaslan, A., Sözbilir, M. (2017). Görme yetersizliği olan öğrencilere yönelik geliştirilen fen etkinliklerinin değerlendirilmesi: Isı ve sıcaklık. *Ege Eğitim Dergisi, 18*(2), 914-942.

Miecznikowski, J.R., Guberman-Pfeffer, M.J., Butrick, E.E., Colangelo, J.A., & Donaruma, C.E. (2015). Adapting advanced inorganic chemistry lecture and laboratory instruction for a legally blind student. *Journal of Chemical Education 92*(8), 1344-1352.

Nakhleh, M.B. (1992). Why some students don't learn chemistry. *Journal of Chemical Education, 69,* 191-196.

Sözbilir, M., Zorluoğlu, S.L., & Kızılaslan, A. (2019). Görme yetersizliği olan öğrencilere yönelik geliştirilen fen etkinliklerinin bilimsel süreç becerilerinin öğretimine etkisi: Madde ve ısı. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi, 8*(1), 172-192.

Stake, R. E. (1995). *The art of case study research.* Sage.

Taber, K. (1993). *Student conceptions of chemical bonding: using interviews to follow the development of A level students' thinking.* Paper presented at the Conference on On-going Research.

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Görme Engellilere Okuma Yazma Öğretim Kılavuzu. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_09/10100531_grmeklavuzu.pdf.

Ünay, E., Erçiçek, B., & Günal, Y. (2021). Okul öncesi eğitim kurumları yöneticilerinin kapsayıcı eğitime yönelik görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 59,* 179-213.

Yazıcı, F., Gül, Ş., Sözbilir, M., Çakmak, S., & Aslan, C. (2021). Altıncı sınıfa devam eden görme engelli öğrencilerin fen bilimleri dersine yönelik öğretim ihtiyaçlarının belirlenmesi. *Milli Eğitim Özel Eğitim ve Rehberlik Dergisi, 1*(1), 27-65.

Zorluoğlu, S.L., & Sözbilir, M., (2016). *Görme engellilere dokunsal ve işitsel materyallerle fen kavramlarının öğretimi.* Ulusal Özel Eğitim Kongresi 2016.

Zorluoğlu, S.L., & Sözbilir, M., (2017). Birbiri içinde çözünmeyen sıvılarda yoğunluk kavramının görme yetersizliğinden etkilenen öğrencilere öğretimi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama, 13*(2), 211-231.

Kaynaklar

Atasoy, B. (2004). *Fen öğrenimi ve öğretimi.* Asil Yayın Dağıtım.

Erickson, E. (2004). Demystifying data construction and analysis. *Anthropology and Education, 35*(4), 486-493.

Fraser, W.J., & Maguvhe, M.O. (2008). Teaching life sciences to blind and visually impaired students. *Journal of Biology Education, 42*(2), 84-89.

Kişi, T.Y., & Tüzün, Ü.N. (2021 Aralık). *Eğitimde fırsat eşitliği: Görme engelli öğrencilerin mikroskop görüntüsü deneyimlemeleri.* I. Ulusal Biyolojik Bilimler Kongresi, Türkiye Biyologlar Derneği, Ankara.

Kişi, T.Y., & Tüzün, Ü.N. (2021 Aralık). *Eğitimde fırsat eşitliği: Görme engelli öğrencilerin mikroskop görüntüsü deneyimlemeleri.* I. Ulusal Biyolojik Bilimler Kongresi, En İyi 3. Özgün Araştırma Ödülü, Türkiye Biyologlar Derneği, Ankara.

Stake, R.E. (1995). *The art of case study research.* Sage.

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Görme Engellilere Okuma Yazma Öğretim Kılavuzu.

https://orgm.meb.gov.tr/ meb_iys_dosyalar/2014_09/10100531_grmeklavuzu.pdf.

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü, Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi, Görme Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı.

https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_09/04010347_grmeengellibireylerdestekeitimprogram.pdf.

Türk Patent Kurumu Tasarım Tescil No: 2021 012737. Yenimahalle Bilsem, Tüzün, Ü.N., & Kişi, T.Y. (2021).

Yazıcı, F., Gül, Ş., Sözbilir, M., Çakmak, S., & Aslan, C. (2021). Altıncı sınıfa devam eden görme engelli öğrencilerin fen bilimleri dersine yönelik öğretim ihtiyaçlarının belirlenmesi. *Milli Eğitim Özel Eğitim ve Rehberlik Dergisi, 1*(1), 27-65.

Yazıcı, F., & Sözbilir, M. (2020a). 6. sınıf görme engelli öğrencilere destek ve hareket sistemi konusundaki kavramların öğretimi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama, 16*(2), 231-250.

Yazıcı, F., & Sözbilir, M. (2020b). 6. sınıf görme engelli öğrencilere solunum sistemi kavramlarının öğretimi. *Erciyes Journal of Education, 4*(2), 68-97.

Kaynaklar

Almanya'da böcek yemiş, kertenkele yemiş bir yılan fosili bulundu. https://arkeofili.com/almanyada-bocek-yemis-kertenkele-yemis-bir-yilan-fosili-bulundu/.

Almaya'da 47 milyon yıllık piton yılanı fosili bulundu. https://www.arkeolojikhaber.com/haber-almanyada-47-milyon-yillik-piton-yilani-fosili-bulundu-28387/.

Amend, E.R., & Peters, D. (2015). The role of clinical psychologist: Building a comprehensive understanding of 2e students. *Gifted Child Today, 38*(4), 243-245.

Bolton, S.J. (2016). *Zehir.* Pegasus.

Dünyanın bilinene en eski pitonu keşfedildi. https://arkeofili.com/dunyanin-bilinen-en-eski-pitonu-kesfedildi/.

Dünyanın en zehirli yılanı: Azılı yılan (Oxyuranus microlepidotus). https://dogabilim.org/dunyanin-en-zehirli-yilani-azili-yilan-oxyuranus-microlepidotus/.

Fossil reptile species. https://www.nps.gov/fobu/learn/nature/fossil-reptiles.htm.

Herpetoloji. https://tr.wikipedia.org/wiki/Herpetoloji.

King, S. (2022). The education context for twice exceptional students: An overview of issues in special and gifted education. *Neurobiology of Learning and Memory, 193,* 1-7.

Kobra. https://tr.wikipedia.org/wiki/Kobra.

Oldest snake fossil shows a bit of leg. https://www.newscientist.com/article/dn9020-oldest-snake-fossil-shows-a-bit-of-leg/.

Tekin, E. (2000). Karşılaştırmalı tek-denekli araştırma modelleri. *Özel Eğitim Dergisi, 2*(4), 1-12.

Türkiye'deki zehirli yılan türleri. (Venomous snake speices of Turkey). https://dogabilim.org/turkiyedeki-zehirli-yilan-turleri/.

World's oldest python fossil unearthed. https://www.livescience.com/oldest-python-snakes-on-record.html.

120 milyon yıllık dört ayaklı yılan fosili bulundu. https://arkeofili.com/120-milyon-yillik-dort-ayakli-yilan-fosili-bulundu/.

2f öğrencinin herpetoloji konusu canlıları akranlarına fosil yapımı ile deneyimlettiği çalışma. Difeok 2023'e başvurusu yapılan bildiri.

Kaynaklar

Değerler eğitimi. https://www.milliyet.com.tr/cocuk/ebeveyn/degerler-egitimi-nedir-neden-onemlidir-okul-oncesi-degerler-egitimi-nasil-olur.

Genç, M.A. (2014). Üstün yetenekli öğrencilerin görsel sanatlar eğitiminde disiplinlerarası öğretim etkinliklerinin değerlendirilmesi (Konya Bilsem örneği). *SED Sanat Eğitimi Dergisi, 2*(1), 142-168.

Kültürel miras. https://www.ktb.gov.tr/TR-96283/kulturel-miras.html.

Nakhleh, M.B. (1992). Why some students don't learn chemistry. *Journal of Chemical Education, 69,* 191-196.

Ninhydrin test. https://unacademy.com/content/jee/study-material/chemistry/ninhydrin-test/.

Stake, R.E. (1995). *The art of case study research.* Sage Publications.